31. 59. 8 / 50
BIBLIOTECA CENTRALA
SIBIU

Nr. 1. Sibiiu, Marți, 2 Ianuarie v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiéză.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe săptămână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea fóiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfîrșit cu ultima Decemvre 1878 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumără de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se pótă orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumărantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire fórte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Bilanț politic.

I.

Sûntem în Transilvania și Ungaria 2,800,000 Români, așa ḑic statisticii magiari. Diferența între noi și ei, în ceea ce privesce numărul Românilor nu ar fi mare. Noi ḑicem 3,000,000 sumă rotundă, va să ḑică o diferență de 200,000. Statisticii nu vor să numere mai bine. Nouă nu ne dă mâna să numărăm și așa siguranța despre veritatea numerului Românilor, în Transilvania și Ungaria nu o putem avé nici de la statisticii magiari nici de la noi înșine. Avem mângâierea, că dacă statistica din vorbă ne clasifică așa de aproape de cifra noastră, aceasta nu este nici decum esagerată.

Noi vorbim de cifre și se va păré că punem toată importanța pe dênsele, voim să deducem din trênsele nisce conclusiuni pretensive. Nici pe departe. Croații, Serbii, și în fine Sașii sûnt cu mult mai puțini la număr și pe noi nu ne supără autonomia celor dintâiu și zeloșia celor din urmă pentru individualitatea lor națională. Și indiviḑii mari și indiviiḑii mici sûnt lăsați de Dḑeu să trăiască până când le slugesc puterile; pentru ce nu ar puté și individualitățile mai mici să trăiască printre cele mai mari?

După ce vedem, că numărul nu ar fi o pedecă de a esista ca individualitate naționlă venim la alt moment la momentul justiției internaționale.

Românii nu sûnt chiămați în patrie ca Sașii, nici veniți de necas ca Serbii. Pe ei ia adus în timpuri foarte depărtate o misiune civilisătoare în sinul și în giurul Carpaților, ei au resistat năvălirilor barbare, care în 7 - 8 seculi s'au străcurat preste ei și printre ei, și tradițiunea ungurească trecută în istoriă ne spune că în Transilvania și o parte a Ungariei resăritene și cu ocasiunea venirei Magiarilor s'au păstrat dreptul de a esiste ca individualitate națională. Până târḑiu, foarte târḑiu și aproape de timpul nostru Ungaria și Transilvania era o patrie a tuturor. Pe nimenea nu'l jignea în Ungaria și Transilvania când era serbătorit un viteaz, care s'a distins prin vitejie contra păgânilor și Ungaria când era strimtorată și uita de intrigile, prin care se vênează după putere, își lua guvernatorii și regii din naționalitatea în care îi găsia capabili. Astfel au venit Corvinii pe tronul Ungariei.

Dacă cei chiămați și veniți de necas sûnt în drept a pretinde a li respecta naționalitatea, apoi cu atât mai vêrtos Românii, cari, separați de cei dintre Dunăre, Dnistru, și Marea neagră sûnt cei mai vechi indigeni, cari au titlurile cele mai mari și mai bune la misiunea cea înaltă a omenimei și cari, cu toate că mai târḑiu au fost objectul persecuțiunilor tuturor neamurilor, în și afară de patrie, n'au fost cuceriți cu arma niciodată.

Feudalismul a avut o mare influență asupra posițiunei noastre politice, el ne-a înstrăinat cu timpul ce am avut mai de frunte și în urmă certele confesiunale dela reformațiunea luterană și calvină încoace, ne-a redus viața publică numai în biserică. Dară și viața bisericească a Românilor a devenit foarte amărîtă. Persecuțiunea pornită asupra Românismului se vîrî și în biserică și în urma urmelor a succes de minune, a despărțí pe Români în două confesiuni

Așa ne-au găsit timpurile mai nouă, scoși din posițiunile politice și certați, sau mai adevărat, persecutați bisericesce de înșiși oamenii nostri.

În reprivirea aceasta fugitivă nu ne putem oprí la amenunte. Aceasta e de altmintrea problema istoriei. Ea va avé să urmărească, cum prin feudalism, treptat, am fost scoși din posițiunile politice, cum familiile cele mai de frunte au trecut în castre străine și cum am fost bisericesce năpăstuiți de străini însă prin noi înșine, în sinul nostru.

Entusiasmul produs de evenimente face adeseori ca să dispară diferențe, să se vindece, ca prin farmec, rane, care se par nevindecabile. Așa a fost și în timpul epocei memorabile dela 1848. Se părea că entusiasmul renascerei libertății a nivelat tot ce a fost produs trecutul în ani o sută patru ḑeci și opt. Dar după ce absolutismul, care nu avea considerațiuni decât individuale și numai într'atâta ținea compt de egala îndreptățire, Românii iară se găsesc divisați și adecă unii ocrotiți de ultramontanismul unui ministru ultramontan, cum era Thun, iară alții persecutați ca și mai nainte. O ușurare în aceste împregiurări întristătoare aflau Românii ortodocși în scutul Maj. Sale cavalerescului împărat și rege Francisc Iosif I. Acest scut prea înalt a permis ca prin stăruința Marelui Archiereu **Andreiu** să se facă pregătirile pentru o eră nouă și pentru ortodocși, din care mai târḑiu avea să resară instituțiunile bisericesci naționale, care erau destinate a reda Românilor ortodocși instituțiunile, pe basa căror să poată desfășura și ei o viața publică oare-care pe teren bisericesc.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Ianuarie.

Un negutător, care a ajuns a lucra cu deficite, întrebuințează toate mijloacele pentru de a și acoperí înaintea lumei starea adevărată a averei sale și tinde cu ori ce preț a nu devení insolvent. Comptabilitatea sa și-o întocmesce pe fictiuni, se înșală mai întâiu pe sine și apoi lumea prin cifre neesacte și după ce a stors toate isvoarele veniturilor sale împrumută bani cu ori-ce dobândă, numai bani să fie. În acest stadiu se află acum statul nostru.

Noul ministru de finanțe contele Szapáry a presentat camerei din Budapesta un **buget**, care chiar de foile guvernamentale, în frunte cu oficiosul „Pester Lloyd“, se declară de un buget fictiv. Fără nici cea mai mică causă contele Szapáry a urcat sumele venitelor pentru anul 1879 și au șters iarăși fără nici o causă vr'o câte-va milioane din cheltueli. Și așa resultă la bugetul pentru anul 1879 un deficit numai de 22 milioane. Din acest buget lipsesce însă paușalul chieltuelilor ocupațiunei (6,280,000 fl. votat de delegațiuni, și lipsesc vro 2 milioane camete pentru convertirea imprumutului de stat de 153 milioane (partea a doua). Socotind mai departe, că cheltuelile ocupațiunei pro 1878 și 1879 nu se vor putea acoperí cu aceea sumă bagătelă votată de delegațiuni, vedem în bugetul presentat de noul ministru de finanțe

FOIȚA.

Sân-Văsîiul lui Nonu diplașul.

Doamne! cum trece și vremea, și cum se schimbă lumea. Adecă, lumea tot ea remâne, numai ómenii din lume se schimbă. Dovadă ne este Nonu, bătrânul Nonu diplașul.

Cine a cunoscut pe Barbu lăutariul, pe starostele și cobzariul, cel cântat de poetul Românilor și imitat de artiștii teatrului, — acela a trebuit să cunoască și pe Nonu diplașul.

Căci Nonu diplașul a fost prietin de cruce cu Barbu lăutariul. Numai atâta era deosebirea între ei, că unul era meșter în cobză, celalalt meșter în diplă, unul se chema Barbu, celalalt Nonu; unul era Țigan românesc, celalalt Țigan ardelenesc.

Cine a fost Nonu în ḑilele lui de tinerețe, e destul să ve spun, că a fost prietin de cruce cu Barbu și că în vremea lui nici un diplaș din Pesta până în Bucuresci nu se putea măsura cu el.

Din astă pricină nu era un ospăț boeresc mai de dai Doamne, la care Nonu să nu fie sufletul veseliei.

El era diplașul boierilor, și după dipla sa trăia boeresce, căci boerii în veselie cinstiau boeresce pe diplașul Nonu.

În acea vreme lui Nonu îi curgea laptele în păsat și galbenii în căciulă.

Îi curgea ḑeu, că pe acea vreme erau boerii boeri cu datine românesci, datine de aur pentru diplașul Nonu.

Dar din tinerețele lui Nonu au trecut multe ḑile. Iar în acele ḑile boerii s'au schimbat, au adus datine nouă pe la curțile boeresci, alungând pe cele strămoșesci la coliba țăranului. Și Nonu, soțul nedespărțit al datinelor vechi, nu s'a despărțit de ele nici în ḑilele grele dela bătrânețe. El cu soțul seu Barbu s'a tras la sate cântând jalnic:

— „Dar acum, acum-vai mie,
De când lume-ai cu nemție,
Dipla mea nu are glas,
Și pe drumuri am rămas.“

Da, a rămas pe drumuri, bietul Nonu diplașul, căci, ca toți artistii de sama lui, în ḑilele bune a trăit numai dela mână până la gură. N'a visat bietul diplaș, că pot vení și ḑile de ispită.

De-ar fi rămas numai dênsul, încă n'ar fi așa greu pentru Nonu, dar pe lângă Nonu au mai rămas o ceată întreagă de nepoți, fii ai fetelor și feciorilor lui, cari toți așteaptă hrană din dipla cea veche a bătrânului Nonu.

Neputênd cânta la operă „hori de cele nouă“ nici „polca“ și „londorișul“ la jocurile boerilor prin orașe, bătrânul Nonu diplașul înveselesce cu dipla sa pe țăranul credincios datinelor părintesci. Anul lui Nonu se începe cu creciunul și se sfârșesce cu începutul postului.

În locul galbinilor din tinerețe, Nonu e bun bucuros, dacă în noaptea de creciun capătă la colindat dela fiecare casă câte o bucată de pâne și ceva de dulce, apoi câți-va leușori în sărbători. Căci în sărbătorile crăciunului Nonu este cel mai căutat lăutariu. Bătrân cum e, plătesce ḑece tineri. Așa scie el să și încoarde dipla — numai glasul lui e cam răgușit, sciți ca la moșnegii lipsiți de dinți.

Și de astă dată în satul Boureni la dughiana lui Iancu cea din marginea satului și din colțul pădurei are să încânte pe tinerime și să o facă să fiarbă sângele într'ênsa.

Cu căciula sa veche, prin care ies perii cei albi, învălit în o manta din vremea veche, plină de petece sub care își ascunde dipla — bătrânul diplașul Nonu își părăsesce coliba și își îndreaptă pașii spre dughiana lui Iancu.

Mai nainte cu câți-va ani, Nonu diplașul, mergea cam des în dughiana lui Iancu, și totdeuna venea voios și cu busunarele pline. Atunci era alta. Atunci trăia Pavel Lungu numit Păunaș. Pavel Lungu flăcăul cel vioiu, care își făcea cheful în această ospătărie, și despre care se vorbiau multe de toate. Din câte se vorbiau însă, puține erau adevărate. Cel mult dacă din când în când mai făcea cunoscință cu câte un ciocoiu sau Jidan, care nu mai scia ce să facă cu banii, ori dacă'l fura vre-un cal nebun și'l ducea în

202.

comptabilitatea ficticvă a neguţătoriului, care tinde a acoperí lumei adevĕratul deficit cu care lucră.

Înzestrat cu acest buget fictiv contele Szapáry a plecat la Viena şi s'a presentat „jupânului Itzig“ pentru a cere părale. Grupa Rothschild a dat ministrului unguresc 73 milioane florini rentă pentru o obligaţiune de o 100 milioane. Cu această sumuliţă deabea se vor putea acoperí trebuinţele până la sfîrşitul anului. Dar de unde va mai plătí statul cametele, 9 la sută, nime nu întreabă. Eată dar principiul negustoriului scăpătat, a împrumuta bani cu ori ce preţ, numai bani să fie.

Se înţelege că o astfel de atmosferă, încărcată de împrumuturi şi deficite apasă greu chiar şi cercurile guvernamentale. Acestei împregiurări avem de a mulţămí noua reducţiunea armatei de ocupaţiune din Bosnia şi Erţegovina. Ministrul de resbel a scos din „Pluslaitania“ sau „Austria nouă“ aproape întreaga cavalerie şi a redus companiile de infanterie la 135 soldaţi. Astfel se trimit acasă 9000 reservişti.

După multă bătaie de cap s'a publicat în sfêrşit şi statutul de organisaţiune pentru Bosnia şi Erţegovina. Conform acestui stat, publicat până acum numai de diarul „Presse,“ şeful guvernului ţĕrei, ce stă în fruntea administraţiei, este supus ministeriului comun. Reşedinţa guvernului pentru ambele ţĕri este în Seraievo. Toate afacerile, ce privesc administraţia, se ţin de resortul ministeriului comun, care va dispune în conţelegere cu ambele guverne ale statului. Cheltuelile administraţiei se vor acoperí din propriele venite ale ţĕrii (?)

Pertractările ministrilor unguresci cu plenipotenţiaţii României în causa îmbucărilor drumului de fer la Vercerova şi Predeal par a remâné fără resultat. Astfel ambele linii se vor deschide numai cu 1 Noemvrie 1879.

Cislaitanii se luptă mereu cu crisa ministerială. În 15 Ianuarie st. n. se întrunesc camerele şi ministeriul nici acum nu este compus.

La toată întêmplarea înaintea camerelor va trebuí să se presinte un ministeriu definitiv. Contele Andrássy are speranţă, că'i va succede a îndupleca pe principele Auersperg a primí compunerea noului ministeriu.

Coaliţiunea între partida constituţională din Austria şi Cechi pare a devení fapt. Diarul „Národny Listy“ din Praga declară, că partida naţională n'are nimic în contra transacţiunei în marginile şi formele dreptului constituţional, dacă va premerge o înţelegere generală.

România este întins ocupată cu lucrările organisătoare în Dobrogea. Aparatul administrativ şi judecătoresc este în întreaga ţară în ativitate regulată. „Oştirile şi autorităţile române“ scrie „Un. p. alt.“ (Nr. din 30 Decemvrie a. tr.) „a dat Dobrogei ordinea şi libertatea, bunuri, pe care ea nu le-a gustat poate nici odată. Spre a ajunge însă de sigur la scopul civilisător pentru care acele provincii s'au întrupat cu România, trebuia a i se da şi lumina. Mulţămită mĕsurilor luate, s'a făcut deja un bun început şi în această privinţă. Scoala română funcţionează de mult în Măcin şi poporaţiunea de toate naţionalităţile, îşi trămite cu bucurie copii la scoală.

La Isaccea s'a deschis asemenea cea dintâiu scoală română dilele trecute, şi ni se asigură că în curênd se vor dechide şi în alte localităţi.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, în 31 Decemvrie 1878. (*Dela comitetul Asociaţiunei transilvane*). Un lung şir de objecte s'a pertractat de astădată în comitetul Asociaţiunei. O parte mare de objecte au fost curenţii, cari nu merită amintire. Patru lucruri însemnate s'au desbătut şi hotărît de către comitet, despre care cu deosebire voiesc a vĕ raporta.

Unul din aceste patru obiecte a fost modul de distribuire a ajutoarelor, votate de către societatea „Transilvania“ tinerilor, ce voiesc a se aplica meseriilor. Numita societate, precum îşi aduc cetitorii nostri aminte, a creat 8 stipendii pentru meseriaşi, fără a limita însă dela început suma stipendiilor, ce avea să le distribuie Asociaţiunea transilvană. Acum a venit „Transilvania“ şi a transpus Asociaţiunei 400 fl. cu destinaţiunea, a împărtăşí din aceasta sumă cel puţin 8 tineri, cari se aplică la meserii. Comitetul Asociaţiunei a hotărît, a ajutora pe fie-care stipendist cu 2[illegible] fl. şi astfel, de oare-ce mai prisosesce suma de 200 fl. a mai escrie concurs pentru alte 8 ajutoare de câte 25 fl. Atragem cu tot adinsul atenţiunea părinţilor, cari au de cuget a face din fii lor meseriaşi, la concursele, ce se vor publica în curênd.

Al doilea lucru important, cu care s'a ocupat comitetul a fost edarea Analelor societăţii. După o lungă şi tristă esperienţă, adunarea generală a Asociaţiunei a sistat eşirea foaiei „Transilvania“ şi a hotărît, ca ea să fie înlocuită prin anale. Spre acest scop secretariul al doilea a propus comitetului, ca să se conchieme secţiunile scientifice sau cel puţin presidenţii, şi secretarii lor, pentru ca ele resp. ei se desbată şi să hotărască edarea analelor.

Nefiied spriginită acésta propunere, secretariul a presentat în şedinţa următóre un proiect de regulament pentru edarea analelor, care proiect s'a şi primit de către comitet în mod provisoric. Conform acestui regulament analele v'or purta titula „Analele Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, vor apare în făscioare nelimitate octav atunci, când este material de publicat, şi vor cuprinde procesele verbali a le societăţii, discursurile ştientifice-literari ţinute de către membrii la adunările generali, şi alte lucrări literare, cari se vor da dela secţiunile ştientifice. Ortografia, în care se vor publica analele va fi cea „etimologică.“

Al treilea obiect a fost esposiţiunea de producte şi manufacte dela Sighişoara. Comitetul despărţemêntului dela Sighişoara a încunoştiinţat pe comitetul central, că arangiarea esposiţiei, proiectate la Sigişoară este împreunată cu atâte greutăţi, încât, dacă comitetul central nu va delega o comisiune, care să stee intr'ajutoriu despărţemêntului, esposiţia va fi nerealisabilă. Comitetul — se înţelege — neputênd satisface acestei condiţiuni, a luat la cunoştinţă nerealisabilitatea esposiţiei.

În sfîrşit al patrulea obiect, cu care s'a ocupat comitetul a fost procesul de presă al foaiei „Transilvania.“ Un lucru ne mai pomenit, ca o fóie literară-scientifică, să fie trasă înaintea tribuna'ului! Bĕtrâna şi oloaga „Transilvania“ o oară înaintea morţei sale, a trebuit să dovedeaseă, că în Ungaria toate sûnt cu putinţă. Despre acest proces de presă, până acum n'a străbătut nimic în public, fiind că procesul se află în primul seu stadiu.

Judele instructor dela judecătoria cercuală din Sibiiu, după ce a căutat în zadar pe la Braşov după comitetul Asociaţiunei a dat de fostul redactor al foiei „Transilvania,“ dl. Bariţ 'l-a ascultat şi cere prin o scrisóre, adresată comitetului, ca acesta să'i numească pe toţi membrii sei ceea ce comitetul a şi hotărît a o face. Să fie oare acest proces de presă, tras de păr, un echo la denunţiaţiunile lui „Kelet“ de dĕunădi?

Dela şedinţa comitetului au lipsit ca de regulă mulţi membri. Acei domni, cari au ambiţia a face parte din comitet, ar trebuí să aibă şi interesul necesar, mai ales în faţa unor lucruri aşa importante. Dl. vice-president Bologa, după o lungă întrerupere a primit cu şedinţa de eri iarăş conducerea agendelor cemitetului.

Unde dai, şi unde creapă!?

În „Foiţa“ Teleg. rom. „Simionaş“ publică în anul trecut nesce „Suveniri din viéţa scolară.“ Cel ce le-a cetit fără preocupaţiune, a putut să vadă chiar şi lămurit scopul urmărit de „Simionaş.“ Firul roşu al acelei scrieri, dela început şi până la capet, este a arĕta în un stil de foileton de o parte greutăţile cu cari aveau să se lupte scolarii pe vremea lui, de alta unele defecte în partea didactică. Sau mai lămurit: a arĕta de o parte tinerimei cu ce greutăţi aveam să ne luptăm noi în umblarea noastră la scoală, şi prin aceasta a o încuragia la suportarea greutăţilor ce le întimpină ea astădi, iar de alta a arĕta unele scăderi, cari jignesc instrucţiunea şi educaţiunea, — spre a fi delăturate. Şi, fiind că o parte din acele suveniri era cu considerare la Blaj, numai împregiurarea că ele s'au publicat în „Telegraful român“ a fost de ajuns ca ele să scormonească frigurile confesionale din Blaj.

În consecinţă, dl „Blasianu“ în „Observatoriulu“ Nr. 98 a. tr. spunênd lămurit că are poftă de „dispute confesionali,“ şi pretecstând că scopul lui „Simionaş“ a fost „a discreditá gimnasiulu din Blasiu,“ pornesce o adevĕrată dispută confesională, pe care d-sa, o pretinde a fi drept rĕspuns la „pamfletulu“ lui „Simionaş.“

Până a nu întra în discusiunea aşa numitelor „întrebari“ (6 la numĕr), ce dl „Blasianu“ le publică în „Observatoriulu,“ să ne lămurim mai întâiu asupra „pamfletului.“

Dacă dl „Blasianu“ susţine că a descoperí viţiul spre a se delătura, a arĕta scăderile ce bântue o societate, spre a se îndrepta: este „pamfletu“ — „Suvenirile din viaţa scolară“ publicate în Foiţa Telegrafului român sûnt „pamfletu.“ Dacă însă d-sa, sub „pamfletu“ înţelege acea ce înţeleg şi alţi botezaţi, apoi a întrebuinţat acest termin nu pentru a caracterisa scrierea lui „Simionaş,“ ci pentru a se caracterisa.

Ad 1. Dl „Blasianu“ întreabă: cum se poate ca „Simionaş“ fiind cu aşa modeste cunoscinţe, după terminarea cursului pedagogico-teologic din Sibiiu să fie căpĕtat stipendiu spre a merge la Lipsia? Apoi conchide: „Veneratulu Ordinariatu din Sibiiu a datu cu aceea ocasiune cu totulu altu testimoniu gimnasiului nostru.“

Rĕspunsul la această întrebare se află în Nr. 131 al Telegr. rom. Foiţa, „Suveniri din viéţa scolară“ — coloana 4. Şi, dacă este ca să se mai adaugă ceva, „Simionaş,“ în decurs de 3 ani ce va fi petrecut în Sibiiu, se va fi purtat aşa, încât va fi meritat încrederea Consistoriului, chiar şi dacă n'ar fi avut atâtea eminenţii din Blaj.

Ad 2. Dl „Blasianu“ întreabă pe „Simionaş“: cum s'a susţinut la universitatea din Lipsia, unde a fost plin de studenţi de la gimnasii germâne, şi încă „cá dupa espirarea tîmpului de studiu se vini a casa cu gradu academicu din teologi'a *protestanta*“ Apoi adauge: „Déca te-ai sustienutu, atunci D-Ta ai datu in fapta cu totulu altu testimoniu gimnasiului din Blasiu, de càtu e celu-a din „Telegrafulu Romanu“; séu póte în „Telegrafulu Romanu“ numai ai glumitu.“

Cum s'a susţinut, este o cestiune ce privesce singur pe Simionaş. Şi, dacă e să respundă cu toată sinceritatea: cu mare greu. Ce a fost pentru alţii jucăree, pentru el a fost jug. Prin studiu privat a trebuit, încât i-a fost cu putinţă, să umple lacunele ce le dusese cu eminenţiile. Iar că ar fi venit cu grad academic din teologia protestantă, cu care dl „Blasianu“ cugetă că a lovit cuiu'n cap, afle dl „Blasianu“ că nu e bine informat. Simionaş n'a venit cu grad academic din teologia protestantă, pentru

---

oare cătrĕu. Cu toate aceste Pavel Lungu, Păunaşul din vremea lui avea totdeuna bani din greu se dice că dela Aniţa vĕduva cea frumoasă şi avută, cu carea se iubia.

Cu acest Păunaş Nonu legase prietenie pe moarte pe viaţă. De câte ori Păunaş avea poftă să-şi facă cheful, Nonu era totdeuna gata numai să-i fi dat de scire ca să meargă la Iancu. Şi apoi ce e drept nu-i pĕcat, Păunaş aducea aminte lui Nonu de darurile boeresci, căci nici la oraşe nu plătesc boerii mai darnic, de cum făcea Păunaş, carele fiind că însuşi învĕţase musica sub poalele codrului, scia preţuí pe Nonu diplaşul. Adese ori Nonu cânta din diplă, iar Păunaş îl acompania sau cu fluerul, sau cânta din gură câte o doină ori vr'un cântec haiducesc, cum scia numai Păunaş. Adese ori Păunaş surprindea pe Nonu cu câte un cântec nou, pe care Nonu dintr'o audită îl punea pe struna diplei şi'l cânta încă mai frumos de cum îl cântase Păunaş. Aşa fac artistii.

Dar aceasta era atunci, înainte cu câţi-va ani. De atunci s'a întêmplat o mare nenorocire pentru amêndoi. Pavel Lungu, Păunaşul cel vestit ş'a perdut urma fără de veste. Curênd după aceea Nonu aude, că prietenul seu este prins şi aruncat în temniţă, şi după o scurtă judecată pus pe furci.

Câtă grijă şi supĕrare i-a făcut bĕtrânului Nonu diplaşul spânzurea prietenului seu, numai el scie, sermanul diplaş.

În dughiana lui Iancu, pe vremea când a ajuns Nonu erau numai nesce feţe cunoscute, foşti tovarăşi de ai lui Păunaş.

„Bine că ai venit, moş Nonule“ strigară voinicii, „să ne dici una să dee fum din arc şi să plesnească opinca“.

Moş Nonu era dedat cu aceste vorbe. El făcuse adese ori să plesnească opinca haiducească, după care leuşorii îi veneau tot însoţiţi.

După oare câtă vreme de joc, haiducii stau locului şi strigă: „Nonule! cântă-ne cântecul lui Păunaş.

— „Ce cântec să vĕ cânt?“

— „Cântecul lui Păunaş, cântecul care l'ai învĕţat dela el.“

— „El m'a învĕţat pe mine, pe Nonu?“

— „Da, el ţi la cântat, ţi l'a fluerat, şi tu l'ai învĕţat şi i l'ai cântat de atâtea ori.... Cântă-l.“

— „Ba io!“

— „Cântă-l Nonule, nu te îmbia ca grecul la temniţă.“

— „Ba io“, respunse diplaşul hotărît.

— „Da de ce, Nonule?“

— „Nu-l cânt.“

— „De nu-l cânţi nu capeţi nici o lescae“ ameninţà unul din haiduci.

— „Nonu pentru aceea tot Nonu va remâné,“ rĕspunse diplaşul cu mândrie.

Şi disputa s'ar fi continuat încă, dacă n'ar fi venit feciorii şi fetele la horă.

(Va urma).

că n'a mers spre acest sfêrşit. — Afle mai departe dl „Blasianu“ că Simionaş în Teleg. rom. n'a glumit, din protivă a vorbit foarte serios, în ceea ce privesce partea didactică. Ce privesce testimoniul dat, atât de Consistoriul din Sibiiu (la întrebarea 1), cât şi de Simionaş, prin susţinerea sa la universitate, consecinţa nu e pentru Blaj, ci pentru Simionaş. Este dovadă că Simionaş, deşi a învĕţat în Blaj, totuşi prin diliginţă a putut'o aduce acolo ca să fie trimis la universitate, şi acolo să se susţină — cum s'a susţinut, — cu mare greu.

Ad 3. Din o mistificare ca premisă, dl „Blasianu“ înşiră o adevĕrată zamă lungă. Mistificarea este: „Cum poti D-Ta se sustieni, cumcà caus'a cà cunoscintiele D-Tale au fostu asia de marginite, candu ai absolvatu gimnasiulu din Blasiu, au jacutu numai in impregiurarea cà profesorii suntu numai teologi absoluti, si cá atari ne versati de ajunsu in studiile gimnasiali?…“ În „Suvenirile…“ lui „Simionaş“ aceste nu se pot afla. Şi: „greutăţile cele multe cu cari avea să se lupte un scolariu, atmosfera socială şi morală în carea se mişca scolariul afară de scólă, aspiraţiunile scolariului, manierele bune-rele ale profesorilor, cărţile de scoală şi afară de scoală“, pe cari dl „Blasianu“ le presupune cunoscute lui Simionaş şi pretinde ca Simionaş să le fie considerat în „Suvenirile..“ sale — Simionaş le-a atins, după cum crede, destul de marcat, şi dl „Blasianu“ n'are decât să cetească „Suvenirile…“ din Foiţa Teleg. rom. spre a se convinge.

Preste celelalte escursiuni (zamă lungă) ale d-lui „Blasianu“ din această întrebare ca consecinţe a le unei ficţiuni, trecem la ordinea ḑilei.

Ad. 4. (*a*) Óre ce e mai paradoxu, „a absolvá scientiele gimnasiali „cu calculi de eminetia. dupa aceea a „absolvá teologia la universitate séu „in seminariu domesticu, si apoi a fi „constituitu cá profesoru la gimnasiu „de scientiele, acele, alu caroru fundamentu bene pusu ilu are dejá, séu „a fi 8 ani în gimnasiu, fòra a învetiá „nece o litera din studiul religiunei „ortodocse, dupa aceea a invetiá teologia ortodocsa în Sibiiu, in mesura „fórte redusa de ora-ce profesorii acolo nu se potu indereptá dupa poterile d-lui Simionasiu, ci dupa ale „altora, cari abia sciu ceti, apoi a „merge la Dobritienu si a invetia derepturile, séu la Lipsi'a „in menageri'a teologica“ si a invetiá tóte nuantiele teologiei protestante..si in urma ca „deplinu cualificatu a veni acasa si a fi „profesoru de teologi'a ortodoxa?… „DTa ai invetiatu teologi'a, protestanta „si acum propuni pre cea ortodoxa; „altulu a invetiatu cea catolica, si „éra a propusu pre cea ortodoxa, alu „treilea a invetiatu filosofi'a, si acumu „propune teologi'a cea ortodoxa, altulu a invetiatu derepturile si mai „scie D-dieu ce, si in urma s'a treditu profesoru de teologia“ …. (*b*) „Mie nu-mi venea a crede, cà DTa ai „mersu la Lipsi'a se studiedi teologi'a „protestata, ca se fii profesoru de cea „ortodoxa, cà-ce aceea mi se parea „prea curiosu; ci la inceputu cugetám, „cà DTa ai mersu cá missionariu si „numai acumu credu lucrulu acesta fòra „pareche in lume, dupa ce te vedu „cà functionezi ca profesoru, si cu „mare zelu combati invetiaturile acelora, la cari te-ai cualificatu.“

(*c*) „Datin'a din Blasiu de a aplicá teologi absoluti cá profesori „gimnasiali e vechia si este în usu „nu numai in Ungaria pre la gimnasiale luterane, romano-catolice si reformate, ci chiaru si in Francia pre „la gimnasiale confesionali si de pre „langa monastiri. A pune insa profesori de teologi'a ortodoxa pre unulu „absolutu de cea protestanta, séu de „derepturi, séu filosofia nu-mi e cunoscutu, si nece credu cà se mai fia „unde-va neci in lumea acést'a neci „in ceealalta“.

După toate aceste dl „Blasianu“ conchide cu mare patos: „Asia e D-le „Simionasiu“ si onorata Redactiune a „Telegrafului Romanu“ cà e uritu lucru a vedé tiandur'a in ochii altui-a „si bârn'a in ochii sei a nu o vedé.“ [1])

(ad. (*a*)) Ar trebuí să fie cineva mai naiv, decât presupune chiar dl „Blasianu“ despre cetitorii sei, ca să deslege întrebarea în favorul d-sale. — Mai ântâiu, să fie bine înţeles că dl „Blasianu“, în prea marele d-sale zel de dispută confesională, face togmai aceea ce impută lui „Simionaş“: discreditează gimnasiul din Blaj, spre adênca părere de rĕu a lui „Simionaş.“ Cetitoriul nepreocupat trebue să-şi facă o idee foarte nefavorabilă despre acel gimnasiu, în care este cu putinţă să petreacă tinerii „8 ani fără a înveţa o literă din rel.giune. Dacă Simionaś o susţinea aceasta, dl „Blasianu“ era îndrept să-l timbreze de rĕuvoitor al gimnasiului, de inimic chiar, care pune în joc viaţa gimnasiului prin astfel de insinuaţiuni. Şi, fiind că însinuări de acestea face dl „Blasianu“, Simionaş se vede necesitat a protesta în contra d-lui „Blasianu,“ şi a declara că nu este adevĕrată aserţiunea d-sale. În Blaj nu se cresc tineri fără ca să fie instruiţi şi în religiune, care e fundamentul ordinei sociale şi a statului.

Paradocsismul, din compararea cestiunilor urmează în modul cel mai natural în protiva intenţiunei d-lui „Blasianu.“

Atât în „seminariulu“ domestic din Blasiu, cât şi în seminariul dela „St. Barbara“ din Viena, acum cel „magiarisător“ din Pesta şi cel „de propaganda“ din Roma (universităţile lui „Blasianu“) nime nu se ocupă cu studiile din gimnasiu, ci cu disciplinele specific teologice. Prin urmare în timp de 4—8 ani, ce-i petrece cineva între zidurile seminariale, învaţă unele şi uită pe celelalte; uită ce a învĕţat bine, ruĕ în gimnasiu, spre a vení şi propune ce a uitat. Mai cu minte ar fi ca gimnasiastul, când a terminat clasa a VIII să devină profesor, căci cel puţin încă i-ar fi în memorie aceea ce a învĕţat. După chipul cum se practisează însă, profesorul, cu deosebire din gimnasiul de sus, când îşi ocupă catedra, nu scie nici atâta cât sciu elevii, şi prin urmare este chiar nedrept să pretindem progres, căci el sermanul a făcut regres în decursul pregătirei sale. — Unde am ajunge cu sciinţa dacă am urma pe toate terenurile după chipul din Blaj?

Studiul privat al profesorului? Dar α) spre aceasta n'avea lipsă să peardă timpul în seminariu, β) până la cualificare prin studiu privat, profesorul trebuie să propună! De unde? să sugă din degete? Să iae manualul ce l'a folosit când era gimnasiast şi să'l înveţe de rost? Adevĕrat că aceasta este „datina vechia“, practisată în gimnasiul din Blaj, în care cas profesorul învaţă alăturea cu studentul şi scie cât scie şi studentul. Unde este însă esplicarea, clarificarea obiectului propus? unde progresul! Dar, dacă mai adaugem împregiurarea că profesorul tocmai când, în urma studiului privat, a ajuns la o îndemânare oarecarea, se înlocuesce prin altul, care începe la rêndul seu să 'şi facă pregătirile pe contul tinerimei?!

Să vedem acum, cum stă lucrul cu profesorii dela institutul Andreian, asupra cărora Dl. „Blasianu“ îşi ridică glasul.

Dl. „Blasianu“ pretinde că la acest institut s'ar afla profesori, cari au învĕţat drepturile în Dobriţin. Este rĕu informat. Şi „Simionaş“ regretă că n'avem profesori de teologie, cari să fie totodată şi iurişti.

Dl. „Blasianu“ află mai departe, că e un lucru care nu'şi are păreche nici în lumea aceasta nici în cealaltă, ca cineva după ce a studiat sciinţele teologice în seminariul Andreian — să studieze filosofia sau teologia la vre-o universitate, şi apoi să fie profesor de teologia ortodocsă.

Trebue că Dl. „Blăsianu“ presupune pe cetitorii sei tare mărginiţi. Cel ce merge la filosofie, sau teologie în afară, merge spre amplificarea cunoscinţelor câştigate în institutul din patrie. Şi aceasta, numai cel ce se teme de lumină, o află stricăcioasă. La universitatea din Lipsia ascultă în facultatea teologică neprotestanţi din România, Grecia, Rusia, Turcia, America, Africa, India, cari în cea mai mare parte au studiat teologia în patrie, şiací se pregătesc pentru catedre profesorale. Dacă astfel de lucruri nu sûnt cunoscute Dlui „Blasianu“, Simionaş e de vină?!

La institutul andreian avem însă profesori, cari absolvênd cursul clerical în Sibiiu, au studiat special unii sciinţele naturale, alţii economia, alţii pedagogia. Şi aceştia toţi sûnt profesori în specialităţile lor. Că nici de aceştia n'a mai vĕḑut Dl. „Blasianu“ nici în lumea asta nici în cealaltă, cine e de vină! Cine e de vină, că Consistoriul sibian ţine cont de progresul sciinţelor, iar Dl. „Blasianu“ află aci paradocsism?

Urmează să ne dăm sama asupra conceptului „menageria teologica“, în care Dl. „Blasianu“ pretinde că Simionaş şi-a făcut studiile. Să nu uităm că Dl. „Blasianu“ pretinde a scrie „in unu tonu demnu de colónele unui diurnalu de rangulu si reputatiunea „Observatoriului“. Toată lumea scie că „menagerie“ este un internat de diferite dobitoace, cari n'au voie a eşí liber. În consecenţă „menageria teologica“ este un internat de „teologi“ din diferite ţĕri şi de diferite naţionalităţi, cari ca şi dobitoacele din „menageria“ proprie, n'au libertate.

A bună samă Dl „Blasianu,“ necunoscênd universitatea din Lipsia şi-a închipuit'o a fi un seminariu ca cel din Blaj, Pesta, Viena sau Roma. Pentru aceste seminare, şi în specie pentru cele 3 din urmă, în cari sûnt elevi din diferite ţeri şi de diferite naţionalităţi, dacă Dlui „Blasianu“ îi place terminul „menageria teologica“, îl poate folosí. Universitatea din Lipsia însă nu cunoasce internatul, prin urmare nici menageria.

Că d-l „Blasianu“ vorbesce după fantasie, este dovadă totala lipsă de cunoscinţă despre universitatea din Lipsia, la care pretinde că sûnt representate „tóte nuantiele teologiei protestante.“ — Cine cunoasce pre un Delitzsch, Luthardt, Kahnis — „*die Säulen der Orthodoxie*“ — nu vorbesce ca d-l „Blasianu“. Dar chiar să fi învĕţat Simionaş „toate nuantiele teologiei protestante“ fire-ar aceasta un rĕu pentru dênsul, ar jigní oare în misiunea lui de profesor? Din contră! De ar cunoasce toate nuanţele teologiei universale ar fi ferice de el şi de ascultătorii lui.

Cu cât profesorul este mai luminat, cu atât poate să lumineze mai mult pe învĕţăceii sei.

Togmaiací este deplina cualificaţiune a profesorului, de carea d-l „Blasianu“ vorbesce în ironie. — „Gura pĕcătosului adevĕrul grăesce.“

(ad (*b*)) D-l „Blasianu“ confundă Sibiiul cu Roma şi menirea institutului andreianu cu seminariul „de propaganda fide.“ În puterea acestei confusiuni, şi sciind că „Simionaş“ înveţase la Blaj, a crezut că Simionaş s'ar fi făcut misionar pentru lăţirea sântei uniri. Dar pe vremea când a mers „Simionaş“ la Lipsia, Blajul încă nu fericisĕ naţia românească cu fundaţiunea de 30,000 fl., pentru lăţirea sântei uniri, din carea să fie sprigin iţi misionării.

Că „Simionaş“ ar fi combătênd învĕţăturile acelora, la cari s'a cualificat, n'ar fi spre scăderea lui „Simionaş“, ci numai o dovadă că precum a fost în Blaj şi nu „s'a unit“ aşa a fost la protestanţi şi nu s'a făcut protestant. Mai scii? în urmă de vor auḑí Lipsienii vor urma pe d-l „Blasianu“ şi vor scrie şi ei în „Observatoriulu“ pentru ca să apere creditul universităţei lor în contra scopului lui „Simionaş.“

(ad (*c*)) Că datina din Blaj de a aplica „teologi absoluţi“ ca profesori gimnasiali e veche, o scim cu toţii, şi cum că este în us la gimnasiile iesuiţilor din Francia, încă o scim cu toţii.

Dar sciut este şi aceea, că lumea întreagă se luptă pentru emanciparea instrucţiunei de sub influinţa iesuiţilor. Dacă aşa dară gimnasiile iesuitice din Francia sûnt nu model şi motiv pentru d-l „Blasianu“ cu profesorii gimnasiali numai „teologi absoluţi,“ în hatîrul d-lui „Blasianu“ nu mai întind vorba. — Dar când este vorba de gimnasiile luterane şi reformate, d-l „Blasianu“ iarăşi vorbesce sau mistificând, sau în necunoscinţă de lucru. Luteranii şi reformaţii nu studiază teologia în seminare ca cel din Blaj, ci la universitate, unde teologia de comun e numai un studiu secundar, iară cariera profesorală capul lucrului. „Teologul absolut“ luteran sau reformat este tot odată deplin pregătit academice pentru catedra profesorală. Şi întru cât în specie la reformaţi se fac escepţiuni de la regulă — se şi vede.

Abstrăgênd deci de la reformaţi, poate oare să se compareze batĕr pe departe un „teolog absolut“ de Blaj cu unul luteran, pregătit academice? şi deací poate-se pune pe aceea-şi treaptă un profesor blăjan cu unul de la un gimnasiu luteran?

Luteranii, repeţesc, pe lângă teologie, au pregătire academică pentru profesură, şi se şi cunoasce. În Blaj însă aceasta se consideră ca o înnoire şi poate paradoxie, .. dar iar se cunoasce.

Ca şi luteranii cu profesorii lor gimnasiali facem şi noi după putinţă cu profesorii nostri de teologie şi pedagogie; şi dacă d-l „Blăsianu“ nu vrea să cunoască altă sciinţă, altă lumină afară de teologia din Blaj, cine este de vină?

În urma celor espuse, schimbând o vorbă din cuvintele d-lui „Blasian“: „Aşa e d-le Blasiane, că e urîtu lucru a vedé tiandur'a in ochii altuia si bârn'a in ochii sei a nu o vedé?“

(Va urma).

Cronica judecătorească.

În causa dorobanţului Dumitru Radu.

Dela domnul jude regesc Béla de Tamásy primim următoarea scrisoare, care ne grăbim a o publica:

Onorată redacţiune a „Telegrafului Român“!

Pre basa §-lui 20 a legei de presă am onoare a roga pre onorata redacţiune se binevoiască a lua rectificarea următoare în numĕrul cel mai aproape al „Telegrafului Român.“ —

În un raport special din 16 Decemvre 1878 v. despre pertractarea finală, care s'a ţinut înaintea tribunalului reg. ung. din Sibiiu în contra lui Radu Dumitru sergent de dorobanţi din Lunele de jos în Românnia, pentru criminea vătĕmărei grele trupesci normată în §-f 143 a cod. pen. s'au ivit mai multe erori, cari cu fapta stau în contraḑicere, aşa încât nu se pot lăsa nerectificate. —

În cât se atinge de fapta încriminată, aceea în cuprins scurt voiu a o deslucí, precum urmează:

---

[1]) Fiind imposibil a face un estras clar al acestei întrebări, am reprodus'o, împărţindu-o în trei părţi (*a*, *b*, *c*), pentru uşorinţa respunsului.

Ioan Bogdan din comuna Poiana ca cioban împreună cu alţi trei ciobani, şi anume: cu Nicolae N., Ioan N. şi Constantin Mitrea din Reşinari au fost cu vitele lor la păşune pe muntele Galbina teritoriu al Ungariei,— aproape de teritoriul României, unde se află un pichet de soldaţi din România ca vigilia de confiniu. —

Ciobanii cu soldaţii din pichetul numit au făcut conoscinţă mai aproape prin urmare au trăit bine şi au fraternisat la olaltă, aşa încât adunându-se mai de multe ori la olaltă la poteca de pichet au jucat unul cu altul, ba ciobanii au tractat şi cu mâncare pe soldaţi. —

Într'o ḑi au veḑut ciobanul Nicolae N. în poteca pichetului nesce piei de miel proaspete — şi spunênd aceasta la consoţii lui, sau otărît se agnosceze pieile acelea, pentru că din turma lor s'au perdut nesce miei, — şi aşa s'au dus toţi patru inşi la poteca pichetului, şi acolo veḑênd trei piei proaspete — au întrebat pe soldatul Nicolae Predescu, de unde au dênşii pieile acelea, care soldat a rĕspuns: că soldatul Petru Georgescu au furat trei miei din turma lor, în urma cărei denunţări soldatul Petru Georgescu nu a negat, ci au recunoscut, ca dênsul a comis fapta aceasta, la care l'au învĕţat sergentele Radu Dumitru. —

Dovedindu-se aşadară acest furt de miei prin propria recunoascere a făptuitoriului, — numitul cioban Nicolae a luat pieile, şi totodată au provocat pe soldatul Georgescu să meargă şi el la stână şi să spună şi celorlalţi ciobani, că dênsul au furat şi au tăiat mieii. — După aceea soldatul Georgescu şi a luat puşca sa, şi s'a dus împreună cu ciobanii la stâna lor şi acolo au spus în faţa tuturor ciobanilor, că el au furat mieii, la care ciobanul Nicolae N. au ḑis, că soldatul să-şi lese puşca acolo, până vor vení stăpânii oilor, — şi aşa s'au întêmplat, soldatul Georgescu însă s'au dus îndĕrĕpt fără puşcă. —

A doua ḑi dimineaţa soldatul Georgescu s'au întors la stână şi au luat puşca, în locul aceea au lăsat însă ca zălog un pantalon.

În 19 August 1877 dimineaţa au venit soldaţii cu sergentele Dumitru Radu şi au luat prins pe Ioan Bogdan de lângă turma sa, apoi s'au dus după Constantin Mitrea, pe care, după cum a mărturisit dênsul înainte de moarte, l'au luat dela oile sale, — şi când a vrut să scape, — l'au puşcat.

Din casul acesta se vede, că sergentul Radu şi soldaţii lui foarte bine au sciut, că nu cu oameni necunoscuţi şi cu atât mai puţin cu hoţi şi tălhari au dênşii de lucru, prin urmare nu au avut drept a vĕtĕma de moarte pre un om fără vină, şi dacă ar fi avut porunca să caute după nişte tălhari, — Constantin Bucur Mitrea însă nu a fost tălhar pe care Radu Dumitru a putut să aibă porunca să 'l prindă, ci dênsul a fost bine cunoscut soldaţilor, ca un cioban, care a păzit acolo oile.

Împregiurarea aceasta este dovedită şi prin propunerea procurorului de lângă tribunalul Vâlcea sub Nr. 6755/1877, din care încă se vede şi aceea, ca soldaţii dela poteca galbină şi anume: Predescu Nicolae, Georgescu Petru, Simonescu Ioan şi Miscu Marin la ascultarea lor, au recunoscut, că causa de sub întrebare a prevenit în urma unei denunţiaţiuni false în contra ciobanilor.

Este dovedit şi aceea, că Constantin Bucur Mitrea a fost întêmpinat fără veste lângă oile lui pe teritoriul Ungariei şi puşcat fără vină, care puşcătură i-a causat moartea. — Aşadară tribunalul reg. ung. din Sibiiu în sensul §-lui 37 a cod. pen. cu tot dreptul a dejudecat pre Dumitru Radu, în contra căruia e dovedit, că dênsul bătênd în pept s'au lăudat, că el a puşcat pe Mitrea — apoi este şi aceea dovedit, că dênsul a dat porunca şi la ceilalţi soldaţi să puşce pe Mitrea.

În urmă am a face observare, că prepusul, că doară chiar gendarmii noştrii au învitat pe Dumitru Radu sĕi petreacă preste graniţă, — este un prepus fără basă, însuşi şi Radu nu a ḑis aceea. — Altmintrelea se observează, că comandantele gendarmilor dela turnul roşu, se chiamă Vakan Miklos şi nu Vacariu, şi el este născut secuiu.

Şerban Nan din Reşinar nu s'a ascultat la un tribunal românesc, ci s'a ascultat prin Dl. subjude Bădillă ca jude incuisitoriu. — Fasiunea acestuia am cetit-o în limba română, precum am cetit şi alte protocoale, cari s'au luat în limba română prin Dl. subjude Bădilă şi au fost scrise prin actuariul Cirlea cu scrisoare bună, şi pertractarea finală au fost ţinută în limba română, — nu este adevĕrat însă, că nici un jude, care a asistat, în causa numită — nu ar fi cunoscut limba română, dincontră e pre deplin cunoscut, că conducatoriul pertractărei finale, precum şi Dl. jude Phleps sciu limba română, şi şi aceea e dovedit că Dl. jude Iánosi precepe bine limba aceasta, pentru că în decursul pertractărei finale, şi dênsul a pus întrebări inculpatului în limba română.

Dl. jude Roşca a fost recuirat se ceteascǎ un protocol, care a fost luat prin Dl. jude instructor al tribunalului din Vâlcea în România, din causă că acel protocol a fost întru un aşa mod scris, încât Dl. Roşca ca bărbat român abia a fost în stare a'l cetí.

Inculpatul Radu Dumitru a stat aşa lung timp în prinsoare preventivă, nu din vina tribunalului, ci din causa că din România numai după mai mulţi paşi diplomatici, şi după ce şi regimul român s'a convins, că nu a fost bine informat despre fapta inculpatului — foarte târḑiu s'a trămis opiniunea medicilor despre secţiunea cadavrului lui Constantin Bucur Mitrea, şi chiar luând în consideraţiune aceasta causă Radu Dumitru s'a dejudecat numai la 2 luni carcere cu care pedeapsă s'a şi mulţămit. —

Sibiiu în 10 Ianuarie 1879 st. n.

Béla de Tamásy m. p.
jude regiu, ca conducător al pertractării finale.

Varietăţi.

* (*Personalia*). Ministrul austriac pentru culte şi instrucţiune publică a denumit pre dl suplent Basil Bumbac de profesor definitiv la gimnasiul gr. or. în Suceava.

(*Transferare*). Domnul Visanţiu Maniu fostul esecutor la tribunalul reg. ung. în Sibiiu este transferat ca esecutor la judecătoria cercuală în Mercurea.

* (*Postal*). În 16 Ianuarie 1879 st. n. să vor deschide staţiuni postale în următoarele comune şi adecă:

1, în Cucerdea (comitatul Turda-Arieş). De staţiunea aceasta se ţin comunele: Cucerdea, Feldioara şi Vaidasig.

2, în Copşa-mică (copşiţa) (comitatul Tîrnavei-mari). De aceasta staţiune să vor ţiné comunele: Frâua, Vorumloc, Copşa-mică (copşiţa), Motişdorf şi Şoala;

3, în Daneş (comitatul Tîrnavei mari) cu comunele: Mălêncrav, Beşa, Daneş, Felza, Criş, Sĕleuşul-mare, Rudeu, Lăslĕul-săsăsc şi Noul. —

Aceste staţiuni primesc transportarea epistolelor şi pachetelor până la greutatea maximală, apoi a asignaţiunilor până la 150 fl. şi a rambursalor până la 200 fl. v. a. —

* (*Estras sumar al reposaţilor din Sibiiu în 1878*). Suma morţilor e 539, din cari 264 de secsul bărbătesc şi 275 de secsul femeesc.

După luni: Ianuarie 53, Februarie 52, Martie 56, Aprilie 47, Maiu 37, Iunie 41, Iulie 43, August 39, Septemvrie 38, Octomvrie 45, Noemvrie 40 şi în Decemvrie 48.

După bĕtrâneţe: Născuţi morţi 39. Dela nascere până la sfêrşitul anului al 2-lea 112; dela al 2-lea până la al 5-lea an 23, dela 5—15. 41, dela 15 până 25—49, dela 25 până 40—73; dela 40 până 50—55; dela 50 până 60—43; dela 60 până 70—41; dela 70 până 80—32; dela 80 până 90—10; dela 90 până 100—1.

După causa morţii: Nenorociţi 10, sinucişi 9; de dinţi 6; de eclampsie 18; inflamaţii 88; ezanteme febrile 22; aproplezie 40; desoluţiune de sânge (inclusive difteritis) 30; hidropsie 23; tuberculosă 80; oftică 39; degenerări 24; slăbiciuni 19; de slăbiciuni la copii nou născuţi 19; de slăbiciunea bĕtrâneţelor 42; din alte cause 31.

Sibiiu în 1 Ianuariu 1879.

Hufnagel,
medicul cetăţii.

* (*Calea ferată dela Predeal*). Linia călei ferate din România cătră Predeal, şi adecă din Ploeşti până la Câmpina s'a predat comerciului.

* (*Din camera advocaţilor*). S'a primit în lista advocaţiilor prin camera advocaţială din Timişoara, dl advocat *Filip Pascu* din Verşeţ.

* (*Imprumut nou de stat*). Ministri austro-ungurescì s'a înţeles cu representanţii băncii lui Rothschild în privinţa unui nou împrumut de stat în suma de 150 milioane. —

Speranţă este, că vom căpăta datoria aceasta nouă, n'avem însă speranţă, că vom poté-o solví vr'o dată. —

* (*Vreme tare cu grindină*). După cum se scrie institutului central c. reg. pentru meteorologie în Viena din comuna „*Makovich*“ în Erţegovina s'a descărcat asupra acestei comuni în 5 Ianuarie 1879 o vreme grea ne mai pomenită, o vijelie nespusă; sub tunete, fulgere continue a căḑut o plaoie furtunoasă şi ghiaţă ca în ḑilele lui Iulie şi August. — Termometru a arătat + 9⁰ R. egal + 11.3 graduri Celsius. —

* (*Cutremur*). Din Constantinopole să anunţă, că în noaptea din 27 spre 28 Decemvre 1878 s'a simţit în partea sud-ostică a peninsulei balcanice *la Salonic* pe litoralul *Mărei Egeice* un cutremur de pămênt teribil şi mai multe isbituri puternice. —

* (*Cheltuelile Rusiei în resboiul ultim ruso-turcesc*). Jurnalul rusesc din Petersburg „Ruskaja Prawda“ scrie, cumcă Rusia a avut cu resbelul trecut preste tot la 2 miliarde ruble spese, din cari să calculează 800 milioane ca spesate cu licuidarea sămădaşurilor şi susţinerea armatei de ocupaţiune. —

* (*O stradă acoperită cu sticlă*). Se vorbesce la Londra de a se acoperí Regent's Street pe dintregul cu o învĕlitoare de sticlă care ar pune astfel această stradă la adăpostul ori-căruia vênt, ploaie ori zăpadă. Pe timpul nopţei, această arcadă va fi luminată cu sori electrici, proiectând lumina de sus în jos.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Constantinopole, 13 Ianuarie n. Podul drumului de fer preste Alda lângă Adrianopole s'a surpat. Mai multe persoane s'au nenorocit. Restituirea va ţiné o lună de ḑile.

Paris, 13 Ianuarie n. Se asigură, că ministrul de resbel Borel a demisionat şi demisiunea fù primită. De următoriul lui s'a designat generalul Faidherbe.

Calcutta, 13 Ianuarie n. Corpul Steewart a ocupat în 12 l. c. fără resistenţă Candahar (Afghanistan).

Bursa de Viena

din 10 Ianuarie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	62	10
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	63	30
Împrumutul de stat din 1860	115	60
Acţiuni de bancă	789	—
Acţiuni de credit	224	60
London	116	55
Argint	100	
Galbin	5	51
Napoleon d'aur (poli)	9	33
Valuta nóuă imperială germână	57	55

Economic.

Sibiiu, 10 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.30—6.10; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.40—5.—; Sĕcară fl. 3.30—3.70; Orz fl. 4.—: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl. 1.50—2; Semênţă de cânepă fl. 5.50; Mazere fl. 5—5.50; Linte fl. 10.—.11; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. .5—; Slănină fl. 30—35; Unsóre de porc fl. 23.—25; Sĕu brut pro 50 chilo: fl. 15—16.; Luminări de sĕu pro 50 chilo fl. 27.50—28; Sĕu de Luminări fl. 23—24; Săpun fl. 21; Fên pro 50 chilo fl. 0.90—1.0: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr.; pro chilo: carne de vită 33—44 cr.; Carne de viţel 32—45 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 24—26 cr; óue 10 de 25 cr.

Îndreptare, în Nrul din urmă al anului trecut, în articulul Sibiiu, s'au străcurat erori cari turbură înţelesul cu totul. Pe pag. din frunte, coloana II este a se cetí: „Cât doriam şi noi să ne putem bucura ca cetăţeni egal îndreptăţiţi de binefacerile constituţiunei, care, oameni cu puţină, dar largă consciinţă, nu se sfiesc, în broşuri apărute în ţĕri strĕine *a* o bucina ca pe aceea, ce adăpostesce *pe* toţi şi-i împărtăşesce de binefacerile ei în abundanţă.“

Pe pag. a 2-a (606) este a se cetí: „Se ḑice că partida militară este din ḑi în ḑi mai puternică .....

Avis.

Atragem de nou atenţiunea onoraţilor nostri corespondenţi şi cetitori, că în afaceri cari privesc administraţiunea ḑiarului nostru (abonamente, reclamaţiuni, inserate etc.), să binevoiască a se adresa la **Administraţiunea tipografiei archidiecesane** *ear în cele ce privesc redacţiunea, la* **Redacţiunea „Telegrafului Român“**, *şi în sfêrşit în cele ce privesc persoana redactorului responsabil, la* **domnul Nicolau Cristea.**

Nr. 125. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, înfiinţat cu preagraţiósa încuviinţare consistorială din 1 Novembre a. c. Nr. 2747. B. lângă neputinciosul paroch Nicolae Rus din Chintelnic, protopresbiteratul gr. oriental al Bistriţei, se escrie concurs până la înclusive 20 Ianuariu 1879 st. v.

Emolumentele sûnt:

1. a treia parte din porţiunea canonică de 24 jugere cu un venit curat anual de 80 fl. v. a.

2. a treia parte din venitele stolari obicinuite; carea computată în bani fac circa 100 fl. v. a.

3. dela 40 familii séu a treia parte din 120 ce compun parochia întrégă:

a) 40 cr. v. a.

b) câte 2 mierţe a 16 cupe de cucuruz nesfîrmit şi

c) una ḑi de lucru cu palma.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor instruate în sensul statutului organic §. 13 şi dispoziţiunilor provisorie ale sinodului archidiecesan din 1873. la subscrisul până la terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. român a tractului Bistriţei, în conţelegere cu comitetul parochial concernente.

B. Josseni, în 19 Decemvre 1878.

Ioan Buzdug m. p.
adm. protopopesc.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 2. Sibiiu, Joi, 4 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiéză.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Decemvre 1878 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întărḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire fórte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Bilanț politic.

II.

Absolutismul, cu toate defectele și bunĕtățile lui, căḑut, patria, în înțeles mai strins și mai larg, prin diploma din 1860, se afla înaintea restaurațiunei politice. Întrebuințăm terminul „restaurațiune“, pentru că așa se ḑicea pe atunci și pentrucă în faptă întru cât privea administrațiunea politică și a justiției, o vedem restaurată în formele antemarțiale. Au înviat cancelariile aulice, guvernele, comitatele, districtele, scaunele, tablele regesci, universitatea săsască și cu un cuvênt jurisdicțiunile ce fusese înainte de 1848.

Este interesant periodul, ce se începù acum. El pentru Români corespunde și naturei omenesci. După o iarnă îndelungată politică, Românii, în primăvara cea dintâiu a vieții lor politice, la 1848, au fost întrat, cu puțină esperiență politică, dar cu vigoarea tinereții, în luptele marțiale. — Românii își vor aduce încă mult timp cu jele, dar și cu satisfacțiune și mândriă justă aminte de perderea celor 40,000 de jertfe.

După ce a trecut și scurtul period absolutistic, care încât ne privesce l'am putea cualifica de un scurt suplement al iernei politice, Românii ni se înfățișază într'un stadiu mai înaintat în maturitatea lor politică. Timpul acesta vine la Români cu pretensiunea de a pune în luptă luptători politici cu mintea, cu puterea cuvêntului și a condeiului. Românii, cari la 1848—9 nu s'au sfiit de gura tunurilor și a puscei, de ascuțitul sabiei, a suliței și a baionetei, nu se dau îndĕrĕpt când sûnt provocați a sta la masa verde și a se apăra cu cuvêntul și cu condeiul. Mai mult. Românii în fața evenementelor, ce aveau să urmeze, dărîmă păretele despărțitoriu confesional cei despărțise preste un secul și jumĕtate și cu solemnitate îndroduc în protocolul ședinței prime a congresului la p. 5 cuvintele: „afurisit va fi acel „Român, care va mai încerca a strica astă legătură frățească.“

Sfêrșitul anului 1860 și începutul anului 1861 erau ca toate timpurile când un trecut și-a terminat rolul și presentul încă n'a ajuns la o statornicie; când părerile cele mai feliurite din toate părțile tot așa de feliurite joacă rolul de căpetenie în viața politică. Magiarii sûnt înșiși cuprinși de o ferbere mare, dară în hyperzelul lor pentru constituțiune îndată vĕd porniri suspecte în toate mișcările nevinovate afară de naționalitatea lor. Chiar și ceea ce se întêmpla cu scirea autorităților legale nu le era binevenit, dacă privea mai ales pe Români. Așa d. e. nu le fu binevenită apărarea energică a naționalității române din partea eppului A. Șaguna în senatul imperial îmmulțit din 1860; nu le plăcù, că Românilor ardeleni li s'a conces a ținé o conferință națională și mai puțin le-a plăcut, că Românii s'au întrunit într'un congres național în 1 Ianuarie 1861.

Magiarii încă nu pusese piciorul nici pe pragul constituțiunei, care era destinată de diploma monarchului să deschidă porțile sale pentru toți cetățenii de o potrivă, și începură a arăta tendențe de ași revindeca numai lor dreptul reîntrărei în constituțiune, ca în domeniul lor esclusiv; pe când pe celelalte naționalități le considerau de pe atunci ca pre nisce cenușotce minorene, cari să fie îndestulite cu libertatea individuală, va să ḑică, cu fêrêmiturile ce avea să cadă din masa domnilor. Ei nici acum, după o crudă esperiență nu înțelegeau spiritul timpului, de care era pĕtrunsă societatea din toate părțile lumei civilisate: că statul, cu atât mai puțin o unică naționalitate în stat, nu mai poate fi tutorul poporului ci al activității sale. Ei nu înțelegeau că statul modern, pe cât numai se poate, trebue să întrevină pentru toți invĕțând, ajutând și împintenând delăturarea ori cărei pedeci, care se o pună desvoltărei și prosperărei cetățenilor în special și totalității acestora în genere. Ei nu înțelegeau că numai sub egida libertății politice poate prospera adevĕrata libertate individuală sau personală.

Românii, cu toate aceste și pe lângă toată ploaia de insinuări feliurite, a căror refren era și atunci ca și mai târḑiu, Daco-România, erau conduși de un spirit conciliătoriu. Conferință națională era foarte modestă dară resolut în pretensiunile sale, a pretins o lege electorală dreaptă pentru toți locuitorii patriei, înse cu o însuflețire deamnă de situațiuni momentuoase. La finea protocolului ședinței a III a conferinței găsim energicile cuvinte, prin care unul dintre presidenții aceleia, recomândă Românilor tărie de caracter și bărbăție neînfrântă, că „dacă Românul va păta caracterul seu național român, atunci Românul nu mai e Român.“ Tot așa era și spiritul precumpănitoriu al publiciștilor români.

Spre a pune în vedere ce spirit conciliatoriu domnia în timpul din cestiune între Români, nu vom recurge la celebritățile politice, cari s'au distins totdeauna prin cumpăt și moderațiune, ci ne vom folosí de doue specimene ce le găsim publicate pe atunci în foile noastre. Unul este destinat pentru „Pesti Naplo“ și poate publicat și acolo; altul publicat numai în foaia noastră, ca o refrângere a însinuărilor de care gemeau pe atunci foile unguresci și adecă, că Românii ar fi „reacționari“

Iată ce scria Dr. At. Marienescu pe atunci la adresa lui „P. Naplo:

„Dle baroane*)! Am cetit cu atențiune articulii din „Pesti Naplo“ și cu deosebi stimații articuli începători ai Dtale, cari se referau la causele din lăuntru ale patriei. Articolul din 1 Ian. n. e acela, ce primindul de o gratulațiune la anul nou, adresată către celelalte naționalități ale patriei, — eu ca un fiiu român al patriei, cuprins de bucurie voiesc ați rĕspunde cu sinceritate. —

„Eu ḑic, sinceritate! pentru că între fiii patriei, numai acesta este frâmbia ce i ține duraver laolaltă și i formează un corp mare; căci acesta e tăria, ce consolidă și înalță o patrie. Fără ea toată țara e slabă și în sine și în contra unui pericul din afară și oare cine-i acela dintre patrioții adevĕrați, carele n'ar voí să-și vadă patria, solidă și mare?!

„Așa sciu, că în Ungaria și anume în țerile ce se țin de corona Ungariei, sûnt

---

*) Sig. Kemény, redactorul lui „Pesti Naplo“.

FOIȚA.

Sân-Văsîiul lui Nonu diplașul.

(Urmare.)

Până noaptea târḑiu degetele lui Nonu nu mai avură hodină. Când era să se despartă, și să se umple posunarele Nonului de sfanți, de colaci și cărnuri, unul din feciori oprí pe tovarĕșii sĕi ḑicênd: stați mĕ să ne mai ḑică Nonu una. „Ce să ne mai ḑică.?“ — O ḑicală care n'are păreche în lume — îi ḑice cântecа lui Păunaș.

„S'auḑim cânteca lui Păunaș“ strigară feciorii și se făcură roată pe lângă Nonu. Iar Nonu se îngălbení și amuți.

„S'auḑim, s'auḑim“ strigară feciorii de nou.

„Nu pot dragii moșului, lăsați-me în pace, că pic de pe picioare.“

— „Te ținem noi“ fu respunsul.

„V'am spus odată că nu pot, de m'ați ținé chiar pe palmele voastre.“

„Dar dacă ț'om plătí bine?“ întrebà unul dintre ei.

„De m'ați cumpăní cu aur, și tot nu cânt.“

„Mĕ că lăudăros 'i Țiganul. Hai să'l cercăm.“ Și ḑicênd aceasta vorbitorul luà căciula a mână și ḑise:

Flăcăi, dacă vreți să auḑiți o cântecă, carea să ve topească inima de jale și să ve facă să săriți de 7 coți de veselie, o cântecă — auḑiți-mĕ — cum nu s'a mai pomenit de când s'a pomenit Țigan pe lume: haideți să'i plătim Nonului, că cu sila sciți voi, nu'l aduci la cale. Eu dau un sfanț.“

Ḑicênd acestea flăcăul scoase sfanțul și'l aruncà în căciulă, și îndemnà pe soții sĕi să pună și ei, care cât va vrea, că nu vor uita câte ḑile vor trăí.

Flăcăii, îndemnați de dorul de a auḑí minunata cântecă, și mai mult de puterea vinului, aruncă pe întrecute, care cât îi dă mintea și mâna darnică, până se stringe o sumă pentru carea Nonu ar fi cântat bucuros 3 ḑile și 3 nopți.

„Acum sciu că'i cânta Nonule“ ḑise colectorul, scuturând căciula, sunând banii și arĕtându-ii

Lui Nonu 'i dă gura apă la vederea acestor bănișori.

Cu lacremile în ochi, Nonu ḑice către flăcăi: „Dragii moșului, fiți așa de miloși, pe cât sûnteți și de buni și voioși, și nu poftiți să mi se stêrșască ḑilele înaintea voastră. Nu pot cânta cântecа lui Păunaș.“

„Pentru ce?“ întreabă deodată mai multe glasuri.

„Pentrucă e legată de un mare pĕcat, ce mĕ roade ici la inimă.“

„Ce pĕcat?“

„Vi'l spun, dacă-mi dați făgăduințe, că nu veți mai stăruí ca să vĕ cânt cântarea lui Păunaș.“

„S'auḑim, s'auḑim!“

Și Nonu, lăutariul cel bun de gură, începù să facă istoria lui Păunaș, a spânḑuratului sĕu prietin.

„Era odată o iarnă grea, vor fi acum 5 ani. Eu veniam noaptea din satul vecin. Între hotară o dihanie, un lup cât un vițel, îmi ține calea. Eu dau să'l încungiur, el mi se pune în drum. Nu mĕ lasă să merg înainte, ci cum se vedé avea de gând să se înhațe de mine. Vĕḑênd aceasta, am luat dipla și am tras cu arcul cum am sciut eu mai frumos, fiindcă auḑisem că lupul se sparie de diplă și fuge. Dar de unde să fugă lupul dracului, el aștepta să-mi isprăvesc ḑicala, ca să se apuce de mine. Și mĕ și mânca, auḑiți dragii mei, mĕ și mânca, de nu pica ca din senin, un voinic, Doamne, cum să-ți mai vadă doi ochi. Cât ce ajunse voinicul, cu o singură lovitură culcà pe lup la pămênt, și-mi scăpà ḑilele. Voinicul era Păunaș, un voinic, de socoteai că'i fĕt frumos din poveste.

„Minte Țiganu!“ strigà un glas.

„Cine cutează să ḑică că eu mint?“ strigà Nonu rĕstit.

„A fost un om ghîb și stricat de vĕrsat. Eu l'am vĕḑut când l'au spânḑurat!“ fu rĕspunsul.

„Apoi ai avut orbu găinilor când l'ai vĕḑut“ ḑise Nonu cu hotărîre. „Păunaș n'a fost nici ghîb, nici stricat de vĕrsat. El a fost cum îi omul mai voinic și mai frumos.

„Taci din gură, cioară! că eu l'am vĕḑut, sciu bine cum a fost și cine a fost. El a fost un hoț primejdios, a jătuit și omorît oameni.

— „Ba n'a omorît pe nime, jur în sfânta vanghelie.

— „Ba a omorît, că eu i-am aupopoare de elemente diferite, cât concentrate la acelaşi interes, cât şi împrăştiate şi cu interes deosebit . . . .

„Constituţiunile ţĕrilor, ce se ţin de coroana Ungariei, acele sminte avea, că numai unele clase ale popoarelor deosebite erau interesate şi numai aceste clase aveau interes comun; până ce popoarele tot prin acele constituţiuni erau împinse dela interesul comun şi dela centru, — şi de jertfia sângele pentru constituţiuni, prin aceste încă nu fură apĕrate· — Aşa, firesce că patria încă nu a avut unitate.... — Să căştigăm popoarelor ca popoarelor, un interes comun şi patria va fi fericită şi mare.“

Să vedem acum şi cum se combătea „reacţionarismul“ atribuit Românilor:

„...Încât se poate aplica terminul acesta („reacţionări“) la naţiunea română? Să nu încep nici dela Adam nici dela descălecarea fraţilor Magiari în locurile aceste, nici să percurgem toate nefericirile popoarelor din locurile aceste dimpreună cu a poporului magiar, provenitoare foarte de multe ori din nebine calculatele instituţiuni eşite de sub cei ce să îngrigeau mai mult cum să se susţină pe tron, ci învinuind sau mai bine aruncênd vina în spatele seculilor şi spiritului timpului de pe atunci să ţintim ochirea noastră asupra seculului luminei şi umanităţii, şi să ne convingem de am fost şi sûntem reacţionari? Fraţii Magiari după ce au cercat mai cu samă de la 1437 încoace toate, ca să ne stingă şi nu au putut, au audit la 1848 de libertate, dar nu i-au studiat bine caracterul, ca să-i afle toate apertinenţile, dintre care cea mai puternică e naţionalitatea, nici au sciut apoi ce să facă cu ea. Au părăsit materialismul şi s'au făcut mai ideali, însă cu mult mai înfiorători decât mai înainte, pentru că cu ideea cea sântă a libertăţii, ca cu un mijloc au cugetat a ne răpi acum şi naţionalitatea, acel factor, carele singur a fost în stare a nu concede, să fim sterşi din cartea vieţii... ...Spună dlor, de află aci reacţiune?“

După preambulul acesta în conferinţă naţională, Românii în 30 şi 31 Ianuariu 1861 au trebuit să stea faţă în faţă cu vechii lor adversari în conferinţa regnicolară din Alba-Iulia.

Pentru a încungiura o descriere pe lung şi pe larg ne ţermurim a reîmprospăta în memoria cetitorilor patrioticele şi înţeleptele cuvinte ale membrului acelei conferinţe Andreiu bar. de Şaguna. Prin reproducţiunea aceasta ajungem, pe lângă scopul de a vedé tăria spiritului ce domnia atunci între Români şi stadiul, în care era atunci viaţa constituţională din patrie.

„Naţia română“, dicea A. bar. Şaguna, e ca şi celelalte din ţară, năzuiesce către libertate şi luminare. Năzuiala aceasta nu este productul unui moment, ci este urmarea unei convingeri morale, care fie-care român a învĕţat'o din viaţa sa socială de toate dilele.

„Naţia română înţelege sub libertate starea cea normală a patriei sale constituţionale, care să-i asigure viaţa, cinstea şi averea ei; iar sub luminare înţelege folosirea darului vieţii constituţionale basate pe egala îndreptăţire cu privire la religia şi naţionalitatea sa, şi la cultura şi întrebuinţarea limbei sale naţionale.

„Năzuiala aceasta a naţiei române precât zace în firea şi lipsa ei, pe atâta este deşteptată întrânsa prin năzuiala celorlalte naţii din ţară, cari încă nu doresc alta decât a se susţiné în libertatea şi luminarea ei, de carea s'au folosit până acum. Deci vêrful cel mai înalt al năzuielei naţiei române este a ajunge la acea stare de libertate şi luminare, la care celelalte naţii au fost ajuns şi mai nainte“.

Ací Episcopul de atunci, Şaguna, face o transiţiune în care dice, că vede un lucru ddeesc, în aceea-şi năzuială şi din partea celorlalte naţii din patrie şi apoi continuă:

„De aceea să nu ne spăriem căci vedem între membrii conferinţei opinii diferite. Trebuie să scim caracterul acestor opinii diferite. Caracterul lor nu este antipatriotic, nu este anticonstituţional, nu este vrăjmăşesc, ci este un resunet al convingerei proprii spre binele patriei constituţionale. De aceea opiniile aceste diferite nu vatămă năzuiala naţiilor, nu slăbesc ajungerea lor la ţinta dorită, nici primejduesc paladiul patriei, constituţiunea.“

Vorbind mai departe despre feliuritele limbi şi asemănândule cu serbătoarea crestină de Rosalii dice:

Aşa dară diferinţa limbilor din această conferinţă este resunetul frăţietăţii naţiilor din ţară, este caracterul cel de frunte al patriei noastre constituţionale, carea, ca o maică bună îmbrăcişază cu asemenea iubire şi căldură pre toţi fiii sĕi; este factorul cel puternic pentru adeverirea maturitatei naţiilor din ţară; este factorul acela care garantează pacea şi mulţămirea obstească şi pune stavilă la ori ce iregularitate . . . .“

Ar fi o mulţămire pentru noi şi pentru publicul cetitoriu, când ne-ar permite coloanele unei foi ca să fim şi mai largiţioşi cu citatele din acele timpuri, cu deosebire din tot aşa de însemnata cuvêntare a metropolitului Ales. Sterca Şuluţ, apoi din cuvêntările lui Aldulean, Bran de Lemeni, Paul Dunca s. a. pentru a ilustra şi mai mult tabloul timpului de atunci şi tot odată pentru a da o mai esactă samă despre zelul naţional şi energia politică a Românilor, îndată după căderea absolutismului.

În Ungaria propriă Românii încă nu avură ocasiune a se lupta concentraţi ca cei din Ardeal, dară să luptau bărbătesce. Lor le era reservat terenul în dieta, care s'a deschis în 6 Aprilie anul 1861. Cumcă şi între dênşii domnia aceaşi însufleţire pentru causa naţională o vom vedea mai târdiu. Ca o caracteristică viă despre simţemintele ce domniau pe acel timp între Românii ungureni ne servesce o întêmplare altcum scoasă din viaţa privată a fraţilor de preste dealul mare, o întêmplare din dilele cele dintâiu după deschiderea dietei. Fericitul Gojdu, ca comite suprem al Caraşului, membru al casei magnaţilor, întrunind la masa sa deputaţi şi alţi bărbaţi români, cu ocasiunea unui toast a dis între altele: „Îmi pare bine d-lor, că am onoare a vedé la masa mea 4 deputaţi români, nici o dietă n'a fost aşa de importantă pentru noi ca asta de acum, nici când n'au avut bărbaţii nostri ocasiune a'şi dovedí caracterul, zelul sĕu naţional atât înaintea naţiunei cât şi a Europei, ca la dieta aceasta. Dea ceriul ca numele d-voastră să fie scris cu litere de aur în istoria Românilor!“ Şi pentru completarea caracteristicei adaugem, că Gojdu înaintea multora pe atunci nu trecea de cel mai bun Român; firesce că aceasta era o judecată neîntemeiată, după cum s'a şi dovedit cu prisos mai în urmă.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Ianuarie.

Ministrii unguresci prepară pentru camerile din Budapesta unele proiecte de lege, cari fiind acceptate, vor apăsa greu asupra populaţiunei. În prima linie amintim de proiectul de lege despre instrucţinnea obligatorică a limbei magiare în scoalele populare. „Pester Korrespondenz“ publică tecstul acestui proiect, noi vorbind încă despre acest proiect in Nr. 150 al „Tel. rom.“ vom reveni acum la alt loc mai indetaiu asupra acestei mĕsuri de magiarisare. — Un alt proiect de lege, pentru încortelarea militară va recere aruncuri nouĕ de contribuţie. Frumoase prospecte în viitoriu! Datorii şi împrumuturi fără sfêrşit pe de o parte, magiarisare şi urcarea contribuţiei pe de altă parte.

În Viena s'a constituit aşa numitul „consiliu de mareşali“, care are a esamina esperienţele făcute în resbelul din urmă în contra insurgenţilor. De odată cu constituirea acestui consiliu se ivesc de nou faimele despre ocuparea districtului Novi-Bazar. Posibilitatea nu este eschisă, că în acel consiliu în legătură cu esperienţele din trecut să se discute şi asupra viitoriului. Conventiunea, despre care să vorbea că are să se închee între Austro-Ungaria şi Turcia cu privire la ocuparea districtultui Novi-Buzar nu s'a încheat până acum din contră chiar oficioasele ne spun, că discuţiunile diplomatice în aceasta cestiune s'a sistat deocamdată Contele Andrássy s'a esprimat, că mai intâiu trebue districtul ocupat şi apoi să se inchee convenţiune. Ori cum va fi, dar primăvara viitoare ne va aduce la toată întêmplarea o nouĕ acţiuue militară.

Ce dimensiuni va lua această acţiune va atêrna dela multe impregiurări, mai ales însă dela rigorositatea, cu care se va respecta stipulaţiunile tractatului dela Berlin. Comisiunea rumelică ar trebuí acum conform tractatului, să se disoalve; însă ea nu şi-a terminat lucrările. Poarta a şi cerut dela puteri prelungirea mandatului pentru comisiune. Pe basa acestei prolungiri Rusia nu-şi va retrage trupele din Bulgaria şi Rumelia resăriteană. Dacă va merge tot aşa cu tractatul dela Berlin la primăvara nu mai remânea nimic din el.

Bismarck regulariseazâ întracea Germania. El va aşterne camerei un proiect de lege, pentru pedepsirea deputaţilor. Acest proiect este unic în felul sĕu, fiind că restringe în mod însemnat parlamentarismul. Fie-care minoritate va trebuí să-şi ea sama, ce va vorbí în cameră, pentru a nu cădea sub pedeapsă foarte aspră.

Republica francesă sĕ bucură acum de învingerea la alegerea senatorilor. Cemera a ales pe d. Grevy de president.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, 2 Ianuarie. (*Din comitetul administrativ al comitatului Sibiiu*). În şedinţa, ce comitetul administrativ al comitatului nostru a ţinut la sfêrşitul lunei trecute s'au pertractat rapoartele lunare şi semestrale ale diferiţilor referenţi speciali, apoi şi alte cestiuni. S'au ales mai departe douĕ comisiuni: una disciplinară şi alta în afaceri orfanale. În cea dintâiu s'au ales Dr. Bruckner, Dr. Nemeş, directorul postal Follert şi coducătorul oficiului lucrărilor publice Wawrek ca membri, şi Dr. Conradt şi Dr. Arz ca suplenţi; în a doua comisie s'au ales de membri Victor Sill şi Dr. Nemeş, iar Iosif Möferdt de suplent: din partea comitelui suprem s'a denumit în această comisiune Martin Schuster şi inspectorul de dare Galyosi ca membri şi E. A. Bielz ca suplent.

Vice-comitele împărtăşesce că, la esamenul de notar s'ar fi însinuat 9 inşi, dintre cari 7 au fost aprobaţi, iar 2 respinşi. Difteritis s'ar fi stîns în Slimnic; din 111 îmbolnăviţi ar fi murit 77 şi numai 34 s'ar fi însănătoşat. În Sebeşul săsesc încă s'ar fi ivit difteritis, dar nu în mod aşa epidemic ca în Slimnic, căci numai 13 au fost cuprinşi de acea boală, dintre cari 7 au reposat şi 6 s'au însănătoşat. În locul fostului vice-notar şi actualului deputat dietal Frideric Schreiber comitele suprem a substituit pe directorul de cancelarie de până ací Alesandru Szőts şi în locul acestuia pe Otto Herbert ca director de cancelarie.

Cu privire la asentarea recruţilor din anul trecut raportul constată că, şi în anul espirat mulţi din cei chemaţi au absentat. Astfel din 3349 chemaţi la serviţiul militar s'au înfăţoşat 2292, iar 1057 nu şi-au împlinit datorinţa a vení la asentare.

În decursul anului trecut comitatul nostru a fost bântuit de o mare calamitate: pesta bovină, ce s'a escat în Şelimbĕr Din 1066 capete de vite au rĕmas numai 395. Cu toate aceste raportul constată o încurgere mulţămitoare a dărilor în acest comitat. Prin crearea unui statut pentru clădirea drumurilor, aceste pe viitor se vor puté ţiné în bună stare de ací încolo

---

dit judecata când l'au spândurat. Am fost faţă când l'au pus în furci.“

— „Dacă dici de acestea, trebue că sau ai fost surd, sau apoi numai ai visat.“

— „Audi, Ţiganul, cum se obrăznicesce!“ strigă flĕcăul ridicând din pumni.“

„Taci mĕ!“ dice vătavul rĕstit, „lasă pe Nonu să ne spună ce are de spus. Spune Nonule, să vedem de ce nu vrei să cânţi cânteca lui Păunaş.“

„Cel care m'a scăpat de lup,“ luà Nonu vorba, a fost Păunaş, pe care până atunci nu'l vĕdusem. El m'a luat cu sine, mi-a dat de mâncat şi de beut. Şi, Doamne, multe dile bune am petrecut cu el. Eu îi cântam, el juca; aorea cântam amêndoi, că avea un glas ca de trîmbiţă. O cântecă însă era cânteca lui, pe carea o făcuse el, şi pe care trebuia să i-o cânt de câte ori ne petreceam la olaltă. Odată mi-a dis: „Nonule frate,“ că eram ca fraţii, „de s'a întêmpla să mor eu înaintea ta, tu să-mi cânţi cânteca la moartea mea. Te făgăduesci?“ „Să n'am parte de sufletul meu!“ i-am rĕspuns eu. Şi nu s'a mânat mult, când am audit că Păunaş este închis, iar după aceea că l'ar fi spândurat pentru fapte rele — măcar eu pot jura în sfânta vangelie, că Păunaş nu era om rĕu, nu făcea rele, n'a omorît pe nime. Sciu, că l'au spândurat fâră vină săracu. El a murit seracu, şi eu nu m'am dus să'i cânt cânteca, mi-am călcat jurămêntul şi mi-am vêndut sufletul. De acea m'am jurat strajnic, că nu voiu mai cânta cânteca lui, şi de acea nu pot să v'o cânt, măcar de m'aţi omorí!“

Ce era să facă flĕcăii, după această hotărîre a Nonului, decât să'l lase în pace. Dar ce să facă cu banii? cine scie care cât a pus în căciulă, ca să'i dee îndărĕpt.

Gâlceava e gata. Însă Iancu, care scia ce scia, şi făcuse mereu semne lui Nonu, pre când acesta spunea de petrecerile lui cu Păunaş, Iancu sciù să'i împace. El le dise:

„Vorba multă'i sĕrăcie. Iar cearta e o ruşine şi pentru mine şi şi pentru voi. Ascultaţi de mine, că eu sciu să fac pace. Cu împărţirea banilor nu puteţi eşí la cale. Ei au fost hotărîţi pentru bietul Nonu. Daţi'i lui, că vĕ va cânta când veţi poftí, şi cu aceasta vĕ scăpaţi de gâlceavă.“

Ce bine e, când ospĕtariul e om cu minte, că încungiură certele dintre oaspeţi. Aşa a fost şi ací. Vorba cea înţeleaptă a Iancului s'a prins şi căciula se resturnà în posunariul bĕtrânului Nonu, căruia îi ridea inima.

Împrăştiindu-se flâcăii, Iancu, care tocmai pentrucă scia ce scia, umplù straiţa lui Nonu de colaci şi cărnuri. Iar acesta, mai cerênd o bucăţică de râncedală, se porní către casă, încărcat de merinde şi cu capul plin de gânduri.

Cum mergea către bordeiul sĕu bĕtrânul Nonu diplaşul, se oprea adese ori pe loc şi ţinea judecată cu sine însuşi despre „seracu Păunaş.“ În mintea lui nu încăpea gândul, ca Păunaş să fi fost un făcĕtor de rele, şi se ciudea cumplit pentru vorbele cele defăimătoare ce le audise, că adecă Păunaş ar fi fost ghîbos. El cunoscea pe Păunaş aşa de bine. Să'l fi împins pĕcatul pe Păunaş să facă rele, ori să fi murit el nevinovat şi încă fără ca Nonu să'i fi cântat cânteca?

(Va urma).

şi reţeaua căilor se va puté întregí şi perfecţiona tot mai mult.

Presidentul oficiului orfanal raportează că, de present în comitatul nostru s'ar afla 10,804 orfani şi 351 curanḑi. În anul trecut agendele oficiului orfanal au sporit la numĕr într'un mod considerabil. De aceea la propunerea fiscalului comitatens Göllner după o desbatere mai lungă se hotăresce a stăruí la ministeriu pentru înmulţirea personalului de concept prin crearea unui nou post de vicenotar.

Cu privire la raportul magistratului din Sas-Sebeş în afaceri orfanale se hotăresce, ca o comisiune de doi membri să se informeze cu esactitate despre instituţia oficiului orfanal din Sas-Sebeş şi a raporta apoi la acest comitet administrativ.

Din raportul directorului postal se vede că, în Rĕşinari se intemeiază un oficiu postal.

Un estras din raportul inspectorului scolar îl aducem la alt loc al numĕrului de faţă.

Instrucţiunea publică în comitatul Sibiiu în anul 1878.

Din raportul inspectoratului scolastic reg. ung. al comitatului Sibiiu presentat comitetului admnistrativ estragem următoarele date interesante, ce în deosebi nouĕ Românilor ne aduce oare-care mulţămire.

Pe teritoriul comitatului Sibiiu (5268 mile pătr.; 145,523 locuitori) se află în 2 oraşe şi 6 preture:

1. Copii deobligaţi la cercetarea scoalei la olaltă 20,563. În asĕmĕnare cu 20,004 copii din anul trecut, se arată o înmulţire cu 559 scolari.

N'au mers în nici o scoală 4670 copii. Alăturând acest numĕr la cel din anul trecut (5119) resultă o îmbunătăţire îmbucurătoare în comitatul nostru.

2. După religiune sûnt din cei 16,876 ce în realitate cercetează scoalele poporale: *a)* rom.-catol. 1200 sau 8%, *b)* greco-catol. 861 sau 5%, *c)* greco-orient. 8770 sau 52%, *d)* evang. A. C. 5788 sau 34%, *e)* ev. ref. 114 sau 1%, *f)* Unitari 4 sau 0%, *g)* mosaici 39 sau 0%.

3. După naţionalitate au fost dintre cei 16,876 copii, ce în adevĕr cercetează scoala: *a)* Magiari 469 sau 3%, *b)* Nemţi 6726 sau 40%, *c)* Români 9626 sau 57%, *d)* de altă naţionalitate 55 sau 0%.

4. De oare-ce astăḑi esistă în comitatul Sibiiu 150 scoli poporale, se arată faţă cu 152 scoli poporale din anul scolastic trecut o împuţinare cu 2 scoli, ceea ce se esplică prin încetarea totală a scoalei poporale israelite din Sibiiu şi a celei greco-catolice din Glîmboaca

5. După caracterul lor se află între cele 150 scoli poporale esistente: 1 scoala elementară de stat, şi scoli poporale: 7 rom.-catol., 40 evangel. A. C., 17 greco-catol., 79 greco-orientale, 4 scoli grăniţeresci, 2 scoli industriale.

6. După limba de instrucţie au fost între cele 150 scoli poporale: 3 magiare, 2 magiaro-nemţesci, 1 magiaro-nemţ.-românească, 43 nemţesci, 2 nemţesci-românesci şi 99 românesci.

7. În anul scolastic 1877/1878 au funcţionat la scoalele poporale ale comitatului nostru cu totul 334 învĕţători. La 16,876 copii cercetători se vin prin urmare 50 scolari pe tot învĕţătorul.

8. Venitul celor 150 scoli populare din comitatul nostru a fost în anul scolastic 1877/8 cu totul 106,959 fl. consistând din 82,121 fl. bani gata şi 24,838 fl. naturalii socotite în vaoare de bani.

9. Cheltuelile scoalelor au fost cu totul 106,959 fl. Veniturile şi cheltuelile din anul scolastic 1877/8 conglăsuesc aproape pe deplin cu cele din anul scolastic premergător. Va să ḑică cu toate nĕcasurile materiale, ce bântuesc şi pe acest comitat: jertfele aduse întru spriginirea şi ajutorarea scoalelor în anul decurs nu s'au micşorat.

Unde dai, şi unde creapă!?

(Sfêrşit).

Ad 5. „Óre cum se intempla, cà „deintre sutele de studenti càti au absolvatu in Blasiu, si seau dusu spre „continuarea studieloru pre la academii, universitati, si chiar si in insti„tutulu pedagogico-teologicu din Sibiiu, inca nu s'au aflatu nece-unulu „pàna la D-Ta, care se se fia plansu, „cà cunosciintiele lui suntu prea marginite din caus'a debilitatei profesorului...? Numai doue suntu ací cu „putintia: séu d-lu Simionasiu nu a „spusu adeverulu candu a scrisu in „Telegrafu, séu a fostu cumu amu dice, „astutu, vicleanu, care a sciutu insiela „pe profesori, ca se capete eminentia „fòra a'si bate capulu cu studiulu." Apoi adauge cu patosul obicinuit: „Alege'ti d-le Simionasiu! pre care ti place."

Aceea că nu se va fi plâns nimenea în ḑiaristică, poate fi adevĕrat. Nu 'şi va fi luat osteneala să facă pe domnii din Blaj atenţi la defectele din acel gimnasiu, ca să le delăture. Dar că s'au plâns pe cale privată, de-şí poate nu chiar d-lui „Blasianu" de-a dreptul, Simionaş poate serví cu doveḑi. Ce s'ar alege însă când s'ar dovedí că însuşi d-l „Blasianu" a fost odată unul din cei ce se plâng?!

Dar d-l Blasianu" nu este mulţămit cu aceasta. D-sa perḑêndu-şi cumpĕtul mai şi insultă pe profesorii din Blaj, cari nu i-au greşit nimic prin „Suvenirile.." lui „Simionaş." D-sa admite că acei profesori să fi fost aşa de nĕtarĕi, ca un gimnasist viclean să-i poată trage pe sfoară în timp de 8 ani (!!) făcêndu-i ca să-i dee eminenţii, fără ca „Simionaş" să-şi bată capul cu cartea.

Sau că d-l „Blasianu" n'a sciut ce scrie, sau, ce nu-mi vine să cred, a avut „pic" pe foştii profesori ai lui „Simionaş," şi a folosit ocasiunea spre a le şterge una.

„Alegeţi d-le „Blasianu"! pre care-ţi place."!

Consciu de nedreptatea, ce d-l „Blasianu" face lui „Simionaş", d-l „Blasianu" cearcă a-şi întemeia cearta confesională prin întrebarea:

6. „Déca D-Ta ai cuteza se negi, „cà prin pamfletulu D-Tale ai avutu „de scopu discreditarea gimnasiului „nostru, atunci te intrebu: de ce nu „ai facutu nece o amintire şi de curiósele esamine din religiunea ortodoxa facute cand erai in Blasiu pre „la parochul din Lupu..." Iar la sfêrşitul întrebărilor d-l „Blasianu" face pe moralisătoriul, scriind: „In „urma-ti aducu aminte d-le „Simionaş, ca ai petrecut 8 ani in Blasiu, „si ai fost imbracisiatu de profesorii „in cari acum arunci cu tină, de sigur cu iubire, ma ai fost si ajutoratu, precum bene scii... Adu'ti aminte de colegii D-Tale, ... pre cari „pre toti i-ai vatematu cu aceea ce ai „scris in „Telegrafulu Romanu", de si „póte nu ai vrutu (??); in urma adu-ti „aminte că nu e bine a vatemá pre „altulu care-lu cunosci din copilaria, „şi cu care ai petrecutu multe dile „bune, numai pentru aceea, pentru cá „se faci placere la unu alu treilea, si „atunci déca mai ai in ânima D-Tale „unu simtiu nobile, décă sufletulu D-Tale mai simte vre-o bucuria, candu-ti „revoci in memoria dilele bune si rele „din viéti'a de 8 ani de la Blasiu, de „siguru-ti va parea reu de ceea ce ai „scrisu si batendu-ti peptul te vei intórce."

Fiind că moralul este forţa d-lui „Blasianu", să-i fie permise lui „Simionaş" câte-va cuvinte asupra părţei moralisătoare a d-lui Blasianu, şi apoi a respunde la întrebarea proprie.

Că „Simionaş" a fost îmbrăţişat cu iubire, a spus'o însuşi, şi scie să resplătească iubirea cu iubire. Togmai iubirea aceasta, nu numai a persoanelor singuratice ci a institutului din Blaj, a făcut pe „Simionaş" să vorbească sincer, să nu acopere defectele, ci să le arete spre a se delătura.

Dacă din punct de mânecare mai înalt de cât sûnt pasiunile confesionale ale d-lui „Blasianu": a spune adevĕrul spre a folosí societăţei, este a arunca cu tină — fie după cuvêntul d-lui „Blasianu", pe „Simionaş" nu-l privesce. Iar că „Simionaş" să fi fost ajutat (se înţelege materialicesce) în Blaj, „Simionaş" scie bine că *nu*. Căci dacă ici colea a luat vre-o plată pentru ostenelele sale: aceasta nu este ajutorare după conceptele lui „Simionaş".

O gândire ce poate eşí numai din peana d-lui „Blasianu" este şi aceea că „Simionaş" ar fi vătĕmat pe conscolarii sei prin arĕtarea unor defecte ce bântue gimnasiul la care el a studiat. Togmai presupunênd d-l „Blasianu" atâta naivitate la foştii conscolari ai lui „Simionaş", ca aceştia să se poată simţí vătĕmaţi când cine-va încearcă a ameliora soartea institutului la care ei au studiat şi pe care ei îl cunosc şî îi doresc asemenea bună stare, togmai aceasta înseamnă a-i timbra de oameni ai întunerecului, de inimici ai progresului, şi prin aceasta a-i vătĕma.

Şi acum să venim la însaşi întrebarea.

Înainte de toate să fie bine înţeles, că d-l „Blasianu" în întrebarea 6 vine lui „Simionaş" în ajutoriu pentru apĕrarea gimnasiului din Blaj, calumniat de d-l Blasianu" că „Simionaş" în 8 ani petrecuţi în Blaj, n'a invetat „nece o litera din studiulu religiunei ortodoxe", iar în întrebarea 6 vorbesce de „esaminele de religiunea ortodoxa". Este consecenţa d-lui „Blasianu"!

Dar cu aceasta nu se dă rĕspuns la întrebarea D sale.

D-l „Blasianu" cere rĕspuns, ca legitimare a scopului lui „Simionaş". Întrebarea constrîngătoare este: pentru ce a tăcut Simionaş despre esamenele din religiune, dacă n'a avut de cuget să discrediteze gimnasiul din Blaj, prin suvenirile... sale?

Rĕspunsul este: Simionaş a tăcut pentru că a sciut pentru ce tace. Togmai n'a voit să jidărească rane vechi, a avut în vedere vaḑa şi creditul gimnasiului. N'a voit să facă aceea ce face d-l „Blasianu" în lipsa d-sale de tact, şi ce d-l „Blasianu" pretinde că „Simionaş" a făcut.

„Simionaş" în ultima construcţiune a „Suvenirilor" sale a dat şi d-lui „Blasianu" să înţeleagă, că mai sûnt multe alte suveniri, între cari şi „esamenele de pre la preotul din Lupu." Dar dacă dl. „Blasianu" n'a vrut să înţeleagă, „Simionaş" e de vină?

Ei, dar dl. "Blasianu", după chipul d-sale d'a judeca nu va voí să înţeleagă nici esplicarea dată.

Să me esplic dle „Blasianu", dacă me constringi: Dacă „Simionaş" îţi făcea pe plac. nu se putea mărginí numai la preotul din Lupu, ci trebuia să meargă şi la cel din Beşineu. Căci viaţa lui „Simionaş a fost pusă în joc cu ocasiunea unui „esamen curios" la Beşineu.

Şi apoi „Simionaş" nu putea scrie despre aceste calamităţi fără să amintească şi de causele lor. Căci „Simionaş" nu putea de dragul dlui „Blasianu" să scrie cu tendinţe spre a-şi insulta religia. Iar dacă „Simionaş" scria despre cause, pe aceste le afla în una: **„marea toleranţă religioasă din Blaj".**

În puterea acestei *toleranţe religioase*, a fost un timp, când **Blajul n'a permis Românilor ortodocşi instituirea unui catechet pentru scolarii ortodocşi din Blaj,** *ci scolarii trebuiau să peregrineze din Blaj la Beşineu ca să poată avea calcul din religiune.* Şi acest timp de mândrie pentru Blaj şi dl. „Blasianu" l'a ţinut până prin 1864—5.

Şi, ca să nu se creadă că şi „Simionaş" vorbesce „blăjenii", Simionaş este în posiţie a dovedí cele susţinute prin documente autentice oficioase.

Deocamdată facem întrebuinţare numai de unele:

În raportul de sub Nr. 94 ex 1854 al protopopului Tipeiu, trămis la Blaj, în causa catechisaţiunei, se cuprind următoarele:

„Protopopul Tipeiu, trimis în Blaj „este oprit dela ţinerea esamenului cu „scolarii ortodocşi. Această oprire este „dela Metropolitul Şuluţ prin Directorul gimnasial Petru Pop. Protopopul merge la Metropolitul Şuluţ, se „roagă pentru concesiune, Şuluţ îi „rĕspunde: „*Şaguna a trimis comisie* „„*religioasă aici în Blaj, dar eu voiu* „„*să-i arĕt că aici eu sûnt Episcop. De* „„*aceea nu voiu suferí nici o cercetare* „„*religioasă. Am poftit oficios şi pe c.* „„*r. Subcomisariat ca nici decum să nu* „„*ingădue aceasta.*" Reflectându-i Protopopul că subcomisariul este aplecat a-i concede ţinerea esamenelor, „Şuluţ „strigá cam indignat." *Să scie* „„*însă Subcomisariul, că de va face a*„„*ceasta, instantanee o să-l arĕt, iar* „„*Dta dute cu tinerii în o parochie ne*„„*unită, şi acolo să-i esamenezi, iar în* „„*Blaj nu*".

„Întors dela Metropolitul, protopopul primesce dela Subcomisariatul din Blaj, hârtia de sub Nr. 1900 „ex 1854, în care pe românesce se „ḑice: Preaonorat dta ai declarat as„„tăḑi că la însărcinarea Ilustrităţei „„Sale dlui Episcop Baron Şaguna ai „„venit în Blaj, spre a esamina tinerimea scolară gr. or. deací.

„„De oarece însă Ilustritatea Sa „„dl. Episcop de aci Şuluţ nu îngă„„due ţinerea esamenului... recerc pre „„Preaonorat dta să sistezi acest e„„samen.

„„Tot odată te recerc ca să nu „„provoci sensaţiune. — Dela c. r. sub„comisariat. Blaj în 16 Iuliu 1854.

„„(semnat) *Obengruber* m. p.""

„Această hârtie, protopopul Tipeiu o comunică cu judele cercual „de atunci Nicolae Gaetan, la sfatul „căruia se adresează, Subcomisariatului „în scris provocându-se la ordinaţiunile guverniale. În ḑiua urmĕtoare „cu datul 17 Iuliu Nr. 1900, subcomisariul vĕḑênd că se 'ngroaşă treaba „dă rĕspunsul urmĕtor:

„„*Din împregiurarea că Preaono*„„*rat Domnia Ta ai anunţat acestui* „„*Oficiu că eşti esmis de Escelenţa Sa* „„*Episcopul neunit Andreiu Baron de* „„*Şaguna în afacerea relaţiunei reli*„„*gioase după cuprinsul verbal al înal*„„*tei ordinaţiuni guverniali din 6 Iuniu* „„*1853 Nr. 6826/657 pt. XI şi în sen*„„*sul înaltei prescrieri Nr. 5959 să* „„*poţi provedé tinerimea scolară cu tes*„„*timonii, şi de oarece mai departe I*„„*lustritatea Sa Dl. Episcop de aici Alec*„„*sandru Sterca de Şuluţ prin o scri*„„*soare din 16 l. c. îţi deneagă întra*„„*rea în localul gimnasiului, — această a*„„*facere oficioasă, pentru delăturarea* „„*sensaţiunei, are să se esecute în o* „„*casă privată cu asistenţa unui oficial* „„*politic, totuşi această casă să nu se* „„*caute în un loc latural, şi Preaono*„„*rat dta binevoesce a te pune în acest* „„*cas în conţelegere cu directoratul gim*„„*nasial de aici*

(semnat) *Obengruber* m. p.""

„După trei ḑile de umblare cu „rugăminte dela Anna la Caiafa, protopopul reusesce a ţiné esamen în

„o casă privată, pre lângă controla „unui funcționar politic“*).

Ar fi multe, foarte multe de ḑis la acest loc. Cele ḑise la provocarea dlui „Blasianu“ vor fi de ajuns spre legitimarea tăcerei lui „Simionaş“ de spre esamenele din religiune, și prin aceasta spre lămurirea scopului ce l'a avut cu „Suvenirile“.

Simionaş.

Cronica judecătorească.

În causa dorobanțului Dumitru Radu primim de la raportorul nostru următoarea scrisoare:

Domnule Redactor! Domnul jude regesc de la tribunalul din Sibiiu Béla de Tamásy, s'a adresat către D-Voastră cu o scrisoare, care a-ți publicat-o în Nr. 1 din a. c. al ḑiarului ce ridigeți. În această scrisoare d-l jude, ca conducutor al pertractărei finale cu dorobanțul Dumitru Radu, luând privire la raportul meu, publicat în Nr. 148 a. tr. al acestui ḑiar, voiesce „a rectifica mai multe erori, cari cu fapta stau în contraḑicere.“

Da-ţim voie d-le redactor a mĕ justifica în contra acestei rectificări.

Asemĕnând raportul meu cu scrisoarea d-lui Tamásy, în zadar am căutat după erori, căci nu le-am aflat. Aflu prea naturală împrejurarea, că eu ca raportor şi d-l Tamásy ca jude în causă nu conglăsuim în enararea faptului. Datoria mea ca raportor a fost, a înfățişa fapta în mod obiectiv aşa cum se presintă fie-căruia şi nu din punctul de vedere al tribunalului unguresc. Deci în cât privesce fapta în sine „rectificarea“ d-lui Tamásy se poate priví numai ca o amplificare a raportului meu, nici de cât însĕ ca o rectificare.

Descoperirea că mărturia Vakan (şi nu Vacariu) este Sĕcuiu, ce nime n'a contestat, precum şi împrejurarea că mărturia Nan s'a ascultat aici şi nu în România, sûnt lucruri lipsite de ori-ce însemnatate

Remâne deci numai a ne lămurí în privința limbei române, care dl Tamásy se fălesce a o cunoasce. Ar fi şi trist lucru, dacă un jude aici în mijlocul unei populațiuni românesci nici n'ar cunoasce limba română. Dacă dl Tamásy va cetí bine raportul meu, va afla că eu nici n'am ḑis, că d-sa dimpreună cu colegii d-sale nu cunosc de loc limba română, ci am ḑis, că nici într'atâta nu au cunoscut-o, încât să poată cetí fasiunea mărturiei, şi spre acest scop au trebuit se acuire pe judele Roşca pe „bărbatul român.“ Dacă dl Béla de Tamásy ştia şi nu numai cunoscea limba românească, fără îndoială n'avea lipsă de sucursul „bărbatului român.“ Nu cred, că dl Béla de Tamásy va avé cutezanța a susţiné, că ştie limba românească, şi cu atât mai puţin dl jude Phleps şi dl jude Iánosy. Cuvintele intortochiate şi schimbate, ce iasă din graiul d-lui Béla de Tamásy nime nu le va recunoasce de limbă românească. Regret acum foarte mult, că în procesul verbal, n'am însemnat întrebările presidentului aşa precum în realitate s'au rostit, pentru a vedé şi publicul ce înțelege d-l Béla de Tamásy sub limbă românească. Însĕ sper, că mi-se va da de altă dată ocasiunea, a face această plăcere d-lui Béla de Tamásy.

Raportorul.

Varietăţi.

* (*Cununia de „argint“*) a Majestăţilor SS. Împĕratului şi Împĕrătesei Austriei se va sĕrba în 24 Aprilie a. c., când adecă să împlinesc 25 ani, de când s'a făcut logodna Majestăților Sale Împĕratului cu Împĕrăteasa. — Se pregătesc ovațiuni din toate părțile monarchiei pentru ḑiua aceasta de sĕrbare.

(*Prânḑ diplomatic*) a fost la Escelenția Sa d-l archiepiscop şi metropolit Miron Romanul domineсă în 31 Decemvre 1878 în onoarea Esscelenției Sale d-lui comadante militar Ferdinand Bauer, la care au luat parte generalitatea şi comandanții trupelor din Sibiiu, representanții deosebitelor confesiuni, precum şi şefii tuturor corporațiunilor politice administrative judeciale şi la care se înțelege de sine că n'au lipsit nici toastele, care s'au ținut în toate trei limbile patriei.

* (*Gratulări la anul nou*). Consistoriul archidiecesan corpul profesoral dela seminariul andreian şi alți domni români din Sibiu sub conducerea d-lui archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea s'au presentat în ḑiua de anul nou la Escelenția Sa dl archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, spre ai aduce ca capului bisericei şi representantelui natural al Românilor urările şi felicitările lor, dorindu-i dela Atotputernicul viață, sănătate şi potere trupească şi sufletească, ca să poată lupta şi în anul cel nou pentru apărarea intereselor bisericei şi națiunei noastre. Escelenția Sa cu cunoscutai afabilitate mulțămind pentru dragostea manifestasă şi cu această ocasiune a binevoit a da espresiune convingerei sale, că realisarea dorințelor noastre atât pe terenul bisericesc cât şi pe cel național se condiționează dela armonica conlucrare a tuturor factorilor chiemați spre aceasta

Tot asemenea s'au presentat sus numiții domni apoi sub conducerea d-lui asesor consist. Dr. Iosif Hodoş la dl archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea, urându-i deplină sănătate şi potere şi în anul cel nou; la care P. S. Păr. archimandrit mulțămind de asemenea a accentuat buna înțelegere între toți fii bisericei şi națiunei noastre.

* (*Serbarea ajunului anului nou*). Petrecerea, arangiată de reuniunea sodalilor români de aici, în ajunul anului nou a reuşit foarte bine. Sala „Împĕratul Romanilor“ era îndesuită de oaspeți de toate naționalitățile şi de toate clasele. Domnul vicar archiepiscopesc Nicolae Popea, comitele suprem al comitatului domnul F. Wächter, vice-comitele Sennor şi domnul primar al cetății Kapp a onorat reuniunea cu presența d-lor. Şi reuniunile colege străine au fost bine representate. Producțiunea, a cărei programă o publicasem în unii din nrii trecuți, a mulțămit în cea mai mare parte pe ascultători; în unele piese glasul cântăreților a fost ceva indispus. După producțiune a urmat jocul, şi petrecerea animată a durat până dimineața.

* (*Têrgul de țară din Sibiiu*) a fost preste tot foarte rĕu cercetat. — Numai têrgul de vite cornute a fost tare vioiu. Cumpĕrători şi vênḑĕtori a fost mulți; s'a vêndut mai bine de 1,500 vite cornute. O păreche de boi s'a vêndut ici colea şi cu 400 fl. v. a. Têrgul de cai a fost mai slab; s'a vêndut cu totul vre-o 350 cai.

* (*Comunitatea Sibiului*) va ținea aḑi la 4 oare după prânḑ şedință şi va desbate următoarele obiecte: 1 Cererea de concediu a senatorului Carol Schochterus 2, asigurarea viptului arestanților, 3, relacsațiunea arêndei têrgului de vite, 4 planul despre cultura pădurilor pro 1879; 5 reparaturi la temnița din strada sării; 6, statorirea listei viriliştilor pro 1879 şi altele mai multe.

* (*Pensionare*). Domnul consiliar şi inspector reg. de scoale, C. Albert Bielz s'a pus după un serviţiu de stat de preste 30 ani în pensiune.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Versailles, 15 Ianuarie n. Senatul a ales de president pe candidatul stângei împreunate Martel şi pe Rampon, Leroyer, Pelletan (din stânga) de vice-presidenți.

Economic.

Sibiiu, 14 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.30—6.10; Grâu sĕcăreț, fl. 4.40—5.—; Sĕcară fl. 3.30—3.70; Orz fl. 4.—: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl. 1.50—2; Semênță de cânepă fl. 5—5.50; Mazere fl. 5—5.50; Linte fl. 10.—.11; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. .5—; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 23.—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—16.; Luminări de sĕu pro 50 chilo fl. 27.50—28; Sĕu de Luminări fl. 23—24; Săpun fl. 21; Fên pro 50 chilo fl. 0.90—1.0: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr.; pro chilo: carne de vită 33—44 cr.; Carne de vițel 32 —45 cr· carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 24—26 cr; oaue 10 de 25 cr.

Făgăraş, 10 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—; grâu sĕcăreț fl. 5.50—6; sĕcară fl. 4.20—4.—; cucuruz fl. 3.80—3.30; ovĕs fl, 2.20—2.30; mazere fl. 8—.linte fl. 10—, fasole fl. 5.—, prune uscate fl. —; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—68; sĕu brut fl. 38, sĕu de luminări fl. 58—60, unsoare fl. ——66; cânepa fl. 32—35; sĕmênță de in fl. 12; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de vițel 38 cr.; carne de porc 42— cr.; carne de oaie 20 cr. Têrgul a fost din causa drumurilor astupate cu zăpadă foarte reu cercetate. Pe drum mai nu se poate umbla cu carĕle.

Bursa de Viena

din 15 Ianuarie n. 1879.

Argint	100
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 33
Valuta nóuă imperială germână	57 65

Nr. 213 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochiă de clasa III-a din Ruşi cu filia Streiu se escrie de nou concurs cu terminul până la 27 Ianuarie 1879.

Emolumentele sûnt:

In parochia Ruşi:

a) loc de casă şi grădină şi 4 jugere pământ arător;
b) dela 37 familii câte o ferdelă cucuruz în boambe şi câte o ḑi de lucru;
c) stolele îndatinate.

In filia Streiu:

d) 12 jugere pământ arător fênaț şi stolele îndatinate.

Doritorii de a concurge la această stațiune au a-şi aşterne petițiunile lor bine instruate în înțelesul statutului organic până la terminul sus amintit la subscrisul.

Hațeg, 30 Decemvre 1878.

În conțelegere cu comitetul parochial,

Ioan Raț m. p.
protop.

Nr. 103. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de paroch în parochia de a III clasă din Poienița-Tomi cu filiile Feresd, Merişor şi Runcu-mic, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 27 Ianuarie st. v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială în materă cu grădină, şi toate superedificatele de lipsă pentru economia de câmp îngreunate cu unele servituți ale ereḑilor reposatului paroch.
2. Porțiune canonică 10 jug. 726☐ parte arător, parte fênaț.
3. Dela 115 numeri de case din filii câte o mĕsură de grâu de primăvară, şi stola usuată atât în materă cât şi în filii, toate acestea la olaltă computate dau un venit anual de 280 fl. v. a.

Cei ce doresc a ocupa această stațiune au a-şi adresa concursele instruite în sensul statutului organic şi a disposițiunilor sinodului archidiecesan din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Deva, 19 Decemvre 1878.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 217—1878. 3—3

CONCURS.

În sensul ordinațiunei consist. din 31 August 1878 Nr. consist. 2217 B. se escrie concurs pentru parochia Şaldorf în tractul Mediaşului, până în 27 Ianuarie 1879 cu următórele emolumente:

1. De fie care familiă câte o ferdelă cucuruz sfârmit.
2. Câte douĕ ḑile de lucru, una cu caru şi una cu pălmile.
3. Stolarele aşa după cum sûnt hotărîte la sinodul protopopesc al tractului Mediaşului.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisați a aşterne la subscrisul scaun protopopesc până la terminul sus indicat suplicile cu documentele recerute de lege.

Mediaş, în 14 Decemvre 1878.

Oficiul scaunului ppesc gr. or. al Mediaşului în conțelegere cu comitetul bisericesc.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. protoppesc.

Nr. 215. 2—3

EDICT.

Elena Vasiaş din Herman, carea în an. 1874 părăsí cu necredință pre legiuitul seu bărbat George Răvariu jun. tot din Herman, şi pribegeşte în lume fără de a se sci locul unde se află, prin aceasta se provoacă, ca în termin de un an de la publicarea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absența ei se va pertracta şi decide procesul divorțial intentat asupră-i.

Braşov în 29 Noemvre 1878.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al Braşovului II

Ioan Petric m. p.
protopresbiter.

A eşit din tipar ḑilele aceste: [15] 4—4

AMICUL POPORULUI,

Călindar pe anul **1879** de **Visarion Roman,** de următorul cuprins:

Partea I. Cele 12 luni, cu tóte ale călindarului. — Călindarul istoric este înmulțit ocupând fiă-care lună o pagină întrégă. — Călindarul agronomic i s'a dat o împărțire nóuă şi el se estinde pe 14 pagine conținênd aprópe de patru ori atâta material ca mai nainte. — Genealogia tuturor caselor domnitóre. — Mersul căilor ferate. — Călindar postal. — Serviciul tetegrafic. — Tabelă comparativă despre unitățile de monetă ale diferitelor state. —- Têrgurile. — Scara tacselor de timbru.

Partea II. Amor şi resbunare, novelă istorică de I. Al. Lăpĕdat. — Carol I. şi Elisabeta Dómna, cu portretul ambilor. — Statua lui Michaiu Vitézul în Bucuresci, cu ilustrațiune. — Vasile Alecsandri, cu portret. — Statele din Orient în urma tractatului de Berlin. — O mamă cătră fica sa în ajunul cununiei. — Agronomia: Miḑilóce contra defectelor unei pivnițe. — Însuşirile laptelui bun. — Greutatea diferitelor plânte agricole cultivate. — Folosirea petroleului la grădinărit. — Cartofi de tómnă. — Medicul de casă: Epilepsia, apoplecsia. — Notițe economice. — Poesii. — Varietăți: Sentințe, glume ilustrate (cu 7 gravure, enigme, logogrife etc. — Anunciuri.

Călindarul se póte procura d'a dreptul dela editorul V. Roman în Sibiiu, cum şi prin tóte librăriele şi vênḑĕtorii sciuți.

Prețul unui esemplar e **50 cruceri.** Librarilor şi altor vênḑĕtori li se acórdă provisiuni însĕmnate, în care privință a se adresa la editorul mai sus numit.

---

*) Cel ce voesce a vedea aceste documente în original, binevoiască a se adresa la Redacțiunea „Telegrafului român“, unde „Simionaş“ le-a depus spre păstrare.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

☞ **Din causa s. serbători nr. următoriu va apărĕ Marți în 9 Ianuarie a. c.**

Nr. 3. Sibiiu, Marți, 9 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiézä

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfêrșit cu ultima Decemvre 1878 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârdia cu espedarea foiei *). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Bilanț politic.

III.

Românii ungureni, și ací ințelegem și pe bănățeni, au trimis în dieta Ungariei bărbați, cari sciură corespunde însuflețirei naționale. Afară de Gojdu, care era așa dicênd ex offo în casa magnațiloru, erau: Aloisiu Vlad, Ioan Faur, G. Popa, Dr Aurel Maniu. Ioan Misiciu, Sig. Popoviciu, V. Babesiu, Ios. Pap, Ioan Popoviciu, ș. a ș. a, cari escelară prin curagiul lor național și ințelepciunea lor patriotică.

Adevĕrata luptă constituțională a representanților români dela dieta Ungariei se începù, după cum dicea un corespondent din Pesta, Vineri în 7 Iuniu. Era pe tapet renumita adresă la cuvêntul de tron, presentată de renumitul deputat Francisc Deak. Începutul îl făcù George Popa, carele propuse în desbaterea specială în loc de cuvintele „representanții națiunei maghiare“ a se pune în adresă: „representanții popoarĕlor din Ungaria,“ argumentând, că trebuie a se ține compt și de celelalte popoare nemaghiare din Ungaria, care prin cuvintele tecstului adresei s'ar vedea ignorate și ignorarea le-ar pricinuí mare mâhnire. De altmintrea propunĕtoriul (Popa) argumentează mai departe că nici legea din 1848 art. V, nu vorbesce de dieta națională și de deputați naționali, ci de dieta țerii și de deputații popoarĕlor. Vasilie Buteanu sprigінind propunerea lui Popa dicea, că „basa cea mai sigură a libertății și a fericirei nu poate fi alta de cât încrederea împrumutată a popoarelor . . . . . . Ca să fim dară tari, trebuie să câstigăm încrederea celorlalte naționalități. Eu din partemi ve incredințez, că de cum-va interesele Românilor vor fi îndestulate așa precum pretinde timpul și dreptatea naturală, atunci spre înaintarea binelui comun tot Românul e un mur neocupabil.“

Întêmplându-se, ca pe atunci să se ridice la valoare de dogmă politică tesa: că în Ungaria esistă mai multe națiunalități dară una este „națiunea politică,“ „a magyar nemzet“, deputatul Vlad dicea: „Scim noi ce e diferența între națiune genetică și națiune politică, și tocma pentrucă în limba maghiară nu este altă numire pentru cea genetică și pentru cea politică, naționalitățile nemagiare totdeuna sûnt îngrigiate și vĕd un pericul pentru sine, când vin sub nume de „magyar nemzet“ Oratorul chiamă atențiunea casei asupra timpurilor celor grele și face apel către dênsa să nu se înverșuneze asupra Românilor, când acestia vin cu cele mai nevinovate pretensiuni.

În decursul desbaterei amintitei adrese Românii folosesc toate momentele spre a aduce la valoare vederile lor politice. Așa în ședința din 10 Iuniu Sig. Popoviciu la un loc corespundĕtoriu, face un amendament, conform cărui doresce a se da espresiune în lege „să nu fie nici o națiune privilegiată.“

Este de însemnat că în decursul acestor discusiuni interesante, de câte ori Românii voiau să aducă pe tapet cestiunea naționalităților, tratată foarte vitreg de proiectul lui Deak, se află câte un Sêrb sau câte un Armean, care mână discusiunea după placul Magiarilor. Așa în ședința din 7 Iuniu (1861) fu Sêrbul Iacob Ignatovics și Armeanul Andreiu Vertan, care săriră contra Românilor cu tesa atinsă mai sus. În ședința din 10 Iuniu Sêrbul Branovatzky își bătù joc de pretensiunile Românilor, dicênd, că Sêrbii cari au privelegii și au drept istoric n'ar fi cu cale să stea pe o treaptă cu Românii, care nu fac mai mult de 1 milion de suflete!!

La încercările de a paralisa propunerea deputatului român Sig. Popoviciu reflectă deputatul Faur: „Eu țin cestiunea naționalităților de călcâiul lui Achile a situațiunei noastre. După părerea mea dela norocoasa deslegare a acestei cestiuni atêrnă, să nu dic mai mult, ca să dicem Europei, amicilor și inimicilor, că noi 15 milioane însuflețiți toți de unul și același interes, sûntem în stare a corespunde chiămărei noastre mai bine decât ori care dintre ei . . . . Cred că nimenea în casa acea-ta nu se îndoiesce, că cestiunea naționalităților este o cestiune de interes comun, ba de viață. Principiul naționalității este adi un principiu, cum a fost principiul creștinătății, a religiunei și a libertații. Eu și pe acela și pe aceste nu le consider de scop ci de mijloc spre ajungerea scopului final, mijloc spre cultivarea și fericirea omenimei.

. . . . Cine se amăgesce cu aceea, că idea naționalității netedită încâtva se poate năduși, acela nu cunoasce istoria, care ne învață, că ideile născute de spiritul timpului nu se pot năduși nici ucide . . . . ce se atinge de propunerea d-lui Branovatzky, trebue să reflectez, că cestiunea naționalităților nu voiesc să se resolveze după nu sciu ce drepturi istorice, ci după drepturile neprescriptibile a le omenimei și după perfecta egală îndreptățire . . . . .“

În șirul luptătorilor de pe acelea timpuri trebue la locul acesta să amintim de căldurosul naționalism al dep. Misiciu, Mihali, Dr. A. Maniu cu deosebire însă de curagiul, cu care pâșí Babesiu în ședința dela 11 Iuniiu și sprigіní un amendament colectiv subscris de 9 inși („În privința Ardealului dorim, ca consultările continue și resultatul să se presenteze dietei Ungariei.“)

Amendamentul privea cestiunea uniunei, care pe timpurile acelea era trasă la îndoială chiar și în documente publice de stat și era așa dicênd o cestiune deschisă. Deputatul Babesiu, venind vorba despre dênsa, și-a spus punctul seu de vedere într'un mod care a surprins pe majoritatea magiară din casa deputaților din Pesta. Dênsul în principiu este pentru uniune, doresce înse ca legea uniunei să fie înriurită de toți pe câți îi privesce. Într'un mod, am dice, plastic înfățișază situațiunea pregătită de Magiari pentru uniunea Ardealului. Și tot așa de plastic arată, că o cestiune nu trebuie să fie numai legală, dară și dreaptă și apoi se provoacă la modelurile de prin părțile Temeșoarei, Torontalului, Aradului, Biharei și așa mai departe, care modeluri nu sûnt apte de a „însuflețí pe Ardeleni pentru uniunea necondiționată, cu atât mai puțin pentru una forțată.“

Memorabilă însă va remâné în a-

FOIȚA.

Sân-Văsîiul lui Nonu diplașul.

(Urmare.)

Și cum se judeca el cu sine despre Păunaș, în drumul sĕu resare ca din pământ o babă, ca o nălucă.

„Mi-ai rĕpus fecioru, mi-ai stîns lumina ochilor“ strigă baba înverșunată și se repezí către bĕtrânul diplaș.

„Pei satano, făcum-i sfânta cruce“ dise repede diplașul buimăcit și făcêndu-și cruce.

„Ce-ai făcut cu feciorul meu, hingherule? dă-mi feciorul, dă-mi lumina ochilor!“ chiuí baba amenințătoare.

„Ce fecior, babă afurisită?“

„Pe Păunașul meu, pe care numai tu l'ai omorît; că ducêndu'l la moarte el striga mereu, că Nonu îi scie nevinovăția, că dacă va vení Nonu, și dacă va spune ce și cum, vor vedé toți, că el nu-i vrednic de moarte.“

La moment Nonu rĕmase încremenit, vorba îi amuțì în gură.

El scia, că muma lui Păunaș murise de patru ani; el însuși fusese la înmormêntarea ei. Și acum ea vine să'și cearä feciorul dela dênsul.

„Ce-ai făcut cu feciorul meu?“ strigà baba cât îi lua capul, și începù a'l blăstĕma de se cutremura carnea pe bĕtrânul Nonu.

Iar Nonu în învălmășala sa bagă mâna în pozunariu, scoate punga sa veche, în carea se aflau bănișorii căpĕtați și o pune în mâna babei, iar el o apucă la fugă.

Mai eșindu-i sufletul ajunge la bordei, unde după ce împarte merindea între flămênzii sei căseni, istorisesce femeei sale cele întêmplate cu Păunaș, și cum muma lui Păunaș eșind din groapă 'i a ținut calea.

Baba ascultà până la sfêrșit, apoi cu un glas plin de încredere dise: „Nu te supĕra Nonule. Eu sciu o farmecă, cu carea voiu face ca tu să te întêlnesci cu Păunaș. O să 'l aduc din ceea lume, cu mumă-sa cu tot. Atunci îi poți cânta cânteca și te poți împăca atât cu el, cât și cu mumă-sa, carea să vede, că a fost strigoae.. . . Acum te culcă Nonule și lasă pe Eva, să vedi tu cât-îs eu de meșteră.“

În sara de Sân-Vasîiu, Nonu, diplașul cel vestít, fără să dică un cuvênt, ia din mânile Evei un ban de argint, cu care se tăiase capul unui șerpe în diua de rusalii, și 'l bagă în sin; tot asemenea o legătură de fărmecătorii, în cari erau aședate aripi de liliac, ochi de dihor, nas de sobol, urechi de mîță neagră, peri de lup, unghii de cioară și câți-va peri din barbă popească; apoi o piele de șerpe o înfășură în jurul căciulei. Eva, înțeleapta fărmecătoare, cu o tainică tăcere mai puse în mânile soțului ei un butoiaș, în care era încuiat un șoarece prins în sfânta biserică, și vechea diplă soața nedĕspărțită a bĕtrânului diplaș.

Cu acest vistier de farmece diplașul Nonu pleacă cu pas greoiu să întimpine pe Păunaș . . . . la biserică, căci în presara de Sân-Văsâiu se ține litie.

El își așadă butoiașul drept sub clopotniță, apoi șede pe dênsul, ca, după cum îi prorocise Eva, în această stare să i se arete Păunaș.

Oamenii trec unul după altul pe lângă Nonu, dar aceștia toți sûnt oameni, și toți întră în biserică. Nici unul nu e duch, nici unul nu e Păunaș. Nonu își creapă ochii în patru ca nu cumva să 'lînșele, că Păunaș trebuia să vină în astă sară și să treacă pe lângă el. Și cum sta el așa și se înholba la fiecare, deodată vede o femee cunoscută, carea în mersul ei își făcé privirea roata. Era Anița, frumoasa vĕduvă, drăguța lui Păunaș. Nonu uită că lui nu'i e iertat să dică un cuvênt către oameni vii și să-și părăsască scaunul-butoiaș. El sare repede după dênsa, o prinde de haină și 'i dice cu grabă: „Aniţo! da aici ești?“—

„Bine că te aflu, moș Nonule, hai cu mine!“ respunse Anița luând de braț pe diplașul Nonu.

La o mică depărtare de biserică se afla o sanie. În aceasta sanie Anița aburcă pe Nonu, îl învălue în nesce strae, îi așterne pae sub picioare, și dicêndu'i: „să ședi bine moșule“, luá frênele a mână iar sania începù a sbura peste neaua cea schîrțeitoare,

După o fugă nebună ca de 1 oară, caii cu sania se opresc înaintea unei maeriști singuratice.

nalele Românilor ungureni cuvêntarea lui Em. Gojdu, rostită în casa magnaţilor în 19/7 Iuniu 1861. Cuvêntarea aceasta este o cuvêntare clasică parlamentară cu o rară fineţă şi tact politic. Ea este şi un quasi respuns la o altă cuvêntare a episcopului r. cat. de atunci din Transilvania, Ludovic Haynald.

„Escel. Sa, Epul rom. cat. al Ardealului recunoasce“, ḑicea Gojdu în acea memorabilă cuvêntare, „că în Ardeal naţiunea română numeră 1,300,000 capete. Eu sciu de 1,353,000 şi că prin urmare face $^{2}/_{3}$ părţi a întregei poporaţiuni. Recunoasce, că acest popor intensiv şi estensiv se sporesce, ba ḑice, că pentru naţiunea săsască, pe care el de altmintrea o încarcă cu tot feliul de lauri, pe acea naţiune adecă, care i place a se numí pe sine provida et circumspecta natio — aḑi, mâne o absoarbe.

„Dacă aceasta e aşa, despre ce eu nu mě îndoiesc, ce pěcat mare a avut legislaţiunea Ardealului, ca pe astfel de naţiune cu putere de viaţă, pe un popor, care între cele mai grele împregiurări a dat doveḑi de atâta putere de viaţă, l'a condamnat la sclavie de 400 ani! Unde ar fi ajuns până acum Ardealul, această Spartă mică, dacă ar fi avut atâţi civi liberi câţi heloţi a avut!“

Gojdu combate energic şi resolut greşelele care s'au făcut faţă cu Românii, ignorându-se la 1848 un milion trei sute cinciḑeci şi trei miii suflete în favorul la 600,000 (magiari, secui şi saşi). Eară ce se atinge de adunarea Românilor dela Blaj ḑice: „... nice eu nu ţin că conclusele au putere legală, înse au totuşi o însemnătate morală foarte mare, căci unde se adună 20—30,000 de oameni, după Haynald, îşi manifestează pretensiunile cu o voce ponderoasă, îi serbeaza aniversarea în tot anul şi hotăresc ca şi în viitoriu să o serbeze, un astfel de congres al ignora aşa uşurel nu se poate!“

„..... Vieţuim în astfel de timpuri, când mărimea unei ţěri nu constă în estinderea ei geografică, ci în câştigarea inimilor. Unirea sufletească şi intelectuală a popoarělor e acea putere, dinaintea căreia se pleacă tronurile cele ce esercitau o putere nemărginită.“

Cu un aer profetic şi amestecat de oare-care elegie, constată Gojdu, că Magiarii şi Românii sûnt chemaţi de provedinţă la o alianţă eternă; „la olaltă le aşteaptă un viitor glorios; stând una contra celeilalte trebue să peară amêndoauě.“

„Ambele naţiuni sûnt singure pe astă lume, fără consângeni. Mai în numěr egal soartea le-a aşeḑat una lângă alta. Aplecările le sûnt asemenea, pe amêndouě le încungiură un element absorbitor, panslavismul, una nici când nu poate deveni periculoasă pentru ceealaltă. Destinul le chiamă pe aceste douě naţiuni la alianţă eternă!“

Gojdu a salvat în casa de sus onoarea naţiunei sale, durere, că Magiarii în loc de a recunoasce greşelele lor s'au indignat pe orator în cât un corespondent de pe atunci scrie, că prin cafenelele din Budapesta se auḑia adese-ori cuvintele: „Ezt nem vártuk volna Gojdutol“ (Aceasta nu am fi asteptat dela Gojdu).

De isbutit n'au isbutit Românii ungureni cu nimica. Ei căḑură cu toate amendamentele lor; isbutiră a salva onoarea naţională.

Terenul lor de activitate se închide prin disolvarea dietei şi prin întrarea Ungariei în resistenţa pasivă.

Revista politică.

Domnul Nicolae Străvoiu deputat dietal în Budapesta să adresează cătră „Gazeta Transilvaniei“ cu o scrisoarea, în carea dă „unele desluşiri“ despre procederea d-sale. Aceste „deslușiri“ culminează în convingerea, că interesele Românilor sûnt strêns legate de interesele Maghiarilor. Dl Străvoiu va nisuí, a aduce în consonanţă aceste interese şi spre acest scop el a întrat în partida guvernamentală, fiindcă numaiací va avé „ocasiune destulă de a conveni cu bărbaţii, cari conduc astăḑi destinele ţěrei.“ Această scrisoare a d-lui Străvoiu este fără îndoială de importanţă pentru atitudinea politică a Românilor în Ungaria. Importanţa ei se reduce, nu la persoana d-lui Străvoiu, ci la posiţia sa în partida activistilor. Dl Străvoiu a figurat la conferenţa din Sibiiu de raportor al părerii activistilor şi astfel deslușirile sale date în epistola suspomenită s'ar puté priví în consonanţă cu vederile partidei înseşi. Tocmai fiindcă dăm scrisoarei oare-care importanţă ne mulţămim la acest loc a înregistra faptul aşa cum ni se presintă, şi ne reservăm dreptul, a ne esprima cu altă ocasiune părerea noastră hotărîtă.

Sub presidenţa împěratului s'a ţinut în 5 Ianuarie un consiliu de ministri, în care s'a desbătut administraţia Bosniei şi Erţegovinei şi proiectele de legi, ce se vor aşterne în aceasta privinţă delegaţiunilor, ce se vor convoca la începutul lui Februarie.

Conferenţa militară din Viena îşi continuă activitatea sa. „Neue freie Presse“ pretinde a şti, că în aceasta conferenţă s'ar fi hotărît trimiterea trupelor noastre cătră Salonic. Foile oficioase desminţesc aceasta ştire.

Camerile austriace din Viena să ocupă cu desbaterea despre tractatul dela Berlin. Maioritatea comisiunei a propus prin raportorul ei Suess încuviinţarea simplă a acestui tractat, precând minoritatea prin Dl. Herbst a propus încuviinţarea combinată cu un vot de neîncredere către guvern. Desbaterea, purtată de fruntaşii diferitelor partide şi fracţiuni, este bogată în espresii caracterisce pentru posiţia fatală a monarchiei. Deputatul Walterskirchen a ḑis între altele, că el nu este un amic al absolutismului, dar totuşi 'l ar vedé mai bucuros decât pe aceasta comedie de pseudo-constituţie. Deputatul Fux accentuează, că Austria este numai o unealtă a politicei maghiare. — Contele Andrássy privesce cu linişte la desbaterea această, căci în urma urmelor tractatul dela Berlin se va încuviinţa — fi va cu sau fără vot de neîncredere nu 'l împoartă.

Terminul, în care armata rusască va părăsí Rumelia se apropie şi Bulgarii încep tot mai tare a striga în contra stăpânirei turcesci cei asteaptă. Un apel, respândit prin toata ţara, ḑice: „Bulgari, acum ori nici odată este timpul, când puteţi oprí cu arma a mână nedreptatea crudelă, ce vi s'au făcut la Berlin. Până acum armata rusă se află încă în ţara noastră — este voia ei a ne părăsí fără de a fi unit Bulgaria desfăşiată. Armata rusă, să fiţi convinşi, va sista reîntoarcerea ei, dacă va vedé că noi ne ridicăm cu toţii în contra Turciei. Principele Donducoff. care a lucrat totdeuna pentru binele Bulgarilor, a promis mai deunăḑi unui episcop de ai nostri, că prin puterea şi voinţa Rusiei vom fi o singură ţară, un singur popor. Aşadară sus, Bulgari! Fie-care să se înarmeze şi să se adune în jurul însemnatei noastre cause: unirea şi independenţa Bulgariei. Noi trebuie să învingem sau să murim!“ Aceasta atitudine a Bulgarilor causează multă îngrijire la Constantinopole. Din partea comisiunei rumelice s'a şi luat în combinaţiune în conţelegere cu Turcia eventualitatea unei ocupări mixte a Rumeliei după eşirea armatei ruse.

România şi-a trimis representanţii sei pe la curţile din Francia, Olanda şi Belgia pentru a mijlocí recunoaşterea independenţei. La Paris jurnalistica este în favorul României; „Republique françese“ publică în Nr. din 16 Ian. n. un articol foarte măgulitoriu Românilor. Guvernul belgian a trimis representantului seu la Bucuresci o notă din carea se vede lămurit, că Belgia va recunoasce fără întârḑiere independinţa României şi 'şi va trimite un ministru plenipotenţiar la Bucuresci. Olanda încă este dispusă a face de odată cu Belgia acest pas. D. Calimach Catargi, representantul României la Paris a primit însărcinarea, de a merge la Brusella şi la Haga spre a se pune în înţelegere cu guvernul belgian şi cu cel olandes. Dom. C. A. Rosetti se află în aceeaşi misie în Paris.

Proiect de lege

pentru instrucţiunea obligatorică a limbei maghiare în scoalele populare.

De oarece este necesar, ca să se ofere ocasiunea fie cărui cetěţan a învěţa limba maghiară, ca limba statului, se fac următoarele disposiţii:

În preparandii de învěţători confesionale nemaghiare, în cari de altcum lîmba maghiară este deja întrodusă ca object de instrucţiune obligatoric conform §§ 13 şi 88 a art. de lege XXXVIII: 1868, ea se va instrua în viitoriu într'atâtea oare, ca fie-cărui candidat de învěţătoriu să-i fie posibil să o vorbească şi să o scrie în restimpul cursului întreg. — După trei ani (adecă a unui curs întreg), socotiţi dela anul scolastic ce urmează după întroducerea acestei legi — nime nu poate dobândí un diplom de învěţătoriu, nici nu poate fi instituit de învěţătoriu sau de învěţătoriu auxiliar. dacă nu scie limba maghiară într'atât, încât să o poată propune în scoalele populare. — Învěţătorii, cari sûnt deja în funcţiune, precum şi acei, cari se vor promova în decursul celor trei ani, amintiţi în § de mai sus, sûnt deoblegaţi în restimp de 6 ani socotiţi dela întroducerea acestei legi a-şi însuşí limba maghiară aşa, încât prin depunerea unui esamen să poată dovedí capabilitatea sa de instrucţiune în limba maghiară. Ministrul de instrucţiune şi de culte este împuternicit, a dispensa dela acest obligamênt la cererea lor pe învěţători, cari pe când aceasta lege va întra în vigoare, vor fi într'o vêrstă preste 50 ani. — În scoli primare şi în scoli populare superioare, în cari limba maghiară până acum n'a fost object obligatoric, la cari însă sûnt aplicaţi învěţători, ce sûnt capabili pentru instrucţiunea ei, îndată după întroducerea acestei legi limba maghiară va devení object obligatoric. În deobşte după 6 ani împliniţi, socotiţi dela întroducerea acestei legi, limba maghiară se va întroduce în toată ţara la toate scolile primare şi populare superioare ca object obligatoric de învěţământ. — Dăcă un învěţătoriu, care este în stare a instrua în limba maghiară s'a instituit într'o scoală deja înaintea trecerei terminului sus citat, atunci limba

---

Aniţa cea vîrtoasă, sare din sanie şi redică pe sus pe amorţitul diplaş, care abea îşi puté mişca picioarele.

În casă era lumină şi cald.

Nonu, mai mult dus pe sus de Aniţa, întră în casă şi rěmâne încremenit. Cum să nu rěmână, căci el vede în această casă pe Păunaş. — „Bine ai venit, moş Nonu, demult nu te-am věḑut şi ḑeu că me uscam de dor după cânteca mea“ ḑise Păunaş eşindu-i înainte.

Nonu privî spărios spre Păunaş, şi vorba i se oprí în ceriul gurei.

„Ce stai pe gânduri, Nonule, nu vrei să me cunosci?“ întrebà Păunaş după o scurtă tăcere.

Nonu însă tot nu se putea desběta, el rěmase mut privind cu spaimă la Păunaş.

„Da ce-i cu tine, Nonule? mai ḑise Păunaş, vězînd că oaspele sěu remâne mut.

Nonu se pipăe mai întâiu, ca să se încredinţeze că oare nu visează cumva, apoi încredinţându-se, că nu e vis, dă cu piciorul în pămênt ca oaia, când vede un câne, şi făcêndu'şi cruce ḑice: „facum sfânta cruce, periţi dinaintea mea, nu vě bateţi joc de bětrâneţele mele!“

— „Nonule frate“ ḑise Păunaş aşeḑêndu-şi căciula pe o ureche, cu acel glas blând şi doios, care fărmecase de atâtea ori inima lui Nonu.

Nonu tresare şi privesce neîncrezětor spre Păunaş.

„Aşa dară şi tu ai creḑut, că eu am murit în furci? Uită-te bine la mine, că eu sum „Păunaşul teu!“ Şi ḑicênd aceasta îl bătù pe uměr după cum avea datina, când era în voe bună.

Nonu îşi întinde mânile spre Păunaş, îl prinde şi'l stringe de mâni, îl pipăe pe la grumaḑi, pe la gură, pe la ochi, apoi începe a sărí prin casă ca un ied sburdalnic, de îţi venea să creḑi, că a înnebunit. Amorţeala fugise din picioarele cele bětrâne ale Nonului. El era întinerit. După ce sărí şi jucà ca un eşit din minte, de odată se opresce, îşi apucă dipla şi cântă cântarea lui Păunaş cu aşa dor şi cu aşa foc, încât şi icoanele de pe păreţi şi vasele de pe vatră încă par că se însufleţiau. Dipla lui părea că e fărmecată, însuşi el era încântat de bogăţia armoniei ce eşia din strunele ei. Păunaş sta la o parte înlemnit şi nu se putea mira din destul de măestria bětrânului Nonu, pe care nu-l auḑise niciodată cântând aşa de frumos.

După un restimp de cântare, Nonu iar începe a juca şi apoi iar cântă, fără să ḑică legănăt cuvênt. — Într'un târḑiu Nonu se opresce din cântecă, şi ca şi cum s'ar trezí dintr'un somn greu, privesce cu îngrigire în giurul seu, apoi merge la Păunaş îl prinde cu putere de mână şi strigă ca nebun: „Spune-mi drept tu eşti Păunaşul meu sau ba?“

— „Eu sum, Nonule, eu, prietinul teu, eu fratele teu, cu care ai petrecut tu atâtea ḑile bune.“

— „D'apoi cum se face de nu eşti spânzurat, de unde ai venit ací?“

— „Lucru firesc, Nonule frate. Pe mine nu m'a spânzurat nime. Io sûm în casa mea.“

— „Aşa dară nu te-au spânzurat.“ D'apoi cum se poate că toată lumea spune, că te-au spânzurat pentru fapte rele, c'ai fi omorît oameni?“

— „Ascultă, Nonule frate! Au spânzurat pe un tâlhariu, care îmi necinstise numele. El îşi dăduse numele Păunaş, şi cu acest nume făcea cele mai mari rele. A avut noroc, că l'au spânzutat, că tot îl omoriam eu, pentru că nu puteam suferí batjocură ca asta pe numele meu. El ar fi fost al doilea om omorît de mâna mea.

— „Vai de mine!“ ḑise Nonu cu spaimă, „aşa dară şi tu ai omorît?“

„Am omorît, frate pe un om, pentru care îmi pare rěu din tot sufletul. Mi-aş da tot ce am, ca să'l pot face iară viu, că mě muncesce colea la inimă, de n'am pace ḑi şi noapte. — El a fost de vină, că el a vrut să me rěpue!“

„Ce? să te rěpue, cine?

„Vasile al Suciului de lângă voi, se înnebunise după Aniţa. Şi fiind că scia, că Aniţa me iubesce pe mine, mi-a eşit în cale pe punte şi a vrut să me ucidă. Eu fiind mai tare decât el, i-am smuls toporul din mâni şi l'am împins în riu, unde s'a înecat. De atunci am pribegit câtă-va vreme apoi m'am întors într'un târḑiu şi m'am însurat cu Aniţa!“

(Va urma).

maghiară are se devină de loc object obligatoric de învĕţămênt. — Ministrul de culte şi de instrucţie are dreptul, să hotărească în conţelegere cu ministrul de interne: în care comitate sau în cari părţi ale acestora instrucţia obligatorică a limbei maghiare are să fie întrodusă treptat deja înaintea terminului ficsat. Esecutarea hotărîrilor şi dispoşiţiunilor transitorice, ce sûnt cuprinse în punctele premergătoare, se va controla de ministrul de culte şi de instrucţie prin inspectorii scolari şi prin celelalte organe, ce sûnt numite în art. de lege despre oficiile scoalelor populare (art. de lege XXIII: 1876, § 3). —

Cu esecutarea acestei legi sûnt însărcinaţi ministrul pentru cult şi instrucţie şi ministrul de interne.

„Steaua României“ din Iaşi, organul liberalilor moderaţi de acolo, publică, după „la République française“, următorul articol:

Alianţa Catolicismului cu Socialismul.

Într'un recent articol, am denunţat complicitatea ce esistă în Italia între socialism şi clericalism. Am arĕtat cum această alianţă, plină de pericole pentru un guvern amic, nu era un lucru nou în istoria modernă; cum marii căpitani ai ligei ar recunoasce pe vrednicii lor moştenitori în acei şefi ai lui Gesù, cari merg într'o înţelegere misterioasă cu adepţii internaţionalei. Strigătele de mânie prin cari presa clericală a primit acel articol erau cu totul de prisos de a ne spune că, arĕtênd această alianţă, loveam pe atât de drept, pe cât şi de tare. De acea nu ne vom oprí în demonstraţiunea începută. Ceea ce voim să stabilim astăḑi este natura câmpului de bătae în care s'a început lupta în această societate italiană, care este una din fiicele revoluţiunei francese şi căreia oamenii negrii sau roşii, pentru cause deosebite, 'i au declarat un rĕsboiu sĕlbatec.

Mai întâiu se pune această întrebare: Pentru care cuvinte ḑiua, în care sfântul părinte s'a hotărît de a lupta contra casei de Italia cu arme noue, pentru cari cuvinte Gesù e ales pentru a da bătălia pe tĕrêmul social? Aceste cuvinte sûnt multiple. Întâiul este, că biserica încercase o învingere complectă pe terenul politic, care fusese de mai bine de 20 de ani terenul sĕu de predilecţiune: învingere în Germania, învingere în Italia, învingere în Francia, învingere în Belgia. Pretutindenea, şi sub loviturile diferiţilor adversari (ceea ce adaogă încă la gravitatea învingerei), unii oameni de progres şi de liberă cugetare, ca şefii partidelor democratice şi liberale din Francia, Italia şi Belgia, alţii ca în Germania, păzitori geloşi ai autorităţii suverane a unui singur, partidul clerical a fost învins. Astfel, bătută pe terenul politic, ce putea face biserica? Să renunţe la luptă nu este în temperamentul seu. Ea se hotărî imediat a schimba frontul cu decsteritatea care nu este puţin de însemnat, de a se sprijiní contra duşmanilor sĕi pe acelaş pericol social de care obicĭnuise de a i face responsabili. Această mişcare de întoarcere nu era fără pericol. Dar cine nu rischează nimic nu câştigă nimic. Mişcarea esecutată mai întâiu în Germania, cu o îndrâsneală rară. Am reamintit care fu, în parlamentul prusian, alianţa centrului ultra-montan şi a socialiştilor. Cât pentru Hoedel şi Nobiling, voim a'i considera ca pe nisce nebuni fără complici. Se scie însă, că descărcăturile de puşcă ale acestor doi oameni avură de consecinţă imediată acele faimoase legi esceptionale al căror corolar a fost triumful nemĕsurat al partidului clerical: îngroparea în umbră de către cancelaria acelei faimoase declaraţiuni, că el nu se va duce nici-odată la Canossa, adecă reînceperea negociărilor dintre Berlin şi Vatican.

Jesuiţii, în locul nostru, înferaţii din Lettres provinciales, ar invoca numai decât macsima juridică: Is fecit cui profuit. „Acela este făptuitorul care a tras folos din faptă.“ Cât pentru noi, ne vom mărginí a constata în folosul cărui partid au fost aceste atentate, si în această serie de studii nu voim să considerăm pe Hoedel şi Nobiling întocmai ca şi pe Passananti şi pe Moncasi, decât nisce mîserabili smintiţi.

După Germania, Italia, precum după Italia va trebuí să fie Belgia, jurnalul catolicesc din Bruxeles La Cloche (Clopotul) a avut îngrigirea de a o preḑice în aceste linii pe cari nu le vom uita: „Trebuie oare numai decât în Belgia o lovitură de pumnal sau de pistol pentru a face să se deschidă ochii regelui? „In Italia, lovitura de pumnal a unui bucătar beat de misticism a avut această întâiă urmare: căderea unui minister, care se arăta poate coleg prea cavaleresc, şi nu în destul om politic. Nu sperăm mai puţin că acest pumnal aşa de fericit înlăturat va fi deschis ochii regelui Humbert, nu cumva ar voí societatea iezuitică asupra pericolilor libertăţei, dar asupra profitului criminal ce trage din crisa industrială prin care străbate Italia, partidul fără patrie[1]), acest mare inspirator al partidului fără nume[2]).

Nu trebue ca oamenii de stat ai Italiei să 'şi o ascundă: este poate ţara lor care din toate a fost cea mai crud atinsă de marea crisă industrială prin care strĕbate Europa de mai mulţi ani. Suferinţele clasei lucrătoare sûnt foarte mari. Ceea ce este mizeria la Neapoli a spus'o într'o carte teribilă „Napoli a occhio nudo,“ eminentul şcriitor (Neri Tanfucio), care se ascunde sub pseudonimul Renato Fucini: şi nu este nici decum mirare, că din acele bassolini (bordee), din acele mahalale devote şi lugubre un Pasananti să fi eşit într'o ḑi înarmat contra fiului lui Victor Emanuil. Nu este mai puţin de plâns lipsa ce domnesce în centrul şi nordul peninsulei, în acele provincii ale Toscanei sau a Lombardiei, a căror nume nu reamintesce de cât idei zimbitoare, şi unde chrana infamă, mămăliga de popuşoi, a rĕspândit peste tot locul această grozavă boală „pelagra“.[3]) Pellagra, ḑice Littré, este o boală generală, manifestându-se mai întâiu prin simptome prin părţile pielei, urmate de alteraţiuni grave a membranei mucoase, a canalului digestiv şi a funcţiunilor sale; apoi turburări a sistemului nervos central, care se finesce prin moarte. Cunoascem îndestul sciinţa şi dibăcia oamenilor socíetăţii ezuitice pentru a nu ne îndoí ce foloase a tras din aceste turburări a sistemului nervos central. Nu mai departe decât ieri ni se comunică un document din cele mai interesante, o scrisoare adresată senatorului Laraceo de către d. marchiz Pepoli, acela care fu în 1848 membru în comitetul de salute publică în Bolonia, şi a cărui studii financiare a atras adesea atenţiunea publicului. Nu vom esamina leacurile ce propune d. Pepoli, din cari unul, desfiinţarea legei oeritului, s'a ecspus parlamentului italian; nu voim a reţiné din această scriere de cât tristul tablou al suferinţelor ce bântuie peninsula, şi această conclusiune: că guvernul trebue să se ocupe fără întârḑiere şi cu activitate de cele mai bune remedii de adus acestei suferinţe, căci de unde nu, rĕsboiul civil va fi neevitabil. Ceea ce noi vom traduce astfel: pentru că în Italia se găsesc miserabili desbrăcaţi de ori ce sentiment uman şi patriot, pentru a se face esploatatori neruşinaţi ai acestei crise industriale pentru a se serví contra societăţii şi contra guvernului regal, de aceşti mii de oameni flămânḑi şi bolnavi, ignoranţi, corupţi din copilărie prin învĕţătura superstiţiunei celei mai nenorocite, predispuşi firesce viziunilor fanatice, salutând ieri pe un profet în persoana unui nebun Lazaretti, copil de a lăsa a fi antrenat mâne în aventuri fără nume pe urma moştenitorilor acestor călugări, cari erau capii Iacobinilor a acelor caputini, cari, contra regilor legitimi Henric al III lea şi Henric al IV-lea, propoveduiau alianţa cu străinii şi comunismul cel mai sfruntat pe toate pieţele Parisului

O voce elocuentă a ḑis'o pentru Francia, şi ar fi putut'o ḑice pentru lumea întreagă: „Clericalismul este duşmanul.“ În Italia, instrumentul clericalismului este esploatarea suferinţelor claselor lucrătoare prin internaţionala neagră, complice şi aliată cu internaţionala roşie în opera sa de destrucţiune.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Săliste în Decemvre 1878. (Colecte pentru răniţi). Apelul iniciat din partea Illustrităţii sale dlui comite suprem al comitatului şi comes al naţiunei săsesci Friderich Waechter privitoriu la ajutorirea celor răniţi în Bosnia şi Erţegovina precum şi la ajutorirea familiilor acelor bravi ostaşi carii a căḑut pe câmpul de onoare, a pătruns inimile locuitorilor din marginea noastră întru atâta, încât fiecare poporean auḑind de culegerea de ajutoare a alergat dela sĕrac până la cel mai avut spre a aduce obolul seu întru uşurarea vieţii familiilor acelor bravi soldaţi, cari pentru patrie 'şi vĕrsă lângele lor în Bosnia şi Erţegovina. —

Anume comuna noastră Săliste în specie 'şi-a ţinut de datorinţă sântă a alerga şi ea cu ajutoare în bani, haine, pânză şi victuale întru ajungerea scopului umanitariu. — În cea mai mare parte a comunei noastre culegerea de ajutoare o a condus dl pretor „Ilariu Muciu în persoană, îndemnând cu cuvêntul pe locuitori la contribuire, pe lângă espresa asecurare, că listele contribuenţilor se vor publica cu ajutoarele dimpreună până la cel mai mic filer contribuit. —

Nu poate trage nime la îndoială sinceritatea în administrarea contribuirilor la locul destinat, departe fie dela noi cea mai mică schînteiă de umbră de neîncredere în direcţiunea aceasta. —

Precum am auḑit însă dela persoane de creḑĕmênt, în jurnalul german din Sibiiu „H. Ztg“ s'ar fi publicat o parte a contribuenţilor dară unii cu nume schimosite, alţii însă lăsaţi cu totul afară, un lucru ce faţă de promisiunea cea precisă dată contribuenţilor şi faţă de viul interes manifestat din partene cu atâta zel în această afacere filantropică, nu poate satisface pre contribuenţi, dară abună samă nici pre conducătoriul culegerii de atare ajutoare filantropice. Pentru aceea din motivele ventilate ne vedem necesitaţi, a ne adresa către dl pretor, care precum auḑim voesce a da socoteala publică în casina noastră despre toate colectele făcute, să binevoiască a se abate dela acest propus, ací cea mai mare parte din contribuenţi nu sûnt membrii la casina noastră şi nu pot asculta raportul d-lui şi se aibă bunătate a publica din fir în pĕr raportul precum şi listele cu numele tuturor contribuenţilor sălisteni, ce a concurs cu mare zel întru interesul ajutoririi bravilor oşteni din Bosnia şi Erţegovina, precum şi a familiilor şi respective a orfanilor lor. —

Mai mulţi contribuenţi.

Varietăţi.

* (Agraţiare). Maj. Sa Împĕratul şi Regele a agraţiat 202 robi, cari se aflau în prinsorile din Austro Ungaria.

* (Prin soarte) a eşit ca juraţi în afaceri de presă la tribunalul reg. ung. din Sibiiu între toţi juraţii pe anul 1879 numai 6 Români şi adecă: Nicolae Imbăruş, econom; Dr. Demetriu Răcuciu, advocat; Vasilie Petri profesor în pensiune; Ioan Creţu, vice-notar, Dr. Aurel Brote, director la Transilvania şi dl Ioan de Preda, advocat.

* (Casina din Sibiiu) arangiază Sâmbătă în 25 Ianuarie n. şi Sâmbătă în 15 Februarie n. în sala dela „Împĕratul Romanilor“ o petrecere cu joc şi Vineri în 21 Februarie n. un bal mascat; modalităţile despre balul mascat se vor publica mai târḑiu.

Pentru cele două petreceri cu joc să se afle bilete pentru loge cu preţurile obicinuite la servitoriul casinei.

Totodată se publică, că Duminecă în 26 Ianuarie n. după ameaḑi la 4 oare se va ţiné în localităţile casinei adunarea generală ordinară, a cărei object va fi şi alegerea nouilor membri şi membri suplenţi ai comitetului; membri comitetului şi suplenţii lor eşiţi se pot realege.

Comitetul.

* (La Bosnia)! Regimentul de infanterie Nr. 31., care este compus in cea mai mare parte din Români, va schimba precum ne spune „N. W. Tgbl.“ locul de garnisoană Sibiiu, cu — Seraievo.

* (În memoria doamnei Ecatarina Mocioni). Stipendistii familiei Mocioniane vor arangia la 25 Inuarie n. a. c. în „Hotel Naţional“ din Budapesta o „şedinţă publică“ cu următoarea programă: 1 „Cuvênt ocasional“ rostit de Traian Barzu, technic. 2. „Bibliografiia ilustrei doamne Ecaterina Mocioni de Foen“ compusă de George Crenicean, medicinist. 3. „La moartea Ecatarinei Mocioni“ poesie de I. Vulcan, declamată de Alecsandru Mihailoviciu, technic. 4. „Posiţiunea socială a femeilor“ disertaţiune de T. Barzu. 5. „Cântul gintei latine“ intonat de chorul societăţii „Petru Maior“ şi acompaniat de piano.

* (Advocat nou). Dl Dem. Selăgianu şi-a deschis de la 10 Ianuarie a. c. cancelaria sa advocaţială în Vinga şi oferează, precum se poate vedé în partea anunţiilor a ḑiariului nostru, servitul advocaţial în toate afacerile de natură juridică, anume: cause procesuale civile, urbariale, criminale etc. Îi urăm mult succes!

* (Camera advocaţială) din Alba-Iulia publică primirea d-lui Frantisc Hossu ca advocat în lista advocaţilor. —

* (O artistă română). D-şoara Theodorini, o jună română din România, s'a produs înaintea publicului italian din Turin în arta musicală şi a secerat dela fraţii Italieni, încântaţi de musica artistei române, laurii cei mai frumoşi.

Faptul acesta constatat de toate jurnalele din Turin ne înbucură foarte tare şi urăm D-şoarei Theodorini succesuri şi mai bune în arta sublimă spre vaḑa D-sale şi pentru ridicarea onoarei naţiunei române!

*(Un nou ḑiar literar). „Bucegiul“ un bogat ḑiar literar în opt pagine mari şi ilustrat cu multă eleganţă, a început să apară aḑi la Bucureşti.

De vênḑare la chioscuri şi principalii debitanţi de tutunuri, cu 25 bani esemplarul.

*(Denumiri) D. profesor Basiliu Boerescu, se numesce pentru un nou period de trei ani, în postul de decan al facultăţei de drept din Bucuresci.

D. profesor A. Treb. Laurian, se numesce asemenea pentru un nou period de trei ani, în postul de decan al facultăţei de litere şi filosofie din Bucuresci.

D. profesor Alecse Marin se numesce decan al facultăţei de sciinţe din Bucuresci, pentru acelaşi period de trei ani. „Pr.“

---

[1]) Clericalilismul.

[2]) Monarchisiştii din Francia.

[3]) Ce să ḑicem oare de săteanul român, a cărui hrană este încă şi mai miserabilă decât a Italianului. Borş cu urduială, mămăligă adesea de popuşoi stricaţi sau de orz, rare-ori puţin pesce sĕrat şi ceva verdeţuri este chrana destinată ai repara puterile ce consumă într'o muncă continuă. Şi apoi ne mai mirăm de starea de decadenţă în care se află (N. R.)

* (Suirea tacselor telegrafice). Amêndoĕ ministeriile de comerciu, din Viena şi Pesta s'au unit în privinţa depeşelor ca pentru fiecaree telelegramă fără deosebire de numĕrul cuvintelor să solvească o tacsă fundamentală de 24 cr. şi pentru fie-care cuvênt încă 2 cr. v. a. — Să va face aşa dar cât de curênd un tarif nou pentru tacsele telegrafice, după care să vor solví:

pentru	5	cuvinte		34	cr.
„	10	„		44	„
„	13	„		50	„
„	18	„		60	„
„	20	„		64	„
„	50	„	1 fl.	24	„
„	100	„	2 „	24	„

Pentru depeşele mai mari să plătesce aşa dară o tacsă mai mică, pe când pentru cele mai mici o tacsă mai mare. —

* (Maghiarisare de nume). În anii 1867 până 1878 şi-au maghiarisat numele 2162 familii de naţionalitate nemagiară. Prin urmare naţiunea maghiară s'a înmulţit în cesti din urmă 11 ani cel puţin cu 8000 de renegaţi.

* (Emigrarea din Austro-Ungaria) în România e foarte mare.

La Bucuresci s'au dus din anul 1873 încoace mai mult de 3076 persoane de secsul femeesc. Populaţia Bucurescilor a crescut de 20 ani încoace prin nasceri numai cu 2620 suflete, precând prin emigrările foarte dese şi mari cu 16,800 de indiviḑi. Pe an s'au împămêntenit aşa dară 840 de oameni strĕini în Bucuresci.

* (Viscol). Ḑiarele ce au sosit din Bucuresci ne arată, că ḑile e trecute a domnit acolo un viscol şi o furtună atât de mare, încât a intrerupt linia telegrafică, căile ferate şi a împedecat chiar comunicaţia prin stradele capitale, care erau acoperite de zăpadă foarte mare. Furtuna a descoperit mai multe case, între cari şi o parte din scoala militară şi din teatrul cel mare.

*(Brăteanu în frac la balul de curte din Viena). Dl Brătianu, ministru president al României, care petrecù de curênd în Viena fără a avé vr'o comunicaţie oficială, înţelegênd, că are să se ţină un bal de curte 'şi a esprimat dorinţa de a lua parte la acest bal. — Ablegatul românesc făcênd aceasta dorinţă cunoscută, la locurile compente, învitarea dlui ministru-president Brătianu a urmat — se înţelege de sine — numai decât.

La acest bal dl Brătianu trebuia însă să se presinte în uniforma lui de ministru-president şi fiind că d-sa nu calculase a avé vr'o comunicaţie oficială în Viena, a venit fără uniformă.

Acum n'a avut în cătrău, decât a se presenta în frac, ce a şi făcut după ce mai întâiu a primit autorizarea mai înaltă.

*(Ciuma în Rusia). Ḑiarele străine aduc scirea telegrafică, că în Rusia si anume în guvernamentul Astrahan (150 mile geografice departe de România) a isbucnit ciuma de oameni, întrodusă acolo de cazacii, ce se reîntorc din Turcia. Aceasta scire e foarte gravă şi de aceea ne grăbim a deştepta pe guvernul nostru să iee precauţiunile cele mai severe în ceea ce privesce comunicaţia cu Rusia. Sûntem de avis a se stabilí imediat carantine la hotarul nostru atât despre Rusia cât şi despre Turcia. Ar fi bine, ca să se oprească şi trecerea trupelor ruse prin România, atât celor ce merg din Rusia în Bulgaria, cât şi celor ce se întorc din Bulgaria, căci după aceea telegramă ciuma din Astrahan a fost întrodusă acolo din Turcia. Să ne ferim dar atât de Rusia, cât şi de Turcia. Deşí tractatul de Berlin prevede libertatea trecerei trupelor ruse pe teritoriul României tototuşi cabinetele europene vor consimţi, ca România să nu îndeplinească această stipulaţie, spre a o ferí de ciumă.

*(Defraudare). Cancelariul consistoriului metropolitan greco-catholic din Lemberg, Pater Javorowski a defraudat din banii fondului metropolitan încredinţat lui spre administrare o sumă considerabilă.

După ce s'a predat el însuşi judecătoriei criminale a fasionat procurorului de stat culpa lui, în urma căreia s'a şi băgat în carcer preventiv.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 20 Ianuarie n. (Cor. Bir.) După „Norddeutsche Allg. Ztg.“ a delegat cancelariul imperial pre consilieriul regimului Finkelnburg la Viena spre a se înţelege cu oficiurile sanitare austriace asupra mĕsurilor stricte, cari să se iee contra înaintării ciumei.

Versailles, 20 Ianuarie n. (Cor. Bir.) În cameră ministrul Dufaure provocându-se şi la partea lui la înfiinţarea republicei a ḑis, că va purcede contra amploiaţilor mai strict până se şi ignora serviţiile făcute. — Radicali offendează cabinetul şi propun simplu ordinea ḑilei. — Ferry propune ordinea de ḑi motivată, pe carea o primeşte regimul. — După reieptarea ordinei de ḑi simple se primeşte ceea a lui Ferry cu 223 contra 121 voturi.

Bibliografie.

Damé Frideric *Arta în timpul resbelului.* Schiţe pentru schiţe. Bucuresci 1878. Preţul 1 leu nou.

Păun Dimitrie D., *Curs de stenografie.* Bucuresci 1878. Preţul 2 lei 50 bani.

Damé Frideric, *Visul Dochiei.* Poemă dramatică, cu traducerea în versuri române de D. O. şi I. S. Bucuresci 1878.

Heliade-Rădulescu I., *Brutu.* Tragedie în 5 acte. Bucuresci 1878. Preţul 1 leu nou.

Grimm Paul, *Misteriele din palatul ţarilor* (sub împĕratul Nicolae I, tatăl ţarului de astăḑi Alecsandru II). Traducere de Iuliu I. Roşca. Bucuresci 1878.

Florescu C, *Limba florilor* de amor şi amiciţie. Sibiiu 1878.

Calendariu pe anul ordinariu 1879. Redigeat de Miron M. Calinescu, secretariul societăţii pentru cultura şi literatura română în Bucovina. Anul al VI Cernăuţi. Preţul 60 cr. v. a.

Convorbiri literare. Anul XII — Nr. 10 1 Ianuarie 1879.

Sumariu: *Epoca Fanarioţilor,* documente istorice adunate de Eudocsie Hurmuzachi, de I. Slavici (urmare). — *Epistola III,* cătră N. Gane, de Iacob Negruzzi. — *Bocetele populare la Români* studiu de Th. T. Burada — *Lăpuşneanu-Vodă,* tragedie în cinci acte de S. Bodnărescu. (urmare). — *Scrisori ale lui Iliade Rădulescu cătră Costachi Negruzzi.* — Poesii de Victor Hugo şi Béranger trad. de P. V. Grigoriu. — Bibliografie — Corespondenţă.

Bursa de Viena

din 20 Ianuarie n. 1879.

Acţiuni de credit	220 90
London	116 80
Argint	100
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 33
Valuta nóuă imperială germână	59 65

Economic.

Sibiiu, 17 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.30—6.10; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.40—5.—; Sĕcară fl. 3.60—4 —; Orz fl. 4.—: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl. 1.50—2; Sĕmênţă de cânepă fl. 5—5.50; Mazere fl. 5—5.50; Linte fl. 10.—.11; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. .5—; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 23.—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—16.; Sĕu de Luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27.50—28; Săpun fl. 20.50—21; Fên 50 chilo fl. 0.90—1.0: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr.; pro chilo: carne de vită 33—44 cr.; Carne de viţel 32 —45 cr· carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 24—26 cr; oaue 10 de 25 cr.

Braşov, 13 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 6.40 —.—; Grâu sĕcăreţ fl. 4.50; Sĕcară fl. 3.80—4.10; Orz fl. 3.80—4.20; Ovĕs fl. 2.10—2.20; Cucuruz fl. 3.20; Mălaiu fl 5.30; Mazere fl. 5.10; Linte fl., 8.——; Fasole fl. 4—. Sĕmênţă de cânepă fl. 5.50—Cartofi fl. 1.80; pro chilo: carne de vită 40 cr., carne de porc 44 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu pe bovine proaspet fl. 32; (pro 100 chilo: topit 48 fl.)

Arad, 10 Ianuarie n. Sĕmânăturile de toamnă sûnt până acum bune. Cu deosebire bine stă rapiţa. Rapiţa bănăţană costă 9 fl. 50 până 10 fl. pro maję metrică.

Oradia-mare 11 Ianuarie n. Umblarea timpului e foarte schimbăcioasă. Acum e frig, acum vreme moale; acum zăpadă! Drumurile sûnt de tot rele, încât mai nu esistă comunicaţie.

Cerealele din causa aceasta nu se aduc sau foarte puţine la têrg. Grâul n'are nici o căutare. Sĕcara se vinde cu fl. 5—5.50; cucuruz cu 4.40—4.50; Orz cu 5.20—5.50 cr pro maję metrică.

Sibiiu, 13 Ianuarie n. (Têrgul Sibiiului de iarnă) din anul acesta a fost preste tot foarte rĕu cercetat.

Abia se poate asemĕna cu un têrg mijlociu de sĕptĕmână. Articulii nostri de comerciu fie ei de ori şi ce natură, sûnt în ţara noastră foarte rĕu căutaţi. Ei nu trec nici la noi, dară apoi nici în străinătate nu se esportează.

Fatalitatea aceasta s'a constatat chiar acum cu têrgul.

Cerealele, cu deosebire grânele, abia s'au potut cheltuí cu preţurile de până acuma. Preţul sĕcărilor a dat încâtva înapoi.

Păstăioasele, cualitate mai bună, au fost bine căutate, dar ce folos, dacă s'au aflat foarte puţine în têrg?

Profesioniştii au avut têrgul cel mai slab; ei nu putură vinde atâta din marfa lor, cât au neîncungiurat de lipsă pentru susţinerea vieţii.

Alte mărfuri încă nu s'au prea căutat, sau apoi cu preţuri miserabile. D. e. 100 chilo de in numai de jumĕtate curăţit a costat 40—45 fl.; cânepa 32—34 fl.; lâna spălată 170—175 fl.; slănina proaspĕtă a fost bine representată, n'au avut însă cumpĕrători. O sută chilo slănină proaspĕtă a costat 45—48 fl.; unsoarea de porc 42—44 fl.; untura 44—46 fl.; sĕul de luminări 45—47 fl.; luminările de sĕu 53—55 fl.; săpunul uscat 40—42 fl.; o părechie piei de bou nelucrate s'a vêndut cu 26—32 fl.; de vacă 16 fl. până 24 fl.; de capră 4—5 fl.; de oaie 3—4 fl.; de oaie tunsă 1—1.40 cr. v. a.

Têrgul de vite a fost din cele mai bune. Vitele n'au fost nici din cele mai frumoase nici din cele mai scumpe; preţurile lor însă fură foarte favorabile şi putem ḑice mari, pentrucă numĕrul cumpĕrătorilor a fost representat foarte bine. Cumpĕrătorii au fost în cea mai mare parte din Bănat şi România.

S'au vêndut 1885 capete de vite cornute. O părechie de boi s'a vêndut cu câte 150, şi 300—400 fl.; vacile cu câte 50, 60—90 fl. Cai s'au vêndut vre-o 340 capete şi adecă o părechie cai de ham cu câte 100 fl., 200—300 fl. v. a.; cai singuratici cu câte 50 fl. 60—80 fl. v. a. — Cu deosebire s'au căutat caii tineri.

Din raportul acesta se poate dar vedé, cât de rĕu a fost têrgul de astădată. Pe ḑi ce merge se pare, că chiar obiectele cele mai de lipsă pentru susţinerea casei şi vieţii se reduc foarte tare nu numai în casele mai sĕrace, dar apoi şi în casele cele mai bune.

Causa pare a fi lipsa de bani între oameni. — Apoi cum vor şi fi, când mai nici unul din puţinii articolii nostri de comerciu — după cum am amintit deja mai sus — nu se pot esporta în ţĕri străine şi la noi n'au căutare. Dările multe şi mari se suie din an în an. Apoi cum vom putea avé bani?

Cumcă articolii nostri n'au căutare, se poate vedé şi din raportul nostru despre têrgul sĕptĕmânal.

Estras din fóia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Ianuarie şi 3 Mar. im. Idei Vidorovics măritată dna Simon Deutsch în Lucafalĕu (jud. cerc. Şomcuta-mare); în 31 Ianuarie şi 3 Martie im. lui Ioan Piso în Pianul de jos (jud. Sebeş); în 24 Ian. imobil. lui Ioan Bolboca în Rodu (trib. Cluj); în 29 Februarie şi 19 Martie imob. lui Andreas Zimmermann în Şelimber; în 18 Febr. şi 18 Martie imobil. rĕmasului după Petru Stanca în Sibiel (trib. Sibiiu); în 20 Ianuarie şi 20 Febr. imobil. lui Lazar Popescu în Ocolişul mare (trib Deva); în 8 Aprilie si 8 Maiu (în locul terminelor prime fost fipsate pe 3 Febr. şi 3 Martie) imob. lui Franz Gálfy în Sêmbetfalĕu (trib. Udvarhely); în 3 Februarie imobil. lui Lepedat Koczoj în Debâca (trib. Deva).

Îndreptare. În Nrul 2 al „Telegr. rom.“ „Unde dai, şi unde creapă“ pag. 7 colon. 3, la mijloc construcţia „Înainte de toate să fie.“ are să se cetească: Inainte de toate să fie bine înţeles, că Dl. „Blasianu“ în întrebarea 6 vine lui „Simionaş“ în ajutoriu pentru apĕrarea gimnasiului din Blaj, calumniat de dl. „Blasianu“ în întrebarea 4. In întrebarea 4 ḑisese dl. „Blasianu“ că „Simionaş“ în 8 ani petrecuţi......

Posta Redacţiunei.

B. B. în *B.*: Articulul ar trebuí prelucrat. *I. G.* în *H.* Adreseazăte cătră editorul Călindariului. „De sub poalele munţilor apuseni“: Ne ar păré mai bine, dacă ne aţi împărtăşí lucruri de pe acolo. Alvinţ: Scrieri anonime nu se iau în considerare.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de preot în comuna gr. or. rom. „Vucova“ (aproape de băiile „Buziasiu“) în protopopiatul Jebelului, diecesa Caransebeşului, se escrie concurs până in 15 Faur 1879 st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Cortel în casa aflătoare pe locul parochial;
2. Folosinţa unei sesiuni parochiale (comasată la un loc) constătătoare din 33½ jugere de pămênt de frunte;
3. Birul a 15 ocha bucate (cucuruz sau grâu) şi 20 cr. bani dela 100—105 case;
4. Stola obicinuită în comună şi adecă: cununia şi logodna 3 fl., estrasele familiare a 50 cr., cedula pentru cununie 1 fl. Înmormêntările: de persoane mari 1 fl. 20 cr. şi de cetirea fie-căruia stêlp 40. cr.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt poftiţi a 'şi trimite petiţiunile lor instruate P. O. D. protopop al Jebelului în Jebel nesmintit până în terminul susamintit.

Vucova în 29 Decemvre 1878.

1—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 213 2—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochiă de clasa III-a din Ruşi cu filia Streiu se escrie de nou concurs cu terminul până la 27 Ianuarie 1879.

Emolumentele sûnt:

In parochia Ruşi:

a) loc de casă şi grădină şi 4 jugere pămênt arător;
b) dela 37 familii câte o ferdelă cucuruz în boambe şi câte o ḑi de lucru;
c) stolele îndatinate.

In filia Streiu:

d) 12 jugere pămênt arător fênaţ şi stolele îndatinate.

Doritorii de a concurge la această staţiune au a-şi aşterne petiţiunile lor bine instruate în înţelesul statutului organic până la terminul sus amintit la subscrisul.

Haţeg, 30 Decemvre 1878.

În conţelegere cu comitetul parochial,

Ioan Raţ m. p.
protop.

---

[1] 1—1

Demetriu Selagianu,

advocat,

'şi a deschis cancelaria în Vinga, strada principală Nr. 238.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 4. Sibiiu, Joi, 11 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de donĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — **şi timbru de 30 cr. pentru** fie-care publicare.

☞ Cu Nrul acesta sistăm espedarea foiei pentru p. t. dd, cari nu şi-au reînnoit abonamentul.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.)*

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 10 Ianuarie

„Gazeta Transilvaniei“ este de vre'o câteva dile acum mai de sĕptămâni încoace foarte neliniscită, pentrucă deputatul cetăţii Braşovului, Nicolae Străvoiu, fiind la dieta din Budapesta, a întrat în clubul partidei liberale guvernamentale.

„Gaz. Trans.“ face din pasul dlui Străvoiu, o cestiune de stat, les-naţiune şi în îngrigirea ei cea mare de periculii, cari pot vení preste toţi Românii, căci dl Străvoiu a întrat în clubul partidei guvernamentale, provoacă pe toată lumea să se declare şi ne provoacă şi pe noi, acum a doua oară, a ne „da desluşire despre aceea, „dacă aprobăm demersurile deputatului Străvoiu sau nu.“

Dl Străvoiu la rêndul seu află cu cale a da unele desluciri de pre procederea sa, care culminează în convingerea domniei sale, că „interesele Româ„nilor şi Maghiarilor după împregiură„rile noastre geografice şi etnografice, „sûnt aşa de strîns legate între sine, „încât chiar esistenţa acestor douĕ ele„mente este condiţionată dela o bună „înţelegere între aceste doue popoare, „şi că prin urmare acela, căruia iar „succede a aduce în consonanţă inte„resele acestor elemente, astădi des„binate, ar câstiga mari merite nu nu„mai pentru naţiunea sa, ci şi pentru „patrie, care prin împăcarea Români„lor cu Ungurii s'ar întărí şi consolida „în mod foarte însemnat.“ Dl Străvoiu dice mai departe, „că conlucrarea la „acest scop patriotic şi naţional nu „poate fi condiţionată de participarea „la una sau la altă partidă dietală. „În ori ce partidă se poate lucra la „ajungerea acelui scop.“

După ce arată că stânga estremă, conform principielor sale, eschide a priori ori ce resultat al tendenţelor sale, iară oposiţiunea reunită deocamdată este preocupată numai de cugetul, cum să restoarne guvernul actual, — după o orientare de 14 dile şi după o matură consultare cu alţi bărbaţi de ai nostri, s'a decis a întra în clubul partidei liberale, unde va avé ocasiune [illegible] bărbaţii, cari azi conduc destinele ţerei, de a'i informa despre convingerile sale şi în acest mod de a lucra în direcţiunea de mai sus. Un motiv ponderos pentru dl Străvoiu, care l'a îndemnat la această procedere a sa este periculul iminent, de care sûnt ameninţaţi deopotrivă Românii şi Maghiarii, periculul panslavismului. Convingêndu-se însă, că ori ce resultat în direcţiunea arĕtată este eschis şi imposibil, dl Străvoiu promite a „face ceea ce trebue să facă un om onest.“

Mărturisim că noi cari n'am avut nici o cunoscinţă despre întrarea d lui deputat Străvoiu în clubul partidei guvernamentale si cu atât mai puţin despre îndemnurile ce le a avut ca să facă pasul acesta, n'am putut dice nici un cuvênt nici despre una nici despre alta.

Acum după ce scim şi noi ceea ce s'a publicat în „Gazeta Transilvaniei“ şi după ce aceasta ne provoacă cu atâta insistenţă să ne deslucim, dacă aprobăm demersurile d-lui Străvoiu sau nu, respundem pe scurt: că noi până acum nu vedem din partea d-lui Străvoiu nici un demers; el numai promite până acum că este gata a face ceva. Nu scim până acum nici care este basa de operaţiune pe care vrea să întreprindă ceva, ci numai operaţiunea. Prin urmare, pronunţarea în merit, după noi, este prematură, pentrucă meritul încă nu esistă. Întrarea într'un club încă nu este o acţiune meritorie.

Însă dacă am vedé, că dl Străvoiu s'ar pune la dispositiunea guvernului spre a merge orbiş cu el, atunci verdictul nostru ar fi gata, pentrucă noi n'am înţeles nici când aşa activitatea, pre lângă care am stăruit dela început.

Ne oprim de astădată ací şi nu reflectăm nici la deslucirile d lui Străvoiu şi nici la reflecsiunile „Gazetei Transilvaniei.“ Ne permitem însă totuşi a încheia atragênd atenţiunea şi a colegei noastre şi a publicului nostru român, că nu pasul unui deputat într'un club, ci cestiunea care „Gazeta Trans.“ o a legat de acel pas, este o cestiune serioasă, cu care trebue umblat mai cu seriositate de cum s'a urmat şi se urmează în partea din care este combătută.

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Ianuarie.

Alaltăeri s'a deschis parlamentul din Budapesta. Cu îngrigire trebue să privim la acele ce ne va aduce activitatea acestui parlament. El se va ocupa în prima linie cu bugetul, cu împrumuturile realisate şi proiectate.

În camera din Viena, desbaterea despre tratatul dela Berlin se continuă cu aceaşi vivacitate. Din oposiţiune a mai vorbit numai Neuwirth şi pentru guvern a vorbit ministrul Unger. Vorbirea cestui din urmă este plină de frase şi a produs puţin efect asupra ablegaţilor.

Pentru a evita toate perplesităţile ministrul Tisza a propus în consiliul ministrilor, a subşterne legislaţiunei un proiect de lege, care ar încrede deocamdată guvernului comun administraţia Bosniei. Se înţelege, că a tot putintele ministru s'a şi deoblegat a mijlocí primirea acestei legi în camera Ungariei. Ministrul president al Austriei principele Auersperg însă a declarat Maj. Sale, că el nu va fi în stare a câştiga în cameră o majoritate pentru astfel de lege.

Jurnalele din Berlin aduc scirea, că Bismark are de gând a'şi retrage proiectul pentru pedepsirea deputaţilor camerei. Se vede, că acest proiect a întîmpinat până a nu ajunge în cameră o prea mare oposiţie din toate părţile.

O mică neînţelegere s'au escat la statorirea hotarului între Dobrogea şi Bulgaria, care neînţelegere se va da plenipotenţiarilor dela Cons[illegible] presintă în aceasta privinţă un punct de vedere particular şi opus tuturor celorlalte puteri. Este probabil, că hotărirea liniei de graniţă va remâné cea proiectată şi spriginită de celelalte puteri. Despre întrunirea comisiunei de hotar acum în timp de iarnă nu poate fi vorba.

În camera francesă ministeriul frances 'şi-a desvoltat un fel de programă, care fu însă primită de cătră republicani cam rece. „Republique français“, organul lui Gambetta, o numesce nemulţămitoare, neclară şi reu stilisată. În Versailles stânga republicană a ţinut o adunare, în care a fost înscrişi 242 membrî; adunarea a hotărît, că programa ministeriului

FOIŢA.

Sân-Văsîiul lui Nonu diplaşul.

(Sfêrşit).

Nonu începe earăşi să joace, ca un căpiat şi după ce făcû roată mai de multe ori prin casă întreabă:

„Pe Vasile al Suciului, dici că l'ai omorît?! Îmi aduc aminte, că a venit odată ud ca un mîţ, spunea că a lunecat de pe punte. Bine dici că de atunci nu te-am mai vĕdut. Dară Vasile al Suciului trăesce, el s'a însurat, a luat pe Gafina lui Pipirig, şi poţi să-l vedi când îţi place.“

A lua pe Nonu'n braţe, a'l săruta, fu lucrul lui Păunaş la audul acestei sciri îmbucurătoare.

„Ia-ţi dipla Nonule, şi-mi trage una să joc, să joc de bucurie că n'am omorît om, că te-am aflat!“

— „Eu să joc de bucurie că nu te-au spândurat“ dise fericitul Nonu luându-şi dipla.

Acum se începù jocul, la care luà parte şi Aniţa, un joc! adevĕrat joc de bucurie.

„Încetă Nonule!“ strigă Păunaş curmând jocul. „Aniţa, adă ne mâncare şi beutură, să ne veselim.

Lui Nonu îi ride inima, el nu poate mânca de bucurie. Aşa e când bucuria e prea mare, omul îşi pierde pofta de mâncare, el se hrănesce cu bucuria. Hrana sufletească, aşa spun învĕţaţii şi păţiţii bĕtrâni, e mai pe sus de hrana trupească.

Nonu nu putea mânca de bucurie, dar pentru acea nu cruţa păharul. Păharul însă face ca bucuria şi veselia să crească, să se înmulţască. Aşa e firea păharului. Şi Nonu, care duse după olaltă în 5—6 rênduri păharul la gură, căpĕtà inimă preste bucurie şi veselie. Cine poate să tacă când sufletul îi e plin de bucurie, acela trebue să fie mut. Iar Nonu, chiar şi dacă ar fi fost mut, încă ar fi putut vorbí prin dipla sa. El însă începù să vorbească şi din gură şi şi din diplă.

Vorba lui era cânteca lui Păunaş:

„La umbră de stăjerel
Doarme un voinic tinerel
Şi frunda cade pe el..“

Păunaş încă lasă bucatele să se răcească. Lui îi mai place cântarea decât mâncarea. El încă cântă, şi cântă şi Aniţa. După cântare începe joc, iar după joc iară cântare, apoi alt rênd de mâncare şi beutură. De astă dată şi Nonu are dragoste cătră cârnaţi şi carne, dar nu slăbesce din beutură.

Beutura însă e iscoada diavolului, ea te face să-ţi perdi cumpĕtul, să-ţi perdi minţile. Aşa s'a întêmplat şi cu Nonu. El încă nu era sătul de cârnaţi când limba îi era prea groasă în gură.

Ş'apoi omul e poamă blăstĕmată: din ce bea din ce-ar mai bea. Şi Nonu încă era om.

El bînd căpĕta sete. De acea beù până îşi perdù nu numai minţile, dar şi simţirile, şi rĕmase ca mort.

Păunaş îl aşadă pe laviţă, ca să se odihnească bietul bĕtrân.

„Unde l'ai aflat?“ întrebà Păunaş pe nevasta sa.

— „Sub clopotniţa din Boureni, şedênd pe un fund de ciubĕr; pe cum se vede cerşia!“

— „Sĕracul bĕtrân!“.. Hai să facem o glumă cu el!

„Ce?“

„Adă-mi cismele cele nouĕ şi cojocu, că apoi ţi-oiu arĕta gluma.“

În vreme de ½ oară, Nonu, care zăcea ca mort, fu descultat şi încălţat cu cisme nouĕ, desbrăcat de mantaua lui petecită şi îmbrăcat cu cojocu. Toate posunarele şi straiţa i se înfundà cu colaci şi cu cărnuri, mai adaugênd şi câte-va părăluţe.

În chipul acesta, îmbrăcat şi încărcat de merinde, Nonu este dus de Păunaş şi aşedat în sanie. De ací Păunaş nu'şi oprí căluşeii până lângă clopotniţa din Boureni, unde ridică pe umere pe bĕtrânul diplaş, îl duse şi aşedà pe butlănaşul ce'l aştepta.

Când se crepa de diuă, Nonu se tredì, încolăcit preste butlănaşul sĕu tărmecat.

„Doamne! ce vis cumplit am visat“ dise el stând încă cu ochii închişi şi aducêndu-şi aminte de cele petrecute. „Ce poate fi, că me îmboldesce aşa în coaste?“ îşî dise după o gândire oare-care. Apoi începù a se pipăí.

„Mĕi! dacă aici nu'i lucru curat... farmecele babei...“ Aceasta îl silise să-şi deschidă ochii.

este ne acceptabilă. Cu toate aceste nime nu cutează a provoca o crisă ministerială, chiar Gambetta este în contra resturnărei ministeriului. Temerea, că Mac-Mahon într'o bunădimineața va resigna, este generală, căci nime nu mai ştie ce voiesc Francesii după ce ei acuma au o cameră republicană, un senat republican şi un ministeriu republican?!

Despre mişcările revoluţionare în Rusia, cetim în „Resb“:

„Aḑi este un fapt constatat, că ciuma cresce, se întinde mereu. Acest oaspe teribil, după scirile cele mai positive, seceră în fie care ḑi o mulţime de victime. După scirile oficiale, numĕrul victimelor căḑute până în ḑiua de 25 Decemvre trecut, a fost aproape două mii.

În urma acestei stări de lucruri şi faţă cu ferberea politică, în toată Rusia domnesce o mare panică. Guvernul în speranţa, că va fi în stare a combate cât mai iute această ciumă a ascuns şi chiar tăgăduit esistenţa ei.

Partidele revoluţionare, — după obiceiul lor, încep acum a esploata greşala guvernului, provocând o spaimă şi mai mare.

Comitetul esecutiv al secretului guvern naţional-rusesc a tipărit ḑilele acestea în tipografia lui secretă un apel revoluţionar întitulat: Jos cu imperiul Ţarului infectat, în care se acusă guvernul (?!) de întinderea ciumei, şi că gâḑii poporului rus au făcut aceasta intr'adins pentru a împedeca puţin aspiraţiunile poporului la libertate.

Un alt pasagiu al acestui apel ḑice:

„Dar ciuma asiatică se va întoarce în prima linie contra despotismului asiatic al imperiului Ţarului. Acest imperiu este infectat dela fundarea lui, căci Ivan cel barbar cu descendenţii lui au secerat cu mai multă fu-[illegible] cea mai teribilă ciumă asiatică. — Aşa dar să stêrpim ciuma din rădăcinile ei: Jos cu imperiul Ţarului infectat.“

Acest apel a fost tipărit în multe ḑecimi de mii de esemplare şi respândit prin nisce mijloace secrete în toată Rusia. Iar la Petersburg a fost lipit pe case în noaptea dela 27 spre 28 Decemvrie trecut.

Raportul

comitetului Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor români meseriaşi din Braşov, despre gestiunea afacerilor ei în decursul anului 1878.

Onorată adunare! Comitetul însărcinat cu conducerea afacerilor Asociaţiunii 'şi ia voie a aşterne on. adunări generale următoriul raport despre activitatea sa.

I. Comitetul a ţinut în decursul anului 1878 12 şedinţe ordinare şi una estraordinară în cari s'au pertractat 102 cestiuni dintre aceste cele mai însemnate sûnt următoarele:

1. S'au aşeḑat 41 copii la 16 meserii: 9 la cismărie, 7 la cordonărie, 3 la lăcătărie, 3 la croitorie, 3 la măsărie; 2 la funărie; 2 la făurie; 1 la triftărie; 1 la cojocărie; 1 la covrigărie; 1 la curelărie; 1 la strimfărie 1 la lemnărie; 1 la strungărie; 3 la cojocărie; 2 la prăvălie.

Comparând acest numĕr cu acela al copiilor aşeḑaţi la meserii în anul trecut, comitetul trebue să constate cu plăcere, că şi de astădată ne aflăm în progres. Numĕrul total al copiilor aşeḑaţi la meserii de Asociaţiune este de 178 între cari numai 33 în Braşov. Cu toate aceste comitetul crede a fi la locul seu de a da espresiune marei sale nemulţămiri, ce simte, când trebuie să constate indiferenţă şi indolenţă atât de mare din partea părinţilor de vreme ce nici în urma concursurilor publicate în trei rênduri pentru îmbrăţişarea meseriilor nu s'a arĕtat concurenţi, astfel că pre cei mai mulţi din cei aşeḑaţi, comitetul a trebuit să-i atragă numai esercind presiune morală asupra părinţilor.

2. Comitetul amĕsurat prescrierilor statutelor s'a îngrijit şi în anul espirat de desvoltarea intelectuală şi morală a învĕţăceilor provĕḑêndu-i cu recuisitele necesarii de scoală şi cu vestmintele trebuincioase. În anul scolastic espirat 1877/8 au fost înscrişi în despărţămêntul I 41 copii. în al II lea despărţ. 26. Prelegeri li s'a dat 2 oare, Dumineca după prânḑ. Aceste prelegeri au fost predate de către Domnii Ioan Tacit, Ioan Dobrean, Lazar Nastase, Dr. Vasile Glodar, Dr. Ioan Bozocean şi Bartolomeiu Baiu-[illegible] La finele anului s'a făcut esamen în presenţa D-lui Director gimnasial. La acest esamen pre lângă toată cercetarea cea neregulată a învĕţăceilor — din causă că au fost împedecaţi de măestrii — totuşi 18 au depus esamen destul de satisfăcătoriu; patru dintre cei mai silitori s'au şi premiat.

În anul acesta s'au început cursurile în luna lui Octomvre, înscriindu-se în ambele despărţĕminte 52 învĕţăcei. Instrucţiunea începuse a se preda tot ca până ací, în mod gratuit. Cu începutul acestui an scolar se instituí din partea gremiului comercianţilor o scoală de sară pentru copii aplicaţi la comerciu. În astă scoală după informaţiunile ce avem să predau trei lecţiuni pe sĕptămână câte 2 oare. Această scoală 'si începù cursurile în 1-ma Decemvre a. c. Comitetul aduce cu plăcere la cunoscinţa on. adunări generale, că în urma decisiunilor luate de gremiul comercianţilor în adunarea sa generală din Noemvre se primiră provisoriu unii învĕţăcei meseriaşi români în pomenita scoală. În modul acesta se ajută câtva cel puţin unul din multele neajunsuri de care e bântuit comitetul Asociaţiunei până ce vom putea primí o subvenţiune dela Inclita Universitate săsască pentru scoala română de meserii.

3. Comitetul a provĕḑut în anul acesta pe 11 învĕţăcei cu vestminte; acestea le-a procurat parte cu banii prevĕḑuţi pentru asemenea scopuri în budgetul anual, parte de pe la privaţi în urma apelurilor făcute pentru vestminte vechi.

4. Sodali au eşit în anul acesta 6 şi adecă: 1 sodal lăcătar; 3 sodali cismari; 1 sodal croitor; 1 sodal cojocar. Comitetul a dat ajutoare la 6 sodali, ce s'au aflat în lipsă; iară la 3 sodali le-a dat împrumuturi conform statutelor.

5. Măestrii au eşit din sodali cu concesiunea magistratului din loc şi anume: 1 măestru croitor; 1 măestru cismar: 1 măestru măsar.

6. Comitetul a dat concursul seu încuragiatoriu şi societăţii sodalilor meseriaşi români parte prin acea, că a rugat unul dintre domnii profesori ale da prelegeri relative la trebuinţele ḑilnice ale vieţii civile şi sociale; parte prin aceea, că le-a procurat după putinţă jurnale de cetit şi în fine prin aceea că li s'a angagiat un măestru pentru musica vocală, pentru care li s'a dat 38 fl. v. a.

7. La Asociaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român au concurs prin comitet la ajutoarele escrise 30 învĕţăcei şi 4 sodali; însă numai 3 învĕţăcei au primit ajutoare de câte 12 fl. 50 cr. v. a. şi un sodal a primit 20 fl. v. a.

Despărţĕmêntul I Braşov al Asociaţiunei transilvane etc. a ajutat pe învăţăcei cu 15 fl. 40 cr. v. a. ce s'au întrebuinţat pentru procurarea de vesminte.

8. Asociaţiunea a primit şi dela banca română „Albina“ din Sibiiu 40 fl. v. a.

9. S'au făcut în decursul anului 31 adrese pe la deosebite persoane distinse pentru ajutorarea Asosiaţiunei, cu regret însă trebuie să aducem la cunoscinţia adunărei generale, că n'a încurs nimica la comitet în urma acestor adrese. Conclusul adunărei generale din anul trecut: după care fie-care membru 'şi ia îndatorirea morală de a mai câstiga Asociaţiunei cel puţin un membru nou, au satisfăcut numai d-l Ioan Bozocean procurând doi membrii fundatori, şi d-l Andrei Voina, un membru fundator: Biserica dela Sf. Treime după Tocile.

10. În privinţa încasării tacselor dela membrii, comitetul în diversele sale şedinţe a luat mai multe disposiţiuni, durere însă aceste disposiţiuni —după cum se poate vedé din raportul casei nu au fost încoronate de nici un resultat.

11. Comitetul pentru a satisface concluselor adunărilor generale de subt XII şi XXV din 1876 şi de subt XX din 1877 relative la întemeierea unui Atelier seau cel puţin scoală pentru un numĕr cât de mărginit de meserii, s'a adresat către o. comitet şi sinod parochial dela Sf. Nicolae, ca avênd în vedere, că are mijloace pe de o parte, iară pe de altă parte, că nu este de cât drept, ca să se îngrijească, după cât i stă în putinţă a procura o esistinţă pre viitor mai bună copiilor din parochie, ai căror părinţi gem sub greutatea neînlăturabililor necesitaţi ale traiului de toate ḑilele, de cât aceia, ce-i asteaptă astăḑi, să binevoiască a lua iniţiativa unei asemenea scoale. Comitetul regretă, că nu poate da o. adunări generale nici o desluşire în astă privinţă, de oare ce n'a primit până astăḑi nici o ştire despre soartea acelei adrese. Asemenea s'a fost adresat încă în anul 1877 ven. consist. pentru un ajutor după conclusul sinodului arcidiecesan. Dela ven. consistoriu a venit presidiului unele hârtii pentru informaţiuni mai de aproape, ca să se poată ajuta scopul.

Cu toate aceste comitetul are marea satisfacţiune a aduce la cunoştinţa on. adunări generale, că a făcut un pas destul de însemnat către scopul ce are vedere ací adecă: Societatea Transilvană în urma unei vii corespondenţe, ce a purtat comitetul nostru cu aceasta generoasă societate, în adunarea sa generală din anul trecut îşi a supus statutele la o radicală reformă, prin care la vechii §§. referitori la darea de burse pentru studii universitari fură adaoşi unii §§ noi, cari dau activităţii societăţii transilvane o direcţiune cu totul nouă, aceea adecă de a promova meseriile şi industria la Românii din monarchia austro-ungară. Drept acea comitetul subscris a pus în vederea on. societăţi Transilvane precum modalitatea cum s'ar putea înfiinţa un Atelier ací în Transilvania. O. societate dând o măgulitoare apreciere vederilor comitetului respunse, că de o cam dată mijloacele, ce i stau la disposiţiune nu-i permit aceasta; până atunci însă este decisă a întrebuinţa suma menită în budgetul sĕu anual pentru a crea 32 stipendii de câte 50 fl. v. a. cu cari au a se aşeḑa pe la măestrii cei mai buni 32 copii de român din Transilvania. Din aceste stipendii s'au pus la disposiţiunea comitetului 8 stipendii de câte 50 fl. v. a. şi unul de 80 fl. v. a. cu are care să se aşeḑe un copil de român la una dintre cele mai lucrative meserii precum e: postovăria, tinichigeria, curelăria şi pălărieria.

Cam acestea sûnt cele mai principale puncte în cari a creḑut comitetul a-şi espune activitatea sa în decursul anului Asociaţiunei, ce se închee astăḑi, ne maî rămâindui de cât a ruga pre on adunare generală a lua în consideraţiune următoarele propuneri:

I. Avênd în vedere dorinţa Asociaţiunei de a se plasa cât mai mulţi copii de român la meserii şi avênd în vedere cu deosebire, că din copii plasaţi, ca învĕţăcei meşeriaşi să iasă sodali cât să poate mai calificaţi: astfel ca să se poată asemăna cu cei de prin ţĕrile străine cum e: Germania, Francia, Belgia etc. adunarea generală împuterniceşte pe comitet a urmărí şi pe viitor idea infiinţării unui Atelier şi căută mijloace pentru întemeerea parţială cel puţin a acestuia şi anume după prescrierea art.: 4. lit. e. tractând cu un măestru apt sau doi pentru a lua în Atelierele lor 4 sau 5 copii de român.

II. Comitetul avênd în vedere, că (emulaţiunea) concurenţa este un impuls puternic pentru a deştepta emulaţiunea între învĕţăcei împintenându'i astfel la nisuinţa, de a devení cât să poate mai dibaci şi perfecţi în meseria lor, a provocat pe învĕţăcei a espune în adunarea generală din lucrările lor: Drept aceea roagă pe on. adunare a premia pre cele mai distinse.

III. Fiind-că casurile de boală, ce obvin între copii-învăţăcei par a să înmulţí şi fiind-că condiţiunile impuse de comitetul fondului Jugaian pentru ajutorare în asemenea casuri sûnt foarte grele de împlinit cu deosebire, când gravitatea casului reclamă un prompt ajutor, comitetul roagă pe on. adunare generală să prelimineḑe în budget 20 fl. v. a. pentru acest scop

IV. Să se aducă mulţămită on. comitet şi sinod parochial dela biserica sf. Neculae pentru generosul ajutor de 100 fl. v. a. şi al ruga să binevoiască a continua şi pe viitor acest ajutor şi al înmulţí de se poate.

„Oare io-s, o nu-s io, se întrebà vĕḑêndu-se cu cisme nouĕ, cu cojoc, şi cu hainele cele rele sub cap. Dar colacii eştia, dar cărnurile?.. uite mĕ! şi bani! hiii! Nonule, în bun ceas ai plecat de acasă.

Şi cum se judeca el aşa cu sine însuşi, îi venì în minte petrecerea cu Păunaş.

„Aşa dară n'am visat. Păunaş trăesce, el m'a adus ací, fiind eu mort de biat, după ce m'a îmbrăcat şi m'a încărcat.“

„Cine iasă dela biserică în zori de ḑi cântând şi chiuind şi ḑicênd în diplă cânteca lui Păunaş?! Nu poate fi altul decât Nonu diplaşul. El cântă mereu, de toţi cânii din sat se scoală în gura lui. Dar ce'i pasă lui Nonu de cânii satului, când este vorba că a aflat pe Păunaş. Nonu, în nemărginita sa bucurie, uită că are să meargă a casă, el cutrieră satul cruciş şi curmeziş cântând fără astîmpĕr cânteca lui Păunaş.

„Ce ţi-am spus Nonule? îi ḑise Eva, după ce Nonu îşi povestí cele întêmplate, şi îi arĕtă cele căpĕtate.

— „Mi-ai ḑis c'oiu vedé pe Păunaş venit din ceia lume, şi eu l'am vĕḑut cum trăesce lumea albă cu nevasta sa.“

— „Taci moşnege“ că nu scii. Eu l'am adus de pe ceia lume şi ţi l'am pus faţă, ca să-ţi treacă dorul de el.“

— „Vai de mine, d'apoi să nu fi fost Păunaş viu, că doară a mâncat, beut şi a cântat cu mine şi cu nevasta sa.

— „Numai ţi s'a părut Nonule, farmecele mele l'au înviat pentru tine..“

Cuvintele babei au stricat toată voia lui Nonu. El însă credea că baba lui are drept, şi că toate au fost numai o urmare a puterei ei de vrăjitoare.

Norocul lui Nonu, că nu se mânà multă vreme, şi Păunaş venì în Boureni, şi dede de minciună pe Eva.

Cine nu me crede, poftească la faţa locului şi întrebe pe Nonu, care de n'a murit şi aḑi trăesce.

Imitaţiune d. *P. L.*

Asemenea societătii „Transilvania“ din Bucuresti pentru sprijinul dat şi on. membrii dela banca „Albina“ pentru ajutorul dat.

V. Comitetul avênd în vedere, că pentru a ajunge la realisarea scopurilor, ce 'şi-a impus Asociaţiunea prin statutele sale, îi trebuesc mijloace materiale, avênd în vedere că pentru procurarea mijloacelor materiali e de lipsă, ca să aibă membrii cât se poate mai mulţi, avênd mai departe în vedere, că comitetul are consciinţa, că 'şi-a făcut după putinţă datoria, întrebuinţând toate mijloacele ce i-au stat la disposiţiune atât pentru mulţirea membrilor, cât şi pentru încasarea tacselor dela membrii restanţieri, fără a fi putut obţinea un resultat plausibil, roagă pre on. adunare generală a-i da mijloace pentru a delătura pe viitor aceste neajunsuri.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunii pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor meseriaşi români ţinută în 14 Decemvre 1878 în Braşov.

Bartolomeiu Baiulescu m. p,
preşedinte
Dr. Ioan Bozocean m. p.
secretar.

Varietăţi.

* (Decoraţiune) „Budapesti Közlöny“ dela 21 Ianuarie n. publică în partea oficială: Maj. Sa, la propunerea ministrului de lângă persoana Maj. Sale bar. Wenkheim s'a îndurat preagraţios a conferí fără tacsă Prea sânţiei Sale P. Episcop al Aradului Ioan Meţianu ordinul coroanei de fer clasa a doua, în semn de recunoscinţă pentru meritele câştigate pe terenul bisericesc al instrucţiunei şi filantropiei precum şi pentru înaintarea afacerilor publice.

* (Grindine de decoraţiuni). Un om galant este iubit de toţi şi mai ales de sexul frumos. Cu atât mai mult va ajunge în această plăcută posiţie — un guvern galant. Lista a doua a damelor decorate cu crucea „Elisabeta“ ne dovedesce, că guvernul român nu numai a fost galant, ci a umblat anume după simpatiile damelor. Cu o rară afabilitate guvernul român a distribuit crucea „Elisabeta“, (care la început era menită a decora damele, cari prin căutarea răniţilor sau bolnavilor ostaşi români sau prin instalare de spitale şi ambulanţe au contribuit la alienarea suferinţelor acestor ostaşi) la dame şi fără acest titul. Era cu putinţă ca un guvern aşa cavaleresc să-şi uite de damele noastre, nu mai puţin drăgălaşe şi frumoase, ca cele din România? Aflăm astfel în lista a doua fără mĕsură lungă a damelor decorate între altele următoarele nume: Balint Carolina, soţia protopopului Simeon Balint, Cosma Maria, soţia deputatului dietal Parteniu Cosma din Sibiiu, Elena, soţia protopopului Ţĕran dela Lipova în Bănat, Murĕşan Sevastia, Popp Elena, fiica deputatului dietal George Popp din Bazesti, Ana soţia doctorului în medicină Ioan Moga, Bădilă Ioan*) din Sibiiu; Maria soţia protopopului Hanea.

* (Calea ferată Sibiiu — Turnu-roşu — Bucuresci) încă tot n'a ajuns nici măcar la începutul realisărei sale. cu toate că neobositul d. consiliar Iacob Bologa la mijlocirea Saşilor Sibieni a petrecut mai multe luni în Bucuresci ca conducătoriul unei deputaţiuni, ce a fost trămisă şi susţinută cu spese considerabile din partea unui consorţiu vienez. Dacă însă ostenelele dlui consiliar Bologa în cestiunea călei ferate n'au aflat cuvenita apreţiare la ministeriul din Bucuresci, apoi totuşi dsa n'a rĕmas fără nici o mângăiere. Găsim adecă în listă tuturor acelor dame asupra căror în rêndul al doilea s'a revĕrsat cu mare prisosinţă darul „Crucei Elisabeta“ numele aproape a tuturor rudeniilor femeiesci mai de aproape a meritatului d. consiliar Bologa.

* (Departe am ajuns!) Vicecomitele octroat al comitatului Sibiiu a demandat organelor sale, să deoblege comunele a abona „Hermannstädter Zeitung“ în locul altor foi, precum „Sieb. deutsch. Tageblatt,“ „Telegraful Român“ etc. „Hermannstädter Zeitung,“ care înainte cu vre-o câte-va ḑile ne-a reflectat nouĕ, că nu este nici măcar inspirat de guvern, trece în cercurile oficiale drept organ oficial („Amtsblatt“), precum vedem dintr'o enunciaţie oficială a preturei Nocrich, publicată în „Sieb. deutsch. Tageblatt“ dto 20 Ianuarie c. n. Însă „Hermannstädter Zeitung“ în adevĕr nu poate fi foaie oficială, ḑupă ce este bine cunoscut, că în Ungaria întreagă esistă un singur organ oficial: „Budapesti Közlöny.“ De vreme ce dar d. e. „Telegraful Roman“ sau „Sieb. deutsch. Tageblatt“ sûnt adevĕrate organe ale poporului român, resp. ale celui săsesc, „Hermanstädter Zeitung,“ neputênd fi după lege foaie oficială, şi nefiind în adevĕr nice pe departe un organ al poporului săsesc, este numai şi numai organul unei coterie, ale cârei membrii sûnt solidari întru a propaga interesele lor personale sus la guvern. Acesta apoi la rêndul sĕu se folosesce după plac de aceşti oameni fără partid, a căror foaie representă interese curat maghiaroane. Nu ne îndoim însă, că la o eventuală interpelaţie în procsima congregaţie comitatensă, se vor fi aflând iarăşi oameni de sama unui Dr. Lindner sau Dr. Păcurar, cari vor pune cu cunoscuta bărbăţie serviţiile lor la disposiţia oficiului comitatens întru spriginirea impunerei de „opinie publică“ guvernamentală în comunele comitatului Sibiiu.

* (Serată literară-musicală). Junimea română din Budapesta va arangia în 12 Februarie n. o *serată literară-musicală* urmată de petrecere de danţ, în sala dela *„Grand Hotel Ungaria“*, în folosul societăţii de lectură „Petru Maior.“

Cu aceasta ocasiune mai mulţi juni îmbràcaţi în costume naţionale vor presenta on. public în pausă jocuì istoric al *„Căluşerilor“*; ear corul vocal acompaniat de musică va întregí concertul cu *„Cântecul gintei latine“*, de Vasilie Alecsandri, musica de măestru Marchetti

Budapesta, în 10 Ianuarie 1879.

Ofertele binevoitoare se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea jurnalistică.

Bilete de intrare se capĕtă la dl Victor Babeş, medic (VIII. Maria utcza 10. II. em.) începênd din 12 Ian. în fie-care ḑi la oarele 1—3 p. m.; în localitatea societăţii (váczi utcza 10. III. em. 34. a.) la oarele 5—7 după meaḑaḑi; în sara petrecerii la casă.

Bilet de persoană: 2 fl. De familia: 3 fl pentru douĕ persoane, de aici în sus se socotesce câte un fl. pentru fie-care membru din familiă.

*(Onoare damelor române din Braşov). Petrecerea ce au arangiat'o damele române din Braşov în preseara ḑilei de anul nou a reeşit cât se poate de bine în toate privinţele. Scopul ei filantropic a fost atins în mod însemnat, căci au încurs aproape una miie florini, care se vor întrebuinţa de către Reuniunea femeilor române pentru instrucţiunea fetiţelor orfane. De mult Braşovul nu a veḑut o petrecere atât de frumoasă şi animată. Societatea română a Braşovului cu aceasta ocasiune s'a mai arătat odată în vechia ei splendoare. Soareaua de duminecă seara se poate înşira cu tot dreptul între cele mai frumoase din câte le-a avut Reuniunea femeilor române dela înfiinţarea ei. A fost nimerită idea, cu care a venit doamna Veturia Dr. Neagoe la adunarea generală a Reuniunei femeilor române, ca să se facă o asemenea petrecere cu scop filantropic şi totodată, pentru ca să se înainteze mai mult acest scop, să se contracteze cu otelierul preţuri mai eftine ca cele obicinuite pentru mancări şi beuturi şi diferinţa se cadă în folosul intreprinderei, iar pentru a atrage interesul publicului un numĕr de doamne şi domnişoare se ia asupră-şi sarcina de a inspecţiona serviţiul la mese şi a controla ceea ce se consumă. Le servesce spre laudă şi onoare damelor noastre, că au îmbrăţoşat această ideiă şi că formând îndată un comitet, au contribuit cu toate la strălucita reeşire a acestei nobile întreprinderi. Ceea ce a dat petrecerei un farmec şi mai mare a fost împregiurarea, că damele însărcinate cu controla au apărut toate constumate şi cu deosebire în costum naţional. Era natural, ca veḑênd această cunună frumoasă de dame grupate pe la diferitele mese apetitul oaspeţilor se crească înḑecit şi să se documenteze astfeliu şi pentru scopul filantropic, ba cei mai mulţi dintre oaspeţi au şi plătit îndoit şi întreit preţul ce 'l datoriau frumoaselor controloare. În timp cât au stat oaspeţii la mese s'a esecutat următorul program mic dar ales, 1. „Asaltul Plevnei“ marş (nou) de L. Wiest. 2. „Uvertura“ de Fr. Schubert. 3. „Hora Severinului“ de L. Wiest, coru de dame şi de bărbaţi cu acompaniare de orchestru. 4. „Alla stela confidente“ romanţă de V. Robandi. 5. „Simfonia comică“ de Romberg. 6. „Panorama“, potpuriu de Alois Kraus. Apropiându-se oara 12 s'au ridicat mesele din sala cea mare şi punct 12 a apărut un moşneag bĕtrân representând anul 1878 şi îndată după dênsul un logofăt tinerel pe frunte cu inscripţiunea 1879. S'a încins apoi un dialog comic foarte interesant între aceştia doi, dintre cari unul, d. adv. I. Puşcariu făcea pe anul 1878, iar celalalt d. comerciante N. Flusturean pe anul 1879. În fine a dispărut anul 1878. şi a luat frênele guvernului anul 1879 începênd musica de joc şi frumoasele Romancuţe intrară cu toatele vesele în Horă. Vedeai costumele cele mai atrăgătoare femeesci din toate ţĕrile locuite de Români. Ici o Braşoveană şi o Selisteancă, colo o Abrudeană şi o Bargoancă (de lângă Bistriţă), iar de altă parte costumele nu mai puţin frumoase din Bănat şi din România, de pe la Câmpulung, Focşani, Argheş ş. c. l. După Horă urmară apoi celelalte jocuri. Astfel petrecerea din ce în ce mai animată a durat până în ḑiuă. Amintim cu plăcere, că au luat parte la aceasta petrecere toate somităţile atât militare, cât şi civile din loc şi afară de aceasta un numĕr fromos de oaspeţi din toate naţionalităţile, cari, după cum am înţeles, cu toţii au remas prea încântaţi de succesul strălucit al sărei. Mulţămim din inimă damelor noastre din Braşov pentru îndoita plăcere ce ne-au procurat-o cu arangiarea acelei petreceri.

„Gaz. Trans.“

* (Portul Marsiliei şi esportaţiunea României). Darea de samă despre importaţiunile de grâu în porturile dela Marseilles, publicată de agenţia Havas din Marsilia pentru anul 1878, dă oare-care informaţiuni interesante pentru România.

Importaţiunile venite dela Galaţi s'au rădicat la 100,023 măji metrice; cele venite dela Brăila, la 214,583 m. m. cele venite dela Tulcea la 7,492 m. m. cele venite dela Kiust. la 14,744 m. m.

Importaţiunile venite din diferitele porturi ale Rusiei au fost de 6,146,630 m. m.; în această cifră numai portul dela Odesa representă 1,485,695.

Cifra totală a importaţiunilor de cereale în porturile de la Marsilia este de 7,529,079 măji metrice în anul 1878. În 1877 (anul resbelului) abia fusese de 2,538,088 m. m.

Iacă în fine câte-va preţuri curente de cereale în ḑiua de 1 Ianuarie 1879 pe piaţa Marsiliei.

Grâu (gkirca) dela Odesa 22—24 franci suta de klgr. Idem dela Galaţi 22—23 suta klgr. Idem dela Dunăre 22.50 suta de klgr.

Grâu fraged de Marea Neagră dela 20—21.50 suta klgr. Idem de Dunăre dela 20.50—21.50 suta klgr.

Ovĕs de Rusia 15.25 suta de kl. Idem de Dunăre 16 suta de klgr.

Porumbulu de Dunăre 13.50 suta klgr. Idem de Galaţi 14 suta klgr. Idem de cincuantino 17.25 suta klgr. Idem de America 14 suta klgr.

Orz de Dunăre pentru măcinat 13.75 suta de klgr. Idem de Rusia pentru măcinat 13.25 suta klgr. Idem de Dunăre pentru berăriă 18 suta kl. Secară de Dunăre 15 suta klgr.

Correspondance Havas.

* (O plântă colosală). În Oceanul lin nordic s'a aflat de botanici o plântă nouă, numită *„Microcistis Pyritera“* carea ţinêndu-se de familia Algelor variază în nemărginite specii.

Unele din aceste specii variante sûnt aşa de mici, încât numai cu microscopul să pot vedĕ.

Un specimen al plântei acesteia însă este din contră aşa de mare şi colosală, de nu-şi poate face omul închipuire. Aceasta Microcistis, crescută pe fundul mării sus numite aşa să estinde prin crengile ei, de acopere 3 mile cuadrate din fundul mării, are un trunchiu gros de 8 urme, aşa dară un colos, faţă de care şi arborii din Califonia, renumiţi de gigantici, sûnt numai nesce pitici şi nesce paie amărîte.

* (Difteritis şi causa ei). Dr. Rupius din Freiberg a fost cel dintâiu, carele încă în anul 1822 a cercetat mai de aproape difteritis, boala aceasta înfricoşată, dară n'a putut da de causa ei. Acum vine Dr. Power un medic englez şi ḑice cu siguritate; că causa difteritei ar fi laptele de vacă.

Un medic german însă nu vrea să scie, că laptele e causa difteritei afirmând din contră, că laptele, carele cu deosebire în oraşe se mănâncă numai fert, nu poate fi pricina boalei acesteia cu atât mai puţin, cu cât el chiar se conţină nescari atome difteritice, prin ferbere toate aceste părticele periculoase le perde cu desăvêrşire.

Nesciindu-se aşa dară cu siguritate, că poate fi laptele de vacă causa difteritei sau ba, s'au format spre deslegarea cestiunei acesteia foarte interesante o comisiune, carea dupâ cercările făcute cu deamăruntul în aceasta privinţă, va comunica adevĕrul de toată lumea dorit.

* (27,000 de mile percurate cu velocipedul). Doi velocipedişti parisiani, baronul de Graffeurid şi d-l Baumaille au terminat cursa cea mai mare, ce s'au făcut cu velocipedul. Ei au plecat la 16 Martie dela Paris, percurară vestul centrul, sudul şi sudostul Franciei, Italia de nord, şi Sviţera, reîntorcêndu-se la 21 Aprile, după ce în 40 de ḑile au călcat 900 de mile. În aceste 40 de ḑile sûnt cuprinse şi 13 ḑile de repaos. Baronul de Graffeuried e abia în vêrstă de 15½ ani, dl Baumaille e acel velocipedist, care la 1875 au făcut în 12 ḑile trajectul dela Paris la Viena. Acest d-n în cei din urmă 10 ani au percurat pe velociped 27,000 de mile, ceea ce face de trei ori circumferenţa împregiurul pămêntului!

---

*) Numele sûnt reproduse întocmai după „Monitorul oficial.“

Borfăritul sau tulbăritul*)

este el normat prin legislaţiunea patriei şi ce oficiu politic sau ce judecătorie regească este chiemată a esercia jurisdicţiunea în cas de abateri.

Întrebarea aceasta după părerea noastră nu numai este superfluă ci ea vine arḑêndă, când cunoascem casuri faptice, unde organele finanţiale aflând persoane de pe mărginimea noastră prin sate adunând bucate pentru brăcini, ce le ţes ele şi apoi le dau în schimb pentru victualii — le trag la respundere şi le pedepsesc pentru borfărit.

Dacă frunḑerim legile aduse dela înaugurarea nouei ere constituţionale din partea legislativei noastre, constatăm, că nu am aflat nici o creaţiune legislatorică care ar regula în deosebi tulbăritul. Articolul de lege VIII din anul 1872 în § 105 lit. o) eschide espres tulbăritul de sub disposiţiile normate în trênsul şi ḑice în ultima alineă, că până la altă disposiţiune din partea legislativei servesc de îndreptariu legile şi prescriptele vigente. Art. leg. XXXVII: 1875 dispune apriat în § 5 alinea primă, că codicele comercial nu-şi estinde valoarea sa positivă şi asupra borfăritului.

Articulul de lege XXIX din anul 1875 supune prin disposiţiunile §-lui 8 acest ram de negoţ unei tacse dela 2—6 fl. v. a. şi normează şi competinţa oficiului primei instanţe în casuri, când legea s'ar călca. — Competinţa aceasta o dă legea acelei deregătorii politice, în a cărei cerc s'ar atrapa făcênd negoţ o persoană fără concesiune, carea are de a se pedepsí în bani până la a patra sumă a posiţiunei, ce era să solvească sub titul „dare de venit“ înainte de esoperarea concesiunei pentru borfărit. — Până nu solvesce pedeapsa aceasta este respectivul comerciante oprit cu totul dela continuarea borfăritului. —

Prin aceasta lege este normată apriat competinţa în casuri de călcarea legii. — De aici aşa dară câştigăm atâta, că scim, că deregătoria politică, ca *forum apprehensionis* şi nu organele finanţiale, este competentă a aduce sentinţa în prima instanţă şi apoi per consequenţiam va trebuí în cas de apelaţiune a se subşterne apelaţia la vice-comitele comitatului respectiv.

Avênd acestea disposiţiuni positive la mână mai avem totuşi de lipsă, a sci legea meritorică, carea tractează despre acest ram de negoţ. —

Cum s'o aflăm, ca să nu sărim deadreptul la legile date pre timpul absolismului celui mult urgisit de unii? —

Întregitoriul necesariu îl aflăm în articolul de lege XX din anul 1878 privitoriu la regularea referinţelor vamale şi comerciale între ţĕrile coroanei unguresci şi celelalte regate şi ţĕri ale Majestăţii Sale şi anume în §-l sau articulul, care în traducere dispune aşa:

„Concesiunile de borfărit câştigate
„pe calea legii pentru locuitorii unui te-
„ritoriu provincial îndreptăţesc spre e-
„serciarea borfăritului şi pe teritoriul
„celalalt provincial sub marginile, ce să
află în vigoare pentru locuitorii proprii,
„după urmata vidimare a documentelor
„de borfărit prin deregătoria compe-
„tentă.

„In respectul estradării concesiu-
„nilor de borfărit sûnt de a se stabilí
„pe ambele teritorii după putinţă prin-
„cipii conglăsuitoare.“ [2]

Din aceste disposiţiuni să vede espresă stăruinţa a legislativei, că în privinţa borfăritului vor avé pentru ambele părţi ale monarchiei principii egale a fi învestite prin norme positive. —

Lumină deplină revarsă în fine în această cestiune importantă ordinaţiunea înaltului ministeriu de agricultură, industriă şi comerciu din 2 Decemvre 1878 Nr. 27,285, carea cu provocarea altmintrinea într'un cas special privitoare la nesce agenţi, ce umblă cu losuri sau sorţi de lotĕrie şi alte asemeni bilete de jocuri la fortură — spre ale vinde la oameni, ce nu sûnt vĕrsaţi cu astfeliu de hârtii — la §. 12 litera n) şi §. 19 litera c) a patentei împĕrătesci din 4 Septemvre 1852 foaia imperială de legi şi de actele guvernului din 1852 mănunchiul LXXIV Nr. 252 demustrează după părerea noastra, că aceasta patentă imperială până atunci, până când legislativa ţĕrii va face în materia aceasta o deosebită lege, în ambele părti ale monarchiei austro-ungare are deplină valoare positivă.

Pre basa acestei esposiţiuni am ajuns deci dară a sci în mod genuin definiţiunea borfăritului sau tulbăritului, sub care se cuprinde *acel negoţ cu marfă, care se face umblând din loc în loc şi din casă în casă cu tulba fără de a avé un loc anume destinat pentru vênḑare.* —

Concesiunea de borfărit se dă numai pre un an de ḑile şi se va puté practica numai atunci. când borfariul va împliní aceasta obligaţiune, ce i se impune, ca adecă în fie-care loc în care va întra e datoriu să-şi vidimeze documentul de borfărit prin autoritatea politică ori poliţiană de acolo, dacă se află în comună atare autoritate.

Concesiunea de borfărit se estradă din partea preturei cercuale respective pentru persoane aparţinĕtoare de cercul preturei pentru patrie — după părerea noastră [3]

Concesiunea trebue conform posiţiunei tarifale ung. 59 timbrată cu un timbru de un florin, asemenea fie-carea prolungare a acestei concesiuni. — Aceasta concesiune legată de condiţiunile § lui 3 din patenta imperială din 1852 pentru locuitorii din patrie nu se estradă până când respectivii borfari nu vor solví mai întâiu darea de câştig pe un an la regescul perceptorat şi anume:

a) dacă borfariul poartă negoţul acesta pedestru cu . .	3 fl.
b) dacă fără soţ însă folosind o vită de cal spre acest scop cu	6 fl.
afară de aceasta de fie-care soţ câte	2 fl.
şi pentru fie-care cal câte .	3 fl.

Cercetarea şi pedepsirea abaterilor în contra legii de borfărit [4] compete precum am ḑis acelor deregătorii politice adecă preturelor, în a căror cercuri de activitate se vor comite atari abateri. — Pedeapsa se va dicta în favorul înaltului erariu dela 1—4 ori atâta, precât era să se solvească darea demĕsurată prin lege cu acel adaus, că borfariului nu'i este iertat, a'şi continua negoţul sĕu până nu va fi solvit aceasta pedeapsă. (Argument §. 8 din art. XXIX ex 1875 în conecs cu patenta imperială din 4 Septemvrie 1852 Nr. 252 §. 8 şi 9).

Credem deci dară a fi făcut prin acest tractat bun serviţiu acelora, carii din oficiu au îndetorirea de a purcede în aceasta afacere pre mărginimea noastră de mare importanţă şi aşteptăm a fi reflectaţi de cumva pre calea inductivă sûntem duşi în eroare.

Ne vom ţinea de onoare, de a fi iniţiat discusiunea acestei afaceri însemnate.

De sub Frumoasa finea 1878.
M. B.

---

[1] házoló kereskedés. Hausierhandel.

[2] După original: „Az egy k állam te„rületén annak lakoi számára szabály kia„dott házalási engedélyek, a másik állam „területen az ennek lakáira nézve fenn álló „korlátozások mellett, a házalási engedély„nek az illetékes *hatóság által történt láto„mozása után jogot adnak a házalás gyakor„lására.*

„A házalási engedélyek kiadására nézve „mind két területen leh töleg öszhangyzó elveknek kell alkalmaztatniok.“

[3] Noi aşa deducem, că dacă borfariul se trage la respundere pentru călcarea legii de acea deregătorie politică, în a cărei cerc de activitate se comite abaterea de lege, prin consecenţă logică concesiunea de borfărit are de a se estrada prin deregătoria politică, în a cărei cerc respectivul borfariu are locuinţa lui ordinară — § 4 al patentei imperiale din anul 1852 îndreptăţesce la estradarea acestor concesiuni numai pre autorităţile de prefectură.

[4] In vîrtutea §-lui 20 a sus citatei patente imperiale cercetarea şi pedepsirea abaterilor în contra legii de borfărit compete autorităţilor chemate a judeca şi pedepsí abaterile finanţiare. Aceasta disposiţiune se vede a fi dat ansă organelor finanţiale, a procede ele cu cercetarea şi pedepsirea abaterilor normate în legea pentru borfari. Acest § este însă abrogat prin o lege specială după macsima juridică: lex posterior specialis derogat priori generali.

Bursa de Viena

din 22 Ianuarie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	61 75
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	63 15
Împrumutul de stat din 1860	113 35
Acţiuni de bancă	787 —
Acţiuni de credit	219 —
London	116 —
Argint	100
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 33
Valuta nóuă imperială germână	57 65

Economic.

Sibiiu, 21 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.30—6.—; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.30—4 90; Sĕcară fl. 3.60—4 —; Orz fl. 4.—: Ovĕs fl. 1.60—2 10. Cucuruz fl 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4—4.50: Cartofi fl; 1.50—2; Sĕmênţă de cânepă fl. 5—5.50; Mazere fl. 5—5.50; Linte fl. 10.—.11; Fasole fl. 5—5 50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. .5—; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 23.—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—16.; Sĕu de Luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27.50—28; Săpun fl. 20.50—21; Fên 50 chilo fl. 0.90—1.0: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34: Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr.; pro chilo: carne de vită 33—44 cr.; Carne de viţel 32 —45 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 24—26 cr; o a ue 10 de 25 cr.

Braşov, 17 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fi 5—6 40.; Grâu sĕcăreţ fl. 4.70: Sĕcară fl. 3.90—4.20; Orz fl. 3.80—4.20; Ovĕs fl. 2.10—22. 2; Cucuruz fl. 3.80; Mălaiu fl 5.40; Mazere fl. 5.20; Linte fl., 10.60; Fasole fl. 4—. Sĕmênţă de cânepă fl. 5 40—Cartofi fl 1.80; pro chilo: carne de vită 40 cr.. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu pe bovine proaspet fl. 32; (pro 100 chilo: topit 48 fl.)

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 1 Martie şi 1 Aprilie imob. Mariei Stoicuţ în Sibiel; în 17 Febr. şi 17 Martie imob. lui George Schmidt şi soţi din Roşia; în 18 Ian. imobil. rĕmasului după Petru Schuster din Nocrich; în 21 Ian şi 21 Martie imob. lui Francisc Grubel în Sibiiu (trib); în 13 Ian. imobil. lui Andreiu Szigyártó în M. Regen (jud. cerc. Szász-Regen); în 21 Ianuarie pretensiunile active ale masei concursuale după Gero Banyai (trib Kézdi-Vásárhely); în 12 Febr. şi 12 Martie imob. lui Nicolae Bergan în Tűr (jud. cerc. Aiud): în 13 Ian. imob lui George Gabel şi soţi în Marpod (trib Sibiiu).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de preot în comuna gr. or. rom. „Vucova“ (aproape de băiile „Buziasiu“) în protopopiatul Jebelului, diecesa Caransebeşului, se escrie concurs până in 15 Faur 1879 st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Cortel în casa aflătoare pe locul parochial;
2. Folosinţa unei sesiuni parochiale (comasată la un loc) constătătoare din 33½ jugere de pământ de frunte;
3. Birul a 15 ocha bucate (cucuruz sau grâu) şi 20 cr. bani dela 100—105 case;
4. Stola obicinuită în comună şi adecă: cununia şi logodna 3 fl., estrasele familiare a 50 cr., cedula pentru cununie 1 fl. Înmormêntările: de persoane mari 1 fl. 20 cr. şi de cetirea fie-căruia stêlp 40. cr.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt poftiţi a 'şi trimite petiţiunile lor instruate P. O. D. protopop al Jebelului în Jebel nesmintit până în terminul susamintit.

Vucova în 29 Decemvre 1878.

2—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 213 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochiă de clasa III-a din Ruşi cu filia Streiu se escrie de nou concurs cu terminul până la 27 Ianuarie 1879.

Emolumentele sûnt:

In parochia Ruşi:

- *a*) loc de casă şi grădină şi 4 jugere pământ arător;
- *b*) dela 37 familii câte o ferdelă cucuruz în boambe şi câte o ḑi de lucru;
- *c*) stolele îndatinate.

In filia Streiu:

- *d*) 12 jugere pământ arător fênaţ şi stolele îndatinate.

Doritorii de a concurge la această staţiune au a-şi aşterne petiţiunile lor bine instruate în înţelesul statutului organic până la terminul sus amintit la subscrisul.

Haţeg, 30 Decemvre 1878.

În conţelegere cu comitetul parochial,

Ioan Raţ m. p.
protop.

Nr. 215. 3—3

EDICT.

Elena Vasiaş din Herman, carea în an. 1874 părăsí cu necredinţă pre legiuitul seu bărbat George Răvariu jun. tot din Herman, şi pribegeşte în lume fără de a se sci locul unde se află, prin aceasta se provoacă, ca în termin de un an de la publicarea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră-i.

Braşov în 29 Noemvre 1878.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al Braşovului II

Ioan Petric m. p.
protopresbiter.

Publicaţiune.

În comitatul Hunedoarei sûnt de ocupat 3 locuri de crâjmari, anume: în comunele *Ormindea,* lângă drumul ţĕrei, *Podele,* lângă drumul ţĕrei în apropiarea Bradului, şi *Sălisce* lângă Boiţa. — La toate 3 crâjmele se află Boltă şi Trafică de tăbac şi sare, şi se poate tăia şi carne. — Doritorii de a ocupa oare-care din acelea posturi de crâjmari trebue să scie vorbí românesce, şi are a se ofera la proprietariul George Bardoşi în Boiţa.

[2] 1—3

---

[3] 1—1

Anunciu.

Am onoare, a aduce la cunoştinţa on. public, că dela 1 Ianuarie a. c., am deschis cancelaria advocaţială în **Deva strada Margelei, Nr. 115.**

Deva la 3/15 Ianuarie 1879.

Francisc Hoszu Longin,
advocat.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 5. Sibiiu, Sâmbătă 13 Ianuarie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

*Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.**)

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Bilanţ politic.

IV.

Este lucru anevoios a zugrăví în mărimea ei naturală icoana naţională politică cu toate nuanţele pe coloanele ânguste ale unui ḑiar provincial. Şi cu toate aceste de lipsă ar fi ca pentru cei din timpul de faţă trecutul să fie cunoscut întreg cu toate amenuntele sale.

În viaţa cea plină de valuri a anilor de care ne este vorba sûnt momente pline de învĕţătură pentru toate generaţiunile viitoare, prin urmare şi pentru noi, cari formăm actualitatea. Din causa imperativului, care ne mĕsură şi timpul şi spaţiul cu multă economie ne vom mulţămí şi mai încolo numai cu schiţarea tabloului, lăsând talentelor mai bogate în toată privinţa a completa ceea ce noi nu sûntem în stare a completa.

Reflecsiunile aceste le facem, pentrucă după începutul ce l'am vĕḑut în cele premergătoare, Românii din toate părţile monarchiei se vĕd înaintea unor evenimente epocale, a căror capĕt nici astăḑi încă nu se poate prevedé.

Cu deosebire însă vine anul 1862 şi cei următori cu o serioasă provocare la Românii ardeleni. Criteriul înaintea cărui ei au să-şi probeze bărbăţia lor politică se înalţă înaintea lor ca un uriaş din poveste. Sau îl înving, sau îi înghite. Iată o alternativă de a cărei consecenţe încă nu am scăpat.

În Viena încă din anul 1861 lucra cu multă sirguinţă un parlament, care prin o lege fundamentală de stat emanată din diploma dela 20 Octomvre (1860) se străduia a concentra toate ţerile monarchiei într'un parlament central.

Dieta Transilvaniei care în cercurile înalte, era hotărîtă încă în anul de mai nainte, venea cu paşi greoi şi târḑii, căci da de milioane de pedeci însă ea trebuia să resolve cestiuni, cari aveau să pună la probă grea înţelepciunea politică a Românilor transilvăneni.

Românii, din causa unui trecut vitreg, cu puţină deprindere politică, au cunoscut îndată cum vor fi în stare să învingă greutăţile ce se sculau înaintea lor şi după pregătirile cu care i-am vĕḑut făcĕnd pasul prim pe scena politică, îi vedem cum cu acelaşi bun simţ politic caută a se întruní de nou într'un congres, unde să-şi definească şi mai departe conduita lor de procedere.

După multe stăruinţe, prin deputaţiuni la prea înaltele locuri, abia târḑiu în 8/20 Aprilie 1863, se vĕd întruniţi iarăşi într'un congres naţional. Ací se ficsează într'o adresă şi deosebit în puncte dorinţele şi gravaminele naţionale ale Românilor.

Într'armaţi cu aceste acte. păḑind terenul legal şi principiile statorite în adunările şi actele lor premergătoare, Românii întră în dieta din Sibiiu care s'a deschis în acelaş an.

Cu mulţămire trebuie să privească Românii asupra activităţii representanţilor lor din acea dietă. Începutul a fost foarte bun. Nu apreţiările noastre, ci apretiările adversarilor nostrii politici să vorbească de atitudinea cea înţeleaptă politică din acele ḑile grele. „Kol. Közlöny“ ḑice în Nrul seu 106 din 1863:

„Mărturisim, că purtarea Românilor, încât ne privesce pe noi, e deamnă de preţuit. Vedem simţeminte constituţiunale înrudite sângelui nostru, la acel popor, care, durere, în cea mai mare parte a stat afară de barierele ardelene. Aceasta e cu atâta mai neaşteptat, cu cât el scie să simtă valoarea acelei constituţiuni, care încât îl atinge nu'i face alta, decât îi învie suvenirea unei servituţi îndelungate.“

Şi în adevĕr Românii transilvăneni au avut atunci mai bune succese decât cei din Ungaria, pentrucă ei continuându-se legislaţiunea ţĕrei, întreruptă de evenemintele dela 1848, au avut norocul a lărgí periferia dreptului public încât să între într'ênsul şi ei ca naţiune şi religiune recunoscută. Dacă dieta de atunci nu cădea în eroarea multor parlamente din lume, va să ḑică, dacă după înarticularea naţiunei române şi a religiunilor, nu cernea atâta ca să nu mai frământe, ea putea produce şi o lege electorală. Aceasta ar fi fost de mare însemnatate, pentrucă, după cum s'a vĕḑut mai târḑiu, nimic nu e statornic sub soare, şi de acea, când la anul 1865 a bătut ceasul sistemului de mai nainte, dacă ar fi aflat ţara cu o lege electorală gata, cancelaria aulică anevoie, sau nici decum nu putea să se întoarcă la legea electorală din 1791. Probabilitatea ar fi fost în casul acesta că Românii din Transilvania n'ar fi dat de dificultăţile de care mai târḑiu au dat şi este şi mai probabil că atunci nu puteau cădea în ispita unei pasivităţi nefructifere şi îndelungate şi în sfêrşit transacţiunea cu Ungaria se putea face cu mulţămirea din toate părţile.

Din împregiurarea aceasta se vede că ori cât de strălucit a fost succesul din ḑilele dintâiu a le acestei diete, pĕcatul lăsărei, ce l'am atins, a fost în stare mai târḑiu a nimicí cu înlesnire ceea ce s'a fost câştigat.

Ar fi multe de ḑis în materia aceasta, dară atunci am atinge coarde care în loc să ne apropie de scopul care îl au aceste repriviri în trecut, ar înflama răni, pe cari am dorí să le vedem vindecate.

Trecênd preste aceste, noi cesti de timpurile noastre va fi bine dacă ne vom însemna un lucru, care are valoarea sa pentru toate timpurile.

Din acea dietă, stearsă mai târḑiu din evenimentele ce au urmat, avem să luăm învĕţătura, că momentele favorabile trebuesc întrebuinţate atunci când se oferesc, şi că în casuri de ispită să nu ne perdem cumpĕtul, ci să ţinem de firul început, susţinêndu'l şi apĕrându'l cu armele dreptăţii şi ale legei.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Ianuarie.

Comptabilitatea centrală a statului publică conspectul despre venitele şi cheltuelile faptice ale statului în cuartalul al patrulea din a. tr. Din acest conspect se vede, că în comparaţie cu anul 1877 în acest cuartal a resultat mai puţine venite la contribuţiuni cu fl. 1,800.000, la timbre cu fl. 549,000, la pădurile statului cu fl. 381,000, la drumuri de fer cu fl. 1,100.000. Astfel *scăḑĕmêntul total al venitelor* în cuartalul al patrulea representă suma considerabilă de *fl. 3,830.000.*

O calamitate nouă amenință statul nostru. Ciuma, care a isbucnit în Rusia în guvernamentul Astrahan, să respândesce tot mai tare şi se aproprie de hotarĕle noastre. Precum ne spun ḑiarele germâne ea a străbătut deja până la Niş-Nainovgorod va să ḑică în apropierea Moscvei. Acest

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

VI.

Parisul monumental.

Piaţa Bastillei şi columna Iuliană. — Piaţa şi columna Vendôme. — Louvre şi Tuileries: Arcul de triumf şi ruinele. — Museele Louverului: în specie artefactele Egiptului, Assiriei şi Phoeniciei, museele de sculpturi şi de picturi. — Ceva despre viaţa socială în Paris.

(Urmare).

„Piaţa Bastillei“ este una din cele mai memorabile piaţe din Paris, nu atât pentru frumseţa sa, cât pentru înaltul seu interes istoric. Ea îşi are numele de acolo, că ací zăcea odinioară vestita „Bastille,“ — un castel fortificat al Bourbonilor, — prin a cărei cucerire şi demolare poporul a pus basă la resultatele grandioase ale revoluţiunei celei mari.

Sub pretest, că Parisul trebue să mai poseadă o fortificaţiune contra invasiunilor engleze, în realitate însă pentru scopul vil, ca Bourbonii să aibă un castel şi carcer de stat, prin care să poată înfrânge cerbicoşia Parisienilor, — Carol V ordină ridicarea Bastillei la a. 1369. Această zidire misterioasă, cu speluncele sale subterane, a fost secoli întregi un mare sicriu pentru mii de oameni, pe cari îi îngropase ací despotismul curţii şi de multe ori chiar şi numai capriciul unei metrese.

Fie-care nobil, învĕţat, amploiat sau cetăţan, carele cutezase să amintească ceva despre frivolitatea şi demoralisaţiunea curţii franceze, fu aruncat în Bastille, într'o noapte eternă, fără a fi ascultat, fără sentenţă şi fără a cunoasce causa prinsoarei sale. Dar în sfêrşit bătù oara ultimă şi pentru această zidire grozavă, pe carea zăcea blăstemul de sute de ani.

Revoluţiunea franceză o făcù în 14 Iuliu 1789 asemenea pămêntului, iar adunarea naţională decise a ridica un monument pe acest loc de tristă memorie.

Ca monument se proiectase mai întâiu un elefant gigantic de bronz cu un turn de fortăreaţă pe spate, dar acest plan nu s'a realisat. Abia după revoluţiunea din Iuliu 1830, Ludovic Filip puse peatra fundamentală la monumentul glorificătoriu al libertăţii recâştigate. Acest monument representă o columnă corintică de bronz ce poartă pe culmea sa geniul libertăţii: o figură de ânger cu făclia în mână, iar de basă are un pedestal mare de marmoră, ce zace tocmai pe locul, unde s'au înmormêntat victimele revoluţiunei din Iulie. Din această causă columna, deşí se află pe piaţa Bastillei, se numesce „Columna Iuliană.“

Pedestalul columnei e decorat cu un leu şi cu guirlande, deasupra cărora se vede inscripţiunea „Întru gloria cetăţenilor francezi, cari s'au armat şi luptat pentru apĕrarea libertăţii lor publice în memorabilele ḑile 27, 28 şi 29 Iulie 1830,“ iar columna însaşi e gravată cu numele eroilor căḑuţi. Columna nu e masivă, ci o scară de 240 trepte duce prin interiorul ei până la galeria, ce zace sub şi în giurul geniului. În privinţa artistică şi constructivă aceasta columnă este una din cele mai perfecte în producţiunea modernă.

Comunarḑii blăstămaţi subminaseră deja atât columna cât şi edificiile din prejur, şi voiau să le arunce în aer, dar s'a întêmplat că li s'a sfêrşit muniţiunea şi de acea iarăşi au scos pravul de puşcă de sub columnă iar Parisul spre bucuria sa numĕră cu o ruină mai puţin.

Piaţa Bastillei este rotundă şi este un punct de strătăiere alor circa 12 bulevarde şi strade, ce de ací, ca dintr'un centru, se depărtează în formă de raḑe mari. Noi o apucăm pe bulevardele cele mai interne şi facem această cale lungă până la opera cea mare, iar de ací o strîmbăm în stânga şi prin strada Păcei ajungem la piaţa şi columna Vendôme.

„Piaţa Vendôme“ este o piaţă mare cuadrată cu unghiuri obtuse şi după piaţa Concordiei este cea mai frumoasă în Paris. Edificiile din giurul ei sûnt toate pompoase, de una şi aceaşi inălţime şi toate's construite de vestitul Iules Mansard.

Piaţa îşi are numele dela Ducele de Vendôme, fiiul lui Enric IV, iar de atunci în perioade diverse a căpĕtat mai multe numiri republicane, până ce Napoleon I iarăşi i-a dat numele cel vechiu.

Odinioară în mijlocul acestei piaţe se afla o statuă de călăreţ: Ludovic XIV, carea însă fu nimicită de popor tapt a îndemnat pe principele Bismarck a trimite anume un delegat la Viena pentru a se înțelege cu guvernul nostru despre mĕsurile, ce ar avé să se iae în contra acelei calamităţi. Şi deputatul Ernst Simonyi a interpelat alaltăeri în camera Ungariei pe guvern, că făcutus'au dispoziţiile necesare în contra ciumei, ivite în Rusia? Ministrul president Tisza s'a grăbit a'i rĕspunde, că pănă acum nu este nici un pericul pentru ţara noastră dar cu toate aceste ministeriul de esterne va trage cele mai esacte informaţiuni despre starea boalei.

Cu toate aceste comisiunea financiară a camerei unguresci a urcat statul batalioanelor de honveḑi de la 20 la 40 soldaţi. Astfel bugetul anului curent va cresce în cheltueli cu fl. 5,566,400. Este neesplicabil cum tocmai în aceste timpuri camerile noastre se vor puté decide, a vota o astfel de posiţie. Nu cumva s'a designat honveḑii a ocupa paşalicul dela Novi-Bazar?

Asupra ocupaţiunei dela Novi-Bazar revarsă oare-care lumină consorţiul, care are să dee un nou împrumut ministrului Szapáry. Transpiră adecă din acele cercuri, că ocupaţiunea nu ar fi pănă acum încă un lucru definitiv hotărît; la toată întêmplarea ocupaţiunea nu se va întreprinde înainte de a încheia convenţiunea cu Turcia, şi 10,000 soldaţi detaşaţi din trupele din Bosnia ajung spre acel sfêrşit. Este probabil, că ministeriul se leagănă cu astfel de ilusiuni, căci acest plan samână mult cu teoria contelui Andrássy despre „1 companie, un steag şi o capelă de musică.“

Camera din Viena a întrerupt pentru puţin timp desbaterea despre tractatul dela Berlin, din causă că resolvirea convenţiunilor de comerciu cu Francia şi Italia era urgentă. În şedinţa de alaltăeri camera a primit acele convenţii şi apoi a continuat cu desbaterea despre tractatul dela Berlin. Momente nouĕ în desbatere nu s'a ivit. „Deutsche Zeitung“ pretinde a sci, că unirea diferitelor cluburi oposiţionale este probabilă, şi cluburile întrunite vor vota în prima linie pentru votul minorităţii şi dacă acesta nu va fi primit, pentru neîncuviinţarea tractatului.

Românii peninsulei balcanice.

În tot dealungul sudostului Europei se află reslăţită rasa română şi între Marea-Adriatică şi cea Neagră nu se află nici o ţară, în care n'ar locuí Români. Dela mocanii Istriei şi dela Morlacii insulelor adriatice începênd, găsim la fie-care pas fracţii a acestei mari unităţi etnice, aşa în munţii Albaniei, în Macedonia şi Tesalia, la Pind precum şi în Balcani, în Serbia, în Bulgaria, în Grecia pănă chiar sub zidurile Atenei, apoi dela malul drept a Tisei începênd pe toată întinderea teritoriului daco-troian pănă dincolo de riul Nistru (Dniestru), pănă chiar la Odesa şi dincolo de Chiev.

Cu ocasiunea ultimelor întâmplări resboinice, ḑice ḑiarul vienez „Der Osten“, toate poporaţiunile de pe peninsula balcanică au dat semne de viaţă, numai Românii de acolo nu. Aceasta e uşor de înţeles. Toate celelalte poporaţii stau în legătură culturală cu centrul politic creat de fraţii lor. Grecii din Turcia europeană scriu şi cetesc limba Atenienilor; Serbii din Turcia cunosc prea bine instituţiunile şi cultura fraţilor lor independenţi, numai cât între România liberă si Românii din Balcani nu esistă nici o legătură culturală. Căci, de altmintrelea, cum de s'ar fi putut întêmpla, ca renumitul şi anticul popor, cum sûnt Românii din Tesalia şi Macedonia, să fie remas în o linişte mortuală în tot timpul desfăşurării evenimintelor celor mai însemnate, şi aceasta cu tot trecutul strălucit, cu toate că acei Români 'şi au păstrat pănă astăḑi limba şi obiceiurile cu mult mai bine, de cât Slavii cari mulţi s'au grecisat, şi cu mult mai bine de cât Albanesii, din cari mulţi s'au turcit.

Vlachii din Tesalia, ḑice Fallmerayer în fragmentele sale despre orient, se numesc ei însuşi Români, ca şi conaţionalii lor din principatele dunărene, ei vorbesc o limbă italiană stricată şi locuesc ambele părţi a Pindului, poalele, unde isvoreşte Peneiul, acolo unde istoria bisantină îi amintesce încă în secolul al unspreḑecelea.

Fie că sûnt remăşiţe a colonielor romane, fie că sûnt barbari autohtoni latinisaţi, ei se află şi sûnt respândiţi dealungul munţilor din Macedonia superioară pănă în Balcani şi se aflau odată în legătură cu fraţii lor din stânga Dunării. Ei păzesc şi stăpânesc porţile dintre Tesalia şi Albania, pe când Mezovo, un oraş pe vêrful cel mai înalt de munte, unde se crucişază drumurile, e oraşul principal a Românilor tesalieni.

Melancosi, Lesiniţa, şi mai ales Calariţa apoi Calachi şi Clinova şi alte preste doueḑeci şi ceva de sate de pe poalele Pindului aparţin de asemenea acestui popor, carele în acele regiuni aspre se ocupă foarte puţin cu agricultura, dar cu atât mai mult cu cultura vitelor, şi anume pe o scară atât de mare, şi cu atâta reuşită, încât bogăţia lor în turme de oi e vestită în toată Rumelia. Iarna, când omĕtul acopere munţii, ei se cobor în văile mai călduroase şi chiar pănă în adêncul Greciei libere. Poporul Vlahilor, astăḑi atât de pacinic şi trăind numai din muncă şi din cultură, n'a fost în trecut de un temperament atât de liniscit, şi nici că s'a mărginit cu teritoriul lor actual din munţii apuseni ai Tesaliei. Vlahii tesalieni, ca şi vecinii lor, Albanezii, au avut o scurtă periodă de strălucire şi de putere politică. În anul 1186, toţi Românii din munţii Pindului se resculară sub conducătorii lor Petru şi Azan contra guvernului curţii bizantine şi întemeiară un nou regat cu capitala în Târnova. Ei cucerirĕ Turcia, Macedonia şi Tesalia, învinserĕ de mai multe ori armatele greceşti, făcură pe Balduin I prisonier, nimicirĕ floarea cavalerilor apuseni şi în sfêrşit Asanizii fură recunoscuţi de Papa ca familiă regală şi ca dinastie legitimă a Vlahilor şi Bulgarilor. Acest popor dar, care astăḑi nici nu e considerat, şi care n'a fost amintit nici de ḑiaristica şi nici de congresul berlinez, posede un trecut strălucit câştigat de propria lui vitejie. Cu toate aceste însă, acest popor nu e cunoscut chiar la conaţionalii lui decât sub porecla de Cuţo-Vlahi, şi România liberă nu face nimica în folosul lui.“ C. B.

Învĕţământul în comitatul Braşovului.

Comitatul Braşovului are 55,397 suflete şi are prin comune scoale: 1 scoală de stat, 11 scoli comunale, 36 scoale confesionale, cu toatele 48; copii obligaţi de scoală: dela 6 – 12 ani 6905, dela 13 pănă la 15 ani 3136, cu totul 10,041. Scoala elementară o cercetează 3835 copii, 3624 copile, cu toţii 7459. O scoală superioară civilă cu 83 copii. Scoala mediă o cercetează 3 copii. Suma principală a copiilor, care cercetează scoala face 9254. — Nici o scoală nu cercetează 423 băieţi, 364 băiete cu toţii 787. — După religiune sûnt: rom. cat. 143, gr. orient. 3794, de conf.-evangelico-elvetică 33, de conf. ev. a. 5277, unitari 3, evrei 4, de toţi 9254. După limbă 2709 maghiari, 2760 sasi, 3785 români, cu toţii 9254. Cărţi didactice au avut 8732, iar 522 n'au avut. După estrasul din consemnarea scolarilor, cari au lipsit dela scoală, se vede, că dintre ei au fost pedepsiţi 1084, iar 2734 au fost dispensaţi. Numĕrul scolarilor cari au lipsit dela scoală, face 3818. Dintre cei ce au eşit din scoală putură cetí şi scrie bine 971. -- Învĕţători calificaţi sûnt 125, necalificaţi 11, ordinari 132, adjuncţi 4. Pe un învĕţătoriu vin câte 68, pe una odaiă de scoală câte 70 scolari. — Edificii scolastice, cari sûnt proprietatea comunelor sûnt 48. În edificiile scolastice se află 132 odăi de scoală, 100 locuinţe pentru învĕţători, pe lâng edificii sûnt scoli de pomi 38, grădini 81, locuri de gimnastică 30. — Mijloacele de învĕţământ: 179 table negre, 35 table de părete, 263 charte de parete, 54 globuri, 65 obiecte pentru istoria naturală, fisicalice 46, biblioteci 32, aparate de gimnastică 16. — Veniturile anuale ale scoalelor fac 46,979 fl. în bani gata şi în naturale 1122 fl., la olaltă 48,101 fl., în capitale 38,364 fl., din care vin interese 3343 fl., în didactru 3266 fl., în subvenţiune anuală ce o dă statul 8474 fl., în subvenţiuni comunale anuali 21,433 fl., în subvenţiuni bisericesci 8191, din alte isvoare 3394 fl., cu totul 84,101 fl. — Spesele anuale ale scoalelor pentru salariile învĕţătorilor ordinari fac 39,892 fl., pentru adjuncţi 927 fl, pentru încălḑit, curăţit, reparaturi 4729 fl., pentru mijloace de învĕţământ 664 fl., pe cărţi pentru copii seraci 363 fl., pentru alte diverse 1526 fl., cu totul 48,101 fl. — Aici avem se observăm numai atâta: subvenţiunea de 9934 fl., ce o dă statul pentru scoalele din Braşov, cât şi subvenţiunea de 8474 fl., ce o dă scoalelor din comitat, se dă numai pentru scoli maghiare, iar pentru scoalele poporale confesionale nu dă statul nici o păra, măcar că şi celelalte naţionalităţi din acest comitat contribuiesc destui bani pentru visteria statului şi încă în mĕsură neasemânat mai mare, decât contribuiesc ciangăii, pentru cari sacrifică statul pe tot anul atâtea mii de florini. Se vede la fie-care pas, că şi astăḑi mai domnesce încă principiul din timpii feudalistici, că popoarele nemaghiare sûnt misera splebs contribuens, iar de foloase să se bucure numai Maghiarii. Se poate oare vorbí de progres acolo, unde este cu putinţă o asemenea anomaliă?

„Gaz. Trans.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Din Ţara-Oltului, Ianuarie 1879. În jurnalul „Sieb. deutsch. Tageblat“ din Sibiiu cetim o corespondentă din Făgăraş întitulată „Influenţa crescêndă a Jidovimei în ţara Oltului al comitatului Făgăraş.“

În cât aceasta corespondenţă atinge lăţirea şi înavuţirea Jidanilor de prin comunele comitatului, apoi aceasta se descrie într'un mod mai neînsemnat, de cum ar pretinde realitatea. Dar, cu multă durere sufletească trebuie să mărturisim, că comune din acest comitat, cari sûnt espuse prĕḑii Jidanilor, sûnt numai cele curat române. De-a descrie toate mijloacele mârşave, ce Jidanii le întrebuinţează pentru a se pune în po-

---

la 1792, iar de present piaţa e decorată cu „Columna Vendôme,“ carea are o înălţime de 45 m. şi este îmbrăcată cu un învĕliş tornat din bronzul alor 1200 tunuri cucerite dela Rusi şi Austriaci. Acest învĕliş constă din 400 bucăţi de bronz astfel aşeḑate, cât formează o spirală lată, ce de jos pănă sus se întoarce de repeţite ori în giurul columnei după modelul cunoscutei columne traiane în Roma. Bronzul e lucrat în bas-relief şi represintă scene din campania lui Napoleon I dela 1805 (Ulm, Austerlitz etc.), pentru acea această columnă imposantă se numesce şi columna monumentală a armatei celei mari.

Vêrful columnei era încoronat la început cu statua lui Napoleon I în costum de împerator roman şi acesta ţinea în mână ḑeiţa Victoria.

Această statuă frumoasă s'a depărtat 1814 şi s'a întrebuinţat la tornarea monumentului lui Enric IV ce acum se află pe Pont Neuf, iar în locul statuei lui Napoleon fâlfăì mult timp o flamură albă. Mai târḑiu însă Ludovic Filip, carele a ridicat şi mormêntul împĕratului în Domul Invaliḑilor, în 1831 iarăşi decorà culmea columnei cu statua lui Napoleon îmbrăcat în cunoscutul sĕu palton de forma unui frac.

Vandalismul comunei nu lăsà în pace nici această columnă glorificătoare, ci Comunarḑii, tăind'o mai întâiu cu firezul deasupra pedestalului, legară funii groase de mijlocul columnei, apoi, înhămând cai de aceste funii, o resturnară şi o demolară. Dar după căderea comunei, regimul nou, grăbind să steargă urmele insurecţiunei, între altele reconstruì columna Vendôme tocmai după cum fusese în original, adecă cu statua lui Napoleon I în costumul Cesarilor.

O scară spirală duce prin lăuntrul columnei pănă la vêrful ei. Noi înarmaţi cu laterne, încă făcurăm această espediţiune curioasă preste 176 trepte întunecoase, şi de sus am avut un prospect de tot interesant.

Din piaţa Vendôme eşim în strada de Rivoli şi ací ne aflăm la „Louvre şi Tuileries,“ adecă la acel comples estins de palate, carele în decurs de trei secoli a fost cu puţine întreruperi residenţa regilor Franciei şi carele astăḑi cuprinde cel mai complet şi mai mare museu universal în Europa, un museu ce cu drept se poate numí „museul lumei întregi.“

Louvreul zace în centrul Parisului la malul Senei şi atât în privinţa architecturei cât şi a tesaurilor sei, este cel mai însemnat dintre toate edificiele publice din capitala Franciei. Numele Louvre se deduce dela „Lupara-Louvrerie,“ adecă dela un castel ce în vechime zăcea ací şi unde se adunau vênătorii de lupi. Deja Francisc I puse (în 1541) fundamentul la Louvreul cel vechiu, acesta însă fu terminat abia sub Ludovic XIV (în 1670) şi represintă un palat cuadrat ce în ornamentica sa plastică desvoaltă toată avuţia renascerii şi astăḑi trece de cel mai perfect op architectonic din acea periodă.

Dar Catarina de Medici, deodată cu continuarea zidirei Louvreului vechiu, fundà (la 1564) şi palatul Tuilerielor ce zăcea câte-va mii de paşi departe de Louvre, şi mai târḑiu se ocupà cu idea de a împreuna Tuileriele cu Louvreul prin palate şi galerii gigantice, pentruca astfel domnitorii Franciei să poseadă cel mai grandios dintre toate residenţele tuturor regenţilor. La realisarea acestui plan au mai contribuit afară de Catarina cu deosebire Enric IV, Ludovic XIV, Napoleon I şi în urmă Napoleon III, căci abia sub acesta s'a terminat (în 1857) completarea palatelor şi galeriilor de împreunare începute de regii francezi.

Nu se scie positiv, câte milioane a înghiţit architectura acestei residenţe splendide. Dacă însă considerăm, că sub Napoleon III s'a ridicat numai circa a şasa parte din acest comples de palate şi că pentru această parte s'au spesat 75 milioane fr. putem să ne facem o ideă despre suma imensă a speselor de zidire; şi dacă mai adaug, că Louvreul şi Tuileriele acoper o suprafaţă de 195,000 m. □, cred, că prin aceasta am notificat destul grandiositatea acestui comples de palate.

(Va urma).

siţia averilor bieţilor oameni sěraci, e preste putinţă. Totuşi o faptă mai bătătoare la ochi şi mai ruinătoare pentru popor, neputênd'o trece cu vederea, o aducem la cunoscinţa inteliginţei noastre.

Este cunoscut, că de vre-o câţi-va ani încoace poporul plugariu n'a avut recoaltă şi a mai ajuns la sapă de lemn. Şi în alţi ani, dar mai ales în primăvara trecută, înainte de sapa cucuruzului, s'a auḑit, că Jidani de prin comune împart cucuruz la oameni, pe carele acestia se'l solvească la toamnă după cules, nu în natură, ci în bani gata; se vorbea că obligămêntul este 7—8 fl. pentru găleata ardeleană. Anul acesta am avut o recoltă bună şi cucuruz a fost din greu, dar preţul acestuia de lěpădat. Acuma Jidanii au eşit cu obligaţiunile la lumină, şi s'a vĕḑut că obligaţiunea sună pentru 8 fl. v. a. bani luaţi împrumut. Un biet om a luat 3 gălete cucuruz în luna lui Maiu; a făcut obligaţiune despre 24 fl. v. a. şi în Noemvre a fost silit şă plătească banii din pământ ca se nu fie băgaţ în proces. Se mai poate mira cine-va că şi acuma după o recoaltă mănoasă adecă în luna lui Decemvrie s'au vêndut în toate Vinerile zăloage; carě încărcate cu veşminte de îmbrăcat şi de pat, fên, bucate şi altele, ca să se plătească darea erarială; căci poporului sărac nu-i este iertat, a remâné în restanţă nici cu'n cruceriu la sfêrşitul anului. Un cas comic s'a întêmplat în 27 Decemvrie cu'n car de zăloage transportat la Făgăraş de un notariu cercual. La intrare în oraş notariul a fost silit să plătească un cruceriu v. a. tacsă de import pentru fie-care zălog de dare. —

S'a pus mai de multe ori întrebări prin jurnalele noastre: cum s'ar puté pune stavilă rĕului provenitoriu din portarea neomenească a Jidovilor, care ruinează poporul materialicesce şi moralicesce, cu deosebire şi prin otrava de vinars. S'a respuns, că numai prin biserică şi scoală! Pe ţara Oltului şi mai ales la drumul ţerii s'au ridicat multe scoli confesionale pompoase, precum în Avrig, Porumbac, Arpaş, Sâmbăta şi Beclean spre marea laudă a acestor comune; în aceste institute sub o supraveghere strictă din partea autorităţilor bisericeşti respective s'ar puté lăţí învĕţămêntul foarte bine, de care avem mare lipsă. —

Cu multă amărăciune de suflet sûntem necesitaţi de a aduce la cunoscinţa publică fapte împlinite, cum speculaţiunea jidovească, reutatea şi invidia asupra Românilor nu se opresce numai la înavuţiri de pe spatele Românilor, ci se încearcă cu mult succes, de a face din scoli române cu multă sudoare câştigate, case de panduri şi casarme de cătane, prin cari rachiul lor puturos se aibă trecere mai mare. Spre clarificarea adevĕrului acestuia lăsăm să vorbească următoarele fapte esemplare:

În mijlocul ernei 1877 s'a strămutat oficiul pretorial din comuna Viştea inferioară la Arpaşul inferior, în care Jidanii Fleissig şi Nathan au depoul lor de toate arênḑile din pregiur. Pretorele de atunci, un bărbat de caracter, teolog şi jurist, după vr'o câte-va ḑile petrecute în staţiunea cea nouă fù fără judecată suspins din post şi înlocuit prin un altul maghiar — om bĕtrân şi fără sciinţele necesare pentru acest oficiu — care după ce a adus oficiul în cea mai mare disordine, a defraudat bani privaţi şi oficioşi şi fù delăturat din post şi trăesce acum ca vai de capul lui.

În primăvara anului 1877 la asentarea de recrute a aflat comanda asentătoare c. r. că localitate de asentare nu este, cuartire pentru comisiune foarte rele, fiind un medic c. r. încortelat cu un viţel în casă. Comanda militară a esoperat pe calea ministeriului de resbel strămutarea asentării iarăşi la Viştea, în carea staţiune în anul trecut s'a ţinut asentarea în localităţi mulţămitoare pentru întreaga comisiune.

În 30 Septemvrie a. tr. representanţa comitatensă a decis în considerare, că în Arpaşul inferior nu se află cuartire pentru oficiul pretorial şi din multe alte cause momentuoase, să se strămute iarăşi la Viştea, unde a fost mai înainte. — Nu numai că acest conclus comitatens nu s'a pus până acum în lucrare, dară ce se veḑi mai mult, oficiul pretorial s'a înlocuit în scoala confesională în Arpaş, în carea s'au ţinut şi douĕ alegeri la dieta din Pesta foarte tumultuoase.

Comanda asentătoare, carea este de nou venită la Făgăraş a propus la oficiul de vice-comite, că dacă comuna Arpaşul inferior s'ar dechiera, a lăsa scoala ca local de asentare ar fi aplicată, de a muta asentarea dela Viştea la Arpaş. Representanţa comunală din Arpaş a dat dechieraţiunea, că va lăsa scoala *gratis* nu numai pentru asentare, dară şi pentru oficiul pretorial pentru tot timpul cât va sta în Arpaş.

Comanda asentătoare basată pre această dechieraţie a şi făcut paşii la comanda militară supremă pentru strămutarea asentării în scoala confesională din Arpaşul inferior. —

Ne-am ţinut de datorinţă, a denunţa aceste abusuri, pentru a trage atenţiunea organelor chiemate, a stîrpí astfeliu de abusuri revoltătoare pentru cei cu bune simţiuri. —

Deşí articolul „Unde dai şi unde creapă“, publicat în ḑiarul nostru, nu s'a ocupat cu persoana dlui Petrescu, nici nu s'a tras la îndoială din nici o parte, că d-sa ar fi fost ajutorat cu pâne şi bani de către Blăjeni; deşí mai departe nici pânea nici banii dlui Petrescu nu au nimica de a face cu „toleranţa religioasă“ din Blaj de până pe la anul 1863, toleranţă ilustrată de „Simionaş“ prin documente autentice şi oficiale; totuşi dăm loc următoarei scrisori:

Prea Onorate Domnule Redactor! Vĕ rog cu tot respectul să binevoiţi a publica în unul din Nrii cei mai de aproape ai stim. ḑiuar „Telegr. roman“, următoriul:

Suum cuique.

În urma celor atinse în Nr. 2 al „Telegr. roman“ din a. c. despre netoleranţa religioasă, ce ar fi esistat la gimnasiul gr. cath. din Blaj, ca publicul român se nu fie sedus a crede, că tinerii de religiunea gr. or. ar fi tractaţi ca eloţi la acel gimnasiu, în interesul adevĕrului, me simţ dator a mărturisí

a) că pe la 1863, când a început şi subscrisul a studia la acel gimnasiu nu esista nici umbră de vre-o netoleranţă religioasă. Din contră este faptă, că mulţi tineri de confesiunea gr. or. între cari şi subscrisul s'au ajutorat foarte mult cu beneficiul de pâne, destinat esclusiv pentru tineri de confesiune gr. cath.

b) la conferenţele profesorali, unde s'ar fi putut aplica numai tineri de confesiunea gr. cath. au funcţionat ca notari mai mulţi tineri de confes. gr. or. între cari şi subscrisul, trăgênd pentru aceasta un ajutor anual de câte-va ḑeci florini, în fine

c) un profesor marinimos numit pe drept părintele studenţilor dela acel collegiu ajuta pe fie-care an ḑeci de tineri sĕraci, şi nici odată n'a luat privire la confesiunea elevilor, din contră, între alţi gr. or., subscrisul patru ani întregi am fost ajutorat din partea lăudatului binefăcător, cu toate cele de lipsă pentru subsistinţă.

Binevoiţi, Dle Redactor, a primí asigurarea distinsei mele stime.

Sibiiu, 21 Ianuarie 1879.
Al DTale plecat
N. Petra-Petrescu m. p.

Varietăţi.

* (Ajutoriu). Majestatea Sa împĕratul s'a îndurat prea graţios, a ajutora biserica greco-catolică din Cut cu suma de 200 fl. v. a. —

* (Postal). Ministeriul de comerciu a deschis prin o ordinaţiune transportarea pachetelor prin postă în Bosnia şi Erţegovina. — Pachetele adresate către Banjaluca se primesc la postă numai, dacă greutatea lor nu va trece preste 5 chilo, iară acele pachete, cari sûnt adresate către celelalte localităţi din Bosnia şi Erţegovina, dacă ele nu vor fi mai grele de 2 chilo.

* (Asentarea) în cercul Nocrichiului şi Alţinei s'a făcut deja în 17 şi 18 a lunei curente. — În celelalte cercuri ale comitatutului Sibiiu se va asenta în următoriul timp şi adecă: în 5 şi 6 Martie se vor asenta feciorii din cercul Rĕşinariului; în 7 şî 8 din cercul Cisnădiei; în 10 din cercul Selişţei; în 11, 12 şi 13 din cercurile Cristianului şi Vurpĕrului; în 14 şi 15 din cetatea Sibiiu. Tot deodată va funcţiona o comisiune de asentare în Mercurea din 2—6 Martie şi în Sebeş din 7—10 Martie.

* (Transferare). Locotenentul Pavel Smeu s'a transferat dela regim. de infant. Ludovic II Nr. 5 la regim. de infant. Wilhelm III regele Niederlandei Nr. 63.

* (Biserica în Dobrogea). Se susţine că guvernul se va ocupa ḑilele aceste a regula din punct de vedere bisericesc, posiţiunea Dobrogei. Ea se ḑice că va fi anecsată la eparchia Dunărei de jos. Ar fi o mĕsură din cele mai înţelepte, şi guvernul nu ar trebuí să peardă un moment în scoaterea decretului pentru anecsarea Dobrogei la episcopia de Galaţi, spre a o scăpa de umilinţa de a se vedea administrată de episcopii Bulgariei — „Vocea Covurlului.“

* (Necrolog). Metropolitul Dionisie, carele a păstorit Dristia, o parte a Dobrogei, foarte multă vreme venind la Bucuresci să-şi arete simţĕmintele de iubire şi de devotămênt M. S. Domnitoriului precum şi I. P. S. S. Metropolitului-Primat a reposat de curênd în otelul „Dacia“. —

* (O sectă nouă religioasă în Atena). Un ambiţios şi fanatic conducătoriu al unei scoale în Atena cu numele Macraki a păşit cu ideia de a reforma religiunea ortodocsă într'un înţeles de tot fantastic. După acest profet nou Macraki, omul nu constă numai din trup şi suflet, ci din trup, inimă şi spirit; inima ca şi trupul sûnt peritoare; numai spiritul ca parte din Dumneḑeu se întoarce după moartea trupului şi a inimii iară în Dumneḑeu, din care a fost luat. Acest ignorant Macraki, care se numesce frate a lui Iisus, 'şi a aflat câţi-va partisani în Atena. După el cine nu umblă în scoala lui cel puţin cinci ani, (iată şarlatanul!) se aseamĕnă cu oaia retăcită din Evangelie. Precum mai toţi sectatorii din creştinism aşa şi acesta unilateral ia de temeiu cuvintele Evangeliei: „Mărturisiţi-vĕ unul altuia pĕcatele,“ aplicând aceste cuvinte evangelice după înţelesul literei. Dela aceasta purceḑênd, de câte ori se adună — in fie care Sâmbătă — partisanii sectei acesteia 'şi mărturisesc publice pĕcatele lor şi'şi dau absoluţiune reciproc unul altuea. Dela aceasta nu sûnt eschise nici femeile. După mărturisire se cuminecă prin un preot de secta aceasta. Scoala sectorilor Macrakieni a adoptat pentru sine pomposul titlu de *scoală naţională* şi de aceea guvernul la întrevenirea sinodului bisericii ortodocse grecesci o a închis'o.

* (Pâcălitura unui arêndaş de vinars). În comuna „Stancoţ“ din comitatul Zemplinului s'au înţeles toţi locuitorii, cari erau predaţi beuturii de vinars cu totul, a nu mai bea vinarsul un an de ḑile. — Acestor oameni, cari se ţin de cuvênt deja de 8 septemâni, le umblă foarte bine, vai şi amar e însă de arêndaşul jupânul „Itzig“, care în vremea aceasta n'a putut vinde nici barăm o jumĕtate litră de vinars, şi dacă îşi vor ţiné oamenii sus numiţi cuvêntul, Jidanul arêndaş va trebuí să-şi eie catrafusele şi aceasta va fi pentru oamenii din Stancoţ un mare noroc. —

* (Un oraş câştigat în cărţi). În guvernamentul „Varşovia a miruit un notariu dela un proprietariu mare în joc cu cărţile un oraş al acestuia şi l'a vêndut după aceea unui întreprinḑĕtoriu de căi ferate cu suma de 1 milion şi 200 de mii ruble. —

* (Jurnalul cel mai vechiu) este după cum ḑice istoricul englez Chalmers *„Gazetta di Venezia“*, carea a eşit de sub tipar încă în anul 1536 ca o foaie volantă. — Atunci adecă era resbelul între Venezia şi Suleiman. Foaia numită împrăştia şi lăţia toate scirile despre resbelul acesta şi alte lucruri mari, cari erau pentru Veneziani şi toţi Italienii foarte întresante. — Pentru această foaie volantă se plătea o *„gazetta“*, carea era un feliu de ban mic veneţian. — Dela aceasta gazettă 'şi a primit şi foaia numele *Gazetta*, după carea s'au numit apoi toate foile romanice şi şi cele engleze.

* (Bastoane încălḑite). Un fabricant din *Bruxella* a inventat un fel de bastoane, cari umplêndu-se pe din lăuntru cu o fluiditate chemică, desvoaltă prin fluiditatea aceasta o tempentură caldă, prin care să încălḑesce mâna, cu carea să poartă bastonul. —

* (O moarte duplă). În Piteşti s'a întêmplat o duplă moarte destul de curioasă. Doi soţi bĕtrâni, dintre cari bărbatul numĕra 85—90 ani şi femeia dela 75—80, trăiau în cea mai mare iubire şi armonie. Într'o sară, când s'a întêmplat aceasta, şeḑênd la vorbă, după obiceiul lor, între altele ce au vorbit a venit vorba şi despre moarte; bărbatul ḑice femeii că ar dorí să moară el cel dintâiu ca femeia lui în urmă să'i facă pentru suflet cele după obiceiu; femeia îi rĕspunde din contră; în fine, după mai multă discuţie între ei, convin să moară şi unul şi altul totodată.

N'a apucat să se termine aceasta şi femeia cere fiicei lor, care îi îngrigia, să'i aducă luminarea de ceară, ce o pĕstra dela Ierusalim, pentru a le slugí la finitul lor, căci ambii soţi visitară aceste locuri; (erau hagii) ḑicênd că ea o să moară; i se aduce luminarea şi în câte-va minute moare; bărbatul în urmă ḑice că de oare-ce au convenit a murí odată amêndoi, trebue să moara şi el, se culcă în pat, i se pune în mână aceeaşi luminare; câte-va minute în urmă îşi dă sfêrşitul.

A treia ḑi eşia din curte cortegiul funebru, care ducea la groapă, într'acelaşi sicriu, pe aceasta pĕreche, care, cât au fost în viaţă, s'a iubit şi unit în toate, până chiar şi asupra morţei lor de a fi tot în aceeaşi oară. Nu scim cui să atribuim această întêmplare unică în felul sĕu, preceptului lui Christ care ḑice: „crede şi te vei mântuí“ sau ideii celei ficse.

„Pr.“

* (Apă, gaz şi.... musică la toate etagiele). Ḑiarele americane ne spun că e cestiune de a se crea la New-York o sală specială de concerte, în care se vor esecuta soli, duo, trio, quatuor; un telefon, la care vor fi legate fire electrice, ce vor merge în toate casele ce vor fi abonate la societatea concertelor, va permite locuitorilor, din New-York să esiste la ascultarea diferitelor bucăţi. Dacă telefonul va da în camera de culcare a abonatului, va trebuí ca acesta să închidă

cu îngrigire gura lui noaptea, dacă nu va voí să fie trezit de odată de vr'o esplosiune de a lui Ricard Wagner sau de-a vr'unui elev al sĕu. „Pr.“

* (Un tun gigantic) În arsenalul din Woolwich se fac preparaturi pentru fabricarea unui tun de 160 de toane, un tun carele nu-şi mai are soţ în toată lumea. Cel mai mare până acum a fost cela de 80 toane. —

* (Întrebuinţarea hârtiei). Se ḑice că 600 milioane de oameni întrebuinţează hârtie chineză, 366 milioane hârtie europeană, 130 milioane hârtie arabă, 24 milioane întrebuinţează ca hârtie frunḑe şi coaje de arbori, iar 280 milioane de oameni trăiesc în fericirea de a nu avea necesitate de hârtie de scris sau tipar.

Douĕ manuscripte române ale bibliotecei naţionale din Paris.

Necunoscute până acum.

Veste bună.

În cursul cercetărilor mele bibliografice asupra României prin bibliotecele din Paris, am avut norocul să dau, astăvară, în biblioteca naţională, preste douĕ manuscripte române, despre a căror esistinţă nimeni până aḑi nu scia nimic, nici chiar iscusitul bibliograf şi profesor de românesce d. Picot.

Lucrul pare cam ciudat, într'un oraş ca Parisul, unde mii de Români au trecut şi trec încă. Totul se esplică însă când voiu ḑice, că ar fi trebuit cine-va să petreacă, ca mine, luni de ḑile în biblioteca naţională şi se resfoiască nu numai cataloagele, dar încă şi sute de notiţe bibliografice. În adevĕr, catalogul manuscriptelor orientale nu indică nici o scriere în românesce; însă într'una din numĕroasele notiţe asupra bibliografiei naţionale, d. Delisle, în enumeraţiunea sumariă a numĕrului diferitelor manuscripte în limbi streine, anuncia şi 2 *Valoques.* După cum lesne înţelegeţi, răpede mĕ grăbii să le cer: pentru a le dobândí însă avui multă anevoinţă, pentru că nimeni nu le mai ceruse, ast-fel că nu se scia unde sûnt. În sfêrşit, după multă trudă, abia le putui avé a doua-ḑi: ele se aflau puse la sfêrşitul fondului slav. Bibliotecariul me rugà atunci se îi dau în limba francesă indicaţiunea esactă a titlurilor, pe care nu le avea, pentru ca să le pună în catalogul manuscris, al manuscriptelor orientale: ceia ce făcui fără zăbavă.

Căutaiu apoi să aflu cum s'au pripăşit aceste manuscripte române în biblioteca naţională. Voi da aici, în resumat,resultatul cercetărilor mele: pentru amĕnunte voiu revení la timp şi loc.

Întru cât privesce data manuscriptelor, lucrul nu se poate determina de cât paleograficesce, de oare-ce amêndouĕ sûnt nedatate. Cât-va timp după ce le-am găsit, sosí la Paris d. Tocilescu, a căruia competinţă în asemenea materiă e indiscutabilă: el a bine-voit, după rugăciunea mea, să le esamineze şi el şi se caute a le determina data.

I.

Cel dintâiu manuscript, mic în 4, de 118 pagine nepaginate, legat în pele de viţel (legătură recentă a bibl. naţionale), poartă pe dosul legăturei titlul fals de: *Sermones Valachic* (*i*). Iacă titlul esact după pag. 1: „Pré mi (nunatele) [1]) /şi înfricoşa (te) le /şi marile vedenii,/ pre care vedenii au arĕtat Dmnul Dmnezeu /fericitului Grigorie pré iubitu/ lui ucenic a'l preacuviosului marelui întru sfnţii părinţi şi mult pătimitorului şi răbdătoriului de kinuri şi/ făcĕtoriului de minuni Vasilie cel Nou.

Opera s'ar putea divide în 2: în cea dintâiu parte, care ocupă ⅓ din manuscript, se vorbesce de torturele suferite de S. Vasilie; în cea de a doua ⅔ părţi, de vedeniile St. Grigorie şi de fantasticele sale excursiuni pe la vămile vĕsduhului.

Alfabetul e cirilic, amestecat cu o mulţime de caractere grecesci; punctuaţiunea e cea greacă: ast-fel semnul de întrebare e tot-dea-una înlocuit cu punct şi virgula; accentuaţiunea e aidoma ca în grecesce ca în multe manuscripte române: lucru precios pentru a sci cum se pronunciau cuvintele. Manuscriptul, fără cea mai mică îndoială, e moldovenesc; mai la fie-care linie se găsesc forme aparţinênd idiomului de peste Milcov, cum: aşijdire, iaste, treace petreace, etc. etc.

Acest manuscript mi se pare foarte important din punctul de vedere al limbei, care e de un archaism şi de o naivitate rară; o simplicitate de construcţiuni, adese ori foarte glumeaţă, şi o lipsă evidentă de imaginaţiune şi de artă domnesc pretutindeni. Am putut asemenea nota nenumĕrate forme de frase şi espresiuni latine şi grecesci, astăḑi completamente dispărute. Aceste consideraţiuni m'ar face să cred, ca manuscriptul e foarte vechiu: paleograficesce însă nu'l putem duce mai sus de cât începutul secolului XVIII, de oare ce caracterele sûnt cursive; cel puţin aceasta e părerea espertului d. Tocilescu.

Acest manuscript a fost adus de *Minoï du Mynas* [2]), însărcinat în 1841, de ministrul instrucţiunii publice din Francia (Villemain), cu o misiune scientifică în Orient. El a fost depus la bibliot ca naţională la 5 August 1844. Am căutat în raportul făcut de Mynas ministrului, şi publicat în „Le Moniteur Universal“ din 1844, pag 17—19, nădăjduind să găsesc oare-care indicaţiuni asupra originei lui. Iaca însă tot ce am aflat: „No. 39. *Manuscrit cartaceus, écrit en lanque valaque; il contient des sermons; le commencement manque.*“ Nu sciu ce vrea să ḑica Mynas prin ultima frasă: cartea e completă şi nu'i poate lipsí de cât titlul a parte şi ceia ce numim *faux-titre;* apoi manuscriptul nu conţine cum ḑice el, *sermóne.* Lesne putem vedea, că Mynas nu înţelegea nici o iotă din manuscriptul ce aducea, pentru că asupra celor-lalte el dă lămuriri lungi şi minuţioase.

În tot casul manuscriptul n'a fost adus din România, unde Mynas n'a trecut; e mai probabil că acesta l'a luat dela vre-un călugăr din Macedonia, patria lui, de unde a procurat multe documente Bibl. Naţionale.

Întru cât privesce opera însaşi eu o cred, până acum, inedită, cel puţin în forma în care se află. În adevĕr, am comparat testul manuscriptului cu cartea: „Viéţa Sfîntului Vasilie cel nou şi înfricoşatele vămi ale vĕzduhului şi dreapta judecată. Bucuresci 1833 în 4 de 109 pag., ediţia 4, trad. de Rafail Protosingel.“ Multe pasagie se aseamănă, de oare-ce, după cum cred amêndouĕ cărţile au fost traduse din Grecesce. Însă ordinea e cu totul schimbată, transposiţiunile şi interpolaţiunile sûnt nenumĕrate; într'un cuvênt cele doue opere sûnt cu totul deosebite.

Am copiat în întregul seu acest manuscript (pe care am intenţiunea să 'l public), conservând cu scrupulositate ordinea paginaţiunii şi a rêndurilor, ortografia şi punctuaţia. Am luat şi un facsimile esact, pe hârtiă unsă, după pagina întáiu.

II.

Al doilea manuscript, în fol. gros de 618 pag. cu legătură antică şi învechită cu arme: doi lei susţinênd o coroană, e încă şi mai impontant.

El conţine celebrele cronice ale lui Urechiă, Miron Costin şi Nic. Costin. Pagina întâiu nu cuprinde titlul ci: „*Pinax,* adecă încheierea de cele ce se află într'aceastá carte“. Am luat câte-va facsimile după diferitele titluri.

Timpul nu mi-a permis încă sá scarmen cu deamĕnuntul acest voluminos în fol. scris foarte des şi rĕu, cu caractere ḑise cu caturi; am făcut însă o repede comparaţiă între acest manuscript şi tecstul publicat de d. Cogălniceanu, şi m'am putut bine convinge că variantele sûnt foarte numĕroase. De aceea îmi şi propuiu să le public cât voiu putea mai curênd.

E foarte regretabile, că d. Picot n'a cunoscut aceste manuscripte, el ar fi putut înzestra noua sa publicaţiune *la Chronique d'Urechi,* cu variante inedite, care i-ar fi dat şi mai mult interes.

Iacă ceea ce voiam să aduc la cunoscinţa publicului român şi în special tuturor acelora, ce iubesc bĕtrânele noastre tradiţiuni naţionale şi remĕşitele ce strĕmoşii ne-au lĕsat împrăştiate pe ici pe colo.

În curênd voiu comunica asemenea câte-va schiţe bibliografice asupra unor cărţi foarte puţin cunoscute ca să nu ḑic necunoscute, precum şi câte-va fragmente inedite privitoare la România, pe care le-am estras din diferite manuscripte.

T. George Djuvara.

P. S. Pentru că ocasiunea se presintă, voiu reamintí interesaţilor că Bibl. Naţională mai posede un manuscript, despre care a vorbit deja d. Urechiă (*Fonds Slave,* Nr. 12) de *Nicolas Spatharius,* ḑic cataloagele, adecă de Spătarul Miclescu; el e scris în vechia limbă slavonă şi conţine o Descripţiă a Chinei. Acei ce se pricep n'ar face rĕu să ne dea măcar un scurt specimen din acest manuscript, pe care Martinof îl crede inedit şi 'l dă ca cel mai interesant din operele Spătarului Miclescu.

„Romanul.“

Paris 1879, Ianuariu 2.

---

[1]) Partea superioară a paginei e muceḑită şi sfăşiată; jumĕtate din *i* e rupt; toate literele ce am pus în parenthes lipsesc; am creḑut a le reconstituí astfel.

[2]) Savant hellenist, mult timp profesor de filosofie şi de retorică, născut în Macedonia, mort la Paris, în 1860. A făcut o mulţime de descoperiri de manuscripte grecesci de mare importanţă şi inedite (în 1844, 41 manuscripte, şi 11 în 1846); între altele a publicat: *La dialectique de Gallien, de* Paris 1844; — *Diagramme de la crétion du monde de Platon*; découvert et expliqué, Paris 1848; — *Gennadius contre les doutes de Phléton sur Aristole,* ouvrage trouvé dans un manuscrit, Paris 1858; — *Philostrate. Sur la gymnastique,* découvert et corrigé 1858 în 8 etc.

Bursa de Viena

din 24 Ianuarie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	61 55
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	62 75
Împrumutul de stat din 1860	113 25
Acţiuni de bancă	779 —
Acţiuni de credit	214 25
London	116 65
Argint	100
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 33
Valuta nóuă imperială germână	57 65

Economic.

Făgăraş, 17 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—6.80; grâu sĕcăreţ fl. 5.60—6; sĕcară fl. 4.20—4.40; cucuruz fl. 3.60—3.80; ovĕs fl, 2.10—2.30; mălaiu fl. 9—; Sămânţă de cânepă fl. 10— mazere fl. 8—.linte fl. 10—, fasole fl. 5.—, prune uscate fl. 6; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—65; sĕu brut fl. 38, sĕu de luminări fl. 58—60, unsoare fl. ——64; cânepă fl. 28—30; sĕmênţă de in fl. 12; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de viţel 36—40 cr. ; carne de porc 32—40 cr.; carne de oaie. Têrgul a fost mai bun ca cel trecut.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 17 Febr. şi 21 Mar. imobil. lui Dionisie Csoria în Papolţ; în 8 Februarie şi 12 Martie imobil. lui Nicolae Becsö în Matişfalĕu; în 17 Februarie şi 21 Martie imobil. lui Sigmund Nagy şi Iosif Urus în Papolţ; în 11 Februarie şi 14 Martie imobil. lui Daniil Kovacs şi soţiei sale în Covasna (trib. K. Vaşárhely); în 29 Ianuarie şi 5 Martie imobil. lui Mateiu Nistor în Satu-lung (trib. Braşov); în 4 până 8 Februarie şi 7 Martie imobil. massei concursuale după Samuil Traugott Wermescher şi soţia acestuia în Topliţa, Mesterháza, Rátosnya, Deda, Mĕiereu Idecel şi Disneiu (trib. Maros-Vásarhely); în 11 Februarie şi 15 Martie imobil. Dnei Georg Iacob în Făgăraş (jud. cerc.); în 29 Ianuarie şi 5 Martie imobil. lui Andreiu Binder şi Andreiu Scherzer în Petele (jud. cerc. Szasz Regen); în 3 Martie şi 5 Aprilie imob. rĕmasului după Ioan Stĕnuleţ în Sasauş (trib. Sibiiu); în 24 Ianuarie imobil. Dnei Dominic Dragoman şi soţi în Gherla; în 5 Februarie şi 7 Martie imobil. şi mobilele rĕmasului după Ioan Asztalos în Gherla (jud. cerc.); în 7 Februarie şi 7 Martie imobil. lui Ignatie Barna în Czebe (jud. cerc. Körösbánya); în 17 Februarie şi 19 Martie imob. lui Iosif Kesmaki şi soţiei sale în Cluj (trib,); în 7 Martie şi 7 Aprilie imobil. lui Carol Voll în Avrig (trib. Sibiiu); în 29 Ianuarie şi 28 Februarie imobil. lui George Czeig în Teaca (jud. cerc.); în 20 Ianuarie şi 24 Februarie imobil. rĕmasului după Ioan Kirra şi soţia sa în Băgaciu (trib. Ibaşfalĕu); în 8 Februarie şi 8 Martie imobil. lui Precup Stoica în Gelar; în 8 Februarie şi 8 Martie imobil. lui Eduard Gestalter în Orăştie (tribunal Deva); în 23 Ianuaríe imob. Dnei Petru Riczi în Jilĕu (trib. Cluj).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de preot în comuna gr. or. rom. „Vucova“ (aproape de băiile „Buziasiu“) în protopopiatul Jebelului, diecesa Caransebeşului, se escrie concurs până în 15 Faur 1879 st. vechiu.

Emolumentele sûnt:

1. Cortel în casa aflătoare pe locul parochial;

2. Folosinţa unei sesiuni parochiale (comasată la un loc) constătătoare din 33½ jugere de pământ de frunte;

3. Birul a 15 ocha bucate (cucuruz sau grâu) şi 20 cr. bani dela 100—105 case;

4. Stola obicinuită în comună şi adecă: cununia şi logodna 3 fl., estrasele familiare a 50 cr., cedula pentru cununie 1 fl. Înmormêntările: de persoane mari 1 fl. 20 cr. şi de cetirea fie-căruia stêlp 40. cr.

Doritorii de a ocupa acest post sûnt poftiţi a 'şi trimite petiţiunile lor instruate P. O. D. protopop al Jebelului în Jebel nesmintit până în terminul susamintit.

Vucova în 29 Decemvre 1878.

3—3 *Comitetul parochial.*

Publicaţiune.

În comitatul Hunedoarei sûnt de ocupat 3 locuri de crâjmari, anume: în comunele *Ormindea,* lângă drumul ţĕrei, *Podele,* lângă drumul ţĕrei în apropiarea Bradului, şi *Sălisce* lângă Boiţa. — La toate 3 crâjmele se află Boltă şi Trafică de tăbac şi sare, şi se poate tăia şi carne. — Doritorii de a ocupa oare-care din acelea posturi de crâjmari trebue să scie vorbí românesce, şi are a se ofera la proprietariul George Bardoşi în Boiţa.

[2] 2—3

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 6. Sibiiu, Marţi 16 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Să maghiarisăm."

Încă nu cunosceam proiectul ministrului instrucţiunei publice de maghiarisare prin mediul scoalelor poporale când în nrul 150 anul trecut al foiei noastre dedusem cel dintâiu signal de noul pericul al maghiarisărei. Dar încă pe atunci avurăm nenorocirea a vedé din foile cari stau aproape de guvern, că se lucră, şi se lucră serios, în direcţiunea aceasta. „Pesti Hirlap" ni-o spunea de pe atunci într'un mod cât se poate de clar, că a fost pagubă de fie-care moment perdut şi este pagubă şi acum de fie-care moment ce se va mai perde, pentrucă între Carpaţi şi Dunărea de jos trebue să locuiască 15 milioane de maghiari, între cari să nu mai esiste (certe de) naţionalităţi.

Tot pe atunci arătasem, că conducĕtorii destinelor Ungariei se depărtează de principiul pe care este întemeiat regatul unguresc, vrênd se facă din el un *regnum unius lingvae.*

Pe când atunci aveam de a face cu presupuneri şi temeri, astăḑi stăm faţă în faţă cu un proiect de lege, elaborat de ministrul instrucţiunei publice unguresci, care mâne, poimâne se va presenta dietei şi după cum cunoascem dispoşiţiunile majorităţii dietei unguresci, fără multe greutăţi, am puté ḑice, fără nici o greutate se va şi vota.

Ce va să ḑică aceasta procedere a guvernului unguresc? ce va să ḑică această eventuală procedere a legislaţiunei unguresci?

În presupunere că această din urmă, cel puţin în objectul acesta, nu se va grăbí cu votarea unei legi, care ar loví în inima la 8—9 milioane de cetăţeni ai statului, ne vom ocupa de astădată numai cu guvernul, dela care a emanat proiectul şi apoi cu însuşi proiectul.

Proiectul ni-o spune lămurit, că în restimp de trei, respective de şase ani, şi, când va afla ministrul cu cale, şi înainte de acesti termini, să se introducă limba maghiară în scoalele poporale nemaghiare. Se mai poate îndoí cine-va de tendenţele căror s'a dat espresiune în foile oficioase ale guvernului unguresc, unde se ḑice apriat: că în viitor numai acei cetăţeni ai Ungariei să fie fericiţi cari nu numai după nume, dar şi după *limbă* vor fi maghiari?

Va să ḑică, proiectele de legi, care ar trebuí să aibă destinaţiunea de a avé în vedere neajunsurile cetăţenilor statului şi apoi căutarea mijloacelor prin care acele neajunsuri să se vindece, ca cetăţenii să fie mulţămiţi şi fericiţi, ele să aibă destinaţiunea de a striga acelor cetăţeni, cari n'au altă scădere, decât că nu sûnt maghiari: *vae victis*, nefericirea este prescrisă pentru voi până atunci până când nu vĕ veţi lăpeda de limba şi naţionalitatea voastră. Aceasta e grozav şi nu ar fi în stare să creadă cineva că se poate întêmpla în seculul al nouesprăḑecele şi într'un stat cu tradiţiuni contrare principiilor ce vedem că se octroiază proiectelor de legi, pregătite spre a fi presentate legislativei, într'un stat, care încă n'a sters cuvêntul „libertatea" dintre devisele sale. Şi cu toate aceste, cine cetesce proiectul şi'l rescetesce află într'ênsul trista şi necontestabila realitate, prorocită de „Pesti Hirlap," de „Ellenör," „Hon" ş. a. şi pusă în perspectiva esecutărei de ministrul instrucţiunei publice al liberei Ungarie.

Noi aşa ţinem, că un stat modern, carele este întemeiat pe libertatea cetăţenilor sei, trebuie să aibă în vedere binele acestora şi de aceea trebuie să se arate prevenitor în tot ce este spre fericirealor. Aceasta însă nu numai pentru ca să placă cetăţenilor, ci pentru ca statul însuşi să fie sieşi plăcut: pentru că statul trebuie să se raḑime de cetăţenii sĕi. La noi ministrul intenţionează contrariul. Libera desvoltare a individualităţilor naţionale la $^2/_3$ din poporaţiune ministrul intenţionează a fi redusă şi pusă sub lăcatul clausulei: că numai cu, şi prin limba maghiară poate fi cineva fericit. Unde este aci libertatea? cu toate că în lumea morală numai ce este liber oferă raḑim.

Un erudit german ḑice, că onoarea statului este şi a cetăţenilor, „şi cine nu poate căuta cu entusiasm şi cu mândrie la statul seu, este lipsit în sufletul lui de cel mai înalt simţemênt bărbătesc." Ministrul instrucţiunei publice prin proiectul din cestiune îşi dă dară silinţa să şteargă şi entusiasmul cetăţenilor pentru, şi mândria lor cu statutul lor din simpla causă, că numai prin limba maghiară pot fi toţi fericiţi. Întrebăm dară este patriotic ministrul când vine cu proiectul, prin care intenţionează a desbrăca 8—9 milioane de cetăţeni ai statului de limba în care s'au născut şi au moştenit'o dela moşi de strămoşii lor?

Noi mai ţinem, că proiectele care se presentează legislativeí trebuie să fie o consecuenţă a legilor de mai nainte, dacă nu din altă causă, cel puţin, ca să nu slăbească vaḑa legislativei şi încrederea întrênsa. Am dorí să se scoale Francisc Deak din morţi şi să vadă ce s'a ales din promisiunile sale făcute naţionalităţilor din Ungaria. Poate că faţă cu impregiurările în care trăim sûntem prea pretensivi şi de aceea să nu apelăm la imposibilităţi, ci să trecem în fugă preste legile anterioare care în timpul aducerei lor în viaţă ni se păreau asupritoare, astăḑi însă acele sûnt ameninţate cu paralisare de proiectul ce s'a ivit. Cu alte cuvinte, să trecem în fugă preste ceea ce ni se părea atunci asuprire, pe când mâne poimâne să ni se pară că a fost favor!!

Articulii de lege 38 şi 44 din 1868, cel dintâiu privitoriu la instrucţiunea publică elementară, cel de al doilea privitoriu la egala îndreptăţire a naţionalităţilor, conţin disposiţiuni despre întrebuinţarea limbei în scoală şi în afacerile publice de stat. În articulul 38 din 1868 §, 86, se pretinde dela acei ce vor a fi primiţi în preparandiile de stat să scie limba *maternă*, va să ḑică, nu cea maghiară. În § 88 între studiile obligate este limba maternă pusă înainte de cea ungurească şi nemţască; în § 64 între obiectele scoalei poporale superioare şi în § 74 între obiectele scoalei civile este limba maternă în locul al doilea şi numai în alt punct ce urmează se ḑice espres: „unde limba instruc-„ţiunei nu e cea maghiară, acolo (e a „se propune) şi limba maghiară"; în § 11 p. 3 nu se face nici o pomenire de limba maghiară chiar şi când scoala elementară este întreţinută de stat; cu atât mai puţin este vorba de scoalele confesionale, unde limba de propunere remâne conform § 14 din art. de lege 44 din 1868 a o determina comunităţile bisericesci. Ce e mai mult, § 17 a legei citate în urmă ḑice espres: „. . . . . Din punctul de „vedere al succesului instrucţiunei pu-„blice, al cultivărei şi al bunei stări „comune, care e şi ţinta supremă a „statului, acesta se deobligă a purta „de grije ca la institutele statului de „instrucţiune, pe cât numai se poate, „cetăţenii ori-cărei naţionalităţi, ce „trăiesc în massă mai mare la olaltă „să se poată perfecţiona în limba lor „maternă . . . ."

Numai citām §§ despre întrebuinţarea limbei materne în afaceri administrative şi de justiţie, pentrucă ominosul „pe cât numai se poté" ne-a arătat, că mai nu se poate şi că în urma proiectului ce are să devină lege nu se va mai putea de loc,

Constatăm dară o esperienţă foarte descurăgiătoare, ameninţătoare: neconsecuenţa proiectului ce s'a ivit faţă cu legile anterioare, ceea ce va să ḑică, că nu sûntem siguri, că cu tot proiectul ce dl ministru a pregătit pentru dietă, ca aceasta să facă din el lege, preste vre'o câţi-va ani, nu se va presenta cu un alt proiect, prin care va oprí cu totul ori care altă limbă în scoale şi mai scii, poate şi în biserică şi în cele din urmă şi în familie.

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

VI.

Parisul monumental.

Piaţa Bastillei şi columna Iuliană. — Piaţa şi columna Vendôme. — Louvre şi Tuileries: Arcul de triumf şi ruinele. — Museele Louverului: în specie artefactele Egiptului, Assiriei şi Phoeniciei, museele de sculpturi şi de picturi. — Ceva despre viaţa socială în Paris.

(Urmare).

Deci spun numai adevĕrul, dacă fac următoarea comparaţiune: precum un nan gărbovit dispare faţă de un gigante măiestos, aşa d. e. dispare castelul imperial din Viena faţă de Louvre şi Tuileries.

PalateleLouvreului constau din câte 2 şi 3 etage, iar în façadele lor pompoase, decorate cu columne corintice şi nenumĕrabile grupe de statue alegorice, promenează paviloane elegante încoronate cu bolte imposante, după cum preste tot construirea paviloanelor în continuitatea unui edificiu lung, în deosebi în cornurile şi în mijlocul acestuia, este o caracteristică escuisită a architecturei franceze. — Cea mai imposantă dintre toate façadele este cea a Louvreului vechiu, unde ne frapează frumseţa estraordinară a unei sculpturi de marmoră: „Minerva însoţită de Muse şi de Victoria, consacrează busta lui Ludovic XIV." Prin portal întrăm în curtea Louvreului vechiu, unde palatul constă în parterre din arcade, iar între ferestrile etagiului întâiu posede o mulţime de sculpturi de marmoră: geniile victoriei, gloriei, fericirei comerciului etc. şi multe reliefe mitologice.

Eşind din această curte întrăm în Louvreul nou, şi anume mai întâiu în curtea a doua sau în piaţa lui Napoleon III, ale cărei palate poartă pe postamentele galeriilor din parterre 86 statue mari: poeţi, literaţi şi artisti, precum şi nenumĕrabile figuri alegorice. În aripa nordică a acestei curţi reşede ministeriul de finanţe, al cărui palat s'a ars de Comunarḑi.

Curtea a treia este piaţa de Carrousel şi ací ne încântă frumseţa unui Arc de Triumf, construit pe trei arcade susţinute de patru columne corintice de marmoră. Acest monument este o copie a arcului lui Sever în Roma, numai cât fie-care columnă poartă figura a câte unui soldat de sub Napoleon I, iar façadele arcului sûnt decorate cu reliefe în marmoră, ce înfăţişează scene din espediţiunea dela 1805 şi glorifică faptele lui Napoleon I: bătaia dela Austerlitz, capitulaţiunea la Ulm, întrarea armatei franceze în München, ocuparea Vienei etc.

Înaintea acestui arc zac curtea şi ruinele Tuilerielor, ce astăḑi sûnt îngrădite cu scânduri şi nu se pot aspicia de public. După cum e cunoscut, Comunarḑii, vĕḑênd că armata regulată franceză întră în Paris şi că ei nu se mai pot susţinea, deciseră a nimicí toate edificiele monumentale din Paris, în deosebi acele ce stau în relaţiune cu tradiţiunile monarchice, şi începură esecutarea acestui plan infernal cu arderea splendidelor Tuileries. Ei adunară în apartamentele acestui palat buţi umplute cu prav de puşcă, şi alte materii arḑĕtoare scăldate în petroleu, le dădură foc şi astfel nimiciră acest palat vestit regesc, din carele astăḑi esistă numai două paviloane reconstruite, şi dacă trupele regulate nu ar fi sosit destul de timpuriu, Comunarḑii de sigur ar fi nimicit Louvreul întreg.

Iată ce sfêrşit tragic au avut faimoasele Tuileries, de cari erau legate atâte evenimente istorice. Ací fu adus Ludovic XVI dela Versailles (în 1789), carele mai târḑiu fu aruncat în prinsoare într'un templu şi de ací sub guillotină. Ací s'a proclamat Bonaparte de consul (1800) şi apoi de împĕrat şi de atunci Tuileriele au fost fără întrerumpere residenţa monarchilor. Ací fu detronat Carol X de poporul revoltat (în 1830) şi tot aşa a păţit'o (în 1848) Ludovic Filip, carele scăpà cu viaţa fugind prin grădina Tuilerielor şi suindu-se încognito pe o birjă; iar Eugenia, în ḑiua catastrofei dela Sedan avù tot această soarte tragică.

Dacă acum amintesc ceva şi despre interiorul, respective tesaurii Louvreului, trebue să premit, că este imposibil a schiţa o icoană despre „Museele Louvreului," este imposibil pentrucă în Louvre se află 18 musee

Dar poftească dl ministru pe calea aceasta înainte. Delectezese la glasurile sirenelor cum sûnt: „Hon“ etc., care îi cântă distrugerea naţionalităţilor pe aria: „Să maghiarisăm“, pentrucă cu toate că ne cade foarte greu şi acest act nepatriotic, ne remâne mângăerea: *alios vidi ventos, aliasque precellas*... şi convingerea că vom fi patrioţi buni cum am mai fost, dar nu ne vom maghiarisa.

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Ianuarie.

Camera Ungariei se ocupă cu convenţiunea de comerciu cu Italia. Desbaterea, ce se poartă despre acest object este foarte sarbădă, şi se va sfêrşí cu primirea convenţiunei, în forma aşternută de guvern. In şedinţa de alaltăeri ministrul de finanţe Szapáry a asternut camerei un proiect de lege, despre cheltuelile statului, ce vin a se acoperí în a. 1879 prin operaţiuni de credit. Conform acestui proiect ministrul de finanţe se împuternicesce a esmite o rentă în aur sau scrisori fonciare în valoare de 96 milioane de florini. Proiectul în sine este foarte scurt; se vede că ministrul a voit să aibă libertate la realisarea operaţiunilor, iar de altă parte cine scie nu a dictat deja „jupânul Itzig“ condiţiunile şi ministrul se sfiesce a le spune. Frumoase prospecte ne deschide în aceasta privinţă „Pester Juornal.“ El ḑice: „De unde să se mai acopere trebuinţele statului? La toată întêmplarea va avé loc, dacă va merge tot aşa, sau o pausă în cheltueli, va să ḑică o reducere mare a întregului aparat, sau o vênḑare a moşiei statului sau în sfêrşit o reducţiune însemnată a cametelor. Eventualitatea cea dintâiu ar condiţiona sistarea tuturor operaţiunilor militare, reducerea bugetului armatei şi reîntroducerea decentralisaţiunei în toate despărţêmintele administraţiei, cu un cuvênt o completă revoluţiune politică. Pe a doua cale ar trebuí să se facă o risipă formală a averei statului. Averea statului unguresc se preţuesce astăḑi la 400 milioane florini. La o vènḑare s'ar puté căpěta numai jumětate din aceasta sumă şi aceasta sumă deabea ar ajunge pentru doi ani. A treia cale ar fi un fel de bancrot, care deabea se va puté încungiura, dacă ne vom sfií a merge calea primă, adecă a întreprinde o schimbare radicală a sistemului.“

În camera austriacă s'a încheiat desbaterea despre tractatul dela Berlin. La desbatere a luat parte pentru politica guvernului fabricantul de zăhar Auspitz, preotul catolic Greuter, şi baronul Kotz, în contră a vorbit Hofer şi Hausner. De vorbitori generali s'a designat de o parte contele Coronini, şi de altă parte Dr. Sturm. Este probabil, că camera va primí în sfêrşit o parte din resoluţiunea dep. Scharschmidt, aprobarea motivată a tratatului dela Berlin. Despre interpelaţiunile despre ciuma orientală vorbim la alt loc.

Un vorbitoriu sarcastic a ḑis în camera austriacă, că pănă va ajunge camera austriacă a încuviinţa tratatul dela Berlin acesta poate nici nu mai esistă. Şi într'adevěr luând în consideraţie acele ce se întêmplă în Rumelia nu mai poţi vorbí despre tractatul dela Berlin. Proclamaţia Bulgaritor, care o împărtăşisem cetitorilor nostri, se vede că a avut un bun efect. „Pol. Cor.“ aduce scirea din Filipopole, că Bulgarii sûnt înarmaţi şi organisaţi în toată forma şi aşteaptă numai după poruncă pentru a se revolta. La aceasta situaţie se mai adauge şi impregiurarea, că principele Battenberg a respins urcarea sa pe tronul Bulgariei, şi alţi candidaţi nu prea sûnt, căci nu întrunesc aprobarea tuturor staturilor mari europene.

Chiar şi Serbia nu se sfiesce a călca stipulaţiunile acestui tractat. Scupcina a hotărît în ḑilele aceste a nu primí principiul egalei îndreptăţiri a confesiunilor, deşí tratatul dela Berlin condiţionează recunoascerea independenţei Serbiei dela primirea acestui principiu. Credem, că aceasta hotărîre va fi puntea şi pentru România pentru a resolví cestiunea Evreilor.

În privinţa tractatului seperat între Rusia şi Turcia, ḑiarele oficioase ne spun în fie-care ḑi, că putin mai remâne pănă la subscrierea acestui tractat, că este ca şi încheiat numai să se mai înţeleagă despre o cestiune laterală, dar în faptă pănă astăḑi acest tractat nu este încheiat.

În 12 Ianuarie s'a îndeplinit anul bătălii dela Smârdan. Cetim în „Romanul“ despre aniversarea acestei ḑile următoarele:

Această bătălie, la care luară parte 6 batalioane din regimentele 4 şi 6 de linie şi al 9-lea de dorobanţi, este una din episodele cele mai glorioase ale resbelului româno-turc.

Prin dibăcie, curagiu şi avênt trupele române, isgoniră pe Turci, în ḑiua de 12 Ianuariu, din satele Tatargic, Novoselci, Rupca şi Raianovce, unde erau întăriţi şi apoi păşiră la atacul Smârdanului, întărire din cele mai însemnate ale cetăţii vergine şi destinată a o apěra despre uscat.

„Trei redute care apěrau posiţiunile satelor Smârdan şi Inova, au fost luate cu asalt de trupele noastre, ḑice darea de samă oficială a acestei lupte, şi lupta a durat dela 3 oare pănă la 6 oare sara. Şanţurile redutelor şi câmpul împregiur erau acoperite cu preste 300 cadavre inimice şi au căḑut în mânile noastre 6 tunuri de 9 cu muniţiunile lor şi unele chiar încă încărcate, — atât a fost de impetuos atacul, — 250 prisonieri nizami, mai multe sute de pusci Peabody, Martini şi Sinder. Restul trupelor inimicului a fost pus pe goană în cea mai mare desordine, retrăgêndu-se în Vidin. Trupele au fost conduse cu inteliginţă şi bravură de şefii lor; nu se auḑia ca semnal al trompetelor decât înaintarea şi pasul gimnastic.“

La această luptă a concurat şi Calafatul cu un foc foarte viu; iar preste Dunăre erau în acţiune 78 tunuri.

Reamintind acest măreţ fapt de arme, pentru a'l ţiné necontenit viu în amintirea Românilor, depunem pe mormêntul eroilor căḑuţi espresiunea recunoscinţei şi a admiraţiunii naţiunii.

Din mormintele lor au rěsărit gloria patriei şi asigurarea viitorului ei.

Statutul de organisaţiune pentru Bosnia şi Erţegovina.

Cu tot constituţionalismul formal austro-ungar vedem, că statutul de organisaţiune pentru Bosnia şi Erţegovina s'a născut pe calea absolutística, în oficina misterioasei „comisiuni pentru Bosnia,“ şi ignorând cu totul cele doue parlamente decretează pentru acele provincii o formă administrativă absolutistică, ceea ce a produs sânge rěu în publicul constituţional maghiar aşa încât ḑiaristica maghiară face imputěri foarte aspre comitelui Andrássy pentru aceasta procedere anticonstituţională. Tecstul acestui statut este următoriul:

§ 1. Şeful guvernului provincial care stă în capul administraţiunei este subordinat ministeriului comun.

§ 2. Şeful provincial va îngrigi pentru susţinerea liniscei, ordinei şi a sigurităţii, va veghia asupra presei şi asupra adunărilor publice şi va reporta ministeriului comun despre toate întêmplările mai momentoase.

§ 3. Şeful provincial va îngrigí, ca legile să se esecuteze cu acurateţă şi va esercita dreptul disciplinar asupra funcţionarilor.

§ 4. Şeful provincial are dreptul de a denumí pe acei funcţionari, cari nu au salariu mai mare de 1200 fl. Pentru ocuparea celorlalte posturi va face propuneri la ministeriul comun. Şeful provincial are dreptul de a strămuta pe funţionarii lui subordinaţi dintr'o funcţiune în alta.

§ 5. Şeful prov. are drept de a chema bărbaţi esperţi şi de încredere cari i se par necesari pentru desvoltarea administraţiunei.

§ 6. Şeful provincial va face din propria iniţiativă necesarele propuneri ministeriului comun în privinţa administraţiunei interne a acestei ţeri.

§ 7. Şeful provincial va adresa rapoartele sale preşedintelui consiliului ministeriului comun şi va adauge: „Către comisiunea pentru afacerile Bosniei şi ale Erţegovinei în ministeriul de esterne.“

§ 8. Afacerile, care ating referinţele Bosniei şi ale Erţegovinei către ţerile străine (afară de monarchia noastră) se vor îngrigí de către ministeriul de esterne, şi şeful prov. va avé eventualminte de a procede în direcţiunea aceasta numai după instrucţiuni,

§ 9. Reşedinţa guvernului provincial al Bosniei şi Erţegovinei este în Serajevo, el e în sfera sa de activitate suprema instanţiă în aceste ţeri.

§ 10. Guvernul provincial se împarte în 3 secţiuni a) pentru administraţiunea internă, b) pentru justiţie şi c) pentru finanţe. Distribuţiunea agendelor se efectuesce prin şeful provincial.

Secţiunea pentru administraţiunea internă va îngrigí: pentru susţinerea şi încortelarea trupelor c. r.. pentru susţinerea siguritāţii publice încât aceasta nu depinde dela autorităţile militari, pentru regulele sanitare, institutele umanitare, relaţiunile comerciale, pentru měsuri şi ponduri, pentru comunicaţiuni, cultura pămêntului, pentruafacerile sau causele confesionale şi scolare, pentru afacerile comunale, lucrările publice, colonisaţiune, emigraţiune, pentru numěrarea poporului şi pentru toate lucrările relative la statistica acestor ţeri.

§ 12. Secţiunea justiţiară a guvernului provincial va îngrigí de administraţiunea tribunalelor şi institutelor penitenţiare, va avé dinaintea ochilor aplicarea legilor penale, va face propuneri de agraţiare şi va mijlocí arangiarea şi publicarea legilor şi a ordinaţiunilor.

§. 13. Secţiunea finanţiară a guvernului provincial va face budgetul ordinariu şi estra-ordinariu şi'l va aşterne de timpuriu ministeriului comun. Ministeriul comun, în coînţelegere cu preşedinţii ambelor ministerie va asěmêna bugetul şi'l va asterne Maj. Sale impěratului spre preaînalta aprobare. Secţiunea finanţiară va îngrigí mai departe de gestiunea oficială a banilor şi de depunerea socotelelor, de administraţiunea bunurilor statului şi de venituri, de contribuţiunile directe şi indirecte, de casele guberniale, montanistică, de postă şi telegrafe.

---

diverse şi fie-care din aceste musee speciale constă din o mulţime de sale mari. Aşa d. e. salele galeriei de picturi au la olaltă o lungime preste 1 chilometru, iar museul de sculpturi antice numěră 23 saloane. O lună întreagă nu ne-ar ajunge pentru a putea studia — deşí numai superficial — museele Louvreului. Deci e evident, că noi, cari am putut sacrifica numai o ḑi pentru esaminarea Louvreului, abia ne-am putut forma un conspect, şi şi acesta foarte defectuos, despre cei mai memorabili tesauri ai acestor musee grandioase. Cu toate acestea voiu amintí pe scurt unele din piesele principale.

„Museul Egyptian“ conţine o mulţime de anticităţi, ce ne înfăţişeaḑă religiunea, datinele şi arta acestui celui mai vechiu dintre toate popoarele culte. Ací ne impun între altele Sphincsele de granit, adecă figuri colosale cu cap de om şi cu trup de leu, cari zăceau ca custoḑi la porţile templelor egiptiane, apoi sarcofagele grandioase de basalt, dintre cari ne interesează mai mult sacrofagul lui Rhamses II şi a fiului sěu Menephta, amêndoi Pharaoni contemporani cu Moise. Trebuie să trecem cu vederea nenumerabile statue, reliefe, inscripţiuni, mumie, instrumente, juvele, idoli etc. şi ne oprim puţintel numai în sala de Apis. Ací vedem figura lui Apis, adecă statua acelui taur alb, carele fù adorat la Memphis pentru că în ochii poporului înfăţişà presenţa celui mai înalt ḑeu, adecă a lui Ptah.

În „Museul Assyrian“ vedem artefactele acestui popor antic, carele după cum se scie, trecuse mai întâiu din starea primitivă a Nomaḑilor într'o stare culturală şi carele mai târḑiu (la 1250 a. Chr.) nimicì imperiul babilonic. Reliefele de alabastru, ce decorau păreţii palatului lui Sardanapal şi alte fragmente architectorice ne arată, că Assirianii aveau predilecţiune, de a îmfrumseţa edificiile lor mai însemnate cu scene din viaţa regilor. Curioase sûnt trei figuri gigantice de bărbaţi, cari fără încordare sugrumă sub mână câte un leu; aceste figuri represintă puterea regilor: Sennacherib, Nabuchodonosor şi Nimrod.

Tot aşa de înteresant este „Museul Phoenician“ ce e garnisit cu multe artifacte lucrate în gustul Egiptianilor şi Assirianilor. Phoenicianii sûnt aceia, cari au inventat sistema scrisoarei moderne, căci ei eliminaseră mai întâiu hieroglífele egiptiane, înlocuindule prin semne simple ce corespundeau unui sunet simplu şi după ce domnia Phoenicianilor sa reslăţit peste întreaga Mare Mediterană, acel popor devenì cel mai vechiu mijlocitoriu de cultură între orient şi occident. — Apoi „Museul de anticităţi din Asia mică“ ne arată prin artefactele sale, că cultura şi specialminte arta popoarelor din Asia mică a fost basa culturei elene, iar în „Museul de anticităţi etrurice şi greceşti“ aflăm mii de vase, urne, statuette, reliefe şi alte obiecte interesante.

Acum întrăm în unul din cele mai imposante musee din Louvre, adecă în „Museul de sculpturi antice.“

Sala Cariatidelor, numită astfeliu după patru statue de femei, cari poartă tribuna salei, e plină de sculpturi mitologice. Această sală ne înteresează şi din punct de vedere istoric, pentru că ací şi-a serbat (în 1572) Enric de Novarra cununia sa cu Margareta de Valois, şi tot ací după 38 ani, pe când era rege şi purta numele Enric IV, fù asasinat de Ravaillac.

Tot în acest local decise Liga (în 1593) stêrpirea protestanţilor, iar după un an tot ací fură spânḑuraţi patru din conducătorii Liguistilor. — În sala Tibrului, numită astfeliu după o statuă colosală, ce represintă Tibrul, ne impune „Diana cu cerboaica,“ iar în sala gladiatoriului vedem pe aşa numitul „Gladiator borghes“ (de Agasias din Ephesos), cea mai perfectă dintre toate relicuiele sculpturei antice, pentru că în această statuă, aşa de bine e esecutată ecuilibristica luptătoriului în genere, şi în specie mişcarea fie-cărui muscul, cât statua este o minune de cunoscinţe profunde anatomice şi fisionomice.

(Va urma).

§. 14. De agendele, cari cad în competinţa ministeriului comun, se ţine întrebuinţarea veniturilor ţerei, administraţiunea supremă, cumpĕrarea, vinderea sau îngreunarea cu datorii a bunurilor fiscali; mĕsurarea contribuţiunilor şi a vămilor şi încassarea lor; darea concesiunilor pentru întreprinderile de drumuri ferate, de navigaţiune, cu vapoarĕ şi de alte transporturi, pentru institute de montanistică şi de credit şi societăţi de actii. De agendele ministeriului comun se ţin mai încolo toate afacerile comerciale politice, monopolul, regularea relaţiunilor între proprietarii de pămênt şi arendaşi, colonisaţiunea, servituţile bunurilor fiscale, întrebuinţarea pămêntului fără stăpân, suprema inspecţiune şi ordinea domenielor fiscale eclesiastice şi ale moşielor, regularea monetei, întroducerea mĕsurilor şi a pondurilor. În toate afacerile acestea ministeriul comun va procede în conţelegere cu ambele guverne.

Ciuma orientală.

Pericolul ciumei orientale, ce ameninţă populaţiunei europene, ne silesce şi pre noi a deschide o rubrică anume, unde vom înregistra toate scirile despre acest mare inimic al omenimei.

Ciuma este o boală epidemică-contagiosă, care se respândesce cu o iuţeală înfricoşată şi numĕrul celor, cari scapă cu viaţa din braţele ei este foarte mic. Ciuma cerceteazăacuma mai ales localităţile, situate la malul mărei oceanice, Africa de nord, Asia de vest şi Europa de sud. Cordonul rigoros şi carantena rigoroasă, sûnt preservativele unice, ce s'au dovedit ca cele mai potrivite. Este o eroare a crede, că după 150 ani acuma iară prima dată sûntem ameninţaţi de ciumă; boala aceasta se apropiase mult mai tare de noi în anii 1837 (în Odesa) şi în 1858 (în Bengazi, provincie în Tripolis —) în anul trecut ciuma s'a ivit la marea caspică. Cu toată vioiciunea comunicaţiei pe mare între Odesa şi Triest, Genova, Florenţa, Veneţia şi Marsilia, ciuma, în urma mĕsurilor rigoroase de carantenă, nu s'a ivit în aceste oraşe foarte impopulate; astfel şi de astă-dată putem nutrí speranţa, că rĕul se va fi respins prin aceleş mijloace. Pericolul ne poate amerinţa: 1. prin căile ferate, ce transversează Rusia şi Polonia; 2. prin căzaci şi alţi soldaţi rusesci, ce eventual trec prin România şi Bulgaria; 3. prin diferite provenienţe din Rusia, cu deosebire: pei, blane, epistole şi gazete.

„Magyar Polgar“ din Cluj aduse în ḑilele aceste scirea, că în Secuime, anume în Gyergyó-Ditró ar fi murit un om de ciuma orientală. Faima aceasta nu se adeveresce de loc; şi publicului i-se recomândă prin aceste a primí astfel de sciri înspăimêntătoare cu multă reservă, păstrând sânge rece şi nepermiţênd fantasiei unor oameni fricoşi a înfluenţa asupra liniscei sufletesci a oamenilor. Cu toate aceste, de sine se înţelege, guvernul are cea mai sântă datorinţă, a pune toate mijloacele de precauţiune în lucrare.

„Polit. Corresp.“ din Viena dto 24 Ianuarie c. n. ne însciinţează despre o conferenţă, ce s'a ţinut în ḑiua aceea acolo sub presidiul ministrului-president principele Auersperg. La conferenţă au luat parte representanţi ai guvernului germân şi unguresc, ai ministeriului de esterne, de interne, de comerciu şi de finance şi 3 doctori de medecină. S'a hotărît între altele:

1. Guvernul germân şi austro-unguresc să trămită cât mai curênd medici în locurile cercate de ciumă, cari să compună date despre epidemie, despre decursul acesteia şi să raporteze regulat la guvernele lor. Guvernului românesc să i-se rĕspundă la recercarea lui, că stă în voia lui, a se împărtăşí la trămiterea de esperţi medicali.

2. Representanţele numitelor guverne în Rusia sûnt a se provoca, să raporteze de loc, dar la toată întêmplarea cel puţin tot la cinci ḑile despre ori-ce observaţiune mai considerabilă. Aceeaşi datorie să o aibă şi consulatele din Orient.

3. Să se susţină şi să se întroducă şi în imperiul germân prohibiţiunea de import decretată faţă cu Rusia în anul 1878.

4. Călători din Rusia sûnt a se admite în teritoriul germân şi austro-unguresc numai sub condiţie, dacă pasporturile lor au adeverirea oficială, că acele persoane în restimp de 20 ḑile înaintea acestei adeveriri n'au petrecut în guvernamentele rusesci suspecte.

5. Efectele călĕtorilor, ce vin din guvernamentele suspecte sûnt a se desinficia.

Tot „Polit. Corres.“ raportează dto. 25 Ianuarie, că comisiunea sub presidiul ministrului-president Auersperg a continuat în ḑiua aceasta conferenţele sale, ce de ocam-dată s'au terminat. Comisiunea a hotărît:

Uumătoarele obiecte sûnt a se esclude dela importul din Rusia: Schimburi (rufe) necurăţite, haine întrebuinţate, şi trenţe, blănuri, pei, pei de capră şi de oaie, beşici, maţe, maţe sărate, peri, peri de porc, pene, icre, pesci, lână de oaie trebuie desinficiate înainte de a fi admise, asemenea epistole şi bancnote. Corăbii (vase) din porturi rusesci şi persoanele aflătoare pe acele sûnt a se supune unei revisiuni sanitare înaintea admiterei lor. — După împregiurări principiile statorite de comisiune sûnt a se aplica şi la provenienţele din ţĕrile Dunărei de jos. Guvernului românesc sûnt a se comunica hotărîrile aprobate şi este a se esprima aplicarea la conţelegere nemijlocită.

Alt-cum ministrul-president Auersperg în şedinţa senatului imperial din 25 l. c. respunḑênd la o interpelaţie a împărtăşit, că epidemia, ce se ţine a fi ciuma, grasează în 6 (şese) comune de lângă Volga şi pe insulele Volgei. Până acuma a isbutit mărginirea epidemiei pe lângă vatra epidemiei. Faimele despre erumperea epidemiei în Zaritzin şi Nişnainovgorod nu se adeveresc; epidemia n'a trecut încă preste cordonul pus de Rusia; epidemia în timpul din urmă chiar şi în marginile cordonului nu mai este aşa intensivă, şi ast-fel pericolul pentru monarchie nu este iminent; totuşi se vor statorí mĕsurile de lipsă, fiind cu putinţă, ca epidemia să nu remână mărginită pe lângă vatra epidemiei.

Societatea academică „România-jună“ din Viena.

„..... „România-jună“ are o menire strălucită. Ea a fost şi vrea să fie o sentinelă neclintită pentru a noastră tinerime, ici în ţerile străine. Eată cuvintele foarte semnificative, cari stau în fruntea raportului anual al VIII al acestei societăţi. A fost o ideă fericită, când studenţii români dela universitatea din Viena s'au hotărît a înfiinţa această societate. Deşí „România-jună“ nu este precum se esprimă raportul, „foculariul în care se oglindesc toate acele nisuinţe puternice culturale, politice şi naţionale, ce mişcă ţerile locuite de Români“ nici poetica „oasă recreativă în deşertul străinătăţii“, dar este la toată întêmplarea o societate de lectură şi de binefacere. Ea susţine un cabinet de lectură, membrii ţinací discursuri, declamaţiuni, cari se supun de alţi membrii la critică. Aceasta lucrare serioasă este urmată de „o şedinţă socială“, în carea musica naţională şi declamaţiunile comice joacă rola principală. O foaie umoristică „Ursica“ este adevĕrata espresie a acestor şedinţe sociale. Din averea sa modestă „România-jună“ dă împrumuturi la studenţi şi ajutorează prin stipendii pre studenţi seraci. Afară de aceste în fie care an prin arangiarea unui bal român splendid societatea tinde, a representa după cuviinţă neamul românesc în capitala Austriei. —

În anul espirat „România-jună“ a numĕrat 50 membri ordinari, 2 estraordinari, 23 onorari, 18 fundatori, 17 emeritaţi şi 9 binefăcători. Ea a ţinut 17 şedinţe, în cari s'au cetit elaborate de ale membrilor. În aceste şedinţe s'a ivit — nici că se puté altcum — şi cestiunea mult discutată a ortografiei. Conclusul, ce la luat societatea în aceasta causă, este cam cutezat. Nu era chemarea „României-june“ a decide cestiunea ortografică, cu atât mai puţin a stabilí principii nouĕ ortografice, ci simplu numai a se alătura la una sau alta din sistemele esistente. Literatura română (şiací nu este vorba numai de cestiunea ortografică) are astăḑi douĕ direcţiuni pronunţate. Una este representată prin Timoteiu Cipariu, Ioan Macsim, Treboniu Laurian, George Bariţ etc. etc. iar a doua prin Vasilie Alecsandri, A. Odobescu, Titu Majorescu, D. P. Hajdĕu etc. etc. — Acei „cari nu sûnt competenţi, a stabilí principii nouĕ de ortografie“ n'au alta de a face, decât a se alipí la una s'au la alta din aceste direcţiuni destul de bine pronunţate. A lua însă principiile scoalei lui Timoteiu Cipariu de basă şi a zidí apoi cu elementele aşa numitei „direcţii nouĕ“ este la toată întêmplarea, precum am ḑis mai sus, o întreprindere cutezată, carea duce la crearea unui sistem nou dar fără înţeles.

O lucrare interesantă şi folositoare a sĕvêrşit „România-jună“ în anul espirat şi anume „culegerea de date statistice“ despre numĕrul studenţilor români, ce se află la scoalele superioare (Universităţi) ale Europei. Deşí aceasta întreprindere foarte laudabilă acum odată n'a fost încoronată de succesul dorit, credem că „România-jună“ nu se va descuragia aşa uşor, ci va continua cu stăruinţă lucrarea începută. După conspectul publicat de societate, s'au aflat studenţi români (în anul scolastic 1878?) la academia montanistică din Chemnitz 3, la universitatea din Cluj 41, la institutul pedagogic din Gotha 1, la universitatea din Lipsia 5, la universitatea din Roma 3, la universitatea din Viena 77, la politechnicul din Zürich 17.

Simţul naţional, ce este nutrit de membrii societăţii se dovedesce între altele si prin serbarea ḑilei 3/15 Maiu. Despre aceasta serbare raportul societăţii se esprimă în următoriul chip: „În 3/15 Maiu, în memoria acestei ḑile însemnate din istoria Românilor, „România-jună“ în fie-care an arangiase o festivitate ocasională. În anul trecut însă oficiile competente ne-au interḑis aceasta sĕrbare oficială, şi din aceasta causă ací nu putem amintí mai mult, decât că tinerimea română ca atare şi nu ca societate a asistat la 3/15 Maiu la serviţiul divin şi parastasul celebrat de venerabilul părinte şi capelan castrens Sava Popovici, iar după aceea a făcut o escursiune la Hinterbrühl, unde s'au amintit reminiscinţele măreţe legate de aceasta ḑi memorabilă şi s'au esecutat multe piese naţionale.“

O singură parte slabă are societatea. Şi aceasta parte slabă este averea. Conform raportului cassariului societatea dispune cu 30 Septemvre 1878 despre un fond disponibil de 928 fl. 23 cr. v. a. (519 fl. 5 cr. v. a. în obligaţiuni şi 409 fl. 18 cr. în bani gata), despre un fond neatacabil de 4265 fl. 30 cr. (3239 fl. 60 cr. în obligaţiuni 100 fl. în losuri, 492 fl. 75 cr. în obligaţiuni private, 432 fl. 95 cr. în bani gata) şi despre un inventariu în valoare de 550 fl. — Averea totală corespunde unei sume nominale de 5743 fl. 53 cr. Venitul acestei averi dimpreună cu tacsele anuale ale membrilor este tare modest — d'abia ajunge suma de 500 fl.

Cu toate aceste spesele anuale ale societăţii represintă suma de 1598 fl. 57 cr. v. a. De sine se înţelege, că bilanţul prorocesce astfel timpuri grele în viitoriu şi dacă nu se află bărbaţi, precum s'au aflat şi în trecut, cari se spriginească societatea prin donaţiuni însemnate, ruinul ei economic este ca sigur. Sûntem convinşi, că publicul român nu va părăsí societatea, iar de altă parte avem firma speranţă, că societatea se va străduí din resputeri, a uşura publicului român sarcina şi'şi va micşora bugetul anual. — Scim noi apreţuí momentul representării în capitala monarchiei austro-ungară dar cu toate aceste spese ca: „chiria cabinetului de lectură 500 fl.,“ „susţinerea cabinetului de lectură 232 fl. 51 cr.,“ „arangiarea cabinetului de lectură 444 fl. 47 cr.,“ ni se par cam esagerate şi credem, că societatea deocamdată le-ar puté reduce fără nici o scădere.

„România-jună“ îşi încheie raportul sĕu cu următoriul apel cătră publicul român:

Fondul disponibil al „României-june“ e aproape de a fi consumat. Numai din acest fond se poate susţiné „cabinetul de lectură.“ Prin urmare aceasta scoală a tinerimei române din Viena e în pericul de a fi suspendată! Făr de cabinet de lectură însă viaţa „României-june“ e paralilisată — „România-jună“ e moartă!

Daţi-ne deci ajutoriul Vostru şi contribuiţi la crescerea bărbaţilor venitoriului, căci dându-ne nouĕ daţi naţiunei, şi ce poate fi mai mângăitoriu pentru Voi, decât dulcea consciinţă, de a Vĕ fi sacrificat denariul pe altariul naţiunei?

Nu uitaţi, că în „România-jună“ se oţelesce sîmţĕmêntul naţional al tinerimei, se lărgesc cunoscinţele literare — naţionale, se cristalizează caracterele, se înăduşesce egoismul, se dă impuls de a lucra pentru interese comune şi ideale şi astfel se disciplinează bărbaţi cu abnegaţiune personală pentru trebuinţele venitoriului!

Aveţi toate aceste în vedere şi nu lăsaţi să peară o scoală naţională atât de folositoare!

Dacă contribuenţii, cari au contribuit pentru un scop filantropic cer ca să se publice în mod esact contribuţiunile lor aceasta este o pretensiune aşa de justă, încât nimeni nici chiar un „szolgăbirău“ nu se poate opune ei. Din acest punct de vedere am pornit noi, când am publicat corespondenţa din Sălişte. Dl. pretor al Săliştei ne adresează în aceasta causă următoarea scrisoare:

Domnule Redactor! În jurnalul „Telegraful român“ care se redige de Dta a apărut sub titlul „Colecte pentru răniţi“ o corespondenţă nesubscrisă datată Sălişte în Decemvre.

De oare ce aceea corospondenţă nu basează pre adevĕr — Te rog Domnule redactor pentru deslușirea lucrului a da loc spre publicare următoarelor rênduri:

Nu aşi fi apucat peana în mână în causa aceasta, dacă corespondenţa menţionată ar loví numai în pretorele Săliştei, ca încreḑutul comitetului central, şi n'ar loví indirecte şi în persoana Domnului Vice-comite al comitatului nostru, pentru că fie-cine scie, că toţi pretorii au fost numai mijlocitori la adunarea de ofrande pentru răniţi şi ca atari au avut să primească numai dela comunele cercuali colectele făcute şi se le transpună Domnului Vice-comíte ca singurul conducător şi apoi tot Domnul Vice comite a fost şi chiemat să dee publicităţii pre oferenţii benevoli, ce a şi făcut. Dacă Domnul Vice-comite nu a putut da în publicitate toate blidele de cartofi şi de prune induse cu acurateţiă în listele comunelor — aceasta cred că nu e vina pretorelui cercului Sălişte.

Se vede însă, că Domnul concipiente şi seducător al bravilor Sălişteni şi-a uitat, că prin corespondenţa menţionată lovesce în Domnul Vice-comite ca singurul conducător al colectelor incurse iară nu în pretorelə cercului Sălişte — şi dênsul — concipientul — ca un om de puţın raison şi şod caracter a voit să dee Schach pretorelui fără să cugete, ca singur poate deveni prin astfel de trăsura schachmatt!

Nu înţeleg pre Dl. concipiente, care cunoasce din convingere propriă toată procedura observată de mine cu colectele incurse în cancelaria mea şi care încă şi-a putut cetí şi numele în foaia „Hermanstädter Zeitung“ — cum poate vení în aceasta causă pre chiară a me calumnia şi a mistifica lucrul, ba a se folosí în fantasia s'a rară de aserte de care nici când n'a fost vorba!

Fu n'am visat nici când, că pretorele cercului Sălişte voeşte a da socota în aceasta causă prin casină, din causă că numai atunci ar avé aşa ceva loc, când singur eram colectantele — pănă când însă on. primărie comunală a făcut singură colecta pentru răniţi, şi dacă eu ca pretore am asistat în persoana pre strada „Folteşti“ — aceasta am făcut — crede Domnule concipient — din alt îndemn şi nu ca Dta din îndemnul calumniei! Aşa numai se poate splica frumoasa sumă în bani şi frumoasa cantitate de diferite victuale, cu care mai întâiu în comitat, s'a presentat la Domnul Vice-comite comuna Sălişte!

Declar deci pre Domnul concipient et comp? de mueri simple şi ţin aceasta corespondinţă de un pasquill demn de peana şi caracterul Dlui concipient care nici măcar atât curagiu şi tărie n'a avut pentru asertele sale să 'şi de numele lui.

Spre mulţămirea dlui concipient şi comp? comunic, ca toate ofrandele adunate de comuna Sălişte pentru răniţi sûnt prompt înregistrate si s'a administrat Domnuluí Vice-comite sub Nrii. 2198 şi am făcut paşii de lipsă în privinţa aceasta şi la Dl. Vice-comite. Sûm convins că Ilustritatea Sa dl Vice-comite precum şi On. Primărie comunală Sălişte vor da satisfacţiunea dorită!

Sălişte în Ianuariu 1879.

Ilarion Muciu Urechie m. p,
Pretorele cercului,

Varietăţi.

* (Sciri dela curte). Clironomul Rudolf a ajuns în Dresda şi fu primit la gară de regele şi de principele George. Împĕrăteasa Elisabeta va călĕtorí la Irlanda şi se va reîntoarce numai la începutul lunei lui Aprilie la Viena.

* (Denumiri). Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune a aplicat cu o remuneraţiune anuală de 200 fl. pre vicariul gr. cat. Alecsandru Micu ca invĕţătoriu pentru instrucţiunea limbei maghiare la scoala primară de acolo.

Acelaş ministru a denumit pre ascultătoriul absolut de drepturi Iuliu Puşcariu de practicant în concept la ministeriul cultelor.

* (Mulţămită publică). Societatea de lectură „Andreiu-Şaguna“ a junimei dela institutul pedagogico-teologic din Sibiiu aduce mulţămită cordială domnului Simeon Popescu, profesor la institutul pedagogico-teologic archidiecesan greco-oriental din Sibiiu carele a donat în favorul bibliotecei aceleia 3 fl. v. a. şi cărticica „Ostaşii nostri“ de V. Alecsandri, d-lui Ioan Buzdug, administrator protopreesbiteral. carete a donat 2 fl. v. a. d-lui Mihail Gomboş jude comunal în Vidra şi d-lui N. Budac notariu cercual, cari ambii au donat câte 1 fl. v. a. asemenea domnului Vasilie Mateiu, paroch greco-oriental în Maros-Szent-György carele a donat o carte „cuvêntări bisericesci“ manuscript din anul 1678.

Mateiu Voilean m. p.
vice-president.

* (Bal). Junimea română din Arad invită prin comitetul seu arangiătoriu respective prin d-nii Iosif Botto, advocat ca president şi Dr. Lazar Petrovici profesor ca cassariu al acestui comitet la balul, ce se va ţiné Joi în 1/13 Februarie a. c. în Arad în sala otelului „*Crucea albă*“. — Biletele de întrare sûnt pentru familie 4 fl. v. a. şi pentru persoană 2 fl. v. a. — Ofertele generoase se pot tramite la adresa D-lui casariu Dr. Lazar Petrovici. Venitul este menit pentru alumneul institutului pedagogico-teologic român din Arad. —

* (Decoraţiuni românesci) Cetim în „Deutsche Zeitung“ din Viena (Nr 2536 din 24 Ian. a. c.) următoarele: Principele Carol din România a creat de când cu resboiul din urmă un numĕr mare de decoraţiuni şi medailii. Poate nici nu mai esistă în România o virtute, pentru care n'ar fi şi o distincţiune. Pentru ca însă secsul frumos să aibă şi el vre un folos principesa Elisabeta a creat „crucea Elisabetei. — Numĕrul ultim al „Monitorului oficial“ din Bucuresci aduce o listă de patru sute de dame care s'a decorat cu această cruce. Continuarea decoraţiunilor mai are încă să urmeze.

* (Pasapoartele) pentru călătorii în Bosnia şi Erţegovina se pot căpĕta de ací încolo numai dela ministeriul de interne.

* (Griveţul), un vênt îngrozitor suflând cu teribilitate în comuna Bania din comitatul Severinului a produs atâta zăpadă, încât mai mulţi pĕcurari, cari se aflară cu o turmă de oi mărişoară pe câmpul comunei sus memorate, debea 'şi au putut scăpa viaţa fugind în comună. Turma de oi însă fù acoperită cu zăpadă aşa, încât după desgropare debea s'au mai aflat vr'o 15 oi încă în viaţă. Aceste însă încă sûnt mai mult moarte decât vii.

* (Oraşul Londra), după cum spune o foaie englesă are o suprafaţă de aproape 704 miluri pătrate anglese. El conţine mai mulţi locuitori născuţi la ţară, de cât comiţiatele Deron şi Gloucester la olaltă (37 percente din toţi locuitori Londonulul nu sûnt născuţi chiar în London). La fie-care patru minute se nasce şi la fie-care şase minute moare unul. Oraşul se înmulţesce pe fie-care ḑi cu 205 persoane, pe an cu 75,000. Stradele au lungime 7,000 miluri angleze; în fiecare an se înfiinţează din nou 28 miluri angleze şi 9000 case noue. În portul dela London se află în fie-care ḑi câte 1000 de corăbii şi 9000 de marinari. Pe an se arestează câte 79,000 persoane. Străini în London se află mai mulţi de 100,000. London are mai mulţi Italiani de cât Roma, mai mulţi Evrei de cât Palestina, mai mulţi Irlandezi de cât Belfast, mai mulţi Scotieni de cât Aberdeen şi mai mulţi Celti de cât Cardiff. „T. L.“

* (Bismarck în Germania oprit). Clubul democraţilor din Londra aflând că foaia lor „Libertatea“ este oprită în Germania, numai decât a schimbat titlul foaiei şi a numit'o „Bismarck.“ Însă nice lui Bismarck nu i-a umblat mai bine ca Libertăţii; şi Bismarck fù oprit, de a fi cetit în Germania.

* (Ordinea oraşelor) celor mai populate, după raportul biroului statistic dela Londra, e următoare:

Londra cu 3,388,304 locuitori. Paris cu 1,988,806 loc., New-York cu 1,084,528 loc., Belin cu 1,019,620 loc., Philadelphia cu 776,118 loc., Viena 727,271 loc., 'Petersburg cu 669,741 loc., Bombay 644,405 loc., Glasgow cu 566,940 loc., Liverpool 532,681 loc., Manchester cu 530,765 loc, Kalkuta cu 459,535 locuit., Neapoli cu 457,407 locoit., Hamburg 406,104 loc., Madras cu 397,552 loc., Birminghan cu 383,117 locuit., Baltimore cu 335,000 loc., Buda-Pesta cu 319,530 loc., Dublin cu 314,666 loc., Leeds 304,948 loc., Amsterdam cu 302,266 loc., Shefield cu 289,537 loc., Roma 282,214 loc., Breslau cu 267,000 loc. Despre populaţiunea oraşelor mari din China şi Iaponia nu esistă nici o statistică.

* (America face minuni). — Se scrie din New-York că de multă vreme, a plecat din Sant-Francisco pentru Liverpool 80 de tone de miere (180,000 chilograme) şi espeduirea nu se mărginesce numai într'atât. Americanii au ajuns a produce miere prin mijloace perfecţionate în ştiubee de un nou sistem, fără a distruge nici fagurii nici albinele. Să estrage prin o ingenioasă întrebuinţare a forţei centrifuge mierea din faguri, cari pot ast-fel se servească din nou albinelor şi în acesţ timp inteligentele insecte aşteaptă într'o altă despărţire a ştiubeiului. După aceea să duc să strângă mierea de pe flori şi se reîntorc la vechii lor faguri, cruţânduli-se astfel osteneală de ai construí din nou.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 27 Ianuarie n. După ce au vorbit ambii raportori şi după ce principele Auersperg a declarat că în urma conferenţelor ţinute despre administraţiunea Bosniei guvernul este convins, că în scurt timp ţara va purta cheltuelile, s'au respins în camera austriacă toate propunerile cu privire la tractatul dela Berlin. Propunerea maiorităţii (încuviinţarea tractatului dela Berlin) s'a primit cu 154 în contra 112 voturi. Resoluţiunea lui Scharschmid fu primită în partea ei primă cu 149 contra 111 voturi, partea a doua fu respinsă.

Senatul primí o propunere pentru instituirea unei comisiuni de cincispreḑece pentru preconsultarea tractatului dela Berlin şi încuviinţa convenţiunile de comerciu cu Italia şi Francia.

Ambasadorul austriac din Petersburg telegrafează: În Wetljanca a avut loc în 20 şi 21 l. c. un cas de moarte, de atunci încoaci nu s'a mai întêmplat nici un cas nou. În alte localităţi nu s'au întêmplat îmbolnăviri nouĕ. Epidemia scade în intensitate. Faima despre erumperea epidemiei în Rusia este nemotivată.

Roma, 27 Ianuarie n. Un decret regesc dispune, ca vasele ce vin din porturile rusesci ale mărei negre şi assovice să se supună unei revisiuni sanitare şi unei desinfecţiuni stricte.

Bursa de Viena

din 24 Ianuarie n. 1879.

Acţiuni de credit	214	25
London	116	65
Argint	100	
Galbin	5	55
Napoleon d'aur (poli)	9	33
Valuta nóuă imperială germână	57	65

Economic.

Sibiiu, 24 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.40—6.20; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.50—5.10; Sĕcară fl. 3.60—4.—; Orz fl. 4.—: Ovĕs fl. 1.60—2.10. Cucuruz fl. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.50—2; Sementă de cânepă fl. 5—5.50; Mazere fl. 5—5.50; Linte fl. 10.—.11; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. .5—; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 23.—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—16.; Sĕu de Luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27.50—28; Săpun fl. 20.50—21; Fên 50 chilo fl. 0.90—1.0: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr.: pro chilo: carne de vită 33—44 cr.; Carne de viţel 32 —45 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 24—26 cr; oane 10 de 25 cr.

Braşov, 25 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fi 5—6.20.; Grâu sĕcăreţ fl. 4.40; Sĕcară fl. 3.90—4.20; Orz fl. 3.80—4.—; Ovĕs fl. 2.10—2.20; Cucuruz fl. 3.75; Mălaiu fl 5.45; Mazere fl. 5.50; Linte fl., 10.80; Fasole fl. 4—. Sĕmênţă de cânepă fl. 5.90— Cartofi fl. 1.90; pro chilo: carne de vită 40 cr., carne de porc 40 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu de bovine proaspet fl. 32; (pro 100 chilo: topit 48 fl.)

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Martie şi 3 Aprilie imob şi mobilelo lui Iosif Knall în Sibiiu (trib); în 31 Ian. imob. Mariei Trifa în Vaca (jud. cerc. Körösbánya); în 21 Februarie imob. Dnei Francisc Ütö în Egerpotak (jud. cerc. Sepsi-Sz. György); în 27 Febrnarie imob. lui Pavel Kun în B. K. Sz. Miklos (jud. cerc. Székelhid); în 5 Febr. şi 5 Martie imob. lui Iuliu Pap în Coloş-Monoştru (jud. cerc. Şomcuta mare); în 15 Martie şi 15 Aprilie imobil. Rosaliei Weer şi soţi în Codor (tribunal Dej); în 6 Februarie şi 6 Martie imob. lui Vasilie Făgădariu în Păucea (jud. cer. DSz. Mărtin); în 14 Februarie imob. Ilenei Cândea în Orăştie; în 14 Februarie imob. lui Sigismund Gal şi soţiei sale în Deva; în 14 Februarie imob. lui Gavrilă Benedicti în Tişchinţ (trib. Deva); în 11 Martie şi 11 Aprilie imob. rĕmasului după Ioan Hĕiuş în Kisfalĕu (tribunal Alba Iulia); în 6 Februarie imob. lui Dionisiu Hortopan în Sic (jud. cerc. Gherla) în 10 Februarie şi 13 Martie imobil. lui Şofron Itu Comşa în Comana de sus (jud. cerc. Făgăraş); în 31 Ianuarie imob. Dnei Danilă P. Horvath în Buia (jud. cerc. Mediaş); în 3 Martie şi 3 Aprilie im. lui Mihai Miess în Christian (trib. Sibiin); în 20 Eebruarie şi 20 Martie imob lui Adolf Müller şi soţiei sale în Selagiu.

Posta Redacţiunei.

Din protopresbiteratul Cohalmului. Este mai recomandabil a aduce relele cele descrii la cunoscinţa organelor competente pe cale oficioasă, decât pe cale jurnalistică. Jurnalistica nu este chemată a mijlocí comunicaţiunea între organe subalterne şi superioare. De altcum am primí cu plăcere sciri de un interes general din părţile D-Voastre.

Nr. 65 ex 1879 [4] 1—3

Pertractare de ofert.

Spre asecurarea recerinţei de 1024 metri cubici de lemne de ars pentru perioda 1879—1880 se va ţiné în 20 Februarie a. c. în cancelaria administratoriului Morotrophiului reg. ung. o pertractare de oferte. Tot acolo se pot lua la cunoscinţă şi condiţiuniie de licitaţiune în oarĕle oficioase de ante ameaḑi.

Ofertele în scris şi după lege timbrate împreună cu 200 fl. vadium au a se băga în ḑiuoa numită pănă la 11 oare ante ameaḑi, cu descriere lămurită, a cuantităţei, cualitaţei, lungimei şi grosimei lemnelor, asemenea sûnt de cele aduse pe apă, seau nu.

Oferte întârḑiate seau făcute după pertractare se vor refusa, şi cele nu în înţelesul acestei publicaţiuni făcute, nu se vor considera.

Sibiiu în 22 Ianuarie 1879.

Direcţiunea Morotrophiului r. ung.

Publicaţiune.

În comitatul Hunedoarei sûnt de ocupat 3 locuri de crâjmari, anume: în comunele *Ormindea*, lângă drumul ţĕrei, *Podele*, lângă drumul ţĕrei în apropiarea Bradului, şi *Sălisce* lângă Boiţa. — La toate 3 crâjmele se află Boltă şi Trafică de tăbac şi sare, şi se poate tăia şi carne. — Doritorii de a ocupa oare-care din acelea posturi de crâjmari trebue să scie vorbí românesce, şi are a se ofera la proprietariul George Bardoşi în Boiţa.

[2] 3—3

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 7. Sibiiu, Joi, 18 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Bilanț politic.

V.

Succesul cel cu legea pentru înarticularea națiunei și confesiunilor române, se pare, că pre unii dintre representanții Românilor de atunci i-a încuragiat prea tare, pre alții i-a făcut să creadă că au nisce mari daruri politice. Credința aceasta a născut în cesti din urmă convingerea, că ei sûnt harnici de a fi conducĕtori politici, iară curagiul celor dintâiu i-a făcut să fie mai cu puțin scrupul la votarea proiectelor ce li se presenta. Fără de causele aceste psichologice nu ne putem inchipuí neîngrigirea representanților Români din acele timpuri și ușurătatea, cu carea au negles legea electorală, care s'a presentat dietei ca proiect, s'a desbătut și subscernut spre sancționare și cu toate aceste a rĕmas proiect, și de altă parte iarăși nu ne putem esplica cum s'a putut vota de representanții poporului român, adoratori puternici ai autonomiei transilvane, d. e. strămutarea tribunalului suprem (curtea de casațiune) din Transilvania la Viena. Astăḑi se face multă paradă cu autonomia Transilvaniei chiar de acei cari la 1863/4 spriginiau astfel de centralisări indirecte, la Viena, din tot sufletul, ca să tăcem de mergerea la Reichsrath, carea încă învoalvă o reducere a legislațiunei autonome transilvănene. Atunci votau autonomistii radicali de astăḑi, ca bietul Transilvănean în cause apelate la instanța din urmă să se pună pe drumul de fer ce în țară lipsea încă și să meargă la Viena să apeleze.

Curagiul și credința despre care amintirăm mai sus fură esploatate de minune de sufletul cancelariei aulice transilvane, de bar. Reichenstein. Din intrigele semĕnate de acesta s'au născut înstrăinarea metropolitului Șaguna de dietă și a unora dintre membrii dietei de dênsul. Tot în timpul acela se trimeteau „popii“ la „molitvelnicele“ și „patrafirele“ lor și li se recomanda a se lăsa de politică, pentrucă politica numai era de nasul lor. La a cui adresă erau aceste îndreptate nu e de lipsă a spune. Când am întra în amenuntele evenemintelor de pe atunci, pe lângă atingerea prea tare a rănilor din trecut, am mai anticipa lucruri, cari se vor da publicității în curênd în opuri scrise mai pe larg. Pentru scopul acestor șiruri va fi de ajuns și atât pentru ca să ne putem esplica și mai bine cele ce au urmat mai târḑiu.

În luna lui Iuniu din 1865 a început a vestejí foarte repede sistemul sub care era adăpostită dieta Transilvaniei. În luna lui August în 28 dieta transilvană era desființată și la 1 Septemvre a urmat convocarea altei diete la Cluj pe basa articulului XI de lege din 1791, cu scop de a revedé legea de uniune.

Problema Românilor din Transilvania nu era ușoară. Românii se trezesc ca dintr'un vis, unii amăgiți, alții cu totul desamăgiți. Unii nu'și puteau esplica cum se poate, una ca aceasta, alții cari aveau și prevedere se veḑură desamăgiți față cu virtutea politică a Românilor din timpul dela începuturile luptei naționale. Orientarea pentru Români era acum un lucru foarte greu, pentru că suspiciunile ce se aruncaseră și se aruncau mereu asupra conducătoriului de odinioară clătinaseră încrederea aproape în toți Românii. Este lucru omenesc, ca rĕul să se respândească și să prindă și rădăcini mai îngrabă.

Metropolitul Șaguna, de și îl durea foarte de cele ce vedea că au resărit din desbinarea de sub decursul dietei desființate, veḑênd vehemența cu care era atacat din părțile care doară mai mult din nesciință decât din rea credință i invidiau conducerea, s'a retras, pronunțând memorabilele cuvinte: *Flere possem sed juvare non.*

Periculul înse devenea din ḑi în ḑi mai învederat și Românii transilvăneni erau chiămați acum să apere ce au fost câștigat mai nainte, pentru ori ce eventualitate. Asupra acestui punct însă au fost mari divergențe și adecă ca să spunem lucrul fără forme, în firea lui, era divergența: să apere Românii causa lor în dieta din Cluj s'au să o lase în mila sfântului până vor vení vremi mai bune?

Metropolitul Șaguna, veḑênd că chaosul nu se mai termină și că cei ce îl învidiau și indirect 'i protestau conducerea națională nu fac alta decât emit în lume idei pripite, fără a le reduce la o raționare matură și bine precugetată, auḑind numai văierări, dară nu un cuvênt măcar care să insufle cuiva o încredere durabilă; de altă parte veḑênd că rĕul e atât de mare încât și promisiunile de la locuri mai înalte în favorul Românilor erau în pericul, s'a pus eară în fruntea trebei, fiind urmat de toți deputații și regalistii români, câți se străcuraseră în dieta din Cluj: afară de unul!

De nou se înalță inima românească, deși în impregiurări foarte grele, când aude resunând din sala dietei celei de revisiune (1865) cuvinte românesci ca aceste:

„Tocma pentrucă sum om constituțiunal am venit la dieta aceasta, urmând convingerei mele propriu, ca să dovedesc că am și eu puțină pricepere de constituțiunalism, legalitate și consecuențele acestora. Bine, sûntem la dietă, cu toate că me vĕd silit a mărturisí, că modul în care este compusă această dietă nu este chiar constituțiunal și de aceea nici că'i sum amicul ei.....“

„De aceea doresc ca om constituțional ca înainte de a vorbí la object, să se înființeze o dietă pe basa constituțiunală...“

Aceste le ḑicea metropolitul Șaguna în conferența dietală din 1865, care a premers ședinței III. În ședința aceasta însă a surprins fericitul metropolit pe majoritatea maghiară cu un fulminante, care la început tratează cestiunea de dreptul public transilvan, ce dênsul susținea că culminează în I art. de lege al anului 1863/4, în decurs arată inicitatea basei pe care este conchemată dieta din Cluj și ilegalitatea acestei diete și încheie cu următoarea moțiune:

„Înalta dietă să binevoiască a vota către tron o adresă prea umilită cu rugarea, ca Maj. S. c. r. apostolică să se îndure,

1) a sancționa legea electorală prelucrată constituționalmente prin dieta anului 1863 și 1864 la propunerea regească și ascernută spre prea înalta sancționare;

2) a conchema apoi pe basa acestei legi electorale dieta spre pertratarea propusețiunei regesci privitoare la revisiunea articolului întâiu de lege din 1848, despre uniunea Ardealului cu Ungaria“.

Majoritatea maghiară a dietei, aflăm într'o corespondență din acele timpuri, a rĕmas înmărmurită și amuțită încât puteai auḑí o muscă sburând prin sala dietei, atât de cu putere a fost asupra maiorității maghiare tunetul român. Românii cari au luat parte la acea dietă își au făcut datoria, spriginind cu discursuri bine motivate moțiunea fericitului metropolit. Însă ce folos; căci n'a trecut mult, nici anul și unii chiar dintre acestia s'au făcut necredincioși actului subscris de dênșii, adecă adresei române pe basa propunerii citate, bătând păstoriul național pentru ca națiunea să se resfire în toate părțile. Și toate aceste din causă, — să ni se permită de astădată o espresiune neobicinuită în coloanele noastre, — pentru că nu se puté vedea îndată succesul așa după cum se ḑice, că pretindea Țiganul să 'și vadă sărindariul.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Ianuarie.

Valurile desbaterei în senatul imperial din Viena s'a așeḑat. Cu o mică maioritate, tractatul dela Ber-

---

FOIȚA.

Espozițiunea dela Paris.

VI.

Parisul monumental.

Piața Bastillei și columna Iuliană. — Piața și columna Vendôme. — Louvre și Tuileries: Arcul de triumf și ruinele. — Museele Louverului: în specie artefactele Egiptului, Assiriei și Phoeniciei, museele de sculpturi și de picturi. — Ceva despre viața socială în Paris.

(Urmare).

În sala Minervei se află „Pallas de Velletri,“ adecă cea mai imposantă statuă, ce a avut'o Minerva în anticitate, și tot ací vedem renumita statuă: „Venus iese din scaldă.“ Într'altă sală ne surprinde statua musei tragediei: „Melpomene,“ carea pentru frumseța încrețiturelor hainelor sale este una din cele mai însemnate sculpturi din Louvre. Dar culmea tuturor artefactelor lumei este renumita statuă „Venus de Milo,“ aflată fără mâni între ruine în Grecia; fața acestei statue este o minune în sculptură, pentrucă, deșí este de marmoră, ea esprimă cea mai frumoasă armonie de demnitate spirituală și de sensualism nobil. În celelalte sale ne-au mai atras atențiunea: „Hercules cu fiiul seu Telephos și lângă dênșii Hinduana (carea nutrise pe Telephos în copilărie),“ apoi sarcofagele splendide ale împĕraților romani, specialminte un sarcofag grandios decorat cu sculpturi, ce în 4 scene înfățișază „Resbunarea Medeei,“ adecă: Glauca capĕtă la cununia sa o haină înveninată dela copiii Medeei, veninul își face efectul și Glauca se ridică de pe culcuș consumată de dureri mortale, pe când tatăl ei remâne încremenit la vederea acestor suferințe, Medea își ucide copiii, Medea dispare pe o căruță trasă de bălauri.

Numele autorilor acestor opuri antice de renume universal sûnt în cea mai mare parte necunoscute.

În „museul de sculpturi din evul mediu“ brilează statuele de Anguier, Gaujon și Pilon, cari glorifică viața regilor și reginelor Franciei, și preste toate se înalță statuele celebrului Michel Angelo, specialminte grupa minunată ce representă „Captivii;“ iar în „Museul de sculpturi moderne“ se destinge între toți artistii Puget, pe carele Francezii îl numesc „Rubensul sculpturei și Michel Angelul frances;“ grupa sa: „Perseus eliberează pe Andromache“ este de o perfecțiune și frumseță estraordinară, asemene „Amor și Psyche etc.“

Mai esistă multe musee, ce însă le înșir numai nominal; museul de chaleografie sau de gravuri, museul de bronze, de marină, museul japanes, chinez și museul renascerii etc. Dar cel mai interesant dintre toate museele Louvreului este „Galeria de picturi,“ carea dimpreună cu museele de sculpturi formează splendoarea acestor colecțiuni imense. Toate scolile de pictură, toate direcțiunile și epocele acestei celei mai atrăgĕtoare dintre artele belle, sûnt representate într'o abundanță amețitoare. Deci acela, carele a petrecut numai câte-va oare în aceasta galerie colosală, cum ar puté fi în stare de a compune un conspect general, fie acesta cât de mare, asupra miilor de picturi ce toate's alese și mai toate's cap de opere! Din aceasta causă eu acum nu pot face alt ceva mai bun, decât numai să amintesc nominal pe unii din cei mai celebri pictori ai diferitelor scoale precum și câte unul din tablourile cele mai renumite, iar scopul acestui resumat de tot concis nu este altul, decât numai a întroduce pe acei onorați lectori, cari încă n'au avut ocasiune se cerceteze o galerie de picturi clasice și astfel să studieze practice prestațiunile admirabile în arta de pictorit, ḑic: a'i introduce cel puțin în cunoascerea nominală a celebrităților de pe terenul picturei.

Între operele scoalei italiane ne impune înainte de toate cea mai mare icoană a galeriei: „Nunta dela Cana“ de Paolo Veronese, un tablou gigantic, înalt de 7 și lat de 10 m, al cărui preț face un milion de franci, poate pentru că persoanele depinse pe acest tablou sûnt cei mai renumiți contemporani ai autorului: Carol V, Sultanul Soliman I, Francisc I, Eleonora de Austria regina Franciei etc. Admirabile mai sûnt:

lin s'a încuviințat. După ce a vorbit vorbitorii generali contele Coronini (pro) și Dr. Sturm (contra) a luat cuvêntul dep. Suess ca raportor al maiorității și în sfêrșit dep. Herbst ca raportor al minorității. Urmând votarea, propunerea lui Pacher (a se trece la ordinea ḑilei) se respinge cu 203 contra 58 voturi; propunerea lui Dunajewski (a se lua tractatul simplu la cunoscință) prin votare nominală se respinge cu 181 contra 90 voturi (ministrii au votat pentru propunere); propunerea minorității (încuviințarea motivată a tractatului) representată prin Herbst se respinge cu 172 contra 78 voturi; propunerea maiorității (încuviințarea simplă a tractatului) prin votare nominală se primesce cu 154 contra 112 voturi. În sfêrșit s'a primit și partea primă a resoluțiunei lui Scharschmid.

Precum ne spune „Bud. Cor.“ guvernul român a dat prin o notă declarația, că acceptează în principiu propositiunile guvernului unguresc în causa imbucărilor drumurilor de fer. În urma acestei declarațiuni guvernul ungurese a trimis guvernului român proiectul unei noue convențiuni rugându'l a-și da cât mai în grabă părerea, de oare ce încheierea convențiunei recere oare-cari dispositiuni legislatorice, ce reclamă un timp mai îndelungat.

„Nordd. Allg. Ztg.“ desmințesce scirea, că consiliarul intim de legațiune Iasmund va pleca la București ca representant diplomatic și adauge, că trimiterea unui agent diplomatic la București atârna dela condițiuni, cari până acum nu s'au împlinit.

În Francia crisa continuă. Se vorbesce că Mac-Mahon ar fi declarat în consiliul de ministri, că în cestiunea comandelor militare nu-și va schimba părerea, mai bine demisionează.

În Constantinopole s'a tulburat iarăși populațiunea. Conjurațiuni peste conjurațiuni a căror sfêrșit este destituirea unui sau altui pașă. În privința tractatului de pace între Rusia și Poartă spune „Pol. Corr.,“ că părțile contrahente s'ar fi unit în următoarele puncte: Despăgubirea de resboiu, 170 milioane ruble, se va plătí în rentă de hârtie. Despăgubirea pentru prisonerii turcesci se va socotí numai până la încheerea tractatului dela Berlin; deșertarea Traciei are se urmeze 6 septămâni după încheerea acestui tractat. „Pesti Naplo“ colportează scirea, că ambasadorul Austriei la Constantinopole contele Zichy va fi înlocuit prin Kallay.

Proiectul de lege,

pentru instrucțiunea obligătorică a limbei maghiare în scoalele poporale.

În numĕrul 3 din anul curent al st. jurnal „Telegrafului Român“ s'a publicat un proiect de lege, pe care ministeriul reg. ung. intenționează a'l presenta dietei spre al ridica la valoare de lege. Acest proiect privesce instrucțiunea obligătorică a limbei maghiare în scoalele poporale din Ungaria și pe cât de nevinovat apare el după puținele cuvinte ce 'l întroduc pe atât de periculos este el pentru toți cetățenii nemaghiari din Ungaria și cu deosebire și pentru noi Românii, căci el cuprinde nu numai un nou atentat asupra egalei îndreptățiri a naționalităților din Ungaria, ci jignesce chiar în modul cel mai dureros interesele limbei noastre naționale și autonomia confesiunei noastre, garantată prin legea fundamentală a statului ungar.

În fața unui pericul atât de iminent este datoria publicisticei în prima linie, a combate în contra unei astfel de încercări funeste a celor dela putere și a arăta relele urmări, ce poate avé pentru țara întreagă o jignire atât de bruscă a intereselor celor mai legitime ale maiorității populațiunei din Ungaria.

Ce intenționează regimul, resp. Maghiarii prin acest nefericit proiect, pe care aḑi mâne poate îl vor ridica la voloare de lege? În rêndul prim, după cum spune apriat proiectul, ca toți cetățenii statului, fie ei de ori ce naționalitate, să aibă rara fericire de a sci după vr'o câți-va ani cetí și scrie bine limba statului, ori simt, ori nu simt ei inșiși trebuința după aceasta fericire. Al doilea scop, destul de rĕu mascat, ca cine-va să nu'l cunoască, este: ca pe această cale să câștige limbei și literaturei maghiare prin mijloace artificioase, în detrimentul celorlalte limbi din patrie, o supremație nemeritată și astfel se prepare cu încetul pe locuitorii nemaghiari din Ungaria, pentru maghiarisare, o utopie după care mult își bat capul confrații nostri maghiari.

Scopul arătat aevea ne dovedesce de nou, că Maghiarii sûnt rĕi cunoscĕtori în materie de psichologie și pedagogie, iar scopul mascat ne dovedesce, că ei sûnt tot așa de rĕi cunoscĕtori în materie de istorie și politică. Succesele momentane, dobêndite de ei până acum pe terenul politic, fiind numai succese părute, nu înse adevĕrate și durabile nu desmințesc adevĕrul celor afirmate.

Rĕi psichologi sûnt Maghiarii nostri, dacă cu o nepăsare suverană nebăgând în samă legile naturale ale desvoltării spiritului individului și al popoarĕlor, cred că vor puté trage o dungă preste acestea legi eterne spre a impune prin forță cetățenilor nemaghiari iubirea și aplecarea spre limba lor maghiară; viața simțĕmintelor este tocmai acea parte a vieții spirituali asupra cărei mai puțină influință poți câstiga prin forță. Și la individ ca și la popoarĕ simțĕmintele de iubire și aplecare unul spre altul se pot cultiva numai prin o purtare cu iubire, care crută legitimele aspirațiuni ale aceluia, asupra cărui voim să dobêndim oare-care influință. Cumcă purtarea Maghiarilor față de noi nu a purtat și nu poartă acest criteriu, ci din contră criteriul urei și dujmăniei, cine o va puté nega, care a privit cu ochii deschiși modul cum au pus ei în lucrare legea despre egala îndreptățire a naționalităților din Ungaria, și modul cum au respectat ei autonomia bisericei noastre garantată prin lege?!

Pe cât de rĕi psichologi sûnt confrații nostri Maghiari, tot atât de rĕi pedagogi sûnt, cu toate că ei fac foarte mult svon cu progresele dobêndite de ei pe câmpul instrucțiunei publice. Nu tot ce strălucesce e aur, și adevĕratul progres în cultură nu consistă numai în numĕrul relațiunei mare al copiilor ce umblă la scoală și sciu puțin cetí și scrie, ci mai cu samă în înmulțirea fondului de idei sătoase și de cunoștințe folositoare în capetele acelor copii, fiitori cetățeni a-i statului. Acei cari au avut ocasiune a cunoasce elevi dela diferite institute, se vor fi convins că în timpul erei noastre constituționale ungare, tocmai elevii dela institutele de stat nu rangiază între cei dintâiu pentru că la aceste institute pare a se căuta mult prea mult la idea maghiarismului, și numai în linia a doua la scopul adevărat al institutelor de invețământ. Mijlocul cel mai proaspăt, ales de Maghiari, pentru respândirea culturei prin întroducerea limbei maghiare ca obligătoare în toate scoalele poporale ne ilustrează de nou acest fapt. Pentru realisarea dorinței lor de predilecțiune ei jertfesc binele și progresul comun. Căci ce poate fi alta de cât o împedecare a imbogățirei fondului de cunoștință folositoare la copii, o împedecare a progresului, când frații Maghiari vor să ceară prin lege ca copii de țĕran în 4—6 ani, cât petrec în scoala poporală, să învețe atâta maghiaresce în cât sĕ poată cetí și scrie, va să ḑică să scie bine aceasta limbă? Pentru a ajunge la perfecțiunea cerută de proiect se înțelege, că este neapărat de lipsă a se înmulțí în mĕsură neproporționată oarele de limba maghiară și a se reduce oarele menite pentru celelalte obiecte.

Cugetând la scoalele cele multe sătesci unde din causa lipselor celor nenumĕrate ale poporațiunei nu se poate ținé scoală de cât numai iarna sau numai înainte de ameaḑi, trebue să mărturisim, că prin faimosul proiect al regimului nostru, puținele oare menite pentru îmbogățirea fondului de cunoscințe folositoare, se vor reduce întratât încât elevii acelor scoale după ce vor eșí dintr'ênsele nu se vor alege cu alta, de cât cu nisce pene maghiare, sub învĕlișul cărora va sta ascunsă ignoranța cea mai deplorabilă. La aceste trebue să mai adaugem încă și altă împregiurare; învĕțarea unei limbi străine, numai atunci se poate face cu oare-care succes, când cine va cunoasce de ajuns limba sa maternă; cum vor învĕța însă elevii nemaghiari ai scoalelor sătesci limba maghiară, ca să o poată cetí și scrie bine, când ei în timpul cel scurt de 4—6 ani, abia sûnt în stare să-și învețe de ajuns limba lor maternă! Bărbații de scoală ai altor națiuni se plâng și cu drept cuvênt, de încărcarea prea mare a scolarilor cu multele obiecte de învetământ, și caută căi și mijloace spre a ușura sarcina cea prea grea pentru umerii cei slabi ai copiilor frageḑi de 8—14 ani; la noi e lucru întors.

Ce le pasă Maghiarilor de psichologie rațională, de pedagogie modernă; ei sciu una; limba maghiară mai pre sus de toate, dintr'altele apoi „pereat mundus,“ numai să peară pe maghiarie și toate sûnt bune; cultura adevĕrată a cetățenilor statului, o cultură dela care chiar statul ar trage folosul cel mai mare, pentru ei este lucrul de a doua mână, față cu visul lor de predilecțiune: maghiarisare.

Rĕi psichologi și rĕi pedagogi dar și rei politici sûnt frații nostri Maghiari. Ei cugetă să pregătească prin astfel de mijloace desperate calea spre absorbirea naționalităților nemaghiare din Ungaria dar: „Vana sine viribus ira.“ In orbia lor ei uită chiar de preceptul întemeetorului statului ungurese care a ḑis memorabilele cuvinte: „unius linguae imperium imbecile,“ uită de chiar trecutul lor propriu, care este caracterisat prin lupte continue pentru conservarea naționalității și limbei lor amenințate în esistență prin limba latină și germână. Precum tendențele acele de desnaționalisare au adunat pe Maghiari în jurul paladiului naționalității și limbei lor, așa și pre noi ne va aduna tendența de maghiarisare cu atât mai mare ardoare în jurul paladiului limbei și naționalității noastre amenințate, și resultatul a bună samă nu va fi la noi altul, de cum a

---

„Sânta Familia“ de Rafael, — „portretul unei Dame“ de Lionardo da Vinci, la care artistul lucrà patru ani întregi; — „Incoronarea lui Isus cu cununa de spini“ de Tizian, una din cele mai grandioase picturi, pentrucă fisionomiele persoanelor agende ilustrează cele mai diverse caractere; iar între celelalte picturi se mai disting operele următorilor artisti renumiți: Corregio, Romano, Reni, Mantegna, Gozzoli și Lippi.

In scoala germană, carea este relativ rĕu representată, esceleză numai: icoanele de Dűrer și Holbein jun. și apoi „Isus înaintea lui Pilat“ de Wohlgemuth.

Mai mult decât cea germână bilează scoala niederlandesă (flandrică și holandesă), pentrucă după cum se scie în țerile de jos pictura totdeauna a fost în mare floare și 'șia câștigat cel mai mare renume. Cine d. e. n'a auḑit sau n'a cetit despre Madonele de Rubens?! — Galeriele Louvreului conțin o mulțime de icoane originale de Rubens, ce ilustrează cele mai diverse sujete; iar splendoarea tuturor operelor acestui principe al picturei sûnt circa 25 tablouri gigantice, prin cari se glorifică viața Mariei de Medici, a bărbatului ei Enric IV și a copiilor lor. — Imposante mai sûnt: „Rinaldo și Armida,“ apoi „Madona cu copilul“ de van Dyck; — „Ângerul Rafail părăsesce pre Tobia“ de Rembrandt; — „Fiul risipitor de Teniers“ și Telălița satului“ de Dou. — Alte celebrități din această scoală mai sûnt: Van der Helst, van Eyek, Terburg și Ravenstein.

Scoala spaniolă are numai doi pictori de renume european: Velasques și Murillo, și splendoarea acestei scoale este tabloul: „Concepțiunea Maicei Domnului“ de Murillo, o icoană cumpĕrată cu 615,000 fr.!

În fine între picturile scoalei franceze esceleză: tablourile mitologice și bisericesci de Lesueur; — scene din resboaiele lui Alesandru cel mare de Lebrun; apoi „Răpirea Sabinelor“ și „Jidovii adună mana îndeșert“ și altele multe de renumitul Pousin: — portretele istorice de Rigaud; — „Isus alungă pre neguțători din templu“ de Juvenet; — „Reîntoarcerea fiiului perdut“ de Greuze; — regiunile romantice de Vernet; — „Dreptatea și resbunarea divină persecutează crima“ de Prudhon; — „Sabinele“ de David și multe alte tablouri de: Delacroix, Delaroche, Gerard, Fleury, Jonffrcg, Guerin etc.

Preste tot museele din Louvre așa sûnt de grandioase, cât sûnt convins, că d. e. toate museele Vienei la olaltă sûnt numai un pigmeu față de colosalul Louvre. Interesant este a întimpina în fie-care sală din Louvre artisti diferiți, femei și bărbați, cari copiază originalele, ce se păstrează ací. Dacă apoi considerăm, că în fie-care ḑi mii de oameni visitează salele Louvreului, iar dumineca de mulțimea visitătorilor din cele mai inferioare clase ale populațiunei — abia aflăm loc să putem vedé ceva, după cum o pățirăm și noi la Versailles și dacă considerăm, că frecuentarea museelor de arte nobilitează și perfecționează gustul, — atunci putem înțelege, pentru ce în Francia, și așa ḑicênd numai în Francia, artele belle au pĕtruns în toți ramii vieței sociale. Numai Francezul specialminte Parisianul, fie cât de sĕrac și de ori-ce ocupațiune, este însuflețit pentru tot ce e artă; pre când din contră în Viena d. e., unde am petrecut circa 2 sĕptĕmâni, m'am convins din conversațiunea cu cunoscințele făcute în restaurațiune, că foarte mulți Vienezi, cari — nota bene nici decum nu se țin de plebe, mai bine cunosc nenumĕratele cărcime „Zum Heurigen“ și mai bine sciu adresa acestora, decât sciu unde se află cutare și cutare museu, pe care firesce nu l'au cercetat nici când! Afară de acea în Francia copiarea originalelor din musee este o permisiune generală, pre când d. e. în München, până mai în anii din urmă, sub pedeapsa de a fi oprit pentru totdeauna dela cercetarea museelor, nu era iertat nimĕnui, de a face nici măcar schițe, când respectivul se afla încă în museu!

(Va urma).

fost el la Maghiari. Neadevěrul şi lucrarea în contra legilor naturei totdeauna s'au resbunat şi se va resbuna fără indoială şi în contra acelora, cari binele şi progresul ţerii întregi, îl jertfesc unei idei rěu înţelese; naţiunei maghiare de stat. Cu mâhnire trebue să căutăm noi nemaghiarii la această nouă încercare, a regimului constituţiunal unguresc care una câte una ne nimicesce speranţele ce le-am avut faţă cu statul constituţional unguresc şi cu durere căutăm la viitoriul, care stând lucrul astfel, nu ne va afla atât de uniţi unii cu alţii, precum vor cere poate grelele încercări la cari vom fi espuşi. Nu nouě însă să ni se impute rěceala aceasta, ci acelora cari prin dispoşiţiunile lor nechibzuite departă pre cetăţenii statului unii de alţii.

Noi Românii, şi sub alte şi poate mai grele încercări nu am denegat niciodată a pune puterile noastre în serviţiul statului şi aḍi dacă, pe lângă toate protestele noastre, proiectul amintit de lege se va presenta, şi precum se poate prevedea se va primí de maioritatea dietei, ridicându-se la valoare de lege, nu vom lăsa, ca la cas de lipsă să sufere patria pentru greşala unora dintre concetăţenii nostri. Noi ne vom da la o parte, vom lăsa să treacă acea furtună ameninţătoare preste capul nostru, precum au trecut şi multele furtune grele din trecut şi în urma urmelor, sûntem de firma credinţă, că nu noi vom fi cei absorbiţi. Cu cât va fi mai mare încercarea cu atât mai mare va fi alipirea noastră cătră limba şi naţionalitatea ameninţată, şi ce n'au succes altor popoarě mult mai înaintate în cultură, de sigur nu va succede nici Maghiarilor în secolul nostru, numit cu drept cuvênt al egalei îndreptăţiri al libertăţii, al naţionalităţii. Poate că regimul nostru constituţional în punerea în lucrare a legei votate de dietă să ne mărginească şi mai mult puţinul ce ni'l mai lasă tecstul legii, poate să ne scoată chiar, cu vătămarea legei pentru autonomia noastră confesională, din cele mai multe scoale confesionale şi să ne întroducă învěţători străini, — un unghiu tot ne mai remâne, unde nu va străbate nici o putere lumească, — inima noastră. Aici vom conserva pănă la timpuri mai favorabile sfânta scânteie a iubirei de limba noastră naţională. Şi în toate încercările ne vom mângăia cu bardul epocei de renascere al Germânilor, cu Arndt care ḍice: *„Der Gott, der Eisen wachsen liess, der wollte keine Knechte“* şi aplicând aceste la împregiurările noastre vom ḍice şi noi: „Dumneḍeul care a dat popoarělor Ungariei diferite limbi, diferite naţionalităţi de sigur nu voiesce, ca limba noastră, naţionalitatea noastră să devină sclavă limbei şi naţionalităţii maghiare.“

Un învěţător.

Ciuma orientală.

„Montags-Revue“ din Viena însciinţează dto 26 Ianuarie c. n.: Měsurile, ce s'au hotărît în conferenţa sanitară, sûnt deocamdată de natură provisorică, de oare-ce în comisiune a prevalat părerea, că primejdia n'ar fi iminentă. Dacă însă s'ar arěta, că boala câştigă teren, atunci sûnt pregătite cele mai rigoroase měsuri sanitare. Cu deosebire poate fi privit ca un ce sigur, că în casul acesta se va pune un cordon militar rigoros la graniţa germână şi austro-ungurească, cu acel mandat strict, a nu lasa să treacă absolut nimica, nici oameni nici animale nici transpoarte de ori-ce soiu. Delegatul prusian, consiliarul intim Dr. Finkelnburg, care a părăsit Viena ieri sara, a declarat aici cu firmitate, că Germania ar fi hotărîtă, a pune un cordon militar de 80,000 soldaţi pentru închiderea ermetică a graniţei, şi că pentru acest sfêrşit ordinul de mobilisare ar fi deja pregătit întocmai ca şi pentru cas de rěsboiu. Afară de aceasta la graniţă au a fi construite barace de lemn pentru carantenă. Din comisiunea sanitară se mai raportează între altele: O observare interesantă a făcut delegatul unguresc. In deobşte se presupunea, că boala mai cu samă preste Galiţia ar puté fi importată în Austria. Delegatul unguresc însă împărtăşì, că în tot anul o mulţime de drotari din Slovăcia ar migra la Astrachan, unde'şi cumpěră obiecte mici sau sěvêrşesc munca lor îndatinată, pentru care ei primesc în schimb şofranul, ce cresce în Astrachan şi la ei acasă e foarte căutat. Pe această cale ciudată boala încă s'ar puté importa.

România încă a început a lua měsurile de lipsă pentru combaterea primejdiei provenitoare din eventuala apropiere a ciumei orientale de hotarele sale. Se anunţă adecă din Bucuresci dto 26 Ianuarie, că medicii Capsa şi Felix călětoresc în aceea ḍi conform unui mandat al guvernului românesc la Viena, spre a se conţelege acolo despre měsuri comune împrotiva ciumei. Un al treilea membru al consiliului sanitar se duce în Rusia, pentru a studia epidemia la vatra sa.

Încât pentru lăţirea ciumei în guvernamentul Astrachan „Monitorul“ rusesc aduce scirea, că după raportul guvernatorului din Astrachan dto 22 Ianuarie c. n. în colonia Stariza dela 17-lea l. c., iar în Prişib, Nicolsc, Udaci şi Mihailovsca de 12 ḍile încoace nu s'ar fi mai ivit îmbolnăviri nouě.

Cu prilegiul acesta împărtăşim cetitorilor nostri după „Deutsche Zeitung“ din Viena că, deací pănă la Astrachan n'ar fi îndepărtarea mare, căci vatra ciumei s'ar afla la o distanţă de numai 4 (patru) ḍile dela hotarele monarchiei noastre.

Despre caracterul ciumei orientale mai adaugem după „Wiener medicin. Wochenschrift“: „Pănă când ţine frigul, se va susţiné ciuma, după aceea însă ea va scădé, căci se scie din esperienţă, cumcă cu începerea temperaturei mai călduroase boala aceasta scade şi dispare etc.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

„De sub poalele munţilor apuseni“ în Ianuarie 1879. Tot numai lucruri triste ve anunţăm dle redactor din părţile aceste — de sub poalele munţilor apuseni — ne avênd pentru astădată lucruri mai îmbucurătoare pentru jurnalistică.

Lumea, respective poporul e umplut de groază, b'a e îngrigit foarte de un viitor trist, ce şi'l prevede, şi care se poate prea uşor deduce din apăsările ce se manifestează pe aici şi giur neîntrerupt mai în toate ḍilele, — căci, nu sûnt destul de apăsătoare, ci torturătoare chiar: esecuţiile ḍilnice, cari storc fără cruţare bietele familii de tot ce au mişcător şi nemişcător; nu e destul că se pemnorează în unele comune şi pănă la o mie vedre de vin pentru contribuţia restantă carea se urcă mai în fie care comună la miii; nu e destul că se vinde în piaţă cu toba câte un şir de buţi cu vin pentru un preţ bagatel de 26 cr. vadra, (ḍî: doueḍeci şi şase) mult pănă la 50 cr., b'a se mai adauge cătră toate aceste esecuţii acum şi esecutarea tacselor venitelor de dijmă, a cărora încasare, în urma unei ordinaţiuni ministeriale se începe încă cu anul 1869, aşa dară acum e silit bietul popor a solví erariului deodată pe 10 ani sub încungiurarea esecuţiei deja întreprinsă cu multă diligință şi asprime din partea esecutorilor anume ordinati spre acest scop. Acum se nasce întrebarea: că ce face bietul popor în mijlocul acestor împregiurări fatale? iată ce face, el (poporul) e gata a părăsí şi a sista mai bucuros continuarea lucrării viielor, dacă înaltul ministeriu nu va fi aplicat cel puţin a concede solvirea competinţei erariale cu începutul anului curent 1879 căci: a silí astăḍi pe bietul popor stors pănă la măduă de anii cei sterpi de mai nainte e o împosibilitate; mai mult: ar fi chiar o întreprindere prea greşită a în. ministeriu, care ordinează d. e. a se esecua dela N. N. o tacsă de dijmă de 60 fl. v. a. pe când bietul om n'are avere mişcătoare nici de 10 fl. v. a.; un altul are se solvească o tacsă de 200 fl. v. a. are şi avere de acesti bani; averea lui însă constă din 4 vaci, car şi plug, pre aceste dacă i le vinde, urmarea va fi: că bietul om numai are cu ce 'şi lucra pământul, şi apoi cine nu scie: că dacă nui pâne şi mălaiu, nu se va lucra nici viia rescumpărată în modul de mai sus, dar nu se va puté solví nici contribuţia agrilor părăsiţi şi remaşi neproductivi din lipsa vitelor cornute. Poftim, atunci ce a câstigat erariul? se înţelege de sine că a perdut, dar a perdut nu numai erariul, ci a perdut mai mult (a perdut tot) bietul econom, remâind la sapă de lemn cu familia lui întreagă. Săracă lume de de pradă!

În comuna Benic (tot cercul Aiudului) un om are mai multe jugere viiă, după cari are se solvească la erariu 900 fl. v. a. (ḍî: nouă sute), dar omul fiind încurcat de mai nainte cu alte datorii, şi fiind în mai multe rênduri esecuat, astăḍi numai dispune nici de cea mai mică avere, şi ca atare neavênd de unde solví erariului tacsa enormă de 900 fl. acele jugere de viie stau părăsite şi nelucrate de nimenea! Această întêmplare 'mi o enară în ḍilele acestea chiar un domn esecutor, care 'mi a spus şi numele respectivului proprietariu de vii.

Am atrage la acest loc dacă ne ar fi cu putinţă atenţiunea înaltului ministeriu de agricultură în causa stoarcerei competinţei erariali pentru dijmele viilor prea cumulate şi neesecutavere, şi garantăm: că nu-i va fi nici spre ruşine nici spre daună schimbându-şi ordinaţiunea esmisă în astă privinţă cu alta mai corespunḍětoare scopului, iar bieţii oameni apěsaţi ar începe numai decât solvirea fără greutate simţită, ba ar continua şi lucrarea viilor ce au la din contră se remână părăsite!

Spre încheiere mai am se adaug dle redator un ce şi mai trist, şi mai înfiorător. Astăḍi numai este comună şi ḍi pe aici, în carea chiar se nu vaḍă omul cu indignaţiune a orea şi câte două rênduri de esecutori pe ḍi, întreprinḍênd feliurite esecuţiuni. Unul esecuează mobilele sau imobilele cutărui creştin, altul pemnorează boul şi cerealele în restanţii de contribuţie; oameni şi mueri umblă ca nebuni în něcasul cei torturează; se aud glasuri înfiorătoare: „de ar „mai fi revoluţie, de ar mai fi bătaie, „că numai e de suferit atâta něcas şi „amar ce ne vine pe cap în toate ḍilele.“ Nu este ḍi, în carea se nu caute şi pe popa acesti něcăjiţi, ca să-i cează sfatu lui, dar fiind că nici sânţia sa nu stă mai bine în astă privinţă decât parochienii sei něcăjiţi, prin urmare de o mângăiere nici că mai poate fi astăḍi vorba, ea nu-şi mai află nici locul nici omul, unde să se mai adăpostească!

Ne temem de urmări triste ce provoacă aceste zbiciuituri, cărora sûnt espuse sutele de familii asuprite pănă la desperare, de ceea ce Dumneḍeu să ne ferească! I. P—u.

Statua lui Stefan cel Mare.

„Steaua României“ din Iaşi ne dă următoarele interesante relevări asupra lucrărei urmate pănă aḍi pentru ridicarea monumentului marelui domn român în a doua capitală a ţerei:

Comitetul central, numit pentru strîngerea banilor necesari spre ridicarea *statuei equestre* în bronz a lui Stefan cel Mare pe una din pieţele oraşului Iaşi, întrunindu-se a numit din sinul seu o comisiune esecutivă. compusă din d-nii N. Gane, S. Pastia, I. Negruzzi şi A. Stamatopol, sub preşedinţa d-lui V. Alesandri, care se proceadă la lucrările cuvenite pentru realisarea dorinţei ţerei întregi de a perpetua prin bronz măreaţa figură a ilustrului Domn. Aceasta comisiune esecutivă a avut deja întruniri. În şedinţa întâiu s'a ocupat de mijloacele bănesci de cari ea dispune, şi a věḍut că posedă strînsă până acum aproape suma de 120,000 lei. După aceasta a hotărît să cheme în sinul seu pe principalii nostri artisti, cari ar puté aduce vre-un folos prin luminele d-lor, ca mai speciali în asemenea cestiune; drept care au învitat pre d-nii pictori: Panaiteanu, Verussi şi Stahi.

În a doua a ei şedinţă, luând parte şi d-nii pictori; Panaiteanu şi Verussi lipsind d. Stahi din causă de boală, comisiunea a pus în discuţiune cestiunea: care este centrul artistic în Europa de preferit, unde s'ar putea esecuta cu succes monumentul dorit? D. Verussi luând cuvêntul, a arătat, că oraşul cel mai superior artistic din timpul de faţă, este Parisul. Că arta francesă este culminaţia în genere a artei contimpurane şi mai cu samă în cea ce se atinge de arta monumentală. Ca o dovadă mai pipaită despre aceasta, pe lângă mai multe fapte, a adus ca esemplu şi următoarele douě: Întâiu comandarea de către guvernul Statelor-Unite a statuei în broz şi în mărime colosală, represintând „Libertatea“, şi care numai ea dimpreună cu pedestalul seu, vor forma farul ce se va aşeḍa la întrarea portului de New-York. Această statuă, Statele-Unite au comandat'o în Paris. Al doilea fapt este, rădicarea monumentului „Victoria“ în Berlin, operă a artei actuale germane, şi despre care critica artistică a stabilit, că nu întrunesce calităţile estetice dorite. În urma acestor esplicări la cari a adesat şi d. Panaiteanu, comisiunea a hotărît; ca comanda monumentului nostru să se facă la artisti francezi din Paris, şi pe cât se va puté la cel mai ilustru.

Pentru aceste, a luat měsura de a ruga pe d. Calimah Catargiu, representantul ţerei la Paris, ca să se pună în raport cu principalii statuari de acolo, mai reputaţi în opere monumentale. La aceasta, d. Verussi a adăogat, că întâiul pictor român d. Grigorescu se află, pentru cât-va timp stabilit în Paris şi ar puté fi de mare folos d-lui Catargiu în relaţiunile d-sale cu diferiţii statuari. Comisiunea aprobând mijlocul propus, a hotărît să se adreseze şi la bunăvoinţa a distinsului pictor. După aceasta, comisiunea a pus în discuţie a doua întrebare: dacă statua trebuie să represinte pe Stefan în acţiune, cum este represintat Mihaiu Viteazul în Bucuresci. D. Verussi s'a opus acestui mod de representare, ḍicênd că este greşită concepţia acelor artişti, cari represintă statuele în acţiune. Sculptura, neavênd ca mijloc, de cât material greoiu şi de sine stătător, trebuie să fie limitată în espresiunile sale, de aceea trebue să tindă mai cu samă la realisarea perfectă a formelor plastice şi să fugă de gesturile violente, cari, alterând frumseţa formelor, concentrează espresiunea numai în figură. Ca dovadă despre adevěrul acestui principiu estetic, d-sa a amintit statuaria antica grecească, recunoscută de superioară întregei statuări din lume. „Căci momentul de acţiune, a ḑis d-sa, este momentul trecător care poate fi frumos în natură. De pildă: momentul când un general fiind în mijlocul unei lupte, prin gestul violent şi impunător, prin privirea fulgerătoare, prin espresiunea animată şi prin cuvêntul seu, care cade ca trăsnitul asupra anfului, nu numai că mişcă pe cei ce 'l impresoară, dar privit ast-fel, el farmecă imaginaţia şi pare frumos. Un asemenea moment poate fi tratat cu succes în pictură, căci, pe lângă mijlocul formelor plastice de cari dispune în comun sculptura, pictura, pentru realisarea ilusiunei, mai posedă coloritul la espresiunea mai apropiată a vieţei, ea posede lumina, cerul şi spaţiul seu, deosebit de acel al realităţei; cu un cuvênt, ea posede toate mijloacele de representat ca în natură, adecă de a representa de odată subiectul şi obiectul, care să poată forma un ce complet spre formarea ilusiunei de eroi. Ea posedând toate mijloacele din natură, mai puţin cuvêntul, poate dar să întreprindă realisarea unui asemenea monument.

„Pe cât timp sculptura, ori-cât de măestrit ar fi representată figura unui general în asemenea moment, gestul şi espresiunea, ce trebue să pară repede ca fulgerul puse în bronzul etern imobil, fac o contradicţie, căci arată de odată imaginaţiei icoana espresiunei celei mai repeḑi în natură, şi, în acelaşi timp, pe când imaginaţiunea ne spune aceasta, ochii vĕd continuu lucrul imobil. La aceasta se mai adaogă, că imaginaţiunea ne spune că în acest moment acest general comandă o armată, se află în mijlocul unei lupte cătră care se îndreaptă gestul vĕḑut, sgomotul şi un cer întunecat de fum este în giurul sĕu, dar în acelaş timp pe când imaginaţiunea ne spune aceasta, ochii ne arată un cer liniscit, de a dreapta şi de a stânga generalului nostru, iar lângă dênsul în loc de luptători, cari să formeze obiectul şi gradaţiunea espresiunei sale, vedem privitori linisciţi şi cu gura căscată privind la el.

„De aici se nasc deodată douĕ impresiuni contrădictorii, cari neutralisându-se, fac că privirea statuei, departe de a ne fermeca, ne aduce suferinţă, asistând la chinul şi sbuciumarea unei figuri, care tinde să sară din loc, dar care continuu stă pe loc. Starea de repaus este momentul psichologic cuvenit sculpturei. Astfel fiind sculptura trebuie să fugă de momentul realităţii şi să tindă la înfăţişarea lucrului stătător, cu un cuvênt, să fugă de represintarea unui tot. Espresiunea în statuarie nu este animaţiunea momentului, ci animaţiunea vieţei întregi, şi prin aceasta sculptura monumentală devine superioară picturei, căci tinde la representarea mărirei, care spune ochilor, că este eternă, şi mintei că este infinită, cu un cuvênt, la espresiunea sublimului. Aşi dorí, domnilor, a adăogat d. Verussi, ca în loc se vĕd pe Stefan-Vodă sbuciumându-se, să'l vĕd calm, cu privirea liniscită, cu gestul demn şi maiestoš, căci istoria ni'l arată neclintit pe tronul seu, liniscit în mijlocul rĕsboaelor. Ca stînca eternă, neclintită şi liniscită în mijlocul furtunelor, aşa se pară el pe calul sĕu de bronz. Chiar acei cari nu sciu cine a fost Stefan, vĕḑêndu'l să ḑică: „Acest om a trebuit să fie mare.“ Iată, dlor, pentru ce cred că statua, în loc să represinte un moment de luptă din viaţa lui Stefan, să'l represinte pe el în întreaga sa viaţă, în întreaga sa epocă, în întreaga istorie a Moldovei. Să'l represinte măreţ, adecă senin, ca şi însaşi unitatea.“

Comisiunea în urma acestei espuneri, în unire şi cu d. pictor Panaiteanu, a admis în unanimitate vederile estetice ale dlui Verussi. În a treia şedinţă a comisiunei s'a dat cetire la trei scrisori a distinşilor statuari din Paris, şi anume dnii: Jacuemast, Cordier, şi Cauerre-Belleuse, cari se ofer a esecuta momentul întreg: statua, calul şi pedestalul cu douĕ baso-reliefuri pe laturi, representând douĕ bătălii ale lui Stefan-vodă şi luându-se de mărime tipică. Statua equestră a lui Henric IV de pe Pontneuf din Paris. Preţurile diferind între 125 şí 150 mii lei.

După aceasta, comisiunea a rugat pe d. Verussi să se însărcineze cu scrierea a trei studii, care să serve artistului ales, pentru compunerea statuei. Aceste studii sûnt: unul istoric, în care să se stabilească caracterul fisic şi phisiologic al lui Stefan vodă.

Altul archeologic însoţit şi cu desemnuri, în care să arete în amĕnunt toate piesele compunênd, costumul, armatura, precum şi echipamentul calului şi chiar rasa cu caracterul sĕu dacă s'ar găsí indicii în istorie. Iar al treilea un studiu estetic care, basat pe caracterul stabilit istoricesce al lui Stefan, să arete forma estetică cea mai conformă cu un asemenea caracter.

D. Verussi a arĕtat, că această însărcinare cu toate dificultăţile ce simte pentru marea figură a ilustrului Domn o primesce. Dar pentru că această scire, dsa o găsesce ca o grea încercare unde poate s'ar strĕcura erori, a cerut ca înainte de a se trămite statuarului însărcinat, să fie cercetată de o comisiune compusă din bărbaţi speciali în asemenea studii.

Comisiunea a hotărît a ruga pe dnii Neculae Ionescu, A. Lambrino, A. Xenopol şi P. Râşcanu, pentru Iaşi iar pe dnii Hâjdău, Dim. Sturdza, A. Odobescu şi T. Aman pentru Bucuresci, ca să primească a se institui în com. şi cercetând lucrările istorice, arheologice şi estetice ale dlui Verussi în această cestiune să bine-voiască a da părerea dumnealor. Cum vedem rădicarea unei statue equestre a marelui nostru domn a întrat în domenul realităţii, şi comisiunea esecutivă nu numai că a păşit la lucrările cuvenite pentru realisarea acestui scop, dar a păşit în modul cel mai serios şi înţelept, luând toate precauţiunile, de a înzestra ţara noastră cu un monument de o valoare superioară artistică. De aceea ḑiarul nostru se simte dator în numele opiniei publice a-i arĕta felicitările şi mulţămirile noastre pentru modul şi activitatea, cu care conduce această lucrare. Dacă pe lângă suma adunată, ar mai trebuí ceva, să fie sigură comisiunea esecutivă că, România care a contribuit pănă acum peste 120 mii lei, nu se va da înlături dela douĕ sau treiḑeci mii.

Ţara cere: *O operă ilustră pentru un domn ilustru!*

Varietăţi.

* (Postal). În cercul postal al Sibiiului sûnt de a se ocupa următoarele posturi şi adecă:

a) postul de oficial cu carele este legat salariul anual de 600 fl. v. a. şi 100 fl. bani de cortel. Se cere însă dela oficial o cauţiune de 300 fl. v. a.; eventual

b) postul de practicant pe lângă salariul anual de 300 fl v. a. Doritorii de a ocupa aceste posturi au să-şi adreseze rugările lor în termin de 3 sĕptĕmâni cătră direcţiunea postală reg. ung. din Sibiiu.

* (Corpul învĕţătoresc) din Resinari va ţiné în 21 Ianuariu (2 Februariu a. c. în edificiul scolar din loc o şedinţă publică în folosul bibliotecei scoalei de aici, cu următoriul program:

1. „*Desteaptăte Romàne*“ marş naţional esecutat de corul scolar.

2 *Cuvêntare de deschidere*, de cătră direct. I. Meţ.

3. „*Oda ostaşilor Români*“, poesie de V. Aiecsandri, declamată de S. Secărea.

4. „*Nu mĕ uita*“, poesie de ... cântată solo de domnişoara A. Bratu.

5. „*Despre educaţiune*“, disertaţiune de P. Simtion.

6. „*Rĕsbunarea şoarecilor* sau *moartea lui Sion*“, poesie de Alecsandrescu declamată de Ios. Goga.

7. „*Ḑorile frumoase*“, poesie..... cântată de corul scolar.

Începutul la 6 oare sara.

* (Difteritis). În comuna Racoviţa s'au bolnăvit de difteritis vr'o 10 copii. Din causa aceasta s'a încuiat scoala grăniţ. din aceasta comună pe cale oficioasă.

* (Cas de moarte). Ni se scrie din Cristur, că preotul gr. or. deacolo dl Dionisie Glodean, căsătorit deabea de 2 ani cu Maria născută Pătran, prin moartea prea timpurie a acesteia a rĕmas vĕduv.

(Microfonul). Ḑiarele italiane dau detalie asupra unei noue aplicaţiuni cu totul neasceptate a microfonului. Acest instrument poate fi întrebuinţat în observarea din depărtare a convulsiunilor vulcanice.

Descoperirea acestei proprietăţi s'a făcut de curênd de profesorul Stephano de Rossi, ce a stabilit un observator lângă Rocca di Pappa, în Albania. Acest savant s'a dus la observatoriul dela Vesuviu spre a arĕta aparatul seu d-lui Palmieri.

Acest din urmă a fost atât de încântat de esplicaţiunile date, în cât a însoţit pe inventator la Solfatrul dela Puzzoli, unde pământul este într'o stare constantă de agitaţiune.

Sgomotele auḑite cu ajutorul microfonului sûnt atât de formidabile, în cât nici unul din asistenţi nu s'a putut apăra de un senţiment neesplicabil de teroare.

* (Descoperire Archiologică). S'a descoperit la Roma lêngă uliţa degli Archidella Pilotta, o bucată de pavagiu în mosaic, după cum se crede, din timpul imperatorului Adrian.

Comisiunea archiologică municipală a dat ordin de a se continua săpăturile. „B. P.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Bucureşti, 29 Ianuarie n. Un nunţiu al principelui aşterne camerilor o declaraţie în privinţa modificărei necesare a articolului şepte din constituţiune. De sară se va ţiné o şedinţă comună a camerilor.

Petersburg, 29 Ianuarie n. Guvernul a dispus cele mai energice mĕsuri contra epidemiei, arderea cadavrelor, formarea unei comisiuni ligienice, trimiterea unui comisariu general la Astrahan cu cea mare împuternicire, conchiemarea celebrităţilor medicale europene.

Paris, 29 Ianuarie n. Astăḑi se vor ţiné douĕ consilii de ministri, la cari vor lua parte şi presidenţii camerei şi a senatului. Faima despre dimisionarea Marşalului este grăbită. Ministrii vor espune mâne în cameră situaţiunea. Demisiunea lui Mac Mahon ar urma, dacă camerele vor vota decretele comandelor militare; astfel întrunirea congresului nu este probabilă înainte de poimâne.

Bursa de Viena

din 29 Ianuarie n. 1879

Metalicele 5°/₀	61	20
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	62	40
Împrumutul de stat din 1860	113	75
Acţiuni de bancă	772	—
Acţiuni de credit	213	10
London	116	45
Argint	100	
Galbin	5	52
Napoleon d'aur (poli)	9	33
Valuta nóuă imperială germână	57	60

Economic.

Budapesta, 25 Ianuarie n. Timpul în sĕptĕmânile din urmă a fost foarte schimbăcios; termometrul scădea pe ḑi ce mergea tot mai tare aşa, încât unele riuri eşise din ţermuri şi cauzase foarte mari inundaţiuni. Sĕptĕmâna trecută s'a întors vremea; pe ḑi ce mergea era mai frig până ce de faţă domnesce un frig mare, cu carele poate, că iarna aseasta 'şi au ajuns punctul de culminaţiune. Inundările de mai nainte sûnt firesce prin frigul present sistate, ce se va întêmpla însă cu ghiaţă, carea se află din causa inundărilor respândită miluri întregi pe văile Tisei, Dunării şi altor riuri atêrnă dela timpul primĕverei viitoare.

Negoţul bucatelor a fost sĕptĕmâna trecută mai ca mort. S'au vêndut vro 50—60,000 măji metrice.

Grâul curat s'a vêndut cu câte 15—20 cr. mai eftin ca mai înainte. Secară s'au vêndut vr'o 2000 m. m. dar numai de cualitate mai bună şi adecă cu câte fl. 5.75—5.80 cr. v. a. maja metrícă. Secara de rênd nu s'a căutat.

Orzul s'a vêndut bine. Cele 6—7000 m. m. vêndute s'au plătit cu câte fl. 5.40—5.60.

Ovĕsul s'a vêndut în cantitate de vr'o 2000 m. m. cu câte fl. 5.40—5.80 cr.

Cucuruzul în cantitate la vre o 10,000 m. m. s'a plătit cu fl. 5.85—5.55 pro majă m.

Păstăioasele a fost căutate de indigeni, străini n'au fost. S'a vêndut însă fasolea cu fl. 7.25—8.25 pro 100 chilo; mazĕrea cu fl. 9.25—9.50; mălaiul cu 5.25 cualitate mai bună; sĕmânţa de cânepă fl. 9.25—9 50; sĕmânţă de in a fost foarte puţină în têrg şi s'a vêndut cu fl. 12—12.50 pro 100 chilo; lintea cu 8.50—9 fl. pro 100 chilo. Lâna s'a căutat tare; cu deosebire cea din Transilvania şi s'a plătit pro 200 măji metrice lână de calitatea primă 71—83 fl v. a.

Porcii s'au căutat foarte slab; dară pentru aceea nici n'au fost mulţi de cumpĕrat. Din Ungaria de jos numai 5450, din Transilvania 30; din România 960 capete.

Unsoarea de porc s'a căutat mai bine şi s'a plătit cu 51—52½ fl. cu bute cu tot, fără bute cu 48—48½ fl. v. a.

Slănina s'a căutat slab şi s'a plătit numai cu 50—52 fl. v. a; Sĕul s'a vêndut cu fl. 45.75—46. 50; Peile încă n'au avut căutare, cele din Transilvania s'au plătit cu 125—140 fl. v. a. pro 102. S'au vêndut peste tot 10,000 de dărabe.

Nr. 65 ex 1879 [4] 2—3

Pertractare de ofert.

Spre asecurarea recerinţei de 1024 metri cubici de lemne de ars pentru perioda 1879—1880 se va ţiné în 20 Februarie a. c. în cancelaria administratoriului Morotrophiului reg. ung. o pertractare de oferte. Tot acolo se pot lua la cunoscinţă şi condiţiunile de licitaţiune în oarĕle oficioase de ante ameaḑi.

Ofertele în scris şi după lege timbrate împreună cu 200 fl. vadium au a se băga în ḑiuoa numită până la 11 oare ante ameaḑi, cu descriere lămurită, a cuantităţei, cualitaţei, lungimei şi grosimei lemnelor, asemenea sûnt de cele aduse pe apă, seau nu.

Oferte întârḑiate seau făcute după pertractare se vor refusa, şi cele nu în înţelesul acestei publicaţiuni făcute, nu se vor considera.

Sibiiu în 22 Ianuarie 1879.

Direcţiunea Morotrophiului r. ung.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 8. Sibiiu, Sâmbătă, 20 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Ianuarie.

Camera din Pesta se ocupă acum cu lucruri foarte neînsemnate.

În şedinţa de alaltaeri s'a primit conventiunea comercială cu Francia în a treia cetire şi s'a desbătut o causă electorală din cercul Selagiului.

Faimele despre crisa ministerială în Viena iarăşi se ivesc. Se vorbesce că Coronini şi Suess vor primí portfoiuri. Coronini a fost la desbaterea despre tractatul dela Berlin vorbitorul general şi Suess raportorul părerei maiorităţii.

Precum crisa ministerială numai are sfêrşit aşa şi pertractările despre conventiunea între Austro-Ungaria şi Turcia. După o pausă mai îndelungată s'a încredinţat acum contele Zichy, căruia fù ataşat consilierul Kosjek, cu continuarea pertractărilor. Despre consilierul Kosjek se ḑice, că ar cunoasce bine relăţiile turcesci. Din partea turcească s'a designat Caratheodory şi Ali-Paşa. Călĕtorii, cari vin din părţile Novi-Bazarului spun însă, că Turcia lucră pe acolo la fortificăţii! „Pester Lloyd“ ne mângăie, ḑicênd că şedinţa cea dintâiu, ce s'a ţinut la Constantinopole de acei plenipotentiaţi ar fi făcut bună impresie asupra delegaţilor austriaci. Caratheodory-Paşa s'a aretat aplicat a accepta în modul cel mai loial consecenţele tractatului dela Berlin.

Între Români şi Ruşi s'a ivit de nou diferenţii la limitarea graniţei noue a Besarabiei. Românii insistă, ca graniţa dela Ismail la Reni, să se tragă aşa precum a avut ea valoare pănă acuma faţă de Turcia, adecă dealungul malului stêng al Dunării. Articolul XLV al tractatului dela Berlin nu conţine în aceasta privinţă disposiţiuni speciale, prin urmare actí trebue să aibă loc disposiţiunile generale; şi de altcum România are să restitue numai acel teritoriu, care 'l a primit prin tractatul dela Paris. Comisariul rusesc se provoacă la obiceiu şi pretinde, ca valea adecă linia, care merge prin cea mai aşeḑată parte a rîului, se formeze graniţa. Representant-ul Austro-Ungariei este în partea comisariului român. Domnitorul a asternut camerilor române un nunţiu, prin care se declară necesitatea modificărei articolului VII din constituţie.

Francia ne-a surprins astăḑi cu o scire importantă. Presidentul republicei Mac-Mahon 'şi a dat dimisiunea. Congresul îndată s'a întrunit şi primiind ḑimisiunea a ales pre presidentul camerei Grevy de president al republicei pentru periodul de şepte ani. Maioritatea prin care fù ales Grevy a fost atât de imposantă, încăt din 670 voturi, toate le-au întrunit afară de 7.

În cuartirul general rusesc din Adrianopole doue evenimente atrag atenţiunea tuturor: Unul este scirea, vestită de generarul Totleben prin un ordin de ḑi, că împĕratul Alecsandru îngrijit în modul cel mai sincer pentru susţinerea păcei şi pentru binele popoarelor ale imperiului seu imens, a dat mandat guvernului seu, ca se delăture toate pedecile şi să încheia pacea definitivă cu Turcia. Pentru a dovedí seriositatea a acestei a sale voinţe Maj. Sa 'şi a dat de nou cuvêntul de onoare, că în Maiu viitor armata rusască de ocupaţiune va deşerta irrevocabil Rumelia şi se va reîntoarce la Rusia. Al doilea eveniment este sfatul, care principele Dondukoff-Korsakoff l'a dat Bulgarilor din Rumelia ca singurul mijloc pentru a ajunge cât mai îngrabă la scopul lor dorit: unirea ţerilor bulgare. Acest sfat nu constă în altceva decât în insistenţa în formă peremtorică a poporului bulgar în contra denumirei unui guvernor general grec, armean, sau în deobşte levantin. Ameninţarea Bulgarilor a se scula naţiunea întreagă şi lupta pe moarte şi viaţă, dacă nu li se va împliní dorinţa lor, se esprimă tot mai tare şi fără sfială. „Pol. Cor.“ comunică astăḑi din Londra în aceasta privinţă: „În cercurile diplomatice de aici s'a ventilat mult în ḑilele din urmă cestiunea Rumeliei rĕsăritene. Este chiar positiv, că această cestiune a fost obiectul principal, cu care s'a ocupat consiliul de ministrii de ieri. Dela propunerea unei ocupaţiuni micste s'a abătut cu totul. Se crede, că o eventuală rescoală cu scop a uní Rumelia resăritană cu Bulgaria uşor se va puté suprima de cătră trupele turcesci, cu atât mai mult cu cât în resbelul din urmă Bulgarii s'au dovedit de soldaţi foarte rĕi. Cât privesce prolongaţiunea funcţiunei comisiunei europene, s'a creḑut la început, că aceasta s'ar puté esecuta şi fără previa înţelegere cu puterile; în sfêrşit însă s'a hotărît a merge calea dreaptă, pentru a nu da unei puteri particulare pretestul a modifica tractatul dela Berlin fără conţelegerea puterilor. Tot de odată guvernul englez a trimis comisariului seu Sir-Drumond Wollff instrucţiuni urgente, a inteţí lucrarea noului statut organic, pentru ca administraţia autonomă să se poată instala înaintea terminului ficsat în tractat pentru deşertarea rusască.

Prin o depeşă, comunicată de „Neue fr. Presse“ Poarta s'ar fi învoit la cedarea districtului dela Janina Greciei, şi ast-fel diferenţele turcesci-grecesci ar fi complanate.

Situaţia internă a Austriei.

Era peste putinţă, ca întêmplările petrecute în Orient să nu aibă înriurire asupra vieţei interne din Austria. Astăḑi legăturile organice între deosebitele state europene sûnt atât de strînse, încât ori ce schimbare mai mare în organismul vre unuia dintre ele are înriurire asupra celorlalte. Nici unul dintre statele europene nu atêrnă însă de întêmplările esterne atât de mult ca poliglota împĕrăţie a Habsburgilor.

Aceasta s'a simţit numai decât la începutul resboiului trecut când se respândiseră fel de fel de îngrijiri şi se stêrniseră fel de fel de mişcări după tendenţe ale popoarelor întrunite în Austria.

Dualismul era la anul 1866 o consecenţă a situaţiei. În deosebi Maghiarii păreau atunci un popor cu multă energie şi mult bun simţ politic şi bucurêndu-se de încrederea popoarelor apusene, treceau de singurul popor capabil, a ţiné disciplina în partea orientală a împĕrăţiei. Încetul cu încetul însă popoarele apusene 'şi au perdut acele ilusiuni şi mai ales în urma numĕroaselor greşeli politice pe care Maghiarii le-a făcut în cursul resboíului, opinia publică a Europei s'a îndreptat contra lor. Europa 'i-a vĕḑut pe Maghiari la faptă şi astădi ei numai sûnt naţiunea poporală de odinioară.

În acelaş timp resboiul a schimbat proporţiunile de putere în împĕrăţie. După ocuparea Bosniei şi a Erţegovinei, după întemeierea principatului bulgar şi după mărirea teritorială a Serbiei, elementul slav din Austria a câştigat o mai mare trecere şi era peste putinţă, ca să cadĕ mii şi mii de curcani pe câmpiile Bulgariei şi ca Românii din România se împletească cununi de lauri, fără ca Românii din împĕrăţia Habsburgilor să se simţă mai în putere, şi fără ca ei să câştige o mai mare trecere cu deosebire la curte şi în cercurile militare. Astfel astăḑi mai multe elemente din Austria, nesocotite pănă acum, numai anevoiă pot să fie trecute cu vederea.

Renoirea pactului dualist a intimpinat atâtea greutâţi, încât aceste greutăţi însă-şi ne încredinţează, că acest pact astă ḑi e o creaţiune silnică şi nepotrivită cu situaţia împĕrăţiei. Chiar după încheiarea acestui pact, ḑiarele europene perd obiceiul de a ḑice „Austro-Ungaria“ ci încep a ḑice iară-şi Austria; iară

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

VI.

Parisul monumental.

Piaţa Bastillei şi columna Iuliană. — Piaţa şi columna Vendôme. — Louvre şi Tuileries: Arcul de triumf şi ruinele. — Museele Louverului: în specie artefactele Egiptului, Assiriei şi Phoeniciei, museele de sculpturi şi de picturi. — Ceva despre viaţa socială în Paris.

(Urmare).

În sfêrşit ne-a apucat sara în Louvre, şi acum trebue să'l părăsim. Eşim din Louvre, dar eşim cu aceea plăcută convingere, că de o parte noi am avut astăḑi ocasiune să aruncăm o privire fugitivă asupra artefactelor omenimei din toate timpurile şi din toate părţile lumei, iar de altă parte, că numai Parisul posede un atare museu universal şi că Francezii sûnt acea naţiune, carea a avut puterea şi înţelepciunea de a arangia o atare esposiţiune istorică permanentă, un „museu al lumei“!

Cu Louvre ne luăm adio dela Parisul monumental, dar înainte de a ne despărţí de tot de grandiosul Paris vom cerca a pĕtrunde puţintel şi în „viaţa socială“ din acest Babylon nou.

E lucru firesc, că eu, după ce am petrecut în Paris numai douĕ sĕptĕmâni, nu pot fi iniţiat practice în toate referinţele vieţii sociale şi poporale; pentrucă în această cestiune am avut prea puţin timp şi prea puţină ocasiune de a face esperinţă proprie. Cu toate aceste voiu amintí unele din observaţiunile mele proprie, precum şi din acele, la ale căror cunoscinţă am ajuns prin conversaţiuni cu Români, cari petrec de mai mult timp în Paris.

De altmintrea romanele şi piesele teatrale franceze ce s'au lăţit preste toată lumea, apoi foiletoanele şi referadele despre festivităţile, amusamentele, demustraţiunile politice, ba chiar şi despre procesele criminale şi despre cele mai subordinate întêmplări ḑilnice din Paris, ce le putem cetí în gazetele tuturor naţiunilor, preparează pe ori care lector cult în cunoascerea vieţii parisiane. Din această causă când sosim în Paris, viaţa de actí nu ne pare tocmai aşa de străină, ca şi când sosim într'un alt oraş mare nouĕ încă necunoscut.

Înainte de toate observăm în ḑiua primă, că Parisianul întimpină pe ori care străin cu cea mai mare neîncredere. Prin toate locurile, pe unde am umblat, am dat de Francezi, cari, auḑind, că noi vorbim o limbă lor străină îşi şoptiră cuvintele: „voilà des Prussiens“! Iată nisce Prusiani! Pare că toţi străinii sûnt numai Prusiani. — Odată, apostrofându-mĕ un Francez iarăşi cu cuvintele amintite, aşa m'am nĕcăjit, de i-am strigat romănesce: „sûnt Român, domnule, şi nu Prusian“! — „Pardon monsieur!“ fu respunsul seu şi se duse pe actí încolo.

Trebue, că e grozavă ura Parisianilor contra Prusianilor şi în genere contra Nemţilor. Aceasta am esperiat'o în restauraţiunea în carea prânḑiam de comun. Acolo aflarăm din întêmplare, că casieriţa vorbesce bine nemţesce şi pentru aceea şi noi vorbirăm odată cu dênsa în această limbă, ce o cunosceam mai bine. In ḑiua următoare însă casieriţa era mută, pentru că şeful o oprise de a mai conversa cu noi nemţesce, de sigur din temere, că 'şi va perde oaspeţii de naţionalitate franceză, dacă acestia vor auḑí, că în localul seu se vorbesce şi nemţesce!

De altă parte Parisianul ne pare puţin cam închipuit în acea privinţă, că la ori ce ocasiune îşi dă aspectul unui patron, ca şi când oamenii numai în Paris 'şi ar puté însuşí maniere bune, cultura socială şi preste tot arta de a trăí.

Compatrioţii nostri, cari trăiesc în Paris, ne spun, că burgesii parisiani în genere nu sunt ospitali, ceea ce provine de acolo, că neguţătoriul, învĕţatul, rentieriul, cu un cuvênt mai toţi burgesii parisiani petrec timpul sau absorbiţi în afacerile lor de subsistinţă, sau să recrează de o parte în cel mai restrîns cerc al familiei lor, de altă parte caută distracţiuni acolo, unde petrec şi străinii, adecă în teatre, cluburi, cafenele, pe promenade etc. Iar dacă cu toate aceste un străin află întrare într'o casă, atunci trebue să remână aşa ḑicênd mut, căci conîn Austria însă-şi sênţimêntul de unitate devine din ce în ce mai puternic. Ministerul, ce a renoit pactul, cade şi acum se vorbeşte despre disolvarea parlamentului ce a votat proiectele de lege privitoare la dualism, fără ca să se ridice vre-un glas contra acestei eventuale disolvări. Cu deosebire în ţerile de preste Laita a ajuns a fi covîrşitor sentimentul, că trebue să se înaugureze o eră nouă.

În sfêrşit se încep şi negoţierile cu Cechii pasivişti, care, simţind că vremile s'au schimbat, sûnt gata să se înţeleagă cu Nemţii. Toate încercările Maghiarilor de a face să se curme aceste negoţieri rĕmân zadarnice, şi diarele vieneze cari până acum susţineau orbiş pe Maghiari, se îndreptează contra lor, îi numesc trîntori ai impĕrăţiei, ce risipesc banii adunaţi din sudoarea altora, îi trag la respundere ca pe nişte adevĕraţi pricinuitori ai calamităţilor financiare şi în cele din urmă îi întreabă! voi patru milioane de oameni, de unde luaţi voi dreptul şi puterea de a representa impĕrăţia şi de a asuprí alte 10 milioane de oameni?

Într'un cuvênt, temelia sistemului dualist, buna înţelegere între Maghiari şi Nemţi, s'a sguduit: aceasta e adevĕrătata causă a nedomiririi, ce a cuprins cercurile politice din Austria, a crisei ministeriale şi a desorganisării partidelor austriace atât de disciplinate până acum. Numai esistă în Viena acel partid al amiciloru constituţiunii, care până acum a susţinut dualismul cu toate consecenţele lui.

Poate că dualismul se va mai susţinĕ cu organisaţie de oportunitate: Maghiarii însă vor trebuí să-i aducă atât de mari sacrificii, încât se vor ruina pentru dênsu, căci, după cum astă-di stau lucrurile în Viena, numai anevoie se va puté constituí un caninet austriac, ce este gata a le da mână de ajutor. „Timpul.“

Francia şi România.

Pentru a vedé raporturile, ce esistă astădi între România şi Francia reproducem în următoarele doue glasuri franceze.

„La Republique Française“ dela 17 Ianuarie diarul lui Gambetta publică următorul însemnat articol asupra României:

România fiind acum un Stat independinte, credem că a sosit timpul pentru ca ea să fie tratată ca atare de către puteri. Unul dintre guvernele care au semnat tratatul din Berlin, Austro-Ungaria, a întrecut pe toţi, acreditând pe lângă principele Carol la Bucureşti un ministru reşedinte. Nu înţelegem pentru ce celelalte puteri întârdiază aşa de mult de a urma acest esemplu. Nu e treaba noastră a dicta celorlalte ţeri modul lor de purtare; însă, în ceia ce privesce politica Franciei faţă de România, credem că avem dreptul se spunem ceia ce cugetăm.

„Nouĕ ni se pare că ar fi demn de guvernul Republicei franceze, demn de naţiunea care mai mult de cât ori care alta a contribuit la emanciparea popoarelor latine şi care a făcut mai mult pentru fericirea lor, de a nu mai refusa viteazului principat dela ţermii Dunării recunoascerea diplomatică a independinţei sale atât de scump cumpĕrată şi consacrată prin tractatul dela Berlin. Nu ne sûnt necunoscute motivele invocate pentru aplicarea şi justificarea acestei întârdieri. Articolul 44 din tractat stipulează ca de acum înainte să se stabilească în România libertatea religioasă: se scie, ce e drept, că până astădi Israeliţii nu se bucurau în această ţară de toate drepturile civile şi politice. N'avem să cercetăm în acest moment dacă aceasta a fost adevĕrata cale, spre a asicura libertatea religioasă în România, fără a causa în această ţară o turburare socială destul de gravă; ne aflăm în faţa unui test lămurit, unei otărîri luată de representanţii marelor puteri adunate; acesta este un fapt positiv, material, pe care toată lumea trebue se îl respecteze. Se dice dar că mai multe guverne, între care şi al Franciei, nu vor consimţí a întra în relaţiuni regulate cu cabinetul din Bucureşti, de cât atunci, când ostracismul care isbea pe Israeliţi va fi dispărut. Simţemêntul este generos; însă rĕmâne a sci, dacă guvernul nostru, singurul despre care avem să ne îngrijim, nu esagerează rigoarea sa în privinţa esecutârii art. 44 din tractatul dela Berlin, Românii au voit oare să resiste unei clause care era o condiţiune pentru recunoascerea independinţei lor? Nici de cum. În discursul prin care s'a deschis cea din urmă sesiune parlamentară, cabinetul a făcut declaraţiunile cele mai lămurite în favoarea libertăţii religioase; în adresa votată de aceste Camere, aceleaşi declaraţiuni au fost reînoite şi accentuate. Guvernul român a mers încă şi mai departe: ca să demonstreze nestrămutata sa voinţă de a se supune Congresului, a numit Israeliţi în diferite funcţiuni civile, călcând astfel un articol al Constituţiunei, despre care e vorba astădi să se revizuiască într'un sens liberal. România are o Constituţiune care poate fi revizuită de o adunare numită ad-hoc şi care se va întruní în curênd ca să facă să disperă din statutul organic al Statului ori-ce dispositiune contrară cu spiritul şi cu litera art. 44. Ce se poate cere mai mult? Ni se dice că trebuie să asceptăm ca opera Adunărei să fie îndeplinită. Nu sûntem oare în faţa unui început de esecutare cu totul satisfăcĕtor? Dacă am avé a face cu un popor fanatic, această neîncredere s'ar esplica poate; dar toleranţa Românilor în materie religioasă este împinsă până la estremitate.

Toate cultele creştine s'au bucurat totdeauna în România de cea mai deplină libertate. Islamismul, pentru cuvinte politice foarte simple, judaismul, pentru cuvinte de economie socială mai complicate, au fost legalmente escluse dela cetăţenie; dar în practică, mai mulţi Israeliţi, conformându-se cu legile ţerei, au putut să se bucure de toate drepturile recunoscute Românilor, cu mult mai înainte de 1878 şi de Congresul din Berlin; am puté cita felurite dovedi. Ori cum ar fi, stabilirea libertăţii religioase cea mai largă este pe bună cale; guvernul român cere Europei, Franciei de a nu aştepta o ultimă formalitate ca să lege relaţiuni cu dênsul. Noi nu putem crede că puterile vor mai stăruí în refusul lor. Puterea care este cea mai direct interesată la emanciparea elementelui ebraic în România este Austria: cea mai mare parte a Israeliţilor din Valachia şi Moldova sûnt de origine din Galiţia; vedem însă că tocmai cabinetul din Viena a trămis cel dintâiu un ministru la Bucuresci. Cancelaria austro-ungară a credut de sicur, că este mai bine pentru causa protegiaţilor Europei şi pentru supuşii sei de religiunea evreiască, ca un aginte al ei să fie acolo gata a'i apĕra; a credut, că în loc de a lăsa guvernul român fără sprijin faţă cu prejudecăţile retrograde în contra Israeliţilor, este mai bine de a arĕta alegĕtorilor români, că Europa îl susţine în opera sa de reparare şi că nu îi precumpĕnesce recunoascerea unei independinţe al cărei preţ a fost oarecum libertatea religioasă. Dacă Austria a hotărît astfel, cum Francia, care n'are supuşi israeliţi de apĕrat în România, care a fost învĕţătoarea şi tutoarea juneţei române, care are în această mică, dar, vitează şi stăruitoare naţionalitate de pe ţermurile Dunării, o soră devotată, iubitoare şi credincioasă; cum, cu risicul de a vedé micşorându-se legitima sa influinţă, în această parte a Europei orientale, ar puté să mai esiste de a numí un ministru la Bucuresci? Am fost întrecuţi de cabinetul dela Viena; trebuie să nu fim întrecuţi de o altă putere geloasă de a ne succeda în afecţiunea ce au avut totdeauna Românii pentru noi. Dealtmintrelea, nimic n'ar oprí pe guvernul frances, acreditând pe agentul sĕu, de a declara că voesce prin aceasta să facă act de încredere în dispositiunile guvernului român, de şi mănţine în acelaş timp ca o adevĕrată condiţiune hotărîtoare aplicarea reformei cerute de congres şi credem, că acest mod de a procede ar fi de natură de a mărí bunavoinţa a Românilor chiar în privinţa acestei reforme.“

„La Presse“ dela 19 Ianuarie scrie:

„Republica francese dă „Pressei“ o mare satisfacere. Noi am arătat în diferite rênduri raţiunile ce militează în favoarea recunoascerii efective şi imediate a României de către Francia. „Republica“ ese din reserva ce 'şi a impus în această cestiune şi, unindu-se cu opiniunea „Presei“, invoacă acelea-şi argumente pe care le am desvoltat noi în favoarea Latinilor dela Dunăre.

De vreme ce d. Gambetta s'a facut advocatul Românilor în diuarul seu, ca şi noi, dênsul nu poate lipsí de a face ceia ce este în puterea sa nu şi întra noastră, usând de înalta şi precumpănitoarea sa înfluinţă asupra d-lui Waddington, pentru a angagia şi, la trebuinţă, a constringe pe ministru de a esecuta aceia ce Republica francesă consiliază a se face. Numirea unui ministru francez la Bucureşti nu poate întârdia mai mult timp şi onorabilul d. Rosetti va puté părăsí Parisul cu consciinţa de a fi reuşit pe deplin în misiunea încredinţată zelului şi patriotismului seu.“

Instrucţiunea în România.

Pentru întâia oară oficiul central de statistică, publică statistica învĕţămêntului din ţară şi aceasta pe anul scolar 1876—1877.

Sûntem fericiţi a avé înaintea noastră tabelele cifrelor pentru a judeca mersul instrucţiei în fie-care an.

Trebue să mărturisim că oficiul statistic a avut să lupte cu mari dificultăţi din partea personalului pentru a ajunge să ne dea resultatele, ce adi le ascernem cetitorilor nostri.

D-nul cap al oficiului central însoţesce statistica învĕţămêntului cu următoarele cuvinte:

„Din multe şi felurite cause nenorocite s'au întârdiat publicaţiile biroului de statistică de lângă ministeriul cultelor şi instrucţiei publice; astfel că pentru întâia dată acum se publică statistica învĕţămêntuluii cu începere din anul scolar 1876—1877.

„Pe lângă această lucrare s'au a-

---

versaţiunea este de natură de tot locală şi tractează specialminte despre întêmplările dilnice din oraş, despre modă, lectură nouă, culină etc. adecă despre lucruri, faţă de cari un străin e silit să tacă fără voiă. Tot ce nu e Frances e eschis de cetăţănimea parisiană prin un mur chinesesc!

Alta este viaţa în cercurile sociale mai înalte. Ací sûnt în floare soaréele strălucite, arangiate de dignitari înalţi de stat, de financieri şi industriali avuţi, cari toţi emulează în decoraţiunea localităţilor, şi sûnt superbi, dacă în diua venitoare foile bulevardelor laudă lucsul straordinar în toilletele damelor şi înşiră catalogul elitei oaspeţilor, cari au participat la o atare soarea, şi dacă în urmă descriu avuţia buffetului ce s'a servit. Dar şi în cercurile societăţii înalte certele politice au deschis un abis adênc. Aşa d. e. în saloanele faubourgului St. Germain se adună numai marquisii, abaţii şi preste tot aristocraţii legitimisti; iar în St. Honore şi pe bolevardul Haustmann prevalează lumea bonapartistică şi orleanistică, mestecată cu câte-va esemplare de venetici aventurari. Numai republica nouă încă nu s'a constituit într'o clasă separată, poate pentru că de o parte e reslăţită preste tot Parisul, de altă parte pentrucă n'are timp să se ccupe prea mult cu modă şi cu alte lucruri vane ce sûnt instituţiuni imperiale.

De altmintre poporul mai ţine şi astădi la unele tradiţiuni monarchice. Aşa d. e. respectarea serbărilor bisericesci, de altă parte cursurile grandioase de cai, ce se arangeasă vara apoi balurile poporale, iar iarna hallele cantante etc. deşí sûnt instituţiuni monarchice, au prins rădăcini prea adânci în viaţa poporului vesel, şi republica serioasă în deşert cearcă ale sterge sau ale substituí prin altele. La alte ocasiuni însă populaţiunea parisiană ofere cel mai serios şi imposant spectaclu, când ea d. e. conduce la locul repausului ultim pe un favorit al naţiunei sau pe unul din bărbaţii sei cei mari, după cum se întêmplă acum de curênd la înmormêntarea oficială a lui Thiers. Parisul întreg fù în picioare şi alergà se aducă ultimul omagiu acestui bărbat meritat. O devoţiune patriotică într'un grad aşa de înalt nu se mai află într'alte cetăţi mari moderne, pentru că, după cum se scie, locuitorii din capitale sûnt cu mult mai flegmatici, decât să-şi părăsească afacerile, comodităţile şi petrecerile obicinuite numai pentru a asista la un conduct, ce nu-i amusează şi nu le aduce nici un folos. Numai Parisianii fac o esceptiune laudabilă, şi atari manifestaţiuni de adêncă recunoscinţă patriotică fac de sigur cea mai mare onoare nu numai poporului ci şi eroului seu.

Mercurea în Decemvrie 1878.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Limba românească.

În frumoasa comediă Trei crai dela rĕsărit, care a fost jucată cu atâta succes la Teatrul cel mare din Bucureşti în sĕptĕmâna trecută, d. B. P. Hasdeu ne înfăţişează ca Moliere în *Les Précieuses Ridicules* şi în scenele de căpetenie din *Les Femmes savantes*, trei tipuri deosebite de Români, desemnaţi de mână de măiestru, dintre care doi *Musiu Jorj* şi *Numa Consule*, se întrec care de care să pocească limba românească. Cel dintâiu amestecă în frasele lui fel de fel de cuvinte şi de forme francese, al doilea vorbesce curata limbă academică, aşa cum a creat-o faimosul dicţionar al Academiei din Bucuresci. Aceşti doi ciontitori de limbă sûnt pedepsiţi la sfêrşitul piesei ca cele douĕ fete din *Les Precieuses ridicules* şi Trisotin din *Les Femmes savantes*, pe când al treilea, Petrică băiatul de prăvălie, care vorbesce curat limba românească, aşa cum a făcut-o timpul şi împregiurările aşa cum au lăsat-o strămoşii, aşa cum s'a păstrat în gura poporului, primesce ca resplatâ mâna frumuşiccei Mariţa. Petrică resumă la sfêrşitul piesei această frumoasă şi nemerită ideie, într'un cântec, care a fost aplaudat de întreaga sală dând cea mai deplină a sa aprobare cuvintelor, pe care d. B. P. Hasdeu le punea în gura lui Petrică. Iacă această piesă:

lăturat mai multe tabele sinoptice în privinţa anilor scolari 1872—1877, pentru a se lua cunoscinţa pe scurt despre mersul instrucţiei din anul 1872, în care s'a înfiinţat acest birou de statistică, cărui s'a pus îndatorirea de a complecta datele statistice pe anul următor 1878, când se va publica pentru întâia dată şi statistica cultelor din România."

Recapitularea anului scolar 1876—77

Categoria scoalelor	Scoale				Corpul didactic			Populaţia scolară		
	Băeţi	Fete	Mixte	Total	Profesori	Profesoare	Total	Băeţi	Fete	Total
Scoale primare rurale . . .	1195	148	652	1995	1851	156	2007	47630	5492	53122
Scoale prim. urbane de băeţi.	134	—	—	134	347	—	347	16295	—	19295
Scoale prim. urbane de fete.	—	110	—	110	—	218	218	—	8457	8457
Licee . . . . , . .	7	—	—	7	132	—	132	2044	—	2044
Gimnasie	19	—	—	19	148	—	148	1956	—	1956
Seminarie	9	—	—	9	96	—	96	2923	—	2923
Scoale secundare de fete . .	—	9	—	9	43	30	73	—	659	659
Scoale normale	7	—	—	7	59	--	59	358	—	358
Diferite scoale speciale. . .	16	1	2	19	151	9	160	1173	149	1322
Universităţi	2	—	--	2	63	—	63	569	—	569
Scoale private	111	48	16	211	873	355	1228	8160	4532	12692
Total . .	1500	352	670	2522	3763	768	4531	84108	19289	103397

Recapitularea generală a instrucţiei, pe anii 1872—73 1876—77

Anii scolari	Scoale de				Corp didactic			Populaţia scolară			Diferinţa asupra anului prec.					
											Scoale		Prof.		Scolari	
	Băeţi	Fete	Mixte	Total	Profesori	Profesoare	Total	Băeţi	Fete	Total	In pl.	In m.	In pl.	In m.	In pl.	In m.
1872—73	2190	277	—	2467	3279	595	3874	82955	16195	99150	—	—	—	—	—	—
1873—74	1363	315	996	2674	3571	551	4122	85324	16932	102256	207	—	248	—	3106	—
1874—75	1301	319	1089	2709	3914	320	4234	110546	12837	123383	35	—	112	—	21127	—
1875—76	1978	346	529	2853	3803	648	4451	97244	20331	117575	144	—	217	—	—	5808
1876—77	1500	352	670	2522	3763	768	4531	84108	19289	103397	—	331	80	—	—	14178

Ciuma orientală.

Cu privire la România împărtăşim după „Neues Wiener Tagblatt" următoarele, ce s'au pertractat în comisiunea sanitară din Viena:

Comisiunea s'a unit întru a provoca România, ca aceasta să primească mĕsurile împrotiva ciumei asupra cărora s'au înţeles Germania şi Austro-Ungaria. Mai departe comisiunea a hotărît, să recomânde ministeriului, ca nealăturându-se România, şi împrotiva acesteia să aibĕ valoare aceleşi mĕsuri, ce se esecută faţă cu Rusia. — Într'o discusiune foarte lungă s'a desbătut asupra primejdiei, care ameninţă de către gurile Dunărei, deoarece aceste sûnt accesibile Rusiei şi mĕsurile s'ar puté eluda din părţile acele. Cu privire la aceasta împregiurare s'a hotărît carantenarea Dunărei de jos fiind de lipsă la aceasta mĕsură spriginul României.

Italia, fiind şi ea ameninţată de primejdia ciumei prin împortare pe vasele, ce vin din marea neagră, a început a lua mĕsurile de lipsă. Astfel se însciinţează din Roma dto 27 Ianuarie: Un decret regal ordonă, că toate corăbiile, ce ajung din porturile rusesci ale mărei asovice şi Mărei negre, sûnt a se supune revisiunei sanitare rigoroase şi dessinfecţiunei.

Scirile mai nouĕ despre starea epidemiei în guvernamentul Astrachan sûnt de natură liniscitoare. Din Petersburg se telegrafează între alte dto 29 l. c.: După însciinţare oficială în guvernamentul Astrahan de la 26 l. c. nu s'au mai ivit bolnavi epidemici. Toate mĕsurile de present sûnt concentrate asupra desinfecţiunei. Reproducem mai departe o telegramă din Petersburg tot dto 29 Ianuarie, care numai într'o parte a ediţiunei numĕrului ultim a „Tel. rom." a putut întra. Eată-o: Guvernul (rusesc) a dispus cele mai energice mĕsuri împrotiva epidemiei, arderea cadavrelor, formarea unei comisiuni igienice, trimiterea unui comisar general la Astrachan cu cele mai estinse plenipotenţe, conchiemarea celebrităţilor medicale europene.

Impresia totală a scirilor atât despre starea epidemiei la vatra ei, cât şi despre mĕsurile energice ale tuturor puterilor interesate mai nemijlocit este favorabilă.

Cugetarea românească
Are portul românesc:
Nu lăsaţi dar s'o ciontească
Cei ce limba ne pocesc;
Când Românul se îndârjesce,
Din ţiţînă când mi'l scoţi,
El îţi toarnă românesce
Un blăstem de şapte coţi!
Când de dragoste s'aprinde,
El vorbesce lin şi blând,
În cât dorul te cuprinde
Dulcea-i vorbă ascultând!
Nici odată altă limbă
De pe buze românesci
Nu ne îndoaie, nu se schimbă
După gândul ce gândesci!
La mănią, la iubire,
La suspin şi chiuit,
După chiar a noastră fire
Graiul nostru e croit!
La iubire, la mănią,
La chiot şi la suspin,
România i Românią
Cu fagur şi cu pelin!
Sucind limba românească,
Stricând graiul strămoşesc,
După moda franţuzească
Sau cu modul letinesc,
Ne-am strîns minţile cu fracul
Şi simţul ne-am îmbrăcat
Cu haina de unde dracul
Copii şi ia înţĕrcat!
Românimea cât trăiesce
Graiul nu şi 'l va lăsa;
Să vorbim dar românesce:
Ori-ce neam cu limba sa!

B. P. Hasdeu.

Nu se putea ḑice mai bine şi sub o formă mai plăcută.

Fr. Damé

Varietăţi.

* (Necrolog). În Bucuresci la 13 ale curentei a încetat din viaţă Dimitrie Iarcu, în etate de 61 ani.

El a fost unul din vechii profesori şi contimporan al bĕtrânei generaţiuni din care au odrăslit nouele generaţiuni ale regenerărei. Iarcu a scris diferite cărţi didactice şi a lăsat o scumpă suvenire amicilor şi contimporanilor sei.

Înmormêntarea s'a făcut cu ceremonia cuvenită la 15 Ianuarie.

Eternă să'i fie memoria!

* (Bal român în Viena). Comitetul balului român din Viena ne trimite următoriul apel:

Impulsul nobil de a'şi conserva individualitatea românească chiar şi în mijlocul celor mai eterogene elemente culturale a îndemnat acum sûnt 9 ani pe studenţii români din Viena a înfiinţa o societate academică socialăliterară: *„România Jună"*.

Factorul principal al societăţii a fost şi este *„Cabinetul de lectură"*, căci acesta e în Viena unicul adăpost pentru cultivarea limbei şi literaturei române şi totodată un asil pentru studenţii români lipsiţi de mijloace.

În urma împregiurărilor nefavorabile publicate în ultimul raport anual al societăţii, fondul disponibil al „Românei-June", din care să susţine şi cabinetul de lectură, a desecat mai de tot. Astfel unica scoală românească din Viena este în periclu de a fi închisă, iar prin împlinirea acestei eventualităţi viaţa societăţii noastre va fi paralisată, „România-Jună" va murí!

Este deci lucru firesc, ca iubirea de limbă şi naţiune, apoi datorinţa frăţiască de a ajuta pe colegii nostri, precum şi teama, că se va cufunda în oceanul străinătăţii aceea insulă iubită, unde căutăm scăpare de valurile furtunoase ce ne încungiură, ne-au îndemnat a cerca mai multe mijloace pentru delăturarea periclului ameninţătoriu.

Credem a fi aflat un mijloc potrivit în arangiarea unui *„Bal Român"* în Viena, pentru-că prin aceasta întreprindere de o parte Românilor din Viena li se dă ocasiune a se presenta cu demnitate străinilor, de altă parte venitul balului va asigura iarăşi susţînerea cabinetului de lectură pentru un timp mai lung.

Balul se va ţiné în 15 Februarie st. n. în „Grand Hotel", şi cu viuă plăcere aducem la cunoscinţă, că mult stimatele doamne: Angelina de Balaceanu, Matilda Dumba n. Germani, Maria de Filisanu, Teresa Edouard Kanitz, Coelestina de Oppolzer n. Mautner-Markhof, Aurelia Trapsia-Kron, au luat asupra-şi patronatul balului şi prin aceasta i-au asigurat succesul.

Deci, dacă dintre damele din Viena nu numai Românele, ci şi cele de altă naţionalitate îmbrăcişază cu atâta căldură intreprinderea noastră, sûntem îndreptăţiţi a spera, că tot aşa de puternic va fi sprijinul onoratului public român şi filoromân din patrią.

Apelăm dară la bunăvoinţa publicului nostru, fiind convinşi, că succursul seu material va fi cu atât mai considerabil, cu cât „România-Jună" se află de astă-dată într'o lipsă estremă.

Edarea biletelor de întrare din 5 Februarie în fie-care ḑi dela oarele 10 a. m. pănă 5 p. m. în localităţile „României-June", I., Sonnenfelsgasse, Nr. 1.

Bilete pentru D-ni fl. 6, pentru Dame fl. 3.

* („Ateneul din Bucureşti. Programul conferinţelor, ce se vor ţiné în anul acesta în „Ateneu" este următoriu:

D. D. P. Viorean. Despre suveranitate şi delegaţiunea eserciţiului ei. Sistemul electoral şi dreptul minorităţilor de a fi representate.

D. Dr. Felix. Despre hegiena alimentaţiunei.

D. N. Ionescu. Românii şi Bulgarii în peninsula balcanică şi în special în secolul XIII.

D. G. Marian. Ciocoii vechi, — schiţe de moravuri.

D. Dr. Petrinii. Despre ameliorațiunea speciei umane.

D. V. A. Urechiă. Despre literatura negativă

D. St. C. Mihailescu. Cestiuni sociologice.

D Disescu. Legile şi femeea

D. G. Sion. Lectura unei comedii originale.

D. P. S. Aurelian. Populaţiunea din punctul de vedere economic şi politic.

D. D. Laurian. Despre Heliade.

D. A. Vericeanu. Condiţiunile productivităţii muncei.

D. D. I. Ghica. Despre instrucţiunea secundară.

D. G. Dem. Teodorescu. Despre colinde şi basme.

D. C. A. Arion. Despre fabulă. Lafontaine şi Alexsandrescu.

D. A. Odobescu. Despre istoria ieroglifică a lui Dimitrie Cantemir.

D. D. Olănescu. Despre poesie.

D C. Stăncescu. Despre portret.

D. M. Balş. Despre monetă.

D. C. Esarcu. Diplomaţia veneţiană în orient. Raporturile ambasadorilor veneţiani la Constantinopole studiate ca sorgintă a istoriei noastre naţionale.

* („Resboiul" făcêndocolul pământului în 121 ḑile). Jurnalul din Bucuresci „Resboiul" scrie despre sine următoarele: Un amic al nostru d. Rougier, inginer locuitor în Suez, a facilitat călĕtoria unui numĕr al ḑiarului nostru împrejurul pământului.

Trămiţêndul dsale la Suez, d sa 'l a înaintat tot prin postă la Calcuta, în India unui cunoscut al seu, d. L. V. Lorings, care la rêndul seu 'l a înaintat altuia la Taigon; de unde fù trămis unui comerciant, d. Gertner la Iedo. Din Iaponia fu espediat la San Francisco (Mexic) dlui Pablo Mendez restaurator, care după ce 'i a dat gazdă 2—3 ḑile pe una din mesele sale (se înţelege fără mâncare) îi urà călătorie bună peste munţii stâncoşi, dela un ocean la altul, în lada postală, la New-York.

La New-York d. I. Wason, ḑiarist, îl privì, — prăfuit cum era după o aşa câlătorie, reflectà puţin asupra editurei d-lor Thiel şi Weiss, şi puindu'l sub altă bandă peste bandele vechi îi urà şi el călătorie bună, dându-i adresa dlui Choch la Londra. D. Choch, facù haz de halul acestui neobosit turist, încărcat cu fel de fel de timbre, credincios apoi caracterului sistematic şi economic englesesc, îl lipì puţin, căci se poate înţelege câte 'i se întêmplase prin atâtea ţeri şi peste atâtea mări, şi l'a trămis la Neapoli dlui Carena, artist sculptor, care, suriḑênd cu bunătate acestui recomandat, îl reînvelì şi scrise pe el adresa *Al. Signor G. H. Grandini, direttore del giornale Resboiul Bucarest* (în tocmai, cetiţi însă Grandea)

Ne revenì în fine fidelul „numĕr călĕtor" — însă ostenit şi prăpădit de tot.

121 ḑile de călĕtorie, 8 timbre lipite, 22 timbre imprimate şi 32 semnături ale acelor, cu cari a făcut cunoscinţa sa mai întinsă! Gândiţi-ve puţin la halul în care ni s'a presentat, spre a ne da socoteală, nu de câte a vĕḑut dar de locurile pe unde a trecut şi s'a oprit.

Acest veteran, care a bine meritat.... dela redacţie va fi încadrat şi în loc de onoare pus, pentru emulaţia confraţilor sei trecuţi şi viitori cari nu valorează decât 10 bani.

Trămiserăm acum altul, numĕrul cu Întrarea triumfală a armatei, ca să facă ocolul pământului în Zig-Zag: Barcelona, Capul Bunei-Speranţe, să treacă prin strâmtoarea Magelan, după ce va vedé şi va fi vĕḑut la Rio-Ianeiro, (Brasilia) să treacă şi el prin San Francisco şi Iedo spre a merge la Tobolsk (Siberia) — de unde, dacă va fi şi el norocit în călĕtorie, ne va sosí cu posta dela Ungheni, venind dela Petersburg. Despre acesta care va trece prin căldurile caniculare ale tropicelor, ca după aceea să tremure de ger în Siberia, în subţirea lui manta, vom vorbí dacă îl vom revedé la primăvară, — bine înţeles dacă nu cum-va se va înneca la mal, adecă în biroul postal local."

* (Un accident)*) îngrozitor s'a întêmplat la Chisseau (Francia). S'a dărămat o sală mare, în care erau adunate o sută de persoane la o masă de nuntă, strivind pe toţi nuntaşii. S'a scos de sub dărămături cinci morţi. Ginerile şi mireasa asemenea au fost răniţi.

Era o privelişte foarte tristă a vedé a doua ḑi, în mijlocul dărămăturilor, resturile mesei întocmite pentru prânḑul de nuntă şi încă acoperită de pânza pătată de vin; păharĕle şi sticlele sparte, făcliile rupte, scaunele sfărămate, ultimele urme ale unei ḑile care ar fi trebuit să se petreacă în bucurie şi care s'a terminat în jale.

* (Heliograful).*) Nu e astăḑi resbel, care să nu dea nascere la vr'o invenţiune ingenioasă. Astfel în Afganistan Englezii corespund între corpurile de armată prin un mijloc foarte simplu şi foarte uşor de întrebuinţat în ţerile de soare ca Orientul. Fie-care îşi aduce aminte că în copilărie s'a amusat a orbí pe trecĕtori cu o mică oglindă, pe care dau direct raḑele soarelui; iată heliograful. Oglinḑile, de cari se servesc Englezii sûnt însă mai puternice şi mai puţin rudimentare. Cu ajutoriul acelui aparat, şi cu întreruperi mai mult sau mai puţin lungi, reproduc semnele alfabetului telegrafic Morse. V. C.“

* (Fenomene ceresci). La Paris, s'a vĕḑut în ḑiau de 24 Decemvre un bolid foarte strĕlucit care a străbătut cerul în direcţiunea nord-vest, cătră şapte oare sara. Era de frumoasă coloare verde şi albastră şi a ţinut numai cinci sau şase secunde.

* (Un cas de letargie rar). Ḑiarele din Francia raportează un cas de letargie causat de frică, care s'a produs la Lille. În ḑiua de Crăciun o fată de 18 ani întră acasă spuind. că fusese înspăimântată de lătrăturile neaşteptate a unui câne pe care nu'l vĕḑuse venind la ea. Pentru moment nu simţia nimic şi rise şi ea de întêmplare. A doua ḑi dimineaţa fu imposibil a fi treḑită şi tot astfel fu şi cele 3 ḑile următoare. A patra ḑi se trezí câte-va minute şi spuse tatălui seu, că voesce încă să doarmă. În adevĕr adormí, şi sara medicii chemaţi de familia înspăimêntată de aceea stare estra-ordinară, constatară că încetase de a trăí.

* (Vioare vechi). La Londra a avut loc de curênd vênḑarea mai multor vioare vechi ce au atins preţuri foarte mari. Două vioare de ale celebrului Stradivarius au fost vêndute câte cu 240 guinee bucata (guinea 25 fr.) O vioară a lui Guarnerius s'a vêndut cu 600 guinee. Până acum nu se plătise asemene preţ pentru o vioară. „Pressa“.

* (Moartea unui jucător de cărţi). A avé o avere de 4 milioane şi a murí cu datorii, aceasta se vede în toate ḑilele, dar ca această însemnată avere să fie jertfită pentru dama de pică, este în adevĕr trist, căci în timpul de faţă nu se scie unde judecătorii se vor oprí.

Sûnt câte-va ḑile de când, la Grand-Hotel a murit d. Baquero născut la Havana, locuind la Paris de care am vorbit mai sus.

Această avere o făcuse în comerciul şi între mulţime de întreprinderi între altele ca director a unei trupe de teatru. Din nenorocire pentru dênsul, la sosirea sa în Paris fù introdus de câţiva amici în casele de joc. Din cele dintâiu ḑile perdù o sumă de 100 mii franci, şi până la moartea sa nenorocirea l'a urmărit astfel, că cele 4 milioane se duseră.

Este un an de când emoţiunile jocului îl dară într'o boală de inimă, care mergea mai spre rĕu, cu toate îngrijirile de care se înconjura. Trei din amicii sei, tovarĕşi de joc, au fost faţă la cele din urmă momente a vieţei sale. Nu s'a găsit decât o sumă de 1100 franci, închişi într'un plic, pe care unul dintre aceşti amici 'i-o împrumutase cu câteva ḑile înainte de moartea sa.

Cum am ḑis mai sus, el lăsà vre-o 40,000 de franci datorii, din care cea mai mare parte o datoresce acelor cu care juca cărţile.

Baquero, care nu avea decât 45 de ani, era însurat. El lăsà în urma sa la New-Iork o femee şi o fată.

Şi cu toate aceste esemplul acesta nu va împedeca pe iubitorii de baccarat de a se înturna la masa unde sêrmanul Baquero a dat cel din urmă ban...........

* (Portocalele). Din punctul de vedere igienic, portocala, mărul de aur a celor vechi, este un fruct foarte stimat, puţin tonic, rĕcoritor şi de o digestiune uşoară. Portocalele au fost foarte abundante anul acesta; de aceea nu credem inutil a spune câte va cuvinte despre ele.

Portocalele cele mai stimate şi mai demne de a fi provin din insula Malta, ca şi mandarinele. Aceste portocale sûnt foarte greu de căpĕtat. Cea mai mare parte din recolta insulei este în Anglia, unde este objectul unui comerciu important. Aceste fructe se plătesc foarte scump.

Insulele Azore produc portocale, ce ar puté rivalisa cu cele de Neapole. Dacă forma, frumseţa, regularitatea coajei ar ajunge spre a da superioritatea acestor fructe a Orientului, portocala de Maiorca ar fi regina acestor splendide fructe. Nici una nu e mai voluminoasă şi mai sferică. Ea posede un meḑ foarte gros, foarte buretos şi zăhărit, şi se conservă mult.

Portocalele de Messina, Palermo, Sorrento, Reggio, Blidah, Andalusia, etc., sûnt foarte stimate. Ele au o fisionomie plăcută, dar cualitatea e rea adese. Portocalele de Provence şi Liguria sûnt foarte comune. Cele de Grecia încă sûnt căutate, dar nu de peste tot locul. De aceste se aduc la noi.

Am vorbit de mandarină. Aceasta e o varietate de portocale, mai puţin suculentă decât aceasta, dar cu un parfum delicios. Ea e originară din Malta, unde este cultivată cu un mare succes şi unde capĕtă o desvoltare şi un gust, ce n'are nicăiri în Europa.

Mandarinarul a fost transportat pe toate punctele meridionale, unde cresce portocalul. În genere s'au căpĕtat resultate frumoase în părţile meridionale a Franciei, Italiei şi Spaniei. Mandarinarii de Andalusia sûnt foarte stimaţi.

Acest mic fruct muşcat, eminamente aristocratic, figura ca distincţinne nu de mulţi ani numai pe mesele mari. Consumaţiunea sa s'a popularisat graţiă producţiunei sale ce s'a însutit.

N'am vorbit de cât de portocalele din Europa. Dar acest fruct, fiind ordinar din ţerile calde, e bine înţeles, că acolo sûnt varietăţile cele mai frumoase şi gustoase. „V. C.“

* (Dispariţiune). Ḑiarele din Italia se ocupă de dispariţiunea subită din Bucuresci a colonelului italian Gola.

„L'Italie“ anunţă că consulatul italian din Bucuresci urmăresce cu activitate ancheta sa pentru a da de urmele colonelului; dar până acum căutările sale au fost zadarnice. Se pare probabil că dacă d. Gola a fost victima unei crime sau a unui accident, această crimă sau acest accident, a avut loc la Bucuresci. În adevĕr, în ḑiua dispariţiunei sale, colonelul Gola se presentà la 11 oare de dimineaţă la consulat şi anunţà, că va pleca după ameaḑi la Giurgiu. El se înturnà la otel şi eşì puţin după aceea pentru a se duce la gară. Nu avea cu dênsul decât micul seu bagaj, celalalt fusese dinainte espedat la Constantinopole. Colonelul era singur, căci nu este esact, după cum ḑic unele ḑiare, că ar fi avut cu sine soldatul de ordonanţă. Se crede că s'a suit în trăsură pentru a se duce la gară. Fost'a el condus într'un loc deşert, şi apoi prădat şi ucis? Părăsit'a el Bucurescii? Nu se scie. A fost cu neputinţă de a scí dacă a luat un bilet pentru Giurgiu şi dacă a sosit în acest oraş.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Paris, 31 Ianuarie n. Camera alese cu 314 din 405 voturi de presidentul ei pe **Gambetta**. Nunţiul lui Grévy se aşteaptă numaí pe ĕptĕmâna viitoare, după aceea Gambetta va primí presidiul în camerĕ.

Petersburg, 31 Ianuarie n. În Wetljanka şi jur în 30 Ianuarie nu s'a întêmplat nici o îmbolnăvire; în Selitrenn din 27 până în 28 Ianuarie au murit patru: unul se îmbolnăvise.

Bursa de Viena

din 31 Ianuarie n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	113	75
Acţiuni de bancă	773	—
Acţiuni de credit	213	50
London	116	60
Argint	100	
Galbin	5	52
Napoleon d'aur (poli)	9	32
Valuta nóuă imperială germână	57	60

Economic.

Arad, 25 Ianuarie n. Grâul a fos representat bine, totuşi însă vênḑĕtorii au fost siliţi a scădé din preţ 15—40 cr. v. a. ca să poată vinde. Notăm: Grâul bănăţan s'a vêndut în cuantitate de 75—77 chilo cu 6 fl. 40—7 fl. 20 cr. v. a; grâul arădan în cuantitate de 74—76 chilo cu fl. 6.70—7.20 cr. v. a. grâul tisaian în cuantitate de 76 5—78.5 chilo cu fl. 7—8 40 cr. v. a; sĕcara mai n'are căutare, de aceea s'a şi vêndut numai cu fl. 5.20—35 pr. m. m; orzul cu fl. 5.15—35 pr. m. m; ovĕs s'a vêndut în partii mai mici cu fl. 5.10 cr. v. a. pr. m. m; cucuruzul deşi a fost presentat şi căutat bine totuş s'a putut vinde numai cu un preţ micşorat cu câte 10—20 cr. v. a; fl.4—4.20 cr. v. a. negoţierile sûnt mai animate. Preţurile în sĕptĕmâna trecută s'au ţinut bine.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Februarie im. Catarinei Fenichel în Aiud; în 22 Febr. imobil. lui Stefan Szalanczi în Armeni (jud. cerc. Aiud); în 5 Febr. şi 5 Martie imob. lui George Demai în Laborfalĕu (jud. cerc. Szepsi-Sz-György); în 16 Febr. şi 13 Martie imob. lui Dionisie Vas în Arpaşul de jos (jud. cerc Făgăraş); în 28 Febr. imobil. lui George Grail în Mĕnĕradie (jud. cerc. Aiud); în 22 Febr. şi 26 Martie imobil. lui Ladislau Bartha în Szörcşe; în 22 Febr şi 26 Martie imob. lui Baltasar Bogdan în Covasna (trib. K. Vásárhely); în 1 Martie şi 1 Aprilie imob. aparţinĕtoare de masa concursuală a lui Carol Gürtler în Sibiiu (trib); în 3 Febr. şi 3 Martie imobil. lui Gedeon Bernat în Mihăleşti (judec. cerc. Székelyhid); în 26 Febr. şi 28 Martie imobil. lui Alecsiu Pap in Potakfalvă (trib. Sz. Udvarhely); în 24 Febr. şi 28 Martie imob. lui Petru Pozson în Papolţ; în 18 Febr. şi 22 Martie imobil. Dnei Dionisie Kiş, Maria Balog în Baratoş; în 20 Febr. şi 24 Martie imob. lui Stefan Gereb în Osdolea (trib. K. Vásáarhely); în 19 Febr. şi 1 Aprilie imobil. lui Dănilă Bartha în Mezü-Panit (trib. M. Vásárhely); în 5 Martie şi 5 Aprilie imob. lui Ioan Nicolesse Dordea în Vale (trib. Sibiiu); în 3 Febr. imobil, lui Onisie Suciu în Magyar Borzas (jud. cerc. Gherla); în 7 Febr. imobil lui Nicolae şi Eva Lazar în Sibiiu (trib.); în 29 Martie si 29 Aprilie imobil. lui Nicolae Palfy în Gaghi (trib. Sz. Udvárhely); în 18 Febr. şi 18 Martie imobil. lui Ioan Nistor în P Fentös (judec. cerc. Şomcuta mare); în 13 Febr. marfa şi mob. lui Ioan Getschling în Szász-Regen (jud. cercuală); în 24 Febr. şi 5 Aprilie imob. lui Stefan Simonfi în M. Vásárhely (trib.); în 10 Martie şi 10 Aprilie imob. Şaroltei Hahn în Mercurea; în 25 Febr. şi 27 Martie imob. baronului Eranz Reichenstein în Sibiiu (trib.); în 24 Febr şi 2 Aprilie imobil. lui Ludovig Corandi în M. Vásárhely (trib.); în 21 Februarie şi 21 Martie imob. rĕmasului după Iacob Popa în Pianul săsĕsc (jud. cerc. Sebeş); în 10 Febr. şi 10 Martie imob. lui Ioan Enzinger în Sighişoara (jud. cerc.); în 21 Febr. şi 21 Martie imobil. lui Gavrilă Andriş în Nĕsĕud (jud. cerc.); în 28 Febr imobil lui Dionisie Benedek în Copoţ (jud. cerc. S. Szt György); în 4 Martie imobil lui Iacob Dăncilleau în Poiana (trib. Sibiiu); în 17 Martie şi 17 Aprilie imob. rĕmasului după George Drotleff în Alzina (trib. Sibiu) în 6 Febr. şi 6 Febr. imob. Mariei Fanta în Şona (jud. cerc. Sighişoara); în 26 Feb. şi 29 Martie imobil. comunei Veneţia de sus (jud. cer. Făgăraş); în 24 Mar. imob. lui Ladislau Bereczky în Torbozlo (trib. M. Vásárhely); în 26 Febr. şi 28 Martie imob. lui Ioan Roth şi soţiei sale în Sighişoara (jud. cerc.); în 7 Martie şi 7 Aprilie imob. lui Ioan Cloţan în Ţichindeal (trib. Sibiiu).

Nr. 65 ex 1879 [4] 3—3

Pertractare de ofert.

Spre asecurarea recerinţei de 1024 metri cubici de lemne de ars pentru perioda 1879—1880 se va ţiné în 20 Februarie a. c. în cancelaria administratoriului Morotrophiului reg. ung. o pertractare de oferte. Tot acolo se pot lua la cunoscinţă şi condiţiuniie de licitaţiune în oarĕle oficioase de ante ameaḑi.

Ofertele în scris şi după lege timbrate împreună cu 200 fl. vadium au a se băga în ḑiuoa numită până la 11 oare ante ameaḑi, cu descriere lămurită, a cuantităţei, cualitaţei, lungimei şi grosimei lemnelor, asemenea sûnt de cele aduse pe apă, seau nu.

Oferte întârḑiate seau făcute după pertractare se vor refusa, şi cele nu în înţelesul acestei publicaţiuni făcute, nu se vor considera.

Sibiiu în 22 Ianuarie 1879.

Direcţiunea Morotrophiului r. ung.

Însciinţare.

Deschiḑêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţionalitatea română şi nemţască sûnt provocate a se însinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1879.

Dr. Lukacs Miculics,
profesor ord. de moşit.

[6] 1—4

Victor Popescu,

advocat în Braşov,

'şi are cancelaria — începênd din 1-a Februarie st. n. a. c. — în „**Brânḑărie**“ (Hinter den Fleischbänken) sub N. C. 316, în acelaş local, în care a fost mai demult cancelaria d-nului notar public Petru Nemeş.

Braşov în 28/16 Ianuarie 1879.

[5] 1—3

---

*) Reproduse, fiind cuprinse numai într'o mică parte a ediţiunei Nr. ultim.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 9. Sibiiu, Marți, 23 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 22 Ianuarie

Din Francia, de unde de ani acum ne dedasem a primí numai sciri de pace și de laboare, ne pomenim cu sciri, cari pun pe gânduri pe ori ce om ce se ocupă cu politica. De când s'au anunțat victoria cea decidetoare, raportată de republicani cu ocasiunea alegerilor la senat se prevedea, că în Francia au să urmeze crise însemnate. Cu mare greutate au împedecat liberalii moderați o crisă ministerială. Dară nu se aședaseră bine urmele crisei, când scirile telegrafice, împărtășite și din partene cetitorilor nostri, surprind lumea cu o crisă cu mult mai momentoasă de cum este o crisă ministerială: Mareșalul Mac-Mahon, care avea să conducă republica francesă până la 1880, se retrage și frênele republicei trec în mânile lui Grevy, fostul president al camerei legislative. Înlocuirea cea grabnică a luî Mac-Mahon cu o majoritate așa de împunătoare, mai departe alegerea lui Gambetta de president al camerei în locul lui Grevy, ar însemna că crisa este terminată. Însă în Francia, în țara surprinderilor politice, se termină anevoie cu una cu doue crisele chiar și după ce ele la părere sûnt terminate. Cu deosebire sûntem în drept a ne îndoí de adevĕrata terminare a crisei pentru motivele din care Mac-Mahon a părăsit înainte de vreme scaunul presidențial al republicei francese.

Printr'o lege dela 1873, comandanții de corpuri trebuie în timp de pace, din trei în trei ani, sau să se strămute la alte corpuri, sau să se pună la dispositiune. Că e bună legea aceasta, că nu e bună și cum s'a aplicat pană acum, este o afacere care să o deslege Francezii. Ceea ce ne interesează și pe noi este, că Mac-Mahon n'a voit să subscrie decretele emanate din legea aceasta: n'a voit să „republicaniseze" și armata. Și fiind că ministeriul a stăruit pe lângă subscrierea decretelor de amovarea comandanților de corpuri din comandele lor de pânăací, Mac-Mahon a preferit a se retrage și a lăsa pe republicani să facă ce voiesc.

Întrebarea este, că stând astfel lucrurile și retrăgêndu-se Mac-Mahon dela cârma republicei, Grevy și cu Gambetta vor fi în stare de a pune capĕt crisei prin ocuparea posturilor lor celor nouĕ? Lumea dă din umeri și clătină din cap și se teme că în urma nouĕlor victorii ale republicanismului va urma o lovire de stat sau un resbel civil. Partida militară și până acum varsă foc și scântei contra „șicanelor" advocatului Gambetta și adepților lui și la ori ce ocasiune purtând toaste și în discursuri înalță bărbăția lui Mac-Mahon, că-ci a avut atâta abnegațiune pentru a susținé intactă onoarea militară. „Fremden Blatt" se esprimă foarte nimerit, când dice, că cu toate că aerul încă nu miroasă a lovire de stat, sûnt semne pentru nascerea unei partide militare de acțiune, până acum fără colorit hotărît dinastic, dară la toată întêmplarea o partidă, care de sigur nu va propaga evangelia lui Louis Blanc și a lui Victor Hugo.

Bilanț politic.

VI.

Cu dieta din Cluj din toamna a. 1865, se încheie, periodul de activitate politică al Românilor din Ungaria și Transilvania, început la 1860. Ceea ce au făcut Românii din Ungaria și Transilvania mai târdiu, adecă după anul 1865, a fost, sau activitate din partea singuratecilor sau o activitate fără plan și programă bine definită. N'am aprobat nici odată o procedere destrămată în cele politice și preste tot în afaceri de ori ce natură când ele au să atingă interesele de viață a unui popor. N'am aprobat însă și din motivul, că în staturile moderne individul, și popoarele prin folosirea constituțiunei, mai curênd și mai sigur pot ajunge la scop; pe când prin negațiune pasivă pot fi espuse totalei ignorări.

Românii, cu deosebire cei din Transilvania, rĕmânênd pe terenul constituțional, fără a se lega de formele în care era turnat constituționalismul, în casul cel mai rĕu, remâneau un popor disciplinat și bine organisat. Și sûntem convinși că disciplina și buna organisare a unui popor în timpuri critice este o posițiune tare, din care Românii însuflau mai mult respect năzuitorilor de ai asuprí. Este însă foarte probabil că remânênd Românii ardeleni pe terenul constituțional dau și primeau sucurs dela frații lor din Bănat și Ungaria și legile cari s'au creat dela 1867 încoace, cel puțin nu ar fi fost deadreptul opuse cu dreptele lor năzuințe. Dovadă ne este, că metropolitul Șaguna singur, în mijlocul atacurilor din partea Românilor înșiși, remânênd neclătit pe terenul constituțional, așa cum a fost, a sciut să asigure prin articuli de lege și prin statutul organíc metropolia română gr. or. câscigată mainainte. Astădi anevoie va mai trage cineva la îndoială, ca Statutul organic nu este o fortăreață ce ne asigură biserica și prin ea ne apără esistența națională. Atêrnă dela Români, ca ceea ce acel fericit cap bisericesc a câștigat și asigurat să scie păstra și folosí.

Când am accentuat lipsa de disciplină și organisare în lăuntrul poporului nostru am avut în vedere și schimbările ce s'au urmat într'un timp relativ scurt în sinul monarchiei noastre. Monarchia, cu toate că este o individualitate de sine stătătoare și prin situațiunea și puterea ei are influință asupra politicei altor staturi mari și mici din afară nu este mai puțin și ea înfluințată de ceea ce se întêmplă afară de mărginile ei. Dar tocma din causa acestei influințe împrumutate este datoria Românilor a nu scăpa din vedere nici o ocasiune de a figura ca un factor cu putere de viață în monarchie, în interesul acestia și în interesul lor propriu.

Românii în trecut se vede a fi ținut compt de împregiurările aceste. Pentrucă atunci când evenemintele anului 1859, cari s'au încheiat cu pacea dela Vilafranca și Zürich și cari au produs diploma din 20 Octomvre 1860, de nu erau un trup și un suflet, n'ar fi fost în stare a participa cu succesul cunoscut la desvoltarea evenemintelor ce au emanat din aceea memorabilă diplomă pentru toate popoarĕle din monarchia Habsburgilor. Trebuia ca ceea ce au făcut atunci Românii să facă și mai departe și să nu peardă din vedere legătura dintre evenemintele din afară asupra celor din lăuntru.

Revoluțiunea polonă din anul 1863 a avut puțină influență asupra desvoltărei constituțiunale din monarchie. La părere s'ar puté dice că nici campania în însoțire cu Prusia, din 1864 contra Daniei n'a avut influință. Dară învrăjbirea acestor douĕ puteri asupra administrărei provincielor cucerite, Schleswig și Holstein, arunca departe înainte umbrele sale, care denunciau cugetele reservate ale Prusiei de a delătura influința austriacă din Germania. Austria foarte jună în reorganisarea sa constituțională cu poporațiuni însemnate însă nemulțămite, nu se credea destul de tare pentru lupta ce o prevedea. Lucru firesc că căuta a se organisa pe alte base mai solide. Durere, că spre sfêrșitul acesta nu a aflat și pre bărbatul corespundĕtor. Veleitățile federalistice ale contelui Belcredi au făcut de anul cel critic pentru monarchie, anul 1866, a aflat'o într'o destrămare cu mult mai mare de cum era mai nainte. A fost dar lucru ușor pentru Prusia și Italia, când amêndouĕ deodată, au atacat monarchia dela meadă-noapte și dela meadădi, ca să'i delăture influența din Germania și să o scoată din Italia.

Evenemintele anului 1866 au avut o mare influență asupra monarchiei.

FOIȚA.

Espositiunea dela Paris.

VII.

Din Paris până la Strassburg.

Țara franceză. — Prin nordul Franciei: valea Marnei și Champagne; canalul Marne-Rin, valea Moselei și Nancy. — Poporul și pământul francez: industria, comerciul și economia rurală. — In Alsacia-Lotharingia: Strassburgul, esteriorul seu, piața lui Gutenberg și a lui Kleber, Domul, orologiul astronomic, mausoleul lui Mauriț de Saxonia.

(Urmare).

Trecură deja douĕ sĕptĕmâni de când ne aflăm în capitala Franciei, în capitala lumei moderne, în grandiosul Paris! Deșí ne-au încântat minunile acestui oraș gigantic, deșí memorabilitățile și curiositățile sale multe ne-au câștigat interesul într'un grad așa de mare, de nu ne putea loví urîtul nici pe un moment, totuși începurăm a ne sătura de vuetul permanent și de viața neliniscită de ací. Ne loví dorul de țară, și fără a ne mai socotí mult plecarăm cătră patria noastră iubită.

De o parte împregiurarea, că în călĕtoria noastră spre Paris, trecusem noaptea preste linia franceză și așa încă nu cunosceam aceasta țară binecuvêntată, — de altă parte dorința de a ne reîntoarce preste locuri ce încă nu le vĕdusem, — ne-au îndemnat să luăm în voiajul cătră casă o altă direcțiune, adecă prin Francia nordică și prin Germania, și cât se poate să călĕtorim numai diua.

Când părăsiam Parisul și espositiunea, în cari admiraserăm facultățile și prestațiunile Francezilor și în cari ne convinserăm despre superioritatea națiunei franceze asupra tuturor națiunilor din lume, — e lucru firesc, că noi nutriam cele mai frumoase ilusiuni și despre perfecțiunea țerei franceze.

Spre bucuria noastră de astădată ilusiunile nu ne-au înșelat. Regiuni amicabile, orașe și sate imposante, fabrici colosale, moșii avute, ville grațioase, grădini încântătoare, sĕmênături esemplare, canale artificiale, căli de comerciu și viaducte superbe alternau repede ca icoanele unui caleidoscop.

În tot locul întimpinarăm plantațiuni pompoase, bunăstare și avuție rară. Nici un petec de pământ nefolosit.

Față de această abundanță surprindĕtoare, ne aduserăm fără voie aminte de contrastul, adecă de câmpurile și pășunile miserabile, ce le vĕdusem cu vre-o douĕ sĕptĕmâni mai înainte în apropierea orașului München, și pare că aveam o bucurie ascunsă, că în frumoasa Francie nu aflarăm atari locuri sterile. De altmintrea se scie: unde poporul e cult, acolo și pământul e bine lucrat.

Iată o schiță din călĕtoria noastră prin nordul Franciei. Distanța dela Paris până la Strassburg face 503 chilom. și trenul espres percurge toată linia aceasta în 11 oare.

Plecăm dimineața din Paris dela gara de Strassburg și favoriți de timpul cel mai frumos sûntem veseli, că vom avé un voiaj foarte plăcut. Până ce trecem primele cinci stațiuni, mulțimea vilelor, parcurilor, fabricelor și comunelor avute, cu cari sûnt sĕmĕnate vălile, precum și forturile ce încoronează colinele, ne spun, că ne aflăm încă tot în împregiurimea capitalei.

La orășelul Lagny, după ce am percurs un tunel, întrăm în „valea grațioasă a Marnei." De ací încolo trecem de repețite ori preste riul Marne, a cărui alvie argintiă strătaie aceasta vale romantică în forma unei linie imense șerpuitoare. Ajungênd la „Meaux," oraș vechiu cu 12,000 loc., admirăm ací pompoasa sa catedrală și apoi trecem preste „canalul de l'Ourcq, carele curge dintr'un ram al Marnei într'o distanță de 108 chilom până la Paris și servesce atât pentru navigațiune cât și pentru a conduce apa în lacurile din „Bois de Boulogne," ce este păduricea amunsantă a Parisianilor. După câte-va stațiuni secundare și trei tunele lungi sosim la „Château-Thierry'" un orășel ce are o posițiune de tot pitorească și unde ne atrage atențiunea atât ruinele imposante ce se aflâ pe culmea unei coline decorate cu alee frumoase, cât și o statuă de marmoră ce o vedem lângă puntea din apropierea noastră. Ruinele sûnt restul castelului edificat în seclul VIII de regele franc Theuderic (Thierry) IV și de vestitul seu majordom Carol Martell, iar statua representă figura renumitului poet de fabule: Lafontaine, carele fù născut aici.

Ele au sguduit din temelii clădirile constituţionale ce abia începuseră a se ridica. O reorganisare a monarchiei pe base mai solide era neapěrat de lipsă. Intrebarea cea mai de aproape era, care să fie forma în care să se toarne constituţiunalismul, pe care monarchul îl susţinù cu neclătită credinţă ca temeiul vieţii statului?

În învălmăşala politică, după catastrofa dela Sadova, de costituţionalismul centralistic nici vorbă nu mai era, pentru că nu 'l voia Ungaria, Croaţia şi Boemia. Însaşi Galiţia nu era învoită cu el. Federalismul? Se temeau de el Nemţii şi Maghiarii, pentru că le era frică de preponderanţa slavică. Cât pentru Români, acestia erau împărţiţi în păreri. Unii sperau mult dela această formă constituţională; scăpau înse din vedere că după cum se croise el atunci naţionalitatea română avea să fie sacrificată Ungariei şi Galiţiei.

Atunci apare pe scena politică a monarchiei baronul, mai târḑiu contele Beust, exministrul din Saxonia, un „German mare“ de profesiunea s'a politică, şi se încearcă a da o formă nouă constituţionalismui din monarchie, va să ḑică, nici centralistică, nici federalistică. Spre sfêrşitul acesta el căutà elementele care să le pună drept columne principale a le edificiului seu constituţiunal. Un „mare German“ cum era, lucru firesc, dacă el îşi cauta elementele afară de Slavii din monarchie, căci el pe acestia voia să'i „strivească la părete.“ Germanii s'au Nemţii erau dară în prima linie elementul pe care avea să'l întrebuinţeze la construirea edificiului seu. Acestia erau elementul cel mai corespunḑetoriu pentru cultura lui superioară şi pentru că cu puţine escepţiuni erau şi cei mai uniţi şi aplecaţi a se uní în vederile lor. În al doilea rênd erau Maghiarii, pentru antislavismul lor pronunţat şi pentru reputaţiunea de care se bucurau încă pe atunci în Europa apusană, de sigur însă pentru că îi credea mai capabili pentru ideile sale germanisătoare; resistenţa lor pasivă, după noi, va fi fost considerată numai în a doua linie. Al treilea element ar fi trebuit să fie Românii. Preocupat de combinaţiuni politice, cari stau în legătură cu politica esternă vor fi reţinut pe organisătorul monarchiei Beust de a compta în socoteala sa cea mare şi cu Românii. Acestia tocma pe atunci erau împărţiţi în diverse partide. Faptă este, că au remas nebăgaţi în samă la intemeiarea dualismului.

Precum la 1861 1863 şi 1865, aşa şi la 1866 şi 1867 era potrivit ca Românii din monarchie să fie constituit o totalitate politică şi precum atunci aşa şi acum să fie întrat în acţiune, cu alte cuvinte, să fie continuat acţiunea lor dela 1865 solidari, pentru ca să 'şi asigure un loc demn de dênşii în situaţiunea cea nouă politică.

N'au făcut.

Să punem acum anii 1861, 1863 şi 1865 în comparaţiune cu anii dela 1866 încoace şi tot aşa şi resultatele lor şi deducţiunea va fi foarte înlesnită.

Evenemintele orientale din anii din urmă nu vor remâné fără de influinţă asupra afacerilor politice interne. Care va fi efectul acelor influenţe? încă nu putem sci. După temerile căror se dă multă espresiune în ḑiaristica maghiară, influenţa Slavilor are să vină la mai multă valoare. Probabil este că sûntem în ajunul unor schimbări noue în monarchie. Care şi de ce natură vor fi acele lăsăm a ni le spune venitoriul. Una însă trebuie să ne însemnăm bine: să îngrigim ca acele, cel puţin să nu ne afle ca pe „fetele cele nebune“ din Evangelie.

Trecutul nostru dela 1860 încoace este destul de instructiv. Cel dela 1865 până astădi asemenea. Facitul acelor trecuturi este în 1879: să fie devisa noastră a Românilor, Solidaritate şi activitate dacă voim a fi băgaţi în samă, să ocupăm loc acolo und se decide soartea patriei şi a popoarelor dintrênsa.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Ianuarie.

Deputatul din senatul imperial din Viena cav. de Skene 'şi a depus mandatul. Acest fapt de sine privit, n'ar fi aşa însemnat, încât se merite o deosebită înregistrare, dacă nu ar oglinda situaţiunea critică a Austro-Ungariei. Skene a fost membru al senatului imperial dela anul 1861 încoaci şi unul dintre fruntaşii clubului progresist. Precum se vede din o scrisoare care a adresat'o Skene presidentului acelui club, motivul din care Skene 'şi a depus mandatul a fost atitudinea debilă a senatului imperial, care a suferit atâta vreme un ministeriu demisionat.

Drept respuns la aceasta „Neue fr. Presse“ comunică, că contele Hohenwart ar fi declarat Maj. Sale, că ar fi eventual gata a sprigini ca şef al guvernului politica contelui Andrássy. Deodată cu aceasta scire se anunţă sosirea contelui Taafe la Viena.

Precând casa de sus din Viena se ocupă cu încuviinţarea tractatului dela Berlin, pe aceiaşi vreme se colportează faime despre o nouă mobilisare a trupelor noastre. Ḑiarul „Tagespost“ din Graz aduce următoare notiţă: „Din cercuri comerciale primim scirea positivă, că administraţia militară face dispositii pentru asigurarea articolilor de menagiare în casul unei mobilisări la primăvară. Intendanţa militară de aici s'a adresat prin camerile comerciale către firmele însemnate cercetând ce cuant făină, pâne, vite grase, carne, legumă, vin, bere, rachiu, fên, paie etc. ar fi în provisiunea cercului cameral şi în deosebi s'ar puté lifera în luna lui Aprilie a. c. în termin de 30 ḑile pentru scopuri militare. Până la sfêrşitul lui Februarie conspectele sumarice din acest şi alte cercuri camerale să se aştearnă prin intendanţe ministeriului de resbel.“

Nunţiul domnesc cu privire la modificarea art. 7 din constituţiune, aşternut camerilor române este de următoriul cuprins:

Domnilor ministri! În urma decisiunilor congresului dela Berlin, guvernul şi camerele legiuitoare au recunoscut, în esecutarea din parte-ne a tratatului în ceea ce ne privesce, o necesitate politică de prima ordine.

Senatul şi camera deputaţilor, prin moţiunile şi prin adresele presentate Măriei Sale Regale Domnitorului, au declarat că este loc a se întruní camerele de revisuire, pentru a ridica restricţiunea din art. 7 din Constituţiune, privitoare la inegalitatea politică din causă de religiune.

Pentru a se puté însă convoca camerele de revisuire, puterea legiuitoare, adecă domnul şi representaţiunea naţională, au a declara, conform art. 129 din Constituţiune, că „este de trebuinţă a se supune revisuirii dispositiunile din Constituţiune anume arětate.“

În vederea acestora, am onoare a propune M. S. Regale Domnitoriului următoarea declaraţiune, care se va presenta deliberării şi primirii corpurilor legiuitoare:

„Se declară că este de trebuinţă a se supune revisuirei dispositiunile art. 7 din Constituţiune.“

Preşedintele consiliului ministrilor,
I. C. Brătianu.

În şedinţa din 19 c. a Senatului s'a ales d. Iacob Fĕtu ca membru al comisiunei pentru formularea declarărei de modificare a constituţiunei, în locul domnului Voinov, căruia i s'a acordat concediu din causă de boală; apoi dl. Cămărăşescu 'şi a desvoltat interpelarea asupra inundărilor Ialomiţei şi a lipsei de şosele în Ialomiţa. D. ministru de lucrări publice a rěspuns că studiază o lege pentru regularea cursului apelor, care are de scop de a pune capět inundărilor şi a luat měsuri de a se transporta de preste Dunăre petrişul trebuincios în Ialomiţa pentru şosele. D. Orleanu a anunţat o interpelare asupra întreruperei comunicărei pe linia Mărăşesci-Bărboşi-Buzĕu şi asupra construirei unei noue linii între Mărăşesci-Focşani-Rîmnicul-Sărat. În şedinţa din 20 c. a Senatului, d. Al. Zisu a adresat guvernului următoarea interpelare: 1. Dacă a luat vr'o dispositiune spre a se aduce la îndeplinire dorinţa esprimată de mai mulţi ani de consiliul general de Argeş spre a declara de cale micstă calea Piteşti-Curtea de Argeş-Rîmnic şi Tigveni la fruntăriă (Câneni). 2. Dacă a luat vr'o dispositiune pentru a se desfiinţa lasa podului preste Olt la Goran.

Telegraful ne-a adus astăḑi scirea, că adunarea naţională sêrbească a primit cu unanimitate proiectul regimului, ce privesce ridicarea restricţiunilor Jidovilor. Mai lipsesce numai sancţiunea scuptcinei cei mare. Şedinţele scuptcinei s'au încheiat alaltăeri.

Adunarea notabililor bulgari se va conchiema definitiv pe 22 Februarie pentru încuviinţarea statutuluii.

„Le Temps“, vorbind despre simţimentele Bulgarilor către Ruşii din Bulgaria şi către Greci, ḑice:

Ceea ce este de mirare că ultra-Bulgarii acusă chiar autoritatea rusească în Bulgaria de turcofilism, lucru de care în Occidinte nimeni n'ar fi bănuit'o. Ocrotirea ce ea a creḑut că trebuie să ofere Mahomedanilor în casuri de vedită violare a dreptului lor de proprietate de către Bulgari pare a fi uimit şi nemulţămit adânc pe cesti din urmă. Faptul s'a produs în diferite rênduri chiar în oraşul Rusciuc.

Bulgarii deplâng asemenea rěceala manifestată de cât-va timp de autoritatea rusască în privinţa rescoalei din Macedonia şi a pedecilor puse la aprovisionarea şi recrutarea insurgenţilor.

Între Bulgari şi Greci, relaţiunile urmează a fi atât de încordate cât este cu putinţă. Grecii se plâng, că sûnt escluşi dela toate funcţiunile şi opun cea mai viuă resistinţă. La Varna au mers până a face o mişcare în contra serviţiului militar.

Iules Grévy.

Iules Grévy, carele de toate partidele republicane din Francia este ales de al 3-lea president al nouei republice franceze e un bărbat, ce în mod rar a sciut să'şi câştige vaḑă la toate fracţiunile republicane.

Vaḑa aceasta de tot rară în Francia e urmarea naturelului deschis a lui

---

Urmează acum unele staţiuni mai mici şi un castel grandios, iar imensitatea viilor ce acoper dealurile din jurul valei ne spun, că ne aflăm deja în „Champagne.“

Ne oprim la „Epernay“ oraş cu 16,000 loc. ce zace lângă Marne şi este un punct de întrunire pentru mai multe căli ferate precum şi punctul central al fabricaţiunei vinului de Champagne. Edificiile pompoase ce le vedem sûnt locuinţele avuţilor fabricanţi de vin. În Epernay dejunăm a la fourchette şi ací ne putem permite a bea vestitul vin de Champagne, pentru că pocalul costează numai 50 centimes (20 cr.) După doue staţiuni sosim la „Chalons-sur-Marne“, oraş cu 20,000 loc. şi după cum ne arată celariele construite dealungul gărei, a doua reşedinţă a fabricaţiunei vinului de Champagne. Oraşul posede multe biserici imposante, este un punct de strătăiere a mai multor linie ferate, iar „câmpiile catalaunice“ din jurul seu sûnt renumite, pentru că ací suferiră Hunii în a. 451 cea mai grozavă perdere prin strălucita victorie a Romanilor, Francilor, Burgunḑilor şi Vestgoţilor aliaţi contra inimicului comun. Tot ací se adunară Francezii în 1870, după ce fură bătuţi la Metz şi tot din castrele dela Chalons întreprinse Mac Mahon espediţiunea nenorocită ce terminà cu catastrofa dela Sedan.

Mai facem două staţiuni şi ne aflăm la „Vitry-le-Francois“, oraş cu 8000 loc. şi cu o biserică frumoasă. Ací se începe „canalul dintre Marne şi Rhin“, dealungul căruia şi preste care trenul ne duce foarte adese ori până ce sosim la Strassburg.

Prin ţinuturi amicabile, după ce percurserăm calea jumětate dela Paris, ajungem la „Bar-le-Duc“, oraş strătăiat de riul Ornaim, 17,000 loc. cu multe ruine de fortificaţiuni vechi şi cu o linie ferată ce duce la Sedan. În scurt timp sosim la orăşelul „Commercy“, unde şi noi ne cumpărăm o cutie de „Madeleines“, adecă nisce turte vestite, cu cari ne asaltează servantele garei. Acum trecem prin un tunel lung de 1150 m., cu care merge paralel un al doilea tunel, ce servesce de pasagiu pentru canalul Marne-Rhin, şi astfel întrăm într'o vale încântătoare, în „valea Moselei“. Sosim la „Toul“, (Tullum Leucorum), cetate şi fortăreaţă lângă Mosela, cu 10,000 loc. şi cu o catedrală grandioasă, ce are două turnuri gotice înalte. Toul a fost cernat de armata germană şi în urmă a capitulat, lăsând în mânile inimicilor provisiuni însěmnate; dincolo de Toul trecem preste canalul Marne-Rhin, peste Mosela şi prin „Tontenoy-sur-Moselle“: o comună nouă, — nouă pentru că trupele germâne o prefăcuserăîn cenuşe ca represalie pentru stricarea puntei de Francesi.

De ací încolo regiunile sûnt de tot pitoresci. Ne aflăm în impregiurimea dela „Nancy“ şi este interesant a vedé, că nu numai trenul, ci şi canalul Marne-Rhin încărcate cu năi nenuměrabile, trece de repeţite ori preste punţile Moselei. Întreaga vale este o grădină minunată, între a cărei grupe de arbori deci strălucesc ville şi castele pompoase până colo sus pe coline, unde parcurile se schimbă în vii estinse, iar aceste sfêrşesc şi mai sus sub forturile şi pădurile superbe ce încoronează culmile dealurilor. Înaintând încă câte-va minute prin aceasta vale plăcută a riului Meurthe, sosim în Nancy, pe lângă care curge şi canalul artificial Marne-Rhin ce servesce pentru transportul cărbunilor la locurile de comerciu. Cetatea însăşi e încinsă cu un cerc gigantic de fabrici nouě şi de cuptoare colosale, în cari se topesc şi se prelucră metalele scoase din minele Alsaciei. Fabricele sûnt în mare parte nouě, pentru că politica comercială perversă a Germaniei le-a alungat din Alsacia iarăşi în Francia, — ca şi când Germania în realitate nu ar avé mai mare lipsă de desvoltarea industriei sale, decât are Francia, a cărei potere principală este tocma prosperarea industriei. Eată efectul policei comerciale a Nemţilor: Strassburgul a devenit sub Nemţi un oraş tăcut, negles şi decade în industrie, pe când de atunci încoace Nancy a devenit un oraş imposant, plin de viaţă în care rěsar fabrici de fabrici, case de case, ca florile în primăvară. (Va urma).

Grevy și a loialității sale neclintite atât în viața lui publică cât și privată. Din aceste motive Grevy fù mai unanim ridicat pe scaunul presidial și de adunarea națională din Bordeaux a cărei maioritate consista din elemente monarchistice, Grevy fu ridicat, ca după căderea lui Thiers să se coboare pe vre-o câte-va luni din locul de onoare memorat.

Iules Grevy e, cum a fost și Thiers, un bărbat, care singur prin virtuțile sale a devenit ceea ce este. Prin muncă neobosită și spriginit de încrederea concetățenilor sĕi, acest bărbat s'au ridicat dintr'o posiție foarte neînsemnată la cele mai însemnate posturi de onoare, cari numai le poate da un popor.

Dênsul s'a născut în 15 August 1813 în Mont-sous-Naudrez în departamentul „Jura“ și este acum în etate de peste 65 ani. Eșit din colegiul din Poligny, el a studiat drepturile în Paris, a luat parte la „ḑilele juliane“ din anul 1830 și se ținea de acei luptători, cari au ocupat căsarma „Babylone.“ După întrarea sa în rêndul advocaților în scurt timp fu un membru eminent a baroului parisian. El a apĕrat de multe ori procese politice și a pledat cu deosebire în casul contra soților lui „Barbes.“ În anul 1848 fu denumit de comisar regesc provisoric în departamentul seu și documentà în esercitarea funcțiunilor sale grele foarte multă moderație și prudență. El 'și a câștigat simpatia populațiunei în astfel de mĕsură, că aceasta îl trimise în adunarea națională constituțională ales cu 65,150 voturi ca cel dintâiu dintre 8 representanți a departamentului „Jura.“

Ca membru al comitetului de justiție și vice-president al adunării naționale adeseori se urcà domnul Grevy pe tribună și se distinse ca un isteț orator republican.

Totdeauna el însă 'și a conservat o posiție independentă și s'a ținut în depărtare de radicali. Numele lui remase lung timp împreunat cu un amandament, care dela el purceḑênd, avea de scop încrucișarea planurilor presidentului, prințului Luis Napoleon. În acest amandament s'a propus, ca articlii 41 și 43 a constituțiunei, ce tractau despre alegerea presidentului republicei, să se modifice în următoarea concepțiune și adecă:

articulul 41. Adunarea națională predă puterea esecutivă unui cetățean, care primesce titula *„presidentul consiliului de ministri“*;

art. 43. Presidentul consiliului de ministrii se alege de adunarea națională în scrutiniu secret și cu maioritate absolută de voturi.

Acest amandament in ședința din 7 Octomvrie 1848 s'a respins cu 643 contra 158 voturi. Dacă însă această propunere s'ar fi primit, atunci alegerea prințului Luis Napoleon de president al republicei nu se putea face prin plebiscitul masselor alegătore, și întemeierea imperiului al 2-lea ar fi fost poate cu neputință. În 10 Decemvrie, când prințul-president învingênd pre Cavaignac fù ales de president, Grevy i-a combătut regimul, vorbind și contra espedițiunei la Roma. Mai târḑiu ales fiind in corpul legislativ el a remas credincios devisei sale liberale, s'a ținut însă în depărtare de radicali.

După 2 Decemvre Grevy s'a retras pentru câtva timp în viața privată. În anul 1868 el a fost ales de batannier al advocaților și a întrat tot pe atunci ca membru al opozițiunei în corpul legislativ. După căderea imperiului în 4 Septemvrie 1870 Grevy a agitat pentru convocarea adunării naționale și spre încheerea păcii. Din causa aceasta a ajuns în conflict cu Gambetta. În 16 Februarie 1871 primì în adunarea națională din Bordeaux dintre 538 voturi 519, și fù ales de president. Ca atare în dirigerea parlamentului foarte ușor iritabil și încercat de multe viscole el a dovedit față cu toate fracțiunile atâta energie și tot deodată și simț de transacțiune încât în curênd 'și a câștigat devotămêntul tuturor.

Acesta este în trăsuri mari cursul vieții lui Grevy, curs ce nu ne arată deci multă schimbare, pentru că Grevy totdeauna a fost protivnicul întrigelor, conjurațiunilor și conspirațiunilor de partid și de aceea nu s'a împărtășit la multe acțiuni cari a urmat în deceniile ultime. Această împregiurare ne poate slugí însă și drept chizășie, cumcă Grevy nu va fi silit a aduce jertfe nici partidelor singuratice, nici clicelor singuratice, ceea ce cu demnitatea posițiunei sale și cu interesele țerii ar sta în contraḑicere.

Românii în Dobrogea.

Cetim în „Le Temps:“ În Dobrogea, Românii păr a se silí cu succes să merite recunoscința și să câștige afecțiunea Musulmanilor de origine turcească sau tătară, care formează doue din trei părți ale poporațiunii. Dar această purtare înțeleaptă și echitabilă provoacă reclamațiunile Bulgarilor, care în timpul ce a urmat după ocuparea rusască, ocupaseră nu numai toate funcțiunile municipale și altele, ci chiar pămênturile și casele părăsite de musulmanii emigrați. Administrațiunea română a luat mĕsuri de a se restituí aceste imobile proprietarilor lor *ante-bellum* după justificarea titlului lor, și Bulgarii au început a se plânge, că Musulmanii sûnt favorisați în paguba lor; ba încă se plâng, că sûnt spoliați de nouii stăpâni ai țerii. Românii par a se preocupa destul de puțin de aceste strigăte interesate, a cărora violință 'și o pot lesne închipuí acei ce cunosc sgârcenia țeranului bulgar și violenta lui iubire pentru pămêntul bine sau rĕu câscigat. Firma atitudine a Românilor a avut de resultat, nu numai de a readuce în Dobrogea cea mai mare parte din vechia poporațiune musulmană, ci de a atrage și un însemnat numĕr de locuitori turci din districtele mărginașe ale Bulgariei, și mai cu osebire din orașul Silistria.

Din Kiustenge, se scrie ḑiarului grecesc „Thraki“ din Constantinopole: Guvernatorele român, d. Opran, a învitat diversele comunități, ca să 'și aleagă fie-care delegați pentru alegerea autorității municipale din Kiustenge. Comunitatea grecească a numit pe d nii Ant. Alecsaudrides și Vasile Gombo, și comunitatea musulmană pe Cadir-aga și pe Hafuz Redjeb Effendi. Bulgarii au ales ca delegat alegător un Israelit, ceea ce dovedesce inferioritatea lor numerică în acest oraș.

Românii dau necontenit doveḑi de multă simpatie către poporațiunea grecească din oraș. Din parte-le, Grecii arată o amiciție cu totul frățească noilor stăpâni ai Dobrogei și trăiesc cu ei într'o desĕvêrșită armonie.

„Neue Freie Presse“ dela 27 a. c., vorbind despre ocuparea fruntariei dintre Dobrogea și Bulgaria de către trupele române, în urma neînțelegerii ivită în comisiunea de delimitare, face următoarele reflesiuni:

„Legalitatea procederei României nu poate fi pusă la îndoială și oricine trebuie să se bucure, că guvernul din Bucuresci are destulă energie, ca să apere drepturile sale. De astă dată el nu poate fi părăsit de puteri de oare ce înșiși represintanții lor au aprobat pretensiunile României.“

Ciuma orientală.

„Wiener Zeitung“ publică decretul, prin care se opresce importul acelor obiecte din străinĕtate, a căror esclusiune s'a fost hotărit de conferența vieneză. Obiectele sûnt următoarele: schimburi (rufe), haine, trențe, blănuri, piei, pele, beșici, mațe, peri, peri de porc, pene, icre, pesci, balsam de sareptă; mai departe conform interdictului german de importare: rĕmășite de hârtie. Totodată se publică un esmis al ministeriului de comerciu, prin care se dispune desinficiarea la graniță a vagoanelor ce vin din Rusia.

Din toate câte s'au vĕḑut acuma, mĕsurile luate și puse în lucrare din partea regimului austro-ungurese se par a fi rigoroase. Ele însă, precum înțelegem dintr'o telegramă dto Leopole 1 Februarie nu mulțămesc comitetul țerei galițian. Acesta adecă s'a simțit îndemnat a îndrepta ministeriului cislaitanic un memorand, în care mĕsurile preservative ale comisiunei vieneze sûnt declarate ca insuficiente, și în care se cere cordonul militar și întroducerea unei carantene rigoroase la granița rusească.

Rigorositatea aceasta a Polonilor se poate întemeia pe scirile, ce ne vin din Rusia despre starea epidemiei la vatra ei; căci o telegramă din Petersburg dto 2 Februarie ne însciințează, că se anunță oficial din Astrachan dto 31 Ianuarie: În Vetlianca și împregiurime nu s'a ivit nici un cas nou de îmbolnăvire. În Selitren au fost în 30 Ianuarie opt bolnavi, doi au murit. În 31 Ianuarie s'au ivit tot acolo trei îmbolnăviri nouĕ și s'au întêmplat trei casuri de moarte. Nici un mijloc medical nu folosesce. Unicul mijloc este isolarea.

Va să ḑică boala în adevĕr până acuma e incurabilă, dar pe de altă parte a rĕmas mărginită la vatra epidemiei. Totdeodată guvernul rusesc dă doveḑi de silința sa energică întru disposiția mĕsurilor celor mai rigoroase împrotiva epidemiei. Încă în ḑilele din urmă transpirase în publicitate despre propunerile ce le-ar fi făcut medicul Țarului rusesc, anume Botnic, care trece de mare autoritate medicală în Rusia. Aceste propuneri par a fi fost substratul consiliului ministrilor rusesci. O telegramă din Petersburg dto 1 Februarie ne aduce scirea, că Țarul a sancționat hotărîrile comitetului ministerial împrotiva ciumei. Mĕsurile hotărîte sûnt următoarele: Arderea satului Vetlianca; dislocarea locuitorilor în hotarele carantenei și desdaunarea acelora; estinderea acestor mĕsuri asupra altor sate și edificii singuratice, dacă aceasta s'ar afla de lipsă; administrațiunei civile sûnt a se pune de loc la disposiție trupele necesare; trimiterea de plenipotențiați speciali cu o comisiune medicală. Plenipotențiatul contele Loris Melicoff va avé funcțiunea unui guvernator general al guvernamentului, ce are a fi întemeiat în mod provisoric. Afară de lămuririle date guvernelor străine s'a mai îndreptat cererea la Berlin, Viena și Londra, pentru a constata starea epidemiei prin medici trimiși.

Din aceste din urmă se vede nisuința guvernului rusesc, a da Europei apusene prilegiu, să se convingă despre veracitatea raporturilor rusesci oficiale de o parte; iar de altă parte Rusia dovedesce intențiunile cele mai serioase întru combaterea energică a primejdiei de ciumă.

România la rêndul ei, după o scire din „Pol. Corr.“ dto. Bucuresci 1 Februarie, a învitat pe Austro-Ungaria, să trimită medici la Bucuresci pentru supravegherea și escutarea hotărîrilor vieneze. România a dispus trupe pentru formarea eventuală a unui cordon de-a lungul Prutului, și miliția teritorială e menită pentru păzirea liniei de cordon. Tot de odată se pregătesc mĕsuri de carantene în Ungheni.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Ghimbav, în 15 Ianuarie 1879. (Sânțirea bisericei gr. or. din Vlădeni). O dorință, carea de foarte mult timp cuprindea inimile tuturor crescinilor din Vlădeni, astăḑi în prima Ianuarie 1879 s'a realisat, prin sânțirea bisericei celei nouĕ. Sum convins, că p t. publicului cetitor i va fi cunoscută starea cea (tristă) miseră materială a crescinilor nostri din Vlădeni, carii pre lângă ce sûnt destinați de soarte a dispune de un teritor steril, erau încă de demult amenințați a 'și perde prin ruinare și sanctuariul divin, — biserica — unde'și alinau durerile, și 'și aflau mângăerea sufletească.

Speranța de a'și edifica o sântă biserică nouĕ corespunḑĕtoare, în proporțiune cu numĕrul sufletelor le lipsea mai cu totul, pentru că nu dispuneau de mijloace, care să-i ducă la scop; de și aceasta comună este curat românească, veniturile dela crișmă și moară nu curg în lada comunală din Vlădeni ci în fondurile universității săsesci.

În astfel de posițiune tristă se aflà comuna Vlădeni înainte cu 3 decenii, când atunci trimise provendința pe geniul bisericei române ortodocse pe Marele Andreiu de păstor sufletesc în Transilvania, carele cu fapta și cu cuvêntul îndemna pre toți creștini a'și face fundațiuni pentru biserici și scoale din cari fundațiuni cu timp să se poată susținé aceste instituțiuni sânte.

Pentru comuna Vlădeni însă, ba pentru multe comune din tractul Branului era renascerei se începù numai în anul 1861, când se alese de protopresbiter în acest tract Ioan Mețian, carele prin esemplara sa conducere sciù a face fundațiuni bisericesci și scolare în tractul seu unde nu erau, iar pre cele esistinte le supusă sub cea mai bună îngrijire și cea mai aspră controlă, astfel în cât prin o manipulațiune corespunḑĕtoare multe comune bisericesci sau ajutat din atari fundațiuni, și cari au de a mulțămí numai neobositei stăruințe a ppresbiterului și de present eppului Aradului Illustrităției Sale D-nului Ioan Mețian. Noi însă îi datorim cea mai mare recunoscință Illustrității Sale, căci numai prin faptele și cuvintele Illustr. Sale ne-am încumetat a întreprinde zidirea bisericei, carea astăḑi s'a sânțit prin reverendisimul domn protopresbiter I. al Brașovului și adm. al tractului Branului.

Ḑiua de anul nou va remâné pentru totdeauna o dulce suvenire pentru creștinii nostri. Încă în ajunul sânțirei pe la 4 oare d. p. clopotele dela biserica nouĕ pentru prima dată anunțà poporului începutul actului ceremonial și totdeodată sosirea revered. d. protopresbiter Iosif Barac în mijlocul nostru, carele îndată ce sosí, dispuse ca poporul să se adune în biserica cea vechie.

După-ce s'a adunat tot poporul, conform tipicului pentru sânțirea bisericilor nouĕ rever. d. Iosif Barac concomitat de alți 3 preoți puse Antimisul pre un disc și cu mare solemnitate la transmutat în biserica cea nouă și îndată se începù vecernia și după aceea și utrenia

În prima Ianuarie la 8 oare dimineața se adunà tot poporul în biserica cea nouă, și cu cea mai mare pietate ascultà servițiul pentru sânțirea bisericei, după aceasta se ținù sânta liturghie și chramul, închinându-se biserica cea nouă Sântului Vasilie. După finirea acestor servițiuri divine se ținù 3 cuvêntări ocasionale, de către rever. dn. Protopop Iosif Barac, de părintele Traian Mețian din Zernesci și de către președintele comitetului parochial din Vlădeni Iacob Zorca, pre cari (cuvêntări) sûnteți rogați a le și publica mai târḑiu în prețuitul dvoastră jurnal. La aceasta serbare afară de creștinii nostrii au mai participat și foarte mulți bărbați inteligenți din comunele vecine între cari amintim pe primariul din opidul Codlea însoțit de mulți oficiali, întreg oficiul comunal din Țințari și alți.

Numai puțină onoare și pietate față de aceasta serbare a arătat și corpul de gendarmi staționați în aceasta comună asistând la tot servițiul în toată parada sub conducerea Dlui sergent Szabo. După finirea acestor (serviție) ceremonii toți oaspeții strĕini preste 80 la numĕr se întruniră la un prânḑ comun în casele d-lui președinte al comitetului parochial și notar comunal Iacob Zorca. Ací după ce 'și împlinì și stomachul dorința sa, fiind toți oaspeții bine dispuși se ținură felurite toaste, dintre cari amintim toastul reverendisimului domn Iosif Barac rădicat în onoarea Maestății Sale Împăratului și regelui nostru Apostolic Francisc Iosif I, și în onoarea Esc. Sale Prea Sânțitului Archiepp. și Metropolit Miron Romanul, al părintelui Traian Mețian pentru îndelunga sănătate a reverendis. dn. protopresbiter Iosif Barac, al părintelui Ioan Popoviciu din Țințari în onoarea Illustrității Sale Eppului Aradului Ioan Mețian, al părintelui Iosif Comanescu din Ghimbav în on. comunei Vlădeni în general și în special în onoarea bravului președinte al comitetului parochial și notar comunal Iacob Zorca și altele multe, cari toate fură aplaudate cu „vivate.“

Petrecerea a fost atât de amusantă încât oaspeții nici nu observaseră, că îi apucase noaptea; era după 5 oare, când dl. Protopresbiter 'și luà un rĕmas bun dela oaspeți, aceștia 'l au și petrecut până la trăsura cu 4 cai a părintelui Traian Mețian cu care între „vivate“ plecà spre Brașov, iar ceilalți oaspeți reîntrând iarăși în casă 'și petrecură până târḑiu.

Deși 'mi este imposibil a face o descriere detaiată a bisericei celei noue din Vlădeni, totuși me încumĕt a ḑice, că foarte puține biserici să află în țara Bârsei, cu care s'ar puté compara, căci atât locul unde s'a rădicat are un aspect foarte frumos, cât și planul cel demn de admirat și soliditatea materialului din care s'a făcut. Ací este locul a esprima cea mai vie recunoscință on. dn. inginer superior Gärtner din Brașov, care a făcut planul, precum măestrului de biserici dlui Iohan Vohner din Merghindeal. Ori ce trecĕtor stă pe loc și admiră opera fraților nostrii din Vlădeni, și cu tot dreptul merită laudă creștinii nostrii în fruntea cărora se află venerabilul preot Iacob Balcași și zelosul și neobositul bărbat Iacob Zorca președinte al comitetului parochial. Despre ei se poate ḑice cu tot dreptul, că „deși sûnt sĕraci materialminte dar sûnt bogați în cele sânte.

C.

Varietăți.

* (Denumire). Domnul Dr. Iuon Hosan elev medical militar în reservă s'a denumit substitut de asistent medical în reservă la spitalul de garnisoană Nr. 21 în Timișoara.

* (Pensionare). Dl Nicolau Maierian, locotenent la regimentul de infanterie Sachsen-Meiningen Nr. 46 s'a pensionat cu domiciliul în Seghedin.

* (Necrolog). Simion Filimon parochul gr. or. din comuna Varmaga tractul Gioagiului al II-lea în etate de 56 ani și în al 35-lea an al păstorirei sale în urma unui morb (absces în stomach) ce în decurs de 3 ani ia căusat grele suferințe și dureri, provĕḑut cu s. sacramente în 14 Ianuarie a. c. la 10 oare a. m. 'și a dat nobilul suflet în mânile creatoriului, lăsând astfel al deplânge în doliu profund pe lângă numĕroșii consângeni cunoscuți și amici, pe soția sa iubita preoteasă Maria, pe fii și fiicele: Simion cleric de an. II-lea, Nicolae, Elena, Ludovica și alți trei minoreni rĕmași orfani.

Actul funebral, al astrucărei remășițelor sale pămêntesci s'a întêmplat în 16 Ianuariu a. c. la care au participat, pe lângă un public foarte numĕros, și Prea onoratul veteran domn protopresbiteral Sabin Piso, asistând însoțit de alți 5 preoți.

Fie-i țerina ușoară și în veci amintirea lui.

* Ședința publică din Rĕșinari a avut loc duminecă sara în 21 Ianuarie conform programei publicate. Ședința a fost bine arangiată din toate punctele de vedere, programa esecutată cu destulă precisiune așa încât așteptările nu au putut înșela pe nimenea, din contră putem ḑice, că preste tot așteptările au fost mai mici. Publicul numĕros a părăsit mulțămit sala, după împregiurări cu gust decorată, și cu drept cuvênt va dorí a mai avé ocasiune de a asista la astfel de producțiuni.

* (Boala de vite). Conform unei arĕtări oficioase boala de vite a erupt din nou în România în comunele Ruchĕr și Orate (2 oare îndepărtate de graniță). Din aceasta causă s'a constituit în comitatul Făgărașului un cerc de boală din comunele Sionea, Fundata, Măgura, Branul de jos, Poarta, Predeal, Sohodol și Tohanul nou. Deodată cu aceasta la vama României s'a oprit întrarea vitelor rumegătoare și productele provenite de la aceste vite. Numai lâna spĕlată în fabrică și pachetată în saci, mațe uscate ori sărate pachetate în lăḑi sau buți, sĕu topit și brânză au conform §-lui 13 al art. de lege, XX: 1874 limit de trecere.

* (O operă română). D. Zdislav Lubicz, pianistul Curții M. M. L. L. auḑim că pune în studiu o operă, compusă pe libret românesc. Libretul în trei acte, tratează o legendă din munții Carpaților și anume aceea a cunoscutului Vêrf cu dorul.

Se ḑice anume, că într'un sat din poala munților trăia un cioban tinĕr care era asupra însurătorii cu o fată. Oamenii cei rĕi, cari voiau să strice nunta, au făcut'o pe fata să creaḑă, că nu-i e dragă ciobanului și au îndemnat'o, să-i pue dragostea la încercare. Ce-i abate fetei să-i ceară ca dovadă de iubire? Ea scapă vorba, ca el să meargă să petreacă de placul ei o iarnă întreagă pe vêrful de munte. Drept că abia a aruncat vorba și-i pare rĕu numai de cât, numai el nu voiesce să scie nimic de aceasta, voiesce să-i dee o dovadă strălucită de iubire și pleacă spre vêrful muntelui.

Acolo stă iarna întreagă în ninsoare, vênt și ger, iar cum se desprimăvărează satul pornesce cu veselie ca să-l afle. Dar mișcătoarele scene de revedere și suferințele purtate îi curmă firul vieții. O iarnă întreagă trăise singur, cu dorul lui numai, în vêrful muntelui, care de atunci încoace se numesce Vêrful cu dor.

Aceasta este materia, pe care o tractează libretul. Musica, limpede și frumoasă ținută în știl clasic, va fi în curênd auḑită și prețuită de publicul iubitor de arte. Tecstul însă se va cânta după o traducere italiană al lui Paganini, de vreme-ce cântăreții italieni ai operei noastre ar întimpina oare-cari greutăți de rostire, în învĕțare chiar, dacă ar fi să cânte românesce.

* (O întimpinare). D. George Sion, în calitate de membru al societății academice, dar în propriul seu nume, ne trimite o epistolă, în care, vorbind despre notița d-lui Fr. Damé publicată în numĕrul dela 14 curinte, unde era ḑis, că Numa consule din comedia d-lui B. P. Hasdeu vorbesce după „faimosul dicționariu al academiei din Bucuresci“, protestà că societatea academică română nu are încă un dicționariu al seu, ci numai un proiect, „care n'a fost și nu este aprobat.“ Constatăm aceasta constatare a d-lui Sion, care resumă cuprinsul epistolei d-sa e.

Proiectul dicționarului în cestiune, o recunoascem cu plăcere, este o încercare onorabilă pentru învĕțații sei redactori, dar împracticabilă; și aceasta e causa, că a dat loc la atâtea glume, între care aceia a d-lui Hasdeu. Atâta s'a ḑis în notița d-lui Fr. Damé și ne pare rĕu că tocmai d. G. Sion a vĕḑut în frasa citată mai sus ceva atingător pentru prestigiul societății academice, ceia ce nu este și nu poate fi.

* (Icre negre și Ceai). Cetim în „Curierul“ din Iași următoarele: Ḑiarele străine ne vestesc, cumcă Icrele negre și Ceaiul provenit din Astrahan, în urma decisiunilor luate de comitetele sanitare, s'a oprit consumarea lor cu totul în orașele Germaniei. Tot astfel ar trebuí să facă și comitetul sanitar al nostru, nu numai pentru aceste două obiecte, ci pentru toate obiectele de consumație, provenite din acele părți de unde ne amenință ciuma, acest îngrozitor flagel.

* (Despăgubirea de rĕsboiu) a Turciei s'a ficsat la 300,000,000 ruble de argint și modul plății a fost reservat pentru o regulare ulterioară.

* (Spălarea eftină a armatei). D. Horeaud, medic în armata francesă, a inventat un aparat economic prin care se curăță și se spală în totul toți oamenii unui batalion numai cu modesta sumă de 12 franci.

* (Rege și bufon). Sûnt neam cu D-ta ḑisĕ bufonul cătră Filip August.

Ce fel de neam?

Sûntem frați.

Frați? de pe mumă sau de pe tată?

De pe Adam.

Foarte bine. Și ce voesci frate?

Voesc să împărțim averea frătesce.

Ține frate!

Și-i dădù un gologan.

— Când voiu fi împărțit la toți frații mei de pe pămênt partea lor, nu sciu de voi remâné cu atâta cât 'ți am dat.

* (Bĕtrânul Moise). În California se tăià un arbore, care trecea de patriarchul pădurilor din aceea țară. Cea mai mare parte din această tăiere a fost transportată la San-Francisco. Acest arbore se cunoasce sub numele de „bĕtrânul Moise.“ Dacă i se poate calcula vêrsta după numĕrul cercurilor concentrice ale trunchiului, apoi acest arbore trebuie să fie de 4840 de ani:

* (Oleotipie). O invențiune de tot nouă, care făcuse în Paris și Viena o sensațiune foarte mare, este oleotipia, adecă arta ca după ori ce fotografie să se facă portrete de pânză în colori de olei, în mărimi dela formatul de cărți de visite până la mărime naturală. Invențiunea oleotipiei e foarte frumoasă și eftină. Secretul oleotipiei aparține unei societăți franceze: „Société Parisienne,“ a cărei representant, pictorul de portrete d. Boleslas de Dutkievies a espus în otelul „Dacia“ odaia Nr. 15 în Iași o prea frumoasă colecție de probe, și care efectuiază comànḑile.

* (Tunelul St. Gothard). La 5 Ianuarie pătrunderea galeriei de direcțiune a marelui tunel dela St. Gothard a ajuns o lungime totală de 12,241 metre, adecă 21 metre mai mult decât lungimea tunelului de la muntele Cenis. Nu mai remânea din acea ḑi de efectuat decât pĕtrunderea a 2,679 metre. Dacă se presupune mersul lucrărilor egal cu cel din 1878, în care găurirea a fost practicată pe o lungime de 2,540 metre, se poate admite că în găurirea muntelui Gothard lucrătorii plecați dela Goeschenen și Airolo se vor întâlní în cursul lunei Ianuarie 1880; cu toate aceste nu se poate considera această ipoteză drept o siguranță, pentru că, după cercetările geologice lucrătorii vor întâlní sub Castelhorn o pătură puternică de serpentină și amfibolă schistoasă ce nu va permite progrese răpedi; deci nu se poate calcula esact data terminăriii galeriei.

Bursa de Viena

din 3 Februarie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	61 45
Împrumutul naț. 5°/₀ (argint)	62 75
Împrumutul de stat din 1860	112 75
Acțiuni de bancă	779 —
Acțiuni de credit	213 75
London	116 60
Argint	100
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 32¹/₂
Valuta nóuă imperială germână	57 60

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 7 Febr. imobil Sarei Weinstock și soți în Vița; în 11 Feb. imobil. lui Ludovic Vaida și Ester Szarvadi în Cubleșul unguresc (judec. cer. Gherla): în 11 Eebr. imob. lui Iosif Brener în Cluj (trib.); în 18 Febr. și 18 Martie imob. lui Dănilă Păcurariu în Balomir; în 25 Febr. și 29 Martie imob. lui Mihail Girtlınger în Făgăraș (jud. cerc.); în 15 Feb. și 15 Martie imob. lui Iosif Wohl în Sighișoara (jud. cerc.); în 26 Febr. imobil. comunei Csik-Szepviz (trib. Csikszereda); în 28 Febr. și 9 Aprilie imob și mob. lui Francisc Peterfi în Háromság (trib. M. Vásárhely); în 12 Febr. imob. lui Pavel Schadt și soției sale în Brașov (trib.); în 14 Martie și 15 Aprilie imob. lui Mihail Schöpp și soți în Alzina (trib. Sıbiiu); în 27 Febr. și 31 Martie imob. lui Ioan Chelemen în Grid (jud. cerc. Făgăraș): în 27 Febr. și 29 Martie imob. Dnei Ioan Arkosi în Cluj (trib.); în 5 Martie și 5 Aprilie imobil. lui Ioan Popa și soți în Bendorf (tribun. Sibiiu); în 14 Martıe și 15 Aprilie imobil. lui George Schmidt în Roșia (tribun. Sibiiu); în 12 Febr. și 17 Martie imobil. tui Iosif Itu Comșa în Comana de sus (jud. cerc. Făgăraș); în 10 Febr. și 10 Martie imob. lui Carol Samogyi în Moha (jud. cerc. Sighișoara); în 26 Febr. și 31 Martie imob. lui Carol Kovacs în Dalnoc (trib. K. Vásárhely); în 25 Aprilie și 24 Mai părțile la lucrările montanistice ale Grofului Ladislau Thaldalagi (tribunal Alba-Iulia).

Vênḑarea sau esarindarea unei case.

Casa, strada morii Nr. 7. Sibiiu, cu 10 încăperi, în cari **2 saloane mari, pivniță, pod, cămare de lemne, grădină maré umbroasă** cu pomi nobili, fântână, ghețerie (plină), **cuglărie, pavilon**, toate în cea mai bună stare, întrarea din două strade, ea este potrivită pentru o **restaurațiune, scoale, grădină de copii, cancelarii** și **întreprinderi mai mari**, cu sau fără mobilarul complet și elegant de restaurațiune, este **de vênḑare** sau de **esarindare** sub codițiuni foarte favorabile. Cele mai de aproape se pot afla în casă însăși. [7] 1—3

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 10. Sibiiu, Joi, 25 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 24 Ianuarie

Cu cât ne apropiem mai tare de primăvară, se simte mai multă viață în cercurile politice. Dieta Ungariei lucră acum cu putere îndoită în cele finanțiale. După terminarea acestora se vor desbate propunerile comisiunilor speciale. Dar toate aceste sûnt lucruri obicinuite în toate parlamentele și nu înfățișază ce va deosebit, ce ar puté stêrní curiositatea publică, atât de deprinsă a avé în fie-care ḑi noutăți de sensațiune. O interpelațiune a contelui Apponyi: dacă este adevêrat că Bosnia și Erțegovina se va organisa fără de a fi întrebate și legislativele, asteaptă respunsul ministrului de interne în casa deputaților dietei unguresci. Respunsul acesta ne va scoate din monotonia presentă și a bună samă va revêrsa lumină și asupra altor sciri ce privesc provinciele cele noue dela sudul monarchiei. Respunsul la interpelațiune va desluși mai de aproape, dacă este adevêrat, că pe la sfêrșitul lunei lui Aprile dietele se vor proroga, pentru ca guvernul să aibă mână liberă în acțiunile sale, în continuarea operei încă neterminate în Bosnia și Erțegovina, cu alte cuvinte, în ocuparea Novibazarului.

Iată un numêr de momente, cari în desvoltarea lor sûnt de natură de a lua dimensiuni, nepreveḑute chiar și de rêspunsul unui ministru-president la cea mai însemnată interpelațiune.

Momentele aceste, lângă care am puté adauge și lângeda crisă ministerială din Cislaitania, trăgânata mai de un an de ḑile, dau situațiunei din lăuntru o față posomorîtă și nesigură. Situațiunea aceasta ne reamintesce stările din ajunul tranșițiunilor dela 1860 și 1865 1866. Se ḑice că crisa ministerială din Cislaitania va înceta în septămâna aceasta. Înse constituirea unui cabinet nou este împreunată cu greutăți mari din lipsa unei partide capabile de guvern de o parte și din divergența cea mare a opiniunilor diverselor partide, plus cestiunea cechică, carea, cu toate că pare a fi cuprinsă de somn, doarme ca jarul sub spusă.

Contele Hohenwarth se asigură că este aplecat a sprigini politica lui Andrassy ca cap al guvernului, se ḑice înse că nu va primí a compune un cabinet nou din lipsă de sprigin. Se asigură mai departe, că contele Taaffe are șansele cele mai multe pentru compunerea unui cabinet*). Ori cum va fi, numele amânduror bărbaților aduși în cembinațiune ne întăresce în presupunerea, că sûntem în timpuri de transițiune sau dacă nu tocma în timpuri de transițiune, în ajunul transițiunilor, căror are să urmeze o nouă schimbare la fața a monarchiei.

Să nu se pară înse că sûntem sangvinici și vedem lucrurile prin prisme, cari produc colorile cele mai vii. Ne silim totdeauna, si așa și în casul de față, a socotí cu factorii din realitate. Numele celor ce se amintesc la compunerea cabinetului celui nou din Cislaitania sûnt oare cum nisce programe, din care se poate cetí cel puțin cele scrise într'un colțișor al cărței viitoriului. Ele îndreptățesc la presupunerea că cestiunea Boemiei nu va remâné adormită. Și când cestiunea Boemiei s'ar pune pe tapet spre a fi resolvita, ne putem închipuí că și provinciile Bosnia și Erțegovina, respective organisarea lor, vor fi sau va fi combinată de așa, încât resolverea cestiunei să nu producă nemulțămire între Slavii din Austro-Ungaria. Cu toate aceste pentru noi întrebarea cea mai de aproape e: se va estinde transițiunea și dincoace de Laita? Rêspunsul la întrebarea aceasta atêrnă dela înțelepciunea și energia factorilor atinși mai de aproape prin cestiunile de resolvat. Maghiarii prin guvernele lor s'au dovedit rêi administratori, dară în momente supreme buni politici. Ei la timpul seu au sciut să sacrifice din pretensiunile lor în formă, pentru ca să ajungă scopul în faptă. Ei vor scí și acum să se apere de undele transițiunei și își vor pune toate puterile ca să nu se verse spre paguba regatului unguresc.

Una dintre puterile aceste, care ar fi potrivite de a ține pericolul în depărtare, ar fi schimbarea programei actuale față cu naționalitățile nemaghiare. Forma nu ar perde nimica esențial; esenția însă ar câștiga foarte mult, pentrucă regatul ar fi o unitate și în viitor cu deosebirea de trecut că în locul nemulțămiților cu rigoroasa centralisare maghiarisătoare ar avé numai cetățeni mulțămiți.

Pentru astfel de eventualități ar trebuí să stăm gata a da statului concursul nostru, însă nu dândui deputați guvernamentali prin mijlocirea depărtărei noastre dela urnă, nici prin servilism umblând prin anticamerile ministrilor și cerșind cu petițiuni posturi și alte beneficii particulare dela dênșii, ci prin rostirea francă a pretensiunilor noastre în ḑiuaristică, în memorande și prin graiu viu în parlament și ori unde se cuvine și prin dovedirea în faptă, că sûntem un factor cu care pot și trebue să compteze și pe care trebue să'l respecteze în mêsura pretinsă de adevêrata egală îndreptățire.

---

*) Scirile mai nouě spun că contele Coronini ar fi însărcinat cu compunerea cabinetului.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Ianuarie.

Conferența partidei liberale a primit neschimbat proiectul legei de imprumut. Nu încape nici o îndoială, că și camera ungurească va urma în tocmai. Din ruinul financiar al țerei numai este scăpare, prin urmare ce motive ar avé partida guvernamentală a nu vota legea de imprumut? „Pesti Napló“ dă espresie acestei situații prin următoarele cuvinte: „comisiunea financiară a întrebat pe guvern, ce are de gând a întreprinde pentru a salva situațiunea financiară. Și întrebarea, că ce polică financiară are astăḑi Tisza, se va repeta în toată țara, căci în toată țara domineazâ convingerea, că situațiunea presentă nu poate fi la nici o întêmplare trainică. Dacă și comisiunea financiară află situațiunea așa dificilă, încât recunoasce de necesar a aduce aceasta la cunoscința casei; dacă Csengery provoacă guvernul a compune un plan despre aceea, ce cugetă ea a întreprinde; dacă și maioritatea guvernamentală este îngrijată, dacă descurcarea va mai fi posibilă: atunci fără îndoială camera și națiunea va întreba cu mult mai ne liniscit: ce să se întêmple în viitor?“ Astfel moderatul „Pesti Naplo“. Ce se ḑicem noi, care nu sûntem dedați a priví situația prin ochelarii naționali-maghiari?

Austro-Ungaria sau mai bine contele Andrássy a remunerat Germania pentru atitudinea ei în politica orientală și în deosebi pentru spriginul politicei contelui Andrássy de către Bismarck. Convențiunea încheiată în urma păcei dela Praga dispune în art. V, că retrocesiunea Schlesvigului de nord se face atêrnătoare dela un plebiscit, adecă însuși populațiunea se decidă, dacă Schlesvigul de nord are să se încorporeze Germaniei sau Austro-Ungariei. La inițiativa principelui Bismarck s'a încheiat acum la Berlin între Germania și Austro-Ungaria un tractat conform căruia Austro-Ungaria renunță de bună voie la aceea probă, ridicându-se astfel valoarea art. V din convențiunea dela Praga. Monitorul oficial al Germaniei a publicat eri tractatul ratificat cu privire la ridicarea acelei clausule.

Crisa ministerială în Viena este acum în curgere. „Bud. Corr.“

FOIȚA.

Esposițiunea dela Paris.

VII.

Din Paris până la Strassburg.

Țara franceză. — Prin nordul Franciei: valea Marnei și Champagne; canalul Marne-Rin, valea Moselei și Nancy. — Poporul și pămêntul francez: industria, comerciul și economia rurală. — In Alsacia-Lotharingia: Strassburgul, esteriorul seu, piața lui Gutenberg și a lui Kleber, Domul, orologiul astronomic, mausoleul lui Mauriț de Saxonia.

(Urmare).

Populațiunea însemnată, circa 70,000 loc., bisericele măiestoase, academia, reședința episcopească, arcurile, porțile și edificiele monumentale, piațele spațioase și stradele largi paralele din Nancy (Nanzig), i dau aspectul unui oraș mare modern.

Toți voiajătorii ne spun, că piața principală din Nancy este doară cea mai frumoasă din Europa.

Nancy a fost odinioară reședința ducilor Lotaringiei iar ultimul duce fu Stanislau Leszczynski, carele pentru perderea coroanei Poloniei căpĕtă în 1738 ducatele Lotaringia și Bar sub condițiunea, ca aceste să treacă după moartea sa în posesiunea bărbatului fetei sale, adecă în posesiunea lui Ludovic al XV.

După Nancy urmează mai multe stațiuni secundare ce toate sûnt situate în regiuni romantice și trecênd de repețite ori preste riul Meurthe, sosim la „Luneville,“ oraș de fabrici, cu 16,000 loc., cunoscut prin pacea dela 1801 încheiată între Francia și Austria, prin carea se recunoscù trecerea Belgiei precum și a malului stâng al Rhinului în posesiunea Franciei.

În scurt ajungem la „Igney-Avricourt,“ ultima stațiune franceză, și apoi la „Deutsch-Avricourt,“ prima stațiune în Germania, respective în Alsacia-Lotaringia de astăḑi.

Cred, că ací este la loc să aruncăm o privire generală asupra poporului și pămêntului francez. Republica franceză, afară de posesiunile sale neeuropene, acopere o suprafață de 528,577 chilom. □, și are o populațiune de 37 milioane loc., dintre cari nici măcar patru milioane nu sûnt de naționalități străine; iar ca ceva foarte curios amintesc, că Francia are numai 50,000 locuitori Israeliți, adecă nici măcar atâția, câți locuesc în Budapesta.

Parisul ne-a dat cea mai strălucită icoană de cultura scientifică, artistică și socială a națiunei franceze; deci acum să ne ocupăm în scurt cu alți rami de cultură.

Avuția națională o representă în prima linie industria franceză, carea, după cum se scie, este cea mai perfectă și reslățită dintre industriele tuturor popoarĕlor. Cei mai desvoltați rami de industrie sûnt: mătăsăria, bumbăcăria și lânăria, representați cu deosebire în Lyon, Normandia, Rouen, și în Paris; apoi urmează fabricațiunea de mașini, pieli, oroloage, porcelan, utensilie și de articli de lucs și de modă. Valoarea productelor de industrie din cele 124,000 de fabrici ale Franciei face pe an 10,000 milioane fr.

Comerciul, favorisat prin posițiunea Franciei între trei mări, apoi atât prin posesiunile franceze dincolo de mări, cât și prin perfecțiunea esemplară a mijloacelor de comunicațiune în lăuntru, este de sigur în mare floare, căci d. e. numai marina comercială (afară de cea militară) numĕră peste 15,000 năi cu văsle și 550 năi de vapor, iar esportul face pe an 4800 milioane fr.

Fertilitatea teritoriului francez (93%) aduce cu sine și însemnătatea economiei rurale; d. e. cuantitatea cerealelor face pe an 242 milioane hectolitre. Deci agricultura, cultura poamelor și vitelor prevalează în Francia nordică, totuși ramul principal al economiei rurale este cultura de vițe. Francia este în vin cea mai avută țară de pe tot pămêntul, așa d. e. în 1875 cuantitatea vinului produs se urcà la 84 milioane hectolitre, iar valoarea celui esportat la 161 milioane fr.

Apoi cine n'a auḑit despre renumele vinurilor de Champagne, Bordeaux și Burgund? În fine alte ocupațiuni principale ale țeranilor sûnt: cultura vermilor de mĕtasă, specialminte în Francia sudică, apoi pescăria marină, pe când pescăria rivină este regal de stat.

La „Deutsch-Avricourt,“ după cum am amintit deja, întrăm în Alsacia-Lotaringia, iar ací sûntem primesce din Viena despre reconstruirea noului cabinet următoarea depeşă: Maj. Sa a primit eri în audienţă privată pe contele Taaffe şi 'l a provocat a primí reconstruirea cabinetului. Contele Taaffe a declarat a primí această sarcină, dacă convorbirile cu bărbaţii partidelor vor promite oare-care succes; el se roagă din aceasta causă pentru plenipotenţiarea necesară. După ce monarhul 'i a dat aceasta plenipotenţă, contele Taaffe a conferat cu Dr. Rechbauer, baron de Pretis, Stremayr şi Horst. Este speranţă, că, referând despre resultatul conferenţelor contele Taaffe va primí mâne sau poimâne mandatul formal pentru reconstruirea cabinetului. Greutăţile cele mai mari le face ocuparea ministeriului de interne a cărui conducere, dacă Stremayr va refusa-o va primi-o în mod provisoric însuşi contele Taaffe. De ministru pentru comerciu este designat şeful de secţiune în ministeriul de esterne baronul Schwegel. Ḑiarul „Presse“ din Viena, organ oficios, pretinde a sci, cá Taaffe ar fi primit deja mandatul formal pentru reconstruirea cabinetului, în care va întra Stremayer şi Horst; faima vestesce şi de pertractări cu Suess şi Plener iun. pentru comerciu şi finanţe.

„Naţional Zeitung“ din Berlin este foarte mulţămită cu acest pas al Austriei şi 'l declară de un act a unei bune politici şi al amiciţiei pentru Germania, care datoresce mulţămirei Austriei.

România intenţionează a declara portul Sulina de port liber. „Politische Correspondenz“ află din Bucuresci, dela o persoană bine înformată, că nu e întemeiată versiunea, că guvernul ar fi otărît a mănţiné portul Sulina ca port franc numai în urma intervenirii unei puteri străine. Această otărîre a guvernului român a urmat din propria sa iniţiativă atât din puntul de vedere al intereselor comerciale generale, cât şi din respect pentru tractatul din Berlin. În privinţa recunoascerei independenţei României staturile străine a mai slăbit din rigorositate. Se vede că trimişii României pre lângă curţile străine au dobândit oare care resultate. În privinţa Italiei, i se scrie ḑiarului „Fremdenblatt“, că nu este adevĕrat, că Italia n'ar voí să recunoască independinţa României până când aceasta nu va fi proclamat, printr'un act public, emanciparea Israeliţilor. După informaţiunile cele mai bune, recunoascerea s'ar face cu încredere în lealitatea guvernului României, care s'a esprimat deja pentru adoptarea unui articol în constituţiune care se garanteze egalitatea cultelor.

În urma demisiunei lui Mac-Mahon şi alegerei lui Grévy de president al republicei şi Francia se află acum într'o crisă ministerială. Veteranul Dufaure insistă la dimisiunea sa, cu toate că este provocat din toate părţile a remâné în ministeriu. O depeşă dela Paris sosită astăḑi ne spune, că ministrul Waddington-Marcere este definitiv constituit.

Ca act istoric dăm loc textului demisiei lui Mac-Mahon în următoarele:

„Domnule presindent! Deja la începutul sesiunei, v'a depus ministerul o programă care, fiind bine primită de opinia publică, a creḑut că se va putea vota fără a periclita siguranţa şi buna administraţie a ţerei.“

„Lăsând la o parte ori ce idee personală, am aprobat această programă, căci n'am sacrificat nici unul din acele principii, cari 'mi le impunea consciinţa mea.

„Astăḑi, ministeriul, creḑênd că corespunde vederilor maiorităţei din amêndoe corpurile, îmi propune nisce mĕsuri generale, privitoare la marele comande, pe cari le privesc contrarii intereselor armatei şi prin urmare ale ţerei.

„Ori-ce alt ministru, care s'ar lua din majoritatea corpurilor 'mi ar împune aceleaşi condiţii. Prin urmare, cred că trebue să scurtez terminul mandatului ce 'mi a încredinţat adunarea naţională.“

„Dau demisia mea din presidenţia republicei.

„Părăsind puterea, me consolez cu faptul, că în cei 53 ani în cari am servit ţĕrei mele ca militar şi cetăţean, nici odată nu m'am lăsat a fi condus de alte simţĕminte de cât de ale onoarei, datoriei şi demnităţei, nemărginit pentru patrie.

„Vĕ învit a comunica camerilor hotărîrea mea.

„Primiţi, etc.“

De pe peninsula balcanică vin puţine veşti, cari ar fi menite a ne linişti prospectele în viitoriu. Nici principele Bismarck nu prorocesce multe bune: Rusia lucră pe sub ascuns la scopurile ei şi tractatul dela Berlin puţin o împoartă.

Despre candidaţii la tronul Bulgariei „Moniteur de Estranger“ din Geneva publică următoarea apreţiare interesantă:

„Alegerile generale pentru tronul Bulgariei nu vor începe de cât în Aprilie.

Ruşii au format în mai multe oraşe ale Bulgariei comitete cu scop de a pregătí opinia publică a Bulgarilor în favoarea candidatului lor, candidat care, purtând în aparenţă coroana, nu va fi în realitate decât guvernatorul general al unei simple provincii ruse. Căci, deşí numele principelui Batenberg şi generalului Ignatieff au fost puse înainte, cu toate aceste adevĕratul candidat nu este altul decât generalul Donducof-Korsacof, actualul organisator şi administrator al Bulgariei.

În acest sens lucrează Ruşii, prescriind diferitelor comitete electorale de a nu se ocupa de persoane ci a prepara numai pe locuitori pentru un vot conform dorinţei lor.

Populaţia bulgară însă nu se lasă a fi cu totul dominată şi condusă de comitetele ruse şi numĕroase candidaturi au fost puse înainte în raport mai mult cu simţĕmêntul public.

Candidatura prinţului Nichita, care făcea mari progrese în districtul Sofia a fost aproape înăbuşită prin presenţa generalului Donducof, care a sciut impune partisanilor prinţului; candidatura prinţului Milan, destul de respândită în districtul Vidinului, în vecinătatea Lom-Palancei şi Belgragicului, nu va trece preste marginile acestor locuri şi nu dă semne de isbutire, căci Ruşii au pus între Bulgari germenele unei ure neîmpăcate contra Serbilor şi nu voiesc a se alia cu ei. O altă candidatură, aceea a colonelului St.-Clair, susţinută de câţi-va partisani stabiliţi pe la Balcani sau pe ţĕrmul Mărei-Negre, nu se sprigină de cât pe câţi-va aderenţi Greci şi Turci, cari, de altmintrea este probabil că nu vor fi admişi la votare.

O singură candidatură prinde rădăcină şi devine din ce în ce mai serioasă, una, la care nici un personagiu politic nu s'a gândit a o pune şi care s'a impus singură, de sine, opiniei publice: aceea a generalului Florescu.

Este sigur că generalului nici nu i-o fi trecut prin minte una ca aceasta, necum spre a'şi susţiné candidatura, mai întâiu că el nu este destul de avut spre a întreprinde o campanie electorală, şi al doilea că el nu este atât de cunoscut în Bulgaria. Este adevĕrat că Bulgarii stabiliţi în România îl cunósc în destul şi apreciază caracterul seu firm şi leal, înalta sa inteligenţă, ideile lui liberale şi au putut da compatrioţilor lor toate informaţiile dorite. Dar se vede că iniţiativa acestei candidaturi a venit dela Bulgarii din Turcia. O mulţime de emisari percurg provincia în toate direcţiile, făcênd propagandă pentru această candidatură, atât prin oraşe cât şi pe la ţară. Ei ḑic că generalul Florescu este liber de ori-ce înfluenţă străină şi că el ar puté redescepta viaţa provinciei bulgare pe basele unui adevĕrat liberalism; astfel candidatura sa face în fie-care ḑi progrese mari. Noi dorim din inimă, ca să isbutească pentru viitorul naţiei bulgare.“

În sfêrşit şi Anglia a ajuns la un deficit în economia statului şi ministrii eglezi se ocupă cu contractarea unui împrumut Pentru Anglia este aceasta prima urcare a datoriei statului dela anul 1860 încoaci, şi în general al doilea împrumut în vreme de pace în acest veac. Noi în Austro-Ungaria nu ne putem fălí cu o asemenea modestie.

Ciuma orientală.

În sfêrşit îl vedem şi pe guvernul unguresc mişcându-se pentru a lua mĕsurile de lipsă împrotiva primejdiei, ce ne ameninţă. Ni se comunică din Budapesta, că în urma unor dispoşiţiuni a ministrului-president Tisza s'a esmis o comisiune permanentă, care a ţinut în 4 l. c. şedinţa sa de constituire sub presidiul secretarului de stat in ministeriul de interne a contelui Victor Zichy-Ferraris. Dintre membrii comisiunei mai întâiu a luat cuvêntul Dr. Korányi. Acesta între altele accentuează, că ciuma orientală numai prin isolare s'ar puté suprima; o astfel de isolare însă poate fi sĕvêrşită numai prin o iuţime foarte mare a acţiunei faţă cu străinătatea. Un alt membru al comisiunei Dr. Rupp presentează încercările şi părerile consiliului sanitar al ţĕrei cu privire la desinfectarea epistolelor şi pachetelor postale. Esperimentele în direcţia aceasta se vor continua.

Representantul ministeriului comercial, consiliarul ministerial Heim, declară că, dela 31 Ianuarie încoace până în ḑiua şedinţei (4 l. c.) n'a venit nici un fel de scrisoare din părţile rusesci bântuite de ciumă.

În privirea desinfecţiunei scrisorilor ministrul de comerciu bar. Kemény a dispus, ca pentru viitoriu epistolele, ce vin dela oficiele postale aparţiitoare guvernamentelor Astrahan şi Saratov, să se desinfecteze numai de cât şi în modul cel mai rigoros.

Întru adevĕr cele mai rigoroase mĕsuri ar fi la locul lor cu deosebire în Ungaria, căci tocmai aici, în părţile rovinoase şi pline de mocirle, ciuma 'şi ar afla terenul cel mai favorabil de desvoltare. Este adevĕrat, cordonul militar pentru închiderea graniţelor, va se ḑică cel mai recomandabil mijloc împrotiva primejdiei de ciumă, ar fi o lovitură foarte mare pentru industria şi comerciul ţerei noastre; şi perderile pricinuite popo-

---

siliţi a termina de ocamdată observaţiunile noastre, pentrucă am înoptat. Nu putem observa alta decât că trecem printre munţii Vogesi şi prin o mulţime de tunele, dintre cari unul e lung de 2678 m. Abia sara târḑiu sosim în fine în capitala Alsaciei, în „Strassburg,“ şi ací vom pausa peste noapte, iar mâne vom cerceta oraşul.

„Strassburg“ încă a fost în vechime o cetate romană, ale cărei ruine se vĕd şi astăḑi, şi purta numele Argentoratum; iar în evul mediu, până ce sub Ludovic XIV în 1681 s'a încorporat întâia oară Franciei, era o cetate liberă imperială germână. Prin alipirea cetăţii de Francia elementul francez pĕtrunse aşa de adênc mai întâiu în toate familiile culte şi mai târḑiu chiar şi în plebea populaţiunei, cât dela a. 1870 încoace emigrează o mare parte a generaţiunei tinere ce nu poate suferí domnirea germână. În anul amintit cernarea şi bombardarea de armata germână în decurs de 46 ḑile nimicì o mare parte din oraş, şi în acest timp oraşul avea de repeţite ori aspectul unei mări de flacări, până ce în urmă, ruinându-se şi unele puncte din fortificaţiunile esterne, oraşul trebuì să capituleze.

De presinte oraşul are 94,000 loc., şi este reşedinţa forurilor centrale din provincia germână Alsacia-Lotaringia. Cetatea este încinsă cu muri şi valuri, iar citadela ce o dominează precum şi un cerc de 12 forturi i dau însemnătatea unei fortăreţe de rangul prim.

La capĕtul din sus al Strassburgului, riul Ill se împarte în douĕ braţe ce curg prin cetate în forma unui cerc mare, iar la capĕtul din jos iarăşi se întrunesc şi apoi se varsă în Rhin. Posiţiunea oraşului lângă Rhin şi lângă douĕ canaluri artificiale ce de ací împreună Rhinul cu riurile Marne şi Rhone şi astfel formează călile de apă cătră Paris şi Lyon, apoi împregiurarea că în Strassburg se întrunesc şese linii de cale ferate, i dau o însemnătate comercială mai mare, decât are în realitate. Comerciul adecă constă mai mult în afaceri de comisiuni cu productele economiei rurale, iar industria a decăḑut considerabil prin retragerea industriaşilor celor mari în interiorul Franciei, mai cu samă în împrejurimea dela Nancy. Astăḑi înfloresce numai bereria, căci Strassburgul are 46 fabrici de bere, apoi mai sûnt de cevaşi însemnătate pielăria, bumbăcăria şi doară fabricaţiunea renumitelor pastete de ficat de gâscă.

Esteriorul Strassburgului e departe de a face asupra străinului impresiunea *„einer wunderschönen Stadt,“* după cum o descriu poeţii poporali germâni, pentrucă Strassburgul nu 'şi a păstrat curat nice caracterul seu anticuaric, nice nu s'a desvoltat la un oraş modern şi frumos, corespunḑĕtor numĕrului populaţiunei. Stradele sûnt în majoritate strimte şi neregulate; ba prin cuartirele vechi vedem case de lemn cu câte 3—4 etage, decorate cu galerii, icoane şi sculpturi anticuarice, după cum se obicinuia în evul mediu, iar aceste strade sûnt aşa de înguste, cât locuitorii etagelor de sus îşi pot da mânile prin fereastră cu vecinii din casa vis-a-vis.

Cel mai frumos cuartir în Strassburg este partea din giurul garei: „Steinthor, Steinstrasse“ etc., pentru că aceste în 1870 fură ruinate de tot, iar acum sûnt reedificate în stil modern.

În centrul oraşului se află „piaţa Gutenberg“, numită astfel după un monument de bronz de Davit d'Angers, ce representă statua lui Gutenberg, carele aproape de locul acesta a inventat tiparul şi cu această artă aduse în istorie o epocă nouă. Gutenberg se raḑimă pe o presă şi într'o mână ţine o fileră, pe carea cetim cuvintele: „Et la lumiere fut.“ (şi se făcù lumină), iar reliefele pedestalului ilustrează binecuvêntarea şi puterea presei în cele patru părţi ale lumei. Această piaţă de altmintrea nu este frumoasă şi posede numai un edificiu imposant, adecă vechiul „hotel de comerciu“ în stilul renascerei.

Ca curiositate amintesc, că pe casele Strassburgului, cu deosebire în giurul piaţei amintite vedem pe vêrful hoarnelor, şi coperişelor mulţi cocostârci cu cuiburile lor. Poporul protegează aceste paseri şi crede, că ele aduc noroc casei, pe care s'au aşeḑat.

(Va urma).

rațiunei s'ar urca la multe milioane. Dar sûntem încredințați că perderile aceste dispar aproape cu acele, ce le-am îndura, dacă grozava boală ar trece hotarele noastre.

Trecênd la scirile, ce ne vin din afară, înregistrăm înainte de toate una din Bucuresci dto 2 Februarie: Guvernul (român) ia deja mĕsuri rigoroase împrotiva importărei ciumei. Între altele prefectul districtului Covurluiu a primit ordinul, a se duce de loc însoțit de un inginer la granița rusească, spre a închiria pentru carantenă, la Ocna și Gura-Prutului, edificii potrivite sau a construí baraco și a angagia personal sanitar de ajuns, ce va avé să supravegheze persoanele și mărfurile, care vin din Rusia.

La intervențiunea diplomatică a ambasadorului german și Turcia 'și a însușit mĕsurile luate de celelalte guverne împrotiva ciumei. Nainte de toate Turcia a făgăduit, să facă pregătiri de carantenă. Altcum starea sănătății atât în Constantinopole cât și în întreaga Turcie este normală.

Din Rusia n'au venit sciri mai nouĕ despre starea epidemiei la vatra ei în guvernamentul Astrachan. Guvernul rusesc atâta se afirmă mereu, face tot, ce poate pentru isolarea locurilor cuprinse de ciumă. Mai departe Țarul a trămis la Astrachan un adjutant-general cu mijloace în bani pentru stêrpirea vetrii de epidemie și pentru desdaunarea locuitotilor de acolo.

Se desminte formal, că delegatul german Finkelnburg, precum am raportat și noi după foi vieneze, ar fi anunțat în comisiunea vieneză un cordon militar de 80,000 soldați germâni la granița germâno-rusească.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sălişte, în Ianuarie 1879. *(În causa colectelor pentru ostașii nostrii răniți pe câmpul de onoare)*. Mult stimate Domnule Redactor! În interesul adevĕrului și a causei filantropice îmbrățișate în comitatul nostru cu atâta abnegațiune, ne simțim îndatorați la cele publicate în Nr. 6 a. c. în jurnalul „Tel. Rom.“ ce îl redigiați dvoastră, din partea dlui Ilarion Muciu Urechie, pretorul cercului Sălişte a vení cu următorul respuns:

Prin nota, ce ați bine voit a o face în ecsordiul publicărci respunsului din cestiune ne-ați ușorat foarte mult apologia de față, încât noi puțin am mai avé de a adauge pentru justificarea apelului nostru. Modestul nostru apel publicat în stimatul dvoastră diar „Telegraful Roman“ Nr. 3 din anul acesta a fost o adresă sinceră îndreptată către dl. colectant însă foarte îndreptățită și basată pe împregiurarea faptică, ca d-lui să binevoiască a publica toate listele contribuenților precum și ajutoarele filantropice strênse de d-lui în persoană cu atât de mare zel manifestat în aceasta afacere filantropică într'o mare parte a comunei noastre, care zel a și fost încununat de cele mai îmbelșugătoare resultate spre bucuria și superbia noastră.

Departe să fie de noi dogma de infalibilitate pre care doară am voi a ne o însușí noue, sciind că și acela pentru care s'a adus aceasta dogmă, în fine a trebuit să urmeze lagilor firei omenesci.

Vĕ mărturisim însă cu francheță dle Redactor, că noi am fost în drept nedisputabil așteptând că în urma apelului făcut dl. colectant într'o afacere de atât de mare importanță nu va întârdia nici un minut a publica listele de contribuiri, în care cu mare acuratețǎ, putem dice cu scrupulositate a indus pe fie-care nume. Ca oameni, ce încă posedem esperință și cunoscință despre atarí afaceri filantropice am credut că dl. colectant tot cu acel zel înfocat dovedit în persoană la culegerea ajutoarelor va purcede și *la publicarea* lor, spre justificarea dênsului și câștigarea deplinei noastre convicțiuni, că numele nostru cu jertfele noastre sûnt primite cu mulțămire.

Cum că noi am avut tot dreptul la cererea din apelul făcut, se va puté convinge on. public cetitor al diarului d voastră cu atât mai vêrtos, căci chiar în aceasta afacere publică și în alte locuri ba chiar în orașe, colectele făcute s'a publicat în gazetele patriei din fir în pĕr în șir chronologic după cum s'a strêns cu numele contribuenților până la un crucer încă poate înainte de a se așterne la comitetele centrale constituite spre acest scop.

Noi am spus'o pre față că publicațiunile din „Herm. Ztg “, nu ne ajung noue și am cerut cu tot dreptul, ca contribuirile să se publice în „Tel. Rom.“; constatăm că noi nu avem dela nimeni plenipotență, ca să cerem ca și ajutoarele comunelor cercuali, cari a trecut numai prin pretură, să se publice, nici chiar cele adunate de primariul Săliștei ca atare și așternute prin pretură la comitetul central, în care avem și am avut deplină încredere. ci noi am pretins, ca numai acele ajutoare adunate din casă în casă și din ușe în ușe de dl. pretor Ilarion Muciu Urechie în persoană să se publice separat de d-lui din fir în pĕr în diarul nostru „Tel. rom.“ din acel motiv că voim sei scriem pe toți acesti contribuenți cu numele din toate vecinătățile pre unde a umblat spre luare la cunoscință și odihnirea noastră ca să scie și alții că cine și cu cât a contribuit pentru răniți.

Dl. colectant față de aceasta faptă necontestabilă cu preterirea bunei cuviințe, cu nesce espresiuni poruncitoare cu „Quosego!“ amerințând nouĕ cutezanța noastră spunêndune, că noi atât de fără concept am fost de am luat refugiul la un concipient, pre care voesce al face cu a toată putința sa „schachmatt“.

Aceste sûnt vorbe late și îmbrăcate în cele mai largi frase. Noi sûntem toți maioreni și stăpânitori de economiile noastre și nu avem poftă nici de concipient pre care voesce a ni'l impune nouĕ cineva. Să joace d-lui cu noi schach după ce 'și va fi dat socota în public și apoi vom vedea care vom purta figurile mai esact până vom ajunge la „schachmatt“? Până atunci însă facăși d-lui datoria în care a întrat cu plăcere și a început'o cu atâta zel înfocat. Hic Rhodus hic salta!.“

Să ne pardonați d-le Redactor că contra unei atari oferțiuni trebuie să ne apĕrăm îndreptățirea noastră, ca nesce oameni carii, unii am fost și până pe la Varna prin Turcia și foarte adese ne tragem socotelele noastre în mod esact cu cei ce poartă negoțuri cu noi și nu am credut și în afacerea aceasta, că nu vom vedé un lucru mulțămitor pentru toți cei ce au oferit obolul seu.

Dl. colectant dice:

„De oare ce aceea corespondență nu „basează pre adevĕr“ etc. etc....

Va să dică apelul nostru nu basează pre adevĕr. Aceasta afirmațiune togma n'are basă pre adevĕr, căci noi îndreptățirea noastră o deducem dintr'o faptă întreprinsă de domnul colectant în propria persoană și îi cerem rațiociniu drept publicarea colectei făcute. Cumcă din fapta aceasta întreprinsă purcede pentru noi contribuenții un drept de controlă, nu se poate nega și fiind fapta mărturisită afirmațiunea colectantelui este străină de adevĕr.

Apoi continuă; Nu ași fi apucat peana în mână*) în causa aceasta dacă corespondența menționată ar loví numai în pretorele Săliștei, ca încredutul comitetului central și n'ar loví indirecte și în persoana Domnului vice-comite al comitatului nostru**) pentru că fie cine scie că toți pretorii au fost numai mijlocitori***) la adunarea de ofrande pentru răniți și ca atari au avut să primească *numai dela comunele* cercuali colectele făcute și să le transpună domnului vice-comite, ca singurul conducător și apoi tot domnul vice-comite a fost și chiemat să dee publicității pre oferenții benevoli*) ce a și făcut.

Dacă domnul vice-comite nu a putut da în publicitate toate blidele de cartofi și de prune induse cu acuratețǎ în listele comunelor aceasta cred, că nu e vina pretorelui cercului Sălişte.“

Protestăm cu toată tăria noastră contra învocărei acestui noue mult stimat bărbat în aceasta afacere pentru care poartă responsabilitatea singur Dl. colectante ca un mandatariu special fără mandat, cum dice dênsul. Ecsimând deci persoana dl. vice-comite din aceasta afacere strêns legată de fapta d-lui colectant constatăm din pasagiul citat de noi după priceperea noastră de pe la sate:

a) ca toți pretorii așa dară și pretorele nostru a fost numai organ mijlocitoriu la adunarea de ofrande pentru răniți și ca atare a avut numai să primească ofrandele dela comunele cercului Sălişte și prin urmare și dela comuna Sălişte și să le transpună dlui vice-comite.

b) Per conclusionem deducem, că pretorele Săliștei după mărturisirea proprie n'a avut nici un mandat special, ca el în persoană să adune oferte.

c) Și dacă totuși cum și singur mărturisesce a făcut aceasta a călcat peste mandatul, care ni'l spune și s'a gerat pre sine de un mandatariu fără mandat special.

Dênsul așa dară a trecut peste mandat și cu atâta mai greu este dator a respunde pentru fapta întreprinsă peste limitele îndreptățirei sale.

Ne vine cu greu când pretorele nostru, cutează a dice că numai dl. vice-comite a fost chiemat să dea publicității pre oferenții benevoli și dacă acest înalt bărbat nu a publicat, ce poate pretorele nu i-a trămis spre publicare, dl. vice-comite este de vină și nu pretorele cercului Sălişte. Aceasta inculpare e nefundată când positive scim noi, că dl. colectante a scris din fir în pĕr toate numele și cel mai mic ajutor, ca pentru aceste ajutoare culese de el de amenuntul să facă pre altul și anume pre dl vice-comite rĕspundĕtor, care 'și a împlinit chemarea sa cu esactitate după cele trămise din partea pretorilor.

Noi la apelul nostru îndreptățit putem dice, că până 'l am compus am fost toți concipienți.

Dl. colectant afirmă că sub Nr. 2198 toate ofertele noastre sûnt administrate în mod prompt la dl. vice-comite. Credem și noi în credința de autorități, ce e drept, dară ce să ne faci, când vrem și noi ca oameni bigoți, nu sărindariul acelui om, care numai departe se dice, că este om, ci cuita publică în mult prețuitul nostru „Tel. Rom.“ pre care rogândul noi va fi așa de bun de va publica toate listele, care le-ați susceput**).

Trecând în fine până la cele trei rênduri din urmă ale respunsului d-lui colectant benevol unde dice: „Și am facut pașii de lipsă în privința aceasta și la dl. vice comite. Sûm convins că Il. Sa dl. vice-comite precum și on. primărie comunală Sălişte, vor da satisfacțiunea dorită?! Pentru ce?!

Aceste cuvinte sûnt o haină însărcinătoare, pre carea cel ce 'și a procurat'o, când vine vorba de responsibilitate o îmbracă pre alții. Noi nu am cerut dela dl. vice comite vro socoteală pentru ajutoarele dênsului administrate, căci aceste cum a fost trămise s'au administrat în mod esact la locul lor, nici dela comunele cercuale nu pretindem publicarea contribuirilor și mai puțin dela primăria Săliștei, care 'și a făcut pe deplin detorința, dară cerem dela dl. colectant care cu atâta zel desvoltat a condus colectele după părerea sa, preste mandatul comitetului central, ca să facă bine amesurat apelului nostru sincer să le publice toate ce a strîns dênsul în propria persoană nu numai dela „Foltești“, ci de pe toate stradele în care a colectat propriemente și publicândule aceste contribuiri după cum ne-am rugat sincera noastră mulțămită o va merita și în concret.

Până atunci însă rĕmânem ca și mai înainte cei de binevoitori și apĕrătorii unei cause drepte.

Mai mulți contribuenți.

---

*) Era mai bine sĕ fi făcut socota decât acest rĕspuns necalificaver. Contrib.

**) Aceasta este o apucătură; spre ași ascunde colectantele datoria sa aruncă nĕsip în ochii cetitorilor supunênd pre alții la respunderea pentru fapta persoanei sale. Și aceasta este logică! Contrib.

***) Ne mulțămim de aceasta deslucire. Contrib.

*) Dară dl. colectant a fost și este doară oprit a face aceasta, ca unicul care scie toate amerunțele colectei?! Contrib.

**) Cu cea mai mare plăcere. Red.

Varietăți.

* Escel. Sa I. P. S. domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul pleacă astădi cu trenul de sară la Buda-Pesta.

* (Dinstincțiune). Maj. Sa c. r. s'a îndurat prea grațios a conferí comitelui suprem F. Wächter crucea de cavaler a ordinului St. Stefan.

* (Necrolog). *George Bradu*, tipograf, după suferințe scurte, 'și a finit viața în al 32-lea an al etății, Vineri în 19/31 Ianuarie a. c. Remășițele pămêntesci să vor înmormênta Duminecă în 21 Ianuarie (2 Februarie) la 3 oare după ameadi din strada Turnului Nr. 28 in cimiteriul gr. or. din suburbiul Iosefian spre rĕpausul etern.

Cu inimă înfrântă de durere, mama repausatului Maria Bradu, aduce la cunoscință în numele ei și al copiilor sei, aceasta scire tristă toturor consângenilor, amicilor și cunoscuților.

Sibiiu, în 20 Ianuarie (1 Februarie) 1879.

Fie-i țĕrîna ușoară!

* (Direcțiunea „Reuniunei române de cântări în Sibiiu“), constituite în mod provisoric, a decis a arangia în 9 Faur 28 Ianuarie a. c. o *Producțiune musicală*, în sala edificiului societății de musică (Musikvereins-Gebäude), Pămêntul mic Nr. 2.

Membrii Reuniunei sûnt deci învitați a lua parte la această producțiune, iar acei cari doresc a se înscrie de acum înainte, binevoiască a se însinua la casariul Reuniunei, dnul Romul Petric.

Biletele de întrare se vor distribuí Vineri în 7 și Duminecă în 9 Faur st. n. dela 3—5 oare d. a. în sala „Asociațiunei tranne pentru literatura și cultura poporului român“, strada Cisnădiei Nr. 7, unde se pot face și înscrierile noilor membri.

Începênd cu 1 Ianuarie a. c. membrii ajutători solvesc o tacsă de câte 1 fl. la fie-care pătrariu de an. Oferte benevole în favorul fondului Reuniunei se primesc cu mulțămită.

* (Programa producțiunei musicale), ce se va arangia de „Reuniunea română de cântări de ací în 9 Faur.

1. a) *„Rugăciunea Românului“*, cor de Humpel.

b) *„În crîng“*, cor de F. Mendelssohn-Bartholdy.

2. *Nocturno* pentru piano de T. Dőhler.

3. *„Dor de călĕtorie“*, de V. Alecsandri, musică de A. Cohen, cântat solo.

4. a) *„Re'ntoarcerea victorioasă“*, cor de H. Bianchi.

b) *„Hora Severinului“*, cor de L. Wiest.

5. *Terzett* din opera *„Fidelio“*, de L. Beethoven.

6. *Fantasie* după motive din opera *„Traviata“* de H. Alard.

7. *Trei coruri și arie* din melodramul *„Preciosa“*, de C. M. Weber.

Începutul la 7 oare sara.

* (Mulțămită publică). Corpul învĕțătoresc dela scoala capitală gr. or. din loc, — intenționând înființarea unui fond pentru biblioteca scolară, — a aflat de consult a arangia un bal, destinând venitul curat pentru scopul indicat. Acest bal avù loc în 6/18 Ianuarie. La ajungerea scopului propus, a fost spriginit prin ofertele următorilor stimați domni:

Ilustritatea Sa dl episcop Ioan Mețian 15 fl., Nic. Penciu jud. reg. 5 fl., Nic. Garoiu 3 fl., I. Dan paroch 3 fl., Maria N. Garoiu 2 fl., I. Dobrean înv. 3 fl., Fridr. Galter forestrar 3 fl., Tr. Mețian, paroch 2 fl., Ios. Barac, prot. 2 fl., I. Lenger, adv. 2 fi., A. Sacharech mag. post. 2 fl., Artur de Schitzenau, sup. locot. 2 fl., C. Schill, direct. 2 fl.. Al. Badiu, not. 2 fl., I. Molnar, cancelist 2 fl., I. Perşinariu paroch 2 fl., I. Vlad, v.-not. 2 fl., I. Gărnița, măsar 2 fl, T. Vulsan, comerc. 3 fl., Const. Ianoviciu comerc. 2 fl., An. Sienchea, v. not. 1 fl. 20 cr., St. Iosif, direct. gimn. 1 fl., Diam. Manole 1 fl., I. Gogonea, provis. 2 fl., I. Popp jud. reg. 1 fl., Ios. Puşcariu adv. 1 fl., Dĕmian adv. 1 fl., L. Nastasi, prof. 1 fl., I. Filipescul prof. 1 fl., G. Belissimus, înv. şi direct. 1 fl, D. Cioflec, învĕț. 1 fl., R. Petric, paroch 1 fl., V. Dan, v. not. 1 fl., N. Cintea, medic 1 fl., I. Micu paroch 1 fl., I. Moşoiu, paroch 1 fl. N. Grozea, oficiant 1 fl., St. Coleş, proprietar 1 fl., I. Perşoiu, comerc. 1 fl., I. Ghimbăşan, propr. 1 fl., I. Șona, comerc. 1 fl., Nic. Dărdăicea, pr. 1 fl., I. D. Naghea, pr. 1 fl., B. Comşa, insp. silv. 1 fl., St. Garoiu, diurnist 1 fl., St. Garoiu, propr. 1 fl. I. C. Tacic Viața şi faptele lui Stefan cel mare; Elemente de gramatica limbei române de I. Cetățan pentru cl. II şi III primară.

Suma ofertelor încurse sûnt 90 fl. 12 cr. din care subtrăgêndu-se spesele de 60 fl. 12 cr. resultă un venit curat de 30 fl.

Pentru aceste oferte pe lângă satisfacțiunea, ce o poate avé fie-care st. domn de a fi contribuit la înființarea unui atare fond, primească şi cea mai viuă mulțămită din partea subscrisului corp învĕțătoresc.

Zĕrneşti în 20 Ianuarie 1879.

Corpul învĕțătoresc.

* (Pentru comercianții din Transilvania). Atragem atențiunea comercianților nostri la dispositiunile luate de ministeriul reg. ung. publicate prin decretul din 10 Februarie 1878 Nr. 499, privitoare la resolvirea şi complanarea diferențelor, ce se vor esca între comercianții din patrie şi oficialii de vamă ai României libere cu respect la soiul şi cualitatea mârfii, ce trece prin vamă în România. Acest decret dispune următoarele: ori ce fel de procese se vor nasce între oficialii de vamă ai României şi între comercianții din patrie cu privire la cualitatea mărfii şi la tacsare se decid prin o comisiune de esperți; aceasta comisiune e denumită de ministeriul de finanțe al României la propunerea tribunalului comercial din Bucuresci şi se compune din 3 membrii, de regulă fosti comercianți sau fosti funcționari de vamă. Pe lângă acesti esperți ministrul de finanțe al României mai poate denumí pentru casuri speciale şi alți comercianți. Pârîtoriul este obligat, a începe procedura de reclamațiune la acel oficiu vamal, la care s'a născut cearta. Oficiul de vamă trebue să aştearnă în termin de 24 de oare reclamațiunea presentată însoțită cu o probă corespundĕtoare mărfii ministeriului român de finanțe.

Proba are se fie sigilată atât cu sigilul oficiului de vamă, cât şi cu al proprietariului resp. a pârîtoriului. Până ce comisiunea de esperți nu va fi luat o hotărîre în cestiune marfa de ceartă se va păstra sub sigilul proprietariului la oficiul de vamă, dacă nu cum-va proprietariul preferă, a plătí tacsa pretinsă reservându'şi dreptul, a fi despăgubit în urma hotărîrei acelei comisiuni. La cas când comerciantul n'ar fi multĕmit cu hotărîrea comisiunei de esperți are voie a ascerne causa în formă de apelațiune consulului general austriac în Bucureşti sau ministrului reg. ung. în Buda-Pesta.

* (Biblia în Japan). După jurnalul „Academy“ regimul japanez a împuternicit pre un editor în Yeddo, a eda o versiune chineză din întâia carte a lui Moise.

* (Ploae de năsip) Acum câte-va ḑile o ploae de năsip foarte fin a căḑut în câte-va părți din Silesia şi Lusacia de jos. Acel năsip, de o coloare cenuşie închisă, acoperí pămêntul cu o pătură destul de groasă.

„V. C.“

* (Cum să mâncă pe sate?) Un dragon fiind încuartirat într'un sat la un rustic se purta în casa acestuia foarte arogant şi domnesce. Într'o ḑi la mâncare 'şi scoase sabia din teacă şi 'şi o puse pe masă lângă dênsul. Rusticul vĕḑind aceasta tresare, nu ḑice însă nimic, ci eşind afară după câte-va minute se întoarce iarăşi în casă, se pune la masă şi aşaḑă pe masă lângă dênsul un furcoiu. Întrebândul dragonul uimit: ce vrea el cu furcoiul, rusticul îi respunde: „O nimic, numai aşa să mâncă pe la noi pe sate; lângă un cuțit mare se cade şi o furcuță mare!“ De atunci rusticul şi dragonul au fot cei mai intimi amici.

Bursa de Viena

din 3 Februarie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	61	45
Împrumutul naț. 5°/₀ (argint)	62	75
Împrumutul de stat din 1860	112	75
Acțiuni de bancă	779	—
Acțiuni de credit	213	75
London	116	60
Argint	100	
Galbin	5	55
Napoleon d'aur (poli)	9	32¹/₂
Valuta nóuă imperială germână	57	60

Economic.

Sibiiu, 4 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.40—6.20; Grâu sĕcăreț, fl. 4.50—5.10; Sĕcară fl. 3.60—4.—; Orz fl. 4.—: Ovĕs fl. 1.60—2.10. Cucuruz fi. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.50—2; Sĕmênță de cânepă fl. 5—5.50; Mazere fl. 5—.—; Linte fl. 10.—.—; Fasole fl. 5—.—; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. .5—; Slănină fl. 34—35; Unsoare de porc fl. 24.—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—16.; Sĕu de Luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27.50—28; Săpun fl. 20.50—21; Fên 50 chilo fl. 0.90—1.0: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 33—44 cr.; Carne de vițel 32 —55 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 24—30 cr; oaue 10 de 25 cr.

Mediaş, 30 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.——6.; Grâu sĕcăreț fl. 3.80—4.20; Sĕcară fl. 3.50—3.80; Ovĕs fl. 2.—2.10; Cucuruz fl. 2.80—3. Sĕmênță de cânepă cu fl. 4.50—5; Fasole fl. 4—.—4.20; Cartofi noi fl. 1.50—2; Fên fl. 1.40—1.60; Cânepă fl. 30—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 45.—50; Unsoare de porc fl. 60; Sĕu de luminări fl. 40—52; Spirt pro grad 10 cr.; carne de vită pro chilo 36 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de vițel cr. 36—40; carne de oaie — cr. oaue 6 de 10 cr. Și acest têrg a fost slab cercetat.

Budapesta, în 1 Februarie n. Din ce păşeste iarna mai înainte, cu atâta periculul apelor pretutidenea apare mai mare. Causa e ghiața, carea după cum amintisĕm mai înainte cu vr'o câte-va ḑile este respândită miluri întregi cu deosebire în văile Dunării şi Tisei. Timpul nu e cald şi apele totuşi cresc de acum mereu aşa, încât locurile mai aşeḑate ici colea deja sûnt înundate.

Ce se va întêmpla apoi la primăvară, cându va întra un timp intensiv călduros?

Sĕmĕnăturile din pricina totalei lipse de zăpadă, carea să le acopere, au cam pătimit, pentrucă vr'o câte-va ḑile mai înainte peste ḑi domnea umeḑală şi preste noapte întra gerul. Debea Sambătă noaptea a picat mai multă neauă, prin carea s'au mai acoperit sĕmĕnăturile, însă nici aceasta nu va sta mult, pentru că peste ḑi domnesce pe la ameaḑi o temperatură de + 2 R. carea pre cum se poate vedé mai mult ajută crescerii apelor.

Termometru se schímbă dela —2° R. până la + 3° R. Barometru s'a urcat. Ce atinge negoțul bucatelor notăm următoarele:

Grâul curat la începutul sĕptĕmânei trecute 'şi perduse din prețul de mai înainte vr'o 5—10 cruceri, cătră finea sĕptĕmânii însă s'a urcat prețul lui iarăşi unde sta mai înainte. Cumpĕrători au fost mulți şi s'au vêndut la vr'o 70,000 măji metrice cu câte fl. 8. 60 cr. v. a.

Sĕcara a avut prețuri mai bune şi s'au vêndut cualitatea mai aleasă până si cu fl. 5. 90 cr. v. a. S'au cheltuit vro 3000 m. m.,

Orz s'a cheltuit vro 4000 m. m. dar cu prețurile neschímbate şi adecă cu câte fl. 5. 40—5. 70 cr.;

Ovĕs s'au vêndut vro 2000 m. m. cu câte fl. 5. 40—5. 80 cr. v. a.;

Cucuruzul la începutul septĕmânii trecute n'a fost tare căutat, prețurile erau cele de mai înainte. La sfêrşitul septĕmânii însă căutarea luí a crescut şi prețul i s'a suit dela fl. 4.30—4.90 cr. v. a. pro m. m.;

Têrgul păstăioaselor a fost slab ca şi în sĕptĕmânile de mai înainte. Prețurile sûnt statornice, aşa notăm:

Fasolea s'a vêndut cu fl. 7.50 până fl. 9.75 cr. v. a.: lintea cu 9—11 fl. v. a., mazĕrea cu fl. 9—12; mălaiul cu fl. 5.25—5.50 cr. v. a.; sĕmênța de cânepă cu fl. 9.25—9.50; sĕmênța de in cu fl. 12—12.25;

Têrgul lânilor a fost în tot decursul sĕptĕmânii trecute foarte slab. S'au vêndut debea până la 50 m. m. cu 87—88 fl. pro 56 chilograme;

Porcii s'au căutat foarte slab, prețurile lor au scăḑut tare.

Deaceea nici nu s'au dus mulți de vênḑare. Cu totul s'au aflat în têrg vro 7610 capete, din cari au fost din Transilvania 520, din România 820 capete.

Unsoarea de porc încă a fost tare slab căutată, din care pricină a şi perdut din prețul de mai înainte. Cu vas cu tot s'a vêndut 100 chilo cu fl. 50—51.50 cr. v. a.; şi fără vas cu fl. 47—47.50;

Slănina încă n'a avut mare trecere şi s'a vêndut debea cu fl. 38.50—39; sĕul s'a vêndut ca mai înainte cu fl. 45.75—46.50;

Spirtul de şi s'a căutat nu numai de indingeni dar şí de strĕini, cu deosebire de Vienezi, totuşi nu s'a vêndut mai scump ca mai înainte şi adecă cu câte fl. 20—30. 50 cr. v. a. pro hectolitră cu vas cu tot. — Cartofii nu se caută de loc. Negoțul lor se află într'o letargie nespusă, carea subt împregiurările de față poate să dureze până la fructele cele noue. —

Pieile lucrate au avut trecere bună. S'au vêndut 20,000 dărabe piei de oaie şi adecă cele din Bănat s'au Transilvania cu 135—160 fl. v. a pro 162 de dărabe; afară de aceste s'au vêndut la 4000 dărabe de piei transilvănene de prima cualitate cu căte 60 fl. v. a. pro 102 de dărabe;

Piei de capră s'au cheltuit vr'o 2100 dărabe şi transilvănene de prima cualitate s'au plătit cu 186 fl. netto pro 56 chilogr.; pieile nelucrate din Transilvania s'au vêndut cu câte 135—140 fl. v. a. şi cele din Bănat cu câte 125 fl. până 130 fl. v. a. pro 56 chilograme. Părechea de piei sortate şi curățite de tot s'a cumpĕrat cu fl. 10--11¹/₂ v. a.; curĕțite însă numai pe jumĕtate cu câte fl. 6¹/₂—8¹/₂ v. a.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 3 Martie imobil. rĕmasului după George Graef sen. în Șegesd (judec. cerc. Seghişoara); în 17 Martie şi 17 Aprilie ímob. lui Samoilă Ballo şi soției sale în Ocna (trib. Sibiiu); în 27 Febr. şi 29 Martie imobil. lui George Benk în Niarşova; în 28 Febr. şi 31 Martie imob. remasului după Toader Farkas în Mortaca; în 28 Februarie şi 29 Martie imob. remasului după Martin Marton în Dĕmuşa (judec. cerc. Hunidoara); în 13 Febr. imob. lui Ioan Budai în Pestiş (trib. Deva); în 24 Febr. şi 26 Martie imob. lui Nonu şi Nicolae Bogocean în Ghertan (jedec. cerc. Mediaş); în 20 Martie şi 19 Aprilie imob. soției lui Petru Roşca în Sĕcel (trib. Sibiiu); în 13 Febr. imob. lui Petru Oreghian în Deva (trib); în 19 Martie şi 19 Aprilie imob. lui Vincentiu Vásárhelyi în Chibulcut. (judec. cerc. Székelyhid); în 28 Febr. şi 31 Martie imob. lui Francisc Eranus în Panic; în 27 Februarie şi 29 Martie imobil. rĕmasului după George Miklos în Niarsova (judec. cerc. Hunedoara).

Posta Redacțiunei.

Mai mulți români în Sighişoara şi giur. Cu părere de rĕu nu putem satisface dorinței D-Voastre. Dacă am publica o listă de patru sute de nume în cea mai mare parte necunoscute, nu scim fi va serviț „prea plăcut“ pentru public.

U. L. 103/1879.

Publicare de licitațiune.

În 28/16 Februarie a. c. va avé loc în localitățile oficiului central al universității săsesci din Sibiiu, Nr. casei 15, piața mare, dela 9 până la 12 oare înainte de ameaḑi şi dela 3 până la 6 oare după améḑi, o licitațiune publică pentru esarêndarea mai jos însemnaților munți de păşune şi adecă:

Nr. curent	Poziția muntelui	Numirea	Estensiunea păşunei		Prețul esclam.	
			jugere	stânjini	fl.	cr.
1	Tălmaciu	Fărcaş	712	—	509	—
2		Cornul Pleşi	360	—	171	—
3		Necovanul mare şi mic	1327	—	650 525	— —
4		Conțul mare şi mic	2245	—	525 500	— —
5	Orlat	Stricatu	1750	—	301	—
6		Oltiavu	1425	—	563	—
7		Furnica	1546	—	110	—
8		Balu	929	1300	219	—
9		Balintul mare	1101	900	190	—
10		„ mic	650	1000	199	—
11		Serecinul mare	1253	100	378	—
12		„ de mijloc	1413	900	445	—
13		„ de lăture	1141	700	417	—
14	Jina	Goaza de sus	1419	600	261	—
15		„ „ jos	1387	800	205	—
16		Haneşul de sus	1676	1400	78	—
17		„ „ jos	1686	1400	110	—
18		Steaza de sus	389	1000	311	—
19		„ „ jos	600	—	60	—
20		Groapele de sus	794	600	63	—
21		„ „ jos	452	890	60	—

Fie-care reflectant are a depune înaintea licitațiunei o cauțiune, ce corespunde unei sume de 10 procente din prețul esclamărei, în bani gata la mâna comisiunei de licitare.

Aceasta cauțiune se restitue acelora, cari după finirea licitațiunei n'au obținut un object de arêndă, iar acelora, cari au obținut un object de arêndă ea li se computa în suma arênḑei, dacă a depus cauțiunea arênḑei prescrisă în contract.

Condițiunile mai de aproape de esarêndare se pot vedé la oficiul central al universității săsesci şi înaintea ḑilei de licitațiune.

Sibiiu, în 2 Februarie 1879.

Dela oficiul central al universității săsesci.

Wächter,
comite.

[8] 1—3

Vênḑarea sau esarindarea unei case.

Casa, strada morii Nr. 7. Sibiiu, cu 10 încăperi, în cari **2 saloane mari, pivniță, pod, cămare de lemne, grădină mare umbroasă** cu pomi nobili, fântână, ghețerie (plină), **cuglărie, pavilon**, toate în cea mai bună stare, întrarea din doue strade, ea este potrivită pentru o **restaurațiune, scoale, grădină de copii, cancelarii** şi **întreprinderi mai mari**, cu sau fără mobilarul complet şi elegant de restaurațiune, este **de vênḑare** sau de **esarindare** sub codițiuni foarte favorabile. Cele mai de aproape se pot afla în casă însăşi. [7] 2—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 11. Sibiiu, Sâmbătă, 27 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 26 Ianuarie

Din cele ce ne spun diarele vieneze şi din Budapesta tot Taaffe, locţiitoriul din Tirol, ar fi cel chiemat pentru compunerea cabinetului celui nou în Cislaitania. Foile oficioase susţin cu toată puterea, că constituţiunea, cum este, venind Taaffe la guvern nu va suferí nimica. Conced că o partidă constituţională (verfassungstreu) astădi nu esistă, dar dic, tot oficioasele, că Taaffe are să constitue nu numai cabinetul, dară şi o partidă constituţională în ţěrile cislaitane. Lucru întors şi pe dos. Pe când în ţěri constituţionale partidele cele mai puternice au să dea din sinul lor guvernele, în Cislaitania a ajuns treaba, ca să vină un guvern, să formeze din fracţiunile parlamentului o partidă.

Dar dacă guvernului nu'i succede a forma partida, cu cine va guverna? Din diua cea dintâiu va da de greutăţi neînvinse şi va fi silit sau a se retrage, sau a trimite parlamentul a casă şi a apela la alegětori.

În casul din urmă, care este mai probabil decât cel dintâiu, oare se va mai gândí ministeriul Taaffe la învierea partidei aşa numite constituţionale, sau va urma aplecărilor sale personale, căror, ca aristocrat conservativ, este mai apropiat decât esperimentărilor zadarnice din timpul Auersperg, la cari Cislaitanii privesc cu multă neîncredere. Privesc cu neîncredere, pentrucă ei věd, că tot ce s'a făcut până acum, a fost pentru a lua asupră'şi sarcini şi a înlesní Maghiarilor drumul la heghemonia în faptă.

Oficioasele strigă din resputeri, că ministeriul Taaffe are să păstreze trecutul constituţional intact şi că nici o schimbare esenţială nu va urma din schimbarea persoanelor în ministeriu. Se poate; dar nu ne vine a crede, că Cislaitanii, vor fi mulţămiţi să plătească mereu şi în viitoriu, pentruca alţii să poată domní.

Se vedem cabinetul odată constituit şi să 'i vedem programa şi atunci de sigur în Budapesta vor glăsuí astfeliu organele guvernului, de cum glăsuiesc astădi.

Se va păré că nu sûntem patrioţi buni când reflectăm aşa cum reflectăm. Se poate; dar nu sûntem noi de vină. Pentru că guvernanţii nostrii au sciut să aducă lucrurile acolo, încât cu concetăţenii lor de acasă s'au stricat cu mult mai înainte de cum s'au stricat cu companiştii lor de odinioară. Acum dacă acestia s'au săturat de economia companiştilor lor în domnie, se va puté cineva mira, că nici nouě nu ne poate plăcea monopolul patriotismului încât şi noi nu avem parte decât de sarcini. Cause egale produc efecte egale. Nu noi sûntem de vină când ne displac efectele, pentru că sûntem nevinovaţi la cause.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Ianuarie.

Camera Ungariei se ocupă cu desbaterea proiectului de lege despre împrumut. Însuşi referentul comisiunei financiare Alecsandru Hegedüs a trebuit să recunoască, că lipsa ficsărei cursului pentru rentă este o mancitate a proiectului. Însă, dice el, „trebue considerat, că aici este vorba despre o operaţiune combinată de credit şi la o hârtie hipotecară poate varia deodată cu suma şi cursul“. Ministrul de finanţe contele Szapáry susţine, că normarea cursului pentru imprumutul de faţă ar fi o scădere. Alecsandru Bujanovics, unul din membrii, cari a însinuat în comisiunea financiară un vot separat în contra hotărirei comisiunei, susţine acest vot. Motivele din care el este în contra proiectului le află în însuşi proiectul. În interesul controlei condiţiunile trebuie să fie cunoscute: aceste însă nu se pot vedé din proiect. Se cere numai o plenipotenţă generală ca ministrului se 'i fie iertat a zălogí bunurile sau a contracta o datorie flotantă de 33½ milioane — aşadară bani cu ori ce preţ. Sub astfel de împregiurări o controlă este imposibilă şi o asemenea procedere este menită a sguduí creditul statului. Lumea capitaliştilor nu va primí aceasta favorabil, dacă se dă numai o plenipotenţă generală, ca ministeriul se facă ce va voí. Aceasta aduce aminte de omul, care în mod uşor face datorii şi numai întreabă ce costă banii. Ignaţ Helfy face ministrului imputări, că n'a clarificat situaţiunea financiară a ţěrei. Faţă de acest proiect este greu a păstra sânge rece. El respinge proiectul, care este un atentat cătră constituţionalism. Contele Melchior Lónyay mai ales din trei motive este în contra proiectului şi anume: se cere un credit pentru sume nevotate încă; se cere contractarea unui împrumut fără limitarea cursului; programul financiar al guvernului este necunoscut. „În cei patru ani“ dice contele Lónyay, „de când d. Tisza se află în fruntea guvernului, bunăstarea obştească a decădut; apatia se respândesce tot mai tare.“ Şi August Pulsky este în contra proiectului. În sfêrşit a vorbit ministrul president Tisza, adresându-se mai ales cătră aserţiunile contelui Lónyay.

Reconstruirea cabinetului din Viena n'a progresat cu nici un pas. Toate scirile adeveresc faptul, că Taaffe până acum n'a ajuns în posiţie a forma un ministeriu parlamentar; chiar şi aflarea unui ministru pentru Galiţia întimpină greutăţi mai mari, decât se puteau aştepta. Grocholski a declarat, că voesce a se retrage cu totul, Dunajewski refusă a primí un portfoiu. Possinger pretecstează starea sănětăţii sale.

O depeşă de astădi a diarului „Pester Lloyd“ ne vestesce, că nota României, în causa certelor de hotar cu Rusia a sosit la Viena. În aceasta notă România declară, că nu mai poate aştepta după ficsarea graniţei între Bulgaria şi Dobrogea şi a ocupat acea localitate de hotar care s'a declarat de atare de maioritatea comisiunei europene. Provocărei Rusiei a deşerta Arab-Tabia, nu se va da ascultare din partea guvernului român. Corespondentul lui „P. L.“ adauge, că puterile, mai ales Austro-Ungaria recunosc atitudinea României de îndreptăţită şi cred, că până nu se va stipula o altă convenţiune, Românii se remână în Arab-Tabia.

Jules Grévy a pâşit înaintea camerilor cu nunţiul seu. Precum ne spune o depeşă dela Paris sosită astădi nunţiul noului president accentuează, că guvernul va îngrigí pentru susţinerea păcei, sicuranţei şi încrederei; el va aplica legile în mod liberal, şi în îngrigire pentru instituţiunile ţěrei va conserva onoarea şi interesele armatei, va păzí, ca funcţionarii să nu fie inimici şi insultători ai republicei; în sfêrşit va susţiné relaţii bune cu străinătatea pentru a consolida pacea obştească. Monitorul francez publică lista noului ministeriu, care este compus în următoriul chip: Waddington esterne şi presidiu, Marcère interne şi în mod provisoric cultele, Leroyer justiţia, Say finanţele, Ferry instrucţiunea, Gresley resboiul, Iaureguiberry marina, Freycinet lucrări publice şi Lepère comerciu.

În camerile italiane se continuă desbaterea asupra politicei esterne. În şedinţa de alaltăeri a vorbit ministrul president Depretis. În vorbirea sa amintesce şi despre România şi dice: România în faptă a devenit independentă îndată ce a încetat a fi un vasal al Turciei. Este necesar, că articolul tractatului dela Berlin, care dispune egalitatea tuturor cultelor în România, să se esecute; dar nu trebue uitat, că România prin curagiul seu 'şi a câştigat un drept pentru autonomie şi că Ro-

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

VII.

Din Paris până la Strassburg.

Ţara franceză. — Prin nordul Franciei: valea Marnei şi Champagne; canalul Marne-Rin, valea Moselei şi Naucy. — Poporul şi pămêntul francez: industria, comerciul şi economia rurală. — In Alsacia-Lotharingia: Strassburgul, esteriorul seu, piaţa lui Gutenberg şi a lui Kleber, Domul, orologiul astronomic, mausoleul lui Mauriţ de Saxonia.

(Urmare).

Aproape de piaţa lui Gutenberg, *„am alten Fischmarkt,“* vedem pe păretele unei case vechi o tablă de marmoră, a cărei inscripţiune ne spune, că ací a petrecut Göthe între 1769—1771.

Eşind de ací intrăm într'un cerc de piaţe ce încungiură „Domul de Strassburg“ (Strassburger Münster) şi ací vedem mai multe edificie moderne, anume: „Castelul“, odinioară reşedinţa episcopească iar acum universitate provisorică, apoi lyceul imperial şi posta centrală. Interesant este un edificiu vechiu şi înalt de lemn *„das Baldsche Haus“* ce trece de cea mai veche casă din Strassburg şi pe portalul ei poartă numěrul anului 1469.

Cât privesce, „Domul“ trebue să recunoascem, că acesta este un op de rangul prim în architectura creştinească. Tradiţiunea spune, că pe locul domului deja Celţii aduceau sacrificie lui Heseus, adecă deului lor de resbel, iar mai târdiu Romanii ridicară tot ací un templu dedicat lui Marte.

Mai multe biserici ce urmară pe rênd acestui templu roman deveniseră prada focului şi fulgerului până ce în 1015 se puse fundamentul la Domul de astădi, a cărui façadă şi turnuri se construiră abia prin seclul XIV de Erwin de Steinbach, cel mai celebru architect din evul mediu. În anul 1870 domul a suferit foarte mult, pentrucă bombardarea germână demolase multe statue şi o parte din turn, iar granatele aprinseseră şi nimiciseră frumosul coperiş de cupru.

Astădi toate părţile sûnt iarăşi reconstruite şi domul minunat ni se arată în toată pompa sa veche.

Façada, ce este un cap de operă al architecturei gotice, e împărţită în trei portale gigantice decorate cu o mulţime de sculpturi fine. Sculpturile ilustrează plastice învěţăturile bisericesci şi în perfecţiunea artistică emulează cu Notre-Dame în Paris, iar în frumseţă întrec cu desěvêrşire domul St. Stefan în Viena. Turnul nordic este complet şi are o înălţime de 142 m. prin urmare este cel mai înalt turn din Europa; iar turnul sudic este încă necomplet şi termină într'un plateau, de pe care avem cel mai estins prospect asupra oraşului şi împregiurimei sale.

Asemenea şi interiorul domului, prin majestatea imposantă a încăperei mediane precum şi prin armonia perfectă a părţilor sale, face asupra noastră o impresiune de tot sublimă. Dintre toate ne atrage atenţiunea frumseţa picturelor rosei şi ferestrilor colosale, apoi fineţa sculpturei în lemn a amvonului, grandiositatea organelor, imposanţa chorului şi alte multe detaiuri, ce nu le mai amintesc, pentrucă avem se ne ocupăm cu o minune, adecă cu orologiul astronomic, ce se află în capela sudică cea mare.

„Orologiul astronomic“ este cel mai memorabil cap de operă al mechanicei seclului nostru, are preste tot forma unui altariu înalt şi s'a construit în 1838—1842 de prof. Schwilgue. Partea inferioară a orologiului consistă din trei despărţěminte.

În mijloc vedem un glob ceresc, ce e întocmit pentru lăţimea geografică de Strassburg şi notifică în fiecare di cursul stelelor. Deasupra globului se află un călindariu etern în forma unui anel mare, ce arată sěrbătorile mobile şi în fie-care an se regulează de sine pentru 365 sau 366 de dile. În centrul acestui anel vedem un disc, ce ilustrează întunecimile de soare şi de lună, pe când de o lature Apollo arată cu o săgeată datul şi numele Sântului fie-cărei di, iar de ceialaltă lature stă Diana, deiţa noaptei.

Despărţěmêntul stâng conţine un mechanism, ce arată calcularea bisericească a timpului, iar cel din dreapta înfăţişează adequităţile soarelui şi lunei.

Deasupra călindariului etern ese dintr'o nichiă în fie-care di deitatea dilei respective; aşa de e. astădi, fiind Duminecă, vedem pe Apollo într'o trămânii aparţin vechiei familii latine. Ministrul president crede că în curênd aceasta cestiune va fi hotărită.

În cât privesce starea lucrurilor pe peninsula balcanică este greu a afla adevĕrul. Scirile ce le respândesce telegraful în lume sûnt aşa de varii încât una desminţesce pe cealaltă. Astădi „Pol. Corr.“ colportează scirea, că sonsiliul ministrilor din Constantinopole a încuviinţat tractatul de pace turcesc-rusesc. Nu ne am mira dacă mâne diarele oficioase ar trimbiţa, că încuviinţarea acestui tractat are să urmeze în curênd. Rusia cu o mână subscrie tractate de pace şi cu cealaltă concentrează trupe la Adrianopole iar mandatarul ei principele Donducof subminează Bulgaria şi prepară toate pentru a fi gata, când se va da signalul.

Francia şi România.

„Republique française“ scrie următoarele:

Am semnalat, acum două dile, faptele ce s'au petrecut în Dobrogea şi care sûnt cu totul în onoarea Românilor. Modul cum s'a dat dreptate nefericiţilor Musulmani din acea ţară este din cele mai laudabile în el însuşi; dar în ochii nostri el are un merit special, pentru că demonstră oamenilor celor mai preveniţi, că în România domnesce un spirit de adevĕrată toleranţă. Când vedem pe Turcii şi pe Tătarii mahometani din Dobrogea trataţi cu atâta caritate şi echitate, cum am mai puté pune în îndoială firma resoluţiune a guvernului din Bucuresti de a face ca Israeliţii să beneficieze de stipulaţiunile tratatului de la Berlin în favoarea libertăţii de consciinţă? De aceia, stăruim a spune că a refusa mai mult timp de a acredita ministri-reşedinţi pe lângă principele Carol ar fi o adevĕrată nedreptate din partea puterilor europene, şi pe lângă aceasta ar puté fi şi o greşală. Întârdiând mai mult a recunoasce diplomaticesce independenţa României, ne espunem foarte de a isbí simţĕmêntul naţional şi de a face să se aleagă pentru revisuirea constituţiunei o cameră rĕu voitoare pentru comunitatea ebraică din România. Este dovedit, că acum opiniunea poblică română nu îi este ostilă; ea nu reclamă alt ce-va de cât garanţii în contra întroducerii subite în naţiune a câtor-va sute de mii de Evrei polonesi şi ruşi, lacomi de a se bucura de drepturile de cetăţeni români, dar dispuşi a nu primí şi sarcinile. Am spus cât de puţin interes merită această categoriă de indivizi, pe când adevĕraţii Israeliţi români (?) sûnt demni de îngrijirea Europei. Cu toate aceste, ne temem ca o mai lungă împrotivire la dorinţele atât de legitime ale Românilor se nu îi dispuie, prin nedreptatea ei, în contra întregei colonii evreiesci fără escepţiune şi ca să nu se compromită causa părţii respectabile şi în adevĕr română (!) a comunităţii israelite, spre marea satisfacere a unor aventurieri puţin recomandabili.

Ciuma orientală.

Cel mai însĕmnat act, ce ne privesce mai de aproape pre noi Ardelenii şi Ungurenii în cestiunea ciumei, este un decret al guvernului unguresc, publicat în „Budapesti Kőzlőny“. Eată-'l:

„Călĕtorilor cari vin din Rusia prin România, le-este permis a trece graniţa ungurească numai prin vama Oituzului şi Timişului şi pe la Orşova; dar numai atunci, dacă pe pasapoartele lor este adeverit din partea oficielor imperiale rusesci, că respectivul 20 dile înaintea acestei adeverinţe n'a petrecut în guvernamentul Astrachanului nici în alt guvernament rusesc bântuit de ciumă; şi dacă cu privire la timpul trecut de la această adeverinţă oficială nu esistă temerea, că în restimpul acela călĕtorul totuşi ar fi putut petrece în un guvernament cuprins de ciumă.

„La acei călĕtori, cari sosesc pe corabie din porturi rusesci, petrecerea pe mare este a se ţiné egală petrecerei în vre un teritoriu nesuspect.

„Decretul acesta întră în vigoare cu 10 Februarie a. c. şi schimbarea lui se reservează pentru acel timp, când cu privire la călĕtorii, cari sosesc din Rusia în România, se vor esecuta din partea guvernului românesc mĕsurile preventive cele de lipsă în urmarea unei convenţiuni încheiate cu delegaţii români.

„Cercetarea poliţiană-sanitară, la locurile de trecere sus pomenite, a călĕtorilor care între aceea vor sosí din Rusia prin România, şi desinfectarea cuvenită a bagagiului lor, s'a dispus deja în 28 Ianuarie a. c. sub nrul 4632.

Budapesta, 3 Februarie 1879.“

Cu mĕsurile aceste, luate faţă cu primejdia importărei ciumei prin teritoriul României, deputatul dietal Ernst Simonyi pare a nu se fi mulţămit, când în şedinţa din 4 Februarie cerù dela ministrul-president Tisza un cordon militar la graniţa Transilvaniei căci „afară de munţii transilvăneni pentru noi n'ar esista nici o barieră naturală.“

Ministrul-president Tisza însă rĕspunse că, deocamdată mĕsuri aşa rigoroase, ca cele propuse de Simonyi n'ar fi de lipsă; acuma ar fi suficiente oprirea importului şi mĕsurile de precauţiune dispuse. Faptul, că guvernul românesc a oprit deja, faţă cu Widin, importul provenienţelor rusesci, şi a dispus un cordon la Prut, ar liniscí mult mai mult, decât dispunerea unui cordon la hotarele noastre încă de pe acuma.

Simonyi se declară mulţămit cu acest rĕspuns.

Motivarea ministrului-president Tisza se întăresce prin o telegramă din Bucuresci dto 4 Februarie de următorul cuprins:

După sciri din Widdin din 1 Februarie s'a întrodus carantena împrotiva tuturor provenienţelor din Bulgaria. Oficiele române au primit ordin, a pune cordon sanitar la Prut; două regimente s'au comandat spre acest scop.

Din Bucureşti ne mai vine scirea (dto 4 Februarie), că delegatul medical al României Dr. Petrescu a plecat la Moscva, unde se va întêlní cu delegaţii austro-ungurescì şi germâni.

Altcum scirile dela vatra epidemiei în guvernamentul Astrachan, sûnt de natură, a molcomí sufletele îngrijate. Le înregistrăm aici precum urmează:

Petersburg 4 Februarie. Scirile din Astrachan sûnt favorabile. Alaltăeri s'au întêmplat numai două îmbolnăviri în Selitrennoie şi epidemia nu s'a mai lăţit de loc.

O telegramă oficială din Astrachan dto 3 Februarie raportează: În Wetlianca şi împregiurime nici un bolnav.

În Selitren şi în porturile învecinate se află şese bolnavi, între acestia doi de curênd îmbolnăviţi. Epidemia până acuma este tot încă localisată în districtele închise prin carantenă. Epidemia perde din vehemenţa sa.

Petersburg 5 Februarie. Alaltăieri în districtele cunoscute nu s'a ivit nici o îmbolnăvire nouă.

Cu cât astfel scirile dela vatra epidemiei sûnt liniscitoare, cu atât mai îngrigitoare par a fi scirile, ce ne vin din părţile Turciei ocupate de Ruşi. „Rusky-Mir“, cunoscută foaie rusească, capĕtă scirea din Adrianopol (dto 30 Ianuarie a. c.), că între trupele rusesci de ocupaţiune din Rumelia de ost a isbucnit o boală primejdioasă, de carea sûnt cuprinşi deja vre-o câteva sute soldaţi.

Primejdia importărei ciumei prin trupele rusesci ameninţă cu deosebire României, dar apoi şi monarchiei noastre. „Pester Lloyd“ se esprimă în privinţa aceasta în următorul mod: În timpul mai recent România a luat mĕsuri serioase, pentru a scutí teritoriul principatului de ivirea ciumei. Guvernul principelui Carol în adevĕr dovedesce toată privegherea şi energia. Este însă foarte îndoelnic, dacă, avênd în vedere viul contact între Rusia şi România, ce pe lângă aceea se potenţează prin trecerea continuă a trupelor rusesci, se va puté esecuta o strictă separaţie în înţelesul sanitar.“

Cea mai nouă scire, întru cât privesce primejdia ciumei, aduce o telegramă din Triest dto 6 Februarie: Vapoarele Lloydului, ce au sosit astădi din Constantinopol în Triest, s'au supus unei observaţiuni de 24 oare.

În urma unei boale suspecte în Sanicova lângă Hanthi oficiul marinar din Triest a dispus aplicarea mĕsurilor prescrise de contumaţie împrotiva provenienţelor din toate porturile turcesci ale mărei egeice.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, 5 Febr. n. Voiam să scriu ceva despre vestitul proiect al d-lui Trefort. Dar vĕdênd că l'aţi luat la răfuială dv. a casă — şi mai bine. Proiectul este un *signum exclamationis* de desperare a guvernului şi o dovadă de genialitatea ce domnesce în cabinetul ung. al instrucţiunei. Se pare că dl Trefort confundă când face proiecte de lege pentru instrucţiune economia naţională cu învĕţămêntul; iară mâna cea dreaptă a lui din cabinet de bună samă gândesce la predicile calculate pentru Slovacii protestanţi doritori (?) de a se face *uj magyari.*

Când am dis că proiectul este un signum exclamationis de desperare, n'am înţeles ceea ce înţelege opoziţiunea însetată de a'şi proba talentele la guvern. Ea n'ar face mai bine ca guvernul actual. Tisza din oposiţiune a venit la guvern, dar a venit ca să dovedească ce putere fermecătoare are guvernul, putere fermecătoare, care schimbă principiile şi vederile oamenilor să nu'i mai cunosci. Actualul guvern n'are dar temere de oposiţiunea din dietă, căci el scie cine 'l susţine; se teme înse de finanţele ţerei şi vrea să tragă o aţă unsă cu miere printre buzele maghiarismului ca să'şi uite de amărăciunea deficitelor şi de urmările acestora. Nu mai încape înse îndoială, că mierea e foarte subţire pe aţă şi buzele maghiarismului nu se vor amăgí îndelung. Finanţieriul nostru, într'un moment de uitare de sine, a scăpat nisce cuvinte, care cumpănesc mai mult decât o sută de proiecte de maghiarisare. Finanţieriul Wahrman, spre marea îndignaţiune a partidei guvernamentale şi spre marea durere a ţĕrei, a spus că hârtiile noastre de preţ sûnt ameninţate de un greu esamen. Wahrman nu scie de glumă. El calculează cu cifre şi aceste sûnt mai neîndurate decât proiectele, cari năzuiesc a înmulţí abcdarele maghiare în scoalele elementare din Ungaria. Abcdarele în spe a le dlui Trefort nu vor împuţina procentele pentru acoperirea cametelor după datoriile statului.

Altă pacoste ne face să uităm de proiectul „plin de fericiri“ al dlui Trefort. Este ciuma cea neagră, din Rusia care şi dacă ne va ferí Ddeu de ea, ne va mai mânca vre-o câte-va milioane cu anchete şi cordonuri la marginile împĕrăţiei; şi apoi îndeplinirea misiunei celei mari în Orient. După faimele ce cerculează Novibazarul va cere jertfe mari şi cine scie cum va fi şi în Bosnia, unde de pe acum se arată pe alocurea în unghiuri mai depărtate şi mai ascunse semne de insurecţiune.

Mare durere de cap ne fac şi Cislaitanii. Acolo, dincolo de Laita, este o ferbere, din care nu scie nimenea ce fertură are să ese. Nemţii nostri s'au săturat de heghemonia noastră; dar nu sciu cum să se scuture de ea. Cautâ în dreapta cantă în stânga să afle omul pentru operaţiunea cea grea. La noi îşi fac oamenii curagiu, numai cât curagiul prea seamĕnă a frică.

Apropos de proiectul lui Trefort. Audim, şi cu plăcere, că o deputaţiune cu Metropolitul şi cu capii dieceselor sufragane din metropolia gr. or. română în frunte are să vină aicea ca să protesteze contra proiectului. Din o scrisoare privată dela Arad aflu, că în deputaţiune va fi Archimandritul N. Popea, Alesandru Mocioni, Cosma şi alţii. Nu ne facem ilusiuni, dară ne pare bine că interesul pentru causele noastre naţionale nu s'a rĕcit încât să nu se mai întreprindă nimica în favorui.

ω̃

Budapesta, 21 Ianuarie 1879

Diua de 25 Ianuarie 1879, va remâné memorabilă pentru publicul român din Budapesta, pentru că în aceasta di sa celebrat parastasul pentru ilustra doamnă Ecaterina Mocioni cu o solemnitate mare, la care a asistat întreg publicul român de aici. După finirea parastasului publicul a luat parte la şedinţa comemorativă, arangiată de către stipendistii familei Mocioniane. Şedinţa nu se începuse încă până ce trei sale ale Otelului Naţional erau pline de stimătorii ilustrei decedate.

O impresiune plăcută făcea asupra publicului un statuariu postat în sala din centru, pre care se afla aşedat portretul ilustrei defuncte Ecaterina Mocioni fiind încongiurat de o cunună verde, statuariul mai era decorat cu o cunună de laur cu inscripţiunea „Ilustrei Doamne Ecaterina Mocioni de Foen, în semn de reverinţă din partea stipendistilor.“

La $^1/_2$2 oare Traian Barzu prin o cuvêntare bine simţită, arată meritele ilustrei decedate, şi mai ales faţă de tinerimea lipsită de mijloace; mulţămesce publicului pentru interesul arĕtat faţă de aceasta serbare naţională; şi în fine roagă familia Mocioniană spre a trămite cununa, ca un mic semn de devotament al stipendistilor, la locul unde zac rĕmăşiţele fericitei şi neuitatei matroană.

Biografia ocasională, compusă, şi cetită de George Crenicean, a fost deamnă de titlul ce'l poartă, năsuinţa

---

sură cu două roate şi cu patru cai, iar mâne va apăré Diana etc.

O lespede ce arată numerii oarelor şi după care se află orologiul propriu formează trecerea în etagiul I. Ací vedem un planetariu colosal, pe care cei 7 planeţi visibili se mişcă după posiţiunile lor în giurul soarelui; iar deasupra acestui planetariu se află un ceriu cu stele, pe care sûnt representate fasele adevĕrate ale lunei.

În etagiul al II-lea sûnt două nichie mari. În nichia inferioară vedem un schelet de om, ce bate oarele pe clopotul de lângă sine, iar la fie-care pătrariu de oară apare şi se mişcă în giurul scheletului câte o altă figură, anume: un copil, un june, un bărbat şi un moş, cari bat pătrarele respective aşa cât de es. la pătrariul al treilea funcţionează bărbatul. În nichia superioară se află în mijloc figura Mântuitoriului, iar la sunetul oarei a 12-a es din nichie, trec pe dinaintea lui Iisus şi i se închină pe rênd cei 12 apostoli, pe cari Mântuitoriul 'i binecuvêntă în deosebi.

(Va urma).

autorelui de a arĕta numĕroasele binefaceri, ce ca din un isvor nesecaver se revĕrsau asupra naţiunei, a fost încoronată de auccesul cel mai strălucit.

La locul al treilea Alecsandru Mihailoviciu, a declamat poesia întitulată „La moartea Ecaterinei Mocioni“ carea a produs o impresiune adêncă în inimele celor presenţi, ceea ce n'a fost suprindere, pentru cei ce au cunoscut talentul declamatorului.

După aceasta Traian Barzu a cetit disertaţiunea sa întitulată „posiţiunea socială a femeilor.“ În disertaţiunea aceasta, autorele arată soartea femeilor la diferite popoare, şi în diferite epoci; trecênd la misiunea sublimă a femeilor disertantele ḑice:

Cea mai sacră misiune a femeiei este a forma familia. Ceea ce istoria ne presentă mărime şi victorie, ce ne stoarce admiraţiune, ce ne inspiră putere şi curagiu este legat de numele bărbatului; din contră ce e blând, ce temporează, nobilează, consolează şi fericesce este representat prin femeie; întreaga fericire 'şi are basa în unirea şi conlucrarea acestor doi factori; ori ce altă ramură a fericirei, carea nu cresce pe acest trunchiu, este o fericire, carea nu poate da îndestulire şi odihnă.“

Disertaţiunea aceasta interesantă, a causat mare plăcere publicului.

În fine corul societăţii prin întonarea cântului „Gintea Latină“ au rădicat la punctul de culminaţiune succesul acestei şedinţe.

Publicul s'a îndepărtat pre deplin mulţămit, ceea ce a dovedit prin aplausele vii.

Zelul, şi simţul nobil de gratitudine, ce a dovedit arangiatorii acestei şedinţe, merită toată lauda. Deie ceriul să afle mulţi imitători!

Un oaspe.

Varietăţi.

* (Necrolog). În 20 Ianuarie c. v. a repausat în comuna St. Mihály com. Torontál, veteranul preot Alecsandru Scumpie, carele a servit la altariul Domnului 41 de ani. Osămintele reposatului a fost petrecute de cătră întreaga comună până la cimiteriul din loc, unde fură depuse spre odihnă eternă în 21 l. c., lăsând în doliu pre soţia sa iubită, pre fiica sa şi pe ginerele seu preotul George Cartarescu. Durere însă, prelângă toate că preoţii de prin comunele învecinate a fost invitaţi pentru de a da ultimul onor confratelui lor, totuşi nu a participat, afară de doi preoţi unul din Nicolinţul mare, Antonie Popoviciu, celalalt din St. Iános Ioan Pop. Neagoe.

* (Moda la balul de curte din Viena). Ca şi în anul trecut, toaletele de bal ale femeilor se disting printr'o pompă mare, împreunată cu eleganţă. Robele sau din brocat întreţesut cu aur ori argint sau din stofă grea de mătasă ori atlas. Coadele sûnt peste tot lungi precum cere eticheta curţii. Garnitura din dantelă de mătase sau de Brussel; în parte ghirlande de flori. Frizurile simple, cum erau de modă şi în anul trecut, s'au purtat şi în anul acesta, de preferenţă. Găteala capului şi a grumazului o formau diademe şi colieturi (salbe) mai cu samă de briliante. Toaletele fetelor se distingeau din contră printr'o mare simplicitate.

Robe uşoare de tiul sau gaza, cu o garnitură de ghirlande de flori, sau tuffe arangiate cu gust. Găteala capului o înlocuiau svêrte de flori modeste. În fine mai amintim, că roba strinsă pe trup, care marchiasă formele atât de viu şi de fermecător, încă n'a cedat modei aşteptate, cu toate atacurile violente ale scriitorului german Vischer.

* (Un perceptorat zălogit). Perceptoratul ung. din Timişoara a vêndut pentru o restantă de dare unui ţĕran mobilele prin esecuţie. Ţĕranul nefiind datoriu aceasta restanţă a înprocesat pre perceptoratul pe calea civilă şi miruind procesul a cerut contra lui esecuţia, carea s'a dus în îndeplinire prin zălogirea casei de dare.

* (Păziţi copii!) Cetim în „Resboiul“ din Bucuresci următoarele. Un băiat de 10 ani al unui înalt tuncţionar din Berlin simţea de cât-va timp nisce dureri vii la limbă. Durerile cresceau şi s'a format o umflătură pe vêrful limbei, încât 'i se inflamă toată gura, şi deabea putea se mânce ceva nefericitul copil.

Din nefericire părinţii lui au fost într'o călĕtorie, şi servitorii nu se turburau de starea bolnavului, creḑênd că nu este ceva grav.

Din întêmplare vine într'o ḑi doctorul casei, pe care 'l rugase părinţii, ca în lipsa lor să cerceteze din când în când despre copii. Găsind pe acel băiat bolnav, 'l cercetă îndată, şi spre marea lui spaimă constată că acea umflătură era cancerul (schiros).

Cercetând mai de aproape causa boalei, doctorul a probat, că băiatul avea obiceiu de a curăţí cu limba condeiul cu care scria, şi numai cerneala 'i a causat acea teribilă boală, care 'i va causa curênd moartea.

* (Un bun mijloc contra revoluţiei). Ḑiarul din Moscova dela 12 ale curentei povestesce următorul fapt caracteristic:

Autoritatea poliţenească dintr'un oraş al unei guvernii, locuit de Tătari, a inventat un mijloc ingenios pentru a potolí turburările din acea localitate:

S'a trămis un funcţionar însoţit de trupe locale şi câte-va căruţe. Cea dintâiu căruţă era încărcată cu nuele, a doua cu târnăcoape, lopăţi şi alte instrumente de săpat pămêntul, iar a treia căruţă cu cosciuguri.

Sosind în faţa locului şi fiind întrebat, ce semnificaţie au acele lucruri, el a trămis respuns tuturor locuitorilor, că dacă nu'i vor preda pe capii turburători, 'i va bate cu nuelele până când 'i va omorî.

Planul a isbutit minunat, căci locuitorii de frică au liberat pe cei căutaţi.

* (Stofe). Între multele stofe frumoase pe care ni le-a adus iarna aceasta, pechingul este mai favorit. Sub acest nume, se însemnează stofe de catifea, mătase şi lână care au dungi alternativ mate şi strălucioase. Această stofă se întrebuinţează pentru costume întregi, sau ca garnitură, ori draperie. Pliş, moirè vĕrgat mătase pătrunsă sûnt, afară de peching, stofele cele mai preferite. „Resb.“

* (Hârtia Lardy). Cel mai bun mijloc pentru a vindeca repede guturaiele, bronchitele, catarrhele, asthmul şi în general toate iritaţiunile peptului şi ale gâtului, precum şi durerile reumatismale sau nevralgice, sciatica, lumbago, etc., este Hârtia Lardy cu estract de ardei, a cărei aplicaţiune aduce sângele la piele şi schimbă astfel rĕul. Căldura şi o viuă roşeţă care apare imediat şi ţine tot timpul cât ţine aplicaţiunea, sûnt semnul sigur al intinsei derivaţiuni ce produce Hârtia Lardy, şi fără a ocasiona nici durere, nici mâncărime, nici erupţiune. 1 leu 50 cutía. „Pr.“

* (Proiectul de lege pentru deputaţii dietali germani după „Figaro“).

§. 1. La întrarea unui deputat în cameră făcênd complimente toţi deputaţii presenţi 'şi sucesc coada.

§. 2. Deputaţii înblânḑiţi, care în decursul unei sesiuni întregi nu 'şi au căscat gura de feliu au drept să poarte o corfă la gură dela încheiarea sesiunii începênd până la începerea procsimei sesiuni.

§. 3. Toate proiectele regimului fără nici o contradicţiune deputaţii trebue să le aporteze.

§. 4. Votarea se face în acel mod că deputaţii trebue se sară peste bastonul principelui Bismarck; şi care nu sare iute destul ori se împedecă acela îşi perde numai de cât mandatul de deputat.

§. 5. Fie-care deputat brav primesce ca decoraţiune o marcă de tinichea, pe care o poartă în mod visibil acăţată de grumazi.

§. 6. În celelalte afaceri peste tot sacrosânţenia representanţii poporului este pre deplin garantată.

* (Testamente curioase). Comitele dela Mirande, mort la Lucques în 1825, lăsà toată averea unui peşte pe care 'l nutrisă în timp de 20 de ani într'un mic acuarium antic. În 1781 un morar de prin împregiurimile Tuluzei scrise astfel testamentul seu: „Instituesc pe moştenitorul meu „Fluturel“, măgarul meu cu părul roş; dar voesc ca măgarul să aparţină nepotului meu Guilom, pentru ca acesta să 'l ţăsele în fie-care ḑi cu îngrijire şi să 'l lese să se odihnească până la moartea lui“. Vĕduva lui Dupuis, don Roquemont, lăsà toată averea sa la treizeci şi doue mâţe ale sale şi arătă cu de amĕnuntul modul cum trebuie să li se prepare bucatele de un bun bucătar pentru dejun şi prânḑ. Lordul Bokkey, înainte de a murí, invità ceremonios pe cânii sei în numĕr de cinci lângă patul seu, 'i înstalà în fotoliuri lucsoase, le adresà un adio suprem, primí supremele lor lingeri ca să 'l desmierde o ultimă oară şi 'şi dedù sufletul în labele lor! În testamentul seu el ordonà ca busturile lor să fie sculptate şi puse la cele patru unghuri ale mormêntului seu.

* (O istorioară de gâsce). Domnul Ioan Popescu, din calea Văcărescilor, nu scim pentru care scop, a umplut de unăḑi o albie cu oţet de vin şi a lăsat'o în mijlocul curţei, unde, între alte paseri, se plimbau şi şase gâsce.

Vĕḑênd albia gâscele se apropie şi încep a bea din oţet care însă le-a făcut atâta rĕu, încât preste câteva minute au căḑut ca tresnite.

Stăpâna casei începù să se vaite, vĕḑênd gâscele ei că au un asemenea sfêrşit. Dar pentru a se folosi de puf cel puţin a pus pe slugi să le jumulească îndată; apoi le-a aruncat pe un maidan.

Nu trecù înse mult timp, şi de odată aude în curte un gârĕit teribil de gâsce.

Stăpâna casei aleargă la fereastră, şi ce vede în curte?

Nefericitele gâsce jumulite alergând prin curte şi gârĕind de ger.

Enigma s'a deslegat însă: gâscele fuseseră numai ameţite de oţet; deşteptându se în urmă nu mai puteau de frig, şi gărĕiau cumplit până când au fost aduse într'o odae caldă, unde vor trebuí să remână până când le va cresce iar puful. „Rĕsb.“

* (Netrebnicia Bosniacilor). De când a încetat resboiul, mereu se ivesc bande înarmate de bosniaci, care jăfuiesc satele şi călĕtorii. Fiind aceste bande de câte 50—60 capete, gendarmăria organisată în curênd nu poate să i biruiască, că trebue să ceară ajutor din partea trupelor de ocupaţie. Pe când însă acest ajutor sosesce, tâlharii se fac nevĕḑuţi şi aşa toate încercările de a'i stărpí remân aproape zădarnice.

Spre a pune capĕt prin mĕsuri indirecte acestei stări de lucruri, guvernul a pus o pedeapsă de moarte pe capul acelora, la care vor găsí arme şi esecuţiunile urmate în urma acestei mĕsuri aspre nu sûnt de loc rare, căci în vreme ce unii avênd arme, urmează a fi spânḑuraţi, alţii care îi denunţă, primesc oare-care resplată. Denunţările sûnt atât de comune în Bosnia, încât s'au ivit foarte multe casuri, ca fiiul se vênḑă pe tatăl şi fratele pe frate pentru un preţ de câţi-va florini.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 7 Februarie n. Camera a primit prin votare nomilă noul proiect de lege de imprumut cu maioritate de patrusprеḑece voturi.

London, 7 Februarie n. „Pallmal Gazette“ comunică din Copenhagen, că ambasadorul german la curtea danesă a primit mandatul a'şi preda îndată hârtia de revocare.

Ţĕranul român.

Posiţia lui în societate.

În şedinţa dela 16 Decemvrie a senatului (din România) unul dintre ministri mai tineri, d-l Eugeniu Stătescu, a luat cuvêntul, pentru ca să susţie causa „sêrmanului muncitor“ în deosebi faţă cu atacurile d-lui Vioreanu.

Domnul E. Stătescu e un om nou, întrat în ministeriu ca representant al acelei junimi liberale inteligente, culte şi mai pre sus de toate nerăbdătoare, ce de cât-va timp mereu stăruie să înlocuiască pe „baccelele“ partidului liberal, adecă unul dintre „Dii minorum gentium,“ o mărime a viitorului, într'un cuvênt un om, ale cărui cuvinte trebue se ne fie foarte preţioase, fiind-că ele esprimă vederile unui nou rênd de oameni politici, cu care va trebuí se ne luptăm de aici înainte.

Ce e drept, d. E. Stătescu mai e afară de aceasta şi cel mai veninos dintre toţi oamenii politici din România, un om cu inima înăcrită, care nu poate vorbí fără să musce, şi aşa foarte adese-ori îi vine să aibă despre vre-un lucru anumit nisce păreri cu totul ocasionale, şi să nu ḑică de cât ceea ce se cuvine spre a supĕra pe adversarii sei. Dară şi această slăbiciune este o espresie a partidului pe care îl representă, şi noi trebue să presupunem, că representantul junimei liberale inteligente şi culte e destul de onest spre a nu ḑice de cât ceea ce crede că în adevĕr aşa este.

Vorbind deci despre posiţia ţĕranului în societatea noastră şi în deosebi despre dreptul, cu care poate pretinde, ca interesele lui să fie cu deosebire ţinute în seamă, d. E. Stătescu a ḑis, că el este acela, care a conservat ceea ce mai avem. Iată dar cuvêntul, pentru care trebue să îl iubim, pe ţĕran.

La aceste cuvinte ale d-lui E. Stătescu, d. M. Cogălniceanu de asemenea om politic, de şi nu representant al vre-unei junimi inteligente şi culte, a respuns, că fără îndoială ţĕranul este un om foarte cum se cade, dar că sûnt în ţara aceasta o mulţime de lucruri, pe care nu tocmai ţĕranii le-au făcut ori conservat.

Ia să vedem acum, cine are dreptate, d. E. Stătescu ori d. Cogălniceanu.

Pe cât scim noi, ţara aceasta are un fel de istorie şi pe cât ne pricepem la asemenea lucruri, din această istorie luăm elementele, pe care urmăm a ne întemeia viaţa morală şi politică. Dela întemeiarea ţĕrilor romănesci, până în ceasul, când d-nii C. A. Rosetti şi I. Brătianu au vĕḑut lumina ḑilei, s'au petrecut o mulţime de lucruri bune şi frumoase, fără de concursul „representanţilor opincei.“ Mircea cel Bĕtrân, Alexandru cel Bun, Stefan cel Mare, Radu dela Afumaţi, Mihaiu Viteazul, Dimitrie Cantemir, dimpreună cu alţi domni şi boeri, cari au muncit cu arma ori cu capul în curgerea a cinci veacuri, toţi aceştia erau nisce oameni foarte cum se cade, fără ca să fie ţĕrani şi fără ca să aibă pretenţia de a representa „poporul.“ Avem în dosul nostru o istorie, din ale cărei fapte aḑi sufletele noastre îşi iau hrană întăritoare, şi această istorie, bună rea, cum e, nu au făcut-o ţĕnanii, ci alţii. Avem înaintea noastră comori bogate de producte ale gândirii omenesci, mănăstiri pline de podoabe şi cărţi scrise de mână omenească: şi această moştenire nu ne-a remas dela ţĕrani, ci dela alţii. O viaţă de cinci veacuri, plină de învĕţăminte, viaţa din care a isvorit ceea de astăḑi, s'a petrecut fără ca ţĕranii să fi luat parte la dênsa: cine a susţinut această viaţă? al cui e meritul, că şi astăḑi mai este o ţară românească pe faţa pămêntului? prin a căror oameni statornici lupta s'a putut urma în curgerea atâtor veacuri? sûnt ţĕranii aceia,' cari au perit în lupte, au perit în surghiun, au perit sub barda calăului pentru că ţineau la drepturile ţĕrei, în care astăḑi se resfaţă representanţii „opincei?"

La urma tuturor urmelor: ce au făcut ţĕranii în curgerea a cinci veacuri şi ce au păstrat şi din roadele vieţii noastre de până astăḑi?

Ei au muncit, atât e tot, şi s'au conservat pe ei înşişi.

Atât cerem dela dênşii şi numai atât putem cere şi în viitor.

Noi ceştia, care nu sûntem ţĕrani, noi sûntem elementul, care face şi conservă. În trecut Domnii şi boierii au croit steagul, sub care au adunat tot ei pe ţĕrani, pentru ca iară şi tot ei să'i ducă la luptă pentru binele tuturor. Domnii şi boerii au croit legi şi obiceiuri, a zidit cetăţi şi monăstiri, au lucrat cu capul şi cu inima, Domnii şi boerii au plămădit istoria: de ací înainte noi, ceştia, care nu sûntem ţĕrani, noi avem să le facem toate aceste. Dară, pentru ca noi se le putem face toate aceste, ţĕranul trebue să muncească şi să se conserve pe sine însuşi.

Aşa este, aşa a fost de când e lumea şi nici nu poate să fie altfel.

Peste Carpaţi trăesc de veacuri îndelungate mai multe millioane de Români, şi aceşti Români nu au viaţă deosebită, nu au o istorie a lor, nu au rodit nimic de cât de atunci, de când s'a ivit între dênşii câţi-va, care au incetat a mai fi ţĕrani.

Un popor este un copac, ce are trunchiu, are crengi, are frunḑe, are flori şi are rod: ţĕranul e trunchiu, e creangă, e frunḑă, dar' floarea nu sûntem de cât noi şi rodul nu îl produce de cât floarea. Fără de noi copacul poate să fie foarte verde, foarte frumos şi foarte plăcut la înfăţişare: el remâne însă un copac sterp, care, la urma urmelor, nu e bun de cât de foc.

Şi pentru aceea copacul ţine atât de mult la florile şi la rodul seu şi atât de cu din adins le hrănesce din sudorile sale. Pentru omul, pe care 'l cred de al lor, massele 'şi dau cămaşa de pe trup şi sângele inimei: cu prisos dă muncitorul din rodul muncii sale oamenilor sei şi cu dragoste muncesce, când scie, că sûnt vrednici aceia, cari se hrănesc din această muncă.

Poporul român e un copac, ale cărui crengi se întind preste mai multe ţĕri, dar numai în ţĕrile românesci au produs roade, fiind că în celelalte ţĕri florile s'au scuturat de pe ramuri, iară aici ele au remas lipite de isvorul din care au eşit. Cu toate aceste în ḑiua de astăḑi vine un ministru şi representant al unei oarecare junimi inteligente şi culte, şi trece cu buretele preste vredniciile acestor flori ale vieţii românesci, ca şi când ar voí să spuie *urbi et orbi*, că viaţa românească nu s'a început decât în ḑiua când liberalii au creat poporul român suveran.

Hunii fără îndoială erau şi ei un popor, dar nu s'a ales de dênşii altă decât un nume: Atila. Şi dacă Elenii, Egiptenii ori Românii nu ar fi produs ceea ce au produs prin floarea vieţelor lor, nici de dênşii nu s'ar fi ales mai mult. Iară despre Macedonia, dacă ea nu ar fi produs pe Alecsandru astăḑi nu ar mai vorbí decât oamenii cu învĕţătură foarte temeinică. Într'un cuvênt, viaţa socială aşa cum este, privită de sus în jos, nu are alt înţeles, decât ca mii şi mii de oameni să trăiască muncind de pe o ḑi pe alta pentru ca alţi câţi-va să 'şi poată urma tigniţi lucrarea în visteria gândirilor omenesci.

Tocmai însă fiind-că noi nu sûntem de cât floarea copacului, când ne desceptăm des de dimineaţă, întâiul gând trebue se ne fie acela, de a căuta să vedem, dacă trunchiul, crengile şi frunḑele sûnt sănetoase. Din munca ţĕranului ne hrănim, mereu trebue deci să purtăm grije, ca această muncă să fie spornică şi ca rodul ei să fie binecuvêntat. Cu cât copacul e mai sănĕtos, cu atât floarea e mai plină şi rodul cu atât mai îmbelşugat; cu cât ţĕranului îi merge mai bine, cu atât mai în tignă ne putem urma noi lucrarea. Acesta e cuvêntul, pentru care trebue sĕ-l iubim pe ţĕran; îl iubim atât pentru-că el ne hrănesce, cât şi pentru că noi îl povăţuim; îl iubim pentru că el şi noi sûntem împreună un popor, pentru-că împreună ne dăm silinţă să întrămăm aceea-şi viaţă, îl iubim fiind-că ḑicem „noi" când vorbim despre toţi împreună.

Şi ţĕranul ne iubesce pre noi, dacă sûntem adevĕrată floare, iară nu floare seacă. Sûnt însă între noi oameni, cari nu sûnt floare, ci mâzgă; pĕcatele acestor oamenì-mâzgă trebue se le ispăsească şi oamenii cum se cade. Acestia sûnt sucuri eşite din trunchiul îmbolnăvit, care slăbesc copacul şi lipsesc floarea cea bună de hrana, fără de care nu se desvoaltă decât anevoe şi nu'şi dă rodul deplin. Stirpiţi această mâzgă, acoperiţi urmele ei cu băligar, lăsaţi apoi copacul să se desvoalte după firea lui şi veţi vedé cum floarea va fi plină şi cum rodul va fi frumos.

(Va urma.)

Bursa de Viena

din 7 Februarie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	61	60
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	62	85
Împrumutul de stat din 1860	113	40
Acţiuni de bancă	786	—
Acţiuni de credit	215	—
London	116	75
Argint	100	
Galbin	5	57
Napoleon d'aur (poli)	9	32¹|₂
Valuta nóuă imperială germână	57	60

Economic.

Oradea-mare 3 Februarie n. Împregiurările meteorologice în cele 3 sĕptĕmâni din urmă au fost favorabile. Un ger continuu împreunat cu ninsori a făcut drumurile mai bune şi a acoperit sĕmĕnăturile cu zăpadă destulă. Deşi a întrat de vr'o 3 ḑile o vreme mai moale, totuşi nădăjduim, că căḑênd de nou zăpadă multişoară timpul va avé o durată favorabilă. Negoţul bucatelor însă se află încă tot în stagnaţiunea de mai înainte. Têrgul cerealelor din sĕptĕmêna trecută deşí a fost mai vioiu şi mai căutat, el totuşi pătimesce de o frecuenţă mai animată din simpla pricină, că esportul stagnează de tot şi consumul debea acopere lipsele ḑilnice. Têrgul aşa dară peste tot e de un caracter trăgĕnător. Notăm următoarele preţuri:

Grâul s'a vêndut după cualitate cu câte fl. 6.50—7.70; sĕcara fl. 5—5.30; cucuruzul fl. 4.40—4.50; orzul cu fl. 5.20—5.50 cr. v. a. toate pro maja metrică.

Arad, 1 Februarie n. Grâul a fost binişor representat, preţurile au fost tot cele din sĕptĕmânile trecute, pentru partii comandate însă mai mici. Notăm: Grâul de Bănat s'a vêndut după cualitate cu fl. 6.40—7.50; grâul de Arad 6.70—7.20; grâul de Tisa 7—8.40; Sĕcara nu s'a căutat şi carea s'a vêndut a fost plătită numai cu fl. 5.20—5.30; asemenea slab s'a căutat şi orzul care debea s'a putut cheltuí în cuantitate mică cu fl. 5.30 pro m. m; ovĕsul încă a avut de tot puţină căutare şi cuantitatea mică, carea fù vêndută s'a plătit numai cu fl. 5.10 cr. v. a. pro m. m. Pentru aceea însă a avut cucuruzul trecere bună şi s'a vêndut cu fl. 4.10—4.20 dară numai din pricină, că s'a aflat în têrg o cuautitate foarte mică, carea n'a fost de ajuns. Spirtul a avut în sĕptĕmâna trecută un têrg mai vioiu. Atât consumul, cât şi speculaţiunea au animat şi înaintat negoţul lui şi i-au urcat preţul la fl. 26.50—75 en gros cu vas cu tot, la 27—27.25 en detail fără vas şi la fl. 29.50—75 cu vas cu tot pro 100 litre°|₀.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 15 Feb. imob. contelui Adam Vas şi soţiei sale în Ţag (jud. cerc. Gherla); în 25 Febr. şi 26 Martie imob. lui Anton şi Teresia Iacob în Orăştie (trib. Deva); în 19 Martie şi 19 Aprilie imob. lui Ioan Gazda în Alba-Iulia (trib.); în 25 Febr. şi 28 Martie im. rĕmasului după David Baloss şi soţi în Corna (judecătoria cercuală Abrud); în 19 Febr. şi 22 Martie imob. vĕduvei după Ioán Haidu şi soţi în Copsiţa (judec. cerc. Mediaş); în 1 Martie şi 2 Aprilie imob. Catarinei Szivu în Tohanul romanesc; în 14 Febr. imob. rĕmasului după Ioan Temesvari în Braşov (trib); în 28 Febr. şi 8 Aprilie imob. lui Francisc Rapolti în Cal (trib. M. Vásárhely); în 11 Febr. şi 14 Martie imob. lui Ioan Kessler în Mediaş (jud. cerc. Mediaş); în 5 Martie şi 5 Aprilie ímob. dnei Ladislau Fehér şi soţi în Uileta (jud. cerc. Székelhid); în 27 Febr. şi 31 Martie imob. Casandrei Cojocariu în Galaţi; în 2 Martie şi 2 Aprilie imob. lui George Cirica în Cuciulata (jud. cerc. Făgăraş); în 21 Febr. şi 21 Martie imob. lui Simtion Bertan în Ponorel (jud. cerc. Abrud); în 15 Febr. imob. ereḑilor după Martin Dück în Braşov (trib.); în 3 Maiu şi 3 Iunie imob. lui Ioan Ghirbovean şi soţi în Seuşa (trib. Alba Iulia); în 6 Martie imob. Sarci Theiss şi ale lui Ioan Binder în Feldioara (jud. Sighişoara); în 20 Martie imobil. rĕmasului după Stefan Miske în Mocĭcaşul ungurescu (tribun. Cluj); în 13 Febr. imobil. lui Ioan George Späck în Şĕlimber; în 11 Febr. imob. Elisei Schnor în Sibiiu; în 10 Febr. imob. lui Mihail Hoprich în Noul săsesc (trib. Sibiiu).

Vênḑarea sau esarindarea unei case.

Casa, strada morii Nr. 7. Sibiiu, cu 10 încăperi, în cari **2 saloane mari, pivniţă, pod, cămare de lemne, grădină mare umbroasă** cu pomi nobili, fântână, gheţerie (plină), **cuglărie, pavilon,** toate în cea mai bună stare, întrarea din două strade, ea este potrivită pentru o **restauraţiune, scoale, grădină de copii, cancelarii** şi **întreprinderi mai mari,** cu sau fără mobilarul complet şi elegant de restauraţiune, este **de vênḑare** sau de **esarindare** sub codiţiuni foarte favorabile. Cele mai de aproape se pot afla în casă însăşi.

[7] 3—3

Însciinţare.

Deschiḑêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţionalitatea română şi nemţască sûnt provocate a se însinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1879.

Dr. Lukacs Miculics,
profesor ord. de moşit.

[6] 2—4

De vêndut sûnt

peste

2000 grinḑi de plute

din pădurea bisericei române gr. or. din comuna **Topliţa** (Oláh-Toplicza), comitatul Murĕş-Turda, cari în parte mare sûnt aduse lângă Murĕş.

Doritorii de a cumpĕra aceste grinḑi de plute în parte seau toate, sûnt poftiţi a se adresa la d-nul administrator protopresbiteral gr. orient. **Ioan Popescu** în **Deda,** lângă Sas-Reghin, unde se pot vedé totodată şi condiţiunile de vênḑare.

1—3

U. L. 103/1879.

Publicare de licitaţiune.

În 28/16 Februarie a. c. va avé loc în localităţile oficiului central al universităţii săsesci din Sibiiu, Nr. casei 15, piaţa mare, dela 9 până la 12 oare înainte de ameaḑi şi dela 3 până la 6 oare după améḑi, o licitaţiune publică pentru esarêndarea mai jos însemnaţilor munţi de păşune şi adecă:

Nr. curent	Posiţia muntelui	Numirea	Estensiunea păşunei		Preţul esclam.	
			jugere	stânjini	fl.	cr.
1	Tălmaciu	Fărcaş	712	—	509	—
2		Cornul Pleşi	360	—	171	—
3		Necovanul mare şi mic	1327	—	650 525	— —
4		Conţul mare şi mic	2245	—	525 500	— —
5	Orlat	Stricatu	1750	—	301	—
6		Oltiavu	1425	—	563	—
7		Furnica	1546	—	110	—
8		Balu	929	1300	219	—
9		Balintul mare	1101	900	190	—
10		„ mic	650	1000	199	—
11		Serecinul mare	1253	100	378	—
12		„ de mijloc	1413	900	445	—
13		„ de lăture	1141	700	417	—
14	Jina	Goaza de sus	1419	600	261	—
15		„ „ jos	1387	800	205	—
16		Haneşul de sus	1676	1400	78	—
17		„ „ jos	1686	1400	110	—
18		Steaza de sus	389	1000	311	—
19		„ „ jos	600	—	60	—
20		Groapele de sus	794	600	63	—
21		„ „ jos	452	890	60	—

Fie-care reflectant are a depune înaintea licitaţiunei o cauţiune, ce corespunde unei sume de 10 procente din preţul esclamărei, în bani gata la mâna comisiunei de licitare.

Aceasta cauţiune se restitue acelora, cari după finirea licitaţiunei n'au obţinut un object de arêndă, iar acelora, cari au obţinut un object de arêndă ea li se computâ în suma arênḑei, dacă a depus cauţiunea arênḑei prescrisă în contract.

Condiţiunile mai de aproape de esarêndare se pot vedé la oficiul central al universităţii săsesci şi înaintea ḑilei de licitaţiune.

Sibiiu, în 2 Februarie 1879.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Wächter m. p.,
comite.

[8] 2—3

Victor Popescu,

advocat în Braşov,

'şi are cancelaria — începênd din 1-a Februarie st. n. a. c. — în **„Brânḑărie"** (Hinter den Fleischbänken) sub N. C. 316, în acelaş local, în care a fost mai demult cancelaria d-nului notar public Petru Nemeş.

Braşov în 28/16 Ianuarie 1879.

[5] 2—3

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 12. Sibiiu, Marți, 30 Ianuarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Ianuarie.

Ministeriul Tisza iarăși a ajuns în posiție a fi spriginit în cameră de o majoritate de 14 și 10 voturi. Legea de împrumut s'a primit de basă pentru desbaterea specială numai cu 14 voturi, precând respunsul ministrului president Tisza la înterpelațiunea contelui Apony în causa statutului de organisațiune din Bosnia și Erțegovina s'a luat la cunoscință numai cu o maioritate de 10 voturi. Acest rĕspuns, afară de aceste, a mai dat ansă la numĕroase duplici și replici între Tisza și Apony și a provocat în cameră un scandal, care de altcum nu mai este un lucru rar în camera Ungariei.

Combinațiunile despre noul ministeriu din Viena devin tot mai complicate și sûnt și astădi fără vre'un resultat practic. Se vorbesce că Taaffe ar fi desperat în formarea ministeriului și 'și ar fi dat dimisia. Diarele oficioase însă desmințesc aceasta scire, constatează însă marile dificultăți, ce le întimpină. Pănă acum singur numai contele Coronini ar fi promis în mod positiv primirea unui portfoiu.

Atitudinea resolută a României în causa cestiunei de hotar la Arab-Tabia, este aprețuită în termini foarte măgulitori de întreaga presă austriacă. „Deutsche Zeitung,“ organul partidei constituționale din Austria, se esprimă în următoriul chip: „ne bucurăm de firmitatea, care o desvoaltă cabinetul din Bucuresci și sperăm, că nu'i va lipsí spriginul puterilor europene. Prin posiția sa geografică, prin naționalitatea sa, prin gradul de cultură la care deja de acum a ajuns, România este unul, dintre acele state ale peninsulei balcanice care are cel mai frumos viitor și merită, ca puterile, cari i-a impus jertfa cedărei unei bucate din Besarabia, să-i scutească drepturile sale față de Ruși și de Bulgari.“ Același diar se esprimă la un loc în următoriul chip: „România apără termopilele dreptului european și are toată îndreptățirea la simpatiile și sprijinul continentului.

„Polit Coresp.“ din Viena scrie următoarele despre ciognirea între Rusia și România cu ocasia regulării granițelor Dobrogei:

„România, conform tractatului din Berlin, cerù o parte din fortăreața Silistrei. Această cerere și fu recunoscută ca dreaptă din partea comisiei europene, afară de Rusia, care nu voia să scie nimic despre împărțirea numitei fortărețe. Sătul de străgănirile drepturilor recunoscute României prin tractatul de Berlin, guvernul României dete comandei militare din Dobrogea ordin, să între în numita parte a fortului, care poartă numirea „Arab-Tabia,“ lagărul arabilor.

Această mișcare fù împedecată din partea Rusiei cu mână armată. Comandantul român se retrase cerênd noue instrucții. Aceste se și deteră în curênd cu energie, ordonând comandantului a lua puteri îndoite și a forța ocuparea locului. Aceasta, după cum se dice, a avut efect, căci comandantul rus se retrase din Arab-Tabia, unde întrară trupe românesci.“

Memorandul, ce l'a îndreptat guvernul român în această causă către puteri, îl aducem în tot cuprinsul seu la alt loc.

Grévy a primit în palatul presidenției în audiență solemnelă pe representanții staturilor străine pe lângă curtea francesă, fără mari ceremonii. Toți representanții, afară de cel englez și chinesesc, s'au presentat numai în frac. Mulțimea a salutat pre representanții cu strigări: „vive la republique.“ Presidentul 'și-a esprimat bucuria că la această primire a representanților esterni poate constata cele mai bune relații ale Franciei cu străinătatea; el poate asigura, că guvernul republicei va face tot ce este posibil a consolida aceste. El roagă pre representanții străinătății a duce guvernelor respective mulțămirea pentru zelul prevenitor, cu care a regulat ele posiția lor față cu guvernul republicei franceze. Grévy încheiă vorbirea sa, asicurând pe membrii corului diplomatic despre simțementele sale de stimă.

Un telegram sosit astădi ne aduce scirea, că tractatul ruso-turc este încheiat. Nu dăm acestei sciri nici o importanță, de oare ce lucrările în Bulgaria și Rumelia devin tot mai posomorite. În Filipopole s'a ținut o adunare secretă, în care s'au denumit trei delegați, cari să se presente adunării notabililor din Tirnova ca representanți ai Rumeliei resăritene și să ceară acolo împreunarea ambelor provințe. Guvernorului în spe a provinciei, Rustem-pașa, se trimit epistole de amenințare în cari i se spune că dacă 'și iubesce viața să nu vină la Filipopole. Comisiunei europene se pun în cale tot felul de pedeci. Principele Battenberg a refusat definitiv a primí candidatura pentru tronul Bulgariei. Din aceasta împrejurare mai multe puteri 'și a luat ansă a încunosciința pe guvernul rusesc, că o eventuală alegere a lui Petrovics sau a lui Dondukoff Korsakoff sau a lui Ignatieff n'ar întruní la nici un cas consimțemêntul Europei.

O scire dureroasă ne vine din Englitera. Colonelul Home, acel distins oficier, care a representat cu atâta demnitate și energie pe Englitera în comisiunea de delimitare a Bulgariei, a încetat din viață. Lovit de tifus de când se aflà încă la Constantinopole, el plecà la Londra când se ivìră primele simptome ale boalei; zelul ce punea în îndeplinirea sarcinei sale 'l făcù nu numai se lupte cu ostenelele călĕtoriei, dar 'i dete și puterea să se oprească vro câte-va dile în Bucuresci, spre a face o mai deaproape cunoscință cu țara către care simțise o vie simpatie; se oprì apoi și câte-va dile la Paris, pledând cu convingere și cu ardoare, pe lângă representantul Engliterei și pe lângă guvernul frances, causa pe care o îmbrățișase. Această causă era a României.

În adevĕr, mai cu osebire colonelului Home România datoresce că delimitarea fruntărielor Dobrogei se facù într'un mod echitabil și astfel cum cer interesele țĕrei și rolul impus statului român de interesele europene, pe care el le apĕră în Orient.

Colonelul Home a luptat cu energie, în comisiunea de delimitare, în contra tuturor pretensiunilor delegatului Rusiei, și pănă în cele din urmă, a reușit a ralia la opiniunea sea pe toți ceilalți delegați, afară de al Rusiei, care a formulat o opiniune deosebită.

Perderea colonelului Home este dar dureros simțită de toți Românii, care se grăbesc a depune pe mormêntul seu, așa de curênd deschis, omagiele lor unite cu espresiunea adâncei lor recunoscințe.

Memorandul României

în privința regulării graniței între Bulgaria și Dobrugea.

Silistria 5 Noemvrie 1878.

Subscrișii, delegați de Domnitoriul României la comisiunea europeană pentru limitarea Bulgariei au onoarea, a subșterne aprețuirii comisiunei următoarele considerațiuni: prin hotărirea, ca o parte din teritoriul de pe malul drept al Dunării să se adaugă României, congresul din Berlin de sigur a intenționat, că această împărțire va urma sub împregiurări favorabile atât pentru România cât și pentru acest teritoriu. Una dintre îngrigirile de căpetenie ale congresului a fost atunci firesce aceea, a asigura între România și provincia de pe malul drept o legătură statornică și lesnicioasă.

Necesitățile administrative, împregiurările economice de ori și ce natură pretind din acelaș motiv, ca să se îngrigiască pentru aceste trebuințe imperative. Totuși însă s'a ivit o greutate. Este adecă în deobște cunoscut, cumcă cursul Dunării a pri-

---

FOIȚA.

„Reuniunei române de cântări în Sibiiu“

după prima ei representațiune la 28 Ianuariu (9 Februariu) 1879.

Chor de dulce armoniă
Să trăesci, să înflorescі,
Flacările risipite
Într'un foc să le'ntrunesci;
Într'un foc voios și mare,
Ca un soare minunat,
Care lumea 'nveselesce
Dup'un nuor îndelungat.

Paserea în sbor s'opresce,
Riul curmă mersul seu,
Peptul omenesc trăsare,
Când resună glasul teu.
Căci soliă ai din ceruri
Dela Dumnedeu cel sânt:
Mulțămire, fericire
Să aduci p' acest pămênt.
Sboară, dragă armoniă,
Preste munți, preste câmpii,
Cei ce dorm se se descepte,
Cei morți iar să fie vii.
Noaptea fă ca se dispară,
Ghețele să le topesci;
Armonia să 'ntrunească
Inimele românesci!

Z. Boiu.

Musică.

Primul concert al reuniunei române de cântări din Sibiiu.

Numai încape nici o îndoială, că publicul român de aici a făcut prin înființarea reuniunei române de cântări încă un însemnat progres. Arta musicei este acel factor însemnat care contribue cu deosebire la cultivarea și nobilitarea inimei omenesci.

Asceptările noastre, cu care am întrat asară în sala concertului, puteau fi numai tare modeste, căci societatea numai de puține sĕptĕmâni a vĕdut lumina dilei. Programul concertului consta din șepte numeri. Începutul l'a făcut corul reuniunei cu doue piese: „Rugăciunea Românului“ de Humpel și „În crîng“ de Felix Mendelssohn-Bartholdy. Întonarea a fost corectă. „Rugăciunea Românului“ este o composiție de puțină valoare musicală, pre când corul lui Mendelsson-Bartholdy este unul din cele mai drăgălașe opuri ale renumitului componist. Dacă în esecutarea acestui cor umbra și lumina n'a fost distribuite de o potrivă și nuansele prea puțin marcate, este un lucru foarte escusabil. Al doilea numĕr al programei, „Nocturno“ pentru piano de T. Döhler a fost esecutat de d-șoara Maria Bologa cu precisiune și precepere, dovedind o bună scoală a tinerei pianiste. „Dorul de călĕtorie“, poesia frumoasă a lui Vasilie Alecsandri pusă în musică de A Cohen, a fost cântată solo de dșoara Elena Adamovici; cântăreața 'și a dat toată silința a corespunde pretensiunilor juste. Publicul, ce umplea sala de concert, a primit cu deosebită plăcere al patrulea punct al programei, doue piese naționale: „Re'ntoarcerea victorioasă“ de H. Bianchi, o producțiune a timpului modern și „Hora Severinului“ de L. Wiest, ambele esecutate de cor. Ritmul vesel și melodia „Horei“, bogată în arabesce, le-au adus foarte bine la valoare. Aplausele publicului mulțămitoriu așa a fost de însuflețite și îndelungate, încât ambele piese au trebuit să se repeteze. A vedé în programul primului concert a tinerei reuniuni figurând o partie din „Fidelio,“ mărturisim sincer, n'am fi așteptat. „Fidelio,“ acest scump juvaer cu care a fericit Beethoven lumea musicală este una dintre cele mai grele piese, ce esistă. Dar după primele tacte a le terzetului, esecutat de dșoara Elena bar. de Popu, doamna Ana Moga și domnul Petru Ciora, ne am convins, că reuniunea dispune deja despre puteri musicale, cari o îndreptățesc a pune în programul seu de concert și pe „Fidelio“; terzetul a reușit pe deplin. Nici fantasia de Alard, cântată solo pe violină de dl Roșca jun. nu se poate numĕra între piesele ușoare, căci ori ce concertist va afla-o vrednică a figura în programul cinuit mocirle pe malul stêng, cari pe teritoriul, ce are să se adaugă României, într'o întindere considerabilă în sus fac comunicaţia aproape cu neputinţă. Aceea din vremile cele mai vechi încă era pe malul stêng numai pe înălţimea dela Călăraşi iar pe malul drept pe înălţimea dela Silistria. Inainte de ficsarea punctului de mânecare a liniei mărginaşe a fost foarte de lipsă, a se încredinţa că aceasta nu se află în zona coborîrei, unde comunicaţia e imposibilă. În casul contrar România n'ar fi avut o altă comunicaţie cu noua ei provincie, decât prin un ocol lung în giurul mocirlelor de pe malul stêng. Scopul acesta s'ar fi putut ajunge şi fără un studiu special al terenului. Congresul însă 'şi a propus, a deslega în terminul cel mărginit cestiuni de interese mult prea înalte, decât să jertfească timpul seu unui studiu detaliat, care de altmintrelea s'ar fi putut face numai la faţa locului. În faptă el s'a restrins pe lângă a da o îndrumare generală, încredinţând comisiunei europene grigia, de a face stadiul de lipsă la faţa locului.

Deşí tractatul de Berlin nu ficsează punctul de mânecare a liniei mărginaşe, totuşi protocoalele conţin îndegetări preţioase, cari sûnt suficiente spre a ilustra spiritul tractatului. Cu deosebire protocolul Nr. 15 constată, că plenipotenţiarii au recunoscut unanim lipsa, de a se întemeia comunicaţia. Acelaş protocol mai arată, câ comunicaţia are să se caute în acea zonă, unde ea a esistat totdeauna şi mai înainte, împregiurul Silistriei; în sfêrşit el însărcinează comisiunea cu îngrigirea, a afla împregiurul Silistriei un punct potrivit pentru clădirea unui pod, care la toată întêmplarea ar trebuí să zacă în marginile graniţei.

Guvernul român pětruns atât de interesele lui proprie cât şi de îndatoririle, cari i le-a impus tractatul de Berlin faţă cu noua provincie, a dispus să se studieze cestiunea comunicaţiei a amênduror maluri. Acest studiu a dus la conclusie, că cu malul drept se poate esopera numai o singură comunicaţie şi adecă după cum a constatat în congres baronul Haymerle, pe la un singur punct împregiurul Silistriei, care ar fi potrivit pentru clădirea unui pod.

Singura comunicaţie naturală dela Călăraşi, capitala districtului, este canalul format de Dunăre, care dela Silistria în jos şi în apropierea nemijlocită a ei se trage spre interiorul Pomâniei. Încă din vremile cele mai vechi între ambele state mărginaşe nu esistă altă comunicaţie într'o estindere cam de 130 chilomstrii.

În faptă malul stêng în această considerabilă estindere nu ne presentă altceva, decât un teren mocirlos în lăţime de vr'o 12 chilometre, pe care crescând apa absolut nu poţi umbla şi scăḑênd apa poţi umbla numai cu mare greutate. Comunicaţia peste mocirlele imensei insule Balta între România şi teritoriul, ce are să i se împărţască din apropierea Silistrei, de sigur n'a putut fi considerată de plenipotenţiarii puterilor europene ca aceea, carea fù luată în privire ca una, ce poartă în sine caracterul unei comunicăţii sigure, statornice şi lesnicioase.

Protocolul Nr. 15 e în această privinţă destul de clar. Pentru care alt scop ar fi precisat el lipsa, ca linia de graniţă să fie în apropierea Silistriei, dacă nu cu aceea intenţiune evidentă, de a reflecta la comunicaţia esoperată prin canalul Borcea din faţa Silistriei?

Congresul a avut deci în privire această comunicaţie prin canalul Borcea ca singur naturală şi tradiţională. Dacă însă lucrul stă aşa, apoi sigura posesie şi înlesnita întrebuinţare a acestei comunicaţii cer imperativ posesia nu numai a canalului pomenit însuşi, dar şi a malului aceluia, în a cărui faţă el începe, precum şi a insulelor, cari se află la încursul lui.

De ací urmează, că linia de graniţă trebue să se tragă din sus de scurgerea canalului Borcea, luându-se în considerare acea lipsă de rangul prim, precum pretinde aceasta şi spiritul tractatului de Berlin, esprimat clar în protocoale. Dacă acum ne apropiem de cestiunea aşternută congresului în numele comisiunei de principele Hohenlohe şi reservată studiului comisiunei europene, adecă cestiunea privitoare la localitatea, unde s'ar puté clădí un pod, atunci sûntem siliţi a spune, că pentru această clădire esistă numai un singur punct potrivit; acest punct, din sus de scurgerea canalului Borcea, e acel loc, care pe malul stêng se numesce *Chicin*. Malul drept din faţa Chicinului e spre ost de Silistria şi împregiurul ei; Chicinul împlinesce aşa dară condiţiunile de rigoare cerute de tractat. Recunoascerile terenului duc cu necesitate la conclusia, că fie-care alt punct coborîtoriu, dacă ar fi ales, ar impune României jertfe imense, cari ar apěsa-o greu cu deosebire nemijlocit după acele sarcini, ce ea şi le-a impus sub împregiurări, cari de Europa au fost preţuite de ajuns. În faptă ar trebuí în loc de un pod, să se clădească douě şi afară de acea un dâmb în lungime de 8—10 chilometri cu soliditatea de lipsă, spre a resista cursului celui mai vehement al rîului. Noi credem, că cugetul marilor puteri n'a fost acesta; intenţiunea lor n'a putut fi aceea de a crea României o situaţie aşa grea.

Noi avem nădejdea, că comisiunea prin studiul terenului se va convinge însăşi despre adevĕrul acestor aserţiuni, şi va recunoasce, că punctul Chicin sau mai bine malul din faţa Chicinului va trebuí să se tragă în linia de graniţă; ne permitem a îndrepta atenţiunea binevoitoare a comisiunei spre ultima considerare, locul pentru clădirea unui pod fiind designat, mai remâne numai, a statorí pe malul drept, ce estindere să aibă acea faşie de teritoriu, carea este de lipsă pentru scutirea acestui punct, precum aceasta este indisputabil a se admite pentru fie-care drum în apropierea nemijlocită a graniţei. Ne oprim la aceste modeste observări, convinşi, că comisiunea urmărind traça liniei drepte între acel punct, pe care'l va statorí ea, şi între punctul în sudul Mangaliei, dacă este de lipsă, ne va permite, a'i face după trebuinţă cunoscute considerările acele, cari după părerea subsemnaţilor sûnt de a se subşterne apreţuirii comisiunei.

M. I. Ferechides, G. Slănicean, A. Arion, St. Falcoiano.

Ciuma orientală.

Continuăm în numĕrul acesta, a nota la locul dintâiu al rubricei acesteia mĕsurile, ce guvernul unguresc şi organele sale au aflat de bine a lua. Astfel înstituţiei de carantenă din Timiş (lângă Braşov) i-s'au asignat banii de lipsă pentru procurarea mijloacelor de desinfecţiune; iar comitelui suprem al comitatului i s'au încuviinţat spesele pentru intemeierea unui spital.

Cătră toate oficiele de vamă reg. ung. s'a îndreptat un circulariu, prin care opririle de fmportul mai multor obiecte, ce în decursul anului 1878 s'au fost suspendat, se pun iară în vigoare. Totdeodată oprirea importului s'au estins şi asupra următoarelor obiecte: Pânză necurată şi schimburi de pat, haine întrebuinţate, trenţe, rĕmăşiţe de hârtie şi materii, blănărie, mărfuri de cojocari, pei brute, pei de capră şi de oaie de jumĕtate arghesite, beşici şi maţe în stare proaspetă sau uscate, maţe sărate, peri, peri de porc, pene, icre, pesci uscaţi, afumaţi şi săraţi, şi balsam de sarepta. Lâna trebuiesce desinficiată înainte de importare; la lâna spălată este a se desinficia numai embalagiul.

Comiţii supremi ai comitatelor Unedoara, Sibiiu, Făgăraş, Braşov şi Trei-Scaune, comisarul reg. al comitatului Severin şi comandantul de gendarmerie vice-colon. Török s'au avisat pe cale telegrafică, că hotărîrile conferenţei vieneze au să între în vigoare în 10 Fenruarie a. c

În 4 Februarie comiţii supremi ai comitatelor pomenite au primit însărcinarea, a se îngrijí de timpuriu de personalul medical, ce are a se dispune la hotarele transilvane; a se pune !n conţelegere cu respectivul în privinţa honorarului şi a dietelor, a raporta despre aceste şi a se îngrijí de ubicaţiunea locuinţei lor la graniţă.

Într'o conferenţă de delegaţi ai guvernului român şi unguresc s'au hotărît următoarele:

Opririle de import hotărîte în conferenţa vieneză vor întra cât mai curênd în vigoare în amêndouĕ statele. Lâna este necondiţinat esclusă de la comerciu pentru durata epidemiei. Cu privire la turmele de oi, ce din Transilvania în tot anul se mênă la Basarabia spre iernare şi se întorc iară primăvara, s'a hotărît, că în această privinţă o oprire deocamdată n'ar fi de lipsă; la cas însă, când s'ar dovedí aceea de trebuinţă, îşi reservează amêndouĕ guvernele oprirea şi dreptul de disposiţie cu susţinerea normelor veterinare şi poliţiane esistente. Carantena şi închiderea graniţei de loc se vor pregătí din partea amênduror staturi pănă într'atâta, ca aceste mĕsuri să poată fi puse în lucrare numai decât la cas de lipsă.

Călĕtorilor, cari prin România vin din Rusia, li se permite întrarea la staţiunile graniţei unguresci numai atunci, când presentă un certificat al oficielor româneşci, ce dovedesce, că ei la graniţa rusească-românească s'au supus mĕsurilor de precauţiune prescrise. Comunicaţia între România şi Ungaria deocamdată rĕmâne neîmpedecată, dar călĕtorii nerusesci, cari vin din România, au de a dovedí la staţiunile graniţei unguresci cu certificate ale oficielor românesci, că localitatea de unde vin nu este cuprinsă de ciumă.

Ungaria este îndreptăţită, a trimite comisari în România, cari să se poată convinge despre esecutarea mĕsurilor hotărîte. România are acelaş drept. Dacă cum-va ciuma ar isbucní în România, sau dacă comisarii ungurosci trimişi în România află, că acolo nu se esecută mĕsurile hotărîte în înţelesul convenţiunei, atunci guvernul unguresc să fie îndreptăţit, a lua faţă cu principatul român toate mĕsurile, ce aceluia se par de lipsă.

Cronica despre starea ciumei înregistrează de astă dată următoarea scire oficială dto Astrachan, 8 Februarie: În Nicolaiewsk (600 vertti dela Astrachan, adecă în Siberia de ost) s'a ivit un cas îndoelnic. În Silitren şi în hotarele regiunei de ca-

---

seu. Arpegiile, cadenţele, trilerile şi acordele, prin care se variază în aceasta fantasie melodiile operei „Traviata“ pretind o mare desteritate şi o trăsură de arc completă. Programul, compus cu gust şi pricepere, s'a încheiat cu trei coruri şi o arie „Preciosa“ de C. M. Weber. Corurile au fost foarte bine studiate şi esecutate cu precisiune; încât-va s'a băgat de samă, că basurile domineazǎ şi tenorii sûnt prea puţîn puternici. Mai pre sus de ori ce îndoială este, că coroana concertului o merită aria din „Preciosa“, sopran-solo, cântat de dşoara Elena bar. de Popu. Melodia frumoasă a acestei arie a fost esecutată cu atâta precisiune, cu atât simţĕmênt, cu un astfel de ton limpede, cu un glas aşa de simpatic, încât pe cel mai rece ascultătoriu a trebuit să'l misce şi să'l înalţe. Acompagnamentele la coruri şi soluri le-au proveḑut parte doamna Minerva Brote, parte dirigentul domnul Frühling.

†

Esposiţiunea dela Paris.

VII.

Din Paris pănă la Strassburg.

Ţara franceză. — Prin nordul Franciei: valea Marnei şi Champagne; canalul Marne-Rin, valea Moselei şi Nancy. — Poporul şi pămêntul francez: industria, comerciul şi economia rurală. — In Alsacia-Lotharingia: Strassburgul, esteriorul seu, piaţa lui Gutenberg şi a lui Kleber, Domul, orologiul astronomic, mausoleul lui Mauriţ de Saxonia.

(Sfêrşit).

Turnuleţul din stânga orologiului conţine pondurile şi e decorat cu icoana autorului acestui mechanism: Schwilgué, apoi cu icoanele lui Copernicus şi a musei Urania, iar în vêrful seu se află figura unui cocoş, carele la oara a 12-a bate din aripi, întinde grumaḑii şi apoi strigă de trei ori aşa de tare cât resună domul întreg.

Orologiul trebue tras numai odată pe sĕptĕmână, iar la meḑul nopţii din 31 Decemvre se reguleazǎ de sine toate roatele şi rotiţele pentru schimbările ce anul nou le aduce cu sine, şi astfel acest călindar astronomic 'şi începe din nou activitatea sa ordinară.

La meaḑă-ḑi, când se pun în mişcare mai toate figurile, oamenii se adună înaintea acestui orologiu memorabil ca la comedie, şi îmbulḑala este aşa de mare, cât abia cei cari sosesc cu o oară mai nainte, după cum o făcurăm şi noi, capĕtă loc bun de vĕḑut. Vis a-vis de acest orologiu unic pe lume se mai află în dom un alt orologiu astronomic din evul mediu, dar acesta nu mai umblă dela finea seclului trecut.

În fine, ca dovadă că Strassburg este şi astăḑi mai mult francez, decât german, amintesc, că în dom se ţin predicele duminecă dimineaţa la oarele8 — când adecă lipsesce publicul — în limba germână, iar după 10 oare în limba franceză. În toate celelalte biserici catolice serviţiul divin se ţine în limba franceză şi numai câte-va biserici protestante sûnt germâne.

Eşind din dom ajungem îndată la „piaţa Broglie“, carea este locul predilect de promenadă al publicului elegant şi este încungiurat de mai multe edificie moderne. Numai bancele, comanda generală, casa sfatului, teatrul, casina militară, cafenelele frumoase şi frecuenţa de aici ne conving, că Strassburgul totuşi nu este chiar aşa de tăcut şi neamicabil, după cum observarăm într'alte cuartire.

Mai imposantă şi mai spaţioasă este „piaţa Kleber,“ carea e încungiurată de un şir duplu de arbori frumoşi. Kleber s'a născut ací în Strassburg şi a fost unul din cei mai glorioşi duci ai armatei franceze. Mijlocul acestei piaţe e decorat cu o statuă de bronz, ce ne înfăţişează pe Kleber în costum de general al republicei tocma în acel moment, când Kleber, fiind provocat de admiralul englez Keith: să predee armele, adresà armatei sale cuvintele: „Soldaţilor! La o atare obrăsnicie nu putem rĕspunde decât prin victorie. Preparaţi-vĕ la luptă! Rĕmăşiţele lui Kleber, carele în 1800 fù asasinat de un Musulman în Cairo, se află sub pedestalul, pe care la picioarele generalului zace o sfincsâ egypteană.

Dintre cele 15 biserici ale Strassburgului ne mai intereseazǎ „biserica Saint-Thomas,“ pentrucă aceasta posede unul din cele mai imposante mausolee, adecǎ mormêntul mareşalului rantene s'au ivit unele casuri nouĕ de ciumă cu decurs letal.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta 8 Februarie n. Iarăşi, s'a terminat o luptă furtunoasă în casa deputaţitor, adecă o episodă din lupta cea mare, ce, mai curênd, sau mai târḑiu, trebuie să se sfêrşască cu mergerea lui Tisza. Proiectul de împrumut a trecut ca prin nuiele, dară tot a trecut. O maioritate de 14 voturi, între care trebuie numĕrate şi 11 ale ministrilor, a înălţat proiectul între legi şi pe ministeriu la mântuit de cădere. Oare n'ar fi cu cale a se face dispoşiţiuni ca în toate bisericele să se celebreze rugăciuni de mulţămită pentru victoria reportată?

Mai mult înteresantă a fost desbaterea decât votarea proiectului. Ca nisce lavine uriaşe se rostogoleau discursurile oposiţiunei spre a nimicí şi îngropa toate argumentele celor ce apărau proiectul. Bărbaţi fosti în oposiţiune încă din capul locului, dară şi bărbaţi care înainte cu 4—5 ani erau cu guvernul fulgerau şi tunau pe întrecute asupra mĕsurilor cu care guvernul fără 'sĕ voiască lucră la slăbirea creditului unguresc în pieţele Europei. Votarea într'atâta oferă interes, încât de astădată mulţi din aderenţii guvernului n'au luat parte la dênsa şi, după cum se ḑice, au strălucit prin absenţă*) Dovadă că nici disciplina cluburilor nu este în stare se mai ţină ordine în şirurile partidei „liberale.“

Cu toate acestea guvernul a fost resbunat nu mai departe decât mai în acelaşi timp când avé să înregistreze victoria neplăcută cu maioritatea reală de trei voturi. „P. Ll.“ de aḑi, de Sâmbătă dimineaţa, surprinde capitala şi Ungaria cu o corespondenţă din Sibiiu prin carea tăbăresce cu necruţare asupra „Telegrafului Român.“ Spre norocire s'a împlinit şi cu „P. Ll.“ ḑisa Romănnlui: „Gura pecătosului adevĕr grăiesce“. Căci făcênd imputări directe şi indirecte „Tel. Rom.“, că nu urmează o politică cum ar dorí „P. Ll.“, respective corespondentul seu, recunoasce însuşi că „Tel. Rom.“ este un organ independent şi românesc în convingerile sale politice şi că el are în vedere la toate ocasiunile ceea ce dictează mintea sănătoasă şi nu se seduce de înclinările seducătoare a le simţemintelor; nu face politică sentimentală.

Atrag atenţiunea asupra acelei corespondenţe, fabricate în stil iesuitic, dară cum am ḑis, din care omul nepreocupat va cetí adevĕrul în favorul „Tel. Rom.“ şi în defavorul acelora pe cari 'şi dă silinţă ai lua sub scutul seu.

Despre deputaţiunea de care făcui amintire în scrisoarea mea din urmă n'am încă informaţiuni mai detaiate, din care causă nu 'mi veţi lua în nume de reu dacă 'mi reserv a ve scrie de altă dată despre dênsa. ῶ

Varietăţi.

* (Denumire). Majestatea Sa c. r. apost. s'a îndurat prea graţios, a denumí pre notariul reg. ung. din Bistriţa Iosif Gal de subjude la judecăt. cerc. în Beiuş.

* (Postal). În Demenihaza este de ocupat locul de postar. Cauţiune 100 fl. v. a. Cu acest post sûnt legate următoarele beneficii: un salar anual de 120 fl. Pauşal 40 fl. pentru cancelarie şi 350 fl v. a. pentru transport. Suplicele au să se înainteze în termin de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea postală în Sibiiu.

* (Colectele din Sălişte). După informaţiuni positive, ce avem, vicecomitele comitatului Sibiiu, declinând dela sine ori ce reponsabilitate pentru procederea dlui I. Muciu, a provocat pe acesta a publica în mod esact lista acelora, cari au contribuit pentru răniţii din Bosnia şi Erţegovina, pentru a satisface dorinţei esprimate în ḑiarul nostru de cătră mai mulţi contribuenţi.

* (Mulţămită publică). Comitetul parochiei gr. ort. din Riuşor, în lipsă de alte mijloace materiale, pentru procurarea unor lucruri neapĕrat de lipsă la serviciul divin, a decis în şedinţa sa din 1 Octomvrie 1878 a face o colectă pentru acoperirea lipselor bisericesci.

Resultatul fù: că prin mijlocirea d-lui colectante Vasile Grama comerciant în Braşov, s'au adunat dela P. T. Domnii: Dumitru Stănescu 10 fl. v. a.; Vasile Grama 5. fl. v. a.; Garabed Voanes 2 fl. v. a.; N. N. 1 fl. v. a.; M. 1 fl. v. a.; M. R. 50 cr.; N. N. 1 fl. v. a.; Karl Tutsek 1 fl. v. a.; Teodor Popescu 1 fl. v. a. iară domnul Neculau Eremia a binevoit a ne trămite pe sfintele sĕrbători ale „Nascerei Domnului“ un epitrafir foarte preţios.

Prin aceasta comitetul parochial pe calea publicităţii 'şi esprimă cea mai viuă mulţămită P. T. Domni, carii au dat denariul lor pentru ajutorinţa bisericei, dorindule prin dnii Vicenţiu Grama paroch, şi Ioan Pica notar, tot binele, iară faptul domnialor servească de esemplu şi pentru alţii!

* (Căsătorie). Duminecă în 28 Ianuarie 1879 s'a serbat cununia dlui Nicolae S. Pana cu d-şoara Lucreţia, fiica dlui Stefan Neagoe şi soţiei sale Anna Neagoe. Cununia s'a sĕvêrşit la 1 oară p. m. în biserica St. Ioan în cetatea Bârlad.

* (Bal). Pancota 4 Faur st. n. 1879. În 2 Faur st. n. avù loc balul român arangiat în Covasinţi comit. Arad, în favorul fondului scolar gr. or. român de acolo.

La acest bal, căruia i-a premers representarea piesei teatrale de renumitul poet Vasilie Alecsandri „La Turnu-Măgurele“ a asistat un public foarte numĕros. Rolul Adelei din piesa pomenită fù representat de d-şoara Emilia Caracioni aşa perfect, încât ne-a suprins în modul cel mai plăcut iar sergentul Horcea care fù representat de dl Pucea adj. not. n'a putut fi încredinţat unui talent mai bun încât mulţi artişti de profesiune se pot închina înaintea acestui domn diletant. Rolul mic al doctorului fù bine representat de domnul Muntean.

Deci în general piesa a fost foarte bine representată. Primească dar stimaţii diletanţi, în numele publicului asistent cea mai călduroasă mulţămită. Urmà balul care a durat până dimineaţa când apoi publicul ducênd cu sine frumoase şi dulci suveniri din primul bal arangiat în Covasinţi s'a împrăsciat. G. F. de T. . . . .

* (O frumoasă scusare). Un ḑiar dintr'un orăşel al statului Visconsin (America) conţine această notiţă:

Soţia redactorului nostru 'i-a dăruit Joia trecută un băiat voinic; şi fiind-că prin acest eveniment, gândurile redactorului călătoresc în alte direcţii, rugăm pe cetitorii noştri a ne ierta, dacă coloanele ḑiarului vor fi aḑi cam sărace. Promitem însă, că aceasta nu se va repeta aşa curênd.“

* (Mijloc de a curăţí în timp foarte scurt lanţurile de aur.) Bagă lanţul într'o sticlă cu puţină apă caldă. Adaogă puţin săpun ras şi praf de var, şi clăteşte sticla bine în decurs de o minută. Apoi scoate lanţul, spală'l cu apă curată şi svêntă'l. Lanţul va strălucí frumos.

* (Pete de cafea cu lapte). Pentru a depărta ast-fel de pete din stofe de mătase seau de lână, unge partea respetivă cu glicerin neparfumat, spală-o apoi în apă caldă şi calc'o cu ferul pe dos, până e încă umedă. În modul acesta nici coloarea cea mai delicată nu se atacă, iar glicerinul absoarbe nu numai grăsimea laptelui, ci şi acidul cafelei.

* (Statistica ḑiarelor de modă). Ḑiarele de modă, care apar în Germania, au câştigat o posiţie atât de însemnată, în traducere chiar în străinătate, fără a eschide Francia, şi s'au lăţit atât de tare, încât o privire asupra lor nu va fi fără de interes. Le vom înşira după anul nascerei lor. „Allgemeine Modezeitung,“ Lipsca 1798, în 1800 de esemplare; „Victoria“ Berlin 1850, în 18,000 esemplare; „Der Bazar“ Berlin 1855, în 80,000 esemplare; „Die Modenwelt“ Berlin 1865, în 245,000 esemplare; „Haus und Welt“ Berlin 1875, în 800 esemplare; „Neueste Moden“ Lipsca 1872, în 5000 esemplare; „Illustrirte Modenzeitung“ Berlin 1873, în 3200 esemplare; Cornelia, Viena, 1874 în 9000 esemplare; „Illustrirte Frauenzeitung“ (ediţia dela „Modenwelt“ cu foaia pentru distracţie), Berlin 1874, în 35,000 esemplare Toate aceste nouĕ foi apar dară în 397,800 de esemplare. Cele mai multe ḑiare lăţite din străinătate îşi iau cuprinsul din „Modenwelt“ şi din „Bazar.“ Astfel, de mai mult de 13 ani apare ediţia engleză a foii „Modenwelt“ în Londra (The Young Ladies' Journal) într'un numĕr de esemplare tot mai mare; până acum a ajuns la 186,000 ca nici un alt ḑiar ilustrat englez. Ediţia franceză a foii „Bazar“ (La Mode illustrée) se află în al 19-lea an al esistenţei în 40,000 esemplare, şi întrece pe toate soaţele sale franceze. Din Modenwelt esistă 4 ediţii franceze, una în Brussel (La Saison), trei în Paris (La Mode universele, Les Modes parisiennes, La Toilette de Paris), care consună din cuvênt în cuvênt cu organul german. Alte ediţii ale acestei foi apar în La Haye (Haag), Copenhaga, Stockholm, Milan, Madrid, St. Petersburg, Varsovia, Praga, Pesta, Filadelfia şi Rio de Janeiro; aşa dar peste tot e lăţită în 13 limbi. Se poate dar ḑice că ḑiarele de modă germane domnesc peste lumea întreagă.

* (Imperiul ceresc) al Chinei, este cunoscut ca frămêntat încontinuu de diferite revolte.

În anii trecuţi doue regimente, refusând se meargă contra revoltanţilor, tribunalele militare condamnară pe aceste doue regimente, a nu fi masacrate sau decimate... ci ca ele să poarte haine de femee în timp de doi ani şi să fie însărcinate cu crescerea găinilor.

* (Spovedanie). Un naiv se mărturisesce.

Părinte, am mâncat şuncă într'o Vinere mare.

Foarte rĕu, fiule; cu toate aceste ai fi putut mânca fără pĕcat cu o dispensă. Ai avut dispensă?

Nu părinte, n'am avut decât furculiţă şi cuţit.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 10 Februarie n. După ce contelui Taaffe nu i-a succes formarea unui ministeriu parlamentar, el se reîntoarce la oficiul seu de locoţiitoriu.

Berlin, 10 Februarie n. Ḑiarul „Deutsche Reichsanzeiger“ comunică: Guvernul grecesc a orênduit pentru toate provenienţele turcesci şi rusesci din marea neagră şi asovică o carantenă de douĕḑeci şi una de ḑile, după ce raporturile consulare din Cavala lângă marea egeică constatează acolo ivirea ciumei.

Ţĕranul român.

Posiţia lui în societate.

(Urmare).

În viaţa socială fie-care om are un cerc oare-care, în mijlocul căruia trăiesce, pe care îl cunoasce din intuiţiune şi în care se află cele mai imediate interese ale lui: în acest cerc omul voiesce să aibă înrîurire şi această înriurire i se cuvine.

Cercul social, în care trăiesce ţĕranul nostru, e satul, şi pentru aceia în sat i se cuvine cea mai deplină înriurire: aici el trebue să fie stĕpân, iară nouĕ nu ni se cuvine decât dreptul de supraveghiare. Este o mare greşală politică şi în acela-şi timp o mare nedreptate de a voí să organisăm viaţa comunală alt-fel de cât aşa cum sătenii doresc să fie organisată, fiind că aceşti săteni au obiceiuri, deprinderi, trebuinţe, înterese şi vederi deosebite de a le noastre, au o fire anume a lor, care trebue să fie temelia organisaţiei şi aceasta fire noi nu o putem cunoasce atât de bine ca ţĕranul însu-şi. Ori cât de mărginit ne-ar părea acest ţĕran, el, tocmai avênd puţine cunoscinţe, are foarte mult simţ şi nici odată nu greşesce, când e vorba de apărarea intereselor sale imediate. Adese-ori ne-ar părea, că e mai bine ceia-ce dorim noi, decât ceia ce voiesce el; aceasta însă mai ales pentru că ne lipsesce bunul simţ al vieţii rurale, care la dênsul e piatra înţelepciunii. Şi atunci

---

*) Între cei absenţi a fost şi dep. N. Străvoiu. Coresp.

---

francez: „Mauriţiu de Saxonia,“ fiiul regelui August I de Polonia. Acest monument strălucit s'a ridicat în 1771 la ordinul lui Ludovic XV de renumitul sculptor Pigalle. Toate figuriele sûnt de marmoră cararică. Înaintea unei piramide mari vedem figura măiestoasă a mareşalului, carele cu paşi siguri descinde pe nisce trepte ce'l duc la sicriul din capĕtul lor. Francia o femeie plâgêndă se aruncă între Mauriţiu şi sicriu şi cu o mână opresce pe erou în pasul seu, iar cu ceialaltă alungă moartea un schelet carea tocma deschide coperemêntul sicriului. La capĕtul sicriului zace figura tristă a lui Hercule.

De-a dreapta mareşalului vedem flamurile victorioase ale Franciei şi înaintea acestora ḑeul bătăiei se raḑimă trist pe o făclie ce se stinge; iar în stânga mareşalului se află insigniele acelor puteri aliate, pe cari le învinsese mareşalul în bătăile flandrice: vedem adecă leopardul englez, vulturul austriac şi leul holandic, cari toţi trei zac mâhniţi pe flamurele lor rupte. Espresiunea adêncă ce arată fie-care figură, apoi armonia perfectă a întregului, dau acestei grupe de figuri de marmoră vivacitate aşa de straordinare, cât într'adevĕr ne vine a crede, că ne aflăm înaintea unei acţiuni triste, ce se petrece între fiinţe vii şi că sûntem martorii sfêrşitului tragic al acestui brav mareşal.

Cu acest tablou sublim încheiu icoana Strassburgului, carele dacă abstragem dela mărimea garnisoanei nemţesci, cu privire la populaţiunea sa şi astăḑi este un oraş mai mult frances decât german, numai cât viaţa din trênsul este mai serioasă şi mai tăcută ca într'alte oraşe francese. Pare că doliul, ce am vĕḑut că acopere statua Strassburgului pe piaţa concordiei în Paris, nu învĕlesce numai această statuă rece, ci şi oraşul ce 'l representă: Strassburgul nefericit.

Mercurea în Decemvre 1878.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

chiar, când am crede, că nu e bine se facem după dorinţa lui, trebue să ţinem seamă mai mult de această dorinţă, de cât de vederile noastre.

Dară la sat se şi mărginesce cercul de înrîurire a ţĕranului, ba chiar şi aici numai trebile ḑilnice, interesele curat locale şi modul de a indeplirí sarcinile atêrnă dela buna lui chibzuinţă. Organisaţia trebue se fie făcută potrivit cu dorinţele săteanului; noi facem însă această organisaţie potrivit cu interesele tuturor; noi avem glasul hotărîtor, iară nu ţĕranul. Fiind însă, că el trebue se primească hotărîrea noastră, noi trebue se chibzuim această hotărîre ast-fel încât să o poată primí cu mulţumire. De asemenea noi hotărîm datoriile săteanului către stat şi suma sarcinilor ce are se poarte; pentru ca însă hotărîrea nostră să nu fie păgubitoare ori poate chiar zadarnică, nu trebue se însărcinăm pe ţĕran cu datorii, pe cari nu le poate împliní fără de a-şi vătĕma cele mai de căpetenie interese ale sale, căci, ori-ce hotărîre am lua noi, el trebue se o primească.

În judeţ săteanului nu i se cuvine de cât foarte puţină înrîurire. Cercul acesta e atât de întins, încât numai pe ici pe colo se află câte un ţĕran care îl poate cuprinde cu privirea: pentru aceea ţĕranul îndeobsce prea puţin se interesează de ceia ce se petrece în judeţul seu şi dacă i am da drept de înrîurire în judeţ, foarte adese-ori alţii ar puté să abuseze de acest drept al lui. Sûnt însă în judeţ interese, care nu sûnt în adevĕr interese ale judeţului ca atare, ci ale mai multor comune din judeţ, adecă interese comunale, şi cât pentru aceste, ţĕranului i se cuvine înrîurire în judeţ. Ast-fel, când e vorba de aşeḑarea unui drum bun, care leagă mai multe sate cu un oraş, ori cu drumul cel mare. Dacă un singur sat ar fi, nimeni nu ar avé dreptul de a silí pe săteni să facă drumul, fiind-că la urma urmelor, sătenii înşi-şi sciu mai bine, dacă au ori nu au trebuinţă de acest drum şi dacă trebuinţa cumpĕnesce cheltuiala ce ar trebuí să se facă. Li se pot face propuneri li se pot da sfaturi: dară nimenui nu se cuvine se aibă dreptul de a lua in locul lor hotărire pentru aşeḑarea acestui drum.

Îndată însă ce sûnt mai multe comune, care au acele-şi interese, judeţul are datoria de a pune la cale, o înţelegere între aceste comune, şi dreptul de a silí pe unele dintre ele să primească hotărîrea tuturora. Nu i se cuvine judeţului dreptul de a hotărî în loculu cumunelor; şi acesta e dreptul de inrîurire a săteanului în judeţ. Pretutindea, unde e vorba de interese cu deosebire locale, ţĕranul trebue să hotărească însuşi pentru că aceste interese el le *simte* mai bine decât alţii şi le poate cunoasce. Dar tocmai pentru aceea e cel puţin de prisos, ca săteanul să aibă vot, fie direct, fie indirect, în administraţia judiţiară. În cele mai multe casuri acest vot al lui va trebui să fie dat în lipsă de cunoscinţă de causă, şi aşa, fiind un vot, la care el însuşi nu ţine, foarte iesne alţii vor puté să dispună, şi dacă le va plăcea, se abuzeze de dênsul.

E în sfêrşit ţara, statul ca întregime politică, în care ţĕranului nu i se mai cuvine nici un drept de înriurire. Nu scie ţĕranul ce va să ḑică această ţeară, ca întindere, ca mulţime de fel de fel de oameni, fel de fel de stări de lucruri şi de interese, şi pentru aceea nu 'l interesează cestiunile mari ale ḑilei. Votul pe care 'l dăm în viaţa publică e deci un vot, la care nu ţine şi a cărui valoare nu o cunoasce, un dar cu care nu scie ce să facă şi de care se lipsesce în folosul altora, o armă cu care totdeauna alţii se luptă.

Ţĕranul are dreptul de a 'şi da şi el votul la alegerile de deputaţi. Ce face el cu acest vot? Îl dă omului, care făgăduesce, că va apăra interesele săteanului, dar aceste interese nu în sat, ci în ţară. Niciodată însă interesele săteanului în ţară ţĕranului nu îi sûnt cunoscute, căci el privesce şi trebue să privească toate interesele din punct de vedere individual. El doresce să se micşoreze sarciniîe publice, să se înlătureze dările îndirecte şi în aceeaşi vreme să i se făcă înlesnire în viaţa comună: ne avênd însă idee lămurită despre necesităţile, ce au create sarcini şi despre sarcinile, pe care ar trebuí să i le impună nouĕle înlesniri, dorinţele lui aproape totdeauna sûnt chiar împrotiva intereselor clasei din care face parte. Pentru aceea tocmai alegênd omul, pe care trebuia să-l aleagă, se va vedé desamăgit, fiind-că acest om nu va susţiné dorinţele ţĕranilor, ci interesele lor. Aceasta ţĕranul o scie foarte bine şi fiind-că o scie, nu ţine la votul seu, ci îl dă cu gândul: „Ei tot aşa fac cum lor le vine la socoteală.“ Îşi dă deci votul omului, la care ţine pentru bunele lui purtări în viaţa de toate ḑilele, proprietariului generos, funcţionarului iubitor de oameni, advocatului cu nume bun, omului vestit în ţară, ministrului puternic, intr'un cuvênt îl dă astfel, ca să se poată fălí cu omul pe care la ales, îl dă pentru consideraţiuni personale, iară nu politice. Şi aşa dreptul de alegĕtor în ochii lui nu e un drept, ci un favor, care îl pune în posiţie de a se arĕta şi el om între oameni şi de a face şi el un „hatîr“ acelora, pe care îi iubesce ori la care ţine.

Dacă ar fi numai atâta n'am avé nici un cuvênt să'l lipsim pe ţĕran de un favor aşa de eftin.

E însă vorba, că de un vot, la care nu ţine cel ce îl are, foarte lesne pot să abuzeze alţii. Şi fiind că de acest vot atârnă interese foarte mari, el totdeauna va fi objectul abusurilor politice, şi aşa chiar interesul ţĕranului cere nimicirea lui. Să punem ţĕranului român alternativa; Ce vrei: se te lipsim de dreptul de alegĕtor? ori să-ţi scădem cinci la sută din bir?

El va respunde, că vrea să'i scădem birul.

Nu ţine el la dreptul acesta, fiind că are destul bun simţ, spre a înţelege, că nu'i este de nici un folos.

Totdeauna înriurirea ţĕranului asupra vieţii publice este o revoluţie şi pantru aceea într'un singur cas pacinic ţĕranul ţine la votul seu, care în acest unul şi singur cas i se şi cuvine. Casul acesta ni se presentă, când e vorba de interese curat vitale bine precisate, pe care ţĕranul le simte mai bine decât alţii şi faţa cu care se poate rostí prin „da“ ori „nu“. În asemenea caḑuri fie cărui om i se cuvine un vot hotăritor. Sufragiul universal în cestiuni vitale nu e decât o revoluţie organisată în mod pacînic; dar tocmai pentru aceea în cestiuni ḑilnice el este o minciună. Lipsind astfel pe ţĕran de ori şi ce drept în viaţa statului, îi dăm un drept nelimitat în viaţa comunală. După ce noi am hotărît potrivit cu firea populaţiei rurale în deobşte formele de împreună vieţuire comunală şi sarcinile ţĕranului către stat, ţĕranul are dreptul de a face în marginile hotărîte de noi ceea ce îi place în satul lui.

Înţeleapta politică rurală nu poate deci să purceadă din sat, nu dela drepturile ţĕranilor, nu din opinia populaţiei rurale, ci din buna chibzuire a noastră. Noi care sûntem floarea copacului, sûntem totodată şi grădinarul, ce caută cu neobosită îngrijire de buna stare şi de fireasca lui desvoltare. Nu 'l întrebăm pe „popor“ ce voiesce pentru ca voinţa lui să fie punctul de plecare al hotărîrilor noastre, ci pentru ca să ne putem lua hotărîrile în mai deplină cunoscinţă de causă; de aici facem ceea ce credem noi de cuviinţă.

Dară vai şi amar de grădina, al cărei grădinar nu cunoasce însuşirile pămêntului şi firea deosebitelor erburi ce prăseşte; vai şi amar de ţara, a cărei „floare“ nu cunoasce pe ţĕran cu viaţa lui deosebită. Şi această ţară sûntem noi, care foarte adeseori, voind să 'i facem bine ţĕranului, l'am jignit în desvoltarea lui firească; în loc de ai da drepturile, de care avea trebuinţă neapărată, 'i am dat altele cari îl pun la discreţiunea ori-cărei venituri; în loc de a 'l face stĕpân în satul lui, l'am făcut părtaş de o mincinoasă înrîurire în trebile ţĕrei; în loc de a ne da silinţă să cunoascem trebuinţele lui adevĕrate, 'l am însărcinat pe el să ne spuie prin alţii ce voiesce.

Fără îndoială este greu a cunoasce viaţa rurală şi le este greu mai ales unor oameni, care nu au eşit din „popor“, nu au fost crescuţi în mijlocul lui şi nu trăiesc bucuros la ţară; dacă nu vom trece însă la timp preste această greutate, foarte curênd vom ajunge să facem esistenţa statului român peste putinţă.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 10 Februarie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	61	80
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	63	10
Împrumutul de stat din 1860	114	40
Acţiuni de bancă	790	—
Acţiuni de credit	217	25
London	116	75
Argint	100	
Galbin	5	55
Napoleon d'aur (poli)	9	32½
Valuta nóuă imperială germână	57	60

Economic.

Sibiiu, 4 Februarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.40—6.20; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.50—5.10; Sĕcară fl. 3.60—4.—; Orz fl. 4.—: Ovĕs fl. 1.60—2.10. Cucuruz fl. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.50—2; Sĕmênţă de cânepă fl. 4—4.50; Mazere fl. 5—.—; Linte fl. 10.—.—; Fasole fl. 5—.—; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.50; Slănină fl. 34—35; Unsoare de porc fl. 24.—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15—16; Sĕu de Luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27.50——; Săpun fl. 20.——; Fên 50 chilo fl. 0.90—1.0: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 35—44 cr.; Carne de viţel 32—55 cr. carne de porc 35—42 cr.; carne de berbece 24—30 cr; oaue 10 de 25 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 Februarie şi 28 Martie imob. lui Lup Dumvravă în Brazova (jud. cerc. Haţeg); în 7 Martie şi 16 Aprilie imob. d-nei Agnes Kelemen în M. Vásárhely (trib.); în 17 Febr. imobil. lui Ioan Radu în Mohu (trib. Sibiiu); în 18 Martie şi 18 Aprilie imob. lui Ioan Buchholzer în Alţina (trib. Sibiiu); în 3 Martie şi 11 Aprilie imobil. lui Iosif Cseke în Vaia (trib. M. Vásárhely); în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. lui Moise Oprean în Poiana; în 21 Martie şi 21 Aprilie imob. lui Petru Flueraş în Bungard (tribunal Sibiiu); în 22 Febr. şi 22 Martie imob. lui Alecsă Nichita în Filpeul unguresc (jud. cerc. Sz-Reghin); în 3 Martie şi 11 Aprilie imob. lui Francisc Katai sen. în Chindea (trib. M. Vásárhely); în 5 Martie şi 5 Aprilie imob. rĕmasului după Andreiu Zsigmund în Alma ung.; în 8 Martie şi 8 Aprilie imob. lui Carol Fetes şi Martin Denes jun. in Icafalĕu (trib. M. Vásárhely); în 6 Martie şi 7 Aprilie imob. lui Francisc Rössler în Şĕrmaş (tribunal Cluj); în 20 Febr. şi 27 Martie imob. lui Ioan B. Gămaulea în Braşov (tribunal); în 27 Martie imob. lui Ioan Ghişoiu şi Irimie Banci în Orlat; în 19 Martie şi 19 Aprilie imob. rĕmasului după Savu Barcia în Sĕlişte; în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. lui Gustav Hammer în Sibiiu (trib)

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc din comuna Bolvaşniţa, cercul Caransebeş se escrie concurs până în 26 Faur a. c.

Emolumentele sûnt:

a) în bani gata 64 fl. 40 cr. v. a.
b) 12 meţi cucuruz în boambe
c) 6 orgii de lemne şi
d) cuartir liber cu grădină de legume.

Competenţii au a 'şi îndrepta recursele lor legalminte până la timpul numit, directe înclitului inspectorat districtual de scoale în Lugoş.

Bolvaşniţa în 5 Faur 1879.

Mihai Turnea m/p.,
primar.

1—3

De vêndut sûnt
peste
2000 grinḑi de plute

din pădurea bisericei române gr. or din comuna **Topliţa** (Oláh-Toplicza), comitatul Murĕş-Turda, cari în parte mare sûnt aduse lângă Murĕş.

Doritorii de a cumpĕra aceste grinḑi de plute în parte seau toate. sûnt poftiţi a se adresa la d-nul administrator protopresbiteral gr. orient, **Ioan Popescu** în **Deda**, lângă Sas-Reghin unde se pot vedé totodată şi condiţiunile de vênḑare.

2—3

U. L. 103/1879.

Publicare de licitaţiune.

În 28/16 Februarie a. c. va avé loc în localităţile oficiului central al universităţii săsesci din Sibiiu, Nr. casei 15, piaţa mare, dela 9 până la 12 oare înainte de ameaḑi şi dela 3 până la 6 oare după améḑi, o licitaţiune publică pentru esarêndarea mai jos însemnaţilor munţi de păşune şi adecă:

Nr. curent	Posiţia muntelui	Numirea	Estensiunea păşunei		Preţul esclam.	
			jugere	stânjini	fl.	cr.
1	Tălmaciu	Fărcaş	712	—	509	—
2		Cornul Pleşi	360	—	171	—
3		Necovanul mare şi mic	1327	—	650 525	— —
4		Conţul mare şi mic	2245	—	525 500	— —
5	Orlat	Stricatu	1750	—	301	—
6		Oltiavu	1425	—	563	—
7		Furnica	1546	—	110	—
8		Balu	929	1300	219	—
9		Balintul mare	1101	900	190	—
10		„ mic	650	1000	199	—
11		Serecinul mare	1253	100	378	—
12		„ de mijloc	1413	900	445	—
13		„ de lăture	1141	700	417	—
14	Jina	Goaza de sus	1419	600	261	—
15		„ „ jos	1387	800	205	—
16		Haneşul de sus	1676	1400	78	—
17		„ „ jos	1686	1400	110	—
18		Steaza de sus	389	1000	311	—
19		„ „ jos	600	—	60	—
20		Groapele de sus	794	600	63	—
21		„ „ jos	452	890	60	—

Fie-care reflectant are a depune înaintea licitaţiunei o cauţiune, ce corespunde unei sume de 10 procente din preţul esclamărei, în bani gata la mâna comisiunei de licitare.

Aceasta cauţiune se restitue acelora, cari după finirea licitaţiunei n'au obţinut un object de arêndă, iar acelora, cari au obţinut un object de arêndă ea li se computĕ în suma arênḑei, dacă a depus cauţiunea arênḑei prescrisă în contract.

Condiţiunile mai de aproape de esarêndare se pot vedé la oficiul central al universităţii săsesci şi înaintea ḑilei de licitaţiune.

Sibiiu, în 2 Februarie 1879.

Dela oficiul central al universităţii săsesci.

Wächter m. p.,
comite.

[8] 3—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 13. Sibiiu, Joi, 1 Februarie v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 31 Ianuarie

Am vrea să scim cine va fi în stare să spună unde au să ese lucrurile în împĕrăția noastră? Constituirea cabinetului dincolo de Laita a rĕmas baltă. Așa ne spun telegramele, așa și scirile ce ne sosiră în urma telegramelor. Taaffe care luase asupră-și sarcina a compune un cabinet nou s'a și întors la postul seu de locțiitoriu al Tirolului. Trăgănarea cu un cabinet demisionat, cum este cel al principelui Auersperg, n'a fost de ajuns. Ea are să se continue, dară spre care alt sfêrșit, decât doară pentru de a umplea timpul scurt cât a mai rĕmas din periodul parlamentariu al senatului imperial. Dacă până acum lumea politică din împĕrăție era pusă în posițiune de a combina, am ḑice, în nesigur cu un cabinet, a cărui coloare din capul locului era trasă la îndoială, ce va trebuí să ḑicem acum după ce, retrăgêndu-se Taaffe, remânem în îndoeli și mai mari?

Nereeșirea compunerei unui cabinet în Cislaitania dă loc la combinațiunile cele mai diverse.

Dar, pre cât e de mare nesiguranța despre viitoriu dincolo de Laita, tot așa de mare ni se pare că este și dincoace. Ce e drept, o foaie oficioasă din Budapesta ne mângăie, că precum au guvernat în alte staturi ministerii cu majorități mici și chiar și cu minorități se va puté guverna și la noi. O teorie, care, în anumite împregiurări estraordinare, poate fi și plausibilă. Însă a o aplica teoria aceasta ori și când și ori și unde, ar fi asemenea cu bătaia de joc de parlamentarism.

Dincoace și dincolo de Laita sûntem dar într'o crisă parlamentară, din carea cu anevoe este mântuire și care prea lesne ne poate aduce la un nou provisoriu. Nimic mai neplăcut decât provisoriele. Însă definitivul acest plin de nesiguranță, definitivul care se clătină de un timp încoace la votarea fie-cărui proiect de oare-care însemnătate aduce în adevĕr și pre cel mai mare iubitoriu de stări definitive la cugetul, că deosebirea între provisor și definitiv la noi e numai în cuvinte.

Situațiunea precariă, creată de crisele de dincoaci, care bat la ușe și de crisa fără de sfêrșit de dincolo de Laita, ne chiamă serios luarea aminte și asupra atitudinei noastre a Românilor.

Vedem cu satisfacțiune că și Românii se trezesc din somnul aparent de vre-o treisprăḑece ani încoace. Convingerea, că nu este bine a lăsa ca torentul pornit contra naționalității noastre să se verse cum i place și să ne amenințe esistența, cuceresce teren pe toată ḑiua în inimile Românilor. Avem esemple despre care vom vorbí în curênd mai pre larg și care ne însuflă speranța, că nu va trece mult timp și, în fața nouelor evenemințe ce se pregătesc, Românii din monarchia întreagă, un trup și un suflet, vor pășí la fapte legale dară resolute, prin care după putință să se delăture tot ce este stricăcios individualității noastre naționale.

Feudalismul în vigoare!

Era un timp — abia a trecut — când Europa apuseană, amăgită cu desĕvêrșire de vorbele late ale astuților conducĕtori Maghiari, i ținea pe acestia drept cei mai înfocați și aprigi antelupătatori ai liberalismului modern. Ba Maghiarismul înaintea apusului civilisat trecea până mai de curênd ca paladiul libertății popoarelor aici în orientul Europei. De atunci, între altele, lumea întreagă a fost mărturie jalnică a înfrățirei maghiare cu Turcii: iubirea libertății în înțelesul maghiar a devenit proverbială, și globul maghiar, așa judecă astăḑi Europa înaintată, trebuiesce să'și aibă și liberalismul maghiar.

Adevĕrat că în articolul de lege XLIV: 1868 stă **scris**: „De oarece toți cetățenii Ungariei împreună formează și după principiele fundamentale o națiune în înțelesul politic, națiunea ungurească unită și nedespărțită, a căreia membru *egal îndreptățit* este fie care cetățean, ținĕse el de ori și care naționalitate....deplina egală îndreptățire a cetățenilor remânênd nevĕtĕmată pentru toate celelalte relațiuni....“

Repețim: așa stă scris în lege. Cum este însă în faptă?! Invităm pe cetitorii nostri să dee atențiunea meritată „Statutului,“ ce'l publicăm mai la vale în traducere românească după testul oficial maghiar, care ne stă la disposiție. Cetind acest „Statut“ din anul Domnului 1879, publicat prin cerculariul vice comitelui din 15 Ianuarie 1879 Nr. 269 în întregul comitat al Sibiiului spre conformare, îți vine a crede, că n'ar fi poate cu neputință, să vedem cu încetul aplicându-se în Ungaria liberală și alți §§-i din fericitul veac al privilegiurilor, bunăoară scoși chiar din *Approbatae et Compilatae constitutiones Transilvaniae*, d. e. „Paraszt ember posztó ruhát, nadrágot, csizmát, dupla és forintos süveget; gyolcs inget viselni semmiképpen ne merészeljen. (A. et C. p. V. E. 47). Adecă: Omului de rênd nu'i este iertat a purta vestminte de pănură, nici pantaloni, nici cisme, nici pălărie duplă și de un floriu, nici cămașe de giolgiu, astfel de veștminte nici decum să nu cuteze a purta.

Auḑim că în Bosnia se vor cruța din oare-care motive privilegiele „begilor.“ Se poate, că prin statute, ca cel de jos, se intenționează oare-care uniformitate a administrației în țĕrile, ce după constituția ungurească se țin de coroana S-tului Stefan. Va să ḑică: egală îndreptățire.

Totodată atragem atențiunea publicului cetitor asupra „florinului unguresc“ din „Statut,“ cu care ne vom ferici!

Iată testul Statutului:

Statut nou

pentru dovedirea scutirei dela solvirea vămii peste podul de pe Têrnava mare în Mediaș în traducere privată din limba statului.

§ 1. Toate persoanele, ce voiesc a se folosí de scutința de a plătí vama la trecerea peste podul Têrnavei la Mediaș sûnt obligate prelângă posesiunea unui certificat timbrat și estradat din partea vicecomiților sau pretorilor lor, în care adeverință se va cuprinde și descrierea persoanei, a dovedí că sûnt nobili respective din reședințe libere, preoți, învĕțători, studenți și comercianți sași.*)

§ 2. Pentru transportarea de producte naturale, nobilii sûnt îndetorați a dovedí prin certificat timbrat și estradat din partea oficiului comunal, că adecă marfele transportate sûnt propriele lor producte naturale și nu sûnt cumpĕrate de a face câștig cu ele. În această adeverință trebue să se însemne în mod esact soiul, calitatea și cantitatea productului transportat.

§. 3. Mai departe cărăușii și servitorii, cari transpoartă avere de a nobililor sau de a fiscului, în mergere și în întoarcere numai atunci se bucură de scutirea de plata vămei, când vor fi proveḑuți cu o adeverință autentică și timbrată în care va fi arĕtat a cui este averea de transport.

§ 4. Foștii urbaliști, bucurându-se ei și în sensul legilor vechi de scutirea solvirei de vamă în casurile mai jos amintite pot pretinde aceasta numai dacă prin certificat dela antistia comunală vor dovedí *a*) că ori se duc și

---

*) Mindazon átkelö személyek........ kötelesek, igazolni, hogy nemesek illetöleg szabad székelyek, papok, tanitok, tanulók, szász kereskedök.

FOIȚA.

Halimá adevĕrată.

Sĕptĕmânile trecute a murit într'un cătun din județul Ilfov un om, care trecea de zodiaș. Se scie câte puteri atribuesc oamenii nostri dela țară acelora, cari se ocupă cu sciințe mistice; ba pot închega apă în sânge, ba coboară stelele din cer, seacă isvoarele, vrăjesc oameni și vite, aduc fetelor pe ibovnicii lor călări pe trestie, ba câte și mai câte. Preoții nostri de țară, îndeobsce cam necărturari, împărtășesc vederile aceste și se sfiesc de a înmormênta pe aceia, cari în viață se îndeletniciseră cu farmazonia.

Totuși preotul din satul central al comunei, cam cu frica în sin, s'a dus călare în depărtatul cătun, unde zăcea zodiașul cel mort și 'i a făcut prohodul cuvenit, după care s'a întors spre casă asemenea călare.

Pe cale peste câmpiile întinse și albe de ninsoare, pe cari se perduse până și urma de cărare ori drum, i se năzărí deodată părintelui o dihanie, despre care nu poate spune ce era: semĕna a lup dar nu era lup, a urs fără a fi urs, cu un cuvênt un fel de ființă schimbăcioasă ca chameleonul, care acuși avea un chip, acuși altul, cam de soiul duhului necurat, precum e descris în blăstemele sf. Vasile. Poate că aducerea aminte a acelor rugăciuni combinată cu arĕtarea vre-unei fiare reale, dăduse nascere acestei halucinațiuni aievea; destul că părintele striga; ho lup! ho lup! fără ca fiara să se abată din drum, ci din contră mergea mereu înaintea calului, schimbându-și chipul în fie-ce clipă.

Deodată fiara se făcù nevĕḑută și calul se dete spăriat cu un pas îndĕrĕt, ca și când ar fi voit să sară peste o groapă, deși înainte'i nu era decât câmpie limpede și ninsă. Părintele temându-se să nu'l restoarne calul, își scoase picioarele din scări, căci sciut este, că ținnd picioarele în scări te espui la primejdia de a fi tărît în fuga calului peste pietri, spini și de a-ți scrintí piciorul. Scoțênd picioarele din scări, lovì calul puțin cu câlcâele, acesta merse doi pași înainte și căḑù de sub preot în adênc. Calul mai greu, căḑù mai repede decât preotul, care căḑù peste el și se pomení astfel în fundul unui puț de șepte stângini adêncime. Calul era strivit în fundul puțului; își sfărmase capul de ghisduri.

Părintele se uità împregiur și vĕḑù că nu'i bine. Nu'i vorbă, apă nu era tocmai multă în puțul părăsit și calul mort de sub el îl ferea de a fi muiat, însă șepte stângini sub pămênt, departe de sat și sub un cer, din care ningea și ningea mereu... de sigur că numai o posiție plăcută nu puté fi.

Ce să facă bietul preot?

Ghizdurile puțului în fund erau înguste. Deci își scoase custura și începù să scobească ghizdurile pentru a'și face scări și a eșí la lumină. Ici făcù o scară, se urcà pe ea și începù să facă mai sus a doua, apoi a treia, până la înălțimea de un stângin și jumĕtate. Când ajunse ací însă, ghisdurile erau largi încât nu putea să ajungă nici cu mânile, nici cu picioarele dela un părete la celalalt, deci trebuì să renunțe la planul seu și să se întoarcă iar în fundul puțului.

Între aceste se făcù noapte. Acum veḑi popo, de te culcă, dacă poți. Calul mort forma o saltea îndestul de moale, numai întinde nu se putea părintele de strimtoarea ghizdurilor. Încercà să aprindă chibritul și luminarea de ceară, care o luase dela mort, dar fie de aerul greu și umed, fie din alte cause luminarea licărea cât licărea și se stângea numai decât. Astfel în adênc întunerec preotul sapă cu custura în ghizduri douĕ găuri îndestul de mari, una pentru a'și întinde picioarele alta de căpătuiu pentru cap.

Părintele se închină apoi și începù să ațipească. Dar nu adoarme încă bine și auḑì țiuind și schelălăind împregiurul capului; nisce musce negre sbărnăiau peste față, iar viermi lungi, negri și rĕci i se strecurară prin mânecile anteriului în sin. Părintele sărì ars de somn, se scuturà de gângăniile ce'i întraseră prin anteriu și i se lipiseră de trup, și creḑênd, că tot lucru dracului trebue să fie, începù să'și facă cruci și să se închine.

Acel țiuit și schelălăit venea dintr'o gaură cu căței de ai pămêntului. Părintele astupà gaura cu lut umed din fundul puțului și scăpà cel puțin vin dela moară *b)* ori merg după muiere şi o aduc acasă.**)

§ 5. Culegătorii de vamă sau vămaşii sînt îndreptăţiţi a cere arĕtarea acestor adeverinţe, căci fără de aceasta cautelă trecĕtorii vor fi siliţi a plătí vamă.

§. 6. Din protivă (culegătorii de vamă) sûnt îndatoraţi a ţiné sama de adeverinţele arĕtate, căci altmintrea fiind denunciaţi de stăpânii lor vicecomitelui, pe lângă pedeapsa de 100 fl. unguresci vor fi constrinşi şi la despăgubire.

§. 7. La cas că nobilíi cu scop de a ocolí plătirea vămei ar lua obiecte de ale obligaţilor la plătirea vămei între a le lor sau cărăuşii vor voí să înşele cu adeverinţe false, se vor pedepsí de jurisdicţiunea politică respectivă cu 12 fl. unguresci.

§ 8. Acest statut va întra în viaţă cu prima Martie 1879.

Pentru autenticitatea copiei oficiul de espeditură al comitatului „Târnavei mari.

Sighişoara 11 Ianuarie 1879.

Victor Mezei m. p.
espeditor comit.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Ianuarie.

Votarea din urmă în camera Ungariei a dat prilej presei maghiare a se esprima despre posiţia guvernului Tisza. Dăm în următoarele o colecţiune a acestor vederi, pentru ca cetitorii nostrii să se convingă cum judecă chiar Maghiarii despre Tisza şi guvernul lui. „Pester Lloyd“ ḑice: „Vedem partida, ce domnesce în disolvare, dar nu vedem nici conturele formării unei partide noue şi trainice. Nu voim să servim domnului Tisza cu sfaturi, de cari negreşit el n'are lipsă. Dacă crede el, că mai poate guverna cu maioritatea despre care mai dispune astăḑi, noi sûntem cei din urmă cari am voí ai amărî aceasta credinţă.“

„Pesti Naplo“ ḑice: „Ţara nu va mai purta multă vreme jugul guvernului lui Tisza. Ministrul, care pe naţiune îl ţine foarte mult, politica, care a pretins atâtea jertfe, nu se pot susţiné mai departe. Mai poate-se spera, că cu o astfel de maioritate şi că cu o astfel de partidă demoralisată se poate guverna?“

„Közvélemény“ ḑice: „Sau ne prăpădim sau stăm în faţa unor schimbări grabnice şi însemnate. Cea d'ântêiu ar fi ruşinoasă, a doua ar fi periculoasă. Mai este încă şi a treia Aceasta este căderea guvernului. Aceasta este, care ne luminează nouă din întêmplările ḑilei de astăḑi ca o veselă raḑă de speranţă. Un guvern, care i-şi formează el însuşi maioritatea nu se poate susţiné mult. O întêmplare ḑilnică ii poate aduce căderea. Dar şi partida guvernamentală obosită îl poate trântí; ea are de a alege între Tisza şi între patrie.

„Egyertértés“ ḑice: „Timpul, când naţiunea va scăpa precum scapă toamna arborii de frunḑe, de ministeriul Tisza şi partidul seu numai este departe.“

„Pesti Hirlap“ ḑice: „Ce preface posiţia fatală în una şi mai fatală, este împregiurarea, că naţiunea, carea materialicesce este ruinată şi care a perdut încrederea în sine, nu vede în aceste timpuri grele nici o partidă, nici un bărbat acolo în parlament, a supra căruia ar puté priví cu credinţă şi speranţă şi căruia i-ar puté încredinţa comorurile, ce au mai rĕmas cruţate de risipa mandatarilor lor“.

„Nemzeti Hirlap“ ḑice: „Resultatul votărei este fără îndoială neasceptat nefavorabil pentru guvern. Absentarea multor deputaţi ce aparţin partidei guvernamentale nu se poate priví de o întêmplare la o cestiune aşa însemnată şi aşa trebuie să credem, că cel puţin o parte a absenţilor au aflat'o de bine, a se alătura la partida „celor ce asceaptă“. Noi nu voim se cugetăm despre aceea dacă şi încât este cu scop a guverna cu astfel de maioritate; constatăm de o cam dată fapta nu prea îmbucurătoare, că punctul de gravitaţiune a regimului parlamentar s'a mutat fără indoială prin votarea de eri în castrele, „celor ce asceaptă“.

Crisa ministerială din Viena a ajuns prin retragerea contelui Taaffe în stagnaţiune. Întrebarea ce urmează acum este, că da'şi va Maj. Sa învoirea pentru un ministeriu provisoric, care va avé a esecuta alegerile nouĕ la dietă? Hotărîrea se asceaptă în curênd. Şi eventualitatea, că ministeriul de astăḑi se ducă afacerile până la acel moment, s'a luat în combinaţiune.

Despre convenţiunea de la Novi-Bazar scrie „Pol. Corr.“ că pertractările între Poartă şi contele Zichy numai în timpul din urmă s'au început serios. Până acum s'au ţinut numai douĕ şedinţe preparative. Modalităţile, cari s'au propus de Austro-Ungaria, se declară din parte competentă aşa de acceptabile pentru Turcia, încât ar fi numai o orbire din partea ei, dacă ea nu le-ar primí în tot cuprinsul lor. Se vede acum tot mai lămurit, că ministrul actual de esterne, Caratheodory-paşa nu spriginesce mult causa.

În nr. ultim al ḑiarului nostru am înregistrat părerile ḑiarului „Deutsche Zeitung“ despre atitudinea României în causa certei de hotar la Arab-Tabia. Astăḑi completăm aceasta prin cuvintele unui alt ḑiar însemnat din Viena.

Cetim în „Die Presse“ dela 6 Februarie:

„Guvernul român a supus printr'o notă otărîrii puterilor conflictul născut între Rusia şi România în privinţa graniţelor Dobrogei.

E cu neputinţă ca puterile se poată îndemna pe România ca se deşerte întărirea dela Arab-Tabia, de oare-ce acea întărire a fost dată României de maioritatea comisiunii europene însărcinată cu delimitarea.

Pe cât timp dar nu se va face o altă învoială, Românii vor manţiné prea bine posiţiunea ocupată. Se crede că ameninţările Ruşilor, de a goní cu puterea pe Români din Arab-Tabia, nu sûnt serioase.“

Convenţiunile ruso-turcesci cuprind întâiu tractatul de pace propriu ḑis, al doilea nota rusească către Poartă şi al treilea protocolul în 12 articoli cu dispositiunile principale.

După o paradă a grenadirilor în Petersburg imperatul tuturor Ruşilor a împărtăşit oficerilor scirea despre încheierea tractatului şi 'şi a esprimat speranţa, că în viitoriu vĕrsarea de sânge va înceta.

„Neue freie Presse“ publică o corespondenţă, ce i se trimite din Rusciuc, cu data de 31 Ianuarie, din care estragem următoarele:

O scurtă depeşe adresată de principele Dondukof-Korsakoff, din Sofia, guvernorului de aici, generalul Akimov, anunţă că deschiderea adunării naţionale bulgare va avé loc la 10/22 Februarie în Tirnova. Prin această depeşe, generalul Akimov este însărcinat a soma pe membrii adunării naţionale care se vor mai fi aflând aici, ca la ḑiua ficsată să se presente la Tirnova. Din astă causă, prin cercurile bine informate de aici, se vorbesce foarte mult despre unirea Rumeliei orientale cu Bulgaria. Unii afirmă cu hotărîre, că adunarea naţională nu va procede la alegerea principelui până ce nu se va dobândí mai întâiu unirea Rumeliei orientale cu Bulgaria şi va fi recunoscută această unire de către puterile semnatare tractatului dela Berlin.

O telegramă dela Londra ne vestesce că coloana engleză fù nimicită prin Zulucafferi; a perdut 60 oficeri, 600 soldaţi, un transport mare de proviant şi 2 tunuri.

Situaţiunea în Bulgaria.

Cestiunea bulgară este încă foarte încurcată, şi se pare, că timpul nu e aproape până când se va restabilí liniscea la poalele Balcanilor. Agitaţiunea cea mai viuă domnesce în Rumelia orientală. Totuşi ne putem întreba dacă aceasta nu este o comedie tragică cu mai multe personage: junii Bulgari din Filipopole cari strigă mult contra comisiunei europene de organisare, care manifestează în tot momentul în favoarea unirei lor cu fraţii lor de dincolo de munţi, pot să nu fie în realitate decât aceleaşi persoane cari sûnt puse să treacă şi sá retreacă pe scenă spre a se arĕta mai numĕroase. Nu trebuie să uităm, în adevĕr, că elementul bulgar nu e de cât o parte constitutivă a populaţiunei rumeliotă, şi că în oraşul fundat de Filip al Macedoniei, în Tracia, grecii au şi ei o parte bună.

Se pare însă că junii Bulgari nu voiesc se audă vorbindu-se despre aceasta; tot ceea ce va face comisiunea de organisaţiune este condamnat mai dinainte; organul lor, Maritza, fundat după cum se scie, sub auspiciele principelui Dondukoff-Korsakoff, ţine la limbagiul cel mai violent, cel mai aţiţător ce se poate auḑí; el protestează contra compunerii viitorului consiliu superior al provinciei, şi se arată foarte superat că alăturí cu aleşii poporului rumeliot ar puté să şadă nisce representanţi numiţi de guvernor. Într'o ţară aflată în condiţiunile ţinuturilor Europei occidentale, ar fi poate lumea în drept să critice o asemenea combinaţiune; dar în Rumelia, într'o provincie supusă unui regim escepţional, la un popor fără trecut, fără cohesiune, necunoscênd instituţiunile constituţionale pe cari agitatorii sei n'au putut să le înveţe de cât într'un mod teoretic prin universităţile moscovite, spre ce s'ar pretinde oare crearea unui regim copiat după modelul european?

Mai este însă şi un alt motiv de supĕrare pe care Bulgarii din Thracia îl au contra comisiunei. Voim să vorbim despre facultatea acordată guvernorului numit de Poartă de a reclama ocuparea provinciei de trupe otomane. Cei de prin comitetele bulgare şi panslaviste uită negreşit, că acest lucru a fost hotărît în mod formal la Berlin, şi că tractatul subsemnat în luna lui Iuliu trecut este statutul suprem al peninsulei balcanice. Trebuie se mai spunem încă că hipotesa despre ocupaţiunea Rumeliei orientale de trupe europene, nu e la favoare pe lângă junii Bulgari. Nici noĕ nu ne prea place această combinaţiune, dar credem că este bine să se observe tractatul dela Berlin. Fondul acestei agitaţiuni, mai mult aparentă decât reală, este dorinţa de a vedé manţinêndu-se miliţia bulgară în Rumelia, care ar da în curênd mâna celei din principat spre a face să renască marea Bulgarie a generalului Ignatieff. Dar tocmai pentru acest motiv trebue să se apere într'un mod energic decisiunile congresului, care s'a pronunţat înţelepţesce contra acestei amerinţătoare şi supĕrătoare inventiuni a fostului ambasador rus la Constantinopole. De ací provine că se mai nasc şi alte pretensiuni; de odată vedem, că Serbia reclamă Vidinul şi Sofia, Sofia viitoarea capitală a Bulgariei, oraşul de predilecţiune al principelui Dondukoff! Serbii şi Bulgarii îşi fac concurenţă. Şi ei ne pregătesc un spectacol foarte instructiv dacă nu foarte consulătoriu.

În fine spre a pune vêrf confusiunei care domnesce în această nenorocită naţiune bulgară, cestiunea alegerii principelui Bulgariei devine din ḑi în ḑi mai complicată.

Un rus nu le place; Un Român nu are decât puţine şanse de succes; părerile sûnt împărţite asupra unui Slav de sud; un Germân pare a puté se întrunească cele mai multe voturi, dar iacă că principele Battenberg anunţă că nu voesce se domnească asupra Bulgariei redusă. Să fie acesta un chip de a se retrage din luptă? Se fie aceasta o încercare spre a face să se revisuiască tractatul dela Berlin? Nu o scim. Dar ceia ce constatăm cu părere de rĕu este, că încurcătura e atât de mare în Bulgaria încât au început se propue de candidat la tronul principatului . . . pe d-l Gladstone! „La Répub. franç.“

Ciuma orientală.

„Monitorul“ din România publică decretul prin care se aprobà dispositiunile prescrise mai jos, ca mĕsuri preventive pentru apărarea ţĕrei în contra infecţiunii ciumei orientale din Rusia:

1. Să se oprească de a se mai importa din Rusia şi din Bulgaria următoarele obiecte şi mărfuri.

a) Rufăria de corp şi de aşternut, ca articol de comerciu.

b) Rufăria de corp şi de aşternut întrebuinţată şi nespĕlată.

c) Vestmintele întrebuinţate, sdrenţele şi rĕmăşiţele din stofe ţesute de ori ce fel; petecele de hârtie.

d) Blănile mărfurile de blănărie, peile şi pălăria de ori ce fel şi sub ori ce formă.

e) Pâsla, lâna nelucrată, spĕlată şi nespălată, pĕrul de bou, de cal, de porc, de cămilă, penile şi fulgii.

f) Băşicele şi maţele, proaspete sau uscate şi maţele sĕrate.

g) Icrele, pescele uscat, afumat, sĕrat şi preparat în unt de lemn şi unt topit.

h) Şofranul şi balsamul de Sarepta.

i) Probele (échantillons) de mărfuri.

2. În ceea ce privesce corespondenţa postală, aceasta să se împartă în trei categorii şi anume:

a) Scrisorile imprimate;

b) Epistolele cu valorile în hârtie;

c) Pachetele.

Scrisorile şi imprimatele se vor împărţi în pachete mici şi se vor supune unei desinfecţiuni sistematice.

**) .... hogy vagy, *a)* malomba mennek 's jönek visza, vagy *b)* feleségért mennek 's azt hozzák.

---

de acest sunet neplăcut, dar de lipitorile cele negre şi de musce nu putù scăpa. Pas de dormi dacă poţi!

Astfel a stat, bietul preot mercuri toată ḑiua, noaptea spre joi, joi toată ḑiua, şi noaptea spre vineri întreagă. Foamea, frigul, insomnia, poate şi bĕtrâneţele 'i slăbise puterile, încât se închina singurel, aşteptându-şi sfêrşitul. La gura puţului se arĕtau când un lup când o vulpe şi nu mai ce se uita cu ochii scânteietori în jos.

În sfêrşit vineri ḑiua auḑí deodată glas omenesc deasupra.

Aici esci părinte?

„Aici taică“ rĕspunse sĕrmanul.

Într'adevĕr veniseră o mulţime de oameni împregiurul puţului, care îl scoaseră în curênd.

Adecă preoteasa şi primarul, vĕḑênd că popa nu'i şi nu'i, scoseseră satul la vênătoare de lupi, căci toţi credeau că lupii l'or fi mâncat. În sfêrşit a dat de urmele calului şi s'au tot dus toţi după ele, până ce au dat şi de puţ.

Părintele şi aḑi crede, că toate acestea i s'au tras de acolo, că slujise pe zodiaş.

Satul, din care e preotul, se chiamă Belgiugata. „Timpul.“

Scrisorile cu valori în hârtie și pachetele se vor deschide în fața directorului carantenei și, după ce se vor desinfecta, se vor sigila cu un sigil oficial și se vor înnainta la destinațiune.

3. Monetele metalice se vor desinfecta prin imersiunea lor într'o soluțiune de acid sulfuric (1—10).

4. Ori-ce călĕtor din Rusia și din Bulgaria va întra în România să aibă pe pasaportul seu o visă din partea autorității administrative sau polițienesci, în care visă să se menționeze localitatea sau localitățile în cari a stat călĕtorul în cele din urmă 20 de ḑile și că în aceea sau acele localități nu esistă pestă orientală. Această visă să fie certificată de un consul român.

5. Întrarea în România fie pe mare sau pe uscat, și trecerea prin România, să fie refusată ori-cărei persoane care va fi părăsit mai puțin decât de 20 ḑile o localitate infectată sau bântuită de pestă.

6. Efectele călĕtorilor, precum: rufele încălțămintea, blănile, vestmintele și objectele, cari fac parte din bagagiul lor nu vor fi oprite de a se întroduce în țară împreună cu călĕtorii, cu condițiunea însă ca toate objectele mai sus menționate să fie supuse mai întâiu unei desinfectațiuni apropriate.

7. Vagoanele de clasa I și II de pe calea ferată Ungheni-Iași și Prut-Galați precum și trăsurile îmbrăcate cu ori ce materie sau pele vor fi oprite de a întra în țară, neputênduse desinfecta cu eficacitate, și nu se va permite deocamdată decât de circulația cu vagoanele de clasa a III și cele de mărfuri, precum și cu trăsurile neîmbrăcate.

Vagoanele de clasa III și cele de mărfuri, precum și trăsurile neînmbrăcate și hamurile înainte de a continua percursul lor pe teritoriul României, se vor desinfecta la fruntării prin spălături cu apă ferbinte, cu aburi de apă sau cu o soluțiune de apă sau cu o soluțiune de acid carbonic.

8. Bastimentele cari sosesc din porturi ruse și bulgare, persoanele și mărfurile aflate pe bordul acelor bastimente, înainte de a fi admise la libera practică, vor fi supuse unei revisii sanitare, fără prejudiciul unor mĕsuri ulterioare, basate pe dișposițiile prevĕḑute în organisațiunea carantinelor.

9. În ceea ce privesce pe călĕtori, timpul aflărei lor pe mare se consideră ca și pe un teren nebântuit.

Mĕsurile prevĕḑute la articolul precedent sub Nr. 4 și 6. relativ la paspoarte și la efectele voiagiorilor ce vor vení din Rusia și din Bulgaria, se vor pune în aplicare după opt ḑile dela notificarea lor la Petersburg; iară mĕsurile sub Nr. 1, 2, 3, 5, 7, 8 și 9 vor întra imediat în lucrare.

În lipsă de consuli români cari se certifice visele sanitare ale autorităților ruse pentru România vor fi valabile visele d-lor consuli germâni și austro-ungari de prin localitățile respective.

Am reprodus și mĕsurile, ce guvernul românesc a luat împrotiva primejdiei ciumei, cu care România mai curênd încă decât monarchia noastră este amenințată. Am publicat decretul din „Monitorul oficial“, sciind bine, cât de mulți dintre noi Ardelenii și Ungurenii avênd interese cu deosebire și comerciale în privirea țĕrei învecinate, avem lipsă de informațiune mai deaproape despre hotărîrile guvernului român, spre a ne puté conforma la cas de trebuință.

S'a fost rĕspândit faima, că ciuma ar fi isbucnit chiar pe continentul european, și anume în apropiere de Salonic. Și mai pe urmă o telegramă din Berlin dto 10 Februarie aduce următoarea scire: „Deutscher Reichsanzeiger“ anunță: Guvernul grecesc a ordonat carantenă de 21 ḑile pentru toate proveniențele turcesci și rusesci din marea neagră și asovică, deoarece raporturi consulare din Cavala la marea egeică confirmă, că acolo s'a ivit ciuma.

Însă o altă scire, ce se află în „Pol. Cor.“, dto Salonic 9 Februarie aduce următoarea îndreptare:

Din partea turcească se constată în mod oficial, că boala ce s'a ivit în satul Samicova, *recte* Șicova, în districtul Xanthi, este tifus. Acolo de trei luni încoace din 700 locuitori au murit de tifus 250, 100 mai sûnt încă bolnavi. Tot cam așa a raportat și consulul general austro-ungurese din Salonic.

Raportul cel mai nou dela vatra epidemiei dto Astrachan 9 Februarie este de următorul cuprins: În Vetlianca și împregiur nu este nici un bolnav; în Silitren s'a bolnăvit în 8 Februarie o fată.

Sfêrșim rubrica aceasta, precum am început'o — cu România. De cea mai mare importanță, precum se ține în unanimitate, este purtarea țĕrei românesci învecinate. Tot așa de unanim se recunoasce deosebitul zel și laudabila energie a statului de peste Carpați întru luarea și esecutarea mĕsurilor împrotiva epidemiei. Astfel se scrie din Bucuresci: „România, care doar mai mult este espusă primejdiei împortărei ciumei rusesci, nu întârḑie a închide la cas de lipsă granița în mod rigoros... România este aplecată a lua toate mĕsurile de precauțiune și camerele au și votat spre scopul acesta un credit preliminar de 500,000 franci...“

Varietăți.

* (Personalia). Escelenția Sa Metropolitul gr. cat. Vancea de Buteasa și Ilustritatea Sa Episcopul gr. cat. din Lugoș, Victor Mihalyi de Apșa se află de present în Viena și vor fi în ḑilele aceste primiți de Majestatea Sa în audiență separată.

* (Mulțămită publică). Doamnei Constanța de Dunca-Schiau i se aduce mulțămită pentru ofertul de 1 fl. v. a. dăruit fondului „Reuniunei române de cântări în Sibiu.“

Sibiiu, 11 Faur st. n. 1879.

Direcțiunea Reuniunei.

* (Bal). În 8/20 Februarie a. c. se va ținé în sala Engliterei (Fabric) în Timișoara în favorul ambelor scoale române din Fabric un bal român. Începutul va fi la 8 oare seara; prețul de întrare pentru o persoană este 1 fl. și pentru familie 3 fl. v. a.

* (Concert). Societatea de lectură „Iulia“ a junimei române dela universitatea din Cluj va ținé la 17 Februarie st. n. 1879 în sala Redutei Urbane un „Concert“ declamator musical împreunat cu salt și cu jocul istoric „Călușeriul“.

Începutul punct la $7^{1}/_{2}$ oare sara.

Prețul unui bilet de întrare 1 fl. 50 cr. de persoană; 3 fl. de familie de doi membri, iar pentru membrii ceealalți 1 fl. dela fiesce-care; un bilet de fereastră 1 fl. 50 cr.; iar unul de galeriă 1 fl. v. a.

Bilete se pot procura, pre lângă arĕtarea acestui învitatoriu, în 16 Februarie st. n. dela 10—12 oare a. m., și dela 3—4 oare d. m., în localul casinei române (casa parochială română gr. cat.), iară sara la casă.

Contribuiri marinimoase în favoarea societății de lectură se primesc cu mulțămită și împreună cu ori-ce solviri preste prețul întrărei se vor cuita pre cale ḑiaristică.

Programa concertului, dinpreună cu ordinea salturilor, se va distribuí în sara petrecerei.

* (Invențiune nouă). Jurnalul sĕptĕmânal „Natura“ aduce scirea, că mechanicul E. A. Cowper a inventat de curênd o mașină telegrafică, prin carea se poate scrie ca cu peana și este într'u adevĕr foarte practică.

* (Femeia neagră). Acesta e numele unei groaznice legende, de secole în districtele orientale ale Rusiei.

Câte odată, ḑic cântecele și povestile poporale, o ființă misterioasă cu cap fatal, avênd ca furiile antice șerpi în loc de pĕr, vine din fundul Asiei. Ea e îmbrăcată cu sdrențe, care lasă să se vaḑă pelea, o pele neagră, dar de un negru sinistru cadaveric.

Vai de orașele și de satele în care calcă piciorul gol al femeiei negre! Pămêntul păstrează urma pașilor sei și toți de câți se apropie sûnt vestejiți; ei mor în groaznice convulsii și cadavrul lor presentă aceeași coloare ca și corpul călĕtoarei misterioase Femeia neagră, după legendele ruse este ciuma.

*(Testamentul unui flăcău bĕtrân.) Găsim următoarele într'un ḑiar germân: În orașul Manchester a murit de curênd un flăcău bĕtrân, lăsând după sine o avere foarte mare. Neavênd rude de loc, toată lumea era curioasă să vadă ce va face acest bĕtrân original cu banii sei cei mulți. Dar care fù mirarea când se deschise testamentu! Iacă ce sta în tr'ênsul: „Întreaga mea stare să fie împărțită de o potrivă între următoarele 31 doamne. (Ací urmează toate numele cu adresa lor precisă). Toate aceste 31 doamne 'mi au refusat mâna lor, când le-am pețit, și prin aceasta m'au pus în posiție a duce până la moartea mea o viață din cele mai fericite și mai vesele. *Si non e vero e ben trovato.*

* (Diplomatul, țĕranul și porcul). Bismarck face de multe ori primblări incognito.

Într'o ḑi el întâlnì un țĕran care era foarte năcăjit cu un porc care grohoea cumplit, cu toate că întrebuința toate mijloacele de a'l puté duce acasă.

Bismarck s'apropie de el tocmai când țĕranul prinsesă porcul cu mânile sale.

Amice, 'i ḑisă el, nu cunosci secretul de a conduce aceste dobitoace.

Ce secret?

Vrei să ți'l spun?

Cum să nu vreau, dragul meu om.

Leagă'l cu franghia de labă și'l lasă să fugă liniscit înaintea ta.

Asta n'are să'l împedece de a striga fĕtul meu.

Dacă va mai striga leagă'l de picioare și'l lasă cu capul jos.

Țĕranul ascultà, urmà sfatul și porcul tăcù. Mirat de dibăcia necunoscutului 'i ḑisă:

„Se cunoasce că esci om de meșteșugul acesta!“

* (Fabulă). O vulpe întâlnì odată un cocoș.

Ei să puseră la vorbă.

Câte farse scii tu? întrebà vulpea.

A! ḑisă cocoșul sciu trei farse.

Numai!

Dar tu?

Eu sciu 73, respunsă vulpea.

Ea să vedem ce poți face? ḑisă cocoșul.

Încearcă-te și tu cu ale tale, replică vicleana.

Atunci cocoșul închide un ochiu și începe a cânta din toate puterile. Dar din nenorocire el închide ochiul care venea din partea vulpei așa, că aceasta 'l și apucă de gât și fuge cu el în gură.

Proprietariul cocoșului care vĕḑusă aceasta începù a striga la vulpe:

„Lasă cocoșul că'i al meu!“

Dar vulpei 'i venia a suride.

Atunci cocoșul ḑisă vulpei:

„Rĕspunde stăpânului că acum sûnt al teu.“

Vulpea care din amor propriu amestecat cu vicleșug nu'i displăcea a ride de oameni, urmà sfatul cocoșului și deschisă gura să respundă. Cocoșul însă nu aștepta decât atâta, și sburà pe o casă. Vulpea pâcălită 'l privea cu furie. Dar cocoșul închisă un ochiu și cântà cum putù mai tare.

* (Un fenomen singular). Un singular fenomen atrage în acest moment la cataractul Niagara o mulțime de turiști. Este un pod de ghiață și de zăpadă ce se întinde în josul cataractului și nu măsoară mai puțin de 1 milă lungime și 30 picioare lățime. Pietonii pot traversa acel arc gigantic și a se duce astfel de pe țĕrmul american pe cel canadian fără alt pericol decât acela, de a aluneca, dacă n'au cisme potcovite și bețe cu ascuțiș la vêrf.

Acest fenomen este datorit imenselor cuantități de ghiață și zăpadă ce au fost transportate din lacul Eria în Niagara în urma ultimelor furtuni și cari s'au grămădit într'o iezĕtură pe care curêntul n'a putut'o rupe. Spre a'și deschide o trecere, apele au rădicat stânci de ghiață și munți de zăpadă lăsând de a se forma de asuprăle un pod mai solid ce nu se va surpa înainte de finea iernei.

„V. C.“

* (Inteligența elefantului). Un oficer din armata Bengalului poseda un elefant favorit, care era de o mare frumseță și căruia punea să i se dea în presența sa în fie-care ḑi o oară care cantitate de hrană. Acel oficer fiind silit a absenta mai multe ḑile, păzitorul însărcinat cu îngrigirea animalului lui scăḑù din ce în ce mai mult cuantitatea de hrană ce i se dădea, așa încât elefantul slăbì în mod visibil din ḑi în ḑi.

Când se întoarse oficerul, elefantul dădù semne ecstra-ordinare de bucurie, și sosind oara mâncării sale, păzitorul 'i dădù, în presența oficerului, cantitatea de hrană ce avé obiceiu a'i da înainte de plecarea stăpânului seu. Elefantul făcù îndată două părți din ea, mâncà pe una și nu atinse pe ceealaltă. Oficerul, ce cunoscea sagacitatea elefantului favorit, 'și dădù imediat sama de frauda ce fusese comisă în absență'i și silí pe culpabil a'și mărturisì greșala.

* (Dreptate muscălească). Cetim în „Vocea Covurluiului: „D. S. R. Petrov, fost funcționar în Basarabia, și acum în Galați, s'a dus ḑilele trecute la Reni, ca să'și vênḑă o proprietate ce are în acel oraș. Acolo îndată a început a fi urmărit de poliția rusă și, în ḑiua de 18 Ianuarie, a fost luat de un comisar rus și arestat la poliție ca instigator și spion spuindu-i-se că va fi trimis în Siberia. Îngrozit de aceasta, d. Petrov a căutat a'și proba inocența, și între altele a declarat că este supus român.

La aceasta, comisariul s'a înfuriat și mai rĕu, esprimându-se cu cuvinte insultătoare la adresa Românilor; apoi încheind forma sa de instrucțiune, telegrafic a cerut ordin dela autoritatea superioară pentru arestarea și trămiterea mai departe a d-lui Petrov. Până la sosirea ordinului, pe de o parte îi liberează, iar pe de alta îl pune sub priveghiarea polițenească până în momentul oportun; iar primăriei și direcțiunii drumului de fer s'au dat ordine a nu elibera biletul de drum și de tren.

Nenorocitul era perdut, dacă un amic nu se espunea pentru el, ducêndu-se a'i scoate un bilet de drum sub un nume strĕin, cum și biletul pentru tren, și astfel, ascunḑêndu-se travestit reușí la sunetul celui din urmă clopot a eșí din locul unde era ascuns, și a se urca în tren, mulțămind lui D-ḑeu că a scăpat din ghiarele poliției de Reni.

Ast-fel d. Petrov n'a putut sĕ'și desfacă proprietățile din Basarabia, și nici nu va puté face aceasta, de oarece nu se mai poate întoarce în Basarabia, din teamă de a fi prins și trimis în fundul Siberiei, și d-sea se află într'o posițiune critică, neavênd alte mijloace de traiu decât vinderea proprietăților sale.

Purtarea poliției de Reni se califică de sine; nu mai avem nimic de ḑis. Poate chiar că astfel de fapte se petrec fără scirea autorităților superioare rusesci; totuși ele denotă starea de suferință în care se găsesc frații noștri din Basarabia, pe care fatalitatea i-a deslipit de noi. Dacă un călĕtoriu a suferit atâta, ce va fi de acei ce stau acolo?

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 12 Februarie n. Cuvêntul de tron, prin care s'a deschis camera germână, acentuează necesitatea pentru reîntoarcerea la principii, pe cari se basează activitatea fruptiferă a federațiunei vamale (Zollverein), amintesce întrĕ proiectele avisate convențiunea de comerciu cu Austria, legea pentru puterea penală a camerei și 'și esprimă speranța despre grabnica suprimare a ciumei în Rusia.

Amintesce mai departe de delăturarea articului cinci al păcei de la Praga, mulțămită relațiunilor amicabile reciproce cu Austria și sfêrșesce: a propaga relațiunile pacînice, întărite prin tractul dela Berlin, cu puterile străine față de Germania și între ele, va fi și în viitoriu ținta Germaniei întrunite.

Țĕranul român.

Poziția lui în societate.

(Urmare).

Noi, cestia, care trăim prin târguri și orașe, mergând câte odată la țară, nu găsim în sat decât nisce țĕrănoi bădărani, nisce mojici, și numai foarte arareori scim să facem deosebire între țĕran și țĕran. În sat însă deosebirile se fac cu multă asprime și ele sûnt temelia organisațiunii vieții rurale.

Întreaga populațiune se împarte pe sine însăși în patru straturi: sûnt oameni de frunte, oameni de mâna a doua, oameni de rând și oameni fără de căpătâiu.

Și noi nici închipuire nu ne putem face despre îndărătnicirea, cu care țĕranul ține la aseste deosebiri. Acela care se simte om de frunte, în toate împregiurările 'și dă pe față acest simțimênt și nu se împretinesce decât cu oamenii, care sûnt „de o samă“ cu dênsul. Așa în satele mai mici, sûnt oameni, care nu au nici un prietin în satul lor.

Să nu credem apoi că această îndărătnicie isvoresce numai dintr'un fel de fudulie țĕrănească: sûnt obiceiurile și vederile mulțimei, care 'l silesc pe fruntaș să fie „după cum e omul, după cum e neamul și după cum e starea.“ Țĕranul de rênd, acela care nu se supără când 'i ḑicem „mojic,“ e de părere, că fruntașul nu are voe de „a se da în petece cu ori ce mojic.“

Astfel fruntașul are anumite datorii și drepturi statornicite după bunul simț firesc.

Înainte de toate el trebuie să scie, cum se cuvine să primească pe alți oameni la casa sa. Sûnt oameni pe care trebuie să-i ducă la casa cea mare și să'i însoțească la plecare până la capul scării ori până la portiță, și sûnt iarăși alții, pe care 'i poate primí în curte, în privdor ori în casa cea mică, și pe care nu e dator să 'i însoțească până la prag și să 'i apere de câni. Sûnt, în sfêrșit oameni pe care îi poate primí ori și unde și pe care nu e dator a'i apĕra de câni.

De asemenea fruntașul trebuie să scie, cui îi zice „vere“, cui „frate“, cui „nepoate“ și pe cine trebuie să 'l „grăiască pe nume,“ cui dă mâna, pe cine „bate pe umĕr“ și cu cine trebuie să vorbească ținând „căciula în cap.“

În sfêrșit, la nuntă, la cumetrie, în biserică, la ori și ce petrecere și ori și ce prilegiu, el trebuie să scie cui dă pasul, lângă cine șade, cui închină păharul, cu cine suguiește, într'un cuvênt, cum se poartă și cum „împarte cinstea,“ căci asupra lui sûnt îndreptați ochii tuturora și o mică abatere 'l face să peardă numele de „om cu multă chibzuială.“

Un fruntaș are oameni la lucru. Să nu credem, că el 'și poate alege acești oameni după plac și întêmplare. Sûnt în sat oameni, care mai bucuros perd diua decât să lucreze alăturea cu ori și cine. „Dacă lucrătorii sûnt oameni din alt sat ori oameni fără de căpătuiu, gazda 'i scoate la lucru și nu e dator să remâie lângă dênșii. Sara, când ei se întorc dela lucru, gazda începe bucatele, ḑice rugăciunea de masă, dar nu e dator să stea la masă. Îndată însă ce sûnt între lucrători mai mulți mojici de rênd, fie fini, fie vecini, fruntașul e dator să stea toată ḑiua lângă dênșii, să 'și facă de lucru și să ție firul vorbei, ori, cel puțin să le ceară ertare arĕtând, cum din întêmplare, alte trebi 'l țin în altă parte. Sara, când oamenii se întorc dela lucru, gazda e apoi dator să stea la masă cu lucrătorii și să nu 'i părăsească până la plecare.

Nu are însă fruntașul voie de a lucra ori de a mânca alăturea cu mojicii, pentru că atunci lumea i ḑice, că „s'a mojicit.“ Iară dacă nu 'și face datoriile față cu mojicii, numai anevoiă mai găsesce lucrători, căci babele și nevestele 'i scot de „pestriț la mațe“ și mojicul ține la cinstea ce i se cuvine.

Astfel îl vedem pe fruntașul din sat dator a fi mereu treaz și cu băgare de samă la cele ce face și ḑice, căci la nimic Românul nu ține mai mult decât la aceea, ca să aibă trecere și trecerea nu o are la țĕrani decât omul, care scie să dea fie-cărui om ceea ce i se cuvine, nici mai mult nici mai puțin. În această împărțire potrivită zace buna cuviință. Pentru aceea țĕranul fruntaș e dator a nu da nimenui mai multă cinste decât ce i se cuvine.

În schimb pentru aceste datorii, fruntașul are o mulțime de drepturi. Înainte de toate el este „patronul“ finilor, al vecinilor, și al oamenilor fără de căpătâiu: totuși aceștia sûnt datori a-i vení după împregiurări la lucru, a-i face cinstea cuvenită la sĕrbători, și la alte prilegiuri, precum la nunte, la înmormêntări și pomeni. La ori ce nevoie le dă după putință mână de ajutor și pentru aceea are o autoritate aproape nemărginită față cu dênșii; se poate amesteca în trebile lor, îi poate sfătuí și ocărí, îi poate bate fără ca să i se cuvină cuiva dreptul de a se plânge de această bătaie.

Și autoritatea, pe care fruntașul o are față cu aceștia, se resfrânge asupra întregului sat și se moștenesce la fiiul seu. Cu cât fruntașul e mai drept și mai de bună chibzuială față cu finii și cu vecinii sei, cu atât mai mare îi este trecerea în sat, și sûnt foarte puține sate, în care să nu fie cel puțin un fruntaș cu autoritate deplină, un om, înaintea căruia tace satul întreg și care oprește pe oameni pe uliță, îi trage la rĕspundere, îi ocăresce și chiar îi bate, în vreme ce satul stă de mărturie și ḑice: Așa-i trebuie! pentru ce nu e om cum se cade.

Și acest drept al fruntașului, ca și toate celelalte, e în același timp o datorie; satul cârăie pe fruntașii ce nu sciu se își dea pe față autoritatea și lipsesc a țíné disciplina bătând pe cei buni de bătut.

Sûnt patru lucruri, cari 'l pun pe om în rêndul fruntașilor: starea, neamul, vêrsta si omul.“

Când ḑice „omul“ țĕranul înțelege toate calitățile personale la un loc și în deosebi purtările bune ori rele atât în casă, cât și în lume. Nu se întêmplă însă decât foarte arare-ori, ca vre-un om se câștige trecerea numai pentru calitățile sale personale, căci sĕrac și mojic sûnt două cuvinte aproape sinonime. Între țĕranii sĕraci numai „cărturarii“ au oare-care trecere. Dacă însă acest țĕran sĕrac e mai în vêrstă și cu deosebire, dacă e „om din oameni,“ adecă fiu al unui om care avea trecere, atunci poate se câstige autoritate. Nici odată însă nu își va puté păstra această autoritate alăturea cu un sătean bogat, chiar mai têner și cu mai puține călități bune decât dênsul; căci fruntașul înainte de toate trebue se fie om cu dare de mână.“

Autoritatea fruntașului este aproape cu desevîrșire aceea-și, pe care o are tatăl în familia sa: pentru aceea ea nu se mărginesce la sat, ci se întinde „cât merge vestea numelui bun.“ Fruntașul are autoritate față cu sătenii din satele învecinate, și nici odată nu se sfiesce a trage la respundere pe ori-ce mojic, căḑut în pĕcate și numai foarte arare-ori se întêmplă, se nu găsească ascultare și spriginire din partea oamenilor, fie chiar necunoscuți, față cu care își dă pe față autoritatea.

Aceasta e posiția fruntașului în societatea rurală.

Mai ales în satele mai mari totdeauna sûnt mai mulți fruntași de aceea-și seamă, care împart autoritatea între dênșii astfel, că unul are mai multă trecere în o anumită parte a satului și altul în altă. Fie-care înse are trecere în întregul sat și nici odată nu se curmă lupta între oamenii unora și ai altora, căci fie-care voiesce ca „omul seu“ se aibă cea mai mare trecere, lucru, care atêrnă mai puțin de acest om de cât de oamenii care merg cu dênsul. De-ací vine espresia „om între oameni,“ care va se ḑică om de neam bun, om cu rudedenii multe și mai ales om, la care țin mulți oameni cum se cade. „Om între mojici“ se numesce acela, la care nu țin decât foarte puțini dintre oamenii de mâna a doua și astfel totdeauna maioritatea acestora hotăresce și al ge pe cel mai vrednic între toți.

Țĕranul de mâna a doua are și el trecerea lui într'un cerc mai restrîns și astfel sporesce puterea fruntașului cu care merge. Tocmai pentru aceea are însă și pretensiuni și numai anevoie recunoasce autoritatea altora. Acesta e țĕranul dîrz și încăpățînat, care ține minte, dacă vre un fruntaș n'a sciut se facă deosebire între dênsul și ori-și ce mojic, pismar, și ambițios, care stărue mereu să și facă trecere, dar tot-odată și omul harnic și neobosit, pe care mojicii mereu îl cârăesc pentru slăbiciunea de a se pune alăturea cu fruntea satului.

„Numai „mojicul“ e acela, care nu are de cât o singură datorie: pe aceea a supunerei. El, care a croit legile satului și care judecă mereu faptele, vorbele și purtările altora, el pentru sine însu-și n'a făcut nici o lege și pentru purtările sale nu era nici o judecată. A fi mojic va să ḑică a puté se faci ori se grăesci ori și ce, căci lumea ḑice: „Ce să i faci? sĕracul! e mojic și nu se pricepe mai bine? Și cu aceasta desvinovățire se iartă ori și ce pĕcat. Dară pentru acest mare drept, mojicul are o mare datorie, pe care o esprimă frasa: „Tacă-ți gura mojicule!“ Și mojicul tace, căci dacă nu tace, satul întreg se ridică în capul lui. Aceia, care recunosc autoritatea unui om, o susțin cu îndărătnicie și nu sufer ca alții se o pună la îndoială. Pentru omul seu mojic își dă cămașa de pe trup și sângele din inimă, și în această abnegațiune zace puterea organisației rurale.

(Va urma.)

Bursa de Viena

din 12 Februarie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	62 15
Împrumutul naț. 5°|₀ (argint)	63 20
Împrumutul de stat din 1860	114 80
Acțiuni de bancă	790 —
Acțiuni de credit	221 25
London	116 75
Argint	100
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 32
Valuta nóuă imperială germână	57 55

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 18 Febr. imobil. lui Ioan Pavel în Măceu (jud. cer. Hațag); în 24 Aprilie și 24 Maiu imob. rĕmasului după Ioan Roșca în Cluj (trib.); în 1 Aprilie și 1 Maiu imob. lui Sandu Muntean în Chișfalĕu (trib. Alba-Iulia); în 20 Martie imobil. rĕmasului după Stefan Miske în Mecĭcașul unguresc (tribun. Alba-Iulia); în 4 Martie și 4 Aprilie imob. lui Andreiu Fazakas și soți în H. Lapos; în 25 Febr. imobil. lui Onuț Stoian și soți în Dragavimla (jud. cerc. Șomcuta mare); în 24 Febr. imob. soției lui Albert Bors în Mĕnĕstur (jud. cerc. Hunedoara); în 26 Martie și 26 Aprilie imobil. lui George și Maria Theil în Apoldul săsesc; în 18 Febr. imob. lui George și Sofia Lienert în Roșia; în 21 Febr. imobil. rĕmasului după Iosif Thot în Sibiiu (trib.); în 5 Martie și 5 Aprilie imob. Mariei lui Dumitru Iscru în Ciopea (jud. cerc. Hațag); în 19 Martie și 19 Aprilie imob. lui Ioan Gazda în Alba-Iulia (trib.); în 25 Martie și 25 Aprilie imob. lui Pavel Hiesch în Șura mare (tribunal Sibiiu); în 26 Febr. și 28 Martie imob. lui Petru Tontch în Băgaci (trib. Ibașfalĕu); în 7 Martie și 7 Aprilie imobil. lui Mitru Antal și soți în Fildu de mijloc (jud. cerc. Hunedoara); în 24 Febr. imob. lui Iacob Raveca și soți în Bungard; în 19 Febr. imob. lui George Currea și soți în Chirpĕr (trib. Sibiiu).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc din comuna Bolvașnița, cercul Caransebeș se escrie concurs până în 26 Faur a. c.

Emolumentele sûnt:

a) în bani gata 64 fl. 40 cr. v. a.
b) 12 meți cucuruz în boambe
c) 6 orgii de lemne și
d) cuartir liber cu grădină de legume.

Competenții au a 'și îndrepta recursele lor legalminte până la timpul numit, directe inclitului inspectorat districtual de scoale în Lugoș.

Bolvașnița în 5 Faur 1879.

Mihai Turnea m/p.,
primar.

2—3

De vêndut sûnt

peste

2000 grinḑi de plute

din pădurea bisericei române gr. or, din comuna **Toplița** (Oláh-Toplicza) comitatul Murĕș-Turda, cari în parte mare sûnt aduse lângă Murĕș.

Doritorii de a cumpĕra aceste grinḑi de plute în parte seau toate. sûnt poftiți a se adresa la d-nul administrator protopresbiteral gr. orient, **Ioan Popescu** în **Deda**, lângă Sas-Reghin unde se pot vedé totodată și condițiunile de vênḑare.

3—3

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 14. Sibiiu, Sâmbătă, 3 Februarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 2 Februarie

Dela Viena avem informaţiunile cele mai positive că deputaţiunea Românilor gr. or. din Ungaria şi Transilvania la Maj. Sa impĕratul şi regele, în causa celebrului proiect al dlui ministru de instrucţiune Trefort, a fost primită eri în audienţă. Pe cât putem vedé din informaţiunile telegrafice ce le avem, deputaţiunea a fost bine primită, încât pare a fi îndreptăţită a spera un resultat favorabil.

Până acum cetitorii nostri sûnt puţin orientaţi din parte-ne asupra acestei afaceri. Că am tăcut până acum şi n'am făcut nici o amintire de ea cugetăm că este prea lesne de esplicat. Nu am aflat cu cale a ne ocupa cu deputaţiunea, pentru că nu voiam să facem sgomot; — ne mai plac resultatele de cât svonurile în toate afacerile, care ating interesele cele vitale a le poporului nostru, fie de ori ce feliu vor fi. Acum însă, după ce problema deputaţiunei a ajuns într'un stadiu de a se puté vorbí în public de dênsa şi de altă parte vedem că mai multe ḑiuare din patrie, fie în înţelesul mai larg şi mai ângust, deja au adus detaiuri despre dênsa, nu se mai poate ḑice că comitem indiscreţiune, când vom da şi noi unele informaţiuni.

Îndemnul la deputaţiune l'a dat proiectul ministrului de instrucţiune Trefort, prin care se nisuia maghiarisarea scoalelor populare a naţionalităţilor nemaghiare din tot cuprinsul Ungariei. În urma înţelegerilor prealabile reciproce, episcopatul gr. oriental român din Transilvania şi Ungaria a adresat o prea umilită telegramă prin carea se roagă: „Maiestatea Sa să se îndure prea graţios a denega încuviinţarea proiectului privitoriu la întroducerea obligătoare a limbei maghiare în scoalele poporale, de oare ce opiniunea generală vede într'însul un pericul mare pentru interesele patriei şi în special pentru buna înţelegere între naţionalităţile din patrie.“ Cu aceeaşi ocasiune s'a însinuat la cancelaria cabinetului Majestăţii Sale o deputaţiune sub conducerea Escel. Sale Metropolitului Miron Romanul.

În acelaşi timp a fost încunosciinţat despre pasul acesta şi Metropolitul gr. cat. din Blaj şi Metropolitul-patriarch gr. or. din Carloviţ cu scop de a face şi din partele asemenea paşi. Despre metropolitul din Blaj am arătat în nrul trecut că e dimpreună cu episcopul din Lugoş în Viena, iară în nrul present arĕtăm că a fost primit în audienţă la Maj. Sa. Despre deputaţiunea bisericei gr. or. din Transilvania şi Ungaria am primit astăḑi de la Viena următoarea telegramă:

„Ieri la ḑece oare fiind bine pri-
„mită deputaţiunea la Majestatea Sa,
„putem spera resultat favorabil.“

Făcênd în cele de până ací istoricul deputaţiunei în trăsuri principale şi vĕḑênd din telegrama citată speranţe de un resultat favorabil nu putem încheia această dare de samă fără de a ne face din partene şi reflesiunile noastre.

Era de mult dorită o acţiune din partea Românilor pentru apĕrarea intereselor naţionale. Ocasiunea cea mai bună a dat'o dl ministru Trefort cu proiectul seu cunoscut. După impregiurările noastre actuale, ne avênd alte representanţe legale, bisericile naţionale ale Românilor au avut bunul simţ de a întreveni la tron, ca la un factor de căpetenie în legislativă, cu scop de a delătura un pericul, care nu ameninţa numai naţionalitatea noastră, dară şi buna înţelegere între naţionalităţile din patrie. Este adevĕrat că protest puteau să ridice şi representanţii români din dietă contra proiectului din cestiune, însă dacă bisericile, care în poterea autonomielor bisericesci încă sûnt chiamate a apăra interese naţionali, au păşit înaintea tronului, au lucrat înţelepţesce, pentru că tronul are să dea încuviinţarea fie-cărui proiect drept autorisare de a fi pus pe masa dietei.

Tronul, care este preste toate partidele şi care a dat multe doveḑi de părintească îngrigire de toate popoarele monarchiei, sperăm, precum speră şi deputaţiunea, că va apreţuí adevĕratele interese ale patriei în genere şi ale naţionalităţilor în special şi va mijlocí delăturarea unui proiect, care a provocat generală indignaţiune.

Cu toate aceste, atitudinea ḑiaristicei maghiare faţă cu deputaţiunea ne îndreptăţesce a presupune că speranţele noastre nu se vor împliní aşa uşor. „Hon“ 'şi împreună cu acest organ, ce representa vederile guvernului actual şi alte organe ale publicisticei maghiare, vĕd în pasul acesta „nisuinţe anti-patriotice.“ Aceasta însemnează că pasul Românilor displace guvernului şi dacă displace va întêmpina şi resistenţă în cercurile guvernamentale, dacă nu şi mai departe.

În scurt timp vom fi mai bine informaţi, pentrucă nu va trece mult şi faptele ce se vor mai succede în urma deputaţiunei, ne vor da cele mai bune informaţiuni.

Fie cum va fi! De astădată sûntem satisfăcuţi, că guvernul şi în special ministeriul de instrucţiune a calculat rĕu, dacă a calculat, că Românii vor sta indiferenţi faţă cu insulta cu care a îndrăsnit a plesní în faţă naţionalităţile şi faţă cu vătămarea primului § din macra lege pentru naţionalitǎti.

Aceasta poate serví de orientare guvernului, poate serví însă şi opiniunei publice a Maghiarilor, ca să nu se mai poarte cu obicînuitul despreţ în toate afacerile care privesc pe Nemaghiari, cari încă sûnt fii ai patriei şi cari încă au dreptul de a esiste ca atari, pentru că şi ei contribuie cu sângele şi asudoarea lor, de câte ori patria apelează la dênşii în timpuri bune şi rele.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Februarie.

Ministrul-president Tisza s'a repeḑit la Viena pentru a salva monarchia. Deabia să poate ţiné el însuşi pe fotoliul ministerial şi trebue să contribue la spriginirea altora. Situaţia de astăḑi revoacă în noi chipul unui edificiu, care, cutrierat fiind în temelii, reclamă mai ici mai colea sprigin, şi până alergi a proptí într'un loc se surpă într'alt loc. Toate încercările a compune în Viena un ministeriu parlamentar se dovedesc de zadarnice. Acum a primit misia Stremayr a forma un cabinet. Principele Auersperg şi Unger a declarat în mod hotărît a nu mai primí portfoiuri. Auersperg este şi denumit de president al curtei supreme de compturi. Şi dacă Stremayr se încearcă a reconstruí cabinetul, el va fi necesitat a primí nu numai presidiul ci şi ministeriul cultelor şi a instrucţiunei. „Budapester Corr.“ spune, că contele Taaffe va primí ministeriul internelor şi la toată întêmplarea ridicarea din oficiu a ministeriului actual şi denumirea ministeriului nou va urma negreşit astăḑi sau mâne.

Representantul rusesc la curtea din Bucuresci baronul Stuart a predat alaltăieri ministrului român pentru esterne o notă a guvernului seu de următoriul cuprins: Cabinetul rusesc imperial în ocuparea prin forţă a fortului Arab-Tabia prin trupe române vede o vătĕmare a onoarei armelor armatei rusesci. Principele Gorciakoff insistă pre lângă cea mai grabnică deşertare a fortului în care până la hotărîrea puterilor signatare a tractatului de la Berlin va trebuí a se restitue status quo. Guvernul rusesc imperial sperează, că România va ştí complana conflictul escat prin aceea, că va desavua în faptă şi în formă procederea generalului Angelescu. În casul contrariu, Ţarul s'ar vedé nevoit a da poruncă, ca detaşamentul ro-

FOIŢA.

Povestea despre Tolpa ţiganul şi Stefan-Vodă Cel Bun şi Mare.

Spun, măre, că Stefan Domnul să fi fost om desgheţat şi verde ca busuiocul. Toţi oamenii de pe lângă dênsul, erau aleşi pe sprînceană: desceptţi, ugurlii, veseli şi numai spirt, scii colea, cum sûnt buni să mi-ţi facă ispravă bună.

Stefan Domnul era aşa de bun, când vedea dreptatea înaintea lui, încât să mi-l pui la rană sî să se vindece; dară era aşa de aspru, când da peste câte o nedreptate, în cât nu căuta nimĕrui de ce îi e cojocul, ci mi ţi-l punea la pedeapsă, măcar de ar fi fost de şepte palme în frunte.

La curtea lui se afla un Ţigan cam vorbăreţ anume Tolpa. El aflase har înaintea lui Vodă pentru glumele lui cele nevinovate, şi cam înghimpătoare pentru unii din boeri.

Într'una din ḑile vĕḑù el venind la Vodă o samă de Ţĕrani. El le iasă înainte.

Ce căutaţi voi, bre oameni buni?

Ţĕranii, socotind că este vr'un boer de-a curţii, îşi luară căciulele în mână, şi într'o glăsuire toţi ḑiseră:

„Apoi ce să căutăm, cuconaşule. Iată, am venit şi noi, pĕcatele noastre, să ne jăluim lui Vodă, pentru pacostea coasta de pârcălab, care ni s'a pus ca scaiul în cap.“

A cam aflat Vodă câte ce-va despre pârcălabul vostru bre, oameni buni. Spune-ţimi şi voi tot ce sciţi şi lăsaţi-l pe mâna mea că voiu sci eu cum se-l încondeiu la Măria Sa, şi vi se va face dreptate.

Atunci ţĕranii îi spuseră cum îi nedreptăţesce pârcălabul, cum îi asupresce şi jupăesce, cum le ia biruri afară din cale, cum îi globesce preste mĕsură, pentru lucru de nimica, şi pe lângă aceste cum îi chinuesce, bătênduí până îi desnoadă, ia pentru aşa de florile mĕrului.

„Duceţi-vă acasă, dragii mei,“ le mai ḑise Tolpa, „şi odichniţi, că am eu ac de cojocul lui. Se nu ve temeţi de nimic, de acum înainte nici capul n'are să ve mai doară!“

Dumneḑeu să-ţi dea noroc şi să-ţi lungească ḑilele, cuconaşule, să ai parte de ce te-i ruga lui Dumneḑeu şi să fii sănătos şi rumen ca un bujor.

Apoi plecară ţĕranii cu inima uşurată.

Tolpa, nici una nici două, el voia să facă dreptate ţĕranilor. Se vede că el cam scia patarania despre ceia ce păţea ţeranii de pe la pârcălabi. Ce să facă, cum să dreagă ca să se ţie de cuvêntul ce dase ţĕranilor. Se gândì, se resgândì, şi de odată lovindu-se uşor cu palma pe frunte, ḑice:

„Stăi, că ţi-am făcut-o pârcalabe!“

El căuta acum vreme cu prilej să poată întra la Vodă când o fi în toane bune. Nu trecù mult şi într'una din ḑile vĕḑù pe Vodă cu voe bună întrând în Divan. Pasă-mi-te Vodă aflase că oastea lui înfrânsese o samă bună de vrăjmaşi ce încălecaseră ţara. Dară era prea devreme. Nu venise nici un boer la Divan. Vodă era singur.

Atunci odată întră răpede în Divan ţinêndu-se cu mâna de falcă şi văetându-se.

„Dar tu, me Tolpo? Ce ai? de ce plângi?“ îl întrebà Vodă cam riḑênd.

Ce să am? Ea — că 'mi a tras Popa o palmă, de mi-a eşit stele verzi din ochi.

„Da, de ce, me?“ îl mai întrebà Vodă înseninându-i-se fruntea şi făcênd haz.

Ei, iaca, pentrucă n'am sciut Tatăl nostru.

„Bine ţi-a făcut. Două trebuea să'ţi dea, mĕ pĕcătosule. Trei trebuea sa'ţi dea. Păi bine, mĕ, păgăn de-ai fi fost şi tot trebuia să sci Tatăl nostru. Dară tu ce pĕrdalnic de liftă spurcată ĕi fi fiind, de să nu scii tu rugăciunea Domnului şi Dumneḑeului nostru.

Ba îl sciu, Măria Ta; dară într'un loc îl greşesc.

„Ei bine, ia ḑi, să vedem unde nu scii, şi să te silesci să-l înveţi, că'ţi dau şi boerie.“

„Tatăl nostru, carele eşti în ceriuri, sfinţască-se numele tĕu, vie împĕrăţia ta . . .“

mân să se delogeze din fortul de ceartă.

Cuprinsul aspru al acestei note 'l ilustrează din resputeri soldaţii ruşi din Galaţi. Iată ce istorioară ne povestesce un corespondent a lui „Pester Lloyd“ din Galaţi: Precând poliţia română de aici intenţiona a aresta pe un soldat rus, care încercase a vinde tabac contrabandat, peste o sută soldaţi ruşi au asaltat edificiul poliţian au dĕrimat mobilele şi au rănit pe funcţionarii şi policistii presenţi: Reîntorcându-se la cuartirele lor soldaţii au atacat pe mai mulţi funcţionari şi soldaţi români, ce i-au întâlnit, i-au maltratat şi i-au rănit. Prefectul a încunosciinţat pe cale telegrafică pe guvernul din Bucuresci despre acest accident. Populaţiunea este tare întărîtată contra Ruşilor.

Cu toate aceste „Wiener Abendpost“ vede situaţiunea foarte senină. Ea scrie: „De când cu încheierea păcei separate între Turci şi Ruşi şi decând cu realisarea dispoşiţiunilor din tractatul dela Berlin, ce privesc la Muntenegro, a întrat în desvoltarea cestiunei orientale o pausă. În pressa europeană situaţiunea se apreţuesce acum ca şi mai înainte în mod foarte favorabil. Se purcede dela acele vederi, că pentru esecutarea completă a hotărîrilor congresului numai este nici o pedecă, şi în deosebi că deşertarea terenului ocupat de trupele rusesci se va sĕvêrşí fără nici un accident în terminii ficsaţi la Berlin.“

Presidentul republicei franceze a signat decretele, prin cari se denumesc 14 procuratori generali noi şi 4 se strămută şi 12 comandanţi de corp parte se denumesc de nou parte se strămută. Ministrul Marcèere a aşternut camerei un proiect de lege prin care dă amnestie celor condamnaţi la anul 1871. Consiliul municipal din Paris a votat o subvenţiune de 100,000 franci pentru comuniştii agraţiaţi.

In Londra este o iritaţiune mare din causa loviturei în lupta cu Cafrii în Africa de sud. Comandantul trupelor engleze, lordul Chelmsford, a cerut de repeţite ori sucurs, însă guvernul nu 'l ascultă parte din cruţare, parte din considerare către partida liberală, care află bugetul armatei cu mult prea mare. Temerea generală este, că Africanii ar puté masacra toţi albii în Port-Natal, înainte de ce va sosí ajutoriul. Regina a telegrafat îndată pentru a 'şi esprima condolenţa faţă de familiele celor căduţi.

Tratatul austro-germân în privinţa Şlesvigului.

„Reichsanzeiger“ de la 6 Februarie publică testul tratatului încheiat între Austria şi Germania. Eată-l:

„Articolul V al tratatului de pace încheiat la 23 August 1866 la Praga, între M. S. Împĕratul Germaniei şi rege al Prusiei şi între M. S. Împĕratul Austriei, rege al Boemiei şi rege apostolic al Ungariei, în privinţa retrocedărei districtelor de Nord ale Şlesvigului la Danemarca, nefiind încă esecutat conform tratatului;

„Pe de o parte, M. S. Împĕratul Germaniei şi rege al Prusiei lăsând a se înţelege dorinţa de-a înlătura acea clausă;

„Ear, pe de altă parte, M. S. Împĕratul Austriei şi rege al Ungariei avênd în vedere greutăţile ce întimpină esecutarea hotărîrii cuprinse în sus menţionatul articol;

„După ce în fine M. S. Împĕratul Austriei şi rege al Ungariei a binevoit a da o probă despre dorinţa sa de a lega şi mai strîns relaţiunile de amiciă ce esistă între ambele puteri;

„Înaltele părţi contractante au recunoscut de o potrivă necesitatea de a întra în revisiunea articolului mai sus menţionat. Pentru acest scop M. S. Împĕratul Austriei şi rege al Ungariei şi M. S. Împĕratul Germaniei şi rege al Prusiei au numit ca represintanţi:

„M. S. Împĕratul Germaniei şi rege al Prusiei pe principele Enric VII. Reuss, ambasadore şi generar-adjutante al M. S.;

„M. S. Împĕratul Austriei şi rege al Ungariei, pe comitele Andrassy de Csik-Szent-Király şi Kraszna-Horka, ministru de esterne al M. S Imperiale;

Care, după presintarea plenipotenţelor şi aflarea lor în regulă, au convenit asupra următoriului articol:

„Art. 1. Stipulaţiunea cuprinsă în tratatul de pace de la 23 August 1866, între M. S. regele Prusiei şi între M. S. Împĕratul Austriei, rege al Bohemiei şi rege apostolic al Ungariei, prin care M. S. Împĕratul Austriei condiţionéză un anumit mod de cedarea către M. S. regele Prusiei a drepturilor sale, dobêndite prin tratatul de la Viena din 30 Octobre asupra Şlevig-Holsteinului, se desfiinţează;

„Adecă cuvintele cuprinse în art. V al tratatului dela 23 August 1866— şi care sună ast-fel: „Cu acea condiţiune că, dacă popuraţiunea districtelor nordice ale Şlesvigului îşi va esprima prin vot liber dorinţa de a fi unită cu Danemarca, acele districte să se cedeze Danemarcei,“ se anulează.

„Art. 2. Ratificările tratatului de faţă se vor scimba în Viena în termin de trei luni, seau şi mai curênd.

„Făcut în Viena la 11 Oct. 1878.

H. VII. Reuss *Andrassy*,
(L. S.) (L. S.)

Ciuma orientală.

Guvernul român, luând avisul consiliului medical superior, aduce cele următoare la cunoscinţa publicului călĕtor:

La conferinţa sanitară internaţională, ţinută la Buda-Pesta, la 31 Ianuarie şi 1 Februarie a. c., între guvernul ungar şi între delegaţii guvernului român, s'a hotărît că guvernul ungar va destina, pentru întrarea călĕtorilor din Rusia în Transilvania, numai punctele Oituz şi Temeş şi la Dunăre punctul Orşova, (afară de punctele de întrare din Moldova în Bucovina, care fac parte din teritoriul austriac);

Că România va destina, pentru călĕtorii din Rusia, un numĕr cât se poate de mic de puncte de întrare;

Că călĕtorii din Rusia, care trec prin România, nu vor puté întra în Ungaria dacă nu vor presenta un certificat din partea autorităţilor române prin care se constate că ei au fost supuşi la fruntariele ruso-române tutulor mĕsurilor sanitare, întroduse adhoc;

Că călătorii din România cari nu vin din Rusia se presente la fruntăriele ungare un certificat al autorităţilor române prin care se constate că localitatea de unde vin nu este bântuită de pestă;

Punctele de întrare din Rusia în România care rĕmân deschise sûnt cele următoare: Rădăuţi, Ungheni, Fălciu şi Galaţi: pe Dunăre vor rĕmâné deschise punctele de întrare Tulcea şi Sulina; iar pe Marea Neagră, porturile Kiustenge şi Mangalia.

Punctele de întrare din Bulgaria în Dobrogea se vor aduce la cunoscinţa generală printr'o publicaţiune ulterioară.

Intre Bulgaria şi România vor remâné deschise punctele: Călăraşi, Olteniţa, Giurgiu, Zimnicea, Turnu-Măgurele, Bechet, Calafat şi Severin.

Am reprodus, după „Monitoriul oficial“ al României şi aceste mĕsuri nouĕ, ce guvernul românesc a ţinut de bine a lua întru combaterea primejdiei, de care sûntem ameninţaţi noi ceşti din rĕsăritul Europei în prima linie.

Încât pentru activitatea guvernului unguresc în pricina ciumei de astă dată avem numai puţine de raportat. În conformitate cu cele ce s'au statorit în convenţiunea austro-ung.-română, privitoare la mĕsurile comune împrotiva ciumei, guvernul unguresc a provocat pe Dr. Knöpfler de Zarand a se duce în România, pentru a se încredinţa în persoană despre esecutarea mĕsurilor, ce guvernul românesc a luat împrotiva importărei ciumei. Dr. Knöpffer a plecat din Murĕş-Oşorheiu deocamdată la Bucuresci.

Cu agendele visitaţiunei medicale în pasul Timişului s'a însărcinat medicul cercual Dr. Boltresz, care a şi ocupat postul seu şi a întemeiat un lazaret.

Scirea mai nouă despre starea ciumei este următoarea: „Astrachan în 10 Februarie (oficial): Afară de imbolnăvirea unei fete tinere în Selitren, precum s'a raportat ieri, nu s'a ivit nici un cas nou de boală.

Multe foi, cu deosebire cele maghiare, bănuesc, că Rusia nu presentă lumei în rapoartele sale starea adevĕrată a epidemiei la vatra ei. În privinţa aceasta ori ce îndoieli în scurt timp vor trebuí să dispară cu totul, căci delegaţii guvernelor străine în curênd vor trebuí să sosească în părţile, ce sûnt bântuite de ciumă, şi atunci vom primí relaţiuni esacte şi cât se poate de sigure. Delegaţii străini, între cari Dr. Biesiadecki din Leopole ieri (Joi), după cum se anunţă, aveau să ajungă la Moscva, unde vor zăboví douĕ ḑile, pentru a se provedé cu obiectele cele de lipsă.

Ad. Nr. 89 — 1879

Onorabile d-le Redactor! Aici ·/. vĕ comunicăm conspectul contribuirilor adunate aici în Sălişte pentru soldaţii răniţi în Bosnia şi Erţegovina şi vĕ rugăm se 'l primiţi dela noi, se 'l publicaţi conform promisiunei date în „Telegraful roman“ Nr. 10 „din fir în pĕr“ şi să nu mai supĕraţi pe d. pretor cu săcături.

După cum vedeţi conspecte sau liste nu sûnt mai multe, ci este numai unul şi acesta este compus de subsemnata Primăriă comunală la 30 Septemvre 1878 şi consubscris de d. pretor numai ca amploiat politic, conţine pe toţi contribuenţii de aici (afară numai de membrii judecătoriei reg. cari au contribuit directe la domnul vice-comite) şi originalul acestui conspect se află în archivul oficiului comitatens sub Nr. 7579/1878.

Colecta pentru răniţi s'a făcut prin subsemnata primărie şi nu prin d. pretor şi dela acest domn, care n'a figurat în Sălişte ca colectant, ci numai ca pretor spriginind pe subsemnata primărie în adunarea ofrandelor şi îndemnând oamenii la constribuiri, cereţi în zădăr se publice liste, care nici nu esistă şi colecte de care n'a făcut.

Doar publicarea acestor rênduri o ve-ţi afla cu cale?!*)

Primăria comunei.

Sălişte 31 Ianuarie 1879.

Nicolae Mossora m. p.
jude.
Florian m. p.
not.

Varietăţi.

* (Ovaţiune). O conferenţă a publicului român din Sibiiu, ţinută în 1 Febr. a. c. a hotărît a întimpina deputaţiunea consistoriului gr. or. archidiecesan, trimisă la Maj. Sa în causa introducerei limbei maghiare în scoalele

---

„Mai încolo?

Aici o cam scrintesc Măria Ta.

„Fie voia ta.

Fie . . .

„Fie voia ta . . ., prostule. Ḑi de la început şi bagă de samă; ţine minte: fie voia ta.

Tatăl nostru . . . carele eşti în ceruri. . . sfiinţască-se numele tĕu. . . vie împĕrăţia ta. . . fi. . .

„Fie voia ta, mĕ, ḑice Vodă cam răstit. Iată îţi spun drept şi mie îmi vine să-ţi trag o palmă. Cum de să uiţi tu dela mână pănă la gură. Nu te credeam eu odată cu capul să fii tu aşa de nătărău. Atâta lucru să nu ţii tu minte! Iată: fie voia ta. Ḑi de mai multe ori!“

Fie voia mea . . ., fie voia mea . . . fie vo . . .

„Nu aşa, scripsore bĕtrân! fie voia ta, mĕ, adecă să se facă pe pămênt voia lui Dumneḑeu, precum se face şi în ceriuri. Aici nu e vorba de voia mea sau a ta, becisnicule.“

D'apoi . . . fie şi a lui. Dară dacă uit.

„Doară nu-ţi lipsesce vre-o doagă. Ţine minte!“

Nu că-mi e voia să uit, Măria Ta. Dară ca să'mi aduc aminte mai lesne, scriemi, Măria Ta, rogute, vorbele aceste, şi te iscăleşte că doar sciind că vine dela Măria Ta, voi avé grigiă ca de poruncile ce'mi dai.

Stefan-Vodă, bun precum îl lăsase pe el Dumneḑeu, şi care nu scia ce este vicleşugul la inima lui, luà 'o coală de hârtie, şi scrise cu nisce slove mari: fie voia ta. Apoi o dete în mâna lui Tolpa, după ce se iscălì.

Tolpa când vĕḑù Cartea Domnească în mânile lui, de bucurie i se părù că apucase pe Dumneḑeu de un picior Esì din Divan, şi pornì într'un suflet la satul de unde veniseră ţeranii să se jăluiască lui Vodă.

Cum ajunse acolo dete în scire la toată lumea că a venit cu o poruncă domnească. Când auḑiră ţĕranii de una ca aceasta se adunară cu căţel, cu purcel, să afle ce ḑice porunca.

Tolpa trimise de chiemà şi pe pârcălab. Acesta se grăbì a vení şi dênsul să ia cunoscinţă de cele ce poruncea Vodă. Oamenii se făcuse roată împrejurul lui Tolpa şi'l îmbulzea. Iară el ridicând glasul, ḑisă cu graiu lămurit:

„Oameni buni, faceţi roata mai mare, şi lăsaţi-ne în mijloc mai mult loc de joc!“

Şi îndată mijlocul roţii se deşertà şi remase o lumină cât faţa ariei.

Apoi chiemând înainte pe pârcălab, îi arĕtà cartea adomnească şi'l întrebà:

„Cunosci această iscălitură?“

„Da cum să n'o cunosc?“ respunse pârcălabul. „Este a Măriei Sale.“

„Dacă o cunosci, spune'mi ce ḑice Măria Sa aici?“

„„Ce să ḑică? Iaca, fie voia ta!““

„Ai înţeles acum?“

„„Ba n'am înţeles nimic.““

„Ei, las că te-oiu face eu să înţelegi acum!“

Şi întorcêndu'şi privirile către ţĕrani, le oprì asupra a doi flĕcăi nalţi ca nesce brazi, legaţi şi vêrtoşi. Apoi făcêndu-le cu mâna îi chiamă şi le ḑise cu graiu poruncitor:

„Porunca Măriei Sale lui Vodă grăesce, ca să-mi luaţi pe d-nialui jupânul pârcălab, să mi-i daţi cinciḑeci de toege de cele beşicate!“ (Va urma.)

---

*) Negreşit o aflăm cu cale, căci prin publicarea acestor rênduri de o parte credem că dl pretor nu se va mai „supĕra“, iar de altă parte dăm onorabilei primării din Sălişte ocasiune, a arĕta înaintea lumei, cât tact posede când se adresează către un ḑiar, cerênd publicarea unor lungi liste! Ḑiarul nostru n'a făcut altceva decât ca organ public a primit reclamele stăruitoare a „Mai multor contribuenţi.“ Red.

populare, la reîntoarcerea ei cu mari ovaţiuni. Spre acest scop s'a ales un comitet, care va dispune cele de lipsă.

* (Personalia). Cetim în „Fremden Blatt“: Sub conducerea Archieppului şi Metropolitului gr. or. Miron Romanul, a eppului gr. or. Popasu şi a eppului Popea (poate Meţian? R.) a sosit alaltăieri sară aici o deputaţiune de unsprădece persoane din Transilvania şi a descălecat la otelul Matschakerhof. Deputaţiunea va fi primită astădi (în 13 l. c. st. n.) de Majestatea Sa Împĕratul la audienţă. — Tot în acea foaie cetim: Majestatea Sa a primit Sâmbăta trecută în 8 Febr. n. în audienţă privată, pre Escelenţa Sa Metropolitul gr. cat. Vancea de Buteasa şi pre episcopul gr. cat. din Lugoş Mihalyi de Apşa.

* (Cuietanţă). Dl comite suprem al comitatului Sibiiului a împărtăşit Redactorului acestei foi următoarea cuietanţă, care în traducere este:

Escelenţia Sa dl ministru de interne prin ordinaţiunea sa dto 10 a l. c. Nr. 5124 a binevoit pe lângă cordială mulţămită contribuitorilor a cuieta 8 fl. valuta austriacă incurşi supletorie pentru familiile soldaţilor mobilisaţi, la redacţiunea „Telegrafului Roman“ cari după ce ni se îmmanuară în 29 Ianuarie a. c. Nr. 54 se trimiseră guvernului. Primesce d-le Redactor descoperirea stimei mele. Sibiiu 13 Febuarie 1879.

Comitele suprem al comitatului
Sibiiului şi comitele săsesc
Wächter m. p.

* (Dela producţiunea din ajunul anului nou a sodalilor români din Sibiiu). Cu ocasiunea producţiunei din ajunul anului nou a întrat în beneficiul Reuniunei sodalilor români din Sibiiu: dela Escelenţia Sa domnul Archiepp. şi Metropolit Miron Romanul 5 fl., Il. S., dl Archimandrit şi Vicariu N. Popea 5 fl., dl E. Măcelariu 5 fl., dl adv. P. Cosma 5 fl., dl Gr. Mateiu comerc. 4 fl., dl Iacob Bologa 3 fl., dl adv. Preda 3 fl., dl Nicolau Cristea 3 fl., dl Sp. Nasta 3 fl., dl Iovian Stoica 3 fl., dl Ant. Schiau 2 fl., dl Aiermann 2 fl., dl Popa Radu 2 fl., dl Visarion Roman*) 2 fl., dl P. de Dunca 2 fl. d. Melzer 3 fl., (în argint), dl Puşcariu 1 fl, dl Dr. Moga 1 fl.. dl Fratesiu 1 fl., dl căpit. Stezar 1 fl., dl Bechnitz 1 fl., dl Binder 1 fl., dl căp. Văleanu 1 fl., dl Porschinski 1 fl., dl Heberlein 1 fl. Din afară dela Escelenţia Sa dl Metropolit Ioan Vancea 5 fl., dl can. Manffi 5 fl., Paul Mărin prof. 1 fl., Emiliu Vlassa canc. 1 fl., Dumitru Turcu jun. neguţător 1 fl., Bas. Turcu otelier 1 fl., Ladisl. Solomon 1 fl. La cassa au întrat 50 fl., dela membrii ordinari 20 fl., cu totul 145 fl.

* (Coteria maghiaroană) din Sibiiu pare a nu fi mulţămită cu atitudinea „Telegrafului român.“ O credem aceasta, de sine se înţelege, prea bucuros, şi mărturisim cu sinceritate, că ne simţim chiar măguliţi, când secerăm reprobări din partea maghiaronilor nostri. Unul dintre aceşti adoratori ai maghiarismului (?), supĕrat fiind de sigur pe observările noastre făcute asupra organului coteriei maghiaroane de aici, îşi dă silinţă a ignora „Varietatea“, respectivă a „Tel. rom.“, şi se acaţă de alta nemijlocit învecinată, susţinênd pe temeiul acesteia (?), într'o corespondenţă din Sibiiu publicată în „Pester-Lloyd“ dto 8 Februarie, că redactorul „Tel. rom.“ sufere de — „Natürlichkeit.“ Traducênd cuvêntul germân cu „*sinceritate, francheţă*“, promitem că şi pe viitoriu vom condamna cu sinceritate şi francheţă apucăturile coteriei maghiaroane din Sibiiu.

* (Despre balul român în Pesta). Cetim în „Pester Lloyd“ următoarele: Soareaua musicală şi de joc a tinerimei române de aici s'a încheiat cu un succes foarte favorabil şi a întrunit astă noapte în sala de podoabă a hotelului „Ungaria“ o societate de bal foarte numĕroasă şi elegantă. De Leady-Patroneasă a funcţionat dna Elena de Mocioni (robă de atlas negru). Concertul, ce a întrodus soareaua a fost distins prin visita lui Francisc „Liszt“, care s'a esprimat despre producţiunile delectanţilor în mod foarte favorabil. Un aplaus deosebit secerase „Cântecul gintei latine,“ cântarea d-lui Constantin Rădulescu şi cântarea pe piano a unei scolare a lui „Liszt“ domnişoarei Elena Zaphiry. Ordinea de joc a balului, ce urma, a cuprins şi doue jocuri românesci autochtone; „*Ardeleana* şi *Căluşerii*“. Cel dintâiu este un joc de salon pentru domni şi doamne ce samĕnă cu „mazurul mare“ dar esecutat cu pas „lasu“. Cu totul altmintrelea este jocul naţional român „Căluserii“ (pe nemţesce Rittertanz), care pe la medul nopţii a urmat după un ciardaş, jucat cu o adeveratâ vehemenţă unguREască. Au apărut în sală ţingănind *dece* tineri în port de păstoriu cu cămeşi de in, căciule de oaie şi opinci; ca vĕtav a funcţionat domnul Tadeu. care purta un biciu drept baston de tactat. Între colorile unei melodii naţionali se desfăşură un joc foarte caracteristic şi bogat în figuri. Cei 10 jucători se grupează când în doue şiruri, când în părechi jucând prin sală precum recerea semnele vĕtavului. Acest joc plăcù foarte bine şi Neromânilor numeroşi ce erau presenţi şi jucătorii fură remuneraţi cu aplause însufleţite.

* („Vêrful cu Dor“). Joi sara, la 25 Ianuarie curent, s'a representat în Teatrul Naţional, din Bucuresci drama musicală, compusă de domnul L. Lubicz, anume „*Vêrful cu Dor.*“ Multă lume, din cea mai aleasă a capitalei, care a asistat la representaţiunea această a fost înşelată în aşteptarea sa căci a credut că are să vadă o operă, pe când, în realitate, nu era vorba decât de o *cantată în trei părţi*, al cărei subiect este cules dintr'o legendă din munţii Sinaia, precum am anunţat deja în unul din numerile diarului nostru. Dar şi afiptul teatral indica titlul de cantată (dramă musicală) al acestei producţiuni musicale a domnului L. Lubicz.

O altă nemulţămire produsă între publicul asistent, din causă că artiştii au cântat şedênd pe scaun şi cu notele în mână, nu ni se pare a fi fundată. În nici o ţară din Europa, cantatele nu se esecut altfel; o dovadă despre aceasta, ar puté să ne dea chiar artiştii italieni, cum de esemplu, domnişoara Levasseur, care a cântat într'o dramă musicală la Paris, domnul Perugini, cel ce a cântat în Milan, şi domnul Seideman, care a esecutat asemenea cantate la Berlin.

In ceea ce privesce costumele, caută să esprimăm mirarea noastră, cum direcţiunea generală a teatrelor a permis să se cânte în costumele din *Ernani*, când trebuia să procure actorilor costume naţionale! Aceasta ne face să credem că nu s'a pus destulă stăruinţă pentru ca aceasta dramă musicală să reuşească. Sperăm însă că, repeţindu-se se vor da artiştilor costume române.

Cu toate aceste neajunsuri, pe care nu le putem atribuí compositorului, domnului Lubicz, domnia sa totuşi a fost aplaudat, şi chemat pe scenă, probă că musica are meritele sale, şi nu ne îndoim că aceasta va îndemna pe autor a face din această dramă musicală o adevĕrată operă, care să satisfacă toate ecsigenţele şi gusturile. „Pressa“.

* (Consecenţele resbelului). Un diariu rusesc, care face responsabilă politica din urmă pentru întinderea socialismului, publică următoriul calcul: Politica de fer a costat pe Europa peste 2½ milioane victime umane şi peste 65,675 milioane de franci în ultimii 25 ani, adecă:

Resbelul din Crimea (1853), 750 mii oameni şi 8 miliarde 500 milioane franci.

Cel din Italia (1859), 45,000 oameni şi 1 miliard 500 milioane franci.

Din Schlesvig-Holstein, 3 mii oameni şi 175 milioane franci.

Pruso-Italiano-Austriac (1866), 45 mii oameni şi 1 miliard 650 milioane franci.

Espediţia în Mexic, 65,000 oameni şi 1 miliard franci.

Resbelul Franco-German (1870), 215,000 oameni şi 12 miliarde 500 milioane franci.

Cel Turco-Sêrb, 25 mii oameni; cheltuelile sûnt necunoscute.

Ultimul resbel Ruso-Turco-Român, peste 650 mii oameni şi peste 6 milioane franci.

De vom mai adăuga şi resbelele americane cu perdere de peste 800 mii oameni şi peste 37 miliarde cheltueli, resultă cum am dis mai sus, un sacrificiu de 2,548,000 oameni, afară de cele-lalte victimi prin cholera, tifus şi alte epidemii cari însoţesc tot-deauna resbelul. În cheltueli, precum am vĕdut, ţifra lor se urcă la peste 66½ miliarde franci. . . .

Îngrozitoriu!! Şi cu toate aceste Europa, mulţămită congresului din Berlin, stă şi adi gata, sleind astfeliu toate mijloacele sale pentru a întreţiné armate pe picior de resbel. Onoare diplomaţiei şi oamenilor ce urăsc republica!!!

Sciri ultime.

Budapesta, 15 Februarie n. (Telegramă originală a „Telegraf. rom.“) Tecstul original al rĕspunsului Majestăţii Sale dat deputaţiunei noastre este următoriul:

„*Kérelmük tárgyát érett megfontolásra fogom méltatni: Telyes megnyugvással adván kifejezést már elöre is azon reménynek, hogy kormányomtól szintugy mint a törvényhozástól is bizonyosan távol áll azon szándék olyan határozatokat életbe léptetni, melyek alapos aggodalmakat okozhatnának s képesek volnának megzavarni az ország különféle nemzetiségei közt örvendetesen fennálló általam mindenkor óhajtott békét és egyetértést, melynek további ápolását önöknek is csak a legmelegebben ajánlhatom.*“

(În traducere românească:)

Objectul petiţiunei Dvoastre 'l voiu învrednicí unei mature apreţiări. Cu deplină linisce dau încă de acum espresiune speranţei, că este departe de regimul meu precum de sigur şi de legislaţiune intenţiunea de a aduce astfel de hotărîri, cari ar puté causa îngrigiri temeinice şi ar fi în stare a turbura între deosebitele naţionalităţi ale ţerii pacea şi buna înţelegere, cari spre bucurie esistă şi totdeuna le am dorit şi pot cu toată căldura a vi le recomênda şi DVoastre pentru îngrijire şi mai departe.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 14 Februarie n. „Deutsche Reichsanzeiger“ constatează că casurile de îmbolnăvire în Sanicova sûnt esclusiv tifus de bube.

Petersburg, 14 Februarie n. În satul Camenijar (în cercul de carantenă) s'au întêmplat în 12 l. c. douĕ casuri de moarte, fără a se fi constatat caracterul boalei.

Constantinopole, 14 Februarie n. Raporturi medicale şi consulare dementează ivirea ciumei n Cavalla. Roeuf Paşa (comandantul avantgardei turcesci) a sosit la Adrianopole.

Belgrad, 14 Februarie n. Guvernul sêrbesc a institutit o comisiune sanitară şi a hotărît asemenea mĕsuri, ca şi Austria, Germania şi România.

Deputaţiunea română, ce s'au presentat Maj. Sale în causa întroducerei limbei maghiare în scoalele populare, a fost compusă din Esc. Sa I. P. S. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul, P. S. Sa episcopul Caransebeşului Ioan Popasu, P. S. Sa episcopul Aradului Ioan Meţian, P. C. Sa vicariul archidiecesan Nicolau Popea, domnul Traian Doda general, dl I. Ţeranu protopresbiter, dl Nicolau Andreeviciu protopresb., dl Parteniu Cosma advocat, C. Radulescu advocat, A. Popoviciu advocat, N. Strĕvoiu advocat, P. Rotariu, advocat.

Ţĕranul român.

Ţĕrani, ciocoi şi boieri.

(Urmare).

Românul, dela fire, e om deschis şi vorbăreţ.

Ori-cine, trăind cât-va timp la ţară, s'a putut încredinţa, că mojicul pune mai pre sus de toate plăcerea de a sta de vorbă cu alţii şi mai ales cu oamenii la care ţine, şi mereu 'şî aduce aminte, mereu spune altora ce anume 'i disese cutare şi cutare om de frunte, când mai sta de vorbă cu dênsul.

Ori unde s'ar iví omul cu trecere ţĕranii se adună împrejurul lui.

În Ardeal, unde preoţii sûnt oameni cu multă trecere în sat, dumineca şi în dilele de serbători, eşind dela biserică, creştinii nu pleacă numai decât acasă, ci asceaptă să iasă preotul, 'l întêmpină la uşa bisericei şi aşa merg cu dênsul mai departe. La rĕspăntie ei se despart în mai multe cete: unii însoţesc pe preot, alţii pe vr'un alt fruntaş: pretutindenea unde sûnt mai mulţi oameni, omul cum se cade trebuie să fie însoţit de alţii; a merge singur e cea mai mare ruşine. Chiar când fruntaşul se cuvine să schimbe vorbe cu aceia, pe cari îi întâlnesce şi să nu meargă singur, când mai merg şi alţii pe acelaşi drum. La lucru, în sfêrşit, la nunte, la cumetrii şi la ori ce altă petrecere el trebuie să poarte firul vorbei.

Aşa se petrec lucrurile în Ardeal, în ţara Ungurească, în Banatul Timişorii şi în Bucovina, aşa se petrec ele şi în România, pretutindenea unde satale sûnt vechi şi de săvĕrşite în organisaţia lor internă. Pe la poalele dealurilor şi la munte, unde în ciuda civilisaţiei importante, condiţiunile bunei organisaţiuni rurale s'au păstrat până în dilele noastre, în deosebi în Oltenia, pe valea Argeşului, prin Musceli, pe la Têrgovişte, Câmpulung şi Rucăr, viaţa rurală e aproape tot atât de disciplinată ca peste Carpaţi. Şi aici sûnt prin sate oameni cu trecere, la care ţĕranul ţine, care însă în condiţiunile de astădi, numai anevoie pot să primească funcţiunea de primar, ci alăturea cu primarul civilisat 'şi păstrează autoritatea morală şi împlinesc funcţiunile a un fel de censor convenţional. Pe aceşti oameni cu trecere 'i însoţesc ţĕranii din România, cu aceştia stau de vorbă şi cu cuvintele acestora se fălesc: deosebirea între România şi Ardeal e aproape numai aceea, că în România preotul cu trecere şi viaţa bisericească mai totdeauna lipsesc din sat.

Nu se petrec însă astfel lucrurile prin cele mai multe sate din apropierea oraşelor şi mai ales prin cele de dinpregiurul Bucurescilor.

Ar fi o mare greşeală a crede, că organisaţia acestor sate s'a perdut în urma contactului cu lumea civilisată. În Bucuresci e foarte multă civilisaţie şi cu toate aceste mitocanul are convenţiuni sociale, la care ţine cu multă încăpăţinare, are fruntaşii sei, împregiurul cărora se adună, şi trăiesce mai mult ori mai puţin isolat în mijlocul capitalei, trecênd cu un fel de nepăsare dispreţuitoare pe lângă celelalte elemente ingrămădite în „satul“ lui. Numai demoralisaţia lipsesce pe o populaţiune de organisaţia ei firească. „Mos“ va să ḑică obiceiu, convenţinne socială; „moralisa“ va să ḑică a stabilí convenţiuni sociale: „demoralisaţie“ va să ḑică lipsă de convenţiuni sociale. Această lipsă nu se ivesce decât acolo, unde convenţiunile nu s'au putut încă stabilí ori unde nu se găsesce o vechiă populaţie covărşitoare, care ţine la convenţiunile ei tradiţionale și silesce și pe alţii să le primească,

---

*) şi următorii au contribuit preste 1 fl.

În satele de curênd aşezate ori în satele, în care s'au îngrămădit fel de fel de elemente, organisaţia lipsesce deocamdată, precum ea trebuie să lipsească şi în satele, în care nu sûnt decât mojici şi iar mojici, adecă numai oameni sĕraci. Chiar și în aceste sate sûnt lipse deocamdată de organisaţia firească, oamenii se adună mereu și stau de vorbă, căci sûnt Români și Românul la nimic nu ţine mai mult decât la vorba prietinească.

Dar acest ţĕran român atât de deschis şi de vorbăreţ, ce mereu se adună împregiurul oamenilor la care ţine şi mereu se fălesce cu cuvintele auḑite dela dênşii, acest ţĕran e tăcut şi reservat îndată ce noi ne ivim în preajma vederii lui. El are convenţiuni tradiţionale, la care ţine cu încăpăţinare: nu voesce însă să ni le împue nouĕ, „albăstrimei“; nu voesce chiar nici să ni le comunice şi pentru aceea, faţă cu noi, le ascunde.

Fără indoială coconaşii veniţi cu diplomă din străinătate vor fi luând această reservă drept espresie a firescului simţiment de respect să cuprindă pe un mojic pus faţă în faţă cu nesce fiinţe atât de superioare ca noi, ceştia cu multă carte.

Foarte adêncă ar trebuí să fie indignaţiunea acestor fiinţe superioare, când — aşa din întêmplare — le-ar fi dat să auḑă pe mojicii proşti judecând despre purtările noastre.

Aşa prost, cum e, ţĕranul român nu poate înţelege, cum pot să esiste oameni fără de convenţiuni sociale.

Românul e om deştept, dar mărginit. Ca om deştept înţelege şi judecă fără întârḑiare; ca om cu cunoscinţe mărginite totdeauna rĕmâne însă în îndoială asupra propriei sale judecăţi, de oare-ce nu o poate verifica din o mulţime de cunoscinţe, cum noi verificăm, ori în cele mai multe casuri credem a fi verificat părerile noastre. Pentru aceea e aproape peste putinţă a convinge pe ţĕran; e însă cu atât mai lesne a'l face să admită şi să creaḑă. Lui toate lucrurile 'i par numai. Ceva 'i pare a fi bine şi alt ceva 'i pare a fi rĕu; şi fiind că mereu 'i par numai lucrurile aşa cum le vede, el e mereu nedumerit şi înaintează în căile vieţii ore-cum îngrijat şi fricos, temêndu-se ca nu cumva să facă un pas greşit. De această nedumirire nu 'l scapă decât autoritatea conglăsuirii. Neavênd încredere în propriile sale vederi, admite ceea ce admit cei mai mulţi oameni de sama lui: astfel pentru dênsul e bine ceea ce cred cei mai mulţi oameni de sama lui a fi bine, e adevĕrat ori frumos ceea ce în deobşte se crede a fi adevĕrat ori frumos: în loc deci a merge „de capul seu“, ţĕranul are un tipic convenţional, dela care nu se abate, căci orice abatere dela acest tipic e o greşală, ba adese ori chiar un pĕcat. În mână cu tipicul, alcătuit din o mulţime de vederi şi regule de vieţuire, el înaintează încet şi cu băgare de samă pe cărările vieţei, dar pasul 'i este sigur. Pentru aceea ţine la convenţiunile sale cu atâta îndĕrĕtnicie.

În zădar ne vom încerca să'l abatem dela ele, arătându'i cum altfel ar fi mai bine decât aşa, cum el crede a fi bine şi cum ceea ce el ia drept adevĕr nu e decât o greşală convenţională: el admite, dar nu se abate dela vederile şi obiceiurile remase din moşi şi strămoşi; tipicul convenţional nu se poate modifica decât de către oamenii cu autoritate, încetul cu încetul şi pe nesimţite. Atât de puţin preţuiesce acest om viaţa individuală, încât numesce om „stricat“ pe acela, care trăiesce — de capul lui; omul „cum se cade“ e tocmai acela, care e „cum se cuvine“, care trăiesce potrivit cu cuviinţele, adecă convenţiunile societăţii, în mijlocul căreia se află. Singur satul are dreptul de a stabilí convenţiuni deosebite; dacă însă aceste convenţiuni prea mult se deosebesc de ale altor sate, lumea 'i cârâie şi batjocoresce pe săteni. În sat numai fruntaşii cu foarte multă trecere pot să se lapede de un lucru vechiu şi să „scoată“ un lucru nou. Nu s'a pomenit un sătean, fie chiar om de mâna a doua, care să lapede portul satului, să are altfel decât ceilalţi săteni, să ţie la gospodăria sa alte scule şi alte rêndueli decât cele obicinuite în sat, într'un cuvênt să facă ceva altfel decât cum în sat se face, ori să dea pe faţă vederi deosebite de cele comune, căci s'ar face de rîsul şi batjocura satului.

Ţĕranul nu e individ, ci espresia individuală a unui sistem de vieţuire, nu este o fiinţă isvorîită din sine însăşi, ci una croită după anumite regule convenţionale, nu este un om îndeosebi, ci un om ca toţi oamenii, un creştin ca toţi creştinii şi mai ales un Român ca Românii din satul lui.

Deprins şi chiar silit a ţiné mereu samă de obiceiurile vremii şi ale locului, Românul nu poate judeca pe alţi oameni decât după obiceiurile lor. Oamenii proşti fac toate lucrurile de a în doaselea, adecă se supun la nesce obiceiuri proaste, ear oamenii stricaţi se pun în protiva obiceiurilor locului şi ale vremii: acesta e punctul de vedere al săteanului şi din acest punct de vedere judecă el despre purtările noastre. Ei ne iau drept nesce fiinţe superioare pe cât obiceiurile, vederile şi deprinderile noastre le par nesce „frumoase obiceiuri“, şi ne despreţuesc, pe cât le părem nesce oameni cu „proaste obiceiuri.“

Când vor să ne ia drept fiinţe superioare, ne ḑic „boieri“, iar când vor să dea espresie aversiunii şi dispreţului ce le inspirăm, ne ḑic „ciocoi“.

Şi foarte puţini dintre noi sûnt „boeri“, când nu sûntem însişi de faţă: ciocoi sûntem cu toţii, afară de câţi-va, foarte puţini.

(Va urma).

Conspectul

Contribuirilor adunate în Sălişte pentru soldaţii răniţi în Bosnia şi Erţegovina şi familielor lor.

Ilarie Muciu, pretore 3 fl., Aloisia Muciu 2 fl, una cămeşe in, o camaşă ocfort. Moise Branisce 1 fl., Dr. Nícolae Calefariu 1 fl. 50 cr., Nicolae Mossora jude 3 fl. un ţol. D. Florian Notair 3 fl., Maria lui Nicolae Popa econom 1 fl. 40 cr., Nicolae Popa econom 2 fl.. Stan Hertia, subjude 2 fl., Stan Banciu, colector 2 fl., un lepedeu, una jiletcă, subpantaloni şi poale de pânză. Dumitru Resoiu 2 fl., Mih. Stoica, director 50 cr., Ioan Popa, învĕţător 50 cr., Nicolae Ioan, învĕţător 50 cr., Ioan Moga, învĕţător 50 cr., Adolf Wenrich, apotecariu 1 fl., Bucur Comşa 2 fl., una ferdelă de grâu şi 1 chilo slănină. Nicolae Popa N. c. 638 1 fl., Ioan Hinsa 20 cr., Ioan Popa 20 cr., Maria T. Filip 20 cr., doi coţi pânză. Dumitru Magian 10 cr., 1 metru de pânză. Maria D. Manase 10 cr., Bucur Bersan 20 cr. un metru de pânză. Paraschiva Lupea 10 cr, una straiţă de poame uscate. Maria D. Ciucur un metru de pânză. Dumitru Crutiu 20 cr., un metru de pănză. Dumitru Andreiu 20 cr., Nicolae Crutiu 20 cr., un metru de pânză. Ilie Grecu 10 cr., un cot de pânză. Stana B. Ciucur 10 cr., un cot de pânză. Dumitru Neamţu un cot de pânză. Oprea Zaza un cot de pânză una straiţă de poame şi de crumpene Oprea Carata un cot de pânză. Paraschiva T. Rodean $2^1/_2$ metrii pânză. Toma Puschilă 10 cr., Ioan Dumitru Cristiu 10 cr., un cot pânza. Ioan I. Racuciu 1 fl. 4 metrii pânză. Ilie Morariu 10 cr., un cot de pânză. Nicolae Baba una straiţă de poame şi crumpene şi un cot de p. Nicolae Crutiu 1 cl. slănină şi 2 m. p.. Maria D. Rosca 30 cr., Ana Cercel 20 cr., Ioanesiu Carata un ţol învĕrgat, una corfă poame şi 1 metru pânză. Nicolae Steflea 10 cr., Petru Rosca 10 cr., 2 metrii pânză. Stan Coltor 10 cr., una perină. Ana V. Muntean 10 cr., Ioan Bubuel 10 cr., Maria Racuciu 10 cr., Ioan Manase 10 cr., 1 chilo slănină, $1^1/_2$ metru pânză. Stana A. Dragomir $1^1/_2$ metru pânză şi una basma poame. Stana Chipara 2 stergare. Ilie Morariu 2 metrii pânză şi o jum. chilo slănină. Ana D. Aleman 10 cr., un vas de prune. Comana O. Derdea 10 cr. un ţol alb şi un peptar. Ana Gitean Ilie 10 cr., o straiţă lână. Dumitru Martin un metru pânză şi 1 foale mic de brânză. Elisaveta Ghibu 50 cr., Dumitru Hertia o oală de grâu. Maria Hasigan 1 metru de pânză. Maria Delorian 1 metru şi jum. pânză. Maria Ghibu o corfă de poame. Maria I. Filip. 10 cr., 1 metru şi jum. pânză şi 1 ştergar. Dumitru Salomia 10 cr., 1 metru pânză şi o corfă poame. Zaharia Curtean o corfă de poame, o păreche de nădragi şi un ştergar. Ioan P. Chipara 10 cr., o corfă de poame, $1^1/_2$ metru de pânză şi un colac. Ioan Adam 30 cr., Ana Zara 10 cr., o corfă de poame şi 1 cot de pânză. Maria N. Stireciu 1 fl. 40 cr., Ana Banciu 10 cr., şi un ştergar. Marina Gitean o oală de grâu. Maria Rosca 10 cr. Savu Hertia 10 cr., Maria D. Haşu 1 metru pânză. Aleman Muntean 10 cr., şi poale de pânză. Maria Ioan Rosca 40 cr., 2 metrii pânză. Nicolau Sirbu 1 fl., 3 metrii pânză. Ana Pavel 1 ştergar. Ana Moldovean 10 cr., 2 metrii pânză. Maria N. Ciucur $1^1/_2$ metru pânză. Maria Branciu 14 cr. Ana Gitean o oală de grâu. Maria I. Sora 10 cr., Comana Neaga o cămeşe şi o păreche subpantaloni. Ana S. Hira 2 metrii pânza. Maria Giurgiu 20 cr., Marina Samoila 10 cr., şi o corfă de poame. Sora N. Ioan 4 cr., şi o corfă de poame. Maria I. Banciu 30 cr., 1 cot de pânză şi o corfă de crumpene. Dumitru Martin $1^1/_2$ metru pânză. Nicolae Lupaş 1 metru de pânză şi o corfă crumpene. Stana Şerb 20 cr., 2 metrii pânză. Oprea Puschila 20 cr., o corfă de prune. Maria I. Hasigan un foale de brânză şi 1 ştergar. Maria D. Russu o corfa de crumpene. Dumitru Hertia o merţă de grâu. Paraschiva Andreiu o corfă de fasole. Ana N. Toma 10 cr., un ştergar. Constantin Resoiu 20 cr., şi 3 metri pânza. Stana D. Popa un ştergar şi o corfă de poame. Dumitru Daderlat 10 cr., 2 metrii pânză. Maria N. Resoiu 10 cr., Stana Daderlat 1 metru de pânză, şi o pâne. Stana Resoiu 10 cr., Maria German $2^1/_2$ metrii pânză. Paraschiva I. Sora 2 m. pânză. Maria O. Mosora 20 cr., o corfă de poame. Maria Curtean o corfă de poame şi 1 cot de pânză. Ana I. Banciu 1 metru pânză. Dumitru Gitean 1 metru pânză. Lescovar 10 cr., Ioan Arsenie 20 cr., Paraschiva Moga 1 păreche de oghele de lână. Aleman Moga $1^1/_2$ metru pânză 1 chilo slănină. Paraschiva Bersă 2 metrii pânză şi o păreche de oghele de lână. Ioan Gitean 1 metru de pânză. ~~Teodor Cristiu~~ 10 cr., Ion Mocan 10 cr., 1 metru pânză. Ioanisiu Resoiu 80 cr.

Bursa de Viena

din 12 Februarie n. 1879.

Metalicele 5%	62	35
Împrumutul naţ. 5% (argint)	63	20
Împrumutul de stat din 1860	114	25
Acţiuni de bancă	793	—
Acţiuni de credit	221	25
London	116	90
Argint	100	
Galbin	5	$56^1/_2$
Napoleon d'aur (poli)	9	33
Valuta nóuă imperială germână	57	55

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Martie imob. Dnei Adele Somogyi în Moha (judec. cerc. Sighişoara); în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. rĕmasului după Iacob Ciucian în Reşinari (trib. Sibiiu); în 21 Februarie imob. comunei Măceu; în 22 Februariu imob. lui Francisc Bagya şi soţi în Rîu alb (judec. cerc. Haţag); în 28 Martie şi 28 Aprilie imob. rĕmasului după Martin Roth în Cisnădie; în 28 Martie şi 28 Aprilie imob. lui Nicolau şi Maria Tatu în Alţina; în 28 Martie şí 28 Aprilie imob. lui Iosif Koch şi soţi în Sibiiu (trib.); în 20 Febr. imob. lui Lazar Popescu în Ocolişul-mare; în Febr. şi 28 Martie imob. Dnei Tercse Bihani în Deva (trib) în 15 Martie imob. lui Ioan Szorger şi soţiei sale în Sz.-Udvarhely (trib.), în 7 Martie şi 7 Aprilie imob. Dnei Iosif Miclosi, Iosefa Fischer în Aiud (judec cerc.); în 25 Febr. şi 27 Martie imob. lui Stefan Brettfeld în Batĕş (judec. cerc. Teaca); în 20 Februar. imob. lui Leopold Nemecsek în Orăştie; în 17 Februarie imob. lui George a lui Toader Popescu în Ocolişul-mare (trib. Deva); în 17 Febr. imob. ţiitoare de rĕmasul după Ioan Farkas în Felsö-Bánya (judec. cerc. Nagy Bánya).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc din comuna Bolvaşniţa, cercul Caransebeş se escrie concurs până în 26 Faur a. c.

Emolumentele sûnt:

a) în bani gata 64 fl. 40 cr. v. a.
b) 12 meţi cucuruz în boambe
c) 6 orgii de lemne şi
d) cuartir liber cu grădină de legume.

Competenţii au a 'şi îndrepta recursele lor legalminte până la timpul numit, directe înclitului inspectorat districtual de scoale în Lugoş.

Bolvaşniţa în 5 Faur 1879.

Mihai Turnea m/p.,
primar.

3—3

Nr. 1—1879 1—3

EDICT.

Ana Ioan Vlad din Herman, carea mai de mult timp, părăsì cu necredinţă pre legiuitul seu bărbat Ioan Văsiaş tot din Herman, şi pribegesce în lume fără a să ştí ubicaţiunea ei, prin aceasta se provocă ca în termin de un an de la publicarea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov, în 10 Ianuarie, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al II-lea al Braşovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Însciinţare.

Deschiḑêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţionalitatea română şi nemţască sûnt provocate a se însinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1879.

Dr. Lukacs Miculics,
profesor ord. de moşit.

[6] 3—4

Victor Popescu,

advocat în Braşov,

'şi are cancelaria — începênd din 1-a Februarie st. n. a. c. — în **„Brânḑărie“** (Hinter den Fleischbänken) sub N. C. 316, în acelaş local, în care a fost mai demult cancelaria d-nului notar public Petru Nemeş.

Braşov în 28/16 Ianuarie 1879.

[5] 3—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 15. Sibiiu, Marți, 6 Februarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 5 Februarie

Un simțĕmênt îndoit trebue să cuprindă inimile Românilor acum când sciu ceea ce a respuns Maj. Sa deputațiunei representanților bisericei gr. or. române din Transilvania și Ungaria: un simțĕmênt de bucuriă și totodată de întristare.

De când Românii din Ungaria și Transilvania au avut norocirea a vení sub sceptrul Habsburgilor, au avut parte de o tratare mai omenească. O spunem aceasta, cu bucurie, pentrucă ori și care Român se bucură când cugetă că sub sceptrul habsburgic i s'a ușurat soartea; de altă parte însă trebuie să ne cuprindă întristare, pentrucă un popor cum este cel maghiar, după o conviețuire de preste nouĕ seculi cu Românii și după ce nu odată, au avut ocasiune a simțí și cunoasce virtuțile poporului nostru, ȋn loc să urmeze indigitărilor etnografice tot mai are oameni, care 'și bate capul cu utopii stricăcioase și lui și nouĕ.

Bunătatea dela Habsburgi încă n'a venit toată de odată. A trebuit un secul și jumĕtate până și-a croit o cale mai largă, încât să fie simțită de Românul însetat de dreptate. Și astăḑi de câte ori se ivesce vre-o asuprire nouă privirile sûnt țintite la ceea ce va ḑice monarchul.

Nici nu era cu putință ca bunătatea să vină de odată.

Constituțiunile țerilor monarchiei locuite de Români erau părtinitoare unor clase de oameni până la egoismul cel mai estraordinar, cu deosebire în Transilvania.

Românii aveau și ei clasă privilegiată din sinul lor. Dară partea mai avută și mai desceptată, jeloasă de privilegiile ce i le-a dat constituțiunile, a părăsit trupina din care a rĕsărit, și s'a alipit de cea a poporului care în decursul timpului s'a sciut face popor domnitor; partea mai sĕracă și neluminată, care era ținută în întunerec și nu 'și cunoscea adevĕrata posițiune, nu era decât o pepinerie de desnaționalisare succesivă, sau un stafagiu decorativ la aducerea legilor impilătoare pentru frații condamnați, fără vină la robote și la servitute. Ḑicem fără, vină, căci un popor, care a dat din sinul seu atâta lume meritată pentru patrie, care a luptat pentru apărarea și susținerea patriei sute de ani, încât domnitorii înșiși au fost constrinși a distinge atâta lume de român cu drepturi nobilitare, n'a putut fi vrednic de o pedeapsă așa de aspră, în cât pre lângă robote și servitute să fie tolerat numai până la buna plăcere, cu biserica și naționalitatea sa. Și cu toate aceste seculul al XIX, așa numit al luminii, a aflat patria noastră în impregiurari de aceste, în impregiurări, cari pentru Român țermureau chiar și modul traiului de toate ḑilele.

Dar toate aceste 'și au avut isvorul în timpurile feudalismului, timpuri când nu tot omul putea să aibă drepturi omenesci. Cu alte cuvinte, asemănând ductul timpurilor acelora cu cele de mai încoace, barbarismul s'ar păré escusabil și încă tocma pentrucă era născut în barbarism.

Când lumina civilisațiunei moderne a început a'și întinde raḑele și asupra patriei noastre a fost o bucurie generală și între Românii dintre Tisa și Carpați; cu atât mai dureroasă a fost desamăgirea când au băgat de samă, că se începe o luptă care nisuiesce a substituí feudalismului maghiarismul.

Lupta aceasta a avut urmări funeste. Ea a înveninat libertatea proclamată la 1848, a născut urmările de tristă aducere aminte și în mare parte are a i se atribuí, că nici astăḑi nu ne vedem patria așeḑată în tigna ei, în tigna, din carea cu linisce sufletească și luând din prisosul material al cetățenilor statului să caute de toate instituțiunile cari fac libertatea bine înțeleasă, în sinul cărei să se desvoalte o prosperare generală.

Ceea ce n'a succes, macsimei Kossuthiane: *„Minden ember legyen ember és magyar* (Tot omul să fie om și maghiar)“ ni se presentează astăḑi, după treiḑeci de ani, în formă de proiect de lege, în puterea cărui, în timp de șase ani de ḑile, cel mult, în toate scoalele elementare și populare ale naționalităților nemaghiare, prin urmare și ale Românilor, să se propună limba maghiară. Scopul? Nu ni'l spune proiectul, dară ni'l spun destul de clar interpretatorii oficioși, cari spun fără nici o reservă: *„ca în viitoriu numai acei cetățeni ai Ungariei să fie fericiți, cari nu numai după nume, dar și după limbă vor fi Maghiari!“*

Destulă causă dară de a se umplé inimile a trei milioane de Români de întristare, când își vĕd amenințate limba si naționalitatea lor din acea parte, carea ar trebuí să lucre din toate puterile pentru sprigirea și promovarea desvoltărei elementului român.

Destulă causă de a se umplé de întristare inimile cetățenilor Români din Ungaria, când vĕd, că după ce succesive li se detrag mijloacele de cultură erezite dela alte guverne, la a căror fonduri de altmintrea contribuie și ei, guvernul ung. actual mai vine cu un nou proiect, ca să stingă și cea de peurmă flacără a speranței ce am nutrit totdeauna, că și noi sûntem îndreptățiți a ne bucura de ocrotirea sa părintească.

Dar iată tronul, de la care neau venit mângăiere și ușurări în seculul trecut și în cel de față, către acela se îndreptară privirile și de astădată și dela înălțimea aceluia au resunat mângăitoarea voce, că „va învrednicí objectul“ întristărei noastre „unei *mature aprețiări*“ și dă espresiune speranței, că nu se vor aduce din partea legislativei astfel de hotăriri, care ar puté causa îngrigiri temeinice și ar fi în stare să turbure pacea și buna înțelegere între deosebitele naționlități ale țerei.

Scim prea bine că tronul în objectul din cestiune este numai un factor constitutiv al legislațiunei ungurești. Am amintit, nu mai departe, decât în rêndul trecut, că, după presemnele ce se vĕd din presa maghiară, objectul acesta va întêmpina greutăți. Cu toate aceste bucuria trebuie să încălḑească inimele noastre, când vedem că de acolo, de unde ne-au venit și pânăací mângăierile și ușurările noastre, și astăḑi strălucesce raḑa mângăierei.

Mărturisim, că apăsarea simțĕmêntului îndoit nu este încă cu totul prăvălită de pe pepturile noastre. Lucru firesc! Procesul nostru național este încă în decurgere. Judecătorii lui au să cerceteze încă causa și apoi să aducă sentența.

Pe lângă raḑa mângăierei de sus însă ne mai încălḑesce și o altă bucurie, bucuria, că apĕrătorii causei: archiereii nostrii, fruntașii clerului și poporului nostru credincios, au luat causa noastră atacată în mânile lor spre a o apĕra până la cele mai înnalte locuri. Până putem compta la apĕrătorii nostrii, causa noastră, și dacă n'ar reeșí de astădată învingătoare, nu o ținem, nu o putem ținé perdută. Apărătorii ei se vor afla și în viitor la înălțimea misiunei lor. Ei vor sci, că causa aceasta este causa unui popor de trei milioane de suflete, este a patriei, este a misiunei culturale în sud-ostul Europei. Causa, o repețim, de astădată se poate perde, dar ea este totdeauna apelabilă, pentru că în prescripțiune, până este *viu* poporul ce representă, nu cade nici odată.

FOIȚA.

Povestea despre Tolpa țiganul și Stefan-Vodă Cel Bun și Mare.

(Sfêrșit).

Toți tăcură molcum, când auḑiră de o așa grea poruncă. Însuși pârcălabului i se încleștă gura. El scia, ca și toată lumea, că împrotiva poruncii lui Vodă nu era chip de a sta. Bieții flĕcăi se cam codea. Vĕḑênd Tolpa sfiiala flĕcăilor, adaose:

Porunca Măriei Sale lui Vodă mai ḑice, că cine se va împrotiví celor glăsuite într'această carte domnească, să mănânce la spete o sută de toege tot de cele sărate, petroase și îndesate.

Flĕcăii care nu prea aveau poftă de așa mâncare, puseră mâna pe jupânul pârcălab, îl întinseră la pământ și 'i deteră cinciḑeci de bețe bune. Pârcălabul suferì și nu ḑise cârc. Veḑi bine, că n'avea ce ḑice dacă odată Vodă poruncise.

Apoi Tolpa îi ḑise:

„Aceasta este, jupâne pârcălabe, ca se te înveți minte altă-dată a mai asuprí pe acești sêrmani și nemernici; Vodă nu poate suferí să se facă nedreptate în țara lui, și să se schingiuiască bunii locuitori ai acestei țĕri.“

Totuși pârcălabul nu se putea dumerí cum de să cadă asupra lui o așa de aspră urgie domneasca, el sciindu-se credincios și supus domniei.

Nu mai cuteza multă vreme să vie la curtea domnească, temêndu-se de a da ochi cu figura cea cruntă a lui Stefan-Vodă când era amărît pe cine-va.

Trecù ce trecù și trebile îl silíră în cele din urmă, să se înfățișeze Domnului seu. Venì deci cu frica în sin, la curte și se arĕtă lui Vodă.

Acesta, cum îl vĕḑù, îi ḑise zimbind și cu fața senină:

„Bine ai venit, pârcălabe, ce mai veste de prin țară? De mult e de când n'am mai dat cu ochii de tine. Au doară te-ai mândrit“.

„„Umilita slugă a Măriei Tale a fost tot-deauna supus poruncilor. Și nu cred să te fi îndoit de credința ce totdeauna ți-am arĕtat,““ respunse pârcălabul.

„De unde îți vin ție pârcălabe, așa gânduri străine cugetului meu? Eu totdeauna te-am cinstit, și dreptul lui Dumneḑeu, n'am avut să mĕ căesc de aceasta nici odată.“

Auḑind versul cel dulce al graiului domnesc, pârcălabul mai prinse puțină inimă și se încumĕtase a ḑice:

„„Pĕcat de Dumneḑeu, Măria Ta, să-ți arunci urgia cea aspră unui slujitor credincios, să faci să se necinstească cărunteța unui slugitor supus fără să-l fi judecat mai întâi, sciindu-te totdeauna drept““.

„Ce sûnt aceste care le spui tu, pârcălabe?“ îi ḑise Vodă plin de mirare și perindu-i seninătatea de pe față.

Pârcălabul înțelese, că trebuie să se fi jucat vr'o drăcie în istoria aceasta și rĕspunse:

„Iată, iată, Măria Ta, cum am suferit o pedeapsă pe nedrept.“ Și spuse tot ce i se întêmplase cu Tolpa.

Când auḑí Vodă de una ca aceasta, mănia i se urcà pe față. Ochii îi scăpărau de supĕrare. El ḑise:

„Mișelul! Va se ḑică el m'a amăgit când 'mi a cerut iscălitura sub acele cuvinte *fie voia ta*, prefăcêndu-se a nu sci *Tatăl nostru*. Nemernicul! Nu mai este vrednic a vedé fața mea. Să se spânzure!

Bietul Tolpa, de cum vĕḑu-se pe pârcălabul, că venise la curte, se ținea după urma lui să vadă ce are să se întèmple. Când pârcălabul întrase la Vodă, Tolpa se tupilase la ușă și asculta. Iară când auḑí groaznicele cuvinte ale lui Vodă, se făcù nevĕḑut.

Îl câutarĕ slujbașii să pue mâna pe dênsul; dară el parcă întrase în bortă de șerpe. Tolpa nu e nicăiri. Se trimise numai decât oameni în urma dositului de Tolpa.

El bietul, la cine să năzuiască, unde să'și caute adăpost, unde să se ascundă de mănia lui Vodă? Într'o clipă mii de gânduri îi trecură prin cap. În cele din urmă se socotí că

Representaţiunea

deputaţiunei române greco-orient. în causa proiectului de lege privitoriu la întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale.

Maiestatea Ta ces. şi apostolico-regească!

Preagraţiosul nostru Domn!

Biserica gr. or. română din Ungaria şi Transilvania a dovedit între toate împregiurările în mod atât de strălucit credinţa sa neclătită şi devotamentul către înaltul tron al Maiestatei Tale, în cât această virtute de cetăţeni strămoşească a întimpinat totdeauna preaînalta recunoascere.

Şi acuma când această biserică prin episcopatul subscris şi deputaţiunile consistorielor îndrăsnesce a se apropia de adreptul de preaînaltul tron al Maiestăţei Tale într'o causă, care atinge nu numai interesele sale esenţiale, ci una dintre condiţiunile principale ale prosperărei patriei noastre, — este de acea convingere, că prin această procedere inspirată de cele mai loiale simţěminte îşi împlinesce detorinţa sa adênc simţită faţă cu preaînaltul tron al Maiestăţii Tale şi faţă cu iubita noastră patrie.

Causa care ne silesce la acest pas precugetat cu toată seriositatea, este acea dispositiune ce se intenţionează a se aduce prin legislaţiune pe terenul înstrucţiunii peste tot, prin urmare şi pentru scoalele noastre poporale confesionale, care dispositiune, ori cât i s'ar aproba scopul, totuşi în esecutarea practică se arată păgubitoare pentru cultură, iar din punct de vedere pedagogic chiar cu neputinţă, de altmintrelea în resultatele ei este astfel, încât între împregiurările naţionalităţilor patriei la efectuirea de o parte va puté avé de urmare o procedură escesiv zeloasă, iar de altă parte din punct de vedere al intereselor naturale şi instinctive ale naţionalităţilor va puté produce numai jaluzie, neîncredere şi o deosebită înstrăinare nu numai la credincioşii bisericei noastre, ci şi între celelalte naţionalităţi nemaghiare; o împregiurare, care tot deauna, dar cu deosebire în situaţiunea politică de astăḑi, încă nu destul de limpeḑită, uşor ar puté slăbí concordia frăţească atât de mult dorită între popoarele patriei şi alipirea patriotică de interesele statului, iar respectivei dispoziţiuni dietale înseşi i-ar împedeca seau chiar ar paralisa scopul arětat.

Noi adecă din declaraţiunea făcută ocasionalminte de ministrul ung. de culte şi instrucţiune publică al Maiestăţii Tale în dietă şi mai în urmă din comunicările foilor am venit la cunoscinţă, că numitul domn ministru are de cuget a ascerne dietei un proiect de lege, conform căruia în termin de şese ani dela întrarea în viaţă a aducêndei legi are să se întroducă limba maghiară ca obiect de învěţămênt obligat peste tot în toate scoalele poporale elementare seau superioare cu acel scop: ca prin aceasta să se dée ocasiune fiă-cărui cetăţan a 'şi însuşí limba magiară, ca limba statului; aşa dar, prin proiectul de lege se intenţionează, ca însuşirea limbei maghiare să se mijlocească prin instrucţiune în scoalele poporale elementare.

N'avem nimic de a observa, ca să se dée cetăţenilor statului după putinţă ocasiune, de a învěţa limba maghiară, ca limba statului, cu tóte că legea esistentă de naţionalităţi, respective dreptul asigurat naţionalităţilor la întrebuinţarea limbei lor, şi preste tot referinţele etnografice ale patriei nici pe departe nu justifică necesitatea generală de a învěţa limba magiară: dar pentru învěţarea limbei maghiare proiectul de lege face astfel de dispositiuni, faţă cu cari, — deşì am fost cu mare stimă către vederile de altmintrelea înţelepte ale guvernului Maiestăţii Tale, — sûntem siliţi a ne esprime convingerea, că acele dispositiuni nu sûnt nici de cum în stare a corespunde scopului propus.

În privinţa aceasta îndrăsnim înainte de toate a face preaumilita observare, că legea de instrucţiune prescrie pentru scoalele poporale atâtea obiecte de învěţămênt, neapărat de lipsă pentru clasa de jos a poporului, a căror învěţare în limba maternă a scolarilor ocupă cu desevêrşire întreg timpul otărît în lege, aşa încât afară de obiectele deja prescrise a mai învěţa, fie în mod teoretic fie şi numai mod practic, încă o altă limbă cu totul necunoscută elevului în acea měsură, precum o cere scopul proiectului de lege, abstrăgênd dela frageḑimea minţii copiilor, lipsesce cu totul timpul fisic recerut.

Dacă însă cu toate acestea se intenţionează, ca în scoalele elementare din comunele bisericesci, cari nu pricep limba magiară, să se înveţe această limbă şi elevii se şi-o însuşească cu resultat în vorbire şi scris, nu remâne alt modru practic decât, negligêndu-se objectele de învěţămênt, deja prescrise de lege şi neapărat necesarie atât în viaţa publică, cât şi pentru ulterioara perfecţionare, — să se întrebuinţeze toată durata anilor de scoală pentru instruirea practică a limbei maghiare, carea în viaţa publică nu este neapărat de lipsă pentru toţi, şi încă cu suprimarea întrebuinţărei limbei materne proprie şi a desvoltărei puterilor intelectuale ale scolarilor.

Nu putem presupune despre guvernul Maiestăţii Tale, că ar voí să esopăreze învěţarea limbei maghiare în modul acum arătat, căci prin aceasta s'ar jertfí scopul instrucţiunei poporale interesului forţat al învěţărei limbei, şi în sfêrşit toată învěţarea acestei limbi în scoalele poporali din comune nemaghiare n'ar avé alt resultat decât, că scolarii de limba nemaghiară după o trudă îndelungată ar puté ici colea să rupă câte un cuvênt maghiaru, amestecându-l cu elemente din limba sa propriă maternă, pe când nu şi-ar puté însuşí nici chiar elementele culturei, corespunḑětoare necesităţii reale, ér eşind din scoală curênd ar uita cunoscinţele defectuoase, câştigate cu mare încordare, ale limbei maghiare, ceea ce se poate documenta cu nenuměrate esemple din viaţa practică.

De altă parte nu tragem la îndoială, că pentru însuşirea limbei maghiare se pot face unele pregătiri chiar şi în scoalele populare elementare, la nici un cas însă nu în estinderea pretinsă de proiectul de lege din cestiune pentru scopul arětat, ci simplu prîn învěţarea limbei în scris şi cetit şi deprinderi practice de lipsă spre acest sfêrşit. In privinţa aceasta şi până acum s'a purtat grige după putinţă, încât adecă prin dispositiuni urmate din îndemnul propriu al organelor noastre autonome fără nici un impuls din afară s'a întrodus în scoalele populare mai bine organisate numitele pregătiri în měsură aplicabilă, fără negligarea objectelor celor mai de lipsă de învěţămênt.

Cu totul altmintrelea sûnt de a se considera scoalele confesionale superioare şi mai ales Institutele pedagogice, în care aşa dară se pot lua treptat měsuri mai ample pentru învěţarea limbei maghiare; dar şi în privinţa aceasta stăruinţa autorităţilor scolare ale bisericei noastre autonome numai ar cresce, dacă, pe basa legilor esistente, fără nici o dispositiune mai nouě din partea legislativei, aceste autorităţi libere de ori-ce influinţă din afară vor puté lua spontan din timp în timp dispositiuni corespunḑětoare postulatelor culturale.

Ce privesce întroducerea limbei maghiare ca object obligat de învěţămênt în scoalele confesionale nemaghiare, sûntem siliţi, pe lângă amintitele pedeci neînvingibile pedagogice a mai aduce înainte în această preaumilită representaţiune încă o împregiurare foarte dureroasă, care, stând în legătură cu proiectul de lege din cestiune, nu se poate după noi a nu fi luată în consideraţiune. Este sciut, că opiniunea publică din patria noastră, carea se esprimă în viaţa publică şi în presă, ca şi în dietă, solicitează neîntrerupt astfel de dispositiuni legislative şi administrative, cari sûnt cualificate a duce la maghiarisarea cetăţenilor de naţionalitate nemaghiară.

Această nisuinţă a elementului maghiar, manifestată atât de viu, încă de mult a produs îngrigiri între credincioşii bisericei noastre, cari 'şi tem limba şi naţionalitatea lor; şi de oare ce biserica noastră are caracter naţional, proiectul de lege, objectul espunerei noastre, între credincioşii bisericei noastre, chiar şi numai auḑindu-l, a mărit într'atâta amintita îngrigire, încât ei reprivind la încercările analoage, întreprinse cu vre-o câte-va ḑeci de ani înainte, se tem, că proiectul din cestuine este pe terenul legislaţiunei un nou inceput al nisuinţelor, cari aveau de scop a duce în îndeplinire cu tot preţul maghiarisarea şi cari în decursul desvoltărilor ulterioare pot lua direcţiunea, prin carea întrebuinţarea liberă de până acum a limbei noastre naţionale în viaţa publică, ın comunele şi bisericele noastre, încetul cu încetul să fie eschisă cu totul.

Nu ne simţim chiemaţi a ne demite în prea umilita noastră representaţiune presentă la desfăşurarea, că în cât poate fi salutar sau din contră păgubitoriu pentru interesele patriei, a se propune maghiarisarea drept scop, dar după ce din mai multe părţi, nu fără ori ce aparenţă de adevěr, se atribuie proiectului de lege din cestiune un astfel de scop, ne ţinem de datorinţă patriotică, ori unde va puté străbate vocea noastră, a declara, că credincioşii bisericei noastre române n'au nici o antipatie către limba maghiară, dar se alipesc de limba lor şi de caracterul lor naţional cu atâta tenacitate, încât e curată imposibilitate ai desbrăca de dênsele.

Dacă proiectul din cestiune n'ar avé în sine nici chiar aparenţa înclinărei de maghiarisare, de sigur în privinţa eventualei esecutări s'ar urma o astfel de procedură, carea ar produce între elementul maghiar şi nemaghiar în loc de concordie frăţească atât de necesară numai amărăciune reciprocă, din cas în cas o ar potenţa, şi în fine ar avé numai urmări periculoase pentru interesele patriei comune. În privinţa aceasta doară va fi de ajuns a ne provoca în general la esperiinţele, pre cari a le specifica acum, cu privire la seriositatea situaţiunei, nu ne dimitem, cari însă fără îndoială dovedesc, că în timpii din urmă s'au făcut din partea organelor administrative încercări peste marginile legei, respective s'au aplicat chiar ordinaţiuni obligătoare în favoarea limbei maghiare, şi astfel de transgresiuni se practisează cu toată vehemenţa cu deosebire din partea acelor organe administrative, cari stau în nemijlocita apropiere de popor.

Dacă luăm în privire mai de aproape singuraticile dispositiuni ale proiectului de lege, cu care sûntem siliţi a ne ocupa în preaumilita noastră representaţiune, ne oprim la acel punct mai ales, care în privinţa învěţătorilor aflători în funcţiune dispune, ca aceştia în decurs de şese ani să fie detori într'atâta a'şi insuşí limba maghiară, încât să 'şi poată justifica cualificaţiunea, de a o propune „pre acea“, prin depunerea unui esamen, şi numai pentru învěţătorii trecuţi peste cinciḑeci de ani ai etăţii concede escepţiune, şi încă astfel, ca în privinţa casurilor escepţionali, înţelegêndu-se între aceştia şi învěţatorii confesionali, numai ministru de culte şi instrucţiune publică poate decide.

Abstrăgênd dela partea ultimă a acestei dispositiuni, care taie drept în autonomia bisericei noastre, peste tot se vede, ceea ce şi dealtmintrelea după părerea noastră caracterisează întreg proiectul de lege, că adecă acesta nu se poate esecuta; căci se scie că, pentru a nu ne provoca la alte scoale confesionali, în provincia noastră metropolitană peste tot, şi în special în acelea părţi, unde limba magiară nu este în us la popor, o insemnată, ca să nu ḑicem o preponderantă parte a învěţătorilor în funcţiune, după împregiurările de până acuma, sau nici decum sau prea puţin sciu limba maghiară, aşa încât aceştia nu sûnt capabili de a propune limba magiară, cu atât mai puţin, după cum se vede a se intenţiona prin cuvintele proiectului de lege „în aceea“ (azon való) a propune obiectele în limba magiară. La aceasta se mai adauge încă şi acea tristă împregiurare, cumcă învěţătorii peste tot plătiţi de către seracele noastre comune bisericesci, au mai fără escepţiune un salariu anual în proporţiune atât de mic, încât cu acela abia 'şi pot împliní lipsele de toate ḑilele, ci pentru a'şi susţiné casa sûnt siliţi a întrebuinţa timpul liber pentru alte ocupaţiuni de câştig.

Dela astfel de învěţători, a căror numěr, durere, la noi este mare, nu

---

scăpare nu e decât în grădina lui Vodă. Acolo scia el nesce culcuşuri unde nu l'ar fi putut găsí, ḑiua în amiaḑa mare, dară încă mi-te noaptea. Se strecurà fără a fi văḑut de cine-va şi se pitì într'una din cele ascunḑětori.

Inima lui Stefan iară se deschise seninătatea iară se urca pe faţa lui. Veḑi că Stefan-Vodă avea mai multe ciasuri bune decât rele. A doua ḑi către sară, eşind să se mai rěcorească de zăduful ḑilei, întră în grădină singur, singurel, cum avé el obiceiu când avé de cetit cărţi de pe la împěraţi şi crai.

Tolpa věḑêndu-l că are să treacă tocmai pe unde se afla el, se urcà ca o mâţă într'un měr, legà brêul cu un capět de o ramură a pomului, iară cu celalalt capět se legà de subsuori, şi se lăsà a-i bălăí picioarele în vênt. Astfel era atêrnat printre frunḑişul pomului.

Trecênd Vodă pe potică, şi aruncându'şi ochii asupra pomului, věḑù pe Tolpa spânḑurat. Inima Măriei Sale se înduioşà, şi părêndu-i rěu de porunca ce dase în ḑiua trecută ḑise:

Sêrmenul Tolpa, mare trebuie să-i fi fost groaza când a auḑit porunca ce am dat sě'l spânzure. El n'a mai asceptat până să mai vie gâdea a'l mai da şi pe dênsul de osteneală, ci 'şi a făcut samă singur. Îmi pare rěu de el. De ar mai trăí încă, l'aşi erta de moarte.

N'apucà să mai facă trei paşi şi Tolpa ţup! în urma lui Vodă. Cum îi auḑí vorbele cele milostive el se deslegà iute şi sărí jos din pom. Stefan întorcêndu-se îl věḑù cu capul la pămênt. Iară Tolpa strigà:

„Fie voia ta“

Bine că barim de frica spânzurătorii ai învěţat Tatăl nostru. Atunci mai prins cu iscălitura; acum cu cuvêntul. Dară să nu cutezi a mai face vre-o blăstěmăţie, că nu vei scăpa cu voia sau fără voia nu sciu cui.

Era glumeţ Stefan Cel Mare câteodată, şi îi plăcea a asculta şi glumele nesărate şi nezămuite, erau oropsite; şi cei de prin pregiurul lui nu prea se jucau cu focul fără să se pârlească.

„Convorbiri lit.“

se poate poftí, ca să-şi iée timp de a mai învěţa limba maghiară, — ceea ce şi între cele mai bune împregiurări nu se poate numai prin diligință privată a se ajunge; — prin urmare purcedênd din acest proiect de lege pentru ei n'ar rěmâné alta îndărěpt, decât că, dacă n'au ajuns al cincidecilea an al etăţii, să fie amovaţi din postul lor; dar apoi în asemenea cas nu ne putem închipuí, cum s'ar puté supliní locul învěţătorilor amovaţi prin alţii capabili, pe când este sciut, că asemeni capabili învěţători abia sûnt în numěrul cerut, iar a improvisa învěţători capabili este cu imposibilitate, mai ales pentru staţiuni, unde nu este asigurată învěţătoriului nici chiar pânea de toate dilele.

Înainte de a se fi făcut proiectul de lege asupra instruţiuniunei publice la anul 1868, — ministrul de atunci al cultelor şi instrucţiunei publice de pie memorie, pentru consultarea şi discuţiunea obiectului din cestiune, a convocat anchetă, în care a chiemat esperţi şi din partea tuturor confesiunilor pe calea autorităţilor respective bisericesci. Adênc ne pare rěu, că cu abatere dela procedura urmată atunci în casul present nu s'a dat ocasiune autorităţilor noastre bisericesci spre a'şi da opiniunea asupra proiectului de lege de o însemnătate atât de mare şi ponderoasă, care dacă se întêmpla, probabil că biserica noastră n'ar fi venit în acea posiţiune neplăcută, ca să fie silită a se întoarce la prea'naltul tron al Maiestăţii Tale cu îngrijirile ce provin din acest proiect de lege, care după părerea noastră nu e oportun.

După ce nu ne putem măgulí cu acea speranţă, că am puté împedeca primirea acestui proiect de lege, a cărui neoportunitate şi neesecutabilitate o am aratat-o mai sus, în casul când acela s'ar înainta la corpul legislativ: ne ţinem de datorinţă patriotică, pe lângă esprimarea din nou al omagielor noastre de supuşi şi de credinţă nestrămutată a vení la Maiestatea Ta cu acea preaumilită rugare, ca în interesul culturei publice şi a liniscei interne a popoarělor să Te înduri a denega prea'nalta aprobare prealabilă acelui proiect de lege.

Cari dealtmintrea recomândându-ne biserica în prea'nalta graţiă şi îngrijire părintească, de carea tot-deauna cu adêncă mulţămită s'a bucurat, sûntem cu cel mai deplin şi profund omagiu, Ai Maiestăţii Tale.

Viena, la 12 Februarie, 1879.

credincioşi supuşi

Corpul episcopesc şi deputaţiunea consistorielor eclesiastice ale bisericei gr. orientale române din Ungaria şi Transilvania.

(Subscrişi: Miron Romanul archiepiscop şi metropolit, episcopii şi deputaţiunea).

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Februarie.

Păşirea resolută a Românilor din Austro-Ungaria faţă de maghiarisarea învěţămêntului a provocat un vifor cumplit în presa maghiară. Începênd dela oposiţionalul „Pesti Naplo" pănă la cea din urmă foaie guvernamentală, toţi şi toate strigă cu gura mare contra Românilor. Se înţelege că frasa obicĭnuită şi tocită despre „dacoromanism" se variază în toate melodiile.

„Pester Lloyd", vorbind despre acest pas al Românilor într'un articol ce cuprinde douĕ coloane, o declară simplu de o impertinenţă, a merge cu astfel de plânsori la Maj. Sa şi ai da Maj. Sale sfaturi cum are să proceadă faţă de consilierii sei constituţionali. Acest diar află chiar cruţarea şi afabilitatea cu care s'a primit deputaţiunea română de Maj. Sa de ceva estraordinar. „Este speranţă" sfêrşesce „Pester Lloyd, „că respunsul în causă va resulta cu atât mai aspru şi mai hotărîtor, cu cât a fost el prealabil în formă mai domol."

„Pesti Naplo" ameninţă dicênd: „Vom vedé în curênd: a cărui cuvênt valorează la curte mai mult, a lui Coloman Tisza sau a episcopilor români?"

„Ellenör", organul ministrului-president Tisza susţine „că proiectul de lege pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele confesionale corespunde dorinţei opiniunei publice (? R.) şi interesului limbei statului. Aceasta dorinţă şi acest interes se va realisa fără nici o privire la machinaţiunile episcopilor români."

„Hon" nu 'şi poate esplica pentru ce atâta sgomot, căci însa-şi deputaţiunea românească o spune în representaţiunea sa, că Românii au întrodus în scoalele lor limba maghiară; nici amintitul proiect de lege nu intenţionează alt-ceva.

„Alföld" într'un ciclu de articoli, care nu l'a sfêrşit încă, crede că va fi bine să ne înţelegem cu Românii se vedem ce voiesc?

În Viena s'a sfêrşit după multe şi îndelungi dureri crisa ministerială. Ministeriul vechiu s'a reactivat, afară de principele Auersperg şi Dr. Unger. Dr. Unger fù decorat cu crucea mare a ordinului Leopoldin. Dr. Stremayr nu s'a făcut ministru president ci numai conducětorul consiliului ministrilor. Ministeriul de interne l'a primit contele Taaffe. Noul ministeriu se va întruní astădi cu ministeriul unguresc într'o conferenţă pentru a se înţelege de spre proiectele ce au a se aşterne delegaţiunilor.

Cestiunea de Arab-Tabia se află în acelaşi stadiu, care l'am schiţat noí în Nr. trecut. Trupele române ţin fortul ocupat.

„Monitorul oficial" din Petersburg publică un manifest al împěratului datat din 15 l. c. cu privire la ratificarea păcei definitive cu Poarta şi la mandatul esmis pentru reîntoarcerea trupelor.

O notă a ministrului president Wadington urgează deslegarea cestiunei grecesci pe basa hotărîrilor congresului. Poarta trimise comisari cu mandate estinse.

Deputaţiunea română la Majestatea Sa.

Conducětoriul deputaţiunei, archiepiscopul şi metropolitul Miron Romanul, predând petiţiunea s'a adresat către Maj. Sa cu următoarele cuvinte;

Majestate imperială şi apostolică regală! Prea graţioase Doamne! Episcopatul bisericei române greco-orientale din Ungaria şi Transilvania însoţit de deputaţiunile consistoriilor diecesane respective îndrăsnesc în interesul culturei generale a credinciosilor nostri, corespundětoare trebuinţelor reale, a se presenta cu devoţiune omagială înaintea Prea Înaltului Tron al Majestăţii Voastre cu cea mai umilită rugare: Majestatea Voastră să Vě înduraţi a denega prea graţios Prea Înalta sancţiune prealabilă proiectului de lege, pregătit deja de Prea Înalt al Vostru guvern şi ţintitoriu la întroducerea obligatorică a limbei maghiare, ca object de învěţămênt în scoalele elementare, cu atât mai mult, cu cât eventuala esecutarea unei astfel de legi n'ar întêmpina numai pedeci neînvingibile ci ar conturba liniştea internă a credincioşilor noştri, zeloşi de limba şi naţionalitatea lor.

Îndrăsnind în privinţa aceasta a presenta Maj. Voastre cu cea mai adêncă devoţiune representaţiunile noastre prea umilite prindem ocasiunea pentru a da şi espresiune orală acelor simţeminte prea loiale, ce biserica noastră nutresce pentru Prea Înalta Persoană şi Tronul Majestăţii Voastre, precum şi pentru patrie.

De la Caransebeş am primit următoarea depeşă, carea pentru nrul nostru de Sâmbătă a sosit prea târdiu:

„Membrii deputaţiunei naţionale din diecesa Caransebeşului a fost aşteptaţi la gara din Lugoş de un public preste 300 persoane. Astădi episcopul Popasu întêmpinat de inteligenţă. Mai multe trăsuri, călăreţi. De sară e conduct de facle împreunat cu căntări.

Programa

festivităţii de primire in Sibiiu a deputaţiunei esmise la Peaînaltul Loc în afaceri scolare naţionale române.

1. În 6/18 curg., ca în diua sosirei deputaţiunei, la 8 oare dimineaţa banderiul şi toţi participanţii se vor afla la gară, unde sosind trenul, Escelenţa Sa Păr. Archiepiscop şi Metropolit *Miron Romanul* cu deputaţiunea, vor fi bineventaţi prin părintele protopresbiter I. Hania.

2. Dela gară, Ecelenţa Sa cu deputaţiunea, va fi condus la reşedinţă, via: Strada Gusteriţei, Piaţa mică, Piaţa mare, Strada Cisnădiei şi Poplăcei.

3. La 11 oare toţi participanţii se vor aduna la casa clerului, Strada Cisnădiei Nr. 7, de unde în ordine vor merge la reşedinţă şi prin domnul G. Bariţ se va saluta şi bineventa Escelenţia Sa P. Archiepiscop şi Metropolit *Miron Romanul*. De aici reîntorcând, vor bineventa în corpore pre deputaţii dd. Archimandrit *Popea* şi *Partheniu Cosma* în locuinţele proprii.

4. Sara conduct cu toarţe. Punct 7 oare conductul va porní din casa clerului, Strada Cisnădiei Nr. 7, preste Piaţa mare, Strada Măcelarilor şi se va posta în faţa reşedinţei archiepiscopesci, unde domnul Iosif Hodoş, prin cuvênt va da espresiune festivităţei; se va da apoi espresiune de recunoscinţă domnului Archimandrit *Popea*, de unde conductul va procede pe Strada Poplăcei la cuartirul domnului deputat *Cosma* spre a i se esprima asemenea recunoscinţă.

De aici întorcênd în Piaţa Căsarmei, se vor depune torţile spre ardere.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Budapesta, 13 Faur st. n. 1879. Într'unul din numerii trecuţi ai stimatului „Telegraful Roman" s'a luat notiţă despre serata musicală împreunată cu danţ arangiată de tinerimea română de aici în favoarea societăţii de lectură „Petru Maior".

Atât din punctul de vedere al scopului filantropic, cât şi ca dovadă de oareşi care mişcare naţională, cred că pubicul român va primí cu interes încercarea mea de a descrie aceasta petrecere. Într'adevěr, deşí în genere viaţa socială, care domnesce între Românii din Budapesta nici decum nu se poate numí deplin mulţămitoare, deşí spiritul naţional mult trebue să sufere sub această eră, totuşi cu satisfacţiune şi cu bucurie vin a ve încunosciinţa, că în casu de faţă Românii de aici au dovedit armonie şi zel, documentând încă odată că cu puteri unite ce se părea greu, uşor se realisează. Ce e drept această armonie, acest zel s'a documentat pe un teren secuudar, dară şi cu aceasta să fim mulţămiţi în vremi atât de grele.

Permiteţimi dară vě spun cum se născù planul acestei serate. Avem aicí o societate de lectură, „Petru Maior" carea abia vegeta dintr'o di până într'alta, aşa încât nici chiar rata de trimestru pentru cuartir nu scia de unde să se acopere, şi totuşi această societate este de mare însemnătate, tocmai aici, unde atât de puţin se cultivează limba română şi spiritul român până acuma fù de mare folos conservând şi lăţind, deşí în dimensiuni modeste, simţul român şi mândria dreaptă naţională.

În aceste critice împregiurări tinerimea română, contând pe sucursul publicului mare, se hotărî, a sărí într'ajutoriu, arangiând în favoarea societăţii petrecerii musicale împreunată cu danţ. Un comitet zelos se îngrigí de binevoitori şi desteri diletanţi şi într'adevěr stăruinţele acestui comitet repurtară un succes peste aşteptările tuturor.

În seara din 12 Faur st. n., în sala de păradă din „Hotel Hungaria" se întrunì un public distins şi numěros, compus parte din familiele române de aici, parte însă şi din numěroase şi distinse doamne şi domni de naţionalitate neromână. Programa petrecerei musicale se esecută într'un mod destul de esact şi nici publicul nu se reţinù dela aplause cu tot dreptul sincere. Permiteţi'mi însă să fiu complet, numindu-vě diferitele puncte.

Chorul vocale cu acompaniarea musicei militare întonà „Imnul gintei latine", acel imn al cărui tecst, din mai multe privinţe, împle de mândrie inima Românului. Chorul 'şi a făcut detoria pe deplin şi cu succes, nu pot însă retăcé modesta mea opiniune, că melodia nu este la înălţimea sublimului tecst. Amabila dşoară Aurelia Vornica dedù o probă de frumoasă desteritate pe piano delectându-ne cu „Polonaise" de Fr. Liszt. Al treilea numěr fù declamarea poemului epic al celebrului nostru poet V. Alecsandri „Peneş Curcanul" de domnul Teofil Bogdan, esecutată cu buna pricepere şi buna întonare. Dl cav. Iuliu de Puşcariu a dat publicului ocasiune a audí foarte bine de pe violină frumoasa şi înduioşitoarea „Melancholie" de Hellmesberger, documentând că este diletant de preţuit. Dulcea şi melodioasa poesiă poporală „Nu te pot uita" compusă de M. Franchetti, cântată de dl C. Radulescu pětrunse inimile române şi ale străinilor. Vin acuma la numěrul cel mai interesant. D-şoara Elena Zaphiry, o domnişoară tineră şi graţioasă, elevă a mult renumitului Francisc Liszt esecutând una din cele mai frumoase opere a măestrului seu, a documentat o artă, o desteritate cu mult mai pe sus de měsura diletantismului. Salutăm o vîrtuoasă română! Publicul întreg fù răpit, şi sub auspiciele lui Liszt însuşi care fù de faţă la întreg concertul, de multe şi repeţite ori 'şi esprimà prin frenetice aplause mulţămirea şi recunoascerea unui rar talent. D-şoara Melanie Ioanovici ne încântà cântându-ne *„Ogni sabato avrete il lume"* de *Gordigiani*. Şi aceasta bucată fù ascultată cu multă plăcere. Dulcile cuvinte italiane, cu melodioasa voce cântate — aplausele ploau. După producţiune urmà danţ animat şi, considerând numeroasele şi graţioasele flori a le cununei de tinere doamne, după ce d-şoara Livia de Mocioni cu cav. Iuliu de Puşcariu începură danţul, lucru foarte natural că petrecerea devenì din ce în ce mai plăcută. Nici jucători nu lipsiau, erau încă mai numěroşi decât jucătoare, ceea ce după cum 'mi spuse o drăgălaşă vecină tot-deauna este bine. Mama petrecerei ilustra doamnă Georgiu de Mocioni, cu satisfacţiune putù priví la această petrecere strălucită. Cu mirare deodată observarăm că a venit timpul pausei. Pausă pentru doamne şi domnişoare şi pentru cei mai mulţi jucători, însă nu pausă pentru dece voinici flăcăi tineri români, cari esecutară „căluşoriul." Trebue să mărturisesc că şi acest joc a întrecut cu mult aşteptarea mea cam sceptică.

Sub conducerea „vătafului“ dlui Drd. Absolon **Todea** „căluşieriul“ de curse cu multă precisiune satisfăcênd pe deplin pre Români şi punênd în plăcută uimire pe strĕini. Întreg publicul erupse în aplausele cele mai sincere. Între alte danţuri mai însemnate s'a produs „Ardeleana,“ carea o jucară şi strĕini avênd oare-care asemĕnare cu „csárdás.“ Quadrille se jucá în doue coloane, eu am numĕrat 44 de părechi. Şi „csárdás“ fù jucat de toţi cu vioiciunea, care o pretinde acel danţ. Astfel danţul curgea mereu şi numai chiar la 6 oare dimineaţa se putură jucătoarele şi jucătorii indupleca a scurta plăcerea.

Presupunênd că şi doamne şi d-şoare vor cetí această descriere 'mi am dat silinţă a analisa încât-va şi toiletele cele mai gustuoase între cele gustoase. Regina balului între domnişoare cu drept cuvênt îndrăsnesc a numí pre d-şoara **Livia de Mocioni** la carea şi o frumseţă naturală şi toiletta bogată şi plină de gust se întruniră a o face regină. Haină de atlas cu Ilusion alb, o guirlandă roşie şi în pĕr o fromoasă cunună de trandafiri galbini selbatici contrastau frumos cu pĕrul negru. Lady Patronesse purta o haină grea de atlas negru, doamna cav. de **Puşcariu** haină neagră de mătase cu dentele albe, doamna Iosif **Vulcan** o foarte frumoasă haină de catifea şi grosgrain de coloarea roşie de bordeaux, împodobită cu frumoase flori corespundĕtoare; doamna **Cimponeriu** haină de mătase neagră cu flori; dşoara **Ioanoviciu** haină de coloare chamoix cu brilantin foarte gustoasă şi altele multe.

Dintre domni au fost presenţi: Dr. Alecsandru **Mocioni**, Eugen **Mocioni**, cav. **Puşcariu**, **Babeş**, **Faur**, dep. **Serbu**, preşedintele general al comitetului Iosif **Vulcan** etc. Unii domni fură reţinuţi, participând la deputaţiunea către Majestatea Sa în causa projectului de a întroduce limba maghiară în scoalele noastre poporali. Triste vremi!

Venitul material încă întrecù aşteptările cele mai sanguinice. După cum am aflat venitul curat se va urca la 600 fl. Alteţa Sa Regală principele **Carol** trămise 100 fl. Astfel societatea „Petru Major“ este salvată.

Poate cineva dintre cetitori va cugeta: eată un membru al comitetului scrie şi va cam esagera în descrierea acestei strălucite petreceri din laudă proprie! ei bine eu nici n'am avut onoarea a fi membrul comitetului. Oh! eu sum bolnav, nu sum în stare a me încorda. Sum bolnav cu trupul, sum bolnav cu anima română — venivor timpuri mai bune?! L. B. L.

Varietăţi.

* (Călĕtoria Majestăţii Sale la Banat). „Wiener Extrablatt“ aduce scirea intresantă, că Maj. Sa va călĕtorí la toamnă la Banat. Prilej la aceasta călĕtorie va da serbarea, care se va arangia de comitatele Timiş, Severin, Caraş şi Torantal. În 7 Septemvrie a. c. se împlinesc 100 de ani, de când aceste comitate, cunoscute în toată lumea sub numire de „Banat“ sub guvernul Mariei Teresie s'au încorporat Ungariei. Afară de aceste se vor ţiné la Timişoara la toamnă eserciţii mai mari militare. În cercurile curţii se nutresce speranţa că Maj. Sa Împĕrăteasa va însoţí în aceasta călĕtorie pe Maj. Sa Împĕratul.

* (Cas de moarte). Canonicul gr. cat. din Blaj **Ioan Chirilă** a reposat acolo în 6 Februarie n. în etate de 76 de ani.

* (Un preot papistăşesc) din comitatul „Gran“ a descărcat puşca sa plină asupra unei adunări de ficioraşi, cari se jucau în faţa casei lui. Puşcătura nimerì un ficioraş de 16 ani aşa, încât bietul băiat căḑù numai decât mort. Oare popa acesta încă s'a basat pe infalibilitatea papistăşească?

* (Postă secretă). După cum se scrie „Gazetei Naţionale“ din Berlin, în Wilna (Rusia) poliţia a descoperit o postă secretă, care se întinde preste o mare parte a imperiului rus şi care e destinată pentru transmiterea corespondinţei israelite. Posta, care e înfiinţată de Evrei, are funcţionarii săi proprii şi transmite scrisorile ce i se încredinţează pentru un porto de cinci copeici. Şeful staţiunei postale din Wilna, care a fost arestat, era o Evreică. „Rom.“

* (O călătorie împregiurul globului). Ḑiarele străine comunică că d. Hars, consulul american din Alecsandria a îndeplinit, acum de curênd o asemine călătorie în curs de 63 ḑile. Plecând din Alecsandria, a ajuns în douĕḑeci de ḑile la New-York, trecênd prin Brindisi, Paris, Londra şi Liverpool. Alte douĕḑeci de ḑile 'i permiseră să treacă prin San-Francisco, Yokohama şi Hong-Cong. În alte ḑece ḑile, el ajunse la Ceilon, de unde merse în douĕspreḑece ḑile dela Galle la Suez; de aici câte-va oare 'i fură de ajuns spre a completa cercul călătoriei sale întorcêndu-se înapoi la Alecsandria.

* (Un leac nou). „Frecmans Journal“ spune că transfusiunea laptelui în sângele unui bolnav care era aproape de a'şi da sufletul din causă de slăbiciune a fost operată cu succes într'unul din spitalele Dublinului. Bolnavul părea că nu are decât câteva minute de trăit, când i se întroduse în vine lapte proaspăt de vacă, şi astăḑi este restabilit.

Sciri ultime.

Astăzi la 9 ½ oare a sosit Escel. Sa Părintele nostru Archiepiscop şi Metropolit dimpreună cu ceilalţi deputaţi trimişi din archidiecesă la Inaltul tron în causa scolară, în mijlocul nostru. Toată inteligenţa română din loc, dimpreună cu o mulţime de popor dimprejur şi banderii de preste 200 calăreţi a făcut Escel. Sale şi deputaţilor nostri o primire din cele mai călduroase şi entusiastice.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 17 Februarie n. Ministru de finanţe a făcut un exposè în casa deputaţilor. Drept punct de mânecare pentru regularea situaţiunei fin. ministrul designează reducerea speselor de ocupaţiune din Bosnia la un minimum, reţinerea dela ori ce pas împreunat cu sarcini nouĕ, cruţări prin gruparea drumurilor de fer, înmulţirea veniturilor, urcarea contribuţiunilor indirecte şi crearea a noue contribuţiuni. Ministrul atinge cestiunea armatei, care nu poate fi judecată numai din punct de vedere curat finanţial, se va vorbí înse despre dênsa cu ocasiunea prolungirei legei de apĕrare.

Ţĕranul român.

Ţĕrani, ciocoi şi boieri.

(Urmare.)

Sûnt 5 feluri de oameni, care alcătuesc „albăstrimea“ din România: 1) Rĕmăşiţele boierilor de odinioară. 2) Slugile boiereşti şi urmaşii lor. 3) Tĕrgoveţi. 4) Strĕinii adunaţi în tară. 5) Câţi-va oameni eşiţi din popor şi aceştia mai ales feciori de popă.

Din aceste cinci feluri de oameni unul singur poate să aibă „frumoase obiceiuri“, boierii; cei-lalţi sûnt parveniţi, adecă ciocoi.

Sunt o mulţime de împrejurări, în urma cărora boierii nu puteau să impună celorlalţi oameni de albăstrime convenţiunile tradiţionale ale boierimii.

Înainte de toate nici ei însu-şi nu erau o clasă disciplinată, ci de mult încă trebuiau să primească în rêndurile lor fel de fel de parveniţi, care scădeau vaḑa treptei boereşti. În ḑilele noastre apoi boierii au vĕzut cum încetul cu încetul ciocoimea se ridică alăturea cu stăpânii de odinioară, ba chiar mai pre sus de dênşii; aşa unii mai îndĕrĕtnici s'au retras pe la moşii ori în străinĕtate, unde găseau o societate potrivită cu pretenţiile lor, iară alţii mai îngăduitori şi mai ameţiţi de nouĕle idei egalitare s'au pus alăturea cu ciocoimea. Cei retraşi pe la moşii au trăit cât-va timp ca nisce antichităţi curioase şi apoi s'au stîns de pe faţa pămêntului nejăliţi de nimeni. Cei duşi în străinĕtate au trăit cât-va timp în mijlocul cercurilor ce'şi doriau, apoi au căḑut încetul cu încetul prin prăpăstiile capitalelor apusene, 'şi au risipit averea ori în cel mai bun cas, s'au întors în ţară cu nisce obiceiuri străine. Cei remaşi în viaţa publică în sfêrşit s'au ciocoit. Astfel vedem aşa numita înaltă societate română de astăḑi alcătuită din oameni ruinaţi, oameni demoralisaţi, oameni cu apucături străine, oameni parveniţi; în deobşte din fel de fel de oameni, între care până acum convenţiunile sociale nu s'au putut stabilí. Numai pe ici pe colo se mai zăreşte câte o adevĕrată rĕmăşiţă mai mult ori mai puţin modernisată a boierimii de odinioară, câte un om mândru, aspru, dispus a cere supunere, dară corect în purtările sale.

Când un asemenea om se iveşte în preajma vederii ţĕranului român, acest ţĕran simte cu cine are a face şi nu se depărtează, ci se apropie. A vorbí cu un boieriu e pentru ţĕranul român cea mai mare mulţămire; nici odată el nu uită cuvintele auḑite de la un boieriu şi mereu spune cum „boieriul“ l'a întrebat ce face, cum i-a ḑis vorbe bune, ba chiar cum l'a ocărît.

Ce înţelege însă ţĕranul, când ḑice „boieriu?“

Înţelege el pe proprietariul de moşii mari? înţelege pe urmaşul unei familii vechi? înţelege pe înaltul funcţionariu?

Nu! — căci: „Boieriul remâne boieriu, chiar şi fiind legat cu teiu la brâu.“

Înţelege deci pe omul cu anumite calităţi, vederi şi obiceiuri frumoase, comune unei întregi clase sociale; el presupune că marele proprietariu, urmaşul vechei familii, ori inaltul funcţionariu, are aceste calităţi, potrivite cu „starea, neamul şi rangul“ lui; îndată însă ce nu le are, mojicul ḑice că: „Boieriul s'a ciocoit.“

Şi fără îndoială în această sentenţă se esprimă foarte multă aversiune şi foarte mult dispreţ.

Boeriul „ciocoit“ este acela, care nu ştie să ţie în purtările sale seamă de drepturile şi datoriile stării şi ale rangului seu, omul, ce se abate dela vederile şi obiceiurile clasei din care face parte. Boieriul mare trebue să fie mândru, aspru, darnic, dispus a cere supunere, drept şi corect în purtările sale; îndată ce nu are aceste calităţi, ţĕranul îi ḑice, că s'a „ciocoit.“ I se iartă boieriului lipsa de dărnicie, şi nedreptatea, i se iartă chiar o prea mare asprime: nu i se iartă însă prisosul de bună voinţă şi lipsa de bună chibzuială în purtările sale.

E „ciocoit“ boieriul, care întêmpină pe mojic cu prea multă bunăvoinţă ori care nu ştie să-i vorbească în limba lui şi să-i ḑică la soroace: „Tacă-ţi gura, mojicule!“

Dară tocmai atât de „ciocoit“ e acela, care se arată mai mândru, mai aspru şi chiar mai darnic decât se cuvine după starea şi rangul lui. Acesta e adevĕratul ciocoiu.

Ciocoii sûnt slugile boiereşti şi ori ce alţi oameni parveniţi, care vor să'şi dea aierul de boieri, oameni, care nu fac parte din vre-o clasă socială organisată, nu au convenţiuni sociale stabilite, ci rătăcesc de capul lor printre cei-lalţi, oameni „cum se cade.“

Iată deci cuvêntul pentru care ţĕranul român e tăcut şi reservat faţă cu noi. Sûntem în ochii lui nisce oameni, care nici nu pot să fie cum „se cade“, fiind-că nu avem decât foarte puţine convenţiuni sociale şi îndeobşte nu scim, care ar trebuí să fie purtările noastre în anumite împregiurări. Singur bunul simţ firesc ne este povăţuitorul în cărările vieţii şi singur acesta ne poate câştiga trecere la ţĕrani. Căci ţĕranul atât de supus convenţiunilor sale sociale, foarte bine scie ce i se cuvine unui om după rangul şi starea sa, şi îndată ce vede că vre-unul dintre noi scie să'şi potrivească purtările cu starea şi rangul, se apropie cu încredere şi are respect de dênsul.

El scie că nu mai ţinem la credinţa strămoşilor nostri, că nu mai avem obiceiuri stabilite la nuntele, la înmormêntările, la petrecerile şi în deobşte la întâlnirile noastre, scie că facem taote lucrurile după capul nostru, după tipicuri străine ori, în cel mai bun cas, după nesce vechi obiceiuri, la care nu mai ţinem decât în formă, scie că nu sûntem o societate organisată prin fie-care dintre membrii ei, ci o samă de oameni deşiraţi, dintre care nici unul nu represintă mai mult decât individualitatea, starea şi rangul seu. Sciindu-le toate aceste, el nu scie cu cine are a face, când vre-unul dintre noi se ivesce în preajma vederii lui. Este un ciocoiu, adecă un om cu calităţi şi obiceiuri nehotărite în deobşte rele ori cel puţin proaste, un om, în care nu poţi avé încredere, decât după ce l'ai cunoscut personal.

Aşa ţĕranul dat de deschis şi de vorbăreţ, când vede pe vre-unul dintre noi, numai decât se retrage ca melcul în ghioacea sa şi aşteaptă să vadă cu cine are a face. Numai într'un târḑiu şi numai după multă chibzuială se hotăresce să ḑică: Stăi, că acestai un om, cu care poţi vorbí!“

Şi omul, despre care ţĕranul îşi ḑice aceste cuvinte, are trecere în sat şi nu dă decât de ţĕrani deschişi şi vorbăreţi.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 17 Februarie n. 1879.

London	116 85
Argint	100
Galbin	5 57
Napoleon d'aur (poli)	9 33
Valuta nóuă imperială germână	57 55

Ad. Nr. 27.— 1879. 1—3

EDICT.

Constantin Leş din Comuna Făuresci prot. Cetăţei de peatră, care de 7 ani cu necredinţă au părăsit pre legiuita sa soţie Ana Puţ din Plopiş, fără a se sci ubicaţiunea lui, prin aceasta se provoacă, ca în termin de un an dela publicaţiunea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului scaun protopresbiteral ca for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial redicat asuprăi.

Cărpiniş în 25 Ian. 1879.

Scaunul protopresbiteral greco-orient, al Cetăţei de peatră ca for matrimonial.

Ioan Şovrea m. p.
adm. protopresb.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 16. Sibiiu, Joi, 8 Februarie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 5 Februarie

Eri a fost o ḑi de serbătoare pentru Românii din Sibiiu şi giur, o ḑi de serbătoare la care s'au alăturat şi alţii, cari nu se ţin de naţionalitatea noastră. A fost eri primirea acelor membri din deputaţiunea trămisă în causa proiectului de maghiarisarea scoalelor elementare, a căror domiciliu se află în Sibiiu, cu capul deputaţiunei, Archieppul şi Metropolitul nostru în frunte.

Serbarea a fost solemnă şi pacînică. Solemnă pentrucă se serbà un act de apărare contra unei nisuinţe asupritoare a fost şi pacînică, pentrucă caracterul Românului este blând şi pacînic, Românul şi în entusiasmul lui nu'şi perde cumpĕtul.

Noi nu ne înfrăţim nici cu Turcii nici cu Ruşii, nu banchetăm nici cu unii nici cu alţii. Noi vrem să fim cetăţeni buni ai statului, în care trăim: vrem numai, ca în puterea legilor acestui stat să păstrăm ce am ereḑit dela antecesorii nostri. Pe acei ce lucră pentru noi în sensul acesta 'i vom serbătorí de câte ori ne vor arăta un resultat bun pe terenul bisericesc-naţional şi patriotic. Pentru aceasta, sûntem siguri, că nu ni se poate face din nici o parte nici o imputare. Şi dacă ni s'ar face, acei ce ar face imputarea ar dovedí încă odată mai mult că nu sciu lua în serios ceea ce ḑic, ceea ce fac. Căci de serioase pot trece toate oraţiunile şi ovaţiunile ce le-au adus compatrioţii Maghiari Turcilor, chiar şi cu vătămarea concetăţenilor lor, ce nu consimţiau şi nu'şi luminau ferestile cu ei alăturea, dacă le punem faţă în faţă cu cele ce s'au petrecut nemijlocit după oraţiuni şi ovaţiuni pe câmpiile Bosniei? Dela astfel de oameni imputările trebuie să aibă acelaşi preţ, care au şi promisiunile. Şi promisiunile compatrioţilor Maghiari, cel puţin după cum le înfăţişa presa lor, erau oare când foarte sunătoare. Înse îndată, după ce au sunat, au şi amuţit şi în locul lor s'au arătat în toată golătatea aplecările lor spre domnie suprematisătoare. Domnia suprematisătoare e steaua polară în lumea ideilor de stat a bărbaţilor, cari conduc politica compatrioţilor nostri Maghiari. Dela dênşii dar, după mintea sănătoasă, n'am avé de a aştepta imputări; făcêndu-le, scim ce preţuiesc: nu este nici adevĕratul patriotism, nici adevĕrata iubire cătră noi, într'însele; este ambiţiunea lor deşartă, care pe noi în afaceri naţionale şi patriotice nu ne va confunda nici odată.

Dar imputări ni s'a făcut numai pentru că organele respective a le bisericei gr. or. române 'şi au permis a trămite deputaţiuni cu archiereii lor în frunte. Cum să nu ni se facă când noi serbătorim activitatea deputaţiunilor?

Le vom înregistra, dacă se vor face, şi pe aceste şi punêndu-le înaintea cetitorilor, ca să aibă sciinţă de ele, ne vom vedé de cele ce avem noi Românii de făcut.

Tocma cum s'a întêmplat şi acum. Chiotul unison al foilor maghiare, cu toate că era mare, cătrănit şi (să întrebuinţăm un termin din vocabulariul celei mai „civilisate“ foi din Budapesta, înţelegem pe „Pest. Llyd.“) impertinent, n'a reţinut Românimea din Sibiiu şi din giurul Sibiiului dela implinirea datoriei. Tineri şi bĕtrâni, cărturari şi necărturari s'au întrunit spre a da deputaţiunei, care a apărat causa limbei şi instrucţiunei poporului nostru, espresiunea cea mai vie şi mai solemnă de consimţemêntul şi de mulţămirea pentru ce a făcut acea deputaţiune.

Cine a veḑut manifestându-se, de este cum-va permis a ḑice, espresiunea aceasta, scie, cine va cetí cum s'a manifestat, se va convinge, că serbătoarea de eri, imposantă cum a fost în toate pârţile ei, până la unele neînsemnate detaiuri, a eşit din adêncul inimei şi sufletului poporului român. Şi nu ne îndoim de loc că ecourile acestei manifestaţiuni nu vor resuna dela un capet până la celalalt în toată Românimea din Austro-Ungaria. Cu bucurie facem amintire la acest loc, că însufleţirea tot aşa este de mare la Caransebeş, şi, negreşit, tot aşa va fi şi la Arad.

Serbătoarea aceasta va deschide ochii minţii celor nepreocupaţi, ca să cunoască că cele întreprinse de deputaţiune în privinţa proiectului de lege pentru maghiarisarea instrucţiunei nu sûnt numai „machinaţiunea“ episcopatului gr, or. român, după cum a respandit foaia ultramontană „Vaterland“ din Viena, ci este o unanimă voinţă românească de a delătura un pericul, prin care, de o parte sûnt ameninţate toate elementele nemaghiare din Ungaria, de altă parte este ameninţată buna-înţelegere între cetăţenii statului.

Ori cât de splendidă această serbătoare şi ori cât de bogată ar fi în resultate, să nu scăpăm din vedere că lucrul încă nu e terminat.

Episcopatul catolic din Ungaria s'a întrunit şi se va întruní în privinţa afacerei proiectului de maghiarisare. Nu scim, care îi va fi atitudinea; putem însă presupune că decisiunea pentru care se va hotărí va fi a spriginí proiectul maghiarisătoriu. Episcopatul catolic din Ungaria are mari înclinări spre maghiarism.

Pentru a întêmpina urmările hotăririlor episcopatului catolic şi cu aceste în combinaţiune a le guvernului maghiar şi a le Maghiarilor preste tot, trebuie poporul român să fie cu băgare de seamă şi să încuragieze pe apĕrătorii lui să delăture ori şi ce pericul naţional ce le-or ameninţa din afară.

Am început ceva. Să fim cu stăruinţă în începutul nostru, ca să şi ajungem la un bun sfêrşit.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Februarie.

Precând presa maghiară nu află vorbe destul de urîte pentru a le arunca în faţa deputaţiunei române, care a cerut în numele celor trei milioane de Români de la Majestatea sa ajutoriu în contra maghiarisărei, pe atunci presa germână accentuează în termini măgulitori atitudinea bărbătească a Românilor.

„Die Presse“ din Viena, un ḑiariu ce stă încât-va aproape de partida Curţei, dă (Nr. 44 din 14 Febr.) despre acest pas însemnat al Românilor următoarele importante apreţiări:

„Respunsul, ce 'l a dat Maj. Sa eri deputaţiunei sinodului greco-oriental, este menit, a liniscí acele cercuri în Ungaria, a căror iritaţiune asupra aşa numitei demonstraţiuni a episcopatului român a fost sinceră. Dacă însă monarchul a declarat episcopilor şi membrilor deputaţiunei, că le „recomândă cu căldură“ şi mai departea îngrijire a păcei şi concordiei între diversele naţionalităţi ale ţĕrei, vor face bine şi acei impacienţi şovinisti de dincolo de Leitha, cari voiesc astăḑi a aplica dreptul statariu la toţi Românii din Transilvania din causa pasului amintit mai sus, a băga bine în samă aceea recomandaţie. Întâiu încă nu este nici decât un lucru hotărît, că întroducerea instrucţiunei obligatorice a limbei maghiare în toate scolile populare va spriginí în mod esenţial consolidarea relaţiunilor interne şi prosperarea politică şi socială a ţĕrei: a doua ne învaţă esperienţa, că poţi fi un patriot unguresc foarte bun şi dacă nu cunosci din copilărie limba maghiară. A triea, întroducerea instrucţiunei ar fi pentru multe comune şi scoale confesionale o sarcină materială nesuportabilă şi astfel un isvor a neliniscei pentru populaţiunea nemaghiară şi un mijloc strajnic de agitaţiune pentru anumiţi „conducători;“ în sfêrşit până acum este vorba numai de un proiect şi dacă contrarii lui se folosesc de mijloace legalí

FOIŢA.

Vêrful cu dor.

Dramă musicală în trei părţí.

Vêrful cu dor nu este o operă propriu ḑisă, ci o baladă lirică, şi balada cea mai încântătoare.

Farmecul curge în păraie dela vêrful cel cu dor şi se lăţesce într'un fluviu de doiase armonii.

La ridicarea cortinei, ne aflăm într'un sat spre munţi. Este ḑi de sĕrbătoare; toţi sătenii sûnt adunaţi, bătrânii privind, fetele şi flăcăii gătindu-se de joc. Singură la o parte, o fetiţă frumoasă şedea privind spre munţi; par'că aşteaptă pe cine-va, dar cel aşteptat nu vine şi fruntea sa se acopere cu un vĕl de întristare.

Flăcăii şi fetele s'au prins în horă şi băgênd de seamă că Maria lipsesce, se opresc şi o chiamă: „Mario, vino, de joacă cu noi“; dar Maria întristată le rĕspunde cu vocea sa cea dulce: „Jucaţi fără mine; eu nu joc fără Ionel.“

Ionel e cel mai mândru şi cel mai frumos păstor din satele de prin prejur; el iubesce pe Maria şi Maria pe dênsul, şi toţi din sat sciu că ei se vor cununa înainte de postul Crăciunului.

Flăcăii nu mai asteaptă şi hora se încinge, şi fata tot se uită spre munţi sicură că Ionel va vení în sfêrşit, şi iacă'l că vine: „Îmi perdusem un miel şi m'am dus să îl caut în munte. Mult timp l'am căutat. După ce l'am găsit, l'am dus pe pajisce şi l'am pus la sinul mamei sale. Dar mult 'mi era dor de tine.“

De o iubesci atâta, îl întreabă un păstor, ai sci să dai doveḑi de iubirea ta?

Ce doveḑi?

Du-te şi stăi sus pe munte toată iarna şi întoarce-te numai la primăvară.

Şi toţi aplaudă ḑicênd că, de va face aceasta, va da într'adevĕr o mare dovadă de iubire.

Atunci Ionel ḑice: „Dacă prin aceasta pot dovedí că iubesc pe Măria mai mult decât turma mea, decât satul meu, apoi plec voios la munte şi nu mĕ voiu întoarce de cât când turmele se vor suí iar spre vêrf.

În zadar Maria, a cărei inimă tresaltă de bucurie, îl roagă să remână; el voesce să plece. Căci s'au găsit unii care se îl bănuiască şi el nu mai poate remâné.

Aici începe un *duo* plin de farmec, pe care îl reproducem întocmai după orginal, care nu ne pare a fi reprodus destul de esact în versurile române:

Maria.

Oh! remâi aici! Gândesce-te Ionel. Nu vei puté se remâi singur, se nu mai auḑi clopotele oilor, lătrarea veselă a cânilor!

Ionel.

Me voi gândí la frumoşii tĕi ochi negri, ochii tĕi cei iubiţi, stele strălucitoare, a căror lumină va pătrunde întunerecul nopţii mele!

Maria.

Zînele pădurei te vor încungiura şi poate îmi vor răpì inima ta; şi, înainte de a se sfêrşí lungile luni de iarnă, iubitul meu va fi perdut.

Ionel.

Ah! Se vor stinge ochii mei într'un rîu de lacrime, înainte de a se stinge iubirea mea; înainte de a me cuprinde fiorile morţii, să se rupă inima mea de dor.

Maria.

Se vor stinge ochii mei într'un rîu de lacrime şi inima se va stinge de durere; presimţirea morţii mĕ încungiură şi sufletul meu se va stinge de dor.

Sătenilor le pare rĕu acum că au aruncat bănuiala asupra iubirei lui Ionel şi au împins, prin glumele lor, lucrurile aşa departe.

Baciul cel bĕtrân esprimă acest simţemênt al sătenilor într'un solo:

Ei au umplut de mâhnire inima feciorului meu şi îi au înecat sufletul în durere şi întristare:

„Cine îi va fi învĕţat a se gândí la rĕu şi bănuí iubirea lui? Cine îi va fi învĕţat a înduioşa un suflet curat cu cuvinte rĕci şi amare?

„O, copile, copile iubit, ai cărui ochi ard de lacrimi, nici un cioban pentru de a împedeca esecutarea lui, nu este nici pe departe o crimă.“

Față de glasurile sĕlbatice, ce resună din foile șovinistilor maghiari ne este o adevĕrată mângăere, când vedem că în cercuri nepreocupate aflăm o vrednică aprețiare a pasului Românilor întreprins pentru salvarea națiunei și limbei lor.

Precând „Pester Lloyd“, tălmaciul ideilor maghiare pentru lumea mare, dice că representațiunea Românilor, predată de deputațiune Împĕratului, nu conține decât frase, pe atunci „Deutsche Zeitung“, organul celei mai puternice partide în Austria scrie (Nr. 2557 din 14 Februarie):

> „Petițiunea, predată eri de deputațiunea notabililor a Românilor ungureni în contra maghiarisărei scoalelor populare, plănuită de guvernul din Pesta, este un act de mare importanță politică. Cele trei milioane de Români ungureni se adresează de a dreptul cătră monarch pentru apĕrarea lor contra maghiarisărei amenințătoare, fiind că ei sûnt conscii, că nici dela guvernul din Pesta nici dela parlamentul din Pesta nu au de a ascepta *dreptate*. Legea proiectată pentru impunerea unei limbi amenință însă în același mod și pe Germânii Slovacii și Rutenii Ungariei. În Pesta ni se pare noue se joacă un joc periculos. Cel puțin momentul present pentru realisarea globului maghiar pe terenul limbistic, n'a fost tocmai bine ales.“

Corespondentul din Pesta al diariului „Neue freie Presse“ scrie în cestiunea aceasta următoarele (Nr. 5198 din 15 Februarie):

> „Cearta naționalităților a odihnit mult timp în Ungaria, căci de când cu atacul lui Tisza contra Sașilor transilvăneni și de când cu condamnarea agitatorului Miletics de la „Zastava“ a fost pace în această afacere delicată. De vr'o câteva dile Românii transilvăneni iarăși se mișcă și conclusiunea e negreșit îndreptățită că ei 'și a ales momentul pentru scopurile lor foarte bine, pășind acum cu aspirațiunile lor. Astădi primesce Împĕratul în palatul curței din Viena o deputațiune de prelați români transilvăneni cari s'au presentat de vro câteva dile și aici la ministrul president și la ministrul cultelor: deputațiunea voiesce a împedeca întroducerea învĕțământului obligatoric a limbei maghiare în scoalele populare române și fiind că aici a aflat urechi surde, voesce a petițiuna intervențiunea Împĕratului. In foile românesci lupta se poartă deja de luni și la aceasta luptă ia parte cu deosebire clerul. In Arad Sibiiu, Blaj și și în Bucuresci se agită prin diare în contra totului ce este unguresc și chiar și în contra statului.“ (Corespondentul dela „Neue freie Presse“ trebuie că a visat aceste, căci în realitate n'a avut unde le vedé. Nota red „Tel. rom.“)

Diarul „Der Osten“ din Viena se esprimă în următorul chip:

> „Majestatea Sa Impĕratul 'și a esprimat „speranța dar nu convingerea hotărîtă, că guvernul și legislativa ungurească este departe de intențiunea a întroduce astfel de disosiții, cari ar puté conturba pacea și concordia între naționalități. Ce sperează Împĕratul, negreșit va și devení faptă și de aceea noi credem, că ministeriul Tisza va băga bine în samă cuvintele monarchului și nu va mai așterne spre sancționare netrebnicul proiect din cestiune. Pentru acest proiect de lege esistă numai un loc vrednic — corfa de hârtie“.

Episcopii bisericei romano-catolice au ținut — ne spune „Pesti Naplo“, în Budapesta o conferență, a cărui object a fost învĕțământul obligatoric a limbei maghiare respective pășirea episcopilor români în contra acestuia. Conferența n'a luat nici o hotărire, de oarece ea a aflat de lipsă a aștepta presența primatelui.

În camera Ungariei ministrul de finanțe a dat un eposé. Ca puncte de vedere generali pentru regularea situațiunei finanțiare ministrul desemnează reducerea speselor ocupațiunei bosniace la un minim, reținerea dela ori ce pas, ce ar fi împreunat cu o nouă sarcină, crutțări prin gruparea drumurilor de fer, urcarea veniturilor, urcarea contribuțiunilor indirecte și crearea de contribuțiuni nouĕ. Prin acest esposé s'a început desbaterea asupra bugetului. Partidele opoziționale ale camerei iau în contra bugetului următoarea posițiune: stênga estremă respinge bugetul, pre când „oposițiunea întrunită“ și deputații „selbatici“ îl vor primí în general de basă la desbaterea specială, dându'și însă votul lor de neîncredere prin propunerea pentru esmiterea duor comisiuni, cari să esamineze situațiunea financiară și să elaboreze o programă de reforme.

În senatul imperial din Viena ministrul Stremayr comunică denumirea cabinetului și a declarat: chiemarea guvernului cu privirea la durata funcțiunei camerei ce espiră în acest an să îngrigiască, ca afacerile parlamentului se nu să întrerupă și funcțiunile constituționale ale casei să treacă fără conturbare la camera nouĕ. Guvernul are datoria a conduce în mod conscienţios, objectiv și firm administrația. Ministrul accentuează resolvirea bugetului și a projectelor ce stau în legătură cu acesta. Răzimând pe basa tractatului dela Berlin, guvernul recunoasce de datoria sa a stăruí la esecutarea chemărilor primite la congres, pre lângă o crutțare estremă, a delătura ori-ce pericol a unei încurcături de stat și a împedeca jertfe nouĕ.

Primirea sĕrbătorească a deputațiunei române esmise la Maiestatea Sa.

În analele festivităților naționale, ce Românii din Sibiiu și împregiurime au sĕrbat vreo dată, primirea Escelenței Sale Înalt preasânțitului archiepiscop și metropolit Miron Romanul și a deputațiunei esmise de consistoriul archidiecesan, de sigur trebuie pusă la loc de frunte. Conform programei publicate de noi în numĕrul ultim, începênd de la 8 oare dimineața publicul român grăbia a se înfățișa la gara Sibiiului. Și care Român s'ar fi putut reține de la împărtășire, când era vorba a aduce cuviinciosul și pe deplin meritatul tribut de recunoscință, acelor bărbați prea demni ai bisericei și națiunei noastre, cari au avut curagiul, a păși înaintea Preaînaltului Tron, cerênd cu devoțiune omagială scutul preagrațiosului Monarch în contra periculului cu care este amenințată biserica și națiunea noastră? În adevĕr inteligența română a Sibiiului și din pregiur s'a presentat în întregitatea sa; iar poporul țĕran, îmbrăcat sĕrbătoresce cu mulțime de steaguri și cocarde naționale s'a înfățoșat cu deosebire călare, într'un numĕr foarte mare, representând suburbiele și întreaga împregiurime a Sibiiului.

La 9½ oare trenul ajunse la gară.

Înalt Preasânția Sa archiepiscopul și metropolitul Miron Romanul P. C. Sa vicariul și archimandritul Nicolae Popea și domnul deputat dietal Parteniu Cosma, scoboriți din vagon, au fost întimpinați de inteligență și popopor cu însuflețite urări de „Să trăească!“ ;urmând apoi cuvêntul de bine ventare, rostit de părintele protopop Ioan Hania, urările la sfêrșitul cuvêntărei se repețirĕ cu mare vioiciune.

Escelența Sa, presentând o față senină și pe lângă toată seriositatea, voioasă, respunse în mod mângăietoriu cu privire la starea cestiunei, pentru care s'a pus în fruntea deputațiunei la Preaînaltul Tron, și mulțămì, totdeodată în numele deputaților, pentru primire. Escelența Sa termină cuvêntarea sa însuflețitoare cu „Să trăească Maiestatea Sa Impĕratul și Regele nostru! Inmulțite „Să trăească!“ urară inteligență și popor. Acum se forma înaintea garei un imposant conduct de calesci și un strălucit banderiu de călăreți, cari conduserĕ prin stradele principale ale Sibiiului, atrăgênd deschilinita atențiune și a străinilor, pe Escelența Sa la reședință în strada Măcelarilor unde fù întimpinat de senatul strîns bisericesc al consistoriului archidiecesan în frunte cu sânția sa, protosincelul și asesorul consistorial Dr. Ilarion Pușcariu. Vii „Să trăească!“ îl învitară pe Escelența Sa la fereastră, unde se și arĕtă cu gest de mulțămire.

La 11 oare a. m. o deputațiune imposantă de aproape 500 membrii, inteligență și popor, se puse în mișcare dela casa clerului în strada Cisnădiei peste Piața-mare în strada Măcelarilor la reședința metropolitană. Numai minoritatea celor veniți au fost atât de fericiți a ajunge în salonul de primire a reședinței Escelenței Sale cătră care dl. George Barit se adresă cu o cuvêntare mai lungă, plină de repriviri istorice. Escelența Sa dedù un respuns scurt dar meduvos accentuând cu deosebire partea ce se vine bisericei noastre în causa, cu a cărei apĕrare înaintea Preaînaltului Tron a fost însărcinată deputațiunea esmisă din sinul consistoarielor noastre greco-orientale.

Salonul reședinței metropolitane resuna de entusiasticele urări, și deputațiunea, depărtându-se se îndreptă la locuințele membrilor deputațiunei P. C. archimandrit Popea și domnului deputat Cosma, cari amêndoi mulțămiră prin nisce cuvinte potrivite, promițênd că și pe viitoriu vor fi acolo, unde i-va chiema biserica și națiunea.

Precis la 7 oare seara un conduct grandios de vr'o 700 purtători de torțe, pornind și el de la casa clerului în strada Cisnădiei și cuprindênd apoi mai întreagă Piața-mare a Sibiiului, se îndreptă în cea mai frumoasă ordine și avênd în frunte steaguri și musică, spre strada Măcelarilor la reședința metropolitană. Mărturisiau chiar și străinii, că foarte arare-ori s'ar fi vĕdut în Sibiiu un conduct de torțe atât de imposant. Un interes deosebit avù mai departe această manifestațiune prin aceea, că chiar și Nemți, Unguri în special Sași entusiasmați de fapta deputațiunei noastre, ce și națiunei lor a adus o satisfacție — Sași, dicem, au purtat torțe. Ajungênd la locul menirei, după cântarea unei piese naționale d-nul Iosif Hodosiu, ținù cuvêntarea, pe care o facem să urmeze aici:

Escelență!

Venim și cu această ocasiune a Vĕ presinta omagiele noastre, și nu ne înșelăm dacă dicem, omagiele a întreg clerului și poporului român, acum când V'ați re'ntors din grava, marea și glorioasa misiune, ce, întrunind simțemêntul tuturor Românilor, a-ți luat a o îndeplini Escelența Voastră.

Vĕ asigurăm Escelență, că toți Românii, cler și popor, cu un tremur, seau mai bine, cu o palpitațiune tremurătoare a inimei între grije și speranță, dar cu încredere în sine, cu minte calmă, și cu rațiune de oameni conscii de causa ce susțin, V'a petrecut în călĕtoria din care astădi V'ați re'ntors. Căci causa era și este a noastră, a tuturor, și Escelența Voastră, dimpreună cu ceialalți domni ai deputațiunei și cu ceialalți prelați ai bisericelor române, ați fost viia espresiune a voinței clerului și poporului român din imperiul de sub sceptrul împĕratului, regelui și mare-principelui nostru.

Ne spune istoria, și o scim chiar noi, cei ce trăim astădi, o scim din propria noastră esperiență și sciință, că de câte ori s'au rădicat grave fortune, vênturi vijeloase și procele, acum aproape de 1800 ani, asupra națiunei și bisericei noastre, tot de-auna în acele fatali încercări și amerințĕri la esistența noastră națională și la conservarea religiunei noastre, Românii s'au sciut ținé la înălțimea causei, ce apĕrau, și pe care o apĕră până astădi cu o întrepiditate, ce nu se poate resturna.

Credem, Escelență, că nu aci este locul de a arĕta în mod chronologic, luptele Românilor pentru limba și biserica lor. O scim, o simțim, o urmăm și o vom urma până în indefinit, și în urmă vom lăsa-o ereditate celor ce vin în urma noastră, și cari sunt mai numeroși de cât noi, până ce ei vor fi cei fericiți a culege fructele satisfăcĕtoare ale acestei indefinite și continue lupte, ce de secoli întregi o purtăm. O luptă aceasta, care atât de tradusă este în mintea, inima și sângele nostru, încât nu dile, nicĭ sĕptĕmâni, dar nici ani, nici secle întregi, ba nici-odată nu se va stirpí din gingașa dar tot-odată resoluta, curăgioasa și energica natură conservatoare de sine a poporului român: și până la învingere.

Escelență, devisa noastră a fost, este și va fi: a ne conserva întactă limba și religiunea, națiunea și biserica noastră, în ori ce împregiurări; a ținé tare la patriă și la pămêntul nostru; a lăsa liber fie-cărei națiune din patriă a urma asemenea. Dar, cu voia noastră, nu vom concede nici-odată a se infecta institutele noastre naționali bisericesci și scolastice, cu beneficiuri (?) străine, cari numai ruinare ne aduc, și numai perirea ni-o prepară.

Escelență, permiteți-ne în urmă încă numai câte-va cuvinte.

Ori care ar fi resultatul misiunei din care vĕ reîntoarceți, noi vom dice, și dicem:ací sûntem, ací stăm.

Fi-va el favorabil pentru noi, pentru națiunea, biserica și patria noastră? Se poate, vom respunde, cu grația bunĕtăței și iubirei de dreptate a monarchului nostru!

Nu va fi el favorabil? Nu vom perde speranța. Aici sûntem, aici stăm. ca stânca eternă a unui popor, pus aici de Dumnedeu.

Vom merge pe calea civilisațiunei vom cultiva limba noastră; vom propaga cultul religios; vom ținé sus și tare la patria și pămêntul nostru; ne vom pune pe lucru, ca elementul român se prindă rădăcină în toate privințele de viață publică, socială, arte, industriă, comerciu și altele atari. Se prindă, dic, rădĕcină care sé nu o poată sguduí nici procelele timpului, nici eternitatea secolilor. Prin aceste,

---

n'ar trebuí să se poată despărțí fără pedeapsă de turma sa.

„Vino, întoarce-te cu noi dela munte în vale; mi se pare că nu voiu mai vedé ochii tăi și lungile'ți plete!...

Dar Ionel e otărit; nici lacrimile logodnicei sale, nici rugăciunile bĕtrânului seu tată, nici căința prietenilor sei, nimic nu'l poate oprí acum să plece; i s'a cerut să 'și dovedească iubirea, o va dovedí; i s'a bănuit iubirea, va arĕta că ea nu poate eșí din peptul seu decât cu ultima sa suflare. Pleacă:

„Rĕmas bun, vale încântătoare: rĕmas bun, turma mea; vino iar la mine cu soarele primăverei!

„Rĕmas bun, draga mea logodnică; prin furtună, prin vênt, prin zăpadă, prin lumina stelelor, trimite'mi sărutări, copilița mea.

Și dacă vei face o cămașă frumoasă de in, supțire și ușoară, gândesce că o faci pentru diua care mĕ va vedé întorcându-mĕ.

Toți 'l încongioară, și 'l sĕrută, și 'i urează sănătate și o grabnică întoarcere și el pleacă; iar, la cotitura drumului, se întoarce ca să trămită o ultimă sărutare Mariei care cade plângênd în brațele bĕtrânului baciu.

(Va urma).

vom da împěratului cele ce sûnt ale împěratului, lui Dumnedeu cele ce sûnt ale lui Dumnedeu, şi noaue cele ce sûnt ale noastre. „Se trăiţi Escelenţia Voastră!“

Entusiastice „Să trăească!“ din partea mulţimei îndesuite pe stradă au fost ecoul cuvêntărei.

Escelenţa Sa înalt prea sânţitul Archiepiscop şi Metropolit rostì cu voce sonoră din fereastra reşedinţei următoarele cuvinte bine cugetate şi simţite:

Domnilor şi fraţilor!

Onoarea, care ni-o daţi şi în modul acesta mie şi deputaţiunei consistoriale la re'nturnarea noastră din călětoria întreprinsă pela Budapesta şi Viena, nu o pot considera altcum, decât numai ca o manifestare: că DVoastră aprobaţi paşii, cari noi în conţelegere cu cele-lalte eparchii 'i am făcut în interesul culturei poporului nostru şi pentru pacea internă dintre diferitele popoarě ale patriei.

Prin paşii ce 'i am făcut, ne-am pus Domnilor şi fraţilor! drept stavilă în calea unui torinte puternic, care se vedea a-ne amenința unele din cele ce le avem mai scumpe: limba, cultura naţională şi în parte şi autonomia bisericească. Nu 'mi pot dar ascunde simţul de mulţămire ce 'l am pentru DVoastră, când veniţi a ne da sprijin moral la întreprinderile noastre, punêndu-vě întru toate alăturea cu noi.

De altă parte însă nu 'mi pot suprime nici acea observare: că împregiurările, între cari ne aflăm, ne impun detorinţa, ca în toţí paşii nostri să fim cu o precumpěnire matură şi cu toată posibila moderaţiune. Deosebi pe lângă credinţa noastra omagială către Maiestatea Sa preagraţiosul nostru monarch, să ne conservăm cu scumpětate atitudinea noastra loială faţă de legile ţěrei şi adevěratul patriotism. Înarmaţi cu aceste, întreprinderile noastre ne vor duce la resultate mulţămitoare, şi aceasta o sperăm cu atât mai vêrtos, pentrucă prea'nalta graţie şi părinteasca bunăvoinţă a Maiestatei Sale esperiată şi astădată, ne poate numai întărí în bunele noastre speranţe, cari defel nu eschid loialitatea şi patriotismul.

Mulţămindu-vě dar pentru aceasta onoare şi adevěrată sprijinire morală, Vě rog Domnilor şi fraţilor! să Vě linistiţi îngrijirile, punêndu-vě toată încrederea în vigilanţa şi lucrarea ulterioară a archiereilor şi a corporaţiunilor superioare bisericesci; şi apoi Vě rog să Vě întruniţi cu mine în simţěmintele, cari mě îndeamnă şi la aceasta ocasiune a esclama: „Să trăiească „Maiestatea Sa regele nostru! „trăiească scumpa noastră pa-„trie! prospereze maica noa-„stră de asemenea scumpă: na-„ţiunea, biserica!“

La audirea numelui preaînălţatului nostru Monarch isbucnirá „Să trăească!“ însufleţite din sinul lumei adunate pe stradă, ear musica întonà Imnul popular.

Întorcêndu-se conductul cu frontul de la serbătoritul conducătoriu al deputaţiunei spre ferestrele de vis-à-vis a membrului acestia, P. C. archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea, s'au adus — după cântarea unei piese naţionale — şi acestuia urările cele mai vii. Părintele archimandrit mulţămind, accentuà că nu dênsului se cuvine onoarea aceasta, ci acelora cari vědênd pericolul au dat impulsul la pasul făcut pentru apěrarea limbei, mai scumpe decât ori ce tesaur pe lume, şi pe care poporul român o păstrează de optspredece veacuri, de când se află pe acest pămênt. Urmară urări pline de entusiasm.

Conductul pornind spre strada Cisnădiei, unde locuesce domnul deputat Partenie Cosma, au adus şi acestui meritat membru al deputaţiunei cele mai însufleţite „Să trăiească“! pentru a se îndrepta în sfêrşit spre piaţa casarmei, unde se depuse torţele.

Astfel s'a terminat diua de 6 Februarie a. c., o adevěrată di de serbătoare naţională.

Poporul român din Sibiiu şi giur a dovedit în diua aceasta în mod strălucit că este un popor al ordinei şi disciplinei, un popor plin de iubire către dinastie, un popor patriotic, dar şi un popor care îşi iubesce *limba!* X.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Caransebeş, 4/16 Faur 1879. „Rari sûnt timpurile acele fericite, în cari să poţi cugeta ce voesci şi să vorbesci ce cugeţi.“

În mai multe momente din viaţă 'mi am adus aminte de aceste cuvinte ale celebrului istoric român Tacit, nici când însă nu am fost pětruns de adevěrul lor, ca eri cu ocasiunea întimpinării membrilor deputaţiunii naţionale din diecesa Caransebeşului, respective a venerabilului, neobositului şi în atari deputaţiuni — încărunţitului episcop Ioan Popasu.

Fie-care individ e destinat a fi liber, pentru că libertatea este legea cea mai naturală a omenirei şi cu toate aceste ca om dotat din partea creatoriului cu voinţă liberă vieţuind într'un stat botezat de constituţional şi liberal, în faptă însă despotic şi asupritoriu de libertate, nu 'ţi e iertat a te folosí de darurile naturei, de darurile împlântate din partea creatoriului în fie-care fiinţă raţională. Şi oare pentru ce? Pentru că creatoriul te-a făcut Român, pentru că ai avut parte de o crescere, care nu 'ţi a têmpit încă simţul naţional, nu te-a făcut, ca pentru un blid de linte, pentru un os de ros, să 'ţi batjocuresci naţiunea, să 'ţi batjocuresci biserica, să 'ţi batjocuresci odorul cel mai scump pe lume limba, buciumând în lumea largă, cumcă cel dintâiu om n'a fost Român, German, Frances etc., ci . . . . .

De cum-va soartea a dispus să ocupi vr'o funcţiune publică de stat seau municipală în mijlocul naţiunii tale, plătit din sudoarea poporului român, ţie nu 'ţi e iertat, să te bucuri, când vedi, că fratele těu să bucură, ţie nu 'ţi e iertat să plângi când vedi pe fratele těu plângênd, ba ce e şi mai revoltătoriu ţie nu 'ţi e iertat să sari într'ajutoriu fratelui těu, când îi vedi vieaţa în pericul, când vedi, că inimicul vrea să-i înfigă cuţitul în coaste. *O tempora! O mores!*

Un atare Român nefericit are de regulă ca colegi atari indivizi, cari îi batjocuresc la toată ocasiunea naţiunea, cari îi batjocuresc biserica, limba, datinele etc. şi dacă nu le secundedi seau respingi insultele lor necalculabile, eşti denunciat, ca trădătoriu de patriă, ca conspirătoriu în contra întregităţii statului, ca Daco-Român etc. Şi oare sûnt aceşti colegi următorii lui Atila sau Arpad? Ferească Ddeu! Nisce Slovaci, Poloni, Jidovi, Nemţi maghiarisaţi, cari îşi schimbă mantana după cum bate vêntul, cari astădi sûnt Unguri, mâne Nemţi seau Muscali, cum voiesci iubite lector.

Audiţi fraţi Români din România liberă şi independentă prin vitejia moştenită dela strămoşi! Învěţaţi din suferinţele noastre a vě sacrifica şi viaţa pentru ca să puteţi cugeta totdeauna ce voiţi şi să vorbiţi fără sfială aceea, ce cugetaţi.

Cine vrea să se convingă despre adevěrul celor dise, întrebe pe ori-care funcţionariu român de stat seau municipal. Am dis să întrebe pe ori-care fără escepţiune, pentru că sum convins, că în nici unul nu s'a stîns încă cu totul schînteaua aceea divină, care a început să lucească încă în faşe, la peptul mamei lor.

Dacă se ivesc casuri contrarii, causa e masca constituţionalismului, mascarea libertăţii. Dă-i Românului adevěrata libertate şi nu cred să se afle sub soare unicul, căruia să-i fie ruşine a avé de mamă pe Venus, a se numí fiiul lui Marte, fiiul lui Romul, fiiul lui Traian, fratele eroilor de la Griviţa, Plevna etc.

Eartă-mě, iubite lector, că m'am abătut de la obiectul, ce 'mi am propus a 'ţi descrie. Causa e impresiunea momentului.

Cred, că e de prisos a-ţi spune, pentru ce la întêmpinarea amintită mai sus, n'a luat parte nici unul dintre nefericiţii funcţionari Români aflători în Caransebeş.

Ceea ce pentru o naţiune e vîrtute, pentru ceealaltă este crimă.

Dar *ad rem.*

(Va urma.)

Varietăţi.

* (Asignaţiunile postale) cari sûnt încă de present în comunicaţie, după ce se vor găta, vor fi înlocuite prin blanchete nouě. Aceste n'au timbrul postal şi la posta respectivă se vênd cu câte $^1/_2$ cr. v. a. Tacsa, carea după asignaţiunile vechi se solvesce în bani amĕsurat sumei asignate, după întroducerea blanchetelor neuě nu se mai plătesce în bani ci în timbru, care se lipesce pe blanchetul de asignaţiune la locul indicat pe acest banchet.

* Cetim în „Familia“: *Introducerea limbei unguresci* séu mai bine, proiectul de lege al ministerului de culte ungurese pentru întroducerea limbei unguresci ca studiu obligator în toate scoalele poporale din ţară, a produs mare resens in poporaţiunea nemaghiară. Capii ambelor noastre confesiuni au şi făcut numai decât paşii necesari pentru împedecarea pericolului. Esc. Sa metropolitul Vancea a învitat pe sufraganii sei episcopi al însotí în o deputaţiune către împěratul, însă numai Prea SSa dr. Victor Mihali grăbì a corespunde, Prea SSa episcopul Pavel trebuì să se reîntoarcă din Budapesta — unde se afla — la Gherla, iar vicariul diecesei Orade se simţia indispus. Astfel dară numai metropolitul şi episcopul din Lugoş merseră la Viena, unde fură primiţi în audienţă de către Maj. Sa.

* (Hymen). D-nul Ioan Papp teolog absolut de Arad 'şi a sěrbat cununia în 16 Febr. a. c. cu amabila d-şoară Anna Genţu, fiica d-nului Teodor Genţu paroch gr. or. în Ceişoara, cottul „Biharia.“ Deplină fericire se suridă în toată viaţa junilor căsătoriţi!

* (Necrolog). Domnul învěţător din Varadia G. Tiunea ne comunică următoarele: În 25 Ianuarie a. c st. v. fericitul şi neuitatul bărbat Nicolau Ioanovici proprietariu mare din comuna Solciţa (cottul Timişoarei) şi Major ces. reg., după un morb îndelungat în etate de 56 ani a trecut la eternitate, lăsând în doliu pre mult iubita s'a consortă şi pe unicul fiu al seu Constantin.

Osemintele fericitului reposat se petrecură la mormênt de toţi conlocuitorii sei şi de un numěr considerabil de prin prejur, ca neamuri amici şi cunoscuţi ai sei; dintre aceşti din urmă nu pot întrelăsa a nu amintí pe Spect. d. G. Berariu pretore, pe on. d. F. Zsivcoviciu jurasor şi mulţi alţi domni oficeri locotenenţi, care în uniforma militărească, după rangul ce'l avea înornau conductul făcênd fericitului reposat onorul de pe urmă.

Conductul a fost unul dintre cele mai pompoase; la serviţiul funebral a funcţionat 4 preoţi în frunte cu P. on. domn protopresbiter Ioan Popoviciu celebrându-se după ritul gr. or. eară cântările a fost esecutate de chorul vocal al plugarilor gr. or. din opidul vecin Varadia.

Mai departe prin o vorbire dl protopop demonstră că în Domnul adormitul, a fost un adevěrat Român, unul dintre cei mai fideli către patrie, tron şi naţiunea sa. Comunei Varadia ia donat tot materialul de lemn necesar la deja edificata scoală confes. gr. ort. asemenea dietele sale ce 'i a competat ca deputat la sinodul eparchial le-a donat fondului reuniunei învěţătoresci gr. ort. rom. din Varadia.

Fie-i těrîna uşoară şi memoria binecuvêntată!

* (Femeile la telegraf). În anul trecut sau însinuat pentru cursul de telegrafiă multe femei, şi anume în Budapesta 175, în Timişoara 25, în Caşovia 54, în Canişa 27, în Cluj 27, în Zagrabia 70. Dintre aceste s'au înscris în Budapesta 38, în Timişoara 16, în Caşovia 30, în Canişa 10, în Cluj 15, în Zagrabia 28, la olaltă 137. Esamenul l'au făcut 130 de dame, şi anume 49 cu resultat precelent, 48 cu laudabil şi 32 cu îndestulitor. De presinte 251 de candidate stau la dispoşiţiunea guvernulu. „Familia.“

* (Foc). În comuna Petrila în 1 Februarie a. c. a ars casa epitropului bisericesc Petru Paraschiv. Paguba căşunată prin foc e considerabilă şi numěroasa familie e cu atât mai nenorocită, cu cât dênsa a rěmas în timp de iarnă în poiană. Alte case din pregiur din norocire n'au mai ars. Ar fi de dorit ca comuna Petrila, care numěră preste 400 fumuri cum scie suporta spese, să'şi procure o pumpă (tulumbă) de foc şi oamenii mai avuţi să 'şi asigure casele contra focului!

* (Vindecarea difteritei). Leacul cel mai simplu pentru aceasta boală este pucioasa. Aceasta adecă se pisază întâiu měrunt, apoi o cuantitate, cât întră într'o lingură de cafea se toarnă într'un păhar cu apă, se întoarce acolo cu degetul până se topesce toată, şi se dă apoi bolnavului, ca se'şi spele gâtlejul cu ea. În 10 minute bolnavul se află mai bine. În loc să se arunce apa din gură e mai bine să se bea. La bolnavii aceia, cari nu mai pot gâlgăí apa, se bagă pucioasa pisată într'o peană de gâscă şi li se suflă prin ea în grumazi şi după ce în urma acesteia se află bolnavul în stare de a puté galgăí, i se dă apă cu pucioasă de gâlgăit după cum am arătat mai sus. Acelor bolnavi, cari pe lângă toate aceste nu pot gâlgăí, puciósa li se topesce pe cărbuni aprinşi se pun apoi cu capul acoperit deasupra cărbunilor şi înghit fumul, care ese din pucioasa topită. În odaia bolnavului e bine să se facă fum de pucioasă.

* (Cutremur). În 12 Febr. n. în Klagenfurt şi împregiur pe la 2 oare şi 44 minute după ameadi s'a simţit un cutremur de pămênt, carele durând vr'o 2 secunde fù la început mai slab, tare însă pe la mijloc şi apoi iară tot mai slab până dispărù cu totul. Direcţia cutremurului se dice a fi fost de la apus spre rěsărit.

* (Femei ca advocaţi). Congresul Statelor-Unite a primit un proiect de lege, prin care acelor femei, ce au practisat la tribunalele de stat 3 ani, li se concede a funcţiona ca advocaţi la tribunalul suprem. Acestui proiect îi lipsesce până acum numai subscrierea presidentului.

* (Ni se spune). Cetim în „România Liberă“ de astădi:

„Ni se spune că în noaptea de 27 spre 28 curent s'a spart o casă de bani Wertheim şi s'a furat vr'o 20,000 de franci în aur şi argint.“

Nu ni se spune însă dice „Românul“ dacă aceasta s'a întêmplat în Bucuresci, în România, în Europa sau în altă parte a lumii.

* (Budgetul Dobrogei) pe anul 1879, care înfăţişadă la venituri suma de lei 3,250,000 şi la cheltueli lei 3,115,512 bani 84, încheându-se

cu un escedent de lei 134,487 bani 16 s'a aprobat.

* (Un patriarch). Dl Hiram Y. Reese un om tare robust şi sănĕtos a murit de curênd în etate de 92 ani în locul naşterii sale în Franklin Counti în Pennsilvania. Acest om a avut cu 3 muieri 25 de ficiori, din cari acum mai trăesc încă 20. Cel mai bĕtrân este de 66 şi cel mai tinĕr dintre ei de 24 ani.

* (O femee electrică). În Statele-Unite s'a petrecut un fapt care ne pare că este de cel mai mare interes pentru sciinţă. O damă din Nevada-City suferea de mult timp de dureri nevralgice; toate tratamentele cunoscute nu putură să'i micşoreze suferinţele. Încercà cu electricitatea şi fù supusă în timp de câte-va luni contactului unei baterii electrice, nu dobândí însă nici o uşurare şi încetà cu acest tratament sûnt acum opt-spre-ḑece luni. În cursul tratamentului şi după ce încetase cu electricitatea, doctorul nu observase nimic particular în ea.

În primele ḑile ale lunii Ianuarie, simţì nesce fiori rĕci în articulaţii. Trei ḑile în urmă, întrând într'o cameră obscură ca să'şi ea o rochie de lână, care nu fù mirarea acestei dame când îşi vĕḑù braţul încins cu o lumină fosforescentă, şi când puţin după aceea simţí o comoţiune asemenea cu aceea a unei pile electrice.

Ea spuse faptul doctorului seu, care nu vrù să o creadă. Atunci, stingând luminarea, îşi desfăcù pĕrul; ori de câte ori trăgea cu peptenele se degaja o linie luminoasă. Se auḑeau mici plesnituri părênd că es din dinţi.

Doctorul a fost silit să creadă, însă nu înţelege nimic. Pentru moment, dama aceasta este o butelie de Leyda.

* (Cum califică un istoric germân anul espirat). W. H. Riehl, o somitate de prima calitate pe terenul istoriei culturei, califică anul espirat în modul următoriu: „A adus cestiunea cea mai întunecată europeană la un sfêrşit, care însă totu-şi formează mai vêrtos un început pentru nouĕ cestiuni întunecate. A fost un an treptat în istoria lumei; fie-cărei naţiuni 'ia adus altceva. Pentru Ruşi a fost un an de biruinţă şi de desamăgire; pentru Turci un an de ruină; pentru Englezi un an de suprindere; pentru Germâni, Italieni, şi Spanioli un an de durere şi de îngrigire; pentru Francezi un an jubilar şi Austriacul poate că pune semnul întrebărei la anul acesta.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Berlin, 19 Februarie n. Camera germână a respins aproape unanim persecutarea judecătorească, cerută de guvern, a deputaţilor Fritzsche şi Hasselman.

Ţĕranul român.

Ţĕrani, ciocoi şi boieri.

(Încheiere).

Românul, dela fire, e om cu multă abnegaţiune; pentru oamenii, la care ţine, e gata să sară în foc. Acest avênt de abnegaţiune îl are împĕratul Iosif II în vedere, când, vorbind despre Români le ḑice comisarilor sei: arĕtaţi-ve vrednici de încrederea lor şi puteţi dispune după placul vostru de dênşii.

Nu voim a înşira casurile de abnegaţiune ce putem găsí în viaţa fiecărui sat; nu vom pune în vederea cetitoriului ceea ce face un mojic pentru fruntaşul seu şi pentru ori-ce alt om la care ţine: vom trece cu vederea chiar abnegaţiunea curcanilor degeraţi şi morţi de foame, ca pe una ce par' că de sine s'ar înţelege: vom vorbí numai despre abnegaţiunea ţĕranului în viaţa politică, fiind-că scopul ne este a-l cunoaşte mai ales ca pe un factor politic.

În România ţĕranul nu ia parte la viaţa politică şi face foarte bine, fiind-că la urma urmelor, sûnt alţii care pricep meseria aceasta mai bine decât dênsul. Rĕu e numai, că nu are în viaţa publică nici părticica ce i se cuvine.

Cu totul altfel e în Austria. Aici ţĕranul român e silit să iee parte la viaţa publică, în care se găseşte faţă în faţă cu alţi ţĕrani, fie Maghiari, Nemţi, Serbi, fie de ori-ce altă limbă. Cestiunile sûnt puse atât de lămurit, încât şi cel mai mărginit om poate să le înţeleagă şi să se intereseze de resolvarea lor. Când lupta se începe, vorba e dacă Românii ori străinii să biruiască şi aşa ţĕranul ştie, sub care dintre steaguri se cuvine se lupte. Se înţelege, toată această luptă nu are decât un înţeles negativ, căci e foarte rar omul ce ia de capul seu parte la dênsa.

În fie-care sat sûnt oameni cu trecere, fie ţĕrani, fie preoţi; satul merge după acestia. Dacă oameni cu trecere sûnt mai mulţi şi se înţeleg ori dacă un singur om are trecere în sat, satul e unit în luptă: eară dacă oamenii cu trecere nu se înţeleg, satul se împărţesce în mai multe cete protivnice. Astfel la alegeri de esemplu, nu ţĕranii cu drept de alegĕtor hotăresc, ci fruntaşii, preoţii şi ori-ce alţi oameni cu trecere în sat. Nici acestia nu hotăresc însă decât în sat; de aici înainte şi ei se supun altor oameni cu trecere înaintea lor.

În Ardeal nu sûnt nici boieri nici ciocoi, ci numai nişte oameni eşiţi din popor, care după lipsa lor de convenţiuni sociale seamĕnă cu ciocoii, iară după bunul lor simţ moştenit dela părinţi, se aseamĕnă cu boierii, aceştia hotăresc. Aproape toţi ştiu vorbí cu ţĕranul, fiind-că dela dênsul au învĕţat a vorbí: ei nu au însă trecere în sat, ci numai la fruntaşii satului. În dosul fruntaşilor ori a preotului din sat, nimeni nu poate să opereze. Să vie chiar mitropolitul, mojicul îl trimite la nenea cutare şi cutare ori la părintele cutare. Oamenii politici se pun dar în înţelegere cu fruntaşii din sat şi cu preoţii, şi după ce ş'au asigurat pe acestia, abia mai poate fi vorba ca vre-un alegător să voteze altfel decât aşa, cum i-a spus fruntaşul ori preotul seu, căci votul se dă pe faţă.

Nu este ţară, în care să se facă asupra alegĕtorilor presiunea ce se face în Ungaria. Înainte de toate voturile se cumpĕră cu bani şi cu beutură, şi ţĕranul din Ardeal aproape tot-deauna e dispus a-l vinde, fiind că ştie, ce grozav de puţin îi folosesce. Nu îl vinde însă decât fruntaşului ori preotului seu; voturi isolate nu se găsesc, ci numai grupe de alegĕtori. Unde fruntaşii ori preoţii sûnt oameni slabi de ânger, sate întregi ori părţi din sate votează cu străinii; iară unde preoţii sûnt Români buni şi unde bărbaţii politici români au trecere la fruntaşi ţine orbiş la „causa naţională", nu pentru-că ar fi pĕtruns de sfinţenia acestei cause, ci pentru că aşa voiesc „oamenii lor."

Tot acel ţĕran român în România e făţarnic şi viclean.

Pentru ce oare?

Astăḑi nimeni nu mai poate susţiné că e vre-o deosebire între Românul de aici şi cel din Ardeal între Moţ şi Curcan: cum se întêmplă deci, că unul e plin de abnegaţiune, iară altul făţarnic şi viclean?

În şedinţa dela 16 Decemvrie 1878 a senatului, d. Opreanu vorbea despre un oare-care ţĕran îmbogăţit, care ar fi avênd în sat mai mare trecere decât „boierul." Aflându se faţă cu acest ţĕran bogat, mojicul nu e de loc făţarnic.

Şi el nu e făţarnic, pentru că nu poate fi.

Făţarnici sûntem faţă cu oamenii, despre care presupunem că nu ne cunosc; căci prin făţărnicie nu putem să înşelăm decât pe aceia, care se lasă a fi înşelaţi.

Nimic mai mult decât făţărnicia ţĕranului nostru nu dovedesce, că noi nu scim vorbí cu acest ţĕran, că nu 'l cunoascem nici pe el, nici viaţa rurală din ţara noastră şi că îndată ce am eşit din têrguri şi oraşe, ne aflăm în o lume străină şi noue necunoscută.

Ia arĕtaţii acestui ţĕran, că sciţi să vorbiţi cu el, că sciţi ce se petrece în satul lui şi că i cunoasceţi atât puterile productive, cât şi trebuinţele neapărate, arătaţi-i, că nu sûnteţi strĕini în ţara românească şi veţi vedé cum îi va trece numai decât pofta de a ve înşela prin vorbe şi purtări făţarnice: câtă vreme însă el se simte mai înţelept în satul lui, va căuta să tragă folos din înţelepciunea sa.

Vicleşugul nu e decât un resultat al făţărniciei.

Fără îndoială prin făţărnicia şi vicleşugul seu, ţĕranul român se apără de noi şi arată că ne ia drept nisce esploatatori nepricepuţi. Îndată însă ce ar vedé că făţărnicia nu i se trece, ar renunţa la arma vicleşugului, ca la una ce nu i poate folosí decât faţă cu nesce oameni ce nu cunosc oamenii, ţara şi împrejurările.

Nu este pe lumea aceasta un esploatator mai urgisit decât Ovreul din sat. Dar acest Ovreu cunoasce oamenii şi scie vorbí cu dênşii, scie când trebuie să fie dulce, când obraznic, când trebuie să ameninţe şi când să fie îngăduitor, într'un cuvênt cum trebuie să se poarte ca să'şi facă trecere între săteni: pentru aceea acest esploatator strĕin şi necreştin foarte adese-ori are la săteni mai mare trecere decât proprietariul satului, care e strĕin la moşia sa.

Trecerea, la ţĕrani, nu atêrnă nici de bunătatea sufletească nici de alte calităţi personale şi virtuţi eminente ci numai şi numai dela darul de a sci vorbí cu oamenii şi a le arăta că te pricepi la o mulţime de lucruri. Fie bun, fie rĕu, omul ce are acest dar, dispune de fruntaşii satului şi prin mijlocirea lor de satul întreg.

E foarte lesne a câsciga iubirea ţĕranului; o au toate cocoanele blânde şi frumoase; dăi bani ori alt ce-va ce poate fi de folos, şi el te iubesce. Dară dacă nu te pricepi decât la atât el ḑise: E bun săracul! şi toată iubirea nu 'ţi folosesce nimic alăturea cu omul, care în loc de a da, ia cu măsură nelegiuită, dar scie cum să 'l apuce pe fruntaşul satului şi cum să le vorbească sătenilor.

Cu toate aceste noi, ceşti cu multă carte, nu ne dăm silinţă să studiem viaţa rurală, pentru ca, la urma urmelor, să ajungem a sci să vorbim şi noi cu nenea Stan şi cu nenea Bran. „Timpul."

Economic.

Budapesta, 15 Februarie n. Timpul în sĕptĕmâna trecută a fost prea moale ba pentru anotimpul acesta chiar de tot abnormal, pentru că în mai multe locuri ale provinciei cu deosebire in Ungaria de sud s'au ivit vremuri grele cu tunete şi fulgere. Cele 3 ḑile dintâiu ale sĕptĕmânei trecute au adus o vreme neguroasă şi umedă între + 2° şi 3° R; celelalte 3 ḑile următoare însă o vreme frumoasă de primăvară amestecată în parte şi cu vênturi mari între + 5° şi 7° R. Barometrul a scăḑut până 741.5 m. În 15 a fost vremea mestecată cu ploaie şi ninsoare şi la sfêrşitul sĕptĕmânii trecute a fost neguroasa şi umedă. Temperatura aceasta moale a micşorat tare zăpeḑile şi a supţiat foarte tare massele de ghiaţă pe Dunăre. Pe unele locuri ghiaţa a şi dispărut şi avem nădejde, că ţinênd temperatura aceasta călduroasă în scurt timp ghiaţa de pe Dunăre va dispăré cu totul fără a se pricinuí inundările temute.

Starea sĕmĕnăturilor precum şi a viţelor până acuma peste tot e îndestulitoare. Domnesce însă temerea, că neaflânduse zăpadă pe câmpuri şi fiind că după căldurile de peste ḑi noaptea pot întra geruri, sĕmĕnăturile şi viţele neacoperite pot suferí mari pagube. Se asceaptă între altele deschiderea navigaţiunei pe Dunăre, carea faţă cu drumurile desfundate ar fi o mare binefacere pentru public.

Ce atinge negoţul bucatelor, apoi acesta a fost sĕptĕmâna trecută cu mult mai vioiu ca mai înainte.

Grâul s'a vêndut în sĕptĕmâna trecută cu 5 cr. mai scump şi s'a cheltuit vro 60,000 măji metrice cu câte fl. 8.47—8.50.

Grâul sĕcăreţ şi sĕcara s'a plătit cu fl. 5.40—5.70. şi s'au vêndut la 3000 măji metrice.

Orzul în cuantitate de vr'o 3—4000 măji metrice s'a vêndut după cualitate cu fl. 5.25—7.50 cr. v. a.

Ovĕsul încă a avut trecere bună. S'a vêndut vro 3000 m. m. cu fl. 5.25—5.60 cr. v. a. şi de cualitate primă şi cu fl. 5 80 cr. v. a. pro m. m.

Cucuruzul, care şi în sĕptĕmâna trecută s'a aflat în têrg în cuantitate mică, din pricina aceasta a avut căutare foarte bună şi s'a vêndut la 5—6000 m. m. cu câte fl. 4.50—4.80 cr., v. a. aşa dară cu câte 10—15 cr. v. a. mai scump ca în sĕptĕmânile de mai înainte.

Făina cu deosebire cea de pâne a avut o trecere neasceptată. S'a transportat o mare cuantitate în ţĕri străine cu deosebire în Englitera şi chiar până în Brasilia şi este nădejde, că cu deschiderea navigaţiunei pe Dunăre trecerea va lua dimensiuni mai mari.

Păstăioasele n'au avut trecere mai mare, ca mai înainte şi preţurile lor au rĕmas tot cele din sĕptĕmânile trecute. Lintea s'a vêndut cu fl. 9—10; asemenea şi mazĕrea; fasolea cu fl. 8—8.25. mălaiul cu fl. 5—25 pro 100 chilo.

Lâna a fost în tot decursul sĕptĕmânei foarte bine căutată cu deosebire de fabricanţi pentru monture. S'au vêndut 120 măji metrice lână de munte şi de vară cu fl. 90--92 v. a.

Porcii s'au căutat încă foarte tare, În sĕptĕmâna trecută s'au aflat în têrg 63,240 capete dintre care au fost din Transilvania 560 şi din România 660 de capete. Unsoarea de porc n'a avut trecere mare şi s'a vêndut cu vas cu tot cu fl. 49—40, fără vas însă cu fl. 46—46.50 cr., v. a. slănină după cualitate cu fl. 37.50—44 pro maja metrică.

Sĕul ca mai înainte cu fl. 45.40 până la 66.50.

Vinurile nu cam au trecere, negoţul lor au început numai de curênd şi numai prin neguţetori din oraş. Peste toată asceptarea cualitatea din 1878 este căutată şi de neguţători din Viena. Vinurile albe din anul acesta se plătesc cu fl. 7.50—12, şi cele roşii cu fl. 10—18 pro hectolitră.

Spirtul a crescut în cuantitate a slăbit însă în consum. Pentru aceea trecerea dênsului e slabă şi preţurile sûnt mai mici şi adecă după cualitate dela fl. 26.50—36 pro hectolitră cu vas cu tot.

Pei s'au vêndut la 12,000 de dărabe între aceste vr'o 5000 de mel cu fl. 2.60—3.20 părechea; apoi vr'o 4000 de capră cu fl. 185—190 pro 102 dărabe; în fine vr'o 2500 dărabe din Transilvania s'au plătit de un neguţător din Viena cu neto 185 fl. pro 102 de dărabe. Peile de bou din Bănat şi Transilvania s'au plătit foarte bine, cele de cal cu fl. 10.50—12 sortate şi lucrate; cu fl. 8.50—9.50 nelucrate pro păreche. Peile de viţel n'au preţuri hotărîte.

Bursa de Viena

din 17 Februarie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	62 40
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	63 35
Împrumutul de stat din 1860	114 20
Acţiuni de bancă	791 —
Acţiuni de credit	220 10
London	116 85
Argint	100
Galbin	5 57
Napoleon d'aur (poli)	9 33
Valuta nóuă imperială germână	57 55

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 17. Sibiiu, Sâmbătă, 10 Februarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 181 Plen.

Cerculariu consistorialu

catra tóte oficiele protopresbiterale din archidiecesa.

De órece cu Duminec'a Tomei a acestui anu incéta mandatulu deputatiloru sinodului Nostru eparchialu din periodulu ultimu de 3 ani, — cu observarea celoru prescrise in statutulu organicu §§. 88, 90 si 140 si pe bas'a instructiuniloru decretate de sinodulu archidiecesanu sub Nr. 35/1878, ordinamu alegeri nóue de membri la sinodulu Nostru eparchialu pe unu periodu nou de trei ani, adeca pe timpulu ***dela Duminec'a Tomei a anului 1879 pana la Duminec'a Tomei a anului 1882,*** spre care scopu publicamu urmatórele dispositiuni:

In generalu:

1. In fiesce-care din cele 20 de cercuri electorali, dupa impartirea inca de mai 'nainte a archidiecesei Nóstre spre acestu scopu, se voru alege cate trei deputati la sinodulu eparchialu, adeca cate unulu din cleru si cate doi mireni.

2. In fiesce-care cercu electoralu suntu denumiti cate doi comisari consistoriali, unulu din cleru, care va conduce alegerea deputatului clericalu, ér altulu mirénu, care va conduce scrutinarea alegerii deputatiloru mireni. Conspectulu cercuriloru electorali cu anumirea locuriloru centrali si a comisariloru consistoriali pentru singuraticele cercuri se alatura sub ·/. *A.*

3. La casu candu vre-unu comisariu consistorialu preotiescu séu mirénu s'aru aflá impedecatu in ori ce modu dela implinirea misiunei sale, acel'a va face grabnica aratare la consistoriulu archidiecesanu, ér de cum-va consistoriulu nu aru fi potutu face vre-o dispositiune pentru altu comisariu pana la diu'a alegerii, respective a scrutiniului, séu candu impedecarea comisariului s'aru ivi numai in momentulu supremu, chiaru la alegere, ori sub scrutinarea actului: in aceste casuri membrii colegiului electoralu preotiescu, respective ai scrutiniului, suntu autorisati a-si alege unu suplinte alu comisariului consistorialu, carele va indeplini agendele acestuia.

4. Comisariulu consistorialu clericalu, déca afla, cà e luatu in combinare de a fi alesu de deputatu in cerculu, pentru care e denumitu, are se renuncie la misiunea de comisariu, séu sè se subtraga din combinare.

In specialu:

I. Alegerea deputatiloru clericali.

5. Pentru fie-care cercu electoralu ca dî de alegere a deputatului din cleru, se statoresce diu'a de ***Luni in 5 Martiu vechiu*** a. c.

6. La acésta di alegatorii clericali, adeca preotii si diaconii din respectivulu cercu electoralu clericalu se voru aduná in localitatea desemnata prin comisariulu consistorialu, si ací sub presiedinti'a comisariului voru incepe lucrarile la 11 óre inainte de amédi, si adeca mai nainte de tóte se va esaminá list'a alegatoriloru, pre carea protopresbiterulu eventualminte protopresbiterii tracturiloru din cari se compune cerculu electoralu, voru avé a o presentá comisariului nainte de actulu alegerii, — se va indreptá si statorí aceea; apoi se voru alege doi barbati de incredere si unu notariu dintre alegatori, si asia constituindu-se alegatorii in unu colegiu electoralu, voru pasí numai decatu, séu dupa o eventuala consultare, la alegere, carea se va continuá fora intrerumpere si se va finí inca in aceeasi di. Alegerea deputatului se va face de regula prin votare publica, séu la cererea unei tertialitati a alegatoriloru presenti, prin siedule, adeca secreta. Aclamatiunea nu este permisa.

7. Ordinea votarei va fi astfeliu, cà comisariulu va strigá pre alegatori dupa nume, precum suntu ei consemnati in lista, ca fie-care sè 'si dée votulu seu pentru o persóna din cleru, séu in casu de votare secreta sè puna in urma o siedula, in carea va fi scrisu numele unei persóne clericale.

In casu candu alegatoriulu nu aru cunósce intregu numele candidatului, va fi de ajunsu, déca elu va numí séu va scrie in siedula numele de familia, caracterulu si locuinti'a acelui'a, candu apoi identitatea persónei nu va poté fi dubiósa.

Notariulu colegiului, sub control'a barbatiloru de incredere, va inscrie in protocolulu de alegere, in prim'a rubrica numele votantelui, si de alaturea acestui'a in a dou'a rubrica numele candidatului, ér in casu de votare secreta numai numele votantiloru pe rondu, dupa cum i va strigá comisariulu, si voru dá siedulele in urna.

Numele candidatului, pentru care se votéza e de a se scrie intregu asia, precum elu se esprima de catra votanti, si semne in locu de nume nu suntu iertate.

Alegatoriulu 'si va dá votulu seu liberu pentru unu preotu séu diaconu, carele se bucura de dreptulu de alegere in archidiecesa.

Dupa terminarea votarei cu alegatorii presenti, [illegible] óra, dupa carea numai decatu se va incheiá votisarea.

Alegatorii, cari se voru presentá succesive, mai nainte de incheierea votarei voru poté dá votulu loru, ér mai tardiu nu.

Incheierea votarei se va notá indata la protocolu cu ór'a, in care s'a facutu acést'a.

8. Dupa incheierea actului de votare biuroulu colegiului va numerá voturile, ér in casu de votare secreta siedulele, comparandu numerulu loru cu alu votantiloru; apoi aflandu-se tóte acestea in ordine, dupa sumarea voturiloru, respective dupa seversirea scrutiniului, acelu candidatu, care a intrunitu maioritatea voturiloru, se va proclamá prin comisariu de alesu deputatu alu cercului respectivu clericalu.

In casu candu voturile voru fi egale, va decide sórtea, care se va efeptuí de locu.

9. Despre intregu actulu si decursulu alegerei se va luá protocolu, langa care se voru legá siedulele de votisare numerisate, tragendu-se prin acelea si prin o fóia a protocolului un firu de atia, ale carei capete se voru sigilá cu sigilulu bisericei séu a unui barbatu de incredere, si apoi se va incheiá protocolulu si se va subscrie de catra comisariu, barbatii de incredere si notariu.

Asemenea se va pregatí si subscrie credentionalulu, in care se va constatá pe scurtu, cà cutare este alesu de deputatu alu cercului respectivu clericalu pentru sinodulu archidiecesanu; apoi se va admanuá séu trimite alesului deputatu pe calea cea mai sigura si fora amanare, sub responsabilitatea comisariului.

10. Comisariulu consistorialu celu multu in a dóu'a di va asterne la consistoriulu archidiecesanu cu o scurta comitiva [protocolulu de alegere cu tóte aclusele sale, la care se va adauge si list'a alegatoriloru.

II. Alegerea deputatiloru mireni.

11. Pentru alegerea deputatiloru mireni la sinodulu archidiecesanu in fie-care comuna bisericésca se va intruní sinodulu parochialu estraordinariu celu multu pana inclusivu Dumineca in ***25 Februariu vechiu*** a. c. Diu'a pentru tienerea unui astfeliu de sinodu o va defige numai decatu respectivulu oficiu parochialu si o va publicá in biserica cu 8 dile mai nainte, adeca celu multu pana inclusivu Dumineca in ***18 Februariu vechiu*** a. c. va cetí acestu cerculariu in biserica, spunend deodata cà obiectulu sinodului va fi alegerea deputatiloru sinodali, si invitandu pre toti alegatorii parochiei a se presentá la diu'a anumita in biserica si a se aduná intr'unu sinodu, spre a alege 2 deputati mireni ai cercului respectivu la sinodulu archidiecesanu.

Protopresbiterii si parochii suntu

FOIȚA.

Vêrful cu dor.

Dramă musicală în trei părți.

(Încheiere).

Ionel a ajuns la vêrful muntelui și aşteaptă în singurătate, numĕrând oarele, ḑilele, care curg încet și una după alta, dispar „în neagra vecĭniciă."

Urîtul îl cuprinde și gândul seu sboară acolo unde 'și a lăsat inima. Ascultați'l plângându-se:

„Singur, singur! Impregiurul meu nici frunḑă nu se mișcă, nici o suflare!... Turma mea e departe... Inima mea e moartă... Frunḑele cad mereu, cad încet și dispar în mormêntul lor prematur... Odihniți în pace, în lumea cea moartă, tovarășe ale omului singuratic... Frigul v'a ucis pe toate; cu voi se va stinge puterea mea... Nici o primăvară nu vĕ va încălḑí cu raḑele ei, nici o bucurie nu mĕ va destepta din liniscea morții."

Spiritele munților să desteaptă împrejurul lui și 'i vorbesc cu șoapte tainice, de îi îngheța sufletul în el.

Este plângerea naturei, care rĕspunde la plângerea dorului seu, și cetind aceste versuri pline de o melodiă încântătoare, îmi aduc aminte de frumoasa *Noapte de Maiu* lui Alfred de Musset:

Comme il fait noir dans la vallée !
J'ai cru qu'une forme voilée
Flottait là bas sur la forêt...
C'est une étrange rêverie,
Elle s'efface et disparaît.

Qui vient? Qui m'appelle?— Personne.
Je suis seul, c'est l'heure qui sonne;
O solitude! O pauvreté!

Ascultați pe Ionel suspinând:

„Mi să păruse că aud cântând... Mi să păruse că aud sunând. Dar era ghiața care crepa. Ore s'a gândit suspinând?

Dorul care îl frămêntă îl face a se întoarce spre trecut și într'o vedenie el își revede satul în serbătoare, fetele și flăcăii, răpiți în vêrtejul horei, Maria asteptându'l și turma s'a culcată la umbră, păzită de bĕtrânul baciu.

Dar a trecut iarna; soarele primăverei roșesce vêrful munților, natura se desteaptă. Și în miile de șoapte ce ies din pămênt, plutesc în cer, în cântecul paserilor, fâșăirea frunḑelor, murmurul păraielor desghiețate, inima lui Ionel se deschide la speranță. Poetul a sciut se esprime toate aceste simțiri cu o precisiune rară și nu sciu nimic mai poetic de cât acest vers repetat care urmează fie care strofă, ca și când inima lui Ionel ar face echo la suspinele naturei, suspine de fericire și de speranță.

Și el, la rêndul seu, salută desteptarea naturei:

„Sunete fermecătoare m'au trezit din somn; ghiața care m'acoperia s'a topit; suflarea tainică a vêntului, graiul primăverei în frunḑe, trecù prin vêrful munților ca urările duhurilor; paserile să leagănă pe flori, să îmbată de roauă și me întreabă dacă sûnt vesel acum; și undele găsesc încrețindu-se subt sărutările vêntului. O paseri, povestiți'mi curênd o poveste!"

La chemarea lui respund echourile muntelui, care resună de cântece de voci, de lătrări, de sgomote de clopote. Este satul care vine, sûnt prietinii lui, e bătrânul baciu, e Maria, e turma, e tot ce a dorit, este viața.

Voiesce să se scoale ca să alerge înaintea lor; nu poate: inima îi bate ochii i-se întunecă, fiori de moarte 'l cuprind. A creḑut, că va murí de urît și iacă'l că moare de bucurie. Bine i-a ḑis dorul:

Meine Schwester ist die Liebe.
Mein Bruder ist der Tod.
Al meu frate e amorul,
Iar moartea 'mi este sor.

La vocea Mariei ochii sei se deschid; o privesce, 'i suride și cade mort în brațele ei, stîns de dor.

Am povestit, *curente calamo*, frumoasa baladă pe care d. Lubicz era însărcinat să arunce podoabele melodiei. Dacă s'ar fi inspirat de musica responsabili pentru efectuirea esacta si de timpuriu a celoru premerse.

12. Tóte oficiele parochiali aru fi avutu detorinti'a de a pregatí in contielegere cu comitetele parochiali list'a alegatoriloru, respective a membriloru sinodului parochialu, si anume in prim'a septemana a anului curinte, fiindu de a se publicá acea lista cu optu dile 'nainte de sinodulu parochialu ordinariu pentru eventualele reclamari; asemenea erá detoriu fiesce-care preotu a cetí in biserica in faci'a poporului list'a alegatoriloru in prim'a Dumineca dupa conscriere, remaindu responsabile oficiele protopresbiterali si parochiali pentru implinirea acestoru detorintie.

Incatu acestea de astadata nu s'aru fi facutu, intru atat'a oficiele parochiali in modulu espusu mai nainte voru pregatí supletorie astfeliu de liste, si le voru publicá in biserica in diu'a sinodului electoralu, apoi le voru supune sinodului spre verificare, la carea ocasiune, déca se voru fi facutu reclamari, asupr'a acelor'a va decide sinodulu parochialu electoralu, si in ultim'a instantia consistoriulu archidiecesanu.

13. In sinodulu adunatu la diu'a prefipta, dupa finirea servitiului dumnedieescu, parochulu presiedinte mai nainte de tóte va cetí érasi cerculariulu consistorialu si respective instructiunile acestea concerninte; apoi va invitá pre alegatori a se pregatí pentru actulu alegerei a doi deputati mireni ai cercului respectivu pentru sinodulu archidiecesanu si a observá cea mai buna ordine la acestu actu solemnu; in fine va dechiará sinodulu de deschisu.

Nu este iertatu presiedintelui parochu in cuventarea sa de deschidere a recomandá anume pre candidatí séu a vorbí in contr'a cui-va.

Cumca s'a facutu publicarea si deschiderea sinodului, se va notá mai apoi pe scurtu la protocolulu sinodalu.

[illegible] merse, sinodulu parochialu constituindu-se, 'si va alege din sinulu seu unu presiedinte, doi barbati de incredere si doi substituti ai acestor'a pentru casulu de impedecare a loru, si unu notariu, cari toti voru formá biuroulu sinodului.

15. Dupa constituire mai nainte se va cetí prin notariu list'a alegatoriloru; se va indreptá séu intregí acea, despre ce in casu de controversa va decide insusi sinodulu; apoi numai decatu, séu dupa o premérsa consultare scurta, se va pasí la actulu alegerei, care se va continuá fora intrerupere si se va finí inca in acea-si di. Alegerea deputatiloru de regula se face prin votare publica, séu la cererea a 20 de alegatori prin votare secreta, adeca cu siedule.

Aclamatiunea nu este permisa.

Alesu de deputatu la sinodulu archidiecesanu póte fi ori-care romanu greco-orientalu, apartienetoriu la archidiecesa, fora respectu la domiciliu, déca are dreptulu de alegere in sinulu archidiecesei.

16. Ordinea votarei va fi astfeliu: cà presiedintele va strigá pre alegatori dupa nume, precum suntu consemnati in lista: ca fie-care sè-si dée votulu seu pentru doue persóne mirene, séu in casu de votare secreta, se dée in urna o siedula, in care va fi scrisu numele a celoru doi individi, pentru cari voiesce a votá.

In casu, candu alegatoriulu nu va cunósce intregu numele candidatiloru sei, va fi de ajunsu déca elu va numí séu va scrie in siedula numele de familia si caracterulu acelor'a, candu identitatea persóneloru nu póte fi dubiósa.

Notariulu colegiului sub control'a barbatiloru de incredere va inscrie in protocolulu de alegere in prim'a rubrica numele votantelui, si de alaturea langa acést'a in a dóu'a si a trei'a rubrica numele celoru doi individi, pentru cari se votéza, ér in casu de votare secreta, va scrie in protocolu numai numele votantiloru, dupa cum voru dá siedulele in urna.

Numele candidatiloru, pentru cari se votéza, suntu de a se scrie in protocolu asia, precum acelea s'au esprimatu de catra votante, si semne in locu de nume nu suntu permise.

Dupa terminarea votarei cu alegatorii presenti se va asteptá inca ½ óra, dupa carea numai decatu se va incheiá votisarea, cea ce se va notá indata la protocolu dimpreuna cu ór'a incheierei.

Alegatorii, cari se voru presentá succesive mai nainte de incheierea votarei, voru poté dá votulu loru la urna; dupa incheiere inse nu se voru mai primí voturi.

17. Dupa incheierea actului de votare, biuroulu sinodului in presenti'a alegatoriloru, va numerá voturile, ér in casu de votare secreta siedulele, [illegible] loru, si aflandu-se tóte acestea in regula, dupa sumarea voturiloru, respective dupa seversirea scrutiniului, — se va enunciá resultatulu alegerei prin presiedintele.

18. Despre intregu actulu si decursulu alegerei se va luá protocolu, langa care se voru legá siedulele de votisare, numerisate, tragendu-se prin ele si prin o fóia a protocolului unu firu de atia, ale carei capete se voru sigilá cu sigilulu bisericei séu alu unui barbatu de incredere, apoi se va incheiá protocolulu si se va subscrie de catra presiedintele, barbatii de incredere si notariu, provediendu-se cu sigilulu bisericei si alu presiedintelui, decum-va are. La casu de votare publica se recomanda formulariulu de protocolu alaturatu acestui cerculariu sub *B.*; in fine protocolulu cu tóte aclusele lui dimpreuna si cu list'a alegatoriloru se va cuvertá si in cuverta sigilata cu sigilulu bisericei séu alu presiedintelui se va predá unui barbatu de incredere, ca sè-lu duca la colegiulu de scrutinare. Fiindu acestu barbatu de incredere impedecatu, de a merge la colegiulu de scrutinare, elu cu scirea presiedintelui póte predá protocolulu la celalaltu barbatu de incredere séu la unulu din substituti spre acelu scopu.

Se recomanda sinodului parochialu a-si alege astfeliu de barbati de incredere, cari cu siguritate sè se infacisieze la colegiulu de scrutiniu, ca asia sè nu remana alegerea neconsiderata si sè nu se póta alterá alegerea intregului cercu electoralu.

In casu, candu sigilarea protocolului nu s'ar poté face, dupa cum se prescrie aici: acésta impregiurare si causele ei suntu de a se insemná la protocolu.

19. ***Luni in 5 Martiu vechiu*** a. c. pentru seversirea scrutiniului, barbatii de incredere séu substitutii loru au a se presentá cu protocólele sigilate la 11 óre ante-amédi si adunandu-seací ei facu la olalta colegiulu de scrutiniu, si dupa ce si-au alesu unu notariu si doi barbati de controla din sinulu colegiului, presiedintele comisariu dupa list'a tramisa lui d'adreptulu de aici despre comunele bisericesci tienetóre de respectivulu cercu electoralu va invitá pre tramisii comuneloru pe rondu a predá protocólele electorali, cari se voru desface naintea colegiului si se voru numerá si sum'a voturiloru resultanda din acelea se va inscrie in protocolulu scrutiniului. Scrutiniulu e de a se finí in aceeasi di.

Protocólele aceloru comune bisericesci, dela cari nu s'au presentatu tramisii, nu se potu luá in consideratiune la scrutiniu.

Asemenea nu se voru considerá la scrutiniu acele protocóle, cari voru fi lipsite de formele prescrise, precum si acelea, cari se voru presentá dupa incheierea scrutiniului. Inse si acestea protocóle remanu langa actulu scrutiniului, spre a se asterne cu celelalte dimpreuna la consistoriulu archidiecesanu, si causele, pentru cari nu s'au luatu in considerare, suntu de a se notá la protocolulu scrutiniului, respective in comitiva.

Dupa esaminarea, numerarea si sumarea voturiloru si statorirea resultatului, se va incheiá scrutiniulu, cea ce se va notá indata la protocolu, numindu-se si ór'a incheierei; apoi acei doi individi, cari au intrunitu maioritatea voturiloru, numai decatu se voru proclamá de deputati ai cercului respectivu; in urma se va incheiá protocolulu scrutiniului si se va subscrie de catra comisariu si membrii colegiului conformu statutului organicu. In casu candu voturile voru fi egale, va decide sórtea, ce se va esecutá indata.

Credentionalele pentru cei doi deputati se voru pregatí numai decatu si se voru subscrie ca si protocolulu, apoi se voru [illegible] séu trimite deputatiloru fora amanare pe calea cea mai sigura sub responsabilitatea comisariului.

Comisariulu asemenea va asterne protocolulu scrutiniului cu tóte aclusele lui la consistoriulu archidiecesanu, celu mai tardiu in 3 dile.

20. Colegiulu scrutinatoriu nu póte modificá séu sterge séu adauge nimicu in protocólele sinódeloru, ci este detoriu numai a-si face observarile sale la protocolulu scrutiniului despre cea ce va aflá defectuosu.

21. Oficiele protopresbiterale suntu insarcinate a tramite pe cale sigura cu tóta posibil'a grabire literele acestea la fiesce-care oficiu parochialu din tractulu seu pentru publicare si pentru efectuirea celoru prescrise; spre care scopu se tramitu de aicea in numeru corespundietoriu copie procurate in tipariu, ér comisarii consistoriali suntu poftiti a primí si implíní misiunea loru cu reflecsiune si la instructiunile speciali, ce le voru primí de aicea, avendu a se pune in raportu de a dreptu cu consistoriulu Nostru archidiecesanu.

Precandu dispunemu acestea, pe atunci nutrimu speranti'a: cà iubitulu cleru si poporu archidiecesanu va staruí a fi representatu in sinodulu nostru eparchialu prin barbati maturi, luminati si devotati binelui comunu, si spre scopulu acest'a voru dá votulu loru numai dupa seriósa judecata si cu tóta consciinti'a sufletului, ca astfeliu sinodulu nostru eparchialu se fie capabilu a corespunde inaltei sale chiemari, care este promovarea binelui santei nóstre biserici.

Datu in Sibiiu, din siedinti'a plenaria a consistoriului Nostru archidiecesanu, tienuta la 19 Ianuariu, 1879.

Mironu Romanul m. p.,
archiepiscopu.

---

naţională, nici un subiect nu putea se'i procure mai multe motive duioase şi falnice. Care musică scie mai bine să cânte de dor decât musica română? Care poemă putea să inspire mai mult pe un musicant român decât această baladă vaporoasă, poetică, încântătoare care pare a fi eşită din brumele uşoare şi profumate dela Sinaia?

D. Lubicz 'şi a încercat puterile şi n'a reuşit. Nu s'ar puté pune acum la concurs musica acestei balade? Poate vom avé fericirea de a vedé producêndu-se un musicant român care, va scí să traducă în melodioasa limbă a Euterpei această gingaşe şi atât de poetică inspiraţiune.

Nu voiesc să sciu cine se ascunde sub pseudonimul Fr. de Laroc; îmi este destul să constat, că autorul Vêrfului cu dor este un adevěrat poet.

„Romanul". Fr. D.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Februarie.

Douě enunţiaţiuni însemnate avem a înregistra astăḑi. Ḑiariul maghiar „Egyetértés" ne spune, că cu privire la deputaţiunea română trimisă la Împěratul ministrul president Tisza s'ar fi esprimat în următoriul chip: Păşirea episcopilor pe noi nu ne va confunda; afacerea însă se va trăgăna puţin." De altă parte tot aceaşi foaie ne spune că ministrul instrucţiunei ar fi declarat, că proiectul de lege pentru întroducerea învěţământului obligătoric a limbei maghiare nu se va mai asterne. „Hon" se grăbesce a desminţí aceasta scire şi ḑice: „Scirea despre retragerea sau trăgânarea acestui proiect de lege este cu totul nebasată. Proiectul se va aşterne neschimbat şi ministrul 'şi cunoasce cu mult prea bine chiemarea sa, încât să nu remână şi să cadă de odată cu proiectul." Cu toate aceste să vede că glasul lui „Egyetértés" a băgat oare care temere între Maghiari, o temere, care desminţirea ḑiarului „Hon" n'a fost în stare a o delătura. Din aceasta causă deputatul dietal Iosif Madarász a creḑut de bine a da ministrului unguresc prilej a se puté pronunţa în această afacere spre liniscirea sufletească a maghiarisătorilor şi astfel el a îndreptat către ministru în şedinţa camerei unguresci din 7 a. l. c. următoarea interpelare:

Interpelaţiune către ministrul cultelor şi a instrucţiunei.

In 21 Decemvre a. tr. cu ocasiunea pertractărei despre petiţiunile comitatelor Arad şi Torontal pentru întroducerea limbei maghiare ca obiect de învěţământ obligatoric domnul ministru a declarat următoarele:

„Eu cred, că nu va fi nici o pedecă pentru a puté aşterne proiectul respectiv dupa serbători -- nu pot numí chiar ḑiua dar la tot casul în scurt timp;"

După ce în curênd după aceasta declaraţie s'a comunicat prin foi tecstul acestui proiect de lege, fără a se fi asternut casei proiectul; şi după ce mai de-unăḑi sinodul bisericei greco-catolice*) s'a simţit chiemat a ruga pe Regele prin o deputaţiune, ca să binevoiască a detrage guvernului seu prealabila încuviinţare pentru aşternerea acelui proiect de lege:

Cu mâhnire profundă despre această procedere anti-constituţională şi considerând serios datoria mea de ablegat întreb eu pe domnul ministru:

1. Află el de convenabil cu regimul parlamentar, ca afară de miniştrii responsabili să mai dea Regelui în privinţa proiectelor de lege, ce au a se aşterne, sfat şi alţii, corporaţiuni sau indiviḑi neresponsabili, ce nu sûnt designaţi de constituţie şi să înfluinţeze astfel în formă de petiţiune asupra coroanei?

2. Mai este domnul ministru încă în posiţia dela 21 Decemvrie a tr., când a declarat, că el nu crede să esiste vre-o pedecă pentru aşternerea

---

*) Unui deputat dietal 'i şede rěu, când nu cunoasce faptul, pe care 'şi basează o interpelaţiune. Deputaţiunea română esmisă la Împěratul în causa des amintitului proiect de lege a fost compusă din archiepiscopul şi metropolitul greco-oriental din Transilvania şi Ungaria, din episcopii sei sufragani şi din representanţii celor trei consistorii eparchiale greco-orientale. D nul Madarász ar trebuí să scie, că astfel nu poate fi vorba de deputaţiunea unui „sinod bisericesc greco-catolic." Ştim şi noi că metropolitul greco-catolic de la Blaj Vancea ar fi fost în audienţă la Maj. Sa, dar scopul şi resultatul acesteia, nouě nu ne este cunoscut. Nici chiar „Observatoriulu", care stă destul de aproape de Blaj, nu ne scie spune în aceasta privinţă chiar nimica. Nu doară „resunetul" din „Bihar" ce 'l publicăm la alt loc, are să aducă lumina dorită despre călětoria misterioasă a metropolitului Vancea? Red.

acelui proiect de lege; şi dacă da, este el aplecat, a risipí temerile, ce au cuprins naţiunea în urma pasului intreprins de deputaţiunea bisericei greco-catolice, prin aşternerea înmediată a acelui proiect de lege?

Divergenţa cu Arab-Tabia este complanată. O telegramă dela Bucuresci sosită astăḑi ne spune, că ministrul de esterne al României a înformat puterile mari, că generalul Anghelescu a primit porunca a retrage trupele române din Arab-Tabia. În legatură cu aceasta comunică „Pol. Cor.“ următoarea istorioară romantică: „Eri sara (5 l. c.) a sosit aici (la Bucuresci) o telegramă dela representantul român pre lângă Curtea de St. Petersburg, generalul Ioan Ghica, unde să spune, că împĕratul Alecsandru la balul de curte nu ar fi respuns salutarea generalului si a trecut pre lângă el rece şi fără a ḑice o vorbă. După ce împĕratul a făcut vr'o câţi-va paşi înainte s'ar fi întors cătră generalul Ghica şi 'i a ḑis cuvintele: „Am dat poruncă ca trupele mele se ocupe Arab-Tabia.“

Resunet.

Aşa este întitulat un articul în fruntea ḑiarului orădan „Bihar“ Nr. 40 (18 Febr.), subscris de „*Egy gör. egy. román*“. Articolul este un respuns la alt articol „*A magyar nyelv ellen,*“ publicat în alt Nr. al lui „Bihar“.

Ca o curiositate ḑiaristică, care însă lovesce tocma în ordinea ḑilei Românilor, îl reproducem în traducere; el sună aşa:

„Multă pulbere a rĕscolit — şi nu fără causă, — în presa maghiară deputaţiunea cea de doispreḑece membri a episcopatului şi consistorielor gr. or. române, care s'a dus înaintea coroanei să acuse la regele maghiar ideia statului maghiar.

„Îndrăsneală obrasnică a trebuit pentru ca bunii domni, dintre cari o parte sûnt membri ai casei magnaţilor maghiare, să 'şi permită un pas atât de contrariu legii. A se pune între naţiune şi regele încoronat şi a vrea a face turburare între factorii legali este ceva aşa de neauḑit încât abia i mai poţi afla părechie.

„Nefericita lege pentru naţionalităţi începe a produce poamele ei amare.

„Românii gr. or. — poftiţi şi v'o însemnaţi aceasta bine — consideră de atentat în contra lor, dacă naţiunea maghiară voiesce să pretindă dela ei întroducerea limbei maghiare ca object obligat în scoalele lor.

„A nu voí a învăţa limba statului, a lăpĕda dela sine mijlocul, cu a cărui ajutoriu în adevĕr în Ungaria poate fi omul fericit, este o absurditate de cât care mai mare nu se poate.

„Însă aici cestiunea este cu totul alta şi nu aceea pe care acei buni domni ni o înfăţişază; nu'şi tem ei naţionalitatea, care nu vrea nimenea să li o atace, ci se silesc să facă propagandă pentru ajungerea unor anumite scopuri. (? Red. „Tel. Rom.“)

„Eu cel puţin nu sûnt în stare a 'mi închipuí alt ceva.

„Am amintit şi mai sus că este a se lua în consideraţiune împregiurarea, că în fruntea mişcării stau bărbaţii bisericei române gr. orientale....

„Noi, Românii uniţi nu vrem să scim de mişcări de aceste, cu atât mai puţin vom participa la dênsele.

Fiindcă aşa stă lucru, m'au surprins foarte tare acele şiruri din articolul de fond a lui „Bihar“ de duminecă, în care Vancsa şi Mihályi sûnt înfăţişaţi, ca şi cum ar fi şi ei membri acelei deputaţiuni. Nu sûnt în stare a'mi închipuí aceasta, nu îndrăsnesc, nu cred: *nu va trece mult şi vĕlul secretului se va delătura, că adecă acesti doi prelaţi ai nostri au umblat cu totul in alte afaceri, de cum le-a vestit foile maghiare.* (!! Red. „T. R.“)

„De cum-va au esistat între noi oare când Daco-români — mulţămită lui Dḑeu — acestia s'au putut desamăgí de periculoasele lor idei greşite cu ocasiunea celui mai de aproape resboiu ruso-turcesc; au putut vedé că nu este consult ca Românii şi Maghiarii, aceste două naţiuni fără de rudenii*), să se certe între sine, din contră, trebue să înţeleagă una pe ceealaltă, dacă nu vor să fie sterse de pe faţa pămĕntului.

„Resping dar acusa care ne înfăţişează pe noi, pe Românii greco-uniţi, ca părtaşi la mişcările antipatriotice. Cred că prin aceste interpretez părerea celei mai mari părţi a acelor de o confesiune cu mine.

„Să fie între noi linisce, bună înţelegere, iubire şi atunci n'avem causă de a ne teme de astfel de fapte antipatriotice, cum sûnt cele înscenate de bărbaţii bisercei gr. or. române.“

Un român greco-unit.

Aceeaşi foaie oradană în Nrul seu de mai înainte face apel cătră maghiari, ca în viaţa socială să dea respuns la miscările Românilor, ce noi nu o putem pricepe altcum, decât ca maghiarii să 'l dea acel respuns prin insulte personali, prin spargerea ferestrilor ca la 1877, fie apoi să meargă până a provoca unele scene ca cele din 1848.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Caransebeş, 4/16 Faur 1879. (Încheiere) Vineri în 2/14 Faur a. c. Cuv. Sa Dl. protosincel Filaret Musta încunoscinţat despre sosirea Il. Sale dlui Episcop invită pe membrii consistoriului la o conferenţă spre a se înţelege asupra modului primirii. Inteligenţa din loc e învitată a întêmpina a doua ḑi dimineaţa la 6½ oare pe Prea Sânţia Sa la gară, unde convenind mai mulţi se vor înţelege şi asupra arangerii unui conduct de torţe.

Sâmbătă dimineaţa un numĕr însemnat de trăsuri, corpul profesoral dela institutul teologico-pedagogic cu cetăţenii de frunte plecă cătră gară, unde mai află o mulţime de călăreţi şi câteva carĕ cu săteni din comuna învecinată Valea boul avênd în frunte pe preotul lor. Trenul sosesce. Prea Sânţia Sa, între strigări de „să trăiască“ salutat prin dl. protosincel Filaret Musta, respunde cumcă călătoria aceasta a întreprins'o, ca să ne apere odorul cel mai scump.

Publicul adunat la gară cu o voce e pentru a să arangia pe sară un conduct de torţe.

Comitetul ales spre acest scop ia dispoziţiunile necesarii şi sara pe la 6 oare bravii grăniţeri împreună cu inteligința încep a se aduna la scoala confesională. Torţele să aprind. Corul reuniunii de cântări în mijloc întonează marşul militar „Calcă Române“ şi conductul să pune în mişcare, carele între cântări şi strigăte necontenite de „să trăiască“ ajunge la reşedinţa episcopească. Corul întonează „Cântecul gintei latine.“

Bravul jurist absolut doctorandul D. Salcelean se adresează cătră Prea Sânţia Sa cu o cuvêntare cât să poate de acomodată serbătorii întonând în terminii cei mai vii însemnătatea limbei materne şi mulţămind în numele publicului Ilustrului Episcop pentru noul sacrificiu adus pe altarul naţiunii sale.

Prea Sânţia Sa primesce cu plăcere simţimintele esprimate din partea vorbitoriului, ḑicênd între altele, cum că archiereii au cea mai sântă datorie a întreveni la înaltele locuri, de câte ori biserica şi scoala se află în timpuri grele, de altmintrelea descopere publicului adunat, cumcă atât guvernul ţĕrii, cât şi Majestatea Sa i-a asigurat, cum că nu să vor lua atari dispoziţiuni, care să conturbe liniscea şi înţelegerea dintre diferitele naţionalităţi din patrie.

„De altmintrelea, d-lor, cum am învĕţat mai înainte latinesce, cum am învĕţat nemţesce, vom învĕţa şi unguresce, căci Românul are talent de a învĕţa limbi străine.“ În fine învită publicul a striga: „să trăiască Împĕratul şi Regele nostru Francisc Iosif I scutitoriul neamului nostru.“

După strigate necontenite, corul reuniunii mai întonează un cântec, după finirea căruia conductul să pune în mişcare spre a se reîntoarce. Pe drum resună de nou marşul „Calcă Române“ şi cu aceasta să finí serbătoarea.

Varietăţi.

* (Biblioteca scoalei din Reşinariu). Primim dela directorul acestei scoale dl I. Meţiu următoarea scrisoare cu data Reşinariu 8 Febr. a. c.: Scoala din Reşinariu posede deja o bibliotecă a sa constătătoare din preste 470 opuri. Aceasta bibliotecă s'a înfiinţat prin dl Sava Pop. Barcian paroch local şi administrator al protopopiatului II-le al Sibiiului, carele însuşi a donat o mulţime de cărţi în biblioteca scoalei noastre. Celelalte cărţi parte s'au cumpĕrat din bani comunali parte s'au donat de cătră diferiţi domni atât Reşinăreni cât şi streini, ba chiar şi din România au venit multe cărţi donate în biblioteca scoalei noastre.

Corpul învĕţătoresc actual cunoscênd folosul, ce 'l poate aduce o astfel de bibliotecă atât pentru sine cât şi pentru alţi oameni din comună, a decis a ţiné o şedinţă publibă cu cântări, cuvêntări şi declamări în folosul bibliotecei scoalei noastre. Aceasta şedinţă publică s'a şi ţinut în 21 Ianuarie a. c. st. v. şi a fost bine cercetctă.

Cu ocasiunea ţinerii acestei şedinţe publice au contribuit următorii domni, doamne şi domnişoare pentru biblioteca scoalei noastre şi anume:

Ilustritatea Sa, Iacob Bologa 2 fl., Ioan Hanea 2 fl., Nicolau Cristea 2 fl., Capit. Mărginean 1 fl., Nican. Frateş 1 fl., Dr. I. Moga 1 fl., Visarion Roman 2 fl, Dr. Dan. Popoviciu Barcian 2 fl., Iosif St. Şuluţ 2 fl., Sim. Popescu 1 fl. Lud. Binder 1 fl., I. Droc din Mercuria 1 fl., I. Tipeiu din Sas-Sebeş 1 fl., Dem. Săcărea 1 fl., Simeon Dănilescu 1 fl., Stefan Popoviciu 1 fl., I. Popoviciu 50 cr., Buc. Bolotă 1 fl., Dem. Hăuş 30 cr., Stefan Baro 40 cr., păr. Sava Pop. Barcian 2 fl., P. Brote 2 fl., păr. Emil. Cioran 2 fl., primariul Bucur Hoadrea 2 fl., I. Cioran 2 fl., Şerban Cioran 2 fl., Nic. Troanca 1 fl., Marin Vidrighin 50 cr., P. Hoadrea 1 fl., P. Băncilă 50 cr., Coman Hambăşan sen. 1 fl., P. P. Mitrea 1 fl., Buc. Fruman 1 fl. 40 cr., P. C. Mitrea 1 fl., P. Goţa 1 fi., P. Hambăşan 1 fl., Bucur Dancăş 2 fl., Erimie Dancăş 1 fl., Alem. Dancăş 1 fl., N. N. 1 fl., Nicol. Băncilă 1 fl., Alem. Droc 1 fl., Ioan Sas 1 fl., Şerban C. Dancăş 60 cr., M. Lungu 50 cr., Alem. Dragoe 30 cr., M. Bratu 20 cr., Bucur Cioran 50 cr., P. Droc 50 cr., Alem. Pinciu 50 cr., Nic. Vidrighin 50 cr., D. Omota 30 cr.. Com. Licoiu 50 cr., Com. Vidrighin 30 cr., P. Brătean 40 cr., Com. Cioran 20 cr., B. Giurcoiu 40 cr., Com. Lungu 40 cr., P. D. Vidrighin 50., cr., G. Hoadrea 20 cr., Drăgoiu Minea 40 cr., P. Morandini 50 cr., B. Al. Dancăş 80 cr. N. Muntoiu 10 cr., Radu Oltean 10 cr., şi dela doamnele şi domnişoarele: Paraschiva C. Cioran 2 fl., Constanţa dr. Pop 1 fl., Ana I. Brote 1 fl., Ana I. Vidrigin 60 cr., Sabina Ciucian 80 cr., Maria Simtion 50 cr., şi Stana Bratu 10 cr. — Suma
venitelor a fost . . . 68 fl. 30 cr.
Spesele . . . . 16 „ 27 „
Venit curat . . . . 52 fl. 03 cr.

Mai departe au donat cărţi următorii domni şi anume:

Dr. Ilarion Puşcariu: Isagogia şi Foişoara „Telegrafului român“ pe anii 1876 si 1877, adv. I. Popa: Istoria universală de Faber în 3 tomuri, Iosif St. Şuluţ: O lacrimă ferbinte şi Ioan Creţu: Organisarea comunelor rurali şi art. de lege XX 1870. Corpul învĕţătoresc 'şi ţine de datorinţă a esprime tuturor contribuitorilor domni doamne şi domnişoare adênca sa mulţămită, promiţêndu-se, că toate ofertele atât în bani cât şi în cărţi le vor întrebuinţa cu toată acurateţa spre scopul menit.

* („Junimea“ din Iaşi) va ţiné în acest an, al XV-lea, următoarele „Prelecţiuni populare“: Despre Ceremonial şi Etichetică Duminecă 11 Februarie V. Conta. Despre moarte Dum. în 18 Febr. A. D. Xenopol. Educaţiunea în raport cu progresul culturei Dum. în 25 Febr. C. Dumitrescu. Religiunea la Români Dum. 4 Martie A. Lambrior. Deosebirile adevĕrului Dum. 11 Martie T. Maiorescu. Originea teatrului Dum. în 18 Martie S. Vĕrgolici. Risul şi comedia Dum. în 25 Martie I. Caragiani.

* (Episcopi noi) In jurnalul „Bihar“ cetim următoarele: Precum am înţeles scaunul episcopesc gr. cat. din Oradea-mare se va ocupa în curênd şi adecă în următoriul chip: Episcopul din Gherla, Mihail Pavel va fi transferat la Oradea-mare, pre când canonicul de aici Ioan Szabó va fi denumit de episcopul Gherlei, Iustin Pappffy însă, care se numea adeseori de episcopul sperativ al Oradiei-mari, va primí un post mai înalt în secţiunea translatorie a presidiului ministerial. —

Bibliografie.

Xenopol A. D., *Istoria Românilor.* Bucuresci 1879. Preţul unui esemplar 60 bani.

Damian Eromonachul, *Cestiunea schitului românesc chinovial al Sflui Ioan Botezătorul din Sfîntul munte Athos.* Lămurită după acte autentice. Bucuresci 1879.

Zamfirol G., *Scoala pentru lucrul de mână.* După marele tractat Gheorghefi şi casa Sajou, seria 1, ilustrată cu 124 figuri litografice, cuprinḑênd: 1) Despre împletitură în genere şi istoria împletiturei (împletitura cu undrele: împletitura cu croşeta; împletitura cu noveta); 2) Despre cusătură în genere (cusătura cu linii; elemente de broderia englesă). Diferite alfabete şi monograme. Bucuresci 1879. Preţul 1 leu 50 bani.

Scheletti S. P., (locotent.-colonel de infanterie). *Cestiuni militare. Disciplina şi pedepsele.* Bucurasci 1878.

Şoimescu I. N., *Diurpaneu, ultimul Decebal al Daciei.* Tragedie în 5 acte. Bucuresci 1879. Preţul un leu.

La lyre roumaine (douze mélodies neuvelles) paroles françaises d'apres Alecsandri et musique de Maurice Cohen.

Preţul fie-cărei melodii 3 franci.

Convorbiri literare. Anul XII — Nr. 11—1 Februarie 1879.

Sumariu: *După Resboiu,* comedie într'un act de Ascanio. — *Epoca Fanarioţilor,* documente istorice adunate de Eudocsie Hurmuzachi, de I. Slavici. (sfêrşit). — *Lăpuşneanu-Vodă,* tragedie în cinci acte de S. Bodnărescu (urmare) — *Din colecţia de Bocete populare la Români,* de Th. T. Burada — *Scrisori ale lui Eliade Rădulescu cătră Costachi Negruzzi.* — *Pajul Cupidon....; O remăi...; Pe aceeaşi ulicioară,* poesie de M Eminescu. — *A întins a sa aripă... O lacrimă. Locuinţa unui pictor,* poesii de I. S. Neniţescu — *Jalea mea,* poesie de J. — Bibliografie — Corespondenţă. — Prelecţiuni populare.

---

*) De astădată să vede a nu se potriví receptul cu sororile latine şi mama Romă. Trad.

Scoala Română. Anul III. — 1878.— Făscioara III, pe Decemvre.

Sumar: Ioan Amos Comenius (fine) — Serbarea Liceului Mateiu Basarab. — Lectura foilor pedagogice. — Cum să se clădească casele de scoală? — Din computul cu frângeri vulgare (urmare). — Lecţiuni din geometrie în scoala poporală. — Lecţiuni din geografie pentru scoala poporală. — Tractarea practică a unor bucăţi de lectură (urmare). — România Jună din Viena. — Statistica scoalelor din comitatul Sibiiului în anul 1878. — Varietăţi. — Bibliografie.

Conspectul

Contribuirilor adunate în Sălişte pentru soldaţii răniţi în Bosnia şi Erţegovina şi familielor lor.

(Încheiere.)

Ilie Banciu 3 coţi de pânză şi 1 chilo slănină. Maria Hertia 10 cr., Petru Hertia 20 cr., Ionn Hertia 15 cr., Marie I. Hertia 1 metru pânză. Ana A. Resoiu 10 cr., Stana D. Popa 10 cr., Maria V. Goşa 10 cr., un metru de pânză, o corfă de ceapă şi una de crumpene. Dumitru Daderlat 20 cr., Nicolae Resoiu 20 cr., Ioanesiu Bersan 1 metru de pânză, o pâne, o straiţă şi o ţolică. Stana I. Peligrad 1 fl., 2 metrii pânză. Georgie Mocan 20 cr., 1 ţol. Maria I. Roşca 20 cr, Bucur Millea o pânzătură şi o faţă de perină. Părasohiva Carjoveţ 1 metru de pânză Stan Gruia o perină. Ana D. Pavel un ţol nvĕrgat şi un lepedeu. Ana Millea 10 cr. Ana P. Roşca o corfă de fasole. Alecsandru Borcea 1 fl., 1½ metrii pânză şi o ferdelă de grâu. Ioan Stireciu 2 metrii pânză. Petru I. Hertia 1 fl., Petru Comşa sen. 5 fl. Constantin Soră 1 fl., Maria N. Popa 4 metrii de pânză şi o corfă de poame. Dumitru B. Bersa 50 cr., Oprea Hasigan 1 ştergar, 1 metru de pânză şi un chilo de slănină. Iordachie Roşca o platiţă de slănină. Maria V. Zaza 1 metru de pânză. Dumitru Chirca 1 ferdelă de crumpene. Oprea Martin o corfă de crumpene. Oprea Arsenie 10 cr., 1 chilo de slănină şi un stergar. Ioan Comşa 1 fl., 2 metrii de pânză. Ioanesiu Milea 20 cr., Dumitru Popa 1 fl., Ioan Cruţiu 1 fl., 1 chilo de slănină. Comisie Ioan sen. şi fiiul 2 fl., şi 50 de metrii de pânză. Dumitru Hertia 80 cr., Kálmán Borszy 1 fl., Dumitru Comşa 1 fl., Siel Mihailă 5 fl., Schenker Georg 5 fl., Mihaiu Bucşan 20 cr., un metru de pânză. Fanea Dumitru 30 cr., Danil Moga 40 cr., 1 chilo slănină şi 1 metru pânză. Dumitru Sora 20 cr., Ana Opri Tipuriţa o corfă de crumpene şi 1 stergar. Nicolae Zintea 1 fl., 12 metrii pânză. Ioan Popa 30 cr., Tomas Roth 5 cr, Simion Simoneti 1 fl, G. Gergely, mesar 50 cr., Marina Blotiu 2½ metrii pânză. Nicolae Martin 1 cot de pânză şi o corfă de poame. Daniil Cristiu un ţol învĕrgat. Dumitru Miclĕuş o corfă de fasole şi un stergar. Zifra Maria 1 chilo slănină şi o corfă de fasole. Marina Cristiu o oală de grâu şi un cot de pânză. Brenduşa I. Magian 1 cot de pânză. Dobra I. Carata 10 cr., Dumitru Hanciu 50 cr., Neculae Stoflea 50 cr., Stanciu Lapadat 20 cr., Ana Stanciu 10 cr., Ioan Domnariu Maria 2 metrii pânză. Ilie Hasigan 1 chilo slănină şi 1 cot pânză. Ana I. Rosca 18 cr., Maria Lupaş 1 cot de pânză. Ana Dumitru Domnariu 4 cr., 1 cot de pânză. Petru Foica 50 cr., Maria I. Cupu 10 cr. Maria I. Lini (Hertia) 5 cr., una corfă de poame. Nicolae D. Popa şi femeia Ana 10 cr., un recăl. Ana D. Muntean 20 cr., Maria Hertia 5 cr., şi una corfă de fasole. Maria Sim. Lupaş 10 cr., un cot de pânză şi o corfă de crumpene. Ana N. Goşa 10 cr.. o corfă de fasole. Candea Coastea 22 cr., 2 metrii pânză, 1 corfă de crumpene, 1 săculeţ prune. Maria Dragalina 22 cr., 3 coţi de pânză şi o corfă de poame. Maria Hertia 10 cr., şi fasole uscată. Ioan Dragalina Ana poame şi 1 cot de pânză. Neaga Hiriciu 10 cr., şi fasole Ana Hiriciu fasole. Ioan Răcuciu o cojniţă de prune, un foale de brânză, şi 1 metru pânză. Dumitru Răcuciu 10 cr., Maria Derdea 20 cr., Nicolae Lupea 20 cr., şi o corfă de crumpene. Daniil Marcu paroch 2 fl., Dumitru Borcia Maria 1 fl., 3 metrii pânză. Oprea Borcea paroch 50 cr., şi o ferdelă de grâu. Ioan Gitean 40 cr., un lepedeu învărgat. Lina Vraciu o oală de grâu. Maria Comşa 50 cr., şi 1 chilo de slănină. Nicolae Hertia 20 cr., Petru Kertia fasole, poame şi un sac. Maria B. Răcuciu 10 cr., Paraschiva I. Răcuciu o oală de grâu. Dumitru B. Comşa 1 fl., şi 4 metrii de pânză. Neaga Morariu 10 cr., Maria D. Giana 2 coţi de pânză. Sora P. Rosca 2 fl., Nartea Nicolae 50 cr. Hertia Nicolae 20 cr., Ioan Martin 20 cr., Engber Georg 10 cr., Zalanyi (lakatas) 40, cr., Iustina O. Bersa 2 fl., Ioan Begiu 20 Dumitru Banciu 20 cr. şi 2 coţi de pânză. Nicolae Steflea sen. 1 fl., Bucur Coma 50 cr.. Nicolae Coma 40 cr., Dumitru Coma o pâne Dumitru Bloţ 60 cr., Nicolae Steflea jun. 2 fl. Dumitru Rosca şi 2 copuri poame. Ioan Popa 10 cr., Alecsandru Grecu 20 cr., Ion Zaza 30 cr., Petru Hanciu 2 fl., Dumitru N. Steflea 30 cr., Ioanesiu Coma 30 cr., Nicolae Hasigan 30 cr., Nicolae Moldovian 20 cr., Vĕduva Ioan Goşa 20 cr., 2 copuri de poame 1 pâne şi crumpene Ioan Gosia 20 cr., 2 copuri de poame, 1 pâne şi crumpene. Vĕduva Vasile Arsenia 3 copuri de poame. Paraschiva Popa Topercean 50 cr., 1 pf. slănină şi un stergar. Ioan Neamţu 20 cr., 1 pf. slănină şi doue stergare. Ilie Hociota 3 coţi pânză şi crumpene. Bucur German 10 cr., şi 4 coţi de pânză. Oprea German 10 cr., şi crumpene. Ilie Hasigan 20 cr., şi 3 coţ. pânză. Vĕduva Ilie Hasigan 10 cr., Vasile Popa 20 cr., Ioan Steflea 1 pâne, 6 coţi de pânză şi poame. Ioan Bersan 3 coţi pânză. Vĕduva Ioan Vulcu 2 copuri poame şi crumpene. David Muntean o ferdelă de grâu. Ioan Steflea sen. 1 ţol. Marina N. Arsenie 20 cr., Daniil Marcu 10 cr., Nicolae Paligrad 10 cr., Ana Ioan Milea 10 cr., Dumitru Popa T. 10 cr., Dubenski Ianós 10 cr., Vĕduva Dumitru Popa 10 cr., şi pânză. Marina Hira 10 cr., Ioan Bogatian 10 cr., Dumitru Ghibu 1 fl., 2 ştergare şi grâu. Dumitru Millea 40 cr., Marina Opri Herţia 10 cr., Ioan Roşca 50 cr., Dumitru V. Popa 1 fl, Prie Bersan 30 cr, Paraschiva Milea 30 cr, Ana Stan Goşa 1 fl., Ioan Paligrad 20 cr., Dumitru Bloţiu 40 cr., Ioan Bersan 10 cr., Nicolae Daderlat 20 cr., şi pânză. Dumitru Mossora 30 cr., pânză şi slănină. Dumitru Hancin 10 cr., şi crumpene. Ioan Borcea faurul 1 fl., şi pânză. Vĕduva Nicolae Hanciu 30 cr., Nicolae Rosca 10 cr., Maria Ioan Hinsa 10 cr., Vĕduva Ioan Tunariu 20 cr., Ioan Gosia 5 cr., Dumitru Hanciu 20 cr., Opriş Iacu 10 cr., Petru Milea 10 cr., Nicolae Micleuş jun. 40 cr., Maria Opri Bersa 10 cr., şi poame. Aleman Canda 10 cr. Oprea Sirbu 10 cr., Vĕduva O. Apolzan 20 cr., Gligor Domnariu 10 cr., şi crumpene. Dumitru Gherghina 45 cr., Bucur Cupu 20 cr. Ioan Ghib 10 cr., crumpene şi una păreche ismene. Oprea Bersan 10 cr., Ioanesiu Bersan 10 cr, Dumitru Carasina 10 cr., şi o litră de poame. Maria Ioan Magian 10 cr., şi o litră de poame. Mariuţa Bersan 10 cr., şi o litră de poame. Oprea Salomia 30 cr., Ilie Sora 30 cr., Toma Popa 10 cr., Lupea Hasigan 20 cr., slănină şi crumpene. Ioan Daderlat 30 cr., şi crumpene. Savu Nan 20 cr., Ioan Simianu 10 cr., Ilie Cergau 50 cr., şi un ştergar. Dumitru Borcea 1 fl., Stan Sora 20 cr., şi o pâne. Ioan N. Popa 20 cr., şi 3 coţi pânză. Quopca covrigariu 1 sac pismeţi (zwieback). Suma 115 fl. 22 cr. adecă Una sută şi cinspredece florini şi doue deci şi doi cruceri valut. aust.

Sălişte 30 Septemvre 1878.

Primăria comunală

Muciu m. p. (L. S.) *Nicolae Mosora* m. p.
pretore,
Florian m. p.
notar.

Copia de faţă este cu originalul care s'a subscernut de aici încă în 30 Septemvre 1878 la oficiul pretorial şi de acolo la oficiul comitatens, unde şi acum se află la Nr. 7579/1878.

Sălişte 31|1 1879.

Oficiul comunal

Nicolae Mosora m. p. *Florian* m. p.
jude. notar.

Bursa de Viena

din 21 Februarie n. 1879.

London	116 80
Argint	100
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 31
Valuta nóuă imperială germână	57 40

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 10 Martie şi 10 Aprilie imob. lui Carol Gönczi în Cluj (trib); în 21 Febr. imob. lui Francisc Ütö şi soţi în Egerpatak (jud. cerc. S. Szt. György); în 26 Febr. şi 28 Martie imobil. lui Ioan Ziess în *Z*agĕr (jud. cerc. Ibaşfalĕu); în 24 Febr. şi 27 Martie imob. lui Ioan Denghel sen. în Petişdorf (jud cer. Mediaş); în 15 Martie imob. lui Ludovic Vajasdi şi soţiei sale în Datiş (jud. cerc. Turda); în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. rĕmasului după Gavrilă Villa în Ilimbav (trib. Sibiiu); în 25 Februarie şi 28 Martie imob. lui Carol Fleischer şi soţiei sale în Mediaş (jud. cerc); în 28 Februarie şi 1 Aprilie imob. lui Ioan Theil în Fülletelke (trib. Ibaşfalĕu); în 22 Martie imob. lui Nicolau Mestokan în Abrud (judec. cerc.); în 1 şi 20 Martie marfa şi mobilele aparţinătoare de massa concursuală a lui Albert Leonhard şi soţiei sale în Orăştie (jud. cerc.); în 6 Martie şi 10 Aprilie imob. lui Carol Pfaff şi soţiei sale în Rĕsnov (trib. Braşov); în 13 Martie şi 17 Aprilie imob. lui Ioan Mikloş în Toploţa (trib. Csikszereda); în 5 Martie imob. lui Ioan Piso (jud. cerc. Sz.-Sebeş); în 25 Febr. imob. lui Astenie Demnescu în Şereliu (judec. cerc. Haţeg); în 25 Febr. imob. lui Pavel şi Maria Müller în Şura-mare; în 5 Aprilie şi 5 Maiu imob. lui George Gotschling în Amnaş (trib. Sibiiu); în 12 Martie şi 21 Aprilie imob. lui Stefan Ianosi în Panit (trib. M. Vásárhely); în 8 Martie şi 8 Aprilie imob. lui Carol Köszegi şi soţiei sale în S.-Szt-György (judec. cerc.); în 7 Martie şi 7 Aprilie imob. Dnei Rosa Balintsi măritată Iosif Lurányi în Nima (judec. cerc. Gherla); în 10 Martie şi 10 Aprilie imob. lui Moise Derzsi în Hoghis (jud. cerc. Sighişoara); în 21 Febr. imob. lui Guilelm Drotlelff în Nocrich (trib. Sibiiu).

Nr. 14 — 1879 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Rapoltul-mic de clasa a III-a protopresbiteratul Gioagiului I, să escrie concurs cu termin până la 10 Martie st. v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiune canonică 2 jugere 867°☐ parte arător parte fênaţ.
2. Dela 86 familii câte una mĕsură de cucuruz sfĕrîmat şi stola usuată cari toate laolaltă computate în bani dau un venit anual de 235 fi.

Concurenţii să'şi adreseze suplicele lor instruate conform statutului organic la subscrisul până la terminul sus indicat. Dela preoţi să cere consensul Preavenerabilului Consistor.

Hondol 12 Ianuarie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Basiliu Pipoş m. p,
protopr.

Nr. 16 1878. 1—3

EDICT.

Sofia Stefanie din Beriu care de mai mult timp nu trăesce cu bărbatul seu legiuit Ilie Morancia din Sereca de o jumĕtate de an încoace a pribegit de tot în lume fără a să sci de ubicaţiunea ei prin aceasta se citează ca în termin de un an dela publicaţia acestui edict să se înfăţoşeze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei să va pertracta şi decide procesul divorţial intentat în contra dênşii.

Orăscie 5 Februarie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Orăsciei.

Niculau Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 68. 1—3

EDICT.

Ana Graoră dela Boholţ legiuita soţiă a lui Bucur Socaciu din Cincul mare, carea cu necredinţă de 9 ani 'şi a părăsit pe legiuitul ei soţ de căsătoriă, fără a să sci de locul ubicaţiunei ei; se citează prin aceasta ca în termin de un anu şi o ḑi să se presenteze la scaunul protopopesc ca for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial încaminat asupră'i de soţiul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Nocrichiu în 30 Ianuarie 1879.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu mare.

G. Maier m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 69. 1—3

EDICT.

Susana Pepelea legiuita soţie a lui Mihail Pepelea amêndoi din comuna Boholţ, carea de 5 ani cu necredinţă 'şi a părăsit pe legitimul bărbat, fără a să sci de locul aflărei ei, se provoacă prin aceasta, ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua mai jos semnată să se presenteze înaintea scaunului protopresbiteral ca for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial ridicat asupra'i. —

Nocrichiu în 30 Ianuarie 1879.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu-mare ca for matrimonial.

G. Maier m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 1 — 1879 2—3

EDICT.

Ana Ioan Vlad din Herman, carea mai de mult timp, părăsì cu necredinţă pre legiuitul seu bărbat Ioan Văsiaş tot din Herman, şi pribegesce în lume fără a să ştí ubicaţiunea ei, prin aceasta se provocă ca în termin de un an de la publicarea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov, în 10 Ianuarie, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al II-lea al Braşovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Ad. Nr. 27.— 1879. 2—3

EDICT.

Constantin Leş din Comuna Făuresci prot. Cetăţei de peatră, care de 7 ani cu necredinţă a părăsit pre legiuita sa soţie Ana Puţ din Plopiş, fără a să sci ubicaţiunea lui, prin aceasta se provoacă, ca în termin de un an dela publicaţiunea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului scaun protopresbiteral ca for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial redicat asupră'i.

Cărpiniş în 25 Ian. 1879.

Scaunul protopresbiteral grecoorient, al Cetăţei de peatră ca for matrimonial.

Ioan Şovrea m. p.
adm. protopresb.

Însciinţare.

Deschiḑêndu-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moşit din Sibiiu instrucţiune pentru moaşe, candidatele de moşit de naţionalitatea română şi nemţască sûnt provocate a se însinua până la terminul indicat la subscrisul spre a fi primite în curs.

Sibiiu 31 Ianuarie 1879.

Dr. Lukacs Miculics,
[6] 4—4 profesor ord. de moşit.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 18. Sibiiu, Marţi, 13 Februarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. **164** Pres.

Cercularíu

catra tóte oficiile protopresbiterale din archidieces'a Transilvaniei.

Mi au venitu si inca totu 'mi vinu mai din tóte partile archidiecesei mele multe adrese provediute cu subscrieri numeróse din partea clerului si a credintiosiloru nostri, prin cari se dà espresiune viua unoru ingrigiri seriósе, ce le a produsu la archidiecesanii mei proiectulu de lege elaboratu de inaltulu regimu alu statului pentru introducerea limbei magiare, ca studiu obligatu, in tóte scólele populare elementari, prin urmare si in ale nóstre confesionale.

Inca 'nainte de a 'mi fi venitu astfeliu de adrese, am petrecutu insumi cu tóta atentiunea mentionatulu proiectu de lege dupa cuprinsulu lui divulgatu prin jurnale si am consultatu cu ai mei asupr'a obiectului; ér' mai apoi, dupace si din partea celoru lalte eparchii ale provinciei nóstre metropolitane se ivira asemene ingrigiri, eu si Preasantiile Sale episcopii eparchiali din Caransebesiu si Aradu ne-amu aflatu siliti a intreveni in obiectulu acest'a chiaru la preainaltulu tronu alu Maiestatei Sale cesaro-regesci si apostolice, rogandune preaumilitu pentru a se detrage atinsului proiectu de lege preanalt'a aprobare prealabila.

Prin preaumilit'a nóstra representatiune, carea noi archiereii insotiti de deputatii clericali si mireni ai consistoriiloru eparchiale din Sibiiu, Aradu si Caransebesiu, o amu substernutu in persóna in diu'a de 1/13 Februariu a. c. la preainaltulu tronu, — biseric'a nóstra representata astfelu, a facutu totu ce se putea face intre datele impregiurari fatia de atinsulu proiectu de lege, fara sè fimu condusi catu mai putienu de vre-o ura séu aversiune catra limb'a magiara, care e limb'a statului, ci singuru numai de acele vederi: cà o lege ca cea proiectata de inaltulu regimu alu tierii, pe langa acea cà ea in parte aru jigní autonomi'a nóstra bisericésca, nu s'ar puté esecutá fara detrimentulu culturei corespundietóre trebuintieloru reale ale poporului nostru; ér o esecutare a ei fortiata aru produce amaratiune si póte si alte urmari rele chiara in detrimentulu adeverateloru interese ale patriei.

Radiemati pe ponderositatea motiveloru espuse in preaumilit'a nóstra representatiune, si insufletiti de simtimintele nóstre loiale si de adeveratulu patriotismu, care ni au datu taría in pasii nostri, — noi archiereii si deputatii consistoriiloru eparchiale ne amu re'ntornatu din misiunea nóstra cu cele mai bune sperantie de unu resultatu multiamitoriu pentru caus'a nóstra si salutariu pentru diferitele nationalitati ale patriei comune.

Sperantiele aceste ale nóstre le impreunamu cu mangaerea aceea, ce ni o dau cuvintele preagratióse ale augustului nostru monarchu, cari fuseramu fericiti a le audí la substernerea preaumilitei nóstre representatiuni, cà adeca Maiestatea Sa se va indurá a luá obiectulu petitiunei nóstre ca demnu de o prejudecare matura, dandu preagratiosu inca inainte espresiune cu deplina liniscire acelei sperantie: cà de siguru e departe dela guvernulu Maiestatei Sale si intocmai si dela legislatiune intentiunea, de a pune in vigóre asia felu de dispositiuni, cari aru puté causá ingrigiri temeinice, si aru fi in stare de a turburá intre diferitele nationalitati ale tierii pacea si concordi'a, care spre bucuria esista, de Maiestatea Sa e totdeuna dorita, si a careia grigire ulterióra Maiestatea Sa ni o póte numai recomandá si noue cu tóta caldur'a.

Candu vinu a Te insarciná, ca tóte acestea sè le impartasiesci clerului si poporului din tractulu (tit.) DTale ca respunsu generalu la numerósele adrese, de cari amintiiu la inceputu, — me folosescu de ocasiunea acést'a spre a dá cu totadinsul organeloru nóstre bisericesci si prestetotu clerului si poporului archidiecesanu svatulu meu archipastorescu: ca in cele ce privescu proiectulu de lege atinsu mai susu, sè-si liniscésca ingrigirile, punendu-si tóta increderea in autoritatile superiori bisericesci, cari privighiéza si de siguru voru privighiá si mai departe asupr'a intereseloru culturali ale poporului nostru, si nu voru lipsí a-si face la timpu detorinti'a fatia de orice incidinti, cari nu cumva ni-aru poté renoí ingrigirile.

Cu deosebire recomandu clerului si poporului nostru: sè-si pastreze in tóta curatieni'a simtimintele sale religióse si nationali insupte dela strabunii nostri inca prin educatiunea domestica; dar pe langa acestea sè conserve si sè nutrésca cu caldura si patriotismulu celu adeveratu, care pretinde, ca toti fiii patriei, de ori-ce limba séu religiune, sè se unésca intr'unu singuru statu, pe bas'a principiiloru sublime de libertate, egalitate si fratietate.

Cuvintele preagratióse ale Maiestatei Sale augustului nostru monarchu sè prinda radecini adenci in inimele nóstre. Clerulu si poporulu nostru, consciu de sine si màndru in virtutile sale cetatienesci, sè conlucre in atitudine generósa pentru sustienerea pacii interne si a bunei armonii intre diferitele popóre ale patriei. Legile tierii sanctionate de Maiestatea Sa sè le veneramu neviolabile. Autoritatiloru statului sè le damu reverinti'a si ascultarea, ce le compete dupa conceptele genuine de regimu constitutionalu. Dar mai pre sus de tóte esceleze clerulu si poporulu nostru prin cea mai stralucita virtute eredita dela stramosii sei, prin credinti'a neclatita si omagial'a supunere catra acea ce este prim'a si suprem'a conditiune de esistintia a statului nostru: catra preanaltulu tronu, si anume catra Maiestatea Sa ces. regésca si apostolica, preagratiosulu nostru domnitoriu Franciscu Iosifu I, pentru a caruia scumpa viétia si binefacatórea-i putere in tóte dilele inaltiamu la ceriu ferbinte rogatiuni!

Sibiiu, 8/20 Februariu, 1879.

Mironu Romanul m. p.,
archiepiscopu si metropolitu.

Sibiiu, 12 Februarie

S'ar fi părut cuiva, că proiectul d-lui ministru de instrucţiune publică, cu scop de a întroduce limba maghiară ca obiect obligat în toate scoalele nemaghiare, — a fost un feliu de *lapsus*, care se întêmplă câte odată chiar şi bărbaţilor de stat. De aceea ar fi fost îndreptăţit ori şi cine a crede, că vĕḑênd ce aversiune intimpină proiectul din partea naţionalităţilor, dacă nu însuşi ministrul care l'a creat, guvernul în totalitatea sa se va hotărí a lucra în direcţiunea, ca astfeliu de proiect să nu vină pe masa dietei. Liniscea unui considerabil numĕr de cetăţeni, oameni ai păcii şi cari în timpuri grele au dat probe strălucite de patriotism, credeam că va fi chiar si în ochii guvernului, mai pre sus de ambiţiunea personală a unui ministru sau şi a unui guvern.

Credeam mai departe, că deşí, guvernul are lipsă de popularitate şi apelează la ambiţiunea naţională a Maghiarilor; însă ne gândeam: Maghiarii sûnt astăḑi oameni mai păţiţi decât erau cu ani treiḑeci înainte şi presa lor cea independentă de guvern va judeca cestiunea din punct de vedere practic, condamnând o provocare pe cât de inoportună pe atât de păgubitoare adevĕratelor interese ale patriei.

Lucrul însă, în decurs de vre-o câte-va septĕmâni, s'a dovedit cu totul altfeliu.

Nu numai presa maghiară, inspirată de guvern, ci toată, de toate partidele şi nuanţele, într'un glas, bate alarmă contra naţionalităţilor. Ce e mai mult, focul discuţiunei a sărit şi în şi-

FOIŢA.

Aventurile, doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

I.

Dela cap păn' la picioare.

Chiar în contra uneia din cele mai frumoase teorii ale dlui Méry, care susţine cu toată puterea că, adevĕraţii învĕţaţi trebue să fie cât numai să poate de uscaţi, doctorul Van-der-Bader, vestitul profesor de chemie dela universitatea de Leyden, era un om foarte gras.

Privind bărbia lui triplă, obrajii sei rotunjori, peptul seu larg şi periferia proverbială a pântecelui seu, Méry ar fi cugetat că, are de a face numai cu un pretins invĕţat...

Şi Méry s'ar fi înşelat. De altcum, odată împăcat cu acest nobil ambonpoint, amabilul autor al opului Guerre du Nizan, prea bucuros ar fi recunoscut, după semnele nedisputabile ce le vedea, că doctorul Van-der-Bader aparţinea acelei minunate familii de învĕţaţi, ai cărei membrii din ce în ce devin tot mai rari.

Înainte de toate, o admirabilă naivitate arată cu deplină claritate că, profesorul trăise afară de societate, scutit prin lucrările sale de toate fortunele, întocmai ca şi de ispitele vieţii.

Pe lângă toate aceste el era de o desĕvêrşită nepăsare pentru tot ce nu se ţinea de domeniul ştiinţei.

Câte odată să întêmpla de profesorul, preocupat cu totul de ideile sale scientifice, eşia de-acasă uitându'şi de câte una din cele mai esenţiale piese ale costumului seu...

Şi elevii doctorului Van-der-Bader nu era prea surprinşi când vedeau întrând în sala universităţii, pre frumoasa Lisbeth, vĕduva interesantă, care de doi ani conducea economia de casă a învĕţatului profesor.

Surisuri maliţioase jucau pe buzele lor, şi aceste surisuri păreau a spune multe lucruri ascunse, căci pe când Lisbeth avea numai douĕḑeci şi cinci de primăveri, doctorul, de şi arăta mai bĕtrân, se apropia abia de iarna a patruḑecea.

Şi Lisbeth, lăsând să ridă această tinerime guralivă şi clevetitoare, aştepta pe stăpânul seu, care în sfêrşit apărea cu privirea s'a nehotărîtă şi mersul şovăitor, particular învĕţaţilor.

„Iată, dle doctor,“ îi ḑicea menagera, „mânecarul Dtale de lâna, sau cravata dtale, sau peptarul dtale, care Ţi 'l ai uitat...

Şi învĕţatul profesor lua cu un suris peptarul, cravată sau mânecariul pe care îl înfunda mecanic într'unul din vastele posunare ale surtucului seu bun, continuând mersul seu contemplativ, fără a băga de samă că, tinerii şi bĕtrânii ce'l întilniau, i se închinau cu semnele celui mai profund respect.

A spune cât era de iubit acest învĕţat, ar fi cu greu; era un fel de veneraţiune, ce el inspira amicilor sei.

Pentru aceea el nici odată nu a voit să părăsească cetatea Leyden, pe lângă toate ofertele strălucite, ce i făcură universităţile din la Haye şi dela Amsterdam.

„Nu caut mărire dle ministru“, scrisese el, „şi Ve rog să me lăsaţi a trăí în obscuritatea mea.“

„A me duce din Leyden, ar însemna a me detrage dela studiile mele liniştite şi pacînice, a me răpí amicilor mei, şi a me 'nstrăina de obiceiurile mele . . . Lăsaţi-me să trăiesc şi să mor aici.“

Ministrul de pe atunci (aceste s'a petrecut în a. 1865) era d. Burg de Mildulburgh, unul din credincioşii lui Guilom III.

D. Burg nu insista. El adresà o noauă epistolă profesorului, prin care în numele M. S. neerlandese îi conferì insigniile de comandor al Coroanei de Stejar.

Când noutatea despre această distincţiune supremă, acordată învĕţatului neobosit şi modest, străbătù în cetate, se produse o bucurie estravagantă.

Întâlnindu-se locuitorii unii cu alţii, ei se întimpinau cu emoţiune, rideau de bucurie, se 'mbrăţişau, se felicitau; nici odată o recompensă n'a fost sancţionată prin mai multe voturi.

rurile parlamentare. Partida „independentă“ solicitează în şed. casei dep. dela 7 l. c., printr'o interpelaţiune din partea dep. Madarasz aducerea proiectului din cestiune pe masa dietei şi „Egyetértés,“ organul „independenţilor,“ spune *urbi et orbi* în ton sarcastic, că dacă deputatul George Pop (din Satmar) părăsea clubul acestei partide din alt motiv, acela avea causă de ai păré reu de pasul deputatului; dar fiindcă motivul este că partida, respective clubul ei, a hotărît a interpela pe ministru, solicitând punerea proiectului pe masa dietei, n'are nici o causă de superare.

Lumea nemaghiară are ocasiune să se convingă, că nici partida aceasta nu are nici o afacere comună cu naţionalităţile[*]) În şedinţa casei deputaţilor dela 19 l. c. dep. Grünwald, printr'o cuvêntare — programă, de şi în cestiune de buget, dară tratează introducerea limbei maghiare şi încă cu forţa ca unicul mijloc de neapărată lipsă pentru ulterioara cimentare a statului unguresc, chiar şi cu jertfirea constituţionalismului.

Este dară învederat, că în punctul maghiarisărei toate partidele maghiare sûnt de acord, sûnt una. Este învederat, că macsima Kossuthiană: „Tot omul să fie om şi maghiar“ este o macsimă spriginită de întreg registrul partidelor şi nuanţelor maghiare, cu esceptiunea acelor cetăţeni, cari, convieţuind cu naţionalităţile în legături mai de aproape, au priceput că acestea nu pretind mai mult decât ce sûnt în drept a pretinde.

Claritatea în privinţa maghiarisărei nu mai lasă dară nimic de dorit. Avem dară de a face mai mult decât numai cu nisce imputări pentru trimiterea unei deputaţiuni şi serbătorirea deputaţiunei. Lucrul este împins de sangvinismul maghiar într'un stadiu la care nu ne aşteptam.

Ne pare rĕu de atitudinea aceasta greşită şi cu totul nepolitică a Maghiarilor.

Părerea noastră de rĕu se măresce când vedem din ḑiaristica lor, că vanitatea naţională devine o patimă, care, în consecuenţele ei, poate deveni periculoasă. Ḑiuaristica maghiară a şi început a provoca la demonstraţiuni contra Românilor. Cu bună samă să intimideze pe Români şi pe celelalte naţionalităţi, ca nici între marginile legilor să nu mai cuteze a face vreun pas în contra nisuinţelor asupritoare ce se pregătesc cu plan ulterior din partea maghiarismului.

Departe am ajuns şi pe calea aceasta şi mai departe vom ajunge.

Tendenţa este dată pe faţă, când d. e. „Bihar“ et comp., de altmintrea foi, care poartă timbrul oficiosităţii, numai pot încăpea nici de împregiurarea, sancţionată prin legile ţĕrei, că „sûnt biserici în Ungaria, cari 'şi administrează afacerile lor în limbă *străină*“, cetesce: în limbă maternă a poporaţiunei, aparţinătoare de cutare biserică. Va să dică, ce nu e maghiar e străin în patrie, pentru că după ideile sangvinice ale patrioţilor cu patentă, astăḑi numai Maghiarii mai au drept de a trăí în ţĕrile coroanei unguresci.

Când am fi rĕi patrioţi, cum ne ţin Maghiarii că sûntem, nu ar mai trebuí să le ḑicem nimica, ar trebuí să i lăsăm să meargă pe calea care au pornit. Responsabilitatea şi aşa este a lor pentru tot ce s'a întêmplat dela 1867 încoace şi pentru ce se va mai întêmpla. Ei au eschis prin legi pre ceilalţi cetăţeni dela afacerile statului încât acestia nici într'o minoritate neînsemnată nu pot lua parte la ceea ce se face în legislaţiune pentru stat. Noi şi naţionalităţile ne dăm numai braţele şi sudoarea în interesul statului. Dar fiind că, faţă cu împregiurările din afară, ne doare când vedem, că tocma când armonia ar trebuí sà fie mai mare în lăuntru, ei aruncă una după alta faclele discordiei aprinse între cetăţenii statului şi fiind că flacăra acelor facle poate deveni şi pentru noi aşa de desastroasă ca şi pentru ei, ne împlinim numai o datorinţă patriotică, când le strigăm, câte odată: să se mai stêmpere cu incendiul grămădit asupra casei proprie.

Ei bine, nici aceasta nu le place. Ne spun că ne vor închide gura cu puterea, ca nici această datorinţă să nu o mai putem împliní. Îi întrebăm, ca pe oamenii despre cari nu am vrea a presupune că sûnt desbrăcaţi de toată buna chipzuială: cugetă ei că în modul acesta se vor sana finanţele ruinate şi în modul acesta vor cimenta statul?

Respunsul la întrebarea aceasta poate că noi am fi mai în stare decât dênşii să 'l dăm, de oare-ce noi, răzimaţi pe dreptul nostru şi pe vitalitatea noastră naturală, nu sûntem preocupaţi de visurile: că numai prin suprimarea altora putem trăí. Noi 'i lăsăm însă pe dânşii să se gândească, îi rugăm ca bine să se gândească şi după ce vor fi gândit bine, să lucre. De le-ar da Dḑeu gând bun, ca să numai avem causă de a ne esprima păreri de reu, ci să ne bucurăm cu toţii împreună.

---

[*] (Veḑi Revista politică.)

Restigniţi'l!

A fost în anul 1861. Fraţii Unguri un deceniu întreg gustaseră din fructele cele sarbede a le absolutismului, sub a cărui durată nu era vorba de drepturi politice, ci numai de sarcini înpărţite egal, — atunci când pentru renitenţă s'a disolvat dieta Ungarii, membrii casei ablegaţilor şi a magnaţilor au decis, a presenta celui inaintea Ungurilor marele patriot Francisc Deák un „Album“ a ambelor case legislative.

Idea aceasta însă s'a putut consuma numai prin primăvara 1863, în 28 Martie, în otelul din Pesta „Regina Engliterei“ unde locuia F. Deák.

Br. Oetvős i-a rostit o cuvêntare fulminantă, carea mai târḑiu s'a publicat între „oraţiunile Br. Oetvös T. I.“

Respunsul lui Deák la acea cuvêntare s'a publicat însă numai în 1876 — veḑi „Pesti Napló“ nr. 29, din acel an.

La finea cuvêntului seu ḑice: „*Şi dacă oare când vom avé iarăşi cuvênt la pertractarea causelor noastre comune: atunci vom fi drepţi către toate religiunile, toate naţionalităţile din patria comună.*“[*])

În 1872 în şedinţa dietală din 24 Ianuarie ḑice Deák:

„*Noi trebuie se nizuim, a face plăcute instituţiunele patrii tuturor naţionalităţilor din Ungaria şi a face patria, de a puté fi locuită.*“

Tot atunci fiind vorba despre înfiinţarea de institute de cultură —, continuà Deák: „*eu sciu cât de cu greu a fost în tinereţele mele, a'şi câştiga omul cultura în o limbă străină: pentru aceea trebuie să înlesnim calea pentru ori şi cine, de a se cultiva, şi* **aceasta se întêmplă numai atunci, dacă noi ori şi cui îi vom face posibil a se cultiva în limba sa proprie.**“ [**])

Aceste cuvinte, care sûnt emanaţiunea unui spirit dḑeesc, drept, sublim, singure sûnt în stare a'l face pe Deák nemuritor, pe acel Deák, despre care şi contrariul lui cel mai mare Kossuth în epistola sa din Barracone di Collegno din 14 Febr. 1876 ḑice „că cu Deák a dispărut despre ceriul patriei noastre cea mai strălucită stea!“

Şi acum, cum se nizuesc următorii lui cari i-a înarticulat memoria pentru eternitate prin lege, a'i realisa intenţiunile aceste drepte, raţionale şi nobile?

Acum, când poporul român, carele nu a cunoscut şi nu cunoasce necredinţa către înaltul tron şi scumpa lui patrie, prin representanţii sei naturali şi legali cerù înaintea Majestăţii Sale respectarea acestor drepturi neprescriptibile, acestor masime de stat, acestor condiţiuni ale civilisaţiunei şi societăţii moderne, a condiţiunilor esistinţei unui popor! opiniunea publică maghiară cu multă reinţă se informează sinistru din partea acelora, cărora le este datorinţa a realisa aceea, ce a ḑis Deák „ca să fie drepţi către toate religiunile, toate naţionalităţile, ca aceste să iubească instituţiunile patriotice, ca în patrie să poată locuí popoarĕle, ca fie-care în limba sa să se poată cultiva,“ şi să nu incite ceartă, neodichnire între concetăţeni şi prin asta să sgudue temeliile sociale! „Iterum, iterumque rogo!“

---

[*]) *'Si ha egykor szavunk leend ismét közügyeink tárgyalásánál, igazságosak leendünk minden vallás, minden nemzetiség iránt a közös hazában.*

[**]) *Igyekeznünk kell a hazai intézmenyeket Magyarhon különféle nemzetiségeivel megkedveltettni és a hazát lakhatóvá tenni,“ — „Jól tudom én mily nehéz volt ifjúságomban, a miveltséget egy idegen nyelvben megszerezni: ugyanazért törekednünk kell a mivelődésre vezető útat megkönnyiteni és ez csak ugy tör ténhetik meg, ha mindenkinek lehetősé tétetik, magát saját nyelvén kiképezni.*“

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Februarie.

Precum ne spune o scire telegrafică, ce am primit-o eri sară, o adunare imposantă de Români braşoveni au votat şi primit cu entusiasm o adresă de mulţămită şi de încredere metropelitului Miron Romanul ca conducĕtoriul deputaţiunei la Majestatea Sa în causa proiectului de lege relativ la introducerea limbei maghiare în scoalele populare. O deputaţiune a acestei adunări va subşterne Escelenţiei Sale adresa în reşedinţa metropolitană de aici.

Deputatul dietal naţional domnul G. Popp a eşit din clubul independenţilor. Ne bucură aceasta faptă cu atât mai mult, cu cât ansa la eşirea lui a fost chiar protestul Românilor în contra proiectului de maghiarisare. Clubul independinţilor a iniţiat adecă interpelaţiunea cunoscută a deputatului Madarász şi dl. Popp a aflat de neconvenabil cu simţul de Român a vota pentru aceasta causă nedreaptă şi a eşit din club. „Egyetértés“ ḑice despre acest cas, că, urmând eşirea numitului deputat din ori care altă causă, i-ar păré rĕu. Astfel însă nu are causă şi considerând esperienţele făcute şi antecedenţele eşirei, chiar se bucură, că a scăpat partida de cel din urmă deputat naţional. Bucuria lui „Egyetértés“ este numai la aparenţă, bucuria adevĕrată este pe partea noastră.

Desbaterea bugetului în camera Ungariei nu este lipsită de momente interesante. Domnul Bela

---

Sara se întruniră elevii dela universitate şi, pe când o deputaţiune de notabili şi profesori să ducea la d. Van-der-Bader, fasada universităţii se ilumina cu toată strălucirea produsă de cinci sute de lampioane.

Era o măreaţă privire!

Deputaţiuuea ajungênd înaintea casei doctorului dela capĕtul suburbiului de Vyverberg, avea în fruntea sa pre Brill, tipograful universităţii, pre librarul Van-der-Hoek, pre profesorii Beckers şi Thorley, cari erau urmaţi de o bună terţialitate a populaţiunei din Leyden, care pe acel timp avea preste trei ḑeci mii suflete.

Îşi poate cineva închipuí că, ḑece mii de oameni, indesuiţi în un suburbiu, au trebuit să scoale din somn chiar şi pre cei mai somnuroşi locuitori ai sei... De aseminea putem afirma că, din toate crepăturile se iviau capetele curioase ale cetăţenilor smulşi din braţele somnului.

Numai doctorul Van-der-Bader, cufundat în misteriele cabinetului seu, încungiurat de retorte, de epruvette şi de reagenţii, nu auḑise nimic.

Ce era lumea pentru acest invĕţat? Puţin lucru într'adevĕr!

Sciinţa desvĕlise înaintea acestui om tainele sale cele mai ascunse şi natura părea a nu mai avé secrete de desvĕlit pentru acest analisător escelent.

Înaintea lucrărilor sale uriaşe, omenimea dispărea; el înavuţiá lumea fără a o cunoasce şi nu crędea a avé dreptul să pretindă a fi cunoscut de ea.

Nu ne vom încerca a descrie viua surprindere a doctorului când primí diploma de comandor al Coroanei de Stejar.

E prea multă onoare mormurà el, întrebuinţând o frasă pe care o avea totdeauna gata pentru întêmplări mari: „N'am meritat această distincţiune... Spre ce folos să fiu recompensat?... Ce lucru atât de însemnat am făcut! Ministrul e prea bun, ocupându-se de un sêrman învĕţat ca mine... Va trebuí să mulţămesc regelui de acest favor, să scriu o epistolă cu frase alese şi bine aşeḑate... Oh, ce lucru uricios!“

În momentul când deputaţiunea străbătea suburbiul Vyverberg, privirea profesorului se aţintí asupra unui object foarte strălucitor, aruncat în unghiul cel mai întunecos al laboratoriului.

„Ce drac poate să fie acest object?“ murmurà el, apropiindu-se ca un privitor curios.

Era crucea de comandor ce se afla acolo.

Învĕţatul o apucà delicat între degetul mare şi arător, deschise o lădiţă, ce sĕmĕna unei guri de iad, în care condamnaţii erau sticluţele mici de toate colorile, şi depuse cu linisce însigniile regale întrênsa; apoi îşi întinse mâna spre un foliant voluminos s'aşeḑà comod în fotoliul seu de piele şi se cufundà atât de tare în cetire, încât 'şi uità cu totul de această lume pămêntească.

Doctorul Van-der-Bader de altcum trebue să fi fost tare cufundat în cetire, căci nu băgà de loc în samă sgomotul mare al glasurilor ce se apropiau asemenea unei fortune cu tunet.

Era, după cum am ḑis, a treia parte din populaţiunea din Leyden, care aclama pre învĕţatul profesor.

În sala cea mare din parter, Lisbeth, frumoasa menageră, de care vom vorbí îndată mai pe larg, eşia şi intra cuprinsă de mirare, şi în urmă deschisă o fereastră spre a arunca o privire curioasă înspre suburbiu.

Vyverbergul întreg era inundat de valurile immense ale unei populaţiuni esaltate.

„O, dumneḑeule! ce are să însemne toate aceste?“ ḑise Lisbeth cu vocea cam tremurătoare.

În acest moment, Brill, tipograful, s'apropia de fereastră salutând pre menagera învĕţatului.

„Cocoană Lisbeth!“ ḑise valorosul bărbat, arătând la poporul ce'l încungiura, „eată aici nisce bravi oameni cari voiesc să felicite pre Dl. doctor, aşa-e amicilor?“...

„Aşa, aşa, să trăiască Van-der-Bader! strigară o sută de voci, care dădură signalul pentru un; „să trăiască Van-der-Bader!“

(Va urma).

Grünwald, un strănepot adevĕrat a lui Arpad, a ţinut un discurs, care escelează prin o sinceritate crudelă. Nici mai mult nici mai puţin, decât un absolutism maghiar ne promite acest tiran al Slovacilor. Statul nu poate avé alt scop decât scopul naţional, tradus în romănesce, maghiarisarea. Constituţia dă naţionalităţilor prea multă libertate (?!) şi astfel statul nu'şi poate ajunge scopul. Bela Grünwald face parte din partida guvernului şi vorbirea lui trebue luată deci în deosebită considerare.

Delegaţiunile sûnt conchemate la Budapesta pe 27 Februarie n. Delegaţii austriaci Dr. Herbst şi Dr. Giscra 'şi a depus mandatul.

Deşí conflictul Românilor cu Ruşii este complanat totuşi divergenţele nu s'au delăturat cu totul. Fortul Arab-Tabia în faptă s'a deşertat de trupele române, însă Românii nu se simt nici decât siguri, că Ruşii vor priví până la ulterioara decisiune terenul dela Arab-Tabia de neutral.

În privinţa cestiunei Jidanilor în România, „Presse“ ne spune, că C. A. Rossetti ar fi propus ministrului-president italian Depretis, că egala îndreptăţire a Israeliţilor indigeni din România va urma îndată pre când egala îndreptăţire a celor străini se va pune numai treptat în lucrare. Francia ar fi şi primit această propunere; este speranţă că şi Italia va urma în tocmai.

Domnul C. A. Rosetti, care se află la Roma, timite diarului „Românul“ următoarea telegramă:

„Marchisul de Pepoli, senatore, a ţinut în şedinţa de eri a Senatului un discurs, care, după cum ar fi dis Michelet, a sguduit zidurile palatului.

„El a espus că Românii au primit tratatul din Berlin şi că au afirmat prîn adresele Camerelor ca respuns la discursul Tronului că vor şterge articolul 7 din Constituţiune. El a adaus că această naţiune iubesce şi pune în practică principiele nobile şi liberale. Dise apoi că Românii n'au combătut nici odată religiunea, ci numai o invasiune de strĕini fără simţiminte românesci şi numai cu setea de câştig.

„Vorbind apoi cu o mare elocinţă de originea Românilor, el dise ministrilor într'o apostrofă ciceroniană: „Ce aţi făcut pentru această soră? Aţi lăsat să se sfăşie din carnea ei, fără să protestaţi, şi astădi nu 'i recunoasceţi nici indepedenţa, pe care 'şi a dobândit-o cu sângele ei, provocând admiraţiunea lumei întregi.

„Aţi dat marele cordon principelui Carol; însă eu cunosc pe acest principe şi nobilele lui simţiminte şi afirm că el nu e fericit, decât atunci când vede că se stimează naţiunea sa şi i se susţin drepturile!“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Viena, 20 Februarie 1879. *Balul român în Viena.* De şepte ani de dile se arangiază în Viena în fie-care an, între multe alte baluri de elită, şi un bal român. La început erau foarte puţine prospecte de a se puté arangia şi în anul acesta un atare bal. Dar pe când alţi studenţi (Ungurii) au început acum de a arangia bal naţional, puteau oare Românii să 'şi întrerupă opera începută cu multă osteneală şi continuată atâţi ani? Nu ar fi dat oare studenţii romăni în un atare cas dovadă de lipsă de energie? Pe când alţii au început de a face şi în astă direcţiune progrese, era oare consult ca studenţii români să înceapă acuma de a face regrese?

Ori-care judecă obiectiv, trebuie să recunoască, că arangiarea unui bal român în Viena este un pas cât să poate de frumos. Pe lângă multe alte avantagie, ce le au studenţii români din Viena cu arangiarea balulului este şi acela, că în modul acesta 'şi ajung mai uşor şi scopul de a puté susţiné cabinetul de lectură al Societăţii academice social-literare „România Jună“, de ale cărei beneficii se folosesc toţi membrii ei şi în special şi în grad mai mare 4 sau 5 membrii lipsiţi de mijloace, prin aceea, că li se dă locuinţá gratis în localul societăţii.

În anul acesta studenţii români încă au arangiat un bal, carele s'a ţinut în 15 Febr. st. n: în „Grand Hotel“. Balul a reeşit cât se poate de splendid, sala era plină, ba încă prea plină cu un public ales. Jucătoare bune de o frumseţă deosebită, pe care toaletele elegante le făceau şi mai fermecătoare, au făcut onoare balului român. Petrecerea a fost, cât se poate de vială; dovadă, că până aproape de fine publicul era încă numĕros.

O deosebită onoare a făcut balului român Alt. Sa. Imp. Archid. Albrecht prin presenţa Sa, carele a binevoit a apăré în sală la 10½ oare. Comitetul formând spalier întêmpină la întrare pe Archid., carele, bineventat de preşed. balului, fù însoţit de membrii comit. până la tribună printre publicul numĕros, carele încă formá spalier, în frunte numai D-şoare, ceea ce făcù asupra ori-cărui privitor un efect foarte plăcut. La întrarea Arch. în sală musica intonà imnul popular. Trebuie să amintesc, că acesta este primul cas, că Alt. Sa Archiduc. Albrecht cercetează balul român, şi totdeodată primul bal în „Grand Hotel“ ceea ce face o mai mare onoare acestui bal. Archid. conversă mult cu D-nele Dunba, Felisano, Kanitz şi Trapsia, cu un cuvênt cu toate Dnele Patronese, care au fost presente la bal. Cu multă amabilitate vorbì cu mulţi membrii din comitet; între alte lăudà balul român şi bravura soldaţilor români etc. După puţină preumblare prin sală acompaniat de preşedinte şi de unii membri din comitet, începând danţul, Alt. Sa privì cu mare interes cursul danţului. Cătră 11½ Alt. Sa acompaniat de întregul comitet părăsesce balul, iar musica întonează de nou imnul popular.

Dintre notabilităţi au onorat balul cu presenţa D-lor Escelenţa Sa Ministrul contele Andrassy, Ministrul de finanţe Baron Hofmann, Ministrul reşed. al României Bălăcean cu primul seu secretar Steriade, Mareşalul baron Thurn-Taxis de Bordogna et Walnigra, Mareşalul Tiller, contele Ladislau Károlyi, Graf Victor Wimpffen, Essad Bey, Ambas. turc. cu secretarul seu Mirhan Effendi, Secret. ambasad. nordamerican Delaplayne, Deputaţii: Dumba, Reuss, Foregger etc.

Un mare efect a făcut la balul român şi esecutarea a două piese nouĕ: un Walse, întitulat „România Jună,“ dedicat societăţii de componistul I. Wiest, măiestrul capelei curţii din Bucuresci; şi un Quadrill, întitulat „Steaua României“, dedicat d-lor patronese de mĕiestrul capelei C. M. Ziehrer. Ambele piese au atras atenţiunea şi aplausul îndelungat al întregului public, Quadrillul de Ziehrer e compus curat numai din melodii române pe care le adunà, pe când era în Braşov măiestrul capelei militare la regimentul „Alecsander“. Piesele aceste sûnt atât de fiumoase, încât într'adevĕr sûnt de recomandat oricărei persoane, care se ocupă cu musica.

Cu ocasiunea aceasta trebuie să amintesc şi de un cas cum s'a întêmplat cu învitările la bal. Între consulii strĕini fù invitat şi consulul Danimarcei, carele avù deosebită amabilitate de a şi respunde îndată la învitarea din partea comitetului, în modul, că dênsul nu poate da sucursul seu fiilor unei naţiuni, carea până acuma n'a voit să dea drepturi politice Israeliţilor. 'Mi ar fi plăcut să admir pe dl. consul în momentul, când i-a întrat în cap astă ideie de resbunare; avis d-lor din Bucuresci să dea mai curênd drepturi politice Israeliţilor, căci încep a 'şi resbuna asupra Românilor. Triste timpuri!

'Mi ţin de datoria mea ca stud. rom. din Viena, de a aduce cea mai viă mulţămită Onor. Public vienez şi Onor. Public român, prin a cărui nobil succurs succesul moral al balului român din Viena a fost mai strălucit ca ori când, şi să sperează, că va fi şi sucursul material. N. P.

Varietăţi.

*(Maj. Sa Împĕrăteasa Elisabeta) a plecat la Irlandia şi a ajuns alaltăeri în Dublin, de unde 'şi a continuat îndată călĕtoria la Kilkock. Împĕrăteasa fu pe tot locul aclamată în mod foarte simpatic.

*(Eduard Zsedényi), un membru vechiu al camerei unguresci a murit în dilele trecute la Budapesta.

* (Necrolog). Maria Bologa născută Botezan în numele seu a fiilor Iuliu preot gr. or. în Banabic, Vasiliu teolog în anul III în seminariul gr. or. din Sibiiu şi Vilma, a nepoţilor şi a tuturor rudeniilor cu inima frântă de durere anunciă că iubitul seu soţ Ioan Bologa preot gr. or. în Turda după un morb scurt 'şi a dat sufletul în mânele creatoriului în 18 Februarie a. c. st. n. în al 53-lea an al etăţii, şi al 30-lea an al păstorirei sale sufletesci.

Rĕmăşiţele'i terestre se vor astruca în 20 Februariu, st. n. în cimiteriul bisericei gr. or. din Turda după ritul bis. grece.

Fie-i ţĕrina uşoară!

* (Medic nou român). Dela Gura-Ursului ni se scrie în luna lui Faur 1879 următoarele: Dl. Alecsandru St. Şuluţ din Cărpeniş în 18 Ianuarie a. c. depunênd la universitatea r. din Cluj ultimul rigoros prescris prin legea nouă fù promovat la rangul de „Doctor“ de medicină şi chirurgiă, dr. şi magistru de oculistică şi nascere.

Constatăm cu plăcere, cumcă dl. Şuluţ este primul medic român eşit din universitatea clujană, şi apoi şi primul dr. universal după sistemul nou.

Deci, după ce lipsa de a avé un medic bun în cercul Câmpeni este recunoscută de toţi, cuget că nu remâne alta decât cele 10 comune pur românesci punêndu-se în conţelegere una cu alta să ficseze leafa anuală în proporţiunea populaţiunei şi a distanţei, convoirea făcută să-o ascearnă apoi comitatului spre luarea la cunoscinţă căci vorbă de aprobare nu poate fi după ce legea ne impune susţinerea de atari medici şi apoi publicând concurs, la timpul seu să concurgem pentru reeşitul omului nostru bine preparat.

Altcum şi până atunci dl. dr. Şuluţ locuind în Abrud îşi oferesce serviţiele sale p. t. public, primesce şi ordinează în ori-ce timp pentru orice morb, şi cu deosebire diua de lunea, ca di de têrg în Abrud, anume o consacrează pentru publicul din ţinut. Îi poftim succes bun!

* (Societatea sodalilor români din Braşov) a arangiat în 8 Februarie în sala hotelului Nr. I o producţiune şi petrecere colegială, împreunată cu producţiuni musicale şi joc. Aceasta a fost prima producţiune publică, ce o au arangiat sodalii români din Braşov.

* (Bal mascat). În 23 Faur n. se va ţiné în Oraviţa la „Coroană“ un bal mascat.

* (Direcţiunea fabricei române de chibrituri), din Bucuresci face cunoscut, că această primă fabrică naţională va începe a funcţiona regulat, şi a da în consumaţiune produsele sale, chiar în cursul lunei curente.

Agentul ei general pentru toată România, la care să pot adresa comandele, este casa „*Gubler Wartanovitz & C-ie*“ din Bucuresci. Comande *en gros* se pot adresa direct şi la direcţiunea fabricei.

Se previne tot-de-odată consumatorilor ca şi vêndĕtorilor de aceste chibrituri române, că unele fabrici din străinătate, temêndu-se de concurenţa ce are să le facă această facrică română, care este formată cu maşinile din nou inventate şi cele mai perfecte au început de pe acum tot felul de fraude şi contra-faceri spre a combate industria română; aşa, ele întroduc deja în ţară cutii de chibrituri în mărimea şi forma celor dela Filaret; pun etichete pe aceste cutii cu titlul de „chibrituri naţionale române,“ adăugă chiar şi portreturi cu costume române, sau de a le bărbaţilor nostri însemnaţi.

Până când o lege specială, care, sperăm că va vení în curênd, va loví asemenea fraude nedemne, şi va protege născânda noastră industrie naţională de ori-ce natură, rugăm pe public să observe, că adevĕratele noastre chibrituri române diferă de cele contra făcute, mai întâiu prin calitatea lor superioară, şi apoi prin împachetarea lor, ca şi prin dimensiunea lemnului care este mai îndoit de gros decât acela al chibriturilor străine. Se adauge că cutiele noastre fiind mai mari şi conţinênd mai multe chibrituri se vênd cu 25 la sută mai eftine de cât cele străine.

* (Porumbeii doctorului). Porumbeii sûnt întrebuinţaţi în modul cel mai avantagios şi mai ingenios de un doctor din insula Wight. După ce visitează pe clienţii sei dela ţară, doctorul scrie o listă de ordonanţă, o ficsează de laba unui porumbel şi trimite pasĕrea a casă. Medicamentele sûnt astfel pregătite mai nainte de întoarcerea doctorului şi pot fi trimise pe dată acelora cari locuesc la oare care distanţă. Pentru un doctor de ţară, a cărui clientelă este negreşit împrăştiată, metoda aceasta ar puté oferí mari avantaje, pentru că foarte adese ori din grabnica întrebuinţare a remediului depinde vindecarea bolnavului.

* (Vinul de portocale). In unele ţĕri bântuite de filocsera, mai cu samă în Valenţa din Spania, le-a venit ideia de a fabrica vinul din portocale. Chiar s'au produs patru cualităţi diferite de vin şi una din ele e escelentă, de şi puţin acră. Se află în el 15% alcool. „Resb.“

Românii judecaţi de străini.

Este un ce îmbucurătoriu pentru ori-care Român, care simte bine romănesce, când vede că în urma faptelor glorioase ale armelor române, bărbaţii de stat şi oamenii de sciinţă din statele culte apusene se ocupă cu un interes aşa de viu despre starea actuală precum şi despre posiţiunea viitoare a Românilor, precum şi a ţĕrilor locuite de dênşii. Combinaţiuni politice tot-deauna favorabile nouĕ se fac de toţi aceia care cugetă într'un mod serios la viitoriul popoarĕlor din peninsula balcanică şi la cultura lor. Cu ultimele evenimente politice ne-am făcut cunoscuţi Europei ca unii ce păstrăm încă eroismul străbun al coloniilor romane. Acum vedem că învĕţaţii Europei apusene încep să se ocupe serios de limba şi literatura noastră, de oamenii de sciinţă ai nostri şi arată lumii culte că şi România posedă bărbaţi, care cu tot dreptul ar puté pretinde un loc de onoare lângă eruditii statelor mai înainte în cultură.

decât noi. D. Gustav Meyer, celebrul profesor de filologie la universitatea din Gratz, publică într'unul dintre cele mai respândite diare din Europa, în „Augsburger Allgemeine Zeitung“ de la 11 Februarie st. n., un articul asupra d-lui Hasdeu, cunoscut tuturor Românilor pentru scrierile sale erudite istorice şi filologice. În acest articul, d. Meyer îmbrăţişează nu numai întreaga mişcare literară dela noi, dar chiar şi starea politică presentă şi viitoare a României, cu o obiectivitate şi cu o pĕtrundere de admirat. Noi credem că facem un servit publicului român traducênd şi reproducênd în total articulul în cestiune: Iată acel articul:

B. P. HASDEU.

Mai mult de doi ani de când Europa este spectatoarea agoniei omului bolnav. Natura cea puternică a pacientului împinge necontenit în viitorul depărtat ultimul moment, în nĕcazul tuturor conjecturilor şi arta medicală a diplomaţilor Europei, face tot ce stă în puterea omenească, ca să'i prelungiască viaţa pe cât se poate mai mult. Cu toate aceste încetarea domniei turcesci, cel puţin în Europa, este numai o cestiune de timp. În discuţiunile cele multe asupra cestiunii, ce are să se întêmple după alungarea Turcilor, se pune înainte de ordinar numai cestiunea de forţă; se discută, cine este chiemat să domnească preste peninsula balcanică. Aceasta poate să fie foarte necesar şi foarte folositor. Eu însă sûnt de părere, că ar fi potrivit cu spiritul timpului nostru, care deja începe să se deştepte cu încetul pe ici şi pe colea, şi în tratarea cestiunilor curat politice, dacă s'ar da atenţiune într'un grad mai mare asupra cestiunii civilisătoare. Cine are să dea ţĕrilor, care de secoli printr'o administraţiune rea şi fără esemplu au venit într'o stare care le fac nedemne să poarte numele de europene, aceea ce le pune alături cu popoarele apusului, adecă educaţiunea spre libertate şi cultură? Cu frasa despre misiunea civilisătoare a Rusiei nu trebue cineva să mai păcătuiască avênd mintea sănătoasă. Nu are trebuinţă cineva să alerge după meetinguri şi protocoalele de crudimi, şi cu toate aceste poate să se convingă că Asia începe acolo unde cazacul păzesce fruntaria. Austria a pus în adevĕr un picior pe peninsula balcanică şi'l va ţiné într'adevĕr cu toate cuvêntările frumoase şi patriotice ale d-lor Hausner şi Herbst. Şi nu mai remâne nici o îndoială că ea va îndepliní cât se va puté de bine misiunea sa în provinciele ocupate. Însă mai înainte de toate vin ací în cestiune elementele indigene. Şi atunci nu să mai poate să ascundă cineva, că nici Osmanii, nici Albanezii, nici Bulgarii şi Sêrbii sau chiar Muntenegrenii nu dau nici o garanţă pentru cultură şi libertate. Numai două popoare ne-o oferă într'un mod îndestulitor: Grecii şi Românii. Înfăţişindu'şi cineva viitoriul Turciei europene pus în mânile lor, numai atunci poate să viseze, că din ruinele peninsulei balcanice, marturele luptelor barbare, se înalţă la Nord şi la Sud două columne destinate ca să ducă un nou şi mândru edificiu al păcii şi suvenirea acelor două popoare mari ale anticităţii, ce mai esistă şi astădi prin limbă, să o împrospăteze, ca să strălucească într'un mod mai splendid.

Când vorbesce cine-va despre România, se găndesce mai mult la însemnătatea sa politică, la care s'a rădicat mai ales prin evenimentele celor din urmă timpuri. Armata jună a ţĕrei 'şi a făcut în ochii Europei botezul seu în foc într'un mod strălucitor, şi nu schimbă întru nimic faptul intervenirii sale otărîtoare şi glorioase că aliatul seu recunoscător 'şi a anecsat după aceea Basarabia. Cine va uita de ordinar sau nu scie, că acea ţerişoară a contribuit de decimi de ani printr'o lucrare liniscită şi neobosită la operele păcii, la rădicarea stării materiale a poporului, la educaţiunea şi cultura poporului, la organisarea scoalelor sale inferioare şi superioare la cultivarea sciinţei. Prin posiţiunea lor geografică ca şi prin mersul istoriei, Românii au fost mult timp esclusi dela activitatea intelectuală a apusului; nu putem să nu recunoascem zelul înflăcărat cu care ei tind să repare ceea ce au negligat, cu toate că câte odată din impetuositate ei nimeresc peste ţintă. Ca la toate popoarele, la care desceptarea aspirărilor scientifice merge paralel sau s'a născut prin desceptarea simţimêntului seu naţional de independenţă precum este în special şi la Grecii moderni, sciinţa este şi conducătorii sciinţei sûnt cimentaţi de un patriotism viu şi înflăcărat. Poate că câte odată impetuositatea şi tendenţa sa esclusivă turbură ochiul scrutătorului dar cine ar voí să nege tinĕrului greşelele juneţei?

(Va urma.)

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 24 Februarie n. „Wiener Zeitung“ comunică denumirea colonelului Thömel de resident ministerial la guvernul montenegrin.

Bursa de Viena

din 24 Februarie n. 1879.

London	116 55
Argint	100
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 28½
Valuta nóuă imperială germână	57 30

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 14 Martie imobil. comunei Archiud (jud. cerc. Teaca); în 6 Martie şi 5 Aprilie im. lui Ladislau Nagy şi a copiilor sei minoreni în S. Szt. György (jud. cerc.); în 11 Martie şi 11 Aprilie im. lui Ioan Griga din Paşac (judec. cerc. Nagybánya); în 26 Febr. imob. Anei Drăgan în Galiş (trib. Sibiiu); în 1 Martie imob. lui Ladislau Brehar în Gherla (jud. cerc.); în 3 Martie imob. Bisericei gr. or. a Ghimnasiului gr. or., a lui G. Ioan şi femeii sale în Braşov; în 24 Martie imob. lui Martin Abraham în Siplac (jud. cerc. D. Szt. Mărtin); în 15 Martie şi 16 Aprilie mobilele şi imob. lui Ioan Orban în Micluşa (trib. Sz. Udorhei); în 1 Martie şi 1 Aprilie imob. lui Ioan Kelemen în Székelhyid (jud. cerc); în 18 Martie şi 18 Aprilie imob. lui Dumitru Geberta în F. Szelesvai (trib. Turda); în 8 Martie im. lui Ioan Kirres în Preşmer (trib. Braşov); în 27 Febr. imob. lui Pavel Kun în H. K. Sz. Mikloş (judec. cerc. Székelyhid); în 28 Feb. imob. lui Dionisie Benedec în Copoţ (S. Sz György) în 28 Febr. imob. lui Georg Czaiy în Teaca (jud. cer); în 4 Aprilie imob. lui George Grail în Mĕnăradie (jud. cer. Aiud); în 10 Martie şi 9 Aprilie imob. lui Ioan Silvester în Oşorheiul romånesc.

Îndreptare. In darea de seamă din Nr. 14: „Dela producţiunea din ajunul anului nou a sod. români din Sibiiu“ sub rubrica Varietăţilor este de a se adauge după cuvintele: „Dín afară“ cuvintele *„prin bunătatea dlui Prot. gr. cat de aici Ioan Rusu*, care de *la sine a contribuit 2 fl. etc.* „iară în loc de numele „Manffi“ este a se cetí *„Papfalvi“*.

Posta Redacţiunii.

„Mai mulţi contribuenţi“ în Sălişte. Cestiunea acum e foarte simplă. Întrebarea este: cuprinde lista publicată pe toţi contribuenţii din Sălişte sau nu? Dacă îi cuprinde, lucrul este terminat şi D-Voastre satisfăcuţi. Dacă nu îi cuprinde, cereţi mai întâiu dela primăria comunală rectificarea listei, şi nefăcênd primăria aceasta, sûnteţi în drept a recura la publicitate. „Replica“ D-Voastre nu se poate publica.

Domnilor corespondenţi. Ne rugăm de nou, ca corespondenţele să se scrie numai pe o lature a hârtiei cu un margo destul de lat, pentru a puté trece din biroul redacţiunei înmediat la tipariu. Copiarea corespondenţei nu numai că dă mult lucru, ci causează adese publicarea ei întârdiată.

Domnului I. P. în Topliţa. De mortuis nihil, nisi bene.

Nr. 14 — 1879 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Rapoltul-mic de clasa a III-a protopresbiteratul Gioagiului I, să escrie concurs cu termin până la 10 Martie st. v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiune canonică 2 jugere 867°☐ parte arător parte fênaţ.
2. Dela 86 familii câte una mĕsură de cucuruz sfĕrîmat şi stola usuată cari toate laolalaltă computate în bani dau un venit anual de 235 fi.

Concurenţii să'şi adreseze suplicele lor instruate conform statutului organic la subscrisul până la terminul sus indicat. Dela preoţi să cere consensul Preavenerabilului Consistor.

Hondol 12 Ianuarie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Basiliu Pipoş m. p,
protopr.

Nr. 16 1878. 2—3

EDICT.

Sofia Stefanie din Beriu care de mai mult timp nu trăesce cu bărbatul seu legiuit Ilie Morancia din Sereca de o jumĕtate de an încoace a pribegit de tot în lume fără a să sci de ubicaţiunea ei prin aceasta se citează ca în termin de un an dela publicaţia acestui edict să se înfăţoşeze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei să va pertracta şi decide procesul divorţial intentat în contra dênşii.

Orăscie 5 Februarie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Orăsciei.

Niculau Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

Ad. Nr. 27.—1879. 3—3

EDICT.

Constantin Leş din Comuna Făuresci prot. Cetăţei de peatră, care de 7 ani cu necredinţă a părăsit pre legiuita sa soţie Ana Puţ din Plopiş, fără a să sci ubicaţiunea lui, prin aceasta se provoacă, ca în termin de un an dela publicaţiunea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului scaun protopresbiteral ca for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial redicat asupră'i.

Cărpiniş în 25 Ian. 1879.

Scaunul protopresbiteral grecoorient, al Cetăţei de peatră ca for matrimonial.

Ioan Şovrea m. p.
adm. protopresb.

Nr. 1 — 1879 3—3

EDICT.

Ana Ioan Vlad din Herman, carea mai de mult timp, părăsì cu necredinţă pre legiuitul seu bărbat Ioan Văsiaş tot din Herman, şi pribegesce în lume fără a să ştí ubicaţiunea ei, prin aceasta se provocă ca în termin de un an de la publicarea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i.

Braşov, în 10 Ianuarie, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al II-lea al Braşovului.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 68. 2—3

EDICT.

Ana Graoră dela Boholţ legiuita soţiă a lui Bucur Socaciu din Cincul mare, carea cu necredinţă de 9 ani 'şi a părăsit pe legiuitul ei soţ de căsătoriă, fără a să sci de locul ubicaţiunei ei; se citează prin aceasta ca în termin de un anu şi o di să se presenteze la scaunul protopopesc ca for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial încaminat asupră'i de soţiul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Nocrichiu în 30 Ianuarie 1879.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu mare.

G. Maier m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 69. 2—3

EDICT.

Susana Pepelea legiuita soţie a lui Mihail Pepelea amêndoi din comuna Boholţ, carea de 5 ani cu necredinţă 'şi a părăsit pe legitimul bărbat, fără a să sci de locul aflărei ei, se provoacă prin aceasta, ca în termin de un an şi o di dela diua mai jos semnată să se presenteze înaintea scaunului protopresbiteral ca for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial ridicat asupra'i. —

Nocrichiu în 30 Ianuarie 1879.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu-mare ca for matrimonial.

G. Maier m. p.,
adm. ppesc.

„Albina“,

Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii **„Albina“** se învită prin aceasta în vertutea § 19 al statutelor societăţii la

VI adunare generală ordinariă,

care se va ţiné la Sibiiu în **28 Martie 1879** stilul nou, înainte de ameadi la 10 oare în casa institutului din strada Bayer Nr. 1.

Obiectele:

1. Raportul general al Direcţiunei, bilanţul anual şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea a doi membrii de Direcţiune în sensul §. 36 din statute.
6. Alegerea comitetului de revisiune.
7. Modificarea acelor §§. din statute, cari se referesc la emiterea scrisurilor fonciari, în sensul articlului de lege XXXVI din 1866.

DD. acţionari, cari în sensul §§. 22, 23 şi 24 din statute voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rugaţi a 'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual dovedile de plenipotenţă cel mult până în 25 Martie 1879 stilul nou după ameadi la 6 oare.

Sibiiu, 12 Februarie 1879.

[9] 1—3

Direcţiunea institutului.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 19. Sibiiu, Joi, 15 Februarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Absolutismul maghiar.

Pasul, ce l'au întreprins Românii bisericei ortodocse din Transilvania și Ungaria, pentru a'și salva ce au ei mai scump, pare a fi avut o mare înriurință asupra Maghiarilor. Nu numai că ei au declarat pasul de „nepatriotic“ și „anticonstituțional,“ ci au aflat și de bine a ne spune prin graiul deputatului dietal Bela Grünwald lucruri, cari pănă acum se ascundeau sub vĕlul pseudo-liberalismului maghiar.

Domnul Bela Grünwald a fost vice-comite al comitatului Sol și 'și a făcut în posiția sa renume prin procederea sa tiranică în contra Slovacilor. Astăḑi este el deputat în camera Ungariei și ca atare aparține partidului guvernamental. Deși numele seu n'are un sunet maghiar, totuși Bela Grünwald întrunesce în sine însușiri, cari îl face foarte apt a representa maghiarismul cel mai desĕvêrșit și cel mai curat. Desbaterea bugetului a dat acestui domn Grünwald prilej, a ține o vorbire, care trebue să o calificăm de însemnată, — însemnată nu prin idei, ci prin sinceritatea, cu care a descoperit dorințele secrete ale neamului maghiar, ce trece în Europa de un popor liberal.

În doue lucruri culminează vorbirea despotului Slovacilor: că politica ungurească este prea puțin maghiară și că statul unguresc nu este maghiar destul. Maghiarii nu pot aduce la valoare nici nisuințele lor politice în afară, nici tendințele lor de maghiarisare în lăuntru, fiindcă constituția țĕrei și autonomia municipiilor nu sûnt potrivite pentru scopul statului unguresc. Autonomia municipiilor este o bastiune pentru naționalitățile Ungariei de unde ele lucră în potriva ideei statului și parlamentul — deși astăḑi numai o representanță falsificată — nu poate realisa cu graba recerută idea conducĕtoare a politicei maghiare.

Privind din apropiere aceste acsiome, resultă, că Maghiarii au ajuns la convingerea, că nici pseudo-autonomia de astăḑi a municipiilor nici parlamentul maghiar, în care nu sûnt respresentați șase milioane de nemaghiari nu mai sûnt mijloace suficientente pentru realisarea scopului maghiarisărei, și se ivesce nevoia unor instituțiuni mai potrivite. Dacă se delătură autonomia municipiilor și parlamentul ca mijloace stricăcioase ideii statului — atunci remâne absolutismul gol. Comitatele se prefac în departamente, cari se guvernează din Pesta prin rescripte, iar parlamentul trebuie substituit prin un guvern autocrat. Și dl. Bela Grünwald ne spune că dorința după un absolutism maghiar este foarte populară în țară.

Așa dară am ajuns acolo, că poporul maghiar liberal să chieme într'ajutoriu absolutismul, numai ca să poată silí pe Români și pe celelalte naționalități ale patriei să vorbească unguresce! Am ajuns acolo ca Maghiarii să jertfească autonomia municipiilor, să jertfească parlamentul și libertatea lor, pentru a putea sterge individualitatea popoarĕlor, ce nu aparțin gintei maghiare!

Cât de drastic și de probat ar paré șovinistilor maghiari acest mijloc, noue nu ne este teamă nici de aplicarea lui. Pentru noi Românii autonomia municipiilor este sinonimă cu departamentele guvernate prin rescripte, și parlamentul, unde nu sûntem și nu putem fi representați după cuviință, este sinonim cu guvernul absolutistic. Ce privesce individualitatea noastră ca popor, nu ne este teamă, că vom perde-o; nici dl Bela Grünwald nici absolutismul maghiar nu va face din noi Maghiari. Românul ține strîns la credința sa, la limba sa și la obiceiurile moștenite dela străbunii sei, și cum a trecut peste noi absolutismul nemțesc fără a ne face Nemți cu atât mai puțin ne va face absolutismul maghiar Maghiari. Dacă absolutismul nemțesc a avut oare-care influință germanisătoare, aceasta este a se atribuí mai mult culturei superioare a Nemților și nu atât forței, ce cuprinde în sine acest sistem de guvernare. Maghiarii se pot legêna în tot felul de ilusiuni, dar aceea nu v'or crede nici ei, că doar prin „superioritatea“ lor în cultură vor puté asimila și desnaționalisa pe un popor din Europa, fie acesta cât de necult.

Dacă dl Bela Grünwald și cu el poporul maghiar află mântuirea statului unguresc în introducerea unui sistem absolutistic, 'și face numai ilusiuni. Cifrele bugetului și protestul naționalităților — lucruri destul de reale — trebuiau să 'l deștepte, să 'l deasmăgiască și să vadă că numai mulțămirea pretensiunilor drepte a naționalităților și restaurarea finanțelor pot fi o basă trainică și solidă pentru statul, a cărui membri sûnt de prepoderență și la numĕr și la cultură, de naționalitate nemaghiară.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Februarie.

Cu privire la proiectul de lege pentru introducerea limbei maghiare ca object de învĕțament obligatoric în scoalele populare avem de-a înregista douĕ glasuri străine. „Norddeutsche Allg. Zeitung“, organul principelui Bismarck declară dorința guvernului unguresc, a oferí tuturor civilor de stat posibilitatea pentru învĕțarea limbei maghiare, de motivată și naturală. Aceasta ar zăcea mai mult în interesul individului, decât al statului. Modalitățile esecutărei sûnt însĕ nu numai juste, ci și crutățătoare. Nu ne mirăm nici decât de acest organ oficios, că este de o părere cu Maghiarii, căci chiar dela ei este inspirat.

„Hon“ luându-și ansă dela primirea grandioasă a deputațiunei române la Sibiiu scrie următoarele: „Dacă conducĕtorii chiemați și nechiemați ai Românilor n'ar fi purces astfel, precum au purces, ci ar fi adus gravaminile și temerile lor în mod precugetat și moderat înaintea legislativei, atunci noi am fi ḑis, causa trebuie aprețuită, temerile considerate, proiectul de lege scos în forma cea mai domoală, și curățit de tot, ce în mod motivat sau nemotivat i-ar puté da un caracter odios. Acum însĕ, dupăce unii prelați români prin călĕtoria la Viena și prin demonstrațiunile dela Sibiiu a înăsprit afacerea astfel, au prefăcut'o într'o cestiune de forță și a presentat situația astfel, ca și când într'o cumpĕnă s'ar afla Ungaria, legislațiunea sa și guvernul, iar în cealaltă clerul român: ḑicem, că guvernul unguresc sub nici o condițiune să nu cedeze. Noi aceasta o ḑicem cu atât mai mult, că putem afirma cu consciința curată, că introducerea intenționată a limbei oficiale ca obiect obligatoric nu periclitează nici naționalitatea, nici cultura, nici autonomia bisericească a unui popor, ce locuesce în țară.“

Așa „Hon“. Sûntem dedați cu astfel de frase în cât să le mai învrednicim unei combateri.

Desbaterea bugetului în camera Ungariei se continuă. A vorbit și deputatul serbesc Szabovlyevics; „Pester Lloyd“ ḑice, că el s'a arĕtat de apĕrătoriu moderat și cu minte al principiului naționalităților, — fiind-că a primit bugetul. Sfêrșitul desbaterei încă nu se poate prevedé.

„Neue freie Presse“ ne mai scie povestí o istorioară despre Români. Iată ce cetim în nr. ei de alaltăeri: „Pre când Ghica arĕtase principelui Gorciacoff, că detașamentul român a primit porunca, a deșerta Arab-Tabia, și adause că aceasta faptă să nu prejudece hotărîrea definitivă a puterilor, rĕspunse Gorciacoff întrerupându'l: Este cu totul de prisos, a face reserve. Nici odată nu voiu lăsa eu Voue Arab-Tabia. Așa dară nu Vĕ faceți ilusiuni! Ori cum va fi hotărîrea puterilor, Rusia nu poate periclita Silistria prin cedarea acestui punct. Nu uitați că Rusia este, căruia aveți a mulțămí te-

---

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din frauțozesce de Evariste Carrance.

I.

Dela cap păn' la picioare.

(1. urmare.)

Și din toate părțile suburbiului, se ridicară mii de aclamațiuni și se făcù un tumult și un toiu indescriptibil!

Lisbeth, spĕriată, închise cu graba fereastra și ca o gazelă înspăimêntată se suí pe scara ce ducea în odaia stăpânului.

Frumușica menageră deschise repede ușa laboratorului și se oprí uimită de tabloul ce se desfășura înaintea ochilor sei.

Doctorul, încă tot cufundat în carte, nu auḑise absolut nimic de întêmplările de pe stradă.

El ședea ací, perdut în lumea sciinței, asemenea cercetătorilor de odinioară, a căror viață era concentrată într'o idee.

Și sgomotul, care neîncetat crescea, făcea să se clătine toate ferestrile căsei, și numĕroasele flacoane, ce stăteau în rênd frumos pe etagerile laboratoriului, se loviau unele de altele, se resturnau și păreau a conținé fie-care câte un Asmodeu, care aștepta sosirea unui student de Salamanca.

N'a auḑit nimic, cugetà Lisbeth, căutând cu frăgeḑime la stăpânul seu, și apropiindu-se de fotoliu ea iși puse mâna sa rotundă și mică pe umĕrul invețatului.

La atingerea aceasta neasceptată invĕțatul tresărí:

— „Cine-i?“ ḑice el, ca unul ce s'a trezit dintr'un vis plăcut.

— „Eu, domnule doctor!“ respunde Lisbeth.

Van-der-Bader clătinà putin din cap.

— „Și ce voesci copila mea?“

— Vreau să-te însciințez dle doctor că preste ḑece mii de persoane stau îndesuite în suburbiu, voind să vorbească cu D-Ta.

— Să vorbească cu mine?

— Da, și această mulțime face un drag de toiu, încât totul tremură aici de el...

Cum de nu ai băgat samă de loc?...

— Într'adevĕr, bine ḑici, respunse Van-der-Bader, dar ce drac să faci?.... veḑi bine că nu pot primí aceste persoane.

— Hm....

— Și ce vrea mulțimea?

— Să te feliciteze.

— Sûnt prea buni, că se derangiază pentru mine. Bine, auḑí că strigătele se înmulțesc!... Te asigur Lisbeth, că posițiunea mea este foarte critică...

— Eu nu o aflu, dle doctor, le poți încuviința douĕ minute pentru o convorbire.

— Tu n'ai precugetat bine acest lucru, Lisbeth, un calcul simplu îți va arăta că este imposibil.

— Imposibil!

— Oh! cu desevêrșire; cât de mare prețuesci tu mulțimea persoanelor care îmi fac onoarea de a voí să vorbească cu mine.

— Cel puțin la ḑece mii...

— Ei bine! dacă voi da fie-cărui doue minute îmi trebue doueḑeci de mii de minute, și de oare-ce dela șase oare dimineața pănă la șase oare sara sûnt numai șepte sute douĕḑeci de minute... 'mi ar trebuí doueḑeci și șapte de ḑile, noue oare și doueḑeci de minute pentru a primí pre toți acesti oameni!

— Oh, dumneḑeule! rĕspunse Lisbeth, împletindu-și mânile înspăimêntată.

— Da, replică invĕțatul! Douĕḑeci și șepte de ḑile, nouĕ oare douĕḑeci de minute fără a mânca și fără a bea, asta e prea mult, prea mult!

— Și noaptea domnule doctor întrebà menagera cu un accent malițios....

— La aceasta nu m'am cugetat respunse invĕțatul.... eu ași puté mânca și durmí în fie-care noapte, însă ar trebuí să postesc ḑiua.

Ḑicênd aceste cuvinte, sgomotul

renul dincolo de Dunăre, la care n'aveaţi nici un drept.“ Dacă cumva într'adevĕr s'a esprimat Gorciacoff astfel, nici generalul nu'i va fi rĕmas datoriu rĕspunsul.

Cuvêntarea

dep. dietal Béla Grünwald ţinută în şedinţa camerei Ungariei în 19 Febr. n.

(Estras).

.....De sigur nimenea nu va nega, că noi dela anul 1867 încoace ne aflăm în faţa unor împregiurări cu totul diferite. Ne-ar duce prea departe, dacă aş întreprinde a clarifica această diferenţă, mĕ mărginesc pe lângă a arĕta douĕ momente. În periodul municipalităţii era puterea statului, care ataca libertatea şi naţionalitatea noastră. Astădi se află puterea statului în mânile noastre (mişcare în stânga), mijloacele ei cele mari ne stau nouĕ la disposiţie spre realisarea scopurilor noastre naţionale într'o mĕsură, precum aceasta de seculi nu s'a mai întêmplat, şi nimic nu ne împedecă, a folosí marile mijloace aşa, cum o pretind interesele noastre naţionale — astadi când statul numai este un duşman al libertăţii şi naţionalităţii noastre, ci formeză garanţia cea mai eminentă a intereselor noastre.

Însĕ dacă a dispărut primejdia, care, venind pe timpul municipalităţii de sus, ameninţa bunurile noastre naţionale, apoi de atunci încoace s'a ivit o nouă primejdie, care ameninţă a submina terenul esistenţei noastre naţionale.

Aceasta este mişcarea naţionalităţilor. Periodul trecut n'a cunoscut aceasta mişcare, deşí aceasta e cu mult mai primejdioasă, decât presiunea numai mechanică a puterei absolutistice. Pentru că aspiraţiunile naţionale provoacă un proces de schimbări mai profunde şi dacă noi şi de aici înainte vom negliga apĕrarea intereselor noastre năţionale, apoi elementele nemaghiare ale ţĕrii acesteia vor agonisí capabilitatea de a realisa aceste ţinte, ce le anunţă conducĕtorii mişcării, atunci soartea noastră va fi în loc de domnie servitutea şi asuprirea, esistenţa statului unguresc va fi o imposibilitate.

Pentru noi e un acsiom politic, că naţionalitatea maghiară numai aşa poate esista, dacă 'i succede, a susţiné statul acesta, şi că acest stat numai aşa poate esista dacă e maghiar. . . . .

. . . .

Aceastǎ organisaţie administrativă aşadară nu servesce intereselor cetăţenilor şi nu asigură autoritatea statului, ea primejduesce libertatea şi stă în contradicţie cu interesele naţiunei unguresci. Această organisaţie administrativă nu îndestulesce nici oare care interese ideale, nici oare-care interese reale. Şi aceasta reagează asupra statului.

Noi nu numai l'am făcut impotent şi fără ajutoriu, dară noi statului acestuia prin administrarea lui i-am făcut nume rĕu înaintea străinĕtăţií şi în ţară. Prin această organisaţie administrativă noi am făcut statul cu desĕvêrşire impopular. Se dice că noi am fi urmat o politică financiară rea şi am fi sguduit prin aceasta creditul ţĕrii.

Cu esistenta organisaţie administrativă noi am pricinuit statului o pagubă şi mai mare pentru că noi am subminat statul şi cu el totodată si motivul moral al domnirei noastre propríe. Şi când cu această organisaţie administrativă am slăbit statul, ne-am condamnat noi înşine la slăbiciune şi miserie. Această slăbiciune s'a dat de gol în mii şi mii de apariţiuni. Ori şi cine voia, putea ataca pe faţă, îndresneţ şi nepedepsit statul unguresc şi naţiunea ungurească.

. . . .

În timpul nostru idea naţionalităţilor a provocat mari schimbări în Europa. Diferenţa raselor se ivesce ca factor consciu şi capabil a forma state; individualitatea naţională aspirează la suveranitate sciind, că numai statul e acea formă, în care ea după geniul ei propriu se poate desvolta liber şi tare ca personalitate naţională. . .

. . . .

Noi trebuie să înfiinţăm aici un stat naţional.

. . . .

Rasa ungurească înainte cu o mie de ani a cucerit aceasta ţară cu armele, noi trebuie să o susţinem şi să o întărim cu armele superiorităţii spirituale. În aceasta ţară se află populaţiuni nemaghiare, cari conlocueşc în grupe mai mari sau mai mici; dintre aceste grupe nu e nici una în stare de a 'şi procura condiţiunile desvoltării ei proprie mai înalte. Nici una dintre aceste grupe nu se poate mĕsura în privinţa numĕrului cu cea maghiară şi, afară de Nemţi, nici una în privinţa desvoltărei spirituale a progresului economic, a însuşirilor de caracter şi în privinţa renumelui istoric.

Pentru aceea noi avem datorinţa, a susţiné acest stat, al umplé până la marginea lui estremă şi al pĕtrunde cu spiritul naţional unguresc.

Noi avem lipsă de un organism de stat pe care idea de stat maghiar să se poată basa sigur (Aprobare) şi care ar face cu putinţă o politică naţională, făcută cu plan şi cugetată în mare.

Insĕ opiniunea publică a naţiunei în privinţa aceasta nu se află mulţămită cu parlamentul, care — 'mi pare rĕu — adi nu mai stă aşa aproape de inima naţiunei, ca mai înainte cu vr'o câţi-va ani.

Şi cumcă naţiunea nu mai vede în parlament supremul mijloc pentru împlinirea aspiraţiunilor ei, e mai bine dovedit prin o apariţiune până acum puţin apreţiată.

Abea se va mai afla cineva dintre noi, care în convorbiri politice, în cercuri private să nu fi audit încă un anumit cuvênt posomorît în direcţiunea: oare n'ar fi mai bine a întroduce cam pe 10 ani un absolutism maghiar? Oamenii adecă vin la cunoscinţă, că politica naţională ungurească prin absolutism ar fi mai bine susţinută, ca prin forma regimului parlamentar, — ei încep a crede, că această politică e imposibilă cu parlamentul.

Aceasta însĕ fără îndoială este o eroare........ Să cercetăm acest parlameut şi vom afla, că el cu puţine escepţiuni în toate părţile sale este maghiar; pe lângă cea mai liberă (?! Red.) lege electorală, unde se află aici representate aşa numitele tendenţe naţionale a acelor 6 milioane de nemaghiari? Fost'a cu putinţă, a se înfiinţa în acest parlament o partidă mică carea să represente aspiraţiunile naţionale, ura contra maghiarismului? Acest parlament e nu numai o comparaţiune legislativă, el este simbolul naţionalităţii maghiare şi superioritatea lui este simbolul puterii sale moştenite şi ca organ al voinţei de stat este o putere mare naţională.

Pentru aceea fie-care apariţiune este îngrigitoare, care tradează, că naţiunea n'are nici o încredere în parlamentul seu.

Parlamentul unguresc n'a fost nici odată o pedecă pentru împlinirea aspiraţiunilor naţionale, greşala lui a fost numai aceea, că el n'a fost nici un factor de înaintarea acelora. Proclameze parlamentul polítíca ungurească naţională şi realiseze-o prin regimul seu în administraţiune şi pe terenul înstrucţiunei şi atunci parlamentul nu numai se va apropia de inima naţiunei, dară el va şi ridica viaţa noastră politică la un nivel mai înalt. Naţiunea îşi va recâştiga încrederea şi consciinţa sa, pentrucă se va simţí mai tare şi mai puternică. Acea partidă polítică, care se întrepune pentru aceasta idee, va câştiga putere şi însemnătate şi va puté dice cu încredere, că în tabĕra ei se află Ungaria.

Naţiunea va precepe pre aceasta partidă politică şi o va apreţia. Să scoatem nobilimea cea mică a comitatului din cercul de rênd şi îngust şi din acele lupte, în care îşi risipesce puterile şi implêndu-o cu spiritul statului unguresc şi întroducêndu-o în organismul administraţiei acestui stat, vom face dintr'ênsa un factor mai mare, o vom face anteluptătoarea statului maghiar şi a naţionalităţii unguresci.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Munţii apuseni în Faur 1879. Cetind atât „suvenirile din scoală dela Blaj“ cât şi un respuns al d-lui „Blasianu“ precum şi un alt rĕspuns ajutoriu Blasianului, apărut în foaia „Observatoriulu“ Nr. 4 ex a. c. întitulat „un resunet din munţii Abrudului“*) şi deşí sciu că onorata redacţiune a „Teleg. Rom.“ nu va mai fi aplicată a da loc în coloanele sale desbaterea ulterioară a acestui object, carele în inimile multor Blăjeni au făcut mult sânge rĕu vĕdênd descoperirile făcute cu mult adevĕr şi dreptate de dl Simionaş în suvenirile de scoală; totuşi în interesul adevĕrului rog pre onorata redacţiune a „Tel. Rom.“ a da loc următoarelor rênduri: Autorul articulului sus memorat „un resunet din munţii Abrudului“ după ce ca de întroducere înalţă până la ceriu pre redacţiunea foaiei „Observatoriulu“, în semn de recunoscinţă; trece apoi din un estrem în celalalt desbrăcând foaia „Teleg, Rom.“ de toată onoarea dicênd „că câtă diferinţă de idei şi tendenţe! Cunoascem prea bine trecutul de 25 ani al „Teleg. Rom.“ Aici nu voiu să dic nimic, căci publicul român nepreocupat 'şi va fi dat verdictul asupra acelei foi, una totuşi să dic şi eu, că corespondenţa „creştinului din munţii Abrudului“ 'şi a tăiat cloamba de sub picioare când însaşi recunoasce că foaia „Teleg. Rom.“ dincoace de Carpaţi este foaia cea mai lăţită, prin urmare o foaie cu tendinţe şi idei scălciate nu pot crede că în seculul nostru să'şi afle undeva vre-un sprijin. Corespondentul mai spune un mare neadevĕr când dice „vorbesc sine ira et studio ca unul ce m'am interesat de binele public şi binele naţiunei.“ Dice mai departe alta este ce me doare şi m'am revoltat până în suflet. Voiesc să vorbesc de articulul, rĕspuns al d-lui Simionaş: „Unde dai şi unde creapă.“ Aceasta din urmă o cred şi eu şi ací e şi buba onorat public cetitoriu. Creştinul nostru ne spune apriat că articului: „Unde dai şi unde creapă“ a fost acela, ce l'au revoltat până în suflet. Adevĕrat că articulul acesta este greu şi ponderos, şi de sigur nu ar fi vĕdut lumina publicităţei, dacă dl „Blasianu“ în rĕspunsul sĕu era cât de puţinel drept şi fără patimă. Oare dl Simionaş ce rĕu se fi făcut prin aceea că în suvenirile sale de scoală a enarat uneie rele sociale de care suferim, să fie resuscitat prin aceste ura confesională precum îi place creştinului din munţii Abrudului a dice? Din contră dl Simionaş a voit binele, căci e sciut că acela care cunoasce relele cuiva şi le acopere nu'i voiesce înflorirea ci ruinarea lui. Pre dl creştin din munţii Abrudului până când nu poate suferí, ca relele ce bântue naţiunea sa, să se mustre şi să se delăture, deşí se laudă că o iubesce, nu'l va crede nimenea. Nu scie lumea în ce stare miserabilă sĕ află Blajul cu bordeiele sale primitive. Dar să fi fost Blajul respective conducătorii totdeauna la înălţimea chemării lor, Blajul ar fi cel dintâiu focular de cultură în patria noastră de dincoace de Carpaţi. Au nu ar fi putut fi o adevĕrată şi dorită capitală naţională la care toată suflarea românească să privească cu mândrie să fie adevĕrată şi nu fantasie numirea Blajului de „Roma mică,“ căci aicea nu au fost pedecile ce au intimpinat alţii în oraşele săsesci; ci au fost aşa dicênd libertate escepţională a Românului. Cetească cineva cu atenţiune suvenirile din scoala dela Blaj şi cine cunoasce Blajul şi a studiat în tr'ênsul se va convinge că dl Simionaş a vorbit adevĕrul. Precând dl Blasianu în rĕspunsul seu nici nu vrea să respundă la cele scrise de dl Simionaş ci prin apucături măiestrite vrea să surprindă pre dl Simionaş calumniând confesiunea română gr. or. Să te întreb acum d-le creştin din munţii Abrudului, că oare nu este calumnie aceasta când dl Blasianu în rĕspunsul seu dice între multe altele la care dl Simionaş nu 'i a remas datoriu: că profesorii de teologie din Sibiiu nu s'au putut lua după puterile d-lui Simionaş ci după acelora, ce abea sciu cetí şi scrie. Spunene adevĕrat acum d-le creştin „că este demn şi moderat rĕspunsul d-lui Blasianu,“ când vorbesce astfel, precum 'l numesci dumniata. Dacă sûnt şi între elevii insti-

---

*) Noi am ignorat înadins aceea corespondinţă din „Observatoriulu“, odată, fiindcă prin ţinuta ei s'a făcut nevrednică de un rĕspuns şi a doua fiindcă aceea scrisoare este numai o scornitură din biroul redacţiunei „Observatoriului.“ Nici astădi nu reveniam la ea dacă nu ni sĕ cerea espres. Red.

---

devení atât de nesuferibil în cât învĕţatul căuta înspăimêntat la Lisbeth.

— Ce e de făcut? Ce e de făcut? repetà el.

— Pentru Dumnedeu, dle doctor, replicà tinĕra femee cu vioiciune, ei o să dărîme casa....

— Şi cum să-i împedecăm, dela aceasta?

— Foarte uşor.

— Cum?

— Dar' foarte uşor, ai numai să eşi pe balcon şi să le adresezi vr'o câte-va cuvinte.

— Van-der-Bader se lovì cu palma preste frunte.

— La asta nu me cugetasem, dise el; lucru hotărît, această copilă este într'adevĕr de mare preţ; şi stăpânul eşí pe balcon de unde putea vedé întreg suburbiul Vyverberg.

Am spus că acest suburbiu era înundat de o mulţime entusiasmată.

Îndată ce mulţimea vĕdù largile conturi ale noului comandor al coroanei de stejar, bucuria se prefăcù în delir, strigătele se îndoiră şi aplausele frenetice treceau preste toate marginile raţiunei.

— Să trăiască Van der Bader! să trăiască bunul nostru doctor, urla ea, şi când frumuşica Lisbeth apărù lângă stăpânul ei, ţinênd în fie-care mână o lampă, nişte voci, cari predominau cu vocile lor acest toiu înfricoşat, strigară: Să trăiască menagera Lisbeth!

Populaţiunea din Leyden abună samă ar fi strigat şi să trăiască Tutu! dacă Tutu, cânele doctorului, nu ar fi murit înainte cu vr'o câte-va luni, ca o fericită jertfă a unui esperiment scientific.

Dominând aceste unde de oameni cari se 'ndesuiau la picioarele sale, învĕţatul făcù un semn că, voieşte a rostí vr'o câte-va cuvinte.

Lucru de necredut; se făcù linisce la moment. O linisce ca în biserică, conturbată numai de vocea sonoră şi puternică a doctorului Van-der-Bader.

— „Amicilor! nu sciu din ce causă cereţi presenţa mea în mijlocul vostru, sciu însĕ că sûnt mândru de simpatiile ce'mi arătaţi.“

„Voi cerca de a le merita şi pe viitoriu; de alt-cum această încercare îmi pare tot atât de plăcută precum este de uşoară.

„Lăsaţi-me sâ me întorc la retortele mele, căci numai prin perseveranţă şi lucru ve pot fi recunoscĕtor pentru bunătatea ce aţi avut de a Ve derangia pentru mine.

„Un moment stam pe gânduri să ve primesc pre toţi în laboratoriul meu; însĕ făcênd calculul, am aflat că ar trebuí pentru această visită douedeci şi şepte dile, noue oare şi douedeci minute, prefer deci a vorbí cătră toţi odată. Permite-ţi 'mi dară a Ve spune că doctorul Van-der-Bader să pune fără reservă la disposiţia oraşului Leyden, şi că toate nizuinţele sale vor ţintí la mărirea strălucitei sale universităţi.“

Abia să rostiră cuvintele din urmă şi dint'odată să făcù o esplosiune înfricoşată de aplause. Toate flacoanele laboratoriului începură a juca un joc selbatic, iar învĕţatul părĕsí înspăimêntat balconul, pe când mulţimea se risipí plină de fericire şi cu mare sgomot.

(Va urma)

tutului Andreian puţini şi fără cunoscinţele recerute, cred că aceasta au adus'o lipsa şi miseria poporului nostru unde se aplică astfel de indiviḑi, pentru aceea profesorii cu propunerile lor nu se iau după puterile nice a unuia nici a altuia dintre elevi; căci e sciut că profesori de facultăţi, academii etc. nu se iau după puterile elevilor ci predau sciinţele amĕsurat legilor şi instrucţiunilor esistente, şi elevul ce nu le poate cuprinde cade de sine. Aşa să întêmplă şi în institutul Andreian. Aceasta o scie şi dl Blasianu dară d-lui a voit a remâné fidel programei sale de a nu vorbí nimic adevĕr.

Mai departe d-le creştin nu implora blăstĕm asupra celor ce vor mai scrie despre relele sociali ale naţiunei noastre căci nu e la timp. Domniata ne ḑici apriat, că numai în politică să luptăm celelalte să le lăsăm deoparte. Eu din contră d-le creştin 'ţi a'şi da sfatul să ne lăsăm de politică, căci aceea astăḑi ne este mascеră, cu aceea să încredinţăm corporaţiunile noastre morali în genere şi în specie pe bărbaţii noştri mari, cari sûnt chiemaţi anume spre aceasta. Iară noi urmărindu'i să lucrăm bărbătesce mustrândune unul altuia relele; căci e dovedit că îndreptarea mai curênd se ajunge prin dojenire, şi apoi iară nu gura înaltă un popor ci faptele lui. Să ne înălţăm dar în toate ramurile noastre de viaţă la stadiul care 'l recere timpul; atunci pedecile ce ne stau înainte se vor delătura de sine, şi cursele ce ne întind alţii vor cădé dênşii într'ênsele, căci sciut este că pre lumina nu o va cuprinde întunerecul nici odată.

În fine 'ţi mai ḑic una d-le creştin din munţii Abrudului, că dacă ai voit a da unele sfaturi bune naţiunei române să'ţi fi ales locul unde să le puni. Să'ţi fi luat osteneală a compune un articul unde să nu ataci pre nimenea şi atunci de sigur a'i fi câştigat mai mult decât ai câştigat. Iară de viitoriul Românului dacă eşti creştin şi şi Român să nu desperezi căci bardul nostru naţional a ḑis, că Românul are şepte vieţi. *Tempora mutantur nos et mutamur in illis*! —nu.

Şimon, în Februarie 1879. Mi s'a dat foarte de multe ori ocasiune a fi present la celebrarea servitiului divin în diferite comune, unde am esperiat spre mirare mai multe obiceiuri, cari fără îndoială nu pot fi basate toate pe învĕţătura religiunei creştine.

Este cu greu a da de începutul astor feliu de obiceiuri; în tot casul însă cele mai multe a resultat atât din vechile mitologii ale poporului român, cât şi — şi cred, că mai de multe ori — din un zel religios esagerat. Astfeliu de obiceiuri se ocrotesc nu numai prin popor, dar chiar şi prin preoţime şi de aceea nu este de mirare, că ele 'şi au câscigat şi un grad de sacrosanctitate şi este cu greu a le mai delătura. Ca să nu merg mai departe atingací numai unele îndatinări ale unor fraţi preoţi, după cari ei voind a face mai mult decât prescrie tipicul bisericesc sau a face altcum, numai, căci sûnt de credinţă, că aşa mai mare impresie face slujba lor asupra creştinilor produc diferinţe în forma slujbelor bisericesci din afară. Chiar şi la sĕvêrşirea unor sânte taine precum: la botez, îngropăciune, parastas am avut ocasiune a observa unele diferinţe măcarcă bine ar face, ca fie care să se ţină de tipicul din carte. Deosebirea aceasta ori cât de neînsemnată s'ar păré, nu numai că produce efect rĕu asupra creştinilor, dar de multe ori poporul crede pe acela, care face ceva mai deosebit de cum este prescris, că a făcut ceva mai bun, şi din contră deroagă celuialalt.

Afară de aceasta, cine nu cunoasce deosebitele sĕrbători locale, cari le ţin unii creştini peste cele prescrise! etc.

Vĕḑênd poporul atâtea diferinţe din partea unui sau altui preot sau creştin oare ce va ḑice? Alt ceva nu va ḑice decât că pe unul 'l va critica, ca pre unul ce nu 'şi împlinesce chemarua sa, şi pe altul poate pe cel cu mai multe obiceiuri 'l va lăuda. Aceste observări nu sûnt făcute faţă cu toţi preoţii şi faţă cu toate comunele, ci numai faţă cu aceia, cari nu se silesc a 'şi împliní chemarea lor cea sântă conform tipicului pravelnic, şi pentru unele comune din protopresbiteratul Branului, de care aparţin şi eu, de unde am şi cules aceste observări.

Nu aş fi făcut publice aceste observări dacă toate aceste le-aşi fi vĕḑut practisându-le numai unii preoţi mai bĕtrâni, cari, să vede, ale fi ereḑit dela antecesorii lor, din timpurile vechi, când cursul teologic era mai scurt şi aşa pe lângă puţina îndrumare ce o căpĕta prin acela, se vedeau necesităţi a imita pe antecesorii lor; nu 'mi aş fi făcut aceste observări publice, dacă astfel de obiceiuri numite cu tot dreptul nu le-aşi fi vĕḑut practisându-se şi de alţi preoţi mai tineri.

Este de dorit, ca fiecare, dar mai ales preotul să nu ocrotească astfeliu de ecrescinţe, ce nu se potrivesc nici cu viaţa bisericească, nici cu spiritul luminat al unui popor.

Folosul cel mare, necesitatea cea ardîndă de societăţi, conferenţe şi reuniuni, spre scopuri nobile şi măreţe nu se poate trage la îndoială. Aşa vedem că pe calea pedagogico-didactică deşí de un timp încoace au eşit la lumină diferiţi literaţi cu opurile lor de această categorie, ba chiar şi mai multe foi scolare, totuşi emulează diferite societăţi, conferenţe, ba chiar reuníuni numai şi numai pentru de a se introduce o uniformitate în învĕţămênt. Tocmai aceea necesitate avem şi noi fraţilor preotì! de societăţi, conferenţe şi reuniuni, dacă nu mai estinse, dar cel puţin una în câte un protopresbiterat, la care să ne adunăm toţi preoţii aparţinĕtori respectivului protopresbiterat în câte 3 sau 4 şedinţe pe an; căci numai aşa vom puté evita şi delătura tot ce e de prisos din servitiul divin şi a întroduce o uniformitate în acesta conform tipicului pravelnic.

Realisându-se această ideiă, care me preocupă atât pe mine, cât şi pe alţi fraţi preoţi, vom puté afirma, că pe lângă aceea că este o biserică creştină, şi un cap al ei, vom puté avé şi o uniformitate în celebrarea servitiului divin.

Ioan Moşoiu
paroch.

Varietăţi.

* (Deputaţiunea Braşovenilor), care va presenta Escelenţiei Sale Înalt preasânţitului archiepiscop şi metropolit adresa, anunţată în nr. ultim al „Tel. Rom.,“ a sosit astăḑi în Sibiiu. Ea consistă din 12 membri.

* (Ciuma orientală). De un timp încoace am sistat rapoartele noastre despre epidemia asiatică, parte din lipsă de spaţiu parte şi mai cu seamă fiindcă scirile în această privinţă s'au împuţinat şi se împuţinează pe ḑi ce merge. Comisiunea internaţională a sosit, precât scim, la vatra epidemiei; a început şi'şi urmează lucrările cu zel şi energie. Vom raporta la timpul seu despre resultate. Încât pentru starea boalei, scirile din urmă sûnt din ce în ce mai liniscitoare. Cea din urmă dto Petersburg 24 Februarie ne însciinţează: Contele Loris-Melikoff telegrafează din Zarizyn 23 Februarie: Nu s'au ivit casuri nouĕ de boală sau de moarte în urma epidemiei.

* (Un umblător celebru). Celebrul umblător american Edward Weston întreprinde în acest moment o prinsoare nouă din cele mai estraordinare, El a pariat 500 livre sterling că va face ocolul Engliterei în 41 ḑile şi 16 oare. Insoţit de trei judecători ai cursei, cari 'l vor urma pretutindene într'un omnibus, acest curagios pieton a plecat în mijlocul aplaudelor unei mulţimi numeroase adunată în King Walliam street la Londra. El va trebuí să străbată 31 comitate şi 190 oraşe.

* (Numĕrul locomotivelor) de pe globul pământului după cum spun foile franceze se urcă la 50,000 şi representă un preţ de $2^1/_2$ miliarde franci. În deosebi se ivesc sub numĕrul de sus următoarele state şi adecă:

a)	Statele-Unite în America de nord cu	14,000 maşini
b)	Englitera cu . .	10,000 „
c)	Germania cu . .	5,900 „
d)	Francia cu . . .	4,900 „
e)	Rusia cu	2600 „
f)	Austria cu . . .	2400 „
g)	Italia cu	1200 „
h)	Ungaria cu . . .	500 „

* (Douĕ jurnale nouĕ) au apărut de curênd în America. Unul dintre ele poartă numele „*Basmauă*“ şi se tipăresce pe pânză. După cetire el se poate întrebuinţa de basmauă sau ca altceva. Al doilea jurnal se numesce „*Cravată*“ consistă din mătasă şi'i tipărit cu litere de aur. Acest jurnal se poate porta forte bine şi ca cravată. Acuşi vom auḑí, că a eşit alte jurnale cu numiri de diferite veşminte trupesci! Lumea înaintează!

* (Leac contra beţiei). Un medic din cetatea americană „Chicago“ a aflat, că aşa numita „*Chincona rubra*“ e cel mai bun şi sigur remediu contra beţiei şi sĕ preparează în următoriul chip:

Să ia adecă din planta numită o oca de scoarţă proaspĕtă, să uscă şi după acea se preface în prav, care apoi să înmoaie într'un vas umplut cu alcohol. Licuidul acesta se reduce prin evaporare la jumĕtate, din carea apoi să dă bolnavului respictive beţivului o lingură plină tot la 3 oare în doue ḑile după olaltă. Între intervalele de câte 3 oare beţivului să poate da din medicina pomenită, ca să'şi ude limba. În ḑiua a 3-a i să dă numai o jumĕtate de lingură, în a 4-a ḑi numai a patra parte de lingură, apoi numai câte 10 picături şi în a 6-a ḑi numai câte 5 picături, cari apoi se continuă mereu până la 15 ba în casuri estreme şi până la 30 de ḑile. Beţivul după tratamentul acesta e de sigur curat de boala lui!

* (Tuttiquanti). Pe când consulul şi pe urmă imperatore al Francezilor, Napoleon Bonaparte, detronase pe Papa, trimiţindu'l în esil, toţi cardinalii cari erau îngrijiţi de soartea lui şi a lor se deciseră de a trimite la Napoleon o deputaţiune compusă din 4 din cei mai bĕtrâni, pentru a implora dela el graţie atât pentru sfântul părinte cât şi pentru ei.

Napoleon îi primise întrebându'i că ce poftesc? După ce cardinalii îşi supuse rugămintea, consulul le respunse scurt şi despreţuitor: „*Andate via, voi siete birbanti tuttiquanti!*“ Dar unul din cardinali, imediat era gata cu rĕspunsul seu şi spuse consulului: „*Non signor, tuttiquanti — ma — Bonaparte.* „Staf.“

* (Uniforma Zulilor). Printre toate amănuntele care au fost publicate ḑilele aceste asupra tribului resbelnic al Zulilor, nu s'a făcut menţiune despre uniforma prea pitorească ce poartă soldaţii regelui Cetiwayo. Un misionar englez care a petrecut mai multe luni printre Zuli ne comunică descrierea următoare a îmbrăcămintei gardei regale (Tulwana):

Soldatul regimentului regal poartă împregiurul capului o pele de vidră şi de ambele părţi ale frunţii douĕ pene de struţ crăpată în douĕ, şi în mijloc o peană mare de cocor; cercei de pele de maimuţă, panage de coade de vaci albe cad dela gât pe pept şi pe spate.

O fustă scurtă, de pele de maimuţă şi de veveriţă le împresoară talia. În câteva regimente, coafura se compune din o pele de leopard şi din pene de struţ albe sau negre.

Cât despre paveḑile Zulilor, sûnt zugrăvite în deosebite colori; alb, roşu sau negru. Corpurile de trupe primesc numiri diferite, luate cele mai multe după numele de oraşe, de fluvii, de munţi, de paseri de reptile sau de animale. „Telegr.“

* (Statistica populaţiei Dobrogei). Constatările guvernului despre populaţia Dobrogei, dau următoarele cifre:

	Suflete
Români	24,314
Bulgari	19,479
Strĕini diferiţi	13,936
Musulmani	59,003
Total	116,732

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Petersburg, 26 Februarie n. O ediţie separată a „Monitoriului oficial“ comunică scirea, că la clinica profesorului Botkin a venit eri dimineaţa un ţĕran, pe care Botkin 'l a declarat infectat în grad mai uşor de boala astrahanică (ciuma). Despărţementul, unde se află bolnavul, fu strict isolat, rufele arse, persoanele, cu cari bolnavul a locuit împreună transportate afară din Petersburg într'un local de observaţiune unde remân 42 ḑile isolaţi. Locuinţa bolnavului fu desinficiată; despre aflarea îmbolnăvitului se vor publica de aici încolo în fie-care ḑi rapoarte oficiale.

Românii judecaţi de străini.

(Urmare).

Acestei tendinţe naţionale a sciinţei la Români trebue să se atribuiască, dacă ea s'a pus mai cu deosebire pe cercetarea istoriei, obiceiurilor şi limbei poporului seu. Şi pentru străinătate aceste lucrări au cel mai mare interes. Cercetarea limbei române ţine de domeniul filologiei romanice. Dacă limba română a fost tratată până acum ca un copil vitreg între sororile Romei mame, asemenea ca şi limba celtică între limbile indogermanice; căci amêndouĕ s'au desvoltat într'un mod mai străin şi la înţelegerea lor mai anevoioasă, în comparaţiune cu limbile lor surori. Poate să se amintească cu laude, că Viena formează un focar favorabil şi propriu pentru studiele românesci pe terenul german limbistic. Ací trăiesce Musafia, care a tratat cestiuni etimologice ale limbei române cu o erudiţiune şi acurateţă, ce disting toate lucrările sale limbistice; ací se află marele Miklosich, căruia 'i datorim o monografie escelentă despre elementele slavice în limba română; ací de curênd a primit o catedră dr. Iarnic autorul unei mici lucrări foarte preţioase asupra însemnătăţii limbistice, ce presentă basmele române populare. Şi singurul romanist german, care a tras în sfera studiilor într'un mod mai aprofundat şi filologia română, Hugo Schuchardt ţine actualmente tot de Austria. Tot un Austriac a fost şi cel reposat aşa de timpuriu, Rösler, ale cărui cercetări istorice, limbistice şi etnografice asupra Românilor sûnt foarte preţioase. În sfêrşit în anul trecut, I. Iung în Praga şi H. I. Bidermann în Gratz, în scrierile lor „Romanii şi Românii în ţĕrile dela Dunăre şi Românii şi respândirea în Austria“ au presentat spre cercetare şi prelucrare filologilor romanisti un bogat material etnografic şi statistic. În Francia numai Picot 'şi a căpătat un nume pe terenul special al cercetării limbei şi literaturei române. Cu atât mai intetită şi mai însemnată este activitatea în această direcţiune chiar în ţară; I. şi T. Maiorescu, de Cihac, Frollo represintă cu succes interesele filologice; talente mai june, care s'au format în Germania şi în Francia ca Gaster şi Lambrior ne dau speranţă pentru viitoriu. Douĕ ḑiare însemnate, basate în adevĕr pe idei în principiu opuse dar unite în cultivarea a unui spirit pur scientific, publică cercetări asupra limbei şi naţionalităţii române, „Columna lui Traian“ redactată de Hăsdĕu care apare în Bucuresci şi „Convorbirile literare“ publicate de Negruzzi în Iaşi. Material pentru o tractare a desvoltării istorice a limbei române se capătă prin publicaţiunea perseverantă şi prin retipărirea scrierilor mai vechi — societatea academică din Bucuresci este în această privinţă foarte ocupată — şi lupta asupra constituirei unei limbi literare, care se conduce în România tot aşa de tare ca şi în Grecia, atinge într'un mod foarte bine făcĕtor interesul limbei vie a poporului, care se documentează în adunarea neobosită de basme, cântece populare şi proverbe.

Posiţiunea cea mai însemnată între învĕţaţii Români o ia fără îndoială Hasdeu. Nu numai, fiind că lui ca şi spiritelor universale ale timpurilor trecute, 'i este prea strimt pe terenul cercetării sciinţifice, dar mai ales, fiind că el este care simte mai tare necesitatea de-a întroduce în sciinţa română curentul viu al metodei sciinţifice din Occident; fiind că el lucrează fără preget la desvoltarea sa proprie ulterioară şi în presente cu tot dreptul poate să pretindă un loc de onoare lângă bărbaţii de sciinţă ai popoarelor culte mai vechi. Eruditiunea sa stă pe aceiaşi înălţime cu productivitatea sa. Cunoscinţele sale literare şi utilisarea cea foarte întinsă de cărţi este surprinḑĕtoare, mai ales când cineva ţine socoteală de posiţiunea isolată a României; afară de limba sa maternă şi de cele douĕ limbi clasice, el cunoasce limbile, germană, francesă, italiană, englesă, rusă, polonă, boemă, sêrbă şi bulgară; în timpurile din urmă a atras în sfera studiilor sale şi ramurile arice ale tulpinei noastre limbistice precum şi limba albanesă. O mare sagacitate şi un talent viu şi estraordinar de combinaţiune sûnt proprii tuturor lucrărilor sale mai ales a celor limbistice, şi dacă cutezarea impetuoasă câte odată îl conduce mai departe decât poate să aprobe critica circumspectă, nu trebue cineva mai ales pe terenul etimologic să le considere de prea mari greşeli unde mai cu samă are loc ḑisa lui Grimm: „Trebue ca cineva vrênd să apuce noul fruct să aibă şi curagiul să greşască.“ Şi el ţine de acei bărbaţi despre care Benfeg, nu sciu unde ḑice: Că ei în adevĕr fac greşeli dar niciodată prostii. În fine desvoltarea lui Hasdeu ne înfăţişează un mare progres; ceea ce ar puté cineva să considere la dênsul ca greşeli dispar din ce în ce mai mult şi opera sa cea mai nouă stă cu totul la înălţimea sciinţei moderne. (Va urma.)

Economic.

Budapesta, 22 Faur n. Timpul în sĕptĕmâna trecută a fost foarte moale. În ḑilele dintâiu au domnit neguri groase şi ploi mari, pe la mijlocul sĕptĕmânei a suflat un vênt de eătră nord-vest, care curĕţind atmosfera a adus douĕ ḑile frumoase cu soare. Sâmbătă dimineaţa iarăşi a plouat, apoi a urmat un vênt rece de nord, în urma căruia duminecă dimineaţa a fost o bruma subţire şi peste ḑi nu timp minunat de primăvară. Termometrul arată între + 4° şi + 6° R. Ghiaţa de pe Dunăre a dispărut fără a causa inundări şi navigaţiunea s'a deschis şi pentru comunicaţia cu mărfuri grele în toate direcţiunile. Dunărea de jos a crescut prin riurile Save şi Tisa, în cari topinduse cu iuţală zăpada de pe Carpaţi prin ploile cele multe de peste sĕptĕmână, s'a scurs toată apa de zăpadă şi lea umflat aşa, încât domnesce o mare temere de inundări în tot ţinutul lor. Între altele sĕ arată, că în acest an o sĕ căpătăm o primăvară timpurie. În Ungaria de sus a fost în ḑilele trecute o vreme foarte grea cu tunete, trăznete şi grindină grozavă — într'adevĕr un anachronism rar! — Oamenii sĕ şi gată de plug şi în curênd vor şi ara în locurile mai sghicite. Negoţul cu bucate a început a cresce şi este nădejde, că din sĕptĕmână în sĕptĕmâna preţurile lor vor cresce tot mai tare. Notăm în special:

Grâul s'a vêndut într'o cuantitate de peste 70.000 măji metrice cu câte 5—10 cruceri mai scump ca mai înainte.

Sĕcara s'a cheltuit cu câte fl. 5.40—5.75 cr. v. a. şi a trecut vr'o 3000 de m. metrice.

Orzul a costat după cualitate fl. 5.25—7.50 şi s'au vêndut vro 4000 m. m.

Ovĕsul a avut de o camdată trecere mai slabă. S'a cheltuit debea vr'o 1500 m. m. cu câte fl. 5.40—5.80 cr. v. a.

Cucuruzul încă s'a ţinut la preţurile de mai înainte şi s'a vêndut o cuantitate de vro 4000 m. m. cu câte fl. 4.40—4.80 cr., v. a.

Făina se caută foarte tare atât de indigeni cât şi de străini. S'a trămis şi sĕ trămit în ţĕri străine cuantităţi considerabile de făină, cu deosebire în Englitera şi aceasta numai de când s'a deschis navigaţiunea pe Dunăre.

Păstăioasele n'au căutare mai bună decât în sĕptămânile trecute. S'a vêndut: mazĕrea cu fl. 9—10; lintea cu fl. 10—13; fasolea cu fl. 7—7.25 cr., mălaiu fl. 5.26—5.35 cr. Sĕmânţă de in fl. 11.50--12; sĕmânţa de cânepă cu fl. 9.25—9.50 cr. v. a.

Lânile au trecut binişor. Cu deosebire au avut căutare lâna spălată prin fabrică, carea s'a vêndut în cuantitate de 4 mii 500 chilograme cu fl. 2—2.75 cr., v. a. pro chilogram.

Porcii au fost foarte tare căutaţi şi au trecut bine cu totul că s'au aflat în têrg aproape la 60,000 dintre cari au fost din Transilvania vro 270 şi din România 910 capete.

Unsoarea de porc încă a avut căutare şi trecere mare. Preţul ei în urma aceasta s'a urcat cu 1 fl. la maja m. şi s'a vêndut cu câte fl. 50.50—51.50 cr. v. a. cu vas cu tot.

Slănina n'a trecut mai bine decât în sĕptĕmânile de mai înainte şi s'a vêndut maja m. cu fl. 38—38.50;

Sĕul a avut preţul fl. 45.75—46.50;

Spirtul încă n'a avut căutare mai vioaie. Preţul a fost între fl. 27—30 v. a.

Peile au fost bine representate. Cele de oaie s'au plătit cu fl. 2.20--3.10 părechea. 102 dărabe din Transilvania s'a plătit cu fl. 120—130 şi din România cu fl. 130—145 v. a. Peile de miel încă au trecut în numĕr de vr'o 6000 şi s'au plătit bine după cualitate cu fl. 40—105 pro 102 dărabe. Asemenea şi cele de capră cu fl. 120—185 pro 102 dărabe. Peile nelucrate de bou s'a vêndut cu fl. 120—185 de vacă cu fl. 110—113; de cal cu fl. 10.50—12 nesortate si cu fl. 8 50—9 sortate pro păr.

Bursa de Viena

din 24 Februarie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	63 45
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	64 40
Împrumutul de stat din 1860	115 50
Acţiuni de bancă	791 —
Acţiuni de credit	230 40
London	116 55
Argint	100
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 28½
Valuta nóuă imperială germână	57 30

Nr; 23—1879. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Maneguţ din comuna Poiana, protopresbiteratul Mercurei în urma încuviinţărei preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 30 Decemvrie, 1878. Nr. cons. 2923—1878, sĕ escrie concurs pănâ la 15 Martie a. c.

Emolumentele împreunate de acest post sûnt: o jumĕtate din venitul total al parochului de 400 fl. v. a. adecă 200 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele lor inştruite conform prescrierilor statutului organic şi a disposiţiunilor sinodali din 1873, pănă la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea în 4 Februariu, 1879.

Dela oficiul protopresbiteral al Mercurei.

Ioan Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 28. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa III-a din comuna Cărbonariu în protopresbiteratul Cetăţii de peatră prin aceasta sĕ escrie concurs cu termin pănă la 15 Martie 1879.

Emolumentele sûnt:

a) Dela 140 familii câte una mĕsură mare de cucuruz sfârmit şi una ḑi de lucru cu palmele, cari toate statorite în bani dau un venit de 308 fl. v. a.

b) stolele statorite după decisul comisiunei organisătoare din anul 1872 resultă un venit de 95 fl. v. a.

Suma totală a venitelor e 403 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a 'şi aşterne recursele instruate în sensul prescriselor statutului organic şi ale disposiţiunilor provisorie sinodali din anul 1873 la subscrisul pănă la terminul sus amintit.

Cărpeniş, la 13 Febr. 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Şovrea m. p.,
adm. prot.

Nr. 31—1879. 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de clasa a III din Vorumloc în tractul protop. gr. or. al Mediaşului sĕ escrie prin aceasta concurs cu terminul pănă la 15 Martie v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. 11. Jugere de pămênt, dintre care 2 părţi sûnt de arătură şi o parte fênaţ de cosit.

2. Dela fie care familie (93 familii) câte una ḑi de lucru, cu mâncarea dela preot.

3. Venitele stolare, după cum s'a fost hotărit în sinodul protop. tractual.

4. Lemne de foc douĕ sorţi din pădurea comunală.

5. Cuartir, una casă închiriatá cu plată solvită dela popor pănă vor puté cumpăra curte parochială.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch au a 'şi adresa concursele instruite în sensul statutului organic şi a disposiţiunilor sínodului archidiecesan din 1873 la subscrisul pănă la terminul indicat.

Mediaş în 1 Februarie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 14 — 1879 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Rapoltul-mic de clasa a III-a protopresbiteratul Gioagiului I, să escrie concurs cu termin pănă la 10 Martie st. v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Porţiune canonică 2 jugere 867°☐ parte arător parte fênaţ.

2. Dela 86 familii câte una mĕsură de cucuruz sfĕrmit şi stola usuată cari toate laolalaltă computate în bani dau un venit anual de 235 fi.

Concurenţii să'şi adreseze suplicele lor instruate conform statutului organic la subscrisul pănă la terminul sus indicat Dela preoţi să cere consensul Preavenerabilului Consistor.

Hondol 12 Ianuarie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Basiliu Pipoş m. p,
protopr.

3—3

Nr. 24. 1—3

EDICT.

Achim Ursu din Feldioara, care de trei ani părăsí cu necredinţă pre legiuita sa soţie, Paraschiva Nan, tot de acolo, şi pribegesce în lume fără a sĕ sci ubicaţiunea lui, se provoacă prin aceasta ca în termin de un an dela publicarea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupa lui.

Braşov, 20 Ianuarie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractu-protopopesc al II al Braşovului.

Ioan Petric m. p.;
protopresbiter.

Nr. 16 1878. 3—3

EDICT.

Sofia Stefanie din Beriu care de mai mult timp nu trăesce cu bărbatul seu legiuit Ilie Morancia din Sereca de o jumĕtate de an încoace a pribegit de tot în lume fără a să sci de ubicaţiunea ei prin aceasta se citează ca în termin de un an dela publicaţia acestui edict să se înfăţoşeze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei să va pertracta şi decide procesul divorţial intentat în contra dênşii.

Orăscie 5 Februarie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Orăsciei.

Niculau Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 68. 3—3

EDICT.

Ana Graoră dela Boholţ legiuita soţiă a lui Bucur Socaciu din Cincul mare, carea cu necredinţă de 9 ani 'şi a părăsit pe legiuitul ei soţ de căsătoriă, fără a să sci de locul ubicaţiunei ei; se citează prin aceasta ca în termin de un anu şi o ḑi să se presenteze la scaunul protopopesc ca for matrimonial, căci la din contră procesul divorţial încaminat asupră'i de soţiul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Nocrichiu în 30 Ianuarie 1879.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu mare.

G. Maier m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 69. 3—3

EDICT.

Susana Pepelea legiuita soţie a lui Mihail Pepelea amêndoi din comuna Boholţ, carea de 5 ani cu necredinţă 'şi a părăsit pe legitimul bărbat, fără a să sci de locul aflărei ei, se provoacă prin aceasta, ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua mai jos semnată să se presenteze înaintea scaunului protopresbiteral ca for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial ridicat asupra'i. —

Nocrichiu în 30 Ianuarie 1879.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu-mare ca for matrimonial.

G. Maier m. p.,
adm. ppesc.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 20. Sibiiu, Sâmbătă, 17 Februarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Februarie

De duminecă în opt ḑile alegătorii laici, şi în 5 Martie alegătorii clericali din archidiecesa noastră vor fi chiemaţi a păşí la urnă ca să trămită representanţi la sinodul archidiecesan pe un period de trei ani. Este frumoasă chiemarea aceasta, pentru că ea este esercițiul unui drept sublim al creştinilor nostrii ortodocşi în interesul moralităţii şi culturei poporului român ortodocs din Transilvania.

Nu scim anumit timpul sau mai bine ḑis terminii, când vor fi chiemaţi fraţii din Ungaria proprie la acelaşi eserciţiu, de sigur că şi ei vor fi chiemaţi mai în acelaşi timp pentru scopul care sûnt chiemaţi alegătorii în archidiecesa noastră.

Un eserciţiu, un scop. Amêndouĕ au în vedere binele, ce'l urmăresce biserica noastră în metropolia noastră din toate trei eparchiele, în folosul creştinilor ortodocşi sub scutul aripilor ei spirituale.

Astăḑi nu ne unesce numai spiritul bisericei cu învĕţăturile sale la eserciţiul şi scopul din cestiune; legislaţiunea bisericească şi încă partea sa fundamentală ne demândă că aşa să urmăm.

Între agendele sinoadelor eparchiale, conform §. 96 din Statutul organic, basat pe dreptul canonic al bisericei noastre şi garantat prin art. de lege IX din 1868, găsim la locul prim: „Îngrigirea pentru *susţinerea libertăţii* religionarie şi *autonomiei* bisericei."

Sûntem de nouĕ ani în viaţa constituţională bis. Am lucrat pe terenul bisericesc în care este cuprins şi cel scolar şi fundaţional sau filantropic. Actele sinoadelor noastre sûnt o dovadă neştearsă de ceea ce s'au făcut până acum. Dară tocma din actele aceste se vede cât mai este de făcut. Actele aceste ne spun, dară ele ne spun indirect ceea ce avem de a mai face, pentru ca să ne apropiem de ţinta la care are să ne ducă dreptariul scos din *corpus iuris* al bisericei noastre, din canoanele statorite de părinţii din timpurile clasicităţii bisericei creştine.

Privind asupra Statutului organic şi asupra regulamentelor câte s'au creat în toate eparchiele noastre, trebuie să ḑicem, că prin Statut s'a îngrădit, şi prin regulamente am început a regula moşia eredită, dară înţelenită şi pustiită de vitregitatea timpurilor. Sûntem dară numai la începutul lucrărei. Avem încă de regulat o parte considerabilă şi avem de îngrigit, ca roadele ce au început a resărí să crească pentru a putea ajunge la maturitatea care să ne dea nutrimêntul dorit.

Ca toate lucrările omenesci aşa şi ale noastre pe terenul bisericesc, scolar şi fundaţional, chiar şi întru cât s'au făcut, nu putem ḑice că sûnt desĕvêrşite. Statutul organic însuşi, supus unui esamen critic în asemĕnare cu meterialul respândit prin vastele isvoare ce ni le oferă biserica noastră, ar fi capabil de unele îmbunătăţiri. Însă fiind că am trece preste competenţa ce ne-am ficsat, când am început a scrie aceste şiruri, de astădată nici în general nu atingem mai departe cestiunea aceasta. Ne ţĕrmurim dară pe lângă aceea, despre ce putem vorbí acum, când avem în vedere sinoadele noastre eparchiale.

Cu toate că punctul amintit mai sus al §-lui 96 din Statutul organic cuprinde mult în sine, mai mult de cât însaşi specificaţiunea ce se face mai daparte în acel §, ni s'ar păré că am puté cuprinde în prescurtare toată activitatea noastră bisericească în doue puncte de căpetenie. Aceste ar fi: instrucţiunea de jos până sus şi administraţiunea de sus până jos. Într'aceste doue se cuprinde tot ce privesce moralitatea şi cultura crestinilor nostri, justiţia şi guvernarea sau ocârmuirea bisericească.

Este lucru cunoscut, că în metropolia noastră, afară de sinoadele eparchiale, mai avem şi un alt factor însemnat, care concurge la lucrările amintite. Este congresul metropolitan. Acesta înse după definiţiunea ce i dă Statutul organic, în conformitate cu can. 34 apost. şi comentariul acestuia din Pidalion, are de a face cu „susţinerea unităţei instituţiunilor şi intereselor generale bisericesci."

Nici cu acesta nu ne vom ocupa de astădată, măcar că esistă o legătură între lucrările lui şi a le sinoadelor eparchiale.

Revenind aşa dară la firul început să avem în vedere ceea ce au sinoadele de făcut în sfera lor.

Cu privire la moralitatea crestinilor nostri avem lege pentru instrucţiunea elementară populară, avem regulamente pentru institutele unde se instruesc acei ce vor să fie preoţi şi învĕţători; cât pentru justiţia bisericească avem afară de canoane şi de pravilă o lege provisorie pentru afacerile matrimoniale, avem o scurtă procedură pentru afaceri disciplinare; iară pentru regularea parochiilor şi a consistoriului, noi cei din archidiecesă avem regulamentele noastre. Încât nu ajung aceste, şi altele de felul acestora, de o camdată servesc instrucţiunile, cari se dau la ocasiuni din partea consistoriilor respective.

Asemĕnând schiţarea aceasta cu trebuinţele câte mai sûnt, la cea dintâiu privire va vedé ori şi cine, că sinoadele noastre preste tot mai au mult de făcut.

Deosebit atragem atenţiunea asupra unui punct, care încă mai aşteaptă o ulterioară resolvire. Acesta este: al regulărei administrărei averilor bisericesci în parochii. Cu acesta stă în strinsă legătură „aducerea mĕsurilor trebuincioase pentru ridicarea culturei poporului." Lucru firesc şi probat de esperienţa de toate ḑilele. Căci unde mijloacele materiale vor fi la îndemână, acolo şi scopurile morale şi intelectuale se vor puté ajunge mai cu înlesnire, pentrucă scim că cu mijloace materiale trebue să edificăm biserici şi institute, cu mijloace materiale putem procura cărţi şi recuisite şi alte ausiliare ale instrucţiunei.

Disposiţiuni, precum în archidiecesă, aşa credem, că sûnt şi în celelalte eparchii şi în privinţa aceasta. Pe cât scim însă disposiţiunile aceste încă n'au ajuns ca să facă mai învederat organismul, prin care să funcţioneze uniform toţi factorii administrativi de averi bisericesci de sus până jos.

Ar trebuí studii speciale în toţi ramii atinşi, studii, care nu se pot vêrí într'un articul de ḑiariu.

Am creḑut, că de astădată va fi bine a atinge, cum am ḑice, în termini generali, ce s'a făcut şi ce ar mai fi de făcut din partea sinoadelor noastre eparchiale.

Aceasta însă mai mult pentruca alegĕtorilor să li se atragă atenţiunea asupra însemnătăţii actului de alegere, ce are în scurt să urmeze. Credem, ba sûntem deplin convinşi, că dacă alegĕtorii vor lua în serioasă considerare cele atinse până ací şi le vor mai amplifica prin meditaţiunile lor, se vor nisuí ca să aleagă bărbaţi bine cunoscuţi cu afacerile noastre bisericesci din trecut şi versaţi pe terenurile recunoscute de neapărată lipsă la promovarea binelui sufletesc şi trupesc al crestinilor nostri şi tot odată învăpăiaţi de zel lipsit de interese egoistice.

Aceasta este unica dorinţă ce o esprimăm cu ocasiunea acestor alegeri. Să se împlinească şi biserica nostră va fi tare şi „porţile iadului nu o vor biruí."

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Februarie.

Sûntem convinşi, că numai o parte a Maghiarilor, şi adecă aceea, care dă cu barda în lună, poate aproba esa-

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

II.

Inima Lisbethei.

(2. urmare.)

Liebeth era fiica unei învĕţătorese franceze şi a unui profesor holandes. Mamă-sa vĕduvită de timpuriu, crescuse pre unicul seu copil, din slabul venit al lecţiunilor sale.

Lipsa adese ori le cerceta casa şi sermana mamă, bântuită de o boală de pept, era adese silită să împrumute curagiul, ce i lipsia, din limpeḑii ochi ai îngerului, ce 'i îl dăruise ceriul.

Departe de Francia, pre care o iubea, mama făcuse din fiica sa o Franceză adevĕrată.

Tinera copilă se familiarisà cu limba lui Voltaire şi a lui Rouseau, şi vĕduva edese se entusiasma de copila sa, ce arăta o desvoltare atât de strălucită: Veḑêndu-o crescênd, mama cugeta: ea abună samă va afla o posiţie bună şi va fi mai fericită de cât mine.

Şi dumneḑeu, care cunoasce fragedele secrete ale mamelor, înţelegea toate aceste speranţe ale unei inimi nobile.

Cu doueḑeci de ani Lisbeth se măritase după Rensburg, un bărbat harnic, care era foarte bine vĕḑut în Leyden.

Şi vr'o câte-va ḑile după nuntă, vĕduva profesorului închise ochii cu un zimbet fericit şi liniscit pentru soartea prea iubitei sale fiice.

Pe vremea în carea tocmai ne aflăm, Liesbeth era făptura delicioasă de doauăḑeci şi patru de ani, înaltă sveltă, subţirică, bălaie, ca grâul copt, cu o faţă cu trăsuri încântătoare şi regulate, luminată de doui ochi plini de frăgezime şi de azur.

Era însă şi o pagină tristă în viaţa acestei frumoase femei tinere, şi aceasta pagină, o vom istorisí îndată.

Am ḑis că, Lisbeth se măritase după un berar de Leyden.

Om inteligent, muncitor, onest, Rensburg avea totuşi o scădere înfricoşată. El era jucător de cărţi.

Într'o sară, cam şese luni după moartea mamei berariul venì acasă cu desperarea în inimă.

Nenorocitul pierduse tocmai o sumă enormă şi scia prea bine că nimic nu 'l poate scăpa de ruin şi poate de desonor.

Tinĕra nevastă îl primì cu un zimbet pe buze şi nu observà de loc fatala resoluţiune, scrisă pe faţa bărbatului seu.

Rensburg era hotărît să moară.

Aceasta sară, cea de pe urmă ce mai avea să petreacă cu aceea pe care o iubea, a fost plină de delicii şi de amor.

Se părea că viaţa voiesce să se facă regretată dând cu mâni pline într'o singură oră, toată fericirea de care dispunea.

„Sêrmana Lisbeth!" ... ia adurmise legănată de speranţa cu aripile de aur, dar în curênd să trezí la sunetul sinistru al desperărei.

„Rensburg tocmai îsi trase un glonţ în creeri!"

Nenorocitul rugà pre Lisbeth prin vr'o câte-va şire scrise în grabă, să'i ierte că o părăsesce, i mărturisì greşala şi murì desperat că lăsà pe muierea sa fără pâne.

Fără pâne într'adevĕr, vênḑêndu-se bereria şi plătindu-se datoriile, sĕrmanei femei părăsite, nu 'i remăsese mai mult de ḑece cruceri.

Cam patruḑeci de centime.

Ea nu mai avea coperiş sub care să'şi plece capul, că nu mai avea o inimă în care să'şi verse durerea sa. Dar ne înşelăm, mai multe vecine se oferiră a primí la sine pe tinera femee nenorocită, iar Lisbeth remăsese tristă şi în tăcere la aceste propuneri amicabile.

Mândria ei să desceptase cu consciinţa despre miseria sa; voi muncí îşi ḑise ea.

Părăsind casa, în care iubise şi suferise Lisbeth simţea că i se frânge inima.

La pragul porţii ea se oprí, aruncă o ultimă privire asupra trecutului, se puse apoi pe o bancă de piatră şi începù sĕ plângă cu amar

Să făcuse noapte.

Strada era deşartă şi numai la

gerațiunile fără samă, ce le aflăm în presa maghiară în causa proiectului de lege pentru impunerea limbei maghiare. „Magyar Hirlap“, un diar ce apare la Budapesta, scrie în numĕrul seu din 23 l. c. un articol intitulat „foile naționalităților contra introducerei limbei maghiare“, în care atacă pe Români într'un mod neobicĭnuit la oameni cinstiți și civilisați. „Noi (Maghiarii)“ dice „Magyar Hirlap‘“ „așa îi am stricat (pe Români) prin gugulirea noastră, încât ei încep a crede, că Maghiarul poate nici numai are dreptul a poruncí în patria sa proprie aceea, ce voiesce el, și dacă el spre pildă ar hotărî, că în termin de doi ani fie-care locuitor ce este aședat în Ungaria și aspiră la dreptul de cive unguresc, are să învețe limba maghiară, căci la din contră el ar fi alungat afară din țară, ar puté-o face și aceasta căci el porunceșce aici și nimeni altcineva. El însă n'o face — el procede în mod cavaleresc“. Intr'adevĕr admirabil cavalerism! Când cinci milioane de Maghiari nu scot afară din țară pe șase milioane de nemaghiari. Cererea deputațiunei române resp. a întregului popor român — trei milioane capete — a se respecta limba lor o declară „Magyar Hirlap“ de o „obraznică cutezanță.“ „Guvernul să-i învețe odată *mores* și să nu mai glumească cu acesti „ficzko“ (un cuvênt care se află numai în lecsiconul maghiar), iar pe acei episcopì, cari s'au dus la Maj. Sa să se plângă în contra legislativei unguresci, în butuci cu ei!“ Negreșit o procedură foarte scurtă și recomandabilă în lipsa de argumente valide.

In desbaterea bugetului în camera Ungariei avem priveliștea de toate dilele. Se îmblătesc frasele despre „marginea abisului.“ Csanádi mai face câte un scandal, și mamelucii laudă din toate organele pe atotputintele Tisza.

Un telegram din Berlin comunică, că constituirea Elsasei și Lotaringhiei de stat federativ germân autonom are să urmeze în curênd. Principele Bismarck pretinde instituirea clironomului germân de locuțiitor în Strassburg, representat prin un vice locoțiitor.

Adunarea notabililor bulgari in Tîrnova s'a deschis în 11 l. c. Poporațiunea e în sĕrbătoare; toate casele sûnt împodobite cu stindarde. Principele Dondukoff-Korsakoff a deschis adunarea. El a pronunciat un discurs foarte aplaudat. Membrii comisiunii europene pentru Bulgaria au asistat la ceremonia de deschidere. Adunarea s'a dus apoi la catedrală unde s'a celebrat un serviț religios de mulțămire. După aceea a urmat un banchet. Principele Dondukoff, deschidênd ședința, a dis în discursul seu că, numai mulțămită sacrificielor ce 'și a impus Rusia le este astădi permis notabililor bulgari a ținea prima lor adunare. „Organisarea pe care am dat'o Bulgariei n'a fost de cât provisoriă, a adaus el; e treaba voastră acum de-a da țĕrii voastre instituțiuni definitive. Supunênd deliberațiunilor voastre un statut organic, n'am voit să vĕ impunem o opiniune. Datoria voastră este de a discutá acest statut, de a 'l modifica dacă credeți că e nevoie, de-a vĕ pronuncia în fine independinte, ca oameni liberi, neascultând de cât vocea consciinței voastre și neconsultând de cât binele țĕrei voastre.“ Deputații turci asistau la ședința de deschidere și purtau cocarda bulgară. Delegații veniți din Rumelia Orientală n'au fost admiși a asista la adunare de cât numai ca spectatori și nu printre deputați.

Deputațiunea Românilor din Brașov.

Precum anunciasem încă în nr. trecut a sosit aici Joi în 14 l. c. cu trenul de dimineața o deputațiune numĕroasă, trimisă de Românii din Brașov pentru a preda Esc. S. Î. P. S. archiepiscop și metropolit Miron Romanul o adresă de mulțămire și de recunoscință pentru pasul ce'l a întreprins Esc. Sa dinpreună cu episcopii sei sufragani și cu deputațiunile consistoriilor eparchiale din mitropolia noastră în causa proiectului de lege pentru întroducerea limbei maghiare ca object de învĕțământ obligatoric în scoalele populare. Adresa o publicăm la alt loc. Deputațiunea consta din domnii:

Diamandi I. Manole, Ioan Stinge, Grigore Porescu, Nic. Th. Ciurcu, D. Encoviciu C. I. Popasu. I. T. Popoviciu, G. B. Popp, I. Dușoiu, Iuliu Filipescu, Nicolae Purcărea.

În aceiași di la 12 oare la ameadi deputațiunea s'a înfățișat în reședința metropolitană și fu primită de Es. Sa.

Domnul Diamandi I. Manole, predând adresa, s'a adresat cu următoarele cuvinte către Esc. Sa:

„Escelență! Punêndu-Te în fruntea deputațiunei noastre bisericesci ai pus în vedere bunului nostru monarch că națiunea română nu merită lovirea ce i se pregătesce, ci din contră pretinde o soarte mult mai bună; fiindcă nici odată, de când sûntem sub scutul glorioasei dinastii absburgo-lotaringice istoria nu poate dovedí nici o singură pată de neloialitate comisă din partea Românilor în detrimentul dinastiei nici al scumpei noastre patrie.

Când ai solicitat scutul Majestății Sale pentru apĕrarea limbei ce am moștenit'o dela părinți și pentru spriginirea autonomiei bisericei nostre ai interpretat în modul cel mai fidel dorința tuturor Românilor.

Credincios tradițiunilor străbune ca consilier intim al tronului și cap al bisericei noastre ai împlinit cea mai sântă datorie impusă de înalta posițiune la care Te-a chemat Dumnedeu și voința națională.

Escelență! Românii Brașoveni descendenții acelor Români, care între toate greutățile timpurilor vitrege 'ș au sciut apĕra limba și legea cu demnitate și tărie, se simt obligați a declara sus și tare, că ei au fost Români, sûnt Români și cu ori-ce preț vor să remână Români.

Deci în numele celor ce ne-au trimis Vĕ presentăm adresa de aderință, ce a fost primită și subscrisă unanim de adunarea grandioasă, ce s'a făcut spontaneu în cetatea noastră. Să traesci Escelență! Să trăiască națiunea română! Să trăiască biserica noastră autonomă!

La aceste Escelența Sa a rĕspuns următoarele:

Domnilor!

Audind cuvintele călduroase, ce mi le grăirăți trebue să presupun: că adresa aceasta, carea mi o predațí și care eu o primesc cu multă plăcere, cuprinde în sine consimțemintul bravilor nostri coreligionari și connaționali din Brașov față de acei pași, cari eu cu concursul celorlalți preasânțiți archierei de dincolo și cu a deputațiunilor consistoriale i-am întreprins mai de curênd pentru salvarea intereselor culturale ale poporului nostru.

Am fost convinși din capul locului, că punêndu-ne noi întru apĕrarea unei cause așa de vitale pentru poporul nostru, lucrările noastre vor sta în acord cu dorințele, ba cu dreptele pretensiuni ale publicului român. Și când DVoastră veniți în numele bravilor brașoveni a ve descoperí în acest mod consimțĕmêntul la atinsele întreprinderi: eu, măgulit foarte de această onoare, nu pot decât a ve mulțămí pentru încrederea, ce o puneți în conducătorii superiori ai trebilor noastre naționali-bisericesci, și pentru spriginul moral ce ni'l dați în acest chip.

Fiți convinși Domnilor! — și aceasta ve rog să o spuneți și celoralalți, în numele cărora v'ați ostenit aicia —: că eu, și de sigur și ceia-lalți frați archierei, cu mult mai tare sûntem pĕtrunși de simțul datorințelor noastre către adevĕratele interese ale poporului nostru: de cât ca să putem lăsa să vină asupra națiunei și a bisericii noastre rele și ispite, fără a ne încorda toate puterile spre delăturarea acelora.

Înse precum de astă-dată, așa și în cele ce le vom avé de a le face în viitoriu, avem lipsă de succursul și de spriginirea unanimă a clerului și poporului nostru. Dacă o vom avé aceasta: atunci în ori-ce lupte, la cari nu cum-va vom mai fi provocați, triumful nostru final va fi asigurat, pentru că noi nu ne luptăm pentru altceva, de cât numai pentru cultură, pentru adevĕrata libertate, egalitate și frățietate, cari trebue să fie princípii conducătoare pentru toți cei ce voiesc să treacă de oameni ai civilisațiunei.

Dumnedeu să vĕ binecuvinte!

Adresa Românilor din Brașov către Esc. Sa Î. P. S. archiepiscop și metropolit Miron Romanul.

Escelență! Inalt Preasânțite Domnule Archiepiscop și Metropolit!

În esistința noastră de 18 seculi am înfruntat sute și mii de pericule, dar toate au trecut precum sĕ strecoară apa printre stâncele de granit. Nenumĕrate viscole și grele furtuni a venit asupra națiunei și bisericei noastre, dar străbunii nostri a avut totdeauna destulă virtute, ca să resiste vitregității timpurilor de tristă memorie. S'au luptat și avênd credință în viitoriul nostru n'au cruțat nici un sacrificiu numai ca să ne păstreze neatinse limba și legea. N'au luptat atât pentru viață, cât pentru ca să ne lase nouĕ o esistință distinctă națională și bisericească. De câte ori s'a aflat în situațiuni grave mult cercata noastră națiune; de câte ori a fost amenințată în esistință sau stirbită în drepturi scumpa noastră biserică și scoală; de atâtea ori capîi bisericei, archiereii nostri de pie memorie, 'și au ridicat brațele puternice, au întrepus fără sfială toată autoritatea înaltei poșițiuni și nu s'au temut nici chiar de martiriu numai și numai, ca să ne salveze aceste scumpe tesaure.

Escelență! Întraserăm în constituțiune; ne asiguraserăm sub autonomia bisericei și priviam cu încredere în viitor, ce părea, că ne suride când se ridica asupra noastră, ca un nour din senin o nouĕ tentațiune, proiectul de lege prin care să fim siliți a ne lăpĕda de limba moștenită dela străbuni și împreună cu ea să renunțăm la educațiune și cultură națională.

În aceste momente de preîngrigire Escelența Ta, credincios tradițiunelor străbune și consciu de înalta posițiune pastorală, la care Te-a chemat provedința divină, ai fost cel mai fidel interpret al națiunei și bisericei

---

capetul ei, să zărea umbra enormă a unui trecĕtor care se apropía cu pas lin.

„O Doamne, dise sĕrmana Lisbeth, dămi curagiul de a purta suferințele vieții; iată-me singură în lume fără speranță, de a mai întâlní vre odată fericirea și plângănd pe pragul acestei case în care nu mai am dreptul de a mai întra. . . . . Dumnedeule îndurăte primesce pe bărbatul meu în sanctuarul casei tale; iartă'i orbia lui și învredniceşte-me pre mine și pre dênsul de o privire milostivă.“

Trecĕtoriul, a cărui umbră să desemna fantastic pe pardoseala stradei, se oprí în tăcere și cufundat în gânduri, înaintea tinerei femei.

„Și acum, începù tinĕra femee de nou, fără a observa, că cine-va ascultă cuvintele ei și caută la dênsa cu un viu interes, și acum să fiu tare și cu curagiu, trebuie să muncesc ca să pot trăí și să remân onestă . . .

Dar iată e noapte, și trebuie deci să primesc ospitalitatea unei vecine, datorind milei, ceea ce aș voí să cer dela muncă.

Pe mâne dar, dice ea, sculându-se cu resoluțiune, voi începe munca mea.

În acest moment Lisbeth simțí puindu-se lin o mână străină pe brațul ei.

Tinera femee trĕsărì la acest contact neasceptat, ridicà în grabă capul și recunoscù cu suprindere pe învĕțatul doctor Van-der-Bader.

„D-ta esci dle doctor?“

Eu care te-am audit ce ai dis copila mea, respunse profesorul și care voiesc a'ți face o propunere.

„O propunere!“

Eu iubeam pe bărbatul D-tale continuà Van-der-Bader, și te-am vĕdut încă când erai mică alergând prin stradele cetății Leyden.

„Este prea adevĕrat dle Doctor, îmi pare că eu te-am cunoscut totdeauna. Și când am audit de moartea vrednicei D-tale mame, pe care a mea o iubea atât de mult, am simțit o mare durere.“

Van-der-Bader își șterse pe furiș câte-va lacrimi, cari i le storsese din ochi aducerea aminte de mamă-sa, pe care el o regreta cu atât devotament

Eu nu sûnt străin pentru D-ta continuà el după ce se reculese puțin, și eu voesc a'ți oferí conducerea micei mele economii; primesce-o draga mea, D-ta vei fi stăpână absolută a casei mele; un învĕțat ca mine nu cuprinde mult loc și nu va fi nici odată supĕrăcios, D-ta 'mi vei cere, cea ce vei poftí, și eu voi fi care'ți voiu datorí recunoscință, căci 'mi va părea că au revenit aceea care nu mai este.

— Primesc, rĕspunse simplu Lisbeth.

„Îți mulțămesc draga mea dise profesorul, ai perdut un soț, dar' ai aflat un părinte.“

În diua următoare, Lisbeth, se instalà la Van-der-Bader.

Învĕțatul nu mințise.

Tinera femee, a cărei esistință căpĕtase tocmai o lovire atât de fatală, aflà în mica casă din suburbiul Vyverberg un adăpost pacĭnic și liniștit.

Lucrurile din economia casei cari ocupară pe deplin pe Lisbeth, păreau a depărta de spiritul ei cugetele dureroase, cari se furișară în trênsa în favorul suferințelor ei.

Cu încetul, trecutul dispărù, și surisul, acest soare radios al tinereței începù să reînvie aceasta față încântătoare, pe care durere o vestejise.

Stăpână absolută peste casa doctorului, Lisbeth veghia asupra ei cu îngrigire minuțioasă, toate străluceau în casa învĕțatului, care'și reservase numai un singur drept, dreptul de a mătura și de a curățí de praf el însuși în persoană, cabinetul și laboratoriul de care am vorbit.

Trebuie să spunem că praful era domnitoriul despotic în aceste douĕ odăi și că profesorului nici odată nu'i trecù prin cap, a'i opune cea mai mică pedecă.

„Spre acest scop, respunse el Lisbethei, care se încăpățînase odată în oare cari proiecte de reforme . . . . eu mĕ simt prea bine în acest unghiu al meu, și trebuie să luăm bine sama de a nu ne atinge de el cu o mână profană, învĕțații, nu'ți uita draga mea, sûnt în feliul lor oameni originali ai speciei umane, și trebuie să-í lași să trăiască după placul lor.

(Va urma)

noastre. În fruntea representaţiunei noastre legale Te-ai grăbit a recurge la înaltul tron; ai arĕtat omagiele fiilor sufletesci; ai pus în vedere augustului nostru monarch, câte probe de credinţă şi loialitate a dat această naţiune de câte ori au cerut interesele glorioasei noastre dinastii şi binele scumpei noastre patrii. Pe aceste base ai solicitat graţia Majestăţii Sale prea bunului nostru monarch şi noi avem firma convicţiune, că pornirile nedrepte asupra capului nostru nu vor sfărîma nici de astădată stâncele de cari s'au lovit în deşert în sutele trecute. Provedinţa divină a decis şi generaţiunea presentă astădi, când şi cele mai apuse popoarĕ sûnt chiemate la o nouă viaţă de desvoltare, pretinde ca să'şi păstreze locul eluptat între popoarĕle acestei monarchii.

Braşovenii, pĕtrunşi de marea importanţă a pasului energic, ce ai făcut împreună cu deputaţiunea în fruntea căreia ai fost, vin şi declară sus şi tare, că acest demarş îl aproabă şi 'l salută cu entusiasm şi sûnt deplini convinşi, că nu esistă suflet de Român, care să nu se unească cu noi în punctul acesta. Înainte! pe această cale, pănă ce vom scăpa de furtuna ce caută a se descărca asupra noastră. Te rugăm Escelenţă, contează pe devotamentul nostru, primesce asigurarea, că nici intr'un moment nu 'Ţi va lipsí sprijinul moral din partea noastră. Provedinţa divină ce Te-a chemat în capul bisericei noastre, să 'Ţi încoroneze paşii făcuţi cu succesul dorit.

Să trăesci, Escelenţă, pentru binele şi fericirea bisericei şi a scoalei.

Diamandi I. Manale, George B. Popp, Radu Pascu, I. B. Popp, George I. Bomban, Dimitrie Stănescu, Cost. Popasu, Michail Stănescn, Nic. G. Orgidan, Ioan Cornelie Tacit, Ioan R. Stinghe, Nicolae B. Catana, Ioan Petric protopop, Stefan Iosif, Ipolit Ilaşevici, Nicolae Pilţea, Iosif Fericean, Ioan Seniuce, Dr. Nicolau Popp, Barbu Csepescu, George Cioflec, George Preda, Zosim Budnar, Ioan Dobrean, Dr. P. Cioran, Ioan Urdică, Lazar Nastasi, Teodor Popescu, Dimitrie D. Lupan, Charoton N. Ciurcu, S. P. Mailat, George Stefanovici, Ioan Radovici, David Almaşan, Ioan Teclu, Const. Pascu, Alesandru Orgidan, Iosif Maxim, Bartolomeiu Baiulescu Constantin Steriu, Niculae T. Ciurcu, Ioan T. Popoviciu, Ios. Puşcariu, Cristea Oltean, Ioan Duşoiu, Ioan I. Pădure, Andreiu Voina, Const. I. Popasu, Ioan I. Neguşi, Petru Marce, Petru Navrea, Dumitru Maşoiu, George Pernea, Niculae Pestrea, Niculae Giginiţă, Ioan Purcărea, Vasilie Vâsmâc, Dumitru I. Navrea, George Stefan, George Gâiţănar, Ioan Gâitănar, Angel Baboe, Dumitru Momulă, Niculae Mitoc, Ioan Ursoiu, Ioan Păcurar, Ioan Muntean, Niculae Stinghe, Hristea Muntean, Dumitru Bădiţoin, Ioan Badea jun., Dumitru Mitoc, Niculae Ardeiean, Ioan Fustia, Vasilie Vlaicu, Niculae Saftu, Nic. Bisdidean, Ioan Milea, Ioan Găitănar, Andreiu Badea, Ioan Lupşan, Ioan Basiciu, George Bureţia, Iosif Făgărăşan, Michail Moroian, Niculae Bădiţoiu, Vasilie Bădiţoiu, George Găitănar, George Frigător, Nic. Lupan, Dumitru Brânza, Niculae Bărbier, Niculae Prunache, Radu Stefan, Michail Chicomban, Andreiu Lupan, George Furnică, Niculae G. Căpăţină, Andreiu Pulpaşi, Vasilie Pulpaşi, George Presmerean, Andreiu Voina, Ioan Bureţa, Ioan Jepu, Dumitru Oprea, George Vlădărean, Vasilie Fulga, Ioan Musică, Voina Gamulea, Ioan M. Purcărea, Vasilie Giuvălcă, Niculae Peligrad, George Buneţu, Ioan Bungeţu, Vasilie Tiu, Ioan Stinghe jun., Ioan Stinghe sen., Ioan Stefan, Ioan Pasere, Radu Burbea, Ioan Trombitaşi, Vasilie Neguţ, Constantîn Chărtea, Ioan Domnişor, Ioan Parcovist, Vasilie Mitoc, Dumitru Gall, Cristea Oltean, Rudolf Corvin, George Petroviciu, George Strimbu, Nicolau N. Savu, Iosif Penel, Voina Chiroiu, Niculae Drăghiciu, Ioan Domnişor, George Perşinariu, Ioan Popea, Niculae Brânză, Ioan Căpăţină, Dumitru Constandin, Petru Lupan sen., Ioan Sabadean, Vasilie Neguţ, Ilie Ardelean, George Moldovean, Dumitru Molândae, Niculae Roncea, Ioan N. Pestrea, George Vlaicu, Niculae Ghirincea, Dumitru Şeranga, Teodor Zilea, Ion Baboe, Stefan Pernea, Niculae Nistor, Niculae Szohaer, George Navrea jun., G. Navrea sen., I. Zamfir, V. Oltean, N. Oltean, G. Bogdan, G. Scurtu, G. Bogdan, I. Micu, D. Cârstea, N. Butmăloiu, Const. Bogdan, Drăgan Laţiş, V. Clipea, N. Draguşi, G. Bogdan, I. Tiu, Dragomir Tiu, I. Mamula, Florea Mamula, D. I. Spuderca, D. Stoia, N. Alecse, D. Rusu Muscalu, G. Găitănar, N. Ghircea, I. Ghirincea, I G. Peligrad, N. Oltean, P. Mogoşi, G. Barbu N. Resnovan sen., G. Priscu sen., D. Gimbăşan, Radu Bransta, I. H. Oltean, D. Gogonaţ, G. Nicolau, Bucur Cârstea, Niculae Voina, D. Muntean, Dumitru Oprescu, V. Jalea, Bucur Pitişi, Isidor Baboian, Niculae Navrea, Florea Zagici, George Irimie, Vasilie Tampa, Niculae Resnovan, G. Pascovici, I. Rusu, N. Butmaloiu, Hristea Tabără, I. Scurtu sen., I. Gall, C. Gall, Radu Constandin, D. Todorean sen. Fl. Baligar, G. Stinghe sen., N Gall sen., Florea Presmerean, V. Neguţ jun., Teodor Nicolau, Oprea Giuvălcă, Constandin Voicu jun., I. A. Navrea, Niculae Frigător, Ioan Bidu, George Gârneţ, Ioan Baboe, Niculae Voina, Niculae P. Butmăloiu, Nicolae Gola, George Tocane, Ioan Pernea, Dumitru Gonţea, Dumitru D. Gonţea, Ioan Ienea, Manu Gall, Manole Babuc, George Helea, Petru Aleski, Dumitru Florea, Mazere Ioan, Dumitru Orgidan, Ioan Pernea, George D. Roncea, Stefan A. Pitişi, Vasilie Alacea, George Stinghe, Irodion Neguţ, Dragomir Pulpaşi, George Loga, George Bădiţoiu, Ioan Kerstolovean, Ioan Tampa, George Saftu, Niculae Neguţ, Petru Scurtu, Radu Coliban, Iacob Grindea, Ioan Bobancu, Dumitru Bobancu, Ioan Solescu, Vasilie Irimie, Ioan Muntean, Ioan Zinte, Petru Chiuchiumban, Vasilie Stinghe, George Postovar, George Ciroiu, Niculae Jalea, Ioan Bureţea, Arsenie Tocană, Radu Negru, George Cristolovean, Vasilie Grădinar, Zacharie Costea, Vasilie Gamulea, Ioan Romanaşi, B. Popoviciu, Radu Tocanie, Sterie I. Stinghe, Ioan Bratu, Florea Coliban, Ioan Văcărescu, George Bogdan, George Ardelean, Voina Badia, Ioan Voina, Ioan Iorga, Vasilie Iorga, George Man, George Coliban, Ioan A. Stinghe, George Gall, Moldovan, George Furnică, Ioan Enea, Vasile Medoare, Dumitru Lacareri, Anghel Maciucă, Vasile Preda, Vasile Furnică, George Oltean, Ioan Bureţa, Ioan Cristolovean, George Moldovan, N. Barbu, Vasilie Gamulea, George Cociş, Dumitru Stinghe, George G. Florea, Dumitru Cristolovean, Octavian Sorescu, Iulian Filipescul, Victor Popescu, Simeon Demian. Pant. Dima, Ioan Aron, Ioan D. Peligrad, Ioan Bobancu, Radu I. Pascu, George Strimbu, Ioan Perşoiu, Ioan Spuderca, Stefan Chicomban, G. Cocorandu, Gregoriu Porescu, D. Eremia. N. Gall, G. Florea, Ioan Gofnea, N. Oancea, Anghel Iancu, Ilie Ilie, Niculae Crăciun, Vasilie Cârligea, George Loga, George Tamaşi, Ioan Persinar, Const. Pascu, George Mitoc, Niculae Cupea, Radu Priscu, Nic. Hirlea, Ioan Morar, Ioan Stinghe, Ioan Loga, Niculae Frigător, George Saftu, George Stinghe, Ioan Frunda, Niculae Gall, George Cornau, Ioan Bureţa, George Stinghe, George Baboe, Giţă Bureţa, Ioan Măsgărean, Niculae Sfetea, Radu Baboe, Niculae Priscu, Vasilie Muntean, Vasilie Vâsmâc, Iosif Barac, Bonifaciu Pitiş, Ioan Manole, Ioan Lenger, Ioan M. Burbea, George Ucenescu, Cristea Orgidan, Dimitrie Ienciovìciu, Ioan Bozocean, Ioan N. Ciurcu, Corneliu B. Popp, I. G. Ioan, N. B. Maciuca, D. R. Pascu, Ioan Răsnovean, Dim. Cioflec, Nic. Duşoiu, Iustinian M. Grama, I. I. Popoviciu, G. Ch. Ovanes, Marcu Mihaiu, Canilid Muslea. N. Bidu, I. Iuran, Chr. Ch. Orgidan, Ioan Vlaicu, Dumitru Lupan, Dumitru Tocană, Niculae Baboc, Ioan Baboc, Niculae Cristan, George Huscu, George Leru, Petcu Lupan, George Drăgănescu, Ioan Bidu, George Mitoc, Niculae Butmăloiu, Dumitru Vusmuc, George Navrea, Dumitru Roncea, Niculae Muscal, Niculae Purcărea, George Malai, George Belisimus director, Eftimie Giuran, Vasilie Oană, Niculae Babac, Ioan Cristian, Vasilie Guran, George Măciucă, Niculae Măciucă, Dumitru Barb. Niculae Învălitor, Radu Furnică, Niculae Cruşa, Dumitru Bidu, George M. Dulac, Dr. Vasilie Glodariu, Ludovic Roman căpitan.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, 11 Faur 1879*). (*Proiectul de lege pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele populare și presa maghiară*). Apelul naţiunei române contra atacului intenţionat, prin faimosul proiect de lege a regimului maghiar, contra limbelor şi naţionalităţilor nemaghiare din patrie, a produs foarte mare sensaţiune în toată diaristica maghiară și jidano-maghiaroană din ţară; dar mai vêrtos se ivesce aceea în diaristica din capitală.

Nu trece di dela Dumnedeu, ca să nu atace domnii diaristi maghiari şi jidani acest pas şi această faptă a deputaţiunei române. Nu înceată de a o insulta şi defăima cu tot feliul de scorniturì demne numai de nisce oameni, cari nu au nici cunoscinţele elementare despre buna cuviinţă. Aşa se vede, aceasta li-o impune profesiunea acestor „patrioţi“ când e vorba de atare naţionalitate din patrie, şi mai cu samă de cea română:

Naţiunea română 'şi simte şi vede atacată şi perliclitată limba şi naţionalitatea, 'şi vede pusă în joc prin cei dela putere esistinţa şi autonomia bisericească; şi când Românul are curagiul de a se apĕra, ce vedem din partea acestor domni esclusivminte „patrioţi“? Alarmează în contra Daco-Românului, îl înferează de inimic, de trădătoriul patriei maghiare. Şi toate aceste pentru ce? Pentru că cutează a arĕta, că atare fapt îi face nedreptate! — D'apoi cum înţeleg acei domni patriotismul? Urească'şi cineva limba maternă, şi iubească numai pre cea maghiară, iee parte tot deauna la insultarea şi injurarea naţiunei sale, condamne tot ce nu e maghiar şi va trece în ochii lor de cel mai mare patriot!

Sûnt mai departe aceşti domni aşa de ridiculi a imputa prin organele lor deputaţiunei române, şi în specie Escelenţiei Sale, Preasânţitului nostru Metropolit, că de astădată a făcut rĕu serviciu operei începute pentru alianţă şi înfrăţire a Românilor şi Maghiarilor faţă cu periclul ameninţător. — Aşa e; acest pas nu aduce acelei cause nici un folos; da oare menţionatul proiect? După disa dlor, i este intenţiunea de a solicita această alianţă şi de a o realisa; de oare ce după motivarea dlor — învĕţând Românii limba maghiară se vor puté în o limbă cu mult mai uşor înţelege. De oarece dară dlor Maghiari le zace aşa tare la inimă aceasta causă, vor căuta să delătureze pedeca în alt mod. Fiind că noi prin acest proiect ne cugetăm periclitate limba maternă şi autonomia bisericească, vor învĕţa acuma dlor limba noastră şi vor căuta a se înţelege cu noi; nu e aşa? Cel puţin aceasta ar fi propăşire logică. Dacă noi am arĕtat, că nu voim se ne înţelegem în limba lor, ei mai loiali ca noi, vor învĕţa pre a noastră.

Mai afirmă dnii Maghiari, respective organele lor, că acest proiect e chiar în interesul nostru; de oarece — dic ei — chiar Românii sûnt, cari mai mult se plâng, că nu sûnt aplicaţi în funcţiunile de stat. Şi causa e necunoascerea limbei statului, deci eventualminte cu aceasta lege s'ar da tuturora ocasiune, ca să 'şi o însuşască. Recunosc dară şi domniele lor, că Românii nu sûnt aplicaţi în funcţiunile publice însă auditaţi din ce causă? Pentru că nu cunosc limba statului! afară de care dela prima normală pănă la finirea studielor, aşa dicênd numai aud alta.

Aduc însă aceste diare argumente şi mai ponderoase pre lângă aşa mult amintitul proiect. — Nu poate fi aici vorba dic ele, deşí contradic celui predis, numai de „Românul cu căput“ (*kaputos román*) care şi aşa scie unguresce, ci să fim cu privire şi la poporul de jos, trebuie dată şi fiilor poporului ocasiunea şi posibilitatea de a lua parte la oficiile de stat şi chiar aceasta se intenţionează prin numitul proiect. Va să dică noi Românii nu avem decât numai a ne bucura de acest proiect; aveţi doară de cuget domnilor, ca când vor scí Românii cu mic cu mare limba maghiară, să demiteţi pe toţi funcţionarii precum publici aşa şi privaţi, şi să aplicaţi trei milioane de Români? Am dorí să audim un respuns chiar la aceasta întrebare!

Ce se atinge de afirmaţiunea lui „Pesti Napló“ din 22 Faur s. n. a. c. că de când a învins principele Carol la Plevna, Românii din Ungaria şi Transilvania pre el 'l consideră de principele şi România de patria lor o face pentru a înfrunta pre ministrul Tisza că e prea tolerant! faţă de Români; şi că o minciună uricioasă nu merită a o mai combate, de oare ce nici singur autorul nu o crede. De altă parte sûntem convinşi, că şi el află foarte natural dacă Românii de aici preţuesc pe principele Carol şi simpatisează cu România. De sigur mai naturală, decât simpatia dlor faţă cu Turcii. Însă nu numai atât; tot atacând pe Tisza, susţine „P. N.“ că sub vre-un ministeriu deachist nu ar fi avut „conspiratorii contra patriei“ curagiul a merge la Viena, şi nu ar fi fost primiţi de Majestate aşa afabil. Majestatea Sa regele Ungariei a primit dară după „P. N.“ foarte afabil „conspiratorii contra patriei“! Poftim a vedea pănă unde-i duce pe unii orbia spiritului şi ura Românilor.

Aşa se vede însă, că domnii Maghiari nu află toate aceste motive plausibile, destul de ponderoase pentru demonstrarea folosului, ce ar produce acel proiect naţiunei române, şi respective de a arĕta că nu naţiunea română, ci numai unii Episcopi vĕd în acel proiect un monstru. Ca să arete deci, că ei au tot dreptul, când reproabă şi cualifică de greşit pasul Episcopilor români, caută să se folosească de documentul cel mai valoros şi mai autientic ce poate numai esista în această cestiune, care aşa se vede, şi domnia lor o consideră de serioasă. Care poate fi dară acel argument, care e singur capabil a da deslucirea recerută? Negreşit, că opiniunea publică a naţiunei române. Însă cum de vin ei la cunoascerea acelei opiniuni? Da'poiu sciu ei doară atâta, că precum opiniunea publică a Maghiarilor se manifestă prin diarele lor, aşa şi a Românilor trebuie să se manifeste prin diarele acestora. Au căutat'o deci şi au şi aflat'o în foile: „Mármaros“ şi „Alföld“ jidano-maghiaronul din Arad. Audiţi Români din patru unghuri unde vi să esprimă părerea şi opiniunea voastră? Nu în diarele, ce se tipăresc în limba voastră română, şi cari se redactează de bărbaţii vostri români, ci în „Mármoros“ şi „Alföld.“

---

*) Primim dela un june corespondent al nostru aceste apreţiări demne a fi date publicităţii. Red.

Dacă pretind ḑiarele din capitală a esprima opiniunea publică a întregei patrie fără diferenţa de naţionalităţi, cine poate afirma, că aceste doue jurnale din comitate cu populaţiune preponderantă română, nu sûnt interpretătoarele opiniunei Românilor?

'Ţi stă întru adevĕr mintea în loc nu scii de ce se te miri şi să riḑi, de orbia inimicilor nostrii, ori de temeritetea, cu care se încearcă a falsifica adevĕrul!

Şi toate aceste combinate, la ce resultat ne pot duce? Nimic mai chiar pentru noi, decât ce a simţit tot Românul din capul locului, că scopul e maghiarisarea! După părerea noastră poporul român după înţelesul cum îl iau şi domnii Maghiari, economul român nu are lipsă de cunoscinţa limbei maghiare. Limba maghiară e limba legală a statului în administraţiune şi legislaţiune. Cei cari participă la aceste funcţiuni, au lipsă să cunoască şi să vorbească acea limbă. Insă ia economul român parte imediat la aceste funcţiuni? Nu; în aceasta nici că e posibil, măcar de ar sci să vorbească doue limbi maghiare. Şi alt cas nu este în care ar simţì poporul român lipsă de aceasta limbă. Dar în fine cine aspirează la funcţiune de stat, nu 'şi va ajunge acest scop cu cunoscinţele câştigate în scoala poporală, ci are lipsă de cunoscinţe mai înalte. Apoi eşind din scoala poporală, are tot Românul ocasiune în abundanţă până la finirea studielor pentru învĕţarea limbei statului, şi în realitate o şi învaţă; şi la fine când e capabil de a împliní atare funcţiune, i se lasă timp de meditat, că oare e devisa secului present; „dreptate“ este ea în realitate, sau e numai o ideie fiscă a unor nebuni şi sclintiţi de minte?!

In urma urmelor, poporul român dechiară, că va fi bucuros să 'şi vadă fii deja apţi aplicaţi în funcţiunile statului după merit, mai repeţindu-şi încă odată, convingerea, că scopul faimosului proiect e numai e numai maghiarisarea!

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 28 Februarie n. Camera a hotărît, a întra în desbaterea specială a bugetului şi a respins moţiunea baronului Simonyi pentru esmiterea duor comisiuni.

Viena, 28 Februarie n. „Politische Correspondenz“ comunică: Ruşii zădărnicesc în mod energic încercări de revolte în Adrianopole şi de demonstraţiuni în masse în contra restituirei domnirei turcesci.

Petersburg, 28 Februarie n. Ruşii continuă la Arab-Tabia, ocupată de sĕptĕmâni (? Red. „Tel. rom.“), cu derîmarea fortificaţiunilor stipulată în contract.

Petersburg, 28 Februarie n. Chiemarea consiliului medicinal constatează, că boala ţĕranului Prokowjeff ar fi syphilis, nu ciuma.

Versailles, 28 Februarie n. Senatul a primit legea de amnestie cu 163 contra 86 voturi în formularea guvernului.

Românii judecaţi de străini.

(Urmare).

Bogdan Petriceicu Hasdeu s'a născut în satul Cristinesci de lângă Hotin în Basarabia, la 16 Februarie, anul 1838. Familia, care lasă a se urmărí până în secolul al XV, este numită cu glorie în istoria Principatelor Dunărene. Unul dintre străbunii sei Stefan Hâsdeu, fù ginerele lui Stefan Petriceicu, care, la 1672, fù ales principe în Moldova, perdù tronul din causa alianţei sale cu Sobieschi, şi fiind-că din căsătoria sa nu avù nici un copil, adoptà pe cei doi nepoţi ai sei, Nicolae şi George, fii ai acelui Stefan Hasdeu, care la 1676 căḑuse în bătălia de lângă Hotin. Din acest timp familia poartă numele de Petriceicu Hasdeu. Tatăl actualului Hasdeu, Alecsandru, născut la 1811 şi care a studiat la universităţile din Charcov, Lemberg şi Münich, fù un advocat foarte căutat la Chişeneu, pe lângă aceasta un om de o cultură universală şi solidă, căruia fiiul putù să 'i dedice a doua ediţiune a „Istoriei Românilor“, ca unui magistru al seu în sciinţele istorice. Cu toate aceste, bucuria pentru produceri literare întinse aduse vătămare esistinţei sale sub domnia rusască. Bogdan Hasdeu studia în Charcov; tratatul dela Paris care înapoià Moldovei o parte a Basarabiei 'l aflà ca judecător în Cahul şi el se folosí de această ocasiune ca să opteze pentru ţara străbunilor sei. Un timp ore-care fù ca profesore de istorie şi statistică la liceul din Iaşi şi bibliotecar al universităţii; în present el ocupă funcţiunea de directore general al archivelor statului în Bucuresci, şi de curênd s'a creat afară de aceasta la universitatea de acolo o catedră pentru sciinţa comparativă a limbelor.

Hasdeu din nascere este mai istoric; „Archiva istorică a României“, în trei volume (Bucuresci 1865—67), şi „Istoria critică a Românilor“ (până acum numai un volum) sûnt producerile sale cele mai principale pe terenul acesta. Dar, afară de aceste, el s'a arĕtat în publicitate cu lucrări şi în sfera economiei naţionale, a istoriei dreptului şi a filosofiiei; chiar în anul acesta a apărut un mic cestionar interesant de dênsul: despre obiceiurile juridice ale poporului român, pe care 'l a compus după însărcinarea ministerului şi 'l a lăsat să circule prin ţară. Şi tot acelaş bărbat pe care, ca să aplic iarăşi o paralelă din Grecia modernă, 'l aş puté compara mai bine cu Rangavi, în privinţa universalităţii surprinḑĕtoare, a pus mâna ca şi acest din urmă pe laurii de poet; între lucrările sale poetice trebue a amintí poema dramatica „Resvan-Vodă,“ în cinci acte, un tablou istoric al culturei secolului al XVI-lea, unde încearcă să imiteze şi limba acelui timp. În timpul din urmă activitatea lui Hasdeu s'a îndreptat aproape esclusiv asupra limbisticei. El a publicat un curs întroducĕtor asupra filologiei comparative la universitatea din Bucuresci sub titlul de „Principii de filologie comparativă.“ Mai de dorit ar fi, dacă s'ar face o colecţiune de numĕroasele sale memorii din „Columna lui Traian“ şi ar apăré de esemplu în limba francesă, ca să fie la îndemână unui cerc mai mare de limbisti spre a le judeca şi ale utilisa, decât cum poate fi casul în present cu puţina respândire a cunoscinţei limbei române.

Opera cea mai nouă a lui Hasdeu, din care nu a apărut decât întâiul volum*) trebue salutată ca o producere foarte interesantă atât din punctul de vedere al filologiei române în special cât şi din acela al limbisticei indo-germanice în genere. Ea se divide în trei părţi. Prima cuprinde o colecţiune de documente, care este de mare însemnătate pentru istoria limbei române; ea începe cu testul biblic cel mai vechiu românesc cap. 26 din Levitic; documentul cel mai nou comunicat datează din anul 1636 (n. XXXIII) titlul prin urmare nu coincide tocmai cu conţinutul seu. Documentele sûnt comunicate mai întâiu într'o reproducere esactă a manuscrisului, adesea cu facsimile sau atari anexe paleografice apoi urmează trascripţiunea din scrierea cirilică, în fine observaţiuni de conţinut limbistic. La aceste se alătură a treia parte, cronica lui Michail Moxa din anul 1620. Partea însă cea mai interesantă pentru limbistic este fără îndoială cea de a doua. Ea cuprinde afară de câte-va mici notiţe lecsicografice din manuscripte şi un glosar slavono-român scris în secolul al XVII, pe care Hasdeu 'l a pus în ordine alfabetică făcênd să precedeze cuvintele românesci şi prin adausul de observaţiuni şi escurse limbistice 'l a desvoltat ca „specimen de dicţionar etimologic al limbei române.“ Părţile constitutive ale dicţionarului limbei românesci sûnt, precum este cunoscut, parte romane şi parte neromane. Din aceste din urmă fuseră observate cuvintele post-romane împrumutate care pătrunseră în limba română din limbile vecine, precum slavonă, albanesă, greacă, turcă, şi tractarea lor era uşoară. Afară de aceste însă sûnt şi un numĕr de cuvinte, care dintr'acest punct de vedere nu să lasă a fi esplicate şi după toată probabilitatea au originea lor în limba sa, în limbele, care s'au vorbit printr'acele locuri mai înainte de Romani. De sine să înţelege, că cercetarea lor este unită cu greutăţi deosebite. Regiunea cea întinsă la meaḑănoapte de peninsula balcanică, prin urmare era dintre locuinţele primitive ale Grecilor şi Romanilor, a fost locuită de un şir de triburi de popoare, care au perit fără ca să lase posterităţii o producere literară. Ceea ce scim noi despre limbele Ilirilor, Macedonilor şi Tracilor se mărginesce la nume proprii, precum se scie foarte preţioase, dar pentru împregiurarea cu totul proprie a lor de a altera raporturile lor fonetice, sûnt pe lângă aceste conducĕtori foarte nesiguri pentru cercetări etimologice şi la unele cuvinte şi glose, care s'au păstrat la autorii şi lecsicograflii Greci — şi Grecii cei vechi erau filologi foarte mediocri şi limbistì cu totul mărginiţi. După cercetările, care le-au făcut mai ales Paul de Lagarde şi August Fick asupra acestor resturi de limbă, se pare a fi sigur, că acele limbi au ţinut de tulpina limbelor indo-germanice şi că dênsele prin omogenitatea lor mai restrênsă formau o familie de limbi, de care dintre limbele vorbite pe teritorul Asiei-Mici ţinea cel puţin limba frigiană, despre ale cărei raporturi apropiate cu limba tragică nu mai remâne nici o îndoială. Despre posiţiunea limbistică mai intimă a acestei grupe de limbi trebue natural să remâe nesiguranţă cu materialul cel nesuficient. Lagarde voiesce să cunoască în limbele tracică şi frigiană ramuri ale familiei de limbi iranice, pe când Fick pledează hotărît, că ele aparţin la limbele europene. Poate că lucrul se va lăsa a se decide în sensul opiniunilor mai nouĕ asupra cestiunii despre arborele genealogic al Indo-germanilor, că aceea grupă de limbi perite avea o posiţiune mijlocie de trecere pre de o parte între limba iranică şi greacă, pe de altă parte între limba greacă şi slavonă, mai ales după ce prin cercetările cele mai noi opiniunile încep să se modifice într'un mod esenţial asupra unor criterii despre unitatea limbilor europene, precum şi despre etatea sunetului *e*. Ori cum ar fi, se pare că în limba albanesă de astăḑi trebue căutat un epigon al acelei grupe de limbi sau a unei părţi dintr'ênsa. În adevĕr, este mai mult opera fiitorului, ca acestei limbi să i se desemneze un loc sigur în familia de limbi indo-germanică.

(Va urma.)

---

*) Limba română vorbită între 1550 până la 1600. Studiu paleografico-linguistic de P. Petriceicu Hasdeu cu observaţiuni filologice de Hugo Schuchardt Tomul I. Bucuresci. 1878. p. 448 oct.

Conspect

despre viaticul şi diurnele d. d. deputaţi congresuali din archidiecesa gr. or. în anul 1878.

Nr. c.	Numele	Observare	V. a.	
			fl.	cr.
1	Ioan Hannia . . .		92	—
2	Moise Lazar . . .		92	—
3	Romul de Crainic .		123	74
4	Ioan Papiu . . .		63	72
5	Nicolau Mihĕlţan .		131	—
6	Zacharia Boiu . .		92	—
7	Nicanor Frateş . .		—	—
8	Nicolau Popea . .		92	—
9	Dr. Ilariu Puscariu		92	—
10	Iosif Barac . . .		129	50
11	Iacob Bologa . .	a fost absent	—	—
12	Elie Măcellariu . .		92	—
13	Dr. Stefan Păcurariu		—	—
14	Dr. Lazar Petco .	a fost absent	—	—
15	Ambrosiu Bârsan .		121	83
16	Petru Făgărăşan .		130	50
17	Dr. Iosif Hodoş . .		80	—
18	Corneliu Pipoş . .	a fost absent	—	—
19	Nicolau Gaetan . .		101	70
20	Gerasim Candrea .		38	40
21	Ioan Filipescu . .	a fost absent	—	—
22	Anania Trombiţaş .		126	50
23	Dr. Ioan Borcia .		68	—
24	Parteniu Cosma . .		92	—
25	Vasiliu Almăşan .		64	70
26	Stefan Iosif . . .		119	02
27	Ioan cav. de Puscariu		161	66
28	Ioan Lenger . . .		108	38
29	I. Codru Drăguşanul		101	13
30	Ioan Tecoanţă . .		76	—
		Suma . .	2389	78
	Spre acoperirea acelor sume au întrat colecte, şi auume dela: d. protopr. Petru Roşca fl. 13.— „ adm. prot. Spiridon Dimian 5.— „ protopr. Ioan Petric . fl. 11.— „ „ Iosif Barac . „ 123.15		152	15
	Detrăgênd aceasta suma întrată remâne un supererogat de		2237	63

Observare. Dl Nicanor Frateş a lăsat toate competinţele sale la fond, asemenea n'a ridicat competinţele dl Dr. Stefan Păcurariu, ér următorii domni au dăruit:

Dl deputat Moise Lazar 30 fl., dl deputat Zacharia Boiu 40 fl., dl deputat Dr. Ilariu Puscariu 20 fl. pentru scoala din cetatea Sibiiului; dl deputat Părteniu Cosma 10 fl. pentru fondul congresual.

Sibiiu, 31 Decembre 1878.

Dela cassa epitropiei archid. gr. or.

Bursa de Viena

din 28 Februarie n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	115	—
Acţiuni de bancă	789	—
Acţiuni de credit	227	75
London	116	60
Argint	100	
Galbin	5	50
Napoleon d'aur (poli)	9	29
Valuta nóuă imperială germână	57	30

Nr. 31—1879. 2—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de clasa a III din Vorumloc în tractul protop. gr. or. al Mediaşului sĕ escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 15 Martie v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. 11. Jugere de pământ, dintre care 2 părţi sûnt de arătură şi o parte fênaţ de cosit.

2. Dela fie care familie (93 familii) câte una ḑi de lucru, cu mâncarea dela preot.

3. Venitele stolare, după cum s'a fost hotărit în sinodul protop. tractual.

4. Lemne de foc douĕ sorţi din pădurea comunală.

5. Cuartir, una casă închiriată cu plată solvită dela popor până vor puté cumpăra curte parochială.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch au a 'şi adresa concursele instruite în sensul statutului organic şi a dispoşiţiunilor sínodului archidiecesan din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Mediaş în 1 Februarie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. ppesc.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 21. Sibiiu, Marți, 20 Februarie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La ordinea ḑilei.

Budapesta, Dumineca lăsatului de carne.

Cine sûnt la ordinea ḑilei?

Românii la Arab-Tabia, Românii în balul din Budapesta. Românii în balul din Viena. Și apoi Românii în deputațiune la Monarchul.

De când sûnt ei carneval mai mănos n'au avut.

Cei dela Arab-Tabia, întimpină cel pucin la vedere — simpatia la domnii nostri, balul din Pesta încă a însuflețit pe Asboth la o „ardeleană“; dar apoi deputațiunea la Viena aceasta bombă, a căḑut pe neasceptate în paiele din capetele Jidanilor și renegaților dela jurnalistica magiară de ambe limbi, iar onoarea ce a dat-o Archiducele Albrecht balului românesc din Viena, apoi împregiurarea că „Budapesti Közlöny“ a publicat darul de 100 fl. ce l'a făcut Majestatea Sa societății tinerilor români „Petru Maior“ din Pesta încă nu le vine la socoteala multor domni.

Din cele ce vedem că se întêmplă în giurul nostru trebue să deducem că pocitul proiect de lege a lui Trefort*) nu se simte bine acolo unde este.

Dar pentru aceea să nu ve faceți nici Dvoastră prea mari ilusiuni, pentrucă de și este el un ministru se vor nesuí doftorii iscusiți măcar prin operare se'i facă posibilă nascerea, căci nesucceḑênd aceasta precum afirmă „Hon“ s'ar duce și mumă-sa după el, apoi ca pentru voia Valachilor se'și maghiariseze Trefort numele în Gehfort ar fi între împregiurările de astăḑi un lucru prea mare.

Guvernul 'și a pus toate forțele în lucrare.

Numai decât la început a pus la cale episcopatul catolic, pe care cu dominiile cele grase le poartă de sfoară.

Dar apoi ce este episcopatul catolic în cestiuni politice? Pe cine conduce el? Este un cap fără corp, este atâtea voturi în casa magnaților câți sûnt episcopii, conduce numai pe cei orbi, înse în popor n'are nici o rădĕcină pentru că nu este rĕsărit și nutrit din popor.

Este splendid, putred de avut, însĕ în influință la popor nu se poate asemâna cu episcopatul român. Asta se o scie guvernul dacă până ací nu s'a ocupat de ea.

Cine nu scie de unde provin și articulii desavuatori din „Bihar“ și „Nărodul serb“? Cine nu cunoasce prin Oradea-mare un Român gr. cat. persecuat de legioanele creditorilor, care 'și ar vinde și pe mama-sa pentru un os de ros? apoi cine nu scie a cui este menționata foaie sêrbească? și cine nu'i cunoasce aspirațiunile lui, căḑute în baltă la ultima alegere de patriarch! Oamenii desperați și desfrênați nu privesc la valoarea morală a mijloacelor ce le folosesc spre ajungerea scopurilor lor personali, pentru că ei numai cunosc moralitatea, și veți vedé că astfeliu de merite se vor și remunera prin cei dela potere, pentru că marele patriot Grünwald constatează naintea lumei, că la dênșii încă lipsesce moralitatea.

Fondul de disposițiuni de ce treabă este? doară nu este el menit pentru ca să se elocheze la Albina pe 7%, lucră și el din resputeri atât în strainătate cât și în întru. Corespondințele din „Augsb. Allg. Z.“ și „Nord. d. Ztg.“ cu cari se laudă jurnalistica maghiară ca cu voci străine — sûnt negreșit eșite din buroul presei dela guvern și provĕḑute cu pasport foarte ponderos.

Dar Jidanul dela „Pester Lloyd“ cugetați că pentru apă sânțită s'a făcut „inpertinent“ — ca se me folosesc de terminul d-sale? vorbă să fie! El este cel mai scump amic al guvernului, care până când crede că se poate susținé guvernul pentru plata bună îl ia sub aripile sale, dar cât simte, că naia guvernului e aproape de cufundare, el este primul cloțan care o părăsește ca fără greutate să poată întra în soldul celui ce va urma. El, dacă n'ar face așa n'ar fi tăiat împrejur, și fiind-că această carte de botez nu se poate nimicí nici prin botezul apei, el caută să'și țină natura.

Tot din acest isvor se adapă și legionul de lipitori mici și mari din capitală și provincie; să nu cugetați că „Hermannstädter“ul d-voastre numai de flori de cuc 'și a eșit și el din fire. Este flămând bietu și el, și'i cad bine și d-lui sfărimăturiie, ce cad dela masa boerilor.

Însĕ să fim drepți și să recunoascem că în această cestiune nu se lasă îndĕretru nici foile oposiționale, ba încă ele licitează în înjurături și murdării cu cele guverniale, căci aceasta va se ḑică patriotism adevĕrat.

Vai de el patriotism, dacă se cualifică astfel! Și vai de țara, care e condusă de astfel de patrioți!

Nici odată Ungaria n'a fost atât de seracă în bărbați cu autoritate ca astăḑi.

Astăḑi nu mai este un singur om care, când vede că așa poreclita opiniune publică maghiară a pornit pe cale periculoasă. să împună cu vocea sa. Astăḑi e aplaudat de toți chiar și demagogul Madarász, când sapă la rădăcina statului, numai codăriscea sepei să fie colorită cu roșu-alb-verde.

Ad vocem Madarász. Interpelațiunea lui o cunoasceți deja, nu cunoasceți însĕ toate cele ce s'au întêmplat când s'a desbătut ea în clubul independinților, de unde din incidentul primirei ei a eșit dl deputat român Georgiu Pop,*) eu însĕ cunosc unele trăsuri interesante cari ți le comunic.

Punêndu-se la ordinea ḑilei în club menționatul proiect de interpelațiune, bravul nostru deputat l'a combătut din toate puterile, în aceasta însĕ n'a fost șpriginit țără numai prin cunoscutul deputat Mocsari Lajos, care la toate ocasiunile a dat dovedi de adevĕrat patriot, de amic al naționalităților ce compun acest stat și prin urmare de amic al patriei noastre.

El a combătut proiectul cu argumente, cari ar face onoare ori cărui Român. Între altele față de unii farisei cari negau scopul adevĕrat al proiectului de lege, și trĕgeau argumente din împregiurarea, că Românii sûnt isolați în această cestiune a ḑis:

„Se numim copilul pe nume, asta nu e nici mai mult nici mai puțin decât primul pas spre maghiarisarea cu forța, la ce acest stat compus din diferite naționalități nici un drept nu are, iar împregiurarea, că numai Românii „demonstrează“ (așa ḑice el) contra lui dovedesce 1-a că numai Românii ca unicii aliați posibili ai nostri ne sûnt sinceri, a 2-a că Românii sûnt cei mai vigoroși dintre naționalitățile din țară,“ etc.

Firesce că ajuns și el în peștera ferelor selbatice n'a putut reeșí, pentru aceasta însĕ lui totuși i se cuvine toata [illegible] unui adevĕrat patriot. Să trăiască!

---

*) Întârḑiat din lipsa spațiului Red.

*) La alt loc publicăm actul de demisionare a dep. național George Pop din partida independentă. Red.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Februarie.

În ședința camerei unguresci din 17 l. c. s'a discutat petițiunea comitatului Sibiiu pentru suspendarea alegerei ilegale a vice-comitelui. A vorbit mai întâiu C. Gebbel ca propunĕtor, mai departe Pavel Hofmann, care a cerut o cercetare rigoroasă a procederei legale, apoi Gabriel Ugron și Almasy din partida independentă, în sfêrșit contele Kun din oposițiunea întrunită și Adolf Zay, toți pentru petițiune. Ministrul-president Tisza a vorbit pentru propunerea comisiunei petiționare care cere respingerea propunerei, tot

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din frantozesce de Evariste Carrance.

II.

Inima Lisbethei.

(3. urmare.)

„Înse domnule doctor, curățenia......“

— Ei, draga mea, cel mai splendid salon, pentru mine n'are atâta valoare ca acest laboratoriu plin de praf; eu vreau să me uit în linisce la aceste sticle de o coloare uniformă, mătura ta ar face numai confusie în lucrul meu . . . . și apoi, cugetă-te numai la nenorocirile, ce ar aduce cu sine schimbarea locului unei astfel de sticle?

Cutare gaz rĕspândit prin laboratoriu ar puté s'arunce la moment în aer locuința noastră, cutare acid ar puté să cășuneze nebunie . . . sau moarte . . . o! te rog Lisbeth-o respectează dorința ce o esprim; nu te atinge de aceste odăi depărtate, restoarnă toate celelalte din casă dacă voiesci, și eu nu me voi opune.

„Voi asculta rĕspunse tinera femee oftând.“

Afară de această particularitate, pe care cine-va o ar puté ținé de estravagantă la un om de toate ḑilele, dar care era la locul seu în capul unuia din cei dintâi profesori de chemie a Europei, Van-der-Bader se supunea cu desevêrșire dispozițiunilor frumoasei sale menagere.

De altcum, el nu se îngrijea de nimic altce-va.

De viața pământească el nu era legat, de cât prin o singură slăbiciune: era gourmand!

Lisbeth o scia aceasta; și blondina se priceapea de minune la gătirea bucatelor pre cari el le iubea mai mult: jambon cu măzĕre verde și macaroni bine presărați cu brânză de Gruyère, de Chester și de Hollanda.

III.

În lunile cele d'intâiu, gurile rele din Leyden nu crutară pe Lisbeth.

Nu doarme cine-va sub coperișul unui holtei tinĕr, fără a justifica, în oare care grad, părerile emancipate a gurilor rele.

Cumetrele bunei cetăți de Leyden își spuneau câte și mai câte.

„Grozav, lucru,“ ḑicea vechiele vecine a le Lisbethei, a trecut abea o lună de când 'i a murit bărbatul și iată-o la altul.

Într'adevĕr noi iubim, noi respectăm pe domnul Van-der-Bader, dară nu 'i putem escusa purtarea lui; iar cât pentru nenorocita, care astfel desconsideră datorințele unei femei oneste, ea nu merită nici o milă.“

Cât de mult se înșela acest public superficial și ușor în judecată. Doctorul Van-der-Bader, ca s'o spunem curat, n'a fost nici odată tinĕr.

Cât pentru femei el nu cunoscuse, de cât pe mamă-sa, care 'l crescuse cu o severitate de osebită.

Doamna Van-der-Bader, vĕduva unui căpitan din garda regelui de Hollanda fusese nefericită cu bărbatul ei.

Căpitanul își prăpădiră averea și își udase buzele din cupa tuturor plăcerilor desfrânate.

Cavalier frumos, bun de gură, bun jucător în cărți, părintele eroului nostru numai în timp de doue luni îsi adusese aminte de detorințele ce îi impunea însurătoarea.

— În timpul acesta doamna Van-der-Bader devenì în stare binecuvêntată.

Dar, pe când acela întrase în lume, care avea se devie una din gloriile sciinței, domnul căpitan era absent.

El părăsise Leyden doue luni după nunta sa și se îmbătă la curte de toate plăcerile, menite pentru cei cutezători.

La epistolele călduroase a le soției sale, curtisanul respundea cu vr'o câte-va rênduri seci și reci, cari tradau natura sa indiferentă și egoistă. Doamna Van-der-Bader simțea cum i se frânge inima din causa vieții desfrânate a bărbatului seu. Plăcută și aşa Slávy din partida liberală. La votare a votat în contra guvernului, oposiţiunea întrunită, partida independentă şi deputaţii „selbatici". Nu era de asceptat, ca partida guvernamentală să părăsască în aceasta afacere pe ministrul Tisza şi să dee loc petitului, însă ne mângăem cu înprejurarea, că s'au aflat între Maghiari bărbaţi cărora teoria aceasta de maiorisare prin un vot al unei minorităţi neînsemnate în congregaţiunea comitatului Sibiiu li s'au părut prea „asiatică". Desbaterea a ţinut doue oare şi s'a sfêrşit cu respingerea petiţiunei.

Desbaterea bugetului în camera din Budapesta s'a sfêrşit, precum anunţase telegrama publicată în nrl trecut. Din 447 deputaţi verificaţi 227 au votat cu guvernul, 174 în contra lui; presidentul n'a votat, 42 deputaţi au fost absenţi. Deputatul Braşovului Nicolae Străvoiu a votat cu partida guvernamentală.

Delegaţiunile întrunite la Budapesta, vor avé a delibera asupra următoarelor credite: pro primo un credit de îndemnitate pentru 41,720,000 fl. ce le-au chieltuit ministeriul comun de resbel preste cele 60 milioane, votate de delegaţiuni; pro secundo un credit pentru trebuinţele estraordinare ale ocupaţiunei Bosniei şi Erţegovinei de 85,444,000 fl. (20 milioane din aceste sûnt deja votate de delegaţiuni) pro tertio un credit de 95,560 fl. pentru spese estraordinare. Nu mai încape îndoială, că delegaţiunile vor vota aceste credite şi astfel monarchia austro-ungară 'şi va mărí sarcina de datorii cu 140 milioane, (împreună cu celelalte sume votate până acum pentru Bosnia şi Erţegovina) şi bugetul anual se va mai încărca cu 9 milioane camete la an.

Ruşii au ocupat Arab-Tabia. Puterile s'au întrepus la statul României pentru Rusia şi au cerut re[illegible] român din fort pre lângă condiţiunea precisă, că Arab-Tobia va rămâné în zona neutrală, care nici Ruşii n'au drept a o călca până la hotărirea definitivă. Românii zidind pe aceste cuvinte 'şi au retras trupele. De abia au eşit Românii, Ruşii au şi întrat în fort. Noi primind telegrama dela biroul de corespondenţă, publicată în nr. trecut, ce ne comunică derîmarea fortificaţiunilor de către Ruşi în Arab-Tabia ne-am îndoit despre autenticitatea acestei sciri Căci nu putem crede, ca Ruşii deja de sĕptĕmâni să fie ocupat fortul. Precum se vede însĕ Ruşii înadins 'şi au ales această formă pentru a vestí lumei călcarea nouă a cuvêntului dat. Ocupând ei fortul Arab-Tabia pe nedrept au spus lumei, că ei voesc a satisface prescriptelor din contractul dela Berlin a derîma fortificaţiunile. Partea a doua a telegramei are a îndulcí amăriciunea părţei prime.

Demisiunea dep. G. Pop din clubul partidei independente.

Deputatul dietal dl. G. Pop a adresat presidentului clubului partidei idependente următoarea scrisoare:

Prea stimate domnule Preşedinte! Încă înainte cu şapte ani, fiind ales de deputat dietal după convingerile mele politice am întrat în partida, carea se numea atunci partida dela 48, iară astăḑi partida independentă, fiind că credeam că între marginile principielor acestei partide 'mi voiu puté validita şi eu convingerile mele politice.

Aşa dară la toată ocasiunea am ajutat pe onorata partidă prin modestul meu vot şi încă atât în apĕrarea energică a legilor dela 1848 basate pe egalitate, fraţietate şi libertate publică, principii mari şi unici felicitoare pentru timpul nostru; cât şi la combaterea legilor retrograde substernute din când în când de guvern, precum au fost: restringerea autonomiei comitatense, restringerea dreptului electoral şi în specie pentru Transilvania, legile referitoare la operaţiuni finanţiale, prin care s'a subsepat esistenţa materială a patriei şi anume proiectele de legi nefavoritoare ţĕrei causate de referinţele dualistice.

Am făcut'o aceasta din acea firmă convingere, pentru că speram de o parte, că prin luptele într'adevĕr patriotice şi liberale ale stimatei partide vom puté câştiga şi asecura iubitei noastre patrie deplina independinţă spre fericirea cetăţenilor sei; de altă parte am făcut'o aceasta fiind că speram, că prin aplicarea loială a măreţelor princípii de egalitate şi frăţietate voiu puté lucra pentru înaintarea morală şi materială şi prin urmare pentru asecurarea esistenţei naţiunei mele românesci, care de aproape de o mie de ani [illegible] cu naţiunea maghiară în această patrie, cu care a participat şi la bine şi la rĕu; pentru că sûm convins, cum că condiţiunea supremă a ecsistenţei a acestor doue popoare este concordia, despre ceea ce eu într'adevĕr aşa sûm pătruns, în cât sûm de cea mai firmă eredinţă, cumcă în această ţară după destinele provedinţei amêndoue popoarele debue sau să vieze, sau să peară laolaltă. Noi Românii aşa dară chiar în interesul bine priceput al esistenţei noastre dorim a fi amici şi aliaţi fideli al statului şi naţiunei maghiare, dar numai sub acea condiţiune, ca să putem ca Români a ne susţiné limba şi naţionalitatea noastră.

Deşí trebuie să recunosc, că mai mulţi respectabili membrii ai onoratei partide purceḑênd din interesul bine înţeles al patriei s'au silit a modera unele estravaganţe în cause naţionale astfeliu, că eu trăiam în credinţa, că acele nu formează principiele partidei; totuşi cu durere debue să mărturisesc, ca prin atitudinea manifestată din când în când în causă naţională de un membru ai onoratei partide am fost amĕgit în credinţa mea. Sufletul meu s'a umplut de durere, când în 18 l. c. în şedinţa partidei s'a primit cunoscuta interpelaţiune a d-lui Iosif Madarász; constrêns fiind astfeliu a eşí din acea partidă, căreia am avut onoare a aparţiné de şepte ani; fiind că eu sûm convins, că proiectul de lege urgat nu poate avé un resultat, decât de a turbura încrederea reciprocă şi de a descepta jalusia cea atât de periculoasă fără să aducă vre un folos limbei maghiare prin mĕsurile forţate, ce le intenţionează, fiind că limba maghiară deja şi fără aceste mĕsuri forţate se propune şi se învaţă în scoalele românesci în cât este necesar şi posibil; afară de aceasta prin aceasta interpelaţiune se atacă acel drept, care este conces şi de cel mai aprig absolutism, adecă dreptul de a petiţiona; ceea ce stă în cea mai flagrantă contraḑicere cu instituţiunile politice liberale.

Aducênd această hotărire a mea la cunoscinţa D-voastre mult stimate Domnule preşedinte Vĕ rog să o comunicaţi onoratei partide independente, încredinţându-vĕ totodată, că nici aceasta desamăgire amară, nici espeptoraţiunile nedemne îndreptate în contra mea în organul partidei, în fine nici insultaţiunile comise în contra simţemintelor mele naţionale nu 'mi vor altera convingerile mele politice de până acuma; ci şi deací înainte, ca şi în trecut nu voiu înceta a lupta după modestele mele puteri pentru interesele comune a naţiunei maghiare şi române.

Primiţi mult onorate ḑle preşedinte espresiunea deosebitei mele stime, cu care sum.

Dat în Budapesta 20|2 1879.

Cu stimă patriotică:

George Pop m. p.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Coşocna, în 11 Februarie n. (Sfinţirea scoalei nouĕ). În 27 Decemvrie st. v. anul trecut s'a ţinut în opidul Coşocnei o festivitate foarte însemnată şi adecă sfinţirea scoalei gr. or. române confesionale, zidită în vara anului trecut.

Despre aceasta festivitate am tot aşteptat că doară unul dintre cei 5 preoţi cari au fost de faţă nu va cruţa osteniala a da publicităţii ceva, căci o foaie maghiară din Cluj numai decât a luat notiţă despre aceasta festivitate; şi nescriind nici unul nimica 'mi permit eu după puterile mele slabe a scrie aceste şiruri.

Însă înainte de a descrie decurgerea festivităţii aflu de lipsă a amintí ceva despre progresul, ce 'l a făcut biserica şi scoala română gr. or. din acest opid de 7 ani încoace.

În anul 1871 când a venit părintele Teodor Ciortea în aceasta parochie, ea era una dintre cele mai slabe şi mai lipsită de toate cele trebuincioase, casa parochială s'a renovat numai decât ca tinĕrul preot să aibă unde să se scutească, apoi s'au făcut celelalte superedificate necesarii lângă casa parochială, şi în anul 1878 s'au încoronat toate lucrările prin ridicarea unui edificiu scolar măreţ, corespunḑĕtor întru toate legilor ministeriale şi bisericesci.

Ale face toate aceste în şepte ani un popor cu stare debilă cred că nu greşesc dacă afirm, că este un progres foarte mare, şi apoi încă dacă punem întrebarea, că de unde le-a făcut? atunci trebue să ḑicem, că poporul român ortodocs din Coşocna 'şi cunoasce şi 'şi împlinesce datoria sa faţă cu biserica şi scoala, căci toate aceste le a făcut din propria sa sudoare, că afară de o sută florini, ce s'au primit dela consistoriu n'a mai căpĕtat nici un cruceriu ajutor de nicăeri amintesc şi aceea, că până când mai toţi preoţii celor patru confesiuni din Coşocna sûnt ajutoraţi din partea erariului, cel gr. or. nu capătă nimica ci 'l susţine singur poporul, abia cu un venit anual de 300 fl.

Repartiţiunea ce a făcut poporul român gr. or. din Coşocna de şepte ani încoace pentru ridicarea bisericei şi scolei s'a urcat preste două mii şi doue sute florini; cu deosebire este admirabil zelul, ce l'a arătat poporul la facerea scoalei; în a treia ḑi de Rusalii s'a făcut repartiţiunea de o mie două sute şi în timpul acesta lipsit de bucate până la prima Octomvrie a fost toată repartiţiunea plătită şi scoala gata.

În a treia ḑi de crăciun dimineaţa la trei oare s'a vestit sărbătoarea cu şepte salve de troscuri şi musica a intonat versuri naţionale şi întru aceste s'a înfipt în turnişorul scoalei patru stindarde, doue naţionale român şi doue de a statului, la opt oare s'a început serviţiul divin, celebrat de 4 preoţi cu protopresbiterul tractului Vasilie Roşescu în frunte, când toată tinerimea adunată în scoală cu stindardele în frunte a mers la biserică, după finirea liturghiei în ordinea cea mai bună a mers tot poporul din biserică la scoală unde s'a făcut sfinţirea apei, şi a ţinut dl protopresbiter o cuvêntare potrivită ḑilei.

După aceea musica 'şi au început rolul seu şi poporul în numĕr foarte mare s'a aşeḑat la o masă comună unde era mâncare şi beutură adusă de el iară pentru oaspeţi între cari era şi cea mai mare parte a inteliginţei maghiare din loc, s'a aşternut altă masă tot în acea sală. Prânḑul a durat până la cinci oare şi în decursul lui s'au ţinut mai multe toaste cu deosebire pentru împĕratul şi regele nostru Francisc Iosif I şi pentru Ecselenţa sa archiepiscopul şi metropolitul Miron Romanul, care poartă şi numele patronului scoalei, şi la aceasta s'au repeţit neîntrerupt puşcăturile si esclamările de „să trăiască." Dintre popor încă au toastat mulţi. După aceste s'a început danţul care a durat până la patru oare dimineaţa.

La aceasta festivitate poporul s'a purtat aşa, încât e spre lauda lui, şi aici a fost poporul român cu Maghiarii întru adevĕrată frăţietate.

Un Român ortodocs.

De sub Predeal 17 Febr. 1879. (Conferinţe şi reuniuni preoţesci) în fie-care protopopiat pentru ca să ameliorăm sau să uniformăm escrescinţele la serviţele preoţesci, este idea unui confrate din Şimon publicată în Nr. 19 al „Tel. Rom." Idea de conferinţe preoţesci cred, că a avut mai mulţi preoţi, ea însĕ a eşit acum şi cred, că este bine apreţiată, mai

---

încreḑută, ea creḑù să afle un viitor fericit, şi nu aflară de cât durerea.

Binecuvêntându-o Dumneḑeu cu un copil, întristata soţie se consola ca o mamă fericită.

— Eu 'l voiu iubí, el me va mângâia 'şi ḑicea ea.

Surdă pentru viitor, pentru toate veştile, care-i povesteau de viaţa desfrânată a bărbatului, ea concentrà în aceasta mică fiinţă, toată iubirea ce Dumneḑeu o sădise întrênsa.

— Voiu face dintrênsul om învĕţat cugeta brava femee; el să cunoască această lume coruptă şi să nu urmeze tătâne-seu. . . . . .

Într'una din ḑile se respândì în cetatea Leyden vestea despre moartea strălucitului căpitan de gardă.

Un curier ministerial afirmase această dureroasă noutate; Dl. Van-der-Bader fusese ucis în duel de bărbatul unei femei, pe care o descnorase.

Auḑind de tristul sfêrşit al aceluia, pe care 'l iubea, sĕrmana soţia părăsită simţia un fel de ură ivindu-se în sufletul ei.

Această curte regală, atât de strălucită, 'i părea depositoriul corupţiei, şi în urmă ea produse într'ênsa o îngreţoşare de întreaga societate.

Trăind numai pentru fiiul ei, ea conducea tinerele sale studii cu o statornicie şi tărie mai pre sus de orice asemĕnare.

Ea trecù preste scopul ce voia să 'l ajungă.

Voind a arĕta copilului seu lumea ca un iad şi pre femeia ca demoni, ea îi insuflase un desgust deosebit de una şi o frică neînvingibilă de celelalte.

La optspreḑece ani, tinerul student era misamtrop complet, fugea de oamenii pre cari încă nu-i cunoascea şi se ascundea de femei, pe cari a bună samă n'avea să le cunoască nici când.

Viaţa lui sihastrică făcù din el un învĕţat.

Prisosul puterii juvenile pe care tinereţa o risipesce în plăceri amoroase, Van-der-Bader îl consacrase sciinţei.

El se făcù un învĕţat, pentrucă nu începù să iubească.

În curênd lucrările lui scientifice fură băgate în samă, şi renumele ce'l dobândì, întrecù asceptările ambiţiunei materne.

Elevul însă prea îşi întipărise bine învĕţăturile, ce nutriră tinereţele sale, pentru ca să se neliniscească de svonul ce se făcea de persoana sa.

Puţinele persoane renumite, cari veneau, de aici încolo să salute aceasta mică, minune a bună samă se reîntorceau acasă cu gânduri deosebite. Tinĕrul doctor, acest isvor de sciinţă era modest şi timid: el se înroşa ca o fată mare, devenea perplecs ca un băiat şi afară de lumea scientifică el nu cunoscea nimic, da absolut nimic.

Cu cât înainta în vêrstă doctorul 'şi înmulţia mereu tesaurul sciinţelor sale şi era cuprins cu desĕvêrşire de lucrările scientifice, ce 'i alcătuiau viaţa.

Când moartea răpì pe neasceptate pe doamna Van-der-Bader, doctorul, care se apropia de patruḑeci de ani şi care nici odată nu părăsise pe mamăsa, simţì pentru prima oară frigurile desperărei, agitându'i inima.

Pentru prima dată aruncà el o privire de îndoială asupra retortelor sale. Învĕţatul se vĕḑù învins!

(Va urma)

vêrtos, că conferințele și consultările preoților devin reclamate nu atât de zelul și crescința în afacerile rituali cât de decrescința în împlinirea chemării noastre preoțesci.

Timpul de adi s'a botezat el pre sine de timpul materialismului va sĕ dică: materia e în luptă înverșunată cu spiritualismul.

Astădi dară prelângă rugăciune se cere mai mult cuvênt sĕrat, că preoții sûnt asemĕnați cu sarea pământului; se cer fapte și jertfe, fiindcă numai aceste fac pre materialisti să tacă.

Cred că observă fie-care paroch în parochia sa, că unii fii sufletesci, a apucat prelângă păstor și în multe nu mai cunosc glasul lui;

Cred că fie-care preot observează că religiositatea scade și scădêndui moralitatea cresce;

Cred că a observat fie-care, că timpurile și impregiurările a adus multe cu sine de cari preotul trebue să ție cont și fiindcă mulți poate nu sciu cum să se întocmească cu aceste, e de lipsă consultare. De necesitate este a ne consulta și la chemarea cea mai nepotrivită preotului adecă: a fi tot deodată omul timpului și al rigorosității celor ce învață adecă: a nu fi consecuent. Aceasta depărtează pe creștini de el și cu drept cuvênt. De această neconsecuență se lovesc multe, cari nu se pot înșiraací, ci ele trebuesc consultate.

Este bine, că după dece ani de dile ai vieții constituționale vine un preot a ne atrage atențiunea la § 33 p. 4 din statutul organic.

Eu vin a apreția idea lui și a adauge: consultarea e de necesitate și pentru ca să putem corespunde §-lor 181, 185 și 186 din Compendiul Dreptului canonic, e de necesitate și pentru o prevedere la asigurarea familielor, că mulți preoți sûnt, cari nu pot lăsa moșii îndestulătoare familiei; deci să căutăm un mod oare-care după esemplul preoțimei din diecesa Aradului.

y.

Varietăți.

* (Dar împĕrătesc). Majestatea Sa Împĕratul și regele s'a îndurat prea grațios a face un dar de una sută florini v. a. societății junimei studioase din Budapesta „Petru Maior."

* Escelenția Sa I. P. S. domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul a plecat cu trenul de asară la Budapesta, pentru a lua parte la ședințele delegațiunei.

* (Foile maghiare), fără îndoială cu scop de a desavua pașii deputațiunei române, cari îi amărîră așa de tare, comunică într'o stilisare de tot precisă cuvintele, ce le-ar fi grăit Preasânția Sa eppul Caransebeșului ca rĕspuns la salutările cu cari fù primit la re'ntornarea sa dela Viena. Acest rĕspuns fictiv nu conține nici mai mult nici mai puțin, decât că cunoscutul proiect de lege pe noi pe Români nu ne poate supĕra de fel, ba că e chiar spre înaintarea culturei poporului nostru. Nu voim să preocupăm rectificările, ce credem că vor urma dela locul cel mai competent; dar atâta o putem dice încă de acum: că aici stăm față de o mistificare spurcată, deamnă de spiritele acelora, ce o au fabricat pe conta veneratului prelat, a căruia inimă o cunoascem cu mult mai bine, decât ca să putem priví de ale sale perfidiele lățite în foile maghiare.

* (Mulțămită publică). La balul arangiat de ascultătorii academiei regie de drept din Sibiiu în favoarea reuniunei lor de ajutorare au contribuit preste prețul întrărei:

Miron Romanul archiepiscop și metropolit 10 fl., Mihail de Fogarasy episcop rom. cat. 10 fl., Frideric Wächter comite suprem 8 fl. 50 cr., Samuil Filep director de catastru 8 fl. 50 cr. Peregrin Neuhrierer 6 fl., Frideric Harth 6 fl., Niculau Popea archimandrit și vicariu archiepiscopesc 5 fl., bar. Carolina Salmen 5 fl., Alecsandru Lebu proprietar 5 fl., Cornel Tobias protonotar com. 5 fl., Francisc Nagy Soltész 5 fl., Dr. Samuil Moeferdt 4 fl., Louisa de Brenenberg 3 fl. 50 cr., Ilie Macellariu consiliar gub. în pens. 3 fl. 50 cr., Carolina Kiss de Egerpatak 3 fl. 50 cr., Dr. Iosif Hodoș 3 fl. 50 cr, Iosif Mathias asesor în pens. 3 fl., 50 cr., Valentin Bock advocat 3 fl. 50 cr., Samuil Ferderber comerciant 3 fl. 50 cr., Venzel Teffer c. r. medic în stat major 3 fl., Paul Theil advocat 2 fl. 50 cr., Nicolau P. Petrescu cassariul bancei „Albina" 2 fl. 50 cr., Ludovic Eggert comerciant 2 fl. 50 cr., Samuil Glaser comerciant 2 fl. 50 cr., Dr. Ioan Moga medic 2 fl., Francisc Kovács pleban 2 fl., Francisc Pongratz 2 fl. Antoniu Schuster 2 fl., Antoniu Heitzinger general 1 fl. 50 cr., Stefan György canonic și pleban 1 fl. 50 cr., Victor Sill advocat 1 fl. 50 cr., Constantin Stezariu c. r. căpitan in pens. 1 fl. 50 cr., Carol Schneider 1 fl. 50 cr., Carol Buscke 1 fl. 50 cr., Mihail Guth 1 fl. 50 cr., Otto Conradt 1 fl. 50 cr., Naum Nasta 1 fl. 50 cr., N. N. 1 fl., Antoniu Fabini comerciant 1 fl., Iosif Krcis general 50 cr., Toma Gesz c. r. colonel 50 cr., August Sennor vice-comite 50 cr., Dr. Nicolau Olariu advocat 50 cr., Dr. Dan. P. Barcian 50 cr., Andreiu Domanovsky 50 cr., Adolf Weiss 50 cr., Antoniu Bechnitz 50 cr., Carol Seemann c. r. major 50 cr., Samuil Borger advocat 50 cr., Samuil Bergleiter 50 cr., Josif Osterlam 50 cr., Stefan Szabo 50 cr., Alfred Schram 50 cr., Vilhelm Mayer 50 cr., Niculau Cunțan 50 cr., Ioan Popoviciu 50 cr., Ioan Cipu 50 cr., Gustav Konerth 50 cr., N. N. 50 cr., N. N. 50 cr., N. N. 50 cr., N. N. 50 cr., B. P. 50 cr., Iuliu de Follért 2 cr.

Comitetul aranjător 'și ține de o plăcută datorință a mulțămí în public pentru contribuirile sus numite.

* (Ciuma orientală). Monitorul României publică următoarea telegramă primită din Zarizin dela dr. Zaharia Petrescu, delegatul român în comisiunea internațională sanitară:

„Directorului doctor Capșa.

„Bucuresci.

„Astădi 8 Februarie, Zarizin. — Comisiunea presentată comitelui Melicoff, care declară luate următoarele mĕsuri sanitare: întâiul cordon sanitar încungiurând întreg guvernamentul Astrahan; al doilea isolând toate satele de pe malul stâng și drept al Volgei, al treilea isolând fie-care sat visitat de epidemie. Douĕ carantine de câte dece dile, stabilite la întrarea prin Astrahan și la eșirea prin Zarizin. D-sa declară că dela 28 Ianuarie nu esistă nici un cas în tot guvernamentul Astrahan, și dacă, după 40 de dile, nu se va iví nici un cas în aceste sate, se vor desființa cordoanele speciale, lăsându-se numai cordonul general și carantinele.

„Comisiunile, împărțite in secțiuni, vor pleca să visiteze toate satele situate pe malul drept și stâng al Volgei până la Astrahan. Ací în Zarizin se crede epidemia aproape stînsă; dar comisiunea internațională va studia igiena și epidemia dealungul întregului guvernament Astrahan."

* (Românii în Dobrogia). Ministerul român de interne a primit următoarea telegramă:

Am onoarea a comunica, că eri am încunosciințat d-lui ministru instrucțiunei deschiderea solemnă a scoalei din Kiustengea. A fost o adevĕrată serbătoare. Astfel la Mangalia, Hârșova și Kiustenge, astădi funcționează regulat scoalele publice române. Vor prospera, căci me voiu ocupa dilnic de dênsele. Continu, a lucra ca să facem în scurt timp posibile scoalele rurale; am cerut chiar 7 învĕțători rurali.

Prefect, R. Opran.

* (Ciuma). — D. H. de Parville tratează în „Journal des Débats" cestiunea dacă ciuma care esistă în guvernamentul Astrahan, în Rusia, amerință în mod serios Europa, și se pronunță în mod negativ. D-sa e de părere că ciuma nu ne amerință și totul face să se spere că ne va lăsa liniștiți. Se confundă modul de propagare a cholerei cu a ciumei. Cholera progresază foarte iute, pe când ciuma nu'și schimbă locul și nu emigrează la depărtare mare așa de ușor ca cholera; ea e mai sedentară și părăsește cu regret locurile pentru cari pare a avé o predilecțiune deosebită.

După esperiența trecutului, totul face să se presupună, că focarul unde se află în acest moment ciuma se va stînge de sine îndată ce vor vení căldurile mari. Nu trebue să se creadă că ciuma a apărut brusc la Astrahan. De 10 ani se află în Mesopotamia, Persia și Armenia; de 3 ani aproape e semnalată la Recht, la sudul mării Caspice Dela Recht vasele se duc necontenit la Astrahan și se intorc, calea pe uscat încă e liberă, și e încă mirare că a întârdiat atâta a apărea într'un loc unde nu e tocmai necunoscută.

Ciuma domnesce de o jumătate secol aproape în stare endemică în Persia și Siria, și cu toate aceste nici odată în acest timp n'a trecut de Constantinopole și Rusia meridională. Ultimele sale popasuri sûnt: 1856, 1865, frontiera persano-turcă; 1870, frontiera occidentală a Persiei; 1875, valea Mesopotamiei; 1876, Bagdad; 1877, Recht; 1878, Vetlianka, guvernamentul Astrahan; deci întinderea boalei nu e considerabilă.

Afară de aceste chiar actualmente ciuma e mărginită în vechiele sale cuartiere. La 1798 a apărut în Georgia, unde s'a arătat din nou la 1802 1804. Ea a atins Mozdok, Giorgievsk, a pustiit Kamarda mică, țara Ingușilor și s'a întins până la Astrahan. La 1808 dispare din Caucas și se arată asupra Nogailor și Abasilor până la Saratov. La 1809 e la gura Terecului ce dă în Caspica. Dela 1811—1818 se duce și se întoarce în Georgia și bântue sudul Rusiei.

Dece ani ciuma a domnit aproape fără întrerumpere în provinciele Caucasului, mergênd din Georgia în Turcia și invers. Deci situațiunea actuală nu e nouă; s'a presentat adese. Vom vedé ciuma dela Astrahan bântuind ca și altă dată într'o radie mai mult sau mai puțin vastă și apoi se va stînge în timpul marilor călduri a verei.

„V. C."

* (Rețetă contra ciumei). Un călugăr rus a găsit între hârtiile părintelui seu, următoarea rețetă contra ciumei: Bi chlorur de argint viu în mărimea unui bobuleț de cânepă într'un păhar de rachiu. Aceasta pentru oameni, iar pentru vite dosa duplă într'o litră de rachiu. Probatum est?

* (Monumentul pentru poetul Beranger). Sub președința lui Victor Hugo s'a constituit un comitet pentru ridicarea unei statue lui Beranger, costul se va acoperí prin subscripțiuni, care se vor începe la 1 Martie anul curent.

„St."

* (Cheltuelile de resboiu ale Rusiei). După raportul oficial a ministerului de financie cu data de 13 Ianuarie cheltuelile de resboiu făcute de Rusia cu campania dela 1876 până la 1878 sûnt următoarele:

Pentru preparative de resboiu sau asignat în anii 1876 și 1877 total 471,590,000 ruble.

Din această sumă sau cheltuit:

Lefuri	49,070,016	ruble.
Încălțăm., spitale și Lazarete	40,947,566	„
Provianturi	128,086,699	„
Furagie	64,530,318	„
Transp., trenuri, și progone	55,362,563	„
Transp., de trupe pe calea ferată și comandamente	24,730,041	„
Pentru arme	5,188,343	„
Pentru muniție	7,942,147	„
Pentru tunuri	7,247,272	„
Pentru trebuința inginier. etc.	4,005,256	„
Pentru medicam., instrumente chirurgice, bandagie etc	1,961,065	„
Pentru utensilie de artilerie și flotă	2,522,124	„
Pentru cumpărarea și închirierea corăbiilor	1,572,809	„
Pentru înființarea de mine și apărat pentru bastimente etc.	786,044	„
Pentru formarea de comande de marș, transporturi de cai, înființarea de remonte etc.	9,104,754	„
Pentru diferite autorități militare	784,044	„
Pentru cheltueli estraordinare a comandanților supremi și a altor șefi de armată	1,639,000	„
Pentru recompense și subvențiuni	2,187,607	„
Pentru întreținerea quartierului imperial	2,452,487	„
Totalul cheltuelilor până la 13 Noemvrie 1878;	887,000,000	„

* (Douĕ președinte). Prin Paris se vorbesce că Vinerea trecută d-na de Mac-Mahon a făcut cunoscința d-nei Grévy. Mareșaleasa era tocmai în vizită la doamna Waddington, când se anunță visita d-nei și d-rei Grévy. Mareșaleasă fu presentată nouei președentească, și se începù o convorbire foarte animată între ele. Madame Grévy declară, că ea ar fi făcut de mult ducesei de Magenta o visită, dar credusе, că ea ar fi fost plecată la țară. Îndată după această întâlnire Mareșaleasa 'și depuse carta de visită la Elisei.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Budapesta, 3 Martie n. În ședința comitetului de budget al delegațiunei senatului imperial referentul Sturm a propus: Pertractarea și conclusul asupra trebuințelor estraordinare ale armatei, cu prilejul ocupațiunei Bosniei și Erțegovinei, urmează fără a jigní dreptul representanței împeriului de a esamina și a apreția, la coperirea acestor trebuințe, vigoarea legală și publicarea tractatului de Berlin. Propunerea s'a respins cu 11 contra 7 voturi. Ședința procsimă mâne.

Românii judecați de străini.

(Încheiere).

O prelucrare, care stă la înălțimea limbisticei moderne, a bogatului material gramatical și lecsical, pre care le-a adunat lucrările lui Hahn, Camarda, Rossi, Dozon, Miklosich și alții, este una dintre trebuințele cele mai indispensabile pentru toți aceia care se ocupă cu vre-una din limbele peninsulei balcanice. În această privinţă acolo unde se tractează despre cercetarea părţilor constitutive anteromane ale limbei române, limba albanesă pretinde un asemenea loc ca şi limba bască pentru cea spaniolă şi limba celtică pentru cea francesă. La deosebirea însĕ între ceia ce în timpul evului mediu a venit din limba albanesă în cea română de ceea ce se întemeiază pe omogenitatea primitivă va trebuí negreşit să fie cine-va cu atât mai mare precauţiune, cu cât raporturile şi istoria fonetică a celor două dialecte principale ale limbei albanese au trebuinţă încă de o cercetare mai aprofundată. Şi în fine se pare cutezător a voí să atribuim cu sicuranţă uneia din acele limbi perdute cuvinte românesci care se par anteromane. Cu o mare circumspecţiune se pronunţă asupra acestei cestiuni Schuchardt în întroducerea sa la cartea lui Hăsdĕu când ḑice:

„Unde pentru cuvinte românesci, care nu se pot esplica dintr'una din limbele vecine post-romane ne oferesc paralele convingĕtoare alte limbi indogermanice, atunci nu trebue să presupunem acele cuvinte chiar tracice, dacice, getice, celtice şi aşa mai departe, dar cu toate aceste ca ante-romane. Posibilitatea însĕ că ele au întrat în limba română tocmai în evul mediu printr'un canal nouĕ necunoscut nu remâne esclusă cu totul.“

Hăsdĕu în câte-va memorii în „Columna lui Traian“ s'a pus ca să scoaţă din pulbere atari elemente ale limbei române, şi cunoscinţele sale întinse limbistice, precum şi splendidul seu talent de combinaţiune, îi aduc într'aceasta cele mai mari servicie. Isbitor este spre esemplu esplicarea cuvêntului românesc *mal* (pag. 288). Chiar Otto Hirschfeld presupusese în *Dacia Maluensis* şi în *Colonia Maluensis* din inscripţiunile dacice un cuvênt vechiu dacic *malva* cu însemnarea de „munte“; cu iliricul *Dimallum* la Liviu îl comparase chiar Hahn în studiele sale albanese, astfel este albanesul *măli*, munte, şi chiar promontoriul laconic *Μάλεον* şi Hăsdĕu pune lucrul afară de ori-ce îndoială, citând din documente o mulţime de nume maghiare de localităţi, care sûnt compuse cu *mal* în înţelesul de „munte.“ Compararea lui *mele* cu cimricul *malu*, vechiul bactric *mûraka*, o aprobă şi Schuchardt, care adaugă şi latinul *murex*. *Blende*, şoim, se unesce cu lituanul *balandis*, care într'un mod foarte considerabil are un analog numai pe terenul limbistic iranic (oseticul *balon*, porumbel). *Utrire*, bufniţă, se poate compara bine cu albanesul *ut*; derivaţiunea *ὠτός*, bufniţă, crede Hăsdĕu că trebue înlăturată din motive fonetice şi prin urmare o afinitate primitivă cu dênsa nu este cu putinţă, fiindcă *ὦτ*, ureche, este pus pentru *ussat* (*aussat*, comp. lat. *auris* din *ausis*). Şi alte comparaţiuni albanese ale autorului le-a aprobat Schuchardt în întroducerea sa.

Sûnt dator lectorilor acestui articul o esplicare asupra întroducerei lui Schuchardt menţionate de mai multe ori. Nu este vina autorului seu dacă desbrăcată de destinarea primitivă ca întroducere se va publica în al doilea volum al operei lui Hăsdĕu, sub titlul de „Observaţiuni filologice.“ Istoria acestei întroduceri este în scurt cea următoare: Hăsdĕu a rugat pe Schuchardt să scrie o atare pentru cartea sa şi Schuchardt, care se interesează de mult pentru a se realisa o apropiare scientifică între Germania, Austria şi România, a primit bucuros această rugăciune, cu intenţiunea ca prin cuvintele sale întroductive să atragă mai mult atenţiunea romaniştilor germani asupra operelor scrise în limba română şi în special asupra cărţii de faţă. Lucrarea sa, care cuprinde cam trei coale de tipar, se întemeia numai pe cele două dintâiu părţi ale cărţii, pe documente şi pe glosar; cronica lui Moxa nu era la îndemână. Foile conţin, afară de tratarea unui numĕr de cestiuni gramaticale şi lecsicale (a cărei perfecţiune se înţelege de sine pentru toţi aceia care cunosc erudiţiunea şi agerimea de spirit a lui Schuchardt), şi observaţiuni critice la unele resultate ale lui Hăsdĕu şi din această causă a reservat'o pentru al doilea volum, ca acolo să o publice unită cu justificări şi cu contra-observaţiuni critice. Trebue să aşteptăm dela această procedură de sigur numai un progres al acelor cestiuni scientifice; ne pare rĕu însĕ că acum lucrarea lui Schuchardt nu mai poate să servească scopul seu propriu, cum ar fi dorit'o autorul ei.

Cartea, cu toate aceste, îşi va afla şi astfel calea sa, căci are o calitate, cu care nu s'ar puté lăuda multe producĕri scientifice ale timpului nostru: ea stimulează. Stimulatoare atât prin materialul bogat şi nou ce'l ofere cât şi prin nouele căi ce ne arată autorul. Şi prin urmare este în cele din urmă indiferent cât de multe sau cât de puţine opiniuni ale autorului, capĕtă valoarea canonică în sciinţă. Căci nu aceia sûnt în adevĕr oameni mari, care asigură o sumă oare-care de noue cunoscinţe, ci aceia care descopere noue terenuri şi noue resurse, la care şi prin care poate cine-va să ajungă la noue cunoscinţe. Ca indo-germanist, am un interes de aproape numai la o mică parte a cărţii. Dar mărturisesc cu plăcere, că a fost pentru mine o bucurie, ca, ocupându-me cu dênsa, să cunosc mai de aproape vigoroasa lucrare intelectuală a unui bărbat escelinte şi a unui popor robust. Şi am simţĕmêntul, că suflarea tineră, frescă şi intrepidă, ce bate prin lucrarea acestui popor şi prin noua carte a acestui bărbat, nu ar puté să aducă vr'o vătĕmare nici sciinţei noastre limbistice, atât celei indo-germanice cât şi celei romanice.

Gratz. *Gustav Meyer.*

„Roman.“

Bursa de Viena

din 3 Martie n. 1879.

Metalicele 5%	62 95
Împrumutul naţ. 5% (argint)	63 25
Împrumutul de stat din 1860	115 50
Acţiuni de bancă	788 —
Acţiuni de credit	229 25
London	116 45
Argint	100
Galbin	5 48
Napoleon d'aur (poli)	9 28
Valuta nóuă imperială germână	57 25

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Martie imob. lui Albert Iesek în Cluj (trib); în 12 Martie imob. lui Ioan N. Gologan în Satulung (trib. Braşov); în 22 Martie şi 25 Aprilie imob. rĕmasului după Emerich Balag în Aldoboly (judecătoria cercuală) S. Szt. György); în 21 Martie şi 21 Aprilie imobil. lui Ioan Buta şi Gavrilă Ilyes în Kozarvar (trib. Dées); în 5 Martie şi 4 Aprilie imob. lui Irimie Câmpean în Dedrad-Szeplak (judec. cerc. Teaca); în 10 Martie şi 10 Aprilie mobil. lui George Zehutin în Secătură: în 7 Martie şi 7 Aprilie imob. lui Iosif Sumuţ jun. în Abrud (jud. cer.); în 4 Martie şi 4 Aprilie imob. lui Onu Pocular în Coveş (jud. cerc. Mediaş); în 2 Aprilie şi 2 Maiu imob. lui George Dengel şi soţiei sale în Alţina (trib. Sibiiu); în 18 Martie şi 18 Aprilie imob. lui Baruch Mendelssohn în Luşca (judec. cerc. Năsăud); în 17 Martie şi 17 Aprilie imob. lui Mihail Tirnovean în Miklóslak (jud. cerc. Aiud): în 24 Martie im. Sarei Krafft în Daneş (jud. cerc. Sighişoara); în 8 Martie şi 8 Aprilie imobil. rĕmasului după Ioan Tomnş în Vidra de sus (jud. cerc. Abrud; în 18 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Nicolae Macskasi în Szt. Miklos (jud. cerc. Mediaş); în 17 Martie imob. lui Andreiu Szlanislo în Şomodi (trib. Turda); în 19 Martie şi 19 Aprilie imob. lui Toader Todora în Finciu (jud. cerc. Unedoara); în 17 Martie imob. lui Mitru Dreve şi soţi în Mănăsturul românesc (jud. cerc. Unedoara); în 18 Martie şi 19 Aprilie imob. lui Iosif Kerde în Szacsva (jud. cerc. S. Szt. György).

Nr; 23—1879. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Maneguţ din comuna Poiana, protopresbiteratul Mercurei în urma încuviinţărei preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 30 Decemvrie, 1878. Nr. cons. 2923—1878, sĕ escrie concurs pănâ la 15 Martie a. c.

Emolumentele împreunate de acest post sûnt: o jumĕtate din venitul total al parochului de 400 fl. v. a. adecă 200 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele lor inştruite conform prescrierilor statutului organic şi a disposiţiunilor sinodali din 1873, pănă la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea în 4 Februariu, 1879.

Dela oficiul protopresbiteral al Mercurei.

Ioan Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 28. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa III-a din comuna Cărbonariu în protopresbiteratul Cetăţii de peatră prin aceasta sĕ escrie concurs cu termin pănă la 15 Martie 1879.

Emolumentele sûnt:

a) Dela 140 familii câte una mĕsură mare de cucuruz sfârmit şi una ḑi de lucru cu palmele, cari toate statorite în bani dau un venit de 308 fl. v. a.

b) stolele statorite după decisul comisiunei organisătoare din anul 1872 resultă un venit de 95 fl. v. a.

Suma totală a venitelor e 403 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a 'şi aşterne recursele instruate în sensul prescriselor statutului organic şi ale disposiţiunilor provisorie sinodali din anul 1873 la subscrisul pănă la terminul sus amintit.

Cărpeniş, la 13 Febr. 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Şovrea m. p.,
adm. prot.

Nr. 31—1879. 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de clasa a III din Vorumloc în tractul protop. gr. or. al Mediaşului sĕ escrie prin aceasta concurs cu terminul pănă la 15 Martie v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. 11. Jugere de pămênt, dintre care 2 părţi sûnt de arătură şi o parte fênaţ de cosit.

2. Dela fie care familie (93 familii) câte una ḑi de lucru, cu mâncarea dela preot.

3. Venitele stolare, după cum s'a fost hotărit în sinodul protop. tractual.

4. Lemne de foc douĕ sorţi din pădurea comunală.

5. Cuartir, una casă închiriată cu plată solvită dela popor pănă vor puté cumpăra curte parochială.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch au a 'şi adresa concursele instruite în sensul statutului organic şi a disposiţiunilor sínodului archidiecesan din 1873 la subscrisul pănă la terminul indicat.

Mediaş în 1 Februarie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 24. 2—3

EDICT.

Achim Ursu din Feldioara, care de trei ani părăsí cu necredinţă pre legiuita sa soţie, Paraschiva Nan, tot de acolo, şi pribegesce în lume fără a sĕ sci ubicaţiunea lui, se provoacă prin aceasta ca în termin de un an dela publicarea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupa lui.

Braşov, 20 Ianuarie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractu-protopopesc al II al Braşovului.

Ioan Petric m. p.;
protopresbiter.

„Albina“,

Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii **„Albina“** se învită prin aceasta în vertutea § 19 al statutelor societăţii la

VI adunare generală ordinariă,

care se va ţiné la Sibiiu în **28 Martie 1879** stilul nou, înainte de ameaḑi la 10 oare în casa institutului din strada Bayer Nr. 1.

Obiectele:

1. Raportul general al Direcţiunei, bilanţul anual şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea a doi membrii de Direcţiune în sensul §. 36 din statute.
6. Alegerea comitetului de revisiune.
7. Modificarea acelor §§. din statute, cari se referesc la emiterea scrisurilor fonciari, în sensul articlului de lege XXXVI din 1866.

DD. acţionari, cari în sensul §§. 22, 23 şi 24 din statute voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rugaţi a 'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual doveḑile de plenipotenţă cel mult pănă în **25 Martie** 1879 stilul nou după ameaḑi la 6 oare.

Sibiiu, 12 Februarie 1879.

[9] 2—3 **Direcţiunea institutului.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 22. Sibiiu, Joi, 22 Februarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Haasenstein & Vogler in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 21 Februarie

S'a mai domolit viforul provocat de deputaţiunea bisericei gr. or. române din Ungaria şi Transilvania în causa proiectului pentru întroducerea limbei maghiare, ca obiect obligat în scoalele elementare şi populare. Nu credem înse că el a descărcat toată electricitatea sa. Cel mai neînsemnat incident poate provoca de nou fortuna contra naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria. Elementul maghiar este odată aşa dispus, şi din dispoşiţiunea aceasta putem deduce cu certitudine că, fie că proiectul se va retrage, fie că el va vení modificat, spre a fi discutat în dietă, în ori ce cas din aceste atinse, are să producă nou şi mare sgomot, multă şi amară inverşunare.

Cât pentru noi, Românii gr. or. din Ungaria şi Transilvania, un nou vifor în presa maghiară, nu ne va scoate din pasul nostru liniscit. Representând o causă adevěrat patriotică, o causă, care nu este numai a noastră în particulariu, dară a tuturor locuitorilor, prin urmare a patriei întregi, căutăm în viitoriu cu frunte serină, căci în casul cel mai rěu, remânem cu consciinţa liniscită, că şi de astădată ne-am împlinit una din cele mai mari datorinţe.

Un resimţ neplăcut ne-ar cuprinde când am vedé, că dintre celelalte naţionalităţi nu se mişcă nici una spre a ne da concursul la întreprinderea noastră patriotică. Şi mai mare resimţ înse când s'ar constata, că nici Românii nu ne dau toţi concursul.

Ceea ce privesce pre celelalte naţionalităţi ne-am mângâia mai uşor. Cuvintele deputatului Mocsari sûnt destul de măgulitoare pentru Români, când susţine că celelalte naţionalităţi de aceea nu ne dau concursul, pentrucă nu sûnt aşa de vigoroase cum sûntem noi. Mai neesplicabilă dar şi neescusabilă ar fi împregiurarea, când confraţii nostri de confesiunea gr. catolică nu ne-ar da concursul lor. Causa pentru care a întrevenit representanţii bisericei gr. or. române la monarchul nu ar perde nimica din însemnătatea ei. Ar perde însě reputaţiunea naţională, când lumea ar avé dovada în mână, că este cu putinţă, ca Românii de aceeaşi soarte, ameninţaţi de acelaşi pericul se deosebesc în momentul suprem, când ar trebuí să stea toţi umĕr la umĕr, inimă la inimă.

În privinţa aceasta aşteptăm încă să vedem, ce a făcut episcopatul gr. cat. român din Ungaria şi Transilvania, când s'a înfăţişat înaintea monarchului. Am aşteptat şi până acum, dar mai aşteptăm şi aşteptând ne măgulim cu speranţa, că cele ce le vom afla în această privinţă vor împrăscia toate nedumeririle câte s'au respândit în public şi într'un mod foarte accentuat şi totodată însinuător şi denunciător chiar de un bărbat, care are însemnată trecere în sinul bisericei sale gr. cat. Dar tot în privinţa aceasta mai avem şi altă mângâiere. Avem mângâierea, că în casul când episcopatul gr. cat. în adevěr nu a representat aceeaşi causă, după cum s'a angagiat şi după cum 'i a fost datoria, poporul gr. cat., mai mult sau mai puţin, spriginesce causa, prin urmare şi când, ceea ce nu credem încă, episcopatul gr. cat. s'ar fi despărţit de cel gr. or. în afacerea din cestiune, n'ar fi altceva decât o isolare a episcopatului gr. cat. de Românii gr. or. şi totodată de credincioşii sei.

Aceasta presupunere a noastră nu este fără temeiu. Adresele ce le-au trămis Românii gr. catolici Metropolitului gr. or. român, ca conducětoriului deputaţiunei esmise din sinul bisericei gr. or. la tron, sûnt doveḑi necontestabile de aderenţă la causă; iară cele adresate metropolitului din Blaj din partea credincioşilor sei sûnt doveḑi de buna credinţă, că şi episcopatul gr. catolic a întrevenit la monarchul pentru denegarea aprobărei proiectului cu tendenţa de maghiarisare.

Vină dar viforul ori între care împregiurări din cele atinse mai sus, el ne va găsí la postul nostru, dela care cu armele legale şi patriotice ne vom scí a ne face toţi Românii datoria.

Una însă tot va fi bine. Să scim adecă cine sûnt cu noi şi cine în contra noastră, pentru că în astfel de cestiuni sunt indispensabile: *clara pacta* şi tot aşa de indispensabil este să scim cine sûnt ai nostri: *boni amici.*

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Februarie.

Foile maghiare ne spun, că Ioan Pasztélyi şi Nicolae Toth episcopii greco-catolici din Muncaciu şi din Eperies au înaintat ministrului de culte şi de instrucţiune o rugare, în care cer în numele credincioşilor lor de limba ruteană, ca proiectul de lege despre învěţămêntul obligatoric al limbei maghiare în scoalele poporare să se aştearnă şi să se facă lege. Nu ne îndoim despre adevěrul acestei sciri, căci precum s'a aflat un canonic român greco-catolic, care să se căciulească înaintea guvernului şi să desbine pe Români în aceasta causă sfântă, cu atât mai uşor va fi aflat guvernul în castrele Rutenilor demoralisaţi oameni, cari pentru un blid de linte sûnt în stare a 'şi bate joc de limba lor. Şi despre călětoria metropolitului Vancea la Viena începe a se face tot mai multă lumină. Ḑiarul „Bihar" a spus'o verde, că episcopii români greco-catolici n'au mers la Viena în causa pomenitului proiect de lege, ci cu totul în alte afaceri. Aceasta până acum nu s'a desminţit din nici o parte. Sperăm însă că se va desminţí. „Budapesti Közlöny" de eri ne clarifică despre faptul, că pentru ce episcopul Pável n'a mers la Viena şi s'a oprit la Pesta. Episcopia Oradiei mari este un juvaer cu mult mai scump, decât limba naţională!

Comisiunea bugetară a delegaţiunei cislaitane a încuviinţat creditul de 41,720,000 fl. şi a respins creditul de 5 milioane, cerut pentru lunile Noemvre şi Decemvre.

„Politiche Correspondenz" comunică că Arab-Tabia ar fi cu totul demolată.

Se vorbesce mult despre o nouă notă circulară rusască, care atrage atenţiunea puterilor la şirul acelor cestiuni, cari sûnt încă a se deslega pentru a puté face posibil esecutarea corectă a tractatului dela Berlin.

Despre adunarea naţională din Tîrnova vin foarte puţine sciri: adunarea n'a trecut încă preste desbaterea regulamentului casei.

În Francia s'a denumit ministru pentru interne dl Lepére.

În Kiew s'a confiscat o tipografie secretă, cu care ocasiune s'a întêmplat o ciocnire sângeroasă cu gendarmăria şi cu policistii.

„Egyetértés" şi dep. G. Pop.

Cu ocasiunea eşirei dep. G. Pop din partida independentă, organul acestei partide „Egyetértés" a scris următoarele:

> Domnul deputat George Pop, carele a fost unicul şi verosimil şi ultimul membru al partidei independente cu principii de naţionalitate, a păşit afară din sinul partidei. Causa acestei pâşiri a fost, că partida prin decisul seu a aflat de lipsă şi argumentată împregiurarea, că pentru întroducerea obligătoare a limbei maghiare în scoalele populare să se înceapă acţiunea parlamentară cu o interpelaţiune.
>
> De cum va ar fi fost alta causa acestei părăsiri a partidei ne-ar păré rěu pentru întêmplarea ei. Astfel însă nici decât nu ne pare rěu, ci considerând esperienţa, şi premisele păşirei, şi consultările partidei de eri, considerând suspiţiunile aruncate în

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

III.

Inima Lisbethei.

(4. urmare.)

După ce pămêntul cuprinsese rěmăşiţele trupesci ale mamei lui, fiiul îşi îndreptà paşii spre casa sa părăsită, cu capul plecat şi cu privirea posomărîtă.

El remăsese acuma singur!

Singurătatea în care îl lăsá moartea mamei sale îi mărí şi mai mult iubirea către sciinţă; el se cufundá cu desăvîrşire în lucrări gigantice, şi nu eşia din misteriile cabinetului seu de cât numai pentru a lua prânzul preparat de vecină-sa Abigail, vrednica soţie a lui Samuil, Israelitul.

Şi pre acest om, cu totul străin de lume, pre acest învěţat, care aşa ḑicênd, nici odată nu cutezase a se uita la altă femee afară de mamă-sa, pre acest doctor, al cărui pěr începuse chiar să încărunţească, lumea îl făcea amorezul fragedei şi gentilei Lisbeth!

Acei cari se făcură complicii acestei calumnii, colportând'o prin diferitele cercuri a le cetăţii, acei, cari se bucurau în ascuns de scandalul ce avea să'l provoace, fură în curênd înşelaţi în asceptările lor.

Oamenii cu bună crescere dădeau cu dispreţ din umeri şi amicii învěţatului isbucneau în ris chiar în faţa calumniatorilor.

Şi faimele încetară în curênd, fără ca eroul nostru să fie băgat de samă, că populaţiunea din Leyden, se ocupase câtă-va vreme de pretinsa slăbiciune a inimei sale.

Nu, doctorului nici prin minte nu'i trecù aşa ceva; el remăsese acelaşi şi după venirea Lisbethei, poate că credea numai a vedé tot pre mamă sa în giurul seu.

Nu aşa cugeta tiněra femee. Pătrunsă de recunoscinţă către Van-der-Bader, din ale cărui nobile calităţi descoperea în fie care ḑi câte una nouă, ea nu îşi dădu-se sama despre noul simţemênt, care cu încetul îşi supuse întreaga ei fiinţă.

Ea se purta cu iubire şi cu prevenire către stăpânul seu şi credea a asculta de consciinţa sa iubind pe protectorul ei.

Faimele, cari se respândiră despre petrecerea ei în casa doctorului, o făcù să privească cu spaimă la situaţiunea în care se afla.

Lisbeth simţea amor pentru Van-der-Bader. Cum ajunse lucrul într'atât? ea singură nu o scia.

Acest om bětrân chiar, acest învěţat cufundat în cărţile sale, acest cercetător serios, îi pătrunsese cu totul sufletul.

El o scăpase de suferinţe şi de miserie; ea îl iubia!

În scurta ei istorie era o pagină dureroasă, şi această pagină ea începea a o uita.

El remânea indiferent şi rece faţă cu ea; abia ici colea se oprì privirea sa la ochii ei.

Ea, această făptură încântătoare, ar fi dat jumětate din viaţă, pentru a fi iubită un moment de acest suflet nobil, consacrat cu totul problemelor scientifice.

Trecù o lună, trecură doue, şi gurile rele începură să tacă, iar amorul Lisbethei către stăpânul seu crescea la această tăcere în singurătate şi în umbră.

O! Ce comori de iubire, de tinereţe şi de bunătate cuprindea această mică casă din suburbiul Vyverberg!

Ah! comori perdute, pe cari numai ochiul lui dumneḑeu le putea descoperí.

Un an după instalarea sa la domnul Van-der-Bader, Lisbeth moştenì dela un unchiu al bărbatului ei, care trăise ca tăbăcariu în Gouda.

Bravul om, murind, îşi adusese aminte de nepoată-sa şi îi lăsà de moştenire cele ḑece mii de franci, ce le adunase prin o viaţă lungă şi laborioasă.

Această sumă frumoasă, care deci înainte scăpà pe tinera femee de lipsă şi něcaz, fù primită de ea cu o mare nepăsare, ba putem ḑice, cu un fel de întristare, ce îi fù greu s'o ascundă.

— Sûnt mustrări de consciinţă trebuiau să gândească vecinii, cari contra noastră de mai de mult, cumcă partida noastră ar fraternisa cu agitațiunile de naționalitate: mai de grabă trebuie să ne bucurăm de unitatea și compactitatea partidei care de ací încoace nu va mai fi espusă la aceasta suspițiune.

Atâta însĕ putem ḑice, că domnul George Pop prin aceasta părăsire a partidei n'a făcut servițiu bun cestiunei de naționalitate, căci până când el nu prea s'a trudit a atrage atențiunea asupra sa; până acuma s'a tradat eclatant și prin părăsirea principiilor și programei sale deodată apare ca un astfel de deputat național, înaintea căruia nu este scopul validitarea statului maghiar, și așa dară nici independența acesteia, aceste însă voiau să'i vorbească numai și numai de mijloace românesci. Se vede și de acolo cumcă părăsirea partidei de domnul deputat George Pop este și din punct de vedere a naționalităței necorectă, căci eri, când a venit pe tapet în club cestionata interpelațiune, chiar din considerațiune pentru persoana domniei sale și cei mai aprigi luptători ai politicei naționale ungurești s'au esprimat cât se poate de moderat față cu agitațiunea inaugurată de episcopi și față cu ponderositatea și natura acestei agitațiuni. Din curtuasie curat personală nu au deliberat această causă și din acea parte, care ar fi argumentat și mai de aproape împregiurarea, cumcă acțiunea trebuie să urmeze pentru că chiar nici o partidă nu este mai mult chiemată la aceasta ca și acea partidă, care cu multă vehemență lupta contra politicei camarilei.

Altcum faptul acesta al dlui George Pop numai despre aceea poate să convingă pe amicii lui de principii, cumcă într'adevĕr el nu pune mare pond pe principiile fundamentale a partidei, cari sûnt fundamentul ne atacabil și nedestrĕmabil în acțiunea acestei partide. Pentru că dacă stimează domnia sa într'adevĕr aceste principii, atunci nu poate să 'i serveze de causă a părăsí partida, aceea împregiurare, cumcă partida în atare cestiune n'a primit părerea unui om, căci domniei sale 'i sta în libera voie a vota și a lucra altcum în cestiunile cari îi privesc simțemintele sale naționale. Fiind că însĕ domnia sa chiar din acest incident s'a hotărît, a părăsí partida, a documentat aceea, cumcă nu se trudesce pentru independența Ungariei, ci politica de naționalitate este basa politicei domniei sale. De aci urmează doctrina, cumcă oamenii cu tendențe de naționalitate în casuri date 'și perd simțul de principii, și simțul lor de stat și justifică de-a dreptul afirmațiunile acelora, cari țin, cumcă aceste tendențe nu se pot aduce în consonanță cu principiile nici unei partide, carea promovează cu fidelitate ținta națiunei maghiare și scopul statului maghiar. Ne-am ținut de datorință, a ne face aceste observări. Celelalte fineascăle domnul deputat cu acei alegători ai sei de naționalitate maghiară, cari s'au aliat cu Românii pentru ca să 'l trimită la dietă, ca pe un Român, care este departe de aceea, de a face o astfel de politică de naționalitate ultraistă, prin carea s'ar slăbí statul, ci ca pre unul, care va lucra cu sinceritate ca prin întroducerea obligatoare a limbei maghiare să dea ocasiune și Românilor fără escepțiune ca între marginile statului unguresc să poată figura ca factori și a promova principiul de egalitate și frățietate. Așa se vede, că reacțiunea de sus inaugurată cu politica bosniacă a dat semnul de înpintenare. Ne apropiem de renovarea evenimentelor vechi.

Domnul George Pop comite o eroare mare, când numesce „de espectorațiuni nedemne“ acele observări ale noastre, pre care foaia noastra le-a făcut cu ocasiunea nemotivatei sale părăsiri a partidei. Noi nu am avut nici voie nici causă, de a ne espectora în contra domniei sale, pentru că nici prin minte nu ne-a trecut a insulta pre cineva pentru „simțemintele“ sale dar avem causă a desaproba acea procedură, că s'a trudit, a împinge într'acolo o partidă mare consolidată pe basa unui principiu mare, ca să profeseze politica sa de naționalitate, sau barem să chilăvească activitatea unei acțiuni, care taie în sfera politicei națiunei și a statului.

Domnul George Pop ḑice, „cumcă Românii în interesul bine priceput al lor doresc a fi amici și aliați fideli ai statului și națiunei maghiare, dar numai sub aceea condițiune, ca se poată ca Români a'și susținé limba și naționalitatea lor.“ Dar apoi judecând cu sânge rece și cu cât-va bunăvoință pentru principiul de stat, poate oare cineva disputa despre aceea, cumcă întroducerea obligătoare a limbei maghiare ar fi un atac dujmănesc contra limbei și naționalității române? Împedecă oare cineva pe Români, cari sûnt în posesiunea neatacată a limbei și naționalităței lor ca să lucre și să se sacrifice pentru desvoltarea și cultivarea aceleia? Are legislațiunea prin astfel de dispozițiune alt scop, decât a face fie-cărui om posibil, ca prin învĕțarea limbei maghiare, ca limbă de stat, să'și poată câsciga în afacerile publice cu atâta mai multă influință și activitate?

Nu domnul George Pop s'a amăgit amar în partida noastră; ci chiar partida în Domnia sa. Pentru că considerândule toate și pe aceia, a căror tact 'l laudă, oare fostau cu cale, cu privire la principii, cari sûnt programa, basa și ținta partidei, să o părăsească din aceea causă, pentru că aceasta nu a făcut o causă comună cu convingerile de naționalitate a Domniei sale. D'apoi, că dacă făcea aceasta ar fi documentat, că mai pre sus stimează convingerile Domniei sale, decât programul propriu, și este basată pe acele. Alt cum ar sta treaba, dacă cumva partida ar fi eschis pe domnul Pop prin decisul seu, ca să nu își poată validita convingerile sale de naționalitate ori prin vorbire, ori prin vot. Dar domnia sa n'a fost eschis dela aceasta, putea se o facă, pentru că afară de principiile fundamentale ale partidei între alte cestiuni la noi nu este disciplina mamelucească, dar numai decise aduse în urma schimbărilor de idei, pe cari de comun le respectăm, dar de cum-va le aflăm pe acele în contraḑicere cu convingerile noastre, ori și care face după cum 'i vine mai bine la socoteală, făr de nici o înfruntare. Foarte rar se întêmplă aceasta, dar causa este pentru că în cause principale sûntem cu toți chiari, în cause laterale însă ne capacităm unii pe alții reciproc.

Din toate aceste se poate convinge fie-care, că pășirea dlui George Pop nu este într'atâta desamăgire amară, cât mai mult este eflusul unei aspirațiuni naționale răbdate pe conta principiilor fundamentale ale partidei. Aceasta însă poate serví de esplicațiune, dar nici decât de causă.

„La Presse,“ vorbind despre articolul „Republicei francese“ privitor la grabnica recunoascere a independenței României, ḑice:

„Acel articol conchide în favoarea grabnicei recunoasceri a României, fără a se lăsa să se oprească de cestiuni de procedură și fără a isbí juste susceptibilități naționale.

„Aceasta e tesa pe care noi am apărat'o totdeauna și, dacă „Republica francesă“ se realiază la ea într'un mod definitiv, ea are mari sorți de a prevala.

„Aceasta ar fi cătră România un act de dreptate și de recunoscință.“

Discurs

pronunțat de d. Gioachino Pepoli in senatul italian la 17 Februarie.

N'aș fi luat poate cuvêntul când oara e atât de înaintată, dacă ilustrul senatore Mamiani n'ar fi ridicat cestiunea României. Cu mare părere de rĕu nu pot împărtășí părerile formulate de onor. nostru coleg.

Ascultând cuvintele elocintelui preopinent, a trebuit, să mĕ conving că, în privința acelei dureroase cestiuni, ne învêrtim într'un fatal echivoc, și că e o datorie ca să se ridice în această incintă, o voce care să respingă acusările, ce s'au aruncat, în numele libertății, acelui nobil și generos popor care, îndrăsnesc a o spune, e o parte din noi înșine și care purtă cu atâta glorie și cu atâta splendoare pe câmpiele sângeroase numele descendent al rasei române.

Cestiunea d-lor, după opiniunea mea, n'a fost pusă pe adevĕrata ei basă. Mai întâiu de toate, trebue să atrag atențiunea senatului și a d-lui ministru nu asupra unor ipotese zădarnice și încerte, ci asupra unui fapt. E oare într'adevĕr esact, e oare într'adevĕr nediscutabil că Românii refusă de a recunoasce libertatea de consciință? E oare strict adevĕrat, că ei refusă de a adera la art. 44 din tratatul dela Berlin? Documentele oficiale ce am sub ochi îmi dovedesc contrariul.“

Ací onor. senator cetesce testuale art. 43 și 44 din tractatul dela Berlin, art. 7 și 129 din Constituțiunea noastră, și apoi urmează:

„Cum vede Senatul, și cum vede onor. senatore Mamiani, România nu poate declara definitiv suprimarea art. 7 din Constituțiune, fără să observe regulele prescrise de lege.

Și, într'adevĕr, cum ar puté un guvern constituțional să consilieze pe un popor amic, în numele dreptății și libertății, de a viola pactul seu fundamental?

Oare principele României n'a supus parlamentului tractatul dela Berlin și oare n'a fost el primit de amêndouĕ ramurile parlamentului? Oare ministeriul Brătianu consecinte acelui îndoit vot, n'a presentat el camerelor cererea de a procede la întrunirea unei constituante pentru a modifica art. 7 din constituțiunea română și oare camerele n'au numit comisiuni pe deplin favorabile pentru a esamina cestiunea?

Dar, pentru a ajunge la scopul la care tindem, trebue să treacă un timp lung, pentru că sûnt de trebuință trei cetiri ale legii; aceste nu se pot face decât din cinci-spre-ḑece în cinci-spre-ḑece ḑile. Trebue apoi să ne gândim că e trebuință de oare-care timp pentru a convoca constituanta, adecă un alt interval de douĕ sau trei luni, pentru că, cu cea mai mare bunăvoință, România nu poate adera *ipso-facto* la injuncțiunea tratatului de la Berlin.

În fapt, rațiunile ce am espus au reușit a face ca Turcia, Austria și Rusia să recunoască independința României.

Provinciile occidentale, după inițiativa Franciei, au declarat pe rênd că voiesc a suspenda recunoascerea României până după modificarea constituțiunei.

Senatorele Mamiani va înțelege ce simțemênt de adêncă durere a causat acelui generos popor neîncrederea ce i s'a manifestat chiar de acele puteri dela care aștepta cea mai mare bună voință. De sigur nu dela Italia, care e prea iubita sa mamă, se putea aștepta la o ofensă atât de dureroasă adusă demnității sale.

Dar, dacă România nu va îndepliní obligațiunea ce'i este impusă de tratatul dela Berlin, dacă constituanta va refusa a modifica constituțiunea, a-

---

începură de nou a cârtí, acesti bani ard la degete....

Dar nu mustrările de cunoscință erau cari neliniscau pe Lisbeth.

Tinĕra femeie n'avea să'și facă nici o împutare, și de altcum nu era ea liberă și stăpână peste acțiunile sale?

Ce o tortura, era cugetul amar: „acum, fiind bogată, domnul Van-der-Bader nu va voí să'i mai conduc eu economia.“

Și Lisbeth își mărturisì însași în cugetul seu, că mai bine ar voí să moară decât să se depărteze; că întreg sufletul ei pururea ar fi aici; că ea n'ar cere dela Dumneḑeu alta, decât dreptul, de a trăí în această casă isolată, alăturea cu acest profesor, care nici de doue ori pe an măcar nu se uita la dênsa.

Temerile tinerei femei dovediau pe deplin, că ea încă nu cunoscea de loc, pe cel mai curios dintre oamenii învĕțați.

Toată lumea aflase despre moștenirea Lisbethei, toată lumea, cu singura escepție a doctorului Van-der-Bader.

Acesta se cufunda din ce în ce tot mai mult în sciință și frumoasa Lisbeth, depărtând dela sine temerile ce le ținea de copilăresci acum, după ce cunoscea ceva mai bine pe stăpânul sĕu, frumoasa Lisbeth, ḑicem, petrecea o viață fericită și liniscită, creḑênd bucuroasă în vecĭnicia acestei fericiri modeste, care'i îndulcia inima fără a'i o amărî nici măcar cu o umbră de remușcări.

Și acuma, după ce cetitoriul cunoasce ca și noi pre principalele persoane ale acestei istorii, noi îl vom face cunoscut cu un proiect deosebit, pe care îl formase doctorul Van-der-Bader în prima Maiu a anului 1867, adecă doi ani, după instalarea Lisbethei în casa suburbiului Vyverberg.

IV.

„Amorul“ de J. Michelet.

Tocmai bătură șese oare; doctorul Van-der-Bader se îndreptà spre locuința sa, acel pas vrednic și grav, particular tuturor învĕțaților și care făcù pe Israelitul Samuel să ḑică:

„Vedeți numai cât de lin o calcă domnul doctor, pare că i teamă să nu strivească în picioare vr'o idee!“

Profesorul, care eșia din universitate, părea a justifica această observare a bunului seu vecin.

În o prelegere briliantă tocmai entusiasmase pe numĕroșii studenți, cari se îmbulziau în giurul catedrei.

Van-der-Bader vorbise auditoriului seu despre însușirile curioase a le substanței curare, ce curmă mișcarea, fără a tocí sensibilitatea. El vorbise de această substanță unică în efectele ei înfricoșate; și 'și pusese întrebarea, dacă n'ar esista în domeniul sciinței substanțe asemenea capabile de a produce fenomenele observate.

Învĕțatul făcuse înaintea elevilor o conclusiune negativă dar, după terminarea prelegerei acest cuvênt curare se încrustase în spiritul seu și'i juca neîncetat înaintea ochilor.

Observarea lui Samuel era nimerită.

Lui Van-der-Bader părea că'i este teamă de a striví o idee.

Și de vr'o câteva minute, vrednicul doctor, într'adevĕr părea a avé una în cap.

Dintr'odată el se oprì, se lovì cu mâna peste frunte și scoase un țipet ușor.

În acest moment învĕțatul se afla tocmai înaintea casei lui Van-der-Hock, librariul universității.

Acesta, tocmai stătea înaintea porței, fumând din frumoasa sa pipă de porțelan, din fabrica lui P. Goedewage din La Haye.

La țipĕtul, sau mai bine ḑis, la esclamațiunea învĕțatului, librariul s'apropia de el...

„Ce'ți e domnule doctor?“ întrebà el.

Van-der-Bader își ridică capul, plin de bucurie.

„Aceasta-i prea mult, aceasta-i prea mult!“ ḑise el.

„Ești bolnav?“ întrebà Van-der-Hock cu interes, „nu voiesci să onorezi cu presența dtale casa librariului prea supus al dtale?“

„Cum, dta ești?“ respunse doctorul zimbind; „ei bine, dta vei fi cel dintâiu, căruia am s'ăi comunic o nouă descoperire...“

(Va urma)

tunci cu cuvênt şi dreptate se vor puté rupe relaţiunile diplomatice; atunci se vor puté pune înainte drepturile de umanitate la care făcea alusiune onor. senator Mamiani. Cu toate aceste, spun francamente, că presiunea, ce voim a esercita asupra poporului român, e un act care nu poate decât să ridice un simţêmênt de indignare în acel generos popor.

Şiací voiu observa onor. senator Mamiani că, dacă atunci, când noi am votat legea garanţelor religioase, ne-ar fi ḑis puterile: recunoascerea voastră e supusă la condiţiunea, ca să proclamaţi imediat inviolabilitatea Vaticanului, nici unul în această incintă nu s'ar fi ridicat pentru a da un vot favorabil unei legi, care ar fi avut aparenţa unei presiuni. Popoarĕle au, onorabile şi ilustre coleg, un simţimênt de demnitate pe care nu trebue a'i călca în picioare. Şi eu, care am legături intime cu acea ţară, pot afirma că politica de neîncredere observată de puterile occidentale face principelui mai anevoioasă îndeplinirea misiunei sale. Ea, în loc de a resolva cestiunea, o înăspresce şi ne depărtează de acel foarte nobil scop la care aspiră onor. Mamiani cu atât de mare dreptate şi de care vorbesce cu cuvinte atât de elocinte.

Pentru toate aceste cuvinte, cred că Italia n'ar fi trebuit să'şi reguleze politica după politica Franciei şi a Engliterei. Mai mult, cred că ea ar fi trebuit să se puie garanţă către Europa pentru cuvêntul de onoare al acelei vechi fiie a sa. Ea ar fi trebuit să arete prin fapte, că crede cu tărie în onestitatea şi în lealitatea poporului român. Cu acest mod, îmi va acorda aceasta ilustrul orator, am fi câştigat în orient, şi mai cu osebire pe ţĕrmii Dunării, acea înfluinţă pe care o politică nesigură şi vasală Engliterei şi Franciei până acum ne-a făcut să o perdem sau să o micşorăm.

Atrag dar atenţiunea onor. ministru de esterne asupra celor ce am ḑis, şi'l rog să vadă, în înalta sa prudenţă, dacă n'ar fi oportun pentru Italia de a se face solidară, cum ḑisei, cu politica română şi de a imita pe acele naţiuni, care au recunoscut deja într'un mod leal şi nobil independenţa României.

Trebue să mai spun încă un cuvênt onor. senator Mamiani în privinţa cestiunei religioase. Atunci, când avusei onoarea de a fi ministru al regelui la Viena, a trebuit să studiez bine cestiunea română; şi în adevĕr nu cred, că ea este în substanţă o cestiune de libertate şi de consciinţă, cum s'a afirmat de către onor. preopinent.

În România, cesţiunea Evreilor e o cesţiune socială. Nu e esact că Evreii ce trăiesc în România sûnt în adevĕr Români; ei aparţin unei rase care s'a suprapus poporului român. Evreii din România nu vorbesc limba ţĕrii şi au o origine deosebită. Evreul român nu e un fiu, care cere locul seu la caminul familiei, nu e nici chiar un călĕtor, care în timp de furtună cere un adăpost; e un năvălitor, care cere pacînicului cetăţean chieile casei sale, pentru a se întroduce în ea într'un mod legal şi apoi a o jefuí.

Persecuţiunile, ce au fost în România în contra Evreilor, nu sûnt persecuţiuni născute din simţimentele religioase, seau pentru că Românii ar fi voit să oprească pe Evrei de a 'şi esercita cultul în deplinătatea voinţei lor. Discordiile ce s'au născut în România din causa Evreilor au venit din acea fatală usură ce ei esercită — de ce s'o ascundem? — pe o scară foarte întinsă. Trebuie să cunosci bine, onorabile senatore Mamiani, condiţiunile acelei nefericite ţĕri, pentru a apreţia purtarea Evreilor; ei singuri au bani, ei singuri sug ḑi cu ḑi sângele poporului român.

În ḑiua când vor avé dreptul de a posede, tot pământul român va fi al lor şi mica proprietate va dispare cu totul. Onor. senator Decesar, me întrerupe: ḑicându-mi: goniţii. Tocmai pentru aceasta România le-a refusat, în art. 7 din constituţiune, acel drept de naţionalitate, pe care Europa îl revindecă preocupându-se mai mult de cestiunea de formă, de cât de substanţă. . . . . Libertatea de consciinţă n'are nici un amestec ací. Cesţiunea română, o repet, e numai o cesţiune economică, o cesţiune socială, şi eu nu încerc nici un simţemênt de milă pentru aceia, care abusează de bani şi de fraude. Ori-cum, Românii priimesc dispoşiţiunile congresului dela Berlin; Românii sûnt gata de a da satisfacere dorinţei puterilor europene. Ei vor căuta în legi noue mijlocul de a se puté apĕra într'un mod legal de invasiune şi de violenţa usurei.

Cu toate aceste, eu cred de folos şi necesar de a recunoasce România fară a recurge la întârḑieri, care ar fi măreţe, când s'ar esercita asupra unui popor puternic; care sûnt însă ruşinoase, când se esercită asupra unui popor generos, dar slab.

Sciu că în Italia sûnt oameni care ḑic: „Dar noi am arĕtat simpatia noastră pentru poporul român.“ Eu nu sciu ce simpatie am arĕtat Românilor. Noi n'am chieltuit nici un ban şi n'am perdut nici un soldat pentru ca Românii să'şi câştige independenţa. La Berlin, am fost neputincioşi ca să oprim pe Rusia de a răpí acelei viteze ţĕri una din cele mai avute ale ei provincii; am lăsat fruntăria ei deschisă invasiunii rusesci.

Cu ce drept dar putem noi esercita o presiune asupra României? În schimbul cărui serviţiu putem noi ḑice Românilor: nu credem în lealitatea propunerilor voastre; voi nu meritaţi acela independenţă, pe care aţi câştigat'o prin sânge pe câmpul de bătaiă?

Sciu bine, că predecesorul d-lui Depretis, în ceialaltă ramură a parlamentului, pentru a arĕta simpatia Italiei către România, afirmă că a trimis acelui generos şi viteaz principe Cordonul Annunziatei.

Eu, care cunosc şi apreţiez simţemintele foarte nobile ale acelui tinĕr principe, asicur că, ori-cât i s'ar fi părut de preţios darul Cordonului Annunziatei, el ar fi preferit ca guvernul italian să nu atingă, să nu necunoască lealitatea şi onoarea poporului seu.

Raţiunile ce am desvoltat privesc esclusiv pe România; dar permiteţi'mi onor. ministru de a crede că este o raţiune curat italiană de a recunoasce astăḑi România, cu toate înţelegerile stabilite cu puterile occidentale.

Cred că noi, recunoscênd astăḑi România, ocrotim nu numai demnitatea poporului român, ci ocrotim chiar demnitatea poporului italian.“

Aici oratorul amintesce sgomotul că comisiunea instituită de tratatul dela Berlin, pentru a supraveghia la Constantinopole tot ce privesce financiele Turciei, s'ar fi compus numai din delegaţi englesi, francesi şi germâni, şi ḑice că „recunoascerea României, făcută în contra presiunii francese, ar fi un rĕspuns destul de eficace la modul puţin binevoitor cum a fost tratată Italia.“ Apoi d. Pepoli urmează astfel:

„Bine înţeles, că, vorbind despre recunoascerea României, nu înţeleg ca să se facă fără a avé din parte-i promisiunea formală, că va îndeplini cerinţele tratatului dela Berlin. Asupra acestui punct, am fost destul de esplicit, pentru că chiar dela început am ḑis, că dacă Constituanta română va respinge tratatul dela Berlin, relaţiunile oficiale vor trebuí a fi imediat rupte. Pentru mine e o simplă cestiune de încredere. Cred şi aşi voí ca şi ministrul să creadă în lealitatea României.... Nu 'mi pot încheia discursul fără a stăruí pe lângă onor. preşedinte al Consiliului ca, cu tot refusul Engliterii şi Franciei, să nu întârḑieze de a deschide uşa casei acelui nobil vlăstar al rasei noastre şi al reboteza în numele marei mame, Italia.

Nu mĕ tem; el va cresce prosper şi vigoros, şi în viitor se va puté arĕta meritos de-a se fi coborît din nemuritoarea stirpe latină, devenind în Europa, cum ḑicea principele Carol în discursul Coroanei, un element de putere şi de prosperitate pentru Europa întreagă, şi mai pre sus de toate un element de libertate şi de progres pe ţermii Dunărei (Aprobări). (Mulţi senatori se duc se strângă mâna oratorului).

Peste 60 deputaţi Români au adresat marchisului de Pepoli la Roma următoarea telegramă:

Domnului marchis de Pepoli.

Viu emoţionaţi de simpatica voastră manifestaţiune pentru causa unui popor intimamente unit prin inimă şi sânge cu naţiunea italiană, vĕ transmitem espresiunea recunoscinţei noastre pentru elocintele cuvinte pronunciate în Senat în favoarea României.

„U. p. a.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, 19 Februarie. (Comitetul Asociaţiunei transilvane). Comitetul s'a ocupat de astădată în şedinţa sa ordinară lunară cu lucruri de mai puţină însemnătate. Şedinţa de altcum a fost bine cercetată. Amintim din raportul secretariului al doilea o scrisoare a societăţii „Transilvania“ din Bucuresci, prin care cere ca Asociaţiunea să facă un raport detailat despre distribuirea sumei de fl. 400, donaţi de societate pentru tineri români meseriaşi şi să aştearnă societăţii acest raport dinpreună cu contractele încheiate. Comitetul a hotărît a satisface, încât este cu putinţă, acestei cereri.

Contele Schweinitz s'a adresat către Asociaţiune cu rugarea, a sprigini, materialicesce şi moralicesce înfiinţânda scoală de sculptură în comitatul Sibiiu. Objectul s'a dat unei comisiuni pentru a face raport şi propuneri motivate.

Pentru arangiarea unei esposiţiuni s'a ales un comitet de cinci, care să discute, cum şi când s'ar puté arangia o esposiţie.

Celelalte objecte dela ordinea ḑilei, a fost parte curenţii, parte de natură administrativă şi s'au resolvit în înţelesul statutelor şi regulamentelor resp. conform bugetului.

Varietăţi.

* (Denumire). „Budapesti Közlöny“ din 4 Martie a. c. publică în partea sa oficială următoarele: „La propunerea ministrului Meu unguresc pentru culte şi instrucţiune publică denumesc pe episcopul Gherlei Mihail Pável de episcop greco-catolic al Oradiei-mari. Viena 29 Ianuarie 1879.

Francisc Iosif I m. p.
Augustin Trefort m. p.

* (Portretul metropolitului Miron Romanul). Ḑiarul „Rĕsboiul“ ce apare la Bucuresci, aduce în nr. seu din 18 Februarie a. c. chipul Escelenţiei Sale Î. P. S. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul.

* (Crucea „Elisabeta“). Monitorul oficial din Bucuresci publică o nouă lungă listă de dame, cari s'au decorat cu crucea „Elisabeta.“

* (Postal). În Apahida este de ocupat postul de magistru postal pre lângă depunenea unei cauţiuni de 100 fl. Cu acest post sûnt împreunate următoarele rebonificări şi adecă: 200 fl. salariu anual; 40 fl. pauşal de cancelarie şi 300 fl. v. a. bani pentru espedări. Doritorii, de a ocupa acest post au să'şi adreseze suplicile la direcţiunea postală în Sibiiu în termin de 3 sĕptĕmâni.

* (Inundări). Oraşul Seghedin dinpreună cu valea Tissei este ameninţat de pericolul inundării. Un apel către orăşeni provoacă pe toţi a lua parte la mijloacele de apărare. Scoalele s'au închis. Un batalion de infanterie a sosit dela Timişoara la faţa locului. Starea apei este 25 urme şi 3 policari.

* (O mare catastrofă). Una din cele mai vechi şi mai renumite dintre staţiunile termale ale Austriei, Teplitz în Bohemia, a fost atinsă de cea mai rea calamitate: secarea deodată a isvorului seu principal.

Toţi geologii atribuiesc această secare neprevĕḑută la o abatere din cale a curenţilor subterani, cari s'ar fi produs în urma surpărei minelor dela Dux. Intr'o ecsploatare de mine din această parte, sapa lucrătorilor desvĕlì învĕlişul unui imens reservoriu subteran, apa isbucnì prin o largă deschizătură, groapa a fost inundată într'o clipă. Douĕḑeci şi unul de lucrători au perit.

Intrebarea ce 'şi pun în această oară geologii comisiunei trimise la faţa locului, este de a se scí dacă se va puté astupa isvorul cel nou. Nu este îndoială că dacă s'ar puté ajunge la acest resultat, curentul termal de la Teplitz va lua prima sa direcţiune.

Cineva nu puté lesne să 'şi închipuiască consternaţia, în care a aruncat o asemene catastrofă pe populaţia din Teplitz? Cura recentă a împĕratului Germaniei, suferind de urmările atentatului lui Nobiling, ridicase la apogeu renumele acestor isvoare termale. A fost poate de ajuns imprudenţa unui inginer de mine pentru a ruina toată acea parte a ţĕrei şi a lipsí pe Austria de băile sale termale cele mai bogate în proprietăţi curative.

* (Averea imobiliară), a fie-cărui Frances. Resultă din ultimile cercetări că pământul frances representă o valoare cam de 125 miliarde, de unde urmează că fie-care Frances dacă s'ar împărţí averile ar avé pentru partea sa 3500 franci.

* (Tunuri uriaşe). Cele patru tunuri, cumpĕrate de guvernul englez dela d. William Armstrong şi comp., vor fi întrebuinţate pentru redutele de apărare dela Malta şi Gibraltar, adecă pentru fie-care câte douĕ.

Tunurile vor fi montate în dosul unor parapete de pămênt.

S'a inventat un plan, după care să se poată realisa încărcarea acestor tunuri gigantice cu mânile şi sub cuvenitul adăpost.

Costul fie-căruia din aceste tunuri este 16,200 litre sterline s'au franci 405,000. Iar greutatea lor este o sută tone s'au una sută mii de chilograme, aprocsimativ 80,000 ocale fie-care.

* (Scrierea limbei rusesci). Ḑiarul „Le Gaulois“ a găsit un mijloc practic pentru a scrie limba rusă.

Cine nu a băgat de samă, ḑice el, ciudata împreunare de consone ce se întâlnesce adese în numele rusesci?

Se pare că este un mijloc uşor pentru a obţiné aceste nume:

Luaţi trei alfabete şi le scuturaţi într'o pălărie; apoi amestecaţi-le pe o masă ca pe nisce zaruri.

Luaţi literile care vĕ cad sub mână şi câte voiţi, puneţi-le în linie dreaptă una după alta, adaugeţi terminaţiunea itch sau koff şi veţi avé numele complet şi autentic al unui general rus ori-care.

* (Zuluşii). Se scie că un rĕsboi a isbucnit între Anglia şi poporul Zul din Africa meridională. Nu e dar

fără interes a publica câte-va notiţe asupra acestui popor, de care mulţi nici n'au auḑit vorbindu-se pănă acum.

Zul însemnează ţara cerească. Obligaţiunea serviciului militar în acea ţară durează dela 20—60 ani. Afară de acest greu imposit, este un fel de gardă jună, unde trebuie sá între toţi copii dela 14—15 ani, şi acest serviciu este prelungit pănă la 20 ani.

Rĕsboinicii nu se pot însura. Aceasta e o interḑicere legală, impusă de rege, interḑicere, pe care o rădică pentru batalioane întregi, când s'au distins în lupte; e un premiu dat ardorii rĕsboinice.

Dinaintea capului lor, ce printre altele poartă titlul de „Bayete“ (rege a regilor, rege a lumii, leu, etc.) indigenii merg în brânci.

Regele lor este foarte absolut. Despotul actual ce se numesce Cerwayo, este transportat într'un tron pe roate; dacă întâlnesce pe cine-va care 'i displace, strigă: Tăiaţi'i capul seu: (adecă suprimaţi'l), şi esecuţiunea urmează îndată ordinului.

El este mândru, imperios, şi nu voiesce să aibă nimic comun cu albii afară numai în privinţa armelor de foc. „Sûntem regi ai Zuluşilor“ (adecă a cerurilor) ḑice totdeauna când i se consiliează reforme. „Voc. Cov.“

* (Ciuma vegetală). Precum unele epidemii bântuesc asupra oamenilor şi animalelor, de asemenea şi vegetalele sûnt bântuite de adevĕrate ciumi. După boala cartofilor, după a vielor, eată că acum se semnalează boala lăptucelor, şi mai recent acea a castanilor. Nu cumva o să trebuiască a crea în curênd un corp de medici pentru plânte?

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 5 Martie n. Comisiunea bugetară a delegaţiunei austriace a primit cu toate în contra duor voturi propunerea, a statorí trebuinţele estraordinare ale armatei în provinciile ocupate pe anul 1879 în loc de 34½ cu 30 milioane. Mai departe a primit el cu 11 contra 8 voturi propunerea lui Sturm, a provoca guvernul, ca trupele de ocupaţiune să se reducă sub numĕrul proiectat pe cuartal IV a. 1879 şi să le pună la statul de pace.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Unde locuesc albinele bucuros?

Primăvara se apropie şi cu ea multele îngrijiri de cari albinele au nevoe, dacă este să ne facă părtaşi de rodul muncei lor. Acum odată mĕ voiu mărginí pe lângă o înşirare pe scurt a condiţiilor, în cari ar trebuí pusă locuinţa albinelor, cunoscută sub numele de stupină sau prisacă.

Aceste condiţii se cuprind în rêndurile următoare.

1) Mai nainte de toate, stupina să se aşeḑe la un loc scutit de vênturi, de oarece nu e nimic mai stricăcios albinelor, decât osândite fiind a locuí în preajma vênturilor reci. După ce se reîntorc cu sarcina pe picioare, ele pribegesc puţin pe dinaintea stupinei, mai ales primăvara în vreme de noureală, căutând să afle cojniţa (stubeiul) lor şi, împinse de vênt la o parte pică una după alta pe pămêntul rece şi se prăpădesc. Acest mare neajuns se poate încungiurá, înfiinţând stupina unde-va la adăpost.

Neasemĕnat mai primejdios decât vênturile furtunoase este curentul rece de aer, care pe alocurea se simte vara iarna în aproape fie-care ḑi. Este în adevĕr de necreḑut, câtă stricăciune pricinuesc albinelor asemenea curenturi line şi oare-cum ascunse. Să ne ferim dar cu ori ce preţ a pune stupii în preajma curentului, unde albinele pier una după alta ca şi când ar fi gustat otravă, fără a'şi puté da samă, ce s'a ales din ele.

Pentru a constata presenţa curentului lin n'avem decât să petrecem câtva timp în desĕvêrşită nemişcare la locul proiectat pe când e cald şi aerul liniscit şi, fiind cam înferbêntaţi, uşor vom simţí, dacă „trage“ sau nu. În casul dintâiu vom alege firesce un alt loc mai potrivit, căci unde aerul se află în necontenită mişcare, nu e chip a reuşí fie celelalte condiţii ori cât de favorabile.

2) Să ne ferim, dacă se poate, a espune stupii arşiţei soarelui dela ameaḑi şi de după ameaḑi. Raḑele ferbinţi moleşesc albinele cari, încetând aproape cu totul de a mai sbura, se dedau trândăviei şi, sporind ferbinţeala, numai ce le veḑi înfuriate în toată forma, lărmuind pe dinaintea stupinei ca şi când ar fi cuprinse de turbare. De altă parte, căldura din samă afară înmoaie şi prĕvălesc fagurii preste olaltă, ruinând firesce stupul întreg. S'a constatat iarăşi, că stupii din faţa soarelui sûnt sĕraci în miere. Întêmplându-se ca raḑele soarelui să lovească urdinişul în vreme de iarnă, atunci albinele se deşteaptă din somnul lor şi părăsesc uneori cojniţa, căḑênd pradă asprimei aerului sau zăpeḑii.

Toate aceste neajunsuri se pot uşor întimpina, aşeḑênd stupina aproape de sau lângă arbori umbroşi sau întinḑênd o pânzătură, cort etc.

3) Albinele lăsate în grija naturei se retrag mai ales în păduri întunecoase la umbra copacilor; însă nicăiri nu aleargă mai sprinten şi nu lucră mai bucuros ca în faţa soarelui, sburând dela o floare la alta. Stupii să se pună deci, dacă e cu putinţă, la un loc cam întunecos, dar cu faţa spre rĕsărit sau meaḑă-ḑi.

4) Stupina să se aşeḑe la un loc liniscit, unde albinele să nu fie conturbate mai ales în cursul iernei când petrec în deplină odichnă. În deosebi să ne ferim a pune stupii aproape de aria, unde se treeră, sau lângă făurisce, sau aproape de drumuri, pe unde trec carĕ multe cu povară.

5) Dacă e cu putinţă, stupii să nu se aşeḑe în apropiere de lacuri şi rîuri largi, în a căror unde albinele adese se înneacă, apĕsate de sarcina lor şi mânate de vênturi pe când se reîntorc ostenite.

6) Nu este potrivit, după părerea unora, a aşeḑa stupina în vecinătatea unor plantaţiuni întinse de tei, acaţi, hrişcă etc. Albinele sboară împreună de pretutindenea şi trăesc în pace pe cât timp plântele amintite se află în floare; dar isprăvindu-se hrana, ele încep a se încăera, răpind miere din cojniţele învecinate. De altcum viitoriul va hotărí, încât esperienţele făcute în această privinţă sûnt sau nu sûnt întemeiate.

7) Cojniţele să nu se aşeḑe prea sus. În vreme de vênt, albinele se reîntorc sburând nu departe de pămênt spre a nu fi trântite. Stând deci cojniţa prea sus, ele se vĕd silite a se avênta spre urdiniş şi obosite cum sûnt, pică uneori jos şi mor. Drept aceea, stupii să fie aşeḑaţi la o înălţime de cel mult 2 metri.

8) Dinaintea stupinei să se afle un loc neted, curat, provĕḑut cu năsip şi liber de earbă şi burueni, una ca broascele şi alţi asemenea oaspeţi nechiemaţi să nu aibă cum se ascunde, alta pentru a puté observa cu înlesnire ce se aruncă din cojniţă.

9) Albinele au neapĕrată trebuinţă de apă spre a'şi stêmpĕra setea, cu deosebire în vreme de secere. Vom lucra dar înţelepţesce, punênd dinaintea stupinei un vas larg cu apă şi muşchiu, aşa ca să nu aibă cum se înneca. Apa puţin încălḑită la soare le priesce mai bine decât apa rece.

D. Comşa.

Îndreptare. În corespondenţa din Budapesta nrul 21 este o greşală esenţială de tipar carea conturbă tot înţelesul locului respectiv. Adecă în alinea a 6 şirul 3 în loc de „monstru“ este „ministru.“ Deci este a se cetí: „deşí este el un „*monstru*“ etc.

Bursa de Viena

din 5 Martie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	69 —
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	63 70
Împrumutul de stat din 1860	115 75
Acţiuni de bancă	790 —
Acţiuni de credit	232 60
London	116 60
Argint	100
Galbin	5 52
Napoleon d'aur (poli)	9 29
Valuta nóuă imperială germână	57 35

Economic.

Budapesta 1 Martie n. Primăvara a sosit într'un mod de tot surprinḑĕtor. Ea 'şi a manifestat sosirea ei cu vremuri tari şi cu o temperatură crescêndă pănă la + 10° R., aşa, încât vegetaţiunea a început deja a încolţí şi mugurí. Aceasta apariţiune însĕ a căşunat multe îngrigiri întemeiate.

Dară cumcă această vreme de primăvară chiar prea timpurie nu o să ţină mult au dovedit'o ḑilele din urmă a sĕptĕmânei trecute, în cari temperatura după repeţite ploi a scăḑut de la + 10° R. rapid la 0. De mirat este însĕ, că, după cum se arată, şi în anul acesta vor domní multe ploi şi umeḑeli, un ce, care faţă cu clima Ungariei s'a părut cu neputinţă. Dacă sĕmênăturile în acest an vor pătimí, apoi aceasta se întêmplă numai din pricina ploilor şi umeḑelilor superflue. Cu părere de rĕu trebue să mărturisim, că complecsuri mari de sĕmênături în urma pripitei topiri a zăpeḑii şi a deselor ploi se află formal sub apă. Comunicaţiunea stagnează din pricina drumurilor desfundate aşa, încât bucate şi alte mărfuri la têrgurile din provinţe, la căile ferate şi la staţiunile năilor cu vapor etc. se aduc în cuantitate foarte neînsemnată.

Negoţul bucatelor din această împregiurare a fost slăbuţ, preţurile lor s'au urcat însĕ cu câte 15—20 cr. la fie-care majă metrică.

În special notăm următoarele:

Grâul s'a vêndut în cuantitate de 70,000 m. m. cu câte fl. 8.55—8.90;

Sĕcara la 3000 m. m. cu câte fl. 5.90 adecă cu 10—15 cr. mai scump ca în sĕptĕmânile trecute;

Orzul, 5000 m. m. cu câte fl. 5.30—5.60;

Ovĕsul a fost căutat de tot rĕu şi debea cu preţurile de mai nainte;

Cucuruzul, care la începutul sĕptĕmânei trecute avură trecere bunişoară, către sfêrşitul sĕptĕmânei n'a mai fost căutat de loc şi s'a putut cheltuí debea cu fl. 4.60—4.75 pro m. m.

Făina a avut însĕ cu atâta mai mare căutare. Din toate soiurile s'au făcut esportări în dimensiuni respectabile în străinătate, cu deosebire în Britania, în Hollanda, Sviţera, Amsterdam, Glascov, Liverpol etc.

Păstăioasele şi în sĕptĕmâna trecută n'au avut trecere mai bună, ca mai nainte şi preţurile lor au rĕmas cele vechi. S'a vêndut adecă: mazĕrea cu fl. 9—10; fasolea cu fl. 7—7.50; mălaiul cu fl. 8—8.60; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—9.50 de in cu fl. 11.50—12;

Lânile încă n'au avut trecere şi poate că până la têrgul de lână din 9 Martie nu vor avé căutare.

Porcii s'au mai scumpit. În têrg s'au aflat de vênḑare în sĕptĕmâna trecută vr'o 61,470 de capete, între cari din Transilvania 800, iară din România 720.

Unsoarea de porc a trecut numai debea cu preţurile de mai nainte şi adecă cu fl. 47.50—48 fără vas, iară fl. 51—52 cu vas cu tot.

Slănina încă s'a cumpărat numai cu preţuri foarte reservate fl. 39—41. Asemenea şi untura.

Spirtul s'a vêndut cu fl. 26.50—30 pro 10,000 litre °/₀.

Pieile în sĕptĕmâna trecută au fost binişor căutate. S'au vêndut vr'o 70,000 de dărabe şi s'au plătit cele din Transilvania şi Bănat cu 130—140 fl. pro 102 de dărabe. Piei de miel s'au vêndut la 12,000 de dărabe şi adecă după cualitate cu fl. 70—90 pro 102 dărabe. Piei de capră s'au vêndut din Transilvania vr'o câte-va sute şi s'au plătit per 102 dărabe cu câte fl. 185 v. a.

Nr; 23—1879. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Maneguţ din comuna Poiana, protopresbiteratul Mercurei în urma încuviinţărei preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 30 Decemvrie, 1878. Nr. cons. 2923—1878, sĕ escrie concurs până la 15 Martie a. c.

Emolumentele împreunate de acest post sûnt: o jumĕtate din venitul total al parochului de 400 fl. v. a. adecă 200 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicele lor inştruite conform prescrierilor statutului organic şi a disposiţiunilor sinodali din 1873, până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Mercurea în 4 Februariu, 1879.

Dela oficiul protopresbiteral al Mercurei.

Ioan Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 28. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa III-a din comuna Cărbonariu în protopresbiteratul Cetăţii de peatră prin aceasta sĕ escrie concurs cu termin pănă la 15 Martie 1879.

Emolumentele sûnt:

a) Dela 140 familii câte una mĕsură mare de cucuruz sfărmit şi una ḑi de lucru cu palmele, cari toate statorite în bani dau un venit de 308 fl. v. a.
b) stolele statorite după decisul comisiunei organisătoare din anul 1872 resultă un venit de 95 fl. v. a.

Suma totală a venitelor e 403 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a 'şi aşterne recursele instruate în sensul prescriselor statutului organic şi ale disposiţiunilor provisorie sinodali din anul 1873 la subscrisul pănă la terminul sus amintit

Cărpeniş, la 13 Febr. 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Şovrea m. p.,
adm. prot.

Nr. 24. 3—3

EDICT.

Achim Ursu din Feldioara, care de trei ani părăsí cu necredinţă pre legiuita sa soţie, Paraschiva Nan, tot de acolo, şi pribegesce în lume fără a sĕ sci ubicaţiunea lui, se provoacă prin aceasta ca în termin de un an dela publicarea acestui edict să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupa lui.

Braşov, 20 Ianuarie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractu-protopopesc al II al Braşovului.

Ioan Petric m. p.;
protopresbiter.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 23. Sibiiu, Sâmbâtă, 24 Februarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Pentru ca cetitorii nostri să aibă ocasiune a se informa despre părerile străine cu privire la proiectul de lege despre întroducerea limbei maghiare în scolile populare nemaghiare, mai reproducem și următoriul articul interesant, publicat în „Politik“ din Praga, dto 27 Faur a. c. —

Noua asuprire a naționalităților din Ungaria.

Pesta, mijlocul lui Faur.

Un scriitor frances (Montégut), care a făcut studii speciale asupra raselor omenesci, era de părere, că rasa mongolică mai curênd e gata a perí, decât să renunțe la stăpânire și asuprire. În a căruia spirit nu se ivesce cu stăruință acest adevěr, dacă acela urmăresce cu atențiune întreaga purtare a Maghiarilor față cu naționalitățile din Ungaria. Maghiarii s'au și aflat odată la marginea perirei și au simțit trebuința, a se pune în conțelegere prietenească cu naționalitățile, cu concetățenii lor; căci precum ei înșii mărturisiră, viitoriul lor ar atêrna dela concordia tuturor cetățenilor. Însě abia ajunseră ei prin deosebite împregiurări favorabile, a pune mâna pe puterea statului, și de loc reînvià vechiul simț al rasei lor de domnire, și ei practisară asuprirea naționalităților din Ungaria cu o consecență, ce n'a putut isvorí din recea precugetare, ci numai din deosebitul lor simț de rasă; pentrucă dacă ar esista o precugetare, atunci Maghiarii nu 'și-ar fi ales tocmai momentul de-acum spre a păși cu un nou act de asuprire împrotiva naționalităților. Încurcăturile din Orient cu nemijlocita lor apropiere de Ungaria, raporturile din Ungaria și Cislaitania, îndisposiția Croației, marea calamitate financiară, noua crisă ministerială și posiția foarte schimbăcioasă a partidelor din dietă — sûnt de sigur lucruri atât de însemnate, încât nici unui popor afară de Maghiari să nu 'i plesnească prin minte, a mai mărí tocmai într'un astfel de moment nemulțămirea și esacerbarea naționalităților, ce numĕră cu milioanele.

De sigur este o idee foarte nefericită îndeobște, cu deosebire însě în momentul acesta, a păși cu un proiect de lege, a cărei învederat scop este, *maghiarisarea scoalelor populare.* Sugrumarea naționalităților s'a și sěvêrșit mai pe toate terenurile: în justiție, în administrație, în scolile mai înalte și mijlocie, a rěmas numai scoala populară; și adecă scoala populară confesională, căci scoala comunală s'a și maghiarisat după putință. Dar scoala populară confesională, care s'a putut pune sub scutul bisericei și al autonomiei garantate, a rěmas până acum crutată de asuprire și această fortăreață avea să fie dirimată. Ministrul maghiar de culte a pregătit un proiect de lege, în a cărui virtute limba maghiară are să fie obiect obligat de învěțământ în toate scoalele populare (chiar și în scoalele elementare cele mai de jos). Ori cine cunoasce relațiunile Ungariei mai de aproape, acela nu va puté înțelege un proiect de lege ca acesta. Dacă scoala populară are să învețe pe copii cunoscințele elementare, apoi aceasta de sigur numai în limba maternă va fi cu putință; dacă însě copilul afară de cunoscințele elementare are să învețe încă o altă limbă, lui cu totul străină, atunci aceasta o poate numai pe contul învěțămêntului elementar. Și chiar dacă ar fi cu putință, precum e de tot *cu neputință*, că copilul să învețe perfect această limbă străină, el trebue să uite această limbă străină, de loc ce părăsesce scoala populară, căci în comitatele slovăcesci, românesci, sêrbesci și săsesci nu este nimenea (afară de persoanele oficiale) cu care ai puté vorbí maghiaresce. Dar Maghiarii vreau să încerce maghiarisarea și în direcția aceasta și nu se sfiesc, a vătěma simțemintele cele mai sfinte ale concetățenilor lor nemaghiari.

Ușor se înțelege, că amintitul proiect de lege a provocat la naționalități cea mai mare amărăciune, dar cine să cutează a se opune omnipotenții Maghiarilor? Terorismul esercitat a făcut să amuțească naționalitățile aproape cu totul. De o oposiție națională la Slovacii din Ungaria nordică nu poate fi vorba. Funcționariul, proprietariul mare, este cel mai zelos propagator a maghiarismului și cuvêntul slovac este formal proscris. In sudul Ungariei, de când cu prigonirea Sêrbilor și cu arestările în masă înainte cu doi ani, fie-care se îngrijesce de siguranța sa personală. Numai Românilor li se lăsase oarecare teren de activitate, de oare-ce Maghiarii cochetau cu ei ca cu nesce aliați împrotiva Slavilor. Pe când Sêrbii de vr'o câți-va ani nu'și mai pot țíné congresul bisericesc, Românii regulat au ținut sinoadele lor bisericesci. Archiepiscopul Romanul — bag samă — de mulțămită a aflat de lipsă, să țină o cuvêntare împrotiva Slavilor în casa de sus cu prilegiul desbaterii de adresă, o cuvêntare, ce a sunat chiar ca o denunțiație în contra Sêrbilor. Este probabil, că această cuvêntare i s'a luat în nume de rěu chiar din partea Românilor (? Red. „Tel. Rom.“) și archiepiscopul se grăbì a îndrepta greșala (? Red. „Tel. Rom.“). Amintitul proiect de lege despre întroducerea limbei maghiare în scoalele populare a oferit archiepiscopului ocasiunea, de a se pune în fruntea Românilor și a protesta împrotiva acestei asupriri noue a naționalităților. De o scutință din partea dietei nu puté fi vorbă, avênd în vedere maioritatea maghiară a casei. Nimic deci mai firesc, decât că Românii să se adreseze de-adreptul la coroană.

Deputațiunea română ce s'a dus la Viena și în adevěr a fost primită de împěratul, a avut în tabera maghiară efectul unei bombe, mănia pentru aceasta se maschiasă numai rěu. Maghiarii se mângăie cu respunsul împěratului și cu aceea, că celelalte naționalități n'au luat parte. Și acum încă toate foile maghiare fac a se înțelege clar, că tocmai pasul întreprins la Viena de Români va accelera numai presentarea și primirea proiectului despre întroducerea limbei maghiare în scoalele populare. De sine se înțelege, că toate foile din Pesta sûnt năcăjite asupra Românilor, dar „Pester Lloyd,“ căruia 'i place a se numí o foaie „europeană“ și liberă de ori-ce șovenism a adus în afacerea aceasta din peana redactorului en chef însuși un articul, ce nu lasă nimic de dorit încât pentru îndrăsneală și impertinență.

Legea ar fi numai în interesul naționalităților înseși. Prin cunoscința „limbei de stat“ ele s'ar puté cualifica pentru toate oficiile, ca și când n'ar esista o mulțime de oameni, cari cunosc limba maghiară chiar așa de perfect, ca și limba lor maternă și totuși, fiind ei Slovaci, Români, Sêrbi sûnt dați înapoi, afară dacă ei sûnt renegați perfecți.

Mai mult. „Pester Lloyd“ susține, că naționalitățile nu sûnt nicăiri în Europa părtașe de o libertate atât de estinsă.

Așa numita lege pentru naționalități, ḑice „Pester Lloyd“, este pentru naționalități atât de tolerantă și liberală, ca nici o altă lege din lume într'o țeară poliglotă. Însě s'ar puté dovedí cu paragrafii a mână, că această lege nu ridică la vigoare de lege „egala îndreptățire“, (precum stă în titulă) a naționalităților, ci supremația Maghiarilor. Dar chiar și în acele disposiții, ce cuprind pentru naționalități câte ceva favorabil (ca sfărimituri), nu se află nici un singur paragraf, care să nu fi fost vătěmat de multe ori. Să ne aducem numai aminte de plânsoarea Sașilor (ca să nu vorbim de loc de alte naționalități) în dietă în Noemvrie 1873 și de esemplele eclatante de vătěmare a legei pentru naționalități. Să ne aducem aminte de interpelația către ministrul de justiție, că judecătoriile resping cu volnicie acte nemaghiare, că ministrul a trebuit să recunoască această volnicie, fără ca în afacerea aceasta să se fi îndreptat ceva până în ḑiua de astăḑi, și fără ca să se fi „presentat“ novela făgăduită, ce ar avé să sancționeze procederea judecătoriilor. Să ne aducem aminte de acel cas, când trei advocați români, provocându-se la legea pentru naționalități, unul după altul n'au voit să apere pe un client român în limba maghiară, și când inculpatul pentru o crimă capitală a fost condamnat fără apěrare și numai tabla regie a comandat ex offo pe un Maghiar ca apěrătoriu!

Dar ce vorbim noi de legea pentru naționalități? Nici nu esistă vre o lege pentru naționalitățile din Ungaria. Într'o țeară, în care se pot fabrica procese de lesă-maiestate, unde nu se sfiesc a chema de mărturie criminali pedepsiți; într'o țeară, în care fără consciință să sěvêrșesc arestări în masă ca měsură preventivă împrotiva unei primejdii inchipuite — naționalitățile să nu aibe causă a se plânge de asuprire, și „Pester Lloyd“ are sfruntarea a susțíné, că naționalitățile din Ungaria sûnt părtașe de o libertate, ca nicăiri în Europa!

Și dacă aceste naționalități asuprite din când în când cer scutirea Domnitoriului lor legitim., atunci „Pester Lloyd“ de loc e gata cu prepusul de lesă-maiestate. Românii urěsc limba maghiară, pentru că ei nisuesc la o unire cu România! Ce ușor se joacă cu cuvêntul „lesa-maiestate“ față cu naționalitățile, deși apěrătoriul lui Dr. Miletics deja a spus procurorului unguresc: să nu se vorbească în casa spânḑuratului de streang!

În adevěr în Viena să'și aducă aminte de lealitatea și jertfele acestor naționalități din Ungaria, precum s'au dovedit în timpurile grele ale monarchiei, când Maghiarii tindeau la sfărîmarea monarchiei. Și aducêndu'și aminte, să nu se ignoreze cu totul plânsorile naționalităților din Ungaria. Naționalitățile din Ungaria mai pe urmă vor puté devení cu totul tăcute, dară amărîrea, ce o port în inimă, poate avé urmări grele. Cel mai nou proiect de lege despre maghiarisarea scoalelor populare este un atentat asupra esistenței spirituale a Slavilor și Românilor din Ungaria. Un astfel de atentat ar puté numai deschide un abis între ei și Maghiari. Simțul rasei lor de a stăpâní orbesce pe Maghiari, încât ei nu věd primejdia, în care ei inșii se aruncă; dar interesul monarchiei întregi este mai pre sus de interesul și orbirea Maghiarilor.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Februarie.

„Pesti Naplo“ publică tecstul petițiunei episcopilor ruteni în causa întroducerii limbei maghiare în scoalele populare. Nici spațiul nu ne permite, dar nici nu merită, că să reproducem și noi acele frase servile ale episcopilor ruteni către guvernul maghiar. Dacă un popor ajunge a recunoasce, că salvarea lui atêrnă dela întroducerea unei limbi străine în scoalele sale elementare, acel popor a încetat de a mai fi. Episcopii ruteni însuși au subscris sentința de moarte a credincioșilor bisecicei lor, când ḑic în petițiunea amintită: „Cu atât mai puțin poporul nostru va denega aceasta měsură de aprețiare limbei maghiare; poporul nostru doresce din inimă, ca generațiunea viitoare să se crească pentru viața practică.“ Adecă Rutenii voiind a avé oameni pentru viața practică, au trebuință să'i crească cu limba maghiară! Servilismul episcopilor ruteni greco-catolici se presentă în forma cea mai precisă în următoriul pasagiu al petițiunei: „dispositiunea autonoamă a administrațiunei noastre diecesane, prin carea învěțătorii se îndatoresc a preda în scoalele confesionale limba maghiară, (poporul nostru) a primito nu numai în mod favorabil, ci a dorit și a urgat deadreptul și acolo, unde bunavoința s'a zădărnicit prin negligența învěțătorilor sau prin lipsa puterei instructive și a mijloacelor, s'a plâns (poporul) singur numai din aceasta causă la oficiul bisericesc în contra învěțătorilor lor.“ „Pester Lloyd“ ne spune cu oare-care emfasă, că ministrul va aşterne aceasta petițiune a episcopilor ruteni Majestății Sale.

Desbaterile în delegațiuni vor consuma mai mult timp decât s'a credut. Ministrii austriaci Stremayr, Taaffe şi Pretis au părăsit Budapesta şi s'au reîntors la Viena, dovadă că în cercurile delegaționale austriace situația este favorabilă guvernului. Delegațiunea austriacă a votat în şedință plenară creditele suplementare pentru representanțele diplomatice în România, Serbia şi Muntenegru. Comisiunea bugetară a acestei delegațiuni a primit o resoluțiune, care opresce a se folosí banii votați pentru cheltuieli de administrațiune şi de investițiune. Contele Andrassy a declarat, că ambele guverne ar fi de acord a propune resolvirea provisorică a cestiunilor deschise în afacerile bosniace sau prin declarațiuni formale sau prin o lege ad hoc. Ministrul de resbel a făcut, în sênul comisiunei bugetare a delegațiunii austriace, o lungă espunere despre acțiunea trupelor austriace în cele două provincii turcesci, începênd dela formarea primului corp care a întrat în Bosnia şi până la desconcentrarea parțială a armatei de ocupațiune.

Comitele Andrassy a declarat că negoțierile începute cu Serbia în privința nouelor raporturi comerciale ale monarchiei cu acest principat, s'a întârdiat pentru moment din causă că trebuiesc precedate de o înțelegere prealabilă între ministeriul austriac şi cel ungar asupra principiilor care au să serve de basă acestei convențiuni comerciale. Negoțierile pentru a ajunge la această înțelegere se urmează de present.

In Praga s'a ținut în dilele aceste un meting cehesc, care a fost cercetat de 2000 persoane. Acest meting a primit o resoluțiune, în care se accentuează necesitatea unei înțelegeri cu populațiunea germână.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Săliște, în Februarie 1879. (Sinod protopresviteral). În Dumineca trecută s'a ținut aici în fiitoarea residență a protopresviterului — sinodul protopresviteral ordinariu. La 8 oare dimineața s'a celebrat sf. liturghie, cărei a urmat un părăstas solemn în memoria mecenatului Emanuil Goszdu. Părintele administrator al tractului dom. Moise Toma a ținut cu aceasta ocasiune o vorbire potrivită, în care a schițat pe scurt biografia şi meritele marelui bărbat. La 11 oare s'a întrunit sinodul în localitățile frumoasei scoale din Săliște. După ce s'a deschis de către domnul administrator cu o cuvêntare ocasională, sinodul a purces la agendele sale normate în Statutul organic. Mai întâiu s'a verificat deputații şi s'a constatat, că sûnt presenți 31 deputați; prin absența lor au escelat deputații din „inteligință.“ Alegerea comitetului protopresviteral şi a epitropiei protopresviterale, căruia premerse o consultare lungă, s'a efectuit prin aclamațiune spre mulțămirea tuturor. Notariul sinodului a cetit apoi raportul comitetului protopresviteral despre starea protopresviteratului în anul espirat. Acest întresant raport, sinodul 'l a luat la plăcuta cunosciință, şi v'il alătur aici cu rugarea al publica.*) După ce astfel ordinea dilei era eshauriată dl Eugen Brote (Sibiiu-cetate şi Sibiiu-Josefstadt), sulevând cestiunea scoalelor şi amintind de pericolul, ce amenință scoala, biserica şi națiunea prin proiectul de lege pentru introducerea limbei maghiare ca studiu obligat în scoalele populare, a făcut propunerea, ca o deputațiune a acestui sinod să se presente la Escelența Sa I. P. S. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul şi să 'i mulțămească în numele sinodului pentru paşii întreprinşi în aceasta causă la Înaltul Tron. Propunerea fù primită între entusiastice „se trăiască“ şi sinodul a şi proces îndată la alegerea acelei deputațiuni. Dl. D. Comşa (Sibiiu-Poarta-Turnului) în sfêrşit a propus ca comitetul protopresv. şi epitropia să se îndatoreze a căuta căi şi mijloace pentru crescerea şi înmulțirea fondurilor protopresviterale.

Primindu-se aceasta propunere, sinodul s'a încheiat la $2^1/_2$ d. p.

Bran în Februarie. (*Eforia scoalelor capitale din Bran*). Restaurêndu-se, în urma unui cercular protopresbiteral de sub Nr. 50 1879, representanța scoalelor capitale brănene, compuse din 30 membrii (10 preoți şi 20 mireni), de către sinoadele parochiale din subcomunele brănene, se determină din partea reverendisimului d. protopresbiter al tractului Braşovului Iosif Barac, ca administrator al protopopiatului Branului, diua de alegere a eforiei pe 30 Ianuarie a. c.

În aceeaşi di adunându-se corporațiunea representativă a scoalelor rom. brănene în maioritate (9 preoți şi 16 mireni) pe la 11 oare a. m. în localul scoalelor capitale, onoratul domn protopresbiter Iosif Barac, sub a cărui presidiu se sevêrşi acest act, provoacă a se înscrie toți membri presenți ai representanței scolare. După înscriere dnul president ține o cuvêntare, în care arată membrilor presenți scopul intrunirei lor, accentuează însě activitatea ce o au în următoriul period de 3 ani în genere, şi în această şedință în specie. Cuvêntarea reverendisimului protopresbiter fù primită cu însuflețite: „Să trăiască“.

Alegându-se la propunerea părintelui I. Moşoiu de notar „adhoc“ învěțătoriul Ilariu Reit, să pune din partea dlui president la ordinea dilei alegerea a 12 membrii ordinari, şi a 3 supletori ai eforiei scolare pro 1879 1880 şi 1881, şi conform statutului acestei scoale, prin voturi secrete; iar pentru scrutinarea voturilor, ca bărbați de încredere se aleg: părintele I. Moşoiu, primarii I. Stoian şi G. Mănoiu.

Făcêndu-se în cea mai bună ordine votisarea prin sedule, şi scrutinându-se voturile, se cetesce prin onoratul presidiu resultatul alegerei, din care resultă, că, de membrii ordinari ai eforiei cu maioritate de voturi sûnt aleşi: patru preoți şi opt mireni, iar de membrii supletori 1 preot şi 2 mireni.

Toți acesti membrii, partea cea mai mare realeşi şi totdeodată şi membrii fundatori, sûnt bărbați capabili şi inteligenți de sarcina luată asupră-le, bine meritați şi interesați de scoală, zeloşi întru a promova cultura în aceste scoale. Afară de acesti bărbați deveniți efori, Brănenii au de a se bucura şi de mai mulți alți indivídi, cari 'şi au câscigat merite pe terenul scolar, cari cu tot dreptul ar fi meritat a se enumĕra între noii efori, dar regretă eforia, că aceasta n'a permis nici statutul organic, nici al acestei scoale care determină numĕrul eforilor ordinari la cifra 12. Aceasta însě nu-i va gena nimic, fiind de firma părere, că acei bărbați cari din causele indicate mai sus nu au putut întra pe acest trieniu în eforia scolară, vor lucra şi în viitor tot cu aceea ardoare, paralel cu actualii efori întru prosperarea învěțământului şi în specie a acestei scoale.

Dacă n'aşi abusa de spațiul acordat, şi n'aşi incomoda pe P. T. lectori ai acestui diuariu, lângă această restaurare a eforiei noastre aşi adauge şi constituirea ei ce se făcù tot în această şedință şi la propunerea membrilor eforiali, tot sub presidiul reverendisimului domn protopresbiter Iosif Barac.

Ca president al eforiei se realege prin aclamațiune şi urări de. „Să trăiască“ părintele Ioan Moşoiu; ca vice-president se alege părintele Leontin Puşcariu; ca notariu învĕțătoriul dirigent dela aceste scoli, respective actualul învĕțătoriu dirigent Ioachim Ciurea; de casariu se realege Bucur Reit şi de controlor primarul G. Mănoiu, toți prin aclamațiune şi întêmpinați cu urări „Să trăiască.“

Constituindu-se astfel eforia scoalelor capitale gr. or. din Bran, reverendisimul d. protopresbiter încheiă şedința prin o cuvêntare acomodată prin care optează (eforiei) interes viu şi concordie spre a puté opera interesele scolare, spre a 'şi puté împliní consciincios sarcinile, ce şi lea primit cu ocasiunea acestei şedințe, avênd în vedere numai progresul şi prosperarea acestor scoli. Această cuvêntare se primì cu însuflețite „Să trăiască“.

Fiind timpul prândului, mai toți eforii în frunte cu reverendisimul domn protopresbiter, merg la un prând comun unde se rădicară mai multe toaste. Primul toast 'l ridică părìntele Ioan Moşoiu în sănătatea reverendisimului d. protopresbiter pentru înțeleapta conducere a acestei şedințe. Al doilea toast 'l rădică on. d. protopresb. Iosif Barac în onoarea eforiei scolare şi a presidentului ei I. Moşoiu. Se mai ridicară şi alte toaste precum din partea părìntelui L. Puşcariu, primarilor I. Stoian şi G. Mănoiu etc. unele în onoarea reverendisimului protopresbiter, altele în onoarea actualului president eforial I. Moşoiu, altele în onoarea membrilor eforiei etc.

Înaintând timpul, apropiindu-se oarele de sară, reverendisimul protopresbiter Iosif Barac 'şi ea adio dela comesenii sei şi pornesce spre Braşov; ceilalți membrii încă se despart ducênd cu sine cele mai dulci suveniri.

Raport general

despre starea bisericească scolară şi fundațională din protopresbiteratul Sibiiului I pe anul 1878.

Venerabil Sinod! Venind comitetul protopresbiteral ca să vĕ dee adi samă despre starea protopresbiteratului nostru cu încheerea anului 1878, de trei lucruri îşi încopcie raportul seu: partea materială, activitatea şi resultatele ajunse.

Combinând sub titlul de partea materială statistica economică în cele două părți generale ale ei mişcămêntul populațiunei şi produsul sau averea, se arată următoarele:

În tractul nostru protopresbiteral, care constă din 18 parochii, numĕrul populațiunei la încheerea anului 1878 este preste tot:

bărbați	11,612
femei	12,348
cu totul	23,960
s'au născut în decursul anului	786
au murit	623
prin urmare mai mulți născuți cu	163.
Pe lângă toate aceste însě numĕrul sufletelor din anul 1877 când a fost	24,244
față cu anul acesta cu . . .	23,960
arată o scădere de	284.

Aşa dară în privința numĕrului populațiunei am fi suferit o perdere însemnată în decursul anului 1878, carea nu poate fi causată decât prin emigrațiuni; ceea ce dovedesce o îngreunare păgubicioasă a condițiunilor de esistență în starea poporului, şi ne impune datorința de a încerca şi noi mijloace, pentru îmbunătățirea sorții fiilor bisericei noastre.

În cele 18 parochii respective la numĕr de 23,960 sûnt aplicați spre conducere şi păstorire 24 parochi şi 3 administratori parochiali, prin urmare la câte 888 suflete un preot; pe lângă acestia se mai află aplicați 1 capelan şi 1 diacon. Diferența față cu anul trecut se arată numai în numĕrul capelanilor, cari în 1877 au fost 2, iar în decursul acestui an a rĕmas 1, ceea ce provine de acolo, că murind veteranul paroch Ioan Arsenie din Gurarîului, fostuì capelan lângă dênsul Ioachim Muntean s'a promovat de paroch.

Cea mai însemnată schimbare, petrecută în sfera administrativă a tractului acestuia, este cea referitoare la conducĕtoriul tractului. În urma resignărei p. protopresbiter Ioan Hannea dela administratura tractului, prea ven. consistoriu archid. prin înalta ordinațiune din 19/7 1878 Nr. 1928 pl. a aflat de bine, a denumí de administrator al acestui tract pe administratorul parochial, din suburbiul inferior al Sibiiului, P. Moise Toma.

Căsĕtorii în 1878 au fost 199, iară divorții de matrimoniu, cari au trecut în valoare de lege 7. Numĕrul proceselor matrimoniale încaminate, pendente şi nehotărîte până la finea anului este de 14.

Aceste dese casuri de procese matrimoniale şi divorții, provin în partea cea mai mare din condițiunile de viață ale căsĕtoriților, deprinşi şi necesitați a'şi agonisí subsistența în locuri depărtate şi prin aceasta adese ori în împregiurări causătoare de înstrăinare între soț şi soție.

Încât se referă acest raport la mişcămêntul populațiunei afară de procesele divorțiale, se substerne ací sub ·/. protocolul protopresbiteratului din care se poate vedé starea lucrului şi în special pentru fie-care parochie.

Averile bisericesci din întreg tractul protopresbiteral sûnt la finea anului:

a) edificii în valoare de	fl.	102,906.12
b) pământuri în valoare de	fl.	13,692.—
c) bani şi hârtii de preț	fl.	42,983.38
d) fonduri	fl.	44,777.66
preste tot	fl.	234,259.16*)

Între aceste mai departe nu sûnt computate prețurile edificiilor de biserică din parochiile Galeş, Gurarîului, Poplaca, Sibiiu-cetate şi Turnişor, fiind că în rapoartele venite de acolo nu au fost indicate. În special la fie-care parochie se poate vedé starea averei bisericesci din conspectul ací sub ·//. alăturat.

Ca să se poată vedé diferența dintre averile bisericesci din anul acesta, față de cel premers, ar fi fost de lipsă datele din anul 1877, cari însĕ atunci nu au fost culese, şi astfel nu se poate face evident sigurul progres din anul 1878.

Fondul tractului protopr. care la încheierea bilanțului din anul trecut era de 510 fl. 64 cr. s'a ridicat până la finea anului 1878 cu înlocările făcute în Ianuarie a. c. în contul anului trecut la suma de 591 fl. 54 cr. Crescămêntul fondului a provenit din interesele capitalisate 34 fl. 10 cr., din tacsele dela cununii 46 fl. 90 cr. cari se află depuşi la institutul „Albina“ cu 7°/₀ după cum se vede din protocolul fondului şi din cărticica de depuneri.

SCOALELE.

Ce privesce starea scolară din singuraticele parochii ale tractului, cu referință la adjustarea şi recuisitele scolare, în general privită nu diferesce de cea din anul premers.

Starea scolară privită din diferite puncte de vedere mai speciale, dă următoriul prospect:

1. Dintre toate comunele noastre parochiale numai în Amnaş şi în Rusciori nu s'a ținut scoală în decursul anului scolar 1877/8; şi aceasta din causa sĕrăciei acestor două parochii, cari n'au avut cu ce'şi susțíné învĕțătoriu; pentru anul curent însĕ s'au

---

*) Îl publicăm la alt loc.

*) Se observă şi aici că în raport lipsesc datele despre averile bisericilor din Săliște şi Sibiel, de unde nu s'au asternut; mai departe din Amnaş unde în raport nu s'a arĕtat prețul lucrurilor şi din Rusciori de unde a sosit prea târdiu.

aşeḑat şi în aceste parochii învĕţători, şi astfel pe venitor vom fi în posiţiune a nu mai înregistra în raportul nostru astfel de escepţiuni nemulţămitoare.

2. Dintre parochiile tractului numai două n'au edificii de scoală, şi anume cea din Sibiiu-cetate şi cea din Rusciori.

3. Toate edificiile de scoală sûnt corespunḑĕtoare, afară de cel din Amnaş şi din suburbiul inferior al Sibiiului; din partea parochiei din urmă s'au întreprins disposiţiuni şi paşi pentru a pune la cale edificarea unei scoale nouĕ.

4. Fonduri scolare se află în parochiile:

Sibiiu-cetate . . .	fl.	1,300.—
Sibiiu-poarta turnului	„	140.—
Sălişte	„	6,550.—
Sibiiu-Iosephstadt. .	„	755.7
Cacova	„	1000.—
Galeş . . . . , .	„	700.—
Gurarîului	„	25.—
Săcel	„	10.—
Tilişca	„	699.47
suma	fl.	11,179.54
faţă cu anul trecut cu .	fl.	9,352.—
Se arată un crescământ de	fl.	1,827.54

5. Edificiile scolare din cele 16 comune bisericesci cu scoale proprii representă un capital de fl. 47,730
faţă cu anul trecut de . . fl. 49,130
arată un scăḑĕmênt de . fl. 1,400
care provine de acolo, că rapoartele sosite din unele comune nu sûnt în strictă consecenţă cu anteactele.

6. În celelalte immobilii (pământuri şi edificii — afară de edificiile scoalei) averea scolară din tract se urcă la suma de . . fl. 21,220.—

7. În mobile peste tot fl. 1,601.70

În sumă totală: averea scolară din tract representă un capital de . fl. 81,731.24

8. Venitele scolari sûnt în anul 1877/8:

a) din nemişcătoare .	fl.	2,010.—
b) din fonduri . . .	fl.	973.—
c) din mişcătoare . .	fl.	413.—
d) din alte isvoarĕ (mai vêrtos din alodii) . . .	fl.	4,431.50
în sumă totală	fl.	5,867.50

9. Numĕrul copiilor obligaţi a umbla la scoală în anul 1877/8 a fost: dela 6—12 ani copii 1147, copile 1033, la olaltă 2180; dela 12—15 ani copii 550, copile 455, la olaltă 1005, în sumă totală 3185, din acestia au cercetat scoala: dela 6—12 ani copii 965, copile 717, la olaltă 1686; dela 12—15 ani copii 186, copile 260, la olaltă 446, în sumă totală 2132.

Prin urmare fără instrucţiune au rĕmas 1053. Diferenţa faţă cu anul premers cu 1702, copii umblători la scoală este 430. Prin urmare se arată un progres îmbucurătoriu.

După sporiul făcut se arată următoriul prospect: destinşi 454, buni 1172, debili 506.

Provĕḑuţi cu cărţi scolare: preste tot 1535, în parte 418, neproveḑuţi 179.

Învĕţământul a durat: macsimul 10 luni, minimul (un singur cas) 6 luni, terminul mediu 8 $^1/_2$ luni.

Scolari presenţi la esamene: în sem. I 1691, în sem. II 1399.

Grădini pentru scoala de pomărit se află în 9 parochii, cultivate 3, necultivate 6.

Locuri pentru gimnastică se află la 6 scoale.

Biblioteci scolare sûnt la 4 scoale.

În cele 16 scoale parochiale au funcţionat învĕţători 26 şi învĕţătorese 1, preste tot 27. Din acestia pedagogi absoluţi 16, clerici absoluţi 11, cu esamen de cualificaţiune 15, ca provisorici 8, ca definitivi 19.

Salariile învĕţătoresci au fost:

a) din fondul scolar .	fl.	2,400.—
b) din alodii	„	3,220.—
c) din lada bisericii .	„	580.—
d) dela popor . . .	„	238.50
e) în naturalii peste tot	„	419.—
la olaltă:	„	6,857.50
Faţă cu anul premers cu .	„	6,245.—
se arată o îmbunătăţire cu	„	612.50
Macsimul salariilor învĕţătoresci a fost	„	400.—
iară minimul	„	169.—
în terminul mediu . . .	„	265.66

In special starea scolară din fiecare parochie se vede în rapoartele aci sub ·/// alăturate.

Reprivind preste tot starea bisericească, scolară şi fundaţională ni se arată în privinţa economică, şi anume cu respect la mişcămêntul populaţiunei un regres îngrigitor, carele continuând ar puté devení şi mai îngrigitoriu.

In privinţa averei ni se arată o sporire deşí nu mare, dar îndestulitoare în faţa împregiurărilor între cari trăim.

In privinţa scolară peste tot asemenea se arată un progres iarăşi deşí nu mare, totuşi îmbucurătoriu. Escepţiune au făcut scoalele din Cacova şi Gurarîului, unde sporiul arĕtat la esamene a fost de tot neîndestulitoriu.

In privinţa stărei morale, prospectul este tot ca şi în anul trecut, în genere mulţămitor.

Sibiiu în 30 Ianuarie 1879.

Moise Toma m. p.,
adm. ppesc.

Varietăţi.

* (Necrolog). În 28 Faur st. n. a. c. s'a petrecut la cele eterne remăşiţele pământesci a fericitului în dl Teodor Genţ paroch român gr. or. în comuna bisericească Ceişoara şi Filia Topa inferioară în protopresbiteratul Popmezeului comit. Biharia, după o fericită căsătorie de 33 ani, în etate de 51 ani; serviţiu la altariul d-lui 32 ani. Lăsând în doliu pe nemângăiaţii fii: Ioan Genţ abs. teolog, Iosif învĕţătoriu, cu soţia Saveta născ. Moga, Ana cu soţiul Ioan Papp abs. teolog, Floarea cu soţul Solomon Petrilă, ginerele Petru Lazar preot gr. or. în Varviz, pe cuscrul Vasiliu Moga preot gr. or. în Chesie, pr. şi pre alţi consângeni, amici şi cunoscuţi.

Înmormêntarea s'a celebrat prin o frumoasă cunună de preoţi la nr 14 cu dl protopop în frunte, mulţi învĕţători, 4 teologi absoluţi, fiind de faţă şi un public numĕros din toate clasele poporului; şi din opidul Ceica Maghiară a luat parte întreaga inteligenţă, întreg corpul judecătoresc atât pretorial, cât şi regesc fără deschilinire de naţionalitate. Rever. domn Elia Moga protopresbiterul Popmezeului a ţinut un discurs funebru care stoarse lacrimi din ochii asistenţilor la trista ceremonie.

Reposatul 'şi-a iubit naţiunea şi confesiunea cu un zel şi devotament esemplariu. Fie-i ţĕrina uşoară şi memoria eternă!

* (Ce nu face omul în mănie?) Fraţii maghiari — înţelegem pre cei cari conduc astăḑi destinele ţĕrei, căci bietul popor geme sub greutatea povĕrei statului — nu sciu de mănie ce să mai facă, ca să rescoale toată lumea asupra noastră, cu deosebire asupra Românilor ortodocşi. Nu se mulţămesc cu invectivele cele mai ordinarie, cu cari mai în fie-care ḑi ne delectează foile lor, scris'au corespondenţe la foile nemţesci, cum sûnt „Augsb. Alg. Ztg." şi „Nordd. Alg. Ztg.", chiemat'au într'ajutoriu pe episcopatul romano-catolic şi gr. cat. rutean în favorul proietului lor pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele elementare — acum se apucă şi fabrică un articul de fond, 'l subscrie cu un nume românesc „Popescu János" şi 'l publică în foaia subvenţionată de regimul nostru „Bucuresti hiradó" ce apare în Bucuresci în limba maghiară. Acest „Popescu János", care mai nainte — după cum ḑice — era inimic de moarte al Maghiarilor, iar acum cunoscênd înşuşirile cele nobile ale naţiunei maghiare 'i-a devenit deodată mare adorator, — reprobând paşii facuţi de biserica română ortodocsă din Ungaria şi Transilvania pentru apărarea sa contra periculului ameninţătoriu, provoacă pre regim, ca să nu întârḑie cu asternerea acelui proiect la dietă, căci după „dênsul" numai prin o astfeliu de lege vor devení toate naţionalităţile Ungariei fericite.

Noi din parte-ne numai atâta ḑicem: să ferească Domneḑeu şi pre naţionalitatea maghiară şi pre celelalte naţionalităţi din Ungaria de astfel de amici.

* (Românii în Dobrogea). Telegrama prefectului de Kiustenge din 1 Februarie, către d. ministru român al instrucţiunei publice:

Am satisfacţiunea a vĕ încunosciinţa că, în ḑiua de 29 Ianuarie trecut, a avut loc deschiderea solemnă a scoalei din Mangalia. Un numĕros public a asistat la serviţiul divin ce a precedat. Un frumos discurs a fost pronunţat de către profesorul Varon, căruia a respuns administratorul Popasu, representantul meu. Rog binevoiţi a dispune înaintarea urgentă a materialului scolar la o clasă primară, pentru 300 elevi, cel trimis neajungênd şi aici negăsindu-se 'l voiu împărţí scoalelor din Mangalia, Kiustenge şi Hărşova.

Prefect, Remus Opran.

Telegrama aceluiaşi prefect către ministrul sus arĕtat:

Astăḑi am deschis cu solemnitate scoala publică de băeţi din oraşul Kiustenge. Toate autorităţile civile şi militare române, consiliul comunal, parte numĕroasă a populaţiunei creştine şi mohamedane asistau. După serviţiul divin, d. profesor Petrescu şi ajutorul de primar, care este tătar, a rostit două discursuri, la cari am respuns; am distribuit parte din cărţile ce am. Serbătoarea a fost splendidă; băncile erau toate pline de copii musulmani şi creştini. Mĕ voiu ocupa ḑilnic cu scoala.

Prefect, Remus Opran.

* (Înformaţii din Basarabia). Din Basarabia retrocedată se trămite scirea, că tocmai cei din populaţia de acolo, cari anul trecut făcură agitaţiile cele mai neiertate în favorul Rusiei şi erau capii propagandei rusesci, se simt astăḑi în modul cel mai trist desamăgiţi de binefacerile (?) administraţiei rusesci. Ei se vĕd atât de crunt loviţi încât 'şi manifestă chiar în public (când nu se află vr'un spion rusesc pe acolo) adânca lor remuşcare şi doresc să ajungă iarăşi sub administraţia română. Această împregiurare e cu atât mai caracteristică, că mai nemulţămiţi sûnt tocmai cei de origine slavă, şi fac larmă mai mare, pe când Românii sufer în tăcere, după cum e naturelul lor. Slavilor nemulţămiţi din Basarabia retrocedată nu le putem rĕspunde alta, decât că s'au deşteptat prea târḑiu.

* (Viaţa unui student român). Ni se scrie din Tezvin (comit. Timişului) următoarele.

Absolvând cu succes precelent a 3-a clasă normală în Lugoş, tinĕrul Iacob Ignaton fiu de învĕţătoriu nefavorisat de împregiurările materiale, fuse contrins a'şi întrerupe studiul aproape trei ani; după aceea cercetând de nou scoala, dênsul a produs calculi precelenţi din toate objectele, până la a 4-a clasă gimnasială, escelând între toţi conscolarii sei fără diferenţă de naţionalitate.

Gimnasiul superior îl terminase tinĕrul student în Arad. Patru păreţi nu prea înalţi, de pe a căror suprafaţă se puté numĕra foarte bine toate cărămizile, o fereastră cu doi ochieţi mici, îngrădită pre din afară cu fer încărcat de rugină; iară spaţiul încăperii, ce avea în podiment pardoseală de cărămidă arsă, era aşa de îngust încât fără multă comoditate putea să cuprindă abia un pat scurt de fer, pe deasupra astrucat cu o poneavă de câlţi subţire; un cuptoriu din tinichia vechie şi plin de găuri servea tinĕrului Iacob Ignaton mai adeseori 'şi ca masă agraţiindul din când în când un îngrijitoriu de curte (Hausmeister) cu lemnele pentru foc.

De asemenea şi hrana lui a fost mai puţin decât a unui prisoneriu trântit în întunerecul temniţei. El rugase prin o epistolă pe tatăl seu, învĕţătoriu într'o comună din Transilvania, spre al ajutora cu un floren în toată luna; însĕ acesta abia la finitul anului 'i respunsese că, fiindu'i leafa mică şi de tot neregulată, aşa încât nici pe sine nu se poate susţiné şi pe ceialalţi prunci mai mĕrunţi, nu'l poate ajutora. Ce să facă? astăḑi 'l ajută unul, mâne altul dintre conscolari, câte cu un dărab de pâne, ori cu 2—3 cruceri, spre a'şi cumpĕra însuşi pâne. Aşa a fost viaţa acestui tinĕr pe cât a studiat gimnasiul superior din Arad, ba une-ori fără a'şi miluí cât de puţin stomacul, el întrecea cu respunsurile pe toţi conscolarii sei. El a petiţionat după stipendiu, dară fară resultat.

Tocmai pe când tinĕrul I. Ignaton studiase al 2-lea an la academia de drepturi în vara trecută, a repausat de atâtea suferinţe.

* (Tempeste şi uragane). Ḑilele trecute nisce tempeste şi uragane teribile au bântuit sudul, ostul şi vestul Franciei, nordul Spaniei şi nordul Sviţerei. Aceste tempeste au ţinut mai multe ḑile şi au rupt liniele drumurilor de fer şi liniele telegrafice, au scos din rădăcini arbori, au rupt acoperemintele caselor şi mai cu samă hornurile. Nisce adevĕrate ciclonuri au căḑut preste unele locuri. Trecĕtorii nu se puteau ţiné pe loc şi trenuri chiar au fost deraílate. Riurile şi fluviile s'au umflat iute şi au inundat multe oraşe şi sate. O asemenea perturbare de atmosferă nu se pomenesce să fi ecsistat din timpii cei mai depărtaţi. Pagubele causate sûnt enorme. „V. C."

* (Incendiarea unei Biblioteci preţioase). Acum de câte-va ḑile a ars în Birmingam marele cabinet de lectură, şi dinpreună cu dênsul s'a prefăcut în cenuşă nu numai biblioteca publică, compusă din 80,000 tomuri, dară şi biblioteca cea de toţi cunoscută a lui Shakespeare care era în adevĕr decorul şi mândria eruditţilor din Birmingam. Biblioteca Shakespeariană consta din opt mii volume şi era o colecţiune deplină de chirografe chalcografate, de esplicări, scolii şi traducţiuni a poemelor acestui Eschil al Anglezilor şi de toate ediţiunile însoţite de gravuri alese.

In apropiere de dênsa devenì prada focului şi altă bibliotecă, acea a poetului spaniol Cervantes, preţuită drept trei mii de litre sterlinge. Tot edificiul era asigurat pentru 24,000 lire; dar dauna provenită este mult mai mare şi ireparabilă. Acest accident se întêmplà din causa unui servitor care din nebăgare de samă se încercà a încălḑí pe de desupt tuburile îngheţate ale luminei aerice.

* (Emblema Nihiliştilor) este o Cruce, un Topor şi o Torţă „Cu crucea înainte, cu toporul să abată totul şi cu torţa să arḑă totul: ca să se nască o Rusie nouă şi liberă."

Acesta este adevĕratul sens al cuvêntului nihilism, denumire dată teribilei societăţii secrete din Rusia.

* (O nouă industrie). Un învĕţat american, ḑice „Globul" din Londra, a scos de curênd la lumină o cu-

rioasă mică insectă care, deşí cunoscută şi întrebuinţată de mult timp în America centrală, n'a fost atras până acum atenţiunea ce, în urma descrierei făcute, o merită din toate punctele de privire. Această insectă, numită de Englezi *nun* sau *neen* este o mică homopteră din familia cochenilelor; ea produce un feliu de uleiu de un preţ însemnat.

Această insectă, care se hrănesce din foile de manguier şi din alte plante de aceeaşi specie, este prinsă de locuitorii din Iucatan în timpul ploilor cari ţin din Aprilie până la Septemvrie, şi apoi e aruncată în apă caldă sau pusă la foc spre a estrage din ea substanţa grasă. Insecta este de o lungime aproape de un palmac şi de coloare galbină; grăsimea ce ese din ea e gălbie închisă, are miros de un uleiu deosebit, şi consistenţa ei are oare-care asemĕnare cu acea a axongiului sau a sĕului, după temperatură.

Dar gradul ei de topire e mult mai mare decât acela al untului, şi când este espusă la o temperatură mai rădicată, o parte din materia uleoasă evaporându-se, condiţiunile se schimbă, şi ea formează atunci o masă compactă dar flecsibilă, galatinoasă, insolubilă în esenţa de uleu de terpentin, şi care nu se mai poate ataca nici prin căldură nici prin frig, ceea ce face ca ea să fie de mare preţ la amestecul colorilor şi la lustruri şi jumalţuri.

Ardênd productul acesta, se capătă un uleu rişinos, des, care are o putere de lipire surprindĕtoare, aproape ca gutta-perch şi care păstrează semi-fluiditatea sa mai multe ḑile. În starea sa naturală, în momentul recoltei şi la o temperatură ordinară, grăsimea de *nun* se topesce uşor.

Afară de întrebuinţarea ce fac locuitorii Iucatanului cu acest uleu şi smalţuri, se ḑice că e foarte preţuită şi ca medicament pentru usul estern.

Se mai propun şi alte întrebuinţări la care această substanţă ar puté serví cu folos. Ea poate face hârtia şi ţĕsăturile inpermeabile; şi se poate utiliza şi ca mucilagiu în casurile în care cleiul sau gumile nu convin.

Se ḑice că această insectă este foarte numeroasă în America centrală şi fiind că ea se hrănesce din plante cari au asemene o valoare comercială fără a aduce vre-o vĕtămare grăsimea ei este chiemată de a devení un product aşa de însemnat ca şi cochenila sau lacul, cari provin din insecte de o specie analoagă.

* (Minele de diamant în China). Printre bogăţiile minerale ale Chinei, în districtul Shantug, trebuie a se numĕra diamantele.

Iată câte-va particularităţi interesante asupra acestei petre mici şi asupra mijloacelor ce întrebuinţează indigenii pentru a le găsí:

Aceste diamante, foarte mici, variază dela mărimea unui grăunte de meiu la acea a unei gămălii de bold, cu toate că se găsesc câte odată şi mai mari. S'a adus de curênd unul la Cheefoo, de mărimea unui bob de mazere şi a fost vêndut unui mandarin.

Iată în ce chip se găsesc:

Oamenii avênd nisce încălţĕminte mari de paie strĕbat năsipişurile văilor şi cursurile apelor din munţii diamantiferi din Chinkangling, aflători la 15 mile spre meaḑă-ḑi-rĕsărit de Jichow-foo. Diamantele cari sûnt ascuţite, străbat în paie şi rĕmân acolo. Aceste încălţăminte se strîng mai multe la un loc, se ard şi se caută apoi diamantele prin cenuşă.

Preoţii templelor din Chinkanling cari fac comerciul cu ametistele şi cu cristalele de stâncă de Lao-Shan, sûnt aceia care vênd aceste mici pietre preţioase. Dela dênşii sûnt cumpĕrate pentru a fi duse la bâlciurile cele mari ce se ţin în fie-care an la Şuşov, Laişow-foo şi Hivanghaien.

* (Încălḑirea cu vapor). În America s'a resolvat cestiunea încălḑirii unui oraş întreg printr'un singur cuptor central, care transmite căldură prin curente de vapor rĕspândite în toate direcţiunile, ca şi gazul, prin tuburi conductoare. La Détroit (Michigan) această organisaţiune funcţionează deja perfect de vre-o lună de ḑile.

La New-York o companie a primit autorisarea, de a stabilí conducte de căldură prin strade, după ce a depus o cauţiune de 250,000 franci spre a garanta reparaţiunea pavagiului; ea s'a angagiat a încălḑí toate edificiile publice cu un preţ inferior cu o treime celui ce costă încălḑirea ordinară. Pe lângă aceste va da, în timp de zăpadă, maşini de vapor ce vor fi întrebuinţate spre a topí momentan zăpada de pe strade.

* (Ḑiaristica în Paris). In Paris apar actualmente 1,190 foi cuotidiane, ebdomadare sau lunare. Din aceste sûnt 59 ḑiare cuotidiane şi 17 reviste politice, 71 ḑiare religioase, 104 de jurisprudenţă şi administraţiune, 153 de comerciu şi finanţe, 23 de geografie şi istorie, 139 de lectură recreativă, 31 de instrucţiune, 90 de literatură, filologie şi bibliografie, 18 de belearte, 4 de fotografie, 8 de architectură, 15 de muzică, 17 de teatru, 70 de mode, 134 de tecnologie şi industrii diverse, 80 de medicină şi farmacie, 48 de sciinţe, 29 de arta militară şi marină, 38 de sciinţe agricole, 23 de sport şi 27 diverse.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 7 Martie n. Senatul imperial german a respins în a doua cetire legea despre puterea penală şi a primit propunerea lui Stauffenberg, ca comisiunea pentru regulamentul casei să esamineze, dacă sûnt de lipsă schimbări în regulamentul casei.

Paris, 7 Martie n. Comisiunea decise cu 21 contra 7 voturi a propune darea în judecată a cabinetului din 16 Maiu.

Neapole, 7 Martie n. Passanante fu condamnat la moarte.

Concursurile propuse de societatea academică română,

conform decisiunilor luate în sesiunile de pe la anul 1878.

I. Premie privitoare la filologie şi literatură.

A. Premiu Zappa.

(pentru traduceri de autori clasici, eleni şi latini).

Conform decisiunei luate în sesiunea anului 1878, se publică concurs pentru cea mai bună traducţiune din:

a) Plinius Cæcilius Secundus (junior). Epistol. liber VIII, 1—21.

b) Plutarchus. Vita Pelopidæ. cap. I—XXII inclusiv.

c) Herodotus. Historiarum lib. IV, § 51—100, cu condiţiunile următoare:

1. Traducţiunea va fi într'o limbă românească, cât se poate de curată şi de elegantă, căutând a se reproduce în traducere calităţile autorului tradus.

Traducĕtorii sûnt datori a da note critice asupra diferitelor lecţiuni ale locurilor obscure din tecst, cum şi note esplicative asupra terminilor technici şi numelor proprii cari vin în tecstul autorului.

2. Manuscriptele venite mai târḑiu de 15 August 1879 nu se vor lua în consideraţiune.

3. Manuscriptele vor fi scrise cât se poate de corect şi ligibile, însĕ nu de mâna traducĕtoriului, ci de alta străină, bine cusute într'un fascicul şi paginate. În fruntea manuscriptului se va scrie o devisă în ori-ce limbă şi tot cu mână străină. Pe lângă manuscript se va alătura şi o scrisoare închisă cu sigil fără iniţialele autorului, adresată preşedintelui societăţii academice şi purtând în afară devisa manuscriptului, scrisă tot cu mână străină, iar în lăuntru numele autorului traducţiunei.

4 Manuscriptele se vor censura şi judeca de secţiunea filologică, care va propune premiul destinat pentru aceste lucrări.

5. Manuscriptele nepremiate se vor păstra în archivul societăţii până ce se vor reclama de autorii lor, ale căror nume remân necunoscute, fiind că plicurile ce le vor cuprinde nu se vor deschide.

6. Premiul pentru cea mai bună traducere de 20 pagine (după ediţiunile stereotipe ale lui Tauchnitz din Lipsca) va fi de lei 120.

7. Cel ce va obţiné premiul ca cel mai escelente traducĕtor al celor 20 de pagine de cari e vorba în articulii precedenţi, va fi însărcinat de societate a face traducţiunea autorului întreg, cu premiul ficsat de lei 120, pentru fie-care 20 pagine (calculate după ediţiunile mai sus citate, fără ca pentru aceasta să se escludă consultarea altor ediţiuni, în lucrarea traducţiunilor)*).

8. Traducĕtoriul astfel însărcinat de societate va fi dator a urma lucrarea cu aceiaşi diligenţă, esactitate, eleganţă şi puritate de limbă cu care a făcut şi proba premiată. El va fi dator a da pre fie-care an câte 200 pagine de traducere din ediţiunea luată de normă.

9. Traducţiunea se va esamina de secţiunea filologică a societăţii, şi aflându-se conformă condiţiunilor de mai sus, se va da la tipariu, iară traducĕtoriului se va respunde remuneraţiunea cuvenită. La cas însĕ când traducţiunea n'ar corespunde condiţiunilor stabilite, ea se va trimite autorului cu observaţiunile făcute de secţiunea filologică şi invitaţiune de a o amenda.

10. Când traducĕtoriul, din ori-ce causă, n'ar mai continua lucrarea, atunci se va publica din nou concurs de probă, în condiţiunile de mai sus.

11. Autorul clasic, care trece preste 500 pagine, se va împărţí între mai mulţi concurenţi ce vor escela la concurs.

12. Tipărirea autorului tradus se va face de societate în 1000 esemplare, format în octav ordinar, cu litere garmond şi pre hârtie albă curată, după un model ales de societate. Formatul adoptat, literele şi hârtia aprobate vor serví pentru toţi autorii traduşi şi tipăriţi cu spesele societăţii. Preţul unui esemplar scos la vênḑare se va defige în raport cu spesele făcute cu traducerea şi tipărirea lui, aşa ca din vênḑarea primei ediţiuni să easă şi să se incaseze cu procentele lor toţi banii vĕrsaţi cu această ediţiune.

13. Traducĕtorii operelor premiate de societate sûnt liberi a scoate o a doua ediţiune din traducţiunea făcută de dênşii; însĕ numai după trecerea întâiei ediţiuni făcută de societate, ei remân proprietari pre traducţiunile lor.

14. Când societatea va afla de cuviinţă a face o nouă traducţiune din un autor deja tradus şi publicat cu spesele ei, ea va fi liberă a procede la aceasta, fără ca întâiul traducĕtor să aibă dreptul de a se opune.

B. Premiu Năsturel.

(din seria A. pentru subiecte puse la concurs, *d*) referenţi la limbistică şi istoria filologică sau literară a limbei române).

Conform decisiunei luate în sesiunea anului 1876, se publică concurs asupra tesei următoare:

„Studiu asupra producerilor literare în limba română din epoca lui „Mateiu Basarab (1633—1654), în „care se vor avé în vedere atât documentele oficiali şi particulari, redactate în limba română în acea epocă, „cât şi cărţile traduse şi tipărite românesce pe atunci, precum şi ori-ce „elemente literare relative la mişcarea culturei române în acel period; „se va studia cu o specială atenţiune „viaţa şi activitatea literară a eruditului mare logofet al ţĕrei din acel „timp, Udriste (Orestu sau Uriil) Năsturel din Feresci, cumnat al lui Mateiu Vodă şi străbun al fericitului nostru donator.“

Condiţiunile concursului vor fi:

1. Disertaţiunea va fi scrisă în limba română, cu stil clar şi corect.

2. Mărimea lucrării va fi de 10—15 coale de tipar, format în 4⁰ mic sau în 8⁰, ordinar, litere cicero.

3. Terminul presentării manuscriptelor la concurs va fi 15 August 1879.

4. Manuscriptele se vor presenta anonime, purtând o devisă, care va fi reprodusă de un plic sigilat, conţinênd numele concurentului.

5. Premiul ce se va acorda opului celui mai bun, va fi de lei 5000 fără a puté fi împărţit.

6. Societatea academică 'şi reservă dreptul de a tipărí în publicaţiunile sale disertaţiunea ce se va premia.

Bursa de Viena

din 7 Martie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	63 35
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	63 95
Împrumutul de stat din 1860	116 20
Acţiuni de bancă	790 —
Acţiuni de credit	231 10
London	116 65
Argint	
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 29
Valuta nóuă imperială germână	57 35

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Martie imobil. lui Albert Jesek în Cluj (trib.); în 12 Martie imob. lui Ioan N. Gologan în Satulung (trib. Braşov); în 22 Martie şi 25 Aprilie imob. rĕmasului lui Emeric Balog în Aldoboly (jud. cerc. S. Szt. György); în 2 Aprilie şi 2 Maiu imob. lui Pavel Orban în Mărcuş; în 28 Martie şi 29 Aprilie imob. lui Iosif Pál în Nyujtod; în 27 Martie şi 28 Aprilie imob. lui Andreiu Iakobus în Sasfalĕu; în 1 Aprilie şi 1 Maiu imob. lui Albert Fülöp în Gelencze; în 21 Martie şi 21 Aprilie imob. lui Ioan Boiu în Moksa; în 1 Aprilie şi 1 Maiu imob. lui Grigorie Lucacs în Gelencze; în 29 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Carol Demeter în Albiş; în 17 Martie şi 17 Aprilie imob. lui Francisc Cseh în Alcsernaton (jud. cerc. K. Vásárhely); în 12 Martie şi 12 Aprilie im. dnei Nicolau Bányay în Sz. Uyvár (jud. cerc.); în 27 Martie imob. lui Alecsandru Szentpali şi soţiei sale în Ibaşfalĕu (trib.): în 15 Martie şi 15 Aprilie imobil. lui Ladislau Bibo în Arapatak (judec. cerc. S. Szt. György); în 10 Martie imobil. lui Teodor Mateiu în Căpuşul mare (trib. Cluj); în 21 Martie şi 21 Aprilie im. rĕmasului după Ioan Bauer în Binţinţ (trib. Deva); în 17 Martie şi 16 Aprile im. lui Pasto şi Candia Birbass în Blăjeni; în 20 Martie şi 19 Aprilie imobil. comunei Budjesd (jud. cerc. Körösbánya); în 28 Martie şi 4 Aprilie imob. lui Pavel Nagy în Csik-Szentivánly (trib. M. Vásárhely): în 29 Aprilie şi 29 Maiu imob. lui Ladislau Nemet şi rĕmasului după Stefan Dan în Orăştie; în 27 Martie şi 26 Aprilie imob. lui Nicolae Vale în Kozoya (trib. Deva); în 21 Martie şi 4 Aprilie im. lui Iosif Sigyárto în Reghinul unguresc (jud. cerc. Reghin);

---

*) Pentru traducerea lui Pliniu Junior se recomêndă în special, ediţiunea d-lui Keil, cu notele d-lui Th. Mommsen.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 24. Sibiiu, Marţi, 27 Februarie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Patriotism rutean.

Budapesta, 24 Februarie.

D-voastră poate nici nu sciţi, că în dieta Ungariei sûnt representaţi şi Rutenii prin un deputat din naţia lor. Da! Mocsáry Géza, un advocat din Ungvar este deputat rutean gr. cat. sau precum se numesce el Maghiar gr. catolic.

Este un bărbat afabil de altmintrea, însě l'a pus pěcatele încă la alegerile pentru sesiunea trecută de s'a făcut stavilă contra partidei naţionale rutene şi 'şi a cheltuit tot ce a avut şi ce n'a avut ca să reiasă deputat. A reeşit ca deputat de partida lui Tisza, însě numai decât la început a părăsit pe stăpânul seu şi a trecut la oposiţiune, după aceasta a urmat concurs asupra bietului, după concurs depunerea mandatului, după aceasta o pausă până când s'a împăcat cum s'a împăcat cu creditorii, şi apoi ca deputat oposiţional iarăşi a devenit ales cătră finea sesiunei trecute, însě blăstěmata de lege de incompatibilitate 'i făcea tot nesigură posiţiunea, pentru aceea se şi arěta cam rar pe aici.

La alegerile trecute nu sciu cum, cum nu, 'l vedem metamorfosat, îl vedem figurând ca candidat guvernamental. Cei ce'l cunosceau credeau că numai din greşală a ajuns el în lista deputaţilor Tiszaisti, dar în fine věḑêndu'l că'şi ocupă loc în cameră vis-a-vis de oposiţiune a încetat ori-ce îndoială în privinţa ţinutei sale politice, numai motivele cele adevěrate a trecerei sale nu erau încă cunoscute.......

Acest deputat, în şedinţa de eri, asupra budgetului ministrului de finanţe, a ţinut un discurs lung, în care se ocupá mai cu samă cu administrarea averilor statului, şi între altele ḑise:

„Averile statului să se esarêndeze pe timp îndelungat, căci numai astfel poate arêndaşul duce economia domestică, dar aceasta o recomând mai cu samă la bunurile din Ungaria superioară, unde cu preferinţă este indicată economia intensivă, doresc ca aceste bunuri să se esarêndeze comunelor, căci acele ca economi de vite nu pot trăí fără ele, mai cu samă o merită aceasta Rutenii din Marmaţia, Ugocia, Bereg şi Ung, cari nici odată nu s'au lăsat a se folosí în contra elementului maghiar, ci au luptat fidel cu Maghiarii atât în luptele de independenţă sub Rákóczy cât şi în 1848, şi cari în cesţiunea limbei maghiare ca object de studiu obligat în scoalele elementare, atât de laudabil s'au declarat *contra Românilor*“ etc.

Noi nu scim să se fi declarat poporul rutean din comitatele amintite în cesţiunea limbei maghiare, căci pe acela nime nu'l întreabă, s'au declarat însě doi episcopi ruteni, şi acuma eată vine alesul poporului, şi pentru acest vot patriotic se prenotează pe bunurile statului.

Veḑi aşa! *„do ut des, facio ut facias!“* Nici nu s'a uscat bine cerneala pe adresa episcopilor ruteni, şi şi vin prin organul deputatului şi cer pentru porul lor pâne dela stat, căci altmintrea nu pot trăí. Astfel este patriotismul renegaţilor!

Arete guvernul numai un singur individ dintre nemaghiari, care i s'ar fi linguşit lui, sau care ar fi aruncat cu tină în muma sa numai de dragul Maghiarilor, şi care pentru aceasta n'ar fi pretins remuneraţiune grasă.

Am cunoscut şi cunoascem de acestia chiar şi din sinul naţiunei noastre, căci lăpědătură se află în toată lumea, am věḑut şi vedem remunerate meritele lor în diferite forme; însă atâta neruşinare, ca în parlament, în faţa lumei să se ceară remunerarea acestor feliu de merite n'am creḑut posibil nici chiar în patria noastră.

Jurnalistica maghiară oarbă cum este ea, rădică cu ostentaţiune adresa episcopilor ruteni, ca model de adevěrat patriotism.

Fiele de bine! noi nu li invidiăm amicii, ci 'i compătimim pe ei că nici aḑi nu 'şi cunosc interesele, şi nu 'şi cearcă amicii cei adevěraţi acolo unde ar trebuí.

Nu věd ei că acesti amici se cer la sinul lor? bine! nutrească-i, dar apoi să fie pregătiţi şi la aceea că nimic nu e etern pe lume, ei se vor folosí de căldura sinului maghiar şi se vor întărí, va vení apoi altul care va promite mai mult, şi fie convinşi fraţii Maghiari, ca aceia cari 'şi vênd patriotismul astăḑi nu vor absenta dela licitaţiune nici odată, căci „lupul 'şi schimbă pěrul dar năravul nu“!

„Pester Lloyd,“ şi după el şi celelalte foi maghiare afirmă cu posivitate că ministrul de culte, va subscerne acest product al ostenelelor sale — adresa episcopilor ruteni — la Maiestatea Sa, ca să se informeze Regele şi despre opiniunile Rutenilor faţă de ale Românilor.

O va face şi cred că aḑi mâne va avé ocasiune să subscearnă şi a episcopatului catolic. Se vede dară că totuşi valorează ceva protestul Românilor, căci altmintrea un guvern care se consideră de omnipotent faţă de naţionalităţi, n'ar afla de lipsă ca să pună în mişcare tot clerul superior catolic în contra despreţuitului episcopat român.

Noi sperăm însě că la curte nu se vor numěra voturile ci se vor pondera.

Nimic mai ridicul, decât că episcopatul catolic să afirme că el are lipsă de lege pentru impunerea limbei maghiare ca studiu obligat în scoalele confesionale, pe când de altă parte afirmă că aceasta este şi dorinţa poporului.

Dar dacă este dorinţa poporului, şi este şi dorinţa episcopilor, cine 'i opresce pe episcopii catolici, cari sûnt domni absoluţi în biserica lor, ca în scoalele lor confesionale se introducă limba maghiară? Ce lipsă au ei aici de lege, de autoritatea statului?

Chiar prin fapta lor dovedesc ei că nu este adevěrat ceea ce ḑic. Prin aceea că cer lege, dovedesc că fără autoritatea statului nici chiar ei nu pot întroduce limba maghiară în scoalele confesionale.

Se vorbesce pe aici, că şi Sasii vor trămite o deputaţiune în contra limbei maghiare cu adresa, însě „circumspecti“ cum sûnt ei, nu la regele ci numai la guvern.

Ce cugetaţi, oare dnul ministru o va subscerne şi pe aceea la Maiestatea Sa pentru informaţiune mai amplă? ?

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Februarie.

Târḑiu dar totuşi. Episcopatul român greco-catolic dela Blaj s'a hotărît a'şi publica representaţiunea sa, asternută la Preaînaltul Tron în causa maghiarizării scoalelor. Ne pare bine, că s'a făcut aceasta şi că nu ne-am înşelat în aşteptările noastre. „Foi'a scolasteca“, ce apare la Blaj, este organul de care s'a folosit episcopatul greco-catolic pentru publicarea representaţiunei şi după care şi noi o reproducem. „Escelenţa Sa dr. Ioan Vancea“, scrie sus citata foaie, „a asternut împreună cu episcopul Lugoşului dr. Victor Mihályi o representaţiune Maj. Sale în audienţă privată la 10 Februarie, cu espunerea pre larg a tuturor motivelor şi impregiurărilor, precum numai în audienţa privată este posibil. Episcopul Gherlei, Il. Sa M. Pavel fiind pre la 10 Februarie în călětorie n'a putut subscrie representaţiunea asternută de metropolitul seu; însě după reîntoarcerea la scaunul seu venind la residenţa metropolitană s'a dechiarat întru toate învoit cu paşii făcuţi. Ordinariatul dela Oradea mare 'şi-a dat asemene declaraţiune.“

De altă parte ne spune „Buda-

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(5. urmare.)

IV.

„Amorul“ de J. Michelet.

„O mare descoperire?“ întrebà librariul.

„A bună samă ... domnii Thorley şi Beckers vor fi foarte surprinşi dar totuşi lucrul este foarte esact.“

„Dar ce e domnule doctor?“

„Veninul curare înceată de a mai fi unic în feliul seu, amice, chiar în acest moment am descoperit o grupă întreagă de corpuri, cari vor avé tocmai aceleşi efecte asupra omului şi asupra animalelor.“

„Ah!“

„Da, aceste veninuri curarice sûnt: jodorul de méthylammonium şi jodorul de tetramylammonium!“

„Auḑi, auḑi!“ ḑise Van-der-Hock, a le cărui cunoscinţe scientifice erau prea mărginite ... „auḑi, auḑi, dta ai descoperit aceste, domnule doctor? Onoare dtale, onoare întregei cetăţi de Leyden.“

„'Ţi mulţumesc, amice!“ ḑise profesorul cu gravitate, strîngênd librariului mâna.

„Scii, domnule doctor“ începù Van-der-Hock, „că tocmai am primit din Franţa o serie întreagă de opuri?“

„Nu sciu prietine!“

„Studii, analise ... semnate de cei mai renumiţi bărbaţi, cu deosebire o traducere franceză, făcută de Gerhardt, a opului *„chemia organică“* aplicată la fisiologia animală şi la patalogie, de baronul Iustus de Liebig.“

„Ah! arată'mi-o îngrabă ... Colea jos se află capete minunate.

„Claude-Bernard, Arago, Figuier sûnt autorităţi scientifice.“

Van-der-Bader întră în librărie şi cumpěră nesce lucruri neînsemnate spre marea supěrare a domnului Van-der-Hock.

Spiritul eminentului profesor se plimba prin alte regiuni; noua sa descoperire îl absorbì cu totul şi fără a sci ce face, el ḑise:

„Tetramylammoniul! cum de n'am cugetat eu mai curênd la aceasta nu e de creḑut.“

În acest moment, librariul aruncà o privire desperată asupra etagerilor sale.

„Ah!“ ḑise el, „tocmai am primit a şeptea ediţie a unui op foarte curios scris de un însemnat învěţat.“

Van-der-Bader stătea nemişcat.

„Poftesce, domnule doctor, uităte Dta însuşi, aici 'Ţi present analisa inimei omenesci şi dta curênd 'mi vei spune cea ce ţii despre ea!“

La cuvêntul analisă, învěţatul îşi ridică capul şi îşi aruncă privirea asupra unui volum, ce neobositul librar îl întinsese.

„Amorul, de J. Michelet,“ cetì el tare. „Nu cunosc nici pe unul nici pe altul.“

„Ia acest studiu, şi nu 'ţi va părea rěu!“ insista Van-der-Hock.

Doctorul deschise cartea şi un paragraf părea că 'i atrăsese atenţia.

Acest paragraf, iată'l:

„Cine va avé acum curagiul să discute, dacă femeia este superioară sau inferioară bărbatului?“

„Ea este şi una şi alta tot de odată.“

„Întocmai precum ceriul încungiură pămêntul, aşa încungiură femeia pe bărbat, ea este de-a pururea în giurul lui. Din ea noi ne-am luat începutul.

„Prin ea noi — trăim.“

„Prin ea noi sûntem învěliţi.“

„Noi o respirăm, ea este atmosfera, elementul vieţei noastre.“

„Iată un pasagiu foarte ciudat! ḑise Van-der-Bader, cu un zimbet sarcastic. O! o! aceasta-i prea mult ... Aceşti învěţaţi francezi sûnt incorigibili!“

„Iată acì unul, care înlocuesce osigenul prin femee.

Dar vestitul chemist n'ajunsese încă la sfêrşitul surprinderilor sale; şi aceasta ḑi avea să lase urme nesterse în viaţa sa.“

Ne avênd alt ce-va de lucru şi poate şi din curiositate — acest mare pěcat al fiicelor Evei şi al învěţaţilor — Van-der-Bader întorsese de nou câteva foi din aceasta carte ciudată şi cetì mai încolo:

pester Corr.", că episcopii romano-catolici s'au declarat unanim, că întroducerea limbei maghiare de object obligatoric în scoalele populare este în toată privinţa de lipsă şi cu scop, şi au încunosciinţat despre hotărîrea lor pe ministrul de instrucţiune..

Cu primirea resoluţiunei lui Sturm în delegaţiuni, s'a sfêrşit acţiunea oposiţiunei şi toate vor merge acum cursul lor natural resp. guvernamental. Din desbaterile delegaţiunei mai avem a înregistra o cestiune ce privesce România.

Când comisiunea s'a ocupat cu creditul pentru legaţiunea austriacă la Bucuresci, comitele Andrassy a declarat, că fie-care guvern trebuie să 'şi păstreze libertatea de a recunoasce sau nu independenţa României până când acest Stat nu va fi implinit toate condiţiunile pe care i le impune tractatul din Berlin. „Dealtmintrelea", a dis ministru pentru esterne, „România a dat deja asigurări convingĕtoare despre respectul seu pentru opera congresului şi în fine Austro-Ungaria n'a fost cea dintâiu putere europeană care a acreditat pe representantele seu pe lângă guvernul principelui Carol; Rusia a făcut aceasta înainte de Austria.

„Austro-Ungaria, trămiţênd un representant la Bucuresci, a credut a asigura o realisare şi mai repede a scopului urmărit şi la care am cooperat cu celelalte puteri; ne deosebim numai în privinţa mijloacelor de întrebuinţat pentru ajungerea acelui scop. Această deosebire e însĕ motivată nu numai prin cuvinte de învecinare directă, dar şi prin împregiurări speciale, fiind că noi avem în România mai mulţi supuşi decât toate celelalte puteri împreună şi pentru că interesele noastre economice cele mai vitale ne-au impus trebuinţa de a procede astfel cum am făcut."

În rêndul evenimentelor politice Franţa pare a ocupa rangul prim. Scirile ce ne vin de acolo, vestesc că acest stat în curênd se va afla earăşi înaintea unei schimbări radicale. De când cu repâşirea lui Mac Mahon cursul lucrurilor nu este aşa regulat şi statornic ca mai înainte. Republicanii radicali se luptă ne contenit cu republicanii conservativi. Drept jertfă a acestei lupte a cădut ministrul de interne Marcére. Comisiunea camerei a hotărit, precum anunţasem încă în nr. trecut, a da în judecată pe guvernul dela 16 Mai pentru faptele lui. Cabinetul Waddington s'a opus cu întreaga sa autoritate în contra acestei hotărîri; înaintea comisiunei Waddigton desvoltase pe larg motivele, din cari guvernul este necesitat a se opune dărei în judecată a ministeriului Broglie. El accentuà iritaţiunea, ce s'ar produce în ţară prin un astfel de proces politic, inconvenientul, de a asculta mărturii militare, impresiunea rea, ce ar face o astfel de procedere asupra opiniunei publice în ţară şi afară din ţară. Nu este deci mirare dacă se privesce acum cu oare-care nerăbdare la votul camerei. Waddington simte posiţiunea slăbită şi Grévy nu va desvolta destulă energie pentru a susţiné cu ori-ce preţ ministeriul actual. De sine se înţelege că o astfel de schimbare radicală în Franţa asupra situaţiunei Europei ar face o impresiune neplăcută, pentru că se ascepta, ca guvernul cel nou să dea signalul unei ere nouĕ sau al mulcomirei în toate părţile.

Nici în orient nu merg lucrurile aşa ca să dea loc speranţei de pace şi linisce. Adunarea notabililor din Tîrnova a terminat discuţiunea regulamentului seu; ea va procede acum la alegerea biroului şi va resolví petiţiunile ce i s'au adresat. Comitetul acestei adunări s'a vĕdut nevoit a face o representanţă către puterile signatare, pentru restituire unităţii Bulgariei.

Din Macedonia fug Bulgarii în toate părtile; ciocniri sângeroase între ei şi Turci sûnt la ordinea dilei.

Dela **Caransebeş**, primim din parte foarte competentă desminţirea formală a tecstului schimonosit de foile maghiare al cuvêntărei P. S. episcopului I. Popasu, rostite cu ocasiunea intimpinărei P. Sale la reîntoarcerea din călĕtoria Sa dela Viena. Reproducem cu satisfacţiune întreg cuprinsul acestei scrisori, precum urmează:

Caransebeş, 24 Februarie 1879.

Domnule redactor! Aveţi toată dreptatea, când daţi espresiune convingerei comune în Nr. 21 al „Teleg. Roman", că Preasânţia Sa episcopul Caransebeşului nu a rostit, şi, după trecutul lui, nu a putut rostí acele cuvinte, ce i le pun în gură foile maghiare ca rĕspuns la salutările în Caransebeş, la reînturnarea sa din deputaţiunea dela Viena.

Ovaţiunea făcută din acest indemn a înferbêntat creerii Comitatensilor de aici, şi în căutarea lor febrilă după aliaţi contra ovaţiunei, neaflându-i în părţile noastre de feliu, 'şi-au luat refugiul la mistificaţiuni.

Respunsul Preasânţiei Sale episcopului, care după întroducerile îndatinate conţinea o parafrasă întru toate corectă a alocuţiunei Majestăţii Sale, rostită către deputaţiunea Metropoliei noastre, — a întonat mai departe în mod conciliatoriu, popularıu, propriu Preasânţiei Sale, că noi Românii în trecut începênd dela scoale normale până la Universitate am învĕţat latinesce, apoi nemţesce, acum învĕţăm unguresce şi învĕţăm uşor, căci Românul are talent a învĕţa limbi străine. În fine s'a dat espresiune profundei şi neclintitei alipiri a Românilor otodocşi către preaînaltul tron şi dinastie.

Atât a conţinut acel rĕspuns.

Funcţionarii comitatului în diua următoare după serenadă trag la respundere pe doctorandul în drepturi Sălceleanu ca cuvêntătoriu la serenadă şi cer în scris cuvêntarea, care li se dă şi după ce, cetind'o şi iarăşi cetind'o nu pot scoate din ea nici înalta trădare, nici perturbarea liniscei publice, îi dau cuvêntătoriului părintescul sfat să nu se amestece în atari demonstraţiuni, căci este om tinĕr şi îşi periclită viitoriul. Acum acesti funcţionari comitatensi 'şi schimbă rolul. Ei au făcut un raport Ministrului de Interne, în care mistifică respunsul Preasânţiei Sale episcopului.

Iată esplicarea la toate:

Dăm cu socoteală, că acel rĕspuns mistificat este trămis la foile maghiare spre publicare sau în biroul ministerial după informaţiunile oficiului de vice-comite, sau de-a dreptul dela funcţionarii comitatului.

Scopul acelei publicaţiuni este evident şi demascat în amintita notiţă a „Telegrafului Român" Nr. 21.

De odată cu această scrisoare primim în causa aceasta şi dela corespondentul nostru din Caransebeş, care a fost de faţă la întimpinarea festivă, rectificări cam de acelaşi înţeles.

Representaţiunea

episcopatului român greco-catolic

în contra proiectului de lege pentru întroducerea limbei maghiare ca object obligatoric de învĕţămênt în scoalele populare.

(Aşternută Maiestăţii Sale în 10 Faur a. c.)

Cesareă Regie-Apostolică Maiestate!
Prea graţios al nostru Domn şi Rege!

Sûnt mai 900 de ani, de când S. Stefan, gloriosul şi glorificatul rege prim al Ungariei, creatorul marilor instituţiuni de valoare perpetuă ale statului şi constituţiunei maghiare, considerând inţelepţesce, că pre teritoriul acestei patrie mari locuiau cetăţeni de mai multe limbi şi datine, sau naţionalităţi, pentru instituţiunile acele de însemnĕtate istorică ale sale a luat de ideă fundamentală considerarea cuviincioasă şi apreţuirea naţionalităţilor ca atari, şi însemnĕtatea cu totul mare a faptei acesteia şi pentru ţeară şi stat a recunoscut-o prin următoarele cuvinte pregnante: „*Unius linguae uniusque moris Regnum imbecille et fragile est.*" (St. Stephani Decr. I cap. 6 Nr. 3.)

Şi întru adevĕr! istoria celor 8 sute de ani acum trecuţi adeveresce în mod strălucit, că fortăreţele Ungariei zidite pre fundamentul acela au fost tari şi solide în mijlocul tuturor vicisitudinilor; pentrucă locuitorii ei de limbă şi datine diferite, cari formau păreţii acelora, au trăit între sine — cu rari esceptiuni — în pace şi înţelegere, eară faţă cu periculele esterne ameninţătoare s'au întrecut unii cu alţii întru aducerea sacrificielor recerute spre apĕrarea ei; de oare-ce fiecare 'şi-a iubit şi temut tesaurii sei preţioşi: religiunea, ritul şi instituţiunile sale bisericesci, aşa patria comună ca pre nutritoarea sa, limba şi datinele sau naţionalitatea şi naţiunea sa ca şi pre mama sa cea dulce.

Aşa a fost aceasta odinioară, încă şi atunci, când în patria aceasta mai târdiu unii după alţii s'au aşedat locuitori de limbi şi naţionalităţi noue; aşa a fost aceasta tot-deauna, până în timpurile cele mai din urmă. Însĕ liberalismul, ce domnesce adi prin Europa şi aşa şi în patria noastră, al cărui principiu este a o rupe cu trecutul şi ordina toate altmintre, precum se pare, voiesce a deschide cale la schimbări şi în respectul acesta prin aceea, că prin purcederea sa în locul estimării împrumutate de până ací află de bine a da loc între naţionalităţi simburilor jalusiei şi ale neîncrederei împrumutate, din cari naturalminte se nasc împărechiări. Pentrucă trecênd preste dicala prudenţei practice „Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui" (să nu treci preste miedŭinile vechi, cari le-au pus părinţii tei, Prover. C. 22, v. 28) şi părăsind postulatele justiţiei distributive, cari înainte de aceasta au şerbit de îndreptar faţă de toţi cetăţenii patriei, acum răzimându-se numai pre puterea unor partide singuratice, nu totdeauna pune în cumpĕnă postulatele binelui public şi ale şi bunăstarea tuturor cetăţenilor de stat, ci de multeori acea, ce pretinde interesul partidei sale şi condiţiunile de esistenţă ale egemoniei câştigate.

Productul unui asemene spirit se pare a fi, şi în genere se consideră de atare, proiectul acelui articlu de lege, carele are de scop întroducerea limbei maghiare în scoalele confesionale, care proiect încă aşteaptă încuviinţarea prea înaltă a Maiestăţei Voastre.

Prea înălţate Domne! departe e de la noi, ca să fim conduşi sau şi numai atinşi de spiritul netoleranţei, când plecaţi înaintea prea înaltului tron regesc al Maiestăţei Voastre cu supunere omagială ne rugăm, să Vĕ înduraţi prea graţios a denega proiectului de lege amintit încuviinţarea prea înaltă. Pentrucă noi, cari ne ţinem de cetăţenii de altă limbă şi datine respective naţionalitate, sûntem respinşi mai mult la stare de apĕrare, şi apĕrăm aceea, ce este preţios în ochii noştri şi are influenţă şi asupra binelui patriei comune.

Causele şi motivele noastre, pre cari după natura lor punem pond foarte mare, şi de cari conduşi aşternem această rugare prea umilită, sûnt următoarele:

1. abstrăgênd dela aceea, că acel articul de lege după judecata comună acestoralalte naţionalităţi din patrie ar fi numai primul pas spre maghiarisarea scoalelor poporale ale naţionalităţilor acestora, şi aşa acel articul de lege, dacă s'ar pune în vigoare, ar pune temeiu pentru nimicirea successivă a diferitelor naţionalităţi, — abstrăgênd dela aceasta, este afară de toată îndoiala, că puterea şi rigoarea acelui articul;

a) ar delătura din scoalele noastre confesionale — ca să grăim cu restricţiune numai la Ierarchia noastră, — pre cei mai mulţi învĕţători ai scoalelor poporale confesionale şi numai din motivul acela carele statorit prin acel proiect de lege şi singur este de ajuns, că anume aceea nu vorbesc

---

„Trebue să suferi, să iubesci, să cugeţi; eată adevĕrata viaţă a unui bărbat!"

„Sûnt oameni cari se cred celibatari."

„Dar cine o este în adevĕr? Eu am căutat, dar n'am aflat această fiinţă mitologică. Am vĕdut toată lumea căsătorită prin căsătorii trecĕtoare, adevĕrat secrete, ruşinoase, cutare pe un timp de trei luni, altul pentru o septĕmână şi cutare pentru un minut, aceste mâritişuri a le momentului care sûnt nenorocirea femeilor, nu sûnt de loc împreunate cu mai puţin nĕcaz pentru bărbat. Chitul consumă mai puţin ca dama cu camelii."

„Oh!" murmură învĕţatul, „autorul acestei cârţi nu'mi pare a fi omul adevĕrului .... el scrie că a vĕdut pe toată lumea căsătorită! Ertaţi'mi acum să vĕ întreb, dacă aceasta e de credut; eu de esemplu, sûnt eu însurat?"

Van-der-Bader nu sciea, că erà singura escepţie dela acest profund adevĕr, raportat de Michelet.

„Şi chitul, care consumă mai puţin ca dama cu camelii" urmà el, „este el vr'un lucru atât de ciudat?"

„Aceasta damă cu camelii, de care eu nici odată n'am audit vorbind, ar trebuí să fie o fiinţă nesăturabilă!"

„Mĕ rog de iertare, domnule doctor", strigă dintr'odată Van der-Hock, care n'avuse timp de a'şi câştiga cunoscinţe scientifice, dar' avuse timpul de a înghiţí romanele lui Dumas fiul, „dama cu camelii este o adevĕrată loretă, care se nutresce cu oameni tineri şi care consumă mulţi de acestia ... enorm, fabulos de mulţi," urmà librariul, care credea că spune doctorului ceva de interes.

Cest din urmă însĕ nu ascultase la aceasta esplicaţiune luminoasă, privirea sa s'aţintì de nou asupra unei pagini din această carte minunată.

Iată pasagele, ale căror cetire, absorbeau cu desevêrşire pe doctorul nostru.

„O călugăriţă din Alsaţia îşi uità după cum să spune, cu totul de sine pe timp de trei sute de ani ascultând cântecul priveghitoarei. Dară cine ar sci s'asculte şi să urmărească pe o femee în toate metamorfosele sale ar fi totdeauna în uimire şi sau s'ar plânge sau s'ar nĕcăjí, nici odată însĕ nu i s'ar urî; una singură Te-ar puté ocupa dece mii de ani."

„În fie care moment, fiind obosit după ce 'şi a risipit şi pierdut — electricitatea sa morală, bărbatul o regăsesce în femee, în a ei plăcută societate, la al ei sin cast."

„Femeia, nu este numai asemenea nouĕ ci în multe privinţe ea ne este superioară, mai curênd sau mai târdiu ea va sci totul!"

Doctorul Van-der-Bader închise cartea, o luà subsuoară şi se depărtà clătindu-se ca un om cuprins de beţie.

„Eacă, eacă, se duce fără a îmi dice un singur cuvênt" murmură Vander-Hock.

Şi librariul era în acest moment destul de aproape de învĕţatul pentru a îl audí dicênd în sine:

„Femeea! Amorul! ce analisă superbă!"

(Va urma)

limba maghiară şi nu posed cunoscinţa ei. Aşa mulţi indiviḑi români apţi luându-li-se pânea şi neavênd nici un prospect, ca după timpul şi spesele întoarse spre studiare să capete un mod sigur de subsistenţă, ar despera şi înmulţí numĕrul celor lipsiţi de pânea de toate ḑilele şi ceata malcontenţilor, — care lucru cu destingere în timpurile aceste cu direcţiune socialistică nici patriei nici societăţii nu 'i ar şerbí nici spre folos, nici spre bucurie, ci din contră 'i ar fi spre cea mai mare daună;

b) locul acestor fel de învĕţători poporali români destituiţi, este credibil — să nu ḑicem sigur, — 'l-ar ocupa învĕţători de aceia, cari ar fi capaci de a satisface postulatului prescris în proiectul de lege, şi dacă ei nici după limbă şi după naţionalitate nu ar fi Români, nici după confesiune nu ar fi gr.-catolici; şi aşa pentru Ierarchia gr.-c. ar puté să întrevină aceea anomalie neauḑită şi starea aceea consternatoare, ca educaţiunea şi instrucţiunea pruncilor sei de scoală, a fiitorilor sei credincioşi, lăsată pre mâni străine să fie încredinţată bunei voinţe a unor indiviḑi cu principie şi vederi contraríe principielor sale religioase şi limbei sale eclesiastice, contrarie ritului şi datinelor sale creştine, — care lucru capii ierarchiei noastre nu 'l ar puté suferí cu nepăsare şi fără de a se plânge în contra lui, şi nici odată nu ar puté contribuí spre aceea, fără de a neglege cu totul, ca nescari mercenari perfiḑi, postulatele esenţiale ale sântei lor vocaţiuni şi ale sublimei lor misiuni.

Deci pentru-ca să prevenim unele stări ca şi aceste, vocaţiunea noastră sacră pretinde ca să lucrăm spre delăturarea acelor incidenţe, ce ar produce atari stări, şi aceasta împlinim prin cererea noastră prea umilită de mai sus. Dar încă

2. dacă ponderăm, ce fel de spirit pĕtrunde educaţiunea religioasă morală a tinerilor, a fiitorilor părinţi de familie, membrii ai societăţii, cetăţeni şi credincioşi ai bisericelor, cari tineri es din scoalele manipulate de liberalismul domnitor acum sau influenţate de spiritul lui, şi principiele de comun anticreştine supte sub educaţiunea aceasta, inima omului caută să se înfioare, şi ori care părinte de familie cu judecată sănĕtoasă, ori-care cetăţean cu caracter şi membru credincios al bisericei umplut de îngrigiri caută acuşi acuşi să cadă în desperaţiune.

Chiar pentru aceasta noi ca administri ai vieţii catolice şi apĕrători ai bisericei creştine din respect ca credinţa ei şi morala creştină să remână nevĕtĕmate, şi în interesul bine înţeles al societăţii, şi al statului, cari ambii în realitate se basează şi se ţin laolaltă prin acele, să înflorească din ce în ce mai mult, încă sûntem necesitaţi a face rugarea noastră prea umilită. Mai încolo

3. ceea ce şi mai tare înmulţesce îngrigirile noastre cu totul îndreptăţite este împregiurarea aceea prea momentoasă, că ierarchia noastră gr. c. în credinţa bisericei catolice este întemeiată după ritul grecesc cu limba română ca limbă eclesiastică, precum se vede apriat din cuvintele relative ale bulei canonisatoare a S. Scaun Apostolic al Romei date în 1853, cari cuvinte ḑic: *„In Ecclesiasticam Provinciam Graeco-Catholicorum unitam linguae Romanicae....Apostolica Auctoritate perpetuo quoque erigimus et instituimus.“*

Aşa dară pentru Ierarchia noastră ecclesiastică limba română este cestiune de viaţă, (conditio sine qua non), prin urmare tot ce ameninţă şi periclitează limba bisericei noastre, limba română, ameninţă şi periclitează tot odată Ierarchia, biserica noastră. Dacă noi faţă de periculul acesta am fi indiferenţi, atâta ar însemna, cât a ne face trădătorii bisericei noastre, ceea ce şi numai a supune ar fi pĕcat cumplit, să nu ḑicem atentat sacrileg.

Dacă odinioară cu dreptul s'a putut ḑice despre biserică, cumcă dênsa este mama scoalei poporale, ca şi carea în timpurile de mai înainte singură a născut şi îngrigit scoala poporală; în present se poate afirma despre scoala poporală, că este foişorul (tinda) bisericei, carea străpune din sinul seu bisericei pe fiitorii ei credincioşi.

Astăḑi din foişorul acesta păşesc afară şi întră în biserică credincioşii. Dacă în foişor atmosfera spirituală, adecă educaţiunea şi instrucţiunea e nesănĕtoasă, sau poate infectată, ea nici atunci nu încetează a tortura pe locuitorii sei impiliţi în modul acesta şi a le vesceḑi viaţa religioasă-morală, când ei întră în biserică.

Ca nu cumva şi noi acuşi să ne căpĕtăm credincioşii din foişoare de aceste, trebuie să ne cugetăm de timpuriu, că pentru noi să nu se înfiinţeze atari foişoare, ceea ce dorim a dobêndí şi prin această petiţiune omagială a noastră.

Precând plecaţi înaintea tronului Maiestăţei Voastre ne rugăm pentru ascultarea şi împlinirea prea graţioasă a acestei cereri prea umilite, perenăm cu cea mai adêncă supunere omagială.

Al Maiestăţei Voastre

Viena 9 Februarie 1879

prea umiliţi şi prea credincioşi supuşi şi capelani.

Dr. Ioan Vancea m. p.
archiep. şi metropolit.

Dr. Victor Mihályi m. p.
episcopul Lugoşului.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Lugoş, în 21 Februarie. (Adresa Lugoşenilor). Ve comunic ací adresa de mulţămire, ce a îndreptat'o comitetul par. gr. or. din Lugoş către capii bisericei noastre gr. or. în causa intenţionatului proiect de lege pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat şi în scoalele noastre confesionale:

Escelenţa Voastră, Inalt Prea sânţite domnule Archiepiscop şi Metropolit!

Mângăiată e biserica, fericită e naţiunea când din stimă şi iubire adevĕrată e superbă pre capul şi păstorii sei!!

Superbă e naţiunea română, superbă e biserica noastră pre Escelenţa Voastră ca cap al bisericei române! Superbă! căci paşii Escelenţei Voastre întruniţi cu paşii capilor dieceselor şi a deputaţiunilor consistoriale din tustrelele diecese, faţă de proiectul de lege pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat de învĕţămênt in scoalele noastre confesionale, au fost şi sûnt adevĕrata espresiune a simţirei fie-cărui membru al bisericei şi a fie-cărui Român, iară deamna înaintare a acestui simţ naţional la preagraţiosul tron al Maiestăţii Sale, ne-au umplut inimile de stimă, recunoscinţă, neclătită alipire şi devoţiune către Escelenţa Voastră.

O vibrare rigidă a cuprins pe poporul român la respândirea acelui proiect de lege, căci în acela vedea mână rece ce tindea al scoate din ultimul dar, sigurul asil, din paladiul individualităţii naţionale, din scoala şi biserica autonomă şi naţională, o mâna carea tindea a rupe aceea ce legea positivă a garantat bisericei şi scoalei; ţintind paşii Escelenţei Voastre salvarea autonomiei noastre bisericesci, biserica trebue să fie mângăiată; luptându-ve pentru tesaurul nostru cel mai preţios pentru dulcea noastră limbă, încrederea, stima şi recunoscinţa trebue să încălzască inima fie-cărui Român, căci de mândria ereḑită dela străbunii nostri ne sûnt pline piepturile noastre pentru limba şi naţiunea noastră şi cu alipire neclătită către autonomia noastră bisericească carea garantează păstrarea şi desvoltarea liberă a limbei noastre. Fie alte naţiuni în fala lor mai închipuite şi în situaţiunea lor mai favorite de soarte, noi în consciinţa nobilei origine şi gloriosului trecut istoric, nu dorim împărtăşirea falei şi a mărirei lor dar nici nu lăsăm să ni se obtrudă sau oculeze.

Armonia capilor bisericesci şi naţiunei noastre, conţelegerea perfectă între consistoriile dieceselor în aceasta cestiune corespunde uniformului puls ce bate în toţi membrii bisericesci şi a naţiunei, e dovadă despre consonanţa convingerei poporului cu capii şi conducĕtorii sei.

Istoria noastră naţională şi bisericească pentru carea soartea până acum puţine pagine senine a destinat, a înregistrat acest moment de mare însemnătate istorică în viaţa neamului nostru pre o pagină luminată şi va adauge cu neparţialitate şi fidelitate profunda mulţămită, recunoscinţa şi iubirea, cu carea naţiunea şi biserica însoţesce acesti paşi ai Escelenţei Voastre şi a înaltei deputaţiuni.

De aceasta mulţămită şi stimă subscrisul comitet parochial a bisericei gr. or. române din Lugoş pătruns fiind, grăbesce a o străpune la înaltul scaun a Escelenţei Voastre cu rugarea, ca să binevoiţi a împărtăşí tot aceste simţimente tuturor membrilor a înaltei deputaţiuni din archidiecesă de sub înţeleapta D-Voastre conducere.

Lugoş, din şedinţa comitetului parochial al bisericei gr. or. române, ţinută în 18 Februarie 1879.

Iulian Ianculescu m. p.,
president.

Parteniu Pestean m. p.,
notar.

Ciuma orientală.

„Pol. Cor.“ dto 8 Martie raportează sub semn oficial: După o telegramă a medicilor austriaci din Wetlianca, pe malul drept al Volgei de 40 ḑile nu s'a mai ivit nici un cas de ciumă.

Guvernul rusesc a luat mĕsuri energice şi potrivite împotriva primejdielor ciumei. Medicii declară după cercetările de până acuma, că boala ar fi în adevĕr ciuma asiatică.

Pe când la vatra epidemiei situaţia din ce în ce devine tot mai favorabilă, astfel încât generalul Melikoff anunţă stingerea pentru moment a epidemiei — din Petersburg vin sciri, ce prin aceea, că se contraḑic, da loc la nedumeriri.

Casul de boală a ţĕranului Prokoffjeff încă tot nu este deplin lămurit; căci pe când doctorul Botkin şi acum mai susţine părerea sa, că numitul individ are buboanele de ciumă ear profesorul Levin din Berlin combate numai părerea, că numitul ţĕran ar suferí de sifilis — pe atunci de altă parte „N. W. Tagblatt“ primesce din Berlin dto 7 Martie următoarea scire alarmătoare: „Nu este nici o îndoială, că în Petersburg grasează oare care formă de boala buboanelor.

Se asigură că numĕrul celor îmbolnăviţi trece preste 140, dar până acuma încă n'a murit nici unul dintre cei îmbolnăviţi. Cei mai mulţi dintre profesorii facultăţei de medicină din Petersburg conglăsuesc cu profesorul Botkin, că aceste casuri pot fi luate drept precursorii unei epidemii serioase. Populaţiunea Petersburgului se află într'o agitaţie permanentă.“

Scirea foaiei vieneze la toată întêmplarea esagerează, şi pare a curge din isvor mai mult politic, Rusiei antipatic; întocmai ca şi unele sciri mai noue din Galiţia despre ivirea unei boale suspecte (!), care mai pe urmă s'a arĕtat că nu este de loc ciuma.

Varietăţi.

* (In afacerea alegerilor la sinodul archidiecesan). În cercul XII al Clujului cu locul de scrutiniu M. N. Zsombor în urma abḑicerei dlui Victor Pipoş este denumit comisariu consistorial mirean dl Anania Trombiţaş, ear în cercul XV al Têrnavei cu locul de alegere Deag în urma resignărei d-lui protopresb. Ioan Almăşan este denumit comisariu consist. preoţesc dl Daniil de Tămaş, adm. protopresbiteral.

* (Mulţămită publică). Subscrisul paroch gr. or. în numele comitetului parochial îmi ţin de sânta datorinţă a aduce publice cordiala mulţămită marinimosului locuitor din „Teliu“ Neculae Ganea, carele pătruns fiind de misera stare în care se află nu numai poporul, ci şi biserica noastră, carea nu avea până acum pe ce sau în ce 'şi păstra vestmintele sânţite, decât un mic scaun de lemn, cu care se servea şi cliseriul la aprinderea candelelor, sa milostivit a cumpĕra pe sama bisericei noastre un garderob mare şi frumos în preţ de 10 fl. v. a.

Dee Dḑeu ca fapta lui marinimoasă să 'şi afle cu atât mai mulţi imitatori, cu cât biserica noastră, mai avênd încă imeperioasă lipsă nu numai de vase şi odoare sânţite şi vestminte bisericesci, ci şi de mineele lunari; va primí pe lêngă cea mai viuă recunoscinţă şi de aci încolo astfel de oferte marinimoase dela fii sei.“

Marcoş în 18 Februarie 1879.

George Dogar m. p.
paroch gr. or.

* (Estravaganţă ungurească) Ḑiarul din Pesta „Egyetértés“ publică consecutiv de trei ori, scirea: „Că România va fi în curênd împăr„ţită, între Rusia şi Austro-Ungaria „anume astfel: Moldova şi Dobrogea „la Rusia, şi Muntenia şi Oltenia la „Austro-Ungaria.“

Nu credem că această nouă schimbare a cartei Europei rĕsăritene, de către patrioţii redactori dela „Egyetértés“, a produs alt ceva, decât rîsul cetitorilor acestei foi.

* (Un nou ḑiar românesc în Budapesta) „Egyetértés“ publică scirea sensaţională, că guvernul voiesce să scoată la lumină un organ de publicitate în limba română. Precum aflăm, împărtăşirea aceasta e esactă, numai redactorul nu s'a găsit încă. Ḑiarul ar apăré în Budapesta, cel puţin de trei ori pe sĕptĕmână.

„Fam.“

* (Un profesor de universitate dascăl de sat). Fostul profesor al universităţei din Moscova d. S. A. Ratşinsky, hotărîndu-se a funda o scoală în satul de pe proprietatea sa şi a învĕţa singur pe copii, s'a adresat autorităţei de arondisment din oraşul Bely, spre a obţiné concesia necesară pentru acest scop.

Aceasta îl întrebà: Dar cine eşti dta, şi de unde ai dreptul a învĕţa copii?

Negăsind suficient titlul de fost profesor de universitate, el a fost supus unui esamen ţinut în oraşul Bely din gubernia Smolensc, şi numai după ce s'a constatat că scie destulă carte spre a învĕţa pe copii din sat, i s'a dat concesia cerută.

* (Un sfînt, locotenent-colonel). Portugalia este în general o ţară fericită; dar cu toate aceste, populaţia ei este căḑută în fanatismul cel mai mare, şi chiar guvernul este mai catolic decât însuşi Papa din Roma.

Cetim, într'un ḑiar portugez, următoriul decret al regelui Dom Joan al VI-lea dela începutul seculului actual:

„Dom Joan, din graţia lui Dumneḑeu prinţ regent al Portugaliei şi

Algarvei etc., fac cunoscut şi vestesc pe toţi acei, cari vĕd acest decret, că eu adorez cu deosebire pe sfîntul Antoniu, la care se roagă poporul acestui oraş cu cea mai mare evlavie, şi fiind că ceriul a blagoslovit silinţele armatei mele, dând pace monarchiei portugese, la care eu în evlavia mea cred că a contribuit în mai mare parte numitul sfînt. Astfel fiind, am hotărît de a 'i oferí postul unui locot.-colonel în infanterie, pentru care va primí şi solda cuvenită, conform cu ordinul meu regal".

„Mareşalul Ricardo Xavier de Cunha, este însărcinat cu esecutarea acestui decret, şi va îngrijí, ca sfîntul să primească la timp solda sa."

„Dat sub garanţa autentică a sigilului meu cel mare."

Este destul de ridicul şi trist, că în seculul al 19-lea, fie chiar pe la începutul lui, să se întêmple un astfel de lucru. Dar ce vor ḑice cetitorii nostrii, când vor afla, că acel sfînt Antoniu este încă aḑi locotenent-colonel în infanteria portugeză, priimind solda sa în această calitate....negreşit prin mânile popilor, cari o cheltuiesc pentru dênsul şi în numele lui??

Multe pensii inutile se plătesc în toate statele lumei, însĕ ne îndoim, că esistă un stat, care plătesce o pensie ca cea de faţă.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Bucuresci, 10 Martie n. Camera a primit cu 71 contra 19 voturi declaraţia, că revisiunea art. VII din constituţie (egala îndreptăţire a confesiunilor) este de lipsă. Propunerea minorităţii, care neagă necesitatea aceasta, fu respinsă.

Seghedin, 10 Martie n. După ameaḑi apele au crescut puţin. Prin ridicarea sĕvêrşită a stavilelor Seghedinul se poate priví de scăpat.

Budapesta, 10 Martie n. Toate secţiunile afară de a şasa, au primit proiectul de lege pentru înarticularea tractatului dela Berlin.

London, 10 Martie n. În camera de jos ministrul Northcote declară: guvernul este gata a tracta cu Iacub Kan.

Concursurile propuse de societatea academică română,

conform decisiunilor luate în sesiunile de pe la anul 1878.

I. Premie privitoare la filologie şi literatură.

(Urmare).

C. Premiu Năsturel.

(din seria A. pentru subiecte puse la concurs, *d*) referenţi la limbistică şi istoria filologică sau literară a limbei române).

Conform decisiunei luată în sesiunea anului 1877, se publică concurs pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului:

„Suficsul licuid (*l*, *r*) şi suficsul gutural (*k*, *g*) în limba română."

I. Programa:

Disertaţiunea completă va cuprinde:

1. O scurtă întroducere asupra suficselor licuide şi guturale în limbile ario-europene în genere.

2. Un studiu general asupra acestor suficse în limba latină, în limbile vechi italice şi în cele romanice occidentale.

3. Un studiu special asupra lor în limba română, de pre cele trei dialecte: daco-român, macedono-român şi istrian, arĕtând între altele:

a) diferenţarea suficsului licuid *l* şi *r*, precum şi a celui gutural *k* şi *g*;

b) trecerea lor ulterioară în suficsuri palatali, nasali sau altele;

c) rolul tuturor acestora în nume şi în verbi;

d) provenienţa lor la Români din latină, din ante-romană sau din alte limbi.

II. Condiţiuni:

1. Va fi scris romănesce, într'o limbă corectă şi clară.

2. Mărimea operatului va fi minimum de 20 coale de tipariu, format octav ordinar cu litere cicero.

3. Terminul concursului, când manuscriptele au să vină în cancelăria societăţii academice, este 15 Aug. 1880.

Cele venite mai târḑiu nu se vor lua în consideraţiune.

4. Manuscriptele se cer să fie scrise curat, ligibile şi de mână străină, bine legate în fascicule şi paginate.

5. În fruntea manuscriptului va fi scris o devisă sau motto în ori ce limbă şi tot de mână străină.

6. Pre lângă manuscript se va alătura şi o scrisoare închisă cu sigil, fără iniţialele autorului, adresată cătră societatea academică. Plicul va purta pre dênsul devisa manuscriptului, scrisă iarăşi de mână străină, iară în lăuntru numele autorului.

7. Manuscriptele se vor censura prin secţiunea filologică, care va propune societăţii academice, în şedinţa plenară, premiarea aceluia dintre operatele venite, care va merita premiul destinat pentru această lucrare.

8. Manuscriptele nepremiate se vor păstra în archivul societăţii până ce se vor reclama de autorii lor, ale căror nume remân necunoscute, fiind că plicurile ce le vor cuprinde nu se vor deschide.

9. Premiul defipt pentru această lucrare este de lei 5000, fără de-a putea fi împărţit.

10. Societatea îşi reservă dreptul de a tipărí în publicaţiunile sale disertaţiunea ce se va premia.

II. Premie privitoare la istoria şi sciinţele politice şi morale.

D. Premiu Cuza.

Secţiunea istorică a societăţii academice a propus şi societatea a aprobat prelungirea concursului asupra tesei:

„Istoria Românilor în Dacia Traiană, dela Aurelian până la fundarea principatelor Moldova şi Ţara Românească."

Condiţiunile concursului sûnt:

1. Operatul va fi scris romănesce, cu stil clar şi corect.

2. Mărimea lucrării va fi ca de 20 coale de tipar, format cuart mic sau octav ordinar, cu litere cicero.

3. Terminul presentărei manuscriptelor la concurs, este 15 August 1882.

4. Manuscriptele se vor presenta anonime, purtând o devisă care va fi reprodusă pe un plic sigilat, conţinênd numele concurentului.

5. Premiul ce se va acorda opului celui mai bun, va fi de 4000 lei.

6. Societatea academică îşi reservă dreptul de a tipărí în publicaţiunile sale, disertaţiunea ce se va premia.

E. Premiu Năsturel.

(din seria A. cu fondul reservat din anul 1878. Premie pentru subiecte puse la concurs, *b)* referenţi la sciinţele morale şi politice, Jurisprudenţa şi Economia socială, mai ales ale ţĕrilor române.

Conform decisiunii luată în sesiunea anului 1878, se publică din nou concurs asupra tesei următoare:

„*Ţeranul român*". Disertaţiune asupra stărei sale morale, sociale, economice şi politice, în trecut şi în present, în principatul România."

Condiţiunile sûnt:

1. Disertaţiunea va fi scrisă în limba română, cu stil clar şi corect.

2. Mărimea lucrării va fi ca de 20 coale de tipar, format în cuart mic sau în octav ordinar, litere cicero.

3. Terminul presentării manuscriptelor la concurs va fi 15 August 1881.

4. Manuscriptele se vor presenta anonime, purtând o devisă care va fi reprodusă pe un plic sigilat, conţinênd numele concurentului.

5. Premiul ce se va acorda opului celui mai bun, va fi de 5000, fără a puté fi impărţit.

6. Societatea academică îşi reservă dreptul de a tipărí în publicaţiunile sale disertaţiunea ce se va premia.

III. Premie privitoare la sciinţele naturii.

F. Premiu Năsturel.

(din seria A. Premie propuse la concurs, c) referenţi la sciinţele fisice şi naturale, mai ales întru cât se atinge de natura fisică a ţerilor române).

Conform decisiunei luată în sesiunea anului 1878, se publică concurs asupra tesei următoare:

„Descripţiunea completă, sub raportul fisic şi economic, al unui judeţ al României, (după alegerea fie-cărui concurent în parte)." *)

Cu programa aceasta:

1. Geografia cu ramificaţiunile ei (orografia, hidrografia, topografia);

2. Ochire asupra istoriei naturale (terâmurile, flora, fauna);

3. Starea economică, atât agricolă cât şi industrială;

4. Statistica populaţiunei, (starea civilă, statistica religioasă, juridică, medicală, militară, scolastică; naţionalităţile etc.);

5. Etnografia (adecă descrierea usuriloru, credinţelor populare, porturilor locale etc.)

Condiţiunile sûnt:

1. Disertaţiunea va fi scrisă în limba română, cu stil clar şi corect.

2. Mărimea lucrării va fi ca de 25 coale de tipariu, format în cuart mic sau în octav ordinar, cu litere cicero.

3. Terminul presentării manuscriptelor la concurs este 15 August 1881.

4. Manuscriptele se vor presenta anonime, purtând o devisă care va fi reprodusă pe un plic sigilat, conţinênd numele concurentului.

5. Premiul ce se va acorda opului celui mai bun, va fi de lei 5000, fără a puté fi impărţit.

6. Societatea academică îşi reservă dreptul de a tipărí în publicaţiunile sale disertaţiunea ce se va premia.

(Va urma.)

---

*) Se esclud d'intre judeţele ţĕrei acele, cari se află descrise pe deplin în „Analele Statistice" de Martianu şi în monografiile agricole ale d-lui Ioanu Ionescu.

Bursa de Viena

din 10 Martie n. 1879.

Argint	
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 29
Valuta nóuă imperială germână	57 35

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 21 Martie ímobil. lui Iulius Filep (trib. M. Vásárhely); în 17 Marte şi 17 Aprilie imob. lui Mihail Malmer în Bălcaciu (jud. cerc. Mediaş); în 10 Martie şi 10 Aprilie imob. lui Ferdinand Czirner în Lepadia românească (judec. cerc. Aiud); în 18 Martie şi 18 Aprilie im. lui Emerich Szalak în Matei; în 22 Martie şi 22 Aprilie imob. dnei Stefan Láday în Gherla (jud. cerc.); în 17 Martie şi 15 Aprilie imob. lui Mihail Schindler jun. şi Mihail Fernengel în Mediaş (jud. cerc.); în 21 Martie şi 21 Aprilie im. Sofiei Lanyi în Sz. Ajta (jud. cerc. S. Szt. György); în 27 Martie şi 29 Aprilie imob. lui Alecsandru Şĕrban şi soţiei sale în S. Szt. György (jud. cerc.); în 7 Aprilie imob. Gallinei, Nuţei şi Sofiei Bratu în Nou (jud. cerc. Făgăraş); în 5 Iunie şi 5 Iulie imob. şi mob. lui Nicolau Bartha în Rugfalĕu; în 5 Maiu şi 5 Iunie imob. lui Ignatz Iakab jun. şi soţi în Rusu; în 7 Aprilie şi 7 Maiu imob. lui Pavel Matei în Bikafalva (tríb. Szt. Udvárhely); în 27 Martie şi 26 Aprilie imob. rĕmasului după Maria Tomi Baltes şi soţi în Mohu (tribunal Sibiiu); în 18 Martie imobil. lui Ioan Schmidt în Mediaş (jud. cer.); în 17 Martie şi 17 Aprilie imobil. şi mob. lui Moritz Lax şi soţiei sale în N. Sikarlo; în 26 Martie imob. lui Max Herskovíts în Kissikarlo (jud. cercuală Nagybánya); în 1 Aprilie şi 1 Maiu imob. lui Lazar Bors în Sz. Udvárhely (trib.)

Nr. 46. 1—3

CONCURS.

În urma concesiunei venerabilului consisoriu archidiecesan de dat. 23 Ianuarie 1879 nr. 153 prin aceasta se escrie concurs pentru parochia de clasa a III. din Ruda până în 24 Martie a. c.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi asterne petiţiunile lor instruite în înţelesul Statutului organic până la ḑiua susprefiptă la subsemnatul.

Brad, 16 Februarie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

N. I. Miheltan, m., p.
protopop gr. or. a Zarandului.

„Albina",

Institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii **„Albina"** se învită prin aceasta în vertutea § 19 al statutelor societăţii la

VI adunare generală ordinariă,

care se va ţiné la Sibiiu în **28 Martie 1879** stilul nou, înainte de ameaḑi la 10 oare în casa institutului din strada Bayer Nr. 1.

Obiectele:

1. Raportul general al Direcţiunei, bilanţul anual şi raportul comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelor de presenţă.
5. Alegerea a doi membrii de Direcţiune în sensul §. 36 din statute.
6. Alegerea comitetului de revisiune.
7. Modificarea acelor §§. din statute, cari se referesc la emiterea scrisurilor fonciari, în sensul articlului de lege XXXVI din 1866.

DD. acţionari, cari în sensul §§. 22, 23 şi 24 din statute voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rugaţi a 'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual doveḑile de plenipotenţă cel mult până în **25 Martie** 1879 stilul nou după ameaḑi la 6 oare.

Sibiiu, 12 Februarie 1879.

[9] 2—3 **Direcţiunea institutului.**

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 25. Sibiiu, Joi, 1 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. $\frac{2553}{1878}$ Scol.

Cerculariu

cătră toate oficiele protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Legea pentru instrucţiunea publică, art. XXXVIII dela a. 1868 în § 11 între obiectele de învĕţământ în scoalele popolari, prescrie sub lit. g şi „instruirea practică în economia de câmp şi mai ales în grădinărit."

Folosul acestui studiu nu se poate nega mai ales la poporul nostru, care în cea mai mare parte se ocupă cu agricultura, şi cu cultivarea pomăritului.

Instruirea în economia de câmp şi grădinărit însĕ, cari sûnt o necesitate imperativă pentru înflorirea patriei noastre, numai atunci îşi va ajunge mai curênd scopul, dacă atât una cât şi ceealaltă se face plăcută tinerimei noastre prin o metodică practică şi uşoară, şi tinerimea, aşa ḑicênd, se cresce în acele ramuri de practică sciinţă.

Nu odată, acest consistoriu a tras atenţiunea P. T. D-Tale asupra acestui obiect. Cu toate aceste se pare că învĕţătorii de pre lângă scoalele popolari, sau nici decum sau prea puţin se ocupă cu instruirea tinerimei noastre în studiul economiei de câmp şi al grădinăritului.

Drept aceea, P. T. D-Ta îndată după primirea acestui ordin vei avé a dispune la toţi învĕţătorii de la scoalele noastre confesionale române din tractul ce administrezi, că conformându-se legei pre lângă celelalte studii obligate, să se ocupe şi cu instruirea tinerimei în economia de câmp şi grădinărit.

Întêmplându-se însĕ, ca pre lângă vre-una din acele scoale, să nu fie şi loc de grădină de scoală, vei stăruí a se procura acest loc, şi a se întocmí în mod corespunḑĕtoriu scopului de a instruí tinerimea în ramurile de sciiinţă practică mai sus ḑise.

Pentru ajutorirea învĕţătorilor în predarea acestei sciinţe folositoare, cu provocare la cerculariele consistoriale din 11 Iuniu 1877 Nr. 1496 Scol. şi 25 Septembre 1878 Nr. 1415 Scol. se recomandă şi de astă dată cartea „Pomăritul" de profesorul seminarial Dimitriu Comşa, carea prin conclusul sinodului archidiecesan din 3/15 Maiu 1878 Nr. 117 este introdusă în scoalele noastre populare, în seminare şi institutele preparandiale, şi se află de vênḑare în tipografia noastră archidiecesană cu preţul de 1 fl.

Despre dispoşiţiunile ce vei întreprinde şi despre resultatul lor, vei avé de a raporta aici la timpul seu.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu, la 24 Februarie, 1879.

Pentru Escelenţia Sa d-l archiepiscop şi metropolit.

Nicolau Popea m. p.,
archim. şi vicariu archiepiscopesc.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Februarie.

Alaltăeri a avut loc la Budapesta un consiliu de ministrii sub presidiul Majestăţii Sale, ce a durat mai multe oare şi în care s'au discutat şi s'au hotărît diverse afaceri însemnate.

În camera ungurească desbaterea liniscită despre edificarea drumurilor fù întreruptă prin — un scandal. Un deputat din partida guvernamentală a făcut o propunere şi deputaţii s'au esprimat pro şi contra acestei propuneri; şi presidentul voia a enunţa, care părere a întrunit majoritatea..... atunci se ridică prim ministrul pentru a vorbí ceva. Albert Németh şi Alex. Csanády — oameni fără cari scandal în dietă nu poate fi — s'au sculat şi au cerut dela presidentul camerei să oprească pe prim-ministrul de a vorbí, fiindcă în decursul votărei nu este nimĕrui permis a vorbí. Ministrul Tisza cu toate aceste a început în mai multe rênduri a vorbí, însĕ fù întrerupt parte de numiţii doi deputaţi, parte de presidentul camerei. Larma şi strigătele au silit în sfêrşit pe ministrul Tisza a recede dela intenţiunea sa.

Din Bucuresci comunică „Pol. Cor." că atitudinea maiorităţii camerei, ce tindea la o resoluţiune motivată în cestiunea Ovreilor, a produs o cestiune de cabinet. Într'o şedinţă confidenţială a camerei Brătianu declarase, că tractatul dela Berlin statoresce numai principiul egalităţii tuturor confesiunilor. România a primit acest princip; interesele naţionale şi economice însĕ vor trebuí asigurate în contra inundărei de Ovrei prin legi speciale. În urma acestei declaraţiuni s'a primit propunerea unei resoluţiuni nemotivate. Prima cetire a declaraţiunei pentru revisiunea constituţiei s'a sfêrşit prin o vorbire remarcabilă a prim-ministrului Bratianu. Declaraţiunea minorităţii, care voesce a vota o resoluţiune, dar motivată, s'a respins cu 71 contra 33 voturi. Declaraţiunea majorităţii, care ḑice simplu, că revisiunea articolului VII a constituţiei este necesară, s'a primit precum anunţasem în nrl trecut prin telegrama din Bucuresci, cu 71 contra 19 voturi. Miclescu şi Docan, unicii, cari au vorbit în contra revisiunei, s'au abţinut dela votare. Senatul începe desbaterea despre acest obiect în şedinţa următoare.

Camera franceză a verificat alegerea lui Fourtou, ministrul de interne al cabinetului dela 16 Mai.

Generalul Totleben, supremul comandant rusesc a părăsit Adrianopole, dinpreună cu trupele rusesci. In Rusciuc se aşteaptă 10,000 cavalerişti rusesci pentru a fi înbarcaţi şi transportaţi la Braila, de unde vor merge cătră casă.

Toţi comisarii europeni au dat în Tîrnova un banchet principelui Donducoff. E vorba de a se trimite douĕ deputaţiuni la puterile signatare, una compusă din Bulgari, ceealaltă din membrii ai adunării constituante.

Emigrarea Bulgarilor din Tracia şi din Macedonia urmează, cu toate silinţele necontenite ale delegaţilor de a se opune, căci această emigrare e privită pentru viitoriu ca foarte păgubitoare pentru interesele poporului bulgar.

Ḑiaristica din România
şi
Maghiarisarea scoalelor noastre.

Unul dintre acele ḑiare de dincolo de Carpaţi, ce se ocupă mai de aproape cu cestiunea „proiectului de lege pentru maghiarisare," este „*Timpul.*" Acest organ în Nr. 43 dto 24 Februarie aduce următoarele apreţiări resultate dintr'o precugetare foarte matură şi pe cât se poate de rece, dar tocmai de aceea apreţiări prea nimerite:

O cestiune mai mult caracteristică, decât însemnată ocupă de câte-va sĕptĕmâni încoace lumea maghiară şi română de peste Carpaţi şi fiindcă presa cea străină amênduror acestor naţionalităţi, bunăoară cea germână, intervine asemenea în lupta aceasta, fie pentru unul fie pentru celalalt, şi aruncă suspecţiunea chiar dincolo de marginile teritorielor, supuse coroanei Sf. Stefan, simţim că n'ar fi de prisos a pune şi noi cestiunea pe terenul, pe care'l credem adevĕrat.

Neiubitori de ceartă şi sciind bine rolul modest, pe care poporul românesc din principatele dunărene e menit a'l juca în istoria acestei lumi, nu ne-am aruncat nici odată ochii dincolo de graniţe, nici cu speranţa, nici cu dorinţa; ba convinşi, că prin ori ce mişcare făcută la noi în favorul consângenilor din monarchia habsburgică nu le facem acestora decât rĕu,

---

FOIŢA.

Aventurile
doctorului Van-der-Bader.

Din frauţozesce de Evariste Carrance.

(6. urmare.)

V.

Ce poate conţinĕ capul unui învĕţat!

Mieḑul nopţii trecuse şi frumoasa Lisbeth durmea, fără îndoială, ca şi partea cea mai mare a locuitorilor din Leyden.

Cu toate aceste, persoanele care ar fi trecut la această oară prin suburbiul Vyverberg, ar fi vĕḑut cele douĕ ferestre ale doctorului Van-der-Bader strălucit iluminate.

Cine cunoscea pe vrednicul bărbat nu s'ar fi uimit de această veghere îndelungată; dară s'ar fi oprit, a bună seamă, surprins de iluminarea neobicinuit de strălucită.

Cele douĕ ferestri ale doctorului semĕnau cu douĕ faruri şi luminau întreg suburbiul.

Oare ce se petrecea în odaia învĕţatului?

Se ocupa el cu vre-un esperiment deosebit interesant? Căuta el, ca alchimistii de odinioară, acea peatră vestită a înţelepţilor care au răpit minţile la atâţi oameni aleşi?

Nu! Doctorul Van-der-Bader, eşind din librăria universităţi, simţise cum o turburare necunoscută i se furişase în inimă.

Aceasta carte, prin care frunḑărise şi pe care o luase cu sine, îi părea profundă, ca infinitul...

La început el risese de ea, căci nu o înţelesese; dar după un minut, după o secundă, ceea ce cetise, i se sĕpase adênc în spiritul seu, şi el, învĕţatul, el, cercetătoriul, cunoscù emoţionat şi tremurând, perspectiva imensă pe care el până acuma o nebăgase în samă şi care acum deodată se desvălì înaintea ochilor sei.

În această seară Lisbeth se ostenise în zadar, căci Van-der-Bader, pe lângă tot mirosul seducĕtor al fripturei, nici nu se atinse de ea.

Pentru cine cunoscea pe doctorul, acest lucru era neesplicabil.

Trebuia să fie un lucru de deosebită însemnătate şi să'l preocupe cu totul, de'l face să uite că, deşí învĕţat, totuşi are şi el stomach.

Frumoasa Lisbeth înţelesese, cu o agerime admirabilă, că vre-un eveniment neaşteptat a trebuit să se ivească dintr'odată în viaţa stăpânului seu.

Un eveniment pe care ea nu'l cunoscea, şi care putea să devie fatal pentru esistenţa uniformă şi liniştită, privită de ea ca idealul seu realisat.

Astfel Lisbeth, retrasă în plăcuta sa cameră, şeḑù tristă pe pat şi se puse pe gânduri, rĕzimându'şi uşor capul pe mână, în loc de a se culca.

Cât pentru Van-der-Bader, el se închisese în vastul seu cabinet, şi cu spiritul agitat de emoţiuni necunoscute, cetea şi recetea această carte despre *Amor*, în care Michelet a depus întreg sufletul seu.

Această carte, era ca o flacără ce se ivesce de-odată din spuza, sub care era îngropată.

Dacă vre-un pasagiu părea învĕţatului prea greu, el se scula, se îndrepta cu un pas nervos cătră camin şi aprindea o luminare.

Am spus că era după mieḑul nopţii. Timp îndelungat doctorul stătù cufundat în cetire şi întêmpinând adese pasagie, pe care el nu le putea pĕtrunde cu spiritul seu, cabinetul lui în curênd devenì iluminat de vre-o douĕḑeci de luminări.

Van-der-Bader recetise şi de ḑece ori rêndurile următoare:

„Lucrul esenţial, capital şi fundamental ascuns este că, ori-ce femee privindu-se drept puternic centru de iubire, de atragere, spre care totul trebue să graviteze, voiesce, ca bărbatul să o încungiure cu un dor nesăturat, cu o eternă curiositate. Ea are un simţĕmênt confus că despre ea să pot face nesfêrşite descoperiri, că ea ar avé cu ce să rĕsplătească iubirea statornică, care ar urmărí aceste cercetări fără sfêrşit, că ea o ar pune deapururea în uimire, prin mii de privelişti neaşteptate de graţie şi de pasiuni."

— O! esclamă doctorul sculându-se repede de pe scaun, câte lucruri, cari nu le cunosceam. Acest Michelet este un mare învĕţat, dar oare sûnt şi adevĕrate, toate, câte le scrie?... Cum deşteptând preventiunile şi prepusurile neîntemeiate ale concetăţenilor de altă limbă, am evitat cu îngrigire de a vorbí în bine ori în rĕu despre ei, decât prea arareori, când se întêmplau casuri de o monstruoasă esageraţiune.

Eată de ce e vorba în momentul de faţă.

Ministrul învĕţăturilor publice din Ungaria, d. Trefort, avea de gând a propune deputaţilor din Pesta un proiect de lege, prin care să se impună în scoalele confesionale ca obiect obligator limba maghiară. Scoalele acele nu sûnt plătite de stat, ci de comunităţile religioase.

Proiectul în sine n'ar avé nici o gravitate, dacă n'ar representa implicite un scop îndoit, acela de a maghiarisa populaţiunile de altă limbă şi de a pune totodată la discreţiunea ministrului personalul învĕţătoresc al scoalelor confesionale.

Pentru a preîntimpina lovirea, pe care această lege ar fi adus-o scoalei confesionale, mai ales celei elementare, o deputaţiune de mireni şi clerici, condusă de Esc. Sa Miron Romanul, metropolitul Românilor din Ungaria şi Transilvania, a mers la Viena să ceară dela Maiestatea Sa împĕratul şi regele abaterea rĕului, iar Maiestatea Sa a liniştit deputaţiunea cu un rĕspuns binevoitor.

De acolo articole preste articole în diarele maghiare, unele mai nepoliticoase decât altele, în care se aruncă cele mai grave acusări asupra deputaţiunei; i se suspectează patriotismul ei, ba s'a găsit chiar un deputat în camera Ungariei — cu un nume foarte nemaghiar — care nu s'a sfiit a declara toate naţionalităţile de duşmane ale patriei, va să dică de trădătoare, încât dacă s'ar face substracţiune după teoria emisă de acel deputat, n'ar mai remâné alţi patrioţi cinstiţi în Ungaria, decât Bela Fleckeles, Arpad Mandelbaum, sau Ianoş — Popescu.

Nu criticăm nici proiectul de lege, nici tendenţa lui, căci la urma urmelor critica şi mĕsurătoarea tuturor tendenţelor politice e succesul, pe care a fost în stare a'l ajunge, — iar tendenţa de a omogenisa populaţia întinsului regat — maghiarii o pot mărturisí — a fost în toţi timpii minim şi nu compensează de fel osteneala patriotică şi sacrificiile materiale, la care au dat loc.

Proiectul în cestiune, dacă s'ar fi votat, n'ar fi ajuns de fel la resultatul scoposit, ci ar fi numai un mijloc nou de vecsare, o unealtă nouă de nelinişte şi de nemulţămire, spre paguba culturei naţionalităţilor şi fără vre-un folos real pentru naţionalitatea egemonă.

Causele sûnt deosebite. Întâiu limba maghiară fiind radical deosebită de limbile ario-europene, e în privire lecsicală, sintactică şi fonologică foarte grea, încât pentru învĕţarea ei să cer opt, nouĕ ani de dile, aşa că în cercul restrins al scoalei primare rurale ea ar juca rolul, pe care limba germană o joacă în scoalele rurale din Bucovina. De deci ani fiii de ţĕrani români din acea provincie învaţă a cití şi a scrie limba germană fără nici un folos vĕdit, decât acel îndoielnic de a negliga alte obiecte, neapĕrat trebuitoare vieţii dilnice de dragul unei limbi, a cărei învĕţare completă nu e posibilă, iar cea incompletă de prisos, şi pe care nu o sciu de cât cei cari au mijloace destule pentru a visita scoale secundare — ba încă nici aceia, pentru că adesea nici profesorii de scoală secundară nu o vorbesc corect.

De şi Românii în deosebi au mare talent pentru limbi, din causa mlădioşiei fonetice a propriei lor limbi, totuşi talentul acesta încetează în faţa unor idiome cu o fonologie opusă şi cu un spirit cu totul străin.

A doua causă de insucces al tentativelor de maghiarisare e însĕ deosebirea de rasă şi de religie. Superficială idee de stat şi de oameni îşi face acela, care crede că prin legi decretate se pot sterge într'o bună dimineaţă resultate istorice, grămădite în curs de veacuri. Chinezii sau negrii din America nu se schimbă printr'un proiect de lege în rasă anglosaxonă, chiar dacă ar vorbí englezeasca americană, pe care negrii bunăoară o şi vorbesc; Românii din contră element vechiu, de nu cel mai vechiu pe teritoriul unguresc, într'o mie şi mai bine de ani nu 'şi-au luat osteneala de a învĕţa unguresce. Comparaţia schiopătează, ca ori-care comparaţie, dar pentru a arĕta că deosebirea de rasă e o piedecă de contopire adesea neînvinsă, pe când unitatea de rasă o favorisează, vom amintí numai de Cumani, cari au descălecat în ţĕrile Dunărene sute de ani după Maghiari, cari încă în suta a trei-spredecea în vremea lui Bela IV şi a lui Ladislaus IV Chunus, erau păgâni şi sĕlbatici, pe când rasa maghiară era relativ într'un stadiu înalt de civilisaţie. Ei bine, acesti Cumani, fiind de viţă finică, s'au contopit răpede cu Maghiarii de nu le-au rĕmas nici urmă mâcar, *pe când Românii au rĕmas şi astădi ceea ce erau pe atunci, cu toate că regii Ungariei încercau cu sabie şi foc să îi convertească la catolicism şi să stabilească omogenitatea statului prin unitatea religiei.*

Papii Onorie III, Grigorie IX, Inocenţiu IV, Bonifaciu VIII, Benedict XII trămiteau scrisori preste scrisori regilor unguresci, ca să convertească cu sila pe Români la legea catolică şi regii îşi dedeau în direcţia aceasta silinţe demne de o causă mai bună, toate aceste fără de nici un folos.

Lucrul ajunsese atât de departe, încât sub Ludovic cel Mare o parte a Românilor din Maramurĕş, se lehamitiseră cu totul de vecsaţiunile continue şi conduşi de Dragoş-Vodă, eşiră din ţară şi fundară principatul Moldovei.

E netăgăduit însĕ, că dacă omogenitatea în limbă, obiceiuri, religie nu s'a putut stabilí într'o vreme, în care elementul maghiar dispunea de sila deplină, de foc şi sabie, de proscriere şi confiscare de averi, într'o vreme, în care a deveni Maghiar era un privilegiu şi o fericire, e netăgăduit dicem, că stabilirea acestei omogenităţi e şi mai grea într'o vreme în care nimeni nu poate fi silit de a deveni Maghiar, dacă nu voiesce. Colecţia de documente a lui Theiner — Monumenta historica şi ad Hungariam sacram spectantia e plină de bulele papale şi de ordinele regilor date în acest sens şi rĕmase zădarnice. Pergamentul pe cari au fost scrise, a fost mai trainic decât idea ce o urmăriau şi e tot atât de probabil, că hârtia, pe care e scris proiectul de lege al d-lui Trefort e mai trainică decât suma de încercări zădarnice, la cari ar fi dat loc.

Toate cele spuse până acuma nu le dicem pentru a apĕra pe Românii din Ardeal şi Ungaria — căci una, n'au nevoie de apĕrarea noastră, al doilea chiar de am voí n'am puté. Le dicem aceste în chiar interesul nostru, pentru-că statul vecin al Austro-Ungariei ne este razim în grelele împregiurări, prin care trecem şi pentru-că toate desbinările între elementele neslavoane ale monarchiei vecine nu servesc decât o causă primejdioasă Europei întregi, causa Nordului. Tendenţele zădarnice de a unifica prin limbă rasele din regatul unguresc nu ni se par îndestul de importante, pentru ca prin ele să se compromită un alt bun şi mai mare, liniştita convieţuire a populaţiunilor întinsului regat.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Braşov, în 26 Februarie 1879. (Reuniunea învĕţătorilor din ţara Bârsei). Secolul în care trăim pretinde dela fie-care popor, care aspirează la un viitoriu, a se îngrijí pe toate terenele de luminarea şi cultura sa. Consciu de aceasta, poporul român a făcut paşi îmbucurători spre a atinge ţînta, la carea are drept a aspira în concertul celorlalte popoarĕ. E prea adevĕrat că, mai nainte cu vre-o 3—4 decenii, pre când poporul gemea sub jugul greu şi apăsĕtoriu al feudalismului, pre când toate popoarele conlocuitoare se întreceau în amăgirea Românului şi în a înrădăcina în inima lui ura şi disgustul în contra scoalei, pe atunci, dic, ar fi putut despera ori şi care Român adevĕrat de un succes favorabil pe calea culturală şi scolară. În timpul de adi însĕ a dat Românii dovedi eclatante, că sûnt capabili de cultură şi că iubesc progresul în aceiaşi mĕsură, ca şi celelalte popoare favorisate de atâtea sute de ani. Aceasta o recunosc şi inimicii nostri. Ei vĕd prea bine, că Românul nu se mai lasă al amăgí cu frasa cunoscută: „Cum ai trăit şi trăesci Dta, o să trăiască şi copii Dtale!“ nu! Românul a ajuns a cunoasce că, aceste sûnt numai frase goale, şi că un popor fără de scoale este ca şi mort, iar viitoriul lui atârnă numai dela o cultură adevĕrată naţională şi potrivită spiritului timpului de adi. Pĕtruns de adevĕrul acestora şi consciu de detorinţele unui popor faţă cu generaţiunile sale fiitoare, poporul român s'a silit din rĕsputeri a înfiinţa pretutidenea scoalele sale, pentru ca fiii sei, tesaurul cel mai scump aici pe pământ, să se poată bucura de o adevĕrată cultură naţională.

Dle Redactor! Ne este cunoscut că scutul cel adevĕrat şi singura mângăiere a protopărinţilor nostrii, în timpuri de suferinţe, a fost totdeauna biserica. De aceea şi acum poporul nostru românesc se pune sub scutul bisericei şi toată îngrijirea, precum şi conducerea scoalelor sale o încredinţă capului seu bisericesc, carele, credincios chiemărei sale, nu cruţă nici un sacrificiu pentru înaintarea şi înflorirea lor. Despre aceasta ne încredinţază, pe lângă întêmplările cele mai recente, faptul laudaver al fericitului şi neuitatului archipăstoriu Andreiu, carele acum 15 ani venì la acea idee salutară de a înfiinţa în toată archidiecesa conferinţe învĕţătoresci, un institut pre cât de necesariu, pe atât de folositoriu pentru desvoltarea învĕţătorilor şi progresarea scoalelor noastre române.

La început se ţineau aceste conferinţe sub conducerea unui comisar numit din partea măritului consistoriu. Mai târdiu se schimbară în conferinţe tractuale adecă: învĕţătorii din fie-care protopopiat ţineau conferinţe sub conducerea unui învĕţătoriu ales din mijlocul lor. Despre folosul acestor

---

s'a putut el încerca să facă aceasta admirabilă analisă a femeei?

Şi luând de nou această carte ciudată a mână, profesorul o ficsà cu o privire plină de îngrijire.

— Deci să nu fac şi eu, la rêndul meu, această analisă? dise el după o mică pausă.

Van-der-Bader se preumbla în sus şi în jos în cabinetul seu iluminat, ca un om, care voiesce să se hotărască la un lucru.

Aşa ajunsese în laboratoriul seu, care era mai puţin iluminat.

Deodată, el se oprì înaintea unui furnal şi balansa cartea, care o ţinea a mână, deasupra unei cuve.

— Sûnt nebun! îşi dise el, ce voiu face? Voiu continua cetirea care produce în mine o lume întreagă de simţĕminte. O! de cum-va acest Michelet nu se înşeală, de cum-va această analisă este adevĕrată, cu cât este întrecută sciinţa vulgară! Două mari objecte de studiu au fost scăpate din vedere de toţi bărbaţii de specialitate: femea şi amorul. Ciudat lucru! Dar încă nu s'a descoperit tot... De ce să nu încerc şi eu din parte-mi? De altcum eată aici o notă, care mĕ încuragiază în hotărîrea mea. Acest brav Michelet a cugetat la mine, scriind acest pasagiu la sfêrşitul opului seu:

„Eu am încercat pe cât am putut, să aprofundez acest obiect fără fund şi fără margini. Şi mai remâne încă tot atât de descoperit.“

— Ei bine, esclamă doctorul, pe a cărui faţă se zugrăvea o bucurie estraordinară; bine! eu voiu continua lucrul ce 'l-ai început tu, o! mare chemist al inimei omenesci, şi trebue să o scot la capĕt, cu aceste analise admirabile; mĕ jur pe amintirile ma....

Van-der-Bader nu putù sfêrşí. O esplosiune înfricoşată se audì deodată, pĕretele despărţitor, compus din scânduri se frânse cu trăsnet pe când un fum gros umplea cabinetul.

Doctorul căduse fără consciinţă în mijlocul unei disordini fără nume.

Oare ce se întêmplase?

De unde a venit această teribilă esplosiune?

Doctorul încă tot leşinat nu o putea spune.

Să o spunem noi cetitorilor.

Învĕţatul semĕna acelor bibliofili, cari aşadă cărţi preste tot locul; el mai în totdeauna îşi garnisea laboratoriul şi cabinetul seu cu tot felul de substanţe, dintre cari unele, într'adevĕr periculoase, erau vrednice nu numai de un loc special, ci şi de o supraveghere scrupuloasă.

Aşa şi de astădată neprevĕdĕtorul profesor pusese înainte cu două dile pe marmorul caminului seu o mică cutie cu bumbac azotic.

Van-der-Bader îşi propuse a face esperimente nouĕ cu detunătoarea descoperire a chemistului Braconnot; însĕ, precum spusesem, trecuseră două dile; lucruri nouĕ ocupară spiritul doctorului şi o dorinţă neaudită, iraţională, îl predomina absolut.

Sorbind, aşa dicênd, rêndurile elocuente, scrise de Michelet, el îşi uitase, că în mijlocul unui cerc de luminări, se afla cutia cu bumbacul fulgerător.

Lăsând la o parte ori ce precauţie, pentru că nici nu visa de periculul în care putea să ajungă, el puse pe aceasta fragilă cutiuţă un muc de lumină care tocmai se sfêrşise.

Coperişul de lemn îndată începù să ardă încet, apoi flacăra ajunse la bumbacul fulgerător şi ce a urmat scim.

Audind această formidabilă detonaţiune, Lisbeth alergase în cabinetul doctorului ridicându'şi braţele spre cer.

Sêrmana femee presimţise oare care nenorocire chiar dela venirea a casă a doctorului.

Nenorocirea sosit-a?

Lisbeth apărù îndată pe pragul uşei şi privea cu spaimă la vrednicul doctor care zăcea fără mişcare, în mijlocul ruinelor de tot feliul!

— Mort!... e mort, esclamă ea cu adevĕratul accent al durerei.

Apoi luà mânile lui Van-der-Bader într'ale sale. Mânele lui ardeau.

Ea îşi puse capul ei încântător pe peptul învĕţatului şi audì îndată baterea regulată a inimei.

Lisbeth se ridică cu faţa voioasă.

„Trăiesce! dise ea; să mĕ duc să'i caut ajutor.

În acest moment sunà cu tărie ciocanul porţii.

(Va urma.)

conferinţe s'a putut încredinţa onor. public cetitoriu din protocoalele publicate prin jurnale, încât aceste a corespuns a levĕrului.

La anul 1875, sinodul archidiecesan, avênd în vedere că, conferinţele vor duce mai curênd la scop, dacă se vor preface în cursuri supletorice aşa, precum se practizau ele pe atunci şi de către inaltul regim cu învĕţătorii dela scoalele comunale, a adus în una din şedinţele sale un regulament, prin care conferinţele se prefac în cursuri supletorice, care cursuri vor avé să se ţină în tot anul odată, de ordinariu în luna lui August, sub conducerea unui învĕţătoriu denumit de către măritul consistoriu. Aceste cursuri au să dureze 10—15 ḑile, unde are să se pertracteze materialul propus tot de către măritul consistoriu prin un circulariu al seu.

Nu me îndoiesc, dle Redactor! că aceste cursuri vor fi avênd resultatele lor dorite pe alocurea, precum nici despre aceea, că mulţi dintre învĕţătorii nostrii vor fi avênd lipsă de atari cursuri supletorice; dar, spre lauda instituţiunilor noastre pedagogice, nu pot retăcé nici aceea, că avem şi noi destui învĕţători şi mai cu deosebire aici în giurul Braşovului, atât de cualificaţi, încât nu au lipsă de atari cursuri, aşa precum se practizau ele.

Din motivul acesta, învĕţătorii din protopopiatul I şi al II al Braşovului precum şi cei din protopopiatul Branului, adunaţi la cursul supletoriu la anul 1877, deciseră şi se învoiră, de a înfiinţa în locul acestor cursuri mai bine o reuniune învĕţătorească, carea se poarte numele „Reuniunea învĕţătorilor români gr.-orient. din ţara Bârsei“.

Pentru punerea în lucrare a acestei decisiuni şi pentru de a face cele de lipsă pentru realisarea ei, se alese îndată un comitet provisoriu, carele fù însărcinat cu redactarea şi compunerea unui proiect de statute în acest înţeles. Toţi membrii acestui comitet provisoriu, pătrunşi de importanţa acestei idei, primiră cu plăcere această sarcină şi promiseră a face tot posibilul pentru realizarea ei.

Acest comitet întrunindu-se la 9 Decemvrie 1877 în o şedinţă preliminară s'a constituit alegêndu'şi de preşedinte pe fostul conducĕtoriu al cursului supletoric dl G. C. Bellisimus, iar de notariu pe dl N. Oancea.

După constituire sa ales o comisiune de 3 în persoanele dlor G. C. Bellissimus, I. Petric şi T. Pop cu însărcinarea de a compune proiectul de statute pentru regularea afacerilor înfiinţândei reuniuni învĕţătoresci.

La 20 Ianuarie 1878 preşedintele conchiămă întâia şedinţă ordinară a comitetului în carea presentasă proiectul de statute, elaborat de comisiunea aleasă, spre esaminare.

Comitetul prov. esaminând proiectul în trăsurile lui generale şi aflându'l corespunḑĕtoriu, decide a se împărţí fie-cărui membru câte o copie despre acest proiect spre studiare şi apoi a se întruní la 17 Faur 1878, în o altă şedinţă spre al lua la desbatere specială.

Desbaterea specială s'a luat în două şedinţe ţinute în 17 şi 24 Februarie 1878. După încheiarea desbaterei, comitetul primesce proiectul de statute elaborat de comisiunea aleasă de al seu, decide a se da publicităţii prin jurnalul nostru archidiecesan „Telegraful Roman“ şi roagă pe presidiu a conchiema o adunare generală estra-ordinară pe 25 Martie 1878 la Braşov, spre a esamina proiectul de statute, ca apoi să se poată asterne locurilor mai înalte spre graţioasă aprobare.

În 25 Martie 1878 să ţinù aşa dară adunare generală, să luà la desbatere proiectul de statut presentat de către comitetul provisoriu prin preşedintele seu şi concredù şi pe viitor afacerile sale acestui comitet.

În 2 Aprilie 1878 presidiul comitetului provisoriu a asternut prin inspectorul districtual de scoale reverendisimul d. protopop Iosif Barac, M. Consistoriu Archid. din Sibiiu proiectul de statute al reuniunei, esaminate de către adunarea generală din 25 Martie spre graţioasa aprobare.

La 21 Iulie 1878 comitetul ţinù iarăşi şedinţă ordinară în carea i se presentează de către presidiu doue hârtii din partea M. Consistoriu şi adecă: una dto 6 Iulie 1878 Nr. 1816 prin carea se aproabă proiectul de statute al reuniunei, iar alta dto 6 Iulie aceluiaşi an Nr. 1412 prin carea se ordonează ţinerea cursurilor supletorice şi în Braşov.

Comitetul după o desbatere serioasă decide: a ruga pre M. Consistoriu să se îndure a dispensa pre învĕţătorii, membrii ai acestei reuniuni dela ţinerea cursurilor supletorice.

După aceasta decide ţinerea adunărei generale estra-ordinare a reuniunei pentru organisarea ei definitivă pe 18 şi 19 August 1878 şi compune şi programa acelei adunări.

In 7 August presidiul primì părinteasca hârtie dto 3 August 1878 a M. Consistoriu prin carea se aduce la cunoscinţa comitetului provisoriu că învĕţĕtorii din protopresbiteratele I şi II ale Braşovului şi din Ppiatul Branului sûnt dispensaţi dela ţinerea cursurilor supletorice. Aceasta încunoscinţare s'a făcut prin reverendisimul D. Protopop Iosif Barac.

In urma acestei încunosciinţări, comitetul prov. decide convocarea membrilor reuniunei la şedinţele adunărei generale ordinare pe 18 şi 19 August 1878. Convocarea s'a făcut pe calea publicităţii şi prin cerculare.

La timpul prefipt s'au adunat, cu puţine escepţiuni toţi învĕţătorii din amintitele tracte protopresbiterale. Preşedintele com. prov. deschide adunarea prin o cuvêntare, în carea a desfăşurat toată activitatea comitetului prov. până ací. In fine bineventând pe învĕţători ca membrii ai acestei reuniuni declară şedinţele de deschise.

După aceasta s'a făcut îndată conscrierea membrilor. Cu bucurie trebuie să amintesc, că şi unii dintre domnii profesori gimnasiali dela gimnasiul nostru rom. de aici s'a înscris ca membrii ordinari ai reuniunei cu tacsa statorită de 2 fl. pe fie care an, iar P. on. d. Protopop I. Petric s'a înscris ca membru fundator depunênd odată pentru totdeauna suma de 20 fl.

După încheierea conscrierei se rĕdică şedinţa şi preşedintele aduce la cunoscinţa adunărei precum că conform programei, are să urmeze în şedinţa a doua constituirea definitivă a reuniunei, şi provoacă pe membrii ca să se cugete serios la aceasta.

In a doua şedinţă a urmat aşa dară constituirea definitivă, şi prin voturi secrete s'a ales de preşedinte: dl. Stefan Iosif directorul gimnasiului român din Braşov; de vice-president, după renunţarea dlui G. Bellissimus, dl. Ioan Dorca; de cassariu dl. Dtru Cioflec; de notar dl. Nicolau Oancea; de bibliotecar dl. Ioan Aron; iar de asesori domnii: Ioan Petric; Anastasiu Bârsan; Bartolomeiu Bude; Iosif Morariu; George Ludu şi Nicolae Reit.

In şedinţele următoare s'a discutat asupra mai multor afaceri ale reuniunei şi în fine preşedintele închide şedinţele adunării prin o cuvêntare acomodată scopului, arătând că reuniunea noastră învĕţătorească numai atunci va puté prospera, dacă membrii ei vor îmbrăţoşa cu toată căldura această reuniune şi o vor sprijiní din toate puterile lor, fie acele spirituale sau materiale.

Acesta este dle Redactor istoricul reuniunei învĕţătorilor rom. gr. or. din ţara Bârsei, pre carele subscrisul 'mi am permis al da publicităţii, pentru de a atrage atenţiunea on. public cetitor asupră-i şi mai cu deosebire a tuturor bărbaţilor de litere, a autorilor şi redactorilor de scrieri periodice, cu acea respectuoasă rugare ca reuniunea noastră învĕţătorească din ţara Bârsei, în interesul poporului nostru român şi a scoalelor lui, să fie cât se poate mai cu căldură sprijinită şi mai încuragiată la scopul ce 'şi la propus sciind că numai astfel fiind sprijiniţi din partea tuturor vom puté ajunge mai cu înlesnire şi mai cu siguritate scopul ce'l urmărim.

Un membru al reuniunei.

Varietăţi.

* Escelenţia Sa I. P. S. archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a fost primit Luni în 26 l. c. de către Majestatea Sa în audienţă.

* (Necrolog). Preotul din Marişel *Teodor Lung* cu cea mai adêncă durere şi anima sfăşiată de întristare, în numele seu şi a fiilor sei Teodor, Lucreţia şi Maria şi în numele fratelui seu Ilie Lung paroch în Sebeşul mare şi a soacră sa Ana, şi numĕroşilor consângeni, face cunoscut amicilor şi cunoscuţilor sei, că prea iubita sa preoteasă Maria Lung n. Giusca au reposat în Domnul în 25 Faur a. c. Fie-i ţĕrîna uşoară!

* (Invitaţiune). Cu provocare la dispositiunea §. 23 din statutele reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului subsemnatul presidiu al acestei reuniuni află de lipsă a convoca una şedinţă ordinară de comitet pe 21. 22 Martie/2. 3 Aprilie a. c. care se va ţiné aici la Bocşa montană în scoala gr. or. la 11 oare dimineaţa.

Deci toţi funcţionarii reuniunei, membrii de comitet şi toţi preşedinţii despărţemintelor sûnt cu toată stima cuviincioasă invitaţi a participa la şedinţa ordinară de comitet susamintită la timpul şi oara determinată şi încă cu atât mai vêrtos, cu cât la aceasta primă şedinţă a anului curent se vor lua în pertractare obiecte importante pentru înaintarea reuniunei noastre.

La acest loc se observă de nou, că în înţelesul decisiunei comitetului din 18/30 Septemvrie 1877 de sub Nr. prot. 3 fiecare va binevoí a notifica subsemnatului presidiu participarea ori la cas de împedecare neparticiparea la şedinţa convocată.

Bocşa montană în 19 Faur (3 Martie) 1879.

Stefan Antonescu m. p.
preşedinte.
Ioane Marcu m. p.
notar.

*(Alegere de Episcopi). Colegiele electorale de episcopi au ales ieri la scaunul vacant al eparchiei Roman, pe P. S. S. episcopul Melhisedec, fost episcop de Ismail, cu 134 voturi.

P. S. S. Iosif Sebastian a avut 34 voturi, episcopul de Huşi 1 şi archiereul Stratenic 1. Bile albe 7.

* (O nouă ploaie torenţială de decoraţii). „Resboiul“ scrie sub acest titlu: „Monitorul oficial“ de aḑi publică iarăşi o serie de decorate cu crucea Elisabeta, care cuprinde un numĕr de 417 doamne şi domnişoare din mai multe districte.

Spaţiul nepermiţêndu-ne a le înşira pe toate deodată, le vom publica treptat, cu atât mai mult, că aflăm că nu s'a isprăvit nici cu aceste 417, mai fiind încă multe candidate pentru această decoraţie.

Noi am consilia pe mult democraticul nostru guvern, ca să ceară ministrului de resboiu o listă de toţi militarii, fără osebire de grad, cari a fost răniţi în luptele din urmă, pentru ca nu cumva să se întêmple ca să ne pomenim cu mai multe doamne şi domnişoare decorate, decât a fost numĕrul răniţilor.

Ce va să ḑică, când republicanii democraţi ajung la putere!

Sciri ultime.

Budapesta, 13 Martie n. (Telegramă origin. a „Tel. Rom.“) **Proiectul pentru întroducerea limbei maghiare s'a presentat dietei în tecstul cunoscut deja publicului.**

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 11 Martie n. În şedinţă plenară delegaţiunea senatului imperial a primit propunerile comisiunei bugetare privitoare la îndemnitatea pentru cele 41 milioane cheltuite în anul 1878 şi privitoare la creditul de ocupaţiune pentru 1879 şi a încuviinţat cu 35 contra 22 voturi, în contra propunerei comisiunei, creditul suplementar de cinci milioane cerut de guvern pro 1878.

Budapesta, 12 Martie n. Comisiunile întrunite ale delegaţiunei unguresci au acceptat creditele de ocupaţiune conform propunerilor cunoscute ale referentului. Mâne va avé loc o şedinţă plenară, în care se va cetí raportul.

Budapesta, 12 Martie n. Conform unei telegrame din Seghedin la 2 oare noaptea s'a întêmplat catastrofa. Apele se varsă în torenţi laţi către cetatea Seghedin. Toţi fug. Şi Budapesta este în cea mai mare iritaţiune.

Seghedin, 12 Martie n. **O sută de case** s'au surpat; până acum s'a constatat **patru morţi.** Opera de scăpare se continuă fără întrerumpere. Depărtarea locuitorilor se întêmplă în bună ordine.

Viena, 12 Martie n. „Politische Correspondenz“ comunică din Constantinopole: Poarta a dat representanţilor sei în Prevesa noue instrucţiuni, cari vor conţiné mai mari concesiuni teritoriale faţă cu Grecia.

Constantinopole, 12 Martie n. Flota englezească pleacă astăḑi la Besicabai. Patriarchul armean Cupelian 'şi-a dat dimisiunea şi pleacă la Roma, pentru a cere ertarea Papei.

Membrii consistoriului gr. or. român din Sibiiu, compătimind nenorocirea cea mare a compatrioţilor din Seghedin şi giur, în urma catastrofei esundărei, s'au grăbit a deschide la moment între dênşii o colectă pentru întêmpinarea lipselor celor nenorociţi.

Lângă această întreprindere filantropică alăturându-se şi redacţiunea „Tel. Român“, este gata şi din parteşi a deschide colectă şi a primí ofertele marinimoase, care se vor trimite la destinaţiunea lor şi se vor publica începênd cu nrul următoriu.

Precum sûntem informaţi institutul de credit „Albina“ încă a deschis o colectă spre scopul acesta.

Concursurile propuse de societatea academică română,

conform decisiunilor luate în sesiunile de pe la anul 1878.

(Încheiere).

IV. Premii Nasturel

(din seria B, pentru opere publicate).

Conform decisiunei societăţii academice din sesiunea anului 1876, se pune în cunoscinţa publicului următoarele dispositiuni din codicilele reposatului întru fericire C. Nasturel-Herescu:

„*B. Premii pentru opere publicate.*

„În tot anul societatea academică „română va avé a premia, din veniturile fondului Năsturel, o carte

„tipărită originală, în limba română, „care se va socotí de către societate ca cea mai bună publicaţiune apărută „în cursul anului.

„Aceste premii vor fi de douĕ „specie:

„1. În trei ani consecutivi de-a „rêndul, se va decerne câte un premiu de patru mii lei, Nr. 4000 L. „minimum, la cea mai bună carte „apărută în cursul anului espirat;

„2. Iară în al patrulea an, se va „decerne un premiu fics de lei 12,000, „carele se va numí „Marele Premiu Năsturel,“ a operei care va fi „judecată ca publicaţiunea de capetenie ce va fi apărut în cursul celor „patru ani precedenţi. Acest premiu „nu se va puté decerne unei lucrări „care va fi obţinut deja unul din premiile anuale, decât defalcând dintr'ênsul valoarea premiului precedent.

„Operele ce se vor recompensa „cu aceasta a doua serie de premii, „vor tracta cu preferinţă despre materiele următoare:

„a) Scrieri serioase de istoria şi „de sciinţele accesorie ale istoriei, preferindu-se cele atingĕtoare de istoria ţĕrilor române;

„b) Scrieri de Religiunea ortodocsă, de Morală practică şi de Filosofie;

„c) Scrieri de Sciinţe politice şi „de Economia socială;

„d) Tractate originale despre sciinţe esacte;

„e) Scrieri enciclopedice, precum „Dicţionare de istorie şi geografie, în „care să între şi istoria şi geografia „României; Dicţionare generale sau „parţiale de sciinţe esacte, de arţi şi „meserii, de administraţiune şi jurisprudenţă, şi alte asemeni lucrări utile „şi bine întocmite;

„f) Cărţi didactice de o valoare însemnată ca metod şi ca cuprins;

„g) Dicţionare limbistice în limba „românească, mai ales pentru limbile „antice şi orientale, adecă limba latină, elenă, sanscrită, hebraică, arabă, „turcă, slavonă vechiă şi altele;

„h) Publicaţiuni şi lucrări artistice de o valoare serioasă, adecă relative la arţile plastice, Architectură, „Pictură, Gravură, şi chiar opere musicale serioase, pre cari aceste toate „societatea academică română le va „puté apreţia, când 'şi va întinde activitatea ei şi asupra tuturor materiilor de Bele-Arţi.

„i) Scrieri de pură literatură română, în prosă şi în versuri, precum „poeme, drame şi comedii serioase, „mai ales subiecte naţionale, — şi orice alte opere de înaltă literatură. Acestora mai cu samă aşi dorí să se „acorde „Marele Premiu Năsturel,“ când vor fi judecate că avênd „un merit cu totul superior, spre a „se da astfel o încuragiare mai puternică desvoltărei literaturei naţionale.“

Spre îndeplinirea acestor disposiţiuni, societatea academică română a regulat cele următoare:

1. Primul şir de 4 ani prevĕḑut în disposiţiunile testatorului, atingĕtoare de aceasta serie de premii, s'a început în anul 1877, şi se va continua până în 1879 astfel că în anul 1880 se va presenta pentru prima oară casul de a se decerne Marele Premiu Năsturel de 12,000 lei; iară în anul 1879, se va da un premiu de 4,000 lei, celei mai bune cărţi publicate în cursul acelui an.

2. Toţi autorii cari vor dorí să concure la premiile anuale din aceasta a doua serie de premii Nasturel, sûnt autorisaţi şi învitaţi ca să trimită, mai nainte de deschiderea sesiunii anuale a societăţii academice române, un numĕr cel puţin de 12 esemplare tipărite din cartea lor, la delegaţiunea societăţii în Bucuresci (localul Academiei), osebit de esemplarele pe cari vor voí să le ofere deadreptul către unii sau toţi membrii actuali ai societăţii, fără ca aceastà ultimă procedere să fie câtuşi de puţin obligatorică.

NB. Să nu se peardă din vedere că operele propuse la concurs trebue să fie publicate în restimpul anului curgĕtoriu, adecă cu începerea dela ultima sesiune anuală a societăţii academice; astfel spre esemplu, în sesiunea societăţii din 1879 vor putea să între la concurs numai cărţile publicate dela 15 August 1878 înainte, iară în sesiuuea din 1880 vor puté concura la Marele Premin Năsturel, toate cărţile publicate dela 15 August 1876 până în ḑiua întrunirei membrilor la sesiunea din 1880.

3. La concurs se pot presenta şi opuri prenoite în noue ediţiuni, care se vor fi retipărit în cursul anului, de autori în viaţă.

3. După cuprinderea chiar a testamentului, traducţiunile din limbi străine sûnt escluse dela concurs; se va face însĕ escepţiune pentru acele traducţiuni de pe opuri străine clasice, cari:

a) sau prin dificultăţile învinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românesci vor constituí adevĕrate opuri literare ale limbei române;

b) sau prin anecsarea de elucidări şi de note scientifice, cu totul proprii traducĕtorului 'şi vor fi însuşit meritele unor lucrări originale în limba română.

5. Cărţile premiate de societatea academică română din alte fonduri ale sale sau cele tipărite din iniţiativa şi cu spesele ei, nu pot întra la concurs pentru premiile Năsturel din seria B.

6. Premiile Năsturel din seria B. se pot acorda, nu numai unor opuri complete, ci şi părţii unui op tipărit în cursul anului, cu condiţiune înse ca aceasta parte să fie de valoarea şi de întinderea unui volum şi nu de ale unei simple fascioare, (minimum 400 pag. format în-8⁰, garmond).

7. Premiarea unei părţi a unui op la un concurs anual nu împedecă premiarea unei alte părţi a aceluiaşi op la un concurs posterior.

8. Opurile anonime şi pseudonime vor puté fi admise la concursul cărţilor tipărite, iară autorii lor, spre a primí premiile acordate, vor trebuí să justifice proprietatea lor.

Bibliografie.

A patra aniversare a Societăţei (studenţilor în medicină din Bucuresci). Bucuresci 1879.

Recuisiţiuni şi ofrande pentru trebuinţele armatei române în rĕsboiul din 1877—1878 de *Alecsandru Pencoviciu* (director al Statisticei generale a statului). Bucuresci 1879.

Statistica din România. Mişcarea populaţiunei pe anul 1875, după registrele stărei civile. Bucuresci 1878.

Statistica din România. Statistica judiciară pe anul 1874. Bucuresci 1878.

Statistica din România. Statistica agricolă pe anul 1875—1876. Bucuresci 1878.

Statistica din România. Statistica învĕţământului pe anul scolar 1876—1877. Bucuresci 1878.

Thănăsescu Gr., Un primar căḑut. Piesă orginală într'un act. Bucuresci 1879. Preţul 15 bani.

Leonardescu C., Curs de filosofie. Partea I:

Psychologia. Studii asupra omului considerat ca fiinţă conscientă şi inteligentă, afectivă, sentimentală şi morală. Iassi 1879. —

Bursa de Viena

din 12 Martie n. 1879.

Metalicele 5⁰/₀	63	40
Împrumutul naţ. 5⁰/₀ (argint)	64	15
Împrumutul de stat din 1860	116	75
Acţiuni de bancă	791	—
Acţiuni de credit	234	90
London	116	90
Argint	—	—
Galbin	5	54½
Napoleon d'aur (poli)	9	30
Valuta nóuă imperială germână	57	40

Economic.

Sibiiu, 11 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.20—6.—; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.30—4.90; Sĕcară fl. 3.60—4.—; Orz fl. 3.80: Ovĕs fl. 1.80—2 20. Cucuruz fl 2.20—2.80; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.25—2; Semênţă de cânepă fl. 4.50—5; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 11—11.50; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 34—35; Unsoare de porc fl. 23.—24; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15.50—16; Sĕu de luminări fl. 22.50; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27—27.50; Săpun fl. 20.—21; Fên 50 chilo fl. —.90—1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită —40— cr.; Carne de viţel 32—55 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece ——— cr; oaue 10 de 20 cr.

Arad, 8 Martie. Grâu a fost în sĕptĕmâna trecută puţin în têrg, a fost însĕ tare căutat şi s'a vêndut după cualitate cu fl. 6.70—7.55; orzul n'a fost căutat mai de loc şi a avut preţul fl. 5.20—5.35 pro m. m; ovĕsul s'a ţinut la preţul de fl. 5.25—5.30. sĕcara n'a avut trecere nici cu fl. 5.25; cucuruz s'a aflat foarte puţin în têrg şi s'a vêndut cu fl. 4.25—4.35; spirtul n'a avut trecere, dară nici nu s'a putut aduce din causa drumurilor desfundate. Spirtul vêndut a costat pro 100 litre ⁰/₀ 26 fl. 50 fără vas iară cu vas cu tot 28 fl. 75 cr. v. a.

Budapesta 8 Martie n. De vr'o câteva sĕptĕmâni am amintit mereu, că Tisa cresce şi că din pricina aceasta va urma catastrofa inundărei; toţi factorii s'au unit spre a o provoca.

Trecerea din earnă în primăvară a fost rapidă, ba putem ḑice nenaturală; suflarea vêntului cald de primăvară din a doua jumĕtate a lunei lui Faur au căşunat topirea zăpeḑii căḑute mai pe urmă în munţii maramurĕşeni; prin massele de apă din zăpada aceasta, precum apoi şi prin ploile continue şi intensive s'a înmulţit apa din rîul pomenit aşa încât a trebuit să iasă din ţĕrmuri.

Tot ţinutul oraşului „Seghedin“ precum şi mai mult de jumĕtate din regiunea aşa numitului „Alföld“ atâta sûnt de inundate, încât nu numai averea dar chiar şi viaţa locuitorilor se află în primejdia peririei de pre faţa pămêntului fără de a li se puté da ajutor cu efect. Nădejdea scăparei mai este numai împregiurarea, că torentul Dunărei a trecut deja fără ca să se întâlnească cu cel al Tisei.

Paguba pricinuită este aşa de mare, încât ea deocamdată nici nu se poate preţuí. Timpul sĕptĕmânei trecute a fost peste tot luând senin şi frumos. A domnit vêntul de nord şi nord-vest; termometrul s'a urcat cu încetul dela + 1⁰ R. până la + 8⁰ R.

Cu aratul de primĕvară s'a început mai în toate părţile şi se samănă mereu. Starea sĕmĕnăturilor de earnă e înbucurătoare. Negoţul bucatelor a început a fi vioiu şi preţul lor a crescut cu 20—30 cr. la fie care maję metrică. Notăm în special următoarele:

Grâul a trecut tare şi s'au vêndut la 100,000 m. m. cu câte fl. 8.55—8 57½

Sĕcară în cuantitate de vr'o 3000 m. m. cu câte fl. 5.90—5.95 cr.

Orzul la 4000 măji met. cu câte fl. 5.40—7.75;

Ovĕsul 1500 măji met. cu câte fl. 5.40—5.65;

Cucuruzul 7000—8000 m. m. s'a vêndut către sfêrşitul sĕptĕmânei trecute cu câte fl. 4.80—4·95;

Făina se caută tot mai tare: preţul eí se urcă mereu pre lângă toate că numai de curênd a început negoţul ei a fi mai vioiu. Se transportează mari cuantităţi în părţile monarchiei, cu deosebire însĕ în ţeri străine pentru pildă în Germania de sud, Englitera, Hollanda, Elveţia etc.

Păstăioasele trec numai cu greutate, fiind căutate numai de consumenţii indigeni. Preţurile lor în sĕptĕmâna trecută a fost următoarele: Lintea a costat fl. 9—10; mazĕrea fl. 8.75—9.25; fasolea fl. 7—7.75; mălaiul fl. 8.75—9.25; sĕmânţă de cânepă fl. 9—9.50; de in fl. 12—12.50 pro 100 chilograme.

Lânile s'au căutat slăbuţ. S'au vêndut numai la 280 m. m. şi s'au plătit 50 chilograme lână de miel cu fl. 71—72; de cealaltă dupĕ cualitate cu fl. 58—105; Cumpĕrători pentru têrgul de lână a sosit mulţi însă sûnt foarte retraşi.

Porcii încă nu sûnt scumpi. În sĕptĕmâna trecută s'au aflat în têrg peste 64 mii de capete între care din Transilvania 850, România 1340 şi din Serbia 1470.

Unsoarea de porc a scăḑut în preţ s'a vêndut însă în cuantitate considerabilă. S'a plătit cu vas cu tot cu 51 fl. 50, fără vas cu 47 fl. 50 cr. v. a.

Slănina încă a trecut slab şi s'a plătit numai cu fl. 39.50—45 cr. v. a; sĕul cu fl. 45.75—46 50;

Spirtul nu s'a căutat.

Peile au început a trece mai tare ca până acum. S'au vêndut peste 30,000 de diferite soiuri şi s'a plătit 102 dărabe din Transilvania şi Bănat cu fl. 130—145; piei de miel s'au vêndut la 12,000 şi s'au plătit 102 dărabe din Bănat cu fl. 80—90; apoi pieile de capră din Transilvania şi Bănat au fost mai căutate şi s'au vêndut cu câte fl. 180—185 pro 102 de dărabe.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Aprilie şi 6 Iunie imob. lui Ioan Pintea în M. Vásárhely, în 28 Aprilie şi 4 Iunie imobil. lui Stefan Gagyi şi soţi în M. Szt. Anna (trib. M. Vásárhely); în 30 Aprilie şi 30 Maiu imob. dnei Petru Fatter în Teiur (trib. Cluj); în 10 Aprilie imob. lui Teodor Teven şi ale rĕmasului după Nicolae Teven în Certeşea (jud. cerc. Abrud); în 2 Aprilie şi 2 Maiu imob. lui Ionas Moldovan în Petridul unguresc (trib. Turda); în 5 Aprilie şi 5 Maiu imob. lui George Strömpel şi soţi în Ocna-Dejului (trib. Dej); în 25 Aprilie şi 31 Maiu imob. lui Petru Lukats în Chioveşd (trib. M. Vásárhely); în 29 Martie şi 28 Aprilie imob. lui Ţilichi Veres şi soţiei sale în Dingheleag; în 26 Martie şi 26 Aprilie imob. lui Anton Kohn şi soţi în Stoiana; în 30 Aprilie şi 30 Maiu imob. contelui Adam Wass şi soţiei sale în Ţag (jud. cerc. Gherla); în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Emerich Pap în Unguraş (trib. Dej); în 29 Martie şi 29 Aprilie imob. rĕmasului după Creciun Terev în Hodis (jud. cerc. Hoghin); în 18 Martie imob. lui Petru Fertean în Balomir (trib. Deva); în 17 Martie imob. lui Iosif Ittu Comşa în Comana de sus (jud. cerc. Făgăraş); în 17 Martie şi 27 Aprilie imob. lui Nicolae Ienei în Asinip (jud. cerc. Aiud); în 17 Martie imob. lui Ioan Kessler în Mediaş (jud. cerc. Mediaş); în 15 Martie şi 19 Aprilie imob. lui Ioan Suciu în Cincu mare (judec. cercuală Sighişoara).

Posta Redacţiuni.

Pancota. Acele ce le scrii sûnt lucruri foarte triste. Credem însă, că consistoriul, dacă a'ţi făcut arătare, va delătura rĕul, aşa încât nu se va iví necesitatea a supune causa forului publicităţii.

Stampilia postei Kubin. Scrieri anonime nu se pot lua în considerare,

Nr. 46. 2—3

CONCURS.

În urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan de dat. 23 Ianuarie 1879 nr. 153 prin aceasta se escrie concurs pentru parochia de clasa a III. din Ruda până în 24 Martie a. c.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi asterne petiţiunile lor instruite în înţelesul Statutului organic până la ḑiua susprefiptă la subsemnatul.

Brad, 16 Februarie 1879.

În conţelegere cu comitetul
parochial.

N. I. Mihelţan, m., p.
protopop gr. or. a Zarandului.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 26. Sibiiu, Sâmbătă, 3 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întărḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.)*

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 2 Martie.

În fine dl ministru Trefort a dovedit, că este om statornic. A avut ocasiune destulă de a înțelege și cunoasce cât de mare este resimțĕmêntul poporului, după Maghiari, celui mai numĕros în regatul unguresc; a avut ocasiune destulă, a înțelege și cunoasce, că afară de fidelii Ruteni și — se înțelege de sine — de Maghiari, nimenea nu s'a entusiasmat pentru proiectul seu; a avut ocasiune să audă păreri chiar și dela unii din consângenii sei, în dietă și în scrieri, păreri, cari nu încuviințează proiectul; ca dela un ministru al instrucțiunei publice presupuneam, că dl ministru, cu toate că nu e om de specialitate în cele pedagogice, va recetí proiectul și'l va afla și fără de a fi pedagog de profesiune păgubitoriu înstrucțiunei și de nici un folos maghiarisărei, — cu toate aceste dl ministru a stăruit pentru productul seu încât l'a vĕḑut și pe masa dietei.

Mult a fost, puțin a rĕmas. Ḑicem puțin, pentru-că în casa deputaților abia va fi combătut proiectul de 2—3 deputați; în casa magnaților, poate de Metropolitul nostru gr. or. Droaia de deputați și de magnați de viță maghiară va sprigini proiectul și așa după o luptă de una sau doue oare dintr'o ședință proiectul se va vota și se va face după formele sale lege. Destulă atențiune din partea maghiară pentru naționalități, mai ales când aceste se arată îndispuse de a'și îngreuna instrucțiunea în scoalele lor cu un obiect, pe care 'l vor învĕța ca să fie învĕțat, nu însĕ ca să și profite ceva din el.

Din pragul acestei legi nouĕ caute cetitoriul în trecut, caute în viitoriu, perspectiva va fi aceeași. Rari vor fi împregiurările unei politice, în care să se poată orienta omul așa în grabă, ca în împregiurarea cu proiectul acesta. Tendența e prea marcată este maghiarisarea, sau sterpirea acelor ce nu vor să fie Maghiari. Mijloacele sûnt proiectele de legi în feliul celui din cestiune.

Pentrucă noi nu credem, că proiectul adus de dl ministru Trefort va fi cel din urmă în cestiunea de maghiarisare. Scara încă nu e terminată. Dela art. IX: 1868, prin care se înarticulează metropolia română gr. or. în legile țĕrii, dela statutul organic sancționat de Maj. Sa Regele, dela art. despre egala îndreptățire a naționalităților ori și cum dar mai este până va vení rêndul la un proiect cam de cuprinsul: „Nici unui cetățean al statului unguresc nu i este permis, a vorbí și a se folosí în scris de altă limbă decât de limba maghiară.“ Însĕ acolo vom ajunge dacă cursul de astăḑi va avé frêul liber. Căci dacă prin proiectul de față se paralisează autonomia bisericilor, autonome în puterea legilor patriei, dacă prin proiectul de față se nimicesce legea de instrucțiune și a egalei îndreptățiri a naționalităților tot în formă legală, pentru ce nu ar puté vení, mâne poimâne un proiect care să ḑică, că în toate scoalele limba de propunere este cea maghiară?

Și atunci paradisul unguresc ar fi terminat? Maghiarii n'ar mai avé pe cine să înjure și s'ar bate la alegeri de-adragul numai între sine, s'ar vĕrsa numai sânge nobil maghiar.

Tendența magharizărei este vechiă, este pusă în lucrare cu toată sârguința. Va succede a și ajunge la resultate?

De sigur. Dară nu la acele dorite și aspirate de așa ḑișii diplomați ai maghiarismului!

Cel dintâiu, mai grav și mai periculos resultat este clătinarea încrederei cetățenilor în seriositatea la crearea și aplicarea legilor, cari, sporindu-se, se suspind unele pe altele. Al doilea este jocul cu focul constituționalismului; căci mâne, poimâne, prin o soarte nepetrunsă, fiind alții eară mai tari, ar fi îndreptățiți, cel puțin formal, de a trata și cu Maghiarii cum tratează ei cu noi.

Aceste însĕ sûnt resultate, care și naționalitatea maghiară nu le poate trece așa de ușor cu vederea, pentrucă 'și poate trece cu vederea viitoriul ei înseși.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Martie.

Catastrofa din Seghedin a cuprins toate cercurile. Capitala Budapesta este într'o iritațiune febrilă. Toți din toate părțile sorb cu nerăbdare scirile triste, ce le vin din acest nefericit oraș și caută a sta într'un mod sau într'altul într'ajutor fraților lor. Nici camera n'a putut continua lucrările sale din aceasta causă; deputații nu mai încetau cu întrebări cătră guvern și cereau suspendarea ședinței.

Soartea a voit ca ministrul Trefort să presenteze tocmai în aceasta ședință proiectul de lege pentru introducerea limbei maghiare ca object de învĕțământ obligatoric în scoalele populare. Casa 'l-a primit cu „Éljen“ din toate părțile, și 'l-a predat comisiunei pentru înstrucțiune spre preconsultare. Publicăm la alt loc tecstul acestui proiect de lege; el diferă puțin de tecstul ce 'l-am publicat mai înainte (veḑi „Tel. Rom.“ Nr. 2 a. c)

Delegațiunea austriacă nu numai că a primit propunerile comisiunei bugetare privitoare la îndemnitatea pentru cele 41 milioane, ci a votat și cele 5 milioane, care comisiunea le-au sters. Andrássy va fi pre deplin mulțămit.

Domnul C. A. Rosetti, fostul ministru și actualul president al camerei deputaților din România, s'a reîntors dela Roma, unde a fost trimis în misiune deosebită, și a ajuns în ḑilele aceste la Viena. Precum află „Pol. Corr.“, nu 'i-a succes domnului Rosetti, a îndupleca pe guvernul italian la recunoascerea oficială a indepedenței României. În Roma se face mereu aceasta pendentă de esecutarea tractatului dela Berlin, care impune României egalitatea tuturor confesiunilor. Domnul Rosetti a părăsit alaltăeri Viena și a plecat la Bucuresci.

În camera deputaților din Paris, dep. Brisson, raportorul comisiunei de anchetă, a cetit în ședință publică raportul seu asupra actelor ministeriului din 16 Maiu, conchiḑênd la punerea sub acusațiune a ministrilor. Acest raport nu este decât o lungă espunere a faptelor deja cunoscute, care se rapoartă la perioada dela 16 Maiu până la 13 Decemvrie 1877 și nu aruncă nici o lumină nouă asupra

---

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din frantozesce de Evariste Carrance.

(7. urmare.)

V.

Ce poate conținé capul unui învĕțat!

— Cine-i? întrebà menagera răzimându-se pe fereastra, ce tocmai o deschisese.

— Vecinul d-tale Samuel, rĕspunse o voce.

Lisbeth aruncà o privire de recunosciință spre cer și un minut mai târḑiu, întroduse pe bĕtrânul Samuel în cabinetul doctorului.

— Să veḑi, cocoană Lisbeth, ḑise de nou sositul, care se apropia de șeseḑeci de ani și ținea la ritul germân al religiei israelite, am auḑit un mare sgomot, și am venit în credință, că voiu puté fi folositor.

— Dumneḑeu te-a inspirat vecine; nici odată presența domniei tale n'a fost **mai de lipsă ca acum.**

Tata Samuel, precum îl numiau în Leyden, era un vrednic neguțător de haine, a cărui onestitate era proverbială.

Bun, prevenitor, loial, el desmințise formal pe acei romanțieri fantastici, cari își caută tipurile lor urîte printre descendenții lui Iacob.

Așa, bravul Israelit, era iubit de toți, care aveau plăcerea de a'l cunoasce.

Tata Samuel vindea haine, pe când soția sa Abigail, bucătăreasă emeritată, ținea un mic restaurant, unde credincioșii sei coreligionari, lipsiți de familie, aflau pe bani puțini nutriment preparat după prescrierile legei mosaice.

— Ce nenorocire! esclamà vecinul, privind la mobilele sfârmate. A! cocoană Lisbeth, acesti învĕțați, până în cele din urmă, vor arunca lumea întreagă în aer!

— Prinde aici, ḑise Lisbeth, care stropia pe stăpânul seu cu apă de colonie; trebue să ducem pe dl doctor în pat... să'l aducem earăși în fire.

— Să'l ducem! rĕspunse bĕtrânul Samuel, spăriindu-se de enormitatea **poverei; asta-i cu neputință!**

— Ean să cercăm, ḑise curagioasa copilă, care se încerca în zadar să ridice pe Van-der-Bader, ean să cercăm!

Vecinul își împreunà puterile sale cu ale ei, și amêndoi ajunserĕ după multă osteneală, să ridice pe jumĕtate trupul doctorului.

— Of!... nu mai pot, făcù Samuel, căruia îi curgeau sudorile de pe frunte.

— Dar el e încă tot fără conscință, esclamà Lisbeth, care începù de nou să fie tare îngrijită.

— Ascultă, cea mai scurtă cale, după părerea mea, este a căuta un medic.

— Îmi vine o idee, așteaptă-mĕ un minut, vecine, ḑise Lisbeth, care eșì cu grabă, îndată voiu fi eară aici.

Într'adevĕr, în mai puțin de un minut, menagera se reîntorsese cu un flacon de eter.

Fricțiunile se începură de nou și de astă-dată au fost încoronate de un deplin succes.

Doctorul oftà odată adênc și deschise ochii.

— Să fie într'un ceas bun! strigă **Samuel, plin de bucurie; ei, dl doctor** are să mânce încă plăcinte făcute de Abigail.

— O! cum ne-ai spăriat, ḑise Lisbeth înduioșată.

Învĕțatul, aruncà prin cameră o privire plină de uimire... apoi, adresându-se Israelitului, pe a cărui față se zugrăvia bucuria îi ḑise cu blândețe:

— Amice, cunosci d-ta pe dl Michelet?

VI.

Ce poate conținé capul unei tinere copile!

Doctorul Van-der-Bader voì cu ori-ce preț să meargă singur până în odaia sa; abia făcù însĕ vre-o câți-va pași și simțì că îl părăsesc puterile încât trebuì să se sprigineascâ de brațul bĕtrânului Samuel.

În dimineața următoare doctorul Reinstadler declarà că ilustrul seu coleg dela universitate are neapĕrată trebuință de câte-va ḑile de repaos.

Eroul nostru era rănit la cap, a bună samă, prin o frântură de lemn, și frigurile îl cuprinserĕ cu toată puterea.

Frumoasa Lisbeth, care nu se decelor petrecute atunci în toată Francia. Cetirea a fost primită cu receală; deputaţii dreptei, ai centrului stâng şi ai stângei au ascultat în tăcere, ne dând nici un semn de aplause. Poate ḑiarele republicane moderate se ridică în contra raportului dep Brisson şi resping punerea sub acusaţiune a ministrilor dela 16 Maiu.

În Adrianopole au întrat în toată linişte a trupele turcesci; Adrianopole n'a vĕḑut de cinci pătrare de ani nici o uniformă turcească. Musulmanii au fost necesitaţi a se reţiné încă cu manifestaţiuni de bucurie despre acest eveniment, din causă, că Ruşii mai ţin ocupată o parte a cetăţii. În aceaşi mĕsură, în care se retrag Ruşii, flota englezească se departă din giurul Constantinopolei. Staţiunea ei următoare este Besicabai.

Proiect de lege

pentru instrucţiunea obligatorică a limbei maghiare în scoalele populare.[*)]

De oare-ce este necesar, ca să se ofere ocasiunea fie-cărui cetăţean a învĕţa limba maghiară, ca limba statului, să statoresc spre acest scop ururmătoarele disposiţiuni:

§ 1. În preparandii confesionale nemaghiare, în cari de altcum limba maghiară şi aşa este întrodusă ca object de instrucţiune obligatoric conform §§ 13 şi 88 a art. de leg. XXXVIII: 1868, ea se va instrua în viitoriu într'atâtea oare, ca fie-cărui candidat de învĕţătoriu să 'i fie posibil în restimpul cursului întreg să o vorbească şi să o scrie.

§ 2. După trei ani (va se ḑică a unui curs de preparandie) socotiţi dela întrarea în vigoare a acestei legi, nime nu poate dobêndí o diplomă de învĕţătoriu, nici nu poate fi aplicat ca învĕţătoriu sau ca învĕţătoriu aucsiliar, care nu 'şi-a însuşit limba maghiară într'atât, încât să fie în stare a o propune în scoalele populare.

§. 3. Invĕţătorii, cari sûnt deja în oficiu sau întră în oficiu în decursul celor trei ani amintiţi în paragraful precedent, sûnt deobligaţi în termin de 6 ani dela întrarea în vigoare a acestei legi a 'şi însuşí într'atâta limba maghiară, încât să fie în stare a dovedí capabilitatea sa de instrucţiune în limba maghiară prin depunerea unui esamen.

Astfel de învĕţători, cari pe când aceasta lege întră în vigoare, vor fi trecut preste vêrsta de 50 ani la cererea lor pot fi dispensaţi de ministrul pentru culte şi instrucţiune dela acest obligămênt.

§ 4. În astfel de scoli primare şi scoli populare superioare, unde până acum limba maghiară n'a fost object de învĕţămênt obligatoric, dar se află aplicat un astfel de învĕţătoriu, care este în stare a o înstrua, limba maghiară devine în anul, ce urmează întrărei în vigoare a acestei legi, object de învĕţămênt.

§ 5. Îndeobşte limba maghiară va fi în toată ţara după espirarea de 6 ani, numĕraţi dela întrarea în vigoare a acestei legi, la toate scoalele primare şi populare superioare object de învĕţămênt obligatoric, cu escepţiunea casurilor de dispensare amintite în § 3.

§ 6. Şi înaintea terminului, amintit în paragraful precedent, dacă într'o scoală este aplicat un astfel de învĕţătoriu, care este în stare a înstrua limba maghiară, ea se va face inmediat object de învĕţămênt obligatoric.

§ 7. În cari comitate sau în cari părţi a le acestor deobligamêntul instrucţiunei a limbei maghiare are să fie întrodus treptat deja înaintea terminului ficsat: va hotărî ministrul de culte şi instrucţiune în conţelegere cu ministrul pentru interne la propunerea jurisdicţiunei respective.

§ 8. Esecutarea hotăririlor şi disposiţiunilor transitorice, cuprinse în paragrafii precedenţi o va controla ministrul de culte şi instrucţiune prin celelalte organe, ce sûnt numite în legea despre oficiile scoalelor populare (§ 3 art. de lege XXXVIII: 1879).

§ 9. Cu esecutarea acestei legi se insărcinează ministrul de culte şi înstrucţiune şi ministrul de interne.

Budapesta 11 Martie 1879.

August Tréfort, m. p.

Circulara guvernului român în cestiunea graniţelor Dobrogei.

Această notă circulară, datată din Bucuresci în Ianuarie 1879, şi trimeasă de guvernul român representanţilor sei din străinătate, este următoarea:

Domnul meu! Deja în Septembre trecut, două luni după ratificarea tratatului de Berlin, România, supunêndu-se hotărîrilor tratatului de Berlin, a cedat Basarabia Rusiei. Mai multe luni după aceea România a luat în stăpânirea sa Dobrogea, precum îi prescrise aceasta cererea Europei. Deşí graniţele acestei provincii erau atunci încă nehotărîte, am sciut totuşi, că Europa nu va zăboví de ale ficsa prin mijlocirea comisiunei europene, întocmite spre acest scop, şi în conformitate cu articolul 46 a tratatului de Berlin.

Representantul Rusiei în sinul acestei comisiuni a creḑut, că trebue să combată linia de graniţă adoptată în unanimitate de colegii sei pentru ficsarea hotarĕlor între Bulgaria şi Dobrogea.

Această contradicţiune ţine în suspensiune opera comisiunei, şi împedecă autorităţile române de a esecuta în întregimea lor funcţiunile, ce le compet în noul teritor român.

O situaţiune ca aceasta este potrivită de a crea României deosebite dificultăţi, şi guvernul princiar consideră ca o datorie a sa, de a le face cunoscut prin mijlocirea d-v. marilor puteri semnatare în genere, şi în special cabinetului din....

Sub raportul material România sufere dificultăţi considerabile şi perderi destul de însemnate prin aceea, că stăpânirea sa faptice nu se poate întinde asupra unei graniţe comune.

În loc de a comunica dela un ţĕrm al Dunărei la altul într'un chip firesc, prin acel punct al liniei de graniţe, care singurul s'a recunoscut ca accesibil cu înlesnire în acele ţinuturi, administraţiunea română este necesitată de a face ocoliri depărtate şi anevoioase, prin cari se crează o perdere considerabilă în timp şi bani, ne mai vorbind despre încomodităţile eventuale de tot feliul, cari vor trebuí să resulte dintr'un mod de comunicare atât de enorm al ori cât de puţin timp ar fi să dureze.

Starea actuală de nesiguranţă pune guvernul princiar în imposibilitatea de a păzí o graniţă care nu i s'a acordat în mod definitiv, şi de a'şi stabilí acolo oficiile ei vamale.

Dobrogea a avut dintr'unceput regimul ei vamal deplin contopit cu acela al celei lalte Românii. În impregiurările actuale această contopire nu este însĕ numai fictivă, dar ea influinţează încă în mod păgubitor asupra intereselor noastre economice şi fiscale, până când graniţa învecinată a Bulgariei va continua a fi nehotărîtă. În lipsa unui control, care în împregiurările actuale nu se poate esercita trebue să ne temem, că mărfurile destinate a se importa în România vor lua drumul prin Bulgaria, spre a ajunge în Dobrogea liberă de ori ce vamă, şi spre a se respândí de acolo ca marfă naţională în celelalte părţi ale ţĕrei.

A semnala această primejdie, înseamnă ai indica mărimea şi însemnătatea.

E lesne de înţeles, ce perderi ar trebuí să sufere în curênd tesaurul român, dacă pe de o parte ar perde veniturile vamelor, pe cari ar avé să le înfiinţeze la graniţele Dobrogei, şi de altă parte i s'ar sustrage acele, pe cari nu ar fi în stare a le ridica pe celelalte graniţe părăsite de mişcarea mărfurilor.

Nu sûnt mai mici aceste pagube nici sub raportul moral.

Într'adevĕr, autoritatea funcţionarilor nostri trebue să sufere o scădere dacă ea s'ar esercita într'un ţinut, a cărui graniţe neficsate cu lămurire ne-ar puté fi contestate ḑilnic; şi această situaţiune şovăitoare nu ne poate decât paralisa împlinirea misiunei noastre, pentru esecutarea căreia am fost însărcinaţi de către Europa prin dobândirea Dobrogei. În sfêrşit din punctul de vedere politic avem de a observa:

1. Că graniţa între Bulgaria şi Dobrogea a fost ficsată după litera tractatului de Berlin şi după spiritul atât a discuţiunilor preliminare ale comisiunei instituite pentru hotărîrea graniţelor încă cu ocasia tratatului de Berlin, precum şi acela a protocolului.

Linia care pleacă din ostul Silistriei spre a se sfêrşí la meaḑă-ḑi de Mangalia (art. 46 al tratatului) a fost trasă cu cea mai mare conscienţiositate în direcţiune dreaptă, şi abaterile neînsemnate pe cari a trebuit să le sufere pe aceasta sau pe cealaltă parte a fost mereu astfel calculate, încât se aplanează cu o acurateţă deplină.

2. Fie-care graniţă combătută de către comisariul rus a fost aprobată de către comisariul otoman, representantul acelei puteri, care este imediat interesată, ca teritoriul principatului Bulgariei, pus sub suveranitatea Inaltei Porţi, să nu fie micşorat fără motiv justificabil.

3. Stabilirea graniţei definitive e cu urgenţă necesară, căci este de un interes esenţial, ca în ḑiua în care Bulgaria 'şi va începe viaţa ei autonomă, să nu esiste nici un motiv de ceartă între principatul acesta şi România, cari amêndoue sûnt chemate conform intenţiunilor Europei de a manţiné cele mai amicabile relaţiuni.

Guvernul princiar desvoltând toate aceste motive, cari se întăresc încă reciproc, este de cea mai firmă speranţă, că puterile semnatare ale tratatului de Berlin vor manţiné hotărîrile aduse de delegaţii lor cu toate voturile contra unul, şi că vor adopta numai decât opera săvêrşită de comisiunea europeană însărcinată cu ficsarea graniţelor între Bulgaria şi Dobrogea.

Vĕ rog domnule....de a supune cestiunea atenţiunei bine voitoare a

---

părtă de stăpânul seu, auḑise într'o ḑi curioase descoperiri.

În deliriu doctorul urmăria planul seu estravagant.

Analisa amorului! descoperirea femeii! completarea lui Michelet! erau cugetele, cari se îmbulziau în creerii lui.

Şi aceste cugete făceau să easă cuvinte fără înţeles pentru inteligenta şi adorabila Lisbeth.

— Voiu vedé pre Michelet, striga bolnavul, trebue să'l vĕd, pe acest om! Pre un învĕţat atât de mare ca dênsul! Voiu călca în urmele lui... Voiu descoperí amorul!.. De ce nu?... Eu sûnt om activ! Sûnt om cunoscut. Da, eu voiu întreba după Michelet pe la toate academiile lumei, dacă va fi de lipsă.... După ce 'l voiu fi vĕḑut pe el, eu voiu cerceta după femeie, după acest măreţ obiect de studiu .. Şi eu să nu sciu nimic de aceste! Dar chiar şi atunci, când le-aşi sci, eu totuşi nu cunosc femeia!

— El nu mĕ mai cunoasce, cugeta Lisbeth cu un fel de supĕrare delicioasă. Bine! Bine! Domnule Van-der-Bader vom avé noi grije de D-ta! Numai această nebunie ar mai trebuí; a bate câmpii! Aşi murí de nĕcaz!

Trei ḑile în urmă, frigurile încetară şi doctorul voia să se scoale cu ori-ce preţ.

În zadar Lisbeth îi făcea remonstrăţii, învĕţatul nu le băga în samă; de altcum acest om părea a fi de fer. Numai apetitul încă nu'l redobândise.

Când, pe la şepte oare menagera îi aduse o supă, gătită delicat, profesorul, nici nu o băgă în samă.

La rugările Lisbethei, el o beuse mecanic, şi înghiţi două degete din o butelie de Iohannisberg pe care 'i-o oferise Brill tipograful.

Dar nu'i scăpă nici măcar un cuvênt de laudă despre acest vin escelent. Cu capul plecat pe pept, Van-der-Bader părea pierdut într'un ocean de visuri!

Menagera, şeḑênd pe un scaun în celalalt corn al casei, nu'l pierdea din vedere pe un singur moment.

Deodată bătură opt oare şi doctorul se sculà:

— Lucru hotărît, ḑise el resolut, hezitarea nu e de nici un folos! Trebue să plec! Să plec fără întârḑiere... Adă'mi pălăria, Lisbeth!

— Să pleci, ḑise tinera femeie, cu durere, te cugeţi D-ta la aşa ceva d-le doctor?

— Firesce că mĕ cuget, replică profesorul, ar fi ruşine de a da îndĕrĕt; sciinţa nu poate aştepta.

— Dar unde vrei să pleci, la această oară?

— În Francia.

— În Francia! strigă Lisbeth uimită. Şi spre ce scop?

Van-der-Bader simţia trebuinţa de a vorbí de proiectele sale.... de trei ḑile el nu ţinuse prelegeri elevilor sei şi limba sa de profesor începea să se agite în mod deosebit.

El se credea în mijlocul unui auditor atent.

— Dragii mei, ḑise el, cu un suris uşor, am de cuget să vĕ nimicesc una din convingerile voastre cele mai scumpe.

Lisbeth uimită, îşi aţintì marii sei ochi asupra vorbitoriului, care continua în următoriul chip:

— Hollanda nu mai are bărbaţi mai învĕţaţi şi chiar Germania este eclipsată prin un scrutator miraculos care aparţine Franciei. „Da, amicii mei, un singur om a fost de ajuns pentru a aduce confusiunea în lumea scientifică, şi pentru a înaugura era descoperirilor surprinḑĕtoare.

„Acest învĕţat, care se numesce Michelet, a supus femeia analisei puternice a geniului seu; el a esplicat amorul şi a tractat inima omenească cu o mărime şi cu o dibăcie surprinḑĕtoare.

„Înaintea acestui ilustru specialist, dragii mei, dispar pretenţiunile noastre scientifice! sûntem întrecuţi! ce ḑic? sûntem nimiciţi!“

„Cu toate aceste“, continuà profesorul, „eu voiu cerca să depărtez letargia, care cuprinde lumea învĕţată. Un slab membru al acestui corp sublim, eu mĕ voiu face adeptul marelui Michelet, şi v'am chiemat, pentru a vĕ împărtăşí proiectele mele..“

(Va urma.)

---

*) Presentat camerei unguresci în şedinţa sa din 12 Martie n. a. c.

Esc. Sale dlui ministru a afacerilor strĕine din.....şi de a stăruí pentru soluţiunea dreaptă, atât de necesară în această privinţă.

Primiţi domnule....

Catastrofa din Seghedin.

„Seghedin a fost!" Aşa esclamă o telegramă oficială, respândind înfiorare. Acest oraş mare cu o populaţiune, aproape numai maghiară, de 70,000 suflete de mai mulţi ani a fost ameninţată de primejdia inundărei. Tisa, acest fluviu mare, de mult ducea lipsa unei regulări radicale, fără ca măcar unul din regimile maghiare să fi aflat de bine, a se interesa de această cestiune, cestiune de viaţă, în înţelesul literal al cuvêntului, pentru o mulţime de concetăţeni ai nostri, şi încă concetăţeni cu deosebire maghiari. De unde să mai şi aibă timp şi mijloace un regim, mai cu samă cel al d-lui Tisza, a se ocupa cu astfel de cestiuni laterale ale administraţiunei?! Altele sûnt ocupaţiunile şi problemele guvernului! Eacă d. e. proiectul de lege despre introducerea limbei maghiare în scoalele populare... Dar să lăsăm la locul acesta recriminaţiunile, altcum pe deplin îndreptăţite, şi să presentăm scirile despre apropierea şi întêmplarea catastrofei din Seghedin, precum le aflăm în foile din Budapesta:

Seghedin, 11 Martie, 9 oare 50 m. O furtună grozavă primejduesce oraşul. Se raportează, că primejdia la partea de jos a stavilelor ar fi enormă şi stavila de scutire s'ar clătina. Ḑilerii părăsesc în fugă locurile de lucrare, nu este cu putinţă, a-i reţiné. Tocmai sosesce un cetăţean vĕḑut la municipalitate raportând: Apa 'şi ar fi făcut un drum de 30 urme lăţime.

— 11 Martie, 10 oare 50 min. noaptea. Faima despre spargerea stavilei a fost falsă, a alarmat însĕ oraşul întreg. Sute de oameni fug la Seghedinul-Nou, ducênd cu sine paturi, mobile, unelte de casă. Vêntul bate foarte tare şi mulţi muncitori părăsesc posturile lor. Cetăţenii alerg, pentru a i înlocuí, întreaga putere militară disponibilă lucrează la lumina torţelor. Totul presentă o privelisce înfiorătoare. Organele esecutive declară: întêmplându-se o catastrofă, locuitorii vor fi avisaţi prin tragerea clopotelor şi împuşcături de alarmă.

— 11 Martie $12^{1}/_{4}$ oare, meḑul-nopţii. Pe la 9 oare sara deodată întregul oraş de jos fuge văietându-se şi esclamând strigătul de spaimă: Vine apa! De atunci toate stradele sûnt acoperite de oameni. Din norocire larma a fost neîntemeiată. Vre-o sută de ḑileri au sistat lucrul, comisarul a lăsat să bată toba din partea militară, pentru a aduna pe ḑileri cu forţa. Astfel s'a născut larma în oraş. Dela 11 oare încoace crivĕţ sĕlbatec, cel mai primejdios duşman al oraşului. Chiar şi cei mai curagioşi slăbesc din curagiu.

— 11 Martie, 1 oară 45 minute după meḑul nopţii. O noapte grozavă. Furtuna e teribilă. Pe stavile abia poţi sta, vêntul stinge torţele şi năvălind vre-un val de apă unul sau altul începe a striga: „S'a rupt stavila!" Lucrătorii fug, straja după ei până ce mulţimea ajunge la cordonul militar, acolo fugarii sûnt înpinşi îndĕrĕt cu baioneta. Situaţia e desnădĕjduită.

— 12 Martie, 2 oare 30 min. noaptea. Apa, mânată de grozavul crivĕţ, puţin după meḑul nopţii biruesce stavila, vre-o 600 pasuri din sus de gară. Apa se revarsă cu putere înfricoşată în cel din urmă teren liber; miliţia se retrage, poporul fuge, toate signalele de alarmă rĕsună în mod detunător. Dimineaţa bogatul şi frumosul Seghedin este pe jumĕtate ruinat. Situaţiunea în oraş nu se poate descrie. Lupta lungă şi înfricoşată s'a sfêrşit.

— 12 Martie, 9 oare a. m. Icoana oraşului Seghedin, paguba pricinuită, desnĕdĕjduirea poporului nu se pot descrie!

Când a venit cea dintâiu scire oficială la comisiune, de loc s'a început tragerea într'o dungă a tuturor clopotelor. Încă nu se întoarse oamenii dela stavilă, şi torentul le şi urmà cu repejune nespusă. Acum se ivia pe toate stradele mulţime de nenorociţi încărcaţi cu unelte de casă, dar şi jumĕtate desbrăcaţi, treziţi din somn, fugiau în părţile mai de sus ale oraşului. Deja se auḑia strigătul: „Ajutaţi, ajutaţi, copii mei, familia mea colo în casă, singur nu i mai pot scăpa!" Între aceea din când în când împuşcături spre învocarea ajutoriului din ca sele primejduite. Dar crivĕţul mereu respândesce valurile până în oraşul din întru.

— 9 oare 5 minute a. m. Tocmai se aduc doi copii morţi. O casă din oraşul de jos s'a surpat, îngropând 11 oameni, de sigur se vor fi mai întêmplat casuri de aceste grozave. Până la momentul de faţă aproape 50 case s'au surpat.

Dimineaţa la 6 oare pe lângă toate a mai isbucnit foc în fabrica de chibrituri (lemnuşe). Casa a ars cu totul. Toate casele înalte, pe scări şi coridoare sûnt cuprinse de oameni. Grozavă situaţie!

— 12 Martie, 1 oară 15 min. p. m. Oraşul întreg stă sub apă, multe case s'au surpat,

— 3 oare. Seghedin a fost....

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

De sub poalele munţilor apuseni, în Martie 1879. Har domnului că astădată Ve mai pot scrie lucruri îmbucurătoare din părţile aceste, lucruri, cari nu de mult ne puseseră pe griji şi cugete serioase, ear astăḑi ne mai liniscesc, lăsândune se mai resuflăm mai liberi ca în trecut.

Esecuţiile de dare (contribuţie) numai ce ne 'treḑirăm cu ele sistate, bieţii oameni cari mai nainte cu câteva ḑile ajunseseră în gradul suprem al desperării, astăḑi la auḑul îmbucurător al sistării: nu îşi puteau închipuí şi nu'şi credeau ochilor cum s'a putut întêmpla o schimbare atât de mare faţă cu trecutul chiar înspăimântător!

„Doamne mulţămimu'ţi, că ai „muiat inimile ministeriului" se rostesc sute de voci de pe buḑele săracilor contribuenţi, şi cu sistarea esecuţiunilor: îndată începù a se urca preţul bucatelor în piaţă, cucuruzul în ḑiua cea dintâiu de têrg după sistare, se urcă cu 3—4 cr. (20 litre), Jidanii încep al aduna în magazinele lor; daună că nu pot face tot asemenea şi creştinii, ei însĕ nu o fac pentru că nu au bani sêrmanii, căci banii sûnt in mânile Jidanilor, ear în mânile bieţilor creştini sûnt numai: sapa, hârleţul şi alte unelte pentru lucru şi munca ostenicioasă, şi sêrmanul popor muncitor e mulţămit şi cu atâta, numai jucuţi să nu mai vadă cari i duc hainele şi mălaiul lăsândul gol şi flămând, blăstămându 'şi soartea, blăstămând ministeriul care dă porunci atât de asupritoare, prin cari 'i se ia şi chiar bucătura uscată din gura săracului muncitor!

Preţul bucatelor începe a se urca: mĕsura noauă (20 litre) de cucuruz 54 cr. grâul curat 1 fl. 10 cr. sĕcara cu 60—65 cr. Ovĕsul 35—40 cr. Crumpene (picioci) 40 cr.

Vinul încă s'a mai urcat, dela 50—60 cr. s'a urcat la 70—75 cr. tras de pe drojdii şi vadra veche.

Timpul e foarte favorabil, oamenii încep munca din ajunul primăverei, sapă grădinile de legumi, curăţă cuiburile omidelor cari sûnt învăscute în suciturile mici de frunḑe ce se vĕd aninate şi spânḑurând prin cloambele pomilor; via e verde şi frumoasă, pomii asemenea veseli şi mlădiţele crescute în timpul iernei cei blânde par că se îmbie spre oltoire, care va se şi urmeḑe preste scurt timp, albinile nu se mai pot ţiné în coşniţă spărgândule pre aceste nu mai curmă cu sburatul toată ḑiua, oamenii treḑindu-se din somnul lung al iernei precum şi din cela al nopţii: se apucă de lucru cu „Doamne ajută" în gură.

Sinoadele parochiale încă se ţinură conform cercularíului consist. plen.

În această privinţă încă vĕ pot înregistra un ce îmbucurător, adecă: că începe — har domnului — şi poporul nostru a fi mai interesat ca pânăací în trebile alegerii de deputaţi sinodali pe periodul de 3 ani, altă-dată eram siliţi se eşim cu masa în uşa turnului şi poporul trecea ca oile prin strungă dându'şi votul pentru alegênḑii deputaţi, astădată însĕ mĕ prinse mirarea, când după ce se esplică în cuvêntarea de deschidere însemnătatea actului alegerei de deputaţi sinodali, unde poporul mirean are îndoită înfluinţă: numai fusĕrĕm nevoiţi a eşí în turn, ba nu era destul de destêră mâna notariului întru scrierea numelor creştinilor, cari veniau la masă cu năvala!

Nu pot întrelăsa neamintit un ce mai interesant şi mai îmbucurător decât toate.

Nu sciu ce se ḑic şi cum se judec? se ḑic ceea ce ḑice lumea: că înaintăm cu timpul, ori se ḑic: că spiritul timpului e copt pentru de a produce fructe şi astfel el numai sufere amênare? vreau se ḑic: astăḑi chiar şi clasa poporului muncitor începe a se interesa de cuprinsul jurnalelor, eu o mărturisesc, că am fost surprins de mai multe ori de visite neasceptate de ale poporenilor, cari sciind că cetesc jurnale, mai adese mĕ află chiar cu ele amână, după primirea îndatinată întrebând eu că ce bine'mi aduc? cu ce le pot serví? rĕspunsul urmă simplu dar resolut: „am venit dle se ne spui ce-va din „novele, că am vĕḑut multe lucruri „bune şi frumoase ce s'ar fi întêmplat „să fie oare adevĕrate, s'au numai „scornituri şi vorbe goale? că noi „auḑim, că domnii cei de ungur şi cu „ministru ar fi vrut de voie de nevoie „se ne bage limba ungurească în scoa„lă, că sf. Tatăl nostru să'l înveţe co„pii unguresce? dar Escelenţa Sa mi„tropolitul nostru dela Sibiiu cu alţi „vlădici şi domni de român: s'au dus „chiar la Beciu la Înălţatul Împĕrat, „şi acolo s'au plâns şi s'au rugat, să „nu ne bage cu dea sîla limba ungu„rească în soala românească; şi Înăl„ţatul Împĕrat le-ar fi ḑis: duceţi-vĕ „fii mei acasă, fiţi linisciţi şi credin„cioşi cătră mine ca şi pânăací, că „nu voi suferí să vi se întêmple astă „bajocură."

Ba e drept, le-am rĕspuns; cum aţi auḑit aşa s'au întêmplat, şi acum se nădăjduim în Dumneḑeu şi în mai marii nostri, cari se îngrijesc de soartea bietului popor. „Dacă e aşa, a„poi Doamne mulţam că nui minciună, „Doamne ţine pe Înălţatul Împĕrat şi „pe Escelenţa Sa Miron, că dacă „merge capu bisericii la capu ţĕrii şi „se înţeleg amênḑoi: atunci nedirep„tatea nu mai poate apuca deasupra! „Doamne ajută direptăţii şi sugrumă „Doamne strâmbătatea! veḑi: tot „aşa făcea şi fie ertatul Şaguna!" Cu aceste ni se încheiă discursul, şi cu aceasta 'mi încheiu şi eu pentru astădată corespondenţa.

I. P—u.

Verd 25 Febr. (*Conferenţe şi reuniuni preoţesci*). Serios e momentul, serios timpul în care ne aflăm, şi mai serios şi de preîngrijire se prevede cel care ne asceaptă. Privind pe ceriul naţiunei vedem câte un nor întunecat ameninţându-ne educaţiunea şi cultura naţională.

Temperatura, care de seculi a durat asupră-ne, după o mică liniscire, pare a vrea să 'şi ia nou început. Dar de frica ei nu ne vom teme, nici ne vom turbura. „Că cu noi este Dumneḑeu."

Mulţămită provedinţei dḑeesci, că în timpuri grele şi de ispită ne-a trămis bărbaţi luminaţi care se luptă pentru causa noastră, asigurându-ne o soarte mai bună.

De vreme ce dar copii nostri bisericesci se luptă neobosiţi pentru esistenţa noastră şi noi mlădiţele, să ne interesăm de soartea şi chemarea noastră preoţească mai cu de-adinsul.

Şi fiind că nu scim tot ceea ce am învĕţat, pentru aceea ca totuşi să propăşim, şi să putem sta faţă cu colegii nostri de alte confesiuni conlocuitoare e de lipsă, ca să ne mai înprospetăm în memorie agendele ce cad în sfera noastră de activitate.

Aceasta însĕ se poate cu succes numai prin conferenţe şi reuniuni despre care am încercat a ne ocupa. Salutăm deci pe autorul articolului dela vama Predeal pentru impulsul dat în această direcţiune.

Dar rugăm pre dnii nostri protopresbiteri şi administratori ppesci, ca cei cu autoritate, să binevoiască a lua iniţiativa, şi să ne conchieme la o conferenţă, unde să se proiecteze şi statorească unele statute sau normative, după care ar avé să se ţină şi urmeze celelalte spre ajungerea scopului.

Ioachim Părĕu.
preot.

Varietăţi.

* (Un autograf împĕrătesc) spune, după o telegramă din Budapesta dto 13 Martie, că Maiestatea Sa împĕra'ul renunţă dela venirea sa la Budapesta cu ocasiunea celebrării cununiei sale de argint spre a primí gratulaţiunile şi doresce ca toate cheltuelile, ce s'ar fi preliminat spre acest scop să se destineze inundaţilor. Maj. Sa s'a milostivit prea graţios, a dăruí din şaluta sa privată nenorociţilor inundaţi din Seghedin suma de 40,000 fl. v. a.

* (O faptă creştinească). Evlaviosul creştin şi Românul adevĕrat Grigorie G. Preda, lucuitoriu în Baia de Rusca (Rusberg) a donat sântei biserici române gr. or. 100 fl. v. a. adecă o sută florini val. austr. La această faptă religioasă naţională mult a contribuit sfaturile şi indemnul parochului Nicolau Velovanu. Fapta aceasta a uimit pre toţi locuitorii Baei de Rusca, căci donatoriul nu este bogat, precum sûnt alţii din comună, cari se pot lăuda cu înḑecită avuţie. Acest esemplu frumos de iubire a sântei biserici şi naţiunei este demn a fi imitat de fie-care Român şi creştin, căci biserica ne este averea naţională cea mai sigură.

* (Tinerimea română din Budapesta) a ţinut în dumineca trecută, la 9 l. c., adunare în localitatea Societăţii „Petru Maior". Cu aceasta ocasiune comitetul arangiator al seratei literare-musicale însoţite de danţ din carnevalul trecut a raportat despre resultatul material al aceleia. S'a constatat, că până în ḑiua aceea a întrat cu totul: 1096 fl. 40 cr. Spesele proprie ale petrecerei: 284 fl. 47 cr.; preţul vestmintelor căluşeresci, cari rĕmân proprietatea Societăţii, 48 fl. 53 cr., deci spesele în total: 333 fl. Detrăgêndu-se spesele, venitul curat este dară 763 fl. 40 cr. Tinerimea a luat cu bucurie act de acest prea favorabil resultat material, şi rostind mulţămită comitetului arangiator, 'i-a dat absolutor. Venitul curat s'a predat apoi „Societăţii Petru Maior", în al căreia favor s'a arangiat această petrecere. Comitetul va da socoteală şi în publicitate, dar încă se mai asceaptă înapoiarea unor liste de contribuire.

„Fam."

* (Deţinuţii din institutul de corecţiune din Gherla în decursul anului 1878). După naţionalităţi sûnt: 309 maghiari, 46

nemţi, 444 români, 3 ruteni, 1 slovac şi 87 de alte naţionalităţi. După confesiune sûnt: 135 romano-catolici, 256 greco catolici, 239 gr. or., 156 calvini, 48 luterani, 28 unitari şi 28 israeliţi. După crime: pentru violenţă publică: 1 magh. rom. cat. şi 2 români gr. cat.; falsificare de bani şi hârthii de credit: 3 magh. r. c., 1 român gr. cat., 1 român gr. or., 1 rutean gr. cat., 1 neamţ luter. şi patru maghiari calvini; împreunare trupească cu sila: 5 magh. rom. cat., 6 români gr. cat., 2 rom. gr. or., 1 rutean gr. cat., 1 maghiar calvin, 1 Israelit; ucidere: 2 magh. rom. cat., 9 maghiari calvini, 3 magh. unitari, 3 nemţi luterani, 8 români gr. or., 6 români gr. cat., 2 rom. cat. de altă naţ. şi 1 israelit; ucidere cualificată: 8 magh. rom. cat., 2 magh. calvini, 2 magh. luterani, 2 magh. unitari, 10 rom. gr. or., 11 rom. gr. cat., 5 nemţi luter., 3 israeliţi: încercare de ucidere: 3 magh. rom. cat., 3 magh. calvini, 2 rom. gr. or., 2 rom. gr. cat., 2 de altă naţ.; omor: 22 magh. rom. cat., 39 magh. calvini, 5 magh. luterani, 9 magh. unitari, 59 români gr. or., 56 români gr. cat., 2 israeliţi, 15 de altă naţ.; vătĕmare grea trupească: 7 magh. rom. cat., 9 magh. calvini, 12 români gr. or., 11 români gr. cat., 1 rut. gr. cat.; furt: 47 magh. rom. cat., 62 magh. calvini, 13 magh. unitari, 89 români gr. or., 101 români gr. cat., 22 nemţi luterani, 1 slovac luteran? 10 israeliţi; defraudare: 3 magh. rom. cat., 4 magh. calvini, 1 neamţ rom. cat., 1 neamţ luter., 2 români gr. or., 2 români gr. cat.; răpire: 7 magh. rom. cat., 7 maghiari calvini, 25 rom. gr. cat., 40 rom. gr. or., 1 neamţ luter., 6 israeliţi, 11 de altă naţ., tăciunărie: 6 magh. rom. cat., 9 magh. calvini, 1 neamţ lut., 2 de altă naţ.; înşelăciune: 2 magh. rom. cat., 7 magh. calvini, 6 rom. gr. cat., 4 rom. gr. or., 3 nemţi luter., 6 israeliţi, 7 de altă naţ.; vătĕmare de disciplină şi alte abateri militare: 3 maghiari rom. cat. şi 1 rom. gr. or.

* (Graţiat la 7 ani în iad). Presidentul actual al Scupcinei bulgare din Tîrnova, fost Exarch Antim a fost înainte episcop în Vidin şi era supus patriarchului grecesc din Constantinopole. In anul 1871 se deslipì de biserica greacă, fundà pe cea bulgară şi devenì Exarch (cap suprem) al acesteia. Patriarchul grecesc îl condamnă pentru acest pas pentru totdeauna la focul vecînic al iadului. După cum se anunţă acum din Constantinopole, patriarchul actual grecesc, cu idei mai moderate voiesce să reducă pedeapsa dictată de predecesorul seu numai la 7 ani. Bine ar fi, dacă şi diavolul, care încă are cuvênt în cestie, s'ar învoí cu această uşurare a pedepsei.

* (Căsătoria ducelui de Connaught). Se anunţă că căsătoria ducelui de Connaught, fiul reginei Victoria, cu fiica principelui imperial al Germaniei va fi celebrată la Windsor la 13 Martie.

Căsătoria aceasta princiară era să se celebreze în luna lui Ianuarie. A fost amânată din causa doliului curţii Engliterei în urma morţii marei ducese de Hessa, sora ducelui de Connaught.

E de observat, că logodnica ducelui de Connaught este nepoata sa, fiind că principeasa imperială a Germaniei este fiica cea mai mare a reginei Victoria.

* (O anecdotă asupra lui Piu IX). În cei dintâiu ani ai pontefìcatului lui Piu IX, Fanny Elssler jucà la Roma şi fù aplaudată cu entusiasm. Partisanii sei hotărîră să'i ofere un suvenir şi în scopul acesta aleseră o coroană de aur al cărei preţ de 12,000 franci trebuia daţi în terminul de 48 de oare prin ajutoriul unei subscripţii. In momentul de a'i oferí coroana asta, ei avură oare cari scrupule şi cerură Papei consimţirea sa, observându'i că, Fanny Elssler era prea pioasă şi prea bine-făcătoare. Papa rĕspunse la cererea deputaţiunei: „Nu vĕ dau nici consimţirea mea nici aderarea mea, însĕ nu ve pot contraria proiectul. Mie însĕ mi se pare că nu aţi ales bine cadoul. După părerea mea de popă, o coroană nu se cuvine de cât lucrului fericit al capului, ear nu lucrului picioarelor.“ Coroana însĕ se dede şi Fanny Elssler care aflase despre vorbele papei, vêndù coroana de aur şi împărţì banii la săracii oraşului. Cât-va timp după aceea, Piu al IX intâlnind pe unul din membrii deputaţiunei, 'i ḑise: „Aţi făcut prea înţelepţesce. Ea a arătat în adevĕr că are mai mult spirit în picioare decât aveţi voi în cap.“

* (Şir Ali), emirul Afganistanului, conform unei depeşe din Taskend, a murit la 21 Febr. Se crede, că fiul seu, Iacub Chan, va urma tatălui seu ca emir şi va continua a susţiné resbelul în contra Englezilor. „Fam.“

* (Inteligenţa animalelor). Ce nu s'a ḑis despre instinctul şi inteligenţa animalelor? Dar se pare că au rĕmas încă multe de ḑis, de oare ce s'a descoperit că unele animale simt când sûnt obiectul unei batjocure. Iată în adevĕr, nisce amĕnunte curioase date de ḑiarul „Spectator“ asupra acestui simţ estraordinar:

Se pare că cânii şi caii sûnt singurele animale simţitoare de ridicul pe când pisicele şi paserile nu simt când 'şi rîde cineva de ele.

Dl. Buxton, care scrie în „Animal World“, spune că avea un poney care se supĕra, dacă vorbia cine-va rĕu de el, şi se înfuria, sărea, da cu picioarele, când 'şi rîdea de el pe faţă. Din potrivă, părea prea mulţămit când i se făceau laude. De unde urmează că singurele creaturi cari sûnt simpatice pentru om sûnt simţitoare şi de batjocură.

Paserile şi pisicele nu caută nici odată să participe la simţĕmintele omenesci. Cânii şi caii, pot înţelege dacă 'şi rîde cineva de ei din rĕutate sau numai pentru a'şi face o plăcere. Astfel ura de batjocură e totdeauna unită cu o oare-care dosa de simpatie.

Mai remâne a se scí dacă unii papagali, cari rîd în faţa oare-căror persoane, sciu şi ei să apreciede arta batjocurei şi să simţă plăcere într'ênsa.

* (Un bun consiliu). Tineri cari vreţi să vĕ însuraţi, duceţi-vĕ în Germania şi vĕ luaţi neveste!

Unul din confraţii nostrii, cronicar la un ḑiar spaniol, a studiat pe femeie în Franţa, în Germania şi în Englitera.

Francesa se mărită din calcul, Englesa de obiceiu şi Germana din amor.

Francesa iubesce până la sfêrşitul lunii de miere. Englesa toată viaţa şi Germana pentru eternitate.

Francesa 'şi duce fata la bal, Englesa la biserică şi Germana la bucătărie.

Francesa are spirit, Englesa are inteligenţă şi Germana simţemênt.

Francesa se îmbracă cu gust, Englesa fără gust şi Germana cu modestie.

Francesa flăcăresce, Englesa vorbesce şi Germana judecă.

In sfêrşit, Francesa e superioară prin limbă, Englesa prin cap şi Germana prin inimă.

Confratele nostru a uitat să ne spuie ce crede despre femeile spaniole.

Până atunci, dacă vrei să fii iubit vecînic de o femeie care scie să facă simţemênt şi bucate şi care se îmbracă cu modestie dute de 'ţi ea femeie din Germania.

* (Patinari renumiţi). „New-York-Herald“ spune, că şepte Canadieni patinari renumiţi, au percurs luna trecută cu ajutorul patinelor o distanţă de 374 mile. Plecaţi din insula Manitulin, pe lacul Huron au ajuns la Toronto, capitala Canadei de sus, în intervalul de 15 ḑile.

În tot percursul lor, au găsit ospitalitate în satele indiane. Străbaterea mai multor păduri şi cursuri de apă a presentat mari dificultăţi; înse îndrăsneţii călători erau astfel de aţâţaţi de cursă încât au trecut preste toate pedecile, ducêndu'şi adeseori hainele pe mâni pe o temperatură de mai multe grade sub zero.

Sciri ultime.

Budapesta, 14 Martie n. (Telegramă orig. a „Telegr. rom.“) În şedinţa de aḑi a delegaţiunei ungare metropolitul Miron Romanul a accentuat cunoscutul conflict ruso-român pentru Arab-Tabia, precum şi scirea colportată în jurnale despre împărţirea României, cerênd deslucire dela Andrássy, carele la cestiunea primă rĕspunse numai în general încungiurând, ear la a doua absolut negativ.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 14 Martie n. Delegaţiunea ungurească primì astăḑi propunerile comisiunei privitoare la creditele suplementare pentru ministeriul de esterne şi la creditele de ocupaţiune pro 1878 şi 1879 dimpreună cu resoluţiunea propusă. În decursul desbaterei Andrássy declarase drept rĕspuns la o întrebare a metropolitului Miron Romanul, că cestiunea Arab-Tabia nu este încă resolvată definitiv de către cabinete. Scirea despre o împărţire a României între Austria şi Rusia este o simplă scire de gazete şi este lipsită cu totul de ori-ce basă.

Comisiunea bugetară a delegaţiunei austriace s'a alăturat la conclusul delegaţiunei unguresci cu privire la creditele de ocupaţiune pro 1878, astfel toate hotărîrile ambelor delegaţiuni sûnt consonante. Mâne va avé loc încheierea sesiunei delegaţiunilor.

Berlin, 14 Martie n. Faţă cu voinţa Serbiei a esecuta egalitatea confesiunilor, Germania a recunoscut independenţa Serbiei şi a denumit pe consulul general de până acum Bray de însărcinat de afaceri în Belgrad.

Bursa de Viena

din 14 Martie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	63 70
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	64 30
Împrumutul de stat din 1860	117 25
Acţiuni de bancă	790 —
Acţiuni de credit	235 20
London	117 —
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 31
Valuta nóuă imperială germână	57 45

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 2 Aprilie şi 2 Maiu imobil. lui Iosif Bittai în Marcĕş; în 10 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui Alecsie Veres în Dalnoc (trib. K. Vásárhely); în 7 Aprilie imob. lui Nicolae Negru în Copşa mare (jud. cerc. Mediaş); în 5 şi 6 Maiu şi în 5 şi 6 Iulie imob. lui Ignatz Szentiványi în Nyujtod şi Osdolea (trib. K. Vásárhely); în 26 Martie şi 26 Aprilie imob. lui Carol Roth în Abrud (judec. cerc.); în 8 Aprilie şi 8 Maiu imob lui Ludovic Székely în Cluj (trib.); în 2 Mai şi 9 Iunie imob. dnei Iosif Kis în M. Band în 2 Maiu şi 9 Iunie imob. lui Ioan Iszlay în Cioca (trib. M. Vásárhely); în 26 Martie şi 21 Aprilie imob. lui Iacob Florea în Mândra (jud. cerc. Făgăraş); în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Teodor a lui Ioan Vostinav în Lepadia română (jud. cerc. Aiud); în 24 Martie şi 24 Aprilie imob. lui Albert Biro în Valendorf (judec. cerc. Sighişoara); în 3 Aprilie şi 3 Maiu imob. lui Francisc Maclari în Sibíiu (trib.); în 2 Aprilie şi 5 Maiu imob. lui Carol Bartha în Gociu (trib. M. Vásárhely); în 4 Aprilie şi 6 Maiu imob. d-nei George Turi în Mălnaş; în 2 Aprilie şi 2 Maiu imob. lui Iuon Ilies în S. Szt-György (judec. cerc.); în 2 Aprilie şi 2 Maiu imob. lui Iacob Virag în Cristur (trib Deva); în 9 Aprilie şi 9 Maiu imob. lui Iosif Hartmann şi soţiei sale în Cluj (trib.); în 7 Aprilie şi 7 Maiu imob. lui Vasilie Prengate în Vararea (Nepos) (judec. cerc. Năsăud); în 21 Martie imob. rĕmasului după Iacob Popa în Pianul de jos (judec. cerc. *Sebeş*); în 5 Aprilie şi 3 Maiu imob. Luisei Helvig şi ale lui Andreiu Bayer în Bistriţă (trib); în 21 Marte şi 21 Aprilie imob. lui Toma Mândruţ şi soţi în Ghiriş (trib. Turda).

Nr. 46. 3—3

CONCURS.

În urma concesiunei venerabilului consistoriu archidiecesan de dat 23 Ianuarie 1879 nr. 153 prin aceasta se escrie concurs pentru parochia de clasa a III. din Ruda până în 24 Martie a. c.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi asterne petiţiunile lor instruite în înţelesul Statutului organic până la ḑiua susprefiptă la subsemnatul.

Brad, 16 Februarie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

N. I. Miheltan, m., p.
protopop gr. or. a Zarandului.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A X-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 30 Martie 1979** c. n. la 3 oare după prânḑ în casa proprie (strada Cisnădiei Nr. 5).

Obiecte:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1878 şi bilanţul anual.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Întregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligaţiuni a le fondului de intemeiare.

Sibiiu, în 1 Martie 1879.

[10] 1—3

Consiliul administrativ.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 27. Sibiiu, Marţi, 6 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Martie.

Escelenţa Sa Înalt prea Sânţitul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul în şedinţa plenară a delegaţiunei unguresci din 14 Martie s'a adresat cătră ministrul de esterne contele Andrássy cu unele întrebări, a căror importanţă deosebită nici un politic, aparţină el ori şi cărei partide sau naţionalităţi, nu o va trage la îndoială. Încă în nrul trecut am fost în posiţie a presenta cetitorilor nostri două telegrame, ce ne-au indicat obiectul interesant al cuvêntărei Escelenţei Sale şi rĕspunsul nu mai puţin interesant a ministrului. Am fi dorit prea bucuros să fim încă astăḑi în plăcuta posiţie a publica in extenso cuvêntarea Escelenţei Sale, pe care o aşteptam cu posta de aḑi. Posta din Pesta astăḑi însĕ n'a sosit. Astfel sûntem dar siliţi la o amênare pe numĕrul viitoriu, fiind pe deplin încredinţaţi, că interesul publicului nostru se va susţiné în deplină putere.

Altcum viaţa publică în patria noastră este, putem ḑice fără esagerare, absorbită cu totul de catastrofa grozavă, de care e bântuit Seghedinul Dieta nu a fost în stare a 'şi concentra atenţiunea asupra obiectului, ce tocmai era la ordinea ḑilei. Eară şi eară se ivia cestiunea Seghedinului, ce agita pe deputaţi. Şi emoţionarea se ascuţì în sfêrşit în nisce recriminaţiuni foarte aspre îndreptate regimului din partea oposiţiunei: regimul n'ar fi raportat ţĕrei adevĕrul asupra situaţiei în Seghedin, regimul n'ar fi făcut cele de lipsă pentru scăparea oraşului nenorocit, regimul ar fi trimis comisari incapabili etc. etc. Nu scim, la rêndul nostru, cine a pĕcătuit mai mult — regimul sau oposiţia. Scim însĕ că toţi, dar toţi deopotrivă primejduesc adevĕratele interese ale ţĕrei. Când ministeriul pune pe masa casei înalte un „proiect de lege pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale“ ale nemaghiarilor, atunci, precum ne spun foile din Budapesta, în toate părţile casei isbucnesce un aplaus frenetic; când însĕ în acelaşi timp vine o scire ca cea din Seghedin, atunci plânsete obştesci în întreaga adunare, care nesciindu-se sfătuí, nu scie cum să ajute în adevĕr.

Nu maghiarisarea naţionalităţilor nemaghiare, nu nălucirile politicei pretinse mari, în adevĕr însĕ foarte mici şi scurte de vedere propagă interesele adevĕrate, reale ale patriei noastre: administraţiunea pacĭnică, binevoitoare şi prevĕḑĕtoare, întrebuinţarea mijloacelor comune pentru scopuri folositoare ţĕrei sûnt postulatele cetăţeanului patriotic faţă cu guvernul seu. Nu vor mai înţelege aceasta compatrioţii Maghiari nici acuma?!

Să nu se creaḑă, că doar noi cei vĕtĕmaţi în simţĕmintele noastre cele mai sânte, ca preocupaţi stăm singuri cu un astfel de limbagiu. Nu! Foile altor neamuri, şi în deosebi organele acelui neam, cu care Maghiarii şi astăḑi încă împart stăpânirea asupra celorlalte naţionalităţi, voim să ḑicem, ḑiarele germâne din Viena cu toatele, până şi oficiosul „Fremden-Blatt,“ îi dojenesc pe Maghiari cât se poate de aspru. Nu ne-am încumeta a reproduce bunăoară ceea-ce scrie „Deutsche Zeitung.“ Simburele recriminaţiunilor însĕ, ce le aflăm în foile germâne este o apostrofare a Maghiarilor: să mai lase din politica mare, să mai slăbească din aplecarea a organisa continentul (Welttheil), şi cu deosebire să nu 'şi consume puterile în nisuinţele zadarnice de a maghiarisa pe Germâni, Români, Sêrbi, Ruteni, Slovaci .. Astfel vorbesc aliaţii Maghiarilor.

Pe când la noi spiritele din ce în ce par a devení tot mai agitate, în Francia ele s'au mai molcomit. Camera franceză a respins procesul împrotiva ministeriului din 16 Maiu (Broglie) Ministrul Waddington înferând de altmintrelea bărbaţii regimului de atunci, totuşi s'a declarat în contra procesului, pentrucă acela ar neliniştí ţeara, ar reîmprospeta certele deja potolite şi ar jigní interesele republicei. Waddington pretinḑênd vot de încredere, camera a primit o ordine de ḑi motivată, care inferează ministeriul din 16 Maiu.

În România cestiunea Jidovilor ocupă mereu Adunarea şi întreaga societate. O depeşă din Bucuresci schiţează cuvêntarea, ce a ţinut-o ministrul-president Brăteanu cu prilegiul desbaterilor camerei asupra revisiunei constituţiunei. Deoarece această cuvêntare se ţine a fi programa ministeriului în „cestiunea Jidanilor,“ aceleia trebuiesce atribuită o deosebită însemnătate. Brăteanu a ḑis între altele, că nu se poate crede cumcă Europa ar voí să silească pe România, a'şi deschide porţile sale tuturor Jidanilor, ce se află pe teritoriul român şi în partea cea mai mare sûnt născuţi afară din ţară, neavênd nici o ocupaţie hotărîtă; a deschide porţile României în toată lărgimea lor printr'o conferire în massă a cetăţeniei române. Europa trebuesce să scie că România ar comite prin aceea o sinucidere. Pre lângă toată devoţiunea ce o aducem principiului de egalitate în privirea drepturilor cetăţenesci şi politice, ḑice Brăteanu, totuşi nici o putere nu poate pretinde perirea naţionalităţii noastre pentru acel principiu. Religiunea să nu mai fie nici o pedecă pentru indigenat; nu consimţim însĕ asupra mĕsurilor de precauţiune, ce sûnt de a se lua spre scutirea naţionalităţii noastre şi intereselor noastre sociale şi economice. Soluţiunea cestiunei este o operă grea, ce abia va puté fi sĕvêrşită înaintea decursului unei jumĕtăţi de secul.

Altcum cea mai însemnată cuvêntare, ce s'a ţinut în cestiunea Jidanilor, fiindu-ne până acuma cunoscută mai în extenso, este aceea a d-lui Maiorescu, pe care o reproducem la alt loc pentru interesul general ce o reclamă.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Bran, în 24 Faur 1879. În privinţa celor atinse în corespondenţa din Şimon, Februarie a. c. publicată în Nr. 19 din „Telegraful Român,“ sûnteţi rogaţi a da loc următoarelor reflecsiuni:

Obiectul şi dorinţa d-lui corespondent este înfiinţarea de reuniuni

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(8. urmare.)

VI.

Ce poate conţiné capul unei tinere copile!

— Proiectele D-tale! ḑise Lisbeth, le înţeleg, le gâcesc!

Van-der-Bader îşi ridică repede capul.

— A! tu eşti, ḑise el, unde sûnt elevii mei?

— S'au dus, d-le doctor.

— Ei bine! şi eu voiu face ca ei; adă'mi pălăria.

Lisbeth puse un deget de roze pe fruntea-i albă ca zăpada; tinerei copile îi venì deodată o idee deosebită.

— Vei pleca numai mâne dimineaţă d-le doctor, replică ea cu linişte. Eu vĕ voiu pregătí în această sară giamantanul, şi D-ta mai ai încă o noapte întreagă, spre a te odichní.

— Mai că vei avea dreptate... şi eu voiu profita de altcum de această sară pentru a recetí anumite pasage din această carte despre *Amor.*

— Şi fără îndoială pentru a înşciinţa şi pe decanul de plecarea D-tale la...

— La Paris. . Îmi uitasem, îi voiu scrie îndată.

Pe când Van-der-Bader se aşeḑà în marele seu fotoliu de piele, Lisbeth întrà în odaia sa şi părea a contempla cu ochii umeḑi lucrurile ce erau în tr'ênsa.

— Haide, haide, ḑise ea, este timp de a lucra.

Şi menagera deschise un armariu din care lăsà o mică casetă de lemn de santal.

— Eată aici, cu ce să facă ocolul lumei, ḑise ea. Şi eu am simţit atâta durere, când unchiul din Gouda îmi lăsà de moştenire aceşti bani!...

O minută mai târḑiu, tinera femeie, sprintenă ca o gazelă, bătea la poarta vecinului Samuel.

Era tocmai Vineri, şi întreaga familie a bĕtrânului Israelit şedea în giurul unei mese, de-asupra căreia ardea lampa cu şepte luminări.

— Vĕ conturb, ḑise Lisbeth ruşinoasă, dară am mare lipsă de D-ta, tată Samuel.

— Îţi stau la disposiţie, cocoană Lisbeth, să vedem, ce poftesci?

— Ei, o să facem puţin negoţ, eu şi D-ta.

— *Shema Israel*, ḑise Israelitul, D-ta, cocoană Lisbeth, uiţi, că arde lampa sabatului...

— O vĕd, tată Samuel.

— Şi că ne este oprit de a vorbí de negoţ, până mâne seară...

— Dar, ḑise menagera cu vivacitate şi cu oare-care nelinisce pe faţă, vĕ este oprit în timpul serbătoarei D-voastre de a fi felositori unui amic?

Bĕtrânul Samuel se sculà la moment:

— Ba nu, ḑise el, stau la disposiţia D-tale, cocoană Lisbeth.

— Ei bine, vino cu mine!

Amêndoi se îndreptară spre casa doctorului, şi onorabilul vecin fù întrodus fără întârḑiere în camera Lisbethei.

Aceasta din urmă, fără îndoială se temea de indiscreţiuni, căci după ce se asigurase, că stăpânul ei era încă tot ocupat, ea dădù un scaun lui Samuel, care sta surprins de aceste misterii, şi închise cu precauţie uşa camerei sale.

Aceste împlinite, ea se adresà cătră vrednicul neguţătoriu de vestminte.

— Acum, fiind singuri, îi ḑise ea, te rog să mĕ asculţi!

VII.

De la Leyden la Anvers.

Frumoasa gară din Leyden era îndesuită cu călĕtori. Trenul spre Anvers pleca în fie-care dimineaţă la opt oare şi patru-ḑeci minute, şi acum erau opt oare şi patru-ḑeci minute!

Casieriţa se grăbia în ocupaţia sa, şi îi vedeai mâna-i agilă apărênd şi dispărênd cu rapiditate. La tot momentul ea punea, în schimb pentru fiorini, sau galbeni, pe tabla casei bilete pentru Utrecht, Rotterdam, Dordrecht sau Anvers.

În sală, purtătorii de bagage se încrucişau, călĕtorii se grăbiau şi strigătele se înmulţiau. De altcum era tabloul cel atât de variat, care fie-care din noi, 'l-a putut observa în cutare preoţesci. O ideie salutară aceasta! şi cred că fie-care din preoţi va îmbrăţişa cu plăcere aceasta ideie, căci aceea poate serví numai pentru a întroduce o uniformă în serviţiile bisericesci ceremoniale etc. dară totdeodată şi pentru lumina şi instruarea întregei preoţimi şi cu deosebire acelei mai puţin versate şi cunoscute cu instituţiunile noastre bisericesci şi cu rapoartele din afară.

Dară corespondentele în premisele sale din corespondenţă arată, ca motiv pentru înfiinţarea de reuniuni după esperienţa sa propriă, că în unele comune bisericesci din protopresbiteratul Branului s'au întrodus mai multe obiceiuri, cari nu sûnt basate pe învĕţătura religiunei creştinesci, ci luate din mitologiă s'ar fi străcurat parte prin popor, parte prin preoţime, şi că aceasta ar fi mai ales la taine, precum la botez, pre cari preoţimea nu le-ar sevêrşí după dogmele şi tipicul creştin uniform, numai ca să'şi câştige un venit mai mare în detrimentul celor pravelnici; cu toate aceste sûnt sigur, că dl corespondent n'a observat la sĕvêrşirea serviţielor divine nici o abatere esenţială carea să nu fie basată pe învĕţătura creştinească, căci acestora ar trebuí exoficio a se pune capĕt. De ce dl cor. nu numesce o astfel de întroducere falsă la sevêrşirea s. taine, cu toate că ḑice că vrea a atinge numai unele?*) Au doară vre-un preot întrebuinţează la sevêrşirea s. taine alte materii şi le îndeplinesce după un alt tipic străin? sau doară căci vre-un preot la îngropăciuni sau parastas, a lăsat vre'o stichiră necântată? Au că vre-un altul a cântat încă vre'o stichiră acomodată împregiurărilor din respect sau la dorinţa espresă a respectivilor pentru care se servesce vre'o ceremoniă bisericească?!

Dl corespondent în zelul seu prea mare vrênd a detrage oarecum preoţilor bĕtrâni şi puţina mângăere, că ei şi atunci când în timpurile critice pentru biserica noastră n'a putut a se cualifica după cerinţe a ţinut totuşi curăţenia religionară şi ortodocsismul cu toată scumpătatea acomodându-se cu tot dreptul antecesorilor sei, nu cruţă nici pre cei tineri uitând, că si d-sa face parte din categoria sau celor dintâiu sau a celor din urmă!

Încheiu obiecţiunile mele cu acea, că pre când nu pot consimţí cu motivele aduse de dl corespondent pentru înfiinţarea de reuniuni preoţesci, pre atunci acceptez şi îmbrăcişez din tot sufletul idea d-lui paroch Moşoiu pentru înfiinţarea de atari reuniuni, şi sum sigur, că cu aceeaşi căldură va fi îmbrăţişată de întreaga preoţime a tractului protopresbiteral al Branului. Motivele pentru cari mĕ alătur la aceasta ideie sûnt însĕ cu mult mai ponderoase, mai obiective şi mai generale de cum ni le-a presentat dl paroch Moşoiu.

---

*) Ca să nu se facă d lui corespondent Moşoiu nedreptate sûntem datori a mărturisea, că d-sa a atins anumit unele casuri precum diferenţa, ce se arată la întrebarea, ce o face preotul: „Lapeḑite de sătana“ sau „lapeḑi pe fiiul de sătana“ etc., noi însă pentru scurţime le-am lăsat afară. Red.

Discursul

*archiepiscopului şi metropolitului Miron Romanul, ţinut în şedinţa delegaţiunei regnicolare unguresci la 14 Martie 1879.**)

Onorată delegaţiune regnicolară!

Ocupaţiunea provincielor Bosnia şi Erţegovina, mai nainte ca o ideă, ear mai apoi ca faptă eu o am aprobat încă dela început şi o aprobez şi acum, nu ḑic pentru ca să câstige ceva monarchia noastră în estensiunea ei teritorială, dar de sigur pentru aceea, că în faţa evenimentelor din orient şi a formaţiunilor mai nouĕ de staturi, ce le vedem acolo în curent, monarchia, noastră prin ocupaţiunea aceasta să'şi poată lua o posiţiune corespunḑĕtoare intereselor ei, şi anume să fie în stare a închide calea cunoscutelor tendinţe panslavistice ale Rusiei, cari pentru noi pot fi totdeuna numai infauste.

Avêndu-le acestea în vedere eu sub durata şedinţelor noastre delegaţionali din anul trecut, cu toate că sûntem într'o posiţiune financială deprimătoare, am votat din partemi spesele cerute la ocupaţiunea numitelor provincii şi sum gata a vota şi cele ce au se urmeze, cu atât mai vêrtos: pentru că eu aflu, că direcţiunea urmată până acum de regimul trebilor comune şi anume de conducătoriul politicei noastre esterne, este corespunḑĕtoare pe deplin intereselor monarchiei.

Cu deosebire mĕ simt liniscit în partea aceasta prin o enunciaţiune, carea în rêndul trecut al şedinţelor noastre o am auḑit dela preastimabilul domn ministru de esterne, şi carea eu aşa o am înţeles, — 'mi pare rĕu că nu am îndemâna ḑiarele de atunci, ca să pot cita însăşi cuvintele — ḑic, eu aşa o am înţeles, că preastimabilul domn ministru de esterne voiesce a ţiné strêns la tractatul de Berlin, şi voiesce, ba va şi face ca acela să fie manţinut şi de alţii în toate punctele lui.

Cu toate aceste caută se aduc în legătură cu aceasta enunciaţiune liniscitoare unele apariţiuni mai proaspete, cari după comunicatele jurnalelor ne pun în vedere: că Rusia nu numai că voiesce a se subtrage de sub unele obligaminte ale tractatului de Berlin, ci în calitatea sa de o putere mare, carea astădată dominează situaţiunea din orient, e gata a face chiar afront ingerinţei, ce pe drept compete celorlalte puteri mari.

Nu e trebuinţă, sau cel puţin nime să nu astepte dela mine, ca dela acela, ce în prima linie sûnt, ca chiar eu să vin a espune aicea în detaiu toate acele facţiuni aproape de violenţă, dar îmbrăcate într'o faţă la vedere încă onestă, cari 'şi le a luat regimul rusesc drept program pentru sine, cari domniilor voastre şi altcum ve sûnt cunoscute, sau las că se pot sci din o notă cu un dat mai nou a oficiului de esterne englez, şi cari fără îndoială ni dau dovadă despre acea; că în adevĕr Rusia 'şi a luat o astfel de posiţiune în orient, care face deja să se clătinească ecuilibriul european, ear la cas de oare-care succes îl va şi turbura neapĕrat.

Dintre acestea facţiuni numai acea una voiesc se o ating astădată, care după ale mele vederi pre noi mai deaproape ne privesce, adecă procedura ce o urmează Rusia faţă de acel stat, care prin toate corelaţiunile ni este avisat de cel mai natural aliat al nostru; şi acest stat este România, sau după cum unora fie din obicinuinţă, fie din alte oare-care motive, li place al mai numí: Moldo-Valachia.

Aici observez din capul locului: că nu vre-o simpatie de rasă e motivul de a me ocupá aici cu deosebire de România; din contră pot asecura pe tot insul, că eu grăesc în partea aceasta liber de ori-ce impresiuni sentimentale şi de ori-ce preocupaţiune; mai adaug: că de şí sciu simţí bine şi doară şi corect faţă de rasa latina, nu sûnt eu acela, care se doresc o espansiune preste mĕsură a acestei rase, precum nici a altei ori-căreia preste celelalte, pentru că eu am avut ocasiune de a cunoasce relele ce de rênd provin din urcarea singuraticelor rase de popor la preponderanţă, dacă prudenţa basată pe moral nu se pune a le prevení acelea.

Ca să fiu scurt la vorbire — pentru că de fel nu voiesc a abusa de pacienţa stimabililor domni membri delegaţionali, — reflectez numai la aceea: că Rusia nici nu îşi a terminat bine espediţiunea cea din urmă în orient, şi eată după Turcia în prima linie vení rêndul pe România ca să aibă a simţí neesorabila şi destructiva mână de fer a Rusiei. Nu voiu comemora aici mai pe larg rumperea Besarabiei de către România, pentru că aceasta a primit deja sancţiune prin tractatul de Berlin; dar cine cunoasce cesţiunea Arab-Tabiei, carea încă nu e deslegată, acela se poate convinge: că Rusia acum se silesce, ca acea ce cu o mână dăduse României în formă de schimb, cu cealaltă mână să o smulgă dela ea înderĕpt.

Dar nici despre aceste lucruri, ca mult puţin cunoscute, nu vreau se vorbesc mai pe larg; mĕ mărginesc numai la acea, ca se îmi esprim convingerea: că preste tot ori-ce se îndreaptă în contra posiţiunei şi a teritoriului României de astăḑi, acela atinge mediat patria noastră; pentru că România e acel stat, care într'altele e chiemat a forma un mur tare de despărţire şi de apĕrare între noi şi între Rusia, cea în tot chipul străină de noi; aşa dar nu ne este permis a slăbí sau a lăsa să fie slăbit acest nou stat independent, dacă e ca să nu ne perdem din vedere propriele noastre interese.

Când prin votarea bugetului pentru trebile comune am dat regimului de esterne posibilitatea de a ne apĕra cu tărie interesele noastre în afară, şi când spre acest scop i punem la disposiţiune şi cheltuieli estraordinare, doară nu va fi un ce strĕin de locul acesta, a pune aici în delegaţiune pond mare pe acele speciali interese ale noastre, cari — cred eu — ne îndreptăţesc a pretinde dela regimul nostru de esterne: ca apĕrarea aceea care cu deosebire în contra Rusiei are a ni o face în Bosnia şi Erţegovina, să o ducă cu energie şi pe acel teren, pe care se poate da sprijin României atât de mult vecsate, aşa: că — fără a căuta la alte interese ale noastre — prin aceea pe România să o deobligăm la mulţămire perpetuă faţă de noi. *(Aprobare).*

Cu toate că eu am mare încredere în conducerea politicei noastre esterne, pentru mine şi doară că de sigur şi pentru alţii ar fi de un preţ mare un fel de dechiarare din partea preastimabilului domn ministru de esterne, carea să fie în stare de a face să disparĕ totodată şi îngrijirile acelora, cari luându-se uşor după comunicatele jurnalelor, pun oareşi-care pond pe acele sciri: ca regimul nostru de esterne nu numai că ar sprijiní vederile şi procedura Rusiei în cesţiunea Arab-Tabiei, ci ar fi gata şi pentru a se alătura la unele planuri, după cari ar fi să se împartă România între noi şi între Rusia aşa că Rusia să ni se facă vecină nemijlocită la Carpaţii de ost până şi la Dunăre.

Ori-carea să fie atitudinea regimului nostru de esterne în partea aceasta, eu 'mi susţin firma convingere: că resumându-ne toate interesele, astăḑi în politica esternă nu putem avé altă devisă, decât: a ne apera în tot chipul în contra acelei puteri, carea se ţine chiemată a îneca tot simburele libertăţilor, — şi aceasta este: Rusia; alţi adversari considerabili mulţam doamne nici că avem.

După aceste primesc de basă la discusiunea specială raportul celor patru comisiuni întrunite. *(Aprobări).*

La aceste ministrul de esterne contele Andrássy respunse:

Numai pe tîmp foarte scurt vin a a cere atenţiunea onoratei delegaţiuni. Escelenţia Sa archiepiscopul Miron Romanul mi-a adresat nu chiar o interpelaţiune formală, ci o intrebare, la carea a nu respunde ar fi doară mai greu, decât a respunde. A binevoit a ḑice, că in cestiunea Arab-Tabia guvevrnul Austro-Ungariei, după ştiri din jurnale, s'ar fi pus în timpul mai nou intr'o posiţiune analogă cu guvernul Rusiei. Aceastǎ cestiune, după cum binevoiţi a şti, încă nu este decisă finalminte cu consensul cabinetelor europene, aşa dară nici nu me pot sloboḑí astăḑi in detaiurile ei. N'am însĕ causă a nega, că ori in ce chip s'ar resolví mai târḑiu această cestiune, guvernul Austro-Ungar în urma schimbărilor de idei de până acum n'a venit la cunostinţa atăror fapte, cari incât pentru meritul acelei cestiuni ar puté schimba în ori ce chip privirile guvernului avute până acum.

Ce privesce a doua întrebare: adevĕrat e, că ar esista planuri de împărţirea României între noi şi Rusia. — La aceasta respund în modul cel mai positiv, că n'am nici o cunostinţă despre astfel de planuri, că o astfel de idee până acum nu s'a formulat de niminea. Aşa dară nu este niminea, cine ar fi recomândat aşa ceva, şi niminea care ar fi primit; deci avem de a face cu o scire ḑiurnalistică, lipsită peste tot de ori ce basă.

In sfêrşit facem să urmeze şi reflesiunile Escel. S. Metropolitului la rĕspuusul ministrului de esterne:

Cu vorbirea mea ţinută pe la începutul şedinţei de astăḑi, nu am avut intenţiune a mĕ adresa către oficiul

---

*) Accst discurs ne-a sosit numai astăḑi la 8 oare şi 10 minute dimineaţa. O corespondenţă prea înteresantă din Timişoara şi altele au trebuit să cedeze locul acestui discurs. Astfel şi locul, la care publicăm acest discurs este dictat de împrejurări. Red.

---

gară, pe timpul când clopotul are să anunţe plecarea trenului.

Vedeai Englezi, cari 'şi îndreptau cu gravitate lungile lor persoane spre sala de aşteptare; Francezi veseli şi vioi, cari făceau glume imposibile, şi Holandezi prevenitori, cari sciindu-se la ei acasă se întreceau a face loc străinilor.

În acest moment stătea înaintea casei un om de douĕ-ḑeci şi patru sau douĕ-ḑeci şi cinci de ani, mic de statură, cu maniere plăcute, care arunca din timp în timp o privire îngrijată spre întrarea garei.

Acest om tinĕr, avea o faţă delicată, cu doi ochi vineţi, blânḑi şi limpeḑi; o mică mustaţă de un blond cenuşiu îi umbria buza, fără a ascunde conturile elegante, ale gurei sale fin tăiate.

Îmbrăcămintea lui era simplă, dară cu gust şi croită după moda franceză. Peste un gheroc de postav negru de o fineţă aleasă, purta un pardesiu de mătasă cenuşie deschisă, care contrasta în mod plăcut cu pantalonii de aceeaşi coloare ca şi gherocul.

In sfêrşit, o pălărie neagră împodobia capul tinĕrului călĕtor, care dintr'odată dădù un mic semn de satisfacţie.

Acest semn fù provocat prin întrarea în sală, a unei persoane, a cărei corpulenţă estraordinară atrăsese asupră-şi privirile curioase.

La acest moment, sunà clopotul prima dată, spre a însciinţa pe călĕtori să se prepare pentru plecare; mâna casieriţei 'şi îndoia incordările şi un funcţionar, adresându-se către cel nou sosit, care se apropia de birou, 'i ḑise cu vivacitate:

— Prea târḑiu domnule! acum nu se vor mai da bilete, decât călĕtorilor cari se află înaintea casei.

— Prea târḑiu! strigà colosul uimit, voiu aştepta dar următoriul tren, ce pleacă la Anvers,

— Douĕ bilete de prima clasă, pentru Anvers, cerù tinĕrul om, care venise la rênd.

Mâna se mişcà şi depuse douĕ bilete pe tabla casei.

(Va urma.)

nostru de esterne cu o interpelaţiune formală, la carea după usul parlamentariu trebuie să se dée respuns. Dar chiar pentru că nu am avut acea intenţiune, şi totuşi Escelenţa Sa dl ministru de esterne a bine voit (méltoztatott) a grăbí cu darea clarificărilor, cari — o mărturisesc — eu le-am dorit, am numai să îmi esprim cea mai sinceră mulţămită pentru această oficiositate (szives részségeért) a Escelenţei Sale, şi încă cu atât mai vêrtos: pentrucă dechiararea audită la a doua întrebare atinsă de mine mě mulţămesce (megnyugtat) pe deplin, şi cred că asemenea ne poate mulţămí pre toţi, cari poartă interes pentru cele din cestiune. De altă parte trebue se mărturisesc: că ce se ţine de prima întrebare a mea, adecă de atitudinea regimului nostru în cestiunea Arab-Tabiei, dechiaraţiunea primită fù ţinută în termini aşa de generali, în cât eu din cele audite nu pot trage nici o consecinţă pentru intenţiunile regimului nostru de esterne. Trebue însě sě adaug: că eu am deplină încredere în conducerea trebilor noastre esterne şi singură aceasta încredere mě face se fiu liniscit şi cu privire la prima întrebare.

Catastrofa din Seghedin.

Nenorocirea de carea a fost bântuit Seghedinul pare a nu cunoasce margini. După espresiunea chiar a primariului Pálfy este de a se deplânge perderea vieţii a mii de oameni. Catastrofa — ear după părerea lui Palfy — este de a se atribuí de o parte indolenţei poporaţiunei, de altă parte lipsei totale de sfat a organelor regimului. La vre-o şese mii de case s'au surpat. Abia vre-o 200 se vor susţiné după părerea celor competenţi. Ba sûnt şi de aceia, cari susţin, că apele Tisei cu greu se vor mai întoarce în alvea ei. Opera scăpărei se continuă cu multă sîrguinţă, dar spre uimirea lumei chiar poporaţiunea, mai de jos, se opune, încât toate nisuinţele organelor în privinţa acestor par a fi zadarnice. Pentru a ilustra aceasta purtare a poporaţiunei bântuite de apele Tisei, înregistăm la locul acesta după foi maghiare următoarele sciri din apropierea Seghedinului.

Despre dispositia irritată în Dorozsma o cetate în apropierea Seghedinului, aduce „Pesti Napló“ următoarele telegrame:

Seghedin 14 Martie 9 oare dimineaţa. Comisiunea dietală a sosit sara. Din voluntarii pestani a rěmas 60 în Dorozsma, populaţia s'a arătat faţa cu ei înfuriată. Bărbaţii şed beţi în cârcimă, femeile se roagă în biserică; pre notariul, care voì să îi mântuiască, 'l au primit cu furci de fer; poporul a respins cu resignaţiune posomorîtă toate încercările de mântuire. Cei 11 Seghedineni prinşi s'au eliberat numai eri sara. Aici s'au prins doi oameni, cari voiau să aprindă casa sfatului. Adi earăşi s'au scos mulţi morţi din apă, între acestia 7 îngheţaţi. Cei mai mulţi dintre emigranţi dic: aici nu ne mai întoarcem nici odată.

Seghedin 14 Martie 9 oare înainte de ameadi. Iritaţiunea în Dorozsma e imensă; vine scirea, că poporul mai sěrac ameninţă, a aprinde toate clădirile, cari se află pe colină şi cari sunt ale locuitorilor mai avuţi. El dice: „dacă se prăpădesce cel mai sěrac, să se prăpădească şi bogatul care n'a mântuit pre sěracul.“

După inundarea Seghedinului a înaintat periculul pe rîu în sus, Hod-Mezö-Vásárhely, Szenteş şi Csongrad se află în primejdie. Din aceste cetăţi avem următoarele sciri:

Szentes 14 Mart. 4 oare 15 minute dimineaţa. Ne remân de scăpare numai minute. Până la venirea lui Bodoki cetatea noastră va fi deja inundată. Ne rugăm, a înzestra pre vice-comitele fără amânare cu o plenipotenţă completă, spre întreprinderea tăierei stavilei harmaşeană.

Szentes 14 Mart. 8 oare 30 minute dimineaţa. Csongrad se află după cum ni se spune deacolo, în pericul mare. Furtuna a căşunat pustiiri nedescriptile. Populaţia de acolo se luptă pe viaţă şi moarte.

Csongrad 8 oare dimineaţa. De pe la 1 oară eri după ameadi până la 6 oare sara oraşul a fost bântuit de o furtună grozavă. Apa arunca valuri înalte de câte 2 metre, cari inundară stavila. Cetatea din întru e deja înundată pe trei locuri. Multe căsi se află sub apă. Toate puterile disponibile de lucru fură îndreptate spre stavile spre a le repara şi dacă e cu putinţă ale susţiné. Încă un vifor ca acela şi sûntem perduţi. Acuma vêntul s'a mai aşedat încâtva. De 13 oare încoace apa a scădut cu 5 centimetri.

Budapesta 16 Martie n. Casa de jos a primit propunerea comitetului, în urma căreia ministrul de justiţie se împuternicesce, a face pe calea ordinaţiunei toate preparativele juridice estraordinare devenite necesare prin catastrofa dela Seghedin. Maioritatea a reieptatat propunerea lui Simonyi pentru încuviinţarea unui moratoriu, pe care nici ministrul de justiţie nici comitetul de ocamdată nu'i ţin de oportun.

Însciinţare.

Conform § 9 p. b. şi d. din statutele reuniunei învěţătorilor români gr. or. din ţara Bârsei, aprobate de Venerabilul Consistoriu archidiecesan prin hârtia dto Sibiiu 4 Noemvre 1878 Nr. 2803 scol. are onoare subsemnatul Comitet a aduce la cunoscinţa membrilor Reuniunei, că adunarea generală anuală ordinară se va ţiné în Braşov, în edificiul scoalelor române centrale gr. or. la 4, 5 şi 6 Aprilie a. c. cu următoarea Programă:

Şedinţa I, în 4 Aprilie.

1. La 8½ oare a. m. coadunêndu-se membrii în localul destinat pentru ţinerea şedinţelor merg în corpore la biserică, spre a asista la serviţiul divin cu invocarea duhului sânt.
2. Precis la 10 oare presidiul deschide şedinţele cu o cuvêntare acomodată însemnătăţei dilei.
3. Se dă cetire apelului nominal.
4. Se presentează adunărei raportul comitetului reuniunei, despre activitatea sa în decursul anului espirat.
5. Se presentează adunărei raportul cassariului.
6. Se aleg comisiunile de revisiunea socotelilor şi pentru înscrierea membrilor noi.

Şedinţa a II, în 5 Aprilie la 9 oare.

1. Se cetesc doue disertaţiuni anunţate, în sensul statutelor, la presidiul reuniunei şi anume:

a) despre folosul învěţărei fisicei în scoala poporală îndegitându-se metodul relativ la propunerea acestui object de învěţământ.

b) despre propunerea limbei materne în scoalele elementare.

2. Introducere în scriere şi cetire pe basa intuiţiunei (Prelegere practică).

Şedinţa a III în 6 Aprilie, la 9 oare.

1. Raportul comisiunilor.
2. Cum au a se tracta piesele de cetire în limba maternă. (Prelegere practică).
3. Întroducere în gramatica limbei materne. (Prelegere practică).
4. Propuneri de sine stătătoare, escate în sinul adunărei, în conformitate cu statutele reuniunei.
5. Ficsarea locului pentru adunarea generală procsimă.

NB. Prisosind timp se vor cetí unele pasage interesante din douě manuscripte de fisică şi matematică în scoalele poporale, însinuate la comitet.

Braşov 4 Martie 1879.

Stefan Iosif, preşedinte. *Ioan Aron,* notariu substituit.

Varietăţi.

* (Majestatea Sa), după o telegramă din Budapesta a plecat Dumineca trecută 8 oare peste Timişoara la Seghedin şi se va întoarce Marţi în 18 l. c. earăşi la Budapesta.

* (D. Dr. I. U. *Iarnik*) cunoscutul docent de filologie romanică la universitatea din Viena, a cerut dela academia imperială de sciinţe o subvenţie pentru o călětorie în România cu scopul de a studia limba şi literatura poporală de acolo.

* (Ciuma s'a stins). Din Petersburg se telegrafează cu datul 16 Martie n. că în urma resultatelor favorabile a inspecţiunei medicale închiderea localităţii Weltjanka s'ar fi ridicat.

* (O nouă esperienţă). Un chimist a găsit un nou mijloc care permite să se descopere cu înlesnire fraudele, cari se fac cu cafeaua, cicoarea şi ceaiul.

Acest învěţat pune o oare-care cantitate din unul din aceste mărfuri într'un balon cu glicerină şi cu acid cloridric. Amestecul acesta este pus să fearbă în timp de un pătrariu de ceas, apoi totul încă cald se aruncă pe o pânză, astfel ca licuidul să se scurgă într'un recipient. Se adaogă apoi cu glicerina un volum egal de eter. Vom scutí pe cetitori de amănuntele operaţiunei, vom spune urma unei esperienţe făcute asupra cicoarei, s'au format cristale de acid stearic şi de sěu! Cafeaua supusă analisei se compunea din mai mult decât un pătrariu din aceasta cicoare ciudată.

Esperimentatorul a găsit asemenea urmele unei fel de grăsime, care nu este alta decât plăcută, care dă produsului un luciu şi un aspect cari permit să se amestece prin fraudă cu cafeaua. Consumatorul absoarbe dar cu sila o oare care cantitate de sěu slăit (rânced) şi nu trebue să se mire cinevă de efectele ciudate ce produce cafeaua beută în unele stabilimente. Trecem sub tăcere materiele colorate de toată natura cari s'au găsit.

* (Naţionalitatea papilor). Printre cei 261 papi, au fost 208 italieni, (dintre cari 103 au fost romani), 12 au fost Greci, 17 Francezi, 6 Germâni, 3 Spanioli, 2 Portugezi, 1 Engles, 1 Olandes, 1 Dalmatin, 7 Asiatici şi 3 Africani.

* (Papa Leon XIII citat înaintea justiţiei). Tribunalul din Saloturn a citat pe Papa Leon XIII de a vení la un termin de înfăţişare. Un cetăţean catolic din Saloturn desemnase în testamentul seu moştenitori pe Papa şi împăraţii din Austria şi Brasilia. Rudeniile mortului declarară însě acest testament de nevalabil. După însciinţarea autorităţilor, ambii Impěraţi renunţară la partea lor. Papa însě n'a rěspuns nimic. De aceea a fost învitat pe cale publică la înfăţişare.

* (Un legat). Consiliul parisian a hotărît în şedinţa lui din urmă, să primească legatul věduvei lui Rosini în valoare de 2,395,000 franci şi să zidească în Paris un asil pentru musicanţii francezi şi italieni, cari n'au mijloace pentru a esercita arta lor. Acest aşeděmênt va cuprinde 110 până la 120 locuri.

Sciri ultime.

Alegeri la sinodul archidiecesan.

Până la moment ne sûnt cunoscute următoarele alegeri: În cercul I (Sibiiu) fù ales din cler: P. archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea; din laici: Iacob Bologa, consil. în pens., şi Dr. D. Barcianu, prof. sem. În cercul II (Sălişte) din cler: P. admin. prot. Moise Toma; din laici: Elia Macelariu, cons. în pens., şi Ioan Maxim, jude sing. În cercul XVI (Sighişoară) din cler: Zacharia Boiu, ases. consist.; mireni: Constantin Stezar, căp. în pens., Stefan Iosif direct. gimn.

(După „S. d. T. B.“)

Seghedin, 17 Martie n. Împěratul a sosit astădi înainte de ameadi aici şi fu primit cu entusiasm de către populaţiunea remase. El cercetă pe naie ruinile cetăţii. Până acum s'a espedat 23,000 fugari; de proviant nu este lipsă.

Budapesta, 17 Martie n. Împěratul respundênd la discursul primariului din Seghedin a dis mişcat şi cu glas vibrătoriu: M'a durut inima când am vědut marea nenorocire. Sper că vor vení timpuri mai bune şi cetatea va înflorí. Împěratul s'a informat foarte deaproape despre toate detaiurile şi a percurs cetatea pe un ponton, şi în toate părţile a fost primit cu entusiasm. La ameadi a plecat la Viena.

Viena, 17 Martie n. „Wiener Abendpost“ anunţă: Împěrăteasa în urma catastrofei din Seghedin s'a hotărît a se întoarce de loc în patrie. După sěvêrşirea pregătirilor de călětorie ea părăsesce Irlandia şi sosesce în Viena în 26 l. c. n.

Cuvêntare,

ţinută în şedinţa sinodului protopresbiteral greco-oriental în Mediaş în Februarie 23 1879.

Reverendisime dnule preşedinte! Onorat sinod!

„Bine eşti cuvêntat Doamne! învaţă-mě îndreptările Tale.

„Întru poruncile Tale mě voi deprinde şi voiu cunoasce căile Tale.“

„Întru dreptăţile Tale voiu cugeta; nu voiu uita cuvintele Tale.“

Aceste sûnt sentenţele psalmului 118 v. 12. 15 şi 16, care le a pus mult regretatul, şi apostolul cel devotat al bisericei noastre Marele Andreiu, în fruntea opului seu: Compendiu de dreptul canonic dedicat clerului şi poporului credincios din Metropolia Românilor de relegea gr. res. din Ungaria şi Ardeal.

Aceste sentenţe ale psalmului sûnt firul de aur, care cu nespusă măiestrie se trage de marele autor, a cărui nume „Andreiu“ pronunciândul, ca o radă de soare ne pătrunde şi ne dă viaţă însufleţită. — Se trage acest fir de aur prin compendiul dreptului canonic şi prin cuintesenţa lui Statutul organic.

Păstoriul adevěrat cu blândeţă chiamă turma sa iubită la păşune grasă şi se bucură sufletesce vedênd prosperarea turmei sale; aşa şi marele Andreiu în sinul iubirei sale archieresci a condus turma sa — deşí cu nespusă greutate, preste însemnate pedeci şi cu multă abnegaţiune la limanul, care pentru corabia bisericei noastre naţionale, de mult timp era încuiat.

Onorat sinod!

Nu 'mi-am propus, a înşira marele merite pentru naţiunea noastră a marelui Andrei, că nu mě sprignesce sciinţa, de a puté face aceasta, ear de altă parte nu mě simt demn nice de a-i deslega curelele încălţămintelor lui. Dar sum cuprins de o sfiială, care nu 'mi-o pociu esplica, când cuget la întunerecul, la pulberele, la despreţuirea şi apăsarea, sub care gemea naţiunea noastră înainte de rěsărirea luceafěrului nostru, a nemuritoriului Andrei Şaguna.

Prin cap-de-operele sale, cu deosebire prin productul seu cel mai scump, care este admirat şi de inimicii naţiunei noastre, — prin Statutul organic, a făcut lumină din întunerec, pulberele 'l a vênturat şi respândit, ne-a câscigat apreţuirea chiar a inamicilor nostri, ce e mai mult! ne-a dat înděrěpt libertatea în biserică, care în timpul present e un mare scut al esistinţei naţiunei române.

Acest bărbat, căruia cu tot dreptul i s'a dat numele: „Marele“ pre care îl deplângem aḑi amar, a binecuvêntat pre Domnul şi s'a rugat de a fi învěţat îndreptările Domnului; deprinḑêndu-se întru poruncile dumneḑeesci a şi cunoscut căile Domnului şi ne-a pus şi pre noi, turma sa, în căile drepte — prin Statutul organic.

Ţinta cuvêntărei mele, onorat sinod, este: după putinţă şi după priceperea mea a arăta, că precât am priceput glasul acestui mare păstor Andreiu, precât am ascultat şi urmărit învěţăturile lui şi la care apropiare de ţinta pusă de el am ajuns.

Spre a puté arăta acest stadiu, aflu cu cale a trage o paralelă şi anume între timpul înainte de întroducerea statutului organic şi între epoca de atunci încoace, că prin aceasta paralelă sperez a satisface propunerei mele.

Esperienţa de toate ḑilele 'mi arată, că înainte de vr'o 17 ani în Mediaş şi giur nu am avut mai nice o scoală, care precât de puţin să fi corespuns cerinţelor timpului. Unde esista ici colea câte o scoală, în aceea se înveţa mai numai Aḑi-Buchea şi dacă vre un scolariu ajungea la virtutea, de a puté cânta nisce tropare şi avé ce-va cunoscinţă în tipic, era o minune şi veste purtată din sat în sat; atare scolariu era apreţiat de vecini, săteni şi împregiurime, deşí nu'şi puté potcoví nice numele cu peana; mai departe sciinţa lui nu ajungea, ci fugia la rěsăritul lunei pe deal în sus sperând a prinde luna cu mâna; îşi nălucea la marginea pămêntuli un întunerec gros seau un abis fără fund; soarele în fantasia lui era mai mic decât pămêntul; credea în fermecături şi apucături diabolesci.

Aşa sta cu învěţămêntul atunci pe locurile aceste.

Onorat sinod!

Biserica! biserica! şi ear biserica! acest scut dumneḑeesc ne-a susţinut şi ocrotit de perirea totală, numai durere! Înainte de vr'o 17 ani nu o prea susţineam noi, fii ei, — o iubiam din adâncul sufletului nostru, dar nu sûnt adeverinţe, că din tot sufletul nostru o am fi şi spriginit; că dacă ne uităm pe paginile inventarielor bisericesci, le vedem scrise de peană de metal şi negreală proaspětă.

Precum nu avea scoala mai nice o spriginire materială aşa şi biserica numai când şi unde, foarte rar, era dăruită cu câte o mică moşiuţă din partea vre-unui creştin şi această neînsemnată avere bisericească cum era administrată?! eu mě îndestulesc cu amintirea, că pe timpul acela nu aveam nice o administraţiune organisată şi controlată. Că nu era averi de administrat şi controlat, că protopresbiterii înainte de vr'o 20 ani în acest tract al Mediaşului nu a avut sarcină atât de grea ca în ḑiua de aḑi cu ocasiunea visitaţiunilor canonice, poate serví de probă aceea împregiurare, că în memoria noastră de suvenire nu ne-a rěmas, decât „pogacia şi ověsul protopopului“ veadra de vin a bătrânilor bisericesci şi „cinstea crăznicilor.“

Firesce, că atunci nu scia niminea ce însemnează: „ecuivalentul“ şi „contribuţia pentru ecleşiă“, de oarece atari eclesii nu esistau.

Despre stăruinţa pentru susţinerea ordinei bune şi canonice în comunele parochiale din protopresbiterat în privinţa trebilor bisericesci, scolare şi fundaţionale; pentru susţinerea veḑii şi a autonomiei bisericesti în protopopiat avea de a îngrijí numai un cap — protopopul — şi din această împregiurare sě poate calcula, cu ce paşi târḑii va fi schiopătat înaintarea şi prosperarea bisericii şi a scoalei noastre atunci.

Onorat sinod!

Sum de plină convingere, că consimţiţi cu afirmaţiunea mea, că atunci când prea onoratul domn adm. protopopesc şi preşedintele nostru Dionisiu Chendi a fost chiămat acum sûnt vr'o 17 ani, a lua frênele cârmuirei a acestui protopopiat a aflat un câmp vast necultivat, plin de neghină şi pedeci preste pedici realisărei ideilor sale.

Nu afirmez prea mult, dacă ḑic, că prea onoratul nostru preşedinte Dionisiu Chendi atunci numai pe sciinţele sale agonisite la scolile mai înalte, pre tăria sa spirituală şi corporală şi pre energia sa basându-se s'a putut încumeta a pune în arşiţa soarelui plugul în pămêntul înţelenit cu mărăcini şi polomidă, a face cale şi a aduce ppopiatul nostru la starea de aḑi.

Domnilor şi fraţilor!

Că până acum vr'o 17 ani avusem edificii bisericesci numai în capul satului, pe culmi de deal fără turnuri, biserici, în cari străbătea ploaea, vêntul şi zăpada (neaua) şi în lăuntrul lor domnia lipsa şi sărăcia, scim toţi cari sûntem aici de faţă şi mulţămită providenţei dumneḑeesci, că precum în oara de desperare, în oara supremă pentru naţiunea română s'a ivit lumina luceafěrului Marelui Andrei, aşa la timpul suprem, dar oportum, ne-a dat Dumneḑeu pre bărbatul zelos, energios şi cualificat, pe dl Dionisiu Chendi de cârmuitoriul nemijlocit a corabiei protopopiatului nostru.

Îndată după ce statutul organic a primit sancţionarea prea înaltă, dl adm. protopopesc Chendi nu a întârḑiat nice un moment a pune în lucrare conform înaltelor ordinaţiuni consistoriale aceasta sântă lege, a delătura ruginitele adunări a „bětrânilor bisericesci“ şi a le înlocuí în sensul acestei legi prin comitetul parochial, a organisa comitetul, sinodul, scaunul protoppesc şi cu ajutoriul acestor organe a conduce cârmuirea bisericească, scolară şi fundaţională către ţinta şi limanul dorit.

Este o greutate nespusă, este o cutezanţă şi chiar un pericul şi de aceea o măestrie, de a sterge legi învechite şi prefăcute în sânge dela un popor şi a întroduce altele nouě, deşí mai salutare decât cele vechi. Această greutate, prea onor. nostru preşedinte, întêmpinându-o de sigur, a delăturat-o prin tăria sa, pericului 'l-a paralelisat cu energie şi cutezanţă, l'-a împreunat cu bunăvoinţa sa şi aşa 'i-a succes, de aḑi se poate bucura şi îndulcí de roadele ostenelelor şi stăruinţelor sale.

Dela începutul cârmuirei protopopiatului nostru prin respectatul nostru preşedinte se bucură preoţii nostri de porţiuni canonice, de eclesii din destul sau mai puţin îndestulitoare; totuşi în fie-care comună aḑi se află, precând înainte de acest început nici pe hârtie nu se aflau.

Avem scoale în mai multe comune, cari corespund legilor mult pretinḑětoare.

Numěrăm mai multe edificii bisericesci situate la loc corespunḑětor şi înzestrate cu dotaţiuni şi avere materială, despre cari moşii cu mult mai puţin, strămoşii nostri nici că a putut visa.

Reuniuni fundate pentru scopuri filantropice ne poate arěta mai fiecare comună. Starea materială a Românilor din Mediaş şi giur e în stadiu de înflorire.

Moralitatea poporului este spre mulţămita mai marilor bisericii noastre şi spre lauda lui Dumneḑeu.

Învěţămêntul în scoală se forţează, pre cât se poate, şi vedem tinerimea scolară de acum, a sta pe o treaptă cu mult mai de-asupra, decât aceea tinerime, care cerceta scoala înainte de vre-o 17 ani.

Cu un cuvênt, era de 17 ani încoace o putem caracterisa şi numí „era de progres.“

Şi aceasta cui avem altuia de a mulţămí, decât numai bisericei noastre naţionale, care prin instituţiunile ei sacre are de ţintă: moralitatea şi prosperarea culturală, cele mai principale postulate ale neamului omenesc.

Că ne apropiăm cu pas repede de această ţintă, avem de a mulţămí autorului acelor instituţiuni salutare, bărbatului, care prin acele instituţiuni s'a făcut nemuritor, bărbatului, pre care cu pietate îl numim: Marele Archiereu Andreiu.“

Acestui apostol avem de-a aduce jertfă de mulţămită pentru că dela el am reereḑit autonomia, independenţa noastră bisericească; acesta ne-a făcut biserica noastră biserică naţională.

Acest luceafěr a străbătut marele întunerec şi a descoperit limalul pentru corabia noastră de mult timp plutitoare peste unde ameninţătoare.

Regretăm pre acest mucenic cu toţii din adâncul sufletului, că ne-a fost un părinte iubitor, ne-a renăscut, ne-a crescut şi ne-a pus în calea adevěrului şi cu pietate ne sculăm de pre scaune, prin ce dăm semn de aderinţa noastră (toţi membrii sinodului s'a ridicat şi a stat pe picioare până la finea acestei cuvêntări).

Onorat sinod!

Precum un mare econom un mare păstor, avênd o avere estinsă, o turmă mare, nu'şi poate fiind om ţintí ochiul seu spre toate părticelele averei, spre toţi mieluşei turmei sale şi este naturalminte necesitat a cere braţ de ajutor dela fiii sei, cari sûnt mai înaintaţi în puterile spirituale, aşa şi Marele păstor archiereu Andreiu crescând fiii sei, a ales pre cei mai demni, pre cei mai cualificaţi, de directori ai acestei mari averi, ai acestei prea numěroase turme.

Ne-a pus în fruntea turmei sale bărbaţi devotaţi misiunei prea înalte, ear în specie pentru protopopiatul nostru pre domnul Dionisiu Chendi, pre carele cunoscêndu'l de demn, 'i-a încreḑut cârmuirea acestui protopopiat.

Deci dacă înainte de 17 ani a fost via Domnului buruenoasă, ear aḑi o vedem în floare şi în stadiu de progres, dacă înainte de activitatea acestui bărbat nu aveam scoale, edificii bisericesci, corespunḑătoare, fundaţiuni, reuniuni, şi alte institute recerute de timpul de aḑi, ear aḑi le avem — ni se impune simţul de recunoscinţă şi sûntem siliţi moralminte, a arěta mulţămita noastră.

Dar în ce mod să putem manifesta noi acest semn de mulţămită?

Acea frăţietate, acel spirit liniscit şi acea ascultare, care am observat-o până acum în şedinţele sinoadelor protopresbiterale, să observăm şi de aici încolo. Concordia şi frăţietatea, solidaritatea şi energia ne vor conduce la ţinta, care este moralitatea şi cultura; observând noi aceste virtuţi ne vom arěta mulţěmitori, vom ajunge la ţintă şi vom puté esclama cu marele Andreiu: „Bine esci cuvêntat Doamne“. Amin!

Un membru al sinodului protoppesc.

Bursa de Viena

din 17 Martie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	64 80
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	64 40
Împrumutul de stat din 1860	117 60
Acţiuni de bancă	792 —
Acţiuni de credit	244 —
London	116 95
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 31
Valuta nóuă imperială germână	57 45

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 5 Mai şi 11 Iunie imob. lui Ilie Hosu în M.-Szt-Anna; în 7 Mai şi 13 Iunie imob. lui Pavel Nagy în M. Panit; în 9 Maiu şi 15 Iunie imob. lui Teodor Szabadi şi soţiei sale în Szabad (trib. M. Vásárhely); în 4 Aprilie şi 5 Maiu imob. lui Carol Bede în K. Vásárhely-Kanta; în 1 Aprilie şi 1 Maiu imob. d-nei Agnes Kese în Lisneu; în 11 Aprilie şi 13 Maiu imob. lui Dominic Kovács în Măgheruş; în 10 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui Sighismund Ivo în Semeria (judec. cerc. S. Szt-György); în 21 Martie şi 21 Aprilie imob. lui Emeric şi Iuon Mihályfy în Gherla (jud. cerc.); în 31 Martie şi 30 Aprilie imob. lui Iuon Tyekar în Chicega-Szilvás; în 20 Martie imob. lui Adolf Müller şi soţiei sale în Selaj (judec. cerc. Gherla); în 29 Martie şi 29 Aprilie imob. lui Iuon Rigo şi soţiei sale în Niarsova (judec. cerc. Undeoara); în 8 Aprilie şi 8 Maiu imob. d nei Obresa Tabora în Lepadia-română (judec. cerc. Aiud); în 5 Aprilie şi 5 Maiu imob. contesei Rosalia Csáki în Simeria (trib. Deva); în 9 Aprilie şi 9 Maiu imob. lui Iuon Lup în Turdaş (judec. cerc. Aiud); în 7 Maiu şi 7 Iunie imob. lui Francisc Matyas în Doboliu de sus (judec. cerc. S. Szt. György).

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A X-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 30 Martie 1879** c. n. la 3 oare după prânḑ în casa proprie (strada Cisnădiei Nr. 5).

Obiecte:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1878 şi bilanţul anual.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Întregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligaţiuni a le fondului de intemeiare.

Sibiiu, în 1 Martie 1879.

[10] 2—3

Consiliul administrativ.

Redactor respunḑětor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 28. Sibiiu, Joi, 8 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Alegeri la sinodul archidiecesan.

Următoarele alegeri ne-au mai venit la cunoscință:

In cerc. VI (Ilia) din cler: Moise Lazar as. cons., mireni: Alecsie Olariu, advocat, Ioanichie Olariu funcționar; în cercul XX (Agnita) din cler: Nicolae Popea, archimandrit și vicariu archieppesc, mireni Ioan Tecoanță vice-notar reg.. Ioan Zacharie vice-notar reg.; în cercul III (Sebeș) mireni; Dr. Stefan Păcurariu, advocat, Ioan Bojiță, advocat; în cercul IV (Orăștie): din cler Ioan Botean paroch, mireni: Dr. Avram Tincu, George Secula advocat; în cercul XVII (Vălcele) din cler: Dr. Ilarion Pușcariu, protosincel; în cercul XIX Făgăraș) din cler; Traian Mețian, preot.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Martie.

În camera ungurească nu mai încape alt obiect la desbatere, decât catastrofa dela Seghedin. Opposițiunea face pe guvern responsabil pentru aceasta daună însemnată, ce a suferit țara și populațiunea. Deputatul dela Seghedin, Ferdinand Bakay a presentat următoarea resoluțiune: „camera să esmită o comisiune de 12 cu mandatul, a erua causele catastrofei, ce a suferit Seghedinul, a elabora un proiect de lege pentru delăturarea acestor cause, a conscrie paguba de mobilii și de immobilii în Seghedin, a așterne camerei un proiect de lege despre reedificarea orașului și a elabora o dare de samă despre regularea Tisei.“ Aceasta resoluțiune se desbate în ședința de astăḑi; partida guvernamentală a hotărît în conferința ei a nu primí resoluțiunea.

Contele Șuvaloff, diplomatul, care totdeauna, când este vorba a pacifica ceva, întră în acțiune, se află chiar acum în călĕtorie dela Londra preste Berlin la Petersburg. Misia lui este, precum ne asigură foile oficioase, ă realisa o înțelegere între puterile europene cu privire la cestiunile încă neresolvite a tractatului dela Berlin. Misia contelui Șuvaloff se spriginesce de adunarea națională din Tîrnova, care tĕmândă lucrările sale, pentru ca alegerea de principe să nu se întêmple înainte de 3 Mai și Rusia să aibă astfel prilej a prelungí ocuparea Rumeliei.

Și Turcia contribuie cât poate pentru a încurca ițele în Rumelia rĕsăriteană. În favorul imperiului turcesc s'a instituit așa numita comisiune internațională și ai crede, că Poarta ar preveni din resputeri acestei comisiuni, cărei Rusia și așa i face câte toate greutăți la elaborarea unui statut pentru Rumelia rĕsăriteană. Însĕ membrii turcesci ai acestei comisiuni se opun necontenit la propunerile făcute chiar și de către Anglia și Austria.

O depeșă din Constantinopole de dto 18 Martie comunică: directorul de finanțe al Rumeliei rĕsăritene Schmidt a sosit dimpreună cu generalul rusesc Stolypin în Slivno și fù amenințat de către locuitorii de acolo. La mandatul generalului s'au făcut mai multe arestări.

Corespondentul din Berlin al ḑiarului „Pester Lloyd“ scrie, că primministrul Franciei Waddington n'ar fi neaplecat, a sprijiní proiectul Rusiei pentru unirea Rumeliei rĕsăritene cu noul principat al Bulgariei, fiindcă numai aceasta ar fí o garanție pentru pacea în provinciile din cestiune. Planul: a face posibilă această unire a neamurilor bulgare prin o alegere a unui principe al Bulgariei care, întrunind și aprobarea Porței, se poată fi totodată guvernor al Rumeliei, — uniune personală — se spriginesce foarte tare de guvernul Franciei. Și Italia este în privința aceasta de acord cu Francia.

Guvernul din Atena a dat mandat comisarilor grecesci din Prevesa, a aștepta instrucțiunile comisarilor turcesci și dacă cumva instrucțiunea n'ar consuna cu tractatul dela Berlin, constatând opunerea Turciei, să signeze protocolul și să plece. Delyanias de acum încă s'a adresat la puteri pentru mijlocire.

Discursul

dlui T. L. Maiorescu rostit în Camera României la 23 Febr. (8 Martie 1879).

D-lor deputați! Starea în care ați dus mica oposițiune conservatoare în mijlocul d-voastre este în momentul de față neobicĭnuită. Până acum, de câte ori veneau propuneri, în rarele casuri în cari au venit, din partea noastră, vĕ vedeam pre toți, din o parte și din alta, uniți ca să afirmați adversitatea de principii. În casul de față însĕ ne înfățișați nouĕ celor din oposițiunea conservatoare, un spectacol cu totul deosebit. Vedem aceasta majoritate, aceasta aproape unanimitate de până acum despărțită în două tabere. Eu am auḑit pe unul din cei mai autorisați deputați ai majoritații d-voastre de până acum, aḑi în minoritate, pe acela care se numea un veteran al luptelor parlamentare încă de la constituantă, pe d. N. Ionescu, aruncând majorităței acestei camere cuvêntul mistificare și am auḑit pe d. raportor, representant al acestei majorități, respunḑênd minorităței d-v. cu acelaș cuvênt de mistificare. Când unii altora vĕ aruncați cuvêntul de mistificare, permiteți oposițiunei conservatoare de a nu vĕ imita în aceasta procedere. Noi sûntem convinși, că nu poate fi vorba de mistificare în aceasta adunare, nici din partea unora, nici partea altora. Sûnt convins, că este de demnitatea ori cărui parlament de a crede și a afirma, că ori-ce deputat lucrează în bună credință ca un representant al țerei întregi. Așa dar, de bună credință și fără mistificare ași ruga ca unul din acei cari vor vorbí după mine să'mi facă onoare de a mĕ lămurí asupra următoarei întrebări. Noi cei din oposițiune vom vorbí în sensul propunerei majorităței și vom vota în acelaș sens, adecă vom vota moțiunea pentru revisuirea art. 7 din Constituțiune, fără a vota și vre-o motivare. Întrebarea care o fac este însĕ aceasta: pentru ce voiți dv. din minoritate să ne siliți pe noi toți de a vota nu numai propunerea de revisuire a art. 7, (căci aceasta o primim cu toții), dară de a vota și motivele dv.? Cestiunea 'mi-a părut deplasată până acuma, și 'mi pare că și D. Codrescu ieri, și D. Furculescu și D. Ionescu astăḑi au făcut o confusiune asupra a două lucruri deosebite: motivele și conclusiunea. D. Furculescu, care a vorbit în urmă în sensul minorităței, ne-a cetit pe Laferriere ca să probeze, că declarațiunea trebuie să fie motivată. Eu am împrumutat dela dsa cartea și iată ce citesc în Laferriére, în pasagiul citat de dsa. „Les declarations en cette matières se font d'aprés les formes de sous les projéts de lois ordinaires.“ Va să ḑică și declarația, că este casul a se revisuí articulul 7 va trebuí însoțită de o espunere

FOIȚA.

Aventurile
doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.
(9. urmare.)

VI.

De la Leyden la Anvers.

Al doilea signal resunà.

Călĕtoriul făcù o repede întorsĕtură și stătù față în față cu acela, care ajunsese prea târḑiu.

— Ah! Dacă nu mĕ înșel, am onorul de a saluta pe doctorul Van-der-Bader....

Învĕțatul, căci el era, sĕ închinà, cu o oftare dureroasă.

— Tocmai dênsul, domnule, rĕspunse el.

— Voiu avé dar onorul, a călĕtorí împreună cu cel dintâiu învĕțat al Hollandei, cu vechiul meu profesor?

— Ah, nu credeam a avé fericirea să te cunosc.

— Lucru firesc, rĕspunse tinĕrul om, dând cuvintelor sale un accent mai grav; D-ta ai avut atâța elevi, domnule doctor!

— Adevĕrat, ḑise învĕțatul.

— Nu mĕ mir dar, dacă îți sûnt necunoscut, și eu îmi reînoesc întrebarea: avea-voiu plăcerea de a'ți fi soțul D-tale de drum?

— Este cu neputință, domnule, ai vĕḑut tocmai, că mi s'a refusat un bilet la Anvers.

— La Anvers?

— Da, și eu mĕ vĕd silit, a mai aștepta poate, vre-o patru sau cinci oare.

— Stimate domnule Van-der-Bader, îmi vei permite, să'ți fac un mic servit?

— Placă!

— Un amic, pe care'l așteptam aici, avea să plece cu mine la Anvers. Acest amic n'a venit, și eu pot dispune de locul seu, îmi vei face onorul să'l primesci?

— Ah, domnule, îmi faci o mare bucurie, însĕ...

— Lasă scrupulii; amicul meu nu va mai vení acum, mai avem abia încă un minut...

Al treilea signal rĕsunà cu putere.

— Aide, domnule doctor, ḑise tinĕrul.

— Viu, ḑise Van-der-Bader, cu față voioasă, D-ta ești o adevĕrată providență pentru mine; călĕtoria mea se începe bine.

— A mea cu atâta mai mult, replicà cu dulceață vechiul elev al doctorului.

După vre-o câte-va clipe cei doi călĕtori erau bine așeḑați într'un comfortabil vagon, și trenul alerga cu toată iuțimea spre Utrecht.

Van-der-Bader își pusese în fața lui un mic sac de drum, și pe sac o carte: *Amorul* de Michelet.

— Așa dar, scumpul meu învĕțător, începù deodată tinĕrul soț de drum al învĕțatului, D-ta nu'ți mai aduci aminte de elevul Alphen Ellermann, acest rĕu subiect, al cărui memorie era atât de nemulțumitoare?

— Așa va fi, îi replicà doctorul, ce-au ajuns el?

— Se află înaintea D-tale.

— Ah!

— Tocmai cum îți spun.

— Ei bine, domnule Ellermann, eu nu te-ași fi recunoscut.

— O cred, prea bucuros... trei generații de studenți au eșit de atunci din universitatea de Leyden; de altcum, călĕtoriile au trebuit să mĕ schimbe foarte mult.

— Ai făcut călĕtorii?

— Foarte mari.

— Ah! Ah!

— Cu toate aceste sûnt încă departe de a fi sfêrșit cu aceste plimbări în giurul lumei, ah! ceea ce caut, mai că nu e de aflat.

— Și ce cauți domnule Ellermann? întrebà învĕțatul cu curiositate.

— Fericirea, domnule!

— Frumos obiect de studiu, cugetà doctorul, apoi adaose tare:

— D-ta mergi?

— La Paris!

— Auḑi, auḑi! Tocmai acolo merg și eu.

— Dar, a bună samă, spre alt scop decât mine, domnule Van-der-Bader; un om ca D-ta, nu se ocupă de nimide motive. Dară cine o tăgăduesce aceasta? Dară oare aceasta e în discuţiune? Unde aţi vĕḑut un act legislativ, unde Camera să nu voteze legea ce i se aduce alăturea de espunerea de motive a ministrului?

Dară motivaţi dlor, cât veţi voi; nu mĕ faceţi însĕ pe mine, care mĕ unesc cu conclusiunea dv., să votez şi motivele dv. Aceasta n'a trecut prin capul nici unui parlament din lume si sûnteţi necorecti, constituţionalmente vorbind, când cereţi dela noi să vĕ votăm nu numai conclusiunea, dară şi consideraţiunile D-v. Este d-nii mei, aşa de elementar aceasta, în cât mĕ mir, cum a scăpat din vederea vechiului parlamentariu la 1866 deosebirea între proiect de lege şi espunere de motive. Conclusiunea şi proiectul de lege se votează, considerantele şi espunerea de motive nici-odată. De esemplu, întrând astăḑi în Camerĕ mi s'a presentat un proiect de lege ordinariu al d-lui ministru Ferichidi pentru calea ferată dela Mărăşesci la Buzĕu. Proiectul este la a 3-a pagină, espunerea de motive este dincolo pe cele douĕ pagini. D. ministru pune înainte 5 motive, eu însĕ am un al şeselea şi numai pentru acela voiu vota legea: este linia strategică între Mărăşesci şi Buzĕu. Dacă ar fi fost vorba numai de înlesnirea comunicaţiei simple, motivele economice numai m'ar fi făcut să mai aştept cu aceasta nouă cheltuială, dară pentru motive strategice eu votez legea. Este dară o eroare constituţională, o eresie parlamentară, când domniavoastră cereţi să vĕ votez nu numai conclusiunea ci chiar şi motivele. Asupra motivelor fiecare consciinţă e liberă: în conclusiune să ne unim. Şi vedeţi cât de greşită, cât de neconstituţională a fost aceasta procedere: căci din momentul, în care a alunecat discuţiunea pe acest teren chiar din partea aşa numiţilor vechi parlamentari, au început bănuielele asupra intenţiunilor ascunse, au început aceea scrutare necorectă a motivelor individuale.

(Va urma)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta în Martie 1879. În ḑilele ultime domnul profesor la academia de drepturi din Sibiiu Dr. Adolf Persz a publicat ca „un fel de critică“ a unei alte broşure a colegului seu Dr. Oscar de Meltzl „Situaţiunea Saşilor transilvăneni în Ungaria“ o broşură intitulată „Cestiunea naţionalităţilor din punct de vedere al eticei de stat.“

Cetind aceasta broşură din peana unui Maghiar cu multă plăcere fusei surprins prin ideile cele sănĕtoase desvoltate într'ênsa despre o cestiune, tractată de regulă cu multă patimă nesănĕtoasă, prin dejudecare dreaptă, prin întreg tonul amicabil şi totuşi objectiv, care caracteriseazā aceasta scriere. Cu plăcere şi recunoscinţă am vĕḑut, că în fine un Maghiar adevĕrat respinge fanatismul maghiar şi acea acsiomă maghiară, că numai acela este bun patriot, care cu ori-ce preţ caută a stêrpí ori ce nu este pur maghiar, care urgisesce şi hulesce pre acele naţiuni nemaghiare, cari totuşi încă formează bună parte a acestui stat, în care de atâta vreme la olaltă în bine şi în rĕu trăim; care spre acest scop nici cele mai mârşave mijloace de asuprire, de corumpere nu dispreţuesce.

Abstrag dela acele puţine pasage ale acestui libel, cari se ocupă mai direct cu critica indicată a unui alt libel, căci broşura d-lui Persz este cu mult mai pre sus de o simplă critică a unei scrieri şi numai în consecinţele sale într'adevĕr formează critică lovitoare, spre esemplu pe când dl O. de Meltzl în al seu libel onorează naţiunea română cu antipatia sa, dl Persz cu simţ adevĕrat nobil şi demn pledează pentru armonie între toate naţionalităţile, pentru armonie şi dreptate.

Dar aceasta broşură are valoare de sine, de oare-ce autorul într'un stil foarte dibaciu, cu ajutoriul unei ironii naturale şi foarte la loc dojenesce acel spirit de fanatism, de asuprire, de minciună şi corupţiune, care tocmai astăḑi este omnipotent şi pare că încă tot nu 'şi-a ajuns culmea. Cu cuvinte aspre, dar demne de obiect şi provenite din inima îndignată a unui om, care încă n'a perdut stima faţă de drept şi morală, caracterisează ticăloşia acelei acsiome moderne, că politica este mai pe sus de morală, că în politică numai şi numai egoismul este normativ. Într'adevĕr cuvintele puternice ale autorului basate pe sciinţa eternă te întăresce în dispreţuirea politicei moderne alias dreptul pumnului!

Domnul autor amintesce şi despre aşa numita ură, care domnesce între diferitele naţiuni din patria noastră şi susţine, că o adevĕrată ură nu esistă decât doară în casuri cu totul esceptionale, mai uşor la indiviḑi, cari sub mantaua politicei naţionale au păţit fiasco cu speranţe individuale egoistice. Cât despre Români domnul autor are tot dreptul, cât despre Maghiari mĕ îndoiesc despre realitatea aserţiunei.

Într'adevĕr Românul nici când n'a avut ură cătră vre-o naţiune, fie ea ori şi care, deşí cu ori-ce ocasiune a respins din resputeri din ori-ce parte au venit încercări de a'i smulge acele drepturi divine, cari natura deja le dă naţiunilor. Românul nu uresce pre Maghiari, dar cu mândrie îndreptăţită susţine că'şi va apĕra drepturile, cari regimul maghiar tocmai astăḑi cu hotărîre funestă pare că vrea a le răpí.

Românul nu uresce pre Maghiari, dar pretinde dela dênşii ca să'l recunoască şi stimeze naţionalitatea, să'l recunoască ca egal. Românii vor frăţie cu Maghiarii, dar frăţie şi amiciţie deamnă, sau poate oare esistă amiciţie între asupritor şi sclav?! Românul cu toate încercările de asuprire a Maghiarilor, cu toate nisuinţele de a'i răpí chiar şi limba, nu, el nu uresce pe Maghiari, ci i plânge, căci în orbia lor Maghiarii periclitează viitoriul acestei ţĕri, ale cărei splendoare cu astfel de mijloace nici când nu se va puté ajunge, ci numai prin o întoarcere desĕvêrşită pe calea contrară, pe calea dreptăţii, a toleranţei şi a iubirei.

Calea dreptăţei, a toleranţei şi iubirei o recomândă şi autorul broşurei, care m'a îndemnat la aceste şiruri. Da, aceasta este calea cea adevĕrată, calea singură mântuitoare, aceasta să fie devis'a patriotismului în acest stat, în care cu toţii trebue să trăim. Cu aceste vom traí cum se cade şi vom puté satisface chemărei noastre, eară cu fanatism, cu urgisire rĕu vom trăí, căci acele născ resistenţă analogă; cum strigi în pădure, aşa şi resună.

Dl Dr. Persz susţine, că mai cugetă ca dènsul mulţi Maghiari. Cred aceasta în onoarea naţiunei maghiare, dar aceasta nu e destul, ci bine 'mi pare, că dênsul a binevoit a'şi ridica vocea până acum singură, dar puternică în marele public.

În sfêrşit domnul autor face o propunere positivă. Provoacă pre Maghiari, Sasi şi Români, ca pe terenul social să se înfrăţască, căci politica modernă nu e bună de nimic. Aceasta idee merită toată recunoascerea şi foarte drept are autorul, că prin contact social mai des şi mai intim şi unii şi alţii 'şi-ar modifica ideile lor poate cam esagerate şi apoi cu puteri unite Maghiari, Saşi şi Români, s'ar puté lupta în contra tendinţelor politice moderne, în contra nedreptăţei şi a immoralităţei.

Sûnt convins, că Românii cu plăcere vor primí aceasta propunere, noi tot deauna am fost şi sûntem pentru amiciţie reciprocă.

Să ni se dea mâna şi o vom stringe. Dar să ni-o dea Maghiarii, să ni-o dea Saşii, căci ḑeu mâna noastră a fost şi este totdeauna întinsă spre frăţie.

Dar prin aceste şiruri am voit numai a atrage atenţiunea asupra acestei broşure. Rog pre publicul român a o cetí ca mine şi îndresnesc a crede că fie-care va fi satisfăcut.

Eu din parte'mi îmi esprim părerea de rĕu, că dl Dr. Persz nu este ministru de culte şi instrucţiune publică în locul dlui Trefort! Să sperăm însĕ, deşi speranţa trebue să fie slabă de oare-ce proiectul de lege pentru maghiarisare eri a fost presentat casei deputaţilor şi primit din toate părţile cu aplaus, să sperăm totuşi, că şi înţelepciunea domnilor dela regim se va arĕta când-va şi cum-va.

L. B. L.

Timişoara, 3/15 Martie 1879. (Catastrofa din Seghedin) este fără păreche în istoria omenimei şi în Europa. Cine nu are ocasiune a o vedé cu ochii, ori a auḑí cu urechile proprii descrierea ei şi a celor întêmplate, nu poate crede în adevĕrul celor ce se pot scrie. E un lucru mai mult ca admirabil. Numai vehemenţa nediscriptibilă a elementelor, înpărechiată şi cam spriginită de indolenţă, intrĕlăsarea şi negrigirea organelor publice au putut-o produce în mod aşa grandios.

Apa când a erupt dêlma, a venit aşa de repede, în cât omul în fuga mare nu putea merge mai repede de cât ea; ostăşimea care vigila pe dêlme, când a erupt apa a căpĕtat ordin să se retragă în fugă (Laufschritt). Cu toate aceste apa i-a ajuns şi chiar şi pe comandantele ei, Escel. Sa Pulcz, i-a împresurat până la pept. Când a ajuns în oraş, a rupt tot ce i sta în cale. După 24 de oare dela întrarea ei, erau deja 1800 de case dĕrimate, eară oameni peste 2000 de capete înnecaţi, dară numĕrul acesta este numai minimal computat.

Autorităţile poliţiane şi celelalte, nu credeau de posibilă o aşa vehemenţă din partea elementului, ba tot molcomiau publicul, astfel, încât locuitorii cei obosiţi de lucrul de mai nainte, cei bolnavi, neputincioşi, etc. de cu sară se culcaseră şi apa i-a aflat dormind, şi i-a şi îngropat îndată sub acoperişele lor. Sinagoga jidovească, biserica sêrbească, în centrul oraşului sûnt dĕrîmate; spitalul cu bolnavi cu tot; institutul orfanilor cu orfani cu tot asemenea s'a dĕrîmat şi cufundat sub unde. Se deminţesc aceste ici colea din cutare parte oficioasă, pentru oare care cause, dar de giaba, căci sûnt fapte — durere — complinite. Mii de martori oculari le întăresc!

Poporul întreg din Seghedin este înr'o stare ce trece peste închipuirea omului. Se vĕd familii întregi stând de câte 2—3 ḑile pe coperişul casei şi cer ajutoriu, dar nu'l capĕtă pentru că sûnt alţii şi mai periclitaţi şi ajutătorii aleargă cu preferinţă la acestia; alţii stau pe câte un pom, ori arbore, şi veḑi că cad cu el cu tot sub apă; când trec barcele cu câte unul sau doi înbărcaţi, veḑi că din apă se întind mâni după barcă s'o prindă, să se mântue; dar vêsla (lopata) trebue să'i lovească peste mâni, ca să nu se înece şi cei din barcă.

Încă peste 30,000 de oameni, femei, copii campează pe dêlma călei ferate de lângă Seghedin, de 4 ḑile ḑiua noaptea sub ceriul liber, unii desculţi, alţii în cămeşi, alte femei în durerile de nascere, n'au avut timp nici încălţămintele ori îmbrăcămintele să 'şi le apuce. Dar cine le poate descrie toate!

Din oraşul întreg al Seghedinului nu vor mai rĕmâné de cât mult 100 de edificii, pentrucă pămêntul, pe care sûnt zidite este nĕsipos, şi cu doi metri mai jos decât patul Tisei; apa care şi înainte de esundare în oraş eşia din fântâni afară, lucră de multe ḑile la temeliile lor, subsăpându-le şi slăbindu-le, şi astfel apa de inundaţiune prin vehementul curs al ei, n'are decât să le clătine şi împingă, pentru a le dĕrima. Şi afară de aceste apa ce a întrat în oraş n'are loc nici posibilitate de a se retrage, pentrucă nivelul oraşului, precum ḑisei mai sus, este mai jos decât patul Tisei, din care a eşit, şi astfel după un timp mai îndelungat, doară numai cu maşinării se va puté îndepărta, eară până atunci tot mereu va dĕrima la edificii. Astăḑi ne aduc cei sosiţi scirea, că nici o palmă de pămênt nu este uscată în oraş, ci pretutindenea este esundat, la locurile cele mai înalte de jumĕtate de metru, la cele mai jos de 3—5 metri de sus.

Toate satele şi oraşele aşeḑate lângă linia călei ferate Seghedin-Timişoara sûnt pline de nefericiţi, în Timişoara sûnt mai multe mii împărţiţi şi încortelaţi, şi tot mai sosesc, deşí nici aici nu mai este loc.

Aţi face bine, dle redactor, să stăruiţi a se forma comitete filantropice pentru aceşti nefericiţi, cari, se adune victuale ori bani şi să se trimită d. e. la magistratul de aici carele ţine ḑiua noaptea şedinţele sale în permanenţă, procură şi spedează victuale, în această privinţă mâne poimâne sacă isvoarele, pentru că nu se poate produce atâta cât se recere.

Cei ce sosesc, trebue hrăniţi, cei ce stau încă sub ceriul liber în Seghedin, încă au lipsă de mijloace de esistinţă, pentru că mijloacele de comunicaţiune nu sûnt de ajuns dar, nici nu se scie unde să'i transporteze cu graba.

P. R.

Caransebeş, în 5 Martie 1879. (Catastrofa dela Seghedin). Vĕ trămit spre publicare următoriul culariu, ce la esmis P. S. episcopul Caransebeşului:

„Prea onoraţilor părinţi protopresbiteri, onorată preoţime parochială şi evlavioşilor creştin din eparchia de Dumneḑeu scutită a Caransebeşului!“

„O soarte amară, o nespusă ne-
„norocire a atins oraşul Seghedin şi
„satele din împregiurul lui. S'au şi îm-
„plinit 14 ḑile, de când locuitorii ora-
„şului Seghedin şi a le satelor din îm-
„pregiurul lui s'au luptat eroicesce în
„contra valurilor pustiitoare a le poto-
„pului. Însĕ toate încordările, toate
„luptele omenesci au fost zadarnice.
„Nimic nu a putut abate soartea cea
„îngrozitoare. Mercuri în 12 Martie
„nou la 3 oare după ameaḑi, torenţii
„apei Tisa au rupt ultimile dêlme şi
„au înecat tot oraşul Seghedin. Cata-
„strofa nu se poate descrie. Oraşul
„seamĕnă unei ruine. Suma de oameni
„'şi-au perdut viaţa, eară alţii toată

---

curile vieţei... fericirea vulgului nu se potrivesce cu ideile marilor cercetători ai sciinţei, numai luminând lumea, ei se află fericiţi!

— Te înşeli, domnule Ellermann, ḑise doctorul cu voce serioasă, cât timp va mai remâné o substanţă nedescoperită, învĕţaţii nu vor fi fericiţi.

— Şi dacă toate vor fi descoperite?

— Atunci învĕţaţii vor perí, căci nu vor mai fi de nici o trebuinţă.

O şuerătură pătrunḑĕtoare vestì staţia de Utrecht.

Conversaţia întreruptă pe un moment fù continuată îndată.

— Bine, domnule doctor, ḑise tinĕrul om, mărturisesci însuşi, că călĕtoria D-tale la Paris va înainta sciinţa cu un pas gigantic.

— Aşa cred şi eu.

— Scopul, la care nizuesci trebue să fie foarte important.

— Se poate. Dar de unde presupui D-ta aceasta?

— Din presenţa D-tale aici.

— Esplică-te.

— Oh! esplicaţia e foarte uşoară.

(Va urma.)

„averea lor şi astăḑi sûnt cerşitori. „Paguba este enormă.

„Aproape la 70.000 de suflete „perḑêndu-şi vatra lor, retăcesc ca „fugari în toate părţile şi sûnt espuşi lipsei celei mai crâncene, ne avênd unde să'şi plece capul!

„În faţa acestei grandioase nenorociri cu inima înfrântă de durere „vin a apela la simţul vostru creştinesc, iubiţilor preoţi şi creştini! şi a „ve roga pe toţi fără deosebire bogaţi şi săraci, tineri şi bĕtrâni de „orice stare şi meserie, ca fie-care „după putinţă să alerge în ajutoriul „celor nenorociţi prin vĕrsarea apelor „din oraşul Seghedin şi împrégiurul „lui. Fie-care să contribue spre acest „scop în bani gata sau în hrană, în „victualii cu ce va puté. A ajuta iute „pe acesti nenorociţi este cea mai înaltă „datorinţă creştinească, plăcută lui „Dumneḑeu. Toate colectele în bani „şi naturalii, să se predea comitetelor „alese anume pentru adunarea acestor ajutoare, eară unde nu sûnt alese „comitete, ajutoarele să se dea la judele cercual administrativ al locului.

„Afară de acest grabnic ajutoriu, „de care este lipsă în tot minutul, „îndatorez cu deosebire pe preoţimea, „comitetele şi epitropiile parochiale, „ca epitropiile parochiale în fie-care „dominecă şi serbătoare, până va înceta suprema lipsă de ajutorire, să „poarte în fie-care biserică un tas separat şi să adune cu el bani de îndurare dela creştini în favorul inundaţilor prin vĕrsările de apă ale fluviului Tisa din Martie 1879; şi acesti „bani de milă, preoţimea în înţelegere „cu epitropii să'i trâmită îndată la „oficiul politic de cerc (szolgabiró), de „care se ţine comuna bisericească, ce „rênd cuitanţa, de pe care să se ea „o copie şi să se trâmită deadreptul „mie.

„În fine vĕ aduc aminte, iubiţilor! „că precum aurul se lămuresce în foc, „aşa şi iubirea deaproapelui se dovedesce în ḑilele nĕcazului şi ale nenorocirei, de aceea alergaţi fără nici o „amânare în ajutoriul nenorociţilor voştri compatrioţi cu tot, ce vĕ este „în putinţă.

„Împărtăşindu-Ve binecuvêntarea „archierească sum

Caransebeş în 2/14 Martie 1879.

„Al Vostru tuturor voitor de tot binele

Ioan Popasu m. p.
episcop.

Preoţimea va publica acest circulariu în 3 dumineci sau serbători în biserica poporului adunat.

„Albina“

institutul de credit şi de economii în Sibiiu, după cum s'a anunciat deja şi în „Telegraful Român“, 'şi va ţiné adunarea generală pentru anul acesta la 28 Martie stil. nou. Între obiectele de pertractat se află şi „modificarea acelor §§ din statute, cari se referesc la emiterea scrisurilor fonciare, în sensul articulului de lege XXXVI din 1876. Ne pare rĕu, că onorabila direcţie s'a oprit, în ceea ce privesce modificarea statutelor, singur numai la paragrafii indicaţi. De doi ani încoace acţionarii cer cu stăruinţă la toate adunările generale, ca statutele să fie supuse unei revisiuni şi modificări mai pĕtrunḑĕtoare. Şi după noi au tot cuvêntul a cere aceasta.

Administrarea averii fără nici o restringere, denumirea şi destituirea oficianţilor de jos până sus, ficsarea lefilor lor, până şi deschiderea de filiale, precum cred unii, întră după statute în competinţa direcţiei; drepturile adunării generale se reduc la: a încuviinţa raportul direcţiei, a ficsa dividendele şi preţul marcelor de presenţă pentru domnii din direcţie, şi a face oare cari alegeri de puţină valoare. Se va întreba fie-cine: cum a fost cu putinţă a se vota statutele în cuprinderea aceasta? Cum? simplu: s'a făcut propunere a se primí en bloc, şi s'au primit. A spus aceasta publice în adunarea generală din 1877, un membru din Bănat, proprietar de 100 acţii, mai adăugând că nici atunci nici de atunci încoace el nu a vĕḑut statutele, deşí institutul le tipărì în mai multe sute de esemplare, spre a le ţiné — în archiva sa. Însuşi d. Babeş, carele luase parte activă la votarea statutelor, a declarat tot atunci că în urmă s'a convins şi d-sa, prin studiu şi esperienţă mai îndelungată, cumcă ḑeu! statutele au trebuinţă neapĕrată de o revisiune serioasă. Cu toate aceste, când lucrul ajunse la votisare, vre o trei ḑeci şi atâţa de acţionari căḑură faţă de domnii din direcţie, cari dispuneau de câte 10 voturi fie-carele. Era în adevĕr ceva straniu a vedé de o parte, cu căt zel domnii din direcţie îşi apĕrau posiţia ce înşii 'şi-o formase în statute, de altă parte cum acţionarii se încercau a da năvală asupra acestei redute ameninţătoare, fără altă armă decât cu biata — dreptate, cu carea astăḑi nu o prea scoţi la cale.

Tot aşa s'a întêmplat acţionarilor în anul următor 1878, şi ne temem, că tot aşa li se va întêmpla şi în anul acesta; căci cine este la cărmă are sute de căi şi mijloace pentru a'şi asigura majoritatea. Se vorbesce, că direcţia va cere de astă dată votul adunării generale pentru înfiinţarea unei filiale, numai scim unde. Noi sûntem de părere, că până nu se vor modifica statutele astfel, ca să se introducă în ele garanţii mai tari pentru a se asigura interesele institutului şi ale acţionarilor, cu alte cuvinte până când adunarea generală nu va intra în toate drepturile, ce îi compet prin natura lucrului, până atunci votul cerut să nu se dea. Astăḑi, când vedem atâtea institute căḑênd sau încai sguduindu-se în esistinţa lor din causă că nu au fost conduse şi supraveghiate cu rigorositatea recerută, nu putem fi destul de precauţi în punctul acesta.

Cei ce se supĕră, pentrucă se iau mĕsuri de precauţiune în cartea abusurilor, ce s'ar puté întêmpla, aceia nu pot fi „curaţi la inimă.“ Eacă pentru ce credem noi, că este de datorinţa acţionarilor a participa cât mai numĕroşi la adunarea dela 28 Martie; ear acei, cari nu ar puté lua parte în persoană, să nu lipsească a'şi alege încai plenipotenţi, şi anume în persoanele acelora, despre cari sûnt convinşi, că au în vedere singur numai interesele institutului şi ale acţionarilor. Învitarea ḑice în privinţa aceasta: „dd. acţionari, cari în sensul §-lor 22, 23 şi 24 din statute voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţi, sûnt rugaţi a'şi depune la cassa institutului acţiunile lor şi eventual doveḑile de plenipotenţă cel mult până la 25 Martie 1878 st. n. după ameaḑi la 6 oare.“ Precum se vede, statutele îngreunează cât numai se poate participarea la adunarea generală. Sălişteanul d. e., care posedă o acţie şi voiesce a lua parte la adunare, nu'şi poate aduce acţia cu sine, ci caută să o pună pe postă cu 4 ḑile înainte de terminul adunării. Cu toate aceste să nu ne disgustăm; să ne supunem şi greutăţilor acestora în interesul causei.

Acţionarii din afară, cari nu pot participa la adunare în persoană, să trimită acţiunile lor la cassa institutului, de umpreună cu plenipotenţa recerută, umplêndu-o însĕ mai întâiu cu numele persoanei de încredere, şi avisând în acelaşi timp şi pre plenipotent, încai prin o cartă de corespondenţă, despre cele întêmplate. „Albina“ este în felul seu singurul institut românesc cu un capital mai considerabil. El poate face mult bine poporului nostru; să grijim deci, ca să nu se încuibe în organismul seu defecte, cari ar puté să'i pericliteze esistinţa.

Vor ḑice cei interesaţi, că se jignesce creditul institutului vorbind în public de neajunsuri ca cele menţionate. Noi credem din contră, că creditul institutului va cresce, când publicul va vedé, că sûnt oameni, cari se interesează de prosperarea institutului şi observând scăderi, se încearcă a le delătura.

Un acţionar.

Varietăţi.

* Escelenţia Sa Înalt Preasânţitul archiepiscop şi metropolit Miron Romanul a sosit aici cu trenul de eri (7 Martie) dela Budapesta.

*(Catastrofa din Seghedin). Seghedin în 16 Martie n. Astăḑi s'a sĕvêrşit în mod oficial controlarea caselor surpate. Resultatul a fost următoriul: în partea oraşului numită „Rochus“ mai stau încă 14, în oraşul de sus 56, în oraşul de jos 8 case, în oraşul intern 182 case, adecă numĕrând şi gara laolaltă **261** case. Câte case s'au surpat se pot uşor socotí prin o simplă subtracţie a numĕrului pomenit dela numĕrul total de **9700** case, de care a dispus Seghedinul! Sub astfel de înpregiurări nu e de mirat, că toate declaraţiunile organelor guvernului, ce se află aici în loc, află numai puţină credinţă, declaraţiunile adecă: Seghedinul — precum a declarat ministrul president Tisza în parlament — va trăí.... Seghedinului, aşa se ţine aici, numai un împrumut uriaş îi poate ajuta.

Tisa a scăḑut astăḑi cu 2 policari. Dela starea cea mai înaltă a apei Tisa cu 1 urmă şi 2 policari. Egalitatea nivelului între apa Tisei şi între apele, ce inundă oraşul şi împregiurimea, până la oara aceasta încă nu este stabilită, diferinţa fiind de 1 ½ urmă.

La cercetarea caselor surpate, ce s'a început astăḑi, tot mai multe cadavre se scot la lumină. Şi astăḑi după ameaḑi s'au transportat cinci nenorociţi morţi la Seghedinul-Nou.

* (Postal). Este de ocupat postul de oficial postal pre lângă obligămêntul, de a depune o cauţiune de 300 fl., şi pe lângă dreptul, de a trage o leafă anuală de 600 fl. v. a. şi 100 fl. bani de cuartir. Eventual este de ocupat postul unui practicant la postă cu adjutul anual pr. 300 fl. v. a. Toţi doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi au să'şi adreseze suplicile lor la direcţiunea postală în Sibiiu în termin de 3 sĕptĕmâni.

*(Navigaţiunea viitorului). Inainte cu câţi va ani, d. Winans, din Baltimore, America, inventă un vas căruia i-a dat numele de vas-ţigară. El speră să obţină prin acel vas iuţeală estra-ordinare. Dar esperimentatorul murì fără să 'şi fi realisat visul şi după ce cheltuì milioane spre a construí, lungí, scurta, lărgí şi schimba vasul seu într'o sută de moduri. Fii lui Winans au continuat esperienţele începute la Baltimore şi se cred în punctul de a atinge resultatul atâta timp căutat. Ei au terminat desemnurile unui vapor, a cărui construcţiune va fi întreprinsă în curênd. Acel vapor va avé 1,200 picioare lungime. Dinapoi se va rădica un turn, înalt de 150 picioare, ai cărui păreţi interiori vor forma un cilindru sec, traversat de o greutate enormă, care se va puté suí şi coborî după voinţă. Cu această greutate, ce va fi regulată după starea mării, se va prevení ori-ce mişcare de balansare, a vasului. Acest vas monstru va fi prevĕḑut cu maşini de forţă de 100 mii cai şi mişcat de doue alice gemene, instalate dinapoi dedesubt. Inventatorii calculează, că iuţeală mijlocie va fi de 23 mile pe oră.

* (Mâncat de Chiţcani). „Odeskij Wjestnik“ anunţă următorul eveniment important: In 14 Februarie un lucrător din Odessa anume Jegor Stepcenco a lăsat într'o dimineaţă, plecând la munca ḑilnică, pe mama sa, care era aşa de bolnavă, încât nu se putea scula din pat, nici chiar a se mişca. Când el se întoarse sara dela lucru, se apropià de pat şi o întrebă cum se află. Bolnava nu rĕspunse. El strigà mai tare, dar tot tăcere. Credênd că doarme, se apropià mai mult, se plecà pe pat şi o icoană grozavă 'i isbì vederea. Mama lui nu mai avea faţă. Mai uitându-se vĕḑù că ambii ei ochi, nasul până la rădăcină şi fălcile de jos până la limbă, erau mâncate de şoareci mari. Mânile, picioarele, umerii asemenea erau roase până la os; cu un cuvênt mai tot corpul nefericitei era mâncat de Chiţcani.

* (Impărăteasa Charlotta) vĕduva lui Macsimilian fostul Impĕrat de Mexico, despre care nu s'a mai auḑit de mult nimic, a fost sujetul principal, cu ocasia incendiului de deunăḑi al palatului Tervueren. In această privinţă se scrie din Bruxel cu data 20 ale curentei: Eri dimineaţă a fost silită Impĕrăteasa Charlotta de a fugí din palatul Tervueren, în care a locuit şepte ani din causă că la 5 ½ oare a isbucnit focul. Aproape toţi locuitorii palatului se aflau încă în paturi, astfel încât isbucnirea focului a provocat o mare confusie. Impĕrăteasa, care locuia în aripa dreaptă a palatului a trebuit să fie scăpată neîmbrăcată, şi a costat multă osteneală pentru a face să înţeleagă nenorocita Impĕrătească în ce pericul se află. Mai întâiu s'a opus de a părăsí asilul seu atât de iubit, dar după îndemnul şi rugăminţile tuturor a cedat, esclamând mereu: „Sirmanul meu palat!“ Impĕrăteasa a fost transportată mai întâiu la familia medicului ei care locuesce în apropiere şi unde a fost primită cu cea mai mare amabilitate. Curênd după aceasta sosì regina Belgiei în cea mai mare fugă într'o trăsură deschisă venind din Laeken, pentru a duce acolo şi pe Impĕrăteasa. La 11 oare, Impĕrăteasa însoţită de doctorul alienaţilor, sosì la palatul Laeken, unde regele Leopold pregătise tot pentru a primí pe sora sa. Palatul Tervueren a ars cu desăvêrşire, fără a cunoasce până aḑi motivul incendiului. Paguba se urcă aprocsimativ la un milion de franci, căci nu s'a putut scăpa nimic din scumpele obiecte cari le conţinea.

* (Oraşul Sulina) s'a declarat prin decret domnesc de port deschis. Toate obiectele şi mărfurile de provenienţă străină întrate pe apă, sûnt scutite de tacsele vamale.

Stupăritul.

Între isvoarele mari şi mici a le bogăţiei naţionale şi private se poate numĕra şi stupăritul, care este ocupaţiune foarte plăcută poporului român. Acest ram de economie să practisează de mult timp din partea ţĕranilor nostri, durere însĕ! că acesta, în tocmai ca şi cultura pomilor, a suferit şi sufere multe calamităţi provenite numai din oare-cari prejudeţe şi datine, pe cari ţĕranii nostri le-au primit drept moştenire dela părinţii şi străbunii lor.

Ţĕranii nostri nu 'şi basează cultivarea albinelor pe oare-care cunoscinţă sigură, ci se mărginesc, în lipsa acestora pe lângă datine, cari de multe ori sûnt defectuoase, şi pe lângă esperienţa proprie; esperienţa pretinde timp îndelungat, şi aşa până a nimerí calea cea adevĕrată în loc de progres să face regres.

O necesitate imperativă a simţit

poporul român în anii trecuți, de un manual în care să se arete noțiunile generale, în parte și cele speciale a le pomologiei. Aceasta necesitate fù delăturată în an. 1877 prin darea manualului: „Pomăritul de d-nul D. Comșa“ care fù salutat și primit cu căldură din partea tuturor amătorilor acestui ram de economie în genere și a învĕțătorilor în specie, cari sûnt obligați a propune practice elevilor acest studiu frumos și interesant.

De când a apărut acest manual pomăritul a început a și lua un avênt însemnat, delăturênd și curățind prin factorii sei, din spinii ce au prins rădăcini pe acest teren.

Acum dar, prin ajutoriul acelui manual, să sperează, că peste vre-o câțiva ani numai unde se poate vom vedé casele țĕranilor încungiurate de grădine frumoase și bine lucrate, spre care poporul dela natură are o pasiune deosebită.

Nu încape îndoială, că tot o astfel de necesitate a avut și are poporul român încă de un alt manual prin care să se întroducă la o cultură rațională și a albinelor, cari pe de o parte desvoaltă gustul estetic al omului, ear pe de altă parte 'l ajută la mijloacele materiale, dându'i mierea și ceara drept recompensă pentru neînsemnata osteneală, ce o are acela cu ele.

Per tangentem s'a făcut în Nr. 22 al acestui prețuit ḑiar din acest an unele îndigitări prin dnul D. Comșa despre aceea, că cum? și unde? să se așeḑe stupii. Aceste indigitări, salutate cu bucurie, vor contribuí în parte lă delăturarea unor rele, la cari sûnt espuși stupii din causa locului celui nepotrivit cu natura lor.

O mare lacună ar umplea fie dl Comșa, care, cred că'și va fi avênd materialul gata din acest ram economic, fie ori-care alt individ, care 'și va fi avênd noțiunile sale pe acest teren, ḑic o mare lacună ăr umplea prin edarea unui atare manual prin care să i se facă poporului cunoscut noțiunele de cari are lipsă la cultura stupilor.

Realisându-se această dorință comună și conbinând apoi pomăritul cu stupăritul ce stau în oare-care necs vom puté clădí un edificiu solid pe o basă solidă și astfel se vor delătura obiceiurile înruginite în cultura acestor 2 rami de economie; ear osteneala d-lui autor va fi recompensată prin buna primire, ce o va întêmpina un atare manual la publicul român.

Simon în 4 Martie 1879.

Ilariu Reit m. p.
învĕțător.

Bilanțul

Institutului de credit și de economii „Albina“
cu 31. decemvre 1878.

Active:

		fl. cr.
Cassa în numerar		42,027.54
Monetă		390.78
Portfoiul		
schimburi de bancă	fl. 609073.50	
schimburi de obligațiuni dela reuniuni de credit . .	fl. 41.426.63	650,500.13
Împrumuturi pe ipoteci		29,287.99
Credite ficse		57,347.20
Împrumuturi pe efecte		560.—
Efecte, după specificațiune . .		17,374.75
Debituri și interese restante . .		58,061,93
Realități		25,370.60
Spese de fundare .	fl. 4,200.	
după amortisare de	„ 1,400.	2,800.—
Mobiliarul . . .	„ 2,135.15	
după amortisare de	„ 213.51	1961.64
		fl. 885.642.56

Passive:

	fl. cr.
Fondul acțiunilor 3000 acțiuni a 100 fl. . .	300,000.—
Fondul de reservă al acționarilor	18,324.40
Depuneri pentru fructificare .	485,522.75
Fondurile de garanție ale reuniunilor de credit	18,969.50
Înteresele fond. de garanțe a le reuniunilor de credit . . .	4,532.83
Fondurile de reservă a le reuniunilor de credit	432.89
Fondurile de garanțiă ale creditului ipotecar	1.294.—
Interesele fond. de garanță a le creditelor ipotecari	167.61
Creditori	12,481.78
Dividende neridicate	2,187.—
Interese aticipate pro 1879 . .	7,652.30
Profit curat	34,077.50
	fl. 885,642.56

Sibiiu, în 31 Decembre 1878.

Paul Dunca m/p., membru de direcțiune.
I. Popescu m/p., membru de direcțiune.
V. Roman m/p., director esecutiv.
Romul Petric m/p., comptabil.

Subsemnatul comitet am esaminat bilanțul present, și confruntândul cu registrele principale și ausiliare ale societății purtate în bună ordine, l'am găsit în consonanță cu aceleși și în toată regula.

Sibiiu, 6/18 Martie 1879.

Comitetul de revisiune:

August Sennor m. p. **Anton Schiau** m. p. Dr. **Aureliu Brote** m. p. **Ioan Crețu** m. p.

Contribuiri pentru nenorocitii din Seghedin.

A. Lista între membrii consistoriului archidiecesan gr. or.

Nicolau Popea, archim. și víc. archieppesc 10 fl., Dr. Ilarion Pușcariu, protos. 5 fl., Ioan Hania, protopresb. 5 fl., Moise Lazar protopresb. 5 fl., Zacharia Boiu, protopresb. 5 fl., Nicolau Cristea, protopresb. 5 fl., Ioan Popescu, protopresb. 5 fl., Dimitriu Cunțan, presbiter 2 fl., Elia Măcelariu 5 fl., Constantin Stezariu 5 fl., Antoniu Bechnitz 4 fl., Dr. Ioan Nemeș 5 fl., Dr. Dimitriu Răcuciu 3 fl., Dr. Ioan Borcia, fisc. cons. 3 fl., Nicanor Frateș, secr. cons. 5 fl. Suma 72 fl.

B. Lista la institutul de credit și economii „Albina.“

Institutul de credit „Albina“ 100 fl., Iacob Bologa 5 fl., Paul Dunca, cons. gub. pens. 10 fl., Parteniu Cosma, advoact 10 fl., Gregor 8 fl., V. Roman 5 fl., npp. 1 fl. Suma 139 fl. La olaltă cu totul 211 fl., cari în 3|15 Martie a. c. s'au și înaintat la locul destinațiunei.

Bursa de Viena

din 19 Martie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	64	50
Împrumutul naț. 5°|₀ (argint)	64	70
Împrumutul de stat din 1860	117	75
Acțiuni de bancă	792	—
Acțiuni de credit	246	25
London	117	20
Argint	—	—
Galbin	5	54
Napoleon d'aur (poli)	9	32½

Economic.

Arad, 15 Martie n. Negoțul bucatelor în sĕptĕmâna trecută și din causa marilor inundări cu deosebire însĕ a catastrofei dela Seghedin a fost tare animat. Prețurile lor s'au urcat cu câte 15—25 cr. v. a. la maja met. Așa s'a vêndut în special. Grâul după cualitate cu câte fl. 6.80—9 pro m. m. Sĕcară fiind puțină cu câte fl. 5.25—5 30; Orzul a fost căutat și plătit cu fl. 5.30—5.35; Ovĕsul nefiind căutat s'a plătit cu fl. 5.25; Cucuruz a fost puțin dar căutat și s'a plătit m. m. cu câte fl. 4.30—4.40; Spirtul s'a ținut la prețurile din sĕptĕmânile trecute. A trecut adecă 100-a de litre °/₀ cu fl. 25.50—26 fără vas și cu fl. 26.50—28.75 cr. cu vas cu tot.

Mediaș, 13 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.20—6.; Grâu sĕcăreț fl. 3.20—3.60; Sĕcară fl. 3.20—3.40; Ovĕs fl. 2.—2.50; Cucuruz fl. 2.50—2.75 Sĕmênță de cânepă cu fl. —.——5; Fasole fl. 4—.—4.90; Cartofi noi fl. ——.—2; Fên fl. 1.40—1.60; Cânepă fl. ———; Slănină pro 100 chilo: fl. .70; Unsoare de porc fl. 65—70; Sĕu de luminări fl. 40—53; Spirt pro grad 10 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—44 cr.; carne de vițel cr. 40—44; carnea dela un miel întreg fl. 1.40—2; oaue 10 de 10 cr. Têrgul a fost binișor cercetat, și drumurile încep a se face mai bune.

Budapesta 15 Martie n. Timpul pe la începutul sĕptĕmânei se arăta de tot primăvăratic frumos între + 11° pănă + 12° R. Pe la mijlocul ei însĕ timpul s'a schimbat și cu încetul deveni furtunos. Termometrul a scăḑut cu rapiditate pănă la + 6° R., mai în urmă termometrul arĕtând la 0 a început o temperatură plină de ploi și furtune. Sâmbăta trecută s'a liniscit timpul, a întrat o rĕceală repede, s'a făcut frumos și așa sĕptĕmâna trecută 'și-a încheiat cursul cu un timp frumos, plăcut și fără nici un vênt. Durere însĕ că temuta catastrofă a inundațiunei a năvălit încă din 11 a. c. asupra cetății Seghedin; peste ruinele ei se isbesc valurile înfrcoșate ale Tisei și acum domnesce o frică panică, că fluviul acesta o să înmormênteze și orașele: Senteș, Ciongrad și Hodmezö-Vásárhely în valurile lui nemiloase. Sute de mii jugere din pămêntul cel mai bun de cultivat sûnt deja total inundate, apa trece preste dênsele cu furie și domnesce primejdia, că aceste o să fie pentru totdeauna prefăcute în noroaie și gloduri, ce nici odată nu se vor mai puté stirpí și preface earăși în pămênt productiv. Ce dimensiuni va lua inundarea dacă se vor rupe mai multe stavile, nu se poate prevedé nici spune. Și Save încă s'a umflat colosal și a inundat deja de nou foarte mult loc. Pe cum se vede trebuie să fim pregătiți la multe nedumeriri și primejdii. Sĕmĕnatul de primăvară a început a înainta. Negoțurile peste tot sûnt cu mult mai vioaie ca mai înainte.

Negoțul cu bucate a fost între toate de astădată mai bun și mai vioiu. Prețurile lor s'au suit la fie-care majă metrică cu câte 20—25 cr. v. a. S'au vêndut în special:

Grâu la 80—85,000 m. m. cu câte fl. 9.65—9.50 cr. v. a.

Sĕcară la 3000 m. m. cu fl. 6.20;
Orz la 3000 m. m. cu fl. 5.25—7.75;
Ovĕs la 2000 m. m. cu fl. 5.60—5.70;

Făină a trecut foarte multă fiind căutată numai de strĕini cum a fost și mai înainte, dară acum s'au îmbulzit chiar negutătorii indigeni a o cumpĕra cu o rapiditate ne mai pomenită de multă vreme.

Lânile fiind căutate numai de negutătorii indigeni n'au avut prea mare trecere și s'au vêndut la 9500 chilograme cu câte fl. 1.90—3.30 cu deosebire la fabricanți;

Porcii s'au mai scumpit. Între 64,290 mii de capete s'au aflat de vênḑare din România 1610 și din Transilvania 440 de capete.

Unsoarea de porc a trecut bine plătindu-se cu 48 fl. fără, eară cu 50—51 fl. cu vas cu tot.

Slănina s'a vêndut după cualitate cu fl. 39—45; untura cu fl. 45—46.50;

Peile de astădată a trecut foarte tare deși au fost mai scumpe ca în rêndurile trecute. Au trecut la 15,000 de dărabe între cari cele din Transilvania cu câte fl. 130—140, și cele din Bănat cu câte 118—120 per 102 dărabe. Părechia însĕ după cualitate cu câte fl. 11—14.50.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 29 Martie și 29 Aprilie imob. rĕmasului după Onu Bichiș în Hașag (jud. cerc. Mediaș); în 5 Maiu și 11 Iunie imob. lui Costan Pora si Petru Söcs în M. Szt. Anna; în 5 Maiu și 11 Iunie imob. lui Beniamin Szabo în Gerlicze; în 2 Maiu și 9 Iunie imob. lui Adam Kancz în Bazid (trib. M. Vásárhely); în 8 Aprilie și 8 Maiu imob. lui Stefan Varadi în Orman (judec. cerc. Gherla); în 7 Aprilie și 7 Maiu imob. lui Șofron Popa în Veza (jud. cerc. Aiud); în 7 Maiu și 6 Iunie imob. erariului ces. reg. în Sânt-Ioana (jud. cerc. Gherla); în 26 Martie imob. lui Anton Iacob și soți în Orăștie (trib. Deva); în 22 Martie imob. lui Isac Bucur în Șălcău (jud. cerc. Mediaș); în 16 Aprilie și 16 Maiu imob. lui Simion Cioban în Tĕureni (jud. cerc. Aiud); în 16 Aprilie și 16 Maiu imob. lui Petru Rusan în Cricău; în 16 Aprilie și 16 Maiu imob. lui Nicolae Șandru în Tibru; în 29 Martie imob. lui Mihail Girtlingea în Făgăraș (judec. cerc.); în 8 Aprilie și 8 Maiu imob. și mobilele Mariei Koncz și soți în Șomcuta mare (jud. cerc.); în 26 Martie și 30 Aprilie imobiliile lui George Oliginar în Feldioara (tribunal Brașov); în 9 Aprilie și 9 Maiu imob. lui Vasilie Șarlea în Micăsasa (jud. cerc. Mediaș); în 8 Aprilie și 8 Maiu imob. lui George Cristian în Nagybánya (jud. cerc.); în 21 Martie imob. lui Gavrilă Andreș în Năsăud (jud. cerc.); în 12 Aprilie imob. lui Efraim Vertelean în Cara (tribun. Cluj); în 16 Aprilie imob. lui Samuilă Ban în Aiud (jud. cerc.).

Nr. 55|1879. 1—3

EDICT.

Rachila Tudur Curea din Apoldul superior, legiuita soție a lui Vasilie Pătruț din Turnișor, carea aproape de 4 ani a părăsit cu necredință pre bărbatul ei, pribegind prin lume fără a se scí ubicațiunea ei, se provoacă a se presenta în termin de un an înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral, căci la din contră, procesul divorțial intentat de bărbatul ei, se va pertracta și decide și în absența ei.

Mercurea la 5 Martie 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“.

A X-a adunare generală ordinară

va avé loc **Duminecă în 30 Martie 1879** c. n. la 3 oare după prânḑ în casa proprie (strada Cisnădiei Nr. 5).

Obiecte:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1878 și bilanțul anual.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Întregirea consiliului administrativ.
4. Propuneri incurse.
5. Sortiri de obligațiuni a le fondului de intemeiare.

Sibiiu, în 1 Martie 1879.

[10] 3—3

Consiliul administrativ.

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 29. Sibiiu, Sâmbătă, 10 Martie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Alegeri la sinodul archidiecesan.

În cercul V (Haţeg) din cler: Ioan Raţ, protopresbiter; dintre laici: Ambrosie Bârsan, primariu şi George Danilă, primariu. În cercul VII (Zarand) din cler: Nicolae Mihălţan protopresbiter; dintre laici: Dr. Iosif Hodoş, asesor consist. şi George Secula, advocat. În cercul IX (Alba-Iulia) din cler: Alecsandru Tordoşan, protopresb; dintre laici: Nicolae Găetan, advocat şi Rubin Patiţa, advocat. În cercul X (Abrud) dintre laici: Gherasim Candrea, advocat şi Absolon Todea, doctorand; în cercul XIV (Bistriţă) din cler: Simion Popescu, ierodiacon şi profesor; dintre laicì: Partenie Cosma, advocat şi Dr. Popoviciu Barcianu, profesor; în cercul XV (Deag) din cler: Daniil de Tămaş adm. protopresb.; dintre laici: Servian Popoviciu Barcianu, jude la tabla reg. şi Eugen Brote proprietariu; în cercul XVII (Vălcele) dintre laici: Cavaler I. Puşcariu septemvir şi Dr. N. Pop profesor; în cercul XVIII (Braşov) din cler: Iosif Barac, protopresbiter; în cercul VIII (Gioagiu) din cler: Dr. Ilarion Puşcariu protosincel, dintre laici: Sabin Piso, concepist de adv. şi Corneliu Pipoş concipist. de adv.; în cercul XII (Cluj) din cler: Vasiliu Roşescu, protopresviter, dintre laici: Anan. Trombiţaş, proprietariu şi Vasilie Almăşan, advocat. cercul XIX (Făgăraş) laici: Ioan Bran de Lemeni şi Ioan Codru Drăguşan, preşed. la sedria orfan.; cercul XVIII (Braşov) laici: Diamandi Manole, comerciant şi Ioan Popea, profesor gimnas.

La cestiunea maghiarisărei.

E cunoscută sfruntarea cu care presa maghiară şi maghiaroană susţinea înainte cu vre-o două sĕptĕmâni, că numai Românii de legea greco-orientală s'ar frĕmênta cu protestări în contra introducerei limbei maghiare în scoalele poporale nemaghiare. Lumea numai cât de puţin informată şi de bun simţ scia dinprotivă, că încât pentru popor acesta fără deosebire de confesiune este un trup şi un suflet, când e vorba de apĕrarea celei mai scumpe comori, a limbei sale. Mai rĕmaseră oare-cari nedumeriri cu privire la atitudinea episcopatului greco-catolic; nedumeriri, ce se basau mai cu samă pe enunciaţia neruşinată a unui soit-disant preot român (!), cunoscut însĕ tuturor Românilor ca renegat *înşelătoriu şi înşelat* totdeodată. Am reprodus în unul din numerii ultimi representaţiunea episcopatului greco-catolic. Ḑicênd: „episcopatul gr. cat.", generalisăm cu intenţiune, căci voim să credem afirmaţiunilor „Foiei scolastece" din Blaj, ce ni-au încredinţat, că atât episcopul Pavel, cât şi ordinariatul Oradiei s'au declarat pe deplin învoiţi cu paşii făcuţi de metropolitul Vancea şi episcopul Mihályi. Vĕḑêndu'şi astfel presa jidano-maghiară arma, îndreptată în contra archiereilor gr. orientali, sfărîmată, întinse mâna cu nespus dor după petiţiunea „nemeşilor" renegaţi din Maramurĕş. Eacă, strigă chorul „opiniunei publice" jidano-maghiare, chiar oameni din poporul român cer cu stăruinţă fericirea lor prin limba maghiară. Nu scim în adevĕr de ce să ne mirăm mai mult: de ne mai pomenita naivitate a celor ce cred, sau de nemărginita îndresneală a celor ce susţin, că o petiţiune, pe care la primul loc a subscris-o vice-comitele (!) Mihálka, urmat fiind de o droaie de „bocskoros nemes-i" etc. etc., o astfel de petiţiune, ḑicem să aibă chiar şi cea mai mică valoare de argument în contra archiereilor români. Dar Rutenii cu episcopii Pászthely şi Tóth! ni se obiectează. Rĕspundem: Poporul rutean din Ungaria nu s'a esprimat, fiind o ceată neorganisată, cel puţin lipsită de inteligenţă conducĕtoare. Întru cât însĕ. Rutenii din Ungaria au o generaţiune jună, ce se pregătesce pentru conducerea viitoare a conaţionalilor, aceea 'şi a dat verdictul, şi un verdict, de sine se înţelege, foarte aspru.

Foile vieneze ne raportează des pre manifestaţiunile chiar sgomotoase a le societăţei academice „Siţ" din Viena, ce a făcut adevĕrată demonstraţie în contra maghiarisărei. Şi societatea ruteană „Ruscaia Osnova," tot din Viena, a pregătit o adunare demonstrativă în privirea nouei asupriri maghiare.

Cum cugetă Saşii asupra întroducerei limbei maghiare în scolile poporale, cred că nu mai avem lipsă a spune. Scie lumea, ce zeloşi sûnt ei în privirea limbei. Afară de aceasta se auḑise despre paşi făcuţi din partea superintendentului Dr. Teutsch la ministeriul din Budapesta.

In sfêrşit se mişcă chiar şi Slovacii, cei mult cercaţi şi prigoniţi de către nisce oameni de sama unui Grünwald. Punem sub ochii publicului nostru cetitoriu următoarea enunciaţiune din cercuri slovăcesci, publicată în foaia *„Národne Noviny"*:

„Punctul nostru de vedere în afacerea aceasta este prea clar. Noi recunoascem limba maghiară ca diplomatică, şi ca mijloc pentru înţelegerea reciprocă; sub nici o condiţiune însĕ nu putem concede îndreptăţirea ei acolo, unde ea nu este limba proprie a poporului, pe un teritoriu, ce din timpuri nepomenite e locuit de poporul slovac. Purceḑênd dela acest punct de vedere, recunoascem în oare care privinţă necesitatea învĕţămêntului limbei maghiare în scoalele medie, şi cum-că în privirea aceasta sûntem sinceri, am dovedit prin aceea, că am dat la institutele noastre închise cu forţa limbei maghiare atâtea oare de învĕţămênt, câte le pretindea necesitatea practică generală şi câte le permiteau principiele pedagogice. Proiectul de lege însĕ vrea să ne maghariseze şi scoala poporală, atacând nu numai drepturile garantate a le naţionalităţilor şi confesiunilor ci batjocorind tot de o dată toate principiele pedagogiei sănĕtoase.

Învĕţămêntul elementar al tinerimei maghiare, fiind şi aşa slab, să se înmulţească cu o limbă, ce copiii de 6—12 ani să o înveţe pe contul celorlalte cunoscinţe necesare pentru viaţa practică, spre a o uita eară ca ţĕrani şi meseriaşi. Pedagogii cei mai renumiţi consimt, că aceasta din punct de vedere pedagogic este o procedere absurdă şi nu se poate prin nimica justifica; numai în Ungaria nu vreau să înţeleagă aceasta, sau nu sûnt în stare a cuprinde acest adevĕr general. Naţionalităţile nemaghiare sciu însĕ unde ţintesc toate aceste şi s'au declarat cu unanimitate în contra acestui atentat

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.
(10. urmare.)

VII.

De la Leyden la Anvers.

Părăsit-a doctorul Van-der-Bader adese-ori cetatea Leyden, care are onorul de a 'l fi vĕḑut născênd?

— Nici odată.

— Ei bine, scumpul meu învĕţătoriu, conclusiunea mea este atât de simplă, precum de naturală.

— Să vedem care e conclusiunea Dtale.

— Pentru ca celebrul profesor de universitate să se hotărască a părăsí Leyden şi obiceiurile sale; mica sa casă din suburbiul Vyverberg şi pe menagera Lisbeth, trebue...

— Trebue... repetà învĕţatul ca un echo.

— Tebue, urmà scolarul, ca un mare problem scientific să se afle în punctul de a fi resolvit de doctorul Van-der-Bader.

— Nu ţi-l voiu ascunde mai mult, tinerul meu prietin.

— Eram sigur de aceasta.

— Eu merg la Paris, pentru a vedé, pe cel mai minunat om al secului.

— Numele lui?

— Michelet.

— Michelet, de la Institut; Michelet marele, raţionabilul scriitoriu, pictorul femeiei şi al amorului!

— Îl cunosci, respunde'mi iute, strigà Van-der-Bader, emoţionat...

— Nu îl cunosc, decât din lucrările sale, pe cari le admir prea mult.

— Ah, da.

— Dar prea bucuros aşi voí să îl salut.

— Bine, urmează'mi, eu îţi voiu procura acest onor!

— Într'adevĕr, învĕţătoriule, vei face aceasta?

— Fără îndoială. Eu simt trebuinţa de o convorbire serioasă cu autorul acestei admirabile cărţi despre amor, care descopere pentru sciinţă câmpuri vaste necercetate .. simt trebuinţa de a mĕ umilí înaintea acestui mare om rugându-l să îmi permită a călca în urmele sale!

— Pe legea mea, domnule doctor, îţi voiu urma, ḑise tinĕrul, cu un suris străin în faţă... cine scie de nu vom afla fericirea călĕtorind împreună.

— Nu este fericirea, ce caut, ḑise profesorul.

— Eu din parte'mi te întreb: ce cauţi dară?

— Amorul, respunse Van-der-Bader, cufundându-se într'o visare profundă!

— Amorul, amorul, repetà tinerul cu un suris silit pe buze... ei! aceasta este toată fericirea!

Şi, ca şi când o tristă cugetare se ivesce în spiritul cuiva, domnul Ellermann tresărì, ḑicênd încet: „Nu totdeauna."

VIII.

De la Leyden la Anvers (urmare).

Până la Dordrecht călătorii nu vorbiră împreună.

La Dordrecht, învĕţatul schimbà câte-va cuvinte cu soţul seu de drum şi se cufundà de nou în visurile sale.

D. Ellermann era foarte impacient.

El desfăcù un sac de drum, scosese din el o bucată de jambon, o pânişoară, şi le mânca, cu dinţi atât de albi încât ar fi fost admiraţi chiar în gura unei dame.

În mai multe rênduri vechiul elev de universitate, se adresase către doctorul; însĕ acesta abună samă nu îl auḑise, căci el nu ridica nici măcar ochii.

— Trebue să întrebuinţez mijloace mai puternice pentru a îl scoate din această trândăvie, cugetà Ellermann, dar ce se fac?

— Ah, o idee.

Şi pentru a pune fără întârḑiere aceasta idee în lucrare, el îşi ridicà cotul până la înălţimea ferestrei şi o lovì cu putere.

Sticla sburà în o mie de părţi.

— Una din flacoanele mele s'a spart! strigà Van-der-Bader.

— Ba nu, domnul meu; numai

asupra drepturilor şi culturei lor. Ei sciu din esperienţele lor de pănă acuma că aici nu e atât vorba de limbă, ci de aceea, ca să le fie organelor scolastice ale statului cu putinţă a se mesteca după plac în afacerile scoalelor confesionale nemaghiare şi ca prin aceea dreptul de supraveghere a confesiunilor asupra scoalei lor să se nimicească.... Mult lăudata lege despre naţionalităţi în Ungaria nu prea are valoare şi puţinul ce'l oferă de mult s'a delăturat eară prin alte legi. Polonii în „barbara“ Rusie absolutistică îşi au limba lor mai mult asigurată decât noi. Ce scop are legea mult citată despre naţionalităţi, dacă în contra literei legii mai vreau să ne maghiariseze şi scoala poporală?...In vre-o câţi-va ani Maghiarii au să serbeze iubileul de 1000 de ani de când cu descălecarea lor în Ungaria. Pănă atuncia Maghiarii — bag samă — voiesc să fie sěvêrşită opera lor de maghiarisare, pentru a puté ḑice: *Toată Ungaria este maghiară!* În cât ne privesce pre noi — noi vom mai petrece multe legi de aceste! — *Ungaria n'a fost şi nu va fi nici când maghiară!*“

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Martie.

În timpul, care nu este ocupat de afaceri ale Seghedinului, camera ungurească mai scutură în grabă dela sine câte o cestiune, ce privesce toată ţara. Aşa în şedinţa ei din 6 l. c. a primit propunerea dep. Irányi, prin carea ministrul de justiţie se deobleagă a aşterne cât mai ingrabă un proiect de lege despre introducerea căsetoriei civile obligatorice.

Situaţia în afară este aproape neschimbată. „Oficiul Reuter“ ne spune că sultanul ar fi esmis o iradă, prin care Poarta se împuternicesce a încheia o convenţiune cu Austro-Ungaria cu privire la Novi-Bazar. Aceasta noutate o am auḑit de atâtea ori, încât nu mai poate produce la nimeni nici un efect.

Despre diferenţele ce s'au ivit la îndeplinirea dispoşiţiunilor a le tractatului dela Berlin, semi-oficiala „Wiener Abendpost“ se esprimă în următoriul chip: „Faimele despre o conferinţă supletorică pentru complanarea diferenţelor escate la îndeplinirea tractatului dela Berlin se perd tot mai mult din presa europeană. În deobşte precumpěnesce privirea, că încercărilor puterilor europene le va succede, a delătura aceste diferenţe şi fără mijlocul unei conferenţe supletorice, şi că îndeosebi deşertarea teritoriului ocupat de trupele ruse nu se va zădărnicí prin cestiunile pănă acum neresolvite.“ De şi aceste cuvinte sûnt frase, cari se folosesc cu ori ce ocasiune, totuşi transpiră pintre şiruri, că proiectul unei conferenţe supletorice nu va fi sprigìnit de către Austro-Ungaria.

În senatul imperial de la Berlin se petrec acum adese scene lărmuitoare. Parlamentul a dat act guvernului pentru raportul cu privire la měsurile de siguranţă luate anul trecut, şi pe cari měsuri le numise „mica stare de asediu a Berlinului.“ În cursul discuţiei, d. Liebknecht a apěrat conduita socialiştilor şi a combătut asprimea întrebuinţată contră-le de către guvern. Presidentul adunării a fost silit să chieme pe orator la ordine şi să 'l ameninţe cu retragerea cuvêntului, dacă va mai întrebuinţa în discursul seu espresii anticonstituţionale. D. Liebknecht a vorbit mai cu seamă de „republica Germaniei“, ceea ce a produs în parlament o reclamaţie generală Contele d'Eulenburg, ministru de interne, a făcut o espunere întinsă asupra tulburărilor socialiste şi a terminat ḑicênd, că toată lumea scie bine pe cine avea să apere guvernul în Berlin, ca alusie la cele două atentate făcute contra împěratului.

Prin cercurile diplomatice din capitala Germaniei se vorbesce, că la nota lordului Salisbury de la 26 Ianuarie, cabinetul rus a rěspuns deja la 8 Februarie. Principele Gorciacoff în rěspunsul seu s'ar fi încercat să combată acusaţiunile aduse Rusiei prin acea notă. Administraţiunea Rumeliei orientale a fost încredinţată locotenentului-general Stolypin cu un cerc de acţiune independent, egal cu acela care se cuvine unui guvernor general. Comisariul general pentru Bulgaria, principele Donducoff-Korsacoff, n'a făcut o ingerinţă în afacerile administrative ale Rumeliei orientale. Organisaţiunea miliţielor din Bulgaria si Rumelia orientală a trebuit naturalmente să înceapă sub conducerea unită a comandantului suprem rus, însě ocuparea posturilor de ofiţeri s'a făcut într'un chip cu totul diferit. Pe când dar în Bulgaria cea mai mare parte din comandamente le-au luat ofiţerii ruşi, ḑice Gorciacoff, în corpurile de miliţie din Rumelia orientală, majoritatea sarcinelor de ofiţeri sûnt ocupate de Bulgari. Apoi cancelariul imperial accentuează împrejurarea, că nu aceste cestiuni sûnt acelea cari ar puté să conjure un pericul pentru liniştea Rumelei orientale. Ameninţătoare este numai cestiunea pentru ocuparea trecătorilor de la Balcani de trupele turcecsi, fiind că populaţiunea provinciei se opune contra acestei eventualităţi. De altmintrelea, astfel se asicură cel puţin prin cercurile bine informate, această controversă dintre Englitera şi Rusia aparţine la o fasă, care trebue să fie considerată ca resolvată încă de mult.

Un ḑiar englez „Morning Post“ spune, că guvernul austro-ungar ar fi instruat pe diplomaţii sei diplomatici a sprigìní gravaminele, cuprinse în nota lui Salisbury în contra administraţiei rusesci a Bulgariei şi Rumeliei resăritene.

In camera Italiei, la o interpelaţiune a dep. Dellarocca, prim-ministrul Pretis desfăşurà paşii, cari 'i au întreprins plenipotenţiaţii italieni în congresul dela Berlin, pentru a resulta un bun arangement a datoriei turcesci. Congresul a luat act despre aceasta, el însuşi a remonstrat după aceea la Turcia, care însě a dat un respuns puţin mulţămitoriu. El a trimis proteste energice, pentru ca creditorii italieni să nu fie post-puşi acelor de alte naţiuni. Pertractările încă nu s'au terminat.

Discursul

dlui T. L. Maiorescu rostit în Camera României la 23 Febr. (8 Martie 1879).

(Încheiere).

Nici odată, dlor, într'un parlament nu s'a cerut a se vota alta, decât conclusiunea, nu s'a cerut să se voteze motivele. Aşa dar cerinţa minorităţii de a 'i vota noi şi motivele, este nedreaptă şi neparlamentară.

Din mijlocul partidului conservator, căci din întêmplare propunerea maiorităţii a fost dela început a amicului meu politic d. Carp, noi am venit să vě dăm o dovadă şi eram inspiraţi de simţimêntul, că într'o cesţiune aşa de gravă, care ne angagiază în faţa străinilor, să dispară luptele de partid şi v'am ḑis: dlor, este probabil că asupra motivelor nu ne unim, dar fiind că asupra conclusiunilor ne unim, să facem un armistiţiu, votăm şi noi propunerea majorităţii dv., şi în discuţiunea publică fie-care 'şi va spune profesiunea de credinţă, şi apoi în viitoarele cameri de revisuire, cei cari din noi vor mai vení, vom avé ocasiune să spunem ceea ce credem. Însě să nu facem aceasta aḑi, când lumea din afară este atât de agitată în privinţa noastră, adecă în privinţa tractatului dela Berlin, relativ la noi. Nu faceţi dar această luptă înverşunată în sinul parlamentului! Eată ce ḑiceam noi din oposiţiunea conservatoare. Cum, dlor din fracţiune, veniţi acum şi faceţi o discuţiune înverşunată, pe care noi din oposiţiune voim a o evita guvernului? Dar oare de ce? dlor, ia să ne punem în ipotesa, ce o sperăm noi ca realisabilă, că s'ar fi votat declararea pentru revisuirea art. 7 în unanimitate; ce se întêmpla în discuţiune? Fie-care ar fi discutat şi ar fi motivat după cum înţelege: ar fi venit d. Codrescu să'şi spună vederile sale, d. Vizanti să'şi spună părerile, şi aşa toţi am fi venit să espunem vederile noastre, adeseori deosebite, dar am fi votat în unanimitate acea declaraţiune, ca conclusiune a motivelor. Apoi ar mai fi fost cineva în ţară care s'ar fi îndoit asupra sensului unui asemenea vot. Ce! credeţi dv., că ar fi fost în ţară un singur om care ar fi creḑut, fiind că de ecsemplu d. Codrescu a găsit de cuviinţă să voteze declararea pentru art. 7, că dsa, a renunţat la ideile d-sale asupra Evreilor? De sigur nu! Am fi dat numai ţěrei spectaculul de o Cameră şi un Senat uniţi fără nici o nuanţă de partid, fără nici o notă discordantă, pentru a ne scăpa de o situaţie şi a ne bucura cu o oară mai înainte de independenţa recunoscută. (aplause).

Dlor, eată teoria constituţională pentru care nu m'am putut uní cu părerea minorităţii.

Mai este un alt argument; eu, părerea minorităţii nu o găsesc destul de francă, nu în intenţiune, intenţiunile sûnt totdeauna france, dar în formularea ei.

Dlor, Camera şi Senatul a primit la 30 Septemvre 1878, următoarea declaraţiune şi eu sûnt în drept a vě vorbí de aceasta, fiind că noi din oposiţiune vě spuneam de pe atunci: dlor, nu faceţi declaraţiune în privinţa tractatului de Berlin, înainte de a întreba ţara! Nu ne angagiaţi pe calea aceasta, căci ne lipsesce, dacă nu competenţa juridică, dar ne lipsesce competenţa mai înaltă dată de naţiune de a vorbí şi de a o angagia în asemenea cestiune, înainte de a o consulta. Vě aduceţi aminte, n'aţi primit propunerea noastră de nouě alegeri, marea majoritate a acestei Camere şi a Senatului a primit această declaraţiune: „Camera, luând cunoscinţă de tractatul de Berlin, autorisă pe guvern a se conforma voinţei colective a Europei.“

O voce. Resoluţiune, nu e declaraţiune.

D. T. Maiorescu. Ori-ce resoluţiune este o declaraţiune, dar nu ori-ce declaraţiune e o resoluţiune. (Aplause).

Acum, fac a doua întrebare: Dacă nu era tractatul de Berlin, dacă el nu vorbia de revisuirea art. 7, dv., tot aţi fi venit să modificaţi acest articol 7? eu cred că nu.

D. N. Ionescu. Ba da.

D. T. Maiorescu. Aud pe şeful fracţiunei ḑicênd: da. Va să ḑică; ţără nici o presiune din străinătate ar fi venit fracţiunea şi, din cer senin, ar fi cerut revisuirea art. 7 pe care tot ea 'l-a întrodus în Constituţiune? (Aplause).

Apoi aceasta ar fi cel mai sdrobitor testimonium paupertatis ce 'şi'l ar da fracţiunea ca partid politic, şi încă 'şi'l-ar da în circumstanţe agravante, pe când astăḑi tot 'şi 'l dă dară 'şi 'l dă în circumstanţe atenuate. (Aplause, ilaritate).

Dară eu cred că toţi cari au iscălit propunerea minorităţei, nu au dat mandat dlui Ionescu a ḑice: da, cred că mulţi — dacă nu toţi — vor ḑice, că nu 'şi găsiau acum momentul de a revisuí art. 7 dacă nu era tractatul de Berlin.

---

stângăcia mea e causa, că am spart oblonul.

Prin aceasta s'a pornit conversaţia.

— Mie 'mi e foame, ḑise învěţatul, uitându-se cu dor la jambonul gustuos, ce il înghiţia vecinul seu. Věd, că D-ta eşti un om cu minte, adause el.

— Fără îndoială.

— Eu voiu fi constrins a aştepta sosirea noastră la Anvers, pentru a 'mi stêmpěra foamea, şi profesorul scoase o profundă oftare.

— Mě remăşesc, ḑise Ellermann, că D-ta te cugeţi la turtele cocoanei Lisbeth şi la plăcintele cocoanei Abigail?

— Ai nimerit-o, prietine, eu nu contraḑic.

— Îmi permiţi să 'ţi ofer o felie de jambon şi o pânişoară?

— Îţi permit, îţi permit, cum se nu; stomachul meu nu va uita acest nou serviţ.

— Vei lua în nume de bine, cu aceasta gustare frugală. Eu n'am cugetat de loc, că voiu avea fericirea a călătorí împreună cu ilustrul meu profesor.

— Frugalitatea! ḑise Van-der-Bader înghiţênd cu mare plăcere bucatele ce i le oferise compagnonul seu, precum veḑi, eu mě ospětez minunat.

— Poftesce, ḑise Ellermann, scoţind o sticlă cu gâtul strîmt dintr'un unghiu al sacului seu de drum, aceasta va face se mě ierţi mai curênd.

— Să vedem, tinerul meu prietin, ce drac ai D-ta ací?

— Vin de Côte-Rôtie din anul o mie opt sute douě-ḑeci şi opt.

— Într'adevěr?

— Tocmai cum 'ţi-am spus.

— 1828? anul cu cometul, pare-mi-se?

— Nu sciu, dar afirm că vinul e bun, gustă-l...

— Şi D-ta?

— Ei, eu... beau numai apă.

— Aşa; de mult am făcut jurămênt se nu mai beau vin şi vreau să'l ţin cu scumpětate...

— Şod lucru, prietine, şi te rog să îmi esplici acest problem!

— Cê problem?

— Dacă D ta nu beai vin, pentru ce il porţi cu D-ta în sacul de drum?

La aceste cuvinte Ellermann, care înroşise puţin, îşi ridicà uimit marii sei ochi la doctorul.

— Foarte simplu, ḑise el.

— Ah!

— Nu 'ţi-am spus în gara de Leyden, că aşteptam pe un amic...

— Ah, da, da! îmi uitasem ḑise doctorul, totuşi lui am se îi mulţumesc, că am putut să plec cu D-ta.

— Şi că D-ta vei bea acest vin escelent, adause Ellermann cu un suris.

Învěţatul, ne mai avênd altă obiecţie de-a face, desfundà sticla cu Côte-Rôtie, o puse la gură şi sorbì cu mare plăcere vinul dintr'ênsa.

— Delicios! adause el în sfêrşit înapoind lui Ellermann sticla cu desěvêrşire goală.

Trenul se oprì tocmai la gara de Anvers.

Tinerul se uità la orologiu.

— Nouě oare şi trei-ḑeci şi cinci de minute, ḑise el.

— Prea bine, ḑise Van-der Bader, ne apropiem de ţinta călětoriei noastre.

— Încă nu!

— În douě-spre-ḑece oare vom vedé pe marele Michelet!

— Aceasta îi cu neputinţă, domnule doctor, căci preste noapte remânem în Anvers...

— Eu, ḑise învěţatul cu o linisce perfectă, eu în ḑece minute plec la Gand, mě voiu suì pe trenul, ce merge la Lille, şi decí voiu fi la Paris în şepte oare.

— Ei, dar sûntem prea osteniţi!

— Eu nu sûnt ostenit nici odată.

— Sûnt eu, domnule doctor.

— Bine, amice, odichnesce-te cât îţi place la Anvers, şi apoi ne vom întâlní în Paris.

— Ba nu! prefer a nu mě despărţí de D-ta.

— Eu de asemenea, respunse profesorul.

— Domnii călětori la Francia! strigà un funcţionariu îmbrăcat de gală.

Van-der-Bader şi Ellermann se grăbiau a părăsí vagonul şi se îndreptară spre un tren, care aştepta timpul hotărît, pentru a se pune în mişcare.

Studentul se suí întâiu.

Un fluerat şuerătoriu resună.

— Suiţi-vě, suiţi-vě, ḑicea un conductor.

Cu piciorul stâng pe treapta vagonului, cu cel drept pe trottoir Van

D. G. Vernescu. Aceasta e natural.

D. T. Maiorescu. Apoi evident, că e natural; dar vedeţi că lucrurile cele mai naturale sûnt pentru unii mai grele de înţeles. (Risete).

Dacă e dară natural; dacă e misiunea noastră, când am fost aleşi că nu era de a revisuí art. 7 fără tratatul de Berlin, apoi care e propriul motiv pentru care cereţi acum revisuirea acestui articul? Neapĕrat tratatul de Berlin! Dacă dară acesta e propriul şi adevĕratul motiv, aveţi sinceritatea a 'l spune! dvoastră însĕ nu 'l spuneţi, ci voiţi să daţi propunereí d-voastre aerul pur şi simplu, ca ar fi o propunere eşită din sinul ţĕrei, abstrăgênd dela tratatul de Berlin. Ei bine, eu înţeleg această propunere. Nu voiţi să aibă aerul, că e lucrată sub presiunea străină declaraţiunea dvoastră, dară nu e mai puţin adevĕrat, că îndată ce Camera şi Senatul au primit tratatul de Berlin, numai trebuie decât să venim acum şi să fim consecuenţi dând camerei de revísuire calea de a modifica art. 7. Fiind că dară, dlor, trebuie să fim consecuenţi unui vot anterior, care ḑicea: „primim tratatul de Berlin“, trebuie să primim astăḑi pur şi simplu declararea prealabilă pentru revisuirea articulului 7 şi nimeni în ţară nu se va îndoi asupra sensului acestei declaraţii. Nu este un alegător în ţară, care nu scie că tratatul de Berlin este, care vĕ cere revisuirea şi nu va fi nici un alegător, care să 'şi facă altă idee. Atunci ce pericul vedeţi de a vota simplamente această moţiune, spunênd însĕ în discuţiunea aceasta fie-care motivele sale, precum şi eu spun pe ale mele? Şi ce găsiţi straniu ca în faţa străinului, unanimitatea acestei Camere să acopere posiţiunea cea grea ce o are România? (Aplause).

Voiu termina, dlor, arĕtându-vĕ motivele pentru cari noi primim acea moţiune a majorităţei, motivele, cari se deosebesc de acele ce am vĕḑut în raport, precum şi de acele a le minorităţii d-lor. Onor. d. Codrescu în espunerea sa liniscită în cuvinte dar violentă în concepţiune, ne-a spus între altele aceasta; când a pus ţara art. 7 în Constituţiune, ea 'şi-a adus aminte de o tradiţiune seculară şi nu a făcut alta decât a consacra ceea ce era şi în regulamentul organic şi în legile mai vechi cari le-a avut de socoli înainte, şi d. Codrescu a voit să învestească art. 7 cu toată veneraţiunea ce se cuvine tradiţiunilor şi istoriei unui popor. Eu nu sûnt de opiniunea aceasta. Eu cred că nu are a face art. 7 cu tradiţiunea noastră istorică, şi eată de ce: La început, în acea tradiţiune istorică, în adevĕr naţiunea română a fost ante-luptătoarea creştinismului în contra semilunei. Acesta este un titlu de glorie al nostru, de a fi apĕrat ca sentinela de la rĕsărit creştinismul european, pe cât am putut, în contra năvălirii Turcilor, şi nu de geaba în Roma italică, în oraşul nostru de patrie primitivă, se aduceau Te-Deumuri în onoarea lui Mihaíu-Viteazul şi a lui Ştefan cel Mare, pentru victoriile în contra Turcilor. Însĕ acum, dlor, în secolul XIX, este oare tot luptă de creştinătate la ordinea ḑilei? Dar oare un popor are numai o misiune în viaţa lui? Şi odată ce acea misiune este împlinită, el trebuie să moară, ne mai avênd altă misiune pe pământ? Oare un popor nu 'şi arată vitalitatea s'a, mai ales atunci, când poate să imbrace cu o egală tărie diferitele misiuni istorice cari i se presentă unele după altele? Cine aḑi mai vorbesce în Europa apusană de misiunea creştinătăţii speciale? Este numai Rusia de la Nord care a venit cu crucea ortodocsiei ca să deslege cestiunea orientului! Dar nouĕ, cari am fost creaţi ca Stat constituţional şi în forma modernă, în urma resbelului oriental prin tractatul dela Paris, prin stăruinţa mai ales a generoasei Francie, a unui membru din ginta latină, nouĕ nu ni s'a ḑis, că ne crează pentrucă sûntem ortodocsii orientului, ci pentră că sûntem sentinela gintei latine înaintate în orient; pentru că ni s'a spus, că avem naţionalitatea latină de susţinut în orient, ca o oasă în mijlocul pustiului de alte rase. (Aplause). Apoi, atunci vĕ întreb, dlor, ginta latină are ea a face în special cu ortodocsia, ori cu creştinătatea? Romanii au fost păgâni; Italienii sûnt catolici; Francezii sûnt catolici şi protestanţi, sûnt Români uniţi şi neuniţi. Religiunea, ori cât ar fi ea de importantă, este o notă accesoriă a ~~naţio-~~ naţionalităţii: sângele, limba, aspiraţiunile comune, aceasta este ginta latină. (Aplause).

Atunci, dlor, pentru ce mai puneţi în Constituţiunea acestei ginte latine din Orient, o escludere religioasă?

Ori cari ar fi temerile dv. nu puteţi să aduceţi o restricţiune religioasă; luaţi legile şi le faceţi ori cât de restrictive, pe terenul economic şi social. A pune însĕ asemenea restricţiuni cu privire la religiune, aceasta nu întră în ideile secului de astăḑi, şi a fost o mare greşală ce s'a comis, când s'a întrodus aceasta, în 1866, în pactul fundamental al ţĕrei.

Vĕ voiu atrage însĕ luarea aminte asupra unui punct foarte caracteristic. Aţi cetit protocoalele tratatului de la Berlin, şi sciţi că în protocolul 8 s'a pus mai pe larg această cestiune. Cine descepta cestiunea? Cine cerea ca să se şteargă ideia de ortodocsism şi de intoleranţă religioasă? Este sora noastră de ginte latină, Francia...

O voce. Este d. Waddington.

D. T. Maiorescu. Francia, întărită de Italia şi susţinută de celelalte puteri apusene, acele de la cari primim noi cultura, acele ale cărora tradiţiuni de cultură sûntem chiemaţi să le susţinem în Orient.

Cine din contră ar fi voit să manţinem art. 7 în Constituţie? Rusia ortodocsă.

D. Vernescu. Nu este esact.

D. Maiorescu. În faţa acestei desminţiri, sûnt silit, a cetí un pasagiu din protocolul 8, dela 28 Iunie 1878. Rog pe onor. birou să binevoiască a mijlocí, ca să mi se aducă îndată broşura oficială. Continuu până atunci.

În adevĕr, şi aci este o eroare care o comitea d. deputat Vizante în vorbirea sa de alaltăeri.

Nu a venit Rusia în numele naţionalităţii panslavistice, să facă resbelul din urmă, ci a venit cu crucea ortodocsă în mână În numele ortodocsiei ne-a învĕluit asemenea pe noi în tratatul dela San-Stefano. În numele crucei ortodocsiei 'şi-a luat dreptul ca să vorbească şi pentru noi. Noi nu 'i dăm acest drept, căci noi ortodocşi sau nu, sûntem mai întâiu de toate ginte latină şi nu ginte slavă. (Aplause).

Mi s'au adus acum protocoalele congresului din Berlin şi voiu dovedí, că era inecsactă desminţirea dlui Vernescu. Eată ce ḑice protocolul: „D. Waddington admite independenţa Serbiei“ (şi sciţi, că acelaşi principiu s'a aplicat şi la România) „dar sub beneficiul următoarei propuneri: locuitorii de ori ce religie se vor bucura de deplină egalitate de drepturi.“

Această propunere de toleranţă religioasă o desvoltà representantul Franciei mai pe larg în protocolul al 10-lea, şi la celelalte puteri apusene.

Numai Rusia s'a împotrivit, şi eată ce ḑice protocolul 8: „Principele Gorciacof se teme, ca această redacţiune să nu se aplice mai cu samă la Israeliţi, şi fără să se împotrivească principielor generale esprimate întrênsa, Alteţa Sa....“

D. Vernescu. Vedeţi că nu este vorba de religiune.

D. T. Maiorescu. Apoi da, nu cumva voiţi ca principele Gorciacof să vie în faţa Europei şi să ḑică: nu primim aşa elementele de cultură din Europa. Dar vine îndată declararea d sale lămurită, o ḑice aceea principele Gorciacoff destul de sincer şi de clar.

Alteţa Sa nu ar dorí ca cestiunea Israeliţilor, care îşi va avé rêndul mai târḑiu, să fie prejudecată prin o declaraţiune prealabilă. Dacă este vorba numai de libertate de religiune, principele Gorciacoff declară că, ea a fost totdeauna în vigoare în Rusia, în ceea ce îl privesce, dênsul aderă cu totul la acest principiu, şi ar fi gata să îl întindă în sensul cel mai larg. Dară este vorba de drepturi civile şi politice, şi Alteţa Sa cere să nu se confunde Israeliţii de la Berlin, Paris, Londra sau Viena, cărora negreşit nu s'ar puté refusa nici un drept politic sau civil, cu Evreii din Sêrbia, România şi câteva provincii ruse, cari sunt, după părerea sa, un adevĕrat flagel pentru populaţiunile indigene.“

Par că auḑiam pe d. Codrescu, când cetiam aceste cuvinte ale principelui Gorciacoff din congresul cel mare al Europei.

Vedeţi dar, că Francia, Italia şi Englitera, care are şi dênsa jumĕtate sânge latin, sûnt cele dintâiu de a insista ca să nu pună o cestiune de naţionalitate, şi, dacă a avut Francia un merit în istoria modernă a secului nostru, este de a fi pus înainte principiul naţionalităţilor.

În vîrtutea dar a principiului de ginte latină stăm noiací, ear nu pentru ortodocsie.

Cu aceasta ne putem apăra în viitoriu în contra panslavismului. Cu aceasta putem să continuăm a primí germenele de cultură, de acolo de unde l'am luat şi până acum, adecă de la Occident, şi nu de la Nord.

Un ultim cuvênt pentru o perspectivă mai înaltă în viitoriu: când în urma votului d-v. s'a întins piciorul ţĕrei preste Dunăre, când aţi luat Dobrogea, unde sûnt şi alte religiuni, cu acest pas de cea mai mare însemnătate pentru soartea acestei ţĕri, aţi ḑis, în mijlocul popoarelor peninsulei Balcanice: la deslegarea finală a cestiei Bisanzului, vrem şi noi Românii să ḑicem cuvêntul nostru, şi acest cuvênt nu poate fi religiunea ci cultura occidentală.

Mĕ resum dar: art. 7 din constituţiune a fost un anachronism la 1866. La 1866 era vorba de naţiunea română, ear nu de ortodocsie; tradiţiunile noastre religioase în contra Turcilor nu îşi mai aveau şi nu îşi mai au locul, ele trebue să fie înlocuite cu ideile gintei latine, şi de aceea nu primesc să mai fie restricţiuni religioase în constituţiunea României.

Ear pentru cestiunea Ovreilor, aceasta se va resolva la alegerile viitoare şi chiar în sinul constituantei. (Aplause prelungite).

Varietăţi.

* (Din Basarabia). Cetim în „Curierul balasan“: In unul din Nr. jurnalului nostru am arătat publicului român, că în Basarabia, ce ni s'a răpit de Congresul de Berlin, chiar acei ce doreau venirea Ruşilor, aḑi cu lacrimi regretă perderea Românilor. Eată ce primim din Ismail: Schimbarea, ce s'a făcut ne a muşcat destul de simţibil. Să ve descriu toate cu deamăruntul nu pot, mĕ tem, ca nu cumva căḑênd această scrisoare în mâna poliţiei secrete (căci graţie milostivului guvern, ne-a înzestrat şi cu aceasta), apoi resultatele ce m'ar aştepta ar fi identice cu ceea ce păţĕsc bieţii aşa titluiţi nihilişti. Mĕ întrebaţi dacă avem scoli! nici una, nici bărbătesci nici femeiesci. Mult milostivul guvern se îngrijesce mult de lumină. Cât pentru părerea de rĕu după Români, apoi aceasta nu mai este o taină; ţĕranii, chiar Malorosieni, cu lacrimi strigă unde sûnt Românii, unde binele ce am perdut? Representanţii autorităţilor, să te ferească Dumneḑeu, tot ce poate fi mai urât. Ceea ce era mai onest, mai de treabă, mai curăţel s'a dus în România, a rĕmas dar tot ce e mai dubiu, fără lege şi fără D-ḑeu, şi mai sosind şi din Rusia tot de felul acesta închipuiţi-ve dar unde ne aflăm! Cei ce mai înainte nu puteau obţiné nici postul de uşeriu fiind cunoscuţi de cei mai rĕi oameni în societate, aḑi ei fac totul. De pe acum poporul geme, ce va fi mai târḑiu? D-ḑeu scie!

* (Resbelul ilustrat). Dnii Gr. Luis, librar, şi F. A. Lachmann, corespondent militar, au intreprins reproducerea frumoaselor tablouri pe care le esecută acum la Viena, pentru M. S. R. Domnitorul, pictorul Schönberg, tablouri, despre care am mai vorbit şi cu altă ocasiune şi care representă memorabilele fapte a le armatei române în timpul resbelului cu Turcii.

Campania întreagă este reprodusă în 12 tablouri mari pe pânză, în coloare de uleiu, intinse pe pervas şi puse în ramă poleită în lăţime de 12 centimetrii, astfel că dimensiunea totală a tablourilor va fi pentru trei din ele de 97 cent. înălţime şi 79 cent. lărgime, ear pentru celelalte 9 de câte 104 cent. înălţime şi 79 cent. lărgime.

Toată seria se compune din copii fidele a le originalelor, comandate în cea mai mare parte de Înălţimea Sa Regală Domnitorul Carol I.

Tablourile sûnt cele următoare:

A. O şarje de călăraşi cu M. S. R. în capul coloanei, (episod de manevră).

B. Portretul M. S. R. Domnitoriului (în mărime naturală a bustului).

C. Idem M. S. R. Doamnei (în mărimea naturală a bustului).

D. Atacul Griviţei în ḑiua de 30 August 1877.

E. Trecerea armatei române peste Dunăre la Corabia.

F. Bombardarea Vidinului, M. S. R. în bateria Carol la 15 Maiu 1877.

G; Inspecţia M. S. R. în interiorul redutei Griviţa.

I. Întâlnirea Muşirului Ghazy Osman Paşa cu M. S. R. după capitularea Plevnei la 28 Noemvre 1877.

L. Atacul posiţiunilor inamice la 27 August 1877.

M. Reluarea Griviţei la 31 August 1877 dimineaţa.

N. Atacul posiţiunilor de la Dolne-Dubnik la 31 Octemvre 1877 de cătră cavaleria română.

O. Trecerea M. S. R. peste platoul dela Bucov la 28 Noemvre 1877.

Tablourile subt lit. A şi B sûnt deja gata, şi în adevĕr ele nu lasă nimic de dorit.

Preţul tablourilor în capitală va fi de câte 40 lei unul. Persoanele care doresc a posede aceste tablouri se pot adresa la d-nii editori, precum şi la magasinul de tablouri al d-lui Harsch şi C-ia, calea Victoriei, Nr. 74. Se pot chiar face abonamente pentru seria întreagă, pentru care sfêrşit s'au împărţit liste de subscripţiuni. Doi lei din preţul vênḑării fie-cărui tablou sûnt destinaţi în folosul vĕduvelor şi orfanilor soldaţilor români căḑuţi pe câmpul de luptă, ear sumele dobândite se vor publica prin ḑiare.

Nu ne îndoim, că ori-care bun Român va căuta a'şi împodobí locuinţa sa cu unul sau mai multe din aceste tablouri, care amintesc vitejia Românului şi iubirea sa de patrie şi onoare.

* (O nouă Barbara Ubryk în Rusia). Mare sensaţiune a făcut în toată Rusia, arestarea şefului de Poliţie dela Symferopol ce s'a făcut la 26 Februarie. Acest onorabil se numesce Peremischko, ear causa sensaţională care s'a pus la adăpost după ḑiarul „Krymsky Liston“ ce apare în Symferopol, e următoarea: „La anul 1861, imediat după emanciparea ţĕranilor, o jună ţĕrancă anume Teodosia Kamyschenko în etate de 16 ani, care n'a fost nicăiurea conscribită a întrat în serviţiul şefului de poliţie Peremischko ca slugă cu o leafă lunară

---

der-Bader era gata se urmeze ordinului conductorului, când deodată stătù pe loc, lovindu-se preste frunte.

— Cartea mea, cartea mea, strigà el; 'mi-am uitat cartea, me duc s'o caut.

— Fă iute, ḑise Ellermann.

Învĕţatul alergà la trenul ce'l aduse din Leyden, şi se suí în vagonul care'l ocupase cu vechiul seu elev şi apucà cartea cu un aer de cuceritoriu.

Apoi voí să se întoarcă la amicul seu.

Drumul de fer era liber de ori ce obstacul.

Trenul plecase de cinci secunde.

În depărtare de douĕ sute de metri se vedeau urmele fumului, cari se înălţau spre nuori; flueratul prelungit al maşinei resuna ca un din urmă „remas bun!“

(Va urma.)

de 1 carboavă şi 50 capeice. Câte-va ḑile după ce întrase în servițiul numitului, ea fù închisă într'o bucătărie şi de atuncea până la 24 Februarie 1879 ḑina eliberării sale prin judele de instrucțiune va să ḑică 19 ani a stat închisă în acea bucătărie. Cu dênsa împreună trăiau hulubii şi cănii d-lui şef de poliție. În tot timpul cât a stat închisă o singură dată scăpase pe uliță, fù însĕ imediat prinsă de oamenii chinuitoriului seu şi pusă sub o pază mai riguroasă. Mâncarea ei era a cănilor. Nici o ḑi nu trecea să nu fie bătută cu curele, bețe, vĕrgi şi clesce de fer, într'un cuvênt cu ori ce 'i cădea filantropului în mână. Adese se întêmpla că recurgea la ajutoriul vezeteului care o bătea până ce se acoperea corpul victimei de vânătăi şi sânge. Toate aceste sûnt constatate prin nenumĕrați marturi. La constatarea medicală ce i se face la 24 Februarie încă corpul ei era ca hăcuit. Cu toate aceste chinuiri victima n'a căḑut în idiotism, căci când a fost liberată la început nu voia să creaḑă această fericire, dar repețindu'i că posițiunea sa teribilă sa sfêrşit obrazii sei palizi începură a se colora, după care începù a spune istoria suferințelor sale în timp de 19 ani. Terminând s'a rugat ca să fie obligat şeful de poliție a'i plătí leafa pe trei ani. Nenorocita a fost instalată într'un asil.

* (Frica de ciumă). Un părinte de familie în timpul unei îngrozitoare epidemii de ciumă, visează noaptea că, din casa lui vor murí şase indiviḑi de ciumă. Cum s'a sculat a doua ḑi, cea dintâia grijă 'i-a fost, să numere persoanele din curtea sa, şi constată că cu el făceau şase. O frică mare 'i cuprinse sufletul, şi avù imprudența a comunica aceasta la toți din curte. Lucru curios; că de a doua ḑi a început să moară din curte câte unul astfel că remase el singur. Posiția în care se afla acest nenorocit era din cele mai triste, căci el 'şi aştepta moartea din minut în minut. Nesce prietini ai lui, aflând frica în care se află profitară de ocasie, spre a'i fura tot ce avea. In timpul nopții bat la uşă spuind că este ciuma, care vine să'l ia: nenorocitul să culcă frumos in pat căḑênd în nesimțire. Borfaşii 'i fură tot, şi când s'a făcut ḑiuă, a vĕḑut că nu este mort, însĕ n'avea cu ce să'şi cumpere pâne şi carne, astfel că a murit de foame, ear nu de ciumă. Miraculoase sûnt efectele fricii, în timpul epidemiilor.

„Timpul.“

* (Locomotivă de stradă). Pe timpul esposițiunei din Paris ajunse pe Champ de Mars o locomotivă de stradă din Zürich. Această locomitivă a percurs în nouĕ ḑile distanța de 580 Chilometri dela Zürich la Paris. Constructorii acestei maşini primiră din partea deregĕtoriilor permisiunea specială, de a merge cu ele pe drumul de țară. Consumarea de cărbuni a fost de 4250 Chlgr.; cărbunii s'au cumpĕrat pe drum, Consumarea apei 25,000 Chlgr. Greutatea maşinii 6300 Chlgr., cu cărbuni şi apă cu tot. Maşina se învârtea uşor într'un cerc de 6 metri de diametru. Călătoria s'a făcut fără nici un accident deşí a trecut prin multe sate şi oraşe.

* (Mijloc pentru stărpirea omiḑilor). Omida se nasce din fluturi (Cantaege); aripile lor sûnt albe trase, în trăsături negre. În luna lui Iunie femeia ouă pe frunze, ouele sûnt galbine în forma lindinei şi spre toamnă resar mici vermişori, şi se învĕluesc în frunḑe, pe ramul pomului cu țăsătură painginoasă. Peste iarnă sufer geruri, umeḑeli, îngheţături, şi de nimică nu se vatămă. In primăvară de odată se ivesc cu desvălirea frunḑelor copacului şi produc mare daune pomilor roditori. Stărpirea omiḑilor este foarte cu lesnire acuma în luna lui Martie şi Aprilie, dimineața sau în desară, când este vremea liniscită şi nu bate vêntul, luând o făclie (torțe sau masală) aprinsă legată de o prăjină, le atingi, ear cuiburile lor să ard prin pêrlit, pomul nu se vatămă. Dară dacă se va curățí prin forfeci, cade omida la pămênt, şi cu vremea, de jos se sue pe arbori, totuşi este mai bine a fi arsă omida.

* (Un meteor). Un meteor a fost observat de curênd la nordul Angliei. El avea aparența unui glob de foc scoborêndu-se încet spre orizont şi respândind o lumină atât de viă încât se putea vedé ca ḑiua. Căderea bolidului a fost însoțită de un sgomot asemenea cu a trăsnetului din depărtare. La Iork giamurile caselor au fost sguduite, şi mai mulți locuitori au creḑut la un cutremur de pămênt.

* (Posițiunea Paradisului pământesc). D. Delitzch, un asiriolog savant, a stabilit, prin mijlocul unor documente diverse de o înaltă anticitate, că Edenul era situat în Babilonia, în spațiul cuprins între Tigru, Eufrat şi cele doue canale numite Pison şi Ghihon, şi de cari vorbesce Biblia. Acum trebuie să ne asceptăm că într'o ḑi D. Delitzch va descoperí arborele cunoscinței binelui şi al rĕului, faimosul măr a lui Adam şi Eva.

* (S'au născut doi gemeni). Pentru cuvinte de familie pe cari nu avem trebuință să le desvoltăm ací, sûnt despărțiți unul de altul şi crescuți în țĕri deosebite.

Trei-ḑeci de ani după aceea se întâlnesc din întêmplare, pentru prima oară şi rĕmân amêndoi încremeniți de asemênarea lor mutuală.

— Mĕ iartă, domnule, ḑise unul din ei luându'şi pălăria cu politețe, mi se pare că noi ne am cunoscut odată unde-va?

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Schițe din florărit. *)

Clematis L. — Curpenul.

Curpenul (Năprasnicul, Luminoasa) este mai de multe soiuri, unele indigene mai de rênd, altele mai nobile, aduse din China şi Japonia şi vrednice a fi numĕrate între cele mai frumoase tufe acățătoare.

Principalele soiuri sûnt:

1. *C. recta* L. — Curpenul drept (germ. — Aufrechte Waldrebe; fran.-Clématite droite) cu trunchiul (cotorul) îndreptat în sus, neted, de-asupra crengos, mĕsurând preste 1 metru în lungime. Florile sale albe respândesc un miros plăcut şi formează împreună un buchet mai mult uriaş ca frumos.

Acest curpen înfloresce cam pe timpul secerişului şi se poate cultiva în grupe, deschilinit sau în amestec cu alte asemenea tufe sau arborei.

Prăsirea se face desbinând trupinile la câte 3—4 ani sau semĕnând cuprinsul fructelor în tipsii cu pămênt uşor.

Tufele mai bĕtrâne să nu se întinerească de cât la câte 5 ani odată.

Aici mai aparține şi curpenul drept cu floarea învoaltă.

2. *C. azurea* Hort. — Curpenul albastru, o tufă acățătoare ce s'a fost importat din Japonia, unde cresce în stare selbatică. Foile sûnt pĕroase şi înzestrate cu lungi codițe; florile singuratice, deschise, aproape 15 centim. late, compuse din câte 8 foițe (petale) lungureţe şi de o coloare albastră, une-ori albă, violetă, trandafirie sau castanie.

De o rară frumsețĕ este var. cu floarea învoaltă şi albă ca neaua.

3. *Cl. lanuginosa* Lindl. — Curpenul lânos are foi late în forma inimei, la vêrf ascuțite şi pe deasupra de un verde întunecat. Florile înzestrate cu lungi codițe lânoase, formate din câte 6—7 foițe.

Ací aparțin numeroase varietăți cari de cari mai frumoase cu floarea castanie (var. hybrida rubro-violacea), albastră închisă (var. Tunbridgensis), trandafirie (var. Lady) etc., uneori cu vĕrgi sau pete de o altă coloare.

Varietățile mai gingaşe, precum Vesta (cu flori albe şi stamine întunecate), Thomas Moore (cu flori violete închise şi stamine albe), trebuie acoperite în ajunul ernei cu frunziş, tufe de brad sau paie şi adunând pe lângă rădăcini pămênt uscat. Ele se culti-vă în fața soarelui la un loc scutit de vênturi aspre într'un pămênt îngrăşat cu putregaiu de pădure în amestec cu năsip mĕrunt. Preste vară se udă bărbătesce des de dimineață sau sara pe recoare.

Curpenii lânoşi se potrivesc de minune spre a îmbrăca şi împodobí păreți, ziduri, tufişuri, trunchiuri de arbori etc. Cultivați fiind în oale sau vase de lemn, ei se ernează într'o odaie recoroasă, scurtând mai întâiu înlădiţile cam pe jumĕtate; în primăvară se provĕd cu aer şi lumină mai multă şi apoi se aşeaḑă unde-va afară. Prăsirea din butaşi este uşoară.

Convallaria L. — Lăcrimioarele, Mărgăritărelele.

Cine nu cunoasce aceste floricele drăgălaşe şi albe ca crinul, aceste „lacrimi de ânger“ ale primăverei, respândind miros de o nespusă dulceață.

Prin grădini aflăm cultivându-se mai ales varietăți măestrite cu floarea învoaltă sau simplă, albă sau trandafirie, cu foi verḑi sau vĕrgate pe de margine.

Lăcrămioarele iubesc un pămênt uşor, proaspĕt şi bogat în remăşițe vegetale, reuşind mai cu samă unde-va la nmbră printrĕ tufe, împrejurul arborilor sau în dosul unui rozor, movile etc.

Prăsirea se face aşa, că desbinăm din trei în trei ani trupinile mai bĕtrâne. Nouĕle plânte se sădesc la o distanță de preste 20 cent., acoperind pămêntul cu frunziş şi smulgênd mai târḑiu o parte a mlădițelor cu scop de a concentra sucul nutritoriu. Urmarea este, că cotoarĕle remase înaintează grabnic şi produc flori de o mărime şi frumsețĕ deosebită.

M'aşi depărta de scopul propus, voind să tractez aici cultura cu totul particulară, la care ar trebuí supuse lăcrimioarele, dacă este să înflorească în odăile de locuit prin Decemvrie sau Ianuarie.

Datura L. — Ciuma-fetei.

Ciuma-fetei este cunoscută şi sub numele de Laur, Bolundăriță, Turbare etc. (germ. Stech-apfel; fran. — Stramoine). Soiurile şi varietățile mai de frunte sûnt:

1. *D. fastuosa* L. — Ciuma-fetei egipteană un fel de tufă puțin crengoasă, $^{1}/_{2}$—1 m. înălțime; foile alterne, dințate, ovale şi cam ascuțite; floarea albă ca laptele sau violetă, în forma unei pâlnii resfrânse, respândind un miros plăcut; fructele presintă un fel de capsule mari ghimpoase.

Ciuma-fetei egipteană este o floare anuală cu drept cuvênt foarte prețuită din causa frumseței şi mirosului ei admirabil. Aceasta se poate ḑice cu atât mai vêrtos despre verietățile cu crengi purpurii şi flori duple, crescute oare-cum una într'alta.

Semênatul se îndeplinesce primăvara de timpuriu într'o resadniță caldă, sădind apoi tinerile plânte în oale sau tipsii cufundoase. Plântarea în grădină urmează a se face pe la sfîrşitul lui Maiu aşa, că deşertăm plântele cu pămênt cu tot; altcum se prind cu anevoie sau se uscă chiar. Aproape toate varietățile continuă a înflorí din Iulie până prin Octomvrie. Pămêntul, în care se cultivă, să fie pufăios, bogat în materii organice şi situat în fața soarelei. Vara să se ude des, cu deosebire în vreme de secetă.

2. *C. humilis* Desf. — Ciuma-fetei galbină nu cresce mai mare de $^{1}/_{2}$ m. Florile de regulă galbine deschise, înfipte una într'alta în numĕr de douĕ sau trei.

Se prăsesce în modul descris. Floarea ține din Septemvrie până toamna târḑiu. În oale reuşesc bine, mai ales dacă se udă adese ori şi se espune aerului şi căldurei.

Varietățile cu floarea albă, albastră, trandafirie etc. merită şi ele o cultură cât mai rĕspândită.

D. Comşa.

---

*) Veḑi „Tel. Rom.“ a. 1878. Nr. 146.

Posta Redacțiuni.

Corespondentului nostru în Timişoara: Nu credem, că va fi chiar oportun a suleva cestiunea la moment. Ceva mai târḑiu.

Ar fi bine dacă ne ai da voie a modifica puțin la unele locuri pentru a nu vení în colisiune cu legile de presă.

Bursa de Viena

din 21 Martie n. 1879.

Metalicele 5$^{0}\|_{0}$	64 50
Împrumutul naț. 5$^{0}\|_{0}$ (argint)	64 50
Împrumutul de stat din 1860	117 50
Acțiuni de bancă	791 —
Acțiuni de credit	245 70
London	117 30
Argint	— —
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 33

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 17 Aprilie şi 17 Mai imob. rĕmasului după Sara Horvath în Hĕrĕu (trib. Deva); în 30 Aprilie şi 6 Iunie imob. lui Dănilă Csiki în Cuieşd; în 28 Aprilie şi 4 Iunie imob. lui Petru Barabas şi Stefan Deak în Panit (trib. M. Vásárhely); în 17 Aprilie şi 17 Maiu imob. lui Vasilie Tămaş în Tohat; în 17 Aprilie şi 17 Maiu imob. lui Stefan Cioban în Tohat (jud. cerc. Aiud); în 29 Martie şi 29 Aprilie imob. lui Iosif Stroli in Unedoara (jud. cerc.); în 28 Martie imob. dnei Anton Barbat în Deva (trib); în 31 Martie imob. „Primei societăți de manufactură lânară în Transilvania în Orlat (trib. Sibiiu); în 29 Martie şi 5 Aprilie imob. massei concursuale după Iosif Hadnagy în S. Szt. György (jud. cerc.); în 9 Maiu şi 15 Iunie imobil. lui Francisc Kelemen şi soți în M. Szt. Anna (trib. M. Vásárhely); în 1 Aprilie şi 6 Maiu imob. lui Duțu Radu Stinghe în Braşov (trib.); în 28 Martie imobil. lui Luso Dumbravă în Brazova (judec. cerc. Hațag); în 28 Martie şi 28 Aprilie imob. lui Pavel Karácsony în Nagy bányo (jud. cerc.).

Nr. 55|1879. 2—3

EDICT.

Rachila Tudur Curea din Apoldul superior, legiuita soție a lui Vasilie Pătruț din Turnişor, carea aproape de 4 ani a părăsit cu necredință pre bărbatul ei, pribegind prin lume fără a se scí ubicațiunea ei, se provoacă a se presenta în termin de un an înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral, căci la din contră, procesul divorțial intentat de bărbatul ei, se va pertracta şi decide şi în absența ei.

Mercurea la 5 Martie 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 30. Sibiiu, Marți, 13 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 848 Pres.

Cerculariu

catra tóte oficiele protopresbiterale din archidieces'a Transilvaniei.

Esundarile veemente au innecatu in septemanile trecute locurile cele mai manóse a lungulu fluviului Tis'a; au spalatu intr'o dimensiune enórma semenaturile, cari faceau totdeun'a un'a dintre cele mai insemnate rubrici in economi'a Ungariei; au smulsu si dusu cu sine nu numai edificii si instructiuni de economia, dar si comune intregi mai cu tóte averile loru, pana in urma puterea elementului destructivu facù, ca astadi orasiulu celu mai renumitu pe campiele de josu ale Ungariei, Segedinulu, sè fie o ruina deplorabila; locuitorii lui la numeru preste 70 de mii, câti nu perira in apa, sè fie in cea mai mare parte fugari prin tiéra, lipsiti de averile loru, si cei multi de tóte midilócele traiului.

In vederea si la audirea acestei catastrofe pana acum ne mai pomenite, s'a redicatu numai de catu si s'a pusu in lucrare filantropi'a, care la noi nici candu nu dormitéza. Maiestetea Sa preabunulu nostru monarchu facù la primulu locu inceputul celu mai stralucitu pentru ajutorarea nenorocitiloru; ii urmara apoi din tóte unghiurile patriei si alte inimi simtitóre in nenorocirea altor'a; in urma se pusera in curentu intreprinderi filantropice din acestu tristu incidinte chiaru si in strainatate, asia: in catu la o privire preste frumósele midilóce de ajutoriu adunate pana acum s'aru paré a fi provediute primele si celea mai urginte necesitati ale nenorocitiloru.

Inse calamitatea nu se póte vedé din departare in tóta marimea si in tóte detaiurile ei. Ajunge a scí, cà nu numai midilócele reculegerii pentru viitoriu, dar — cum diseiu — si cele mai necesarii pentru sustentarea momentana fura rapite prin esundare dela multe mii de concetatieni. Ce erá adunatu prin serguinti'a de secoli, se nimicí in cate-va óre, și acum filantropi'a si patriotismulu cauta dupa midilóce de a se repará sdruncinarile suferite, in modu corespundietoriu nu numai trebuintieloru momentane, ci si aspiratiuniloru pe viitoriu.

In momente de acestea grele, si in necesitati de aceste estreme ale compatriotiloru nostri au sè se pérda din vedere ori-cari alte consideratiuni; nici limb'a, nici nationalitatea, nici religiunea, nici disparitatea de opiniuni in viéti'a publica, nici indepartarea locului nu póte sè formeze pedeca la eserciarea fapteloru filantropiei, a acestei virtuti recomendate asia multu de intemeitoriulu crestinismului.

Chiaru pentru acea eu, pe langa cea ce amu potutu face din partemi la momentu pentru alinarea suferintieloru, me aflu acum indemnatu a apelá si la bunulu simtiu crestinescu alu clerului și poporului de sub archipastori'a mea in favorulu celoru nenorociti prin amintit'a catastrofa, invitandu cu acésta pre toti si pre fiesce care: ca din cea ce ni a datu Dumnedieu, rumpendu ce-va chiaru in contulu seraciei nóstre comune, sè intindemu toti, pre catu putemu, ajutoriu nenorocitiloru compatrioti din Segedinu si de prin pregiuru.

Éta ocasiunea pentru noi de a aretá in fapta, cà cunóscem si simtimu in sufletu detorinti'a nóstra crestinésca si patriotica intre ori-ce impregiurari, fie ca de alta parte sè avemu a ne luptá pentru cele mai importante interese ale nóstre de esistintia. Ocasiunea, de si trista, e chiaru apta spre a dovedí prin resultatele filantropiei nóstre, cà avemu mandri'a de a escelá preste toti aceia, cari uneori preocupati numai de ale sale, suntu capabili de a-si inchide inim'a fatia de durerile altor'a.

Inaltulu regimu alu tierii a facutu deja tóte ingrigirile, ca cetatienii statului sè aiba inlesnire de a-si eserciá filantropi'a loru fatia de cei nenorociti prin atins'a catastrofa. Pretotindeni in tiéra stau gat'a autoritatile administrative a primí ori-ce daruiri pentru ajutorarea acelor'a, fie in bani, fie in naturalie. Folosésca-se dar clerulu si poporulu nostru de loculu, ce le stà mai indemana, spre a depune acolo tributulu caritatii crestinesci; pe langa acea inse stà in voia fiesce-caruia, a predá astfelu de ajutóre oficiiloru nóstre protopresbiterale, caror'a érasi li lasu in voia, a transpune ajutóriele primite la celu mai deaprópe oficiu administrativu, séu a le promová aicia la Consistoriulu nostru pentru tramitere la destinatiunea loru, dar in tóta intemplarea pe langa o lista esacta a contribuentiloru.

Voiu avé mare multiamire, déca apelulu acest'a alu meu va produce celu mai bunu resultatu in favórea nenorocitiloru; de acea insarcinezu pre oficiele protopresbiterale, sè incurga cu indemnuri bune la ai sei spre a-mi realisá dorinti'a, carea este: sè dàmu, si inca catu se póte mai cu grab'a ajutoriulu posibilu nenorocitiloru. La tóta intemplarea cerculariulu acest'a alu meu sè-lu comunice preotimei parochiale concerninte, la a careia conlucrare zelósa me credu a poté contá pe siguru.

Sibiiu, 10/22 Martiu, 1879.

Mironu Romanul m. p,
archiepiscopu.

Sibiiu, 12 Martie.

Potopul deasupra Seghedinului se retrage încet. În retragerea sa descopere tot mai mult jertfele ce le-a cerut. Umanitatea de altă parte concurge, în conformitate cu proporțiunea putinței, din toate părțile patriei fără deosebire de naționalitate și credință, precum și din afară de patrie.

Dar nici calamitatea, care lasă urme îngrozitoare după sine, nici umanitatea, cu care mărgeaua maghiarismului, Seghedinul, este îmbrățișată de toate părțile spre ai alina durerile, nu reține presa maghiară de la continuarea neobosită cu cele mai variate bârfele asupra acelor bărbați ai naționalităților nemaghiare, cari, față cu proiectul de întroducerea limbei maghiare in scoalele poporale nemaghiare, nu fac altă de cât apără un drept al lor, garantat prin legi anterioare, cu mijloace și pe căi curat legale.

În deosebi vedem, că o parte considerabilă din presa maghiară 'și-a ales problema de a loví sistematic în capul metropoliei noastre gr. or. române, căci prin conducerea deputațiunei din metropolia noastră gr. or. română la

---

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.
(11. urmare.)

IX.

Familia Pièters.

Învĕțatul nostru, consternat, amenință cu pumnii spre nuori și apoi începù să se plimbe încet de-alungul drumului ferat, scoțind din când în când câte un suspin melancolic.

Un funcționariu venì la dênsul:

— Domnule, îl întrebà el, ce faci D-ta aici?

— Precum veḑi, prietine, respunse Van-der-Bader, mĕ primblu.

— Regulamentul o opresce.

— Eu nu te-am întrebat.

— Dar trebue să 'ți-o spun domnule și să te rog să părăsesci la moment calea ferată.

Învĕțatul, cufundat fără îndoială în reflecsiuni profunde, își continuà preumblarea.

— D-ta împedeci lucrările, ḑise funcționariul, vătĕmat în dignitatea sa, îți poruncesc să ieși.

Trebue se concedem că eroul nostru se află în o neplăcută situație de oare-ce el se întârḑiase și nu putù să'și urmeze calea spre Lille; căci, altcum ar fi greu de a escusa purtarea, de care se făcù vinovat.

În momentul când funcționariul, la a treia provocare, cutezà să puie o mână îndrăzneață pe umĕrul doctorului, cest din urmă se întoarse spre el.

— Ieși! repetà în ton de poruncă funcționariul de administrație.

— Aceasta este prea mult! ieși D-ta dacă îți place, piticule, strigà Van-der-Bader și prinḑênd cu brațul seu herculic pre funcționariu preste mijloc îl rîdicà, precum vêntul ridicà o peană.

— Ajutoriu! urlà cel învins.

Învĕțatul, ținênd pe nenorocitul funcționariu tot ridicat, trecù în pas majestos de-alungul drumului de fer.

— Ajutoriu! ajutoriu! repetà funcționariul.

Comisariul de poliție, aplicat la gara de Anvers, ieșì în ușa cabinetului seu.

— Ce se întêmplă? întrebà el, mirându-se de priveliștea particulară, ce i se oferì.

— 'Ți-o voiu spune îndată, domnule Pièters, gemea funcționariul, dar domnul acesta să mĕ lase în pace.

Învĕțatul își plecà brațul și depuse povara pe un trotoir de asfalt.

Esplicațiile începură.

— Ce ai să spui spre desvinovățirea D-tale domnule? ḑise comisariul cu politeță, adresându-se cătră Van-der-Bader.

— Nimic, absolut nimic! respunse profesorul cu o voce pe cât se poate de liniscită; atât poate, că'mi pare rĕu de ce s'a întêmplat.

— Funcționariul era în dreptul seu, urmà comisariul; nu-'ți este permis de a petrece in interiorul garei.

— Eu așteptam trenul, ce pleacă spre Francia.

— Dar el a plecat înainte cu ḑece minute.

— Durere! ḑise Van-der-Bader.

— Domnule, replicà comisariul, respunsurile D-tale îmi par atât de străine, încât îmi țin de datorință să te iau la întrebări; te rog să-'mi urmezi în cabinetul meu.

— Și eu, domnule Pièters, întrebà funcționariul care o pățise cu profesorul, ce am se fac eu?

— Se-'ți veḑi de lucrul D-tale, respunse comisariul zimbind.

— Așteaptă un moment prietine, strigà, Van-der-Bader trebue să te despăgubesc puțin, pentru purtarea mea nepotrivită… unde e sacul meu de drum?

— Ai avut vr'unul? se înformà comisarul.

— Fără îndoială… ah! acuma 'mi aduc aminte, a remas în vagon la domnul Ellermann.

— Să clarificăm lucrul acesta, adause domnul Pièters, paremi'se domnule, că D-ta ești jertfa unui mișel isteț.

Dl Pièters puse mâna pe un mâneriu de aramă de la ușă, care îndată se deschise, arĕtând internul unui cabinet de lucru.

Din fie-care parte a unei mese, acoperite cu tradiționalul postav verde, stăteau fotoliuri, care își întindeau slabele lor brațe.

monarchul şi capul statului, a esercitat un drept şi a împlinit o datorinţă sacră, nu numai faţă cu interesele speciale ale metropoliei noastre gr. or. române, dar şi faţă cu adevěratele interese ale patriei comune, care patrie nu este numai a naţionalităţii maghiare, dară a tuturor naţionalităţilor şi confesiunilor recunoscute prin legile patriei, vorbească ele ori ce limbă.

Armele de cari se servesce presa maghiară în această luptă neloială nu sûnt de loc alese. Aşa „Pesti Naplo", care trece de organ serios al opoşiţiunei, într'un articul de fond al seu, destinat a fi un testimoniu de cualificaţiune pentru comitele suprem din Maramurěş Ioan Lonyay şi pentru vice-comitele de acolo Mihalca, nobil ungur de origine română (román származású magyar nemes), se răpede asupra metropolitului nostru cu nisce însinuări nejustificate, cu care nu aflăm demn a ne mângí coloanele noastre. Organul „serios" răpit de ură, a uitat că nu este cu cuviinţă a loví în acelaşi timp într'un bărbat, a cărui patriotism nu poate fi tras la îndoială, când vrea să dea laudatorii acelor ce în prea marele zel de a se însinua la ultra naţionaliştii maghiari, au înscenat o representaţiune în numele poporului român din Maramurěş, în favorul proiectului de maghiarisare, — o representaţiune, care este destul de caracterisată prin corespondenţa din Maramurěş, reprodusă şi de noi la alt loc.

„Nici o faptă fără plată." Adresele câte s'au trimis din toate părţile române metropolitului nostru sûnt doveḑi despre aderenţa tuturor Românilor din toate părţile patriei la pasul făcut de către episcopatul român în causa proiectului din cestiune. Aceasta ar puté să ne liniscească pe deplin şi credem că archiereii români sûnt pe deplin linisciţi şi mulţămiţi cu resunetul ce a avut loc cu întreprinderea lor naţională şi patriotică în toată românimea. Pe dênşii şi pe Români preste tot nu poate să'i supere nici declaraţiunea episcopatului maghiar româno-catolic, nici a hiperzelosului episcopat rutean gr. catolic, cu atât mai puţin o representaţiune ce poartă firma poporului român din Maramurěş şi care este la locul prim subscrisă de cel dintâiu funcţionariu administrativ al comitatului. Credem că nu ne înşelăm când presupunem, că nu va trece mult şi adevěrata voce a poporului român din Maramurěş va vení să rěsplătească cu dreptate prisositoare zelul cel estraordinar şi pe lângă aceasta şi oficios din ţinutul Maramurěşului. Credem, pentrucă însaşi corespondenţa de care făcurăm amintire ne pune în perspectivă, că şi din părţile acele avem să auḑim resunând adevěratul vot în causa limbei, care va fi al adevěratului popor român din Maramurěş, de o natură cu votul tuturor celorlalţi Români din patrie.

Sûntem dară în punctul de a fi de un cuget toţi Românii din Transilvania şi Ungaria într'o afacere, care ne jignesce şi în care noi nu jignim nici principiul de stat în genere, nici legile speciale a le patriei.

Ne supěră însě cu toate aceste atitudinea presei maghiare. Agitaţiunea ei este în toate împregiurările antipatriotică. Anul cu Bosnia şi Erţegovina a dovedit, că în adevěratul patriotism n'a fost nici Românul, nici Sêrbul, nici Slovacul, nici Neamţul înapoia Maghiarului. Acum, când toate naţionalităţile aleargă într'ajutoriul nenorociţilor *per excellentiam* maghiari, presa maghiară cu o mână ne ţine înainte inscripţiunea: „Nici bisericilor să nu le mai fie permis a se folosí de limbile credincioşilor lor în „trebi administrative bisericesci." (Veḑi „Bihar" Nr. 39); eară în ceealaltă mână biciul, cu care lovesce pe fiecare îndată ce îndrăsnesce să se pronunţe altfeliu decum cugetă hiperzeloşii Maghiari.

Ei bine, orientul încă nu este aşeḑat de tot. Rusia tragănă evacuarea peninsulei balcanice şi se încearcă, când pe o cale când pe alta, a ocolí tratatul din Berlin şi a reveni la predilecţiunea sa dela San-Stefano. Predilecţiunea aceasta este aşa dară încă un punct negru pe orizontul politic, din care preste noapte se poate nasce un viscol. Voiesc Maghiarii ca o surprindere neaşteptată să afle naţionalităţile din patrie certate între sine?

Nejignirea dreptului naţionalităţilor în dreptul lor nu invoalvă nici un pericul; amărîrea naţionalităţilor cu o měsură greşită însě este o săgeată îndreptată asupra inimii patriotismului adevěrat.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Martie.

Interesul public pentru nenorocirea din Seghedin a perdut numai puţin din intensitatea sa. Adevěrat că parlamentul Ungariei s'a mai mulcomit, respingênd o propunere făcută de Bakay (stênga estremă) Aladar Molnár (oposiţia unită) şi de contele Melchior Lonyay. Acestia adecă propuseră esmiterea unei comisiuni parlamentare, ce ar fi avut să cerceteze causele catastrofei din Seghedin. Pe când însě dieta acuma se ocupă cu budgetul ministeriului de culte şi instrucţie, presa din Budapesta se ocupă mereu cu articuli, rapoarte speciale etc. de soartea Seghedinului. Spaţiu considerabil cuprind listele banilor colectaţi întru ajutorarea Seghedinului, ce amintim la locul acesta cu deosebire din pricină, că voim să accentuăm, cum partea cea mai mare din sumele cele mari întrate e dăruită de — nemaghiari. Cu prilegiul acesta se dovedesce din nou în modul cel mai practic, cari sûnt în ţara ungurească elementele domnitoare în economia — naţională(?).

Astfel de simptome a stărei economiei maghiare, agerii şi pětrunḑětorii bărbaţi de stat maghiari nu le observă, nu le înţeleg sau nu vreau să le înţeleagă. Domniile lor, deputaţii, subscriu adresă de felicitare către comitele şi vice-comitele comitatului Maramurěş, fiind că aceştia au fost atât de dibaci, a pune la cale faimoasa petiţiune a Românilor(?) maramurěşeni. Habeant sibi! —

Pe când politica maghiară seceră astfel de succese importante pe terenul intern, ea prin organul ei, Andrássy, nu mai puţin e impunětoare în afară. Înregistrăm d. e. totala respingere din partea Serbiei, a concede Austro-Ungariei în convenţiunea de vamă chiar şi cea mai mică preferenţă naintea celorlalte staturi europene. Adaugem apoi neputinţa contelui Andrássy faţă cu agitaţiunile Bulgarilor adunaţi în Tîrnova, cari nisuesc la nimicirea tractatului de Berlin. Am mai puté continua în chipul acesta întru apreţiarea politicei maghiare, care nu scie combate primejdia Slavismului, dar se pricepe de minune a asuprí pe Români pe aliaţii naturali ai Maghiarilor.

In Francia camera cu 330 contra 131 vot. a primit propunerea, privitoare la retransferarea camerei la Paris, de loc ce va fi urmat mai nainte revisiunea constituţiunei de congres.

Camera României a sěvêrşit şi a doua cetire a declaraţiei pentru modificarea art. 7 din constituţie. Aducem la alt loc memorabilul discurs al ministrului-president Brătianu, ţinut cu prilegiul cetirei prime a declaraţiei pomenite.

* * *

Presa jidano-maghiară 'şi-a eşit din fire de bucurie asupra petiţiunei renegaţilor din Maramurěş Pentru ca publicul însě să'şi poată forma o idee despre o parte numai a impregiurărilor, între cari s'a comis acel act de sinucidere naţională, ne permitem a reproduce din „Familia" următoarea corespondenţă intitulată:

O voce din Maramurěş.

(Petiţiune pentru introducerea limbei unguresci. Protest în contra acesteia.)

Văleni 17 Martie.

Onorabile domnule redactor! Mai nefericiţi Români decât în anticul Maramurěş nu sûnt nicăiri. Ce mistificaţiuni se întêmplă la noi, airea în lume nu s'a mai întêmplat. Seducerile corifeilor sûnt ca nesce plăcinte din afară unse cu groscior, eară din launtru otrăvite.

În ḑilele prime a le lunei lui Martie juḑii cercuali români au învitat numai pe Români, cărturari, fruntaşi, preoţi şi învěţători, pentru a subscrie o adresă, respective o petiţiune către Maj. Sa „în causă foarte interesantă şi gravă pentru interesul şi viitorul poporului român."

Aşa mě grăbii şi eu la învitarea cordială dar neaşteptată a juratului cercului Isa în 2 l. c. în Barsana, şi sosind acolo aflai numai Români, inteligenţi şi popor, subscriind o petiţiune.

Fui salutat la întrare şi învitat să subscriu. Respunsei, că voiu subscrie dacă voiu sci scopul. Mi se reflectă, că o pot cetí. Dar când voii să o cetesc mi se luă din mână de către juratul Iuliu Vinţ, sub pretestul că e multă scrisoare şi să întârḑie lucrul; însă 'mi va spune d-sa punctele cele mai de frunte.

Ascultaţi nepresupunênd nici un rěu, vĕḑênd numai Români, cum mě informează despre tenoarea acelor scrisori petiţionale cu nesce frase obscure şi fără nici o însemnătate, cam în înţělesul, că noi Românii totdeauna nisuim a ne câştiga cunoscinţa limbei unguresci de bună voie, dar voim să păstrăm cultul şi pentru a noastră. Mai mult nu'mi spuse nimic.

Cugetai, că din aceste va vedé şi Maj. Sa, că nu e trebuinţă să ni se impună prin lege studiul limbei maghiare, de oare-ce noi de bună voie o studiăm; şi vĕḑênd pe preoţii şi Românii fruntaşi de faţă şi subscrişi, nu puteam presupune vre-un atentat, vre-o tradare, deci subscrisei.

Dar când pusei condeiul jos, toţi erupseră în hohote. În urmarea acesteia simţindu-mě înşelat, poftii să mi se descopere mai apriat scopul acelei petiţiuni. Atunci mi se dedé spre cetire, cu sarcasme, lăudându-se stilul.

Şi atunci descoperii veninul.

Petiţiunea desavua purtarea prelaţilor nostrii şi cerea aprobarea prealabilă a proiectului de lege pentru introducerea limbei unguresci în scoalele poporale.

Eată turma lăsată de păstori în gura lupilor!

Eată un atentat, o tradare, o

Comisariul oferì unul învěţatului, se aşeḑà în altul şi întrebà:

— Cum te chiamă, domnule.

— Doctorul Van-der-Bader.

Comisariul se ridicà îndată de pe scaun.

— Profesorul Van-der-Bader din Leyden? întrebà el emoţionat.

— Tocmai.

Dl Pièters încrucişà mânile şi ridicà ochii spre plafond.

— Am dar fericirea, de a vedé, înainte de a murì, pe ilustrul, celebrul, admirabilul chemist al universităţii de Leyden!

— Cum? mě cunosci? ḑise doctorul cu blândeţe.

— Cum să nu te cunosc, învěţătoriul meu; îţi spuiu că eu consacrez toate momentele mele libere sciinţei; toate lucrările D-tale îmi sûnt cunoscute şi visul vieţei mele se realisează în acest moment.

— O, D-ta eşti prea bun, domnule?...

— Pièters.

— Dnule Pièters, respunse Van-der-Bader.

— Nu mě vei mai părăsí, scumpul meu doctor, continuà comisariul, casa mea va fi casa D-tale, copilul meu, copilul D-tale şi nevasta mea....

Pièters se oprì, se înroşì şi 'şi scărpinà un mic negel ce'l avea în vêrful nasului.

— Nevasta mea va fi sora D-tale, adause el; de alt cum e mai ca hotărît, că D-ta ai devenit jertfa soţului D-tale de drum. Voiu face disposiţii şi voiu trage informaţii, ear D-ta vei rěmâné vr'o câte-va ḑile la mine. Angelica 'ţi va cetí versurile sale. Constanţa 'ţi va arěta colecţia sa de marce şi eu 'ţi voiu cere părerea D-tale despre neînsemnatele mele lucrări.

— Angelica, Constanţa, repetà învěţatul!

— Soţia şi fiica mea, ḑise dnul Pièters, doi îngeri, pe cari, sûnt sigur, D-ta îi vei preţuí după merit.

Profesorul întinse robusta sa mână comisariului.

— Eşti prea amabil, ḑise el, şi eu primesc cu bucurie invitarea D-tale dar n'aş voí se'mi prelungesc prea mult petreacerea mea în Anvers. Sûnt aşteptat la Paris în causa unei descoperiri scientifice, pentru care am cel mai mare interes.

— O descoperire?

— Oh, splendidă, strălucită.

— Şi nu 'mi este permis a sci, domnule profesor, care nouă lucrare o vei lega de gloriosul D-tale nume!

— 'Ţi-o voiu spune îndată!

D-l Pièters îşi luà o posiţie gravă:

— Eu te ascult, adause el.

— Voiu să întreb pe celebrul Michelet, continuà Van-der-Bader, dacă analisa femeiei, publicată în cartea sa despre *Amor* este resultatul studielor, esperienţelor, şi nu numai un product al imaginaţiunei sale!

Cum, întrebà Pièters, D-ta vrei?..

— Să aflu femeia şi să aflu amorul.

S'apreciez pe una şi se dobândesc pe celalalt, ca pe un odor care a lipsit până acum vieţii mele!

Comisariul de poliţie luà mânile doctorului într'ale sale.

— Cum, domnule profesor, întrebà el surprins, D-ta n'ai iubit nici când?

— O! respunse învěţatul, din contră am iubit foarte mult.

— Sciam, sciam.

— Dar, fără îndoială, am iubit pe mama mea, o sfântă, domnule, o adevěrată sfântă.

— Şi după mama D-tale, întrebà Pièters?

— Am iubit studiul.

— Şi apoi?

— Atâta este tot.

— Aşa! D le doctor, şi nu s'a întêmplat cum-va, ca vr'o tiněră fetiţă prin ochii sei drăgălaşi se 'ţi aprinḑě inima.

— Nici măcar una.

— Şi amorul! amorul, care e cât lumea de mare, D-ta nu 'l cunosci?

— Oh! nu, replică Van-der-Bader, cu entusiasm, acum nu 'mi mai este necunoscut, dar eu me îndoiesc de splendoarea ce a desvělit inimei mele, şi vreau se aflu pe acest analisător profund, ce poartă numele de Michelet.

D-l Pièters se uità la orologiu:

— Sûnt cinci oare, domnule doctor, ḑise el, adecă oara prânḑului... Angelica să nu aştepte în zadar.

Învěţatul îşi luà cartea a subsuoară şi plecà după comisariul de poliţie, a cărui locuinţă era la vre-o sută metri departe de gară.

(Va urma)

mistificațiune decât care mai mare nu se poate afla. Aceasta propagandă a fost urḑită de — Unguri, și esecutată prin uneltele lor.

Maioritatea poporului din Maramurĕș nu s'a subscris, dar stau toți cu mânile în sin și nu fac nimica, privesc cum piere Românul, cum își subscrie sentența de moarte. Mulți aspiră la câte un os de ros, și apoi piară lumea!

Câți-va Români, în frunte cu adevĕrații conducĕtori ai lor, au încercat toate, dar nu pot învinge, căci pe la noi sûnt mulți demoni împelițați.

Comuna noastră aflându-se înșelată, a înaintat douĕ proteste în contra acestor mistificațiuni: unul către Maj. Sa și altul către comitele suprem.

E de însemnat, că poporul și pe alte sate nu e consciu despre ce a făcut, ba chiar presupune rĕu din lucru, fără a fi reflectat la acela.

Eată ce remunerațiune are încrederea oarbă a bietului popor în aceia pe cari îi susține din sudoarea sa! Sêrmane popor!

I. Mărginean.

Discursul

dlui Ioan Brătianu în cestiunea revisuirii art. 7 din Constituțiune (cestiunea Ovreilor).

D-lor, dacă m'am suit la tribună, este că trebuie să me razim ca să pot vorbí.

Nu aveam de gând să vĕ întrețin multă vreme, voiam numai a vĕ spune câte-va cuvinte; dar onor. d. Vernescu 'mi-a impus îndatorirea să vorbesc și, ca să arĕt cât țiu a'mi împliní datoria către d-voastră, cu toate că puterile nu'mi permit de a face un discurs după cum importanța cestiunei o pretinde, totuși 'mi am luat hotărîrea de a ocupa tribuna câte-va momente.

D-lor, cu mirare și cu părere de rĕu am vĕḑut că unii din d-nii deputați, și din cei mai autorisați, din acei care sûnt oameni de stat în România, vin și tratează cam peste picior o cestiune care, cum am auḑit că a ḑis și d. Chițu, al cărui discurs nu am avut fericirea să 'l pot asculta în întregul sĕu, fiind că am și nenorocirea că nu pot să stau mult timp în Cameră fără a lua din când în când câte un mic repaus, o cestiune, ḑic, pe care trebue să o considerăm ca cea mai mare, ca cea mai grea ce s'a impus vre odată a fi deslegată de România; și s'a impus nu numai de tractatul de Berlin, ci prin ea însași, prin forța lucrurilor; căci nu de astăḑi este ea la ordinea ḑilei în România, nu de astăḑi sufere România din causa ei, nu de astăḑi oamenii cu judecată și cu prevedere se îngrijesc de această cestiune socială, economică, națională internațională și de moravuri; accentuez acest din urmă cuvênt, căci o națiune care e atinsă în moravurile sale este o națiune foarte amenințată. (Aplause). O asemenea problemă nu se taie, d-lor, cu sabia lui Alecsandru ca nodul gordian, nici cu sabia lui Vodă Cuza, care a tăiat astfel cestiunea împroprietăririi țĕranilor. Această cestiune era o bagatelă pe lângă cestiunea israelită; ea era ca o asociațiune ce 'și făcuse timpul și care trebuia să se disolve; trecea de la Români tot la Români. Pe când cestiunea israelită, chiar dacă Cuza ar trăí și ar avé în mână sabia lui Mahomed, tot n'ar puté-o tăia, deși am vĕḑut unii oameni ce par a fi inspirați de simțĕmêntul de conservațiune națională și care totuși cred că ar puté-o resolva foarte ușurel.

Europa poate oare să ecsige dela noi ca dintr'o trăsătură de condeiu să resolvăm această cestiune?

Dar câte secole n'au trebuit Europei ca să o resolve ea însași? Și când a resolvat-o? După ani de progrese și numai după ce mai toate Statele, trecênd prin foc și prin sabie, se scăpaseră de mare parte de Evrei. Nu vĕ mirați dar că atunci când a venit un plenipotențiar în Congres și a propus o soluțiune, Congresul a respins-o și a pus un articul în care este numai un principiu, ear nici de cum o soluțiune. Mai întâiu membrii Congresului sciau gravitatea cestiunei și aveau credință, că națiunea română întreagă, dacă Congresul ar fi dat în cunoscință de causă o soluțiune cestiunei prin tractat, ar fi respins tratatul din causa acelui articul.

Noi am fost antegarda Europei dela al 13-lea secul până mai deunăḑi; am fost bulevardul Europei contra tuturor invasiunilor asiatice de atunci. Statele europene au putut să se desvoalte în acel timp, căci erau alții care se sacrificau spre a le adăpostí. Din această causă — afară de rĕmășițele străbune ale civilisațiunei române — abia de eri am întrat și noi pe calea civilisațiunei moderne.

Ce s'a întêmplat însĕ? Sau prin forță, sau prin desvoltarea firească a societăților din Occident, Evreii au fost respinși spre România, și astăḑi noi, — după cum ați constatat-o toți, — o țară cu 5 milioane de locuitori, avem între noi patru sau cinci sute mii de Israeliți.

Credeți oare, dlor, că Europa nu va înțelege, nu a înțeles chiar, cu toate uneltirile unora, că ar fi a ne sinucide dacă am da astăḑi împămêntenirea la toți Israeliții în massă, așa cum pare că le e frică la câți-va, că unii Români ar fi dispuși să o facă? Aceasta este o suposițiune monstruoasă, inadmisibilă, care nu poate fi rădicată aci decât ca o armă de partidă. (Aplause).

Europa însĕ nu poate să ne impună aceasta. Dacă, în parlamentele dela Paris, Viena, Berlin, Londra și Roma, pot fi deputați Israeliți, aceasta nu constituie vre-un pericul pentru societățile acele: din contră, este în avantagiul lor, căci acei luminați Israeliți își pun toată inteligența lor, toată activitatea lor în serviciul acelor țĕri.

Tot așa ar fi oare în România? In România, unde această emigrațiune este numai de câți va ani, unde toți acești oameni sûnt cea mai mare parte străini, și străinii nu au năvălit aici fiind că erau industriași ori capitaliști în țĕrile lor, dar numai pentru că nu aveau nici un căpătâiu în celelalte țeri și nu aveau unde să'și găsească loc capului? (Aplause).

În România nu avem până acum nici chiar un stat maior, care să se poată ḑice compus de Israeliți români. În Austria, în Englitera, în Francia, în Germania mai cu samă, sûnt Israeliți poeți, sûnt musicanți mari, sûnt filosofi, sûnt literați de cel dintâiu ordin, sûnt în fine celebrități în toate ramurile. Dar la noi avem oare măcar un singur poet un singur industriaș mare, un singur filosof, un singur om de sciință Israelit? A fost unul singur, reposatul Barasch, și pe acesta România 'l-a îmbrățișat ca pe unul din cei mai iubiți fii ai sei. (Aplause). Și acesta, când a murit, nu a lăsat pe Israeliți, epitropi, ci a lăsat pe Românii (Aplause).

Așa fiind, dlor, cum ați puté crede că Europa ar vení a ne impune să deschidem de odată porțile țĕrii și să dăm drepturi în massă la toți acești Israeliți?

Când ar vení deputați Israeliți în cameră, ei care nu au încă desvoltate simțĕmintele românesci, ei care sûnt mai toți străini de țara aceasta, și prin limbă și prin moravuri, și prin viața lor, nu s'ar rezima decât pe acei 500,000 de coreligionari, că ei mai toți sûnt cu totul străini de această țară. Credeți d-voastră că Europa nu ar vedé în aceasta un pericul național? Care din marile puteri ar puté ecsige dela noi ca, pentru amorul unui principiu, să ne ucidem naționalitatea? (Aplause).

Toți sûntem de opiniune să facem omagiul acestui principiu; trebuie ca religiunea să nu mai fie un obstacol la împămêntenire. Diferim numai în privința mijloacelor, în privința precauțiunilor de luat ca să îngrădim naționalitatea noastră și interesele noastre economice și sociale. Numai onor. d. Vernescu crede, că cu motivele pe care le a adus d-sa, are să resoalve toată această dificultate.

Deslegarea cestiunei israelite este o operă foarte laborioasă, care nu se poate resolve într'un mod definitiv, decât în timp, poate, de o jumĕtate secul. Nu cu considerantele onor. d. Vernescu, această cestiune are să se aplaneze. Și ce siguranță vĕ dă soluțiunea ce propune d-sa? Împămêntenirea individuală? Atâta vĕ este totul? Onor d. Danieleanu va spus, ceea ce spuseserĕ mai mulți înaintea d-sale, că n'ar avé cineva decât să vină cu o listă de 5,000 Israeliți care să se voteze într'o ḑi: și cine ḑice 5,000 poate ḑice și 100,000. Așa dar, soluțiunea d-voastre nu asigură întru nimic România în contra periculelor de care vĕ temeți; trebuie să vĕ chibsuiți și să luați alte mĕsuri de apĕrare, fără însĕ a se mai puté ḑice de inimicii nostri că facem persecuțiune religioasă. Onor. d. Vernescu crede oare, pe terenul pe care s'a pus, că are să fie dictator etern în această țară, ca să poată asigura cu motivele d-sale viitorul României?

Onor. d. Vernescu a făcut istoricul desbaterilor noastre în secțiuni și în unire cu Senatul, arĕtând cum a ajuns d-lui de s'a despărțit de maioritate. Relațiunea d-lui Vernescu 'mi-a adus aminte că chiar cifrele despre care se ḑice că sûnt cele mai esacte, dau resultate după modul cum sûnt grupate, și onor. d. Vernescu a arangiat faptele după cum îi convenia, astfel cum unii grupează cifrele.

Iacă însĕ cum s'au petrecut lucrurile. Am avut mai întâiu discuțiuni foarte lungi în consiliul de ministri dacă trebuie să motivăm sau nu, și după o lungă și matură desbatere am ajuns să ne convingem, că nici nu putem, nici nu sûntem în drept, nici nu este bine, nici este cu putință, de a se motiva declarațiunea de revisuire a constituțiunei astfel în cât să se indice o soluțiune care să asigure națiunea și care totdeodată să nu aibă aerul unei mistificări pentru Europa. De aceea am fost de opiniune să nu se motiveze, și în acest sens s'a făcut mesagiul domnesc pe care 'l-am adus înaintea Corpurilor Legiuitoare.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Simon, în 11 Martie 1879. (Clarificare). Cu permisiunea on. redacțiuni mĕ vĕd necesitat a rĕspunde la corespondența din Bran dto 24 Faur a. c., publicată în Nr. 27 al „Teleg. Român.“

D-l corespondent, în premisele sale, salută ideia cu care am eșit în publicitate în Nr. 19 al „Telegrafului Român“ pentru înființarea de conferențe și reuniuni preoțesci, dar între altele nu'l poate mulțămí nici motivele pe cari 'mi-am basat dorința de a se realisa această ideie. Cu mare siguritate accentuează mai departe în corespondența d-sale, că nu aș fi observat la sevêrșirea servițelor divine oare-cari abateri esențiale, cari să nu fie basate pe învĕțătura relegiunei creștine, căci acestora ar trebuí ex-oficio a se pune capĕt. Eu afirm, că tocmai am observat mai multe abateri, devenite obiceiuri, cari, între alte motive, ce le am atât eu, cât și alți preoți, — primo loco — 'mi-au dat ansă de a aduce ideia pentru înființarea de conferențe și reuniuni preoțesci apreciărei P. T. public și respective preoțimei. Acele abateri însĕ nu le-am înșirat per longum et latum și nici nu aflu necesar de a le înșira din următoarele motive: pe de-o parte poate ași fi abusat de spațiul acordat, ear pe de altă parte, n'am voit, ca, prin publicarea lor, să se simtă cineva ofensat. Din toate acele abateri am înșirat numai pe cele mai marcate, ce le poate observa și cel mai simplu țĕran avênd ocasiune de a fi present la servițiul preoțesc în mai multe comune. Aceasta se clarifică și prin nota d-lui redactor, relativă la menționata corespondență din Bran.

Repet, că n'am făcut publice toate observările făcute pe acest teren, căci aflu de prisos aceasta, ci 'mi-am reservat dreptul și o plăcută detorință de ale aduce toate aceste ca material de pertractat în ședințele înființândelor conferințe seau reuniuni preoțesci.

'Mi impută mai departe dl corespondent, că aș fi detras preoților bĕtrâni autoritatea lor, că în timpurile cele critice n'a potut a sĕ cualifica după cerințe.

Aceasta eu n'am intenționat, ci amesurat timpurilor și și studiului 'și-a implinit oficiul o parte mare dintr'ênșii cu scumpătate. Numesce acele timpuri critice, pare că n'ar fi timpurile de acum și mai critice, când starea materială și cu aceea și religiositatea a început a scădé și inmoralitatea a'și lua dimensiuni tot mai mari.

Oare nu s'a observat, că în multe parochii din această provincie și în multe casuri, turma nu ascultă și nu aude glasul păstoriului? Oare atari împregiurări nu fac ca și timpul present să fie critic? Toate aceste reclamă — pentru evitarea lor — înființarea, cât mai urgentă, de conferențe și reuniuni! Motive la înființarea de conferențe și reuniuni am avut mai multe afară de aceste mai ponderoase, și mai generale, după cum ḑice și dl corespondent, dar nu le-am făcut publice, credênd, ca ori care individ ce se interesează de această causă, prin urmare și dl corespondent, vor cunoasce atari împregiurări, ce pot serví ca motive, și cari pretind înființarea de conferențe și reuniuni.

Dee cerul! ca această ideie, ce se vede că preocupă pe mai mulți, să se accepteze și îmbrățișeze cu căldură din partea tuturor preoților, să se realiseze în timpul cel mai scurt, să-'și aducă fructele salutare și atunci de sigur nu vom mai avé necesitate a ne consulta numai pe calea ḑiuaristicei, ci iși va arĕta fie-care dorința sa în ședințele conferențelor seau reuniunilor. *Ioan Moșoiu*, paroch.

Varietăți.

* (Necrolog). *Sava Popoviciu Barcian*, paroch, administrator protopresbiteral, asesor consistorial metropolitan, membru al comisiunei administrative fundațiunei Șaguniane, membru ord. al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, decorat cu crucea cu coroană de aur pentru merite, împărtășit cu ss. taine adormì în domnul după grele suferințe în 12/24 Martie a. c. la 11½ oare înainte de ameaḑi, în vêrstă de 65 ani consacrată chiemărei sale preoțesci, în care a funcționat 40 ani. Remășițele pămêntesci se vor ridica din casa reposatului și se vor înmormênta Joi în 15/27 Martie la 10 oare în cimiteriul gr. or. al comunei Reșinari. Cu inima înfrântă de durere aducem aceasta la cunoscința tuturor rudeniilor și amicilor reposatului.

Stanca Popoviciu Barcian născ. Cioran, soție; Dr. Daniil Popoviciu Barcian profesor seminarial, Sabin Popoviciu Barcian student, Constanța Popoviciu, fii; Servian Popoviciu Barcian jude la tabla reg. în M.-Oșorheiu, Ana vĕd. Ioan Brote, frățini.

Reșinari în 13/25 Martie 1879.

* (Necrolog). N. Petra-Petrescu amploiat de bancă, în numele seu, al fratelui Dimitrie, al sororilor: Anastasia măr. C. Petra, Sânzueana măr. I. Todoran și Barbara, a cumnaților și nepoților, cu inima frântă de durere anuncie tuturor amicilor și cunoscuților, că prea iubita lor mamă, respective soacră și bună *Ana Petra* a reposat în domnul eri la 12/24 cr. în etate de 62 ani. Inmormêntarea va avé loc mercuri la 14/25 cr. în comuna Ibănesci lângă Reghinul săs. Fie-i țĕrâna ușoară!

* (Statutele) reuniunei de cântări române din Sibiiu s'au aprobat de ministeriul ung. de interne sub Nr.

11938 înzestrându-se cu clausula recerută.

* (Advocat nou). Ni se scrie din Budapesta cu datul 21 l. c., că junele Michail *Veliciu*, din Sepreuş, comitatul Aradului, făcù în 19 l. c. censura advocaţială cu succes strălucit. La finea censurei preşedintele Vajkay se adresà cătră junele român cu aceste cuvinte: *„Domnul meu, primesce dela noi diploma advocaţială, care o meriţi prea deplin.“* La censură a asistat un public numĕros, între care mulţi juni români. Dl Veliciu va deschide cancelaria în comitatul Aradului. Îl felicităm şi noi pentru succesul dovedit, şi 'i dorim mult succes pe noua carieră.

* (Conchiemare). Conform §-lui 30 din „Statute“, prin aceasta se conchiamă adunarea generală a învĕţătorilor rom. gr. or. din diecesa Aradului pe 5/17 Aprilie (joi după ss. pasci) an. cur. în Arad.

Adunarea generală se va deschide precis la 3 oare după ameaḑi ear înainte de ameaḑi la 9 oare se va întruní comitetul reuniunei, pentru resolvirea agendelor sale.

Astăḑi când învĕţătorii români, şi scoala confes. este supusă la atâtea probe sperăm, că vor lua parte la adunare, nu numai toţi membrii reuniunei, ci în genere toţi învĕţătorii din diecesă.

Şedinţele se vor ţiné în scoala noastră elementară de lângă biserica catedrală.

Lipova-Radna 8/20 Martie 1879.

Ioan Tuducescu m. p.
secretariul reun.
A. D. Roman m. p.

* (Postal). Sûnt de ocupat următoarele posturi postale şi adecă: *a)* postul de magistru la staţiunea postală din Maksár (comitatul Harom szék). Cauţiunea e 100 fl. v. a. pre lângă dreptul, de a trage o leafă anuală pr. 200 fl. şi pentru pauşale 40 fl. v. a. *b)* postul de magistru la staţiunea postală din Sic (comitatul Dobâcei). Cauţiune să cer 100 fl. v. a. Salariul anual e 120 fl. v. a., pentru pauşale 40 fl., şi pentru espedare 504 fl. v. a. Doritorii de a ocupa aceste posturi au să'şi adreseze suplicile lor la direcţiunea postală| în Sibiiu în termin de 3 sĕptĕmâni.

* (Dislocaţiunea în armată) In privinţa strămutărilor armatei împĕrătesci din Bosnia şi Erţegovina Majest. Sa împĕratul prin rescriptul prea înalt dto 28 Faur n. a dispus între altele şi dislocaţiunile următoarelor corpuri de trupe şi adecă:

Regimentul de infanterie Nr. 37 al Archiducelui „Iosef“ se strămută din Serajevo la *Esseg;* B-ron Aleman Nr. 43 din Triest la *Pola;* apoi cu ocasiunea esercitiilor de arme se vor strămuta: Regimentul de infanterie „Baden“ Nr. 50 din *Cluj* la *Alba-Iulia;* şi regiment. principelui „Ludovic de Bavaria“ Nr. 62 din Alba-Iulia la *Cluj.*

* (Fenomene curioase). Nu de mult s'a petrecut un fenomen singular în portul Smirna, ale cărui ape sărate se găsiră într'o dimineaţă foarte îngheţate, pe când riurile de apă dulce respândite în oraş nu presentau cea mai mică urmă de ghiaţă. Acest fapt părea cu atât mai extra-ordinar, cu cât apa sărată nu înghiaţă decât la o temperatură mult mai rece decât apa dulce. Un fenomen aproape asemenea s'a produs la Havre mai ḑilele trecute. Înghieţase foarte tare dimineaţa: dar termometrul se scoborîse atât de puţin, încât micile bălţi de ploaie respândite pe piaţă presentau abia pe margini câte-va ace rari de ghiaţă şi noroiul remase cu totul licuid. Însĕ, printr'o contraḑicere cu totul ne esplicabilă, apa de mare din basinul Comerciului era pretutindenea acoperită de o pătură groasă de ghiaţă ceea ce nu se vĕḑuse în timpul gerurilor mari din această earnă.

* (Unul care scie socotí). Un domn întră la librăria lui Socec în Bucuresci ca se cumpere un calendariu.

— Costează un leu, i se spune.

Domnul se socoteşte şi ḑice:

— Îţi dau 80 de bani!

— Nu putem. . . .

— Ei bine, domnule, consideră că acuma ne aflăm în luna lui Martie şi că calendariul D-tale conţine preste 60 de ḑile, de cari eu nu mai am trebuinţă. (L'Orient.)

* (O declaraţie). „Binele Public“ ne spune că d. Marcu Brociner doctor în filosofie şi sciinţele politice a trimis din Berlin o scrisoare prin presă d-lui senator italian, marchisul Pepoli, prin care voiesce a rectifica, ḑice d-lui, oare-cari mici greşeli din discursul ilustrului orator, relative la cestia israelită.“ De şi parte interesată, d. Brociner declară în această scrisoare că: „Poporul român — o spunem sus şi tare, — este unul din popoarele cele mai tolerante din lume.“ Această declaraţie onorează mult pe d. Brociner, şi îi mulţămim pentru că, neprivind nici un fel de consideraţii, a avut în vedere numai justiţia.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 25 Martie n. Senatul imperial hotărî a esmite o comisiune pentru compunerea şi aşternerea unei adrese de felicitare Împeratului cu ocasiunea cununiei de argint. Primí mai departe proiectul de lege despre votarea bugetului provisoric pentru Aprilie şi despre esmisiunea rentei de aur şi hotărî în sfêrşit a întra în desbaterea specială a legei despre regularea compturilor a serviciului de controlă.

Berlin, 25 Martie n. Oficiul sanitar imperial fù încunoştiinţat, că în 22 l. c. s'a ivit în Wetljanka un nou cas de ciumă.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Schiţe din florărit.

Delphinium Tour. — Pintenaş.

Pintenaşul (Nemţişorul; germ. Rittersporn; franc. — Pied d'alouette, Dauphinelle etc.) este o floare în deobşte cunoscută şi se numesce astfel fiindcă corola e provĕḑută cu un fel de pinten. Dintre numeroasele soiuri voi amintí:

1. *D. Ajacis* L. — Pintenaş de grădină cu cotorul neted, găunos şi preste 1 m. înalt; florile formează împreună spice groase şi îndesate. Din soiul cu floarea simplă măestria omului a reuşit a prăsí o mulţime de varietăţi învoalte. Mai pre sus de toate pare a fi var. hyacinthifolium Hort., numită aşa din causa asemĕnărei cu zambilele; ea se distinge prin flori mari învoalte, alcătuind lungi ciorchine groase şi rotunḑite.

Cultivaţi în straturi, în grupe sau pe de marginea cărărilor, pintenaşii cu floarea învoaltă înfrumseţază grădina într'un mod surprinḑĕtoriu. Ei reuşesc aproape ori şi unde, cu deosebire fiind pămĕntul uscăcios.

Semĕnatul să se sĕvêrşiască pe la sfêrşitul lui Septemvrie sau în ajunul primăverei; căci de acum încolo semênţa nu resare de loc sau numai în parte.

2. *D. Consolida* L. flore pleno var. imperiale Hort. — Pintenaş imperial cu un cotor ce se rămuresce mai până la rădăcină; crengile frunḑoase sûnt situate lângă olaltă, presentând aproape un singur buchet uriaş, alcătuit din numeroase flori învoalte. O deosebită recomandare merită varietatea zugrăvită în trei colori.

Cu mult mai elegantă este var. candelabrum Hort., a cărei crenguţe se ridică graţios în giurul cotorului asemenea braţelor unui candelabru. Cotorul este împrejmuit de numeroase foi lineare, din cari isvoresc mlădiţele distribuite cât mai simetric. Forma elegantă şi feliurimea colorilor sûnt însuşiri ce pun aceşti pintenaşi în rêndul celor mai preţuite flori anuale.

3. *D. elatum* L. — Pintenaşul înalt, a cărui cotor se înalţă până la 2 m.; foile puţin pĕroase, uneori verḑi-cenuşii, palinate; flori numeroase albastre, uneori tărcate cu alb, formând împreună ciorchine lungi şi imposante; pintenul drept sau recurbat.

Aceasta este o floare decorativă de rangul întâiu, mai ales avênd la disposiţie o grădină mare, unde să se poată cultiva în grupe largi. Varietăţile cu floarea simplă sûnt mai mari şi mai puţin pretenţioase în privinţa culturei decât var. învoalte. Aceste din urmă rareori produc semênţă şi trebue deci prăsite prin desbinarea trupinilor. Semĕnatul se face în tipsii sau deadreptul în grădină. Florile continuă a se iví în curs de aproape trei luni până prin August, însĕ numai dacă crengile desflorite se cioantă fără amânare.

4. *D. grandiflorum* L. — Pintenaş cu floarea mare, o plantă perenantă cu cotorul crengos, drept sau culcat şi flori mari de o coloare albastră sau albă, trandafirie sau violetă în diverse nuanţe; în casuri mai rari floarea e plină şi tărcată.

Pămêntul să fie uşor şi espus influenţei soarelui. Preste earnă ajunge un ascernut de paie sau frunḑiş uscat, care să scutească trupinile de neajunsul gerului. Floarea mare, colorile multe şi composiţia elegantă a foilor proprii acestui soiu sûnt de natură a produce un efect însemnat.

5. *D. hybridum* Hort. — Pintenaşul corcit, un adevĕrat juvaer între florile perenante de grădină. Foile foarte mari şi crestate; cotorul înzestrat cu lungi ciorchine, compuse din flori mari pintenate. Aproape toate nuanţele coloarei albastre sûnt representate; în casuri mai rari florile sûnt vĕrgate sau pistriţe. Foiţele crescute din mijlocul florilor se disting prin un colorit alb sau negriu. Înflorirea din Iulie până prin Octomvrie.

Semĕnatul se face prin August, sădind apoi aiurea sau cel puţin rărind tinerile plante, cari primăvara să sădesc la locul lor statornic cam $^1/_2$ m. departe una de alta.

Din împărechiarea măestrită a diverselor soiuri de pintenaşi au resultat numeroase varietăţi înalte şi pitice, cu floarea pe jumĕtate sau deplin învoaltă, întrunind nuanţele a două trei colori mult puţin pronunţate.

6. *D. formosum* Hort. — Pintenaşul frumos are un cotor puternic de 1 m. înălţime. Foile palmate, verḑi-cenuşii, ear florile foarte mari şi distinse prin un colorit complicat.

Se seamĕnă în ajunul verei. După un timp oare-care micile plântele se răresc sau se pun mai departe una de alta, ear prin Octomvrie să sădesc în grupe sau straturi, unde să înflorească în anul următoriu.

Frumseţa acestui soiu consistă în mărimea şi coloritul florilor atât de elegante. D. Comşa.

Bursa de Viena

din 24 Martie n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	117 25
Acţiuni de bancă	794 —
Acţiuni de credit	243 25
London	117 20
Argint	— —
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 33

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 17 Aprilie şi 17 Mai imob. dnei Andreas Szady în Arcadinul de sus; în 22 Aprilie şi 23 Maiu imob. lui Ioan Pavel în Maceu; în 18 Aprilie şi 20 Maiu imob. lui Marcu Sĕleşan în Haţeg (jud. cerc.); în 16 Aprilie şi 16 Maiu imob. lui Alecsandru Kőkösi în Hărînglav (trib. M. Vásárhely); în 23 Aprilie şi 23 Maiu imob. lui Francisc Bilai în Sîngătin; în 1 Maiu şi 2 Iunie imob. lui Comşa Petru Opriş în Poplaca; în 12 Aprilie şi 12 Maiu imobil. lui Mihail şi Catarinei Schmidt în Cisnădie (trib. Sibiiu); în 29 Martie imob. lui George Dregici în Voila; în 31 Martie imob, lui Ioan şi Veroana Kelemen în Grid (jud. cerc. Făgăraş); în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob rĕmasului după George Mesaroş în Aiud (jud. cerc.); în 14 Maiu şi 19 Iunie imob. lui Petru Kis în Máros Vásárhely; în 7 Maiu şi 13 Iunie imob. lui Ignatz Szentiványi în Galfalĕu, Adoan şi Şuchetfalĕu (trib. M. Vásárhely); în 31 Martie imobil. lui Francisc Eranus în Panic (jud. cer. Hoghin); în 21 Aprilie imob. lui Carol Lőrincz în Aiud (jud. cerc.); în 25 Aprilie imob. lui Maier Tischler în Nasfalĕu; în 5 Aprilie imob. lui Stefan Simonfi în Mezövásárhely (trib. M. Vásárhely); în 16 Aprilie imob. lui Dionis Pálfy în Szt. Keresztur (trib. Szt. Udvárhely); în 31 Martie şi 5 Maiu imob. lui Carol Koszta în Braşov (trib.); în 2 Aprilie imob. lui Mateiu Cirică în Cuciulata (jud. cerc. Făgăraş); în 12 Maiu şi 17 Iunie imob. lui Alecsiu Vásárhelyi Fintaháza (trib. M. Vásárhely); în 10 Aprilie şi 10 Maiu imob. dnei Dionisiu Kis în Bărătuş; în 15 Aprilie şi 15 Maiu imob. lui Ioan Kovács în Limniu; în 11 Aprilie şi 13 Maiu imob. lui Francisc Török în Ikafalĕu; în 16 Aprilie şi 16 Maiu imob. lui Eugen Bodo în Alsó şi Felsö-Tórja.

Nr. 137—1879. 1—3

EDICT.

Ana născută Ioan Găitan din Satulung care a părăsit cu necredinţă de 4 $^1/_2$ ani pe legiuitul ei bărbat Ioan Teodor Median tot din Satulung, fără de a se sci locul unde se află este prin aceasta citată, ca în termin de un an şi o ḑi să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial, intentat asupră-i de soţul ei.

Braşov, 15 Februarie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului I al Braşovulu.

Iosif Barac m. p.
protopresb.

Nr. 55|1879. 2—3

EDICT.

Rachila Tudur Curea din Apoldul superior, legiuita soţie a lui Vasilie Pătruţ din Turnişor, carea aproape de 4 ani a părăsit cu necredinţă pre bărbatul ei, pribegind prin lume fără a se scí ubicaţiunea ei, se provoacă a se presenta în termin de un an înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral, căci la din contră, procesul divorţial intentat de bărbatul ei, se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Mercurea la 5 Martie 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 31. Sibiiu, Joi, 15 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întărḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Cerculariu archiepiscopescu.

Nr. 846 Pres.

Iubitului cleru si poporu dreptu credinciosu din tractulu Sibiiului II.

Daru si mila dela Domnedieu Tatalu si Domnulu Nostru Iisusu Cristosu!

Dupace a placutu lui Domnedieu a chiamá din viétia pre parochulu nostru din Resinari, *Sav'a Popoviciu Barcianu*, caruia i se concrediu-se in timpulu din urma administrarea provisoria a protopresbiteratului Sibiiului II, amu aflatu de bine a incredintiá conducerea interimala a acestui tractu vacantu protopresbiterului si asesorului consistorialu *Moise Lazaru* din Sibiiu in calitate de administratoru protopresbiteralu.

Acést'a aducemu la cunoscinti'a Iubitului Nostru cleru si poporu dreptu credinciosu din protopresbiteratulu Sibiiu II. cu acea: cà pana la alte mesuri ce voru urmá de aicia pentru conducerea acestui tractu, atatu preotimea, catu si poporulu se cunósceti pre numitulu protopresbiteru si asesoru consistorialu *Moise Lazaru* de alu Vostru administratoru protopresbiteralu si sè-i dati tóta cuvenit'a onóre si ascultare, si in afacerile oficiale sè Ve adresati catra densulu.

Impartasindu-Ve de altmintre binecuventarea Nóstra archierésca!

Sibiiu, 14 Martiu, 1879.

Alu Vostru
voitoriu de bine

Ortodocsulu archiepiscopu alu bisericei resaritene in Transilvani'a.

Mironu Romanul m. p.

Sibiiu, 12 Martie.

Cabinetul cislaitan cu firma Stremayr este acum un cabinet destul de înaintat în ḑile, ca să nui mai ḑicem cabinet nou, dar este un cabinet tăcut. Puțin vorbesce și puțin face să se vorbească de dênsul. Nici dragostea cea arḑĕtoare ce era între cabinetul Auersperg și presa maghiară în timpul, când era să apară cabinetul Stremayr pe scenă, nu se mai simte. Poate că au stêmperat-o potopul dela Seghedin.

Dar să nu glumim în timpuri și cu lucruri serioase.

Cabinetul Stremayr pare a fi ca omul pe gânduri, ca omul când are să se apuce de un lucru. El tace și....... coace.

Senatul împerial de astăḑi are să'și dea sfêrșitul cât de curênd, pentrucă după legile firii parlamentari așa 'i este ursit. Cabinetul cislaitan înnoată dară cu parlamentul seu către mal, pentru ca să se pregătească de periodul viitoriu parlamentar.

Că este cabinetul cislaitan preocupat de gândurile viitoriului de pe acum, nu ne mirăm. Este grea problema, ce vrea să deslege, sau pregătesce calea pentru a o deslega și apoi este lucru de mirat, dacă se pune cineva pe gânduri, când trebue să se sfătuiască cu sine însuși, de unde și cum să încéapă lucrul?

Pe la 25—27 Ianuarie, când se vorbia că Taaffe are să compună cabinetul cislaitan, noi ḑiceam, că dacă vine Taaffe, dacă vine Hohenwarth la ministeriu, sûnt cu putință transițiuni constituționale în monarchie, transițiuni ca la 1860, ca la 1865—67. Nici Hohenwarth, nici Taaffe n'a construit ministeriul pentru jumĕtatea apusană a monarchiei. A venit însĕ în cabinetul lui Stremayr Taaffe ministru de interne.

Posițiunea lui Taaffe ar fi dară secundară în cabinetul lui Stremayr și ar fi fără influență asupra evenemintelor constituționale. Pașii cei domoli ai ministeriului și larma cea destul de cumplită a opozițiunei de dincolo de Laita împedecă deocamdată judecata esactă asupra atitudinei cabinetului de dincolo de Laita. Sûnt cu toate aceste și semne cari dovedesc, că cabinetul Stremayr, cu Taaffe în sinul seu, tot se mișcă.

Salva care se dăduse din Praga înainte de căderea cu desĕvêrșire a lui Auersperg, a amuțit. Despre transacțiuni cu Cechii m'ai n'a mai fost de atunci încoace pomenire. Și lucru curios, se ḑice că presența lui Taffe în ministeriul cislaitan însuflă între Cechi încredere în toate părțile. Oferă însĕ ministeriul de interne de dincolo atâtea garanțiii, ca să poată fi motiv de încrederea Cechilor? Pentru ca să ofere garanțiile aceste trebuie să aibă arsenalul constituțional gata, cu care să prevină opozițiune acasă și să întimpine opozițiunea ungurescă și poate și polonă. Ungurii, cu deosebire, găsesc, că pretensiunile Cechilor ii amenință.

S'ar paré la prima vedere, că toată cestiunea aceasta pe noi nu ne interesează cu atât mai puțin ne poate priví. Dar dacă, privind lucrul din punctul de vedere al Maghiarilor, o transacțiune cu Cechii dincolo de Laita ar avé o mare influență asupra Ungariei, de bună samă atunci nici pe noi, cari sûntem cetățeni ai Ungariei în înțeles mai ângust și ai monarchiei în înțeles mai larg, nu ne poate lăsa cu totul indiferenți.

Dacă nu mai mult este o datorință, ca să nu perdem din evidență desvoltarea politică din tot cuprinsul unei monarchii, în a cărei sin ne aflăm și noi Românii.

Adevĕrata activitate a cabinetului cislaitan, după semnele ce se arată se va începe cu fiitoarele alegeri pentru senatul împerial. Atunci vom fi în stare a cunoasce mai bine intențiunile ce se coc dincolo de Laita.

Până una altă trebue să ne esprimăm numai părerea de rĕu, că la noi dincoace, în așa numita Translaitanie, din partea celor ce au puterea în mână, se iau simptomele aceste prea pe ușor și în loc de a'și câștiga amici pentru eventualele lupte constituționale, fac tot ca să'și înstrăineze toate elementele.

Am dorí ca părțile cele bune atât dincoce cât și dincolo de Laita să ese deasupra, să facă noue lupte de prisos, mulțămind acolo și aici elementele nemulțămite, ca în tot cuprinsul monarchiei să domnească buna înțelegere și buna învoire între toate popoarele.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Martie.

E grozav Sĕcuiul Ugron Gábor în mânia lui! Adecă sciți — gură! În una din ședințele din urmă a dietei ungare se desbătea asupra budgetului de culte și instrucție, și venind la rênd rubrica „scopuri bisericesci“ Kosuthianul Ugron Gábor se sculà și declamà: „Să nu se mai sufere ca pos-

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(12. urmare.)

X.

Familia Pièters. (urmare).

Ciudată familie, familia lui Pièters. Mare și slab, capul ei, avea gustul de a se ocupa cu sciința, și făcênd studiile sale pentru a se face un învĕțat, el ajunse... comisar de poliție la gara de Anvers.

Angelica Pièters, vrednica soție a comisariului, representa un tip din nenorocire prea respândit în societate*).

Ea se ocupa de literatură, făcea versuri, și silea pe amicii ei să le asculte.

Casa lui Pièters arare ori avea visite; manuscriptele Angelicei îi alungase.

Numai agenți comerciali, acesti bravi oameni, cari nu se tem nici de vênt, nici de ploaie, nici de grindine, nici de frig, băteau câte-odată la poarta casei.

Doamna Pièters, stăpână absolută, primia pe călĕtoriu, și îi arĕta din când în când onorul de a-'i primí servițiile, ce i le oferia; dar Dumnezeule cu ce preț, pentru sêrmanul nefericit!

Doamna Pièters, care — ca se spunem adevĕrul — nu era urîtă, deși avea patru-ḑeci de ani, nu povestia de loc cu plăcere, de cât de literatura contimpurară.

Conversația, aruncată odată pe acest teren, nu se oprì așa curênd.

Autorii însemnați, aduși odată în conversație, iți ușora primirea din causa deșertăciunei stăpânei casei.

— Am vĕḑut pe George Sand în retragerea sa, aproape de La Châtre, ḑicea călĕtoriul, ințelegênd situația...

— Ah! replicà femeia comisariului, 'mi vei permite să'ți cetesc epistola din urmă, ce a avut afabilitatea de a'mi scrie.

Epistola se cetia, călĕtoriul cădea in estasă și pseudo-literata continuà:

— 'Mi voiu lua permisia a 'ți cetí și versurile, care au provocat acest șarmant respuns al autorei: *Marquisului de Villemer*, și călĕtoriul trebuia să asculte cetirea unui poem fără sfêrșit, despre: *Bogățiile naturei și splendoarea ceriurilor*, o lucrare de nouĕ mii opt sute opt-ḑeci și doi alexandrini, care nu e sfêrșită nici în momentul, când scriem aceste rênduri. Călĕtoriul, puțin versat în literatură, ascultà suta dintâiu de versuri fără a se mișca; la a doua sută el aruncà priviri neliniștite asupra manuscriptului, la a treia el cugeta că pseudo-literata nu 'i va puté cumpĕra mai puțin de cinci-ḑeci butelii de vin; la a patra el își îndoì comisiunea, și la a cincea el își presentà cărticica de notițe.

În general, doamna Pièters recompensa complesanța agentului comercial prin o mică comandă, care 'l îndatorì de a mai fi o oră un binevoitor ascultător.

Constănța Pièters, vrednica fiică a acestei părechi încântătoare, era o blondină subțirică și mică, cu o privire nehotărită, și rumenă la față. Ea era de douĕ-ḑeci-și-patru de ani, și gurile rele, ḑiceau despre ea, că neaflându 'și până la moment un bărbat, va avé să remână fată bĕtrână. Douĕ mari pasiuni preocupau moștenitoarea familiei Pièters:

Mai nainte de toate, dorința de a se mărita; și apoi, pasiunea de colecții. Constanța voia să se mărite cu ori ce preț; privirea ei vagă devenia câte odată provocătoare, și mai mult ca un agent comercial a reportat surisele și turile de sub aceasta titulă să fie date pe mânile unor bărbaţi, cari urmăresc scopuri duşmane statului. Aici stă o sumă de 189,000 fl., ce se întrebuinţează pentru biserica grecească de ambele rituri, şi banii acestia daţi din partea statului ca subvenţiune episcopii grecesci (!) îi-întrebuinţează pentru plătirea de astfel de oameni, cari combat idea de stat. Tocmai acuma, când vedem, cu cât zel şi cu câtă esagerare păşesc oamenii acestia faţă cu o astfel de faptă, precum este *introducerea obligatorică a limbei maghiare în scólele poporale*, tocmai acum este de lipsă, ca statul să fie precaut şi să lase a se împarţí aceste sume prin organele sale proprie, pentru ca acele să nu se întrebuinţeze împotriva ideei de stat, ci pentru scopuri religioase...“

---

*) Autorul acestei scrieri n'are intenția de a vătĕma susceptibilitățile amabilelor femei, cari, iubind literile, le jertfesc orele lor libere; dar, pecând el este cel dintâiu, care-'și face omagiele sale, acelor regine a inteligenței, cari seamĕnă flori în calea spinoasă a vieței, el trebue să infrunte cu asprime pe acele mame de familie, cari, avênd numai o proastă ambiție, își desvălesc sărăcia lor spirituală înaintea lumei, își negligă datorințele lor adevĕrate, pentru de a usurpa în domeniul artei un loc, pre care neşte amici complesanți, dar vinovați, au slăbiciunea de a li-'l oferí. Ele (aci facem puțin portretul doamnei Pièters) sûnt fără îndoială poete rele și fără îndoială și mai rele mame de familie. Ev. C.

Ţinem sub demnitatea noastră, a mai combate astfel de suspicionări, chiar şi dacă n'ar fi de o provenienţă atât de — ilustră.

În sfêrşit se termină şi desbaterea specială asupra budgetului, şi politicii dietei unguresci pot să-'şi urmeze eară aplecării lor firesci, a face politică mare, a 'şi sparge capul Europei. Tractatul de Berlin este la ordinea ḑilei şi mulţi deputaţi maghiari nu vreau să-'l recunoască cu nici un preţ.

De sigur vor mustra şi ameninţa pe Europa întreagă pentru scopurile sale îndreptate în contra ideei de stat maghiare. Cum se vor mai speria sirmanele puteri europene! —

Pe când în dieta Ungariei se perorează neîncetat despre tractatul de Berlin, puterile europene se ocupă mereu, în mod mai puţin platonic cu deslegarea cestiunilor complicate, ce au resultat şi resultă din acel tractat. Un organ însemnat din Londra raportează în privirea aceasta, că politica Angliei faţă cu Rusia n'a perdut nimica din firmitatea şi hotărîrea sa. Este vorba adecă de cestiunea Rumeliei de ost, a cărei relaţiuni, după retragerea Ruşilor, par a devení foarte incurcate. Adunarea naţională a Bulgarilor din Tîrnova stăruesce mereu la realisarea unirei principatului Bulgaria cu Rumelia resăriteană. Principele Dondukoff îi susţine pe Bulgari cu toată energia în nisuinţele lor; ba într'o convorbire cu al doilea împuternicit englez la comisiunea europeană pentru Rumelia rĕsăriteană, cu lordul Donoughmore, principele Donducoff declară, că pecât stă în puterea lui, el va împedeca esecutarea programei engleze, fie aceasta de ori ce natură.

Donducoff îşi bătù apoi joc de tractatul de Berlin, de comisiunea pentru Rumelia rĕsăriteană etc. Cumcă principele nu perorează numai, se vede şi din purtarea de tot ofensivă a Bulgarilor faţă cu directorul de finance Dr. Schmidt, care în ciuda scutului militar din partea generalului rusesc Stolypin, a fost silit a se reîntoarce la Filopopole, fără a fi isprăvit ceva.

Cu toate aceste situaţia pare a se îndrepta, dacă luăm în consideraţie scrierea mai nouĕ din Londra dto 25 Martie, după care Salisbury a declarat în casa de sus: Remânerea flotei engleze în marea Marmara ar fi inoportună, deoarece guvernul englez nu se îndoiesce despre împlinirea deobligaţiunilor rusesci, a deşerta Rumelia rĕsăriteană, Bulgaria şi *România*. În cas de neîmplinire a tractatului, sultanul ar fi împuternicit, a pretinde ajutorul Englezilor.

---

† Sava Popoviciu Barcianu.

Un simţemênt de adâncă durere te cuprinde în faţa mormêntului ridicat preste locaşul, unde se odichnesce acum pentru vecie un bărbat, care a încărunţit în neobosita activitate pentru poporul seu.

Nu departe de capela frumoasă, ce s'a ridicat preste cripta nemuritoriului Andreiu Şaguna vedem un mormênt modest — modest, ca şi viaţa bărbatului, ce odichnesce aici. Este mormêntul parochului Sava Popoviciu Barcianu.

Cine nu cunoasce acest nume? El 'şi-a eluptat pre lângă toată modestia purtătoriului seu, un mare teren la poporul român şi a trecut departe preste hotarele patriei noastre.

Dacă ne incercâm în următoarele a da în grabă, aşa cum ne-a surprins întêmplarea, o schiţă biografică a acestui prea vrednic bărbat, care de puţine ḑile a părăsit cele pămêntesci, credem a ne impliní numai o datorinţă sfântă faţă de public şi faţă de reposatul.

Sava Popoviciu Barcianu s'a născut la anul 1814 în comuna Reşinari. Tatăl seu, paroch în Reşinari, sciind prea bine apreţuí însemnătatea instrucţiunei, a trimis pe tinerul Sava la Sibiiu la scoala. Luptânduse cu nenumerabile necasuri, ca toţi Românii, ce cercetau pe vremea aceea scoala, Sava a absolvat gimnasiul din Sibiiu şi s'a dus la Cluj la „filosofie.“ Lipsit de mijloacele subsistenţei tinerul student s'a oferit unor familii ca instructor de casă. Insĕ, sciind că este Român sau mai bine „walach“ el n'a avut întrare nicăiri. Aşa sub pseudonimul „Sabini“, de naţionalitate italiană, Sava s'a presentat unei familii unguresci boeresci din Baia-mare în Ungaria şi fù primit ca instructor în casă. „Sabini“ 'şi-a dat toată silinţa a corespunde misiunei sale şi prin studiu privat el 'şi-a însuşit limba italiană şi francesă aşa încât ambele le vorbia şi le scriea perfect. După ce Sava 'şi-a dobânditací vro doi bani, a plecat la Viena şi s'a inscris la universitatea de-acolo, pentru a asculta medicina. Insĕ numai un singur semestru a putut-o face aceasta, căci tată seu 'l-a chiemat acasă, din causă, că al doilea fiu al seu, Servian, (astăḑi membru al curţii de apel din Murĕş-Oşorheiu) avea se meargă la „învĕţătură“.

Intors în patrie, Sava se făcù învĕţătoriu la scoala din Reşinari şi la anul 1839 se hirotonise de paroch acolo prin episcopul Moga.

Înzestrat cu multe şi frumoase cunosciinţe, parochul Sava a fost chiemat de repeţite ori atât de biserică cât şi de stat a ocupa posiţiuni înalte însĕ el totdeauna le-a respins voind a fi şi a remâné numai paroch. Nici chiar fericitul metropolit Andreiu Şaguna pe care părintele Sava îl iubia şi îl adora, nu'l-a putut indupleca a părăsí cercul seu modest, ce şi 'l-a ficsat.

Ací încungiurat de estinse şi frumoase grădini de pomi, cultivate într'un mod, care făcea onoare ori-cărui pomolog, ací în mijlocul economiei sale de câmp şedea şi lucra modestul paroch la gramatica sa germână-română, la dicţionariul seu şi la scrierile sale populare. Casa lui era deschisă totdeauna şi ori-cui şi era fala tuturor. Şi când îl chiema naţiunea sau biserica, Sava Popoviciu Barcianu îşi binecuvênta familia, lăsa toate şi alerga acolo, unde era lipsă de el pentru binele naţiunei şi al bisericei sale. Şi ḑeu nu arare-ori s'a întêmplat aceasta în viaţa lui! În 3 15 Maiu 1848 aflăm pe părintele Sava în mijlocul adunărei naţionale dela Blaj; în 1849 la Olmütz în deputaţiunea română la împeratul Ferdinand; în 1852 la Viena în deputaţiunea română la împeratul Francisc Iosif; în 1856 în România ca superior militar ataşat trupelor austriace de ocupaţiune; îndată după aceea îl aflâm ca director al scoalelor centrale din Reşinari, apoi earăşi ca profesor de teologie la seminariul din Sibiiu; îl aflăm ca asesor consistorial, etc. etc.

Şi era constituţională bisericească 'l-a distins prin multe oficii onorifice, care le purta cu cea mai mare conscienţiositate.

O trăsătură frumoasă a caracterului seu nobil, a fost **milostenia.** În toată vremea casa părintelui Sava era cercetată de neputincioşi şi seraci, cărora cu o mână darnică le uşora esistenţa, şi nime din acestia nu eşia din curte, fără de a cere binecuvêntarea ceriului preste casa parochială, unde locuiau adevĕratele învĕţături ale mântuitoriului omenimei.

Zelul şi activitatea le-a păstrat părintele Sava până în cele din urmă momente ale vieţei sale. Puterile trupesci slăbise deja şi el lucra cu o diligentă de fer la un dicţionariu germân-român, care însĕ nu 'l putuse termina. La stăruinţele amicilor sei s'a hotărît a primí în impregiurări foarte critice ale sănetăţii sale administraţiunea tractului protopresviteral al Sibiiului, şi cu atâta conscienţă a purtat el aceasta sarcină grea, încât numai cu doue ḑile înaintea morţii sale a depus oficiul în mânile consistoriului.

Putem ḑice cu deplină conscienţă, că prin moartea parochului Sava Popoviciu Barcianu, biserica noastră a perdut un fruntaş al ei, naţiunea un zelos luptătoriu, literatura română un vrednic propagator, comuna, la care aparţinea pre cel mai distins membru, seracii pe un povăţuitoriu al lor, şi jalnica familie pe un bun şi iubitoriu părinte.

Fiei ţărina uşoară şi în veci pomenirea lui!

Discursul

dlui Ioan Brătianu în cestiunea revisuirii art. 7 din Constituţiune (cestiunea Ovreilor).

(Urmare).

Când însĕ s'au rădicat şi în Cameră şi în Senat discuţiuni foarte aprinse, că trebue să motivăm propunerea, în faţa acestei stăruinţe, am ḑis: mai bine să cedăm, dacă cu aceasta am puté să dobêndim unanimitatea Corpurilor Legiuitoare: căci aceasta ar fi o mare forţă pentru ţara noastră. Atunci când o naţiune întreagă se pronunţă, într'un singur mod, chiar dacă modul acela nu este privit ca cel mai nimerit, totuşi el este respectat. Toată munca noastră a fost dară să avem unanimitatea, pentru ca în această cestiune naţională să nu se desparţă nici chiar partidele cele mai opuse, adecă nu numai partida liberală să nu se fracţioneze, ci chiar toate partidele de principiele cele mai diverse să fie unite în aceeaşi cugetare. Aşa am reuşit noi cu toate cele mai naţionale.

O voce. De ce nu am reuşit cu Basarabia?

D. preşedinte al consiliului. Basarabia? V'am ḑis la timp în şedinţă secretă, şi vĕ repet astăḑi ací: dacă am fi întrat pe terenul transacţiunilor şi am fi primit să ni se dea î doit şi întreit de ce preţuia Basarabia, am fi fost desconsideraţi înaintea lumei întregi. (Aplause). Am avut durerea de-a perde Basarabia; dar am câştigat înaintea Europei consideraţiunea şi reputaţiunea, că sûntem o naţiune care ţine la esistenţa sa naţională, care ţine la pămêntul seu, la patrimoniul seu naţional. (Aplause). Aceasta ne-a rădicat, nu ne-a scăḑut. (Aplause).

Revin însĕ la cestiune. Când am vĕḑut că în secţiuni motivarea are mai mulţi sorţi decât nemotivarea, trebuia oare să venim a vĕ impune părerea noastră, a vĕ ḑice că ţara este perdută dacă nu voiţi să primiţi declaraţiunea nemotivată, aşa cum am înfăţişat-o noi? Nu, dlor; am căutat numai să vedem dacă acele motive pot să dobêndească unanimitatea Corpurilor Legiuitoare. Aceasta a fost toată munca noastră, aceasta a fost scopul declaraţiunilor ce am făcut; în toate şedinţele secrete ale Corpurilor Legiuitoare, nu am ţinut alt limbagiu.

Voci. Aşa este!

O voce. Scim noi delegaţii.

D. preşedinte al consiliului, I. C. Brătianu. Nu este nevoie să o spună delegaţii, căci acolo eram toţi: Cameră şi Senat.

Când însĕ am vĕḑut că nu poate să se facă o apropiare între motiviştii din Cameră şi motiviştii din Senat, am pus

---

alusiunile ei, fără a cuprinde intreaga lor însemnătate deosebită.

Constanţa, fără indoială, pentru a se distrage şi pentru o da esistenţei sale monotone viaţă, începuse a culege pene dela toate paserile cunoscute, şi apoi timbre postale de toate naţionalităţile.

Aceasta la sêrmana fată era o boală trecută în stadiu chronic... Ah! de ar fi putut culege bărbaţii!

Dar peţitorii, spăriaţi de această trinitate, redutabilă a familiei Pièters, nu veniau de loc şi Constanţa în zadar căuta în giur, ea, durere, nimic nu vedea venind! Tocmai în astfel de impregiurări apĕrù de odată Van-der-Bader.

Pièters, recomandà cu faţă veselă, pe profesorul, ce părea intimidat.

— Draga mea, esclamà el, adresându-se către nevastă-sa, norocul pare că se aşeaḑă la masa noastră în persoana celui dintâiu învĕţat al Hollandei; 'ţi presentez pe celebrul doctor Van-der-Bader, profesor la universitatea din Leyden.

Şi când doctorul, precum se vedea, foarte rĕu dispus gângănea vro-câteva cuvinte, Angelica 'l întrerupse cu vioiciune:

— Bine ai venit la noi, domnule doctor, ḑise ea, privindu'l cu un aer inspirat; poesia te salută ca pe unul din semi-ḑeii sciinţei!

În momentul acesta, apărù Constanţa şi aruncà eroului nostru o privire asasină.

— Doctorul Van-der-Bader.... adecă... ḑise mama, a cărei memorie, se umpluse de rime, un învĕţat!

— Însurat? intrebà Constanţa cu dulceaţă.

— Ba, ḑise Pièters încet.

— Me duc se caut albumul meu, cugetà tinera copilă.

— După prânḑ, ḑise Angelica, care gâcise intenţia fiicei sale, şi apoi se adresà către doctorul:

— D ta vei fi cam ostenit, domnule!

— Nici de cât, respunse profesorul, n'am dreptul de a fi ostenit, înainte de a fi ajuns ţinta mea.

— Ce om! esclamà funcţionariul cu admiraţiune.

— Şi ţinta aceasta, nu o putem cunoaste, insinuà Constanţa?

— Vi se va povestì frumoasele mele curioase, ḑise Pièters; acuma se mergem la masă.

Noi scim, că învĕţatul semâna cu cealaltă lume, prin o plăcere tare pronunţată pentru o masă bogată, el lăsà de a fi condus, în sala vecină fără a băga de samă, că Angelica i se acăţà de braţ şi se puse la masă oftând mulţumită din adêncul inimei.

El se aflà aşeḑat intre doamna şi domnişoara Pièters.

Funcţionariul descoperì supiera din care eshalà un miros plăcut de mazĕre verde.

Van-der-Bader întinse farfuria sa ca un copil...

Prin mişcarea, ce o făcù, cartea sa: *Amorul*, de Michelet, ce o ţinea a subsuoară căḑù pe genunchii Constanţei.

— Ah! esclamă tinĕra fată, care bucuros ar fi voit să nu mai fie fată, că m'a cuprins?

(Va urma)

cestiunea din nou înaintea Adunării. D-nii delegați, trebue să le recunosc acest merit, au arĕtat dorința, să mai facem o încercare de apropiare și în urma unei discuțiuni au mai modificat motivele d-lor. Atunci ear am ḑis — și în aceasta onor. d. Vernescu 'mi-a dat dreptate — am ḑis: dacă Senatul va primí declarațiunea sub această formă, atât mai bine, fiind că tot ce poate fi mai folositor e, să dobêndim unanimitatea în cestiunea de față. Dar nu s'a putut. Onor. d-ni deputați ce au luat cuvêntul v'au spus pentru ce. Mai întâiu pentru că moțiunea nu este constituțională; al doilea pentru că este pericul pentru țară, de oare ce se indică deja o soluțiune și nu este încă timpul pentru aceasta; soluțiunile nu se indică decât atunci când se pot da; nu trebue să veniți mai dinainte să arĕtați o soluțiune pe care numai Constituanta, ear nu d-voastră, are misiunea să o dea. Prin aceasta n'ați face decât o armă în contra țĕrei.

De aceea noi ne propuneam să venim să vĕ anunțăm, că nu primim motive care implică o soluțiune și să spunem cuvintele pentru ce. Am și venit îndată înaintea d-voastre și v'am ḑis: d-lor nu vedeți periculul care ar fi dacă nu ne am înfățișa înaintea Europei cu o singură voință, mai cu samă când motivele d-voastre ar fi esplicate chiar de Români în defavoarea țĕrei; nu vedeți ce arme am da străinilor în contra noastră?

Nu este mai bine să adoptăm aceea propunere pe care d-voastră o numiți a dlui Carp? Ací să 'mi dați voie să vĕ spun că d-voastră esploatați animositățile de partide pretinḑênd, că acea propunere este a d-lui Carp. Dar însuși d. Vernescu a recunoscut, că d. Carp n'a făcut altceva decât a adoptat ideia din mesagiul guvernului. Prin urmare dispară d. Carp și să revenim la ideia noastră primitivă, ca la cea mai puțin periculoasă și ca una care a putut să unească mai multe voturi.

D voastră, minoritatea, care v'ați despărțit de maioritate, nu numai că ve țineți de propunerea cea dintâiu, dar încă ați modificat-o accentuându-o mai mult și indicând o adevĕrată soluțiune, ceea ce nu era în propunerea motivată la care aderasem sub reservă de a întruní unanimitatea.

Prin urmare, vedeți că guvernul a fost corect. Dorința și voința lui a fost să fim și acum uniți, ca în toate cestiunile cele mari. Mai cu samă în cestiunea aceasta, care este, o repet, mult mai mare decât toate celelalte și care se impune chiar ca o cestiune internațională din cele mai dificile, trebue să fim unanimi de aceeași părere.

D-voastre v'a părut rĕu, cum v'a spus și d. Chițu, că a venit oposițiunea de principie, oposițiunea adevĕrată, și s'a unit cu părerea guvernului.

Dar, după cum v'am spus și în ședință secretă, noi în toate cestiunile cele mari, nu numai că am căutat să raliăm la ideile noastre pe adversarii nostri politici, 'i-am pus pe ei să le formuleze și să ia cuvêntul. Aduceți-vĕ aminte de divanul ad-hoc, de alegerea principelui Cuza! În totdeauna noi, partida liberală națională, am dat întâietatea adversarilor nostri politici, care trebue să le recunoascem din multe puncte de vedere, erau interesați să fie de alte opiniuni. Mai ales în alegere de domn, erau candidați la domnie, erau în joc interesele lor personale și ambițiunile lor, ambițiuni care în totde una orbesc pe oameni și din nenorocire vorbesc mai tare decât chiar interesele cele mai vitale ale țĕrei. Noi, partida națională liberală, atunci când a fost în cestiune alegerea principelui Cuza, când a venit apoi alegerea principelui Carol, n'am făcut ceea ce faceți d-voastră astăḑi către noi; n'am venit să acusăm pe adversarii ideilor noastre, că ne fac oposițiune pentru că au cutare intențiuni, ori cutare ambițiune. Nu, d-lor. Aceasta nu o puteam face pentru că ne-am fi perdut causa: din contră, 'i-am considerat pe toți ca de cea mai bună credință; pe toți câți veniau să se pună pe terenul intereselor celor mari naționale, nu numai că 'i primiam cu brațele deschise, dar le dam chiar ântâietatea. Astfel d-lor, dela 1848 și până astăḑi a reușit în toate cestiunile cele mari partida națională și liberală, ear nu făcênd din toate cestiunile o armă de partidă.

N'am căutat să sfărîmăm pe adversarii nostrii politici, ci din contră, ne-am făcut chiar punte pentru dênșii ca să poată trece pe terenul ideilor partidei liberale și naționale. Astfel am adus noi țara în posițiunea în care se găsesce astăḑi. (Aplause). Astfel onorabile domnule Vernescu, aveți astăḑi o moștenire, cu care 'mi este teămă că voiți să faceți cum fac toți aceea, care moștenescu fără să fi muncit (Aplause).

Într'o cestiune așa de gravă, așa de delicată, care atinge toate interesele națiunei române, d voastră găsiți oare că este rĕu că d-nii Boerescu, Dim. Ghica, Maiorescu, Carp, și chiar d. Manolachi Costachi, care trecea de cel mai mare filo-israelit, găsiți rĕu, ḑic, ca toți acestia să vină să se puie pe același teren cu noi, să ḑică, că cestiunea israelită este o cestiune economică, socială și națională și că nu putem să o deslegăm decat numai conform cu interesele naționale? (Aplause). Când vom păși toți pe acest teren, socotiți că în fața Europei nu vom fi mai puternici? Ce voiți d-voastră? De ce vĕ temeți? Că unii dintre d-lor vor trăda causa națională? Mai întâiu nu poate să fie admisibilă o asemenea bănuială; și apoi aceia, care ar comite această trădare nu ar face decât a se sinucide, și chiar atunci nu ar puté să compromită întru nimic interesele noastre sociale, economice și naționale, de oarece națiunea întreagă s'ar rădica în contra lor.

D-voastră, cum v'a dis onor. Chițu faceți o crimă guvernului pentru, că a căutat din toate puterile sale, ca toată suflarea românească să fie strîns legată în această cestiune! Socotiți oare că spre a deslega o asemenea cestiune, nu trebuie ca inimele tuturor Românilor să bată cu o singură inimă, ca toate capacitățile, toate inteligințele României să fie la un loc, spre a căuta cu toții împreună soluțiunea cea mai nimerită? Eaca unde este pentru mine siguranța viitorului României. (Aplause)

Dacă însĕ veți pune cestiunea cum ați pus-o d-voastră, bănuind pe toată lumea și făcênd din această cestiune o cestiune de partidă, pretinḑênd că numai o fracțiune din partida liberală are instinctul conservațiunei naționale, atunci veți compromite causa țĕrei. (Aplause)

Onor. d. Vernescu a pus cestiunea ministerială. Eu însu-mi aveam de gând să o pun. Dar membrii autorisați ai maiorității m'au conjurat să nu o fac cu ocasiunea unei cestiuni care atinge interese așa de vitale ale țĕrei, și atunci am cedat.

D. Vernescu pune însĕ astăḑi cestiunea ministerială într'un mod astfel, cum aș puté ḑice, că'mi pune cuțitul la gât. În ce interes a făcut-o d-sa aceasta? Eu 'lam înțeles! De a dona ḑi după eșirea d-sale din ministeriu, trecênd pe banca de deputat, a început să ne facă oposițiune; atunci 'i-am ḑis, că prea e lucrul pe față, prea curênd o începe și că ar trebuí să mai aibă puțină răbdare, cel puțin pentru a scăpa aparențele. Dar pe atunci d. Vernescu căuta să ne hărțuiască pe toată ḑiua în cestiuni mai mici; nu era pus încă în joc viitorul României, viața României. Astăḑi însĕ, când și din această cestiunea eminamente națională onor. d. Vernescu caută a face o cestiune ministerială. o armă de partidă, eu trebue să'mi dau socoteală de ceea ce d-sa voiesce, și de aceea declar că noi sûntem gata a lăsa d-lui Vernescu locul nostru de pe aceea bancă...

D. Vernescu. Nu, nu.

D. Președinte al consiliului. Da; ești datoriu să vii în locul nostru eând declari că nu ai încredere în acest ministeriu.

D. Vernescu. N'am ḑis aceasta.

Voci. Așa a-ți ḑis (sgomot).

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Timișoara, în Martie. (Neadevĕrul guvernamental, — în fața Maj. Sale a Regelui). Catastrofa orașului Seghedin, prin grandiositatea ei infiorătoare, a străbătut în Europa, ba chiar în lumea întreagă, și a moiat inimile săracilor ca și a bogaților, a servitorilor, ca și a domnitorilor, a vecinilor ca și a străinilor de o potrivă pentru poporul nefericit, în cât toți cu toții au sărit în ajutoriul și întru alinarea suferințelor celor nefericiți.

Însĕ ori cât de mare, cât de grandioasă este această catastrofă pentru Seghedin, totuși — dacă judecăm faptul obiectiv, — se pare că este cu mult mai mică, mai neînsemnată, de cât ceialaltă catastrofă, nu a Seghedinului, ci din Seghedin, întêmplată la 17 ale cur. în presența, în fața prea înalt. persoane a Maiestății Sale, a Monarchului. Da, putem ḑice cu multă positivitate, că această catastrofă pentru țara întreagă este cu mult mai grandioasă, mai rară, și mai daunoasă.

În această ḑi memorabilă, carea în istoria patriei, ar trebuí să fie tot așa de neagră, ca și noaptea de 12—13 ale cur. pentru istoria orașului Seghedin, — în aceiași ḑi ḑic, dl comisariu al înaltei stĕpâniri, representantele înaltului regim, în sfera sa de activitate, față de Monarch, de supremul cap al statului, nu numai că a retăcut multe lucruri, pre cari lumea le scie, și cari trebuiau descoperite, ci a cutezat chiar a vorbí neadevĕruri, pe cari martori oculari, persoane presente momentan le demințiră, și le descoperiră de minciuni, ce indignară apostolica persoană.

Și faptul acesta e constatat în ḑiaristica de toate limbile din țară, în dieta țĕrii, în Europa întreagă, ear regimul țĕrii, mandatariul mincinosului, nu numai că nu desaprobează, nu numai că nu pedepsesce faptul, ci îl ascunde, îl acopere, netezesce îl face și adoptează în fine de al seu — în vederea Europei, în vederea lumei întregi.

Dar este doară faptul acesta unic singur, ca să 'l putem considera de eroare și din partea causatoriului, și din partea regimului? Nu, durere nu! ci calea și maniera aceasta e sistem de guvernare în țară, e unica și ultima armă a regimului actual cu carea se susține, se apĕră și abate dela țară dreptatea.

Faptele afirmate din partea regimului despre Seghedin sûnt neadevĕruri, faptele lui din Budapesta sûnt neadevĕruri; egalitatea și egala îndreptățire a popoarĕlor din tară e neadevĕr, neadevĕr este și aceea, că în. regim actual ar dorí poporului alta, — de cât maghiarisarea lui; — nedevĕr este că Rutenii (poporul) doresc maghiarisarea lor, neadevĕr este și aceea că o doresc Românii din Marmația ori de ori unde. Cel mai mare neadevĕr însĕ este: patriotismul domnilor dela putere! și cel ce susține, protege și ascunde aceste neadevĕruri, acela, fie chiar înaltul regim, se face părtaș de ele.

La domnii de la putere cuvintele: patria și patriotismul, nu sûnt decât un vêlv al modei rafinate, prin carele ei, în tocmai ca hîdele, îl trag pe față nu pentru de a'și scutí frumseța, ci pentru a'și ascunde rușinea pentru a se ascunde de soarele adevĕrului și al dreptății atunci, când înfig cuțitul otrăvit în cele mai sacre și naturale drepturi ale popoarelor nemaghiare; atunci când pe capii bisericesci pentru împlinirea sacrei lor datorințe, ca patriți adevĕrați și sinceri, îi acusă înaintea Europei, de trădători, de împertinenți, de maghiarofagi; dar nici când nu poartă acest tesaur în inima lor ca dar d-ḑeesc și comun tuturor fiilor și fraților de una și aceea-și mamă.

Catastrofa a doua din Seghedin deci, de și domnii nu o esploatează, ci o ascund și pitulesc, totuși poate serví de indemn atât Maiest. Sale Regelui, cât și Europei și lumei întregi, cari s'a ridicat în ajutoriul poporului din Seghedin, ca tot cu atâta vêlvă și bunăvoință, tot așa de cu grabă, și tot din simț de umanitate și de bunăfacere, să sară în ajutorul celor multe milioane de popor din țară, carele sufere de mulți ani de această catastrofă generală, și să îl scape de un sistem, de o stĕpânire și guvernare — în sens patriotic — neadevĕrată.

pr.

Varietăți.

* (Postal). La stațiunea postală din Olpreț (comit. Dobâcei) este de ocupat locul magistrului postal. Se cer 100 fl. v. a. cauțiune; Salariul anual e 120 fl., paușale 40 fl., și 474 fl., bani pentru espedări. Terminul suplicelor e 3 sĕptĕmâni.

* (Calea ferată Ploiesci-Predeal). Cetim în „Resboiul“: Și în această lucrare ca în toate celelalte ne facem o datorie a anunța Românilor, să scie că, pe cât am aflat, multe poduri din cele făcute acum pe linia drumului de fer s'au dărîmat, și aceasta fiind că au fost clădite rĕu și îngaduite de guvern, pe când inginerii inspectori au raportat necontenit că materialul de peatră și var, care se întrebuințează la temeliile acestor poduri, nu sûnt în stare a resista la lovirea scurgerei apelor. Cu toate aceste lucrarea s'a urmat, înainte, tot cu același chip, până când au venit apele de le au sfărîmat.

* (Mulțămită publică). Vĕduva preoteasă Anastasia Șandor pre lângă toate greutățile, ce trebue să le supoarte cu educarea acelor trei orfani minoreni fiind pĕtrunsă de un simț moral creștinesc, au donat pre sama nou edificândei biserici în Murĕș-Cuesdiu una suma de 100 fl. Deci Galation Șagău, președintele com. și Petru Oltean, notariu com. pentru comitetul parochial își țin de sânta datorință a esprime recunoscința și mulțumita sa publică pentru aceasta faptă marinimoasă.

* (Un semn bun pentru agricultori). Din Brăila ni se scrie ca început o bună mișcare în vênḑarea cerealelor. Din Marsilia și Italia se fac dese cercetări. În vr'o patru ḑile s'au vêndut peste 50 mii chile de grâu, secară și orz. Grăul s'a ridicat până la o sută de lei chila. Deposite de porumb sûnt foarte puține. Din toată țara primim scirile cele mai imbucurătoare cu privire la agricultura noastră: cultivatori sûnt pretutindeni în plină activitate favorisați de elementele naturei. Pământul este incă umed și plugul poate trage cu inlesnire brazdele viitoarelor recolte. Deja o bună parte din câmpii sûnt arate și ascept a primí semințele. Asceptul semănăturilor de toamnă este foarte plăcut. Importul de grâne exotice continuă pe o scară intinsă în Francia. De la 1 până la 8 Marte a sosit la Marsilia, Bordeaux, și Havre ca la 200,000 hectolitre, din care 100,000 din California contra 95,000 hectolitre abia și în tot de la 22—28 Fevruarie. Importul din Fevruarie s'a ridicat la 1,200,000 hectolitre aproape contra 2 jum. milioane în Ianuarie. Ori cum ar fi, importul de grâne în Francia, de la 1 August până la 28 Fevruarie e de 16 jum. milioane hectolitre. Și cu toate aceste, intrepositele francese sûnt aproape goale afară de Marsilia unde esistă un stoc de 1 milion chintale, incolo nu sunt grâne pe nicăeri. Mulțămită acestei lipse tendința spre crescere a prețului grânelor se manțin de 15 ḑile și se speră că prețul lor se va ridica. Iată cum s'au vêndut la Marsilia grânele

de import: Grâul ghirca de Galaţi şi de Brăila 23, porumbul cinquantin 14, 50; 50; cel de Galaţi 14; orzul de Galaţi şi de Brăila 13; secara de Dunăre 14; fasole de Brăila 20, 50; sĕmênţa de în şi de Dunăre 30, 50. In Anglia, preţurile se ţin asemenea bine. Grâul Chirca de Brăila şi de Galaţi s'a vêndut la Londra cu 32, porumbul de Dunăre 22, 6; cel de Galaţi 24, 6: Orzul de Galaţi 19, 6; secara de Dunăre şi de Galaţi 25; secara de Dunăre 14. 75; cea de marea neagră 14, 25: Orzul de Dunăre 14, 50; cel de Odesa 14, 75. Sĕmênţa de in marea Neagră 30, 75.

* (Monastirea Serge). Cetitoriul îşi aduce aminte, că una din luptele celui din urmă resboiu — acea care a avut loc aproape de Iovan-Ciflik în Septemvrie 1877, — prinţul Serge de Leuchtemberg îşi găsì moartea. Cel întâi glonţ turcesc tras în aceea ḑi lovì pe principe în mijlocul frunţei şi îl întinse mort la pământ.. Puţin după aceea, familia imperială a Rusiei hotărî de a ridica, chiar unde principele Serge căzuse, o mânăstire mare, şi de a 'i da numele prinţului pentru amintirea acestor evenemente. De abia se terminase campania, şi începură a se ocupa de realizarea acestui proiect. Toţi membrii casei imperiale rusesci fără esceptiune, precum şi rudele mai de departe, apoi curţile amice şi familiile domnitoare, trimeseră în dar sume foarte însemnate, aşa fel că astăḑi se vede pe câmpul de bătaie dela Iovan-Ciflik, puţin la meaḑă-noapte de satul cu acelaşi nume şi de tot aproape de Lom, un edificiu vast, măreţ şi decorat cu magnificenţă înlăuntru şi în afară: este monăstirea *Serge*. Acest edificiu este monumentul architectoral cel mai măreţ ce posedă Bulgaria, şi cu toate că este cel mai nou, se va socotí printre monăstirile cele mai bogate din ţară. Mulţămită donaţiunilor şi fundaţiunilor speciale, monăstirea posedă de pe acum o întindere de loc de 26 leghe pătrate, cuprinḑênd liveḑi şi păduri, mai mult, ea dispune de capitale considerabile, astfel că să socotesce că va fi cu mult mai bogată de cât celebra monăstire ortodocsă din muntele Athos. Locurile ce 'i-a fost închinate sûnt parte în Rusia şi parte în Bulgaria. Un orfelinat alăturat de mânăstire va puté să primească 300 de copii a soldaţilor ruşi sau bulgari morţi înaintea inimicului; aceşti orfelini vor fi crescuţi şi îngrijiţi până la vêrsta de 13 ani împliniţi. Înaugurarea şi sfinţirea mânăstirei Serge, care va avé loc în primăvara aceasta, va fi de o magnificenţă estraordinară. Scopul este de a se face din serbătoarea Sf. Serge o serbătoare naţională pentru Bulgaria, şi din monăstirea Serge un loc de perigrinagiu pentru toţi creştinii ortodocşi ai peninsulei Balcanice, şi se crede că chipul cel mai bun de a atinge acest scop va fi de a stabilí o conecsitate între edificarea acestui monument religios şi constituirea principatului Bulgariei. „St. R.“

* (Favoritul Sultanului). „Agenţia Hawas“ anunţase mai de unăḑi, că Sultanul Abdul Hamid a înaintat pe comandantul Dreysse la un post înalt. „La République Française“ istorisesce aḑi, cum s'a întêmplat că acest comandant, un oficer din cavaleria francesă, este acum adevĕratul Sultan al Turciei: „Majestatea Sa Abdul Hamid are după cum se scie o mare grijă şi teamă de ori-cine se apropie de el, bănuind că poate să fie asasini degisaţi. Padişahul tremură de frica morţei. Într'o ḑi când cugeta Majestatea Sa cum să scape de acest rĕu dând un strigăt de bucurie se creḑù scăpat. Când venise Abdul Hamid în 1867 în Paris primise un oficer de ordonanţă frances, care'i făcuse o întipărire plăcută. El era un soldat brav, simpatic învĕţat a numí lucrurile cu adevĕratul lor nume. Abdul Hamid cugetase acum, că dacă ar reafla pe acel oficer, viaţa lui ar fi asigurată pentru totdeauna. Acela n'ar fi omul, după cum ar ḑice Paul de Cassagnac, care să'şi rupă sabia pentru a face din ea pumnale. Sultanul rugà îndată pe ambasadorul seu din Paris să'i caute pe oficerul acela. Douĕ luni a trebuit ambasadorului ca să afle pe oficer într'un oraş provincial în care timp Sultanul trăì cu frica în sîn. Dar cât de mare 'i fù bucuria, când 'i se anunţă, că s'a aflat oficerul de ordonanţă! Sultanul roagă pe oficer să vină cât mai iute la dênsul. El 'i promite un post ales, un palat de locuit, amiciţia şi favorul seu; în scurt oficerul fù concediat şi plecà la Constantinopol. De când este în Constantinopol, face ce vrea cu Abdul Hamid. El locuiesce în Dolma-Bacce. Are de adjutant un colonel din statul major de giniu şi Sultanul nu mai poate trăí fără el. Tot ce vrea acest nou favorit se face îndată. Ambasadorii 'l curtează şi umblă după favorul lui; favoriţii vechi îl urăsc. Când el ḑice cu o grosolănie militară, că va trage de urechi pe marele Vizir şi Said-Paşa, aceste persoane înalte se şi grăbesc a'şi ascunde urechile. Acest oficer fericit, eroul unei poveşti din 1001 de nopţi, este comandantul Dreysse. Nu se scie cum se va finí norocul lui. Dar deocamdată Turcia este domnită de un oficer frances de cavalerie.

* (Un adaus la cartea bună menagera). Se scie, că specia pescilor e supusă la multe feliuri de preparaţiuni, şi nenumĕrate sûnt variaţiunile sosurilor, care au fost inventate, pentru a sporí gustul acestei specie. De tot nou şi nici într'o carte culinară nu se va găsí sosul cu gaz. Eată ce ni se comunică în această privinţă din oraşul Urjuzino gubernia Smolensk: Un mare transport de pesce sosind din Zarizyn la Urjuzino a fost confiscat de comisiunea sanitară care a dispus, ca ḑisul transport de pesce să fie stropit cu gaz şi să i se deie foc spre distrugere. Această se făcù, şi comisiunea plecà dela faţa locului. Cazacii care erau de pază le părea rĕu de atâta pesce frumos şi bun, condemnat a se pierde în neagra vecinicie. Cu unstrigăt de „ura!“ cum nu s'a auḑit la luarea Şipcei, ei se aruncară asupra pescelui, mâncândul cu cea mai mare poftă, fără ca nunul din fii Donului să fie simţit vre-o greutate la stomach. Eată un nou fel de bucate. Pesce prăjit cu sos de gaz! Avis bucătăreselor ingenioase. „Staf.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 26 Martie n. „Politische Correspondenz“ anunţă din Petersburg: Pertractările ruso-engleze asupra mĕsurilor, ce să se ieie pentru Rumelia-Resăriteană după plecarea Ruşilor, înaintează foarte favorabil. Proiectul de ocupaţiune a Rumeliei-Rĕsăritene prin trupele unei s'au mai multor puteri neutrale remâne cu totul neconsiderat.

Bursa de Viena

din 26 Martie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	64 25
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	64 60
Valuta nóuă imperială germână	57 45
Împrumutul de stat din 1860	117 25
Acţiuni de bancă	803 —
Acţiuni de credit	242 70
London	117 10
Argint	— —
Galbin	5 54½
Napoleon d'aur (poli)	9 32½

Economic.

Sibiiu, 21 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5—5.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.10—4.70; Sĕcară fl. 3.40—4.80; Orz fl. 3.80: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fi 2.10—3.10; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.25—1.75; Semênţă de cânepă fl. 4.50—5; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 11—11.50; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 34—35; Unsoare de porc fl. 23.—24; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15.50--16; Sĕu de luminări fl. 22--22.50; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27—27.50; Săpun fl. 20.—21; Fên 50 chilo fl. —.90—1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vîrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită —40— cr.; Carne de viţel 32—55 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece ——— cr; oaue 10 de 20 cr.

Budapesta, 22 Martíe n. Timpul sĕptĕmânei trecute a fost într'atâta favorabil, încât n'au domnit furtune şi cetăţile: Ciongrad, Senteş, Vásárhely şi altele, ce erau foarte ameninţate de valuriie Tisei, putură duce în deplinire cu succes întărirea şi ridicarea iazurilor lor aşa, încât pe anul acesta primejdia înecărei se poate privî ca delăturată. Cele dintâiu 4 ḑile ale sĕptĕmânei aduseră o vreme frumoasă de primăvară crescênd temperatura dela +7° până +12° R; eară de atunci începù timpul a se întuneca şi innora scăḑênd temperatura cu încetul până la + 6° R. Pre lângă toate aceste însĕ lucrurile de primăvară pe câmp şi în a doua jumĕtate de sĕptămână s'au continuat neîntrerupt şi au înaintat cu deosebire lucrurile vii şi sĕmânĕturile. Ţinuturile înecate nu vor da pe anul acesta nici o recoltă, pentru că apele se perd tare anevoios şi prin canaluri nu se pot delătura. Comunicaţiunea navigală pe Dunăre în sus e deja foarte vioaiă în deosebi cu bucatele. S'au vêndut pentru pildă:

Grâu la 80--85 mii măji metrice cu fl. 8.70—9.35 cr. v. a.

Sĕcară la 3000 m. m. cu câte fl. 5.60—6.20;

Orz la 400 m. cu câte fl. 5.25—7.75;

Ovĕs 4000 m. cu fl. 5.80—6.10;

Cucuruz 10—12 mii m. m. cu fl. 4.65—5.05 cr. v. a.

Făină s'a vêndut de astădată mai puţină dar bine. Consumul în deosebi al indigenilor se vede deocamdată acoperit în de ajuns, dar nu pe lung timp.

Păstăioasele nici în sĕptĕmâna trecută n'a cam avut căutare şi a trecut în deosebi: Mazerea debia cu câte fl. 9 v. a. Fasolea fl. 7—7.50; Lintea cu fl. 8—10; Mălaiul cu fl. 8.25—8.40; Sĕmênţă de cânepă cu fl. 9—9.50; Sĕmânţă de in cu fl. 12.50—13;

Lânile nu s'au căutat deocamdată de loc.

Porcii au avut căutare animată. În têrg s'au aflat în sĕptĕmâna trecută 75 150 de capete, între aceste din Transilvania 1100 şi din România 1120.

Unsoarea de porc a scăḑut în preţ cătră sfêrşitul sĕptĕmânei vênḑêndu-se fără vas debia cu fl. 57.50, ear cu vas cu tot cu fl. 50—51.50 cr. v. a,

Slănina a trecut cu fl. 39—41

Untura cu fl. 45 75—46 50;

Spirtul de astădată căutat mai bine s'a vêndut cu fl. 26—29 pro 10,000 litre°|₀.

Peile lucrate n'au avut trecere şi s'a vêndut părechia cu fl. 24—37; cele nelucrate însĕ au avut o trecere foarte mare vênḑêndu-se părechia cu fi. 10.50—12.50 de cal, cele de viţel se suie în preţ pe neasceptate. 102 de pei de aceste au trecut cu fl. 185—195;

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 Maíu imob. lui George Iánosi în Szt. Gerlitcze (trib. M. Vásárhely); în 16 Aprilie şi 16 Maiu imob. rĕmasului după Stefan Buzás în Hoghin; în 19 Aprilie şi 16 Maiu imobil. luí Ludovic Zsigmund în Jombor (jud. cerc. Hoghin); în 21 Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Petru Sandor în Agrebici (trib. Cluj); în 16 Aprilie şi 16 Maiu imob. lui Naftailă Rosenvasser în Felsö-Bánya (jud. cerc. Nagy-Bánya); în 13 Maiu şi 13 Iuníe imob. rĕmasului după Iacob Pottantyus în Aly (trib Dej); în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Caprian Girlea în Silvaş (jud. cerc. Aiud); în 23 Aprilie şi 23 Maiu imob. lui Iosif Florea în Riska (jud. cerc. Körösbánya); în 31 Martie imob. dnei Stefan Gall în Cluj (trib.); în 7 Maiu şi 4 Iunie imobil. Mariei Arz în Sibiiu; în 23 Aprilie şi 23 Maiu imob. lui Nicolae Răsoiu în Vale (trib. Sibiiu); în 16 Aprilie şi 16 Maiu imob. Mariei Bellus în Balomir (trib. Deva); în 5 Aprilie imob. lui Ludovic Korondi în M. Vásárhely (tribun); în 29 Martie imob. dnei Ioan Arkosi în Cluj (trib.); în 31 Martie imob. lui Casandra Coşocariu în Galaţ (judec. cerc. Făgăraş); în 3 Aprilie mobilele şi tot depositul de mărfuri ţinĕtoare de massa concursuală a lui Robert Zekeli în Braşov (trib.); în 5 Aprilie imob. lui Mihail Miess în Cristian (trib. Sibiiu); în 4 Aprilie imob. lui Andreiu Fazakas în Lăpuş (jud. cerc. Şomcuta-mare).

Nr. 137—1879. 2—3

EDICT.

Ana născută Ioan Găitan din Satulung care a părăsit cu necredinţă de 4½ ani pe legiuitul ei bărbat Ioan Teodor Median tot din Satulung, fără de a se sci locul unde se află este prin aceasta citată, ca în termin de un an şi o ḑi să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial, intentat asupră-i de soţul ei.

Braşov, 15 Februarie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului
I al Braşovulu.

Iosif Barac m. p.
protopresb.

Tipografia archidiecesană în Sibiiu.

Tocmai a eşit de sub presă:

Archiepiscopul şi Metropolitul

ANDREIU baron de ŞAGUNA.

De

NICOLAU POPEA,

Archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Op premiat de consistoriul respective sinodul archidiecesei ortodocse române a Transilvaniei.

Cu portret. — 25 coale 8° mare.

Preţul unui esemplar: 2 fl. 50 cr. v. a. — 7 lei noi.

Administraţiunea
Tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Nr. 32. Sibiiu, Sâmbătă, 17 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Alegeri la sinodul archidiecesan.

În cercul VI (Turda); din cler: Simion Pop Moldovan, protopresviter, din laici: Ioan Filipescu, perceptor regesc, Anania Moldovan advocat; în cercul X (Abrud) din cler: Ioan Gall, protopresviter; în cercul XIII (Solnoc) din cler: Ioan Șovrea adm. protopresv., din laici: Dr. Ioan Borcia advocat și Ilie Cosma notariu cercual.

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Martie.

Ieri s'a terminat în camera Ungariei desbaterea despre inarticularea tractatului dela Berlin. Par că nici când n'a mai fost vorba în cameră despre acest tractat, așa în detaiu s'au desfășurat și s'au desbătut toate. Și deputatul Dr. Polit a luat cuvêntul în această afacere și a combătut cu cunoscuta sa logică și pricepere politica contelui Andrássy. Casa deșí obosită, a ascultat cu mare atențiune pe Dr. Polit, și atât dep. Szilágyi, raportorul comisiunei, cât și ministrul-president Tisza a aflat de bine a nu respunde nepregătiți la vorbirea lui Polit și a cere amânarea desbaterei. Cu o majoritate de 64 voturi s'a primit în sfêrșit proiectul guvernului.

De altcum ḑilele camerei ungurесci sûnt numerate. Se apropie primăvara și cu ea timpul pentru continuarea operațiunei contelui Andrássy. Când trupele vor porní la Novi-Bazar, nu este bine, ca camera să fie întrunită, și pentru a fi asigurat la toate eventualitățile, amânarea ședințelor camerei se va face prin un rescript regesc. Astfel deputaților li se ia arma de-a mână pentru a puté cere continuarea ședințelor.

Organele guvernamentale storc din resputeri mijloacele popularisătoare, și asigură mai la toate ocasiunile, unde guvernul are lipsă de majoritatea camerei, că desbaterea asupra proiectului de lege despre introducerea obligatorică a limbei maghiare în scoalele confesionale și proiectul de lege pentru zidirea unui palat a ministrului de honveḑi are se urmeze în curênd. Aceste doue lucruri gâdile mult trufia Maghiarilor șovenisti, și din causa aceasta guvernul ține desbaterea lor cât se poate în suspenso.

Cestiunea orientală continuă a remâné în încurcătura de mai înainte. Deșí ḑiarele oficioase ne spun, că pertractările între Rusia și Anglia cu privire la mĕsurile, ce sûnt a se lua în Rumelia resăriteană, după deșertarea ei de Ruși, pentru susținerea păcei și pentru respectarea tractatului de la Berlin, progresează în mod favorabil, o depeșă din Rușciuc ne spune de altă parte, că revoluția în Macedonia a erupt de nou. Comunele situate spre nord dela Melnic, în valea Carasu precum Vlachic, Bresniya, Gradeșnica, etc sûnt însurgeate. Însurgenții numeră 7000 oameni, înarmați cu pușci Martini și duc cu sine douĕ tunuri de munte. În Bulgaria au sosit cinciḑeci oficeri ruși pentru a face mape geografice ale țĕrei.

Adunarea națională din Tîrnova va țíné poimâne ședință, pentru a desbate raportul lui Doinoff despre administrarea rusească a Bulgariei. În 2 Aprilie se va așterne raportul comisiunei de 15 despre statutul organic. În ședința din urmă un delegat turcesc urga resolvirea acelei petițiuni, în care deputații musulmani a cerut a vorbí în adunare turcesce.

O nouă notă a guvernului român cătră puteri.

Domnule! Organe oficiale venite din Rusia au afirmat în repețite rênduri:

1. Că România datoresce independența sa armelor rusesci;

2. Că dobândirea Dobrogei de cătră România a fost numai o consecență a mărinimiei Rusiei și

3. Că autoritățile române tractează rĕu pe Bulgarii din Dobrogea numai și numai din causa originei lor.

Guvernul princiar nu poate să lase neesaminate aceste trei afirmațiuni. Dela începutul crisei orientale, care a condus la Congresul dela Berlin, și mai ales în timpul resbelului dintre imperiul otoman și Serbia, România a sciut să resiste la seducțiunile, care ar fi putut să o implice într'o acțiune pe malul drept al Dunării. Ea s'a abținut cu stricteță dela ori-ce demonstrațiune directă sau indirectă și s'a manținut în cea mai absolută neutralitate. Pe la finele toamnei anului 1876, ingrijată cu drept cuvênt de esistența sa și amenințată pe fie-care ḑi de un resboiu devenit probabil, a cerut sprijinul bine voitor al puterilor semnatare ale tractatului din Berlin și le-a rugat cu stăruință să îi arete drumul pe care trebuie să'l urmeze. În fața reservei Europei și lăsată în soartea sa, România a trebuit să caute apĕrarea drepturilor sale politice și a integrității sale teritoriale printr'un arangiament formal cu acea putere ale cărei armate, grămădite încă de mult timp la fruntarii, erau în tot momentul gata de a le trece.

La 16 Aprilie 1877, Rusia subsemnà cu România o convențiune, care stipula intregritatea politică și teritoriale a principatului, și în schimb asigura trupelor imperiale libera comunicațiune și o mulțime de avantagie. Șepte ḑile după aceasta, la 23 Aprilie, Rusia declarà resboiu imperiului otoman și dela acea epocă ea a întrebuințat în modul cel mai larg teritoriul român, atât pentru mișcările și staționarea trupelor sale, cât și pentru numeroasele lor trebuințe. Întrarea armatelor rusesci în România și pregătirile lor pentru trecerea Dunării au atras asupră'i acte de ostilitate din partea Sublimei Porți care a rupt vechiele legături și care a decis ca națiunea română să'și proclame independența Armata; română, care era înșirată la început dealungul Dunării, fù concentrată pe malul drept al Oltului și se ținù în defensivă.

Guvernul imperial rus, ai cărui representanți mai înalți reședeau în Ploesci, declarà chiar dela început, că este neoportună proclamarea independenței, pretestând că legăturile, care legau principatul cu imperiul otoman, erau prea puțin apĕsătoare, ca se mai fie trebuință și de urgență de a le rupe, și că ele vor cădé de sine în momentul apropiatelor soluțiuni internaționale. Tocmai prevederea unor schimbări sigure în starea Europei orientale a otărît pe România să își câstige ea singură independența. Evenimentele care s'au urmat au dovedit, că actul care nu părea oportun în luna

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(12. urmare.)

X.

Familia Pièters. (urmare).

— Cartea mea! reclamà Van-der-Bader.

— *Amorul,* esclamà Constanța cu glas adênc.

— Ținta vieței mele, ḑice doctorul.

— Pot îndrăsní a mĕ uita la opul acesta? replicà ea.

De astă dată eroul nostru încrucișà mânile.

— Ți'l voiu da mai târḑiu, se rugà el, dăm-il?

Constanța îi întinse volumul cu un gest și cu o privire elocentă.

Profesorul nu observà nici gestul nici privirea, el puse cartea înaintea lui și atacà supa de mazĕre.

Un rasol cu șampinioane urmà supei, și un moment, doctorul trebue că se credea în Leyden, în mica sa casă din suburbiul Vyverberg, căci de repețite ori, el oftà: E foarte bun, Lisbeth, foarte bun! Să fie oare o rivală, Lisbetha aceasta? trebuea să cugete Constanța.

— Trebue să vĕ spuiu, începù Pièters, că noi datorim visita amicului nostru, numai unei întêmplări minunate,

— Se vedem, ḑise Angelică.

— Celebrul Van-der-Bader, mergênd la Paris, a întâlnit pe drum la Anvers pe unul din acei furi, cari cercetează provincia noastră de vr'o câte-va luni încoaci, furul, nerespectând geniul profesorului, 'i-a furat sacul de drum, care conținea . . . à propos ce conținea sacul de care v'a ușurat?

— Care sac, ḑise profesorul, care cugeta chiar la Michelet.

— Dar rĕspunse funcționarul turburat, nu 'mi-ai spus D-ta că ai fost victima unui furt îndrăsneț?

— Nu cred, rĕspunse Van-der-Bader! Ei! acum 'mi-a duc aminte, eu am călĕtorit cu unul din vechii mei elevi, cu d. Ellermann.

— Ce ai spus D-ta tată? ḑise Constanța.

— Ei, eu…

— Și acest vechiu elev? întrebà doamna Angelica, cu împacientă.

— A plecat fără mine pentrucă eu am greșit trenul, dar trebue să mĕ aștepte în Gand, mĕ duc să'l ajung, și eroul nostru se sculà.

— Dar ce ai de gând, domnule doctor esclamà Pièters spĕriat, remâi până mâne la noi, acuma se esplică toate; eu am creḑut….

Angelica silì pe învĕțatul să șadă earăși pe scaun.

— Nu ne părăsí astăḑi, ḑise ea cu un glas cât se poate de plăcut, povestesce-ne de proiectele D-tale și noi vom fi mândri de onorul care ni 'l-ai făcut.

— Proiectele mele ḑise profesorul cu voce emoționată, o să vi le spun: Eu caut pe Michelet, pe marele pictor al *Amorului,* ca să'mi esplice femeia, care eu încă nu o cunosc… cartea aceasta, continuà el cu vehemență, a fost ca o lumină în întunerecul meu. Eu m'am aflat mic eu, pe care lumea 'l credea atât de mare.

— D-ta și ești mare, domnule profesor, ḑise Pièters; eu, devotul D-tale învĕțăcel, te voiu ruga, pentru mâne dimineață, de o audiență specială, ca să mĕ onorezi cu sfaturile D-tale.

— Eu n'aștept până mâne, domnule doctor, esclamà Angelica, eu 'mi las sufletul pentru poesie; am ficsat pe hârtie toate impresiunile inimei mele și 'ți voiu cetí, dacă poftesci, vr'o câte-va estrase din marele meu poem.

Van-der-Bader nu rĕspunse, dar doamna Pièters luà manuscriptul a mână.

— Voiu căuta albumul meu, ḑise deodată Constanța, sûnt sigură, că'l va interesa pe noul nostru amic.

(Va urma.)

lui Maiu, 1877, a fost un act de o mare prevedere.

Când înaintarea armelor rusesci întimpina o pedecă momentană, care punea situaţiunea militară într'o lumină critică, atunci s'a grăbit şi guvernul princiar se respundă la apelul adresat trupelor române de către cuartirul general rus a doua ḑi după primele lupte dela Plevna. Ce resultate a dat acţiunea combinată a armelor române şi ruse în Bulgaria; cât de mare a fost efectul cooperării trupelor române, a căror atitudine a întrecut asceptarea generală; în ce strînsă alianţă ambele armate, cea imperială şi cea princiară, au împărtăşit încercările şi victoria — toate aceste sûnt de prisos a le mai amintí aici dacă n'am voí să dovedim încă odată şi în mod peremptoriu că, România, de vreme ce 'şi-a sigilat cu sângele ei proclamarea independenţei, nu'şi datoresce de cât sieşi şi armelor sale noua sa situaţiune, căreia congresul dela Berlin 'i a dat consânţirea sa.

Cărei cooperări de împregiurări datoresce de altă parte România dobândirea Dobrogei? In al 13-lea secul, pe când Rusia era âncă departe de a forma un intreg politic, Dobrogea ajunse în puterea unor poporaţiuni tartare. La începutul secolului al 15-lea ei trebuiră să o cedeze Sultanului, care făcuse âncă mai d'inainte din Bulgaria o provincie otomană. Deací dar se vede, că Inalta Poartă a luat Dobrogea de la România, ear nu de la Bulgaria. Intrarea familielor bulgare în acele ţinuturi, care fù pe rênd tătară, română şi otomană, se întêmplà în timpuri recente şi din punctul de vedere etnografic şi a puţinei omogenităţi ce o caracterisă, ea este de o mică însemnătate. De ací resultă dar că la noua împărţire a teritorielor, care trebuia să fie resultatul resbelului 1877—78, dacă vre-un popor de la Dunărea-de-jos era autorisat se revindice Dobrogea cu istoria în mână, apoi atunci România era singura naţiune în drept să facă a valora această revindicare. Sub ce titul s'ar puté cere într'un mod valabil alipirea unei părţi din Dobrogea şi a Silistriei, a unei cetăţi fostă altă-dată română şi de o mare importanţă, la Bulgaria, întru cât principatul Bulgariei, la eşirea din posiţiunea sa de provincie otomană, n'a fost în stare se aducă în ajutorul seu titluri istorice sau succese militare? Cu drept cuvênt guvernul turc a creḑut, că este drept că, în momentul când dominaţiunea otomană încetează din Dobrogea, succesiunea normală în această dominaţiune se cuvine României.

Indată ce se iví însĕ cestiunea Basarabiei, toată energia guvernului princiar trebuì să se îndrepteze şi fù chiar îndreptată nu spre a dobândí aceea ce România nu mai avea, ci de a manţiné aceea ce mai poseda încă. Era simţimêntul intim al naţiunei de a manţiné mai bine o provincie care crescuse în corpul statului român, de cât de-a cucerí un teritoriu care este despărţit de ţară printr'un rîu larg şi al cărui caracter, fost român, a putut prea bine să 'l schimbe în parte o dominaţiune străină de 400 ani. In fine, era pentru guvernul român o datorie imperioasă să evite ori ce transacţiune, care ar fi avut aerul unei renunţări voluntare şi oare-cum venale la o parte a patriei comune, ai cărei fii au oferit tot devotamentul lor spre a lua asupră-le partea lor la sacrificiile aduse ţĕrei şi care îşi puseseră toată mândria lor în aceea de-a contribuí la succesele ei. De aceea şi propunerea de-a schimba Basarabia cu Dobrogea fù respinsă fără trăgănare. România refusà o sporire echitabilă în speranţa de-a manţiné cel puţin un strict şi legitim *statu-quo*. Tractatul din Berlin decise altfel: Basarabia română fù acordată Rusiei şi Dobrogea revenì earăşi la România, fără ca să se fi ivit măcar ideia despre o compensaţiune.

Din respect pentru spiritul de pacificare, de care era inspirate puterile la Congres, România s'a supus otărîrilor europene şi a vĕḑut esecutându-se cedarea Basarabiei cu o durere resemnată. Multe luni după aceasta, şi nu fără greutate, intră ea în posesiunea Dobrogei. Această posesiune nu este nici până în acest moment deplină şi ea a dat de curênd ocasiune la dispute regretabile.

Resultă oare din esaminarea nepărtinitoare a acestor împregiurări, că România a primit dela Rusia Dobrogea ca un dar grătuit, ca o probă de bunăvoinţă marinimoasă? Tractatul de San-Stefano, care trăda de sigur cugetările cele mai intime ale Rusiei, nu punea această cestiune nici măcar sub titlul unui dar, ci pur şi simplu subt al unui schimb, de vreme ce în el Dobrogea părea destinată să compenseze Basarabia. Acel tractat n'a fost el oare anulat în această privinţă prin tractatul dela Berlin? Fără a pune vre o greutate pe argumentele lesne de tras din perderea Basarabiei, unde se poate descoperí ací esistenţa unui dar? Teritoriul reîncorporat la România fost'a el rupt din Rusia, sau din Bulgaria, căreia imperiul rus îi consacrá esclusivamente tot sprijinul seu? Nu, căci Dobrogea, tot atât de puţin ca şi Silistria, n'a fost nici odată nici rusesci nici bulgăresci. În vîrtutea iniţiativei sale suverane, cu care s'a unit în fine şi Rusia şi pe basa multor discuţiuni, Europa, în unire cu Sublima Poartă, a decretat ca imperiul otoman se renunţe la Dobrogea în favoarea României.

Odată întrate în posesiunea Dobrogei, autorităţile române tractează ele oare în adevĕr rĕu şi împovărează ele pe Bulgari numai şi numai din causa rasei lor? Înteresul Românilor pentru Bulgari este un simţemênt care a esistat în toţi timpii. În cursul mai multor veacuri, România a fost locul unde locuitorii peninsulei balcanice, şi mai ales Bulgarii, care căuta să se desvoalte atât pe terenul material cât şi pe cel moral au căutat şi au găsit ospitalitatea cea mai cordială. Chiar o enumerare superficială a Bulgarilor celor mai bogaţi şi mai luminaţi ar fi de ajuns spre a proba că România a fost locul în care ei au ajuns la averi şi la educaţiune.

Prin anecsarea Dobrogei, România devine astăḑi limitrofă Bulgariei, după ce a conlucrat la emanciparea ei, şi părţi împrăsciate de elemente bulgare au ajuns subt dominaţiunea ei directă. Se poate oare susţiné că România, uitându'şi tradiţiunile trecutului şi necunoscênd interesele sale actuale, să aleagă tocmai momentul acesta, pentru ca, într'o ciudată contraḑicere cu continua sa atitudine, să se pue acum în contra vechilor sei oaspeţi, care au devenit supuşii sĕi, să 'şi propună de a tracta rĕu pe locuitorii bulgari din Dobrugea, numai, şi numai pentru că sûnt Bulgari? Este de prisos de a mai stăruí asupra acestui punct. Această acusare poate se resiste tot atât de puţin unei esaminări imparţiale ca şi afirmările desvoltate mai sus.

(Semnat) *Câmpineanu* m. p.
„U. p. Alt."

Discursul

dlui Ioan Brătianu în cestiunea revisuirii art. 7 din Constituţiune (cestiunea Ovreilor).

(Încheiere).

D. President al consiliului. Ce fel nu aţi ḑis'o? Dar când veniţi să ne faceţi un recuisitoriu dela 1848 şi până astăḑi, când ḑiceţi, ca încă de pe atunci sûntem trădători ai naţiunei române în favoarea Israeliţilor mai puteţi declara, că aveţi încredere în acest minister? Când aşi sci, că sûnt ḑece care ḑic ca d-ta, naşi mai sta un moment pe acea bancă....(Aplause).

Eu m'am întrebat: de ce oare onor. d. Vernescu, şi cu onor. fracţiune, face astăḑi oposiţiune guvernului, de ce desbină partida liberală naţională în douĕ? Nu vedeţi dv. că dacă se desbină o partidă în fracţiuni, mai cu samă când ea este la putere, nu vedeţi că atunci partida adversă, care se chiamă conservatoare, chiar dacă nu s'ar fi gândit a lua în mână puterea, găsind poarta deschisă, are să se arunce cu toate puterile ca să între în cetate? Nu vĕ aduceţi aminte cum am venit chiar noi la guvern? Desbinarea partidei conservatoare a înlesnit foarte mult reuşita noastră.

Venind însĕ partida conservatoare la putere, ar da ea oare onor. d. Vernescu mai multă siguranţă decât noi, că cestiunea Israeliţilor va fi deslegată conform interesului naţional? Dacă 'i dă aceasta încredere, atunci de ce a combătut pe d. Maiorescu şi n'a trecut lângă d-sa? Nu pot dar să 'mi esplic atitudinea d-v., de cât că puneţi în suspiciune şi pe conservatori ca şi pe noi.

Pe de o parte, ne acusaţi pe noi de o desbinare pe care d v. aţi căutat-o; ear pe de alta, când noi am reuşit a atrage pe terenul acestei cestiuni naţionale chiar partidele cele mai opuse, pentru ca să nu fie în ţară decât un singur glas, pentru deslegarea acestei cestiuni, care nu este a unei partide, atunci d-v., ne faceţi din aceasta o crimă! Cu alte cuvinte, d-le Vernescu, partida conservatoare nu 'ţi inspiră încredere, ministerul actual e trădător al intereselor ţĕrei, d-ta declari că nu primesci puterea! Dar cui laşi această ţară, d-le Vernescu? Ce? D-ta esci un nihilist? (Aplause sgomotoase; mare ilaritate).

D lor, acest termin este parlamentar şi l'am întrebuinţat pentru că n'am voit să ḑic d-lui Vernescu că este un ambiţios, care pentru interese de partidă să voiască a duce ţara în prăpastie, nici că este un om care nu scie ce face, nu scie ce voiesce, sau care nu voiesce nimic; de aceea l'am întrebat cu mirare, dacă d-sa este un nihilist? (Aplause).

Onor. d. Vernescu a ḑis, că viaţa mea întreagă nu 'i dă nici o asigurare în cestiunea care ne preocupă astăḑi. Negreşit că viaţa onor. d. Vernescu trebue sa 'mi dea mie şi ţĕrei întregi o încredere absolută. (Ilaritate). Ce ḑice d-sa? Că Brătianu şi Rosetti la 1848 au dat drepturi Israeliţilor. Mi se pare că d-nul Locusteanu Rusu este deací; d-sa scie că proclamaţiunea şi programa mişcării dela 1848 au fost redactate de Eliade Rădulescu, şi că noi cei tineri, n'am făcut atunci decât să urmăm pe acei, care ţineau în mână stindardul naţional, ca Eliade Rădulescu. Cum d-lor? Eliade Rădulescu, generalul Thel, Golescii, erau ei trădători de ţară? Dar de ce au pus ei în Constituţiunea Română de atunci resolvarea cestiunei israelite? Au pus'o pentru că dincoace de Milcov nu era în adevĕr o cestiune israelită; la noi, ací, nu am avut pe tron un domn, care să facă specule în paguba ţĕrii şi să aducă năvălirea Israeliţilor cu grĕmada, pentru miile de galbini ce 'i aducea acest trafic cu interesele cele mai vitale ale ţĕrei. (Aplause). La noi nu s'au făcut têrguri şi têrguleţe pe proprietăţi particulare cu colonisări de Israeliţi, pentru că la noi era obiceiu să se înţeleagă boerii deadreptul cu ţĕranii, fără să aibă intermediar pe Israeliţi: de aceea nu năpustiseră Ovreii peste Muntenia ca peste Moldova; de aceea nu era ací o cestiune israelită la 1848 şi nici un pericul în proclamaţiunea lui Eliade Rădulescu.

Vin la 1866. Onor. d-le Vernescu, d-ta esci în drept să ignorezi istoria contimpurană, pentru că nu ai luat parte la dênsa. La 1866 nu se făcea decât ceea ce d v. voiţi să faceţi astăḑi; ceea ce ḑiceţi că v'aţi gândit de mult că trebue să facem ca să rădicăm Europei un pretest de a ne priví ca persecutori în cestiune religioasă.

Unul din membrii minorităţei de astăḑi a ḑis că, dacă se primia acel articul aşa cum se propusese la început în Constituţiune, ar fi fost un mare pericul, fiind că ar fi fost interpretat prin un alt articul din codicile civile, astfel în cât să deschidă porţile largi şi mari la toţi Israeliţii.

Dar unde aţi vĕḑut d-voastră aceasta? Unde aţi găsit că cei din 1866 deschideau astfel de porţi la Ovrei? D-v., v'aţi revoltat, nu d ta d-le Vernescu, care pe atunci te ocupai de alte afaceri şi ai fi astfel cel mai competent de a scrie istoria contimpurană a ţĕrii, pentru că ar trebuí să fii presupus cel mai imparţial, de oare-ce nu ai luat nici o parte la dênsa (ilaritate); vorbesc însă de aceia, care să ocupau atunci de această cestiune şi care au asumuţit o parte din poporul român ca să vină să impună Camerei interdicţiunea cuprinsă în Constituţiune. Dar, în locu de a recurge la un asemenea mijloc, care ne descredita în strĕinătate, şi care în ţară nu numai nu vindeca rĕul, ci îl agrava, căci năvălirea Evreilor a mers crescând de atunci, de ce mai bine nu primiau articulul ce se pusese la început în Constituţiune, şi în acelaşi timp nu căutau a lua toate precauţiunile în adevĕr eficace, ca să îngrădească interesele noastre naţionale? Venit'a atunci unul din d-lor să pună cestiunea pe acest teren? Nu! ci s'au dus de 'şi au dat mâna cu toţi aceia, cărora le sta pe pept noua stare de lucruri ce se inaugurase atunci, şi astfeliu poate unii fără consciinţă de aceea ce făceau, au asumuţit pasiunile poporului celui mai de jos, care s'a dus şi a dĕrêmat sinagoga, cu gândul ca de acolo să se ducă în altă parte....Eacă d-lor, ceea ce s'a petrecut la 1866. Partida liberală şi naţională nu voia să dea drepturi în massă Evreilor; ci voia să rădice numai o armă din mâna atât a alianţei israelite cât şi a tuturor inamicilor ţĕrei; voia să facă atunci ceea ce voiţi să faceţi d-v. astăḑi şi dacă şi acum nu veţi face decât numai acusări, fără a lua precauţiuni serioase şi reale, apoi acelaşi pericul, care esista atunci îl veţi renoí şi astăḑi. (Aplause).

Am auḑit pe stimabilul şi iubitul meu amic d. Docan ḑicênd, că d sa voiesce ca articulul din Constituţiune să nu fie suprimat; o părere onorabilă, dar 'mi pare bine că este şi unică în feliul ei.

D. I. Docan. Şi onor. d. Mantu a spus tot aceasta.

D. president al consiliului. D-nul Mantu se află într'o posiţiune delicată; altfel şi d-lui este tot aşa de luminat ca şi d. Vernescu (Ilaritate).

D-lor, aţi înscris la 1866 art. 7 în Constituţiune; dar în ce aţi reuşit cu acest articul, pe care însĕ d. Docan voiesce să 'l manţinem?

Aţi vĕḑut că onor. d. Codrescu, care când se pune să studieze o cestiune 'i dă toată atenţiunea, v'a arĕtat că emigraţiunea în România dela 1866 încoace nu a încetat că, din contră ea a crescut. D sa a făcut cu această ocasiune un tablou îngrozitor de plaga, care se întinde, asupra României fără să găsească cea mai mică stavilă în art. 7. Prin urmare, vĕ întreb încă odată; ce aţi făcut cu acel articul? Nu aţi făcut de cât rĕu ţĕrei, şi de aceea toţi sûnteţi astăḑi de opiniune, că e bine să fie şters, nu numai pentru că să impune prin tractatul dela Berlin, ci fiind că aţi vĕḑut că el ne-a făcut un mare rĕu fără să ne dea în schimb cel mai mic bine. (Aplause).

Trec la altă ordine de idei. S'a vorbit că la Berlin am avut întâlnire cu Israeliţii de-acolo. Aceasta este adevĕrat, şi sûnt unii din colegii mei care au fost faţă la întâlnire; nu sciu dacă şi D- Ferichidi nu era acolo. M'am întâlnit cu presidentul alianţei israelite din Paris, nu cu d. Crémieux, care e president de onoare, ci cu adevĕratul president, al cărui nume nu 'mi vine în minte, precum şi cu directorul general al societăţii d. Cohen. Domniele lor au voit să me vadă şi negreşit că a trebuit să primesc întrevederea. Dar le-am ḑis: Voiţi să puneţi cestiunea israelită în Congres? Ne faceţi o mare nedreptate, şi faceţi în acelaşi timp un mare rĕu coreligionarilor d-voastre.

Noi cei dintâiu sûntem interesaţi să ştergem art. 7 din Constituţiunea noastră căci el face coreligionarilor d-v., o situaţiune privilegiată în România. În adevĕr că ministru de financie, am putut constata că, asupra ḑece indiviḑi care călcau legile financiare, opt cel puţin erau Israeliţi şi numai doi creştini. Creştinilor le aplicăm amendele ce le impune legea; Israeliţilor însĕ dacă îndrâsneam să ating unul sau doi din opt, era lucru mare, pentru că me temiam că toată Europa are să strige: persecuţiune religioasă!

Această situaţiune, le ḑiceam, noi sûntem cei dintâiu care dorim a o schimba, fiind că ea este mai mult în desavantagiul nostru decât al Israeliţilor.

Dar acum întreb pe onorabilii domni care cred că sûnt singuri espresiunea adevĕrată a senţimentului de conservaţiune naţională, îi întreb să 'mi spună ce au făcut de la 1866 până astăḑi pentru garantarea intereselor României şi ce stavilă au rădicat contra năvălirei Israeliţilor în ţară. Cunosc doue singure acte: Unul era legea comunală dela 1868, prin care România se înpărţia în 32 de state. Când spunea onor. d. Codrescu alaltăieri cum este construită de puternic alianţa israelită şi cu câte greutăţi vom avé să luptăm în contra ei, 'mi aduceam aminte de proiectul de lege al domniei lor, care nu se mulţămia pe atât cât este de slabă societatea română, ci voiau să o împartă în fărâmături (aplause).

În acel proiect era vorba despre descentralisare. Eu înţeleg descentralisarea, dar ce fel de descentralisare? Constituirea puternică a tutulor elementelor din ţară în aşa condiţiuni în cat toţi împreună, toţi strînşi şi legaţi prin legi să poată lupta, să poată desvolta mai cu tărie şi mai cu energie naţionalitatea română, ear nu să facă atâte state, câte judeţe în România. Al doilea proiect a fost cel faimosul subscris de 33 deputaţi, pe care 'i cred oameni destul de serioşi spre a nu puté să 'şi închipuiască, că într'o societate modernă ar fi fost posibilă să se adoapte şi să se aplice măsurile pe care d-lor le propuneau. Acel proiect era din partea d lor numai o simplă reclamă electorală, dar care din nenorocire dedea pretest Evreilor să strige: persecuţiune religioasă!, popor barbar!, legi barbare!

Eacă tot ce aţi făcut dela 1866 şi până astăḑi în această cestiune.

Care sûnt însĕ instituţiunile de credit la formarea cărora aţi contribuit, şi prin care să puteţi asigura interesele economice, sociale, naţionale şi politice ale României?

Nu am vĕḑut să se fi format decât doue, trei societăţi: Creditul funciar rural şi urban şi societăţile de asicurare. Dar la formarea acestor instituţiuni n'am vĕḑut să fi luat parte acei mari filo-români acei în focaţi patrioţi, care cred că pot să resolve astăḑi cestiunea Evreilor votând câte-va motive.

Singur onor. d. Vernescu a luptat împreună cu noi, căci am avut luptă ca să putem înfiinţa Creditul funciar, fără de care astăḑi jumĕtate din proprietăţile române ar fi fost cumpĕrate de Evrei pe numele multora din acei care astăḑi ne acuză că vindem ţara Evreilor. (Aplause prelungite).

Să-meargă ori cine pe la tribunale să vadă câţi din noi cei acusaţi, cei bănuiţi am cumpĕrat pe numele nostru case şi moşii pentru Evrei şi câţi din partea cealaltă? (Aplause sgomotoase şi prelungite).

Ḑiceam d-lor, că onor. d. Vernescu, singur dintre domniele lor, a luptat pentru întemeierea creditului funciar; d-lui a mers numai până la prag, căci vĕḑênd, că nu s'a ales president, s'a retras până a nu fi creditul constituit (ilaritate). Acesta este un fapt istoric.

D. G Vernescu. Când va fi vorba despre aceasta, voiu spune cum au fost lucrurile!

D. President al consiliului. Onor. d. Vernescu a ḑis, că cestiunea Evreilor s'a pus la Berlin fiind, că eram noi la putere; dar n'a voit să se esplice mai mult. Voiesce d sa a lăsa să se înţeleagă că noi am lucrat pe sub ascuns ca să îndemnăm pe Congres a se ocupa de cestiune sau că ne am arĕtat prea în contra Israeliţilor? Ori-cum ar fi însĕ, d-sa a ḑis că s'a pus cestiunea în Congres din causa noastră.

Apoi noi oare am fost causa întroducerii cestiunii în Congres ori alianţa israelită, care tocmai fiind că eram noi la putere, scia că nu vom întra în nici un fel de transacţiune cu dênsa? Onor. d. Vernescu, care a analisat viaţa mea dela început, uitară că la 1857 am căḑut dela minister tocmai fiind că o mare parte din presa europeană, amăgită prin scirile din ţară, se revoltase în contra mea ca persecutor aprig al Evreilor?

D. G. Vernescu. Era o intrígă nedemnă.

D. President al consiliului. Crede d-sa că acea intrigă nedemnă venea din partea onor. fracţiuni?

Nu, negreşit. Prin urmare eram persecutat de către, acei, care au multă simpatie pentru Evrei.

La 1867, când am eşit din minister, ducêndu-mĕ la Paris m'am oprit în Viena, şi am un martor ocular, care vĕ poate încredinţa, că ilustrul d. de Beust, pe atunci mare cancelar al imperiului, a cerut să mĕ vadă. Eu însĕ 'mi-am ḑis: pentru ce? Nu aveam o misiune oficială, ca să am nevoie să vĕd pe d. Beust. Cu toate aceste marele cancelar a stăruit în dorinţa sa, ḑicênd că are curiositate să facă cunoscinţa omului care a cutezat să se opună uneia din cele mai mari puteri ale lumei: iesuiţii şi alianţa israelită. Cu toate aceste n'am voit a mĕ presenta dlui de Beust. Asemenea la Berlin nu m'am dus. M'am dus însĕ la Paris. Presentatu-m'am oare la d. marcuis de Moustier, pe ătunci ministru de esterne al imperiului frances? Representantele Franciei în Bucuresci, d. Boyard 'mi-a imputat când m'am înturnat în ţară, că n'am vĕḑut la Paris pe d. Moustier.

Toată presa, d-lor, era atunci în contra noastră, atribuindu-ne persecuţiuni în contra Evreilor. Cât am stat la Paris — vre-o şase sĕptĕmâni — mai toată presa am isbutit a o face să revină în favoarea noastră; fac apel la marturii oculari să spună dacă n'au găsit la mine pe reposatul Saint-Marc Girardin, pe care căutam a 'l face să ne ia apĕrarea în contra calumniilor a căror victimă eram.

D. A. Candiano-Popescu. Aşa este; eram faţă.

D. President al consiliului. Atunci însĕ când toată Europa era în contra noastră n'am întâlnit pe nici unii din cavalerii, ce sûnt astăḑi acusătorii nostri, care să lupte în contra alianţei israelite; n'am găsit combătênd, prin presă sau în ori-ce alt mod, pe nici unul din acei cavaleri, care astăḑi încalecă pe cal şi se răped spre a prăpădí pe Ebrei. Pe când d-lor şedeau la o parte, noi luptam... (aplause).

La Berlin, după cum v'am spus, am vĕḑut pe presidentul alianţei israelite şi 'i am ḑis: nu puneţi cestiunea în Congres, fiind-că ne umiliţi, şi atunci naţiunea va fi cu mai mare cuvênt în contra coreligionarilor d-v.; demnitatea naţională se va simţí atinsă.

Apoi după ce cestiunea a fost întrodusă în congres şi s'a otărît partea ce ne privesce, am întâlnit din nou pe acel d. president însoţit şi de d. Cohen, directorele alianţei israelite. D lor vorbiau cu un compatriot al meu şi au voit să mĕ facă să întru şi eu în conversaţiune. Dară le-am ḑis: „de oare-ce aţi voit ca cestiunea să se tracteze afară din ţară, nu mai e nimic între noi" şi m'am depărtat (aplause).

Să nu vină astăḑi nimeni să'mi deslege mai mult limba...

D. G. Vernescu. Tocmai aceasta voim să vĕ deslegaţi limba.

D. I. C. Brătianu, presidentul consiliului, D-ta ai voí să 'mi se deslege limba pentru ca să provoci zizanie (aplause).

S'a mai ḑis că eu am dat promisiuni comitelui Andrássy, că am luat chiar angagiamentul în cestiunea Israeliţilor.

Cine cunoasce pe comitele Andrássy nu poate să creadă că d sa a putut spune cuiva acest lucru. Chiar adversarii sei mărturisesc, că este cel mai perfect cavaler între diplomaţii Europei. Comitele Andrássy nu poate să afirme ceea ce nu a fost. N'am vorbit cu d sa niciodată în cestiunea israelită astfel încât se iau cel mai mic angagiament. Din contra, comitele Andrássy 'mi ḑicea într'o ḑi că, dacă unele puteri nu ţin samă de greutăţile cestiunei israelite la noi d-sa, care ca vecin al nostru cunoasce împregiurările mai bine, înţelege şi apreţiază aceste greutăţi. N'am avut dar nevoie să iau nici un angagiament, fiind că comitele Andrássy era unit cu mine în privinţa greutăţilor ce le înfăţişază cestiunea.

Vedeţi, d-lor, aceste le afirm dela tribună; prin urmare, puteţí fi siguri, că nu 'mi-aş permite să dau o desminţire deací marelui cancelar al imperiului austro-maghiar.

Repet, d-lor, ceea-ce vĕ spuneam dela început, că, dacă am luat cuvêntul, a fost mai mult pentru că onor. d. Vernescu m'a somat, ca ministru constituţional, să viu să 'i dau asigurări în privinţa soluţiunei ce se va da acestei cestiuni. Înţeleg aceasta din partea onor. d. Vernescu, care, fiind nou pe terenul luptei de apĕrare a intereselor naţionale, are nevoie de asigurarea, că vom fi totdeauna alături cu acei care, prin instituţiuni şi prin legi, vor căuta să ea mĕsurile cele mai serioase spre a pune interesele noastre, economice, sociale, naţionale şi politice, la adăpost de ori-ce pericul (aplause).

Dar acum onor. d. Vernescu să ne rĕspunḑă dacă, după aceste declaraţiuni categorice, să unesce şi d-sa cu moţiunea majorităţei. Dacă ne unim cu toţii, atunci putem priví viitorul cu încredere.

Ear dacă nu se unesce cu noi, atunci să binevoiască onor. d. Vernescu, împreună cu onor. fracţiune, de oare-ce nici în dreapta nu au încredere, să ia rĕspunderea situaţiunei ce o fac partidei liberale, împărţind o în douĕ şi dând străinilor spectacolul desbinărei şi curagiul de a lupta în contra noastră.

Eu nu mĕ pot lăsa a fi atras pe terenul pe care ar voi să mĕ ducă d. Vernescu, căci, v'am declarat în şedinţa secretă şi repet şi acum că, dacă nu pot consimţí a fi măciuca unei fracţiuni liberale ca să isbesc pe o altă fracţiune, tot aşa nu mĕ voiu face gâde al partidei liberale spre a sugruma partida opusă. Voiu lupta împreună cu d-voastră toţi, pentru ca să îndreptăm rătăcirile acele ce pot avé consecenţe rele pentru ţară; dăr lupta noastră nu va merge până la suprimarea partidelor. Urmând astfel, am deschide porţile străinului, cum le au deschis Polonia, Italia, în veacul de mijloc, şi Francia la 1793; s'ar deschide porţile străinului, fiind-că o naţiune în care partidele nu mai au garanţii în întru, şi lupta merge până a se desfiinţa unele pe altele, este o naţiune condamnată.

Eacă situaţiunea pe care o creaţi d-v., fără însĕ să aveţi şi curagiul de a'i lua rĕspunderea (aplause prelungite şi repetate).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Rĕşinariu, 15 Martie (Înmormêntarea parochului Sava Popoviciu Barcianu). De astădată am se ve raportez despre o festivitate foarte tristă, ce s'a petrecut în comuna noastră. Este înmormêntarea unui din cei mai distinşi membri ai comunei noastre. Încă de dimineaţă sunau dela ambe bisericele clopotele vestind festivitatea, ce are se urmeze. La 9 oare dim. sosì Escelenţa Sa Înalt Prea Sfinţitul domn archiepiscop şi mitropolit Miron Romanul insoţit de Prea Sânţia Sa domnul archimandrit şi vicariu archiepiscopesc Nicolau Popea şi de toţi membrii senatului bisericesc al consistoriului archidiecesan. Intr'aceea sosise la casa mortului o mulţime de trăsuri, cari aduceau dinpregiur, mai ales de la Sibiiu, cunoscuţi şi amici ai reposatului. Poporul din comună curgea în mari masse la casa reposatului, pentru a da onoarea din urmă mult iubitului lor părinte. La 10 oare dim. conductul funebral grandios pornì către biserica cea mare: Cosciugul încărcat cu ghirlande şi cununi de flori fù purtat parte de corpul învĕtătoresc parte de membrii comitetului parochial din loc. După cosciug urmau, frăţiniile, fii, numĕroşii nepoţi şi rudeniile reposatului, apoi onoraţiorile consistoriului, un numĕr considerabil a inteligenţei române din Sibiiu, străinii, fruntaşii comunei şi o mulţime de popor. Ajuns la biserică, cosciugul fù aşeḑat pe un catafalc în mijlocul bisericei şi Escelenţa Sa Înalt Prea sfinţitul domn archiepiscop şi metropolit, asistat de toţi membrii senatului bisericesc al consistoriul archidiecesan şi de alţi preoţi din pregiur (la numĕr 14) a sevêrşit cele rituale. Colegul reposatului, domnul paroch Emilian Cioran, a rostit de pe amvon o cuvêntare, care a stors la toţi cei de faţă lacremi. Din biserică conductul a pornit spre cintirim, unde în faţa mormêntului, domnul învĕţătoriu Goga a apreţuit intr'o frumoasă cuvêntare mai ales meritele, ce 'şi le-a câştigat reposatul pentru scoală şi comună. „Dumneḑeu să 'l erte", mergea din gură în gură şi cu lăcremi în ochi, fie-care arunca o mână de pământ pe cosciugul cufundat în groapă. Precum, noi din comună, am fost totdeauna mândri, că avem în mijlocul nostru un membru aşa de vrednic, aşa ne-a fost astăḑi o adevĕrată satisfacţiune, când am vĕḑut marea cinste şi veneraţiune, ce i s'au adus reposatului din partea celor mai înalţi representanţi ai bisericei şi naţiunei noastre. Comuna va şti păstra cu scumpătate memoria prea vrednicului şi prea iubitului ei paroch Sava Popoviciu Barcianu.

De sub poalele munţilor apuseni, în Martie 1879. (Lipsa de medici pentru popor. Compătimirea Seghedinenilor). Între multele scăderi şi necasuri de cari este, bag samă, menit bietul nostru popor se sufere, ca şi când veḑi Doamne el ar fi singur osândit şi creat de Dḑeu pentru suferinţe, — căci, nu sûnt de ajuns pentru el apăsările ḑilnice ce-'l torturează în sute de moduri, cum sûnt: contribuţiile de feliurite specii, cari în loc de a mai scădea, se tot înmulţesc din an în an, ear statul, respective domnii dela cârmă, par'că au chiemarea a inventa speciile de contribuţie nouĕ, — pe lângă toate acestea, noi sătenii cesti din provincie, mai avem parte şi de acea nenorocire: că nu avem în apropiere şi la îndemână nici medic, ba nici măcar chirurg, din care causă s'a constatat deja: că mulţi din popor bolnăvindu-se (cei mai mulţi de aprindere „de plâmâni") cel puţin 10% mor singur numai din lipsa de medic şi medicamente.

În întreg cercul acesta (Aiudului) nu avem nici un medic, ba nici măcar un chirurg provincial, — numai amploiaţii dela staţiunea călei ferate în Teiuşiu au pre medicul lor, după care, dacă din întêmplare trimite cineva din provincie în momente supreme, pentru un drum de $^1/_4$ de oară cu trăsura trebuie să-'i solvească 3 fl. v. a. (ḑi: trei fr.) şi trasura separat. Deci de sine urmează, că bietul popor, şi din lipsa mijloacelor banesci nu se poate folosí de medic şi medicamente — chiar nici în momentele supreme, — care împrejurare, am potea ḑice, c'am cum de comun se şi vorbesce deja pe aici, că servesce astăḑi de un mijloc sigur de regresare a generaţiunei! Când merge preotul la casa unui bolnav, îl prinde mirarea şi fiori vĕḑênd pe bietul om d. es. într'o aprindere de plâmâni, cum îl torturează chinurile aducêndul curênd chiar în agonia morţii, ear în loc de ai putea ajuta ce-va: e silit să lăcrămeze atât din compătimire către cel ce este de moarte cât şi către casnicii acestuia, cari 'i mai măresc durerile cu plânsul şi văietatele lor. Eată un tablou trist al poporului sătean; dar acest rĕu este putem ḑice un ce comun, ce dominează de-a rêndul în toate comunele locuite mai tot de Români.

Ce ar fi dară de făcut, ca să se poată delătura acest rĕu până acum atât de nebăgat în samă, deşi el stă analog cu proverbul latin: „contemta parva scintella?" În această privinţă voiu să dau rĕspunsul, însĕ nu dela mine, ci rĕspunsul opiniunei comune de pe aici; sûnt adecă douĕ opiniuni salutare deşi cu greu de realisat, adecă: 1. Ca tot 2—3 comune mai mărişoare, a cărora numĕr de suflete trece în fie-care preste 1000 să susţină un medic, sau cel puţin un chirurg, măcar pre care să'l poată avé comunele totdeauna la dispositiune. 2. Afară de aceasta, să se alăture în institutele teologice şi un studiu din sciinţele medicale şi chirurgice, propunêndu-se mai cu samă cunoscinţa acelor boale, de cari mai îndeobşte patimesce poporul muncitor de pe sate. Dintr'aceste douĕ opiniuni respective idei: cea din urmă ar fi doară mai practicabilă sau mai cu scop,*) — dare-ar Dumneḑeu să o vedem cât mai curênd în realitate chiar.

Voiesc se scriu ce-va şi despre vaetul reslăţit al catastrofei înfiorătoare din Seghedin ce se respândí ca fulgerul prin toate comunele acestui cerc (al Aiudului). Cum se lăţí faima înfiorătoare, la moment în legătură cu aceasta, zelosul şi energicul d. jude cercual S. Molnar (român) ordonà prin toate comunele aparţinătoare de cercul seu colectă de pâne, (căci pe atunci de aceasta era lipsa mai mare şi grabnică) şi poporul român, care precum se scie dela natura sa e milos şi foarte compătimitor, dacă numai acea pâne avé la casă: o predede antistiei comunale spre administrarea la d. jude cercual în Teiuş care în scurt timp a şi spedat 2568 chlgr. de pâne.

Dumneḑeu să ne ferească de asemenea catastrofe ca şi cea a Seghedinului carea a umplut de spaimă tot sufletul creştin. Dar medici pentru popor, precum şi preoţi preparaţi măcar în parte şi din amintitul ram de sciinţă să ne dee Dumneḑeu cât de mulţi.

I. P—u.

---

*) Noi nu sûntem de părerea aceasta.
Red.

Varietăţi.

(Denumire). Majestatea Sa c. r. apostolică s'a indurat prea graţios, a denumí pre dl. general-major Alecsandru Guran, director la institutul geografic militar, *de comandant al divisiunei de infanterie XVIII* şi a da mai de parte mandatul: ca acestuia să i se facă cunoscută esprimarea *preaînaltei mulţămiri* pentru prea eminentele servţii prestate în postul lui de până acuma. —

* (Mulţămită publică) mult stimatlui dn Dr. Brandt prof. de chirurgie în Cluj. Dacă în urma simţului moral e deoblegat fie-care individ a fi mulţămitoriu si recunoscĕtoriu faţă cu binevoitorii de bine, făcătorii sei; atunci cu deosebire sûnt şi trebue să fiu deobligat la aceasta, eu carele avui fericirea a fi împărtăşit, prin mijlocirea mult stimatului dn Dr. Brandt, cu tesaurul cel mai preţios ḑic cel mai preţios, căci ce are omul mai scump, mai preţios în lume decât sĕnătatea? de care lipsit in decurs de 12 ani, mĕ credeam a fi omul cel mai nefericit în lume, eram aproape de desperare, când eată că o mână destul de dibace, o mână adevĕrat măiestră 'mi venì întru ajutoriu şi după o operaţiune scurtă, după o cură de 2 sĕptĕmâni mĕ eliberà din cătuşele morbului îndelungat (hypertrophia glandulae lymph. în reg. anguli sinistri maxi. inf.) 'mi redădù sănătatea, cea ce ca ori care bolnav o doriam şi eu cu mare neastêmpĕr şi pentru care mult stimat dl medic binevoiască a primí profunda mea mulţămire şi recunoscinţă. Nu pot trece cu vederea pre dl. Dr. Fejér asistent, care prin marinimoasele sale serviţiuri ce mi le-a prestat în decurs de 2 sĕptĕmâni, a contribuit mult la promovarea reînsănătoşărei mele, pre domnii: Vasiliu Roşescu protopop şi Anania Trombitaş cari prin conducerea şi desele cercetări, şi sfaturi părintesci, au arătat o adevĕrată şi părintească îngrigire faţă de mine, asemenea pre dl medicinist Alecsandru Popp, care au sacrificat regulat pre fie-care ḑi oare întregi, petrecênd lângă patul meu, consolându-mĕ şi provisionându-mĕ cu cărţi de cetire făcêndu-mĕ în modul acesta se uit de dureri, şi să'mi treaca de urît. Pre cari domni de asemenea îi rog ca să binevoiască a primí mulţămita şi recunoscinţa mea.

Sibiiu 14 Martie 1879.

Alecsandru Oltean m. p.,
cleric an. III.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Triest, 28 Martie n. În cel dintâiu cerc electoral au învins candidaţii liberalilor austriaci.

Paris, 28 Martie n. „Agence Havas" comunică din Constantinopole: Poarta se învoí cu ocuparea micstă a Rumeliei resăritene.

Roma, 28 Martie n. Camera primí cu 241 contra 88 voturi, ordinea de ḑi a lui Cairoli şi Crispi acceptată de guvern, cu privire la politica financiară.

Neapole, 28 Martie n. Curtea de cassaţie a respins cererea de nulitate a lui Passanante.

London, 28 Martie n. Guvernul declară în camera de jos: El nu primí nici o scire, că pertractările cu Iacub Khan ar fi întrerupte şi că s'ar fi dat mandat la înaintarea trupelor cătră Cabul.

Scutari, 28 Martie n. S'a descoperit o conjuraţiune albanesă foarte respândită, îndreptată contra autorităţii Sultanului. S'au arestat mulţi notabili.

Filipopole, 28 Martie n. Schmidt, directorul financial din Rumelia resăriteană, a demisionat. Comisiunea internaţională a decis a arĕta cabinetelor europene, că **nu** poate duce în îndeplinire articulul 19 al tractatului din Berlin.

Constantinopole, 28 Martie n. Sultanul a retras Beratul Hassu, din care causă Khereddin demisionà.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor *)

(Studiu biblic)

ʼΕρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

Partea cea mai însemnată a s. scripturi este fără indoială aceea, care tractează despre viaţa pămênteană a lui Iisus Christosul, adecă cele patru Evangelii 1). Cetind cu oare care atenţiune aceste 4 scrieri, aflăm în trînsele doue contraste de mare însemnetate. O consonanţă admirabilă de o parte, şi o dissonanţă, ce ne pune pe gânduri, de altă parte.

O consonanţă, întru cât toate Evangeliile ne vorbesc despre acelaşi personaj estraordinar, despre aceleşi minuni, aceleşi fapte minunate, aceeaşi soarte a acestui gigant, numit Iisus, unic în istoria lumei. Nu numai aceleşi fapte, aceleşi resultate, şi aceeaşi soarte, dar chiar aceleşi cuvinte aflăm adese-ori în diferitele evangelii, ca şi cum un scriitor ar fi decopisat de pe scrierea celui alalt. Cele patru tablouri ce ne presentează cei patru evangelisti ne dovedesc o consonanţă până în minuţiosităţi. Este acelaşi portret al lui Iisus Christ.

Privind însĕ aceste tablouri mai de-aproape, ele ni se înfăţişază în o îngrijitoare dissonanţa. Evangelistii divergează nu numai în espunerea chronologică a faptelor, învĕţăturilor şi întîmplărilor lui Iisus, dar chiar şi în espunerea vieţei lui. Căci pre când sinopticii (Mateiu, Marcu şi Luca) ne descriu viaţa şi învĕţăturile lui Iisus în Galilea, pre atunci Ioan ne vorbesce despre Iisus ca învĕţător în Iudea, şi în specie în Ierusalim. Cei trei dintâi amintesc numai de o paschă în activitatea învĕţătorească a lui Iisus, Ioan din potrivă vorbesce de 3 resp. 4 pasce 2). După Sinoptici se pare că Iisus a învĕţat în timp de un singur an, după Ioan doi, resp. trei. Altul este modul de învĕţătură după Sinoptici, şi altul după Ioan: Sinopticii ne deping învĕţăturile lui Iisus ca nesce învĕţături populare, uşoare, pline de asemenări, — Ioan din contră ne pune înainte învĕţăturile lui Iisus în un ton filosofic, pline de speculaţiuni metafisice.

Alta este icoana lui Iisus după Sinoptici, şi alta este cea depinsă de Ioan.

Pre căt este de mare consonanţa, pre atât este de mare dissonanţa dintre Evangelisti.

⁂

Constatat fiind faptul acesta încă de la inceputul creştinismului 1) s'au făcut diferite încercări pentru împăcarea acestor contraste.

1. Cestiunea *dissonanţei* dintre Sinoptici şi Ioan până în timpul mai nou a fost privită ca împăcată în puterea desluşirilor date atât de Clemente alex 2), Fragmentul muratoric 3) şi în consonanţă cu Augustin 4) (că Ioan a scris Evangelia ca întregire a sinopticilor), cât şi a celor date de Ireneu 5) şi Hieronim 6) (după cari Ioan ar fi scris Evangelia spre combaterea lui Kerinth).

Critica modernă respingênd acele desluşiri, şi neputênd sau nevoind să pună altele în loc, a fost necesitată să-şi pună marea întrebare: care din cele doue rapoarte despre viaţa lui Iisus are valoare istorică, cea a Sinopticilor, sau cea a lui Ioan?

Invĕţaţii de la universitatea din Berlin cu Schleiermacher în frunte au respuns la această întrebare cu „*Ioan*". Ei reduc istorisirile Sinopticilor cu minunile şi demnologiile lor la simple mituri.

Dar punêndu-se odată această întrebare cu drept cuvênt „mare", tot cu acelaşi drept se putea respunde cu contrariul. Profesorii dela universitatea de Tübingen, cu capul lor Baur Chr. la rêndul lor au susţinut că Ioan este o ficţiune, şi la Sinoptici aflăm istoricitatea. Cuventul cel grav al scoalei acesteia este: dacă din doue rapoarte despre unul şi acelaşi eveneme unul se arată tendenţios, altul obiectiv-naiv, istoricitatea este pentru cel din urmă. Evangelia după Ioan este tendenţioasă, prin urmare este neistorică, pre când naivitatea şi obiectivitatea Sinopticilor este evidentă.

Astfel, din un pas greşit, de o parte au cercat a surpa unii de alta alţii la basa creştinismului; căci cu istoricitatea evangeliilor se susţine şi cade temelia creştinismului 7).

(Va urma).

---

*) Substrat: Dr. Chr. Luthardt, Die Eigenthümlichkeit der vier Evangelien, prelegere ţinută în Leipzig 1874.

1) Precum biserica nu s'a pronunciat hotărît asupra teoriei despre inspiraţiune: astfel nu s'a pronunciat nici asupra întrebărei că oare are vre-o carte din s. scriptură mai mare autoritate decât alta. Cu toate acestea, ceea ce a ḑis Origen (în Evang. Ivannis Comm. Tom. 4; edit. Lommatzsch, Berlin 1831), că cele mai de frunte cărţi din s. scriptură sûnt Evangeliile (*πασῶν τῶν γραφῶν εἶναι ἀπαρχὴν τὸ εὐαγγέλιον*) este o scumpă credinţă a creştinilor. Şi biserica indirect a întărit părerea lui Origen dispunênd în ritualul ei ca „Evangelie" şi „Apostolul„ să se cetească la liturgie amĕsurat „Paraşelor" şi „Haftarelor" (Dr. Frankel Z. Historisch krit. Studien zu den LXX. Leipzig 1841 I. Bd. I Abthlg pg. 48 seqq) din Testamentul vechiu. Căci precum Pentateuchul este basa Testam. vechiu, astfel Evangeliile sûnt basa Testam. nou.

2) Dacă la Ioan 5, 1 este a se ceti *ἡ ἑορτή* cu Sinait. C. E. F. H. ş. a. şi prin urmare e a se înţelege „pascha", Evangelistul vorbesce de 4 pasce $_{1}$) 2, 13.; $_{2}$) 5, 1.; $_{3}$) 6, 4.; $_{4}$) 12, 1.); dacă însĕ e a se ceti nearticulat: *ἑορτή* cu A. B. D. ş. a. şi aceasta ar eschide serbătoarea pascei, — Evangelistul făcênd alusiune la rusalii (Cyril. Chrysost. ş. a.) ne dă să înţelegem că între càletoria lui Iisus prin Samaria în luna Decembre (4, 35) şi serbătoarea aceasta a remas o paschă despre carea dinsul nu vorbesce.

1) Eusebiu VI, 14.

2) la Euseb. l. c. *τὸν μέντοι ʼΙωάννην ʼέσχατον συνιδόντα, ὅτ ιτὰ σωματικὰ εν τοῖς εὐαγγελίοις δεδήλωται, προτραπέντα ὑοτὸ τῶν γνωρίμων, πνεύματι δεοφορηδεντα, πνευματικὸν ποιῆσαι εὐαγγέλιον.*

3) *Iohannes ex discipulis cohortantibus condiscipulis et episcopis suis dixit: Conjejunate mihi hodie triduo et quid cuique fuerit revelatum nobis enarremus. Eadem noctae revelatum Andreae ex Apostolis ut recognoscentibus cunctis Iohannes suo nomine cuncta describeret*

4) *Tractatus în Iohannem 36.*

5) *advers. haeres. III, 1.*

6) *de viris illustr. c. 9.*

7) *I Corrint. 15, 14. 17.*

Bursa de Viena

din 28 Martie n. 1879.

London	116 95
Argint	— —
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 31

Economic.

Braşov, 21 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5 40—5.90; Grâu sĕcăreţ fl. 3.70; Sĕcară fl. 3.—3.50; Orz fl. 3.60—3.80; Ovĕs fl. 2.15—2.25; Cucuruz fl. 3.50; Mălaiu fl 4.10; Mazere fl. 5.35; Linte fl., 8.80; Fasole fl. 3.40 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.10— Cartofi fl. 2.—; pro chilo: carne de vită 40 cr.. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 24 cr.; Sĕu de bovine proaspet fl. 32; (pro 100 chilo: topit 42 fl.)

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 21 Aprielie şi 26 Maiu imob. lui Iosif Popa în Tohanul-românesc; în 21 Aprilie şi 26 Maiu imob. lui Zacharie Parvescu în Braşov; în 22 Aprilie şi 27 Maiu imob. lui Nicolau şi Elena Cătană în Braşov (trib.); în 15 Aprilie şi 15 Maiu imob. lui Ioan Panga în Racoviţa (trib. Síbiiu); în 23 Aprilie şi 23 Maiu imob. lui Fresina Zugrov în Teuş (judec. cerc. Aiud); în 16 Aprílie şi 16 Maiu imob. lui Alecsandru Kanyha în Borosneu (judec. cerc. S. Szt György); în 5 Aprilie imob. Mariei lui Dumitru Iscru în Ciopea (judec. Haţeg); în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Andreas Dani în Viczá (judec. cerc. Gherla); în 16 Aprilie şi 16 Maiu imob. Regina Zuker în Sighişoara (judec. cerc.); în 1 Maiu imob. lui Ioan Ianco în Agrebici (trib. Cluj); în 10 Aprilie imob, lui Carol Pfaff în Rĕsnov (trib. Braşov); în 30 Aprilie şi 6 Iunie imob. lui Samuil Raduly şi soţi în Udvárfalĕu (trib. M. Vásárhely); în 12 Aprilie şi 12 Maiu imob. lui Luca Negru în Tranis; în 12 Aprilie şi 12 Maiu imob. rĕmasului după Sima Ilesin în Rogoşel (judec. cerc. Hoghin); în 7 Aprilie şi 8 Maiu imob. rĕmasului după Abraham Israel în Şamfalĕu (jud. cerc. Szt Martin); în 25 Aprilie imob. Michail Abrutan şi soţi în Gestragie (trib. Cluj); în 7 Aprilie imob. d-nei Rosa Bálintfy în Nemor (judec. cerc. Gherla); în 5 Aprilie ímob. rĕmasului după Iosif Koch în Sibiiu (trib.); în 12 Aprilie şi 12 Maiu imob. lui Ioan Piriş şi soţi în Traniş; în 12 Aprilie şi 12 Maiu imob. lui Mofteiu Negru (judec. cerc. Hoghin).

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 33. Sibiiu, Marţi, 20 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român",

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 19 Martie.

Este us constituţional ca un ministru, când aduce un proiect de lege să'l şi motiveze. Dl ministru Augustin Trefort a îndeplinit dară numai o datorinţă constituţională, când între deputaţii dietei ungurescí a împărţit şi motivarea proiectului în causa întroducerei limbei maghiare în toate scoalele poporale din ţinutul coroanei S. Stefan.

Venindu-ne la mână motivarea proiectului din cestiune, cunoscut şi cetitorilor nostri chiar şi în tecstul paragrafat, am creḑut, că va fi bine a o reproduce şi noi în traducere, cum se şi poate vedé mai la vale.

Motivarea aceasta are o logică de tot ciudată. Este lipsa de înţelegere reciprocă între cetăţeni, care îndeamnă pe ministru a vení cu proiectul sciut înaintea legislaţiunei şi pentru ca să se ajungă înţelegerea trebuie să scie toţi cetăţenii statului Ungariei limba maghiară, cu toate că aceasta e numai limba majorităţii relative. Ministrul mângâie apoi pe cetăţenii nemaghiari, să nu le fie teamă că eată au trecut mai o mie de ani şi statul ungurese nici nu s'a nisuit după contopirea naţionalităţilor nici după stergerea vre unei limbi nemaghiare. Logica ministerială încă nu se termină cu atâta, mai scie că a silí pe cine-va să'şi insuşească limba statului ar fi lucru zadarnic, dară a dispune prin lege că în trei ani, cel mult în 6 ani, toţi învĕţătorii în toate scoalele poporale să propună limba maghiară ca studiu obligat este după ministru, lucru firesc, şi prin mijlocirea organelor sale şi în înţelegere cu ministeriul de interne va îngrijí, ca nici din indolenţă, nici din negligenţă, nici din rea voinţă, sau din entusiasm prea mare naţional etc. să nu pătimească instrucţiunea obligată în limba maghiară. Eată raţionament ministerial!

Fiindcă în Ungaria limba maghiară este limba legislaţiunei şi a guvernului, nu trage nimenea la îndoială, că este necesitate de a sci cetăţanul Ungariei, de ori ce limbă şi naţionalitate, limba maghiară. Aceasta o esprimă şi representaţiunea deputaţiunei gr. or. la Maj. Sa în causa limbei. Numai se ivesce întrebarea, că este necesitatea aceasta aşa de generală încât statul unguresc ar perí dacă nu vor sci toţi cetăţenii limba maghiară?

Nu necesitatea inţelegerei reciproce îndeamnă pe ministru a vení cu proiectul de lege în forma în care a venit. Atâta va fi sciind şi ministrul, că cetăţenii Ungariei, acum mai de o mie de ani încoace se înţeleg şi fără să scie toţi unguresce şi pe cum s'au înţeles până acum s'ar puté înţelege şi mai departe.

Bar. Eötvös, sub care s'a făcut art. de lege 38 din 1868, de bună seamă încă va fi priceput ce i lipsesce Ungariei, dar pentru aceea el nici n'a visat, că fericirea acestei ţeri atêrnă dela un abcdar sau de la o gramatică ungurească, destinate a întra în toate scoalele nemaghiare.

Aici este şovinismul, care calculează, că va pune toate mijloacele în mişcare, ca să înveţe în două, mult trei generaţiuni pe toate naţionalităţile unguresce şi în chipul acesta să pună în picioare un popor de 15 milioane de Maghiari.

Cumcă aceste sûnt visuri, cari nu se mai pot realisa, ni-o spune într'un moment bun şi motivarea ministrului. Ea singură recunoasce, că cu puterea nu se constringe nimenea să înveţe nici limba statului. Recunoscinţa aceasta pentru ministru este o temere, care nu trebuia tradată, căci dacă n'ar fi aşa, atunci nu se îngrădia el de altă parte cu tot feliul de mĕsuri, cari trec preste resortul lui, luând într'ajutoriu şi ministeriul de interne.

El ne asigură că limba naţionalităţilor este garantată prin legi anterioare. Pentru acei ce cetesc în ţeri depărtate legile anterioare şi proiectele cari se fac, acele şi aceste vor avé un efect plăcut şi trecênd iute preste motivări, îi va face să admire liberalismul guvernanţilor nostri; cine scie însĕ cum se păzesc legile anterioare, şi cine percurge cu antenţiune chiar motivările proiectelor ce se fac, se va convinge, că la noi guvernul una ḑice şi alta face. Guvernul adecă ne spune, că limba naţionalităţilor este asigurată, dar tot el ne spune, că trebuie să învĕţăm pe cea a statului. Ca şi când cetăţenilor din Ungaria nu le-ar mai lipsí alte de cât curat numai limba maghiară. Dar apoi noi „Stan Patiţii" oare nu scim ce garanţii ne-au oferit art. pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor şi până nu s'a ivit acest nou proiect de lege?

De altmintrea să lăsăm pe ministru de instrucţiune să facă încercarea ce intenţionează, ca în sfêrşit să se convingă, că nu 'şi ajunge nici scopul ce ḑice în motivare că doresce să'l ajungă, dar nici pe acela care cugetă că 'l va ajunge.

Dacă încercările se faceau cu 40 de ani înainte mai era ce mai era. Acum însĕ e prea târḑiu!

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Martie.

Foile maghiare nici acum nu încetează a ataca pe Români pentru atitudinea lor faţă de proiectul de lege pentru maghiarisarea scoalelor. „Hon" reproduce după „Nemere" o episodă din Zernesci, unde după cum spun aceste foi, o încercare a câştiga subscrieri pentru o adresă de mulţămire către mitropolitul Romanul a făcut fiasco. Fericiţi cei ce cred în scorniturile ḑiaristicei maghiare! Adresa din cestiune, putem asigura pe cetitorii nostri, este semuată cu sute de subscrieri. Pe de altă parte „Pester Lloyd" în nr. seu de eri (nr. 89, ediţiunea de dimineaţa) aduce cu mare emfasă scirea, că domnul Michael Széher, un esecutor al testamentului fericitului Emanuil Gojdu şi-a dat dimisiunea din causă „că el a aflat in mişcarea episcopatului român o nisuinţă antipatriotică şi voesce a fi depărtat dela acel teren, pe care se concentrează efectuarea tuturor scopurilor culturale în aceea personalitate, care a fost arangerul demonstraţiunilor cunoscute." Minunat om domnul Széher!

In politica esternă este acum la ordinea ḑilei Rumelia resăriteană. Principele Gorciacoff a adresat puterilor europene o notă, a cărei analisă este următoarea: guvernul rusesc crede, că opul păcei întreprins de congresul de la Berlin va fi periclitat, dacă trupele

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din frauţozesce de Evariste Carrance.

(13. urmare.)

X.

Familia Pièters. (urmare).

— *Bogăţiile Naturei şi Splendoarea Ceriului*, începù Angelica, pe când tinĕra copilă luà de pe o masă un voluminos album, poem în douĕ-ḑeci-şi-opt cântece.

Partea primă: *Splendoarea Ceriului.*

Nouĕ ne este milă de acei ce ne fac onorul a se interesa de aceasta istorioară, pentru poemul colosal, al cărui cetire începuse doamna Pièters cu glas entusiasmat, dară nu vom tăcea de atitudinea particulară a eroului nostru Van-der-Bader.

Învĕţatul căscà ochii şi urechile, fisionomia sa reproducea fidel impresiunile străine a spiritului seu.

Dedat cu discusiuni reci scientifice, el în zădar 'şi da toată truda de a pricepe acest limbagiu necredibil şi pentru el absolut nou.

Aceasta durà timp îndelungat.

Cu încetul se vedea ochii doctorului închiḑêndu-se sub influenţa ritmului monoton al *Splendoarei Ceriului.*

Dintrodată resunà, în mijlocul cântului al doilea un horcăit sonor.

Eroul nostru durmia.

XI.

Trei contra unul.

Doamna Angelica se întrerupse repede, şi privia la fiica şi la bărbatul ei cu un aer îngrozitor.

— Oboseala, oftà Pièters.

— În adevĕr, murmurà pseudoliterata, cu glas sugrumat.

— Domnule doctor, esclamà Constanţa.

Învĕţatul avea somn adênc.

Pièters îl luà de mână.

— Unde mĕ aflu? ḑise el deschiḑênd ochii.

— În mijlocul amicilor D-tale, în mijlocul admiratorilor D-tale.

Doamna Angelica îşi închise manuscriptul şi Constanţa 'şi deschise albumul.

Van-der-Bader aruncà o privire surprinsă asupra multelor figure aşeḑate cu artă în cadre speciale.

— Ei! ḑise el, nu este acesta timbrul de postă al patriei mele?

— Fără îndoială, domnule doctor, şi eatăací şi timbrele franceze.

Oh! colecţia e completă... privese numai, câtă varietate în colori... şi în figuri... eată timbrul imperiului şi al republicei... să trecem, dacă poftsci, la timbrul italian; eată timbre o ale lui Victor Emanuel în diverse colori; mai încolo timbrele României şi timbrul colosal chinezesc.

Eată ací Sviţera şi timbrele sale arie, cele rusesci sûnt mai rare, cele grecesci imprimate în Francia, intâia şi a doua emisie, poţi deosebí distingerea în coloare. Pagina aceasta este consacrată confederaţiunei germane, cealaltă Spaniei.

Vei observa timbrele republicei argentine şi a statelor unite din America. Eată aici timbrele lui Leopold I şi a fiiului seu, suveranului nostru...

— Of! făcù Van-der-Bader sculându-se.

— Amicul nostru este obosit, observà Pièters, închide-ţi albumul, Constanţo; îl vom esamina mâne cu plăcere.

— Da, da, mâne, gângănì învĕţatul, care de sigur nu scia unde se află...

Pièters îi oferí braţul şi 'l conduse în etagiul prim în odaia de onor.

— Învĕţatul tĕu este un ţĕrănoiu ḑise Angelica către Pièters, care se reîntoarse vesel.

— El ar fi o partie bună pentru fiica noastră, ḑise acesta.

— Eu nu voiu consimţí niciodată la căsătoria aceasta, replicà cu vioiciune pseudo-literata.

— Constanţa auḑise vorbele aceste.

Odată singur în odaia sa, Van-der-Bader oftà adênc şi se întinse pe un vast şi moale fotoliu.

Apoi, după ce privise împregiurimea sa, luà cu blândeţe cartea lui Michelet şi o deschise.

rusesci părăsesc Rumelia rĕsăriteană, precând comisiunea de graniţă n'a isprăvit lucrările sale, organisaţiunea provinciei nu este gata, miliţia încă nu este formată şi pasiunile naţionale sûnt înflăcărate, precum au dovedit în timpul din urmă tulburările din Slivno. Astfel guvernul rusesc află de consult şi în spiritul tractatului dela Berlin, ca comisiunea rumelică-resăriteană, după ce lucrarea ei va fi isprăvită şi va fi dobêndit sancţiunea sultanului, să se reîntoarcă la Filipopole pentru de a instala pe guvernorul general, a cărui denumire se aşteaptă, şi a'l spriginí cu autoritatea sa. Guvernul rusesc voiesce mai departe să îndegiteze, că nu ar fi oare consult, a lua în considerare propunerea aşternută congresului făcută de contele Andrássy şi sprijinită de plenipotenţiatul engles, adecă: a esecuta ocupaţiunea Rumeliei rĕsăritene printr'un corp de trupe de 10—15,000 oameni, compus din contingente a acelor puteri, cari voiesc a lua parte la ocupaţiune, cu scop a susţiné după părăsirea ţĕrei de Ruşi, ordinea şi a da regaz pentru esecutarea succesivă a instituţiunilor Rumeliei resăritene, acordate prin tractatul dela Berlin. La cas când puterile ar accepta în principiu acest punct de vedere guvernul rusesc va întra în pertractări, pentru a realisa aceste propuneri.

Se ḑice, că principele Bismarck ar fi ḑis la aceste: „Eu vĕ dau binevêntarea mea, însĕ nici un soldat şi nici un cruceriu!“

Ovreii din România încep eară a provoca scandale pentru a face vorbă şi a încărca apoi toate în spatele Românilor. Vom aduce în nr. viitor, (de astădată nu ne permite spaţiul), o descriere detailată despre un scandal ovreesc din Iaşi după foile de acolo.

Motivarea

proiectului de lege întitulat: „Despre obligămêntul de a învĕţa limba maghiară în institutele poporale de instrucţiune.“

Este de o potrivă în interesul tuturor cetăţenilor unui şi acelui stat, ca în urma legăturei celei strînse dintre dênşii şi a multor feliuri de atingeri, cari sûnt neapĕrat de lipsă între dênşii, să se înţeleagă unii pre alţii.

În cele mai multe staturi limba comună naţională, fiind totodată şi limba statului îndeplinesce de sineşi lipsa înţelegerei imprumutate.

Însĕ într'un stat cu limbi multe cum este ţara ungurească înţelegerea împrumutată numai atunci este cu putinţă, dacă o samă de cetăţeni, ţinĕ-se ei de ori-ce naţionalitate, şi vorbească ei ori-ce limbă ca limbă maternă, sûnt în stare a se esprima şi într'o limbă comună în care ceilalţi cetăţeni pot fi înţeleşi şi pe acestia îi pot înţelege. Limba aceasta comună poate fi limba majorităţii, sau limba statului, ceea ce în casurile cele mai multe este una.

Intre locuitorii Ungariei, cari vorbesc limbi diverse, nici o poporaţiune nu se bucură în privinţa limbei de o absolută majoritate; însĕ pe lângă acela majoritatea relativă este pe partea celor ce vorbesc unguresce şi fiind că a acestora este limba guvernului statului, a legislaţiunei şi a justiţiei, numai poate fi îndoială, că dacă este de lipsă, ca pentru comunicaţiune şi înţelegerea împrumutată să se ia una din limbile moderne, aceasta nu poate fi alta, decât limba majorităţii: cea maghiară.

Statul unguresc, după mărturia istoriei sale mai de o mie de ani nu s'a nevoit nici odată după contopirea naţionalităţilor nici după ştergerea limbilor lor. Nu este de mult de când prin articulul de lege (1868. XLIV) despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor, s'a permis pe lângă cea mai mare libertate, ba s'a asigurat folosirea limbilor materne proprie naţionalităţilor ce locuiesc în stat.

Dar dacă statul nici odată şi nici acum n'a avut scopul a priva pe naţionalităţi de limba lor, sau numai a le mărginí în întrebuinţarea ei, de altă parte, fiind în interesul naţionalităţilor, ca, după ce în viaţa privată, în bisericele şi scoalele lor, în comunele şi literatura lor se folosesc de propria lor limbă şi se nizuiesc pentru desvoltarea ei mai departe, membrii acelora să scie vorbí şi limba, care pentru Ungaria este limba de stat, a legislaţiunei şi a guvernului, fără de a cărei cunoscinţă sûnt marginite naţionalităţile în valoarea intereselor lor şi eventual în apĕrarea lor.

Ar fi o nisuinţă fără de scop, a silí pe cetăţenii de stat de altă limbă să 'şi însuşească şi limba statului pe lângă cea maternă. Dar a oferí ori şi cui modrul cum să 'şi-o poată însuşí încă din copilărie, o astfel de binefacere merită faţă cu statul numai mulţămită. Unicul mod însĕ este a primí limba maghiară între obiectele de invĕţămênt din scoala elementară şi prin aceasta a face cu putinţă învĕţarea limbei maghiare şi generaţiunilor următoare a cetăţenilor statului.

Precum sûnt primite în învĕţămêntul superior şi de mijloc mai multe limbi streine de objecte obligate fie cu scop de cultură sciinţifică — cum e cea clasică — fie din punct de vedere al lipselor din viaţă, cum sûnt cele moderne, cu deosebire cea nemţească şi cea francesă, fără ca să fie (cum a fost cea latină sute de ani) întrebuinţate ca limbi de propunere: tocma aşa este în firea lucrului, că pe când fiesce-care naţionalitate folosesce fără nici o pedecă limba sa maternă în scoalele sale ca limbă de propunere, să primească şi limba maghiară între obiectele de învĕţămênt. Aceasta într'atâta este de lipsă, încât trebuie să considerăm de scăpare din vedere, dacă articulul de lege XXXVIII nu s'a îngrigit din destul în această privinţă şi institue limba maghiară de object obligat numai în preparandii, în scoalele superioare poporale şi civile — întru cât aceste nu sûnt şi maghiare cu limba; — din contră scoalele elementare poporale, cele comunale ca şi cele confesionale sûnt deobligate numai la învĕţarea limbei materne. Ba chiar şi încât privesce preparandiile amintesce, ce e drept, de limba maghiară între objectele obligate, dară nu cere garanţie despre aceea, că o învaţă candidaţii în mesură şi în atâtea oare, în cât să 'şi-o poată însuşí de ajuns în timpul cursului de trei ani din preparandie, căci altmintrea nu se ajunge nici un scop prin primirea aceleia între obiectele de invĕţămênt.

Deci, de oare-ce articulul de lege XXXVIII din 1868 nu s'a îngrijit din destul de învĕţarea limbei maghiare în scoalele poporale, s'a reservat activităţii mai departe a legislaţiunei să suplinească şi această scăpare din vedere. Aceasta trebuie suplinită cu hotărîrea dictată de ponderositatea causei şi de interesul tuturor locuitorilor ţĕrei, însĕ cu precauţiunea şi moderaţiunea pretinsă de greutăţile esecutărei şi înainte de toate de cruţarea simţemintelor naţionalităţilor de altă limbă.

Aceste puncte de mânecare înaintea ochilor, proiectul de lege de faţă înainte de toate estinde îngrigirea sa asupra acelor preparandii (confesionale), a căror limbă de propunere nu este cea maghiară; şi în care, conform § 13 şi 88 din art. de lege XXXVIII, limba maghiară şi de altmintrea este object obligat şi cu considerare la aceste pretinde, ca şi pe viitoriu să se ia atâtea oare încât să le fie cu putinţă tuturor candidaţilor de învĕţători în restimpul cursului de trei ani din preparandie a 'şi însuşí în vorbire şi scriere limba maghiară.

Dacă s'ar pretinde dela preparandiile nemaghiare respective dela candidaţii de învĕţători, cari învaţă în acele ca în decurs de trei ani să 'şi însuşească limba maghiară în gradul încât să o folosească în scoalele lor ca limbă de propunere sau de instrucţiune, aceasta fără îndoială ar fi o pretensiune ultraistă sau imposibilă de împlinit, de oare ce cunoscinţa deplină a unei limbi presupune facultatea de a o folosí fluent, liber şi cu uşurătate. Intr'aceea nu se pretinde decât să fie în stare a propune ca şi ori ce alt obiect aparţinĕtoriu scoalei poporale, după gramatică şi a deprinde metodic copii în ceea ce învaţă; astfel e problema, carea preparandia cu certitudine o poate deslega în curs de trei ani, întrebuinţând spre acest sfêrşit cinci — şase oare pe sĕptĕmână. Tocma de aceea este o pretensiune ecuitabilă ceea ce este statorit în § 2 al proiectului de faţă, că „după trei ani — va să ḑică a unui curs de preparandie — socotiţi dela întrarea în vigoare a acestei legi, nimenea nu poate fi aplicat învĕţătoriu sau învĕţătoriu aucsiliar, care nu 'şi-a însuşit limba maghiară într'atât, în cât să fie în stare a o propune în scoalele populare.“

Lângă o astfeliu de îngrijire pentru învĕţătorii ce se cualifică acum şi în viitor este de lipsă a purta grije şi de învĕţătorii cari sûnt deja în oficiu şi poate că sûnt nedeprinşi cu limba maghiară, pentru ca şi acestia, sau prin sirguinţă privată, sau prin ajutoriul cursurilor supletorice, ce se vor rênduí pentru dênşii, să'şi poată însuşí limba maghiară.

Din privinţă, că acestia nu pot ca preparanḑi întrebuinţa tot timpul pe învĕţătură; mai departe fiind că între dênşii sûnt unii mai înaintaţi în vêrstă, căror însuşirea unei limbi străine le face greutate mare, proiectul doresce să dispună cu consideraţiune (§ 3), de oare ce învĕţătorilor ce sûnt acum în oficiu, sau conform § de mai înainte vor întra în oficiu înainte de espirarea celor trei ani, li se duplică terminul, sau li se îngăduie şase ani dela întrarea legii în vigoare pentru însuşirea limbei, într'atâta, încât pe lângă depunerea unui esamen să se poată justifica că sûnt în stare a o propune.

Faţă cu învĕţătorii înaintaţi tare în vêrstă, cu deosebire trecuţi preste anul al cinciḑecilea al vieţii, legea doresce a face din consideraţiune esceptiune, întru cât pe acestia, îi încrede ministrului, ca la cererea lor proprie, să'i dispenseze de obligamêntul acesta.

Proiectul de lege îngrijindu-se astfeliu de prima condiţiune, va să ḑică, de punerea în posiţiune a învĕţătorilor poporali spre a învĕţa limba maghiară, poate pronunţa (§ 5) cu îndrăsneală, că trecênd şase ani dela întrarea în vigoare a legei de faţă, limba maghiară va fi un object obligat de învĕţămênt în toate scoalele elementare şi în scoalele mai înalte poporale, pe care din urmă, deja §§ 64 şi 74 din art. de lege XXXVIII din 1868, a făcut-o object obligat de învĕţămênt.

De oare ce acolo, unde este cu putinţă, ca limba maghiară să devină object obligat de învĕţămênt încă înainte de terminul ficsat şi nu i stă nimica în cale de a ajunge la valoare, proiectul de lege (§ 4) enuncie, ca în scoalele nemaghiare, cu învĕtătoriu espert în limba maghiară, sau unde (§ 6) înainte de împlinirea celor şase ani se aplică unul de acestia, cu deosebire dacă este unul dintre acei candidaţi de învĕţători, care după împlinirea cursului de trei ani au eşit din preparandie, acolo este a se pune în lucrare întroducerea limbei maghiare ca obiect obligat de învĕţămênt numai de cât, sau după ce s'a ivit timpul şi împregiurarea pentru acest sfêrşit.

Afară de cele amintite se mai arată lipsa unei disposiţiuni transitorie şi posibilitatea unei esceptiuni. Sûnt comitate, în care naţionalităţile de limbă nemaghiară sûnt aşa de amestecate cu Maghiari si vin atât de des şi de ḑilnic în atingere cu Maghiarii, încât pentru dênşii cunoscinţa limbei maghiare este o lipsă foarte viu simţită, din care causă doresc ei înşişi, ca se fie instruiţi întrênsa în timpul copilăriei lor. În comitatele aceste învĕţarea limbei maghiare din scoală ar întimpina cu atât mai puţină greutate, cu cât şi invĕţătorii de limba nemaghiară, cari vin în atingere cu Maghiari, în cea mai mare parte cunosc limba maghiară într'atât, încât o pot şi propune. Se poate ḑice fără de sfială că comitatele din nordvestul ţerii: Pojonul, Neutra, precum Semplinul, Baci-Bodrogul în cea mai mare parte şi mai multe ţinuturi şi cercuri într'alte comitate încă se află în amintitele împregiurări.

Cu privinţă la aceste proiectul de lege (§ 87) cere pe sama ministrului de culte şi instrucţiune publică împuternicire, ca pe basa datelor câştigate, parte prin propriele sale organe, parte prin funcţionarii politici şi în înţelegere cu ministrul de interne să poată decide în care comitate sau părţi ale acestora este de a se pune în lucrare graduat întroducerea limbei maghiare ca object obligat de învĕţămênt, înainte de terminul ficsat cu şase ani.

Deci, pentruca în preparandiile cu limbă nemaghiară, conform pretensiunei acestei legi, învĕţarea limbei maghiare să se continue, de altă parte pentruca să nu se eludeze punerea în lucrare a decisiunilor privitoare la scoalele poporale, sau din indolenţă, sau din negligenţa, sau din voinţă rea, sau în urma unui entusiasm estravagant naţional şi a temerei neîntemeiate, proiectul de lege încrede controla — aceasta este în firea lucrului — inspectorilor scolari şi organelor date anume ministeriului de intrucţiune publică prin § 3 a legei (1876: XXVIII) despre autorităţile scoalei poporale.

Cuprinḑêndu-le toate aceste la olaltă se poate ḑice fără sfială, că proiectul de faţă, nefăcênd limba maghiară limbă de propunere în scoalele poporale, ci numai object obligat de învĕţămênt, nu vatămă drepturile naţionalităţilor garantate prin lege, are la esecutare înaintea ochilor greutăţile şi graduaţiunea transiţiunei, şi **preste tot remâne între mărginile e-**

— Unde se aflu amorul murmură el.

Recetí tare pasagiul următor: „Fie-care femeie se simte drept un centru puternic de amor, de atracţiune, împregiurul căruia totul trebue să gràviteze.“

— Da, da, măestre, ḑise el cu blândeţe, întreaga ta teorie admirabilă se află aici; pentru a analisa amorul, trebue să cunosci femeia; pentru a analisa femeia, trebue să cunosci amorul. Eu voiu cerceta, şi doară voiu şi afla, căci eu nu renunţ la aceasta operă sublimă. Mâne voiu continua călĕtoria, şi te voiu ruga, o măestre, a'mi spune adevĕrul asupra acestei vaste şi superbe sciinţe!

În momentul acesta, se deschise uşa încet şi Constanţa apărù pe prag.

Doctorul se uità spre dênsa fără surprindere.

Tinĕra copilă 'şi puse un deget pe buze.

(Va urma.)

cuităţii şi posibilităţii, rĕspundênd la o lipsă — simţită de mult din toate părţile.

Budapesta 11 Martie 1879.

Augustin Trefort m. p.

Proiectul de lege

pentru întroducerea obligatorică a limbei maghiare în scoalele populare, în comisiunea dietală pentru instrucţiune.

Comisiunea dietală pentru instrucţiune a început în ḑilele aceste desbaterea suspomenitului proiect de lege. După ce presidentul Várady, şi notariul Baross 'şi-au esprimat pentru alegerea lor mulţămita, presidentul a deschis desbaterea generală.

Ministrul Trefort recomândă primirea proiectului, accentuează însĕ totdeodată, că ar fi aplecat, a primí şi propuneri de modificări, cari ar ţinţí la uşurarea normelor statorite în proiect.

Grünwald ţine proiectul de greşit şi inoportun. El este pentru întroducerea învĕţămêntului limbei de stat in scoalele elementare orăşenesci nu însĕ în cele sătesci. Totuşi el primesce proiectul ca basă pentru desbaterea specială cu reservarea însĕ de a face propuneri de modificări.

Molnár regretă, că ministrul n'a primit încă în legea scolară poporală din 1868 norme indigitătoare şi'şi reservă şi el a face propunerile sale speciale.

Hegedüs primesce proiectul cu mulţămire.

Csengery face propunerea, a se amâna desbaterea până după Pasci şi accentuează totdeodată în enunţiaţia sa, că invĕţarea limbei maghiare este grea în acele ţinuturi, unde nu esistă ocasiune spre a o puté şi esercita în pracsă.

Baross respinge punctul de vedere al opoturnităţei şi afirmă, că elementul dominitor drept suveranităţei sale legale politice are dreptul şi obligamêntul, a silí elementele nemaghiare la învĕţarea limbei de stat.

Poór salută proiectul cu simpatie.

Csengery conjură, a nu se face ilusiuni în privinţa resultatelor legei, îşi retrage însĕ propunerea de amânare şi aşa presidentul se află în posiţiune de a enunţa, că comisiunea unanim a primit proiectul ca basă pentru desbaterea generală.

La propunerea lui Baross titula a suferit o scurtare stilistică. Propunerea Baross-Molnár: a să lăsa afară pasagiul întroducĕtoriu, care accentuează necesitatea, a da fie-cărui cetăţan prilegiul spre a învĕţa limba statului, se respinge.

§. 1. al proiectului se primesce cu puţine schimbări stilistice; tot aşa §. 2, unde schimbarea stilistică consistă într'o precisare mai esactă.

Pertractarea se va continua.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, în 16/28 Martie 1879. (*Adunarea generală a institutului de credit „Albina“*). Astăḑi s'a ţinut în Sibiiu a VI adunare generală a Institutului naţional de credit şi de economii „Albina“.

Acţionarii au fost representaţi în numĕr destul de însemnat.

Preste tot au fost de faţă 38 acţionari, cări representau 386 voturi. Numĕrul acţiunilor depuse la institut în înţelesul statutelor din partea a 282 acţionari ce au voit să ea parte la adunare respective au împuternicit pe alţii, au fost 1216.

Adunarea generală a resolvit lucrările sale după ordinea din programa publicată din partea direcţiunei cu datul Sibiiu 22 Februarie a. c. şi adecă:

S'a cetit raportul direcţiunei, din care s'a constatat, că operaţiunile institutului în anul 1878 au fost cu mult mai favorabile ca în anii trecuţi. Mai ales din computul anului 1878 publicat şi tipărit şi din asemĕnarea cu anii trecuţi se poate vedé, cum dela înfiinţarea înstitutului din an în an a crescut creditul acestui institut. Cu finea anului 1878 culminează cifra revirementului (circulaţiunei în numerar la casă) la cifra de 3,863,636 fl., venitul brut se urcă la cifra de 84,698 fl., dividenda de pe o acţia 9 fl. 50 cr. statorită pe basa profitului curat de 34,077 fl. v. a.

3% pentru scopuri de bine facere şi adecă suma de 524 fl., s'a împărţit, precum urmează:

1. Pentru nenorociţii din Seghedin	100 fl.
2. Pentru reuniunea română de cântări din Sibiiu	100 „
3. Pentru înmormêntarea studenţilor sĕraci din Blaj	100 „
4. Pentru reuniunea de cântări din Oraviţa . . .	50 „
5. Pentru studenţii seraci din Năsĕud	50 „
6. Pentru fundaţiunea jigaiană a studenţilor seraci din Beiuş	50 „
7. Pentru o fată sêrmană, ce studiază în Sibiiu .	50 „
8. Pentru spitalul civil Francisc Josefin din Sibiiu .	24 „

Marcele de presenţă a membrilor din direcţiune să fie ficsate cum a fost în anul trecut cu 3 fl.

În direcţiune s'au ales doi membrii în persoanele dlor G. Bariţiu şi Grigoriu Mateiu.

În comitetul de revisiune s'au ales mai aceiaşi membrii, cari au fost şi în anul trecut.

Numai la al 7-lea punct din programă, adecă unde se tracta de modificarea respective de intregirea unor §§.din statute s'au ivit unele diferenţe de păreri, căci unii dintre acţionari erau de părere, să se ocupe deocamdată adunarea numai cu modificarea statutelor în estensiunea în care s'a publicat în programă, ear alţii voiau să se estindă mai departe la revisiunea şi a altor paragrafi.

Presidentul adunărei a fost în dreptul seu pe basa statutelor a nu admite între lucrările adunărei obiecte ce nu au fost luate în programă, şi cari nici nu s'au insinuat destul de timpuriu la presidiul adunărei spre a fi luate în programă.

Preste tot desbaterile a decurs neted, ceea ce probează şi împregiurarea, că într'o singură ḑi adunarea 'şi-a terminat lucrările sale.

Chirper, în 13 Martie 1879. (Reuniunile preoţesci). Am cetit în vre-o câţi-va numeri ai preţuitului d-voastră ḑiuar, că ideia ce preocupă pre mai mulţi dintre colegii mei preoţi este: înfiinţarea de reuniuni şi conferenţe preoţesci după tracturi; după unii pentru delăturarea datinilor superstiţioase; eară după alţii dintr'alte puncte de vedere. Faţă cu delăturarea datinilor întroduse în biserică şi la săvêrşirea misteriilor trebue să recunosc şi eu, că deşí acele esistă, şi nu o putem nega, totuşi scopul de-a se delătura prin conferenţe şi reuniuni preoţesci nu se poate ajunge, căci acele după afirmaţiunea unui domn corespondent s'ar puté curăţí ex oficio, dacă fie-care preot se va ţiné strîns de cărţile rituale; căci avênd noi a desbate în conferenţele noastre un atare obiect s'ar nasce numai o confusiune mai mare; ci lăsând atari obiecte a se tracta de cei ce sûnt competenţi, să recomândăm conferenţele şi reuniunile preoţesci dintr'alt punct de vedere, şi adecă: pentru promovarea culturei, şi pentru îmbunătăţirea stărei materiale a tuturor preoţilor din archidiecesă. Cultura spirituală, şi averea materială sûnt doue condiţiuni de viaţă, care lipsind preoţimei nu o vom vedé nici odată la postul seu.

Pentru cea dintâiu ar fi ca mijloc salutar: înfiinţarea conferenţelor preoţesci după tracturi; eară pentru a doua: înfiinţarea unui fond comun preoţesc pentru întreaga archiediecesă, după modelul diecesei Aradului.

Am vĕḑut, că pentru învĕţători, vĕduve, şi orfanii acelora s'a interesat mai întâiu statul creând pentru ameliorarea sortei lor un fond de pensiuni, şi după aceea şi pre consistoarele noastre creând atari fonduri între marginile autonomiei bisericesci. Oare preoţimea află-se într'o stare tocmai de invidiat, ca să nu aibă şi ea lipsă de un fond în care cu plăcere 'şi-ar depune filerul seu fiind sigură, că atât starea bĕtrâneţelor, cât şi soartea vĕduvelor şi a orfanilor ei, sûnt după putinţă asigurate. Oare nu avem esemple destule din trecut şi present, că atât preoţi bĕtrâni, cât şi vĕduve şi orfani preoţesci sûnt peritori de foame, ba arareori şi obiect de dispreţ al străinilor?

Parochul până se află cu destulă putere fisică pre lângă laboare cruntă abia 'şi poate câştiga cele de lipsă pentru susţinerea sa şi a familiei; dară când devine neputincios, după pracsa bisericească, i se dă ca ajutor un capelan. Scim din concursurile publicate în „Tel. Român“ pentru posturile de capelani, că emolumentele împreunate cu acele sûnt jumĕtate din toate venitele parochului, (nu cunosc escepţiuni). In cât s'a uşurat soartea unui paroch bĕtrân prin instituirea capelanului fie-care putem vedé şi consecinţele sûnt: în loc de un preot sĕrac şi lipsit — doi.

Vedem precum am afirmat mai sus, că pentru învĕţători s'au îngrijit deşí cam târḑiu, statul şi confesiunea; cred că şi pentru institutul preoţesc s'ar puté face cel puţin atâta dacă nu şi mai mult, fiind cu toţii convinşi, că şi lefele preoţilor precât sûnt de neînsemnate şi modeste, pe atâta sûnt de neregulate, sau mai bine ḑis regulate pe hârtie. Cultura şi averea materială, strîns luate sûnt pentru preot astăḑi *conditio sine qua non* şi dacă nu merge treaba într'o direcţiune să o cercăm într'alta. S'au regulat parochiile şi sinoadele noastre, s'au înfiinţat la repeţita provocare a Prea Ven. Cons. archidiecesan fonduri parochiale pre unde sau putut, esistă un fond pentru ajutorarea preoteselor vĕduve înfiinţat de bărbatul de al cărui nume cu adênca veneraţiune ne aducem aminte, dară cu toate n'am ajuns aşa departe, încât să putem ḑice, că înfiinţarea unui fond comun preoţesc ar fi o cestiune de amânat.

Să dorim cu toţii, fraţilor preoţi, şi dorinţa noastră o vom vedé realisată, cu atât mai vêrtos, că vedem pe superiorii nostrii înteresându-se atâta de tare de venitorul nostru şi priveghind pentru sufletele noastre aşa, ca cum ar avé să dea samă, să sperăm că tot de către dênşii se vor afla şi mijloacele spre ajungerea scopului ce'l vom dorí; eară noi să ne purtăm astfel: ca cei ce au să dea samă de noi cu bucurie să o poată face aceasta, şi nu lăcrimând.

George Borzea,
paroch gr. or.

Varietăţi.

* (Concertul) arangiat din partea reuniunilor de musică germane a reuniunei de cântări române şi maghiare în favoarea nenorociţilor din Seghedin va avé loc Marţi în 8 Aprilie c. n. seara 7 oare în teatrul orăşenesc.

Bileturi pentru loge şi locuri numerisate să primesc de Joi 3 Aprilie încolo la librăria Schmiedecke (piaţa mare). Edarea biletelor va urma de Luni 7 Aprilie începând.

Preţul locurilor: O logiă în etajul I 5 fl., parter 4 fl., în etajul, II 3 fl., un loc numerisat în part. I 80 cr., în part. II 60 cr., în logia pentru străini 1 fl.

* (Miseria din Londra). Eată după o scrisoare din Londra, o grozavă descriere a miseriei ce domnesce în oare-cari cartiere a bogatei cetăţi. Pe strade se întâlnesc grupuri de oameni cu faţa veştedă, în sdrenţe, cântând acest refren lugubru: We have no work to do! (Nu avem de lucru!) Şi, derisiune complecta, acest cântec cerşitoresc, ei îl psalmodiază pe aria Marlboromgh, care este de origine angleză şi eminamente naţională. Casele de caritate, (Workhousse) sûnt pline. Din toate părţile se organisează subscripţiuni pentru a vení în ajutorul nenorociţilor. Mulţi particulari dau mâncare celor flămânḑi. Dar numĕrul fiinţelor ce trebuesc ajutate este aşa de mare încât binefacerea este în neputinţă de a ajuta toate miseriile. În mahalale sărace miseria este grozavă. Mor literalmente de foame. În timpuri ordinare, miserabilii din Londra trăesc când mai bine când mai rĕu, sau, mai bine ḑis, vegetează. Când earna este grea, ca acum, este înspăimêntător. Pe când în West-End să găsesce bunul traiu, averea şi toate rafinăriile lucsului, în Drurylanc, în cuartirul Saint-Gilles, în East-End, în White-Chapel, nu esistă o persoană din ḑece, din o sută de mii, care să fie în abundanţă. Numĕrul de mijloc al nenorociţilor ce mor de foame la Londra constatat oficial este de 100 până la 120 pe an. În realitate, este cu mult mai mare. Dar te cuprinde spaima, când gândesci la cât poate să se urce anul acesta. „St. R.“

* (Presenţă de spirit). Un căpitan de vênători ia arma din mâna unui soldat, care da foarte rĕu la semn, ḑicênd: „Prostule uite la mine! Nu e lucru mare!“ Ei descărcà puşca şi glonţul sburà pe lângă ţintă. „Aşa dai tu!“ strigà căpitanul încercând arma. Al doilea glonţ atinse cercul cel mai din afară al ţintei. „Aşa daţi voi ceealalţi!“ strigà ear căpitanul. El descărcà arma a treia oară, lovessce centrul şi punênd pusca jos, ḑise cu răceală: „Aşa dau eu!“

* (O sentenţă salomonică). În Mainz un june aşeḑênduse într'o restauraţiune pe un scaun turtesce o pălărie, carea era pusă pe acel scaun. Proprietariul pălăriei pârênd pe junele păgubitor pentru desdaunare, judecătoria hotăresce următoarele: Scaunul nefiind locul pentru deposite de pălării şi fiind că toţi aceia, cari totuşi îl întrebuinţează pentru un atare loc o fac aceasta pe risicul şi contul lor, *păgubaşul pălăriei se respinge cu cererea lui de desdaunare şi este datoriu, a solví pârîtului toate spesele judecătoresci.*

* (Memphis) cetatea cea renumită din Tennessee, carea în vara trecută a fost aşa de grozav cercată de boala „frigurilor galbine“, aḑi nu mai este cetate, ci numai o parte fără nume a teritoriului statului Tennesee. Aceasta s'a întêmplat din causa datoriilor. Cetatea Memphis, ca foarte multe cetăţi de-ale noastre, a făcut datorii peste datorii, solvind numai din înteresele mari decăḑute ici colea câte ceva, nimic însĕ din capitalul banilor. Ajungênd în modul acesta la o datorie de 5 milioane 'şi-a perdut şi creditul. Creditorii voind acum paralele lor, cetatea Memphis în strîmtoarea

cea mai urêtă s'a adresat cătră legislatură cu rugarea: ca să i se detragă dreptul de *cetate*. Aceasta întêmplânduse Memphis adi este eschisă din rêndul corporaţiunilor municipale şi creditorii ei prin aceasta manevră au remas de-ocamdată cu buzele umflate.

* (O fată indiană) cu numele poetic „Vapa-Coona" din neamul Miamilor locuind nu departe de Vobash în statul *Indiana* are dorinţa, de a se mărita după un „Alb" şi 'şi caută unul ca acesta prin anunţuri pe calea jurnalistică, care acuma este în modă. În anunţuri spune Indiana, că ea va aduce mirelui între alte lucruri frumoase mobile şi deosebite scule indiane ca zestre. Un june de 60 ani, subţire şi slab ca un pai de himei, schiop de un picior şi cu nasul rupt, cu numele Madison Hazletonn din statul Hoosilor, cugetând a fi pentru o Indiană destul de frumos şi tinĕr, o peţesce dară o şi păţesce, pentru că fata roşie tăcênd prinde măciuca şi fugăresce pe peţitoriul din colibă afară.

* (Mulţămită). Tuturor P. T. domni şi doamne, cari în numĕr atât de considerabil au concurs la onorurile din urmă, arătate mult regretatului soţ şi părinte, repausatului paroch Sava Popoviciu Barcianu din Reşinari şi tuturor, cari din acest trist incident ne au onorat cu binevoitoarele lor consolări, le aducem prin aceste adênc simţitele noastre mulţămite.

În numele familiei
Dr. D. P. Barcianu.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Petersburg, 31 Martie n. „Agence russe" comunică: Până acuma s'a hotărît singur numai în principiu ocuparea micstă a Rumeliei-resăritene. Hotărîtă este participarea Austriei, Angliei şi Italiei. Decisiunea Franciei nu este cunoscută, neparticiparea Germaniei este sigură. Fie-care contingent va avé după comandanţii sei instrucţiuni comune pentru un cerc anumit.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor

(Studiu biblic)

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς Ioan 5, 39.

(1 urmare).

2. Consonanţa dintre Sinoptici a dat ansă la o mulţime de hipotese. Mai insemnate sûnt 4:

a) Hipotesa tradiţiunei (representată cu deosebire de Gieseler [8]) Credner [9]), după care Sinopticii au descris viaţa lui Iisus aşa precum au aflat'o ficsată în predica evangelică (Evangelia verbală primitivă); adecă ei numai au reprodus aceea ce prin cuvênt se steriotipase în tradiţiune.

O formă steriotipă a istoriei evangelice să se fi format în limba arameică. Aceasta pentru că Evangelia s'a predicat mai ântâiu în Palestina pentru Iudei, şi pentru că Apostolii, stând în strînsă legătură unii cu alţii, s'au audit reciproc adese-ori predicând, şi astfel au statornicit nu numai anumite partii, dar şi anumite cuvêntări, anumite sentenţe de-ale lui Iisus.

Hipotesa este întru cât-va întemeiată, întru cât adecă evangeliilor scrise le-a premers predica — Evangelia verbală. Dar este departe de-a împăca consonanţele singuratice de o parte şi dissonanţele dintre înşişi Sinopticii de altă parte.

b) Hipotesa Evangeliei primitive scrise la carea a recurs mai ântâiu Lessing,[10]) urmat în diferite întorsături şi suciturі de o mulţime de literaţi. După această hipotesă toţi trei Evangeliştii ar fi folosit sau una şi aceeaşi monografie-arameică [11]) sau grecă sau mai multe scrieri, cari asemenea sau perdut.

Abstragênd de la aceea că hipotesa este prea măestrită, ea n'are basă istorică. Căci una sau mai multe scrieri primitive de o însemnătate atât de mare numai nu se putea perde, fără ca în întreagă literatura să remână vre-o urmă despre esistenţa lor.

Despre scrierile, de cari face amintire Luca 1, 1. şi la cari se provoacă aderenţii acestei hipotese vom vorbí la alt loc.

c) Hipotesa aşa numită a întrebuinţărei. După această hipotesa un Evangelist să fi folosit scrierea celui alalt, şi ici colea să fi copisat formal.

Hipotesa sa desvoltat în mai multe forme, din cari noi amintim 6, mai însemnate:

α) *Mateiu* este Evangelia primitivă. Pe aceasta a folosit-o Marcu şi pe amêndouă Luca (Wettstein, Hilgenfeld, Hengstenberg, cu deosebire Hug: Einleitung in die Schriften N-T's. 4 Auflage 1847. pag. 130 seqq.)

β) *Luca* este Evangelia primitivă. Ea sa intrebuinţat de Mateiu, şi pe amêndouĕ le-a folosit Marcu (Büsching, Harmonie der 4 Evangelisten, Hamburg 1766.)

γ) Pe *Luca* ca Evangelia primitivă 'l-a folosit Marcu, ear Mateiu a folosit pe amêndoi (Vogel, Gabler's Journal für theolog. Lit. Tom, I. 1804 pg. 1.)

Mai însemnate şi cu mai mulţi aderenţi sûnt celelalte 3.

δ) Hipotesa Griesbach-iană, după carea *Mateiu* ca Evangelistul primitiv, a fost folosit de Luca, iar pe amêndoi i-a contras Marcu în Evangelia scrisă de dênsul (Griesbach. *Commentatio qua Marci Evangelium Matth. et Lucae commentatoriis decretum esse demonstratur, Ienae 1789* — acompaniat de Theile, Fritzche, Delitzche Langen ş. a.

ε) Hipotesa numită Wilke-iană. după care *Marcu* este Evangelia primă. Pe Marcu l'a folosit Luca şi pe acesta Mateiu (Wilke, der Urevangelist, Dresden 1838, urmat de Weisse, Hitzig ş. a.)

ς) Aşa numita hipotesă Storr-iană, după care *Marcu*, fiind Evangelia cea mai veche a fost folosită de Mateiu şi Luca (Storr, *de fontibus Evangelii Matthaei et Lucae*, Tübingen 1794, urmat de Reuss, Thiers, Ritschl etc.)

d) Hipotesa a 4-a este aşa numita hipotesă de „combinaţiune". Această hipotesă desvoltată atât de critica negativă (Baur, Schwegler, Hilgenfeld) cât şi de cea numită positivă (Reuss Meyer ş. a.) se încearcă a scoate momentele adevĕrate din cele 3 hipotese premerse. După ea unul din cei trei Evangelişti a scris Evangelia primă, pe carea apoi cei lalţi doi au folosit-o impreună cu alte scripte perdute şi tradiţiunea evangelică orală. O direcţiune deosebită a dat acestei hipotese Holzmann [12]) şi Weiss.[13])

Holzmann pune ca basă a Sinopticilor doue scrieri primitive, pe cari le însamnă una cu *A*, alta cu *A*, cari să ni se fi păstrat numai ca fragmente în Evangelii. *A* este botezat de Holzmann: Marcu-primitiv (Urmarkus), adecă o descriere scurtă a predicelor lui Petru, nu scrisă de Marcu, dar folosită în redactarea Evangeliei ce poartă numele „Marcu". *A* din contră e Mateiu-primitiv (Urmatthaeus), scris de Mateiu pe la an. 60, a cărui cuprins să fi fost sentinţe d'ale lui Iisus (*τὰ λογία*, despre cari vorbesce Papias, şi la cari vom reveni în Evangelia după Mateiu). Pe aceste doue scrieri primitive să le fi contopit scriitorii Evangeliilor ce poartă numele Mateiu şi Luca, mai adaugênd aceea ce au aflat în tradiţiune — orală şi scrisă. Isvorul *A* pretinde Holzmann că s'ar afla mai complet la Luca; din contră *A* să se oglindeze atât la Luca cât şi la Mateiu în anumite partii poetico-profetice.

Weiss din contră susţine că Marcu, aşa cum o avem, este Evangelia primă. El statoresce ca isvor pentru cele 3 Evangelii o scriere a lui Mateiu, care să fi cuprins cuvêntări d'ale lui Iisus. De aceasta să se fi folosit Marcu, adaugênd aceea ce s'a adus aminte din predica lui Petru. Pe basa acestei Evangelii (Marcu) să fi scris Mateiu, iar Luca să fi folosit pe amîndoue în redactarea Evangeliei. —

Precum se vede confusiunea este una din cele mai cumplite. Şi încă pe la an 1864 Reuss s'a aflat îndemnat a constata că, partea cea mai mare din ceea ce s'a scris în această cestiune, a contribuit mai mult la încurcarea de cât la descurcarea ei. [14])

Şi, cumcă încurcătură de atunci în coace a crescut, literatura din cestiune ne dovedesce destul de lămurit.

* * *

Care să fie oare causa acestei încurcături, şi care să fie adevĕrata causă a consonanţei şi a disonanţei din Evangelii?

Respunsul la aceste întrebări este o regulă ermeneutică, pe cât de simplă, pe atât de puternică *causa* şi *scopul scrierei* de o parte şi *afinitatea spirituală* [1]) de altă parte.

Critica a desconsiderat această regulă, — urmările le vedem.

Cu ajutoriul citatei regule ermeneutice să cercăm a eşí din labirintul în care ne-a condus sciinţa veacului, dându-ne silinţa a afla adevĕrata stare a lucrului.

(Va urma).

---

[8]) *Historisch-krit. Versuch über die Entstehung der schriftl. Evang. Leipzig 1818.*

[9]) *Einleitung in das Neue Test. Halle* 1836, pg. 187 seq.

[10]) *Neue Hypothese über die Evangelisten (1874).*

[11]) Aici reflectează unii la o scriere arameică perdută, alţii la pretinsa Evangelie primitivă după Mateiu, şi alţii la o evangelie compusă de toţi apostolii.

[12]) Holzmann H. I. Die synoptischen Evangelien, ihr Ursprung und geschichtlicher Character, Leipzig 1873.

[13]) Weiss. B. Zur Entstehungsgeschichte der 3 canonischen Evangelien, Stud. u. Kritik 1861 şi Jahrbücher für deutsche Theologie 1864—5.

[14]) Reuss Ed. Geschichte der heiligen Schriften Neuen Testamentes. Edit. 4. 1864 pag. 54.

[1]) S. Popescu, Studii ermeneutice (Telegr. rom. Nr. 11 — 1878)

Posta Redacţiunii.

Cubin. Dispunem despre puţin spaţiu. Ne rugăm pentru puţină asceptare.

De pe malul Murĕşului. Vom fi foarte recunoscători dacă vei continua. Este o mare uşurinţă pentru noi, când manuscrisul să scrie pe o faţă a hârtiei şi cu un margo lat.

Domnului *Th. P. Bucerdea-vinoasă.* Observările D-Tale vor fi nimerite, dar lucrul nu este aşa însemnat. Pentru a paralisa generalitatea esistă un mijloc sigur: corespondenţe particulare din B. v.

Domnului *F. A. Lachmann* în *Bucuresci.* Noi nu putem primí tablourile în comisiune. Ori care librariu de aici.

Domnului *Ioan Fulea* în *Jabeniţa.* Pentru a trage la respundere pe un funcţionariu subaltern, care credeţi, că nu 'şi-a împlinit datoria, esistă foruri, anume instituite spre acest scop. Nu se poate publica.

Bursa de Viena

din 28 Martie n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	57 45
Împrumutul de stat din 1860	117 25
Acţiuni de bancă	803 —
Acţiuni de credit	242 70
London	116 95
Argint	— —
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 31

Economic.

Mediaş, 20 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.——6.; Grâu sĕcăreţ fl. 3.20—3.70; Sĕcară fl. 3.20—3.40; Ovĕs fl. 2.—2.50; Cucuruz fl. 2.50—2.75 Sĕmênţă de cânepă cu fl. 4.50—5; Fasole fl. —.—3.40; Cartofi noi fl. 2—2.20; Fên fl. 1.40—1.60; Cânepă fl. 36—38; Slănină pro 100 chilo: fl. .70; Unsoare de porc fl. ——70; Sĕu de luminări fl. 40—53; Spirt pro grad 10 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—44 cr.; carne de viţel cr. 40—44; carnea dela un miel întreg fl. 1.40—2; oaue 10 de 10 cr. Têrgul a fost bine cercetat, timpul e eminent de frumos.

Sibiiu, 28 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5—5.80; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.10—4.70; Sĕcară fl. 3.40—4.80; Orz fl. 3.80: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.25—1.75; Semênţă de cânepă fl. 4.50—5; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 11—11.50; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 34—35; Unsoare de porc fl. 23.—24; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 15.50--16; Sĕu de luminări fl. 22--22.50; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27—27.50; Săpun fl. 20.—21; Fên 50 chilo fl. —.90—1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită —40.— cr.; Carne de viţel 32—55 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece ——— cr; oaue 10 de 20 cr.

Arad, 22 Martie n. Grâul a fost representat foarte bine atât aici cât şi în Aradul nou şi a costat cu 10—20 cr. v. a. mai mult ca în sĕptĕmâna trecută. Aici notăm în special: Grâul de Bănat s'a vêndut cu fl. 7—7,30; grâul arădean cu fl. 7—7.50; grâul de Tisa cu fl. 7.40—8.80; apoi a trecut: Sĕcara cam greu cu fl. 5.20—5.30; Orzul cu fl. 5.20—5.35; Ovĕsul nu s'a cam căutat; partíi mai mici s'au cheltuit debia cu fl. 5.25; Tot aşa s'a căutat şi cucuruzul şi s'a putut vinde numai cu fl. 4.20—4.30, va se dică cu un scădĕmênt de câte 10—25 cr. v. a. pro maja metrică.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 8 Maiu şi 10 Iunie imob. lui Aron Keresstes în Málnás (jud. cerc. S. Szt. György); în 24 Aprilie şi 24 Maiu imob. d-nei Teresia Oncu în Tomeşd (jud. cerc. Körösbánya); în 10 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui George Tűrk şi soţi în Sighişoara (jud. cerc.); în 7 Aprilie mobilele lui Gavrilă Benedikty în Bocainţa (jud. cerc. Gioagiu); în 10 Aprilie şi 12 Maiu imob. d-nei Ester Kováts în A. Szt. Mihályfalva (tribun. Turda); în 7 şi 9 Aprilie şi 12 şi 14 Maiu imob. lui Nicolae Duţu în Crisbav şi Feldioara (trib. Braşov); în 15 Maiu şi 16 Iunie imob. lui Coloman Fenyes în Csokaly şi N. Kagya (jud. cerc. Székelyhid); în 15 Aprilie şi 15 Maiu imobil. lui Michail Manchen şi soţi în Sighişoara (judec. cerc.); în 11 Aprilie imob. lui Iosif Cseke în Vaja (trib. M. Vásárhely); în 16 Maiu şi 21 Iunie imob. lui Ladislau Nagy sen. în M. Vásárhely; în 13 Aprilie imob. lui Martin Csibi jun. în Szaltekel (trib M. Vásárhely); în 3 Maiu şi 3 Iunie imob. lui George şi Maria Theil în Apoldul de jos şi Mercurea (trib. Sibiiu; în 29 Maiu şi 29 Iunie imob. contelui Alecsandru Teleki în Also-Orbe; în 30 Aprilie şi 30 Maiu imob. lui Ioan Dubes în Diod; în 27 Maiu si 27 Iunie imob. ţinĕtoare de massa concursuală a lui Adolf Munkácsi în M. Baga; în 6 Maiu şi 6 Iunie imob. şi mobilele Sofiei şi a lui Ioan Şandru în Cricău (jud. cerc. Aiud); în 25 Aprilie şi 26 Maiu imob. lui Nicolae Biro în Alba Iulia (trib.); în 7 Aprilie mobilele ţinĕtoare de massa concursuală a neguţătorului Anton Dömötör în Orăştie (jud. cerc.); în 21 Aprilie şi 21 Maiu imob. rĕmasului după Nicolae a lui Avram Lazar în Varmaga (tribun. Deva); în 12 Aprilie şi 12 Maiu imobiliile lui Teodor Pătruse în Neagra (judec. cerc. Abrud).

Nr. 137—1879. 3—3

EDICT.

Ana născută Ioan Găitan din Satulung care a părăsit cu necredinţă de 4½ ani pe legiuitul ei bărbat Ioan Teodor Median tot din Satulung, fără de a se sci locul unde se află este prin aceasta citată, ca în termin de un an şi o di să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial, intentat asupră-i de soţul ei.

Braşov, 15 Februarie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului
I al Braşovulu.

Iosif Barac m. p.
protopresb.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 34. Sibiiu, Joi, 22 Martie v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sěptěmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârdia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârdie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin ~~asignațiuni~~ mandată postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se aflâ cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 21 Martie.

Diarele de duminecă aduc din Berlin scirea, că generalul nemțesc Stollberg, cu ocasiunea serbărei dilei nascerei împĕratului Vilhelm, s'a adresat către corpul oficerilor cu un discurs politic de mare însemnătate. Generalul, accentuând înmulțirea forțelor în armata franceză, a adaus, că pe orizontul politic se înalță nuori negrii.

Rumelia rĕsăriteană arată Europei și lumei din di în di mai lămurit, că tractatul dela Berlin, cu toate că e acceptat și de parlamentul din Budapesta, nu se poate esecuta în toate părțile sale. Dacă este tractatul în sine de vină sau puterile care 'l au făcut, sau acele care nu pot pentru că nu vor să'l pună în lucrare, n'avem noi să judecăm. Constatăm simplu fapta, că tractatul a născut un șir de conflicte, un șir de greutăți dintre care cea din urmă și doar și cea mai mare este Rumelia rĕsăriteană.

Generalul Stollberg însĕ în discursul seu nu a vorbit de Rumelia, ci de înmulțirea forțelor în armata franceză. Generalul se vede că n'a vrut să accentueze causa, ci efectul. El a vorbit că se înalță nuori negrii pe orizontul politic și indicând la armata franceză a desemnat mai de aproape conflagrațiunea, care este în pespectivă, când va procede Europa să tranșeze definitiv cestiunea orientală în Rumelia rĕsăriteană.

Europa a meșterit mult, de deci și de sute de ani, la cestiunea orientală, ca să scape de catastrofa ce o vedea implicată în cestiune. Europei 'i-a succes amânarea, deși împreunată și aceasta cu mari și diverse jertfe, însĕ de a o face imposibilă nu 'i-a succes. Sûnt prea încrucișate interesele europene în cestiunea orientală și aceste sûnt mai pre sus de fericirea popoarelor din peninsula balcanică.

Să fim însĕ drepți. Nu numai interesele încrucișate ale puterilor europene fac cestiunea grea. Și diversitatea națională a poporațiunei din peninsula balcanică îngreuează deslegarea cestiunei. Bulgarii, cari până eri alaltăeri tindeau mânile și se rugau de toate națiunile din Europa, până și de Românii de dincoace de Dunăre, să 'i scape de tirănia turcească și de fanariotismul grec, astădi, încă purtați în brațe de imperiul rusesc nu vor să scie de nimic, decât numai de o împĕrăție mare bulgară, care să se estindă preste cea mai mare și mai frumoasă parte a peninsulei balcanice. Ei reclamă tot pentru sine și nu au considerațiuni nici către Românii din Macedonia, nici către Românii dela Dunăre, cari le-au dat asil în dile grele și 'și-au vĕrsat sângele pentru eliberarea lor de sub jugul turcesc.

În astfeliu de împregiurări nu e mirare dacă afară de Români, Grecii și Turcii privesc cu nemulțămire la direcțiunea ce au luat lucrurile în orient și speculează după situațiuni, în puterea căror Bulgarilor și panslavismului să i se răteze cornițele până nu vor devení coarne.

Dar de unde situațiuni de aceste? Dela dorință până la împlinirea dorinței este în deobște o mare distanță. Rusia, carea joacă până acum un rol însemnat în cestiunea orientală, ne-a spus numai deunĕdile ambasadorul nemțesc din Petersburg, cu ocasiunea unui toast, este într'o intimitate cu Germania, cum n'a fost nici odată. Manifestațiunile aceste nu se fac numai pentru ca să se facă, ele se fac ca lumea să scie, că între cele doue puteri nordice este o inimă și un cuget. Aceste doue așa dară nu se vor combate în cestiunea orientului.

Dacă îmmulțirea forțelor armatei franceze înalță nuorii pe orizont, este semn că Francia, avênd alte păreri ca cele doue puteri nordice, va fi combătută. Amenințarea aceasta are cu atât mai mare efect, cu cât pe partea acestei anevoie se vor găsí aliați. Italia, până când este în luptă cu Vaticanul, nu se va puté deslipí de Germania protestantă și de Rusia ortodocsă, cari toate luptă împreună contra ultramontanismului. Anglia e cu mult mai speculantă de cât să nu aștepte să vadă unde bate cumpăna și apoi să se mulțămească unde-va cu o insulă, a cărei folos numai ea e în stare să'l prețuiască.

Mai remâne Austro-Ungaria. I va da ei mâna să ese din tripla alianță (dacă nu este cum-va deja eșită) în care a fost până acum și din carea a cules fructele nu tocmai dulci: Bosnia și Erțegovina?

Sûnt doue curente în monarchia noastră, cari ne pun în nedumerire și cari în momentul decisiv lesne ne ar puté încurca, ca să nu putem lua parte așa după cum s'ar cădé la ulterioara deslegare a cestiunei orientului.

Pe când dincolo de Laita se pregătesc spiritele spre a împăca și mulțămí pre nemulțămiții Cechi, la noi se vĕd tendențe de sterpire totală națională. Poate că încât privesce Ungaria mijloacele nu sûnt în stare să realiseze intențiunea. Este însĕ destul de rĕu că se ivesce așa ce-va, e destul de rĕu, că tendenței i se dă cu prisos nutremênt chiar și în presa oficioasă, spunêndu-se nemaghiarilor, că ei trebuie să se maghiariseze, că e pagubă de ori ce minut perdut și e pagubă că nu s'a folosit timpul trecut spre scopul acesta.

Cine sûnt nemaghiarii în Ungaria? Sûnt trei milioane de Români și ce-va mai puțin decât atâți Sêrbi, Slavoni, Slovaci, Ruteni, luați cu toții într'una.

La toată întêmplarea, adecă ori mai sûntem ori nu mai sûntem în tripla alianță, naționalitățile astfeliu amenințate nu vor primí amenințarea cu sânge rece. Asupra celor de o naționalitate cu dênsele, dincolo preste Laita, impresiunea ce se va face nu va fi bună. Mai departe nu ne estindem, cu toate că, cel puțin, noi Românii am avé dreptul cel mai mare și tare, chiar din punct de vedere al politicei patriotice, a ne gândí și la impresiunea, ce vor lăsa tentativele de o desnaționalisare în inimile Românilor din vecinătate, de-și afară de barierierele patriei noastre.

Îi vedem pe toată diua apropiindu-se de monarchia noastră, dar ei se vĕd, prin noi și prin sine înșiși, earăși pe toată diua respinși. Este adevĕr că nu sûnt o putere mare, însĕ în eveneminte ca cele ce au să urmeze nu sûnt de despretuit. Pentru că încă nu scim, din multele alianțe și prietinii mari, nu vom ajunge să ne pară bine, dacá vom puté cei din Austro-Ungaria și Românii din România să luptăm împreună pentru esistență, între Adria și Marea Neagră și în giurul Carpaților.

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(14. urmare.)

XI.

Trei contra unul. (urmare)

— Domnule, dise ea încet, închidênd cu precauție ușa, eu pricep inima D-tale și bine am vĕdut, că ea 'mi este devotată... Astă-sară, m'au atins vorbele și privirile D-tale mai mult ca discursuri lungi.

— Ce vrei se dici? întrebà învĕțatul uimit.

— Că acceptez amorul D-tale.

— D-ta acceptezi...

— Oh! din toată inima mea, noi vom fugí amêndoi din casa aceasta, și vom aștepta, în refugiul care îl vei alege, consimțemêntul mamei la căsătoria noastră.

— Ce vorbesci de consimțemênt? dise Van-der-Bader, tot mai mult uimit.

— Oh! sûnt sigură de tatăl meu el te iubesce, te admiră, replicà tinĕra fiică.

— D-ta credi...

— Fără îndoială, amice, însĕ pentru a invinge aversiunea mamei, este absolut de lipsă, a ne depărta de aici pentru vre-o câteva dile. Ascultă-mĕ dară cu atențiune.

— Te ascult.

— Într'un ceas toți vor durmí, eu voiu eșí încet, și D-ta 'mi vei urma.

— Ah! Eu se-'ți urmez?

— Da, acuma mĕ duc în camera mea și gătesc un mic sac de drum, ca să-'l luăm cu noi; peste puțin... fericirea și libertatea!

După aceste cuvinte rostite cu glas lin, Constanța aruncà o lungă privire către Van-der-Bader și dispărù.

Cest din urmă 'și stergea fruntea de sudoare. El pricepuse.

Învĕțatul redevenise omul, a cărui educație era atât de incompletă... toate învĕțăturile materne agitară sufletul seu... El începea a tremura de frică.

— Se fug cu această fată tinĕră, dise el, oh! aceasta este prea mult, aceasta este prea mult! Și ce se fac? n'a vorbit ea de măritat? dar aceasta este imposibil, eu nu mai sûnt stăpân peste mine, eu urmăresc un scop, pe care voiesc al ajunge, eu trebue să fiu liber pentru a'mi împliní misia... Aceasta tinĕră copilă mĕ iubesce dară, de oare-ce vrea să se mărite după mine? O, Michelet, iubite măestre, luminează'mi spiritul, plin de întunerec, amorului urmează fata acestei case?

Dar amorul acesta eu nu'l împărtășesc... eu nu simt decât un simțemênt; *frica!* ce o se fie de mine, ce se fac?

Van-der-Bader deschise o fereastră, sorbia cu plăcere aerul curat și rădimându'și capul seu puternic pe mâni, se mâna a căuta în întunerec o soluțiune a nĕcazului seu!

XII.

Care probează că providența nu părăsesce învĕțații niciodată.

Sunà o jumĕtate de oară la biserica învecinată.

Van-der-Bader trĕsărì.

Deodată observà dealungul caselor o umbră, care se apropia. Un pasant întârdiat fără îndoială.

În momentul când eroul nostru făcea reflecsiunea aceasta pentru sine, umbra stătea și'l chiemà pe nume.

Profesorul 'și frecà ochii și se întrebà că nu visează.

— D-ta ești, domnule Van-der-Bader, dicea glasul? Binecuvintez providența!

— Cine ești, întrebà doctorul.

— Da nu mĕ recunosci?

— Nu!

— Eu sûnt vechiul D-tale elev, Alphen Ellermann.

— Cum, D-ta ești?

— Da, domnule doctor, am sosit chiar de o oară, și am aflat la gară tot...

Dacă ar fi ca lucrurile să se deslege astfel, adecă monarchia în cele din urmă să încline spre politica puterilor nordice atunci provocarea naţionalităţilor din Ungaria nu ar fi togmai nimerită. Şi în casul acesta monarchia ar fi într'o posiţiune neplăcută; vina însă va fi a politicei greşite şi neprevĕḑĕtoare, purtată de acei ce o conduc astăḑi, fiind aplicaţi a substituí idealurile realităţii.

Poate că furtuna nu e aşa de aproape precum o prevestesc semnele. Ea este însĕ neevitabilă. Dacă este aşa, atunci conducĕtorii nostri politici să se întoarcă din vreme din drumul rĕtăcit, ca furtuna să nu ne surpindă nici dacă va vení curênd, nici dacă va vení mai târḑiu.

Revista politică.

Sibiu, în 21 Martie.

Camera ungurească din Budapesta începe deja de acum a'şi face ferii. Mulţi deputaţi părăsesc capitala cu gândul a nu se mai intoarce până la toamnă. Astfel desbaterea bugetului nu va lua dimensiuni mari şi nouĕ ni se pare, că şi proiectul de lege pentru maghiarisarea scoalelor va scăpa ne desbătut şi va remâné tot proiect până după feriile cele mari ale dietei. De altcum eri comisiunea dietală pentru instrucţiune a ţinut a doua şedinţă şi a desbătut suspomenitul proiect până la § 4. Raportul despre şedinţa aceasta a comisiunei îl vom aduce în nr. viitoriu. Cu privire la proiectul de lege pentru maghiarisarea scoalelor mai avem a înregistra o manifestaţiune a deputaţilor saşi ce aparţin partidei guvernamentale. Şi ei au aflat de bine a se deslipí în aceasta privinţă de guvern şi prin un ales al lor a da intr'o conferenţă a partidei guvernamentale următoarea declaraţiune:

Onorată conferenţă! Eu 'mi-am luat voia a cere cuvêntul de oare-ce ca membru al partidei îmi ţin de datorinţă, în numele deputaţilor săsesci, cari se ţin de partida guvernamentală, a face conferenţei o descoperire şi adecă aceea, că noi proiectul substernut de Escelenţa sa ministrul de instrucţiune privitor la instrucţiune în limba statului nu'l putem primí, şi vom vota în contra. Noi nu o facem aceasta din motive naţionale, pentrucă deşí sûntem noi Saşí pacînici, nouĕ totuşi nu ne e teamă de popanţul maghiarisărei, dară nici nu credem, că aceasta nălucă predomnesce acuma; noi o facem aceasta simplu din motivele culturei generale ale poporului. Noi ţinem acest proiect de superfluu ba chiar de păgubitor; de superfluu pentrucă în legea scolară poporală deja în vigoare este prevĕḑut, că aceia, cărora cunoscinţa limbei de stat le este neîncungiurat de lipsă, 'şi-o pot câştiga; de păgubitor pentrucă esecutarea acestei legi după convingerea nostră va păgubí în mod simţibil propriul scop de învĕţământ al scoalelor elementare. Pentru că eu întreb, care va fi resultatul, dacă această lege va întra în viaţă? Resultatul va fi, că bietul copil de ţĕran săsesc, sau românesc, slovăcesc sau sêrbesc nu va învĕţa nici limba statului, dară nici obiectele propuse lui în limba maternă. El dacă ese din scoală nu scie nici unguresce nici nu 'şi-a putut câstiga aceea puţină cunoscinţă, ce este de câstigat în scoalele aceste inferioare.

Eu încheiu scurta mea declaraţie nutrind speranţa, că deşí punctul nostru de vedere în această cestiune diferează, noi totuşi putem remâné membrii fideli ai partidei".

Budapesta, 28 Martie 1879.

Un deputat săsesc din partida guvernamentală.

Feriile dietei preste Paşti vor ţiné până la 26 Aprilie n. Probabil este, că în Maiu totuşi se vor întruní la cameră deputaţii în numĕr complet, din causă că presidentul Ghyczy are de cuget a 'şi da dimisiunea şi alegerea noului president va fi o ocasiune bine venită pentru ca partidele să-şi mĕsure puterile. Partida guvernamentală candidează în locul lui Ghyczy pe Iosif Szlávy.

Despre esecutarea ocupaţiunei micste în Rumelia-resăriteană astăḑi nu avem sciri noue şi positive. Atât pare a fi chiar de acum sigur, că la ocupaţiunea micstă va participa Anglia, Austria şi Rusia. Germania la nici un cas nu va participa, ear Turcia va fi eschisă de la participare. „Neue freie Presse“ din Viena comunică, că Germania 'şi-a cedat partea sa la ocupaţiune Austriei, aşa încât aceasta ar avé să trimită la Rumelia 6000 soldaţi. „Dacă se va adeverí aceasta“ ḑice „Neue freie Presse“, „atunci se deschide o perspectivă noue de posibilităţi ominoase. Austria are numai în idee o trecere a trupelor sale prin Serbia şi să şi lovesce de oposiţiunea Rusiei, însĕ ea socotesce negreşit şi aici la spriginul Germaniei, care împinge cu consecenţă Austria în orient. Cu acesti 6000 soldaţi contele Andrássy tot aşa de puţin va puté ajunge din Serbia la Novi-Bazar şi din Filipopole la Salonichi, precum n'a putut-o face cu faimoasa „companie“ în Bosnia şi Herţegovina; însĕ se scie, cum din „o companie“ s'au făcut 300,000 oameni şi astfel s'ar puté şi multiplica în mod corespunḑĕtoriu acel numĕr de 6000 soldaţi“.

În senatul imperial din Viena s'a îndreptat către guvern douĕ interpelaţiuni in cestiunea Rumeliei resăritene. Deputatul Magg şi consorţi intreabă pe guvern, că este în conglăsuire cu legea armatei, ca să se folosească trupe austriace pentru ocuparea unei ţĕri străine şi nevecine, a Rumeliei resăritene? Ear dep. Auspitz şi consorţi interpelează, că scirile despre o ocupaţiune micstă a Rumeliei resăritene adevĕrate sûnt?

Senatul Franciei a hotărît a amêna desbaterea asupra propunerei despre reintoarcerea camerilor dela Versailles la Paris.

Juncţiunea drumurilor de fer austro-române.

Convenţiunea încheiată între Austro-Ungaria şi România la 12/24 Martie 1879.

Guvernul Alteţei Sale Regale, Domnul României, şi Guvernul Maiestăţii Sale Împeratorele Austriei, Rege al Boemiei, etc. şi rege Apostolic al Ungariei, considerând că drumul de fer, de construit în virtutea convenţiunei din 31 Maiu 1874, de la Braşov la Ploiesci, prin Timiş-Predeal, n'a putut fi pus în esploatare la terminul ficsat prin ḑisa convenţiune, a luat hotărîrea de a modifica, prin un arangiamênt adiţional, unele clause din convenţiunea dela 31 Maiu 1874, şi au numit, spre acest fine, ca plenipotenţiari, adecă:

Alteţa Sa Regală Domnul României pe d. Ioan Bălăceanu, trămisul seu estraordinar şi ministru plenipotenţiar pe lângă curtea din Viena, etc.,

Maiestatea Sa Imperială şi Regală Apostolică pe d. Jules Comite Andrássy de Csik-Szent-Király şi Kraczna-Horca consiliarul seu intim, ministru al casei sale şi al afacerilor străine, etc.,

Cari, după ce 'şi-au comunicat deplinele lor puteri aflate în regulă, au convenit asupra articulelor următoare:

Art. I. Prin derogaţiune la articulul 4 al convenţiunei din 31 Maiu 1874, cele doue Guverne se angagiază a face să se construiască, fie-care pe teritoriul seu, şi a pune în esploatare linia dela Braşov la Ploiesci, prin trecĕtoarea Timiş-Predeal, la 1 Decemvrie 1879 cel mai târḑiu.

Douĕ secţiuni ale acestei linii, anume: secţiunea „Braşov-Predeal-Sinaia“ şi secţiunea „Câmpina-Ploiesci“, vor fi însĕ date circulaţiunei până la 30 Maiu 1879 cât mai târḑiu.

Guvernul Alteţei Sale Regale Domnul României se angagiază încă a lega, în mod provisoriu aceste douĕ secţiuni prin un servit regulat de mesagerie, între staţiunile Sinaia şi Câmpina, şi de a'l manţiné până la punerea în esploatare a liniei întregi.

Art. II. Dispoşiţiunile conţinute în articulul 7 al Convenţiunei din 31 Maiu 1874 cu privire la stabilirea staţiunilor internaţionale comune, sûnt abolite şi se renunţă de o parte şi de alta, la cererile de rembursare a chieltuielelor ce s'ar fi făcut până astăḑi în privinţa acestor staţiuni.

În ceea ce privesce serviţiul drumului de fer la fruntărie, şi operaţiunile vamale, s'a convenit ceea ce urmează:

a). Pentru linia dela Timişoara la Turnu-Severin, prin Orşova (Vêrciorova), remiterea şi primirea trenurilor vor avé loc la Vêrciorova. Revisuirea vamală a bagagielor, voiagiorilor şi a mărfurilor se va face, pentru Austro-Ungaria la Orşova, şi pentru România la Vêrciorova.

b) pentru linia Braşov-Ploiesci, remiterea şi primirea trenurilor, precum şi revisuirea bagagielor vor avé loc pentru ambele state de odată, la staţiunea Predeal. Espediţiunea vamală a mărfurilor se va face, pentru Austro Ungaria, la Braşov şi, pentru România, sau la Ploiesci, sau la Bucuresci.

Guvernul Alteţei Sale Regale Domnul României se angagiază a construí staţiunile sale la Vêrciorova şi Predeal în astfel de mod ca remiterea şi primirea trenurilor să se poată face acolo convenabil, şi se obligă încă a stabilí în staţiunea Predeal, cu chel tuiala sa şi până la terminul ficsat pentru deschiderea líniei intregi, instalaţiunile necesare pentru birourile şi locuinţa impiegaţilor unguri de vamă şi de poliţie, după indicaţiunile ce Guvernul ungar va da la timp.

În ceea ce privesce serviţiul, dintre şi în staţiunile de la graniţă, administraţiunile linielor de juncţiune respective vor avé să încheie între dênsele contracte de esploatare, care vor fi neapĕrat supuse aprobării Guvernelor competente.

Art III. Fiind că linia Timişoara-Orşova-Vêrciorova-Turnu-Severin este terminată şi a fost deja pusă în esploatare, pe teritoriul ungar până la Orşova şi pe teritoriul român, până la Vêrciorova, cele douĕ părţi contractante s'au învoit ca ea să fie dată circulaţiunei internaţionale imediat după schimbarea ratificaţiunilor presentei Convenţiuni.

Art. IV. Toate disposiţiunile Convenţiunei din 31 Maiu 1874, care nu sûnt modificate prin Convenţiunea de faţă vor rĕmâné în vigoare.

Art. V. Presenta Convenţiune va întra în vigoare îndată după schimbarea ratificaţiunilor, care va avé loc la Viena, în cel mai scurt termin posibil, şi îndată ce aceasta Convenţiune va fi obţinut aprobarea Corpurilor Legiuitoare respective.

Drept care, Plenipotenţiarii au semnat presenta Convenţiune şi au pus pe dênsa sigilul armelor lor.

Făcut la Viena, în dublu esemplar la 12/24 Martie 1879.

(Semnat) *I. Bălăceanu.*
(L. S.)
(Semnat) *Andrassy*
(L. S.)

Pentru conformitatea traducţiunei, ministrul afacerilor străine, *I. Câmpineanu.*

Un scandal ovreesc.

Cât de mare şi fără margine este obrăsnicia jidovească în Moldova, ne dovedesce între altele şi următoarea întêmplare, ce o reproducem după „Curieriul Balasan“ din Iaşi. Eată-o:

De trei ḑile, oraşul nostru e sguduit de o supremă indignaţiune produsă prin una din acele fapte, care cu tot dreptul au fost despreţuite, condamnate şi în totdeauna combătute de popoarele civilisate. Iaşul a trebuit Duminecă dimineaţa să înregistreze în analele sale un fapt de fanatismul cel mai negru comis tocmai din partea acelora, cari se referă la principiile de umanitate şi de civilisaţie spre a ne cere sacrificiul de a tăia în două pânea, de care se hrănesce viaţa poporului român, şi a le da o jumătate din ea. Vinerea trecută murise bĕtrânul rabin Şeiche Şor, domiciliat în strada Podul-Vechiu. Scirea despre moartea acestuia se respândì cu iuţela fulgerului prin toată jidovimea din Iaşi. Chiar în aceaşi ḑi strada Podul-Vechiu, dela un cap până la altul, în lungime de vre-un chilometru şi ce-va era ticsită de un numĕr imens de Jidani. Era chiar imposibil a străbate prin acea desime, care undula ca valurile vre-unui potop. A doua ḑi Sâmbătă, aglomerarea era şi mai mare şi îngrămădirea şi mai îndesată. Venì apoi Dumineca! Stradele Podul-Vechiu, Pomir, S-ta Vinere nu mai încăpeau. Ori unde te uitai, nu vedeai decât neagra jidovime, ear trecerea pe acolo era un adevĕrat pericul de viaţă. Creştinii fie bărbaţi sau femei, care mai ales dimineaţa se reîntorceau dela Hallă nici nu aveau chip să resbată nu numai că vedeau imposibilitatea, dar erau chiar la capĕtul stradelor opriţi de Jidani, a trece pe acolo. Vai de acela, care s'ar fi opus, mai ales dintre femei, căci îndată se vĕḑù ghiontit, alungat şi aruncat cu colb sau cu gunoi în ochi. Românii însĕ, patetici şi toleranţi cum sûnt ei de firea lor, suferiră în tăcere această netoleranţă şi obrasnicie jidovească, după cum au suferit în totdeauna impertinenţa imperciunaţilor. Pe la oara 9 ½ rabinul fù scos din casa lui spre a'l duce la mormênt. Ce era atunci pe sus amintitele strade, e greu de spus dar încă de închipuit! Trebuia cine-va să fie martur ocular. După cum puhoaele înverşunate a unui potop se revarsă peste tot locul, aşa începură Jidanii să înunde stradele ce duceau spre cimitirul lor. Tot ce le venia în cale fù dat la o parte. Mii de braţe se vĕḑură dând prin aer şi făcênd semn creştinilor, şi mai ales femeilor acestora să fugă, ca nu cumva să arunce o privire asupra secriului în care se afla rabinul. E lesne de înţeles, că grămădeala de atâtea mii de oameni, — căci erau preste 15,000 Jidani, — a tras curiositatea multora şi mai ales a secsului feminin. Ori unde însĕ fanaticii Jidani vedeau vre-o femeie într'o fereastră sau într'un balcon pe unde treceau, de îndată ridicară ca nisce selbatici mânile, scuipară, aruncară cu colb şi pietre în feresti si urlară cuvintele cele mai insultătoare. Dughenile fură închise, circulaţiunea era oprită pentru creştin şi valuri de Jidani îmbrăcaţi cu păpuci, colţuni albi (feşteliţi) şi caftane se tot revĕrsau fără încetare pe stradă la vale, făcênd ca aerul să resune de clocotul murmurilor lor. Cortegiul ajungênd lângă Spitalul Israelit, Jidanii vĕḑură mai multe dame rĕḑimate de un za-

---

— Aşteaptă-mĕ, îmi iau cartea şi viu.

Tinĕrul făcù un semn de bucurie.

— Vii domnule profesor?

— Da, da, ḑise Van-der-Bader, care vedea ceriul deschiḑêndu-se, cugetând la eliberarea sa; nu pierd nici un minut.

Şi ca un amorez care iasĕ în revĕrsatul ḑorilor din casa unei amante iubite păşì doctorul cu cautele nedescriptibile, peste pragul odăei sale şi voia chiar să coboare scara.

— Nu este vreme, eu nu sûnt încă gata, ḑise o voce lină lângă el.

Era Constanţa.

— Pst! făcù el, te-aştept înaintea casei.

Aceasta era minciuna cea dintâiu care trecuse peste buzele profesorului din Leyden.

Tinĕra copilă se retrase.

Eroul nostru traversà coridorul, deschise poarta care cârţâia ceva; era liber şi Ellermann venia către dênsul.

(Va urma).

plas şi privind din ogradă asupra funerarielor. Ca nisce fiară selbatice se aruncară Jidanii asupra acestora, spre a le oprí să privească cu ochi profani asupra rabinului lor. Una dintre aceste dame, era nevasta preotului Panteleimon Petrovici, preot la paraclisul Prinţului Grigorie Sturza. Mii de mâni se ridicară şi un uragan de strigăte isbucnì din mijlocul Jidanilor amenințând pe acele dame fiice şi prietine a preotesei de a se retrage şi aruncând asupra lor cu pietre şi colb, spre a le alunga. Însĕ nemulţămiţi cu atâta, se repeḑiră o grămadă de Jidani, pătrunseră în ograda preotului apucară pe preoteasa, care fiind bĕtrână de 60 ani nu putea să fugă destul de repede, o loviră cu petri şi pumni în ochi, o aruncară jos călcându'i corpul cu călcâele lor. Celelalte dame, fiind mai sprintene se refugiară în casă, dar nici acolo n'au scăpat de urgia fanatismului jidovesc, căci Jidanii năvăliră în casă bătând şi schingiuind pe aceste dame sermane.

Pe când aceasta s'a întêmplat în lăuntrul casei, Jidanii din afară aruncară cu petri în feresti, sfărămându-le pe toate şi stricând tot din odăi. Năvala furiei acestor oameni selbatici de fanatism era atât de mare, încât zaplázul era cu totul sfărămat şi aruncat la pămênt. Mulţămită poliţiei, care venì în ajutor, preoteasa a fost răpită din mâna neoamenilor, cari fură imediat arestaţi. Preoteasa fù condusă la spital avênd capul spart, faţa umflată şi rănită, ear tot trupul sfărâmat şi plin de vânătăe. Pe când se întêmpla aceasta Jidovii — căci cortegiul era mai bine de un chilometru lung — maltratară şi în alte locuri femei romănce, ce priviau la cortegiu. Primprocurorul d. Alesandrescu, aflând despre aceste crime, a mers imediat la faţa locului împreună cu judele de instrucţie d. Pantaziu şi cu prefectul de judeţ d. Gheorghian spre a constata şi adresa procesul verbal despre toate cele întêmplate.

Dl. prefect şi dl. prim-procuror telegrafară la Bucuresci despre cele întêmplate. De atunci instrucţiunea a urmat până eri. S'au arestat în flagrant delict 13 Jidani şi anume: Idel Holţmann, Elias Şrager, Herşcu Hermann, Zeilic Rozenbaum, Nusim Bauer, Froim Urleanu, Iancu Marcovici, Iancu Marth Goldenberg, Leizer Linder, Herşcu sin Lupu, Iosip Horoviţi, Şmil Şfarţi, Marcu sin Şaia.

Ministrul de justiţie a mai delegat din Bucuresci pe dl. Poenar-Bordea deputat să asiste la cercetare. Parchetul are indicii foarte grave şi mărturii chiar a unor Jidani, că ei au fost agresorii şi că erau însărcinaţi de „naţia lor“ a împedeca în ori-ce chip ca femei creştine să privească la înmormêntarea rabinului. Justiţia română îşi va face datoria. Crimele însĕ comise de fanaticii Jidani vor deschide Europei ochii asupra adevĕratei valori a Jidanilor din România. Ne aşteptăm că Jidanii au şi telegrafat ḑiarelor din străinătate căutând a desnatura faptul, şi a ne face pe noi culpabili. De astă-dată însĕ intrigile şi tertipurile lor, vor fi demascate chiar prin simpla împregiurare, că dintre Jidani nici unuia nu'i lipsesce măcar un fir de pĕr, şi nici un bumb, pe când din partea Românilor — atâtea dame bătute, rănite şi cu capetele sparte. — Ceea însĕ ce cade greu în sarcina întregei jidovimi din Iaşi este, că din atâţa mii Jidani, câţi erau presenţi, nici unul nu s'a mişcat să abţie pe turbaţii fanatici şi să vie în ajutoriul unor femei slabe şi bĕtrâne. Nici unul n'a sărit în ajutor şi această împregiurare aruncă o pată neagră asupra tuturora. Oameni cari maltratează din fanatism pe Romănce bĕtrâne, sau cari privesc cu sânge rece, cum coreligionarii în bestialitatea lor maltratează femei române, merită ei oare a li se da dreptul să dispue de destinul României? În aceasta consistă patriotismul lor român pentru care reclamă în gura mare, că li se cuvin drepturile politice în România?

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Breţcu, 13 Martie (Reuniunile preoţesci*) Cu o ideie tocma la timp, a păşit d. preot Moşoiu în publicitate, când 'şi-a ridicat vocea în favoarea reuniunilor preoţesci. Însĕ ideea de reuniuni cu scop de a aduce o uniformitate în serviciile bisericesci ceremoniale după părerea mea e de mai puţină insemnătate, de cât voiesce în adevĕr să 'i o atribue; pentru că:

1. Cărţile noastre bisericesci (molitvelnicul, dreptul canonic etc.) aşa tractează de cu deamĕruntul agendele unui preot în funcţiuni, încât numai să le cetească şi uniformitatea sustă.

2. Evlavia creştinilor nostri şi până acum ne-a ţinut şi ne ţine în formă de reuniuni prin convenirile dela boteze, cununii, immormêntări şi masle, căci invita preoţi din mai multe comune, tracte ba chiar şi din diferite eparchii şi din astfel de conveniri încă îşi poate omul câştiga uniformitate la sevêrşirea funcţiunilor ceremoniale preoţesci.

3. Fiecare a studiat teologia, şi până atunci nu s'a preoţit, până când nu a fost instruat în severşirea funcţiunilor.

Din aceste premise dară eu nu convin cu reuniunile preoţesci intocmai după cum le optează D. P. Moşoiu căci aceste ar fi impreunate cu perderi de timp, spese şi neplăceri, cari în resultate nici pe departe nu sa'r renta. Aceasta o afirm din aceea convingere, căci ca să se poată cineva a se lumina şi instrua după cum susţine o altă corespondenţă datată din Bran şi publicată în Nro. 27 a. c. trebue să dispună inainte de toate de timp şi al doilea de spese. Punctul doi treacă ducăse, insĕ cu punctul dintâi ceva face preotul? O scim cu toţii, că preotul mai tot timpul anului îl petrece în parochie şi la aceasta e şi deobligat. Vine un singur cas de iese şi el pe vreo câteva ḑile sau chiar oare din parochie şi pare că e o persecutare a provedenţei asupra preotului pentrucă 'şi-a lăsat turma sa, că atunci se întêmplă nasceri (boteze) şi morţi grabnice şi iată că neplăcerea poporului indată îl intimpina la reintoarcere. Şi apoi oare putem invinovăţí poporul? Cumcă noi tocmai de timp săl petrecem aiurea, nu prea dispunem, s'a observat cu ocasiunea sinoadelor protopresbiterale şi a alegerilor de deputaţi ca abia apuca fiecare a se reîntoarce acasă, pentru ca să evite murmurul poporului. S'ar mai puté aduce inainte şi alte impregiurări. Ce-ar ḑice poporul, când ar auḑí că preotul s'a dus să mai inveţe? Desigur că nu s'a prea purtat bine, când a fost la invĕţătură, şi acum de aceea trebue să meargă să inveţe. Aceste le ḑic după convingerea mea, alţii poate au convingeri şi primesc cu bucurie să fiu combătut de alţii. Insĕ Reuniuni! Cuvêntul acesta a sunat bine în urechile noastre şi ar fi timpul să le şi avem odată! Ací e locul unde 'mi iau libertate a 'mi esprima convingerea mea despre scopul ce ar fi săl urmărim şi urgăm şi resultatele, ce le-am ajunge ar fi cu mult mai neasteptate, căci fiecare 'şi-ar vedé famila sa asigurată.

Inainte de toate premit, că trăim în timpul reformelor administraţiunei noastre bisericesci. E constatat, că toţi câţi au trăit în astfel de timpuri de reforme, au trebuit să aibă zel, perseveranţă şi să 'şi jertfească interesele pentru ca să poată produce resultate mari.

Cu bucurie trebue să o mărturisesc, că DD. Preoţi dinnaintea coetanilor mei şi a mea cu jertfirea intereselor personale au fost organe fidele nisuinţelor de progres ale mai marilor sei şi s'au pus la infiinţarea fondurilor bisericesci, scolare şi parochiale şi inbărbătând cu cuvêntul şi cu fapte au adus lucrul acolo — deşí cu multe necasuri, ba chiar şi murmurări din partea poporului — în cât astăḑi cei carii murmurau vĕd roadele cele pline de resultate inbucurătoare spre marea lor mirare în un timp atât de scurt.

Prin aceste insĕ nu voi să afirm că mai mult nu trebue făcut. Nu! ci precum 'şi-au câstigat ei merite, aşa ne putem câstiga şi noi prin buna manipulare şi inmulţirea lor.

Ací vin însĕ la oare-ce şi nu sciu ce nume să'i dau, căci e vorba să ne înteresăm de soartea noastră şi a următorilor nostri şi să nu mi se ea în nume de rĕu, căci amorul 'l-am început dela alţii eară nu dela noi. Acum ne-ar fi venit rêndul, să ne ajutăm şi noi pe noi: 1) prin intemeierea unui fond preoţesc (fie acesta tractual sau eparchial—eu însĕ aş dorí ca să fie eparchia sub controla şi administrarea prea venerabilului consistoriu archidiecesan până atunci, până când vom avé constituţiunea bisericească) şi 2) prin intemeierea de biblioteci tractuale.

Despre fondul de ajutoare trebue să amintesc cu mângăiere, că inceputul e pus de Marelele Andreiu prin fondul preoteselor serace, dară ajutoarele sûnt tare modeste şi nu se pot astupa toate lipsele ci ar trebuí mai estinsă sferă ajutoarelor şi sprigintă prin contribuirile noastre benevole astfel încât fondul preoţesc să aibă trei rami

a) pentru ajutcrarea orfanilor preoţesci prin distribuirea de stipendii etc.

b) pentru pensionarea preoţilor şi

c) pentru preotesele vĕduve.

E adevĕrat, că posiţiunea noastră încă nu e deamnă de învidiat, dară până când tatăl de familie trăesce, până atunci se ţine în rênd cu lumea, dară întêmplându-se o nenorocire atunci devine cu mult mai nenorocită familia decât a ori-cărui muncitor, de oare-ce subsistinţa preotului e asigurată numai de aḑi pe mâne şi a familiei remase cel mult pe $^1/_2$ an; eară de ací încoio să o milueascá D-ḑeu. Pasagiul acesta va da materia de umor la mulţi, cari 'şi au viitorul asigurat, pentru preoţi însĕ cred că nu e chiar umor.

Cam în felul acesta aşi dorí eu înfiinţarea reuniunilor preoţesci unde apoi preoţii să'şi dea părerile asupra sumei ajutoarelor, ce au a se distribuí la diferiţii indiviḑi ajutorânḑi, eara privitor la bibliotecele tractuale, prin lectură de opuri, s'ar lărgí şi cercul cunoscinţelor, de oare-ce un manual tractează totdeauna o materie mai adênc şi mai omnilateral decât o prelegere a vre-unui din fraţi.

Permitămi-se acum a'mi descoperí părerea şi în privinţa modalităţii înfiinţarei acestui fond.

Nu ar fi rĕu, ca la fie-care ram al fondului, să contribue fie-care preot o sumă anumită, ce o ar decide maioritatea, eară la al preoteselor vĕduvĕ jumĕtate numai cât la ceealalţi doi rami, spre a devení membru împreună cu familia lui. Suma aceasta ar puté fi solvită anuatim sau odată pentru totdeauna. Chiar şi odată pentru totdeauna nu ar fi cu greu avênd ajutorul împărătesc, care deşí este destul de aşteptat de fie-care preot spre a fi împărtăşit din el spre astfel de scop totuşi sciind că prin acela 'şi poate asigura venitorul familiei, cu bucurie 'l-ar cede în favorul înfiinţărei fondului spre a nu fi remuşcat în ultimele momente ale vieţii sale, că a lăsat familia sa nemângăiată şi neasigurată, ba poate chiar în miserie.

Din considerări ca aceste rog pe fie-care din d. d. preoţi din întreaga archidiecesă, ca să aducă cestiunea aceasta în pertractare la sinodul protopresbiteral proxim şi a ruga pe Prea Venerabilul Consistoriu Archidiecesan a sprigini propunerile sinoadelor protopresbiterale; a lua sub scuturi şi îngrigirea sa înfiinţarea acestui fel de fond după cum va afla mai bine precum a făcut-o aceasta eparchia Aradului, ca astfel şi archidiecesa să nu remână îndĕrĕtul surorei sale, eară dd. protopresbiteri a binevoí a'şi lua asuprăle înfiinţarea de bibliotece tractuale, căci cu un merit 'şi vor adauge mai mult pe lângă cele multe, ce şi le-au câştigat pentru preoţime şi popor.

Aceste le-am scris nu pentrucă sûnt preocupat de vre-un spirit de castă sau că aş fi cel dintâiu care a venit cu astfel de idei, ci fiind că cestiunea reuniunilor preoţesci e adusă la ordinea ḑilei de alţii. y.

---

[*] Am dat, şi dăm incă curs liber desbaterilor asupra objectului ce la avut în vedere şi corespondenţa de faţă, reservândune de a vení şi noi mai tărḑiu să 'l discutăm şi din partene. Până una altă, atragem atenţiunea on. preoţi asupra împregiurărei, că, după părerea noastră, cestiunea reuniunilor preoţesci şi a lipsei lor n'ar trebuí discutată fără de-a cugeta la Statutul organic şi la firea lui. Red.

Varietăţi.

* (Românii din Zerneşti pentru limba maghiară). Eată pasagiul din „Nemere“ la care ne-am provocat în nr. trecut: „Pe la începutul lunei acesteia a venit în comuna Zerneşti, cunoscută din istorie (poate pentru păstravii cei bunii. Traduc.), Românii din Braşov sciutori de scrisoare (irástudó). Ei au vrut să adune subscrieri pentru o adresă de mulţămită, prin care să se esprime mulţămită Mitropolitului Miron Romanul pentrucă a protestat la Regele în contra instrucţiunei obligate în limba maghiară. Au adunat pe representanţii comunei şi 'şi-au descoperit scopul venirei lor. Mare sgomot s'a escat în urma descoperirei şi raportorul a auḑit declarări de aceste: Nici D-Ta n'ai fi notariu public, dacă n'ai sci unguresce. Dară episcopul X X pentru ce 'şi-a dat pe fiiul seu togma în Debreţin la scoală, dacă nu e amic al limbei unguresci. Domnii câţi au venit aici toţi sciu bine unguresce, de ce lucră dară în contra ca copiii nostri să nu poată învĕţa limba maghiară? Aşa e, că pentru ca d-v. şi copiii d-voastre să remâneţi domni, eară noi şi copii nostri să remânem proşti? Şi făcêndu-se mare consternaţiune (!) între sciutorii de scrisoare au avut de lucru până să îmblânḑească poporul. Numai patru subscrieri au adunat din marea comună.“

* (Un president popular). Dl Dups presidentul consiliului elveţian primì într'o ḑi dela un elev din scoala poporală o epistolă, în care îi scrie scurt şi bine: „fiind Dvoastră president, trebuie să primiţi multe epistole din toate ţĕrile. Avênd eu o colecţiune de marce, 'mi-aţi puté trămite şi Dvoastră marce“. Presidentul fiind ocupat cetesce epistola copilului numai cam târḑiu, îi trâmite însĕ după cetirea ei o cuvertă mare oficioasă umplută cu marce de tot rare scriindu'i cu mâna propriă şi o epistolă, prin carea se roagă de ertare pentru întârḑiarea respunsului. Tinerul Helveţian va fi fost mulţămit cu amploiatul suprem al statului seu! —

* (O milionară nihilistă). Între arestaţii pentru turburările din urmă în Chiev, este şi fiica de 20 ani a fabricantului şi milionarului cunoscut în toată Rusia, Ivan Malcef, care în fabricele din guverniele Orlov şi Smolense dă lucru la 20,000 lucrători. D-şoara Malcef, apoi comitesa Panin şi fiica generalului Gerşafeld fac, ceea ce este drept o frumoasă societate în citadela din Chiev.

* (Din India) să anunţă o descoperire importantă geografică. Cursul lui Sangu sau al marelui fluviu din Tibet fiind de un esperienţeriu indigen dela despărţĕmêntul indic geometric mĕsurat până la 200 miluri spre rĕsărit de Chetang, cel mai de parte punct, care a putut fi până acum urmărit în această direcţie, cursul lui Sangu aici i-a dispărut între nesce culine, în cari mĕsurătoriul n'a putut întra. — Această esperienţă a adus acuma lumină asupra dubiului de până acuma al geografilor despre identitatea lui Sangu şi Brahmaputra.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor

(Studiu biblic)

’Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(2 urmare).

Prima întrebare este: care a fost causa, a doua: care a fost scopul evangeliilor?

Cea dintâiu nu se poate respunde de cât în special; cea de a doua are caracter mai general.

Cea dintâi prin urmare se va respunde, când va fi vorba de Evangeliile singuratice. Aici avem deci să dăm respuns la întrebarea a doua:

Scopul Evangeliilor

Avut'au oare de gând Evangelistu să scrie biogarafia lui Iisus? Purtat'au ei ḑiar spre acest scop? Sigur că nu.

Dacă ar fi acest cas, ar trebuí să aflăm la dênşii conglăsuire chronologică, ce nu esistă.

Justin martirul în Apologia I, 66[2]) Dialog, c. Trypho c. 103 [3]) ş. a. ne dă cea mai lămurită deslușire asupra acestei întrebări, numind Evangeliile ἀπομνημοι εὑματν τῶν ἀποστόλων (memorabiliile apostolilor adecă după cum le-au scris apostolii). Și aceea ce ḑice Ioan în Evangelia a 4-a (20,3021,25) că s'a scris numai o parte mică din faptele lui Iisus, avênd valoare pentru toate Evangeliile, confirmă cuvintele citate ale lui Justin.

Evangeliile sûnt, pentru că cuprind, numai nesce trăseturi însemnate din viaţa lui Iisus şi prin urmare scopul scriitorilor n'a putut să fie a descrie viaţa lui Iisus.

Scopul Evangeliştilor este destul de bine marcat de Luca [4]) şi Ioan, [5]) ad. întărirea în credinţă. Această întărire în credinţă este ţinta tuturor Evangeliilor, va să ḑică: a întărí în scris credinţa creştinilor în Iisus Christosul, cel propoveduit până ací cu cuvèntul.

Nu viaţa ḑilnică a putut fi obiectul propoveduirei, ci învĕţăturile şi faptele lui. Aceasta şi a Evangeliilor scrise.

Nimic mai sigur ca aceea, că timp mai îndelungat sa predicat Evangelia cu graiu viu, şi numai mai târḑiu 'i-au venit scrierile întru ajutor. Dar atât în predica cu graiul, cât şi în Evangeliile scrise nu se putea vorbí de învĕţăturile lui Iisus, de Dḑeirea lui, fără ca să se facă pomenire de viaţa lui, de istoria lui. Istoria a servit numai ca veştmênt în care să se îmbrace învĕţăturile lui Iisus; ea s'a folosit numai ca mijloc, prin care să se facă videntă aretarea Dḑeirei pe pămênt, lucrarea ei pentru mântuirea omenimei.

Scopul istoriei a fost instrucţiunea evangelică.

Dar instrucţiunea evangelică nu s'a putut face fără a fi cu considerare la impregiurările şi neajunsurile acelora pentru cari era menită.

Fiind impregiurările şi neajunsurile diferite, şi trebuind să ţină cont de dênsele, a urmat de sine ca şi predicele să fie diferite — în graiu şi scris.

Evangeliştii au trebuit să ţină cont de povăţuirea ce le-a dat-o Iisus, ḑicênd: fiţi înţelepţi ca şerpii şi blânḑi ca porumbii", [6]) să se scie acomoda împregiurărilor, pre cum a făcut Pavel [7]).

De ací a urmat ca predica lor să fie şi în consonanţă şi şi în disonanţă. În consonanţă, întru cât au scris despre una şi aceeaşi persoană; în dissonanţa întru cât scrierile lor au trebuit să fie acomodate împregiurărilor cetitorilor. Cu alte cuvinte: în consonanţă întru cât scopul a fost acela; în dissonanţă întru cât causa a fost diferită.

De ací atât consonanţa, cât şi dissonanţa nu sunt nici umbră de motive pentru neautenticitatea unei sau celei alalte Evangelii. Nu sûnt, pentru că — mai adaugem — o istorie [8]) se poate scrie din diferite puncte de mânecare, şi prin urmare şi espunerea încă are să fie diferită. Dar pentru aceea să nu înceteze a fi istorică şi adevĕrată, cât timp cele descrise vor fi luate din insaşi istorie, cât timp ele vor fi adevĕrate.

(Va urma.)

---

[2]) οἱ γὰρ ’απόστολοι ἐν τοῖς γενομένοις ὑπ’ αὐτῶν, ἀπομνημονεύμασιν ἃ καλεῖται εὐαγγέλια, οὕτως παρέδοκεν.

[3]) ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν, ἅ φημί ὑπὸ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκείνοις παρακαλουθησάντων συνετάχθαι.

[4]) 1, 4. ca să te convingi despre siguranţa învĕţăturilor, în cari ai fost instruat" (ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀςφάλειαν)

[5]) 20, 31. „Iar aceste s'au scris ca să credeţi că Iisus este Christosul, fiiul lui Dḑeu, şi ca creḑind să aveţi viaţă..."

[6]) Mat. 16, 16.

[7]) I Corint. 9, 19—22: „m'am făcut Judeilor Judeu, Elinilor Elin... ca pe toţi să-i màntuesc."

[8]) Evangeliile încă nu sûnt altă de cât istoria despre faptele lui Iisus: Mat. 1, 1. Λίβρος γενέσεως ’Ιησῦ Χριστοῦ = carte despre faptele (istoria) lui Iisus Christos...

Bibliografie.

Popea Nicolau, *Archiepiscopul şi Metropolitul Andreiu baron de Şaguna.* Op premiat de consistoriul respective sinodul archidiecesei ortodocse române a Transilvaniei. (Cu portret. — 25 coale 8⁰ mare.) Sibiiu. Tipariul tipografiei archidiecesane. Preţul unui esemplar: 2 fl. 50 cr. v. a. — 7 lei noi.

Puţine, foarte puţine cărţi române din toate câte s'au tipărit vreodată în patria noastră, au fost reclamate cu atâta stăruinţă şi aşteptate cu atâta dor, ca şi biografia „marelui nostru Andreiu", scrisă de acel bărbat, care a stat mai aproape de neuitatul archipăstoriu şi conducĕtoriu român.

Credem a nu merge prea departe în presupunerea noastră, dacă ţinem, că nu va fi în întreaga noastră monarchie casă inteligentă română, cu deosebire greco-orientală, ce, permiţêndu'i numai în câtva mijloacele, să nu 'şi procure descrierea vieţei „apostolului român" Andreiu.

Adjustarea esterioară a cărţei se poate numí, fără esagerare, splendidă, la noi chiar neobicînuită. Tipariul foarte frumos, hârtia fină şi portretul (fototipie) prea nimerit. Preţul (2 fl. 50 cr.) este modest, luând in consideraţie, că la alte neamuri mai înaintate un astfel de op, adjustat cu atâta eleganţă, costă preţul acesta îndoit.

Bursa de Viena

din 2 Aprilie n. 1879.

London	116 85
Argint	— —
Galbin	5 52
Napoleon d'aur (poli)	9 30

Economic.

Budapesta, 29 Martie n. Împregiurările meteorologice din sĕptĕmâna trecută au fost în toată privinţa foarte nefavorabile. Prin ninsorile şi ploile dese de curênd nu numai că s'a umplut pământul şi mai tare de apă, s'au împedecat şi îngreunat lucrurile la iazuri şi s'a promovat earăşi crescerea apelor, dară şi lucrurile de câmp deja începute şi înaintate au suferit — poate pe un timp mai îndelungat — o întrerupere neplăcută. Temperatura s'a ţinut în cea mai mare parte a sĕptĕmânei trecute la +5⁰ R. şi +3⁰ R. O noapte aduse şi ger. De Vineri începênd temperatura însĕ s'a urcat la +7° R. şi Sâmbăta trecută pre lângă un vênt apusan şi ceriul senin la +11⁰ R. Starea drumurilor eară e de tot miseră şi comunicaţia foarte împedecată. Primăvara însĕ pre lângă toate calamităţile de timp totuşi preste scurtă vreme va întra în drepturile sale depline şi puţine ḑile calde vor fi de ajuns spre a desvolta toată vegetaţiunea, carea până acuma numai de vênturile reci nu 'şi-a putut vení în fire Apoi nici rândunelele, apostolii cei mai siguri ai primăverei, nu vor mai lipsí multă vreme.

Toate negoaţele în sĕptĕmâna trecută au fost numai cam de mijloc. În special notăm:

Grâul în cuantitate cam de 70,000 măji metrice s'a vêndut cu câte fl. 7—8.50;

Sĕcară la 2000 m. m. cu câte fl. 4 70—6 17;

Orzul la 2000 m. m. cu fl. 5.20—6;

Ovĕsul 2000 m. m. cu fl. 5.40—6;

Cucuruzul 7000—8000 m. m. cu fl. 4.72—4.95;

Făina a trecut şi trece mai bine ca toate atât în ţară cât şi cu deosebire în străinătate.

Păstăioasele n'au căutare. A trecut în special: Fasolea cu fl. 7—7.50; lintea cu fl. 9—12; mazerea cu fl. 9—12; mălaiul cu fl. 9.50; sĕmênţa de in cu fl. 13; sĕmânţa de cânepă cu fl. 9.50;

Lânile încă n'au avut mare căutare. Debia s'au vêndut cam la 400 chilograme după cualitate cu câte fl. 1.80—3.50 şi aceste mai numai la fabricanţi.

Porcii au fost foarte rĕu căutaţi. Negoţul lor a dat îndĕrĕpt. De vênḑare s'au aflat în têrg în sĕptĕmâna trecută 81,090 de capete, dintre care din România au fost 1430, eară din Transilvania 940 de capete.

Unsoarea de porc a trecut numai ca în sĕptĕmânile de mai înainte. Sau vêndut la o casă vieneză vr'o 55 de vase, şi adecă cu câte 51 fl. v. a. Fără vas a trecut cu fl. 48 v. a.

Slănina a trecut slab. S'a vêndut după cualitate cu câte fl. 39.50—50 şi 51;

Sĕul cu fl. 45.75—46.50;

Spirtul n'a cam fost căutat. S'au vêndut 10,000 litre% în marele cu fl. 26.50—26.76;

Crumpenile a avut ca deobşte primăvara şi acum căutare şi trecere bună. S'au vêndut cu fl. 1.30—1.50:

Peile la vre-o 25,000 dărabe s'au vêndut binişor. Cele din Bănat au trecut cu fl. 125—140 pro 102 dărabe. Cele de miel la 800 dărabe au rĕmas la preţurile din sĕptĕmânile trecute. Peile nelucrate însĕ au avut trecere bună. Cele din Bănat s'au vêndut cu fl. 125—135, eară cele din Transilvania cu fl. 140—145; părechea de pei sortate a trecut cu fl. 11—11.50, eară cele numai de jumătate sortate cu fl. 9.50—10.

Starea recoltelor în Moldova de sus.

Despre aceasta cetim în „Steaua României" următoarele:

Informaţiunile ce ne dau amicii nostrii agricultori din partea de sus a ţĕrei sûnt din cele mai îmbucurătoare şi mai pline de speranţe pentru starea şi mersul până acum al sĕmĕnăturilor şi al lucrărilor agricole.

În toate părţile, atât proprietarii şi arêndaşii cât şi sătenii s'au bucurat în anul acesta de un timp din cele mai favorabile spre a face arăturele necesare pentru toate sĕmênăturile de primăvară.

Chiar toamna trecută, care va rĕmâné celebră în analele meteorologice ale României, precum şi în tot cursul iernei, asemenea foarte blândă, agricultorii au putut în toată voia să scormonească pământul şi să are unele lanuri de câte douĕ ori.

Aşa, anul acesta, nici nu se mai aude nimeni plângându-se că a fost împotrivit, în esecutarea deosebitelor lucrări agricole proprie anotimpurilor de toamnă şi de iarnă, de nepotrivirile şi asprimele climaterice.

Toată lumea este dar mulţămită, de lauda lui D-ḑeu şi nu doresce alta decât ca cerul să fie tot atât de îndurător până la încheierea completă a ciclului agronomic din acest an.

Şi cum să nu fie oamenii mulţămiţi, când din toate părţile dela Dorohoiu, Botoşani şi până la Iaşi şi Roman, toţi câţi au visitat această regiune a Moldovei, declarà în unanimitate, că de mult timp nu li s'a dat să vadă mai frumoase sĕmĕnături de toamnă, mai multe şi mai bune arături, făcute tocmai din luna Ianuarie şi acum chiar sĕmênate şi cu plantele resărite.

Ceia ce 'i întristează este însĕ, că lipsesc cu totul institutele de credit, care să înlesnească pe agricultori în esploatările lor şi să nu 'i silească de a 'şi vinde productele pe nimic.

Într'adevĕr, agricultorii nostrii au foarte mare dreptate să se plângă de lipsa bancelor. Ací menţionatul organ se plânge de puţinul interes, ce se poartă agriculturei, şi apoi adauge:

Nu este însĕ mai puţin adevĕrat, că nici proprietarii şi arêndaşii nu fac tot ce ar trebuí să se facă, spre a scăpa din ghiarele usurei şi că le lipsesce mai cu totul spiritul de iniţiativă şi de asociaţiune.

Ar fi de dorit ca cei mai luminaţi dintre marii nostrii proprietari să ia iniţiativa pentru înfiinţarea cel puţin a unei societăţi de agricultori români, astfel cum sûnt organisate în alte ţĕri, şi care să se ocupe cu cercetarea şi aplicarea mijloacelor pentru rădicarea agriculturei din starea de înapoiare, în care se află, şi pentru îmbunătăţirea rasei vitelor noastre, care se scie că au degenerat din causa lipsei de îngrijire.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 21 Aprilie imob. lui Carol Lörinţ în Aiud (jud. cerc.); în 21 Aprilie şi 21 Maiu imob. lui Stefan Török şi soţi (trib. Dej); în 24 Aprilie şi 28 Maiu imob. lui Iosef Lefcovics în Ersemjen (jud. cerc. Székelyhid); în 24 Aprilie şi 24 Maiu imob. Anei lui Ioan Lupaş în Sânt Mihai-Telic (trib. Cluj); în 15 Aprilie şi 15 Maiu imob. lui Ioan Farkas în Magyar-Derzse (jud. cerc. Gherla): în 7 Aprilie imob. Galinei Bratu şi soţi în Ujfalĕul românesc (judec. cerc. Făgăraş); în 16 Aprilie şi 16 Maiu imob. lui Francisc Száss în Cluj (trib.); în 8 Aprile imob. lui Francisc Rapolti în Kaal (trib. M. Vásárhely); în 26 Aprilie şi 27 Maiu imob. lui David Lászlo în Ozsdola; în 8 Maiu şi 9 Iunie imob. lui Ladislau Albert şi soţiei sale în Maksa; în 14 Maiu şi 14 Iunie imob. lui Ignatz Szentiványi în Nyujtod şi Sasfalĕu; în 6 Maiu şi 6 Iunie imob. Catarinei Csabay în Gelencze; în 25 Aprilie şi 26 Maiu imob. lui Ludvig Bartalis în K. Szt. Lelek; în 10 Aprilie şi 10 Maiu im. minorenilor lui Martin Hendel în Orheiu (trib. Bistriţă); în 3 Maiu imob. lui Zacharie Socaci în Hurez (jud. cer. Făgăraş); în 3 Aprilie depositul de marfă al falitului Victor Cricsa în Gy. Szt. Miklos (jud. cerc.).

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 35. Sibiiu, Sâmbătă, 24 Martie v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Martie.

Presidentul camerei ungurescí Coloman Ghyczy s'a grăbit cu demisionarea sa. În ședința de alaltăeri el 'și-a depus oficiul și mandatul de deputat. O depeșă din Pesta ne spune, că camera a și ales pe noul president în persoana dlui Szlávy. Legea de buget pentru 1879 s'a primit cu mare majoritate.

În Cislaitania încep pregătirile pentru nouele alegeri dietale. În 10 Aprilie n. se va ține în Praga o conferență a deputaților, trimiși din provincia Bohemia în dietă și în senatul imperial. Presidiul la aceasta conferență îl va purta Dr. Schmeykal.

Pentru a fi variațiune în scirile, ce ne vin despre ocuparea micstă a Rumeliei resăritene însemnăm aici declarațiunea ministrului englez Northcote, ce a dat-o în camera de jos din Londra. El ḑice „că până acum nu este încă nimic hotărît despre ocuparea micstă. Sultanul crede, a puté susțíné pacea în Rumelia, Anglia însĕ voiesce serios alte mĕsuri pentru a declina periculul turburărilor. Guvernul nu poate promite, că va întreba parlamentul înaintea hotărîrei“. Așa ministrul englez. De altă parte un organ germân oficios, inspirat de principele Bismarck „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ ne spune în același moment, „că despre ocupațiunea micstă și despre prelungarea mandatului comisiunei europene puterile s'au înțeles, nu însĕ despre compunerea trupelor de ocupațiune. După o versiune, deamnă de toată credința, se intenționează trimiterea de contingente din Rusia, Anglia și Austria. Despre trupe turcesci nu poate fi vorba, de oare ce ocupațiunea micstă are tocmai scopul a împedeca venirea lor în Rumelia.“ De altă parte eară un organ austriac per eminetiam oficios „Politische Correspondenz“ sub același dat ne spune, „că Poarta s'ar fi învoit cu proiectele privitoare la ocupațiunea micstă, deșí numai sub condițiuni și reserve, cari privesc mai ales esecutarea ocupațiunei. Între aceste condițiuni și reserve s'ar afla și aceea, că trupele otomane, a căror participare la ocupațiune este mai presus de ori ce îndoială, să iee parte și la ocuparea strimtorilor Balcanilor.“ Și în sfêrșit o depeșă din Petersburg sosită astăḑi ne spune, că Poarta face noue greutăți cu privire la ocupațiunea micstă! Este greu a afla adevĕrul din acest chaos de sciri divergente. Până acum atâta cel puțin era sigur, că ocupațiunea micstă este fapt hotărît: declarația ministrului englez pune și acest fapt la îndoială.

Raportul principelui Dondukoff despre administrația rusească a Bulgariei, fù primit de către adunarea națională din Tîrnova cu mare plăcere și aplaus. Raportul numĕră meritele mari, care 'și le-a câștigat administrația rusească pentru organisațiunea militară a Bulgariei. În restimp de 6 luni s'au organisat în Bulgaria 21 drușine infanterie, 8 baterii, 4 escadroane cavalerie și o companie de săperi, la olaltă 21,000 oameni. Mai departe s'au înarmat milițele cu tot felul de material, s'a inființat o scoală militară în Sofia, care are 250 elevi. Un numĕr oare-care de biserici s'a zidit, parte din bani rusesci; comunele vor ridica scoli; se vor deschide doue gimnasii, trei institute superioare de invĕțământ și doue scoale teologice.

Proiectul de lege

pentru întroducerea obligatorică a limbei maghiare în scoalele populare.

(Continuarea și sfêrșitul desbaterii în comisiunea dietală pentru instrucțiune).

În ședința, ce comisiunea a ținut în 31 Martie n., a presidat Gavril Várady. Din partea regimului a fost de față: consiliariul ministerial Szász. După deschiderea ședinței Baross cetesce concepția §-ului 3. Înainte de a se trece la pertractarea asupra §. 4, Baross face propunerea, să se mai adaugă după §. 3 un § anumit, care să cuprindă hotărîrea, ca „pretutindenea, unde în această lege e vorba despre seminarii de învĕțători, despre învĕțători și învĕțătoare ausiliare, aceasta să aibă valoare și pentru seminarii de învĕțătoare, pentru învĕțătoare și aucsiliarele lor“. Această propunere în esență s'a primit, comisiunea însĕ a hotărît, a primí paragraful respectiv între dispozițiile finale. —Urmează acuma pertractarea asupra §. 4 al propunerei. Molnár, respingênd testuarea, a fost propus altă formulare, în care cu deosebire disposiția minimului oarelor de învĕțământ pentru limba maghiară în scoalele elementare și poporale mai înalte se presentă ca propunere nouă.

Baross a propus, să se accentueze și să se ḑică precis la începutul paragrafului, ca limba maghiară în toate scoalele elementare, de ori ce soiu, să devină obiect obligat de învĕțământ; de sine se înțelege, că aceasta se poate face numai cu incetul, până vor sta la disposiție invĕțători capabili în numĕr suficient. Csengery a fost propus ștergerea acestei alinee din formularea lui Moln'ar considerând, că disposiția numĕrului oarelor n'ar fi numai împreunată cu greutăți practice și nici nu s'ar țíné de resoltul legislațiunei, ci ar aparțíné mai mult acelui al ministeriului, a cărui problemă ar fi ficsarea planurilor de învĕțământ. În locul acelei alinee Csengery a propus un aditament, în care se dispune, că ministrul are să statorească prin ordinațiune dispozițiile despre studiul obligat al limbei maghiare în toate scoalele poporale. Aceste disposiții oficiele scolastice confesionale trebuie să le aibă cu strictețá în vedere și cu privire la numĕrul ficsat al oarelor.

Propunerile a căror cuprins esențial s'a împartașit mai sus, au format substratul desbaterei, la care au luat parte toți membrii de față ai comisiunei, precum și representantul guvernului. Resultatul final a fost ștergerea testului din proiect și acceptarea unui nou §. 4 cu următoarea formulare:

„Primirea limbei maghiare ca obiect obligat de învĕțământ în toate scoalele poporale elementare, fie ele de ori-ce soiu se dispune de loc. Până când însĕ se va fi format un numĕr suficient de învĕțători capabili pentru instrucția limbei maghiare, această disposiție a legei intră în vigoare numai succesiv. În toate acele scoale poporale, unde limba de instrucție nu

---

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(15. urmare.)

XII.

Care probează că providența nu părăsesce învĕțații niciodata. (urmare).

— Totuși te aflu maestre, esclamà el; ah! dacă ai sci ce griji am dus, vĕḑênd că pleacă trenul fără D-ta! Eu voiam să mĕ cobor, să te ajung, dar nu mai era timp...

Eată sacul D-tale de drum.

— Să fugim, ḑise Van-der-Bader uitându-se cu frică îndĕrĕt către locuința lui Pièters; să fugim fără a pierde un minut, amice!

— Cum, D-ta voiesci?..

— A pleca indată.

— Da ce ți s'a întêmplat? te rog, esplică'mi aceasta.

— Mai târḑiu; ea ar puté veni dintr'un moment în tr'altul, și apoi!...

— Cine, ea?

— Ei, tinĕra fată Constanța, care vrea să se mărite după mine.

— Să se mărite după D-ta?

— Da, într'adevĕr; noi trebue să plecăm în noaptea aceasta, îndată.

Tinĕrul, care'și pusese brațul seu sub al profesorului, făcù o mișcare repede.

— Bine ḑici rĕspunse el cu un glas alterat, să fugim!

Cei doi bărbați începură s'o calce din rĕsputeri prin stradele deșerte în direcțiunea garei.

Înainte de-a întra în gară, Ellermann privì către doctorul.

—Domnule Van-der-Bader! ḑise el.

— Ce s'a întêmplat? întrebà profesorul, recăḑut în visurile sale.

— Doară iubesci, întrebà tinĕrul cu emoțiune?

— Da, de cine vorbesci?

— De această fată tinĕră, carea voiesce să se mărite după D-ta.

Învĕțatul tăcù.

— În casul acesta, ḑise d. Ellermann, a cărui glas avea un ton străin, nu trebue s'o părăsesci așa.

— Amice, rĕspunse Van-der-Bader ceva mai liniscit, dacă aș iubi-o n'aș fugí de ea.

— Aceasta este adevĕrat! esclamà cu bucurie tinĕrul.

Chiar trecù pe dinaintea lui un funcționar dela gară.

— Când pleacă cel dintâiu tren la Francia? se informà el.

— La mieḑul nopții.

Ellermann se uità la orologiu.

— Dar așa în două-spre-ḑece minute?

— Da, domnule!

După un pătrar de oară, călĕtorii nostri se aflau pe drum către Francia, și vechiul elev dela universitatea din Leyden reîncepù cestiile sale.

— Așa dară, domnule profesor ḑise el, ai dus o frică bună.

— Te asigur, amice.

— Ei dară oamenii nu se căsătoresc numai așa; puteai refusa, puteai ḑice, că ai angajamente mai vechi.

— Aș fi mințit.

— Dar aventura aceasta este estraordinară!

— Conced, rĕspunse Van-der-Bader, dar D-ta ce ai fi făcut în locul meu?

— De sigur aș fi fugit și eu, ca și D-ta...

— Nu mĕ îndoiesc, dar și D-ta ai fi dus frică ca și mine.

— Vorba este cam aspră.

— Dară neplăcerea, dacă voiesci...

— Recunosc, că mĕ aflam după o cină delicoasă, în odaia care o gătise pentru mine; nu sciam de unde am eșit. Spiritul meu era un veritabil chaos.

— Bine!

— Mi s'a cetit versuri. Mi s'au arĕtat figuri, cari representau timbrele postale din toate țĕrile, și ce sciu eu ce încă?

— Ei bine! domnule doctor, situația mea era cu mult mai neplăcută ca a D-tale. Vĕḑêndu-mĕ singur în trenul care mergea spre Gand, observaiu că 'ți purtam sacul de drum, cu toate resursele D-tale.

— 'Mi-a rĕmas cartea, ḑise doctorul ca un filosof.

— Adevĕrat, dară hotelierul din

este cea maghiară, dar unde se află un învěţător, capabil a o instrua, limba maghiară se întroduce ca obiect obligat de învěţământ în anul scolastic, ce urmează nemijlocit după crearea acestei legi; acolo însě, unde nu se află un astfel de învěţător, aceea este a se instrua, de loc ce în sensul §. 2 şi §. 3 se va fi înstituit un învěţător capabil pentru propunerea limbei maghiare. Întroducerea limbei maghiare ca obiect obligat în toate scoalele poporale o regulează ministrul de instrucţie prin o ordinaţiune deosebită. Şi oficiele scolastice confesionale sûnt deoblegate a avé ordinaţiunea strict în vedere la statorirea planurilor de învěţământ ale scoalelor poporale, cu privire la numěrul acolo ficsat al oarelor."

În 1 Aprilie comisiunea a terminat sub presidiul lui Várady pertractările sale. Din partea regimului au fost de faţă ministrul Trefort şi consiliarul ministerial Szász. După ce notariul Baross cetesce testul §-lui 4 se continuă pertractarea; se şterge §. 5 al proiectului, care dispunea, că 6 ani după intrarea în vigoare a acestei legi limba maghiară are să fie object obligat de învěţământ în toate scoalele elementare şi se primesce în locul acestei dispoziţii formularea lui Molnár deocamdată ca substrat al desbaterei speciale ce voiesce să se estindă dispoziţiile acestei legi şi asupra acelor scoli private, ce sûnt înzestrate cu drept de publicitate; cestiunea, dacă această cualificaţiune a dreptului de publicitate are să fie normativă s'au dacă dispoziţiunile să se estindă asupra tuturor scoalelor private şi fără de acel caracter, dă prilegiu la o desbatere mai lungă, la care au luat parte toţi membrii de faţă ai comisiunei. Resultatul desbaterei au fost primirea părerii lui Irány după care ori ce scoală fără privire la aceea, dacă posede dreptul de publicitate sau ba, are să fie supusă dispoziţiunilor legei. Astfel § 5 cu omiterea cuvêntului „public" şi cu un aditament a lui Csengery, care voiesce precisarea §-lui cu privire la acele scoli, unde limba de instrucţie nu este cea maghiară, se primesce în următoarea formulare: „dispoziţiile legei de faţă se estind şi asupra înstitutelor de învěţământ cu limbă nemaghiară de instrucţie, ce esistă sau se vor întemeia în înţelesul §§ 16—22 al art. de leg. XXXVIII: 1868."

§ 8, care tractează despre controla esecutărei prin inspectori scolari sau alte organe ale ministrului se primesce cu un aditament a lui Csengery, care doresce indigitarea la art. de lege XXXVIII: 1868. astfel, ca § 8 să remână ca alinea întâiu a noului § 6. Cu dispoziţia generală acolo cuprinsă despre esecutarea controlei n'a fost mulţămit nici un membru al comisiunei; din toate părţile s'au făcut propuneri, ce aveau scopul a asigura în praxi o sancţiune a dispoziţiilor legale; Molnár, Baross, şi Grünwald au făcut propuneri deosebite, care cu toatele ţintiau într'acolo, a procura inspectorului de scoală un cerc hotărît de activitate, o înfluenţă deciḑětoare la esamenele de învěţători. Resultatul final al desbaterei îndelungate a fost primirea punctului următor ca alinea a doua a § 6: „spre scopul acesta (adecă pentru controlă ş. c.) în acele seminarii pedagogice, în cari limba de instrucţie nu este cea maghiară, — afară de visitările periodice ale inspectorului scolar cu ocasiunea prelegerii — atât esamenile anuale cât şi cele de cualificaţiune se vor ţiné în presenţa inspectorului scolar şi atestatele de cualificaţiune se vor conferí numai acelor candidaţi, despre a căror cunoscinţă a limbei maghiare s'a convins inspectorul scolar."

Cu primirea acestui punct desbaterea a devenit mai liniştită şi s'au primit celelalte trei puncte propuse, dintre care unul ḑice, că ministrul de instrucţie are să ingrijească, ca limba maghiară să aibă parte de o měsură suficientă în planurile de învěţământ, precum şi celelalte douě puncte, care privesc aplicarea měsurilor disciplinare în conglăsuire cu legile esistente XXXVIII: 1868 şi XXVIII: 1876.

§ ultim al proiectului se schimbă într'acolo, că cu esecutarea legei se însercinează numai ministrul de instrucţie nu şi ministrul de interne.

Cu primirea acestui § obiectul este resolvit şi presidentul inchide şedinţa.

Catastrofa dela Seghedin.

(Dela un martor ocular*).

I.

Veţi fi cetit multe şi auḑit multe despre esundarea Seghedinului, dară esact şi autentic sciu că publicul român nu este informat despre întêmplările şi causele adevěrate ale esundărei; din care causă eu ca martor ocular voiu să descriu catastrofa, causa şi urmările ei, ca să'şi poată face publicul român o ideie clară despre catastrofa aceea nemai pomenită.

Seghedinul zace pe malul drept, al fluviului Tisa, în care nu departe pe malul stêng, Murěşul se revarsă; el este apěrat de trei întărituri în contra esundărei Tisei: douě apěră hotarul, al treilea oraşul. Cele douě dintâiu erau bine edificate, dară nu destul de tari, adecă n'aveau lăţimea recerută, ca să poată resista apei mari. Deşí ţěrani prosti făceau pre domnii ingineri atenţi, că întăriturile acele nu vor fi capabile a ţiné massa de apă esundândă, dară atotsciinţa inginerească cu triunghiul měsurător nu vrù să asculte de sciinţa simplă, dară practică a ţěranului simplu şi aşa apa cea mare de 25 urme înaltă a spart cea dintâi întăritură; cu 7 ḑile înainte de catastrofa oraşului şi cu doue ḑile mai târḑiu a spart şi a doua întăritură. Numai, după ce prima întăritură fù spartă, se apucară de completarea şi rădicarea la înălţime mai mare a treiei întărituri, carea numai pe partea aceea, unde atingea Tisa oraşul era neînfrîngibilă. In dosul şi împregiurul oraşului faţă cu hotarul era aproape nevisibilă şi de partea aceasta se apucară cu ajutoriul miliţiei rênduite, din carea regimentele românesci şi sêrbesci escelară în lucrare neobosită de-a lucra cu deadinsul. Când a fost de un stânjin înaltă, însě numai de 3 urme lată, atuncea apa ajunse şi la întăritura aceasta scormonind în pământ şi făcêndu'şi găuri prin întărituri, încât curgeau păraie în direcţiunea oraşului, dară fiind reservoare de apă, cu încetul aceste începură a se umplea, până 'şi luară drum cătră oraş.

Dacă a treia întăritură era mai de timp completată, mai lată şi mai înaltă, catastrofa nu venia preste oraş, chiar dacă ar fi venit vêntul cel mare carele apoi a accelerat catastrofa; causa însě, pentru ce nu s'a făcut întăritura aceasta mai curênd, a fost aceea, că drumul ferat „Alföld" atingênd chiar sfera intăriturei din dosul Seghedinului, direcţiunea şi proprietariul acelui drum ferat n'au conces redicarea acelei întărituri preste şi împregiurul drumului ferat mai curênd, până când n'a încheiat oraşul contract de desdaunare şi de proporţionarea speselor pentru facerea întăriturilor.

Dacă mai departe barem după încheierea contractului toată puterea bărbătească a Seghedinului ar fi mers la lucru îndată ḑiua şi noaptea, atuncea întăritura căpăta o înălţime şi o lăţime mai mare încât putea resista massei de apă şi valurilor aruncate prin furtună cătră întăritură; dară o parte din poporaţiune era cuprinsă de spaimă, de când cele doue întărituri mai tari fură sparte de apă, şi n'avea voie să lucre, temênduse, a'şi lăsa familia şi lăcaşurile şi bunul fără pază, ba temêndu-se şi de aceea, că, până ei vor lucra la un punct din întăritură de o distanţă de 4000 metrii lungă, apa poate să spargă la alt punct întăritura şi atuncea ei ar fi rěmas pre câmp, sub cer liber încungiuraţi de apă şi rupţi de familia şi averea lor, espuşi perirei sigure; altă parte din poporaţiune cu capul a mână nu vrea să meargă la lucru nici pe bani din causă, că se temea, că magistrualii nu 'i vor plătí cum se cade, sau de feliu, precum au mai făcut-o cu doi ani mai înainte, când earăşi a fost pericul de esundare şi iau promis câte toate oamenilor, dară nu le-au împlinit aceste promisiuni; eară alţi proletari — şi de acestia are Seghedinul mulţi — nu s'au dus pentru aceea la lucru, pentru că voieau să spargă apa în oraş, ca să poată jefuí în oraş pe domnii cu căputuri şi pre burgezia. Cei mai avuţi însě apucară de timpuriu a 'şi espeda familiele şi ce au avut mai scump, unii neguţători şi aurari încă şi negoaţele şi aurăriile lor.

Ca să nu retac adevěrul deplin mai am să amintesc încă o împregiurare foarte ponderoasă, şi adecă aceea că majoritatea poporaţiunei n'avea încredere în magistratualii sei, în specie în ce se atinge de manipularea banilor publici, de oarece în decurs de câţiva ani au făcut oraşul la $^1/_2$ de milion datorie şi tot pentru întărituri şi mântuirea oraşului, şi totuşi apa spărsese doue întărituri, în care aveau multă încredere.

In urma acelor datorii mari dările oraşului se urcară la 92 percente după tot florinul de dare, încât oamenii începură a cădea în letargie şi a'i apuca fatalismul oriental de nepăsare faţă cu apropiinda catastofă şi în loc de a căuta de timpuriu, a'şi căra bunul seu mişcător din Seghedin la loc sigur în părţile Banatului, unde preste Tisa pe un pod sigur sau pre drumul ferat cătră Timişoara era drum deschis, au stat cu mânile încrucişate faţă cu catastrofa, cei mai mulţi stăruind a 'şi duce bunul seu în casele de peatră şi în alte case, care zăceau pre locuri mai înalte, deşí sciau bine cu toţii, că din momentul ce va sparge apa în Seghedin, toate casele din lut făcute — şi de aceste din 6800 au fost circiter 6400 — vor fi de apă surpate şi nimicite.

Mai observ, că întăriturile pre lângă Tisa şi în dosul oraşului erau cu doi stânjini mai înalte ca nivelul mijlociu a oraşului, prin urmare oraşul era închis ca într'o căldare.

Am trebuit să le premit aceste, ca să se poată bine pricepe şi cuprinde fireasca urmare a catastrofei, carea s'a mai mărit şi prin aceea, că conducětorii oficioşi a întăriturilor nu au făcut mai timpuriu atentă pe poporaţiunea la posibilitatea urmărei esundărei şi din aceasta causă la mântuirea a tot ce se poate. Din contră ei au mulcomit-o cu speranţa de-a fi oraşul mântuit de apă încă şi atunci, când apa deja a spart şi a treia întăritură, firesce cu credinţa deşeartă, că vor fi în stare a prinde apa, şi cu scop, ca lucrătorii să nu fugă dela întărituri acasă. Dară apa a ris de omnipotenţa inginerească şi misteriositatea oficioasă de-a ascunde adevěrul înaintea publicului, a întrat cu o vehemenţă şi cu o iuţală nespusă accelerată prin un vênt mare după meḑul nopţii în 11/3 spre 12/3 şi în 3 oare au fost tot oraşul cu esceptiunea unei strade sub apă de 1—2 stânjini de înaltă

Varietăţi.

* (**Episcopul Gherlei denumit**). Foaia oficială „Budapesti Közlöny" dela 30 Martie publică denumirea Rdisimului D. Ioan Szabó, canonic în Oradea-mare, la demnitatea de episcop al Gherlei. Denumirea e datată din 18 februarie.

Anvers nu 'ţi-ar fi dat pe ea un prânḑ.

— Mergi prea departe.

— Ba nu; cartea aceasta, care trebue să te conducă în studiile D-tale cele nouě, numai pentru D-ta singur are un preţ neestimabil.

— Permite'mi, d-le profesor a continua: am şimţit într'un moment o spaimă nespusă.

Te-am lăsat singur, fără bani, şi aşa eram în prepusul de-a fi un mare tâlhar.

— Ba nu, nu!

— Aşa, la prima staţie, nici chiar puterea armată nu m'ar fi putut reţiné în vagon. Eu sării pe trottoir înainte de a se oprí trenul şi aşteptam cu un mare neastêmpěr trenul ce avea să mě reconducă lăngă D-ta.

Van-der-Bader apucà cu mânile sale mari, mânuţele delicate şi rătunde a le d-lui Ellermann.

— Mě iubesci dară puţintel? întrebà el.

— A bună samă, că te iubesc, rěspunse studentul, aş fi foarte nemulţămitor dacă nu 'mi-as mai aduce aminte de bunăvoinţa de care m'am impărtăşit în timpul petrecerei mele la universitate.

'Ţi-mulţămesc, 'ţi mulţămesc, nepoţele, Dta eşti un suflet bun.

— De aseminea 'mi-aduc foarte bine aminte de profesorii Beckers şi Thorley; unde sûnt ei acum?

— Ei se află tot în Leyden.

— Şi brava Lisbeth?

— Ea păzesce mica mea casă din suburbiul Viveberg.

— Şi D-ta fără îndoială îi vei scrie, după ce vei ajunge la Paris?

— Aşa cred şi eu, rěspunse Van-der-Bader, care îşi ficsà privirea asupra vechiului seu elev.

— Veḑi, domnule doctor, eu mě interesez foarte mult de cocoana Lisbeth.

— Ah! Întradevěr?

— Da; şi sûntem din aceaşi familie...

— De aceea sameni atât de mult cu dênsa.

— Aceasta 'mi-a mai spus-o şi mulţi alţii, ḑise studentul înroşind.

— Eacă cum se află oamenii, continuà Van-der-Bader.

— Tatăl Lisbethei a fost unchiul meu, ḑise tiněrul cu vocea jumětate.

— Sûnteţi dară veri buni?

— Da domnule doctor!

— Şi mai aveţi oare care rudenii?

— Ba nu, sûnt numai eu şi Lisbeth, ḑise studentul cu intristare.

Învěţatul tăcù un minut, apoi adause:

— Domnule Ellermann, eu n'am familie, te adopt.

— Cum! domnule doctor?

— Verişoara D-tale 'mi-va mulţămí pentru aceasta; eu te voiu face tovarěşul lucrurilor mele. D-ta cauţi norocul, eu caut amorul; să căutăm împreună.

Noi ne vom reintoarce la Leyden, după ce vom fi realisat programa, care are să fie ţinta vieţei noastre.

(Va urma)

---

*) Sûntem în plăcuta posiţiune a aduce, deşí cam târḑiu, aceasta interesantă descriere. Credem a face şi acum un bun serviţ cetitorilor nostrii.

* (Modificarea tarifei telegrafice). În urma ordinaţiunei înaltului ministeriu reg. ung. de comerciu din 11 Martie n. Nr. 6258 prescrisele esistente despre tacsarea telegramelor se modifică dela 1 Aprilie n. în modul următoriu:

1. Avisuri telegrafice pe teritoriul administraţiei telegr. reg. ung. nu se mai primesc.

2. Tacsarea telegramelor obicînuite în comunicaţia staţiunilor telegrafice din ţară atât între sine, cât şi cu staţiunile telegrafice din Germania nu se mai face după unităţi, ci după o tacsă separată făcută pentru fiecare cuvênt singuratic.

Tacsa fundamentală pentru fiecare comunicaţie amintită este **24 cr. v. a.**

Tacsa ficsată pentru fiecare cuvênt singuratic din telegramă este: la telegramele ce se schimbă între staţiunile monachiei **2. cr.** la acele telegrame, ce se schimbă cu staţiunile imperiului germân **6 cr. v. a.**

Aşa dară pentru o telegramă dată la o staţiune telegrafică în patrie d. e. de 12 cuvinte, dacă aceasta e adresată la vre-o altă staţiune a monarchiei se solvesce:

1. tacsa fundamentală de 24 cr. v. a. 2. tacsa cuvintelor (12×2) = 24 cr. v. a. adecă tacsa totală per 48 cr. v. a.; dacă această telegramă de 12 cuvinte e adresată în Germania apoi se solvesce pentru ea:

1, tacsa fundamentală de 24 cr. 2, tacsa cuvintelor (12×6)=72 cr. adecă tacsa totală per 96 cr. v. a. Respunsuri telegrafice în staţiunile numite în punctul premergĕtoriu se pot solví în viitoriu numai până la mult 30 cuvinte înainte. Numĕrul cuvintelor din telegrama rĕspundĕtoare nefiind numit de autorul telegramei originale se solvesce pentru respuns totdeauna tacsa după o telegramă de 10 cuvinte (24 + 20) = 44; respective (12×60 cr.) = 72 cr.

Dacă autorul voiesce un rĕspuns compus din mai multe sau mai puţine de 10 cuvinte, atunci este obligat, a esprima în tecstul telegramei numĕrul anumit al cuvintelor şi a depune tacsa de rĕspuns corespundĕtoare acestei împregiurări.

Pentru arĕtări de primire se socotesce tacsa unei telegrame de 10 cuvinte.

Despre telegramele ce nu se pot imanua adresaţilor să face din partea oficiului de sosire oficiului de primire o înscinţare telegrafică amintindu-se în scurt motivul neimanuărei, carea însciinţare să îmanuează autorului telegramei originale pre lângă solvirea de 24 cr. v. a. Ivindu-se la socoteala tacselor totale pentru telegrame date părţi de cruceri, aceste să vor calcula pentru cruceri întregi.

În toate celelalte casuri încă ne pomenite pentru pildă în privinţa ficsărei grupelor de cuvinte şi numeri, a cuietănţilor edânde despre tacse s. a. remân atât pentru comunicaţia din patrie cât şi afară din ţară şi pe viitoriu hotărîrile regulamentului cu tarife cu tot alăturat tractatului internaţional pentru telegrafe din St. Petersburg, precum şi hotărîrile esistentelor coventţiuni speciale cu administraţiunile telegrafice ale vecinilor, respective hotărîrile „ordinaţiunilor şi tarifelor telegrafice.“

Sibiiu 28 Martie 1879.

Staţiunea telegrafică reg. ung.

Brauner m. p.

* (Mulţămită publică). Fapta creştinului evlavios din Secărêmb Nicolae Floria, care a cumpărat un prapor frumos în preţ de 120 fl pe sama bisericei de acolo, a celor 16 creştini din Bundorf, cari a contribuit pentru procurarea unei Evangelii, precum şi a drept credinciosului creştin din Baia de Ruşca Grigorie G. Preda, care a donat bisericei gr. or. de acolo 100 fl. v. a. şi a marinimosului locuitoriu din Teliu, Nicolae Ganea, care a cumpĕrat pe sáma bisericei de acolo un garderob mare şi frumos pentru păstrarea veştmintelor sănţite cu 10 fl v. a., — au fost imitate şi pe la noi.

Nicolae Dragoş om evlavios şi cu frica lui Dḑeu, din comuna Găureni, a cumpĕrat şi donat la biserica noastră gr. or. din Pâclişa un „Stihar“ foarte frumos în preţ de 10 fl v. a. şi un „Poias“ (cingătoare) cu 2 fl. v. a. pentru mântuirea sufletului seu şi intru cinstea şi intărirea preasfăntului nume al Domnului nostru Iisus Christos, şi a promis, că dacă i va ajuta Dḑeu, la vara viitoare ne va cumpera şi o sfită frumoasă de damast cu 40 fl. v. a.

Subscrisul în numele tuturor creştinilor din Pâclişa, aduce donatoriului cea mai viă mulţămită, pentru darurile făcute bisericei noastre şi rog pre atotputernicul Dḑeu să'i ajute ca să poată cumpĕra şi sfita promisă.

Pâclişa, 15 Martie, 1879.

N. Cado. m. p.
paroch.

* * (Congresul naţional) bisericesc sêrbesc se va întruní în mijlocul lui Maiu. Acesta va desbate şi cestiunea întroducerei limbei unguresci în scoalele poporale. „Fam.“

* (Cutremur de pământ). În 22 şi 23 Martie n. a fost în Persia de nord un cutremur de pămênt, care a nimicit doue comune şi la 1100 de oameni.

* (Urmările opiului). E cunoscut, că Chinezii sûnt pătimaşi de opium; fumătorii de opiu numĕră în China cu Milionele, din cari pe fiecare an mai mult de 600,000 cad jertfă acestei patimi. Christlie în Roma împărtăşesce că în anul 1847 s'au esportat din India la China 10,000 lăḑi de opium; această esportaţie s'a urcat în anul 1875 la peste 90,000 de lăḑi. Fumatul de opium a devenit datină comună; chiar Mandarinii fumă opium şi în cetatea Ninypo cu 400,000 locuitori se află 2700 localităţi mai mici, unde se fumă opium.

* (Stofele de pene). Un inventator, d. Bourguignon din Donchery, Francia, a găsit mijlocul in zădar căutat până astăḑi de industrie, de a ţese penele curăţite de partea lor cărnoasă, şi de ale încorpora într'un fir de lână sau de bumbac, într'o proporţiune ce variază dela 10—75 la sută. El produce astfel stofe pentru haine de bărbaţi şi femei, cari sûnt deja foarte apreţiate, şi o flanelă a cărei căldură şi uşurinţă întrece tot ce s'a putut îmagina mai perfect în acest gen. „Timp.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 4 Aprilie n. În casa de jos ministrul-president Tisza a dat rĕspuns la o interpelaţiune, ce privea cestiunea Rumeliei resăritene: Pertractările sûnt în curgere; el nu poate face comunicări până ce nu s'a luat o hotărîre. Scopul şi tendenţa pertractărilor se pot vedé mai bine din faptul, că rolul principal la pertractări il posed Anglia şi Austro-Ungaria, a căror nisuinţă este, a esecuta pacea dela Berlin. Casa lua respunsul la cunoştiinţă

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor

(Studiu biblic)

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(3 urmare).

Să ne fie permis un esemplu spre lămurirea cestiunei.

Sinodul archidiecesan din 1875 a votat un premiu pentru cea mai bună biografie a marelui Andreiu.

Ce diferinţă ar fi putut esista între elaboratele ce se spera că vor încurge!? Unul ar fi putut descrie cu predilecţiune talentul de principe bisericesc al lui Şaguna, altul poate i-ar fi depins genialitatea organisătoare şi reorganisătoare, al treilea putea să se ocupe cu predilecţiune de luptele şi resultatele lui cele strălucite pe terenul politic naţional; al patrulea ar fi putut descrie mai mult pe omul sciinţei şi al literaturei ş. a.

Fie care din a cei scriitori ar fi avut o espunere cu totul deosebită de cei alalţi. Tot asemenea ar fi fost şi cu alegerea şi gruparea materiei şi cu delucidarea faptelor.

Acum, când s'ar fi publicat toate acele elaborate, şi am fi vĕḑut diferenţa dintre ele, cui dintre noi, cari cunoascem viaţa lui Şaguna, i-ar fi plesnit prin minte, că unul sau celalalt elaborat ar fi neistoric. Căci toţi scim, că Şaguna a fost un mare principe bisericesc, toţi scim, că el a avut un deosebit talent organisătoriu, asemenea scim toţi, că el a fost un mare om politic şi naţionalist inflăcărat, toţi cunoascem binefacerile sciinţei şi literaturei desvoltate de dênsul.

Ori cât însĕ ar fi ele de diferite în material şi în espunerea lui, aceste biografii totuşi ar face o impresiune şi de consonanţă, ele s'ar uní în una, că adecă: Şaguna a vieţuit în Ardeal, a fost Archiereu, a lucrat.

Toate aceste biografii ne-ar presenta o consonanţă şi o disonanţă tot o dată, fără ca de aci să 'i poată trece cuiva prin cap, că un scriitoriu a folosit scrierea celui alalt.

Raportul dintre biografii lui Şaguna este şi intre Evangelisti.

Dar Marele Şaguna este un pigmeu în faţa lui Iisus Christosul, a cărui persoană şi a cărui fapte întrunesc de o potrivă admiraţiunea în gradul cel mai mare. Nu 4 ci 40 de scrieri despre viaţa lui Iisus ar fi putut vedé lumina, şi toate să difere intre sine atât în material cât şi în disposiţie, şi pentru aceea toate să fie istorice, toate adeverate. Căci ceea ce ḑice Ioan la 21, 25: „sûnt însĕ şi multe altele cari a făcut Iisus, cari de s'ar fi scris una câte una, n'ar încăpé în lumea întreagă cărţile ce s'ar fi scris“ — se estinde asupra tuturor Evangeliilor.

Stând aceasta: cade de sine marea intrebare, pe carea în deşert s'a încercat să o deslege critica modernă, intrebarea: „care referadă este istorică, cea de Ioan sau cea de Sinoptici, şi din acestia care este cel primitiv şi care a folosit pe cel alalt?“.

Că şi Sinopticii, pre lângă toată consonanţa lor, diferesc între sine este o urmare atât a causei cât şi a scopului lor. Ei nu intenţionează a scrie biografia lui Iisus, aşa cum sûntem noi dedaţi a vedé biografii în ḑilele noastre, ci după cum am ḑis mai sus numai să întărească pe cetitori în credinţă. Istoria învĕţăturilor lui Iisus este numai cementul pentru învĕţăturile şi faptele lui. Şi, pre cum zidarii nu au în vedere cementul ce leagă peatră de peatră, ci aşeḑarea petrilor simetrică şi amĕsurată planului: tot astfel şi Sinopticii n'au în vedere cursul chronologic al faptelor şi învĕţăturilor lui Iisus, ci arangiarea acestora amĕsurat planului dictat de înţeleapta combinare a causei şi scopului.

Din astă causă în ordinea chronologică a descrierilor aflăm diferenţe.

Tot asemenea stă şi cu diferenţa de doctrine.

Scopul, în legătură cu impregiurările sociale politice şi religioase ale acelor pentru cari au scris, a condiţionat alegerea materiilor, gruparea lor, întreagă scrierea

Cumcă aceasta este starea lucrului vom vedé în tractarea specială a Evangeliilor.

Spre a lămurí cestiunea în toate momentele ei, vom espune pe scurt, intre parantese, la fie care Evangelie argumentele criticei negative alăturea cu o critică a acestor argumente.

(Va urma.)

Bursa de Viena

din 4 Aprilie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	65	45
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	65	70
Valuta nóuă imperială germână	57	40
Împrumutul de stat din 1860	118	—
Acţiuni de bancă	805	—
Acţiuni de credit	247	20
London	117	—
Argint	—	—
Galbin	5	52
Napoleon d'aur (poli)	9	30½

Economic.

Sûnt ḑece ani de când un bărbat cunoscut, d. Foucher de Careil, făcênd înaintea societăţei agricultorilor francezi o espunere a stărei agriculturei americane, povăţuia pe compatrioţii sĕi că nu va trece timp mult şi va avé să lupte cu productele agricole americane de tot feliul. D. F. de Careil vizitase America; observase faptele ca economist şi 'şi îndeplinia o datorie de patriot prevenind pe agricultorii francezi despre aceea ce are să se întêmple. Cei cu libertatea comercială rădicau din umeri şi susţineau, că cele spuse de d. de Careil n'au să se întêmple. Ḑece ani de abia au trecut şi cele prevestite s'au întêmplat. Situaţiunea agriculturei franceze a devenit atât de critică, prin faptul concurenţei americane şi australiane, că un eminent agricultor d. G. de Mayolle, adresându-se cătră agricultorii francezi, nu se sfiesce a le ḑice: „că în anul dintâiu, când de abia s'a manifestat înfluenţa agriculturei americane, agricultura franceză şi toţi cultivătorii, mici, mijlocii şi mari, toţi sûntem — nu voiu ḑice victimile unei crise, pentru că cuvêntul crisă însemnează o stare trecĕtoare, — sûntem loviţi de moarte.“

Şi cu inima sfăşiată patriotul agricultor urmează: „Cuvêntul este grav, făcut pentru a înfricoşa, o recunosc, dar în fine sûntem oameni şi trecem prin vênstă de fer. Nu mai este vorba astăḑi de economie politică, nici de schimb liber, nici de protecţiune; cestiunea este numai de a trăí.“

Aşa este; agricultura franceză se află într'o stare de suferinţă nepomenită până astăḑi. Ḑiarele speciale sûnt pline de articule cari de cari mai tînguitoare. Agricultorii francezi o declară fără reservă: nu mai putem lupta cu America, cu Australia şi cu Rusia; productele acestor ţĕri au inundat Francia şi se vênd cu preţuri mai scăḑute ca productele locale, aşa că sûnt preferite.

După resboiul teribil dela 1870, Francia pentru a 'şi plătí datoriile, pentru a se rădica, a trebuit să pună imposite mari, cari au sporit cheltuielile de producere. Astfel situaţiunea agricultorilor a mers îngreuindu se. Şi cu toată gravitatea situaţiunei, economiştii şi concurenţa cu ori-ce preţ strigă fără sfială amăriţilor agricultori: agricultura franceză este condamnată prin fatalitate la o concurenţă universală. Concurenţă universală! eacă cuvêntul magic cu care se amăgeşte lumea. Dar ca să fie concurenţă trebuie, mai înainte de toate să esiste egalitate în mijloacele de acţiune căci altfel nu mai este concurenţă ci ruină pentru cel mai slab.

Me aflam în Francia la 1859 când cestiunile de concurenţă şi protecţiune erau discutate cu pasiune şi chiar cu violenţă; îmi aduc aminte, că şi pe atunci argumentul favorit al unei semi de economişti era că cu toată fertilitatea Americei, cu toate condiţiunile favorabile ale producerei agricole, Americanii nu vor puté să lupte cu agricultura europeană, din causa cheltuielilor de transport, cari sûnt mari în America. Economiştii se vede că nu cunosceau pe Americanii şi uitaseră că într'un veac când aburul pune tot în mişcare, distanţele se scurtează, dispar pe alocurea. Aşa s'a şi întêmplat: Americanii au lucrat fără preget douĕ ḑeci de ani şi 'şi-au perfecţionat atât de mult mijloacele de transport, în cât astăḑi transportul grânelor şi altor producte din porturile Americei în Europa costă mai nimic. După calculele făcute, luând de temeiu anul 1872, costul grâului încărcat pe corabie, gata a pleca în Europa, costă 10 lei, 50 bani mult 11 lei hectolitru, în care întră şi foloasele comerciantului şi mijlocitorului; porumbul în asemenea condiţiuni revine la 7 lei hectolitru. Adăogând la preţul de 11 lei pentru grâu şi 7 lei pentru porumb, 3 lei pentru transport până în Francia şi 50 bani de hectolttru vamă, ajunge ca preţul a 100 chilograme de grâu, pus în vagoane în Francia, să coste numai 20 lei şi 100 ohilograme porumb 12 până la 13 lei!

Cu preţuri atât de scăḑute nu pot lupta cultivătorii francezi. Astăḑi aceste preţuri trebuie să fie şi mai reduse, de oare ce căile de transport fluviale s'au ameliorat, şi agricultura americană s'a ameliorat şi agricultura cerealelor se întinde în fie-care an; după cele din urmă date se constată, că pentru anul acesta s'a sĕmênat o a şasea parte mai mult ca în anul trecut.

Îngrijat, cu drept cuvênt de starea de suferinţă a agriculturei, D. G. de Mayolle propune înfiinţarea unui comitet. „Asociaţiunea pentru apĕrarea agriculturei franceze contra productelor străine.“

Aceea ce se petrece în Francia ne interesează direct, de oarece şi agricultura noastră espoartă grâne pentru occident astfel că ne vom resimţi de ori ce progres fac importaţiunile americane în diferitele staturi occidentale.

Şi noi, ca şi Francezii, caută să ne îngrijim şi să ne pregătim a lupta, pe cât ne va sta în putinţă, contra agriculturei americane pe piaţele Europei. Singurele mijloace ce putem intrebuinţa sûnt: îmbunătăţirea căilor de transport şi reducerea tarifelor cu privire la transportul grânelor; de altă parte încuragiarea agriculturei, pentru a face să înainteze fară întârziere. Stând pe loc vom întimpina peste câţiva ani dificultăţi, contra cărora va fi cu neputinţă de-a lupta. Din nefericire vedem cu multă durere, că anii trec, lumea merge înainte şi noi stăm pe loc cu agricultura noastră, şi pot ḑice, că într'unele privinţe mergem înapoi. Sperăm că ne vom scutura odată nepăsarea ce ne-a cuprins în privinţa desvoltărei economice; speranţa însĕ ne a fost zadarnică. Şi cu toate aceste astăḑi, mai mult ca ori când, trebue să ne pătrundem că nu se poate face politică bună decât cu finanţe bune, şi ca să avem finanţe înflorite trebue să avem agricultură prosperă.

— Pe când agricultorii americani caută să producă mult şi eftin, comercianţii să silesc a lua locul Rusiei, României, Ungariei în aprovisionarea Engliterei. În adevĕr, înainte de resboiu, Englitera era aprovisionată cu grâu de către porturile Mărei Negre şi provinciile meridionale ale Rusiei. În anul trecut, din causa resboiului lucrurile au luat altă direcţiune. Staturíle Unite, cari în 1877 espediaseră Engliterei grâu, numai pentru 7,753,805 livre sterlinge, în 1878 i-au trămis pentru 13,618,636 livre sterlinge, aceea ce face 330,465,900 lei. Tot asemenea s'a urmat cu importaţiunea orzului şi a ovĕsului. Este probabil că Rusia 'şi va redobandí clientela în Englitera, cu toate aceste 'i va fi cu greu să smulgă din mânile Americanilor tot ce au apucat.

— Şi fiind că vorbim de Americani, vom comunica lectorilor nostri, că comerciul cu petroleu să desvoaltă într'un mod neaşteptat. Cele dintâiu isvoare de petroleu au fost descoperite la 1859 de colonelul Drake. Doi ani după această descoperire se esportară 27,000 butoaie cu petroleu, preţuite în 5 milioane de lei. În 1877, s'a esportat 500,000 butoaie care preţuiesc peste 300 milioane lei.

Ca articol de esportaţiune, petroleul vine acum în al patrulea rênd între productele esportate de către Staturile-Unite. În frunte vine bumbacul de care să esportă pentru mai mult de 1 miliard de lei; al doilea vine grâul şi făina, pentru 800 milioane lei; carne de porc păstrată pentru 400 milioane; în fine petroleul pentru 300 milioane.

În şase-spre-ḑece ani, dela 1861 până la 1877, esportaţiunea totală a petroleului a trecut peste 2 miliarde 200 milioane lei.

— O plantă, *Sarracenia purpurea*, ocupă presa sciintifică. Această plantă este interesantă atât prin structura sa, cât şi prin însuşirile sale medicale. Întru cât privesce structura, ea are peţiolul în formă de amforă şi se umple cu apă ca şi Nepentele. În privinţa medicală s'a constatat, că Sarracena are mare eficacitate contra reumatismului. D. Hetel, farmacist al Marinei la Brest, analisând planta, esplică această activitate, demonstrând că cuprinde un alcaloid, care ar păré identic cu veratrina colchicaceelor.

— Sistemul metric de greutăţi şi mĕsuri, datorit sciinţei franceze, se lăţesce în fie care an. După o statistică, făcută de D. Demalarce, acest sistem este legal pentru 236 milioane locuitori. În alte 76 milioane este autorisat, şi admisiunea sa este decisă în principiu la alte 336 milioane de locuitori. Aceasta 675 milíoane de oameni, cari au primit sistemul metric, cu alte cuvinte, mai mult de jumĕtate populaţiunea globului care este estimată la 1180 milioane locuitori.

Dacă n'ar fi fost în joc amorul propriu naţional, negreşit că sistemul metric, cel mai raţional din câte esistă, ar fi astăḑi primit în toată Europa. Din nefericire statele cele mari stăruiesc în sistemele lor, chiar când sûnt convinse, că n'au dreptate: aşa vor, aşa fac.

P. S. Aurelian.

Sibiiu, 1 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.10–5.90; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.20–4.90; Sĕcară fl. 3.30–3 70; Orz fl. 4.30: Ovĕs fl. 1.70–2.10. Cucuruz fi 2.70–3.10; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 4.40—5; Mazere fl. 6–6 50; Linte fl. 10–10.50; Fasole fl. 4 50–5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 34–35; Unsoare de porc fl. 24.–27; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16--16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50--23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27.50—28; Săpun fl. 20.—21; Fên 50 chilo fl. —.90–1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32–34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50–55 cr. pro chilo: carne de vită 35–40 cr.; Carne de viţel 35–40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece ——— cr; oaue 10 de 20 cr.

Mediaş, 27 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.50–6; Grâu sĕcăreţ fl. 4—4.40—.; Sĕcară fl. —.3–3.40; Ovĕs fl. 2.—2.40; Cucuruz fl. 2.50—.·— Sĕmênţă de cânepă cu fl. 4.50–5; Fasole fl. —.4.50–5; Cartofi noi fl. 2–2.50; Fên fl· 1.30–1.50; Cânepă fl. 38–40; Slănină pro 100 chilo: fl. .70; Unsoare de porc fl. 65–70; Sĕu de luminări fl. 40–53; Spirt pro grad 10 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—44 cr.; carne de viţel cr. 40–44; carnea dela un miel întreg fl. 1.60; oaue 8 de 10 .cr. Acesta têrg de septĕmână earăşi a fost rĕu cercetat causa poate fi şi desfundătura drumurilor pre lângă ploile continue, cĕ domnesc.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 23 Aprilie şi 28 Maiu imob. lui Ioan Mögendt în Hunderbech (jud. cerc. Sighişoara); în 26 Aprilie imob. lui Simion Grünfeld în Aiud; în 9 Maiu şi 9 Iunie imob. lui Mihail Simon în Kis-Somoly; în 7 Maiu şi 7 Iunie imob. lui Onu Man şi Vasilie Radu în Timpaháza (jud. cerc. Aiud); în 7 Aprilie imob. lui Mitru Antal şi soţi în Fild (judec. cerc. Hoghin): în 7 Aprilie imob. lui Iosif Fischer în Aiud; în 11 Aprilie imob. lui Ioan Griza în Busac (jud. cerc. Aiud); în 23 Aprilie imob. massei concursuale a luí Iosif şi Maria Hain în Sibiiu (trib.); în 10 Aprilie imob. lui Carol Gönczi în Cluj (trib); în 21 Maiu şi 25 Iunie imob. lui Francisc Farkas şi soţi în M. Szt Anna (trib. M. Vásárhely); în 26 Maiu şi 26 Iunie imob. baronesei Carol Hussar în Negrileşti (trib. Dej;) în 19 Aprilie şi 14 Maiu imob. lui Gligor Dölkos în Bobohalma (jud. cerc. Szt. Martin); în 10 Aprilie imob. rĕmasului după Ioan Hejus în Kisfalĕu (tribun. Alba-Iulia); în 30 Aprilie imob. lui Ioan Nemes în Roşia (jud. cerc. Aiud); în 18 Aprilie depositul mărfurilor aparţinĕtor la concursul lui Carol Baier în Teaca (jud. cerc.); în 15 Aprilie realităţile lui Alecsandru Veer şi soţi în Kodor (trib. Dej) în 7 Aprilie imob. lui Ioan Cloţan în Zichindeal (trib. Sibiiu); în 7 Aprilie imob. rĕmasului după Iosif Sumuţ în Abrud (jud cerc.); în 7 Aprilie imob. moştenitorilor după Francisc Lenghel în Erkeserű (jud. cerc. Székelyhid).

Banca generală de asicurare mutuală „Transilvania“.

Computul încheiat al secţiunei I pro 1878.

Venituri:

Premii după detragerea stornilor	49,098.15
Tacse	3,987.53
Provisiuni	9,114.93
Daune rebonificate prin societăţile de reasecurare . .	31,861.45
Venituri diverse	399.26
	94,461.32

Eşiri:

Premii pentru reasecurare . .	49,098.15
Sălarie, spese, timbre, tipărituri, spese de călĕtorie, dare etc. .	8,587.57
Amortisare de mobilii	131.73
Amortisare din spesele de intemeiare	669.73
Amortisari de pretensiuni dubioase	72.01
Interese după obligaţiunile fondului de intemeiare	3,819.15
Daune solvite	31,861.45
Profit pro 1878	221.53
	94,461.32

Computul încheiat al secţiunei II pro 1878.

Venituri:

Fond de premiu din anul 1877	92,568.22
Transportul premielor din anul 1877	6,877.53
Reserva pentru casuri de moarte insinuate pe anul 1876 . .	244.21
Premii după detragerea stornilor	58,015.75
Tacse	2,053.49
Tacse de administrare dela tontine, arvune precludate etc. .	311.40
Interese şi venite de la casa propriă etc.	5,565.55
	165,636.15

Eşiri:

Sume asecurate solvite		24,052.41
Solviri pentru tontine contra asecurate . .		160.—
Reserva pentru casuri de moarte anunciate ex 1876	244.21	
Reserva pentru casuri de moarte anunciate ex 1878	2,000.—	2,244.21
Premii de reasicurare .		1,929.29
Provisiuni de acuisiţiune	337.94	
Amorţisare din provisiunea capitalisată . .	3,589.94	3,926.98
Provisiune de încasare .		1,688.11
Sălarie, spese, timbre, tipărituri, dare etc. . .		14,823.08
Poliţe rescumpĕrate . .		2,328.83
Premii rebonificate . .		139.20
Amortisări din mobilii		131.73
Amortisare din spesele de întemeiare . . .		669.73
Amortisări de pretensiuni dubioase		144.03
Perdere la efecte . . .		125.40
Onorarie medicale . .		1,538.40
Interese după obligaţiunile fondului de întemeiare		3,819.15
Fondul de premii pro 1879		100,383.52
Transport de premii pro 1879		6,884.23
Profit pro 1878 . . .		647.85
		165,636.15

Bilanţ în 31 Decemvre 1878.

Active:

Obligaţiuni needate .		170,800.—
fl. 10,000 obligaţiuni rurale a ducat. Bucovina a fl. 79. 50 cr.	7,950.—	
fl. 13,000 obligaţiuni rurale transilvane a fl. 73. 50 cr. . .	9,628.50	
fl. 6,900 losuri pentru regularea dunării a fl. 104. 80 cr. . .	7,231.20	
fl. 3,000 acţii a drumului de fer nordic a fl. 202. 20. . . .	6,066.—	
fl. 6,000 înscrise dela institutul funciar din Sibiiu a fl. 95. .	5,700.—	
fl. 200 înscrise dela banca naţională austriacă a fl. 99. . .	198.—	
fl. 6,000 renta în bancnote a fl. 61. 65 cr.	3,699.--	
fl. 21,000 priorităţi a I drum de fer transilv. a fl. 63.75 cr. . .	13,387.50	53,860.20
Portufoiu de cambii .		3,121.43
Împrumuturi pe efecte		4,208.52
Împrumuturi pe poliţe		20,401.31
Pretensiuni la agenturi		28,995.96
Debitori diversi . . .		34,272.41
Mobilii, table firmale şi tăbliţe		6,562.38
Spese de intemeiare .		25,450.08
Provisiuni capitalisate		53,290.74
Realitatea în strada Cisnădiei Nr. 5. . .		36,000.—
Cassa		1,826.82
		438,789.85

Passive:

Fondul de intemeiare	300,000.—	
subtragênduse amortisare	1,000.—	299,000.—
Fondul de premii secţiunea II-a . . .		100,383.52
Transportul premielor secţiunea a II-a .		6 884.23
Reserva pentru casuri de moarte insinuate din anul 1876 . .	244.21	
Reserva pentru casuri de moarte insinuate din anul 1878 . .	2.000.—	2,244.21
Creditori diversi . .		4,727.49
Tontine		9,487.30
Interese neridicate .		2,429.95
Ipoteca pe realitatea in strada Cisnădiei Nr. 5.		11,000.—
Fonduri de profit reservate ex 1876 şi 1877		763.69
Fonduri de garaţiă secţiunea I şi II . .		1,000.08
Profit secţiunea I pro 1878		221.53
Profit secţiunea a II pro 1878		647.85
		438,789.85

Dr. **Wilhelm Bruckner** m. p.
Dr. **A. Brote** m. p.

Computele de sus şi bilanţul s'au aflat în deplină consonanţă cu registrele respective.

Iosif Schuster m. p., consil. de fin. în pensiune,
Georg Mike m. p., director de cancel. la dir. de fin.
Dr. **Ioane Nemes** m. p. advocat.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 36. Sibiiu, Marți, 27 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1024 Pres.

MIRONU,

prin indurarea lui Dumnedieu archiepiscopu alu bisericii ortodocse in Transilvani'a, si metropolitu alu romaniloru greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a,

Iubitului cleru si poporu al archidiecesei Nóstre transilvane; iubitiloru si onorabililoru deputati alesi pentru sinodulu archidiecesanu: Daru si mila dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Iisusu Christosu!

In legatura cu cerculariulu emisu de aicia cu datulu de 19 Ianuariu a. c. sub Nr. 181 Plen. pentru alegerea deputatiloru la sinodulu Nostru archidiecesanu pe unu periodu nou de trei ani, luandu in considerare §§. 89 si 90 din statutulu organicu, convocamu, si prin acestea dechiaramu de convocatu sinodulu ordinariu al archidiecesei Nóstre transilvane la biseric'a catedrala din cetatea Sibiiu, **pe Duminec'a Tomei**, adeca **pe 8 Aprile vechiu** a. c. la 9 óre nainte de médiadi, in care di dupa terminarea ritualeloru bisericesci va urmá deschiderea sinodului in localitatile seminariului archidiecesanu, si numai decatu se voru incepe lucrarile sinodali conformu regulamentului afaceriloru interne.

De altmintre impartasimu tuturoru binecuventare archipastorésca!

Sibiiu, la 26 Martiu, anulu Domnului 1879.

Mironu Romanul m. p.

Cerculariu consistorial

catra oficiele protopresbiterale ale tracturiloru: Gióg\iu I, Gióg\iu II, Nocrichiu-Cinculu mare si Palosiu.

Nr. 986. Plen.

Archimandritulu si vicariulu meu archiepiscopescu Nicolau Popea, alesu deputatu preotiescu la sinodulu archidiecesanu in dóue cercuri electorale, anume in cerculu I alu Resinariloru si in cerculu XX alu Agnitei, retienendu mandatulu pentru cerculu I, a renunciatu la celalaltu; de asemenea protosincelulu archiepiscopescu si asesorulu consistorialu Dr. Ilarionu Puscariu, alesu deputatu preotiescu érasi in dóue cercuri electorali, anume in cerculu VIII alu Gióg\iului si in cerculu XVII alu Valceleloru, retienendu mandatul pentru cerculu din urma, a renunciatu la cel'a laltu, si asia cercurile electorali VIII alu Giógiului și XX alu Agnitei au remasu fora deputati preotiesci.

Deci conformu conclusului consistorialu de astadi prin acésta se ordinéza supletoriu alegerea altoru doi deputati preotiesci la sinodulu archidiecesanu din partea numiteloru cercuri pentru periodulu dela Duminec'a Tomei 1879 pona la Dominec'a Tomei 1882, spre care scopu se facu cunoscute respectiveloru organe și corporatiuni bisericesci urmatórele:

1. Teritoriele cercuriloru electorali, locurile centrali pentru alegere si comisarii consistoriali in ambele cercuri remanu precum au fostu la alegerea prima, conformu cerculariului emisu de aici sub 19 Ianuariu a. c. Nr. 181 Plen, prin urmare cerculu VIII alu Giógiului stà din tracturile protopresbiterali alu Giógiului I și alu II, cu loculu centralu Hondolu, ér de comisariu consistorialu e denumitu protopresbiterulu Basiliu Piposiu; asemenea cerculu XX alu Agnitei stà din tracturile protopresbiterali alu Nocrichiu-Cincului mare si Palosiului, cu loculu centralu Agnit'a, ér' comisariu consistorialu e denumitu administratorulu protopresbiteralu Grigoriu Maieru, fiindu de a se observá la casu de vre-o impedecare dispositiunile puntului 3 din acelasi cerculariu.

2. La alegerea deputatiloru se va observá esactu procedur'a regulata prin provocatulu cerculariu sub puntele 5 pona inclusive 10, punenduse inse terminulu pentru alegerea ambilor deputați pe Joi in septeman'a luminata, in 5 Aprile a. c.

3. Oficiele protopresbiterale concernente suntu insarcinate a publicá ordinatiunea acést'a in tracturile sale, tramitiendu la fie-care oficiu parochialu càte unu esemplariu din copiele acestei ordinatiuni, cari se alatura aici in numeru corespundietoriu.

Sibiiu, 22 Martiu,1879.

Mironu Romanul m. p.
archiepiscopu.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Martie.

Comisiunea dietală pentru instrucțiune 'și-a sfêrșit activitatea sa cu privire la proiectul de lege pentru maghiarisarea scoalelor. In ședința sa de Vineri (23 Martie) raportorul comisiunei Gabriel Baross a așternut raportul, prin care are să se subștearnă dietei proiectul de lege. Sâmbătă (24 Martie) proiectul s'a și distribuit între deputați, însě numai după sěrbători se va lua în desbatere.

Convențiunea încheiată între Austro-Ungaria și România cu privire la juncțiunea drumurilor de fer austro-române, s'a primit atât în cameră cât și în senatul Ungariei.

Noul president al camerei ungurresci Iosif Slávy a întrat îndată după alegere în funcțiune. Vorbirea sa, ce a ținut-o în cameră cu aceasta ocasiune, este lipsită de ori ce moment politic. Ea se mărginesce la lauda obicînuită a antecesorului seu și la rugarea pentru indulgența și sprijinul casei.

Ministrul-president Tisza a aflat de bine a da un esposé în cameră despre reconstruarea Seghedinului. Acest esposé, din care vom comunica cetitorilor nostrii în numěrul următor un estras, fù primit cu aplaus de către toate partidele.

Din Timișoară primim scirea că într'o ședință a comitetului central pentru serbarea centenară a reîncorporărei Banatului comitele suprem Ormós a împărtășit, că Majestatea Sa cu prilegiul călětoriei Sale la Timișoara 'și-a esprimat dorința a se întrelăsa ori-ce serbare împreunată cu cheltueli, a se întrebuința banii încurși spre acest scop în favoarea Seghedinenilor inundați. Comitetul a decis a se abținea dela ori-ce festivitate publică și a se mărginí la ținerea slujbelor dumnedeesci. Jumětatea din suma de bani colectată 10,600 fl., se va trimite la Seghedin, ear ceealaltă jumětate se va folosí pentru edificarea unui museu în Timișoara.

În politica esternă atât cele ce privesc Grecia cât și cele ce privesc Rumelia resăriteană par a fi încă nehotărîte. La diplomați le trebuie timp pentru a se resolví la un pas definitiv. Și acum încă întrebările sûnt deschise, cine va lua parte la ocupațiunea micstă, cât de mari vor fi contingentele, care va fi modalitatea ocupațiunei, cine va priminí comanda supremă?

Și despre convențiunea pentru Novi-Bazar se începe earăși a se vorbí. „Pester Lloyd“ ne spune, acum nu scim de a câtea oară, că are să se încheie în curênd. „Deutsche Zeitung“ primesce în aceasta privință din parte autentică următoarea scire: ambasadorul francez Fournier 'și-a dat silință înaintea plecărei sale a sonda intențiunile Porței cu privire la încheierea unei convențiuni cu Austro-Ungaria. Kheireddin Pașa a dat ambasadorului următoriul respuns: „Fără îndoială nu ne va remâné alta, decât a cede aceea ce ne cere Austria. Noi vom cede. Austria tractează cu noi foarte aspru, ne dă o pilă foarte amară fără a ne serví batăr cu un păhar de apă“.

De altă parte noul ambasador austro-ungar din Londra contele Károly se străduesce din resputeri

---

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din frauțozesce de Evariste Carrance.
(16. urmare.)

XIII.

Căutarea după Michelet.

Ḑiua de 8 Maiu 1867 la șase oare dimineața promitea a fi o ḑi minunată, și soarele care'și varsă raḑele sale schînteioase asupra Parisului îți înveselia inima și îți reînvia spiritul.

La această oară timpurie, nu întâlnei pe stradele capitalei, decât lucrătorii, ce se duceau în atelierele lor sau profesionistii ce căutau să ocupe locurile lor obicînuite pe bulevarde.

Printre acesti lucrători, puteai observa pe la începutul stradei Pierre-Sarazin doi oameni, unul gros și mare, celalalt slab și mic, cari păreau a avé mare grabă, să ajungă la destinația lor.

Ajunși dinaintea casei cu numěrul 14, cel mai mic oprì lin pe soțul seu și îi ḑise:

— Aici este, domnule doctor.

Eroul nostru Van-der-Bader, pe care cetitorii nostri a bună samă 'l-au recunoscut, își cufundà mâna în unul din vastele posunare ale surtucului seu, scoase din trênsul un volum, a cărui titulă o consultà, ḑicênd.

— Bine ḑici domnule Ellermann, sûntem la editorul marelui bărbat.

Casa cu nr. 14 din strada Pierre-Sarazin era ocupată pe acel timp de librăria domnilor L. Hochette și compagnie.

— Să întrăm ḑise doctorul cu resoluție.

— Ei, dar magasinele sûnt închise; la Paris oamenii par a se scula cam târḑiu.

Ca și când ar fi voit se desmintă cuvintele tinĕrului student se auḑì cârțăind o cheie într'un lăcat greu, o ușe mare se învêrtì în țîțîni și figura unui tinĕr de opt-spre-ḑece ani se ivì pe pragul magazinului.

Van-der-Bader se aruncà asupra băiatului, care stătea uimit de această năvălire subită.

— Ce vrei? esclamà el, aproape înfricoșat.

— N'ai nici o frică prietine, ḑise dl Ellermanu, care urmase profesorului, noi vrem să aflăm numai o simplă adresă.

— Vě stau la disposiție domnilor!

— Această carte, așa e, că easă din casa D-voastră, întrebà Van-der-Bader, întinḑêndu'i volumul, pe care el îl consultase mainainte.

— *Amorul*, de Michelet, ediția a șeptea, ḑise tinĕrul funcționar, fără îndoială.

— Atunci, urmà învĕțatul gâfâind, D-ta fără nici o îndoială, 'mi vei sci spune, unde pot afla pe acela, care a scris aceste pagini magnifice?

— Aceasta nu va fi tocmai prea ușor.

— Cum!

— D. Michelet, paremi-se se află tocmai în călĕtorie.

— În călĕtorie?...

— De altcum, domnilor, puteți să vě încredințați în persoană căci domnul Michelet își are locuința, strada de l'Ouest.

— Numěrul? întrebà Ellermann care se gândia la toate.

— Nu vi 'l-aș puté spune dară nu ve'ți căuta mult, căci casa lui e cunoscută de toți.

Van-der-Bader, și eșise din magasin și studentul, care voia să mulțumească feciorului din librărie, abia îl putù ajunge.

— Vom ajunge la locul dorit, nu e lipsă să ne grăbim așa, ḑise el fără rěsuflare.

— Fie-care minut este un secul, suspinà Van-der-Bader, moderându'si pașii.

— Paremi-se, ḑise Ellermann, că va trebuí să ne orientăm mai întâiu asupra direcțiunei, ce avem să o luăm, căci nici D-ta nici eu nu cunoascem Parisul, și prea ușor ne putem rětăcí.

— Voiesc domnii să primească servițiile mele? se auḑi o voce îndĕrĕtul lor.

Van-der-Bader și soțul seu se întoarserĕ. Ei stăteau față în față cu un om de patru-ḑeci de ani, cu o față sinistră, cu îmbrăcăminte zdrențuită.

a fi un vrednic următoriu al antecesorului seu contelui Beust. Contele Károly a presidat la adunarea anuală a societăţei din Londra pentru spriginirea străinilor miseri şi a ţinut un toast foarte simpatic pentru guvernul englez, în care accentuează amiciţia intimă între Austria şi Anglia.

Catastrofa dela Seghedin.

(Raport special al „Tel. rom.“ dela un martor ocular).

II.

Incă după ameaḑi barometrul prevestia furtuna şi oamenii căutau cu îngrigire spre noaptea de 12/1 Martie cu atâta mai tare, cu cât timpul favorizase până ací lucrările la întărituri, ḑiua următoare însĕ era ḑiua lui Grigore cel unguresc, de carea se tem Ungurii ca de o ḑi de furtună; furtuna le putea nimicí toate fruptele ostenelelor la întăriturile sĕvêrşite. Noi Românii aveam o presimţire firească de catastrofa ce avea să urmeze şi făcurăm cu vr'o câteva ḑile mai înainte pregătirile recerute de a ne depărta din Seghedin. Spre nenorocirea noastră însĕ banii ni s'au strecurat şi scăḑură până la nivelul de 10 fl. şi dela ministeriul nu puturăm căpăta o anticipaţiune la timpul seu spre a ne putea depărta. Cu 10 fl. cum putea să plece un drum lung o familie numĕroasă de 10 persoane!

Aflându-ne astfel în mare nelinisce, în sara amintită nici nu ne culcarăm. Şueratul vêntului începù deja a se auḑí. Către ḑece oare vine vestea repede, că apa au spart a treia întăritură, deci grăbească tot insul a se mântuí. Se auḑiau şi puşcături, care le ţineam drept signal de alarmă, dară mai târḑiu s'au arĕtat de împuşcături oarbe ale militarilor în contra lucrătorilor, carii fugiau dela întărituri.

Urmarea firească a primei alarme era neliniscea, nesomnul, şi strămutarea gazdelor casei noastre în locuinţa noastră, carea se afla în etagiul de sus, grăbind noi a golí doue odăi de mobiliarul mai scump; ne au remas acum la 10 persoane spre dispositiune numai o odaie în care nu ne puteam mişca de mobiliarul cel mult. Către meḑul nopţii, frământaţi, aţipirăm de somn, însĕ îmbrăcaţi gata de fugă, şi am durmit până la 2 oare după meḑul nopţii, când un toiu de oameni şi tragerea clopotelor într'o dungă ne trezirā din somn. Bubuitul treascurilor numai la 3 oare se auḑiră ca signal, că apa este în oraş. Oamenii începeau a fugí, dară apa era deja în curtea noastră şi la patru oare se suise la 1½ de stânjin, în cât prin curte şi prin poartă numai puteam străbate la stradă. Posiţiunea desperată a noastră, văierătura servitoarelor şi a femeilor din urmă făcură să tremure inima în mine şi am început cu toţii a tremura ca de nesce friguri. Spaima vibra în tot trupul nostru şi ne băteam capul, că pentru ce nu ne-am depărtat mai curênd din Seghedin! Dară timpul nu era de perdut, a lucra, a pacheta ce era mai scump, mai necesar, ca să putem scăpa cu viaţa din casă, era grija cea dintâiu. Asceptam cu nerăbdare creparea de ḑi, ca să ne putem procura o scară, pre carea să ne scoborîm prin fereastră la stradă, la loc liber. Spre norocire casa noastră se afla chiar în marginea Tisei în apropierea immediată a întăriturei celei mai înalte şi mai tari, pre carea puteau oamenii să scape şi să alerge atât la podul de preste Tisa, cât la drumul ferat.

Sgomotul oamenilor, carii căutau scăpare, era foarte mare, alergau sus în jos pre întăritură, cărau mobiliele şi vestmintele şi buhaiele de pat, porcii guiţau, cânii urlau, oamenii strigau după ajutor, căruţele cu bagagiele pre deasupra întăriturei nu puteau înainta de mulţimea oamenilor. Noi din fereastră strigam după o scară. Un amploiat magistratual, de viţă ardelean, auḑind strigătul nostru de ajutor a fugit în vecinătate şi a adus o scară, şi o proptì la fereastră deasupra porţii şi apei esundate, care ascepta cu sete să înghiţă victimile sale. Un câne a gazdei era închis în cămară şi stăpânul seu umbla cu toată puterea sa'l scape; a încercat pre o troacă a se apropia de cămară, dară nu putea, pre urmă s'a întins pre o scândură, dară s'a clătinat şi a căḑut în apă până în brâu. Apa rece l'a făcut de tremura ca varga, noi ne spăriasem, că se va îneca. Numai odată auḑim împregiurul nostru sgomot mare, casele din dĕrĕpt ale gazdei noastre şi a vecinului nostru din stânga fiind din lut făcute căḑură claie preste grămadă şi numai coperişele se vĕḑură dela ele înotând asupra apei. Aceasta şi plânsetul vaierător a proprietarilor mari băgarĕ frica în noi şi accelerară depărtarea noastră din zidirea cea bună, temêndu-ne de surparea ei, cu atât mai mult cu cât auḑirăm vestile cele mai rele despre surparea altor case asemenea de peatră şi cărămidă. Deşí gazdele casei ne asigurau, că nu se va întêmpla nimica, să remânem numai pre pace, dară noi ne vĕḑurăm de cale. Inainte de toate ne procurarăm un om foarte priceput, care ne ajutà de-a căra cele mai necesare de pat, de îmbrăcăminte, de schimburi şi de mâncare scoborindule cu mare greutate şi precauţiune pre scară în jos, apoi venì personalul la rênd, copii dearêndul în braţele lucrătorului cu frica cea mai mare de-a'i scăpa în apă. Cea mai grea misiune a fost a aduce pre biata mea mamă bĕtrână de 75 ani, neputinciosă fară putere în mâni şi în picioare, a costat o luptă mare, până s'a redicat pe scară, ea nu 'şi puté închipuí, că pre uşe nu poate eşí afară. Vĕḑênd lucrătorul hezitarea maicei şi ameţiala ei, a apucat-o bărbătesce şi a aşeḑat-o pre scară aşa, încât cu mânile se ţinea de cuiele din sus a scarei, cu picioarele însĕ se răzima de cuiele de jos a scărei, lucrătoriul mai înjos de ea cu mânile întinse preste ea, îndreptându'i când piciorul când mâna cu o treaptă mai înjos, apoi poposind un dărab, apoi eară păşind mai departe până au ajuns jos pe ţermurele apei, şi de unde ameţită o duserăm pe subţioare la vaporul cel mai aproape, care era deja pentru fugiaţi rênduit; în căsuţa cea mai bună o aşeḑarăm pe o canapea spre a'şi odihní trupul şi sufletul sdrobit de frica apei.

După ce debarcarăm cu bagagia împreună pre vapor, incepurăm a ne sfătuí, că încătr'o se apucăm de acolo? Vaporul avea ordin să plece de cu sară la Zenta.

Noi nu puteam merge în direcţiunea aceea, ci numai către Timişoara; da fără bani cum să mergem atâtea persoane? Stăteam ca loviţi la cap, ca marinariul fără compas, numai odată vine un om ca un *deus ex machina* şi ne înbărbătează, ca se mergem la drumul ferat, căci acolo merg vagoane gratis pentru oameni scăpaţi de apă. Pre cât eram de intristaţi, pre atâta ne înveselirăm şi îngrabă căutaiu sus şi în jos prin înbulzala oamenilor 2 căruţe, de care spre norocire veniră din Bănat destule spre mântuirea oamenilor. Dară mai toate erau ocupate, numai una încă era liberă; o togmiu pre aceea şi încărcaiu pre ea bagagia, pre maica şi patru copii mai mici, eu, muierea mea, ficiorul şi servitoarea cu copila sugătoare în braţe şi mai pe jos mai pe lângă, mai pe după căruţă pre întăritura cea mare lângă Tisa ne-am dus până la podul de fer. Acolo ne încunosciinţarăm după locul pentru descărcarea bagagiei şi aflând un amploiat de bagagiă, acesta ne îndrumà unde, ca se descărcăm bagagia şi noi se mergem în sus la gară, apoi va trimite el mai departe după noi bagagia, întrebândul apoi, că fără scrisoare? şi respunḑêndu-ne — că fără scrisoare are să remână bagagia noastră acolo, 'l-am închinat în numele Domnului şi întorcându'i dosul am stăruit a ajunge la gară. Urcându-me eu singur pe neşte trepte la o înălţime de 10 stângini până la şinile drumului ferat şi vĕḑênd dela podul de fer până la gară depărtarea cea mare de cel puţin ½ oară, şi veḑênd şi o mulţime de oameni cu imensitatea mobiliariului lor aşeḑat, lângă drumul de fer până la gară a socotit cum să străbatem prin desimea aceasta la gară, d'apoi bagagia? pe maica bĕtrână? şi oare dacă ajungeam acolo am fi capătat loc? Situaţiunea era earăşi critică — Vai şi ah era tot ce auḑiam de la ai mei.

Bănăţanul nostru ne sfătuesce se mergem la Szöregh, o comună de o oară îndepărtată dela Seghedin şi acolo mai uşor ne putem urca pe tren în direcţiunea către Timişoara. Fără multă socoteală îndată ne întoarcem cu căruţa şi pe drumul acela mergem până la podul de lemn, care conduce la Ujszeged.

Era supremul moment, căci apa esundată lingea deja marginea dela suprafaţa întăriturei. Scăpând norocoşi, dară obosiţi am trecut prin Ujszeged la 1 oară după ameaḑi am ajuns la gara din Szöregh, suflaţi de vênt, obosiţi, flămânḑi ca vai de noi, iritaţi, dară cu speranţa, că vom scăpa de ací mai departe.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

— Domnii nu cunosc Parisul urmà acest om, cu o grimasă care avea să fie un zimbet; eu cunosc prea bine toate unghiurile capitalei şi cred a vĕ fi de folos.

Ellermann, care căuta cu neîncredere la acest om voia se'i facă un semn învĕţatului, însĕ acesta şi rĕspunsese.

Du-ne în strada de l'Ouest, voim să cercetăm pre Michelet, pre celebrul Michelet.

— Ce întêmplare! ḑise necunoscutul cu o nouă grimasă; eu tocmai mĕ duc însumi în acel cartier, şi cât pentru acela ce'l căutaţi....

— Doară'l cunosci? întrebà Van-der-Bader.

— Eu sûnt comisarul seu obicĭnuit.

Învĕţatul se uità plin de bucurie la Ellermann.

— Dumneḑeu ne stă într'ajutor, ḑise el.

Cine scie, cugetà Ellermann, dând din cap.

— Urmaţi'mi, domnilor, ḑise călĕuzul.

— Vom lua calea cea mai scurtă şi în curênd vom fi la loc.

Învĕţatul îl oprì şi îi ḑise cu stimă.

— Aşa dară D-ta ai fericirea de a fi în serviţiul marelui analisator?

— Mai bine de cinci-spre-ḑece ani, domnule; este un stăpân foarte vrednic, vĕ încredinţez.

— Afla'l vom acasă? întrebà Ellermann.

— Abună samă, domnilor, însĕ stăpânul meu, care câte odată se scoală cam târḑiu, nu primesce pe nimenea înainte de opt oare.

— Bine, ḑise învĕţatul; în sfêrşit sûnt sigur de a vedé pe acest geniu colosal, şi douĕ oare de aşteptare nu sûnt nimic pentru mine.

— De altcum, ḑise earăşi călĕuzul, din ce în ce mai afabil, locuinţa mea e numai o sută de paşi departe de locuinţa lui Michelet, d-voastră 'mi ve-ţi face onorul, de a vĕ odihní puţin la mine.

— Da, fără îndoială, şi D-ta 'mi vei vorbí de acela pe care noi voim să'l salutăm.

Dar pentru ce se încomodăm pe acest brav om, domnule doctor, adause Ellerman, care nu 'şi ascundea neplăcerea sa.

— Oh, nu mĕ încomodaţi de loc, domnilor; eu sûnt singur în locuinţa mea, de când avui nenorocirea, de a 'mi perde pe buna şi sfânta mea mamă!

La aceste cuvinte, zdrenţurosul îşi sterse o lacrimă ce'i curgea pe obraz în jos.

În adevĕr acestei emoţiuni, care părea a arĕta simţemênte nobile la călĕuzul cu privirea sinistră, domnul Ellermann îşi făcea imputări pentru neîncrederea ce o avuse la vederea lui.

— Eu vĕ voiu arĕta portretul binefăcĕtorului meu urmà călĕuzul, care părea a înţelege ce se petrecea în spiritul studentului

— Portretul binefăcĕtoriului D-tale?

— Al domnului Michelet.

— Cum! D-ta poşeḑi portretul ilustrului scriitor! esclamà Van-der-Bader, să ne grăbim, prietine.

— Urmaţi'mi dară, domnilor.

Şi călĕuzul, urmat de cei doi soţi ai sei merse prin nesce strade înguste şi unghiuroase a căror pustietate făcuse să se iviască de nou temerile de mainainte ale d-lui Ellermann.

Tinĕrul om, întradevĕr nu prea strălucia prin curagiul seu.

— Mai este încă departe? întrebà el.

Ba nu, domnule, rĕspunse călĕuzul; casa în care locuiesc este la capetul acestei strade.

— Ciudat cartier!

— Locuiesci unde poţi, aruncà călĕuzul.

Strada de l'Ouest este colea la stênga.

Oh! D. Michelet locuiesce tare bine, şi aşa se şi cade, o inimă atât de bună, un bĕtrân atât de generos!

— D. Michelet este bĕtrân? întrebà Van-der-Bader.

— Eu credeam contrarul, ḑise Ellermann, ficsând pe călĕuz.

(Va urma).

Varietăți.

* (Nunta de argint) a Majestăților lor împeratului Francisc Iosif I și împĕrătesei Elisabeta, carea după cum anunțasem deja în unul din numerii ḑiariului nostru, se va sĕrba în 24 Aprilie n., află pregătiri grandioase în toate părțile și mai în toate orașele imperiului. Și Bistrița face preparative mari pentru sĕrbarea acestei festivități imperiale.

* (Alegerile sinodale în diecesa Caransebeșului). La sinodul eparchial s'a ales următorii deputați: In *Bocșii*: Stefan Antonescu, jud. cer. Iuliu Petric jude reg. în Bocșa montană. In cerc. *Recitii*: Antoniu Crenian jud. cerc. în Recița mont. și Ioan Budințan adv. în Bocșa mont. In cerc. *Buzias*: George Ioanoviciu dep. dietal și Ioan Marcu învĕțător în Bocșa mont. In cercul *Fizeșului*: Martin Țapu învĕțător și Ioan Popoviciu notar în Fizeș. In cercul *Verșețului*: Ioan Baica învĕțător în Retișor și Trifonescu notar. In cercul *Lugoș*: Dr. Alecsandru Mocioni și Constantin Rădulescu adv. In cercul *Zagjen*: Antoniu Mocioni și Iuliu Petric jud. reg. In cercul *Iebelului*: Stefan Velovan dir. prep. în Caransebeș și Ioan Misici. In cerc. *Oravița*: Baltazar Muntean adv. și Timoteiu Miclea adv. In cerc. *Ciacovei*: Gaita notar și Ioan Ionaș asesor referinte la cons. din Caransebeș.

* (Banca „Transilvania“) din Sibiiu a ținut în 30 Martie n. a 10-a adunare generală ordinară la care au luat parte foarte mulți membri. Raportul direcțiunei a constatat și pe anul 1878 un crescĕmênt continuu a cercului de negoțiare și o consolidare a întreprinderei.

În branșa pentru asigurare de foc s'au escomtat 7262 polițe despre prețul de asigurare de 8,672,717 fl., și s'au încasat premii de 49,098 fl. 15 cr., ș. a. Pentru pagube s'au solvit 31,861 fl. 46 cr. v. a.

În branșa pentru asigurarea vieței au întrat 807 propuneri despre un capital de asigurare de 596,638 fl. și după subtragerea tuturor stornelor, casurilor de moarte etc. mai remân la sfêrșitul anului 2874 persoane asigurate cu un capital de 1,894,361 fl. v. a. Întratele premiilor au făcut 58,015 fl. 75 cr. v. a. Pentru percente și dividende s'au încasat 7920 fl. 44 cr. v. a. Capitale asigurate s'au solvit 25,052 fl. 41 cr., și s'au reservat 2000 fl. v. a. Reserva premiilor și sumele superflue s'au urcat la 107,267 fl. 75 cr. v. a. Dându-se absolutoriul superfluențele de 869 fl. 38 cr. v. a., s'au reservat pe anul viitoriu, pre când suma superfluă din 1876 per 455 fl. 94 cr. v. a. s'a predat în sensul statutelor fondului de asigurare.

În sfêrșit trăgêndu-se soartea despre 5 acții ale fondului de intemeiare au eșit numerii: 623. 973. 1275. 1321 și 1438. Capitalul fie-cărui numĕr de câte 100 fl. se va solví în 1 August a. c.

* (Provocare). Subscrișii în numele Comitetului Balului Român în Viena, își iau voie de a ruga pe acei Domni, cari au avut amabilitatea de a colecta pentru acest bal, să binevoiască a trămite colectele, dimpreună cu suma încassată cel mult până în 15 l. c. st. n. ca astfel Comitetul să 'și poată da publicității rațiociniul, îndată după terminul amintit.

Viena 1 Aprilie 1879.

Pentru Comitetul Balului Român în Viena

Dr. Octaviu Blasianu,
președinte.

Dr. N. Nicolau Poppa,
cassariu.

* (Tifus cu pete). Dnul Iosif Fabritius din Brașov ne spune, că acolo s'a ivit în 28 Martie n. boala tifusului cu pete la 11 inși, dintre cari 4 au murit eară 6 se află pe calea însănĕtoșărei. S'a constatat, că boala aceasta a erupt în localitățile poliției, fiind cei bolnăviți toți servitorii Poliției. Localitățile se desinfectează mereu și se iau mĕsuri energice, spre a împedeca lățirea boalei. Domnesce dară nădejdea, că nemai bolnăvindu-se până acum nimenea pre lângă mĕsurile luate energice se va stêrpí această boală înfricoșată.

* (Mulțămită publică). Subscrisa în numele seu ca învĕțătoare dar totodată și în numele elevelor ei aduce prin aceasta cea mai adâncă mulțămită pentru binevoitoarele contribuiri, prin care s'au făcut cu putință cumpărarea unei mașini de cusut pentru scoala noastră de fetițe din cetatea Sibiiului.

Cu ocasiunea aceasta subscrisa împreună și altă datorință, dând socoteală publică despre ceea ce a încassat spre scopul sus atins.

A încassat adecă dela următoarele doamne: M. M. 1 fl., Sora Săvoiu 1 fl., Iudita Măcelariu 1 fl., C. D. Schiau 1 fl., N. N. 40 cr., Luisa Lazar 1 fl., Ana Bechniț 1 fl., N. N. 40 cr., E. C. 40 cr., Rebeca Wolf 20 cr., Elena Demian 20 cr., M. M. 60 cr., Caliope Boiu 20 cr., Ana Joandrea 20 cr., E. Câmpean 20 cr., P. Arsenie 1 fl., Dunca 1 fl., M. G. 40 cr., M. R. 20 cr., Ana Comșa 20 cr.

Sibiiu, 24 Martie 1879.

Maria Georgievici
învĕț. la scoala gr. or. de fetițe în cetate.

* („Românii din Zernești pentru limba maghiară“). Primim următoarea scrisoare: Ḑiariul „Magyar Polgár“ în Nr. 74 a publicat reprodus după foaia „Nemere“, carea e cunoscută publicului român, și carea nemai putênd esista în Brașov, s'a strămutat la Szepszi-Szt.-György, o notiță de următoriul cuprins: (urmează tecstul, care 'l-am publicat în nr. 34).

Subscrisul în numele comunei, declar această notiță de falsă, fiind o invențiune din partea cutărui corespondent a lui „Nemere“, carele neavênd cu ce serví foaiei sale se folosesce de asemenea corespondențe false; ear „Nemere“ este o foaie, carea dă creḑĕmênt astor fel de scornituri.

Noi nu sûntem contrari limbei maghiare, căci la noi și până acum s'a propus în scoală din voie liberă, nu aprobăm însĕ introducerea forțată a acestei limbi în scoalele noastre confesionale.

Ar fi fost mai potrivit când am fi cetit în „Nemere“ vre-o corespondență, unde să ne arete acest cas la frații nostrii maghiari, că adecă ei ar adera la propunerea și a limbei române în scoalele lor din Sĕcuime, căci cu mult mai mare lipsă au ei de limba română, avênd a trăí tot în România spre a 'și câstiga mijloacele de subsistență.

Din altele asigur pe corespondentul lui „Nemere“, cumcă Zerneștenii, aprobând întru toate procederea Escelenței Sale, 'și-au manifestat încrederea și mulțămita și din partea lor *).

Traian Mețian,
preot gr. or. în Zernești.

* (Vêrful cu dor). După cum aflăm compositorul cântărei Vêrful cu dor, d. Ladislav Lubici, pianistul Curții din Bucuresci a fost invitat de directorul Societății de musică din Londra, ca să trămită toate partiturile pentru a se începe repetițiile cântărei, care va fi representată în curênd în Convent-garden-teatrul M. S. Reginei. Piesa se va representa cu tablouri vii, care se vor schimba mereu pe scenă după înțelesul tecstului. Afară de aceea, directorul societății din Londra a cerut permisiunea de a representa cantata în deosebite concerte și în teatrul privat al principelui de Wales.

Compositorul a fost ales membru al societățeí musicale.

Costumele naționale române, necesare cântăreților ce vor lua parte la representație, s'au și trămis din Bucuresci.

Ar fi de altmintrelea de dorit, ca d. compositor să fie față la representare și să dirigeze insuși esecutarea musicei sale.

* (Hagi Loja). Se scrie din Seraievo cu data 29 Martie: Aḑi la 3 oare p. m. a fost amputat piciorul lui Hagi Loja pe sub genunche, de oarece s'a constatat că altfel vindecarea e cu neputință. Amputarea s'a făcut în spitalul cel mare militar. Șepte medici între care și șeful sanitar provisoric Hlavatsch, au fost presenți. Hagi Loja declarase că consimte cu amputația, și a și susținut-o.

* (Un rĕspuns nimerit). Scena se petrece înaintea unui tribunal din Berlin.

„Presidentul“ (către acusat). Cum poate fi un om așa de crud încât să'și maltrateze femeia și să'i arunce o farfurie în cap.

„Acusatul“. Dar, domnule president, cunoasceți pe femeia mea?

„Presidentul“. Nu am onoarea aceasta . . .

„Acusatul“. Atunci nu mai ḑiceți nimica.

* (Un ciasornic interesant). După cum ne spune ḑiarul „Columbus,“ ḑilele aceste s'a isprăvit în Columbus (Ohio), după o muncă de opt ani, un orologiu, care după descrierea făcută e cap de operă. Deocamdată acest orologiu se află espus în Columbus, apoi va face o călĕtorie prin cele dintâiu orașe ale Statelor-Unite. Idea autorului, a fost de-a espune toate evenimentele însemnate din istoria Statelor-Unite. Opul de artă, lat de cinci urme și înalt de 10 urme, este așeḑat pe două ghiare de vultur împodobite cu 12 stele, representând cele 13 State unite mai întâiu. De amêndouĕ părțile se află representate cele douĕ evenimente mai însemnate din istoria americană, resboiul pentru independență și resboiul revoluționar. Ací se mai vede și „Independance Hall“ cu clopotul lui crăpat și cu un bĕtrân gata să'l tragă, Zeița libertății sună oarele; zeița dreptății apleacă cumpănă în favorul industriei; în mijlocul unei harfe eolice se vede modelul renumitului orologiu din Strasburg, într'o întindere de 12 policari înălțime și 4 lățime. La plăsmuirea singuraticelor figuri ale apostolilor au servit tablourile lui da Vinci. Toate figurile alegorice sûnt de os de elefant, afară de Satana, care e de abanos, și cu ochi de granat. Împregiurul postamentului se vĕd episode istorice. La primul pătrar de oară trece peste scenă o locomotivă ca emblem al grabnicei înaintări pe terenul industriei; când orologiul bate jumĕtate resună clopotul din „Independance Hall“ și Washington trece maiestos pe scenă. La bătaia a trei pătrare de oară apostolii se închină înaintea lui Christos; Petru se lapĕdă de el și cocoșul cântă. O figură trece repede purtânt o eșarpă verde cu inscripția „Timpul fuge.“ Bătaia orelor se anunță print'un joc de clopote. La ora 12 se representă emanciparea sclavilor: Lincoln, ținênd în mână proclamația respectivă, se îndreaptă spre un sclav legat de bancă, care stă cu ochii ațintiți spre liberatorul seu. De odată lanțurile îi cad, ear mânile lui se impleticesc la o rugăciune de mulțămită pentru scăparea lui de această soartă.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Paris, 7 Aprilie n. La cele 21 de alegeri supletorice, sevêrșite eri, s'au ales 13 republicani și 1 legitimist; 7 alegeri sûnt de a se face de nou.

London, 7 Aprilie n. În casa de jos Northcote declară: Pertractările despre ocuparea Rumeliei resăritene se continuă. Comunicări mai detailate sûnt imposibile, pentru a nu prejudicia probabilității înțelegerei Mai departe declară Northcote: Vestea de pace a lui Cetewayo nu este deamnă de multă credință; ci din contră o supunere completă ar fi de lipsă.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor

(Studiu biblic)

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(3 urmare).

A. Evangelia după[1] *Mateiu.*

(Critica). Evangelia nu este scrisă de Mateiu, ci de un necunoscut de mai târḑiu.

Motivele pentru neautenticitate sûnt:

a) Cuvintele lui Papias, carele ne spune că Mateiu a insemnat *τὰ λογία*, adecă unele cuvêntări, respective sentințe de-ale lui Iisus, și încă în dialectul aramaic (*ἑβραΐδι διαλέκτῳ*);

b) Evangelia e în contraḑicere cu Ioan, nunumai lăsând afară unele evenemente de mare insemnĕtate (Nunta din Cana, învierea lui Lazar ș. a.), pe cari un apostol și martor ocular nu le putea desconsidera, dar și punênd activitatea lui Iisus numai în Galilea, și numai în timp de un an.

c) Evangelia însași nu susține a fi scrisă de Mateiu.

---

*) Ar fi interesant când am puté afla cum s'a putut fabrica corespondența — notiță din „Nemere“, și cine sûnt acei „binevoitori“ ai Zerneștilor, cari ii însinuă așa de minunat tocma în presa maghiară.

[1] Evangelia este una (*τοῦ Ἰησου Χριστοῦ*, Mrc. 1, 1), scrisă de 4 scriitori amĕsurat specialelor lor scopuri didactice. De ací Ireneu (adv. haeres. III, 11, 8.) numesce Evangelia *τὸ εὐαγγέλιον τετράμορφον*. De ací resultă și titula *Κατὰ Ματαῖον, Κατὰ Μάρκον, Κατὰ Λουκᾶν, Κατὰ Ἰωαννην.* Această prepositiune (*Κατά*) a fost esploatată în diferite chipuri. 1) Unii pretind a afla în tr'ênsa numai o referință mai depărtată de Mat. Luca etc., și de ací prin aceasta ceercă a documenta neautenticitatea Evangeliilor. Sensul să fie: Evangelia nu e scrisă de Mat., Marcu ș. a. ci de un necunoscut, scrisă numai după împărtășirile date de Mat. Marcu Luca (Credner, Einleitung § 88). In contra acestei suposiții stă faptul că formula de sus a fost întrebuințată și pentru titularea Evangeliilor apocrife (*Κατὰ Θωμὰν* etc.) — 2) Alții iau cuvêntul în sensul genetivului, și ad *a)* ca genetiv simplu, în loc de *Μαδταίου* etc. (Bleek, Einleitung.. pg. 90). În casul acesta remâne neesplicat pentruce s'a pus *Κατὰ* ca neindatinat, și nu s'a pus genetivul, — ba stă în contraḑicere cu faptul, că Evangelia nu este a Apostolilor, ci a lui Iisus Christ. (Marcu 1, 1.) și test. parall.); *b)* sau se ia *Κατὰ* ca o reproducere a lui lamed authoris din limba evreică. Dar acest lamed authoris nu este nicăiri în limba grecă reprodus cu *Κατὰ*. LXX îl reproduce sau cu dativ sau cu ajutoriul unei parafrase. 3) Prepositiunea însamnă: *după, amĕsurat, conform,* și deací: Evangelia *după* Mat., după Marcu etc. va să ḑică: după cum a scris-o Mateiu, Marcu, Luca, Ioan.

Prin *Κατὰ* se intenționează indigitarea unitățeí Evangeliei în butul deosebirilor sub cari ni se presentează (Winer, Gramatik des neutest. Sprachidions. Leipzig 1867 edit. 7 § 49. d.

d) Evangelia narează nu numai minuni de necreḑut, dar şi lucruri cari aparţin mitului (steaua magilor, ispita, banul în gura pescelui ş. a.)

e) Cuvêntările lui Iisus parte sûnt reproduse nefidel, parte neesact chronologice

f) Anumite episode sûnt inventate cu respect la Test. vechiu (fuga în Egipt ş. a.)

g) Scriitoriul citează Test. vechiu acum după original, acum după LXX.

ad *a*) Aceea ce ḑice Papias nu este nici de cum în contra autenticităţei Evangeliei. Cuvintele lui (la Eusebiu III, 39) sună: *Μάρκος μὲν ἐρμενευτὴς Πὲτρου γενόμενος ὅσα ἐμνημόνευσεν ἀκριβῶς ἔγραψεν, οὐ μέντοι τάξει, τα ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἤ λεχθέντα ἤ πραχθέντα.. ὕστερον δὲ ὡς ἔφην Πὲτρῳ, ὅς προς τὰς χρείας εποιεῖτο τὰς διδασκαλίας, ἀλλ᾽ οὔχ ὥσπερ σύνταξιν τῶν κυριακῶν ποιούμενος λόγων .... Μαδταῖος μὲν οὖν ἑβυαΐδι διαλὲκτῳ τα λογία συνεγράψετο, ἡρμήνευσε δαυτα ὡς ἦν δυνατός ἕκαστος.* Ele, *τὰ λογία*, nu se refer după cum se pretinde la o adunătură de cuvêntări sau sentinţe de-ale lui Iisus, ci la Evangelia actuală. Căci *α*) Papias togmai în pasagiul citat numesce şi Evangelia după Marcu *κυριακοὶ λόγοι*; *β*) Papias îşi întitulează scrierea sa *λογίων κυριακῶν ᾿Εξηγήσεις* deşí în trênsa sûnt şi istorisiri, întêmplări, şi nu numai cuvêntări de ale lui Iisus; *γ*) S. S. Părinţi şi de mai târḑiu numesc Evangeliile *τα λογία τοῦ κυρίου* sau *τοῦ ϑεοῦ* (Langen I. Grundriss der Einleitung in das Neue Testament. ed. II Bonn 1873 pag. 12.)

ad *b*) Că în Evangelie lipsesc unele fapte şi evenemente descrise de Ioan nu este nici umbră de dovadă contra autenticităţei ei.

Dovadă este numai, că şi pentru Mateiu, ca şi pentru cei alalţi Sinoptici, are valoare ḑisa lui Ioann 20, 30. 21, 25. Iar că ar sta în contraḑicere cu Ioan în privinţa activităţei lui Iisus nu este adevěrat. Evangelistul ne dă indigitări din cari vedem, că şi lui îi este cunoscută activitatea de mai mulţi ani din Iudea şi Ierusalim. La 4, 25, prin urmare togmai la începutul activităţei sale, aflăm că Iisus are aderenţi din Iudea şi Ierusalim. Aceasta ne îndreaptă la activitatea iudeică-ierusalimitană, descrisă de Ioan 2, 13 seqq. Iosif din Arimathia a fost un personagiu cunoscut lui Iisus (25, 27). In Bethfage, Bethania şi Ierusalim Iisus are familii inpretinite, cari presupun cunoscinţe vechi (21, 3, 17, 26, 6, 17 seq.). Ba însuşi Iisus ne dă să înţelegem, că a fost de repeţite ori şi cu diferite ocasiuni în Ierusalim, şi a cercat să atragă pe Iudei la credinţă, (23, 37).

Planul lui Mateiu a adus cu sine ca el să descrie faptele şi învěţăturile lui Iisus sevêrşite în Galilea.

ad *c*) Nici cele alalte Evangelii nu ne spun espres cine e autorul lor, o datină ce domnia la cei vechi [2]) Mateiu, ca şi cei alalţi Evangelişti, ne dă să înţelegem, că el este autorul (9, 9. seqq). Dacă un scriitoriu nu'şi numesce numele în scrierea sa, nu urmează că scrierea aceasta să nu fie a lui.

ad *d*) Chiar să fie productul fantasiei aceea ce scrie un scriitoriu, urmează oare că aceea ce a scris nu e scris de el? În casul concret, dacă s'ar dovedí neadevěrul celor relatate de Mateiu, s'ar dovedí numai că n'a relatat fidel, şi nu că n'a scris insuşi aceea ce a scris.

ad *e*) Aranjarea materialului şi prin urmare şi a predicilor a fost condiţionată de planul şi scopul Evangelistului, carele, după cum s'a mai dis, n'a intenţionat să scrie istoria vieţei, ci învěţăturile lui Iisus cu o anumită tendinţă didactică. Infidelitatea (ce în casul concret nu esistă) în descrierea unui evenement nu conchide la neautenticitatea descrierei.

ad *f*) Este din potrivă raportul dintre profeţie şi împlinirea profeţiei. Iar impregiurarea că Mateiu are mai multe provocări la Testamentul vechiu, şi prin urmare în viaţa lui Iisus vede mai multe profeţii împlinite de cât cei alalţi Evangelişti, a fost condiţionată de planul şi tendinţa specială a Evangelistului.

ad *g*) Deací nu urmează însě că sûnt două scrieri primitive, compilate mai târziu. Citatele diferesc întru atâta în cât: toate acele citate, la cari se provoacă însuşi Evangelistul sûnt fără escepţiune după original (versiunea proprie a traducětoriului, mai fidelă ca în LXX), ear acele la cari se provoacă alţii sûnt asemenea toate, fără escepţiune, după LXX. Causa acestei diferenţe se esplică tare natural: traducětoriul testului aramaic al Evangeliei a voit să reproducă cât se poate de fidel cuvintele la cari Evangelistul face provocare (ca 1, 23, 2, 15, 18, 23, 4, 15, 8, 17, ş. a. [3]) ear cuvintele la cari fac alţii provocare le reproduce după LXX (ca 3, 3, 4, 4. 6. ş. a.), carea era în us la helenisti. Şi până când cestiunea citatelor în chipul arětat, este neresolvită până atunci fenomenul nu se poate esplica altmintrea.)

(Va urma.)

---

[2]) Escepţiunea ce o fac apostolii Pavel, Petru, Iacob şi Ioan în Epistole, este basată pe împregiurarea, că ei scriu epistole, şi aměsurat datinei de pre atunci încep cu numele scriitoriului.

[3]) Ací aflăm cu drept cuvênt pe traducětoriul Mateiu însuşi.

Posta Redacţiunii.

Argir de lângă valea Craiului. Astorfel de învinuiri grave le putem da loc numai atunci, dacă vei gira în public pentru adevěrul lor cu întreg numele D-Tale.

Domnului *Major de Crainic* în Bucuresci. Va apare în numěrul procsim.

Bursa de Viena

din 7 Aprilie n. 1879.

Acţiuni de bancă	805 —
Acţiuni de credit	247 90
London	118 40
Argint	— —
Galbin	5 52
Napoleon d'aur (poli)	9 31½

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 21 Maiu şi 25 Iunie imob. lui Francisc Farkas şi soţi în M. Szent. Anna (trib. M. Vásárhely); în 16 Maiu şi 16 Iunie imob. lui Stefan Colunics în Feltorja; în 7 Maiu şi 7 Iunie imob. lui Ludovig Csekem în K. Vásárhely Kanta (trib. K. Vásárhely); în 10 Aprilie imob. lui Ioan şi Şarolta Hahn în Mercurea (trib. Sibiu); în 17 Aprilie imob. d-nei Nicolau Bányay în Gherla (judec. cerc); în 16 şi 17 Aprilie şi în 17 Maiu lui Mihail Draveczky în Eradona (judec. cerc. Székelyhid); în 15 Aprilie şi 15 Maiu imob lui Danilă Boczi în Kissikarla (judec. cerc. Nagybánya); în 28 Aprilie şi 28 Maiu imob. lui Adam Nimişescu în Dincu-mare (trib. Deva); în 10 Aprilie imob. lui Toader Mateiu în Căpuş (trib. Cluj); în 10 Maiu şi 10 Iunie imob. lui Sava Milinton în Ciacla (judec. cerc. Aiud); în 19 Aprilie şi 19 Maiu imob. lui Iosif Horvathy în Turda (trib.); în 27 Maiu şi 27 Iunie imobilele şi mob. lui Ladislau Bartha în S. Sânt-Ioana (judec. cerc. S.-Szt-György); în 15 Maiu şi 17 Iunie imob. lui Teodor Puscuj şi al rěmasului după Ioan Szabó în Highic (jud. cerc. S. Szt. György); în 13 Maiu şi 13 Iunie imob. lui Alecsandru Ferenczi în Lăpuşul-românesc; în 12 Maiu imob. lui Ferdinand Czirano şi soţiei sale (jud. cerc. Aiud); în 29 Aprilie şi 29 Maiu imob. lui Nicolau a lui Dismaş Muntean în Ludoş; în 30 Aprilie şi 30 Maiu imob. lui Ioan Adami în Ungurei; în 26 Aprilie imob. lui Francisc B-ron Reichenstein în Sibiiu (trib.); în 17 Aprilie imob. lui Mihail Schindler şi soţi în Mediaş (jud. cerc.); în 12 Aprilie şi 12 Maiu imob. Palaghiei Pap în Rusu (jud. cerc. Nagybánya); în 30 Aprilie şi 31 Maiu imob. lui Andreiu Schmid în Enei (trib. Ibaşfaleu); în 8 Aprilie şi 8 Maiu imob. comunei Runcu (trib. Turda); în 10 Aprilie şi 10 Maiu imob. lui Iosif Nastor în Bobohalma (jud. cerc. Szt. Mărtin); în 17 Aprilie imob. lui Dumitru Dreve şi soţi în Mănăstur (jud. cerc. Hoghin); în 7 Maiu şi 7 Iunie imob. lui Toma Moldovan în Sibiiu (trib.).

Nr. 42. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Branişca, în protopresbiteratul Iliei murěşane, în urma ordinaţiunei consistoriale de dto 18 Iuliu, 1878, Nr. 1320. B. prin aceasta se publică concurs a doua oară cu termin până în 21 Aprilie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă de locuit dimpreună cu curte şi grădină;

b) două pămênturi arătoare de 4. jugěre cu venit anual de 50 fl. v. a.

c) dela 114 numere câte o feardelă cucuruz sfârmit;

d) câte o ḑi de lucru, fie-care numěr parte cu pălmile parte cu vitele;

e) venitele stolare îndatinate: cari toate computate în bani fac suma de 481 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi aşterne concursele lor instruite conform prescrierilor statutului organic şi a dispoşiţiunilor sinodale din 1873 până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Gurasada, 15 Martie 1879.

Alecsiu Olariu, m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 82. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III a Şiasa, protopresbiteratul Lupşei, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 21 Aprile 1879 v.

Emolumentele sûnt:

a) folosirea cimiteriului;

b) dela 200 case câte o ḑi de lucru sau 20 cr. în bani, şi

c) venitele stolare regulate prin sinodul parochial, cari toate computate în bani dau un venit anual de 400 fl. 60 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi aşterne petiţiunile lor instruite în sensul statutului organic şi a dispoşiţiunilor provisorie din anul 1873 la subsemnatul până la terminul indicat.

Ofenbaia, în 12 Martie 1879.
Oficiul ppresbiteral gr. or. al Lupşei.
În conţelegere cu comitetul parochial.

I. Danciu, m. p.,
adm. ppopesc.

Nr. 49. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a din Streiu-Săcel cu filia Crişeni, în protopresbiteratul Haţagului, — se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 21 Aprile.

Emolumentele sûnt:

I. Dela parochia Streiu-Săcel:

a) porţiune canonică = loc arătoriu 8 jugere;

b) dela fiesce-care fum de casă (60 fumuri) câte una ferdelă cucuruz nesfârmat, şi câte una ḑi de lucru (clacă);

c) stolele indatinate.

II. Dela filia Crişeni:

d) porţiune canonică — loc arătoriu 10 jugěre;

e) dela fiesce-care fum de casă (30 fumuri) câte una ferdelă cucuruz nesfârmat;

f) stolele îndatinate.

Doritorii de a ocupa această staţiune, au a'şi adresa concursele lor bine instruite în sensul „statutului organic“ şi a dispoşiţiunilor sinodale din an. 1873 la subscrisul, până la terminul sus memorat.

Haţag, la 8 Martie 1879.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ, m. p.,
protopop.

Nr. 62. 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de clasa a III. Spanlaca, în tractul protopr. gr. or. Murěşului se escrie concurs cu terminul până la 21 Aprilie v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legume în mărime 342□, şi grădină de pomi în mărime de 1 juger 20□°;
2. Usufructul cimiteriului care conţine 1300□°/, loc de coasă;
3. Porţiune canonică stătătoare 2 jugěre□°, din care 1 jug. 650□° e agru, celalalt e fênaţ;
4. Dela fie-care familie (84 familii) câte o ferdelă de cucuruz sfârmit (měsura veche) şi câte o ḑi de lucru cu palma;
5. Stola usuată în comună.

Din cucuruz, ḑile de lucru si stolă terţialitatea compete cantorului.

Se sperează, că prin comasaţiunea şi segregaţiunea locurilor din hotarul respectiv puse în lucrare de mai mulţi ani şi încă în present aflătoare în curgere, — se va mai îmbunătăţí porţiunea canonică, cu câte-va jugěre de pămênt (cu partea legală competentă din teritoriul comun).

Concurenţii au a'şi adresa concursele instruite conform „statutului org.“ şi dispoşiţiunilor sinodale din a. 1873. la subscrisul p. u. Máros-Ujvár) până la terminul indicat.

Săntbenedic, în 20 Martie 1879.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Artemiu Crişan, m. p.
adm. ppopesc.

„Albina“ 1—3 [11]

Institut de credit şi de economiĭ

În sensul conclusului adunării generale a societăţei noastre din 28 Martie 1879 Nr. I, al şesele cupon dela acţiunile institutului nostru scăḑětor **la 1 Iuliu 1879** se va rescumpěra dela susnumita ḑi la cassa noastră în Sibiiu cu **9 floreni 50 cruceri.** Şi până atunci se rescumpěră acel cupon la cassa noastră de aḑi incolo oricând, pre lângă subtragerea intereselor pe timpul încă neespirat.

Sibiiu 5 Aprile 1879.

Direcţiunea institutului.

Avis 1—2 [12]

pentru dame!!

În cunoscutul salon de modă al subscrisei se află un sortiment de **pălării** de **primăvară** şi **vară** pentru **dame** şi **băeţi** sosite din **Viena** cu preţuri convenibile.

Sibiiu 5 Aprilie 1879.

I. Wegmuth,
strada cisnădiei Nr. 25, etagiul I.

Redactor respunḑětor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 37. Sibiiu, Joi, 29 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de donĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 28 Martie.

Sûnt lucruri, cari la prima vedere ni se par că sûnt de o înălţime politică, faţă cu care noi cei din provincie, n'avem decât să ne esprimăm admiraţiunea noastră. Privite mai deaproape aceleşi lucruri, găsim în cele din urmă că deşí îşi au originea în cercuri înalte diplomatice, influinţează până jos în cercurile provinciale sau cel puţin sûnt într'o strînsă legătură cu lucrurile care ne ating mai deaproape.

Ḑiaristica capitalelor ne spune despre un toast al contelui Károlyi, ambasadorul austro-ung. din London. Toastul acesta, precum şi alte toaste sau adresări, înţelegem pe al contelui Schweinitz, ambasadorului german din Petersburg, şi discursul generalului Stollberg, nu ar fi ceva deosebit. Ele, deşí pronunţate în cercuri înalte diplomatice, sûnt aşa ḑicênd, numai nisce oraţiuni sau discursuri ocasionale, oraţiuni sau discursuri, de cari se rostesc de atâtea ori în atâtea variaţiuni dară lumea le da multă însemnătate.

Fiindcă am făcut cu altă ocasiune amintire de discursurile ocasionale ale contelui Schweinitz, şi Stollberg, de astădată vom avé în vedere mai mult toastul contelui Károlyi, ambasadorului austro-ung. din London. De celelalte ne vom atinge numai în cât vom găsí o legătură între acela şi aceste.

Contele Károlyi, după cum s'a mai ḑis şi de altă dată, cu ocasiunea unui banchet s'a esprimat, că esistă o „alianţă nesubscrisă“ între Anglia şi Austro-Ungaria.

Impregiurările de faţă dau enunciaţiunei representantului austro-unguresc de lângă cabinetul din London care care importanţă. Cu toate, că până acum a fost folosită mai cu samă de presa oficioasă şi ignorată de cealaltă presă, ea ar avé aerul de-a vestí lumei o constelaţiune nouă a puterilor mari europene în faţa deslegărei ulterioare a cestiunei orientale, cel puţin ea ar vestí lumei, că alianţa triplă a celor trei împĕraţi nu mai esistă.

Enunciaţiunea contelui Károlyi, care a bună samă nu s'a făcut fără scirea cabinetului de esterne din Viena, combinată cu enunciaţiunea contelui Schwinitz ambasadorul german în Petersburg, lasă publicul în necertitudine asupra urmărilor eventuale ale constelaţiunei celei nouĕ. Raportul Austro-Ungariei de până aci către Germania şi Rusia apare după cuvintele contelui Károlyi in stadiul disoluţiunei, însĕ noul raport al puterilor nu ni'l arată oraculosul oracul care a vorbit nu de mult cu ocasiunea unei petreceri la o masă ospitală.

Este foarte probabil, că constelaţiunea cea nouă încă nu esistă, este însĕ probabil şi aceea, că ea nu este cunoscută nici contelui Andrássy nici contelui Károlyi şi acest din urmă a folosit ocasiunea pentru de a face un act de curtenire şi totodată politcă naţională maghiară.

Dar şi în casul când enunciaţiunea contelui Károlyi ar fi numai o curtenire emisă fără scop de a signalisa prin ea o constelaţiune nouă nu perde din însemnătate. Ea este, cum am ḑis, acea politică duplă purtată în anii din urmă, de cabinetul de esterne, care are doue laturi, dintre cari cabinetul la ocasiuni însemnate face paradă cu laturea, care scie că este mai plăcută Maghiarilor.

Este vorba de ocupaţiunea Rumeliei. Ocupaţiunea trebue pusă într'o combinaţiune, care să nu samene că are raporturi cu politica rusască. Aceasta ar fi însĕ o curată slăbiciune.

Dăcă cabinetul de esterne trebue să se folosască de o slăbiciune ca aceasta, cine ne garantează, că şi laturea ceealaltă a politicei esterne care, se ascunde Maghiarilor, nu'şi va avé slăbiciunile sale?

Cabinetul din Berlin, şi de sigur şi cel din Petersburg, nu 'şi-a îndreptat privirile numai de astăḑi sau de eri asupra orientului. Sûnt urme învederate, că diplomaţia prusiană, astăḑi identică cu cea germană, s'a manifestat cu douĕ ḑeci şi doi de ani înainte pentru transformarea orientului cum o vedem astăḑi în curgere, însĕ încă nedeterminată. Asemĕnând ideile cabinetului prusian de atunci cu cursul lucrurilor de astăḑi cum vedem că se desvoaltă în peninsula balcanică, am puté ḑice, că politica esternă a contelui Andrássy este mijloc spre ajungerea scopului însĕ a scopului ficsat de alţii şi nu de bărbaţii, cari s'au urmat unii pe alţii în cabinetul de esterne din Viena.

Nu ne îndoim, că şi în cabinetul austro-ungar se vor fi gândit barbaţii de stat de viitoriul orientului, poate cu mult mai înainte decât cei din cabinetele din Berlin şi Petersburg. Din esperienţa trecutului până în ḑilele nostre însĕ vedem, că gândirea a fost mai mult înstrăinătoare decât atrăgătoare. Şi alianţa triplă n'a îmbunătăţit întru nimica politica austro-ungară din orient.

Este dar indiferent, dacă esistă sau nu esistă alianţa triplă, sau o alianţă nesubscrisă între Anglia şi Austro-Ungaria. Aceasta din urmă se pare a fi hotărîtă de către aliaţii sei la o predestinaţiune, neatêrnată de voinţa Ungariei. Cu alte cuvinte politica esternă a Austro-Ungariei ar fi în orient esecutătoarea politicei germane şi rusesci, a cărei foloase pentru Austro-Ungaria sûnt mai puţin decât efemere.

Maghiarii, cari fac mult sgomot cu influinţa lor în destinele Europei, ar trebuí să cugete în faţa împregiurărilor actuale mai modest despre sine şi să nu ameninţe chiar şi pe România, cum făcea d. e. „Pesti Naplo“ în ḑilele trecute, cu detragerea buneivoinţe din partele, când şi ei sûnt în pericul, cu atât mai puţin să se poarte cu concetăţenii lor de alte naţionalităţi ca cu nesce popoare cucerite. Maghiarii ar trebui să deschidă odată ochii şi în loc de a se juca cu frase sunătoare şi cu legi cari le înstrăinează adevĕraţii lor aliaţi, să se cugete până nu va fi prea târḑiu cum ar puté monarchia întreagă trage folos real din situaţiunea cum este astăḑi dată. Alianţa nesubscrisă cu Anglia, chiar dacă ar esista, nu ofere monarchiei noastre nici o garanţie. Anglia este cunoscută de o speculantă egoistică în cel mai mare grad. Anglia va fi pentru monarchia noastră şi pentru Ungaria ceea ce a fost pentru Turcia în anii de ispită.

Posiţiunea monarchiei austro-ungare ca putere mare de o parte, şi cu naţionalităţi, cari îşi au ramuri în vecinătatea ei nemijlocită de altă parte, îi înlesnesce emanciparea de sub influinţa politică germană şi rusască. Atêrnă numai dela bărbaţii de stat ai monarchiei să se scie folosí de posiţiunea aceasta. Măiestrie mare nu se cere de loc spre sfêrşitul acesta, ci numai puţină bunăvoinţă.

Românii, Serbii şi celelalte naţionalităţi nemaghiare din Ungaria şi Transilvania tractate pe picior egal cu Maghiarii, eată farmecul prin care partea aceasta din monarchie ar face imposibilă şi umbra de o temere de gravitaţiune în afară. Din contră lucrul s'ar întoarce. Toate popoarĕle din giurul monarchiei, cari îşi tem libertatea sau naţionalitatea faţă cu absolutismul rusesc, ar gravita spre monarchia noastră. Românii, Rutenii Cechii Slavonii din Cislaitania trataţi pe picior egal cu Nemţiii, eată farmecul, prin care şi partea aceasta ar fi asigurată contra ochirilor spre Germania şi vice-versa.

O Austro-Ungarie întemeiată pe mulţămirea faptică a tuturor naţionalităţilor de o potrivă n'ar avé lipsă nici de complimentele lui Károlyi şi n'ar avé a se teme nici de esclamările unui Schweinitz, care accentuase cu desconsiderarea monarchiei noastre, că intimitatea este numai între cele

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.
(17. urmare.)

XIII.

Căutarea după Michelet. (urmare).

— Iată-ne ajunşi, strigă de odată cest din urmă, plecând ochii şi evitând a rĕspunde lui Ellermann.

— Şod lucru, murmură vechiul elev al universităţei de Leyden, acest călĕuz îmi inspiră o frică necuprinsă.

Cei trei bărbaţi se aflară atunci în capĕtul unei galerii lungi şi întunecoase, în fundul căreia era o scară umedă şi lunecoasă.

Van-der-Bader, urmănd călĕuzului începù se o urce cu resoluţie

Ellermann se oprì la capĕtul scărei.

— Domnule doctor, strigă el în sfêrşit cu un accent de rugare, coboară-te, te rog, se ne întoarcem la aer şi la lumina ḑilei.

— Ce fel ḑise călĕuzul, D-voastră nu voiţi se vedeţi portretul?...

— Înainte! înainte! ḑise profesorul cu vioiciune; voiu merge chiar până la sfêrşitul lumei dacă va fi de lipsă!

— Dumneḑeu să ne aibă în sfânta sa pază, cugetà Ellermann suindu-se şi el pe această scară întunecoasă şi murdară.

Scârţăitura unei chei, ce descuia în lăcat întrerupse aceste reflecsiuni

— Poftiţi de întraţi domnilor, ḑise călĕuzul, dându-se la o parte, pentru a lăsa să între cei doi amici.

— Aici îţi poţi rupe gâtul de o sută de ori, murmură studentul întrând după Van-der-Bader în o odaie destul de largă, slab iluminată prin o singură fereastră, ce fără îndoială da pre o curte.

— Uf! făcù învĕţatul, este cam sus la D-voastră.

— Poftiţi de şedeţi, ḑise călĕuzul, presentându-le douĕ scaune schioape cari dimpreună cu o masă şi un pat de scânduri formau întreg mobiliarul locuinţei. Odihniţi ve puţintel, până mĕ voiu urca în odaia rĕposatei mele mame, pentru a căuta portretul, ce voiţi al vedea.

— Eu îţi urmez ḑise învĕţatul.

— Nu te ostení, eu voiu revení în douĕ minute, rĕspunse călĕuzul, făcênd doi paşi îndĕrĕţ şi închiḑênd repede uşa după sine.

— Sûntem perduţi, domnule doctor, ḑise Ellermann.

— Perduţi! Ce vrei să ḑici?

— Că dacă presimţirile mele nu mĕ înşală, noi am căḑut în cursa unui mişel dibaciu.

— Cum, domnule Ellermann, D-ta tractezi astfel pe acela, care stă atât de aproape de cel mai mare învĕţat al lumei.

— Acest om este un mişel, care nu cunoasce pe domnul Michelet.

— Şi ce te face să creḑi astfel de lucru?

— Toate, scumpul meu învĕţător: faţa sa întunecată, vestmintele sale zdrenţuite, locuinţa lui murdară... şi bagă bine samă, eu m'aş prinde că el s'a dus ca se înscinţeze pe oare-care din camerazii sei şi că noi sûntem încuieţi aici.

Rostind aceste cuvinte, studentu se apropiase de uşă, încercând înzadar a o deschide.

— Ce 'ţi-am spus adause el; sûntem frumos şi bine prisonierii acestui om, creḑi acum că am avut dreptate domnule doctor?

— Este de necreḑut, ḑise Van-der-Bader; cum se fim noi astfel înşelaţi .. eu mĕ îndoiesc încă

— Sûntem daţi în graţia acestui miserabil, ḑise Ellermann, cu vocea tremurătoare, el ne va despoia de banii nostri şi de bijuteriile noastre.

— Nu, nu, aceasta nu este cu putinţă, repetà Van-der-Bader.

Studentul se încercà se zimbească.

— Cel mai simplu lucru va fi, urmà el, să'i dăm ceea ce avem la noi; din norocire, giamantanele noastre a rĕmas în hotel şi dacă cumva vom avé norocirea de a ieşí cu viaţa de aici, vom puté se ne rîntoarcem la Leyden.

— Însĕ nu mainainte de a fi vĕḑut pe Michelet, ḑise doctorul cu gravitate.

(Va urma).

doue puteri nordice. Soartea orientului întreg s'ar schimba când bărbaţii de stat ai Austro-Ungariei ar procede astfel în lăuntru.

Puţină bunăvoinţă şi tact mai mult politic şi din situaţiunea precărie în care este Europa în timpul crisei orientale, monarchia Austro-Ungară ar puté trage cele mai mari şi totodată cele mai salutare foloase.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Martie.

Cu inceperea vacanţelor de Pasci a întrat în politica internă o pausă. Aceasta pausă însĕ nu va ţiné mult, căci deja de mâne într'o septĕmână vor începe camerile austriace a lucra. Asemenea şi indată după Pasci se vor ţiné consilii comune ale ambelor ministerii despre regularea posiţiunei Bosniei şi a Erţegovinei.

Fostul president al camerei unguresci Caloman Ghyczy a adresat alegĕtorilor sei din Comorn o scrisoare în care nu numai îşi depune mandatul ci şi declară, că el voesce a se retrage definitiv în viaţa privată. Astfel se desminţesc faimele, cari îi atribuiau intenţiunea, că el ar fi aplecat a primí eventual eară şi vre-un mandat.

„Pester Lloyd“ aduce scirea, că convenţiunea cu Turcia cu privirile la Novi-Bazar este isprăvită dar încă nesignată. Ea dispune, că toate punctele strategice pe linia de etape până la Mitrovitza vor primí totdeodată ocupaţiunea comună prin trupe turcesci şi austro-ungare. Austro-Ungaria nu va esecuta la moment aceasta ocupaţiune, ci 'şi va reserva numai dreptul (!).

Şi în privinţa ocupaţiunei micste a Rumeliei resăritene ne fericesce „Politische Correspondenz“ cu o scire. Ea ne spune adecă, că s'a ţinut la Constantinopole un consiliu de ministrii, în care marele vizir Khereddin Paşa a espus motivele, din care Turcia trebue să fie în contra ocupaţiunei micste. Consiliul de ministri a hotărît în sfêrşit a adresa puterilor un memorand în aceasta causă.

Camerile din România s'au disolvat. Decretul domnesc constată, că camerile prin votul lor, a face loc unei constituante, au conces, că România are a se supune în timp scurt în interesul păcei europene tractatului dela Berlin. Aceasta abnegaţiune de sine va causa, că în străinătate în locul prejudeţelor nejustificate va vení o judecare mai dreaptă. Intêmplări au împedecat, ca independinţa României să primească sfinţenia deplină de la unele puteri mari. Domnitorul este însĕ convins, că Europa va face în curênd României deplină dreptate. Domnitorul desfăşură, că instituţiunile liberale sînt cele mai sigure temeiuri ale statului, arată posiţiunea internă şi esternă a statului şi incheie:

România poate propăşí fără temeri, deşí posiţiunea orientului nu este asigurată; orisontul estern este încă înourat şi în intern este de a se deslega o cestiune arḑêndă, care cu drept cuvênt ne face îngrigiri. Eu totuşi am convingerea, că însufleţiţi de iubirea de patrie, noi putem cugeta fără frică la viitoriu. Domnitoriul declară apoi parlamentul de disolvat.

Reclădirea Seghedinului.

Estragem din esposeul, dat de ministrul president Coloman Tisza despre acest object în şedinţa camerei din Pesta din 4 Aprilie n. următoarele:

Până eri au încurs la ministeriul de interne 857,000 floreni parte în bani gata, parte în alte valute şi poliţe, în care sumă nu sunt cuprinse foarte multe daruri, ce s'au trămis direct la Seghedin sau până la timpul adevĕratei ajutorări se află depuşi în casse de păstrare sau alte de asemenea institute aşa încât eu nu greşesc, dacă ḑic, că darurile de până acuma au ajuns deja un milion de floreni. (Aplaus.)

Institutelor de bani din Seghedin li s'a deschis prin trei institute de bani din capitală un credit de 1.200,000 fl.

Lucrul cel dintâiu este curăţirea Seghedinului de apă. Lucrul e greu şi mare aşa, incât eu onoratei case trebue să'i spun înainte, că eu mai nu voiu gresí, dacă voiu ḑice, că ducerea în deplinire a acestui lucru va costa cel puţin 600,0000 fl. Necesitatea acestui lucru însĕ este dovedită prin notările detailate făcute la faţa locului: pentrucă apa, carea la început a străbătut numai prin iazul mic ridicat numai provisorice, a dus de atunci cu sine nu numai vechiul iaz al călei ferate, dară ea a început a'şi face la unele locuri un pat formal. Dacă de aceea cursul mai departe al apei nu se va împedeca cu energie, desí cu jertfe, apoi putem ḑice, că reclădirea Seghedinului va fi cu neputinţă.

Indată ce terenul va fi asigurat contra străbaterei mai departe a apei, se vor face toate disposiţiile, spre a abate apa şi aceea, care nu se poate abate se va scoate prin pumpe.

Ministrul de comunicaţie a trămis deja pre directorul fabricei de maşini a călilor ferate, spre a se orienta despre punctele, unde să se aşeḑe maşinile pentru scoaterea apei; pentrucă încât va fi posibil, se vor întrebuinţa 100 de maşini cu vapor spre delăturarea apei.

Spre a uşura opul reconstrucţiei ministrul de finanţe a dispus, că din Marmaroş şi Hradek, unde erariul are deposite mai mari de lemne, toate lemnele disponibile să se aducă la Seghedin (Aplaus îndelungat), unde se vor vinde cu preţul minimal al cheltuelilor erariale, ba la propunerea comisiunei micste, ce se va organisa interimal, la unii sĕraci se vor da şi sub acest preţ. (Aprobare vioaie). Cu această mĕsură se va împedeca şi urcarea preţurilor de lemne prin speculaţiuni private.

Cu privire la posibilitatea reclădirei repede a cetăţei, s'a manifestat părerea, ca să se întrebuinţeze modul de clădire obicînuit în Ungaria de nord, după care căsile sûnt rădicate pe pociumpi şi făcute din scânduri. Aceste căsi resistă contra apei şi — după cum 'mi a spus dl. Popper, unul dintre cei mai mari proprietari şi neguţători de lemne din ţară, s'ar puté aduce până în toamnă 600—1000 de aceste căsi gata la Seghedin. Neunindu-se însĕ acest mod de clădire cu datinile acelui ţinut m'am mărginit în această privinţă a ruga pe dl. Popper, ca în vre-o câteva ḑile să trămite douĕ căsi de acele şi să le aşeḑe. Dl. Popper s'a învoit la aceasta cu mare paraţiune. Aceste căsi acuma vor ofera la tot casul serviţii bune: totdeodată vor vedé şi Seghedinenii înşişi, ce costă şi în cât corespund ele cerinţelor lor.

Aici mai este şi întrebarea de banii pupilari. În cât am putut afla eu până acuma, banii pupilari au fost în Seghedin peste 300,000 fl. întabulaţi pe case. Din aceste 300,000 fl. cam 60,000 sûnt întabulate pe căsi de acele, cari mai stau şi aḑi şi credem că vor sta; circa 240,000 fl. pe acele, ce zac demolate.

Şi aici 'mi ţin de prima mea datorie, a constata prin oficiul local, cari dintre proprietarii acelor căsi mai au şi alte posesiuni. În privinţa tuturora trebuie să se dispună, ca de o parte să nu se peardă averea pupilară, de altă parte însĕ, a se da şi nenorociţilor datoraşi timp a se reculege de lovitură barĕm parţial spre a 'şi puté împliní datorinţele lor fără a se ruina cu totul.

La prepararea tuturor acestor mĕsuri am de gând a folosí pe municipiul local. Agendele le ţin eu însĕ aşa de însemnate şi neamânabile, încât nu întârḑiiu a declara deja acum onoratei case, că în restimpul feriilor, când aceste lucruri au să meargă energice înainte, veḑind eu la convingerea, că în modul acesta nu voiu ajunge la scop, voiu ruga legislativa numai decât după convenirea ei, a se învoi la suspensiunea legei municipale în privinţa Seghedinului cel puţin pe 5 până în 6 luni, pe când aceste lucruri cer înaintarea cea mai energică.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Săcel Martie 23 1879. Bieţilor oameni din Săcel nu le ajunge cu dările şi cu multe alte greutăţi şi nevoi şi acum de vr'o câteva luni vine şi judele şi cu vro câţi-va din representanţa comunală şi face un arunc, impovărând pe fie-care cap de familie cu câte 5 fl. v. a. ear pe vĕduve cu câte 2 fl 50 cr. v. a. subt cuvênt, că comuna e constrinsă a plătí dări şi alte cheltueli şi datorii.

Intre banii, cari e datoare comuna să'i plătească, sĕ află şi considerabila sumă de 800 fl. v. a.

Această sumă ḑice dl jude, că 'i ar datorí satul de mai mulţi ani, de când e jude, pentru deosebite spese şi cheltueli de drumuri în trebi oficioase pentru sat.

Nimenea n'ar ḑice nimica, dacă dl jude 'şi-ar căuta realisarea pretensiunilor sale pe calea arĕtată de lege.

Vine însĕ şi aduce cu representanţa comunală, alcătuită din oamenii sei, un conclus, ca banii acestia să şi'i scoată acest jude dela oameni prin aruncul sus-hotărît şi vine şi incepe şi a şi inceput a îi scoate, fără ca conclusul acela să fie fost substernut de domnul pretor la deregătoriile superioare a le comitatului şi fără să'l fie incuviinţat acestea şi să'l fie intărit, aşa după cum ḑice apriat legea.

Ce ne uimesce mai mult în treaba sceasta foarte impovărătoare pentru bieţii oameni din Săcel, mai ales acum în vremea, când are lipsa cea mai mare de tot bănuţul şi ce ne umple totdodată cu mâchnire, e împregiurarea, că domnul pretor respectiv, se ḑice, că i-ar fi dat însuşi slobozenie respectivului jude comunal, ca să incasseze aruncul, de care e vorba, fără să fie substernut conclusul la comitat şi să fie căpătat intărirea lui, — de şi acest conclus zace doar mai bine de ½ de an inchis în läditţa mesei dl. pretor.

Dar ce e mai mult jeluinduse unii dintre săteni la dl. pretor, că ce nĕcas au cu judele pentru banii aceştia, D-Sa nici că a voit să ia notiţă despre acest lucru şi au tăcut şi tace tăcerea peştelui.

Destăinuesc aceste lucruri, cu scop, că doar pe calea aceasta li se va face mai iute capĕt şi vor scăpa mai iute bieţii oameni de impilări cu aruncuri neiegale.

Mărgineanul.

O împărtĕşire interesantă.

Primim dela domnul de Crainic, major miliţian în Bucuresci următoarea scrisoare, căreia cu plăcere îi dăm loc:

Bucuresci 22 Martie 1879.

Domnului Redactor al jurnalului „Telegraful Român“

Domnule Redactor!

In calendarul german întitulat „Kaschauer Kalender“ de pe anul 1843 mai probabil, 1844 s'a publicat de către Generalul Baron Wrede, bavarez de origine, aflat probabil în serviciul Austriei, o relaţiune despre vitejiile capitanului austriac de husari Toma de Tocan, care luase parte la toate campaniile imperiului german, respective ale Austriei, contra Revoluţiunei, Consulatului şi primului Imperiu Francez în regimentul de graniceri-husari numit dela înfiinţarea sa, din timpul împĕrătesei Maria Terezia, până la desfiinţarea trupelor de graniţă din Transilvania, la 1851, „Szekler Grenz Hussaren Nr. 11“, şi de oare ce să scie, că între cele opt escadroane ale acelui regiment, trei erau compuse numai de Români, şi chiar şi în celelalte cinci, se aflau puţini Români amestecaţi printre Sĕcui, 'mi iau libertatea a apela la inteliginţa română din Ungaria, prin vocea distinsului jurnal ce redactaţi, spre a se căuta prin bibliotecile Ungariei citatul calendar, şi a se da publicităţei de către cel ce va găsí descrierile făcute de către generalul baron Wrede, între care escelează cu deosebire atacul esecutat de Toma de Tocan, ca locotenent asupra unei porţi a fortăreţei Hanau, cu un semi (tirè) escadron de husari români Dobreni, în timpul bătăliei dată de Napoleon cel mare la Hanau în ḑiua de 30 Octomvrie 1813 st. n. contra Bavarezilor şi Austriacilor, cu care ocasiune Toma de Tocan, cu husarii sei, a prins doi generali francezi, şi trupele ce se aflau în castel, mai înainte de a sosí o campanie de grenadiri austriaci, ce fusese hotărîtă a ataca poarta castelului.

Acest însemnat episod a contribuit de sigur foarte mult de s'a retras Napoleon cel mare dela Hanau, cu trupele ce mai avea, din câte 'i remăsese dela marea bătălie dela Lipsca din ḑilele de 16, 17 şi 18 Octomvrie 1813, şi pentru aceasta şi fac acest apel, ca nu cumva şi faptele de eroism ale capitanului Toma de Tocan, şi ale Românilor de sub comanda sa, să se întrebuinţeze în Istoria Ungariei ca fapte mari, esecutate de Unguri, cum scim că au făcut cu cele ale Corvinilor, ale lui Pavel Chinezul şi cu multe altele.

De se va găsí şi publica relaţiunea generalului baron Wrede, asupra atacului porţei fortăreţei Hanau de către Toma de Tocan, care fapt urmează a se classa între cele de vitejie, esecutat din proprie resoluţiune (de oare ce dela invenţiunea prafului de puşcă, foarte rar s'a întrebuinţat cavaleria la atacul fortificaţiunilor permanente) voi să completez ceea ce sciu dela unchiul tatălui meu din tradiţiune, şi despre alte fapte ale husarilor români.

Pentru astădată vĕ comunic, că tot de către husarii români Dobreni, şi probabil Teuşeni, cari formau escadronul al 8-lea în regimentul „Szekler Husaren“ s'a comis la 1799 crudul, dar tot odată celebrul assassinat militaro-politic asupra representanţilor republicei franceze Robertjot şi Bonnier înaintea porţei de la Rastadt.

Eată cum am aflat aceasta:

Intr'o sară din earna anului 1843/4 pe când eram copil de 10 spre 11 ani, tatăl meu reposatul protopop al tractului Dobrei, Nicolae de Crainic care fusese şi dênsul caporal de husari înainte de a se preoţii întrebă pe capitanul Toma de Tocan cam următoarele:

1. Cum s'a întêmplat unchiule de uciseră husarii nostrii pe representanţii francezi la Rastadt?

Ia bine, nepoate! respunse capitanul. Din porunca colonelului regimentului Şimony, (cel puţin astfel se şoptea printre husari), care însărcinase cu treaba aceea pe un strajămeşter (Wacht-meister) şi căruia 'i spusese să'şi aleagă pentru îndeplinirea poruncei, o mână de husari (eine Hand voll Hussaren) dintre cei mai îndrâsneţi 'i indicase ceasul când urma să plece representanţii francezi din Rastadt, şi 'i poruncise să 'i ucidă numai prin lovituri cu patul carabinelor, fără a trage cu focuri întrênşii, şi fără ca să'i taie cu săbiile, pentru ca să nu se afle că au fost ucişi de militari, şi să bage bine de samă, ca să nu'i vadă nimeni, căci de se va afla că ia omorît husarii, toţi urmau să fie spênduraţi.

Ear uciderea se spunea mai târḑiu că s'a urmat, scoţind pe cei trei representanţi, de doue trăsuri în cari se aflau, şi lovindu'i atât de strajnic şi de repede încât abia ai fi avut vreme să umpli o pipă cu tutun până ce erau culcaţi la pământ.

Husarii nu s'au mulţămit numai cu uciderea, ci ia şi jefuit, şi să spunea printre ei, mai în urmă, că a aflat atâţa bani la Francezi prin cofere, (giamantane) în cât Husarii impărţiau banii cu chiverele, şi au fost nevoiţi a lega capetele mânecelor de la dolmane (tunice) de au vĕrsat banii intrînsele, după care au incălecat pe cai, şi au luat-o în goană la sănătoasa.

2. Dar de ce oare nu insărcinase colonelul Simony cu afacerea pe Sĕcui, cari erau Unguri ca şi dênsul?

Pentru că colonelul scia, că Sĕcuii sûnt buni, numai să scoată luna din fântână, şi că pentru un „Handstreich“ ca acel de la Rastadt, nici o cătană nu este mai vrednică ca husarul român.

3. Şi cum se intâmplá unchiule de se aflá că: „die rohen Szekler Hussaren“ (cruḑii husari-sĕcueşti) îi omorîră, căci aşa spune istoricul Rotteck?

La aceasta nu se aşteptau nici husarii, nici colonelul, fiind-că nimeni nu vĕḑuse uciderea (probabil că şi visiteii au fost ucişi) dar veḑi bine nepoate „Dumneḑeu nu lăsă nici o nelegiuire îngrozitoare fără urme,“ şi drept afirmaţiune făcea nisce citaţiuni în limba germână, pe care pe atunci nu le înţelegeam bine, şi în urmă a adăogat, că şi la „Handstreich“ dela Rastadt s'a întêmplat, că unul dintre cei trei representanţi ucişi nu murise de tot şi aceasta ar fi vĕḑut-o chiar unul dintre husari, pe când îl jefuiau căutându'i banii şi prin posunare, şi flindcă i s'a părut că mai mişcă, întorcênd ochii pe dos, a rădicat carabina să îl mai lovească odată; dar un alt husar 'l-a oprit ḑicêndu'i „lasă'l că e mort“, şi astfel francesul al treilea a înviat, s'a târît după plecarea husarilor în şanţul drumului, şi după ce a înoptat a scăpat cu viaţa.

Acela a spus apoi, că au fost nisce husari, cari au asasinat pe tovarăşii lui, şi să spunea că susţinea: că trebue să fi fost husari francezi, că ḑicea dênsul, că a auḑit bine când a ḑis unul dintre briganḑi „*laisse-le, il est mort.*“

S'a aflat însĕ că Francezii nu aveau husari aproape de Rastadt, şi nici din armata austriacă, nu erau alţii în apropiere, nici măcar Josef-Husarii, cari au fost totdeauna în aceeaşi brigadă cu Szekler-Husarii.

Ear cercetarea ce sa făcut în regiment, care a fost una dintre cele mai aspre, din câte au urmat vre-o dată, şi din care se făcea mai mare nenorocire, de cât dacă ar fi pierdut archiducele Carol o mare bătălie contra Francezilor, — nici un husar n'a mărturisit fapta, şi fiind că s'a bănuit că colonelul a pus lucrul la cale, el a fost dat în judecata tribunalului marţial, şi acesta pe lângă toate că nu au aflat probe contra s'a, la osândit la degradare şi isgonire din armată, sub cuvênt că nu a fost bună disciplina în regimentul seu, pe când tocmai asprimea disciplinei cauzase uciderea.

După ḑece ani dela istorisirea auḑită de mine devenisem oficer în regimentul austriac Graf Iellacici Nr. 64 (organisat din desfiinţatul 1-u regiment de grăniceri români transilvani) şi după alţi doi ani, venind a casă la Dobra în concediu dela Cracovia, cu permisiunea colonelului Gabriel Ritter von Rodici, actualul Feld-Zeug-Maister şi guvernator al Dalmaţiei, devenit baron pentru faptele sale militare dela Custozza, şi în urma înfrângerei revoluţiunei din Dalmaţia, am întrebat pe tatăl meu, că ce citaţiuni făcea căpitanul Tocan în limba germână, când nara despre afacerea loviturei de mână dela Rastadt; şi 'mi-a spus că de câte ori l'a auḑit vorbind despre citatul cas, avé obiceiul să ḑică: „Neamţul are multă dreptate când ḑice: *Nichts ist so fein gesponnen, dass es nicht kommt an die Sonnen.*“ (Chiar şi urzeala cea mai fină, trebuie să iasă la lumină) căci adaogă: „*Der Mensch denkt Gott lenkt* (omul propune, Dumneḑeu dispune).

Resultă din împărtĕşirile de mai sus, că conduita husarilor români departe de a se puté califica drept o crimă barbară din partele; este un merit al calităţei militare a Românului, şi de aceea sper, că nimeni nu se va mira, că am dat aceasta afacere publicităţei.

Husarii români nu au fost dară după neînsemnata mea opiniune personală, de cât numai instrumentele cele mai disciplinate şi mai flecsibile ale loviturei de mână dela Rastadt, şi încă instrumente tot atât de inocente, ca şi paturile de carabine care au lovit de moarte pe representanţii Franciei Robertjot şi Bonnier, ear urzitorul crimei a fost colonelul von Simonyi, de va fi luat din propria sa resoluţiune iniţiativa asasinatului, — şi în acest cas îi face multă onoare, considerând escitarea spiritelor, şi starea societăţei de pe acele timpuri, căci a sciut să resbune indirecte capul reginei Franciei Marie Antoinette fiica marei Impĕrătese a Austriei Maria-Theresia.

Primiţi ve rog dle Redactor, asigurarea distinsei mele stime.

Majorul miliţian **Ioan** de **Crainic.**

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Varietăţi.

* (Ecsel. Sa mitropolitul) Miron Romanul, aflându-se alaltăeri în grădina sa, a scăpat de moartea înecărei pe un copil, ce căḑuse în canal, ce trece prin grădină. Es. Sa însuşi a sărit în apă, scoţind pe bietul copil, ce tocmai era să ajungă sub pod.

* (Concertul în favorul Seghedinului). Este cel d'intâiu cas în cronica musicală a oraşului nostru, că s'a arangiat un concert, la care a luat parte toate societăţile de musică din loc. Meritul a fi iniţiat şi arangiat acest concert este al societăţei germâne de musică. Atât despre arangiamentul cât şi despre reuşita acestui concert, dat alaltăeri sară în teatrul oraşului avem de a înregistra o mulţămire generală. Programul esecutat a fost următoriul: 1. Oratoriul „Elias“ de Mendelssohn; 2. *D-mol* cuartte de Mozart, ambele esecutate de societatea germână de musică; 3. „Szeretteĺek“, esecutat de reuniunea de cântări maghiară; 4. „Reintoarcerea victorioasă“ şi „Hora Severinului“ esecutate de reuniunea de cântări română; 5. „Imnul“ şi „corul perigrinilor“ de Wagner, esecutate de reuniunea germână de bărbaţi pentru cântare; 6. „Hallgasson el a fülemile“, esecutată de reuniunea de cântări maghiară; 7. Duet de A. Rubinstein. „Cântecul paserilor“, esecutat de reuniunea de cântări română; 8. „Am Traunsee“ şi „corul ângerilor“, ambele esecutate de societatea germână de musică. —

La un concert, ce se dă pentru scopuri de binefacere producţiunile speciale se detrag de la ori ce critică fiindcă în prima linie se consideră scopul şi nu modul de esecutare. Cu toate aceste nu putem a nu amintí cel puţin impregiurarea că tinera „reuniune de cântări română“, care acum a păşit prima dată înaintea publicului străin, a secerat îndelungate şi însufleţite aplause. Şi dacă un ḑiar germân local, care este competent a judeca în cele musicale, ḑice că duetul de Rubinstein, cântat de două dame române a fost „mărgăritarul serei“, nouĕ nu ne remâne decât a înregistra această judecată străină prea dreaptă.

Tocmai aflăm, că venitul curat al concertului este 369 fl. 23 cr. Preste preţul întrărei a solvit: Ecsel. Sa domnul mitropolit Miron Roman fl. 20, ilustritatea sa domnul vicar arch. Nicolau Popea fl. 5, dl Franz Szalay 75 cr., dl Ed. Iahoda 35 cr., N. N. 35 cr., N. N. 20 cr.

* (Atentatele şi revoluţia) în Rusia cresc pe ḑi ce merge cu paşi gigantici. „Moskowskija Wjedomosti“, un jurnal rusesc ne spune, că în Charkov şi Moskwa de vre-o câte-va ḑile se respêndesc masse de proclamaţiuni revoluţionare, prin cari „întregul popor rusesc“ să provoacă la o resculare unanimă contra tiranilor spre nimicirea acestora. Aceste provocări sûnt pricina, de toţi amploiaţii şi mai marii rusesci nu mai sûnt siguri de viaţa lor trăind tot cu frica în sîn, a cădé jertfă gloanţelor şi cuţitelor. Mulţi dintre ei au şi perit până acuma chiar şi de mâni femeesci. Turburările şi arestările sûnt pentru aceea la ordinea ḑilei acuma în imperiul Ţarului. Între cei ce au fost arestaţi cu ocasiunea turburărilor ultime din Chiev se află şi fata de 20 de ani a fabricantului şi milionariului Ivan Malcev, care ocupă în fabricile sale din guvernamentul Orlovului şi Smolencului mai mult de 20,000 de lucrători. D-şoara Malcev, apoi comtesa Paniu şi fata generalului Gersefeld formează într'adevĕr o societate distinsă în citadela dela Chiev. În Moscva în toate ḑilele să fac arestări şi regimul a fost silit, a închiria căsi private şi ale preface în temniţi spre a puté încuia pe prinşii. Mari nedreptăţi au făcut Muscanii Românilor, dară acum 'i-a ajuns şi pe ei mânia lui Dumneḑeu, carele nu bate cu băţul.

* (Un mort furat). În comitatul Semplinului murind fiul unui profesionist din Galiţia fù de tatăl seu băgat într'un sac spre a fi transportat acasă. Sacul legat în şirigla carului fù în Oermező furat de locuitorii acestei comune recunoscuţi în toată ţara de foarte desteri în neguţuri de aceste. Vĕḑêndu se însĕ mai târḑiu înşelaţi în socoteala lor numai decât se pun pe cai, aleargă cu mortul în sac din resputeri după carul Galiţianului şi ajungêndul îi predau sacul cu mortul, pentru care acesti Ungurii de omenie — că nu le putem ḑice hoţi — primiră dela bietul tată vinars cât le a încăput în piele. Lumea lui *Pap Iános!*

* (Un pesce decorat). Ioan Much din „Altofen“ pescuind în Dunăre a prins un pesce greu de o maja. În rĕsuflătoarele lui a avut acest pesce o cruce acăţată de un aşa numit *„ac de asigurare“* american, un fapt, ce 'l-au vĕḑut mai mulţi martori presenţi. Aceasta cruce respective decoraţie a pescelui espusă de pescariu spre vedere într'un hotel vĕḑêndu-o între alţii şi un locotenent de honveḑi dl de Mück a recunoscut în ea ordul austriac *„crucea de aur cu coroană pentru merite“*. În ce mod a putut primí acest pesce distins această decoraţie e o enigmă, atâta însĕ este constatat, că pescele a purtat multă vreme distincţiunea numită.

* (Scolile în Dobrogea) se tot sporesc. De curênd earăşi s'a deschis una în comuna Dăeni. Nu peste mult se vor mai descide şi altele; 8 funcţionează deja în districtul Kiustenge.

Sciri ultime.
(După „S. d. T. B.“)

Viena, 9 Aprilie n. „Wiener Zeitung“ publică conferirea dignităţii de consiliariu intim lui Coloman Ghyczi.

Petersburg, 9 Aprilie n. „Agence russe“ comunică: Puterile elaborează o combinaţiune, care ar puté **suplini ocupaţiunea micstă**, după ce comisiunea internaţională s'a esprimat unanim în contra întrărei Turcilor în Rumelia resăriteană.

Roma, 9 Aprilie n. Guvernul va trimite un senator la Cairo cu scop, a primi un raport faţă de întêmplările serioase despre posiţiunea şi interesele Italienilor în Egipet.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Genesa evangeliilor
(Studiu biblic)

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(5 urmare).

1. *Causa scrierei.* În Israil se făcuse pregătirea pentru venirea lui Iisus. Istoria şi literatura poporului evreesc a fost un παιδαγογὸς εἰς Χριστόν educătoriu pentru primirea lui Christos [4]) În Israil a vieţuit şi lucrat Iisus, din Israil 'si-a ales pe Apostolii sei, şi în Israil a fost natural, ca învĕţăturile sale să prindă rădăcini mai ântâiu

După înălţarea lui Iisus la ceriu, ne spun faptele apostolesci, creştinismul a făcut progres răpede. Iudeii primeau creştinismul cu sutele şi cu miile [5]).

Această împregiurare nu putea să nu producă îngrijire în copii Iudeilor. Ei prevedeau că această societate duce nunumai la slăbirea naţionalităţei, dar prin aceasta mai mult la periclitarea intereselor lor. Lucru natural, ca, după ce sfatul cel înţelept al lui Gamaliil [6]) se aretă în defavorul sinedriştilor, acestia începură să pornească o persecuţiune formală în contra creştinismului spre a-'şi asigura domnia.

---

[4]) Galaţ 3, 24.

[5]) Fapt. app. 2, 41, 47, 4, 4, 5, 14, 28, 6, 1. ş. a.

[6]) Fapt. app. 5, 34 — 39.

Dar persecuțiunile cele sgomotoase, ca și cea în carea Stefan suferí martiriul se aretau fără succesul dorit. S'a împedecat cu adevĕrat progresul estensiv al crestinismului, dar cu atât s'a înaintat mai mult cel intensiv precum s'a întêmplat aceasta și sub cesarii păgâni.

Ca și în istoria creștinismului preste tot, așa a fost, așa a trebuit să fie și în creștinismul din Iudei. Cei persecutați se întăreau în credință togmai prin persecuțiuni, și prin suferințe atrageau atențiunea asupra obiectului credinței lor și a acelora, pe cari predica îi lăsase indiferenți. Și, ca și în alte locuri și timpuri, așa și aci: curiositatea d'a afla causa suferințelor altora, va fi făcut pe mulți să se intereseze de această causă, și în urmă convingêndu-se de adeverul ei să o îmbrățișeze. Persecuțiunile cu forța brută nu puteau aduce nici un folos sinedriștilor, pentru că, ca să revenim la cuvintele lui Gamaliil, ei se aflau luptători în protiva lui Dḑeu.

Cu deosebire însĕ, după ce cel mai îverșunat persecutor, prin o minune dḑeească se făcù cel mai aprig și mai elocent apĕrătoriu și anteluptătoriu al causei al creştinismului, politica de pănă aci a boerilor jidovesci a trebuit să se arete mai nefavorabilă.

A fost deci o procedură ințeleaptă din partea Iudeilor, ca spre apĕrarea causei lor, să-'și schimbe tactica și armele de bătălie: să lupte, pe lângă forțe cu arme egale.

Arma, cu care creştinismul se lupta contra iudaismului și făcea cuceriri, era cuvêntul, predica. La această armă au trebuit să recurgă și Iudeii.

Predicau Apostolii — predicau și cărturarii evrei. Evangelia după Mateiu, în specie, ne dă numĕroase indigitări despre această predică.

Cărturarii Evrei, după cum vedem din indigitările lui Mateiu, și după cum trebue să conchidem din starea lucrurilor, făcea grele imputări fraților lor creștini, că acestia sûnt eretici, că au eșit din comunitatea lui Israil, a poporului lui Dḑeu, și prin aceasta s'au lipsit de binecuvêntările avraamitice și de promisiunile davidice atrăgênd asupră'și blăstemul legei [7]; că credința lor este o apostasie de la legea lui Moise, iar obiectul credinței lor, Iisus Nazarineanul, un amăgitoriu, al cărui origine viața și fapte sûnt o contradicere a scripturei, căci scriptura profețesce despre Mesia, că are să fie fiu al lui David, și ca atare să se arete rege din Bethleem ș. a. ear nu un Galilean, un fiu de teslariu. „Doară au credut în tr'ênsul vre-un boieriu sau fariseu? numai gloatele cele ce nu sciu lege, cari sûnt blăstemate“.

De altă parte invĕțăturile lui Iisus despre a doua a sa venire fiind reu ințelese, dederă ansă la așteptări incordate, așteptări de cari era pătruns chiar și apostolul Pavel [8]. Ce armă binevenită va fi fost aceasta în mâna Iudeilor pentru combaterea creştinismului și dovedirea că Iisus a fost un „amăgitoriu“, vedem intre altele din faptele app. [9] și scrierile lui Pavel [10].

Mai consideră eschiderea din sinagogă [11] a creștinilor din Iudei togmai atunci când nu era nici umbră de constituire în noua lor comunitate, și când ei, deșí creștini se țineau incă de formele legei mosaice. [12] Apoi de o parte auctoritatea cea mare a boerilor și fariseilor înaintea poporului, dispreţul cu care vorbeau acestia de Iisus cel restignit, de „acel amăgitoriu“, — de alta infricoșatul blăstem al legei pentru cei ce se abat de la ea, [13] cu care cărturarii — suntem în drept a presupune — sguduiau inimile creştinilor.

Predica cărturarilor iudei cuprinse masele. Iudeii din mosaism se sculau asupra fraților lor creștini, făcêndu-le împutările audite din gura celor de la putere. De aci certe chiar și între consăngeni, asupriri suferințe [14].

Creștinismul din Iudei era în pericul. Aderenții lui erau eșiți din comunitatea lui Israil, dar nu se simțiau asigurați în noua lor posiție. Această stare critică a făcut pe mulți slabi de ânger să se reîntoarcă în mosaism și pe cei mai mulți să stee în cumpene.

Spre a respinge atacurile Iudeilor necreștini, și a arĕta basa solidă a creștinismului și astfel a întări pe creştini în credință se recerea auctoritatea unui Apostol.

Și dacă în astfel de impregiurări un apostol ar fi luat asuprăși sarcina Evangeliei: Evangelia predicată de dênsul trebuia să țină cont de aceste împregiurări.

---

[7] III Moise 26, 14—39. V Moise 28, 14—68.

[8] I Tes. 4, 16 seqq.

[9] 1, 6 seqq. II Tesal. 2, 1. seqq. ș. a.

[10] Ioan 9, 22, 12, 42. comp cu Ioan 7, 13, 12, 42. fapt. ap. 5. 13. ș. a.

[11] Fapt. app. 2, 46, 5, 12, 42, 13, 14 ș. a. mai ales 20, 16, 21, 21—27, 28, 16 ș. a

[12] Se cutremură carnea pe om când, cetesce III Moise 26, 14—39 și V Moise 28. 14—68.

[13]) Aci se referă Mat. 10, 21 seqq. 34 seqq.

[14] Galat. 4, 9. I Tim. 1, 19 seqq. Iud 4, 2. Petru 21, 21.

(Va urma)

Bursa de Viena

din 9 Aprilie n. 1879

Metalicele 5%	65 25
Împrumutul naț. 5% (argint)	65 60
Valuta nóuă imperială germână	57 60
Împrumutul de stat din 1860	118 30
Acțiuni de bancă	810 —
Acțiuni de credit	246 25
London	117 15
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 33

Economic.

Brașov, 4 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl 4 80—6.20; Grâu sĕcăreț fl. 3.70; Sĕcară fl. 3.15—3.40; Orz fl. 3.50—3.70; Ovĕs fl. 2.10—2.15; Cucuruz fl. 3.10; Mălaiu fl 4.10; Mazere fl. 5.40; Linte fl. 7.60; Fasole fl. 3.30 Sĕmânță de in fl. 9.80—Sĕmênță de cânepă fl.5.10— Cartofi fl. 2.—20; pro chilo: carne de vită 40 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspet fl. 32; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Budapesta, 5 Aprilie n. Timpul sĕptĕmânei trecute a arĕtat, că primăvara a sosit în toată domnia ei cu căldură și cu umedală prin carea toată vegetația s'a desteptat în toate părțile. Întâia jumĕtate a sĕptămânei trecute aduse dile frumoase cu soare și o temperatură de + 15" R. așa încât toate lucrurile de câmp și grădină, ce cad în anotimpul acesta, fură înaintate cu mare sporiu. În a doua jumĕtate a sĕptĕmênei însĕ timpul s'a înnourat și suflând un vênt de către sud-ost s'a slobozit o ploaie continuă de 36 oare, în urma căreia temperatura a scădut la 10° R. Sĕptĕmâna s'a sfêrșit cu timp noros dară cald așteptându-se earăși ploaie. Cât de curênd se va arĕta, că soiurile de sĕmânături patimitau și care, pentru că acele, cari sub timpul asesta umed — cald nu se restaurează, de acele numai avem nici o nădejde. Pe Dunăre în sus s'au transportat foarte multe bucate Sĕcara în anul acesta a pătimit.

Negoțul preste tot în sĕptĕmâna trecută n'a fost mai vioiu ca mai înainte. Notăm în deosebi următoarele prețuri:

Grâul la 65.000 măji metrice a costat fl. 8.55—9.10;

Sĕcara la 2000 m. fl. 5.50—6 10;

Orzul la 2000 m. fl. 5.25—5.50;

Cucuruzul 12,000 m. fl. 4.68—4.90;

Ovĕsul 2000 m. fl. 5.35—5.80;

Făina a trecut și în sĕptĕmâna trecută numai ca și mai înainte.

Păstăioasele au avut în aceasta sĕptĕmână mai bună trecere și s'au vêndut în deosebi cu următoarele prețuri:

Lintea cu fl. 8.56—9; mazĕrea fl. 8.75—9.25; fasolea după cualitate dela fl. 7—9; mălaiu fl. 5.25—5.40; sĕmênța de cânepă cu fl. 9—9.25; sĕmênța de in fl. 12.50—13;

Porcii s'au mai scumpit, pentru aceea în sĕptĕmâna trecută au sosit în têrg mai mulți ca mai înainte. S'au aflat de vêndare 86,920 capete dintre care au fost din România 3770, din Ungaria de jos 3150 și din Transilvania numai 520 de capete.

Unsoarea de porc încă s'a căutat bine vêndêndu-se fără vas dela fl. 47—48 și cu vas cu tot dela fl. 49—50;

Slănina s'a căutat slab și debia s'a putut cheltuí cu fl. 39.50—41;

Sĕul încă s'a cheltuit numai cu fl. 45—46.50;

Crumpenile nu s'a căutat tare.

Spirtul a trecut de tot rĕu debia cu fl. 26—27.50 în marele pro 10,000 litre%.

Lânile au trecut mai bine 56 chil. s'au vêndut cu fl. 36.

Peile n'au fost mai bine căutate ca în sĕptĕmânile celelalte trecute. Cele de vacă din Bănat s'au plătit per 102 dărabe cu fl. 125—135, cele din Ardeal cu fl. 150—155.

Nr. 82. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III a Șiasa, protopresbiteratul Lupșei, prin aceasta se escrie concurs cu terminul pănă în 21 Aprile 1879 v.

Emolumentele sûnt:

a) folosirea cimiteriului;

b) dela 200 case câte o di de lucru sau 20 cr. în bani, și

c) venitele stolare regulate prin sinodul parochial, cari toate computate în bani dau un venit anual de 400 fl. 60 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această stațiune au a'și așterne petițiunile lor instruite în sensul statutului organic și a dispoșițiunilor provisorie din anul 1873 la subsemnatul pănă la terminul indicat.

Ofenbaia, în 12 Martie 1879.
Oficiul ppresbiteral gr. or. al Lupșei.
În conțelegere cu comitetul parochial.

I. Danciu, m. p.,
adm. ppopesc.

Nr. 42. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Branișca, în protopresbiteratul Iliei murĕșane, în urma ordinațiunei consistoriale de dto 18 Iuliu, 1878, Nr. 1320. B. prin aceasta se publică concurs a doua oară cu termin pănă în 21 Aprilie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă de locuit dimpreună cu curte și grădină;

b) două pămênturi arătoare de 4. jugĕre cu venit anual de 50 fl. v. a.

c) dela 114 numere câte o feardelă cucuruz sfârmit;

d) câte o di de lucru, fie-care numĕr parte cu pălmile parte cu vitele;

e) venitele stolare îndatinate: cari toate computate în bani fac suma de 481 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'și așterne concursele lor instruite conform prescrierilor statutului organic și a dispoșițiunilor sinodale din 1873 pănă la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Gurasada, 15 Martie 1879.

Alecsiu Olariu, m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 62. 2—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de clasa a III. Spanlaca, în tractul protopr. gr. or. Murĕșului se escrie concurs cu terminul pănă la 21 Aprilie v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legume în mărime 342□, și grădină de pomi în mărime de 1 juger 20□°;
2. Usufructul cimiteriului care conține 1300□°/, loc de coasă;
3. Porțiune canonică stătătoare 2 jugĕre□°, din care 1 jug. 650□° e agru, celalalt e fênaț;
4. Dela fie-care familie (84 familii) câte o ferdelă de cucuruz sfârmit (mĕsura veche) și câte o di de lucru cu palma;
5. Stola usuată în comună.

Din cucuruz, dile de lucru si stolă terțialitatea compete cantorului.

Se sperează, că prin comasațiunea și segregațiunea locurilor din hotarul respectiv puse în lucrare de mai mulți ani și încă în present aflătoare în curgere, — se va mai îmbunătățí porțiunea canonică, cu câte-va jugĕre de pămênt (cu partea legală competentă din teritoriul comun).

Concurenții au a'și adresa concursele instruite conform „statutului org.“ și dispoșițiunilor sinodale din a. 1873. la subscrisul p. u. Máros-Ujvár) pănă la terminul indicat.

Săntbenedic, în 20 Martie 1879.
În conțelegere cu comitetul parochial.

Artemiu Crișan, m. p.
adm. ppopesc.

Nr. 49. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a din Streiu-Săcel cu filia Crișeni, în protopresbiteratul Hațagului, — se deschide prin aceasta concurs cu terminul pănă la 21 Aprile.

Emolumentele sûnt:

I. Dela parochia Streiu-Săcel:

a) porțiune canonică = loc arătoriu 8 jugere;

b) dela fiesce-care fum de casă (60 fumuri) câte una ferdelă cucuruz nesfârmat, și câte una di de lucru (clacă);

c) stolele indatinate.

II. Dela filia Crișeni:

d) porțiune canonică — loc arătoriu 10 jugĕre;

e) dela fiesce-care fum de casă (30 fumuri) câte una ferdelă cucuruz nesfârmat;

f) stolele îndatinate.

Doritorii de a ocupa această stațiune, au a'și adresa concursele lor bine instruite în sensul „statutului organic“ și a dispoșițiunilor sinodale din an. 1873 la subscrisul, pănă la terminul sus memorat.

Hațag, la 8 Martie 1879.
În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raț, m. p.,
protopop.

Nr. 67. 1—3

EDICT.

Maria Cuileiu (Todica) din Hașfaleu, carea de 7 ani în mai multe rênduri a părăsit pre legiuitul ei bărbat, Petru Ban din Felția cu doi prunci minoreni pripegind prin Brașov și alte cetăți din țară, eară acum din 1 Ianuarie 1878 pribegeşte prin țara Bărsei și Treiscaune fără a se puté sci cu siguritate locul petrecerei ei, se citează, ca în terminul de un an și o di dela datul de față să se presenteze inaintea subsemnatului for matrimonial seau ea seau plenipotențiatul ei, căci la din contră și în absența ei se va pertracta și decide procesul intentat asupră-i.

Paloș 12 Marte, 1879.
Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al Paloșului.

Teofil Geaja m. p.
adm. prot.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archi diecesane.

Nr. 38. Sibiiu, Sâmbătă, 31 Martie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 30 Martie.

Ḑiua Pascilor! Ḑi de înviere! Toate popoarele creştine se însufleţesc întru a serba mântuirea neamului omenesc, preamărind fiecare cu al *seu* graiu — dat lui de Dḑeu — pe Tată'l în Ceriuri: Fiul seu, carele este Iubirea, prin moarte moartea a călcat şi a înviat din morţi!

Oare toţi aceia, câţi ne ţinem creştini, avem şi dreptul a ne numí astfel? Departe, foarte departe! Creştinismul înseamnă iubirea, şi aceasta cere, să ne ferim cu scumpĕtate, a necinstí sau doar' a asuprí şi chiar nimicí firea omului, aşa precum a lăsat-o Dḑeu. Ce însĕ se ţine oare mai mult de firea omului, decât graiul seu, limba sa, prin care însuşi sufletul omenesc se descopere pe sine. „La început a fost *cuventul*!“ Grecescul *λόγος*, întrebuinţat si în Evangelie, însemnează „cuvênt“ şi „înţelepciune“ totdeodată. Cât preţ a pus înţeleptul popor grecesc din vechime pe „cuvênt“, pe limbă, şi adaugem, pe a *sa* limbă! Şi cu drept cuvênt. Limba pe care copilul o învaţă dela muma sa, şeḑêndu'i pe poală, limba aceea, care tuturor celor ce sûnt de acelaşi neam, le dă aceleşi mijloace de cugetare şi — prin ḑicalele sale — aceleşi sfaturi de vieţuire, limba aceea, din care — mai cu samă pusă şi în versuri — rĕsună firea sufletească deosebită a unui neam anumit, această limbă trebue să fie cea mai scumpă comoară a unui popor. Şi mare este pĕcatul celui ce vrea sa 'ţi răpească al teu „cuvênt“, supt cu laptele mumei tale.

Stăpânitorii nostrii de astăḑi îşi fac de cap. Prin desĕvêrşita lor lipsă de înţelepciune în ale ocârmuirei au adus ţara aproape la perire. Pus-au dări peste dări în spatele bietului cetăţean muncitor, şi cu banii storşi din sudoarea lui n'au făcut cele neapĕrat de lipsă tuturora, ci au clădit palaturi frumoase prin Pesta, teatre..., cu un cuvênt au plătit lucruri de prisos pentru neamuri, ce deocamdată duc lipsa altor mijloace de traiu şi parte abia sûnt în stare a chivernisí pânea de toate ḑilele. O mulţime de cetăţeni, mai nainte oameni cu stare, în ciuda muncei lor cinstite, au ajuns la sapă de lemn, chiar pe uliţă, din pricina dărilor covêrşitoare şi sleitoare de putere. Se întêmplă, că un oraş de 70,000 suflete piere aproape de pe faţa pămêntului, pentru că înalta stăpânire nu s'a îngrijit de loc pentru a pune destul de timpuriu stavilă apei cotropitoare a Tisei: s'au dus milioanele scoase cu esecutorul, pentru alte scopuri mai înalte (!) pe care noi ceşti de jos nu le înţelegem.

Am amintit de nenorocirea dela Seghedin, fiind că ne dovedesce învederat, că nu numai noi, cei de viţă nemaghiară ne ridicăm glasul improtiva purtărei celor dela stăpânire faţă cu trebuinţele celor ocârmuiţi.

Maghiari, cetăţeni de cel mai curat sânge maghiar au fost bântuiţi de primejdia apei, pentru a cărei ţĕrmurire cei chiemaţi n'au purtat grigia trebuincioasă. Maghiarii înşişi se vĕd jigniţi de neîngrigirea celor de la cârmă, căci cele mai multe foi maghiare ne vestesc pe ḑi ce merge şi în toate chipurile, că 'şi-au perdut toată nădejdea de o vindecare a rĕului. Noi am atins numai în treacĕt şi nu fără stăpânire sufletească nenorocirea, de care sufere întreaga ţeară, nedeosebind din parte-ne neam de neam.

Ca cetăţeni de viţă nemaghiară, ca Români însĕ multe ar trebuí să mai adaugem la numĕrul necasurilor, ce ne-au asuprit şi ne asupresc. Ne am plâns de nespuse ori fără de nici un folos. Dimprotivă! Se pare, că plânsetele noastre i-au îndemnat pe cei de la putere a sporí nedreptăţile faţă cu noi, ba a merge chiar până a ne vătĕma toate, câte ne sûnt mai sânte în lume.

Stăpânitorii nostri vreau să ne răpească şi odorul limbei noastre, şi fiindcă chiar şi ei, pe lângă toată mărginirea lor sufletească, nu se pot gândí la aceea, a ne răpí deadreptul limba din gură, se încearcă pe deläturi cu o lege, despre care am vorbit de atâtea ori cu toată amărăciunea asupritului. Comisiunea dietei nu s'a mulţămit nici chiar cu o lege alcătuită astfel, precum o aşternuse ministrul Trefort. Cetitorii află la alt loc legea propusă de comisie, după care între altele inspectorul scolar maghiar denumesce după bunul seu plac învĕţătorii nemaghiari, români, pe cari îi susţinem noi nemaghiarii din munca noastră, pentruca copii nostri, nefiind in stare a învĕţa în tinereţele lor fragede o limbă de tot străină şi foarte grea pe deasupra, să nu se poată îndeletnicí cu cele neîncungiurat de lipsă pentru traiul vieţei din ḑiua de astăḑi.

Dar! numai şi numai aceasta va eşí din totul la urma urmelor, deşí voinţa maghiarisărei este prea învederată, încât trebuiesce să vateme pe ori ce om cu mintea încă întreagă încercarea, a mai vorbí de dreptate, şi voinţa a ne fericí pe noi nemaghiarii, precum ḑice şi raportul comisiei către dieta.

Stăpânitorii nostri, aşa se vede, nu se mulţămesc a ne răní în suflet, ei îşi mai bat şi joc de noi: au avut premergători pe timpul lui Christos.

Nu desnădejduim! Nu va trece mult şi — asta ne e credinţa neclătită — vom puté ḑice, scăpaţi de asupririle de astăḑi: Dreptatea a înviat! Iubirea a înviat! Christos a înviat!

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Martie.

Dacă analisa circulariului turcesc din 22 Martie, n. în causa ocupaţiunei micste în Rumelia resăriteană va fi intocmai precum o aduc ḑiarele, atunci ar fi numai o minuţioasă deosebire între primire reservată a proiectului de către Turcia şi între respingerea lui indirectă. Este o politică vechie a Turciei a 'şi da învoirea la vre-un proiect numai în acel moment, când proiectul nu mai este susţinut de nimenea. Aşa şi de astădată. Turcia a fost până acum în contra ocupaţiunei micste, când însĕ acest proiect a devenit problematic, Turcia se grăbesce a spune Europei prin un circulariu, că ea se învoesce cu ocupaţiunea micstă.

Presupunerea, că proiectul pentru ocupaţiunea micstă nu se va realisa acum se întăresce şi prin o scire din Berlin, care ne spune, că guvernul rusesc face paşi pentru a câstiga pe guvernul germân, ca acesta se propună puterilor signatare ale tractatului de la Berlin o prolongare de trei luni a ocupaţiunei rusesci în Rumelia resăriteană. Comisariul prim al Rusiei în comisiunea rumeliană, generalul Schepeloff fù chiemat la Petersburg, pentru a face oral raport Ţarului despre situaţiunea în Rumelia resăriteană.

În România s'au escris alegerile deputaţilor şi senatorilor nouĕlor adunări legiuitoare, cari au şi misia specială a revida art. 7 din constituţiune. Convocarea colegiilor electorale pentru întreaga ţară se va face pentru alegerea deputaţilor pe 3, 5, 7, şi 9 Mai, ear pentru alegerea senatorilor pe 11, 12 şi 15 Mai.

Ḑiarul „Bucuresti Hirado“ vorbind de catastrofa dela Seghedin şi de generositatea Românilor faţă cu nenorocitele victime ale acestui potop, face un apel, reprodus de întreaga presă română de dincolo de Carpaţi, pentru unirea Românilor cu Maghiarii. „Timpul“ însoţesce acest apel cu următoarele prea nimerite reflecsiuni:

„Fără îndoială noi Românii avem destule cuvinte, ca să dorim această unire; nu o putem însĕ dorí decât pe picior egal, şi pentru aceea, ca oameni bine chibzuiţi, abia o mai pu-

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.
(18. urmare.)

XIII.

Căutarea după Michelet. (urmare).

Chiar în faţa unui pericul atât de serios el îşi urmărea propusul seu cu o tenacitate particulară învĕţaţilor.

— Ai vre-o armă la D-ta? întrabà Ellermann.

— O armă, spre ce scop?

— Ei, pentru a ne apĕra.

— N'am nici o armă.

— Ei, apoi trebue să fim cu o perfectă resignaţie.

Momentul este poate foarte grav, să ne aducem puţin aminte de aceia pe care doară nu îi vom mai vedé.

— Bine ḑici, domnule Ellermann, adause doctorul, care nu'şi perduse cumpĕtul de loc, o bună aducere aminte la domnii Beckers şi Thorley, conlucrătorii mei dela universitatea de Leyden.

— Şi de Samuel, bravul Israelit scumpul meu învĕţător.

— Da murmurà învĕţatul, şi de Lisbeth, această femeie escelentă, ale cărei merite şi devotămênt le cunosc prea bine.

— Auḑind aceste cuvinte ale lui Van-der-Bader, studentul îşi întoarse capul şi-'şi ridică ochii cu espresia unui rĕspuns deliciu.

În acest moment s'auḑirà paşi grei pe scară.

— 'Mi-e frică, ḑise Ellermann.

— Mie, rĕspunse doctorul îmi vine a crede, că D-ta te-ai înşelat prietine şi că ai ţinut de un mişel, pe un om onest, dar nefericit.

Studentul nu avù timp să rĕspundă.

Uşa se deschise încet şi călĕuzul întrà în odaie.

— Iertaţi, că v'am făcut să aşteptaţi atâta, domnilor ḑise el.

— Ai portretul? întrebà Van-der-Bader, în a cărui faţă nu se vedea nici un semn de frică.

— Iată'l, domnilor, rĕspunse călĕuzul, cu accent batjocuritor cufundându'şi cu grabă mâna intr'un posunar din care scoase douĕ revolvere.

— Ticălosule! strigà Ellermann.

Banditul luà în fie-care mână câte un revolver îndreptând ţevile spre profesor şi elevul seu.

— Vrei să ne uciḑi? ḑise Van-der-Bader, cu linisce.

— Aceasta va atêrna dela înţelepciunea D-voastră.

— Noi îţi vom da banii ce avem murmurà Ellermann, şi D-ta ne vei lăsa să ieşim.

— Cred că ne vom înţelege rĕspunse mişelul, numai ne va trebuí cam mulţi, că sûntem trei.

Van-der-Bader dădù atunci cu ochii de alţi doi bărbaţi, cu feţele selbatece cari se furişaserà în odaie.

Studentul tremura de frică.

— Scii D-ta ḑise Van-der-Bader, încă tot liniscit revolverele D-tale nu'mi fac frică şi că noi ne-am puté apĕra?

— Hotărêţi-ve iute, rĕspunse banditul, căci nouĕ ne e de grabă. Dealtcum vĕ svătuiesc a nu încerca o resistenţă imposibilă, la prima mişcare voiu da foc.

— Acest om are dreptate, domnule doctor, ḑise Ellermann, palid ca un mort, nu putem resista.

Învĕţatul scoase din posunar cartea lui Michelet.

— Voiu da tot ce am la mine, afară de această carte, ḑise el.

— Chiar cartea aceasta o voim noi, strigà banditul, care presupunea cine scie ce întrênsa; hai de, grăbiţi-vĕ, de nu sûnteţi morţi! Noi sûntem trei şi voi numai doi...

— Te înşeli, Poupard *Ucigaşule* esclamà o voce cu accent batjocuritor; de când ai scăpat din Rochefort, tu ai uitat toate noţiunile de aritmetică; intraţi domnilor.

Într'un moment odaia se umplù cu agenţi de poliţie.

— Ah, ticăloşie, urlà călĕuzul, adecă Poupard *Ucigaşul,* scape cine poate!

— Nu este cu putinţă de a scăpa, vulpe vicleană continuà agentul de poliţie; toate dispoziţiile noastre sûnt făcute, şi de astă dată nu voi scăpa din mânile justiţiei.

tem spera, și nu ne pare de loc oportun, a o pune în combinațiile noastre politice.

Pe cât sûnt de simpatici în relațiunile lor private Maghiari, pe atât sûnt de dificili în viața politică. Înțelegerea cu dênșii e tot atât de anevoioasă ca și cu Turcii, și pentru aceea rĕu voitorilor de la noi le va fi totdeauna foarte lesne, a face peste putință această înțelegere, atât de folositoare ordinei sociale și pacînicei desvoltări în orient.

Dacă Maghiarii ar fi mai puțini dificili, am puté să ne rădimăm pe dênșii; sciindu-i însĕ, nu prea putem spera în posibilitatea unei uniri ci vom căuta să ne asigurăm interesele după putință și împregiurări.“

Proiect de lege,

despre întroducerea limbei maghiare în institutele pentru învĕțămêntul popular.

(După formularea comisiunei pentru instrucție).

De oare-ce este necesar, ca să se ofere fie cărui cetățean mijloacele corespundĕtoare pentru a’și însuși limba maghiară ca limba statului se statoresc spre acest scop următoarele disposițiuni:

§. 1. În toate preparandiile de învĕțători confesionale sau altele, în cari limba de instrucție nu este cea maghiară, ea să se propună în astfel de institute, deja în înțelesul art. de lege XXXVIII: 1868 obiect de învĕțămênt obligat, într’un numĕr de oare, ca în decursul unui întreg curs de învĕțămênt fie-care candidat de învĕțătoriu să ’și-o poată însuși în graiu și în scris.

§. 2. După terminarea cursului seminarial de trei ani, care urmează după întrarea în vigoare a legei actuale, adecă începênd dela 30 Iunie 1882, nime nu poate dobândí un diplom de învĕțătoriu și nici nu poatefi aplicat ca învĕțătoriu sau ca învĕțătoriu aucsiliariu, dacă nu’și-a însușit limba maghiară în graiu și în scris astfel, ca să-o poată instrua în scoalele populare.

Aceasta cualificațiune este a se dovedí prin un ecsamen, ce se va regula prin un esmis ministerial.

În comune, unde locuesc locuitori de limbă maghiară și nemaghiară mestecați, se pot aplica la scoale confesionale sau alte scoale populare publice începênd dela anul 1883 numai astfel de indivіḑi ca învĕțători ordinari, aucsiliari sau provisorici, cari sûnt în stare, a instrua limba maghiară. Însĕ și până la anul 1883 la ocuparea de oficii învĕțătoresci sûnt de-a se preferí acei indivіḑi, cari ’și-au însușit limba maghiară, tot așa sûnt de-a se esecuta în mod rigoros §§. 58 și 137 ai art. de lege XXXVIII: 1868 privitori la scoalele populare elementare comunale.

§. 4. Limba maghiară se primesce prin aceasta în toate scoalele populare publice, ori de ce fel vor fi, între obiectele de învĕțămênt obligate.

Până ce însĕ nu vor sta la disposiție în numĕr suficient învĕțători apți pentru instrucțiunea limbei maghiare, disposiția de mai sus a legei să poate pune în viață numai succesiv și în următoriul chip:

În fie-care astfel de scoală elementară populară, a cărei limbă de instrucție nu este cea maghiară, la care însĕ funcționează un învĕțătoriu apt pentru instrucțiunea ei, limba maghiară întră între obiectele de învĕțămênt obligate deja cu anul scolastic următoriu; în acele scoale populare elementare însĕ, la care nu funcționează un astfel de învĕțătoriu ea se va instrua îndată, după ce în înțelesul §§-lor 2 și 3 se va aplica un învĕțătoriu apt pentru instrucțiunea în limba maghiară.

Această instrucție a limbei maghiare obligată în toate scoalele populare comunale o va regula ministrul pentru culte și instrucție prin o ordinațiune specială.

Acest statut are să fie observat cu privire la numĕrul oarelor de toate oficiile scolare la statorirea planului de învĕțămênt pentru scoalele lor populare.

§. 5. Dispositiunile legei presente se estind și asupra institutelor cu limbă nemaghiară de instrucțiune, ce esistă sau ce se vor înființa în înțelesul §§-lor 16—22 ai articulului de lege XXXVIII: 1868.

§. 6. Esecutarea dispositiunilor și a mĕsurilor transitorie cuprinse în §§. precedenți o va controla ministrul de culte și instrucție prin inspectorii de scoală și prin astfel de organe numite în §. 3. al art. de lege XXVIII: 1876 despre oficiile scoalelor populare.

Spre acest scop;

1. în acele preparandii de învĕțători, în cari limba de instrucție nu este cea maghiară — afară de visitările periodice ale inspectorului scolar cu prilegiul prelegerei—atât esamenile anuale, cât și cele de cualificațiune se vor țíné în presența inspectorului scolar și dela 30 Iunie 1882 începênd atestatele de cualificațiune se pot conferí candidatului numai în acel cas, dacă inpectorul scolar află desteritatea respectivului în limba maghiară de suficientă;

2. ministrul de instrucție vighează ca în planurile de învĕțămênt asternute conform art. de lege XXVIII: 1876 (§. 5 punct 3) limba maghiară se fie primită într’o estindere corespundĕtoare legei acesteia și vighează în înțelesul aceleași legi (§. 5 punct 3. 6.) instrucțiunea;

3. în cas de neobservare a dispositiunilor a acestei legi au se vină în aplicare §. 15 al art. de lege XXXVIII: 1868 și §. 7 al art. de lege XXVIII: 1876 (punct 3.);

4. dispositiunile cuprinse în §. 22 al articulului de lege XXXVIII: 1868 vin a se aplica și în acel cas, când institutele de învĕțămênt numite în §§. precedenți ai acestei legi nu observă dispositiunile acestei legi.

§. 5. Pre tot locul, unde este vorba în această lege de preparandii pentru învĕțători, de învĕțători, de candidați de invĕțători, de învĕțători aucsiliari sau suplenți, sûnt a se înțelege și preparandii pentru învĕțătorese, învĕțătorese, candidate de învĕțătorese, învĕțătorese aucsiliare și suplente.

§. 8. Cu esecutarea acestei legi se însărcinează ministrul de culte și instrucție.

— Lasă-mĕ să es urlà Poupard, pe când cei doi soți ai lui, păreau preschimbați în stêlpi de peatră.

— Cum? tu ai încă atâta putere, tu ucigașul; Ah! prea prost lucru!

— Te omor ca pe un câne.

— Iară începi cu prostiile.

— Loc! ḑise Poupard îndreptând țevea revolverului spre pieptul agentului de poliție.

Iute ca fulgerul Ellermann lovì pe Ucigaș peste braț; arma se slobozì și glonțul lovì în plafond.

Agentul făcù un semn.

Doi oameni se aruncară asupra lui Poupard, îl desarmară îndată și’l puse în feară. Complicii sei nu făceau nici chiar o încercare să resiste.

Van-der-Bader privia surprins la această scenă particulară.

D. Ellermann se retrase, după dovada de curagiu ce o dĕdusă, în fundul odăiei.

Cei trei bandiți, legați și ferecați, nu cutezau nici să mai sufle.

(Va urma).

Mesagiul pentru disolvarea corpurilor legiuitoare din România.

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

Legislatura care se curmă astăḑi a avut să preîntêmpine una din situațiunile cele mai grele prin care poate trece un stat. Cu toate aceste, pe lângă îndestularea trebuințelor urgente ale momentului, ea a găsit timp de a se ocupa și de interesele viitorului, de-a vota un mare numĕr din legile cele mai importante reclamate de progresele, ce face pe fie care ḑi patria noastră și de necesitățile nouei sale posițiuni. Dacă, cu toată activitatea și bunavoința a representațiunei naționale, ea nu a putut realisa toate reformele așteptate dela dênsa, causa este, fără îndoială, că împregiurările nu ’i au permis să soseascâ la espirarea terminului legal, care ’i-ar fi fost de ajuns pentru completarea operei sale.

Scurtând d-v., înși-vĕ acest termin spre a da loc fără întârḑiere Camerelor care au să proceadă la revisuirea art. 7 din Constituțiune, ați primit, în interesul păcei europene, ca România să se confoarme, cât mai curênd și întru toate, tratatului de la Berlin, și ați dovedit astfel o resumare, un curagiu și o abnegațiune care nu pot decât să ne rădice în opiniunea publică a lumei întregi.

În fața unor acte atât de convingĕtoare, în fața atitudinei demne, înțelepte patriotice a poporului român, sper că prejudecățile și bănuelile, ce mai esistă în afară, vor dispărea, că toate uneltirile, ori de unde ar vení, vor fi dejudecate și că în scurt timp, o aprețiare mai justă și mai echitabilă în privința noastră va lua locul unor prevențiuni cu totul nejustificate.

Independența României, pe care d-v., cei dintâiu ați proclamat-o, și pe care națiunea a dobêndit-o prin energia ei și prin vitejia armatei sale, dacă nu ’și-a primit încă deplina consacrațiune din partea unora din marile puteri, aceasta nu provine de cât din nesce cause trecĕtoare și cu totul circumstanțiale. Am nestrămutată convingere că, din punctul de vedere superior al intereselor generale și permanente ale Europei, țara noastră va dobêndí în curênd dreptate.

Atunci când peninsula Balcanică întreagă era în flacări și când perspective nouĕ și atrăgĕtoare ne puteau conduce, România a resistat la ori ce tentațiuni și s’a ferit de a fi pentru Europa o causă de turburări și de complicațiuni. Ea n’a întrat în luptă de cât în acel moment grav, când inacțiunea ei ar fi putut să’i devie funestă și când estensiunea și dăinuirea resbelului ar fi fost prejudiciabilă, nu numai ei însăși, ci chiar întregei Europe.

După resbel, atunci când ea avé dreptul de a se aștepta nu la sacrificiile dureroase ce se impun națiunilor învinse, ci la foloasele la cari au drept a pretinde acei cari se întorc încunanați de succes, ea a avut forța, tot în interesul păcei generale a’și îneca durerea și s’a resolvat a primí stipulațiunile tractatului dela Berlin. Ea a dovedit astfel, în modul cel mai neîndoios, că nu este un element de prisos în sistema statelor Europene, chiemate a constituí nisce temelii solide pentru pacea generală. Prin urmare, o repet, Europa îi datoresce dreptate și sûnt convins că ea nu va întârḑia a ’i o da.

Domnilor senatori!
Domnilor deputați!

Am trecut, în timpul acestei legislaturi, prin împregiurări din cele mai periculoase și cu toate aceste — sûnt dator a o constata cu fericire, — regimul nostru constituțional n’a încetat un singur moment de a funcționa în toată vigoarea lui. Libertatea individuală a presei, a întrunirilor și a tribunei: într’un cuvênt, toate libertățile publice s’au esercitat în deplinătatea lor, fără a fi vre odată atinse, măcar puse în îndoială. Națiunea ca și puterea esecutivă, au probat prin aceasta că credința lor în acest regim era întemeiată, și că instituțiunile liberale, de cari ne băcurăm, sûnt fundamentele cele mari sigure ale unui stat, scutul seu cel mai puternic în ori-ce circumstanță. Forte în convingerile mele intime în acestă privință, întărite și mai mult prin această strălucită esperință; încredințat că numai dela sincera și leala aplicare a legilor și a constituțiunei atârnă liniștea și viitorul ei, Mĕ veți găsí totdeauna nestrămutat pe calea care ne-a dus deja la resultate așa de satisfăcĕtoare, cale, pe care sûnt sigur că toți Românii Mĕ vor urma.

Deși situațiunea Orientului nu este încă asigurată și orizontele pare încă turbure în afară, deși în întru chiar avem a resolva una din cestiunile cele mai arḑĕtoare, și care cu drept cuvênt, ne îngrijesce pe toți; totuși sûnt convins, că putem priví viitorul, de nu fără serioase preocupări, cel puțin fără teamă. Patriotismul D-voastre va înțelege, că pentru a învinge toate aceste dificultăți, trebue acum, ca și în trecut, să remânem cu toții uniți în cestiunile cele mari în acele cestiuni, în cari nu este vorba de interese sau de opiniuni de partidă, ci de însăși siguranța statului român.

În timp de atâtea secule printre furtunile cele mai violente, cari au distrus întregul sistem al staturilor orientale și au sguduit chiar monarchiele europene cari, mai în urmă, trebuiau să devie espresiunea cea mai înaltă a civilisațiunei, poporul român, deși copleșit sub invasiuni cari păreau că au să steargă chiar urmele esistenței sale a sciut să resiste și să păstreze intactă naționalitatea sa, tot asemenea el va lupta de astăḑi înainte, și va învinge greutățile la cari sûntem sau mai putem fi espuși, dacă și în viitor vom fi inspirați de un singur simțimênt: iubirea Patriei, vom fi mișcați de o singură voință: aceea de a ne consacra binelui ei.

Despre Mine, Domnilor Senatori și Domnilor Deputați, am cea mai deplină încredere în înțelepciunea și patriotismul Națiunei, și ea poate fi sigură, că în ori ce împregiurare, Mĕ va găsí tot deauna în fruntea ei.

Inainte de a ne despărțí, am ținut a vení în persoană în mijlocul D-voastre pentru a vĕ mulțămi încă odată pentru puternicul concurs ce ați dat întărirei edificiului național, urând, împreună cu d-voastră: să trăiască România, iubita noastră Patrie.

Conform art. 129 al Constituțiunei, Adunările Legiuitoare sûnt disolvate.

CAROL.

(Urmeaḑă semnăturile ministrilor).

Din causa s. Serbători numĕrul procsim va apare Joi în 5 Aprilie.

Prenumerațiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Martie 1879 a’și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întărḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Varietăți.

* (Denumiri). Majestatea Sa c. r. s'a îndurat prea grațios a denumí pre marele principe Serie Alecsandrovici de Rusia colonel în regimentul de infanterie Nr. 2. La propunerea ministrului reg. ung. Majestatea Sa s'a îndurat prea grațios, a conferí inspectorului de scoale reg. ung. Moldovan Gergely titulul de consiliier regesc fără tacsă.

* (Postal). Postul de magistru pentru stațiunea postală în Piski (Simeria) este de ocupat. Salariul anual 600 fl., paușal de cancelarie 80 fl., pentru transporturi 200 fl. v. a. Cauțiune 400 fl. Doritorii de a concura la acest post au a'și adresa suplicele la direcțiunea postală în Sibiu în termin de 3 săptămâni.

*(Camera advocaților din Sibiiu) publică, că Rudolf Schuster, advocat în Mediaș, fù suspendat în mod provisoric din funcțiunea de advocat, mai departe, că Eduard August Capesius, advocat în Cohalm, în urma resignațiunei sale și Wilhelm Drotleff, în urma schimbărei domiciliului seu, s'au sters din lista advocaților a camerei din Sibiiu.

* (Comitatul Sibiiu). Adunarea generală a acestui comitat s'a conchiemat pe 16 l. c. 9 oare în. am. în sala „Împěratul roman“ la o ședință estraordinară. Obiectele pertractărei: 1. Asternerea unei adrese către Majestatea Sa cu ocasiunea cununiei de argint; 2. Alegerea duor membri ordinari și suplenți în comisiunea pentru reclamațiuni de dare.

*(Esposițiunea taurilor și armĕsarilor din comitat). Ca în toți anii așa și în acest an va avé loc esposițiunea taurilor și armĕsarilor de prăsilă. Spre acest scop dl. vicecomite a denumit următoarele comisiuni: pentru cetatea Sibiiu, cercurile Săliște, Cisnădie și Sibiiu, de president pe dl Iosif Konnert, secretariu al societăței agricole. trans. sas. de membrii pe d-nii Edgar de Müller, Eugen Brote, Lucas Gross și A. Miess: pentru cercul Sebeșului și al Mercurii și pentru cetatea Mercurea de president pe dl Moritz de Welthern major ces. reg. în pensiune, de membrii pe d-nii Francisc Saitler major ces. reg. în pens. din Sassebeș, Gustav Dietrich, director de fabrică în Petrifalĕu, Ioan Erdt și Petru Ursu în S. Sebeș; pentru pretura Nocrichiu de president pe dl Samuil Dörr, pretor, de membrii pe d-nii Andreiu Drotleff din Hozmann, Michail Lienerth din Vurper, George Thut din Alțina și Petru Manoilă din Fofeldea. De bărbat de specialitate s'a designat dl veterinar comitatens Kreutzer. Dilele esposițiunei sûnt nrmătoarele: Nocrichiu 19 Aprilie n., Sassebeș 21 Aprilie n. taurii de prăsilă și 22 Aprilie n. armĕsarii de prăsilă, Sibiiu 30 Aprilie taurii de prăsilă, 1 Mai armăsarii de prăsilă.

Toți proprietarii de tauri și armĕsari de prăsilă se însciințează despre aceasta și sûnt provocați a se înfățoșa cu vitele lor la terminul numit înaintea comisiunei respective, căci la din contră se va pedepsí cu pedepse de bani și vitele lor de prăsilă vor fi esaminate de comisiune pe spesele proprietarilor.

* (Pentru călĕtori). Din 15 Maiu n. a. c. biletele de călĕtorie pe calea ferată atât pentru clasa I, cât și pentru celelalte clase vor avé prețuri foarte moderate pentru următoarele stațiuni și adecă:

1. Pentru scaldele din: Koritnyca, Schmecks, Uj-Tatra, Szliacs, Parad, Vichnye, Skleno și Elöpatak. Pentru aceste stațiuni biletele au o valoare de 45 dile, cari bilete afară de cele pentru Elöpatak se pot întrebuința și pentru trenurile accelerate.

2. Pentru călĕtoriile dela Sibiiu la Ocna și retur;

3. Dela Cluj până la Szamos;

4. Dela Brașov la Sibiiu, dela Murĕș-Oșorheiu la Sighișoara, Mediaș, Ibașfalĕu și Brașov și retur. Biletele au valoare 5 dile.

5. Dela Cluj până la scalda din Jegenye.

* (Pentru scoalele medie) Ministrul unguresc de culte și instrucțiune demândă prin o ordinațiune, că toți scolarii la scoalele medie sûnt datori, pentru a puté dobêndí o clasificare validă din religiune, a lua parte laaceea instrucțiune, ce se orênduesce de către antistia confesională. Cine nu ia parte la aceasta și cine nu poate arĕta un astfel de atestat de frecuență nu poate avansa în clasa următoare.

* (Foc). Ni se scrie din Făgăraș, că în comuna Beclean s'a întêmplat în 4 Aprilie n. noaptea un mare foc, care cu iuțală mare s'a încins și a nimicit 95 case. Astfel Becleanul, una dintre cele mai avute comune ale comitatului Făgăraș, a suferit o grea lovitură.

* (Ungerea pomilor). Este îndeobște recomandabil, a unge pomii toamna s'au primăvara cu var spre stêrpirea insectelor și muschilor. S'a obiectat însĕ din multe părți, că aceastā procedere ar strica pomilor. Pentru aceea s'a aflat alt mijloc, cu care să pot unge acestia fără ca să le strice sau să li se detragă ce-va din funcțiunea lor. Acest mijloc sûnt zoalele de săpun. Acolo unde spre spĕlarea rufelor se întrebuințază și soda, apă de săpun obicĭnuită este foarte de ajuns spre ungerea pomilor. Și o leșie tare de cenușă împlinește acest scop. Ungerea se face cu un spoitoriu aspru.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Petersburg, 11 Aprilie n. Precum comunică „Agence russe“, cabinetele discută propunerile Turciei, cari oferă prolongarea și estinderea plenipotențelor comisiunei internaționale în Rumelia pentru un an, ear Turcia renunță deocamdată la dreptul de ocupațiune. Această combinațiune ar fi escelentă; numai unanimitatea puterilor ar fi de lipsă. Cabinntul imperial trimite representanții lor sei în Turcia, în Rumelia și Bulgaria instrucțiuni categorice în această privință.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor

(Studiu biblic)

'Ερευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(6 urmare).

2. *Scopul scrierei* (în special) a trebuit să fie condiționat de causa scrierei. Ea trebuia să arete că Iisus este Mesia cel profețit și nu un „amăgitoriu“

Aceasta o putea face numai provocându-se la profețiile despre Mesia și dovedind că acele s'au împlinit în Iisus Christosul.

Singur acesta era mijlocul prin care creștinismul din Iudei s'ar fi putut scăpa de sigura perire.

3. *Evangelia* ce poartă numele după Mateiu“ corespunde acestei așteptări.

a) Planul, aranjarea technică a materialului dovedesce, că e scrisă de Iudeu, în spirit iudeic, pentru Iudei. Mai apriat ni-o dovedesce aceasta numerul 7, care predomnesce Evangelia.

În Israil numerii simbolici joacă un rol însemnat. Numĕrul 7 este numĕrul lui Israil. El representă comunitatea Ddeirei cu representantul lumei (3 e numĕrul Ddeirei, 4 al lumei — 3 + 4 = 7), și este tot odată numĕrul religiunei mosaice. [16])

Atât întregul cât și părțile singuratice din Evangelie poartă timbrul numĕrului 7. În 7 părți bine marcate se împarte Evangelia [17]); 7 cuvêntări mari aflăm în trênsa [18]); 7 fericiri la inceput în Galilea pe munte cu o inchere intreită [19]) cărora le corespund 7 valuri de la sfêrșitul activităței lui Iisus rostite în Ierusalim [20]), ear la mijlocul evangeliei 7 asemĕnări despre regatul lui Ddeu [21]). Nu numai atâta: chiar inceputul Evangeliei este domnit de numĕrul 7 Genealogia lui Iisus constă din 3 grupe de câte 7 + 7 membri [22]).

Intêmplarea numai n'a putut aduce cu sine această admirabilă simetrie. Planul după care e scrisă această Evangelie arată, că ea formează un întreg nedespărțibil, scrisă anume pentru Iudei, cari și în acest plan trebuiau să vadă un semn. Prin urmare nu poate fi o simplă adunătură ale sentenței și fapte d'ale lui Iisus în un chip așa de naiv și fără leac de tendență, după cum pretinde critica negativă.

b) Cuprinsul Evangeliei este apologetic *κατ' ἐξοχήν*. De la inceput până la sfêrșit, ea este o apologie impunĕtoare a credinței creștine față de imputările și atacurile Iudeilor necreștini. Idea fundamentală este: *„Iisus este împlinirea profețiilor.“*

Iar conclusiunea: creștinismul nu este o apostasie de la scriptură, ci în consonanță cu ea; el este perfecțiunea testamentului vechiu [23]), scopul la care tinde istoria lui Israil [24]).

Aceasta este tema, ca să dicem așa, pe care Evangelistul o desleagă descriind viața lui Iisus.

Toate celelalte Evangelii luate la olaltă nu ne presentă atâtea împliniri de profeții, ca Evangelia după Mateiu. Deasa repețire a cuvintelor: „ca să se implinească „scriptura“.. ori „... ce s'a dis prin profet“.. dovedesce destul de lămurit tendența Evangelistului față de Iudei, cari singuri aveau interese de profeții, și a căror credință in mesianitatea lui Iisus era condiționată de implinirea profeților.

Cele dintâi cuvinte din Evangelie tradează tendința apologetică a scriitoriului: Iisus este fiiul lui David, fiiul lui Avraam — „Carte despre faptele [25]) lui Iisus Christos, fiiului lui David, fiiului lui Avraam“ (1, 1.) Iar Vas. 17 confirmă cele dise în Vrs 1 recapitulând cele din Vrs 2 — 16.

În Vrs. 1. Evangelistul numesce pe Iisus fiiul lui Avraam. În Vrs. 17 constată că de la Avraam până la David, de la David, până la robia babilonică și dela aceasta până la Iisus sûnt câte 14 (7 + 7) veacuri (neamuri *γενεαί*)

În Vrs 1. apare Iisus ca acela, întru carele s'au împlinit promisiunile date lui Avraam și lui David, în Vrs. 17 se arată timpul venirei sale ca *πλήρωμα τοῦ χρόνου* (plinirea timpului) pentru împlinirea acestor promisiuni în persoana lui Iisus-Christos.

Începutul istoriei lui Israil este Avraam, David culminațiunea ei. Așa dar: *istoria* a cărui început este Avraam, a cărei mărire trecută este regatul lui David, 'și-a ajuns ținta în Iisus Christos. Iisus Christos este dar scopul istoriei lui Israil.

Aceasta o arată Evangelistul și prin genealogia lui Iisus din Vs. 2—16, pentru că prin catalogul espus nu intentionează șă ne dee o genealogie strictă. Dovadă este atât măestria aranjărei, cât mai vîrtos divergința dintre acesta și Luca [26]). Evangelistul în genealogia lui Iisus cuprinde o învĕțătură. Istoria lui Israil, ne spune Mateiu, curge în trei perioade mari: de la Avraam până la David, dela David până la sclăvia babilonică și dela sclavia babilonică până la Iisus.

Intre Avraam și Iisus stă David, ca centru istoric — atât timp este intre David și Avraam cât este între David și Iisus.

Dar intre David și Iisus este sclăvia. De la sclavia babilonică până la Iisus este togmai atât timp, cât este dela David până la sclăvie. [27])

---

[16]) Baeher. K. Ch. W. F. Symbolik des mosaischen Cultus, Heidelberg 1837, I Bd. pgg. 151, 156, 187 seqq.

[17]) 1) 1, — 2,; 2) 3, — 4, 11.; 3) 4, 12 9, 35.; 4) 9, 36 — 13, 53.; 5) 13, 54 — 20, 16.; 6) 20, 17 — 25,; 7) 26 — 28.

[18]) 1) 5 — 7,; 2) 10, 5 — 42.; 3) 13, 4 — 52; 4) 18,; 5) 21, 23 — 22, 14.; 6) 23.; 7) 24 — 25.

[19]) 5, 2 — 9, 10 — 12.

[20]) 23, 14 — 29 seqq.

[21]) 13, 4 — 44 seqq.

[22]) 1. 2 — 16.

[23]) Mat. 5, 17.

[24]) 1, 17 vedi și nota de mai jos Nr. 27.

[25]) Atât Vulgata cât și Luther au înțeles rĕu terminul *βίβλος γενέσεως*. Vulgata are *„liber generationis“*, Luther a tradus cu *„das Buch von der Geburt.“* Conform cu aceste e versiunea rom. de Șaguna „cartea neamului“ ear cea de București din 1688 „cartea nașterei.“ Terminul *γένεσις-εως* nu se referă doară numai la cele 15 versuri (1, 2—16), sau doară la cap. I, ci la întreagă Evangelie. Precum I Mateiu *Γένεσις* e titula cărței; așa și la Mateiu *βίβλος γενέσεως 'Ιησοῦ Χριστοῦ*... este titula Evangeliei, care la Marcu 1, 1. este *'Αρχὴ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ 'Ιησοῦ υἱοῦ θεοῦ. Γενέσθαι* însamnă a deveni, a se întêmpla, a se face, și deací a se nasce. De ací *γένεσις*: întêmplare, istorie, faptă, facere ca colectiv al faptelor, viață [*τροχὸς τῆς γενεσεως* — roata firei, vieței, cursul vieței, Luther: Wandel (Iacob 3, 6)] și numai în sens figurat nascere, ear neam n'are loc. Cartea I Moise se numesce *Γένεσις*, și nimenui nu 'i-a trecut prin minte să o traducă cu nascere, neam, generatio, sau Geburt, ci facere sau cartea facerei, subînțelegêndu-se *βίβλος*. Ací (Mat. 1, 1) încă nu e vorba de alt ceva de cât de facere, de aceea ce a făcut Iisus, de faptele lui. Și precum prima carte din Test. vechiu se numesce *Γένεσις* subînțelegêndu-se *τοῦ θεοῦ* cu referință la lume, sau adăugênd cuvêntul *βίβλος-γενὲσεως τοῦ θεοῦ*: astfel este și titula cărței prime din Test. nou *βιβλ. γέν. 'Ιησοῦ Χρ.* sau lăsând afară *βίβλος-γένεσις 'Ιησοῦ Χρ.*

De altmintrea însușĭ Evangelistul prin nearticularea cuvintelor *βίβλος* și *γένεσις* ne arată că *a)* aceste cuvinte se refer la întreagă cartea; *b)* că nu intenționează să scrie *tot* din viața lui Iisus, ci numai unele momente, cari corespund scopului seu didactic, că prin urmare nu este cartea facerei (cu atât mai puțin: aceasta este.. Dies ist das Buch.. Luth.) sau a faptelor (*ἡ βίβλος τῆς γενέσεως*) și carte *despre* faptele...

[26]) Pre când la Mat. pretinsul arbore genealogic constă din 42 membri, la Luca (3, 23—34) din 54 membri, consonând în genealogie numai până la David. Mat. trage arborele genealogic din Solomon, Luca din Natan (ambii fii ai lui David), și de ací până la Iosif nu se unesc.

[27]) Mateiu precum se vede a aflat în Test. vechiu (Rut 4, 18—22. comp. I Paralip. 1. 34. 2, 1. 3—5. 9—15 între Avraam și David 14 membri. In acest numĕr simbolic (7+7 vedi mai sus a) Nota 16 și Hofmann, Weissagung und Erfüllung, Nördlingen 1844. Tom. II pg. 203). Evangelistul a aflat o profeție pentru această perioadă. El a vĕdut adecă în această perioadă legătura dintre Dumnedeire și lume. Și fiind că de o parte dela Avraam până la David este diametral luat tot atât timp, cât este de la David până la Iisus, ear de alta, viața omenească — luat calculul mediu — de la David în coace este numai jumetate așa de lungă ca de la David până la Avraam: urmează de sine, că pentru perioada a doua să fie de două ori atâtea veacuri de om, neamuri (*γενεαί*), ca în perioada primă. Spre a determina calculul mediu al unei vieți omenesci, veac (*γενεά* — doroth) dintre Avraam și David, se vede că Mateiu 'și-a luat de îndreptariu viața lui Moise, carele și după timp este în mijloc între cei doi. Etatea în carea murì Moise chiar așa întrece pe a lui David, pre cum este întrecută de a lui Avraam. —

Bibliografie.

Popu Georgiu *Indreptariu practicu in tote afacerile finantiale,* compusu pre bas'a legiloru sî ordinatiuniloru finantîale, ce suntu in vigore. Brosiur'a I. Blasiu, 1879. Primele 4 brosiure 1 fl.

Pacu N. Ms., *Manual de esplicarea învețăturelor moralo-evangelice.* Carte aprobată de sfântul Sinod al Bisericei autochefale ortodocse Române. Galați 1879. Prețul unui esemplar 3 lei noi.

Dioscoride și Luciu Apuleiu (botanica Daco-Getica), de Alecsandru Papadopul-Calimah Bucuresci 1879.

Căleuza Bucurescilor, cuprinḑênd toate stradele așeḑate după alfabet toate autoritățile administrative, judiciare și militare, toate instituțiile publice și private, bisericele și cimiterele, toate societățile și stabilimentele toate hotelele etc. a eșit de sub tipar și se află de vênḑare la librăria d-lui Graeve, piața Teatrului, și la tutungeria din piața Episcopiei, bine broșată și atât de necesară tuturor.

Această Calĕuză s'a compus la initiativa prefecturei poliției, pentru servițiul seu, și s'a lucrat cu mare îngrigire, luându-se de basă cea din urmă lucrare statistică a primăriei capitale.

Format de posunar. Prețul 1 leu nou.

Convorbiri literare. Anul XII — Nr. 12 — 1 Martie 1879.

Sumariu: *Gura Satului,* novelă de I. Slavici — *Lăpușneanu-Vodă,* tragedie în cinci acte de S. Bodnărescu (sfêrșit). — *Ad Telephum; An Venerem,* (după Hurațiu) poesii de D. C. Olănescu. — *De inconstantia; Ad Lesbiam,* (Catul Carmina) poesii de D. C. Olănescu. — Bibliografie. — Corespondență. — Anunciuri.

Cu acest fascicul se încheie anul. Prenumĕrațiuni pe anul viitoriu sûnt a se adresa la redacțiune în Iași. Abonamentele se fac numai pe anul întreg. Prețul pentru Austria 6 (șese) florini v. a.

Dacă în timpuri, în cari viața omenească se urcă la 150 ani și mai bine, se computâ la un veac de om (γενεά) 100 de ani, — în timpuri în cari ea durează 100 ani și mai bine se va socotí în 80; ear în acele timpuri, în cari viața omului e cam 60 și mai bine, se va puté pune la 40 de ani. Numerul din urmă i se îmbiè lui Mateiu din viața regilor lui Iuda, din cari Rehabeam murì în etate de 58 de ani, Iosafat în etate de 60 și Usia în etate de 68 ani. Dacă așa dară, după cum dovedesce istoria, perioada de la Avraam până la David este togma așa de lungă ca cea de la David până la Iisus. — Mateiu a calculat bine, punênd în aceasta de două ori atâtea veacuri de om (γενεά) ca în cealaltă, și adecă în cea dintâiu de 14 ori 80 ear în cea pe a doua de 28 ori 40 ani.

Calculând ambele epoce cu numeri, ajungem la același resultat.

Epoca I.

Dela nascerea lui Avraam până la mergerea lui Israil în Egipt .	290 ani
de aci până la eșirea din Egipt	430 „
mai departe până la nascerea lui David	406 „
Așa dară dela nascerea lui Avraam până la a lui David	1126 ani
ear dela peregrinajul lui Avraam în Chanaan până la moartea lui David	1121 „

Epoca II-a cuprinde:

Domnirea lui David	70 ani
„ „ Solomon	40 „
dela moartea lui Solomon până la ruinarea Ierusalimului . . .	380 „
dela ruinarea până la edificarea cetăței	70 „
la olaltă:	560 ani

Tot cam atât timp este și între reîmpopularea și pășirea în public a lui Iisus. (Reîmpopularea Iudeei începe cu 536, pășirea în public a lui Iisus la an. 30; prin urmare de la reîntoarcerea din Esil până la activitatea lui Iisus 506 ani). Prin urmare în întreg David și Avraam avem 1126 ani și între David și Iisus asemenea 1126 ani (veḑi și Hoffmann, op. cit. pag. 40 seqq).

Bursa de Viena

din 9 Aprilie n. 1879.

Acțiuni de bancă	810 —
Acțiuni de credit	246 25
London	117 15
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 33

Economic.

Rapoartele oficiale despre starea sĕmĕnăturilor.

(Din 15 Martie —5 Aprilie n.)

Sĕmĕnăturile de toamnă promit în toată țara noastră în deobşte o recoltă bună, deşí ploile de toamnă şi nefavorabilul timp de primăvară în locurile mai aşeḑate au căşunat pagube considerabile (6—10%) cu deosebire între sĕcări, cari au trebuit să se semene în multe locuri a doua oară. Sĕmĕnăturile de primăvară mai peste tot locul încă nu sûnt băgate în pământ şi numai o parte mică din ele s'a petrecut până acuma. Lucrurile de primăvară de altmintrelea acuma încep în marele. În comitatele singuratice ale regatului nostru detaiurile sûnt următoarele:

In comitatul Albei inferioare.

a) Cercul Blajului. Earna pentru sĕmĕnăturile de toamnă a fost favorabilă. Recolta acestui an ne îndreptăţesce la o nădejde bună. Grânele şi toate spicoasele sûnt favorate de timp şi cresc foarte frumos.

b) Cercul Uioarei. Sĕmĕnăturile de toamnă cresc frumos afară de sĕcări, cari au suferit în parte prin vênturile rĕci ale lunei lui Martie. Din 24 Martie însĕ au început nesce ploi calde cari vor înfluința favorabil asupra lor.

c) Cercul Sângătinului. Sĕmĕnăturile de toamnă au pătimit prin ploile din Martie. La locurile mai deloase însĕ, pe unde s'a strĕcurat apa, ele sûnt frumoase. Sĕmĕnăturile de primăvară s'au putut băga în pământ prin Martie numai în restimp de vre-o două sĕptĕmâni, pentru aceea ovĕsul, grâul de primăvară, orzul şi celelalte încă nu sûnt sĕmĕnate.

d) Cercul Roşiei. Între productele economice de pe aici fiind fênul articul de căpetenie nu s'au început arăturile pentru grâne, ovese, mălaie, cânepi și crumpene.

e) Cercul Abrudului. Articulul de căpetenie este fênul.

În anul trecut s'au fost sĕmĕnat grâu de primăvară la 23 jugere, în acest an pe 38.

Cu sĕmĕnatul mălaiului s'a făcut începutul numai de la anul 1850 încoace.

Comitatul Aradului.

Rapița se arată bună. Sĕmĕnăturile de toamnă, cu deosebire grânele n'au ernat prea bine din pricina timpului continuu ploios şi a ernei fără zăpadă. Dênsele au pătimit mult la locurile înnecate atât pe malul drept al fluviului Crişul alb, cât şi pe malul stâng al fluviului Crişul negru şi s'au stricat în mare parte. Un timp de primăvară favorabil ar efeptuí o recoltă mijlocie. Sĕmĕnatul de primăvară acuma a început şi se află în cursul seu.

Cam în starea arĕtată de până aici se află atât sĕmĕnăturile de toamnă cât şi cele de primăvară şi în toate comitatele din Ungaria.

Lucrurile de primăvară înaintează foarte tare, ba în unele comitate mai călduroase, precum sûnt cele din Ungaria de sud sûnt mai isprăvite.

Nr. 82. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a Şiasa, protopresbiteratul Lupşei, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 21 Aprile 1879 v.

Emolumentele sûnt:

a) folosirea cimiteriului;

b) dela 200 case câte o ḑi de lucru sau 20 cr. în bani, şi

c) venitele stolare regulate prin sinodul parochial, cari toate computate în bani dau un venit anual de 400 fl. 60 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această staţiune au a'şi aşterne petiţiunile lor instruite în sensul statutului organic şi a dispoziţiunilor provisorie din anul 1873 la subsemnatul până la terminul indicat.

Ofenbaia, în 12 Martie 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Lupşei.

În conţelegere cu comitetul parochial.

I. Danciu, m. p.,
adm. ppopesc.

Nr. 42. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Branişca, în protopresbiteratul Iliei murĕşane, în urma ordinaţiunei consistoriale de dto 18 Iuliu, 1878, Nr. 1320. B. prin aceasta se publică concurs a doua oară cu termin până în 21 Aprilie a. c.

Emolumentele sûnt:

a) casă de locuit dimpreună cu curte şi grădină;

b) două pămênturi arătoare de 4. jugĕre cu venit anual de 50 fl. v. a.

c) dela 114 numere câte o feardelă cucuruz sfârmit;

d) câte o ḑi de lucru, fie-care numĕr parte cu pălmile parte cu vitele;

e) venitele stolare îndatinate: cari toate computate în bani fac suma de 481 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi aşterne concursele lor instruite conform prescrierilor statutului organic şi a dispoziţiunilor sinodale din 1873 până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Gurasada, 15 Martie 1879.

Alecsiu Olariu, m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 62. 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de clasa a III. Spanlaca, în tractul protopr. gr. or. Murĕşului se escrie concurs cu terminul până la 21 Aprilie v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină de legume în mărime 342☐, şi grădină de pomi în mărime de 1 juger 20☐°;
2. Usufructul cimiteriului care conţine 1300 ☐°/₁ loc de coasă;
3. Porţiune canonică stătătoare 2 jugĕre☐°, din care 1 jug. 650 ☐° e agru, celalalt e fênaţ;
4. Dela fie-care familie (84 familii) câte o ferdelă de cucuruz sfârmit (mĕsura veche) şi câte o ḑi de lucru cu palma;
5. Stola usuată în comună.

Din cucuruz, ḑile de lucru si stolă terţialitatea compete cantorului.

Se sperează, că prin comasaţiunea şi segregaţiunea locurilor din hotarul respectiv puse în lucrare de mai mulţi ani şi încă în present aflătoare în curgere, — se va mai îmbunătăţí porţiunea canonică, cu câte-va jugĕre de pământ (cu partea legală competentă din teritoriul comun).

Concurenţii au a'şi adresa concursele instruite conform „statutului org." şi dispoziţiunilor sinodale din a. 1873. la subscrisul p. u. Máros-Ujvár) până la terminul indicat.

Săntbenedic, în 20 Martie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Artemiu Crişan, m. p.
adm. ppopesc.

Nr. 49. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III-a din Streiu-Săcel cu filia Crişeni, în protopresbiteratul Haţagului, — se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 21 Aprile.

Emolumentele sûnt:

I. Dela parochia Streiu-Săcel:

a) porţiune canonică = loc arătoriu 8 jugere;

b) dela fiesce-care fum de casă (60 fumuri) câte una ferdelă cucuruz nesfârmat, şi câte una ḑi de lucru (clacă);

c) stolele indatinate.

II. Dela filia Crişeni:

d) porţiune canonică — loc arătoriu 10 jugĕre;

e) dela fiesce-care fum de casă (30 fumuri) câte una ferdelă cucuruz nesfârmat;

f) stolele îndatinate.

Doritorii de a ocupa această staţiune, au a'şi adresa concursele lor bine instruite în sensul „statutului organic" şi a dispoziţiunilor sinodale din an. 1873 la subscrisul, până la terminul sus memorat.

Haţag, la 8 Martie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ, m. p.,
protopop.

Nr. 67. 2—3

EDICT.

Maria Cuileiu (Todica) din Haşfaleu, carea de 7 ani în mai multe rênduri a părăsit pre legiuitul ei bărbat, Petru Ban din Felţia cu doi prunci minoreni pripegind prin Braşov şi alte cetăţi din ţară, eară acum din 1 Ianuarie 1878 pribegeşte prin ţara Bârsei şi Treiscaune fără a se puté sci cu siguritate locul petrecerei ei, se citează, ca în terminul de un an şi o ḑi dela datul de faţă să se presenteze inaintea subsemnatului for matrimonial seau ea seau plenipotenţiatul ei, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul intentat asupră-i.

Paloş 12 Marte, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al Paloşului.

Teofil Geaja m. p.
adm. prot.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compoziţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feară și gălbinare, la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, disposițiune la vĕrsarea de sânge, la amețeli, suirea sângelui către cap și către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 1—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 39. Sibiiu, Joi, 5 Aprilie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă
la
„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1879 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Atragem atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Martie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei fâşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Aprilie.

Consiliul de ministrii, ce se va ţiné în ḑilele aceste la Viena se va ocupa cu cestiunea încheerei unei convenţiuni comerciale cu Serbia şi va îndruma complanarea diferenţelor, ce esistă în această privinţă între ambele guverne; mai departe va hotărî el despre vamele terenului ocupat. Veni-va la o hotărîre definitivă şi administraţiunea Bosniei, nu este încă sigur, deşí se asigură, că ambele guverne s'ar fi apropiat în păreri.

Cu privire la ocupaţiunea Rumeliei resăritene se vorbesce despre o nouă notă circulară a Porţei. Această notă, se ḑice, că ar invita puterile ca se împuternicească pe ambasadorii lor din Constantinopole, a deschide pertractări cu Poarta despre toate detailiurile necesarie pentru regularea afacerilor Rumeliei resăritene. „Ce soarte va avé aceasta invitare“, ḑice „Pester Lloyd“, „nu se poate sci. Pre tot locul însĕ se concede, că hotărîrea despre soartea Rumeliei resăritene nu se mai poate amâna, dacă Europa nu voiesce ca hotărîrea se scape din mânile ei.“ Ḑiariul „Presse“ din Viena comunică, că proiectul ocupaţiunei micste pare a fi în Petersburg cu totul scos din combinaţiune. Drept causă a acestei schimbări neaşteptate ar fi oposiţiunea Porţei, carea a şovăit în atitudinea ei. Probabil este, că atitudinea şovăitoare a Porţei s'a provocat chiar prin oposiţiunea principelui Gorciacoff faţă de acest proiect spriginit de contele Şuvaloff. Depeşa circulară turcească nu a luat o posiţiune necondiţionat contrarie proiectului; din contră ea a oferit ocasiune la compromise: precând însĕ cabinetele lua încă în considerare aceasta manifestaţiune turcească, presa panslavistică şi mai ales „Golos“, organul principelui Gorciacoff, 'şi-a făcut de datorinţă a combate proiectul ocupaţiunei, care de altcum, abstrăgênd de la unele modificaţiuni, s'a privit de către toate puterile de cel mai bun mijloc pentru deslegarea pacînică a cestiunei rumelice.

Mişcarea revoluţionară în Rusia a aflat o espresie şi într'un **atentat asupra ţarului**, Alaltăeri dimineaţa un funcţionar în ministeriul de finanţe cu numele Skobeleff a descărcat patru împuşcături dintr'un revolvĕr asupra ţarului, care îşi făcea promenada obicînuită. Din întêmplare însĕ nici una din aceste împuşcături nu nimerise. Atentătorul fù prins şi arestat. Acestei fapte, a premers publicarea unei proclamaţiuni ce se află afişată pe păreţii caselor din Petersburg, signată de „comitetul esecutiv“. În aceasta proclamaţiune ţarul fù provocat a face odată sfêrşit cu regimul actual „al sclăviei şi a furtului“, căci altcum el (ţarul) va pere de pe faţa pământului. Numai încape nici o îndoială, că acest fapt este a se scrie în contul nihilistilor şi acelei tendinţe puternice, care tinde a scăpa din cătuşile absolutismului rusesc.

Deputaţii aleşi în sinodul eparchial din Caransebeş pentru periodul present.

Cerc. I. Zăgujeni: din cler: Ferdinand Musta, preot în Valea-boul; mireni: Antonie Mocioni, proprietariu mare, Iulie Petric, jude reg. cerc. în Boccea-rom. Cerc. II. Lugoş: din cler: George Pestean protopresbiter în Lugoş; mireni: Alecsandru Mocioni prop. mare, Constantin Radulescu adv. în Lugoş. Cerc. III. Zgribeşti: din cler: Nicolae Sciopon, preot în Remete Poganici; mireni: Dr. Iosif Miescu, medic în Lugoş, Petru Sciopon, not. cerc. în Zgribeşti. Cerc. IV. Făget: din cler: Atanasie Ioanoviciu, protopresbiter în Făget; mireni: Atanasie Cimponeriu, jude la tabla regească din Budadapesta, Stefan Ioanoviciu, adv. în Budapesta. Cerc. V. Coşava: din cler: Nicolae Popovciu, preot în Jupani; mireni: Dr. Eugenie Mocioni, propr. m. în Capolnaş; Antonie Mustăţiu, învĕţ. în Făget. Cerc. VI. Buziaş: din cler: Teodor Cioloca, preot în Şipet; mireni: (?). Cerc. VII. Jebel: din cler: Alecsandru Ioanoviciu, protopresbiter în Jebel; mireni: Ioan Missiciu, deputatul dietal, Stefan Velovan, profesor dirigent la institutul pedagogic din Caransebeş. Cerc. VIII. Ghilad: din cler: Michai Radu, preot în Macedonia; mireni: Trifon Gaiţa, notariu com. în Ghilad, Ioan Ionaş, asesor ref. în Caransebeş. Cerc. IX. Fizeş: din cler: Alecsandru Popoviciu, preot în Fizeş; mireni: Ioan Popoviciu, notariu com. în Fizeş, Martin Ţapu învĕţ. în Fizeş. Cerc. X. Reţişor: din cler: Ioan Popoviciu, protopresbiter în Mercina; mireni: Simeon Trifunescu, notariu com. în Reţişor, Ioan Baica, învĕţ. în Reţişor. Cerc. XI Iam: din cler: Filip Adam, profesor de teologie în Caransebeş; mireni: Vincenţiu Babeş, Stefan Perian, tutor orf. în Iam. Cerc. XII. Sasca-mont.: din cler: Iosif Popoviciu protopresb. în Iam; mireni: George Sêrbu, deputat dietal, Dimitrie Linţa învĕţ. în Iladia. Cerc. XIII. Oraviţa-mont: din cler: Iacob Popoviciu, protopresb. în Oraviţa; mireni: Timoteiu Miclea advocat în Cacova, Baltasar Muntean adv. în Oraviţa. Cerc. XIV. Reşiţa-mont.: din cler: Ioan Popoviciu Ivaşcu, preot în Gerlişte; mireni: Antonie Crenian, jude cerc. adm. în Reşiţa montană, Ioan Budincean adv. în Boccea-mont. Cerc. XV. Boccea-rom.: din cler: Alecse Popescu, preot în Boccea-rom; mireni: Iulie Petric, jude reg. cerc. în Boccea, Stefan Antonescu jude cerc. adm. în Boccea. Cerc. XVI. Caransebeş: din cler: Nicolae Andreeviciu, protopresb. în Caransebeş; mireni: Iosif Seracin, vice-colonel în pens. în Caransebeş, Ioan Ionaş, asesor ref. în Caransebeş. Cerc. XVII. Teregova din cler: Filaret Musta, protosincel şi profesor de teologie în Caransebeş; mireni: Ilie Curescu, locotenent în pensiune şi fost profesor la scoala regimentală din Caransebeş, Teodor Sêrbu, fost învĕţătoriu în Caransebeş. Cerc. XVIII Mehadia: din cler: Constantin Ţepeneag, preot în Mehadia; mireni: Nicolae Grama, învĕţ. în Mehadia, Isaia Stoica, oficial pens. în Mehadia. XIX. Bozovici: din cler: Pavel Miulescu, preot în Biserica-albă; mireni: Iancu Birtea, loc. pens., Ioan Biţa, ofic. pens. Cerc. XX. Satul-nou: din cler: Simeon Dimitrieviciu, protopresb. în Pan-

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.
(18. urmare.)

XIII.

Căutarea după Michelet. (urmare).

— Acum, fiind aceste trei bestii veninoase învinse permiteţi'mi să vĕ spun, domnilor ḑise agentul, că eu vam urmărit aḑi dimineaţă şi cunoscênd de mult pe această vulpe vicleană, mĕ temeam de cursa ce voia să v'o pună, şi că am făcut, precum vedeţi, micile mele disposiţii.

— Sûntem liberi, aşa e? întrebà Van-der-Bader.

— Liberi ca lumina soarelui, domnilor, după ce 'mi veţi fi spus numele, locuinţa şi rezonurile D-voastre, cari v'au făcut să primiţi serviţiile acestui tălhar.

Ellerman satisfăcù la moment dorinţa agentului:

— Vĕ sûntem datori cu viaţa adause el, fără intervenţia D-tale, oare ce s'ar fi ales de noi?

— Ei, noi ne facem datorinţa, şi D-ta 'mi-ai dat împrumutul îndĕrĕt, fără braţul D-tale acest tălhar m'ar fi prăpădit.

Poupart numit Ucigaşul scoase un urlet de bestie selbatică, ce sĕmĕna a afirmaţie.

— Căutarăţi strada de l'Ouest, nu e aşa domnilor? intrebà agentul.

— Aveam de gând să cercetăm pe marele Michelet, îl cunosci? ḑise Van-der-Bader.

— N'am onorul.

Şi strada de l'Ouest, este ea departe de aici? întrebà Ellerman.

— Cam cale de o jumĕtate de oră, şi dacă 'mi permiteţi vĕ voiu pune unul din oamenii mei la disposiţie.

— Amicii nostri primiră cu bucurie ofertul ce li se făcù şi 'şi luară rĕmas bun dela agentul de poliţie.

Trecênd pe lângă Poupard, Van-der-Bader îşi întoarse capul cu scârbă.

— Dacă te voiu mai apuca vr'o dată, strigà banditul cu un urlet sĕlbatec, vei plătí cele de acum şi cele viitoare, burtă-verde.

— Taci, poruncì agentul.

Şi adresânduse către profesor:

— N'ai frică, domnule, îi ḑise el, eu nu voiu da cinci bani pe pelea acestui mişel.

XIV.

Dela strada de l'Ouest până la Marseille.

Intêmplările istorisite în capitolul precedent ocupară aproape două ore. Erau nouĕ, când Van-der-Bader şi Ellermann, conduşi de un agent de poliţie se aflară în sfêrşit înaintea unei tăbliţe ce purta inscripţia; Strada de l'Ouest.

— Acum drept înainte, domnilor ḑise călĕuzul, misia mea e împlinită, me reîntorc, unde mĕ chiamă datoria.

Ellermann încercà în zadar să 'i puie ceva în mână.

— 'Mi este oprit de a primí ceva ḑise funcţionarul; mergeţi în pace, domnilor, şi D-zeu să vĕ păzească de întêmplări rele.

— Amin, ḑise studentul.

— Numai, să nu fie plecat, marele bărbat, murmurà Van-der-Bader.

— Îl vom afla, scumpul meu învĕţător, respunse Ellermann, care se delecta la aerul curat şi la lumina soarelui; lucrul esenţial este de a nu ne mai încrede în cel dintâiu, care ne vine în cale.

— Oh! Aceasta nu se va mai întêmpla...îţi promit.

— Până la o altă întâlnire, cugetà tinerul om, cu un zimbet care'i arĕtà albii sei dinţi, altcum voiu avé eu de grije.

După vre-o câteva minute, în cari călĕtorii nostri mergeau tăcuţi şi linisciţi în strada de l'Ouest, Ellermann arĕtà cu degetul la o poartă, asupra căreia stetea scris, pe o strălucitoare tablă de aramă numele:

„MICHELET“

Profesorul îşi perdù cumpĕtul.

-- Aici dar locuesce, ḑise el, o Dumneḑeule!

— Linişteşte-te puţin, scumpul meu învĕţător.

— Nu este nimica .... dragul meu, să ne grăbim a 'l vedé...vină!

Studentul ascultà.

Van-der-Bader se oprì înaintea logei portariului.

ciova; mireni: Ioan Bartolomeiu secretariu episcopesc în Caransebeş, Aron Damaschin, asesor refer. în Caransebeş.

Comparând alegerile din anul acesta cu cele de acum trei ani vedem următoarele schimbări:

a) referitoare la deputaţii preoţesci: În cercul I în locul lui Ioan Stefanoviciu s'a ales Ferdinand Musta. În cercul al II în locul lui Iosif Tempea, George Peştean. În cercul al III în locul lui Mihai Pocrean, Nicolae Sciopon. În cercul al VI în locul lui Nicolae Bolocan, Teodor Cioloca. În cercul al VIII în locul protopresbiterului Ioan P. Seiman, Michai Radu. În cercul al XIV în locul lui George Pocrean, Ioan Popoviciu Ivaşcu. În cercul al XV în locul lui Vasilie Nemoian, Alecse Popescu. În cercul al XVIII în locul lui Michai Popoviciu, Constantin Ţepeneag. În cercul al XIX în locul lui Mihaiu Blidariu, Pavel Miulescu.

b) referitoare la deputaţii mireni: În cercul I în locul lui Iulian Ianculescu, Iulie Petric. În cercul al III în locul lui Constantin Popoviciu, Petru Sciopon. In cercul al IV în locul lui Coriolan Brădicean, Stefan Ioanoviciu. In cercul al IV-lea Ioan Missiciu şi în locul lui Dămian Dragonescu, Stefan Velovan. In cercul al X în locul repausatului Gruia Liuba, Ioan Baica şi în locul lui Ioan Roşu, Simeon Trifunescu. In cercul al XI în locul lui Traian Miescu, Stefan Perian. În cercul al XII în locul lui Balt. Muntean ales în cercul al XIII, George Sêrbu (nou). In cercul al XIII în locul lui Victor Babeş, Timotei Miclea şi în locul lui Ioan Ţêran, B. Muntean. In cercul al XIV în locul lui Simeon Mangiuca, Antonie Crenian. In cercul al XV în locul lui Ioan Nemoian, Iulie Petric. In cercul al XVII în locul lui Stefan Dancia, Ilie Curescu. In cercul al XVIII în locul lui Vasilie Popoviciu, Nicolae Grama. In cercul al XIX în locul lui Ilie Floca, Ioan Birbea şi în locul lui George Uscat, Ioan Biţa.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Tractul prot. Turda super. 1 Aprilie. (✝ Preotul *Ioan Popescu*). Doliul creştinilor nostrii din comuna Rîpa de jos s'a duplicat în septĕmâna patimilor în urma pierderei parochului local a dlui Ioan Popescu. Încă nu s'au împlinit 3 ani de când această comună s'a aflat earăşi în nefericita posiţiune a petrece la cele eterne pre nobilul părinte Vasile, tatăl preotului repausat acum. Nu numai comuna Rîpa de jos, ci intreg tractul protopopesc s'a vĕḑut necesitat a imbrăca doliul şi nu fără causă, căci pierḑênd din mijlocul nostru pre par. Ioan Popescu ne-am lipsit de acel preot, carele a servit de model preoţilor.

Sûnt puţine comune bisericesci în Archidiecesa noastră, cari să se poată bucura cu drept cuvênt, că s'au invrednicit a avé un preot pre lângă facultatea theologică şi cu studii academice juridice. În un timp de 1½ an altcum destul de scurt, de când repausatul a păstorit sufletesce turma incredinţată lui, a sciut să câstige prin purtarea lui esemplară, respectul, iubirea şi increderea colegilor şi poporului. În un timp atât de scurt şi pre lângă morbul hidropică, ce 'l-a torturat indelungat a dat probe şi esemple de virtute, faţă de turma ce a păstorit-o şi faţă de intreg tractul protop. Să spună aceasta altcum cei ce au avut de a face cu fericitul preot, să spună turma lui cuvêntătoare, colegii şi intreg protopopiatul!! El era amic devotat, celor ce erau amicii poporului şi voiau fericirea lui; inimic insĕ neimpăcat celor, ce nutreau ura, duşmănia şi spiritul de partidă, poate nicăiri în măsură aşa mare, ca în protopopiatul nostru! Şi ḑic fără sfială şi mustrare de consciinţă, că nu este nici un protopopiat în toată Archidiecesa noastră, în carele preoţii se sufere atât de mult din lipsa de caracter şi consciinţa şi se pună atât de puţin preţ pre chiemarea lor preoţască ca în tractul nostru. Onoare însĕ esceptiunilor! cari sûnt rari ca peana de corb alb!! Despre aceasta se nu tac au avut ocasiune a esperia şi a se convinge chiar şi străinii. Nu a fost o cestiune gravă, a cărei resolvire cerea tact şi rutină, unde să nu fie păşit fericitul preot ca representant al comunei şi protopopiatului, să fie fost cestiunea de natură bisericească-naţiunale ori chiar politică. O vitregie a sorţii adênc simţită s'a vedit şi în casul acesta! Dacă pomul s'ar usca atunci, când insĕşi frurzele lui îi par o greutate, ḑicem că soartea a lucrat la timpul ei! Când insĕ ea restoarnă pomul de cea mai bună speranţă, pomul, care a inceput să fie podoaba şi coroana gradinei, atunci soartea e crudă şi nedreaptă. Dacă ea ne restoarnă în mormênt, când ḑilele ne sûnt o povară, ce nu o putem mai mult purta, graţie ei! Ea a satisfăcut poate chiar şi dorinţelor. Dacă ea ne restoarnă şi ne frânge la pământ, când incepem a produce fructe şi a depune jertfe, pre când viaţa ne e dulce, plăcută şi desfătătoare, atunci soartea e crudă şi 'şi-a resbunat în modul cel mai nedrept!

Şi acum se pun în vederea cetitorilor nostrii scena dureroasă, ce s'a petrecut în giurul cosciugului pe când se celebrau rugăciunile funebrale! O mamă veduvită, în a cărei inimă încă nu erau vindecate ranele, ce le-a înfipt perderea soţului ei, Părint. Vasile, sta cu fruntea răzimată pe cosciugul, în care zăcea fiul ei crescut cu multă trudă şi nĕcasuri, şi carele era să 'i fie sprigin la adêncile bĕtrâneţe. Ea chiamă la viaţă osemintele ascunse acolo. Toată mişcarea, fie ce semn şi tot suspinul vestia „că nu este durere ca durerea ei". Lângă ea suspină şi dă ţipete de durere socia repausatului, o sermană tineră femeie, carea abia în al 17 lea an al vieţei a devenit vĕduvă. Ea plângea amar, cu durerea în inimă căci a perdut pe sociul ei ce 'l-a iubit ca scump sufletul. Ah! dar el nu o mai auḑia; el nu era mai mult de cât pulvere şi cenuşe şi ca atare nu putea să steargă lacrimele iubirei şi suferinţelor ei. Alăturea un frate dl. prof. Simeon şi cu alte trei surori, mătuşe şi unchi suspinau amar şi în rumperea inimei lor voiau să smulgă cu ori ce preţ pe fratele resp. nepotul din braţele morţei. Giur împregiur se scăldau în lacrimi ochii amicilor, cunoscuţilor şi cu deoscbire a poporului, ce 'l-a păstorit, durerea ce a manifostat-o poporul nu se poate accentua de ajuns! O dovadă aceasta destul de pipăită, că preotul nostru s'a bucurat de simpatiele, iubirea şi increderea poporului pre lângă toate uneltirile şi apucăturile ce le-au eserciat lupii când era se devină păstor sufletesc fericitul Ioan Popescu, o dovadă ḑic, că vointa şi simţemintele cele nobile ale poporului nu se pot înăduşí. La încheiere ḑic: să 'i fie memoria neuitată şi bine cuvêntată!

Unul ce a fost de faţă la înmormêntare.

Caransebeş, 29 Martie. (Cerculariul episcopului cu ocasiunea serbărei cununiei de argint a Majestăţii Sale). Vĕ comunic următoriul cerculariu a episcopului Ioan Popasu:

„*Prea onoraţilor părinţi protopresbiteri, onorată preoţime parochială!*

„Majestatea Sa cesariă şi regiă apostolică Împeratoriul şi Regele nostru Francisc Iosif I. s'a căsătorit cu Majestatea Sa prea graţioasa Împĕrăteasă şi Regină Elisabeta în 12/24 Aprilie 1854.

„Aşa dar în 12/24 Aprilie al anului curgĕtoriu 1879 se împlinesc 25 de ani adecă un pătrariu de secul, de când Preaînălţatele Lor Majestăţi în căsătoriă fericită şi plină de binecuvêntările şi darurile ceresci guvernează cu blândeţe numĕroasele popoare credincioase supuse sceptrului Lor. În acest şir lung de ani în ḑilele de bucurie ale popoarelor marelui împeriu austro-ungar Majestăţile Lor s'au bucurat împreună cu popoarele supuse guvernărei Lor, ear în ḑilele de nĕcasuri şi nenorociri, Majestăţile Lor ca adevĕraţi părinţi ai popoarelor au fost cei dintâiu, cari au alinat durerile şi suferinţele celor nenorociţi.

„Şi cum vom petrece mai serbătoresce, mai demn aceasta mare şi strălucită ḑi a fericitei nunţi de argint a Majestăţilor Lor?

„Ne vom aduna cu toţii în sântele biserici şi vom ridica ferbinte rugăciuni de mulţămită cătră atotputernicul Domneḑeu, împĕratul împĕraţilor şi domnul domnilor, pentru pacea, îndelunga sănătate şi prosperare a Majestăţilor Lor şi a preaînaltei case domnitoare.

„Tot în această memorabilă ḑi se ţine şi serbarea de una sută de ani, de când Banatul temeşan, luat înapoi dela Turci, s'a încorporat cu sumpa noastră patrie Ungaria.

„Drept aceea dispunem următoarele:

„1. Joi după Dumineca Tomei în 12/24 Aprilie a. c. la 10 oare înainte de ameaḑi în toate bisericile diecesei noastre să se ţină sânta liturghie cu toată evlavia şi pompa avênd la finea sântei liturghii a se cânta docsologia prescrisă în tipic şi a se cetí din genunchi rugăciunea de mulţămită din liturghieriu.

„2. Aceasta sântă liturghie şi rugăciune de mulţămită să se ţină în tot casul negreşit în oraşele, opidele şi satele mai înalte în susnumita ḑi adecă Joi în 12/24 Aprilie a. c. ear în acele comune mai mici, în cari creştinii în aceasta ḑi de sĕptĕmână vor fi respândiţi la lucru, şi aşa cu greu pot vení la biserică, în aceste sate mici să se facă slujba prescrisă în Dumineca următoare a Mironosiţelor.

„3. Preoţimea parochială va avé a invita în mod cuviincios toate diregătoriele aflătoare în respectiva comună la sânta liturghie, în fine:

„4. Pentru ca poporul să aibă scire de timpuriu despre ţinerea acestei rugăciuni de mulţămire şi se poată vení numĕros la sânta liturghie, preoţimea va cetí şi publica acest circulariu poporului în biserică în Dumineca Tomei a. c.

„Împărtăşindu-Ve binecuvêntarea noastră archierească sûntem

Caransebeş în 29 Martie 1879.

„Ai tuturor voitori de tot binele

Ioan Popasu m. p.
episcop.

Un cap de portar, precum numai Eugen Sue îl scia descrie, se arĕtă în cadrul unei înguste ferestri.

— Pe cine căutaţi? ḑise o voce pe nas.

— Pe d. Michelet.

— Absent.

— Te înşeli, strigà profesorul, el este acasă, voiesc să'l vĕd, negreşit trebuie să'l vĕd.

— Absent, repetà portariul adoua oară.

Van-der-Bader îşi întoarse faţa nemângăiată cătră Ellermann.

Studentul se simţì mişcat în adêncul inimei sale de această durere mută.

— Prietine ḑise el portariului, punêndu'i o piesă de ban în mână, pe care acest din urmă o primì cu o moroitură de satisfacţie, nu ne-ai puté D-ta spune unde se aflà d. Michelet?

— Nu, respunse portariul, pe care bacşişul îl muiase puţin, dară sevitoriul ve va puté da deslușiri; dacă domnului îi-este cu plăcere a se suí în al doilea etagiu, şi a suna clopotul de la uşa ce se aflà în faţa scărei.

Înteţirea cu care cei doi amici ai nostri urmară acestei îndegetări a trebuit se puie pe gânduri pe portar.

Ellermann se urcà întâiu pe scară şi se oprise înaintea unei uşi care earăşi purta o tăbliţă cu numele: Michelet.

Mâna sa musculoasă trase cu tărie de mănunchiul unui clopoţel.

O fetiţă cu faţa drăgălaşe, cu ochii vioi li se arătà.

Învĕţatul îşi trase pelăria până la pămênt.

Drăgălaşa duducă zimbì graţios.

— Ce poftiţi, domniior, întrebá ea.

— Domnişoară, ḑise Ellermann, noi venim tare departe, pentru a avé onorul de a vorbí cu domnul Michelet.

— Aşa este, oftà Van-der-Bader.

— A plecat aseară, domnule.

— A plecat! Aşa dară totuşi este adevĕrat, ḑise învĕţatul.

— Portariul ne-o spusese, grăbì studentul a adaoge; însĕ cea ce avem noi a spune stăpânului D-tale, este de aşa mare importanţă încât n'am voit se 'i credem.

— Şi totuşi este adevĕrat.

Dl Michelet a plecat la Marseille, în afaceri de cărţi ale domniei sale.

— La Marseille., repetà cu durere profesorul.

— Nu ne-ai puté spune numele hotelului în care descalecă, întrebà Ellermann.

— Oh! Aceasta este foarte uşor. Dl Michelet este la Marseille, în hotelul Beauveau.

— Se plecăm, ḑise profesorul.

Aveţi de cuget, se căutaţi pe stăpânul meu acolo?

— Voiu merge până la sfêrşitul lumei, pentru de a'l vedé.

— V'am întrebat aceasta, pentru că . . . ḑişe fetiţa.

— Ai poate, să'i faci vr-o împărtăşire, domnişoară, întrebà Ellermann cu galanterie, vom primí foarte bucuros însărcinarea.

— Da, da confirmà Van-der-Bader.

— N'aş voí să vĕ încomodez, am să 'i trămit nisce epistole.

— Ni le poţi încredinţa, domnişoară, ele i se vor imanua cu toată scumpĕtatea.

— Primesc dar, şi vĕ mulţămesc domnilor; poftiţi de întraţi pe un moment, eu mĕ duc să pregătesc pachetul.

Profesorul şi elevul seu întrară într'un salon modest mobilat.

— Cabinetul seu de lucru murmurà Van-der-Bader, acesta este locul, în care marele geniu produce opurile sale nemuritoare.

Şi cu iubire febrilă el cerceta toate unghiurile apartamentului.

In acest salon, simplu mobilat, precum am ḑis, se aflà o mulţime mare de cărţi cu totul nouĕ.

— Opurile sale, cugetà doctorul.

La părete este acăţat un portret de o dimensiune mărişoară, care representă un om încă tinĕr, cam de vre-o patruḑeci de ani, a cărui faţă senină şi ochii mari vioi arĕtau un caracter loial şi o franchetă deosebită.

Profesorul se uità lung la dênsul.

Fata de casă, aducênd epistolele, destinate pentru stăpânul ei, scoase pe doctorul din contemplaţiile sale.

(Va urma).

În fața sinoadelor eparchiale gr. or. despre foaia pedagogică „Scoala Română“.

„Scoala Română“ foaie pedagogică didactică, a apărut la începutul anului 1876 sub redacțiunea fie ertatului fost profesor **Ioan Candrea** și a bine meritatului pedagog **Vasile Petri**, dar cu finea anului 1877 a apus, adecă sa sistat din lipsa sprijinului recerut.

Problemele acestei foi a fost: înmulțirea scoalelor române; organisarea lor internă și esternă după principiile pedagogiei moderne; educațiune și instrucțiune rațională, prin urmare combaterea mechanismului orb; învĕțători cualificați și asecurați în esistența lor materială ca astfel să poată lucra cu devotament și efect, cunoscut fiind că „învĕțătorul este scoala;“ concentrarea pre lângă scoală a tuturor factorilor interesați de prosperarea ei.

Aceste probleme ale foiei „Scoala Română“, validitându-se cu demnitate în decursul anilor 1876, 1877 a făcut, ca aceasta foie, să fie de mai multe foi aprețiată, recunoscută și recomandată ca una din cele mai bune foi pedagogice în Ungaria, până chiar și de cele neromâne precum: „Bucovinaer Pädagogische Blätter,“ „Schul-und Kirchen-Bote für das Sachsenland,“ „Trompeta Carpaților“, „Revista pedagogică.“

Fiind susținerea unei asemenea foi la noi Românii mai cu samă, una din primele și neîncungiurabilele recerințe pedagogice Reuniunea noastră a învĕțătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeșului, care are de scop promovarea culturei generale și înmulțirea cunoscințelor scientifice pedagogice și didactice între membrii partecipători, înaintarea scoalelor și a culturei poporului nostru român în toate direcțiunile etc., în adunarea sa generală ultimă din a. 1878 ținută în Biserica albă, sub Nr. prot. 38 lit. f.) a dispus, ca redactorul numitei foi, eminentul nostru pedagog **Vasile Petri**, să fie rugat în interesul scoalelor, a învĕțământului și a învĕțătorilor, să reînceapă edarea foiei „Scoala Romană“

Presidiul numitei reuniuni, — la care subsemnatul are onoare a fi notar — în urmarea aceasta prin ordinațiunea sa dto 14/26 Octomvre 1878 Nr. 223 (vedi „Scoala Română“ și „Telegraful Român“ din anul 1878) îndreptată cătră toți presidenții despărțĕmintelor reuniunei a dispus prenumĕrarea lăudatei foi, care deja era anunciată de cătră dl. Vasile Petri că va reapăré sub redacțiunea d-sale în programa de mai înainte, în urmarea îndemnurilor ce i sau făcut din partea mai multor învĕțători și bărbați de scoală.

Resultatul prenumĕrațiunilor între membrii reuniunei învĕțătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeșului, la desnumita foaie, în butul tuturor dispoșițiunilor emanate în 4 rênduri de cătră presidiul acestei reuniuni cătră toți membrii, prin presidenții despărțĕmintelor respective, după relațiunile încurse dela aceia, e cât se poate de trist, și și mai tristă nota redacțiunei „Scoala Română“ de pre fascioara IV și V cu abia 245 prenumĕranți, cu care numĕr foaia nu se poate susținé, nefiind de ajuns sumele acelora nici pentru acoperirea speselor de tipar, și astfel eminenta noastră foaie, este amenințată cu sistarea de a doua și ultima oară.

În fața acestei triste constatări în detrimentul scoalelor, culturei învĕțătorilor și a poporului nostru român, comitetul reuniunei învĕțătoresci din diecesa Caransebeșului, ce avea alta de făcut în aceasta privință, de cât a aduce următoarea nouă disposițiune.

Presidiul reuniunei să se adreseze cătră Il. Sa Domnul Episcop al diecesei Caransebeșului, cu rugarea, ca să binevoiască ca unul, carele și până ací atât la începutul eșirii foiei „Scoala Română“, cât și acum în timpul din urmă, prin mai multe ordinațiuni ca un adevĕrat părinte și iubitor de înaintarea scoalelor și a învĕțământului poporal, a impus și recomêndat învĕțătoriler și comitetelor parochiale din diecesa sa, să prenumere aceea foaie, a impune de nou cu toată stricteța atât învĕțătorilor, cât și comunelor bisericești din întreagă eparchia sa, ca să prenumere și în acest mod să contribuiască la susținerea unicei foi pedagogice române din Ungaria „Scoala Română,“ care în decursul esistinței sale a dat destule dovedi despre importanța, ce o are pentru perfecționarea învĕțătorilor în chiemarea lor, și mediat pentru cultura poporului nostru român. Comitetul decide mai departe, ca presidiul Reuniunei, să facă o representațiune în numele comitetului si la sinodul eparchial rugêndu'l ca să întrevină și dênsul cu un mod oare-care de ajutorare la susținerea desnumitei foi, de oarece ar fi o mare scădere pentru înaintarea învĕțământului nostru, dacă aceea foaie ar fi silită a înceta din lipsa sprijinului material. Aceasta decisiune are a se comunica pre calea presidiului și cu celelalte reuniuni învĕțătoresci din provincia metropolitană gr. or. din Ungaria și Transilvania și anume: cu reuniunea învĕțătorilor rom. gr. or. din diecesa Aradului și cu reuniunea învĕțătorilor rom. gr. or. din ținutul Brașovului, că dacă vor afla cu scop, să întreprindă și ele asemenea pași la capii și sinoadele eparchiilor lor în interesul sus numitei foi „Scoala Română“.

Aceasta disposițiune a reuniunei învĕțĕtoresci din diecesa Caransebeșului, s'a comunicat deja prin presidiul acesteia, cu cele doue reuniuni mai sus numite; tot așa să va comunica și cu consistoriul și sinodul eparchiei Caransebeșului, încă înainte de Dumineca Tomei a anului curent.

„Scoala Română“ este înființată în interesul scoalelor noastre, soartea ei deci e în mâna învĕțătorilor și mai mult în mâna celoralalți amici și bărbați de scoală; de asemenea în mânile sinoadelor eparchiale, cari se întrunesc la Dumineca Tomei.

Apelăm deci la capii bisericei noastre, la datorința învĕțătorilor și a tuturor bărbaților de scoală, la nobilul simț a tuturor deputaților sinodali din toate 3 eparchii ale noastre, la misiunea nobilă a reuniunilor învĕțătoresci mai sus numite precum și la părinții tinerimei noastre române care avênd datorința de a cunoasce cel puțin principiile cardinale ale educațiunei, spre a puté face și casa părintească o scoală pentru copii sei pentru de a aduce crescerea casnică în consonanță cu cea scolară, ca toți din toate părțile cu toate posibilele mijloace să nizuiască la susținerea și mai departe a foiei „Scoala Română“ atât de necesară pentru înaintarea învĕțământului și a culturei poporului român.

Bocșa montană la finea lui Mărtișor 1879.

Ioane Marcu
învĕțător.

Varietăți.

* (**Comisiunea generală a sinodului archidiecesan**), sa întrunit alaltaeri și 'și-a început activitatea. Membrii acestei comisiuni sûnt domnii: Diamandi **Manole** și Stefan **Iosif** din Brașov; Anania **Trimbițaș** din Cluj; Ilariu **Duvlea** din Făgăraș; Nicolae **Găetan** și Rubin **Patița** din Alba-Iulia; Parteniu **Cosma** și Eugen **Brote** din Sibiiu.

* (**Cas de moarte**). În 11 ~~Aprilie n. a reposat Maria Demian, soția negoțitoriului Demetriu Demian din Sighișoara, în etate de 43 ani. Înmormêntarea avù loc în 13 Aprilie n. în cimiteriul gr. or. din Suburbiul Iosefin din Sibiiu. Fiei țărina ușoară!~~

* (**Noul inspector de scoale**) în comitatul Sibiiu este **Emil de Trauschenfels**, deputatul dietal de-odinioară. Acest nou inspector scolar a depus jurămêntul deja în 11 Aprilie n. și peste vre-o 10 sau 14 dile va întra în oficiul lui în Sibiiu.

* (**Esamen scolastic**). Ni se scrie din **Vinerea**: Bine voiți a da loc în stimatul D-voastră diariu rêndurilor acestora, despre esamenul ținut în Dumineca floriilor cu pruncii dela scoala confes. gr. or. din Vinerea, mai întâi cu clasa I-mă și după sfêrșirea acestuia, se lua a II-a sub înv. I. P . . . . . . cum urmează: diseră cu toți rugăciunea „împĕrate ceresc“ apoi se ținù de cătră un scolar o scurtă vorbire în onoarea oaspeților și părinților adunați spre a asculta respunsul câștigat. După aceasta se luară obiectele de învĕțăment prescrise in lege și adecă a) religiunea după chatehismul cel mic, b) cetirea, gramatica rom. de N. I. Michălțan analisa unei bucată de lectură, c) cetirea maghiară, d) Geografia țerilor de sub coroana maghiară, marginile lacurile, riurile și comitatele lor după manualul lui Dr. N. P. Istoria biblică, e) computul cele 4 specii resolvirea și reducerea și cunoascerea mĕsurilor metrice f) din obiectele naturale, grădinăritul g) din gimnastică, formarea ordurilor și mișcarea în orduri deschise și închise, h) și pe urmă cântări bisericești și naționale. — Respunsurile scolarilor fără deosebire au fost mulțămitoare și vrednice de laudă, unul întrecea cu respunsul pe celalalt, încât ele a atras atențiunea auditorilor. În fine se ținù o mică vorbire de cătră președintele D. P. în onoarea învĕțătorului și învĕțăceilor pentru strădania și diligența arătată, îndemnêndui și pe viitoriiu la astfel.

Unul din cei de față.

* (**Necrolog**). *Ioan Cupșa* paroch greco-oriental în comuna Costeni în numele seu a tuturor consângenilor cu inima înfrântă de durere anunță că iubita s'a consoață Iustina Cupșa născută Ciocaș după un traiu conjugal de un an și trei luni în etate de 19 ani după un morb scurt 'și-a dat sufletul seu în mânele creatoriului. Remășițăle pămêntesci se vor ingropa în 3/15 April în cimiteriul bisericei greco orientale din Costeni. Fiei țărina ușoară.

* (**O cale ferată pe ghiață**) După „jurnalul societăței pentru administrațiunile călilor ferate germâne“ în Statele-Unite a reușit de curênd un esperiment memorabil. Șef-inginerul călei ferate „Pacific Railway“ din Northern în contra desfătuirei tuturor esperților a făcut încercarea de a aședa peste înghețatul fluviu Missouri șini de cale ferată și a trece peste aceste șini cu mai multe trenuri. Întâia cercare s'a făcut cu o lacomotivă și douĕ lowries încărcate cu fer. Reușind această încercare s'au acățat de mașină 3 lowries încărcate cu fer și afară de aceste un vagon cu oaspeți invitați la acest spectacol. Și această încercare fù norocoasă. Fluviul acuma e numai a treia parte așa de lat ca vara, totuși însĕ la 3300 de urme. Ghiața pe timpul esperimentului a fost 42 policari de groasă.

* (**Lumină electrică**). Jurnalului „Daily News“ i se telegrafează din New-York, că problema unei iluminațiuni electrice eftine s'ar fi deslegat prin Edison Cunoscutul inventator a concentrat pe un purtător semicercual 14 flacări, representând fie-carea dintre ele puterea luminătoare a 18 până în 20 de luminări. Lumina e albă și de doue ori așa de puternică, ca aceea a unui numĕr egal de flacări de gaz. Ca generator servesce o mașină simplă cu puterea a 2½ cai. Edison susține, că iluminația spre scopuri casnice se poate face cu jumătate din prețul gazului, însĕ totuși se mai socotesce încă la o ameliorare spre a puté face treaba și mai eftină. Lucrul de căpetenie în această afacere este: reușirea împărțirei curentului electric.

* (**Un tun nou gigantic**). Până acuma tunul cel mai mare a fost cel englezesc de 80 tone sau 1600 de măji. În 15 Martie n. a. c. însĕ a eșit din fabrica lui **Krupp** un tun nou, carele deși e numai de 72 tonne sau 1440 de măji, este însĕ de 32 urme și 8 policari de lung, a cărui încărcătură consistă din 385 punți prav prismatic cu un glonț de 1660 punți. Acest tun mână într'o depărtare de 17,000 metri s'au 10 milur engleze, și dânduise o elevațiune de 40 grade el ar mâna la 25,000 metrí sau 15 miluri engleze egale cu 3 miluri germâne. Acest tun este dară până adi cel mai monstruos și se și numesce: *tunul gigantic a lui Krupp.*

* (**O călătorie prin aer**) spre cercetarea polară proiectată de repețite ori, se va intreprinde în curênd. Spre acest scop circulează în 25 cetăți din Englitera subscripțiuni. Espediția se va face sub comanda lui **Cheyne's**.

* (**Merele ca mijloc de hrană**). Analise esecutate cu îngrigire au produs resultatul, că merele conțin o cuantitate de fosfor cu mult mal mare ca vre-un alt fruct, și că acest soiu de fructe oamenilor, cari sûnt ocupați mult cu lucruri spirituale și 'și petrec viața mai mult sĕdênd li se recomândă spre mâncare. Ele se recomândă cu atât mai tare, cu cât afară de fosfor, carele este nutremênt pentru creierii omului, ele conțin și unele ocsigene, ce scutesc pe oameni de gălbinare, nedurmire și boale de piele.

* (**Tariful liniei Bucuresci-Predeal**) „Bud. Cor.“ află că acest tarif, în urma convențiunei între Austria și România, va fi tot același ca și pe linia Bucuresci-Vercerova.

* (**Inălțimea reală a valurilor mărei**). Cetiți descripțiunile romanțelor și a călĕtorilor: pentru acești oameni de imaginațiune valurile în mijlocul mărei ajung până la o înălțime vertiginioasă. Ele se rădică „ca nisce munți“ deasupra „corăbiei celei slabe“ pe care par a o sdrobí, a o nimicí. Ei bine, din observațiunile ecente făcute cu multă esactitate, resultă că în plina mare valurile nu se urcă nici odată preste o înălțime de 6, 7 sau, cel mult, de 8 metrii. Eată adevĕrul esact care va micșora mult teroarea ce pot însufla oare-care descripțiuni.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Genesa evangeliilor

(Studiu biblic)

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ioan 5, 39.

(7 urmare).

Trei perioade: promisiune, mărirea regatului, sclăvie. După trecerea și a perioadei a treia: πληρῶμα τοῦ χρόνου. Ací era timpul sosit când sclăvia să se șteargă, și să se înceapă era nouă, fără finit, în carea să se întrupeze cele douĕ dintâi: promisiunile și gloria regatului.

Așa dară chiar în acest timp s'a născut Christos cel profețit. Nascerea lui a fost o necesitate a istoriei lui Israil, pentru că a fost o profeție și a cursului istoric din Test. vechiu, căci cele trei perioade din istoria lui Israil sûnt o profeție, carea în acest timp a **trebuit** să se împlinească.

Iisus însĕ nu s'a născut numai în *timp* **hotărît**, ci și în *loc* **hotărît** și din *neam* **hotărît**. Căci amĕsurat profețiilor el s'a născut în casa lui Iosif celui din neamul lui David, în Betleem în **orașul** lui David. [28]

Dar, continuă Nvangelistul — și de ací se incepe puterea apologiei — Iudeii despre aceasta nu vreau să scie nimic, căci asupra lor cade o mare responsabilitate. Ei în loc să se bucure audind de nascerea lui s'au umplut de spaimă, [29] ear regele lor, representantul Iudeilor a cercat să-'l omoare, omorînd toți pruncii din Betleem și impregiur [30]). Din această causă Iisus a trebuit să fugă în Egipt [31]) și reîntorcênduse să iae numele Nazarinean [32]. Şi de ací apoi Iisus n'a păşit ca betleemian, ca rege din familia lui David, după profeţiii, ci ca galilean, ca nazarinean, în contradicere cu profeţiile despre Messia, căci despre Nazaret nu vorbesce nici o profeţie [33].

---

[28] Mat. 1, 18—26 2, 6. cump. cu IV Moise 24, 17. I Imper. 16, 1, 4, 13. Isaia 7, 14. Mich. 5, 2.

[29] 2, 3.

[30] 2, 13, 16.

[31] 2, 13 seq.

Impregiurarea aceasta, provenind din vina fruntaşilor iudei, nu acusă ci escusă pe creştini, şi incusă pe Iudei.

Dar cu toate că Iisus din causa Iudeilor n'a păşit ca betleemian, istorisesce Evangelistul, el a păşit conform profeţiilor. Fuga lui în Egipt, reîntoarcerea lui în Nazaret şi numirea lui „Nazarinean“ — toate aceste sûnt tot atâtea profeţii implinite. [34]

Iudeii pretindeau că Mesia avea să pâşască ca Iudeu, să-'şi arete puterea în Iudea, în focularul religios al lui Israil, în Ierusalim. Iisus însĕ s'a arĕtat ca Galilean, în Galilea păgânilor, din care causă el a fost pentru Iudei *σκάνδαλον.* [35]

Că Iisus nu s'a aretat ca Iudeu în Iudea, pecum îl aşteptau Iudeii, earăşi ei sûnt causa; ei prin ţinuta lor vrăşmaşă 'l-au silit să pâşască ca Galilean în Galilea. [36] Dar această pâşire, despre care Iudeii pretind că e în contra profeţiilor [37] este cu toate aceste amesurată profeţiilor, căci despre Galilea se ḑice, că „a veḑut lumină mare“ etc. [38]. Ear impregiurarea, că ei nu vor să recunoască aceasta, zace în înşişi Iudeii. Iudeii sûnt de vină, pentru că despreţuesc scripturile, căci despre Iisus se ḑice, că este peatra cea lăpĕdată de ziditori (de fruntaşii Iudeilor), prin care se profeţesce neinsemnătatea lui în faţa Iudeilor. Aceastâ peatră desconsiderată, Iisus, s'a făcut peatra din capul unghiului. [39] Togma din această causă în Iisus trebuia să se împlinească altă profeţie; Iisus trebuia să păşască în Galilea păgânilor, ací să propoveduiască, ací să devină peatra de carea Iudeii lovindu-se şi necunoscêndu-o ca ziditori (conducĕtori) ai poporului, să se sfărîme, şi peste cari ea căḑind să-'i spulbere. [40].

Ací vedem, pentru ce Evangelistul întonează aşa de puternic neînsĕmnătatea lui Iisus [41] şi activitatea-i galileică.

În Galilea începe activitatea lui Iisus cu predica de pe munte, şi pe munte în Galilea termină cu arĕtarea ultimă a lui Iisus celui înviat din morţi. [42]

In Galilea pe munte face începutul activităţei sale; în Galilea pe munte termină activitatea sa pământeană, spre a incepe cucerirea lumei, spre a o cuprinde în împĕrăţia sa.

Mesia, după aşteptarea Iudeilor, trebuia să supună toate popoarele sub sceptrul seu, şi întrând în Ierusalim călare pe calul alb al triumfului să reintemeeze pe muntele Sionului împĕrăţia lui Israil [43].

Aceasta nu s'a intêmplat cu Iisus, din care causă el a fost privit ca amăgitoriu. Şi totuşi aceasta s'a întêmplat, şi incă amĕsurat profeţiilor, pe cari Iudeii nu vor să le bage în samă. Ei sûnt de vină dacă restălmăcesc scripturile, căci profeţiile vorbesc despre Mesia, că are să între în Ierusalim, pre cum a şi intrat, blând şi smerit, călare pe mânzul asinei [44]. Ear causa, că Iisus nu 'şi-a intemeiat Impĕrăţia în Sionul din Ierusalim, după cum aşteptau Iudeii, sûnt iarăşi Iudeii, pentru că ei i sau opus; ei în loc de al primí, de al recunoasce, 'l-au maltratat, 'l-au restignit.

Dar chiar această maltratare, această moarte, premearsă de tradare şi urmările pentru trădătoriu sûnt un şir de profeţii implinite. [45]

Iisus însĕ 'şi-a intemeiat impĕrăţia vecînică pe noul Sion, pe muntele din Galilea, de unde 'şi-a trămis pe cei doispredece apostoli, ca să supună sceptrului seu, crucei, toată lumea cu aceea, că el este cu dênşii pentru eternitate [46]

Astfel de la inceput pănă la sfêrşit, această Evangelie este o impunĕtoare apologie, în carea de la apĕrare trece la acusare.

Fie care pretinsă neîmplinire de profeţie din viaţa lui Iisus, cu care Iudeii loveau în creştinism, Evangelistul arată că *a)* dacă nu s'a împlinit „pre cum au aşteptat Iudeii, Iudeii sunt causa; dar cu toate aceste *b)* s'a împlinit sub altă formă, ba întreagă viaţa lui Iisus este o profeţie împlinită.

Şi aceasta împlinire de profeţii, alăturea cu demascarea Iudeilor merge treptat, pănă ajunge la culme în demascarea totală a Iudeilor, arĕtând că Iudeii, ca nu cumva poporul să poată crede în invierea lui Iisus, au corupt cu bani pe ostaşii romani puşi santinelă la mormêntul, în care zăcea trupul lui Iisus, făcêndu'i să spună că 'l-au furat învĕţăceii. [47]

Apologia aceasta o aflăm însĕ nu numai în viaţa lui Iisus, dar şi în învĕţăturile lui.

Pre lângă partiile apologetice şi înbărbătătoare, pe cari Mateiu le are în comun cu ceilalţi Evangelişti, el ne presentează unele numai singur, şi numai cu referinţă la creştinii Iudei din Palestina.

În marele luat, aflăm predica de pe munte [48], ear vis a vis de aceasta mustrările (vaiurile) îndreptate cărturarilor şi fariseilor de la sfêrşitul activităţei; [49] ear în partii sau pasage singuratice: 5, 11, 17 seqq. 27 seqq. 41 seqq. 6, 1. seqq. 7, 6, 15, 10, 5 seqq. 23, 11, 13 seqq. 28 seqq. 12, 5 seqq. 36,13, 24 seqq. 37 seqq. 18, 16 seqq. 19, 28 seqq. 20, 1, seqq. 21, 10 seqq. 28 seqq. 23, 1 seqq. 8 seqq. 15 seqq. 24 seqq. 34 seqq. 27, 1 seqq. 24 seqq. 51 seqq. 62. seqq. 28, 9. seqq.

Din cele de pănă ací urmează, că această Evangelie nu s'a putut scrie pentru alt scop, de cât spre a întărí în credinţă pe creştinii Iudei. Aceasa insĕ pentru creştini din Iudei, cu scop de ai întărí în credinţă. Aceasta însĕ a putut să se intêmple numai atunci, când creştinii din Iudei erau presentaţi de fraţii lor necreştini, şi anume înainte de inceperea resboiului cu Romanii, prin urmare incă înainte de an. 60.

Conclusiunea aceasta este în consonanţă cu cele mai vechi date istorice, ce le avem desprc genesa evangeliei de Mateiu.

Invĕţăcelul apostolului Ioan, Papias, în scrierea s'a citată ne spune că Mateiu a scris evangelia în limba palestinensă, dialectul sirochaldaic ori aramaic — *ἑβραΐδι διαλέκτᾳ.* Tot de această părere sûnt Ireneu [40] Origen [41] Eusebiu [42] Cyrillus ierus. [43] Hieronymus [44], Ba Pantnen [45] a aflat evangelia în limba originală (evreică) la indieni, unde să o fi dus Apostolul Bartolomeu.

Mărturiile interne şi esterne conglăsuesc deci intru aceea că Evangelia ce poartă numele „după“ sau dacă ne mai place „de la Mateiu“ este scrisă pentru creştinii Iudei din Palestina.

Şi simbolica bisericească, acomodânduse cuprinsului şi scopului evangeliei, foarte nimerit 'i-a dat emblema ângerului, semnalând prin aceasta inspiraţiunea, în puterea căreia Apostostolul a venit în ajutoriu crestinismului periclitat.

În Israil mai ântâi creştinismul a prins rădecini. În Israil sa scris prima Evangelie, şi de scriptura lui Israil incopcie această Evangelie scriptura Testam. nou.

Amĕsurat însĕ mandatului lui Iisus, evangelia trebuia să iase din hotarăle lui Israil, să se predice şi la păgâni. Cu această predică se ocupă mai de aproape evangeliile ce poartă numele *κατὰ Μάρκον* şi *κατὰ Λουκᾶν.*

(Va urma).

---

[32] 2, 23.

[33] „Din Nazaret poate fi ceva bun?“ a ḑis Natanail cel fără viclenie. Ioan 1, 14.

[34] 2, 14—23 cump. Osia 11, 1. Ierem. 13, 15.

[35] I Corint. 1, 23 cump. Mat. 11, 6, 13, 57 seq. ş. a.

[36] Mat. 4, 12 conf. cu 3 1 seqq. şi parall.; Ioan 1, 28. 3, 22 seqq.

[37] Ioan 1, 46. 7, 41. 52.

[38] 4, 14 conf. Isaia 9, 1. 2. 42, 7.

[39] 21, 42 conf. cu Ps. 117, 22. Isaia 28, 16, 14.

[40] 8, 12. 21, 43 seq. conf. cu Isaia 8, 14 seq. 60, 12. Zach. 12, 3. Dan. 2, 44. şi Rom. 9, 33.

[41] 11, 20.

[42] 4, 12. 5—7; 27, 16 seqq.

[43] Idea acesta o aflăm chiar şi la învĕţăceii lui Iisus. Ei aşteptau pe Mesia ca pe un împĕrat lumesc conf. Mat. 20, 20 seqq. Marcu 10, 35 seqq. fapt. ap. 1, 6.

[44] 21, 4—12. 15 seq. conf. Isaia 62, 11. Zach. 6, 9. Ps. 8, 2. 112, 26.

[45] 26, 21—25. 47 seq. Ps. 40, 9. 20. Isaia 53. Dan. 9; 26, 31—27, 61 conf. Zach. 13, 7, 11, 12 seq. Isaia 30, 6. 53, 3—12. Plâng. 4. 20. Dan. 7, 13. Ps. 2, 2. 22, 1. 7. 8. 18. Iis. N. 2, 19.

[46] 28, 16—20.

[47] 28, 11. seqq.

[48] Capp. 5—7.

[49] 23, 13—33.

[50] Adv. haeres. III, 1, 1.

[51] Eus. VI, 25.

[52] Eusebiu III, 24.

[53] Catech. XIV, 15.

[54] de virib. illustr. c. 3.

[55] Eusebiu V, 10.

Bursa de Viena

din 16 Aprilie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	65	15
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	65	65
Valuta nóuă imperială germână	57	55
Împrumutul de stat din 1860	119	—
Acţiuni de bancă	811	—
Acţiuni de credit	246	50
London	117	20
Argint	—	—
Galbin	5	55
Napoleon d'aur (poli)	9	33

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 5 Mai imob. lui George şi Catarina Drotleff în Richişdorf (judec. cerc. Mediaş); în 18 Aprilie imob. lui Emeric Sallak în Matei (jud. cerc. Gherla); în 13 Mai şi 13 Iunie imob. lui Stefan Ionaş în Peţel; în 19 Aprilie imob. Todorei Toadere în Finciu (jud. cerc. Hoghin); în 1 Mai şi 4 Iunie imob. lui Michail Schindler în Şaroş (judec. cerc. Sighişoara); în 13 Mai şi 13 Iunie imob. lui Stefan Kerekes în Felsöbánya; în 10 Aprilie şi 10 Mai imob. lui Dumitru Szabados în Russu (judec. cerc. Nagy-Bánya); în 15 Aprilie imob. lui Michail Schöpp şi soţi în Alzina (trib. Sibiiu); în 17 Mai şi 17 Iunie imob. lui Iacob Boza în Timpahaza (judec. cerc. Aiud); în 25 Aprilie mobilele lui Ladislau Bartha în Borosnyo (jud. cerc. S. Szt. György); în 18 Aprilie imob. lui Nistor Rotar şi soţi în Velţ (jud. cerc. Szt. Mărtin); în 19 Aprilie şi 26 Mai imob. Elefterei Zlatko în Braşov (trib.); în 21 Aprilie imob. lui Iacob Florea în Mândra (jud. cerc. Făgăraş); îb 19 Aprilie imob. lui Ioan Gazda în Alba-Iulia (trib.); în 21 Aprilie imob. lui Petru Fluieraş în Bungard; în 21 Aprilie imob. lui Gustav Hammer în Sibiu (trib.); în 18 Aprilie imob. lui George Buchholzer în Nocrichiu (trib. Sibiu).

Nr. 68. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Feleag (Magyar Felek) de clasa a III-a în protopresbiteratul Paloşului se escrie concurs pănă în 28 Aprilie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. casă parochială cu supra edificiele economice şi grădina de legumi de ½ jugĕr;
2. Cimiteriul din giurul bisericei preste tot cu pomi;
3. Porţiunea canonică de 2½ jugere arătură şi fênaţ;
4. Dela 97 familii cu fum câte una ferdelă veche de bucate în grăunţe şi stola îndătinată.

Concurenţii îşi vor adresą suplicele lor instruate conform prescriselor statutului organic pănă la terminul susarătat subscrisului.

Paloş, 15 Martie 1879.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. prot.

Nr. 71. 1—3

EDICT.

Măcinica născ. Ioan Barbosa din Tălmăcel, carea de la anul 1872 a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Simeon Danc tot de acolo, fără ca să se scie ubicaţiunea ei, prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ḑi de la datul de faţă, să se presenteze subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial încaminat contră'i de către bărbatul ei.

Sibiiu, 24 Martie 1879.

Forul matrimonial greco-oriental al tractului Sibiiului II.

Nr. 67. 2—3

EDICT.

Maria Cuileiu (Todica) din Haşfaleu, carea de 7 ani în mai multe rênduri a părăsit pre legiuitul ei bărbat, Petru Ban din Felţia cu doi prunci minoreni pripegind prin Braşov şi alte cetăţi din ţară, eară acum din 1 Ianuarie 1878 pribegeşte prin ţara Bârsei şi Treiscaune fără a se puté sci cu siguritate locul petrecerei ei, se citează, ca în terminul de un an şi o ḑi dela datul de faţă să se presenteze inaintea subsemnatului for matrimonial seau ea seau plenipotenţiatul ei, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul intentat asupră-i.

Paloş 12 Marte, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al Paloşului.

Teofil Geaja m. p.
adm. prot.

„Albina“ 2—3 [11]

Institut de credit şi de economiĭ

În sensul conclusului adunărei generale a societăţei noastre din 28 Martie 1879 Nr. I, al şesele cupon dela acţiunile institutului nostru scăḑĕtor **la 1 Iuliu 1879** se va rescumpĕra dela susnumita ḑi la cassa noastră în Sibiiu cu **9 floreni 50 cruceri.** Şi până atunci se rescumpĕră acel cupon la cassa noastră de aḑi incolo oricând, pre lângă subtragerea intereselor pe timpul încă neespirat.

Sibiiu 5 Aprile 1879.

Directiunea institutului.

Avis 2—2 [12]

pentru dame!!

În foarte cunoscutul salon de modă al subscrisei se află un sortiment de **pălării** de **primăvară** şi **vară** pentru **dame** şi **băeţi** sosite din **Viena** cu preţuri convenibile.

Sibiiu 5 Aprilie 1879.

I. Wegmuth,
strada cisnădiei Nr. 25, etagiul I.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 40. Sibiiu, Sâmbătă, 7 Aprilie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1110 Pres.

Cerculariu

catra tóte oficiele protopresbiterale din archidieces'a Transilvaniei.

Joi a dou'a septemana dupa Pasci, adeca la 12/24 Aprile a. c. se implinescu 25 de ani, unu patrariu de secolu, dela fericit'a cununia a Maiestatei Sale cesare si apostolico-regesci, a preagratiosului nostru monarchu *Franciscu Iosifu I.* cu Maiestatea Sa august'a nóstra regina *Elisabet'a.*

Clerulu si poporulu nostru pururia credintiosu Maiestatei Sale monarchului si dinastiei preanalte, va emulá de siguru cu cele lalte popóre ale patriei intru esprimarea bucuriei generale la implinirea acestui periodu din viéti'a familiara a Maiestatiloru Sale, in care vediuramu realisate dorintiele comune pentru intarirea casei domnitóre, si cu deosebire pentru fericit'a nascere si crescere a clironomului.

Din acestu incidinte representanti'a clerului si a poporului archidiecesanu intrunitu chiaru la timpu in sinodu anualu, va aflá calea si modrulu de a manifestá la preanaltulu tronu alu Maiestatei Sale cesare si apostolico-regesci fericitarile omagiali si sincere ale archidiecesei intregi.

Catu inse pentru singuraticele comune bisericesci, aflu cà e de lipsa: ca clerulu si poporulu pretotindenia sè fie contielesu bine in privinti'a celoru ce suntu de facutu, ca in anumit'a di sè se manifesteze şi in viéti'a poporului nostru bucuri'a generala, ce provine din devotamentele nóstre omagiali catra Maiestatea Sa regele si catra preanalt'a dinastia.

Spre acestu scopu recomendu: ca dio'a de Joi ce cade în 12/24 Aprile a. c. sè se serbeze pretotindenia ca serbatóre patriotica iubileara intru binecuventarea si marirea cununei aniloru 25 din fericit'a casatoria a Maiestatiloru Sale regelui si reginei; celebranduse in tóte bisericile parochiale sant'a liturgia impreunata cu docsologi'a mare si cu rogatiunile prescrise anume pentru monarchulu.

Recomendu mai departe: ca in aceeasi di nainte de médiadi poporulu nostru, plugarii, industriasii si toti altii sè se contenésca dela lucru si sè participe in vesminte serbatoresci la solenitatile rituali in biserica, apoi si la alte intruniri de bunacuviintia, cari póte se vor arangiá intru marirea si decorulu festivitatii.

Va fi unu lucru laudabilu, placutu lui Dumnedieu si corespundietoriu inimei preabunului nostru monarchu: déca in aceeasi di iubileara ne vomu aduce aminte cu indurare de cei seraci si le vomu intinde dupa putintia ajutoriu in bani, ori in victuale ori in vestminte, ca asia si cei mai lipsiti de midilócele traiului sè aiba atunci posibil'a mangaere si sè póta participá şi ei in bucuri'a dilei.

Oficiile protopresbiterale si cele parochiale suntu poftite a luá mesurile necesarie spre a se aduce acestu cerculariu alu meu cu tóta repedimea la cunoscinti'a publicului, si spre a se intocmí serbarea iubileara intr'unu modu catu se póte mai stralucitu.

Sibiiu, 5 Aprile, 1879.

Archiepiscopulu Transilvaniei:
Mironu Romanul.

Revista politică.

Sibiiu, în 6 Aprilie.

In linia primă a evenimentelor politice interne se află de astădată mişcările electorale în Cislaitania. Un comunicat al conducĕtorilor partidei cehice-naţionale, după admonările obicĭnuite la unire, declară că deputaţii poporului cehic, vor avé a decide după alegeri despre participarea la senatul imperial. Şi partida clericală din Bohemia dă semne de viaţă.

Îndată ce ambele parlamente vor fi întrunite li se va aşterne proiectul despre administraţiunea Bosniei şi Erţegovinei. Principiul conducĕtoriu la compunerea acestui proiect a fost, ca cheltuelile de administraţie ale ţĕrilor ocupate să se acopere din venitele lor.

Atentatul asupra Ţarului a produs pre tot locul aceleşi simţeminte de indignaţiune, ca şi în Rusia. Se vorbesce, că el va fi signalul pentru o reacţiune generală, care fără indoială este medicamentul cel mai rĕu pentru scăderile, de care bolesce statul rusesc.

Şi convenţiunea de la Novi-Bazar ar fi — har domnului — incheiată. Numai Albanesii au aşternut ministrului president italian un protest, care ar puté da ansă la noue nemulţămiri.

Din vorbele multe şi varii ce se fac despre cestiunea Rumeliei rĕsăritene mai avem a înregistra un resultat positiv, adecă denumirea lui Aleco Paşa de guvernor al acestei provincii. În Constantinopole s'a ţinut în ḑilele aceste un consiliu de ministri, la care au luat parte cei mai distinşi generali ai armatei turcesci, în care s'a discutat cestiunea Rumeliei resăritene şi a Greciei. Resultatele acestui consiliu sûnt dubii.

„Republique française" anunţă că proiectul unei ocupaţiuni micste a Rumeliei este părăsit cu desevêrşire. Negoţierile, care se urmează de present intre cabinetele europene au de basă prelungirea pe un an a puterilor comisiunei internaţionale dela Filipopole. Acelaşi ḑiariu ḑice, că ocuparea Balcanilor de către trupele turcesci este amânată pentru o dată nehotărîtă.

Cu ocasiunea serbătorilor Pascilor 'şi-a luat vacanţe şi guvernul frances. Preşedintele republicei, d. Jules Grévy, s'a dus la moşia sa în departamentul Jura, ear ministrul de financie, d. Leon Say, spre sudul Franciei. D. Leon Say e înlocuit pe timpul absenţei sale prin ministrul postelor şi telegrafelor, d. Cochery. D. Freycinet asemenea a părăsit Parisul şi d. Waddington a plecat la Laon, spre a se odihní câte-va ḑile şi a asista apoi la şedinţele consiliului general de acolo. Inainte de despărţire, miniştrii au mai ţinut un consiliu, la care preşedintele republicei a subscris un decret, prin care se făcù însemnate schimbări în personalul tribunalelor din Paris, Lyon, Bordeaux, Grenoble, Rennes s. a.

Prin aceasta, guvernul voiesce să facă de prisos propunerea d-lui Boysset, care cere investitura magistraţilor şi care cu greu ar fi primită de Senat.

Partea principală a adresei adunărei naţionale bulgare către principele Donducoff, conţine aceasta:

„Escelenţă!

„Mărginirea teritoriului şi posiţia imposibilă a principatului Bulgariei, cu greu sûnt menite a împliní speranţa Ţarului liberator în privinţa prosperărei principatului. Isvoarele veniturilor ţĕrei nu sûnt în nici o proporţie cu sarcinele, cari 'i sûnt impuse dinainte, atât faţă cu Poarta, cât şi faţă cu creditorii Porţei. Alte consecinţe şi greutăţi financiare se vor nasce prin emigrarea necontenită din acele districte bulgare, cari sûnt lăsate în mânile Turcilor.

Dificultăţile politice cari vor urma din aceasta vor fi şi mai agravate prin persecuţiile şi barbariile, cari însoţesc tot-d'auna regimul turcesc. Presenţa garnisoanelor turcesci va sta deasupra slabei noastre individualităţi politice ca sabia lui Damocles. Ea va împedeca desvoltarea noastră şi va ţiné într'o spaimă continuă chiar oraşele noastre dunărene, peste cari în scurt timp ar puté năvălí.

Pentru a puté preîntimpina aceste garnisoane turcesci ale căror mâni sûnt încă roşite de sângele femeilor şi copiilor bulgari, ar fi necesar ca principatul să întreţie o putere tare armată, care însĕ ar stoarce avuţia naţiunală. Strigătele sfăşietoare de ajutor rĕsbesc, pĕtrund până la noi prin Balcani, strigăte din inimile acelora cari trebue să rĕmâe sub jugul turcesc, ale acelora cari prin sânge, religie, limbă şi prin lungi se-

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.
(20. urmare.)

XIV.

Dela strada de l'Ouest până la Marseille.
(urmare).

— Privesci portretul d-lui Michelet, ḑise ea, este nimerit de minune.

— Aşa dar nu m'am înşelat, ḑise Van-der-Bader, am gâcit că este el.

D. Ellermann încercà toate mijloacele posibile, pentru a îndupleca pe amicul seu să plece.

— Numai un minut încă, ḑise doctorul, care înghiţì portretul cu ochii.

— Douĕ minute, dacă 'ţi place, scumpul meu învĕţător, oftà studentul, care trebuia se aibă un mare fond de filosofie, numai vom greşì trenul la Marseille.

Acest cuvênt schimbà situaţia.

— Să greşim trenul! strigà profesorul trĕsărind. Vină, vină, amice.

Şi salutând atât de stângaciu precum numai un învĕţat o poate face el coborì iute scara.

D. Ellermann îi urmà.

Copila cu faţa drăgălaşă îi însoţì şi 'i aruncà tinĕrului om, o privire espresivă.

Studentul zimbì cu melancolie, înroşì şi îşi plecà ochii.

Ce enigmă vieţuitoare era acest soţ al doctorului!

— La Marseille! la Marseile! repetà cest din urmă, şi înainte de toate să vedem să nu greşim trenul.

— Nu 'l vom greşí, domnule doctor, însĕ lucrul esenţial este, să mergem la hotelul nostru, pentru a ne lua bagagiul.

— Bine ḑici . . . dar la care hotel am tras?

Studentul scoase din posunar un mic porfoliu pe care îl deschise.

— Hotel de la Plata, strada Geoffroy-Marie, ḑise el.

Van-der-Bader, care nici odată nu se îngrija de nimic, se uità la Ellermann cu stimă.

Cest din urmă ḑise cu un suris significativ:

— Tot sûnt dară şi eu de ce-va bun.

XV.

In care Ellermann înlocuieşte pre Michelet.

Monstrul care scuipă fum şi foc tocmai se oprì liniştit în gara dela Marsaille, spre marea bucurie a lui Van-der-Bader şi a lui Ellermann.

Ora repausului sosise în sfêrşit pentru cei doi călĕtori ai nostri, şi şi era timpul suprem.

De la plecarea sa din Leyden, doctorul slăbise, şi slăbise încă binişor, ear studentul schimbà coloarea sa rumenă cu o paliditate bolnăvicioasă.

Aceste douĕ fiinţe împreunate prin întêmplare, devenirà nedespărţibile, una de alta.

Pentru nimic din lume elevul nu s'ar fi despărţit de învĕţătorul seu.

Un strein iniţiat în aceste relaţiuni particulare, în această alipire grăbită a doi oameni, cari se cunosceau de timp atât de scurt, ar fi fost foarte surprins.

Fără îndoială aici zace ascuns vr'un mister, 'şi-ar fi ḑis el.

Însĕ în zadar el s'ar fi încercat să'l descopere.

Cine ştie nu vom fi noi mai norocoşi înainte de a sfêrşí această scriere.

Altcum, pentru noi, misterul nu va fi atât de mare, încât să nu'l putem străbate.

Eată aici un vechiu învĕţat, care nu cunoaşte viaţa, care se aruncă fără prevedere într'o lume nouă şi care, în oara plecărei află pe unul din vechii sei elevi, scrutător ca şi el, care'l grămădeşte cu prevenirea, cu alipirea, cu respectul seu, care îi face în sfêrşit mii de mici serviţii.

Amiciţia eroului nostru, pentru Ellermann nu părea ea a fi cu totul firească?

Alipirea tinĕrului om de acest profesor închis şi serios, ce e drept e mai puţin esplicabilă; însĕ acest coli de suferinţă şi speranţă sûnt legaţi cu noi.

Vĕ rugăm Escelenţă, a fi interpretul acestor simţimênte acolo unde trebue să fie cunoscute.

Atentatul din Petersburg.

Atentatul avù loc la 9 oare dimineaţa la cornul edificiului al statului major cercual din Petersburg pe piaţa admiralităţei, peste drum de purtalul palatului lui Gorceacoff. Zidul edificiului statului major poartă urme de gloanţe. Atentatorul se numesce Ioan Scoloff, în serviţ la un etablissement al ministeriului de finanţe în provinţă; el nu voì a da date mai de-aproape şi ḑice: viitorul va judeca faptul seu! Subsuori avea lipite cu ceară douĕ capsule cu venin; pe când fù el arestat scârşnì din dinţi şi înghiţì probabil veninul. În curênd după aceea îi venì să verse şi făcea spumă pe la gură. Sara se respândise faima, că el ar fi murit după ce el s'ar fi opus, a lua contraveninul oferit; cu toate aceste, pare a fi succes, a aplica mijloacele în contra veninului. Sara cetatea era illuminată, masse de popor încungiura palatul imperial, împĕratul s'a arĕtat în fereastră. Din toate părţile ale imperiului şi dela curţile străine sosesc telegrame de felicitare. Aristocraţia din Petersburg, sub conducerea contelui Bobrynski, a trămis o deputaţiune, care a esprimat împĕratului supunerea sa şi totdeodată indignaţiunea despre atentatul întêmplat.

Criminalistul, pe care după cercetări mai detaliate 'l-ar chiema Solowieff şi ar fi de 30 ani, a descărcat mai ântâiu trei împuşcături asupra împĕratului, şi după ce era deja culcat la pământ a împuşcat a 4 oară lovind pe un poliţist; după aceste fù escortat la prefectura poliţiei. Împĕratul s'a urcat în ecuipagiul majorului local care a alergat îndată la locul atentatului, şi a plecat în societatea împĕratului către palatul de earnă, unde după puţine minute a sosit deja toţi membrii familiei împĕrătesci şi în timp scurt mii de funcţionari civili şi militari precum şi corpul diplomatic. Împĕratul luà parte ca tot-deuna la 11 oare la liturghie; la 12 oare se sĕvvêrşì în biserica cea mare a palatului de earnă o rugăciune de mulţămire; între aceea toate persoanele, ce s'au presentat în palat, au luat posiţiune în sala albă; se dĕdù o espresiune viă de bucurie, când împĕratul, părăsind biserica, a pâşit prin sale şi a întrat în urmă în sala albă, unde el 'şi-a esprimat celor presenţi mulţămita sa pentru loialitatea dovedită. La 3 oare împĕratul merse singur în ecuipaja sa obicĭnuită deschisă la catedrala casanică, unde sĕvêrşì el o rugăciune de mulţămită

„Golos“ află, că spre judecarea atentatorului se va instituí un tribunal superior; cu cercetarea prealabilă s'a însărcinat senatorul Leontieff, care a şi păşit deja la împlininirea misiei sale. Se adeveresce, că criminalistul se chiamă Alecsandru Solowieff, el ar fi fost învĕţător în Toropetz (guvernamentul Peskau). Scirile despre o încercare de otrăvire a criminalistului nu se adeveresc; vĕrsarea de sânge, care o avuse Solowieff, ar fi fost o urmare a tractărei crudele de către public cu ocasiunea arestărei atentaturului, care numai prin pâşirea grabnică a poliţiei fù scăpat de moarte. Către dignitarii adunaţi în sala albă a palatului de earnă împĕratul s'a adresat cam în următoriul chip: Scăparea sa o mulţămesce provedenţei dumneḑeesci; el vede într'aceasta o indigitare, că viaţa sa ar fi încă necesară pentru patria iubită, căreia va jertfí el anii sei din urmă cu aceeaşi iubire, cu care a servit el întreaga sa viaţă.

O adresă contra proiectului de maghiarisare.

Sinodul parochial dela biserica Sântului Nicolae din Braşov a votat şi trămis către Metropolitul gr. or. pentru paşii întreprinşi în contra proiectului de maghiarisare al d-lor Tisza-Tréfort următoarea adresă de mulţămire şi de aderenţă:

Escelenţa Ta Prealuminate şi Preasânţite Archiepiscoape şi Metropolite!

Membrii sinodului parochial dela biserica sântului Nicolae din preurbiul Scheiu din cetatea Braşovului vin cu cel mai profund respect şi devotament, a da espresiune viua simţemintelor, cugetărilor şi vederilor lor faţă de paşii ce ai făcut Escelenţa Ta împreună cu deputaţiunile diecеselor sufragane, la Majestatea Sa Preaînaltă sancţiune prealabilă acelui proiect de lege, prin care pe de o parte se vatămă în punctele cardinale autonomia bisericei noastre garantate prin lege şi se scurtează în punctele principale drepturile autorităţilor noastre scolare confesionale, eară pe de altă parte se intenţionează nimicirea limbei, împedecarea şi surparea culturei naţionale.

Moşii şi strămoşii nostri au sciut să'şi apere limba şi biserica strămoşască cu toată resoluţiunea şi tăria în timpurile acele grele şi critice, când era crimă, a fi ortodocs şi au suferit chiar şi persecuţiunile cele mai grele pentru aceste tesaure naţionale, deşí n'au meritat acele prigoniri. Noi strănepoţii acelor strămoşi întăriţi în lupte pentru odoarele cele mai preţioase, dechiarăm în faţa lumei sus şi tare, că şi noi ca şi străbunii nostri voim să remânem Români cu limba românească şi cu cultura românească pentru că o naţiune se poate cultiva cu succes bun numai în limba sa naţională.

Retăcem starea cea tristă şi deplorabilă, în care au ajuns interesele noastre economice, sociale, naţionale şi politice prin sistema cea nouă de guvernare, dar nu putem inăduşí în pepturile noaste simţul de amărăciune, când vedem, că ni s'au tăiat scoalelor noaste fără nici un drept şi raţionament şi acele isvoare pentru cultura, la care după decrete impĕrătesci şi după chrisoave vechi am avut şi avem tot dreptul. Dar mai presus de toate proiectul de lege pentru introducerea limbei maghiare ca studiu obligătoriu în scoalele noastre poporale, ne umple de cea mai mare ingrigire pentru limba şi cultura noastră naţională.

Fiii acestei sânte biserici vin şi declară cu toată resoluţiunea, că aprobează şi salută cu cea mai mare bucurie paşii, ce i-ai făcut Escelenţa T'a, impreună cu deputaţiunile dieceselor sufragane în caus'a autonomiei bisericesci, limbei şi a scoalelor noastre confesionale. Inainte numai pe drumul acest'a cu tărie, energie şi cu perseveranţă şi paşii vor fi incoronaţi de resultate imbucurătoare. Te rugăm Escelenţă, să contezi totdeaun'a pe devotamentul, şi spriginul nostru moral şi material mai cu seamă în momentele aceste grele şi critice, când stă un nuor greu şi incărcat de furtuni să se descarce asupra capeteloru noastre, pe lângă toate asigurările ce le-a dat monarchul în mod serbătoresc, în faţa deputaţiunilor noastre bisericesci, şi să ne nimiscească limba şi cultura noastră naţională.

Primesce Escelenţă aceste declaraţiuni emanate din convincţiunea cea mai lealӑ şi mai sinceră. Tot-deodată Te rugăm, să nu cruţi osteneala, a Te intrepune cu autoritatea inaltei demnităţi în casa magnaţilor în contra despomenitului proiect de lege. Se trăiesci Escelenţa Ta spre binele şi fericirea naţiunei şi a bisericei noastre ortodocse resăritene.

Braşov, 18 Martie 1879.

Din şedinţa sinodului ordinariu dela biserica sârtului Nicolae.

(Gaz. Tr.)

Convenţiunea româno-ungară asupra tarifei căilor ferate.

Ministeriul princiar al agriculturei, comerciului şi lucrărilor publice al României, lucrând ca direcţiune de esploatare a liniei drumului de fer Ploiesci-Predeal, de o parte, şi ministeriul regal al comunicaţiunilor şi lucrărilor publice al Ungariei, de altă parte, dorind a stabilí principiile tarifare ale unui serviţ de transit pe liniile Grosswardein-Kronstadt şi Bucuresci-Predeal prin o convenţiune schimbată între ambele ministere, şi care va întra în lucrare în acelaşi timp cu convenţiunea internaţională, ce se va schimba între cele douĕ guverne vecine, în scopul de a modifica unele din dispositiunile convenţiunei încheiate în anul 1874, la 19 (31) Mai, relativă la juncţiunea căilor ferate, au numit pentru acest sfêrşit:

Pe d. C. P. Olănescu, inspector general, şeful controlului drumurilor de fer române, şi pe domnul Alecsandru Ribàry de Ribàr, consiliariu ministerial, şeful secţiunei drumurilor de fer şi navigaţiunei.

Cari, după ce 'şi-au comunicat deplinele puteri, găsite în bună şi regulată formă, au convenit asupra articolelor următoare:

Art. 1 Ministeriul princiar al României asigură pe linia Bucuresci-Ploiesci-Predeal, pentru mărfurile în vagoane complete şi transportate transit, aceleaşi unităţi tarifare pe tona chilometrică, ca şi acele care s'ar găsí în vigoare la aceeaşi epocă pe linia Bucuresci-Vêrciorova pentru serviţiul de transit şi pentru acelaşi fel de mărfuri.

Art. 2. Ministeriul princiar mai declară, că acordă pe linia Bucuresci-Ploiesci-Predeal, pentru mărfurile de transit, aceleaşi avantage, ce ar fi acordate la aceeaşi epocă sau prin cale de refacţie, sau prin ori-ce altă cale, pe linia Bucuresci-Vêrciorova pentru acelaşi fel de mărfuri de transit, în aceleşi condiţiuni de cantitate şi de termin.

Art. 3. Ministeriul regal al Ungariei declară din partea sa, că acordă pe linia Kronstadt-Grosswardein, pentru mărfurile de transit venind din România şi încărcate în vagoane complecte, aceleşi avantagie de tarif ce ar acorda la esportaţie pe aceeaşi linie, la mărfurile de acelaşi fel de provenință ungară.

Art. 4. Convenţiunea de faţă va înceta de odată cu convenţiunea comercială internaţională acum în vigoare între ambele state vecine.

Făcută în duplu esemplar, la Budapesta, la unspreḑece Martie, anul una mie opt sute şepte ḑeci şi nouĕ.

(Semnat), *C. Olănescu.*

(Semnat). *A. de Bibáry.*

Pentru conformitatea traducţiei,
Ministrul lucrărilor publice
M. Phéréhydes.

---

student, nu spusese el, că caută fericirea, şi că spre acest scop umblă prin lume?

Nu este oare foarte probabil, că aceşti călĕtori împreunaţi prin aspiraţii aproape asemenea, să încerce unul pentru altul una din acele amiciţii iresistibile, pe cari viaţa în călĕtorie adese le face atât de uşoare şi atât de plăcute?

Van-der-Bader nu se simţia bine când îi lipsia amicul seu.

Dedat a se folosí de limba învĕţaţilor, el nu cunoştea nimic din viaţa de toate ḑilele, şi toate micile convenţii sociale, erau litere moarte pentru dênsul; afară de aceea, el puţin cunoscea limba franceză.

Ellermann, suplinia neajunsurile învĕţătorului, el avea purtări plăcute, atrăgĕtoare, avea multă bunăvoinţă, vorbia corect limba lui Voltaire, şi accentul seu holandes îi dĕdea vocei sale chiar un farmec mai mult.

Dacă totuşi cineva se va mira de această amiciţie intimă, care se născù atât de iute în aceşti doi bărbaţi, noi în neputinţa noastră, nu o vom puté esplica, rugăm însĕ pe cetitori, să urmărească cu răbdare desvoltarea acestei istorii.

Van-der-Bader şi Ellermann eşiră din gară cu sacurile lor de drum şi fură nemijlocit asurḑiţi prin strigătele discordate ale comisionarilor şi feciorilor de hotel.

— Hotel de la Bourse aici! strigà o voce răguşită.

— Călĕtorii pentru Vulturul de aur, ḑicea altul.

— Domnii cari trag la marele hotel Beauveau.

— Aici, ḑise Van-der-Bader, şi se aşeḑà cu Ellermann, în micul omnibus al hotelului, în care mai şedea o Engleză înaltă uscăcioasă cu faţa încornurată şi cu atitudine băţoasă.

După vr'o câte-va momente omnibus descărcà călĕtorii înaintea casei ce se afla la cornul stradelor Beauveau şi Quai-Napoléon.

Ellermann înfrânt de oboseală, nu ḑicea nici măcar un cuvênt; învĕţatul din contră, era plin de bucurie.

— În sfêrşit, îl vom vedea, oftа el.

Teissier, proprietarul actual al hotelului, îi intimpinà cu prevenire.

Fără de a mai avé grija Englezei cu faţa de pergament, doctorul eşì ca o bombă din omnibus, se împedecà şi căḑù cât era de lung pe trottoir-ul asfaltat.

— Aoh! făcù Engleza, acoperindu'şi faţa cu vĕlul.

Ellermann se repezì, cu un ţipet la cel căḑut. Van-der-Bader se spăriase binişor de căderea sa.

În momentul, când Teissier şi studentul s'apriară de el, el se ridicà repede.

Ellermann, cu o mână pe inimă, încercà să sprijinească cu ceealaltă pre prietinul seu.

Acesta îl împinse uşor la o parte.

— Nu cum-va te-ai rănit domnule? întrebà Teissier.

— De cine am onorul? întrebà profesorul.

— Eu sûnt directorul hotelului Beauveau.

— Du-mĕ la domnul Michelet, ḑise învĕţatul, de astă-dată nu o să'l greşesc.

— Dl. Michelet, din Paris?

— Fără îndoială; sûnt doară mai mulţi Michelet?

— Ḑeu, domnule, rĕspunse Teissier, D-ta mai că vei fi venit prea târḑiu . . .

— Doar n'a părăsit Marseille, întrebà Ellermann, reculegêndu-se de emoţiunea sa.

— Aḑi dimineaţă la un-spre-ḑece ore a plecat la *Said.*

— Ah! dumneḑeule! esclamà învĕţatul.

— Nu ne-ai puté spune, unde 'l-am puté afla.

— Îl puteţi afla în Alexandria.

— Domnule Ellermann, se plecăm, ḑise profesorul.

— Nu este cu putinţă, rĕspunse Teissier, vasele cari fac linia la Egypt pleacă tot în 9, 19 şi 29 a fie-cărei luni, trebuie dar se ramâneţi ḑece ḑile în Marseille.

Van-der-Bader dĕdù din cap şi întrà cu Ellermann în hotel.

(Va urma).

Catastrofa dela Seghedin.

(Raport special al „Tel. rom.“ dela un martor ocular).

III.

(Încheiere.)

Am cercat dela cunoscuţi de-ai mei a procura bani imprumut, ântâiu dela un colegă al meu, carele e cam bănos, dară spre nenorocirea mea nu avù bani destui la sine şi aşa nu'mi putù da nimica imprumut, mĕ adresaiu apoi la un Jidan negustoriu, dela carele avem obiceiu dea cumpăra diverse mărfuri, şi acesta fù aşa de afabil de a'mi imprumuta 10 fl. v. a.; Dară spre a puté merge pre trenul personal până la oraşul C:, nu'mi era destul. Ce se fac? Mĕ resolviiu a telegrafa amicului M: în C:, ca să'mi trămită indată 50 fl. imprumut, dară cei dela telegrafu inpărtăşindu'mi, că după bani să nu aştept, că de aceia la drumul ferat nu se primesc, ci numai pre cale postală, mĕ resolviiu a merge în comuna Szöregh.

Ajungênd deci în comuna aceea, şi necunoscênd pre nime am socotit să merg la popa sêrbesc ca după datină română, cea mai insemnată persoană în sat şi să mĕ rog de acela, să ne deie cortel, până când vom puté merge mai departe. Dară ce se veḑi! Popa acela, de şi avea destule chilie de locuinţe şi era om singur, vĕduv, n'a avut milă de starea noastră, în carea ne aflam sgriburind de frig în timp vêntos, afară în mijlocul uliţei; beata maică leşina de oboseală, copii strigau după mâncare, totuşi inima petroasă a preotului nu auḑì glasul celora ce strigau după ajutoriu şi nu ne dĕdù loc, de şi mĕ provocaiu la preotul sêrbesc din Seghedin, că acela ne-a indrumat a merge la dênsul şi că şi eu sum de relig: gr. or.

După aceea ne intâlnirăm cu un jurat al satului şi acela ne indrumà la dascălul satului, unde spre bucuria şi mârgăierea noastră aflarăm un căpitan din Seghedin cunoscut şi acesta recomăndându-ne dascălului şi dăscăliţei, ei cu bucurie şi plăcere ne primiră în cortel şi chiar în 2 chilii ale sale, unde deja căpitanul cu familia sa cuprinsese loc, şi unde era căldură foarte binefăcătoare pentru oasele noastre sdrobite. Ne-am restaurat noi puţin, dară preste noapte nu puteam durmí toţi în cele 2 chilii; ce era de făcut? — maica, mai departe femeia mea cu copila de ţîţă cuprinseră loc intr'o chilie pre jos aşternêndu'şi pat, numai să fie în casă caldă, noi ceilalţi toţi căutarăm culcuş preste noapte în scoală ca un hambar de mare şi rece ca în pesteră. Mai sosí şi inspectorul scolariu cu familia sa şi neamurile numeroase impreună, incât acum la olaltă eram 20 persoane. Am socotit, că atâte persoane dacă ne vom pune şi vom sufla în pumni, se va incălḑí scoala, dară vană ne-a fost socoteala şi aşa nu remasă altă, decât a incălḑí cuptoriul cel mare cu foc de paie. Da vai, greu se mai incălḑia scoala. Deabia se simţia la cuptoriu şi giurul lui căldură; în fundul scoalei incă tot polul nordic domina. Deci imbrăţoşarăm cu toată căldura omenească cuptorul şi ne tânguiam cu toţii despre catastrofa din Seghedin, familia inspectorului işi plângea toată averea innecată în apă, fica sa îşi plângea bărbatul, că nu scia ce s'a ales de el, eu cugetam la locuinţa şi patul cel bun din Seghedin, numai suspinele erau mutele vorbe ale celor ce suferiau; — ţi se rupea inima de atâta durere şi văierătură. Pre urmă somnul 'şi-a cerut tributul seu şi ne căutarăm de aşternut în pregiurul cuptorului, am tras doauĕ bance lungi inainte şi pre acelea îmi făcui pat, era moale ca o peatră; mĕ invêrtiam când pre o lature, când pre cealaltă, dară nici o lature nu se putea inpăca cu patul meu şi aşa mai nimica n'am durmit; pre copii îi aşeḑa pre după cuptoriu, romănesce, ca purceii lângă olaltă, pre paie şi durmiră ca duşi până dimineaţa.

Ceva mai departe de cuptoriu se culcà familia inspectorului cu neamurile sale pre bănci şi table şi plângea cu amar de patul cel neindatinat. Cel mai neinpăcat dintre ei insĕ era un ficioraşiu de 6 ani, carele toată noaptea cu tonurile sale nearticulate conturba liniscea publică a dormitoriului, incât era de neces să'l trimit la Neurotchen, unde se uscă ghiaţa! În ḑiua următoare am aşteptat veste sigură, că oare stă incă casa noastră, am şi vrut a merge la Seghedin după mobiliariul meu, dară un vifor cumplit, care făcea din pulbere nor, mĕ oprì a merge acolo. Ne rugam lui Dumneḑeu să ne păstreze puţinica avere ce avem şi să ne-o scape în pace; numai odată către ameaḑi ne vine vestea că şi casa noastră din Seghedin unde locuiam, s'a surpat în apă, prin urmare tot ce am avut acolo în preţ de 2000 fl. v. a. a înghiţit apa, un strigăt unison de „Vai de noi!“ au fost resunetul durerei noastre, sudori reci ne-au curs pe spate şi după o pausă lungă de tăcere erupserăm cu toţii într'o lăcremare ne descriptibilă, dară o voce din inimă ne spunea, că nu se poate, ca o casă de peatră aşa de tare ca aceea să se dărîme aşa de curênd şi în speranţa aceasta legănându-ne aşteptarăm sosirea ginerelui, inspectorului de scoală ca să ne aducă scirea autentică şi să ne mângăe sufletele intristate. Până lă sosirea lui minutele erau eternitate, după ameaḑi numai odată sosesce dênsul spre mângăierea muierei sale desperate şi tremuram de rĕspunsul, carele ni'l va da dênsul pre întrebarea, că oare mai stă casa noastră? Pare că ascultam pre Mesia şi când ne spuse, că casa noastră incă stă, căḑurăm de bucurie cu toţii în genunchi şi mulţămiam din adêncul inimei noastre atotputernicului Dumneḑeu, că ne-a mântuit partea cea mai mare a averii noastre! Aşa rugăciune ferbinte românească de mult n'a eşit din pepturile noastre ca atuncea.

În ḑilele următoare m'am şi dus cu câte un car după bogagia remasă. Partea cea mai mare am adus-o mântuit-ă şi am mutat-o la oraşul M., unde ne aşeḑarăm, însĕ dauna totală cu ruinarea mobilielor, furarea şi perderea multor objecte mărunţişe totuşi mi se urcă la suma de 500 fl. v. a.

Asemenea o daună de 200 fl. v. a. are colega meu S., a cărui cărţi preţioase fură esundate de apă, însĕ şi el debia scăpà cu viaţa întreg sănătos.

Al treilea coleg (tot român) B., cu familia împreună s'a tras cu cele mai necesarie în hotelul Ungaria, în strada cea carea a remas singură uscată, adecă neatinsă de apă, cele mai multe mobilie însĕ cu porcelanĕrii ascunsă între servete în cuadropuri bine aşeḑate au rĕmas în casa sau locuinţa sa făcută din lut, din care causă deabia ajunse apa la locuinţa sa, îndată se surpà cu toate ale sale, încât dauna i se urcă la 1000 fl. v. a.

Al patrulea, june român, scriitoriu încă scăpà în pace, dară umblà până în cote în apă, până când scăpà toate ale sale udate bine.

Precum vedeţi nici un suflet român n'a perit în Seghedin.

Vreaţi se sciţi acuma, că ce urmări a avut ecsundarea Seghedinului? Că

1, s'au surpat 6633 de case, dintre care şi de cele mai solide, care representau un preţ de circa 4 milioane în valoarea lor materială, şi un preţ de circa 3 milioane în valoarea pretensiunilor intabulate pre ele; mai departe

2, 80,000 de jugere de pământ cu semênăturile cele mai frumoase fură esundate, a căror folosinţă pre un an perdut se poate calcula la 1 milion floreni;

3, multe mişcătoare, constătătoare din diverse lucruri de casă, documente şi animale în preţ de 1 milion înoată în apă;

4, pană acuma 59 persoane din apă morţi scoşi se scie, dară încă câţi mai zac sub casele dĕrîmate;

5, poporaţiunea s'a înprăsciat în toate părtile Ungaiei mulţi cu scop să nu se mai întoarcă la vatra nenorocirii.

Putem aştepta, până vom vedé Seghedinul eară în picioare.

Varietăţi.

* (Cas de moarte). Subscrisul cu inima frântă de durere aduce la cunoscinţă că mult regretatul soţ şi părinte, Ioan Ganea, paroch greco-oriental în Ferihaz, după multe suferinţe, Dominecă, în 11 Martie a. c. 'si-a dat nobilul suflet în mânile creatoriului seu. Rĕposatul a păstorit turma cuvêntătoare lui încredinţată în restimp de 28 de ani cu un zel caracteristic adevĕraţilor slugitori ai altariului. Înmormêntarea s'a întêmplat Marţi 13 Martie a. c. la care au funcţionat 13 preoţi sub conducerea Părintelui Demetriu V. Moldovan ca esmis protopresbiteral, cu care ocasiune P. Moldovan rostì o cuvêntare eşită din inimă, carea fù balsam alinătoriu pentru inimile noastre înfrânte de mâchnire.

Totodată esprimă cea mai cordială mulţămită tuturor P. T. Domni, cari în numĕr atât de considerabil au concurs la onorurile din urmă arĕtate mult regretatului soţ şi părinte.

În numele familiei.

Zacharie Ganea m. p.
paroch gr. or.

* (Curiosum) Cetim în ḑiariul „Hunyád“ ce apare în Deva: „Procurorul regesc a făcut arătarea la oficiul vicecomitelui, că sub conducerea protopresbiterului greco-oriental din Deva ar fi figurat la o procesiune intre praporii bisericei şi steagul naţional român. Vicecomitele a întreprins îndată paşii legali.“ —

* (Revoluţionari în Varşovia). In urma unei anunţări s'au făcut în Varşovia numeroase perchisiţii şi multe arestări. Această afacere o conduce procurorul tribunalului din Varşovia, în persoană ajutat de 50 gendarmi. Vatra principală a nemulţămitorilor Varşovieni, polonesi, s'a aflat în casa lăcătuşilor Buch, Tomaşevschi şi Comp. Gendarmii aşeḑaţi în giurul casei atraseră mult public, care stătù acolo până la orele douĕ din noapte adecă cât durà perchisiţia. Poliţia spune lumei că caută falsificatori de note de bancă. Prin perchisiţie aflară mai multe cărţi şi scrisori social-revoluţionare în limba polonă, o mulţime de revolvere, pumnale, cartuşe, etc. In ḑilele următoare se făcură arestări foarte numĕroase, şi în alte oraşe precum Wilno, Osvejno, Lomza etc. Toţi arestaţii sûnt aduşi în citadela Alecsandru din Varşovia. — După cum spune „Novoje Wremja“ din Petersburg, Impĕratul Alecsandru a respins toate petiţiile representanţilor provinciali, cari cereau un fel de constituţie.

* (Despre atentatul contra generalului Drenteln). Causa atentatului contra generalului Drenteln după cum scrie foaia rusă „Obsceje Djelo“ a fost descoperirea şi confiscarea tipografiei foaiei socialisto-republicane „Semlja i Wolja“ (Ţară şi Libertate). care s'a făcut chiar de generalul Drenteln. Aceasta era cea mai mare tipografie secretă din Rusia. Din ḑiua nimicirei acesteia mai în toate ḑilele primia generalul scrisori anonime, în care era tacsat de subjugător al libertăţei şi ameninţat cu moarte. Este de mirare, că şi moartea lui Mesenzeff, a fost căşunată printr'un cas de aceste. El descoperì într'o latrină o presă litografică a comitetului revoluţionar, care nu încetà de a 'l urmărí până nu fù ucis.

* (Originea semilunei). De mai multe ori învăţaţii s'au încercat de a căuta să afle la ce eveniment, la ce idee poate să se rapoarte emblema islamismului: semiluna. Ei se mulţămiră, la început, de a semnala presenţa unei semiluni pe dosul mai multor monede de ale cetăţei Bizanţiu, monede ale cărora întâia faţă aveau figura Hecatei, şi fiind că, după opiniunea primită până în timpurile din urmă, Turcii n'au decorat cu semiluna turnurile şi stindardele lor de cât de la luarea Constantinopolei, s'a declarat că ei împrumutaseră acest simbol dela vechile monede bizantine.

Totuşi câţi-va învăţaţi au obiectat, că Turcii profesau un prea mare dispreţ pentru tot ce provenia de la duşmanii lor învinşi, pentru ca să fi adoptat ca semn al credinţei lor o figură care să ţine de tradiţiunile bizantine. Tot-o-dată, ei descoperiră în istoria luărei Constantinopolei, făcută de un martur ocular, veneţianul Nicola Barbaro, o frază care părea a da soluţiunea problemei.

Barbaro povesteşte că, în timpul impresurărei, a auzit de multe ori amintindu-se prorocia, că oraşul nu va fi luat de cât numai dacă luna, fiind plină, se va arăta la orisont numai pe jumătate şi, intradevĕr, în noaptea de 22 spre 23 Mai 1453, dată asaltului final, a fost o eclipsă, fiind luna plină.

Eată deci, ḑiceau cu triumf învăţaţii aceştia, misteriul esplicat.

Între aceste, invăţaţii, fiind încântaţi de descoperirea lor, rĕmaseră mai mulţi ani fără să se mai ocupe cu cestiunea ce o credeau pentru tot-dea-una deslegată. Dar eată că un profesor din Universitatea de Copenhaga, d. Sibiern, avênd anul trecut oarecari indoeli în această privinţă, incepù să scormolească cu luarea aminte prin istoricii turci, mongoli, arabi şi chiar chinezi, din veacul al XII-lea până în al XV-lea; el aflà în aceştia că, cu mult inainte de cucerirea Constantinopolei, Turcii se serviau cu emblema semilunei; cetele lor cari, în 1209, trecură în asalt peste marele zid chinezesc, aveau ca semn militar (istoricul contimporan Men-Hong mărturiseşte aceasta) un steag încungiurat cu nouĕ coḑi de cal şi cu o semilună deasupra.

Acest simbol din urmă provenia de la cultul păgân al stelelor, la care Turcii erau dedaţi inainte de a devení musulmani şi pe care Mahomet îl proscrise cu atâta asprime.

Mai târḑiu, această origine fù uitată şi, în urmă, după trecerea Khalifatului de-asupra capului Sultanului turcesc, acest semn al unui păgânism elementar, a devenit emblema islamismului, al căruia fundator pedepsia cu moarte pe sectatorii sabeismului, s'au ai cultului stelelor.

* (O raritate de memorie). Cetim în „Curierul Balasan“ următoarele: De mult cetirăm în ḑiarele bucurescene, ba chiar auḑirăm dela mai mulţi bărbaţi însemnaţi de aici, că un domn Şapira prin producţiunile sale atrage admiraţiunea fie-cărui. In timpul din urmă am publicat şi noi în „Curier“ anunciul acestui domn mnemonic şi fisiognomist dar cu toate aceste ne-am cam îndoit despre cele auḑite sau publicate. Ne-am decis dar a 'l vizita. Prima lui vedere n'a făcut asupra noastră o impresiune mai deosebită, dar când ne-am uitat ţintă la el, am observat în ochii lui acea profundă pătrundere şi greutatea voluminoasă a cugetărei, care e atât de

rară la oameni. Am purces apoi imediat a 'i vedé producerile, din care unele erau următoarele: D. Şapira ne-a presentat un cod voluminos rugându-ne a'l deschide ori unde şi a spune prima literă din o pagină. Abia o pronunţam, eată că d lui începù a recita pe de rost toată pagina. Ne dĕdù o biblie, i-am numit earăşi iniţiala unui cuvênt din o pagină, şi d-lui ne recità toată fila. De 'l întrebam de un nume de botez, el ne spuse imediat capitolele, paragrafele şi rândul din Biblie în care se găsesce acest nume. Ne puse de am deschis biblia şi d-lui ne cità îndată numele ce se afla pe acea pagină. Din câte-va mii de cifre, ne spuse îndată ce cifră am eliminat din vre-o sumă oare-care. Un şir întreg de alte cifre mari scrise de noi, le recità în toate sensurile. Producţiunile d-sale de memorie sûnt într'adevĕr colosale. Biblia care e o scriere atât de mare, apoi codicele Napoleon, etc., le scie d-lui pe de rost. El ne spune de câte ori un cuvênt sau un numĕr oare-care se află în acele cărţi. Talmudul e o carte de 36 volume. Iei un bold şi împungi cu el în unul din aceste volume. D-lui ne spune îndată, prin care şi câte cuvinte a pătruns boldul. Toate aceste sciinţe a d-lui Şapira sûnt într'adevĕr surprinḑĕtoare, şi ne-a pus să 'i admirăm puterea neobicĭnuită a minunatei d-sale memorie. Dar — de ce să nu o spunem, fiind că e adevĕrat — am rĕmas în modul cel mai mare de admiaţie, la următoarea producţie şi eată cum: Voiam a'i face o încercare. Aveam cu noi Istoria artelor antice de Winkelmann. 'L-am rugat să ne repete producţiile sale pe această carte necunoscută d-sale. D-lui luà cartea, o foileta puţin şi ni-o înapoie. Ne spune să o deschidem. Am făcut aşa şi i am spus un cuvênt din o pagină. D-lui ne ḑise ce se află pe acea filă şi în ce rênd. Ei bine aceasta ne-a făcut a admira pe d-nul Şapira Dar să mai vorbim şi despre justa d-sale judecată după fisionomie? Ar trebuí să umplem foaia întreagă. Cine vrea să afle restul n'are de cât să viziteze pe acest domn. Terminând conchidem astfel: Memoria d-lui Şapira e neobicĭnuită de tot, dar cu totul desvoltată prin studiu îndelungat, şi merită admiraţia, şi atenţiunea tuturora. Visita ce 'i am făcut-o a fost pentru noi instructivă, şi tot astfel va fi pentru ori-cine fie damă sau bărbat, copil sau bĕtrân. Noi îl semnalăm pe d. Şapira, ear publicul n'are decât să se încredinţeze din cele spuse de noi.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Petersburg, 18 Aprilie n. Un ucas al Ţarului instituie guvernatori generali provisori, căror li se subordinează toate administraţiunile civile, institutele de instrucţiune şi toate resorturile. Guvernatorii generali pot transpune persoane civile tribunalelor marţiale depărta persoane periculoase, aresta pe ori cine, suprime foi periodice şi preste tot, pot lua toate mesurile de lipsă pentru susţinerea liniscei.

Bursa de Viena

din 18 Aprilie n. 1879.

London	117 30
Argint	— —
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 33

Economic.

Făgăraş, 11 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.—6.40; grâu sĕcăreţ fl. 5—5.60; sĕcară fl. 3.30—3.50; cucuruz fl. 3.60—3.75; ovĕs fl, 2.20—2.25; mălaiu fl. 8—8.50; Sămânţă de cânepă fl. 8—10 mazere fl. 8—8.50 linte fl. 8—8.50, fasole fl. 4—4 50.

Budapesta, 12 Aprilie n. Timpul e noros şi bogat de ploi, arĕturile de primăvară înaintează cu încetul şi sûnt debia pe jumĕtate sfêrşite, pămêntul a pătimit mult prin umeḑĕli. Acum se arată că grânele au eşit binişor din earnă precând multe pămênturi sĕmĕnate cu sĕcară trebuie arate a doua oară. De present oamenii sûnt ocupaţi cu sĕmĕnatul morcovilor şi crumpenilor pre când în mai multe locuri spicoasele de vară nu sûnt sĕmênate. După sĕrbători se va începe sĕmĕnatul cucuruzului. Peste tot sĕmĕnăturile de primăvară sûnt prin mulţi factori nefavorabili împedecate, vegetaţiunea însĕ e foarte puternică, carea dacă mai târḑiu nu vor întra geruri, ne îndreptăţesce, a nădĕjduí în resultate de recoltă la tot casul frumoase. Apostolii adevĕraţi ai primăverei, rêndunelele au sosit deja. Comunicaţia corăbiilor e foarte vioaie transporturile de bucate pe Dunărea de jos sûnt mari şi foarte dese şi avem nădejdea, că starea apei va rĕmâné pe timp mai îndelungat favorabilă.

În urma acestor împregiurări bune şi negoţul bucatelor precum şi a tuturor articulilor a luat un avantagiu mai bun ca în sĕptĕmânile trecute şi preţurile lor numai mică parte au rĕmas la statul quo din sĕptĕmânile trecute, celelalte toate s'au urcat. Aşa notăm în special:

Grâul la 70,000 măji metrice s'a vêndut după cualitate cu fl. 8.70—8.80;

Sĕcara la 2000 m. cu fl. 5.70—6;

Orzul la 2000 m. cu fi 7.75;

Ovĕsul la 2000 m. cu fl. 5 50—5.95

Cucuruzul la 10—12,000 m. cu fl. 4.70—5.02;

Făina a trecut ca şi mai înainte;

Asemenea şi păstăioasele: mălalaiul cu fl. 5 15—5 25; fasolea cu fl. 7—7.50: lintea cu fl. 8—10; mazĕrea cu fl. 8.50—9; sĕmênţă de cânepă cu fl. 9—9.25; sĕmênţa de in cu fl. 13;

Unsoarea de porc fără vas cu fl. 46.50, promptă cu fl. 49—50;

Slănina cu fl. 39 50; sĕul cu fl. 45; spirtul în marele cu fl. 29.50 per 10,000 litre %; lânile au trecut per 56 chilogr. cu fl. 48—50; peile nelucrate din Bănat cu fl. 118—125; cele din Ardeal cu fl. 130—140 pro 102 de dărabe; peile nelucrate au avut căutare foarte bună şi au trecut cu mult mai bine ca în sĕptĕmânile trecute.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 20 Mai şi 1 Iulie imob. rĕmasului după Ioan Zsurmony în Demens (jud. cerc. Haţag); în 25 Aprilie şi 26 Mai mobilele şi imob. ţinĕtoare de massa concursuală a lui Ioan Teleki şi soţiei sale în Mocşa (rib. K. Vásárhely); în 30 Aprilie şi 31 Mai imob. lui Valentin Nagy în Almosd (judec. cerc. Székelyhid); în 7 Mai şi 7 Iunie imob. lui Mendel Neumann şi soţi în Deuş (tribunal Cluj); în 21 Mai şi 30 Iunie imob. lui Iosif Szelak şi soţiei sale în Máros-Vásárhely; în 19 Mai şi 23 Iunie imobil. d-nei Alecsandru Asztalos în Şard (trib. M. Vásárhely); în 6 Mai şi 6 Iunie imob. Ravecei Danciu în Vinerea; în 12 Mai şi 12 Iunie imob. rĕmasului după Carol şi Susana Müller în Orăştie (trib. Deva); în 9 Mai şi 9 Iunie imob. lui Martin Fikker în Cluj (trib.); în 13 Mai şi 13 Iunie imob. lui Iosif Markoviciu în Ţapu (jud. cerc. Aiud); în 13 Mai imob. rĕmasului după Alecsandru Gödölöb în Abrud (jud. cerc); în 10 Mai şi 10 Iunie imob. lui Petru Enyed în Liovete (trib. Szt. Udvárhely); în 13 Mai şi 14 Iunie imob. d-nei Nicolau Olariu în Adămuş (trib. D. Szt Martin); în 12 Mai şi 13 Iunie imob. lui Sigismund Cseh în Szt. Udvárhely (trib); în 7 Mai şi 13 Iunie imob. lui Nicolau Florian alias Butmelvin în Braşov (trib.).

Nr. 68. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Feleag (Magyar Felek) de clasa a III-a în protopresbiteratul Paloşului se escrie concurs până în 28 Aprilie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. casă parochială cu supra edificiele economice şi grădina de legumi de ½ jugĕr;

2. Cimiteriul din giurul bisericei preste tot cu pomi;

3. Porţiunea canonică de 2½ jugere arătură şi fênaţ;

4. Dela 97 familii cu fum câte una ferdelă veche de bucate în grăunţe şi stola îndătinată.

Concurenţii îşi vor adresa suplicele lor instruate conform prescriselor statutului organic până la terminul susarătat subscrisului.

Paloş, 15 Martie 1879.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. prot.

Nr. 67. 3—3

EDICT.

Maria Cuileiu (Todica) din Haşfaleu, carea de 7 ani în mai multe rênduri a părăsit pre legiuitul ei bărbat, Petru Ban din Felţia cu doi prunci minoreni pripegind prin Braşov şi alte cetăţi din ţară, eară acum din 1 Ianuarie 1878 pribegeşte prin ţara Bărsei şi Treiscaune fără a se puté sci cu siguritate locul petrecerei ei, se citează, ca în terminul de un an şi o ḑi dela datul de faţă să se presenteze inaintea subsemnatului for matrimonial seau ea seau plenipotenţiatul ei, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul intentat asupră-i.

Paloş 12 Marte, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului protopresbiteral al Paloşului.

Teofil Geaja m. p.
adm. prot.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

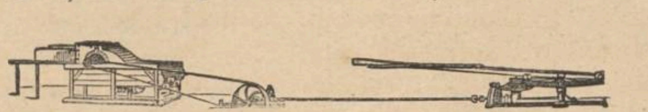

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 1

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feară şi gălbinare, la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispoziţiune la vĕrsarea de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 2—12

Neoplanta.
1875.
Medalia de argint.

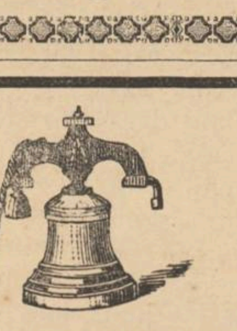

Seghedin.
1876.
Medalia pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică pănă la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[15] 1

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 41. Sibiiu, Marţi, 10 Aprilie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntul

Escelenţiei Sale Înalt Preasânţitul Domn Archiepiscop **Miron Romanul** la deschiderea sesiunei sinodale 1879.

Preastimaţilor Domni, Iubiţilor fraţi, Iubiţilor fii sufletesci!

Sinodul, în care ne întrunim astăḑi, este al ḑecelea în era nouă, înaugurată în viaţa noastră bisericească prin crearea şi întroducerea Statutului organic. Sûnt aproape ḑece ani, de când clerul şi poporul din întreagă metropolia noastră eserciază încurgere decisivă în conducerea şi administrarea trebilor bisericesci, cari mai nainte erau depuse cu totul în mâna archiereilor eparchiali.

Aceşti ḑece ani ocupaţi de o activitate încordată a clerului şi poporului pe terenul bisericesc, sûnt chiar apţi de a fi cuprinşi într'un period, pentru a se esamina şi constata resultatele vieţii constituţionale bisericesci dintrênsul puse în comparare nu numai cu resultatele altor asemene perioade de mai nainte, ci şi cu trudele şi sacrificiile comune, ce s'au recerut la aceleaşi resultate.

Când amintesc aceste, de fel nu am intenţiunea de a întra de astădată şi la acest loc cu deamenuntul în cercetarea comparativă a tuturor foloaselor, ce le avem din noua regulare a trebilor noastre bisericesci după principiile constituţionalismului. Domniile Voastre, cari în partea cea mai mare aţi participat şi la sinoadele din trecut şi aţi primit mandate şi pentru noul period sinodal, de bună samă veţi fi studiat întrebarea atinsă de mine şi veţi fi avênd convingere firmă despre vitalitatea nouelor instituţiuni bisericesci depuse în statutul nostru organic.

Nu pot însĕ, ca la împlinirea primului period de 10 ani din viaţa noastră constituţională bisericească să nu constatez şi eu cel puţin în general resultatul esperienţelor mele de pe acest timp, şi chiar pentru ca să fiu bine priceput, îl spun în puţine cuvinte: că adecă eu felicitez biserica noastră naţională, pentru că 'i-a susces a'şi crea, a'şi asigura şi din ce în ce a'şi desvolta instituţiunile liberale, ce ni le dă statutul organic; pentru că aceste aduc mai aproape, pot ḑice leagă împreună pre cler şi pre popor, stêrnesc în toate clasele credincioşilor interesarea viuă pentru binele comun în viaţa bisericească, dau îndemn la cooperare din toate părţile spre scopurile comune, asigură moralul, dreptatea şi ecuitatea, şi sûnt menite principalminte a stêrpí toate abusurile de pe terenul bisericesc.

De altă parte insĕ nu pot retăcea nici acea esperienţă a mea: că uneori poporul nostru, ţĕreanul mai ales, dar ici-colea chiar şi unii din clasele mai inteligente incă nu se sciu folosí bine şi corect de drepturile, ce i le dau nouele instituţiuni organice în viaţa bisericească; alţii earăşi sûnt reci, să nu ḑic străini faţă de obligămintele lor către biserică; alţii in fine nu sciu sau doară nu voiesc a scí legătura, în care stau instituţiunile mai nouĕ ale bisericei noastre particulare cu cele vechi ale bisericei universale, intre cari ambele trebuie să esiste cea mai perfectă armonie.

Insĕ toate aceste scăderi şi doară şi altele ce poate că se vor mai esperia în viaţa practică, nimic nu detrag din valoarea internă a instituţiunilor noastre bisericesci, al cărora basă este statutul organic; pentru că toate astfel de scăderi sau fie şi rătăciri din partea singuraticilor nu sûnt productul nouelor instituţiuni, ci al nepriceperei individuale, carea prin invĕţături, svaturi şi indrumări corespunḑĕtoare se poate lesne indrepta

Ce'mi face mie unica ingrigire serioasă este, că sinodalitatea şi preste tot noul organism al nostru bisericesc recere dela publicul nostru mijloace şi sacrificii materiale, despre cari fără esagerare pot ḑice, mai ales acum la inceput: că ele trec preste toată proporţiunea în care ar trebuí să stea către resultatele faptice ale sinodalităţei, şi adăugênduse din an în an vor devení, dacă incă n'au devenit, o sarcină nesuportabilă pentru credincioşii bisericei noastre.

Dar şi în aceasta privinţă ne putem ajutora, dacă de o parte în adunările noastre bisericesci vom ţiné cont la timpul preţios, şi nu vom întinde discusiuni lungi răpitoare de timp chiar şi asupra obiectelor de mai puţină însemnătate; ear de altă parte dacă făcênd posibila reducţiune în spesele adunărilor noastre, ne vom pune toţi cu toţii, a ne folosí de toate ocasiunile binevenite, spre a câştiga inimele credincioşilor nostri preste tot, dar mai ales ale celor cu stări mai bune, pentru idea de un fond central, din care să se acopere toate erogatele ce le cere sinodalitatea.

Dacă ne va succede a ne regula în punctul acesta şi a delătura scăderile atinse mai sus: atunci cu tot dreptul vom puté fi mândri de constituţiunea bisericei noastre, carea ne garantează progresele cele mai mulţămitoare în toţi ramii vieţii noastre bisericesci; atunci vom vedé realisate pe deplin dorinţele noastre cari ne-au intrunit intr'o biserică naţională şi au produs frumoasele instituţiuni liberale ce le avem ca nicăiri în altă biserică.

După aceste contând la tactul inţelept şi la conlucrarea zeloasă a D-Voastre a tuturora, sesiunea sinodului ordinariu al archidiecesei noastre transilvane pentru anul curent 1879 o declar de deschisă.

Miron Romanul m. p.
archiepiscop.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Aprilie.

Proiectul de lege pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale şi confesionale nemaghiare — căci numai de aceste poate fi vorba — încă în ḑilele aceste va ajunge la ordinea ḑilei în dieta Ungariei. Mâne adecă se redeschide sala parlamentului unguresc în care stăpânitorii nostrii vor decreta apoi după bunul lor plac voinţa lor ferbinte, a ne maghiarisa pe noi nemaghiarii cât s'ar puté mai de grabă. Cu toate că, de sine se înţelege, într'o adunare, ce representă puterea absolută a rasei maghiare şi hotăresce *de nobis sine nobis*, nu poate fi vorba de o adevĕrată oposiţie nemaghiară, totuşi aşteptăm, ca acei puţini, cari s'au mai strecurat în parlamentul maghiar, să 'şi redice glasul cu toată tăria pentru a protesta sĕrbătoresce la auḑul lumei împrotiva nouei asupriri maghiare. Dar! sugrumarea ce ni se pregătesce să nu se poată pune în lucrare fără un ţipet al victimei, străbătătoriu la urechile Europei civilisate, un ţipet, care să dovedească pe deplin, că aceia, cari declamează mereu despre „barbaria" Rusiei, sûnt numai nisce farisei de o categorie foarte inferioară.

Stăpânitorii nostri sûnt înfricoşaţi, când stau faţă cu naţionalităţile nemaghiare jertfite de nefericitele constelatiuni politice actuale, dar aceeaşi stăpânitori grozavi devin cu desĕvêrşire neputincioşi şi înghit toate hapurile, fie cât de amare, dacă aceste li se prescrie de nisce puteri mai înalte. Partida militară din Viena a pretins ocuparea Bosniei, şi ea s'a sĕvêrşit; partida militară voiesce şi ocupaţia sangiacului Novi-Bazar şi ea va urma, veḑi bine tot după învoirea omnipotenţilor nostri stăpânitori. Din Constantinopole adecă ne vine scirea telegrafică dto 20 Aprilie de următorul cuprins: „În urma intervenţiunei energice a ambasadorului german şi a însărcinatului englez a ajuns o iradă a Sultanului pentru subsemnarea convenţiunei cu privire la *Novi-Bazar*.

Prin aceasta şi crisa ministerială turcească este delăturată"! Va se ḑică

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.
(21. urmare.)

XV.

In care Ellermann înlocuieşte pre Michelet.

(Urmare).

Profesorul din Leyden era foarte supĕrat.

— Ei, domnule profesor, ḑise studentul, te laşi jertfă supĕrărei ca un om de rênd; D-ta, vestitul chemist, pe care lumea îl admiră, nu vei mai chiema curagiul într'ajutorul D-tale? Adevĕrat întêmplarea pare a'şi bate joc de D-ta într'un mod foarte rĕutăcios, însĕ aceasta nu vĕ dă dreptul de a despera ḑise el. N'ai ajutorat D-ta niciodată vre-un suflet de om abătut de durere, pe care recunoscinţa ar fi putut să'l lege de D-ta.

— Nici când!

— Ei bine, să ne urmăm calea prin lume, voiesc şi eu. Mergem la Alexandria, fiind că d. Michelet se află acolo, şi cere dela el să'ţi esplice amorul, pe care niciodată nu'l vei înţelege.

— Dară eu îl înţeleg, strigà eroul nostru, cu privirea înfocată, cu buzele tremurânde; îl înţeleg şi îţi cred, amicul meu, D-ta ai sĕvêrşit lucrul marelui analisator, eu 'mi-am descoperit inima, o simt bătênd, cu o putere până ací necunoscută... Ah! eu cunosc acum golul esistenţei mele, petrecută într'un cabinet obscur. Adevĕratul soare al inimei este amorul şi adevĕratul călĕuz al vieţei este femeia!

— Femeia, vrednică de acest nume, ḑise Ellermann cu gravitate, femeia onestă, nobilă şi curagioasă; aceea care se devotează şi se uită pe sine!...

— Dar unde s'o afli! strigà Van-der-Bader.

— Să o căutăm, domnule doctor, să o căutăm pretutindinea; în Francia, în Egypt, în China chiar dacă voiesci, ca elevul D-tale eu îţi voiu urma peste tot locul.

— D-ta esci amicul meu, cel mai bun ḑise Van-der-Bader, care părea transfigurat... da, da, să mergem la Alexandria; să căutăm amorul şi să salutăm pe marele Michelet.

Ellermann oftà.

— Unde ne vom oprí? murmurà el.

XVI.

In care Ellermann face doctorului destăinuirile sale.

În ḑioa următoare după sosirea la Marseille Ellermann şi Van-der-Bader se duseră la biuroul paquetbotelor care îngrijesc comunicaţia cu Egyptul şi hotărîră a călĕtorí cu *férus* care avea să plece în 19.

Reîntorşi la hotel, studentul ḑise doctorului:

— Acum, avênd opt ḑile spre disposiţia noastră, scumpul meu învĕţător, va fi bine să le folosim.

— Aşa este, respunse învĕţatul; am vĕḑut aḑi dimineaţă afişul teatrului şi eu 'ţi-aş propune a petrece în trênsul o parte a sĕrei de astăḑi.

Tinerul student se uità cu uimire la doctorul.

Eroul nostru, care din ce în ce perdea privirea sa nehotărîtă şi visătoare prinsà îndată cugetul lui Ellermann.

— Cuvintele D-tale de eri, ḑise el, a făcut din mine un om nou; acum eu voiu să trăiesc şi să iubesc ca toată lumea.

— Ah! facù studentul.

— Să mergem desară în operă, unde se dă *Faust*.

— Te voiu insoţí, scumpul meu învĕţător.

— Eu voiu urma toate sfaturile D-tale, tinĕrul meu amic; voiu căuta o femeie blândă şi încântătoare pentru a'i da numele meu şi a uita trista singurătate a trecutului meu.

Ellermann strinse mâna lui Van-der-Bader.

— Da, da, îi ḑise el cu o nespusă gingaşie, acum când Dta ai câştigat mărirea îţi trebue şi amor. Caută'ţi mergem la Novi-Bazar în ciuda opoziţiei maghiare, căci aşa vrea cine vrea! Mai sci, ce va vré acest mai mare mâne poimâne?!

În deobşte se pare, că cestiunea orientală în sfêrşit totuşi are să 'şi ajungă adevĕrata sa soluţiune. Mai nimic din câte a statorit tractatul de Berlin n'are temelie sigură, toate aproape se clătină. În timpul din urmă am avut mereu prilegiu a vorbí despre stările cu totul nehotărîte în Rumelia de Ost. Acuma se alătură la cestiunea rumelică şi una sêrbo-turcească. Sûntem surprinşi de o telegramă dto Belgrad 18 Aprilie, care conţine următoarele: „Un numĕr însemnat de Arnăuţi şi Turci au atacat în 18 l. c. cordonul sêrbesc, înaintând în cercul Curşumlei. La Prepolaţ a fost o luptă înverşunată cu cordonul sêrbesc. Ministrul sêrbesc de esterne a protestat la Poartă într'o telegramă energică şi a declarat că, nefiind cumva Poarta în stare a curma agresiunea sudiţilor sei, Sêrbia va lua mĕsurile necesare de siguranţă."

Toate sûnt în ferbere pe peninsula balcanică dar nu mai puţin şi în Rusia, care indirect a contribuit şi contribue mai mult la turburările orientale. Astăḑi din nou sûntem în posiţie a aduce o scire alarmată din imperiul rusesc. Eată-o: „Petersburg, 19 Aprilie. Monitorul raportează: În Rostov lângă Don au isbucnit în 14 l. c. o revoltă. A fost de lipsă ajutoriul trupelor. Pacea a fost restabilită în 15 l. c. Escedenţii au prădat locuinţa maestrului de poliţie şi a altor funcţionari şi au nimicit actele poliţiei."

Dela Sinodul archidiecesan.

(Raport special al „Telegrafului român")

Conform dispoziţiunilor în statutul organic Dumineca trecută ca în Dumineca Tomei s'a celebrat în biserica din cetate liturghia cu chemarea Duchului sfânt. Liturghia s'a sĕvêrşit de însuşi Escelenţa sa Archiepiscopul şi Metropolitul cu o asistenţă numĕroasă de preoţi. La 12 oare aleşii deputaţi la sinodul archidiecesan s'au întrunit în sala seminariului andreian destinată spre acest scop şi au trămis o deputaţiune la Escelenţa sa spre al învita la şedinţă.

Sosind Escelenţa sa în sală fù primit cu: „să trăiască!" şi ocupà scaunul presidial. Prin o cuvêntare ce o publicăm la alt loc, Escelenţa sa a declarat sesiunea sinodală ordinară pe anul 1879 de deschisă.

In sensul regulamentului presidiul designează de notari provisorici pe deputaţii Moise Toma, Traian Meţian, Eugen Brote, Dr. Popoviciu Barcian, Ananie Trimbiţaş şi Absolon Todea.

Presidiul provoacă pe deputaţii aleşi a 'şi presenta credenţionalele. La propunerea deputatului Cosma respective a deputatului Hodoş sinodul se împarte în patru secţiuni şi anume: deputaţii din cercurile electorale I. II. III. IV. V. vor forma secţiunea întâiu şi vor verifica pe deputatii din cercurile electorale VI—X şi m. d.

Cu aceste şedinţa ântâia se încheie la 12½ după ameaḑi.

Şedinţa II.

Şedinţa se deschide în 9 Aprilie la 10 oare ante ameaḑi.

La propunerea secţiunilor se verifică următorii 41 de deputaţi: Nicolau Popea, Moise Toma, Ilie Măcelariu, Ioan Macsim, Ioan Tipeiu, Ioan Botean, Ioan Raţ, Ambrosie Bârsan, George Dănilă, Moise Lazar, Alecsie Olariu, Ioanichie Olariu, Dr. Iosif Hodoş, Nicanor Frateş, Sabin Piso, Alecsandru Tordoşan, Nicolae Gaetan, Rubin Patiţa, Absolon Todea, Vasile Roşescu, Ananie Trimbiţaş, Dr. Ioan Borcia, Simeon Popescu, Partenie Cosma, Daniil de Tămaş, Servian P. Barcian, Eugen Brote, Zach. Boiu, Constantin Stezar, Stefan Iosif, Dr. Ilarion Puscariu, Ioan Cav. de Puscariu, Iosif Barac, Diamandi Manole, Ioan Popea, Ioan Codru Drăguşan, Ioan Bran de Lemny, Nicolae Cristea, Ioan Tecoanţă şi Ioan Zacharie.

Astfel fiind sinodul capabil a aduce concluse Presidiul declară sinodul de constituit şi se procede îndată conform regulamentului la alegerea biroului. La propunerea presidială sinodul alege de notari pre deputaţii: Moise Toma, Simion Popescu, Eugen Brote, Dr. Popoviciu Barcian, Absolon Todea şi Sabin Piso.

Dintre acestia presidiul denumesce pe deputatul Eugen Brote de notariu general.

Urmând alegerea comisiunilor la cererea deputaţilor şedinţa s'a suspendat pre vr'o câte-va minute spre o consultare.

Redeschiḑêndu se şedinţa comisiunile se aleg în următoriul chip:

I. Comisiunea verificătoare: Ioan Raţ, Vasile Roşescu, Eugen Brote, Ioan Tecoanţă, Ambrosie Bârsan, Part. Cosma şi Dr. Ioan Borcia.

II. Comisiunea finanţiară: Nicolae Popea, Ioan Raţ, Ioan Gal, Diamandi Manole, Ananie Trimbiţaş, Ioan Filpescu, Ioan Cav. Puşcariu, Constantin Stezar şi Nicolae Cosma.

III. Comisiunea scolară: Dr. Ilarion Puşcariu, Zacharia Boiu, Nicolae Miheltan, Ioan Popea, Dr. Nicolae Pop, Stefan Iosif, Dr. D. P. Barcianu, Ioan Bran de Lemeny şi Ilie Măcelariu.

IV. Comisiunea pentru propuneri: Alesandru Tordoşan, Daniil de Tămaş, Nicolae Cristea, Iacob Bologa, Ananie Trimbiţaş, Dr. I. Borcia, Ioan Zacharie, Alecse Olariu, şi Servian Barcianu.

V. Comisiunea bisericească: Simion Popescu, Iosif Barac, Moise Toma, Nicolae Găetan, P. Cosma, George Secula, Rubin Patiţa, Cornelie Pipoş şi Dr. Avram Tincu.

VI. Comisiunea petiţionară: Moise Lazar, Traian Meţian, Dr. Stefan Păcurariu, Ananie Moldovan, Absolon Todea şi Dr. Iosif Hodoş.

VII. Comisiunea pentru bugetul casei: Ioan Tipeiu, Ioan Codru Drăguşan şi George Dănilă.

VIII. Comisiunea organisătoare: N. Popea, Nicanor Frateş, Simeon Pop Moldovan, I. Bran de Lemeny, Ioan Macsim, P. Cosma, Dr. I. Borcia, Sabin Piso şi Ioan Bojiţă.

Presidiul dând espresiune dorinţei sale, că biserica şi naţiunea română cu ocasiunea sĕrbărei nuntei de argint a Maiestăţilor Lor ce se va ţiné în 12 l. c. st. v. încă trebue să se bucure şi în bucuria aceasta să aducă tributul seu Augustei case domnitoare află de oportun compunerea unei adrese de felecitare din partea sinodului nostru archidiecesan ca a corporaţiunei ce representă biserica; propune deci alegerea unei comisiuni, care să compună adresa.

Sinodul luând act de aceasta primesce cu cea mai vie plăcere propunerea presidială şi pentru compunerea adresei esmite o comisiune compusă din deputaţii: Nic. Popea, Nicanor Frateş, Ioan Bran de Lemeny, Partenie Cosma, Dr. Iosif Hodoş şi Cav. Puşcariu

În sfêrşit presidiul presentează mai multe esibite, cari se transpun comisiunilor respective

Resultatul operaţiunilor

Institutului de credit şi de economii „Albina" din Sibiiu în trimestrul I dela 1 Ianuarie pănă în 31 Martie 1879.

I. Reuniuni de credit:

	Cu finea lui Decemvre a. tr. se aflară în legătura reuniunilor de credit	
663	participanţi cu un credit preste tot de . . .	fl. 41,426.63
	în decursul pătrariului I repăşiră	
2	participanţi şi din împrumuturi se replătiră	fl. 1,009.68
	remân deci cu 31 Martie 1879	
661	participanţi cu un credit preste tot de . .	fl. 40,416.95
	Fondul de garanţă al reuniunilor de credit constă din	fl. 18,919.50

II. Depuneri spre fructificare:

	La 31 Decemvre a. tr. erau	
566	depuneri în sumă de	fl. 485,522.75
	în decursul pătrariului I au mai urmat	
81	depuneri în sumă de	fl. 103,384.60
	ăstmod starea acestui ram în acest pătrar a fost de	
647	depuneri în suma totală de	fl. 588,907.25
	din cari în decursul trimestrului se rădicară	
60	depuneri în sumă de	fl. 100,923.93
	remânênd cu finea lui Martie o stare de	
587	depuneri în sumă de	fl. 487,983.32

III. Operaţiuni de escompt:

	Starea portfoiului de schimburi cu 31 Decemvre a. tr. era de	
2236	bucăţi de schimburi în valoare de . . .	fl. 609,073.50
	în decursul pătrariului I se mai escomptară	
1163	schimburi în sumă de	fl. 326,045.97
	prin urmare starea totală a portfoiului în pătrariul I fù de	
3399	bucăţi schimburi în valoare de	fl. 935,119.47
	în decursul pătrariului se rescumpărară şi reescomptară	
1266	bucăţi schimburi în sumă de	fl. 331,361.32
	ăstmod resultă cu 31 Martie starea de	
2133	bucăţi schimburi în sumă de	fl. 603,758.15

IV. Împrumuturi de lombard:

	constau cu 31 Martie 1879 din	fl. 430.—

V. Credite ipotecari:

	Starea împrumutelor ipotecari cu finea anului 1878 era de	
85	obligaţiuni în sumă de	fl. 29,287.99
	în decursul pătrariului I se replătiră	

---

dar o inimă atât de nobilă ca să poată înţelege pe a D-tale şi fii fericit.

— Ah! ḑise dintrodată profesorul, ce pagubă că D-ta nu eşti o femeie scumpul meu.

— Şi pentru ce? întrebà Ellermann tresărind.

— Pentru că.. rĕspunse învĕţatul confus.

— Nu-'ţi gaţi vorba?

— D-ta îţi vei bate joc de mine.

— Nu cumva! ḑise studentul, de ce mĕ ţii D-ta pe mine?

— Ḑeu! bizară idee!

— Spune-o fără teamă.

— Şi D-ta îmi vei promite cel puţin să nu riḑi?

— Îţi promit.

— Ei bine? ḑise învĕţatul ruşinându-se. Ce pagubă că domnul Ellermann nu este o femeie, căci..

— Căci, adause tinĕrul om cu gingăşie.

— Căci, 'l-aş lua de soţie, încheià doctorul triumfând.

— Ce nebunie!

— Nu'i aşa?

— Ciudat! ḑise Ellermann, cărui i se suise sângele la cap.

— Ah! continuà Van-der-Bader unde voiu afla eu idealul, pre care'l caut?

Studentul nu rĕspunse.

— Mergem? ḑise dintrodată doctorul.

— Nu voiesci a scrie la Leyden? întrebà Ellermann cu neperitoarea sa gingăşie; cei cari te iubesc vor fi neliniscиţi.

— Şi D-ta, fĕtul meu, nu voiesci a scrie şi D-ta?

(Va urma)

Căderea Plevnei.

Colo'n ţara bulgărească,
Trece armata românească,
Şi la Plevna se opresce,
S'o dărime românesce.

Plânge Osman în cetate,
Şi strigă cardaş*) Cernate!
Griviţa lăsaţo'n pace,
Că'n ea destinul ne zace.

Cernat lui Osman respunse,
Că Griviţa e străpunse,
Curcanii au ocupat-o,
Românesce-au decorat-o.

Cu drapelele române,
Rumpênd cele musulmane,
Şi că aḑi mâne poimâne,
Nici Plevna nu mai remâne.

Osman Paşa când aude,
Inima i se pătrunde,
Preste faţă se lovesce,
Pre Cernat afurisesce.

Lui Carol scrie scrisoare,
Că inima foarte'l doare,
Plevna dea capitula,
României va 'mputa.

Colo sus la Opanez,
Saltă armata lui Cerchez,
Şi aştept cu nerăbdare,
Momentul de bombardare.

Osman Paşa privighează,
Ḑi şi noaptea ca să vaḑă,
Modul mai bun de scăpare,
Căci în Plevna pâne n'are.

Osman de-odată pornesce,
Cu Nizanii voinicesce,
S'opresce la Opanez,
Ca se'nfrângă pre Cerchez.

Dorobanţii'i aşteptară,
Tocma din ḑiori pănă'n sară,
Cu eroism îi respinse,
Şepte mii din ei şi prinse.

Redutele ocupară,
Dela ameaḑi pănă'n sară,
Vr'o opt mii se mai predară,
Românii 'n Plevna întrară.

Osman cătră Ruşi pornesce,
Românul îl urmăresce,
Cu un foc viu după spate,
Să'l înveţe cum se bate.

Mai vr'o câteva mominte,
Strebat Nizanii 'nainte,
Dar deodată Osman cade;
Vulnerat în baricade.

Nizanii toţi se predară,
Deşi ca eroi luptară,
Astfel gloria osmană;
O stinse spadă română.

Cubin la 15 Ianuarie 1879.

P. Botoş.
paroch gr. or. şi capelan
campestru reg. ung.

---

* Turcesce însemnează frate.

1	împrumut şi rate în sumă de	fl. 1,858.56
	remânênd cu 31 Martie 1879 o stare de	
84	obligaţiuni în sumă de	fl. 27,429.43

VI. Credite ficse:

	Starea creditelor ficse cu 31 Decemvre a. tr. era de	
134	imprumuturi în sumă de	fl. 57,347.20
	în decursul pătrariului I se mai accordară	
17	împrumuturi în sumă de	fl. 14,880.—
	Astmod starea acestui ram cu 31 Martie era de	
151	împrumuturi în sumă de	fl. 72,227.20
	în decursul trimestrului	
—	se replătiră rate în suma de	fl. . . 833.08
	remânênd cu finea lui Martie o stare de	
151	imprumuturi în sumă de	fl. 71,394.12

Revirementul cassei:

în 'cele trei luni fù preste tot de . . . fl. 917,533.93

Statul general cu 31 Martie 1879:

I	în numĕrar	fl. 41,974.85
II	în obligaţiuni de participanţi . . .	fl. 40,416.95
III	în portfoiul de schimburi . . .	fl. 603,758.15
IV	în lombard . .	fl. 430.—
V	în obligaţiuni ipotecari	fl. 27,429.43
VI	în obligaţiuni şi cambii de credite ficse	fl. 71,394.12
VII	în hârtii de valoare	fl. 17,374.75
VIII	în monetă . . .	fl. . 403.31
IX	în realităţi	fl. 24,836.60
		fl. 828,018.16

Sibiiu 31 Martie 1879.

Direcţiunea institutului.

Varietăţi.

* (Dar filantropic). Din incidentul serbărei iubileарie de 25 ani dela fericita cununie a Majestăţei Sale preagraţiosului nostru monarch Francisc Iosif I. cu Majestatea S'a augusta noastră regină Elisabeta, carea se serbează Joi, 12/24 Aprilie a. c. — Escelenţa Sa d-nul archiepiscop şi metropolit al nostru Miron Romanul a trămis pe calea oficiului protopresbiteral concernent şeseḑeci flor. spre impărţire în acea ḑi intre sĕracii din cele trei comune bisericesci gr. or. din Sibiiu, şi alţi şeseḑeci flor. a trămis pe calea oficiului comitatens al Făgăraşului, spre impărţire tot în acea ḑi şi la cei nenorociţi prin foc din comuna Beclean.

* (Nunta de argint). Societatea literară-bisericească: *„Alecsi-Şincaiană“* a junimei teologice din seminariul din Gherla va ţiné Joi în 24 Aprilie n. a. c. în localităţile seminariului *„o şedinţă publică“*, ca sĕrbare a nuntei de argint a Majestăţilor Lor împĕratului şi împĕrătesei. Programa sĕrbărei va fi următoarea:

1. *„Cuvênt de deschidere“*, ţinênd de preşedintele soc. Gerasim Domide. teol. III.
2. *„Cântul gintei latine“* poesie de V. Alecsandri, musică de Marchetti, esecutat de corul vocal.
3. *„Starea culturală şi religionară a Românilor sub dinastia habsburgică“* disertaţiune rostită de autorele G. Domide.
4. *„Un vot sincer „închinat“ Maj. Sale Francisc Iosif I.*, cu ocasiunea festivităţei nupţiare în 24 Aprilie 1854“, poesie de A. Mureşan, declamată prin Emiliu Lobonţ, teol. III.
5. *„La nunta de argint a Maj. Sale,“* poesie ocasională de G. Domide, cântată de corul vocal.
6. *„Venitoriul,“* poesie originală cetită de Pamfiliu Grapini teol. III.
7. *„Un suspin,“* poesie de E. Costachi, musică de Francheti esecutat de corul vocal.
8. *„Literatura, oglinda culturală a popoarĕlor,“* disertaţiune rostită de autorele Anchedim Candale, teol. II.
9. *„Doine române,“* esecutate pre flaută de Augustin Carsai, teol. I.
10. *„Desperatul“* poesie d. A. Radu, declamată de Vasiliu Gheţie, teol. IV.
11. *„Steaua României,“* poesie de G. Sion, musică de Wiest, esecutată de corul vocal.
12. *„Peneş Curcanul,“* poesie de V. Alecsandri, declamată de Gavriel Bocoş, teol. IV.
13. *„Tatarul,“* poesie de V. Alecsandri, musică de Nosieviciu, esecutat de corul vocal.
14. *„Cuvênt de închidere,“* ţinênd de v. preşedintele soc. Emiliu Lobonţ.

* (*Pentru arşii din Beclean*). Începem astăḑi publicarea acelor dd. cari au subscris la redacţiunea noastră binevoitoarele dlor contribuiri pentru nenorociţii din Beclean: D. Nicolae Popea archimandrit şi vicariu archieppesc 5 fl., d. Dr. Ilarion Puşcariu protosincel 3 fl., d. Nicanor Frateş 3 fl., Zacharia Boiu as. cons. 1 fl., Moise Lazar as. cons. 1 fl., N. Cristea ases. cons. 1 fl.

* (Provocare). Nr. 98 ex 1878/9. Acei domni, cari sûnt datori de timp mai îndelungat oare-care sume societăţei academice *„România-Jună“*, sûnt provocaţi, a se acuita cel mult până 1 Iulie st. n. 1879.

La cas de nerestituire până la acest termin, se vor da publicităţei numele datornicilor respectivi.

Viena în 15 Aprilie 1879.

În numele comitetului „României June“.

Vasilie Voina, president. Andrei Barseanu, secretariu.

* (Teritoriul înundat al Tisei). Ḑiarul unguresc „Hon“ estrage din „Lecsiconul topografic“ al ţĕrilor aparţinĕtoare de coroană următoarele date relative la teritoriul înundat şi adecă:

	Case	Locuitori	Jugere (pog.)
Szeghedinul	9566	70000	138945
Dorozsma	1820	9688	32359
Tape	477	2472	8014
Algyő	425	2914	2242
Total	12,288	85,074	181,561

Aceste date se refer numai la Seghedin şi la localităţile înundate de prin pregiur. Este însĕ de observat, că apa a înundat şi alte localităţi ale căror teritorii sûnt în parte sub apă. În cât privesce citra caselor şi a locuitorilor, apoi se poate ḑice, că torentul a nimicit 12,000 case şi că 84,000 oameni au rĕmas fără adăpost. „Resb.“

* (Ţarul şi fiul seu, principele moştenitor). — Ḑiarul „L'Univers“ primeşte din Petersburg ştirile picante despre neinţelegerile intre Impĕratul Alesandru şi principele moştenitor. Acesta spune că principele moştenitor a primit în 20 Februarie ştirea că el este numit president al unui comitet suprem al siguranţei publice. Principele moştenitor s'a indignat, căci câte-va ḑile inainte se esprimase contra formărei unui asemenea comitet, al cărui scop este urmărirea nihiliştilor. El merse indată la palatul împĕrătesc, dar nu fù primit, din care causă apoi impărtăşì Ţarului prin o scrisoare oficială firma sa decisie de-a nu primí presidiul. Tonul epistolei trebue să fi fost foarte energic, de oare ce Impĕratul îi trimise la 8 sara respuns, în urma căruia principele merse în mare ţinută, insoţit de generalul Scheremetier la Impĕratul. După o convorbire de o jumătate oră eşì principele moştenitor din camera Impĕratului foarte palid şi fără sabie, se duse în palatul seu din care n'a mai eşit de atunci. Nu s'a auḑit nimic din convorbire, de oare ce chiar Impĕratul incuià uşa după ce a ordonat generalului şi adiutantului seu, să easă din cabinetul lateral. Principele moştenitor se crede, că a fost măhnit pentru următoarele intâmplări:

1. Pentru o notă adresată curţei danice, pe care o sfătueşte să fie modestă faţă cu Germania. „În curênd vom fi siliţi-ar fi ḑis Ţarevici cu această ocasie — „să tragem cismele Nemţilor.“
2. Pentru o asemenea notă către ducele de Cumberland;
3. Pentru negocierile incepute cu Englitera;
4. Pentru stabilirea relaţiilor cu Statele-Unite din America;
5. Pentru supunerea politicei ruse la cererile Germaniei.

Afară de aceste, Ţarul ar fi scris pe proiectul de constituţie al fiului seu, cu creionul pe margine:

„De aş fi lăsat în pace cu asemenea nebunii!“

Istoria comitetului a făcut ca vasul să debordeze.

Într'o altă scrisoare a aceluiaşi corespondent, ḑice că se crede, că principele moştenitor nu va mai lua parte la afacerile guvernului, fiind-că împĕratul a îngrijit de el să nu mai aibă în viitor cuvênt. „Timp.“

* (Din fisica esperimentală), de învĕţ. Em. Andreescu, mai aflându-se puţine esemplare pentru a se puté pune o nouă şi coreasă ediţiune sub tipar — cât mai curênd; se poate căpĕta — atât la autorul în Beregsĕu, cât şi la Redacţia „Predicator Sat. Rom. în Gherla şi la librăria dlui W. Krafft în Sibiiu cu preţul scăḑut de —15 cr. esemplariul.*)

E. Andreescu.

* (Filocsera Cafelei). Sûntem ameninţaţi, într'un viitor apropiat, de a numai avé cafe! Acest product delicios cu mirosul îmbătător va dispărea de pe mesele noastre, dacă aceasta va continua.

S'a descoperit de curênd la Ceylon o ciupearcă veninoasă care se leagă de rădăcina acestei preţioase plante (cafelei) şi 'i suge tot sucul Planta se vestezesce, se usucà, apoi moare. Astfel de parasite s'au observat şi la Moka şi la Martinica.

Fericire că un învĕţat a găsit mijlocul de a respinge pentru moment acest flagel prin mijlocul introducerei de pucioşă la rădăcina plantei.

Dar oare aceste ciuperci nu vor fi mai tari de cât sciinţa? Să ne ferească Dumneḑeu, căci adio acele frumoase visării ce avem sorbind din aceasta licoare divină, din acest nectar al ḑeilor, după Aristotel.

* (Măritişul la deosebitele popoare). — Ştiţi care sûnt, în ordine numerică, popoarele unde căsătoria este mai deasă?

„Le Danube“ se însărcinează a respunde la această întrebare.

Asupra 10 mii de locuitori mai in vrâstă de 15 ani, Ungaria are 6,475 care sûnt căsătoriţi.

Franţa, cu toată groaza ei pentru soacre, la 10 mii de locuitori are 5,566 insuraţi; Anglia 5,948; Austria, 5,271; Italia, cu unul mai puţin, 5,270; Danemarka, 5,191; Germania, 5,107.

În fine, în cel din urmă rang, vin Norvegia şi Rusia; una cu 3,065, alta cu 1,530.

Este de mirat, ca căsătoriile să fie aşa de rari tocmai în ţerile cele mai friguroase!!

* (Căsătoria şi femeile la Zulusi). Zuluşii au obiceiuri particulare în ce privesce căsătoria lor. Când un bărbat doresce să se însoare, se duce la tatăl femeii pe care voesce să o ia şi 'i cumpĕră fata cu 12 capete de vite. Dacă după un oare-care timp nu vede familia sa crescênd prin această căsătorie, cere dela socrul seu restituirea celor 12 capete de vite, şi această restituire este de drept. Dacă însĕ se nasc copiii, şi aceşti copii sûnt fete, inima părintelui se bucură pentru că poate să le vêndă şi să scoată pe ele preţul ce a plătit pentru mama lor, şi câte odată mult mai mult.

Bărbaţii la Zuluşi fac foarte puţină treabă, cultura pămêntului fiind lăsată femeilor. Ei însĕ mulg vacile, pentru că nu e permis unei femei să se atingă de o vacă şi aceea care 'si permite aceasta ar fi imediat omorîtă. Bordeiele în cari trăesc Zuluşii sûnt formate din prăjini acoperite cu paie; ele au o înălţime de cel puţin 7 picioare. In centrul bordeiului se află vatra; fumul ese pe uşe.

Ori-ce femeie are un bordeiu ce e numai al ei, şi sosind în fie-care sat, se poate sci imediat numĕrul femeilor din el, numĕrând acele bordeie.

Zuluşii cred în trecerea sufletului uman după moarte, în corpul unui şerpe; de aceea şerpii sûnt în mare veneraţie la ei. Ori cine ucide unul din aceste reptile este imediat omorît, şi dacă vre-un şerpe părăsesce un bordeiu sau satul, se consideră acest eveniment ca de rĕu augur.

* (Un viaduct american). In Statele Unite a fost de curênd dată în circulaţiune o punte viaductică, care este o construcţiune de cea mai mare îndrăzneală. Acest viaduct este aruncat deasupra văiei de Cuyahega, la Cleveland, Statul Ohio, şi unesce cele două ţermuri ale riului Cuyahaga.

Pentru a da o ideie de dimensiunile acestei lucrări de artă, este de ajuns a se scí că şepte trăsuri pot să meargă în front, pe când pe fie-care lature esistă o şosea pe care pot să circuleze câte patru oameni asemenea în front.

Dacă esprimăm acest rezultat în cifre, ḑicem că lărgimea totală este de 19 metri şi jum. din care 12 metri destinaţi pentru drumnl trăsurilor. Trebue, mergând convenabil, 15 minute pentru a merge de la un capĕt al viaductului la celalalt, distanţa fiind de 980 de metri, adecă aproape de un chilometru

Greutatea totală a ferului ce a fost întrebuinţat în construcţiune este de 1400 de tone.

Cheltuelile au fost considerabile; s'au ridicat la 2,151,460 dolari, adecă 10,757,300 franci. S'a stabilit un drept de plată care nu va fi prea ridicat, adecă 5 bani de pieton.

Din înălţimea acestei punţi-viaduc, cineva se bucură de una din cele mai frumoase vederi: la dreapta lacului Erié, unul din cele mai pitoresci din lumea nouă, la picioarele spectatorului, toată activitatea desvoltată de navigaţiune pe un rîu american. Pe cele două maluri ale fluviului, case, fabrici, biserici printre care se întinde o reţea de strade animate; la stânga o vale foarte mare, mărginită de înălţimi acoperite de pădure, şi brăsdate de numĕroase linii de drum de fer.

* (Un budist pentru iubirea sciinţei). „Analele estremului Orient“, jurnal consacrat pentru cunoascerea lumei asiatice şi a celei din Oceania, semnalează în ultimul numĕr (Februarie 1879) un fapt destul de singular, acela anume al îmbrăţişerei religiunei budiste de către un European. Acest nou convert, cum se ḑice, un învĕţat din Austria, care s'ar fi hotărît la această în scopul de a se iniţia mai bine în limba pali, care e cunoscută numai de marii preoţi din

---

*) Prea stimaţii dd. redactori, dela celelalte jurnale române din patrie, sûnt cu respect rogaţi, a reproduce aceste puţine şiruri. Autorul.

India. Învĕţatul a căruia nume e trecut sub tăcere ar fi obţinut dela regele Siamului favoarea de a 'şi face noviciatul în măreţul templu care se află lângă palatul regal. Primirea lui în sinul budismului a dat loc la o ceremonie din cele mai însemnate, ḑice un ḑiar din Hong-Kong. Novicele va trebuí să petreacă patru ani complet isolat de lume.

* (Tractatele ruso-turce) Tractatul de pace perpetuă încheiat acum de Rusia cu Turcia este al doispreḑecelea în douĕ secole. De fie-care dată Ruşii obţinură un avantagiu oare-care, afară de douĕ tractate. Eată aceste 12 tractate de pace perpetuă: Pacea lui Feodor III. (1681). Pacea dela Carlowitz (Ianuariu 1699). Pacea dela Ochaczk (1711). Pacea dela Belgrad (1 Septemvrie 1739). Pacea dela Rusciuc-Kainardji (21 Iulie 1774). Pacea dela Iaşi (9 Ianuarie 1792). Pacea dela Bucuresci (28 Maiu 1812). Pacea dela Ackerman (Octomvrie 1826). Pacea dela Adrianopole (14 Septemvrie 1829). Pacea dela Paris (30 Martie 1856). Pacea dela San-Stefano (2 Martie 1878). Pacea dela Constantinopole care s'a semnat acum. Rusia negreşit că nu va avé trebuinţă să încheie pentru a treia-spreḑecea oară pacea. Pe viitoriu este probabil că ea va lua totul.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 21 Aprilie n. Împĕratul a primit la ameaḑı pe ministrii comuni, pe ministrii austriaci precum şi pre cei unguresci, pe presidenţii posturilor centrale, deputaţiunile dietei unguresci, a episcopatului unguresc, a dietei croate, a cetăţilor Budapesta, Agram, Fiume, mulţămindu-le prea graţios pentru felicitările aduse din partele.

In casa deputaţilor a declarat ministru de finanţe: Referinţele actuale financiale încă nu permit ştergerea lotului (loterie Red. „T. R."). Momentul de faţă nu este potrivit pentru o acţiune spre regularea valutei. Îndată ce momentul i se va păré potrivit va convoca o anchetă asupra valutei. Întreg bugetul ministeriului de finanţe s'a primit, conform propunerilor comisiunei.

Academia română.

Corpurile legiuitoare române au votat şi A. S. R. Domnitoriul Carol a sancţionat următoarea lege:

Art. 1. Societatea academică română, instituită prin decretul domnesc Nr. 1246 din 26 August 1867, se declară institutul naţional cu denumirea „Academia română".

Ea îşi are reşedinţa în capitala României.

Art. 2. Academia română are de scop cultura limbei şi a istoriei naţionale, a literilor, a sciinţelor şi frumoaselor arte.

Art. 3. Academia română este şi remâne persoană morală şi independentă în lucrările sale de ori-ce natură.

Ea singură se organisează, îşi face reglemente şi 'şi administră averea sa presentă şi viitoare.

Art. 4. Statul face academiei române o dotaţiune anuală ficsă de 30,000 lei, care se va înscrie în budgetul Statului.

Din această sumă o parte va fi pururea afectată de către academie la acordarea a douĕ premie, unul scientific şi altul literar, purtând denumirea de: premiul „Lazar" premiul „Heliade Rădulescu"; fie care premiu va fi cel puţin de cinci mii lei.

Art. 5. Societăţei academice se va da loc de către stat pentru clădirea unui edificiu al seu, care se va hotărí prin o anume lege.

Art. 6. Academia română întreţine relaţiunile sale cu guvernul prin ministeriul cultelor şi instrucţiunei publice.

Bursa de Viena

din 21 Aprilie n. 1879.

London	117 44
Argint	— —
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 34

Economic.

Sibiiu, 18 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.20—6.—; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.30—4.90; Sĕcară fl. 3.30—3 70; Orz fl. 4.30: Ovĕs fl. 1.70—2.20. Cucuruz fi 2.90—3.20; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 4.50—5; Mazere fl. 6—6 50; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 34—35; Unsoare de porc fl. 24.—27; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16--16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50--23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27.50—28; Săpun fl. 20.—21; Fên 50 chilo fl. —.90—1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 35—40 cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece —.—; oaue 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 29 Aprilie imob. lui Bucur Vegen în Hobisceni (judec. cerc. Haţag); în 14 Mai şi 14 Iunie imob. rĕmasului după Onea şi Maria Oltean în Apoldul de jos (trib. Síbiiu); în 6 Mai şi 6 Iunie imob. lui Avram David în Ormingye (jud. cerc. Körösbánya); în 22 Aprilie imob. lui Moise Oprean în Poiana (trib. Sibiiu); în 19 Mai şi 19 Iunie imob. lui Ladislau Tyfor în Nagybánya (jud. cerc.); în 4 Iunie şi 4 Iulie im. lui Alecsandru Biro sen. în Arkos (jud. cerc. S. Szt. György); în 28 Aprilie şi 29 Mai imob. lui Gertrud Kalviner şi soţi în Rode (trib. Ibaşfalĕu); în 13 Mai imob. lui Martin Lörincz în Monar (tribunal Bistriţă); în 5 Iunie şi 5 Iulie imobil. lui Ludovic Barta în Zalan (jud. cerc. S. Szt. György); în 29 Aprilie imobil. lui Ion Rigo şi soţi în Niarşova (jud. cerc. Hoghin); în 29 Aprilie imob. rĕmasului după Tereo Crăciun în Hodorfalva (jud. cerc. Heghin); în 13 Mai şi 13 Iunie imob. lui David Friedmann şi soţi în Cubleşul-unguresc (jud. cerc. Gherla); în 28 Aprilie imob. lui Iosif Koch şi soţi în Sibiiu; în 13 Mai şi 13 Iunie imob. lui Ioan Borna în Mohu (trib. Sibiiu); în 25 Mai imob. rĕmasului după Stefan Mişko în Mecĭcaşul unguresc (trib. Cluj); în 3 Mai şi 7 Iunie imob. lui Michail Liehn în Braşov (trib.); în 6 Mai şi 6 Iunie imob. lui Sigismund Pap în Şomcuta-mare (jud. cerc); în 23 Mai şi 23 Iunie imob. lui Iova Florean în Paklos (trib. Cluj); în 9 Mai şi 10 Iunie imob. d-nei Regina Theil în Mediaş (jud. cerc.) în 17 Mai şi 21 Iunie imob. d-nei Rosina Starz în Braşov (trib.); în 30 Aprilie imob. lui George Oliginar în Feldioara (trib. Braşov); în 23 Mai imob. d-nei Iosif Biro în Etfalva (jud. cerc. S. Szt. György); în 7 Mai şi 9 Iunie imob. d-nei George Bell în Rode (judec. cercuală Ibaşfalĕu).

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de al doilea paroch în comuna Topârcea, ppresbiteratul Mercurei se deschide concurs cu terminul pănă la 9 Maiu a. c. st. v.

Doritorii de a ocupa această staţiune de a 3-a clasă să binevoiească a 'şi adresa cererile lor, — instruite conform stat. org. şi concluselor şinodale din 1873. — subsemnatuli oficiu pănă la terminul indicat.

Dotaţiunea numitei staţiuni:

1. Folosirea a 11. jug. 397°☐ pământ parte arătoriu parte fênaţ
2. Acidenţele stolare usuate dela 205 familii; cari toate computate la olaltă dau o sumă de preste 400 fl. v. a.

Mercurea 9 Aprilie, 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Mercurei

Ioan Droc, m. p.
adm. prot.

1—3

Nr. 68. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Feleag (Magyar Felek) de clasa a III-a în protopresbiteratul Paloşului se escrie concurs pănă în 28 Aprilie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. casă parochială cu supra edificiele economice şi grădina de legumi de ½ jugĕr;
2. Cimiteriul din giurul bisericei preste tot cu pomi;
3. Porţiunea canonică de 2½ jugere arătură şi fênaţ;
4. Dela 97 familii cu fum câte una ferdelă veche de bucate în grăunţe şi stola îndătinată.

Concurenţii îşi vor adresa suplicele lor instruate conform prescriselor statutului organic pănă la terminul susarătat subscrisului.

Paloş, 15 Martie 1879.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. prot.

Nr. 71. 2—3

EDICT.

Măcinica născ. Ioan Barbosa din Tălmăcel, carea de la anul 1872 a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Simeon Danc tot de acolo, fără ca să se scie ubicaţiunea ei, prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ḑi de la datul de faţă, să se presenteze subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial încaminat contră'i de către bărbatul ei.

Sibiiu, 24 Martie 1879.

Forul matrimonial greco-oriental al tractului Sibiiului II.

„Albina" 3—3 [11]

Institut de credit şi de economiĭ.

În sensul conclusului adunărei generale a societăţei noastre din 28 Martie 1879 Nr. I, al şesele cupon dela acţiunile institutului nostru scăḑĕtor **la 1 Iuliu 1879** se va rescumpĕra dela susnumita ḑi la cassa noastră în Sibiiu cu **9 floreni 50 cruceri.** Şi pănă atunci se rescumpĕră acel cupon la cassa noastră de aḑi incolo ori-când, pre lângă subtragerea interesclor pe timpul încă neespirat.

Sibiiu 5 Aprile 1879.

Directiunea institutului.

„Albina".

Institut de credit şi de economii în Sibiiu,

strada Baier **Nro 1.**

primesce:

Depuneri spre fructificare,

cu 6% pre lângă condiţiunea ridicărei normate în statute, şi

cu 6½ % sub condiţiunea de-a se anuncia institutului ridicarea depunerei cu 6 luni înainte.

Depunerile făcute pănă astăḑi cu 7% se vor fructifica dela **1 Iuniu 1879** încolo numai cu 6½ % cu escpţiunea acelora, a căror ridicare este pănă astăḑi anunciată, căci fructificarea acestora se continuă cu 7% pănă la ḑiua în care espiră terminul de anunciare.

Sibiiu, 18 Aprile 1879.

[16] 1—3 **Directiunea institutului.**

Avis! 1—3 [17]

Medicină sigură contra umflăturei de splină la vitele cornute mari şi mici: adecă boi, vaci, oi ş. a.

Prin mâncarea haloasă de nutreţ verde: trifoiu, frunḑă de brosbe, ş. a. mai ales primăvara, dar şi prin lucrarea peste măsură cu vitele trăgĕtoare cornute, adese ori se intêmplă, că acele capătă umflătura de splină; morb periculos şi aducĕtoriu de moarte repede.

În contra acestui morb periculos, sciinţa medicală a aflat mijlocul cel mai sigur, şi mai potrivit intr'o medicină, carea în chip de fluid se dă vitei morboase, şi aceea în timp de 5—8—10 minute earăşi se face senătoasă.

Medicina se cuprinde în niagă (flacon) deosăbită şi proveḑută cu instrucţiunea de folosire, **preţul unei niegi e 80 cr. v. a.** Această medicină, a cărei fabricaţiune şi depositoriu se află in **Apoteca mea** în Oraşul **Vaţ** *[Vácz, Waitzen]* îmi permit a o recomânda onoratului public econom şi proprietariu de vite cornute de toată plasa cu atât mai călduros, şi cu mai mare fiduţie cu cât mĕ aflu deja şi în posesul de multe scrisori recunoscĕtoare de bunul şi folositoriul succes cu carele în foarte multe casuri s'a dovedit.

Comisiuni de trămitere pe lângă recepere postală (Postnachnahme) bucuros şi promt se implinesc prin espediţiunea **apotecei mele** în oraşul **Vácz** (Vaţ, Vaitzen) lângă Budapesta.

Georgiu Rădulescu
Pharmacistu în Vaţ.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 2

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 42. Sibiiu, Joi, 12 Aprilie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

12|24 Aprilie 1879.

În istorie sûnt date, cari nu numai că remân nesterse, ci prin însemnĕtatea lor se ridică preste celelalte şi devin arătătorii drumului, pe care a călĕtorit viaţa popoarĕlor.

Căsătoria Măiestăţii Sale a monarchului nostru la 12/24 Aprile 1854 a fost pentru popoarĕle din monarchia Habsburgilor un astfeliu de eveniment. Ea a fost aşa ḑicênd peatra din capul unghiului, care a consolidat în monarchie pacea redobêndită cu patru — cinci ani înainte şi a întărit în posiţiunea sa tronul, pe care elemente viforoase tot cu atâţi ani înainte îşi băteau capul ca să'l restoarne.

Dacă evenemêntul acesta a fost speranţa realisată de o pace durabilă înlăuntrul monarchiei, nu încape îndoială, că acum, când sûntem pe pragul pătrariului al doilea de secul dela acest evenemênt, acum când stă positivul că pacea internă în restimp de un pătrariu de secul a fost garantată, avem tot dreptul de a marca de nou drumul vieţii popoarĕlor din monarchie cu un nou arătătoriu de drum, care să ne promită şi susţină, ca în trecut, pacea internă şi soliditatea, prin care monarchia să resiste valurilor ce isbesc când de o parte când de alta întrênsa.

Interesul şi entusiasmul cel vedem manifestându-se dela Carpaţi până la Adria cu ocasiunea iubileului de 25 ani al fericitei căsătorii a Împĕratului şi Regelui Francisc Iosif I. cu Împĕrăteasa şi Regina Elisabeta vorbesce destul de elocuent pentru sine. Interesul şi entusiasmul care face din ḑiua dela 12/24 Aprile o festivitate comună pentru toate popoarĕle din monarchie, fără de cea mai mică deosebire, ne garantează că tronul habsburgic în giurul cărui sûnt grupate diverse naţionalităţi, va fi şi în viitoriu farul cătră care se vor îndrepta nisuinţele popoarĕlor spre conlucrarea comună cu scop de a ajunge la limanul fericirei şi multţămirei.

Când esprimăm aceste constatăm că espresiunea noastră nu este a momentului. Ea este scoasă din trecut şi îndeosebi din trecutul nostru al Românilor din monarchia de sub sceptrul Habsburgilor.

Patria noastră în înţeles mai angust şi mai larg s'a lăudat şi se laudă cu vechiul ei constituţionalism faţă cu ţĕrile ereditare ale unei şi acelei monarchii. Este adevĕrat, că de seculi Ungaria şi Transilvania s'a bucurat de constituţionalism, însĕ este earăşi adevĕrat, că până la 1848 constituţionalismul în aceste ţĕri ale coroanei ungurescі a fost un privilegiu pentru anumite clase. Constituţionalismul din trecut ne era străin în patria care trăia cu el şi acei ce trăiau cu el şi prin el erau asupritorii nostri.

Tronul şi sceptrul habsburgic a fost carele a început a topí crusta cea de ghiaţă a esclusivismului feudalistic, pentru ca să străbată soarele dreptăţii şi la acei ce erau eliminaţi afară din viaţa publică de stat.

Ar trebuí să scriem o istorie întreagă şi să citām nenumĕrate acte ale curţii, care, cu deosebire dela anul 1783 încoace au început a ameliora soartea noastră a Românilor din Transilvania. Vom amintí la acest loc, între altele, numai că în urma rugărilor episcopatului român, spriginite de congresul naţional din 1790, ţinut la Timişoara, şi subşternute tronului, legislaţiunea Transilvaniei a trebuit să introducă între articulii sei de legi unul, prin care umilirea bisericei gr. or. române de a fi numai tolerată în ţară s'a sters, încă la 1791 asigurândui-se esercіţiul liber.

Câte acte încă ale regenerărei naţionalităţei noastre nu am fi în stare a memora din timpul mai dincoace? Dar fiind destul de cunoscute este de ajuns a constata, că toate aceste au emanat dela tronul acela, carele astăḑi în strălucirea unei festivităţi familiare, atrage la participare pe toate popoarĕle şi prin deosbit simţ de recunoscinţă şi de speranţă în viitoriu şi pe naţionalitatea noastră.

Căci cu toate că acum nu mai sûntem scoşi prin legi afară de barierile constituţionale, tentativele de a paralisa dreptul de cetăţeni liberi ne avisează a aştepta tot dela tronul Majestăţei Sale, ca în viitoriu să pună coroana acelui op sublim, la care s'a lucrat şi se lucră, de a face pe toate popoarele din monarchie îndestulite şi fericite.

Să împletim dară şi noi cununi de bucurie şi să rugăm pre atot puternicul ca să reverse darul seu cel bogat asupra Majestăţilor Sale Împĕratului şi Regelui, Împĕrătesei şi Reginei şi preste tot asupra dinastiei domnitoare, care să strălucească in seculi depărtaţi în bucuria şi fericirea popoarelor de sub gloriosul ei sceptru.

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Aprilie.

Nu credem că se vor afla între cetitorii nostri de aceia, cari fiind, adevĕraţi Români să ne iee în nume de rĕu, când şi de astădată revenim la locul acesta asupra impunerei limbei maghiare cu forţa. Ori cine avênd — nu simţ român naţional, dar chiar numai cât de puţină milă pentru neamul nostru, va fi cuprins de jale, când vede cum se încearcă stăpânitorii nostri, favorisaţi deocamdată de împregiurările politice, a ne răpí limba, şi deoarece aceasta nu vor puté, a împedeca desvoltarea noastră intelectuală.

Se înmulţesc pe ḑi ce merge condamnările din străinătate, cari ne dovedesc, cum punctul de privire internaţional a unor ḑiare străine, nesubvenţionate de stăpânitorii nostri, nu îndreptăţesce nici pe departe, ci osândesce de-adreptul apucăturile maghiarisatorilor. „Întroducerea legei acesteia nu însemnează mai puţin, decât nimicirea tuturor scolilor nemaghiare, gonirea a mii de învĕţători nemaghiari — nimicirea naţionalităţilor. Fără învĕţători, fără scoli ele vor devení *az országnak szemetje,* gunoiul ţĕrei..." Astfel vorbesce „Frankfurter Zeitung." Aducem la alt loc un întreg articol din „Deutsche Zeitung," asupra căruia ne permitem a atrage deosebita atenţiune a cetitorilor, făcênd numai acea observare, că „Statutul organic" al bisericei noastre nu este mai puţin inarticulat şi sancţionat de Maiestatea Sa înălţatul nostru împĕrat, ca şi drepturile bisericei protestantice.

Se pare însĕ că domnii din parlamentul unguresc vor trece cu oarecare iuţeală preste legea de maghiarisare, căci mai mari vor fi durerile Novibazarului şi Rumeliei de ost. Pe lângă toate desminţirile foilor oficioase vom ocupa ruta spre — Salonic şi principele Vogorides *alias* Aleco Paşa, denumit fiind de guvernator al Rumeliei de ost, uşor va puté fi ales de principe al Bulgariei: Bulgaria ar fi astfel unită şi marele diplomat maghiar Andrássy ar fi reportat un nou triumf.

Dela Sinodul archidiecesan.

(Raport special al „Telegrafului român")

Şedinţa III.

Şedinţa se deschide la 4 ½ oare d. a. Protocolul şedinţei a doua cetindu-se se verifică.

Se presentează:

a) credenţionalul deputatului Gall, care se transpune comisiunei verificătoare;

b) credenţionalele deputaţilor George Secula cu rugare de concediu pentru două ḑile, şi Simeon Pop Moldovan, care cere concediu pentru întreagă sesiunea. Credenţionalele se predau comis. verificătoare, cu aceea, că după verificare se va tracta şi causa concediului;

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(22. urmare.)

XVI.

In care Ellermann face doctorului destăinuirile sale.

(Urmare).

— Oh! eu, ḑise Ellermann, mai că nu mai am dreptul de a scrie.

— Şi pentru ce?

— Pentru că mi s'a oprit.

— Cum aşa?

— Ascultă, scumpul meu învĕţător, nu vĕ pot tăinuí nimic, căci D-ta eşti bun şi generos faţă de mine.

— Vorbesce, amice.

D-ta cunosci pe aceea, pe care'o iubesc.

— Ba nu, mĕ jur.

— Nu jura... iubesc pe Lisbeth.

Un simţimênt indefinibil agità spiritul invĕţatului.

— D-ta iubesci pe Lisbeth? ḑise el.

— Da, o iubesc din toată inima, dar ea respinge amorul meu, pentru că iubesce pe altul.

— Imposibil.

— Oh! eu voiu vorbí cu dênsa pentru D-ta, îi voiu spune, cât îmi eşti de scump, şi cât îmi eşti de devotat; aide, fĕtul meu, ḑilele triste pentru D-ta s'au sfêrşit: Lisbeth nu'mi va refusa fericirea D-tale.

— D-ta ai face aceasta?

— Nu eşti D-ta fiiul meu adoptiv... eu voiu scrie verişoarei D-tale, şi o voiu prepara, să ne primească.

— Cum? ne vom întoarce la Leyden?

— Cât mai curênd, respunse doctorul.

— Ei D-ta nu poţi renunţa astfel la visul de predilecţie al D-tale.

— Nu renunţ la dênsul, nici de cât, fĕtul meu, nimica nu ne va împedeca a ne reîntoarce dela Alecsandria de-adreptul la Hollanda şi a împliní acolo toate dorinţele D-tale.

— Dar scopul care 'l urmăresci D-ta?

— După ce vei fi aflat D-ta fericirea, respunse învĕţatul, eu voi reîncepe călĕtoriile mele, căutând a afla amorul.

— Oh! D-ta eşti bun ca Dumneḑeu!

Făr' a respunde, Van-der-Bader se aşeḑă la o masă de scris şi scrise epistola următoare:

„Iubită Lisbeth!"

„Nu 'mi lua în nume de rĕu tăcerea îndelungată ce am păzit faţă de tine; în întêmplările de călĕtorie eu nu te-am uitat nici măcar pe un minut, şi aducêndu'mi aminte de bunătatea ta, 'mi-am înveselit sêrmana inimă bĕtrână care te doresce."

„Eu am legat prietinie intimă cu domnul Alphen Ellermann, vĕrul tĕu, un om de caracter nobil şi încântător, pe care Tu, scumpă Lisbeth, îl faci să sufere a bună samă fără ca să vrei.

Ellermann te iubesce, el ar vrea să petreacă viaţa cu tine dimpreună, să'ţi dea numele lui.

Eu am promis, a face un om fericit; voire-ai Tu se umpli de bucurie pe vechiul tĕu stăpân luând pe Ellermann de bărbat?

Cugetă Lisbeth, că casa din suburbiu este destul de mare pentru noi toţi şi că eu mĕ bucur cugetând la această fericire care va fi oare-cum lucrul meu. În curênd vom reîntoarce la Leyden; la revedere dar' dragă Lisbeth şi salută'mi pe toţi amicii."

Înainte de a subscrie această epistolă, Van-der-Bader îşi aduse aminte că'şi uitase un lucru de însemnătate.

El adause aceste două rênduri:

„Te rog de a nu derangia vr'o sticluţă din scumpul meu laboratoriu."

Învĕţatul se manifestà totdeauna chiar şi sub îmbrăcămintea de călĕtor.

Epistola terminată, eroul nostru se pune pe gânduri.

Ce imagini treceau în acest moment prin capul lui?...

Acest cabinet de lucru din su-

c) rugarea representantei bisericesci din Buru pentru încorporare la protopresbiteratul Turdei, se transpune comis. organisatoare;

d) rugarea comitetului paroch. din Suatul inf. pentru un ajutor, — se transpune comis. petiţionare.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei speciale pentru adresa către Majestatea sa Impĕratul şi Regele. Proiectul de adresă cetit de raportorul Cosma, cu puţine modificări stilare, se primesce între entusiaste urări: *să trăiască Maiestatea Sa Impĕratul şi Regele, să trăiască Maiestatea sa Regina, să trăiască Alteţa Sa Principele Moştenitor.*

Tecstul adresei este următoriul:

Majestatea Voastră, cesară şi apostolico-regească! Preagraţioase Doamne!

Biserica greco-orientală română din Transilvania fiind coadunată prin representanţii sei în sinod ordinar chiar acuma, când toate popoarĕle din monarchie emulează întru a'şi manifesta nemărginita bucurie pentrucă au rara norocire de a celebra iubileul de 25 de ani al fericitei căsătorii a preagraţiosului lor Domnitoriu, vine cu cea mai adêncă supunere a'şi subşterne din acest plăcut incident omagiele şi sincerele sale felicitări la preaînaltul Tron al Majestatei Voastre.

Dacă este în monarchia noastră popor, care detoresce gratitudine bunului seu Domnitoriu, acela în prima linie este poporul român greco-oriental, şi cu deosebire credincioşii archidiecesei noastre; pentrucă toate binefacerile şi libertăţile, de cari se bucură aceasta biserică, îşi au originea şi desvoltarea lor în domnirea Maiestatei Voastre.

Când dară ne grăbim şi noi a Vĕ aduce tributul cel mai plăcut şi cel mai sincer al loialităţei noastre la aceasta ocasiune plină de bucurie, Vĕ încredinţăm despre neclătita fidelitate ereḑită dela strămoşii nostri către Tronul şi Dinastia Maiestăţei Voastre, şi totodată implorăm dela Atotpotintele Dumneḑeu dar abundant şi toată binecuvêntarea asupra Maiestăţei Voastre, asupra Maiestăţei Sale preagraţioasei noastre Doamne, asupra Alteţiei Sale cesare şi regesci a clironomului şi preste tot asupra întregei auguste case domnitoare.

Sibiiu, la 9/21 Aprile 1879.

Ai Maiestatei Voastre
cei mai credincioşi supuşi:

Sinodul bisericei greco-orientale române din Transilvania.

Miron Romanul m/p., archiepp şi metropolit.
Eugen Brote m/p., notariu general.

Comisiunea generală, prin raportorul Ananie Trîmbiţaş îşi aşterne raportul care se ia ca basă în desbatare generală.

Raportul este următoriul:

Preavenerat Sinod!

Comisiunea generală se vede necesitată a'şi începe raportul cu espresiunea părerei sale de rĕu despre aceea, că de astădată nu s'a aflat în posiţiunea de a satisface pe deplin misiunei sale, mai ales ce privesce chemarea ei de a studia şi prelucra materialul, ce va fi obiectul consultărilor noastre în sesiunea aceasta. Causa e că o parte din acelaş nu i s'a subşternut de loc, ear o parte din ceea ce i s'a subşternut a fost defectuosă.

Ce privesce revisionarea şi controlarea cursului administraţiunei centrale comisiunea a constatat şi aduce cu viuă plăcere la cunoscinţa sinodului în genere un progres îmbucurătoriu faţă cu trecutul.

În specie a aflat:

I. Că în cancelaria consistoriului se observă cea mai bună ordine, esactitate şi acurateţă. Procederea după regulamentul pentru afacerile interne ale consistoriului s'a întrodus cu 1 Ianuarie 1879. Protocolul de esibite, espeditura şi registratura se află în cea mai bună ordine şi se provĕd esact în sensul regulamentului Unica dorinţă cărei află de necesar comisiunea a'i da espresiune e: ca protocolul de esibite să se încheie pe venitor după prescriptul §-lui 20 din regulament.

II. In cancelaria epitropiei încă s'a făcut începutul cu punerea în lucrare a regulamentului pentru comptabilitatea şi manipularea fondurilor Afară de cartea principală şi separatele cărţi principale pentru fie-care fond s'au întrodus toate celelalte registre şi jurnale de comptabilitate şi se manipulează în sensul regulamentului, însĕ cu greutăţi parte pentrucă sistemul întrodus prin regulament e nou şi mult diferitor dela cel observat până acum şi e preste aceasta greutăcios în unele privinţe, parte pentrucă afacerile, ce le impune regulamentul controlorului se indeplinesc în mare parte de către casariu. Ca o anomalie — mai mult — formală e de a se amintí, că tragerea saldului de ḑi, ce o prescrie regulamentul, până acuma nu s'a observat.

În privinţa regulamentului pentru administrarea şi controla averei archidiecesane a constatat comisiunea, că încă nu s'au îndeplinit prescriptele:

1. §-lui 3. referitoriu la inducerea literilor fondaţionale, statutelor, regulamentelor etc. în o carte separată pentru fie-care fundaţiune;

2. a §-lui 11. care ordonează inspecţionarea realităţilor prin un membru al senatului epitropesc;

3. a §§-lor 40, 41 şi 42 referitoare la punerea şi ţinerea în bună ordine a bibliotecei eparchiale;

4 a §§-lor 46 şi 48, referitoare la regularea fişcalatului archidiecesan.

III. Fiind crescerea şi instruirea clerului june şi a fiitorilor invĕţători de scoale populare o cesţiune de cea mai mare importanţă, comisiunea 'şi-a ţinut de datorinţă de a se informa şi despre cursul afacerilor în cancelaria direcţiunei institutului „Andreian.“ Parte din propria intuiţiune, parte din informaţiune oficioasă a constatat comisiunea, că mai multe prescripte de mare ponderositate a regulamentului pentru seminariul teologic şi pedagogic nu s'au îndeplinit ear la alte dispuseţiuni ale regulamentului nu se observează nici tenoarea nici spiritul acelora.

E un defect mare aceea jurstare, că preparandia nu e separată în aceea mĕsură de teologie cum recere aceasta timpul present şi macsimele pedagogiei moderne. Comisiunea recomêndă cestiunea aceasta deosebitei atenţiuni a sinodului.

Tot aceea atenţiune se recere în privinţa mijloacelor de învĕţământ. E de dorit, ca institutul nostru să se provadă nu numai cu toate acele mijloace de învĕţământ, ce le prescrie legea, dar şi cu altele, care sûnt oportune pentru instruirea esactă a elevilor. Nu aicia e locul unde se fim cruţători, pentru ceea ce dăm aici e un împrumut dat fiilor şi nepoţilor noştri, şi dacă vom spesa aici d. e. pentru gimnastică, pentru o scoală de model cu 2—300 fl. mai mult, acest capital va fi cel puţin tot aşa de bine elocat ca cele 800 fl. ce le spesăm pentru măestrul de cântări.

In privinţa primirei elevilor în institut a prescris sinodul nostru în mai multe rênduri şi mai pe urmă în §. 18 a regulamentului seminarial, ca să se primească numai atari tineri, a căror pregătire scientifică îndreptăţesce la presupunerea, că cei trei ani petrecuţi în institut vor fi de folos pentru venitoriul lor.

Prescriptele aceste s'au ignorat într'un mod prea bătătoriu la ochi. Dintre cei 116 elevi aflători astăḑi în institut 83 nu au avut la primirea lor pregătirea prescrisă nici chiar prin eonclusele anterioare sinodale. Tineri cu 2—3 clase gimnasiale vor perde vara în institutul nostru, ear cei 6 estraordinari, a căror pregătire nu se poate cualifica nu sûnt decât un balast nesuportaver şi profesorilor şi colegilor sei.

Trebue să dorim şi să insistăm la realisarea internatului în sensul regulamentului. Aceasta va înlesní mult împlinirea datorinţei celor competenţi şi chiemaţi de a manţiné disciplina şi de a supraveghia moralitatea. Atunci poate că se va mai recunoasce cu mai multă sinceritate adevĕrul, că locuinţa cea mai naturală a directorului unui institut de crescere e — institutul însuşi.

Un efect esenţial din cancelaria direcţională nu poate remâné neamintit. §. 65 a regulamentului seminarial prescrie ducerea de protocoale de mare importanţă. Să sperăm, că se va suplini şi aici ceea ce lipsesce până acuma.

IV. Prisosindu'i de astădată comisiunei timpul a aruncat o scurtă privire şi asupra tipografiei archidiecesane. Sûnt şi aici unele de îndreptat şi în prima linie trecerea dela modul patriarchiale a manipulărei la unul mai raţionabil şi mai mănos; considerarea recerinţelor igienice şi protocolarea firmei prescrise în legea comercială.

Cu privire la totul şi întregul constatează comisiunea un avent îmbucurător spre mai bine, şi luând în consideraţiune greutatea timpului şi a situaţiunei, crede, că în momentul de faţă nu 'şi poate încheia raportul seu decât cu preceptul străbun care ne spune că: „concordia minimae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.“

Sibiiu în 7 Aprilie 1979.

In desbaterea specială:

Pt. I. se ia spre sciinţă cu aceea ca Consistoriul să satisfacă pe viitor şi § 20 din regulament.

Pt. II. se transpune comisiunei financiare.

Pt. III. se transpune comisiunilor scolare şi bisericesci, cari în afacerile seminariului se întrunesc în o comisiune.

Pt. IV. se transpune comisiunei organisătoare.

Cu aceste şedinţa se încheie la oarele 1. Şedinţa procsimă mâne la 10 oare. La ordinea ḑilei rapoartele comisiunilor.

Dela sinodul eparchial din Caransebeş.

(Raport special al „Telegrafului român“)

Şedinţa I.

Duminecă în 8/20 Aprile după finirea sântei liturghii cu învocarea spiritului sânt, la carea a pontificat însuşi Preasânţia Sa domnul episcop ţinêndu-se parastas pentru Marele şi nemuritoriul în Domnul fericitul archiepiscop şi metropolit Andreiu, pentru mecenatele Emanuil Gojdu precum şi pentru fundătorii Dimitrie Peţa şi Dimitrie Haţegan, deputaţii adunaţi în biserica catedrală în numĕr însemnat esmit o deputaţiune la Preasânţia Sa spre a'l învita în mijlocul sinodului.

Deputaţiunea aleasă reîntorcêndu-se raportează, că Preasânţia Sa a

---

burbiul Vyverberg înfăţoşase el cugetului seu cu aducere aminte de luptele şi succesele sale?

Revedea el studenţii dela universitate aşeḑaţi în giurul lui, ascultând la disertaţiile sale învĕţate?

Nu!

În acest moment, profesorul se afla în larga galerie a universităţei de Leyden, în faţa unei femei blondine şi încântătoare care i ḑicea cu o voce drăgălaşe:

— Domnule doctor aici îţi aduc mânecarul de lână, cu care ai uitat să te îmbraci aḑi dimineaţă.

Şi această femee era Lisbeth.

Lucru curios, Van-der-Bader o admira acuma pentru prima dată; el o afla frumuşică de minune şi inima i se bătea în pept de cugetai că se rupe, şi fruntea îi ardea ca jarul.

Dar de odată acest vis trecù ca repejunea vêntului.

D. Ellermann ḑise:

— Ai scris epistola, domnule doctor?

Învĕţatul îi întinse epistola.

— Cetesce, îi ḑise.

XVII.

In care se arată, că şi un învĕţat este câte odată îndatorat să se dueleze.

Ellermann, care se însărcinase cu ducerea epistolei la postă eşise de vr'o câte-va momente din casă şi doctorul, asceptându'l cu nerăbdare se preumblà cu paşi mari prin vasta sală de mâncare a hotelului Beauvreau.

Erau cinci oare şi călĕtorii terminându'şi afacerile, veniau să prânḑească.

Hotel Beauvreau avea în acest timp şi sperăm, că o va fi conservat până în timpul când scriem aceste rênduri, o clientelă numeroasă compusă de călĕtori din douĕ lumi.

În acest hotel se întâlniau comis-voyageur-ii a celor dintâiu firme de negoţ cu vin din Burgund şi Bordeaux.

Proprietarii bogaţi dinpregiur trăgeau şi ei bucuros la Teissier unde veniau străini de tot felul însoţiţi de o suită splendidă.

În acest moment se aflau într'un unghiu al salei doi oameni tineri, cari la prima vedere se presentau prin atitudinea lor deşgheţată ca agenţi comerciali.

Ei păreau a purta o conversaţie foarte animată şi numai din vivacitatea gesturilor şi din răpejunea vorbelor ar fi putut cine-va să înţeleagă că ei vorbiau de negoţul lor şi că călĕtoriau în aceiaşi articlii.

Învĕţatul, nepăsător de convorbirea lor, făcea doară pentru a ḑecea oară preumblarea îngiurul mesei celei mari, care ascepta pre cei o sută de oaspeţi cotidiani.

Dintr'odată unul din călĕtori ḑise cu voce înaltă:

— Te asigur domnule, se adresà el către soţul seu, că casa pe care o represent eu va cresce enorm în vaḑa lumei învĕţate. Cugetă numai că noi vom fi cei dintâiu cari vom respândí aceste teribile otrăvuri curarice.

Van-der-Bader se oprì la moment şi ascultà cu atenţie.

Părea că îi atinseră o coardă veche.

— Nu ḑic ba, respunse celalalt, care este autorul acelei frumoase descoperiri?

— D. Babuteau.

— Un adevĕrat învĕţat.

Profesorul din Leyden nu cuteza nici să resufle.

Şi cum se numesc substanţele?

— Le-am scris aici, ḑise agentul scoţind o carte de notiţe de posunar. Oh! aceste nume sûnt atât de greu de ţinut aminte în cât am creḑut de lipşă a mi le scrie pe hârthie, ascultă:

1. „Jodura de Methylammonium.
2. Jodura de Tetramylammonium“.

— Te înşeli domnule, strigà de odată Van-der-Bader, punêndu-se oblu în faţa călĕtorilor. D. Rabuteau n'a descoperit substanţele despre care vorbiţi, eu singur, me înţelegeţi, sûnt acela care le-a descoperit!

La această vie întrerumpere prin o persoană, lor cu totul necunoscută, agenţii de comerciu se uitară lung unul la altul.

(Va urma)

primit cu plăcere învitarea şi că se va înfăţişa în mijlocul deputaţilor sinodali spre a deschide sinodul.

Preşedintele archiereu întimpinat cu esclamări de „să trăiască“ întră în biserică şi ocupându'şi locul presidial constitue provisorminte conform regulamentului biroul notarial salutând pe deputaţii adunaţi prin o cuvêntare scurtă, însĕ măduvoasă şi acomodată momentuosităţei adunărei.

Dechiarând şedinţa de deschisă preşedintele archiereu învită pe d-nii deputaţi a'şi subşterne credinţionalele şi subşterne sinodului actele referitoare la alegerile deputaţilor, învitând secţiunile verificătoare a se constituí şi a refera sinodului resultatul alegerilor în şedinţa, ce se anunţă pe mâne la 8 oare dimineaţa.

Cu aceasta prima şedinţă se închide.

Impunerea limbei maghiare în Ungaria.

Este, durere, un adevĕr pe cât de vechiu pe atât de trist, că marele cuprins instructiv al istoriei n'are nici cea mai mică înriurinţă asupra celor mai mulţi oameni. Nicăiri omului cugetătoriu nu i-se înfăţoşează aceasta mai mult ca în Ungaria, nici când în mod mai trist decât chiar acum. Deja lunga ceartă de transacţie a adus o mulţime, de doveḑi; noul proiect de lege pentru întroducerea silită a limbei maghiare ca obiect obligat de învĕţământ în toate scoalele poporale din Ungaria şi Transilvania, este o dovadă nouă. Acest proiect de lege este o înjunghiere în inimă, un atac asupra îndreptăţirei de esistenţă, asupra esistenţei monarchiei.

Pentru a 'l preţuí bine să nu uităm, că între cele cincispreḑece milioane de locuitori ai Ungariei numai a treia parte sûnt Maghiari, şi să nu dăm uitărei că, precum accentuează cartea instructivă a lui Gumplowicz: „Dreptul naţionalităţilor şi limbilor în Austro-Ungaria“, o numĕrare, care pe toţi cei ce nu sciu cetí şi scrie nu'i ia în consideraţie, ar presenta numĕrul acelora, cari au cultură germână, drept relativ cea mai mare în Ungaria.

Limba statului în Ungaria este esclusiv cea maghiară: aceasta datează precum se scie din timpul cel mai de aproape şi este o urmare a preponderanţei feudale a nobilimei maghiare, care după codicele Verböczyan până în timpul cel mai nou în vigoare alcătuia statul politic singur îndreptăţit al Ungariei; firul roşu care dela anul 1848 şi cu deosebire dela 1867 se trage prin toate actele legislative, este a transforma acea stăpânire esclusivă de mai nainte a nobilimei maghiare într'o stăpânire esclusivă a rasei maghiare preste care şi aşa poruncesc numai cele „ḑece mii de sus“.

Proiectul nou de lege are să ajute ca terenul de stăpânire a acestor din urmă să se mărească pentru viitoriu. In perspectiva cea mai depărtată adevĕrat că stă şi aici visul de dorinţă a unui propriu stat naţional independent maghiar; necunoascerea timpului a lui Ludovic şi Matia, mai marea necunoscinţă a situaţiei, a problemelor şi a factorilor de putere a Europei moderne, şi instinctiva, puţin ascunsa temere înaintea puterilor de cultură prepotente, ce tot mai mult propăşesce spre Orient, în sfêrşit o mĕsură prea mare de consciinţă de sine şi o închipuire de domnire, precum airea ea nu se mai află, toate aceste lucră de o potrivă pentru a face ca acel plan după care Ungaria totuşi ar mai puté fi maghiarisată cu totul si ar puté câştiga o posiţie independentă de putere mare în Orientul Europei, ca acel plan, ḑicem, în cercurile respective să nu apară ca aventurios.

O etapă pe această cale este noul proiect de lege. Aceasta precum este cunoscut voiesce ca în seminariele învĕţătoresci nemaghiare să se întrebuinţeze pentru învĕţămêntul în limba maghiară atâta timp şi putere în cât absolventul să dispună de aceea în graiu şi în scris, apoi ca ea după putinţă dela moment să formeze un obiect de învĕţământ obligat în ori-ce clasă poporală chiar şi în cea cu una şi doue clase; apoi ca dela 30 Iunie 1882 nici un învĕţătoriu să nu mai fie aplicat, care nu dispune în grad corespunḑĕtor de limba maghiară şi toţi învĕţătorii deja aplicaţi în timp de patru ani să dispună de ea astfel ca să o poată propune în scoala poporală. Capabilitatea la aceasta este a se doveḍí pe calea unui esamen, ce are să fie regulat de ministru. Raportul de motive a comisiunei de instrucţie produce ca motiv în esenţă: fiind că limba maghiară e limba statului, trebue dată posibilitatea fie-cărui cetăţan a o învĕţa. Insĕ prin legea nouă el este chiar silit la aceasta, pe când raportul de motive al regimului este destul de sincer a mărturisí: „Ar fi o nisuinţă fără de scop, a voí să silesci pe cetăţenii statului de altă limbă ca acestia să'şi însuşască afară de limba maternă şi limba statului.“ Această părere stă în conglăsuire deplină cu conclusele comisiunei esmise de dieta din 1861 — când esistau nisuinţele a câştiga prin dreptate şi liberalism simpatiile în contra regimului din Viena — a comisiunei esmise pentru regularea cestiunei ungurescí de naţionalităţi care cu atât mai puţin a cugetat la o astfel de silă, cu cât propunerea sa îndatoria ministeriile a aplica la toate oficiile din sinul diferitelor naţionalităţi astfel de bărbaţi, cari posed recerentele cunoscinţe de limbi.

Toate propunerile sale sûnt un testimoniu elocuent despre aceea, că nimenea n'a cugetat nici pe de parte cumcă ar fi admisibil după drept a face oare-care limbă cu sila obiect de învĕţământ în scoala poporală şi medie. Limba de instrucţie şi alegerea sistemului de învĕţământ ar fi (după comisiune) a se încredinţa „comunelor bisericesci,“ „fie-cărei societăţi religionare şi naţionalităţi.“ Ori-ce altă procedere ar fi cea mai eclatantă justificare a politicei lui Bach şi Thun, cari voiau a impune limba cu forţa, cu toate că ei au voit să octroieze ţerei cel puţin o limbă de cultură şi o literatură universală.

După dreptul public al Ungariei şi Transilvaniei, şi după cel de astăḑi în înţelesul păcei religionare din Augsburg, afacerile scolastice sûnt un anecs al bisericei. Comunele bisericesci sûnt întemeetorii, susţiitorii şi patronii scoalei poporale. Dacă n'ar fi fost aşa protestantismul şi — germanismul în ţerile aceste cu veacuri înainte 'şi-ar fi ajuns un sfêrşit violent; de aceea cei adese ori asupriţi au fost în stare a scutí prin atâtea legi, tractate de stat, încheieri de pace acel drept ca o chizăşie a esistenţei lor.

Acest drept cu toate că este scutit şi prin jurămêntul de încoronare al regelui, proiectul de lege 'l rupe în zdrenţe, impunênd scoalelor confesionale nemaghiare în limba maghiară un obiect de învĕţământ, ce le-ar împedeca în mod necreḑut la munca lor de cultură.

Ei bine, istoricul la timpul seu va face proba. Dar deja acum cel ce judecă în cunoscinţă de causă şi cel ce cunoasce ţara şi oamenii poate prevestí resultatul. Ceea ce s'a realisat deja pe terenul politic, o ungurie apĕsătoare „de a doua clasă“, aceea să prindă loc şi pe terenul culturei. Este uşor de înţeles dacă cei mai cu înţelepciune din comisiunea de instrucţie — ca şi dl. Csengery — s'a apucat de lucrul lor fără voie şi au vorbit pentru amênare. Abia unul din comisiune sau din dietă are înţelepciunea — şi dacă ar avé-o, curagiul de a mărturisí, că şi pentru Ungaria articulul XIII al legei fundamentale austriace de stat ar fi lucrul singur drept şi priincios, adecă a esclude ori-ce întrebuinţare de silă pentru învĕţarea unei a doue limbi de ţară. Şi astfeliu deci „soartea 'şi va afla calea sa;“ noua forţare va sĕmêna ură nouă şi secerişul va fi conform.

Impunerea limbei de sigur nu este o legătură spre întărirea unităţei statului şi mai puţin va resulta din acea fericirea monarchiei. Soţii nostrii de principii însĕ, toţi Austriaci germâni prin cele ce se petrec, prin procederea Ungariei duşmană culturei pot fi numai întăriţi într'una — în firma hotărîre a continua lupta în contra egemoniei maghiare din imperiu, până ce va fi îmbrâncită. Noi astfel luptăm pentru causa culturei superioare contra vandalismului, care neputênd însuşi produce nici o viaţă de cultură, se simte fericit a stînge cu mână brutală urmele culturei mai vechi. —

„Deutshe Zeitung.“

Varietăţi.

* (Docsologie solemnă), la care ia parte sinodul archidiecesan în corpore şi autorităţi civile şi militare din loc, va fi astăḑi împreunată cu Sânta liturghie, în biserica gr. or. din cetatea Sibiiului.

* (Sinodul archidiecesan) în şedinţa de eri a primit cu vii aprobări propunerea Esc. Sale archiep. şi metr. M. Romanul, că sumele de bani cari de patru ani încoace le-a depus preoţimea archidiecesană la archiepiscopie pe scopurile comune ale clerului, să formeze o fundaţiune pentru ajutorarea clerului parochial, şi aceasta întru mărirea jubileului de 25 ani ai fericitei căsătorii a Maiestăţei Sale să poarte numele de *„fundaţiunea Rudolfiană.“* Capitalul acestei fundaţiuni computându-se un adaus preste 150 fi. din partea Escel. Sale archiepiscopului şi cametele curinte, va face la 1 Maiu a. c. suma rotundă de 10,000 fl.

* (Prânḑ diplomatic) dă astăḑi Escelenţa Sa I. Preas. Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul, la care sûnt învitate autorităţi bisericesci, militare şi civile.

* (În onoarea ḑilei de astăḑi) a sară la 9 oare a fost retragere militară cu musică. Astăḑi la 6 oare dimineaţa reveil cu musică. Sara între 5—7 oare va fi musică în parcul cel nou.

* (Reuniunea sodalilor Români) din Sibiiu invită la producţiunea de cântări şi declamaţiuni, ce este împreunată cu petrecere şi va avé loc sâmbătă în 14/26 Aprilie la 8 oare sara în sala dela împĕratul „Romanilor.“ Musica este a c. r. regim. de infanterie Nr. 31.

* (Postal). Direcţiunea postală ces. reg. din Sibiiu aduce la cunoscinţa publicului următoriul anunţiu:

În considerare la împregiurările mai favorabile ale drumurilor şi avênd în vedere o comunicaţie mai favorabilă postele din Ofenbanya, Câmpeni şi Abrud, apoi acele între Roşia şi Abrud vor comunica din 20 Aprilie n. în următoriul mod:

Între Ofenbanya, Câmpeni şi Abrud pe sĕptĕmână de 3 ori şi adecă: Marţa, Joia şi Sâmbăta. Plecarea din Ofenbanya la 3 oare după ameaḑi, sosirea în Câmpeni la 6 oare sara. Plecarea din Câmpeni în toate ḑilele la 4 oare dimineaţa; sosirea în Abrud la 6 oare dimineaţa. Plecarea înderĕpt din Abrud în toate ḑilele la 5 oare 15 minute sara; sosirea în Câmpeni la 7 oare 15 minute sara. Plecarea din Câmpeni (pe sĕptĕmână de 3 ori: Marţa Joia şi Sâmbăta) la 7 oare 30 minute sara; sosirea în Ofenbanya la 10 oare 30 minute sara.

Între Roşia şi Abrud pe toată ḑiua. Plecarea din Roşia la 4 oare 30 minute dimineaţa, sosirea în Abrud la 6 oare dimineaţa.

Plecarea din Abrud (pe toată ḑiua) la 5 oare 15 minute după ameaḑi, sosirea în Roşia 6 oare 45 minute sara.

Călĕtoriile persoanelor cu posta între Abrud, Zlagna şi Alba-Iulia deşí nu se schimbă, ele totuşi vor rĕmâné în juncţiune nemijlocită cu călĕteriile postale de mai sus.

* (O înfrăţire ruso-jidană). După jurnalul rusesc „Novoje Wremja“ în 11 a lunei c. s'a sĕrbat în cetatea „Kutais“ în Caucaz o înfrăţire ruso-jidană. Festivitatea s'a urzit de locuitorii jidani ai cetăţei din ansa eliberărei celor 9 Jidani învinovăţiţi, a fi răpit o copilă de creştin, a fi omorît-o şi sângele ei întrebuinţat spre scopuri rituale. La această festivitate au fost învitaţi toţi locuitorii creştini din cetatea Kutais, la carea ţinêndu-se în otelul „Livadia“ au luat într'adevĕr creştinii şi Jidanii în numĕr foarte mare şi au încheiat fraţietate. Cu acestă ocasiune s'a toastat pentru cunoscutul apărătoriu, advocatul Alecsandroff, pentru forul de juraţi, împreunarea şi contopirea creştinilor cu Jidani şi altele de asemenea.

Advocatul Alecsadroff toastând „pentru dreptate“ a ḑis între altele: „Nu pentru merit am primit eu apĕrarea sêrmanilor Jidani, ci pentru că eu am fost în internul meu convins, că acestia sûnt nevinovaţi şi n'am voit să sufere, ca ei să fie judecaţi fără de vină.“ (Vor fi sêrmanii! cam ca şi fraţii lor din Iaşi! Red.)

* (Peste cât timp va perí lumea?). Profesorul Dubois Reymond ţinù, în sara ḑilei a 19 din luna lui Martie corent, în Bremen, o disertaţie, înaintea unui public foarte numĕros, din care reproducem şi noi după „Voss. Ztg.“ următoarele:

„După ce schiţează observaţiunile Indienilor, Parţilor, Grecilor, Romanilor şi vechilor Germani asupra originei lumei şi finitul ei, oratorul espune ipotesele christianismului asupra peirei lumei, aşa numită ultima judecată, ipoteze ce au mişcat până în ultimii secoli spiritele lumei creştine şi cari au determinat finitul lumei la un numĕr hotărît de ani: aceste ipoteze şi profeţii s'au arĕtat în acelaş timp ca înşelătoare. Cu înflorirea sciinţelor naturale s'a asigurat şi durabilitatea stărei genului uman. Dar nici sciinţele naturale nu s'au putut sustrage dela opinia, că pămêntul, suspendat în gol şi învêrtitor într'un sbor repede în giurul Soarelui, ar fi supus într'un mod oarecare periclului peirei. Laplace vĕḑù un atare periclu în ciocnirea pămêntului cu un comet, o frică pe care noi nu o mai avem astăḑi, de oare-ce scim că pământul are dese ciocniri cu cometi şi că substanţa cometilor are o densitate mult mai mică decât aceea a aerului atmosferic. Un alt periclu să vede în erupţiunea puternică a hydrogenului Soarelui, care să asamĕnă cu erupţiunile petrelor temporare. Cu această erupţiune se va produce o căldură foarte mare, care va avé de consecinţă aprinderea lumei, aprindere căreia va trebuí să fie sacrificat şi pămêntul nostru. Un al treilea periclu ar sta în derangiarea sistemului solar, căci stelele ficse nu sûnt de tot ficse, pentru că fac mişcări foarte mici din acsa paralelă spre constelaţiunea lui Hercule, astfel că în cele din urmă o ciocnire nu ar fi de tot înevitabilă. Al patrulea periclu pentru pământ ar sta în miezul seu tare şi aprins şi raportul acestuia cu crusta pământului subţire, asemenea unei coji de ou, care nu îl poate scăpa de periclul de a crăpa şi a se sfărăma. Toate aceste temeri însĕ sûnt basate numai pe ipotese, cu toate că cea mai nouă sciinţă asupra naturei a arĕtat cu siguranţă, că starea actuală a pământului nostru nu poate fi durabilă.

Noi ne procurăm toată provizia noastră de căldură dela Soare şi, după teoria lui Iulius Robert Mayer asupra conservărei forţei, fie-care mişcare, afară de forţa atractivă a Lunei care face flucsul şi reflucsul apelor mărei, este numai o lumină solară transformată. Din căldura solară însĕ ce trebue să atingă suprafaţa pământului nostru, se pierde în nemărginitul spaţiu prin radiare atât de multă, că numai o mică părticică $^{1}/_{2'300'000'000}$ mai ajunge la noi.

Soarele pierde în fie-care an câte ceva din căldura sa, şi sciinţa ne învaţă, că el va mai lumina încă numai 17,000,000 de ani. În apropierea acestui timp suprafaţa pământului va începe a se acoperí de ghiaţă dela un pol la altul; omenimea se va grămădí din ce în ce spre equator; mişcarea pământului va înceta cu încetul şi soarele va apare locuitorilor pământului numai ca un glob roşat, până când ei vor fi siliţi, în fine să se retragă în caverne şi să se nutrească cu pesci.

În ori-ce cas însĕ, ne rĕmâne mângăierea, că materia nu va puté avé nici odată un sfêrşit şi că impregiurarea îngheţului, va începe într'un timp înfinit, adecă practic nici odată.

Bursa de Viena

din 23 Aprilie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	65 10
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	65 55
Împrumutul de stat din 1860	119 40
Acţiuni de bancă	805 —
Acţiuni de credit	246 25
London	117 40
Argint	— —
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 35
Valuta nóuă imperială germână	57 60

Economic.

Budapesta, 19 Aprilie n. Împregiurările meteorologice a sĕptĕmânei trecute au fost nu numai ca în Aprilie foarte schimbăcioase, ci chiar de tot esorbitante şi pentru clima noastră însaşi foarte escesive. Stând termometrul în Dumineca Pascilor pe la ameaḑi la + 6° R. şi peste noapte aproape la 0, aceste doue ḑile mai târḑiu arĕta la + 17° R. şi merse apoi earăşi cu încetul până la 8° R. îndĕrĕt. Sĕptĕmâna trecută a fost bogată de furtuni şi ploi, din pricina cărora apele teritoriului înnecat au crescut şi mai mult şi inundaţiunile în valea Crişului s'au mărít colosal. Inundările din acest an par a nu se sfêrşí crescênd apa Tisei de nou foarte periculos şi torentul ei, carele numai în Mai sau Iunie prin topirea zăpeḑei de pe Alpi începe, fiind de present încă îndĕrĕpt. Pentru sĕmĕnături timpul umed al primăverei este problematic; el pentru locuri aşeḑate uscate e favorabil, foarte nefavorabil însĕ pentru acele locuri, cari zac în afunḑimi şi n'au trecătoare, prin cari să se poată scurge apa.

Din pricina aceasta şi raporturile despre starea sĕmĕnăturilor sûnt foarte diferenţiale. La toată întêmplarea însĕ mult pământ cultivat pentru recolta din acest an este perdut şi recolta chiar şi din aceea pricină nu va fi favorabilă, pentru că sĕmĕnăturile de primăvară au rĕmas tare îndĕrĕpt.

Negoaţele bucatelor pentru aceasta însĕ totuşi până acuma nu sûnt prea esagerate, dară domnesce temerea, că o să între mai târḑiu o scumpete. Celelalte articule se manţin la starea din sĕptĕmânile trecute. În deosebi notăm următoarele preţuri şi adecă:

Grâul la 70.000 m. m. s'a vêndut cu fl. 8.80—9.10; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 5.70—6; orzul la 3000 m. cu fl. 5.25—5.50 ovĕsul la 4000 m. m. cu fl. 5.35—5.60; cucuruzul la 12,000 m. m. cu fl. 4.77—4.85.

Făina n'a trecut în sĕptĕmâna aceasta.

Păstăioasele au avut trecere cu următoarele preţuri: mazerea fl. 8.50—9; lintea cu fl. 8—10; fasolea a trecut foarte tare cu fl. 7—7.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—9.25; sĕmênţa de in fl. 12.50—13; mălaiul cu fl. 5.15—5.25.

Lânile au avut trecere foarte bună cu fl. 90—92 pro 56 chilograme. Unsoarea de porc a trecut cu fl 49.—50.50 cu vas cu tot, fără vas cu fl. 46; sĕul cu fl. 45—46.50; slănina cu fl. 43—45; spirtul pro 10,000 litre°/₀ cu fl. 26—27.50; apoi peile de bou din Bănat cu fl. 135—140 şi din Ardeal cu fl. 145—150.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 10 Mai şi 10 Iunie imob. rĕmasului după Mafteiu Savu şi soţi în Pianul săsesc (jud. cerc. Sebeş); în 28 Aprilie mob. lui Bruno Zerbani şi soţiei în Martiaşa (jud. cerc. Rupea); în 27 Mai imob. lui Burah Markovich în M. Szt. Iacob (trib. Turda); în 18 Iunie şi 18 Iulie imob lui Carol Űtö în Kalnok (jud. cerc. S. Szt. György); în 24 Maiu imobil. lui George Nagy şi soţi în Ormeniş (jud. cerc. Sighişoara); în 5 şi 9 Mai şi 5 şi 7 Iunie imob. lui Ioan Moldovan jun. în Sĕul mare (trib. Bistriţa); în 19 Mai şi 19 Iunie imob. lui Toma Schneider în Vurper (trib. Sibiiu); în 29 Aprilie imob. lui Ioan Ilcaş în Hăgmaş (trib. Dej); în 12 Mai imob. lui Martin Wolf în Sĕul mare (trib. Bistriţa); în 5 Mai şi 5 Iunie imob. lui Dionisie Ianki în Roşia (jud. cerc. Abrud); în 26 Aprilie imob. Linei Radu şi soţi în Mohu; în 20 Mai şi 23 Iunie ímob. lui Ioan Rĕchiţan în Galiş (trib. Sibiiu); în 15 Mai şi 19 Iunie imob. lui Iosif Schönbard în Sebeş (jud. cerc.); în 2 Mai imob. aparţinĕtoare de massa concursuală a lui Iacob Viray în Cs. Keresztur (trib. Dej) în 12 Mai imob. lui Ioan şi Mariei Gladner (trib. Bistriţa); în 17 Mai imob. lui Alecsie Ignu în Buz; în 5 Mai şi 5 Iunie imob. lui Ioan George Späck în Guştiriţă, Cisnădie şi Sibiiu; în 17 Mái şi 17 Iunie casa rĕmasului după Elise Zacharias în Sibiiu; în 17 Mai şi 17 Iunie imob. lui Iosif Swoboda şi soţi în Sibiiu (tribunal); în 28 Aprilie imobil. lui Pavel Korácsony în Nagybánya (trib.); în 28 Aprilie şi 28 Mai imob. lui Carol Miháły în Vesĕud (judecătoria cerc. Mediaş);

Nr. 628—1879. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de notariu pentru comuna Topârcea se escrie concurs în terminul până 20 lea Maiu 1879.

Cu acest post sûnt împreunate un salariu anual de 400 fl. v. a. cuartir liber, 3 org. lemne şi tacsele care s'a statorit pentru contracte şi alte scrisori private.

Doritorii de a concura la acest post au a documenta pe lânga cualificaţiunea prescrisă în § 75 art. de lege XVIII din anul 1871 că sciu toate trei limbile patriei.

Petiţiunile timbrate şi provĕḑute cu documentele referitoare la recerinţele amintite sûnt a se îndrepta până la ḑiua prefiptă la subscrisa pretură.

Mercurea în 21 Aprilie 1879.

Dela pretura cercului.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, lângă neputinciosul paroch din Cărpiniş, protopresbiteratul Zlatna infer., pe basa concesiunei prea vener. consistoriu archidiecesan, Nr. 657 B. ex a. c. se publică concurs până la 10 Mai a. c.

Emolumentele sûnt:

Jumătate din toate venitele parochiale, a parochiei din Cărpiniş, care e de clasa a III-a.

Doritorii de a ocapa acest post, au de a'şi subscerne petiţiunile subscrisului oficiu protopresbiteral, instruite conform legei, până la terminul mai sus prefipt.

Abrud în 6 Aprilie 1879.

Dela oficiul protopresviteral, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioane Gall,
protop. gr. oriental.

1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de al doilea paroch în comuna Topârcea, ppresbiteratul Mercurei se deschide concurs cu terminul până la 9 Maiu a. c. st. v.

Doritorii de a ocupa această staţiune de a 3-a clasă să binevoiească a 'şi adresa cererile lor, — instruite conform stat. org. şî concluselor şinodale din 1873. — subsemnatuli oficiu până la terminul indicat.

Dotaţiunea numitei staţiuni:

1. Folosirea a 11. jug. 397°☐ pământ parte arătoriu parte fênaţ
2. Accidenţele stolareu suate dela 205 familii; cari toate computate la olaltă dau o sumă de preste 400 fl. v. a.

Mercurea 9 Aprilie, 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Mercurei

Ioan Droc, m. p.
adm. prot.

2—3

Nr. 71. 3—3

EDICT.

Măcinica născ. Ioan Barbosa din Tălmăcel, carea de la anul 1872 a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Simeon Danc tot de acolo, fără ca să se scie ubicaţiunea ei, prin aceasta se citează, ca în termin de un an şi o ḑi de la datul de faţă, să se presenteze subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial încaminat contră'i de către bărbatul ei.

Sibiiu, 24 Martie 1879.

Forul matrimonial greco-oriental al tractului Sibiiului II.

„Albina".

Institut de credit şi de economii în Sibiiu,
strada Baier Nro 1.
primesce:

Depuneri spre fructificare,

cu **6°/₀** pre lângă condiţiunea ridicărei normate în statute, şi
cu **6½ °/₀** sub condiţiunea de-a se anuncia institutului ridicarea depunerei cu 6 luni înainte.

Depunerile făcute până astăḑi cu 7°/₀ se vor fructifica dela **1 Iuniu 1879** încolo numai cu **6½ °/₀** cu escpţiunea acelora, a căror ridicare este până astăḑi anunciată, căcì fructificarea acestora se continuă cu 7°/₀ până la ḑiua în care espiră terminul de anunciare.

Sibiiu, 18 Aprile 1879.

[16] 2—2 **Direcţiunea institutului.**

Avis! 2—3 [17]

Medicină sigură contra umflăturei de splină la vitele cornute mari şi mici: adecă boi, vaci, oi ş. a.

Prin mâncarea haloasă de nutreţ verde: trifoiu, frunḑă de brosbe, ş. a. mai ales primăvara, dar şi prin lucrarea peste măsură cu vitele trăgĕtoare cornute, adese ori se intêmplă, că acele capătă umflătura de splină; morb periculos şi aducĕtoriu de moarte repede.

În contra acestui morb periculos, sciinţa medicală a aflat mijlocul cel mai sigur, şi mai potrivit intr'o medicină, carea în chip de fluid se dă vitei morboase, şi aceea în timp de 5—8—10 min. earăşi se face senătoasă.

Medicina se cuprinde în niage (flacon) deosăbită şi proveḑută cu instrucţiunea de folosire, **preţul unei niegi e 80 cr. v. a.** Această medicină, a cărei fabricaţiune şi depositoriu se află in **Apoteca mea** în Oraşul **Vaţ** *[Vácz, Waitzen]* îmi permit a o recomânda onoratului public econom şi proprietariu de vite cornute de toată plasa cu atât mai călduros, şi cu mai mare fiduţie cu cât mĕ aflu deja şi în posesul de multe scrisori recunoscĕtoare de bunul şi folositoriul succes cu carele în foarte multe casuri s'a dovedit.

Comisiuni de trămitere pe lângă recepere postală (Postnachnahme) bucuros şi promt se implinesc prin espediţiunea **apotecei mele** în oraşul **Vácz** (Vaţ, Vaitzen) lângă Budapesta.

Georgiu Rădulescu
Pharmacist în Vaţ.

Neoplanta.
1875.
Medalià de argint.

Seghedin.
1876.
Medalià pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[15] 2

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 43. Sibiiu, Sâmbătă, 14 Aprilie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Aprilie.

Tempora mutantur...... a devenit prin deasă întrebuinţare cam trivial proverb, n'a fost însĕ doar' nici când citat cu mai multă îndreptăţire ca şi în casul, ce voim să 'l producem. Inchipuiţi-vĕ pe un Iokay Mór, cel dintâiu poet maghiar de astădi şi campionul publicistic al lui Tisza Kálmán încă de pe timpul partidei „tigrilor“, închipuiţi-vĕ, dicem, pe acest încarnat „Dobriţinean“ de odinioară migrând astădi la Viena, pentru a predica acolo înaintea studenţilor vienezi patriotism în chipul următor: „Noi în Bosnia am reportat perderi amare, dar ne-am şi câştigat ceva, ceeace până acuma n'a fost cunoscut: simţĕmêntul patriotic pentru *Monarchie*“! Băgaţi bine de samă: Bosnia şi Monarchia! Vĕdênd una ca aceasta, ne aflăm tare ispitiţi a presupune, că încet încet stăpânitorii noştrii ar fi capabili a recunoasce încă şi altele, dacă împregiurările le vor dicta. Şi mai scii, cum se vor schimba şi aceste din urmă?!

Deocamdată vine rêndul cestiunei Novibazar. E amar hapul acesta! Dar în sfêrşit trebue înghiţit! Eată ce ni se vestesce din Constantinopole dto 21 Aprilie: „Convenţiunea austro-turcească cu privire la Novibazar astădi s'a subsemnat definitiv.“ Organele oficioase mereu asigură, că la locul competent nu se cugetă, a face întrebuinţare numai decât de drepturile câştigate prin convenţiune; de altă parte, ear în mod oficios, se rĕspândesce faima, că în convenţiune cestiunea suveranităţei, chiar şi în privirea Bosniei, nu s'a resolvit de loc, ci a rĕmas în pendent; în sfêrşit se mai adauge, că eventuala ocupaţie va fi micstă, adecă alăturea cu o garnisoană turcească. Încât pentru localităţile, în care va esercia Austro-Ungaria dreptul de garnisoană, ce compete monarchiei noastre, o altă depeşă din Constantinopole dto 23 Aprilie enumĕră: Preboi, Priepolie, Bielopolie şi Nova-Varos, accentuându-se totodată, că o propăşire peste punctele aceste nu se va face fără o prealabilă conţelegere cu Poarta.

Sûnt toate bune şi frumoase, însĕ — mergem la Novi-Bazar, şi poate şi mai departe. Larma şi ciuda foilor maghiare nu vor face nici schimba nimica.

Afacerea Arnăuţilor se pare a fi luat dimensiuni însemnate. După un raport a lui „Pol. Cor.“ din Belgrad dto 23 Aprilie brigadele sêrbesci din Crusevaţ, Alecsinaţ şi Prokopolie sub comanda colonelului Horvatovici s'au trămis, pentru a goní Albanezii întăriţi pe înălţimile dela Somacovo; Albanezii ar fi fost bătuţi cu desĕvêrşire şi risipiţi.

Nu scim dacă între astfel de împgiurări Ruşii se vor grăbí, a părăsí la timpul stipulat în tractatul de Berlin peninsula balcanică.

S'ar păré, că aşa are să fie când luăm în consideraţie următoarea scire din Bucuresci, dto 23 Aprilie: „Dobrogia în dilele din urmă a fost pe deplin deşertată de Ruşi.“

Dela Sinodul archidiecesan.

(Raport special al „Telegrafului român“)

Şedinţa IV.

Şedinţa se deschide la 10 oare dimineaţa. După autenticarea protocolului presidiul presentă mai multe esibite, cari se transpun comisiunilor.

Dep. Part. Cosma face propunerea, că comisiunea organisătoare se însărcinează a revedé regulamentul afacerilor interne şi a'l întregí şi a vení cu proiectul seu la una din şedinţele procsime. Sinodul fără desbatere primesce propunerea.

Dep. Ioan Popea face propunerea, ca să se reformeze cultul bisericesc, să se scurteze slujba bisericească pentru ca să se poată ţiné cuvêntări cel puţin odată într'o lună. Presidiul dând în privinţa aceasta unele desluşiri, cari a îndemnat pe propunĕtoriul a'şi retrage propunerea, ea nici n'a ajuns a fi desbătută.

Acelaşi deputat face următoarea propunere:

Să se reformeze învĕţământul religiunei în scoalele elementare şi gimnasiale, să se escrie premii pentru cărţile didactice din raionul învĕţământului amintit.

Sinodul transpune propunerea la comisiunea pentru propuneri.

Urmează ordinea dilei.

Referentul comisiunei verificătoare, dep. Eug. Brote raportează despre alegerile în cercurile electorale IV (Orăştie) VII (Zarand), X (Abrud), XI (Turda), XIV (Bistriţa). La propunerea referentului sinodul fără desbatere verifică pe deputaţii aleşi George Secula (în doue cercuri) Ioan Gall, Ioan Filipescu, Simeon Pop Moldovan şi Daniil Popoviciu Barcianu. Deput. Georgie Secula fiind verificat în doue cercuri fù provocat în termin de trei dile a se declara, care din aceste doue cercuri (Deva şi Zarand) voiesce a'l representa, şi totdeodată i sa încuviinţat concediul cerut de doue dile. Asemenea s'a acordat dep. Simeon Pop Moldovan din causă de boală un concediu pentru întreaga sesiune.

Multă vorbă a causat alegerea clericală în cerc. elec. XIX al Făgăraşului, în contra căruia s'a înaintat douĕ proteste. Comisiunea verificătoare a propus, ca, de oarece din toate actele se vede, că s'ar fi întêmplat neregularităţi la această alegere, sinodul să esmită un comisariu, care să cerceteze dacă cele afirmate în proteste sûnt adevĕrate; până atunci verificarea deputatului ales să se ţină în suspens. Dep. Cav. Puşcariu ne aflând motive pentru investigaţiune propune verificarea deputatului ales Traian Meţian. Aceasta propunere însĕ n'a fost sprijinită de ajuns. Voind mai mulţi deputaţi a cunoasce cuprinsul protestelor, şedinţa publică a sinodului s'a prefăcut în şedinţă secretă. Redeschidêndu-se şedinţa publică, presidiul enunţă, că sinodul a primit propunerea comisiunei verificătoare. La propunerea deputatului Trîmbiţaş, să decide că cei subscrişi în protest să anticipeze în termin de 30 dile spesele comisariului.

Sinodul a şi purces îndată la alegerea comisariului şi a ales prin aclamaţiune pe dep. Iosif Barac, acesta arĕtând că el din causa multor afaceri şi a bĕtrâneţelor nu poate primí aceasta misiune sinodul a primit dimisiunea sa şi a ales pe dep. Zacharie Boiu.

Urmează continuarea raportului comisiunei generale. Deputatul Trîmbiţaş, ca referentul comisiunei, raportează despre lista de cualificaţiune a concurenţilor pentru doue profesuri vacante la seminariul Andreian, şi propune, de oare ce lista aşternută de consistoriu se află în toată regula, ca sinodul să pună alegerea la ordinea dilei. Sinodul primesce propunerea comisiunei şi pune alegerea celor doi profesori la ordinea dilei în şedinţa procsimă.

Raportul consistoriului, ca senat epitropesc, comisiunea generală îl restitue nestudiat de oare ce el s'a presentat preatârdiu. Sinodul transpune acest act comisiunei finanţiare.

Raportorul comisiunei generale raportează mai departe asupra „regulelor directive“ aşternute de comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane şi propune, ca „regulele directive“ să nu se ia la desbatere, fiind de-oparte în contradicere cu conclusul sinodului din anul 1878 Nr. 77, vatămă dreptul de proprietate şi dispunere, care compete archidiecesei, de altă parte nu normează de ajuns modalitatea manipulaţiunei, ci esmitându-se o anchetă de bărbaţi de specia-

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(23. urmare.)

XVII.

In care se arată, că şi un învĕţat este căte odată îndatorat să se dueleze.

(Urmare).

— Eu eram în Leyden, când am descoperit, că otrava *Curare* nu mai este unică în feliul ei, replicà profesorul cu profundă indignaţie ceea ce spuneţi este o minciună obraznică.

Călĕtoriul, care luase ântâiu cuvêntul aruncà o privire batjocoritoare asupra învĕţatului.

— Nu sciu cine eşti, domnule, dise el, abună samă însĕ, nu eşti un om cu crescere bună. În Francia, oamenii au obiceiu să fie cu politeţă.

— Dar dacă îţi spun că eu...

— D-ta tocmai te-ai mestecat într'o conversaţie care nu te privesce şi ai cutezat a mĕ face de minciună. Ei bine! domnule, îţi dau minciuna îndărăt şi dacă nu eşti mulţămit, numele meu este Anatole Bergerat, agent comercial al casei Durand, Mocard et Compagnie dela Paris...

— Dară, domnule...

— Şi, adause d. Anatole liniscit, aflându-mĕ acum la hotelul Beauveau Nr. 13 — un numĕr ominos constatez — stau la dispositia D-tale.

— Aceasta este prea mult, murmurà învĕţatul şi adresându-se agentului îi dise:

— Îţi spun domnule, că eu am descoperit iodura de methylammonium şi iodura de tetramylammonium.

— Este rêndul să'ţi spun că minţi domnule.

— Eu mint! urlà doctorul înferbêntat, eu mint!

— Cu obrăznicie continuà agentul.

La aceste cuvinte pacînicul profesor din Leyden ne mai putându-se stăpâní, apucà braţul călĕtoriului cu una din mânile sale de fer.

— Ah! D-ta dici... replicà el cu faţa roşie de mânie.

— Eu dic că dacă nu mĕ slobozi, strigà representantul casei Durand, Mocard et Compagnie, voiu chiema poliţia.

Înţelegênd în sfêrşit, că a mers prea departe în violenţa sa, Van-der-Bader dĕdù adversariului seu libertatea.

— Domnule dise cest din urmâ nu sciu cine eşti şi de unde vii, dară îţi jur că mâne te voiu omorí.

În acest moment sala de mâncare fù inundată de o mulţime de călĕtori.

Tocmai sunase oara prândului.

Între cei noi sosiţi se arătà şi faţa plăcută a lui Ellermann.

Studentul se duse drept la profesor.

— Ce s'a întêmplat? întrebà el.

— Un lucru ticălos, rĕspunse Van-der-Bader în limba holandesă.

— Ce?

Învĕţatul i 'l esplicà în puţine cuvinte.

Ellerman simţia că'l strînge la inimă.

În această ceartă el vedea numai un lucru, un duel, în care scumpul seu învĕţător putea să fie învins.

Pre lângă preocupaţia sa doctorul avù în astă sară o poftă de mâncare ca în dilele sale cele bune şi d. Anatole Bergerat va fi cugetat, că dacă adversariul seu va manua arma precum scie umbla cu furcuţa, atunci representantul casei Durand, Mocard et Compagnie din Paris trebue să fie un om perdut.

XVIII.

Pentru ce d. Ellermann împrumutà dela jumĕtatea cea frumoasă a genului omenesc migrena tradiţională.

Mesenii se sculară cu încetul unul după altul dela masă şi numai patru persoane mai remăseseră şedênd.

Van-der-Bader care mânca întruna, Ellermann care stătea pe gânduri şi cei doi agenţi în producte chemice, dintre cari unul era adversariul profesorului din Leyden.

Feciorii de serviţiu se plimbau în giurul mesei cu o nerăbdare destul de rĕu mascată.

litate care să întregească, „regulele directive“ în sensul arĕtat.

Sinodul decide înapoiarea „directivelor“ prin consistoriu, comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane spre a le conforma conclusului de mai sus din anul trecut.

Şedinţa se încheie la 2 oare după ameaḍi.

Şedinţa V.

După cetirea şi autenticarea protocolului şedinţei IV, presidiul presentă mai multe esibite, cari toate se transpun comisiunilor sinodale, afară de protestul preoţimei gr. or. din cercul electoral IV (Deva) în contra alegerei parochului I. Botean de deputat. Acest protest punêndu-se îndată la ordinea ḍilei sinodul decide: că de oare ce deputatul I. Botean este verificat înainte de sosirea protestului, protestul nu se poate considera; încât însĕ s'ar fi comis abusuri la alegere, acele se vor constata pe calea sa şi se va cerca delăturarea acelor abusuri pe viitor.

Inainte de-a trece la ordinea ḍilei presidiul aduce la cunoscinţa sinodului, că Joi în 13 l. c. în ḍiua în care sĕrbăm iubileul de 25 ani al căsătoriei Maiestăţii Sale împĕratului şi regelui, se va celebra în biserica din cetate cultul dḍeesc cu solemnitatea prescrisă. Arătând mai departe, că prin cerculariu pres. a provocat şi pe oficiile parochiale archidiecesane a serba această ḍi iubilară prin celebrarea serviţiului divin îndatinat la astfel de ocasiuni, ear poporul prin abţinerea dela lucrările ḍilnice pe timpul înainte de amiaḍi, propune ca şi sinodul să facă în acel timp pausă în lucrările sale ordinare, spre a puté participa în corpore la serviţiul dḍeesc.

Se primesce cu esclamări însoţite de „să trăiască Maiestatea Sa“ !

Presidiul aduce mai departe la cunoscinţa sinodului, că în timpul de când conduce archidiecesa au incurs la dênsul dela preoţimea archidiecesană diferite sume de bani, pe care le-a administrat dênsul, elocându-le aşa ca să fruptifice cât se poate mai bine. Aceste sume se urcă acum la suma de 9848 fl. 68 cr. v. a. Această sumă presidiul declară a o împliní din al seu până va ajunge la suma rotundă de 10,000 fl. şi propune sinodului, ca din incidentul festivităţei iubilare de 25 ani a căsătoriei Maiestăţii Sale, să formeze din aceste sume o fundaţiune, care să poarte după numele Alteţei Sale imperiale clironomului, titlul de „fundaţiunea Rudolfiană.“

Aceste comunicări sinodul le primesce cu vii aclamaţiuni de „să trăiască“ Alteţa Sa împerială clironomul Rudolf şi Escl. Sa părintele Archiepp. şi Metropolit, hotărînd totodată a se face un act fundaţional formal în care să se determine apriat scopul fundaţiunei, remânênd, a se face şi paşii necesari pentru dobândirea încuviinţărei Praînalte.

Urmează la ordine alegerea a doi profesori la seminariul Andreian. Candidaţi sûnt: Dr. N. Maier, Simeon Popescu, Andrei Ghidiu, Gregorie Pletos, Dr. Vasilie Glodariu şi Dionisie Palade.

De faţă au fost 46 votanţi; din acestia Simeon Popescu, fiind însuşi candidat se abţine dela vot, ear un deputat a fost absent la însuşi actul votisării, făcute prin şedule.

S'a dat deci 44 şedule. Resultatul scrutinărei voturilor a fost: pentru Dr. N. Maier 44; pentru Simeon Popescu 36 şi pentru Dr. V. Glodariu 8 voturi. Dr. N. Maier şi S. Popescu se declară deci de aleşi profesori la seminariul Andreian.

Urmează la ordine raportul comisiunei scolare în causa paşilor făcuţi de Escl. Sa părintele Archiepp. şi Metropolit Miron Romanul şi de consistoriul archidiecesan în causa proiectului de lege pentru întroducerea obligătoare a limbei maghiare în scoalele poporale. Raportorul comisiunei Dr. N. Pop propune şi sinodul hotăresce:

a lua act despre paşii făcuţi de Escl. Sa şi de consistoriu în cestiunea amintitului proiect, îi încuviinţează în toată estinderea lor şi aşteaptă în deplină încredere, că vor întreveni şi pe viitoriu în această causă spre susţinerea intactă a autonomiei bisericei noastre garantate prin lege, pentru salvarea intereselor noastre culturale şi spre liniscirea poporului nostru. Mai departe, fiindcă proiectul de lege amintit, probabil va fi unul din primele obiecte, ce se vor pertracta în dieta din Budapesta după redeschiderea sesiunei, sinodul decide, a înainta un memorand la înaltele corpuri legiuitoare din Budapesta în această cestiune şi cu elaborarea lui însărcinează pre deputaţii: Vicariu N. Popea, Ioan Raţ, Partenie Cosma, I. Bran de Lemeny, Ananie Trimbiţaş, Stefan Iosif, Dr. A. Tincu.

Se pune la ordine raportul comisiunei verificătoare. Raportorul Eugen Brote, propune şi sinodul declară de verificaţi pre deputaţii Dr. N. Pop, Gerasim Candrea şi Dr. A. Tincu, ale căror acte de alegere sûnt în ordine şi fără protest.

Acelaş raportor raportează despre alegerea de deputaţi mireni în cerc. I Rĕşinari şi cerc. III Sebeş, în contra cărora au întrat proteste.

Cu privire la alegerea din cerc. I arată că: au întrat în 7 Aprile, o ḍi înainte de deschiderea sinodului, două proteste în contra conclusului colegiului scrutinătoriu, unul subscris de doi membri ai sinodului parochial din Rĕşinari, al doilea subscris de 3 membri ai sinodului parochial din Ocna Sibiiului. Amêndouĕ protestele, ar fi aproape ad literam unul ca altul, şi cer ca nimicindu-se scrutiniul colegiului, dela care s'a luat în considerare şi protocoale electorale, lipsite de formele prescrise, să se facă scrutinare nouă cu desconsiderarea acelor protocoale şi să se proclame de deputaţi aceia, cari vor întruní maioritatea voturilor pe basa noului scrutiniu.

Cu privire la protestele amintite raportorul dă unele deslușiri prea interesante. Dênsul adecă arată că, din membrii colegiului scrutinător nici unul nu s'a aflat îndemnat a protesta în contra scrutiniului făcut, şi că cei subscrişi în proteste, de şi n'au fost membrii ai colegiului scrutinător şi de şi sûnt din imediata apropiere a Sibiiului abia după 3 sĕptĕmâni au venit la convingere, că s'ar fi luat în considerare la scrutiniu protocoale defectuoase, adecă în un timp, când actele electorale se esaminaseră de comisiunea generală sinodală. Prin această esaminare s'a constatat, că dacă se va aplica cu vigoare instrucţiunea pentru alegeri, în casul de faţă s'ar altera resultatul scrutiniului. Comisiunea generală avênd în vedere că şi în alte acte electorale nu s'au observat toate prescrierile instrucţiunei, a hotărît a recomênda sinodului a fi de astădată mai puţin rigoros în aplicarea legei, mai ales acolo, unde nu sûnt proteste în contra alegerei.

În ḍiua următoare, adauge raportorul, comisiunea s'a trezit cu cele douĕ proteste, cari ar fi o copie foarte consciinţioasă a notiţelor referenţilor din comisiunea generală, atât de conscienţioasă, încât protestele reproduc chiar o greşală de peană din acele notiţe, provocându-se ca şi ele la p. 41 din instrucţiune, punct, care în instrucţiune nu esistă de loc, avênd ea numai 20 puncte.

Dacă acum s'ar delătura toate protocoalele defectuoase d. V. Roman ar avé cu 34 voturi mai mult, ca alesul deputat Dr. D. P. Barcianu, dacă însĕ protocolul din Avrig, în care defectul (semne în loc de nume) se justifică din partea biroului sinodului parochial, se va lua în considerare, resultatul scrutiniului nu se alterează.

Maioritatea comisiunei verificătoare deci recomândă sinodului a abstrage de astădată dela defectele mai neesenţiale ale actelor de alegere (semne în loc de nume), a privi aceste protocoale de valide şi a respinge numai protocoalele, cărora le lipsesce o cerinţă esenţială adecă sigilul, ear pe basa acelor protocoale electorale a declara de verificaţi pre deputaţii aleşi Iacob Bologa şi Dr. D. Popoviciu Barcianu.

Dep. Partenie Cosma, ca representant al votului minorităţei comisiunei, propune a se delătura toate protocoalele defectuoase şi a se declara de verificaţi Iacob Bologa şi Visarion Roman.

După o desbatere mai îndelungată asupra acestui obiect şi după unele deslușiri date de presidiu, sinodul declară de verificaţi pe deputaţii Iacob Bologa şi Dr. D. Popoviciu Barcianu.

Cât pentru alegerea de deputaţi mireni din cerc. III comisiunea propune a se delătura protocoalele electorale, cari n'au sigil, şi a se declara de verificaţi deputaţii Dr. N. Maier şi I. Bojiţă. Sinodul însĕ decide a lua şi aici toate protocoalele în considerare şi astfel se declară de verificaţi deputaţi ai cercului III. Dr. N. Maier şi Dr. St. Păcurariu.

Cu aceste şedinţa se încheie la $1\frac{1}{2}$ oare. Şedinţa următoare Vineri la 9 oare; la ordine raporturile comisiunei.

Dela sinodul eparchial din Caransebeş.

(Raport special al „Telegrafului român“)

Şedinţa II.

După deschiderea şedinţei şi autenticarea protocolului referentele secţiunei II verificătoare Baltasar Muntean recomêndă spre verificare pre toţi deputaţii preoţesci afară de Michaiu Radu, Alecse Popescu şi Pavel Miulescu, ale căror alegeri fiind dificultate actele au a se preda comisiunei verificătoare alegênde.

Referentele secţiunei III Filip Adam recomêndă spre verificare pe toţi deputaţii mireni presenţi şi cari 'şi-au subşternut credinţionalele din cercul I până la X afară de Ioan Marcu, a cărui alegere fiind dificultată actele se predau comisiunei verificătoare alegênde.

Referentele secţiunei I Const. Rădulescu recomândă spre verificare pe toţi deputaţii mireni aleşi în cercul XI până la XX afară de alegerea d-lui Iosif Seracin şi Ioan Ionaş din cercul Caransebeş, carea fiind dificultată, actele se predau comisiunei verificătoare alegênde.

După ce preşedintele archiereu constată presenţa a 47 de deputaţi verificaţi, sinodul păşesce la alegerea definitivă a biroului notarial.

La propunerea lui Const. Rădulescu sinodul alege de notari:

a) dintre preoţi: pe Filip Adam şi I. Cioloca;

b) dintre mireni: pe Baltasar Muntean, Perian, Bartolomeiu şi Sciopon,

---

În momentul când d. Anatole Bergerat şi colegul seu puse mânile pe pălării şi se gătiră de eşit, studentul făcù un semn unui fecior care se apropià la moment.

— Ce poftesce domnul, întrebă el.

— Aş vrea să sciu, ḍise tinĕrul încet, care este numĕrul odăiei în care locuiesce acel domn mare blond.

— Ah! Agentul casei Durand, Mocard?

— Aşa mi se pare.

— La Nr. 13.

Îţi mulţămesc, prietine.

Van-der-Bader îşi întoarse faţa voioasă cătră soţul seu.

— Va fi timp să mergem în teatru, domnule Ellerman, ḍise el.

— Da, domnule doctor, rĕspunse tinĕrul om; însĕ eu sufer de o migrenă atât de cumplită încât am mare trebuinţă de linisce… şi dacă'mi permiţi eu nu voiu eşí de-acasă.

— Bine, atunci remân cu D-ta.

— Niciodată nu'mi voiu da consimţĕmêntul la aceasta, şi eu te rog a nu insista: de altcum migrena trece adeseori foarte în grabă… dacă mĕ voiu simţí mai bine, în câteva oare, te voiu însoţí.

— Îmi permiţi?

— De sigur.

— Atunci mĕ duc liniscit.

— Poţi merge fără de grijă.

Van-der-Bader se depărtà după cei strînse mâna puţin tremurândă, ce 'i-o întinse Ellermann.

Rĕmas singur, cest din urmă părăsì în grabă sala de mâncare, urcà scara spre etagiul prim, se oprì înaintea unei uşi ce purta numĕrul 13 şi bătù încet la uşă.

— Intră, ḍise o voce sonoră.

In acelaşi timp se deschide uşa şi studentul stătù faţă în faţă cu d. Anatole Bergerat.

— Ghicesc causa venirei D-tale, domnule ḍise agentul, însĕ fiind eu cel ofensat, secundanţii mei au dreptul de-a alege armele şi de-a hotărí oara şi locul întâlnirei noastre.

— Sciu rĕspunse Ellermann, silindu-se a'şi stăpâní marea sa emoţiune, însĕ ceea ce am să'ţi spun îţi va modifica poate planurile D-tale

— Te ascult domnule.

— Oh! ḍise studentul, eu sûnt prea convins, că cuvintele mele îţi vor causa o vie surprindere, însĕ prietinul meu nu scie de încercarea ce o fac la D-ta şi eu iau singur toată respunsabilitatea asupră'mi.

— Aşa dar D ta nu esci trămis de acel domn gros, care m'a vătămat?

— Nu, am venit din îndemnul meu propriu, spre a te ruga să te abaţi dela aceasta afacere.

— Cugeţi D-ta? amicul D-tale au cutezat a'mi arunca în faţă invective furioase şi el îşi ascrie cu toată tăria proprietatea unei descoperiri, pentru care casa Durand, Mocard et Compagnie are drepturile cele mai legitime.

— Acela care te-au insultat, domnule, continuà Ellermann cu glas mai sigur, este cea mai nobilă şi mai măreaţă natură ce cunosc. Este un spirit eminent, ce aparţine sciinţei al cărei domeniu îl sporesce ḍi de ḍi, este un neobosit scrutător, o glorie a lumei.

— Care este numele aceluia pre care'l aperi cu atâta căldură.

— Doctorul Van-der-Bader rĕspunse studentul.

— În adevĕr, domnule, acest nume este numele unui om de geniu.

— Incapabil de a face rĕu nici chiar unei musce.

— Nu mĕ îndoiesc deşí actul de care s'a făcut vinovat faţă de mine dovedesce contrariul.

— Aşa dar duelul nu va avé loc.

— Acum nu se mai poate încungiura.

— Nu te înţeleg, ḍise Ellermann ingălbinind.

— Ascultă-mĕ domnule. Eu aş consimţí a uita această miserabilă afacere dacă acela care a provocat-o ar fi fost, precum am creḍut, un om ecsaltat care mai totdeauna lucră fără precugetare; dar acum dintr'o dată mĕ ved adversariul unuia din cei mai de frunte învĕţaţi ai Hollandei.

— Ce are a face?

(Va urma).

designând de notar general pe dl Baltasar Muntean.

Preşedintele archiereu aduce la cunoscința sinodului, că Joi în 24 Aprilie Maiestățile Lor (deputații se scoală) Împěratul şi Regele nostru, Împěrăteasa şi Regina noastră sĕrbează 25 de ani dela fericita lor căsătorie şi că spre glorificarea acestei ḑile se fac pregătiri din partea întregului imperiu. Dênsul ca capul acestei diecese a emis un circular (cercularlul se cetesce şi se primesce cu cele mai frenetice esclamări de „să trăiască“) prin care s'a dispus celebrarea acestei ḑile în întreaga diecesă şi că pe Joi a învitat la servițiul divin toate autoritățile din loc, unde învită şi pe d-nii deputați. (Neîntrerupte esclamări de „să trăiască!“)

Protosincelul Filaret Musta propune a se lua la cunoscință spre cea mai îndestulitoare mulțămită dispositiunile înaltului presidiu şi sinodul ca totdeauna şi cu ocasiunea aceasta să'şi manifeste simțĕmintele de supunere şi omagiu către Înălțimile Lor prin o adresă suşternută la înaltul loc prin ministeriul unguresc de culte şi instrucțiune. (Neîncetate urări de „să trăiască!“)

În comisiunea pentru adresă se aleg: Protosincelul Filaret Musta, Vincențiu Babeş, Filip Adam, Stefan Antonescu şi Iulie Petric cu însărcinarea, ca până la 4 oare după prânḑ să compună adresa, ca astfel să ajungă la timpul seu.

Preşedintele învită pe d-nii deputați la şedința ce se va ținé la 4 oare numai în causa adresei.

Sinodul păşesce acum la alegerea comisiunilor alegêndu-se:

1. În comisiunea verificătoare dintre preoți: Iacob Popoviciu şi Sciopon; dintre mireni: Antonescu, Serb, Miescu şi Baica.

2. În comisiunea strîns bisericească dintre preoți: A. Popoviciu şi Ales. Ioanoviciu; eară dintre mireni: Babeş, Bartolomeiu, Seracin şi C. Rădulescu.

3. În comisiunea petiționară dintre preoți: Ioan Popoviciu şi Țeneneag; eară dintre mireni: An. Mocioni, T. Sêrbu, Stefan Ioanoviciu şi Baica.

4 În comisiunea finanțiară dintre preoți: Fil. Musta şi Atan. Ioanoviciu; eară dintre mireni: Iulie Petric, T. Miclea, Budincean şi Creinean.

5. În comisiunea scolară dintre preoți: N. Andreeviciu şi Nic. Popoviciu; eară dintre mireni: St. Velovan, Nic. Grama, M. Țapu şi St. Antonescu.

6. In comisiunea fondurilor comune dintre preoți: G. Pestean şi I. Popoviciu, ear dintre mireni: Atan. Cimponeriu, I. Petric, Ilie Curescu şi Isaia Stoica.

In fine preşedintele subşterne raporturile şi proiectele diferitelor senate, precum şi mai multe petițiuni, care toate se predau comisiunilor, de care aparțin şi cu aceasta închide şedința, anunciând şedința procsimă la 4 oare după prânḑ anume pentru adresa subşternândă la Maiestățile lor.

Şedința III.

După deschiderea şedinței la 4½ după prânḑ referintele comisiunei esmise pentru compunerea adresei de felicitare către Majestățile Lor iubilare profesorul de teologie Filip Adam cetesce următoarea adresă primită din partea sinodului cu cele mai vii esclamări de „să trăiască“:

„Sinodul eparchial al diecesei ro-„mâne gr. or. din Caransebeş întru-„nit la şedință anuală ordinară în-„dată după constituirea sa astăḑi as-„cultând cu mare plăcere şi unanimă „recunoscință raportul Prea Sânției „Sale Dlui Episcop asupra dispositiu-„nilor făcute pentru sĕrbarea bisericească în întreaga diecesă la ḑiua „de Joi a fericitei căsătorii de 25 de „ani a Maiestăților Lor împěrătesci şi „apostolice regale din propria inițiativă a votat cu aclamațiune entusi-„stică unanimă felicitările sale oma-„giale şi încredințarea despre o mai „devotată şi neclătită credință şi a-„lipire a poporațiunei acestei diecese „către Prea înalții iubilari şi urările „cele mai sincere de o mai departe, „lungă, fericită şi glorioasă viață îm-„preună a Inalt-aceloraşi spre bucu-„ria şi prosperarea tuturor popoarĕlor „mângâierea bisericei noastre, gloria „Prea înălțatului tron Habsburgico-„Lotaringic şi mărirea armatei patriei „comune, rugând pe Escelența Ta, ca „să ai grație de-a aduce aceste es-„presiuni sincere de loialitate şi de „bucurie la Prea Inalta cunoscință“.

Biroul notarial se însărcinează a espeda această adresă pe calea telegrafică Ministrului ung. reg. de culte şi instrucțiune publică şi cu aceasta se închide şedința anunțându-se şedința procsimă pe mâne Marți la 9 oare înainte de prânḑ.

(Va urma)

Varietăți.

* (Invitare) la petrecerea ce se va ținé de către Reuniunea Sodalilor români din Sibiiu împreunată cu producțiune în cântări şi declamațiuni de chorul reuniunei sodalilor români pe lângă concursul orchestrului capelei militare c. reg. a. 31 de infanterie.

Petrecerea se va ținé în sala dela „Impĕratul Romanilor“ Sâmbătă sara la 8 oare în 14/26 Aprilie 1879

Programă:

1. Marş național *„Deşteaptăte Române“*, esecutat de musica militară.
2. *„Suvenirile Junefei Romanța“*, de I. Brătian, compusă în chor de D. Karl Frühling.
3. *„Souvenir du Carneval de Bucuresci“* Quadrille de Flechtenmacher, esecutat de musica militară.
4. *„Păstori şi Plugari“*, Poesie de Alecsandri, declamată de sodalul Iosif Simoneti.
5. *„Ouverture Naționale Moldovana“*, de Flechtenmacher, esecutată de musica militară.
6. *„Calcă Române plin de mândrie“*, marş compus în chor de d. Karl Frühling, esecutat de chorul sodalilor.
7. *„Hora et Lugosiana“*, de Wist, esecutată de musica militară.
8. *„Nu eşti iubit“*, poesie de Alecsandri şi Cristopol, cântată solo de măiestrul Vas. Pětruț.
9. *„Marşul lui Mihaiu Viteazul“*, de Wist, esecutat de musica militară.
10. *„Quartett“* Dubort, compus în chor de d. Karl Frühling, esecutat de chorul sodalilor.
11. *„Victoria Quadrille“* de Pába, esecutată de musica militară.
12. *„Unde sûnt Heroii“*, Marş de Georgescu, compus în chor de D. Karl Frühling, esecutat de chorul sodalilor.
13. *„Paḑa Dunărei“*, Marş Triumfal de Ed. et Hübsch, esecutat de musica militară.

După producțiune joc.

Începutul la 8 oare sara.

Sibiiu, în 8/20 Aprile 1879,

Comitetul Reuniunei.

Intrarea de persoană 1 fl. v. a. — Logia mare 3 fl., logia mică 2 fl. Damele şi garde de damele sûnt scutite de tacsa întrărei.

Bilete se pot căpăta de Joi în 12/24 Aprilie până sâmbătă în 14/26 Aprilie până la 12 oare în tipografia archidiecesană şi sara la casă.

Venitul curat este destinat în favoarea „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“. Oferte marinimoase se vor primí cu mulțămită, şi se vor publica pe cale ḑiaristică.

* (Mulțămită publică). Redacțiunea „Convorbirilor literare“ din Iaşi de un şir de ani înavuțesce biblioteca scoalei noastre prin eminenta foaie „Convorbirile literare,“ ce ni le trămite gratis. Deci corpul învĕțătoresc de aici esprimă on. redacțiuni sincera sa mulțămită, rugându-se a nu le detrage concursul şi pe viitoriu asigurând totodată, că aceasta foaie donată se folosesce şi se păstrează cu cea mai mare acuratețǎ în biblioteca scoalei noastre.

Rĕşinari 10/4 1879.

Corpul învĕțătoresc.

* (Bibliografie). Cetim în „curieriul Balasan“: Ḑilele aceste a eşit de sub presă „Privire scurtă asupra istoriei bisericei Române-ortodocse atât din România liberă cât şi celelalte provincii române din Austria“ compusă de dl. E. Golubinsky profesor la universitatea din Moscva, şi tradusă de dl. I. Carrcicovean advocat din Iaşi Autorul la început tratează pe scurt istoria politică a statului nostru; după aceea pe larg începutul crestianismulai în țĕrile române, fundațiunea catedrelor mitropolitane şi episcopale, seria mitropoliților, faptele lor mai principale, istoria literaturei noastre bisericesti, persecuțiunile esercitate de către uneați asupra ortodocşilor, şi în genere de toate ce s'ar raporta la biserica română. Uvragiul este foarte important pentru noi din toate punctele de vedere, mai ales că prin el se reproduc fapte şi documente, ce sûnt necunoscute şi pentru prima oară eşite la lumină, culegênd autorul informațiunile sale şi de prin documentele conservate prin archivele străine. Este lăudat ca foarte prețios atât de savantul nostru Prelat Melhisedec Episcop de Roman, cât şi de S. S. Genadie, Enacean, prin scrierile lor. Recomândăm acest uvragiu d-lor profesori, în special celor de istoria națională, tuturor membrilor clerului şi în genere ori cărui Român spre a puté cunoasce ceea ce scriu şi străini asupra istoriei noastre naționale şi bisericesti. Prețul este numai 2 lei. Se află de vênḑare la librăriile d-lui Dimitrie Daniil etc. din Iaşi.

* (Vagon-biserică). La Seghedin, ne spune un ḑiar berlinez, vagoanele drumurilor de fer țin în acest moment loc de biserică. La gara societății drumurilor de fer austriace ale statului, doi călugări franciscani 'şi-au aşeḑat domiciliul oficial în vagonul de clasa a 3, num. 1608.

Toți noi-născuții sûnt duşi în acest vagon, unde se botează de către cei doi călugări, inscriindu'i în registrul matricol. Ací se înregistrează şi decesele.

* (Garibaldi ca poet). Ḑiarul „The Daily News“ află în 9 Aprile dela corespondentul seu:

„Garibaldi bĕtrânul, care în curênd va părăsí patul, se ocupă cu facerea de versuri. În 8 Aprile chemă el pe patriotul şi poetul lombard Felice Cavallotti şi'i dictă şepte rênduri în ritm epic. Aceste sună în traducerea prosaică: Spune'mi tu, Felice, afla-va poporul ḑiua rĕsbunărei, dacă se va scutura de tiranul şi minciuna, ce'l sugrumă; aruncase-va el vre-odată din bordeele sale miserabile şi îneca-va el tronul, templul şi cultura falsă în o mare plină de sânge?

Cu toate aceste generalul Garibaldi avù de repețite ori ocasia, a esprima regelui recunoscința sa pentru atenția lui cavalerească. „Resb.“

* (Voi scuipa protestând). La Tîrnova, un deputat scuipând mereu dela înălțimea tribunei, peste stenografi, presidentul ordonă uşerilor să îi aducă o scuipătoare şi atrage atențiunea oratorulului asupra usului cuvenit:

Protestez în numele principielor liberale, în contra tendințelor absolutistice ale d-lui president, care voesce să mĕ facă sclavul unei cutii cu nĕsip. Ce va să ḑică o adunare constituantă, în care representantul națiunei nu poate scuipa în libertate? Voiu scuipa, d-le preşedinte, şi voiu scuipa protestând din adâncul inimei, în contra ori-cui va încerca, să se atingă de libertățile Bulgariei! (Aplause)

„R. L.“

* (Cei mai mari arbori din lume). Astăḑi este un lucru cunoscut, că America întrece pe celelalte părți ale pămêntului cu grandiositatea în producțiunile vegetale. Până mai deunăḑi se privia un Sequoia, aproape de Stokton în California ca arborele cel mai mare din lume, el era de 325 urme. În Gipsland în Victoria a mĕsurat un pădurariu un arbore ce căḑuse mai deunăḑi numit Eucalyptus şi mĕsurându'l dela rădăcină până la vêrf află, că e 435 de urme înalt, eară în districtul Dandenony în Victoria un alt pom tot Eucalyptus mĕsurându-se s'a aflat, că avea o înălțime de 450 de urme.

„G. Tr.“

* (O modă nouă pentru cavaleri). La un bal mascat internațional arangiat de dl Lesseps în Paris, oaspeții bărbătesci, cari veniră fără mască carasteristică, purtau ca modă nouă un frac roşu cu bumbi de aur şi pantaloni negrii.

* (Transmisiunea scrierei prin telegraf). După transmisiunea cuvêntului prin electricitate, acum a venit rêndul scrierei. D. E. A Cowper a făcut să funcționeze de curênd la Londra, dinaintea societății inginerilor telegrafelor, aparatul seu scriitor. Esistă deja telegrafe ce reproduc scrierea, desemnele etc. Astădată invențiunea este diferită şi mai curioasă. Se scrie, şi cu cât se înseamnă trăsăturile, un condeiu reproduce în mod automatic la stațiunea de sosire caracterele trase la stațiunea de plecare. Transmisiunea este directă.

Se poate da o idee generală despre singularul aparat al d lui E. A. Cowper. Când o persoană scrie pe o foaie de hârtie, este clar că mişcarea mânei apropie puțin cât de puțin condeiul, fie de marginea laterală a hârtiei, fie de marginea inferioară Fie-care posițiune a condeiului este absolut determinată şi prin depărtarea sa de marginea laterală, şi prin depărtarea sa de marginea inferioară. Condeiul d-lui Cowper este prins între douĕ conductoare metalice; din cari unul e paralel cu partea mică a hârtiei şi celalalt cu partea mare. Aceste conductoare pot luneca pe nisce suporturi şi se pot lungí sau scurta după posițiunile mânei. Un curent electric traversează fie-care conductor, şi printr'o dispositiune ingenioasă capětă cu atât mai multă energie, cu cât fie-care conductor metalic se lungesce mai mult. Intensitatea curentului este proporțională cu lungimea desvoltată de conductor.

Aceste curente variabile în intensitate pun în mişcare la stațiunea de sosire nisce conductoare analoge între cari e aşeḑat un condeiu. Ori-ce schimbare de loc a conductoarelor de la plecare trage după sine aceaşi schimbare a conductoarelor dela sosire. Cele douĕ condeie devin ca şi solidare. Este imposibil să funcționeze unul fără ca celalalt să tragă aceleşi linii. Scrierea este astfel transmisă linie cu linie, punct cu punct. Telegraful d-lui Cowper constitue o invențiune foarte curioasă, dar în starea sa actuală n'ar puté primí aplicațiune.

„V. C.“

* (Argintăria reginei Englitere i). Înainte de plecarea reginei în Italia s'a făcut un inventar despre argintăria sa şi s'a constatat cu această ocasiune, că valoarea ei trece preste suma de 1,800,000 livre sterlinge Una din cele mai frumoase

bucăți este un păun din India făcut din nestimatele cele mai rare și scăunelul lui Tippo, un cap de tigru cu dentură de cristal și cu limbă de aur masiv.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 25 Aprilie n. Conductul festiv s'a amânat pe Dumînecă în 27 l. c.

Conferențele comune de ministri, după „Pester-Correspondenz“ s'au terminat. A succes o învoială în privința administrațiunei Bosniei, a juncțiunei drumurilor de fer sêrbesci și a unui tratat vamal cu Serbia. Formularea definitivă a juncțiunei s'a făcut joi în consiliul comun de ministri.

Stutgart, 25 Aprile n. Regele a adresat o scrisoare prin care felicită pe împĕratul austriac la ocasiunea nuntei de argint.

Bursa de Viena

din 23 Aprilie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	65 10
Împrumutul naț. 5°/₀ (argint)	65 55
Împrumutul de stat din 1860	119 40
Acțiuni de bancă	805 —
Acțiuni de credit	246 25
London	117 40
Argint	— —
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 35
Valuta nóuă imperială germână	57 60

Economic.

Sibiiu, 22 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.20—6.—; Grâu sĕcăreț, fl. 4.30—4.90; Sĕcară fl. 3.20—3 60; Orz fl. 3.40: Ovĕs fl. 1.90—2.30. Cucuruz fl. 2.90—3.30 ; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.20—1.30; Semênță de cânepă fl. 4.50—5; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo : Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 34—35; Unsoare de porc fl. 24.—27; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16--16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50--23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 27.50—28; Săpun fl. 20.—21; Fên 50 chilo fl. —.90—1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 34—40 cr.; Carne de vițel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece —.—; oaue 10 de 20 cr.

Făgăraș, 18 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.; grâu sĕcăreț fl. 5.50—6; sĕcară fl. 3.40—3.60 cucuruz fl. 3—3.20; ovĕs fl, 2.10—2.20 orz 2.25; mălaiu fl. 8—8.20; Sămânță de cânepă fl. 8—50; mazere fl. 8—8.30; linte fl. 8—8.20; fasole fl. 4.70—5; prune uscate fl. ; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. 38—42; sĕu de luminări fl. 58, unsoare fl. 54—55; cânepă fl. 30—32;

Brașov, 18 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.20—6.10; Grâu sĕcăreț fl. 3.70; Sĕcară fl. 3.20—3.50; Orz fl. 3.60—.70; Ovĕs fl. 2.15—2.25; Cucuruz fl. 3.45; Mălaiu fl 4.30; Mazere fl. 5.10; Linte fl. 9.50; Fasole fl. 3.60 Sĕmânță de in fl. 10.50— Sĕmênță de cânepă fl. 6.— Cartofi fl. 1.—90; pro chilo: carne de vită 40 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Arad, 12 Aprilie n. Negoțul bucatelor a fost ca totdeauna în sĕptĕmâna patimilor cam slăbuț, prețurile lor au fost asemenea. Grâu s'a aflat puțin în têrg și s'a manținut la prețurile din sĕptĕmânile trecute. Notăm în special următoarele și adecă pro maja metrică: grâul de Bănat după cualitate fl. 7.49—8.20; de Arad fl. 7—7.30; de Tisa fl. 7.40—8.65; sĕcară s'a aflat puțină în têrg și s'a vĕndut cu fl. 5.25—5.30 ovĕsul fl. 5.25—5.30; cucuruzul asemenea puțin a avut prețul fl. 4.35; spirtul din pricina pascilor israelite n'a avut trecere, prețul lui a rĕmas ca în sĕptĕmânile trecute. Prompt fără vas s'a vêndut suta de litre °/₀ cu fl. 25—26.25 en gros, și en detail cu vas cu tot cu fl. 26.75—29.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 31 Mai și 10 Iulie imob. rĕmasului după Ioan Temesvari în Brașov (trib.); în 13 Mai și 13 Iunie imob. lui George Cotom în Nagyfalu (trib. Bistrița); în 2 Mai imob. lui Ioan Ilieș în S. Szt. György (jud. cerc.); în 12 Mai și 13 Iunie imob. d-nei Laura Marinovsky în Șarișul unguresc (jud. D. Szt. Marton); în 20 Mai și 20 Iunie imob. lui Mihăilă Răhăian în Tür (jud. cerc. Aiud); în 21 Iunie imob. lui Melchior Helfenbein (trib. Bistrița); în 7 Mai și 7 Iunie imob. lui Michail Roth și soției sale în Mediaș (jud. cerc.); în 10 Mai și 10 Iunie imob. și mob. d-nei Carol Szabo în Szt. Udvárhely; în 27 Mai și 27 Iunie imob. lui Iosif Veres și Mariei Godrea în Recened; în 24 Mai și 24 Iunie imob. lui Mihail Marton în Liuvete (trib. Szt. Udvárhely): în 9 Mai imob. lui George Oprean (trib. Deva); în 13 Mai și 13 Iunie imob. lui Ioan Fabi și soției sale în Szt. Giors (tribunal Bistrița): în 3 Iunie și 3 Iulie imob. lui Crăciun Zidu și Irimie Banciu în Orlat (trib. Sibiiu); în 3 Iunie și 3 Iulie imob. lui Francisc Farkas în Falytalva (trib. M. Vásárhely).

Nr. 628—1879. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de notariu pentru comuna Topârcea se escrie concurs în terminul până 20 lea Maiu 1879.

Cu acest post sûnt împreunate un salariu anual de 400 fl. v. a. cuartir liber, 3 org. lemne și tacsele care s'a statorit pentru contracte și alte scrisori private.

Doritorii de a concura la acest post au a documenta pe lânga cualificațiunea prescrisă în § 75 art. de lege XVIII din anul 1871 că sciu toate trei limbile patriei.

Petițiunile timbrate și provĕdute cu documentele referitoare la recerințele amintite sûnt a se îndrepta până la ḑiua prefiptă la subscrisa pretură.

Mercurea în 21 Aprilie 1879.

Dela pretura cercului.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, lângă neputinciosul paroch din Cărpiniș, protopresbiteratul Zlatna infer., pe basa concesiunei prea vener. consistoriu archidiecesan, Nr. 657 B. ex a. c. se publică concurs până la 10 Mai a. c.

Emolumentele sûnt:

Jumătate din toate venitele parochiale, a parochiei din Cărpiniș, care e de clasa a III-a.

Doritorii de a ocapa acest post, au de a'și subscerne petițiunile subscrisului oficiu protopresbiteral, instruite conform legei, până la terminul mai sus prefipt.

Abrud în 6 Aprilie 1879.

Dela oficiul protopresviteral, în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioane Gall,
protop. gr. oriental.

2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de al doilea paroch în comuna Topârcea, ppresbiteratul Mercurei se deschide concurs cu terminul până la 9 Maiu a. c. st. v.

Doritorii de a ocupa această stațiune de a 3-a clasă să binevoiească a 'și adresa cererile lor, — instruite conform stat. org. și concluselor șinodale din 1873. — subsemnatuli oficiu până la terminul indicat.

Dotațiunea numitei stațiuni:

1. Folosirea a 11. jug. 397°☐ pământ parte arătoriu parte fênaț

2. Accidențele stolareu suate dela 205 familii; cari toate computate la olaltă dau o sumă de preste 400 fl. v. a.

Mercurea 9 Aprilie, 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Mercurei

Ioan Droc, m. p.
adm. prot.

3—3

Avis! 3—3 [17]

Medicină sigură contra umflăturei de splină la vitele cornute mari și mici: adecă boi, vaci, oi ș. a.

Prin mâncarea haloasă de nutreț verde: trifoiu, frunḑă de brosbe, ș. a. mai ales primăvara, dar și prin lucrarea peste măsură cu vitele trăgĕtoare cornute, adese ori se intêmplă, că acele capătă umflătura de splină; morb periculos și aducĕtoriu de moarte repede.

În contra acestui morb periculos, sciința medicală a aflat mijlocul cel mai sigur, și mai potrivit intr'o medicină, carea în chip de fluid se dă vitei morboase, și aceea în timp de 5—8—10 min. earăși se face senătoasă.

Medicina se cuprinde în niagă (flacon) deosăbită și proveḑută cu instrucțiunea de folosire, **prețul unei niegi e 80 cr. v. a.** Această medicină, a cărei fabricațiune și depositoriu se află in **Apoteca mea** în Orașul **Vaț** *[Vácz, Waitzen]* îmi permit a o recomânda onoratului public econom și proprietariu de vite cornute de toată plasa cu atât mai călduros, și cu mai mare fiduție, cu cât mĕ aflu deja și în posesul de multe scrisori recunoscĕtoare de bunul și folositoriul succes cu carele în foarte multe casuri s'a dovedit.

Comisiuni de trămitere pe lângă recepere postală (Postnachnahme) bucuros și promt se implinesc prin espedițiunea **apotecei mele** în orașul **Vácz** (Vaț, Vaitzen) lângă Budapesta.

Georgiu Rădulescu
Pharmacist în Vaț.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feară și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, disposițiune la vĕrsarea de sânge, la amețeli, suirea sângelui către cap și către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 3—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 3

Neoplanta.
1875.
Medalià de argint.

Seghedin.
1876.
Medalià pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[15] 3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 44. Sibiin, Marţi, 17 Aprilie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Aprilie.

În sfêrşit eată sosită şi ḑiua, în care să se hotărească de cătră suprematia maghiară prigonirea noastră intelectuală. Sûntem informaţi, că des lăudatul proiect de lege pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale ale nemaghiarilor astăḑi, mult mâne are să fie pus la ordinea ḑilei în parlamentul maghiar. Nimenea nu va aştepta dela suprematorii nostri argumente în favorul proiectului de lege, de cari nici cel mai rabulistic advocat nu ar fi în stare să producă. Toată nisuinţa celor puternici prin constelaţiunea politică va fi, a învĕluí — dacă s'ar puté — adevĕratele lor intenţiuni şi adevĕrata lor devisă, care este: *Hoc volo, sic iubeo esse.*

Aducem la alt loc o ilustraţie a intoleranţei maghiare. Este jalnic, până unde merge şovinismul maghiar! Binevoiască însĕ cetitorii, a da cuvenita atenţiune şi corespondenţei noastre particulare din Coveş, pentru a se convinge din acest esemplu — unul din nenumĕrate multe! — câtă dreptate, nu în ale limbei numai, ci în cele ale traiului ḑilnic în de obşte cunosc stăpânitorii nostri faţă cu noi nemaghiarii.

Dar încât pentru administraţie, precum am mai amintit, guvernul de astăḑi nu împlinesce nici cele mai elementare datorinţe, ce se află înscrise între condiţiunile de esistenţă chiar şi ale cetăţenilor de sânge maghiar. Pecând adecă puternicii din dieta Pestei îşi petrec vremea cu sĕmênarea urei între naţionalităţi, pe atunci eacă ce scire aduce maghiaronul şi guvernamentalul *„Pester Lloyd"* din Seghedin, dto 26 Aprilie: „Suirea Tisei... produce mare îngrigire. Stavilele dela Seghedinul-nou au suferit mult de furtună; de altă parte prin multa apă ce se strecură şi prin ploi neîncetate părţile de jos ale Seghedinului nou sûnt cu totul inundate. Astăḑi stăm înaintea unei a doue catastrofe, ce ar puté nimicí şi Seghedinul-nou cu cei mulţi fugiţi, dacă nu se vor lua încă la timp mĕsuri serioase." Nu, nu se vor lua, căci asupritorii nostri nu sepot ocupa cu astfel de bagatele tocmai acuma, când sûnt cuprinşi de frigurile maghiarisărei.

Reproducem şi de astădată eară un glas străin asupra nefastei politice maghiare. La sfêrşitul unui articol *„Vaterland"* din Viena ḑice următoarele: „Austria, contribuind la mulţămirea popoarelor din Balcan, ea 'şi-le va face prietine şi va afla între ele aliaţi mai curênd, ca şi când urmează politica opusă. Noi amsimţit efectele unei politice nenaturale deja în privirea Sêrbiei, care la duşmăniile maghiare a respuns cu încheierea tractatelor comerciale cu Anglia şi Francia. O Austrie *maghiară*, precum este astăḑi, ne poate aduce şi ne va aduce numai consecenţe *turcesci*, căci dorul naţional de asuprire n'a adus nici când popoarelor stăpânitoare frupte salutare........ Dacă (politicii maghiari) printr'o politică internă pe dos gonesc din ţară pe naţionalităţile de altă limbă, atunci ei chem pe duşman în ţară şi ruinează monarchia noastră frumoasă."

Dela Sinodul archidiecesan.

(Raport special al „Telegrafului român")

Şedinţa VI.

După cetirea şi autenticarea protocolului V presidiul presentă cererea neverificatului deputat I. Bojiţă pentru licuidarea speselor de călĕtorie, apoi credenţionalele deputaţilor B. Almăşan, Anania Moldovan, Cornel Pipoş, Ioan Şovrea, cari cer totodată şi concediu.

Cererea dântâiu să transpune comisiunei pentru bugetul casei, ear cele din urmă comisiunei verificătoare.

In cercul XIV dela mandatul căruia a renunciat dep. D. D. Barcian, sinodul dispune alegere nouĕ.

Se presentează mai multe rugări, cari se transpun comisiunilor.

Dep. Anania Trimbiţaş face următoarea interpelaţiune: „După cum este în general cunoscut, provincia metropolitană gr. or. română, a ţinut în toamna anului trecut congresul seu ordinar naţional bisericesc şi a adus în aceasta concluse de prea mare importanţă referitoare la organisarea administrativă a archidiecesei. Intreabă dar:

a) Impărtăşitu-sau aceste concluse pe calea sa veneratului consistoriu archidiecesan? şi dacă da

b). Are el de cuget ale aşterne sinodului încă în sesiunea presentă, pentru luarea spre cunoscinţă, promulgare şi eventuală ulterioară pertractare.

Presidiul respunde cumcă organele metropolitane nu a împărtăşit consistoriului archidiecesan până acum actele şi hotăririle congresului şi pentru aceasta consistoriul archidiecesan nu poate fi tras la respundere pentru neducerea în deplinire a acelor concluse.

Interpelantul nu se află pe deplin mulţămit cu respunsul şi 'şi reservă dreptul, a 'şi face la locul şi timpul seu propunerile sale în această privinţă.

Comisiunea verificătoare prin raportorul seu Eugen Brote propune şi sinodul declară de verificaţi pe deputaţii: Nicolae Mihălţan (cerc. VII) Anania Moldovan (cerc. XI). Vasilie Almăşan (cerc. XII). Nicolae Cosma (cerc. XIII) Diamande Manole (cerc. XVIII) încuviinţându-se cestor patru din urmă concediul cerut.

Comisiunea petiţionară raportează prin roportorul seu Abs. Todea despre mai multe petiţiuni, cari se transpun consistoriului spre a le resolví în sfera sa de activitate.

Dep. P. Cosma raportează despre raportul comisiunei esmise în anul trecut sub Nr. 79 sinod. 1878, pentru convocarea congresului şi a consistoriului metropolitan, despre activitatea sa împreună cu un particulariu de spese al membrului acelei comisiuni A. Trimbiţaş.

Raportorul P. Cosma arată, că acea comisiune ar fi trecut în cât-va preste competenţa sa şi că spre a 'şi împlinì lucrările sale nu ar fi avut de lipsă a petrece atât timp în Sibiiu, de altcum propune a se lua raportul acelei comisiuni spre sciinţă, ear particulariul dep. Trombitaş a se transpune comisiunei financiale.

Să primesce.

Şedinţa următoare se amână pe mâne la 9 oare dimineaţa.

Şedinţa se încheie la 12¼ oare.

În şedinţa a VII s'a desbătut raportul senatului scolastic, pe care începem a'l publica în numĕrul acesta; în şedinţa a VIII s'a pertractat revisiunea regulamentului casei; în şedinţa a IX ţinută eri după ameaḑi, s'a desbătut unele propuneri de mai puţină însemnătate. Raporturile detailate despre aceste şedinţe le vom publica pe rênd.

Nr. 1111|1879 scol.

Raportul

consistoriului archidiecesan, ca senat scolastic pe anul 1878.

Venerabil sinod archidiecesan!

Consistoriul archidiecesan ca senat scolastic vine cu toată onoarea a presenta raportul seu în cele ce privesce activitatea sa pentru anul procsim trecut. Anume:

I. Vom arĕta cum acest consistoriu a esecutat conclusiunile sinodului din anul trecut.

II. Vom da o arĕtare statistică încât se poate succintă despre starea scoalelor noastre confesionale.

III. Vom lua alte dispuseţiuni şi acte relative la interesul susţinerei şi în-

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(24. urmare.)

XVIII.

Pentru ce d. Ellermann împrumutà dela jumĕtatea cea frumoasă a genului omenesc migrena tradiţională.

(Urmare).

— Foarte mult. Pretensiunile unui om de rênd în ce privesce descoperirile scientifice, de cari e vorba, n'ar fi avut mare importanţă, cele ale d. doctor Van-der-Bader însĕ sûnt de natură, a loví de moarte casa ce representez.

— Dar, domnule, eşti D-Ta încredinţat, că dreptatea este pe partea D-tale? Cine vĕ spune, că profesorul de Leyden nu este în drept? Nici odată minciuna n'a trecut preste buzele profesorului meu.

— Cred; dar chiar admiţênd faptul, că el ar fi avut în aceeaşi oară idea de a întroduce în sciinţă iodurile de methylammoniu şi de tetramethylammoniu, dl. Rabuteau, a fost cel d'ântâiu, care a eşit în public cu descoperirile sale şi jurnalele cu miile lor de glasuri au proclamat numele lui.

— Chiar aşa să fie, domnule, ce bănueli ai?

— Bănueli foarte temeinice.

„Mâne să anuncie profesorul de Leyden, că el este singurul autor al acestei preţioase descoperiri, şi D-Ta vei vedea ce scandal va eşí din aceasta; interesul patronului meu ar fi pus în cumpĕnă, eu mânc pânea lui pentru a'i apăra interesele sale.

— Dar eu nu pot espune pre prietenul meu norocului schimbăcios al unui duel, doctorul Van-der-Bader în viaţa sa n'a avut armă amână.

— Atunci ne aflăm în condiţii egale şi pe terenul de luptă vom dispune de aceleaşi puteri.

— Domnule, ḑise Ellermann cu durere, dacă cu totdinadinsul voiesci o jertfă, primesce-mĕ pre mine.

— Aceasta propunere îţi face onor, însĕ trebue să o resping; prietenul D-Tale m'a vătĕmat, dela dênsul singur am dreptul a cere satisfacere.

În faţa unei resoluţiuni atât de firme, studentul îşi plecà capul şi se retrase încet, pe când două mari lacrimi i se scurgeau pe obraji în jos.

Călĕtoriul nu cerca să'şi ascundă emoţiunea ce produse în tr'ênsul această durere mută.

În momentul când Ellermann deschise uşa, el îl apucà de mână şi'l oprì.

— Domnule, îi ḑise el, îmi faci mare durere de a Te vedé eşind aşa dela mine, nici eu nu sûnt un tigru, să mĕ creḑi.

„Ascultă! duelul acesta este de lipsă, căci el apĕră în oare cât-va interesele D-lor Durand, Mocard şi Comp., dară jur că va fi în ofensiv.

— Ce vrei să ḑici?

— Nu 'mi ai spus, că doctorul nu a avut nici odată în viaţa sa arma în mână.

— 'Ţi o ḑic încă odată.

— Ei bine! eu mĕ aflu în aceeaşi posiţie . . . . şi eu mai am pe lângă toate aceste tristul privilegiu de a fi în gradul suprem miop.

— Şi apoi Domnule!...

Eu voiu alege pistolul ca armă, şi 'ţi promit de a'mi uita şi de acest lucru de aici, urmà agentul, arătând la un lorgnon elegant acăţat de gât prin un cordon de mătasă; eşti mulţămit?

Ellermann apucà cu mare căldură pe d. Anatole Bergerat de mână.

— Domnule, îi ḑise el, eşti un om de omenie; voiu ruga pre D-ḑeu să'mi dee prilegiul de a'ţi fi folositoriu.

— Mai scii ce se poate întêmpla murmurà agentul; dacă oare când-va casa Durand, Mocard şi Comp., mĕ va fi dimisionat, voiu cere protecţiunea D-Tale, şi chiar aceea a prietinului D-Tale, adause el după o mică pausă de nehotărîre.

(Va urma).

florirei scoalelor de sub superinspecţiunea acestui consistoriu.

I.

1. În privinţa conclusului de sub Nr. 87 al sinodului din anul trecut luat asupra propunerei deputatului B. Baiulescu pentru îmbărbătarea tinerimei de a se aplica la meserii şi pentru înfiinţarea unei scoale de meserii în archidiecesă, consistoriul a invitat mai ântâiu pre dl propunĕtor ca să presente un proiect în privinţa punerei în practică a propunerei sale. Dl Baiulescu a corespuns acestei însărcinări. Proiectul înaintat de d-sa s'a dat unei comisiuni numită din partea consistoriului în persoanele d-lor: Nicolau Cristea şi Dimitriu Comşa spre a studia acel proiect şi a'l subşterne consistoriului. Raportul şi părerea acestei comisiuni se alătură aci ¹/. (Nr. 74 ex 1879).

2. In privinţa conclusiunei sinodului archidiecesan de sub Nr. 140 şi 145 din anul 1877 cu respect la datele statistice, consistoriul archidiecesan s'a adresat consistorielor din Arad şi Caransebeş de o parte ear de alta a însărcinat pre toţi protopopii şi administratorii protopopesci din archidiecesă spre a înainta şi respective a subşterne datele statistice conform conclusului mai sus memorat.

Din partea consistorielor eparchiale aceste date statistice n'au urmat încă. Sûntem însĕ pe deplin convinşi că acele date statistice constatânduse în sinoadele ce acele eparchii ţin chiar de odată cu şedinţele sinodului nostru archidiecesan, ni le vor comunica, precum va avé şi acest consistoriu de ale comunica datele statistice din archidiecesa noastră.

Protopopii şi administratorii protopopesci au subşternut datele statistice din cari se va presenta Venerabilului sinod un Conspect general cât se poate mai esact.

3. In privinţa conclusului sinodului din anul trecut Nr. 44, pentru visitarea scoalelor s'a dat ordin protopopilor şi administratorilor protopopesci a urma în tocma şi protopopii şi administratorii bisericesci au corespuns acestui conclus întru cât a fost posibil.

4. Insărcinările date de către sinodul din anul trecut sub Nr. 117 despre esecutarea conclusiunilor sinodului din anul 1877 Nrii. 120.126. 143,148.152 şi altele relative la mai multe cestiuni s'au pus în lucrare precum dovedesce actul sub Nr. 949.

5. In cât pentru conclusul luat de sinodul din anul trecut în privinţa unui proiect pentru inspecţiunea scoalelor din archidiecesă, consistoriul archidiecesan a numit o comisiune cu însărcinarea, de-a elabora acel proiect.

Acest proiect se va presenta venerabilului sinod încă în cursul acestei sesiuni.

6. În privinţa conclusului sinodului din anul trecut Nr. 119 pentru înfiinţarea de instrucţiune practică de meserii în seminariul archidiecesan s'a adresat corpului profesoral din acel institut spre a'şi da opiniunea în privinţa aceasta; acest corp profesoral a respuns, că acum de odată aceea instrucţiune practică de meserii în seminariul Andreian nu se poate înfiinţa. Actul despre aceasta se aclude aci sub 2/. —

7. În privinţa conclusului sinodului din anul trecut Nr. 119 pentru înfiinţarea unui institut pedagogic de învĕţătorese consistoriul archidiecesan a numit o comisiune pentru elaborarea unui proiect în privinţa aceasta, care comisiune însĕ, precum arată prin adresa sa 3/. până astădi încă nu 'şi-a putut termina lucrarea sa.

8. În privinţa esecutărei conclusului sinodului din 1877 Nr. 142 pentru a susţiné scoale populare împreună cu gr. catolicii în comunele lipsite de mijloace, consistoriul archidiecesan s'a adresat la ordinariatele gr. cat. din Blaj, Gherla şi Lugoş spre a se pune în înţelegere cu consitoriul nostru archidiecesan pentru punerea în practică a §-lui 45 din art. de lege XXXVIII dela anul 1868. Până acum însĕ mai sus numitele ordinariate nu ne-au dat rĕspuns.

9. În privinţa conclusului sinodului din anul trecut Nr. 117 pentru de a se esopera dela guvern ajutorarea proporţionată a scoalelor noastre confesionale române din sumele ce dieta pe tot anul votează pentru instrucţiunea publică, acest consistoriu s'a adresat ministrului de culte şi instrucţiune publică, de unde însĕ, până astădi, nici un rĕspuns nu sa primit.

10. Relativ la conclusul sinodului archidiecesan din anul 1877 Nru 148 pentru a se pune în lucrare înfiinţarea de cursuri pedagogice la gimnasiile din Braşov şi Bradu, consistoriul a însărcinat pe d-l profesor şi membru al consistoriului Dr. D. P. Barcianu a face un proiect în privinţa aceasta. Se alătură aci 4/. raportul seu prin care arată imposibilitatea de a înfiinţa de o cam dată asemenea institute.

(Va urma.)

Dela sinodul eparchial din Caransebeş.

(Raport special al „Telegrafului român“)

Şedinţa IV.

După autenticarea protocoalelor şedinţei a II şi a III deputatul Iulie Petric fiind ales în două cercuri renunţă la cercul din Boccea reţinêndu'şi mandatul pentru cercul Zăgujeni.

Referentele comisiunei verificătoare George Sêrb propune spre verificare pe deputaţii sosiţi Alesandru şi Eugenie Mocioni, ceea ce se primesce.

O desbatere mai înfocată s'a escat cu ocasiunea verificărei deputatului preoţesc din cercul Bozovici, Pavel Miulescu, pe care comisiunea îl propune spre verificare.

Dificultatea alegerei constă în aceea, că preotul din Prigor Câmpean se plânge, că dênsul după ce 'şi-a predat în urnă votul scris cu mâna lui proprie pentru preotul din Prilipeţ Mich. Blidariu, fiind cam morbos s'a depărtat de locul scrutiniului şi mai târḑiu aflà, că Pavel Miulescu a întrunit toate voturile, ceea ce nu s'a putut întêmpla altcum, decât că i s'a falsificat votul.

Protosincelul Filaret Musta sprigìnit de Iulie Petric şi I. Bartolomeiu, din motivul, că la alegerea deputatului preoţesc din Bozovici obvin unele neregularităţi şi anume, că s'a făcut presiune asupra unor preoţi şi că s'a falsificat voturi, propune esmiterea din partea consistoriului a unei comisiuni învestigătoare avênd acesta a comunica sinodului următor resultatul, ca astfel sinodul informat pe deplin să poată verifica sau anula alegerea.

Vincenţiu Babeş recunoasce, că la această alegere obvin unele neregularităţi şi că acele trebuesc eruate, totuşi recomêndă, ca mai ântâiu să se verifice respectivul deputat şi numai după acea să păşească sinodul la luarea mĕsurilor pentru constatarea lucrului.

Desbaterea devine tot mai înfocată, până ce în fine preşedintele archiereu pune la vot cestiunea verificărei acum sau după cercetare.

Resultatul votisărei fù, că dintre 50 votanţi 32 sûnt pentru şi 18 contra verificărei.

Deputatul Iulie Petric nu mai aflà cu cale a se mai cerceta un act sancţionat odată din partea sinodului.

Vincenţiu Babeş însĕ e pentru cercetarea faptului şi aşa se însărcinează consistoriul cu eruarea lucrului.

În asemenea mod purcede sinodul şi la verificarea deputatului mirean Ioan Marcu, a cărui alegere e dificultată prin relaţiunea oficioasă a protopresbiterului districtual din care se vede, că în comuna Sipet în biserică s'au dat numai 57 de voturi pre când în protocolul scrutiniului se află 295 de voturi.

Aci nu pot pricepe după care logică sancţionează o corporaţiune morală un act constatat de nelegal.

Cu eruarea faptului s'a însărcinat consistoriul.

Tot în şedinţa aceasta s'a verificat şi celelalte alegeri dificultate şi anume alegerea preoţilor Alecse Popescu şi Mich. Radu şi a mirenilor Iosif Seracin şi Ioan Ionaş.

Şedinţa V.

Şedinţa se deschide la 9 oare. După ce preşedintele comunică mai multe raporturi şi unele petiţiuni, care toate se predau respectivelor comisiuni, deputatul Vincenţiu Babeş, ca notar şi referent al delegaţiunei congresuale în afaceri de despărţire ierarchică cetesce raportul seu referitor la unele cestiuni de despărţire încă neregulate definitiv.

Referentul deputat roagă mai departe sinodul a declara cestiunea aceasta de urgentă, ceea ce se primesce cu unanimitate.

La propunerea deputatului I Bartolomei sinodul decide:

Fiind că are să se adune în scurt timp congresul naţional sêrbesc din Carloviţ, şi fiind că causa mânăstirilor, unele cestiuni referitoare la fondul scol. şi de pensiune, precum şi unele cestiuni în privinţa comunelor amestecate încă nedăspărţite pretind praîngrigiri pentru regularea acelora în conţelegere cu partea sêrbă, — se roagă Escelenţa Sa Părintele Archiepiscop şi Metropolit, ca să ea dispoşiţiunile necesare:

1. ca să se transpună actele delegaţionale, conform conclusului congresual luat în această privinţă în anul trecut 1878 la Prea Sânţitul Episcop al Aradului pentru ca delegaţiunea să se poată aduna şi împliní oficiul seu.

2 În cas însĕ, dacă delegaţiunea per absolutum nu s'ar puté aduna să dispună Escelenţa Sa, părintele archiepiscop şi metropolit, ca cel puţin subdelegaţiunea să facă toate cele de lipsă pentru punerea la cale şi regularea causelor rĕmase pendente din actul de despărţire ierarchică, avênd subdelegaţiunea a reporta delegaţiunei şi delegaţiunea sinodului nostru proxim.

După luarea la cunoscinţă a invitărei vice-comitelui comitatului Severin, prin care se invită sinodul la congregaţiunea comitatensă pentru compunerea unei adrese de felicitare cu ocasiunea serbătoarei de 25 de ani, şedinţa se închide anunţându-se şedinţa proximă pe Vineri la 9 oare dimineaţa.

Până unde merge şovinismul maghiar!

Am ḑis, când am reprodus espunerea de motive la proiectul de lege pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele elementare, că ceea ce susţine ministrul despre nestirbita folosire a limbei române în scoale etc. sûnt numai frase goale, menite a amăgí opiniunea publică din afară. Astăḑi sûntem în posiţiune de a aduce o nouă probă pentru afirmarea noastră, probă carea dovedesce, că unde dominează şovinismul maghiar, nouă Românilor nu ne este permis a ne esprima în limba noastră nici chiar simţimentele de loialitate către augusta casă domnitoare.

Rectorul institutului de fete din monastirea Ursulinelor de aici, pentru a serba nunta de argint a Maiestăţilor Lor în un mod cât se poate mai demn şi mai potrivit, compuse încă de cu timp cinci piese dramatice, representând fie-care un deosebit mod de vieţuire al oamenilor şi avênd toate împreună scopul vĕdit, de a esprima simţimentele de iubire şi credinţă neclătită către Maiestăţile Lor Împĕratul şi Împĕrăteasa. Piesele erau: „În familie,“ Într'un institut de fete,“ „La mare,“ „Pe pustă“ şi „În munţi.“ Piesa din urmă era menită a se juca în limba românească de către elevele române din acel institut. De aici vor presupune onorabilii lectori, nu numai că institutul respectiv este cercetat şi de eleve române, dar că se propune în el şi limba românească; puţini vor sci însĕ, că ansă la întroducerea limbei noastre în acest institut a dat însuşi Maiestatea Sa prea bunul nostru monarch, carele onorând la anul 1876, cu înalta sa visită şi institutul Ursulinelor şi fiind întimpinat de către eleve cu oraţiuni în limba germână, maghiară, franceză şi engleză, a întrebat uimit pre rector: au doară limba română nu se propune în acel institut? De atunci încoace ea se propune în adevĕr. Eată pentru ce rectorul a dispus a se juca una din piese şi în limba română, cu atât mai vêrtos, cu cât chiar în anul acesta institutul este cercetat de vre-o 15 eleve române prin nascere sau educaţiune, dintre cari mai bine de jumĕtate se află în clasele superioare: a cincea, a şesea, a şeptea şi a opta.

La cererea rectorului, actualul profesor de limba română la institutul din monăstire, d. V. Petri, s'a însărcinat a se îngrijí de traducerea piesei în limba română şi a conduce studiarea şi representarea ei pe scenă; mai mult: pentru ca elevele, actrice din monăstire şi dela alte scoale, unde s'ar dorí a se serba această ḑi festivă în modul indigitat, să o poată studia mai bine, piesa tradusă de d. Petra Petrescu s'a tipărit şi în „Scoala Română“ (făscioara VI pro Mărţişor), mai făcêndu-se şi un numĕr oarecare de retipăriri separate. Acum se împărţiră rolele, elevele începură a le învĕţa cu un zel şi devotament, care proba în destul, că ele simt deplin importanţa problemei, cu carea se însărcinară. Multe din ele apucară a'şi procura şi costume naţionale foarte frumoase.

Într'aceea se întêmplă, că profesorul dela gimnasiul de stat de aici, carele propune limba maghiară în monăstire (acela asupra căruia nu de mult foaia oficioasă publică un concurs parţial), făcù o călĕtorie până la Alba-Iulia, pentru a cere cum ḑicea el, dela episcopul Fogarassy un stipendiu pentru fiiul seu în etate cam de 10 ani. Nu scim, nu vrem se scim, dacă 'i a succes a dobândí acum pe la Pasci stipendiul dorit; ceea ce scim este, că întors la Sibiiu, profesorul a declarat rectorului, că'i aduce ordinul verbal al episcopului, să oprească odată şi pentru totdeauna representarea piesei române. Este o mare lipsă de tact, sau chiar o demonstraţiune în contra guvernului maghiar, a face limbei române onoarea, de a o aduce pe scenă, alăturea cu germana şi maghiara, într'un timp, când încă nu este terminată lupta între guvernul maghiar şi episcopii români chiar în privinţa limbei.

Mărturisim, că nu ne vine a crede, ca un prelat de seriositatea şi caracterul lui Fogarassy să fie în stare a da un ordin ca acesta; dar de altă parte cum am puté presupune earăşi, ca un profesor de stat, să aibă cutezanţa a vorbí de aducerea unui ordin, ce nu 'l-a primit? Sigur este, că studiarea piesei române s'a sistat pe dată, şi la nunta de argint a Majestăţilor Lor s'au jucat numai piesele germane şi maghiare.

Vĕ puteţi închipuí devastarea, ce a produs în simţimentele elevelor române această mĕsură brutală. Pe când ḑiua de 24 Aprilie a fost pentru toată monarchia Habsburgilor o ḑi de bucurie şi înălţare, pentru elevele române din monăstirea Ursulinelor ea a fost o ḑi de supărare si umilire.

Eacă de ce este capabil şovinismul maghiar! Nici chiar o serbătoare ca cea dela 24 Aprilie nu l'a putut reţiné, de a nu ne loví şi umilí.

Dar cu toate aceste nimic nu ne va face a slăbí în credinţă către augusta casă domnitoare, nici în iubirea către limba noastră străbună. Ce privesce punctul prim, istoria noastră nu cunoasce nici un Dobriţio, nici un Libenyi şi cu atât mai puţin legiuni organisate în soldul inimicului din afară; încât însĕ pentru punctul al doile, deja Bonfiniu a scris înainte de aceasta cu ani 400: „Românii, încungiuraţi de barbari, ţin încă limba română, şi, ca să nu o piardă, atât de tare se luptă, încât se pare că nu s'au bătut atât pentru ţinerea *vieţii*, cât „pentru păstrarea *limbei*.“ (Decade II, 1, 5).

Ear părinţii români, sûntem siguri, vor grijí, ca fiicele lor să fie scăpate încai pe viitor de atari loviri barbare. Dela un institut se asteaptă cultură şi tractare umană, egală, dar nu umilire pentru unii, glorificare pentru alţii.

Nu putem a nu ne adresaací către onorabilele Doamne române din Sibiiu şi a le ruga cu tot de-adinsul ca se binevoiască a se ocupa cu idea de a se înfiinţa aici în Sibiiu un institut de fete românesc. Nicăiri înfiinţarea acestui institut nu ar întêmpina mai puţine greutăţi ca aici. Educaţiunea naţională, cu deosebire astăḑi, este pentru noi Românii din Ungaria necesitate imperativă, o condiţiune de viaţă. Pentru ce să ne cumpĕrăm dela străini, cu banii nostri, umilire? Pentru ce fiicele române să înveţe lucruri, de cari în viaţă nu vor avé nici o trebuinţă, negligênd de altă parte învĕţături indispensabile pentru fie-care mamă română?

Doamnele române au dat destule probe despre ceea ce ele sûnt în stare a face. Un institut de fete românesc, eacă o problemă deamnă de zelul şi devotamentul lor naţional!

Nuţu.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Coveş, 3 Aprilie 1879*). Domnule Redactor! A ḑis cineva odinioară că cu postul şi cu ruga ori ce vei cere vei dobêndí — noi am cugetat că înţelesul acela se reduce şi la domnii pămentului. — Acuma vedem, că dela aceia în timpul de astăḑi cu răbdare şi cu cerere, nu poţi câştiga nimica — ci cu postul şi cu ruga numai de la Domnul ceriului poţi dobêndí ce ai cerut. Am tot auḑit, că este o lege doară cea comunală care prescrie, că diregĕtoria comunală s'ar alege numai pe câte 3 ani şi la 3 ani s'ar reînnoí şi comitetul comunal pe 6 ani şi întră alţii. Dar apoi aceia nu sciu, că legea aceea ar fi pentru Coveş sau numai pentru alte comune. Pentru că la comitetul nostru comunal 'i-au espirat timpul de 6 ani încă din Septemvre şi al diregĕtoriei comunale de 3 ani din Noemvre 1878 şi în toate comunele giur împregiur din cercul nostru pretorial s'au făcut alegerile încă din Decemvrie 1878, numai la noi la Coveş nu. S'a tot auḑit, că aḑi mâne vine la schimbare şi încă până astăḑi nu a mai sosit acest *aḑi mâne*. Un locuitor din loc a întrebat pre subpretorele când vin la schimbare la Coveş? Atâta au ḑis, că înainte de 20 Ianuarie a. c. nu pot să vină că au de lucru cu asentarea, dar după 20 Ianuarie a. c. numai decât vor eşí la schimbare. A trecut 20 Ianuarie şi am postit (răbdat) vro 4 sĕptĕmâni după 20 Ianuarie şi prin Februarie ne-am hotărît, ca acuma să ne şi rugăm doară vom dobêndí şi noi schimbarea; ne-am adunat poporul laolaltă şi am făcut o rugare către pretorele cu 48 de subscrieri, ca să facă bunătate, să ne facă şi nouĕ schimbare de diregătorie în inţelesul legei, am trămis cu aceea rugare pre doi indiviḑi şi pretorele a ḑis către aceia, am numit pre 13 Martie a. c. să eşim şi să facem şi acolo schimbarea; pre rugarea aceasta voi da şi un resultat.

A trecut 13 Martie şi nu am mai căpătat până astăḑi nici resultatul, nici schimbarea.

La dat noi sûntem cei dintâiu, dar la dreptate cei din urmă. Ce a fost causa? Domnii Maghiari proprietari la Coveş, cari sûnt vr'o 3 la numĕr au încurcat toate iţele şi s'au pus la mijloc, spre a împedeca alegerile de diregătorie şi cu deosebire a judelui Stefan Armean, şi nu doar', că ar fi judele un învĕţat sau un priceput mare în causele de diregĕtorie, ci fiind că de dragul lor el joacă cum îi cântă; s'a renegat ba încă ce e mai mult şi legea 'şi-o a lăsat şi a trecut dela gr. or. de-a dreptul la papistaşi. Ear către cine 'l întreba ḑicea, că m'am făcut Ungur, căci cu ei pot trăí mai bine, şi astăḑi şi aşa totuşi ei sûnt mai mari şi pot face ce vor vrea dar Românul nu mai poate nimica. La domnii Maghiari aceia le plac cu carii pot face ce vor vrea adecă să fie tot de-ai lor dela mic până la mare, ca poftele lor să meargă ca pre coardă, să nu întêmpine greutăţi sau pedeci undeva.

Deci ca să câştige oameni pe partea lor eată cum au urmat. In anul trecut s'a făcut limitaţiune de vite, după pofta domnilor proprietari Unguri, prin pretorele cercului nostru adus de ei în comisiune, şi s'a hotărît, că numai după 4 fl. dare să se poată ţinea o vită în hotar, însĕ nu puteau să 'şi scoată nici o vită în hotar dar pretorele au hotărît ca cei care nu au 4 fl. dare să poată scoate şi după 2 fl. 50 cr. o vită. Contra la aceasta limitaţiune s'a făcut recurs atâta din partea Românilor cât şi din partea Ungurilor. Românii au cerut să se lase cu câte douĕ vite de tras fără dare şi pentru dare să se poată ţinea tot după 2 fl. o vită, căci hotarul e în stare a puté ţiné atâtea vite.

Ungurii au cerut ca numai după 4 fl. să se ţină dar nu şi după 2 fl. 50 cr. o vită. Recursele sau înapoiat dela vice-comitele în Martie a. c. cu resultatul următor: numai tot după 4 fl. dare să 'şi poată ţiné o vită şi viţei de câte un an fac 2 o vită.

Resultatul acesta a făcut o mişcare mare între popor căci cei cari nu aveau 4 fl. dare ca să poată ţinea şi ei câte o vită au început a striga vedeţi că nu putem răsbí cu domnii şi cum putem şi aştepta ca să răsbim Românii pre când acolo la comitat sûnt tot de ai lor, şi ministeriul ear de ai lor, apoi iţi vor face nouĕ la Români dreptate, sciţi că cioara la cioară nu 'şi scoate ochii, scim noi bine, că Românii 'şi-au perdut tot dreptul pănăi lumea, dacă au apucat Ungurii puterea în mână. Nu ne mai judecăm noi cu ei să ne mai peltuim bani, ne vom duce la domni şi ne vom ruga să ne lase cu vitele şi după 2 fl. căci ei pot face ce vreau, căci le vom face câte o ḑi de lucru cu plugul; cum n'a perit tatăl meu, că a fost tot iobag nici eu nu voiu perí şi pre Românii nostrii cari sûnt mai harnici îi lăsăm să facă ce vor vrea; nu mĕ mai tot subscriu eu cu ei că tot nu pot face nimica. Vĕḑênd domnii cum decurge treaba au socotit: taci că'i bine. cap ar fi dar minte nu e, că am apucat acuma cu cei mai harnici, jucăm cum ne place." Aşa s'au dus la vr'o 30 de inşi la domni şi s'au rugat mai bine să 'i lase şi pre ei să scoată câte o vită şi după 2 fl., căci vĕ ajutăm câte o ḑi de lucru cu plugu.

Vĕḑênd Ungurii prostia lor; au ḑis serioşi resucindu'şi musteţele: mĕi! vedeţi aceste nu vi le-au făcut nimenea fără numai dascălul A. Bârsan şi Ioan Tecoşan, dacă 'i-aţi băgat şi pre ei în comitet, că de nu era ei în comitet să se tot certe cu noi, cine avea de cuget să facă limitaţiunea.

Noi nu ḑicem că nu vĕ vom lăsa dacă veţi fi voi oameni, să ne daţi în scris şi să vĕ obligaţi, că până veţi trăí voi veţi ţiné tot cu noi şi de Bârsan şi de Tecoşan să vĕ lăsaţi la ori şi ce vom face noi; dacă ei vreau să facă recurse voi să nu vĕ subscrieţi. Ear dacă vine schimbarea să staţi cu noi să remână tot Stefan Armean jude, căci noi vrem ca A. Bârsan şi I. Tecoşan să nu mai fie nimica, nici în comitet nici în deregătorie, ear dacă nu, şi veţi încerca să primiţi pre care-va dintre ei în deregătorie sau în comitet; apoi vom face de nici după 4 fl. nu veţi ţiné o vită, ci după 8 fl. Atunci înaintea lor s'au declarat, că vor fi ai lor şi vor ţiné tot cu ei până la moarte şi de A. Bârsan şi de Tecoşan se vor lăsa, şi ei vreau cu toţii, ca Stefan Armean să remână jude, şi vor stăruí ca A. Bârsan şi Ioan Tecoşan să nu fie aleşi de jude sau în comitet.

Aşa în chipul acesta după promisiunile Ungurilor, cări le-au mai promis şi altele verḑi şi uscate, s'au renegat, şi astăḑi sûnt Unguri renegaţi toţi acei 30. La aceste fiind făcuţi atenţi de Bârsan, ca să'şi tragă bine sama ce fac şi că pricep ei ce cer domnii Maghiari dela ei, să aveţi de grije să nu vĕ căiţi, au rĕspuns: acuma ce va fi, noi ne lăsăm de d-voastră şi facem cele ce ne cer ei. Doară nu veţi lăsa şi legea ca Stefan Armean? De vor cere şi aceea o facem! Câţi cu voi toţi ca voi, voi veţi vedé, perirea ta din tine Israile. Afară de acestia tot mai sûnt în Coveş de trei ori atâţia Români, cari ḑic: ori şi ce greutăţi şi nedreptăţi vor vení asupra noastră, ne vom ţiné caracterul de Român căci Român m'am născut Român vreau să şi moriu, şi pentru nedreptate nu mĕ voiu renega, ci mai bine voiu răbda dacă soartea ne-au adus într'acolo, ca noi Românii să suferim nedreptate de la mai marii domni ai pămêntului. Domnul ceriului care împarte dreptate pe pămênt, şi nouĕ ne va împărţí când ne va vení rêndul.

---

*) Intârḑiată din lipsă de spaţiu. Red.

Varietăţi.

* (Avansamentul de primăvară în armata imperială). Următorii căpitani clasa II sûnt denumiţi clasa I: Ernst Mărginean de la regim. de inf. Nr. 50 George Pettchescu dela regim. de inf. Nr. 31.

Următorii locotenenţi sûnt denumiţi căpitani clasa II: Agasin Hamsa dela regim. de inf. Nr. 64, tot de-odată transferat la reg. de inf. Nr. 43; Timoteiu Achimesco dela reg. de inf. Nr. 64; totodată transferat la reg. de inf. Nr. 37.

Următorii sublocotenenţi sûnt denumiţi locotenenţi: Ilie Radu dela reg. de inf. Nr. 5; Mihail Şandru dela regim. de inf. Nr. 65; George Boldea dela reg. de inf. Nr. 64; Ioan Poplecean dela batal. de vênători Nr 28; Dumitru Tarangul dela regim. de dragoni Nr. 9.

Următorii cadeţi sûnt denumiţi sublocotenenţi: Mateiu Maroşan dela reg. de inf. Nr. 51; Silviu Herbay de Jofű dela reg. de inf. Nr. 64 Alexandru Bobb-Hangea dela reg. de inf. Nr. 63; Xenofon Roman dela reg. de inf. Nr. 31; Mihail Muciurlia dela reg. de inf. Nr. 19, totodată transferat la reg. de infant. Nr 50.

Practicantul de auditoriat Ioan Mihălţan este denumit locotenent-auditor la tribunalul de brigadă Nr. 39 în Debreţin.

Elevii din academia militară technică din Viena: Pavel Mohara şi Ilie Papist sûnt denumiţi sublocotenenţi la regim. de artilerie Nr. 8.

Transferaţi sûnt: Căpitanul Ilie Dordia dela regim. de inf. Nr. 46 la regim. de inf. Nr. 37: Sublocotenenţii: Ioan Petrasco dela regim. de artilerie Nr. 13 la reg. de artil. Nr. 8 Vasilie Popa dela batalionul de artilerie Nr. 12 la regim. de artil. Nr. 8.

* (Concert). Chorul vocal al agronomilor din Chiseteu va arangia luni in 23 Aprilie (5 Mai) a. c. un concert în curtea casei comunale sau în cas de timp nefavorabil în sala ospĕtăriei mari din Secuşigiu, esecutându-se următoarea *programă*:

1. *Cântecul Gintei Latine*, cuartet esecutat de corul al agronomilor din Chiseteu.
2. *Unirea Principatelor*, cuartet.
3. *Peneş Curcanul*, poesie de V. Alecsandri, declamată de Constantin Dragiciu.
4. *Dragă băeţele* cu *Hora Armatei Române dela Plevna*, cuartet.
5. *Arcaşul lui Stefan Vodă* cuartet.
6. *Movila lui Burcel*, poesie de V. Alecsandri, declamată de Dimitriu Gerda.
7. *Arde*, cuartet.
8. *Paḑa Dunărei*, cuartet.
9, *Moş Martin*, poesie de Iul. Grozescu, declamată de Dimitriu Şuman.
10. *Junimea Parisiană*, cuartet.

Începutul 8 oare sara.

Preţul de întrare: pentru familie 1 fl., pentru persoană 50 cr.

Venitul curat este destinat pentru scoala de fete din Secusigiu.

* (Descoperire). În Dobrogia lângă Mangalia s'a descoperit o gretă foarte curioasă, situată peste Ghiol la distanţă de 40 minute de oraş. Întroducêndu-se câţi-va curioşi într'însa, au observat mai multe mici stradele care nu par a fi din timpii antici, ci vr'o ascunzătoare din timpul resboaelor române.

* (Drumuri de fer europene). Reţeaua căilor ferate din Europa, s'a constatat că la finele anului 1876, se cifra cum urmează:

Belgia	3,589	chilometri
Lucsenburg . . .	273	„
Marea Britanià .	27,152	„
Elveţia	2,341	„
Germania . . .	29,149	„
Olanda	1,695	„
Francia	122,671	„
Danimarca . . .	1,366	„
Austro-Ungaria .	17,363	„
Italia	7,850	„
Spania	5,796	„
Svedia	4,818	„
Portugalia . . .	968	„
România . . .	1,233	„
şi 102 în lucrare .		
Turcia	1,530	„
Rusia	18,999	„
Finlandia . . .	876	„
Norvegia . . .	580	„
Grecia	12	„

Peste tot Europa posedă 148,271 chilometre de drum de feru.

„Democratul“

* (Tunelul sub La Manche). Lucrările de sondagiu în „La Manche“ şi pe ţĕrmul francez şi cel englez pentru pĕtrunderea tunelului proiectat între Calais şi Douvres se urmează cu cea mai mare activitate. Numai în La Manche sa dat până la sfêrşitul Februarie 7,971 lovituri de sondă de 100 şi 200 metre. lovituri cari a făcut cunoscut 3,207 eşantilione geologice. Pe 28 chilometre dela ţĕrm s'au numĕrat 1,525 operaţiuni identice. Tunelul, ce trebue să aibă o lungime

de 36 chilometre, va traversa o pătură de cretă. Înfluenţa variaţiunei apelor a fost studiat cu cea mai mare îngrigire şi nu va fi de loc defavorabilă, cum s'a crezut mai ântâiu, acestei lucrări gigantice. Un tren plecat dela Paris şi sosind la Sangate, lângă Calais, la întrarea tunelului, se va înfunda sub pămênt, urmând o înclinare foarte mică, apoi se va urca pe nesimţite apropiandu-se de ţĕrmul englez, şi se va duce să easă în baia S-ta Margareta, la 9 chilometre de Douvres.

* (Proces de presă). Mâne în 30 Aprile n. se va pertrata la tribunalul de aici înaintea jurilor procesul de presă contra d-lui G. Baritiu. Apărătoriu va fi d-l advocat A. Arz de Straussenburg.

* (Album de cămătari în Timişoara). Notariul oficiului orfanal, Iosif Maier lucră la o broşură, în care are de gând a espune pe toţi cămătarii de acolo. Foile din Timişoara provoacă pe fie-cine, care a avut nenorocirea a cădé în mânile acestor oameni a da autorului date.

* (Lăsatul de sec) la Nou-Orleans, Statele-Unite diferă de toate lăsăturile de sec din lume. Nu se găsesc asemeni trăsături caracteristice nici la Roma, nici la Neapole, nici la Veneţia şi nicăiri aiure.

Regele Ricard, supra-numit Inimă de leu în una din procesiunile mari, ce se fac la asemenea ocasiuni a jucat rolul principal. El purta pe umĕr faimosul topor de bătaie cu care a ucis atâţi Sarasini. Regele purta costumul cu care a visitat o dinioară insula Cipru. Casca sa era de aur, d'asupra cu un leu ce scânteia la lumina soarelei.

Scutul seu era blasonat cu trei lei târîtori. Hamurile calului seu erau de aur.

La sosirea regelui, a început marea representaţiune scenică, pe care regele Ricard o ordonase pentru petrecerea lealilor şi credincioşilor sei supusi, şi care representa istoria lumei de la crearea sa până în epoca actuală. A fost grădina Edenului, cu Adam şi Eva, această din urmă foarte desvoltată. În curênd a apărut turnul lui Babel, şi apoi o plută pe care se aflau Siria, Babilonia, Media şi Persia. Arabia şi Africa, ca şi Europa în anul 200 a creaţiunei, apărură succesiv, urmate de Grecia, Roma şi Scandinavia.

Francia era representată prin Clovis, Ludovic XIV, ambii Napoleoni şi un comunist. Napoleon I era cu costumul vechei gărḑi, ear Napoleon III purta uniforma de mareşal de câmp. Turcia era representată printr'un om bolnav culcat pe un pat, lângă care se află Anglia care îi dĕdea să înghiţă hapuri amare. Costumele erau noue, bogate, elegante şi corecte. Mascele erau foarte espresive şi punerea în scenă admirabilă. „V C.“

* (Velocipedul în armată). Un corespondent al revistei engleze „Broad Arrow“, care iscălesce: „un oficiar de cavalerie“ adresează ducelui de Cambridge, comandantul suprem al armatei engleze, o scrisoare prin care stăruesce asupra utilităţei de a crea un regiment de infanterie uşoară velocipedistă. Autorul serios semnalează numeroasele avantagie ale unui asemenea corp pentru serviţiul interior al ţĕrei. Velocipedul e mai curênd gata de cât calul şi n'are trebuinţă nici de nutriment, nici de îngrigire; el poate fi lesne transportat cu proprietarul seu în drumul de fer, şi un om care se pricepe a umbla cu velocipedul, poate face într'o ḑi cu mult mai multă cale de cât cu calul.

În cas de trebuinţă grabnică şi fără veste, cum ar fi de esemplu o rescoală, reclamând serviţiele unui regiment de infanterie uşoară velocipedistă, la o depărtare de o sută mile (engleze), corpul ar puté să meargă cu drumul de fer cât se va puté mai aproape de destinaţiunea sa, ducênd cu sine velocipedele sale. Dacă drumul, avênd prea multe cotituri sau fiind prea multe schimburi de linii, ar causa o perdere prea însemnată de timp, batalionul velocipedist ar puté să taie linia de-adreptul în goana mare.

Aceste sûnt trăsurile de căpetenie ale planului indicat de vechiul oficiar de cavalerie în cestiune. El uită însĕ că velocipedul nu poate circula decât pe un şes lin şi luciu şi că adese un bolovan ar fi de ajuns spre a'l resturna, fără a mai vorbí despre terenul accidental şi muntos, pe unde velocipedul n'ar ajunge departe, şi regimentul uşor ar devení foarte greoiu, căci ar fi prea adese nevoit să'şi ducă în spinare velocipedele, în loc de-a fi dus el de velocipede.

Să nu credem dar că calul ar puté fi înlocuit cu velocipedul şi cât despre nutreţul pe care îl dăm calului, să fim încredinţaţi că dacă este un animal care 'şi scoată chieltuiala prin serviţiele ce ne aduce, apoi acela de bună samă e calul.

* (Doamnă, Ploaua!) O damă fù într'o ḑi foarte rĕu necăjită de una de acele musce mari, cari sbârnăe pe la urechi şi care te pişcă cu atâta precisie în cât ar ḑice cine-va, că fortuna le dă ochi buni şi spirit.

— Ioane, ḑise ea servitorului, ea insecta aceasta cu băgare de samă, nu'i face nici un rĕu şi dă-o afară cât se poate mai uşor.

Ioan ea musca între degetele cel mare şi index şi iese cu precauţiune. Peste doue minute întră tot cu musca.

— Ei bine Ioane! 'i-ai dat drumul sĕrmanului dobitoc! . . . .

— Doamnă n'am îndrăsnit . . . . Ploa!

* (O resturnare de tren). Nu de mult podul dela Dunclin, aruncat la o înălţime de 50 picioare preste riul Mulbery (Statele-Unite s'a surupat în timpul trecerei unui tren. Afară de locomotivă, ce apucase să treacă podul, şi vagonul cu paturi, ce a rĕmas atêrnat în modul miraculos de un stêlp, trenul întreg a fost precipitat în riu. Cea mai mare parte din călĕtori au fost prinşi între fragmentele vagoanelor sdrobite şi abia au fost scoşi, din cari 12 grav răniţi, şi trei cel puţin mortal. Trei oameni au fost ucişi, doi impiegaţi a companiei asemene au fost ucişi. Focul s'a manifestat îndată şi a ars mai multe vagoane. „V. C.“

Bursa de Viena

din 28 Aprilie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	65 40
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	65 85
Împrumutul de stat din 1860	119 30
Acţiuni de bancă	806 —
Acţiuni de credit	249 40
London	117 10
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 34
Valuta nóuă imperială germână	57 55

Economic.

Sibiiu, 25 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.20—6.—; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.30—4.90; Sĕcară fl. 3.30—3 70; Orz fl. 3.40: Ovĕs fl. 1.90—2.30. Cucuruz fl. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4—4.50; Cartofi fl; 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 4.50—5; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 34—35; Unsoare de porc fl. 24.—27; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—16.50; Sĕu de lumînări fl. 22.50—23; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 27.50—28; Săpun fl. 20.—21; Fên 50 chilo fl. —.90—1.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 35—40 cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece —.—; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 8 Mai imob. rĕmasului după Israil Abraham în Şomfalĕu (jud. cerc. D. Szt. Mărtin); în 8 Mai imob. lui Ludovic Székely în Cluj (tribunal); în 9 Iunie imob. lui Ioan Nagy în Copoţ; în 2 Iulie şi 2 August imobil. lui Fejes în Bikfalva; în 19 Iunie şi 19 Iulie imob. d-nei Sigismund Rapolti în Nagy-Borosnye; în 6 Mai imobil. d-nei George Turi în Mălnaş; în 20 Iunie imob. d-nei Iosif Kerestes în Rely (jud. cerc. S. Szt. György); în 5 Mai şi 6 Iunie imob. lui Petru Zackel în Băgaciu (trib. Ibaşfalĕu); în 6 Mai şi 6 Iunie imob. d-nei Iosif Soltess în Székelyhid (jud. cerc.); în 9 Mai şi 10 Iunie imob. d-nei Andreiu Simon în Baiamare (jud. cerc.); în 27 Iunie şi 28 Iulie imob. şi mobilele lui Francisc Szöcs în K. Sztpál (jud. cerc. D. Szt. Mărtin); în 21 Mai şi 21 Iunie imob. lui George Bărbântian în Kişfalĕu (trib. Alba-Iulia); în 3 Mai imob. lui Iosif Mihály în Făget (jud. cerc. Mediaş); în 6 Mai şi 6 Iunie imob. lui Ioan Hanes şi soţi în Secal; în 10 Mai şi 10 Iunie imob. lui Teodor Kolcsár în B Szt. Ivány (judec. cerc. Reghen); în 3 Mai şi 3 Iunie imob. Ioan Gegő şi Ioan Essigmann în Făgăraş (jud. cerc.); în 16 Mai şi 18 Iunie imob. d-nei George Bogátty în Alba-Iulia (trib.); în 26 Mai şi 25 Iunie imob. lui Iosif Corpodean în Hesdatia (jud. cerc. Odorheiul-sĕcuesc).

Nr. 628—1879. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de notariu pentru comuna Topârcea se escrie concurs în terminul până 20 lea Maiu 1879.

Cu acest post sûnt împreunate un salariu anual de 400 fl. v. a. cuartir liber, 3 org. lemne şi tacsele care s'a statorit pentru contracte şi alte scrisori private.

Doritorii de a concura la acest post au a documenta pe lânga cualificaţiunea prescrisă în § 75 art. de lege XVIII din anul 1871 că sciu toate trei limbile patriei.

Petiţiunile timbrate şi provĕḑute cu documentele referitoare la recerinţele amintite sûnt a se îndrepta până la ḑiua prefiptă la subscrisa pretură.

Mercurea în 21 Aprilie 1879.

Dela pretura cercului.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan, lângă neputinciosul paroch din Cărpiniş, protopresbiteratul Zlatna infer., pe basa concesiunei prea vener. consistoriu archidiecesan, Nr. 657 B. ex a. c. se publică concurs până la 10 Mai a. c.

Emolumentele sûnt:

Jumătate din toate venitele parochiale, a parochiei din Cărpiniş, care e de clasa a III-a.

Doritorii de a ocapa acest post, au de a'şi subscerne petiţiunile subscrisului oficiu protopresbiteral, instruite conform legei, până la terminul mai sus prefipt.

Abrud în 6 Aprilie 1879.

Dela oficiul protopresviteral, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioane Gall,
protop. gr. oriental.

3—3

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 4

Neoplanta.
1875.
Medalia de argint.

Seghedin.
1876.
Medalia pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[15] 4

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 45. Sibiiu, Joi, 19 Aprilie v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de **douĕ** ori 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Aprilie.

Proiectul de lege pentru maghiarisare n'a ajuns alaltăeri la ordinea ḑilei în parlamentul maghiar. Lunia trecută s'a discutat de-ocamdată, precum vedem din foile maghiare, în conferenţa partidei liberale, care după motivarea ministrului de instrucţiune Trefort, a fost primit în general, ear după o discusiune mai lungă şi în detaiuri. La desbatere au luat parte: Gavril Baross, Béla Grünwald, Iuliu Horváth, Petru Sztojkovics şi ministrul-president Tisza. După multele pregătiri şi amênări a cestiunei s'ar păré, că chiar şi puternicilor din dieta maghiară le mai vin nedumeriri în privirea pasului, ce voiesc să'l facă. Nu'i cuprinde cumva oare-care temere de propria lor mărire?!

Altcum în timpul cel mai de aproape Bosnia şi administraţiunea acestei ţĕri va fi obiectul politic cel mai însemnat, cu care se va ocupa dieta. În conferenţele ministeriale comune şi micste, ce s'au ţinut mai de curênd în Viena s'a sĕvêrşit statorirea meritoriă a acelui proiect de lege, în care administraţiunea Bosniei şi a Erţegovinei se predă guvernului comun şi delegaţiunilor. Atât acela cât şi acesta însĕ vor primí împuternicirea lor din partea dietei şi „Reichsrath"-ului din Viena. Astfel se asigură cel puţin de către organele inspirate.

Cestiunea Rumeliei rĕsăritene pare a fi ajuns şi ea odată la un stadiu mai hotărît. „Agence Havas" comunică în această privinţă următoarele: Lordul Dufferin, ambasadorul Angliei la St. Petersburg a presentat guvernului rusesc o propunere cuprinḑênd cinci puncte adecă: 1) Prelungirea încă pentru un an a puterilor comisiunei internaţionale a Rumeliei orientale; 2) Numirea lui Aleko-paşa în funcţiunea de guvernator general al acestei provincii; 3) În timp de un an, guvernatorul general al Rumeliei orientale nu ar avé dreptul de-a chema trupele de cât cu consimţĕmêntul maiorităţei comisiunei internaţionale; 4) În această periodă de un an, Poarta ar renuncia la dreptul de-a pune garnisoane turcesci în Balcani; 5) O mică garnisoană turcească va ocupa Burgas.

Aceste cinci puncte formal presentate de lordul Dufferin au fost imediat primite de guvernul rusesc, care a renunţat la proiectul seu de ocupare micstă, dar sub oare-care reserve. In privinţa ocupărei Ichtimanului de către Turci, cabinetul din Szt. Petersburg a declarat, că nu putea primí această propunere, pentru că considera ocuparea acestui oraş de trupe turcesci ca putênd aduce un conflict cu poporaţiunile locale, conflict, pe care puterile căutau tocmai a 'l preîntêmpina. El a adaus, că o garnisoană turcească la Burgas e îndestulitoare pentru a afirma în principiu dreptul de suveranitate al Sultanului asupra Rumeliei orientale. Cu toate aceste guvernul rusesc lăsa să se înţeleagă că afară de ocuparea oraşului Burgas, dacă guvernul nu ar crede îndestulitoare această ocupare, un [illegible] trupe turcesci ar puté fi aşeḑat pe fruntaria de meaḑă ḑi a Rumeliei orientale, dar afară din această provincie. El a esprimat asemenea dorinţa ca trupele turcesci să între în Burgas numai după deplina deşertare a Rumeliei orientale şi a Bulgariei de către trupele ruse, deşertare care, după tratatul dela Berlin, începe la 3 Mai şi trebue să se sfêrşească la 3 August viitor.

În privinţa dreptului guvernatorului general de-a chiema în interiorul Rumeliei orientale trupele turcesci cu consimţĕmêntul maiorităţei internaţionale, guvernul rusesc a cerut într'un mod general ca cestiunile de principii reservate decisiunei comisiunei să nu poată fi resolvate de cât cu unanimitatea membrilor comisiunei, adecă, când comisiunea n'ar puté fi unanimă asupra acestei cestiuni, să cadă în domeniul diplomaţiei şi să facă obiectul negoţiărilor de la cabinet cu cabinet. Pentru cestiunile de amĕnunt şi de oportunitate, guvernul rusesc a primit ca otărîrile să se ea cu maioritate de voturi.

În resumat, cabinetul din St. Petersburg a primit propunerile Engliterei, afară de trei puncte, care pot fi considerate ca secundare, adecă ocuparea Ichtimanului de către Turci, întrarea trupelor turcesci în Burgas înainte de deşertarea deplină a Rumeliei orientale şi a Bulgariei de către trupele rusesci şi deciderea cu maioritate de voturi a cestiunilor reservate comisiunei Rumeliei.

Înţelegerea asupra celorlalte este deplină între Englitera şi Rusia; aceste singure trei puncte făceau, în ḑilele din urmă, obiectele negoţiărilor puterilor şi se asigură, că pretensiunea Rusiei asupra punctului al treilea poate fi considerată ca primită de diversele cabinete.

Această înţelegere între cabinetele din Londra şi din Petersburg trebuia să se manifeste la Constantinopole prin demersuri identice pe lângă Poarta, făcute de representanţele Rusiei şi de al Engliterei. Ne remâne să primim scirea despre îndeplinirea acestor demersuri şi vom puté considera cestiunea ca terminată.

Astfel „Agence Havas". Noi scim deja, că Aleco-Paşa s'a denumit de guvernator al Rumeliei rĕsăritene, şi am amintit de o combinaţiune, după care Aleco-Paşa *alias* Vagorides, având şanse a fi ales de principe al Bulgariei, ar puté uşor realisa Unirea Bulgarilor.

Scirea cea mai nouă însĕ de care dispunem, când scriem aceste, este următoarea: „Tîrnova, 29 Aprilie. Adunarea nouă s'a deschis de principe Dondukoff cu o cuvêntare, în care a adus la cunoscinţă cererea împăratului rusesc, să nu devină nici un sudit rusesc principe al Bulgariei. Adunarea a ales pe eparchul de president; apoi s'a ales *de principe* cu aclamaţiune în şedinţă secretă *prinţul Battenberg ca Alesandru I.*"

În România sûnt alegerile şi numai aceste la ordinea ḑilei. Agitaţiunea a luat nisce dimensiuni neobicînuite. Nu s'ar puté prevestí, dacă guvernul actual se va susţiné faţă cu opoziţiunea însemnată.

Dela Sinodul archidiecesan.

(Raport special al „Telegrafului român")

Şedinţa VII.

Şedinţa se deschide la 9 oare înainte de ameaḑi. Protocolul şedinţei a VI se cetesce şi se autentică.

Presidiul presentează rugarea administratorului protopresbiteral Dionisiu Chendi pentru un ajutoriu la scoala din Mediaş. — Se transpune comisiunei petiţionare.

La ordinea ḑilei raportul comisiunei scolare asupra raportului anual al consistoriului archidiecesan ca senat scolastic, care se alătură la protocol sub lit. *D*).

Raportorul comisiunei deputatul Dr. Nicolae Pop propune şi sinodul ia următoarele concluse:

I. În partea primă punctele 1, 2, 3, 6, 8, 10 se iau spre sciinţă. Încât privesce celelalte puncte se constată următoarele emancităţi:

La p. 4 la *a*) conclusul Nr. 143: 1877 se observă, că regulamentul pentru scoalele poporale încă nu este esecutat.

b) Catichisaţiunea şi întocmirea unui manual de catichisaţiune pentru adulţi (Nr. 114: 1876 şi Nr. 152: 1877) nu s'au pus în lucrare.

La punctul 5 proiectul pentru inspecţiunea scoalelor din archidiecesă până astăḑi nu s'a presentat.

La punctul 7 conclusul pentru înfiinţarea unui institut pentru învĕţă-

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(25. urmare.)

XVIII.

Pentru ce d. Ellermann împrumută dela jumĕtatea cea frumoasă a genului omenesc migrena tradiţională.

(Urmare).

Ellermann eşì pe deplin liniştit dela d. Bergerat, care îi anunţă pe mâne visita celor doi martori indispensabili.

La ḑece oare, studentul nostru întră în sala teatrului, aruncând în zădar privirile sale în toate părţile.

Doctorul Van-der-Bader nu era acolo.

O jumĕtate de oară întreagă tinĕrul student aleargă prin toate logile şi galeriile şi în sfêrşit se convinse de zădărnicia căutărilor sale.

— Era neliniscit, murmurà el; mĕ duc să'l linişteso.

Şi Ellermann, fără a asculta accentele sfăşietoare ale Margaretei din Faust, se reîntoarse cu paşi repeḑi la otelul Beauveau.

Aici îl aşteptà o nouĕ desamăgire; doctorul Van-der-Bader încă nu sosise acasă.

XIX.

Cum necuratul care se furişează preste tot locul vîrî în inima profesorului din Leyden o pasiune ce ţinu douĕ oare.

Întreaga lume galantă din Marseille îşi dĕduse astă sară rendez-vous la Operă.

Femei, ce străluciau de flori şi diamanţi ocupară graţioase ca nesce zine, fotoliurile din stalurile teatrului.

Evantaiurile purtate de mâni îndemânatice, se mişcau cu repejune febrilă, lăsându-te să veḑi nisce braţe de o albeaţă încântătoare pre cari nisce dandy, în îmbrăcăminte escentrică, păreau ale înghiţí cu ochii.

În mijlocul unui potop de muse-n, pe jumĕtate îngropat sub un or de dantele, apărù faţa blândă şi eină a doctorului Van-der-Bader.

Cu inima palpitândă, cu gura căs- ă, cu privirea ficsată asupra între- ţilor lui Gounod, cari făceau să ncă pe dinaintea lui admirabilul pm al lui Goethe, învĕţatul nu luase isamă vecinătatea sa lumească.

Pasiunea care acum vibrează lin am se urcă la accente selbatice în dsebitele scene din Faust, îi agita ina însetată de emoţiuni.

Oh! cât de departe era în acest ment profesorul din Leyden.

La primul ţipet de amor al Margtei el începù să înţĕleagă că, cele durmă bănueli i se sterseră din stul seu.

Amorul esista. El vorbia către dul în o limbă fermecătoare, care p ací îi era necunoscută. Michelet a dreptate, şi Ellermann nu'l anse.

Dar oh! cât de slab se simţì el, pu a iubí; sci-va el oare vre-o dsă se folosască de această limbă vorbită, care îi storcea lacrimi din ochi?

Puté-va el vr'odată să spună unei femei prin un suspin ceea ce simţia? Nu, nu! el vedea chiar de acum că se va face de rîs în neputinţa sa şi începù să se sparie însuşi de enormitatea lucrărei ce încercà.

Voind a studia amorul el se prinse în laţurile lui de mătasă. El simţia o nespusă lipsă după gingăşie.

Oh! cu ce dulceaţă curgea acest cuvênt de pe buzele lui.

Şi aceste scene, care făceau să'i trasară inima, să'i fearbă sângele?

Ce aveau să însemneze toate aceste, Dumneḑeule!

Actul se sfêrşise dar farmecul încă nu; Van-der-Bader tot mai vedea încă pre această palidă Margaretă, şeḑênd înaintea icoanei şi cântând cu glasul ei visător cântecul regelui din Thule.

Ciudat lucru, aceasta Margaretă semĕna foarte mult cu Lisbeth. Cu Lisbeth, gingaşa şi casta menageră, adorată de Ellermann.

torese se vede din actele alăturate că nu s'a putut esecuta.

Astfel sinodul îndrumă pe consistoriul a pune în lucrare conclusele amintite.

La punctul 9 prin care se arĕtă că consistoriul n'a putut esopera nimic pentru scoalele noastre din sumele ce dieta pe tot anul votează pentru instrucțiune publică, consistoriul are a repețí cererea la înaltul ministeriu de culte și instrucțiune publică, în aceasta privință.

II. 1) Cu privire la conspectele tabelare statistice se constată, că ele sûnt foarte neesacte în privința operațiunilor numerice. Din aceste conspecte se vede, că dela oficiul protopresbiteral al Turdei nu s'au subșternut datele statistice scolare. Consistoriul se îndrumă a trage la respundere pe respectivul protopresbiter pentru aceasta negligență.

2) Cu privire la institutul teologico-pedagogic pe viitor să se arete întru cât regulamentul s'a pus în lucrare și cu ce succes; să se spună câți profesori definitivi și suplenți sûnt aplicați, câți au depus esamenul de cualificațiune, cu cât s'a sporit biblioteca și cu ce opuri și alte mijloace de învĕțământ; să se arete cu ce cualificațiune s'au primit elevii în institut, câți sûnt interni și câți esterni.

Mai departe se dispune ca regulamentul seminarial să se pună în toate punctele sale în practică și anume:

a) Să se interneze clericii și pedagogii cu începutul anului scolastic viitor.

b) În cancelaria direcțiunei seminariale să se întroducă fără amânare protocoalele prescrise în § 65 a regulamentului.

c) Constatându-se lipsa unui institut de gimnastică indispensabilă pentru pedagogi, el negreșit are să se institue cu anul viitor scolastic.

3) Constatându-se că dintre gimnasiile de altă confesiune se face amintire numai de scolarii cari frecuentează gimnasiile din Sibiiu și Năsĕud, în viitor au să se presenteze datele statistice despre numĕrul scolarilor români gr. or. dela toate institutele medii de pe teritoriul archidiecesei, precum și un conspect despre caticheții dela acele institute.

4) La numĕrarea scolarilor români greco-orientali dela toate institutele medii și primarie din archidiecesă să se ia de basă percentualitatea după protopresbiterate, după etate, după secs, de asemenea să se facă pe basa percentuală și comparațiunea cu anul trecut.

III. Toate celelalte afaceri cuprinse în această parte se iau spre sciință, afară de proiectul elaborat de consistoriu pentru înființarea reuninilor învĕțătoresci asupra căruia comisiunea scolară va raporta mai târḑiu.

IV. Se constată, că raportul presentat în genere nu dă un tablou esact, din care să se poată vedé adevĕrata stare internă și esternă a scoalelor noastre. Anume nu se vede din raportul acesta în care părți ale archidiecesei scoalele noastre stau mai bine și în care mai rĕu, în câte comune nu sûnt scoale de loc, ce mĕsuri s'au luat spre a se înființa acele, câte cărți s'au întrodus, ce instrucțiuni și cerculare s'au esmis pentru îmbunătățirea învĕțământului, în care părți s'a visitat scoalele și cu ce resultat. Nu este evident din raport câte ședințe a ținut senatul scolar, câte piese au întrat, câte s'a resolvit și câte nu; în fine lipsesce lista stipendistilor.

Aprețiând rĕul, ce poate resulta din causa acestor emancități, pe viitor ele sûnt a se delătura; mai departe în anul acesta să se visiteze scoalele sau prin referent sau prin alți bărbați de scoală delegați din partea consistoriului, cel puțin a 3-a parte din numĕrul protopopiatelor archidiecesei, începĕnd cu scoalele cele mai rele.

Urmează la ordinea ḑilei raportul comisiunei petiționare.

Raportorul deputatul Absolon Todea propune și sinodul decide asupra următoarelor petițiuni: Rugarea bisericei din Dangăul Gerenfian (tractul Clujului) pentru un ajutor la reînoirea edificiului bisericei. — Se transpune consistoriului.

Rugarea bisericei parochiale din Dangăul Banfian (tractul Clujului) pentru ajutoriu la reedificarea bisericei de-acolo. — Se transpune consistoriului.

Rugarea comitetului parochial din Hunedora pentru un ajutoriu la scoala confesională de-acolo. — Se transpune cu deosebită recomandațiune la Consistoriu spre a [illegible] considerațiune la împarțirea ajutoarelor pentru scoalele noastre confesionale.

Rugarea parochului Ioan Bursan din Beclean vĕḑută și adeverită din partea protopopului Petru Popescu, pentru un ajutoriu din fondurile destinate pentru ajutorarea preoților. — Se transpune consistoriului spre a o lua în considerațiune.

Rugarea parochului Crisbășai din Kezdi-Martanuș pentru a fi considerat în tot anul la distribuirea ajutoriului de stat. — Se transpune consistoriului.

Rugarea comitetului parochial din Ida-mare pentru un ajutoriu la edificarea bisericei de-acolo. — Se transpune consistoriului.

Rugarea unor comitete parochiale din protopopiatul Turda-superioră pentru ca părintele Galation Șagu paroch în Idicel să fie întărit ca protopop definitiv în acel tract. — Se transpune consistoriului.

Rugarea lui Simion Medrea capelan în Stremț pentru desdaunarea din partea comitetului parochial din Sebeș și eventual cel din Câmpeni, în privința salariului seu învĕțătoresc. — Se transpune consistoriului.

Suplica lui Ioan Popescu profesor seminarial prin care cere regularea cuincuenatului seu de profesor. — Petițiunea nefiind instruită cu actul consistoriului prin care suplicantele ḑice, că s'ar intenționa scurtarea de cuincuenat, ce suplicantelui, după afirmațiunea sa i s'ar cuvení; — suplica dinpreună cu toate aclusele se transpune consistoriului spre a se însciința suplicantele despre conclusul prin care afirmă a fi scurtat.

Ședința următoare se anunță pe mâne la 10 oare î. a. La ordinea ḑilei: raporturile comisiunilor.

Ședința se încheie la 2 oare d. a.

Ședința VIII.

Ședința se deschide la 10½ ore în. am. Nefiind gata protocolul ședinței a VI, verificarea lui se amână.

Se presentă petiția deputatului cav. Pușcariu pentru concediu, — Sinodul acoardă concediul cerut.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei organisătoare.

Raportorul Parteniu Cosma raportează despre modificările ce ar fi să se inducă în regulamentul afacerilor interne.

Propunerile de modificare și adause în regulament se desbat punct de punct, și se decide ca acest proiect să se tipărească separat și să se distribuie între deputați la începutul fie cărui period sinodal.

Referentul comisiunei ad hoc alese pentru elaborarea memorandului [illegible] proiectului de lege referitor la întroducerea limbei maghiare în scoale, Anania Trimbițaș cetesce proiectul de memorand.

Terminându-se cetirea proiectului de memorand, la propunerea presidiului, Sinodul se declară și întră în ședința confidențială.

La redeschidere presidiul enuncie că, după informațiunile primite proiectul de lege pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele confesionale, se va pune pe masa dietei marți în 17/29 l. c., că prin urmare abia avem timp de o ḑi pănă la pertractarea aceluia în dieta țerei: Sinodul, din respect cătră gravitatea cestiunei și a timpului celui scurt renuncie la memorandul proiectat în ședința a V-a și decide a așterne corpurilor legiuitoare representațiunea făcută de episcopatul și consistoriele din metropolie, cu aceea că aproabă pașii facuți de episcopat și consistoriu. Sinodul roagă pe corpurile legiuitoare ca la pertractarea numitului proiect de lege să iee în considerare motivele espuse în numita representațiune.

Adresa o va compune biroul sinodal în conțelegere cu presidiul și se va espeda încă astăḑi.

Proiectul de memorand se aclude la acte.

Ședința se închee la 2 oare d. am. Ședința procsimă se anuncie pe mâne la 9 oare.

Nr. 1111|1879 scol.

Raportul

consistoriului archidiecesan, ca senat scolastic pe anul 1878.

(Încheiere.)

II.

Încât pentru datele statistice despre starea și progresul scoalelor noastre confesionale alăturăm ací 4 conspecte și anume:

I. Despre frecuentarea scoalelor din care este evident, că băeții obligați a umbla la scoală în etate dela 6—12 ani au fost 58,436; ear dela 12—15 ani au fost 25,285, cu totul dar dă suma de 83,721.

În comparațiune cu anul trecut diferența este, că în anul 1876/7 scol. fiind copii obligați la scoală 57,013 anul scol. 1877/8 dă un plus de 1423 pentru cei în etate dela 6—12 ani; ear pentru cei de etate dela 12—15 ani fiind în anul scol. 1876/7 24,452 resultă pe anul 1877/8 un plus de 833, totalul un plus de 2256.

II. Despre starea edificiilor de scoale din care se vede, că edificii proprii scolastice avem 627, ear închiriate sûnt 155, corespunḑĕtoare legei sûnt 496, ear defectuoase sûnt 268.

III. Despre valoarea edificiilor scoalelor prin care în total se arată o valoare de 641,639 fl. 26 cr. v. a. în anul precedent scolastic au fost 523,434 fl. 53 cr.

IV. Despre învĕțătorii aplicați la scoală .

Din care se vede că în archidiecesă sûnt învĕțători la scoalele noastre confesionale aplicați 853 dintre cari 254 sûnt numiți definitiv. Trebue să observăm ací, că în aceste date statistice, nu sûnt cuprinse și datele din protopopiatul Turda-inferioară, de unde nici pănă în momentul din urmă conspectele nu ne-au sosit.

Cu deosebire și în special raportăm că la institutul nostru teologico-pedagogic în anul trecut scol. 1877/8 au fost în anul I 39; în anul II 35; în anul III 38 Pedagogi au fost în cursul de an. I. 12; de anul II. 8.

În comparațiune cu anul 1876/7 scolastic vedem diferența de minus 26

Ajuns la acest grad de ecsaltațiune doctorul se întoarse repede cu neastêmpĕrul unui om, care 'și-a perdut cumpĕtul.

El se veḑù dintr'odată față în față cu cel mai încântătoriu obrăjel de femee ce este cu putință a vedé.

Era o blondină cu ochi mari albastri, cu pĕr auriu peptenat cu măiestrie și semĕnat cu mărgăritare strălucitoare, cu frunte puțin înaltă, dar de o formă admirabilă; cu nas acuilui, cu buze ca nisce frăgușori, cu dinți albi ca zăpada.

Această frumseță aruncà lui Van-der-Bader una din acele priviri de sirenă, de eroinele marseileze de feliul ei și le țin totdeauna în reservă în fundul arsenalului lor.

Sêrmanul învĕțat fù în curênd fermecat de aceste priviri. Visurile sale în curênd începură să ia chip și formă; el se îmbătà de privirea prodigioasă a acestei femei și buzele lui rostiră încet aceste cuvinte:

— Cine ești, doamnă?

Auḑind acest accent străin regina seducĕtoare de lângă dênsul îmì misterios.

— Cine sûnt, respunse ea, e-ți pasă? — un nume nu 'ți-ar spune nimic . . . și de alt cum, te-ar interesa doară mult să'l cunosci?

— Abună samă! ḑise Van-der-Bader cu accent rugător, aș vrea să dau un nume frumuseței D-Tale

— Numesce-me Cleopatra, dacă voiesci să fii Antoniu; Eponina, dacă voiesci să fii Sabin; Laura, dacă voiesci să fii Petrarca.

— Dar eu sûnt doctorul Van-der-Bader.

— Bine dar! numesce-mĕ simplu Fernanda, doctore!

— Fernanda!

— Ah! scii că, eu nu pun mare preț pe nume; am venit să șed lângă D-Ta pentru-că 'mi placi.

— Mai spune'mi asta încântată. Oh! De-ai scii cât mĕ faci de fericit?

— D-Ta nu scii prea dl . . . si eu îți voi repeta aceste cuvinte de mii de ori căci ele spun adevĕrul.

— Îmi juri?

— Pe capul Dianei! Aceasta este singura mea prietină, care nu ne-a înșelat.

— Diana?

— Da, mica cățĕlușe ce 'mi-a dăruit-o colonelul Petroschi, după reîntoarcerea sa din Rusia. A propos, cunosci pe Petroschi?

— Ba nu, murmurà Van-der Bader.

— Pagubă, căci altcum 'mi-ai fi ajutat să'l regăsesc.

Poate că aḑi el nici n'a venit la teatru . . . eu m'am cam săturat acum de Faust; ai avé gingașia, să mĕ însoțesci pănă la trăsura mea? D-Ta vei ținé locul lui Petroschi.

— D-Ta vrei să eși?.. Oh eu te voiu însoțí ori unde vei merge, eu nu te voi mai părăși.

Urmează'mi dar, ḑise încântătoarea blondină cu un zimbet provocătoriu.

Van-der-Bader se sculá de pe un scaun ca un om amețit de vin.

Ḑece minute mai târḑiu, Ellermann întrà în sala teatrului, și noi scim acum pentru ce nu mai află acolo pre soțul seu.

Pe timpul când studentul întrà în otel, profesorul de Leyden trecù pragul unui budoar parfumat de dulci și plăcute mirosuri, și Fernanda dispărù ḑicêndu'i:

— Așteaptă-mĕ, scumpul meu, voi revení în curênd.

— Unde sûnt, cugetà eroul nostru.

„Oh! această femeie este de o frumseță supraomenească, și eu simt că inima'mi bate nebunesce.

„Este oare amor ce simt? Michelet, o învĕțătorul meu! dă ochilor mei lumina cea adevĕrată; inima mea nu cere decât a se deschide călduroaselor gingășii ale fericirei! O Michelet! acum, când această regină nu mai este aici, eu simt că mi se resuscită îndoielile. Este oare ca aceea, pre care trebue să o iubesc?

În acest moment douĕ voci femeiesci străbătură ca douĕ săgeți prin budoar.

în a. I, de minus 41 în a. II, şi de plus 9 în a. III teologic; ear pedagogii în anul trecut scolastic în clasa I au fost mai mulţi cu 2; şi în clasa a II mai puţini cu (unul) 1.

La gimnasiul nostru din Braşov au frecuentat studiile în scoalele gimnasiale 183; la scoala reală 54; la scoala comercială 19; la scoala primară de copii 293; dto de copile 180; dto de repetiţiune 48; dto de meseriaşi 66.

Ací se arată o diferenţă faţă cu anul trecut: La gimnasiu un plus de 18 scolari; la scoale reale un minus de 17; la scoala comercială un plus de 2; în scoala primară de copii un minus de 69; dto de copile un plus de 3; dto de repetiţiune un minus de 31; dto de meseriaşi un plus de 16.

La gimnasiul nostru din Brad de 4 clase au frecuentat în anul trecut scolastic 1877/8 scolari 63; în comparaţiune cu frecuentanţii din anul anterior dă un plus de 11 scolari. La scoala normală au frecuentat în anul trecut scol. 34. În comparaţiune cu elevii din anul anterior se vede un plus de 4 scolari.

La gimnasiul superior de stat din Sibiiu au fost şi în anul trecut scolar 100 tineri, români gr. or. în toate 8 clasele, cari cu toţii au fost instruiţi în catichisaţiune şi doctrina religiunei în seminariul nostru Andreian prin profesori instituiţi anume spre aceasta.

La gimnasiul român greco-catolic din Năsĕud în anul trecut scol. au fost 40 scolari de religiunea noastră şi 8 elevi în scoalele normale de acolo.

Încât pentru celelalte scoale ale noastre capitale, şi anume: din Braşov, Satulung (Săcele), Bran, Zêrneşti, Veneţia de jos, Rĕşinari, Sălişte, Sebeş, Lancrĕm şi Dobra datele statistice sûnt cuprinse în conspectele subşternute din partea protopopilor respectivi ca inspectori scolari.

Scoalele comunale înfiinţate de stat au rĕmas tot acele din anul trecut, şi prin urmare ele nu s'au înmulţit.

Asemenea e starea cu scoalele admoniate din partea autorităţei supreme politice, că adecă a rĕmas admoniate tot cele din anul trecut, dar că ele nu s'au închis făcêndu-se din bun timp dispuseţiunile necesare, atât din partea acestui consistoriu, cât şi din partea inspectorilor şi comunelor respective de a aduce acele scoale în stare corespundĕtoare legei.

Încât pentru catichisaţiune acest consistoriu are onoarea a raporta, că după relaţiunile, ce au întrat aici, în aceasta privinţă, catichisaţiunea s'a observat în toată regula şi în mod corespundĕtor ordinaţiunilor şi regulamentelor date în aceasta vedere.

III.

In cele ce privesce alte afaceri scolastice vĕ raportăm precum urmează:

Cursurile supletore ale învĕţătorilor s'au ţinut şi în vara anului trecut conform regulamentelor subsistente în privinţa aceasta.

Consistoriul însĕ după esperienţa făcută până acum şi după raporturile conducĕtorilor meniţi pentru ţinerea cursurilor, a venit la convingere, că acele aşa precum sûnt ele constituite astăḑi, nu au produs un resultat destul de mulţămitor. Causa pare a fi nu atât zelul învĕţătorilor de-a participa la aceste cursuri, cât mai vêrtos lipsa de-o practică şi sistematică întrunire a învĕţătorilor la asemenea cursuri, mai adaogênd încă la această lipsă şi lipsa subsidiilor materiale.

Din aceste considerante consistoriul a aflat de bine a înlocuí acele cursuri supletore prin instituirea de „reuniuni învĕţătoresci“, cari în organismul lor se represente şi propiaminte să suplinească conferenţele învĕţătoresci întroduse la noi încă inainte de instituirea cursurilor supletorie.

Spre acest scop consistoriul a numit o comisiune cu însărcinarea de-a elabora un statut pentru înfiinţarea în modul cel mai posibil uniform de „reuniuni învĕţătoresci“ în archidiecesa noastră. Comisiunea numită 'şi-a substernut lucrarea sa (Nr 527 ex 1879), care dimpreună cu alte acte relative la această cestiune se vor subşterne venerabilulului sinod.

B. Din rubrica budgetului votat pentru ajutorarea învĕţătorilor şi scoalelor noastre confesionale, avem onoarea a vĕ raporta, că din acest ajutor s'au împărtăşit: a) 36 învĕţători în activitate; b) 3 învĕţători neputincioşi şi c) 10 scoale mai sĕrace şi mai strîmtorate.

C. La admiterea pentru facerea esamenului de cualificaţiune au incurs suplicele a 50 învĕţători dintre cari 33 au fost declaraţi de cualificaţi, 5 s'au declarat de necualificaţi; ear' 12 nu s'au presentat la facerea esamenului.

D. In cestiunea fondului de pensiuni pentru învêţători vĕduvele şi orfanii lor, nu avem de-a vĕ raporta alta decât că sûntem tot în stadiul în care eram la sesiunea din anul trecut. Aceasta cestiune însĕ s'a luat în desbatere la congresul nostru naţional bisericesc din toamna anului trecut. S'a numit din partea acelui congres o deputaţiune, care să intrevină la Ministeriu şi chiar la tron pentru susţinerea dreptului archidiecesei noastre la institutul de pensionarea învĕţătorilor, vĕduvelor şi orfanilor lor aplicaţi în institutele noastre scolastice de confesiunea ce profesăm.

E. Ca un cas special vĕ raportăm că în comuna **Bârseni** unde statul înfiinţase scoală comunală de stat la stăruinţa deamnă de toată lauda a poporenilor nostrii de-acolo s'a înfiinţat o scoală confesională gr. orientală română.

F. Asemenea ca un cas special raportăm, că comuna **Tarnaviţa** din tractul **Ilia** la propria sa cerere şi arĕtând mijloacele necesare pentru susţinerea unei scoale corespunḑĕtoare recerinţelor legei prin conclusul acestui consistoriu sub Nr. 3116 din anul 1878 s'a despărţit de scoala materă din **Boozu**.

G. In urmă avem onoare a presenta actele doveditoare ce consistoriul nostru a făcut faţă cu proiectul de lege pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligător în scoalele noastre poporale.

Rugăm pre Venerabilul sinod, ca luând în considerare actele, ce în aceasta privinţă vi se presentă, să binevoiască şi din partea sa, a face paşii de cuviinţă pentru salvarea autonomiei noastre bisericesci şi susţinerea în drepturile lor stătătoare, regulamentare şi legale a scoalelor noastre confesionale greco-orientale române din întreaga archidiecesă.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ca senat scolastic.

Sibiiu, 7 Aprilie 1879.

N. Popea m. p.
archim. şi vicariu archiepiscopesc.

Dr. Iosif Hodoş m. p.
referent.

Adresa

Reuniunei învĕţătorilor din ţeara Bârsei cătră Inalt Preasânţia Sa archiepiscopul şi metropolitul.

Escelenţă! Înalt Preasânţite Părinte Archiepiscoape şi Metropolite!

Românii ortodocşi aşeḑaţi şi presăraţi printre popoare de altă naţionalitate şi religiune 'şi-au conservat de seculi legea şi limba străbună. Ori cine ar fi avut temeritate a'i sguduí Românului credinţa şi a'i ataca limba a fost silit a se retrage cu ruşine dela nesocotita sa încercare; căci între virtuţile poporului român un loc cardinal îl ocupă tenacitatea, cu care acest popor se alipeşte de credinţa şi de limba sa.

Escelenţă! Dacă în timpurile trecute Românul despoiat mai de tot de drepturile omenesci 'şi-a aflat scut şi apărare, mângăiere şi alinarea durerilor sale în biserica sa, astăḑi când biserica 'şi-a eluptat posiţiunea ce'i compete, fie-care suflet român vede în autonomia şi libertăţile bisericei acea fortăreaţă gigantică, carea ne asigură esistenţa naţională.

Simţul de cultură naţională deşteptat preste tot între credincioşii sântei noastre biserici ne garantează în mânia tuturor machinaţiunilor meschine, un viitor intre popoarele de sub augusta casă domnitoare a Habsburgilor.

Tare în credinţă, consciu de datoria sacră, ce 'Ţi încumbe ca cap al bisericei, demn urmaş al antecesorilor Escelenţei Tale de glorioasă memorie, Te-ai pus în fruntea noastră a apăra pe cale legală drepturile bisericei, şi a conserva neştirbite interesele de viaţă ale scoalei.

Pătrunşi de însemnătatea energicului pas ce 'l-ai făcut întru salvarea scoalei noastre naţionale confesionale, noi, cari sûntem în prima linie chemaţi a respândí lumina adevĕratei culturi în popor, ne simţim îndatoraţi, a ne apropia de Escelenţa Ta şi a'Ţi esprima cea mai călduroasă şi cea mai sinceră recunoscinţă pentru paşii făcuţi la înaltul tron al augustului nostru monarch faţă de proiectul de lege, ce se intenţionează a se întroduce în scoalele noastre poporale.

Strîns alipiţi de archipăstoriul lor subscrişii membri ai Reuniunei învĕţătorilor din ţeara Bârsei, Te rugăm Preasânţite părinte a apĕra cu tărie şi înţelepciunea, ce Te caracterisează, scoala dela a cârei înflorire depinde viitoriul naţiunei române.

Ai Escelenţei Tale

Braşov, Februarie 1879.

Devotaţi fii sufletesci.

Varietăţi.

* (**Postal**). Direcţiunea postală din Sibiiu face sub Nr. 7620 cunoscut următoriul **anunciu**: Comunicaţia postală între Rodna şi Năsĕud, carea se făcea până acuma numai de 4 ori pe sĕptĕmână, dela 1 Mai. n. a. c. va fi ca şi în anii mai de mult pe toată ḑiua stând cu cursul postal între Năsĕud şi Bistriţă în legătură imediată. Comunicaţia aceasta nouă se face după următoarea programă:

a) **Între Rodna şi Năsĕud.**

1. **Plecarea din Rodna** la 4 oare dimineaţa; din Sângiorgiu la 5 oare 45 m. dimineaţa;
2. **Sosirea în Năsĕud** la 9 oare 30 minute înainte de-ameaḑi;
3. **Plecarea din Năsĕud** la 10 oare înainte de-ameaḑi; din **Sângiorgiu** la 2 oare după ameaḑi şi
4. **Sosirea în Rodna** la 3 oare şi 40 minute după ameaḑi.

b) **Între Năsĕud şi Bistriţa.**

1. **Plecarea** din Năsĕud la 2 oare după ameaḑi;
2. **Sosirea** în Bistriţa la 5 oare după ameaḑi;
3. **Plecarea** din Bistriţa îndĕrĕpt la 5 oare dimineaţa şi
4. **Sosirea** în Năsĕud la 8 oare dimineaţa.

* (**Producţiunea sodalilor români**) de sâmbătă sara, împreunată cu petrecere, a eşit, în tot ce se atinge strins de dênsa, foarte bine. Publicul la început era mai puţin numĕros, dară în decursul producţiunei şi petrecerei s'a sporit binişor.

* (**Procesul de presă**), despre care făcurăm amintire în numĕrul trecut, s'a pertratat eri înaintea curţei de juraţi din loc. Dl G. **Bariţiu**, contra cărui procurorul de stat a proces cu provocare la §§ 65. 300 şi 302 din codicele penal din causa unui articul publicat în „Gaz. Trans. fù declarat de curtea de juraţi cu **unanimitate nevinovat**.

Un raport detaiat are să urmeze.

* (**Pentru cei arşi din Beclean**) au mai încurs: dela dl Dr. I. Moga 2 fl., şi dela d-nul E. Trăilă din Oraviţa 5 fl.

* (**Înfrumseţarea Sibiiului**). Faţă cu întrebările din mai multe părţi, dacă tacsa de membru fundator în suma de 50 fl. este a se solví dintr'odată sau se poate plătí şi în rate, subscrisul comitet îşi ea voie a împărtăşí, că tacsa amintită se poate solví şi in rate de cinci sau ḑece luni. Inscrierile de membrii la reuniunea pentru înfrumseţarea cetăţei cu tacsa anuală de cel puţin **doi** floreni v. a. se pot face la casariul reuniunei, d-nul major **Herzberg** în edificiul magistratului, la d-nul neguţătoriu **Nuridsán** şi d-nul apotecariu **Müller** în piaţa mare, la d-nul **Michaelis**, librariu în piaţa mică şi la d-nul neguţătoriu **Winkler** în strada Ocnei.

Sibiiu, 30 Aprilie 1879.

Comitetul reuniunei pentru
îmfrumseţarea cetăţei.

* (**Numerul parcelelor şi comasaţiunilor în Transilvania**). După eruările ce le-a făcut contele Schweinitz la oficiolatele catastrale Transilvania cuprinde astăḑi

---

Învĕţatul care cu o mână febrilă îşi strîngea peptul auḑì aceste cuvinte:

— Ascultă, Mireto; dacă cumva vine în astă sară Petroschi, spune'i că nu sûnt acasă!... aceasta îi va fi spre scire pentru că 'mi-a refusat şalul de India ce i 'l-am cerut.

— Şi pentru domnul Artur?

— Pentru domnul Artur sûnt indispusă şi dorm.

Van-der-Bader, auḑind aceste cuvinte, îşi aruncà braţele în aer.

Acum începù să înţeleagă unde este; spĕriat privì el la toate objectele tândăloase ce'l încungiurau, mâna sa căută pălăria şi resturnà un vas de porcelan de China ce căḑù pe parchet spărgându-se în o miie de bucăţi.

Uşa se deschise.

Fernanda apărù îmbrăcată în un vestmênt de casă de coloare roseă.

— Ai făcut un minunat cap de operă, ḑise ea.

— Doamna mea...

— Oh! lasă ceremoniele; numesce-mĕ Fernanda, şi vino de şeḑi lângă mine; Mireta ne va serví cina, îmi este foame grozav.

— Vei cina singură, doamnă dise Van-der-Bader îndreptându-se fără a o mai lua în samă spre uşe.

— Ce vrei să ḑici, prietine?

— Eu nu sûnt prietinul D-tale. Eu am venit aici ca un nebun, fermecat de frumseţa D-tale prodigioasă, cuprins de nu sciu ce visuri fantastice. M'am înşelat, cum obicînuesc a mĕ înşela; dacă amorul esistă, el nu se află aici. Rĕmâi sănătoasă, doamnă eu nu vreau să'mi prostituez inima mea.

Şi învĕţatul, cu pas liniscit şi măreţ ca un erou din anticitate, părăsì budoarul, lăsând pre Fernanda ameţită de mânie, cu mâna pe mănerul unui clopoţel.

— Mireta apărù.

— Arată'i uşa la acest ticălos, strigà Fernanda, şi dacă va vení Petroschi, spune'i că'l aştept.

(Va urma).

9,776,269 de jugere catastrale, care sûnt împărţite în 10,692,432 parcele.

In teritoriul direcţiunei catastrale dela Cluj sûnt 5,116,099 jugere şi 4,829,293 parcele, ear în teritoriul direcţiunei catastrale a Sibiiului sûnt 4,660,170 de jugere şi în parcele 5,863,139. Din anul 1857 se înmulţiră parcelele — abstrăgênd dela Silvania — până la conscrierea cea nouĕ cu 1,697,912. Una cu alta vine o parcelă în Transilvania 1456½ stânjini cuadraţi. Dacă asemĕnăm teritoriele amênduror direcţiunilor catastrale şi adecă teritoriul direcţiunei Clujului, care cuprinde cele 7 comitate din jumătatea nordică a Transilvaniei, în care era pământul împărţit între domni şi între iobagi şi teritoriul direcţiunei catastrale a Sibiiului, care se compune din cele 8 comitate ale jumĕtăţei meridionale a Transilvaniei — vedem, că acolo cele 4,829,292 de parcele fac una cu alta 1.05 de jugere sau 1680☐ stângjini, eară aici cele 5,863,139 de parcele fac numai 0.83 de jugere sau 1328☐ stânjini. In teritoriul direcţiunei catastrale a Clujului, în care se află comitatele Solnoc-Dobâca, Bistriţa-Năsăud Ciuc, Odorheiu, Murĕş-Turda şi Turda Arieş, s'a întrodus comassaţiunea până la anul 1867 în 58 de comune, dela 1867 încă în 39, la olaltă în 97 comune. Acuma comasaţiunea este pe cale de a se realisa în 81 de comune. În teritoriul acestei direcţiuni catastrale se află 1317 comune. Dela anul 1857, necomputând comasaţiunile ce sûnt pe cale de a se realisa, s'au făcut pe an una cu alta câte 461 comasaţiuni. Dacă vom computa şi pe cele ce sûnt pe cale de a se realisa, atunci vin pe an câte 7.39 comasaţiuni. Deci dară din 1317 comune s'au comasat cam 7.4%, în 6.15% s'a pus comasaţiunea în lucrare, ear în 80.41% comune nu e nici urmă de comasaţiune. Numĕrul regulărilor posesiunilor, ce s'au făctut dela 1587 până la 1867 nu se mai poate erua cu siguranţă. La toată întêmplarea numĕrul e mic, dară se dă cu socoteala, că în timpul acesta posesiunea s'a regulat în 27 de comune şi în 151 de comune decurg încă procesele. Aceste date se basează pe conspectele oficiale ale direcţiunei catastrale. În teritoriul direcţiunei catastrale a Sibiiului se află comitetele Hunidoara, Sibiiu, Făgăraş, Têrnava-mică şi Têrnava-mare, Trei Scaune (Háromszék) Alba Inferioară şi Braşov şi are 1211 comune. Din aceste comune 29 s'au comasat, şi în54 s'a regulat posesiunea. Din toate 2528 comune catastrale transilvane s'au comasat în anul 1878 126 şi în 81 comune s'a regulat posesiunea sau mai bine ḑis s'a regulat posesiunea în 207 comune, deoarece în comunele, unde s'a făcut comasaţiune, totodată s'a şi regulat posesiunea. Aşa dar în 21 de ani s'a şi regulat posesiunea pe an în câte 9.85 comune sau în 8.18 percente din toate comunele transilvane, „G. Tr."

* (Răpirea unui guvernator). Ḑiarele poloneze spun că noul guvernator general din Harcov a fost răpit de nihilişti. Faptul s'a petrecut astfel:

La 28 ale lunei trecute se pomenesce numitul guvernator cu un cinovnic de procuror în plină uniformă, care închinându-se cu cel mai mare respect îi ḑice:

„D-nul procuror m'a trimis la Escel. Voastră rugându-vĕ să binevoiţi a vení imediat la dênsul.

— Dar oare ce s'a întêmplat de aveţi atâta urgenţă, întrebà guvernatorul?

— Sûntem pe urma omorîtorului lui Crapotchin, şi presenţa Escel. Voastre este neapărat trebuincioasă.

— Bine, viu îndată. Şi pronunciând aceste cuvinte, guvernatorul sunà clopoţelul.

— Dar de ce sunaţi Escelenţă, îl întreabà acel cinovnic?

— Ca să se pue caii la trăsură.

Nu e trebuinţă Escelenţă, câci d. procuror în vederea urgenţei a trimis trăsura sa aici.

— Minunat, atunci plecăm împreună.

Amândoi s'au pus în trăsură şi plecat a remas până aḑi şi unul şi altul. Revoluţionarii au pus mâna astfel pe noul guvernator şi îl reţin în păstrare.

Ḑilele aceste guvernatorul prins a fost silit se scrie şefului politiei, conjurându'l de-a fi foarte cirscumspect în urmărirea omorîtorilor lui Crapotchin, pentru că în cas contrariu el (guvernatorul), care este deţinut ca un fel de amanet, ar puté plătí cu vieaţa ori-ce precipitare a poliţaiului.

* (Atentatele comise în ultimii 30 ani). Un ḑiar din Paris, „Gaulois", publică lista următoare a atentatelor contra vieţei persoanelor regale sau a capilor de stat, în acesti din ărmă 30 de ani, adecă de la 1848 până aḑi: Contra ducelui de Modena, în 1848; contra principelui de Prusia, acum împĕratul Wilhelm, la Minden, Iuliu 1848; contra reginei Victoria, de un vechiu locotenent, în 1852; maşina înfernală descoperită la Marsilia când cu călĕtoria lui Napoleon III în 1852; Împĕratul Austriei, greu rănit de ungurul Libeniez, în 1853; atentatul contra regelui Victor Emanuel în 1853; contra lui Napoleon III, în faţa teatrului Opéra-Comique în 1853; ducele de Palermo, atins de moarte în 1854; Pianori, trage asupra lui Napoleon III, în Câmpii-Elisei, la 1855; un agent de poliţie pune mâna pe Fuentes în momentul când era să tragă asupra reginei Isabela, 1856; soldatul Milano lovesce cu pumnalul pe regele Ferdinand de Neapole la 1856; trei Italiani, veniţi din Londra, sûnt convinşi de conspiraţiune contra lui Napoleon III. 1857; complotul lui Orsini, contra lui Napoleon III, 1858; regele Prusiei scapă de douĕ focuri, pe cari le trage studentul Becser fără să'l nimerească, Baden 1862; studentul Brusios trage asupra regelui Greciei, 1862; trei Italieni veniţi din Londra, sûnt arestaţi pentru că au conspirat contra lui Napoleon III, 1862; asasinatul presidentului Lincoln, 1865; Ţarul este atacat la Petersburg, 1866; Berezowski trage asupra lui la Paris, 1867; asasinatul principelui Mihail al Serbiei, 1868; atentatul contra regelui Amadeu al Spaniei, 1871; asasinatul presidentului din Peru, 1872; din Bolivia, 1873; din Equator, 1875; Paraguay 1877; douĕ atentate sûnt îndreptate contra împĕratului Germaniei în Mai şi Iuniu 1878; vineri 25 Octombre 1875, Moncasi cearcă să asasineze pe regele Spaniei cu pistolul; 17 Noemvrie 1878, regele Italiei scăpà de pumnalul lui Paşanante; în fine, la 14 Aprilie, la opt oare de dimineaţă, împĕratul Rusiei a fost obiectul unui atentat de care scăpà din norocire; acum este a treia oară de când scăpà de gloanţele îndreptate contra sa.

* (Tributul naţiunei). Cetim în „Unul pentru Altul" următoarele: În marea Britanie s'a deschis o subscripţiune pentru a oferí primului ministru Disraeli (lordul Beaconsfield) o ramură de laur de aur. Aceasta subscripţiune, limitată de un penny (ḑece bani) de persoană a fost acoperită de 58,000 lucrători, bărbaţi şi femei.

Eacă descrierea ofrandei poporale:

Ramura de laur cântăresce douedeci şi douĕ de carate de aur şi e lucrat toată cu mâna. Pentru ca foile să se apropie cât se poate mai mult de natură, lucrătorii au de model o ramură de *laurus nobilis* care se întrebuinţa în anticitate pentru coroana laurea. Sûnt patru-ḑeci şi şese foi de felurite mărimi şi lucrate cu aceiaşi îngrigire pe faţă ca şi pe dos. Aceste foi pleacă de la patru ramure împreunate cu o legătură de aur pe care se vĕd rosa, spinul si trifoiul, emblemele Engliterei, Scoţiei şi Irlandei. Numele oraşelor care au contribuit la această subscripţiune e gravat pe foi; ear legătura poartă aceste cuvinte: „Tributul naţiunei", cu data de 1879. Toate împreună cântăresc doue-ḑeci de uncii.

* (Esperienţe telefonice) Nisce înteresante esperienţe telefonice au avut loc de curênd între oraşele Halifacs şi Manchester. Distanţa între ele este cam de 57 chilometre. Era vorba a se asculta la Manchester o cuvêntare predicată în biserica congregaţională dela Halifacs. Esperimentatorii s'au servit cu firele telegrafice a drumului de fer din Lancashire, cari au fost prelungite până în interiorul bisericei, unde se afla un transmiţĕtor Crossley, modificaţiune a microfonului Hughes.

La Manchester se aşeḑară ca receptorie patru telefoane Bell. La 10½ oare serviciul religios a început printr'un imn, care a fost foarte bine reprodus; s'auḑit vocea sonoră a păstorului ce domina pe a credincioşilor. Rugăciunile şi lecturlile Bibliei au fost asemenea clar transmise, dar cuvêntarea n'a putut fi reprodusă în mod complect.

Se atribue acest nesucces parţial la inducţiunea causată prin transmiterea depeşelor pe linii; posta nemergênd Dumineca în Anglia, telegraful e esclusiv întrebuinţat în această ḑi. Afară de aceste se aşeḑase transmiţĕtorul Crossley în interiorul amvonului, aproape la picioarele predicatorului, ca să nu dea distracţie congregaţiunei; aşa în cât când oratorul se sprijinia pe amvon, sau întorcea capul, cuvinte întregi nu ajungeau la urechea esperimentatorilor din Manchester. Aceste esperinţe curioase vor fi reînoite în curênd.

Telegramă.

(Servit particular al „Tel. Rom.")

Budapesta, 30 Aprilie nou, 6 oare s. **Astăḑi se presentà camerei representaţiunea sinodului archidiecesan în cestiunea întroducerei obligatoare a limbei maghiare în scoalele elementari. Desbaterea generală în această cestiune încă nu e terminată. Dintre români vorbì astăḑi deputatul Strevoiu contra şi fù ascultat cu atenţiune. Mocsáry Lajos ţinù o cuvêntare escelentă asemenea contra, deamnă de recunoscinţa fie-cărui patriot nepreocupat.**

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Berlin, 30 Aprile n. „Nord. Allg. Zeitung" scrie: Faţă cu problema monarchiei habsburgice în orient cade şi Bulgaria în sfera intereselor a aceleia. Alegerea principelui Bulgariei n'a putut fi îndreptată spre un candidat de tron mai potrivit, care prin raporturi familiare este aproape şi de curtea rusască şi de cea austriacă.

Petersburg, 30 Aprilie n. Cetatea Orenburg, fiind vênt viforos, a ars cea mai mare şi mai frumoasă parte. Jumĕtate din populaţiune a remas pe stradă şi fără de mijloace de traiu.

Bursa de Viena

din 30 Aprilie n. 1879.

Metalicele 5%	65 45
Împrumutul naţ. 5% (argint)	65 90
Împrumutul de stat din 1860	119 80
Acţiuni de bancă	807 —
Acţiuni de credit	250 60
London	117 —
Argint	— —
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 35
Valuta nóuă imperială germână	57 55

Economic.

Dela buletinul nostru ultim sĕptĕmânal împregiurările timpului n'au suferit mare schimbare. Numai la începutul şi sfêrşitul sĕptĕmânei trecute s'au arĕtat ici colea raḑele soarelui, apoi peste toată sĕptĕmâna a domnit ploi şi mici şi mari, ba chiar şi torente, cari apoi schimbându-se în ploi îndelungate şi reslăţite preste toată ţara ungurească au umflat de nou toate fluviele, toate riurelele aşa, încât inundăţiile de ţinuturi întregi earăşi sûnt la ordinea ḑilei. Apele cresc pe ḑi ce merge; ele au făcut şi fac mereu pagube nespuse; au rupt poduri, trenuri şi au stricat comunicaţia total. Termometrul şi în sĕptĕmâna trecută au fost schimbăcios arĕtând cătră ameaḑi între +18° şi +8° R. Sĕmĕnatul cucuruzului nu poate înainta din pricina ploilor; ba în unele ţinuturi nici n'a început, chiar şi sĕmĕnatul spiţăioaselor de primăvară a rĕmas în mare parte neefectuat. Pre lângă toate aceste raporturile despre starea sĕmĕnăturilor sûnt favorabile. Toate combinaţiunile însĕ sûnt fără folos până nu vom fi trecut şi preste gerurile lui Mai, cari adesea ne cercetează şi apoi ne lasă în desnădĕjduire şi nenorocire. Negoaţele peste tot în sĕptĕmêna trecută au fost cam fără viaţă.

Preţurile tuturor articulelor avură un stadiu mijlociu. Notăm în special următoarele: Grâul în cuantitate de vre-o 80, mii măji metrice s'a vêndut cu fl. 8.60—9.15 sĕcara 2000 m. m. cu fl. 5.70—6.05; orzul cu fl. 5.15—5.50; ovĕsul la 2000 m. m. cu fl. 5.15—5.50, cucuruzul la 12 mii m. m. cu fl. 4.39—5.20; făina a trecut foarte rĕu, puţină şi fără preţ; asemenea trecere avură şi păstăioasele. Fasolea cu fl. 6.75; lintea cu fl. 8—10; mazĕrea cu fl. 8—12; mălaiul cu fl. 8.25; sómênţă de cânepă cu fl. 8.75; sĕmênţa de in cu fl. 12.50; Lânile încă s'au vêndut numai cu fl. 40—42 pro 56 chilograme porcii au trecut mai bine. Între cele 89,130 de capete erau din România la 1820 şi din Ardeal numai vr'o 70; unsoare de porc a trecut cu fl. 45—45.50 fără vas, eară cu vas cu tot cu fl. 48—49.50; slănina n'a avut căutare; sĕul a trecut cu fl. 45—46.50 spirtul cu fl. 26—29.50 pro 10,000 litre peile de bou din Bănat au trecut cu fl. 125—130; cele din Ardeal cu fl. 135—140 per 102 dărabe; părechea însĕ cu fl. 10—11

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 26 Mai îmob. lui Onisie Luciu în M. Borzas (jud. cerc. Sz. Udvár); in 29 Mai imob. d-nei Gavrilă Ghita în Nagy-Sikárlo; în 17 Mai şi 17 Iunie imob. lui Geoge Salmon în Oláh-Kekes în 30 Mai imob. rĕmasului după Gheorghe Kocz în Busak (judec. cerc. Nagy-bánya); în 20 Mai şi 20 Iunie imob. lui Ioan Bărbat din Ibişdorful-românesc jud. cerc. Mediaş); în 20 Mai imob. lui Vasilie Buda în Tĕuni; în 5 Iulie şi 5 August imob. lui Petru Lenghel în Sz. Udvárhely (jud. cerc.); în 24 Mai şi 24 Iunie imob. şi mobilele lui Alecsie Stanciu în Ciucea şi Măcis (judec. cerc. Haţag); în 7 Mai imob. lui Onug Păscan in Oros; în 12 Mai imob. lui Palaghie Pap în Oros; în 10 Mai imob. lui Dumitru Szabados în Oros (judec. cerc. Nagy-bánya); în 12 Mai imob. lui Emeric Serenyi in Vêrtej (judec. cerc. Székelyhid); în 12 Mai imob. lui Efraim Vertelean în Cara (trib. Cluj); în 2 Mai imob. lui Gheorghe Denghel în Alţina (trib. Sibiiu).

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 46. Sibiiu, Sâmbătă, 21 Aprilie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Aprilie.

Maiestatea Sa s'a îndurat prea-graţios a adresa ministrului-president Tisza un autograf prea înalt, prin care se aduce mulţămita familiei imperiale pentru manifestaţiunile cu prilegiul cununiei de argint a Maiestăţilor Lor.

„Pesta, 1 Maiu. Ieri înainte de ameaḑi toate lucrările de astupare din *Seghedin* s'au nimicit în urma unui orcan foarte vehement. Materialele de clădire şi naia cu pământ partea cea mai mare s'au cufundat; ridicăturile călei ferate au suferit rupturi mari. Viaţa lucrătorilor e primejduită.“ Aceasta este cea mai nouă scire telegrafică din Pesta: O nouă catastrofă în Seghedin! Şi ce fac într'aceea înţelepţii din dieta maghiară! Se ocupă cumva cu regularea Tisei..? Nu! Ei işi pun toate puterile, de cari mai dispun, pentru a face o lege prin care s'ar puté îndepliní, ca în timpul cel mai scurt în întreaga Ungarie, locuită de o maioritate nemaghiară, să nu se mai audă altă limbă, decât numai cea a lui Arpad.

Legea pentru maghiarisare *rectius* pentru robirea intelectuală a nemaghiarilor a ajuns la ordinea ḑilei în parlamentul Maghiarilor. A vorbit până acuma după referentul Baross: (contra) Zay, Polit, Mocsáry Ludovic, Strevoiu, Gebbel, (pro) Stojkovics (Sêrb ar fi să fie!), Nagy Stefan, min.-pres. Tisza, Madarász Iosif, Molnár Aladár, ministrul Tréfort. Aducem la alt loc discursul deputatului Strevoiu. Vom aduce pe rênd şi celelalte discursuri mai însemnate cu deosebire al genialului Sêrb Polit, care a strălucit din nou prin rară elocuenţă.

La toată întêmplarea se poate constata, că proiectul pentru maghiarisare a îndurat o critică adevêrat sfăşiitoare.

Este interesant a observa, cum presidentul dietei şi presa maghiară în frunte cu jidanul „Pester Loyd“ admonează pe deputaţi, a fi cât mai liniştiţi. Ar dorí adecă asupritorii noştri, ca actul lor să treacă, fără ca lumea mare să prindă mult de veste.

I mustră cum-va totuşi consciinţa? sau se tem de urechile — Vienei?!

Cu privire la regularea cestiunei greco-turcesci se anunţă acuma o conferenţă de ambasadori în Constantinopole, ce se va întruní în urma cerculariului francez, trămis puterilor în timpul din urmă.

Proiectul de memorand,

*către corpurile legiuitoare în causa impunerei limbei maghiare, elaborat de comisiunea sinodului archidiecesan.**)

Onorată dietă!

Sinodul archidiecesei gr. or. române din Transilvania adunat în sesiunea anuală ordinară a luat cu viuă plăcere spre cunoscinţă acel raport al senatului scolastic consistorial archidiecesan, prin care i s'a împărtêşit, că consistoriul în frunte cu archiepiscopul nostru a aşternut în 13 Februarie a. c. acea preaumilită rugare către Maiestatea Sa prea graţiosul nostru rege apostolic, ca prea înalt acelaşi să se îndure prea graţios a denega prea înalta aprobare prealabilă pentru presentarea în corpul legislativ a unui proiect de lege, care va să prescrie întroducerea limbei maghiare de studiu obligător în scoalele noastre poporale confesionale pre lângă unele disposiţiuni, care fără de a îndreptăţí la speranţa oare cărui succes practic, ar îngreuna numai în moda nesuportabil instruirea intelectuală şi prin aceasta progresul cultural; ar provoca în urma acesteia neliiniscire şi neîncredere în sinul nostru şi amărăciune reciprocă între naţionalităţile conlocuitoare, dând nutremênt acelei îngrigiri basate pe esperienţele noastre din trecut şi present, că şi prin proiectata lege se intenţionează în fundament esterminarea caracterului şi limbei noastre naţionale, ce ni le păstrăm cu scumpêtate de seculi chiar şi între impregiurările cele mai critice din patria noastră. Mare şi pe deplin îndreptăţită a fost speranţa noastră că acest proiect de lege se va lua în serioasă deliberaţiune, şi că înaltul regim nu va insista la crearea unei instituţiuni, care ar puté turbura buna înţelegere între naţionalităţile conlocuitoare ale patriei

Cu atâta mai profundă e însĕ durerea acestui sinod vĕḑênd acum, că acel proiect nu numai că se va presenta corpului legislativ, dară unele dintre disposiţiunile aceluia devenirä prin propunerile comisiunei scolastice a dietei încă mai asupritoare şi vătămătoare de drepturi naturale şi positive ale bisericei noastre.

E adecă un principiu al dreptului natural aceea, ca ori ce instituţiune creată şi susţinută prin biserică să servească în prima linie scopurilor bisericesci; aşa mai înainte de toate scoala confesională cu un organ principal al bisericei pentru crescerea morală a omenimei.

Proiectul de lege după cum îl propune comisiunea scolastică a dietei adoaptă un principiu diametral opuse acelui mai de sus, el pretinde ca biserica să creeze şi susţină scoale, să crească şi salariseze docenţi a căror datorinţă şi chemare să fie de a împlânta idiomul maghiar în spiritul fragedei generaţiuni nemaghiare din patrie. Numai în acest mod se poate pricepe acel prescript al legei proiectate că nici un docent, fie el cât de eminent în celelalte cualităţi, nu poate fi admis la practisarea chiemărei sale până când nu vor constata organele esesutive ale statului prin esaminare, că 'şi-a însuşit limba maghiară în grai şi în scris într'un grad a cărui deţĕrmurire depinde dela arbitriul organului esecutiv politic. Tot aceea intenţiune o documentează acel prescript a legei ca învĕţătorii chiar şi în casul dacă vor fi obţinut diplomele sale înainte de promulgarea legei, retrogresiv până la anul 1872 să fie în stare de-a corespunde postulatului acestuia; şi estinderea acestui postulat asupra institutelor publice de instruire populară de ori-ce catogorie (*bórminemü népektatási intézetekre)* ba chiar şi asupra celor private.

Aducênd postulatele aceste a le legei proiectate în combinaţiune cu neestirpabila noastră amoare şi alipire către limba şi moravurile noastre strămoşesci, şi cu înăscuta noastră religiositate, apare legea proiectată ca o armă, ce să ni-o înfigem noi înşine în inima noastră.

Mai tare vatĕmă, ba am poté ḑice că nimicesce cu totul acel proiect de lege drepturile positive a le bisericei noastre autonomia aceleia. Pe basa articlului IX de lege din 1868 ni s'a garantat dreptul de a conduce şi regula afacerile noastre scolare între marginile legilor ţerei întru înţelesul statutului nostru organic pre calea organelor noastre proprii. Inspecţiunea scoalelor noastre confesionale, esaminarea şi cualificarea învĕţătorilor nostri se ţin de competenţa organelor noastre proprii eclesiastice, ear organelor politice scolare le compete ingerenţa în afacerile noastre scolare numai în ce privesce împlinirea prescriptelor articlului XXXVIII de lege din anul 1868.

Aceste drepturi le nimicesce cu totul proiectatul articul de lege făcênd esistenţa scoalelor noastre dependentă dela arbitriul inspectorilor politici de scoală, şi supunênd calificarea învĕţătorilor nostri părerei subiective a acelora.

Urmările interne a unei legi aduse în sensul proiectului comisiunei scolastice dietale pot fi numai în detrimentul binelui public din patrie, ceea ce de sigur o va recunoasce înţelepciunea onoratei diete.

Legea proiectată cuprinde în sine un germine puternic al jelniciei şi u-

---

*) Acest memorand, despre care se făcuse amintire în Nrul trecut, s'a cetit în şedinţa a VIII a sinodului şi nefiind luat la desbatere s'a alăturat la actele sinodului.

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(26. urmare.)

XX.

Bănuelile doctorului.

Şi de două-ḑeci de ori, Ellermann scoborí scara otelului Beauveau şi întrebà pre feciorii de serviciu.

— Aşa dar sûnteţi pe deplin încredinţaţi, că dl Van-der-Bader încă n'a venit acasă?

— Oh! pe deplin.

— Dar, Dumneḑeule sfinte, unde poate să fie?

Şi studentul, tremurând de neliniscire, începea de nou umbletele sale, se suia, se scoboria, întreba, alerga prin curte, cerceta toate galeriile şi în urmă venia să se aşeze la poarta otelului murmurând cuvinte fără înţeles.

Era mieḑul nopţii. Cafenelele se închideau şi mai că le părea rĕu a face aceasta.

Ceriul era senin şi o dulce adieră, plină de parfumuri provansale, recoria fruntia înferbêntată a tinĕrului om.

— Să nu i se fi întêmplat ceva rĕu, ḑise el în sfêrşit, preumblându-se cu paşi mari pe trotoar în sus şi în jos; această absentare îndelungată mĕ neliniştesce grozav.

Dintr'odată el observà din depărtare o umbră uriaşe apropiindu-se de el.

— El este! strigà Ellermann, inima mea nu mĕ înşală.

„Doctore, esclamà el, aruncându-se înaintea lui, mĕ faci să mor de îngrigire pentru D-ta.

Învĕţatul se oprì chiar înaintea lui, apucà pre tinĕrul de mână şi 'i-o strinse cu cordialitate.

— Nu vii din teatru? întrebà studentul?

— Nu! oh! nu scumpul meu; îndată îţi voiu spune toate.

— Oh, cât eşti de emoţionat. Pre cine ai întâlnit?

— Pre o femeie, rĕspunse Van-der-Bader.

Ellermann tresărì.

— Ah! făcù el cu rĕceală.

— Da, urmà el, o femeie, pre care o am ţinut de un ânger şi care este numai un demon. O sirmană mârşavă care'şi vinde pe bani sărutările şi amorul seu. Oh! nu este aceea ce caut şi care o doresc din toată inima; aceea, ce descrie Michelet, aceea, ce te purifică şi te înalţă...'Mi-am adus aminte de cuvintele D-Tale, scumpul meu, şi am fugit cu minţile perdute şi cu inima înfrântă.

— A D-Tale este vina, învĕţătorul meu, ḑise Ellermann cu severitate; D-Ta voiai să ceri dela cea dintâiu femeie, ce întêmplarea 'ţi-o aruncà în cale, esplicarea unui problem divin.

— Sûnt vinovat, din nesciinţă scumpul meu, respunse doctorul plecându'şi capul. Oh! vĕd că, nu pot urmărí acest studiu vast, ce avea să formeze ţinta vieţei. Pentru prima dată, mĕ simt învins.

— Şi nu ai dat luptă împrotivă?

— Dar o pot? Eu mĕ sbucium în încercări zădarnice. Marele bărbat, care singur 'mi-ar fi putut lumina vederile, se ascunde înaintea ochilor mei. Ai puté crede, că o mână fatală îl depărtà de noi, şi că D-ḑeu voiesce să mĕ pedepsească pentru că am cutesat a călca în urmele sale.

— Dar, nu scii, învĕţătoriule, că în ḑece ḑile vom pleca la Alecsandria, şi acolo vom vedé pre Michelet.

Doctorul dĕdù din cap în semn de negaţiune.

— Domnule Ellermann, ḑise el serios, îţi voiu spune ce-va ce te va pune în uimire.

— D Ta?

— Eu! De vr'o câte-va ḑile, D-Ta însuşi o scii, eu sûnt alt om, şi sûnt cuprins de nişte aspiraţiuni febrile pentru un ideal necunoscut.

— Domnule doctor!

— Însĕ, din momentul când inima mea s'a aprins de un foc care până ací îi era necunoscut, spiritul meu a început să reflecteze.

rei între naţionalităţile conlocuitoare în patrie; un pěcat strigătoriu la ceriu acesta a cărui blăstem a adus multe lacrěmi şi ḑile amare preste scumpa noastră patrie.

Dară tot aşa de funeste vor fi urmările esterne ale acelei legi, şi noi ţinem că e o pretensiune a loialităţei noastre către stat şi a iubirei noastre către patrie de-a le pune aceste în credinţa onoratei diete.

E fapt necontestabil, că dintre învěţătorii actuali, aplicaţi dela 1872 încoace, nice a ḑecea parte nu posede limba maghiară în gradul pretins de legea proiectată; dar e fapt esplicabil din însăşi natura lucrului şi aceea, că aceşti învěţători nu vor mai fi în stare de-a învěţa pe cale auto-didactică limba maghiară în gradul şi terminul prescris de lege. Consecenţa tristă a acestor fapte însě va fi că preste 4 ani nouě din ḑece părţi a scoalelor noastre vor înceta în funcţionarea lor.

Dară va înceta o parte însemnată şi dintre acele scoli, care sûnt astăḑi, şi vor fi în decursul prosimilor 4 ani proveḑute cu învěţători calificaţi pe deplin în limba maghiară; pentru că poporul român, conservativ de la natură întru toate ale sale, locuind în grupe compacte, nu simte necesitatea de a'şi însuşí limba maghiară, şi din această causă va fi inzădarnică sîrguinţă în direcţiunea aceasta a oricărui învěţătoriu. El nu va fi în stare de-a produce nici cele mai modeste resultate întru instruirea limbei maghiare, şi astfel va cădé scoala respectivă necondiţionat victimă punctului 3 a §-fului 5 din legea proiectată.

Dară chiar şi în casul când pre lângă necontestabila bunăvoinţă de a'şi însuşí limba oficioasă a statului ar mai esista şi absoluta necesitate escurgentă din interesele proprii economice, comerciale şi industriale ale poporului, şi atunci cuprinde legea proiectată însăşi atâtea greutăţi pedagogice în sine, încât esecutarea ei ar aduce cu sine numai absoluta oprimare a culturei intelectuale, dar nici decum, şi nici când învěţarea limbei maghiare. Este adecă constatat psychologice, că primele impresiuni le căpětă copii din casa părintească şi pe basa acelora îşi formează noţiuni mai chiare ori mai întunecate. În scoală se chiarifică şi amplifică acele noţiuni; copilul se dedă a judeca corect şi logic, şi cumcă aceasta se poate face numai în limba care a subt-o elevii aşa ḑicênd dela sinul mamei lor, e o acsiomă a celor mai mari pedagogi a lumei. De aici vine că pedagogia modernă ar califica nisuinţa de a silí pe copii să înveţe în unul şi acelaşi timp douě limbi heterogene una de alta şi în materie şi în formă pe-o cale greşită în desvoltarea spirituală a pruncilor, de o greutate nedevingibilă din punct de vedere psichologic. O atare procedură întru învěţarea limbilor aduce aplicată înainte de o anumită etate fructe amare chiar şi în familiile mai notabile, în scoale însě, unde trebue ca tot ce se învaţă, să se înveţe sistematic şi în mod raţional dacă voim să se ajungă scopul instruirei poporului, învěţarea mai multor limbi de odată, şi anume în primii ani, este imposibilitate evidentă până când scoalele poporale din regatul Ungariei vor sta sub presiunea seráciei materiale de astăḑi. Scoalele din regatul Ungariei se află în comparaţiune cu scoalele celorlalte staturi culturale europene în primul stadiu de desvoltare şi totuşi nu cunoascem cas, în care s'ar fi încercat oare unul din aceste staturi de-a întroduce în scoalele populare o a doua limbă, deşí necesitatea cunoascerei unei limbi străine de limba poporului s'ar puté justifica din punct de vedere comercial şi industrial; ba articulul XIII din legea fundamentală a aceleilalte părţi a monarchiei noastre esclude în mod decisiv instruirea forţată întru a doua limbă a patriei. De-a întroduce prin puterea legei, limba statului în familie, e problemă Sysifică, ce nu a resolvit-o nici cel mai strict absolutism. Scoala stă în legătură strinsă cu familia în cestiunea cea mare a crescerei, ele se întregesc una pe alta, şi una fără de alta nu poate produce resultatul dorit pe terenul desvoltărei intelectuale şi morale. Simţul de conservare a rasei e prea desvoltat în evul nostru la toate popoarele Europei decât să se poată obtrude prin forţa legei în locul celei proprii altă limbă în sanctuariul familiei, fără de a risca periclitarea bunei armonii între naţionalităţile conlocuitoare, care, în interesul comun şi bine priceput a tuturor trebue să se nutrească cu mult tact şi înţelepciune între popoarele Ungariei, şi în specie între Români şi Maghiari. Simpatia joacă un rol foarte însemnat la învěţarea unei limbi străine, de unde urmează de sine, că forţa precum în lumea fisică aşa şi în lumea morală va produce numai reacţiune, şi cu cât se vatěmă simţul de simpatie mai drastic, cu atât reacţiunea va fi mai puternică şi mai iresistibilă. Învěţătoriul cât de cualificat nu poate însufla simpatie de rasă şi limbă, acolo, unde rasele însuşi nu tind la adevěrata simpatie frăţască între sine de unde urmează, că şi toată opintirea lui în oltoirea nenaturală a unui idiom străin va fi inzădarnică.

Severitatea întru controlarea instrucţiunei în limba maghiară, precum o prescrie proiectul de lege, va avé numai urmări deplořabile pentru esistenţa scoalelor noastre, pentrucă scim din trista noastră esperienţă de până acum, că inspectorii politici de scoale prea de multe ori trecură la dejudecarea scoalelor noastre preste marginile trase de lege ingerenţei şi competenţei lor în supravegherea scoalelor confesionale, şi prea adeseori devine scoala însaşi jertfa unor păreri subiective referitoare la forme esterioare.

Consecenţele aceste a legei proiectate vor produce negreşit o stagnare generală întru instrucţiunea intelectuală a poporului nostru carele fiind în urma vitregului seu trecut înapoiat în cultură, abia făcuse primii paşi spre o desvoltare intelectuală corespunḑětoare recerinţelor evului present. Nesciinţa şi sělbătăcia s'ar încuiba de nou în inima poporului şi cu aceste dimpreună sěrăcia şi corupţiunea, straturile cele mai mănoase a absolutei demoralisaţiuni, a cărei frupte triste ni le arată în mod destul de chiar soartea multor staturi, ce se topiră în decursul seclilor.

Va fi în fine legea proiectată un nou argument, că drepturile acuirate şi garantate prin toate formele şi factorii legislaţiunei au o valoare foarte precariă în patria noastră. Abia trecù un deceniu de când situà era constituţională din patrie şi biserica noastră în acea posiţiune, care'i compete în urma înaltului ei destin, şi eată că legea proiectată 'i smulge cel mai puternic stêlp al esistenţei sale — scoala. Sguduită biserica în temeliile sale, nu mai poate fi acel sprigin al statului, fără de care esistenţa acestuia abia se poate presupune.

Aducênd aceste la evidenţa onoratului corp legislativ, nutrim speranţa, că acela le va lua în dreaptă consideraţiune cu ocasiunea consultărilor sale asupra proiectatei legi de sub cestiune, şi nu'şi va da votul seu în favoarea unei instituţiuni, carea servesce numai la aparenţă scopurilor statului, în realitate însě e cu totul contrară intereselor lui bine pricepute.

Cuvêntarea,

deputatului N. Strevoiu ţinută în şedinţa dietală din 30 Aprilie 1879 asupra proiectului de lege pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele elementare confesionale.

Onorată casă! Proiectul de lege din cestiune precum şi paşii făcuţi din partea Românilor în contra acestui proiect au făcut atâta sânge rěu mai cu samă în ḑiaristică încât este de temut, ca nu cumva din această causă se devină imposibilă ori ce înţelegere între Maghiari şi Români. De oare ce după convicţiunea mea buna înţelegere între aceste douě popoare zace în interesul amêndurora îmi permit a usa de pacienţa onoratei case spre a face câte-va observaţiuni asupra obiectului.

Este deja lucru cunoscut, că făcênd onoratul dl. ministrul de culte şi instrucţiune publică aceea declaraţiune în această casă, că va presenta un proiect de lege pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele elementare confesionale ca obiect de învěţământ obligat, Românii respective episcopatele lor de ambe douě confesiuni dimpreună cu o deputaţiune au recurs la tronul Maiestăţei Sale regelui, pentru a împedeca presentarea acelui proiect.

Nu este mai puţin cunoscut şi aceea, că jurnalistica maghiară s'a folosit de aceşti paşi ai Românilor pentru a irita opiniunea publică în contra Românilor. Unii imputau Românilor lipsa de patriotism, alţii, că sûnt contrari ai naţiunei maghiare. Din parte'mi nu pot înţelege această procedere şi această iritaţiune, fiind-că de o parte eu aşa sciu, că unul dintre drepturele cardinale constituţionale este dreptul de-a petiţiona şi că prin urmare acei cetăţeni, cari pentru oare-şi cari afaceri recurg la ajutoriul regelui constituţional, nu pot comite crima în contra constituţiunei, pe de altă parte cuprinsul respectivelor petiţiuni nu legitimează o asemenea iritaţiune. Cine a cetit cu atenţiune cele douě adrese aşternute din partea Românilor la înaltul tron, sum sigur, că nu va afla nici o iotă din care s'ar puté deduce, cumcă Românii sûnt contrari naţiunei şi limbei maghiare.

Nu în contra învěţărei limbei maghiare s'au declarat Românii, ci în contra modului, cu care se proiectează esecutarea acestuia, şi prin care este de temut, că se periclitează cultura naţională a Românilor. Aşa dară causa procederei din partea Românilor nu este de-a se căuta în oare-şi care duşmănie îndreptată în contra Maghiarilor, ci, cu durere trebue să mărturisesc, în neîncrederea reciprocă, ce a domnit în trecut şi domnesce şi astăḑi între Maghiari şi Români.

De când naţiunea maghiară a întrat în deplină posesiune a potestăţei constituţionale în Ungaria faţă cu Românii n'au documentat alta, decât numai neîncredere şi încă atât pe cale legislativă, cât şi pe calea administrativă. Numai neîncrederea poate fi causa, că Maghiarii la organisarea şi arondarea comitatelor au adus astfel de legi în urma cărora cele douě milioane şi jumětate de Români din Ungaria abia pot avea majoritate în representaţiunea unui mic comitat. Mai

---

— Ah!

— Domnule Ellermann, reflectând asupra lucrului, am deschis portfoliul meu...

— Portfoliul D-Tale!...

— Şi m'am convins, scumpul meu, că aş fi prea sěrac pentru a continua această călětorie.

— Cum asta!...

— Şi că abia îmi remâne tocmai atâţi bani ca să'ţi pot înapoia ceea ce îţi datoresc.

— Să lăsăm aceste te rog.

— Din contră să vorbim despre ele.

— Ei bine! domnule doctor, nu m'ai făcut părtaş la lucrările D-Tale?

— Fără îndoială....

— Nu m'ai luat de suflet, pre mine, care nu mai am familie?

— Da....

— Este dar cu drept că, fiind punga D-Tale goală, să iei din a mea fără a Te mai gândí mult.

— Tocmai asta eu nu voiu să o fac.

— Şi pentru ce, dacă'mi permiţi a Te întreba?

— Pentru-că.... respunse Van-der-Bader.

— Acesta nu-e respuns.

— Nu iubesci D-Ta pre Lisbeth?

— Mai mult decât viaţa.

— Vei înţelege că aceşti bani îţi sûnt de lipsă pentru intemeierea micei d-voastre economii.

— Oh! domnule doctor, nu vě îngrijiţi pentru aceasta, Lisbeth nu mě va lua nici odată de bărbat, D-Ta scii că ea nu mě iubesce.

— Poate te înşeli, oftà învěţatul.

— Aş căuta eu oare fericirea departe de ea, dacă într'adevěr ea m'ar iubí, ḑise tiněrul cu glas tremurător.

— 'Ţi-am promis a Te spriginí din toate puterile, respunse Van-der-Bader cu o întristare indefinibilă.

— Ei bine! domnul meu, să presupunem pe un moment că vei reuşí?

— Da, să presupunem aceasta.

— N'ai adaos D-Ta ieri, că noi nu vom forma decât o familie, şi că casa din suburbiu ar fi destul de mare pentru noi toţi trei?

— Lăsaţi-mě să remân singur, adause profesorul cu melancolie, eu sûnt bětrân, D-Ta eşti tiněr „eu nu vreau să fiu umbra fericirei D-Tale.“

— Dar dacă nu voesci să Te folosesci de punga mea, care întreagă e a D-Tale ca şi inima mea, vrei să Te reîntorci la Leyden?

— Mâne dimineaţă.

Şi să renuncii dela călětoriile D-Tale.

— Ba nu! nu! strigà Van-der-Bader emoţionat; eu nu voi renuncia de loc! Voi vinde cărţile mele, mobilele mele, casa mea şi voiu pleca earăşi.

Ellermann îl trăgea spre hotel.

— Aşteaptă-mě puţintel în camera D-Tale, ḑise el, eu trebue să mai vorbesc cu D-Ta.

— Nu vei voí să te încerci a combate ideile mele?

— Din contră!

— Atunci fă iute.

Cu o săritură Ellermann era în camera ce ocupa; deschise giamantanul şi scoase dintr'ênsul un mic portfoliu de marochin.

Un minut mai târḑiu, el stătea în faţa doctorului presentându'i portfoliul.

— Scumpul meu învěţător, ḑise el, eată aici opt mii de franci, Te rog să'i primesci.

— Scii bine că nu se poate.

— Sciu, rěspunse studentul, că putem amâna călětoria la Leyden, şi că este absolut de lipsă să mergem la Alesandria pentru a afla pre Michelet.

— Îl voiu afla mai târḑiu.

— 'Ţi-ai uitat că am să'i aduc epistole.

— Bine ḑici; cu toate aceste eu nu pot şi nu vreau să primesc ofertul D-Tale, hotărîrea mea e nestrămutată.

— Dar, insistà Ellermann, dacă 'Ţi dau ca împrumut cele opt mii de franci.

— Cum, împrumut?

— Da! La sosirea D-tale în Leyden D-Ta vei vinde o parte din objectele de cari nu ai trebuinţă şi'mi vei reînapoia suma.

bătător la ochi este însĕ, că deşí uniunea Transilvaniei cu Ungaria este astăḑi fapt complinit, totuşi în Transilvania se susţine o astfel de lege electorală, care nici pe de parte nu este aşa de liberală ca cea din Ungaria, şi care fiind îndreptată espres în contra Românilor a avut şi are acel resultat, că în Transilvania astăḑi sûnt puţine cercuri electorale în cari alegĕtorii români să fie maioritate.

Tot neîncrederea este causa şi la acea procedere, că acele legi, cari ar suna în cât-va în favoarea nemaghiarilor, prin urmare şi a Românilor nu numai că nu se esecută esact, dar şi dacă se esecută, aceasta se face totdeauna în nefavorul lor. Abstragênd de la aceea, că legea despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor din anul 1868 nici în privinţa usărei de limbi nemaghiare, nici în privinţa denumirei de amploiaţi români nu se observă, trebue se constat cu părere de rĕu, că nici chiar legea despre instrucţiunea publică nu află dreapta întrebuinţare. Articulul de lege 38 din anul 1868 în § 58 ḑice espres: „Fie-care adult să'şi aibă instrucţiune în limba maternă, în cât aceasta este limba usată în comuna respectivă. În comuni amestecate sûnt de-a se aplica astfel de învĕţători, cari sûnt capabili de-a propune în limba respectivă.“

Nici aceasta dispoşiţiune a legei nu se observă. În scoalele înfiinţate din partea statului în comune românesci se aplică astfel de învĕţători, cari nu sûnt capabili de-a propune în limba română. Pentru cultura cetăţenilor români nu numai, că nu se face nimica din partea statului, ci din contră, fiindcă unele scoli confesiunale, sub pretest că nu corespund dispoşiţiunilor legei, se casează fără ca aceste să fie înlocuite prin alte scoli comunale, sau de stat, după cum se pretinde de lege. Astfel în Ungaria sûnt multe comune în cari tinerimea nu'şi poate câştiga instrucţiunea trebuincioasă. Ba neîncrederea merge aşa de departe, încât mulţi amploiaţi subalterni cred a merita bine de patrie, dacă pot aplica Românilor din când în când lovituri.

Onorată Casă! Este lucru natural, că neîncrederea nasce neîncredere, şi că prin lovituri nu se nutresce încrederea. Deci nu este nici o mirare, dacă Românii au privit proiectul de lege din cestiune cu neîncredere şi s'au spăimentat auḑind, că are a se aduce o lege de un atare cuprins, fiindcă prin aceasta îşi vedeau periclitatea esistenţei scolilor lor confesiunale, ba chiar cultura lor naţională.

— Ce spui! D-Ta a'i consimţí.

— O Dumneḑeule! cât eşti de încăpăţinat, scumpul meu învĕţător; jur că voiu consimţí cu toate; eşti încredinţat?

— Dacă este aşa, ḑise Van-der-Bader, al cărui pept larg se bătea cu tărie, primesc, prietinul meu.

— Abia, abia!

— Da, da, vom merge să aflăm pre Michelet; mai mult ca ori când am lipsă de luminile şi sfaturile sale.

(Va urma).

(Punctul cel mai înalt locuit). Punctul cel mai înalt locuit este staţiunea metereologică dela Pike's Peak, din munţii stâncoşi (Statele-Unite). Această staţiune, stabilită la 1873 de guvern, este admirabil situată şi apropiată pentru observaţiunile metereologice. Trei ofiţeri petrec tot anul în vêrful piscului, a cărui înălţime de-asupra nivelului mărei e de 14,336 picioare. Ei ocupă o casă de piatră cu 4 camere. Nici o urmă de vegetaţiune nu esistă în acele regiuni înalte, departe de 20 mile de ori-ce loc locuit. La Pike's Peak a fost mai bine observată ultima eclipsă de soare. „V. C.“

Onorată Casă! Este lucru cunoscut, că Românii se ţin de acele naţiuni, cari au avut nefericirea de-a rĕmâné înapoi cu cultura, nu din vina propriă, ci prin vitregitatea trecutului. Treiḑeci de ani sûnt, de când s'a deschis şi Românilor calea culturei şi a înaintărei, de-atunci şi până acum 'şi au astrêns toate puterile pentru a'şi crea scoli. Dispunênd de puţine mijloace 'i-a costat multă trudă şi multe jertfe înfiinţarea scoalelor lor confesiunale în cari ei vĕd paladiul esistenţei şi al fericirei lor, fiindcă Românul numai dela cultură aşteaptă fericirea sa. Sub asemenea împregiurări nu este nici o mirare, că tendenţa de a se întroduce limba maghiară în scoalele noastre confesionale, fără a se lua vr'o consideraţiune la împregiurări esceptionale, la posibilitate, şi la neposibilitate şi fără a se cere opiniunea autorităţilor bisericesci competente, cari sûnt organele legale a scoalelor confesionale, ḑic aceasta tendenţă, a umplut pe Români cu o justă îngrijire, fiindcă în aceasta procedere vedeau pericul, nu numai pentru esistenţa scoalelor, dar chiar şi pentru esistenţa autonomiei bisericei lor garantată deja prin lege.

Dacă onoratul domn ministru de culte şi instrucţiune publică în privinţa întroducerei limbei maghiare în scoalele noastre confesionale ar fi cerut informaţiune dela autorităţile bisericesci competente sigur 'şi-ar fi câştigat convicţiunea, ca aceasta fără nici o consideraţiune şi fără esceptiune nu se poate pune în lucrare, fiindcă 'şi-ar fi câştigat tot-deodată convicţiunea, că sûnt multe comune române bisericesci, cari abia pot solví pentru învĕţător 100 fl. la an, că pentru acest salariu nu se poate afla învĕţători cu cualificaţiunea de a propune în scoale 2 limbi, în fine că punêndu-se în lucrare proiectul de lege, ce se află în discusiune, respectivele scoli vor trebuí să fie închise pentru lipsa de învĕţători.

În asemenea cas cu drept cuvênt întreabă îngrijatul popor românesc, că copiii sei, unde 'şi vor puté agonisí cunoscinţele necesare de limbă şi religiune?

Abstrăgênd însĕ dela cele mai sus ḑise, nu se poate nega fiind-că este lucru natural — că prin întroducerea unei alte limbi pre lângă limba maternă în scoalele elementare, instrucţiunea poporului este împiedecată, fără ca copiii, cari după vêrsta şi starea lor intelectuală pot învĕţa o limbă străină numai în mica mĕsură să aibă vre-un folos dela aceasta învĕţătură.

Aceste sûnt cuvintele pentru cari Românii nu pot accepta proiectul din cestiune şi nici decum lipsa de patriotism, sau nu sciu ce contrarietate faţă cu naţiunea maghiară.

Nu zace în interesul Românilor de a fi inimici ai Maghiarilor fiind-că prin situaţiunea lor etnografică sûnt avisaţi unii la alţii, deci nici tendenţele lor nu pot fi contrare naţiunei maghiare, tendenţele Românilor sûnt de natură culturală, ei nu pretind alta, decât ca în cultura lor naţională se nu fie turburaţi, aceea însĕ o pretind cu toată resoluţiunea.

Onorată casă! Din cele premise urmează cu consecenţă logică, că purtarea cea plină de neîncredere urmată de Maghiari până acum faţă cu Români este cu totul neîntemeiată, şi sub asemenea împregiurări, îmi permit a atrage atenţiunea onoratei case asupra acelei împregiurări că dacă se pune vre-un pond pe interesele comune ale Maghiarilor şi ale Românilor, ceea ce atât în jurnale, cât şi în aceasta casă la mai multe ocasiuni s'a relavat, apoi pentru acest cas poate că ar zăcé în interesul statului şi ar fi şi timpul suprem, ca neîncrederea, carea a esistat până acum între aceste două naţiuni să se delăture cât mai curênd. Obligămintea de-a pune în lucrare aceasta privesce pe naţiunea maghiară carea se află la putere.

Încercaţi de a arĕta încredere Românilor, tindeţile mâna de amic şi dovediţi amiciţie prin fapte, şi vĕ veţi convinge, că neîncrederea dispare indată şi că Românii, cari au puţini amici şi mulţi inimici vor stringe cu încredere mâna amicului şi va păstra cu credinţă amiciţia la bine şi la rĕu. Până nu se va întêmpla aceasta se nu fiţi pregătiţi la alta din partea Românilor după cele premerse de până acum, de cât numai la neîncredere.

Onorată casă! N'aş ţinea, că votul meu în privinţa proiectului de faţă este destul de motivat, dacă nu l'aş relava şi din punct de vedere de stat.

Se nasce întrebarea dacă proiectul de lege din cestiune cu privire la interesele de stat este folositoriu şi dacă el duce la scop?

După cât se vede din motivarea acestui proiect limba maghiară are se fie întrodusă în scoalele elementare cu acel scop, pentru ca prin învĕţarea acestei limbi se progreseze buna înţelegere între deosebitele naţionalităţi ale Ungariei. Din parte'mi acest proiect de lege nu'l aflu aptu pentru a duce la scop.

Copiii în scoalele elementare pot învĕţa limba maghiară în mĕsură mică şi acei copii nemaghiari, cari frecuentează scoli mai înalte, puţina învĕţătură a acestei limbi câstigate cu multă greutate, o uită în scurt timp, fiindcă în cele mai multe casuri nu au ocasiune de-a se folosí de această limbă.

Astfel pe când pe de-o parte copiii nu au nici un folos de învĕţătura limbei maghiare, pe de altă parte pierḑênd vremea cu învĕţărea acestei limbi sûnt împiedecaţi de-a'şi câstiga cunoscinţele elementare necesare în limba maternă. Mĕ refer în privinţa aceasta la fosta graniţă militară, unde regimul militar întrodusese cu forţa limba germână în scoalele elementare. Ce succes a avut această procedere în decursul unui secol? Acela că în fie-care comună 2—3 oameni sciu a vorbí rĕu germanesce, pe când massa poporului cu privire la cultură a rĕmas înapoi.

Din cele premise se poate vedé că şi succesul acestui proiect de lege se poate ḑice cel puţin, că este problematic, eu însĕ sum de părere, că chiar în interesul statului nu este ertat, a face esperimente problematice cu cele mai înalte interese ale omenimei, adecă cu cultura popoarelor, şi încă cu atât mai mult sum de aceasta părere, fiind-că scopul acestui proiect de lege nu se poate realisa prin acest proiect de lege, ci eschisiv numai prin cultură, fiind că după esperienţele istorice numai cultura e chiemată şi capabilă de-a nivela diferinţele între popoare.

Dacă statul doresce a'şi ajunge scopul apoi dee'şi silinţă de a înainta cultura între popoarele Ungariei, şi sum convins, că buna înţelegere şi chiar estinderea limbei maghiare se va realisa ipso facto fără nici o forţare prin lege după cum aceasta s'a întêmplat şi în alte state, fiind-că după cât sciu eu în nici un stat, — poate afară de Rusia — n'a câştigat limba statului teren cu forţa.

Se nasce întrebarea, de ce să se facă în Ungaria esceptiune dela aceasta regulă generală naturală? Spre ce scop să se îmbrace limba maghiară cu odiul silei? În fine pentru ce să fie constrinse popoarele nemaghiare ale Ungariei a face lucs cu învĕţarea unei limbi străine, înainte de-aşi fi câştigat cultura elementară? Fiind că învĕţarea unei limbi străine, fie chiar limba statului este lucs pentru acea tinerime, care încă nu 'şi-a câştigat cunoscinţele elementare.

Nu este deci îndoială, că prin acest proiect de lege ajungerea scopului propus nu numai că nu se promovează, dar chiar este împedecată.

Dacă însĕ proiectul din discusiune ar avé şi alt scop şi adecă scopul de a maghiarisa pe nemaghiari, apoi aceasta după părerea mea în ḑiua de astăḑi este cu atât mai puţin posibil, fiindcă eu cel puţin în privinţa Românilor pot asigura pe onorata casă, că simţul de naţionalitate la Români s'a deşteptat întru atâta, încât ei nici odată nu vor jertfí limba şi naţionalitatea lor în favorul altei naţiuni. Dar nici n'ar fi cu scop a pretinde aceasta dela Români, fiindcă în acest cas Românii nu ar fi în stare de a distinge între amici şi inimici, de oare-ce cel mai aprig contrar al Românilor nu poate pretinde jertfă mai mare dela Români, decât să abḑică de limba şi naţionalitatea lor.

Onorată casă! Nu remâne îndoială, că naţiunea maghiară, care dispune de mare maioritate în această casă şi posede şi cârma ţerei are puterea de-a pune în lucrare acest proiect de lege, fie bun, sau fie rĕu, îmi permit însĕ acea observare, că după părerile unor mari bărbaţi de stat artea de-a guverna, nu consistă în aceea, ca cineva să useze de puterea ce posede, pe cât numai se poate, ci în aceea, că acea putere să fie folosită cu moderaţiune şi înţelepciune spre binele statului, deci nu pot părtiní acest proiect de lege.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sălişte în 24 Aprile 1879. Iubileul de 25 de ani al fericitei căsătorii a împĕratului şi regelui apostolic Francisc Iosif I cu împĕrăteasa şi regina Elisabeta s'a serbat şi în opidul Sălişte şi în cercul Săliştei în cel mai solemn mod.

Românii preste tot şi din mărginime pătrunşi până la cele mai nobile simţeminte de mulţămită şi recunoscinţă şi pre deplin consciuţi de bunătăţile, cu care au avut parte sub blândul sceptru al Maiestăţei Sale, au aflat de bine nimerită ocasiuuea serbărei căsătoriei de argint a Maiestăţilor Sale, de a'şi puté manifesta în mod solemn senţimentele lor de iubire, alipire şi mulţămire, ce nutresc în inimile lor faţă de Maiestăţile Sale şi preste tot către casa domnitoare habsburgico-lotaringică.

Spre scopul acesta sublim, s'a întrunit ací în Sălişte corpul oficialilor dela regia judecătorie cercuală, dela pretura cercuală în frunte cu şefii lor, tot aşa personalul postului comandei de gendarmi, oficiul comunal, representanţa comunală, corpul învĕţătoresc cu tinerimea scolară, cu un foarte numĕros public din ambele secsuri, la 8 oare a. m. în biserica cea mare gr. or. spre a lua parte la serviţiul divin, celebrat de primul paroch gr. or. părintele Daniil Neamţu asistat de păr. Daniil Marcu şi părint. diacon I. Popa, rădicând ferbintele lor rugăciuni cu toată pietatea către atotpotintele Dḑeu, ca ceriul să se îndure a revĕrsa darul seu cel bogat asupra Maiestăţilor Sale învrednicindu'i a împletí întru fericirea popoarelor din monarchia austro-ungară în cununa vieţei încă un şir de mulţi şi fericiţi ani.

Întregul serviţ divin, rugăciunea din genunchi pentru Maiestatea Sa, imnul popular şi celelalte cântări bisericesci fură ascultate cu mare evlavie din partea publicului şi întregului popor întrunit în casa lui Dḑeu cu aceasta ocasiune.

Rugăciunile înălţate către ceriu întru îndelunga şi fericita sănĕtate a Maiestăţilor Sale, fură în mod intensiv petrecute prin cântările corale pătrunḑĕtoare de inimă, conduse în mod esact de învĕţătorii **Hociota** şi **Moga**, cari după modesta mea părere individuală formează un prețuit mărgăritar al podoabei sântei noastre biserici.

La finea celor dḑeesci părintele diacon suindu-se pre amvon, cu o voce sonoră şi pătrunsă de însemnătatea ḑilei festive, rostì în termini bine aleşi o cuvêntare bine întocmită şi afund simţită, în care desvĕlì în liniamente generale, o icoană sinoptică preste tot despre virtuţile şi bunele intenţ'uni realisate de domnitor din casa habsburgico-lotaringică şi în special despre bunătăţile ce le-a arĕtat Maiestatea Sa bunul nostru împĕrat şi rege apostolic Francisc Iosif I faţă de naţiunea română din Austro-Ungaria şi în special pentru noi Românii din Transilvania, cari tot-deauna s'au arĕtat credincioşi tronului şi legilor patriei.

Cuvêntarea aceasta festivă o încheie oratorul cu un treit „să trăiască Maiestăţile Sale“ care se poftì mai de multe ori din partea creştinilor pătrunşi de însemnătatea rarei serbări festive de astăḑi.

Cu aceasta serbarea nunţei de argint a Maiestăţilor Sale în sânta noastră biserică se încheià şi după ameaḑi se continuà sub cer liber „sub vii“ unde tinerimea scolară sub conducerea corpului învĕţătoresc, prin declamaţiuni şi cântări emulând îşi manifestà şi din parte'şi bucuria sa pentru iubileul de 25 de ani al fericitei căsătorii a Maiestăţilor Sale până în apropierea serei cântând cu mare rîvnă imnul popular.

Întreaga intelegenţă şi un frumos numĕr de poporeni din Sălişte fără deosebire de naţiunalitate au luat parte la aceasta serbare festivă pre câmpul verde sub ceriu liber.

Varietăţi.

* (Încheierea sesiunei sinodale) presente a avut loc Joi în 19 Aprilie. Raporturile despre şedinţe le vom aduce succesive după cum ne va permite spaţiul.

* (Focul) în Orenburg (Rusia) a nimicit 949 case.

* (Pentru cei arşi din Beclean). În decursul sesiunei sinodale, dl Ioan Bran de Leméni deputat sinodal a pus în cerculaţiune o colectă între dd. deputaţi ai sinodului, a cărei resultat este următoriul:

Iacob Bologa 5 fl., I. Bran de Lemeni 5 fl., Iosif Barac 7 fl. 54 cr., Ioan Raţ 1 fl., Codru Drăguşan 2 fl., Ioan Gall 1 fl., V. Roşescu 1 fl., N. Găitan 1 fl. 20 cr., Ioan Zacharia 1 fl., Ioan Filipescu 1 fl., Dr. Păcurariu 1 fl., Dr. Tincu 1 fl., Ioan Tipeiu 1 fi., Ioan Botean 1 fl., Trombiţaş 10 fl., Part. Cosma 5 fl., Constantin Stezar 8 fl., Dr. N. Maier 1 fl., Dr. N. Pop 1 fl., G. Candrea 2 fl., Ales. Olariu 1 fl., A. Tordoşan 1 fl., Sab. Piso 1 fl. 50 cr., St. Iosif 1 fl., N. Cosma 50 cr.; N. Micheltan 2 fl., I. Popea 2 fl., Ursu Horia Absol. Todea 1 fl., Traian Meţian 10 fl. Suma *80 fl. 74 cr.*, care prin dl colectant s'a şi înaintat la destinaţiunea sa.

Telegramă.

(Serviţ particular al „Tel. rom.“)

Budapesta, 2 Mai n. Desbaterea generală asupra proiectului pentru întroducerea limbei, nici astăḑi nu s'a terminat. Dintre Români a vorbit astăḑi Georgiu Popp (contra). P. Cosma va vorbi mâne.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

London, 2 Mai n. În casa de jos ministrul Northcote respunse deputatului Peel: Guvernul n'a primit nici o scire despre pretinsele persecutări din Rusia. De altcum pretensiunea a se amesteca în afacerile interne ale Rusiei, ar fi înconvenabilă cu datorinţa guvernului.

Bursa de Viena
din 2 Mai n. 1879.

London	117 05
Argint	— —
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 35

CONCURS.

Pentru ocuparea unei staţiuni învĕţătoresci dela scoala rom. gr. or. din Brad devenite vacante, se escrie concurs până în 20 Mai a. c. Doritorii de-a ocupa acest post (împreunat cu un salariu de 450 fl., plătind în rate lunare anticipative) au a'şi asterne suplicile lor la subsemnatul în Brad (Hunyád m.)

Pot concura tineri ortodocsi cu cel puţin 4 cl. gimnasiale în teologie la un institut rom. ortodocs.

Brad 18 Aprilie 1879.

Presidele comitetului representanţei gimnas.

Nicol. I. Mihĕlţan m. p.
prot.

Nr. 70—1879. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III din comuna Dobric în protopresbiteratul Solnocul al II-lea în urma încuviinţărei prea vener. consistor archidiecesan dto 13 Februarie Nr. 426 B. a. c. se escrie concurs până la 20 Mai a. c.

Emolumentele sûnt:

a) Dela 80 familii câte una mĕsură mare de cucuruz sfărmit şi una ḑi de lucru cu pălmile cari toate statorite în bani dau un venit anual de 160 fl. v. a.;

b) Folosirea cimiterului şi a porţiunei canonice de sub Nrii 173, 77, 60 a cărţilor funduare în mărime de 3 jugere 580□° arătoriu şi de fênaţ dau un venit de 40 fl. v. a.;

c) Stolele statorite de sinodul parochial din anul 1872 resultă un venit de 125 fl. — Suma totală a venitelor e de 325 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa această parochie au a'şi aşterne recursele instruate în sensul prescriselor statut. organic şi al disposiţiunilor provisorie sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Cupşeni, la 14 Aprilie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupşa m. p.,
prot.

Nr. 126/1879. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan prelângă neputinciosul paroch Georgiu Cojan în parochia de clasa a III gr. or. din Peştera protopresbiteratul Branului, se escrie prin aceasta, cu concesiunea măritului consistoriu archidiecesan dto 13 Martie 1879 Nr. 55 B. concurs cu termin de o lună de ḑile dela publicarea acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus amintitul post de capelan sûnt jumĕtate din toate venitele parochiale în suma de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trămite subscrisului suplicele lor instruate în sensul statutului organic şi conform disposiţiunilor sinodului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor § 16 pt. d.

Braşov, 4 Aprile 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv:

Iosif Barac m. p.,
protopresb. ca adm. al protopresbiteratului Branului.

Nr. 102—1879. 1—3

EDICT.

Bucur Şoancă din Merchiaşa pretura Cohalmului, părăsind în mod clandestin de 3 ani de ḑile pre legitima sa soţie Eva Boldea tot din Merchiaşa, petrecênd prin locuri necunoscute, prin aceasta e provocat a compăré în termin de un an, sau în persoană, sau printr'un apărător legal al seu înaintea concernentului for judecătoresc, căci altfel procesul divorţial în contră'i urzit, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Cohalm 9 Martie 1879.

Forul matrimonial judecătoresc de I instanţă al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m/p.,
adm. protop.

Nr. 177—1879. 1—3

EDICT.

Ecaterina născută Ioan Tatu din Codlea carea a părăsit cu necredinţă de 7 ani de ḑile pre legiuitul ei bărbat George Ioan Ţigănaş din Hălchiu, comitatul Braşovului, fără de-a să sci locul unde se află, este prin aceasta citată, ca în termin de un an şi o ḑi să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i de soţul ei.

Braşov, 31 Martie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m. p.,
prot

Cancelaria,

advocatului Dr. **N. Olariu** se află din 1 Maiu în **piaţa mare** (grosser Ring) **Nr. 16** etagiu prim. [18] 1—2

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin composiţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, ar...ră în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feară și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, disposiţiune la vĕrsarea de sânge, la ameţeli, suirea sângelui către cap și către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 4—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

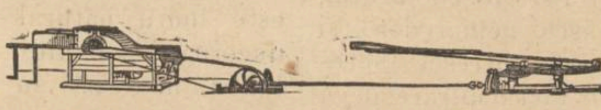

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite și franco. [14] 5

Neoplanta.
1875.
Medalià de argint.

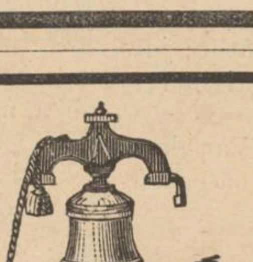

Seghedin.
1876.
Medalià pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie și care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[15] 5

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 47. Sibiiu, Marți, 24 Aprilie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Aprilie.

Majestățile Lor Împĕratul și Împĕrăteasa au sosit alaltăeri în Budapesta și fură primiți cu mare entusiasm de către populațiune. Stradele, ce duceau dela gară la castelul împĕrătesc, au fost decorate în mod pompos și îndesuite de o mulțime imensă de oameni.

Desbaterea generală despre proiectul pentru introducerea limbei maghiare în scoalele populare, până la moment, când scriem aceste șiruri nu s'a terminat. Afară de vorbitorii, cari 'i-am numĕrat în revista noastră din numĕrul trecut, a mai vorbit de-atunci încoaci până eri: (contra) Mihail Sabovljevic, Petru Mihali, Alecsandru Roman, Iohann Hoffgräff, Miloș Dimitrievic, Georgiu Popp, Nicolae Macsimovic și Iosif Bacon; (pro) Blasius Orban, ministrul Tréfort, Ignatie Hélfy, Iacob Miehl, Stefan Rakovsky, Francisc Iuraszek, Emerich Ivanca, Stefan Lesco, Antoniu Hérits, Gabriil Várady. Terminând Várady, desbaterea s'a suspendat pentru a puté lua în pertractare petițiunile. În ședința de astădi desbaterea se continuă.

Sub titula „protest în contra proiectului de lege pentru introducerea limbei maghiare“ aflăm în „Pester Lloyd“ (edițiunea de sara Nr. 102 din 3 Mai) următoarea notiță: „Din Sibiiu se comunică: sinodul bisericesc român întrunit aici sub presidiul metropolitului Miron Roman a hotărît a insinua protest în contra proiectului de lege despre învĕțămêntul limbei maghiare și însărcină cu predarea acestui protest guvernului pe membrul sinodului, deputatul dietal Partenie Cosma. A protesta în contra unei legi*), care fù sancționată**) de către toți factorii legislatorici, este o întreprindere cu totul șoadă, care se înșiră în mod vrednic lângă procederea deputațiunei române a episcopatului, care la timpul seu se îndesà până la tron pentru a remonstra în contra proiectului de lege, care pe atunci nici nu ajunse înaintea publicității.“ — Omul care apĕră o causă nedreaptă, își ia refugiul și la neadevĕruri pentru a seduce publicul rĕu informat. Așa și diaristica maghiară, în frunte cu guvernamentalul „Pester Lloyd“ face din proiectul de sub desbatere o „lege sancționată după toate formele“ și din adresa sinodului archidiecesan gr. or. român către corpurile legiuitoare face „un protest.“

---

*) ? Red.
**) ? Red.

Dela Sinodul archidiecesan.

(Raport special al „Telegrafului român“)

Ședința IX.

Ședința se deschide la 10 înainte de-ameadi. Presidiul presentă mai multe esibite, cari se transpun comisiunilor respective.

Deputatul Georgiu Secula, fiind ales și verificat în douĕ cercuri electorale, declară, că el va representa pe cercul IV (Orăstie) și renunță la mandatul cercului electoral din Zarand.

Deputatul Dr. N. Pop face interpelațiunea următoare:

1. Ce este causa trăgănări atât de păgubitoare pentru archidiecesa noastră a punerei în lucrare a arondărei protopresviteratelor.

2. Are de cuget cons. arch. a pune în lucrare acest conclus sinodal? Când, și cum?

Presidiul rĕspunde imediat la aceasta interpelațiune și desfășurând stadiul în care se află cestiunea arondărei protopresviteratelor, arată că proiectul arondărei, asternut congresului nu este încă încuviințat, prin urmare arondarea nu se poate pune în lucrare. Consistoriul însĕ, a îngrijit și până acum, ca acolo unde necesitatea este supremă, ca protopresviteratul să se întregească, și va căuta și în viitoriu, ca organismul administrativ să nu sufere prin tragănarea arondărei protopresviteratelor.

Interpelantele se declară multămit și sinodul ia rĕspunsul presidiului spre sciință.

Deputatul Ioan Botean face douĕ propuneri:

a) Tractul Orăstiei pe venitoriu să se considere ca unul de clasa a II-a dacă nu de clasa a III-a.

b) Luând în considerațiune că tractul Orăștiei este mai mare și populațiunea mai numĕroasă decât a Devei propune, ca locul de scrutiniu la alegerea deputaților clericali și mirenesci la sinodul arch. să se strămute dela Deva la Orăștie.

Ambele propuneri se transpun comisiunei pentru propuneri.

Ordinea dilei: Raportul comisiunei bisericesci. Referent dep. Dr. Avram Tincu.

Propunerea deputatului Ioan Popea, care privesce scurtarea servițiului bisericesc, ținerea de cuvêntări cel puțin odată într'o lună, se transpune prin presidiu la sinodul episcopesc, pentru a insista acolo pentru deslegarea ei amĕsurat recerințelor timpului și a împărtășí acestui sinod resultatul în sesiunea venitoare.

Raportul consistoriului cu privire la parochiile vacante să ia spre sciință, însărcinând pe consistoriu a lua toate mĕsurile de lipsă pentru întregirea cât mai în grabă a parochiilor vacante.

Raportul consistoriului ca senat bisericesc despre activitatea sa pe anul 1878 se ia în general spre sciință, cerêndu-se pe viitoriu completarea lui prin unele conspecte tabelarice, și rapoarte speciale (d. e. despre institutul pedagogic teologic).

Comisiunea petiționară (referent Absolon Todea) raportează despre rugarea adm. prot. Dion. Chendi pentru ajutor pe sama scoalei din Mediaș și despre petițiunea emeritatului protopresbiter Zacharie Boiu din Sighișoara pentru acordarea unei remunerațiuni de pensiune; cea dintâiu se transpune consistoriului, a doua se dă comisiunei finanțiare.

Comisiunea organisătoare (referent Sabin Piso), raportează despre unele petițiuni în afaceri ale arondărei protopresbiteratelor, cari toate se transpun consistoriului.

Ședința X.

Ședința se deschide la 6 oare d. a. La ordinea dilei raportul comisiunei organisătoare (ref. S. Piso).

Propunerea dep. I. cav. de Pușcariu ca pe venitor schimbându-se punctul resp. din regulamentul seminarial denumirea profesorilor seminariali să se facă în ședința consistoriului plenar.

Regularea menționată a alegerei profesorilor seminariali sinodul o amână pe altă sesiune, îndrumându-se consistoriul archidiecesan, a pregătí pe atunci o propunere motivată în această privință.

Raportul consistoriului despre punerea în lucrare a conclusului sinodal Nr. 110|1878 pentru facerea de proiecte de statute pentru, crearea unui fond spre dotarea parochielor, și a unui fond pentru dotarea scoalelor.

Sinodul adoaptă părerea consistoriului, ca să se facă aceste proiecte de statute la un timp mai oportun, dar într'aceea să se resusciteze circularele consistoriale emanate în cestiunea înființărei acestor fel de fonduri.

Urmează la ordine raportul comisiunei scolare (ref. Dr. N. Pop). Proiectul unui statut pentru înființarea de reuniuni învĕțătoresci, presentat de consistoriul archidiecesan, și se decide: neaparținênd competenței sinodului să releagă la consistoriu, ca acesta să dee îndrumările necesare pentru înființarea reuniunilor învĕțătoresci.

Ședința se încheie la 9 oare sara.

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(27. urmare.)

XXI.

Cartea lui Michelet și pistolul d-lui Anatol Bergerat.

Doctorul Van-der-Bader petrecuse o noapte rea. Cu murgitul dilei învĕțatul se sculase din somn, cu capul greu, cu inima întristată.

Fost-au oare neplăcerile din urmă, cari îi cășunară un fel de întristare morală, și a cărei adevĕrată causă el nu o scia? Fără îndoială!

Cu toate aceste eroul nostru nu cugeta în acest moment decât numai la Lisbeth și Ellermann.

Fericirea acestor tineri preocupa'l ea oare într'atât încât să'l facă să neglige chiar interesele sale proprii, cele mai scumpe?

Voia el oare să studieze la amicii sei amorul pre care nu'l afla și după care'i înseta inima?

Ba nu, pentru că declarase că va pleca din Leyden îndată după ce va fi împreunat pre Lisbeth cu vĕrul ei.

Ba nu, pentrucă nu voia, ca sub un pretecst neîntemeiat poate, să locuiască sub acelaș coperiș cu cei doi amoroși.

Dacă inima unei femei este un abis, ceea a unui învĕțat este o vâltoare, și foarte cutezătoriu ar trebuí să fie acela, care ar voí să străbată până la fundul ei.

Van-der-Bader, cu privirea ficsată asupra cărței sale favorite, nici că mai cetia întrênsa.

— Ei vor fi fericiți, murmurà el, eu voiu pleca de nou în călĕtorie, viața mea să sfêrșesce, a lor începe; ei se vor bucura de toate plăcerile, care mie'mi sûnt oprite. Ah! pentru ce 'mi-am perdut pre vrednica și scumpa mea mamă!

Și doctorul își sterse douĕ lacrimi mari din ochi.

Cine ar fi audit aceste cuvinte, și ar fi vĕdut aceste lacrimi ar fi încercat o dulce simpatie, o compătimire respectuoasă pentru acest pionir al sciinței, care chiema într'ajutor trecutul și ca un slab copil căuta scutul aripilor materne, pentru a adăpostí sub dênsele o durere necunoscută.

Ah! mici ori mari, noi toți păstrăm în adêncul inimei noastre, nepângărite încă, chipul sacru al mamei noastre.

Nimic nu ne înduioașază și ne înalță atât, nimic nu ne mângăie și ne încuragiază atât de mult ca cuvintele ființei ce ne-a purtat în sinul seu.

În mijlocul încercărilor vieței, în culmea puterei în mijlocul necazurilor pămêntesci, omul își aduce aminte de numele binecuvêntat pre care 'l-a rostit mai ântâiu.

— Profesorul de Leyden fù scos din meditațiunile sale profunde prin feciorul de casă, care întrà în cameră, după ce bătù mai de multe ori în zadar la ușe.

— Ce poftesci, prietine? Îl întrebà el.

— Este cineva, care voiesce să vorbească cu D-Ta.

— Cu mine? Nu cumva e vr'o greșală. De cine întreabă?

— De domnul doctor Van-der-Bader.

Dii să între, rĕspunse doctorul cu blândețe.

Feciorul se retrase și după vr'o câte-va momente el întroduse în cameră pre agentul, pre care'l vĕduserăm pentru ântâia oară cu dl Anatol Bergerat în sala de mâncare a otelului Beauveau.

Van-der-Bader se sculà.

— De cine am onorul, dise el salutându'l.

— Sûnt Robert, rĕspunse oaspele închinându-se, dar numele meu nu'ți va spune nimic dacă nu'ți aduci aminte de fața mea.

— Nu sciu să fi avut onorul de a te cunoasce, dise doctorul și aș vrea să'mi aduc aminte unde Te voiu fi vĕdut pentru ântâia dată.

(Va urma).

Dela sinodul eparchial din Caransebeş.

(Raport special al „Tel. rom.“)

Şedinţa VI.

După autenticarea protocolului, deputatul Ioan Ionaş fiind ales în douĕ cercuri renunţă la cercul din Ghilad reţinêndu'şi mandatul pentru cercul Caransebeş.

Deputatul Stefan Antonescu întreabă presidiul în ce stadiu se află astăḑi causa licuidărei şi asigurărei capitalelor bisericesci şi scolare din întreaga diecesă şi că încât s'au efeptuit decisiunile sinodale din 1873 şi cu deosebire din anul 1877 Nr. 123 aduse în meritul acestei cause ponderoase şi că edatu-s'au instrucţiunea în privinţa aceasta.

Presidiul rĕspunde îndată, că licuidarea e deja gata în 8 protopresbiterate cu escepţiunea oraşului Lugoj, în restanţă se mai află protopresbiteratul Panciova, unde încă se vor licuida capitalele cât mai curênd. Ce privesce instrucţiunea pentru manipularea banilor biser. aceea s'a şi presentat sinodului spre aprobare.

Interpelantele se mulţămesce cu rĕspunsul dat, işi susţine însĕ dreptul a vorbí mai pe larg, când va fi causa pe tapet.

Referentul comisiunei fondurilor comune continuă raportul asupra socotelelor epitropiei provisorie din Arad pe anul 1877 revĕḑute prin comisiunea esmisă în anul 1878 cu decisul sinodal Nr. 119, după care relaţionează că: socotelele tuturor fondurilor pe anul 1877 s'au aflat în rêndul cel mai esact şi manipulaţiunea acestora întru toate corespunḑĕtoare regulamentului epitropiei.

Starea fondurilor este următoarea:

I. Fondul bisericesc nealienabil . . .	fl.	408,125.27
II. Fondul scolar cu aucta	fl.	93,137.09½
III. Fondul de pensiune	fl.	24,112.93
IV. Fondul „Balla“ .	fl.	14,218.11½
V. Fondul convictual aradan.	fl.	6,230.38
VI. Fondul seminariului „Raicici“ . .	fl.	3,238.68
Suma:	fl.	549,062.47

Propunerea comisiunei, de-a se da absolutoriu epitropiei fondurilor comune se primesce.

Pentru epitropia fondurilor comune se votează următoriul buget:

1. Preşedintelui onorariu .	200	fl.
2. Cassariului onorariu . .	200	„
3. Iurisconsultului onorariu	200	„
4. Contabilului salariu . .	1000	„
5. Notariului salariu . . .	800	„
6. Servitoriului plată . . .	120	„
7. Diurne şi viatic membrilor epitropiei	800	„
8. Spesele comisiunilor revĕḑĕtoare şi scontrătoare .	200	„
9. Diurne scriitoriului . .	100	„
10. Chiria localităţilor biroului	200	„
11. Pentru lemne de foc .	60	„
12. Pentru mobile şi recuisite	30	„
13. Spesele cancelariei . .	200	„
Suma:	4110	„

De oare-ce din raportul epitropiei, raţiociniul contabilului şi actele alăturate nu se poate da cu deplină consciinţă epitropiei absolutor pe anul 1879 fiindcă documentele originale nu sûnt alăturate, eară în raportul epitropiei s'a constatat nu numai erori de calculi, ci şi alte mancităţi, cari pretind vederea documentelor şi protocoalelor originale. Pe de altă parte fiind cunoscut, cumcă măritul congres naţional încă în anul trecut a adus decisiune definitivă, ca fondurile comune să se împartă, comisiunea recomêndă următoriul decis:

Constatându-se cumcă decisiunile congresului în genere şi cea în privinţa fondurilor comune în specie nu s'au comunicat sinodului eparchial present, mai departe că administrarea comună de-acuma are spese prea îngreunătoare pentru eparchia Caransebeşului: să se facă paşii necesari prin ven. consistoriu diecesan într'acolo, ca decisiunea congresului să se comunice fără întârḑiere, pentru ca să se poată face paşii prealabili pentru finala împărţire; eară până atunci să se esmită din sinul acestui sinod o comisiune de 2 membri la Arad, care să censureze în faţa locului socotelele fondurilor comune de pe anul 1878 şi să facă raport detaiat procsimului sinod eparchial, precum s'a făcut aceasta în anul trecut.

Se primesce şi în comisiune, după ce dl Trifon Gaiţă ca fost membru a resignat; se alege prelângă dl Aron Damaschin, dl Stefan Antonescu cu aceea îndrumare, ca comisiunea esmisă să subştearnă viitorului sinod un raport mai detaiat, mai lămurit şi mai motivat, decât raportul de pe anul 1877.

Şedinţa deschisă la 9 oare se închide la 2 oare după ameaḑi. Şedinţa procsimă mâne la 9 oare.

Şedinţa VII.

După autenticarea protocolului şedinţei premerse şi după ce presidiul comunică sinodului mai multe petiţiuni incurse, care toate se predau respectivelor comisiuni, referentul comisiunei finanţiare T. Miclea cetesce raportul general despre averea episcopească de pe anul 1878, din care se vede, că

I. Fondurile diecesane au avut cu finea anului 1877 capital

a) în bani gata . fl. 9477.53
b) în obligaţinni . „ 28,491.28
fl. 37,968.81

ear în anul 1878:

a) în bani gata . fl. 7537.98
b) în obligaţiuni . „ 41730. 7½
fl. 49,268. 5½

Prin urmare un crescĕmênt de . . . . . fl. 11,299.24½

II. Averea mişcătoare a celor 10 protopopiate se sue la . . . . fl. 5374.

III. Averea nemişcătoare a comunităţilor bisericesci se cuprinde din 323 edificii cu un areal de 267 jugere şi 933 orgii ☐, 333 edificii scolare cu un areal de 665 jug. 1590 orgii ☐, 39 case parochiale, 358 locuri de case parochiale şi 477 sesiuni parochiale.

IV. Averea mişcătoare a comunităţilor bisericesci cu finea anului 1877,

a) capitale în bani gata fl 63,089.79
b) în obligaţiuni . . „ 440.593 97
fl. 503,683.76

Cu finea anului 1878

a) în bani gata . fl. 74,688.68
b) în obligaţiuni . „ 463.295.31
fl. 537,983.99

Prin urmare un crescĕmênt de . . . . . fl. 31,300.23

V. Fonduri scolare:

Cu fiinea anului 1877

a) în bani gata . fl. 5,417.18
b) în obiigaţiuni . „ 48.443 93
fl. 53,861.11

Cu finea anului 1878

a) în bani gata . fl. 10,386.34
b) în obligaţiuni . „ 50,669.74
fl. 61,056.08

Prin urmare un crescĕmênt de . . . . . fl. 7,194.97

Aşadară în anul 1878 se arată un crescĕmênt de fl. 49,794.44½ cr.

Raportul se ia la cunoscinţă.

Mai departe acelaşi referent presentă raportul senatului epitropesc referitoriu la starea licuidărei şi încasărei pretensiunilor pentru arênda sesiunilor dela parochiile reduse şi vacante din protopopiatele Jebel şi Ciacova, precum şi resultatul acestei licuidări, din care se vede, că prin esmisul consistoriului s'a încasat şi şi substernut suma de 4289 fl. 64 cr. şi se mai află o restanţă de 1988 fl. 92 cr., pentru încasarea căreia s'a luat mĕsurile necesare.

Se ia la cunoscinţă.

În fine referentul comisiunei finanţiare recomândă sinodului spre primire bugetul substernut din partea senatului epitropesc pe anul 1880, prin care se recere:

A. La dispoşiţiunea sinodului eparchial 1800 fl.

B. La dispoşiţiunea consistoriului plenariu 300 fl.

C. La dispoşiţiunea senatului bisericesc 2300 fl.

D. La dispoşiţiunea senatului scolar 11,225 fl.

E. La dispoşiţiunea senatului epitropesc 15,930 fl. Suma 31,835 fl.

La pertractarea bugetului numai la sistemisarea postului al III lea de profesor la institutul teologic s'a născut o desbatere mai înfocată.

Vincenţiu Babeş spriginit de Const. Radulescu nu sûnt pentru sistemisare mai înainte de ce s'ar substerne sinodului planul de învĕţământ, ba recomândă propunerea unor obiecte de învĕţământ la olaltă cu pedagogii.

Deputatul Stefan Velovan face atent sinodul cum-că împreunarea teologilor cu preparanḑii, e absolut imposibilă din causa diferenţei în cualificaţiune.

După-ce preşedintele arată absoluta necesitate pentru sistemisarea acestui post, sinodul primesce sistemisarea provisorie a postului al III-lea de profesor la institutul teologic.

Al III-lea post dela institututul teologic îl suplinesce de 4 ani de ḑile profesorul dela scoalele civile de stat din Caransebeş Vasilie Mândrean.

După-ce se primesce propunerea dlui Dr. Alesandru Mocioni de a se lua dispoşiţiunile necesare pentru alegeri noue în cercurile devenite vacante şi anume pentru cercul al XV. Boccea, al VII Jebel, al VIII Ghilad şi al XIX Bozovici, şedinţa se închide la 1 oară, anunţându-se şedinţa procsimă pe după ameaḑi la 4 oare.

Şedinţa VIII.

Autenticându-se protocolul şedinţei a VII referentul comisiunei finanţiare continuă partea a II-a a bugetului „acoperirea“ ajungênd la suma de fl. 29,360.

Trebuinţele preliminate fl. 31,835
Acoperirea sperativă . fl. 29,360
Prin urmare un deficit de fl. 2.475

Acest deficit se va acoperí din economii şi la cas dacă totuşi pre lângă ori ce economie nu se va puté acoperí, atunci în privinţa aceasta va decide sinodul din anul viitor.

In privinţa viaticilor şi diurnelor deputaţilor se statoresce pe anul 1879 7½ cr. de chilometru dela locul plecărei ear diurnele se urcă dela 3 fl. la 4 fl.

Deputatul dr. Alecsandru Mocioni propune de nou, ca restauraţiunea consistoriului să se pună la ordinea ḑilei în şedinţa procsimă.

Se primesce.

Deputatul Iuliu Petric propune, ca presidiul — avênd în această sesiune a se decide afaceri de mare importanţă — să nu dea concediu nici unui deputat fără motive grave.

Se primesce.

Referentul comisiunei scolare Stefan Velovan presentă raportul anual al scoalei elementare superioare gr. or. din Bozovici dinpreună cu conspectul privitor la materia propusă şi numĕrul scolarilor, cari au fost înscrişi pe anul scol. 1877/8.

Comisiunea esaminând raportul dimpreună cu conspectul află, că materia propusă ar trebuí să se întregească prin adaugerea esercițiilor în economia rurală şi gimnastică; eară ce privesce materialul propus din istoria naturală, împărţirea aceluia ar trebuí să se facă astfel, ca zoologia şi mineralogia să se propună în semestrul de earnă, eară botanica în semestrul de vară.

Pre lângă aceste observaţiuni comisiunea propune, ca materia propusă şi progresul făcut să se ia la cunoscinţă îmbucurătoare.

Se primesce.

Referitor la numĕrul scolarilor, cari au fost înscrişi raportul anunţă, că în clasa I au fost 22 de scolari, în clasa II 18, eară în clasa III 15; laolaltă 55 de scolari, dintre acestia 51 gr. or. şi 4 rom. cat.

Considerând, că numĕrul acesta pentru o scoală elementară superioară este nesuficient, la rugarea comitetului parochial din Bozovici comisiunea propune următoriul decis:

Consistoriul diecesan printr'un cercularin să impună de nou de datorinţă preoţimei parochiale şi comitetelor din acel cerc a îndemna credincioşii cu tot deadinsul, ca să trămită pruncii la aceea scoală.

Se primesce.

Mai departe consistoriul diecesan aduce la cunoscinţa sinodului trista împregiurare, că din lipsa mijloacelor numai doi învĕţători au mai rĕmas la scoală, cari de asemenea se luptă cu esistenţa întra'tât, în cât sub împregiurările de faţă cu greu se va mai puté susţinea această scoală.

De oare ce aceasta s'a transpus măritului congres dimpreună cu causa tuturor scoalelor noastre poporale din fostul confiniu militar şi

Considerând, că până astăḑi în causa aceasta nu s'a vĕḑut încă nici un resultat, pe de altă parte dovedindu-se activitatea membrilor comitetului scol. întru procurarea mijloacelor de susţinere însoţită numai de puţin succes;

Considerând în fine, că dintre cele 13 comune, care susţin scoala o parte însemnată a reces deja dela sprijinirea ei şi astfel stă să opună, un motor principal al culturei poporului român din fostul confiniu militar; comisiunea scolară propune următoriul decis:

Să se însărcineze consistoriul dicesan a înainta în timpul cel mai scurt o rugare de urgenţă către presidiul înaltei deputaţiuni esmise pentru înteţirea lucrărilor în causa scoalelor din fostul confiniu militar; pe de altă parte senatul scolar printr'un esmis din sinul seu să confereze de nou în faţa locului cu toţi membrii comitetului scolar din Bozovici asupra mĕsurilor, care s'ar puté lua pentru de a susţiné scoala până la deslegarea causelor pendente prin înalta deputaţiune.

Se primesce.

Se presentă rugarea presidiului „Reuniunei învĕţătoresci rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului“ prin care roagă sinodul eparch. a contribuí într'un mod oare-care la susţinerea foiei pedagogice „Scoala română“ care apare în Sibiiu redigiată de Vasilie Petri.

Luând în considerare, că cunoscinţele pedagogice didactice ale învĕţătorilor dela scoalele noastre populare în urma împregiurărilor culturale de până acuma sûnt încă atât de primitive, încât faţă cu esegenţele unei instrucţiuni raţionale se dovedesc de absolut nesuficiente;

Considerând, că literatura română în părţile noastre e lipsită totalminte de opuri sau manuale, care ar puté da învĕţătoriului român oare-care inviaţiuni metodice la instruarea în obiectele de învĕţământ ale scoalei poporale,

Avênd mai departe în vedere, că înaintarea scoalelor noastre poporale faţă cu recerinţele timpului a devenit o necesitate atât de urgentă şi de o importanţă atât de mare, încât nici un sacrificiu nu poate fi prea mare, dacă ar uşura realisarea tendinţelor de cultură.

Considerând, că foaia pedagogică „Scoala română“ cu materialul seu de eminentă cualitate este în părţile noastre unica foie pedagogică-didactică, prin care învěţătorul român îşi poate completa cunoscinţele sale teoretice şi practice.

Considerând apoi şi trista împregiurare, că foaia aceasta unică pentru desvoltarea învěţământului la scoalele noastre populare după reaparenţa sa earăşi stă să peară din causa sprigini-nului precum ce 'l întêmpină din partea publicului interesat de scoală şi din partea învěţătorilor nostrii;

In fine considerând, că starea materială a învěţătorilor nostri e tocmai pe atât de deplorabilă, pe cât e necesitatea de mare de-a posede foaia: Comisiunea scolară propune următoriul decis:

Sinodul eparchial însărcinează consistoriul diecesan a îndemna de nou prin circulare îndreptate către preoţimea parochială, pe toţi învěţătorii şi comitetele parochiale, ca să sprigineascâ şi să îndemne pe toţi iubitorii de cultură a sprijiní din rěsputeri edarea foiei pedagogice „Scoala română“ recomândându-o spre procurare; pre lângă spriginul acesta moral să i se ofere şi spriginul material avisând consistoriul diecesan a procura pe sama bibliotecei fie-cărei scoale din diecesă câte un esemplar din amintita foaie anticipând suma necesară din casa diecesană pre lângă rebonificare din partea comitetelor parochiale, care vor avé a pune preţul abonamentului în bugetul cultului.

Referentul comisiunei speciale Filip Adam în causa activităţei deputaţiunei esmise de sinodul eparchial din anul trecut, pentru-că dênsa punêndu-se în înţelegere cu deputaţiunile esmise din partea sinoadelor eparchiale din Arad şi Sibiiu, se esamineze şi în conlucrare cu Escelenţa Sa Preasânţitul Metropolit să facă, să înceteze causele, ce de ani împedecă funcţionarea esactă şi regulată a organelor dela Metropolie, aduce la cunoscinţa sinodului, că deputaţiunea 'şi-a împlinit însărcinarea cu scumpătate şi că měsurile luate în cestiunea esmiterei deputaţiunei 'şi-au avut efectul lor; propune deci să se ia aceasta spre sciinţă.

Se primesce.

Comisiunea bisericeascâ refereazâ prin raportorul ei Ioan Bartolomei asupra roportului general al consistoriului diecesan ca senat strîns bisericesc, din care se vede, că poporaţiunea diecesei Caransebeşului fiind în anul trecut 1878 de 349,153 suflete
earâ în anul penultim 1877 de . . 342.385 „
resultă un crescěmênt de 6778 suflete.

că s'au cununat în anul 1878 . . . . . 3450 părechi
ear în anui 1877 . . 3301 „
prin urmare în a. 1878 cu 149 părechi mai mult;

că în anul 1878 sau aflat pe teritoriul diecesei . . . . 59,309 case
earâ în anul 1877 . 58,732 „
prin urmare numěrul caselor locuite de credincioşii nostri a sporit cu 577 „

că au trecut dela alte religiuni la religiunea noastră . . . . . . 31 suflete
de la a noastră la alte religiuni . . . . . . 37 „

că numěrul concubinatelor a fost cu finea anului 1878 . . . . . 2880 părechi

şi că în diecesă s'au aflat cu finea anului 1878 comunităţi bisericesci matere 311
comunităţi biser. filie . 31
la olaltă 342
în care sûnt biserici 319
capele 5
earâ parochii . . 473 sistemisate;

După rescriptul declaratoriu provědute cu sesiuni de pământ respective cu ecuivalente în bani în locurile montane.

Că în amintitele comunităţi bisericesci au fost protopresbiteri 9, administratori protopresbiterali 1, parochi şi administratori parochiali 385, capelani 34, diaconi 3, la olaltă 432 persoane preoţesci.

Că în anii 1877 şi 1878 s'au redus 53 parochii; că cu finea anului scolar 1878 s'au aflat în institutul teologic 29 teologi, cărora le-au propus sciinţele 2 profesori ordinari şi 1 profesor suplent, un cantor şi un magistru de musică vocală; la senatul bisericesc au încurs în anul 1878 eshibite cu cause: 1. curente 618; 2. disciplinare 230; 3. divorţiale 20, la olaltă 868, care toate sûnt resolvate, propune, ca sinodul să ea la cunoscinţă acest raport cu acel adaus, ca consistoriul să ea měsurile cele mai energice pentru delăturarea nemoralităţei isvorînde din concubinate eschiḑênd pe cei ce trăiesc în nelegiuire din corporaţiunile bisericesci.

Se primesce.

Fiind timpul înaintat se încheie şedinţa şi cea procsimă se defige pe mâne duminecă la 11 oare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Săcel, 15 Aprilie 1879. Domnule Redactor! în Nr. 37 al preţuitului ḑiar, ce redigiaţi a apărut o corespondenţă cu datul Săcel 23 Martie a. c. prin care un aşa numit „Mărgineanul“ se încearcă a înegrí pre subscrisul înaintea publicului cetitor. Deoarece acea corespondenţă nu basează pe adevěr, şi se vede că „Mărgineanul“ a avut simplu de scop a mě loví pre mine ca primariu comunal, daţi'mi voie spre lămurirea adevěrului a face următoarele reflesiuni.

Este cunoscut, că comuna Săcel nu posede nici o avere. Toate regalele sûnt ale proprietarilor fosti ante 1848 şi comuna ca să poată împliní sarcinile impuse de lege să ajută prin aruncuri. Aşa şi în anul trecut s'a věḑut necesitatea a face representanţa un „arunc“ din care să se acopere darea comunei, leafa învěţătorului, notariului, precum şi alte spese neprevěḑute.

Conclusul e făcut de întreaga representanţă, şi nu de câţi-va precum ḑice „Mărgineanul“ care se vede a nu fi cetit legea comunală unde se vede espres când e un conclus cu valoare de lege. In contra acestui conclus comunicat cu întreg poporul, nu s'a ivit nici o reclamaţiune în terminul prescris de lege, câştigându'şi astfel valoarea sa legală. După ce am observat, că acest conlus nu s'a înaintat preturei cercuale din partea fostului notariu Bunea, carele au fost însărcinat să-'l înainteze la locurile competente, 'l-am asternut însumi în Martie a. c. d-lui pretor cercual, pentru ca să fie înaintat municipiului spre a 'şi câştiga aprobarea.

Resping cu indignaţiune asertul că eu prin aruncul din cestiune, aş fi tins în acolo, ca să 'mi detrag suma de 800 fl. ce 'mi datoresce comuna, deoare-ce cu acest arunc nu s'au putut acoperí în parte erogaţiunile curgente pro 1878, şi lângă datoria de 800 fl. solvită din banii mei proprii în anii trecuţi pentru comună, mai vine a se adauge şi suma ce am solvit în anul 1878 preste venite din banii mei proprii pentru comună, cari aḑi şed fără nici un interes.

Cât sciu mai departe conclusul s'a înaintat la municipiu numai decât şi nu e adevěrat, că s'ar afla şi astăḑi în pultul mesei pretorelui cercual.

Eu acest conclus nu 'l-am esecutat până astăḑi şi dacă în adevěr a intrat o mare parte din acest arunc aceasta sumă s'a numěrat din voia liberă, de locuitori, şi nu forţaţi de mine, pentru că de ma'şi fi aflat în drept a esecuta acel conclus fie sigur dl. „Anonimus“ că şi clientul d-sale ar fi venit la rênd.

Declar deci Mărginene, că asertul d-tale e fals şi ar fi bine pe venitor în causa aceasta dacă voesci binele Săcelenilor, a te adresa cu vaetele d-tale contra mea direct la dl. pretor, sau dacă ai ceva cu dl. pretor direct la dl vice-comite şi eu cred, că mai curênd îţi vei puté câştiga convingerea şi vei putea să ajuţi scopului.

Eu cred că nu eu am făcut conclusul, ci representanţa apoi representanţa comunală o ţin cu mult mai cu minte, decât să voteze sieşi sarcini în favor străin, chiar când şi aceia ar numěra între clienţii mei nu înţeleg apoi totuşi Marginene cum de la organisarea comunei Săcel în Ianuarie a. c. toţi Săcelenii m'au ales cu aclamaţiune după o activitate de 19 ani ca primariu comunal, şi prin acest interval de 3 ani nu cumva şi alegětorii săceleni sûnt clienţii mei?

Aceasta este starea adevěrată a lucrului.

Bucur Respop.
primariu comunal.

Tohanul nou, 15 Aprilie 1879. Onorate domnule Redactor! Eşti rugat a da loc în unele din coloanele preţuitului jurnal ce redigiaţi următoarei noutăţi triste:

Apa şi focul, aceste douě elemente puternice încă cu începutul anului acestuia a însuflat mare teroare şi groază în multe părţi ale patriei. Pare că ele, — deşí contrarie unul altuia, — acuma au fraternisat şi s'au conjurat să nimicească oraşe şi sate întregi.

Mai deunăḑile oraşul Seghedin fù totalminte inundat, casele surpate de apă şi locuitorii câţi putură scăpa cu viaţa aduşi la miserie. Becleanul comună română lângă Făgăraş parte mare distrus prin foc, — şi încă alte comune fură cercetate de aceste elemente şi folositoare şi stricăcioase.

Credeam, că ne va fi destul cu cetitul şi auḑitul despre acele catastrofe teribile, ne va ajunge dacă ca crescini vom plânge cu cei ce plâng, îi vom compătimí şi după putinţă ajutora; dară s'a întêmplat mai rěu căci oaspele neasceptat, focul, ne-a pus şi pre noi în posiţiunea să cunoascem puterea lui cea distructoare.

Aşa este! — Mercuri noaptea spre Joi 11 spre 12 l. c. punct 12 oare s'a escat în comuna noastră română Tohanul-nou, şi altcum foarte paupera, un incendiu îngrozitor, carele favorisat şi de un vênt vehement în vr'o 2 oare a prefăcut în cenuşe averea la 17 familii, rěmânênd oamenii pre uşile străinilor fără mijloace de subsistenţă. Au ars de tot 6 case 11 şuri şi trei vite. Dintre cei arşi nu a fost nici unul asigurat.

Intêmplarea de Mercuri noaptea va face doară ca oamenii nostrii să cunoască foloasele cele mari ce le oferesc institutele de asecuraţiune şi pre venitor nu 'şi va mai lăsa nimenea casa şi clădirile economice neasigurate, cu atâta mai vêrtos, că în comună mai sûnt încă multe de-aceste acoperite cu paie.

Până atunci însě oamenii nostrii deveniţi sěraci prin foc sufer foarte greu şi au lipsă neaperată de ajutor ca să se poată reculege.

Subscrisul apelez în numele nenorociţilor la simţul nobil al celor îndurători a 'şi aduce aminte şi de aceşti nenorociţi între cari sûnt şi vr'o câteva věduve cu orfani şi ale întinde mână de ajutor. Pentru adunarea ajutoarelor ce ar incurge pentru arsii amintiţi 'şi-a luat asupră comitetul parochial din loc, carele va publica sumele incurse în jurnalele noastre şi care le va împărţí nenorociţilor.

Cu deosebită stimă
Ilariu Plotogea.
paroch.

Pentru comercianţi.

Inaltul regiu minister ung. pentru agricultură, industrie şi comerciu a emanat în 20 Aprile a. c. sub Nr. 10381 în privinţa trecerei peilor de vite cornute şi de vite rumegătoare, din România spre patria noastră următoarea ordinaţiune, tradusă după tecstul original din limba statului.

1. Pei de vite cornute şi de vite rumegătoare pot aduce din România în patrie numai indiviḑii, cari dau aceste pei în lucrare (argăsală) numai decât în fabrici proprii, sau numai indiviḑi, cari transpun atari pei spre lucrare in fabrica oare-cărui proprietar, care mai înainte trebue să se numească.

2. Atari pei nelucrate se pot transportă numai prin vămile (institutele de contumaţie) Timişu superior, Turnu roşu, şi Poiana sěrată, prelângă observarea modalităţilor prescrise în punctele mai de jos.

3. Fie-care proprietar este obligat a descărca peile nelucrate, ce le aduce, într'un loc, destinat din partea unui din institutele de contumaţie ale vămilor numite în punctul 2. şi a le cumpăní pe spesele sale.

4. Peile se cufundă într'un vas de lemn, mare, larg, ce cuprinde apa umplută cu 30% de sare ordinară (konyha só) ţinut gata pre scopul acesta, lăsându-se în acest fluid 30—40 de minute.

5. După aceasta peile puse una preste alta în presenţa unui vigil de contumaţie se vor transporta esclusiv numai pe carě de cai de-a dreptul în fabrica numită mai înainte din partea respectivului proprietar.

6. Proprietarul fabricei este obligat a certifica primirea peilor cu un atestat inscris în care se obligă, că peile primite numai după ce le va fi lucrat le va scoate din fabrică.

Acest atestat are de-a se preda numai decât vigilei de contumaţie rênduite spre escortare după primirea peilor cu scop de-a se aduce direcţiunei de contumaţie.

7. Spesele împreunate cu desinfecţiunea peilor şi escortarea sau petrecerea lor la respectiva fabrică le poartă respectivii proprietari.

E de observat, că pentru desinfecţiune de aceea s'a ales sarea ordinară în locul varului căci, deşí e nenegaver, că varul e un mijloc foarte bun de desinfecţiune, atâta totuşi e sigur, că peile desinfectate cu var se vatămă; afară de aceea, dacă nu se uscă curênd, iute încep a trece în putrejune repede; precând din contră sarea de cuchnă împedecă putrejunea făcênd imposibilă stricăciunea peilor.

Adeverinţele ce le dau fabricanţii de pei se transpun din partea institutelor de contumaţie oficiului comitatens. Acesta prin organele sale poartă controla, ca numai pei pe deplin lucrate în fabrică să ease în cerculaţiune.

După sciri telegrafice din jurnale încetând boala epidemică în Rusia se delătură měsurile luate în urma epidemiei faţă de călětorii ce vin din Rusia şi merg în Rusia.

Salutăm aceasta měsură favorabilă pentru mărginimea noastră, ce au suferit mari daune prin restricţiunea introdusă la vama Rusiei.

Varietăţi.

* (Necrolog). Dl G. Ţunea, docent în Varadia ne comunică urmă-

toarea tristă întêmplare: În 10 Aprilie a. c. st. v. *Eufremiu Juica* din comuna Varadia — comittul Timişului — gimnasist absolut şi pe urmă notariu cercual după un morb greu a trecut la eternitate! Acest june a fost un adevĕrat fidel fiu al patriei, naţiunei şi credinţei sale religionare strămoşesci. Fericitul reposat a cărui înmormêntare foarte celebră avù loc în 11 Aprilie a. c., lăsà în doliu şi cu inima sfăşiată de dorere pe vĕduva sa mamă, o mulţime de rude, amici şi cunoscuţi. Fie'i ţerîna uşoară şi memoria binecuvêntată!

* (Postal). În Reşinari s'a deschis cu prima Mai n. a. c. o nouă staţiune postală cu competenţa, de-a mijlocí înaintarea epistolelor şi trămiterilor postale de o greutate până la 5 chilograme precum şi a asignaţiunilor şi ramburselor în sume până la 200 fl. v. a. Acest oficiu postal îşi ţine legătura cu oficiul postal din Sibiiu prin o comunicaţiune de 3 ori pe sĕptĕmână. De raionul acestui nou oficiu postal se ţin comunele: Reşinari, Riusadului şi Trainei. Comunicaţia se face în fie-care Duminecă, Marţiă şi Vinerea în modul următoriu:

Plecarea din Rĕşinari la 7 oare şi 30 minute dimineaţa. Sosirea în Sibiiu la 9 oare înainte de ameaḑi;

Plecarea din Sibiiu la 2 oare după ameaḑi şi sosirea în Reşinari la 3 oare 30 minute după ameaḑi.

* (Alegerea primariului orăşenesc în Sas-Sebeş) va avé loc Joi în 8 Mai n.

* (Jeff cu douĕ degete). D-na Middieton se afla într'o sară în budoarul seu spre a arangea câte-va obiecte de toaletă, ea observà că lampa proiecta aproape la picioarele sale umbra unui om tupilit sub o masă mare din centrul salonului; asemenea observà, că o mână a acelei umbre avea numai douĕ degete, şi 'şi amintì ca mai multe furturi însemnate fuseseră de curênd comise în vecinătate, de cari era acusat un înfricoşat bandit negru ce avea numai douĕ degete la mâna dreaptă.

Bărbatul ei era absent, şi afară de ea, nu mai era de cât o servitoare în casă. În loc de-a leşina de frică, sau a striga în ajutor, voinica femeie se puse chiar la masa sub care era ascuns banditul, şi sunà. Servitoarea apărù.

„Dă'mi ce trebue pentru scris, Brigito, ḑise ea cu o linisce perfectă. Te vei duce imediat să duci acest bilet la D. Forfar, bijuterul meu, şi 'mi vei aduce colarul de diamante şi cerceii pe cari i le-am lăsat să le repare acum câte-va ḑile. Adă-le cu D-ta, reparate sau nu. Sûnt cele mai preţioase din bijutoriele mele, şi nu voesc să mai treacă o noapte fară a le avea.

Biletul fù scris şi trimis. Inutil a spune, că conţinea o rugăminte către bijutier, amic intim a casei, să vină în toată graba să o scoată din teribila sa posiţiune. Să se judece de neliniscile junei femei singură cu acel bandit, a cărui intenţiuni nu erau îndoioase şi a cărui ferocitate era cunoscută. Ea cască, cântă o arie de operetă, întoarce foile unui roman, şi aşteaptă cu inima palpitândă şi cu privirea ficsată asupra orologiului.

În fine auḑì sunând la uşă şi scoborî în linisce scara spre a deschide; înşelăciunea reuşise. Ea întroduse nu numai pe Brigeta, ci şi pe D. Forfar, cu 3 agenţi de poliţie sdraveni. Acesti din urmă se urcară în cet şi se aruncară asupra hoţului atât de pe neaşteptate, încât îl prinseră aproape fără greutate. Era în adevĕr celebrul rĕu factor negru Claham, mai bine cunoscut sub numele de „Jeff cu douĕ degete.“

Telegramă.

(Serviţ particular al „Tel. rom.“)

Budapesta, 5 Mai n. **Astăḑi s'a încheiat desbaterea generală asupra proiectului pentru întroducerea limbei maghiare. Deputatul Cosma într'un discurs de trei oare înfrânse toate obiecţiunile contrare cu multă profunditate.**

Budapesta, 5 Mai n. 4 oare s. **Desbaterea generală asupra proiectului pentru limba maghiară s'a încheiat astăḑi. Lupta de 8 ḑile, la care au participat mai toţi deputaţii naţionalităţilor a fost cu demnitate. Triumful moral este al naţionalităţilor. Preste tot dintre Români au vorbit: Strevoiu, Miháli, Roman, G. Pop şi Cosma. Toţi deputaţii români au votat contra.**

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 5 Mai n. Casa deputaţilor a votat legea financială şi bugetul pro 1879 în cetirea a treia.

Viena, 5 Mai n. „Polit. Corr.“ anuncie din Constantinopole: Generalul rusesc Obruceff transpune sultanului o scrisoare a ţarului, în care se comunică, că Obruceff este însărcinat a respândí în Rumelia resăriteană o proclamaţiune a ţarului, prin care poporaţiunea este provocată a se supune tratatului din Berlin şi a primí instituţiunile liberale date de acela.

Tirnova, 5 Mai n. Principele Donducoff a plecat alaltăeri la Livadia. La despărţire a ḑis către eppii bulgari: Este un preţios câştig, că Balcanul nu va fi ocupat de Turci.

Bursa de Viena

din 5 Mai n. 1879.

Acţiuni de credit	238 50
Valuta nóuă imperială germână	257 —
London	117 90
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 34

Economic.

Arad, 26 Aprilie n. Grâul n'a fost prea bine representat în têrg şi cumpărat cu deosebire de morari. Preţurile lui a fost şi în sĕptĕmâna trecută ca şi mai înainte. Notăm în special grâul de Bănat după cualitate cu fl. 6.75—7.25; grâul de Arad după cualitate fl. 7.15—7.45; grâul de Tisa după cualitate cu fl 7.50—8.89; sĕcară fl. 5 30; orzul a fost căutat şi vêndut cu fl. 5.30—5.44; ovĕsul a fost asemenea căutat şi vêndut cu fl. 5.25—5 40; cucuruzul a trecut cu fl. 4.35—4.40; spirtul a rĕmas şi în sĕptĕmâna aceasta la preţurile de mai înainte. En gros s'a vêndut suta de litre % cu fl. 25—29 fără vas; în detail fără vas cu fl. 26.50, cu vas cu tot însĕ cu fl. 28.75 cr. v. a.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 27 Mai şi 30 Iunie imob. lui Nicolau Sibian în Rîşnov; în 28 Mai şi 2 Iulie imob. lui Ioan Roth în Rîşnov (trib. Braşov); în 26 Iunie imob. lui Teodor Suit în Borgotiha (judec. cerc. Năsăud); în 29 Mai şi 30 Iunie imob. Catarinei Melzer în Reghen (judecătoria cercuală); în 12 şi 14 Mai imob. lui Nicolau Dutzu în Crisbav (trib. Braşov); în 3 Iulie şi 2 August im. rĕm. după Ladislau Maknai în Széplak (jud cer. Szt. Udvár); în 15 Mai imob. lui George Gotschling în Rode (trib. Ibaşfalĕu); în 9 Mai imob. lui Iosif Hartmann în Cluj (trib.); în 27 Mai şi 27 Iunie imob. rĕmasului după Ioan Reisner şi Grigorie Sigmĕrean în Iomagyaros (tribunal Dej); în 20 Mai şi 20 Iunie imob. lui Ioan şi Irimie Pop în Runc (jud. cerc. Năsăud); în 10 Mai şi 10 Iunie imob. rĕmasului după Veronica Şĕrban în Reghen (jud cerc.); în 5 6 şi 7 Mai mobilele lui Antoniu Lucacs în Cicsereda (trib.); în 23 Iunie şi 23 Iulie mobilele şi imobil. contelui Adam Vas şi soţiei sale în Şard (jud. cerc. Sighişoara).

CONCURS.

Pentru ocuparea unei staţiuni învĕţătoresci dela scoala rom. gr. or. din Brad devenite vacante, se escrie concurs până în 20 Mai a. c. Doritorii de-a ocupa acest post (împreunat cu un salariu de 450 fl., plătind în rate lunare anticipative) au a'şi asterne suplicile lor la subsemnatul în Brad (Hunyád m.)

Pot concura tineri ortodocsi cu cel puţin 4 cl. gimnasiale, cu teologie la un institut rom. ortodocs.

Brad 18 Aprilie 1879.

Presidele comitetului representanţei gimnas.

Nicol. I. Mihĕlţan m. p.
2—3 prot.

Nr. 70—1879. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III din comuna Dobric în protopresbiteratul Solnocul al II-lea în urma încuviinţărei prea vener. consistor archidiecesan dto 13 Februarie Nr. 426 B. a. c. se escrie concurs până la 20 Mai a. c.

Emolumentele sûnt:

a) Dela 80 familii câte una mĕsură mare de cucuruz sfărmit şi una ḑi de lucru cu pălmile cari toate statorite în bani dau un venit anual de 160 fl. v. a.;

b) Folosirea cimiterului şi a porţiunei canonice de sub Nrii 173, 77, 60 a cărţilor funduare în mărime de 3 jugere 580☐° arătoriu şi de fênaţ dau un venit de 40 fl. v. a.;

c) Stolele statorite de sinodul parochial din anul 1872 resultă un venit de 125 fl. — Suma totală a venitelor e de 325 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa această parochie au a'şi aşterne recursele instruate în sensul prescriselor statut. organic şi al dispositiunilor provisorie sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Cupşeni, la 14 Aprilie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupşa m. p.,
prot.

Nr. 102—1879. 2—3

EDICT.

Bucur Şoancă din Merchiaşa pretura Cohalmului, părăsind în mod clandestin de 3 ani de ḑile pre legitima sa soţie Eva Boldea tot din Merchiaşa, petrecênd prin locuri necunoscute, prin aceasta e provocat a compăré în termin de un an, sau în persoană, sau printr'un apărător legal al seu înaintea concernentului for judecătoresc, căci altfel procesul divorţial în contră'i urzit, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Cohalm 9 Martie 1879.

Forul matrimonial judecătoresc de I instanţă al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m/p.,
adm. protop.

Nr. 177—1879. 2—3

EDICT.

Ecaterina născută Ioan Tatu din Codlea carea a părăsit cu necredinţă de 7 ani de ḑile pre legiuitul ei bărbat George Ioan Ţigănaş din Hălchiu, comitatul Braşovului, fără de-a să sci locul unde se află, este prin aceasta citată, ca în termin de un an şi o ḑi să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i de soţul ei.

Braşov, 31 Martie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m. p.,
prot

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 6

Neoplanta.
1875.
Medaliă de argint.

Seghedin.
1876.
Medaliă pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[15] 6

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 48. Sibiiu, Joi, 26 Aprilie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După diarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 29 Aprilie 1879.

Presidentul: Urmează cel din urmă obiect al ordinei de di: Raportul comisiunei scolare despre proiectul de lege privitoriu la obligamêntul limbei maghiare în scoalele populare. Poftescese, ca raportul să se ceteascâ? (Voci: Îl privim de cetit!)

Astfel dar deschid desbaterea.

Referent **Gavriil Baross:**

Onorată casă! (Să audim!) Comisiunea scolară aşterne proiectul de lege despre învĕţămêntul limbei maghiare în scoalele populare, cu care s'a învoit şi onoratul domn ministru de instrucţie, şi eu cred, că pertractarea onoratei case va priví proiectul aşternut de această comisiune.

Mărturisesc, onorată casă, ca dacă îmi împlinesc vreodată cu bucurie datoria de raportor, o fac aceasta cu deosebire în acest cas, când am ocasiune a contribuí prin raportarea acestui proiect de lege la realisarea ideei naţionale.

Eu pornesc de la suposiţiunea, că poate nime din camera ungurească a deputaţilor nu va combate în general proiectul de lege (voci: Aceasta ar mai lipsí [de hogy]); mărturisesc cu părere de rĕu a afla că nu numai acei bărbaţi, cari păşesc cu zel naţional neobosit şi pururea înflăcărat când e vorba de o cestiune naţională, voiesce a combate proiectul, ci şi astfel de bărbaţi, a căror patriotism este mai pre sus de ori ce îndoială. Noi vom audí motivele lor şi sperez, că onorata casă îmi va permite, a reflecta la aceste cu ocasiunea cuvêntărei mele finale.

Ţin de prisos, după toate câte am fericirea a asterne în raportul comisiunei, a mai intra în o motivare detailată şi completă şi a introduce desbaterea. Numai la unele aş mai voí a reflecta spre întregire.

Onorată casă! Intenţiunea esenţială a proiectului de lege este a face cu putinţă învĕţarea limbei maghiare şi în scoalele populare, fără de a scurta prin aceasta autonomia vre unei confesiuni sau a unei naţionalităţi în intocmirea liberă a afacerilor sale scolare. Aceasta nu o dic drept scusare, ci o amintesc mai mult spre rectificare şi spre delăturarea neînţelegerilor, de oare-ce proiectul de lege a întimpinat în direcţiunea aceasta, deşí nu aici în casă, dar afară, atacuri preste mĕsură aprige. Cealaltă disposiţiune, în contra căreia de asemenea s'a protestat, privesce estinderea proiectului nu numai asupra scoalelor comunale şi de stat ci şi asupra institutelor de învĕţămênt populare cari se susţin de confesiuni. Şi aici să'mi permită onorata casă a dovedí pe scurt cu ajutoriul datelor statistice, că atunci, când în deobşte este de lipsă a face disposiţiuni pe acest teren în cadrul legei, disposiţiunea legală nu putea remâné în marginele, ce le ficsează scoala comunală şi de stat, ci trebuia să se estindă şi asupra unui astfel de teren, pe care o astfel de disposiţiune chiar şi în viaţa practică nu mai este cu totul necunoscută. Poate este în deobşte cunoscut, că sub împregiurările actuale şi în cadrul articolului de lege 38 din anul 1868 numĕrul scoalelor comunale şi de stat în Ungaria este foarte mic. Nu voiesc aici a enumĕra motivele pentru-ce el este mic; nu voiesc a amintí causele, din care Ungaria în posiţiunea sa materială actuală nu este în stare, a folosí toate acele mijloace, care ar fi de lipsă, pentruca statul să se poată desvolta în toată direcţiunea o activitate completă şi mulţămitoare. Este lucru firesc, că atât confesiunilor cât şi particularilor şi societăţilor s'au lăsat libertatea activităţii, prin lege, prin statute li s'au lăsat; şi acest proiect de lege se află în cadrul acestei legi şi acestor statute, încât el o află cu scop, a întroduce învĕţămêntul limbei maghiare. Purcedênd proiectul de lege tocmai din punctul de vedere al egalităţei dreptului, el nu face escepţiune şi datele statistice, precum şi acele ce le-am dis eu în aceasta privinţă, îl îndreptăţesc. Ce privesce institutele pedagogice, — căci despre aceste în prima linie este vorba şi despre aceste vorbesc şi datele statistice — erau în anul 1877 la olaltă 65, şi anume 51 pentru secsul bărbătesc şi 14 pentru cel femeesc; statul n'avea din aceste nici jumĕtate, adecă numai 22 şi anume 16 pentru secsul bărbătesc şi 6 pentru cel femeesc, 15,486 scoale populare erau în 12,980 comune. Între aceste erau 1731 scoale comunale, 131 de stat, şi 13,755 scoale confesionale şi private.

De ací puteţi d-voastră vedé, că activitatea statului şi a societăţei în cadrul art. leg. 38: 1868 faţă cu institutele susţinute de confesiuni şi de privaţi este preste mĕsură mică. Însĕ, onorată cameră, cu ajutoriul acestor date statistice se poate şi dovedí, că disposiţiunile acestui proiect de lege nu sûnt nouĕ, ci formează într'adevĕr numai o parte întregitoare a unei pracse vechi. După datele anului 1877 limba învĕţămêntului în cele 15,486 scoale a fost: în 7024 cea ungurească; în 1141 cea germână; în 2773 cea română; în 1901 cea slovacă; în 250 cea sêrbească şi în 1692 mai multe limbi. Celelalte le trec cu vederea. De altă parte însĕ conclusul luat de congresul bisericesc greco-oriental român din Sibiiu în anul 1868 şi întărit de Maiestatea Sa, un conclus, care prin întregirea părţilor 13, 55 şi 125 a avisat oficiile bisericesci, ce de altcum dispuneau independent despre afacerile scolare, la procederea în cadrul art. leg. 38: 1868, este o dovadă, că acest proiect de lege este o parte întregitoare a pracsei şi a statutelor. Se mai dovedesce aceasta şi prin statutul, votat de congresul bisericesc greco-oriental şi sancţionat de Maiestatea Sa, pe care guvernul 'l-a estins şi asupra graniţei militare şi care esprimă lămurit în disposiţiunile sale speciale d. e. în § 26, că limba instrucţiunei este principial cea maternă, dar să se întrebuinţeze o deosebită îngrijire şi pentru învĕţarea din fundament a limbei maghiare.

Aşadară, onorată casă, ce intenţionează proiectul de lege faţă de toate aceste şi faţă de tendenţa, care o vedem manifestându-se în viaţa publică cu privire la instrucţiune? Onorată casă! Binevoiţi a'mi da credĕmênt: dacă poate fi ceva obiectul unei judecări obiective, atunci este acest proiect de lege, cari mai puţin merită, a fi privit cu jalusie de către o naţionalitate, care locuesce în aceasta ţară şi a i se arunca, că el intenţionează a răpí limba naţionalităţilor, a maghiarisa şi a ataca dreptul autonom al naţionalităţilor. Onorată casă! Aceasta nu este aşa.

Proiectul de lege esprimă în general şi în princip, că limba maghiară este a se instrua şi în scoalele elementare. Şi spre acest scop n'a fost condus numai de motivul pus al respândirei limbei maghiare, ci a privit lucrul şi din punct de vedere al instrucţiunei publice. Binevoiţi a'mi crede, că conform sistemului de până acum instrucţiunea în scoalele medie a fost chiar pentru naţionalităţi peste mĕsură grea, că scolari, cari absolvau scoala elementară, din causa instrucţiunei în limba maghiară remâneau înderĕpt mai ales în anii primi sau părăsiau chiar scoala medie sau în deobşte se luptau crâncen cu pedicile progresului lor. De altă parte posibilitatea înţelegerei reciproce, activitatea pe terenul vieţei publice în statul ungurесc şi cu deosebire şi acel punct de vedere pedagogic, că prin învĕţarea limbei maghiare i se oferă învĕţătorului ocasiunea, dacă are în sine numai o picătură de patriotism, tocmai la instrucţiunea limbei, a planta patriotismul în inimile, cu deosebire accesibile, ale copiilor, — recomândă primirea proiectului de lege. Şi comisiunea 'şi-a împlinit în aceasta privinţă pe deplin misia esprimând în mod hotărît principiul şi nu s'a închinat acelui principiu platonic, că copilul, îndată ce deschide ochii, să'şi îndrepte privirea către patrie. Căci la aceste s'ar puté rĕspunde, că este o frasă, şi nu doară din causă, că statul esistând egala îndreptăţire a fiecărei alte naţionalităţi pe toate terenele vieţei publice, poate pretinde sub titulul acestei egale îndpăţiri şi pentru sine oare-cari avantaje, deja garantate prin lege, sau recunoascere completă a acestui drept de stat de către naţionalităţi; căci şi la aceste s'ar puté respunde, că este o lovitură, ci din causă, că eu purced dela părerea justificată, că acela, care pe terenul educaţiunei scapă din mână copilul numai dobândesce nici când junele, cu deosebire în patria noastră nu, unde în urma liberalismului fiecare confesiune şi naţionalitate se bucură în cercul bisericei sale de o autonomie nemaipomenit de largă pre lângă esercitarea unei politici de naţionalitate întradevĕr rare. Şi proiectul nu întrebuinţează, precum afirm mijloace de silă la îndeplinirea acestui principiu.

Mai este însĕ şi un alt motiv, care recomândă primirea proiectului aşa precum la tecstat comisiunea.

Dacă esistă în acest stat o greutate, poate afirma precum în deobşte să scie, naţiunea maghiară — abstrăgênd de la violenţa, de care s'a folosit oare cari naţiuni puternice pentru respândirea naţionalităţei lor şi pentru ridicarea ponderosităţei politicei lor, cu deosebire faţă cu puterea intelectuală, cu care se respândesce limba popoarelor civilisate ale Europei — poate afirma, întreb, Maghiarul despre sine, că s'a folosit pentru respândirea limbei sale de astfel de fac ori, de astfel de mijloace? Nu au escitat toate aceste în noi deja de mult temerea, că faţă cu aceasta putere nemărginită şi de influinţa acestei puteri intelectuale, faţă cu asaltul limbilor europene, ce cuprinde în sine întreaga cultură, limba maghiară nu va fi în stare a face resistenţa de lipsă? Dacă este adevĕrat, că limba este naţiunea, atunci tocmai lipsa unui numĕr suficient de învĕţători apţi este, care împedecă instructiunea în limba maghiară.

Onorată casă! Tristă este posiţiunea unui învĕţătoriu în aceasta patrie şi într'adevĕr nu chemarea adevĕrată este, ce atrage pe cei mai mulţi la cariera aceasta. Însĕ acum nu voiesc a vorbí despre aceasta. Dacă voiţi D-Voastră a considera în această privinţă datele statistice, Veţi afla, că în 15,486 scoale au fost în anul 1877 20,717 învĕţători şi învĕţătorese. Acest numĕr nu ajunge. Dar cu deosebire nu ajunge numĕrul acelor învĕţători, cari sûnt în stare a instrua limba maghiară. Din acest motiv comisiunea a esprimat punerea în lucrare treptată a acestui proiect astfel, că în mĕsura în care cresce numĕrul învĕţătorilor, cari sciu ungurеsce şi sûnt în stare a instrua, în aceaşi mĕsură să se introducă şi să se instrueze la fiecare scoală populară limba maghiară.

Din aceasta causă, onorată casă, nime nu va afla la judecare obiectivă, că invinuirile, care se îndreptează în contra noastră şi în contra proiectului de lege, pot fi justificate şi motivate. Şi, onorată casă, s'a amintit, că acest proiect într'adevĕr nici nu ar fi de lipsă. Nu pot a nu face în aceasta privinţă unele asemĕnări cu alte casuri. Să luăm ori-care naţionalitate din ţară — afară poate de una — şi vom vedé, că fie-care află un sprigin puternic la o naţiune puternică prin limbă şi prin afinitate. Întreb, este statul unguresc şi naţiunea ungurească în aceasta posiţiune plăcută? Şi dacă totuşi ar fi aşa, are aceasta valoare pentru Maghiari, cu a căror limbă ar dispare şi naţionalitatea lor?

Putea-va lupta limba noastră cu aceea putere intelectuală, dacă nu ne vom silí a o rĕspândí şi a o susţiné şi a ne îngrijí cu zel pentru scutul ei în marginele dreptului, a dreptăţei şi a legei? Nu, onorată casă! Maghiarul este avisat la sine însuşi; diligenţa sa, strădania sa, potenţarea puterei sale intelectuale este, ce ne stă la disposiţiune. Nu respingem dela noi tendenţa îndreptată spre susţinerea naţiunei? Marginile amintite sûnt, între care s'a creat proiectul de lege.

Aceasta este ţinta care voiesce el a o ajunge. Conform părerei şi convingerei mele după această scurtă vorbire şi cu speranţa, că mi se va mai da ocasiunea spre apĕrare nu pot împliní o datorinţă mai plăcută, decât a ruga onorata casă, a primí în total şi în special de basă la desbatere acest proiect de lege aşa cum 'l-a aşternut comisiunea scolară. *(Aprobări vii din toate părţile).*

Ministrul cultelor şi instrucţiunei Augustin de Trefort: Onorată casă! Avĕnd onoarea, a aşterne acest proiect de lege cu o motivare detailată şi motivându'l atât referentul comisiunei scolare cât şi raportorul acestei comisiuni, ar fi de prisos a se mai motiva şi din parte'mi acum la această ocasiune necesitatea acestui proiect de lege. (*Să audim! să audim!*). Dacă însĕ în cursul desbaterei se va iví necesitatea, voiu da desluşirile de lipsă; acum rog numai onorata casă, să binevoiască a primí acest proiect de lege în tecstuarea comisiunei scolare (*aprobări*).

Interpelându-me însĕ la timpul seu domnul deputat Iosif Madarasz, că am intenţiunea a asterne proiectul de lege despre instrucţiunea limbei maghiare, şi rĕspundênd eu la aceasta interpelaţiune cu fapte şi nu cu vorbe, când am depus pe masa casei proiectul de lege, care este acum la ordinea ḑilei (*aprobări vii*), rog totdeodată pe onorata casă, să binevoiască a lua la cunoscinţă acest al meu respuns faptic, şi a priví interpelaţiunea de resolvită (*ilaritate şi aprobări*).

(Iosif Madarasz: Me voiu bucura foarte, dacă şi de altă dată voiu fi părtaş de-o asemenea fericire).

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Aprilie.

Precum anunţasem noi în Nr. trecut prin telegramele dela Budapesta desbaterea generală asupra faimosului proiect de lege pentru impunerea limbei maghiare s'a încheiat Luni în 23 l. c. şi proiectul s'a primit în general cu mare maioritate. La desbaterea generală au mai luat parte: (contra) Partenie Cosma, Anton Hadzsics; (pro) Alecsandru Mariássy, Eugen Illyasevic, Alecsandru Bereczky şi Iosif Zsambokrety. Avênd pentru noi Românii decursul desbaterei o mare însemnătate ḑiarul nostru va publica pe rênd întreaga desbatere asupra proiectului după ḑiarul stenografic al dietei, cu a cărui publicare şi începem cu numĕrul de astăḑi. Înregistrăm la acest loc o voce germână foarte importantă asupra proiectului de lege amintit. Ḑiariul din Berlin „Nationalzeitung“ scrie următoarele (Nr.204 din 2 Mai): „Primirea acestei legi violente este, durere, mai presus de ori ce îndoială. În contra proiectului a păşit bărbătesce Sasul Adolf Zay şi Sêrbul Dr. Michail Polit; cel din urmă declarase cearta cu drept cuvênt de o cestiune curat de putere. La apărarea proiectului domnul de Tisza a valorat motivul aproape scuril, că se intenţionează numai a oferí copiilor posibilitatea a învĕţa limba maghiară. Ca o naţiune, care despre apĕsarea naţionalităţilor făcuse mai de unăḑi amare esperinţe ca necovană, să treacă aşa iute la rolul de ciocan, cu greu îşi va afla părechia în istorie. Misiunea culturală a limbei maghiare nici decât nu poate fi un motiv justificător. Că limba maghiară este superioară limbei germâne, nici cel mai fanatic maghiaron nu va puté afirma; dar şi idiomul sêrbesc şi românesc aparţin încă familiei arice, pre când limba maghiară aparţine familiei turanice cu limbi aglunitoare şi cunoscinţa ei nu se poate numĕra nici decât la mijloacele ausiliare ale culturei generale.“

În camera din Berlin se desbate acum o cestiune de mare importanţă, cestiunea vamală a Germaniei. Toate staturile Europei privesc cu mare înteresare la resultatul acestei desbateri.

O călĕtorie a principelui ereditar Leopold de Hohenzollern la Bucuresci dă ansă la diferite coniuncturi şi combinaţiuni. Se ḑice, că călĕtoria va avé de scop, deslegarea cestiunei clironomului în România, de oare ce precum se scie unicul copil al principelui, o princesă, a murit înainte cu mai mulţi ani şi căsătoria remase într'aceea fără copii. Cel mai tinĕr fiu al principelui de Hohenzollern, principele Friedrich (logodit cu princesa de Thurn şi Tacsis), a fost mai înainte designat pentru clironom, şi de oare-ce el n'ar voí să primească să intenţionează a designa pe al doilea fiu al principelui ereditar de Hohenzollern, pe principele Ferdinand (în vêrstă de 14 ani) de clironom presumtiv.

Dela Sinodul archidiecesan.

(Raport special al „Telegrafului român“)

Şedinţa XI.

Şedinţa se deschide la 9 $^1/_2$ oare. Se cetesc protocoalele şedinţelor IX şi X şi — Se autentică.

Se presentează petiţiunea comitetului parochial din Coşogna pentru un ajutoriu în bani, pentru scopuri scolare din oare-care fond archidiecesan. — Se transpune comisiunei petiţionare.

Deputatul Ioan Popea face propunerea ca locul de scrutiniu pentru cercul electoral Braşov să se strămute din Săcele la Braşov. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

La ordinea ḑilei se pune raportul comisiunei financiare. — Raportorul Anania Trombiţaş raportează:

Ce privesce scontrarea casselor şi supracensurarea raţiociniilor comisiunea prin o subcomisiune de 3, înfăţişindu-se în cancelaria epitropească a tras saldul în cărţile de comptabilitate a cassariului şi controlorului, şi scontrând cassa a constatat, că suma de 18,875 fl. 33 $^1/_2$ cr. v. a. ce trebuiau să se afle în cassă, după cărţile de comptabilitate, s'au şi aflat esact; — cu privire la scontrarea hârtiilor de valoare, care formează proprietatea fondurilor, comisiunea din causa scurţimei timpului s'a mărginit la scontrarea de probă a unui fond, ale cărui hârtii le-au aflat în sumă şi categorie în consunanţe cu registrul acelui fond; — ce privesce revisia raţiociniilor, aceasta suplinind-o evidenţa ce o conţine sistemul nou de comptabilitate, comisiunea s'a mărginit numai la a cerca, dacă solvirile şi inducerea perceptelor se îndeplinesc după prescriptele regulamentului, ce a şi aflat. Pe basa acestora

a) raportul comisiunei financiare despre scontrarea cassei şi revisiunea raţiociniilor se ia spre sciinţă şi consistoriului ca senat epitropesc se dă absolutoriu pentru anul bugetar 1878.

b) se îndrumă epitropia archidiecesană, ca din suma banilor gata cu 18,375 fl. 33 $^1/_2$ cr. să activeze lombardarea dela bancă, ear pe venitor să nu se ţină sume aşa de mari în cassă fără de necesitate evidentă.

Raportorul dă cetire raportului comisiunei consistoriale esmise pentru esaminarea raţiociniilor şi scontrarea cassei aşternută sinodului prin hârtia cons. din 7 l. c. Nr. 1088 Eptr.

După cetirea acestui raport se propune şedinţă confidenţială şi şedinţa publică se preface în şedinţă confidenţială.

Vĕḑindu-se însĕ după o scurtă desbatere că nu sûnt motive pentru şedinţa confidenţială, şedinţa publică se deschide.

Punêndu-se la pertractare raportul comisiunei consistoriale din punct în punct — punctul 1, carele privesce datoria flotantă se ia spre sciinţa.

punctul 2, carele se referă la cuponii neîncassaţi la ḑiua scădenţei lor se ia spre sciinţă.

punctul 3, carele are în vedere anticipaţiunea pentru acoperirea datoriei flotante şi împrumutul fundaţiunei lui Gojdu de 4000 fl. v. a. din fondul tipografiei, se ia spre sciinţă.

pt. 4. Cu privire la o datorie de 2560 fl. la fondul preoţimei archidiecesane, după deslucirile date de presidiu se ia spre sciinţă.

pt. 5, carele are în vedere contribuirile preoţilor la fondul preoţimei archidiecesane, se ia spre sciinţă.

la pt. 6 carele privesce restanţele din tacsele dela nou cununaţii, consistoriul se îndrumă a dispune ca aceste restanţe să se încaseze şi să se petreacă la fondul archiepiscopesc.

la pt. 7 în combinare cu pt. 8., în care se vede că suma de 21,233 fl. 89 cr. s'a aflat întreagă în cassa de ḑi, se recomândă epitropiei mai acurată împlinire a §-lui 4 alin. 2 a regulametului pentru administrarea averilor archidiecesane.

Pe venitor revisiunea comisiunei scontrátoare să se estindă şi asupra celorlalte obiecte de valoare înşirate în §. 45 a regulamentului pentru administrarea averilor archidiecesane.

Raportul senatului epitropesc Nr. cons. 1084 Eptr.

a. Constatându-se necesitatea urgentă a pregătirei de literi fundaţionale se ia spre sciinţă; să însărcinează consistoriul a satisface §. 3 din regulamentul pentru manipularea cu fondul archidiecesan.

b. Consistoriul să se însărcineze de nou cu punerea în ordine a bibliotecei şi cu procurarea celor necesare spre scopul acesta fiind a se aşterne raţiociniul pentru eventualele spese procsimului sinod spre îndemnisare.

c. Sinodul însărcinează pe consistoriul archidiecesan ca să reguleze cât mai curênd afacerile cu fiscalul consistorial în sensul conclusului de sub Nr. 164—1877.

d. Se însărcinează consistoriul cu escrierea colectelor pentru acoperirea datoriei flotante şi pentru anul următor, făcênduse astfel începutul sporirei fondului pentru sinodul archidiecesan.

e. In privinţa datoriei de fl. 10,478 37 $^1/_2$ cr. la stat, resultă din anticipaţiunea dată în salariul archiepiscopesc constatând şi comisiunea, că această afacere nu sufere amânare

Sinodul însărcinează pe Consistoriu:

1. A aşterne fără amânare presentaţiune înaltului regim, în care să 'l roage ca să ordineze de nou punctuoasa şi acurata escriere şi încasare a tacsei sidocsiale prin perceptoratele regesci; să se roage de nou pentru eruarea şi încassarea restanţelor de pe anii decurşi.

2. Să efeptueze prin oficiele parochiale şi protopresbiterale o conscriere cât de acurată a familiilor gr. or. din întreaga archidiecesă; şi reţinênd o copie să o aştearnă aceea înaltului regim cu rugarea, ca escrierea şi încasarea tacsei sidocsiale să se efeptueze în viitor pe basa aceleia.

3. Să fie rugat înaltul regim a nu stăruí pentru plătirea sumei numite până ne va da deslucirile cerênde, sau a ne concede plătirea în rate.

Şedinţa procsimă se anunţă pe după ameaḑi la 5 oare. La ordinea ḑilei alegerea asesorilor în senatul scolar şi epitropesc şi continuarea cu rapoartele comisiunilor.

Şedinţa se încheie la 2 oare d. a.

Şedinţa XII.

Şedinţa se deschide la 5 oare după ameaḑi.

Protocolul şedinţei trecute nefiind gata autenticarea lui se amână.

Presidiul presentează cererea deputatului Servian P. Barcian, prin care se roagă de concediu pentru absentare dela şedinţele ulterioare ale sinodului present. — Cererea se încuviinţeaḑă.

Se pune la ordinea ḑilei alegerea membrilor în senatul scolar şi cel epitropesc.

La apel nominal respund 45 deputaţi, maioritatea absolută 23, doi deputaţi se abţin dela vot şi aşa s'au dat 43 voturi.

Scrutinându-se voturile date pentru membrii din senatul scolastic resultatul a fost următoriul:

a) din cler: Moise Toma a întrunit 42 voturi, Ioan Papiu 41, Simion Popescu 40, Ioan Popescu 2 şi Ioan Botean 1; deci presidiul declară de aleşi membrii în senatul scolastic din cler pe Moise Toma, Ioan Papiu şi Simion Popescu.

b) Dintre mireni: Elia Măcelariu a obţinut 43 voturi, Dr. Nicolau Pop 42, Dr. Nicolau Maier 42, Stefan Iosif 42, Ioan Bechnitz 41, Dr. Iosif Hodoş 35, Anania Trombiţaş 11, Dr. D. P. Barcian 2, Ioan Codru Drăguşan 1 Dr. Stefan Păcurar 1 şi Alecsiu Olariu 1 vot: Presidiul declară de membrii aleşi în senatul scolastic dintre mireni: — pe Elia Măcelariu, Dr. N. Pop, Dr. Nicolau Maier, Stefan Iosif, Ioan Bechnitz, şi Dr. Iosif Hodoş.

Se ia la scrutiniu şi se numĕră voturile date pentru membrii din senatul epitropesc, din care resultă că:

a) din cler Iosif Barac a întrunit 41 voturi, Ioan Henteş 40, Dumitru Cunţan 39, Ioan Droc 3, Emilian Cioran 2, Simion Popescu 1, şi Nicanor Frateş 1 vot; — dintre cari presidiul declară de membrii aleşi în senatul epitropesc — pe Iosif Barac, Ioan Henteş şi Dumitru Cunţan.

b) Dintre mireni: Ioan Nemeş a întrunit 43 voturi, Const. Stezar 42, Eugen Brote 41, Dr. Ioan Răcuciu 41, Ioan de Preda 38, Dr. Nicolau Olariu 38, Visarion Roman 8, Ioan Tecoanţă 2, Dr. Stefan Păcurariu 2, Ioan Bechnitz 1, Iacob Bologa 1, şi Antoniu Bechnitz 1 vot; — dintre cari presidiul declară de membrii aleşi — pe Dr. Ioan Nemeş, Const. Stezariu, Eugen Brote, Dr. Ioan Răcuciu, Ioan de Preda şi Dr. Nicolau Olariu.

După aceasta se pune la ordinea ḑilei alegerea unui membru ordinar salarisat ca referent în senatul scolastic din aleşii asesori. Se face apel nominal, respunḑind 43 deputaţi, maioritatea absolută 22. Făcêndu-se votisare şi scrutinându-se voturile resultă că Dr. Iosif Hodoş a întrunit 37 voturi. Dr. Nicolau Pop 4, Moise Toma 1 vot şi o şĕdulă albă; — deci presidiul declară -- de ales membru ordinar salarisat ca referent în senatul scolastic pre Dr. Iosif Hodoş.

Urmează alegerea membrilor în comisiunea generală. Presidiul suspinde şedinţa pe 10 minute pentru consultare. Redeschiḑêndu-se şedinţa presidiul cu consimţĕmêntul sinodului propune. — Şi sinodul declară de membrii aleşi în comisiunea generală din cler: Ioan Gall, Nicolau Mihălţan şi Alecsandru Tordoşan, ear dintre mireni: Partenie Cosma, Dr. D. P. Barcian, Iacob Bologa, Diamandi Manole, Avram Tincu şi Anania Trombiţaş.

Şedinţa următoare se anunţă pe mâne la 9 oare înainte de ameaḑi; ordinea ḑilei raporturile comisiunilor.

Şedinţa se închide la 8 oare sara.

Şedinţa XIII.

Nefiind gata protocoalele şedin- XI şi XII autenticarea lor se amână.

Urmează la ordinea ḑilei continuarea raportului comisiunei finanţiare (veḑi Nr. 117 din 1879).

Referentul deputatul Anania Trombiţaş propune la punctul 3 al raportului consistoriului ca senat epitropesc, ce privesce împrumutul de 10,000 fl., să se însărcineze consistoriul, ca la o eventuală cerere a epitropiei să satisfacă fără amânare conclusul de sub Nr. 109 din anul 1878, şi pe lângă obligaţiune formală, în care să garanteze membrii eforiei pentru siguritatea capitalului şi să defigă un termin anumit pentru replătire; sinodul decide a se susţiné conclusul de sub Nr. 109 din a. 1878, în legătură cu conclusul de sub Nr. 125 din a. 1877.

La punct 5. care tractează despre cumpĕrarea duor case în Sibiiu strada spinarea cânelui Nr. 25 şi 27. Se dă consistoriului indemnitatea cerută pentru aceste case cumpĕrate cu 12,550 fl. şi să plenipotenţiază a spesa sumele de lipsă pentru adaptarea lor, avênd a cere, pentru sumele din urmă indemnitate dela sinod.

Raportul consistoriului cu privire la înstrăinarea averilor parochiaie din archidiecesă în timpurile mai vechi. — Se ia spre sciinţă.

Raportul consistoriului despre comasări şi segregări. — Se ia spre sciinţă.

Proiectul de regulament pentru administrarea şi controla averilor parochiale aşternut de consistoriu, comisiunea propune a'l primí de basă la desbaterea specială; sinodul amână pertractarea acestui proiect pe sesiunea viitoare, şi însărcinează pe consistor a îngrigí şi până atunci după putinţă pentru administrarea şi controla averilor parochiale.

Cererea representanţei gimnasiului din Bradu pentru un ajutor de 1200 fl. (Nr. 17 *a* din 1879), comisiunea propune să nu se încuviinţeze din causă, că fondurile noastre au destinaţiunea lor separată, dela care nu se poate face abatere. — Sinodul îndreptează representanţa respectivă a cere ajutor dela fundaţiunea Şaguniană.

Hârtia consistoriului Nr. 1027 *b*: 1879 prin care înaintează cererea emeritatului protopresbiter pentru o remuneraţiune de pensiune de 200 fl. — Sinodul aplacidează un ajutor anual de 200 fl. din venitele fondului de 30,000 protopresbiterului Zacharia Boiu senior pentru restul vieţei sale.

Aceasta sumă să se înregistreze ca posiţiune permanentă între erogaţiunile acelui fond sub titlu: „Ajutor emeritatului protopresbiter în Sighişoara.“

Particularul deputatului Anania Trombiţaş ca membru al comisiunei esmise pe basa conclusului Nr. 79 1878 despre douĕ călĕtorii ale sale dela Cluj la Sibiiu şi diurne pentru 25 ḑile în suma totală de 196 fl. 50 cr. Comisiunea propune ca să se încuviinţeze suma aceasta din economiele fondului archiepiscopiei pe an. 1878 posiţiunea 3. (Spese de călĕtorii în comisiuni consistoriale). — Particularul se transpune comisiunei pentru bugetul cassei spre a'l lua în considerare la statorirea bugetului cassei.

Raportul comisiunei generale asupra unor iregularităţi în manipulaţiunea epitropiei. — Consistoriul se însărcinează de nou cu punerea desĕvêrşită în lucrare a regulamentului pentru comptabilitatea şi manipularea fondurilor şi anume să îngrigească

a) de imediata introducere a cărţei principale;

b) de împlinirea oficiului fie-cărui funcţionar conform regulamentului;

c) detragerea saldului de ḑi în registrul şi jurnalul de cassă;

d) de satisfacerea § lui 11 din regulament.

La propunerea comisiunei finanţiare sinodul decide:

Consistoriul se însărcinează dacă i se va oferí ocasiune a cumpĕra moşii mai mari a căror venit curat se poate constata prin date sigure cu 5% a preţului, a înloca o parte a fondurilor archidiecesane pentru cari literile fundaţionale nu prescriu anume înlocarea în hârtíi de valoare, în astfel de moşii.

La propunerea comisiunei finanţiare sinodul decide:

Consistoriul se însărcinează cu elaborarea unui proiect pentru infiinţarea unui esactorat archidiecesan.

Acest proiect să fie aşternut sinodului în proxima sesiune.

Urmează la ordinea ḑilei desbaterea specială asupra proiectului de buget al archiepiscopiei române greco-orientale din Transilvania pe a. 1880.

Bugetul *A*) „mijloace esariale“ se primesce în totalitatea s'a, contrăgêndu-se posiţiunile 12 şi 13 într'o pos. sub titlul: „Alt ajutoriu pentru seminariu“.

(Va urma).

Dela sinodul eparchial din Caransebeş.

(Raport special al „Tel. rom.“)

Şedinţa IX.

Şedinţa se deschide la 11 oare a. m. După autenticarea protocolului şedinţei trecute preşedintele comunică sinodului telegrama Prea Sânţiei Sale d-lui episcop al Aradului, prin care încunoscinţează, că sinodul aradan a declarat aderarea sa la paşii făcuţi în causa limbei voind a face şi din parte'şi o representaţiune la dietă, doresce a cunoasce în causa aceasta şi opiniunea acestui sinod.

Se predă comisiunei speciale.

Păşind la ordinea ḑilei adecă la restaurarea consistoriului, deputatul Vincenţiu Babeş face următoarea propunere:

In privinţa instituirei senatelor scolar şi episcopesc la consistoriu să se urmeze ca până ací şi anume pre lângă esmiterea dintre membrii de până acuma a acelor dimisionaţi sau înrudiţi între sine în gradul oprit de statut şi pre lângă înlocuirea lor cu alţii în asemenea numĕr să se declare şi pentru mai departe în funcţiune conform resultatului constatat prin vot secret.

Deputatul Iulie Petric face următoarea contrapropunere:

Considerând, că sinodul în perioadele trecute instituirea senatelor scolar şi epitropesc nu a făcut-o pe basa §-lui 116 din stat. org. propune ca pre lângă delăturarea propunerei d-lui Babeş sinodul are să proceadă strict în sensul §-lui 116 al stat. org. şi înainte de a se demite la alegerea membrilor senatelor scolar şi epitropesc să se stabileze numĕrul membrilor fie-cărui senat la cifra de 12.

După o desbatere înfocată, la care au luat parte afară de propunĕtori Dr. Al. Mocioni pentru propunerea d-lui Babeş, eară I. Bartolomeiu pentru cea a d-lui Iulie Petric la cererea a 15 membrii se ordină votisare secretă.

Preşedintele preciseasă modul votisării şi anume cei ce sûnt pentru propunerea d-lui Petric să voteze cu *da*, eară cei ce sûnt în contră cu *nu*.

Numĕrându-se şedulele se constată că dintre 48 de şedule date, 26 sûnt cu nu şi 22 cu da.

După ce preşedintele anunţă resultatul votisărei provoacă sinodul a păşii la actul alegerei.

Dep. Iulie Petric se declară, cum că dênsul nu poate păşí la alegere pe o basă, care nu consună cu § 116 din stat. org. şi de-aceea părăsesce sala în speranţă, că cei de un principiu îi vor urma.

Deputatului Iulie Petric ii urmează 21 deputaţi.

Presidentul dispune a se cetí numele deputaţilor şi constatându-se, cumcă în sală se mai află numai 27 deputaţi, un numĕr necapabil de a mai aduce decisiuni valide, închide şedinţa anunţând şedinţa procsimă pe mâne la 9 oare.

Şedinţa X.

Luni la 9 oare preşedintele archiereu întră în sala şedinţelor. În sală se afla afară de cei 22 deputaţi cari au părăsit sala în şedinţa trecută d-nii: Vincenţiu Babeş, Georg Sêrb şi F. Musta, acest din urmă nu s'au aflat în Caransebeş Duminecă, la olaltă 25 deputaţi.

Preşedintele vĕḑênd, că sinodul a devenit necapabil de a'şi mai continua lucrările declară I-a sesiune a periodului 1879—1881 de închisă provocând respectivele comisiuni a preda actele biroului notarial şi astfel între esclamări de „să trăiască“ se îndepărtează din sala şedinţelor.

Pentru ca on. public cetitor să'-i poată forma o ideie clară despre casul ivit în şedinţa IX şi X voiu observa, cumcă a doua ḑi după deschiderea sinodului dl Dr. Alesandru Mocioni inteţează a se pune la ordinea ḑilei organisarea consistoriului. Propunerea aceasta a dat ansă la o polemie înfocată între preşedinte şi propunĕtor.

Dep. Ioan Bartolomeiu atrage atenţiunea sinodului, cumcă pe unii d-ni deputaţi îi interesează numai unele cause, de aceea se inteţează lucrul, ca să poată merge şi pe la Arad, după cum s'a întêmplat până acuma.

De 10 ani de ḑile pe cât am putut observa unii d-ni deputaţi anume inteţiau punerea la ordinea ḑilei a unor cause şi anume causa fondurilor comune etc. şi a doua sau mult a treia ḑi se depărtau din Caransebeş, pare că sermanele biserici din diecesa noastră 'şi-ar golí lăḑile ca să solvească sume până la 2800 fl. numai şi numai pentru una sau douĕ cause.

După incidentul acesta s'a format un club, la care s'au alăturat toţi deputaţii preoţesci afară de P. Miulescu, M. Radu şi Sciopon, între cari protosincelul Fil. Musta şi 8 protopresbiteri, eară dintre mireni: Iulie Petric, Stefan Antonescu, I. Bartolomeiu, Stefan Velovan, Atan. Cimponeriu, T. Miclea, Ant. Crenian etc. la olaltă vr'o 26 deputaţi.

Unii dintre acesti deputaţi şi anume Atan. Cimponeriu, Ant. Crenian şi Alesandru Popoviciu preot în Fizes, constrînşi de împregiurări au plecat din Caransebeş cu câte-va ḑile mai înainte de-asemenea şi din partida ceealaltă dl Budincean.

Telegramă.

(Servit particular al „Tel. rom.“)

Budapesta 7 Maiu, 11 o. m. **Proiectul limbei maghiare este primit şi în special cu puţine modificări precisătoare. Mâne va fi a treia cetire apoi se va trămite la casa magnaţilor.**

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 7 Maiu n. „Politische Correspondenz“ anunţă: Ruşii au început a evacua Rumelia resăriteană şi pregătesc şi pe a Bulgariei.

Triest, 7 Maiu n. Împĕratul nu a întărit alegerea lui Angeli de podestă în Triest.

Petersburg, 7 Maiu n. Sultanul, mulţămit cu autograful ţarului, anunţă comisiunei europene în Filipopole: nu face întrebuinţare de drepturile ce i s'au reservat. „Agence ruse“ anunţă: principele Lobanoff merge la Livadia, pentru a astepta acolo sosirea trimisului estraordinariu al sultanului.

Varietăţi.

* (Adeverinţă). În urma colectei puse în circulaţiune de către d. Ioane de Lemeni, între domnii deputaţi sinodali în favoarea celor păgubiţi prin foc din comuna Beclian, comitatul Făgăraşului, s'au adunat 30 fl. fl. 74 cr. v. a., pre cari iam şi primit noi subscrişii dela d. Ioane Bran de Lemeni, ca să'i reîmpărţim între cei păgubiţi în proporţiunea daunei şi lipsei.

Adeverim primirea banilor şi aducem tot de-odată în numele nostru şi în numele tuturor celor ajutoraţi profunda noastră mulţămire tuturor binefăcĕtorilor nostri.

Beclian în 21 Aprilie 1879.

Petru Popescu m. p.,
protopp.
Ioane Bursan m. p.,
paroch la Beclian.

* (Postal). Direcţiunea postelor reg. ung. din Sibiiu cu datul din 5 Maiu a. c. Nr. 3395 a escris concurs la trei posturi de suboficiali în cercul postal al Sibiiului (toata Transilvania) cu câte 400 fl. salariu anual, 60 fl. bani de cuartir şi uniforma în natură, pe lângă depunere de cauţiune a 200 fl.

Petiţiunile concursuale au a se înainta la direcţiunea postelor din Sibiiu, conform art. de lege II din 1873 în şase sĕptămâni dela datul de mai sus.

* (Bibliografic). A eşit de sub tipariu: Darea de samă asupra procesului politic de presă al d-lui George Baritiu. (Pertractarea finală din 30 Aprile st. n. 1879). Sibiiu, 1879. Preţul: 25 cr. = 50 bani.

* (Nouă ordine pentru trenuri). După „M. P.“ trenul de persoane al liniei de stat (orientale) de la 15 Maiu va pleca dela Budapesta la 6 oare sara, va sosí la Cluj la 9 oare şi 28 min. înainte de ameaḑi, la Cucerdea la 12 oare şi 8 min. ḑiua, la Braşov la 9 oare 40 min. sara. Dela Braşov va pleca la 4 oare 10 min. dimineaţa, dela Cluj la 4 oare 5 min. după ameaḑi şi sosesce la Budapesta la 7 oare 55 m. dimineaţa — La Sibiiu sosesce trenul pe la 5 oare după ameaḑi şi pleacă dimineaţa pe la 9 oare.

(Ce câştigă Viena dela iubileul împărătesc). „Extrablat“ din Viena face socoteală, că cu ocasiunea festivităţilor iubileului Viena va câştiga sumuliţa de 10 milioane bani gata. Spre esemplu: Toţi croitorii sûnt ocupaţi peste cap cu facerea de costumuri şi de îmbrăcăminte negre. Deputaţiunilor a 75 de Reniuni le trebuiesc peste 3,000 de îmbrăcăminte negre, 3000 pălării (cilindre) şi 3000 părechi de mânuşi. Cel putin o mie dintre aceste se vor fi procurat de nou şi dacă socotim 1000 de îmbrăcăminte cu 30 fl., 1000 cilindre cu 5 fl., 2000 par. de mânuşi cu 80 cr., ese suma de 34,000 fl., care o vor câştiga croitorii, pălărierii şi mânuşerii. În costumuri se vor îmbrăca vre-o 2,500 persoane. Socotind o parte din costumuri cu 50 fl., o parte cu 70 fl. şi a treia parte cu 100 fl. bucata, se pune prin aceste earăşi suma de 183,200 fl., în circulaţiune, la cari se pot adăuga cheltuielile stindardelor, îmbrăcămintele gimnasticilor, cântăreţilor şi ale studenţilor cu 300,000. S'au ridicat cu totul 112 tribune (pentru spectatorii la cortegiul festiv). În urma aceasta au căpătat de lucru 896 meseriaşi a 336 lucrători pe mai multe ḑile. Materialul crud costă pentru fie-care tribună 5000 fl., toate tribunele vor cuprinde 55,000 locuri de şeḑut, cari se vênd cu câte 5 fl. ceea ce face earăşi suma de 306,000 fl. Din cele 2,000 ferestri şi balcoane pe unde trece cortegiul sûnt cel puţin 500 de ferestre şi 80 balcoane închiriate. Fereastra cu 30 fl., balconul cu 200 fl., dau earăşi o sumă de 31,000 fl. Numĕrul oaspeţilor străini va fi foarte mare. În cele 100 de hoteluri ale Vienei a treia parte a odăilor s'a reservat numai în urma cererilor telegrafice. Numĕrul oaspeţilor străini va cheltuí pe ḑi cel puţin 10 fl. şi fie-care va petrece în Viena cel puţin 8 ḑile, ceea ce va aduce suma de 4,200,000 fl. la Viena. Afară de aceasta toate tipografiele au de lucru cu tipărirea scrierilor festive, apoi caligrafii s. a., teatrale şi toate localurile de petrecere au fost pline de visitatori, se va da chiar şi un bal mascat. Birjarii abia vor fi de ajuns spre a duce multele deputaţiuni la palat, restauraţiunile birturilor au fost îndesuite de oaspeţi şi nici un străin nu va pleca dela Viena fără a lua cu sine un mic suvenir. Vienesii se vor ruga dar în viitoriu: „dă-ne Doamne pânea de toate ḑilele şi cel puţin câte un iubileu de aceasta pe an.“ „S. D. Tgbl.“

* (Obiceiuri rusesci). În Rusia este obiceiul de-a închiria generali retraşi, în haine de păradă, spre a orna cu dênşii serbările date cu ocasiunra nunţilor. Acest obiceiu este respândit mai cu samă în cercurile burgesimei, care ţine să arete, că stă în relaţiuni cu înalţii demnitari. Preţul închirierei variază dela cinci ruble de argint în sus, după cum personagiul are mai multe sau mai puţine decoraţiuni. Generalul închiriat apare la serbătoare în uniforma de păradă, şi stă mai mult timp. După ce îşi primesce plata, de ordinar se îmbată şi dacă se poate se întoarce a casă cu aerul cel mai mândru din lume. Acest obiceiu, pe care'l face cunoscut ḑiarul rusesc „Molva,“ nu este oare destul de comic şi prin urmare destul de elocent?!..

„Femeia Română.“

* (Descoperire archeologică). La Roma s'a făcut o frumoasă descoperire archeologică. In partea Farnesinei, espropriată pentru a face loc Tibrului, s'a găsit un edificiu, ai căruia păreţi sûnt împodobiţi cu picturi minunate şi foarte bine conservate. După spusele archeologilor, sûnt cele mai preţioase tesaure ale artei antice ce s'au vĕḑut pănă acum în Italia. Aceste picturi datează din timpul republicei sau cel puţin din primii timpi ai împeriului. „Rom.“

* (Un copil prevĕḑĕtor). Era pela mijlocul unui ospĕţ; un broscoiu începe să plângă.

O persoană compătimitoare îl întreabă pentru ce plânge.

— Nu mai pot mânca asta, na.

— Bine! atunci pune-o în posunariu.

— Nu pot! sûnt pline toate, rĕspunse el cu naivitate. „Teleg.“

* (Disproporţiune între bărbaţi şi femei). Sûnt pe lume, pe timpul ce curge, animale bipede şi raţionabile, oameni cum am ḑice, în numĕrul respectabil 1,421,145,380. În toate părţile, secsul frumos şi cel urît se cumpănesce, adecă una şi una, conform legilor naturale. Disproporţiune în plus pentru femei se vede în insulele Canarie unde pentru 1,000 bărbaţi sûnt 1,208 femei. Disproporţiuni în minus pentru secsul frumos avem în Italia unde 1,000 de bărbaţi au impertinenţa a fi serviţi numai de 989 femei. Ce se mai ḑicem şi cum sà mai numim pe Hong-Konguani cari la 1,000 pretind, ba încă cu forţa, să le tragă ghetele — adecă moşii chineşi — numai de 374 fiice ale Evei. Deduceţi consecenţele, cari sûnt triste! „R. L.“

* (Un ucigător de lei din California). Un ḑiar din San francisco, Alta, povestesce o luptă ce a avut loc în comitetul de Kern între un leu şi un păstor. Sûnt acum aproape două luni, când un păstor numit Gaffney, a ucis un leu cu un bĕţ şi cu o piatră, şi ceea ce a făcut ca această luptă să aibă un caracter deosebit de bravură din partea lui Gaffney este împregiurarea ca acest din urmă e ciunt. Desceptându-se noaptea printr'un vuet neobicînuit în mijlocul poenei unde 'şi adunase turma; el veḑù un leu care îi răpesce o oae. Fără să piardă un minut se repeḑì asupra răpitoriului, îl acoperì cu o ploaie de petre şi îl luà pe fugă. Dar a doua ḑi, se arătà din nou şi se tupilà într'o rîpă din dosul turmei. Păstoriul şi fiara se uitară cât-va timp unul la altul. Fiara înţelese, că nu putea înhăţa o nouă pradă fără să încingă o luptă. Ea se aflà în fundul rîpei din care trebuia să sară pentru ca să ajungă pe movila pe care stetea păstorul. De-odată esecutà o săritură înspăimêntătoare, care îi permise de-a ajunge movila, la o distanţă de doi paşi de păstoriu; acesta armat cu un ciomag sănătos, se răpede asupra agresorului şi 'i dete o lovitură teribilă. Animalul se restogolì în fundul rîpei.

Acest nesucces îndoise furia sa, leul se sculà şi se aruncà din nou. Ghiarele sale se înclesceaḑă de marginea movilei; în minutul în care ciuntul se pregătesce să'l lovească a doua oară, o sforăitură se produse şî păstorul împreună cu leul se rostogoliră în fundul prăpastiei. Gaffnay cade fără să se vateme, grămada de ţĕrînă micşorêndu'i căderea, îndată el atacà pe duşmanul seu cu bĕţul. Dar el n'are decât o mână, şi leul devenind furios prin durere, poate să'i fie încă fatal. În acest moment suprem, cânele lui Gaffney aleargă şi se aruncă asupra leului, în timp ce Gaffney ea un bolovan şi sdrobesce capul leului. Această fiară avea o lungime de 7 picioare şi jumĕtate.

Bursa de Viena

din 7 Mai n. 1879.

Metalicele 5°|₀	66 50
mprumutul naţ. 5°|₀ (argint)	67 30
Împrumutul de stat din 1860	125 25
Acţiuni de bancă	818 —
Acţiuni de credit	262 —
Valuta nóuă imperială germână	210 50
London	117 10
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 35½

Economic.

Sibiiu, 29 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl 5.20—6.—; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.30—4.90; Sĕcară fl. 3.20—3.60; Orz fl. 3.40: Ovĕs fl. 1.90—2.30; Cucuruz fi. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.—; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25.—27; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Săpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.80—0.90.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită ——40 cr.; Carne de viţel 35—— cr. carne de porc 40——cr.; carne de berbece —.—; oauĕ 10 de 20 cr.

Budapesta, 3 Mai n. Sĕptĕmâna trecută a fost plină de furtuni şi ploi; de o lună de ḑile tot ploi peste ploi aşa încât în sĕptĕmâna trecută părea că s'a deschis ceriul să ne dovedească, că ce însemnează *„a ploa.“* În urma acestor vĕrsări de torente apele, cari de mai înainte erau mari şi lăţite, au crescut şi s'au lăţit aşa, încât nu e nădejde că vor dispăré în curênd. Acest fapt e cu atât mai trist, cu cât sĕmĕnăturile de toamnă mai toate sûnt nimicite şi cele de primăvară deja aşeḑate în pămênt in cea mai mare parte împedecate în crescerea şi desvoltarea lor. Cele nefinite până acum nu se vor puté isprăví nici peste 3 sĕptĕmâni, pentru că pămêntul aşa e de înecat în bălţi reslăţite, încât nu te poţi apria cu plugul de ele. Luna lui Mai s'a apropiat cu ger, carele sĕmĕnăturilor de primăvară şi pomilor lea stricat tare, o calamitate, de carea tot mereu ne-a fost teamă. Oamenii, cu deosebire economii sûnt tare întristaţi din pricina întêmplărilor acestora, cari 'şi-au manifestat în mod foarte pipăit influenţa lor asupra tuturor negoaţelor din trecuta sĕptĕmână. Preţurile mai a tuturor articulelor s'au urcat, dară articulii n'au avut nici o trecere. Notăm în special:

Grâul la 70—80,000 m. m. cu fl. 9.25—9.40; sĕcară la 3000 m. m. a trecut cu fl. 5.80—6.05; orzul la 5000 m. m. cu fl. 5.20—5.40; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 5.70—5.90; cucuruzul la 20,000 m. m. cu fl. 4.70—4.75; făina numai ca în sĕptĕmânile trecute.

Păstăioasele asemenea au trecut rĕu, mazĕrea cu fl. 8—11; fasolea cu fl. 7—7.25; lintea cu fl. 8—11; sĕmênţa de in cu fl. 13; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8.50—8.75; Lânile s'au vêndut cu fl. 79—80 per 56 chilograme.

Porcii nu sau căutat. Au fost în têrg 90,000 între cari din Banat 2080, din România 3000 şi din Ardeal 120 de capete.

Unsoarea de porc a trecut cu fl. 44—45 fără vas şi cu fl. 48—49 cu vas cu tot; Slănina cu fl. 39—40; sĕul cu fl. 44—45; Spirtul încă a trecut rĕu de tot şi adecă *en gros* cu fl. 26—26.25 per 10,000 litre percentuale.

Peile per 102 de dărabe s'au vêndut de vacă din Banat şi Transilvania cu fl. 125—140; de miel cu fl. 80; Peile nelucrate din Banat cu fl. 130—150 şi cele din Ardeal cu fl. 135—150; cele de cal per păreche cu fl. 8—9.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: În 6 Iunie imob. Sofie Ciora în Abrudsat (judec. cerc. Abrud); în 21 Mai şi 24 Iunie imob. lui Michail Klein în Bod; în 27 Mai imob. lui Ioan Gheorge Herda în Simon (trib. Braşov); în 5 Iunie imob. Mariei Főző în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 9 Iulie şi 9 August imob. lui Andreiu Magyarosi şi Rahel Bodar în Mărtinuş (judec. cerc. S. Szt. György): în 11 Iunie şi 11 Iulie imob. d-nei Michail Kerekes (trib. Sz. Udvárhely); în 16 Mai imob. lui Ioan Florea Varga în Coveş (judec. cerc. Mediaş); în 30 Mai şi 30 Iunie imob. rĕmasului după Iosif Finger în Alba-Iulia (trib.); în 9 Mai şi 10 Iunie imob. lui Stefan Kless în Albai Iulia (trib.); in 15 Mai imob. Mariei Zanta în Şanea (judec. cerc. Sighişoara); în 15 Mai imob. rĕmasului după Stefan Miske (trib. Alba-Iulia); în 14 Mai şi 16 Iunie imob. lui Andreiu Demeter în Moha.

Nr. 126/1879. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan prelângă neputinciosul paroch Georgiu Cojan în parochia de clasa a III gr. or. din Peştera protopresbiteratul Branului, se escrie prin aceasta, cu concesiunea măritului consistoriu archidiecesan dto 13 Martie 1879 Nr. 55 B. concurs cu termin de o lună de ḑile dela publicarea acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus amintitul post de capelan sûnt jumĕtate din toate venitele parochiale în suma de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trămite subscrisului suplicele lor instruate în sensul statutului organic şi conform dispositiunilor sinodului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor § 16 pt. d.

Braşov, 4 Aprile 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv:

Iosif Barac m. p.,
protopresb. ca adm. al protopresbiteratului Branului.

CONCURS.

Pentru ocuparea unei staţiuni învĕţătoresci dela scoala rom. gr. or. din Brad devenite vacante, se escrie concurs până în 20 Mai a. c. Doritorii de-a ocupa acest post (împreunat cu un salariu de 450 fl., plătind în rate lunare anticipative) au a'şi asterne suplicile lor la subsemnatul în Brad (Hunyád m.)

Pot concura tineri ortodocsi cu cel puţin 4 cl. gimnasiale, cu teologie la un institut rom. ortodocs.

Brad 18 Aprilie 1879.

Presidele comitetului representanţei gimnas.

Nicol. I. Mihĕlţan m. p.
3—3 prot.

Nr. 70—1879. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III din comuna Dobric în protopresbiteratul Solnocul al II-lea în urma încuviinţărei prea vener. consistor archidiecesan dto 13 Februarie Nr. 426 B. a. c. se escrie concurs pănă la 20 Mai a. c.

Emolumentele sûnt:

a) Dela 80 familii câte una mĕsură mare de cucuruz sfărmit şi una ḑi de lucru cu pălmile cari toate statorite în bani dau un venit anual de 160 fl. v. a.;

b) Folosirea cimiterului şi a porţiunei canonice de sub Nrii 173, 77, 60 a cărţilor funduare în mărime de 3 jugere 580☐° arătoriu şi de fênaţ dau un venit de 40 fl. v. a.;

c) Stolele statorite de sinodul parochial din anul 1872 resultă un venit de 125 fl. — Suma totală a venitelor e de 325 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa această parochie au a'şi aşterne recursele instruate în sensul prescriselor statut. organic şi al dispositiunilor provisorie sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul sus amintit.

Cupşeni, la 14 Aprilie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupşa m. p.,
prot.

Nr. 102—1879. 3—3

EDICT.

Bucur Şoancă din Merchiaşa pretura Cohalmului, părăsind în mod clandestin de 3 ani de ḑile pre legitima sa soţie Eva Boldea tot din Merchiaşa, petrecênd prin locuri necunoscute, prin aceasta e provocat a compăré în termin de un an, sau în persoană, sau printr'un apărător legal al seu înaintea concernentului for judecătoresc, căci altfel procesul divorţial în contră'i urzit, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Cohalm 9 Martie 1879.

Forul matrimonial judecătoresc de I instanţă al Cohalmului.

Nicolau D. Mircea m/p.,
adm. protop.

Nr. 177—1879. 3—3

EDICT.

Ecaterina născută Ioan Tatu din Codlea carea a părăsit cu necredinţă de 7 ani de ḑile pre legiuitul ei bărbat George Ioan Ţigănaş din Hălchiu, comitatul Braşovului, fără de-a să sci locul unde se află, este prin aceasta citată, ca în termin de un an şi o ḑi să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i de soţul ei.

Braşov, 31 Martie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m. p.,
prot

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 49. Sibiiu, Sâmbătă, 28 Aprilie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de doue ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 29 Aprilie 1879.

(Urmare).

Adolf Zay: Onorată casă! Din aplausul general, care a urmat vorbirei domnului raportor al comisiunei şi a domnului ministru de instrucţie, trebuie să conchid, că astăḑi a încetat toate diferinţele între partide, ba că nici nu mai esistă — cel puţin la aparenţă — nici o divergenţă în păreri în maioritatea aceasta grandioasă. Mi se pare, ca şi când D-Voastrâ, domnilor, aţi voí să serbaţi astăḑi aici o mare festivitate de familie, o ḑi de serbătoare a neamului maghiar — trebuie să vě mărturisesc, că în decursul celor 4 ani, de când am onoarea a fi membrul acestui parlament nici când nu m'am simţit aşa străin în această casă (*Mare mişcare, sgomot, Voci: „N'ai nici o causă“*). Permiteţi'mi, înainte de ce desaprobaţi, a declara, cum voiesc a fi de înţeles acest cuvênt şi atunci mě voiu bucura, dacă mě veţi combate (*Auḑiţi, Auḑiţi*!!). Ḑic: mě simt astăḑi străin în aceasta casă, nu doară că nu m'aş simţí de cetăţan al acestui stat cu tot aşa de mare loialitate, ca ori şi care din aceasta casă, nu doară că n'aş avé voinţă şi nisuinţă a întrepune puterea mea modestă dar întreagă pentru spriginul şi înflorirea patriei noastre comune tot aşa gata la jertfe, ca ori şi care din aceasta ţară, nu doară că n'aş simţí, deşí sûnt cu trup şi suflet Sas, tot aşa de adênc ca ori care cetăţan al acestui stat, că cuvintele celebrului poet: „Aici trebuie să trăiesci, aici să mori“ au valoare pentru noi Sasii, ca şi pentru D-Voastră — străin, nu doară, că n'aş simţí sincere simpatii pentru fraţii Maghiari, ci străin: fiind că nu'mi este cu putinţă a fi părtaş la convingerea, de la care purcede astăḑi grandioasa maioritate a acestei case, că doar' statul unguresc numai atunci s'ar puté întărí şi ar puté promova interesele sale, când slăbesce unele din membrele sale, — străin, fiindcă îmi lipsesce ori ce pricepere pentru părerea majorităţii onorabile, că doar' pentru desvoltarea şi înflorirea neamului maghiar ar fi de lipsă a împedeca desvoltarea altora, — străin în sfêrşit, fiindcă nu'mi vine a crede, părerea coaliţiunei de astăḑi, — că rasa maghiară, necapabilă a se întărí din propria putere, este avisată, a stoarce měduva vieţei fraţilor lor, ce vorbesc altă limbă (*Contraḑiceri*).

Pre când în idul lunei lui Martie sosì în aceasta casă vestea înspăimêntătoare despre soartea crudelă a Seghedinului, am simţit eu, am simţit noi cetăţenii săsesci ai acestui stat lovitura grea, ce a lovit ţara noastră tot aşa de adênc şi de greu, ca şi când ne-ar fi lovit pe noi însişi şi am nisuit din resputeri a contribuí şi a jertfí — cel mai bun ce am dat, a fost compătimirea noastră sinceră şi frăţească. Astăḑi, onorată casă, când ajunge la pertractare acelaşi proiect de lege, care s'a aşternut în acel fatal 13 Martie şi D-Voastră, domnilor, precum aduce cu sine caracterul naţional al Maghiarului, prin o bucurie esorbitantă a'ţi dat uitării durerei, ce va fost cuprinsă cu puţine minute mai înainte, — astăḑi, când noi cetăţenii nemaghiari ai acestui stat declarăm, că vedem desvoltarea culturală a noastră periclitată prin acest proiect de lege, astăḑi trebuie, dacă voim în aceste încăperi a deperta dela noi cu toată loialitatea acest pericul, să facem amara esperienţă, că D-Voastră nu numai nu întimpinaţi apěrarea noastră cu simpatii, ci că chiar D-Voastră sûnteţi, cari aduc preste capetele noastre periculul şi ne luaţi foarte în nume de rěu, dacă încercăm a ne apěra (*Mişcare*). Aşa de departe am ajuns cu parlamentul Ungariei, că nici chiar un cuvênt de apěrare nu mai este permis?!

Onorată casă! Am ḑis, că pare că D-Voastră voiţi a serba aici astăḑi o festivitate de familie naţională maghiară. Am vĕḑut, cum stêngă estremă a dat pentru astăḑi mâna de pace dreptei estreme şi centrul stêng celui drept, şi totuşi onorată casă, aflu curagiul la păşirea mea de astăḑi pe arenă tocmai în firma convingere, că în aceasta grandioasă taberă a contrarilor, deşí toţi vor da acelaşi vot, nu esistă o înţelegere adevěrată, nu o concordanţă în motive, aşadară nu este omogenitate. *Duo quum faciunt idem, non est idem!* Deja între punctul de vedere al guvernului şi al comisiunei este o mare contraḑicere. În raportul seu de motive guvernul stă pe punctul de vedere al statului poliglot, comisiunea pe acela al statului naţional maghiar. Guvernul voiesce a „oferí ocasiunea“ nemaghiarilor a învěţa limba maghiară, — comisiunea îi „silesce“ la aceasta. Guvernul se încearcă cel puţin a vorbí în raportul seu de motive într'un ton european şi uman — in comisiune s'a primit acesta cu indignaţiune şi raportul de motive s'a numit prea dejositoriu şi prea sfiicios. Cu un cuvênt: guvernul s'a încercat a evita cel puţin la aparenţă şovinismul — comisiunea s'a ridicat preste acesti scrupuli, nu s'a sfiit însě a asigura naţionalităţile spre batjocură şi străinătatea spre informaţiune, că ea este cea mai mare binefăcětoare nemaghiarilor. Regimul a fost aplecat a pretinde dela învěţătorii scoalelor populare drept měsură a cunoscinţei limbei maghiare numai capabilitatea pentru tractarea gramaticală şi metodică a limbei maghiare, ca şi a ori cărui alt object de învěţământ — comisiunea statoresce o měsură întreit mai înaltă şi pe lângă aceea cu totul incomensurabilă: însuşirea limbei în graiu şi în scris. Ba diferenţa de opiniuni între regim şi comisiune merge atât de departe, încât representantul ministrului de instrucţie, consiliarul ministerial Carol Szász, formulând comisiunea în alinea primă a § 4 categoric, „limba maghiară prin aceasta se face object de învěţământ obligatoric pentru toate scoalele populare,“ a declarat cu toată hotărîrea: acestei păreri şi formulări el nu s'ar puté alătura şi ar trebuí să protesteze în mod hotărît.

Diferenţe de opiniuni mai adênci între factorii, cari apar ca purtătorii acestui proiect de lege, s'au ivit în sinul comisiunei însăşi. Sûnt de părere că comisiunea nu este un conventicul secret, ci un comitet de specialişti şi ce se întêmplă în sinul seu poate, ba chiar trebuie să se facă cunoscut Casei însăşi. Precum este sciut comisiunea de instrucţie — doar numai din întêmplare? — a fost astfel compusă, că în ea se representă numai neamul maghiar — căci dnii deputaţi Grünwald şi Baross 'mi-ar lua-o desigur foarte în nume de rěu, dacă 'i-aş priví ca cetăţeni unguresci de neamul nemţesc respective slovac; cu toate că aşadară numai neamul maghiar a fost representat în comisiunea de instrucţiune, totuşi s'a aflat în ea diferenţe cu totul polare de opiniune, chiar şi în desbaterea generală doi membrii ai comisiunei — contele Aurelie Dessewffy şi Bela Grünwald — cari susţineau, că ei n'ar înţelege necesitatea şi folosul acestui proiect de lege, ei îl ţin de stricăcios, inoportun şi primejdios. Ear alţi doi membrii au sulevat nisce propuneri, ce ar fi schimbat cu totul 'şi ar fi domolit proiectul (Csengery şi Irány).

Astfel stă cu omogenitatea comisiunei; cum stă însě cu maioritatea „compactă“ a Casei însăşi?

Despre aceasta se poate susţiné încă mai cu drept: *duo quum faciunt idem, non est idem*. Aici veḑi bine încă nu pot vorbí de fapte, ca şi cu privire la pertractările comisiunei, căci aici în casă stăm abia la începutul desbaterei; astfel încât pot numai esprima combinaţiunea mea basată pe o observare pětrunḑětoare şi multilaterală, combinaţiune despre elementele diverse ale acestei maiorităţi-monstre de astăḑi. Cred, că pot împărţí pe aceia ce astăḑi sûnt aplecaţi a vota pentru proiectul de lege, ce ne stă înainte după motivele lor în cinci categorii şi adecă fără privire la partide, de cari altădată se ţin. Clasa dintâiu o formează aceia, cari în deobşte nu se prea ocupă cu proiecte de legi şi cari şi pe acesta poate 'l-au cetit, poate şi nu; ei sciu numai atâta, că în el e vorba despre respândirea limbei maghiare şi de aceea le este dorinţa ferbinte a'l vota. Respect înaintea acestora, — căci a lor este împěrăţia cerurilor! De clasa a doua se ţin aceia cari sûnt dedaţi a vota cu aceia — cu cari ei sûnt dedaţi a vota. (*Ilaritate*). In clasa a treia îi socotesc pe aceia, cari au studiat cu pětrundere acest proiect de lege, cari au cunoscut esact fie-care intenţiune a lui şi sûnt şi clarificaţi asupra consecenţelor lui. Aceştia înţeleg, că el vatămă pe nemaghiari, ei apreţuesc câştigul, ce 'şi 'l făgăduesc pentru neamul maghiar de la proiectul de lege, întru atâta, încât nu 'i costă nici un scrupul de consciinţă, a ne socotí paguba, ce o fac — altora. În clasa a patra numěr pe aceia, cari nu 'şi ascund de loc, că proiectul de lege nu va folosí întru nimic neamului Maghiarilor, că va face chiar stricăciune culturei generale şi statului unguresc şi 'i va primejduí, cari însě cu toate aceste îl ţin de lipsă, pentru-că regimul Tisza, ce prin miseria transacţiunei şi prin politica sa bosniacă de mult 'şi-a perdut popularitatea sa, ba a devenit de-adreptul de ură chiar la neamul maghiar, este avisat a înălţa prin această lege popularitatea sa scăpătată la splendoare — şi încă cu ajutoriul şi cu spesele oposiţiunei. (*mişcare în stênga*). Poftiţi, faceţi deci acest serviţ de dragoste, domnii mei de la oposiţie, votaţi 'i legea aceasta şi fiţi convinşi, Coloman Tisza nu vě va datorí mult mulţămita şi acuşi şi în Novibazar — va reforma scoli populare! — Clasa aceasta prementionată a cinicilor „politici, calculează astfel: dacă urmările legei vor fi chiar cât de rele, vre-o câte-va luni asigură esistenţa cabinetului — pe noi ne mai ţine, „après nous le déluge.“ — Şi acum vine clasa din urmă, cea mai însěmnată în casa aceasta şi cea mai numěroasă. În ea aflu intenţiunile, cele mai bine voitoare, înţelepciune, sobrietate, pricepere adevěrat diplomatică, numai una nu aflu în ea: curagiul. Acestia ḑic: noi cunoascem proiectul, noi recunoascem că el este nedrept, stricăcios, primejdios, — dar unui astfel de proiect de lege nu te poţi opune, căci vai de acela, care ar cuteza-o; opiniunea publică sumuţata, turbată 'l-ar nimicí. Acestia nici când nu ar fi adus proiectul de lege, ei nici nu lucră activ pentru el şi şi consimt cu el cu inimă grea, şi ei cred, că trebuie să'l aprobeze pentru a nu se face politicesce imposibili.

Este ceva, on. Casă; Mărturisesc, că şi eu sûnt consciu de aceea că este un lucru prea primejdios a păşí în contra acestui proiect şi o sciu sigur: ḑiua de astăḑi mě va costa mulţi amici. Lăsaţi-mě însě a mě esprima sincer: pre cine îl perd astăḑi cu acela eu n'am perdut nimică!

Că noi în Ungaria în cestiunea aceasta stăm sub impresiunea cea mai nesuferită a unei opiniuni publice măestrite şi până la estas sumuţate, asupra acesteia s'a plâns deşí nu aici în Casă, dar în şedinţa publică a comisiunei un bărbat pe care voiesc aici a'l cita ca martor clasic: nu este unul mai neînsemnat (*Să auḑim, să auḑim!*) decât Bela Grünwald, care în şedinţa comisiunei a declarat: că proiectul de lege din cestiune nu'l ţine de oportun, nu de necesar, nu de potrivit, însě faţă cu disposiţia forţată în public şi în Casă însăşi află imposibil a păsí cu succes în contra proiectului de lege, trebuie să'şi reserve în-ě în desbaterea specială etc. etc. — precum se obicînuesce retragerea scutită în astfel de casuri. Nu este aceasta o preţioasă bucată de ironie a istoriei? Acel bărbat, care a seměnat în broşurile sale naţionale estreme şi, să o spunem verde, şoviniste a seměnat, dic, cu anii vêntul egoismului de rasse, se miră acum, că seceră furtună. Ací stă el, un invěţăcel modern de fărmecătoriu, sub blăstămul activităţei sale proprie:

„De spiritele ce le-am învocat,
Nu mai pot scăpa!“

Ean să vedem, on. Casă, cine sûnt acele „spirite,“ în faţa cărora şi pe un Bela Grünnwald îl iau fiorii?

Cine sûnt, cari produc în viaţa de stat a Ungariei curenturi, de cari li teamă şi bărbaţilor curagioşi, ba chiar acelora, cari nu sufere de o consciinţă scrupuloasă? Eu cred, că acesti faiseurs nu sûnt a se căuta în mijlocul fiilor lui Arpad, în tabĕra adevĕrat maghiară; opiniunea publică, presiunea şi teorismul ei le fac aceia, cari fac în ḑiua de astăḑi în Ungaria aproape întreaga politică, ba dau întregei vieţi publice în Ungaria un hautgout particular: neofiţii. — Aceasta specie este cu mult prea însemnată şi, deşí au întrat ea în toate membrele trupului nostru de stat, până acuma prea puţin băgată în samă, încât să nu ţin eu de datorinţa mea patriotică, a o caracterisa cu vr'o câte-va linii. Neofiţii nu se recrutează, precum am ḑis, din neamul maghiar, ci din fiii celorlalte neamuri ale Ungariei. Ei se lapădă de neamul lor, fiindcă nu voiesc a lua parte la soartea cetăţenilor de-a doua clasă; ei se alătură neamului domnitor cu oare-care îndrăsneală şi se încearcă cu tot adinsul între ei a satisface cu oare-care lăcomie ambiţiunei lor. Ei fac din patriotism o speculaţiune, se supraliciteează unul pe altul în alipirea farisăiască către stat, şi înnegresc din profesiune pe ori cine, care nu aparţine clicei lor sau care nu şed în tabĕra celor cu putere. Acum mĕ adrez către D-Voastră, domnii mei colegi, către „părinţii patriei“ şi vĕ întreb: puteţi D-Voastră suferí ca oamenii, pe cari 'i-a adus egoismul şi lipsa de caracter în tabĕra Maghiarilor, să aibă influenţă normativă asupra conducerei destinelor statului nostru?! Puteţi D-Voastră suferí, că copilul de şvab din Torontal şi copilul de slovac din Trencin, cari s'au îmbulḑit în mijlocul D-Voastrĕ pentru a aparţiné privilegieţilor şi a face carieră repede, (*sgomote şi strigări din stênga estremă: la ordine!*) eu aici nu vorbesc de indiviḑi, ci de figuri tipice — puteţi D-Voastră suferí, ca astfel de cavaleri de industrie politici să falsifice fără pietate caracterul statului unguresc şi, pentru a'şi ajunge scopurile lor egoistice, să'l împingă în căi, care nici când nu'i vor fi spre bine?! (*mişcare*).

Eu însĕ vĕ ḑic, domnilor: până când neamul maghiar nu este în stare, a lăsa să se facă politica sa prin proprii sei fii, până când el este avisat a lăsa, ca întreaga activitate oficială şi oficioasă în presă, în oficiu, şi pe toate terenele vieţei publice, să se îngrijască prin astfel de neofiţi, pentrucă fiilor sei proprii le lipsesce diligenţa, perseveranţa şi technica — până atunci statul unguresc nu va înflorí, căci istoria universală ne învaţă, că seminţia de parasiţi a neofiţilor numai acolo poate ajunge la influenţă şi putere, unde viaţa publică este bolnavă, unde în stat este ceva putred! De ar succede statului unguresc de-a se însănĕtoşa de acest rĕu! Dar să nu uitaţi: La aceasta se cere voinţă serioasă şi muncă perseverantă din partea neamului maghiar.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 27 Aprilie.

Proiectul de lege pentru impunerea limbei maghiare s'a primit şi în desbaterea specială cu puţine modificări, cari sûnt mai mult menite a înăsprí decât a domolí. Bela Grünwald şi Aladar Molnár s'a întrecut cu această ocasiune în espresii drastice în contra naţionalităţilor. Dacă ne va permite spaţiul vom reproduce din desbaterea specială foarte instructivă şi adese vĕtĕmătoare pentru Români, momentele mai întresante.

Nemţii şi Cechii din Austria tot mai mult se apropie unii de alţii şi este foarte probabil, că în sfêrşit se vor înţelege. Din ambele părţi se va esmite o deputaţiune de cinci membrii pentru înţelegerea definitivă.

Ruşii au început deşertarea Rumeliei rĕsăritene. Preparativele pentru deşertarea Bulgariei încă s'au început. Batalioanele rusesci de înstrucţie, înfiinţate pentru deprinderea miliţiei bulgare, se disoalvă. Mulţi oficeri rusesci a căpătat voie a se reîntoarce cu concediu la Rusia încă înaintea plecărei trupelor lor. Deputaţiunea adunărei bulgare naţionale pleacă numai după ce principele Donducoff-Korsakoff se va reîntoarce; deputaţiunea are misia, a încunosciinţa pe principele Battencerg despre alegere.

În Constantinopole se crede posiţiunea lui Caratheodory-paşa de sguduită; sultanul îi împută, că n'a fost rigoros destul faţă cu Austro-Ungaria în cestiunea Novi-Bazar.

În camera din London marchisul de Salisbury vorbind de România a ḑis, că cele trei puteri vecine acestui stat au recunoscut independenţa lui, dar Italia, Francia, Germania şi Anglia nu s'au rostit încă, aşteptând împlinirea stipulaţiunilor tractatului dela Berlin. Ministrul englez crede însĕ, că puterile au astăḑi dreptate a presupune, că aceste stipulaţiuni vor fi în curênd deplin esecutate.

Dela Sinodul archidiecesan.

(Raport special al „Telegrafului român“)

Şedinţa XIII.

(Încheiere.)

La bugetul *B*) „mijloace proprie archidiecesane,“ titlul: I pos. 1, 2, 3 se votează neschimbate cu adaugerea următoarelor pos. „pentru susţinearea organismului consistoriului metropolitan pe anul 1880 în modul şi şi cu reservele cuprinse în conclusul sinodului din 1877 Nr. 122 600 fl.“

„Reparaturi la reşedinţa archiepiscopească 100 fl.“

„Pentru un referent în senatul epitropesc al consistoriului 1200 fl.“

Titlul II. posiţ. 1, 2, 3, 6 se votează neschimbate cu adaugerea posiţiunei: „Ajutoriu emeritatului protopresbiter din Sighişoara 200 fl.“

Titlul III. posiţ. 1, 2, 7 se votează neschimbat.

Titlul IV. posiţ. 1, 3 se votează neschimbat.

Titlul V. se sterge din veniturile casselor fondului seminariului Andreian A., care o solveşte vicariul archiepiscopesc actual pentru locuinţa sa. În legătură cu aceasta se pune la disposiţiunea vicariului archiepiscopesc actual archimandritului Nicolau Popea *ad personam*, întreg tractul I al casei din strada măcelarilor Nr. 41. ca semn de recunoscinţă în mod gratuit.

La acest titlu se votează nemodificate posiţ. 1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 14, cu adaugerea posiţ: „spese la grădina agronomică 200 fl.“

Titlul VI posiţ 1, 2, 3, 6, 7, 8. 9 se votează nemodificate ear posiţ. 4: „remuneraţiune casariului la epitropia archidiecesană“ se votează 500, la posiţ: 5 „remuneraţiune controlorului la epitropia archidiecesană“ se votează 400 şi la posiţ. 10: „remuneraţiune estraordinară casariului pe anul trecut“ 400 fl.

Titlul VII posiţ. 1, 2, 3, 4, se votează nemodificate.

Titlu VIII posiţ. 2, 3, 4, se votează nemodificate adăogêndu-se o posiţ. nouĕ „dare de venit după interesele capitalelor elocate la privaţi 60 fl.

Titlu IX. posiţ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, se votează nemodificate adaugêndu-se posiţ. „reparaturi la casele tipografiei“ 200 fl., şi spese estraordinare 500 fl.

Titlul X. se votează nemodificat.

Titlul XI se sterge din bugetul *B*) şi se trece la bugetul *C*).

Titlul XII, XIII, XIV, XV, XVI XVII, XVII, XIX, XX, XXI, XXII, XXIII XXIV se voteze nemodificate.

Bugetul *C*) dela titlul I — XXXV se votează nemodificat, aduogêndu-se un titlu nou „Fundaţiunea Şaguniană pentru doue eparchii“ (din bugetul B)

Şedinţa următoare se anunţă pe mâne la 9 oare dimineaţa. La ordinea ḑilei rapoartele comisiunilor.

Şedinţa se încheie la 2½ oare după ameaḑi.

Şedinţa XIV.

Şedinţa se deschide la 10 oare înainte de ameaḑi. Pentru autenticarea protocoalelor şedinţelor XI XII şi XIII, — Sinodul face disposiţiunile de lipsă la sfêrşitul şedinţei.

Presidiul presentă: Rugarea preotului Basiliu Motora din Câmpeni pentru asigurarea dăruirei la 1873 de Anca Petru Munioc, şi la anul 1876 de Cotişel Nicodim în favorul bisericei gr. or. din Certeje. — Se transpune comisiunei petiţionare.

Deputatul Ioanichie Olariu face următoarea propunere: Preavenerabilul sinod să binevoiască a conclude, ca pe venitoriu să se aplacideze oficiilor protopresbiterale ca pauşal de cancelarie pe fie-care an o remuneraţiune în minimum de 60 fl. v. a. din fondul archiepiscopiei. — Se transpune comisiunei pentru propuneri.

Deputatul Ananie Trombiţaş face următoarea interpelaţiune: Încercata Înalt preasânţia Sa părintele archiepiscop a satisface concluselor sinodale din 1877 şi 1878 cu privire la paşii ce sûnt a se face pentru modul distribuirei ajutorului de stat? Şi dacă nu, are de cuget a satisface acestor concluse la timpul oportun.

Presidiul rĕspunde; că după închearea sesiunei anului trecut, avênd a se ocupa cu pregătirea agendelor congresului naţional bisericesc, nu a putut grăbí a'şi căuta ocasiune pentru a satisface acelor concluse. După congres au întrevenit şi alte împregiurări cunoscute membrilor sinodului, cari 'l-au adus la convingerea că, nu este oportun în împregiurările esistente a resuscita la locul seu aceste întrebări. De altcum a creḑut, că este chiar în interesul nostru a aştepta o ocasiune mai binevenită în această privinţă când îşi va ţiné de datorinţă a satisface conclusului sinodal.

Interpelantul se declară mulţămit cu rĕspunsul. — Spre sciinţă.

Urmează la ordine raportul comisiunei finanţiare. Raportorul comisiunei Anania Trombiţaş raportează despre inventariùl general al averei archidiecesei şi al tipografiei archidiecesane. Se ia spre sciinţă.

În legătură cu objectul de sub Nr. precedent, — Sinodul decide: că pe viitoriu fundaţiunea pentru cele douĕ eparchii să nu se mai numere între fondurile archidiecesei ci între deposite, ear comisiunea tipografiei archidiecesane să compună pe viitoriu inventar special despre întreaga sa avere.

Urmează la ordine raportul comisiunei pentru propuneri: Raportorul A. Trombiţaş cu privire la propunerea dep. Ioan Popea de a se escrie premii pentru cărţi didactice din raionul învĕţământului religiunei în scoalele elementare şi gimnasiale, propune: A se lua deocamdată această propunere dela ordinea ḑilei. — Sinodul decide: Objectul din cestiune se transpune consistoriului spre a'l studia şi a vení cu o propunere în merit la cea mai de-aproape sesiune a sinodului.

Acelaşi raportor raportând despre propunerile dep. I. Botean ca locul de scrutiniu la alegerea deputaţilor mireni şi locul de alegere al deputaţilor clericali în cercul electoral IV (Deva) să se strămute dela Deva la Orăştie; şi a deputatului I. Popea, ca locul de scrutiniu al cerc. XVIII Braşov, pe viitoriu săs e strămute dela Săcele la Braşov, propune şi sinodul decide: Propunerile din cestiune se transpun consistoriului archidiecesan spre competentă afacere.

Acelaş raportor raportănd despre propunerea dep. I. Botean, ca pe viitoriu tractul protopresbiteral al Orăştiei să fie tacsat de clasa II-a de nu de a III-a propune şi sinodul decide: Se transpune consitoriului spre competentă afacere.

Cu privire la propunerea consistoriului archidiecesan de sub Nr. 554 ex 1879 de a se ficsa vre-o sumă din fondul de 30,000 pentru cumpĕrarea unei cantităţi oare-care de pămênt spre asigurarea subsistenţei parochului nostru din Murĕş-Oşorheiu, acelaşi raportor propune şi sinodul decide: consistoriul archidiecesan se însărcinează a cumpĕra prin conlucrarea comitetului parochial din M. Oşorheiu din fondul de 30,000, succesive pămênt, care remânênd proprietatea acestui fond să se dee spre usufructuare parochului şi respective protopresbiterului gr. or. din M. Oşorheiu.

Urmează la ordine raportul comisiunei pentru bugetul cassei. Raportorul George Dănilă propune şi sinodul decide:

1) Diurnele deputaţilor sinodali pentru sesiunea presentă şi ale membrilor comisiunei generale se statoresc cu 3 fl. pe ḑi, remunerându-se numai presenţiele efective, ear la esterni cu douĕ ḑile mai mult, computânduli-se timpul venirei şi întoarcerei dela sinod.

2) Deputaţilor esterni li se rebonifică şi spesele de drum avute efectiv în proporţia presenţelor.

3) Competenţele, ce au a se licuida de biroul sinodal se vor acoperí din vre-un fond archidiecesan disponibil, pelângă restituire din colectele ulterioare, ce se vor face spre acest scop.

4) Pentru acoperirea speselor biroului se statoresce suma de 20 fl.

5) Cu esecutarea acestui conclus se însărcinează consistoriul archidiecesan care pre viitor va avé a procura de timpuriu datele de lipsă, relativ la depărtarea fie-cărui deputat în direcţiunea liniei călei ferate dela locul ţinerei sinodului.

Acelaşi raportor cu privire la cererea alesului dar neverificatului deputat I. Bojiţă, pentru asignarea diurnelor pe 5 ḑile, şi a speselor de drum în sumă de 8 fl. 10 cr. sinodul decide: deputatului neverificat I. Bojiţă i se rebonifică competenţa de drum cu 8 fl. 10 cr. şi diurnele din 7—12 Aprile incl. cu 3 fl. la ḑi. Cu esecutarea conclusului se însărcinează biroul sinodal.

Cu privire la cererea dep. A. Trombiţaş pentru rebonificarea speselor de călĕtorie şi a diurnelor ce'i compet ca membru al comisiunei esmise prin sinodul archidiecesan din 1878 Nr. 79 în afacerea convocărei congresului şi consistoriului metropolitan acelaşi raportor propune şi sinodul decide: Spesele de drum şi diurnele de 3 fl. pe ḑilele specificate în petiţiunea sa să se aviseze prin biroul sinodal la cassă.

Urmează la ordine raportul comisiunei petiţionare. Raportorul Absolon Todea cu privire la rugarea comitetului parochial gr. or. din Cojocna pentru un ajutor în bani spre scopuri scolare din vre-un fond archidiecesan propune şi sinodul decide: Se transpune consistoriului.

Rugarea comitetului parochial din Binţinţ pentru dobêndirea unui ajutor de cel puţin 500 fl. spre edificarea scoalei confesionale române gr. or. — Se transpune consistoriului spre a o lua în posibilă considerare.

Rugarea sinodului parochial din opidul Deva pentru un ajutor anual de 100 fl. la salariul învĕţătoriului dela scoala confesională română gr. or. din Deva — Se transpune consistoriului spre a o lua în posibilă considerare.

Rugarea parochului gr. or. din Rohia, Aron Cosma, pentru un ajutor de cel puţin 50 fl. din ajutoriul de stat pro 1877 presentată sub Nr. 58 din 1878 — Se transpune consistoriului.

Rugarea Paraschivei Pop din Alba-Iulia pentru estradarea sentenţei divorţiale a fiicei sale Carolina Vlad — Se transpune consistoriului.

Rugarea comitetului bisericesc din Mihăeşti, tractul Dobrei, pentru un ajutor în bani spre continuarea edificiului bisericei nouĕ, ce are să se înceapă. (Nr. 37 *a*) 1878) — Se transpune consistorului.

Rugarea parochului Mihai Chebelean din Nyárád-Szt-Benedek pentru a i se da ajutoriul de stat pe tot anul (Nr. 37 *b*) 1878) — Se transpune consistoriului.

Recursul lui Gregor Simedru şi Ioan Romosan, epitropi în Vinerea în contra decisiunei consistoriale în afacerile epitropiei parochiale de-acolo (Nr. 37 *c*) 1878) — Se transpune consistoriului.

Cererea lui Basiliu Motora, paroch în Câmpeni, pentru asigurarea dăruirei făcute la 1873 de Anca Petru şi la a. 1876 de Nicodim Cotişel în favorul bisericei gr. or. din Certeje — Se transpune consistoriului.

Pentru autenticarea protocoalelor şed. XII, XIII şi al şedinţei presente presidiul propune şi sinodul decide: autenticarea protocoalelor din cestiune se va face Vineri la 11 oare în comisiune de toţi membrii sinodului, cari vor fi presenţi în Sibiiu.

Presidiul constată cu multă plăcere, că deşí din consultările acestei sesiuni n'a resultat creaţiuni de o însemnătate deosebit mare, totuşi sûnt resultate, deşí modeste, dar salutare pentru biserica noastră, şi corespundĕtoare puterilor de cari dispunem. Mulţămesce apoi deputaţilor pentru concursul şi bună voinţa, cu care 'i-au uşurat deslegarea agendelor acestui sinod şi 'şi esprimă mulţămirea că sub decursul acestei sesiuni sinodul a avut ocasiune, de-a 'şi esprima simţĕmintele sale de loialitate cătră Prea Inĕlţatul împĕrat şi rege şi cătră dinastie, simţĕminte, cari se vor păstra a bună samă şi pe viitor. Accentuează apoi paşii făcuţi de episcopatul nostru şi de consistoriu pentru salvarea autonomiei bisericesci, şi a pacei publice din ţară şi dând deputaţilor bicuvêntarea archierească declară sesiunea sinodului archidiecesan pro 1879 de încheiată.

Deputatul, Vicariul N. Popea mulţămesce Inaltului presidiu, părintelui Archiep. şi Metropolit în numele sinodului, pentru ostenelele ce 'şi-a dat întru conservarea autonomiei noastre bisericesci, pentru nisuinţele de-a aduce biserica pe cale sigură la scopul ce doresce să 'l ajungă şi pentru paciinţa şi faptul cu care a condus pertractările acestui sinod.

Despre această încheiere a sinodului present se ia act la protocol.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Tractul prot. Turda super. 23 Aprile.*) Onorate D-le Redactor! În preţuitul jurnal „Teleg. Rom.“ Nr. 39, pre carele ai onoare a'l redige, ai fost aşa de afabil, încât ai consimţit cu publicarea unei corespondenţe maliţioase cu tema: Tractul prot. Turda super. 1 Aprile († Preotul Ioan Popescu) subscrisă de „Unul ce a fost de faţă la înmormêntare,“ prin care acel „Unul ..“ cu o neruşinare deamnă de un vagabund, lipsit de ori-ce consciențǎ, declară toată preoţimea din protopresbiteratul Turdei superioare de „fără caracter şi fără consciinţă“; ear pre fie ertatul paroch din Rîpa de jos, Ioan Popescu, îl ridică la al treilea ceriu.

N'avem intenţiunea de-a face o analisă despre viaţa reposaţilor preoţi Vasile şi fiul acestuia Ioan Popescul, căci: „de mortuis nihil, nisi bene,“ şi dacă voim a ne supune acestei acsiome, apoi de „bene“ prelângă toată bunăvoinţa şi simţul nostru de dreptate nu ne dă mâna, n'avem material de-a puté scrie. De „rĕu“ nu ne concede acsioma, dar mai vêrtos simţiul nostru de umanitate şi moral.

Să scie însĕ lumea, înţelegem, lumea care e capace de-a primí adevĕrul şi dreptatea. cumcă aceasta corespondenţă maliţioasă este eşită din peana unei mâni pĕcătoase, pline de rĕutate şi invidie. Să scie on. public, că acel „Unul...“ 'şi-a vĕrsat veninul, care nu l'a mai putut purta, numai din interes parţial. Preoţimea acestui tract prot. nici când n'a fost desbinată. A esistat divergenţă de opiniuni, nu însĕ desbinări. Preoţimea acestui tract au trăit în cea mai bună concordie şi frăţietate, ca o familie plină de dragoste. A venit însĕ dela anul 1872 încoace, de când adecă: „cel din urmă preot din tractul acesta a fost denumit de administrator protopopesc, multe fortune, multe vêntoase rele asupra acestei preoţimi. Cu era acestei administraturi provisorice a tractului nostru a întrat şi era duchului satanei. A asudat mult acest duch necurat, 'şi-a pus toate puterile, au resturnat toate petrile, au folosit toate mijloacele numai şi numai să poată sĕmêna sĕmênţa discordiei, pismei satanice şi a neînţelegerei între preoţimea şi poporul acestui protopresbiterat. Câte denunţări, câte calumnii, câte procese disciplinare, toate le-a probat acest duch al diavolului. Ei! dar provedenţa divină a veghiat cu îndurare asupra preoţimei şi poporului din acest tract. Ea nu s'a lăsat înşelată nici trasă în raionul discordiei şi neînţelegerei; ci a fost, este şi va remâné una, neîmpărechiată, condusă de semţemêntul concordiei, a iubirei şi frăţietăţei. Acesta e nĕcasul la acel „Unul..“, căci „Unul“ au fost „Unul“ este şi „Unul“ va şi remâné, şi în acel „Unul...“ pestriţ la inimă, cum este, să şi remână pururea duchul neînţelegerei, discordiei şi neunirei.

Dacă acum acestui „Unul...“ nu 'i-a succes a ne împărechia, a ne înhăma şi a ne face instrumente oarbe dorinţelor şi aspiraţiunilor lui parţiale, vĕdêndu'şi toate planurile duse pe ghiaţă şi vĕdênd că sûntem prelângă toate machinaţiunile lui, tari ca stânca în convingerile noastre, cum vine şi după ce analogie şi raţiune declară astfel în public pe o corporaţiune întreagă?! Asupra acestei espectoraţiuni şi invective maliţioase ne esprimăm indignaţiunea şi dispreţul, ce'l merită; ear pre acel „Unul...“ ce de după culise aruncă tină şi se nisuesce a seduce opiniunea publică, îl declarăm de un calumniator neruşinat, lipsit de tot simţul uman, până atunci, până când nu'şi va da numele, ca aşa să putem sta de vorbă înaintea publicului, nu de după tufă, ci faţă în faţă, cum pretinde caracterul solid şi morala.

Tot odată fiind-că acel „Unul“ fără nici o esceptiune vatĕmă onoarea fie-cărui preot din acest protopresbiterat, căci enunţiaţiunea „onoare esceptiunilor! cari sûnt rari ca peana de corb alb“ atâta va să ḑică, cât, toţi până la unul sûnt fără caracter şi fără consciinţă, pentru că noi scim, că corb alb nu esistă şi *„per consequentiam“* preot cu caracter în tractul nostru încă nu esistă, aşa: tăind aceasta în onoarea fie-căruia, în onoarea, carea e cel mai scump tesaur a unui individ, rugăm şi tot odată provocăm pe dl redactor a descoperí numele acelui calumniator, ca astfel se ne putem purifica pe calea ordinară.

Că a fost reposatul paroch Ioan Popescu iubit de poporenii sei, este o cestiune de care nu ne atingem cam de odată. Scim atâta, că în contra tuturor protestelor poporenilor sei, au fost împus de paroch; scim atâta, că nici după devenirea lui de paroch, nu 'şi-a sciut câsciga încrederea şi iubirea poporului: ceea ce se vede de-acolo, că poporul cel mai de frunte în loc de-a merge la înmormêntare, 'şi-a făcut cale la economia de câmp, şi pe lângă toată dojana subjudelui nostru cercual, a unui preot şi a unui învĕţătoriu, cari mergea la înmormêntare, n'a voit a 'şi lăsa lucrul, ba, din iubirea cea mare cătră rĕposatul lor păstoriu, s'au esprimat unii: „bine că am scăpat de dracul, ce a sărit preste gard în mijlocul turmei.“ Dacă aceasta este iubire, se judece lumea, se judece însuşi acel „Unul“...

Rugăm pe dl redactor despre a cărui dreptate, faţă de toţi, sûntem convinşi, a da loc acestui rĕspuns în coloanele preţuitului ḑiuariu „Telegr. roman.“

Tot odată, fiind-că noi nu voim a macula pe nimene de după culise, cum e obiceiul acelui „unul ce a fost de faţă la înmormêntare“ avem onoare a ne subscrie cu numele legiuit, primit în s. botez.

Galation Şagău, paroch în Idicel. Ioan Branea, paroch în Maierău. Chiril Fulea, paroch în Filia, notariu tractual şi administrator al parochiei Restosnea. Dimitriu Cornea paroch în Ibănesci şi asesor ppesc. Ioan Petru, capelan în Ibănesci şi capelan campestru r. ung. Ioan Fulea paroch în Jabeniţa catechet la gimnas. real. în Reghin asesor protopopesc.

Varietăţi.

* Escel. Sa Î. Preas. Archiepp. şi Metropolit **Miron Romanul** a plecat Joi cu trenul de sara la Budapesta spre a lua parte în casa magnaţilor la desbaterea proiectului pentru introducerea limbei maghiare în scoalele poporale.

* (Necrolog). Paraschiva Morariu născută Duşan cu inima frântă de durere, aduce la cunoscinţă tuturor consĕngenilor şi amicilor că scumpul ei soţ *Alecsandru Morariu* cleric de cursul III-lea în floarea etăţei, în a doua ḑeci şi doua primăvară a vieţei sale, după un traiu conjugal abia de jumĕtate de an, frânt de un morb grav de ḑece ḑile, la 29/17 Aprilie, îşi dete nobilul seu spirit în mânile atotputintelui creatoriu deplâns fiind de scumpa sa soţie Paraschiva, mama sa Petrafina şi sora Carolina, cari toate îşi concentrase speranţa în unicul fiu respective frate şi soţ; defunctul pe lângă soţie, mamă, soră şi consangeni este deplâns şi de clericii institutului Andreian şi de întreaga comună **Bertin** carea aştepta un bun păstor în tinerul teolog, căruia cu toţii îi esprimă: să'i fie ţĕrîna uşoară şi memoria binecuvêntată!

* (Escriere de premii). Conform decisului din 25 Noemvre 1878 al comitetului despărţemêntului III (Sibiiu) al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român se conferă din partea numitului despărţemênt: *a)* patru premii, a 1 # pentru cele mai bune prelegeri practice din ori care obiect de învĕţămênt din scoalele poporale romane, ce se vor înainta în scris cel mult până la 1 Septemvrie a. c. din partea învĕţătorilor scoalelor poporale române de pe teritoriul numitului despărţemênt; *b)* Un premiu de 25 fl. pentru învĕţătoriul român de pe teritoriul acestui despărţemênt, care va arăta grădina de scoală cea mai bine întocmită. Cei ce vor reflecta la aceste premii să se adreseze la dl protosincel Dr. Ilarion Puşcariu, directorul despărţemêntului.

Celelalte ḑiare române mai ales din loc, sûnt rugate a petrece această notiţă în coloanele lor.

* (Dispoşiţie nouă pentru mersul trenurilor). Din 15 Maiu începênd trenul ajunge în Sibiiu odată pe ḑi la 12 oare 35 minute înainte de ameaḑi (adecă cu 3 oare mai târḑiu ca până acuma) şi pleacă odată pe ḑi la 6 oare 20 minute dimineaţa. În numĕrul procsim vom aduce schimbarea completă în mersul trenurilor pe linia rĕsĕriteană a drumului de fer al statului.

* (La loteria) de efecte jucată în favoarea fondului reuniunei femeilor române gr. or. din Făgăraş şi giur în urma tragerei ţinute în 5 Maiu 1879 în sala scoalei confesionale din Făgăraş conform planului de joc aprobat de înaltul ministeriu regiu de finanţe cu graţioasa resoluţiune dto 9 Faur Nr. 8050 ex 1879, au câştigat următorii numeri şi anume: Nrii 375, 144, 119, 623, 720, 309, 682, 492, 140, 64, 288. 684, 614, 497, 565, 777, 147, 425, 468, 433, 453, 8, 458, 454, 456, 428 774, 112, 102, 167, 602, 162, 301, 300, 293, 476, 600, 780, 172, 475, 569, 384, 100, 643, 246; 599, 22, 57, 58, 566, 637, şi 754.

a) Conform §-lui 3, al menţionatului plan obiectele câscigate se vor strada numai pe lângă renapoiarea losului original.

b) În sensul §-lui 4, câştigurile au a se ridica dela presidiul reuniunei directe sau a cere spedarea lor, însĕ pe spesele respectivului câştigătoriu.

c) Obiectele câştigate au a se ridica în termin de 30 ḑile dela sortire, căci la din contră recad în proprietatea fondului numitei reuniuni.

Fagăraş în 5 Maiu 1879.

Reuniunea femeilor române gr. or.

Anastasia Popescu m. p.,
presidentă.
Ioan Turcea m. p.,
secretariu.

* (Programa Nihiliştilor). O foaie mică din Rusia, "Crymschi Listoc“, (Gazeta Crimului), care apare numai de douĕ ori pe sĕptĕmână, are meritul, că a estras chiar din publicaţiunile tăciunarilor ruşi acele frase, care se poată da lămuriri asupra programei Nihiliştilor. Eată frasele, pe care se basează programa comitetului revoluţionar, arĕtând tot de-odată şi isvorul de unde sûnt estrase:

„Idealele fostilor liberali şi chiar republicani sûnt nisce povesti invechite.“ (Wpered I pag. 36).

„Garibaldi şi Felix Pyat, chiar desperatul şi ateistul Felix Pyat, sûnt nisce „Panceni înapoiaţi.“ (Wpered IV, pag. 74).

„Comuna Parisului din 1871 merită oare care vaḑă în ochii nihilistului, căci uciderile şi arderile ei represintă pentru viitoriu „o rasă de lumină,“ dar şi ea nu e „îndestulitoare căci n'a făcut nici un pas decidĕtor, şi deşí ţinta ei a fost sguduirea societăţei din basele ei putrede, tot n'a cutezat să înainteze spre ţintă.“ (Wpered V. 129, 133).

Oamenii dela „Wpered“ vor lucra „mai consciinţioşi“ şi nu se vor mulţămí cu „mĕsurile pe jumĕtate,“ ca comuna, care împuşca „numai“ cu ḑecimele obstaticei ei. Ei nu se vor retrage dinăintea ori-cărei asprimi. (Wpered VIII, 229), ei recunosc necesitatea unui rĕsboiu aprig „purtat prin furt, pustiiri, prădări şi ucideri,“ ceea ce ar cuprinde şi nimicí tot ce ar puté împedeca înflorirea societăţei actuale.“ (Wpered I, 21).

---

*) Rĕspunsului acestuia nu 'i-ar fi locul aici; dar ca să nu ni se poată împuta partinire îl publicăm tocma la locul acesta, fără comentariu. Red.

„Nihiliştii tind la sfârmarea societăţei burgeze, îngropând sub ea lumea veche.“ (Programa Nabat, pag 2).

„Nihiliştii tind la confiscarea tuturor bunurilor. (Wpered XIX 592).

„Nihiliştii cer delăturarea familiei“ (Nabat 5); „religiei“ (Wpered XIX 584) şi a „libertăţei“ ca o noţiune fără pic de cuprins.“

„Acest program va căuta să îl îndeplinească societatea noastră cu ajutorul partidului revoluţionar polon; (Wpered I, 3—4) decretând apoi sentinţa de moarte „cu arma în mână împotriva tuturor călăilor, neguţătorilor şi proprietarilor.“ (Wpered XIV, 325); ei vor întinde vĕlul spaimei asupra tuturor, cari nu nutresc ideile lor. (Narodnaja Rasprava, adecă dreptatea poporului I, 11).

„Nihiliştii vor nimicí tot ce le va sta în cale sau le va îngreuna îndeplinirea programei lor, fie persoane, fie lucruri, fie referinţe.“ (Narodnaja Rasprava I, 14.

„Cine nu e pentru nihilişti este împotriva lor şi cade sub gloanţele revolverelor lor.“ (Navodnaja Rasprava II, 5.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 9 Maiu n. „Fremdenblatt“ raportează: În cercurile deputaţilor se afirmă, că sesiunea senatului imperial austriac se va încheia sĕrbătoresce în 17 Maiu prin un mesagiu al Împĕratului.

Viena, 9 Maiu n. O adunare de 112 deputaţi ai partidei constituţionale a primit cu unanimitate cunoscuta programă.

Constantinopole, 9 Maiu n. Un raport din „Pol. Cor.“ pretinde, să nu se dee prea mare însemnătate faimelor despre o alianţă ruso-turcească.

London, 9 Maiu n. În casa de jos a declarat regimul: Anglia 'şi-a dat consimţĕmêntul la o mediaţiune în cestiunea grecească printr'o conferenţă de ambasadori în Constantinopole.

Francia şi Anglia sûnt coînţeleşi cu privire la o prolongaţiune pe şese luni a tractatului de comerciu.

Bibliografie.

Resbelulu orientale ilustratu de profes. Dr. *A. P. Alessi* şi profes. *Macsimu Popu.* Gratz, 1878. I—VIII.

După cum îşi vor aduce aminte onor. cetitori, încă în anul trecut am fost atras atenţiunea publicului asupra acestui op, a cărui fascicul 1 'l am fost primit. Fasciculul II nu ne mai venì şi se părea că întreaga întreprindere sau a dat de pedece insemnate sau s'a sistat chiar cu totul. Într'un târḑiu însĕ primirăm scirea, că fasc. II a fost confiscat de poliţie, pentru că în el se tracta în nisce termini aspri despre alipirea Bucovinei la Austria. Editorului Cieslar din Gratz i s'a făcut o daună de mai multe mii florini, precum se asigură. Totuşi el continuà cu perseveranţă opera începută, scoţênd fasc. II într'o ediţie nouă „îndreptată“. De curênd a apărut fasc. VIII. Am primit totdeodată şi un frumos tablou (oleotipie) „Ocuparea Plevnei“, ce pentru ori-care casă română ar fi o podoabă.

Intreprinderea d-lui Cieslar merită toată lauda pentru tipariul frumos, ilustraţiunile netede şi preste tot adjustarea elegantă. Pĕcat numai că, atât prin limba cât şi cu deosebire prin ortografia opului, i s'a închis acestuia calea la publicul românesc cel mare din *România*, unde cărţi scrise după sistemul Blăjan nu se citesc aşa ḑicênd de loc. Astfel, durere, dl Cieslar pentru jertfele sale, de care însuşi ne vorbesce într'un cerculariu, nu va puté primí resplata cuvenită.

Altcum recomândăm publicului opul din cestiune.

Bursa de Viena

din 7 Mai n. 1879.

London	117 10
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 35½

Economic.

Sibiiu, în 3 Maiu n. Têrgul anual, carele s'a ţinut în luna aceasta a fost peste tot foarte nemulţămitor. Causa sûnt banii. Împregiurările sub care trăím sûnt foarte sinistre şi aşa de suprimătoare, în cât lipsa îşi rădică capul din fie-care satu şi mai din toate casele chiar şi în oraş. Dintre toate têrgul vitelor a fost mai mănos şi cu mai mare vioiciune. Vitele au trecut. Celelalte article n'au avut nici o câutare. Vai de loc! Tot negoţul stagnează precum în genere aşa şi la têrgul din luna aceasta. Deşí timpul a fost frumos, cercetarea têrgului totuşi a fost miserabilă. N'au fost cumpĕrători dară nici vênḑĕtori Comunicaţia s'a mărginit la acest têrg mai numai la articlii necesari pentru susţinerea casei. Dintre vênḑĕtorii articlelor diferite de vite au făcut ceva têrg mai bun numai funarii şi curelarii, dară şi aceştia numai cu cumpĕrători din România. Vênḑĕtorii de vestminte au fost representaţi în têrg mai bine ca ori şi când, numai au şi avut un têrg mai rĕu ca ori şi când.

Cereale şi bucate au fost foarte puţine de vênḑare de-aceea preţul lor s'a urcat pe neaşteptate. Dintre celelalte notăm următoarele preţuri: pro 100 chilo: Cânepă fl. 34—36; in necurăţit fl. 70—75; o păreche pei de bou nelucrate fl. 22—40 fl. v. a. o păreche pei de vacă fl. 20—28; pei de miel negre de cualitatea primă fl. 3.50; de cualitate mijlocie fl. 2.50 şi de cualitatea ultimă fl. 1.80; cele albe toate fără deosebire fl. 1.30; peile de capră cele mai frumoase s'au putut vinde debia până cu 1 fl. Foarte rea trecere a avut şi unsoarea de porc, carea s'a vêndut cu fl. 50—55 slănina cu fl. 50—56; untura cu fl. 52—58; sĕul cu fl. 50—56; sĕpunul cu fl. 38—40; sĕul brut cu fl. 30—32.

Têrgul vitelor cum am amintit deja a fost cel mai bun. Cu deosebire tare a fost căutate vitele cornute, cari pe lângă mari preţuri nu se puteau căpăta. Caii au fost foarte bine representaţi, întrebare mai vioaie însĕ era după cei ţĕrănesci; oile şi mieii au fost rĕu representaţi şi foarte mulţi cumpĕrĕtori s'au depărtat nemulţămiţi. Boi s'au vêndut circa 1200 capete cu câte 200—300 ba chiar şi cu 350 fl. părechea; vaci circa 540 capete cu câte fl. 60, 80 ba şi până cu 120 fl. v. a.; biboli s'au vêndut la 250 capete cu deosebire bibolite cu fl. 80—100; oile şi mieii s'au vêndut în numĕr cam la 2300 părechi cu câte fl. 11—12; 14—16 şi cele mai de frunte cu câte fl. 17—18 părechea.

Capre s'au vêndut circa 120 părechi, fie-care cap de capră se plătea cu câte fl. 7—8; cai circa 750 capete dintre care cei de ham cu fl. 50--300 după cualitate; armăsarii şi soiurile cele mai nobile s'au plătit după cualitate cu câte fl. 300—400 pro cap.

Porcii n'au fost căutaţi dar apoi a fost şi puţini în têrg.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: În 29 Maiu imob. lui Vasilie Măstean din Simeria (judec. cerc. Hoghin); în 15 Mai imob. lui Naftali Rosenwasser în Felsö-Bánya (judec. cercului Nagybánya); în 30 Maiu şi 30 Iunie imob. lui Stefan Maksai în Mocşa (trib. M. Vásárhely); în 5 Iunie imob. lui Gheorghe şi Nicolae Bota în Acmar (trib. Alba-Iulia); în 19 Maiu imob. lui Gligor Dulkoş în Bobohalma (judec. cerc. S. Szt Mărtin); în 15 Maiu imob. lui Ioan Pangu în Racoviţa (trib. Sibiiu); în 13 Maiu imob. lui Dominic Kovacs în Măgherus (judec. cerc. S. Szt György); în 17 Maiu imob. lui Michail şi Maria Emerich (trib. Bistriţa); în 17 Maiu şi 17 Iunie imob. aparţinetoarea de rĕmasul după Regina Balbiener în Sibiiu (Frideric Gundhardt notariu reg. public); în 30 Maiu şi 30 Iunie imob. aparţinĕtoare de massa concursuală Molnar et Comp. în Diosseg (judec. cer. Székelyhid); în 20 Maiu şi 20 Iunie imob. Elisei Müller în Bistriţa (trib.); în 28 Maiu şi 28 Iunie imob. lui Andreiu Bajk şi soţi în Boiţa (judec. cerc. Haţeg); în 6 Iunie pretensiunile active aparţinĕtoare de massa concursuală după comerciantul Stefan Binder (trib. M. Vásárhely).

Nr. 126/1879. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan prelângă neputinciosul paroch Georgiu Cojan în parochia de clasa a III gr. or. din Peştera protopresbiteratul Branului, se escrie prin aceasta, cu concesiunea măritului consistoriu archidiecesan dto 13 Martie 1879 Nr. 55 B. concurs cu termin de o lună de ḑile dela publicarea acestui concurs.

Emolumentele împreunate cu mai sus amintitul post de capelan sûnt jumĕtate din toate venitele parochiale în suma de 200 fl. v. a.

Concurenţii au a'şi trămite subscrisului suplicele lor instruate în sensul statutului organic şi conform dispositiunilor sinodului archidiecesan din 1873 pentru regularea parochielor § 16 pt. d.

Braşov, 4 Aprile 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv:

Iosif Barac m. p.,
protopresb. ca adm. al protopresbiteratului Branului.

Cancelaria,
advocatului Dr. **N. Olariu** se află din 1 Maiu în **piaţa mare** (grosser Ring) **Nr. 16** etagiu prim. [18] 2—2

Prafurile musante lacsative din Elöpatak
conţin composiţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feară şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, disposiţiune la vĕrsarea de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 5—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

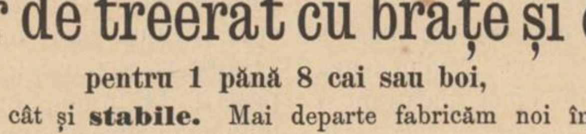

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 pănă 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 7

Neoplanta.
1875.
Medalia de argint.

Seghedin.
1876.
Medalia pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică pănă la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[15] 7

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 50. Sibiiu, Marţi, 1 Maiu v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. **rêndul** cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 29 Aprilie 1879.

(Urmare).

Adolf Zay (Continuare): Onorată casă! Inainte de ce trec după acest prolog, causat prin particularitatea impregiurărilor noastre, la analisarea a însuşi proiectului de lege, care se află la ordinea ḑilei, daţi'mi voie a face unele observări la stadiul seu de preparare. — Membrilor mai vechi ai onoratei case le va mai fi poate în memorie, că în anul 1868, când s'a creat al 38-lea articul al seu, legea pentru scolile poporale, un bărbat, a cărui pătrundere şi dreptate, durere, lipsesce astăḑi, Eduard Zsedényi, a pretins în forma unei moţiuni: că, dacă nici decât nu se poate aştepta cu pertractarea acelui proiect de lege până când se va puté pertracta de-odată şi acela despre egala îndreptăţire şi autonomia confesiunilor, cel puţin să nu se aştearnă spre sancţiune aceia lege mai curênd decât aceasta. Atunci se ridică actualul ministru-president şi declarà cu toată hotărîrea, deşí nu era de acord cu propunerea lui Zsedényi: că el o ţine cu totul de incorect şi trebuie să o reprobeze că legea pentru scoalele poporale, care taie aşa afund în autonomia confesiunilor, nu s'a dat mai ântâiu representanţelor şi oficiilor acelora spre opinare. Atunci Coloman Tisza a cualificat aceasta procedere de-adreptul de „kárhoztatandonak“; şi ce s'a întêmplat acum? Au doară cabinetul Tisza a ascultat pe confesiuni, când s'a plănuit acest proiect de lege, care taie cu mult mai afund în autonomia lor? Nici decât. Din contră ministrul instrucţiei şi durere şi aceasta onorabilă casă a luat-o foarte în nume de rĕu, când unele confesiuni au cutezat a se esprima asupra proiectului. Pardon am voit să ḑic, când s'a esprimat în contra lui; căci ce-a făcut el pentru aceia, cari s'au esprimat pentru, deşí nu să scie, dar de sigur *ad audiendum verbum* nu ia citat. Când capul bisericei transilvane conf. aug. a aşterut domnului ministru de instrucţie, ca supremului conducĕtoriu parlamentar al instrucţiunei, temerile şi vederile contrare ale bisericei sale într'un memorand, Escelenţa Sa deşí a primit acest memorand, s'a ferit însĕ, a'l aşterne conform rugărei superitentendului prea înaltului tron, precum a făcut-o cu memorandul episcopilor slovaci, cari au pledat pentru proiect.

Motivul Escelenţei Sale a fost fără îndoială: *ne audiatur et altera pars!* Intr'adevĕr, o procedere prea loială: a permite numai acelor glasuri, cari vorbesc pentru intenţiunile guvernului, ca să ajungă la cunoscinţa capului statului, ear promemoriile, prin cari am puté fi combătuţi, ale arunca în corfa de hârtie!

Şi ce a făcut comisiunea, a dat ea rĕgaz şi ocasiune publicului şi cu deosebire confesiunilor, pe cari în prima linie le privesce, pentru a se puté esprima şi pentru a da desluşiri despre împregiurările actuale? In şedinţa comisiunei ministrul instrucţiei a spus-o verde: el pretinde, ca proiectul să se pertracteze încă înaintea vacanţelor de Pasci, ca aceia, cari nu'l aproabă, să nu mai aibă rĕgaz a'şi manifesta opiniunea. (*Ministrul instrucţiei Tréfort: Aceasta nu este aşa!*). Mĕ provoc la membrii comisiunei, că domnul ministru a declarat în mod hotărît: că proiectul trebuie votat încă înaintea vacanţelor de Pasci, „pentru ca“, reproducênd modul loial de esprimare a domnului ministru, „pentru ca agitaţiunile în contra proiectului de lege să nu iee dimensiuni şi mai mari.“ Comisiunea din parte'şi s'a apucat de lucru într'un suflet pentru a corespunde acestei dorinţe, deşí referentul ei declarase, că o amânare a consultărei ar fi foarte de dorit din motive obiective. Şi cum pertractà comisiunea proiectul? Regulamentul casei ḑice: Preconsultarea proiectelor de lege are să se facă în şedinţele comisiunei, cari pentru deputaţi nu sûnt închise. Insĕ ce a făcut domnul ministru? Convingêndu-se în şedinţa primă a comisiunei, că în comisiune nu toţi membrii sûnt de părerea lui, el s'a resolvit a da ocasiune acelora, cari aveau temeri şi păreri contrare, a fi capacitaţi în *camera caritatis.* Astfel comisiunea a ţinut în locul şedinţei publice anunţate conform regulamentului casei, o conferenţă secretă în odaia ministrului şi ací, ca şi când lucrul ar avé causă să se ferească de lumina ḑilei — proiectul fù desbătut cu aplicarea de motivări, cari s'a sfiit a se aduce înaintea publicităţei.

În şedinţa următoare a comisiunei a venit cu *faits accomplis,* şi aşa puţin secret s'a făcut despre acest lucru, încât încercând spre esemplu domnii Csengery şi Iranyi o schimbare de idei, presidentul acestei a două şedinţe publice a comisiunei Bela Grünnwald le-a tăiat vorba cu declaraţia, că preste aceste s'au trecut deja în conferenţa secretă, aici nu se mai tractează despre consultare, ci despre votare. — Aceasta este un cas de precedenţă — în contra regulamentului casei — care la altă ocasiune 'şi poate resbuna; la toată întêmplarea a fost caracteristic pentru *bona fides* a preconsultărei.

Şi acum onorată casă, care este cuprinsul esenţial, care cade în cadrul desbaterei generale, a proiectului de lege de faţă? După părerea mea este acela: că limba maghiară conform alineei 1 a § 4 „prin aceasta“ se face obiect de învĕţământ obligatoric şi în toate scoalele elementare. Pentru a face aceasta posibil, limba maghiară se va instrua în fie-care seminariu nemaghiar în atâtea oare, încât fiitoriul învĕţătoriu la scoalele poporale o va puté tracta nu numai gramaticesce şi metodicesce, ci 'şi-o va însuşí în „graiu şi în scris.“

Pentru a se convinge despre ajungerea acestui grad, legea pretinde dela candidatul de învĕţătoriu un esamen în presenţa şi cu inriurinţa inspectorului de scoală al statului aşa încât întregul resultat al esamenului, întregul succes scientific din toate obiectele de esaminare se face pendent dela mulţămirea sau nemulţămirea inspectorului de scoale cu cunoscinţele candidatului din limba maghiară. Cu privire la aceia însĕ, cari au absolvat seminariul în periodul dela 1872 până la 1882, se rênduesce un esamen supletoric. — Acesta este cuprinsul esenţial al proiectului de lege.

Şi pentru ce nu pot primí, faţă cu acest cuprins, proiectul de lege din cestiune nici chiar *in generali* ca basă la desbaterea specială?

Înainte de toate, fiindcă cuprinsul, intenţiunea şi mĕsura acestui proiect ignorează şi vatĕmă întreaga desvoltare istorică a statului unguresc, tot trecutul nostru şi autonomia confesională isvorită din acest trecut. De când regele Stefan cel sfânt, intemeiitoriul acestui stat, a dat fiiului seu sfatul înţelept: *„unius linguae, uniusque moris regnum fragile et imbecille est“* şi decând regele Andreiu II a ḑis în anul 1222: *„hospites cujuscunque nationis secundum libertatem ab initio iis concessam teneatur“* — Ungaria şi cu ea Transilvania au fost ţara egalei îndreptăţiri, în care nu se întreba: care limbă vorbesci şi la care Dumneḑeu te închini? Acest spirit de toleranţă care forma o trăsătură de caracter esenţială a statului vechiu unguresc, a trecut pe terenul confesional, când în secolul XVI au început diferenţele confesionale. De-atunci încoaci era înscris pe stindardul neamului maghiar: libertatea re-

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(28. urmare.)

XXI.

Cartea lui Michelet şi Pistolul d-lui Anatol Bergerat.

(Urmare).

— Îţi vei fi uitat domnule doctor; eu am fost asară în societatea d-lui Anatol Bergerat, prietenul meu, când . . . se întêmplase scena neplăcută pe care o deplâng.

— Ah, îmi aduc aminte, domnule; nu era oare vorba de iodurile de methylammonium şi tetramylammonium?

— Tocmai.

— Ei bine! ceea ce am susţinut a sară, susţin şi acum; eu singur sûnt autorul acelei mari descoperiri.

— Tocmai aceasta dl Bergerat o contestă. . . .

— Contesteze cât îi place, eu am doveḑile mele în laboratoriul meu din Leyden.

— Ei, dar constat-a şi universitatea din Leyden descoperirile D-Tale?

— Ba nu, ḑice profesorul trĕsărind; studii grave, acum îmi aduc aminte, m'au împedecat a le supune ecsamenului colegiului profesorilor. . . Eu am părăsit Leyden vr'o câte-va ḑile în urmă. . . .

— Foarte bine, domnule; dar în timpul când te aflai în călĕtorii, un învĕţat francez dl Rabuteau a descoperit şi el substanţele similiare veninului curare, şi lumea 'l-a aclamat pe dênsul ca inventor.

— Nu este cu putinţă!

— Ba este!

— Dar, ḑise învĕţatul întristat, eu voiu sci aduce la valoare drepturile mele.

— E treaba D-Tale, respunse Robert închinându-se.

— Ş'apoi? . . . ḑise Van-der-Bader.

— Dar altă causă mai neplăcută m'a făcut să vin la D-Ta.

— Nu Te înţeleg.

— D-Ta ai insultat pe prietenul meu, dl Bergerat.

— Îmi pare foarte . . .

Şi eu am venit să'ţi spun, continuà agentul, că prietenul meu, fiind cel ofensat, are prin urmare dreptul de-a hotărí armele.

— Eartă-me domnule, ḑise doctorul uimit; eu sûnt un sêrman învĕţat, prea puţin dedat în lucruri de ale lumei, şi eu nu cuprind destul de esact înţelesul cuvintelor ce tocmai îmi adresaşi.

— Cred că, D-Ta, domnule, nu vei refusa acest duel.

— Cum, de un duel e vorba? strigà doctorul.

— Da domnule!

— Ei, dar eu nu m'am bătut nici odată, ḑise doctorul cu naivitate.

— Toate au un început.

Van-der-Bader se arăta îndignat.

— Bine domnule, eartă-mĕ să'ţi spun că, eu aflu propositiunea D-Tale absurdă.

Cum, nu se mulţămesce cine-va de-a mĕ jefuí?

— Ai ḑis un aspru cuvênt!

— Aspru dar potrivit. Nu se mulţămesce cine-va cu a jefuí pe un sêrman scrutător, ci voiesce să'l mai silească a îndrepta şi o armă omorîtoare în contra peptului unuia din confraţii sei! Oh, asta e contrar tuturor legilor morale!

— Nu contestez, domnule, ḑise Robert, dar îţi aduc aminte, că nu am venit aici să facem filosofie.

— D-Voastră n'aţi fost în drept.

— Dl Anatol Bergerat a fost insultat de D-Ta, el Te va aştepta preste o oară pe câmpul dela Montredon.

— Oh! aceasta e prea mult! În acest moment, dl Ellermann întrà în cameră.

Doctorul făcù un semn de bucurie.

— Mi s'a întêmplat un lucru foarte curios, prietine, îi ḑise el cu vioiciune.

— Îl cunosc, respunse tinĕrul student, care părea obosit; însĕ acest domn, adause el adresându-se lui Robert, ar fi trebuit să se adreseze la mine, care sûnt martorul D-Tale.

(Va urma)

ligiunei şi autonomia confesională; pentru ele au luptat şi au sângerat cei mai buni fii ai acestei ţeri. Cu deosebire însĕ Transilvania a fost renumită pentru autonomia şi toleranţa sa confesională. Ele sûnt garantate în diploma leopoldină, în art. leg. 55 din 1790/1, pentru Ungaria chiar în pacea dela Satumare din 1711, şi în timpul cel mai nou pentru confesinnile transilvanene în § 14 al art. leg. 43 din 1868.

Cuprinsul esenţial al acestei autonomii a fost acela: că organisaţiunea scoalei după metoda şi după planul de învĕţământ este o afacere internă autonomă a confesiunei pentru institutele de învĕţământ, care ea le susţine din mijloace proprii.

Acum însĕ, on. casă, trebuie să declar cu toată hotărîrea, că proiectul de lege de faţă vatĕmă prin disposiţiunile sale aceasta autonomie confesională şi mai ântâiu prin aceea, că prin octroarea unui obiect nou de învĕţământ, care nici decât nu încape în cadrul scoalei elementare, restoarnă întreg planul lor de învĕţământ. Cu deosibire însĕ prin aceea, că se dă inspectorului scolar cu privire la esamenul şi testimoniile de cualificaţiune ale candidaţilor de învĕţători o astfel de putere esorbitantă, încât întreg seminariul şi întreg statul învĕţătorilor mai tineri este dat cu totul pe mâna lui. Privind însĕ aceasta disposiţie conform tecstului espres al § 6 numai seminariile confesionale nemaghiare, confesiunile maghiare — se înţelege — pot afirma cu sânge rece, că ele prin aceasta nu'şi vĕd periclitată autonomia lor. Dar, domnilor, dacă îndeobşte voiţi a conserva principiul autonomiei bisericesci — el a fost pentru D-Voastră în anii cinciḑeci singurul bastion al libertăţii faţă de absolutismul apăsătoriu, şi poate că şi în viitoriu ci ar puté devení pentru D-Voastră cel din urmă refugiu — atunci trebuie să respectaţi autonomia confesională, ori să tractează de selvguvernamentul maghiar, ori de cel germân! Şi închipuiţivĕ numai omnipotenţa, dată prin acest proiect inspectorului de scoală: se presentează la esamenul de maturitate în seminariu conferenţa profesorală şi inspectorul de scoale, candidatul respunde din fie-care obiect după judecata conglăsuitoare a profesorului special şi a colegiului profesoral şi din limba maghiară prea escelent, domnul inspector de scoală însĕ nu este mulţămit cu el şi nimicesce votul profesorului special şi al întregei comisiuni esaminătoare nu numai cu privire la limba maghiară, ci cu privire la întreg resultatul esamenului. Nu este aceasta chiar o monstruositate?! Nu însemnează aceasta a'şi bate joc de autoritatea didactică a corpului profesoral confesional?! D-Voastră îmi spuneţi, că aceasta ar fi simpla consecenţa a *jus supremae inspectionis* şi a ridicărei la obiect obligatoric de învĕţământ. Bine, acum să întoarcem suliţa! Adevĕrat e, că matematica este în seminariul reformat dela Dobriţin un obiect obligatoric de învĕţământ şi regele unguresc îşi esercită *jus supremae inspectionis* al seu prin inspectorul seu scolar doar şi asupra Dobriţinului? Ce viscol de indignaţiune şi de mănie ar cutriera fie-care inimă calvinească, dacă inspectorului regesc de scoală din Dobriţin 'i-ar plesní prin cap, a lua parte prin întrebări la esamenul din matematică şi faţă cu votul unanim aprobătoriu al colegiului profesoral ar declara *sub titulo* „drept de inspecţiune“ şi „obiect de învĕţământ obligatoric“: că candidatul nu pricepe nimic din matematică şi întreg esamenul seu de maturitate nu plătesce nimica?! Eu sûnt de părere, că Calvinii n'ar remonstra numai cu cuvinte în contra unei astfel de vătĕmări a autonomiei lor! — O altă vătĕmare a sferei confesionale de drept şi a intereselor se găsesce într'aceea, că o parte însemnată a acelor învĕţători, cari sûnt deja în funcţiune, dar au absolvat seminariul numai dela 1872 încoaci, a se supune unui esamen supletoric din limba maghiară şi dacă ei nu'l pot face — ear după apreţiarea suverană a inspectorului regesc de scoale — sûnt a se dimisiona din oficiu. Conform art. leg. 38 din anul 1868 însĕ, învĕţătorii sûnt aplicaţi pe viaţă astfel, că un învĕţătoriu, care s'a denumit pe basa art. leg. 38 din an. 1868 şi nu s'a obligat la un esamen supletoric, dacă el nu depune sau nu poate depune un astfel de esamen, trebue prin urmare demisionat, cu toate aceste ar avé dreptul a pretinde leafa sa. Patronul confesional al scoalei astfel ar fi datoriu a plătí şi mai departe leafa învĕţătoriului demisionat, prin urmare el s'ar îndatora prin aceasta lege a face îndoit atâta, cât face astăḑi de bună voie pentru scopurile statului din posunariul seu propriu! — De altcum nu este nici decât numai opiniunea mea, că în toate aceste se cuprinde o vătĕmare ne mai pomenită a selvguvernamentului confesional, ci eu sûnt în posiţiunea plăcută, a cita de martor clasic pe representantul ministrului de culte şi instrucţiune pe domnul consiliar ministerial Carol Szász, care s'a esprimat în comisiune tocmai în înţelesul representat prin mine şi a numit omnipotenţa inspectorului regesc de scoale o vătĕmare grea a autonomiei confesionale. — Îmi ḑiceţi, domnilor: că învĕţătoriul, care nu voiesce sau nu poate învĕţa limba maghiară 'şi-a perdut prin aceasta dreptul la oficiu şi la leafă. Da de când un drept privat dobândit se poate face ilusoric prin o lege posterioară? Şi ací doar nu e vorba de o vină, de voinţa ce ar lipsí, ci de lipsa posibilităţii de-a învĕţa. Pentru aceia, cari multe miluri nu aud giur împregiur nici un sunet maghiar şi astfel trebue să înveţe curat numai după litera moartă a gramaticei — şi de acestia sûnt partea cea mai mare a celor esaminânḑi — le este imposibil prelângă diligenţa cea mai mare a'şi însuşí gradul de cunoscinţă a limbei, care'l pretinde proiectul comisiunei. Aceasta a accentuat-o şi unii membri ai comisiunei scolare d. e. Antonie Csengeri — şi eu cred, că pe un bărbat ca Csengeri nu'l veţi învinovăţí din causa aceasta pentru intenţiuni iloiale.

Permiteţi'mi aici, unde am vorbit de libertatea bisericească, a accentua şi un moment de libertate de cetăţean: dacă aprobarea şi esistenţa învĕţătoriului şi în mod retroactiv a învĕţătorilor din 1872, atêrnă dela apreţiarea suverană a inspectorului regesc de scoale, nu zace ací un mare pericul pentru libertatea de cetăţean?! Nu este ací de temut, că aprobarea la esamen va fi o rĕsbunare fără privire la cunoscinţe şi talente?!

Cu toate aceste, on. casă, mĕ rog să nu mĕ ţineţi de un apĕrător necondiţionat a autonomiei confesionale, — eu sûnt cu mult mai puţin, decât curatorul Reformaţilor. Din contră, când aş vedé, că autonomia confesională ar împedeca desvoltarea culturei publice, atunci eu aş fi cel dintâiu, care aş ḑice: „*salus reipublicae suprema lex esto!*“ şi care aş pretinde, ca autonomia confesională să repâşească cu un pas. Aşa dară, dacă m'aş puté convinge, că proiectul de lege de faţă este necesar şi salutar în interesul culturei publice şi a desvoltărei culturale în patria noastră, consideraţiuni la autonomia confesională nici când nu m'ar puté reţiné dela primirea lui. Însĕ eu sûnt chiar de contrariul convins: eu prin acest proiect de lege vĕd nu numai garantate şi favorisate cultura poporală şi interesele bine precugetate ale statului, ci chiar periclitate şi păgubite.

Eu ţin proiectul de lege de faţă dar chiar şi din punct de vedere pedagogic greşit şi păgubitor, (*ministrul instrucţiunei Trefort: „Aceasta nu stă!“*). Vĕd că onorabilul domn ministru al instrucţiunei are mari îndoieli despre aceasta. (*Ilaritate*). Binevoiască însĕ a avé graţia de-a asculta cu indulgenţă la cele ce pot eu cita din mintea mea debilă de laic, şi apoi mĕ voiu bucura foarte, dacă voiu fi combătut în mod obiectiv din partea D-sale. (*Să auḑim! Să auḑim!*).

On. casă! Proiectul de lege de faţă pretinde, că nu numai precum dispune art. leg. 38 din 1868, limba maghiară să fie obiect obligatoric de învĕţământ în scoalele poporale superioare, în scoalele cetăţenesci şi industriale, în gimnasii şi în scoale reale, ci estinde aceasta silă de învĕţământ şi de limbă şi asupra scoalei elementare. Aşadară aici nu e vorba despre întroducerea în deobşte a instrucţiunei limbei maghiare precum se afirmă mereu din parte contrară, nu sciu din superficialitate sau din iloialitate — căci aceasta este întrodusă conform art. leg. 38 din 1868 în toate institutele de învĕţământ pedagogicesce apte — aici e vorba de estinderea acestei disposiţiuni asupra celor mai primitive institute de învĕţământ, asupra scoalelor elementare.

Permiţi'mi a distinge aici între scoale elementare sătesci şi orăşenesci. Celor dintâiu, scoalelor sătesci, le stă la disposiţie conform relaţiunilor economice ale ţĕranului un timp de învĕţământ pe an de 6 luni cu 15—20 oare. Aceasta este cea mai mare mĕsură a timpului de învĕţământ, ce se poate ajunge în pracsă la scoalele sătesci şi'şi corespunde §§ 11, 52 şi 53 din art leg. 38 din 1868. Acum mĕ rog a vĕ închipuí, câte trebuie învĕţate în decursul celor 6 luni din an şi cu circa 15 oare pe sĕptĕmână, — cari încă se mai devalveaza prin aceea, că fiiul de ţĕran uită peste vară $^3/_4$ din aceea ce a învĕţat peste iarnă. Ací trebuiesc însuşite cele mai elementare trebuinţe ale culturei omenesci: cetirea, scrierea, computul, ceva din istoria naturală, ceva din istoria patriei etc.

Conform celei mai hotărite opiniuni a pedagogilor de specialitate, opiniune care a aflat espresie şi în comisiunea scolară, se poate dovedí succesul dorit în acest scurt timp la obiectele de învĕţământ introduse până acum numai pre lângă o în acordare mare a puterilor, precând, dacă s'ar mai întroduce un obiect foarte greu şi cu totul străin chiemărei scoalei elementare, este imposibil a'ţi cugeta, că s'ar puté ajunge oare care succes în timpul disponibil şi cu puterile instructive de până acum, şi atât cu privire la obiectele de instrucţiune de până acum cât şi la cel nou. Faţă de aceste impregiurări după convingerea mea resultatele culturale s'ar pune prin obiectul nou de învĕţământ la nemaghiari în întrebare, pre când scolarii sătesci nemaghiari totuşi n'ar învĕţa în scoala poporală limba maghiară. Aceasta nu este nici decât inventiunea mea şi între colegii mei deputaţi nu stau singur cu aceasta convingere: Bela Grünnwald, Ant. Csengeri, Ant. Poor şi contele Aurel Deséwffy au esprimat aceaşi părere în comisiunea scolară. Ea nu este prin urmare, prea onorabile domnule ministru al instrucţiunei un cuvênt deşert, ci o părere bine precugetată a unor oameni de specialitate. Dacă este adevĕrat, că timpul şi încă macsimul timpului, care se poate întrebuinţa la sate pentru instrucţiune, nu mai poate suferí întroducerea unui obiect de învĕţământ nou fără de-a periclita cele mai primitive elemente a le culturei omenesci, cum mai puteţi D-Voastră pretinde, ca să se mai întroducă un obiect de învĕţământ nou, despre care recunoasceţi de la început, că nu veţi avé vre-un succes; să pretindeţi, ca pentru un esperiment pentru un fantom, nemaghiarii să aducă drept jertfă posibilul grad al acelei culture primitive, care face pe om om?! Cu drept cuvênt s'ar puté crede, că ar fi cu atât mai mult în interesul statului — şi aşa cum îl înţelegeţi chiar D-Voastră —, ca şi cultura primitivă se străbăta până jos în poporaţiune, decât ca o parte aşa însemnată a ei, precum sûnt nemaghiarii, se întrebuinţeze cel mai mult timp de învĕţământ al scoalei elementare pentru a'şi însuşí unele fărămituri amărîte din o limbă, pe care ţeranii simpli nici cutezanţa nici ocasiunea nu o au pentru a o aplica nici în scris nici în graiu (*mişcare; să auḑim, să auḑim!*) — D-Voastră domnilor, îmi veţi reflecta dacă stă aceasta, stă conform cunonştiinţelor mele proprii numai pentru scoalele sătesci, nu însĕ şi pentru scoalele elementare orăşenesci. Mai înainte de toate, trebuie să ve rog, a nu scăpa din vedere, că scoalele orăşenesci sûnt aşa de puţine faţă de numĕrul mare al scoalelor sătesci, încât ar trebuí să se formuleze lege, pentru cele din urmă, ca regulă, şi nu pentru cele dintâiu, ca esceptiune. Să concedem, că în scoalele elementare orăşenesci timpul ar fi de ajuns pentru a puté primí un nou obiect de învĕţământ, şi abstragem chiar şi de la aceea, că obiectul pedagogicesce nu corespunde chiemărei şi capabilităţei scoalei elementare — ce scop plausibil are a încărca în cetate cu această sarcină deja scoala elementară?! Scoala elementară în cetate nu este încă un întreg isprăvit, că nu esistă în cetate un om, care ar cerceta numai scoala elementară şi nu şi scoala orăşenească, industrială şi mediă. În toate aceste institute limba maghiară este întrodusă conform art. leg. 38 din anul 1868, aşa încât el are din greu ocasiune a o învĕţa pentru trebuinţele sale. Pentru ce dar se încărcăm cu ea deja vêrsta nematură a copilului şi scoala elementară, care după judecata unanimă a pedagogilor nu este creată pentru scopul a învĕţa limbi! Voiesc şi de astădată a mĕ provoca la capacităţi din aceasta casă. Deputaţii Ant. Csengery şi Ant. Poor au declarat cu toată hotărîrea în comisiunea scolară: este foarte de temut, că acest proiect de lege va periclita resultatele de până ací, ba chiar chemarea scoalei elementare la nemaghiari fiind conform art. leg 38 din 1868 chiemarea statului a îngrijí în scoalele poporale pentru instrucţiunea poporală şi nu pentru respândirea limbei maghiare. Ant. Poor mai adause, că nu poate fi chiemarea parlamentului unguresc a periclita succesele scoalelor populare din causa unor aspiraţiuni ilusorice.

Aceste sûnt on. casă, reflectările mele pedagogice în contra proiectului de lege; permiteţi'mi în sfêrşit a desfăşura cum stă proiectul faţă cu raţiunea de stat unguresc. — Ací sûnt necesitat a întreba înainte de toate: este aceasta lege, care precum am dovedit păgubesce aşa tare instrucţiunea poporală a cetăţenilor nemaghiari, este ea într'adevĕr necesară din punctul de vedere al „statului unguresc,“ ce'l accentuaţi d-voastră aşa mult? Nici decât. Căci în starea actuală a legislativei noastre instrucţiunea limbei maghiare se începe deja în scoalele poporale superioare, astfel ca cel mult în doue decenii toţi, cari aspirează la un grad de cultură mai înalt şi intenţionează a conlucra activ în oare-care representanţă, în oare care oficiu la viaţa statului, vor sci limba maghiară. Straturile de jos ale poporaţiunei, aceia cari cercetează numai scoala elementară, ţeranii simpli şi ḑilerii, dacă nu sûnt Maghiari, n'au lipsă după starea actuală a legislativei a pricepe limba maghiară, fiind că oficiile administrative şi tribunalele care vin în contact cu poporul simplu, sûnt obligate după lege a vorbí cu poporul în limba sa maternă. Neavênd dar straturile de jos ale poporaţiunei lipsă de cunosciinţa limbei maghiare şi multe regiuni nici nu o pot folosí în viaţa practică şi în comunicaţiunea ḑilnică, cum se poate respunde faptul a'i silí la ceva, ce pentru ei n'are nici o valoare practică, le amăresce însĕ timpul pentru cultura cea mai primitivă, care face pe om om?! Dacă vom pretinde noi dela ei aceasta, atunci mintea sănĕtoasă a acestor oameni va ḑice: că pentru un stat, care pentru un fantom pretinde drept jertfă comoara lor cea mai scumpă, singura rază a culturei omenesci — ei nu se vor puté încălḑí mult. Şi eu sûnt de părere, că simţimêntul amar, ce ar resulta din aceasta înţelepciune nu va aduce statului unguresc frupte dulci, statului aceluia, care faţă cu situaţiunea critică de astăḑi a lumei este mai mult ca ori şi când avisat la aceea, a se însănĕtoşa, întărí şi consolida înlăuntru şi a suscita în fie-care din cetăţenii sei consciinţa, că în legile şi în instituţiunile statului, în intenţiunile şi disposiţiunile guvernului şi interesele sale şi condiţiunile fundamentale ale desvoltărei sale îşi află garanţiile sale. Căci consciinţa aceasta şi numai aceasta e cea mai puternică legătură a statului mai puternică şi mai salutară ca ori-ce uniformare limbistică. Nu denegaţi în interesul D-Voastre înşuşi, această consciinţă, această liniştire acelora, care până acum cu fidelitate au ţinut la statul acesta şi ar dorí şi ar puté să fie pe viitor spriginul seu sigur!

Nu este nimic nou, nimic ne mai pomenit, ce eu cer dela D-Voastră; pretensiunea mea este cu totul în spiritul acelor legi fundamentale, pe care statul unguresc în deceniul trecut s'a întinerit şi înoit. Aduceţi-vĕ numai aminte de spiritul adevĕrat liberal şi uman, ce domina în dieta din 1861! Aduceţi-vĕ aminte de acele resoluţiuni, cari le-a presentat comisiunea dietei din 1868, esmisă pentru regularea cestiunei de naţionalităţi! Mie îmi vine să cred, că D-Voastră astăḑi în ţara împlinirei aveţi o memorie slabă pentru aceea ce aţi făgăduit în ţara făgăduinţei. Daţi'mi deci voie a vení într'ajutoriu memoriei D-Voastre! Aceasta comisiune de naţionalităţi a subşternut dietei următoarea resoluţiune, ce s'a primit cu unanimitate: „Fie-care neam al acestei ţeri, aşa dară cel maghiar, cel slavic, cel român, cel nemţesc, sêrbesc, rutenesc etc. poate susţiné cu deplină libertate pretensiunile sale naţionale egal îndreptăţite în marginile unităţei politice a ţerei pe basa libertăţei individuale şi corporative fără ori-care altă mărginire.“ Ministrul-president actual însĕ, Coloman Tisza, a aflat de bine a aduce încă în şedinţa penultimă a dietei din 1861, în 21 August, următoarea resoluţiune, unanim primită: dieta declară, că ea ţine drept cele dintâiu şi cele mai însemnate agende ale dietei, chemate la legislaţiune, satisfacerea ori-căror pretensiuni a fie-cărei naţionalităţi în aceasta ţară, ce nu sûnt inconvenabile cu intregitatea politică şi teritorială a ţĕrei.“ — Şi în adevĕr se şi părea ca şi când ar fi esistat voinţa, de-a împliní onest şi fără de nici o *reservatio mentalis* făgăduinţa aceasta de atunci prin art. leg. 44 din 1868.

Rechemaţi spiritul acelui art. leg. 44 în memoria D-Voastre, în consciinţa D-Voastre, precugetaţi înşivĕ încă odată cu sinceritate, esaminaţi alinea 2 a întroducerei fundamentale, ba sacramentale a art. leg. 44 din 1868 după cuvênt, înţeles şi voinţă, şi veţi trebuí să recunoasceţi, că noi cetăţenii nemaghiari ai statului unguresc n'avem numai dreptul natural, ci şi cel deplin legal, a desvolta neîmpedecaţi cultura noastră naţională, până când ea nu colidează cu unitatea statului şi cu interesele sale de administraţie cele mai înalte. Acum eu întreb însĕ, este ceva incompatibil cumva cu unitatea statului, dacă nemaghiarii fac pretensiunea modestă: ca prin proiectul de lege din cestiune se nu se primejduiască şi împedece întregul resultat de până acum, ba chiar întreaga chemare a scoalelor poporale.?!

În spiritul concluselor din 1861 şi al legilor din 1868 de sigur nu! acesta însĕ este spiritul care a întemeiat din nou statul unguresc. Nu sguduiţi înşivĕ columnele pe care aţi ridicat din nou acest stat înainte abia cu 3 lustre şi fie-vĕ spre învĕţătură ce a scris un învĕţătoriu al dreptului de stat, care şi în această casă are o autoritate înaltă, în tomul 3 al opului seu renumit „Lehre vom modernen Staat“ despre raţiunea de stat ungurească: „O politică unilaterală-naţională în Ungaria rĕmâne neadevĕrată şi stricăcioasă.

Şi acum permiteţi'mi a reflecta în grabă la unele obiectări care mi le-aţi citat D-Voastră ca motive domolitoare. Instrucţiunea limbei maghiare nu se va introduce îndată în scoalele poporale, ci numai treptat — ḑiceţi D-Voastră. Conceḑênd, cu toate aceste, toţi aceia, cari au absolvat seminariul dela 1872 încoaci, sûnt deobligaţi în înţelesul proiectului a depune în termin de 4 ani un esamen supletoric şi a instrua îndată în scoalele lor limba maghiară, tot aşa şi aceia, cari au absolvat la 1872. Astfel limba maghiară va fi întrodusă dela anul 1884 în a treia parte a tuturor scoalelor populare nemaghiare şi în termin de 15 ani în toate.

Colegii maghiari au încercat a mĕ mângăia ḑicêndu'mi: chiar 10, ba chiar 5 ani ar fi în viaţa statului unguresc o mare bucată de timp; cine ar scí ce s'ar puté întêmpla încă până atunci? Această mângăere nu o pot accepta, ba eu declar de-adreptul de nepatriotic, dacă ei voiesc faţă cu legi întoarse a ne avisa la speranţa mie foarte suspectă: preste scurt sau lung timp cu totul alţi factori vor fi în ţara aceasta normativi, care vor resturna astfel de legi stricăcioase şi multe altele ce ţin de ele.

De astfel de speranţe eu nu voesc să sciu nimica; eu pretind, ca statul să facă numai astfel de legi, cari întăresc credinţa la vitalitatea sa şi interesul la esistenţa sa în fie-care cetăţean! Astfel de legi, un astfel de stat, — şi aşa doresc să fie statul unguresc, — îl vor sci atunci şi scutí în contra ori şi cui.

Încă o altă mângăere asemenea celuia am auḑit: legea adevĕrat că ar fi stricăcioasă şi apăsătoare, ea însĕ ar remâné numai pe hârtie. Aceasta o ţin de o teorie primejdioasă chiar distructivă, că o lege să fie un lucru faţă cu care ar trebuí sa te mângăi cu speranţa: că ar fi o nascere moartă, că nu va întra nici când în viaţă, că vor fi mijloace şi căi pentru a o elude. Eu sûnt de părere, că este chiemarea noastră a crea aici astfel de legi, cari nu poartă încă de la început în sine trebuinţa şi menirea, a remâné bălaur de hârtie — sau a fi eludată, ci numai astfel de legi, de a căror dreptate, salubritate şi necesitate deplină sûntem pătrunşi în adêncul sufletului, acele însĕ nu este ertat a le lăsa numai scrise pe hârtie.

O astfel de mângăere deci nu o pot primí, on. casă; totuşi mĕ mângăie astăḑi convingerea, că acest proiect de lege nu este faptă pe deplin conscie a neamului maghiar, a cărui hărnicie şi marinimie îmi stă mai pre sus de un astfel de prepus, ci opera regimului Tisza şi a gardei sale corporale de neofiţi. Eu mĕ mângăiu cu speranţa, că neamul maghiar va fi capabil, a tracta după cuviinţă această oardă de neofiţi, condus deja de instinctul susţinerei proprii într'un timp nu prea îndepărtat va fi capabil şi va avé voinţa a se întoarce în căile politicei sale tradiţionale treze, moderate şi liberale.

Cu aceasta speranţă mĕ voiu nisuí a linisci şi a mângăia pe connaţionalii mei nelinisciţi, ba oţĕliţi prin acest proiect de lege; îi voiu ruga a nu uita faţă cu nedreptatea presentului chemarea noastră comună cu a neamului maghiar în viitoriu, îi voiu ruga a nu lăsa să se recească pentru orbirea conducĕtorilor de astăḑi ai statului acestuia iubirea cătră acest stat însuşi.

Daţi'mi voie a încheia cu dorinţa ca neamul maghiar, a cărui representanţi îi vĕd umblând pe căi fatale, să isbutească încă destul de timpuriu a se trezí din beţia patriotismului forţat din ḑilele aceste, a se reîntoarce la concepţiunea sa înţeleaptă de mai înainte a chemărei sale publice şi a forma statul unguresc, la ce el este menit, la asilul toleranţei şi legalităţei.

Eu nu primesc proiectul de lege; pentru urmările sale fatale însĕ vĕ fac responsabili pe D-Voastră, cari sûnteţi hotărîţi dela început a'l vota.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Aprilie.

Proiectul de lege pentru impunerea limbei maghiare, primit de casa de jos s'a transpus casei magnaţilor şi s'a pus acolo pe mâne la ordinea ḑilei. Capii bisericei noastre ortodocse, archiepiscopul şi cei doi episcopi sufragni au sosit la Budapesta pentru a lua parte la desbatere şi a'şi face datorinţa.

In 17 Maiu n. senatul imperial austriac, a cărui mandat espiră în acest an, se va încheia în mod solemn prin un cuvênt de tron. Este lucru firesc, dacă partidele lucră din resputeri pentru nouele alegeri. Şirul activităţii 'l-a deschis acei 112 deputaţi, cari au votat în senatul imperial în contra politicei de ocupaţiune, prin publicarea unei „programe electorale.“ În acest program se accentuează, că representanţa poporului nu poate influinţa din causa delegaţiunilor după cuviinţă asupra celor mai însemnate cestiuni ale statului şi pune astfel în vedere o organisaţiune nouă a statului respective o restringere a cercului de activitate a delegaţiunilor. „Pester Lloyd“ se mângăie despre aceste ḑicênd: „fără învoirea Ungariei nu se pot face schimbări esenţiale la forma dualistică a statului“.

În politica esternă fac multă vorbă faimele despre o alianţă turco-rusă. Foile oficioase se încearcă a lua ori-ce însemnătate acestor faime. Între altele o scire din Constantinopole a „Politische Correspondenz“ spune, că misiunea lui Numik paşa la Livadia ar fi numai un act de curtoasie a Sultanului şi un reflecs al misiunei generalului rusesc Obrucief. „Între statorirea relaţiunilor normale,“ ḑice numitul organ oficios, „şi o alianţă formală este şi astăḑi aceaşi distanţă mare, care a fost immediat după pacea dela San-Stefano, căreia 'i-a urmat asemenea faime.

Principele Battenberg, noul principe al Bulgariei, va primí deputaţiunea bulgărească, care are să'i comunice alegerea în Livadia. În primele ḑile a lelui Iunie principele va sosí în Constantinopole pentru a se presenta Sultanului şi a primí investitura; de ací va merge condus de principele Donducoff la Tirnova pentru a depune jurămêntul. După aceea principele Battenberg va primí din mânile principelui Donducoff guvernul Bulgariei.

Varietăţi.

*(Personalia). „Pester Lloyd“ de Dumineca scrie: Metropolitul gr. or. Miron Romanul, mai departe episcopul gr. or. al Caransebeşului Ioan Popasu şi episcopul gr. or. al Aradului Ioan Meţian au sosit aici (în Budapesta) şi au descălecat la hotelul „Jägerhorn.“

* (Necrolog). *Dr. Nicolau Stoia*, medic practic în Blaj, născut în Vestem la anul 1830, — după un morb greu şi îndelungat în noaptea din 5 spre 6 Maiu a. c. s'a mutat la cele eterne, după ce s'a împărtăşit cu cele sânte. Osemintele lui s'au aşeḑat în cimiteriul de la biserica parochială greco-catolică de aici în 7 l. c. la 3 oare după ameaḑi.

Fiei ţĕrina uşoară!

* (Mulţămită publică). P. T. Domni acţionari ai institutului de credit şi economii „Albina“ întruniţi în adunarea generală în anul acesta au binevoit a destina suma de fl. 100 pe sama „Reuniunei de cântări în Sibiiu.“ Drept aceea subscrisul comitet se simte îndatorat a esprima amintiţilor p. t. domni şi onorabilei direcţiune a institutului „Albina“ cea mai adâncă mulţămită pentru acest marinimos şi considerabil dar făcut Reuniunei noastre, care tocmai acum are a se lupta cu greutăţile începutului. Din şedinţa comitetului provisoric al Reuniunei române de cântări în Sibiiu ţinută în 4 Maiu 1879.

Dr. *Aurel Brote* m. p.,
preşedinte.
Demetriu Comşa m. p.,
secretariu.

* (Bilete de călĕtorie pe calea ferată). În Sibiiu se vor eda pentru călĕtoria din Sibiiu la scalda din Ocna şi retur bilete cu valoare pe 24 oare. Edarea începe din 15 Maiu până în 28 Septemvre n. a. c.

Din 15 Maiu n. începênd până la altă ocasiune se vor eda bilete 1) La staţiunea din Braşov pentru călĕtorii de aici cătră Sibiiu şi îndĕrĕpt; 2) La staţiunea din M. Oşorheiu şi adecă de aici cătră Sighişoara, Mediaş, Ibaşfalĕu Braşov. şi retur.

Aceste bilete au valoare pe 5 ḑile. La staţiunile mai mari pe linia orientală a călei ferate reg. ung. pentru scalda din Elöpatak (staţiunea Feldioara) se vor împărţí bilete de scaldă din 15 Maiu până în 15 Septemvre n. cu preţul moderat de $33\,^{1}/_{3}$ % şi cu valoare de 45 ḑile.

* (Mersurile călei ferate). Ordinea nouă pentru mersurile trenurilor pe calea ferată orientală întră în viaţă din 15 Maiu n. si este puţin favorabilă pentru liniile laterale: Copşa mică-Sibiiu şi Cucerdea-Oşorheiu, pentru că pe aceste 2 linii laterale comunică pe ḑi numai un tren micst (clasa I. II. III şi IV) pe când pe linia principală: Oradia-Braşov comunică pe ḑi 2 trenuri, unul pentru persoane (clasa I. II. III.) şi unul micst (clasa I. II. III şi IV). Trenul pentru persoane pleacă din Pesta la 6 oare 25 minute seara şi ajunge în Oradia la 4 oare 21 minute dimineaţa, în Cluj la 9 oare 25 minute înainte de prânḑ, în Suceardea la

12 oare 8 minute, în Teuş la 1 oară 17 minute după prând, în Copşa-mică (Kis-Kapus) la 3 oare 19 minute, în Mediaş la 3 oare 39 minute, în Ibaşfalĕu la 4 oare 22 minute, în Sighişoara la 5 oare după ameadi, în Homorod-Cohalm la 7 oare 7 minute şi în Braşov la 9 oare 40 minute seara. Din Braşov către Oradea-mare-Pesta pleacă trenul de persoane la 4 oare 10 minute dimineaţa şi ajunge în Homorod-Cohalm la 6 oare 38 minute dimineaţa, în Sighişoara la 8 oare 29 minute înainte de prând; în Ibaşfalĕu la 9 oare 18 minute, în Mediaş la 9 oare 53 minute, în Copşa-mică la 10 oare 11 minute înainte de prând, în Teuş la 12 oare 3 minute la ameadi; în Cucerdea la 1 oară 31 minute, în Cluj la 4 oare 5 minute după ameadi, în Oradea-mare la 9 oare seara şi în Pesta la 7 oare 55 minute dimineaţa.

Trenul micst pleacă din Pesta la 7 oare 30 minute dimineaţa, ajunge în Oradea-mare la 4 oare 32 minute după ameadi, în Cluj la 11 oare 59 minute noaptea, în Cucerdea la 3 oare 35 minute dimineaţa, în Teuş la 5 oare 37 minute dimineaţa, în Copşa-mică la 8 oare 39 minute înainte de prând, în Mediaş la 9 oare 51 minute, în Ibaşfalĕu la 10 oare 45 minute, în Sighişoara la 11 oare 54 minute înainte de prând, în Homorod-Cohalm la 2 oare 40 minute după ameadi, în Braşov la 6 oare seara.

Din Braşov către Oradea-mare-Pesta pleacă la 10 oare 10 minute înainte de ameadi, ajunge în Homorod-Cohalm la 1 oară 50 minute; în Sighişoara la 4 oare 41 minute după ameadi; în Ibaşfalĕu la 6 oare 7 minute seara, în Mediaş la 7 oare 6 minuţe, în Copşa-mică la 7 oare 31 minute; în Teuş la 10 oare 10 minute seara; în Cucerdea la 12 oare 9 minute noaptea; în Cluj la 3 oare 48 minute dimineaţa; în Oradia-mare la 11 oare înainte de prând şi în Pesta la 8 oare 26 minute seara.

Pe linile laterale Sibiiu şi Murĕş-Oşorheiu comunică precum amintisem pe di numai **trenul micst** şi adecă:

Din Copşa-mică către Sibiiu, după o aşteptare de 3 oare pentru călĕtorii la Sibiiu, pleacă trenul la 10 oare 40 minute înainte de prând şi ajunge în Sibiiu la 12 oare 35 minute după ameadi.

Din Sibiiu pleacă trenul la 6 oare 40 minute dimineaţa, ajunge la Copşa mică la 8 oare 30 minute înainte de prând, aici se împreună cu trenul de persoane, care pleacă către Cluj-Oradea-mare-Pesta la 10 oare 27 minute înainte de prând şi cu trenul, care pleacă către Mediaş-Braşov la 9 oare 16 minute înainte de prând.

Din Cucerdea pleacă trenul micst către Murĕş-Oşorheiu la 2 oare după ameadi şi ajunge în M. Oşorheiu la 5 oare 8 min. după ameadi.

Din Murĕş-Oşorheiu pleacă la 8 oare 40 min. şi ajunge în Cucerdea la 11 oare 50 minte înainte de prând.

Pe linia laterală Teuş-Alba-Iulia (legătura cu calea ferată primă transilvană) pleacă trenul pentru persoane din Teuş la 1 oară 37 minute după ameadi; trenul micst la 10 oare 48 minute sara. Cel dintâiu ajunge în Alba Iulia la 2 oare 9 minute după ameadi şi cel din urmă la 11 oare şi 30 minute noaptea.

Din Alba-Iulia către Teuş pleacă trenul pentru persoane la 11 oare 41 minute înainte de prând, trenul micst la 4 oare 40 minute dimineaţa şi ajunge în Teuş cel dintâiu la 12 oare 13 minute după ameadi, eară cel din urmă la 5 oare 52 minute dimineaţa.

* (Sinodul general evangelic) s'a întrunit Joi în 8 Maiu n. în Sibiiu şi superitendentul a deschis sesiunile cu o desfăşurare istorică despre nascerea şi desvoltarea întervalului.

* (Un imperiu cu 44 popoare). Englezul Lutham numĕră în un op apărut de curênd următoarele popoare, cari locuesc în Rusia: Ruşi, Germani, Poloni, Armeni, Turci, Turcmeni, Tătari, Lithaueni, Tunguzi, Iacararygieni, Corsaci, Alenţi, Ţucţeni, Eschimoşi, Grusieni, Persieni, Caraimeni, Mongoli, Nagaizi, Chipţachi, Başchireni, Mesezeriaci, Teptiari, Chirghizi, Iacuţi, Caracalpachi, Ugrii, Români, Ruteni, Ţavusţeni, Ugronzi, Finieni, Laplandieni, Ţigani, Greci, Permiachi, Zirmiani, Voliachi, Modieni, Ţeremezi, Voguli, Ostjaci, Samoiezi şi Lotisi. Toate aceste popoare 'şi vorbesc limba lor, sau cel puţin idiomele lor. „Timp.“

* (Episcopi sĕraci). Cei mai sĕraci episcopi ai crestinismului sûnt fără îndoială ai Nestorianilor din Mesopotamia, căci acestia au un venit anual abia de 300 până la 350 franci. Din acestia mai trebue să dea şi ceva patriarchului, al cărui venit anual este de 1500 franci. Din causă însĕ că acesti episcopi se nutresc numai cu plante, totuşi es la cale cu acest venit. Patriarchul, a conchemat un consiliu de preoţi şi mireni, ca să se sfătuiască cu ei pentru îmbunătăţirea stărei clerului înalt.

* (Dorinţa unui copil). Diarul „Tribüne“ din Berlin spune: „Fiica, de 12 ani a unui comerciant de-ací avea onomastica în 22 Martie. Copila, ingâmfată de aceasta, dete espresie simţimintelor sale prin o scrisoare adresată împĕratului Wilhelm la onomastica lui. Părinţii ei, cari nu sciau nimic despre aceasta, au fost foarte uimiţi, fiind citată fiica lor înaintea comisarului de coloare. Acesta întrebà pe copilă, de-a scris singură scrisoarea către împĕraţul şi ce intenţie a avut. Copila afirmà şi dise: „De bucurie, că sûnt născută în o di cu împĕratul nostru, pe care'l iubesc.“

Comisarul întrebà mai departe, că nu'şi poftesce nimic, ceea ce a negat copila. Acela continuă: „Împĕratul însĕ doresce ca să ceri ceva, — o haină nouă, sau altceva, spune'mi ce vrei?“ — „Aşa dar aş dorí ca împĕratul să fie un doctor, să'mi pună un ochiu de sticlă.“ Copila adecă era oarbă de un ochiu. Dorinţa ei însĕ sub astfel de impregiurări poate că va fi împlinită.“

* (Un măcel de Evrei în Caucas). Noua Gazetă de Zürich primesce din Zugdidi (în Caucas) o corespondenţă cu data de 4 Aprilie, în care cetim descrierea următorului fapt: „Acum vr'o câteva dile, s'a petrecut în têrguleţul caucasian Seceri o episolă sângeroasă, care inspiră cu atât mai multă îngrigire, de oare-ce poate deveni preludiul unui măcel în massă. Causa a fost achitarea a şepte Evrei, cari fuseră traşi în judecată pe temeiul absurdei acusaţiuni că ar fi omorît un copil creştin, spre a'şi însuşí sângele seu pentru serbătorile Pascilor. Cu toate declaraţiunile pe deplin motivate ale mediculul că copilul murise de moarte naturală şi că micele vătĕmări găsite pe cadavru trebuiau să fie atribuite muşcăturilor de animale (cadavrul fusese găsit în pădure), totuşi superstiţioasa poporaţiune nu voí cu nici un chip să se lase de ideia, că talmudul ar prescrie Evreilor sugerea sângelui creştinesc şi astfel poporul întărîtat esercită asupra celor achitaţi de justiţie judecata lui Lynch. „Cei şepte Evrei tocmai se întoarseră şi se puseră la masa cu familiele lor spre a serba achitarea lor, când iacă se ivì o ceată de oameni armaţi, cari năvăliră cu o furie fanatică în casă şi făcură un măcel teribil ad majorem Dei gloriam printre bieţii oameni lipsiţi de ori-ce apĕrare. Şase persoane remaseră moarte pe loc; celelalte rănite unele mai greu altele mai uşor.“

* (Minuni estraordinare) s'au vĕdut de curênd în New-Yorc. Aşa ne spune „British Medical Journal“, că pre lângă gemenii din Carolina de Nord şi privighitoarea (filomela) cu 2 capete s'a vĕdut acolo fata de rose, carea acuma e moartă şi carea în vĕrstă de 18 ani a avut o greutate de 516 punţi, adecă după mĕsurile noastre de mai înainte 5 măji şi 16 punţi. Copêrşeul ei a fost de $6^1/_2$ urme în lăţime. Afară de aceste s'au mai vĕdut în New-York „muşte“, 2 pitici, un copil de 14 ani care era numai de 22 policari înalt şi numai de 9 punţi greu; apoi o copilă de 15 ani, carea cu haine cu tot debia avea o greutate de $3^3/_4$ punţi. Capul copilului avea mărimea unui copil nou născut, capul copilei însĕ era încă şi mai mic. Aceasta la nascerea ei debia a fost de 9 policari de mare şi de $^3/_4$ punţi de grea.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 12 Maiu n. „Polit. Corr.“ anunţă din Ragusa: Spizza fu eri luată în primire cu solemnitate. Trupele au întrat nejignite. În Cuttomare autorităţile austriace fură salutate de trimisul montenegrin, care a provocat poporul adunat a fi cu credinţă către noul domnitoriu (zivio). Deputaţiunile populaţiunei au esprimat simţemintele lor de bucurie şi credinţa neclătită către împĕratul.

Bursa de Viena

din 12 Mai n. 1879.

London	117 35
Argint	— —
Galbin	5 52
Napoleon d'aur (poli)	9 36

Economic.

Făgăraş, 2 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6—6.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.50—5. 0; sĕcară fl. 3.30—3.50 cucuruz fl. 3.10—3.25; ovĕs fl, 2.20—2.25 orz —.; mălaiu fl. 8—.—; Sămânţă de cânepă fl. 8—9; mazere fl. 7—7.50; linte fl. 10—.—; fasole fl. 4.50—5; prune uscate fl. ; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. 38—40; sĕu de luminări fl. 58, unsoare fl. 55—56; cânepă fl. 40—45 ;sĕmênţă de in fl. 11—12; săpun fl. 58—; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de viţel 38 cr.; carne de porc 40—44 cr. Adi a fost têrgul foarte mare. Bucatele an fost în abudanţă în têrg sĕmĕnăturile de toamnă sûnt foarte frumoase, pomii sûnt toţi înfloriţi.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 23 Iunie şi 23 Iulie imob. lui Ioan Gazda în Sânt-Imre (judec. cerc. Aiud); în 19 Iunie şi 19 Iulie ímob. lui Pavel Salmen în Amnaş; în 20 Iunie imob. lui Simeon Feierabend în Amnaş (trib. Sibiiu); în 25 Maiu şi 25 Iunie imob. lui Vasilie Tolan în Széplac (judec. cerc. D. Szt. Mărtin); în 17 Iunie imob. lui Petru Konnerth în Băgaciu (trib. Ibaşfalĕu); în 5 Iulie şi 4 August imob. lui Carol Voll în Avrig (trib. Sibiiu); în 15 Iunie şi 15 Iulie imob. lui Gligor Russ din Cianul-mic (trib. Turda); în 3 Iulie şi 21 August imob. Michail Csikudi şi soţi în Basid (trib. M. Vásárhely); în 3 Iulie şi 3 August imob. lui Moise Petre in Haghis (judec. cerc. Sighişoara); în 20 Maiu şi 20 Iunie imob. lui Nuţu Coltea în M. Kekes (judec. cerc. Nagybánya); în 19 Maiu imob. lui Andreiu Dani în Visa (judec. cerc. Gherla); în 17 Maiu imob. lui Michail Draveczky în Eradány (judec. cerc. Székelyhid); în 24 Maiu imob. lui Trezsa Oncu în Tomeşdi (judec. cerc. Körösbánya); în 4 Iunie şi 4 Iulie imob. lui Francisc Székely în Turda (trib.)

Nr. 49—1879. 1—3

EDICT.

Ioan Marină din Tilişca comitatul Sibiiului, de religiunea gr. or., carele de 6 ani a părăsit cu necredinţă pre legitima sa soţie Ana născ. Iacob Hânsa tot din Tilişca, fără a se scí ubicaţiunea lui; fiind asupră'i încaminat proces divorţial, este citat prin aceasta ca în termin de un an şi o di dela datul de faţă, să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial spre a se folosí de dreptul apĕrărei; la din contră, procesul încaminat asupră'i se va decide în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca for matrimonial.

Sibiiu în 19 Martie 1879.

Moise Toma m/p.,
adm. protop.

Nr. 59—1879. 1—3

EDICT.

Ioanăş I. Roman de religiunea gr. or. din comuna Sălişte, comitatul Sibiiului, carele a părăsit de 4 ani cu necredinţă pre legitima sa soţie Marina n. D. Martin tot din Sălişte, fără a se scí ubicaţiunea lui, fiind încaminat asupră'i proces matrimonial, se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o di dela datul de faţă să se presenteze înaintea subsemnatului for spre a se folosí de dreptul apărărei; la din contră procesul matrimonial incaminat asupră'i se va decide în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca for matrimonial.

Sibiiu în 19 Martie 1879.

Moise Toma m. p.
adm. protop.

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

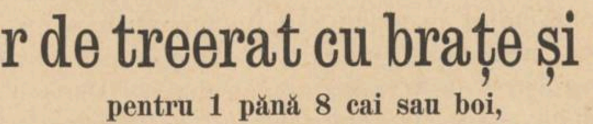

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 pănă 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 8

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 51. Sibiiu, Joi, 3 Maiu v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

3|15 Maiu.

Nici odată, de când ne aducem aminte de epoca, care 'şi-a luat începutul cu anul mântuirei 1848, în 3/15 Maiu, nu ne-a împresurat atâta îngrigire de viitoriu. Am dat în treiḑeci şi unul de ani de multe necasuri, am trebuit, în restimpul acest scurt pentru viaţa unui popor, să învingem multe greutăţi, dar greutăţile câte am avut a le învinge, după cursul lucrurilor îndată la început, au fost de o natură mai mult locală, pentrucă luptele erau localisate în internul ţĕrii, se trata de o arangiare nouă a naţionalitaţilor în cadrul sistemelor politice, ce s'au succes de la 1848 până acum.

Rĕsboiul oriental din 1877—8 a creat o nouă situaţiune. Monarchia austro-ungară au trebuit să simţă noua situaţiune foarte dureros şi foarte scump. Încurcată prin tratatul din Berlin în curentul evenemintelor cestiunei orientale a costat-o în Bosnia şi Erţegovina 6000 de oameni şi 140 milioane florini. Şi este întrebarea, dacă monarchia a scăpat de vêrtegiul evenemintelor din orient şi dacă căile spre orient i sûnt terminate, sau, dacă mai sûnt, sûnt ele şi netede pentru a puté procede nejignită către ţintele sale?

Dar cestiunile aceste sûnt departe de patria noastră mai ângustă. Ele au să frământe numai creeri diplomaţilor, căci pe noi puţin ne pot interesa, poate pentru a ne stêmpĕra curiositatea de-a sci ce se întêmplă în lumea mare.

Nu este aşa. Precum se simte într'un corp organic cea mai uşoară lovitură din afară, fie la ori care estrem al corpului aşa şi în viaţa statului când acesta este atins simte fie-care părticică, fie cât de departe de centru. Şi aceasta chiar şi atunci când organismul atins este în stare normală. Ce vom ḑice înse când, cum este şi cu organismul monarchiei noastre, care de doispreḑece ani încă se tot regulează în lăuntru şi cu toate aceste, şi astăzi diversele elemente se svêrcolesc, unele, ca să nu scape din mână posiţiunea ce o au şi altele, ca să ajungă şi ele la stadiul de-a fi îndestulite şi mulţămite, precum cele dintâiu?

În jumĕtatea apusană a monarchiei tocma acum s'a început un proces pentru o mai bună întocmire între elementul german şi cehic din Boemia şi Moravia. Cehii, nemulţămiţi cu art. 19 a legei fundamentale de stat, care asigură tuturor popoarelor acelei părţi îndreptăţire egală şi dă fie-cărui drept neatacabil pentru apĕrarea şi desvoltarea naţionalităţei şi limbei sale şi folosirea acestei din urmă în oficiu, în viaţa publică şi în scoală, cer universitate naţională, consiliu scolastic separat pentru institutele naţionale cehice, lege pentru naţionalităţi şi reformarea legei electorale.

În jumĕtatea ceastălaltă, după multe alte, s'a sulevat o cestiune, care atinge foarte neplăcut pe naţionalităţile nemaghiare, a cărei consecenţe s'au desfăşurat destul de pre larg în însuşi parlamentul unguresc.

Suprafaţa noianului politic din lăuntru este până în moment numai undulată de agitaţiune. Sûnt neînsemnate creţele undulătoare, care le vedem ḑi de ḑi undulând în presă şi în parlament.

Dar' cine stă bun, că din cestiunea Rumeliei orientale, a Novibazarului şi a Albaniei, cari toate atêrnă dintr'un fir slab de aţă nu va isbucní viforul care va mărí agitaţiunea spiritelor şi creţele undulătoare de aḑi vor devení valuri volburoase? Cine stă bun, că pretensiunile domestice de astăḑi, de o parte, de a ajunge o mai perfectă egală îndreptăţire, de alta, o mai perfectă suprimare de nisuinţe legitime, nu vor devení pasiuni, căror numai o energie binecumpănită şi serioasă va puté să resiste?

În faţa atâtor împregiurări, care de care mai serioase este lucru firesc, dacă ḑicem, că amintirea ḑilei epocale, de care ne este vorba, ne găsesce îngrigiaţi şi încă foarte îngrigiaţi de viitoriu, mai ales după o esperienţă atât de tristă de doisprĕḑece ani încoace.

Nu e vorbă, şi la 1848 era toată Europa în ferbere. Şi atunci era viitoriul pus într'o cumpănă foarte agitată. Atunci însĕ se afla toată Europa la începutul unei reformări, după un period de pace de 33 de ani, acum se află la sfêrşitul aşeḑămintelor celor nouĕ ale Europei pentru un period nou de cine scí câţi ani, sau câte decenii.

În aşeḑămintele aceste nouĕ ar fi trist dacă naţionalitatea noastră nu 'şi-ar avé locul unei naţionalităţi care a trecut mii de ani prin împregiurări grele şi 'şi-au mântuit esistenţa întreagă şi ne atinsă până în ḑilele aceste.

Decât toate împregiurările atinse până ací, cari pun pe probă puterea de viaţă a naţiunilor şi chiar a staturilor, mai multă îngrigire ne însuflă împregiurarea, că noi înşine, Românii din monarchia austro-ungară, nu sûntem înţeleşi asupra orientărei noastre în învălmăşala evenemintelor.

Poate cestiunea sulevată şi desbătută acum de curênd în dieta Ungariei şi causa apĕrată cu multă bărbăţie de representanţii din sinul naţionalităţilor şi în special de cei din sinul naţionalităţei noastre, să ne deştepte şi să ne întrunească „în cugete şi în simţiri,“ precum a întrunit toată inteligenţa română evenemintele de la 1848.

Între marginile legalităţii şi cu armele legei, să ne susţinem şi apĕrăm naţionalitatea noastră. Lupta ne va fi grea, este adevĕrat, dară popoarele numai prin luptă au ajuns la destinaţiunea lor. Şi noi numai aşa vom ajunge, dar numai aşa ne vom arăta şi demni urmaşi ai predecesorilor noştri.

Lupta nici odată nu remâne neîncoronată. Dovadă este şi triumful moral al deputaţilor naţionalităţilor din ḑilele din urmă în dieta Ungariei.

Astfel de triumfuri sûnt preambulele altor triumfuri, demne de-a fi amintite, când ne aducem aminte de un trecut de 31 ani.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 29 Aprilie 1879.

(Urmare).

Presidentul: (*Auḑiţi! Auḑiţi!*) Eu aş fi fost îndreptăţit, ba poate deoblegat, a întrerupe de repeţite ori, pe vorbitoriul îndată la începutul desvoltărilor sale, fiind-că s'a apropiat de marginea, în care trebuie să se mişce un deputat în casa aceasta, dacă nu vrea să vateme stima înainte ei şi a membrilor ei (*aprobare*). Eu însĕ n'am făcut-o, pentru a nu oferí nici pe departe un protest la acusarea, ce a ridicat-o dl deputat, că adecă acelora, cari vĕd în acest proiect un atac îndreptat în contra lor, li-se detrage posibilitatea apĕrărei. (*aplaus*).

Dar rog pe on. casă şi pe acei oratori, cari vor urma, vorbească ei pentru proiect sau în contra lui, cu deosebire însĕ pe aceia, cari vor să pledeze pentru proiect, să nu treacă cu vederea în espunerile lor moderaţiunea şi obiectivitatea (*aplaus viu*), că dacă când-va, apoi aceasta este de lipsă la un astfel de obiect, la care se trage în discusiune cestiunea de naţionalităţi de repeţite ori sulevată ca să nu se repeţească acele şedinţe, ce nici nu servesc spre înălţarea căsei nici nu sûnt apte a înălţa înţelegerea între diferitele naţionalităţi şi a jigní concordia, aceasta nu poate fi intenţiunea nimenui (*aplaus viu*).

Referent. **G. Baross:** Comisiunea de instrucţie n'a tăinuit nimic. Comisiunea s'a întrunit odată, presidentul însĕ a absentat din causa unei întêmplări familiare, astfel încât nu s'a putut ţiné o şedinţă adevĕrată; comisiunea a ţinut numai o conferenţă pentru statorirea unui paragraf, ce a oferit greutăţi. De altcum şedinţele comisiunei au fost accesibile fie-cărui deputat.

Petru Stojcovics: Onorată casă! Eu nu sûnt în posiţiunea fericită, ca dl deputat Adolf Zay, care cunoasce genesea legei acesteia şi pertractările decurse în comisiune. Eu doresc a vorbí despre acest proiect de lege simplu aşa, cum este subşternut, reservându 'mi a reflecta la mai multe observări a dlui deputat acolo, unde o voiu ţiné de lipsă.

Onorată casă! Cu privire la proiectul de lege, ce se află în pertractare, voiu însemna cu permisiunea on. case punctul de vedere, pe care stau, şi am intenţiunea a 'l şi motiva după modesta mea capabilitate. (*Să auḑim!*)

Trei lucruri, onorată Casă, voiesc a le premíte. Cel dintâiu este amintirea de ceea ce ţin de lipsă a accentua la pertractarea acestui proiect de lege, că eu ca un membru nepretenţios al acestui strălucit corp legiuitoriu aparţin naţionalităţei sêrbesci, A doua voiesc să observ, sâ sûnt aşa de fericit, a representa în această Casă un astfel de cerc, ce abia în 1873 s'a încorporat după lege în comitatul Baciu-Bodrog, până în 1873 însĕ a format sub numele cercul Ciaiacas o parte integrantă a graniţei militare; şi a treia, în acest cerc locuesc 28,600 Sêrbi.

Rog onorata Casă a mĕ escusa, dacă în decursul cuvêntărei mele voiu fi silit, pentru motivarea punctului meu de privire, a lua argumentele, ce le ţin de lipsă, şi din întêmplări mai îndepărtate. Eu sciu că toate staturile Europei civilisate au ţinut şi ţin de-o datorinţă îndispensabilă, a se folosí fără de nici un respect lateral de toţi factorii, ce sûnt chemaţi a garanta patria, susţinerea ei şi prosperitatea popoareler, cari locuesc într'ênsa; şi dacă staturile au făcut aceasta, atunci au satisfăcut numai datorinţei lor politice către patrie.

Este adevĕrat, că astfel de disposiţiuni pot fi şi emanaţiunile unui regim absolut, într'o ţară constituţională, ca şi astăḑi la noi, acest proiect de lege presentat este emanaţiunea unui regim constituţional. Dar dacă dorim aceea, ce trebuie să dorim în interesul bine înţeles al patriei, ca o astfel de disposiţie să fie încoronată de un succes favorabil, atunci trebuie să dorim, ca respectivii bărbaţi de stat să se îngrigească mai curênd de astfel de disposiţiuni. Este adevĕrat, sûnt state în Europa, cari n'au lipsă de astfel de legi, pentru că prin o simplă numire a statului înţeleg naţiunea şi naţionalitatea, ce locuesce într'ênsul, şi tot astfel *viceversa*. Însĕ onorată Casă, cu privire la popoarele poliglote din patria noastră proiectul de lege presentat nu numai în privinţa cuprinsului seu, ci şi în privirea momentului presentărei sale este supus unei apreţiări cu totul deosebite. Şi aici patrioţii, de mine foarte stimaţi cari din 1867 până în ḑiua de astăḑi au purtat regimul ţĕrei şi'l mai poartă şi astăḑi, să'mi ierte, dacă 'mi permit a esprima cu modestie, dar din deplina convingere a sufletului meu părerea, că în această cestiune am perdut cel mai puţin ḑece ani epochali. (*Este adevĕrat! Aşa este! Aprobare viuă*).

Şi pentru ce ḑic eu aceasta? Pentru aceea, fiindcă, dacă în 1867 bărbaţii de stat respectivi şi din parte'mi foarte stimaţi au fost în stare, a procura compromisului încheiat cu Austria vigoare legală şi a crea astfel de legi, ce le ţinem de legi fundamentale, şi dacă regimurile de faţă şi de mai nainte au fost în stare, a lăsa să se voteze prin legislaţie cele mai ponderoase lucruri, precum cred, n'ar fi fost împreunat cu mai mare greutate, a face o lege asemenea cu proiectul de lege, ce se află în pertractarea de faţă, cel puţin în an. 1868 prin adaugerea unor paragrafi la legea de naţionalităţi. (*Aprobare*). Dacă s'ar fi făcut aceasta atuncia, apoi tinerii aceia, care pe atunci erau de 8—10 ani, astăḑi ar fi deja de 20 de ani şi, de oarece ei 'şi-ar fi însuşit limba statului în partea cea mai mare, ei ar sta mult mai aproape de patrie, de naţiunea maghiară. (*Aprobare viuă*).

De altmintrelea sciu, că din 1867 până aḑi bărbaţii de stat, cu deosebire dacă iau în consideraţie organisaţia ţĕrei noastre devenită de nou constituțională, au fost ocupați cu lucru mare, care lucru ’i-a fost patriei de asemene de mare folos. Și tocmai de-aceea salut din punctul meu de vedere pe regim și pe terenul acesta. De ce ḑic și fac eu aceasta? Fiindcă este o faptă netăgăduită psichologică, că, dacă în etatea noastră așeḑată oare-care idee înaltă, aflătoare în noi și nutrită cu toată convingerea sufletului nostru, se află de corectă și se realisează printr’un regim constituțional și printr’un corp legiuitoriu, atunci întră în peptul nostru oare-care mod liniștitoriu de satisfacție, și că atunci trebuie să dăm espresiune ideei sublime nutrite de noi și să o rĕspândim în cercurile cele mai îndepărtate fără nici o considerație laterală. Adevĕrat, on. casă, eu țin de una din acele datorințe, ce noi inteligența aparțiitoare diferitelor naționalități, trebuie să împlinim, ca noi să clarificăm după datorință poporul încredințat conducerei noastre, că prin întrarea în vigoare a legei acesteia limba noastră de naționalități nu se negligează. Făcênd noi aceasta cu sinceritate, satisfacem numai datorinței noastre patriotice. (*Aprobare viuă*).

Să’mi fie permis, a mĕ ocupa *in concreto* cu acest proiect de lege. (*Să auḑim!*)

Deja în vremea veche ḑiceau Romanii: „*Omnis lex est juxta litteras et juxta sensum interpretanda,*“ și mai târḑiu a ḑis aceasta și un bărbat foarte învĕțat *Montesquieu* în opul seu „*L’ésprit des lois,*“ unde el a espus aceasta foarte pe larg. Ca și ori-ce lege și proiectul de lege presentat poate fi și trebuie luat în considerație din douĕ puncte de privire. Unul este interpretarea literală, celalalt direcția spirituală. Să vedem deci, ce conține proiectul acesta de lege după înțelesul literal?

Paragrafii cuprinși în douĕ secțiuni voiesc să ofere cetățenilor, ce trăiesc în patria aceasta, calea, modul și ocasiunea, ca fiii lor să învețe limba statului în timpul cel mai potrivit pentru scopul acesta, în copilărie, și voiesc să întroducă învĕțămêntul obligatoric al limbei maghiare în scoalele poporale, ce după părerea mea este foarte corect.

Proiectul de lege grigesce mai departe, ca celor ce doresc a păși pe cariera de învĕțătură să li se dee ocasiunea, a ’și însuși limba maghiară, pentru ca să poată mai târḑiu și instrua limba maghiară. Dar proiectul de lege în înțelesul seu literal merge încă mai departe. El se îngrigesce și de aceia, cari astăḑi fungează deja ca învĕțători, și dacă ei nu cunosc limba maghiară, ele le dă patru ani pentru însușirea ei. De oare-ce deci proiectul de lege și cu privire la naționalitățile, ce trăiesc în patria noastră, este tecstat cu îngrigire și părintesce eu îl primesc. (*Aprobare viuă*).

Aici este locul, unde cu permisiunea on. Case pot rĕspunde la unele observări ale onor. domn deput. Zay. (*Să auḑim!*) Onor. d. deput. ne-au clasificat, cine ar fi aceia, cari acceptează proiectul de lege, și de cari s’ar ținé acestia. Între altele nu pot trece cu vederea observarea, că sûnt de aceia, cari numai de aceea primesc proiectul de lege, fiindcă așteaptă ce-va de la regim sau pentru a ajunge ce-va dela acesta. Mĕ rog de escusare, d-le deputat, însĕ aceasta observare a D-Vstre din parte’mi nu o pot accepta, și eu o resping (*Viuă aprobare generală*) cu atât mai mult, pentru-că eu stimez foarte pe regim și primesc proiectul de lege, dar aceasta nu o fac pentru aceea, fiind-că aștept ce-va de la el, căci eu cred, eu am pânea mea de toate ḑilele, și cu aceea, ce am, sûnt mulțămit. (*Aplaus.*)

Onor. d. deputat a mai ḑis, că Maghiarii ar voí să serbeze astăḑi o festivitate familiară. (*Să auḑim!*) Are dreptate onor. meu d. deputat colegă, fie însĕ convins, că ei și pe noi ne invită la sĕrbătoarea familiară, dar nu de aceea, fiind-că ’și-au făcut de principiu, ca toți cetățenii patriei acesteia să se înțeleagă între sine și să poată înainta patria. (*Aprobare*).

On. d. deputat ḑice, că, dacă și se învață în scolile mai înalte limba maghiară, el nu ține de loc de potrivit, a o învĕța și în scolile elementare. Eu nu sciu, dacă on. d. deputat a vĕḑut deja o casă fără temelie. Eu nu! Sau doară sûnt numai aceia chemați a propăși, a ajunge la un oficiu, cari au eșit dintr’o casă domnească, și sĕrmanul fiu de țĕran să nu aibă ocasiune, a ajunge la o posiție, la un oficiu? (*Aprobare*). Eu cuget că on. d. deputat n’a dovedit mulțămită mare față cu aceia, cari ’și-au dat silința și au ținut de lipsă, a’l instrua în limba maghiară, pentruca să fie în posiție, a ținé cuvêntări așa de frumoase. (*Ilaritate*).

Să’mi fie acuma permis, a supune aprețiărei partea a doua a proiectului de lege, respective direcția lui spirituală și a esprima totodată și părerea mea proprie în privința aceasta.

Eu, on. Casă, voiu aprețuí proiectul acesta de lege în trei direcțiuni. Ântâiu cu privire la ținta, pe care ’și-a fost pus-o on. regim atunci, când a representat proiectul de lege, dacă în spiritul acestui proiect de lege este o astfel de putere, pentru a puté ajunge ținta pusă? A doua, ce efect va avé spiritul acestui proiect de lege asupra diferitelor naționalități, ce viețuesc aici, cu privire la limba lor? și a treia, ce resultate fericitoare se pot aștepta de la înrîurința în restimp de mai mulți ani și de la resultatul înbucurătoriu al acestei legi?

On. casă! Eu cred, că această lege trebue să lucre ca o lumină spirituală; popoarelor aparțiitoare diferitelor naționalități trebuiesce dată ocasiunea pentru însușirea limbei de stat pentru ca acele să fie capabile, a’și puté esprima simțemintele lor și în această limbă. On. regim deci prin presentarea acestui proiect de lege a voit să dee mijloace și ocasiune milioanelor ale popoarelor aici locuitoare, pentruca ele, înțelegênd unele pe altele, precum se cuvine fraților, să poată lucra întrecêndu-se unele pe altele în interesul bine înțeles al patriei (*Aprobare*). Și aici să mĕ escuse on. Casă, dacă spre dovedirea acestora mĕ provoc pe marea natură. Oamenilor este dat și de mâna nevĕḑută a atotputernicului implântat în pieptul nostru un simțĕmênt simpatic cătră acele popoare, ale căror limbă ne-am însușit-o și o înțelegem. Cătră astfel de popoare simțim o simpatie neesplicabilă. Foarte adese însĕ se ivesce, că aceste popoare nu locuiesc în patria aceasta, că sûnt popoare străine. Întru interesul nostru noi împărtășim bucuria și nenorocirea lor și luăm parte la durerile lor. Cu cât vom apropia mai mult popoarele locuitoare în patria ungurească, a căror datorință este, a’și ținé înaintea ochilor interesele patriei, dacă ele însușindu’și limba statului, se înțeleg unele pe altele, precum se cuvine fraților, cu atât mai mult propagă salutea patriei. Căci, deși este adevĕrat părerea mea, că usul drepturilor constituționale a unei și aceleși țĕri și purtarea datorințelor și greutăților corespunḑĕtoare va forma oare care legătură în giurul popoarelor aici conviețuitoare, totuși până acuma a lipsit și mai lipsesce și până în ḑiua de astăḑi, precum toți o simțim, o legătură mai naturală, care apropie popoarele unele de altele, și aceasta este limba statului. Și eu onorată casă aștept dela întrarea în vigoare a acestui proiect de lege, că naționalitățile locuitoare în această țară, apropiindu-se prin aceasta națiunei maghiare, nu vor esprima numai ci vor și simțí cu căldura inimilor lor simțimintele lor proprii, ce le nutresc pentru patria aceasta.

Și dacă aceasta este adevĕrat, on. casă, și după cursul naturei, după principiul nestrămutat al naturei vecînice trebue să fie adevĕrat, atunci stă și contrariul, că toți aceia, cari sau n’au avut ocasiunea sau nu s’au nisuit a’și însușí limba statului, poate nu voiu greșí dacă susțin, că acestia nutresc mult mai puțină simpatie pentru stat, prin urmare și pentru limba maghiară, pentrucă ei, de oarece ei nu ’și-au însușit limba statului se simt aproape escluși din șirul factorilor ce lucră la mașineria grandioasă a țĕrei. Și pentrucă, dacă nu nemijlocit, totuși mijlocit ei înșiși sûnt causa. Eu on. casă, cred și sperez și sûnt convins de spiritul acestei legi, că va vení și trebue să vină un timp mai bun, în carele, dacă naționalitățile aici locuitoare se înțeleg unele pe altele, se va nasce acel popor de 16 milioane, a cărui voință trebue să ne fie sfântă la toți. (*Aprobare viuă*).

Și aceasta este acel timp și unul din acei factori, la cari s’au provocat stimatul meu amic Daniil Irányi într’o ședință din sfêrșitul lui Decemvrie al anului trecut, declarând el după părerea mea cu hotărîre politică, că acela va fi al doilea întemeietor al patriei noastre, care împacă naționalitățile aici locuitoare cu națiunea maghiară, pentru ca contopite să formeze o națiune unită. (*Strigări sgomotoase de Eljen*). Și acceptând și eu, on. casă, aceasta ca basă, declar, că esistența sigură a patriei acesteia și salutea milioanelor locuitoare în ea, că mai departe prin patria aceasta posesiunea sigură a locului, ce i se cuvine după drept între statele europene, atêrnă dela împăcarea frățească, ce are să urmeze, cu respectarea pretensiunilor drepte ale naționalităților aici locuitoare.

Să’mi fie acum, on. Casă, permis, a ’mi împrumuta argumentele mele și dela întêmplări mai indepărtate, spre dovedirea necesară pentru punctul meu de vedere, nu fără temeiu schițat deja la începutul discursului meu.

On. Casă! Noi Sêrbii, cari locuim în patria aceasta, am făcut foarte adese esperiența tristă, a puté cetí în foi, dar mai adese încă a auḑí observarea în adevĕr pricinuitoare de durere, că noi Sêrbii nu iubim patria. Mĕ rog de escusare, on. Casă, eu nu împărtășesc părerea aceasta, căci Sêrbii n’au causă, a nu iubí patria aceasta. (*Adevĕrat este! Așa este!*) Sêrbii spre norocirea lor locuesc în ținutul poate cel mai fertil al patriei acesteia. Acolo posed ei averea lor și pământul lor, ce ajunge spre susținerea familielor lor. Ei se folosesc cu plăcere de drepturile constituționale ale acestei țĕri, ei împlinesc datorințele corespunḑĕtoare și iau parte la greutățile comune.

În adevĕr, on. Casă, Sêrbii iubesc patria aceasta și iubesc drepturile sale constituționale, însĕ de oare-ce n’au ocasiune, a’și însusí limba acecsta în timpul corespunḑĕtoriu, ei își esprimă simțemintele inimei, ce nu sûnt legate de nici un fel de limbă, fiindcă simțimêntul e spiritual, în limba sêrbească, și eu cred că poți iubí patria aceasta tot astfel în limba sêrbească, ca și în cea maghiară și, dacă e de lipsă, o poți apĕra tot așa de bine sêrbesce ca și maghiaresce, și on. Casă, dacă cumva ’i-ar trece cuiva prin minte a ataca cu armele nemărginita unitate a acestei țĕri, apoi sûnt convins, că pentru apĕrarea causei acestei sânte poți murí tot așa de bine sêrbesce, ca și maghiaresce. (*Așa este!* din dreapta). Și să’mi fie iertat on. Casă, a ilustra această părere a mea cu o faptă istorică. (*Să auḑim!*) A fost un timp, pe care a însemnat-o istoria (*Să auḑim!*), când părinții nostri cu armele în mână, întrecênd unii pe alții, precum se cuvine, formau cu pieptul lor un zid în contra dușmanului comun de atuncia, și apĕrau poarta sântă a patriei acesteia și scutiau porțile Europei pe atunci deja civilisate. Ei o făceau aceasta în convingerea sântă, că sângele lor a curs pentru libertatea patriei acesteia și pentru sfânta lor credință, pentru aceea își jertfiau ei viața lor (*Adevĕrat este!* din dreapta), atunci însĕ, on. casă, unul nu înțelegea nici un sunet al celuilalt. Cum va mai apropia acest proiect de lege naționalitățile unele de altele, dacă se esecută potrivit, și cum va înfluența el asupra naționalităților în privința aceea, ca ei, nu vreau să ḑic, cu armele în mână, de ce să ne ferească Dḑeu, ci pe terenul spiritual să propășească la olaltă și să înainteze salutea patriei acesteia! (*Adevĕrat este!* din dreapta).

Atunci va vení timpul amintit de mine, când popoarele, înțelegênd unele pe altele, vor scí să procure valoare ideei de stat maghiar și în curênd apoi bărbatul de stat, ce stă în fruntea statului, va fi în stare, a aduce la valoare hotărîrea popoarelor înaintea areopagului european, dacă trêntesce în cumpĕna sa, întocmai spadei lui Brennus, voința poporului. Și aceasta, on. casă, va fi acel fericit timp, pe care chronistul fidel îl va însemna cu litere de aur (*Aprobare viuă din dreapta*).

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Maiu.

Alaltăeri s’au întrunit într’o conferență representanții guvernului austriac și ai celui unguresc în ministeriul de esterne. Scopul conferenței este în prima linie a statorí instrucțiunile pentru pertractările comerciale cu Serbia. Se sperează, că pertractările acestei comisiuni micste vor fi terminate în puține ḑile.

Tot alaltăeri avuse loc primirea teritoriului Spizza din partea Austro-Ungariei. Inainte de ameaḑi trupele destinate pentru ocuparea Spizzei au trecut granița și au înaintat nejigniți la numita stațiune de port. Diregătoriile militare și civile austro-ungare fură salutate în Suttomore de cătră delegații muntenegrini ca mandatari ai principelui Niculae: representantul Muntenegrului a ținut cătră poporul adunat o vorbire, în care ’l-a provocat la credință pentru noul domnitor și la supunere oficiilor cesare și regesci: apoi urmă sub strigări de zivio predarea formală a teritoriului Spizza. Cu toate că timpul a fost foarte nefavorabil, poporul a concurs în numĕr foarte mare. Deputațiunea trămisă din Susan a rugat pe comisariul austro-ungar ca să aducă la cunoscința tronului simțemintele de loialitate, de credință și de supunere ale deputațiunei cătră prea înalta dinastie.

Din Constantinopole „Deutsche Zeitung“ comunică următoarea telegramă: Aici se prepară mari schimbări. Karatheodori-pașa va fi demisionat; sultanul se ține înșelat prin el și prin contele Zichy și a declarat subscrierea sa pe convențiunea dela Novi-Bazar de stoarsă prin seducere. Dinpreună cu Karatheodori-pașa va merge și Kheireddin; Osman-pașa earăși este eroul ḑilei.

Comisiunile europene de delimitațiune își vor începe în ḑilele aceste earăși lucrările lor atât în Rumelia rĕsăriteană, cât și în Bulgaria. Comisiunea pentru Rumelia a plecat la Burgas, ear cea pentru Bulgaria la Adrianopole.

Notabilii din Rumelia resăriteană au hotărît a trimite o adresă țarului drept rĕspuns la proclamațiune.

O voce din România asupra proiectului de maghiarisare!

În această privinţă cetim în „U. p. A.“ următoarele:

Camera din Pesta a început desbatarea proiectului de lege pentru maghiarisarea naţionalităţilor.

Nu ne place să ne amestecăm în afacerile din întru ale nici unui stat, după cum nu ne place să vedem pe străini amestecându-se în afacerile noastre: dar făcênd parte dintre popoarele orientale, pe care situaţiunea geografică şi necesitatea esistenţei le obligă de-a trăí nu numai în pace unul cu altul, ci şi în cea mai perfectă înţelegere, pentru ca astfel să'şi poată garanta reciproc şi cu puteri unite interesele şi esistenţa credem, că este pentru noi o înaltă datoria patriotică de-a ne încerca să oprim pe poporul maghiar, şi mai cu osebire pe actualii lui conducĕtori, pe calea fatală pe care înaintează atât de răpede şi neprudent.

Devisa marelui stat al Austriei a fost şi este încă: Viribus unitis (cu puteri unite). Observarea acestui principiu a fost temelia politicei austriace; mulţămită acestei solide temelii, Austria a putut ţiné, în timp de veacuri, întrunite în giurul stindardului seu poporaţiuni de ginţi şi de limbi deosebite.

Principiul egalităţei acelor poporaţiuni între ele era puterea care le întrunia, le alipia una de alta, când nevoia apĕrării statului o cerea, dar le lăsa libere de-a trăí oare-cum o viaţă a lor propriă, de-a se cultiva în sens naţional păstrându'şi limba şi avênd o autonomiă oare-care.

Constitutiunea din 1866 este primul pas făcut afară din calea vechiă şi înţeleaptă pe care o indicase voinţa diferitelor poporaţiuni şi necesitatea esistenţei lor naţionale şi în acelaşi timp comună cu a celorlalte. Constituţiunea aceea asigură naţiunei maghiare o esistenţă separată; din acest punct de vedere ea trebuia să fie primită cu bucurie de toţi oamenii ce doresc a vedé Europa organisată după naţionalităţi; din nenorocire, ea avea însĕ defectul capital de-a despoia pe celelalte naţiuni din regatul unguresc de drepturile recunoscute lor şi până ací practicate, de-a le impune un fel de micşorare în situaţiunea lor politică, micşorare, pe care n'au meritat-o, care este nedreaptă, nelogică şi chiar primejdioasă.

Acea constituţiune fù primul pas pe-o cale greşită, după noi, întru cât privesce celelalte naţionalităţi, afară de cea maghiară şi contrarie învĕţămintelor istoriei; proiectul pentru maghiarisarea naţionalităţilor este al doilea pas pe această fatală cale.

Învĕţămintele ce tragem din istorie, principiele ce profesăm, necesitatea întrevĕdută şi de unii politici maghiari cu toate popoarele orientale să trăiască în înţelegere unul lângă altul, pentru a 'şi puté garanta reciproc esistenţa, ne impun a face această deşteptare vecinilor nostrii Maghiari.

E o mare şi neertată greşeală de-a repetí în seculul XIX şi în mijlocul Europei procederi deja învechite şi care ori unde au fost aplicate până acum n'au dat de cât resultate rele.

Aducă'şi aminte de aceasta bărbaţii politici maghiari înainte de-a înscrie ca un simbol de credinţă în legile lor persecuţiunea, suprimarea unor naţionalităţi.

Aducă'şi aminte că naţiunea română, redusă la iobăgie, persecutată, ajunse în Ungaria şi Transilvania mai rĕu decât clasa Paria pe pămêntul udat cu sângele şi cu sudoarea strămoşilor ei, nu 'şi a perdut de loc naţionalitatea, nici caracterul seu naţional.

Acest esemplu trebuie să înveţe pe vecinii nostri, Maghiarii, că naţiunile în genere şi naţiunea română mai în particular, nu se desnaţionalisează. Prin urmare, nouele silinţe de desnaţionalisare prin legi, ce le-ar face ei astădi, nu ar contribuí de cât a introduce inamiciţia între doue naţionalităţi, ce trebuie să remână şi să devină în adevĕr amice, fără ca aceste legi să 'şi poată ajunge vre-odată scopul.

Oamenii politici maghiari sûnt în momentul de-a face un pas greşit din toate punctele de vedere. Ne împlinim datoria de vecini şi amici de-a le spune părerea noastră.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Cluj, 1 Maiu. (O suspicionare nouă a lui „Kelet“. Cine nu a avut ocasiune a vedé în viaţă până unde poate duce patima (passiunea) pe omul, în a cărui inimă s'a încuibat? Cine nu 'şi-a întors cu greaţă şi dispreţ faţa de către beţivul, care aruncă fiinţa omenească sub gradul dobitociei? Pe cine nu 'l-au cuprins fiori de crijnitul dinţilor a furibundului? Şi cine păţindu-le aceste odată în viaţă ar mai da bucuros faţă cu astfel de creaturi?

De multe ori m'am îngreţoşat de ura nedumerită a orbitului organ al ultraşoviniştilor dela „Kelet“, a cărui mai ales un corespondent nu are altă chemare, decât a sta ca cucuveica pe vêrful arborelui, a spiona toate mişcările noastre, a ţipa în toată lumea largă, a relata pe calea sa la locul seu, apoi a bate clopotul într'o dungă cât va vedé unde-va vre-un mic semn de viaţă la noi. Cum i se umple guşa cucuveicei din oraşul vecin sau respective i se golesce posunariul unui anumit domn ajuns din diurnist poliţian nu de mult la onoare mare, de loc e la mână „Keletul“, în care toarnă veninul bătucei sale pentru 5—10 fl. de articul, plătindu-i-se mai scump acele, care sûnt mai pline de blasfemii şi insulte triviale în contra Românilor. Suspicionarea, denunciarea şi calumniarea, aceasta e jumĕtatea din programa politică a lui „Kelet“. Aceste, şi cu ele veninul urei şi orgoliului nedumerit le varsă „Kelet“ în peptul concivilor nostri de rasă maghiară. Cucuveica cântă prima violină în cuartetul compus dintr'un Jidan, un Armean şi doi Români renegaţi.

Ea denunciase prin „Kelet“ pe profesorul Dr. S. la ministeriu, că în propunerile sale despre limba şi literatura română la universitatea maghiară de aici îndrĕsnesce a cetí şi câte o poesie românească.

Ea denunciase prin „Kelet“ pe damele române, că îndrâsnesc a forma pe teritoriul coroanei ungarice comitete pentru de-a aduna milă celor răniţi de arme păgâne.

Ea denunciase prin „Kelet“ pe biata asociaţiunea noastră pentru cultura şi literatura poporului român de un simplu complot în contra statului maghiar.

Şi tot ea vine acum în numerii 115, 116 şi 117 a faimosului „Kelet“ şi insultă şi calumniază cu setea de sânge a unei hiene turbate şi cu furia unei beştii sĕlbatice pe „Telegraful român“, pentru că a îndrăsnit a 'şi ridica vocea în contra şovinismului din mânăstirea Ursulinelor din Sibiiu.

Aş fi trecut cu despreţ şi peste aceste insulte triviale ale lui „Kelet“ dacă s'ar putea priví acele numai de erupţiunile nemărginitei ure de rasă a cunoscutei cucuveici. Dară prin articulul acela de 6 coloane se intenţionează altceva, mai mult decât uciderea morală a d-lui Petri, mai mult decât stigmatisarea metropolitului gr. or. de agitator politic. Apoi sciu din trecut, că denunciaţiunile evaporante din mocirla aceasta se înalţă ca nori negrii la Olymp, de unde se descarcă apoi ca grindina asupra agrilor sĕmĕnaţi.

S'a pus de astădată toporul la trunchiul arborelui celui mai puternic sub care se mai umbresce esistenţa individualităţei noastre politice-naţionale. *Sugrumarea pressei române*, a „Telegrafului“, a „Gazetei“, a „Obsorvatoriului“ şi a „Scoalei române“ aceasta e problema, ce vrea să o deslege „Kelet“.

Eată ce dice el în numĕrul 115 din 8 Maiu:

„Întru adevĕr minunate lucruri „cetirăm sĕptĕmâna trecută în foile din „Sibiiu: „Teleg. Rom.“ şi „Tageblatt,“ „cel dintâiu organul „bisericei gr. or. „a Românilor din Transilvania şi Ungaria,“ cel din urmă organul bise„ricei săsesci protestante, două diare, „a căror mai fie-care numĕr aduce lu„cruri contrare nu numai naţiunei ma„ghiare, dară chiar şi statului, fiind „cel dintâiu propagatoriul daco-roma„nismului, acesta din urmă a panger„manismului. Cu toate că chiemarea „lor ar fi de-a representa nu numai „interesele naţionale, ci cele alor două „confesiuni creştine, ele totuşi propo„veduesc după dragul lor mai în fie„care numĕr în loc de legătură prin „amoare creştinească imnul urei de „religiune şi de rasă în contra altor „confesiuni, dar mai ales a romano„catolicilor, şi în contra altor naţiuni, „dar mai ales a Maghiarilor. Pentrucă „de să şi iau din când în când la pro„ces de presă, totdeauna se absolvează „prin juriul din Sibiiu, pe care îl căl„bejiră deja cu totul şi'l dresară după „metoda ultracechilor. Oare nu ar „fi bine dacă 'şi-ar însuşí şi re„gimul maghiar aceea manieră „a ministerului austriac de-a „supune pe acesti oameni în„criminaţi cu cele mai grele „abateri (bünökkel) juriului „altor oraşe?*) Prin aceasta ar „pune capĕt multor rele necua„lificabile riscând numai re„numele seu de ultralibera„lism, ceea ce şi fără de acea„sta nu se apreţiază. Ceea ce „născocesc nesce creeri îmbuibaţi de „ură naţională şi confesională în Si„biiu, aceea o cetesce a doua, treia di „mai ântâiu cu uimire apoi cu crîj„nire de dinţi preotul, învĕţătoriul, no„tariul şi alţii până în cel mai de pe „urmă sat românesc şi săsesc şi se„minţia aruncată de mâni sacrilege „(Isten-átkozta kezektől) a atâror pa„timi sĕlbatice, nedemne de om şi su„grumătoare de ori-ce simţ mai no„bil, rĕsare de loc cu îmbelşugare în „toate părţile ţĕrei.“

Aici nici că mai e de lipsă să cetim între şire, pentrucă e pus în şire destul.

Să nu scăpăm însĕ din vedere insinuaţiunile mai multor deputaţi dietali cari spriginiră cu ocasiunea desbaterilor proiectului de lege pentru întroducerea limbei maghiare de studiu obligat în scoalele popor. confesionale. Şi cei mai calmi dintre acestia se esprimară într'acolo, că opositiunea ce o fac deputaţii nemaghiari nu e altceva, decât agitaţiune; vorbirile lor nu cuprind decât frase goale precalculate numai spre a suscita patima urei între naţionalităţile patriei.

Toate aceste arată destul de clar, că pasul procsim al şovinismului va fi înnăduşirea opiniunei publice naţionale; sugrumarea presei, suspiţionarea şi terorisarea celor, cari îşi vor ridica vocea întru apĕrarea noastră. E o consecenţă logică aceasta a sistemului şovinistic şi unica problemă ce n'a resolvit-o încă politica predomnitoare astădi la noi.

Prin delăturarea ălor $^{2}/_{3}$ părţ funcţionari români din oficii publice, prin dislocarea celor rĕmaşi în funcţiune pe la Seghedin, Dobriţin şi Sátoralga-Ujhely a reuşit a desface cu totul inteligenţa de popor. În scoalele noastre se va da ocasiune pruncilor nostri de-a învĕţa limba statului. Mai rĕmâne presa naţională; sugrumată şi aceasta, e gata Eldoradul şovinismului.

Să nu aşteptăm şi în privinţa aceasta până ne va arde mucul la degete; să ne îngrigim din bună vreme de-a salva presa naţională unicul organ, ce va puté însufleţí lâncedindele noastre puteri. Să punem cu toţii din toate părţile cât putem, spre a scăpa sĕrmana turmă luată în goană din toate părţile!

A. T.

---

*) doară Turda — ?? Trad.

Viii şi Morţii.

Este un obiceiu vechiu ca rudeniile să vestească prin diare trecerea din viaţă a rudeniei lor. Acest obiceiu ar fi trebuit poate să 'l ţină şi rudeniile repausatului preot Ioan Popescu. Durerea însĕ şi modestia a impus acelora ca să nu facă svon prin diare cu moartea rudeniei lor, ci să'şi plângă nenorocirea în singurătate.

Dar unul din cei ce fusese la înmormêntare aduse în „Tel. rom.“ Nr. 39 la cunoscinţa publică durerea celor remaşi în viaţă. Binevoitoriul scriitor cu această ocasiune 'şi-a permis a trece peste mărginile unui simplu anunciu, descriind însuşirile repausatului şi încopciind de aceasta o imprudentă caracterisare a preoţimei din acel tract

Am regretat din inimă publicarea acelei corespondenţe, şi în persoană am esprimat regretele mele D-lui Redactor. — Era însĕ făcut, publicat, şi eu ca frate al repausatului mĕ vĕdui pus în o posiţie mult mai delicată decât să dau o rectificare.

În scurtă vreme am înţeles că un amic de-ací ar fi provocat pe unii din preoţii acelui tract ca să rectifice nechibsuita corespondenţă dându-le îndrumări. Aceasta m'a liniscit, credênd, că acei preoţi îşi vor sci face datoria.

Pe cât însĕ a fost de mare credinţa mea pe atât de mare mi-a fost durerea vĕdênd lipsa de bun simţ, de tact şi moderaţiune în corespondenţa lor din 23 Aprilie, publicată în Nr. 49 al „Tel. rom.“ scrisă în nesce termini atât de pătimaşi, în cât îi vine omului să nu creadă că nesce preoţi, cari tind la apĕrarea onorului lor, să fie capabili a 'şi da un atare testimoniu.

În loc ca d-lor să se ocupe cu seriositatea pe carea o cerea gravitatea causei numai de apĕrarea onorului şi caracterului lor atacat — după ce odată citează ca autoritate şi pentru d-lor macsima moralei păgâne „de mortuis nihil, nisi bene“ — D-lor ca creştini şi preoţi *cu morală creştină iau la goană pe doi morţi* pe tatăl meu, şi pe fratele meu sciind bine că aceia nu se mai pot apĕra, şi că prin citata corespondenţă nu le-au greşit nimic. Bieţii morţi nici în mormênt n'au pace de nobilii lor confraţi. — În faţa acestei proceduri demne de altă clasă de oameni, onor. public va înţelege că mie, ca fiu şi frate al morţilor atacaţi, nu 'mi este iertat a sta indiferent. — Sûnt împregiurări în cari nu te poţi retrage de la apĕrare, de ar fi atacătoriul ori-cine.

Dacă aceşti preoţi, cari, pentru a da mai mare putere cuvintelor lor nedemne de preoţi, se decorează cu toate titulele cele grele la cumpănă, au fost aşa de puţin obiectvi, să 'mi fie permis a fi strict obiectiv şi prin urmare a nu atinge persoane nici de ale celor vii, cu escepţiunea numelui „Şagău“ ca autorul şi primul subscriitoriu al năvalei contra celor morţi.

Eu mĕ voiu ocupa cu apĕrarea adevĕrului întru cât se rapoartă la morţii atacaţi.

Dl. Şagău, căci a d-sale este stilul — şi stilul este omul — în nesce termini ce 'l caracterisează destul de strict, susţine:

1. faţă de tatăl meu a) că a fost cel din urmă preot din tract; b) că a întrodus discordiile în tractul cel liniscit; c) că însinuările, calumniile şi procesele discipli-

nare (a bună samă contra preoţimei) a fost forţa tatălui meu[1];

2. faţă de fratele meu: a) că a fost impus parochiei în contra tuturor protestelor b) că n'a fost iubit de parochieni şi n'a putut să 'şi câştige încrederea lor[2].

Ad 1. a) Dacă dl. Şagău prin „cel din urmă preot din tract“ înţelege ce a înţeles oare cine când a scris: „cel din urmă elen“, că adecă preoţii după cum trebue să fie preoţii, în acel tract, cu tatăl meu a încetat de-a mai fi — d-sa este în eroare. De-o parte, voiu spune-o lămurit, prea înnalţă pre tatăl meu, de alta prea degradează pe preoţii acelui tract, din cari şi d-sa face o onorifică parte. — Dacă însĕ dl. Şagău înţelege aceea ce se vede că înţelege, că adecă tatăl meu a fost pe treapta cea mai de jos a culturei şi moralei, a chiemărei sale de preot, şi că toţi ceialalţi preoţi din tract 'i-au fost superiori — apoi (eu las bucuros preoţimei această măgulire) Metropolitul repausat marele Andreiu împreună cu Consistoriul archidiecesan au fost fruntea şi spriginul ignoranţei şi immoralei, pentru că „pe cel din urmă preot“ al acelui tract 'l-au denumit Administrator prot. în care oficiu de onor a rĕmas până la moarte. Şi on. public este deplin încredinţat, că mărturia Metropolitului Andreiu şi a celei mai înalte corporaţiuni din archidiecesă este inferioară afirmărei unor preoţi din acel tract, afirmări întărite de ponderoase titule atêrnate lângă nume.

ad b) „că tatăl meu ar fi întrodus intrigile în acel tract până atunci liniscit“ nime nu scie mai bine ca dl. Şagău că este neadevĕr. Eu nu voiu întra în documentarea sorgintei şi susţinerei acestor intrigi, ce se ţes de mulţi ani, căci aş fi silit să ating persoane, — şi apoi tocmai de personalităţi voiu să me feresc. Atâta însĕ este fapt: că intrigile datează ceva înainte de era administrărei tatălui meu; ear după ce intriga eşí în defavorul intriganţilor, întrigile se continuară cu multă stăruinţă. Că se mai continuă sau nu — nu privesce. — Cred că dl. Şagău mĕ înţelege şi nu va stăruí să se facă lumină asupra acestei cestiuni;

ad c) Calumniile, însinuările şi procesele disciplinare de cari vorbesce dl. Şagău să'mi fie permis a le declara de: „ḑii mamă guşată să nu'ţi ḑică“, măcar că repausatul nu le mai poate ḑice. Va cerca dl. Şagău a dovedí numai una, pe care să o atribuie tatălui meu, eu îi garantez că 'l voi dovedí ca autor a unui şir întreg de atari virtuţi.

Cred însĕ că dl. Şagău nu va consimţí la descrierea biografiei d-sale.

ad 2. a) „Fratele meu repausat a fost impus parochiei în contra tuturor protestelor“ susţine dl. Şagău et comp. Această afacere îşi are o istorie lungă, pe carea dl. Şagău o scie destul de bine. Şi, tocmai fiind că o scie aşa de bine, eu nu înţeleg imprudenţa d-sale de a o resuscita mistificând. Spre a aduce lucrul la adevĕrata valoare, mĕ mărginesc tocmai în interesul d lui Şagău numai a constata că: după moartea tatălui meu întreg poporul cu unanimitate a stăruit pe lângă fratele meu să meargă la Sibiiu şí să le vină preot.

Fratele meu, vĕḑênd această dorinţă unanimă s'a induplecat a păşí pe cariera preoţească părăsindu'şi cea politică, a mers la clerică şi la timp s'a preoţit. Dar în tímpul cât a fost la clerică poporul a fost intrigat mereu; s'au făcut proteste false peste proteste false, cu ḑeci de nume închipuite, ca să se împedece preoţirea fratelui meu. — Causa a fost: mult petiţa dignitate de protopresbíter. În sfêrşit dovedindu-se toate protestele de cari vorbesce dl. Şagău de netemeinice, fratele meu se preoţì şi aşeḑà preot în parochia carea'l aştepta — adevĕrat „în contra tuturor protestelor“ false, a căror autor se scie bine cine a fost, cum se scie şi autorul intrigelor ţesute spre desbinarea poporului din Ripa de jos. — Sûnt acte si mărturii, care sûnt în stare a lămurí cestiunea pe care fratele meu o dedese uitărei şi peste carea eu în interesul liniştei, trăsesem dungă. Cred că dl. Şagău et cons. mĕ înţelege.

ad b). „Fratele meu n'ar fi fost iubit de popor, a cărui încredere n'a sciut'o câştiga“ susţine dl. Şagău, după ce odată declară a nu se atinge „cam de o dată“ de această cestiune (semn că are să se atingă în viitoriu). Ear spre dovedirea aserţiunei sale se provoacă la subjudele cercual, un preot şi un învĕţătoriu, reproducênd nesce cuvinte ce aceşti domni le-ar fi auḑit dela „poporul cel mai de frunte“ din acea parochie, carele era la lucrul câmpului. — Dacă şi întru cât a avut fratele meu iubirea şi încrederea poporului, eu voiu fi aşa de loial şi voiu mărturisí că pentru mine în parte este un mister. Vor sci acei poporeni dacă l'au íubit şi dacă nu, dacă el a avut sau nu încrederea lor. Vor fi fost unii cari l'au iubit şi i s'au încreḑut, dar poate să fi fost alţii cari să nu 'l fi iubit, să nu i să fi încreḑut. Poate va fi avut şi el inimici, precum ne dovedesce dl. Şagău. Eu nu afirm nimic în favorul repausatului; căci mi s'ar puté atribuí parţialitate. Împregiurarea însĕ că la înmormêntare, din causa marei mulţimi de popor ce a asistat, provodul nu s'a putut sĕvĕrşí în biserică, ci a trebuit să se săvĕrşească în cimiteriu, care era plin de popor, poate n'ar fi o dovadă că fratele meu n'a fost iubit de fiii sei sufletesci. Ear împregiurarea că pe lânga toată scurţimea timpului[3], întreagă inteligenţa din giur, fără escepţiune şi fără deosebire de confesiune care a putut fi încunoscinţată în absenţa mea, a făcut ultimul onor fratelui meu — poate n'ar fi un rĕu atestat pentru repausatul.

Ce privesce mărturia învocată a d-lu subjude cerc şi a unui învĕţătoriu — pe preot îl las la o parte — cătră cari „poporul cel mai de frunte“ să se fi esprimat în terminii citaţi de dl Şagău; să'mi fie permis a o trage la îndoeală. Aceasta cu atât mai vêrtos, cu cât poporul necărturariu, pe care şi dl Şagău îl cunoasce destul de bine *a)* este mai nobil în espresiuni decât dl Şagău, care insultă pe acel bun popor prin cuvintele „bine că am scăpat de dracul“ şi *b)* nu scie vorbí în alusiuni biblice. Cuvintele citate de dl Şagău, stând în strînsă legătură cu cele necítate ale D-Sale („din iubirea cea mare ce o aveau cătră repausatul lor păstoriu, s'au esprimat unii: „bine că am scăpat de dracul, *ce a sărit peste gard în mijlocul turmei*“) arată că şi cele citate sûnt productul acelei gândiri a cărei sûnt cele necitate.

Cred că cu aceste s'ar fi redus afirmările conscienţioşilor preoţi desnumiţi la adevĕrata valoare în ce privesce pe cei repausaţi.

Ne mai remâne încă moralul cel atât de instructiv al acestui cap de operă, fĕt al *unor preoţi ce'şi aperă ce au mai scump, onorul şi caracterul.*

Nu făceam această trasetură dacă „moralul n'ar fi lovit în faţă prin deasa luare a numelui lui în deşert de acesti preoţi calumniatori ai fraţilor lor repausaţi.

Dl Şagău şi consoţii nu sûnt aşa naivi să nu scie (aceasta o dovedesce macsima latinească citată de ddlor) că dacă scrie cineva despre cei morţi, şi acestia n'au fost cumva nesce criminalişti, scrie de comun favorabil; ba (amĕsurat altei versiunei a macsimei citate: aut bene, aut nihil) a oarea îşi permite chiar şi esagerări, fără ca prin aceasta cei vii să se afle vătămaţi. Şi încă când aceasta o face unul carele nu aparţine familiei repausatului — ca în casul de faţă — cearcă de comun să scrie cât mai favorabíl, din singurul îndemn de a mângăia pe cei intristaţi. Şi când ar vení cineva să desmintă ceea ce strictissime adecuat adevĕrului s'a scris s'au nu s'a scris despre cel mort — lucru ce până la dl Şagău nu s'a mai auḑit — toată lumea iar lua în nume de rĕu, iar atribuí procederea ca provenită din ură, maliţie, — faptul l'ar timbra de „immoral.“

Acum, chiar să se fi scris esagerări despre cei morţi, atribuindu-le însuşiri pe cari ei nu le-ar fi avut: ce motiv poate fi pentru dl Şagău ca să pornească cruciată contra lor?! Au strălucirea celor morţi îl orbesce?! ori îi pun pedecă planurilor şi scopurilor d-Sale?! Sûnt oare cei morţi responsabilí pentru aceea ce a scris cineva despre ei?! — N'a avut dl Şagău şi cu preoţii comandaţi de d-sa altă de lucru decât în acest chip sa'şi împlinească chiemarea preoţească de-a mângăia pe ceí întristaţi?! Acesta să fie oare caracterul preoţesc?! Amin, voiu ḑice şi eu, astfel de caracter n'are lipsă de apĕrare.

Dar dl Şagău cu nobilii sei colegi nu s'a mulţămit cu atâta: D-sa a *calumniat pe cei repausaţi.* (Insuşi ni-o spune ḑicênd: „Totodată fiindcă nu voim a macula pe nimenea de după culise....“ indicând că maculează pe faţă „cu numele dat în s. botez.“)

Consecenţa moralului o va trage onor. lector.

In sfêrşit: nu sum eu care să judec asupra soiului de caracter dovedit de numiţii preoţi, — este cel ce caută şi judecă. Atâta însĕ este hotărît că dacă vechiul şi zelosul peţitoriu de protopopie prin acest fapt a voit să se recomânde spre logodire, 'şi-a ajuns scopul. recomândându-se de minune.

Ear preoţii din acel tract vor puté priví cu mândrie la colegii lor, cari 'şi-au eternisat numele în Nr. 49 al „Telegr. rom.“ din anul 1879.

Sibiiu 1/13 Maiu 1879.

Simeon Popescu.

---

[1] Se înţelege că P. Galation Şagău le ḑice acestea indirect, referindu-le la „duchul satanei“ „duchul necurat“, „duchul diavolului“, despre carele ḑice că a întrat în acel tract cu era administrărei tatălui meu.

[2] Rog pe on. cetitoriu, dacă îl iartă bunul simţ, să recetească citata corespondenţă, căci mie nu 'mi dă mâna a reproduce terminii ordinari, ce-i folosesce dl. Şagău et. comp. şi să vadă dacă am înţeles bine pe acest preot.

[3] Cei mai mulţi au primit anunciul numai ın ḑiua înmormêntărei.

Varietăţi.

* (Necrolog). *Maria N. Ciurcu* născută *I. Nica* în urma unei grele suferinţe şi după împărtăşirea cu st. taine a repausat în etate de 46 ani şi după o fericită viaţă casnică de 29 ani. Rĕmăşiţele pămêntesci s'au înmormêntat în cimeteriul bisericei „sf. Treimi“ în 30 Aprile (12 Maiu) a. n. Fie'i ţĕrîna uşoară!

* (Sabia de onoare). A. Sa R. Domnitoriul va primí în curênd un semn mai mult despre iubirea şi devotamentul Românilor şi care va fi una din cele mai frumoase amintiri despre glorioasele fapte săvêrşite de armata română pe câmpul de bătae din Bulgaria, sub conducerea bravului ei căpitan. Aceste semne de omagiu şi de aducere aminte va fi o sabie de onoare pe care corpul oficiăresc o va oferí domnitoriului în memorabila ḑi de 10 Maiu. Credem a face o plăcere cetitorilor nostri descriind acest frumos dar. Mânerul sabiei, de aur masiv, representă un vultur pe al cărui cap se află coroana regală. Ochii sei sûnt douĕ petricele de rubin. Partea interioară a mânerului poartă înscripţiunea: Gloria eroilor căḑuţi! Pe fie-care din cele trei ramure ale apĕrătoriului mânerului se află înscrisă una din localităţile Griviţa. Rahova, Smârdan. Partea din dosul mânerului cu care se termină aceste trei ramure representă medalia Virtutea militară şi crucea Trecerea Dunărei. Limba sabiei e din Toledo şi poartă pe o lature inscripţiunea: Bravului nostru Căpitan, ear pe ceealaltă: Bunul nostru Suveran. Pe dosul limbei, adecă pe partea opusă taişului *Virtus romana rediviva.* Teaca e de oţel, avênd pe o lature Steaua României, ear pe cealaltă armele ţĕrei. Această frumoasă sabie e lucrată de cei dintâiu artişti din Paris, în casa Froment Meurice. „Românul.“

* (*Tatăl nostru al mamelucilor*). Cetim în „M. O.“: În articulul de fond a lui „P. H.“ cetim următoriul soiu de rugăciune, care acomodată la cursul ideilor „gardei corporale,“ şi credincioaselor „ḑiarelor înspirate“ corespunde foarte situaţiunei şi opiniunei publice:

„Tisza Calmán, carele eşti în pa-
„latul ministrului president, laudese
„numele tĕu; remâie împĕrăţia ta; fie
„voia ta, precum în casa deputaţilor
„aşa şi aici în redacţiune; pânea noas-
„tră cea de toate ḑilele dăne-o nouĕ
„mâne: şi ne iartă pĕcatele noastre,
„precum şi noi nu iertăm pe cele ale
„contrarilor tĕi; dacă cumva ne duci
„în ispită, nouĕ nu ne pasă, dară mân-
„tuiescene pe noi de afurisiţii de credi-
„torii nostri; că a ta este Ungaria,
„puterea şi banii şi remână totdeauna
„a ta, Amin“.

Telegramă.

(Serviţ particular al „Tel. rom.“

Budapesta, 2/14 Maiu. În casa magnaţilor la desbaterea proiectului de lege pentru întroducerea limbei maghiare au vorbit: metropoliţii Vancea şi Romanul, episcopii Meţian şi Mihâli contra; episcopii slovaci Császka şi Ipolyi, şi comitele suprem Ujfalusi pro; apoi proiectul s'a primit în general. Astăḑi la desbaterea specială metropolitul Romanul a făcut trei propuneri de modificare; proiectul însĕ s'a primit fără modificare.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 14 Maiu n. Proiectul de constituţie pentru Alsasia-Lotaringia demândă denumirea unui locoţiitoriu cu residenţa în Strasburg în locul cancelariului imperial, mai departe un ministeriu în Strasburg, a cărui şef este un secretar de stat, apoi instituirea unui consiliu de stat pentru opinarea proiectelor de lege şi pentru representarea în consiliul federativ cu vot consultativ.

Petersburg, 14 Maiu n. Focuri nouĕ s'au întêmplat în Orenburg în 8 şi 12 l. c., în Uralsk în 11 l. c. şi în Irbel în 12 l. c. Preste tot locul s'a constatat o pagubă mare.

Posta Redacţiuni.

D-lui A. I. în Hondol. Vom lua notiţă.

„De sub poalele munţilor apuseni.“ Ne rugăm pentru puţină aşteptare; spaţiul ne este foarte îngust.

Argir „de lângă valea Craiului.“ Vom aduce cât ne va permite spaţiul un estras scurt din cele împărtăşite.

Învĕţătoriului, inspectorului, şi gosmanului din Apatia. Adresaţi-vĕ la comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane.

On. comitet al balului român din Viena. Cu plăcere vom satisface, însĕ mai târḑiu.

D-lui D. C. în Cubin. Ne pare rĕu a nu puté face întrebuinţare.

D-lui F. A. în Vinerea. Mulţămim.

D-lui Maior Ioan de Crainic în Bucuresci. Pentru publicul nostru nu are interes. Actele alăturate sûnt puse la disposiţiunea D-Voastre în biroul redacţiunei.

L. B. L. în Budapesta. Partea primă vom folosi-o cu altă ocasiune; partea a doua este învechită.

Bursa de Viena

din 14 Mai n. 1879.

Metalicele 5°/₀	66	65
mprumutul naţ. 5°/₀ (ar gint)	67	15
Împrumutul de stat din 1860	124	—
Acţiuni de bancă	832	—
Acţiuni de credit	260	—
Valuta nóuă imperială germână	240	30
London	117	35
Argint	—	—
Galbin	5	53
Napoleon d'aur (poli)	9	36

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 52. Sibiiu, Sâmbătă, 5 Maiu v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 4 Maiu.

Din telegrama noastră publicată în nrul precedent este cunoscut, că proiectul pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale nemaghiare este primit de ambe casele dietei unguresci. Mai lipsesce sancționarea preaînaltă și promulgarea, ca să fie lege obligătoare în toată forma.

A mai vorbí în contra proiectului, după ce a trecut prin stadiile cunoscute este lucru cu totul de prisos. Câte nu s'au ḑis în contră din partea deputaților naționalităților; din partea deputatului maghiar Mocsáry, unicul deputat maghiar, care a rĕmas nerăpit de șovinismul maghiar, care crede că prin un articul de lege va realisa aspirațiunea coșutiană: *Minden ember legyen ember és magyar;* din partea metropoliților Miron Romanul și Vancea; din partea episcopilor Mețian și Mihályi.

„Nucă pe părete“ au rĕmas toate. Majoritatea imposantă, compusă din toate partidele dietei maghiare, voiesce să *fericească* (?) naționalitățile, vor ca să le dea mână de ajutoriu de a se puté înțelege unele cu altele, ca și când până acum naționalitățile din Ungaria au stat și stau mute unele lângă altele și nu s'au putut și nu se pot înțelege.

Ei bine, „satul arde și baba se peaptenă.“ Țara abia mai poate geme sub greutățile dărilor, datoriilor de stat, necontenitelor deficite și a potopurilor de ape, causate în mare parte din vina indolenței notorice în lucruri, cari n'au de a face cu fantasme și fantasie; țara este în vecinătatea și în legătură comună cu un stat, care tocma acum se adoperă a fi *și mai* prevenitoriu față cu naționalitățile sale, decum a fost până acum, și este de observat, că a fost mai liberal, și pe hârtie și în faptă, decât al nostru, în care (țară) tocma acum, cu ocasiunea iubileului de cinciḑeci de ani de servițiu ai cav. Anton de Schmerling, s'a aruncat earăși frasa primită cu etusiasm de Cislaitani: *„că Austria earăși va deveni* **un** *stat“*; țara, învecinată în afară cu vetre de revoluțiuni, cari parte au isbucnit parte au să isbucnească — și cu toate aceste bunii patrioți, cari dirig sorțile patriei, nu găsesc timp mai potrivit de a înstrăina inimile compatrioților lor de naționalitate nemaghiară, decât togma timpul, când dincolo de Laita se alarmează publicul cu idei, cari a bună samă nu sûnt pe placul patrioților, căror li s'a pus la inimă (?) fericirea (!) compatrioților lor de altă naționalitate, așa după cum vor ei să'i fericească, dără nu după cum vor naționalitățile să fie fericite.

Abstragem pentru acum dela ceea ce amenință din afară și dela politica sănătoasă, că evenemintele din afară să găsească pe toți fiii patriei într'un cuget și în aceleși simțiri, și reflectăm numai la cele ce se întêmplă astăḑi în Cislaitania.

Prin legi scrise se poate oprí ca să nu se scrie, ca să nu se vorbească despre lucruri neplăcute; dară dacă ideile sboară prin aer, dacă ele sûnt spriginite prin mĕsuri cum ni le înfățișază și corespondența noastră „De lângă Dunăre,“ cum se vor oprí cugetările oamenilor și simțemintele, care natural se desvoaltă din trênsele.

Noi așa credem, că neam împlinit datoria. Dacă glasul nostru și a celor de părerile noastre, a resunat în pustie, vina numai poate fi a noastră.

Problema noastră se va marginí acum față cu noua lege, cu mijloace legale a apăra autonomia bisericească și scolară, carea nu va remâné neispitită.

Cum ne vom puté înțelege cu compatrioții maghiari în cestiuni de scoală, cu și fără limbă maghiară — ne va arăta viitoriul.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Ședința din 29 Aprilie 1879.

(Urmare).

Dr. **Mihaiu Polit:** Onorată casă! Dacă privesc proiectul de lege de față dintr'un punct de vedere mai înalt, mi-se aduce involuntariu aminte deosebirea foarte mare, ce esistă între raporturile orientului și ale occidentului Europei. În Europa apuseană un astfel de proiect de lege, despre aceasta sûnt convins, n'ar puté vení înaintea legislativei unei țeri, căci acolo un astfel de proiect de lege ar fi sau de prisos sau cu totul imposibil.

Deosebirea foarte mare între raporturile Europei apusene și resăritene consistă tocmai întru aceea, că în occidentul Europei procesul formațiunilor de staturi este terminat deja de veacuri încoace, pecând în orientul Europei procesul acesta sau nu este terminat, sau unde pare a fi terminat, acolo elementele, ce formează staturile, nu sûnt unite în părerile lor despre natura statului. De-aceea în occidentul Europei nu esistă o cestiune de naționalități, pecând în orientul Europei nu esistă numai o astfel de cestiune, ci naționalitatea se ține de elementele, ce formează și străformează statele. Adevĕrat că Ungaria prin istoria sa de o miie de ani a primit ca stat o stabilitate, întocmai ca ori care alt stat al Europei, dar în privința naturei statului unguresc mereu se ivesc eară și eară contrastele și dacă n'ar esista contrastele aceste, n'ar fi ajuns un astfel de proiect de lege nici când înaintea legislativei Ungariei.

Este mai pre sus de ori ce îndoială, și nici nu se tăinuesce, că scopul proiectului de lege de față este mai cu samă politic. Prin învĕțămêntul limbei maghiare în scoalele poporale să se propage și ajungă asimilațiunea statului. Am trebuí însĕ să fim clarificați despre firea și marginile asimilațiunei statului. Așa este, asimilațiunea joacă un rol însemnat în formațiunile statelor. În evul mediu asimilațiunea statului s'a sĕvêrșit prin cucerire și prin puterea armelor; în timpul mai nou însĕ această asimilațiune s'a încredințat civilisațiunei și culturei. Pe calea legislativei și administrațiunei ea nu se poate ajunge. Unde nu esistă condițiunile pentru o astfel de asimilațiune, acolo ea nu se poate decreta.

În occidentul Europei asimilațiunea a creat națiuni unite și state naționale. La această asimilațiune se întêmpla adese, că cuceritorii s'au asimilat cuceriților. Astfel Francii Romano-Galilor, Normanii Anglo-Sacsonilor, Longobarḑii Italienilor; Bulgarii s'au slavisat cu desĕvêrșire, așa încât n'a mai rĕmas nici urmă de naționalitatea lor. În Ungaria desvoltarea a fost cu totul alta. Maghiarii n'au putut să se slaviseze, dar ei încă n'au putut să maghiariseze pe Slavi. Aceasta de sigur nu s'a făcut nici din bună nici din rea intenție, ci s'a întêmplat în urma marginilor, ce natura însași a pus. Aceeași pedecă, ce Maghiarii au aflat-o în privirea asimilațiunei, au aflat-o și Germanii față cu Slavii, au aflat-o Turcii față cu toate naționalitățile creștine.

Desvoltarea statelor din occident a fost deci cu totul deosebită de aceea din orientul Europei. În occidentul Europei naționalitatea a coincis cu cetățenia; de aceea „națiunea“ și „naționalitatea“ nu însemnează neamul, ci cetățenia. În orientul Europei însĕ, sau mai bine ḑis începênd din Germania, de la Ren până la Constantinopole „națiunea“, „naționalitatea“ însemnează cetățenia. Naționalitatea germână este neamul

---

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(29. urmare.)

XXI.

Cartea lui Michelet și Pistolul d-lui Anatol Bergerat. (Urmare).

— Să am iertare pentru negligarea acestei formalități rĕspunse dl Robert, însĕ astăḑi pentru ântâia oară sûnt amestecat în o afacere de feliul acesteia, și nesciința mea îmi va serví de scusă.

— Causa D-Tale e câștigată, ḑise tinĕrul. Dl Bergerat 'și-a ales arma?

— Pistolul.

— Și locul?

— În depărtare de patru până în cinci chilometri dela Marseile, pe șesul dela Montradon.

Ellermann se închină.

Robert își scoase orologiul.

— Sûnt șase oare, adause el, astfel de afaceri e obiceiu a se sfêrșí dimineața.

— Este timp să plecăm, replică Ellermann.

— Așa dară într'o oară?

— Prea bine.

Van-der-Bader remăsese singur cu prietenul seu.

— Esplică'mi această întêmplare, domnule Ellermann, întrebà învĕțatul, pe a cărui față se putea vedé o vie surprindere; eată-mĕ acum încă și cu un duel în spate.

— Oh! un duel!

— Pe legea mea! Eu a'și avé mare plăcere să refus, de altcum nu sûnt eu cel ofensat?

— Nu, domnule doctor, dl Bergerat apĕră interesele casei ce representă.

— Ei dar eu sûnt autorul descoperirilor ce ei și le atribue lor.

— Sûnt încredințat; dar cu ce vrei să dovedesci?

Van-der-Bader își plecà capul.

— Trebue dar să mĕ bat, ḑise el; oh! nu este frica, ceea ce mĕ face să tremur, scumpul meu, dar eu nu pot înțelege de loc, cum cineva în toată liniscea să se silească a omorí un om.

— Așa pretind năravurile.

— Ce năravuri?

— În Francia, scumpul meu învĕțător duelul nu este de loc o afacere de deosebită seriositate; oamenii jertfesc multe punctului de onor, și atâta e tot.

— Ah!

— Da... duelanții au de grije a se posta la o distanță bunișoară unii de alții, și din o sută de dueluri, nouĕḑeci se sfêrșesc în modul cel mai cordial.

— Într'adevĕr?...

— Și mai adeseori adversarii de aḑi sûnt mâne cei mai buni prieteni.

— Multe mai scii și D-Ta, domnule Ellermann.

— Eu totdeauna am cetit cu mare plăcere cărți franceze, ḑise cu modestie vechiul elev al doctorului; mămă-mea era din frumoasa țară a lui Michelet.

Acest nume scoase o adêncă oftare din peptul doctorului.

El luà cartea „Despre Amor“ și o puse cu pietate în posunariul seu.

— Ne vom lua o trăsură și vom merge să dăm față cu acei domni, nu este așa, scumpul meu învĕțător? ḑise Ellermann prefăcêndu-se a fi liniscit.

— Dacă este absolut de lipsă mie 'mi este tot atât, domnule Ellermann, Francia este o țară prea civilisată pentru mine.

XXII.

Cartea lui Michelet și Pistolul lui Anatol Bergerat.

Câte-va minute mai târḑiu o birje mergea de-alungul Prado-ului, trasă a lene de două rosinante.

În birje erau prietenii nostri, Van-der-Bader și elevul seu, cufundați în o convorbire vioaie.

— Te asigur, domnule doctor, ḑise Ellermann, că ea nu v'a uitat și că ea vĕ păstrează partea cea mai bună din simțemintele sale.

— Se poate, scumpul meu, replicà profesorul, dar eu n'am nici un drept la gingășia ei: Lisbeth este o față cu Francezii și cu alte popoare și nu însemnează de loc cetățenia, căci aceasta poate fi austriacă, prusiană, bavareză și așa mai departe.

În art. leg. ung. XLIV din anul 1868, în așa numita lege de naționalități, se află amêndouĕ noțiunile: și aceea a occidentului și aceea a orientului. Se vorbesce de „națiunea ungurească“ și de „naționalități.“ Aceasta însĕ nu stă față cu critica scientifică, căci unde este o națiune, nu pot fi naționalități și unde sûnt naționalități, nu poate fi „națiune“ — afară dacă acest cuvênt are să însemneze numai cetățenia. (*Mișcare*). Susținerea acestor noțiuni este de însemnătate. Credeți D-Voastră în adevĕr, că „națiunea“ poate însemna în Ungaria aceeași, ce însemnează „națiunea“ în Francia? Dacă credeți, atunci vedi bine sûnteți îndreptățiți, a trage consecențele asimilațiunei statului, dar atunci să nu presentați astfel de proiecte de lege, ca cel de față. În Francia nu este de lipsă o lege deosebită, pentru ca Bretonii să învețe franțozesce. Dar în Francia relațiunile totuși vor fi altele, ca în Ungaria cu deosebire proporțiunea aritmetică a naționalității franceze! D-Voastră tocmai prin proiectul de lege de față mărturisiți, că această proporție este cu totul alta în Ungaria, căci dacă n'ar fi alta, atunci presentarea unui astfel de proiect de lege ar fi cu totul de prisos.

Adevĕrat că și în occidentul Europei sûnt state, unde asimilațiunea genetică nu s'a ajuns, unde însĕ totuși se află asimilațiunea statului. Și tocmai fiindcă aceasta se află pe deplin, de aceea în statele aceste „naționalitatea“ nu însemnează neamul. De o naționalitate elvețiană, belgică, americană în înțelesul propriu nu poate fi vorba, fiindcă nu esistă o limbă elvețiană, belgică și americană. Și totuși concetățenii acestor state se simt aprocsimativ întocmai, ca și când ar fi coborît dela un neam — fără ca pentru această asimilațiune a statului să fie de lipsă o asimilațiune genetică. Ba în aceste state puterea statului se feresce a jigní vre-o naționalitate sau doar chiar a întrebuința mĕsuri constrîngătoare, căci se crede, că vatĕmă interesul statului, dacă se vatĕmă interesele vre-unui neam. Constituția belgică dice în §. 23, că întrebuințarea limbelor, în Belgia obicĭnuite, este facultativă. Când în anul 1856 Flandrensii s'au plâns în privința limbei lor, puterea statului n'a pregetat nici un moment, a esamina plânsorile și a satisface lor. Prin decret regal din 27 Iunie 1856 s'a instituit o comisiune anumită flandrensă. Și în comisiunea aceasta causa flandrensă n'a fost o cestiune de partidă, acolo nu s'a ivit nici o patimă națională între Flandrensi și Valoni, căci domnia convingerea, că aceea ce se face în interesul Flandrensilor, se face totodată în interesul statului belgic. Și cu câtă consciențiositate și scrupulositate a pășit regimul! El a făcut să i-se dee din țară date numĕroase: cu privire la administrațiune, la iurisdicțiune, ba el 'și-a procurat chiar date din archive despre întrebuințarea de mai înainte a limbei flandrense sub stăpânirea olandeză. Regimul a dat agenților sei diplomatici din străinătate mandatul, a raporta despre întrebuințarea limbelor în țĕrile poliglote. În anul 1858 causa flandrensă a venit înaintea camerelor și regimul a dovedit egala îndreptățire perfectă a limbei flandrense și franceze până la minuțiosități, astfel încât d. e. la preparandia din *Lierre* învĕțăceii flandrensi nu sûnt siliți, a învĕța franțozesce. Și totuși în Belgia limba franceză cu cultura ei milenarie stă față cu limba flandrensă mult mai sĕracă. Ce departe de aceasta stăm noi în Ungaria cu proiectul de lege de față! Și dacă în Belgia, pe lângă toată scutirea limbei flandrense limba franceză totuși apucă deasupra, apoi aceasta este urmarea culturei franceze mai înalte. Dacă are limba maghiară aceste condițiuni, apoi respândirea ei urmează de sine.

Pentru ce mĕsurile constringĕtoare ale proiectului de lege de față? Pentru ce întărîtarea sufletelor, pentru ce sumuțarea patimelor?

Aceasta n'a putut fi intenția acelor bărbați de stat, cari cu compromisul din anul 1867 cu Austria au dorit și pacea și concordia naționalităților din Ungaria, căci ei 'și-au adus încă prea bine aminte, câtă nenorocire a fost pricinuit cearta naționalităților în patria noastră.

Legea scolastică din anul 1868 nu conține nici chiar o urmă de aceea, ce se cuprinde în proiectul de lege de față. În §. 58 al legei scolastice din anul 1868 se statoresce sĕrbătoresce principiul, că în scoalele poporale învĕțăceii să se instrueze numai în limba maternă. În preparandii să se învețe limba maghiară, dar ajungerea la oficiul învĕțătoresc nu atêrnă de la cunoscința perfectă a limbei maghiare, ca în proiectul de lege de față.

On. domni! Poate avé proiectul de lege de față — nu vreau să dic un scop — ci un înțeles pedagogic? Este un principiu recunoscut în pedagogie, că scolile poporale n'au să fie scoli de limbă și că copilul în scolile poporale are să învețe cunoscințele elementare numai în limba maternă. Dacă copilul are să învețe afară de limba maternă încă o altă limbă străină, apoi aceasta poate fi numai pe contul învĕțămêntului elementar, al culturei generale.

Când proiectul acesta de lege a apărut în diare, un organ de specialitate cu foarte mare autoritate, ce apare în Viena, a scris o critică nimicitoare asupra proiectului de lege. Eu țin această critică de foarte aspră și de aceea nu vreau să o citez, ci vreau să cetesc numai conclusiunea. (*Cetesce*): „În sfêrșit însĕ demandă și punctul de vedere pedagogic, ca scolile sub toate împregiurările să fie apĕrate în contra înriurinței de planuri politice. Scoala este în servițiul culturei omenesci generale și limba, în care cresce copilul, în care din capul locului depune cugetele sale, această limbă singură este mediul, prin care educĕtorul este în stare a resolva problema sa pe deplin. O limbă străină oltuită jignesce principiul pedagogic al libertății de desvoltare și prin urmare cultura.“

Eu merg însĕ mai departe și susțin: Chiar dacă cultura n'ar fi jignită, precum ea în adevĕr se jignesce, și chiar dacă copilul ar învĕța limba maghiară, ceea ce este foarte îndoielnic — nu va uita el această limbă în curênd, de loc ce se va ocupa cu munca sa în sat? Cu cine să vorbească țĕranul maghiaresce în comitatele slovăcesci, românesci, sêrbesci, săsesci? Că doară nu'i poate mereu urma un învĕțătoriu maghiar, care să'l străjuiască! (*Sgomot*). — Acolo, unde învĕțarea limbei maghiare are un scop, naționalitățile de mult deja au întrodus-o de bună voie în scolile lor confesionale. În gimnasiile, în scolile medie, în scolile civile orășenesci, în scolile de fete și chiar și în unele scoli sătenesci, unde poporațiunea este mestecată, limba maghiară este deja de mult întrodusă. La preparandia sêrbească de învĕțătari din Zombor limba maghiară se învață deja de mult; și noi n'avem nici chiar un învĕțătoriu mai tinĕr, care n'ar sci limba maghiară.

De ce dar sila, unde merge de bună voie, acolo adecă, unde lucrul are un scop? Nu se vatĕmă oare prin sila proiectului de lege de față acea autonomie pentru scolile confesionale, carea pentru Ungaria este de atâta însemnătate? Unde ar fi naționalitatea maghiară, dacă nu s'ar fi susținut autonomia în scolile confesionale ale reformaților?

Noua lege scolastică să împlinească un scop politic, cel al asimilațiunei statului. Aceasta însĕ este un vis deșert, unde lipsesc condițiunile. Dacă este voința a ajunge așa ceva prin mĕsuri constringĕtoare, atunci din lucrul întreg se face o cestiune de putere. În Austria, unde ar fi puterea, pe lângă toată cultura germană și prelângă toate proporțiunile numerice mai favorabile se feresc a face din germanisațiune o cestiune de putere. În Galiția întrebuințarea limbei polone este aproape esclusivă. În Bohemia paritatea între limba nemțească și cechică este binișor realisată, dar și în acele provincii, unde nu esistă pretensiuni istorico-politice, egala îndreptățire a limbilor este cu desĕvêrșire realisată cel puțin în scolile poporale.

Cestiuni de putere le pot suleva numai state și popoare mari, omogene. Rusia poate face din Polonia, Germania din Alsația o cestiune de putere. State de mijloc și mai mici primejduesc prin cestiuni de putere esistența lor. Un esemplu trist pentru aceasta este Polonia. Polonia a fost odinioară un stat puternic. Dar puterea acestui stat nu o făceau numai Polonii, ci și Rusniacii și Cozacii, cari lung timp au fost fii fideli ai imperiului polon. Nenorocirea însĕ începù, când acesta voì să poloniseze pe Rusniaci și Cozaci, să 'i facă catolici. Perirea Poloniei a început cu cearta dissidenților. Astădi esistă încă Cozacii, dar Polonia numai esistă (*Mișcare*).

Din norocire s'a făcut dela esistența milenarie a Ungariei o legătură între popoare, astfel încât n'are să ne fie nici o teamă de aceasta. Căci noi toți iubim Ungaria cea *veche*. Ungaria veche (*a régi Hungariának*) are o istorie milenarie, dar istoria acelei Ungarie (*Magyar országnak*) pe care nisuiți a o crea, este numai de 40 de ani și a fost în acest scurt timp deja odată în mare primejdie.

Din norocire popoarele Ungariei au mai mult simț pentru frățietate decât unii bărbați de stat, cari ar voí să facă din șovinism o vîrtute patriotică. Catastrofa din Seghedin a dovedit frățietatea aceasta. Tocmai în acele ținuturi sêrbesci, unde înainte cu 2 și 3 ani procederea regimului în contra Sêrbilor a fost necualificabilă, acolo s'a dovedit frățietatea în nenorocire. Nădĕjduesc că popoarele Ungariei vor trăí și după esperimentul nefericit al acestei legi.

Și fiind-că proiectul de lege de față pĕcătuesce în contra istoriei Ungariei, în contra frățietății popoarelor Ungariei, eu îl pot priví numai ca un esperiment foarte nefericit și trebue să'l resping hotărît.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Maiu.

Proiectul de lege pentru impunerea limbei maghiare s'a primit nemodificat și în casa magnaților din Budapesta. Protestele Românilor, susținute chiar și în casa magnaților prin pășirea bărbătească a Metropoliților și a episcopilor români, au fost numai „toacă la urechia surdului.“ Guvernul nici n'a mai aflat de lipsă a motiva în casa magnaților proiectul, căci lipsind referentul (episcopul acum cardinalul Hajnald) ministrul Tréfort s'a mulțămit a așterne proiectul cu puține cuvinte întroducĕtoare. Vorbitoriul prim (contra) a fost metropolitul Vancea, care a arĕtat înpracticabilitatea proiectului și urmările triste ce trebuie să aibă o astfel de lege pentru întreaga instrucțiune poporală; lui 'i-a urmat în șirul vorbitorilor metropolitul Romanul, care a accentuat inoportunitatea proiectului și se provoacă la representațiunea bisericei române greco-orientale așternută Majestății Sale. Au mai vorbit în contră, precum anunciasem deja prin telegrama din nrul trecut, episcopii români Mețian și Mihály. Cel dintâiu a susținut, că proiectul de față periclită armonia între biserică și scoală și a citat principiul vechiu: „Qui proficit in litteris deficit in moribus, plus deficit quam proficit“; al doilea dovedesce că proiectul este chiar o pedecă a instrucțiunei.

În dilele aceste domnul de Schmerling 'și-a serbat iubileul de cincideci de ani, petrecuți în servițiul de stat. Aceasta serbare, dată în onoarea veteranului nu este lipsită de momente politice. Între o vorbire, ce a ținut-o Schmerling la aceasta serbare a accentuat, că din luptele multe totuși va resulta un stat unitar austriac; el este prea bĕtrân, ca să mai ajungă aceasta di fericită, dar copiii și nepoții lui vor fi austriaci „neîmpărțiți.“

Tecstul convențiunei austriace-turcesci este acum cunoscut. Suveranitatea sultanului preste Bosnia și Erțegovina, unde a sângerat trupele noastre, se recunoasce și toate trofeele turcesci dobêndite pe câmpul de luptă de soldații nostri se restitue guvernului turcesc, pe moșee se vor aședa stindarde turcesci, în rugăciuni se va amintí numele sulta-

---

ființă bună care se dedase ușor cu obiceiurile mele, eată ací totul.

— Ah! domnule doctor, poți D-Ta crede că ea 'ți va fi nemulțămitoare. … Lisbeth îți datoresce liniscea ei, ea adeseori 'mi-a povestit purtarea nobilă ce ai arĕtat față de ea; ea te iubesce…

— Cum iubesce o fiică pre tatăl seu, nu e așa? dise Van-der-Bader cu un accent de amărăciune.

— Fără îndoială, murmurà Ellermann, și dacă noi îți datorim fericirea esistenței noastre, nu a'i puté D-Ta consimțí a trăí împregiurul nostru?

Profesorul suspinà un suspin.

— Noi am puté fi atât de fericiți, adause studentul; această casă din suburbiul Vyverberg ar devení un paradis!

— Eu trebue să mĕ jertfesc studielor mele, domnule Ellermann, dise profesorul, și îți repet, societatea unui învĕțat moros și ridicul nu este de nici o treabă pentru înamorați. Să nu mai vorbim despre aceste lucruri, te rog.

— Vei fi ascultat.

— Și, avênd a mĕ bate în duel, adause doctorul, și de oarece resultatul acestei lupte poate să'mi fie fatal…

— Scumpul meu învĕțătoriu!…

— Făgăduesce'mi a'mi împliní douĕ dorințe.

— Te ascult cu plăcere, dise Ellermann, însĕ eu sûnt tare liniscit, presimțirile mele nu mĕ înșală nici odată.

— Și aceste presimțiri?…

— 'Mi spun că, nu te afli în nici un pericul și că vei continua a trăí pentru aceia, cari te iubesc.

— Cu toate aceste, prietene, se poate întêmpla și contrariul. În acest cas, aș voí să fiu înmormêntat în orașul unde m'am născut.

— Îți făgăduesc, dise Ellermann acoperindu'și fața cu mânile pentru a'și ascunde emoțiunea.

— Apoi aș voí să te însărcinez, scumpul meu, a spune salutările mele lui Lisbeth.

(Va urma).

nului şi pentru Novi-Bazar se stipulezā nesce convenţiuni pline de nedumeriri militare şi politice.

„Deutsche Zeitung“ din Viena aduce nesce sciri foarte importante despre o rescoalā în Macedonia. Voivoda Pasquale, care se aflà cu 1250 feciori la Iabuna-Planina, a dat mandat sā se esecute un coup cātrā Perlepa. Trei oare însē de Perlepa, Pasquale fù atacat de trei tabere turcesci şi se încinse între ambele pārţi o luptā foarte crâncenā, care a durat dela 7 oare dimineaţa pānā la 12 oare ameaḑi. Disponênd Turcii despre puteri însemnate, insurgenţii au trebuit sā se retragā earāşi la Iabuna-Planina. Perderile au fost 123 insurgenţi şi 150 Turci. Şi revolta în Tracia va isbucní cât de curênd; toate sûnt pregātite.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

De lângā Dunāre 1879. *(A sosit vremea de apoi).* Aceasta profeţiā a bunicelor noastre a devenit deja a se realisa pe tot momentul; cā de voiesci sā trāiesci în pace în vr'un oficiu; „ce veḑi trebue sā nu veḑi şi ce auḑi sā nu auḑi“ cāci la din contrā, te vei pomení într'o bunā dimineaţā cu vr'o anchetā dupā spate, şi îţi va lua bucāţica aceea de pâne, pe carea o plātesci nu numai cu sacrificarea spre împlinirea oficiului carele îţi dā pânea, ci în duplu o plātesci prin aceea, cā ai devenit a fi ceea ce ce n'au fost nici moşul nici tatāl tēu şi aşa ca sā nu'ţi perḑi pânea de toate ḑilele trebue se taci, se nu veḑi sā nu auḑi şi sā te faci toate!?

Când treci cu ochii peste legea din 1868 despre egala îndreptāţire a naţionalitāţilor cu drept cuvênt trebue sā ḑic' fārā esceptiune cā bravi au fost acei bārbaţi de stat cari au fost la cârma statului atunci, brav cā au sciut cā numai aşa va ajunge statul nostru cândva la scopul dorit, cā numai astfel va ţinea poporul cātrā patria sa mamā, au recunoscut cā fārā celelalte naţiuni din patrie nu vor putea resista nici celui mai neputincios adversar, au avut în vedere şi aceea, cā pānā mama patrie va iubí pe fiii sei şi fiii se vor bucura de darurile sale, Ungaria nu va avea lipsā de alianţa nici unui potentat.

Ne uitatā sā fie deci memomoria acelor bārbaţi de stat, cari au contat absolut numai pe braţele patriei, şi n'au avut lipsā a juca nici dupā tambora Muscalilor, nici dupā trimbiţa Teutonilor întogmai cum fac acesti maghiaruţi de aḑi. Acesti ocârmuitori cari nemai contând pe braţele patriei îşi încoardā toate silinţele a despoia pe bietul popor de tot ce are mai preţios în viaţā, de limba sa, carea nu o va lāsa Românul nici odatā cu capul.

Constatat este, cā la noi Românii „limba e viaţa“ şi când nu vom mai avé limba noastrā liberā, atunci vom fi sterşi de pre rotogolul acesta, însē multā apā va mai curge şi multe stânci se vor sfârma pânā când aceasta limbā nu'şi va mai puté desvolta însuşirile sale de civilisaţiune.

Când cauţi în paginile foilor maghiare ţi-se înfioarā trupul vēḑênd cum este tractat acel Român, carele şi el este aşa ḑicênd basa, sau peatra din capul unghiului a dulcei noastre patrie, limba Românului astāḑi este desconsideratā, petiţiunile în limba românā se retrāmit pentru a se traduce în limba ungureascā, ba pānā şi testimoniile institutelor pedagogice române şi sêrbe cerute dela învēţātori d. e. din partea inspectorului com. Timişan de doue ori retrāmise spre traducere, din motivul cā unii învēţātori nici idee n'au despre limba maghiarā.

A 3-a oarā venì însē espresa ordinaţiune cā dacā fie-care învēţātoriu în timp de 8 ḑile din propriul isvor nu va satisface ordinului, se va pedepsí!? Multe am mai vēḑut de la dnii Unguri însē aşa ce-va pānā de present nu.

Aceste sûnt numai nisce escorduri ale proiectului de maghiarisarea scolilor nemaghiare ce se aratā prin scolile din fosta margine militarā adecā: în scolile comunale! Acesti paşi ne dau destulā dovadā despre ceea ce voiesc dnii Maghiari cu proiectul lor.

Rēspuns.

Un oare care „Nuţu“ s'a plâns în nr. 44 al „Tel. Rom.“ sub titlul: „Pānā unde merge şovinismul maghiar“! precum şi un român (?) în nr. de Marţi (28|16 Aprilie) al ḑiarului din loc „Tageblatt“ sub titlul: *Verbot der romänischen Sprache beim Kaiserfeste im hermannstädter Ursuliner Convente*“ cā representarea pe scenā a unei piese dramatice românesci în institutul de fete din mânāstirea din loc a Ursulinelor nu a fost permisā din partea episcopului rom. cat. al Transilvaniei, şi adscriendumi mie împedecarea representārei mē caracteriseazā într'un mod destul de necavaleresc cu cuvintele urmātoare: „Acela asupra cāruia foaia oficioasā publicā un concurs parţial“. Spre a mē apēra în contra atacului acesta, ale cārui sāgeţi eşise dintr'un arsenal neromânesc, şi spre a puté esplica starea lucrului, îndrāsnesc a ruga pe onorabila redacţiune sā binevoiascā a 'mi publica „rēspunsul“ acesta.

Institutul de fete din loc al Ursulinelor a fost espus de mai înainte mai multor atacuri din partea unor indiviḑi necatolici, nereligioşi şi ultranaţionali, cari adecā 'l a cusa cu cālcarea legilor patriei, cu germanisarea elevelor maghiare, şi în fine chiar şi despre cālugāriţe scorniserā feliurite lucruri înfiorātoare. Amintesc numai fabula despre „Ubric“ inventatā de unele foi strāine şi reprodusā în estras şi de ḑiarul din loc „Tageblatt“ şi încā un loc dintr'o broşurā politicā, despre care de mai de multe ori sau amintit, etc. Împregiurarea aceasta a trebuit sā înduplece atât pe institutul, cât si pe episcopul, ca pre cel mai suprem şi numai prin legile patriei restrîns director al tuturor institutelor confesionale din diecesa sa, — se încungiure cu cea mai mare îngrigire tot ce ar puté da ansā inimicilor institutului spre a 'şi reînoí atacurile rēutācioase.

Între împregiurārile de faţā ar fi fost representarea unei piese românesci de sigur o armā binevenitā în mâna inimicilor institutului, cari procedura aceasta o ar fi ţinut de înoire şi ca atare unicā în toate institutele confesionale rom. catolice. Avênd însē odatā amintiţii inimici vre o armā în mânā, o ar fi întrebuinţat de sigur spre a irita şi mai tare spiritul naţiunei maghiare în contra acestui institut.

Impedecarea representārei deci nu a avut de scop nici decum „vētāmarea simţimintelor celor 3 milioane de Români,“ nu a fost un act al „şovinismului maghiar,“ ci numai îngrijirea de interesele institutului, a fost numai o procedurā raţionalā.

Pretensiunilor juste ale Românilor se satisface prin aceia, cā elevele de naţionalitatea românā al cāror numēr însē e foarte mic, sûnt obligate de-a cerceta oara de limba românā, şi aceasta din anul 1875, adecā cu un an înainte de înalta visitā a Maiestāţii Sale, singur numai din iniţiativa Escelenţei Sale a episcopului Fogarasy. A pretinde mai mult nu se cuvine, a permite mai mult nu e consult. Tocmai aşa se întêmpla în oareşi-care scoalā confesionalā; toatā cercarea de-a ocupa un teren mai mare pentru limba altei naţiuni sau biserici, are de a se lupta cu nenumērate greutāţi, pānā ce în fine totuşi trebuie sā cedeze.

Atâta la esenţa cestiunei.

Se pretinde un fanatism orb, o urā nedumeritā faţā de altā naţiune ca cineva, asupra cāruia dupā dl. „Nuţu“ şi „un român,“ se publicà un concurs parţial, se alerge spesând 17—18 fl. pe la Alba-Iulia spre a împedeca representarea unei piese românesei, deşí dacā acesta 'i-ar fi fost scopul, l'ar fi putut ajunge cu mult mai uşor pe cale postalā.

Scopul cālētoriei mele la Alba-Iulia a fost de-a câştiga pentru fiul meu cel de 9 ani o fundaţiune; cālētoria însē de aceia o-am întreprins în feriele Pascilor, fiind cā amintitul meu fiu atunci primise testimoniul (Értesitö), pe basa cāruia speram de-a puté ajunge scopul dorit.

Ce privesce presupunerea, cā eu aş urî naţiunea românā, trebuie sā o declar de nebasatā. Purtarea mea, ce-am manifestat faţā de naţiunea şi limba românā în cei 12 ani, de când mē aflu în oraşul acesta, adeveresc contrariul. Pentrucā dacā acela „un român“, sau dl. „Nuţu“ în loc ca sā mē caracteriseze cu „publicarea concursului parţial“ mē ar fi caracterisat cu aceea, cā eu am fost acela, care am defipt din posunariul meu propriu un premiu pentru acei studenţi germâni şi maghiari, cari vor face mai mult progres în limba românā; acela care am apērat pe Românii în contra unui profesor germano-bavar, care adecā numea pe Români bandā de hoţi în mai multe foi maghiare şi germâne din Cluj şi Viena, tâlhari şi aprinḑētori; acela în a cārui casā în fie care an unul sau chiar şi doi studenţi sēraci de naţiunea românā 'şi cāpātase viptul întreg gratis, dintre cari unul e în present podoaba junimei de la universitatea din Cluj; acela care silesce pe copiii sei proprii sā înveţe limba românā; acela care pentru nici o absenţā nu pedepsesce mai aspru pe tinerii români, ca pentru absenţa dela oara de limba românā; acela care pre lângā „publicarea concursului parţial“ şi astāḑi îşi împārţesce pânea cea de toate ḑilele de câte 2—3 ori pe sēptēmânā cu câte un student brav de naţionalitatea românā; acela care pentru iubirea, ce o manifesteazā faţā de studenţii români, 'şi-a cāpētat din glumā sau batjocurā numele de „tatā al Românilor“ (*az oláhok atyja*) dacā acela „un Român“ sau dl. „Nuţu“ m'ar fi caracterisat în modul acesta, mulţi dintre cetitorii onorabilei d-voastre foaie m'ar fi cunoscut îndatā sub numele de odiosul (?) profesor, şi mulţi dintre preoţi, invēţātori, notari ş. a. cari 'mi-au fost odatā discipuli ar fi esclamat: aceasta e calumniare!

Cumcā citarea acestor lucruri neînsemnate e numai armā de apērare şi nici decum îngânfare, poate înţelege uşor ori şi cine, care a cetit atacul „unui Român“ în „Tageblatt“ şi al d-lui „Nuţu“ în „Tel. rom.“

Permiteţi'mi d-le redactor a mē reîntoarce în fine earāşi la cei 2 articuli cam identici unul cu altul. Înţeleg durerea d lui învēţātoriu de limba românā, dar de altā sûnt convins pe deplin, cā la cas dacā simpatiseazā cât de puţin cu institutul acesta, el însuşi se va consola cu aceea cā furtuna ameninţātoarea nu s'a descārcat preste institutul întreg, ci numai preste sermanul de mine, ceea ce de sigur s'ar fi întêmplat.

De cumva însē resultatul final va fi înfiinţarea unui institut de fete românesc nime nu se va bucura mai sincer ca

respectivul profesor
dela gimn. reg. ung. de stat.

Varietāţi.

* (Necrolog). În 21 Aprilie a. c. am petrecut la odihna eternā pe unul din membrii cei mai de frunte ai comunei Rāheu, pre *George Maier*, care dupā o boalā îndelungatā de mai multe luni, în 19 Aprilie a. c. îşi finí viaţa sa în etate de 67 ani, lāsând în adêncā intristare pe iubita sa soţie Ioana şi doi fii maioreni Aron şi Nicolae, cel dintâiu notariu cercual la Vingard cāsātorit şi cu familie, al doilea Dr. în filosofie şi profesor seminarial în institutul teologic pedagogic din Sibiiu. Reposatul a fost om de familie de frunte în comunā, a purtat mai mulţi ani sarcina de antiste şi jurat comunal în timpurile cele mai critice, a servit şi bisericei parte ca epitrop parte ca membru al representanţei şi din tinereţā ca cântereţ însemnat. Pātruns fiind în decursul vieţii sale de lipsa bārbaţilor învēţaţi ai naţiunei noastre, n'au pregetat a'şi da pre ambii sei fii la scoale mai nalte, a spesa şi a jertfí pentru crescerea lor de cetāţeni aleşi ai statului şi ai naţiunei, şi întru adevēr 'i-a şi succes, deşí cu mari jertfe şi multe osteneli ai vedé pe ambii fericiţi încât acum a putut ḑice cu drept cuvênt: acum slobodesce Doamne pe robul tēu în pace.

La înmormêntare au luat parte toate rudeniile, amicii şi cunoscuţii şi o numēroasā inteligenţā din vecinul oraş Sebeş; ar fi de dorit ca mai mulţi pārinţi de familie sā urmeze esemplului acestui reposat în crescerea familiei. Fie'i ţērîna uşoarā şi memoria eternā. *Un contimporan.*

* (Noul curs al postelor). Dela 3|15 Maiu postele vor comunica pe liniile Sibiiu-Braşov, Sibiiu-Alba-Iulia, Sibiiu-Agnita, Sibiiu-Turnul-roşu, Sibiiu-Cisnādie şi Sibiiu-Rēşinari în urmātoriul chip:

Între Sibiiu-Braşov: Plecarea din Sibiiu 2 oare 30 minute d. a., sosirea la Fāgāraş 12 oare 30 min. noaptea, sosirea la Braşov 8 oare 30 min. în. a.; plecarea din Braşov 1 oarā noaptea, sosirea la Fāgāraş 9 oare 10 min. în. a., sosirea la Sibiiu 6 oare 50 min. sara.

Între Sibiiu-Alba-Iulia: Plecarea din Sibiiu 1 oarā 30 min. d. a., sosirea la Mercurea 5 oare 50 min. d. a., sosirea la Sebeş 8 oare 25 min. s., sosirea la Alba-Iulia 9 oare 55 min. n.; plecarea din Alba-Iulia 6 oare dim., sosirea la Sebeş 7 oare 45 m. dim., sosirea la Mercurea la 10 oare 15 min. în. a., sosirea la Sibiiu 2 oare 45 min. d. a.

Între Sibiiu-Agnita: Plecarea din Sibiiu 2 oare d. a. sosirea la Agnita: 8 oare 30 min. în. a., plecarea din Agnita 4 oare d. a., sosirea la Sibiiu 12 oare ameaḑi.

Între Sibiiu-Turnu-roşu (pe sēptēmânā de patru ori: Dumineca, Lunea, Mercurea şi Vinerea): Plecarea din Sibiiu 2 oare d. a., sosirea la Turnu-roşu 5 oare 45 min. d. a.; plecarea din Turnu-roşu 6 oare 30 min. sara, sosirea la Sibiiu 12 oare 15 min. noaptea.

Între Sibiiu-Cisnādie: plecacarea din Sibiiu 2 oare 30 min. d. a., sosirea la Cisnādie 4 oare d. a.: plecarea din Cisnādie 8 oare dim., sosirea la Sibiiu 9 oare 30 min. dim.

Între Sibiiu-Reşinari (neschimbat, pe sēptēmânā de trei ori: Dumineca, Marţia şi Vinerea): Plecarea din Sibiiu 2 oare d. a., sosirea la Reşinari 3 oare 30 min. d. a.; plecarea din Reşinari 7 oare 30 min. dim., sosirea la Sibiiu 9 oare în. a.

Posta cālēreaţā între Alba Iulia-Sibiiu va pleca din Alba-Iulia la 3 oare 30 min. d. a. şi va sosí la Sibiiu la 12 oare noaptea.

Tot dela 15 Maiu începênd oficiul postal din Sibiiu va fi deschis pentru public:

Despārţēmêntul epistolilor: dela 7 oare dimineaţa pānā la 12 oare ameaḑi şi dela 1 oarā dupā ameaḑi pānā la 8 oare sara.

Despārţēmêntul pachetelor: dela 8 oare dim. pānā la 12 oare ameaḑi şi dela 2 oare d. a. pānā la 7 oare sara.

Despārţēmêntul mandatelor: dela 8 oare dim. pānā la 12 oare ameaḑi şi dela 2 oare d. a. pānā la 7 oare sara.

Cea din urmā culegere a epistolilor din esposituri se face la 8 oare sara. Epistolile ce se depun în espositura proprie edificiului postal pānā la 6 oare dimineaţa se carteasā încā pentru trenul de dimineaţā.

* (Visitare de scoalā). Din Hondol ni se scrie cu datul 24 Aprilie v.:

Astāḑi la doue şi ½ oare dupā

prânz, ne-a cercetat scoala noastră confesională rom. gr. or. din loc domnul inspector regesc de scoale din opidul Deva fiind coînsoţit şi de on. domn jude cercual, din cercul Murĕşşoimuş. La primul moment al întrărei în scoală, a pus domnia sa întrebarea: „Sciu limba maghiară?“ apoi a luat elevii şi elevele sub esaminare: din cetire, scriere şi computul oral şi scripturistic, au conscris toate mobilele şi aparatele aflânde în scoală. adecă: mese, bance, tabele de părete, maşina de comput, o mapă mică a Ungariei şi o tablă neagră pentru scriere şi computul cu cifre. Mai departe a continuat cu conscrierea tuturor opurilor literare aflânde în scoală, că de unde şi de cine sûnt edate. La trei oare domnul inspector regesc a părăsit scoala noastră.

* (Ritualul unei cete de tălhari). Foile din Palermo spun: „Înaintea tribunalului nostru s'a decis de curênd procesul contra renumitei cete de tălhari „*I Fratuzzi*“ din Bagheria. Această ceată consista din 29 civi ai numitei cetăţi, carea avea de căpitan pre un meseriaş. Ceata îşi avea notariul, doctorul, apoticariul şi preotul ei. Fie-care carele întra în societatea aceasta trebuia să sufere o împunsĕtură în degetul cel mare, stropindu-se cu sângele eşit din deget icoana unui Sfânt. Aceasta icoană după aceea se ardea şi cenuşa ei să împrăştia. După aceea candidatul trebuia să pusce cu un revolvĕr într'o icoană de-a lui Christos acăţată în sala, unde'şi ţinea societatea şedinţele, spre dovadă, că înaintea lui (candidatului) nu este nimic sfânt şi că el, în cas de lipsă, ar puşca chiar pre părinţii lui. Toţi membrii acestei societăţi s'au judecat la închişoare pe mai mulţi ani.“ (Aşa se formează nihilismul, socialismul etc. în statele, unde domnesc nedreptăţile şi supremaţia. Red.)

* (Încercare de asasinat). Din Petersburg se scrie ḑiarului „Daily News“: „Presenţa de spirit a generalului Drendeln a zădărnicit un nou complot îndreptat în contra vieţei sale. Între persoanele ce cereau audienţă dela general se află într'o dimineaţă şi un individ în plină uniformă a unui colonel rus, care, venind rêndul la el, fù rugat să presente petiţia. El începù să răscolească prin busunare ca şi cum ar căuta nisce hărtii, când generalul temându-se de trădare, îi apucă mâna şi îi o ţinù în busunar pănă ce străinul a fost dat pe mâna poliţiei. În busunarul ḑisului colonel s'a aflat un revolver încărcat. In curênd se dovedí că individul nu era colonel ci nihilist stravestit.

* (Domnişoara Adelaida Montgolfier), fiica descoperitorului baloanelor, trăiesce în vêrsta înaintată de 89 ani. Ea are o avere însemnată şi dăruí museului academiei aeronautice o copie a marei medalii făcută de Hondon, care representă pe tatăl şi pe unchiul ei — cei doi fraţi asociaţi în întreprinderea lor scientifică. După cum află ḑiarul din Londra „Nature,“ în Francia se fac pregătiri pentru serbarea jubileului de 100 ani a înălţărei primului balon, care avù loc în 1783 aproape de oraşul Lyon.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Bucuresci, 16 Maiu n. În colegiul electoral I s'au ales 17 liberali şi 8 conservativi, 5 realegeri vor reeşí probabil în favorul liberalilor.

London, 16 Maiu n. După documente publicate este constată o înţelegere anglo-rusească cu privire la Rumelia resăriteană.

Bursa de Viena

din 16 Mai n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	125 50
Acţiuni de bancă	841 —
Acţiuni de credit	261 80
Valuta nóuă imperială germână	241 —
London	117 35
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 36

Economic.

Budapesta, 10 Maiu n. Impregiurările timpului s'au schimbat debia spre bine avênd sĕptĕmâna trecută întreagă vreme frumoasă plăcută cu soare. Numai Vineri şi Sâmbătă a picurat puţintel. Favorul acesta de timp, după care am fost cu toţii setoşi a fost întrebuinţat cu plăcere mare din resputeri de toţi, cu deosebire de economi, cari au rĕmas în acest an tare în dĕrĕpt cu lucrurile de câmp. Pelângă toate aceste însĕ multe locuri vor puté fi arate numai după vre-o câte-va sĕptĕmâni, din care causă poate că vor rĕmâné şi nelucrate. In timpul din urmă s'a încuibat temerea între economi, că grâul în acest an va avé mult tăciune şi aceastà temere nu e fără temeiu; dacă însĕ de-acum începênd vom avé timp îndelungat ḑile frumoase uscate apoi rĕul acesta poate nu va fi aşa mare precum se crede şi se închipuesce. Deşí sĕmĕnăturile sûnt pline de burueni totuşi nădăjduim într'o recoltă cuantitativ bună. Cu timpul frumos a întrat între oameni multă vioiciune şi toate negoaţele, cu deosebire negoţul bucatelor au luat un avênt şi comunicaţia e foarte animată. In special notăm:

Grâul a trecut cu iuţală în cuantitate de 70—80,000 măji metrice cu câte fl. 9 30—9.50; Sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 5.90—6.20; Orzul la 3000 m. m. cu fl. 5.10—5.25; Ovĕsul a trecut cu fl. 5.25—5.60; Cucuruzul în cuantitate de 20,000 măji metrice a trecut ca focul plătindu-se maja metrică cu fl. 4.70—4.98, ba chiar şi cu 5.27; Făina toată câtă s'a aflat în têrg şi în magazine s'a transportat în toate părţile Europei, cu deosebire însĕ în Britania, Germania de sud şi Hollanda.

Păstăioasele n'au avut aşa mare trecere şi preţurile au fost în sĕptĕmâna treeută ceva mai moderate ca mai nainte. În deosebi s'a vêndut: fasolea cu fl. 7—8; lintea cu fl. 10—12; mazĕrea cu fl. 10—13; sĕmênţa de in cu fl. 13; mălaiul cu fl. 8.75—9 toate pro 100 chilogr.; Lânile asemenea n'au avut trecere mare plătindu-se numai chilograma cu fl. 2—3.50.

Porcii au fost tare căutaţi. In têrg s'au aflat 90,000 de capete şi între aceste din România 1390, din Ungaria de sud 3600 şi din Ardeal 550.

Unsoarea de porc încă a avut trecere bună şi s'a plătit cu fl. 44.50—45 fără vas, şi cu vas cu tot cu fl. 46—47; Slănina a trecut cu fl. 41—43; afumată cu fl. 47—49; Sĕul s'a vêndut cu fl. 44—45; Spirtul a trecut numai cu fl. 26—26.25 *en gros* pro 10 mii litre %; Crumpene erau foarte puţine în têrg, de aceea au fost tare căutate plătindu-se şi cu fl 1.60—1.80;

Peile încă au avut trecere bună. Notăm în special: peile nelucrate de oaie s'au vêndut cu fl. 50—60; cele de miel cu fl. 87—92; de vacă cu fl. 105—110; de bou cu fl. 110—112 din Ungaria; din Bănat cu fl. 125—135; din Ardeal cu fl. 135—145; peile lucrate respective tălpile s'au plătit după cualitate şi cuantitate binişor în sĕptĕmâna trecută. Aşa d. e. 9—11 chílograme tălpi de viţĕl cu fl. 425—450, 5—6 chilograme tălpi de cal cu fl. 175—185 etc. etc.

Nr. 59—1879. 2—3

EDICT.

Ioanăş I. Roman de religiunea gr. or. din comuna Sălişte, comitatul Sibiiului, carele a părăsit de 4 ani cu necredinţă pre legitima sa soţie Marina n. D. Martin tot din Sălişte, fără a se scí ubicaţiunea lui, fiind încaminat asupră'i proces matrimonial, se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă să se presenteze înaintea subsemnatului for spre a se folosí de dreptul apărărei; la din contră procesul matrimonial incaminat asupră'i se va decide în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca for matrimonial.

Sibiiu în 19 Martie 1879.

Moise Toma m. p.
adm. protop.

Nr. 49—1879. 2—3

EDICT.

Ioan Marină din Tilişca comitatul Sibiiului, de religiunea gr. or., carele de 6 ani a părăsit cu necredinţă pre legitima sa soţie Ana născ. Iacob Hânsa tot din Tilişca, fără a se scí ubicaţiunea lui; fiind asupră'i încaminat proces divorţial, este citat prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă, să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial spre a se folosí de dreptul apĕrărei; la din contră, procesul încaminat asupră'i se va decide în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca for matrimonial.

Sibiiu în 19 Martie 1879.

Moise Toma m/p.,
adm. protop.

Tablouirile oleografice
edate de
F. A. Lachmann,
representând diferite episode din campania română s'au dat în comisiune dlui **G. B. Popovits,** furnisorul curţei M. S. R. Domnitoriului, I. **Fleischmarkt 15, Viena** pentru provinciele austro-ungare.

Preţul lor este: Portretele M. L. Lor în rame cu fund oval **16 floreni** v. a. esemplariul; toate celelalte cu rame cuadrate **15 floreni** v. a. esemplariul. [19] 1—6

Prafurile musante lacsative din Elöpatak
conţin composiţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feară şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, disposiţiune la vĕrsarea de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 6—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

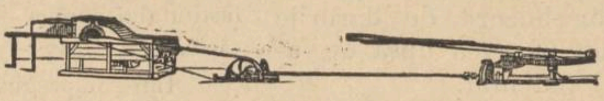

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 pănă 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 9

Neoplanta.
1875.
Medalià de argint.

Seghedin.
1876.
Medalià pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică pănă la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

[15] 8 **Antonie Novotny**
în Timişoara.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 53. Sibiiu, Marţi, 8 Maiu v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 29 Aprilie 1879.

(Urmare).

Stefan Nagy. Prea on. casă! Fiind eu un inimic jurat, principial al oposiţiunei lipsite de ori-ce convingere bărbătească şi purceḑĕtoare numai din spiritul de-a contraḑice, pe când proiectul pus la ordinea ḑilei nu trebuie judecat ca cestiune de partidă, ci din punct de vedere al culturei generale, permiteţi'mi a'mi desfăşura cât voiu puté mai pe scurt nepretensivele mele vederi asupra acestui proiect. (*Să auḑim! Să auḑim!*) Mie 'mi demandă a face aceasta nu numai simţul de datorinţă, dară tot odată şi pietatea fiiască, pentrucă a'şi pĕcătuí contra pioasei aduceri aminte de un luptătoriu inimos al limbei maghiare, când nu 'mi aşi înălţa vocea, îndată ce este vorba de realisarea dorinţelor noastre cele mai scumpe naţionale, de limba patriei noastre în interesul ideei noastre de stat.

Îndrăsnesc a pronunţa fără părtinire, că in prima linie succesele de până acum pe câmpul desvoltărei şi desteptărei naţionalităţei noastre avem ale mulţămí acelei mişcări, a cărei protector şi agitator principal scim că a fost Paul Nagy, fericitul meu tată. Apariţiunea cea mai unică în feliul seu a acestei mişcări a fost, că s'a început acolo, unde la alte naţiuni se obicĭnuiesce a înceta. Noi am zidit templul, înainte de-a ne îngrigí, că cea mai preţioasă dintre relicuiile naţionale, cari au a se păstra în templul acesta, să fie o proprietate de-a poporului nostru. (*Adevĕrat!*)

Proiectul acesta are aşa dară destinaţiunea de-a fi peatra fundamentală a acelei clădiri, care am început a o clădí de sus în jos. Nu interesul naţionalităţii maghiare, ci cel al statului ne demândă în linia primă a face cât se poate mai ingrabă lege din proiectul ce ne este pus înainte. Dacă interese europene pretind, că aici între Dunăre şi Tissa să fie un stat cu postulatul de-a fi de sine stătătoriu, atunci e neapărat de lipsă, ca idea necesară a aparţinerei la stat să se înrădĕcineze cât mai afund la toate naţionalităţile cari vieţuiesc intre marginile aceste; spre acest sfêrşit va contribuí legea aceasta, pentrucă ea face cu putinţă, ca în inima cea primitoare a copilului să se sădească dimpreună cu limba maghiară şi simţul aparţinerei la statul unguresc (*Aprobare*) şi ceea ce merge mână în mână cu aceasta, iubirea către mama comună, către scumpa patrie. După părerea mea aceasta este partea politică a cestiunei; celalalt punct de vedere de-asemenea ponderositate privesce cultura.

Când ar permite situaţiunea cea sguduită a finanţelor ţĕrii a întrebuinţa pentru institutele noastre de învĕţământ sume mai mari decât până acum, atunci poate am fi în stare a ridica astfel de institute mai înalte în toate, sau cel puţin în fie-care ţinut mai însemnat al patriei în tot cuprinsul ei, aceasta însĕ nu o putem face şi de oare-ce preste tot nu avem de cât doue universităţi, în cari se prelege în limba maghiară, tinerii nostrii de naţionalitate nemaghiară au fost siliţi a cerceta universităţi străine, de unde de obiceiu s'au întors îndopaţi cu idei naţionale şi inimice statului. Decĭ sunt cu totul de acord în privinţa părţei culturale a proiectului cu părerea desfăşurată în motivarea proiectului, că ţinta şi destinaţiunea proiectului de faţă nu poate fi alta, decât a oferí tuturor cetăţenilor de naţionalitate nemaghiară ocasiunea şi mijloacele pentru însuşirea limbei maghiare. Implinim aşa dară în privinţa aceasta numai datorinţa noastră şi reparăm lăsaturile ante-cesorilor nostri, pentru că noi făcênd din proiectul acesta lege, întărim, şi dacă nu cu desĕvêrşire, dară cel puţin considerabil, fundamentul edificiului, de care mai făcui amintire, zidit de sus în jos. De aceea şi eu, onorată casă, mĕ bucur dimpreună cu naţiunea întreagă pentru aducerea în viaţă a proiectului acestuia. Bucuria mea a turburat-o numai observarea, că între conducĕtorii bisericesci ai unui popor frate, sau aflat bărbaţi, a căror nisuinţă — nu tocma bărbătească — a fost a sugruma proiectul ce se află înaintea noastră încă în leagăn. Scie fie cine pe cine înţeleg între bărbaţii acestia. Dacă o astfel de procedere este preste tot condemnabilă, pentru că are scopul de-a nimicí o ideie importantă, care are să promoveze înflorirea ţĕrii, cu cât nu este mai responsabilă împregiurarea, că mişcarea a proces dela bărbaţi de aceia, cari după chiemrarea lor sûnt obligaţi a promova cultura generală şi după posiţiunea lor ar trebuí să încungiure şi aparenţa unei agitaţiuni. Ceea ce au făcut şi cum au făcut bărbaţii acestia, desteaptă, peste voia omului, prepusul, că ei fantasează pentru o idee de stat, care este afară de marginile acestei patrie, sau dacă ei nu vor să creadă aceasta, cel puţin le lipsesce sincera nisuinţă, de a împedeca, ca prorocii seduşi să nu ducă turma încredinţată păstorirei lor înaintea altariului idolilor străini. Este adevĕrat că mai târḑiu, provocându-se la curăţenia şi sinceritatea simţemintelor lor patriotice, s'au silit a respinge învinuirea aceasta. Însĕ adevĕratul patriotism trebuie să se manifesteze prin fapte. Să iubească patria cu fapte dar nu cu cuvinte. Eu din parte'mi nu sûnt în stare a cuprinde, cum se va puté documenta vre-o mare loialitate către statul unguresc prin călĕtoria la Viena şi cum se va documenta alipirea către acel stat prin scopul acelei călĕtorii. Dacă vor să dea ei un semn eclatant despre simţemintele lor patriotice, pe care eu de astădată nu le trag necondiţionat la îndoială, li se oferă ocasiune destulă în esercitarea consciinţioasă a dreptului lor de inspecţiune şi controlare, care are de scop stricta observare a legei sancţionate; să sperăm că după neplăcutele esperienţe ce le au făcut îşi vor împliní oficiul cu credinţă şi neobosiţi.

Să nu creadă dară nimenea, că proiectul acesta vatĕmă autonomia religioasă a vre unei confesiuni, şi chiar dacă a'şi ţiné că părerile mele asupra acestui object ar fi incopetente, m'aşi puté provoca la congresul cel din urmă ţinut la Carloviţ, care s'a pronunţat pe faţă, că proiectul acesta nu vatĕmă drepturile şi privilegiele confesionale. Dar nici aceea să nu creadă nimenea, că proiectul acesta ţintesce la o maghiarisare forţată a naţionalităţilor nemaghiare. Simţemêntul maghiarismului şi patriotismului este un simţemênt cu mult mai sublim, decât să se poată însufla singuraticelor naţiuni prin mijlocirea unui paragraf singuratec. Dacă consciinţa aceasta însufleţitoare nu se înrădĕcinează de sine în adêncul inimei noastre, paragrafii nu o vor înrădĕcină nici odată.

O astfel de nisuinţă a statului, nu numai că n'ar avé nici un resultat practic, ci aplicarea astorfel de mĕsuri tiranice s'ar împrotiví înălţimei şi demnităţei statului unguresc care nu numai iubesce libertatea, ci o şi garantează în aceeaşi mesură fiilor ei. Încercări de aceste le lăsăm patriei tiraniei şi despotismului. Astfel de încercări nu se potrivesc cu demnitatea unei ţĕri libere şi independente. şi de aceea nici una dintre naţionalităţile, cari trăiesc în patria noastră, nu au în privinţa aceasta nici temeiu, nici vreun drept de-a fi îngrigiate. Este de prisos a întra într'o lungă discusiune sau combatere, cu acei ce învinuesc elementul maghiar cu tendenţe şovinistice; spre ai face

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(30 urmare.)

XXII.

Cartea lui Michelet şi Pistolul d-lui Anatol Bergerat. (Urmare).

— Stăpâne!

— Dacă întêmplarea nu'mi va fi favorabilă, D-Ta vei pleca fără amênare la Leyden.

— Oh! nu'mi spune lucruri atât de triste! strigà studentul, care'şi acoperì de nou faţa scăldată în lacrimi... Eu nu sûnt de fer.

— Trebue să prevedem toate adause Van-der-Bader, a cărui viaţă fusese un şir întreg de neprevederi, şi adresându-se la soţul seu cu o privire plină de înteres ḑise: eu nu voiesc decât fericirea voastră, Ellermann.

Studentul îşi sterse lacrimile din frumoşii sei ochi.

— Vei pleca dar îndată la Leyden, urmà profesorul, vei reafla acolo pre Lisbeth care va deveni soţia D-Tale şi îi vei ḑice:

„Stăpânul este mort; el a cugetat mult la tine în ultimele sale momente; el a înţeles tot devotamentul admirabil cu care 'l-ai încungiurat. Tu ai ţinut sirmanului invĕţat locul familiei; şi el, învĕlit cu rĕul egoism al sciinţei, îngropat cu totul în abisul unei lumi necunoscute oamenilor de rênd, el n'a băgat de samă că un înger trăia în giurul lui.

„Îi vei mai spune, Ellermann, că tot ce am eu îi remâne ei.

— Pentru numele lui D-ḑeu, Te rog înceată, domnule doctor, strigà studentul, în a cărui faţă se zugràvia cea mai viuă durere, D-Ta vei scăpa sănătos şi întreg din acest duel.

— Poate ar fi mai bine să aflu moartea într'ênsul, murmurà Van-der-Bader.

Ellermann tocmai voia să rĕspundă când trăsura se oprì dintr'odată.

Birjarul deschise uşa şi prietenii nostri săriră jos pe năsip.

O sută de paşi dela trăsură, dl Bergerat şi prietenul seu Robert însoţiţi de-o a treia persoană, se preumblau cu gravitate fumând o cigară.

Vĕḑênd pre acesti domni venind spre dênşii, doctorul întrebà:

— Cu cine am să mĕ bat? Dl Bergerat salutà.

— Cu mine domnule, rĕspunse el. Învĕţatul se închinà.

— Cugetat-ai bine, îi ḑise el liniscit, la toate urmările duelului?

Dl Bergerat se întoarse spre Ellermann, cu o zimbire amabilă.

— Da, prea bine, respunse el.

— Şi D-Ta ai intenţiunea să mĕ omori? continuà profesorul cu linişte.

— Mĕ rog de ertare, ḑise representantul casei Durand, Mocard şi Compainie, noi am cugetat, cred, de ajuns asupra situaţiunei în care ne aflăm, să nu întindem vorbă lungă....

— Domnule, îl întrerupe Vander-Bader, credemĕ nu frica mĕ face să'ţi vorbesc astfel. Înainte cu vr'o câte-va ḑile poate aş fi avut slăbiciunea a ţiné la viaţă, astăḑi ea are destulă amărăciune pentru a nu mai ţiné mult la dênsa nu'mi tălmăcí dar rĕu cuvintele mele. Dacă voiesci duelul, el se va întêmpla.

— Te ascult, domnule.

— Duelul, continuà învĕţatul, este una din cele mai deplorabile rătăciri ale societăţii moderne. Dacă te voiu omorî eu pe DTa, nici odată nu mĕ voiu puté mângăia; creḑi DTa că dreptatea va fi pe partea DTale, dacă mĕ vei întinde sângerând la picioarele DTale? Aducerea aminte de mine nu va apăsa cu grele mustrări asupra conscienţei DTale?

„Nu este oare un lucru înfricoşat a vedé doi oameni, cari voiesc să'şi taie unul altuia firul vieţii? Şi nu se revoaltă spiritul în contra acestui abus al materiei?

„Eu nu mai am mamă, domnule; poate o mai ai DTa; creḑi DTa, că, ea'mi va erta crima de a'i fi omorît pre fiiul ei.

(Va urma).

să amuțască este de ajuns a ne provoca la articulul de lege 44 din 1868, care dovedesce în mod eclatant stima cea mare ce o are statul față cu drepturile naționalităților, într'o mĕsură cu care nu se poate lăuda nici o colecțiune de legi, fie a celui mai înaintat dintre staturi. Deci, fiindcă proiectul acesta nu atinge și nu vatĕmă nici interese religioase nici naționale, ci din protivă înaintează foarte mult înflorirea atât în ceea ce privesce ideea de stat, cât și cultura, este natural, că, de oare-ce alegĕtorii nostri nu ne-au trămis, ca să representăm apărarea ideilor particularistice ci ale țĕrii, în șirurile prea onoraților mei deputați colegi contrari acestui proiect sûnt representați în casa aceasta într'un numĕr așa de mic încât surprinde. Esprimêndu'mi on. casă acum mulțămita mea sinceră, că cu bunăvoitoare indulgență m'a pus în posițiune de-a fi ascultate nepretensivele mele cuvinte în o astfel de cestiune, care indică triumful ideei de stat unguresc, și credênd și sperând cele din parte'mi dise mai nainte, primesc proiectul cu bucurie și entusiasmat de basă la desbaterea generală și specială (*Aprobare*).

Ludovic Mocsáry: Onorată casă! (*Strigări: Mâne!*) Mulțămesc foarte, dacă 'mi permiteți să vorbesc mâne (*Aprobare*).

Min. pres. **Col. Tisza**: On. casă! A bună samă dl deputat are de gând a se ocupa mai pe larg cu cestiunea și de aceea doresce să vorbească mâne. Din parte'mi sûnt mulțămit. De oare ce însĕ eu aș avé să dic ce-va foarte pe scurt, permiteți'm să dic acum. (*S'audim!*)

Nu o fac, pentrucă proiectul ce ne stă înainte ar avé lipsă de o apărare obositoare, sau pentrucă argumentele aduse contra proiectului ar puté să clatine pe cineva în convingerea despre bunătatea și folosul aceluia. Vorbesc numai pentru că proiectul fù interpretat într'un sens, care trece preste cel după literă, ceea ce trebue rectificat.

Înainte de toate trebue să observ d-lui Polit, care a interpretat astfel proiectul, că, deși nu'i voiu urma pe terenul desvoltărei staturilor resăritene și apusene, totuși trebue să'i atrag atențiunea, să nu dorească, să luăm în considerațiune, în ceea ce privesce limba, esemplul staturilor din orient din nemijlocita apropiare a noastră. (*Aplause*). Căci dacă privim d. e. desvoltarea în Serbia, atunci ar trebuí să facem, nu o lege cum e cea de față (*Aprobare vie*), ci ar trebuí să introducem limba maghiară singură obligătoare în statul întreg. (*Aprobare vie*).

Pentrucă nu trebue să uităm, că în Serbia în adevĕr locuiesc puțini Maghiari, din contră în proporțiune cu Sêrbii, cu mult mai mulți Români, decât Sêrbi în Ungaria. (*Adevĕrat!*) Dl deputat să nu ne recomande așa dară procedura din orient. Când am voí noi să urmăm esemplului din Serbia, ceea ce nu vom face, nu s'ar bucura aceia, în a căror nume — deși, după cum cred, nu la însărcinarea lor — se obicinuesce dl deputat a vorbí. (*Aplause*).

Dl deputat vorbesce de suprimare, de mĕsuri constringĕtoare, vorbesce de întăritarea simțemintelor naționalităților și pune proiectul în fața legei din 1868. Prin aceasta el dă proiectului hotărît alt înțeles, de cum îl are. Pentrucă legea de instrucțiune vorbesce de limba învĕțământului, va să dică, că limba de propunere să fie în scoalele poporale limba maternă.

Proiectul acesta însĕ nu dice, că limba de instrucțiune să fie în toate scoalele cea maghiară, din contră, proiectul lasă limba de instrucțiune așa după cum este statorită în legea din 1868. Proiectul hotăresce numai, că, după ce trăim într'un stat unguresc — fie sau nu fie aceasta după placul d-lui deputat — și după ce în statul unguresc limba trebuie să fie, cel puțin în oficicle și administrațiunea mai înaltă, cea maghiară, să i se deschidă fie-cărui cetățean calea, de a'și însușí limba aceasta și în scoala poporală. Aceasta este mĕsura cea grozavă și înfiorătoare, care apasă naționalitățile.

Dl deputat dice: dacă limba maghiară are facultatea de-a se desvolta și preponderanță culturală, nu trebue să fie impusă cu sila, ea se va lățí de sine. Nu am puté oare întoarce lucrul și să întrebăm: dacă limbile popoarelor de limbă nemaghiară din Ungaria au vitalitate și facultatea de-a se desvolta — și după părerea mea o și au în faptă —: au drept a'și teme viitoriul din simpla causă, că naționalitățile aceste învață și limba maghiară?

Mich. Polit (*întrerupênd*): Dacă ea se află în mânile puterei de stat, au a se teme.

Ministru pr. **Tisza**: Dacă au a se teme, atunci aceasta dovedesce numai un lucru. Dacă este de temut, că naționalitățile, numai pentrucă își însușesc limba maghiară ca sciință, vor uita limba lor, atunci ceea ce se obiectează în contra proiectului apare într'o lumină curioasă. Pentrucă dacă esistă temerea aceasta, unde găsim motivul pentru care dl deputat cere să nu se propună limba maghiară în scoalele poporale?

Motivul îl găsim în îngrigiarea, că, dacă naționalitățile învață limba maghiară, cetățenii țĕrii se vor înțelege între sine, și atunci nu va mai fi cu putință a semĕna discordie (*Aplause vii*).

În cestiunea naționalităților, cu toate că dl deputat a numit procedura guvernului nu numai șovinistică dar și necualificabilă....

Mich. Polit (*întrerupênd*): Și așa nu va avé nici un succes!

Ministru pr. Tisza (*continuând*): Dacă nu are succes, pentru ce este dl deputat atât de mânios? (*Ilaritate mare*).

În cestiunea naționalităților, dic, eu nu m'am întrepus nici odată pentru o maghiarisare forțată și nici că mĕ voiu întrepune vre-odată; pentru că sum convins, că a trecut timpul unei espansiuni naționale — acum nu vorbesc de stat — forțate.

Atâta însĕ, fără a vení în contradicțiune cu liberalismul cel mai întins, putem pretinde din punct de vedere unguresc, ca fie-cărui cetățean să i se dea ocasiune a învăța limba statului, pentru-că de altă parte, din punctul de vedere al statului — nu al maghiarismului — este o datorință a da naționalităților nemaghiare mijloacele să învețe limba statului (*Așa este*).

Și așa, fiind-că proiectul acesta nu are altă intențiune, decât, după cum s'a dis, a oferí tuturor cetățenilor mijloacele de a se înțelege unii cu alții, rog pe onor. casă a'l primí (*Aplause vii*).

Presidentul: Desbaterea se va continua mâne.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Maiu.

„Contele Andrássy își va lua un concediu mai lung“, astfel să telegrafează din Viena diariului din Berlin „Post.“ Aceasta scire stă fără îndoială în legătură cu desaprobarea, ce a intimpinat din toate părțile convențiunea austro-ungară-turcească. Chiar și „Pester Lloyd“, care până acum a suflat „din toate organele“ laudă și mărire domnului de Andrássy, condamnă în mod hotărît convențiunea. Acordarea Marei Cruce a ordinelui leopoldin ambasadorului contelui Francisc Zichy, aceluia care a fost mijlocitorul convențiunei desamintite, este o dovadă cum se aprețuiesce convențiunea în cercurile curței.

Alaltăeri s'a încheiat în mod solemn senatul imperial din Viena. Discursul de tron accentuează momentele marcante ale legislațiunei în periodul espirat, atinge transacțiunea între Austria și Ungaria, zăbovesce mai mult la discutarea cestiunei orientale și a posițiunei esterne a monarchiei în deobște și se feresce a desvolta perspectivele politicei interne pentru viitoriul cel mai de-aproape. „Monarchia este stimată și puternică în afară și susține. cele mai amicabile relațiuni cu puterile. S'au făcut guvernului posibil a'și întrepune influența sa pentru consolidarea stărilor în orient, create prin conclusele europene, pentruca pacea să fie susținută și asigurată.“ „Am înalta mulțămire,“ dice Maiestatea Sa, „a ne vedé aproape de această țintă.“

Dovadă că n'am ajuns, ci sûntem numai aproape de țintă este scirea din Constantinopole, care ne vestesce, că acolo s'a format o numĕroasă și vĕdută partidă, care intenționează o alipire strînsă la Rusia. Se așteaptă înalte distincțiuni rusesci pentru marele vizir, pentru ministrul de rĕsboiu și de esterne.

În România lupta electorală, ce se poartă cu multă vioiciune din ambe părțile, este tocmai în curgere. Resultatul alegerei în colegiul I 'l-am comunicat cetitorilor nostri prin telegrama dela Bucusesci din nr. trecut. Între cei 17 liberali se află Rossetti, Câmpineanu, Vernescu, Ferichide, Robescu, generalul Magheru, Fleva etc., între cei 8 conservativi se află: C. Boerescu, Maiorescu, Carpp, Catargiu, Lahovari etc.

Într'o adunare electorală din Bucuresci candidatul partidei liberale Costinescu a propus următoarea deslegare a cestiunei Ovreilor: Să se acoarde drepturile unui cetățean român și deplină egală îndreptățire tuturor Ovreilor, cari s'au născut în România și cari n'au fost nici odată sub scut estern și cari s'au supus sortărei militare. Costinescu privesce supunerea la sortarea militară de-o optare pentru naționalitatea română; Ovreii, cari sûnt supuși români, trebuie să se țină de aceasta categorie, ceialalți sûnt supuși străini și rĕmân supuși normativelor obstesci de drept; ei prin urmare, pentru a dobândí naturalisarea vor fi nevoiți a se supune formalităților prescrise pentru toți străinii. Adunarea, la care luară parte preste 2000 persoane, primì foarte favorabil deslegarea propusă și încărcase pe vorbitoriul cu aplause.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, Maiu 1879. In fine cestiunea dilei adecă desbaterea despre legea pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele elementare confesionale s'a terminat în camera representativă după o luptă parlamentară foarte neegală, însĕ purtată cu multă obiectivitate și cu mult tact din partea naționalităților nemaghiare respective de deputații acestora.

Dacă maioritatea deputaților ar fi avut în vedere motivele cele ponderoase și valide precum și interesele generale ale statului relevate cu abundanță de deputații nemaghiari, resultatul acelei desbateri, la votisare ar fi trebuit să fie cu totul altul decât cel cunoscut.

Durere însĕ, că considerante și interese de a doua mână au preponderat și proiectul din cestiune cu puține modificațiuni înaspritoare a fost primit după propunerea comisiunei dietale.

Cumcă maioritatea deputaților nu a fost convinsă despre bunătatea acestui proiect de lege s'a putut observa atât din discursul desbaterei cât și din fisionomia dietei.

Din partea regimului afară de ministrii n'a vorbit pentru proiect decât mai numai neofiții, eară din oposițiune numai un deputat de oareșicare renume.

Fisionomia dietei încă nu a fost aceea a unei corporațiuni, care este convinsă că face o lege bună pentru țară, ci aceea a unei corporațiuni care stă se îngroape un mort.

Și într'adevĕr prin acest proiect s'a îngropat nu numai unul ci mai mulți morți.

Libertatea de învĕțământ, înlesnirea pentru înaintarea culturei popoarelor nemaghiare și speranța de-a se restituí între naționalitățile din Ungaria buna înțelegere, sûnt aședate în cosciugul acestei legi, fără ca să poată resulta vre-un câscig pentru stat.

Consciința despre această stare de lucruri a făcut ca și votisarea să se întêmple nu numai fără nici un *animo* dar chiar într'un fel de disposițiune deprimătoare. Se părea, că o mare parte a deputaților ar fi preferit, să nu vină în posițiune de a vota aceasta lege.

Și cu toate aceste pre lângă toate motivele ponderoase aduse de către deputații nemaghiari în contra acelui proiect de lege, atât din punct de vedere al dreptățea, al culturei ca și din punct de vedere al resonului de stat și al oportunității numitul proiect de lege s'a primit de majoritatea dietală.

Această aparență la primul moment se pare o enigmă, acela însĕ care cunoasce împregiurările va afla aceasta enigmă foarte lesne de esplicat din următoarele motive.

Înainte de toate trebue se observ că judaismul și neofitismul au devenit pentru statul nostru în genere și pentru națiunea maghiară în specie o calamitate, ba cea mai mult, un pericul amenințător.

Ovreii și neofiții, acesti parasiți periculoși esploatează natura cea ușoară iritabilă și aplecată spre șovinism a nanațiunei maghiare în folosul lor proprii iritându-o în continuu în contra celor lalte naționalități și seducêndu-o la pasuri de atare natură, pentru ca ori-ce bună înțelegere între popoarele Ungariei se devină imposibilă. Lucru natural, fiind că înțelegerea între Maghiarii și nemaghiarii Ungariei le-ar face prosperarea, ba chiar esistența lor imposibilă. Acest soiu de oameni pot esista numai prin discordia naționalităților prin urmare numai prin nenorocirea statului, fără ca ei să fie în stare a da ecuivalent statului pentru rĕul ce'l causează.

Ovreiul, câtă vreme se ține de religiunea lui nu are interese naționale.

Toate interesele lui de naționalitate și de umanitate sûnt contrase în religiunea lui în judaism, el nu se alătură la nici o naționalitate, deosebitele națiuni ale pământului au numai într'atâta interes pentru Ovreu, încât ele sûnt obiect de esploatat pentru judaismul care, ca o conjurațiune bine organisată numită alianța israelită acopere cu rețaua sa toată suprafața pământului.

Pentru Ovreu este tot una ce limbă vorbesce, el vorbesce astădi cu aceași predilecțiune limba maghiară, cu care a vorbit eri pe cea germână și va vorbí și mâne poate alta.

Ovreul ca și neofitul astădi simulează cel mai mare zel pentru națiunea maghiară, fiind că așa își află socoteala și mâne sigur va simula tot așa de mare zel pentru altă națiune, îndată ce aceasta ar fi în stare a'i oferí aceleși sau mai mari foloase.

Acest soiu de oameni au ajuns la noi în Ungaria prin cutezare și obrăsnicia lor la atâta vadă încât le-a succes, că, cu ocasiunea desbaterei și votisărei legei din cestiune să teroriseze o mare parte dintre deputaţii de naţionalitate maghiară şi încă astfel încât nici motivele cele resonabile ale deputaţilor nemaghiari, ba nici chiar patrioticele admonări ale înţeleptului patriot şi deputat maghiar Mocsáry n'au fost în stare a delătura urmările terorismului indicat.

Sciu din conversaţiuni private că mulţi deputaţi maghiari nu încuviinţau proiectul de lege din cestiune însĕ terorisaţi de Ovrei şi de neofiţi nu au avut curagiul de-a păşí pe faţă în contra aceluia la desbatere, eară la votisare au preferat de-a absenta.

Mai cu samă s'au folosit neofeţii şi Ovreii pentru a aţîţa pe deputaţii maghiari, ca să primească proiectul de lege indicat cu ori şi ce preţ, de aceea strategia, că au înfăţoşat acest proiect în legătură cu paşii făcuţi de Români în contra acestuia drept cestiune de luptă şi de putere a Maghiarilor faţă cu Români.

Astfeliu mulţi deputaţi maghiari numai din aceea causă au votat proiectul de lege pentru limba maghiară pentru ca din lupta imaginară între Maghiari şi Români să easă Maghiarii învingĕtori şi astfeliu să constate, că ei sûnt mai puternici, ceea ce observăm, că nu le-a denegat nimenea până acum, fiind că Românii prin paşii făcuţi nu au avut altă tendenţă decât, de-a se apĕra de rĕul ce 'i ameninţă.

Nu este îndoială că sûnt între deputaţii maghiari şi atari şovinişti, cari nu numai doresc, dar şi cred că este posibil, ca să maghiariseze pe toţi locuitorii din Ungaria fie chiar prin foc şi sabie, şi că apoi naţiunea maghiară devenită în numĕrul de 15 milioane să ocupe loc şi să joace rol între naţiunile cele mari ale Europei; de acestia din norocire nu sûnt mulţi.

In fine sûnt şi de acei deputaţi cari într'adevĕr cugetă serios despre acest proiect de lege.

Acesti deputaţi sciu bine, că proiectul de lege din cestiune nu zace nice în interesul culturei, nice al bunei înţelegeri între popoarele Ungariei, ba chiar nice în interesul limbei maghiare fiind-că sûnt convinşi că maghiarisarea în ḑiua de astăḑi este imposibilitate, acesti deputaţi sciu bine, că prin acest proiect, devenind lege, se impedecă cultura naţionalităţilor nemaghiare şi totuşi 'l-au votat, şi încă 'l-au votat tocmai pentru aceasta causă din urmă fiind-că ei astfel argumentează, şi încă cu tot resonul, că progresul cultural al naţionalităţilor nemaghiare prin această lege va fi dacă nu înpedecat cel puţin îngreuiat, eară prin aceasta se asigură supremaţia intelectuală a elementului maghiar, a cărui progres cultural nu este apĕsat de acea lege.

Va se ḑică se tractează de o luptă îndreptată în contra înaintărei culturale a elementelor nemaghiare din Ungaria înscenată cătră finea secolului al 19-lea.

Ce va ḑice lumea cultă când va avé cunoscinţă de o asemenea procedere anticisată şi neumană, este lesne de sciut.

Încât pentru noi Românii, cari opriţi cu totul dela ori-ce înaintare culturală până la anul 1848, şi cari abia am putut se ne folosim de dreptul de înaintare de 30 de ani şi acum câte noue pedeci ni se opun, se fim în chiar, că acum nu vom avé a ne lupta numai pentru limba şi naţionalitatea noastră, dar şi pentru cultura noastră va se ḑică pentru cele mai sublime drepturi ale neamului omenesc.

Dumneḑeu să ne întărească!

De sub poalele munţilor apuseni în Aprile 1879. (Lipsa de cultură la poporul sătean. Lipsa prea simţită de reuniuni ajutătoare pentru popor). Numai acel om poate ḑice că cunoasce toate lipsele poporului nostru agricol, care nu numai locuesce în mijlocul poporului, dar totodată şi ia parte la toate neajunsurile şi suferinţele lui. Cu durere esprim aceste despre bietul nostru popor muncitor, dar ce să fac, sûnt silit a mărturisí şi adevĕrul, ca unul care'l compătimesc din inimă şi cunoscêndu'i relaţiunile sufer adese şi eu împreună cu el.

Poporul nostru, mai cu samă cel agricol, cum se ḑice: parecă e născut numai pentru suferinţe şi greutăţi, şi toate aceste scim bine că de unde'i provin? scim că'i provin dela necultura şi eară necultura lui. Un pom sau o grădină, cum o va puté cultiva cineva dacă nu se pricepe la pomologie şi horticultură? Cultura poporului nostru se începe dela mamă; dar scim cât sûnt de rari în popor mamele cultivate şi prin urmare cultivătoare? Aşa dară să începem dela scoală; cum sûnt însĕ cele mai multe scoale sătesci? Cât e pentru edificiele de scoale, încă n'am avé mult de a ne tânguí, căci aceste conform stărei poporului sătesc, în cele mai multe comune sûnt destul de bune, avem însĕ de a ne tânguí pentru lipsa de învĕţători cualificaţi, cari nu se aplică dacă nu le poţi da o leafă onestă, ci în lipsa celor cualificaţi: aplicăm adeseori de aceia pre cari nu'i alegem, ci îi culegem. Astfel avem în cele mai multe comune (cum se ḑice pe la noi) scoale de peatră, ear învĕţători de lemn! Eată lipsa de cultivători ai grădinei, va să ḑică a poporului şi a mlădiţelor lui!

Dacă milostivul şi constituţionalul nostru guvern, s'ar îngrijí în general despre cultura şi cultivarea poporului, bunăoară cum se îngrigesce despre aceasta guvernul României: aplicând învĕţători cualificaţi şi provĕḑêndu'i cu leafă onestă dela stat, (căci vorbind între paranteze: din multele şi tot feliul de contribuţiuni, ce plătesce bietul popor muncitor, s'ar puté suplini şi aceasta fără nici un pĕcat) atunci ar vedé şi s'ar convinge chiar domnii nostri stăpânitori: că poporul nostru chiar şi numai pentru o asemenea faptă s'ar arĕta recunoscĕtor, sincer şi mai aplicabil către o apropiere şi conţelegere frăţească cu naţionalităţile conlocuitoare neromâne.

Milostivul nostru guvern însĕ nu se îngrigesce de aceasta, ci se îngrigesce despre aceea: că unde face câte o scoală de dai doamne, botezându-o de scoală comunală, acolo grija cea dintâiu este: ca prelegerile în acea scoală să se înceapă cu „Mi atyánk“ şi cu întroducerea acelei limbi, pre care poporul şi fiii poporului nostru nu o înţeleg. Prin urmare: acest mod de desvoltare şi cultivare a poporului român nu va face în veci progres, ci din contră: un dureros regres; au doară aceasta 'i este intenţiunea guvernului nostru părinţesc?

Eu însĕ şi mulţi alţii împreună cu mine sperăm: că păuă ce vom avé de conducĕtori ai causelor noastre naţionale bisericesci şi scolare pre prea demnii nostri prelaţi, până atunci încercările forţate ale guvernului actual şi pe lângă toate opintirile sale şi neajunsele noastre opunêndu-ne: vom începe prelegerile în scoala noastră naţională cu „Tatăl nostru.“

Trecênd dela acest obiect nu prea măgulitor pentru noi sătenii: voiu să mĕ ocup puţintel şi de lipsa de reuniuni ajutătoare pentru popor.

Mai în ḑilele trecute eram în oraşul A. unde trecênd prin piaţa principală, mi se opriră ochii la o firmă de-asupra unei uşe cu inscripţiunea „Kisegitő egylet.“ (Reuniune ajutătoare). Cu câte-va oare mai târḑiu tot ací în oraş conveniiu cu un amic al meu, îi povestisem ce vĕḑuiu în piaţă şi cum m'am interesat de această firmă, cugetând în mine, cât ar fi de bine dacă asemenea „reuniuni“ s'ar puté înfiinţa şi pe sate? Dar cât de mare 'mi fù surprinderea, când acest amic îmi spuse, că el, deşí nu e orăşan, totuşi a avut un mare folos de acea reuniune, căci ḑice amicul, detorisem la „Albina“ în Sibiiu 300 fl. v. a. şi eram strîns ca în şiroafe să'i plătesc; veniiu însĕ ací cu un cunoscut maghiar din loc, şi îndată mi se promise împrumutul ce aveam să'l fac, şi pre care 'l-am şi făcut; astăḑi mai datoresc ací numai 40 fl. din cele 300 fl. împrumutaţi şi solviţi la „Albina“.

Aceasta îmi bătù un cuiu în cap, şi venind acasă m'am apucat de urḑirea unui plan, cu care însĕ n'am reuşit. Căci pe sate nu afli oameni cari să'şi deschidă punga şi să'i poţi îndupleca la aşa ceva, ear de alte venite durere nu dispunem, cum dispun bună oară: Lăncrămenii, Vinerenii şi Teusenii, cari au casele lor alodiale; îmi făcuiu apoi alt plan, cu care şi reuşiiu. Înfiinţarăm adecă un magazin de bucate, dându'i numele de „fond ajutătoriu“ cu statute conform cărora: fondul are să fructifice în 10 ani. În înţelesul statutelor, venitul jumĕtate (din crescere) este menit pentru scoală şi biserică. Am urmat cu acest esemplu domnilor oare când amploiaţi români în Zarand cari în anul 1862/3 mai întâiu au înfiinţat „fondul gimnasial din Brad.“

Domnii Hodoş şi Frâncu spriginiţi de comitele suprem de atunci I. Pipoş (acum pensionat) umblau ca doi apostoli prin toate comunele provocând şi îndemnând poporul la oferirea obligaţiunilor împrumutului de stat pentru înfiinţarea fondului gimnasial din Brad precum şi la înfiinţarea pe tot locul de măgăzine de bucate pentru scoalele poporale.

Se vor afla doară şi astăḑi oameni care se lucre pentru un astfel de scop! I. P—u.

Rĕspuns la rĕspuns.

Domnule redactor! În Nr. 52 al „Tel. Rom.“ aţi publicat, cu subscrierea: „Respectivul profesor dela gimnasiul r. u. de stat“ un „Respuns“ la articulul: „Până unde merge şovinismul maghiar“, 'l-aţi publicat fără nici o observare din partea d-voastră, deşí sciaţi, ca şi mine, că respunsul nu este decât o falsificare şi mistificare a adevĕrului. Prin aceasta aţi dovedit, d-le redactor, că ţineţi sub toate împregiurările la acsioma: *„audiatur et altera pars“*. Nu toţi redactorii însĕ urmează astfel. „Hermannstädter Zeitung“ d. e. a refusat simplu de-a primí un respuns, ce i s'a trimis pentru a se rectifica unele neadevĕruri dintr'un „comunicat“, pe care 'l publicase cu puţin mai înainte tot în cestiunea aceasta. Dar bine faceţi, d-le redactor, că ţineţi a fi ecuitabili şi imparţiali, chiar şi faţă de contrarii nostri. Să lăsăm altora deprinderea de-a falsifica şi suprima adevĕrul, să 'l lăsăm acelora, cari simt, că numai prin aceasta se mai pot susţiné. Românul ţine pururea la drept şi dreptate, la adevĕr şi cuviinţă. De aceea 'mi place a crede, că nu 'mi vei refusa nici mie bunăvoinţa de a 'mi acorda puţin loc în coloanele stimabilului d-voastre ḑiar spre a arĕta, câtă valoare au aserţiunile „respectivului profesor.“

Ântâiu, d-sa face mărturisirea prea preţioasă pentru noi Românii, că adecă „representarea unei piese românesci ar fi fost o „înnoire“, carea ar fi „iritat şi mai mult spiritul naţiunei maghiare.“ Pentru ca onorabilii lectori să înţeleagă, ce va să ḑică aici cuvêntul „înnoire“, observ, că la institutul de fete din monăstirea Ursulinelor este o datină veche, ca la esamene şi la alte ḑile mai alese elevele se joace piese teatrale. Mai înainte se jucau numai piese nemţesci şi franceze; de un timp încoace începură a se juca şi piese maghiare, ear la 24 Aprilie se chibzuise, din incidentul nunţii de argint a Maiestăţilor Lor, a se mai juca şi o piesă românească. Eacă „înnoirea“, de carea vorbesce „respectivul profesor“, înnoire în adevĕr foarte nevinovată, cu toate aceste d-sa ne asigură; că ea ar fi „iritat spiritul naţiunei maghiare.“ Va să ḑică, ori ce progres în limba română este de natură a „irita spiritul naţiunei maghiare“. Mărturisirea — o repeţim — este foarte preţioasă. Sciam adecă şi noi, că şoviniştii maghiari se iritează de tot ce este românesc, întocmai cum se iritează şi unele animale, când zăresc o cârpă roşie; ne a lipsit însĕ o mărturisire din partea lor. Acum o avem. Ce e drept, ministrul Tréfort declarase în dietă, că nu este în scopul statului de-a „mărginí folosirea limbelor nemaghiare în scoală;“ dar în pracsa vieţei nu se urmează, cum vorbesce ministrul, la adresa opiniunei publice din afară, ci cum rĕspunde organul seu din Sibiiu, carele — mulţămită referinţelor sale intime — este în posiţiune de-a cunoasce bine secretele politicei maghiare, fără să fie legat de atâtea consideraţiuni ca ministrul. Dovadă este între altele şi soartea limbei romăne în institutul Ursulinelor; respectivul a voit, ca piesa românească să fie oprită (şi încă într'un stadiu înaintat, ca astfeliu umilirea să se simtă cu atât mai tare) şi ea a fost oprită, folosirea limbei române a fost „mărginită“. Repeţim: folosirea limbei române a fost mărginită, căci:

A doua, nu este adevĕrat, ce ḑice „respectivul,“ că adecă „pretensiunilor juste ale Românilor se satisface prin aceea, că elevele române sûnt obligate a cerceta oara de limba română; a pretinde mai mult nu se cuvine, a permite mai mult nu e consult. Din punctul de vedere al şovinismului maghiar — da, din punctul de vedere al pedagogiei însĕ — nu! Când adecă o limbă s'a întrodus odată într'o scoală, ea trebue a se tracta în conformitate cu regulele metodicei. Tractarea metodică însĕ cuprinde în sine trei stadii:

stadiul recepţiunei
stadiul asimilaţiunei
stadiul reproducţiunei.

Negligênd şi numai unul din aceste stadii organice, tractarea ar fi defectuoasă, fructele instrucţiunei ar întârḑia de-a se arĕta. De stadiul reproducţiunei se ţine negreşit şi representarea dramatică.

De aceea „Legendarele“ de astăḑi conţin şi scene sau piese dramatice, cari nu numai se cetesc, ci se şi „representă“; de aceea între „ocupaţiunile stilistice“ se numĕră şi „dramatisarea unei naraţiuni.“ Aşa vorbesce pedagogia. Ori crede „respectivul,“ că legile pedagogiei pot fi călcate cu aceeaşi uşurĕtate ca legile comune, când ne genează? Sau doară întroducerea limbei române în institutul din mănăstirea Ursulinelor a fost numai „rîma din undiţă,“ menită din capul locului numai a amăgí, dar nu şi a sătura? — Aceasta încât pentru instrucţiune; ce privesce educaţiunea, atâta doară va scí un „respectiv profesor dela gimnasiul regiu unguresc de stat,“ că în scoală trebue să domnească deplină egalitate, frăţietate, libertate, într'un cuvênt; humanitate, prin urmare că nu este permis a face caste deosebite, de privilegiaţi şi iobagi, a glorifica pre unii şi a umilí pre alţii. In adevĕr, se cere multă îngâmfare, a pretinde, ca faţă de noi Românii să se suspindă până şi legile pedagogiei, pentru ca nu cumva să se „iriteze spiritul naţiunei maghiare.“ Dar ei să aibă voie a ne irita şi umilí la tot pasul şi în tot momentul, curat numai din capriţ? Sĕracii de noi, rele timpuri am ajuns!

A treia. „Respectivul“ susţine mai departe, că „numĕrul elevelor române în institutul Ursulinelor este foarte mic.“ Aici d-sa nu ne spune anumit, cât de mare sau cât de mic este numĕrul elevelor române; în „Hermannstädter Zeitung“ însĕ şi în „Kelet“ a scris, că sûnt numai 6, ear nu 15 eleve, cum afirmai eu. Lăsând de o camdată numĕrul la o parte, este lucru curios, ca un Maghiar să vie a susţiné aici teoria maiorităţilor, când în viaţa publică ei nu vor să scie nimic de teoria aceasta. Aici „respectivul“ se provoacă la numĕrul cel „foarte mic“ al elevelor române, spre a ne despoia, sub un pretest mai plausibil, de un drept, ce ne compete sub toate împregiurările; în viaţa publică însĕ, d. e. la alegerea ablegaţilor în dietă etc. ei caută altă teorie, şi când nu găsesc nici una, proclamă teoria lui „sic volo“, acurat ca lupul cu mielul. Revenind însĕ la numĕrul elevelor române după cum m'am înformat în urmă, el este încă mai mare, de cum 'l-am fost arĕtat mai înainte aşi puté cita numele toate, dar nu ţin de cuviinţă. De altmintre în obiectul din cestiune numĕrul puţin impoartă; în tot casul el a fost de ajuns pentru ca rectorul institutului un bărbat cult, serios, venit din Bavaria, prin urmare neatins de boala şovinismului, ḑic, ca însuşi rectorul se afle, că este bine şi just a se juca una din piese în limba română, prin eleve române. Aceasta însĕ ne conduce la o nouă reflecsiune din parte-ne şi adecă:

A patra: „Respectivul“ lovesce earăşi adevĕrul în faţă când afirmă, că „institutul“ ar fi oprit representarea piesei române. Adevĕrul e cum am ḑis deja, că rectorul institutului, din propria sa iniţiativă, fără cea mai mică ingerenţă din partea cui-va, ci condus singur numai de simţimintele sale de umanitate, dreptate şi cuviinţă, a decis, că una din piesele, compuse toate de el însuşi, să fie representată pe scena institutului, în limba română, prin eleve române. Piesa română odată compusă în limba germână, rectorul s'a dus cu ea la profesorul de limba română, 'l-a înformat despre intenţiunile sale, 'i-a cetit compositiunea şi l'a rugat a o traduce in limba română şi a conduce studiarea ei prin elevele actrice. Piesa s'a tradus, ba s'a şi tipărit, rolele s'au împărţit, pregătirile s'au luat inceputul cu toată seriositatea reclamată de importanţa scopului. Doue sĕptĕmâni în urmă rectorul s'a transpus de nou în locuinţa profesorului de limba română şi sub regretele cele mai vii 'i-a comunicat, că „respectivul profesor“ 'i-a adus ordinul verbal al episcopului rom. cat. din Alba-Iulia de-a oprí cu ori ce preţ representarea piesei române. La întrebarea profesorului de limba română, dacă episcopul a fost avisat despre cuprinsul pieselor teatrale, rectorul a respuns, că din parte'i nu a făcut episcopului nici un raport relativ, ţinĕnd aceasta cu totul de prisos. Va să ḑică, oprirea a urmat singur numai la informaţiunile „respectivului profesor“. Ne putem închipuí, de ce natură vor fi fost informaţiunile sale! Aşa d. e. mi se spune dintr'o parte deamnă de toată credinţa, că într'un loc aici în Sibiiu, „respectivul“ ar fi afirmat, că piesa tradusă de P. este o piesă ultra-naţională din România, — scornitură atât de cu coarne, încât unul din cei presenţi nu s'a putut reţiné de-a nu reflecta: „Dacă piesa cutare este din România, n'a fost lipsă a se mai traduce în limba română.“

A cincea, „Respectivul“ ne spune multe despre iubirea sa cea mare cătră limba română, despre premiele şi ajutoarele, ce le dă din averea sa, studenţilor români în urma cărora 'şi a câştigat numele de „tată al Românilor. Dacă nu aşi sci, cine este „respectivul“, m'aşi mira de cutezanţa, cu carea susţine aşa ceva; căci eacă se vorbesce, că în anii trecuţi d-sa să fi publicat o novelă, în carea îşi bate joc de naţiunea română într'un mod atât de brutal, încât însuşi metropolitul Şaguna să 'l fi chemat la sine şi să 'i fi ḑis să 'şi retragă panfletul din circulaţiune, că de nu, a doua ḑi nu va mai fi profesor. Şi 'l-a retras până după moartea lui Şaguna. Atâta, cred, va fi de ajuns, pentru a caracterisa marea sa iubire cătră limba română. Încât pentru numele de „tată al Românilor,“ el însuşi recunoasce, că este o glumă sau chiar o batjocură la mijloc. Scim noi, cum stă lucrul; dar nu voim a întra de astădată în amĕrunte. Cine urăsce naţiunea română, nu poate să ajutore pre fli ei, chiar când ar avé cu ce.

P. S. Aflăm în momentul acesta, că studenţii dela gimnasiul de stat de aici, adecă dela institutul, la care „respectivul“ servesce ca profesor, au invitat de astădată inteligenţa română din Sibiiu la maialul lor numai prin bilete în limba maghiară. Intrebaţi, pentru ce s'au abătut dela usul de până acuma, ei asigurară, că de astădată li s'a interḑis strict, de-a face învitările pentru Români în limba română. Negreşit, când studenţii români ar fi invitat inteligenţa română prin bilete române, ca şi până aici, „spiritul naţiunei maghiare s'ar fi iritat“ teribil. Ce se face în casul acesta cu teoria majorităţei? cu buna — cuviinţă chiar? Dar, loviţi-ne limba, cât vĕ place; cu atât mai mult vom iubi-o şi vom apĕra-o.

Nuţu.

Varietăţi.

* Escelenţa Sa Înalt Preasânţitul archiepp şi motropolit Miron Romanul a sosit duminecă cu trenul de ameaḑi în mijlocul nostru din călĕtoria dela Budapesta.

Consistoriul archidiecesan, condus de Preacuvioşia Sa P. archimandrit şi vicariu archieppesc, Nicolae Popea, a bineventat pe Escelenţa Sa, îndată după sosire, în reşedinţa archieppească. P. conducĕtor, în termini foarte călduroşi şi binesimţiţi, a dat espresiune însemnătăţii luptei, prin care s'a apĕrat un drept, a cărui scop este asigurarea basei la cultură preste tot; la care luptă Escel. Sa a luat parte cu zel dela început, care luptă deşí n'a fost încoronată de succese reale, este încoronată de succese morale, căror şi contrarii de aḑi, nu va trece mult, şi se vor închina.

Escelenţa Sa mulţămì pentru aceasta întêmpinare şi promiso a lupta cu acelaş zel şi în viitoriu, între marginile legei şi adevĕratului patriotism, pentru interesele naţionale.

* (Decoraţiune). Majestatea Sa Francisc Iosif a acordat M. S. R. principelui Carol, domnitoriului României *„crucea mare a Sf. Stefan“ !*

* (Postal). In Sâmbăta de jos (comitatul Făgăraş) s'a deschis în 15 a lunei curente un nou oficiu postal, care se va ocupa cu serviţiul postal pentru epistole şi călĕtorii, apoi cu mijlocirea asignaţiunilor etc. până la suma de 200 fl. v. a. Acest oficiu postal stă în juncţiune cu posta comunicătoare între Sibiiu şi Braşov pe fie-care ḑi. De raionul acestui oficiu se ţin pe viitoriu comunele din pregiur şi adecă: Sâmbăta de jos, Sâmbăta de sus, Drăguş, Beşênbach, Rucăr, Lisa, Voivodeni, Voivodenii mari, Ludişor, Voila, Betlean, Luţa şi Dridif.

* (Sânt-Mărtin) fù designat după o desbatere de 2 ḑile în dieta ţĕrei de reşedinţa comitatului Târnavei-mici.

* (Concert filantropic). Ni se scrie din Teuş: Un farmec şi delectare, precum şi folos material au produs Dumineca trecută 15/27 Aprilie în opidul Teuş — concertul arangiat cu scop filantropic (în favorul Seghedinenilor) de junele Ales. Molnár, fiul pretorelui din loc S. Molnár. El cu violina s'a acompaniat de sora sa Olimpia Molnár, apoi: de Dr. Boer medic şi Adalbert Bürger tot pe violină, precum şi de domnişoarele: Leontina Nagy şi Nina Gönczi pe clavir esecutară opt piese feliurite, între cari şi: „Il Trovatore“ de Verdi apoi: „Air Varie“ de Beriott, „Esperance“, „Lucia“ şi „Grand Galopp“ în faţa unui public pe care abia îl putù încape mica localitate unde se concentrà.

Din petrecere au resultat: a) din bilete 61 fl. 50 cr. b) din oferte binevole 32 fl., din cari subtragêndu-se spesele arangerei, resultă un venit curat de 83 fl. 77 cr. cari în ḑiua următoare s'au şi trămis Seghedinenilor.

Doue cause m'au îndemnat se scriu aceste, 1. resultatul destul de frumos faţă cu un public atât de mic cum e cel din Teuş 2. desteritatea d-şoarei Olimpia Molnár, carea scie bate clavirul foarte bine şi a demustrat în mod esemplar resultatul unei bune cresceri.

* (Mulţămită publică). Reuniunea română de cântări şi musică din Oraviţa esprimă adânca sa mulţămită onorat. institut de credit şi economiă „Albina“ pentru ajutoriul de 50 fl. v. a. ce 'i-a votat în ultima sa adunare generală. Reuniunea noastră se mândresce de aceasta distincţiune şi nu poate ascunde bucuria, cum că onorat. institut „Albina“ tinde pre lângă promovarea intereselor materiale ale naţiunei, a sprigini şi interesele ei culturale. Dorim ca aceste străduinţe să fie pururea încoronate de bun sporiu.

Oraviţa în 17/5 Maiu 1879.

Ios. Novac m. p., pres.
E. Trăilă m. p., v. pres.

* (Esposiţia industrială) din Alba-Regală s'a deschis alaltăeri în mod solemn prin protectorul ei archiducele Iosif.

* (Regiunea mai sănĕtoasă) în Europa după raporturile statistice e Austria de sus şi Salzburgul. Acolo oamenii bĕtrâni peste 60 ani fac 11.5 percente din popolaţie, o cifră carea nu se află în nici o altă ţară a Europei. In celelalte provincii ale Austriei cifra percentuală este următoarea: în Tirol 10.9; în Carintia 10.2; în Steiermak 9.4; în Austria de jos 8.4; în provinciile unguresci şi slavone scade cifra însemnat şi face în Galiţia şi Bucovina numai 4 percente.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Roma, 19 Maiu n. Camera încuviinţă cu 153 contra 101 voturi proiectul de lege pentru căsĕtoria civilă.

London, 19 Maiu n. În casa de jos Northcote comunică principiile fundamentale ale păcei, cari s'au statorit cu Iacub Khan.

Bursa de Viena

din 19 Mai n. 1879.

London	117 30
Argint	— —
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 36

Economic.

Sibiiu, 17 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl 4.90—5.70; Grâu săcăreţ, fl. —4.—4.60; Sĕcară fl. 3.90—3.—; Orz fl. 3.20: Ovĕs fl. 1.80—2.20; Cucuruz fi 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.—; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Săpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.80—0.90.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită ——40 cr.; Carne de viţel 35—— cr. carne de porc 40—— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Maiu şi 30 Iunie imob. rĕmasului după Mihail Coc în Cărpiniş (jud. cerc. Abrud); în 29 Maiu im. rĕmasului după Stefan Dan şi Ladislau Németh în Orăştie (trib. Deva); în 18 Iunie şi 18 Iulie imob. lui Gligor Roşu în Cricău (jud. cerc. Aiud); în 7 Iunie im. Baron. Sigismund Szentkereszty în Zagon (trib. Murĕş-Oşorheiu); în 19 Iunie şi 19 Iulie imob. lui Anghel Popoviciu în Abrud (jud. cerc.); în 9 Iunie şi 19 Iulie imob. lui Nicolae Surciu şi soţi în Tămaş (jud. cerc. Hoghin); în 30 Maiu imob. contelui Adam Vas în Cecea (jud. Gherla); în 14 Iunie şi 14 Iulie im. lui Andreas Czigler în Cluj (trib.); în 16 Iunie şi 21 Iulie imob. lui Nicolae Man în Braşov (trib.); în 10 Iunie şi 10 Iulie imob. lui George Popoviciu în Petroşeni (jud. cerc. Abrud); în 22 Iunie şi 21 Iulie imob. lui Stefan Pap în Sânt-Miclăuş (jud. cerc. Gherla); în 11 Iunie şi 11 Iulie imob. lui Michail Schoppert în Haşag (jud. cerc. Mediaş); în 14 Iunie şi 22 Iunie imob. d-nei Rosa Winkler în Codlea (trib. Braşov); în 28 Maiu im. lui Francisc Szasz în Cluj (trib.); în 5 Iunie şi 5 Iulie imob. lui Nicolau Porsolt în Honiedoara (trib. Deva).

Nr. 59—1879. 3—3

EDICT.

Ioanăş I. Roman de religiunea gr. or. din comuna Sălişte, comitatul Sibiiului, carele a părăsit de 4 ani cu necredinţă pre legitima sa soţie Marina n. D. Martin tot din Sălişte, fără a se scí ubicaţiunea lui, fiind încaminat asupră'i proces matrimonial, se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă să se presenteze înaintea subsemnatului for spre a se folosí de dreptul apărărei; la din contră procesul matrimonial incaminat asupră'i se va decide în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca for matrimonial.

Sibiiu în 19 Martie 1879.

Moise Toma m. p.
adm. protop.

Tablouirile oleografice
edate de
F. A. Lachmann,
representând diferite episode din campania română s'au dat în comisiune dlui **G. B. Popovits,** furnisorul curţei M. S. R. Domnitoriului, I. **Fleischmarkt 15, Viena** pentru provinciele austro-ungare.
Preţul lor este: Portretele M. L. Lor în rame cu fund oval **16 floreni** v. a. esemplariul; toate celelalte cu rame cuadrate **15 floreni** v. a. esemplariul. [19] 2—6

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a
maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 10

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 54. Sibiiu, Joi, 10 Maiu v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Ședința din 30 Aprilie 1879.

(Urmare).

Ludovic Mocsáry: On. casă! Nu primesc proiectul de față drept basă la desbaterea generală. Declarând aceasta spun tot odată, că, durere, nu mě aflu în norocoasa și obicinuita posițiune de a tălmăcí cu ocasiunea aceasta o părere deja statorită în clubul soților mei de principii *(O voce din stânga estremă: Așa este)*. Cu toate aceste țin că a vorbí și a arăta și temeiurile, ce mě silesc să pășesc contra proiectului, este o datorință ce 'mi-o impune convingerea.

Cestiunea pusă la ordinea ḑilei țin că este foarte ponderoasă, pentrucă este afară de toată îndoiala, că, ori cât se silesce dl raportor de a mărginí și, după putință, a tempera forma acestui proiect, el totuși este în strînsă legătură cu cestiunea naționalităților. Și eu țin cestiunea naționalităților atât de importantă, încât o pun în rênd cu marile cestiuni de drept public ce esistă între noi și Austria. Ací nu se tratează de mai puțin, decât, că statul are de gând, ca cu mijloacele ce i le pune la disposițiune puterea statului să înceapă o acțiune cu scop de a respândí limba maghiară.

Prin cuvêntul „respândirea limbei maghiare“, după motivarea proiectului — aceasta este esprimată de altmintrea ca postulat și în tecstul proiectului — n'am puté înțelege alt ce-va decât, că cetațenilor patriei nemaghiari, să li se pună la disposițiune mijloacele de a'și insușí limba maghiară ca limba statului, și pentru aceasta cetățenii statului de limbă nemaghiară să se deoblige a fi mulțămitori. Eu, on. casă, věd în afirmațiunea aceasta o socoteală, cu care nimenea nu se duce în rătăcire, ba trebuie să ḑic, că o astfel de lipsă de sinceritate nu se unesce nici cu demnitatea rasei maghiare, nici cu cea a statului. Pentrucă ne este tuturor prea bine cunoscut, că noi prin respândirea limbei maghiare nu înțelegem altce-va, decât delăturarea cât se pote mai ingrabă a rěului, că acele 15 milioane de oameni, cari locoiesc această patrie, nu sûnt după originea lor toți Maghiari. Intențiunea aceasta însě, tendența aceasta, care, fie cu voiă, fie fără de voie, se manifestează la toată întêmplarea în acțiunea aceasta, o pricep și naționalitățile nemaghiare și încă foarte bine. Și după ce este afară de ori ce îndoială, că numěrul personal al rasei maghiare nu se poate înmulțí pe altă cale, decât pe socoteala numěrului personal al celorlalte naționalități: este foarte natural, că naționalitățile celelalte věd în nisuința aceasta, în tendența aceasta necesitatea de a fi în anumite privințe atacate în basa esistenței lor proprie, ceea ce nu poate avé decât consecența, că noi eară împrospetăm timpurile deplorabile dinainte de 1848, când mișcările naționalităților au luat o direcțiune atât de rea și în fine atât de periculoasă. Acțiunea aceasta, on. casă, nu însemnează altce-va, decât ruptura cu acea politică, care națiunea maghiară în cestiunea naționalităților o adoptase în timpul sistemului absolut și al provisoriului, când ajunsesem în patria aceasta la o generală împăcare a naționalităților; ruptura cu acea politică, cărei s'a dat espresiune în legea de naționalități din 1868. Principiul fundamental al acestei legi — care după modesta mea părere între toate legile, câte s'au creat în Ungaria de 12 ani încoace, este cea mai înțeleaptă — este: că fie-care naționalitate care trăesce în patria aceasta este egal îndreptățită, că este permis fiescecărei aș'i susțíné individualitatea sa națională proprie, a'și-o desvolta și pe basa acestei individualități naționale a puté progresa în cultură, că limbei maghiare numai într'atâta i s'a dat privilegii, întrucât era neapěrat de lipsă pentru o practică conducere a regimului statului, întrucât era de lipsă, ca în privința unor anumite afaceri, să fie în stat unitate în limbă. Se poate că unii vor ḑice că între proiectul dela ordinea ḑilei și între legea de naționalități dela 1868 nu este contraḑicere, pentrucă aceea preste tot nu atacă pe acsasta, nu o face mai rea. Eu însě, on. casă, cred, că în afirmațiunea aceasta este tot atât de puțină sinceritate, ca și în însași motivarea proiectului. Eu cred că proiectul acesta se află în contradicțiune directă cu legea de naționalități dela 1868. După acea lege preste tot nu este de lipsă ca locuitorii de toate naționalitățile din țară să'și însușească limba maghiară, pentrucă e prevěḑut în lege, ca în afaceri comune să poată procede în limba lor; acum din contră realisându-se legea aceasta — poate prin o ficțiune — însě se poate ḑice: eată! acum s'a dat fie-cărui ocasiune a învěța limba maghiară, acum trebue să scie fie-care maghiaresce, deci numai este de lipsă să se întrebuințeze la pertractarea afacerilor publice altă limbă decât cea maghiară. (*Strigări din stânga estremă: Și va fi foarte bine!*) Aceasta va avé așa dară consecența logică și naturală, că disposițiunea din legea dela 1868 se va delătura, conform cărei afacerile publice se puteau pertracta și în altă limbă și nu numai în limba maghiară. (*Strigări din stânga estremă: Așa și trebue să fie!*)

On. casă! Îmi permit întrebarea: este pentru noi consult a o rupe cu legea de naționalități, cărei i s'a dat espresiune în 1868? Eu cred, că legea aceasta preste tot nu va avé resultatul care se așteaptă de la dênsa pentru respândirea limbei maghiare, și dacă nu va avé vre un resultat, întreb: este — nu sciu din care alte temeiuri secundare — cu scop a rescolí cestiunea naționalităților? Servesce statului, maghiarismului spre vre un scop să'și atragă asupră'și odiul, ce fără îndoială se va deștepta, să provoace periculii, ce după modesta mea părere vor fi fireasca urmare a acestei acțiuni?

Pentru ca să dovedesc, că legea aceasta nu va avé succesul dorit în privința respândirei limbei maghiare, mě rog de onorata casă a'mi permite a întra într'o detaiare mai esactă a proiectului.

Esența proiectului original al ministrului era, în termin de 6 ani, limba maghiară să fie obiect obligat de instrucțiune în toate scoalele poporale fără de escepțiune. Lucru firesc, cea dintâiu presupunere în această privință este, că trebuie îngrijit de învěțători, cari să fie în stare a propune limba maghiară. Cu respect la aceasta, în proiectul original era hotărît, că acei învěțători, poporali, cari n'au ajuns al 50 an al vieții, să fie obligați într'un numěr anumit de ani, a învěța limba maghiară; acolo insě unde sûnt deja învěțători, cari sciu limba maghiară, să se întroducă instrucțiunea în limba maghiară numai decât. Aceste sûnt disposițiunile esențiale. Comisiunea de instrucținne a moderat acest proiect și la modificat esențial, eară dl ministru a declarat, că este gata a se alătura la ori ce feliu de moderare, tocma ca și cum on. d. ministru n'ar fi avênd altă intențiune, decât să se creeze sub auspiciele domniei sale acea lege, în care să fie indus, că în viitoriu se va propune limba maghiară în toate scoalele poporale.

Modificarea esențială, care s'a făcut în comisiune, este, că numai aceia sûnt obligați a învěța limba maghiară, în termin de 4 ani, carii au întrat la 1872 în preparandii, sau în faptă s'au așeḑat în posturi. Și aceasta este o modificare atât de esențială, incât printr'ênsa este sistată jumětatea succesului tuturor disposițiunilor, pentrucă acum mai numai acei învěțători sûnt obligați a învěța limba maghiară, cari sûnt cam de 30 de ani; pentru cei mai bětrâni de 30 ani legea nu va mai fi obligătoare. Este întrebarea, că avem acum perspectiva, că în 4 ani învěțătorii de 30 de ani, sau mai tineri, vor învěța limba maghiară? Ca să o poată învěța cu succes ar fi unicul mijloc care ar duce la scop, fie-care să'și tocmească un profesor de limbi, pentrucă cei mai mulți se află în împregiurări de acele, încât pe calea deprinderei nu sûnt în stare a'și înmulțí cunoscințele, mai cu samă acolo, unde naționalitățile locuiesc compact. Luarea unui profesor este naturalmente împosibilă, și după ce în chipul acesta persoanele, de altmintrea fără multă cultură intelectuală, pe calea diligenței private nu vor puté învěța mult, abia mai remâne altă, decât că pe timpul feriiilor, care vor trebuí spre acest sfêrșit prelungite, să se instituie cursuri de instrucțiune. Firesce va fi cu scop să se institue cursurile aceste în cetăți maghiare, ca învěțătorii să poată învěța acolo ceva și pe calea convenirilor sociale, și va fi cu scop, ca statul acolo să nu fie crutățătoriu cu cheltuelele, întrebuințate pentru înaintarea și întreținerea învěțătorilor. Cheltuielele aceste, la toată întêmplarea, nu vor fi mici. Va fi bine a favorí puțin pe tinerii dacoromanistici și panslavistici, nu numai ca să progreseze în limba maghiară, ci, preste tot, să capete puțină plăcere la ceea ce este maghiar. Nu voiu să ḑic că în chipul acesta în 3—4 ani nu'și vor însușí în oare-care měsură limba maghiară. Însě, presupunênd că vor face un foarte bun progres și timpul nu'l vor întrebuința în petreceri pe contul statului, că vor învěța cu toată plăcerea și într'aceea nici nu vor uita nimica din ceea ce au învěțat în cursul premergătoriu, îmi permit întrebarea: în casul cel mai buni ce căpătăm? cumva profesori de limbă cu cunoscințe esacte, cari nu numai că sciu maghiaresce, ci sûnt în stare a înstruí cu succes pe alții în limba maghiară? căci altcum totul este o měsură falsă; eu îmi permit a mě îndoí de așa ceva. Când am vrea noi instrucțiunea limbei cu succes în scoalele poporale, după părerea mea, cel mai sigur mijloc spre a ajunge la scop ar fi a importa învěțători de maghiari născuți, cari se înțelege de sine ar trebuí prověḑuți cu salarii mai bune, pentru că a bună samă tineri maghiari născuți în Alföld nu se vor duce bucuros în ținuturile Arvei sau Crainei.

Cam astfel stă lucrul cu învěțătorii cari deja funcționează. Ce vom face însě cu preparandiile? Înainte de toate este de lipsă a îngrigí ca acolo să fie învěțători maghiari bine cualificați. Aș găsi că este de lipsă ca acestia să fie Maghiari născuți și să priceapă pe deplin limba maghiară. Presupunem că așa se face, că în preparandii vor fi buni învěțători, întreb, se vor puté aduce tinerii în trei ani pănă acolo, în învěțarea limbei maghiare, încât să o propună cu succes? Mărturisesc că eu țin învěțarea perfectă a unei limbi numai în scoală, fără de necesariul esercițiu, de-o așa de mare greutate, încât și în privința aceasta mě îndoiesc de resultat.

Dară să trecem preste toate greutățile aceste. Să ḑicem că învěțătorii cari funcționează deja și seminaristii învață limba maghiară. Este cu putință, ca pe calea studiului în scoală, fără scoala vieții, fără pracsă, să se învețe limba maghiară în scoala poporală? Să cugetăm înapoi la timpul cănd umblam noi la scoală. Cum am învěțat noi limba latină într'atâta, încât să putem cu oare care ușurință vorbí un feliu de latinie culinară? Un curs întreg de scoală era de lipsă spre sfêrșitul acesta. Chibzuiți acum d-voastră: oare bietul copil român sau slovac dela țară, a cărui întreg curs scolastic este de șase ani și care o parte mare a acestui timp o petrece păḑind gâscele, pe când earna, mare parte dintr'ênșii nu umblă la scoală, pentrucă nu au cisme, sau nu sûnt lemne, cu care să se încălzească scoala: va face progrese mai mari în limba maghiară, sau abia va fi în stare de-a rostí fără înțeles vre-o câteva cuvinte maghiare? Va câștiga cunoscințe de acele, pe cari, în puțini ani, vecinicul inimic al ori cărei cunoscințe, uitarea, le va înghițí spre a nu remâné nici urmă de ele. Nu ḑic, că acolo, unde cei de altă limbă vin în atingere cu maghiarismul, unuia sau altuia, cunoscințele din scoală nui vor oferí în privința aceasta și înlesnirea de a'şi însuşí, în comunicaţie cu Maghiari, şi limba maghiară. Acolo însĕ, unde cei de altă limbă locuesc în masse, unde într'un giur de 10—15 miluri nu se aude un cuvênt maghiar, unde sûnt oameni, cari ani întregi nu es afară din sat, mai cu samă femeile, care în ce privesce limba şi obiceiurile sûnt mai mult de natură conservativă, — fiva succesul de aşa, încât să cumpănească urmările cele rele puse la cale de acest proiect? O las aceasta judecăţii acelor ce cugetă cu trezvie.

On. casă! Amintiu, că maghiarismul şi statul unguresc încarcă asupră'şi prin dispoşiţiunile aceste un odiu mare. Eu cred, că dacă legea n'are se remână o binecuvêntare scrisă, dacă dl ministru va voí ă o şi pune în lucrare, nu se va puté evita aplicarea unor mijloace constrîngĕtoare, sau cel puţin a unei anumite presiuni. După proiect, ministrului de culte i sa dat o largă putere foarte discreţionară în ceea ce privesce esecutarea legei. Recunosc, că altfeliu nici că se poate. Ministrul d. e. este împuternicit a îngrigí, ca la timpul seu să cerceteze, dacă învĕţătorii, cari sûnt în funcţiune, în restimpul de patru ani, în adevĕr au şi învĕţat limba maghiară. Să'mi fie permis a observa, că — lucru curios — în privinţa aceasta în lege nu este nici o sancţiune. Aceasta însĕ, cred eu, nu poate remâné aşa. şi ministrul în scurt timp se va vedé constrins a îndepliní lipsa aceasta a legei şi dacă nu va voí ca legea aceasta se remână o binecuvêntare scrisă, va trebuí sau să escrie premii pentru acei ce au învĕţat bine limba maghiară, sau să întrebuinţeze mijloace constringĕtoare contra acelor ce nu o au învĕţat, ceea ce în urma urmelor nu poate fi altce-va, decât că pe cei din urma să'i depărteze din scoală.

Este mai departe în lege acea hotărîre esenţială, că acolo, unde sûnt deja învĕţători, cari sciu limba maghiară, aceasta să se întroducă ca object obligat numai decât. Nu preste mult şi dispoşiţiunea aceasta se va dovedí de un lucru curios. Cum se vor esamina învĕţătorii, cu miile la numĕr, cum se va constata dacă ei sciu maghiaresce? După părerea mea aceasta va întêmpina mari greutăţi. Pentrucă în multe casuri se va întêmpla, că învĕţătoriul respectiv, despre care se presupune că scie maghiaresce, şi că el ar puté începe instrucţiunea, va nega, ḑicênd că nu scie. Simulanţi de acestia pot fi mulţi la numĕr, se poate că odată din inimiciţie naţională, se poate însĕ şi din altă causă, adecă, fiindcă se vor teme, că, dacă recunosc sciinţa limbei maghiare, prin propunerea acestei limbi, li se înmulţesce lucrul. Ce va face ministrul, când va afla că respectivul simulant numai din capriţ nu voiesce să mărturisască că este în stare a propune? Dacă voiesce a împedeca eludarea legei, va trebuí, cred eu, să se folosească şi faţă cu acesta de vreun mijloc constringĕtoriu.

Decât casurile aceste, mai momentuoase sûnt disposiţiunile legei în privinţa preparandiilor. Inspectorul scolar are să fie de faţă la esaminile anuale şi de cualificaţiune, şi numai acela poate dobândí o diplomă de cualificaţiune, numai acela poate fi învĕţătoriu, despre care constatează inspectorul scolar, că a făcut progresele recerute în limba maghiară şi cărui inspectorul scolar îi recunoasce cualificaţiunea. Şi în chipul acesta inspectorul scolar devine domn preste viaţă şi moarte în ceea ce privesce soartea şi viitoriul tuturor candidaţilor de învĕţători. Prin aceasta s'a dat o putere care întrece toată mĕsura în mânile singuraticilor amploiaţi şi încă tocma acelora, cari în toată ţara nu sûnt tocma cei mai populari. Eu cred, că procedura aceasta va purta vĕditul caracter al presiunei şi al silei.

Se ḑice mai departe în lege, că acolo, unde în scoalele confesionale instrucţiunea în limba maghiară nu va fi corespunḑĕtoare, statul este îndreptăţit a transforma astfel de scoale în scoale de stat şi dacă vina este a învĕţătoriului, comitetul administrativ are voie a întroduce contra unui astfel de învĕţătoriu cercetare disciplinară, eventual a'l depărta din funcţiune. Aceasta însĕ va da nascere la casuri aşa de odioase, încât, după cum cred eu, va fi cu neputinţă a ascunde că aici nu numai că se esercitează presiune, ci adevĕrată silă faţă cu celelalte naţionalităţi.

Toate lucrurile aceste, on. casă, stau în legătură strinsă cu împregiurarea, că autonomia scolară a confesiunilor va fi foarte adênc vătĕmată; pentru că după legea aceasta abia va mai puté fi vorba că în patria aceasta singuraticele confesiuni mai au o autonomie scolară, şi e lucru cunoscut, on. casă, că din partea on. ministru de instrucţiune necontenit vor emana atacuri cu scop de-a vătĕma autonomia scolară şi nu numai a acelor naţionalităţi, despre care se presupune, că dau loc agitaţiunei inimice statului, ci şi a confesiunilor protestante şi reformate, la cari însĕ nici umbră de suspiciune nu poate fi, că urmăresc scopuri inimice statului. În modul acesta se va neteḑí calea spre nimicirea autonomiei bisericesci şi scolare. Eu însĕ, on. casă, pun un preţ aşa de mare pe acest fel de guvernament propriu şi din privinţa, că diversele naţionalităţi ce locuesc în ţara aceasta să se simtă asigurate şi libere în privinţa religioasă, parte în interesul libertăţii, cu deosebire însĕ din punct de vedere al înseşi naţionalităţei maghiare, cărei autonomia protestanţilor totdeauna 'i-a făcut cele mai însemnate serviţii şi are misiunea de a'i face şi în viitoriu; ḑic, că pun pond cu mult mai mare pe conservarea autonomiei bisericesci şi scolare a confesiunilor, decât, cum avui onoarea a o spune, pe succesul cel foarte problematic, că în ţară în fie-care an vreo câteva mii de copii slovăcesci şi români nu vor vorbí, ci vor îngâna limba maghiară.

Îmi permit a recomanda atenţiunei on. case toate aceste considerante, precum cred eu, foarte practice, scoase din natura lucrurilor.

Aceste considerândule şi precumpănind, că resultatul intenţionat este cel puţin problematic, mi permit a repeţí întrebarea, dacă pentru noi este cu scop a rupe cu acea politică de naţionalităţi, adoptată de naţiune în asprul period de 12 ani şi cărei i s'a dat espresiune în legea de naţionalităţi dela 1868? De ce natură este ceealaltă politică, ce o dorim după delăturarea celei adoptate, nu sciu, mărturisesc însĕ, că până acum nu cunosc nici liniile fundamentale ale aceleia în formă corectă. Când este vorba de afacerea aceasta, aud asigurări foarte patriotice, aud espectoraţiuni de astfeliu de simţeminte, de cari, fără indoială, este plină inima fie-cărui Maghiar, aud frase, care sună frumos, a căror timbru, nu de toate ḑilele, avui onoare al auḑí eri de la on. referent, că tot lucrul nu este altceva, decât a face ca ideea de stat să devină faptă (*ilaritate*); cum ḑic, nu cunosc încă liniile fundamentale ale politicei opuse acelei politici binedefinite şi nu sciu până unde vor să meargă acei ce vor să o rupă cu politică urmată până acum (*O voce din stânga estremă: Până la cetăţenia maghiară!*)

Pecât sciu, on. casă, isvorul tuturor espectoraţiunilor acestora sentimentale, al fraselor acestora, nu este altă, decât dorinţa, care 'mi-am permis a o amintí: cât de bine ar fi dacă am puté delătura rĕul, că cele 15 milioane de locuitori, cari locuiesc în patrie, nu sûnt Maghiari puri. După mine aceasta este o utopie. Eu îmi pot închipuí în Ungaria un popor, care se nisuiesce a înainta patria prin legătura comunei iubiri de patrie. Consider, o repet aceasta, însĕ de ceva cu totul împosibil şi nisuinţa de o fantomă deşartă, care nu poate fi nici când temeiul unei politice serioase, când cugetă cineva, că cu mijloace morale, sau — şi accentuez cuvêntul acesta — cu mijloace de stat va succede vre-odată, sau cel puţin într'un timp, care poate fi luat în combinaţiune, a transforma naţionalitatea slovacă, sêrbească, română şi pe ori-care alta în naţionalitate maghiară. Ḑic că aceasta nu e cu putinţă pentrucă antâiu, toate naţionalităţile câte locuiesc în Ungaria, afară doară de cea nemţască, care precum este cunoscut, în tot locul şi aşa şi la noi se asimilează mai curênd ca ori-care alta, ţin foarte mult la naţionalitatea lor. Toate sûnt în stadiul, că nu demult s'au deşteptat din marasmul lor de sute de ani şi dacă naţionalităţile se află în stadiul acesta sûnt în stare de-a se împrotiví mijloacelor şi influinţelor morale, cu care se atacă naţionalitatea lor, cu acelaşi efect moral; dacă însĕ voim a ne apropia de dênsele cu putere şi cu silă, atunci chiar că se dosesc şi produc reacţiune. Ţin însĕ că este lucru cunoscut — şi durere este aşa — că nici numĕrul, nici puterea de stat a rasei maghiare nu este de aşa, încât să împună celorlalte naţionalităţi şi să recunoască că ele nu ar fi în stare a esista lângă puterea precumpănitoare a rasei maghiare şi nu ar fi în stare a'şi susţiné individualitatea; aceste nu se află în posiţiunea, în care ne aflăm noi, ca pe lumea aceasta, afară de aceasta ţară să nu mai fie un locşor pentru ele, ci fie-care se raḑimă pe numĕroşi conaţionali în vecinătate: nutresc sigura speranţă că'şi vor puté susţiné individualitatea naţională. Afară de aceasta ele sciu foarte bine, că în privinţa aceasta au un raḑim foarte sigur în potestatea supremă; scim foarte bine că rasa maghiară este aici pusă în posiţiune de a se scutí contra puterei celei mai înalte, de a'şi apĕra naţionalitatea contra tendenţelor austriace de germanisare, cari nu s'au odichnit de sute de ani. Scim foarte bine, că naţionalităţile au dincolo aliaţi siguri şi evenemintele dela 1848 ne dau în privinţa aceasta o dovadă pregnantă, încât pentru noi nu mai poate încăpé nici o îndoială.

Aceasta e situaţiunea şi noi, ne place sau nu ne place, trebue să o acceptăm. Trebue să acceptăm situaţiunea, că Ungaria este un stat poliglot, în care se află diverse naţionalităţi, cari toate ţin foarte mult la naţionalitatea lor. Din situaţiunea aceasta urmează pentru politica noastră de naţionalitate doue lucruri. Cel dintâiu este, că dacă voim noi să trăim în pace, sûntem siliţi a evita, nu numai forţa, ci chiar şi aparenţa unei astfeliu de tendenţe, din care să transpire că am vrea să subminăm esistenţa celorlalte naţionalităţi. Trebuie să nisuim, că fie-care naţionalitate, care locuiesce în patria aceasta, să se simtă ca acasă; noi trebuie să le legăm strins cu libertatea şi bună stare de patria aceasta, ca bucurându-se de dênsele, să nu le plesnească prin minte, să poarte politică aventuroasă sau să se întoarcă cătră dumneḑei străini. Cu privire la politica naţională problema noastră este, a purta o politică cu dimensiuni interioare, a ne ferí de germanisare, pentrucă germanismul, respective germanisarea austriacă este un inimic cu mult mai periculos pentru noi decât toate naţionalităţile câte sûnt în patrie. Să nisuim a ne elupta independenţa statului nostru, pentruca să ne putem gera de adevĕrată naţiune conducătoare în patria aceasta, să nu fim o provincie a imperiului austriac şi se nu fie Viena capitala Ungariei, ca a unei provincii ce face parte întregitoare din oare-care împĕrăţie. Aceasta este, cum ḑice biblia, marea desfrânată din Vavilon, care şede la marginea ţerei noastre spre a'şi întinde rociurile influinţei sale asupra Ungariei. Dacă căutăm împregiurul nostru, vedem că dincolo de Comorn întreaga parte apusană a Ungariei consideră Viena de capitală; în acea parte apusană fie-care cafenea este provĕḑută cu foi vieneze şi dacă se strică roata de la o maşină 'de sĕmĕnat, se trimite spre reparatură la Viena. Viena este aşa dară capitală adevĕrată nu numai a Austriei, ci şi a unei considerabile părţi din Ungaria, şi în chipul acesta esercită o imensă germanisare în Ungaria, ceea ce este foarte dureros pentru noi pentru toţi. Să încuiem ţara, cu deosebire, contra influinţei germanisătoare a Vienei, ridicând vămi prohibitive, să accentuăm şi să asigurăm în toate privinţele neatêrnarea statului Ungariei, eată mijlocul cel mai sigur, prin care se poate garanta o posiţiune tare naţionalităţii maghiare. Afară de aceste să nu uităm ce a ḑis bar. Eőtvős, adecă: cestiunea supremaţiei naţionale nu este alt ceva decât o cestiune de cultură. Acesta este unul dintre cele mai mari adevĕruri, rostite când-va de un bărbat de stat unguresc. După părerea mea, aceste sûnt mijloacele, cu care se poate lucra cu mai mult succes pentru înaintarea şi întărirea maghiarismului şi a naţionalităţii maghiare, decât încercările, fără de aceea zadarnice, de a îmmulţí numĕrul celor ce vor vorbí limba maghiară.

Abstrăgênd dela alte, să'mi fie permis a mĕ mai îndrepta încă cu o întrebare cătră onor. casă a deputaţilor: de cumva este acum potrivit momentul a începe acţiunea intenţionată de stat? Când ḑic, momentul de acum, înţeleg stadiul cestiunei orientale, în care ne aflăm.

Cestiunea orientală, nu se poate nega, este o cestiune de naţionalităţi *par excellence*, pentrucă noi scim bine, că tendenţa Rusiei de espansiune, unită cu tendenţele tradiţionale de espansiune ale casei domnitoare din Austria au provocat crisa; că într'aceasta cestiunea naţionalităţilor joacă o rolă foarte însemnată, că aceasta oferă puterilor pretecstul şi dă direcţiunea la formările cele nouĕ, aceasta, on. casă, nu se poate trage la nici o îndoială. Întreb dară, este consult a aţiţa tocma acum ceartă între naţionalităţi, tocma acum, când este în interesul nostru cel mai mare, ca fie-care locuitor din ţara aceasta să stăruească cu o inimă şi cu un cuget la susţinerea acestei ţĕri? Dacă va vedé lumea că şi aici esistă neînţelegeri naţionale şi de cumva aceste vor fi mai încolo şi mai învederate, oare lumea, fiindcă şi ací vor fi naţionalităţile încăierate, nu va afla cu cale şi în Ungaria să facă ordine ca în Turcia? Şi dacă mai încolo cestiunea orientală va înălţa valuri mai mari, dacă aceste vor apuca şi pe Austria, oare atunci nu ameninţă periculul, că la configuraţiunile viitoare vor serví drept călĕuză concepţiunile aventuroase, puse şi până acum în cerculaţiune? Eu cred că nici odată nu am avut atâta lipsă ca lumea se aibă o bună părere despre noi, cum avem acum. Noi putem vedé ce influinţă hotăritoare are părerea ce o au cei puternici despre naţiuni şi ţĕri, asupra acestora. Să ne aducem aminte de atitudinea Angliei. Nu a reţinut la început pe Anglia dela energica acţiune în interesul Turciei împregiurarea, că atrocităţile bulgare au fost aprins opiniunea publică contra Turcilor? Să cugetăm acum că dintr'odată se respândesce în lume faima — pentru că vor fi mulţi, cari vor îngrigí să se rĕspândească şi să se mărească însutit — că poporul maghiar a început o politică violentă contra naţionalităţilor. În ce disposiţie va pune aceasta opiniunea publică faţă cu noi? Noi am alarmat lumea întreagă cu aceea, că am restaurat constituţiunea şi ce resultat vede lumea dintr'aceasta? Că noi cu constituţiunea restaurată nu am putut face altceva decât datorii. Urmează de aici că opiniunea publică din străinătate nu ne este tocma favorabilă.

Acum dacă se va mai adauge, că poporul acest neîndestulit cu sine este violent faţă cu naţionalităţile, dacă, şi trâmbiţând chiar noi aceasta fără temeiu, mai vine şi impregiurarea că acest popor, care se crede pe sine atât de slab, acum se apucă de-o problemă care întrece puterile lui, reputaţiunea noastră în străinătate de sigur nu va cresce, şi la timpul, când cestiunea orientală se va desvolta mai departe, poate fi foarte fatală pentru noi.

Tocma pentru aceasta, onorată casă, s'a revoltat interiorul sufletului meu, când am vĕḑut, că guvernul unguresc, în astfel de împregiurări, a fost atât de proclet de-a aruncat scânteia aceasta între naţionalităţi, numai pentru ca să'şi cârpească după putinţă popularitatea, compromisă prin faptele sale pe alte terenuri, prin transacţiunea cu Austria şi prin ocupaţiunea Bosniei (*Carol Eötvös întrerumpênd: Nu'i succede!*)

Mocsáry (*continnând*): Credeţi d-voastră că toate câte le ḑic sûnt esageraţiuni? Onor. casă, să nu ne facem ilusiuni. Demonstraţiunea începută de Români contra acestui proiect, fără îndoială ne-a atins pe toţi foarte neplăcut. Ne-a atins neplăcut, pentrucă tocma naţionalitatea aceea, care este destinată — şi aceasta este lucru recunoscut de ambe părţile — a lupta cu noi împreună contra preponderantei influinţe panslavistice rusesci, tocma aceasta, ḑic, a păşit atât de aspru. Dară binevoiţi a nu esplica fals lipsa de demonstraţiune din partea celorlalte naţionalităţi. Vĕ mărturisesc, mie mi se pare tăcerea aceasta plină de periculi şi mult mĕ tem, că nu va trece mult şi din partea aceasta contrarietatea se va arĕta şi mai aspră, poate şi mai periculoasă.

Dar nu voiu să obosesc mai departe onorata casă. Fără de aceea simţ influenţa apĕsătoare a acelei situaţiuni, în puterea cărei mĕ aflu cu părerea mea în opoziţiune nu numai cu soţii mei de principii, ci poate cu întreaga on. casă. (*Auḑiţi! în stânga estremă*). Cu toate aceste 'mi-am ţinut de datorinţă a spune pe faţă şi în deplină sinceritate părerile mele dictate de o adêncă convingere (*Adolf Zay*: *Adevĕrat!*). Şi acum fie'mi permis a declara, că mĕ măgulesc, că doară tot se află şi în casa aceasta, poate şi afară de dênsa, cineva, care să ḑică în sine: omul acesta în una sau altă privinţă, sau doară în toate, are dreptate, dară, nu voiu să ḑic că nu cutează, ci nu află oportun a se opune torentului opiniunei publice, care, nu încape nici o îndoială, esistă. Eu, onorată casă nu mĕ tem de dênsa; eu consider persoana mea prea puţin, ca să cred că prin discursul meu, prin neînsemnatul meu cuvênt, aş compromite, ori în care direcţiune, causa maghiarismului. Mai vêrtos cred, că nu va strica acestei cause, dacă se va vedé, că s'a aflat un om, care a fost în stare a'şi spune părerile pe faţă şi cu deplină objectivitate. Liniscindu'mi aşa dară cu desevêrşită consciinţă, voiu suferí şi critica. Şi acum să'mi mai fie permisă încă o rugare. Să binevoiţi, aducăse ori-ce în contra mea a mĕ ţiné de un Maghiar tot aşa de credincios, ca pe ori-care din aceasta şi afară de această casă. (*Aplause*).

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Maiu.

În ḑilele aceste senatul imperial din Viena se va disolva prin un autograf împĕrătesc. Terminul pentru alegerile nouĕ va fi pe la începutul lui Iulie. Toate partidele lucră din responteri la preparativele alegerei.

Conferenţa vamală, ce se ţinù în oficiul ministeriului de esterne din Viena 'şi-a sevêrşit lucrările sale. După ce s'a statorit punctele esenţiale a unei convenţiuni cu Serbia, s'a hotărît a învita pe Serbia a deschide pertractările. Se intenţionează a încheia o convenţiune pentru drumul de fer, o convenţiune de navigaţiune şi o convenţiune despre oficiile consulare.

O telegramă a biroului de corespondenţe comunică, că s'a cetit în Uischib, Pristina şi Mitroviţa un ferman, care opresce pe Arnăuţii de acolo sub pedeapsă de moarte dela ori-ce atac în contra trupelor austro-ungare. Numitele sate sûnt toate situate inmediat la graniţa districtului Novi-Bazar. „Deutsche Zeitung“ din Viena consideră acest ferman de primul pas pentru întrarea trupelor noastre în paşalicul dela Novi-Bazar pe basa convenţiunei austro-ungare turcesci.

Alegerea deputaţilor pentru camera de revisiune din România s'a terminat şi în colegiul II; resultatul alegerei în acest colegiu este 23 liberali, 5 conservativi, 1 fracţionist şi un balotagiu.

Ḑiariul „Neues Wiener Tagblatt“ comunică: Ministrul sêrbesc de rĕsboiu a încheiat un contract cu o fabrică engleză pentru liferarea de 100,000 pusci sistem Martini. Întreg cuantul trebue să fie liferat în termin de un an şi se va plătí de către guvernul sêrbesc în douĕspreḑece rate anuale de câte 30,000 galbini.

Monitorul francez declară că primministrul Waddington s'a învoit a depune presidiul în consiliul ministrilor fără de-a renunţa însĕ la portfoliul esternelor. Monitoriul adauge, că Lepère va părăsí ministeriul de interne, ministrul justiţiei Le Royer va primí portfoliul internelor şi presidiul; procurorul general Dauphin este designat pentru ministeriul de justiţie.

Poarta a comunicat în mod oficial puterilor, că statutul organic pentru Rumelia resăriteană a dobândit prin o iradă sancţiunea sultanului. După ce şi pertractările ruso-turcesci pentru trecerea administraţiei Rumeliei rĕsăritene la noul guvernament general a aflat un mulţămitor sfêrşit şi după ce Aleco-paşa va primí în scurt timp administraţia, generalul Stolypin s'a reîntors la Filipopole. Rusia a promis Porţei, că după sosirea lui Aleco-paşa la Filipopole, generalul Stolypin îşi va muta cuartirul seu general la altă localitate în apropierea capitalei Rumeliei rĕsăritene. Dovadă, că nici ací nu merg toate aşa neted, precum le descriu organele oficioase, este o telegramă din Tirnova a ḑiarului „Deutsche Zeitung,“ care ne spune, că la Coiun-Bunar a avut loc o ciocnire sângeroasă între cavaleria miliţiană din Rumelia rĕsăriteană şi între nisamii turcesci, ear sultanul e cu musca în căciulă şi nu voiesce se mai primească nici decât pe marele visir şi pe ministrul esternelor Carateodori-paşa.

În Petersburg groaza de nihilisti se face tot mai mare. Guvernul rusesc a hotărît a îndoí numĕrul poliţiei în toate oraşele mari, de oarece s'a convins că focurile se pun în mod sistematic cu aplicarea petroleului.

Varietăţi.

* Discursul dep. P. Cosma ţinut în casa deputaţilor din Budapesta, îl comunicăm ca suplement la Nr. de astăḑi.

* (Reuniunea română de cântări în Sibiiu), va arangia Duminecă în 13/25 Maiu anul cur. o *producţiune estraordinară* însoţită de danţ în sala de la „Împĕratul Romanilor“. P. T. domni membrii ajutători sûnt rugaţi a'şi procura biletele de întrare în 12/24 sau 13/25 l. c. între oarele 2—4 d. a. în localul „Asociaţiunei tranne“ strada Cisnădiei Nr. 7. Preţul întrărei: 1 fl. de persoană, logea mare 4 fl., logea mică 3 fl. Începutul la 8 oare sara. *Comitetul.*

* („Reuniunea sodalilor români din Cluj“) invită cu toată onoarea la *Maialul* ce'l va ţiné la 25 Maiu st. n. a. c. în „Pădurea Hoiei“ (Hoja-erdö), plecarea la 8 oare înainte de ameaḑi, fiind timp nefavorabil se va ţiné în grădina „Regina anglesă;“ începutul la 5 oare după ameaḑi.

Preţul întrărei: pentru membrii singuratici ai reuniunei 50 cr., pentru membrii cu familie 1 fl. 50 cr., pentru nemembrii singuratici 1 fl., pentru nemembrii cu familie 2 fl. v. a.

Venitul curat e destinat în favoarea fondului junei „Reuniuni a sodalilor români din Cluj;“ drept ce oferte marinimoase se vor primí cu mulţămită, se vor publica pre cale diuaristică, şi sûnt a se adresa preşedintelui reuniunei, dr. Gregoriu Sîlaşi.

* (Necrolog). *Maria Ioanovici* născută Popoviciu, socia prea iubitului nostru protopop Alecsandru Ioanoviciu din Jebel, după un morb îndelungat Marţi în 2|14 l. c. în etate de 66 ani s'a strămutat la cele eterne lăsând în doliu după sine pre soţul ei dl protopop, pre bravul ei fiiu Stefan Ioanovici advocat in Budapesta, pre fiica ei amabilă domnişoara Agrafina şi o mulţime din rudenii. Defuncta în domnul a fost înzestrată cu un spirit sublim, o inimă nobilă, încât toţi cari au avut norocire a cunoasce însuşirile rare ale reposatei, din aceasta acum prea dureroasă întêmplare îşi esprimă simţimintele cele mai adevĕrate a lor de condolenţă.

Şi după ce acum, cruda moarte a răpit din mijlocul nostru aceasta scumpă viaţă în 15 l. c. la 4 oare după ameaḑi, soţul şi fiiul scumpei reposate Stefan Ioanovici din Budapesta şi încă şi alţi consângeni împreună cu întreaga inteligenţă din loc fără deosebire de naţionalitate, cu un numĕr considerabil dintre poporeni, a pornit conductul funebral fiind asistat de 3 preoţi la biserică, unde cooperatorul dl Ioan Velovan din loc, a rostit o cuvêntare funebră, şi după aceasta s'a aşeḑat scumpele remăşiţe în cimiteriul rom. gr. or. din loc. Fie'i ţĕrîna uşoară şi memoria binecuvêntată.

* (De la ţară). Ni se scrie de lângă „Valea Craiului“ următoarele:

Pentru a depărta ori-ce pedecă dela prosperarea şi fericirea poporului nostru român, trebue să descoperim publice pre toţi aceia, ce lucrează contra; pre aceia ce numai cu trupul sûnt de un sânge şi de-o mamă cu noi, dar faptele lor sûnt în interesul inimicului nostru secular!

Cultura şi moralitatea fac un popor fericit! Bărbaţii inteligenţi a unui popor, sûnt conducĕtorii, sûnt păstorii poporului; sûnt raḑele de lumină, care în întunerecul neculturei şi immoralităţei luminează toţi paşii şi toate întreprinderile poporului, ce 'l-ar conduce spre limanul culturei, fericirei şi moralităţei!!

Pre când cu mândrie şi satisfacţiune deplină vedem cum prelaţii şi archiereii bisericelor noastre române, grăbesc a apĕra esistenţa limbei noastre, ca cel mai scump tesaur până la prea înaltul tron al iubitului nostru împĕrat şi rege, pre atunci cu durere vedem, că se află şi bărbaţi rĕtăciţi, din sinul nostru, cari pentru cultura poporului nu fac absolut nimica, apoi ce se atinge de morală, pre aceasta se pare că nici nu o cunosc!

Nu cred, că sub poala munţilor apuseni să se mai afle scoli populare provĕḑute cu învĕţători atât de neapţi, ca în comuna Craiva (Király-patak) şi Bucerdea vinoasă. În comuna Craiva, unde parochul local este totodată şi învĕţător, nu vom vedé nici odată vre-un progres în cultura poporului, de oarece însuşi parochului ca învĕţătoriu, îi lipsesce ori-ce ideie de învĕţământ şi astfel copiii se adună la scoală numai ca să se bată, să se esercieze în înjurări şi alte fapte rele.

Mi s'a relatat din fonte sigur că dl paroch din Bucerdea, instalat acolo în anul espirat 1878, întrunesce cualităţile recerute pentru cultivarea poporului atât pe terenul scolastic, cât şi pe terenul bisericesc; este însĕ împedecat întru multe întreprinderi ale sale nobile şi folositoare poporului, comunei şi naţiunei în genere de notariul cercual ḑicêndu'i publice că: „ca preot să se intereseze de biserică şi evangelie, dar nu de afacerile comunei.“

Îmi place a crede că dl paroch din Bucerdea Teodor Pop, care au practisat şi escelat ca docent în decurs mai bine de 10 ani, aducêndu'l Dḑeu la vatra părintească sub poala munţilor apuseni, va arĕta şi dovedí zelul seu şi pre aici pe terenul scolastic spre cultura poporului român! Nu mai puţin îmi place a spera, că şi ca preot îşi va cunoasce datoria, ca faptul sus menţionat al d-lui notariu să'l comunice locurilor competente, ca astfel gangrena să nu se estindă mai departe!

De cumva onoratul oficiu protopopesc încă nu are cunoscinţă de atari lucruri, ar satisface unei dorinţe generale, ca să ceară pe cale oficioasă încunosciinţare dela dl paroch Teod. Pop, şi apoi să arete casul de sus venerabilului consistor archidiecesan din Sibiiu. *Argir.*

* (Zulii şi iadul). „Uitenhage Times“ cuprinde următoarea istorisire interesantă, după împărtăşirile unui Zul: Înainte de câţi-va ani apărù în Craalul regelui Cetevayo, un misionar, ca să convêrtească pe rege şi poporul seu la creştinism. El petrecù acolo câte-va ḑile şi în fine regele se hotărì a'l asculta în dumineca viitoare. Ḑiua hotărîtă venì, regele adunà poporul şi ordonà la douĕ dintre cele mai bune regimente să vie ca să audă vestea adusă de oamenii albi. După ce declarà regele, că toţi sûnt gata spre a'l asculta, se ridicà misionarul şi ţinù un discurs elegant, dar scurt, în care făcù el o asemĕnare între mărirea cerului şi muncile iadului. El spuse Zulilor, că ducênd o viaţă bună, nefurând, spunênd totdeauna adevĕrul şi mai cu samă luându'şi o singură femee, după moarte vor vení la locuri mai bune de vênătoare, unde nici odată nu vor greşí vênatul, unde nu vor murí nici odată şi aşa vor fi mai fericiţi decât în momentele cele mai fericite ale vieţei pământene; din contră însĕ, dacă nu vor face aceea ce le-a spus el, vor fi aruncaţi în un foc înfricoşat şi atât de mare încât va arde toată naţiunea Zulilor, dacă ar fi şi mai numĕroasă decât lăcustele. Atât capul, cât şi poporul ascultară cu cea mai mare atenţiune discursul misionarului, şi după ce finì acela. îl învità regele la masa regească. El primì invitarea, însĕ în decursul mâncărei, făcù observarea, că oamenii alergau în toate părţile, adunau lemne şi le grămădiau la un singur loc. Misionarului începù a i se face rĕu şi Zulul, care istorisì aceasta observà, că acela încetà de-a mânca şi beù numai mult lapte, ca când ar fi voit să se rĕcorească. În fine se ridicà masa, dar înainte de-a se scula se adresà regele către misionarul spăriat şi privindu'l cu un ochiu ager ḑise: „Ce ne-ai spus tu aḑi dimineaţă de un mare foc, în care va fi aruncat întreg poporul Zulilor după moarte? Vino aici să'ţi arĕt cine sûnt Zulii, căci vĕd că tu nu scii.“ El îl duse la grămada de lemne care avea un cuprins gigantic, şi ordonà să'i dea foc din toate

părţile, după ce s'a aprins de tot şi arunca o căldură încât nimeni nu se puté apropia, ordonà regele să vie cele două regimente şi le poruncì să între în foc şi să'l stingă. Goli, cum erau fără încălţăminte sau altă haină se aruncară acestia în masa arḑêndă, ca turbaţi şi cu strigăte sĕlbatece şi nu încetară pănă ce nu mai era nici cea mai mică urmă de foc, apoi ḑise regele către misionar: „Ai vĕḑut aceasta? Aşa vom face noi şi cu iadul tĕu. Zulii nu vor glumí cu focul, ear tu ai face bine să părăsesci îndată această ţară, sau îţi voiu face un mic foculeţ pe care vei trebuí să'l stingi tu.“ Misionarul n'aşteptà să'i repete regele această provocaţiune, ci părăsì Craalul încă în sara aceea. Se întreabă oamenii de n'au frică Zulii de tunurile Galling şi de bateriile de rachete. Când Zulilor se comandă atacul, atunci ei se aruncă cu violenţă şi nu încetează, căḑênd acele cu miile, până ce nu biruesc sau mor. Acestia sûnt inimicii cu care are de-a se lupta lordul Chelmsford. „Timp.“

* (Din Dobrogea). Cetim în „U. p. A.“ următoarele: Aţi ḑis în multe rênduri că Românii sûnt misionari ai civilisaţiunei în Dobrogea şi cu bucurie constat că aşa este. Se vede chiar de pe acum că Dobrogea merge spre progres. În special, la Ostrov, d. locot.-colonel Georgiu Zamfir din regim. 4 de linie, a lucrat nu puţin pentru înzestrarea scoalelor rurale Ostrov şi Bugesc, luând iniţiativa unei subscripţiuni voluntare pentru acest scop. D-sa cu bani adunaţi, a adus diferite cărţi, abecedare române, gramatici, geografii, cărţi de cântece, table, călimare, condeie etc., şi cu micele mijloace de care dispune a făcut bănci sistematice, table şi sigiliuri.

Este o viuă plăcere de-a vedé în scoale şi tablouri mari în rame cu întrarea triumfală a armatei române în Bucuresci, precum şi diferitele schiţe de lupte unde Românii 'şi-au vĕrsat sângele în peninsula balcanică pentru liberarea creştinilor. De aceste toate se bucură peste 200 copii, cari saltă de bucurie pentru că au început a vedé lumina progresului cu venirea noastră în Dobrogea.

Pe lângă aceste, am onoare a vĕ anunţa că, graţie neobositei sale ocupaţiuni şi activităţi dl locot.-colonel Georgiu a înzestrat comuna Ostrovul cu o grădină foarte frumoasă cu aleie sistematice, felinare, bănci etc., lădiri de flori, în care se vĕd iniţiasele Măriilor Lor Domnul şi Doamna, şi în mijlocul căreia e ridicat drapelul român.

Nu uit se vĕ spun că, în maioritate, scolarii sûnt foarte inteligenţi şi graţie învĕţătorilor trămişi în ḑiua de 24 Aprilie ḑiua M. S. Doamnei, toţi scolarii împreună cu musica regimentului au esecutat cântece române şi mai cu osebire de ale resboiului din 1877 şi 1878.

* (Nouĕ descoperiri.) Se scrie din Londra către „Gazetta de Colonia“ că sĕpăturile ce se fac în Asyria, dacă nu ne înşelăm pentru Britisch Museum, n'a putut fi în aceste din urmă timpuri urmate cu tótă activitatea dorită.

Cu toate acestea s'a făcut o descoperire importantă. In partea sud-vest a palatului Koyundschik, s'a dat la lumină un turn octogon a cărui faţă esternă conţine o relaţiune a campanielor regului Sennacherib sau Suhérib într'o perioadă decenială a regnului seu.

In relaţiunea aceasta este descris resbelul lui Sennacherib cu Ovreii. sub regele Hezéchias (Hiskia.)

Cilindrulu pe care este gravată această relaţiune are o înălţime de 20 degete şi un diametru de la 6-7 degete. După reproducţiunile fotografice cari au fost trimise, este bine conservat.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 21 Maiu n. Principele Battenberg fù primit de împĕratul într'o audienţă de patru oare, şi avù apoi o convorbire de o oară cu contele Andrássy. Eri Battenberg a cercetat pe ambasadorul Reuss şi Vineri sara pleacă la Berlin.

Berlin, 21 Maiu n. Camera a ales pe conservativul Seydewitz de president.

Alesandria, 21 Maiu n. Consulul general austriac a predat în contra decretului Khedivului din 22 Aprilie un protest, care este identic cu protestul german.

Bursa de Viena

din 21 Mai n. 1879.

Acţiuni de credit	266 90
Valuta nóuă imperială germână	248 50
London	117 50
Argint	— —
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 37

Economic.

Budapesta, 17 Maiu n. Incă nu ne putem bucura de un timp stabil frumos. Ḑilele dintâiu ale sĕptĕmânei trecute au adus furtuni şi ploi la o temperatură de + 3⁰, apoi urmară unele ḑile mestecate acum cu soare, acum noroase, mai mult însĕ noroase. Temperatura s'a urcat cu încetul până la + 19⁰ R; sĕptĕmâna trecută s'a sfêrşit cu un timp noros lăsând oamenii în mare temere, că earăşi vor începe ploile de nou. Raporturile cele mai multe din provinţă consună despre împregiurarea, că geruri se întêmplă numai ici colea, dară apoi că sĕcările în acest an vor fi tare slabe şi că grânele în urma ploilor celor multe au început a se îngălbini. Lamentările, că în acest an va fi mult tăciune, se par a fi mai mult supoziţii decât fapte. Numai un timp îndelungat frumos şi senin şi multe s'ar întoarce curênd spre bine, cari până acum se ţin de perdute. Mai mult au să pătimească din causa timpului umed ciurḑile de vite, parte neputênd ajunge la locurile de păşune, parte fiind că vegetaţiunea a rĕmas tare îndărĕpt, apoi sfêrşindu-se şi fênurile de prin magazine. Toate aceste împregiurări triste au înfluinţat asupra preţurilor tuturor articulelor, urcându-le mai mult, decât coborêndu-le. Însemnăm în special: Grâul s'a vêndut la 80,000 m. m. cu câte fl. 9.60—9.90; Secara s'a vêndut la 2000 m. m. cu câte fl. 5.90—6.30; Orzul a trecut cam la 4000 m. m. cu preţul din sĕptĕmânile trecute; Ovĕsul cam la 2000 m. m. a trecut cu fl. 5.65—5.77; Cucuruzul a fost tare căutat şi s'au vêndut la 15,000 m. m. cu câte fl. 5.20—5.30 ba chiar şi cu fl. 5.55; Făina n'a slăbit nici din cualifatea, nici din preţurile sĕptĕmânei de mai înainte.

Păstăioasele au început a fi mai căutate rĕmânênd însĕ de-ocamdată totuşi numai la următoarele preţuri şi adecă: Fasolea cu fl. 6.75—7.25; lintea şi mazerea la fl. 8—10; mălaiul la fl. 5—5.25; sĕmênţa de in la fl. 12.75—13; sĕmênţa de cânepă la fl. 8.25—9 toate pro 100 chilogr. Lânile au trecut pro 56 chilograme cu fl. 98—104; Porcii s'au urcat în preţ, micşorându-se numĕrul lor. In têrg s'au aflat între suma totală de 11,460 de capete, din România 1840, din Ungaria 2180 şi din Ardeal 420.

Unsoarea de porc a trecut cu vas cu tot cu fl. 46.50—47.50 şi fără vas cu fl. 44—45; Slănina s'a vêndut cu fl. 39—40: Sĕul cu fl. 44—45; Spirtul a fost mai tare căutat trecênd pro 10,000 litre % în marele cu fl. 26.50.

Peile au trecut în numĕr de vre-o 12,000 tot de oaie şi s'au plătit pro 102 dărabe din Bănat şi Ardeal cu fl. 1.30—1.40; peile de miel an trecut de astă dată rĕu, cele de capră însĕ n'au fost căutate de loc; peile de bou din Bănat cu fl. 1.20—1.30; cele din Ardeal cu fl. 1.35—1.40.

Raport oficial al ministeriului de comerciu despre starea sĕmĕnăturilor din 1 pănă în 16 Maiu n.

Resumatul tuturor acestor raporturi sună: „Sĕmĕnăturile de earnă prin ploile îndelungate au suferit mai toate o mare pagubă, carea se manifestează parte prin umeḑala, slăbirea şi îngălbinirea lor, parte prin ivirea tăciunelui şi a mulţimei foarte mari de burueni. Sĕmĕnăturile de primăvară încă sûnt pline de neghină şi alte burueni. Sĕmĕnăturile băgate de timpuriu în pămĕnt umed prin ploile îndelungate în multe ţinuturi s'au putreḑit. Bruma şi gerul din 2, 3, 4, 5, 6, 7, şi 8 a lunei c. prin mai multe ţinuturi n'au stricat sĕmênăturilor nici de earnă, nici de primăvară, pometului şi legumelor însĕ foarte puţin. Continuarea lucrurilor de primăvară în pămĕnturile pline de apă sporesce greu; afară de sĕmĕnatul cucuruzului şi al crumpenilor toate lucrurile de câmp din această primăvară sûnt sfêrşite.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 26 Maiu imob. rĕmasului după Simon Grünfeld în Aiud (judec. cerc.); în 19 Iunie şi 19 Iulie imob. lui Stefan Győrfi în Szt. Craiu (judec. cerc. Aiud); în 16 Iunie şi 16 Iulie imob. lui Iosif Szabó în Cluj (trib.); în 13 Iunie şi 13 Iulie imob. lui Ioan Mokány în Ciulişoara (judec. cerc. Haţag); în 29 Maiu imob. d-nei Gavrillă Gita în Nagysikarlo (judec. cerc. Nagybánya; în 30 Maiu imob. d-nei Peter Fatter în Feiur (trib. Cluj); în 21 Iunie şi 21 Iulie imob. moştenitorilor după Gheorghe Mutz în Lăpuşul-românesc (trib. Dej); în 29 Maiu imob. lui Ioan, ale Sarei şi Gertrud Kalviner în Rode (trib. Ibaşfalĕu); în 14 Iunie şi 14 Iulie imob. Anei Lungacs şi soţi în Vaida-Recea (judec. cerc. Făgăraş).

Nr. 105—1879. 1—3

CONCURS.

Pe basa graţioasei decisiuni a măritului consistoriu archidiecesan dto 8 Martie a. c. Nr. B. 749—879 pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Creţulescu (Condor) din parochia română gr. or. Mânăsturul unguresc care după venit socotită este de a III-a clasă se escrie concurs cu terminul inclusiv până la 31 Maiu 1879.

Venitul preoţesc, împreunat cu această staţiune de capelan este următoriul:

1. Din usuatele venite stolare în bani computate 150 fl.
2. Un agru de 4 merţe mari de grâu din porţiunea canonică.
3. Usul fructual din cimiteriul din giurul bisericei.
4. Folosirea tuturor supraedificatelor economice eclesiastice împreună cu casă de peatră parochială, afară de despărţământul de către stradă.

Concurenţii au a substerne suplicele sale, adresate către sinodul parochial, la subscrisul până la terminul indicat, fiind instruite conform statutului organic şi dispositiunilor provisorice sinodale archidiecesane din 1873.

Cluj, 24 Aprile 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu, m. p.
protopresviter.

Nr. 101—1879. 1—3

CONCURS.

Pe basa graţioasei decisiuni a măritului consistoriu archidiecesan dto 28 Martie a. c. Nr. B. 912. 1879 pentru ocuparea staţiunei de paroch în vacanta parochiă română gr. or. Ghiurcuţa de a III clasă, se escrie concurs cu termin inclusiv până la 31 Maiu 1879.

Venitul preoţesc cu acest post împreunat este 342 fl. 98 cr. computat în bani după conclusul sinodului parochial din 30 Ianuarie 1879 din usuatele venite stolare şi accidentale.

Concurenţii la această staţiune, trebue să-'şi subştearnă suplicele sale la subscrisul până la terminul amintit fiind instruite conform Statutului organic şi a dispositiunilor sinodului archidiecesan din 1873.

Cluj, 24 Aprilie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu, m. p.
protopresviter.

Nr. 44 — 1879. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III din Lapugiul de jos cu filia Ohaba în protopresbiteratul Dobrei, pentru reîntregirea ei, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 31 Maiu st. v. a.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu grădină, şi alte superedificate în materă.
2. Porţiune canonică 18 jug. de pământ arătoriu şi fênaţ clasa I şi II.
3. Dela 130 Nr. de case, din materă şi filiă câte două mĕsuri de cucuruz nesfârmit.
4. Stola îndatinată. Toate aceste emolumente laolaltă computate dau un venit anual de aproape 400 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa aceasta staţiune au a'şi adresa concursele lor instruite în sensul „statutului organic“ şi a dispositiunilor sinodale din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Deva, 19 Aprilie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Papiu m. p.,
protop. Devei adm protopresbiteral al Dobrei.

Nr. 49—1879. 3—3

EDICT.

Ioan Marină din Tilişca comitatul Sibiiului, de religiunea gr. or., carele de 6 ani a părăsit cu necredinţă pre legitima sa soţie Ana născ. Iacob Hânsa tot din Tilişca, fără a se scí ubicaţiunea lui; fiind asupră'i încaminat proces divorţial, este citat prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă, să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial spre a se folosí de dreptul apĕrărei; la din contră, procesul încaminat asupră'i se va decide în absenţa lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca for matrimonial.

Sibiiu în 19 Martie 1879.

Moise Toma m/p.,
adm. protop.

Demetriu Selegian
advocat,
'şi-a transpus cancelaria advocaţială de la Vinga la Becicherecul-mare, (com. Torontal), **strada principală** casa Ioanovici **Nr. 523.** 1—1 [20]

Tablouirile oleografice
edate de
F. A. Lachmann,
representând diferite episode din campania română s'au dat în comisiune dlui **G. B. Popovits,** furnisorul curţei M. S. R. Domnitoriului, I. **Fleischmarkt 15, Viena** pentru provinciele austro-ungare.
Preţul lor este: Portretele M. L. Lor în rame cu fund oval **16 floreni** v. a. esemplariul; toate celelalte cu rame cuadrate **15 floreni** v. a. esemplariul. [19] 3—6

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

La Nrl acesta se adauge un suplement.

DISCURSUL

deputatului **Parteniu Cosma**, ţinut în şedinţa dela 5. Maiu a. c. a dietei Ungariei în cestiunea limbei maghiare.

Onorată Casă!

Dacă dnul condeputat Várady Gábor în vorbirea sa de alaltă-eri s'a potut considera de îndreptăţit a ḑice, că el atât de eshauriată vede deja cesţiunea, ear argumintele celor ce combat proiectul de lege atât de resfrânte, încât nu află nici o necessitate de a vorbí la meritul lucrului; cu atât mai vêrtos şi cu drept cuvênt o pot afirma eu aceasta faţă de apĕrătorii proiectului, care cutez a me provoca la toţi aceia carii au asistat la această luptă parlamentară — căci cine n'a fostací nu o poate cunoasce, fiind ea în afară sistematice ascunsă — se constateze: dacă în contra motivelor noastre serioase, logice, basate pe sciinţă, cunoscinţă profundă şi adevĕruri necontestabile sau adus contra-motive tot atât de ponderoase? dacă partea contrariă a produs mai mult ca frase mari rabulistice, însinuări şi suspicionări menite a face pressiune asupra oratorilor contrari?

Domnilor! Acolo, unde la desbaterea unui proiect de lege referitoriu la instrucţiunea publică, un Molnár Aladár, care pe acest teren este o autoritate recunoscută cu plăcere de ori şi cine, — ca să-şi deie gravitate cuvintelor sale, află de lipsă a ḑice, că oratorii contrari numai pentru acea combatu proiectul, ca prin purtarea lor să-şi câşcige vr'o trecere, (Molnár Aladar: n'am ḑis!) căci altmintrelea nar avé din ce trăí; — argument, care e menit a face presiune asupra lor, ca unele abusuri, referitoarie la denumiri, să nu-le nici atingă, deacă nu vreau să fie suspiţionaţi, că prin acea vor să ajungă la vreun post.

Unde ministrul de culte şi ministrul-preşedinte încă află cu cale a se folosí în argumentăţiunile lor tot de aceasta maneră, şi a ḑice: că în contră proiectului numai aceia sûnt, cari se tem: că 'şi vor perde rolul naintea poporului, care cunoscênd odată limba maghiară, se va poté singur înţelege cu maghiarii şi nu va mai avea lipsă de dênşii; ma ministrul de culte merge până a însinua: că poporul este bun şi voiesce se-şi însuşească limba maghiară, ear aceia, cari vorbesc în contra proiectului, numai ca se-şi ajungă scopurile lor individuale, nĕsuesc a-l seduce.

Unde un Várady Gábor, în loc de a vorbí la meritul objetului se mulţămesce a însinua agitatori;

Unde un Ivánka Imre asemenea în loc de a vorbí la objet, află cu cale a pomení de Daco-Româniă, de o Serbiă-mare până la canalul Bega etc. — nu se poate ḑice on. casă! că luptăm cu arme egali — cu arguminte obiective.

Cu durere constatez, că respunsurile ce sau dat argumintelor cu cari sau combătut proiectul, nu sûnt demne de ponderositatea objetului ce se pertractează.

On: casă! nainte de a intra în meritul causei, mĕ simt indatorat a reflecta la unele observări a câtor-va oratori precedenţi.

O mărturisesc sincer, că mie nu-mi place a vorbí în camera despre lucruri cari sau petrecut afară de ea, şi aceasta trebuie se o constataţi şi Dvoastră despre mine, care de când am onoare a fi membrul acestei case, deşí miam redicat graiul la mai multe cesţiuni ponderoase, nici odată n'am amintit asemene lucruri; inse dacă alţii au aflat cu cale a critica aici lucruri cari sau petrecut afară de casa, datorinţa mea este a reflecta şi eu la ele, cu atât mai vêrtos, că intr'o privinţă persoana mea incă este atinsă.

Incep cu Dl Várady Gábor, care, ce e drept nu a inceput, ci a continuat aceasta manieră. Dsa a aflat de bine a vorbí de miscamintele din Maramureş, şi a se nesuí a combate celea descoperite de Dl. Alesandru Romanu cu privire la cunoscuta adresă a Maramureşenilor.

Nu-mi place a mĕ amesteca în trebile casnice a nimenui, nu sum Maramureşan, şi aşa nici nu pretind a scí toate detaiurile lucrurilor petrecute acolo; insă acele ce sau publicat prin ḑiuare, le pot cunoasce şi eu, ca ori care membru a acestei case, şi pe basa acestora cutez a afirma: că Dl. Roman, toate acelea ce leau ḑis au fost indreptat a-le ḑice chiar decumva n'ar fi avut scire de nemic alta, decât numai de celea ce sau publicat prin jurnalele maghiare.

Atitudinea jurnalelor maghiare în cesţiunea aceasta n'o pot numi de inţeleaptă, ba din a lor punct de vedere au fost chiar fără tact.

Scim cu toţii cât de mare merit atribuiau ele din incidentul acela organelor din fruntea comitatului. „Pesti Naplo“ pentru acel act patriotic tot meritul îl atribuia comitelui suprem şi ḑîcea: „vedeţi cât de inţelepţesce a lucrat guvernul când au denumit acolo pe Lonyai János de comite suprem? căci lui i-se poate numai mulţămí că a fost posibila o asemene faptă patriotică în Maramureş“!

Mai târḑiu apoi alte foi tot meritul lau atribuit acelei persoane, pentru care şi dl. Várady a aflat cu cale a ţinea ací un panegiric — vicecomitelui Mihalka, acărui acţiune atât de mult sau apreciat, incât pentru fapta sea patriotică, mai mulţi membrii ai acestei case sau aflat indemnaţi a-i trămite adresa de multemita.

Eu ma'm mirat de netactul ḑiuaristicei maghiare faţă de aceasta acţiune, pe carea, trebuia în interesul celor ce au inscenat-o se o retacă, şi chiar decumva noi afirmam cele intemplate, se le nege; insă ea sau lăudat cu ele, acuma dară se nu-i pară reu, dacă alţii se folosesc de descoperirile ei.

Dl. Várady vorbesce de agitatori şi de agitaţiuni intemplate în Maramureş. Da! eu incă afirm şi constat aceasta, chiar din cuvintele Dsale, negu insă că în Maramureş ar fi fost agitaţiuni mai inainte.

Pe timpul când sau dus cunoscuta deputaţiune la Viena diecesa de care se ţine Maramureşul eıa o turmă fără păstoriu, episcopul lor n'a insoţît pe ceia-lalţi, în numele Maramureşenilor nimene n'a vorbit în contra proiectului de lege, prin urmare: n'a putut fi nici agitaţiune, deci nicĭ lipsă de contra-agitaţiune n'a fost.

Agitaţiunea insă sau făcut atunci când la ordin de sus au pornit oficialii comitatului din comună în comună, provocând pe oamenĭ ca în interesul lor se subscrie o petiţiune către Maiestatea sa, al cărui cuprins nici nu li se făcea cunoscut.

Din ḑiuarele romane — cari în aceasta privinţă cel puţin atâta creḑĕmênt merită cât şi cele maghiare — scim apoi, că o parte a celor ce subscriseseră adresa Maramureşenilor, prin altă adresă indreptată către comitele suprem, cu rugarea: de a o inainta şi pre aceea la M-Sa — a desavuat pe cea dintâiu, ce nu o cunoscuse, pentru care fapt insă sau intentat investigaţiune în contra lor, şi se urmăresc.

Decumva dară sûnt agitatori în Maramurĕş, sûnt aceia cari au pornit agitaţiunea oficioasă.

De almintrelea adresa Maramureşenilor prin cuprinsul seu dovedesce: că nu este act românesc, dovedesce că cine o-a compus n'a putut fi român, căci romanul nu face negoţ din patriotism.

Românul ca om loial şi franc se adresază către maghiar cu sinceritate şi cu bărbăţiă, pentru că şi pe maghiar îl consideră de un om loial franc şi sincer; românul are curagiul a spune ce voesce? şi ce îl doare? fără a cere ca pentru aceea să se remunereze cu alta, de cât: se i se facă dreptate, se i se respecteḑe convingerea şi legea.

Insă aceia, cari au compus numita adresă, cu toate că accentuează şi ei conservarea limbei şi naţionalităţii, au aflat de lipsă a-şi motiva incuviinţarea introducerei limbei maghiare în scoalele nemaghiare — cu gratitudinea ce datoresc statului pentru că li susţin bisericele şi scoalele, — cea ce fiind dîs intre paranteze — nici nu este esact.

Tot asemenea patriotism s'a manifestat şi în paşul episcopilor rutheni, căci abie se uscase negreala pre adresa lor, când aici în cameră, cu ocasiunea desbaterei budgetului ministeriului de finanţe, un deputat ruthean cerú pentru rutheni bunuri de ale statului (voci: asta a fost părerea lui individuală) da! deputatul Mocsáry Géza redicând insemnĕtatea patriotică a actului episcopilor rutheni faţă de atitudinea nepatriotică a episcopatului românesc — a pretins că: comunelor ruthene din Ung, Beregh-Ugocia şi Maramureş să li-se esarendeze pre timp lung bunuri de a statului, căci fără de acele nu sûnt în stare a trăí (voci: dară nu lea căpătat!) Tot una! cererea insaşi este caracteristică, şi dovedesce cum pricepe numitul deputat patriotismul ruthean!

Condeputatul Várady, redicând patriotismul românilor din Maramureş ḑîce: că românii de acolo nu sûnt ca alţi români (Várady: n'am ḑis că nu sûnt ca alţi români!) Va-ţi provocat la 1848 şi a-ţi ḑîs că: „românii din Maramureş n'au ascultat de emisarii veniţi din Bucovina, Transilvania şi alte părţi, ci au luptat cu maghiarii pentru libertate“. Eu cunosc şi alte comitate, unde românii în 1848 tocma aşa şau implinit datorinţa lor patriotică ca cei din Maramureş, dară pentru acea nu se laudă cu ea, căci pentru implinirea datorinţei sale patriotice nime nu este indrept a aştepta remuneraţiune.

De altmintrelea chiar imprejurarea că românii Maramureşeni sûnt atât de buni patrioţi — restoarnă şi mai eclatant intenţiunea acestui proiect de lege.

Este lucru cunoscut că nobilimea din Maramureş este aproape esclusiv română, nobilitatea nu s'a oferit nimenui pentru fapte antipatriotice (voci în stĕnga estrema: „dară nu“!) — Cel puţin aceia cari o au căpătat în masse numai pentru fapte brave patriotice o au căpătat! (voci în stênga estrema: „asta da“!).

Constat dară că românii din Maramureş deşí n'au sciut unguresce au putut fi buni patrioţi, şi n'au avut lipsă de acea ca „cu limba maghiară se li-se implanteze patriotismul“ precum pretinde dl raportor.

Dlui deputat Ivánka Imre incă îi datoresc câteva desluciri. Ḑice dlui intraltele „să mi arete mie aceia, cari se plâng de apĕsări naţionale, din timpurile vechi sau presinţi, astfel de legi, cari ar fi eschis pre cineva dela eserciarea vreunui drept politic numai pentru că el se ţinea de una sau alta naţionalitate“.

E bine! eu sum în stare Dle deputat a-ţi arăta nu una, ci un şir lung de legi de asta natură. Constituţiunea Transilvaniei care în toată lumea au fost unică în feliul seu, era basată pe naţiuni şi religiuni recepte şi numai aceia se puteau bucura de drepturi politice cari aparţineau naţiunilor şi religiunilor recepte.

Pe basa acestei constituţiuni, dela încheierea faimoasei *„unio trium naţionum“* până la 1848 majoritatea locuitorilor Transilvaniei, — carea cu toate acestea şĭ astăḑi este majoritate, atât ca naţiune, cât şi ca religiune, a fost eschisă dela folosirea drepturilor politice. Aceasta a fost naţiunea română. Patru seculi au durat această apĕsare, şi nu e de mult de când a încetat. Deci refutarea aceluia, care vorbesce într'un ton atât de pretensiv, şi nici atâta nu cunoasce, nu prea mult cumpĕnesce.

Dar cu multă uşurinţă au aflat cu cale d-lui a da espresiune şi unei însinuări cu mult mai grave, când ḑice: „eu prea bucuros contribuesc la vindecarea adevĕratelor gravamine ale naţionalităţilor, însĕ dacă vĕd că la spatele acelora ni se înfăţişiează o Daco-România, sau o Serbia-mare până la canalul Bega etc. atunci spre realisarea acestor scopuri să nu se ceară ajutoriul maghiarilor“.

On. casă! ar fi timpul ca în privinţa frasei acesteia „Daco-românia“ să ne lămurim odată! Aceasta este fantomul cu care s'au dedat unii a spĕria pre elementul maghiar şi pre guvern. Un fantom (mumus) inventat nu de Români, ci de aceia carii au interesul ca între Români şi Maghiari nici când să nu se realseze o apropiere sinceră, o încredere şi înfrăţire adevĕrată. Se folosesc de el aceia cari trăiesc din el, căci sciu bine, că în momentul când n'ar mai avé efect la maghiari această spaimă, ei nunumai că 'şi-ar perde rolul, nunumai că ar avé perderi morali, **dar chiar şi materiali.**

Şi oare ce este propriaminte Daco-România? Este d-lor un bagatel, care numai atunci s'ar puté realisa: când s'ar şterge de pe faţa pământului Rusia, Turcia, Grecia, Serbia şi Austro-Ungaria; pentru că numai în atâtea staturi este rĕspêndit elementul român, care din ruinele acestora apoi s'ar ridica, ca un fenice, şi ar întemeia Daco-România.

E bine d-lor! credeţi d-voastră că un român cu minte să nĕzuiască serios la realisarea acestei imposibilităţi? Aceasta este o utopiă de o sută de ori mai mare, ca acea ce se intenţionează prin aceia cari forţeză proiectul de lege de pe tapet, ca adecă: toate popoarele Ungariei să devină de o limbă, şi nici aceasta n'o crede nici un om serios.

On. casă! peste tot, considerând maniera, cu care să pertractează cestiunea de pe tapet atât în cameră cât şi afară de cameră, într'adevĕr se recere mare resoluţiune, înalt patriotism, şi nu puţin curagiu, ca cineva să se încumete aşi ridica graiul în contra proiectului de lege din cesţiune; căci domnii situaţiunei, mai cu samă tinerii nostri bărbaţi de stat deja a priorí, până nici nu 'şi-au deschis gura, îi infeRează cu cel mai grav pĕcat — cu crimă de nepatriotism pe respectivii, şi îi înfăţoşează ca pe inimicii limbei maghiare şi a statului maghiar.

Singură lista celor înscrişi contra proiectului de lege a fost destul motiv pentru Dl. raportor, ca din înălţimea tribunei de raportor, să proclame *urbi et orbi reproba*, respective regretarea sa că: deşí D-lui aşa au cugetat, cumcă acest proiect de lege în general doară prin nimenea nu va fi atacat în deieta Ungariei — nu numai aceia sĕ pregătesc a 'l combate, cari de câte ori este vorba de vre-o faptă naţională totdeuna 'şi reînoiesc îngrijirile lor naţionali, ci şi de aceia, al căror patriotism nimeni până aci nu 'l-au contestat. (întrerumperi: au avut dreptate!)

Aşa dară: nu numai Dl. raportor ci mai mulţi sûnteţi cari trageţi la îndoială patriotismul omului îngrijit încă înainte de 'l-aţi fi auḑit!

Acest ton arogant D-lor! nu numai că este neparlamentar, nu numai că nu se cuvine în gura raportorului unei maiorităţi preponderante faţă de o minoritate dispărutoare — căci recunosc, că în cestiunea presentă maioritatea va fi preponderantă, — ci totodată este insultătoriu pentru o parte a membrilor acestui parlament; căci vindicând patriotismul numai pentru acei deputaţi, cari n'au datină a manifesta îngrijiri naţionale, totodată patriotismul acelor deputaţi, cari au şi de aceste îngrijiri îl timbrează de dubios.

Mărturisesc că: când am vĕḑut pe Dl. president după cuvêntarea D-lui deputat Zay, că 'şi esprimă părerea de rĕu pentru unele espresiuni ale acestuia, cari ar puté fi derogatoare pentru unii deputaţi, am cugetat că îi va da şi D-lui raportor porţiunea cuvenită de reprobă. A şi făcut'o prin admoniţiunea sa îndreptată la adresa celor ce vor sprijini proiectul de lege: rogându'i să fie moderaţi, şi cruţĕtori; însĕ aceasta a fost atât de fin ţĕsută, încât după cum îl cunosc eu pe Dl. raportor, nu cred să o fi luat asupră şi.

Eu însĕ on. casă! 'mi iau voiă cu toată resoluţiunea a protesta în contra astor feliu de suspiţionări, şi a ruga atât pe Dl. raportor, cât şi pe alţii, cari cu atâta uşurinţă împroaşcă cu patriotismul, ca să aibă bunĕtate a nu lua în deşert acest nume sânt, căci deja atâta 'l-au tocit, şi atât de toate ḑilele l'au făcut, încât: oamenii serioşi încep a face deschilinire între patriotismul *modern* şi între adevĕratul patriotism, — şi din cel modern nu 'şi poftesc.

On. casă! o cestiune serioasă, foarte serioasă este objetul pus la ordinea ḑilei. După modesta mea părere abia se va fi pertractat în parlamentul nostru o cestiune mai ponderoasă, nu atât pentru celea ce sûnt esprese în proiectul de lege, ci mai mult pentru acelea ce nu sûnt esprese acolo, cari inse — făcut odată paşul prim — inevitabil vor trebuí să urmeze, și merită prea mult, ca cu toată seriositatea să o desbatem, să ne ascultăm unii pre alții cu paciință, să cumpěnim motivele aduse cu maturitate, și să ne năsuim a delătura temerile juste acuma, când nu e târdíu, până când lavina n'au pornit; căci dacă va porní odată la vale, nu este putere care să se pună stavilă în cursul ei, și nu este profet, care să ne scie prevestí: ce dimensiuni va lua până când va ajunge în prăpastie?

Atât raportul comisiunei cât și oratorii cari s'au declarat până ací, toți consimțesc întru aceea că întroducerea limbei maghiare ca studiu deobligat în scoalele populare nu este scopul, ci este numai *pașul întâiu* către scop,— numai începutul acțiunei, prin urmare negreșit trebue să ne aștептăm la continuarea acțiunei. Apoi aceia căror le-au succes a aduce acest proiect în cameră, nu se vor mulțămi cu atâta, ci se vor folosi de toate mijloacele ca să 'și ajungă scopul lor de maghiarisare cu ori ce preț din care nici acuma nu fac secret (contradiceri în stênga estremă).

Komjaty: „Cine sûnt aceia?“

Cosma: Eu nu voesc să pomenesc numele nimenui cu astă ocasiune, însě dacă mě provocați voiu fi necesitat a eșí și cu nume.

Komjaty: „Poftim!“

Cosma: Apoi bine! dacă chiar voesci? într'alții și DTa ești unul, care sub decursul acestei desbateri, chiar pe locul acesta 'mi-ai dis: că voesci să maghiarisezi naționalitățile nemaghiare „cu fer și cu foc“ (*tüzzel vassal*), cu ori ce preț!

Asta este politica DVoastră, și la aceasta acțiune considerați DVoastră de „pașul prim“ proiectul de lege de sub discusiune. (Aprobări în stânga estremă și esclamări — de „adevěrat este!“) Așa dară am drept Dlor? Cu atât mai bine! până ací se nega acésta și din dreapta și din stânga, de ací încolo cel puțin ne putem provoca la astă constatare!

On. Casă! Spre ajungerea scopului espres în acest proiect, spre ducerea în deplinire a acestui scop defel nu sûnt necesarie mijloacele ce ni se recomandă.

Vě dechiar înainte, că eu nu sum, n'am fost, și nici odată nu voiu fi contra la acea, ca fie-care cetățan al acestei patrie dacă numai poate să învețe limba maghiară, pentru-că acea numai folosí îi poate (Aprobări vii) să învețe și pe cea nemțască, căci și de acea are lipsă (strigări în stânga: de acea n'are nici o lipsă!“) să învețe chiar și cea franceză (contradiceri în stânga estremă și esclamări: „doară și pe cea rusească!?“) Cine are lipsă de ea învețe-o și pe aceasta!

Eu m'aș foarte bucura, de cumva fie-care român ar scí limba maghiară, și că nu sûnt cu antipatiă către ea vě dovedesc cu fapta, că eu încă m'am nesuit a o învěța, și precum vedeți o vorbesc binișor; însě a o generalisa aceasta între referințele noastre etnografice în Ungaria — este absolut imposibil.

Eu n'aș avé nimic în contr'a scopului ce se esprimă în întroducerea proiectului de lege, cá adecă: „fie-căruia cetățan al statului să i se deie ocasiune potrivită de a-'și puté insușí limba maghiară ca limbă oficioasă a statului“, mai cu seamă de cumva acea s'ar esecuta astfel precum se dice în motivele comisiunei; — adecă: „cu încetul și cu cea mai mare cruțare, fără ca să se aplice forță, fără ca să se poftéscă ca ori care naționalitate din patrie să se lipsească de limba sa, sau să-'și neglige nici cât de puțin desvoltarea limbei sale.“

Contra unei asemenea esecutări a scopului espres în proiect — nu cred să fie un om în patria noastră, care să poată avé îngrigiri fundate.

Însě Dlor! care este corolariulu adevěrat al acestor premise? Acela: ca statul pe spesele sale să înființeze în fie-care comună dacă poate, sau cel puțin în centre scoale, în cari acei cari voesc să poată învěța limba maghiară.

Va să dică: întroducerea proiectului de lege presupune dispusețiuni permisive și institute de a statului; când vine apoi la modul esecutării acestui principiu, nu mai este vorbă de permisivitate, ci se recomendă dispusețiuni imperative, si realisarea acestora, nu pe spesele statului, ci în cea mai mare parte pe spesele confesiunilor si a privaților, cari din cruntele lor sudori au înființat scolile pe cari cu mult necas le susțin fără de a fi ajutorate din partea statului, nu numai materialminte, dară nici chiar moralminte, — căci eu v'aș scí enará destule casuri, în cari organele statului — si încă nu numai cele denumite, ci și chiar cele alese, au denegat și cel mai mic sucurs moral scoalelor confesionali, și n'au făcut nici măcar atâta, ca să încaseze salariul bietului învěțătoriu, căci — dic ei — în interesul statului nu este susținerea scoalelor confesionali, ci straformarea lor în scoale comunali.

Se țintesce dar la succesiva amortisare a scoalelor confesionali și la transformarea lor în comunale.

Ei dar acestea sûnt proprietatea fondurilor cari le susțin.

Simonyi Ernő: „Ducă-și fondurile, nimenea nu se atinge de ele!“

Cosma: Fără de fonduri nu veți puté susținé scoale, căci fără plată nu va învěța nime nici românesce nici ungaresce! —

Și sûnt proprietatea acelor confesiuni, și acelor privați cari le au înființat, cari singuri sûnt în drept a dispune de ele.

Eu Dlor din datele statistice cari ni le-au presentat Dl referinte în cuvêntul seu de întroducere, prin cari ne arată: cât de mare este disproporțiunea între numerul cel mare al scoalelor confesionale și cel mic al scoalelor susținute prin stat? — trag alte consecințe decât ce au tras dênsul. Eu de ací nu trag acea consecință: ca să ne nesuim a transforma cât de multe scoale confesionale în de celea comunale, ci acea: ca să ne băgăm bine de seamă, să ne nesuim ca acel capital mare, cu care contribuesc confesiunile pentru scopul învěțămêntului să-'l conservăm, să nu li luăm voia confesiunilor de a ne sprigini, și să nu le silim a-'și subtrage sucursul și capitalele sale dela învěțămênt, căci în casul acela, statul va trebuí să sacrifice neasemenat mai mult ca astădi pentru învěțămênt.

Repet: că nu într'atâta scopul cât modul esecutărei lui însuflă îngrigiri, căci la esecutare în zădar contestați, negreșit se va atăca și dreptul de proprietate și autonomia confesiunilor — de cumva nutrim concepte adevěrate despre autonomia, și nu voim să o reducem după plac. Și mě tem că astfel cum este la noi organisat învěțămêntul, cu organele subalterne de astădi a le guvernului, se vor esca atâtea vecse, atâtea frecări și atâtea neînțelegeri între organele esecutive a le guvernului și între autoritățile superiori ale autonomielor bisericesci, încât fie inspirate acelea de cea mai mare bunăvoință pentru punerea în lucrare a acestei legi — vrênd nevrênd, vor fi silite să lase învěțămêntul întreg în sarcina statului, sau statul va rumpe cu ele.

Negați că ací ar subversa causă națională și politică ci o reduceți simplu la cestiune de cultură.

Și apoi cu ce se motivează această cestiune culturală?

Referintele comisiunei de instrucțiune publică în motivele scrise în reportul seu, pre care și Dl Várady 'și-l dechiară de al seu, precum se și cuvine ca să-'l considere de al seu fie-care membru din comisiune, — dar pe care eu totuși voesc a-'l considera numai de actul reportorului — dice: „ca inima cea ușor receptibilă a copilului prin învěțarea limbei maghiare să-'și însușească și simțul iubirei de patriă și al patriotismului.“

Eară la alt loc: „Însě On. Casă! deși nu totul, deși nu prea mult așteaptă comisiunea dela un astfel de proiect de lege special, atâta totuși cu tot dreptul poate afirma, că punerea în viață a unui astfel de proiect este un paș însemnat înainte, către scop, — că efectul aceluia îl vom simțí pretotindeni unde el va întimpina patriotism și bunavoință, dară totodată că ridicarea la valoare de lege a acestui proiect va pune în posițiune pe guvern, ca acolo unde patriotismul și bunavoința lipsesce, dară terenul și materialul potrivit pentru esecutarea legii esistă: să aplice mijloacele legali, și să le câștige valoare.“

Așa dară de ací încolo patriotismul și iubirea de patrie sě condiționează dela învěțarea limbei maghiare.

Eară în cuvêntul seu de întroducere dice și mai mult Dl raportor. Dechiară, că de ací încolo învěțătoriul va avé ocasiune „prin limba maghiară a sădí (*becsepegtetni*) în frageda inimă a copilului patriotismul și iubirea de patrie.“

De ací firesce urmează: că adi aceia cari nu sciu limba maghiară nu au patriotism și iubire de patrie. (Contradiceri). Dacă ar avé n'ar trebuí acelea prin canalul limbei maghiare věrsate în cetățenii statului!.....

Baros Gábor raportorul: „Cu totul altmintrelea au fost înțeles!“

P. Cosma: Pentru acea dic eu: că este deschilinire între patriotismul modern și între adevěratul patriotism!

DVoastră sub aceasta pricepe-ți patriotismul modern.

E bine Dlor! sûnt aceste motive culturali? Nu! Scopul, ca și motivele este politic, tendința este națională.

Nesinceritatea ce se vede din motivele proiectului în privința scopului espres, încă este una dintre causele pentru cari noi nu sûntem aplecați a crede că scopul este cultural.

Precum am mai dis: toți mărturisesc, atât comisiunea cât și partida acea, care sub presiunea opiniunei publice au stors, așa dicênd, dela guvern presentarea acestui proiect — că acesta este numai pașul prim către scop, este numai începutul acțiunei, continuarea apoi: unul 'și-o închipuesce într'un chip, altul într'alt chip.

E bine! să presupunem pre un moment, că guvernul va esecuta legea numai spre ajungerea scopului ce-'l mărturisesce. — Cine îmi garantează mie? că până când se va începe esecutarea legii, sau și chiar mai târdiu după punerea în lucrare a pașului prim, nu se va urí guvernul de astădi cu fauteuillurile acestea de catifea (ilaritate) făcênd loc altuia, care nu va fi de părerile lui, ci va nesuí să se apropie cu un paș mai tare de acea opiniune publică, care după cum vědurăți adineoară își are representanții sei și în cameră? și va dice: „am probat așa și vedem că nu merge, en se vedem nu va fi mai bine de cumva vom dispune ca un object să se propună în limba maghiară în toate scoalele populare?“

Atunci firesce și dela învěțătoriu se va pretinde ca să fie mai perfect în cunoscința limbei maghiare, căci a propune într'o limbă se recere să o poședi perfect limba acea.

Și cine — mi garantéză? mai departe: că nu va urma un guvern care și el ca acest de acum va avé lipsă de popularitate, și spre câscigarea aceleia va face și mai mari concesiuni opiniunei publice maghiare? si va dice: „tot ce s'au făcut până acuma nu ne duce la scop, să mergem și mai departe, și să întroducem limba maghiară preste tot ca limbă de propunere în toate scoalele populare“, — și așa vor procede până vor ajunge și în biserică, carea la noi întru atâta este legată de scoală încât una fără alta nu pot esiste.

Și așa din paș în paș negreșit vom ajunge acolo — nu ca să devenim toți Maghiari, căci asta este imposibil, — și ací vě observ că eu nu sûnt inimicul asimilațiunei, dacă acea urmează pe cale naturală, pentru că *„volenti non fit injuria“* — ci vom ajunge negreșit acolo, unde totdeuna am ajuns când am pornit pe aceasta cale (contradiceri). Inomisse acolo vom ajunge! (mișcare).

Eu așa věd Dlor că unii dintre DVoastre pretindeți a cunoasce mai bine referințele noastre decât noi.

Cu durere observ preste tot și o țin de mare nenorocire, că vě place a devení amăgiți, și décă nu vě convine adevěrul, mai preferiți nici a nu-'l audí.

Acțiunea ce s'au pornit în timpul mai nou în contra unei fapte cunoscute, care era menită ca să vě desamăgească și să vě pună în vedere adevěrata stare a situațiunei, emanează din acea politică greșită care urmați prin acea, că: când vedeți că din altă parte vi se spune ce nu vi convine, mai preferiți a nu permite manifestări sincere decât să fi-ți orientați.

Eu nu 'mi arog a vorbí în numele Românilor. Sciu că dacă cineva vorbesce ce nu vi place în numele connaționalilor sei, numai decât îl înfruntați că n'are plenipotență dela aceia, ear dacă vi vorbesce după plac, acceptați ca să vorbească și în numele connaționalilor sei, precum s'au întêmplat și în desbaterea aceasta cu acel sêrb și cu acei slovaci cari au vorbit pentru primirea proiectului; însě la toată întêmplarea cutez a afirma: ca român mai bine cunosc pe poporul român, suferințele și dorințele lui, decât acei deputați neromâni, cari se gerează a 'l cunoasce mai bine și a vorbí în numele lui, pe când ei abia se ocupă de el cu ocasiunea alegerilor, și ca atare vě declar: că se înșeală toți aceia cari cugetă că poporul român pe această cale voesce să ajungă la cunoscința limbei maghiare, care este în contra individualității sale naționale, și că se amăgesc aceia, cari cugetă că cu esecutarea acestei legi 'și vor ajunge scopul la români, ceea ce nici odată nu se va puté întêmpla.

Este o politică foarte greșită acea care nu respectează faptele esistente, edificiul rědicat pe astfel de basă nu poate fi durabil!

On. casă! Vě afidez că popornl român nu are încredere în tendința acestui proiect, și nu crede în scopul espres aici. Nu crede că este scopul acela, ce se cuprinde în întroducere, ci crede și presupune, că este acela, care se îndegetează destul de lămurit în motivare.

Și pentru ce? Pentru că acela e mai aproape de opiniunea publică maghiară, de acea opiniune publică care precum am mai dis, au esoperat nascerea acestui proiect, și au salutat cu entusiasm presentarea lui în cameră.

Să ne aducem numai aminte ce scriau numai înainte de douě sěptămâni organele acelei opiniuni publice, despre resultatul ce așteaptă dela acest proiect de lege? — și numai de câteva dile au început a fi mai prudente — scriau că numai pe aceasta cale vor devení toți cetățenii Ungariei maghiari.

Nu cred mai departe în sinceritatea scopului espres, și nu cred dechiarațiunilor făcute aici în cameră în astă privință, pentru că atât motivarea proiectului guvernului, cât și unii deputați, cum a fost p. e. Nagy István, când vorbesc de asigurarea intereselor naționale, se provoacă la articulul 44 din 1868, la așa numita lege de naționalitate, înfățișindu-o ca pe o lege atât de liberală, asemenea căreia nici într'un stat nu mai esistă în Europa.

On. casă! Inteleg pe acela care pentru aceea se provoacă la legea de naționalitate, ca să se laude înaintea străinătății cu libertatea ce s'au asigurat în Ungaria naționalităților, căci străinătatea numai din cartea de legi o cunoasce; însě nu înțeleg seriositatea aceluia, care se provoacă la ea cu scopul: de-a capacita pe naționalitățile din patrie despre însemnětatea acelei legi, căci ele sciu mai bine cum s'au pus în lucrare această lege?

D-Voastră sciți prea bine D-lor! cumcă aceasta lege nu este efeptuită, și totuși vě provocați la ea. Dați'mi voie, ca pentru aceia cari doară nu sciu ce valoare are legea aceasta, să vi-o ilustrez cu câteva casuri concrete, ca să o vedeți cum se esecută?

Nimic mai puțin, și mai natural, ce poate pretinde un cetățean dela statul sěu, decât ca: legile, cari nu numai impun datorii, dar de multe ori ne respectarea lor este împreunată cu pedepse, să le poată cetí în limba sa.

In privința aceasta este provedut numai decât în § 1 al legii de naționalitate, unde se dice: „legile se compun în limba maghiară, însă în traducere trebue edate și în limbele tuturor naționalităților din țară.“

La început s'a urmat conform acestei dispositiuni, însě au trecut deja 4 ani de când mi-am luat voie a interpela pe Dl. ministru de justiție de atunci, care și acuma este ministru de justiție, că „are D-lui scire despre aceea, că această lege nu se esecutează, și anume că în limba română nu se mai estradau legile? Și dacă da! are de cuget să dispună efeptuirea legei?“

Dacă ar fi datină ca președintele casei să ne facă arětare din când în când și despre interpelațiunile rěmase fără rêspuns încă din perioadele trecute, interpelațiunea mea și adi ar figura în acea arětare. Eu însě ași fi mulțămit, decumva mi-s'ar fi respuns prin fapte, dacă nu mi-s'au respuns cu vorba.

Mai departe așa cred, că nu este mai simplu și mai just lucru decât ca: omul sau ca actore, sau ca inct să fie ascultat prin judele sěu în limba sa maternă, ca ori ca acusatore, ori ca acusat, ori ca martore să poftească, ca fasiunea lui să se scrie în limba sa maternă, și în causele criminali chiar cu cuvintele lui, căci în cause criminali adeseori dela înterpretarea unui cuvênt depinde averea, onoarea, și chiar viața omului.

In această privință încă provede legea, care în § 7 dice: „Fie care locuitor al țěrii, în acele casuri, când ori ca actore, ori ca inct, ori ca suplicante, în persoană sau prin plenipotențiat, dar fără intervențiunea advocatului 'și reclamă și 'și poate reclama ajutoriul judelui, se poate folosí a) înaintea judecătoriei sale comunali de limba sa maternă.... b) înaintea judecătoriei sale cercuali de limba de afaceri sau de limba protocolară a comunei sale.“

Iară § 8 dice: „În casurile enarate în § 7 este dator judele a supera plânsoarea, sau suplica în limba plânsoarei sau suplicei; fasiunea, ascultarea martorilor, oculata și alte lucruri judecătoresci atât în procese cât și afară de acea, precum și în causele criminali le efeptuesce în limba persoanelor ascultate“.

Oare așa se intêmplă aceasta astădi? Esceptionalminte sûnt unele locuri în fundul regiu, unde câte odată se urmează astfel, peste tot insă nicăiri în țara intreagă, dară nici nu este posibil, pentrucă diregătorii nu sciu limba poporului.

Recunosc, că la inceput, când prima oară s'au aplicat aceasta lege, a fost nesuința de a o esecuta după spiritul ei, și la denumiri au fost guvernul cu privire la acea, ca mai cu seamă judecătorii de prima instanță, dela judecătoria sumară, să cunoască limba poporului, intre care sûnt chiemați a funcționa, ba s'au respectat și chiar acel § al legii, unde se promite denumirea de diregători și din fiii naționalităților nemaghiare; acuma insă chiar contrariul dela aceasta se consideră a fi în interesul patriei.

Când dic „acuma“ nu ințeleg chiar era mai recentă — pre dl. ministru de justițiă actual, ci ințeleg acea politică, care au aflat de necesariu a suspinde chiar independința judecătorească numai ca să poată realisa un princip cu totul contrar celui pus în lege — era mânei libere.

In decursul acelor 3 ani, pentru deregătorii de limbă nemaghiară, dar mai cu seamă pentru români: acela era mai mare pěcat, ca el să funcționeze intre connaționalii sei, și singură aceasta imprejurare au fost de ajuns, ca din Ardeal, din Biharia, din Arad și de pretotindenea unde erau români, cea mai mare parte a lor să se transpună pela Sigidin, Karczag, Czegléd, Szolnok, Nagy Kaló, Gyöngyös, Debreczen, Sátoralya-Ujhely, Székesfehérvár, Kaposvár, Gyönk și cu un cuvênt ori unde în Ungaria, numai acolo să nu remână unde și cu acea parte a cualificațiunii lor speciali, cu cunoscința limbei române — incă ar putea folosí, iară în locul lor s'au trămis astfel de judecători, cari necunoscând limba poporului fac dreptatea cu ajutorul servitorilor.

În Segedin, p. e. unde nici o lipsă nu este de judecător român, poți compune un senat întreg din români, dar pentru acea în Arad, unde nu numai majoritatea, dar aproape totalitatea locuitorilor este română — provoc pe deputații de acolo să mě demințească dacă nu spun dreptatea — numai un judecător este român la tribunal. La tribunalul din Biharia — pe care atât dl. ministru preşedinte, cât şi eu mai bine 'l cunoascem, fiind ambii de acolo — la acest tribunal ḑic, care atât după teritoriu cât şi după numĕrul juḑilor este cel mai mare în ţară, este un jude şi un subprocuror român cu toate că şi aicea majoritatea locuitorilor, majoritatea acelora asupra căror are să judece tribunalul — este română.

E bine D-lor închipuiţi-vĕ cum pot merge la un astfel de tribunal pertractările criminale? când la acelea este introdusă inmediatitatea şi verbalitatea, când preşedintele are să conducă întreaga pertractare, să asculte de nou partidele şi martorii, şi când judecătorul numai pe acelea are să-şi baseze judecata sa, ce sub decursul pertractării au auḑit din gura partidelor şi martorilor.

Dar încă la tribunale tot merge mai cinstit, căci cel puţin lipsa cunoscinţei de limbe se nesuiesc a o supliní prin tălmaci (dragomani), insĕ la judecătoriile sumarie, precum se vede au constat prea mult acestia, acolo 'i suplinesc servitorii.........

Preşedintele: Dl deputat se abate dela obiect, şi prea demult se ocupă cu astfel de cestiuni, cari abia cred să fie în necs cu proiectul. — Eu te rog foarte, ai bunĕtate a te mulţămí cu esemplele aduse şi a te reintoarce la obiect.

P. Cosma: Binevoesce a crede dle preşedinte, că dacă este cineva, care cu plăcere Vĕ ascultă şi Vĕ face voia când este posibil, acela deabună seamă sum eu; dar regret că de astă dată nu pot fi de acord cu Dvoastră, pentru că cele ce le-am ḑis sûnt în strĕnsă legătură cu proiectul, şi se ţin absolut de obiect, căci guvernul, îşi motivează proiectul seu cu legea de naţionalitate. Deci ca să nu mi-se poată ḑice că vorbesc numai în general despre ea, că nu este esecutată, fără ca să-mi adeveresc aserţiunile, sum necesitat a enumera şi casuri concrete.

Tot astfel stăm şi cu judecătoriele cercuale.

În Tinca p. e. la început erau doi juḑi, cari vorbiau românesce — observ că locuitorii teritoriului acestei judecătorie $^5/_6$ părţi sûnt Români — ambii s'au pus în pensiune, cu toate că unul abia e trecut peste 30 ani, şi acuma când ar fi mai apt de lucru trage pentru nimica jumĕtate de salariu, — şi în locul lor s'au denumit alţii, importaţi acolo din astfel de locuri, unde nici veste n'au avut de Români, — şi astăḑi la judecătoria menţionată numai servitoriul pricepe limba poporului.

Ací — mi vine în minte un cas minunat, care s'a întêmplat sub absolutism între asemene condiţiuni chiar în Tinca, un cas, care ar puté trece de anecdotă, dacă din întêmplare n'ar fi adevĕrat.

La judecătoria ces. reg. din Tinca era sub absolutism un oficial venit din Boemia, care nici un cuvênt nu scia românesce. Într'o ḑi au avut 2 termine, unul pe 8, altul pe 9 oare a. m. Pe 8 oare era citat un biet Român, ca în contra lui să se esecuteze o sentinţă criminală, prin care era judecat să capete 12 bête; eară pe 9 oare era citat altul ca martore. L'au pus pĕcatele sale pe cela care era martore, să se presenteze în biroul menţionatului oficial la 8 oare. — Oficialul vĕḑêndu'l că are o citatorie în mână, numai decât au dat cu socoteală că au venit la vreun termin, să uită în ḑiuariul seu şi vede că la oara 8-ta ce are de făcut? Nici nu-'l întreabă cine e? ce voiesce? ci chiemând pe servitoriul de oficiu, î dă pre bietul om pre mână, şi î poruncesce să-l ducă afară şi să-i mĕsure 12. Omul vĕḑênd ce se pregătesce, a început a resona, înse toate n'au ajuns nimica, căci organele esecutive ale justiţiei fiind mai tari decât el, l'au tras pe bancă şi i-au mĕsurat după §, cele 12. (Ilaritate.) Scăpat odată bietul om s'a dus la şeful oficiului şi s'a plâns de acea justiţiă civilisatoariă, şeful a tras la respundere numai decât pe oficialul respectiv, acela însĕ s'au escusat cu acea, că: el nu-e de vină, căci nu scie românesce, ci e de vină omul, de ce au venit el la 8 oare, fiind citat pe 9?

Eacă Dlor! la astfel de justiţiă sûnt espuse naţionalitĕţile pe viitoriu. (Voci: „Pentru acea trebue să înveţe unguresce!) Eu aşa sciu că diregătoriul este pentru popor şi nu poporul pentru diregătoriu!

Numai la un § al acestei legi voiu să mai reflectez, care s'a esecutat foarte clasic.

§. 9 ḑice: „în toate acele procese civile şi criminale, cari recer intervenţiunea advocatului, la judecătoria de I. instanţă, în privinţa limbei, cu privire atât la purtarea procesului cât şi la aducerea judecăţii, până când nu va dispune legislaţiunea definitiv în privinţa organisării judecătorielor de I. instanţă, şi a întroducerii procedurei verbali — se susţine usul de până ací."

Între saşi peste tot chiar şi după legile lor de mai nainte, eară între români dela diploma de Octombre încoace, se întrodusese în multe locuri usul de a se purta procesele în limba lor. Acest us neconvenind ideiei de stat maghiar, a trebuit sistat cu ori-ce preţ. E! dară cum să se poată sista, când legea îl susţine? Ce nu se poate dacă voesci, când ai puterea în mână? S'au dat mână liberă preşedinţilor dela tribunale ca ei propria auctoritate să sisteze folisirea altor limbe decât cea maghiară, şi prin ucas presidial să poruncească advocaţilor, ca de ací încolo numai unguresce să scrie, căci esibite într'altă limbă nu se vor accepta. Preşedinţii cu fidelitate au împlinit această poruncă, şi eu astăḑi în toată ţeară numai un tribunal cunosc, unde nu s'au urmat astfel. (Care e acela?)

Nu-l trădau! (Ilaritate!)

Partidele încontra acestei călcări de lege arbitrarie s'au folosit de tot feliul de remeḑii ce numai se pot cugeta. Unii au apelat la tabla regească. Tabla regească au ḑis, că „deoare-ce decisiunea atacată nu se află între decisiunile apelabili enumerate tacsative în §. 294 a procedurei civile — apelată nu se poate încuviinţa.

Alţii au dat gravamen de nulitate. Însĕ Curtea de casaţiune a ḑis: că „nu ea ci numai judecătoriile de I. instanţă sûnt în drept a constata usul legal, dar şi afară de aceasta, casul nu se află intre cele tacsative enumerate în §. 297 al procedurei civile; prin urmare gravamenul de nulitate se respinge."

Alţii au recurs la ministeriul de justiţiă. De acolo însĕ li s'au rĕspuns că: „judecătoriile sûnt îndependinţi în sfera lor de activitate, avênd forurile lor de apelaţiune, şi în causele procesuali ministeriul pe cale administrativă nu se poate ingera; deci petiţiunea nu se poate considera."

E! ce să faci acum? unde să mai cerci remeḑiu? Hai să mergem la dietă, ea a făcut legea, ea negreşit o va apĕra contra celor ce o violează. Au venit deci aici şi îmi aduc bine aminte, că din partea astă — stêngă estremă — Stanescu, eară din partea cea dreaptă estremă. — Trauschenfels au interpelat, mi-se pare înainte cu 4 ani, pe ministrul de justiţiă de atunci Perczel că: „are scire de această violare de lege? află fapta preşedinţilor de la tribunale de conformă legii? şi dacă nu o află conformă legii — este aplecat a face disposiţiuni ca să se respecteze legea?"

Ministrul Perczel au rĕspuns: că „are scire de disposiţiunile preşedinţilor, că recunoasce, că acest act nu este conform legii, însĕ se va nĕsuí ca pe cale novelariă să se modifice legea astfel, ca să se potrivească cu casul." Acest rĕspuns, onorata casă l'a luat spre scire.

Deci în faţa lumei au recunoscut ministrul de justiţiă: că cu intenţiune a violat legea, că a permis organelor sale subalterne să nu respecteze legea, şi camera, care a făcut legea, în loc să-l pedepsească, cu plăcere a aprobat fapta ministrului.

E bine D-lor! dacă legislaţiunea astfel respectează o lege, cu care atât de adeseori se mândresce înaintea lumei, cel puţin nu afirmaţi: că aceea asigură pe deplin interesele naţionalităţilor, şi nu vĕ provocaţi la ea ca la motiv de încredere faţă de alt proiect de lege, căci prin asta deveniţi suspicioşi ca tot astfel veţi respecta şi legea, ce voiţi să o aduceţi.

On. casă! Trecênd acuma la meritul obiectului, nu voiu atinge partea teoretică a aceluia — căci aceasta atât este de lămurită prin deputaţii ce mi-au premers, încât ca şi eu să o mai ating, este într'adevĕr superfluu. Cu permisiunea Dvoastră deci mĕ voiu restringe pe cât se poate de scurt la partea practică a proiectului, căci aceasta este care pentru naţionalităţi poate devení mai funestă.

Precum bine au observat Dl. deputat Mocsáry: vecsaţiunile vor fi neevitabile numai decât la ântâiul paş, când se va încerca guvernul să pună în lucrare aducênda lege, şi anume: la constatarea acelor scoale populare cari deja posed învĕţători, cari sciu limba maghiară, pentru că în acelea numai decât va avé să se întroducă studiul limbei maghiare.

Cine va constata aceasta? Guvernul prin organele ce i le pune legea la disposiţiune.

Cine sûnt aceste organe? Sûnt inspectorii şi aşa numiţii visitatori de scoale.

D-lor! Cine crede că aceste organe sûnt capace de un astfel de lucru — acela nu petrece cu atenţiune cum se fac denumirile la noi pe acest teren! Acela nu vede cumcă ací nu este recerinţa principală ca respectivul să fie într'adevĕr apt de postul ce are a 'l ocupa.

Eu cunosc o sumă de inspectori de scoale, cari se pricep la ori ce în lume numai la învĕţământ nu.

Cunosc inspectori de scoale, cari defeliu nu pricep limba propunerei acelor institute, asupra cărora sûnt chiemaţi a esercia inspecţiunea.

Fiind locul ponderos şi cunoscut mai multora, cari mĕ pot combate dacă n'am drept, voiu amintí numai pe unul, — pe cel din Arad.

Acest inspector a venit acolo dintr'o provincie, unde defeliu n'au avut ocasiune să audă limba românească. Nu ḑic că n'ar fi apt de inspector scolar, pentru că mai înainte a fost profesor de liceu, dar nu este pentru Arad, pentru că precum singur mărturisesce: din limba română — din limba învĕţământului mai a totalităţii scoalelor care are să le inspecţioneze — nici un cuvênt nu scie.

Acuma întreb eu: pe lângă toată bunăvoinţa, cum va puté corespunde chiemărei sale, în prima linie în preparandia conf. gr. or. română din Arad, când o va cerceta cu scop ca să vadă cu ce resultat se propune acolo limba maghiară? Căci limba propunerii în amintita preparandie este cea română, deci şi studiul limbei maghiare se va propune într'o limbă ce el nu o pricepe.

Mai departe, la esamenul de cualificaţiune, care se face înaintea unei comisiuni consistoriale, şi la care după proiect va trebuí să asiste cu vot decisiv şi inspectorul scolar — candidatul de învĕţătoriu se va esamina în limba română: cum va fi în stare acest inspector să judece, că este apt sau ba respectivul, de-a propune în scoala poporală studiul limbei maghiare? pentru că spre acest scop, ca studiul limbei maghiare să se propună cu resultat în scoalele poporale, nu se poate pretinde cu drept cuvênt, ca respectivul să scie perfect limba ungurească, şi ca esamenul să 'l depună în limba maghiară, ci cel mult să cunoască elementele şi regulele limbei maghiare.

Deci un asemenea inspector nu va fi în stare nici a esamina, nici a cualifica pe candidat, şi din această causă este imposibil ca să 'şi împlinească chiemarea cu dreptate şi cu obiectivitate.

Pentru visitatorii de scoale este unica calitate precum vedem: că ei să nu fie de naţionalitatea aceea, cărei-i aparţin scoalele pentru cari se denumesc (contraḑiceri). De acestia se cearcă!

Acestia nu sûnt toţi atât de culţi şi atât de nepreocupaţi în această privinţă, ca o cestiune atât de delicată să o poată bine deslega. Nu vor fi toţi în stare, ca să priceapă intenţiunea ce o manifestă ministrul de culte, ca să lucre în direcţiunea ce li-o croesce legea, şi ca să aibă tactul recerut ca să nu vatĕme autorităţile scoalelor confesionale; ci mĕ tem, că ei 'şi vor afla chiemarea cu totul într'alta, că ei se vor năsuí să lucre în acea direcţiune, ca să arĕte opiniunei publice maghiare, ce resultate mari sûnt în stare a produce ei în interesul maghiarisărei?

Şi aceasta va da ansă la conflicte continue între auctorităţile bisericesci şi intre guvern, şi vor nutrí şi aţîţa temeri continue în poporul ingrigit de limba şi naţionalitatea sa.

Era datoria dlui ministru de culte să ni dee desluciri mulţumitoarie la o intrebare nedeslegată în proiect, căci i sa pus aceasta intrebare, şi anume: cine va avé să decidă atunci, când intre comisiunea esaminătoare şi intre inspectorul scolar va fi divergință de păreri, în privinţa cualificaţiunei candidatului de invĕţător, referitoariă la limba maghiară? În aceasta privinţă aş fi dorit eu desluciri dela dl ministru, şi doară aş fi devenit molcomit pentru viile mele îngrijiri ce le am faţă de acest punct de natură prea delicată, insă n'am căpĕtat.

On: casă! afară de toate acestea pentru noi românii gr. or. mai este in contra acestui proiect şi un motiv, o îngrijire aşa ḑicênd specială, carea precum dl ministru aşa şi dl raportor ar trebuí să o cunoască prea bine, căci cartea din care o poate vedé este pe tribuna Dsale, şi acei cari voesc să deslege o cesţiune atât de ponderoasă ar avé datoria în prima liniă, să cunoască interesele tuturor cetăţenilor patriei.

După statutul nostru organic sancţionat prin Maiestatea Sa, biserica şi scoala intratâta sûnt legate una de alta, încât una fără alta nu pot esiste, ba biserica este condiţionată chiar dela scoală, căci după § 1 al st. org. numai acele comune bisericesci pot forma parochii matre, cari susţin cel puţin o scoală poporală, ear după § 2 acele cari nu implinesc aceasta condiţiune se degradează la filiă.

Ne temem deci, şi cu drept cuvênt, că dacă se va esecuta legea din cestiune cu toată rigoarea, şi dacă precum se intenţionează, şi din motivul nepracticabilităţii ei — căci este de prevĕḑut că introducerea studiului limbei maghiare în scolile noastre confesionali nu va puté obţiné resultatul ce se ascepta — se va aplica §. 15 din Art. 38: 1868. scoalele noastre confessionale se vor preface în scoale comunali, comunele noastre bisericeşci îşi vor perde dreptul de parochiă, şi nu numai că vor fi lipsite de condiţiunea bisericei, ci totodată poporul va fi lipsit şi de cultul Dḑeiesc regulat, eară prin aceasta va decădé în moralitate.

Dlor! Eu nu sum atât de orbit de superbia naţională, ca se nu vĕd numai virtuţile connaţionalilor mei, eară scăderile lor se le retac, ci precum sciu aprecia virtuţile aşa recunosc şi slăbiciunile lor.

Poporul român este un popor religios, şi asta o consider de virtutea lui, şi chiar pentru că este religios este moral, el nu'şi poate inchipuí şi nu'şi doresce altă cultură, de cât, acea condusă prin biserică, pentrucă biserica lui mai mult ca ori care altă biserică, î conservă naţionalitatea, î nutresce moralitatea virtutea, şi ceea ce în statul nostru este foarte ponderos — simţĕmintele monarchice; din contră — şi aceasta este slăbiciune — acel român din popor, care din întêmplare sau ca servitor pe la domni, sau ca soldaţ, sau pe altă cale au ajuns a scí câte ceva şi unguresce — este cel mai stricat, şi cel mai demoralisai în comună, căci acestia se consideră superiori connaţionalilor lor, de aceea sûnt neascultători nu se supun ordinei şi sûnt cei mai aplecaţi spre fapte rele.

Deci Dlor! în momentul în care noi vom pune fundament pentru lăţirea nemoralităţii la popor, în momentul când vom porní pentru realisarea acelor principii, din cari au susţinut condeputatul Helfy acest proiect, în acel moment am ucis în Români nu numai elementul de cultură adevĕrată, ci totodată şi patriotismul; căci din momentul acela, cu nereligiotatea şi demoralisarea lui se va lăţí şi între ei acea direcţiune periculoase, care deja au ajuns a submina temeliile altor state.

Şi 'mi este frică că inceputul la aceasta va urma atunci, când ni se vor lua din mână scolile confesionale.

Intr'un mod foarte necruţător s'au atacat on. casă! episcopatul român, si deputaţiunile consistoriali, pentrucă în posiţiunea lor oficioasă, şi ca români, vĕḑênd pericolul ce invoalve acest proiect pentru patriă, au avut curagiul şi cel mai inalt grad de patriotism a se espune odiului, şi persecuţiunilor prevĕḑute — din partea opiniunei publice maghiare — şi a intreveni la prea inaltul tron pentru delăturarea acestui proiect.

Fapta lor s'au înfăţişat ca un lucru nepatriotic.

Eu nu m'aş estinde asupra acestei acţiuni întêmplate afara de casă de cumva înaintea mea alţii nu o aduceau în discuţiune, şi dacă în ḑilele trecute când se vorbí ací si de acest lucru, nu mĕ convingeam din unele semne şi espresiuni a Dlui ministru de culte că încă nici Dsa nu este luminat destul, că: oare ce au putut îndemna pre numitul episcopat şi pe deputaţiuni ca să intreprindă paşul atât de condemnat? Acuma însĕ mĕ simţ îndatorat a mĕ dechiara şi în aceasta privinţă, cu atât mai vêrtos, că eu încă am avut norocirea a fi ales şi a primí mandatul unui consistoriu ca să particip la deputaţiune (o voce din stânga estremă: „destul de rĕu!")

Motivele le puteţi afla în cele ce ḑisei mai sus, dară ele sûnt espuse pe larg în însaşi representaţiunea.

Încât privesce procedura însĕ: eu aşa sciu Dlor, că în ţiara noastră constituţională, fie-cine are drept a petiţiona la regele încoronat, la legislaţiune, şi la ori care auctoritate, eară acela care se folosesce de acest drept nu se poate acusa nici cu nepatriotism şi nici cu vătĕmarea drepturilor constituţionali. Cel mai sânt drept este acesta într'un stat constituţional!

E bine Dlor! Vĕ întreb eu, că aceia cari au vĕḑut pericol în proiectul de lege, în stadiul ce era când li-a venit la cunosciinţă, unde ar fi trebuit să petiţioneze în contra lui la altul decât unde se afla — la Maj. Sa? La dietă n'au putut petiţiuna înainte de a sosí proiectul acolo. La guvern n'au avut pentru ce petiţioná, căci el îl subşternuse deja la M. Sa.

Şi oare cine este causa că proiectul nu erá cunoscut înainte de a ajunge acolo? Singur guvernul, care acest proiect ponderos cu abatere dela modul usitat, l'au pregătit în secret, şi deodată au surprins lumea cu el.

Vedem şi astăḑi că pentru toate proiectele ponderoase conchiamă guvernul enquete, cere opiniunile celor interesaţi, şi înainte de ale presenta în cameră le publică prin jurnalistică, ca ţiara întreaga să le vaḑă, să le discute, şi să se poată orienta.

Astfel au lucrat şi antecesorele de piă memoriă al Dlui ministru, br. Iosif Eötvös, care negresit au fost cel puţin aşa pedagog şi bărbat de stat cá ministrul actual — când au pregătit proiectul legei de instrucţiune din 1868, şi de trăia el astăḑi, negreşit că tot asemenea urma şi cu acest proiect.

De altmintrelea în asta privinţă vorbească însaşi petiţiunea. Permiteţi-mi să cetesc din ea punctul respectiv care sună astfel:

„Înainte de a se fi gătit proiectul legii de instrucţiune din 1868 ministrul de culte de piă memoriă de atuncea a conchiemat enquetă de esperţi pentru discutarea şi studiarea obiectului, şi la acea enquetă pe calea autorităţilor lor bisericesci a chiemat esperţi şi din partea diferitelor confesiuni. Regretăm foarte, că cu abatere dela calea urmată atunci, de astă-dată autorităţilor noastre bisericesci nu li s'au dat ocasiune, ca în privinţa unui proiect de lege de o importanţă atât de mare, şi care trebue adênc cumpĕnit din diferite puncte de vedere, să-'şi poată da opiniunea a priori, căci de se făcea aceasta, credem că nu ar fi ajuns biserica noastră în acea posiţiune la toată întêmplarea genantă, ca cu îngrijirile sale provenite din acest proiect de lege — după părerea noastră neconducătoriu la scop, să fie necesitată a alerga deadreptul la prea înaltul tron al Maj. Voastre."

Precum vĕ puteţi convinge Dlor din cele audite, recunoasce însaşi deputaţiunea, că calea urmată nu este cea normală, însĕ precum diseiu nu ea a fost causa că mai înainte n'a avut scire de proiect, precum n'a fost causa nici la acea, că i-a venit la cunoscinţă atunci când i-a venit, — ci guvernul, care earăşi în contra usului de până atunci, îndată ce a subşternut proiectul la Maj. Sa pentru prealabila încuviinţare, s'a grăbit pe calea organelor sale a-'l da publicităţii. Din ce causă? o scie ţara întreagă!

Încât privesce învinuirile de nepatriotism şi de păşire în contra limbei unguresci, numai acela poate aduce judecată dreaptă, care nepreocupat va cetí însaşi petiţiunea deputaţiunei. Eată ce se dice în respectivul punct al petiţiunei:

„N'avem nici o observare în contra ca cetăţenilor statului după putinţă să li se deie mod potrivit de a învĕţa limba maghiară ca limba statului, deşí în general, lipsa de aceasta nu o justifică legea esistentă de naţionalitate, respective dreptul asigurat naţionalităţilor pentru folosirea limbei lor, şi preste tot referinţele ethnografice ale patriei noastre: însĕ pentru scopul de a învĕţa limba maghiară, proiectul de lege conţine astfel de disposiţiuni, despre cari cu tot respectul ce nutrim în privinţa înţeleptei prevederi a guvernului Maj. Voastre — suntem necesitaţi a da espresiune acelei convingeri a noastre, că acele disposiţiuni absolut nu sûnt apte de a corespunde scopului."

Cum poate afla ací un om nepreocupat ură contra limbei maghiare şi contra ideei de stat ungar?!

Eu acestei preaumilite representaţiuni atribuesc acea, că s'a scos din proiectul original acel §., care a fost mai tare combătut. (Referintele: Care este acela?) Este acel punct al proiectului original, prin care se dispunea întroducerea limbei maghiare peste 6 ani în toate scoalele poporali, şi destituirea acelor învĕţători, cari până atunci nu vor sci limba maghiară! Şi deacă n'avem alta satisfacţiune, deacă şi nu putem areta mai mare resultat, cel puţin putem dice, că am esoperat moderarea reului prin delăturarea acelui §.

Nici litera, nici spiritul representaţiunei noastre nu dovedesce nepatriotism, nici o literă a ei nu respândesce ură în contra limbei maghiare, în contra naţionalităţii maghiare, sau în contra statului ungar; deci aceia, cari învinuesc pe episcopatul român şi pe deputaţiuni cu nepatriotism — comit cea mai mare nedreptate.

Dar dacă nu v'a convenit aceasta Dlor! cestiunea a ajuns deja în alt stadiu.

Episcopii şi consistoriele au raportat despre pasul întreprins — sinoadelor ordinarie bisericesci, cari s'au ţinut în dilele acestea în toate diecesele. Sinoadele au luat spre scire şi au primit de al sĕu faptul deputaţiunei şi au decis ca representaţiunea cunoscută să se substearnă dietei cu acea rugare, ca cu ocasiunea pertractării acestui proiect de lege să ieie în consideraţiune îngrigirile şi motivele cuprinse într'ênsa. Acum dară petiţiunea este aci înaintea forului competinte, binevoiţi a-i apreţia motivele, şi prin asta aveţi ocasiune a delătura rĕul pe cea mai constituţională cale.

Este foarte caracterictică şi maniera cu care unii dintre deputaţi apĕră proiectul. Fără a priví la soliditatea isvoarelor, din cari 'şi culeg datele, înainte s'au pregătit, ca fie-cărui deputat de naţionalitate nemaghiară să 'i poată arĕta, că in acele ţĕri, unde elementul sĕu este în maioritate, tot asemenea se urmează.

Astfel Dl. deputat Madarász încă înainte de a vorbí vr'un român la cestiune dice: „Sciu că veţi vorbí şi voi, şi din acest motiv încă înainte vĕ servesc cu date, că în acea ţară, unde elementul vostru este în maioritate, încă şi mai aprig se tratează cu cei de altă limbă, decât la noi." După aceea cu mare plăcere citesce un jurnal — jurnalul lui Vándory din România, în care sûnt nesce poveşti despre mai multe sute de scoale, cari nici nu sûnt a supuşilor României, şi guvernul de acolo totuşi li ar fi impus limba statului.

A mai cetit apoi şi un dialog scornit între un român şi un maghiar.

Eu nepunênd nici un preţ pe jurnalul menţionat, şi cugetând că sûnt mai mulţi aici, cari cunosc isvorul din care se nutresce acel jurnal, şi cari cunosc şi scopul pentru care se scriu astfel de articlii, 'mi propusesem a nu reflecta la el; însĕ în altă şedinţă vine condeputatul Orbán Balázs şi ne înfăţişează cu toată positivitatea un cas concret afirmând: că „în România esistă lege, prin care se impune limba statului tuturor scoalelor confesionali şi private, împuternicindu-se guvernul ca să esamineze pe toţi învĕţătorii confesionali de limbi strĕine, şi de cumva află că nu poşed limba statului să'i destituiască înlocuindu-i cu alţii cari sciu limba românească. Pe basa acestei legi guvernul a esaminat pe toţi învĕţătorii ciangăilor din Moldova, i-au declarat de neapţi pentru propunerea limbei române, şi destituindu-i a trămis în locul lor învĕţători români şi a îndatorat pe comunele ciangăilor a le plăti un salariu de câte 600 fl. pe an, şi de atunci aceşti învĕţători instruează pe ciangăi."

Aceasta afirmaţiune categorică într'atâta m'a surprins, încât deşí ca unul, carele petrec cu atenţiune desvoltarea României în această privinţă, şi care cetesc jurnalele române sciam că nu esistă asemene lege, nici disposiţiune de a guvernului; totuşi fiind că afirmaţiunea vine dela un om, care se consideră de istoriograf, şi se şi ocupă cu istoria, considerând şi positivitatea, cu care 'şi face afirmaţiunea, m'am pus pe gânduri, ca în fine totuşi poate să fie ceva în lucru şi numai decât am telegrafat la un deputat, care totodată este şi redactorul celei mai lăţite foi din România, căruia comunicându-i cele dise de Orban l'am rugat: să aibă bunĕtate a mĕ lumina, în cât sûnt esacte acele afirmaţiuni? însĕ astfel, ca de deslucirile lui să mĕ pot folosi aci în dietă fără a devení espus la o demintire.

La aceasta am căpĕtat următoriul respuns, carele cu permisiunea D-voastă — fiind că aci sûnt mulţi cari sciu românesce 'l voiu cetí în tecstul original, după aceea şi în traducere maghiară. Eată rĕspunsul: „Toate aretările lui Orban sûnt absolut false. Articlul 5 din constituţiune asigură libertatea învĕţământului în toate scoalele confesionale şi private, funcţionează mai fără controlă, nu li se impune nici limbă nici esamen nici nimica. Nu s'a impus nici odată învĕţători ciangăilor, cari în cea mai mare parte nu mai vorbesc unguresce de o sută de ani, pe când nici nu erau scoli rurali, ci fiind isolaţi în mici grupuri într'o masă compactă de români cum s'a întêmplat şi multor români în Ungaria şi Transilvania."

E bine d-lor faţă de aserţiunea categorică a d-lui Orbán eu susţin aceasta refutare categorică, căreia nimic nu voiu a mai adauge.

On. casă! Numai pe scurt voiu să mai reflectez la o aserţiune a d-lui deputat Madarász.

D-lui neaga că ţara aceasta ar fi o ţară poliglotă, şi o neagă aceasta pe basa legii de naţionalitate.

Madarász Josef: Nu ţară, ci statu!

P. Cosma: Fie dară „nu ţară, ci statu"!

Nu sciu dacă o neagă el aceasta pentrucă cuvêntul „polyglott" este grecesc, sau din altă causă necunoscută nouă, căci intru adevĕr legea la care se provoacă este o dovadă prea eclatantă că este polyglota; dar este curios că tocma Dsa o face aceasta, ca membrul acelei partide carea e tot cu intregitatea coroanei sântului Stefan în gură . . . .

Madarász: „A statului!"

P. Cosma: E curios, dic, că dlui nu scie că statul ungar este stat polyglott, fiind el polyglot dela început, ma intemeiânduse chiar ca atare (intrerumperi în stânga estrema: „Nainte de o miiă de ani!")

Ori când a fost, tot adevĕrată remâne vechia sentinţă a sântului Stefan ca: „*Regnum unius linguae fragile et imbecille est*" şi de câte ori s'a încercat o naţiune din patriă a resturna acest program, totdeuna s'a resturnat pe sine şi a justificat pe sântul Stefan!

De cumva dl Madarász nu află date spre aceasta eu cunosc o statistică esactă, — nu acea statistică care inainte cu vr'o câţi-va ani cu spese enorme o făcurăm, căci din acea cu intenţiune s'a scos rubrica de naţionalitate, ca nici să vadă alţii că aici sûnt şi naţionalităţi — ci alta. Avem noi o oglindă, adevĕrata oglinda a naţiunei — armata. Egalitatea în patria noastră numai acolo este realisată unde se încep sarcinele, mai cu samă unde pentru patriă se cere să ne sacrificăm sângele şi averea. De cumva vĕ veţi uita în această oglindă, veţi vedé intrĕnsa ce este Ungaria? veţi vedé, că în ce proporţiune este locuită aceasta ţară de fie care naţionalitate? acolo veţi afla tot odată şi adevĕratul patriotism, căci în armată nu veţi afla esemplu ca soldatul de o naţionalitate să dea întâietate întru înplinirea datorinţei sale de ostaş — în bravură şi curagiu — soldatului de altă naţionalitate.

Să luăm numai casul cel mai recent, catastrofa dela Segedin, unde soldaţii au dovedit o astfel de bravură încât au obţinut recunoscinţa Europei întregi, — oare i-a venit cuiva in minte să cerce de ce naţionalitate sûnt acei soldaţi bravi? Eu cred că dacă ar fi cercat cineva după limba regimentului, ar fi aflat soldaţi de toate limbele, dar nu ar fi aflat pe nici unul care s'ar fi lăsat să fiă întrecut de altul întru împlinirea datorinţei sale.

Nu vĕ nisuiţi dar domnilor a statorí concepte nouĕ despre patriotism şi despre stat, şi anume a construì un cadru, în care nu încape aceasta oglinda, căci când patria este în periclu, se recere ca toate popoarele să-o apere.

Eu sub decursul acestei desbateri am tot aşteptat ca să mĕ lumineze cineva, că: propriaminte ce este acel lucru mare „Idea de stat ungar" în ediţiune nouă? — căci de aceasta este vorba — şi trebue să vi mărturisesc, că din cele audite până ací am aflat, că această ideă este un vestmênt atât de strêmt în care numai naţiunalitatea maghiară poate încăpea.

Nu duceţi lucrul la estremităţi Dlor, nu vĕ nesuiţi a statorí aici despre idea de stat şi patriotism teorii nouĕ, ci remâneţi la cele vechi, pe cari este basat acest stat. Nu cercaţi în alte state instituţiuni analoage instituţiunilor noastre, căci asemene stat nu mai esistă, nu seamĕnă acest stat nici chiar acelor state mici, la cari de atâtea ori vĕ provocarăţi aici. Nu diceţi că aceasta naţionalitate este mai rea decât cealaltă, nu vorbiţi de Sêrbia mare, de Daco-românia etc. ci nesuiţi a întemeia în patriă astfel de condiţiuni, între cari fiecare cetăţean al patriei aici să-şi afle deplina sa fericire, căci eu tot susţin cea ce am mai dis încă în astă casă, că deşí Belgiul nu este aşa mare ca Francia cea glorioasă, totuşi nu esistă nici un francez belgian, care ar dorí să-şi încorporeze mica sa naţiune în marea Franciă, pentru că el 'şi află în patria sa deplină mulţămire, a casă 'şi poate desvolta şi instituţiunile sale naţionale.

On Casă! În proiectul de lege, aşa după cum sum îndreptaţit a-'l pricepe după cele premerse — eu vĕd o direcţiune, carea — făcut odată paşul prim, dacă se va continua, nu va conduce acolo, unde cere interesul patriei, ci la nemulţămiri, neînţelegeri şi frecări, cari pot să împingă patria în cel mai mare periclu.

Nu priviţi Dlor legile ce vreţi să le modificaţi de legi simple, făcute de adi pe mâne, cari se pot modifica după plac în fie-care moment, ci vĕ aduceţi aminte câte lupte au costat nascerea acestor legi! Promisiuni solemne făcute prin legislaţiune, promisiuni de tot felul pe cale socială şi mandate prea înalte au premers crearea acelor legi. Consideraţi-le deci de acea, ce şi în alte state sûnt asemenea legi — de legi fundamentali.

Dieta din 1861 a promis în adresă că va mulţămí naţionalităţile din patriă. Eată cuvintele adresei:

„Credem că nici cetăţenii de naţionalitate nemaghiară din Ardeal nu-'şi vor vedé prin uniune periclitate interesele naţionali, căci îşi vor afla mulţămire şi deplină asigurare în acelea ce vom dispune şi face în privinţa concetăţenilor nostri de altă limbă."

La aceasta a rĕspuns Majestatea Sa următoarele:

„Mai departe, ne vedem necesitaţi a provoca pe magnaţii şi deputaţii coadunaţi, ca ori în urma propunerilor regesci ori la iniţiativa dietei să se apuce de pertractarea unui astfel de proiect de lege, care să conţină precis şi lămurit formulate drepturile naţionali a locuitorilor de limba nemaghiari din Ungaria, dimensiunea aceluia atât în privinţa desvoltării limbei şi naţionalităţii cât şi în privinţa referinţei lor admnistrative."

La aceasta a rĕspuns naţiunea cu a doua promisiune prin a doua adresă din 1861, unde se dice:

„De cumva Majestatea Voastră la început chiemaţi la dieta noastră pe toţi aceia, cari după lege trebuiau chiemaţi, şi dieta întregită numai decât se putea apuca de facerea legilor, proiectele referitoare la asecurarea intereselor naţionalităţilor ar fi deja subşternute înaintea Majestăţii Voastre. Ma camera deputaţilor, în speranţă, că dieta cât de curênd se va întregí, a şi esmis o comisiune care să pregătească proiectele necesarii în aceasta privinţă şi aceasta comisiune 'şi-a şi terminat deja lucrările. Însĕ Majestatea Voastră şi acuma denegaţi întregirea dietei, — ear dieta neîntregită cum s'ar puté dimite în aducerea definitivă a unor legi, în special asupra unor obiecte, cari pe cei nechiemaţi îi interesează mai mult, şi la cari tocmai dorinţele acelora sûnt în prima liniă de considerat?

Acestea au fost promisiuni solemne Dlor şi resultatul lor a fost mai târdiu legile: de instrucţiune şi de naţionalităţi din 1868.

Astădi altfel se vorbesce de legile acestea, ca şi când aceia, cari le-au făcut n'ar fi cunoscut interesele patriei, n'ar fi fost adevĕraţi bărbaţi de stat, ba doară nici patrioţi adevĕraţi. Cu atâta înteţire se cere reformarea lor, încât s'a aflat deputat, care au afirmat, că dacă nu o facem aceasta acuma, ţara întreagă devine ce a devenit Seghedinul; alţii earăşi au negat prevederea şi înţelepciunea bărbaţilor, cari au făcut legile dela 1868. Eu însĕ D-lor sum convins, că bărbaţii nostri de stat de adi, ar fi prea mulţămiţi, decumva istoria i-ar pune paralel cu cei ce au făcut legile acestea, cu mult regretatul Deák Ferencz şi Br. Eötvös.

A vorbí de creaţiunile acelor bărbaţi într'un ton ca d-l raportor şi preste tot ca toţi părtinitori proiectului de lege — nu este permis.

Cum diseiu să nu privim legile acestea de legi simple, ci de legi fundamentali, şi să nu tragem la îndoeală patriotismul acelora, cari se nesuesc a-şi apĕra drepturile garantate prin asemenea legi, când le vĕd periclitate, cându-şi apĕră naţionalitatea periclitată prin proiectul din cestiune, căci prin aceste legi fundamentali li este garantată şi chiar desvoltarea naţionalităţii.

Din toate aceste motive, şi fiind că prin proiectul din cestiune totodată se intenţionează modificarea unei legi fundamentale şi încă într'un mod, care în resultatele sale poate devení funest pentru patriă — nu-l primesc de basă pentru desbaterea specială.

* * *

Nr. 55. Sibiiu, Sâmbătă, 12 Maiu v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Haasenstein & Vogler in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

Esc. Sale Metropolitului Dr. Ioane Vancea de Buteasa ţinută în casa magnaţilor la 13 Maiu 1879 cu ocasiunea desbaterei proiectului pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat în toate scoalele poporale.

Escelentisime d-nule preşedinte! Măriţi domni Magnaţi! Interesul viu, ce a produs proiectul acesta în toate părţile, din mai multe privinţe mĕ îndeamnă şi pre mine, ca faţă cu el să desemn posiţiunea, ce cuget, că pot ocupa. Voiu grăí despre el nu din dor de-a juca rolă, nu din prejudiciu, că aşa ceva nu permite nici etatea nici posiţiunea mea; ci voiu grăí din douĕ puncte de vedere juridice, şi anume întâiu spre lămurirea şi ilustrarea dreptăţii şi a ecuităţii, o doua pentru împlinirea datorinţei, ce simţesc. Dară însaşi natura pertractării publice încă aduce cu sine, că la obiectul de sub discusiune să poată grăí liber tot cel ce este chiemat spre aceea, ori doresce a graí pentru, ori în contra lui.

De oare ce însĕ resultatul acestui proiect de lege acum nu 'l cunoasce încă nici una dintre părţi, aceste nu pot grăí decât despre eventualităţi. Una aşteaptă dela el resultatele cele mai bune, ear alta 'l consideră de sorgintea unor îngrigiri preste mĕsură mari. Şi fiind că nici una dintre părţi în present nu poate arĕta resultate, ambe stau pe aceeaşi basă juridică, şi nici una nu poate imputa nimic celeilalte.

După ce proiectul de lege mânecă din consideraţiunea însemnătăţii limbei de stat, fie 'mi iertat şi mie a atinge în cuvinte puţine valoarea şi preţul limbei în genere. Cu toţii scim cum că cel ce 'şi scie representa limba, ca dar al lui Dumneḑeu, amĕsurat valoarei celei mari a ei, în aceea află şi posede un tesaur, de care nici în cuget nu este aplecat a se despărţí; şi pe dreptul, pentru că limba pentru prima desvoltare spirituală este un mediu destins, un nutritor fidel şi neîntrerupt al ei şi un factor principal în toate manifestările vieţii publice ale fiinţei omenesci. De ací provine stima cătră dênsa, de ací iubirea şi însufleţirea pentru dênsa; de ací provine şi zeloşia aceea fragedă, cu care 'şi grijeşte fie cine limba s'a şi este gata a o apĕra, de ori câte ori se pare a o ameninţa, fie şi numai umbra unui periclu.

Mărturisesc, că pre lângă toată stima şi simpatia cu care mĕ port cătră limba statului, esprim numai starea reală a lucrului şi adevĕrul, când afirm, că tot ce am ḑis despre natura limbei, s'a întêmplat şi cu respect la proiectul de lege. Căci şi prima faimă despre el dete multora, cu destingere la noi la Români, ansă de preîngrijire şi le deşteptà temerea jalusă. Simtomele aceste însĕ nu sûnt acomodate spre a consolida aceea încredere imprumutată şi buna înţelegere, carea o dorim din suflet; precum este certă şi fapta aceea, că foarte mulţi bărbaţi de specialitate nici din punct de vedere al educaţiunei nici din respectul progresului in instrucţiune nu află consult nici din considerări metodice nu judecă de scopos, ca limba de stat să se întroducă în scoalele poporale confesionale respective naţionale astfel, cât se pretinḑă terenul pentru sine, şi respective să formeze obiect de învĕţământ în scole de acele, cari nu sûnt destinate pentru învĕţarea limbelor, ci pentru procurarea celor mai necesare cunoscinţe şi cualificări pentru viaţă.

Dară nici nu se poate supune, că nisce prunci restrînşi la pricepere cari nici limba lor maternă nu o cunosc, cum se cuvine, şi aşa cu învĕţarea ei încă simţesc greutate ostenitoare, ar fi în stare a 'şi apropria limba lor de tot necunoscută, precum pune în prospect proiectul de lege. Din parte'mi, nu cred aceasta, din contră aşa ţin, că resultatul aşteptat pur şi simplu nu se va puté dobêndí; pentru că decumva spre învĕţarea limbei de stat se va folosí numai atâta timp cât spre unul din alte obiente, atunci se poate afirma cu siguritate, că pruncii nu vor fi în stare de-a o învĕţa.

Noi căror limba maghiară nu ne este limba maternă, ci o am învĕţat-o, noi putem spune, câtă osteneală şi cât timp se recere, pentru ca omul să o poată învĕţa. Aşa dară pentru ca propunerea limbei de stat tot să aibă resultat întrevine alternativa aceea, că spre învĕţarea ei sau se va folosí timp mai mult, carele se va subtrage dela alte obiecte de învĕţământ, şi aşa aceasta se va face cu dauna şi cotirea celor lalte obiecte, — sau pentru învĕţarea limbei de stat şi fără voie vor propune şi un obiect în limba aceea, ca pruncii să aibă eserciţiu şi ca mai uşor să poată învĕţa limba; aceasta însĕ chiar ar justifica preîngrijirile şi zeloşiele acele, cari se ivesc şi arată din partea multora.

Însĕ dacă luăm lucrul practice, şi căutăm la partea practică a lui, cel puţin eu nu pot înţelege, pentru ce cunoascerea limbei de stat ar fi atât de necesară popoarelor de altă limbă, cari cea mai mare parte se ocupă cu agricultura, încât să trebuiască paragrafi atât de aspri pentru decretarea ei. Au pănă ací nu s'au sciut înţelege locuitorii patriei de limbi diverse? sau poate proiectul acesta tinde şi într'acolo? ca să ajute comunicaţiunea în sinul societăţei, pentrucă doară acea în decursul celor o mie de ani trecuţi ar fi suferit? Însĕ dacă luăm în mână istoria, de pre paginele ei învĕţăm, că Ungaria nici odată n'a fost mai ferice şi mai respectată de străini, decât în ḑilele regilor Ludovic cel mare şi Matia, măcar că pre atunci abia a miia parte din locuitori înţelegea limba statului, carea era cea latină.

De ací se pot scoate trei învĕţături; ântâiu, că statul poate fi tare şi vĕḑut, şi dacă nu toţi cetăţenii lui 'i cunosc limba; — a doua, că patria poate fi fericită şi popoarele ei îndestulite, fără ca fericirea aceleia şi îndestulirea acestora se depindă dela cunoascerea limbei de stat; — a treia, că patriotismul, iubirea patriei, nu este împreunată cu cunoascerea limbei de stat; pentrucă fie-cine 'şi iubesce patria, ca pre mama sa dulce, nutritoarea şi îngrigitoarea sa, carea 'i asigură viaţa, averea, religiunea şi datinele, îi concedă deprinderea acelora, şi aşa ocrotesce şi apĕra tot, ce este iubit şi preţios în ochii nostri, aşa dară cine să nu o iubească?

Dară pănă ací popoarele cu limbi diferite, cari sûnt în comerciu unele cu altele, nu s'au înţeles între sine? şi nu va urma aceasta tot aşa şi pre venitor? de ori câte ori vor vení între impregiurări de aşa, au nu vor învĕţa limba aceea, limba statului, carea representă şi înaintează interesele lor? Da vor învĕţa-o, şi din indemnul interesului propriu de sigur vor învĕţa-o mai bine, decât prin astfel de coacţiune, carea — să mărturisim adevĕrul — totdeauna este împreunată cu înstrăinare şi ancsietate, — şi de au fost timpuri, cari să fie recerut delăturarea înstrăinărei şi a preîngrigirilor, aceste cu destingere acum ar trebuí delăturate, ca nici numele să nu li se cunoască între popoarele de viţă diferită.

Eară aceea nu se poate pretinde, ba nici aştepta ca poporul de rênd preste tot să înţeleagă şi vorbească douĕ limbi; lucrul acesta nu se poate realisa fiind în sine imposibil, şi din causa aceea numai prin ajutoriul scoalelor poporale nu se poate îndeplini. Aşa ceva se poate aştepta numai dela indiviḑi culţi; eară în respect la acestia s'au făcut dispositiunile necesare, în puterea căror limba statului se propune în toate scoalele mai înalte, şi în cele române, şi încă — pot asigura — cu succes bun.

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(31 urmare.)

XXII.

Cartea lui Michelet şi Pistolul d-lui Anatol Bergerat. (Urmare).

Ai dreptate, domnule doctor, respunse Anatol Bergerat, însĕ noi sûntem în acest punct supuşi la necesităţi absolute. Numai un mijloc este, prin care putem încungiura acest duel.

— Şi acesta ar fi?

— D-Ta nu'Ţi vei retrage insultele, eu le voiu uita; dar vei afirma înaintea acestor domni că, nu esti D-Ta autorul descoperirei iodurilor de methylammonium şi tetramylammonium.

Învĕţatul îşi ţintì privirea asupra lui Bergerat.

— Ne vom bate dar, fiindcă o voiesci absolut, rĕspunse el; D-Ta îmi vei lua poate viaţa, nici odată însĕ onorul!

La aceste douĕ cuvinte cei presenţi se despărţiră în douĕ grupe.

Van-der-Bader se depărtà vr'o câţi-va paşi şi Ellermann se apropià de mărturiile lui Bergerat.

Trecênd pe lângă cest din urmă, studentul îi ḑise încet:

— Învoielile noastre?

Le voiu observa mai mult ca oricând.

— Îţi mulţămesc, ḑise studentul.

— 'Mi-am perdut ochelarii, rĕspunse Bergerat liniscit şi prietenul D-Tale 'mi-a vorbit la inimă.

Toţi cei presenţi se'nvoiră ca dl Van-der-Bader, neavênd decât pre dl Ellermann cu sine, să primească pre birjar ca al doilea secundant.

Pe când se puseră aceste la cale, învĕţatul luase un bĕţişor de pe pământ încercând a scrie cu el nesce caractere pe năsip.

Ce va fi scriind, cugeta Ellermann.

— Să ne grăbim domnilor ḑise Robert distribuind pistoalele.

Dând ascultare acestei provocări, adversarii se aşeḑară la distanţă de 20 paşi.

— Este destul atât? strigà studentul neliniscit.

Bergerat îi făcù semn să se apropie de el.

Ellermann se duse la dênsul.

— Pe parola mea, ḑise foarte încet representanţul casei Durand, Mocard şi Cnie, pe parola mea, eu nu pot distinge pe prietenul D-Tale.

Apoi şi mai încet, dl Bergerat îi mai şoptì ceva la urechie.

Ellermann se făcù roşu ca focul.

— 'Mi-ai dat parola, gângăì el. Şi aruncându-se spre profesorul din Leyden îi strinse mânile cu vioiciune.

Avênd Bergerat să tragă ântâiu, dl Robert dădù semnul.

— Unu, doi, trei! strigà el.

Un trăsnet se auḑì.

Ellermann scoase un ţipet şi se aruncà asupra lui Van-der-Bader.

Liniscit şi măreţ, învĕţatul îşi scuturà haina, de care, lucru de necreḑut spre uimirea mărturiilor, se turtise glonţul.

— E rêndul D-Tale, ḑise Robert. Van-der-Bader aruncà cu mândrie pístolul seu în năsip.

— Nici odată rĕspunse el cu glas sonor.

Apoi băgându'şi mâna în posunariu, scoase din tr'ênsul cartea lui Michelet, care pe primele pagini purta urmele erbei de puşcă.

— Această carte m'a scăpat murmurà el.

Dl Bergerat s'apropià surprins de doctor şi îi întinse mâna.

Van-der-Bader făcù din cap.

— Domnule, îi ḑise el, eu nu'ţi voiu stringe mâna pănă nu'mi vei jura că vei renuncia la duel.

— Jur, ḑise agentul; dă'mi mâna.

— Eată-o, ḑise învĕţatul.

— Îmi vei refusa D-Ta pe a D-Tale domnule Ellermann? ḑise Bergerat.

— D-Ta mai înşelat, rĕspunse cu glas lin studentul.

Apoi argumentul şi motivul acela, că diferitele naţionalităţi întru interesul lor propriu ar fi avisate a învĕţa limba maghiară, pentrucă prin învĕţarea ei mulţi membri culţi de-ai lor 'şi ar puté asigura venitoriul deschiḑênduli-se posibilitatea de-a fi consideraţi la împlerea oficielor, — acest motiv şi argumentaţiune, cu respect la întroducerea limbei de stat în scoala poporală, mărturisesc sincer, voiesce a proba prea mult, şi din causa aceea nu probează nimic; pentrucă dacă ar sta aceasta, resultatul ar fi, ca să se poată spera, că toţi aceia cari au învĕţat limba de stat, pot avé prospecte sigure, ca să capete aplicaţiune (în ceva oficiu). Măcar că aşa cred că nime nu voiesce a considera lucrul aşa şi a'l deduce pănă acolo. Da, indiviḑi de aceia, cari s'au cualificat, şi 'şi-au câştigat şi cunoscinţa limbei de stat, aceia pot avé prospecte, — însĕ numĕrul acestora cât de mică parte este din întreg poporul. Ací numai aceea ar fi de dorit, ca cel puţin aceia să fie aplicaţi, cari cunosc limba maghiară şi posed cualificaţiunea recerută: dar trebue să mărturisesc, pentrucă esprim adevĕrul, că şi eu însumi am auḑit multe plângeri, că dintre Români nu mulţi se împărtăşesc din astfel de favoare.

Dar să vedem acum starea presentă a învĕţătorilor dela scoalele poporale, şi să esaminăm urmările, cari proiectul le va avé pentru acestia, dacă va deveni lege. Pentruca să mĕ restring numai la cercul meu de activitate, cu respect la diecesa mea archiepiscopească aflu, cumcă între vre-o 500 de învĕţători, nu ḑic mult când afirm, că nici $^2/_5$ părţi nu înţelege limba statului; şi relate la proiectul de lege şi la timpul, carele se prefige pentru învĕţarea ei, pot ḑice, că respectivii nu vor fi în stare de-a o învĕţa, eară numĕrul acestora este mare şi considerabil. În sensul legei ce se va întêmpla cu învĕţătorii acestia? Dela rigoarea legei şi aplicarea ei şi mai rigoroasă mai că nu se va puté aştepta altceva, decât aceea, ca învĕţătorii de categoria aceasta să fie scoşi din posturile lor. Însĕ care va fi soartea lor, ce vor face după aceea; pentrucă avere din mica leafă anuală nu 'şi-au putut câştiga, fiindcă dintr'aceea abia 'şi-au trăgănat viaţa de pre o ḑi pe alta; eară la lucru nu se vor puté aplica, pentrucă anii tinereţelor, întru cari ar fi potut învĕţa a lucra, 'i-au întors spre cultivarea şi cualificarea sa pentru cariera învĕţătorească: ce se va alege dară dintr'aceia, cari s'au cualificat nutrindu-se cu acea sperare dulce, că după cualificaţiunea câştigată pot asigura atât sieşi, cât şi alor sei provedere cuvenincioasă şi venitor sigur, dacă vor fi delăturaţi din posturile lor, cine le va restituí spesele făcute? cine le va asigura venitorul?

Va lua asupră'şi sarcina aceasta fondul regnicolariu pentru pensionarea învĕţătorilor? Într'adevĕr, dreptatea şi ecuitatea ar recere, ca aşa să se întêmple. Din respectul dreptăţei s'ar cuvení să se întêmple aşa, pentrucă acei învĕţători în fie-care an 'şi-au plătit competenţele anuale, cari s'au esecuat dela dênşii de multe ori lipsindu-se şi de pânea de toate ḑilele, — prin ce dênşii 'şi-au câştigat şi drept spre aceea. Eară din respectul ecuităţii pentru aceea, că dênşii ar fi scoşi din posturile lor fără vina propriă, — de nu cumva ori-cine le-ar imputa de vină, că nu sciu, ce nu au putut învĕţa. Eară dela cel ce scurtează pre un nevinovat în provederea sa, ecuitatea cere, ca să'l despăgubească.

De oare-ce însĕ nu se poate spera, ca cineva să rebonifice învĕţătorilor toate aceste, învĕţătorii vor fi reduşi la soartea de-a nu avé pânea de toate ḑilele, vor flămênḑí în sensul strins al cuvêntului, şi împreună cu familiile lor vor înmulţí ceata celor lipsiţi, şi vor sporí numĕrul malcontenţilor, — care lucru (aşa cred) nu va fi nici în interesul statului nici spre binele societăţii, din contră eu mĕ tem, că se va întêmpla chiar contrariul. Oare eventualităţile aceste luatu-s'au la timpul seu în considerare? eu nu sciu; dară aceea una o sciu şi recunosc; că legea trebue să fie dreaptă, carea ca atare deşí pedepsesce, nici când nu duce la desperare, pentrucă atunci şi consciinţa împreună cu legea condamnă pre cel vinovat.

Insĕ ce se va întêmpla cu scoalele poporale, ce ar remâné fără învĕţători? Ca ele să stea aşa, este cu neputinţă, de oare-ce şi legea încă opresce. Ce se va întêmpla dară cu ele? Trebue să se provadă cu învĕţători. Dar cine le va provedé? Autorităţile bisericesci pre lângă toată bunăvoinţa nu vor fi în stare de-a le provedé pre toate cu învĕţători de aceia, cari să poseadă şi recerinţele cele nouĕ. Aşa dară aceasta va trebuí să o facă alt cineva, — şi cine va fi altul acesta? de nu însuşi statul. Dară statul nu ar puté se provadă scoalele poporale ale confesiunilor decât cu delăturarea legilor patriei, anume a prescrierilor Art. 33 şi 34 din 1868, şi cu nebăgarea în samă a autonomiei confesiunilor respective.

Şi oare însuşi statul de unde va puté lua numĕrul recerut de învĕţători? Fără îndoială, de unde'i va afla. Şi aşa se poate întêmpla, că şi acum avem casuri, ca la scoalele române ale greco-catolocilor să se aplice învĕţători de aceia, cari nice după naţionalitate nu sûnt Români, nici după religiune nu sûnt greco-catolici, şi cari nu vor înţelege limba poporului. Şi ce vor fi atunci resultatele instrucţiunei? Învĕţătorii ne înţelegênd limba elevilor nu i vor puté învĕţa limba maghiară, eară elevii necunoscênd limba învĕţătorilor nu vor puté câştiga cunoscinţele şi iscusinţele acele de care au lipsă, pentru ca dênşii ca cetăţani să'şi promoveze atât bunăstarea lor propriă, cât şi fericirea patriei. De ací se vede, cumcă asertul, că limba (magiară) nu turbură limba şi religiunea celorlalte confesiuni, şi a celorlalte naţionalităţi, numai în abstracto are valoare; pentrucă dacă analisăm cestiunea, aflăm, că lucrul în pracsă stă altmintre, şi tot depinde de la aceea cine şi cum manipulează limba?

Scim cu toţii, că învĕţătoriului nu'i este încredinţată numai propunerea obiectelor, ci'i este încredinţat şi elevul în totalitatea sa, adecă înţelesul lui, inima lui, în multe respecte şi voinţa lui, prin urmare întreg pruncul. Eară despre influinţa, ce o are învĕţătorul asupra elevilor ne vom puté convinge foarte uşor, dacă vom urmărí cu atenţiune resultatele educaţiunei şi preste tot ale instrucţiunei. Astfel dară nu atât limba este aceea, care produce ancsietate, ci manipularea şi consecinţele, ce trag după sine cu destingere modalitatea aplicării este, de care se poate teme. De la modalitatea aplicării depinde mult, cel mai mult însĕ atârnă de la individul cărui s'a încredinţat esecutarea. Aşa se poate întêmpla, — pe cum şi până ací avem casuri — ca educaţiunea şi instrucţiunea pruncilor poporului român greco-catolic — pentruca să grăesc numai despre acesta — să fie încredinţată în mâni străine, nu ḑic, că pe tot locul, dară vor fi casuri şi mĕ tem, că ele nu vor fi numai singuratice. Şi cum se poate aştepta, ca biserica respectivă, capii, organele constitutive şi credincioşii ei se sufere cu nepăsare o anomaliă ca şi aceasta şi se privească indiferenţi la periclul carele provine de acolo asupra bisericei, în afaceri aşa sânte, aşa sublime aşa momentoase şi importante, cum este libertatea cunoscinţei, afacerile religiosităţei şi ale moralităţii — că aceste sûnt strins împreunate cu inştrucţiunea, precum avui onoare a atinge, — dacă acele vor fi încredinţate în mâni străine; ba şi pe terenul simţemintelor naţionale — pentru cari alţii zelează, pe cât numai le ajung puterile. Dar' dacă aceste acum le privim ca întêmplate relate la casuri sporadice, acuşi mai târḑiu în genere cine va poté garanta, că de cum-va proiectul acesta de limbă va deveni lege, aceia nu'şi va schimba — nu voiu ḑice: acum, dară cu timp, — natura, ce o are în timpul de faţă, şi posiţiunea sa de obiect de învĕţămênt nu o va schimba cu posiţiunea limbei de propunere şi în scoalele confesionale ale naţionalităţilor.

Ministrul **Tréfort**: aceea nu stă în proiect".

Mitropolitul **Vancea**: „Legea trebue să fie cu prevedere". Apoi continuă:

Ear atunci ce se va întêmpla cel puţin cu biserica mea? cu biserica română greco-catolică, pentru care limba română este *conditio sine qua non*, condiţiune de esistenţă, pentrucă aceasta este limba liturgică, rituală şi eclesiastică a bisericei gr. catolice. Dacă legea aceasta cu timp se va schimba şi limba statului se va prescrie de limbă de propunere, ceea ce este posibil, atunci condiţiunea de esistenţă a bisericei mele — vorbim de posibilităţi — va fi periclitată ba încă şi sublima ei misiune în lucrare va fi împedecată; şi în decursul timpurilor poate că şi succesele de până ací încă ar fi espuse perirei.

Eu mărturisesc, străluciţi Domni Magnaţi! cumcă proiectul acesta de lege nu întru atâta în sine'l consider de periculos, ci mai vêrtos după aplicarea şi resultatele lui. Şi dacă relate la aceste caut asupra venitoriului nu pot se nu mĕ umplu de ancsietate, încă şi pentru soartea bisericei mele, pentrucă presimţesc, că cu timp — nu pot determina anume când, dară cu timp — pot întrevení împregiurări de acele, când pruncii credincioşilor nostri vor fi încredinţaţi pre mână astor fel de indiviḑi, ale căror principii religioase şi morale, — deşí nu preste tot, dar în parte — nu se vor puté împăca se nu ḑic, că ele ar puté sta în contrast, cu principiile bisericei noastre; acum aceasta ar fi o adevĕrată calamitate pentru biserică, carea aşa încă'şi primesce credincioşii din scoală.

Pentru aceea cu adêncă plecăciune mĕ rog de mărita casa, să binevoiască a lucra într'acolo, ca bisericile să poată conduce instrucţiunea şi educaţiunea pruncilor credincioşilor sei ele însele, în limba lor propriă, şi să o poată termina fără îngrigiri şi pedece; să'i poată cresce în vîrtuţi creştinesci şi cetăţiane. şi anume în frica Domnului, întru iubirea deaproapelui, în modestiă creştinească, de care cu destingere în ḑilele noastre avem lipsă atât de mare, în credinţa neclătită către prea înaltul tron regesc, în onoare către dulcea noastră patriă, onoare către înaltul regim, supunere detorită legilor; însĕ tot odată şi în pietate fiiască către biserica maică, şi în apreţiarea naţionalităţii lor. Şi atunci patria va fi fericită, fericiţi vor fi şi cetăţianii ei; aşa este, fericite ar puté să fie şi diversele naţionalităţi sub scutul marei, puternicei, glorioasei împĕrăţie austro-ungare, în patria aceasta, sub conducerea unui regim patriotic. Dară fericirea aceasta numai aşa poate fi reală, numai atunci va fi durătoare, dacă şi acele se vor împărtăşí după mĕsura egală din condiţiunile îndestulirei, carea este basa fericirei, ceea ce numai aşa se poate, dacă toţi într'o formă se vor folosí de drepturi şi de libertatea determinată prin legi.

Pre basa acestor, măriţi domni magnaţi! şi din causele preatinse proiectul, ce se află sub desbatere, aşa precum e formulat, nu'l pot primí de substrat pentru desbaterea specială.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 30 Aprilie 1879.

(Urmare).

(După ce Iosif **Madarasz** a vorbit pentru proiect şi Nic. **Străvoiu** contra (veḑi „Telegraful român" nr. 46 din 21 Aprile a. c.) a luat cuvêntul:)

Aladár Molnár: Ḑece ani sûnt de când şi eu, avênd fericirea a serví în oare-care posiţiune obştească, m'am cugetat a realisa acele idei, cari sûnt cel puţin esprimate în proiectul de lege ce se află în desbatere. Eu înţeleg sub aceasta a întemeia în ţară cultura naţională obştească a poporului şi ca un mijloc spre acest scop a rĕspândí limba maghiară în acea mĕsură, ca prelângă esercitarea liberă şi manţinerea limbei lor proprie locuitorii ţerei de limbă nemaghiară să înţeleagă şi limba oficială obştească a statului. Şi eu am regretat foarte mult la timpul seu, când în anul 1868 s'a desbătut aici în casă proiectul de lege despre scoalele poporale, că, deşí în tecstul acelui proiect de lege n'a fost cuprinsă această disposiţiune, nu s'a aflat nime din nici un partid al casei, care ar fi făcut cel puţin în aceasta privinţă o propunere. Mai târḑiu opiniunea publică şi municipiele au fost

---

— Tot miopía mea este de vină, Te încredinţez. De s'ar fi întêmplat o nenorocire eu nu m'aş fi mângăiat nici odată.

— Eu şi mai puţin ḑise studentul.

— Să mergem! Sfêrşitul bun toate sûnt bune ḑise Robert; la revedere de sară, domnilor, eu mĕ grăbesc a mĕ reîntoarce la Marseille.

Van-der-Bader salută şi se îndreptà spre trăsură, precând Ellermann, a cărui inimă se bătea încă cu tărie, işi ţintì privirea pe ţĕrina câmpului, unde descoperì un nume scris cu câte-va minute mai nainte de doctorul.

Acest nume era: **Lisbeth.**

XXXIII.

In care doctorul Van-der-Bader crede a fi aflat în sfêrşit pre Michelet şi Amorul, dar nu află nici pre unul nici pre celalalt.

În momentul când prietenii nostri părăsiră trăsura şi se urcau pe scările otelului, un om îi intimpinà cu grabă.

Ellermann recunoscù pre proprietariul otelului Beauveau: dl Teistier.

— O mare noutate! strigà acesta. Van-der-Bader, cufundat în gânduri, nu auḑì nimic.

— Ce s'a întêmplat? întrebà studentul.

— Dl Michelet s'a reîntors a sosit tocmai în această noapte.

Învĕţatul d'odată se trezì, apoi cu glas tremurător ḑise:

— S'a reîntors! şi D-Ta nu 'mi-ai spus nimic?

— D-Ta ai eşit aşa de timpuriu de acasă încât 'mi-a fost preste putinţă a Te înştinţa mai curênd.

— Nu cum-va Te înşeli, domnule? întrebà Ellermann vĕḑênd pe profesorul de Leyden palid de emoţiune.

— Să mĕ'nşel! respunse proprietarul otelului, oh! nu, nu mĕ'nşel. Am însciinţat pe dl Michelet despre sosirea D-Voastre la mine şi de dorinţa ce a'ţi avut de a'l căuta la Alecsandria.

(Va urma).

conduse mai mult prin simţemêntul necesităţei escitat de esperienţa pracsei, şi sub această influenţă s'a aflat guvernul actual când a aşternut proiectul de lege ce se află în desbatere în tecstuarea sa de mai înainte originală. Dar, onorată casă, sûnt departe de-a aştepta şi de-a spera dela şovinism, că noi vom puté ajunge prin o astfel de disposiţiune, ca locuitorii ţerei de limbă nemaghiară, părăsindu'şi limba lor maternă, îşi vor însuşí limba maghiară astfel încât ei vor forma cu privire la limbă o naţiune maghiară unită. În curênd vor fi o mie de ani de când Maghiarii au ocupat această ţară. Ei la venirea lor au aflatací popoare nemaghiare. Mai târḑiu au imigrat acì în decursul timpurilor mai multe astfel de popoare. Aşa Românii şi mai târḑiu Sêrbii. Şi în decursul unei convieţuiri de o mie de ani nu aflăm nici batăr nisuinţa elementului maghiar naţiunei maghiare ce a ocupat terenul, a contopí în sine, nici chiar a asimila cu privire la limbă popoarele nemaghiare, cari vieţuiau între ele. Şi dacă n'a esistat în această privinţă nici batăr nisuinţa, dacă nu s'a întêmplat aceasta în decurs de o mie de ani, nu s'a întêmplat atunci, când popoarele diverse, ce locuiau dinpreună cu Mghiarii nu aveau nici o literatură, nici aşa ḑicênd un *abc*, cum am puté noi spera, a ajunge astăḑi aceasta prin mijloace silnice, fie chiar şi pe calea instrucţiunei scolare, cum am puté noi spera aceasta acum, când şi ḑileriul care merge cu sêcurea scie cetí ḑiare tipărite în limba sa proprie, când s'a deşteptat la popoare simţul naţionalităţei şi s'a desvoltat până la oare-care grad? Faţă cu starea culturală actuală, faţă cu consciinţa de sine deşteptată în massa poporului, şi faţă cu mijloacele scientifice cari propagă şi respândesc această cultură ţin eu de o problemă fără scop şi imposibilă a stîrpí astăḑi prin mijloace silnice sau chiar şi prin învĕţămêntul scolar o oare-care naţionalitate şi a întemeia alta în locul ei (*Aprobare viuă*). Dar dacă aceasta n'a fost nici cu scop nici posibil nu urmează încă, că n'ar fi cu scop, n'ar fi necesar pentru unitatea vieţei statului, când popoare de diverse limbi cari vieţuesc într'o economie de stat, într'o comunitate politică 'şi-ar însuşí un mijloc comun pentru înţelegerea reciprocă, când 'şi-ar însuşí prelângă limba lor maternă şi limba statului care va face posibil, ca locuitorii ţĕrei de diferite limbi să poată comunica între sine fără dragoman şi fără mijlocitor (*Aplaus viu*). Prin aceasta le oferăm lor un mijloc nu spre suprimarea naţionalităţei lor, ci spre realisarea individualităţei lor naţionale. Acea ce leagă popoarele de diverse limbi şi le împreună astăḑi într'un stat este după convingerea mea comunitatea intereselor a popoarelor conlocuitoare, participarea comună la viaţa publică, acţiunea şi activitatea istorică comună, vieţuirea dimpreună şi simţul obştec ce se desvoaltă din aceasta pe basa aducerilor aminte istorice obştesci, un oare-carele caracter obştesc al modului de cugetare. Aceasta este cu un cuvênt aceea, ce numim noi cultură comună, cultură publică. Şi într'adevĕr este posibil, a întemeia şi a desvolta şi între popoare de diverse limbi o cultură de caracter comun, care împreună apoi diversele popoare ale ţerei în simţemintele lor, în modul de cugetarea lor, în nisuinţele lor. Spre această ţintă poate într'adevĕr lucra educaţiunea, învĕţămêntul; spre acest scop educaţiunea publică, învĕţămêntul public sûnt în mânile statului, unul din cele mai însemnate mijloace, dacă el le scie şi le voiesce a le aplica şi pentru acest scop este unul dintre mijloace, dar numai unul, cunoscinţa limbei de stat la fie-care cetăţean, şi în acest înţeles, dar numai în acesta doresc eu ca să se facă disposiţiuni legale într'acolo, ca limba statului, drept mijloc al culturei obştesci şi al vieţei comune a statului să se facă obiect de învĕţămênt obligat nu numai în scoalele superioare, ci şi în scoalele poporale (*Aplaus*)

În aceasta privinţă s'au făcut din mai multe părţi obiectări aprige şi s'au rĕdicat atacuri şi suspicionări nu numai în contra propunĕtorilor, ci şi în contra acelora, cari au sprijinit aceste idei, cari au voit să le realiseze. Ba unul din compatrioţii nostri, domnul deputat Ludovic Mocsáry, a pus în paralelă aceasta procedură cu crudelităţile din Bulgaria şi a ameninţat, că precum opiniunea publică a Angliei a devenit din causa crudelităţilor în contra Turciei, aşa Europa va da mână de ajutoriu poate peste mult sau peste puţin din causa crudelităţilor, ce sĕ plănuesc acum aici, la împărţirea Ungariei (*Glasuri din stânga estremă: El n'a ḑis aceasta!*) Chiar vorbele sale!

On. casă! La vorbele de până acum, m'am mirat, mărturisesc, mai mult despre aceea, că cu oare-care cutezanţă s'a ignorat — eu nu voiu să ḑic, că nu s'a sciut — dar că cu oare-care cutezanţă s'a ignorat aceea ce s'a făcut la noi şi în strĕinătate pe acest teren şi că idea esprimată în proiectul de lege se înfăţişează astfel, ca şi când aceasta ar fi un esperiment nou şi ca şi când în patria noastră n'ar fi fost vorba niciodată despre aşa ceva. S'a ḑis, că aceasta restoarnă legea de naţionalităţi din 1868, că nimicesce autonomia scolară a confesiunilor, că ar fi un atentat în contra naţiunilor, că va destepta ura de fraţi şi de neam, cu un cuvênt s'au ridicat tot feliul de învinovăţiri, dar fără ori ce argumentare.

Să îmi fie permis a face unele observări la aceste atacuri (*S'auḑim!*) Eu nu voiu abusa de pacienţa onoratei case şi precum am vĕḑut eri, că onorata casă a ascultat de atacurile într'adevĕr vătĕmătoare cu liniscea isvorită din simţimêntul puterei şi al dreptăţi, cu aceeaşi linisce voiesc a respunde la unele obiectări făcute (*S'auḑim!*)

Precând însĕ îmi fac contraobservările mele la acele observări, declar mai înainte, că nu voiesc să polomisez cu naţionalităţile ce se află în aceasta casă; eu recunosc şi iubesc membrii acestor naţionalităţi ca compatrioţii mei. Eu nu sciu pe basa cărui mandat vorbesc aici unii domni deputaţi în numele naţionalităţilor întregi, precând ei totdeodată ḑic, că aproape totalitatea acestei case, primind proiectul de lege n'ar fi representanţi ai naţiunei maghiare, căci nanaţiunea maghiară nu urmăresce o astfel de politică şovinistică, ci aceasta o fac numai unii neofiţi şi agitatori, aceea ce facem noi însĕ, n'ar fi espresiunea naţiunei maghiare; pe cealaltă parte însĕ ei vorbesc într'un ton hotărît aşa, ca şi când aceea ce o ḑice unul dintre ei ar fi fără îndoială opiniunea întregei naţionalităţi sêrbesci, şi aceea ce o ḑice celalalt ar fi negreşit manifestaţiunea întregei naţionalităţi săsesci. Eu nu sciu pe basa cărei plenipotenţe fac ei aceasta. Eu vorbesc numai despre indiviḑi şi nici ací nu suspicionez pe nimenea.

Domnul deputat Zay a povestit eri întêmplările din comisiune, parte conform adevĕrului, parte neesact. Eu cred însĕ, că şedinţele comisiunilor dietale tocmai pentru aceea sûnt publice numai pentru deputaţi şi nu şi pentru publicul mare, pentru ca să poţi confera acolo în mod confidenţial, socotind la discreţiunea acelora, cari nu sûnt membrii ai comisiunei. Şi eu nu voiesc a ştirbí aceasta discreţiune, chiar nici spre acel scop nu, ca să rectific neesactităţile pronunţate de domnul deputat Zay (*Aprobare vie şi aplaus*).

Domnul deputat Zay a vorbit de neofiţi. Nu sciu pe cine a înţeles el sub acestia dar atâta cred, că după esprimarea sa unul este fiul unui şvab din Torontal, celalalt un slovac din Trencin. Dacă cercetează el după genealogia fie-cărui colegă deputat şi află, în care limbă a vorbit tatăl seu şi moşii sei, eu nu voiu să 'l conturb dela aceasta a sa petrecere; dar despre una totuşi îl rog, a nu ne suspiciona reciproc aici în aceasta casă, d. e. din causă că aceia, cari deşí părinţii lor n'au vorbit în limba maghiară, totuşi simt înclinare nu numai cătră patria ungurească, ci totdeodată şi cătră naţionalitatea maghiară, o fac aceasta din speculaţiune; că ei cu alipirea lor la partida domnitoare fac negoţ, pentru a puté dobêndí o înmulţire a averei, un oficiu, jucarea unei role sau ce mai sciu eu ce, precum a ḑis domnul deputat Zay. O astfel de suspicionare este o sabie cu douĕ tăişuri, care se poate şi întoarce (*Aplaus viu*). Eu nu voiesc a suspiciona, dar cu dreptul cu care a ḑis aceea domnul deputat Zay, cu acelaşi drept s'ar puté ḑice din punctul contrariu de vedere, că cineva a întrat ca deputat al naţionalităţii din speculaţiune (*aplaus viu şi aprobare*), ca să dobêndească o însemnătate o oare-care rolă (*aplaus viu*), ca să 'şi elupte, dacă cumva individualitatea sa n'ar posede însemnătatea recerută pentru a'şi înainta causa sa, sub titula de drept a unui representant al naţionalităţilor vr'o diregĕtorie, sau vre-un oficiu, sau vre-o rolă aici în dietă (*aplaus viu în dreapta*). Prin aceste eu nu voiesc a indigita, că dacă să suspicionează mulţi cari se alipesc la naţionalitatea maghiară că fac din aceasta negoţ, se poate ḑice viceversa cu acelaşi drept, că cineva este din speculaţiune representant al naţionalităţei (*aplaus în dreapta*).

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Maiu.

Majestatea Sa Împĕratul şi Regele a primit alaltăeri precum anunciasem deja în nr. trecut prin telegrama biroului de corespondenţe pe principele Bulgariei Alecsandru (prinţul Battenberg) în audienţă deosebită. Principele a sosit la 9½ oare în. de ameaḑi într'o ecuipagiă a curţei în castelul împĕrătesc, adiutantul seu Baronul Riedesel şi un membru al coloniei bulgare din Viena 'i-au urmat lui într'o birje. Sosind ecuipagia curţei pe piaţa castelului, garda a presentat. Principele Alecsandru avea uniformă militară rusească. Audienţa a durat un pătrar de oară;*) de ací principele s'a dus în oficiul ministeriului de esterne şi a făcut contelui Andrásy o visită de o oară.

„Politische Correspondenz“ comunică următoarea scire, care aduce puţină lumină despre espediţiunea austriacă în paşalicul dela Novi-Bazar în urma convenţiunei austro-ungare-turcesei: „În 26 Aprile Vali (guvernorul) din Cossovo, Nazif-paşa a primit următoarea telegramă din Constantinopole: Înalta Poartă, care totdeauna 'şi-a satisfăcut obligamentelor sale, a încheiat în înţelesul tractatului dela Berlin o covenţiune cu Austro-Ungaria, conform cărei s'a acordat de Maiestatea Sa sultanul acestui stat dreptul conocupaţiunei în sandşacul Novi-Bazar. Unele puncte se vor ocupa poate de către trupele împĕratului Francisc Iosif încă în decursul acestei veri. Guvernul te încunosciinţează despre aceasta adăugênd, că D-ta să faci îndată toate disposiţiile pentru a netedí căile pentru ducerea în deplinere fără pedecă a convenţiunei. Poporaţiunea trebue instruată despre interesul, care'l avù şi Poarta, a complana afacerea din cestiune în conţelegere amicabilă cu statul vecin, şi totdeodată încunosciinţată, că sultanul, domnitorul nostru, aşteaptă sigur, că Albanesi credinciosi nu'şi vor permite nici o faptă, care ar fi contrară intenţiunilor sale părintesci.“ Prelângă această telegramă „Pol. Cor.“ ne mai spune că în toate localităţile, din vilaetul Cossovo, unde Albanesii şi Bosniacii fugăriţi sûnt în numĕr mai considerabil, se vor aşeḑa garnisoane turcesci însemnate.

Ecsarhul bulgar s'a simţit îndemnat a conchema pe membrii comitetului central de acţiune pentru impreunarea Rumeliei resăritene cu Bulgaria la o adunare şi a'i provoca prin o vorbire mai lungă, a renuncia la nisuinţele lor şi a satisface dorinţelor împĕratului Rusiei. Acest pas al ecsarhul într'atât a fost însoţit de un succes încât comitetul a hotărît a se disolva şi a forma un comitet nou cu o programă mai pacînică. O fracţiune mică a intransigenţilor a hotărît însĕ a continua agitaţiunea de până acum şi documentase aceasta a lor intenţiune prin o demonstraţiune înaintea residenţei esarhului şi înaintea localului redacţiunei dela ḑiarul „Mariţa.“

Varietăţi.

* (Programa concertului) „Reuniunei române de cântări“ din 13/25 Maiu este următoarea: 1. „*Stelele*“, cor de I. Georgescu. 2. „*Toat'a mea gândire....*“, cor de I. Rheinberger. 3. „*Cântul gintei latine*“, de V. Alecsandri cor de Marchetti. 4. „*Marşul independenţei*“' de N. T. Orăşan, cor de E. Neudörfler. 5. *Primăvara* din „*Anotimpurile*“ de I. Haydn. Începutul la 8 oare sara.

* (Comitetul permanent) al comitatului Sibiiului în şedinţa sa de Marţi a pregătit mai multe obiecte pentru desbatere în congregaţiunea viitoare. S'a adus la cunoscinţă că Maiestatea Sa, adresa omagială a comitatului cu ocasiunea cununiei de argint, a luat-o spre sciinţa prea graţioasă. — S'a primit propunerea de-a se esmite un cerculariu cătră toate comunele rurale prin care să se provoace ca sume de bani comunali (din arênḑi, repartiţiuni etc.), ce întrec suma de 50 fl., cel mult într'o lună de ḑile de la întrarea lor la cassa comunală să se eloceze spre fruptificare la vre unul din institutele publice de bani; responsabilitatea pentru pagubele ce ar urma din neobservarea acestei disposiţiuni o poartă în linia primă casariul şi în a doua judele comunal. În fine s'a aprobat recursul pentru anularea alegerei de primariu în Sebeş, din motivul că Dr. Păcurariu n'are dreptul electoral la dietă în Sebeş conf. § 24 şi 46 a legei comunale. —

Congregaţiunea va avé loc Joi în 29 Maiu n. în sala de la „împĕratul Romanilor“.

* (Mulţămită publică). Subscrisul îmi ţin de sânta datorinţă a'mi esprima publice cordiala mulţămită marinimoşilor P. T. domni români din loc, cari binevoiseră a'mi oferí următoriul ajutoriu, togma atunci, când starea mea era mai critică: I. Hania 2 fl.; I. Popescu 1 fl.; N. Frateş 1 fl.; Dr. Il. Puşcariu 1 fl.; Dr. D. P. Barcian 1 fl.; Dr. Hodoş 2 fl.; Dr. N. Maier 1 fl.; Bechnitz 1 fl.; Dr. Răcuciu 1 fl.; N. N. 1. fl.; M. Toma 1 fl.; P. Cosma 2 fl.; Dunca 1 fl.; Br. Ursu 2 fl.; N. N 1.; A. Bechnitz 1 fl.; Dr. Moga 1 fl.; I. Bologa 1 fl.; D. Cunţan 1 fl.; N. P. P. 2 fl. v. a. Dee Dumneḑeu ca faptele marinimoase a P. T. domni respectivi să fie înmiit rescumpĕrate prin mâna provedinţei divine; ear eu voiu păstra pe lângă

suvenire o adêncă recunoscinţă, ce le datoresc tot deauna.

---

*) Rectificăm cu această ocasiune eroarea, ce s'a strĕcurat din vina oficiului telegrafic în telegrama din nr. trecut, unde se ḑice că audienţa ar fi durat patru oare.
Red.

Sibiiu, în 10 Maiu 1879.

N. M. Todoran,
ascultătoriu de teologiă.

* (Atentat asupra reginei Victoria). „Gazeta Piemontesă“ din Turin scrie: De câteva ḑile visità regina satul Baveno, cu care ocasiune cumpĕrà mai multe lucruri în diterite magazii. Ea întrà şi într'una de jucării, al cărei proprietar negreşit s'a bucurat mult de acea onoare. Din nenorocire, se afla pe jos o mulţime de cutii în disordine; neguţătorul se grăbì a le pune la locurile lor. Deodată se resturnà o poliţă şi toate cutiele căḑură pe capul reginei şi al însoţitoarei sale. „Acesta e un atentat întreg,“ strigà regina riḑênd cătră neguţător, care era împetrit de spaimă. Regina reuşì să'l liniscească, şi încă mult timp rise de acea întêmplare ciudată.

„Tel.“

* (Fotografia cu gaz). D. Henri de Parville semnalează o nouă şi foarte precioasă întrebuinţare a luminei gazului. Este vorba de-a puté scoate fotografiile în timpul nopţii sau în ḑilele întunecoase cu ajutoriul luminei de gaz. Deja decât-va timp se întrebuinţează lumina electrică spre a împliní lipsa de lumină: însă eaca acum că gazul va serví la acelaşi lucru. Durata espunerei depinde de numĕrul şi de cantitatea becurilor de gaz ce se întrebuinţează; combinând această procedere cu aceea a dlui Carvalho, în douĕ trei minute s'ar puté dobândí probe de fotografii foarte frumoase. Astfel dar s'ar câstiga însemnatul avantagiu de-a puté lucra în această artă la lumina gazului pe place emulsionate, tot aşa de bine ca şi la lumina soarelui cu aşa numitul colodion umid. „Rom.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 23 Maiu n. „Wiener Ztg.“ publică o patentă împĕrătească de la 22 l. c. în puterea cărei senatul imperial este disolvat şi îndată au a se începe şi sĕvêrşí alegerile cele noue generale.

Principele Battenberg a fost primit la ameaḑi de împĕratul şi după aceea a avut cu Andrássy o conferinţă de o oară şi jumĕtate. Sara a plecat preste Dresda la Berlin.

Berlin, 23 Maiu n. Parlamentul a acceptat cu 222 contra 109 voturi vama pe cereale, propusă de guvern. Staufenberg (liberal-naţional) a renunţat dela vicepresidiul parlamentului din causă că este bolnav.

Bursa de Viena

din 23 Mai n. 1879.

London	117 35
Argint	— —
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 36

Economic.

Sibiiu, 20 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4.80—5.60; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.90—4.50; Sĕcară fl. 2.80—3 20; Orz fl. 3.10—3.20: Ovĕs fl. 1.70—2.10; Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.—; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Săpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.80—0.90.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr.: pro chilo: carne de vită ——40 cr.; Carne de viţel 35—40 cr. carne de porc 40—cr.; oauĕ 10 de 18—20 cr.

Braşov, 16 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4 30—5.40; Grâu sĕcăreţ fl. 3.20; Sĕcară fl. 3.20—3.45; Orz fl. 3.20—3.45; Ovĕs fl. 2.20—2.30; Cucuruz fl. 3.55; Mălaiu fl 4.50; Mazere fl. 4.40; Linte fl. 7.20; Fasole fl. 4.— Sĕmânţă de in fl. 9.10— Sĕmênţă de cânepă fl. 6.80 Cartofi fl. 1.75—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Mediaş, 15 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4.40—5; Grâu sĕcăreţ fl. 4.—4.50; Sĕcară fl. 3.—3.50; Ovĕs fl. 1.90—2.10; Cucuruz fl. 2.50—.— Sĕmênţă de cânepă cu fl. 5—5.10; Fasole fl. 3.80—4—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.40—1.60; Cânepă fl. 38—44; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. 65—70; Sĕu de luminări fl. 40—52; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—— cr. carne de viţel cr. 40—44; oaue 7 de 10 cr. Têrgul de sĕptĕmână din această ḑi fù foarte bine cercetat bucatele şi toate cele lalte fructe au trecut cu iuţală pre lângă preţuri moderate. Timpul e rece.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 10 Iunie şi 10 Iulie imob. lui Avram a lui George Negri în Rişculiţa; în 5 Iunie imob. lui Dionisiu Ianky în Roşia (jud. cerc. Abrud); în 19 Iunie şi 19 Iulie imob. d-nei Rudolf Ianovits în Cic-Tuşnad (jud. cercuală Cicsereda); în 5 Iunie şi 5 Iulie imob. lui Stofan Süts în Pala (trib. Cluj); în 25 Iunie şi 25 Iulie imob. lui Francisc Wolf în Sibiiu (trib.); în 16 Iunie imob rĕmasului după Avram Doroagă în Orăştie în 16 Iunie şi 16 Iulie imob. Antoniei Gazdea în Gioaj; în 20 Iunie imob. Luisei Fodor în Deva (trib.); în 17 Iunie şi 17 Iulie imob. lui Emeric Tanco în M. Denecser (jud. cerc. Gherla); în 29 Mai imob. lui Nicolae a lui Dismas Muntean în Luḑoş (trib. Sibiiu); în 26 Maiu imob. lui Ludovic Bartalis în K. Szt. Lelek; în 27 Maiu imob. lui David Lászlo în Osdola (trib. K. Vásárhely); în 26 Maiu imob. lui Iosif Leokovits în Er-Semje (jud. cerc. Székelyhid); în 26 Maiu imob. lui Nicolau Biro în Alba Iulia (trib.); în 27 Maiu imob. lui Burah Markovits în Sânt Iacob (trib. Turda);

Nr. 105—1879. 2—3

CONCURS.

Pe basa graţioasei decisiuni a măritului consistoriu archidiecesan dto 8 Martie a. c. Nr. B. 749—879 pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Creţulescu (Condor) din parochia română gr. or. Mânăsturul unguresc care după venit socotită este de a III-a clasă se escrie concurs cu terminul inclusiv până la 31 Maiu 1879.

Venitul preoţesc, împreunat cu această staţiune de capelan este următoriul:

1. Din usuatele venite stolare în bani computate 150 fl.
2. Un agru de 4 merţe mari de grâu din porţiunea canonică.
3. Usul fructual din cimiteriul din giurul bisericei.
4. Folosirea tuturor supraedificatelor economice eclesiastice împreună cu casă de peatră parochială, afară de despărţămêntul de către stradă.

Concurenţii au a substerne suplicele sale, adresate către sinodul parochial, la subscrisul până la terminul indicat, fiind instruite conform statutului organic şi dispoşiţiunilor provisorice sinodale archidiecesane din 1873.

Cluj, 24 Aprile 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu, m. p.
protopresviter.

Nr. 101—1879. 2—3

CONCURS.

Pe basa graţioasei decisiuni a măritului consistoriu archidiecesan dto 28 Martie a. c. Nr. B. 912. 1879 pentru ocuparea staţiunei de paroch în vacanta parochiă română gr. or. Ghiurcuţa de a III clasă, se escrie concurs cu termin inclusiv până la 31 Maiu 1879.

Venitul preoţesc cu acest post împreunat este 342 fl. 98 cr. computat în bani după conclusul sinodului parochial din 30 Ianuarie 1879 din usuatele venite stolare şi accidentale.

Concurenţii la această staţiune, trebue să-'şi subştearnă suplicele sale la subscrisul până la terminul amintit fiind instruite conform Statutului organic şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din 1873.

Cluj, 24 Aprilie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu, m. p.
protopresviter.

Nr. 44 — 1879. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III din Lapugiul de jos cu filia Ohaba în protopresbiteratul Dobrei, pentru reîntregirea ei, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 31 Maiu st. v. a.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu grădină, şi alte superedificate în materă.
2. Porţiune canonică 18 jug. de pămênt arătoriu şi fênaţ clasa I şi II.
3. Dela 130 Nr. de case, din materă şi filiă câte douĕ mĕsuri de cucuruz nesfărmit.
4. Stola îndatinată. Toate aceste emolumente laolaltă computate dau un venit anual de aproape 400 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa aceasta staţiune au a'şi adresa concursele lor instruite în sensul „statutului organic“ şi a dispoşiţiunilor sinodale din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Deva, 19 Aprilie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial

Ioan Papiu m. p.,
protop. Devei adm protopresbiteral al Dobrei.

Tablouirile oleografice
edate de
F. A. Lachmann,
representând diferite episode din campania română s'au dat în comisiune dlui **G. B. Popovits,** furnisorul curţei M. S. R. Domnitoriului, I. **Fleischmarkt 15, Viena** pentru provinciele austro-ungare.

Preţul lor este: Portretele M. L. Lor în rame cu fund oval **16 floreni** v. a. esemplariul; toate celelalte cu rame cuadrate **15 floreni** v. a. esemplariul. [19] 4—6

Prafurile musante lacsative din Elöpatak
conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feară şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispoşiţiune la vĕrsarea de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 7—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

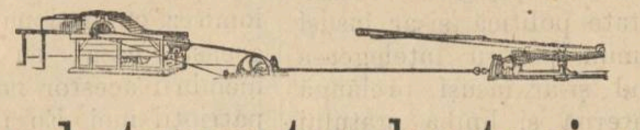

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 11

Neoplanta.
1875.
Medaliă de argint.

Seghedin.
1876.
Medaliă pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe
Antonie Novotny
în Timişoara.
[15] 9

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 56. Sibiiu, Marţi, 15 Maiu v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea

Esc. Sale Metropolitului Miron Romanul ţinută în casa magnaţilor la 13 Maiu 1879 cu ocasiunea desbaterei proiectului pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat în toate scoalele poporale.

Escelenţa Voastră, d-le preşedinte! Ilustrilor magnaţi!

Este cunoscut, că pe când mai înainte cu vre-o trei luni, proiectul de lege, ce se află în desbatere, se publicase prin ḑiare în tecstul lui de atunci, dintre naţionalităţile nemaghiare ale patriei mai ales Românii apărură ca unii, cari aveau îngrigiri serioase faţă de intenţiunea proiectului de lege şi de modalităţile lui de esecutare. Se scie mai departe şi aceea, că îngrigirile ivite se născură din acea cuprindere a lucrului: că proiectul de lege, fără considerare la pedecile pedagogice şi la altele ce obvin în partea practică, intenţionează a întroduce pe terenul instrucţiunei publice, şi încă fără nici o necesitate simţită, unele dispoşiţiuni de-acele, cari de o parte stirbesc autonomia bisericei, ear de altă parte pot împedeca cultura publică amĕsurată trebuinţelor reale ale concetăţenilor nemaghiari, şi sûnt prea apte de-a spriginí pretensiunea, ce se esprimă viu din partea opiniunei publice maghiare, ca adecă locuitorii patriei, cari nu aparţin la naţionalitatea maghiară, să se contopească în elementul maghiar, fie măcar şi prin aplicarea mijloacelor silitoare.

Nu se poate nega, că proiectul de lege original, înţeles astfel, perdù mai apoi foarte mult din caracterul seu acut prin declaraţiunile făcute în espunerea de motive a Escelenţei Sale ministrului de culte şi instrucţiune publică, precum şi prin formularea mai nouă primită în casa representanţilor, fie că această formulare din urmă ici colea trece preste proiectul original al ministrului cu unele restricţiuni destinate confesiunilor nemaghiare. Dar de altă parte nici aceea nu se poate nega, că şi după făcutele mitigări încă tot se mai află în proiectul de lege presentat ilustrei case a magnaţilor multe dispoşiţiuni de-acele, cari pot numai nutrí îngrigirile naţionalităţilor nemaghiare din patrie.

Când eu, ca totodată unul dintre aceia, cari şi mai nainte îşi luaseră voie a'şi da pe faţă între marginile loialităţei îngrigirile sale provenitoare din proiectul de lege, îmi ţin de datorinţă patriotică a vorbí în general la acest proiect de lege, — înainte de toate trebue să protestez în contra unor presupuneri şi suspicionări, cari durere! le-am aflat din partea presei maghiare: că adecă toţi aceia, cari au curagiul de a'şi ridica vocea în contra învĕţărei limbei maghiare după modalităţile din proiectul de lege, o-ar face aceasta din vre-o antipatie către limba maghiară, sau chiar pentrucă le-ar lipsí simţemintele patriotice şi s'ar adopera la alte scopuri, cari cad afară de conceptul statului unguresc.

Eu de astădată mai ales pentru acea nu mĕ demit a resfrânge astfel de suspicionări nefundate dar tot odată vătĕmătoare, pentrucă eu le consider acele numai ca eflusul unei iritaţiuni, de care nu atât Maghiarii cei adevĕraţi, cât mai cu samă cei de origine mai nouă, în a cărora mână se află jurnalistica, se lasă a se răpí când ei vĕd, că alţii nu sûnt dispuşi a urma esemplul celor din urmă, ca adecă desfăcêndu-se de originea şi de necsurile lor naţionale, să se alăture la naţionalitatea, carea ajunse să poarte rolul principal în viaţa statului.

Ce privesce cu deosebire puţintica mea persoană, eu faţă de ori-ce suspicionare mĕ pot provoca franc la toţi aceia, cari cunocsc mai de aproape trecutul meu şi mai vêrtos cunosc activitatea mea din periodul mai nou al vieţii noastre constituţionale şi din anii ce premerseră aceluia, o activitate ce e drept restrinsă la un cerc mai modest, dar care în toate momentele ei era îndreptată spre aceea, ca unitatea, intregitatea şi constituţiunea statului unguresc să fie asigurate, şi ca una din condiţiunile principale ale păcii interne şi ale bunului public, adecă concordia frăţească dintre cetăţenii patriei de diferite limbi şi religiuni, să se conserve, şi respective, să se restabileze pe basa ecuităţii.

Dacă dar eu nici în tecstul de faţă nu primesc proiectul de lege, pentrucă nu'l aflu de un ce folositoriu necesariu şi oportun: prin aceasta 'mi esprim numai intima convingere a inimei mele patriotice, şi aceasta nu'mi alterează de fel simţemintele amicabile şi totodată respectuoase, cu cari am fost totdeauna către limba maghiară, către naţionalitatea maghiară şi către conceptul statului unguresc.

Precum atinseiu în câtva şi mai nainte, eu 'mi-am esprimat şi la altă ocasiune îngrigirile referitoare la acest proiect de lege, anume mi le-am esprimat într'o representaţiune preaumilită, ce s'a substernut la preanaltul loc în numele bisericei gr.-orientale române. Stând pe basele acestei representaţiuni preaumilite, eu chiar şi faţă de proiectul de lege prelucrat de nou, susţin cu puţină escepţiune argumentele cuprinse în aceea; şi ca să nu ostenesc preţuita atenţiune a ilustrei case de magnaţi cu argumentaţiuni mai lungi, fie'mi permis să cetesc argumentările acelei representaţiuni. Sciu, că cuprinsul representaţiunei în general e cunoscut, pentrucă aceea fù asternută şi ilustrei case de magnaţi; dar fiind că aceeaşi în cât-va 'mi întregesce discursul, îmi voiu lua voiă de-a cetí din ea unele puncte singuratice. (cetesce).

Din cele cuprinse în aceasta prea umilită representaţiune acum după noul tecst al proiectului de lege cade de sine acel argument, care se referesce la eventuala amovare a învĕţătorilor dela scoalele poporale ale confesiunilor; de altă parte însĕ chiar şi după acest nou tecst al proiectului am de-a reflecta în interesul autonomiei bisericesci: că prin acest mai nou proiect de lege în multe privinţe se restringe foarte dreptul de jurisdicţiune, care'l au după lege autorităţile scolastice ale bisericilor autonome; unde eu mai ales aflu a nu fi compatibil cu demnitatea autorităţilor supreme bisericesci, ca valoarea decretelor de cualificaţiune, ce se dau candidaţilor pentru învĕţătorie, să se facă pendentă dela subscrierea inspectorului de scoale.

Ori şi cum astfel de restringeri dau dovadă de puţină încredere în autorităţile supreme bisericesci, poate doară pentrucă unele îşi ridicară vocea în contra proiectului însuşi; ceea ce însĕ nu e de ajuns spre a se puté trage la îndoială respectul omagial al autorităţilor bisericesci către legile sancţionate. De altmintre remâne neatins dreptul de controlă al ministrului de instrucţiune publică şi al organelor lui faţă cu scoalele confesionale, şi aşa dacă preste toată aşteptarea s'ar afla vre-o biserică, carea să nu satisfacă prescriptelor legii: ministrul are destulă ocasiune de-a rescí aceasta prin organele sale şi de-a face să se delăture scăderile, aplicând după necesitate chiar şi cele mai rigoroase mĕsuri; dar a se stirbí demnitatea autorităţilor supreme bisericesci prin dispoşiţiuni preventive, eu nu o aflu nici de convenient nici de necesar.

Cât pentru capul lucrului, adecă pentru necesitatea de a sci limba maghiară, — nu'mi pot retăcé acea observare: că poporul de rênd, va se ḑică clasa de agricultori a locuitorilor nemaghiari din patriă, carea după mine face cam 70—80 percente din populaţiune, numai în acele ţinuturi are lipsă de a sci afară de limba sa maternă încă sau cea maghiară sau alta din patriă, unde ea locuesce amestecat cu Maghiari respective cu alţii de altă limbă şi vine cu aceia mai adeseori în contact; ear altcum în toate coatingerile atât private cât şi oficioase conform chiar şi legii pentru naţionalităţi îi este cu totul de ajuns cunoascerea limbei sale materne.

În casul dintâiu poporaţiunea de limbi diferite scie să se ajutore şi fără a trebuí să se creeze spre acest scop vre-o lege; ea adecă învaţă în scoala vieţei limba, de care are mai multă trebuinţă şi aşa se complanează de sine disparitatea limbistică, prin urmare spre scopul acesta nu este de lipsă a se generalisa limba maghiară; ear pentru aceia, cari voiesc să progreseze în cultură mai departe decât până unde merge învĕţămêntul în scoalele poporale elementare, eată acolo sûnt scoalele populare superioare şi cele civile, scoalele de industrie, de comerciu şi cele reale, apoi gimnasiele şi altele, la cari toate este îngrigit deja prin lege pentru învĕţarea limbei maghiare din temeiu; aşa dar argumentul folosit de atâtea ori, că adecă fără cunoscinţa limbei maghiare nu poţi reuşí în viaţa publică, — nu se poate aplica aicia întru spriginirea proiectului de lege din discusiune.

Dacă totuşi nu pentru vre-o necesitate, ci cumva pentru lucs voim să se înveţe limba maghiară în scoalele elementare populare, până la gradul de-a o scí vorbí: aceasta se poate nu ḑic ajunge, ci încerca, dar numai cu delăturarea celorlalte obiecte prescrise pentru învĕţătură; astfel de încercare însĕ pe lângă toată bunăvoinţa va remâné în deşert pretutindeni, unde învĕţăcelul nu are ocasiune de-a se esercia în limba maghiară şi afară de scoală, prin conversare.

Tot ce se poate face în general la scoalele populare elementare nemaghiare pentru limba maghiară, este: a învĕţa scrierea şi cetirea maghiară şi a face esercitările limbistice necesarii pentru pronunţarea corectă. Aceasta însĕ în mare parte o avem deja şi la scoalele populare confesionale, ear unde încă lipsesce, acolo se poate întroduce prea uşor şi fără lege specială, şi pentru eparchia mea pot da asigurare, că se va şi întroduce, de va fi cu putinţă încă şi în mai mari dimensiuni; dar a pretinde un ce imposibil şi neesecutabil, eu aflu că nu convine cu demnitatea legei.

Lipsa cea arḑĕtoare a bietului nostru popor remas înapoi, nu este chiar limba maghiară. Caute regimul şi legislaţiunea ca să se uşioreze sarcinile publice cele grele, şi ca poporul în limba s'a proprie se progreseze în cultură de o cam dată cel puţin până în atâta, ca să fie în stare de-a cuprinde bine interesele sale proprii şi de-a se apĕra în contra acelei clase de oameni, carea îl ruinează în tot chipul. Când odată vom avé aceasta, atunci va vení rêndul şi pe aceea, ca să'şi poată întoarce atenţiunea şi spre a învĕţa limba maghiară; dar până atunci prin unele şi altele încercări să nu facem soartea poporului încă şi mai nesuferibilă.

La acele cuvinte ale Escelenţei Sale domnului ministru de culte şi instrucţiune publică, că „stă în interesul unor domni a face agitări" observez în fine: că poate doară Escelenţa Sa ministrul le-a ḑis aceste cu privire şi la persoana mea, pentrucă 'i-a plăcut a ḑice aceasta şi la alt loc tot aşa; eu însĕ în conscinţa mea curat patriotică, şi cu provocare de nou la trecutul meu, ori-ce suspiciune de felul acesta, fie ea venită dela ori şi cine, încât s'ar referí la mine sau la cei ce se ţin de mine, o resping în mod categoric.

Proiectul de lege nu'l primesc, ci îmi iau voia a propune următoriul proiect de conclus: (cetesce). „Proiect de conclus: Casa magnaţilor nesimţind de astădată necesitatea unui proiect de lege, ca acesta, trece preste el la ordinea ḑilei."

Cuvêntarea

P. S. S. episcopului Ioan Meţian ţinută în casa magnaţilor la 13 Maiu 1879 cu ocasiunea desbaterei proiectului pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat în toate scoalele poporale.

Escelenţa Voastră domnule preşedinte! Inaltă casă a magnaţilor! Dacă 'mi permit a lua şi eu cuvêntul în cestiunea de sub pertractare, — atât de gravă după părerea mea, — fac aceasta pentru a supune apreciării înaltei case măcar o parte din acele îngrigiri, pe cari le-au causat mie şi credincioşilor mei, proiectul de lege pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat în scoalele elementare, — îngrigiri ce provin din acea mare responsabilitate, cu care eu ca archiereu datoresc și statului, și credincioșilor mei.

Mai înainte de toate declar, că nu sum în contra învĕțărei limbei maghiare în scoalele elementare, acolo unde este ea de trebuință, și unde este cu putință; spre a dovedí aceasta mĕ provoc la aceea împregiurare, că în diecesa mea — și spre cât sciu — și în celelalte diecese române învĕțarea limbei maghiare este mai de mult întrodusă și în scoalele noastre elementare pre cât s'a arĕtat trebuință și posibilitate.

Insĕ cu toate aceste sum silit a combate întroducererea acelei limbi în scoalele elementare, atunci, când aceasta se intenționează în detrimentul autonomiei bisericesci, al instrucțiunei poporale, și al moralității.

Inaltă casă! Daca stă adevĕrul ce 'l afirmau anticii Romani: *qui proficit in literis et deficit in moribus, plus deficit quam proficit*, — și eu nu pun la îndoială aceasta, — atunci trebuie să mi se conceadă, ca ori ce cultură fără crescere morală religioasă nu poate aduce fructe bune. Despre aceasta a trebuit să se convingă în timpurile mai noue unul dintre cele mai luminate state ale Europei — Germania, care pre lângă toată cultura spirituală, negligênd religiositatea poporului, a trebuit să culeagă fructe amari.

Din aceste învederează; că între cultura spirituală, și cea morală religioasă, sau între sciință și moralitate esistă un necs foarte strîns, și dacă esistă acest necs la un popor, apoi el esistă la poporul român, după usul și tradițiunea lui cea veche.

La poporul român biserica stă în legătură atât de strictă cu scoala confesională, în cât una fără de alta nu poate esista. Ambele lucră reciproc, una spre promovarea celeilalte. Biserica crează și susține scoala. Biserica conduce învĕțămêntul în scoala și după ce 'și termină scoala agendele ei, atunci încredințează bisericei pre tinerime, ear biserica primind-o în sinul seu, continuă a desvolta în tinerime tot mai mult învĕțăturile de lipsă, și mai ales învĕțătura morală religioasă. De aici urmează: că Românul nu 'și poate închipuí că poate esista biserica fără de scoală, și scoala ce n'ar sta în strînsă legătură cu biserica.

Din acest punct de vedere trebue să 'mi descoper acea îngrigire, că eu tare mĕ tem, că prin proiectul de lege din cestiune, și anume prin esecutarea lui, acel necs, acea harmoniă, acea legătură strictă dintre biserică și scoală se va struncina în dauna moralului creștinesc.

Nu sufere îndoială, că prin acea dispositiune a proiectului de lege prin care se ia dela autoritățile confesionale dreptul de a eda ca și până acuma atestate de calificațiune cu valoare, și prin care acest drept se dă și altor autorități, cari nu cunosc spiritul confesiunilor, ḑic: prin aceasta caracterul confesional al scoalelor se alterează foarte, și urmarea va fi, că va slăbí zelul confesiunilor de-a mai contribuí la susținerea scoalelor, și așa va lânceḑí nunumai morala, dar și cultura poporului, prin întroducerea acestui proiect de lege.

După aceste se nasce întrebarea: poate fi aceasta în interesul statului? eu din parte'mi ḑic, că nu; pentrucă nutresc acea convicțiune internă, că ori-ce stat atunci este puternic, când toți cetățenii lui, fără osebire de confesiune și de naționalitate înaintează deopotrivă atât în cultura spirituală, cât și în cea morală, sciut fiind, că cetățenii rĕmași înapoi în una sau altă direcțiune, pot fi numai spre sarcina statului respectiv.

Înaltă casă! Cine cunoasce mai de-aproape relațiunile Românilor din acest stat nu va puté nega: că ei cari fără vina lor, din vitregitatea timpurilor, au fost rĕmas înapoi în cultură, îndată ce s'au delăturat pedecile, au desvoltat cel mai mare zel întru înființarea multor institute de învĕțămênt, din propriele lor mijloace, sub scutul și cu ajutoriul bisericei, și ori ce om nepreocupat va trebuí să recunoască, că succesul ajuns pe acest teren, în proporțiune cu mijloacele cele modeste de cari a putut dispune, se poate mĕsura cu succesele ori-cărei alte asemenea confesiuni din patrie. Deci este lucru firesc, ca credincioșii mei să fie cuprinși de mari îngrigiri, provenitoare din cuprinsul amintitului proiect de lege, și să se teamă, că scoalele lor, cultura lor intelectuală și morală vor fi periclitate prin acest proiect de lege.

Aceasta temere a credincioșilor mei este cu atât mai îndreptățită, cu cât ei vĕd, că prin amintitul proiect de lege se atacă și autonomia noastră bisericească garantată prin lege.

Nu tragem la îndoială dreptul de suprema inspecțiune al statului față cu scoalele, dar în legea presentă nu este vorba numai de acel drept, ci mai mult de-o ingerență preste mĕsură în administrațiunea învĕțămêntului confesional, în acea administrațiune care s'a garantat confesiunilor prin art. de lege XXXVIII din anul 1868.

Tot în urma acelei ingerențe se ia dela confesiuni dreptul până acuma avut, de-a eda testimonii de cualificațiune la învĕțători, și prin aceasta se vatĕmă nu numai legea suscitată, dar și autonomia bisericească, în mod foarte simțitoriu.

Am ḑis că nu sûnt contra învĕțărei limbei maghiare, în scoalele poporale pre cât va fi cu putință, și de trebuință, dar aceasta s'ar fi putut face și pe altă cale, mai ales dacă se consultau și confesiunile; se putea face, fără ca să se vatĕme atâtea interese subtile, fără ca să se nască atâtea îngrigiri și nedumeriri, fără ca să se altereze art. 38 de lege din 1868 și autonomia bisericească, fără ca cultura spirituală și morală a poporului să fi suferit atâta, pre cât va suferí în urma proiectului de lege ce stă sub desbatere.

Nu pot încheia aceste observări ale mele făr' a trage atențiunea înaltei case și la aceea dispositiune străină și vătămătoare de drept a proiectului present de lege, prin care și remânerea mai departe în posturi, a învĕțătorilor deja mai nainte cualificați și aplicați, se face pendent de la o condíțiune, ce nu s'a pretins de la ei atunci, când s'au pregătit pentru cariera învĕțătorească, adecă: de la condițiunea de a'și apropria în 4 ani limba maghiară în mĕsură ca să o poată propune cu succes în scoală.

'Mi-am ținut de datorință de-a espune aceste îngrigiri și nedumeriri ale mele și a le credincioșilor mei, maturei considerațiuni a înaltei case, în speranța că ele vor fi apreciate după merit, din care toate eu nu pot accepta proiectul de lege ca basă pentru desbaterea specială.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Ședința din 30 Aprilie 1879.

(Urmare).

Aladár Molnár: (Continuare): Domnul deputat Polit a făcut o paraletă între apusul și resăritul Europei și a ḑis, că în Europa apusană certele de naționalități la formarea staturilor au încetat și adecă astfel, că un stat formează numai o naționalitate, precând în cea resăriteană acest proces nu s'a sfêrșit, din care causăací naționalitățile stau opuse după neamuri și sûnt staturi de naționalități. El a trecut cu vederea, că după argumentarea sa în Europa apusană nu este necesară o lege ca cea de față, nu esistă certe de naționalități din causă, că aceste s'au sfêrșit acolo astfel, că un stat formează o naționalitate, adecă naționalitățile s'au contopit una într'alta, sau a consumat cea mai tare pe cea mai debilă, pre când în orient esistă certe între naționalități din causă, că — după argumentarea sa — naționalitățile nu s'au consumat una pe alta, și din aceeași causă esistă și frecări. Onorabilul domn deputat, accentuând deosebirea între rĕsărit și apus, nu a spus însĕ, pe care voesce el să'l imiteze și în ce mod să procedem noi față cu naționalitățile noastre.

Michaiu Polit: (întrerupênd). În modul urmat de o mie de ani.

Aladár Molnár: Așa ca în Europa apusană precum d. e. a purces Prusia cu Posen?

Mihaiu Polit: Nu, ci așa precum a fost în decurs de o mie de ani.

Aladár Molnár: Sau cum a purces Francia cu Alsasia-Lotaringia, sau cu Algirul? Sau să ne luăm de model orientul? Nu cred că se va puté priví de ideal statul turcesc; dacă însĕ ací popoarele supuse au fost în alte privințe apăsate, totuși naționalitățile au remas scutite de atacuri nemărginite în decurs de veacuri. Cu toate aceste nu cred că domnul Polit duce dorul după stăpânire turcească. Așa dară a cugetat el poate la România? Despre această țară colegul meu onorabil domnul deputat Madaraz ne-a produs tocmai o mică probă (*aplaus viu*). În România se află mai multe de 200 scoale neromâne și nu pentru cetățeni români, ci pentru supuși austro-ungari și acolo se pretinde, ca limba de instrucțiune să fie cea română. În Ungaria sûnt între 17,000 scoale populare vr'o 270 scoale cu limba de instrucțiune serbească, și totuși se vaită deja că dorim limba maghiară ca object obligat de învĕțămênt. Sau să imităm poate pe Serbia, unde se pretinde așișderea și mai rigoros limba sêrbească de limba instrucțiunei. Cred, că el nu voiesce a sci nici despre acest model. Dar el a arătat asupra Belgiei și a cetit un raport a unui guvernament provincial din anul 1856, în care se recomândă respectarea și considerarea elementului flandres. Firesce, căci limba flandresă dă Belgiei mai bine un caracter național belgic, nu însĕ limba valonă, care este într'adevĕr numai un dialect al limbei francese. Însĕ, precând el se provoacă în celelalte puncte la Belgia, n'a amint, fiind precaut, relațiunile scolare; fiindcă trebuie sciut, că Flandrezii fac 58% din populațiunea de patru milioane a Belgiei, în Lucsenburg între 218.000 locuitori sûnt 39—40,000 Nemți; ceilalți sûnt Valoni și Francezi curați. Și în Belgia toate institutele de învĕțămêut parte au limba franceză de limbă de instrucțiune parte să instruiază ea în mod destul de însemnat ca obiect obligatoric de învĕțămênt. Și apoi în scoalele nefrancese d. e. în scoalele germâne ale Lucsenburgului limba francesă nu numai se instruiază, ci în scoalele flandreze și germane unele obiecte de învĕțămênt se propun în limba francesă în *école primaire*, așa dară în scoala elementară.

Mihaiu Polit: În *école normale!*

Aladár Molnár: Eu nu vorbesc de *école normale*, acesta este institutul de învĕțămênt despre care am vorbit mai înainte, ci de *école primaire*, de scoala elementară. În scoalele poporale cu limbă de instrucțiune nevalonică și nefrancesă, care sûnt la numĕr 1000, mai mult ca 1500, se instruează limba franceză. Așadară în fapt în partea cea mai mare a scoalelor poporale flandresă se instruiază limba francesă, în acea Belgie, unde poporațiurea flandresă constitue 58% din poporațiunea totală. Domnul deputat 'și-a esprimat prin o intercalare dorința, ca noi să purcedem conform istoriei noastre de o mie de ani. Aceasta este împosibil, simplu din causă că noi nu ne-am ocupat de 1000 de ani cu instrucțiunea publică. De când însĕ puterea statului se ocupă cu instrucțiunea poporală, au mai fost vorba de astfel de lucruri. Și ce s'a făcut în aceasta privință? În anul 1703 s'a început a se instituì granița militară tocmai în comitatul Maramurĕș și regele Carol a esmis un decret, prin care se dispunea, ca fie-care comună respectivă să dee o sesiune de pământ pentru scopuri scolare și să se aducă un astfel de invĕțătoriu care scie și nemțesce. Acest decret a remas îndelungat timp neesecutat: unde se și destină sesiunea nu s'au adus invĕțătorii.

După 1760 avuse loc înființarea graniței militare banatice și croatice. Și ce s'a întêmplat atunci nu numai în Maramurĕș, unde nu locuiau Nemți, ci și în Banat și în Croația? S'au adus învĕțători din Moravia și din Bohemia, cari sciau și nemțesce, și se înființau pe cheltuelile poporațiunei în partea cea mai mare scoli nemțesci.

În Petervardein s'au înființat înainte de 1770 scoale nemțesci de fete și de băeți și în vr'o câțiva ani se aflau în generalatul slovăcesc 50 scoale germâne pe cheltuelile poporațiunei române și sêrbe de acolo. În Ardeal s'au organisat la 1774 granița militară secuiască, la 1776 cea valahică. Și îndata s'a întreprins înființarea de scoli nemțesci; s'a început în cercul Rodna la Năsaud, mai târḑiu în secuime la Săn-Miclăuș; s'a adus Franciscani, cari vorbiau nemțesce, la Teuș Paulini, si acestia instruau nemțesce pe băeții români, serbesci și secuesci. Statul a-început așadară instucțiunea populară in Ardeal, în Banat, în Croația, precum și în Maramurĕș prin aceea, că a făcut nunumai limba germână de obiect de învêțămênt, ci că fiii poporului s'au instruat cu deosebire în limba germână.

Și atunci, onorată casă, nu s'a pus nime înprotivă, chiar nici frații nostrii săsesci n'au aflat-o de nepedagogic, ba ei chiar au inființat institute orfanale, în care s'au adus și copii de soldați ce vorbiau limba valahică și alte limbi străine.

Penele malițioase ale acelui timp au mai înregistrat, că Sasii voiesc a se recruta din alte națiuni, fiindcă ei nu sûnt in stare a se înmultí (*ilaritate*).

Eu nu voiesc să cercetez după cause, aprețuesc umanismul lor și amintesc aceasta numai spre dovadă, că și ei n'au aflat-o totde-auna de un pĕcat așa mare, a instrua în limba lor naționălități străine ca eri Domnul deputat Zay

Instrucțiunea în limba germână a dobândit o estensiune bunișoară în granița militară, și eu cunosc numai un singur cas, că clerul sêrbesc s'a plâns in privința, aceasta pare'mi-se la anul 1777 sub conducerea episcopului Vidak; plânsurile lor erau însĕ indreptate în contra folosirei fundațiunilor, cari aparțineau averei bisericesci. La acest gravamen Maria Teresia a dat resoluțiunea, că să nu se mai amestece în afacerile religionare ale grecoorientalilor și să nu se mai conturbe învêțămentul lor religionariu; scoalele și instrucțiunea însĕ au rĕmas și mai departe întru toate sub oficiul militar, în potriva învêțămêntului în limba germână ei nici nu s'au plâns. Și acum o află ei dintr'odată așa nedrept, că voim a întroduce limba oficială maghiară în scoale ca obiect de învêțămênt (*aplaus viu*).

Noi cunoascem nisuințele lui Iosif II și scim și succesele lui. În anul

1790 s'a abandonat şi la locul preaînalt idea, a face din monarchia aceasta un stat unitar cu limba germână, şi autonomia constituţională a ţerilor coroanei ungare s'a restituit în dieta de la Buda. Cu acest act s'a schimbat dintr'odată tendenţa ce privia limba instrucţiunei populare. Deja în dieta de la 1792 s'a decretat prin art. leg. VII, ca limba maghiară să se introducă în toate scoalele, ce se află în marginile ţerei, ca obiect ordinariu, ear în părţile unite ca obiect estraordinariu, şi că de la învĕţarea ei se pot dispensa numai acei străini, cari nu voiesc a primí în această ţară o funcţiune sau o altă posiţiune. Ea aşadară s'a decretat în Ungaria de obiect obligatoric de învĕţămênt, — căci s'a spus anume cine este a se dispensa — în Croaţia însĕ de obiect de învĕţămênt estraordinariu.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Maiu.

Ḑiarele din Budapesta ne aduc scirea, că legea pentru instrucţiunea obligată a limbei maghiare în scoalele poporale, provĕḑută cu preaînalta sancţiune, s'a promulgat în şedinţa casei deputaţilor din 24 Maiu st. n.

Dl ministru de instrucţiunea publică s'a apucat acum, după ce a terminat opera sa cu scoalele elementare, şi de scoalele medie şi superioare a le confesiunilor. „P. Ll.“ ne spune, că ministrul vrea să reguleze supravegherea acelor institute pe calea legislativei. Dară ca să împrăscie *d'a capo* ori ce nedumerire a confesiunilor, va da acestor'a ocasiune a se pronunţa şi ele asupra modului cum voiesce a regula afacerea aceasta. „P. Ll.“, vorbind de confesiuni, amintesce numai de cele protestante. Se vede, că supravegherea gimnasielor şi seminarielor noastre sau n'are lipsă de regulare, sau se consideră de regulată.

În cercuri intime guvernamentale se ventilează cestiunea, când să se termine *prima sesiune a dietei*. „Egyetértés“ ne spune, că cercurile guvernamentale sûnt pentru terminarea sesiunei înainte de feriele de vară şi apoi pentru deschiderea îndată a sesiunei următoare. Oposiţiunea este pentru deschiderea sesiunei următoare la toamnă.

Dincolo de Laita sûnt nemulţămiţi oamenii că alegerile au a se face acum pe vară şi presupun, că graba aceasta este a se atribuí contelui Andrássy, cărui i zace la inimă a se alege un senat imperial slab, care să nu paraliseze potestatea Ungariei. „Nat. Ztg.“ din Berlin găsesce motivată graba cu alegerile, odată pentru că cu cât se va deslega mai îngrabă cestiunea, dacă Cechii întră sau nu întră în senatul imperial, cu atâta va fi mai bine; de altă parte pentru că mai înainte de terminarea alegerilor nu se poate nici gândí Austro-Ungaria la întrarea în Novi-bazar. Motivul special însĕ e: să nu dea guvernul oposiţiunei arma în mână. În fine maliţioşii mai ḑic că, făcêndu-se acum alegerile, contele Andrássy va petrece în linisce concediul de trei luni, ce are să i se înceapă cu 1 Iunie, după cum spune „Deutsche Ztg.“

Este întrebarea însĕ dacă Novibazarul va aştepta sĕvêrşirea alegerilor în Cislaitania şi va fi dispus a da pace ministrului de esterne în concediul seu? O telegramă din Salonic (25 Maiu n.) spune că musulmanii din provinciile Novibazar şi Albania sûnt nemulţămiţi cu convenţiunea austro-turscească. În Novibazar a şi avut loc un conflict între başibozuci şi soldaţi turcesci. Situaţiunea de acolo cam seamănă cu cea dinainte de ocuparea Bosniei şi Erţegovinei. Frumoasă perspectivă!

Convenţiunea între Austro-Ungaria şi Turcia pentru ocuparea district. Novi-Bazar.

Guvernul austro-ungar şi cel turcesc 'şi-au reservat de-a se înţelege asupra detailelor ocupaţiunei hotărîte de articulul 25 al tractatului de Berlin fără a încăleca drepturile de suveranitate ale Maiestaţii Sale Imperiale Sultanului asupra ambelor acestor provincii.

Ambele guverne au numit de plenipotenţi ai lor:

Turcia pe Escelenţa Sa Alecsandru Karatheodory-Paşa, ministrul de esterne şi Escelenţa Sa Munif Effendi ministru de instrucţie publică de o-parte, ear Austro-Ungaria pe Escelenţa Sa contele F. Zichy ambasador estraordinar şi plenipotent a. c. r. Maiestăţii Rale apostolice pe lângă Maiestatea Sa imperială Sultanul de altă parte.

Aceşti plenipotenţi, după verificarea şi preschimbarea pleniputerilor lor, au convenit asupra următoarelor articule:

Art. 1. Administraţia Bosniei şi Erţegovinei se va face de Austro-Ungaria în sensul articolului 25 al tractatului de Berlin. Guvernul Austro-Ungar va păstra funcţionarii de până acuma întru cât aceşti vor fi capabili pentru esercitarea funcţiei lor, şi în cas de înlocuire, va da pecât e posibil preferenţă indigenilor acestor provincie.

Art. 2. Libertatea şi esercitiul tuturor cultelor esistente în Bosnia şi Erţegovina se garantează locuitorilor stabili sau celor călĕtori. Mai ales se asigură Musulmanilor deplina libertate în comunicaţiunile lor cu capii lor spirituali. Comandanţii trupelor Maiestăţii Sale Impĕratului şi Regelui precum şi autorităţile administrative vor veghia cu îngrigirea cea mai mare să nu se vateme nici onoarea, obiceiurile, libertatea cultului, siguranţa individuală şi nici averea Musulmanilor căci se va pedepsí cu cea mai mare severitate. Numele Maiestăţii Sale Sultanului se va amintí ca până acuma în toate rugăciunile publice ale Musulmanilor. Şi dacă datina religioasă o va cere se va arbora pe minarete drapelul otoman şi aceasta datină va fi respectată.

Art. 3. Veniturile Bosniei şi Erţegovinei se vor întrebuinţa esclusiv numai pentru trebuinţele, administraţia şi îmbunătăţirile recunoscute de necesare.

Art. 4. Monetele otomane esistente vor circula liber în Bosnia şi Erţegovina.

Art. 5. Înalta poartă va dispune după plac de armele, materialul de rĕsboiu şi de alte obiecte ale guvernului otoman, care se află în locurile şi garnisoanele fortificate. Pentru acest scop se vor efectua inventare în presenţa comisarilor ambelor guverne.

Art. 6. Cestiunea tractărei locuitorilor Bosniei şi Erţegovinei, când ei se află sau călĕtoresc în afară de aceste provincii, se va regula prin o anume convenţiune.

Art. 7. Spre a ajunge în interesul rociproc la scopurile politice şi militare conform articolului 25 al tractatului de Berlin relativ la sangeacul de Novibazar, ambele guverne au decis să reguleze modul indeplinirei stipulaţiunilor respective. Pentru acest sfêrsit, guvernul Maiestăţii Sale Împĕratului se îndatoresce a informa guvernul Maiestăţii Sale Sultanului, când trupele c. r. vor voí se înceapă marşul lor înainte. Spre a evita ori-ce trăgănare inutilă, se îndatorec ambele guverne în cât îi privesce aceasta afacere, să dee de astăḑi înainte fără întărḑiere autorităţilor şi comandanţilor lor de trupe toate pleniputerile pentru toate întêmplările, ca să poată regula direct între dênşii toate cestiunile relative la întreţinerea trupelor imperiale şi regale, incuartiruirea lor şi alte de asemene detaile. Se înţelege de sine, că toate cheltuelile ce vor deriva de-acolo, se vor purta de guvernul austro-ungar.

Art. 8 Presenţa trupelor Maiestăţii Sale Împĕratului şi regelui în sângeacul de Novi-Bazar nu va împedeca în nici un mod activitatea autorităţilor otomane administvative, judiciare, şi financiare, care ca până în present vor urma inainte funcţionarea lor sub ordinele escluzive şi directe ale Inaltei Porţi.

Art. 9. Dacă Inalta Poartă ar dorí să trimită trupe regulare şi în acele puncte a sangeacului de Novi-Bazar, unde se află trupe austriace, aceasta se va puté face fără împedecare. Trupele ambelor părţi vor avé deplină egalitate în ce privesce numĕrul lor, avantagiele militare şi libertatea mişcării lor.

În tot cuprinsul sangeacului de Novi-Bazar Poarta se îndatoresce, a nu ţiné nici un fel de trupe iregulare.

Art. 10. Se înţelege de sine, că în toate casurile dreptul Austro-Ungariei de-a ţiné conform art. 7 in unele puncte garnizoane, nu se alterează de aceste stipulaţiuni, cât privesce numĕrul necesar al trupelor.

Plenipotenţii au semnat convenţiunea de faţă şi au prevĕzut-o cu sigilele lor.

(Semnat) *Al. Karatheodory*, *Zichy*, *Münif.*

Varietăţi.

*(Producţiunea reuniunei române de cântări), anunţată şi din partene, a avut loc dumineca sara. Despre aceasta şi despre petrecerea ce a fost împreunată cu dênsa vom da un raport detaiat în alt numĕr.

* (Apel). Comitetul arangiator din comunele bisericesci române gr. or. Sânpetru şi Bodu are onoare a învita pe toţi stimaţii domni şi doamne, cavaleri şi domnişoare, cari au plăcere de petrecere sĕrbătorească, la petrecerea maialului, ce are a se ţiné cu elevii, elevele scolare şi catehumeni în 23 Maiu 1869 a treia ḑi de Rusali în dumbrava din Sânpetru anumit lempeş. *Comitetul arangiator.*

* (Dar frumos). Onorate Domnule Redactor! Cu ocasiunea reîntoarcerei mele dela sinod, la dorinţa părinţilor mei, călĕtoriiu şi cătră locul meu natal.

Ar trebuí să scriu mult pentru a puté face întreg istoricul călĕtoriei mele prin munţii apuseni, ceea ce însĕ de astădată neputênd-o face, mĕ mărginesc numai la îndeplinirea datorinţei impuse mie moralicesce, ca alesului deputat sinodal din cercul *X* al Abrudului.

E vorba de-o faptă frumoasă adevĕrat creştineascâ şi deamnă de imitat, pe care nu pot a nu o aduce la cunoscinţa p. t. public şi a o recomanda atenţiunei cu toată căldura, dorind să aibă imitatori şi pe alte locuri.

Era ḑiua de sântul George, când eu mĕ aflam în comuna B.-Cerb de lângă Abrud la parochul de-acolo. Desdedimineaţă merserăm la biserică pentru ascultarea servitului divin. Întrând în biserică numai decât îmi trase atenţiunea un policandru nou frumos de bronz cu 12 lumini, împodobit cu sticlă cristalină, ce spênḑură în mijlocul bisericei; despre care întrebând pe ce cale s'a cumpĕrat, cu bucurie mi se spuse, că este un don procurat pe sama bisericei prin zelosul nostru bărbat dl Alesandru Danciu proprietar şi director la mai multe băi private cu preţul de 170 fl. v. a. cu ocasiunea sĕrbătorilor Pascilor, când s'a şi aşeḑat în biserică.

Nu voiesc a mai aduce laude d-lui donator, căci donul însuşi conţine lauda meritată, afară de aceea cunoascem noi toţi muntenii numele d-lui Alesandru Danciu şi interesul de care este condus în afacerile noastre bisericesci şi naţionale, prin urmare a repeta ací laude, ar fi tot una cu aceea, că noi încă nu'l scim preţuí de ajuns.

În numele poporenilor dela biserica gr. or. din B.-Cerb mulţămesc d-lui donator Alesandru Danciu, pentru donul preţios ce a făcut bisericei şi rog provedinţa să'l ţină mulţi şi fericiţi ani spre bucuria noastră a tuturor şi a poporului în mijlocul căruia trăiesce. Primiţi şcl.

Budapesta 8 Maiu 1879.

Absolon Todea.

* (Grindină). În 23 Maiu st. n. a căḑut asupra Făgăraşului o grindină înfricoşată. Ferestile şi grădinile au pătimit foarte tare; mai puţină pagubă s'a făcut la câmp.

* (Nenorocire dintr'un treasc). Cu ocasiunea unei petreceri a tinerimei săsesci din Sighişoara, s'a descărcat un treasc pe neaşteptate şi pe cel ce era ocupat cu încărcarea treascului 'l-a rănit aşa de greu la mâna dreaptă încât a trebuit să 'i-o amputeze numai decât. Din aceeaşi causă şi vederea (ochii) 'i este periclitată.

* (Memoria honveḑilor) căḑuţi la 1848 s'a serbat în 22 l. c. în Budapesta cu multă solemnitate.

* (Munca câmpului cu electricitate). „Le Messager de la Marne“ primesce din Sermaize următoarea descriere: Aici s'au făcut nesce esperienţe de lucru cu electricitate pe o bucată de pămênt de lângă fabrica de zăhar şi au avut un deplin succes. În toamna trecută fabrica de zăhar 'şi-a descărcat corăbiile cu sfecle printr'un rădicător pus în mişcare prin electricitate, şi tot astfel s'a urmat la scoaterea sfeclelor. Toată lumea se mira vĕḑênd că manegiul, de şi n'avé cai, să învîrtia cu o mare iuţală şi numai doue fire conductoare ale electricităţei esplicau acea mişcare continuă. Aceste fericite aplicaţiuni au îndemnat pre proprietării acelui stabiliment a face să se construiască aparate electro-magnetice, care printr'un cablu de fir de oţel, conduc ferul plugului şi substitue lesne puterea a opt boi de muncă. Inventatorul afirmă că poate dobândí chiar o forţă cu mult mai mare.

Îndreptare. În nr. trecut din eroare a rĕmas neindicat isvorul de unde am împrumutat cuvêntarea Esc. S. Metrop. I. Vancea. care este „Foia Scolasteca.“

Bursa de Viena

din 26 Mai n. 1879.

Metalicele 5°/₀	68 35
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70 60
Împrumutul de stat din 1860	125 75
Acţiuni de bancă	843 —
Acţiuni de credit	266 75
Valuta nóuă imperială germână	254 75
London	117 20
Argint	— —
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 34½

Economic.

Sibiiu, 23 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu; fl. 4.70—5.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.40—3.80; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.—; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Săpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.80—0.90.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită ——40 cr.; Carne de viţel 25—— cr. carne de porc 40—cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 16 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6—6.50; grâu sĕcăreţ fl. 4.60—5.20; sĕcară fl. 3.20—3.40 cucuruz fl. 3.30—3.50; ovĕs fl, 2.20—2.30 orz —.; mălaiu fl. 8—.—; Sămânţă de cânepă fl. 8—9; mazere fl. 6.60—; linte fl. 10—.—; fasole fl. 4.50—; pruneuscate fl. ; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—72; sĕu brut fl. 38—40; sĕu de luminări fl. — unsoare fl. 55—58; cânepă fl. 40—45 ;sĕmênţă de in fl. 10—12; săpun fl. ——; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de viţel 36—40 cr. ;. carne de porc 36—40cr. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 26 Maiu n. „Politische Correspondenz“ comunică din Atena: Cabinetul grecesc a înstruat representanții sei într'acolo: dispositiunile militare la graniță sûnt a se interpreta numai în înțelesul mĕsurilor de precauțiune luate.

Filipopole, 26 Maiu n. O adunare de popor a aclamat aproape cu unanimitate ca general a miliției Rumeliei de ost pe Vitalis, care a dispus ca limba de comandă să fie cea bulgară.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 10 Iunie și 10 Iulie imob. rĕmasului după Ioan Deezsi în Cluj (trib.); în 17 Iunie și 17 Iulie imob. lui Dița și Gheorghe Nistea în Abrud (judec. cerc.); în 30 Maiu și 30 Iunie imob. lui Ioan Holmagyi în Mișcĕu (trib. Turda); în 4 Iunie mobilele și imob. lui Petru Barabas și Stefan Deac în M. Panit (trib. Murĕș-Oșorheiu); în 23 Iunie imob. Linei Lászlo în Feriház (judec. cerc. Aiud); în 11 Iunie și 11 Iulie imob. lui Ioan Szabo și ale Reginei Gŏts în Cluj (trib.); în 11 Iunie și 12 Iulie imob. lui Ioan Hogmann în Herczegany (judec. Körösbánya); în 9 Iunie și 9 Iulie imob. lui Nicolau și Gavrilă Császar în Hida (judec. cerc. Hoghin); în 7 Iunie și 16 Iulie imob. rĕmasului după Constantin Moldovan în Tircheș (trib. Brașov); în 24 Iunie imob. Gheorghe Magyari în Pancea (judec. cerc. Sânt-Mărtin); în 31 Maiu și 30 Iunie imob. rĕmasului după Lazar Petrașcu în Loman (judec. cerc. Sebeș); în 17 Iunie și 25 Iulie imob. d-nei Dumitru Cătană în Brașov (trib.); în 24 Iunie imob. lui Gavrilă Ilie în Voila (judec. cerc. Făgăraș); în 30 Iunie și 30 Iulie imob. lui Iosif Balbierer și soției sale în Sibiiu (trib.); în 8 Iulie și 26 August imob. lui Isac Man și soți în Sabad (trib. M. Oșorheiu); în 4 Iunie și 4 Iulie imob. lui Aloisiu M. Böhm în Nagybánya (judec. cerc.); în 4 Iulie și 22 August imob. lui Lazar Szombatfalvi și soți în Kis-Adorjan (trib. M. Oșorheiu); în 14 Iunie și 14 Iulie imob. d-nei Francisc Tornaczi în Nagy-Leta (judec. cerc. Székelyhid); în 11 Iunie și 11 Iulie imob. Sarei Bucur Sas și soți în Reșinar (trib. Sibiiu); în 30 Iunie și 30 Iulie imob. lui Pavel Mihály în Macșa (trib. M. Oșorheiu); în 30 Iunie și 30 Iulie imob. lui Ioan Oltean în Reteag (trib. Dej): în 30 Iunie și 30 Iulie imob. lui Felics Pucsinsky în Orăștie (trib. Deva); în 21 Iunie și 21 Iulie imob. lui Ladislau Gele în Dalnoc (trib. K. Vásárhely); în 3 Iunie imob. lui Petru Opriș Comșa în Poplaca (trib. Sibiiu).

Nr. 57—1879 1—3

CONCURS.

Pentru opt (8) tineri români cari voiesc a învĕța vre-una din următoarele meserii: rotăria, dulgheria, ferăria, cojocăria, mĕsăria, cismăria, pălăriería, curelăria sau șelĕria, se deschide prin aceasta concurs la un ajutoriu pentru fie-care de câte 25 fl. pe an.

Suplicile au să fie instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez, din care să fie evident, că concurentele e de nascere român și că are cel puțin etatea de 14 ani.

2. Atestat scolastic, că are cel puțin cunoscințele ce se predau în scolile primare din Austro-Ungaria și să cunoască și o altă limbă usitată în țară, precum germână sau maghiară.

3. Revers dela părinți sau tutori, că vor lăsa pe fiii lor să învețe meseria, la care se aplică, până când vor eșí calfe sau sodali cu atestat în regulă.

4. Un esemplar din contractul, ce părintele sau tutorul suplicantului va încheia cu maiestrul, la care învĕțăcelul întră la meseria ce 'și-a ales-o.

Suplicile astfel instruite, sûnt a se înainta subsemnatului comitet până în 31 Iuliu a. c. st. n.

Sibiiu, 10 Maiu 1879.

Comitetul Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Nr. 72—1879. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch gr. or. de a III-a clasă în comuna Hașag protopresbiteratul Mediașului, se deschide concurs cu terminul până la 10 Iuniu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă și curte cu edificii necesare de locuit, în restimp de doi ani, după care timp se obligă poporul a edifica casă parochială cu edificiile necesare pe curtea parochială.

2. Canonica porțiune de 18 jugere pământ, parte arătoriu, parte fênaț.

3. De la 70 familii câte o ḑi de lucru, sau 50 cr. v. a.

4. Venitele stolare usuate, și regulate în sinodul protopresbiteral.

Doritorii de-a ocupa acest post sûnt avisați a'și subșterne petițiunile subscrisului oficiu protopresbiteral, inștruite conform legii, până la terminul prefipt.

Mediaș în 7 Aprilie, 1879.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 51—1879. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a II-a Rîpa inferioară ppresbiteratul Turdei superioare, se escrie concurs în urma ordinațiunei preaveneratului consistoriu archidiecesan ddto 24 Aprilie a. c. Nr. 1186 B. cu terminul până la 10 Iuniu a. c. st. v. pe lângă următoarele emolumente:

1. Casă parochială cu grădină de legumi și de pomi, precum și edificiile economice necesare.

2. Folosirea cimiteriului de lângă biserică.

3. porțiunea canonică de 16 jugere 579☐ org. agru și fênaț.

4. De la 205 case câte o ḑi de lucru cu palma sau 20 cr. v. a.

5. Tot de la 205 case câte o ferdelă de cucuruz sfârmit a 16 cupe ferdela.

6. Stola îndatinată; cari emolumente computate toate în bani d'au suma de 460 fl. v. a. din carea una a treia este a cantorului.

Doritorii de-a ocupa această parochiă vor avé a'și așterne rugările instruite în sensul stat. org. la subscrisul până la terminul indicat.

Deda, în 3 Maiu, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Turdei superioare.

Ioann Popescu m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 101—1879. 3—3

CONCURS.

Pe basa grațioasei decisiuni a măritului consistoriu archidiecesan dto 28 Martie a. c. Nr. B. 912. 1879 pentru ocuparea stațiunei de paroch în vacanta parochiă română gr. or. Ghiurcuța de a III clasă, se escrie concurs cu termin inclusiv până la 31 Maiu 1879.

Venitul preoțesc cu acest post împreunat este 342 fl. 98 cr. computat în bani după conclusul sinodului parochial din 30 Ianuarie 1879 din usuatele venite stolare și accidentale.

Concurenții la această stațiune, trebue să-'și subștearnă suplicele sale la subscrisul până la terminul amintit fiind instruite conform Statutului organic și a dispositiunilor sinodului archidiecesan din 1873.

Cluj, 24 Aprilie 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

V. Roșescu, m. p.
protopresviter.

Nr. 44 — 1879. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia de clasa a III din Lapugiul de jos cu filia Ohaba în protopresbiteratul Dobrei, pentru reîntregirea ei, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 31 Maiu st. v. a.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu grădină, și alte superedificate în materă.

2. Porțiune canonică 18 jug. de pământ arătoriu și fênaț clasa I și II.

3. Dela 130 Nr. de case, din materă și filiă câte două mĕsuri de cucuruz nesfărmit.

4. Stola îndatinată. Toate aceste emolumente laolaltă computate dau un venit anual de aproape 400 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa aceasta stațiune au a'și adresa concursele lor instruite în sensul „statutului organic“ și a dispositiunilor sinodale din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Deva, 19 Aprilie 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m. p.,
protop. Devei adm protopresbiterul al Dobrei.

Nr. 105—1879. 3—3

CONCURS.

Pe basa grațioasei decisiuni a măritului consistoriu archidiecesan dto 8 Martie a. c. Nr. B. 749—879 pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Crețulescu (Condor) din parochia română gr. or. Mânăsturul unguresc care după venit socotită este de a III-a clasă se escrie concurs cu terminul inclusiv până la 31 Maiu 1879.

Venitul preoțesc, împreunat cu această stațiune de capelan este următoriul:

1. Din usuatele venite stolare în bani computate 150 fl.

2. Un agru de 4 merțe mari de grâu din porțiunea canonică.

3. Usul fructual din cimiteriul din giurul bisericei.

4. Folosirea tuturor supraedificatelor economice eclesiastice împreună cu casă de peatră parochială, afară de despărțămĕntul de cătră stradă.

Concurenții au a substerne suplicele sale, adresate cătră sinodul parochial, la subscrisul până la terminul indicat, fiind instruite conform statutului organic și dispositiunilor provisorice sinodale archidiecesane din 1873.

Cluj, 24 Aprile 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

V. Roșescu m. p.,
protopresviter.

Nr. 113—1879. 1—3

EDICT.

Nicolae Ganciu din comuna Câlnic pretura S. Sebeșului, de 7 ani de ḑile 'și-a părăsit cu necredință legiuita muere Maria născută Lungu tot de ací fără a da semne de viață și de ubicațiunea lui, se citează prin acest edict, ca în restimp de un an și o ḑi dela datul de față să se presenteze înaintea forului matrimonial subsemnat în persoană sau prin un împuternicit al seu, căci la din contră procesul divorțial urḑit de soția sa se va pertracta și decide și în absența lui.

S. Sebeș în 12 Maiu 1879.

Forul matrimonial gr. or.

I. Tipeiu m/p.,
prot.

Nr. 92—1879. 1—3

EDICT.

Nicolae Bucșa de religiunea gr. orientală din Mohu, comitatul Sibiiului, carele din luna lui Septemvre 1876 a părăsit cu necredință pre legiuita lui soție Maria născ. Simeon Găvrilă tot din Mohu, fără a fi dat până acum vre-un semn dacă și unde se mai află, se citează prin aceasta, ca în termin de un an și o ḑi dela datul de față să se înfățișeze subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat contra'i de cătră soția lui.

Sibiiu, 7 Aprilie, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Sibiiu II.

Tablouirile oleografice
edate de
F. A. Lachmann,
representând diferite episode din campania română s'au dat în comisiune dlui **G. B. Popovits,** furnisorul curței M. S. R. Domnitoriului, I. **Fleischmarkt 15, Viena** pentru provinciele austro-ungare.

Prețul lor este: Portretele M. L. Lor în rame cu fund oval **16 floreni** v. a. esemplariul; toate celelalte cu rame cuadrate **15 floreni** v. a. esemplariul. [19] 5—6

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de mașini agricole,
se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a
mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 57. Sibiiu, Joi, 17 Maiu v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 30 Aprilie 1879.

(Urmare).

Aladár Molnár (continuare):

§ 5 din art. leg. IV: 1805 declară, că după ce conform art. leg. VII: 1792 limba maghiară este primită de obiect ordinariu de învĕţămênt, Majestatea Sa se va îndura a se îngrigí pentru esecutarea lui. Noi scim, că dieta din Buda a trimis o deputaţiune şi în afaceri scolare publice. Pe basa lucrărei acesteia s'a statorit a doua *ratio educationis* adecă metoda învĕţămêntului şi s'a edat la anul 1806 de regele Francisc. În aceasta *ratio educationis* din anul 1806 § 8 al cap. 5 ḑice următoarele: *De studiis scholarum vernaculorum generatim! Linguae patriae usum civi Hungaro esse omnino necessarium nemo est, qui ambigat: idcirco cura ubique peculiaris et continua erit în scholis Hungariae adhibenda, ut illius cognitisne adolescentes pariter imbuantur etc.* Se ḑice dar în principiu şi îndeobşte, că trebuie să se îngrigească în fie-care scoală populară, ca fie-care cetăţean să înveţe limba maghiară. Aceasta a fost la anul 1806 în decretul regesc esmis de împĕratul şi regele Francisc. Aceia cari au compus şi au esmis decretul regesc doar nu se vor puté învinovíţí de şovinisti? Şi în acelaşi decret limba maghiară s'a făcut obiect obligatoric de învĕţămênt şi pentru *scholae primariae* adecă pentru aceea scoală poporală, unde se cresc şi învĕţători. (§ 23). Nu voiesc să vorbesc mai mult despre legea din 1846, care a cetit-o domnul deputat Madarász.

Nu este dar ceva nou, că limba maghiară îndeobşte s'a făcut în toate scoalele ţĕrei, şi în scoalele poporale cel puţin în principiu obiect obligatoric de învĕţămênt; aceasta nu este o ideă, ce s'ar fi nâscut în capul şovinistilor maghiari sau a neofiţilor în decursul mişcărilor naţionale, căci de când 'şi-a estins statul îngrigirea sa şi asupra scoalelor populare aflăm urme la noi, că statul in mod foarte firesc a nisuit, ca limba sa oficială să o facă tuturor înţelegibilă. Pecât timp s'a putut spera a face în ţară limba germână de limba statului, s'a nisuit a se întroduce limba germână; îndată ce a încetat aceasta, s'a început îndată a se îngrigí pentru instrucţiunea limbei maghiare (*aplaus*).

Aceasta este foarte firesc, dacă considerăm, că voim să crescem în scoala poporală nu numai oameni, ci totdeodată şi cetăţeni ai statului (*aplaus viu*). Dacă dar statul voiesce a cultiva copiii patriei comune deodată şi pentru calificaţiunea de lipsă cetăţanului, aceasta este o misie foarte firească, ba chiar o datorinţă (*aplaus viu*).

Cu privire la gimnasii ei o şi conced aceasta; dar în scoala poporală, ḑic ei, aceasta este imposibil, căci nici timp nu este; şi nici n'ar fi necesar. Locuitoriul dela ţară poate merge, precum ne spune domnul dep. Mocsáry, în unele regiuni în departare de miluri, până află unul ce vorbesce limba maghiară. Numai să nu uite domnul deputat, că poporul numai este *glebae adscriptus*, numai este legat la ţarină, precum a fost mai înainte când cu constituţia feudală, ci că el se mişcă liber, şi dacă în satul unde respectivul a trăit ca copil, nu locuesce nimeni cu care ar puté vorbí ungeresce, unde este el asigurat, că sau necasul sau norocul îl va aduce pe el într'o regiune, unde trebuie să scie ungeresce, apuca-va el o carieră mai înaltă, sau remâne-va în cercul seu? Îmi aduc aminte, când în anul 1868 sau 1869, servind eu în ministeriul cultelor, am fost odată la deputatul domnul Kuhinka. Aflând locuitorii din localităţile vecine că a sosit cineva din ministeriu, a venit o deputaţiune de primari la mine, tot Slovaci, cu care numai prin un tălmaciu am putut comunica, si mĕ provocară a aşterne ministrului cererea lor, ca să se instrueze la ei limba maghiară, căci ar fi tare greu pentru ei, când se duc la Losoncz sau într'alt loc la têrg, că nu pot vorbí ungeresce ci au lipsă de un tălmaciu. — Aşadară acestia simţiau, — nu pe o carieră mai înaltă, ci în sfera lor proprie necesitatea învĕţămêntului limbei maghiare.

Domnul deputat Polit ḑice, că acolo unde se simte necesitatea, naţionalităţile vor îngrigí pentru instrucţiune. Da, aşa e, însĕ planul de învĕţămênt nu se statoresce de popor care simte necesitatea ci de acei domni, între cari mulţi adese din alte considerări sau din preocupaţiune naţională nu voiesc a permite poporului, deşí ar avé într'adevĕr lipsa, a învĕţa limba maghiară. Eu voiesc on. casă să citez spre acest scop un esemplu. În gimnasii şi în scoalele medii ei nu au obiectări în contra învĕţămêntului limbei maghiare; ci recunosc că aceia, cari apucă pe o cale care ne recere studii mai înalte şi voiesc a se face deputaţi, funcţ[illegible] administrativi, juḑi etc, au lipsă de ea. Şi ce esperiăm şi aici? Să se cerceteze, cum să instruiază în gimnasii limba maghiară! Este adevĕrat, că în fie-care clasă limba maghiară este obligată cu douĕ sau mai multe oare, dar *in praxi* treaba se întocmesce astfel, ca în cele 2 oare se împreună 3—4 clase; în programă aflăm, că fie care scolariu învaţă 2 oare pe sĕptĕmână ungeresce, dar aceea nu stă acolo, că pentru acele 2 oare sûnt întrunite 3—4 clase, şi astfel resultatul instrucţiunei este cam nulă. Aşadară treaba nu se poate da cu totul pe mâna domnilor cari conduc diversele corporaţiuni, ci chiar în interesul poporului însuşi este necesar, a se îngrigí pe calea legei (*aplaus viu*).

Da, însĕ, ḑic domnii deputaţi Polit şi Mocsary, acest proiect de lege nimicesce autonomia bisericilor cu privire la afacerile lor scolare, care în Ungaria este garantată în mod legal, şi el vatĕmă legea naţionalităţilor.

Cu privire la cea din urmă îmi permit a mĕ ruga, ca să mi se arete cu care § al legei de naţionalităţi stă în contraḑicere proiectul de lege de faţă? În legea naţionalităţilor este esprimat, că fie-care naţionalitate poate cultiva liber limba sa proprie şi a cresce pe copiii sei în aceasta limbă. Dacă ḑicem noi, că în scoale să se instrueze şi limba maghiară, dar cu toate aceste limba instrucţiunei să fie limba maternă a scolariului, stă aceasta în contraḑicere cu legea naţionalităţilor? Eu nu cunosc nici un singur § al legei naţionalităţilor cu care aceasta ar sta în contraḑicere. (*Adevĕrat!*)

Încât privesce autonomia bisericilor, recomând atenţiunei onoratei case simplu împregiurarea, că Maj. Sa a sancţionat statutele scolare ale bisericilor sêrbesci şi românesci cu adausul foarte firesc, că ele nu împedecă dispoşiţiunile mai târḑie ale legislaţiunei. În fie-care stat corporaţiunile, fie ele bisericesci sau altele, formează faţă de totalitatea statului numai o corpor [illegible] statutele lor corespunḑĕtoare într'un timp anumit legilor de atunci nu pot prejudeca legislaţiunei viitoare.

Aceeaşi are valoare şi cu privire la autonomia protestanţilor. În § 5, dacă nu greşesc, a art. leg. 26 din 1791, care formează o basă esenţială a autonomiei bisericesci, este esprimat clar, ca Maj. Sa statoresce după ascultarea staturilor *ordo studiorum* şi că acest *ordo studiorum* este a se întroduce şi în scoalele protestanţilor. Ce însemnează aceasta? Că Maj. Sa îl statoresce după ascultarea staturilor! Pe calea legei. (*Aprobare*).

Aşadară legislaţiunea o spune clar şi 'şi-au reservat a statorí *ordo stu-*

FOIŢA.

Musică.

Concertul „Reuniunei române de cântări“ din Sibiiu.

Duminecă în 13/25 Maiu am avut plăcerea a vedé păşind earăşi juna noastră reuniune înaintea publicului. Puţine sĕptĕmâni numai a trecut decând ea a secerat aplause bine meritate în concertul Seghedinenilor şi astfel graba cu care s'a arangiat „producţiunea estraordinară,“ anunţată pe Duminecă în sala de la „Împeratul Romanilor“, ne-a cam surprins. Acest concert fù numit de către anunţurile şi placatele societăţii „producţiune estraordinară“ şi el merită cu atât mai mult numirea aceasta, cu cât a fost „însoţit de danţ“. Nu înţelegem cum de odată reuniunea de cântări a ajuns a lega de concerte şi petreceri de danţ, şi tocmai în casul de faţă, unde şi nemembrii, plătind tacsa ficsată, au avut întrare la concert? Dacă scopul reuniunei a fost, a dobândí un succes material în favoarea cassei, danţul, fiind împreunat cu cheltueli, trebuia să lipsească, ear dacă scopul societăţii a fost a'şi face o petrecere „însoţită de danţ“, n'a avut loc concertul şi în acest cas întrarea trebuia să fie reservată numai celor invitaţi, fie ei membrii sau nemembrii. A arangia însĕ petreceri de danţ, la care fie-cine, plătind un floren, poate lua parte, nu este tocmai convenabil cu demnitatea societăţii.

Programa concertului a fost compusă de astădată numai din piese pentru cântare şi în asemĕnare cu programa concertului prim ea se poate numí cu drept cuvênt mai puţin variată şi mai seracă. Cu toate aceste trebuie să recunoascem tendenţa laudabilă a produce piese de valoare adevĕrat clasică, precum este „Primăvara“ din „Anotimpurile“ de Haydn. Şi dacă este să vorbim mai ântăiu despre acest punct, fără îndoială cel mai valoros şi cel mai interesant din întreaga programă, constatăm cu plăcere, că din esecutarea lui s'a vĕḑut pre tot locul, că dirigentul reuniunei domnul J. Frühling a pus o deosebită deliginţă şi silinţă în studiarea acestei piese pentru a o produce aşa cum merită. Diliginţa d-sale a şi fost încoronată prin o esecutare în cea mai mare parte esactă a corurilor; cu deosebire şi preste asteptare bine a reuşit Fuga (Nr. 4. *Allegro più mosso*). Solii (sopran, tenor, bas) au contribuit după puteri la succes. Sopranul (doamna A. M.) a escelat pre lângă glasul foarte simpatic prin o esecutare precisă. Basul (domnul P. C.) a suferit încât-va prin o indispoşiţiune a glasului, ce sau băgăt de samă cu deosebire la recitativul ariei (nr. 3)., ear tenorul (domnul I. P.) ar fi produs mai mult efect dacă ar fi fost spriginit îndestul de organul, despre care dispune. Acompaniamentul pe piano (domnişoara S. B.) a fost esecutat în toată privinţa cu deosebită desteritate şi esactitate şi o parte insemnată a aplauselor însufleţite, prin care publicul a distins producţiunea, compet pianistei.

Celelalte puncte ale programei' patru coruri naţionale, au reuşit bine.

Concertul puté fi şi mai bine cercetat decât a fost. Petrecerea de danţ a fost foarte animată.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(32 urmare.)

XXIII.

In care doctorul Van-der-Bader crede a fi aflat în sfêrşit pre Michelet şi Amorul, dar nu află nici pre unul nici pre celalalt.

— Dar cum se poate că d-nul Michelet să fie în Marseille?

— Vasul Caid, pare că a descălecat la Messina, respunse dl Teissier, şi în această cetate clientul meu a aflat o epistolă din Paris, care i aduse scirea că s'a întêmplat la dênsul un furt îndrăsneţ.

Van-der-Bader asculta ca un om beat.

diorum şi aceasta este deobligătoare pentru toate confesiunile şi pentru protestanţi. (*Aprobare*). Din aceasta causă obiectele de învĕţământ obligatorice pentru scoalele confesionale sûnt prescrise în legea instrucţiunei poporale din anul 1868. Dacă legislaţiunea a însemnat în anul 1868 cinci până şase obiecte de învĕţământ obligate, care au valoare şi pentru scoalele protestanţilor, şi de present statoresce un nou al şeptelea obiect de învĕţământ, care de asemenea va fi obligat în toate scoalele confesionale, vatĕmă ea oare prin aceasta autonomia protestanţilor sau a altei confesiuni? (*Aplaus*). Pe aceaşi basă, pe care legislaţiunea a statorit în anul 1868 obiectele de învĕţământ obligate, poate ea statorí şi un nou obiect de învĕţământ fără a vătĕma autonomia.

Câtă stimă dovedesc de alt cum protestanţii faţă de lege, se vede din un nou esemplu cu care pot serví. La adunarea generală a cercului bisericesc reformat din Baranya ce s'a ţinut acum în Aprilie, au peţionat 4 învĕţători din Slavonia, anume din Szent-Lászlo, Korogy Maraszt şi Retfa`u, pentru ca cercul bisericesc să iee în scut, cerênd de la ei inspectoratul scolar laic din Agram a instrua limba croatică ca obiect de învĕţământ obligat, spre care scop ei nu sûnt apţi. Aşa dară din Slavonia petiţionează învĕţători din comune, care aparţin Croaţiei dar în cele bisericesci se ţin de Ungaria, din causă că oficiul din Agram voiesce a se instrua limba croatică ca obiect de învĕţământ obligat. Şi ce a respuns la aceste cercul bisericesc? El respunde: Dispunênd cu privire la instrucţiunea in limba croatică legea ţĕrei de acolo, acest cerc bisericesc nu se simte îndreptăţit, a lua hotărîri cari ar sta în contradicere cu legea şi recearcă pe învĕţătorii respectivi, ca să se supună legilor ţĕrei şi să nisuiască a 'şi însuşí limba croatică. Eată, cercul bisericesc [illegible] din causă, el nu să provoacă la încheieri de pace, la autonomie, ci ḑice: In Croaţia dispune legea, ca limba croatică să se instrueze ca obiect obligat ei să se supună legei, şi dacă nu sciu limba croatică, ei să o înveţe. (*Aprobare*). Astfel înţeleg organele noastre oficiale autonomia (*Aprobare*).

Şi nouă să ne fie frică în patria noastră proprie în Ungaria că, dacă înălţăm limba maghiară ca limbă oficială a statului la obiect de învĕţământ obligat în scoalele poporale, să ne fie frica, ḑic, că vătĕmăm prin aceasta autonomia bisericelor? (*Aplaus*).

Afirmaţiunea domnului deputat Strĕvoiu, că Românii ar fi primit acest proiect de lege cu neîncredere întemeiată, a voit să o întărească în partea cea mai mare cu astfel de fapte cel puţin fapte afirmate de Domnia sa, cari nu stau în nici o legătură cu proiectul de lege de faţă. Eu conced că lor li s'a întêmplat nedreptate într'un sau într'alt cas, fie de către oficii interne fie de către guvern însuşi, eu nu sciu; el afirmă, că dintre ei n'ar fi aplicaţi destui la judecătorie, la administraţiune şi a. m.; eu conced; dar aceasta n'are nimic de a face cu învĕţămêntul obligatoric al limbei maghiare

Eu din parte'mi cu privire la Români aş recunoasce de datorinţa mea patriotică, pe cât timp sûnt membru al dietei, ale face dreptate la cas, când li s'ar fi vătĕmat vr'un drept. Şi eu cred că delăturarea neîncrederei ce esistă între Români şi Maghiari este necesară în interesul ambelor părţi, dar aceea să 'mi permită dnul deputat a observa, că neîncrederea numai în acel mod poate înceta, dacă vom avé reciproc încredere. Pe cât timp fie-care parte aşteaptă, că cealaltă parte să slăbească din neîncredere, pe cât timp fie care parte privesce lucrurile nu în coloarea lor naturală, ci prin ochelarii neîncrederei, pe atât timp încrederea reciprocă nu poate sporí. Adresezese ei către naţionalitatea maghiară cu acel simţimênt sincer de inclinare, care este motivat prin relaţiunea ce esistă între noi şi prin posiţiunea ambilor, şi ei pot fi convinşi că increderea reciprocă nu va lipsí, tocmai din causă fiind cá suntem avisaţi unii la alţii. Dar facă ei începutul (*Aplaus*).

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Maiu.

Nu scim este pură întêmplare sau logica urmărilor firesci, că, după promulgarea legei pentru limba maghiară [illegible] poporale, a urmat în casa deputaţilor din Budapesta la ordinea ḑilei proiectul de legea penală poliţiană. Proiectul acesta devenind lege va fi parte întregitoare a codicelui penal unguresc, fără de care acesta până acum nici că s'a putut pune în lucrare. Legea aceasta are într'atâta o înrudire sufletească cu cea pentru limba maghiară, încât prin disposiţiunile ei se va restringe libertatea garantată prin alte legi anterioare.

În şedinţa de la 24 dep. Helfy a interpelat pe ministrul president despre natura convenţiunei austroturcesci în privinţa Novibazarului şi dacă are ministrul de gând să aducă tratatul pe masa dietei. Ministrul president a promis că va respunde la interpelaţiune în decursul septĕmânei.

Este un fenomen rar şi neesplicabil în politica internă şi esternă austro-ungurească, că „P. Ll.“, organul din care ne dedasem a auḑí sunetele ministeriului unguresc şi ale ministeriului de esterne, de vre-o câte-va ḑile, se presentă cu descoperiri de atâta greutate, încât pare că anume vrea să compromită pe contele Andrássy. Odată un corespondent de la Viena descopere, resturnând ceea ce se susţinù de ḑiare la timpul seu, că contele Andrássy ar fi refusat ofertul ţarului rusesc: Bosnia şi Erţegovina, şi ḑice, că contele Andrássy n'a refusat ofertul, ci înţelegerea asupra unei procederi comune cu Russia s'a stricat numai din causa pretensiunei asupra Novibazarului până la Mitroviţa, cu care pretensiune însĕ Rusia nu s'a învoit.

Altă descoperire face „Pester Ll.“ prin o coresp. din Seraievo. Oficiosul arată foarte pe faţă ce têrg rĕu a făcut Andrássy cu convenţiunea turcească, ce impresiune rea esercită acea convenţiune asupra militărimei şi ce ilusorică este ocupaţiunea proiectată a Novibazarului, în care se espune o garnisoană circa de 5000 soldaţi, separaţi prin o depărtare de cale de douĕ ḑile de trupele din Bosnia, celor mai necalculabile eventualităţi. — A treia descoperire privesce transacţiunea cu Cehii încă din timpul lui Hohenwart. Contele Andrássy, ḑice „P. Ll.“ într'o corespundenţă din Praga, se învoise fără de reservă cu transacţiunea în conturele proiectate de conducĕtoriul ceh, Rieger. Mai târḑiu însĕ a făcut unele escepţiuni şi după vre-o câteva ḑile în urma escepţiunilor a pâşit de-adreptul contra Cehilor.

Să fie vre-o legătură între erupţiunile aceste ale lui „P. Ll.“ şi între testimoniul de hărnicie, ce „Politik“ din Praga intr'un articol intitulat „Transacţiunea cu Boemii“ îl dă d-lui ministru Tisza? „Pol.“ vorbind despre bunătăţile transacţinnei cu Boemii şi despre foloasele unei delegaţiuni cu o sferă mai largă, ḑice că amêndouĕ se pot face cu ajutoriul lui Tisza. Pentrucă el a dovedit că este în stare a îndupleca dieta la ori-ce voiesce. El a înduplecat Ungaria să trăiască şi fără de bancă proprie; el, cu toate că doamnele aristocraţiei maghiare în entusiasmul cel mare al Maghiarilor pentru Turci, sărutaseră mânile cele mângite ale dervişilor turcesci, a sciut aduce dieta, compusă mai numai din elementul maghiar, să încuviinţeze ocupaţiunea Bosniei şi Erţegovinei.

Nu ne vine a crede să esiste legătură între cele din „P. Ll.“ şi „Politik,“ căci „Pest. Ll.“ are în trecutul seu multe esemple despre precipitate schimbări, pentruca mai curênd sau mai târḑiu eară să se schimbe. Este pĕtruns şi el de politica intereselor. Cumcă nu greşim, se vede şi din întimpinarea ce avù contele Andrássy în Budapesta cu ocasiunea desvălirei monumentului lui Eötvös, ce se întêmplà în ḑilele aceste.

Pe la mijlocul lui Iulie, spune „Bohemia“, se va ocupa linia Lim în paşalicul Novibazarului. Despre înaintarea trupelor austro-ungurasci se scrie la „Nat. Ztg.“ că Austria a bună samă a recercat Berlinul să întrevină la Roma pentru a i se da ajutoriu în drumul spre Salonic. Coresp. atinge apoi şi coardele cestiunei grecesci şi ligei albanese, cu care ocasiune amintesce şi de nedumerirea Italiei, vĕḑênd stindardele austriace pe ţĕrmul resăritean al Adriei.

Cestiunea orientală este atât de bogată în încurcături, încât ţine încă toată Europa în arme. Nedumeririle şi rivalităţile între puteri se desvoaltă în mĕsura, în care se desvoaltă cestiunea orientală. Se vorbesce deja şi de o ligă maritimă contra Angliei, de alianţe franco-rusesci etc., cari deşi sûnt deocamdată numai vorbe, sûnt simtome, după care se poate face diagnosa situaţiunei. Între alte mai spune „Köln. Ztg.“ că Francia încă are să ese din reserva de până acum. „Avem 2.000,000 soldaţi, pentruce să nu avem şi politică,“ să fie ḑis Gambetta.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Lugoş, în 12 Maiu v, (Primirea festivă a episcopului Mihali*). Poporul român maltratat astăḑi până la estremitate de jugul suferinţei cel greu apĕsat şi de povara grijei, stă dripit la pămênt, şi deací ridicându-se numai din când în când cautā spre adevĕr şi sinceritate si atunci vĕḑênd îndepărtarea cea mare a acestora strigă cu inima înfrântă: Apropiaţi-vĕ!

---

*) Dăm loc acestei corespondenţe cu o deosebită satisfacţiune cu atât mai mult, cu cât faptele lovesc în faţă afirmaţiunea comitelui suprem al comitatului Caraşului d-lui Ujfalusy, făcută în casa Magnaţilor din Budapesta. Cetitorii nostri 'şi vor aduce aminte că acest domn comite a ḑis cu ocasiunea desbaterei proiectului de lege pentru împunerea limbei maghiare: că locuitorii acestor comitate (dl Ujfalusy este tot odată şi comisar regesc al comitatului Severin) vor primí cu bucurie întroducerea limbei maghiare în toate scoalele! Faptele dovedesc tocmai contrariul. Red.

— Un furt? întrebà Ellermann?

— De necreḑut! Închipuiţi-vĕ că în absenţa d-lui Michelet douĕ persoane sau înfăţişat în locuinţa sa, şi au scos prin înşelăciune epistole importante dela o servitoare a lui.

— Dar ea ni le-a încredinţat din propria sa voie, rĕspunse Ellerman cu mândrie.

— Ce fel! Domnule D-Ta esci?... Van-der-Bader apucà pe Teissier de braţ.

— Du-mĕ la marele bărbat, ḑise el; acum sûnt liniştit, pot să'l vĕd.

Ellermann opì prin un semn pre profesor.

— Încă nu, scumpul meu învĕţătoriu; şi adresându-se otelierului care stătea mut de uimire, ḑise:

— Prietenul meu şi eu, ne-am propus a căuta şi a vorbí cu d-nul Michelet, care este unul din cei mai dintâi învĕţaţi ai lumei.

— Cel dintâiu, adause Van-der-Bader.

— Aşa dar! ḑise Teissier.

— Şi, continuà studentul, tinera servitoare ce o aflarăm la dênsul, auḑind că plecăm la Marseille pentru a ne întâlní cu stăpânul ei, ne-a rugat a'i aduce acele epistole.

— Le aveţi la D-Voastră?...

— Eată-le, rĕspunse Ellermann, întinḑêndu'i un mic pachet legat cu îngrigire; nu le-am lăsat de la mine nici chiar un moment.

— Să mergem! Michelet este aici vreau să vorbesc cu dênsul fără amênare, ḑise profesorul agitat.

— Îl voiu însciinţa mai ântâiu despre aceasta, replicá Teissier. Asceptaţi-mĕ, domnilor, voiu reveni la moment.

— Eu îţi urmez.

— Nu, domnule doctor, îl rugà Ellermann; dl Michelet nu Te cunoasce, este ne-apĕrat de lipsă ca să fie mai ântâiu însciinţat.

— Vĕ voiu afla în camera DVoastră, ḑise otelierul eşind pe uşă.

— Are dreptate. Vină d-le doctor, şi Te liniştesce.

— Sûnt liniştit, pe deplin liniştit, scumpul meu, ḑise învĕţatul cu o agitaţiune estremă.

Îl voiu vedé în sfêrşit pe acest sublim cercetător! Ah! Tot mai trăesce Dumneḑeul oamenilor de bine! Toate ostenelele, toate necazurile vor fi uitate. Ai facut bine că 'mi-ai urmat, prietine, îl vei vedé şi D-Ta dimpreună cu mine.

Eu îi voiu împărtăşí neliniştirile şi lucrările mele, el îmi va arĕta adevĕrata cale: aceea care conduce spre amor; o! tesă măreaţă! o! studiu admirabil!...

Învĕţătoriule, Te rog, moderează-Te.

— Mĕ moderez, domnule Ellermann, dar eată-mĕ ajuns la ţintă, nu me pot reţiné şă nu strig: Victoria! Ce carte minunată a scris acest om!

— Ei dar' cugeta Ellermann, omul meu aiurează!

— Scii D-Ta că această carte 'mi-a scăpat viaţa aḑi-dimineaţă, continuà Van-der-Bader, glonţul s'a oprit dinaintea ei, el n'a cutezat să profaneze aceste pagini nemuritoare.

— Domnule doctor pare că vine cine-va, s'aud paşi pe coridor; liniştesce-Te, Te rog!

— Şi D-Ta care ai fost soţul meu în cercetările mele, urmà învĕţatul, D-Ta vei fi fericit, vei lua pe Lisbeth de soţie, pe Lisbeth, pe care o iubesci. Oh! aş vré ca toată lumea să fie cu voie bună, eu nu sûnt egoist, eu...

În acest moment uşa se deschise îndĕrĕt, şi un om de vre-o patruḑeci de ani, cu faţa deschisă şi senină, se oprì pe prag.

— Michelet! Marele Michelet! strigà Van-der-Bader aruncându-se spre cel străin.

— Eu sûnt, ḑise acesta, încercând a se da la o parte pentru a face loc lui Teissier, care era agitat de o curiositate prea legitimă, pentru a fi indiscret.

Van-der-Bader se închinà cu gravitate.

— Domnule Michelet, ḑise el cu glas înnecat, am venit de la Leyden pentru a saluta în D-Ta pre unul din cei mai miraculoşi oameni ai secolului nostru.

— Ce spui, domnule; sûnt într'adevĕr uimit...

— 'Mi-aş fi jertfit viaţa pentru a Te căuta, continuà eroul nostru, aceasta a fost dorinţa cea mai ferbinte, visul ḑilelor mele! Lumea întreagă îmi dădea titlul de învĕţat, şi eu însumi mĕ credeam învĕţat până în mo-

Numai prin adevĕr şi sinceritate se poate clădí cu temeiu bun orice fericire; a propaga fericirea pre basa adevĕrului şi sincerităţii sunt chemaţi mai ântâi păstorii sufletesci ai poporului. La înălţimea acestei chiămări sânte veḑênd poporul român al Lugoşului redicat pe cel dintâi păstoriu sufletesc carele se află în mijlocul seu cu mândriă se ridică şi ascultând cuvintele acestuia rostite în înalta casă a magnaţilor din Budapesta într'u apĕrarea tesaurului seu celui mai scump a limbei, — n'a putut intrelăsa a nu da espresiune viuă consinţemêntului seu faţă de această deamnă representare a lui în aceeaşi înaltă casă legiuitoare prin demnul seu păstoriu, Ilustritatea Sa domnul Episcop Victor Mihály — şi prin aceasta tuturor iubiţilor sei păstori sufletesci, ce s'au presentat la acel înalt loc şi au apĕrat după adevĕr şi sinceritate această sântă causă, ci adunêndu-se cu toţii mai ântêi in 3. Maiu a. c. v. la rê'nturnarea Ilustrităţii Sale dela Budapest'a a alergat la otarul oraşului, acolo întimpinat de elita înteleginţei noastre fù binevĕntat prin Reverendisimul domn preposit Stefan Moldovan, apoi sosind între sunetile armonioase ale clopotelor ambelor biserici naţionale la locul reşedinţei, mulţimea poporului adunat îl salutà cu strigări frenetice de „să trăească“, eară mult Stimatul nostru domn advocat Tit Haţeg prin o cuvêntare, ca scoasă din inim'a noastră i mulţămì şi'l asecurà, că totdeauna şi în tot locul unde îşi va ridica cuvêntul spre a apăra adevĕratele interese ale poporului român — poporul acesta mult cercat va scí a'l înbrăţoşa cu iubire fiiască şi nu 'şi va închide braţul spre a 'l sprijiní. În sufleţirea ce au produs atât cuvintele aceste călduroase, cât şi rêspunsul cel adênc pĕtrunḑĕtoriu al Ilustrului păstoriu n'au putut mulţămí pre acest popor sătos după adevĕr şi sinceritate, ci vĕḑênd, că adevĕrul mai cearcă odată a sĕ apropia de sinceritate, i dă ajutoriu — provocând pre cei chemaţi, ca manifestaţiunea aceasta să se continue. Şi urmarea a fost, că in seara de 6/18 Maiu adunându-se mulţime de popor din loc şi împregiur, se arangià un conduct de torţe foarte imposant. — Imposant, fiindcă nici ploaia, ce a început a se versa n'a putut stâmpĕra dorul mulţimei adunate întru manifestarea unei iubiri sincere, căci toţi strigau cu un glas: inainte!

La auḑul acestora brava noastră reuniune de cântări primind în sinul seu pre fraţii şi vecinii lor chorul plugarilor din Costeiul mare intonară numai decât cântul: „dulce-i vieaţa soldatului ferice“ şi aşa se pune conductul în mişcare şi ajungênd la locul reşedinţei episcopesci după întonarea „cântului Gintei latine“ preţuitul nostru fiiu şi concetăţan, advocatul Coriolan Bredicean, cu un glas înalt, adresà ilustrului păstoriu român Victor Mihály următoarele cuvinte:

Ilustrisime, Preasânţite domnule episcoape!

„Poporul carele nu'şi iubesce „limba şi naţiunea sa nu merită să „esiste şi nu va esista!

„Ḑeci seculi trecură de când „noi, un braciu al mamei „Roma“ „am cuprins acest pămênt şi cu „gloria străbună pre frunte, cu iu„birea limbei şi naţiunei în inimă „am vĕḑut trecênd seclu după se„clu cu forţele, viforele şi unelti„rile lor, dar Români ne-au aflat; „Români ne-au lăsat! — pentrucă „poporul consciu de tesaurul, ce „conţine limba sa naţională; mân„dru pre caracterul seu de Român, „a căutat şi a aflat asil sigur lim„bei şi naţiunei sale în biserică „şi scoală.

„Biserica, mama noastră „bună, a scutit cu dumneḑeescii şi „neînvingiverii sei murii individuali„tatea noastră naţională.

„Scoala, isvorul desceptării, a „nutrit flacăra naţională a iubirei, „limbei şi naţiunei noastre.

„Aceste asile eluptate cu ne„spuse jertfe prin devotamentul po„porului nostru cătră vatra stră„moşască prin torenţi de sânge pen„tru Domnitoriu; aceste asile câşti„gate prin admirabila contopire a „patriotismului cu caracterul nos„tru naţional, aceste asile până a„cum au fost garantate şi prin le„gea positivă.

„Prin proiectul de lege, care „va să prescrie întroducerea limbei „maghiare de studiu obligat în scoa„lele noastre poporale şi confesio„nale, vedem atinsă nu numai auto„nomia bisericilor şi scoalelor ro„mâne, ci îngreunată in mod ne„suportabil instrucţiunea intelec„tuală — şi prin aceasta progresul „cultural al poporului nostru; ve„dem paralisate drepturile naturale „ale părinţilor de a altoí în inima „pruncilor în limba maternă simţi„rile şi caracterul lor; vedem peri„clitată esistenţa a mii de docenţi, „cari cu bună credinţă, după toate „formele legei sustătătoare în vi„goare, 'şi-au întemeiat familia lor „şi fericirea aceleia pre aceasta ca„rieră sublimă dar tot de-odată grea „şi amară

„Nici act al accentuatei frăţie„tăţi, nici semn al pretinsei egali„tăţi, nici speranţă la un succes „practic nu vedem în acel proiect, „ci cu îngrigiri basate cunoascem „împortanţa cestiunei, greutatea si„tuaţiunei noastre.

„Cestiunile importante, situa„ţiunile grave au născut pururea „luptătorii lor dar au aflat totdea„una şi naţiunea română: una în „credinţă în simţirile sale.

„Ilustritatea Ta ca membru al „casei magnaţilor aţi manifestat „simţemintele Ilustrităţii Voastre faţă „de acest proiect, dar Vĕ asigur, „cumcă cuvintele rostite de Ilustri„tatea Ta în acelaş înalt corp le„gislator din literă în literă cuprind „simţemintele poporului român — „şi noi poporul adunat al acestui oraş „şi din pregiur pentru comunica„rea aceasta dreaptă şi sinceră a „convincţiunei noastre în mod so„lemn şi serbătoresc îţi esprimăm „mulţămita şi recunoscinţa noastră „profundă, îţi aducem omagiele noas„tre fiesci.

„Acest pas al Ilustrităţii Voas„tre e adevĕrat pas al unui brav „păstoriu, e sincera şi părintească „îngrigire pentru biserică, scoală, „limbă şi naţiune!

„Şi fericirea noastră a Vĕ vedé „la înălţimea chiemărei cresce, vĕ„ḑênd şi pre ceealalţi capi ai bise„ricilor române pĕtrunşi de asemené „simţeminte şi conscii de înalta lor „misiune, e nespusă fericirea noas„tră, când aceasta armonie a con„vincţiunei capilor păstorilor şi con„ducĕtorilor nostri oglindează nu„mai simţimintele poporului, iubi„rea limbei şi naţiunei noastre.

„Întreaga naţiune fiind la un „cuget şi la o simţire, vêntul ce „tinde a o stînge va nutrí numai „flacăra iubirei limbei şi naţiunei „noastre, — pentru aceea şi în faţa „acestui proiect solemn şi cu încre„dere poate striga: Români ne-a a„flat! Români ne-a lăsa! — Să „trăiesci Măria Ta!“

După aceasta primind mulţimea adunată rĕspunsul părintesc al Ilustrităţii Sale între strigări de „să trăiască“ se reîntoarse la locul de unde a plecat şi de acolo la ale sale esclamând numai tot aceste:

Români ne-a aflat,
Români ne-a lăsa —
Să trăiesci Maria Ta!

Săcel, 1 Maiu 1879.*) Domnule Redactor! din rĕspunsul lui Bucur Respop d.to 15/4 a. c. Nr. 47 al „Telegrafului Român“, m'am convins, că respectivul primar şi pre toţi oamenii şi ocrotitorii lui tare 'i doare, când te încerci să le spuni câte odată adevĕrul, ca şi când — veḑi doamne — a spune cuiva adevĕrul ar fi pĕcat şi încă pĕcat de moarte.

Firesce că adevĕrul e lumină; dar apoi dacă primariul şi cu adepţii sei se vĕd că în lumină dênşii devin umbriţi, nu lumina e de vină, ci natura lor genuină, de a fi negri.

Nu e adevĕr că Săcelul n'ar avé avere, şi venituri şi mĕ mir cum o poate ḑice primariul aceasta, când între venite figurează pe tot anul 700—800 fl. afară de darea finanţiei vinului şi a cărnei din care d-lui de când figurează ca primariu nu au arĕtat nici un cruceriu.

Din aceste venituri scie primariul bine că poate prea uşor în tot anul să plătească darea comunei cu 168 fl. 81½ cr. şi pe primariul cu 40 fl. pe notariul cercual cu 220 fl. şi pe invĕţătoriul cu 250 fl. toate aceste lefuri se acopere pe deplin din venituri în tot anul, fără a pomení şi de alte picături.

Cum vine dar primariul cu oamenii sei ca să arunce pe fie-care familie o dare nemai pomenită de câte 5 fl. v. a. spre a'şi scoate suma de 1114 fl., şi spre ce scop? Au nu se vede dintr'aceasta, că judele vrea să'şi plătească cu bani scoşi cu esecuţiunea din mânile, şi averea sărăcimei din Săcel suma de 800 fl. v. a.

Te întreb d-le primariu cine 'ţi-a licuidat d-tale faţă cu oamenii pe cari s'a pus arunc, pretensiunea de 800 fl. v. a., şi e dl pretor în stare dimpreună cu adepţii d-tale din representanţă, ca să'ţi licuideze, faţă cu particularii cari nu'ţi datoresc nimic, 800 fl. v. a.? şi cum vii d-ta ca să fii tot de odată şi creditoriul comunei şi şi esecutorul?

E neadevĕr d-le primariu că d-ta n'ai fi scos în cale de esecuţiă 578 fl. 50 cr. dela deosebiţii particulari trimiţind juraţii şi pe dl notariu Ioan Bunea, ca esecutori delegaţi ai d-tale luând şi câte 10 cr. dela fie-care particular, cheltueli de esecuţie.

Din aceasta procedere a d-tale se adeveresce pe deplin, că ai voit nu atât ca să acoperi cu banii acestia leafa învĕţătoriului, notariului, şi darea, ci în linia primă pretensiunea d-tale de 800 fl. carea nu 'ţi-o va licuida nici un om cu suflet drept pe lumea aceasta, îndată ce se va uita la posiţia din care e compusă pretensia, de oare ce pe departe nu vei puté d-ta dovedí, a fi dat împrumut banii acestia la comună. Că d-ta ai încasat banii înainte de a fi fost întărit conclusul, te dovedesc actele care zac la judecată în arĕtarea contra mea, din care aci se vede, curios lucru! că chiar dl pretor 'ţi-a dat slobozenia, fără să fi fost conclusul întărit de comitat; prin urmare nu'i adevĕrat că d-ta n'ai fi esecutat acest conclus, care nici până astăḑi nu e întărit.

Clientul meu, sum eu însumi, ai trimis şi la mine sĕ'ţi dau cei 5 fl. şi ai voit să'mi iai bunda cu juraţii şi pârgarii, oare dacă n'am voit să'ţi dau banii pututu'mi-ai lua ca la alţii?

M'am văerat la dl pretor despre aceasta în cancelaria pretorială, se spună cei din această cancelariă, şi chiar dl pretor e vina de nu 'ţi-am dat banii.

Apoi dacă eu vreau, că Săcelenilor să nu li se facă nedreptăţi, aşa aş socotí, că printr'aceasta nu stric nici comunei, nici Săcelenilor, ci poate că d-tale îţi stau în cale cu descoperirea adevĕrului, de nu poţi pune lumina sub obroc.

Nu se îndoiesce nimenea despre modul şi formele în care d-ta ai putut fi ales de primariu încă pe trei ani, şi se figurezi ca astfel nu de 19 ani ci de 14 ani; nu vêrsta decide despre ceea ce sûnt oamenii, ci resultatul faptelor lor, care se vede, că cum e în Săcel. Care stare a lucrului e mai adevĕrată d-le primariu a mea ori a D-tale?

Nicolau Platoş.

Varietăţi.

* (Necrolog). În cel mai profund doliu al inimei noastre vĕ încunosciinţăm despre repausarea preaamatului nostru părinte *Demetriu Fo-*

---

mentul suprem, unde cartea D-Tale „Despre amor“ îmi căḑù în mâni.

— Să fie cu iertare, domnule, ḑise Michelet cam încurcat, mi se pare că Te înşeli....

Profesorul se uità cu uimire la martorii acestei scene bizare.

— Eu n'am scris nici odată cartea despre carea vorbesci, respunse noul oaspe.

— Pe legea mea! ḑise Teissier, mĕ cam temeam că aici va fi vr'o încurcătură la mijloc.

— D-Ta n'ai scris această carte gângăì învĕţatul întinḑêndu'i esemplarîul ce'l avea la sine şi care aḑi-dimineaţă îi făcuse un serviţiu atât de însemnat.

— Nu, domnule.

— Cine eşti dar? Întrebà Ellermann îngrijat.

— Eu sûnt Firmin Michelet, agent de librariu, şi cu totul la dispoşiţiuuea D-Voastre, domnilor.

Van-der-Bader căḑù ameţit în un fotoliu.

— Înţeleg acum toate, murmurà învĕţatul. O Dumneḑeule! O Dumneḑeule!

Ellermann se duse la Michelet şi îi presentà pachetul ce 'l păstrase la sine.

— Acest pachet e pentru D-Ta, ḑise el întristat; 'l-am primit de la fata de casă a D-Tale.

Agentul luà pachetul.

— Aceste 'mi-au pricinuit mare nelinişte, murmurà el, căci eu le credeam ajunse în mânile unor oameni nedelicaţi.

Van-der-Bader se sculà repede de pe fotoliu.

— Cunosci D-Ta pe acela pe care 'l caut, ḑise el cu glas înnecat.

— Da şi ba, respunse agentul. Dl Michelet, care e de douĕ ori aşa bĕtrân ca mine, locuesce tot în strada de l'Ouest: 'l-am vĕḑut mai de multe ori, dar n'am avut prilejul să'l vorbesc.

— Să ne întoarcem la Paris, aruncà Ellermann, poate vom fi de astădată mai norocoşi.

— Ah! domnule ḑise Firmin Michelet, paremi-se că în acest moment călĕtoria D-Voastre ar fi zadarnică.

— Zadarnică?...

— „Gazeta de Marseille“, care o am cumpĕrat aḑi-dimineaţă, cuprinde o mică notiţă despre ilustrul meu omonim.

Şi ce spune acea notiţă? întrebà studentul.

— Ca dl Michelet, a cărui sănĕtate este foarte sdruncinată, a plecat în Italia şi 'şi-a propus a petrece un an în Neapole.

Ḑicênd aceste cuvinte, agentul de librărie salutà cu urbanitate şi se retrase, însoţit de dl Teissier.

Ellermann închise uşa, şi se reîntoarse apoi la Van-der-Bader.

Acesta îşi reluase locul din fotoliu, şi lacremi mari îi curgeau din ochi dealungul obrajilor sei paliḑi.

Studentul se oprì dinaintea învĕţătoriului, necutezând prin un cuvênt sau prin o privire a turbura această profundă durere.

(Va urma).

---

*) Cu aceste ţinem afacerea din cestiune încheiată, încât privesce coloanele noastre.

garaşi senior comerciante şi proprietariu, carele după o viaţă de ani 79 plină de neobosită activitate 'şi-a dat nobilul seu suflet în mânile creatoriului la 24 Maiu 1879 stilul nou.

Remăşiţele pământene se vor înmormênta la 26 Maiu st. n. la oarele 4 d. m. în cimiteriul gr. or. din M. Oşorheiu.

Mureş Oşorheiu 24 Maiu 1879.

Demetriu Fogaraşi jun., Rudolf Fogaraşi ca fii, Jeanetta Fogaraşi născută Dinstl oa noră, Victor Fogaraşi, Elena Fogaraşi, Emil Fogaraşi ca nepoţi.

* (Postal). Directiunea postală din Sibiiu prin edictul de dto 25 Maiu n. a. c. Nr. 3700 face cunoscut, cumcă din 1-a Iunie n. a. c. între Mediaş şi Basna pe fie care ḑi va comunica posta în următoriul mod:

Pleacă din Mediaş către Basna la 11 oare a. m. şi ajunge în Basna la 12 oare la ameaḑi.

Pleacă din Basna către Mediaş la 7 oare dimineaţa şi ajunge în Mediaş la 8 oare dimineaţa.

* (O nouă schimbare) se signalisează în mersul trenului adecă se ḑice că dela 1 Iunie trenul va pleca din Sibiiu la 9 oare dimineaţa şi va sosí în Sibiiu la 6 oare sara.

* (Un ac în inimă). Dr. Huppert medicul principal a unui institut de alienaţi în Sacsonia găsì la secţiunea unui alienat în inima acestuia un ac de cusut, carele a fost găurit dosul camerei stânge a inimei şi sta de-alungul acolo. Cum a ajuns acul acesta în inima bolnavului nu se poate esplica. Bolnavul de altmintrea a ajuns o etate de 52 ani şi până la moartea lui n'a fost bolnav, dară cu deosebire nu s'a plâns despre suferinţe şi dureri de inimă.

Bursa de Viena

din 28 Mai n. 1879.

Metalicele 5°/₀	68 15
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70 65
Împrumutul de stat din 1860	126 —
Acţiuni de bancă	845 —
Acţiuni de credit	266 25
Valuta nóuă imperială germână	252 75
London	116 85
Argint	— —
Galbin	5 51
Napoleon d'aur (poli)	9 33

Economic.

Făgăraş, 23 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—6.80; grâu sĕcăreţ fl. 5—5.50; sĕcară fl. 3.20—3.40 cucuruz fl. 3.20—3.40; ovĕs fl, 2.20—2.30 orz —.; mălaiu fl. 8—.—; Sămânţă de cânepă fl. —.—; mazere fl. 8—9; linte fl. 10—.11; fasole fl. 4.50—5; prune uscate fl. ; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. 32—34; sĕu de luminări fl. 28—30; unsoare fl. 50—55; cânepă fl. 40—45; sĕmênţă de in fl. —.—; săpun fl. 58—; pro chilo carne de pită 38 cr. carne de viţel —.— cr.; carne de vorc 40—44cr. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat.

Budapesta, 24 Maiu n. Impregiurările meteorologice în decursul sĕptĕmânei trecute s'au schimbat tare spre bine, deşi nici Sâmbătă n'a fost timp constant frumos, ci mai mult schimbăcios. Insĕ împregiurările temperaturei sûnt absolut mai favorabile aşa încât domnesce în deobşte nădejdea, că vegetaţiunea rĕmasă îndĕrĕpt în curênd se va restaura şi va ajunge la gradul, ce i se cuvine în timpul de faţă. In decursul sĕptĕmânei trecute s'a sfêrşit sĕmĕnatul cucuruzului, ce până acuma n'a fost cu putinţă şi unde nu e chiar gata, acolo încă în curênd va fi isprăvit. Cucuruzul sĕmĕnat mai înainte din pricina temperaturei reci parte n'a rĕsărit, parte însĕ a putreḑit de ploile multe; aşa cel de curênd sĕmĕnat îl va ajunge şi şi întrece în prosperare. Grânele sub influinţa timpului cald şi frumos de faţă se restaurează şi cresce vĕḑênd cu ochii, asemenea şi orzul şi ovĕsul. Crumpenilor le-a umblat ca cucuruzului. Prin timpul cald se uscă bălţile cele lăţite pe hotare şi se împedecă puternic calamitatea tăciunelui.

Impregiurările aceste favorabile au înfluinţat tare asupra comunicaţiunei şi prin aceasta au desvoltat o viaţă mare în têrgul tuturor articulilor, a căror preţuri le notăm după cum urmează:

Grâul a trecut în cuantitate de vre-o 80,000 măji metr. cu câte fl. 9.80—10.10; Sĕcara la 1500 m. m. cu câte fl. 6.20—6.50; Orzul la 300 m. m. cu câte fl. 5.20—5.40; Ovĕsul la 3000 m. m. cu câte fl. 5.40—5.80; Cucuruzul la 12,000 m. m. cu câte fl. 5.25—5.65; Făina a trecut ca şi în sĕptĕmânile de mai nainte.

Păstăioasele avură asemenea căutare foarte bună şi au avut în special urmatoarele preţuri: fasolea fl. 6.25—7; mălaiul fl. 5—5.20; lintea şi mazĕrea fl. 14—15; sĕmênţa de in fl. 12.50—13; Lânile încă au avut trecere bună şi s'au vêndut după cualitate cu fl. 44—46 ba chiar şi cu fl. 100—105 per 56 chilograme.

Porcii au fost căutaţi ca şi în sĕptĕmânile trecute şi s'au vêndut binişor. In têrg s'au aflat de astădată 93,340 de capete între cari din România 1920, din Ungaria 1240 şi din Ardeal 350; Unsoarea de porc n'a fost căutată şi d'abia a trecut fără vas cu fl. 44—45 şi cu vas cu tot cu fl. 46.50—47.50; Slănina a trecut cu fl. 41—42; sĕul cu fl. 44—46; spirtul a fost foarte tare căutat şi s'au plătit per 10,000 litre °/₀ cu fl. 26—27 în marele; Crumpenile s'au platit per maja metrică cu fl. 2.

Peile au început a fi căutate cu mare vioiciune. S'au vêndut preste tot la 10,000 pei de oaie şi adecă cele din Bănat şi Ardeal cu fl. 125—135 per 102 dărabe; apoi au trecut la 18,000 pei de miel, dintre care cele din Ardeal s'au plătit per 100 dărabe cu fl. 70—83. Peile celelalte n'au avut de astădată trecere.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 11 Iulie imob. Policsenei Iánosi în M. Oşorheiu; în 9 Iunie imob. lui Iuon Islai în Ciuca; în 14 Iulie şi 1 Septembre imob. lui Stefan Petö în Kaposztás-Szt-Miclos; în 7 Iulie şi 25 August imob. lui Ladislau Nagy în M. Oşorheiu (trib.); în 28 Iunie şi 28 Iulie imob. lui F. G. Spaeek în Sibiiu (trib.); în 7 Iunie imob. lui Mendel Neuman şi soţi în Dios (trib. Alba-Iulia); în 13 Iunie imob. lui Natan Hirsch în Şomcuta (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 6 Iunie imob. lui Adam Kanez în Baczad; în 6 Iunie imob. lui Samuilă Raduly jun. şi soţi în Udvárfalva; în 11 Iunie imob. lui Ilie Hoszu în Sânt-Ana; în 9 Iunie imob. d-nei Iosif Kis în Mezö-Band; în 9 Iulie şi 27 August imob. d-nei Wenzel Irosek şi soţi în M. Oşorheiu (trib.); în 21 Iunie şi 21 Iulie imob. d-nei Iosif Apro în Aiud (judec. cerc.); în 9 Iunie imob. lui Ludovic Székely în Cluj (trib.); în 21 Iunie şi 21 Iulie imob. lui Teodor Sêrbu în Sibiiu (trib.); in 5 Iulie şi 23 August imob. lui Mihail Csismadia în Csikfalva (trib. M. Oşorheiu); în 6 Iunie imob. lui Avram David în Ormingye (judec. cerc. Körösbánya).

Raţiociniul comitetului balului român din Viena.

Societatea academică „România Jună“ nu mai avea fond disponibil. Cabinetul de lectură al societăţei era în periclul de-a fi închis. Astfel era atacată, de nu esistenţa cel puţin valoarea societăţei.

Apelul făcut în ultimul raport anual al „României June“ nu avuse resultatul dorit. Nu ne rĕmase ḑeci altă cale de-a face bani pentru societate decât arangiarea unui bal. Crearea unui nou fond disponibil a fost aşadară scopul principal al balului.

Se înţelege de sine, că de aceasta întreprindere erau legate şi alte scopuri generale. Nu este însĕ ací locul să le specificăm, nici să ne esprimăm apriat opiniunea noastră proprie despre valoarea balului privit din mai multe puncte de vedere. Ne îndestulim a revoca în memoria publicului esenţa criticei jurnalelor vienese. Aceste raportară, că balul român din 15 Febr. a. c. a fost unul din cele mai strălucite şi frecuentate baluri de elită ale capitalei, ba ce e mai mult, din causa presenţei Alteţei Sale imperiale a domnului archiduce Albrecht şi a mai multor diplomaţi, îi vindecară o însemnĕtate politică magulitoare pentru Români. Deci noi, fără a comite eroarea de lăudăroşie proprie, la rêndul nostru putem afirma, că atât succesul material şi moral al balului nostru, cât şi splendoarea sa esterna întrecù chiar şi aşteptările noastre optimistice.

Ca până acum nici odată, s'au încasat 3303 fl. 73 cr., ear spesele fac 1373 fl. 39 cr. Rĕmân deci ca venit curat 1930 fl. 34 cr. v. a., care sumă s'a aşeḑat deja în casa „României June“ şi formează acum averea sa disponibilă. Esistenţa societăţei earăşi este asigurată pe timp mai lung.

Dacă, pelângă toată parsimonia observată de comitet, erogaţiunile totuşi se urcară la o sumă considerabilă, trebue a se lua în consideraţiune, că suma lor nu numai nu întrece spesele vre-unui bal al „României June“ din anii precedenţi, ci este mai mică. De altă parte balul nostru s'a arangiat într'un stil mai mare. Aşa de esemplu numai tipăriturile, portul postal şi spesele secretariale se urcară de astădată la 325 fl. pentrucă făcurăm circa de trei ori mai multe învitaţiuni ca în anii trecuţi. Numai aşa se poate esplica, că şi venitul este de trei şi patru ori mai mare.

Departe de a ḑice, că acest succes surprinḑĕtor este meritul nostru, recunoascem cu viuă plăcere, că avem să'l atribuim maranimosităţei doamnelor patronese şi liberali publicului român şi filo-român ce ne-a spriginit întreprinderea într'un mod neobicînuit. Aducem deci la locul acesta cea mai respectuoasă mulţămită şi adênc simţită recunoscinţă înaltei case imperiale din Viena, Alteţelor Lor Regale din Bucuresci, doamnelor patronese, domnilor colectanţi şi onoratului public român şi filoromân, a căror generositate esemplară a contribuit aşa de mult la ajungerea scopului nostru.

In fine venim cu bucurie a publica raţiociniul comitetului; mai adaugem însĕ, că, avênd înformaţiuni private despre unele colecte făcute în favorul scopului nostru (ce până acum nu le-am primit), vom publica ulterior şi pe aceste sau în ḑiuare sau în raportul anual al societăţei cât ce vom fi primit numele respective.

Pentru comitet: Preşedintele Drd. Octaviu Blăjan.

Viena în Aprile 1879.

A. Conducerea.

a) Patronesele: Angelina de Bălăcean, Matilda Dumba n. Germani, Maria de Filişan, Theresa Edouard-Kanitz, Aurelia Trapşa-Kron, Coelestina de Oppolzer Mautner-Markhof.

b) Comitetul arangiator: Drd. med. Octaviu Blăjan, preşedinte; Drd. med. Nicolau N. Poppa, casariu; Basiliu Damian, controlor; Drd. jur. Basiliu Tudan, Victor Socec, Vasile Voina, secretari; Andreiu Bârsean, stud. în filos., Demetriu Brătean, stud. în techn., Valeriu N. Cuman, stud. în farm., Dr. jur. Pamfil Dan, c. r. adjunct, Ioan Duşoiu, stud. în comerţ., Drd. med. Teodor Mihalcea, Drd. med. Ioan Radu, George Stănescu, stud. în comerţ., membri ordinari; Drd. med. George Zoe, Drd. med. Ioan Anca, Drd. med. Ioan Cloaje, Drd. filosof. George Dan, Dr. med. Artur Hinec, Drd. jur. Ioan Luţa, Ioan Mihălţan, audit. c. r., membri cooptaţi pentru sara de bal; Drd. med. Teodor Mihalcea, Andreiu Bârsan, stud. filos., Valeriu N. Cuman, stud. farm., comisia revĕḑĕtoare.

(Va urma).

Nr. 57—1879 2—3

CONCURS.

Pentru opt (8) tineri români cari voiesc a învĕţa vre-una din următoarele meserii: rotăria, dulgheria, terăria, cojocăria, mĕsăria, cismăria, pălăria, curelăria sau şelĕria, se deschide prin aceasta concurs la un ajutoriu pentru fie-care de câte 25 fl. pe an.

Suplicile au să fie instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez, din care să fie evident, că concurentele e de nascere român şi că are cel puţin etatea de 14 ani.
2. Atestat scolastic, că are cel puţin cunoscinţele ce se predau în scolile primare din Austro-Ungaria şi să cunoască şi o altă limbă usitată în ţară, precum germână sau maghiară.
3. Revers dela părinţi sau tutori, că vor lăsa pe fiii lor să înveţe meseria, la care se aplică, până când vor eşí calfe sau sodali cu atestat în regulă.
4. Un esemplar din contractul, ce părintele sau tutorul suplicantului va încheia cu maiestrul, la care învĕţăcelul intră la meseria ce 'şi-a ales-o.

Suplicile astfel instruite, sûnt a se înainta subsemnatului comitet până în 31 Iuliu a. c. st. n.

Sibiiu, 10 Maiu 1879.

Comitetul Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Nr. 72—1879. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch gr. or. de a III-a clasă în comuna Haşag protopresbiteratul Mediaşului, se deschide concurs cu terminul până la 10 Iuniu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă şi curte cu edificii necesare de locuit, în restimp de doi ani, după care timp se obligă poporul a edifica casă parochială cu edificiile necesare pe curtea parochială.
2. Canonica porţiune de 18 jugere pământ, parte arătoriu, parte fênaţ.
3. De la 70 familii câte o ḑi de lucru, sau 50 cr. v. a.
4. Venitele stolare usuate, şi regulate în sinodul protopresbiteral.

Doritorii de-a ocupa acest post sûnt avisaţi a'şi subşterne petiţiunile subscrisului oficiu protopresbiteral, inştruite conform legii, până la terminul prefipt.

Mediaş în 7 Aprilie, 1879.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 51—1879. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a II-a Rîpa inferioară ppresbiteratul Turdei superioare, se escrie concurs în urma ordinaţiunei preaveneratului consistoriu archidiecesan ddto 24 Aprilie a. c. Nr. 1186 B. cu terminul până la 10 Iuniu a. c. st. v. pe lângă următoarele emolumente:

1. Casă parochială cu grădină de legumi şi de pomi, precum şi edificiile economice necesare.
2. Folosirea cimiteriului de lângă biserică.
3. porţiunea canonică de 16 jugere 579□ org. agru şi fênaţ.
4. De la 205 case câte o ḑi de lucru cu palma sau 20 cr. v. a.
5. Tot de la 205 case câte o ferdelă de cucuruz sfârmit a 16 cupe ferdela.
6. Stola îndatinată; cari emolumente computate toate în bani d'au suma de 460 fl. v. a. din carea una a treia este a cantorului.

Doritorii de-a ocupa această parochiă vor avé a'şi aşterne rugările instruite în sensul stat. org. la subscrisul până la terminul indicat.

Deda, în 3 Maiu, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Turdei superioare.

Ioann Popescu m. p.,
adm. protopopesc.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 58. Sibiiu, Sâmbătă, 19 Maiu v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa sf. serbători numerul procsim va apare Joi în 24 Maiu v.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După diarul stenografic al dietei).

Ședința din 30 Aprilie 1879.

(Urmare).

Aladár Molnár (sfêrșit): În sfêrșit se dice, că acest proiect de lege, și dacă n'ar fi el periculos în privința politică și bisericească, nu este esecutabil în scoala poporală, fiindcă limba maghiară nu se poate instrua cu succes în puține oare și astfel legea ar remâné numai pe hârtie. În aceasta privință onorată casă, și eu mě simt nevoit a mărturisí, că trebue să grăiesc într'alt ton, când vorbesc despre aceea, că idea, care este esprimată în proiectul de lege, este salutară, bună și necesară, și în alt ton, când este vorba, că proiectul de lege însuși este bun, bine redigiat, și bine întocmit? Proiectul de lege în forma, în care s'a așternut de onorabilul guvern, a fost numai apt, a deștepta oare-cari temeri fără de-a oferí spre desdaunare cea mai mică dobândă reală, nici naționalităței maghiare, nici statului unguresc. Era esprimat cu vorbe mari, că fie-care învĕțătoriu trebue să învețe ungouresce în restimp de 6 ani; dar nici cu un cuvênt nu s'a făcut îngrigire, ce are să se întêmple atunci, dacă el nu învață? Dacă n'ar fi satisfăcut nime dispoșițiunilor acestui proiect de lege cu esceptiunea scoalelor comunale și de stat, domnul ministru n'ar fi avut puterea, a admonia nici batăr o singură scoală confesională. Era esprimat de altcum, că limba maghiară să fie în restimp de 6 ani în toate scoalele obiect de învĕțământ obligat; dar despre aceea, când și în cât timp să se instrueze, n'a fost nici o vorbă, așa încât, observând legea, ar fi fost posibil, ca limba maghiară să se instrueze în lunile cele din urmă ale anului din cursul elementar de 6 ani în o oară pe sĕptĕmână și legea era satisfăcută. Aceste scăderi s'au delăturat în partea cea mai mare de comisiunea scolară, încât a fost posibil în timp așa scurt.

Este o greșală capitală a proiectului de lege, că nu s'a luat în lucrare cu revisiunea și modificarea art. leg. 38 din anul 1868, ci s'a așternut o lege particulară. (*Așa este! Aplaus în stênga*). Și comisiunea o recunoasce aceasta în raportul seu; dar ea dice, că scurțimea timpului n'a permis revisiunea legei din anul 1868. Aceasta este o escusare pentru comisiune, dar nu și pentru guvern. (*Așa este! în stênga*). S'a vĕdut la întregul proiect, că el a fost improvisat. Mĕ rog de iertare, dar un lucru așa însemnat și de atâți ani urgiat, a așterne deslegarea astorfel de cestiuni delicate în mod improvisat, spre aceasta se recere totuși cam mult curagiu. (*Așa este! Aplaus în stênga*).

Pavel Szontagh (din Neograd): Aceasta este o cestiune de formă!

Aladár Molnár: Nu numai din causa formei voiesc eu revisiunea. Odată, dacă nu s'ar fi așternut un proiect de lege anume, ci s'ar fi revĕdut art. leg. 38 din anul 1868 conform recerințelor, aceasta n'ar fi avut aparența unei legi de naționalități, n'ar fi dat ansă la afirmarea, că acest proiect nu privesce cultura publică, ci politica. (*O voce: Aceasta e tot atâta!*) La aparență este poate tot atâta, dar că în faptă nu este tot atâta, îmi voiu lua voia a o dovedí îndată. Aici s'a făcut îngrigire pentru instrucțiunea limbei maghiare; aceasta este însĕ numai un mijloc al culturei generale naționale. Dacă voim să punem în viață în aceasta țară o cultură generală maghiară națională, nu este suficient a mijlocí, ca ici și colo, sau și în fiecare scoală să se instrueze ceva ungouresce. Apoi domnii deputați să binevoiască a considera, că, dacă limba maghiară se va instrua în scoalele populare — aceasta încă nici nu este statorit, dar să dicem — 3—4 oare pe sĕptĕmână în restimp de doi ani, putease-va învĕța ungouresce? Și guvernul putea-va controla aceasta când de un inspectorat se țin 3—4000 comune, așa încât ar trece 2—3 ani până ce el ar cerceta fie-care scoala pe o jumĕtate de oară!? Pe cât timp inspecțiunea scolară și administrațiunea învĕțământului va fi ca cea actuală, pe atât timp instrucțiunea limbei maghiare va fi parte în lege, parte în rapoartele voluminoase, ce obicinuesce domnul ministru a le așterne, dar în realitate în mod foarte restrîns. Dacă se voiesce, ca dispoșițiunea să aibă succes, toată administrația și organisația învĕțământului trebue modificată în mod corespundĕtor.

Domnul deputat Ernst Simony a amintit de repețite ori institutele pentru crescerea copiilor mici, tocmai din punct de vedere al naționalității și le pune pe acele peste scoalele populare. Eu cred, că dacă copilul de 3 ani întră în institut și învață pre lângă un îngrigitoriu 2—3 ani ungouresce, eșind din institut și ne mai audind nici o vorbă ungureasca, el va uita în curênd aceea ce a învĕțat. Tot așa ar resulta puțin succes, dacă el învață în scoalele poporale în restimp de 2—3 ani pe sĕptĕmână vr'o câteva oare, dar nu va puté esercita afară de scoală cele învĕțate precum d. e. în comune cu populațiune foarte mestecată. Dacă însĕ cineva învață ungouresce într'un institut pentru crescerea copiilor mici din al 3—6-lea an și vine apoi la scoală, unde poate continua învĕțământul limbei maghiare în restimp de 6 ani: s'ar puté ajunge un resultat în modul acesta. Dar spre scopul acesta trebuiesc aduse jertfe și trebuiesce organisat în conformitate întregul învĕțământ al scoalelor populare. Însĕ nu vom puté încă scí ungouresce, dacă numai esprimăm în câțiva §§ că limba maghiară este obiect obligat de învĕțământ. 'Mi-am permis a esprima aceasta din causă, pentruca să nu ne facem nici o ilusiune. Noi mai mult facem un pas de însemnătate principială, dar nu un astfel de pas, care ar avé și un resultat practic, căci de acest proiect de lege nici nu trebuie să aibă temere anumiți domni dintre naționalități, nici n'avem noi să așteptăm multe dela el. Câci pe cât este de dorit, ca fie-care cetățan să înțeleagă după putință limba maghiară, aceasta pentru întemeiarea și desvoltarea unei culturi generale maghiare naționale, este totuși numai unul din mijloace.

Domnilor, cultura maghiară se poate respândí în scoalele poporale și în limba slovacă, românească, sêrbească și nemțască, dacă învĕțăceii acestor scoale se cresc în ori și ce limbă întru iubirea către patria ungurească întru tradițiunile și memoriile istoriei unguresci, întru modul maghiar de simțire și de cugetare, cu un cuvênt întru cultura maghiară (*Aprobare*). Cultura aceasta, ca să mĕ esprim astfel, după cuprinsul ei maghiar, trebuie cu deosebire propagată în scoli pentru ca să fie posibil, ca toți cetățenii acestei țeri, vorbească ei ori-ce limbă, să primească în cultură și în simțemênt un caracter comun, întocmai precum Elvețianul, vorbească el nemțesce ori franțozesce, cu toate că stă după el marea Germanie ori marea Francie, se simte nu numai ca Elvețian, ci are și un caracter național elvețian, deosebit de cel nemțesc sau de cel franțozesc, în sfera sa de cunoscință, în părerile sale despre viață, în modul seu de cugetare, în întreaga sa viață spirituală. Aceasta cultură patriotică comună trebuie întemeiată și susținută în scoalele noastre poporale și la poporul nostru. Un factor al ei adevĕrat că este învĕțământul limbei maghiare, dar numai unul. Celalalt aproape mai esențial este respândirea

---

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(33 urmare.)

XXIV.

In care Van-der-Bader află o cunoscință și perde un prietin.

Clopoțelul otelului dădea înzadar signalul ce chiema pe ospeți la dejun, el nu putù scoate pe învĕțatul din visurile dureroase în care era cufundat.

El nu cugeta la mâncare, sermanul doctor, care prin o întêmplare necuprinsă, — vedù prefăcêndu-se în fum singurul vis ce'l avù în viață!

Michelet, autorul acestei cărți, care aprinsese focul din vinele sale, nu era de găsit!

Trebuia să renunțe la îndreptările acestui om sublim, trebuia să 'și petreacă viața decí încolo fără scop și fără țintă hotărîtă.

A căuta amorul fără Michelet, la aceasta doctorul nici nu se cugeta, timiditatea lui 'i-ar fi făcut lucru prea cu greu, dacă cumva neîndemânarea lui nu 'i-ar fi făcut chiar cu neputință!

Căci el nu cunoascea nimic afară de dominiul sciinței, în care atâta vreme lumea îl ținea a fi rege.

Rege! ce ironic! scia el oare ceva?

Și ce avea el de gând să facă în viitoriu?

Pentru ce să nu se întoarcă la Leyden, în mijlocul elevilor sei?

Odinioară îi plăcea foarte această viață dulce și uniformă, pentru ce să nu'i placă și de-ací înainte?

El va revedé atunci pre Lisbeth, această bună Lisbeth, a cărei chip i se furișa atât de des în mintea lui de vr'o câteva dile încoaci.

La acest nume, care fără voie îi eșí de pe buze, Van-der-Bader trĕsărì.

— Esti bolnav, stăpâne, întrebà un glas lin.

Doctorul se uità în giurul seu și vĕdù lângă sine pre Ellermann ai cărui ochi mari albastri îl priviau cu îngrigire.

El se sculà repede.

— Fiind-că esti aici, vom pleca îndată, dragul meu, dise el.

— Să plecăm?

— Da! fără a mai perde un minut.

— La Florența, așa e?

— La Leyden.

— Cum! domnule doctor, strigà Ellermann, să ne întoarcem acasă, fără a fi împlinit opera noastră?

Învĕțatul arătà spre un corn de ceriu, ce se vedea prin o fereastră pe jumĕtate deschisă.

— Atotsciutoriul din înălțime, dise el cu gravitate, cunoasce secretul inimei mele. Să plecăm la Leyden.

— Bine! stăpâne, fă'mi cea din urmă concesiune.

— Care?

— Să ne întoarcem la Paris, și să ne oprim în strada de l'Ouest. Oarece îmi spune că vom vedé pre Michelet.

Van-der-Bader făcù un semn negativ.

— Nu'mi refusa această cărare, se rugà Ellermann.

— Fie dar! Să ne grăbim!

O oară mai târdiu, prietinii noștri, cari primiseră complimentele dlor Bergerat, Robert, Tessier și Firmin Michelet, se aflau în drum spre Paris.

Călĕtoria se petrecù aproape în tăcere perfectă.

Cufundat în gânduri, doctorul abia respundea cu câte un *da* și *ba* studentului totdeuna îngrigiat și grațios.

Lucru curios! în întreaga această călĕtorie, Van-der-Bader nu deschise măcar o singură dată cartea „despre Amor".

— Ce va să dică asta? gândea Ellermann.

Și el se uità cu îngrigire la fața posomorîtă a profesorului.

Slobodind o perdea în jos pentru a împedeca a străbate în vagon cu toată puterea razele soarelui, mâna lui atinse pre cea a prietenului seu.

Această mână era rece ca marmorul.

(Va urma).

pomenitei culturi, în esenţa ei maghiară, între cetăţeni de diferită limbă. Pentru o problemă atât de mare firesce că nu ajunge a decreta în câţiva §§ învĕţământul obligat al limbei maghiare, şi trebuiesce organisată însaşi întreaga crescere a poporului în conformitate cu aceasta ţintă şi trebuiesce făcută o politică corespundĕtoare de instrucţie, ceea-ce durere astăḑi nu vedem.

Eu pot aduce esemple clare, că se poate propaga în înţelesul acesta instrucţiunea poporală şi voiesc să aduc în grabă numai un esemplu, că în scoalele elementare se poate învĕţa afară de limba maternă încă o altă limbă şi că aceasta nu este aşa fără de înţeles precum a susţinut domnii Zay şi Polit. Legea scolară din Geneva, creată în a. 1872, carea vorbesce în §§ 32 şi 33 despre obiectele comune de învĕţământ ale scoalelor elementare ḑice în § 33: *Dans les écoles publiques de l'état l'enseigment comprend encore... la langue allemande, quand cet enseignement pourra être donné...* Aşadară în cantonul franţozesc Geneva, numai decât în dosul Franciei, s'a putut întroduce limba nemţască în scoalele poporale.

Mĕ îndoiesc însĕ, că vom ajunge cu aceasta lege scopul însuşi. Se poate în adevĕr ajunge scopul acolo unde se află bunavoinţa necesară din partea autorităţilor scolare şi unde regimul cu mijloacele ce'i stau deja la disposiţie este in stare a ajunge un resultat; însĕ oare-care folos real va fi la toată întêmplarea. Mai ântêiu acela că învĕţătorii eşiţi din seminarii înţeleg în mod corespundĕtoriu limba maghiară. Şi aceasta este un câştig mare, dacă în fie-care comună cel puţin învĕţătoriul scie unguresce. Al doilea, acela că la unele localităţi, unde este o poporaţiune mestecată (adecă maghiară şi nemaghiară) cu devotament zelos cătră lucru şi cu mijloacele de lipsă se poate dovedí un resultat şi la copii. La desbaterea specială imi voiu permite a propune unele schimbări. Dar firesce trebuie să aducem şi jertfe materiale pentru resultatele la care ţintim, căci numai cu porunci fără jertfe şi fară mijloacele de lipsă nu vom învĕţa pe popor unguresce. (*Aplaus viu*).

În înţelesul acesta acceptez proiectul de lege ca basă la desbaterea specială.

În sfêrşit să-'mi permită onoratul domn ministru să-'i atrag cu prilegiul acesta atenţiunea sa asupra unui obiect însemnat (*Să auḑim!*)

Dacă onoratul regim se interesează într'atâta de învĕţământul şi respândirea limbei maghiare în cât el voiesce a o întroduce în scoalele poporale şi pretutindeni, şi eu aceasta o vĕd numai cu bucurie, atunci îl rog a lucra în interesul acesta înainte de toate acolo unde nu trebuesce creată o lege nouă, de oarece esistă deja, ci unde trebuesce numai esecutată (*Să auḑim*). Art. leg. 44 din 1868 dispune espres în § 19, că limba de propunere la universităţi să fie cea maghiară. Facultăţile universităţilor sûnt pe deplin egal îndreptăţite şi sûnt supuse aceloraşi detorinţe şi cu toate aceste la facultatea teologică catolică a universităţii din Budapesta se propune şi astăḑi încă latinesce. Dacă nu contraḑice catolicismului, că la facultăţile teologice şi la seminariile preoţesci din Francia se propune franţozesce, la cele din Germania nemţesce, din Italia italinesce, atunci cred că şi în Ungaria nu va fi în contra catolicismului, dacă la facultatea teologică a universităţii se propune unguresce. Legea dispune aceasta espres, mĕ rog deci a să esecuta. (*Aplaus*).

Am ḑis că, esecutându-se acest proiect de lege, va fi unul din cele mai mari foloase acela, că după oare-care timp în fie-care comună se va afla cel puţin unul, adecă învĕţătoriul, care scie unguresce, ar fi însĕ foarte salutar, dacă ar mai fi încă unul, adecă preotul, păstoriul sufletesc al poporului, care să înţeleagă limba statului şi să cunoască literatura, spiritul şi cultura naţionalităţii celei mai mari din stat şi totuşi vedem în capitala ţĕrei, că înprotiva disposiţiunilor legei se propune la facultatea teologică a universităţii curat latinesce. Eu mĕ duc mai departe şi 'l rog pe onoratul domn ministru să efectueze, ca şi la seminariile episcopesci să se instrueze astfeliu, ca să nu iasă în toţi anii sute de preoţi, cari nu sciu unguresce (*Aplaus în stênga*). Onoare superiorilor bisericesci puţini, cari în seminariile lor în timpul cel mai nou lasă a se instrua şi unguresce, însĕ în o parte mare a seminariilor nu numai nu se propune unguresce ci nici nu aflăm acolo spirit unguresc. Eu nu'mi pot cugeta, eu nu pot crede, că clerul patriotic al Ungariei să pună în privinţa aceasta pedece regimului; dacă în institutele ce stau sub patronatul suprem al regelui unguresc pretinde înstrucţia în spiritul maghiar şi cel puţin în parte în limba maghiară.

În înţelesul celor ḑise acceptez proiectul de lege. (*Aprobare şi aplause viuĕ.*)

(După unele observări ale ministrului de instrucţiune August Trefort, privitoare cu deosebire la întrebuinţarea limbei latine în facultatea teologică a universităţii din Budapesta; mai departe după observare personală a dep. Adolf Zay ia cuvêntul Carol Gebbel.)

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Maiu.

În fine sevêrşitu-s'au toate cu legea pentru instrucţiunea obligată a limbei maghiare în scoalele poporale nemaghiare. „Budapestiközlöny“ de la 27 a publicat articulul de lege XVIII din 1879 „despre instrucţiunea în limba maghiară în scoalele poporale.“

Cam târḑiu aşa dară, însĕ totuşi s'a desteptat se vede şi episcopatul sêrbesc să facă ceva în contra acestei legi, nu scim înainte sau după sancţionare, la toată întêmplarea după ce proiectul a fost desbătut şi votat în amêndoue casele dietei unguresci. „Hon“, care se informează în privinţa protestului episcopatului sêrbesc din „Zastava“ sêrbească ne spune numai, că numitul episcopat a substernut coroanei un memorand, prin care, după ce se escuză pentruce n'a luat parte la desbaterea proiectului în casa magnaţilor, ḑice că la dênsul nu se poate aplica ḑicerea: *qui tacet consentire videtur*, de oarece dênsul nu consimte cu proiectul ce subminează autonomia bisericească scolară şi ţĕrmuresce terenul limbei sêrbesci; din motivele aceste aşa dară episcopatul roagă pe Majestatea Sa să denege legei votate sancţiunea preaînaltă. Memorandul este subscris de patriarchul Procopie Ivacicovici şi de episcopul Budei Arsenie Stoicovici în numele tuturor episcopilor sêrbesci, cari pe cale telegrafică au consimţit cu memorandul şi fie-care 'şi 'l-a făcut de al seu. „Zastava“, după cum ne spune „Hon“, îşi esprimă bucuria, că episcopatul sêrbesc s'a treḑit în minutul din urmă şi s'a adoperat a corespunde şi satisface aşteptărei generale şi voinţei poporului sêrbesc.

Fără de-a voí să stirbim bucuria, cărei 'i dă espresiune „Zastava“, se pare că episcopatul sêrbesc a fost reţinut în păşirea sa contra proiectului prin amăgirea, că ministeriul unguresc i va mijlocí estinderea jurisdicţiunei bisericesci asupra ortodocşilor din Bosnia si Erţegovina. A trebuit dară să vină convenţiunea austro-turcească să'l desilusioneze şi să'l pună pe terenul, pe care trebuia să se afle de la început, de când s'a ivit proiectul şi să lupte alăturea cu cei ce au luptat de la început contra acelui proiect. S'au doară începe a se împliní prorocia lui Mocsáry, care ḑicea că se teme mai mult de cei ce tac?

Fenomenul despre care vom vorbí acum ne dă oare care dreptate a presupune, că prorocia lui Mocsáry începe a se împliní, pentrucă eată ce cetim că s'a întêmplat în părţile slovace din comitatul Neutrei.

Lui „Pesti Naplo“ i se scrie din Skalitz dto 25 Maiu c. n.:

„Comuna evangelică (luterană) din Skalitz a hotărît în ḑilele aceste, a protesta în numele culturei la Conventul senioral al Neutrei în contra învĕţământului limbei maghiare în scoalele poporale. De oare-ce vor urma esemplului ei mai multe comune, se poate presupune cu siguritate, că conventul districtual cisdanubian, ce se va ţiné la toamnă, se va sfêrşí cu un scandal. — Mai esistă încă casa Gadányi în Skalitz şi cu ea şi vechiul patriotism al oraşului. Maioritatea întreabă cu mirare, ce a întrat în minoritatea evangelică, carea în anul 1861 s'a luptat în contra agitaţiunilor Maticei tot aşa de energic, ca şi cealaltă parte a poporaţiunei. Adevĕrat că burueana cresce şi acolo unde o plivesci; unde însĕ nu te îngrigesci de ea, ea înnăduşesce şi sĕmĕnătura bună. — Ce are să facă statul unguresc faţă cu acest rĕu? Să privească oare cu indiferenţă la respândirea torentului stricăcios? Mulţi îi dau sfatul acesta. Pĕcatul, dic ei, poartă şi pedeapsa sa în sine; lăsaţi să continue preoţii panslavistici agitaţia lor; cine are minte şi patriotism şi aşa reprobează agitaţia aceasta. Z. Z a şi trecut la biserica catolică, aḑi mâne vor urma mulţi alţii esemplului seu; dacă însĕ biserica luterană din Ungaria-de-sus va devení o biserică de ţĕrani, ea nu mai poate fi primejdioasă pentru statul unguresc. Eu sciu un sfat mai bun pentru aceasta. Înainte cu vre-o câţiva ani preoţimea slavică din Moravia demonstra în contra statului; auḑitorii de teologie învĕţau cu glas înalt gramatica rusască pe promenăḑi; toţi preoţii rĕspundeau celor, ce îi salutau, cu câteva cuvinte rusesci, pe cari le-au fost învĕţat cu multă trudă. Ei bine, ce mijloc fărmecătoriu a întrebuinţat regimul austriac, că demonstraţiunile aceste au încetat deja cu totul, ba chiar s'au uitat? El a lăsat să i se voteze vre-o câteva mii de floreni pentru ajutorarea preoţilor săraci, şi cu această sumă neînsemnată el a manevrat atât de isteţ, încât din duşmanul temut în restimp de câtiva ani a devenit un prietin bun. Ce se face însĕ la noi? Statul lasă, ca districtele bisericesci să împartă banii de ajutorare.“

Altă urmare a legei de instrucţiunea obligată a limbei maghiare în scoalele poporale ne signalisează „Pest. Journal“ în următoarele:

„Eu vĕ pot comunica în mod positiv, că Sêrbii din comitatul Torontal şi cu deosebire din graniţa disolvată se pregătesc a emigra în Sêrbia, anume din comunele Neuţina, Boca, Sarcia, Iarcovaţ, Ferdin, Botoş, Tamasevaţ, Orlovaţ, Farcaşdin şi din multe altele vor emigra sute de familii, cărui esemplu vor urma localităţile din întreg împregiurul. Motivul să fie comunalisarea scoalelor naţionale, întroducerea limbei maghiare şi starea nesuferibilă a oficiilor, causa principală va fi temerea, că după scoli se vor ataca bisericile. Eu cred, că oficiile însuşi n'au cunoscinţă despre acest cas, de oare-ce poporul face conscriere între sine în secret. În Sêrbia fie-care familie din 3 persoane va primí 30 jugere arătură. 1 jugĕr vie, 1 jugĕr loc pentru casă, lemnul necesar de lucru, un plug cu 2 boi, apoi 10 sûnt scutiţi de dare şi de miliţie.“

Cumcă nici populaţiunea curat maghiară nu este aşa de încântată de legea cea nouă, ne dă în mânia tuturor trâmbiţelor şi posaunelor oficioase, o eclatantă dovadă, *declaraţiunea* alegĕtorilor lui Mocsáry L., publicată în „Egyetértés“ dela 28 Maiu a. c, Nr. 146 şi datată din Halas 24 Maiu. Declaraţiunea aceasta este provocată de un articul din „Hon,“ întitulat: „Alegĕtorii din Halas contra Mocsáry.“

„Ca bunul scriitoriu al articulului „să nu aştepte în zadar,“ ḑice declaraţiunea, eată ne declarăm.

Primească mulţămita noastră pentru sincera şi foarte preţuita mărturisire, că „dênşii nici până acum n'au împărtaşit direcţiunea politică cunoscută de mult a d-lui Mocsáry.“ — Cel puţin scim acum că cei 164 alegĕtori subscrişi sûnt cam târḑiu necăjiţii maghiari picaţi din viţa de castraveţi spre lauda lui Sz. A., de unde urmează că articulul era cu mult mai bine întitulat: Szilady contra Mocsáry.

Cu bucurie luăm spre sciinţă, că cei 360 alegĕtori ai lui Sz. A. a scăḑut în timpul acesta la 164, unica scădere îmbucurătoare din anul acesta între tristele vĕrsări de pe hotarul cetăţei noastre.

Ceea ce privesce punctul de mânecare al d-lui Mocsáry contra instrucţiunei obligate a limbei maghiare nu hesităm a ne declara, că între noi — cari am ales pe dl Mocsáry deputat al Halaşului — sûnt destui cari împărtăşesc până la litera cea din urmă nedumeririle patriotice ale lui Mocsáry, descoperite în cuvêntarea sa dela 30 Aprile. Sûnt numĕroşi între noi aceia, cari au ajutat la stingerea conflagraţiunei Ucalegonului din 1848 şi căror din causa aceasta *„terrent etiam nunc nubila mentem.“* Ferească Dḑeu să n'aibă vre-odată causă a ḑice istoria asupra ruinelor patriei noastre: *Cassandrae quia non creditum, ruit Ilium.*

Fire am de aceeaşi părere cu dl Mocsáry, fiream de altă părere, toţi fără de esceptiune cu veneraţiune admirătoare ne plecăm înaintea rarului fenomen al înălţimei morale, al cugetărei independente şi a îndrăsnelei bărbătesci, în puterea căror, când vrea să'şi descopere convingerea se decide a asculta numai de inspiraţiunea divinităţii din peptul seu.

Adevĕrata valoare a omului pentru noi este caracterul, şi nu ne mirăm, dacă în pustia epocă presentă a idololatriei înaintea dḑeilor străini şi a apostasiei indiviḑilor conducĕtori, ochii dedaţi timp îndelungat cu ochelari stelesc dureros când dau de strălucitoriul fenomen al caracterului independent.“

Va să ḑică ameninţarea „Libertăţii“ maghiare din Oradia mare (Szabadság) tot nu este a tuturor Maghiarilor. Cu toate aceste pentru ca să vedem cât e de mare şi de proclet şovinismul foilor oficioase, sau dacă nu, cel puţin guvernamentale, nu ne putem reţiné dela reproducerea următoarelor espectoraţiuni minunat de patriotice a „Szabadságului“ (!) din Oradia după cum le aflăm traduse şi reproduse în „Observatoriulu“ de aici:

„O foaie valachă (oláh) ne ameninţă că ne va da nouĕ Schmerling, dacă nu ne vom purta bine. Ne va umbla rĕu, dacă nemţii se vor bohemisa şi dacă noi vom întârḑia de a ne valachisa şi ne batem capul ca valachul să înveţe unguresce, dacă vrea să vorbească cu noi. Cu Dumneḑeu! vom suporta cumva şi faima acestui pericul mare; dar dacă ḑiuariul valach cugetă, cumcă „revoluţiunea acuşi va erupe“ noi încă cugetăm, cumcă industria funăritului cu toate că este miserabil representată la esposiţiunea din Alba-regală (Székesfehérvár) totuşi dacă se va întrăma încâtva fabrica de funii din Szeghedin a lui Bakay Nándor, va puté să corespundă cu abundanţă lipsei de streanguri ce se va simţí atunci în părţile transilvane.“

Deşí n'are strengariul din „Szabadság“ nimica de-a face cu proiectul de lege din cestiune, întărîtat de murmurul produs între Români, vrea să sparie. Mijlocul de care se servesce e mai mult decât îndignătoriu. Însĕ ce să ne frământăm noi ca astfeliu de ḑiare? Noi aşa credem, că se va găsí ac și de cojocul lor — chiar și între Maghiari.

După aceasta lungă și spinoasă cale care o călcăm de când cu ivirea proiectului despre întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale să ascultăm și ce ne ḑice în privința aceasta „U. p. A.“ După o scurtă dare de samă despre procederea episcopilor și deputaților români în cestiunea importantă a limbei „U. p. A.“ scrie:

> „Cât despre teama maghiarisărei, sûntem autorisați a crede că aceasta nu e întemeiată. Simțul național e destul de desvoltat în Românul de preste Carpați, pentruca nici o lege să nu'l mai poată face Ungur; ba credem chiar că, cu cât cineva se va silí să'l facă Ungur, cu atât el va deveni mai Român.“

Varietăți.

* (Necrolog). Ni se scrie din Turches: În 29 Aprilie (11 Maiu c. n.) a. c. am petrecut la odichna eternă pe unul din membrii cei mai de frunte ai comunei Cernat (Săcele) pe Dimitrie Ghimbășanu, notar comunal, membru în representanța comitatensă a Brașovului etc. El își dete sufletul în 27 Aprilie (9 Maiu) a. c. în etate numai de 38 de ani după-ce mai bine de un an suferì de aprindere de plumâni. În adâncă întristare lasă el pe iubita s'a consoartă Maria născ. Albuleț, și trei fii minoreni: Dimitrache, Ioan și George, pe mama-s'a, doi frați și o soră și pe toți amicii sei. Reposatul de nascere a fost din Bod (lângă Brașov), dupăce 'și-a terminat studiile mai ântâiu se aplică la arta tipografiei; după ce aceasta nu o putù continua mai departe, se făcù învĕțător la scoalele rom. gr. or. confesionale din Cernat; în restimp de 12 ani escelà pe acest teren. Ca notar funcționà numai de la 1872. În postul acesta desvoltà atâta activitate, încât devenise primul notar comunal în Săcele. Prin talentul seu rar, câscigase inimile poporului, și încă cu deosebire îl stimau Ungurii din comuna s'a. Pĕtruns fiind de necesitatea terminărei sf. biserici nouĕ, la care se pusese temelia încă în 1846 își puse toate puterile, desvoltà o rară voință, astfel, încât finirea edificiului și înfrumsețarea pe dinlăuntru, i se poate ascrie în parte numai stăruinței sale. De aceea și dispusese reposatul, ca servițiul divin la inmormêntarea sa să i se facă în aceasta sf. biserică, cea-ce se și întêmplà în Dumineca de 29 Aprilie a. c. Cumcă reposatul scia a satisface bucuros fie-cui, ori de ce națiune era, se vĕḑù chiar și la înmormêntare, căci toată inteligența Săcelelor, d-l Pretore Henter Gábor și d-l jude cercual Herszenyi, corpul didactic maghiar îl petrecură până la groapă. Caracteristic la înmormêntare fù cuvintele funebrale rostite, cel dintâiu de St. d. preot George Urdea din loc și al doilea de d-l director scolar Ioan Dorca. Dea D-ḑeu ca comuna aceasta, carea se bucură de o concordie și frățietate între ambele națiuni să capete în locul reposatului Ghimbășanu earăși un bărbat asemenea activ, energic și just. „Fiei țĕrina ușoară și memoria eternă!“

Un fost coleg D. J.

* (Renegați). Cetim în „Nemzeti Hirlap“: Vice-comitele din Mara-Murĕș Ladislau Mihálka, care 'și-a câștigat merite însemnate pentru adresa patriotică a Românilor maramurĕșeni s'a presentat însoțit de mai mulți membrii ai clerului român greco-catolic, la noul episcop greco-catolic din Gherla Ioan Szabó în Oradia. Mihálka a salutat pre noul episcop în limba maghiară și Szabó a rĕspuns în aceeași limbă, dând espresiune bucuriei sale despre spiritul patriotic al adresei Românilor maramurĕșeni și a asigurat pe deputațiunea, că și el va lucra în același spirit și va contribuí la întărirea simțului patriotic. Acest rĕspuns al noului episcop a făcut în Maramurĕs o impresiune foarte bună. Așa „N. H.“ Noi adaugem: Să le fie de bine!

* (Academia juridică din Sibiu). Ministrul de culte și înstrcțiune publică prin ordinațiunea sa ddto 19/5 n. a. c. Nr. 13292 a încredințat D-lui D. Alois Sentz direcțiunea și toate agendele Academiei juridice din Sibiu de-ocamdată în mod provisoriu.

* (Persecutare de colori). La Majalul studenților dela gimnasiul de stat de aici din 27 Mai n. un profesor al gimnasiului în zelul seu maghiaron a silit pre un student român, care purta tricolorul românesc, să 'și-l iee în grabă căci la din contră îi 'l va rupe dênsul. Bietul student nevinovat a trebuit cu ochii lăcrămânḑi a se lipsí de obiectul lui de bucurie. De altă parte iară ca act de resbunare pre cum se spune s'a rupt de studenți nemaghiari steagurile tricolore unguresci. Astfel chiar maghiaronii hiperzeloși samĕnă încă în inima fragedă a copilului ura națională!

* (Douĕ milioane) și 13,405 fl. v. a. sunt adunați până acuma pentru nenorociții înundați din Seghedin. Toate aceste părale stau sub administrația ministeriului de înterne, care la timpul seu le va împărțí — după chibsuiala lui.

* (Convocare). Subscrișii în numele comitetului despărțĕmêntului IV 'și eau libertate a anuncia, că adunarea generală a acestui despărțĕmênt pentru anul curent se va ținé în 6 *Iulie 1879 căl. nou* în comuna „*Cujir*“ comitatul Hunedorei, la care sûnt cu onoare poftiți toți, cărora le zace la inimă prosperarea intelectuală a poporului român.

Sebeș în 27 Maiu 1879.

Balomiri, director.
Ioan Muntean, secretariu.

* (Se înmulțesc doctorii ca bureții). Ni se scrie din Budapesta (12 Maiu 1879): Cursul prelegerilor pentru anul scolastic 1878/9 la universitatea din Budapesta se apropie de închieiat, ba la unele facultăți sau și subscris indicele, și așa junimea începe a se depărta din capitală; nu se duc însĕ toți mângăiați, căci îmbulzeala cea mare la esamine face pe mulți să nu 'și poată căpĕta terminul dorit. Mai ales la facultatea juridică lipsa de termine e atât de mare, încât cei mai mulți, cari voiră a face mai ales rigoroase, sûnt siliți a se depărta fără a poté face ce-va — ba mulți călĕtoriră spre acest scop din locuri depărtate, cu spese mari și acuma sûnt necesitați a se reîntoarce de unde au venit fără a fi putut produce ce-va resultat. Profesorii încă nu sciu ce se facă, — ei bucuros ar ajuta la toți, însĕ scurțimea timpului face imposibilă ori și ce nisuință a lor. Numĕrul rigorisanților în drepturi e atât de mare, încât de-și se țin pe fie care ḑi cu câte 5 inși rigoroase, totuși este cu totul imposibil a puté ajunge timpul pentru toți. Pentru a ajuta totuși încât-va s'a statorit principiul, că numai celor insinuați la rigoroasele I și III se le pună încât se poate, termin, pentru ca cei primi să 'și poată începe pracsa, ear cei ultimi se o poată continua; prin urmare cei ce voiesc a face rigorosul II de-și fără termin cad în un defavor mare de astădată. Nu voiesc a lua în desbatere legea advocațială nouĕ căci cunoascem noi toți intențiunea ei, atât referitoariu la împuținarea advocaților — mulți la noi ca nice într'un stat altul — cât și mai ales la îngreunarea omului sĕrac de-a poté ajunge la ce-va scop; atâta însĕ trebuie se constatăm, că pe lângă tot numĕrul cel mare de advocați — în cea mai mare parte astăḑi muritori de foame — cât și în mănia tuturor greutăților, iubirea cătră carieră de advocat — nici decum rebonificat — astăḑi la noi a ajuns a fi patimă, ear titlu de „doctor juris“ nu preste mult va fi un lucru de toate ḑilele, prea de rênd și fără nici o însemnătate. T.

* (O sentență de moarte). „Comitetul pentru unirea națiunei sêrbe“ a trimis ablegatului Petru Stojkovic o sentență de moarte cu marca postală din Belgrad, în care i se împărtășesce, că el pentru vorbirea lui în favoarea limbei maghiare e osândit la moarte. În curênd se va înfățișa la el un om, care îi va face cunoscut modul morții și dacă dênsul nu va esecuta sentența cu mâna proprie, o va esecuta altul.

Bursa de Viena

din 30 Mai n. 1879.

Metalicele 5°/₀	68 70
Împrumutul naț. 5°/₀ (argint)	70 75
Împrumutul de stat din 1860	126 30
Acțiuni de bancă	845 —
Acțiuni de credit	270 50
Valuta nóuă imperială germână	254 80
London	116 50
Argint	— —
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 29

Economic.

Sibiiu, 27 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu; fl. 4.70—5.50; Grâu sĕcăreț, fl. 3.80—4.40; Sĕcară fl. 3.—3.40;— Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênță de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.—; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Săpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.80—0.90.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—40; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită ——40 cr.; Carne de vițel 35—— cr. carne de porc 40—cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 16 Iunie imob. lui Aron Keresztes în Mălnaș (judec. cerc. Săn-Giorgiu); în 23 Iunie și 23 Iulie imob. lui Simion Stan în Diod (judecăt. cerc. Aiud); în 11 Iunie imob. lui Costan Pera în Sânt-Anna (judec. cerc. Murĕș-Oșorheiu); în 7 Iunie imob. luĭ Francisc Mathias în Feldoboly (judec. cerc. Sân-Giorgiu); în 9 Iunie imob. d-nei Georg Bell și soți în Roadeș (trib. Ibașfalĕu); în 27 Iunie imob. lui Crăciun Dobră în Scărișoara (judec. cerc. Abrud); în 9 Iunie imob. lui Martin Fikker și soți în Cluj (trib.); în 5 Iunie și 9 Iulie imob. lui George Tischler in Bruiu (judec. cerc. Sighișoara); în 28 Iunie și 29 Iulie imob. rĕmasului după Stefan Ladanyi în Cluj (trib.); în 26 Iunie și 26 Iulie imob. lui Iuon Nagy în Cluj-Mănăstur (trib. Cluj).

Rațiociniul comitetului balului român din Viena.

(1 Urmare).

B. Rațiociniul.

I. Percepțiuni.

a) Din Bucovina 10 fl.

b) Din România 10 ruble, 522 franci 257 fl. v. a.

Din Transilvania.

1. Blaj (64 fl. v. a.)

Escelența Sa archieppul și metropolitul Dr. Ioane Vancea de Buteasa 35 fl.

a) Prin colecta d-lui prof. Petru Solomon: DD. Ioan German prof. 1 fl., I. M. Moldovan prof. 1 fl., G. Blăjan prof. 1 fl., Silv. Nestor prof. 1 fl., Petru Solomon 1 fl.

b) Prin colecta d-lui Basiliu Turcu: DD. Dr. Nicolau Stoia 2 fl., Ignatz Berger 1 fl., I. Oarga 1 fl., Ludovic Ciato, advocat 1 fl., Emiliu Vlasa 1 fl., I. Graur, subjude 1 fl., Ioan Milotinovici 1 fl., Basiliu Turcu 2 fl., Iosif Pop 1 fl., Hidvéghy Béla 1 fl., d-na Maria Tipograf 1 fl., Nicolau Rusan 2 fl., Demetriu Turcu, jude 2 fl., Augustin Stragian 1 fl., Iosif Stragian 1 fl., George Vancea 2 fl., Absolon Șarlea 1 fl., Teodor Onișor 1 fl., d-na vĕduva Ana Schieszl 1 fl.

2. Bistrița (10 fl. v. a.)

a) Prin colecta d-nei Teresia Crăciun: DD. Maria de Frâncu 1 fl., Maria Besan 1 fl., Teresia Crăciun 2 fl., Dănilă Leca, advocat 6 fl.

3. Bran (17 fl. v. a.)

a) Prin colecta d-lui Ioan Raț: DD. Nicolae Penciu, jude reg. 1 fl., Ioan Raț, notariu 2 fl. 50 cr., Vlad Enescu, econom 1 fl., George Monoiu, primar 1 fl, Ioan Stoian, primar 1 fl., Ioan Persoiu, paroch 1 fl., George Enescu, econom 50 cr., Ioan Gherbace, v.-primar 50 cr., Iunghász Ferencz 1 fl., Nicolau Moldovan, adj. pret. 1 fl., Iosef Weiss, paroch cat. 1 fl., Ioan Latzkó, contr. vamal 50 cr., Iosif Enescu, econom 50 cr., Ilie Bucșa, econom 50 cr., Ioan Moșoiu, paroch 50 cr., Molnár Iános 50 cr., Ioan Manoiu, econom 50 cr.. Anton Pohal, ospetar 50 cr.

4. Brașov (231 fl. v. a.)

Dl Dr. N. Strĕvoiu, deputat 5 fl.

a) Prin colecta d-lui Stănescu: DD. Tache Stănescu, comerț. 100 fl., M. G. Stănescu, comerț. 10 fl., Sefrano et Triandefilides 10 fl., Safrano 5 fl., C. Jekelius 3 fl., I. Dușoiu 2 fl., E. Kamner 3 fl., d-na Elena Sotir 3 fl., Teodor Manciu 3 fl., I. Chicomban 2 fl., K. Koos jun. 1 fl., Gebrüder Papp 1 fl., Ioan Perșoiu 2 fl, Ioan Rădulescu 2 fl., frații Aritonoviciu 2 fl., Königel et Kopony 5 fl., Arthur Ratzko 5 fl., Wilhelm Kopony 1 fl., Ioane Seniuce 2 fl., Vautier H. 1 fl., Nicolau Senius 2 fl., Garabed Gh. Ovanes 2 fl., Löbl. Wolfsohn 1 fl., Iohann Georgios 1 fl., Georg Stefani 1 fl., Martin Lang 3 fl., H. Siu 1 fl., Schwarz et Barta 1 fl., Moritz Malches 2 fl., Iosef Dietrich 1 fl., Zabó 1 fl., Heinrich Reich 1 fl., Vasady I. 5 fl., Iosef Schreiber 1 fl.

b) Prin colecta d-lui George Perșinariu paroch: DD. Ioan Lengher, advocat 2 fl., Dimitrache Ienciovicíu 3 fl., Iosif Barac, protopop 3 fl., Grigorie Porescu, comerț. 2 fl., Ioan Cherstu, econom 1 fl., Nicolae Voina, econom 1 fl., Grigorie Salveț, econom 50 cr., Ioan Scurtu, econom 1 fl., Spiridon Fetti 1 fl., Ioan Pascoviciu, econom 50 cr., Ioan Constandin, econom 1 fl., Dumitru Acsente, econom 50 cr., Petru Micu, econom 50 cr., George Nicolau 1 fl., Ioan Macsimilian, paroch 2 fl., Diamandi Manole 10 fl., Nicolau Resnovan, econom 50 cr., George Bârsan, econom 50 cr., George Perșinariu, paroch gr. or. 5 fl., Argir Arginades 2 fl., Ioan Oprea, econom 50 er., Elena Perșenariu 1 fl. 50 cr.

(Va urma).

Nr. 71—1879. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a II în Câmpuri-Surduc, protopresbiteratul Iliei-Murĕșene, se escrie concurs în urma ordinațiunei preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 28 Martie 1879 Nr. 861 cu termin până la 17 Iuniu 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu grădină de 2 jugere 90^{0}□.
2. Un pămênt arătoriu de 2 jug. și 800^{0}□.
3. Cimiteriul cu pruni în mărime de 1 jug. și 831^{0}□.
4. Dela fie-care din 200 familii câte douĕ mĕsuri, — mĕsura de 22 copuri, — de cucuruz nesfărmit.
5. Dela 100 case câte o ḑi de lucru cu pălmile, dela 80 case cu vitele.
6. Stola usuată dela 200 familii cari computate toate în bani dau suma de 652 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa aceasta parochie vor avé a'și așterne rugările instruite în sensul statutului organic și al dispozițiunilor sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Gurasada 12 Maiu 1879.

În consțelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m/p.,
adm. prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch al II-lea în comuna bisericească Olpret protopresbiteratul Solnocului I în urma încuviinţărei preavenerabilului consistoriu prin ordinaţiunea dto 24 Aprile Nr. 1171 a. c. se escrie concurs pănă în 20 Iunie a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) Eclesia care aduce un venit anual de 30 fl.

b) Dela 120 familii *a* 1 merţă mălaiu sfărmit dau 120 fl.

c) Dela 120 familii *a* 1 ḑi de lucru în preţ de 48 fl.

d) Celelalte venite stolarie fac 211 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie sûnt avisaţi, concursele lor instruite în sensul statutului organic şi a dispoşiţiunilor sinodale, a le substerne subscrisului pănă în terminul sus indicat.

Dej în 13 Maiu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Bodea m/p.,
prot.

1—3

Nr. 122—1879. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pre lângă neputinciosul paroch Sofroniu Brënduşă în parochia de clasa a III-a gr. or. din Trapold protopresbiteratul tractului Sighişoara: se escrie prin aceasta cu concesiunea Preaveneratului consistoriu archidiecesan, dto 13 Martie 1879. Nr. 799. concurs cu terminnl 17 Iuniu st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu postul cestionat sûnt toate beneficiile parochiale esclusive relutul lemnelor de foc; şi anume:

1. Casa parochială cu curte spaţioasă şi grădină.
2. Şase jugere de pămênt; dintre cari trei jugere arătoriu, iar trei jugere fênaţ, folosibile în tot anul.
3. Dela 80 familii române câte 20 litre cucuruz sfârmit.
4. Dela 42 familii neorustice câte o ḑi de lucru, şi 17 cr. v. a. anualminte, şi a
5. Venitele stolare îndatinate în protopresbiterat.

Concurenţii au a'şi trămite subscrisului suplicele lor pănă la terminul îndicat, înstruate în sensul statutului organic şi conform dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din a. 1873 pentru regularea parochielor § 16 p. *d*).

Sighişoară, 28 Aprile, 1879.

În conţelegere cu comitetul şi sinodul parochial concernent.

Zacharie Boiu m. p.,
protop.

Nr. 57—1879 3—3

CONCURS.

Pentru opt (8) tineri români cari voiesc a învěţa vre-una din următoarele meserii: rotăria, dulgheria, terăria, cojocăria, měsăria, cismăria, pălăriería, curelăria sau şelěria, se deschide prin aceasta concurs la un ajutoriu pentru fie-care de câte 25 fl. pe an.

Suplicile au să fie instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez, din care să fie evident, că concurentul e de nascere Român şi că are cel puţin etatea de 14 ani.
2. Atestat scolastic, că are cel puţin cunoscinţele ce se predau în scolile primare din Austro-Ungaria şi să cunoască şi o altă limbă usitată în ţară, precum germână sau maghiară.
3. Revers dela părinţi sau tutori, că vor lăsa pe fiii lor să înveţe meseria, la care se aplică, pănă când vor eşí calfe sau sodali cu atestat în regulă.
4. Un esemplar din contractul, ce părintele sau tutorul suplicantului va încheia cu maiestrul, la care învěţăcelul întră la meseria ce 'şi-a ales-o.

Suplicile astfel instruite, sûnt a se înainta subsemnatului comitet pănă în 31 Iuliu a. c. st. n.

Sibiiu, 10 Maiu 1879.

Comitetul Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Nr. 72—1879. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de paroch gr. or. de a III-a clasă în comuna Haşag protopresbiteratul Mediaşului, se deschide concurs cu terminul pănă la 10 Iuniu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă şi curte cu edificii necesare de locuit, în restimp de doi ani, după care timp se obligă poporul a edifica casă parochială cu edificiile necesare pe curtea parochială.
2. Canonica porţiune de 18 jugere pămênt, parte arătoriu, parte fênaţ.
3. De la 70 familii câte o ḑi de lucru, sau 50 cr. v. a.
4. Venitele stolare usuate, şi regulate în sinodul protopresbiteral.

Doritorii de-a ocupa acest post sûnt avisaţi a'şi substerne petiţiunile subscrisului oficiu protopresbiteral, instruite conform legii, pănă la terminul prefipt.

Mediaş în 7 Aprilie, 1879.

Oficiul protopresbiteral greco - oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 51—1879. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a II-a Ripa inferioară ppresbiteratul Turdei superioare, se escrie concurs în urma ordinaţiunei preaveneratului consistoriu archidiecesan ddto 24 Aprilie a. c. Nr. 1186 B. cu terminul pănă la 10 Iuniu a. c. st. v. pe lângă următoarele emolumente:

1. Casă parochială cu grădină de legumi şi de pomi, precum şi edificiile economice necesare.
2. Folosirea cimiteriului de lângă biserică.
3. porţiunea canonică de 16 jugere 579☐ org. agru şi fênaţ.
4. De la 205 case câte o ḑi de lucru cu palma sau 20 cr. v. a.
5. Tot de la 205 case câte o ferdelă de cucuruz sfârmit a 16 cupe ferdela.
6. Stola îndatinată; cari emolumente computate toate în bani d'au suma de 460 fl. v. a. din carea una a treia este a cantorului.

Doritorii de-a ocupa această parochie vor avé a'şi asterne rugările instruite în sensul stat. org. la subscrisul pănă la terminul indicat.

Deda, în 3 Maiu, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Turdei superioare.

Ioann Popescu m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 113—1879. 2—3

EDICT.

Nicolae Ganciu din comuna Câlnic pretura S. Sebeşului, de 7 ani de ḑile 'şi-a părăsit cu necredinţă legiuita muere Maria născută Lungu tot de ací fără a da semne de viaţă şi de ubicaţiunea lui, se citează prin acest edict, ca în restimp de un an şi o ḑi dela datul de faţă să se presenteze înaintea forului matrimonial subsemnat în persoană sau prin un împuternicit al seu, căci la din contră procesul divorţial urḑit de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

S. Sebeş în 12 Maiu 1879.

Forul matrimonial gr. or.

I. Tipeiu m/p.,
prot.

Nr. 92—1879. 2—3

EDICT.

Nicolae Bucşa de religiunea gr. orientală din Mohu, comitatul Sibiiului, carele din luna lui Septemvre 1876 a părăsit cu necredinţă pre legiuita lui soţie Maria născ. Simeon Găvrilă tot din Mohu, fără a fi dat pănă acum vre-un semn dacă şi unde se mai află, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă să se înfăţişeze subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat contra'i de către soţia lui.

Sibiiu, 7 Aprilie, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Sibiiu II.

Tablouirile oleografice
edate de
F. A. Lachmann,

representând diferite episode din campania română s'au dat în comisiune dlui **G. B. Popovits,** furnisorul curţei M. S. R. Domnitoriului, I. **Fleischmarkt 15, Viena** pentru provinciele austro-ungare.

Preţul lor este: Portretele M. L. Lor în rame cu fund oval **16 floreni** v. a. esemplariul; toate celelalte cu rame cuadrate **15 floreni** v. a. esemplariul. [19] 6—6

Prafurile musante lacsative din Elöpatak
conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, disposiţiune la vĕrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui către cap şi către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 8—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

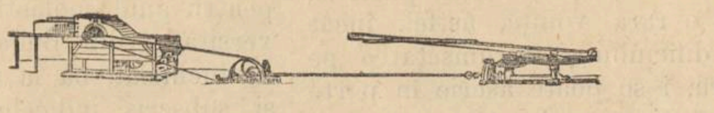

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 pănă 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 13

Neoplanta.
1875.
Medalià de argint.

Seghedin.
1876.
Medalià pentru merite.

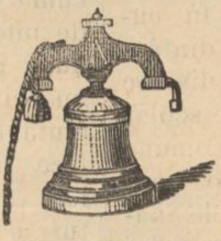

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică pănă la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[15] 10

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 59. Sibiiu, Joi, 24 Màiu v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Şovinismul diaristicei maghiare în crescere.

Sibiiu, 23 Maiu.

Sûnt admirabili Maghiarii, cari fac politică în ḑiare şi din ḑiare. Ar fi o nespusă nenorocire când ar fi toţi aşa, o nespusă nenorocire pentru ei şi pentru patria, ce pretind a o iubí.

Vrênd nevrênd ne face nechibzuirea lor să ne aducem aminte de omul din fabula orientală, care, fugind de camila înfuriată a sărit într'o fântână adêncă şi aninându-se de o tufă ce eşia din coastele fântânii, cu toate că la rădăcina tufei rodeau doi şoareci, dacă a vĕḑut nisce fragi în apropiarea tufei, 'şi-a uitat şi de cămila turbată de-asupra fântânii, şi de abisul în care avea să cadă, când rădăcinile tufei aveau să fie roase cu desĕvêrşire.

Cestiunea orientală abia a întrat în fasa cea dintâiu a deslegărei ulterioare, abia a fost şi monarchia noastră chemată la ducerea în îndeplinire a tratatului din Berlin şi, până a nu se puté lăuda şi ea cu un câştig real, a îngropat bani cu milioanele şi oameni cu miile în pământ străin; panslavismul de-o parte şi pangermanismul de altă parte ameninţă cu cutropirea naţiunilor mai mici şi maghiarismul, fiindcă prin o soarte neaşteptată 'i-a plouat supremaţia în poală, uită de toate şi crede că acum e timpul să culeagă fragile maghiarisărei, din care să se sature şi să crească o Maghiarie, cu care să impună Europei şi lumei.

Când situaţiunea politică nu ar fi aşa serioasă, cum este, ar trebuí să plesnim de rîs, vĕḑênd atâta uşurătate de minte la oameni, cari se cred a fi chemaţi a conduce soartea unui continent.

Toate sûnt în zadar. Au ochi, dar nu vĕd; au urechi, dar nu aud. Îmbetaţi de succese mici faţă cu situaţiunea, ei se cred domni preste situaţiune. Când am fi noi, sau când ar fi ei îndepărtaţi într'un colţ de lume, ca să nu avem nimica comun cu ei, am ḑice: să le fie de bine şi am priví cu nepăsare cum îşi pregătesc căderea.

Soartea însĕ ne-a aşeḑat la olaltă. Soartea ne-a ales ca să contribuim împreună la conservarea naţiunilor mici dintr'un colţ de Europă. Ei nu vor să scie de aceasta, ei despreţuesc, îndignează, resping, insultă şi amenintă cu cutropire până şi pre aliaţii lor cei mai naturali pentru lucruri închipuite, născute din fantasia lor şi cari nu se vor împliní nici odată, fiindcă nu se pot împliní.

Sau nu bagă şi ei de samă ce li se pregătesce dincolo de Laita? Nu vĕd că şi soţii lor în suprematisare, Nemţii din Cislaitania, s'au săturat de legătura ce au avut cu dênşii şi o au încă, şi caută cu tot prilegiul să se scuture de ea? Nu bagă de samă, că „aliaţii“ lor, Englezii, cu cari asurḑia urechile lumii până mai eri alaltăeri le ocupă terenul şi pun stavili espansiunii monarchiei austro-ungurescì în orient.

Nu nimic din toate aceste, ei nu vor să înveţe nimic. Ei trec preste toate învĕţăturile adevĕraţilor bărbaţi de stat ai lor, cum au fost: un Széchényi, Eötvös şi Deac şi se încălḑesc şi luminează la slabele şi palidele raḑe ale stinsului soare, Kossuth, şi a trabanţilor lui, şi — vor să maghiariseze.

Cine s'ar îndoí că vedem lucrurile în adevĕrata lor lumină se poate desamăgí foarte lesne. Să nu ia a mână pe „Szabadság“ sau pe „Bihar“ din Oradea mare, nici pe „Kelet“ din Cluj şi alte organe de publicitate de soiul acestora, ci să ia pe seriosul „Hon“, să ia pe „Alföld“ şi va vedé ce închipuiri piramidale sau clocit în creerii scriitorilor maghiari, închipuiri, cari sûnt îmbĕtate de idea maghiarisării.

Cu deosebire „Alföld“ dela duminneca Rosaliilor din anul acesta se distinge prin nesce idei, cari delătură ori-ce îndoială despre deşarta gândire înaltă ce au Maghiarii despre sine. „Cu cultura, ḑice „înţeleptul“ organ, îşi respândesc împreună „cuceririle sale limba şi spiritul ma„ghiar. Pentrucă limba maghiară „si cultura sûnt concepte, cari în „patria aceasta nu se pot des„lipí unul de altul; aceasta o jus„tifică esperienţa de o mie de ani. „Naţionalităţile, cari locuiesc pe pă„mênt maghiar, numai fiind primite „în cultura maghiară, pâşesc în toren„tul civilisaţiunei europene. De capul „seu nici una nu e în stare a devení „factor al civilisaţiunei şi, vor„bind de indiviḑi, copiii naţiona„lităţilor numai atunci pot „aspira la un renume eropean, „dacă mai ântâiu au devenit „Maghiari. Numai pe scara maghiari„sării pot copiii lor ajunge la mărire, „la recunoscinţă publică şi dacă „cineva se codesce a se folosí „de scara aceasta şi nu vrea „să se maghiariseze, din acela „va puté eşí un *agitator* sau *poet* „*local*, cunoscut într'un district; „nici odată însĕ om, a cărui „nume să fie cunoscut ţĕrií „întregi sau *plane Europei*“ (*!!*)

Şi posna aceasta nu se sfêrşesce doar cu cât am citat. „În zadar vor„besc naţionalităţile, ḑice la alt loc „eruditul“ Alföld, că poporul maghiar „este numai o mĕruntă insulişoară în „marea cea lată a poporaţiunilor lor. „Insula aceasta e cultura şi apele „selbatice ale naţionalitâţi„lor nu vor fi nici odată în stare a „o cutropí. În insula aceasta este „viaţă, capabilitate de dominaţiune şi „raţiune politică. Slavii afirmă că în „patrie maioritatea e a lor; aşijderea „se provoacă şi Românii la massa lor „pustie. Însĕ Slavii şi Românii — so„cotind şi pe seminţiile lor din pe„ninsula balcanică, au produs vre-o„dată o cultură cum a produs Ma„ghiarul?“ (!!!)

Şi în ce stă cultura la care se provoacă „atoate sciutoriul“ de la „Alföld“ ne o spune însuşi: în poesiile lui Petöfi (Macedo-român din Miskolcz) în istoria lui Szalay şi Salomon, musica lui Liszt şi Ioachim. Tot autorităţi de renume european (?), afară de cei doi musici, cari, între parantese fie ḑis, nu sûnt Maghiari, precum nici productele artei ce cultivează nu sûnt maghiare.

Nu voim de loc a atinge autorităţile purtătoare de cultură şi civilisaţiune, la cari se provoacă „Alföld“, nici chiar pe acele, care află de prisos ale înşira între cele numite. Nu voim să ne atingem nici de faptele şi productele lor, de care Europa are puţină sau nici o cunoscinţă. Europa e de vină dacă nu le cunoasce. Ne vom esprima la acest loc numai părerea de rĕu, că Stefan cel mare, Mihaiu viteazul, cronicarii Ureche, Costin, apoi Cantemir şi alţii din timpurile vechi; Negruzzi, Cogălniceanu, Alesandri, Bolintineanu, Hajdĕu, Maiorescu ş. a. ş. a. — n'au învĕţat limba maghiară, că nu s'au maghiarisat, ca să vină oare cum şi ei la cunoscinţa Europei, ca Szalay şi Salomon ş. a. de categoria acestora?

Este o nespusă nenorocire, că nici Germania, nici Francia, nici Anglia, nici alte staturi mari europene nu se află în imediată apropiare a „Alföldului“, ca să le fericească cu cultura şi civilisaţiunea sa, de unde urmează să fie în veci osîndite a nu se puté cultiva şi civilisa, maghiarisându-se.

Eată până unde duce deşertăciunea pe oamenii cari nu se sciu cumpĕta.

Căci ce am puté şi ce ar puté ḑice ori ce om cu mintea sănătoasă, când este învederat, că acei ce n'au nici ABCdare proprii, necum altă literatură originală şi independentă, îşi revindică sieşi monopolul civilisaţiunei; când este învederat, că acei ce au glorificat fesurile turcesci şi au salutat trămiterea sabiei de onoare lui Abdul-cherim paşa, au privit cu nepăsare la înstrăinarea Basarabiei, la întărirea Rusiei pe ţermul stâng al gurilor Dunărei şi au lăsat să se statornicească înfluinţa panslavistică în

---

FOIŢA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franţozesce de Evariste Carrance.

(34 urmare.)

XXIV.

In care Van-der-Bader află o cunoscinţă şi perde un prietin. (urmare)

Studentul se întristà.

La Paris îi aştepta o nouă desamăgire, fără îndoială cea din urmă.

Oh! De astădată nu se'nşelară, ei aflară locuinţa modestă a acestui scriitor remarcabil ale cărui opere au stêrnit admiraţiunea în inimele tuturor, cari au un suflet nobil, o inimă simţitoare.

În curênd ei se aflară înaintea cuşcei, dar paserea nu mai era într'ênsa!

„Gazeta de Marseille“ nu se înşelase: Michelet era de o septĕmână în Italia.

— Ertare, stăpâne, oftà Ellermann. Van-der-Bader nu arătà nici măcar prin un semn că ar fi supĕrat.

Fatalitatea! Ce să'i faci, ḑise el.

Şi amêndoi se'ndreptară spre gara de nord, tăcuţi de loviturile sorţii.

La gară Ellermann stăruì din toate puterile ca invĕţatul să între în bufet şi se ea o tasă de supă.

Van-der-Bader lăsà să fie condus ca o maşină, şi dimpreună cu prietinul seu luà o tasă de builon şi beù dintr'un păhar vr'o câte-va picături de vin.

Signalul de plecare sunà.

Trenul pentru Anvers aştepta pe călĕtori.

Doctorul condus de elevul seu, se suì în vagon.

Dacă călĕtoria de la Marseille la Paris a fost tristă, cea de la Paris la Anvers a fost lugubră.

Profesorul, cufundat cu totul în gânduri nu'şi deschisă gură nici măcar odată; tinĕrul soţ respectà această tăcere şi se mulţămì a arunca din timp în timp câte o privire adêncă asupra amicului seu.

Trecură prin Lille; ajunseră la Gand unde Ellermann cumpĕrà un Indicator general al căilor ferate pre care'l percurgea cu o inteţire febrilă.

Nimeria el poate oarele ce avé să mai petreacă în această cuşcă de lemn şi de fer înainte de-a vedé Leyden?

Am puté presupune aceasta.

În momentul când trenul era să se pună în mişcare să ivì o persoană necunoscută la uşa vagonului, scoase un ţipet vĕḑênd pre Van-der-Bader, şi apucându'l de mâni i le strinse cu o deosebită cordialitate.

— Ce vrei domnule? întrebà învĕţatul uimit.

— Cum, D-Ta nu mĕ mai cunosci? Voiu avé plăcerea a călĕtorí cu D-Ta până la Anvers... Eu îmi voiu reocupa postul meu la gară; scii bine...

— Dar cine eşti?

— Eh! Eu sûnt Pièters... nemulţămitoriule, îţi uiţi de prietenii D-Tale... Este adevĕrat că D-Ta 'i-ai părăsit într'un mod cu totul străin. Constanţa nu 'Ţi-o va erta nici odată, şi Angelica cu atât mai puţin.

— Ah! D-Ta eşti domnule Pièters, mumurà doctorul; acum îmi aduc aminte.

— Prietenul meu 'mi-a vorbit adese de D-voastră, ḑise Ellermann; 'i-a părut foarte rĕu de-a vĕ fi părăsit de cu grabă.

— Oh! ḑise Pièters, învĕţaţii sûnt totde-auna de escusat.

— Un brav funcţionar, gândì Ellermann.

Comisariul de poliţie nu se schimbase de loc; era tot aşa de slab, şi nasul seu — de care îl purta cu atâta dibăcie Angelina — era încă tot în posesiunea negelului frumos.

Nu vei sci, domnule doctor, începù el earăşi, că de vr'o câte-va ḑile s'a întêmplat lucruri mari în familia mea. Înainte de toate, mĕ aflu tocmai în ajunul nuntei Constanţei cu un cocon din Gand; un băiat cu minte, care iubesce sciinţele, ceea ce nu strică nimic, aşa e?

— Te felicitez, rĕspunse doctorul laconic.

ostul peninsulei balcanice, mărgininduse la o ocupaţiune problematică în Bosnia şi Erţegovina şi pregătinduse la alta tot de feliul acesta în sangiacul Novibazarului, vin astăḑi şi ne ţin prelegeri de dominaţiune şi raţiune politică identificându-o şi pe aceasta cu maghiarismul?

Cunoascem şi noi trecutul Ungariei. Scim şi noi cui are să mulţămească patria aceasta esistenţa. Oardele barbare au sfăşiat Ungaria şi au stâpânit sute de ani întrênsa cu tot maghiarismul, din causa sfăşierilor înterioare între oameni şi oameni, în favorul unor caste priviligiate. De aceea ar fi timpul ca astăḑi să încete privilegiul, aratese el sub ori ce numire, căci numai aşa ne vom puté bucura de o fericire comună.

Ḑiaristica maghiară învaţă înse altfeliu pe ai sei. Ea leagănă pe ai sei în amăgiri şi îi mângăe cu visuri dulci, ca şi cănd naţionalităţile din această parte a monarchiei n'ar puté fi fericite într'o patrie comună decât numai maghiarisânduse.

O astfeliu de credinţă este un adeverat şovinism, care poate prinde rădăcini numai într'o fantasie, unde raţiunea are puţin de vorbit dară unde prinḑênd rădăcini afunde se desvoaltă şi cresce grabnic ca puterea cu pĕrul lui Samson.

Naţionalităţile, ori cât de despreţuite şi de respinse, îşi păstrează cumpĕtul. Ele vor ignora sforăiturile presei maghiare, vor ingrigí de cultura lor proprie şi de salutea patriei, ca să aibă un scut şi garanţie în contra încercărilor nefaste ori din care parte ar vení.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 30 Aprilie 1879.

(Urmare).

Carol Gebbel: On. casă a deputaţilor: Eu ţin de detorinţa mea a face si din parte'mi observările mele la proiectul de lege de faţă, ce are o mare însemnătate şi importanţă, şi a precisa punctul meu de vedere faţă cu el. Şi aceasta o fac şi ca cetăţan de limbă nemaghiară a cărui drept şi chemare sântă este, a se apĕra cu toate mijloacele legale posibile în contra tuturor atacurilor asupra naţionalităţei sale şi asupra păcei consciinţelor — purceadă acele chiar şi dela puterea statului.

Aici însĕ e vorba de un atac, şi o mărginire a desvotărei libere a naţionalităţilor nemaghiare şi mijlocit a culturei generale. Cu ce se motivează proiectul de lege? Cu aceea că ar fi în interesul tuturor cetăţenilor unui stat, a se înţelege, şi că într'un stat poliglot, pentru înţelegerea reciprocă, cunoscinţa unei limbi comune din partea toturor locuitorilor ar trebuí propagată prin aceea, ca — fără silă, precum se pretinde — fie-cărui să i se dee ocasiunea, a'şi însuşí pe aceea. Această limbă comună după motivare n'ar puté fi alta, decât limba maghiară a statului, a cărei primire între obiectele ordinare de învĕţămênt şi în scoalele elementare poporale se intenţionează astfel, că mai ântâiu învĕţăceii preparandiilor să fie siliţi a'şi însuşí pe deplin limba maghiară, spre care scop să se folosască pentru acest obiect de învĕţămênt un numĕr mai mare de oare pe sĕptĕmână, ear după trei respective 4 ani să poată fi instituiţi numai astfel de învĕţători cari s'au format pentru învĕţămêntul aceleia în scoala populară. După acest termin limba maghiară în fie-care scoală poporală nemaghiară să fie tractată ca obiect obligat de învĕţămênt. Unde însĕ se află deja un învĕţătoriu cunoscĕtoriu de limba maghiară acolo are să înceapă de loc instrucţia acestei limbi. Pomenita deobligaţie de cualificaţiune are să fie retroactivă până la anul 1872. Esecutarea acestor disposiţiuni au de a o supraveghia cu rigorositate şi pe lângă evitarea de diferite urmări neplăcute organele ministrului de culte. Afară de aceasta raportul de motive în sfêrşit făgăduesce din nou, a lăsa neatinse drepturile legale şi autonome ale naţionalităţilor şi confesiunilor. Aceste sûnt pe scurt motivarea şi cuprinsul proiectului.

Într'un stat o singură este firesce acea limbă ce în scoalele poporale elementare să învaţă în deobşte, limba maternă comună a popolaţiunei ca a unui element de rasă omogen, care totodată de regulă este şi limba administraţiunei statului. În Ungaria însĕ raporturile sûnt altele, la noi limba statului numai pentru douĕ din cinci parţi ale poporaţiunei este totodată şi limba maternă, precând limba maternă alor 3 din 5 părţi este alta. Fapta aceasta pentru sine învolvează deja o vătĕmare pentru maioritatea poporaţiunei, ce nu se alinează prin aceea, că vătĕmarea de drept se întroduce în codice. Pretensiunea însĕ ca pentru învĕţarea acestei limbi de stat înarticulate 9 milioane din 15 milioane de locuitori, chiar şi de-ocamdată în generaţiunea tinĕră să fie deobligate printr'o lege, ceea-ce fără îndoială este un fel de silă, — nu numai că nu se poate numí o binefacere, ci ea este vătĕmarea patentă a simţimentului naţional al nemaghiarilor şi mărginirea desvoltărei libere a naţionalităţii, prin urmare o procedură agresivă, carea este vătĕmarea brutală a dreptului natural şi în scopul seu final efectuirea amuţirei succesive şi nimicirea celorlalte naţionalităţi în interesul maghiarisărei.

Dacă onorabilul domn deputat Coloman Thaly după cuvêntarea sa ţinută în 22 Martie a. c. se teme de germanisarea chiar şi a Honveḑilor superiori, adecă a majorilor de Honveḑi, pentrucă se cere dela ei cunoscinţa limbei nemţesci ca limbă de comandă a armatei comune cu cât mai mult avem noi causă, adecă eu şi ceice sûnt de pĕrerea mea, a se teme în urmarea presentului proiect de lege de maghiarisarea generaţiunilor nemaghiare încă minorene? Este însĕ consult din punct de vedere politic şi etic, a provoca şi a oţĕrí prin disposiţia intenţionată pe naţionalităţile nemaghiare, cu deosebire acum, când prin nefavorul relaţiunilor ele şi aşa sûnt peste mĕsură asuprite materialicesce? Este consult, ale mai face şi spiritualicesce misere? Este îndeobşte consult, a mai mărí iritaţia sufletelor şi aşa mare?

Şi în Austria, ce cu noi stă sub acelaşi principe glorios, este o limbă oficială sau a statului, aceasta însĕ este numai în scoalele poporale din astfeliu de ţinuturi obiect obligat de învĕţămênt, în cari ea este totde-odată limba maternă a poporaţiunei respective, de-altmintrelea însĕ pretutindenea numai limba maternă este obiect obligat de învĕţămênt, o a două limbă a ţĕrii însĕ e numai esceptională acolo, unde ea este totde-odată limba maternă a unei părţi considerabile a poporaţiunei. Învĕţarea şi a linbei nemţesci ca fiind limba statului însĕ acolo se pretinde numai în scoalele civile şi în scoale mai înalte. Va să ḑică în Austria după spiritul legei fundamentale de stat despre drepturile generale ale cetăţenilor din 21 Decemvrie 1867 este esclusă ori-ce silă la învĕţarea şi pentru întrebuinţarea unei limbi străine, fie aceasta chiar şi o a doua limbă a ţĕrei sau chiar limba statului.

Deoarece Ungaria este un stat poliglot întocmai ca şi Austria, în adevĕr nu se poate înţelege de ce să se aplice aici disposiţiuni imperative, cari se deosebesc de legile de până acum şi de usul foarte salutar şi secular din scoalele nemaghiarilor, un us, ce nu cunoasce impunerea limbei? Noi mereu ne lăudăm cu avantagele sistemului constituţional înaintea celui absolutistic. Însĕ absolutismul gustat şi de patria noastră a lăsat scoalele poporale elementare cu limba negermână de instrucţie în pace şi nu le-a octroat limba oficială germână de-atunci ca obiect de învĕţămênt, va să ḑică el în privinţa aceasta fără îndoială a fost mai tolerant, mai drept, mai înţelept şi mai libral ca era noastră „liberală“.

Copiilor ce părăsesc scoala poporală, dacă cercetează institute de învĕţămênt mai înalte pentru a ajunge în mai înalte cercuri de activitate ale vieţei publice, copiilor ḑic, prin legile deja esistente li se dă ocasiune pentru însuşirea limbei maghiare; — nu se poate însĕ dovedí şi justifica prin nimica, cumcă aceasta din urmă ar fi o adevĕrată necesitate şi pentru aceia, cari rĕmăn în respectivul sat mic şi se susţin ca proprietari, economi, industriaşi mici, meseriaşi, lucrători şi ḑileri.

De altmintrelea în comune mestecate după limbă celor ce afară de limla lor maternă voiesc să inveţe încă o altă limbă, întrebuinţată în comună sau în ţinutul lor, le este dată ocasiunea simplă prin atingere ḑilnică, şi de oarece această comunicaţie mijlocesce mai bine trebuinţele vieţei practice aceasta s'a dovedit ca pe deplin de ajuns, — prin urmare primirea unei a doue limbe ca obiect de învĕţămênt de aceea, fiindcă este limba statului, este cu totul de prisos. În statul modern îndividul esistă şi după părerea mea, nu numai pentru stat, ci şi pentru sine. De aceea după părerea mea necesitatea în de obşte nu se poate produce ca motiv pentru apĕrarea proiectului de lege.

Dacă altcum însĕ în acele scoli mai înalte, în cari limba maghiară este deja obiect obligat de învĕţămênt, propunerea acestuia n'a dus cumva la un resultat mulţămitoriu, atunci nu mĕ îndoiesc, că respectivele autorităţi bisericesci nemaghiare vor face din propriul impuls cele de lipsă, pentru ca acestui obiect de învĕţămênt să i se consacre mai mult timp şi pentru-ca să ajungă un resultat mai intensiv. Pentru aceasta însĕ nu este de lipsă nici un impuls şi oarecum o silă prin o lege specială.

Din punctul de vedere pedagogic proiectul de lege mai puţin se poate justifica. Programa de învĕţămênt şi de oare a scoalelor poporale nemaghiare, ce se spriginesce pe legile de până acuma, este deja atât de încărcată, încât şi obiectele de învĕţămênt până acuma prescrise numai cu greu se eshauria; va să ḑică primirea unei limbi noue ca obiect de învĕţămênt s'ar puté sĕvêrşí numai prin scăderea timpului de învĕţămênt al altor obiecte sau prin eliminarea unui sau altul obiect de învĕţămênt, prin aceasta s'ar primejduí succesul instrucţiei reale, şi de oare ce rĕul acesta nu se ivesce la scolile maghiare, acestora li s'ar da o preponderanţă nedreaptă şi un avantagiu, cele nemaghiare însĕ ar suferí o postpunere, şi astfel propăşirea egală şi egal îndreptăţită în cultură s'ar împedeca în mod nemotivat şi s'ar zădărnicí, abstrăgênd dela aceea, că propagarea esenţială a cunoscinţei limbei maghiare a copiilor nu s'ar puté ajunge.

Eu însĕ întreb: este oare dreptul, interesul şi chemarea statului a reţiné în mod măiestrit şi a împedeca o parte considerabilă a fiilor sei în propăşire în cultura generală? Este iertat, a pretinde dela numĕroşii locuitori nemaghiari ai ţĕrei, a jertfí interesele lor scientifice intereselor naţionale străine, limbistice?

Şi de oare-ce mai departe scoalele poporale elementare nemaghiare se susţin esclusiv de confesiuni, cu jertfe materiale cam însemnate, s'ar vătĕma şi zădărnicí dreptul de autonomie, de disposiţie, gagarantat lor prin legi fundamentale de stat, prin tractate de pace şi alte trac-

---

— Şi doamna Pièters, cum se află? întrebà Ellermann.

De minune, Domnule, de minune, soţia mea tot mai lucră încă la marele seu op: „Bogăţiile naturei şi minunile ceriului.

Se află idei sublime în această operă, şi îndată ce va fi terminată, ceeace va ţiné încă vr'o câţiva ani, mĕ voiu ocupa cu publicaţiunea ei.

— Soţ fericit! esclamà Ellermann.

— Şi tată fericit! adause Pièters. Nu mĕ pot plânge în contra sorţii, domnilor, că mĕ favorisează; da, cutez a ḑice că, ea 'mi-a ţĕsut ḑile de aur şi de mătasă.

— Într'adevĕr, D-Ta vorbesci ca un poet.

— Îmi vine să cred că am şi eu puţină vênă poetică; pe legea mea, Veţi înţelege că aceasta nu e un lucru neobicĭnuit.

— Chiar din contră.

— Cu toate aceste poesia nu mĕ face să neglig sciinţa.

— Ei, scii că esti un spirit universal, ḑise studentul.

— Omul face ce poate, rĕspunse Pièters cu modestie. Apropos de sciinţă, doctore, continuà el, adresându-se deadreptul la Van-der-Bader, fiitoriul meu ginere 'mi-a anunciat o preţioasă descoperire făcută de un chemist francez.

— Ah!

— E vorba de curare; care încеată a mai fi mică în feliul seu, şi care poate fi înlocuită prin iodurile de methylammonium şi de tetramylammonium.

— Este dar adevĕrat! strigà profesorul de Leyden.

— Toată lumea vorbesce despre aceasta.

— Toate nenorocirile deodată! ḑise învĕţatul.

Călĕtoria se scurtà prin limbuţia lui Pièters, care nu'şi curmà povestile decât ajungênd la Anvers.

— Ce gură goală! murmurà Ellermann, când comisariul de poliţie părăsì în sfêrşit vagonul.

Van-der-Bader nu rĕspunse nimic; poate durmia.

Studentul se uità lung timp la dênsul, apoi consultà încă odată Indicătorul drumurilor ferate şi profitând de oprirea trenului, se scoborî iute pe trotoar.

Un funcţionar al garei se afla tocmai dinaintea lui.

— Trenul espres la Leyden? întrebà tinĕrul.

— Vino după mine, rĕspunse funcţionarul, trenul espres pleacă în cinci minute.

Când doctorul Van-der-Bader se trezì din somn, căuta în zadar pre soţul seu.

D-l Ellermann se făcuse nevĕḑut.

Un simţĕmênt indefinibil se ivì în spiritul doctorului.

Acest simţemênt nu era întristarea, dar nici nu era bucuria. Ce era dară?

(Va urma).

ţate până în timpul cel mai nou, mai pe urmă prin jurămêntul principelui cuprins în art. leg. II din 1867 şi în Transilvania prin § 4 al art. leg. 43 din 1868, s'ar vătĕma şi zădărnicí libertatea atât cu privire la ficsarea obiectelor de învĕţămênt, a cuprinsului şi ţintei instrucţiei lor, cât şi în privinţa calificaţiunei şi instituirei învĕţătorilor, cu un cuvênt în privirea ordinei şi conducerei tuturor afacerilor scolare — în urma necontenitului şi nemijlocitului amestec al organelor statului şi în urma dreptului de veto chiar, conces acestora în proiectul de lege; faţă cu aceste promisiunea, a nu atinge autonomia, se dovedesce numai ca batjocură sau cel mult ca frasă goală.

Pentru ilustrarea lucrului voiesc a cita numai un esemplu. Deoarece dovada cunoscinţei limbei maghiare a învĕţătoriului instituit şi plătit de oficiul confesional este după proiectul de lege legat de un termin peremtoric, acela oare, dacă n'a fost în stare, poate fără vina sa, a satisface cestuia, numai pentru aceasta el eventual să fie dimis pe cale disciplinară şi să remână fără pâne? Sau dacă nu, de unde să'i vină lui plata odată pentru totdeauna sau pensiunea, deoarece leafa lui trece la următoriul seu, ear institutele de pensiune ale confesiunilor n'au putut primí o astfel de organisaţie, după care ele să poată fi îndatorate şi la grigirea unui învĕţătoriu altcum capabil de serviţiu, poate chiar escelent? La câte inconveniente, conflicte neplăcute şi greutăţi neîndelăturabile se deschide astfel isvorul?

La cas de primirea acestui proiect de lege în patria noastră s'ar decreta un fel nou de relaţiune iobăgească, ajunsă deja la uitare, iobăgia spirituală a cărei obiecte ar fi naţionalităţile nemaghiare, a căror deobligaţiune însĕ la învĕţarea limbei „domnilor“ ar representa rolul trist a lui *census in recognitionem dominii directi.*

Atingênd pe scurt lucrurile aceste eu ţin proiectul de lege din punct de vedere atât al scopului şi necesităţii cât şi al dreptului, naţionalităţei, confesiunei şi al pedagogiei demn de respingere, primejdios, suscitând în grad suprem prepusul şi îngrigirile grave ale naţionalităţilor şi ale bisericilor autonome, prin urmare proiectul de lege nu'l ţin nici de-o necesitate administrativă, nici de emanaţiunea aşa numitei suveranităţi a poporului, ci de un ce opus diametral interesului bine înţeles al statului prin urmare de un abus al puterei statului.

Fiind pe deplin convins, că în urma ridicărei acestui proiect la lege, locuitorii maghiari şi nemaghiari a acestei biete ţĕri nefericite se vor înţelege încă mai puţin ca până acum am primit presentarea acestui proiect de lege cu compătimire atât mai adêncă, pentrucă el — durere — va serví numai de un nou pretecst pentru aceea a imputa contrarilor şi reprobatorilor aceluia în mod pe cât de uşor pe atât de neîntemeiat lipsă de patriotism şi de bunavoinţă.

După toate aceste nu numai că nu'l pot accepta proiectul de lege în general ca basă la desbaterea specială ci de oarece, precum am atins, n'am putut consimţí cu el nici principial nu pot întruní nici măcar speranţa, că la desbaterea specială se vor puté face schimbări acceptabile sau îmbunătăţiri. În sfêrşit ţin de instructiv ca dovadă, în ce contraḑicere stă motivarea acestui proiect de lege si îndeobsce presentarea lui cu acele principii, pe care le-a proclamat prea onoratul şef al cabinetului actual, precum şi respectivul ministru de resort înainte cu 18 ani, când în casa deputaţilor se discuta cu seriositate cestiunea restaurării constituţiunei ungurescí, — a aduce aminte de următoarele cuvinte din cuvêntările ţinute de amêndoi acei bărbaţi de stat în 14 şi 20 Maiu 1861:

Domnul Coloman de Tisza a ḑis adecă:

„Este un punct de privire, pe „care să nu'l uităm, care pretinde, că, „ridicând glasul în interesul libertăţii „constituţionale şi al independinţii legale a patriei noastre, noi într'una „liniscim locuitorii patriei acesteia de „ori ce tagmă, de ori ce limbă şi „credinţă asupra aceea, că noi nu vom „uita nici de interesele lor, şi cu privire la ele vom dispune cotorm pretensiunilor democraţiei şi a deplinei „îndreptăţiri egale.“

Mai departe: „Sûnt mai multe „cestiuni, care trebuie să le amintim, „atât pentru ca să dovedim, că dorim a face o politcă în adevĕr „liberală, cât şi pentru ca să „putem liniscí pe toţi locuitorii patriei acesteia cu privire la interesele lor cele mai „însemnate. Două din ele şi poate „cele două mai însemnate sûnt prea „bine amintite în propunere. Adecă „liniscirea naţionalităţilor „şi a confesiunilor din partea noastră pe basa deplinei egalităţi de drept şi „schimbarea legilor ce stau „împrotivă. În amêndoauĕ privirile eu spriginesc propunerea, căci „întru adevĕr nu poate fi nimic mai „de dorit decât, că fie-care locuitor „a patriei acesteia să fie pe deplin egal îndreptăţit atât în privirea naţionalităţii cât şi a religiunii sale.“

Ear dl August de Trefort a ḑis următoarele:

„Mĕ rog de iertare, dacă ca „punct de mânecare a discursului meu „întrebuinţez o idee poate îndepărtată de obiect, idea omnipotenţei „statului. Aceasta idee este în partea cea mai mare isvorul greutăţilor „politice pe Continent; căci din această idee s'a desvoltat părerea, că „administraţia trebuesce să se mestece în toate astfeliu, că ea cuprinde „pe om la nascere şi îl urmăresce „până la groapă, creḑĕnd că ea ar fi „singura salute. *Sola administratio „salvifica.* Apostolii acestei învĕţături „au esperimentat fără cruţare în ţĕrile „coroanei Sântului Stefan, şi este „greu a hotărî, dacă la operaţiunile „lor a jucat rolul de căpetenie lipsa „simţului moral şi de drept, sau fatalitatea politică.

Mai departe: „Încât pentru celelalte poporaţiuni, ce locuesc pe „teritoriul Ungariei, eu nu vreau „să împedec desvoltarea „lor în direcţie naţională „căci precum asuprirea naţionalităţilor nu este convenabilă cu libertatea, ea tot „astfel este o politică rea, ce'şi greşesce scopul. Sêrbii, Valachii, „Nemţii, Slavii şi Rutenii să-'şi „poarte propriile lor afaceri „municipale în propria lor „limbă, şi să întrebuinţeze în „scoli limba aceea, care le „place. Desvoltarea internă a naţionalităţilor vreau să o cinstesc, ca „şi religiunea, în care nici n'are drept „statul a se mesteca. Dar concesiunile, ce au să se facă acestor naţionalităţi deosebite, se pot face numai „pe basa egalei îndrepăţiri, şi „precum între religiuni nu „pot fi religiuni privilegiate, „aşa şi între naţionalităţile de „pe teritoriul Ungariei nu pot „fi naţionalităţi privilegiate.“

Şi mai târḑiu, când restaurarea factică a constituţiei tocmai era să se sĕvêrşească, şi corpul legiutor însuşi în representaţa sa din 26 Februarie 1866 a făcut următoarea declaraţie făgăduitoare de încredere şi liniscire:

„Noi nu vom uita, că locuitorii „Ungariei de limbă nemaghiară încă „sûnt cetăţeni ai Ungariei şi voim să „le asigurăm cu aplecare sinceră toate, „câte pretinde interesul lor.“

Ţinênd de în destul a cita atâta, rog pe onorata casă, să binevoiască a respinge simplu proiectul de lege, ce se află la ordinea ḑilei şi care conţine negaţiunea principiilor nobile conducĕtoare amintite şi a cărui isvor primordial — să o spunem verde — este şovinismul egoistic, şi a cărui tendenţă şi fond are un colorit revoluţionar.

Presidentul: Fiind timpul înaintat, desbaterea despre proiectul de lege cu privire la obligamentul pentru învĕţămêntul limbei maghiare se va continua în şedinţa de mâne, ce se va ţiné la 10 oare î. a. Încheiu şedinţa.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Maiu.

„Budapesti Közlöny“ şi „Wiener Zeitung“ din 1 Iunie n. publică în fruntea părţei oficiale tecstul original francez şi traducerea ungurească resp. germână a convenţiunei, încheiată în 21 Aprile n. a. c. la Constantinopole între Austro-Ungaria şi Turcia, precum şi adnecsul convenţiunei, ce privesce garnisoanele Austro-Ungariei din Priboi, Priepolie şi Bielopolie.

Precând „Pester Lloyd“ ḑice (Nr. 153 din 3 Iunie): să înmulţesc semnele, că ocuparea liniei Lim este înaintea uşei,“ atunci biroul corespondenţei ne surprinde cu o telegramă de următoriul cuprins: după spuse sigure ocuparea punctelor de graniţă din sangiacul Novibazar provĕḑute în convenţiunea austro-turcească, de către trupele austro-ungare nu s'a luat în inmediată vedere.“ Din aceste două sciri contraḑicĕtoare, respândite în unul şi acelaş timp de organe oficioase, se vede că şi în sinul guvernului timpul ocupaţiunei este încă o cestiune nedeslegată. De altă parte eară „Neues Wiener Tageblatt“ un ḑiar în cestiunile turcesci de regulă bine înformat afirmă nu numai că ocupaţiunea va urma inmediat, dar pretinde a sci şi trupele designate spre acest scop. Ea ne spune: „Divisiunea de infanterie I sub comanda generalului de Vécsey, formată din brigada de infanterie I şi II, părăsesce cantonamentele din Seraievo şi înaintează la Visegrad lângă Drina. Ei îi va urma regimentul de infanterie 39, ce aparţinea divisiunei IV, designat deocamdată din Gorazda precând aripa dreaptă a liniei va fi formată de brigade de munte II din divisiunea de infanterie XVIII, care părăsesce cuartirile sale dela Nevesinie pentru a lua posiţiune la Posca.“

Camerile de revisiune din Bucurescí s'au deschis eri în mod solemn de Domnitorul României. Discursul de tron laudă ospitalitatea naţiunei şi acentuează cu privire la cererea puterilor mari egala îndreptăţire pentru a fi admişi în comunitatea ţĕrilor civilisate. După o grabnică resolvire a acestei cestiuni, camerile de revisiune se vor preschimba în camere legiuitoare.

Monitorul oficial al Rusiei publică un decret împĕrătesc, prin care ministrul de finanţe se împuternicesce a face un împrumut de trei sute milioane ruble pentru acoperirea cheltuelilor din resboiul ultim.

Ministrul de instrucţiune

în 26 Maiu n. a adresat inspectorilor scolari ai comitatului I Neograd, II Arad, III Cluj şi IV Odorheiu următoarea ordinaţiune:

De-ocamdată până când D-voastră veţi primí instrucţia mea detailată cu privire la ducerea în deplinire a ivitului articul de lege: despre introducerea limbei maghiare în scoalele poporale pe temeiul §§ 3 şi resp. 4 ai legei amintite ordinez, ca D-voastră în preparandia pentru învĕţători din I. Losoncz, II. Arad, III. Cluj şi IV. Székely-Keresztur să înfiinţaţi din prima Iulie până în 25 August a. c. spre învĕţarea şi instruirea limbei maghiare *un curs de repetiţie* pentru învĕţători de limba 1 slavonă, 2, 3 şi 4 germână şi română, cari nu pricep limba maghiară şi ocupă un post în vre-o scoală populară sau cetăţenească inferioară sau superioară.

La primirea acestei ordinaţiuni a mele deloc să faceţi pregătirea, ca atât în cercul scolar propriu al D-voastre, cât şi în cercurile învecinate precum şi în toate cercurile preste tot, unde funcţionează învĕţători de limba I slavonă II, III şi IV germână şi română necunoscĕtori de limba maghiară, prin edicturi parte proprii ale D-voastre, parte ale colegilor D-voastre să se însciinţeze respectivii învĕţători, că ei în terminul sus arĕtat să se afle la cursul de repetiţie, ce se va înfiinţa în preparandia de stat din I Losoncz, II Arad, III Cluj şi IV Székely-Keresztur, unde li se va da prilegiul gata, a puté învĕţa şi 'şi însuşí limba maghiară pretinsă prin citata lege.

Cu acest prilegiu să binevoiţi acelor învĕţători, cari voiesc a vení acolo, a face sau singuri sau prin alţii şi aceea cunoscut, că acei învĕţători, cari în terminul îndicat spre învĕţarea limbei maghiare în preparandia de stat respectivă vor petrece acolo, vor primí din cassa de stat pe ḑi 80 cr. v. a. ca diurne, totdeodată binevoiţi a stăruí într'acolo, ca învĕţătorii, cari vor vení spre a învĕţa limba maghiară, să se încuartireze parte în edificiul preparandiei, parte în localităţi gratis primite prin mijlocirea oficiului cetăţenesc. Spre acest scop binevoiţi a recuira mai ântâiu respectivul oficiu cetăţenesc şi a'l ruga, să dee necesarele cuartire sau în localităţi publice sau private.

În corpul profesoral al preparandiei de învĕţători pre lângă consiliul direcţiei preparandiei binevoiţi a alege pre acel individ sau după lipsă pre acei indiviḑi, care pe învĕţătorii de limba I slavonă, II. III şi IV germână şi română ce se vor aduna, vor avé să'i înstrueze în limba maghiară şi cât se poate să'i întroducă în ea până într'atâta, încât acestia să fie în stare pe temeiul primit a se desvolta singuri mai departe.

Succesul instrucţiunei atârnă dela metoda de învĕţămênt şi numai prin aceasta poate fi asigurat. Nefiind insĕ cu putinţă, a descrie această metodă în detailurile ei într'o ordinaţiune circulară oficioasă în modul unei instrucţiuni, trebue să o las învĕţătoriului respectiv, atât însĕ ţin de lipsă a observa preste tot, că instrucţiunea necondiţionat trebuie să meargă calea practică şi să fie de-aceea natură, ca însuşindu'şi învĕţătoriul de limba nemaghiară de-oparte însuşi sciinţele limbistice fundamentale mai necesare adecă vorbirea, el de altă parte să primească cu aceea şi înducţiune, în ce mod are el să întroducă pre copiii de limba nemaghiară treptat şi practice în sciinţa limbei maghiare. Spre ajungerea ambelor scopuri se arată ca cea mai practică cale, aceea, dacă învĕţătoriul precum la timpul seu prin el şi copilul de scoală în modul prescris pentru eserciţiile în vorbire şi cugetare, numele obiectelor şi persoanelor ce'l încungiură în toate ḑilele, părţile şi însuşirile, evenemintele şi faptele acestora le cunoasce prin aceea, că învĕţătoriul după arĕtarea obiectului şi ale părţilor sale povestesce despre ele sau singur s'au pune pre altul să enareze; între aceste şi prin aceste cele mai de frunte şi capitale forme ale gramaticei maghiare ajung la cunoscinţa şi eserciţiul celui ce se înstruiază, până când în fine cunoscinţa fundamentală câscigată la început se lăţesce prin cunoscinţa celor mai de lipsă forme gramaticale ce vin înainte în viaţa de toate ḑilele.

Vorbirea practică se poate într'aceea imprima şi mai tare prin esercițîi scriptoristice în paşi egali cu desteritatea în vorbire şi cu ajutoriul ataror cărţi de cetire, a căror bucăţi de cetire se vor ţiné între marginile bogăţiei de noţiuni şi cuvinte.

Despre pregătirile făcute de D-voastră în urma mandatului meu, precum şi despre învĕţătorii indicaţi pentru instrucţiunea în limba maghiară şi despre mărimea honorariului propus pentru dênşii aştept în timpul cel mai scurt raportul D-voastre.

Varietăţi.

* (Denumire). Ministrul de finanţe reg. ung. a denumit pre secretariul de finanţe şi substitutul inspectorului de dare al comitatului Temeş pre Francisc Ludvigh inspector de dare reg. ung. pentru comitatul Sibiiu.

* (Postal). Sub Nr. 3673/1879 direcţiunea postală reg. ung. din Sibiu aduce la cunoscinţa p. t. public, că oficiul postal din Elöpatak earăşi s'a deschis cu 1-a Iunie n. şi va sta în comunicaţie ḑilnică cu oficiul postal din Szepszi-Szent-Gőrgy în următoriul mod, şi adecă: Posta pleacă din Szepszi-Szent-Görgy la 5 oare dimineaţa şi ajunge în Elöpatak la 6 oare dimineaţa; din Elöpatak însĕ pleacă la 6 oare seara şi ajunge în Szepsi-Szent-Gőrgy la 7 oare seara.

* (Strămutare de têrg). Ministrul reg. ung. pentru agricultură instrucţie şi comerciu prin ordinaţiunea Nr. 13483 a încuviinţat rugarea comunei Zam din comitatul Huniedoarei a ţiné têrgul din 2 Iunie în 9 Iunie n. a. c.

* (Dr. Carol Giskra) fostul ministru austriac şi zelosul membru al partidei constituţionale din Austria a murit în Baden lângă Viena.

* (Andrássy şi florenul). Ministrul austro-ung. de esterne, a rugat pre regimul românesc, la solvirea vămei în graniţă pentru articolile austro-unguresci a primí valoarea nominală a unui „floren de argint austro-ung.“ în preţul corespunḑetoriu în lei „românesci.“ Regimul românesc însĕ pe temeiul convenţiunei cu Austro-Ungaria a respins rugarea lui Andrássy şi valoarea florenului lui. Aşa ne spune „die Presse.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 4 Iunie n. „Politische Correspondenz“ comunică: Directoriul de guvern în Rumelia-resăriteană s'a constituit. Încuviinţarea din partea Porţei este a se aştepta.

Petersburg, 4 Iunie n. În urma unei înrĕutăţiri în aflarea Marei-principese Maria Pavlovna ţarul s'a lăsat de participarea personală la festivitatea iubileului de 50 ani al cununiei împĕratului Wilhelm. — S'a dispus înarmarea funcţionarilor de poliţie cu revolvere.

Paris, 4 Iunie n. Ministrul dĕ resboiu a avisat aşternerea unui proiect pentru reducerea serviţiului militar obligatoric la trei ani şi suspendarea serviţiului voluntarilor pe un an.

Bursa de Viena

din 4 Iunie n. 1879.

Acţiuni de credit	269 70
Argint	— —
Galbin	5 48
Napoleon d'aur (poli)	9 26
Valuta nóuă imperială germână	57 —
London	116 05

Economic.

Sibiiu, 30 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.70—5.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.80—4.40; Sĕcară fl. 3.—3.40;— Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fi. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.—; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Săpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.80—0.90.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—40; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită ——40 cr.; Carne de viţel 35—— cr. carne de porc 40—cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad 24 Maiu n. Negoţul bucatelor a fost foarte vioiu și ș'a manţinut la preţurile ficsate, cari în sfêrșit s'au și urcat. Grâu a fost puţin în têrg, dară pentru aceea scump. Notăm în special: grâul de Bănat cu fl. 7.70; grâul de Arad cu fl. 8.50—9; sĕcara numai cu fl. 5.25; ovĕs a fost puţin și s'a vêndut cu fl. 5.25; Cucuruzul cu fl. 4.40—4.45; spirtul en gros cu fl. 25.75—26 fără vas, en detail cu vas cu tot fl. 29 per 100 litre $^0/_0$.

Budapesta, 31 Maiu n. Timpul din sĕptĕmâna trecută a fost mai mult uscat fiind cele mai multe ḑile ale ei fără ploaie; pentru aceea a fost însĕ în 27 Maiu n. o vreme tare, care ţinênd mai 8 ceasuri prin ghiaţă și ruptură de nuor a căşunat cu deosebire împregiurul capitalei devastări colosale. De atunci începênd domnesce o temperatură constantă între + 19°—23° R. cu o căldură, carea numai prin stropituri de ploaie din când în când mai este suportabilă. Fiind pământul plin de umeḑeală vegetaţiunea înaintează cu pași gigantici așa încât și cucuruzul sĕmĕnat mai târḑiu va ajunge la desvoltarea lui perfectă. Atêrnă între altele dela împregiurările timpului aproape pentru înflorirea grânelor, dacă tăciunele acestora signalisat de-atâtea ori va împedeca desvoltarea grăunţelor. Până acuma părerile și nădejdea despre aceasta împregiurare sûnt foarte deosebite. Tunsul oilor a început deja. De altmintrelea negoţul bucatelor precum și a tuturor celorlalte articule 'și-a păstrat vioiciunea din sĕptĕmânile trecute. Notăm în special următoarele:

Grâul la 80,000 m. m. a trecut per fl. 10.30 cr.; Sĕcara la 2000 m. m. s'a vêndut cu câte fl. 6.40—6.60; Orzul la 4000 m. m. s'a vêndut cu câte fl. 6.35—6.40; Cucuruzul la 8000 m. m. s'a vêndut cu câte fl. 5.35—5.65; Ovĕsul la 3000 m. m. s'a vêndut cu câte fl. 5.40—5.75; Făina a fost tare vioiu cumpĕrată de consumenţii interni, în afară însĕ n'a trecut ca în sĕptĕmânile de mai nainte.

Păstăioasele s'au manţinut la preţurile de mai nainte și adecă: lintea și mazĕrea la fl. 8—12; fasolea fl. 6.25—7.25; mălaiul la fl. 5—5.20; sĕmênţa de in la fl. 12.50—13 toate per 100 chilograme. Lânile s'au vêndut cu fl. 46—47 pro 56 chilograme.

Porcii s'au înlesnit. Din 93,630 cari au fost în têrg, au fost din România 620, din Ungaria de jos 1500, din Transilvania 40 de capete. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 44.25—44.75 fără vas și cu vas cu tot cu fl. 46.50—47; Slănina s'a vêndut cu fl. 39—41; Sĕul cu fl. 44—45; Spirtul en gros cu fl. 27 per 10,000 litre $^0/_0$.

Peile: peile de oaie din Ardeal și Bănat cu fl. 125—140 per 102 dărabe; peile de miel din Bănat cu fl. 60—75, și cele din Ardeal cu fl. 60—70; cele negre după cualitate și ţinut cu fl. 105—140; peile de capră cu fl. 125 per 102 dărabe.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 13 Iunie imob. Leonorei Marinovsky în Șaroșul-ung.; în 14 Iunie imob. d-nei Nicolau Olariu în Adămuș (judec. cerc. Sân-Mărtin); în 3 Iulie imob. lui Achim și Irimie Cândea în Ibișdorful rom. (judec. cerc. Mediaș); în 28 Iunie și 29 Iunie imob. rĕmasului după Stefan Ladányi în Cluj (trib.); în 5 Iulie și 5 August imob. lui Ioan Todor Stenuletz și soţi în Ilimbav (trib. Sibiiu); în 28 Iunie și 4 Aug. imob. d nei Pavel Klein în Brașov (trib.); în 3 Iulie imob. lui Dumitru Câmpean și Achim Oprea în Ibișdorful rom. (judec. cerc. Mediaș); în 24 Iunie și 24 Iulie imob. lui Carol Fenyes în Vêrtej (judec. cerc. Székelyhid).

Nr. 71—1879. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a II în Câmpuri-Surduc, protopresbiteratul Iliei-Murĕşene, se escrie concurs în urma ordinaţiunei preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 28 Martie 1879 Nr. 861 cu termin până la 17 Iuniu 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu grădină de 2 jugere 90^0□.
2. Un pământ arătoriu de 2 jug. şi 800^0□.
3. Cimiteriul cu pruni în mărime de 1 jug. şi 831^0□.
4. Dela fie-care din 200 familii câte două mĕsuri, — mĕsura de 22 copuri, — de cucuruz nesfărmit.
5. Dela 100 case câte o ḑi de lucru cu pălmile, dela 80 case cu vitele.
6. Stola usuată dela 200 familii cari computate toate în bani dau suma de 652 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa aceasta parochie vor avé a'şi aşterne rugările instruite în sensul statutului organic şi al dispoşiţiunilor sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Gurasada 12 Maiu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m/p.,
adm. prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch al II-lea în comuna bisericească Olpret protopresbiteratul Solnocului I în urma încuviinţărei preavenerabilului consistoriu prin ordinaţiunea dto 24 Aprile Nr. 1171 a. c. se escrie concurs până în 20 Iunie a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) Eclesia care aduce un venit anual de 30 fl.

b) Dela 120 familii *a* 1 merţă mălaiu sfărmit dau 120 fl.

c) Dela 120 familii *a* 1 ḑi de lucru în preţ de 48 fl.

d) Celelalte venite stolarie fac 211 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie sûnt avisaţi, concursele lor instruite în sensul statutului organic şi a dispoşiţiunilor sinodale, a le substerne subscrisului până în terminul sus indicat.

Dej în 13 Maiu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Bodea m/p.,
prot.

2—3

Nr. 122—1879. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pre lângă neputinciosul paroch Sofroniu Brĕnduşă în parochia de clasa Ia II-a gr. or. din Trapold protopresbiteratul tractului Sighişoara: se escrie prin aceasta cu concesiunea Preaveneratului consistoriu archidiecesan, dto 13 Martie 1879. Nr. 799. concurs cu terminul 17 Iuniu st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu postul cestionat sûnt toate beneficiile parochiale esclusive relutul lemnelor de foc; şi anume:

1. Casa parochială cu curte spaţioasă şi grădină.
2. Şase jugere de pământ; dintre cari trei jugere arătoriu, iar trei jugere fênaţ, folosibile în tot anul.
3. Dela 80 familii române câte 20 litre cucuruz sfârmit.
4. Dela 42 familii neorustice câte o ḑi de lucru, şi 17 cr. v. a. anualminte, şi a
5. Venitele stolare îndatinate în protopresbiterat.

Concurenţii au a'şi trămite subscrisului suplicele lor până la terminul îndicat, înstruate în sensul statutului organic şi conform dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din a. 1873 pentru regularea parochielor § 16 p. *d*).

Sighişoară, 28 Aprile, 1879.

În conţelegere cu comitetul şi sinodul parochial concernent.

Zacharie Boiu m. p.,
protop.

Nr. 113—1879. 3—3

EDICT.

Nicolae Ganciu din comuna Câlnic pretura S. Sebeşului, de 7 ani de ḑile 'şi-a părăsit cu necredinţă legiuita muere Maria născută Lungu tot de aci fără a da semne de viaţă şi de ubicaţiunea lui, se citează prin acest edict, ca în restimp de un an şi o ḑi dela datul de faţă să se presenteze înaintea forului matrimonial subsemnat în persoană sau prin un împuternicit al seu, căci la din contră procesul divorţial urḑit de soţia sa se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

S. Sebeş în 12 Maiu 1879.

Forul matrimonial gr. or.

I. Tipeiu m/p.,
prot.

Nr. 92—1879. 3—3

EDICT.

Nicolae Bucşa de religiunea gr. orientală din Mohu, comitatul Sibiiului, carele din luna lui Septemvre 1876 a părăsit cu necredinţă pre legiuita lui soţie Maria născ. Simeon Găvrilă tot din Mohu, fără a fi dat până acum vre-un semn dacă şi unde se mai află, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de faţă să se înfăţişeze subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat contra'i de către soţia lui.

Sibiiu, 7 Aprilie, 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Sibiiu II.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţerei grătuite şi franco. [14] 14

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 60. **Sibiiu, Sâmbătă, 26 Maiu v. 1879.** *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea.

Ilustrităţei Sale episcopului Dr. Victor Mihalyi de Apşa ţinută în casa magnaţilor la 13 Maiu 1879 cu ocasiunea desbaterei proiectului pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat în toate scoalele poporale.

Dacă cu ocasiunea presentă îndrăsnesc a'mi ridica cuvêntul, şi cu umilită reverenţă a vorbí la obiectul de sub întrebare: o fac aceasta din motivul, pentrucă în Ungaria causa învĕţămêntului elementar al poporului, în mare parte se mişcă încă tot în sfera de activitate a auctorităţilor bisericesci. Eară proiectul de lege admis la pertractare, fiind destinat numai pentru o parte a cetăţenilor din patrie, deosebit atinge mai de-aproape interesele de viaţă şi venitoriul diecesei românesci gr.-catolice a Lugoşului, concredute grigei mele.

Să'mi fie deci ertat şi mie, care nu numai ca archipăstoriul acelei diecese am ací dreptul de sesiune şi de vot, dar totodată sûnt şi părtaş responsabilităţei ce apasă câte unul pre membrii acestei înalte case legislative pentru decisiunile aceleia, să'mi fie ḑic ertat şi mie a lua mai de-aproape în consideraţiune proiectul de lege de sub pertractare din nescari puncte de vedere curgĕtoare din însaşi natura lucrului, cari până acuma în mare parte nu fură atinse, şi prin aceasta a'mi motiva după putinţă votul. (Să auḑim!)

Nu va fi scăpat din atenţiunea înaltei case cestiunea cea momentoasă a seculului nostru, carea pre câmpul pedagogiei ţine în ocupaţiune mintea celor mai eminenţi bărbaţi de specialitate, înţeleg: teoria despre deobligamentul universal, despre manipularea şi despre mĕsura estinderei a învĕţămêntului elementar al poporului, carea teorie în luptele neîncetate ale societăţei creştinesci cu contrarii ei de toate adumbramintele, formează o linie principală de conflict, unde chiar şi în ḑilele noastre ambe părţile se nevoesc cu o vênjosime perseverantă a asigura causei lor învingerea şi ocuparea, şi aceasta este presiunea aceea a relaţiunilor sub carea şi o parte şi alta stăruiesce a salva ce se poate.

Legislaţiunea Ungariei, ilustri domni magnaţi! în art. XXXVIII din anul 1868 ce e drept, în privinţa aceasta a luat posiţiune, când a eḑis obligamêntul universal al învĕţămêntului elementar al poporului; însĕ legislaţiunea aceasta în spiritul creştinesc al trecutului ei, şi în consecenţă cu sine însaşi a ajutat la valoare şi acea cuprindere, că învĕţămêntul elementar al poporului în prima linie se ţine de sfera de drept a puterei părintesci şi numai defectele acesteia sûnt chemate în linia a doua a le suplini la dorinţa părinţilor comuna ori confesiunea prin întrevenirea lor; eară amestecul puterei de stat în causa aceasta, prelângă deprinderea dreptului de suprema inspecţiune, numai într'a treia linie se poate pretinde, şi earăşi numai spre ajutorarea părinţilor.

Drept aceea, legea atinsă a lăsat în libera deţermurire a părinţilor a mijlocí instrucţiunea elementară a pruncilor sei a casă, în scoale private ori publice, în scoale poporale de reuniuni ori confesionale, în comunale ori de stat, în institute poporale elementare ori superioare. Şi cu drept! De oarece înalta legislaţiune 'şi-a recunoscut de problemă principală respectarea cuvenită a unuia dintre cele mai sânte drepturi omenesci, a dreptului de părinte. A priceput, că dreptul acesta ar fi fost atins în modul cel mai simţit, de cumva prin instrucţiunea elementară de aceasta ori de acea natură impusă părinţilor, acestia întru desvoltarea intelectuală a pruncilor sei ar fi împedecaţi a înfăţişa şi oareşi cum a reproduce spiritul şi inteligenţa lor proprie, şi spre glorificarea creatorului a continua într'ênşii bunele însuşiri spirituale, cu natura ereḑite şi de cătră părinţi.

Aşa e! întru înţelepciunea legislaţiunei Ungariei s'a înfrânt revĕrsarea, carea se nevoiesce a dejosí demnitatea părintească prin aceea, că îi consideră ca pre născĕtorii numai a unei fiinţe organice, eară nu a unei fiinţe omenesci perfectibile, provĕḑute cu facultăţile minţei şi a voinţei libere. Aceasta legislaţiune nu a conces aceea, ca în seculul acesta luminat între popoare creştine, cari se bucură de drepturi şi de libertate să se neteḑască calea la înpămêntenirea educaţiunei spartane, celei restringĕtoare şi deslegătoare a toată legătura de familie.

Principiele cele mai elementare ale pedagogiei semnalează fapta: cumcă băiatul întru început cugetă esenţialminte aşa, ca instrumentul inteligenţei părinţilor; — el nu e capace a cugeta fără de idei metafisice şi morale, e incapace de a avé idei de aceste fără limbă, eară a grăí numai aşa începe, dacă în cercul familiei părinţii, şi osebit mama sa stăruesce a desvolta în dênsul facultatea intelectuală; — deci grigea şi osteneala părintească pune temeiu educaţiunei şi instrucţiunei băiatului. — Preste temeiul acesta a zidí mai departe, va să ḑică a deştepta prin esercitii verbale şi intelectuale facultăţile cele fragede ale băiatului, şi a'l întroduce pre acela în câştigarea de cunoscinţe necesare şi folositoare, spre aceste este chemat învĕţămêntul elementar al poporului.

Spre a asigura resultatul în această privinţă §. 58 al art. XXXVIII din 1868 susţinut şi după drept pastră nevătĕmat principiul cel singur conducĕtor la scop, ca adecă în scoala poporală elementară fie-care scolar să primească instrucţiune în limba sa maternă; pentrucă legislaţiunea ungurească cu înţelepciune a priceput, că pruncul numai în limba sa maternă se poate ajuta prin esercitii verbale şi intelectuale spre cugetare, şi spre adaugerea cunoscinţelor sale.

La din contră, dacă pruncul în scoala elementară instrucţiunea o ascultă într'o limbă lui necunoscută, în loc să fie în stare a înainta, se află respins la acel moment al desvoltărei sale, când mai ântâiu începuse a pronuncia cuvinte.

Această înţeleaptă disposiţiune a legei în asemenea mod corespunḑĕtoare postulatelor dreptului natural şi al pedagogiei, unele organe prea zelante au socotit a o puté delătura, cari, ca să mĕ restring numai la teritoriul diecesei Lugoşului, causei învĕţămêntului poporal elementar prin aceea au creḑut a'i ajuta, că în comune curat românesci, ori în comune de acele mestecate, unde partea precumpănitoare a locuitorilor o formează Românii, au aplicat docenţi de aceia, cari înşii necunoscênd limba română, cu atât mai puţin sûnt în stare în această limbă a învĕţa pre altul.

Organele respective pe ce cale sûnt în stare a legitima o atare delăturare a legei, aceasta a o cerca mai deaproape, nu'mi este voia: — presentarea acestui proiect de lege şi admiterea lui la pertractare poate serví spre liniscirea acelor organe; pentrucă dênsii, ce e drept, pe conta legei sancţionate, însĕ numai anticipând au esecutat în toată estinderea s'a aceea ce proiectul de lege treptat doresce se o ajungă pe calea s'a, dispunênd ca în scoala poporală de es. scolariul român nu numai în limba s'a maternă să primească instrucţiune.

Cu deadinsul ḑic aceasta, de oare-ce proiectul de lege nici cu un cuvênt nu atinge, că în ce limbă are se fie compus manualul din care pruncii scolari vor se înveţe limba maghiară? Adevĕrat că nici aceea nu se ḑice, că din manual compus în limba maghiară; dară e de comun cunoscut, că după postulatele de aḑi ale metodicei în scoalele populare elementare nu este ertat a da scolariului în mână gramatica sistematică nici chiar atunci, când i se propune în limba lui maternă, ci şi regulele limbei materne are să le înveţe scolariul prin esercitii verbale şi înţelesuale, prin cetit şi scris, prin memorisare, şi sub astfel de deprinderi are docentul să esplice scolarilor una sau altă regulă principală a gramaticei. — De unde apriat se vede, că acest proiect legea XXXVIII din 1868 după sustare de 10 ani o modifică în una din cele mai esenţiale disposiţiuni, anume cu privire la limba de propunere, care e mijlocitoarea principală a ori-cărei instrucţiuni, şi mai numai singurul vehicul al învĕţămêntului poporal.

După părerea mea, Ilustri D-ni Magnaţi! nu toată închipuirea de negrigíre, nici toată aparenţa de înaintare sau de coregere este causa suficientă spre a schimba legile, — pentrucă înţelepţesce e cu plăcere a scí, că legea din usul vieţei practice îşi înprumută parte mare a poterei sale, dovedirea ponderoasă că corespunde scopului, şi influenţa cea mare preste disposiţiunile ce 'şi le face fiesce-cine în înteresul seu. — Eară legea adusă în locul aceleia la început chiar şi pentru noutatea ei are să conteḑe la mai puţină reverenţă, din lipsa de esperiment şi în privinţa utilităţei este mai îndoioasă, şi probabilminte va fi daunoasă mai multora din societate, întru cât va nimicí aşteptările lor îndreptăţite, pre siguritatea căror aşteptări să se întemeiază în mare parte bunăstarea socială.

Deci schimbarea legilor cam de comun e o întreprindere periculoasă, măcar că aorea este necesară; pentru aceea necesitatea modificărei acelora, supunênd dreptatea lor de ambe părţile, totdeauna atêrnă de la comparaţiunea ce se face de o parte între foloasele sperate ale legei nouĕ, de altă parte între nesiguritatea acelor foloase, şi scăḑemêntul de reverenţă şi de certitudine care neapărat urmează din abrogarea legei precedente.

Spre scopul acestei comparaţiuni să'mi fie conces înainte de toate a observa, că nu toate disposiţiunile acestui proiect de lege se pot concilia cu postulatele echitaţiei, când de es. în §. 3 docentelui eşit din Preparandie ori aplicat în staţiune de la anul 1872 încoace îi înpune o sarcină grea cum este a propune în scoala elementară o limbă învĕţăceilor necunoscută; fără ca înalta legislaţiune mai nainte să se îngrigească, sau ca după starea financială a ţerei şi cea materială a poporului preste tot, se fie în stare a se îngrigí, ca docenţii aceia cel puţin se fie dotaţi de suferit, şi astfel să se facă părtaşi, ori-cărei remuneraţiuni corespunḑĕtoare pentru osteneala ce vor avé de a'şi adauge în grad notabil.

Afară de aceea puţin echitabilă e disposiţiunea cuprinsă în §. 4 al acestui proiect de lege, când pentru scoalele elementare poporale a unei părţi notabile din ţară, prescrie cu un obiect de propunere mai mult, decât câte au fost obligătoare până ací în acele scoale poporale, şi câte vor fi şi pre venitoriu obligătoare în scoalele poporale ale celeilalte părţi din ţară; şi prin aceasta până când o parte a cetăţenilor şi în venitoriu în limba sa maternă se va împărtăşí de întreaga estensiune a beneficiului învĕţămêntului poporal elementar; până atunci cealaltă parte a cetăţeţenilor patriei de beneficiile invĕţămêntului elementar neînpedecat se va puté înpărtăşí numai în acea mĕsură, carea prin numĕrul oarelor din instrucţiunea ce se va esmite pentru esecutarea legei se va reserva pentru instrucţiunea în limba maternă; — eară câstigarea manualelor de învĕţămênt va costa spese îndoite.

Din aceste motive după umilita mea părere, acest proiect de lege se vede a fi apt spre aceea, ca se înstrăineḑe pe cei de treabă studenţi români de la pâşirea la cariera de docenţi ai scoalelor poporale — dar deodată se sparie şi pe părinţi de la trămiterea la scoală a pruncilor obligaţi la frecuentare prin aceea, ca pe băeţii lor frageḑi, cari şi de altmintrelea cu anevoie se pot îndulcí la scoală, îngreunêndu-i în mod notabil pe simţite amorţeşte cursul instrucţiunei, şi riscă succesul învĕţămêntului în limba maternă.

Prin ce cu anevoie se va puté încungiura, ca în urma esecutărei acestei legi, numĕrul pruncilor frecventatori de scoală, procentul lor şi altcum cu multă trudă eluptat, în scurt timp să nu scadă pe alocurea în mod notabil.

Mai încolo nu se poate trece cu vederea Ilustrii Domni Magnaţi! natura obiectului de învĕţământ, care în înţelesul acestui proiect de lege va să se înpună scoalelor poporale, care obiect nu se restringe între marginile unei anumit deţermurite cunoscinţe de specialitate, ci e o limbă viuă, limba legalminte oficială a puterei de stat, carea după modesta mea părere, numai aşa se poate propune cu succes, de cum-va aceea se estinde şi înbrăţoşaḑă mai toate obiectele de învĕţământ, cari sûnt prescrise pentru ajungerea scopurilor scoalelor elementare poporale.

Spre dovedirea aşerţiunei mele, să'mi fie conces a arunca o privire în planul de învĕţământ pentru scoalele poporale elementare, prescris cu ordinaţiunea In. Ministeriu reg. ung. de culte şi de instrucţiune publică de datul 26 August 1877 Nr. 21678, care plan e compus după toate regulele metodicei. La pag. 4 a aceluia se ḑice, că „de centru al instrucţiunei în scoala poporală elementară servesce limba,“ — mai încolo: „scopul instrucţiunei gramaticale în scoala elementară poporală este: ca pruncul se scie grăí sau a'şi propune cugetele sale curat, limpede, şi cu accentuare naturală.“

„Scopul acesta nu se poate ajunge singur numai cu propunerea gramaticei strîns luate, ci spre aceasta e de lipsă a întrebuinţa fieşte carele dintre obiectele de învĕţământ. — Între celelalte obiecte de învĕţământ, mai acomodat se pot folosí ca mijloace ale acestei instrucţiuni eserciţiile verbale şi intelectuale, scrisul şi cetitul.“

Mai încolo la pagina 12 în privinţa gramaticei maghiare se ḑice: „Câstigarea cunoscinţelor gramaticale necesare pentru învĕţăcelul scoalei elementare, osebit însĕ pentru scolariul de la scoala poporală se poate împreuna cu propunerea celorlalte obiecte de învĕţământ, şi precum s'a arătat mai sus, cu deprinderea în cetit şi scris, — şi toate câte sûnt de lipsă a scí din acest obiect de învĕţământ pe acest grad al înstrucţiunei după modul acesta se pot învĕţa cu mai mult resultat.“

Ear la pagina 34 cu privire la planul general al oarelor se prescrie: „Între obiectele de învĕţământ mai mult timp este de a se destina pentru cetit şi scris, pentru limba maternă şi pentru aritmetică. — Celelalte obiecte de învĕţământ, mai ales în scoalele poporale nedespărţite, se pot învĕţa prin cetirea cărţilor de lectură cu ajutoriul lecturelor.“

(Va urma).

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 1 Maiu 1879.

După ce a vorbit deputatul Blasiu **Orban** (pentru) şi Mihaiu **Szabovljevic** (contra) ia cuvêntul

Ministrul de culte şi de instrucţiune **August de Trefort**: Onorată casă! Avusem de gând, a lua cuvêntul la proiectul de lege de faţă numai la sfêrşitul desbaterei generale; auḑind însĕ atâtea vorbe şoade în contra lui, aflu de consult, a face acum observările mele mai ales pentru a reduce cestiunea de pe tapet la adevĕrata sa valoare şi pentru a constata natura prosaică a acestei desbateri! căci eu deastădată nu simt nici o disposiţie solemnă şi nici nu vĕd în aceasta casă semne a unei disposiţii solemne. (*Adevĕrat! Aşa este!*)

Eu sciu bine, că noi scriem şi vorbim în zadar în contra acelora cari sûnt conduşi prin pasiune, prin prejudeţ sau prin setea a juca o rolă. (*Aprobare viuă.*) Acestia pun în proiectul de lege astfel de intenţiuni, cari nicidecât nu sûnt cuprinse în el. Ei se gereaza ca rĕuvĕḑĕtori şi Don Quixotes, purtând o luptă de mori de vênt în contra acestui proiect.

Argumentele lor totuşi nu pot fi ignorate. Ele se concentrează în următoarele. Înainte de toate afirmă ei, că acest proiect învoalvă o luptă în contra naţionalităţilor şi în contra popoarelor, cari nu vorbesc unguresce: că atacă autonomia şi libertatea bisericilor şi a confesiunilor; că el nu este cu scop din punct de vedere pedagogic; şi în sfêrşit, că el nu este în consonanţă cu tradiţiunile politicei maghiare.

Genesa acestui proiect de lege dovedesce mai bine, că în el nu se află nici urmă de antipatie şi de luptă în contra naţionalităţilor. Nu numai că iurisdicţiuni numĕroase au petiţionat la dietă pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale, precum se amintise aici in mai multe rênduri, ci 'mi-a venit la cunosciinţă prin inspectorii scolari, prin oficii bisericesci, că comune foarte numĕroase din cele mai diferite regiuni ale ţĕrii doresc instrucţiunea limbei maghiare în scoalele elementare. (*Adevĕrat! Aşa este!*) Guvernul a satisfăcut aşadară numai acelor dorinţe şi pretensiuni, când a elaborat acest proiect de lege. (*Aprobare*).

Eu şi întregul guvern am privit aceasta afacere numai din punct de vedere al interesului, căci în faptă zace în interesul cetăţenilor, cari nu vorbesc unguresce, să înveţe unguresce, precum zace şi în interesul statului să ofere lor ocasiunea a învĕţa aceasta limbă. Acest proiect de lege aşadară n'are altă tendenţă. Nu se tractează aici de o asimilaţiune, căci atâta scim şi noi, că a voí să o ajungi pe aceasta cale ar fi o întreprindere întârḑiată. (*Aprobare.*) Este însĕ un lucru prea firesc, că, voind a satisface pretensiunilor generale, putem crea numai o lege generală şi nu putem statorí escepţiuni pentru cercurile electorale ale domnilor Polit şi Szabovljevic. (*Apaus.*) Căci făcênd noi astfel, am recădé în timpul, unde după cum scim din istoria de drept a lui Savigny, unul trăia după *jus romanum* şi celalalt după *lege Francorum seu Visigothorum*. Voesc domnii Unguri num'ţi a ne împinge în acest timp, regrătăm a nu le puté serví. (*Aprobare viuă şi aplaus.*)

După cele ḑise am ascultat cu uimire vorbirea domnului deputat Gebbel, în care se esprimă temerea de sclăvie limbistică şi naţională.

Argumentul al doilea, prin care se atacă proiectul de lege, că el suspendeasă autonomia confesiunilor, este tot aşa puţin valoros, ca şi cel d'ântâiu. E şod, că, precând de o parte se ḑice că guvernul şi cu deosebire eu atac autonomia confesiunilor, de altă parte sûnt învinovăţit, că sûnt prea îndulgent, ba cineva a ḑis chiar, că aş fi ultramontan. (*Ilaritate viuă.*) Eu mărturisesc, că nu vĕd necsul organic între instrucţiunea limbei maghiare în scoalele poporale şi între autonomia bisericilor. (*Aplaus.*)

Aceasta obiectare poate priví numai la § 8 al proiectului original, care voesce a vindicia guvernului cu privire la esecutarea acestei legi o oarecare controlă. Domnilor, dacă vĕ displace aceasta, va'ţi cam întârḑiat puţintel, căci legea din 1791, precum şi art. le. XXXVIII: 1868 şi legea mai târḑie care privesce oficiile scolare garantează guvernului un drept oarecare, a controla şi scoalele confesionale, şi dacă legile n'ar garanta acest drept, guvernul ar avé datorinţa a pretinde în interesul statului acest drept pentru sine (*Aprobare viuă.*)

Dacă guvernul n'ar avé acest drept, statul ar renunţa la esistenţa sa. (*Aprobare viuă.*)

Acest proiect de lege se atacă şi din punct de vedere pedagogic şi se ḑice, că el nu va duce nici decât la ţintă. Dacă nu ne va duce la ţintă, pentruce îl atacaţi aşa tare? (*Ilaritate.*) De altcum părerile pedagogilor sûnt foarte diferite despre acest obiect. Pedagogii cu care am eu obiceiul a mĕ sfătuí, sûnt cu totul de altă părere, ca pedagogii domnului deputat Polit. (*Ilaritate.*) Viaţa şi pracsa, acesti cei mai buni pedagogi, au decis cestiunea la rĕsărit şi la apus, aşa ca şi la noi.

Noi avem multe scoale, în cari se instruează cu succes douĕ limbi. S'a amintit aici, că în scoalele graniţei militare s'a instruat limba germână şi eată, naţionalitatea nu s'a prepădit, ci Sêrbii graniţei militare au ajuns prin cunoscinţa acestei limbi în monarchie la astfel de influenţă, care după proporţia lor numerică nu le-ar compete. (*Aprobare viuă*). În anul 1873 am cercetat eu în partea graniţei care formează astăḑi comitatul Severinului multe comune, unde se instrua în scoalele elementare limba germână şi eu n'am băgat nici de cât de samă, că acele comune ar fi încetat a fi comune **românesci** sau că ar fi suferit vre-o scădere în privinţa bisericească. Dar am aflat în fie-care comună 5—10 oameni, cari au sciut spune gravaminile lor în limba germână mie şi generalului Scudier, care a călĕtorit cu mine dinpreună. Eu doresc, ca acest proiect să aibă un asemenea resultat (*Aprobare viuă*).

Esercita-va acest proiect de lege o influenţă culturală mai afundă, atârnă de la aparatul, cu care va puté lucra, atârnă de la desvoltarea mai superioară a culturei şi în sfêrsit în oare-care mĕsură şi dela politica instrucţiunei. Şi eu am conceptele mele despre politica instrucţiunei şi-poate 'mi-a fi permis să o spun — ele sûnt mai corecte decât conceptele acelora cari păşesc faţă cu mine în toate cestiunile de învĕţământ ca antagonisti. Dar succesul deplin nu atârnă chiar şi pre lângă o politică corectă, numai esclusiv de la ministrul instrucţiunei.

Domnul deputat Gebbel a ḑis, că învĕţământul limbei maghiare se va face numai pe contul scolarilor de altă limbă prin care impregiurare spre esemplu în patria sa tinerii maghiari *eo ipso* vor dobândí un avantagiu.

Planul nostru de învĕţământ ar trebuí să fie foarte rĕu, dacă tinerii germâni ar fi espuşi acestui pericul. Eu cred chiar din contră, că tocmai prin învĕţământul limbei maghiare scolarii germâni vor dobândí înaintea scolarilor maghiari un avantagiu, căci cunoscinţa duor limbi este în viaţa practică de mare folos şi afară de aceea învĕţământul limbei desvoaltă mintea în mod foarte priincios.

S'a ḑis, că noi am fi rupt cu tradiţiunile politicei unguresci, asternênd acest proiect de lege. Aceasta afirmaţie s'a rĕsturnat încă eri. Eu însuşi am adus aceea carte interesantă „*ratio educationis*“, în care multe pagine vorbesc despre instrucţinnea limbei maghiare; dar nu voiesc să repetez lucruri cari aici s'au amintit deja.

Eu voiu să ḑic numai atâta, că noi n'am rupt cu tradiţiunile politicei unguresci, ci continuăm aceasta politică. Nici n'a fost din partea noastră o apucătură de cortes, când am aşternut acest proiect. Noi 'l-am aşternut în urma obiceiului parlamentar, fiindcă am vĕḑut, că o parte preponderantă a poporaţiunei şi a dietei îl cere şi fiindcă am vĕḑut, că cestiunea este matură a fi deslegată. (*Aprobare viuă*). Dacă am fi lăsat noi altora deslegarea şi dacă ne-am fi lăsat copleşiţi prin vot, ar fi fost foarte naiv din partene. Deşí sûntem noi naivi în altă privinţă, totuşi nu sûntem capabili de o astfel de naivitate. (*Ilaritate*).

De altcum este cunoscut onoratei case, că prin asternerea acestui proiect de lege politica noastră şi părerile noastre nu au suferit nici o schimbare nici în cestiunile interne nici în cele esterne. Noi nu voim a inaugura o eră politică nouă. Voim noi, dorind înstrucţiunea limbei maghiare în scoalele populare, a vătĕma doară naţionalităţile? N'am avut nici odată de gând şi nici acum nu ne plesnesce prin minte, a închide scoalele cu limbă de instrucţiune nemaghiară şi ale impune limba maghiară ca limbă de instrucţiune.

Ce privesce libertatea bisericilor şi a confesiunilor, este o defigurare de fapte, dacă se afirmă, că ministrul -president sau eu voim a păgubí autonomia bisericilor şi libertatea confesiunilor.

Cu convingerea firmă, că în acest proiect nu este nimic ce ar puté vătĕma autonomia bisericilor şi a naţionalităţilor, mĕ rog a'l primí (*Aplaus viu*).

(Dupâ ce a vorbit Ignatie **Hélfy** (pentru) ia cuvêntul deputatul Petru **Mihalyi**.)

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Maiu.

Ministrul instrucţiunei a conchemat pe superintendenţii şi curatorii bisericei evangelice pe 5 Iunie n. la o anchetă, a cărei chemare va fi a se esprima despre punctaţiunile cuprinse în **proiectul de lege pentru esercitarea dreptului de supraveghere a statului asupra scoalelor medie şi superioare.** Acest proiect de lege, va fi, (nu'l cunoascem încă) un vrednic următoriu al legei pentru întroducerea limbei maghiare, ca studiu obligatoric în scoalele poporale.

Deoarece **camerile Ungariei** afară de proiectele de lege despre institutele de credit pentru proprietari mici şi de unele petiţiuni nu va mai lua în desbatere alte obiecte, este probabil că la începutul sĕptĕmânei viitoare sesiunea camerilor se va încheia prin un rescript regesc. Se ḑice că noua sesiune a camerilor se va conchema la 2 Octomvre n.

Şi lui „Pester Lloyd“ i se face gluma prea groasă cu desminţirea şi înprospĕtarea scirilor despre **ocupaţiunea Novi-Bazarului.** „Un om ingenios“ ḑice numita foaie, „preste tot să nu facă glume rele; şi dacă totuşi i s'a întêmplat lui o astfel de nenorocire, apoi numai una este mai punibilă, decât aceea glumă rea, adecă **repeţirea** ei. O astfel de glumă rea a contelui Andrássy a fost a vestí astăḑi că ocupaţiunea Bosniei şi a Erţegovinei este de-a se esecuta inmediat şi mâne a desminţí earăşi aceasta scire, continuând sĕptĕmâni, ba luni întregi acest joc cam copilăresc „pentru ca opiniunea publică să se dedee încetul cu cugetul cu ocupaţiunea.“ Urma ne-a arĕtat, că această manevră n'a folosit nimica şi a stricat mult. Cu toate aceste pare că în Viena se repeţesce acum aceea glumă rea cu privire la cestiunea ocupaţiunei celor trei puncte cunoscute în districtul Novi-Bazar şi prepară nervii publicului pentru ocupaţiune prin o depânare şi o desdepânare alternativă.“

Camerile României se ocupă cu lucrările constituirei. La senat au fost presenţi 36 senatori, s'a proces sub presiduil d-lui G. Ionescu la tragerea de sorţi a comisiunilor de verficare şi s'au întocmit 4 comisiuni.

În guvernul Rusiei se petrece o crisă. Principile Gorciacoff se va retrage şi contele **Şuvaloff** va primí ministeriul de esterne şi formarea noului cabinet. De odată cu schimbările aceste se va ridica starea de asediu în Rusia, fiindcă contele Şuvaloff crede a puté stăpâní nihilistii prin alte mijloace. „Nat. Ztg.“ din Berlin ḑice, că meritele mari, ce ’şi a câştigat Şuvaloff pentru buna înţelegere între Rusia şi Anglia, îl îndreptăţesc a şedé ca primul în sfatul ţarului. Din Petersburg se desminţesc aceste sciri.

Bosniacii încep a fi nemulţămiţi cu civilisatorii lor, căci foile turcesci ne spun că Mahomedanii din Bosnia a înaintat puterilor mari un memorand, în care se roagă, ca trupele austro-ungare din Bosnia şi Erţegovina să se înlocuească prin un contigent european mestecat. Totdeodată memorandul esprimă speranţa, că ambelor provinţe din imperiul turcesc se va da o constituţie autonomă. Într’un al doile memorand se roagă regina Angliei a lucra într’acolo, ca, dacă totuşi ocupaţiunea este necesară, ca să fie provĕḑută de trupe italiene.

În afacerea turco-grecească pare că puterile mari au ajuns — deocamdată — la o înţelegere, căci vorbele despre înarmări, conflicte etc. cu privire la aceste state au încetat. Înţelegerea însĕ consistă într’o conferenţă a representanţilor, ce are să se ţină la Constantinopole, o conferenţă, care să fie lipsită de însuşirile conferenţelor obicinuite, adecă fără luarea unui protocol şi fără de o comunicare oficioasă între ambasadori.

În Belgrad s’a constituit un comitet, compus mai ales din neguţători, care voiesce să lupte cu toate mijloacele ertate în contra egalei îndreptăţiri a Ovreilor, stipulată în tractatul dela Berlin; cu deosebire se intenţionează a se prelucra membrii scupstinei în acest înţeles.

Varietăţi.

* (Discursul de tron) al Domnitorului României, prin care s’au deschis camerile de revisiune, am fost necesitaţi din lipsă de spaţiu a’l pune la o parte pentru numĕrul venitor.

(Maial). Intrunitele scoale române gr. or. de aici au onoare a învita prin învĕţătorii lor pre p. t. domní şi stim. familii la „Maialul“ ce se va celebra din partea acestor scoale mâne în 27 Maiu st. v.

*(Maialul din Sălişte). Corpul învĕţătoresc dela scoala normală gr. or. din Sălişte invită la maialul ce se va arangia Dumінecă la 27 Maiu (8 Iuniu) a. c. în Bercul roşu. Începutul petrecerei de danţ la 2 oare d. a. Fiind timpul nefavorabil maialul se amână pre Dumineca procsimă.

* (Trenuri de petrecere) din Sibiiu la Ocna şi îndĕrĕpt comunică din 4 Iunie n. în fie-care sĕptĕmână, Mercurea, Sâmbăta şi Dumineca în următeriul mod:

Plecarea din Sibiiu e la 3 oare după ameaḑi şi din Ocna la 8 oare şi 8 minute sara; sosirea în Sibiiu e la 8 oare şi 57 minute. Preţul unui bilet încolo şi retur e pentru II clasă 75 cr., pentru III cl. 50 cr. Copiii sub 2 ani nu plătesc nimic; pentru un copil de 2 ani până la 10 ani se poate scoate numai un bilet pe a III clasă, cu care are drept a călĕtorí pe clasa II; o persoană în vêrstă însĕ şi un copil cu un bilet de clasa II pot călĕtorí pe clasa III. Doi copii pot cu un bilet călĕtorí pe clasa carea ’şi-au ales-o.

În piaţa garei spre orientarea p. t. public se va arbora un steag la 1 oară după ameaḑi ca semn, că în aceea ḑi pleacă trenul la Ocna; nu pleacă însĕ când steagul nu e arborat.

* (Miseria la ţară). Ni se scrie din Veseud, că în ḑilele trecute s’a vêndut acolo pentru datorie moşia unui proprietar maghiar în preţ cel puţin de 1200 fl. la licitaţiune publică cu 19 fl. 83 cr., cumpĕrându-o ferariul T. din Sibiiu, carele în aceeaşi ḑi o-a şi vêndut cu 680 fl. Tot atunci s’a vêndut acolo o vie de o bute de vin cu 11 cr. Acest fapt, unele din sutele ce se întêmplă pe satele noastre mai în toată ḑiua, ilustrează în modul cel mai evident miseria noastră.

* (Un românofil mare). Sub firma aceasta, dăm de o notiţă in „Magyar-ország“, din care se vede că italianul Enrico Croce, autorul broşurei „La Romania d’avanti all’ Europa“ şi redactorul ḑiariului„ La voce d’Italia“, s’a adresat cu o epistolă către deputatul Maur. Iokay, redactorul lui „Hon“ în care ’şi esprimă părerea de reu, că Maghiarii nu înţeleg necesitatea de a se purta mai bine faţă cu Românii. Acelaşi scriitoriu într’un articul întitulat „Maghiarii şi Românii“ şi publicat in ḑiariul „il Torino, “biciuesce purtarea ostilă şi fără de cap a Maghiarilor faţă cu Românii. „Magyarország“ ḑice că toate sûnt frumoase, dar dl Croce ar trebuí să lumineze pe Românij ca să priceapă, că ei sûnt cu creeri în cap. Pentru Maghiari, ḑice „M.“, vorbesc faptele (Adevĕrat: Ignorarea legei de naţionalităţi; legea electorală specială pentru Transilvania; paralisarea legilor ce garantează autonomia confesiunilor prin legea pentru limba maghiară şi în fine toate ordinaţiunile câte emancază din legile aceste sûnt fapte. Red.). „M.“ ia spre sciinţă cele despre Croce şi ne asigură că în cât o privesce va remâné şi mai departe ce a fost şi până acum. Alte superări să nu aibă.

* (Bibliotecele dela scoalele sătesci). Primim dela domnul învĕţătoriu dirigent Ioachim Ciurea din Bran următoarea apreţiare şi mulţămită publică: Este constatat, între basele unei educaţiuni bune religiositatea şi moralitatea cuprinde un loc de frunte; pentruca să se poată însĕ perfecţiona simţul religios-moral este de lipsă a’i vení tineretului în ajutor prin esemple şi cărţi bune instructive şi morale. După cum este cunoscut poporul nostru posede puţine mijloace pentru a puté procura astfel de cărţi, parte din lipsă şi sărăcie, parte pentrucă la poporul nostru nu s’a desvoltat de ajuns gustul cetitului. În faţa unui astfel de neajuns nu ne remâne alta de făcut, decât că aceea ce nu poate suplíní fie-care pentru sine însuşi, să facem cu puteri întrunite şi să lucrăm pentru înfiinţarea de biblioteci prelângă toate scoalele, aşa ca copiii să se poată ocupa câtuşi decât prelângă celelalte obiecte de propunere şi cu cetitul de cărţi morale şi instructive. Dândui-se copilului de timpuriu cărţi bune şi conducêndu-se din partea învĕţătoriului tinĕrul bine, cu timp cetitul devine pentru el o necesitate, şi prin urmare am puté conta mai mult la înaintarea şi întărirea naţionalităţei noastre pe viitor. Mai departe înfiinţându-se biblioteci cu cărţi bine alese, instructive şi morale prelângă religiositate, moralitate şi pietate, ce totdeauna afirm că a contribuit mult, ca poporul român, cu toată vitregitatea timpului ce a trecut preste el, să rĕmână popor român, i s’a dat tineretului şi mai târḑiu poporului o înlesnire în cunoascerea culturei române, şi prin aceasta facem, ca limba noastră să trăiască printre diferitele popoare ce ne împresoară şi ce caută a ne apĕsa din toate părţile; multămită bravilor conducĕtori ai nostri ce totdeauna au stat la culmea misiunei lor.

Poate că a’şi abusa prea mult de bunăvoinţă, dacă a’şi merge mai departe, de aceea las cestiunea aceasta spre apreţiarea stimaţilor lectori şi mĕ voiu multămí de aş puté atrage atenţiunea onoraţilor domni! care ar binevoí a spriginí modestul început al bibliotecei scoalei noastre; precum şi a aduce cea mai adêncă mulţămită „comitetului Asociaţiunei tranne,“ care comitet avênd puse la disposiţia sa, din bunăvoinţa şi generositatea d-lui I. M. Riurean din Bucuresci mai multe broşuri, binevoì a destina pentru biblioteca scoalei române din Bran 15 bucăţi şi anume: 1) Istorioare pentru copii, 2) Nouĕ istorioare pentru copii, 3) Datoriile copiilor către părinţi, 4) Cele 2 surori, 5) Familia creştină, 6) Privighitoarea, 7) Mielul, 8) Inelul găsit, 9) Rosarul, 10) Ouĕle pascilor, 11) Emigranţii la Brasilia, 12) Cei 2 fraţi, 13) Rosa de Tanenburg, 14) Franclin (Opere alese), 15) Conferenţa asupra economiei. Pentru care bunăvoinţă şi dar frumos i se aduce mulţămită atât comitetului Asociaţiunei tranne, cât şi generosului domn I. M. Riurean, cu aceea rugare de-a nu fi uitaţi şi în viitor de preţuita-le atenţiune.

* (Soartea învĕţătorilor în Ungaria). Cetim în „Pester Lloyd“ că învĕţătorii din Waitzen dela 15 Martie încoace n’au primit nici o grosiţă din lefele lor. Spre a puté trăí au fost siliţi a se da pe mânile usurarilor, împrumutând dela acestia bani cu percente inmiite. Inspectorul de scoale auḑind de aceste împregiurări târḑiu în şedinţa ultimă a comisiunei administrative le-a făcut acesteia cunoscute, carea apoi a decis, a se da primariului din Waitzen mandatul categoric, ca în 14 ḑile să solvească învĕţătorilor lefele restante, căci la din contră va fi depus din oficiu..

* (Vot de încredere). „Zastava“ publică în numĕrul seu dela 30 Maiu, în fruntea foaiei un vot de încredere, subscris de 692 Sêrbi şi dedicat deputaţilor Dr. M. Polit, M. Dimitrievic, M. Szabovlievic şi A. Hagic pentru atitudinea lor în dietă cu ocasiunea desbaterei legei pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele elementare.

* (Răpire şi omor). „M. P.“ spune într’o notiţă întitulată „Moartea unui usurariu“: În comuna Sohatul de jos, comit. Clujului, s’a aflat Mauriţiu Horovicz, vestitul usurariu, Joi dimineaţa (în 24 l. c.) sugrumat în pat. Horovicz era cel mai crudel vampir în ţinutul acela, el lucra câte odată şi cu câte o mie la sută. Pe mulţi economi cu moşie ’i-a făcut cerşitori. Cine cădea odată în ghiarele lui era perdut pentru totdeauna. E lucru de mirat, că muierea sa, soacrăsa şi o moaşe (cu o ḑi mai nainte muierea lui născù), care durmiau în odaia de alăturea, n’au simţit nimica; numai dimineaţa au băgat de samă omorul, după ce au întrat în odaia omorîtului. După cum se pare omorul s’a sevêrşit de mai mulţi inşi şi cu multă desteritate; hoţii (răpitorii) au sugrumat pe usurariu cu brăcinariul lui, care era încătărămbat strins în giurul grumazului. Ucigaşii au luat cu sine banii şi preţioasele ce le au găsit şi au rupt un numĕr mare de obligaţiuni, lăsândule împrăsciate pe jos. Unii sûnt de credinţă că s’a format o bandă, a cărei scop este, a omorí pe toţi usurarii de-arêndul. Alţii nu ţin de probabil, că şi la Horovicz s’ar fi întêmplat casul acesta presupus, de oare ce aici este un omor împreunat cu răpire ordinară. Dealtmintrea aceasta poate serví tuturor usurarilor de esemplu admonitoriu.

* (Cetatea Mantua) este inundată; în urma diposiţiunilor făcute, se spereează că se vor puté ferí pagube mai însĕmnate.

* (Vulcanul Aetna). Acest vulcan, care multă vreme a fost liniscit, a început acum de nou a lucra şi a vĕrsa asupra împregiurimei torenţi de lavă. Direcţiunea torentului este către rîul Cantara.

* (Paza cereşelor). Spre a ţiné vrabiile şi alte paseri departe de ceraşe trebuie spânḑuraţi vr’o câţiva raci în pomii de păzit. Mirosul putrejunei din raci sparie ori-ce pasere. Acest mijloc este foarte bun şi pentru păzirea celorlalte fructe. Şi mirosul de aiu (usturoiu) încă sparie vrabiile.

* (Cenuşa) e mijlocul cel mai bun, prin carele se ţin în depărtare furnicile de vase cu lapte, unsură, sau ori-ce altele, dacă respectivul vas se aşeadă în cenuşă sau să încungiură fundul lui cu cenuşă prin carea furnicile nu pot străbate să se suie pe oale etc.

* (Curechiul, varḑa) se poate scutí de omide dacă se samĕnă în giurul straturilor sau sĕmĕnţă de cânepă, sau tăbac rustic (*nicotiana rustica*).

Posta din urmă.

„D. Ztg.“ combate pe sprigiritoriul dualismului, Kaiserfeld, care, apărând hegemonia maghiară în Austro-Ungaria contra progresistilor din Cislaitania, pune întrebarea, ce ar fi de făcut când Ungaria (Maghiarii) nu s’ar învoí cu programa progresistilor din Cislaitania, astfel: Să se susţină Austria cu puterea sau prin uniunea personală, pentru a o risipí în atâtea ruine câte naţionalităţi sûnt, şi spre a deveni pradă pentru cine va avé poftă de-a pune mâna pe ea.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 6 Iuniu n. „Nordd. Allg. Ztg.“ constată că împĕratul va amnestia cu ocasiunea nunţei de aur pe mai mulţi, luând în considerare pe cei condamnaţi pentru lesa maiestatei.

Filipopole, 6 Iunie n. Raport de la „Pol. Cor.“: Directoriul Rumeliei rĕsăritene a confirmat toate denumirile, sĕvêrşite de Vitalis, comandantul suprem al miliţiei.

Constantinopole, 6 Iunie n. Delegaţii grecesci sosesc în Constantinopole în sĕptĕmâna viitoare, pentru a tracta în cestiunea graniţei.

Constantinopole, 6 Iuniu n. Principele Lobanoff, fiind întrebat de Poartă, a declarat de apocrif discursul de despărţire al generalului Stolypin.

Posta Redacţiunei.

Domnului I. P. Pancota. Mai mult succes veţi avé D-Voastră, cari nu sûnteţi mulţamiţi cu învĕţătoriul, dacă veţi face arătare la organele competente.

Introducerea limbei maghiare în scoalele elementare. Cestiunea este în foia noastră destul discutată, discursurile din dietă, ce continuăm a le publica, revarsă din toate punctele de vedere lumină asupra acestei cestiuni de altcum prea importante. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

„Perirea ta din tine Israile.“ Credem că va fi mai bine a numai da ansă la o nouă polemie.

Bursa de Viena

din 6 Iunie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	67	55
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	69	20
Împrumutul de stat din 1860	126	50
Acţiuni de bancă	830	—
Acţiuni de credit	265	50
Argint	—	—
Galbin	5	52
Napoleon d'aur (poli)	9	25½
Valuta nóuă imperială germână	57	—
London	116	—

Economic.

Sibiiu, 3 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.70—5.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.80—4.40; Sĕcară fl. 3.—3.40;— Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.60—0.70.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită —.—44 cr.; Carne de viţel 38—— cr. carne de porc 40— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 29 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4.40—5; Grâu sĕcăreţ fl. 3.40—4; Sĕcară fl. 2.50—3.; Ovĕs fl. —.—2.; Cucuruz fl. 2.30—2.50; Sĕmênţă de cânepă cu fl. 5—6; Fasole fl. 3.50—4—; Cartofi fl. 1.50—2; Fên fl. 1.40—1.60; Cânepă fl. 38—42; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. —70; Sĕu dle luminări fl. 40—52; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—— cr. carne de viţel cr. 40—44; ouĕ 7 de 10 .cr. Têrgul de aḑi a fost escelent, de-aceea şi preţurile fructelor a scăḑut tare. Timpul e foarte frumos.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 21 Iunie imob. d-nei Rosina Starz în Braşov (trib.); în 13 Iunie imob. lui Sigismund Cseh în Sz. Odorheiu (trib.); în 30 Iunie imob. lui Carol Eduard şi Edmund Brestowski în Bistriţa (trib.); în 10 Iunie imob. d-nei Carol Szabo în Sz. Odorheiu (trib); în 3 Iulie şi 4 August imob. Annei Mihály în Kaszon-Iakob-Falva (trib. Cicserda); în 26 Iunie şi 26 Iulie imobilele rĕmasului după Ludovic Kovacs în Bőző-Ujfalu; în 1 Iulie şi 1 August imob. lui Petru Gal în Beta (trib. Sz. Odorheiu); în 28 Iunie şi 2 August imob. Mariei N. Gologan în Săcele (trib. Braşov); în 9 Iunie şi 9 Iulie imob. lui Eduard Iosefi în Mediaş (judec. cerc.); în 27 Iunie şi 27 Iulie imob. Rosei Nagy în Zabola (trib. K. Oşorheiu); în 4 Iulie imob. lui Sandu Şanca în Topliţa (judec. cerc. Sas-Reghen); în 20 Iunie imob. lui Ioan şi Irma Pop în Rîuac (judec. cerc. Năsăud).

Raţiociniul comitetului balului român din Viena.

(2 Urmare).

5. Borgo-Prund (19 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Dr. Nicolau Hanganuţ: DD. George Ciato, jude reg. 1 fl., Ioan Buzdug, adm. prot. 1 fl., Atanasiu Uşeriu, econom 1 fl., Moise Pop, preot 1 fl., Teodor Vrăşmaş, preot 1 fl., Albert Wachsmann, apot. 1 fl., Pavel Beşa, econom 1 fl., Haltrich, fabr. de hârtie, 1 fl., Solymosi Miklos 10 cr., Ioan Tunariu, propriet. 1 fl., Georgiu Gheorghică, învĕţ. 50 cr., Ioan Trif, cancelist 2 fl., Dr. Nicolau Hanganuţ 5 fl., Simion Monda, preot 1 fl., Iacob Oana, secret. 50 cr., Sever Orban, preot 90 cr.

6. Făgăraş (11 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Ioan Turcea: DD. Ioan Turcea, v.-notar com. 1 fl., Ioan Roman, adv. 2 fl., Vasile Literat, locot. 1 fl., Vasile Pop, proprietar 2 fl., Ioan Cintea, cancel. jud. 1 fl., Trombiţaş, supr.-locot. 1 fl., Florea Iuon, asesor 1 fl., Ioan Cepeş, concep. adv. 1 fl., Ioan Grama, adv. 1 fl.

7. Haţeg (12 fl. 40 cr.)

Prin colecta d-lui Bucur Popoviciu: DD. Bucur Popoviciu, comerţ. 1 fl., Stefan Selariu, comerţ. 2 fl., Nicolae Teodosiu, comerţ. 1 fl., Ioan Baciu, comerţ. 1 fl., Paul Oltean, învĕţ. 50 cr., Th. Popescu 50 cr., Maria Romea 1 fl, Maria Nandra 1 fl., Fira Făgăraş 1 fl., Alesandru Serafim, not. 1 fl., Stefan B. Popoviciu 1 fl., B. Densuşan 1 fl., S. Borha, advocat 50 cr., Dariu, preot 20 cr.

8. Murĕş-Oşorheiu (8 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Antoniu Stoica: DD. Antoniu Stoica, jude la tabla reg. 4 fl., Demetriu Făgărăşan 2 fl., Mateiu Pop, asesor la tabla reg. 2 fl.

9. Mercurea (10 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Ioan Droc, protop.: DD. Ioan Droc, prot. 5 fl., N. Ciugudian 5 fl.

10. Orăştie (9 fl. 50 cr.)

Prin colecta d-lui Ioan Mihaiu: DD. Ioan Mihaiu 2 fl., Laurian Bercian, not. cerc. 2 fl., Procopiu Herlea, not. cerc. 1 fl., Iosif de Orbonaş, subj. cerc. 1 fl., Corvinius 50 cr., Georgiu Baciu, comerţ. 1 fl., Nicolau Popoviciu, protop. 2 fl.

11. Petroşeni (12 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui prot. Stefan Redic: DD. Marcu Moldovan, not. cerc. 3 fl., Ioan Brinzea, învĕţ. 1 fl., Simion Blasiu, loc. c. reg. 3 fl., Petru Burlec, paroch 1 fl., Aron Stanea, paroch 1 fl., Stefan Redic, prot. 3 fl.

12. Reşiţa-Montană*) (27 fl.)

Prin colecta d-lui jude reg. Iuliu Petric: DD. Iuliu Petric, jude reg. 5 fl., August Gontean, not. cerc. 3 fl., Ioane Marcu, docent 3 fl., Ioan Budinţan, advocat 5 fl., Ioan Popoviciu, notar 3 fl., Stefan Antonescu, jude adm. 2 fl., Dimitrie Antonescu, advocat 3 fl., Georgiu Crăciun, not. com. 1 fl., Ioan Iancovits, subj. reg. 1 fl., Arnold Pinkup, esecutor reg. 1 fl.

12. Roşia-Montană (15 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Amos Popescu, not. com.: DD. Ioan Muntean, not. cerc. 1 fl., Alesandru Danciu, jude com. 1 fl., Samuilă Ebergenyi, jude com. 1 fl., Romul Gritta, esecut. cerc. 1 fl., Ioan Vlad, cassar 1 fl., George Bocaniciu, comis. 1 fl., Ioan Mahr, pract. la fond. de aur. reg. 1 fl., Iustinian Gritta, proprietar 1 fl., Ioan Ebergenyi, proprietar 1 fl., Ioanichiu Crişan, comerţ. 1 fl., Iosif Giurca, propr. 1 fl., Alesandru Tobiaş, not. com. 1 fl., Iosif Draia, jude com. 1 fl., Amos Popescu, not. com. 2 fl.

(Va urma).

---

*) Colecta de 27 fl. din Reşiţa montană se socotesce sub Ungaria.

Nr. 86. 1—3

CONCURS.

Ne ivindu-se în urma concursului publicat în „T. R.“ Nrii 39, 40 şi 41 pentru parochia Teleag nici un concurent, prin aceasta se prelungesce terminul concursului până la 17 Iunie a. c. v.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul prim.

Doritorii de a competa la această parochie sûnt poftiţi a asterne suplicele lor instruite în înţelesul statutului organic şi a dispoşiţiunilor provisorice sinodale din 1873 la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Paloş p. u. Cohalm.

Paloş, 15 Maiu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. ppesc.

Nr. 71—1879 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a II în Câmpuri-Surduc, protopresbiteratul Iliei-Murĕşene, se escrie concurs în urma ordinaţiunei preavenerabilulului consistoriu archidiecesan dto 28 Martie 1879 Nr. 861 cu termin până la 17 Iuniu 1879.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu grădină de 2 jugere 90°☐.
2. Un pămênt arătoriu de 2 jug. şi 800°☐.
3. Cimiteriul cu pruni în mărime de 1 jug. şi 831°☐.
4. Dela fie-care din 200 familii câte douĕ mĕsuri, — mĕsura de 22 copuri, — de cucuruz nesfărmit.
5. Dela 100 case câte o ḑi de lucru cu pălmile, dela 80 case cu vitele.
6. Stola usuată dela 200 familii cari computate toate în bani dau suma de 652 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa aceasta parochie vor avé a'şi aşterne rugările instruite în sensul statutului organic şi al dispoşiţiunilor sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Gurasada 12 Maiu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m/p.,
adm. prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de paroch al II-lea în comuna bisericească Olpret protopresbiteratul Solnocului I în urma încuviinţărei preavenerabilului consistoriu prin ordinaţiunea dto 24 Aprile Nr. 1171 a. c. se escrie concurs până în 20 Iunie a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

a) Eclesia care aduce un venit anual de 30 fl.

b) Dela 120 familii *a* 1 merţă mălaiu sfărmit dau 120 fl.

c) Dela 120 familii *a* 1 ḑi de lucru în preţ de 48 fl.

d) Celelalte venite stolarie fac 211 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie sûnt avisaţi, concursele lor instruite în sensul statutului organic şi a dispoşiţiunilor sinodale, a le substerne subscrisului până în terminul sus indicat.

Dej în 13 Maiu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Bodea m/p.,
prot.

3—3

Nr. 122—1879. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pre lângă neputinciosul paroch Sofroniu Brĕnduşă în parochia de clasa Ia II-a gr. or. din Trapold protopresbiteratul tractului Sighişoara: se escrie prin aceasta cu concesiunea Preaveneratului consistoriu archidiecesan, dto 13 Martie 1879. Nr. 799. concurs cu terminnl 17 Iuniu st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu postul cestionat sûnt toate beneficiile parochiale esclusive relutul lemnelor de foc; şi anume:

1. Casa parochială cu curte spaţioasă şi grădină.
2. Şase jugere de pămênt; dintre cari trei jugere arătoriu, iar trei jugere fênaţ, folosibile în tot anul.
3. Dela 80 familii române câte 20 litre cucuruz sfârmit.
4. Dela 42 familii neorustice câte o ḑi de lucru, şi 17 cr. v. a. anualminte, şi a
5. Venitele stolare îndatinate în protopresbiterat.

Concurenţii au a'şi trămite subscrisului suplicele lor până la terminul indicat, înstruate în sensul statutului organic şi conform dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din a. 1873 pentru regularea parochielor § 16 p. *d*).

Sighişoară, 28 Aprile, 1879.

În conţelegere cu comitetul şi sinodul parochial concernent.

Zacharie Boiu m. p.,
protop.

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispoşiţiune la vĕrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 9—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 15

Neoplanta.
1875.
Medalià de argint.

Seghedin.
1876.
Medalià pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[15] 11

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 61. Sibiiu, Marț, 29 Maiu v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvêntarea.

Ilustrităței Sale episcopului Dr. Victor Mihalyi de Apșa ținută în casa magnaților la 13 Maiu 1879 cu ocasiunea desbaterei proiectului pentru întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat în toate scoalele poporale.

(Încheiere).

Pornind din aceste disposițiuni corespunḑĕtoare, decumva spre instruirea limbei, carea nu e maternă, se va statorí timp puțin nu se va ajunge resultat, și aceasta nu poate să fie scopul acestui proiect de lege; eară de cumva spre instruirea limbei, carea nu e maternă se va croí timp mai mult, sau atâta timp cât și pentru propunerea limbei materne: atunci deja, nu numai gramatica sau limba în sine luată, ci cu ajutoriul cartei de lectură la început cred în estensiune mai restrinsă, dară se vor propune mai toate obiectele prescrise și în limba carea nu e maternă.

Și de oare-ce poporul românesc în urma relațiunilor urbariale cam de comun a format comune mĕrunte, și cele preste 3000 de scoale poporale cu limba de propunere românească, cam de-a rêndul sûnt nesce scoale nedespărțite provĕḑute numai cu câte un docent: de sine urmeaḑă, că după punerea în lucrare a acestui proiect de lege în scoalele poporale elementare românesci pre lângă limba maternă, și limba, carea nefiind maternă se întroduce ca studiu obligat, se va elupta la gradul de al doilea centru al instrucțiunei elementare.

De-ací neapărat va urma, că în care mĕsură se va bucura de privilegiu și de favor vre-o limbă spre a'și scoate la valoare influența și lățirea: în acea mĕsură va perde terenul ceealaltă limbă; — mai vêrtos dacă luăm în considerațiune teoria cea de curênd foarte întonată, după părerea însĕ greșită că adecă cel ce scie pre ori și ce cale să'și asigureḑe condițiunile influenței, acela deodată 'și-a asigurat și îndreptățirea influenței proprie. — Repețesc, că în care mĕsură se va înpărtășí de privilegiu și de favor o limbă spre a da valoare influenței și lățirei proprie, în aceeași mĕsură va perde din influența sa cealaltă limbă, până în urmă din destul dată în lături, va fi constrinsă a'și ceda posițiunea de până atuncia, și a capitula înaintea rivalului ei, precum o dovedesc aceasta luminat multe esemple din străinătate și a unor ținuturi din patrie locuite mai înainte de Români. — Din aceste cause, după modesta mea pricepere nici decât nu mĕ îndoiesc, că după punerea în lucrare a acestui proiect de lege, toți cei-ce în faptă vor cerceta scoalele elementare poporale, vor învĕța limba patriei de stat; mĕ îndoiesc însĕ de aceea că această limbă o vor puté învĕța fără scăḑĕmênt în privința cunoscinței limbei lor materne.

Ce se ține de aceea, că stă în interesul însuși al poporului român, ca să învețe limba statului, spre a'și puté apăra drepturile constituționale, — înainte de toate voind a reflecta la cuvintele Ilustrităței sale preameritatului episcop al Neosolului, îndrăsnesc a observa, că Art. de lege XLIV din anul 1868 deja din destul s'a îngrigit, ca fiesce-care cetățan al patriei să'și poată apĕra drepturile sale în limba sa maternă atât în sala jurisdicțiunilor administrative, cât și înaintea tribunalelor.

Afară de aceea nu se poate nega, că nu numai inteligența și clasa industrială românească, ci ori și care fiiu al patriei, care a avut interes de-a învĕța limba puterei de stat, cu prețul a ori și ce osteneală și sacrificiu o a învĕțat aceeași în trecut, și de sigur o va învĕța și pre venitoriu.

Însĕ precum stă aceea, că singuraticii în urma instrucțiunei mijlocie și mai înalte sûnt in stare mai mult ori mai puțin pre conta limbei materne a învĕța bine rĕu și alte limbi; că un întreg popor compact nu e în stare a vorbí în asemenea mĕsură nici douĕ limbi timp mai îndelungat cu atât mai puțin pe durată. — Pentru că de cumva toți locuitorii vreunei comune ori vreunui district vorbesc în asemenea mĕsură douĕ limbi, acei locuitori cu privire la limba lor maternă deja se află în stadiul de trecere, acolo limba carea mai de aproape s'a ridicat la valoare, probabil, că în scurt timp va cuprinde locul limbei materne, carea neapărat se dă uitărei.

Dară cu privire la singuratici este lucru de comun cunoscut, că art. de lege XXXVIII din 1868 în §§-fii 64 și 74 s'a îngrigit ca aceia să poată învĕța limba oficială a statului, când între obiectele de învĕțământ obligătoare la scoalele poporale superioare și la scoalele civile, unde limba de propunere nu e cea maghiară, s'a susceput și limba cea maghiară. — Cu această ocasiune nu pot retăcé acea echitabilă disposițiune a acestei legi, în urma căreia între obiectele de învĕțământ obligătoare de pre la scoalele civile, acolo unde limba de propunere este cea maghiară, limba germână are să se propună numai începênd dela cursul al treilea, care curs corespunde clasei a treia gimnasiale, când adecă tinĕrul este deja capace a vorbí și a scrie corect în limba sa maternă, precum și a face comparațiune între cunoscințele sale din limba maternă, și între însușirile limbei, carea are să o învețe.

Apoi aserțiunea, ca și cum din privința culturei publice de es. poporul românesc n'ar fi în stare în limba sa maternă a'și câștiga cunoscințele acele, care se recer pre gradul instrucțiunei poporale elementare; ori ca și cum acel popor în limba sa maternă n'ar fi în stare a cunoasce simțemintele iubirei de patrie și ale patriotismului, cari în decursul multor veacuri le-a dovedit totdeauna în fapte: aceste și alte asemenea însinuațiuni sonore se devalvează la valoare proprie, îndată ce nu se perde din vedere respectarea drepturilor asigurate prin legi, de oarece cetățanul patriei, care se bucură de drepturi și se împărtășesce în sentență și în limba sa maternă, e capace a pricepe beneficiul de care se face părtaș, și aceasta îl însuflețesce și'l împintenă mai cu putere a'și împliní cu bucurie datorințele patriotice cele mai grele.

Să supunem însĕ că este în interesul poporului și nu al altora, ca toți membrii lui, neluând afară nici muierile, să învețe limba oficială a statului: cu toate aceste să vĕ îndurați a'mi erta, dacă pre câmpul instrucțiunei poporal afirm, că se ține de sfera de drept al puterei părintesci a determurí, cum și în ce mod să se apere interesele băieților; pentrucă părinții de comun cu mult mai delicat și cu mult mai sigur promoveaḑă bunăstarea și interesele pruncilor sei, decât ori și cine altul. — Deci dacă părinții câte unul, ori după comunități vor afla că va fi în interesul lor și a pruncilor sĕi, ca limba oficială a puterei de stat să se întroducă în scoalele elementare poporale ca obiect de învĕțământ, întreb, oare cine le-ar împedeca aceasta? însĕ oare este de lipsă spre acest scop a recurge la forța legei?

Dară de cumva părintele, care ca cetățan de stat contribuesce la sumele însemnate din cassa statului preliminate spre scopurile instrucțiunei poporale, eară ca membru al confesiunei religioase contribuesce la susținerea scoalei sale confesionale, — de cumva ḑic părintele răḑimându-se pre disposițiunile echitabile ale legei anterioare doresce, ca băiatul lui în limba maternă să se împărtășească în întreaga estensiune a beneficiului instrucțiunei elementare; ca astfel cel puțin în limba sa maternă să învețe a cugeta corect și în ordine logică, a vorbí limpede, a scrie după regulele ortografice și a'și esprima cugetele cu

---

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(35 urmare.)

XXV.

In care doctorul Van-der-Bader află amorul și Ellermann fericirea.

Erau tocmai șepte oare sara.

Liesbeth, drăgălașa menageră a doctorului, umbla cu sirguință prin mica casă din suburbiul Vyverberg în sus și în jos, și sub mânile sale îndemânatice toate căpĕtau o înfățișare serbătorească.

Lumini de ceară albă respândeau o zare lină prin sala de primire.

Pe vatra cea mare ardea un trunchiu sdravĕn, și înaintea lui se întorcea neîncetat o gâscă rumenă, care respândea un miros plăcut.

În mijlocul odăei, masa acoperită cu o pânḑătură albă ca zăpada, aștepta pe ospele seu îndatinat.

Din timp în timp Lisbeth cu fața cam palidă, dar totdeauna de o dulceață incomparabilă, arunca priviri întrebătoare la pendula acățată între cele douĕ ferestri și părea a'și perde răbdarea cu mersul ei monoton și regulat.

După ce așeḑase toate cele trebuincioase pe masă, și după ce se încredințase că, nu lipsia nimic, ea se duse prin coridor, deschise încet ușa și se avêntà ușoară ca o căprioară la vecina sa doamna Samuel.

Încurênd ea se reîntoarse cu un taier de facență albastră în care stătea întinsă o placintă obicĭnuită în Holanda, de care numai bĕtrâna israelită sciea să le facă așa escelente.

Așa! ḑise Lisbeth punênd taierul pe masă, acum cred că nu mai lipsesce nimic.

Ea'și întoarse de nou privirea spre pendulă a cărei arătătoriu se mișca însĕ încă tot cu aceeași lene.

Deodată ciocanul de fer de la poartă lovì cu tărie într'ênsa.

Lisbeth sărì de bucurie și luà o lumină amână; apoi, cu mâna tremurândă, ridicà cheița de fer.

Poarta se deschise. Un bărbat întrà cu pas grav.

Era Van-der-Bader!

— Bună sara, domnule doctor, strigà Lisbeth cu emoțiune, ai călĕtorit în pace?

Profesorul se oprì și se uità cu o privire dulce la tinĕra femee.

— Lisbeth, Lisbeth! ḑise el, în sfêrșit, Te vĕd earăși sănătoasă... Îmi pare un veac de când nu Te-am mai vĕḑut!

— Și eu, domnule, Te așteptam....

— Me așteptai?... Cine Te-a însciințat despre sosirea mea?

— O rudenie de-ale mele, care a sosit aḑi dimineață, d-l Ellermann, rĕspunse Liesbeth, a cărei față se acoperì de o rumeneală încântătoare.

— Este dar aici, murmurà Van-der-Bader cu amărăciune.

Ah! are dreptate... îi era degrabă s'ajungă... da... fericirea'l aștepta!

— Și DTa, domnule doctor, întrebà Lisbeth, intinḑêndu'i fotoliul în care învĕțatul se așeḑa legănându-se, nu ești și D-Ta fericit de-a revedé locul nascerei D-Tale, Leyden, și de-a reafla pre cei ce Te iubesc?

— Eu, ḑise Van-der-Bader, eu mĕ reîntorc trist și nemângăiat în această țară; această casă nu mai are plăceri pentru inima mea! eu 'mi-am făcut un vis nerealisabil!

— Nerealisabil!

— Da, copila mea; eu voiam se aflu o inimă, soră cu a mea... am căutat amorul prin țeri depărtate... și nu'l-am aflat.

— Domnule doctor! ... Învĕțatul se sculà și oftà cu amar.

— Ai ḑis că d-l Ellermann este aíci?

— Da, domnule doctor.

— Spune'i că'l aștept. Vreau să vorbesc cu dênsul.

Dute Lisbeth; ursita mea trebue să mi se împlinească.

Tinera femee dispărù la moment.

(Va urma).

accentuare naturală, — după ce starea lui cea modestă şi aşa mai totdeauna numai pre cariera agriculturei şi a manufacturei îndreaptă pre băiiatul lui, şi de-abia 2—3% dintre părinţi s'au îndatinat a'şi purta pruncii la scoale poporale superioare şi la cele mijlocie: în casuri ca atari a face cu neputinţă părinţilor ca numai în limba maternă să facă părtaşi instrucţiunei elementare poporale pre băieţii lor până la acea etate, când facultatea lor mentală este din destul desvoltată; aceasta ar fi o dispositiune carea nu mĕ simţesc îndreptăţit a o spriginí cu votul meu.

N'au lipsit în evul de mijloc cel atât de defăimat, inşi de aceia prea zeloşi, cari ce e drept în altă direcţiune, va să ḑică în interesul bisericei creştinesci catolice s'au nevoit a monopolisa educaţiunea pruncilor, spriginind cu motive posibile aceea a lor propunere, ca băieţii Mohamedanilor şi ai Judeilor să se crească în spirit creştinesc, afirmând că prin aceasta s'ar scutí interesele spirituae însuşi ale băieţilor, s'ar supliní omisiunile seculilor, cultura publică ar lua avênt şi că s'ar promova chiar şi interesele statului, fiind lucru de comun cunoscut, că chipul şi caracterul de unitate religioasă cu mult mai tare e capace a fortifica stêlpii statului, decât chiar şi chipul de unitate în limbagiu.

Însĕ oare ce a rĕspuns biserica catolică la nisuinţa aceasta în aparenţă atât de religioasă?

În jumĕtatea a doua a seculului al 13 S. Toma dela Aquino unul dintre atleţii cei mai eminenţi ai sciinţelor creştinesci teologice şi filosofice, şi ca atare cu adevĕrat mare bărbat de stat, n'a şovăit a spune apriat, că nu trebue a introduce o înnoire ca aceasta contrarie datinei bisericei; că dacă aceasta ar fi raţionabil, atunci atâţi archierei meritaţi, pre cari cei mai puternici imperaţi creştini daruindu'i cu graţie 'i-au făcut demni de încrederea lor, precum Constantin pre Silvestru şi Teodor pre Ambrosiu, nici decum nu ar fi întrelăsat a mijlocí modalitatea aceasta a lăţirei credinţei. — Însĕ e periculos a introduce atare înnoire contrarie datinelor de până ací ale bisericei, pentrucă aceea se opune dreptăţei naturale, de oarece fiiul după natură este al tatălui seu: — „De jure naturali est quod filius antequam habeat usum rationis sit sub cura patris. Unde contra justitiam naturalem esset, si puer antequam habeat usum rationis, a cura parentum subtrahatur, vel de eo aliquid ordinetur invitis parentibus.“ Summae Theol. II-a-2-ae Quaest. X Art. 12.

Este legea naturei ilustri domni magnaţi! ca băiatul întru început să cugete ca instrumentul inteligenţei tatălui seu, şi să voiască după dorinţa aceluiaşi. — Este efectul naturei ca religiunea să sporească pre calea instrucţiunei şi a educaţiunei părintesci luminate prin credinţă. Deci dacă biserica s'ar fi învoit, ca băieţii părinţilor necreştini fără voia acestora să fie crescuţi în spirit creştinesc: biserica prin atare silă 'şi ar fi stricat numai sieşi, că ar fi negat acel drept natural al părinţilor, pre care se raḑimă, când în urma spiritului religios al părinţilor primesce pre băieţii lor de credincioşi ai ei, născêndu'i a doua oară în sacramentul botezului.

Aceasta influenţă naturală a dreptului de părinte, legislaţiunea Ungariei o-a respectat tot-deauna, când de es. Partis Primae Jurium et Consvetudinum Inclyti Regni Hungariae Titulo 51-o §. 7-o a recunoscut dreptul părinţilor de-a puté pretinde restituirea pruncilor seduşi sau reţinuţi sub pretestul religiunei, ori altui bine mai mare; când în art. de CV şi CXI din anul 1723, precum şi în art. XXVI din anul 1765 a recunoscut dreptul părinţilor de-a statorí în sfera lor de activitate modalitatea instrucţiunei elementare şi a educaţiunei băieţilor sĕi, pregătirea şi introducerea acelora în fiitoarea lor carieră, — crescerea lor în religiunea proprie, în înţelesul §-lui 2 din art. LIII al anului 1868 concedêndu-se numai individilor cari au împlinit anul al 18-lea al etăţei, trecerea la altă religiune.

Aceste şi alte asemenea dispositiuni ale legislaţiunei dovedesc din destul, că legislaţiunea ţĕrei a fost totdeauna petrunsă de aceea convingere, cumcă părinţii nu se pot oprí să nu înpărtăşască pre băieţii lor într'o instrucţiune şi educaţiune spirituală conform indemnului şi consciinţei lor; a fost totdeauna petrunsă de aceea convingere, că ar forma vătĕmarea unui drept natural foarte înportant, a împedeca sau a face imposibil aceea, ca părinţii prin instrucţiune poporală elementară amĕsurată dorinţei lor să nu poată desvolta mintea şi voinţa băieţilor sei după chipul însuşirilor bune spirituale eredite în casa părintească.

La obiecţiunea ce ni se face, că în scoalele nu numai militare, ci şi în cele poporale înfiinţate între locuitorii fostelor regimente confiniarie secuiesci şi românesci s'au făcut nescari incercări de-a introduce limba germână; sau după cum se provoacă Escelenţa Sa domnul ministru de culte şi instrucţiune publică, însuşi regulamentul numit „Ratio educationis“ deja a prescris „in scholis vernaculis“ propunerea limbei maghiare, îmi eau cutesarea a observa, că întru cât acele dispoziţiuni s'ar fi făcut în contra dorinţei părinţilor, nefiind ele întemeiate pe dreptul naturei preste acele logica faptelor încă la timpul seu a trecut la ordinea ḑilei.

Aceste sûnt Ilustrii Domni Magnaţi! observaţiunile acele generale, cari am fost constrîns ale propune cu umilinţe spre motivarea votului meu. — Ele formeaḑă temeiul acelei declaraţiuni, cum că eu acest proiect de lege, întru cât acela cu privire la băieţi cuprinde dispoziţiuni contrarie dorinţei părinţilor, şi întru cât acela restrînge şi mărginesce libertatea, de care s'a bucurat până ací poporul românesc din patrie, eu nu pot primí acest proiect de lege de basa pertractărei speciale.

Mĕ opresce a primí şi a sprigini un atare proiect de lege şi însuşi dreptul public legal al ţĕrei, care Parte Secunda Jurium et Consvetudinum Inclyti Regni Hungariae, in Generali, Titulo III-o §. 3 statorind singurul mod, după care sûnt de-a se aduce legile ţĕrei, deodată defige şi marginile acele, cari nici însuşi legislaţiunea nu le poate desconsidera, făcênd amintire „Potissimum super rebus juri divino ac naturali praejudicantibus, atque etiam vetustae totius Hungariae gentis libertati derogantibus,“ — şi împlântă principiul cel neprescriptibil, care nu este ertat a'l perde din vedere între nici o împregiurare a timpurilor şi a seculilor: „Salve semper divino naturalique jure.“

Le-am datorit aceste ilustri domni magnaţi! causei diecesei românesci unite a Lugoşului, a căreia condiţiune de viaţă este limba română, fiind chemată în limba aceasta a'şi împliní înalta misiune pre terenul religios, moral şi cultural. — Le-am datorit docenţilor din diecesa românească unită a Lugoşului, pre cari acest proiect de lege foarte îi îngreuneaḑă; — le-am datorit poporenilor mei, cari m'au rugat ca la locul seu să pun un cuvênt întru apĕrarea libertăţei lor de până ací şi să păşesc la acest loc întru scutirea dreptului lor de părinţi.

Aceste împlinindu-le, şi mulţămind pentru răbdarea cavalerească cu carea v'aţi îndurat a mĕ asculta, — acest proiect de lege nu'l pot primí de basă la pertractare specială.

„Observatoriulu.“

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Maiu.

Ḑiarele oficioase colportează scirea, că în ḑilele aceste se va ţiné un consiliu de ministrii comun, care se va ocupa cu detailurile despre încorporarea Bosniei şi Erţegovinei la teritoriul vamal comun.

Camera deputaţilor din Budapesta a primit în desbatere generală şi specială legea institutului fonciar pentru proprietarii mici şi a suspendat dreptul imunităţii a deputaţilor baron Uechtritz şi Rohonczy, cari sûnt urmăriţi de judecată pentru duel.

Lupta electorală dincolo de Laita se poartă cu vioiciune de cătră toate partidele. Din multe puncte de vedere interesantă şi pentru noi este o broşură a cehului Eduard Greger cu privire la atitudinea politică a Cehilor. In aceasta broşură se dovedesce că pentru Cehi nu remâne altă cale decât intrarea necondiţionată în senatul imperial. Impĕratul, care are de-a mulţămí imensa sa popularitate numai credinţei sale neclintite cătră constituţie, nu va binecuvênta nici odată o lovitură de stat. Salutea pentru Cehi este numai posibilă pe basa constituţiei, carea la timpul seu s'a şi recunoscut şi numai din vanitatea contelui Clam-Martinitz s'a părăsit la anul 1863. Frasele, că onoarea şi dignitatea naţiunei ar suferí, sûnt numai o mantelă pentru a acoperí absurditatea politică; un om politic de omenie desprețuesce astfel de mijloace. O absurditate îndoită este a cere garanţii şi concesiuni. Cine să dee aceste? Guvernul sau Nemţii? In clubul numit al dreptului de stat s'a arĕtat din isvor sigur, că maioritatea ministeriului nici nu pretinde intrarea Cehilor în senatul imperial şi maioritatea adunărei 'şi-a esprimat convingerea, că dela ministeriu nu s'ar puté dobândí nici un fel de concesiuni. Dela Nemţi de asemenea nu se poate astepta nimica; împăcarea cu Nemţii acum n'ar puté succede şi n'ar trăí preste durata unei sesiuni dietale. Nemţii până acuma nu ne-au dat încă un rĕspuns hotărît şi dacă îl vor da, Cehii vor perde multe ilusiuni. Se poate întruní partida lui Herbst, care este liberală, cu o partidă, care după rostul principelui Carol Schwarzenberg representă idei conservative? Ne putem noi aşa dară lega deodată şi cu Herbst şi cu guvernul, putem deodată pacta cu Dumneḑeu şi cu dracul? Pe resoluţiunea deputaţilor cehi nu este a se pune nici o ponderositate, ea s'a făcut târḑiu noaptea, când cei mai mulţi deputaţi se depărtaseră. A aţîţa în contra intrărei în senatul imperial numai din causă fiindcă ministrul contele Taaffe a ḑis, că poporul boem va goní pe deputaţii în senat, ar fi numai o bombă pentru a irita poporul, deoarece în adunarea deputaţilor din 18 Maiu s'a dat declaraţia, că contele Taaffe n'a ḑis aceste. În sfêrşit Greger aşterne alegĕtorilor ḑece puncte, a căror respundere clară şi precisă ei să o pretindă dela candidaţii lor, pentru ca declamarea frasei să încete şi mintea sănetoasă să vină la dreptul ei.

Articolul VII al convenţiunei de la Novi-Bazar dispune, că ocupaţiunei austriace se premeargă un avis prealabil. Precum se comunică din partea turcească, avisul pentru ocuparea intenţionată a unor puncte anumite a Sangiacului a şi plecat la Constantinopole şi Poarta s'a recercat, a delega comandanţii, cari au a se întruní la faţa locului cu comandanţii austriaci pentru statorirea învoirilor locale necesare.

Secţiunile camerilor de revisiune din România 'şi-au sfêrşit verificarea titlurilor. În mai multe secţiuni s'au invalidat alegerile colegiul IV, unde au luat parte la biroul definitiv primariul comunei. Senatul a procedat la desbaterea raporturilor secţiunilor de verificare şi a proclamat senatori pe d-nii B. Boerescu, P. Grădistean, N. Bibescu, Eug. Stătescu, T. Roseti, N. Racoviţa, A. Fontino, col. Angelescu, Manolachi Costachi Iepureanu, N. Bujoreanu, Gr. Montevru, maior C. Bantaş, C. Caramalău, C. I. Delean. C. Bozian, C. Ienescu, P. Mavrogheni şi col. C. Pilat. Verificarea alegerei dlui D. Cornea a fost amânată, pentru că d-sa a fost contestat în secţiune ca fiind funcţionariu. Agenţa română din Belgrad este ridicată la gradul de legaţiune, ear titularul ei, L. Catargiu, numit şi confirmat în postul de ministru resident pe lângă A. S. Principele Serbiei. „Neue freie Presse“ din Viena consacră unul din articolii sei cestiunei Ovreilor în România. Ḑiariul recunoasce, că ministrul Brăteanu 'şi-a dat mari silinţe pentru a ajunge să facă să se înlăture art 7 din constituţiune; dar mai aşteaptă de la dênsul să supună deliberării camerilor de revisiune o nouă legislaţiune, regulând indigenatul astfel, ca un mare numĕr de Ovrei, eschişi până acum de la naturalisare, să poată fi naturalisaţi, ca supuşi Români în condiţiuni echitabile, prescrise de o lege specială. „Europa“, adauge numitul ḑiar, „are o prea bună opiniune despre cabinetul, cărui presidiază d. Brătianu, pentru a presupune, că el nu va umplea lacuna făcută în urma suprimării art. 7, elaborând o lege, care să scoată comunele din inclinarea de-a urma o politică de intoleranţă.“

Cu privire la alianţa turco-rusă se telegrafează din Constantinopole: Principele Lobanoff s'a întors din Livadia cu un proiect de alianţă gata, a cărui primire de cătră Poartă mai că nu mai este la îndoială. Raportând Namik paşa sultanului despre misiunea sa la ţarul, sultanul s'a rugat pentru o traducere a proiectului rusesc, care i s'a predat de principele Lobanoff. Urmase apoi o convorbire mai lungă despre obiect şi sultanul promisese a esamina proiectul, rugând de repeţite ori pe principele Lobanoff a fi la ţarul interpretorul simţemintelor sale amicabile.

Pentru regularea diferenţelor turcesci-grecesci ambasadorii se vor întruní la 31 Maiu v. la Constantinopole, şi ambasadorul francez va aşterne cu aceasta ocasiune principiile mediaţiunei propuse între Turcia şi Grecia.

Ḑiarului „Temps“ din Paris se telegrafează din Constantine (Algir): Neamul Vulcdabḑilor lângă Batna este revoltat. Mai mulţi şeici s'au omorît. La Batna au sosit trupe.

Cuvêntul de tron al A. S. R. Domnitoriului României,

ţinut în 22 Maiu a. c. la deschiderea camerilor de revisiune.

Domnilor Senatori! Domnilor Deputaţi!

Deschiḑênd sesiunea acestei nouĕ legislaturi, constat cu o adevĕrată mulţămire, liniscea deplină cu care s'au făcut alegerile generale.

Acest fapt, datorit înţelepciunei poporului român şi legalităţei stricte care s'a păḑit în timpul alegerilor, este cu atât mai însemnat, cu cât aceste alegeri se făceau în mijlocul preocupărilor celor mai grave, şi pot ḑice tot de odată şi celor mai legitime.

În adevĕr, în urma sacrificielor

ce țara își impuse pentru a eșí cu onoare din dificultățile aduse de ultimele evenimente și în fața situațiunei ce ni se creadă de congresul dela Berlin era natural ca emoțiunea resimțită se producă în țară o agitațiune și o îngrigire generală, îngrigire, çu atât mai mare, cu cât fiecare se întreba, care era limita cerințelor ce se manifestase prin tractatul dela Berlin, care va fi limita concesiunilor ce se puteau face acestor cerințe.

Cu toate aceste, cu neliniștea care cuprinsese spiritele, resultatul a dovedit, odată mai mult, că poporul român, brav și tare pe câmpul de bătae, scie să fie blând și prudent în luptele din năuntru și să se manție neclintit pe terenul legalității.

Acelaș patriotism, aceeași înțelepciune, de care a dat probă națiunea sûnt sigur că le voiu găsí și în representanții ei. Sûnt convins că toți, fără discuțiune de partide și de opiniune, veți sci, ca în toate împregiurările mari, a pune interesele generale mai pre sus de ori-ce alte considerațiuni și nu vě veți inspira în lucrările D-voastre decât de marile interese ale țěrei și de îndestularea adevěratelor ei trebuințe.

Domnilor Senatori! Domnilor Deputați!

Preocupat de-a pune capět luptelor care de secoli însângeră peninsula balcanică și tulbură periodic pacea Europei, congresul de Berlin a voit, în noua ordine de lucruri ce crea în Orient, să întemeieze pacea prin suprimarea inegalităței diferitelor naționalități de religiuni.

De și România era cu totul în afară din cercul acestor lupte, totuși, printr'o regretabilă și persistentă confusiune, Europa ne-a inglobat și de astă dată în lumea orientală. Art. 7 din Constituțiune da, din nefericire, o armă contra noastră acelora cari aveau interes să prelungească neînțelegerea și astfel paralisa acțiunea noastră contra uneltirilor rěu voitoare.

Din causa aceasta n'am reușit încă deplin a convinge diplomația europeană că națiunea română nu a fost niciodată și nu este nici astădi animată de spirit de intoleranță și că, din contră ea a împins adesea ospitalitatea până la neprevedere.

Când după căderea Constantinopolei, creștinii din Orient fugeau înaintea semilunei triumfătoare, ei găsiră ací un asil sigur; Românii le deschiseră brațele cu căldură și fără reservă. Când mai târdiu însě prin tendențele lor dominătoare, sub regimul domniilor fanariote, ei deveneau un pericol pentru țară, un obstacol pentru desvoltarea ei națională, România, amenințată în esistența ei luptă neîncetat, ca să scape de acest rěu, și aceasta luptă seculară nu se termină de cât în 1821, prin triumful ideei naționale.

Tot ast-fel mai tărdiu, când Israiliții, persecutați în alte state, au năvělit cu grămada la noi, aceasta imigrațiune a fost încuragiată de ospitalitatea tradițională a Românilor, de toleranța ce găseau aici.

Când însě aceasta imigrațiune ajutată în partea de nepăsare și nestabilitatea guvernelor de atunci, a luat mai cu samă în județele de preste Milcov, proporțiuni mari și să presentă caracterul unei adevěrate invasiuni; — când această aglomerațiune puternică a unui element străin apasă greu asupra desvoltărei comerciului și îndustriei naționale, și mai cu samă asupra populațiunilor rurale, nepregătite a lupta contra esploatărei muncei și a activităței lor; — atunci temerile și îngrigirile s'au ridicat firesce în sînul națiunei și ast-fel, în diferite rěnduri, guvernele au credut că pot înlătura pericolul prin restricțiuni legislative, în rěndul cărora, în cele din urmă, a fost și art. 7 din Constituțiune. Dar aceste restricțiuni, fără a garanta în mod eficace înteresele noastre economice, n'au servit de cât a espune țara la cele mai nedrepte bănueli de întoleranță religioasă.

Făcênd se dispară din aceste dispoșițiuni legislative aceea-ce le-ar puté imprima caracterul unei esclusiuni religioase și punêndu-le în acord cu marele principiu, că nimenea să nu fie înlăturat de la folosința și esercițiul unui drept pentru causa de religiune vom da satisfacere principalei preocupări, carea a dictat art. 44 al tratatului de Berlin.

Cu toate că independența o câștigasem prin propriile noastre forțe, pentru a ne admite însě în concertul statelor europene, puterile cele mari au putut cere de la noi, ca să ne conformăm ideilor generale cari predomină în țěrile civilisate. În regularea cestiunilor de detaliu însě, ele n'au cugetat ele nu puteau cugeta a ne impune soluțiuni absolute cotrarie intereselor noastre cele mai vitale.

Nici camerile trecute, nici guvernul Meu nu au prejudecat întru nimic resolvarea acestei cestiuni. Ea să presentă întreagă deliberărilor D-voastre. Este o datorie imperioasă să'i dăm o neîntârdiată soluțiune. Vě aparține D-voastre ca, prin měsurile înțelepte ce veți lua, să asigurați în același timp, atât înteresele noastre din nâuntru cât și posițiunea României în privirea raporturilor internaționale.

Când aceasta grea cestiune va fi terminată, veți avé, D-lor Senatori și D-lor deputați a vě ocupa de alte legi și reforme, nu mai puțin necesare.

Organisarea definitivă a Dobrogei, crearea unei bănci de scompt și de cerculațiune și unei casse de economii, construcțiunea de întreposite și dockuri la porturile principale, reorganisarea si desvoltarea înstrucțiunei profesionale și agricole, înființarea de comiții agricole sunt atâtea îmbunătățiri de natură a chema înainte de toate atențiunea D-voastre.

Nu trebue, în adevěr, să uitâm că numai prin asemenea instituțiuni și reforme vom puté asigura viitorul nostru, ne vom puté pune la adăpost de ori-ce pericol.

În marea transformare a Orientului numai printr'o activitate constantă și neobosită pe terêmul economic și întelectual vom puté păstra posițiunea ce ne am creat prin energia noastră, prin bravura ostașilor noștri.

Sûnt convins, D lor Senatori și pentru resolvarea tuturor marilor cestiuni de înteres general, veți da guvernului Meu tot concursul de care va avé trebuință, și grațiă unirei și silințelor tuturor, vom pune basele unei noaue ere de progres și de prosperitate și vom întărí edificiul național.

Ast-fel Provedința va bine-cuvênta lucrurile D-voastre, și atâtea sacrificii făcute de națiunea întreagă vor da rodul ce țara asteaptă de la dênsele.

În vîrtutea art. 95 din Constituțiune, Eu declar deschisă sesiunea estraordinară a Adunărilor Legiuitoare.

CAROL.

(Urmează semnăturile ministrilor).

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

De lângă Dunăre. (Starea deplorabilă a scoalelor). În Nr. 52 al prea stimatului diar „Tel. Rom.“ am schițat numai unele trăsuri despre atitudinea d-lor Maghiari față cu scoalele poporale din fostul confiniu militar, acum însě voiu să arăt într'o estensiune imparțială progresul respectivei scoli.

„Ideia de stat maghiar“ a d-lor nostri se împlinì și de astă-dată prin primirea faimosului proiect de către ambele corpuri legislative; deci a se mai pronuncia cine-va contră'i ar fi inoportun, întogmai ca „ploerul după ploaie“ ci acum avem dreptul a cugeta și a vorbí numai de resultat, adecă de fructele aducênde de acest proiect — din punctul de vedere cu-tural — despre care resultat mai că ne-am puté pe deplin convinge, facênd o privire cât de fugitivă preste scolile din fosta margine militară, adecă pestre scoalele comunale.

De când s'a ridicat granița, de când au apucat d-nii Maghiari cârma și pe aici și de când scoalele noastre sustinută fie-care de confesiunea sa resp., devenìră „scoli comunale“ supraveghindu-se de Inspectorii de stat, deu scoalele din cestiune nu se mai visitară prin d-l inspector — pe carele nici nu'l cunoascem — dar în genere de nimenea. Și în fine pentru ce? Ca cel din pățanie sum convins, că de ar și vení — nefiind Român — nu ar fi nici un folos! apoi de sigur pentru aceea nici nu vine!? Eată nisce argumente despre disele deputaților români în casa de jos, cu ocasiunea discusiunei proiectului obligător de limba maghiară în scoalele poporale — „că un inspector neromân în scoli române nu va fi în stare a face nimic.“ Eată dic, cum disa Românilor se realisează provenind naturalminte de la d-nii Maghiari. Cum progresează dar scoalele comunale nemaghiare se poate fie-care om cu mintea sănětoasă convinge analisând cele premerse până ací; n'ar fi nici necesar se mai spun eu — însě ca un martor ocular îmi țin de sacra datorință a spune numai purul adevěr, așa după cum esistă în sens: că nimenea nu se interesează de aceste scoli, cari în toate privințele ar trebuí să fie la culmea chiemărei lor.

Statutele scolilor com. sûnt dintre cele mai bune, însě lipsesce ceea ce e mai mult adecă esecutarea.

Poate că d-nii de la dietă n'au nici idei despre adevěrata stare deplorabilă a scolilor din fosta graniță că la din contră s'ar face ce-va în favorul lor?!

Raporturi — firesce după lege — se pretind în toată Sâmbăta dar ce resultat? nimic! apoi de unde provine aceasta? Absolut numai de acolo, că mai marii scolilor sûnt jupânii Chinezi cari fiind Sêrbi sau Nemți etc., ce le pasă de scoala română? face-se ceva în privința absenților cari dintre 150 sûnt 80—90 absenți? nimic! mai doare pe vr'un amploiat de stat capul de progresul unei scoli române? deu'l doare, că de-ar puté ar denega tot aceea, prin ce ar puté și Românul progresa.

Departe am ajuns! dar și mai departe prin aceea; că religia încetă din di în di a se mai propune în scoalele noastre comunale“ din motiv, că conform statutelor Religia are a se propune de învěțătoriul bisericesc adecă de preoții cari (esceptionalminte vorbind) pretind plata și pentru propagarea învěțăturei creștine, ceea ce de sigur nu vor căpětă. Oare urmează acei egoiști preoți pe prelații bisericesci cari cu arma adevěrului au mers și înaintea Tronului, pentru a protesta contra atacului îndreptat spre biserica noastră adecă spre religia noastră analisând bine, esclamând „Perirea Ta din tine Israile“ trebuie să le bag toate în teacă.

În fine fiind-că nu sûnt chiemat a relata despre nepropunerea religiei în unele scoli din graniță îmi permit numai pe cale jurnalistică a spune purul adevěr că tocmai în scoala mea nu se propune si absolut numai din lașitatea preotului ca catichet!

Deci forul diecesan bisericesc din Caransebeș ar face mult când ar cere informațiuni de la toate Consiliele scolare în cestiunea aceasta atât de importantă carea nu esager când afirm că este basa ori cărui stat din lume carele voiesce a esista.

Varietăți.

* (Necrolog). Capitulul bisericei catedrale gr. cat. din Lugoș cu adêncă întristare anunță cumcă: ilustrissimul și reverendissimul Domn **Michail Nagy**, archidiacon sau lector și canonic al bisericei catedrale din Lugoș, prelat domestic al Sânției Sale pontificelui Roman, abate sau archimandrit titular al S. Mariei dela Almád, decan catedral, inspector diecesan al scoalelor naționale, referent și secretar al tribunalului matrimonial, esaminator prosinodal, esactor capitular, membru la comisiunea administrativă a comitatului Caraș, și asesor al s. scaun consistorial, în urma unui morb îndelungat după provederea cu ss. sacramente ale moribundilor a adormit în Domnul în 5 l. c. la 4 oare deman: în anul 62-lea al vieței 39-lea al preoției.

Funcțiunile funebrale se vor ținé în biserica catedrală în 6 l. c. la 4 oare d. m. În etern amintirea lui!

* (Postal). Postul magistrului postal din Borosneu (comitatul Trei scaune) este de ocupat. Salariul anual 200 fl; paușalele pentru cancelarie 40 fl, pentru espedări 732 fl. v. a. Cauțiune 100 fl. v. a. Asemenea este de ocupat postul de magistru la stațiunea postală din Țag (Czegén): cauțiune de 100 fl. v. a. salariu anual de 100 fl, paușale de cancelarie 40 fl și pentru espedări 474 fl. v. a. Suplicile sunt de-a se adresa în timp de 3 sěptěmâni la direcțiunea postală din Sibiiu.

* (Mulțămită publică). Subscrisul paroch gr. or. în numele tuturor parochienilor mei voind a împliní o sântă datorință prin aceasta viu a aduce publice cordiala mulțămită iubitorilor de podoaba bisericească și marinimoșilor dd. din Brașov; Maria věd. A. Zanescu, Sofia T. Spuderca, Ioan Burduloiu, Petru Zanescu, Constantin Zanescu, Niculae Coliban, Zoe C. Popp și Hareti Stănescu, cari s'au milostivit — tocmai în momentele de grea cercare ale săracilor mei parochieni, prin boala de vite și alte neajunsuri împreunate de aceasta — a dăruí pe sama bisericei noastre din Marcoș un sf. Epitafiu de o durabilitate, frumsețe eleganță ce face onoare renumitului pictor român din Brașov M. Popp. Valoarea acestui sf. epitafiu pentru noi este neprețuită, eară pentru dd. donatori s'a mărginit la suma de 40 fl. v. a. plus zelul d-lui pictor. Un dar acesta atât de frumos și trebuincios în biserica noastră, încât poporul, carele nu este în stare nici un gărduleț a'l face în giurul cimiterului și al grădinei parochiale, decum să fie fost în stare a cumpěra vre-odată acest sf. epitafiu, când 'l-a vědut pentru prima dată în Vinerea patimilor aședat pe masă în mijlocul bisericei nu se putea sătura de privirea la dênsul. Copiii și bětrânii, junii și bărbații sărutau cu plăcere și sfială evlavioasă chipul Domnului Chr. ce părea că aevea este mort. „Ddeu să dea bine celor ce ne-au dăruit această icoană, că mult îți deschide inima,“ diceau bětrânii la eșirea din biserică.

Ddeu să resplătească binefacerea domnilor donatori cu darurile sale cele bogate doresc și eu, ca să poată fi în stare și de ací înainte a premerge cu esemplele de fapte creștinesci sătenilor fricoși și șovăitori în toate cu deosebire în ce se atinge de dat și făcut.

Dee Ddeu, ca preste puțin această faptă marinimoasă să'și afle și alți imitători, cu cât biserica noastră — după cum m'am esprimat și în Nr. 24 al „Tel. Rom.“ — avênd încă imperioasă lipsă nu numai de vase și odoare sânțite și de vestminte bisericesci, ci și cu deosebire de mineele lunare; va primí prelângă cea mai vie mulțămită și recunoscință și deací încolo astfel de oferte marinimoase dela fiii sĕi.

Marcoș în 29 Aprile 1879.

Georgiu Dogariu m/p.,
paroch gr. or.

* (Maialul) scolarilor dela cele trei scoale gr. or. din Sibiiu, serbat duminecă în 27 Maiu, a fost favorisat de timp frumos neasteptat în asemĕnare cu ḑilele premergĕtoare. Cu musică și cu steaguri a eșit tinerimea pe la 11 oare din cetate în Dumbravă și acolo 'și-a petrecut pănă seara la 8½ oare, când earăși cu musică s'a întors în cetate. Festivitatea scolastică a fost cercetată de mulți dintre fruntașii nostri și de părinții și rudeniile tinerimei de ambe secsurile din cetate. Tinerimea și fruntașii nostri, părinții și toți câți luară parte chiar și dintre neromâni au avut o petrecere foarte bună, pentrucă sub conducerea inteligentă a bravilor învĕțători tinerimea a sciut face plăcută ḑiua maialului.

* (Să ne maghiarisăm!) căci numai astfel noi Românii putem devení — Europeni. Așa ne cântă „*Alföld*“ din Arad, și pentru ca să ne încuragieze, vrea să ne îmbete cu gloria europeană d. e. a Maghiarilor Liszt, Ioachim. Ne-am fost esprimat încă în numĕrul trecut despre maghiarismul acestor doi corifei musicali de renume european. Pentru a arĕta, pănă unde merge închipuirea maghiară, când reclamă pe acesti doi artisti pentru națiunea maghiară, presentăm la locul acesta date positive din biografia lor. Amêndoi sûnt născuți în acele părți *nemțesci* ale Ungariei, despre a căror locuitori susținea mai deunăḑi în dieta ungurească chiar maghiarul Mocsáry, că 'și trămit mașina la Viena pentru reparare, dacă se strică vre-o roată la ea. Francisc *Liszt* adecă este născut în 22 Octomvre 1811 în Raiding lângă Oedenburg, va să ḑică într'un ținut curat nemțesc, situat nemijlocit la hotarele Austriei de jos. El s'a dus deja în vêrstă de 8—9 ani la Viena, unde a primit instrucție dela Bohemul nemțit *Cserny* în technică, și dela Italianul *Salieri* în compositiune. În 1823 Liszt a mers pentru ulterioara sa desvoltare la Paris, unde 'și-a avut domiciliul pănă la 1848, când s'a strămutat la Weimar. Aici a petrecut pănă la 1861. In anul acesta s'a mutat la Roma. Dacă a venit în mai multe rênduri și la Pesta, aceasta a făcut-o, pentru a da șiací concerte, ca și în Viena, Berlin, London.. Adevĕrat că acum vre-o doi ani Liszt a fost denumit de un fel de director al conservatoriului din Pesta; aceasta este însĕ mai mult numai un titul de onoare, deoarece pretinsul director petrece abia 3 – 4 luni pe an în Pesta, de unde mai deunăḑi a plecat earăși la Weimar, ce în timpul din urmă a devenit din nou residența sa de predilecție, precum ne-a comunicat chiar presa maghiară.

Să trecem la Iosif *Ioachim*. El este născut în 15 Iulie 1831 în Kittsee lângă Pojon; s'a format, fiind abia de 9 ani, în conservatoriul din Viena la Bőhm și Mayseder, amêndoi Nemți. În 1843 s'a dus la Lipsia, pentru a se încredința instrucției renumitului violinist David, germân. În 1850 a devenit maiestru de concert în Weimar; în 1854 a trecut la Hannovera, și în 1865 la Berlin, unde de la 1869 încoace este director al academiei de musică („Hochschule für Musik“). Ioachim vine mai puțin la Pesta, ca Liszt.

Întrebăm acum: ce este *maghiar* în desvoltarea acestor doi renumiți artisti?

Dar ni se va reflecta: ei au prelucrat melodii naționale *maghiare*. Așa este, rĕspundem noi. Ei s'au folosit ici colo de motive maghiare întocmai precum s'au folosit alți componisti de motive rusesci, sêrbesci... întocmai precum bună-oară renumitul Rubinstein sau Ioachim Raff au compus fantasii, capricii etc. asupra unor teme românesci. Rubinstein este chiar născut într'o comună lângă Iași. Cărui Român 'i a trecut însĕ prin minte, a'l reclama pentru nația română? Nu! Românul e mult mai chibzuit și cumpĕtat.

Dar limba maternă a lui Liszt, Ioachim este cea *maghiară!* ne obiectează în sfêrșit prea zeloșii Maghiari. Cum să nu? Iarna trecută Liszt d. e. a cercetat Clujul, și după „Kelet“, dar după însuși hipermaghiarul „Kelet“ din Cluj, Liszt fù întimpinat de comitele suprem Eszterházy Kálmán din Cluj, prin o cuvêntare în limba *franceză*, căci, după „Kelet“, Liszt nu pricepe limba *maghiară!!* Adecă: pentru a te înțelege cu *maghiarul* Liszt, trebuiesce să vorbesci în limba *franceză*, limba-soră celei românesci, va să ḑică trebuesce să te faci din Maghiar turanic — European!! —

* (Linia ferată Ploiesci Brașov). Cetim în „Democratul“ din Ploiesci:

La 16 (28) Maiu, la oara 1 și 35 minute, a plecat primul tren de la Predeal, fiind însoțit de d. ministru al lucrărilor publice, și a ajuns la Sinaia la 2 oare și 25 minute.

M. S. Regală Domnitorul, dimpreună cu Augustul Seu frate, principile Leopold, au asistat la sosirea trenului la Sinaia.

Călĕtoria s'a făcut fără cel mai mic accident; ast-fel că circulațiunea se decise a se începe regulat la 10 Mai. Însĕ trenul unguresc al căliei ferate Brașov-Predeal, prin proba de călĕtorii din 14 (26) Mai, dovedind mai multe defecte în construcțiunea sa a trebuit ca deschiderea circulațiunei regulate să se amâne, după cum se ḑice, pană la 1 (13) Iuniu viitor.

Sperăm că, cu data aceasta, circulațiunea Ploiesci-Predeal-Brașov, va începe regulat. În cât privesce întreruperea liniei între Podul Vadului (mai sus de Câmpina) și Sinaia, aproape la o postă și jumătate, circulațiunea se va face, prin multa îngrigire a guvernului, cu trăsuri foarte comode; landouri, faetoane, omnibuse deschise și altele cu prețuri de 8 lei pentru cei din clasa I și II și de 4 lei pentru cei de a III clasă.

Marți la 29 Mai, se pune în cerculațiune linia ferată Ploiesci-Predeal. Se scie că numai douĕ secțiuni ale acestei linii sûnt sfêrșite: Ploiesci-Câmpina și Sinaia-Predeal; circulațiunea între Câmpina și Sinaia se va face provisoriu cu trăsuri, care sûnt angagiate chiar de direcțiunea liniei.

* (Leac pentru tusa seacă) e o jumătate de litră de apă mestecată cu atâta sare câtă întră într'o jumătate lingură de cafea. Apa apoi se ferbe și bolnavul are să înghiță aborii din această apă sărată.

* (Mucedala pânei) se delătură în următoriul mod: Pânea proaspĕtă cum se scoate din cuptoriu se bagă într'un sac, în care se mai află pe păreți puțină făină, și adecă pânile se zacă așa ca coaja arsă sau deasupra a unei pâni se fie împreunată cu coaja arsă a celeialalte și așa mai departe. Sacul plin se leagă și se acață liber într'un loc aeros. Înainte de mâncare pânea trebuie periată cu o perie curată, se pune apoi în pivniță, unde are să stee toată noaptea înainte de ḑiua, în carea are să fie consumată; prin aceasta se moaie coaja earăși și în modul acesta se poate ținé pânea 4—6 sĕptĕmâni fără a se usca sau muceḑí.

Bursa de Viena

din 9 Iunie n. 1879.

Metalicele 5%	67 90
Împrumutul naț. 5% (argint)	69 80
Împrumutul de stat din 1860	126 50
Acțiuni de bancă	835 —
Acțiuni de credit	269 40
Argint	— —
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 24
Valuta nóuă imperială germână	56 90
London	115 90

Economic.

Sibiiu, 6 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.60—5.40; Grâu sĕcăreț, fl. 3.70—4.30; Sĕcară fl. 2.90—3.30; Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênță de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.60—0.70.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită ——44 cr.; Carne de vițel 38—— cr. carne de porc 40— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Brașov, 30 Maiu n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4.20—5.60; Grâu sĕcăreț fl. 3.30; Sĕcară fl. 3.20—3.50; Orz fl. 3.30—.40; Ovĕs fl. 2.30—2.40; Cucuruz. fl. 3.50; Mălaiu fl 4.65; Mazere fl. 4.40; Linte fl. 7.60; Fasole fl. 4.20 Sĕmânță de in fl. 8.50— Sĕmênță de cânepă fl. 6.60 Cartofi fl. 1.60—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

(Recolta României). Din Bucuresci se scrie: Timpul frumos de care ne bucurăm de ḑece ḑile dă frumoase speranțe agricultorilor nostri. Sĕmĕnăturile de toamnă sûnt bune, cele de primăvară foarte bune. Porumbul este încă mic, din causă că a fost sĕmĕnat târḑiu. Rapița pe alocurea a început a fi strinsă. Viele sûnt și ele în foarte bună stare; prin câte-va locuri însĕ, piatra ce a căḑut în cele din urmă ḑece ḑile a causat mari stricăciuni.

Țara cu totul agricolă, România nu'și poate întemeia speranțele ei decât în grâne. Ba adesea poate că e silită să vaḑă cu ochi buni rĕul altuia, adecă să se bucure când recolta ar fi rea în alte țĕri. E un rĕu, dar așa este.

(Recoltă rea în Francia). Ḑiarul parisian „Petit Journal“ află, că în genere rocolta viitoare din Francia va fi rea. Necontenitele ploi au stricat partea cea mai mare a sĕmĕnăturilor. În sudul republicei grânele stau rĕu. In Herault, în Gerd, în Bouches din Rhone agricultorii emit păreri rele despre viitoarea recoltă. In centrul Franciei, sĕmĕnăturile nu par a fi suferit atât de mult. In Burgund starea sĕmĕnăturilor poate să se mai îmbunătățască. In partea resăriteană a țĕrii, umezala a fost mai mică, și dar recolta va fi acolo mai bună. In Nordul Franciei speranțele s'au nimicit cu totul. Așa dar dacă temperatura nu se va îmbunătățí în curênd, recolta din Francia va fi de tot rea. In casul cel mai bun, recolta nu va puté fi de astădată decât de mijloc. Avis agricultorilor români, cari fac esporturi la Marsilia.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 16 Iulie și 3 Septemvre imob. lui George Rofai în Ceocfalĕu (trib. Oșorhei); în 4 Iulie imob. rĕmasului după Iohanna Alesius în Sighișoara (judec. cerc.): în 25 Iunie și 25 Iulie imob lui Mihail Roth în Sân-Georgiu (trib. Bistrița) în 1 Iulie imob. lui Ioan Pechi în Magyar-Frata (trib. Cluj); în 2 Iulie și 1 August imob. lui Ludovic Csoma sen. în Bagy (trib, Odorhei); în 12 Iunie imob. rĕmasului după Carol și Susana Müller în Orăștie (trib. Deva); în 9 Iulie imob. Măriuței Suciu în Copșa-mare (judec. cerc. Mediaș); în 30 Iunie și 30 Iulie imob. lui Teodor Oprea în Cluj-Mânăstur; în 1 Iulie și 1 August imob. d-nei Clement Pusch în Cluj (trib. Cluj); în 5 Iulie și 11 August imob. lui Ioan Bursan în Brașov (trib.); în 18 Iulie și 5 Septemvre imob. lui Michail Ghico în Maia (trib. M. Oșorhei); în 18 Iunie și 18 Iulie imob. lui Iosif Gacsadi în Kiskereki (judec. cerc. Sékelyhid); în 1 Iulie și 1 August imob. lui Nichita Terkeș și Contantin Morcov în Ciobăncuț (trib. Dej); în 18 Iunie și 18 Iulie imob. lui Nicolau Oltean în Iclandul-mic (judec. cerc. Mediaș?); în 24 Iunie și 24 Iulie imob. lui Toma Poca în Jina (trib. Sibiiu).

Nr. 250—1879. 1—3

EDICT.

Fostul învĕțătoriu în Mehadia Iosif Velcota născut din comuna Șopotul-nou, comitatul Severinului de 11 ani 'și-a părăsit cu necredință legiuita soție Varvara și trei fii ai lui fără ca să arete semne de viață și ubicațiunea lui, se citează prin acest edict, pănă într'un an și o ḑi dela ântâia publicare a acestuia, să se presenteze înaintea forului matrimonial subsemnat în persoană sau plenipotențiatul seu căci la din contră procesul divorțial urḑit de soția sa, se va pertracta și decide și în absența lui.

Mehadia în 20 Maiu 1879.

Forul matrimonial gr. or. din Mehadia.

Stefanoviciu m. p.,
adm. ppescu.

Nr. 86. 1—2

CONCURS.

Ne ivindu-se în urma concursului publicat în „T. R.“ Nrii 39, 40 și 41 pentru parochia Teleag nici un concurent, prin aceasta se prelungesce terminul concursului pănă la 17 Iunie a. c. v.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul prim.

Doritorii de a competa la această parochie sûnt poftiți a asterne suplicele lor instruite în înțelesul statutului organic și a dispositiunilor provisorice sinodale din 1873 la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Paloș p. u. Cohalm.

Paloș, 15 Maiu 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. ppesc.

Subscrisul primesce doi tineri, ca învĕțăcei la cojocărie.

N. Vestemean,
cojocariu în Sibiiu.

[21] 1—2

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 16

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 62. Sibiiu, Joi, 31 Maiu v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 23 Maiu.

Dl ministru de instrucțiune publică a început a culege poamele coapte din pomul legei pentru întroducerea limbei maghiare.

Nu avem nici decum în vedere ordinațiunea, carea s'a publicat la timpul seu și în coloanele acestei foi și prin carea se dă de scire inspectorilor scolari ai statului, că se înființează cursuri pentru învěțători, ca să aibă aceștia ocasiune a învěța limba maghiară. Ordinațiunea aceasta, ca atare, este o afacere care'l privesce pe dl ministru.

Nu ne vom ocupa dar cu aceea ce a făcut dl ministru, ci mai vêrtos cu ceea ce n'a făcut.

În țěrile noastre de sub sânta coroană ungurească sûnt învěțători de ai statului, sûnt învěțători confesionali și de la institute private. Ceste doue categorii din urmă își au jurisdicțiunile lor, garantate prin legi și dispositiuni aprobate și sancționate de înaltele și preaînaltele locuri.

După informațiunile private ce le avem din țară, învěțătorii confesiunilor sûnt provocați de solgăbirae și judi comunali a merge la prelegerile dispuse prin ordinațiunea ministerială, pe când învěțătorii confesionali sûnt dedați a'și primí invitările și provocările în afaceri de instrucțiune de la jurisdicțiunile lor bisericesci.

Învěțătorii înșii se întreabă, ce poate fi, că provocările le vin pe cale neobicinuită, sûnt în nedumerire și nu sciu ce să facă. Nedumerirea e cu atât mai mare, cu cât terminii puși pentru cursuri nu respectează nici timpul cursului scoalelor capitale ale confesiunilor și urmând ordinațiunei mulți învěțători trebuie, sau să părăsească înainte de vreme cursurile cu elevii lor, sau să întrerupă cursurile aceste, cu, sau fără scirea superiorităților lor scolastice.

Cestiunea însě are afară de confusiunile, cari le produce ordinațiunea ministerială în viața scolastică, și altă lăture cu mult mai însemnată.

Avem informațiuni positive, că dl ministru a aflat cu cale a ignora de astădată jurisdicțiunile scolastice confesionale și a nu le încunosciința despre měsurile sale luate față cu învěțătorii, după cum se vede din provocările organelor politice. Cu alte cuvinte, dl ministru ia měsuri prin organele sale politice, cu învěțătorii confesionali fără a fi dat de scrire consistorielor respective despre měsurile sale.

Tactica aceasta nu vatěmă numai buna cuviință, ea alterează autoritatea recunoscută de stat a jurisdicțiunilor bisericesci, pentrucă ea compromite autoritatea bisericească recunoscută de stat și întărită prin legile statului înaintea subordinaților învěțători, pe cari îi provoacă de-adreptul fără de-a sci superiorii lor ceva despre ceea ce le vine lor dela dl ministru.

Prin aceste dl ministru anticipează in culegerea poamelor din legea cea nouă, și prin vre-o câteva trăsuri de condeiu aroagă organelor politice dreptul esclusiv asupra învěțătorilor confesionali.

Va să dică, asigurările cele multe chiar și în decursul desbaterilor, că statul nu voiesce a se atinge de drepturile autonomice ale confesiunilor sûnt, ca multe alte, vorbe goale și legile întărite și sancționate, fără de nici o abrogare din partea competentă, sûnt împinse la o parte de cei mai înalți esecutori ai legilor, de ministri. Frumoasă perspectivă în viitoriu!

Am vrea să scim ce vor dice jurisdicțiunile bisericesci vatěmate într'un mod atât de flagrant de un ministru constituțional, ceea ce nu s'a putut întêmpla decât la timpul seu sub un ministru absolutistic, ferecat cu concordate.

Nu vrem să preocupăm părerile și procederea nimenui, dar după ce guvernul începe astfeliu a'și manifesta respectul seu constituțional, și autoritățile bisericilor autonome trebuie să se gândească serios la atitudinea deamnă de chemarea lor, prin care să și apere posițiunea garantată prin legi, care un ministru le poate ignora, dară care până când nu sunt abrogate de factorii competenți au să remână în valoarea lor nestirbite.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După diarul stenografic al dietei).

Ședința din 1 Maiu 1879.

Alesandru Roman: On. casă! Fiindcă în această casă a deputaților . . . . (*sgomot*). rog pe toți deputații să aibă bunăvoință a asculta cu deosebire pentru ca să puteți înțelege, căci 'mi-ar păré foarte reu, când unele din cuvintele mele ar fi rěu înțelese din causa, că a fost prea puțină linisce în casă (*S'audim!*).

Fiindcă în casa aceasta și pot să dic în patria noastră, cestiunea naționalităților n'a fost de un timp încoace object de discusiune, fenomenului acestuia voiu să'i dau o scurtă esplicațiune. Causa acestui fenomen, cel puțin încât privesce pe deputații cari se țin de naționalitatea română, a fost, că înainte de aceasta cu patru ani, când din considerațiune la calamitatea financială și la îndelunga și sterila dispută, s'a făcut fusiunea, deputații români s'a sfătuit și au hotărît, că de oare ce după convingerea lor politică, interesul între elementul maghiar și român este atât de comun, încât dacă nu ar ținé compt de situațiunea actuală și ar pune pedeci guvernului, cu drept cuvênt s'ar puté învinovățí de prea puțin patriotism. Mai departe au vrut să ia arma din mâna acelor ce necontenit i-au acusat, că sûnt cu porniri vrăjmășesci contra naționalității maghiare și contra patriei. Dic, așadară, că am hotărit să punem la o parte cestiunea naționalităților, pentru că iubim patria comună, ca ori care alții și să nu punem pedeci guvernului, ca să poată vindeca relele și să ajute din ticăloșia generală. Hotărirea aceasta am împărtășit-o actualului ministru president, pe care 'l-am rugat cu ocasiunea aceea să mijlocească susținerea legei despre naționalități. Durere de atunci încoace calamitățile financiale nu au încetat, ticăloșia generală în multe privințe a mai crescut, eară în privința Românilor nemulțămirea prin împregiurarea, că art. XLIV din 1868, care regulează egala îndreptățire a naționalităților din di în di se dă mai mult uitărei s'a potențat, pentrucă nu se mai ține compt de nici o secțiune a acelei legi, care garantează și naționalităților oare care drepturi. Să nu vorbim de dd. solgăbirěi și cel din urmă notariu sătesc calcă în picioare legea aceasta. Și noi Românii am înădușit durerea noastră din causa acestui fenomen și am tăcut și nu ne-am plâns.

Într'aceea ce s'a întêmplat? Manipulanții întregei prese șovinistice maghiare n'au aprețuit resignațiunea aceasta patriotică, nu au înțeles tăcearea aceasta, nu înădușirea durerei, ci luându-o drept semn de îndestulire și urmând tactica nouě binecunoscută au început a agita necontenit, făcênd presiune teroristică asupra publicului maghiar cetitoriu, fiind ajutați în sirguința lor de unele foi volante din părțile de sus ale Ungariei, a căror autori numai cu provocarea principiului de intoleranță națională au sciut a'și trage atențiunea asupră'și — au făcut presiune și asupra guvernului și — cu părere de rěu trebuie să o spun — chiar și între partizanii aceia ai acestei case, cari conform programei lor doresc a se întinde până la marginile estreme a le libertății, în privința naționalităților așa se pricepe libertatea încât ar voí să steargă și puțintelul ce la lăsat art. XL din 1868.

După astfeliu de primire este a-

FOIȚA.

Aventurile doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(Încheiere.)

XXV.

In care doctorul Van-der-Bader află amorul și Ellermann fericirea.

Profesorul se ridicase de pe fotoliu, se preumblà cu pași mari prin această sală, care'i revoca în memorie atâtea plăcute aduceri aminte.

Privirea sa se oprì la o măramă de mătasă uitată pe un scaun. El o luà cu grabă și o duse la buze.

Apoi punêndu-o earăși la loc:

— Ba nu, murmurà el, eu n'am dreptul...

— Ai trămis după mine, domnule doctor? s'audì glasul prea bine cunoscut al studentului.

Învěțatul nu'și întoarse capul dar tresărì.

— Ah! D-ta esti, domnule Ellermann, dise el; nu'ți voiu face imputări, cu toate că m'ai părăsit în un mod foarte ciudat... Înțeleg toate... veți fi foarte fericiți.. gândiți câte o dată la mine în mijlocul plăcerilor ce Vě vor înfrumseța viața...

„Eată ací portfoiul D-Tale, domnule Ellermann: el conține cele opt mii franci ce mi le-ai încredințat. Cu ele vei întimpina primele cheltueli ale economiei ce vei întemeia. Ține prietenul meu....

Și doctorul își ridicà în urmă ochii și îi ațintì plini de lacrimi la tiněrul student.

Dar dintr'odată el scoase un țipet de surprindere și se clătinà amețit.

Sub costumul lui Ellermann el recunoscù pe încântătoarea și drăgălașa Lisbeth; recunoscù pre ângerul păzitoriu ce'l însoțise în călětoriile sale, ființa care'l încungiurase cu un devotament fără margini.

El cădù în genunchi înaintea tinerei fetițe.

— Lisbeth! Lisbeth! Tu erai, dise el; fost-am eu orb ori fară minți?

Lisbeth zimbì cu un zimbet ceresc.

— Dar rěspunde'mi, dise doctorul, stringându-o de mâni; spune'mi că nu visez! spune'mi că Ellermann n'a esistat niciodata și că Tu esci liberă!

— Sûnt liberă dise, Lisbeth oftând.

— Oh! Lisbeth! Lisbeth! urmă stăpânul, am să'ți fac o descoperire, o descoperire ce mě arde pe buze! Amorul pre care 'l-am cercat în țěri depărtate....

— Era poate aproape de D-Ta, murmurà adorabila femee.

— Este dar adevěr, adevěr, întrebà doctorul, amețit de o bucurie nebună, Tu mě iubesci?

Lisbeth se uità la dênsul cu o espresie de imputare.

— 'Ți-aș fi urmat dacă ar fi fost alt cum, rěspunse ea.

— Oh! Michelet! Michelet! mare bărbat! strigà învěțatul, nu mai am trebuință să Te věd, sublima sa operă se reflectează în sufletul meu!

Nu ne vom încerca să descriem oarele delicioase, care urmau acestui moment așteptat atâta vreme de Lisbeth.

Fericirea nu se poate descrie.

În dimineața următoare toată lumea scia noutatea, că ilustrul învěțat s'a reîntors, și suburbiul Vyverberg fù earăși înundat de o mulțime entusiastă.

În fruntea cortegiului stătea earăși vechii nostri cunoscuți: Brill, tipograful universității; Van-der-Hock, librariul și profesorii Thorley și Beckers, și bětrânul Samuel, și buna Abigail, și toată poporațiunea loială din Leyden, care adora pre doctorul Van-der-Bader.

Și ca odinioară, Van-der-Bader li se arătà cu un suris pe buze ținênd de mână pre menagera Lisbeth, acest frumos crin, impodobit cu viile colori ale rosei.

— Prietinilor, dise doctorul, aici vě recomênd pre mireasă mea, și vě cum aproape un an că proiectul acesta de lege ţine ca si şerpele de mare din fabulă pe cetăţenii patriei într'o agitaţiune continuă. De o parte atitudinea presei şovenistice maghiare, de altă parte vocile apărătoare în presa naţionalităţilor într'atâta au întărîtat spiritele încât cu deosebire simburele poporului român, îngrigiat de limba sa, pentrucă e unicul şi cel mai scump tesaur al seu a dat năvală cu petiţiuni asupra archipăstorilor sei, ca să întrevină la Maiestate cu rugări cu scop de-a împedeca periculul cu care era ameninţat. Şi pentruce s'au adresat oare archipăstorii români de-adreptul la acest factor al legislaţiunei? Pentrucă din trista esperienţă ei au sciut bine, că delăturarea acestui proiect intenţionat, aici de la factorul acesta al legislaţiunei abia se poate spera.

Ne este în proaspĕtă aducere aminte campania presei maghiare contra archipăstorilor români şi continuată până la punerea acestui proiect pe masa dietei. Era pe ací să'i declare de trădători de patrie. Cu toate că nimenea nu poate nega, că dreptul de petiţiunare este unul dintre libĕrtăţile constituţionale şi nu este nimenea între noi în casa aceasta, nici guvern, nici deputaţi, cine să fie în stare a învinuí pe ori care dintre archipăstorii români de pĕcatul nepatriotismului.

Şovinistii presei maghiare cu un entusiasm demn de o causă mai bună căutau prin coloanele puţinelor foi străine, care încuviinţau proiectul de lege şi tindeau mânile ca Bernard după peatra trăsnitului, când dau de un fragment gol de articul, ca reproducêndu'l şi comentându'l să'l presenteze publicului cetitoriu maghiar. Însĕ încungiurau cu mare precauţiune, numai a amintí de vocile şi articulii mai însemnaţi, apăruţi în foile mai însemnate din străinătate s'au ale naţionalităţilor din ţară, cari desaprobau proiectul, de bună samă cu intenţiunea, ca poporul maghiar să nu audă glasul dreptăţii şi strigătul demn de apreţiare al vătĕmaţilor.

Eu, d-lor, în procedura aceasta găsesc numai motivul, că manipulanţii presei şovinistice se tem de mintea cea trează a naţiunei maghiare.

Simţul nedreptăţii se caracterisează mai departe şi prin procedura aceea a presei, că foile una după alta, au comunicat o aşa numită epistolă a unui preot sêrbesc.

După aceea s'a pregătit de mână lungă adresa celor doi episcopi ruteni, şi folosindu-se de nesciinţa bietului popor român din Marmamurĕs, funcţionarii comitatensi petiţiunile pregătite de dênşii cu maiestrie şi cu înşelăciuni, în glas de trâmbiţă, le-au têrît, ca pe calul troian, în toate foile.

Ce fel de pond au astfel de adrese necoapte cu deosebire ale celor doi episcopi ruteni, aşa cred că este bine cunoscut în cercurile guvernamentale, dară mai bine în biroul respectiv al ministeriului de instrucţiune publică. Nenorocita adresă meşteşugită în Maramurĕs nici atâta pond nu poate să aibă, cât a avut la timpul seu adresa pregătită de funcţionarii dominaţiunei teroristice, subscrisă de vre-o câteva sute de locuitori din Buda, la toată întêmplarea mai inteligenţi decât oamenii din bietul popor român din Maramurĕş, şi substernută carnificelui anteluptătorilor pentru libertatea maghiară din 1849.

După astfel de premise acest nenorocit proiect s'a pus pe masa dietei într'o ɖi de jale. Malum omen! Quod Deus a republica avertat.

Ca ori şi cine, aşa doriam să cunosc şi eu cuprinsul şi motivarea lui. 'L-am cetit, 'l-am studiat, dară n'am aflat în motivare alta decât argumente mascate şi silogisme sucite. M'am mirat de bunăvoinţa pentru care nu se poate mulţămí din destul, cu care este săturată motivarea machiavelistică, a cărei autor, ca şi când ar fi îmbrăcat într'o rasă de călugăr misericordian, spune cu multă compătimire, ce interes mare are, ca şi copiii naţionalităţilor diverse, cari din scoală se întorc la plug, să se facă părtaşi de toată fericirea şi bunătatea ce 'şi-o poate omul gândí, şi care a bună samă se va revĕrsa asuprăle, dacă vor sci unguresce. Aşa cred că nimenea dela plug nu devine de-adreptul ministru, afară de limba maghiară mai trebuie să învĕţe multe alte; *„multa tulit, fecitque puer, sudavit et alsit.“* Cine vrea să se facă părtaş de bunătatea aceasta învaţă el şi unguresce, la aceasta însĕ se cere timp. Dar, ɖic, asemenea argumentaţiuni nu sûnt, precum a observat st. meu amic Mocsáry Ludovic foarte nimerit nu sûnt demne de demnitatea casei şi mĕ mir cum s'a putut alătura astfel de motivare la un proiect de lege atât de serios.

Opera aceasta de amalgamisare eşită din birourile resortului ministerial, şi aici ating ca în treacât, cu toate că dl ministru este responsabil, este nevinovat de paternitatea proiectului acestuia — acest proiect eşit din retortul birourilor ministeriale, după ce 'l-am studiat, m'a convins, că pe deoparte e de prisos, de altă parte în loc de-a ajunge scopul, care să feresco a'l mărturisí dară pentru aceea îl scim care este, va avé un resultat cu totul contrariu.

Însuşi st. d. ministru escusându-se de nedreptatea acestei afaceri a mărturisit înaintea comisiunei, că numai la instigaţiunile mai multor deputaţi şi altor oameni a adus acest proiect de lege.

Min. de culte şi instrucţiune publică **Augustin Trefort** (întrerumpênd): Nu m'am escusat, pentrucă n'am obiceiul acesta!

Alesandru Roman: Această mărturisire înseamnă, că nici dênsul nu'l încuviinţează şi unul dintre membrii cei mai de frunte ai comisiunei a spus-o pe faţă, că nici dênsul nu asteaptă mult dela proiect — şi la acesta voiu vení mai târɖiu —, dar şi unul şi altul a primit proiectul încă şi în forma modificată, cu toate că ministrul de instrucţiune s'a declarat gata la ori-ce mitigare. În mânia tuturor acestora a primit proiectul în toate părţile sale, care nu numai că nu s'a mitigat, dară în esecutare este cu mult mai draconic şi mai rigoros.

În privinţa obiectului acestuia m'am înţeles cu mai mulţi dintre soţii deputaţi şi 'i-am rugat de opiniunile lor. O parte foarte considerabilă dintre acestia a recunoscut, că proiectul este fără scop şi a ɖis: nu'l votez şi nu voiu fi de faţă nici la desbaterea şi nici la votarea lui. Altă parte a ɖis: este o ineptă corteşie. Nu, eu nu cred aceasta din partea guvernului. Proiectul acesta este o zală, d-lor, din acel lanţ, care formează un sistem întreg, pe care'l cunoascem din trecut. Acesta este întoarcere la legile despre limbi din 1848 şi de mai nainte, care prin articulii de lege XLIV şi XXXVIII din 1868 au fost delăturate dar care prin proiectul acest mai nou nu numai se modifică, ci se restoarnă. *On revien toujours a ses premiers amours.*

Mĕ folosesc de acest proverb francez şi n'am vrut să citez pre cel latin, pentrucă e mai drastic.

Unii dintre domnii deputaţi din punctul de vedere al partidei lor au ɖis, că proiectul este apucătură corteşască, care guvernul o folosesce pentruca să'şi recâstige popularitatea perdută prin politica sa cea rea. La aceste le-am rĕspuns, dacă proiectul de lege este apucătură corteşască, atunci d-voastră sûnteţi datori, ca urmând convingerilor ce aveţi să ridicaţi cuvêntul în contra. 'Mi-au mărturisit că presiunea şovinistică este atât de mare, încât un Maghiar nu e în stare a se espune să vorbească contra. N'am putut crede, că domnii, cari după punctul lor de mânecare declarau proiectul apucătură corteşască îşi esprimau convingerile lor, deoarece când st. d. propunĕtoriu precum şi mai mulţi din stânga estremă au făcut reflesiunile d-lor la discursurile condeputaţilor Mihail Polit şi Adolf Zay, au spus clar, care este scopul şi mărturisirea lor, carea este foarte preţioasă pentru mine, pentrucă descopere motivarea proiectului în toată golătatea ei.

Ceea ce se aduce drept argument pentru motivarea proiectului, adecă, că dreptul după care se introduce învĕţarea limbei maghiare în scoalele populare nemaghiare îşi are rădăcinile sale în dreptul public, este o astfeliu de sciinţă cărei mĕ închin, căci numesce drepturi de aceste drepturi publice; deci la toată întêmplarea trebuie să ne închinăm şi pentru aceea, pentrucă altcum on. d. propunĕtoriu ne îndreaptă la absolutism, căci entusiasmul despre care vorbesce în motivare n'are alt înţeles decât despotismul şi puterea discreţională, ce vrea să o dea ministrului. În ţara constituţională aceasta nu se poate suferí, fără de vătĕmarea libertăţii constituţiunale şi individuale a cetăţenilor. Cunoascem prea bine din Transilvania teoria „mânei libere“; plânsori se aud din toate părţile, şi nu de la unul singur dintre deputaţii Transilvaniei am auɖit feliu de feliu de plânsori, că li s'au urît cu uniunea şi doresc autonomia.

Teoria din motivare este aşadară foarte periculoasă. Întreb însĕ pe d-nii deputaţi şi pe st. d. propunĕtoriu, cari au vorbit în favorul proiectului şi cari au vorbit tot despre drept şi despre dreptul public al statului, n'are oare statul şi obligămente? Cu deosebire în privinţa culturei naţionalităţilor, unde este faptă nedisputabilă că din milioanele şi sacrificiele de sânge a le naţionalităţilor nu li se întoarce nici un unic percent, pentrucă d. e. Românii nu au un unic institut de instrucţiune, care să capete măcar un filer de la stat. Dar cu toate aceste voiţi să întroduceţi limba maghiară în acele scoale poporale, pe care confesiunile le susţin din banii lor proprii. Aceasta este neechitate, ca să nu ɖic crudelitate. Trebuie să amintesc că s'a aflat cu cale a se adauge la motivare şi registrul unor rugări, aşternute din partea mai multor jurisdicţiuni pentru declararea limbei maghiare de limbă obligată. Se ɖice, că aceste s'au alăturat pentru orientare. Aş vrea să sciu spre ce orientare? Din parte'mi sum pre deplin orientat, sciu ce însemnătate are. Era bine dacă lucrul remâné într'atâta. Cunoascem factorii ce joacă un rol în comitate. Nu voiu a mĕ demite la recriminări; scim însĕ cu toţii că principiele liberale a le legilor de la 1848 atâta s'au mai tuns prin legile aduse de atunci încoace, încât şi puţinele drepturi asigurate naţionalităţilor prin legile de la 1868 sûnt stinse cu totul. Toate legile, legea municipală şi electorală, cu deosebire legea electorală din Transilvania, care după uniune nu este numai o anomalie, ci mai mult, dară nu voiu să'i ɖic pe nume, ɖic toate legile şi dispoziţiunile acestora, între altele mai multe şi întroducerea virilismului, numai pentru aceea s'au adus, ca să restringă pe naţionalităţi pe un teren fără de nici o însemnătate. Consecenţa acestora este că d. e. în comitatele Aradului şi Caraşu'ui, unde elementul român este atât de prevalent, încât alte naţionalităţi abia fac un percent în congregaţiunea comitatensă, elementul român este în minoritate, asemenea în Bihor între 600 representanţi numai 80 sûnt Români, în cele mai multe comitate acestia nu dispun de atâtea voturi, încât limba română în sensul legei să poată devení limbă protocolară.

Dacă ar vení rugările în privinţa limbei maghiare de la jurisdicţiuni de acele, unde poporaţiunea este prevalent maghiară, nu aş ɖice nimica, pentru că stimez alipirea compatrioţilor maghiari cătră limba lor, — dar dacă vin din părţi de-acele, unde alte naţionalităţi sûnt în maioritate, nu voiu să amintesc pe neofiţi, adecă că acele se fac la stăruinţa lor, ci ɖic, că minoritatea a majorisat majoritatea şi respectivii n'au interpretat adevĕrata opiniune a maiorităţii poporaţiunei respective.

Înainte de-a ɖice ceva pe scurt la proiectul de lege, pentrucă multe a'şi avé de ɖis la acest proiect, ɖic, înainte de-a ɖice ceva contra proiectului să'mi fie permis a face unele observări la unele argumentări ale condeputaţilor mei. Aveam dorinţă să cunosc argumentările aceste, dar am vĕɖut, că motivarea proiectului de lege atâta este de slabă, încât din ea puţin poate omul învĕţa, măcar că eu, de când sûnt membru al acestei case, m'am silit totdeauna a studia obiectul şi a cunoasce dispoziţiunea publică şi afară în viaţa publica asupra obiectului pus la ordinea ɖilei. Aşa am urmat şi cu proiectul acesta ponderos şi de mare intensitate. Cu durere trebuie să mărturisesc că din argumentele ce le-am auɖit aici n'am putut câştiga convingerea că proiectul pus la ordinea ɖilei ar fi oportun şi necesar. Preademnul deputat al cercului V al Ciaichistilor a creɖut că face un serviţiu bun guvernului şi acelor ce voiesc votarea proiectului, dacă îl va spriginí şi el. Departe să fie de mine şi gândul de-a suspiciona patriotismul şi conscienţiositatea d-lui deputat. Şi eu sprigiuesc guvernul în alte cestiuni.

Madarasz (Întrerumpênd). Scim! (*Ilaritate*).

Al. Roman: Dară domnul deputat n'a ilustrat bine argumentele aduse pentru proiect, dênsul de regulă a dovedit contrariul dela ceea ce a afirmat. Aşa, de esemplu indică în propunerea sa animată la simpatia, cu care ne purtăm faţă cu acei a căror limbă o pricepem. Asta este, şi nu este aşa. Este dacă esistă şi alt motiv pentru simpatie. În Rusia nu este aşa cu toate că Polonii pricep limba rusască; nici în Prusia, cu toate că si în Posen pricep limba nemţască.

Mihail Polit (întrerumpênd): Adevărat aşa este (*Ilaritate*).

Al. Roman: Dl. deputat se provoacă şi la istorie, când strămoşii Sêrbilor şi cu ai Maghiarilor 'şi-au vĕrsat împreună sângele pentru patrie şi

---

învit pre toţi la nunta ce va fi de aɖi în o septĕmână!...

Ne-ar trebuì ɖece pagini pentru a enumĕra toate strigările de bucurie cu care fù întimpinată această noutate.

Vivate şi chiote fără sfêrşit.

Şi ce să ɖicem despre nunta ce se serbà la timpul îndigetat?

Că şi aɖi lumea din Leyden mai vorbesce de ea, şi că va vorbí încă în cinci-ɖeci de ani.
B.

---

* (Grindine). Ɖiarul „Românul“ ne spune că a căɖut în Dorohoiu un torent de peatră, care avea greutatea de la 50 până la 120 grame una, şi a ţinut $^1/_2$ oară. La început, ca 5 minute, peatra a fost fără ploaie; în urmă a căɖut un vajnic torent de apă. Geamurile pe la case a fost în mare parte sparte. Nenorocirile ce se vor fi întêmplat prin împregiurime încă nu sûnt cunoscute.

adauge atunci nu se înţelegeau unii pe alţii (*Ilaritate*). Aşa dar şi aici a ilustrat contrariul, adecă, că nu e limba unicul mijloc care să provoceze înţelegerea, şi respectarea imprumutată, bună starea şi interesul comun.

Argumentările aceste şi altele de felinl acesta a le stim. coleg îmi aduc aminte, cum înainte de aceasta cu patru cinci ani, din acelaşi loc şi dela un tot aşa de stimat domn deputat am audit o asemenea argumentare; şi atunci oposiţiunea a atacat cu vehemenţă guvernul cu deosebire pe dl ministru-president. Acel domn deputat, cugetând că dl ministru-president este avisat la sperarea domniei sale a dis: „Dlor este adevěrat, dl ministru-president 'şi-a părăsit punctul seu de vedere de mai nainte, dar pentru aceasta principiele 'şi-lea scimbat (*Ilaritate*). Nu sciu mulţămit'a dl ministru-president pentru apărarea aceasta eu aşa cred că guvernul faţă cu acest proiect de lege nici acum n'are lipsă de astfeliu de apěrare.

D-lor, buna înţelegere nu este a se căuta numai în limbă, şi naţiunea maghiară nu'şi caută în astfel de lucruri basa subsistenţii sale bună starea proprie şi a patriei, ci cu totul în alţi factori, cari nu voiu ai înşira, pentru că sûnt cunoscuţi şi aşa ar fi de prisos a'i mai repeţí. (Un glas: *S'audim, cari sûnt aceia?*) Finanţe bune, administraţiune bună şi justiţie bună ş. a.

St. d. deputat dice, că cine va aduce acea între naţionalităţile acestei patrie va fi al doilea întemeietoriu al Ungariei.

Mare cuvênt, 'l-am audit de mai multe ori. A fost un bărbat care se apropiase foarte mult de realisarea aceluia, durere însě, acest mare fiiu al patriei nu mai este între noi, de aceea ce'mi pare foarte rěu, pentrucă de când lipsesce dintre noi, ne-a părăsit şi spiritul lui, numai este între noi moderatorul, căci dacă ar fi, cutez a susţiné, că noi astădi n'am desbate în casa aceasta astfeliu de proiect. (O voce: *Adevěrat!*)

Nu voiu să fac obiect de discusiune simţěmêntul de pietate fiiască a d-lui Stefan Nagy, sciu să'l respectez, dară d-lui la sfêrşitul cuvêntărei a dis, că speră şi crede, că proiectul acesta se va vota cu o maioritate aşa de mare de voturi, încât cei ce vor fi în contră vor fi foarte puţini.

Are dreptate, recunosc, că este aşa, aduc aminte însě junelui condeputat, că *„vota“* nu numai *„numerantur“*, ci şi *„ponderantur.“*

Sûntem puţini ací, dară unde este a se căuta vina? (O voce: *Nu sciţi unguresce*). Nu trebuie a ne lua numai pe noi în consideraţiune, cari votăm, ci pe acea mare parte a locuitorilor ţěrii, care este afară în ţară şi a cărei părere trebuie considerată.

St. d. ministru-president a observat d-lui Polit, care observare a fost în adevěr un *argumentum ad hominem*. Sûnt îndatorat cu recunoscinţă d-lui ministru-president, pentru că n'a aprobat politica urmată în Sêrbia din partea Sêrbilor faţă cu Românii, dar trebuie să mărturisesc, că după convingerea mea cu argumentul acela n'a combătut pe condeputatul Polit, fiindcă el e cetăţan unguresc, lui aşadar nu i se poate imputa purtarea guvernului sêrbesc, dar mai puţin poate fi combătut cu încuviinţarea unei procederi condamnate de noi. Mai departe primesc asemenea cu mulţămire încredinţarea din partea d-lui ministru-president şi a condeputaţilor, cari au dis, că nu doresc alt ceva decât se înveţe limba maghiară şi celelalte naţionalităţi de altă limbă, că nu vor să constringă şi nu vor să meargă cu timpul aşa de departe, ca limbile naţionalităţilor să se alunge şi din scoalele lor. Cu toate aceste eu dic că cu privire la trecut aceasta e o înaintare progresivă, nu e alt ceva decât un pas — sper cel din urmă pas — pe calea care nu e de cât un semn rěu şi aşa cred, că nu e bine a urma un esemplu, condamnat de noi.

Condeputatul Madarasz în discursul seu sonor a vorbit, ca totdeauna în limba inimii. Sciu prea bine preţuí iubirea cu carea este către naţionalitatea sa genetică.....

Madarasz (întrerumpênd): către statul unguresc!

Al. Roman: Fie aşa dar! către limba statului unguresc. Dară fiind vorba despre lucruri de aşa mare importanţă nu mě adresez la inimă, nu mě adresez la pept, ci mě orientez după cap. Eu şi deputaţii români simţim instinctiv periculii, cari astfeliu de încercări vor aduce preste capul Maghiarilor şi Românilor.

Nu pot să nu reflectez la citatul, st. condeputat, scos după cum susţine, din foile române.

Madarasz (întrerumpênd): Din foaia maghiară din Bucuresci.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Maiu.

Rescriptul regesc, prin care se va încheia prima sesiune dietală se va publica Sâmbătă, 14 Iunie n., în ambele case a le legislativei. Sesiunea a doua se va deschide la 2 Octomvrie a c. şi atunci se va îndepliní şi noua constituire, adecă alegerea vice-presidenţilor, a cuestorului, a notarilor şi a comisiunilor.

Atacurile guvernului unguresc în contra autonomiei confesiunilor află o drastică ilustrare în conferenţa prelaţilor evangelici şi luterani, care s'a ţinut în dilele aceste la Budapesta în causa scoalelor medii. Despre aceasta conferenţă estragem din „Pesti Naplo“ următoarele: „Ministrul Tréfort (afară de el a mai luat parte la conferenţă în însuşire de curatori supremi ai bisericei reformate ministrii Coloman Tisza, Toma Péchy, baronul Gavril Kemény) a accentuat în vorbirea sa de deschidere, că s'a simţit oare-cari curente antinaţionale şi o parte a averei bisericesci se folosesce pentru sprigi̇nirea acestor curente. În urma acesteia se desvoltă următoriul schimb de păreri: episcopul Pavel Török observà, că superintendenţii, curatorii şi seniorii nu pot decide în afaceri mai însemnate fără de-a întreba conventul; ei n'ar avé drept a vorbí în numele bisericei. Aceasta crede episcopul a fi necesitat a o accentua cu atât mai mult, cu cât se întêmplase ca înainte de esmiterea patentului protestanţilor din 1859 episcopii fură chemaţi la Thun. Şi atunci ei accentuase, că ce dic ei este numai părerea lor privată, căci ei n'au drept a vorbí în numele bisericei. Întorcêndu-se episcopii a casă, patentul era esmis, şi credincioşii lor îi învinovăţiau, că patentul ar fi opul lor. Trecênd la meritul afacerei, episcopul atrage atenţiunea ministrului la împregiurarea, că numai acolo se obicînuesce a se publica dreptul statariu, unde se întêmplă omor şi tăciunare, nu însě acolo unde domnesce pace şi linisce. Apoi vorbì ministrul-president. El protestează în contra comparărei cu Thun; iritat se sculà Desideriu Pronay şi dise: Nu este destul, că afacerile ţěrei s'au derăpânat? Acum se intenţionează a ataca şi afacerile protestanţilor, a'şi měsura puterile cu ei şi a conturba pacea între protestanţi. — Superintendentul Gustav Szeberenyi a ţinut parte guvernului; el încuviinţează, că reformaţii se bagă sub o căciulă cu confesiunile, la cari s'au băgat de samă curente antinaţionale. Contele Melchior Lonyay atrage atenţiunea guvernului, că în contra tendenţelor antinaţionale esistă legi. Guvernul să'şi facă datoria, dar nu este consult a ataca fără prilegiu legile şi obiceiurile bisericei protestantice. La aceasta observare ministrul Tréfort ar fi rěspuns: „Domnule conte, din D-Ta vorbesce bărbatul de oposiţiune.“ În sfêrşit ministrul-president face propunerea, că punctaţiunile să se astearnă conventelor bisericesci, — ce însě membrii anchetei nu o aflară de consult. La aceasta rěspunse ministrul-president, că în urmă guvernul nici nu este obligat, a asculta părerea cuiva; el va dispune după bună chipsuirea sa. — Cu aceste se sfêrşì ancheta din 5 Iunie. Alaltăeri după ameadi episcopii şi curatorii s'au dus earăşi la Buda, pentru a convinge pe ministrul-president despre corectitatea punctului lor de vedere. Ministrul primì pe domnii în mod foarte afabil. Acolo el lăudà lor, cum de frumoasă este posiţiunea Budapestei, cât de încântătoare este insula Margaretei, şi corsul. El a fost plin de laude pentru capitală aşa încât oaspeţii nici n'au ajuns la vorbă şi în sfêrşit ei se duseră fără de-a fi sulevat afacerile discutate în anchetă. În cercurile respective domineazā o mare nemulţămire. Episcopul Török a şi dat espresie acestor simţeminte, dicênd că, dacă guvernul va insista la părerea sa şi legislativa îşi va da votul seu, protestanţii, deşí se vor pleca verdictului corpurilor legiuitoare, vor pune în potriva lui toate mijloacele legale ertate. La ce procedură s'a hotărît guvernul este încă secret, însě nu mai încape nici o îndoială, că adevěrata cale pentru regularea dreptului de inspecţiune este a pune în lucrare aceasta regulare prin legea pentru scoalele medie.“ — Din acest raport al diarului maghiar se vede, că protestanţii sûnt gata a da pept cu guvernul, vědênd autonomia lor bisericească atacată. Oare şi ei sûnt oameni nepatriotici ca Românii?

Lupta electorală în Austria este la culme. În dilele aceste partida progresistă din Stiria 'şi-a ţinut la Gratz conferenţa sa electorală sub presidenţa primariului din Gratz Dr. Kienzl. Dr. Mack a desvoltat programa partidei şi a dis între altele: „Nu poate fi ca dualismul să fie cel din urmă cuvênt al istoriei austriace; nu poate fi, ca jumětatea mai mică în privinţa economică şi spirituală să prepondereze politicesce pe îndelungat timp. Pentru modificarea constituţiei delegaţionale sûnt de lipsă pertractări cu Ungaria; dară dacă Ungaria nici decât nu va voí să consimtă, totuşi se va ajunge ţinta, căci şi în Ungaria se află o minoritate care preferează idea de stat austriacă înaintea unei hegemonii a elementului maghiar.

Despre starea în Novi-Bazar primesce „Politische Correspondenz“ un raport, în care se dice că ar fi o nebunie voind a nega, că în sangeacul Novi-Bazar şi în vilaietul Cosovo esistă oare care ferbere. Astfeliu nu ar surprinde de loc când trupele austriace, care au să ocupe unele puncte în aceste districte, se vor preface din „o companie“ ear în corpuri de armată bunăoară ca la ocupaţiunea Bosniei şi când ne vom trezí la toamnă că am încărcat bugetul încă cu vre-o 100 de milioane.

Precând Berlinezii se ocupă cu preparativele pentru celebrarea iubileului de 50 ani al cununiei împěratului Wilhelm, se face în giurul împěratului tot mai multă linisce. La început se povestiau minuni, câti au se vină la aceasta festivitate: ţarul nu vine, Împeratul Austriei nu vine, o mare mulţime de principi germâni nu vin!

Francezilor le dă mult de lucru rescoala din Algeria. Pare că ei a despreţuit-o la început şi precum se vede acum ia dimensiuni mai mari.

Varietăţi.

* (Necrolog). Emilia Cuciuba măritată Bogdan, Iosif Cuciuba şi Ana Maria Cuciuba măritată Bökény, ca fii; Vincenţiu Bogdan şi Ioan Bökényi, ca gineri; în numele lor şi în al numěroşilor nepoţi, strănepoţi, în al fratelui şi al consângenilor, cu inima înfrântă de durere pentru perderea ce au suferit, dar cu supunere umilită şi religioasă către disposiţiunea preaînţeleptei provedinţe, aduc la cunoscinţă cumcă iubitul lor părinte, respective socru, moş şi strămoş, frate şi consângean *Mihail Cociuba de Teiuşi*, funcţionariu al comitatului Arad prin mai multe decenie, după un şir lung de fapte bune, venind la apusul vieţei, şi provědut cu sântele sacramente, a repausat în al 82-lea an din etatea sa.

Osămintele adormitului în Domnul, s'au petrecut marţi în 29 Maiu 10 Iuniu an. cur. la 5 oare după meadădi, cu rênduiala sântei biserici române gr. or. dela casa sa Nr. 22 din strada domnească la cimiteriul comun, unde se vor aşeda spre odihnă întru aşteptarea cea consolătoarie a învierii morţilor. Fie'i ţěrîna uşoară şi amintirea eternă! *„Sit tibi terra levis, Molliter ossa cubent.“*

Arad, 28 Maiu 8 Iuniu 1879.

* (Necrolog). *Maria G. Dima*, născută I. *Florian*, 'şi-a terminat juna sa viaţă în urma unei scurte suferinţe în etate de 22 de ani şi în al treilea an al fericitei sale căsătorii.

Cu inima frântă de durere Vě incunoştiinţează despre aceasta perdere ireparabilă inconsolabilul ei soţ G. Dima în numele seu, al micuţilor sei fii, al jalnicilor părinţi, fraţi, cumnaţi, cumnate, şi al celorlalte rude.

Rěmăşiţele pămêntesci ale rěposatei s'au ridicat Sâmbătă în 26. Maiu (7 Iuniu) a. c. la 3 oare p. m. din strada Furcoaei Nr. 63 şi s'au aşedat în cimiterul bisericei S-tei Treimi în Groaveri. Fie'i ţěrîna uşoară!

Braşov în 24 Maiu (5. Iuniu) 1879.

* (Postal). Din 15 Iunie n. începênd va comunica posta între următoarele staţiuni pe toată diua şi adecă:

a) Între Zizin şi Braşov în următoriul mod: Pleacă din Zizin spre Braşov la 6 oare dimineaţa şi ajunge în Braşov la 7 oare 30 minute dimineaţa; pleacă din Braşov spre Zizin la 6 oare sara şi ajunge în Zizin la 7 oare 30 minute sara.

b) Între Sân-Martin şi Mediaş: Pleacă din Sân-Mărtin la 5 oare 30 minute dimineaţa şi ajunge în Mediaş la 8 oare dimineaţa; din Mediaş pleacă la 10 oare înainte de ameadi şi ajunge în Sân-Mărtin la 1 oară după ameadi.

Asemenea comunică din 16 Iunie începênd posta între Csik-Szt.-Marton Tunaşd pe fie-care di după cum urmează: Pleacă din Csik-Szt-Marton la 11 oare înainte de ameadi şi ajunge în Tuşnad la 2 oare după ameadi; din Tuşnad pleacă la 3 oare după ameadi şi ajunge în Csik-Szt-Marton la 6 oare sara.

* (Atentatorul Solowieff) fù spêndurat la Petersburg în faţa unei mare mulţime de popor. Delincuentul a fost liniscit şi a respins mângăierea preotului. Esecuţiunea a decurs fără un incident.

* (Lăcustele în Rusia). „Golos“ publică o depeşă dela Elisabetopol (Rusia meridională), după care lăcustele potopesc toate sěměnăturile, şi că prin urmare preţul cărnei s'a îndoit în această parte.

* (O moştenire fabuloasă). Cetim în „Timpul“: Faptul ce descriem pare de necredut, cu toate aceste e adevĕrat şi fericitul moştenitor e un cetăţan român. Eată amĕnuntele:

Înainte de aceasta cu 20 ani, murì în Anglia un anume Trausch. Rĕposatul, de origine din Austria, avea în Anglia o fabrică mare de maşine, cu reputaţie foarte întinsă. Cu această industrie îşi adunà un capital de preste 13,000.000 lire sterlinge, pe care la moarte îl testà unui nepot al seu, despre care scia că trăesce în Austria. Autorităţile engleze, îndată după deschiderea testamentului, au făcut publicaţiuni întinse şi au căutat pe moştenitor. El însĕ nu era în Austria; dar se aflà, că acest fiu al norocului ar fi în România. Astfel urmară cercetările în timp de 16 ani.

In fine, acum patru ani, fericitul moştenitor, care e în ţară la noi, primì o comunicare, prin care i se făcea cunoscut că moşul seu, murind, îi lăsà acea colosală avere. Acesta însĕ nu voia să creadă că fortuna 'l-ar fi făcut un fiu aşa de desmerdat al ei şi, în buna sa credinţă, a rĕspuns că nu e el moştenitorul, numai pentrucă din scrierea numelui rĕposatului lipsia un C.

Mai trecură 4 ani, în care timp s'au făcut cercetări noue, din care a resultat scirea că el este adevĕratul moştenitor.

După toate aceste, acum trei dile, d. Trausch, căci acesta e numele moştenitoriului, primì o nouĕ comunicare, prin care era declarat de stăpân al celor 13 millioane lire sterlinge, s'au 325 millioane lei. Cu toată îndoiala ce avù mai înainte, acum se convinse şi d-sa că lucrul nu e fabulă, ci adevĕrat. Bucuria sa cu drept cuvênt e mare.

Pe lângă capitalul de millioane lire sterlinge, d. Trausch care e un reputat profesor de chemie la scoala de farmacie, director general al farmaciilor eforiei spitalelor civile din capitală şi ajutor în laboratorul de chemie al d-lui Bernard pe lângă capital, d-sa mai primesce ca dobândă pe cei 20 ani suma rotundă de 75 millioane franci.

Acum putem dice că avem în România un nabab, pe care îl felicităm pentru norocul ce avù.

Cu această ocasiune, simţim o bucurie, aflând că d. Trausch a declarat amicilor sei că d-sa ca unul care stă de atâţa ani între noi, unde 'şi-a stabilit familia, şi are cetăţenia română şi atâtea suveniri şi cunoscinţe, va remâna tot în România.

D. Trausch, în urma acestui noroc, a făcut şi mai multe promisiuni. Astfeliu a declerat că dă tuturor colegilor sei din fărmacie un milion şi jumătate lei ca se'i impartă între ei.

Etoria spitalelor civile, voia de mai mult timp să reconstruească spitalul Colţea, dar nu avea fonduri de ajuns, D. Trausch a promis acum că va reconstruí d-sa cu propriele'i mijloace, de sus pănă jos.

* (Un căstan gigantic) se află în Hirschberg în Silesia prusiană în o grădină publică. Acest pom uriaş are un trunchiu de 3.60 metri (11½ urme), radiul tufişului sau al coronei pomului e de 17 metri sau 54½ urme. Spaţiul de sub tufişul căstanului cuprinde 200 locuri de şedut.

* (O trăsură cu vapor) s'a cumpĕrat la esposiţiunea din Paris de Victor cavaler de Offenheim, consulul general persian în Viena, cu 4000 fl. v. a. şi a făcut o călĕtorie plăcută cu această trăsură în Viena dela „gara trenului apusan“ pănă la hotelul „Wimberger“ în puţine minute fără cel mai mic incident.

* (O nouă descoperire). Unde se vor oprí progresele sciinţei? „Berliner Börsen Courier“ anunţă o descoperire care, dacă s'ar adeverí, va fi una din cele mai mari şi mai preţioase victorii ale sciinţei moderne.

Un d. Rotura ar fi descoperit în sudul Americei un venin vegetal, a cărui proprietate este că dă animalelor o moarte aparentă, în care remân până li se dă un alt contra-venin care le pune sângele în mişcare.

Cu mijlocul acesta s'ar puté trimite din America în Europa animale vii, dar amorţite. Dl Rotura asigură că în unele condiţii, s'ar puté mănţiné animalele în această amorţire luni şi chiar ani!

* (Baiaţul). Într'un magazin de păpuşi.

-- Cât costă păpuşa asta?

— Cinci franci.

— E prea scumpă.

— Avem baiaţe cu cinci-deci de bani.

— Îţi mulţămesc, am pe bărbatul meu.

Bursa de Viena

din 11 Iunie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	67 50
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	69 50
Împrumutul de stat din 1860	126 75
Acţiuni de bancă	834 —
Acţiuni de credit	267 40
Argint	— —
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 25
Valuta nóuă imperială germână	56 05
London	116 05

Economic.

Braşov, 6 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl.5—5.80; Grâu sĕcăreţ fl. 3.10—3.50; Sĕcară fl. 3.10—3.40; Orz fl. 3.40—3.60; Ovĕs fl. 2.40—2.50; Cucuruz. fl. 3.50; Mălaiu fl 4.70; Mazere fl. 4.10; Linte fl. 7.80; Fasole fl. 4.25 Sĕmânţă de in fl. 8.90—Sĕmênţă de cânepă fl. 6.55 Cartofi fl. 2—.—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie — cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Mediaş, 5 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4.40—5; Grâu sĕcăreţ fl. 3.40—4; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Ovĕs fl. —.—2.; Cucuruz fl. —2.50; Sĕmênţă de cânepă cu fl. 5—6; Fasole fl. 4—; mazĕre fl. 5; Cartofi fl. 1.50—2; Fên fl. 1.40—1.60; Cânepă fl. 38—42; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. —70; Sĕu de luminări fl. 40—52; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—— cr. carne de viţel cr. ——44; oauĕ 7 de 10 .cr. Têrgul de adi a fost mai rĕu cercetat, ca cel trecut. Timpul e escelent.

Făgăraş, 5 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.50—6.; grâu sĕcăreţ fl. 4—4.50; sĕcară fl. 3—3.20; cucuruz fl. 3.20—3.40; ovĕs fl, 2.40—2.50 orz —.; mălaiu fl. 8—9.; Sămânţă de cânepă fl. 8.—9; mazere fl. 8—8.50; linte fl. 8—8.50; fasole fl. 4.—5; pruneuscate fl. ; pro 100 chilo: Slănină fl. 55—70; sĕu brut fl. 32—35; sĕu de luminări fl. 50—unsoare fl. 50—55; cânepă fl. 40—45; sĕmênţă de in fl. —.—; săpun fl. 58—; fên fl. 1.60; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de viţel 32—40 cr.; carne de porc 40—44cr. Têrgul de vite a reuşit foarte bine vêndêndu-se foarte multe vite cu preţuri bune. Têrgul însĕ a fost slab cercetat.

Budapesta, 7 Iunie n. Sĕptĕmâna trecută a fost întreagă fără ploaie, un ce, care în acest an de-abia s'a mai întêmplat vreodată. Timpul frumos şi cald de faţă este foarte folositoriu pentru grâne şi recreetoriu pentru toate sĕmĕnăturile preste tot. Cu deosebire favorabil e dênsul pentru desvoltarea spicelor grâului şi sĕcărei, precum şi pentru crescerea şi înaintarea cucuruzului sĕmĕnat târdiu. Acest timp nutresce îndeobşte nădejdea, că domnind el liniscit fără vênturi tăciunele de mult temut nu va cresce ci din contră şi care ar fi prins până acuma rădĕcină va fi nimicit sau cel puţin împedecat în desvoltarea lui. Termometrul în această sĕptĕmână s'a mişcat între + 17° şi + 23° R, prin urmare evaporarea bălţilor mari şi estinse precum a tuturor apelor stătătoare e colosală. De-aici vine firesce formarea deasă de nori şi din când în când consecentele stropituri de ploaie. Ne temem însĕ de vremuri tari dese. Starea apelor pentru anotimpul present se poate numí foarte favorabilă. Aceste împregiurări preste tot favorabile au înfluinţat, de în sĕptĕmâna trecută negoţul tuturor articulelor a fost tare vioiu, preţurile lor de mijloc şi preste tot îndestulitoare. Notăm în special următoarele:

Grâul s'a vêndut în cuantitate de vr'o 100,000 m. m. cu câte fl. 9.95 ba chiar şi cu fl. 10; sĕcara la vr'o 3000 m. m. cu câte fl. 6.30—6.50; orzul la vr'o 3000 m. m. cu câte fl. 5.20—6.55; ovĕsul la vr'o 3000 m. m. cu câte fl. 5.40-5.80; cucuruzul la vr'o 12,000 m. m. cu câte fl. 5.10—5.50; făina a trecut de astădată mai rĕu ca în sĕptĕmânile de mai nainte.

Păstăioasele au avut têrg tare bun ajungênd la următoarele preţuri şi adecă: fasolea fl. 6.50—7.25, ba chiar şi fl. 9; mazĕrea fl. 9—11; lintea fl. 8—11; mălaiul fl. 5—5.20; Lânile au trecut cu fl. 80—98 per 56 chilograme.

Porcii au fost representaţi în numĕr mare în têrg şi ne avênd de astădată trecere s'au înlesnit. Din 95,090 capete au fost din Ardeal 60, din România 1340 şi din Ungaria de jos 350; unsoarea de porc a trecut cu fl. 40—45 cu vas cu tot; slănina cu fl. 36.50—37.50; sĕul cu fl. 44—45; spirtul en gros s'a vêndut cu fl. 27.50 per 10 mii litre %.

Peile au avut un têrg de tot bun trecênd preste tot 4—5000 dărabe şi vêndêndu-se: peile de bou din Bănat cu fl. 130—135 şi cele din Ardeal cu fl. 145—150; peile de viţĕl cu fl. 190—195, per 102 dărabe; peile de cal pĕrechea cu fl. 8—9.50.

(Esportul de vite). Legaţiunea imperială şi regală a Austro-Ungariei, cu nota Nr. 445, adresată ministeriului afacerilor străine, comunică decisiunea guvernului imperial şi regal al Bucovinei, prin care: „se permite întrarea în stabilimentele de carantină de acolo a vitelor cornute destinate pentru esport, care provin din districtele neinfectate ale României: Dorohoiu, Botoşani, Fălticeni, Neamţu, Iaşi şi Roman, supunêndu-se aceste vite unui timp de observaţiune de 12 dile.

(Recolta în Italia) după buletinul ministrului de agricultură italian în acest an va fi de tot slabă; cel puţin de jumĕtate din toate fructele e deja perdută.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 26 Iunie şi 31 Iulie imob. lui Ossrea Ciurea din Săcele (trib. Braşov); în 15 Iulie şi 2 Septembre imob. luĭ Andreiu Nagy în Atosfalĕu; în 18 Iulie şi 5 Septembre imob. lui Mihail Giko în Maja (trib. Murĕş Oşorhei); în 25 Iunie şi 25 Iulie imob. lui Czilika Veres în Dingheleag (judec. cerc. Gherla); în 1 Iulie şi 1 August mobilele şi imob. lui Petru Crepşa în Brotunai; în 3 Iulie şi 4 August imob. lui Nicolau Demian în Hĕrţĕgani (judec. cerc. Baia de Criş); în 1 Iulie imob. lui Carol Dahinten în Cioara (trib. Cluj); în 17 Iunie imob. rĕmasului după Elise Zacharias (trib. Sibiiu); în 17 Iunie imob. lui Iosif Swobada şi soţi în Sibiiu (trib.); în 1 Iulie şi 1 August imob. lui Gavrilă Iavan în Brotunai (judec. cerc. Baia de Criş); în 13 Iunie imob. lui David Friedmann în Cubleşul-unguresc (judec. cerc. Gherla); în 10 Iulie şi 11 August imob. lui Mihail Danaghy în Sz. Keresztur (trib. Sz. Udvárhely); în 10 Iulie şi 11 August imob. rĕmasului după Nicolau Marcu în Spring (trib. Alba-Iulía); în 17 Iunie şi 17 Iulie imob. d-nei Ludovic Lakatos în Kiskagya (judec. cerc. Szék-lyhid); în 2 Iulie şi 2 August imob. rĕmasului după Ludovic Szentpali în Benind (trib. Cluj); în 7 Iulie şi 7 August imob. lui Iosif Schuller în Bistriţa (trib.); în 8 Iulie şi 8 August imob. lui Alesandru Molnár (Dombi) în Damokuşeni (trib. Dej); în 8 Iulie şi 8 August imob. lui Iosif Maschall în Sibiiu (trib.); în 9 Iulie şi 9 August imob. rĕmasului după Michail Fenyedi în Bétfalva; în 18 Iunie ímob. d-nei George Bogaths în Alba-Iulia (trib.); în 19 Iunie imob. lui Toma Schneider în Vurpĕr (trib. Sibiiu).

Raţiociniul comitetului balului român din Viena.

(3 Urmare).

14. Sibiiu (77 fl.)

Escelenţa Sa Miron Romanul metropolitul gr. or. al Ungariei şi Transilvaniei 50 fl., Ilustr. Sa Nicolau Popea, archimandrit şi vicar archieppesc 10 fl.

a) Prin colecta d lui N. Petra-Petrescu: DD. Ioan Hannea, prot. 2 fl., bar. Ursu, colonel pens. 5 fl., Paul Dunca, cons. gub. 3 fl., Dr. med. Moga 3 fl., Dr. Barcean, prof. 1 fl., Ioan Bădilă, subjude reg. 1 fl., N. Petra-Petrescu, ampl. la banca „Albina“ 1 fl., Visarion Roman, direct. banc. „Albina“ 1 fl.

15. Sălişte (12 fl.)

Prin colecta d-lui Nicolau Ivan: DD. Muciu Urechiă, pretore 1 fl., Demetriu Florian, not. 2 fl., Ioan Moga, învĕţ. 1 fl., Demetriu Roman, propr. 2 fl., Dr. med. Calefariu 2 fl., Ioan Zacharie, v.-not. reg. 1 fl., Nicolae Ivan, învĕţ. 1 fl., I. Străulea, învĕţ. 1 fl., D. Pamfiloi, 1 fl.

16. Turda (15 fl.)

Prin colecta d-nei Emilia Raţ: DD. Dionisiu Şuluţ, jude reg. la trib. 2 fl., d-na Ludovica Moldovan 1 fl., Vasile Poha, loc. de art. 2 fl., d-na Maria Vlăduţ 1 fl., Ioan Petria 1 fl., Filipescu 1 fl., Ilarion Pop 1 fl., Folyovici 1 fl., P. Moldovan 1 fl., Aurelia Chifa 1 fl., d-na Elena Raţ 1 fl., Susana Medan 1 fl., I. Lugoşan 1 fl.

17. Zlatna (5 fl.)

Prin colecta d-lui Georgiu Damian: DD. Georgiu Damian, paroch gr. or. 2 fl., Moise Laslo, paroch gr. cat. 1 fl., I. Bogdan, paroch gr. or. 2 fl.

Din Ungaria.

1. Arad (20 fl.)

Ilustr. Sa Ioan Meţian, eppul Aradului 20 fl.

2. Lipova (10 fl.)

DD. Ioan Ţĕran, protop. 5 fl., d-na Elena Ţĕran 5 fl.

3. Lugoş (10 fl.)

Ilustr Sa eppul Victor Mihali de Apşa 10 fl.

4. Buda-Pesta (40 fl.)

DD. Alesandru Mocioni 10 fl., Eugeniu Mocioni 10 fl., Antoniu Mocioni 10 fl. Georgiu Mocioni 10 fl.

5. Caransebeş (18 fl.)

DD. Ilustr. eppul Ioan Popasu 15 fl., Andrieviciu, protop. 3 fl.

6. Pojon (20 fl.)

DD. d-na Jeanne Baich de Waradia né Atanasievits de Valyepay 10 fl., bar. Nicolics de Budna 10 fl. (7. Reşiţa-Montană vedi din eroare la Transilvania).

Nr. 86. 3—3

CONCURS.

Ne ivindu-se în urma concursului publicat în „T. R.“ Nrii 39, 40 şi 41 pentru parochia Teleag nici un concurent, prin aceasta se prelungesce terminul concursului pănă la 17 Iunie a. c. v.

Emolumentele sûnt tot cele publicate în concursul prim.

Doritorii de a competa la această parochie sûnt poftiţi a asterne suplicele lor instruite în înţelesul statutului organic şi a disposiţiunilor provisorice sinodale din 1873 la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Paloş p. u. Cohalm.

Paloş, 15 Maiu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. ppesc.

Nr. 250—1879. 2—3

EDICT.

Fostul învĕţătoriu în Mehadia Iosif Velcota născut din comuna Şopotul-nou, comitatul Severinului de 11 ani 'şi-a părăsit cu necredinţă legiuita soţie Varvara şi trei fii ai lui fără ca să arete semne de viaţă şi ubicaţiunea lui, se citează prin acest edict, pănă într'un an şi o di dela ântâia publicare a acestuia, să se presenteze înaintea forului matrimonial subsemnat în persoană sau plenipotenţiatul seu căci la din contră procesul divorţial urdit de soţia sa, se va pertracta şi decide şi în absenţa lui.

Mehadia în 20 Maiu 1879.

Forul matrimonial gr. or. din Mehadia.

Stefanoviciu m. p.,
adm. ppescu.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 63. Sibiiu, Sâmbătă, 2 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Până unde nu poate merge pretensiunea şoviniştilor maghiari.

Bacamezeu, în 30 Maiu 1879.

Nici că s'a uscat bine negreala cu care s'a scris legea despre introducerea limbei maghiare; până ce şoveniştii maghiari îmbĕtaţi de victoria suportată, pe întrecute fac noue propuneri atotpotintelui ministru Trefort, prin care s'ar puté mai uşor ajunge scopul de maghiarisare, carele apoi nici nu întârḑie cu satisfacerea acestor dorinţe. Astfel se născù noul proiect de lege „despre regularea dreptului de inspecţiune a statului asupra scoalelor confesionale.“

Cumcă şi acest proiect este îndreptat numai şi numai în contra naţionalităţilor, aceea se vedesce din destul, din vorbirea de deschidere ce a ţinut-o d-l ministru de culte în ancheta conchiemată spre desbaterea acestui proiect, — şi la care numai autorităţile bisericei protestante fură învitate — unde D-sa accentuà: „că s'au observat unele torente contrare naţiunei maghiare (nemzet ellenes folyam), precum şi aceea, că din averea confesională o parte se întrebuinţează spre întărirea acestui torent. Spre a împedeca aceasta pe viitoriu, regimul doresce a regula dreptul de inspecţiune a statului asupra scoalelor confesionale.“

Aşa dară d-l ministru Trefort cu noul proiect de lege nici mai mult nici mai puţin nu voiesce, decât ca se pună mâna pe scoalele şi fondurile noastre, pe care le-am ridicat, respective adunat cu multă trudă, din mijloacele noastre proprie. Cine scie că ce înţelege d-l ministru de culte sub cuvêntul „torent contra naţiunei maghiare“, acela prea uşor va gâcí şi aceea; că fondurile ce le-am adunat cu multă greutate din sudoarea noastră pe viitoriu au a se intrebuinţa chiar în contra esistenţei noastre naţionale; pentrucă fraţii maghiari orice propăşire în cultura proprie naţională o cualifică de anti-maghiară.

Pretensiunea d-lor de la putere de-a ne submina esistenţa noastră chiar prin mijloacele noastre proprie, este întocmai aşa de unică în feliul seu, ca cum ar fi d. e. pretensiunea unui condemnatoriu, ca condemnatul însuşi să'şi înfigă în inima sa pumnalul, pe care ar trebuí să'l cumpere din propriele sale mijloace. Dară cine cunoasce pe Maghiari şi naturelul lor n'are de-a se mira nici de-o astfel de pretensiune absurdă.

Ba unii nici cu atâta nu se mulţămesc, şi pe calea indicată merg şi mai departe şi pretind a se face învoiri şi în biserica noastră după cum le convine lor mai bine.

Un aşa numit Cassandra în Nr. 152 al ḑiariulu „Nemzeti Hirlap“ sub titlul „Unele scăḑeminte în scoalele medie“ în un articul lung — abătêndu-se de la temă — face o politică eminent naţională. D-l Cassandra se nisuesce a documenta, că Maghiarii sûnt îndreptăţiţi a octroa limba lor în scoalele nemaghiare şi provocându-se la statul prusian şi rus ḑice: „că ei încă n'au ajuns acolo unde aceste“. — Va se ḑică, D-sa ne mângăie cu aceea, că legea de maghiarisare este foarte blândă pe lângă altele ce au a se crea.

D-l Cassandra computând de un pĕcat al statului maghiar: că a suferit mai multe religiuni — asigurând totodată că nu purcede din ură confesională — ḑice: diferitele religiuni sûnt şi spre dauna învĕţămêntului, dar în deosebi spre dauna maghiarismului, de oarece ḑice D-sa:

„Elevii fiind de diferite religiuni, şi serbând în diferite ḑile şi locuri serbătorile lor, se nasce în ei seperatismul, prin ce ei vin la aceea cunoscinţă, că de şi sûnt elevii aceluiaşi institut, totuşi ei după religiune şi naţionalitate diferesc — ceea ce e spre dauna conceptului de Maghiar.“

Drept aceea d-sa roagă pe ministrul de culte, ca să afle un mijloc spre delăturarea acestui rĕu; şi mai ales să se nisuiască, spre a înlocuí calendariul Iulian cu cel Gregorian.

Abia au resunat cuvintele Escel. Sale d-lui metropolit Miron Romanul, ce le-a esprimat în casa magnaţilor că adecă: „proiectul despre impunerea limbei maghiare va spriginí numai dorinţa celor ce voiesc a maghiarisa cu ori-ce preţ“ — şi cu durere trebuie să constatăm, că această prorocie să şi împlinesce.

Durerea ce simţì fie-care Român adevĕrat, cu ocasiunea sancţionării proiectului de maghiarisare, domnii nostri maghiari spre a ne face să uităm această durere, de această rană causată prin pumnalul înfipt în inima noastră, ne pun în perspectivă alte nouĕ proiecte şi mai aspre, căci autorităţile scoalei confesionale după proiectul nou vor vení sub tutela regimului — eară spre delăturarea rĕului ce provine din diferenţa religionară în detrimentul conceptului de maghiar, se recurge prin o foaiă guvernamentală la ministru, şi apoi se poate uşor, că dl Cassandra va fi scris chiar din indemnul d-lui ministru. Ne aducem încă bine aminte că înainte de a fi dat la lumină proiectul despre împunerea limbei maghiare, s'a aţiţat prin ḑiaristică — şi încă pro prima dată prin cea guvernamentală — publicul ca să pretindă atare proiect; ca apoi dl ministru să poată ḑice: „că proiectul este numai o urmare a recerinţei opiniunei publice.“

Vom vedé cum, şi în ce mod va satisface dl ministru Trefort dorinţei lui Cassandra, noi însĕ şi până atunci îl putem asigura pe D-sa despre aceea: că nici proiectul de maghiarisare, nici chiar dacă elevii români ar căpĕta instrucţie din religiune în spiritul dogmelor calvinistice — nu vor puté face, ca mlădiţa română să nege tulpina pe care a rĕsărit, spre a primí atributul de maghiar. Conceptul de român este plântat în inima copilului român încă pe când acesta se legăna pe braţele maicei sale, şi acesta este înrădĕcinat atât de tare în inima sa, încât nici fericirea, nici torentele maghiarisatoriu nu e în stare a'l smulge din ea.

Şi la ori-ce încercare de-a stêrpí acest simţ, aceasta consciinţă naţională, el va rĕspunde „ca Român m'am născut, ca Român voi să mor.“ Ori ce încercare de maghiarisare ne va mărí numai mândria că sûntem Români. Ori-ce atentat ce se face asupra naţionalităţii noastre, este simţit adênc de toţi fiii naţiunei, de tinĕr ca şi de betrân, de cel sĕrac ca şi de cel bogat, căci unde ni se atacă esistenţa, acolo încetă diferenţa de etate, şi avere — şi toţi împreună concurgem după putinţă întru apĕrarea tesaurului cel mai preţios moştenit dela strămoşii nostri.

Legea despre impunerea limbei maghiare, precum şi altele creânde de soiul acesta le vom respecta, pentrucă ori-ce lege fie bună fie rea trebuie să o respectăm, însĕ nici când nu vom înceta ale timbra de nedrepte şi asupritoare, de atare care încă în germine sugrumă înfrăţirea diferitelor naţionalităţi din patrie — ḑic care submină basa pe care are să fie aşeḑat un stat poliglot.

Noi nu putem face altceva, decât să sfătuim pe fraţii nostri maghiari, să nu se lase prin fantasie ilusoarie conduşi de neofiţii maghiari, în limanul perirei!

Nu săpaţi groapa altora, că voi înşuşi ve'ţi puté cădé în ea!

Nu voiţi a ne arunca pradă celor fanatici, căci amară le-a fi bucata, cu care vor voí să se hrănească din trupul nostru! T. B.

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

I.

Nu'i vorbă! rĕi sûnt oamenii, încât mai rĕi nici n'ar puté să fie. Chiar şi acela pe care toată lumea 'l scie de bun, îşi are ciasurile de rĕutate şi nu avem decât să'l atingem, unde'l doare, pentru ca să'l facem mai dârz decât pe alţii. Dar Nenea Mihu tot om bun remâne.

Se şi cuvine însĕ unui om din oameni, ca dênsul să fie de bună chibzuială, să cumpenească vorbele şi să umble mai mult călare de cât pe jos.

Acasă asta'i altă vorbă!

Oamenii s'au obicînuit a ḑice mai bucuros „la Mihu Saftei“ decât la „Safta Mihului“, fiindcă … aşa'i lumea! Când oamenii nu au ce face, scornesc o vorbă şi 'şi petrec vremea cu ea.

Să te ferească Dumneḑeu să nu caḑi pe gura satului.!

Pentru aceea, când Safta începe să facă gură Nenea Mihu îşi pune mânile în cap şi'i ḑice:

Nevastă! nu mĕ da pe gura golanilor.

Ear apoi caută să'i facă pe plac, numai să scape de urechile vecinilor. Astfel, cam într'un chip şi cam într'altul, Safta face să treacă de stăpână în casă.

Dar se ḑice că nu'i stăpâna fără stăpân.

E cineva şi mai presus de Safta.

Nenea Mihu are doi feciori voinici şi o fiică frumoasă.

Feciorii, fiindcă sûnt doi şi feciori, ori cât de voinici ar fi, stau sub porunca părintească; Marta însĕ e singură, adecă nu mai are în casă pe nimeni deopotrivă cu sine.

Încă pe când era în făşii, Marta avea obiceiul de-a pune toată casa în mişcare.

Nenea Mihu, auḑind-o plângênd, alerga plin de îngrigire din grajd, ori din curte în casă; eară Safta, ori unde ar fi fost, trăsăria şi ḑicea: „Vai de mine! fata plânge!“

Astfel, cam într'un chip şi cam într'altul, Marta se făcuse stăpână preste toţi stăpânii din casă.

Şi cu cât crescea, cu atât i se lăţia stăpânirea, căci — vorba lui Nenea Mihu — fata mare'i cinstea casei.

Dar tot nu e stăpână fără stăpân.

Ce e drept, cât ţine prejma casei nu se găsia nimeni mai presus de Marta; dar lumea e mare şi multe lucruri se găsesc într'ênsa.

Când Marta ese la joc şi trece de alungul uliţilor, nevestele şi babele pismaşe de tinereţe grăbesc la portiţă şi privesc în urma ei. E frumos cum îşi ţine capul, cum îşi poartă trupul şi cum se mlădie la tot pasul; şi frumos îi şede pĕrul creţ pe frunte, frumos i se lipesce bogata salbă pe sin, frumos îi cad altiţele pe braţe şi cătrinţa bătută în fir frumos i se rotunḑesce pe pulpe. Chiar babă să fii o privesci şi ai dorí să o tot veḑi.

Oare cine, soro?—ḑice una.

Cine altul, decât Toderică?—îi respunde alta.

Toderică?—Aşa umblă gura satului. Nici că visezi, din ce scornesce o poveste.

Pentru ca să vorbim drept, Toderică e Toader, ba chiar Tudoroiu.

Lasă că avea din cine să iasă, fiindcă şi tatăl'seu, Cosma Florii Căzacului, samĕnă cu dênsul. Fecior şi tată, când calcă, puntea le scărţie sub picioare.

La joc Tudoroiu se făcea mai mult Toderică de cât Toader şi 'ţi-o duce şi frămêntă, încât să pui rămăşag, că 'ţi-ar puté juca pe urḑeală fără ca să'ţi încurce firele.

E bun la veselie, deschis cu flecăii, darnic unde'i vorba să se arete şi prea mult îi place să şuguească la joc şi la şeḑetori cu fetele.

Când, la joc, Marta se ivesce în prejma vederii lui, Toader scutură din cap îşi neteḑesce pĕrul de pe frunte, ridică din umeri şi îşi potrivesce peptarul pe trup. Ear dacă ea să apropie, dacă este aproape de dênsul, Toader îi ḑice: Ce mai faci, Marto?

Ea respunde: Mulţămesc de întrebare, bine!

(Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare“.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După diarul stenografic al dietei).

Ședința din 1 Maiu 1879.

Al. Roman: (Sfêrșit). Dênsul vorbesce de două sute de scoale. Sûnt două sute nu sciu, vor fi poate mai puține; cumcă învață limba română cea mai mare parte, o sciu, causa este, că Maghiarii locuiesc mai cu samă la cetăți și au lipsă de cunoscința limbei. Eu însumi am fost într'o scoală de aceste, în Pitesci. Acolo s'a întêmplat, că curatorul, care aduce din Transilvania și alungă popii, a trăit în neînțelegere cu popa. Ce a făcut? A denunciat guvernului pe popa, că nu propune limba română. Întêmplându-se să mě întâlnesc cu el, m'a rugat să spriginesc rugarea lui la ministru de culte. Nu mě laud cu ceea ce 'i-am spus. Dară servesce spre onoare ministrului, care la rugarea curatorului amintit de mine, a rěspuns: Sûntem în țară liberă, constituțională, eu nu alung pe popa. Dacă nu voiesce să propună limba maghiară, este în linia primă paguba învěțăceilor; de altmintre voiu cerceta eu după starea lucrului și atunci voiu sci eu susținé valoarea dispozițiunilor. D-lor cu toate că n'am obiceiul a mě provoca la alte staturi, trebuie să observ acelor ce o fac, că în România libertatea individuală și cu deosebire cea confesională este în mare onoare. La noi un amploiat român nu cutează să se facă membru vre-unui casin, nu cutează cetí foi române, pentrucă îndată este denunciat că e daco-românist și apoi vai de el! pedeapsa cea mai domoală ce'l așteaptă este permutarea. M'am plâns însu'mi la dl ministru respectiv contra procedurei de feliul acesta și acum ni se dă ocasiunea a descoperí că un funcționariu de posițiune mai înaltă întrebându'l de causa deportațiunei, spre marea mea surprindere, a rěspuns: „Să mai facă acum și acolo Daco-Romanie.“ 'I-am spus aceasta încă atunci respectivului d. ministru, cu care ocasiune 'i-am descoperit: neg, că sûnt daco-romaniști între funcționarii români și dacă sûnt să se depărteze aceia, dară să nu se depărteze nimenea în urma unor nerușinate denunciări.

Pentru mine este o dureroasă esperiență și împregiurarea, că funcționarii statului în provincie (districte) nu se poartă cum se cuvine funcționarilor statului, ci ca oameni de partidă, ca representanți ai naționalităților, și aștădi am ajuns acolo, încât în multe privințe, cu deosebire însě în privința limbei stăm mai rěu, decât am stat în periodul lui Bach. În mânia legei de îndreptățire egala judecătoriile, solgăbirăii nu primesc petitițiuni redactate în limba română, eară dacă le primesc, respectivul poate astepta rěspunsul în ceea lume. La tribunale mai figurează haiducii ca interpreți măcar că în concursele publicate totdeauna figurează și pretensiunea pentru cunoscința limbei, la denumire însě nu se bagă nici într'o samă.

Madarasz st. meu deputat-soț a vorbit despre autonomie. Ve place a ve lăuda pururea, că libertate de limbă și autonomie bisericească, ca la noi nu mai este. Este adevěrat, principiul este enunciat, dară nu se prea mâncă; pe când în România, biserica protestantă cu deosebire, se bucură de astfeliu de drepturi, încât popii ei, cari vin mai cu samă din sěcuime, în privința ierarchică se află sub superintendența reformată ardeleană. Aceasta este o autonomie bisericească d-lor, care de sigur aici în monarchie nu ați suferi-o. Ceea ce privesce presupusa înțelepție a Românului, că în Ungaria Maghiarii de o miie de ani nu au putut stêrpí pre Români, pe când în România Românii au stîns pe Bulgari și pe Greci, să'mi fie dar permis a observa, că tot ce s'a dis în acea foaie, până la un fir de pěr e tot neadevěr. Acolo nu s'au luat bisericile de la Greci și de la Bulgari, nici altă avere a acestora. Ce au avut au și acum. Adevěrat că în timpul domnitoriului Cuza statul au secularisat averile bisericesci și pe cele cari străinii, sub pretecst religios sciură a'și le însușí, le-a luat înapoi. Ocuparea acestor averi s'a întêmplat în periodul, când sultanii turcesci licitau tronul domniei române pentru bani. Atunci s'a întêmplat că din una din suburbiile Constantinopolei Grecii au trecut cu mulțimea dincoace. Acestia au pus mai târdiu mâna pe bunurile bisericesci, au întrodus limba grecă în bisericile românesci, care a și domnit aproape un secul — precum domnise mai nainte cea slaveană două sute de ani.

Când Românii 'i-au alungat, n'au facut altă, decât au luat înapoi ceea ce a fost a lor.

În bisericile susținute de Greci și de Bulgari până în diua de astădi se folosesce limba grecă sau bulgară.

Aladar Molnár prea stimatul meu coleg deputat a pășit cu întreg aparatul elocuenței și al specialității sale pentru proiect. Sûnt foarte recunoscětoriu față cu moderațiunea și demnitatea, cu care a tratat obiectul și asupra mea a făcut impresiune plăcută descoperirea, că dênsul nu e șovinist. Ar trebuí să respund la argumentările lui, pentru că am vědut că pe dênsele se pune mare pond atât în casa aceasta și pe cum bag de samă și în presă i se atribuie oare care însemnătate, care nu o au, voiu spune și pentru-ce.

St. d. deputat dice că statul unguresc nici odată nu s'a nisuit a respândí cu puterea limba maghiară sau a priva pe alte naționalități de limba lor. Recunoasce apoi, că aceasta în seculul nostru nici nu este cu putință, dară îndată după aceasta dice, că de aici încă nu urmează, că acum nu ar fi cu scop de-a respândí limba maghiară. Într'aceasta eu věd o contradicere.

St. d. deputat vrênd să combată pe dl deputat Polit citează Belgiul. Nu'mi plac provocările, devenite la noi în obiceiu, la Anglia, America, Belgiu. Dau în toate părțile să pună mâna pe ceva, numai nu studiază situațiunea de aici de-a casă, ceea ce ar fi de lipsă. Precum omnis similitudo claudicat, așa schioapětă și toate aseměnările cu străinătatea. Noi trebuie să comptăm cu împregiurările noastre și cu factorii esistenți. Așa dară și când ar fi adevěrat, că Flandrezii în Belgiu trebue să învețe limba franceză, acolo sûnt alte împregiurări. Pot însě asigura pe on. casă, că tocma în dilele aceste am avut norocirea a vorbí cu unul din funcționarii consulatului belgian, care 'mi-a spus, că în Belgiu nu esistă Francez, care ar îndrăsní, fără de cunoscința limbei flandreze, a cere o funcțiune în ținuturi, unde maioritatea poporațiunei este flandresă.

Esemplul ce a avut bunătate a'l aduce înainte despre confiniile militare este un eflus al absolutismului, într'o provincie administrată milităresce. Că în contra acestei n'au remonstrat cetățenii nu dovedesce nimica. Dar iubiților noi toți protestam când umblau să ne pună în spinare limba nemțască? Nu! ci am asteptat împregiurări mai favorabile, cari ne-au pus în posițiune de-a ne recâștiga dreptul nostru de stat și așa am scăpat și de cătușile limbei germâne.

St. deputat vrênd să justifice legalitatea acestui proiect de lege se provoacă la onoratul antic *corpus juris.* Nu negăm, că legea și alte mai multe, care sûnt citate, esistă, scim și pentru ce esistă? Pentrucă limba maghiară trebuie să se întroducă și să ocupe locul celei latine, căci în toată Europa numai noi am mai fost cari ne țineam de limba latină. Mergênd însě tot mai departe, precum voiți și acum a merge mai departe — fiindcă *l'appétit vient en mangeant* — până la acea epocă nefericită, când ați prescris naționalităților termin de șase, dece ani în care trebuia să învețe unguresce, așa fiind și în proiectul de față terminul de 4 ani 'mi-a adus aminte terminul de 6 ani hotărît pentru Croați — preste legile acele istoria a trecut la ordinea dilei. Nu voiu amintí întêmplările, să'mi fie permis a amintí numai de starea faptică urmată după ominosul termin prescris fraților Croați, după care în Croația nu numai că este limba croată esclusivă a guvernului în toate ramurile, dară representanții ei, cari șed împreună cu noi în dietă au dreptul să vorbească și aici în limba lor.

Provocarea la astfel de legi așa dară nu dovedesce nimica. Nu dicem că ceea ce este în corpus juris, nu ar fi legal, însě pentrucă este ceva legal nu urmează să fie și drept; nu trebuie uitat că de multe ori legalitate mare e și nedreptate mare. *Summum jus summa injuria!* Se vede că aceasta o uitase, dară a mai uitat și alt ceva ceea ce țin a fi mare uitabilitate din partea unui bărbat cu spirit ager cum e dl deputat, care se provoacă necontenit la legalitate. De aceea mě voiu silí a'i împrospěta memoria; dênsul adecă a întrebat pe dl deputat L. Mocsáry, în care lege lovesce proiectul de lege? Aceasta nu e tocma lucru așa greu, este articulul XLIV din 1868 pe care'l uitase st. condeputat și nu e mirare dacă însuși guvernul uitase legea pentru naționalități. În întroducerea acestei legi se dice, că egala îndreptățire a naționalităților se restringe prin měsuri speciale numai cu privire la folosirea oficială a diverselor limbi și încât pretinde posibilitatea unităței țěrei, guvernărei, administrațiunei și justiției. Aceasta e lege clară și dacă se alterează fără de-a se sterge, eată o flagrantă vătěmare a legei. Mě mir că deputatul colegă, om ager la minte, a apărat causa aceasta rea cu astfel de sofisme și cu o căldură deamnă de-o causă mai bună.

St. deputat a vorbit despre o deputațiune slovacă, care la timpul seu s'a adresat către dênsul cu rugarea din care se vedea, că în anumite comune locuitorii vor să'și învețe copiii și unguresce. Nu dic că deputațiunea Slovacilor a fost poruncită, dar aceasta nu este causă nici argumentare, că proiectul acesta de lege ar fi necesar. Dorința deputațiunei slovace se poate împliní foarte ușor; nu le trebuie alta decât să'și ia un învěțătoriu, care să scie și unguresce.

Stim. condeputat dice că de aceea trebuie întrodusă învěțarea limbei maghiare în mod obligat, pentrucă bietului tot i lipsesce putința de-a înfluința pregătirea planului de învěțământ; eară acei cari pregătesc planurile de învěțământ din antipatie nu primesc limba maghiară între obiectele de instrucțiune. Asigur pe stim. colegă, că în ținuturi române sûnt comune serace muntene de câte 60—80 case în care se propune limba maghiară dar nu esistă esemplu, ca cineva dintre acei suspiționați să fie escamotat undeva din planul de instrucțiune limba maghiară.

St. colegă a pășit foarte agresiv contra d-lui ministru de instrucțiune publică, din causă, că nu întroduce limba maghiară în institutele teologice. Procedura aceasta a deosebit agerului condeputat care în punctul acesta e de acord cu estremiștii, nu o țin că ar fi diplomatică.

Eu așa cred, că d-l ministru e foarte cunoscut în politica s'a de instrucțiune, el scie foarte bine pentruce nu conturbă în privința aceasta și pe clerul catolic, dar st. condeputat încă n'a cuprins politica ministrului, de altmintrea ar băga de samă, că dacă'l atacă, nu o scoate la cale. Nu voiu să spun care este causa împregiurărei de d-l ministru nu jignesce pe popi și nu 'i-a părut bine când a vědut pe condep. Ign. Helfy și pe alții din estrema stângă că, spriginind pe st. condeputat Aladár Molnár, i-au cuvêntul contra lui. (*S'audim! S'audim! Spune!*) Voiu spune. N'ați băgat de samă, când a terminat st. condeputat Aladár Molnár discursul seu cum dl ministru de instrucțiune publică la dogenit părintesce — corbul 'și la spălat puiul — pentru că a sumuțat contra domniei sale stânga estremă și apoi a dat o lecțiune și d-lui deput. Ign. Helfy, pentru nedesteritatea sa. Este o coincidență deosebită și instructivă că stânga estremă spriginesce cu atâta vehemență guvernul în cestiunea aceasta de învěțământ. Din parte'mi, când aș fi guvern și aș vedé că mě părtinesco stânga estremă, aș dice: *Timeo Danaos et dona ferentes.* Însě când toți de toate părțile dau în ministru, dar el nu spune adevěrata causă a politicei sale, ci eartă mai vêrtos acelora, cari nu sciu ce fac, fiind provocat la aceasta, voiu spune-o eu. D-l ministru al instrucțiunei publice scie prea bine că clerul catolic este mâna sa cea dreaptă în maghiarisare; afară de aceste cestiunea mai are și altă lature. Înlocuindu-se limba latină în institutele teologice cu limba maghiară le-ar puté vení și Slovacilor, cari au fost în deputațiune, în minte, dorința justificată, ca si teologii lor, cari au mai târdiu să le fie păstori sufletesci să învețe sciințele teologice în limba în care au să le vorbească.

Aceasta este causa că d-l ministru nu conturbă clerul catolic și apoi și: „*cum patre goardiano semper bene*“ (*Ilaritate în stânga*).

Lui L. Mocsáry st. deputat i s'a dis, că autonomia bisericească adusă contra proiectului este numai pretecst. On. casă aceea nu este argumentare bună, pentru că trebuie să vě aduceți aminte de patentă și de servițiile ce le-a făcut atunci autonomia bisericească, pentru a cărei susținere neatinsă prea st. nostru condeputat, pe care l'a chiemat d-deu la sine s'a espus și închisorei. Din istorie nu este eschisă și pe viitoriu o astfel de eventualitate. Aceasta nu este pretecst d-lor. Este drept dat de dieta țěrii tocma așa cum e autonomia bisericească, libertatea religionară și este asemenea de prețuit dreptul limbei, asemenea neprescriptibil, pentrucă fiind născut cu noi și înalienabil, nu are nimenea drept a'l vătěma și nimicí cu puterea. „*In hoc Cesar potuit juris habere nihil.*“

În sfêrșit, când am aruncat privirea asupra discursului celui mare, care cu întreg aparatul, sciința specială și elocuentă a apěrat proiectul, esaminând toate argumentațiunile câte le-a adus 'mi-am adus aminte de declarațiunea stim. condeputat, că nu e șovinist și am dis în mine însumi: totuși e șovinist. (*Ilaritate în stânga*).

Încrederea s'a adus înainte pentru motivarea proiectului. S'a pus cestiunea încrederei și a bunei înțelegeri. Încrederea d-lor e ceva ce nu se poate forța ea vine de sine, atunci însě când este împrumutată. Am audit dicêndu-se din partea mai multora și tocma și st. condep. Al. Molnár dise, să facem noi pasul cel dintâiu. Noi Românii 'l-am făcut cu ani înainte. 'L-am făcut în cea mai deplină sinceritate și cu toate aceste n'am făcut esperiența că am fi întimpinați cu aceeași încredere.

întêmplări de-aceste sûnt însĕ acum obicînuite.

În privinţa iniţ'ativei la încredere îndrăsnesc a întoarce lucrul şi conform convingerei mele a ḑice, că pasul cel dintâiu să'l facă acela, care are puterea în mână; acela să se apropie mai ântâiu, pentrucă el are mai multe mijloace de-a croí încrederea împrumutată.

Stim. amic a amintit de buna înţelegere. Pentru buna înţelegere d-lor, ţin că ar duce la scop numai un proiect de lege conform căruí în comune cu douĕ elemente, vorbesc despre poporul maghiar şi român şi se pot înţelege şi ceilalţi, s'ar face cu putinţă enunciarea, ca să se înveţe limba maghiară în comune române şi vice-versa limba română în comune maghiare. Atunci a'şi primí proiectul din toate puterile. Dară de oare-ce vĕd, că sub pretecst futil adecă, pentru a se da limbei naţionale a statului un teren mai mare decât îl dă mintea trează şi legea, decât îngăduie dreptul; când darea unui teren mai mare se face cu umilirea părţii celei lalte şi cu despreţuirea limbei sale, cu înapoiarea chiar a acesteia, mărturisesc că atunci nu sûnt în stare a cuprinde o astfel de bună înţelegere.

Încă numai unui condeputat mai vreau a'i da tributul meu de mulţămită; a face aceasta este pentru mine o plăcută datorinţă. Acesta este Lud. Mocsáry st. condeputat din a căruí discurs vorbesce convingerea, iubirea de patrie şi cruţarea faţă cu diversele naţionalităţi; şi care a avut bărbăţia de-a vorbí pentru dreptate, pelângă toată presiunea, deprinsă la noi în ḑiaristică şi pelângă toate că partida sa proprie a vorbit în contra.

Înaintea mea atâta este de superior, cât este de superioară mintea faţă cu pasiunea. 'Mi-a plăcut foarte mult, pentrucă, vĕḑênd că totuşi s'a aflat în casa aceasta, cel puţin un deputat maghiar, care a îndrăsnit a lupta contra torentului, a desaproba pe faţă nedreptatea şi forţarea ce se intenţionează a se comite şi aşa a spune naţiunei maghiare un cuvênt cum nu s'a auḑit până acum din casa aceasta: încep a spera, că va avé următori, eu mĕ încred pe deplin în mintea cea trează a naţiunei maghiare şi aşa cred, că discursul lui va face propagandă. Primească dară mulţămita mea. Tot aşa trebuie să amintesc, că dela presidentul acestei case am auḑit un cuvênt cum n'am mai avut ocasiune a auḑí în casa aceasta, atrăgêndu-ne atenţiunea, cu deosebire a acelora, cari vor vorbí pentru proiect, să vorbească cu linisce: aceasta este o astfel de nepărtinire, astfel de nobilitate de inimă, încât nu pot a nu 'mi esprima mulţămitoarea mea recunoscinţă pe faţă.

După aceste voiu spune pe scurt pentruce nu primesc eu proiectul de lege (*S'auḑim!*)

Înainte de toate este punctul de vedere pedagogic, la care au reflectat mai mulţi deputaţi. Nu invidiez lauda ce se cuvine redactorului proiectului pentru descoperirea, că tocma scoalele poporale sûnt chiemate ca în tr'ênsele să se înveţe limba. Dacă ar fi aceasta chiemarea scoalelor poporale atunci ar trebuí a se introduce limbile vechi classice, limba grecă şi latină, limba franceză şi alte limbi culte. Copiii, cari în timpul de earnă abia umblă trei-patru luni la scoală, vara, în cele mai multe casuri nu umblă, dacă vor învĕţa limba maghiară una, să ḑicem douĕ, până în trei oare pe sĕptĕmână, când se întorc la plug uită tot ce au învĕţat şi toată osteneala devine zadarnică, dar aceasta încă nu e mare rĕu. Rĕul cel mai mare este că timpul acela nu 'l-au putut folosí să înveţe ceva în limba lor şi aşa remân în ignoranţă. Eu nu vĕd folos practic în învĕţarea limbei maghiare în scoalele poporale. S'a ḑis că copiii vor avé ocasiune să vorbească cu cineva, pentrucă acolo vor fi cum a ḑis st. condeputat Madarasz, la fie-care scaun solgăbirăesc, funcţionarii statului. Din parte'mi nu mĕ măgulesc cu aceea, că copilul care se întoarce din scoala poporală la coarnele plugului nu va uita ungurească, dar nici cu aceea, că el se va preumbla în a şasa comună pentruca să vorbească cu dl solgăbirĕu unguresce.

Privitoriu la soartea învĕţătorilor proiectul conţine o reală confiscare de drept. Pentrucă dreptul, ce şi 'l-au câştigat bonafide, ca pe basa diplomelor să instrueze, preste patru ani se perde. (Ref. Nu stă în lege). Stă în § 3. Limba nu se poate învĕţa în chipul acesta. Învĕţătoriul care are un salariu de 40—50 fl. şi şi pe acesta îl încasează cu destul nĕcas, nu poate merge la cetate să înveţe ungouresce. A constringe însĕ la aceasta pelângă perderea oficiului, şi pe când el pelângă multe lipse abia e în stare a'şi susţiné familia sa mai cheltuie deosebit mai multe luni în vre-o câţiva ani, e mai mult decât crudelitate.

'Mi-am spus părerile în privinţa legalităţiii şi autonomiei bisericesci mai nainte când am reflectat antevorbitorilor mei. Dar pe ce pun pondul cel mai mare este punctul de vedere politic. Dacă mĕ gândesc la posomoritul rol, ce'l joacă monarchia noastră de un timp încoace, că'i lipsesce independenţa cuviincioasă unei puteri mari şi prin urmare îi lipsesce ori ce iniţiativă şi într'aceea 'şi seacă puterile, că 'şi asigură cu linguşiri amiciţia celor doi ţĕri nordici şi între politicile cele pline de valuri, când se lipesce de unul când de altul; pe sine se ţine putere nordică, pe când nici posiţiunea geografică nici misiunea politică nu o cualifică de atare, atunci nu înţeleg în adevĕr politica, care prin astfel de proiect de lege prin noue neînţelegeri şi neîndestuliri poate numai slăbí monarchia şi de altmintre nu prea impunătoare în afară.

Noi sûntem stat de popoare, Völkerstaat. Numai pe o astfel de basă se poate organisa monarchia statornic. Nu se poate organisa pe basa aceasta, trebuie să înceteze; îndată ce va înceta causa esistenţei şi ea va înceta. Acele douĕ puteri, în a căror rociu de alianţă se află monarchia noastră şi cari poate ne sûnt unicii inimici, consideră pe Austria drept obiect de compensaţiune. (Oho!). Ca să nu o considere astfel, e de lipsă de conlucrarea tuturor popoarelor, pentruca să poată cu succes resiste tuturor periculilor, căror eventual va fi espusă.

Fie-care epocă îşi are ideile sale. A fost a religiunei, dar lupta n'a încetat până religiunea nu 'şi-a eluptat libertatea.

Acum domnesce idea naţionalităţei, şi scim ce putere are în present; idea naţionalităţei a creat Italia unită şi puternica Germanie; idea naţionalităţei a dărîmat înaintea ochilor nostri un imperiu şi în epoca aceasta venim înaintea casei cu proiecte ce conţin astfel de inspiraţiuni bolnave? d-lor asta e stare bolnăvicioasă, la care este aplicabil proverbiul român: „*Cetatea arde şi bĕtrâna se peaptenă.*"

Nu mĕ măgulesc cu speranţa, că voiu puté convinge pre cineva din casă, sau chiar maioritatea, n'au fost acesta scopul discursului meu, pentrucă ar fi lucru îndeşert a lupta contra prejudeţului. Am vorbit însĕ, pentru-că 'mi-am ţinut de datorinţă, ca deputatul ţĕrii, a spune de ce păreri sûnt concetăţenii mei români şi de ce se tem. Am trebuit să vorbesc, „*ut salvem animam meam.*"

Mie nu'mi e frică de ameninţările cu care prin acest proiect se ameninţă Românii, de maghiarisare, mi frică însĕ de amărăciunea ce se va nasce peste patru ani, de sila şi de nesfêrsitul şir al vecsaţiunilor.

Românii învaţă cu bucurie ungouresce, ei însĕ învaţă limba cu atât mai bine atunci, când nu sûnt siliţi, de altmintrea fie-care acţiune nasce reacţiune. Reacţiunea carea a culminat în tristele eveneminte de la 1848 a fost productul unei asemenea acţiuni. Atunci a resunat tare cuvêntul „*Camarilla*". Să stêrpim dintre noi camarilla, pentrucă dacă este între noi şi lucră, poate vení un timp, când apa se va mâna la moara altei camarille, pe care o întrebuinţează drept armă precum a mai întrebuinţat-o şi mĕ tem, că dacă se primesce proiectul acesta se vor coace în scurt timp posomorîte poame, mĕ mai tem, presimţirea unei prorocie sinistre 'mi-o şoptesce, că poamele acestui proiect nenorocit se vor coace de odată cu poamele amare ale ecuivalentelor poamelor din proiect.

Dacă nu mĕ înşel — de contraiu nici că mĕ gândesc — proiectul acesta judecând după antecedenţii, va fi primit în casa deputaţilor cu mare maioritate; mai este casa magnaţilor, care ca *corpus maturum* cu misiunea ei moderătoare poate va împedeca ridicarea acestui proiect la valoare de lege.

Dacă nu se va întêmpla nici aceasta, mai remâne o raḑă de speranţă: Maiestatea Sa regele, care, când a restaurat constituţiunea, a anunţat pe faţă aceste cuvinte mari: „*Pace vreau între popoarele mele*". Sper că Maiest. Sa regele în puterea dreptului seu de graţie va abate de la naţionalităţi sarcina pedepsitoare şi nemeritată ce se intenţionează a li se impune.

Acest fel de speranţă îl permite şi împregiurarea, că, de oarece în jumĕtatea de dincolo a monarchiei, sau în Reichsrath, la plânsorile Cehilor, Polonilor, Italienilor tirolieni tocma în ḑilele aceste în causa limbei, li s'a dat din partea ministrului respectiv rĕspuns liniscitoriu, că pentru încetarea gravaminelor şi până acum s'a făcut mult, în viitoriu însĕ se vor lua mĕsuri şi mai puternice, nu cred că la noi să se facă tocma contrariul.

Intr'aceea toate sûnt cu putinţă, dar dacă proiectul acesta va devení lege 'mi-e teama, că poporul român, desperând de viitoriul seu, va vení la convingerea, că în patria aceasta precum în trecut cu deosebire în timpul principilor protestanţi din Transilvania, aşa şi în viitoriu va fi persecutat, apĕsat, dară nici odată fericit. *Tantum ambitio potuit suadere malorum.*

Mĕ voiu ruga lui Dḑeu să abată periculul ce fâlfăe dinaintea ochilor spiritului meu dela patria mea şi dela locuitorii dintr'ênsa. După aceste am onoarea, a pune pe masa casei deputaţilor următoarea moţiune:

Avênd în vedere că dreptul de întindere al limbei maghiare este regulat de ajuns prin articulul XLIV din 1868 şi că pentru punctul de vedere al învĕţărei ei a îngrigit art. XXXVIII din acelaş an: casa deputaţilor punênd la o parte proiectul de sub Nr. 118 resp. 145, trece la ordineá ḑilei.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Iunie.

Ḑiarul „Grazer Tagespost" comunică următoarea scire sensaţională din Viena: „Perplesităţile cu curia, care în urma convenţiunei încheiate cu Turcia nu mai ţine guvernul austriac de îndreptăţit a pertracta despre înfiinţarea eparchiilor bosniace, au sguduit sănătatea lui Andrássy şi el va trebuí în curênd să 'şi iee concediu. În ḑilele aceste, baronul Haymerle va sosí din Roma la Viena, pentru a substituí pe Andrássy în restimpul concediului. Pertractările cu Potocki despre primirea ministeriului de esterne s'au spart. Ca simptom insemnat este a se priví, că Andrássy a propus pentru ambasadorul Zichy marele cordon al ordinului leopoldin, însĕ Împĕratul a refusat acordarea lui." Foile oficioase se grăbesc a desminţí aceasta scire, însĕ ceva adevĕr ea totuşi conţine.

Drept balsam pe rana contelui Andrássy se telegrafează din Mostar la „Pol. Cor." că aflându-se generalul Guran (Român) în Gaţco s'au presentat lui toţi preoţii greco-orientali şi 'şi-au esprimat mulţămirea lor pentru ajutoriul estraordinar, ce 'l-a dat Maj. Sa poporaţiunei.

În România ambele camere 'şi-au finit verificările titulilor. Senatul 'şi-a ales biroul. În urma rugărei mitropolitului primat de-a se alege un laic, s'a ales president C. Bozianu în contra lui M. C. Iepurean; vice-presidenţi: G. Leeca şi Petru Opran; secretari: colonelul Pilat, colonelul Angelescu, Costin Brăescu şi D. Pişca; cuestori: N. Bujoreanu şi B. Şeicaru. Camera deputaţilor a ales president pe C. A. Rosetti.

În Rumelia resăriteană nu este nici astăḑi încă pace. Aleco-paşa se vede a fi un om puţin energic. El nici simbolului turcesc nu 'i-a sciut face dreptatea cuvenită. El 'şi-a recrutat amploiaţi aproape esclusiv numai dintre Bulgari; la reflectările Porţei în aceasta privinţă el a rĕspuns, că numai între Bulgari a putut afla buni administratori.

Raporturile din Constantinopole spun, că Poarta îşi concentrează toate puterile pentru a se pregătí la un resboiu contra Greciei. Trupele turcesci s'au dirigat dela Scodra către graniţa tesalică şi la Ianina se va instituí o taberă. Repararea drumului de la Ianina la Prevesa s'a dispus şi se şi lucră la el din resputeri.

Rescoala din Algir pare a fi provocată prin cuvêntările unui fanatic moslemitic, care ce numesce Şerif (descendentul profetului). Până acuma a revoltat doue neamuri contra vătavilor lor, cărora le imputĕ a fi pĕcătuit în contra coranului, pactând cu păgânii. O mie de însurgenţi au atacat posiţiunea din Oredaa, care fù aperată de doue compănii vênători şi o escadroană spahi. Însurgenţii fură bătuţi şi perdură 50 morţi.

Varietăţi.

* (Dar împĕrătesc). Maiestatea Sa împĕratul s'a îndurat prea graţios a dăruí din şatula Sa privată bisericei gr. or. române din Zlatna suma de 300 fl. v. a.

* (Înstalarea episcopului gr. cat. din Oradea mare Mihaiu Pavel) avù loc Dumineca trecută cu mari festivităţi. La banchetul, ce se ţinù în residenţa episcopească episcopul a ţinut trei toaste, unul pentru Papa, altul pentru Maj. Sa regele şi al treilea pentru metropolitul Vancea. Comitele suprem baronul Döry a ridicat păharul în sănĕtatea noului episcop.

* (Promovare de doctor) Domnul Augustin Dumitrean, fost premiat în anul trecut la universitatea din Budapesta pentru o lucrare a sa din patologie întitulată: „Despre transformarea glandulelor Payeriane la tiful abdominal" şi fost medic asistent în spitalul „rokus" fù promovat de doctor în sciinţele medicale universale.

* (Trefort) Ministrul de instrucţiune publică a oprit întrebuinţarea cărţei: *Istoria Transilvaniei şi a ţĕrilor din giur pentru clasele gimnasiale superioare. Blasiu 1872.* compusă de dl profesor Benjamin Pop din Blaj.

* (Situaţia Cislaitaniei). Baronul Walterskirchen în ḑiua adunărei pentru alegerile deputaţilor între al-

tele a ḑis: pentrucă ce sûntem noi, nu scie nici un om pe lune. Totul e o monarchie; o parte a ei. Ungaria, se numesce un stat independent, și patria noastră e așa dară o monarchie *minus* un stat. Totuși însĕ nu ne e ertat a vorbí și de restul acesta al monarchiei *minus* statul, ca de un stat propriu, nu ne e ertat a stăruí, a'i asigura acestuia prerogativa unui atare, pentru că îndată să ḑice: Ei sûnt trădători, petrificați!

* (Un duel ruso-român). Ḑiarul „la Lombardia," dela 27 curent care apare în Milano, publică următoarea relațiune ce i se trimite din Como:

Eri a avut loc un duel cu pistolul lângă Mendrissio, între d. Cat..., român, din Bucuresci și domiciliat la Milano, și între d. comite Tom..., rus din Moscva.

Causa duelului a fost o conversațiune foarte animată: cel dintâiu susținea, că la bătălia dela Grivița, lângă Plevna, Românii s'au bătut ca nisce lei, fără vre-un ajutor din partea armatei rusesci; el susținea, că armata română a fost chemată în grabă de marele duce Nicolae printr'o telegramă directă către principele Carol al României, în care se ḑicea:

„Treceți Dunărea cu oștirea Voastră, altfel causa noastră este perdută."

El probà, că victoria Românilor a fost recunoscută de acel general Osman-pașa, încredințând spada sa, după căderea Plevnei, unui general român, cărui 'i-a ḑis următoarele cuvinte:

„Vouĕ gloria!"

Cel de al doilea susținea, că armata rusă a scăpat mica oștire română, rĕu organisată, condusă de generali ignoranți; că libertatea de care se bucură acum România este o curată operă de umanitate a Rusiei; că națiunea română este o națiune ignorantă fără recunoscință, și că nu merită decât disprețul și nimic mai mult; el a adăugat, că ministeriul Brătianu-Cogălniceanu a furat milioane dela Rusia, și alte asemenea insulte.

Eacă causa duelului.

D. comite Tom..., rănit sub coastă, fù transportat la Lugano, și astfel se terminà această ceartă pentru onoarea națională. „Curier. Bal.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 13 Iunie n. „Politische Correspondenz" publică următoriul comunicat: o hotărîre a guvernului cu privire la esecutarea convențiunei austro-turcesci nu s'a luat încă. În momentul dat se visitează din parte militară localitățile de garnisoană și se statoresc modalitățile întrărei. Va atêrna dela resultatul cercetărei, cum și când va avé loc ocupațiunea, pe ce localitate se va estinde ea, sau dacă guvernul va renunța cu totul la ea pentru timpul procsim. În legătură cu tendențele politicei guvernului întreprinderea va causa un minim de spese, ceea ce a fost idea fundamentălă la încheierea convențiunei. Faptele vor fi cea mai bună resfrângere a calumnierilor, cari se basează pe o manevră de alegere.

Bursa de Viena

din 13 Iunie n. 1879.

Argint	— —
Galbin	5 51
Napoleon d'aur (poli)	9 27

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: În 16 Iunie imob. lui Vasîiu Tălan în Siplac (judec. cerc. Sân-Mărtin); în 25 Iunie și 25 Iulie imob. lui George Mărian în Abrud; în 25 Iunie și 25 Iulie imob. lui Alecsandru Gagzi în Roșia; în 25 Iunie și 25 Iulie imob. Veronicei Bobar în Abrud (judec. cerc. Abrud); în 7 Iulie imob. lui Carol Wagner și soți ca eredi după Stefan Teslar în Aiud (judec. cerc.); în 17 Iunie și 17 Iulie imob. lui Alecsandru Raț în Turda (trib.); în 5 Iulie și 5 August imob. lui Onu Goga și soți în Crăciunel (judec. cerc. Mediaș); în 24 Iunie imob. și mobilele lui Mihail Klein în Bod (trib. Brașov); în 16 Iunie și 16 Iulie imob lui Mihail Petrescu în Bretea (trib. Deva); în 3 Iulie și 9 August imob. lui Sandu Gologan în Săcele (trib. Brașov); în 17 Iunie imob. lui Petru Konnerth și soți în Băgaciu (trib. Ibașfalĕu); în 12 Iulie și 12 August imob. lui Frideric Bell și soției sale în Sibiiu (trib.); în 5 Iulie și 5 August imob. rĕmasului după Petru Grommen și soției sale în Cisnădie; în 23 Iunie imob. lui Ioan Rachițan în Galeș (trib. Sibii); în 27 Iunie și 28 Iulie imob. lui David Fülöp în Lita-ungurească (judec. cerc. Székelyhid); în 7 Iulie și 7 August imob. lui Pavel Buful în Borgo-Suseni (judec. cerc. Năsăud); în 16 Iunie și 16 Iulie imob. d-nei Sigismund Sigyarto și soți în Deva; în 16 Iunie și 16 Iulie imob. Catarinei Keller în Gelar (trib. Deva).

Rațiociniul comitetului balului român din Viena.

(4 Urmare).

Din Viena.

Maiestatea Sa împĕratul Francisc Iosif I 100 fl., Maiestatea Sa împĕrăteasa Elisabeta 50 fl., Alteța Sa imperială archiducele Albrecht 50 fl.

a) Prin d-na Angelina de Bălăcean (166 fl.)

DD. Escel. Sa Ioan de Bălăcean 50 fl., I. B. Demetrio 100 fl., D. Steriade 16 fl.

b) Prin d-na Matilda Dumba (308 fl. 40 franci).

DD. Spiridon G. Topali 25 fl., Georges Zinner, banchier 10 fl., Georges Chilaiditi. consul dela Maiest. impĕr. de Persé 20 franci, Simon Ritter v. Zechany 10 fl., Peter Comploier 20 fl., Heinrich Ritter v. Maurer 10 fl., bar. Dr. Clauer 10 fl., Catharina Hagyi-Risto 15 fl., Charılas Stavro 20 franci, Pantaleon Iacovides 10 fl., Teodor Dumba 30 fl., d na Matilda Dumba 20 fl., George v. Metaxa 15 fl., Simon v. Metaxa 10 fl, Iohn v. Metaxa 10 fl., Sterio Georgias 10 fl., Alesander Dudumis 10 fl., Graf Montecuculi 10 fl., Moravitz 10 fl., Iean Christomano 10 fl., Naum Zechany 6 fl., Etienne Scanavi 6 fl., L. Flori 9 fl., profesor Reinisch 6 fl., Zamarsky 3 fl., v. Komanudy 9 fl., M-me Chr. Ehrenreich 6 fl., D. Ehrenreich 3 fl., D. Ehrenreich 3 fl., H. Heschler 6 fl., D. Heschler 3 fl., D. Heschler 3 fl.

c) Prin d-na Maria de Filișan (179 fl.)

DD. Leon Doret 10 fl., Alfred Helm 10 fl., Iohann Schopp 10 fl., Wincke 9 fl., Dr. Khu, Hofsekretär 6 fl., Dr. Freiherr v. Hye-Glunck 10 fl., Mihael Dumba 20 fl., Achilles Metaxa 10 fl., v. Drasche-Wartinberg 12 fl., Escel. bar. Franz Hyé 10 fl., Dr. Emil Zettel 6 fl., Ernest dela Falleri 6 fl. Maria de Filișan 50 fl.

d) Prin d-na Seresa Eduard-Kanitz (516 fl.)

DD. Anton Poschacher 10 fl., Ritter Franz Regenhard 10 fl., Alois Mayer 20 fl., Louis Theweth 6 fl., Adolph Wisenburg 10 fl., Wilhelm Pollack 15 fl., baron Wertheim 10 fl., Rudolf Isbary 10 fl., Felix Löwenfeld 10 fl., d-na Fanny Mayer 10 fl., Alesander Mayer 10 fl., Gustav Mautner 6 fl., Moritz Mayer 10 fl., Dr. Iosef Mündl 15 fl., Ludvig Rossauer 10 fl., Gustav Schweinburg 10 fl., Iulius Schneider 10 fl., Iohann Gögl 5 fl., David Cahn-Speyer 15 fl., Iulius Dörfeld 6 fl., d-na Wilhelmine Kohnberger 10 fl., Graf Wimpfen 10 fl., Iosef Dub 10 fl., E. Bauml 6 fl., David Gutmann 15 fl., Wilhelm Engel 5 fl., Ignatz Politzer 10 fl., H. Grob 10 fl., Arnold Trebitsch 10 fl., I. C. Heller 6 fl., Carl Sarg 6 fl., Felix Zuzcklitz 15 fl., Heinrich Mayer 10 fl., Robert Bachman 6 fl., I. Brix 6 fl., H. Kemperling 10 fl., Ludvig Böhm 6 fl., Felix Kohn 6 fl., Iulius Kohnberger 6 fl, Oskar Ritter v. Stahl 6 fl., Ludvig Seidl 6 fl., Ludvig Cahn-Speyer 10 fl., W. Ostheimer 6 fl., Stefan Adler 6 fl., F. Goldberger 6 fl., Sigmund Flesch 6 fl., H. Hornwitz 6 fl., Felix Ioseph 6 fl., Eduard Ioseph 6 fl., Rudolf Schneider 10 fl., Ludvig Lobmayer 5 fl, Wilhelm Gutmann 10 fl., Alfred v. Wivenot 6 fl., d-na Teresa Eduard-Kanitz 50 fl.

(Va urma).

Nr. 250—1879. 2—3

EDICT.

Fostul învĕțătoriu în Mehadia Iosif Velcota născut din comuna Șopotul-nou, comitatul Severinului de 11 ani 'și-a părăsit cu necredință legiuita soție Varvara și trei fii ai lui fără ca să arete semne de viață și ubicațiunea lui, se citează prin acest edict, până într'un an și o ḑi dela ântâia publicare a acestuia, să se presenteze înaintea forului matrimonial subsemnat în persoană sau plenipotențiatul seu căci la din contră procesul divorțial urḑit de soția sa, se va pertracta și decide și în absența lui.

Mehadia în 20 Maiu 1879.
Forul matrimonial gr. or. din Mehadia.
Stefanoviciu m. p.,
adm. ppesc.

Însciințare.

Comuna bisericească gr or. din Docnecea, comitatul Carașului, are necesitate pentru renovirea s. biserici și adecă:

Turnul e de-a să acoperi cu aramă, — păreți preste tot e de a să spoií (măltărí) pre din afară etc.

Toți acei d-ni maiestrii, carii voesc să primească lucrul asupr'ași, să se presenteze în fața locului în termin de 14 ḑile.

Docnecea, în 26 Maiu 1879 st. v.

Pentru comitetul parochial.
Costa Timosnariu m. p.,
președinte.
Stefan Ioanoviciu m. p.,
notariu.
[22] 1—3

Subscrisul primesce doi tineri, ca învĕțăcei la cojocărie.

N. Vestemean,
cojocariu în Sibiiu.
[21] 2—2

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conțin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbinare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșicei și canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, disposițiune la vĕrsare de sânge, la amețeli, suirea sângelui către cap și către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât și **prafurile lui Seidlitz.**

Prețul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Brașov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 10—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

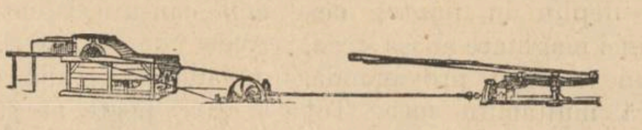

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 17

Neoplanta.
1875.
Medalià de argint.

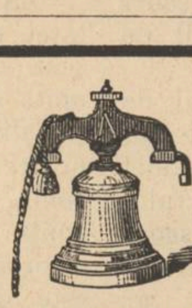

Seghedin.
1876.
Medalià pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.
[15] 12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 64. Sibiiu, Marţi, 5 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După diarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 2 Maiu 1879.

George Pop: On. casă! Faţă cu proiectul de lege, desbătut eu îmi luasem posiţiunea încă de când am fost silit a eşí din partida independenţei, din causă că ea hotărîse ca acela să se urgeze: urmează de sine, că acuma când acel proiect se desbate, eu să nu'l primesc. Mai înainte însĕ de-a comunica argumentele mele, din care'mi formaiu convicţiunea mea, să'mi permită on. casă, ca să reflectez pe scurt la unii domni deputaţi, cari au vorbit în decursul desbaterilor. (*S'audim!*)

Mai ântâiu voiesc a reflecta la cuvintele antevorbitoriului meu inmediat, d-lui deputat Ivanka.

În rĕspunsul seu dat deputatului Hofgraef el disese, dacă aserţiunea este adevĕrată, că cetăţenii nemaghiari precum se întêmplă adese, să fie siliţi a călĕtorí mai multe miluri până ce dau de cineva care scie unguresce, ca să le spună cuprinsul documentelor eşite sau dela tribunale, sau dela autorităţile administrative, atunci domnul Ivanka trage conclusia, că tocmai pentru aceea trebue să inveţe ori-cine unguresce.

Stă on. d. deputat pe acel punct de vedere, că statul şi în acela naţionalităţile nemaghiare sûnt pentru funcţionarii maghiari, nu funcţionarii pentru cetăţenii statului? eu nu cred, că dl deputat să afirme aşa ceva; ci însĕ sper că va primí punctul meu de vedere opus, că funcţionarii sûnt pentru cetăţeni, şi în acest cas rĕul se poate delătura numai aşa, că funcţionarii însărcinaţi cu administrarea justiţei şi a afacerilor publice sûnt obligaţi a învĕţa limba poporului. — Mai departe dl deputat a afirmat, că în Ungaria naţionalităţile nemaghiare nici odată n'au fost asuprite, eară aceasta o ilustrà cu esemplul, că şi naţionalităţile nemaghiare au avut nobili. Dară, prea stim. domnule deputat, marea nenorocire a provenit tocmai deací, că foştii nobili erau tot atâtea odrasle frumoase, eşite din trupul naţionalităţei respective, tăiate şi scoase din acela pentruca să se sĕlbătăcească mai departe şi să treacă în serviţiul intereselor străine, care adese au mers până la sfărmarea neamului propriu. Să te miri, onor. d-le deputat, că tulpina astfel dărăburită şi tăiată nu s'a uscat.

Prea st. d. president aflà cu cale, ca după discursul pronunţat de condeputatul Zay a'l face atent pe dênsul şi a invita pe casa, ca sub decursul desbaterilor să predomineze moderaţiunea şi spiritul păcei, ca nu cumva, precum dise dl president, armonia dintre diversele naţionalităţi să fie turburată.

Întru adevĕr onor. dn. president merită să fie pismuit de toată lumea, pentrucă este aşa de fericit, încât crede, că amuţirea şi tăcerea actuală a naţionalităţilor nemaghiare semnifică îndestularea şi fericirea lor. Se pare că d-sa ar crede, că resultatele de până acum ale legislaţiunei constituţionale, precum sûnt din cele multe în privinţa Transilvaniei, legea electorală, unde dacă cei $1^{1}/_{2}$ milioane de Români ar eşí din pasivitatea lor abia ar fi în stare să aleagă patru, cinci deputaţi; că cu instituţiunea de virilisti din legea municipală, după care din comitate cu maioritate românească de $^{9}/_{10}$ abia se pot alege $^{1}/_{10}$ membrii representanţi municipali; că legea de naţionalităţi, a cărei criteriu este „*lucus a non lucendo,*“ ca şi faimoasa lege de arondare, prin care s'au nimicit câte-va comitate românesci compacte, din câte mai remăseseră; că legea comitetelor administrative, delăturarea totală a Românilor din funcţiunile publice, esageratele imposite publice, încât este absolut imposibil de-a le mai plătí; prelângă aceste continuarea cu esecuţiunile dărilor, tot la câte trei comune un esecutor ş. a. ş. a.

Ar fi multe disposiţiuni fericitoare de soiul acesta de-a se enumĕra; între ele nu poţi găsí nici una bună şi poate să creadă, că şi acest proiect de lege dat în desbatere ar fi în stare de-a înainta şi asigura fericirea şi îndestularea popoarelor acestei ţĕri.

Au afirmat mai mulţi, între cari şi ministrul-preşedinte lui Hoffgräf, că scopul acestui proiect de lege nici decum nu este altul, decât a se da ocasiune diverselor naţionalităţi de-a se înţelege între sine, ear de altă parte ca şi nemaghiarii învĕţând limba ungurească, să fie capabili a ocupa diverse funcţiuni de-ale statului.

Ce mai naivitate frumoasă, ce mai scopuri bune innocente ni se pun în vedere! Pĕcat numai, că noi am învĕţat din trecut şi din present, că la toate aceste afirmări să nu dăm nici un credĕmênt. Diversele naţionalităţi locuesc de sute de ani împreună, şi s'au înţeles una pe alta fără nici o cunoscinţă obligătoare a limbei maghiare. (*Din partea Românilor, Sasilor şi Sêrbilor: Adevĕrat! Aşa este!*)

Eară pretecstul de-a face loc şi nemaghiarilor la diversele funcţiuni ale statului este o ironie de care trebuie să ridem; pentrucă de-ar mai fi încă pe atâtea sute şi mii de posturi pre câte sûnt, deşí până acuma numĕrul lor este enorm de mare, toate acele sûnt necesare pentru fiii naţionalităţei maghiare dominante, care după ce în privinţa materială au ajuns la sapă de lemn sub sistema actuală din care es atâţia cerşitori, trebue să fie aşedaţi în funcţiuni de-ale statului.

Se scie, că dl ministru-preşedinte conduce douĕ ministerii; îl întreb prin urmare să ne spună, câţi funcţionari nemaghiari şi anume câţi are de naţionalitatea română? Sûnt sigur că nu'l va costa mare ostĕneală a ne arĕta numĕrul lor; apoi d. ministru-preşedinte nu va fi în stare să nege cu suflet curat, că nu ar fi fost competenţi şi că acesti pelângă alte cualificaţiuni n'ar fi cunoscênd şi limba maghiară.

Onorabilă casă! nu acesta este scopul cel adevĕrat al proiectului de lege, ce se află în desbatere, scop care să fie declarat în mod oficial şi pe faţă. Am dis în mod oficial, pentrucă scim că pe cale privată confidenţială chiar şi dl ministru-preşedinte ori cât este de reservat şi înbumbat până sus, totuşi o spune ca şi toţi ceilalţi, că adevĕratul scop este maghiarisarea naţionalităţilor nemaghiare.

Dacă însĕ este crimă a comite atentat în contra esistenţei şi vieţei vre-unui individ singuratic sau de-adreptul, sau pe căli laterale şi ascunse cu cât este mai mare crimă de-a încerca să ia cineva viaţă naţionalităţilor nemaghiare, care se urca la milioane, de şi numai pe această cale laterală. (*Deputaţii naţionalităţilor: Aşa este.*) Dl ministru-preşedinte în rĕspunsul dat d. deputat Polit dise: că în vecina Sêrbie Românii în toată privinţa, dar anume în folosirea limbei lor sûnt foarte asupriţi. Dacă d. ministru n'a dis aceasta pentru ca să escuse şi justifice asuprirea noastră de-aici, care după dênsul ar fi mai uşoară, eu atunci aş fi fost în plăcuta posiţiune ca să'i mulţămesc pentru aceasta, aşa însĕ nu mĕ simt obligat întru nimic. Într'adevĕr on. d-le ministru-preşedinte, este foarte trist, că naţiunea română în numĕr de 8 până la 10 milioane, risipită în Orient suspină sub jugul mai multor tirani mari şi mici, şi se încovoaie fără nici o speranţă de mântuire. Se poate că noi suferim pedeapsa meritată pentru abusul de putere al glorioşilor nostrii străbuni de odinioară, şi că timpul pedepsei şi al pocăinţei încă nu s'a împlinit.

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

I.

(1 urmare.)

El apoi întreabă: Nenea Mihu ce mai face?

Ea respunde: Mulţămesc, face bine, că'i sănătos.

El earăşi întreabă: Leica Safta ce mai face?

Ea atunci rĕspunde: Şede, Toderică.

După aceste ea îşi suge buzele şi întreabă: Ce mai fac ai vostri?

— Ei!—Ce să facă? rĕspunde el.— Eacă — mai una, mai alta.

De-aici înainte vorba trece la lucruri mai depărtate. Toader spune, că a vorbit cu cumnatul, cu vĕrul, cu finul, în sfĕrşit cu cutare şi cu cutare dintre oamenii vrednici de a fi stat de vorbă cu dênsul; eară Marta îi spune, cine a fost şi cine nu a fost de curênd la dênşii, cu cine a vorbit şi cu cine nu, cine ce a dis şi ce nu a dis.

În sfĕrşit Toader privesce îndelung în ochii mari ai Martei, Marta îi zimbesce cu o recoroasă bună cuviinţă şi vĕdênd acest zimbet, el îi apucă mâna şi dice: Să jucăm una, Marto.

Ea rĕspunde veselă: dacă vrei, Toderică.

Toderica atunci bagă mâna stângă în şerpar, scoate un pumn de bani, îi aruncă lăutarului şi strigă: „Acum una pe pofta mea!“

Ear când Toderică se prinde la horă cu Marta Mihului Saftei, babele si moşnegii se ridică din umbră, sparg sfatul şi grăbesc să mai vadă şi ei odată.

Aşa se petrec lucrurile. Dar gura satului prea lesne face dintr'un ţinţar un armăsar. Pe când Marta şi Toader vorbesc numai aşa — ca să nu tacă, cei ce n'au ce face, le pun floarea la ureche.

Cu totul fără de nici un temeiu nu sûnt însĕ nici vorbele babelor. Prea se potrivesc tinerii la stare şi făptură, prea sûnt deopotrivă în sat şi în şepte sate.

E vorba, cine-a fost Căzacul, cine Florea Căzacului şi cine este Cosma Florii Căzacului. Un copil nevêrstnic o scie pe de rost. Am să'l pun alăturea şi să'l cauţi în şepte sate, nu găsesci unul mai bun decât pe Mihu, care nu 'şi mai scie rudeniile şi cuscrii, şi finii şi care nu 'şi numĕră averea pe boi, ci pe juguri.

Aşa judecă satul şi, dacă e vorba să spunem drept, nici Mihu, nici Cosma nu sûnt scoşi din sat. Prea se simţiau străini în acelaşi sat şi le plăcea să se mângăe cu nădejdea de înrudire.

Marta şi Toader? — Ei s'au trezit încă de mici în gura satului şi nici îşi mai dădeau bine samă despre cele ce se vorbiau di pe di. Ar fi trebuit să vie cineva şi să le spue că nu'i aşa, pentru ca să'i pue pe gânduri şi să'i facă a se întreba, cum adecă este.

Cineva! — Dar cine? — Dintre toţi, unul singur era, care ar fi dorit să se pue împrotiva gurei satului; dar acesta era tăcut şi gânditor.

În toate Duminecile şi dilele de sĕrbători, dimineaţa, coboria despre munte şi întra călare în sat un voinic curăţel. Nimeni nu se întreba de unde vine şi de unde descalecă; toată lumea scia, că este Miron oierul, şi nimeni mai mult nu doria să scie.

Trecuse un an de dile, decând Miron venia mereu la joc; flecăii îi erau pretini şi fetele se aduna bucuros împregiurul lui, ca să'i asculte poveştile, vorbele şăgalnice şi cântecele frumoase. Din când în când dar foarte arare ori, Miron scotea din şerpar un flueraş, pe care cânta câte o doină de duioşie, încât opria resuflarea celor ce'l asculta.

Din când în când, numai foarte arareori, scotea Miron fluieraşul seu; îl scotea însĕ totdeauna, când Marta îl ruga; ba era chiar destul ca ea să privească la şerpar, pentru ca Miron să pue mâna pe pept, gata de-a'i face pe plac.

(Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare“.

Dar fie aceasta ori cum, noi suferim soartea noastră fatală din present cu resignaţiune şi ne conservăm cu speranţa în viitoriu. De către civilisaţiunea cea adevĕrată a fraţilor nostri apuseni nu ne închidem calea prin părăsirea limbei şi a datinelor noastre naţionale; trăim în credinţă, că trebuie să ne vină timpul emancipărei, şi atunci nu ca acum, vom afla în Maghiari nu pe asupritorii nostri, ci chiar în interesul esistenţei lor, pe fidelii nostri confederaţi.

La discursul d-lui deputat Stoicovici Sêrbii pot să ḑică: „Apără-ne Doamne de amici buni ca acestia, căci de înamici ne vom sci apăra noi.“ Din partea mea am să observ numai atâta, că el a ḑis că este drept, că e Sêrb şi că Sêrbii 'l-au ales, dar n'au spus că au fost ales tocmai în cercul electoral al lui Miletici. Din acest salto mortale poate cineva judeca despre starea consolidată a Ungariei atât de mult lăudată. Încă numai una şi aceasta o pot constata cu toată convingerea mea, că între noi Românii guvernul nu află nici un apĕrătoriu de acestia al politicei sale şovinistice.

La cele ce spuse dl deputat Madarasz despre România, că acolo să pretinde învĕţărea limbei românesci chiar şi in scoalele supuşilor austro-ungauresci, nu pot pune mai mult temeiu, decât merită scirile nesigure, scoase din ḑiare. Se poate că în acele se propune limba românească, nici decum însĕ în puterea vre-unei legi, sau prin presiune guvernamentală, care nu esistă şi pe care nici dl Madarasz n'a afirmat-o, ci acolo limba românească o învaţă de bună-voiă, precum se întêmplă şi aici în mai multe locuri pe la scoalele noastre românesci.

Enunciaţiunea dlui deputat Aladár Molnár, prin care dênsul recunoasce că Maghiarii şi Românii au interese comune o iau cu plăcere spre sciinţă. Dar când dênsul ne provoacă, ca mai ântâiu noi Românii să dăm semne de incredere şi bună înţelegere, eu îl întreb: prin ce, pe ce cale şi prin ce mijloace? Eu sûnt convins, că Maghiarii sûnt datori în prima linie a da esemplu bun pentrucă puterea statului se află în mâna lor.

Eu însĕ îl mai întreb că: acest proiect de lege, ca şi toate alte acţiuni politice şi legislative din trecut crede dênsul a fi mijloace de apropiare? Românii aşteaptă dela Maghiari în interesul esistenţei lor, drept şi echitate, ear păn' atunci le rĕspundem cu străbunii nostri: *Senatus et populus romanus beneficii et injuriae memor esse solet. Caeterum Hungariae quonam non poenitet, delicti gratiam non fecit foedus et amicitia elabuntur cum aeruerint.*

Onor. casă! Aceste premise îmi permit a trece la proiectul de lege ce se află în desbatere.

În acest timp scurt de 10 până 12 ani patria fù cercată de o mulţime de calamităţi, anume prin pactul încheiat spre a lua asupră-ne sarcine străine, ruinătoare de puterile noastre spirituale şi materiale, eară acest pact se reînoí mai de curênd în formă şi mai fatală. La aceste s'au adaos din ani în ani diverse calamităţi elementare şi epidemii, toate aceste considerate la un loc sûnt în stare se aducă la desperaţiune pe ori-ce patriot serios. Eu însĕ susţin în cuget curat şi din toată convingerea sufletului meu, că n'a venit nici o calamitate mai mare asupra patriei noastre decât cum este acest proiect de lege, al cărei scop este, ca limba maghiară să se împună tuturor cetăţenilor nemaghiari cu forţa; aceasta este forţa aceasta este coroana tuturor calamităţilor politice şi elementare câte au dat preste noi până acuma.

Dacă statul este lovit de urmările unei politice greşite, şi rele, precum este a noastră; — dacă vin preste el devastaţiuni şi spoliaţiuni de ale înamicilor din afară în urmarea campaniilor perdute, cum s'au întêmplat în ḑilele noastre cu naţiunea franceză; dacă vine ciuma şi alte lovituri elementare, după toate aceste rele mari şi asupritoare, statul nefericit se poate regenera într'un timp mai scurt sau mai lung prin colucrare în buna înţelegere şi armonie a cetăţenilor sei; dacă însĕ într'un stat, în loc de concordie domnesce discordia; dacă într'un stat, cel mai tare crede, că are drept a loví în viaţa şi esistenţa naţională a celui mai neputincios, atunci lucrul se schimbă. Eu însê aflu, că acest proiect de lege ce ne stă înainte, are de scop invederat, deşí nemărturisit ca pe concetăţenii nemaghiari să îi maghiariseze prin forţă, să le nimicească esistenţa natională. Aceasta politică este lipsită de condiţiunile cardinale ale dreptăţei şi sincerităţii; nici unde în lume ea n'a avut de resultat consolidarea staturilor; pentrucă: *justitia est regnorum fundamentum.*

Spre a'mi motiva cele ḑise până ací fie'mi permis a mĕ provoca la câteva tese din raportul aşa numitei comisiuni a instrucţiunei, cu care s'a presentat acest proiect. Înainte de toate am a reflecta, că pe când a început a se ocupa serios cu acest proiect în sinul comisiunei instrucţiunei, însuşi ministrul de culte s'a înspăimêntat de fatalele lui urmări şi a declarat că este gata să accepte toate propunerile îmblânḑitoare. Mai mulţi membrii ai comisiunei, între care şi d. deputat Csengery, eminentul veteran a declarat, că el încă nu apucà a'şi forma idea justă despre scopul şi necesitatea acestui proiect şi era aplecat a propune amânarea lui. Însuşi d. Grünwald, cel ce voesce să maghiariseze cu foc şi fer, era cuprins de nedumeriri. Ce însemnează aceasta on. casă? Aceasta însemnează, că acesti bărbaţi au comis cea mai mare violenţă asupra consciinţei lor proprie şi contra convingerei lor mai bune au subscris un atentat.

S'a aflat însĕ în comisiune un bărbat de curagiu în persoana d. deputat tiner Baross, carele oare-cum înfruntând pre înţelepţii şi veteranii sei colegi 'i-au forţat să accepte acest proiect de lege, prin o săritură. Mie lucrul acesta mi se pare neînţeles. Eu nu cred că alegĕtorii sei de naţionalitatea slovacă 'l-a însărcinat cu o astfel de misiune.

Să vedem însĕ ce ḑice comisiunea în raportul seu de motive:

„Căutând în istoria naţiunei şi a „instructiunei publice, se poate con„vinge ori cine, că naţiunea maghiară, „care a stat în curs de secoli subt „influinţa limbilor străine şi subt alte „influenţe străine, această naţiune a că„rei esistenţă este în adevĕr legată „mai mult de limba proprie, nici odată „n'a cugetat a generalisa invĕţarea „limbei statului în interesul asigură„rei de înţelegere între sine a diver„selor naţionalităţi.“

Aşa dară însăşi comisiunea recunoasce, că esistenţa unei naţiuni este legată de limba ei, şi totuşi ea află că este drept şi echitabil, ca prin acest proiect de lege să înpună naţiunilor de alte limbi, limba maghiară prin forţă.

Onorabilă casă! Mai departe: „Comisiunea condusă de principii ge„nerale nu'şi făcù ilusiune ca se „aştepte dela un proiect de lege spe„cial precum este acesta, resultate „grabnice şi generale, în timp scurt. „Comisiunea scie bine că în viaţa pu„blică şi mai vêrtos în sfera instruc„ţiunei publice s'au desvoltat multe „raporturi cari trebuie să se ea în „consideraţiune, şi care numai atunci „ar înceta de-a fi tot atâtea pedeci, „dacă statul ar întimpina din partea „factorilor respectivi tot atâta patri„otism, cât şi bunăvoinţă. Afară de „aceste ea vede între altele autono„mia confesiunilor între a cărei limite „marele numĕr al naţionalităţilor, con„siderate din punct de vedere con„fesional şi scolastic, se bucură de „drepturi aproape absolute. Tot ací „vedem noi starea cea tristă a finan„ţelor statului, din care se trag lip„sele materiale pentru instrucţiunea „publică, tot aşa vedem şi lipsa de „învĕţători apţi, cari nu sûnt în stare „de-a corespunde cu forţele lor spi„rituale la postulatele instrucţiunei pu„blice. Aceste sûnt tot atâtea ob„stacole, pe care le poate delătura „numai timpul şi perseveranţa în ac„tivitate.“

Aşa dară nici însăşi comisiunea nu aşteaptă ceva resultate mari dela acest proiect de lege. Atunci însĕ eu întreb: pentru ce turburaţi liniştea sufletească a cetăţenilor?

Eu pociu asigura pe onor. comisiune, că noi Românii ca factori în acest stat, nici odată nu ne vom subscrie sentenţa noastră de moarte naţională.

În tot casul, autonomiele confesionale şi starea desperată a finanţelor statului sûnt pedece foarte grele în calea frângĕtoare de gât a politicei noastre şovinistice.

În cât pentru autonomie, întreb eu pe Maghiari: îşi mai aduc ei aminte, ce bine le-a prins lor aceea subt periodul lui Bach, în contra germanisărei forţate? Dacă îsi aduc aminte atunci să se poarte cu ea mai binişor, pentru că mai poate revení un timp, de care să'i ferească D-ḑeu şi pe ei, când să fie earăşi strimtoraţi între murii apĕrători ai aceluia.

Vitrega stare a finanţelor au să'şi o ascrie sistemei actuale, pentrucă este absolut preste putinţă, ca în acelaşi timp unii bărbaţi de stat, unele familii şi însuşi statul să poată prospera; pe lângă aceasta, Neamţul are minte, el ea preţ mare pentru domnie.

După aceea raportul ḑice: „Aşa „dară comisiunea s'a apucat de lu„cru cu moderaţiunea pe care o sim„ţea în sufletul seu, şi a avut numai „voinţa ce resultà din convicţiunea „intimă, ca învĕţarea obligată a lim„bei statului să fie asigurată, în „interesul fie-cărei naţionalităţi, şi ca „mintea cea impresionabilă şi fragedă „a copiilor în toate direcţiunile, în anii „de învĕţătură să fie iniţiată şi în iu„birea de patrie şi în sentimentele „patriotice, să cunoască totodată, că „partea frumoasă a naţionalităţilor „este a trăì în această patrie în con„cordie şi în egalitate de drepturi.“

Acum eu întreb: cum poate cineva, om cu consciinţă curată, să acopere scopul cel adevĕrat cu astfeliu de sofisme? A ḑice că scopul lor nu este a impune învĕţarea limbei maghiare prin forţă şi totuşi a lega de sciinţa limbei maghiare patriotismul, însemnează tot atâta, cât a pretinde că este datorinţa patriotică a legislativei a înpune învĕţarea limbei maghiare prin forţă şi violenţă. Dar' piciorul de caì al lui Mefistofeles ese din ultimele doaue pasage ale raportului în cari să ḑice: „După ce comisiunea îşi termină „discusiunea specială a proiectului de „lege, are de-a mai reflecta încă numai „la cele ce au ḑis în decursul rapor„tului seu despre resultatele ce se a„şteaptă de la acest proiect de lege, „că adecă ministeriul reg. unguresc „de culte şi instrucţiune publică, ca „supremul veghetor şi conducĕtor al „inştrucţiunei, trebuie să cunoască „acele modalităţi apte, care se cer la „aplicarea legei, care adecă au să for„meze o parte integrantă din acest „proiect de lege şi pot să aibă în„fluinţă decisivă asupra resultatelor „legei.“

„O politică raţională scolastică, „aplicarea înţeleaptă a organelor alese „pentru ecsecuţiune, remunerarea di„ligenţiei ce se va pune întru învĕ„ţarea şi propunerea zeloasă a limbei „maghiare, ţinerea de cursuri suple„mentare în timpuri de vacanţie spre „a facilita învĕţarea limbei maghiare, „ameliorarea stărei materiale a das„călilor şi regularea condiţiunei lor, „aceste sûnt tot atâtea mijloace „foarte necesare de-a fi aplicate, pen„trucă prin aceste pe de-o parte „vom înainta de sigur spre scop, de „altă parte vom reuşí a îndemna, ca „să apuce cât se poate mai mulţi in„diviḑi capabili pe calea cea spinoasă „de învĕţători.“

Aşa dară la resultatul care nu se dă pe faţă, are să ajungă ministrul prin instrumentele, pe care şi le va alege el, prin remuneraţiuni etc. etc. Toate aceste aruncă o lumină morală foarte frumoasă asupra acestei întreprinderi şi a scopurilor sale finale. Poftiţi numai a propaga şi recomanda de pe tribuna legislativei, demoralisaţiune şi corupţiune ulterioară prin mijloace de aceste, pentrucă atunci se va împliní de sigur prorocia lui Szecheny că: Ungaria n'a fost, dar va fi. (*Din partea Maghiarilor. Tocmai atunci nu va fi!*)

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 4 Iunie.

Alaltăeri s'au încheiat camerile Ungariei prin următoriul rescript regesc:

Noi Francisc Iosif I, din graţia lui Dumneḑeu împĕrat al Austriei, rege al Bohemiei etc. şi rege apostolic al Ungariei, Banderiţilor, magnaţilor bisericesci şi lumesci şi deputaţilor a fidelei Noastre Ungarie şi a ţĕrilor sale laterale, cari sûnt adunaţi în dieta conchiemată de Noi pe 17 Octomvrie 1878 în capitala Noastră, Budapesta, salutarea Noastră regală.

Iubiţi fideli! Încheiând Noi prin aceasta sesiunea primă a dietei deschise prin Noi la 20 Octomvrie 1878, declarăm Noi totdeodată conchiemată sesiunea a doua pentru 2 Octomvrie a. c.

Vĕ asigurăm de altcum de graţia Noastră regească.

Dat la Viena la doispreḑece Iunie al anului una mie opt sute şepteḑeci şi nouĕ.

Francisc Iosif m. p.

Coloman Tissa m. p.

Astfel am ajuns timpul, unde ambele parlamente ale Austro-Ungariei sûnt scoase din activitate, şi contele Andrássy îşi poate începe acţiunea, respective continuarea acţiunei, începute acum un an. Luna lui Iulie este, precum se vede, destinată pentru punerea în lucrare a convenţiunei dela Novi-Bazar. Şi acum se asigură tocmai ca acum un an, că guvernul va nisuí a cruţa cât se poate în bani şi în sânge. Însĕ după toate câte se află despre starea acelor ţĕri selbatice, nu este nici pe departe de aşteptat ca divisiunea lui Vecsey, care este destinată a esecuta ocupaţiunea, să fie de ajuns. Căci liga Albanezilor lucră necontenit pentru resistenţă în contra ocupaţiunei şi Turcii, cari sciu promite aşa multe, dacă nu se vor alia cu Albanezii, vor priví cu mânile în poală, cum curge sângele austriac pe pămêntul Bosniacilor. În 5 Iunie n. s'a ţinut la Prizrend o adunare de notabili, conchemată de şefii ligei albaneze din Ipek, Diacova şi Novi-Bazar. Aceasta adunare a luat următoarea resoluţiune: „Albanezii vor apĕra la toată întêmplarea ţara de invasiune.

Liga va trimite 15,000 oameni către punctele, cari vor fi eventual ameninţate. Neamurile Albaniei de jos trimit un corp de ajutoriu de 6000 oameni la Prizrend, punêndu'l la disposiţia ligei. Se dispune solvirea unei contribuţiuni de rĕsboiu de 10 piastri de argint pentru fie-care locuitor al vilaietului Cossovei fără distingere de religiune şi de rasă. Comitetul central, care a residat pănă acum în Prizrend, să se întregească cu 8 membrii, să se declare în permanenţă şi să se mute la Novi-Bazar." Guvernatorul turcesc a lăsat voia adunărei şi nici n'a împedecat, ca divisionariul Osman-paşa să mai slăbească mica garnisoană prin trimiterea duor batalioane la Macedonia de sud.

Acţiunea dela Novi-Bazar recere fără îndoială aflarea comandantului Bosniei la postul seu. De aceea ducele de Vürtemberg, care se află de present la Viena, pleacă în ḑilele aceste preste Triest la Seraievo.

Situaţiunea actuală a României o apreţuesce ḑiariul italian „Il Diritto" în următoriul chip: „Principele Carol a deschis nouele Camere, care vor trebuí să proceadă la revisiunea constituţiunei, în conformitate cu art. 44 din tratatul dela Berlin. Principele a espus într'un mod lămurit starea lucrurilor. Cestiunea Ovreilor din România, despre care s'a făcut atâta sgomot, nu e altceva decât o cestiune de naţionalitate; diferenţa de cult e secundară. Art. VII din constituţiune, de care e vorba de al abroga, n'a fost făcut pentru altceva de cât ca o apărare în contra unei imigrări în Moldova, imigrare care luase astfeliu de proporţiuni, în cât se putea considera ca o adevĕrată invasiune şi un pericol grav pentru elementul naţional. Cu toate aceste, România e dispusă de-a da o deplină satisfacere preocupărilor, de care au fost predominate puterile la congresul din Berlin, în reservele făcute la recunoascerea independenţei acelei ţeri. Principele Carol are încredere în camere, care vor scí să dea o justă soluţiune cestiunei ce li se propune, înlăturând ori ce pretest la bănueli de intoleranţă religioasă dară adoptând în acelaş timp garanţii, care să fie în stare de-a ocrotí într'un mod eficace interesele naţionale a le României".

Absenţa ţarului şi a clironomului rusesc dela festivitatea din Berlin se pune în legătură cu impregiurarea, că nici un membru al casei domnitoare austriace nu s'a presentat şi ḑiarele germâne comentează în diferite moduri aceste fapte. Lipsa Habsburgilor se reduce la o corespondenţă diplomatică neplăcută între Viena şi Berlin, ear lipsa ţarului se reduce la teama de nihilisti.

Senatul Franciei a primit după o desbatere mai lungă proiectul de lege, apĕrat în mod vioiu de ministrii, pentru reîntoarcerea camerilor la Paris.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

De sub poalele munţilor apuseni, cu finea lui Maiu 1879. (Usura la ţară). Nu sciu de unde să încep şi unde să sfêrşesc din atâtea văierări ce trebue să audă omul în această lume constituţională!

Dintre multele fatalităţi, cărora e espus mai cu samă bietul popor muncitor: voiu astădată să amintesc unele casuri mai bătătoare la ochi şi pre cari 'mi-ar plăcé când a'şi puté să le bag chiar în ochii şi inima celor dela cârmă, ca „vĕḑênd să vaḑă şi auḑind să auḑă" cum se calcă în picioare legea constituţională — nu de popor — ci de însuşi domnii proprietari şi totodată şi „usurari." Căci veḑi Doamne, bag samă unele legi, deşí sancţionate, ele valorează numai în capitala ţĕrei, de oare-ce păna ajung ele până pe la noi pe sate, într'atâta li se scurtă şi subţie coada, încât nu mai ai de unde să le prinḑi.

Astfel d. e. este batjocorită pe aici legea „usurei" carea, precum am cetit de 8% la sută, — se înţelege de sine, că această schimbare — respective decadenţă a usurei (dela 72% la 8%) a făcut la început mare impresiune între debitor şi creditorul usurariu, unul se simţì prin legea indusă încât va mai uşorat, ear celalalt prea păgubit în deosebi prin săritura dela 72 de grade la 8.

Ce e de făcut? se întreabă pe sine usurariul; trebue aflat un alt mijloc, o altă cale carea ar duce la ţintă. După puţină scărpinătură de cap: planul clocit îşi produse efectul dorit. Usurariul nu mai dă bani pentru bani; el dă bani pe usură de muncă, d. e. 1 fl. pelângă usură de 2 ḑile de lucru pe an, şi încă cu merindea (de multe ori cu foamea) sĕrmanului debitor, şi aşa această usură socotită în bani după preţul curent al muncei de ḑi face: plata muncitoriului pe o ḑi 40 cr. mâncarea socotită minimum 20 cr. prin urmare: douĕ ḑile de usură fac 1 fl. 20 cr. v. a. (3 franci). Eată calculul usurariului: el a întrecut cu iscusinţa pe toţi legislatorii din camera Ungariei. Acum nu 8%, nu 72%, ci 120% e pe la noi usura nouă constituţională!

Deci, saltă acum şi te bucură cameră legiuitoare, vĕḑêndu'ţi productul ostenelelor tale, cum sporesce şi înfloresce spre mărirea patriei constituţionale şi spre binele şi fericirea poporului muncitor!

Încă un cas, şi mai unul, şi apoi gata. Un al doilea cas şi nĕcaz este pe aici: „usura ocultă," sau cum am ḑice mai românesce: „pe sub mână." Asta încă e cât se poate de scandaloasă, dacă nu chiar pĕcătoasă. Usurariul caută şi află totdeauna douĕ clase de oameni, cărora le împrumută banii, şi anumit: a) aceia, cari împrumută florenul pelângă usura de 2 ḑile de lucru pe an, sûnt clasa oamenilor mai sêrmani, apoi: b) sûnt oameni cei de clasa a doua, dela cari usurariul ia usură în bani, precum sciu: că după 10 fl. (ḑi ḑece) împrumutaţi, au luat usură lunară câte 1 fl. şi mai ceva pe de-asupra d. e. pe 4 luni după 10 fl. a plătit bietul om 4 fl. şi o ḑi de plug, carea asemenea face cel puţin 3 fl. Astfel după 10 fl. împrumutaţi pe un restimp de 4 luni: a dat usură 17 fl. Cine nu'mi crede, provoacemĕ în public, şi eu îi voiu serví cu doveḑi demne de credinţă, sau cu însuşi usurariul, a căruia nume şi astădată 'l-aş fi dat publicităţei, dacă nu m'aş teme că i se vatĕmă urechile şoptindui-se că nelegiuirea lui a ajuns în publicitate, căci consciinţa sciu că de loc nu'l mustră.

Casul al 3-lea cu care încheiu, este analog cu cele douĕ precedente. El asemenea este eflusul usurei înfricoşate de care se folosesc pe aici unii capitalisti fără de suflet. Omul cu simţuri umane a bună samă trebue să se înfioare când numai dacă aude despre evenimentele dureroase ce se petrec pe alocurea, dar în mare mĕsură pe aici din partea tiranilor usurari şi belitori de popor, cari îi sug sudoarea şi sângele ca lipitorile şi'l rod până la os ca vermele; căci nu trece nici o lună de ḑile în pace, fără a nu se iví mai în fie-care comună câte una şi douĕ esecuţii de realităţi şi aceste esecuţii sûnt toate productul usurei ne mai auḑite de cându'i lumea, până în timpurile noastre.

Se comit abusuri preste abusuri, fără ca să le pună cineva stavilă, astfel sûnt: usura după usură; ceea ce sêrmanii oameni ne mai putênd-o suporta şi continua cu plătirea după ce li se licitează realităţile şi moşioarele, li se mai dărimă şi căscioarele; după cari apoi urmează tristul tablou familiar, va să ḑică: se vĕd familii sub ceriul liber făcêndu'şi foc şi gătindu'şi de ale mâncării. Le-am vĕḑut apoi şi mâncând, dar mâncând şi plângênd şi blăstămându'şi soartea şi blăstămând şi pe cel ce le-au despoiat până şi de căscioara umilită unde'şi plecau capul şi se adăposteau în contra elementelor!

Aceste familii, sûnt jertfa usurei crudele, şi ele sûnt deja devenite pentru toată viaţa la sapă de lemn! — „*O tempora, o mores!*"

I. P—u.

Academia română.

Duminecă, 28 ale curentei, M. S. R. Domnul a bine voit a primí, la palatul de la Cotroceni, pe d-nii membri ai Academiei Române, cari au venit spre a esprima mulţămirile lor Prea Inaltului Nostru Domn pentru organisarea Societăţii Academice în Corp constituit supt denumirea de Academia Română.

D. Ioan Ghica, preşedintele Academiei, a adresat cu această ocasiune Alteţei Sale regale, următorul discurs:

Măria Ta! Academia Română, pĕtrunsă de recunoscinţă pentru solicitudinea ce Alteţa Voastră regală a arĕtat acestei instituţiuni, vine astăḑi cu cel mai profund respect, să îi esprime sinţimintele sale de gratitudine.

Ideia fundamentală de-a face ca limba să fie una, precum este şi viaţa naţională în noul stat român, a dat nascere Societăţei Academice Române.

Cultura spiritului, în toate ramurele activităţii sale, face glorie naţiunilor civilisate, glorie care se mĕsură după urmele de lumină ce lasă din generaţiune, în generaţiune în litere, în sciinţe şi în litere, în sciinţe şi arte, ca şi în vitejie.

Ca mai toate cugetările naţionale şi aceasta a fost reservată domniei Tale a o realisa. Ea a fost şi este din numĕrul acelora care sûnt menite a înălţa naţiunea pe treapta ce i se cuvine.

Ca patron, Alteţa Voastră regală s'a asociat la modestele noastre încercări; ca Suveran, a sancţionat şi transformat Academiei instituţiune naţională.

Noi, membri acestei instituţiuni, venim dar respectuos a esprima simţimintele noastre de gratitudine Inaltului nostru protector, şi tot odată a ruga pe Suveran să bine voiască a primí presidenţa onorarie a Academiei Române.

Aceasta este cea mai scumpă dorinţă a membrilor Academiei, cari vin a depune omagiele lor la picioarele Tronului Alteţei Voastre regale.

M. S. R. Domnul a bine voit a respunde cu următoarele cuvinte:

Sûnt mândru că supt domnia mea s'a fundat Societatea care astăḑi devine Academia Română. Urez din toată inima ca această frumoasă instituţiune să fie un avut isvor pentru sciinţă, pentru limba şi istoria noastră naţinoală. Primesc cu o viuă satisfacţiune a fi presidentul onorar al acestui doct corp, precum am fost fericit de a fi chiar de la fundarea ei, Preşedintele Societăţii Academice.

După aceasta, d. Ioan Ghica a presentat Domnitoriului pe d-nii membri ai Academiei, cu cari M. Sa Regală s'a întreţinut în modul cel mai bine voitor despre lucrările şi activitatea fie căruia. „Monitorul"

Varietăţi.

* (Alegere de notari cercuali). Ni se scrie din Valea-Almaşului (comit. Severinului) următoarele: Nimic n'a fost mai greu pentru poporul nostru decât învoirea pentru alegerea notarilor cercuali, şi totuşi după a 3-a încercare vĕḑurăm şi aceastá realisată. Almaşul nostru este împărţit în 5 cercuri şi anume: cercul Dalboşeţ, Prilipeţ, Bania, Prigor şi Bozovici. Populaţiunea acestor cercuri care este cu foarte puţină esceptiune română şi numeră preste 30,000 suflete, nu pregetară a'şi alege notari tot Români adecă: în Dalboşeţ au reuşit de notar P. Popovici, în Prilipeţ Demetroviciu, în Bania T. Pucea, în Prigor A. Moldovan, numai în Bozovici a reuşit un Germân carele însĕ nu scim din ce causă a demisionat. Gratulăm din inimă d-lor notari cercuali şi sperăm că nu numai prin împlinirea punctuoasă a datorinţelor cari cad strict în sfera activităţii lor, ci tot odată ca Români vor scí apreţuí şi spriginí şi afacerile noastre făcêndu-se prin aceasta vrednici de încrederea ce a pus-o poporul în dênşii. Ce se atinge de purtarea şi tactul d-lui pretór A. Szabó la aceste alegeri merită toată lauda şi recunoscinţa noastră.

* (Calea ferată Ploiesci-Predeal). De la 29 Maiu 1879 a început circulaţia trenurilor pe secţiunile Ploesci-Câmpina (Podul-Vadului) şi Sinaia-Predeal, staţiuni ale călei ferate Ploesci-Predeal.

Ear pe distanţa dintre staţiunile Câmpina (Podul-Vadului) circulaţia se va face tot pe calea ferată, printr'un serviciu regulat de trăsuri.

Staţia Bucuresci liberează în trenul seu de călĕtori, cari pleacă din Bucuresci la 7 oare 20 m. dimineaţa, biletele directe pentru staţiunile deschise ale călei ferate Ploesci-Predeal şi în aceste bilete directe se cuprinde şi tacsa de trăsuri.

Toate staţiunile deschise ale călei ferate Ploesci-Predeal liberează bilete directe pentru trenul de călĕtori, care ajunge la 9 oare 30 m. sara în Bucuresci, şi în aceste bilete se cuprinde şi tacsa de trăsuri.

Trenurile călei ferate Ploesci-Predeal sûnt în legătură cu trenurile călei ferate austro-ungare cari ajung şi pleacă din Braşov.

Bagajele predate urmează pe călĕtori până la destinaţie, prin îngrigirea călei ferare.

Eată şi mersul trenurilor pe această cale ferată, valabil de la 29 Maiu (10 Iuniu) 1879.

De la Ploesci la Predeal, cu trenul micst Nr. 7.

Staţiuni:

Ploesci, — pleacă la 9 oare 45 m. (plecarea din Bucuresci cu trenul de la 7 oare 20 m. dim.).

Băicoiu, — pleacă la 10 oare 31 m.

Câmpina, — (Podul-Vadului) pleacă la 12 oare (plecarea cu trenul).

Sinaia, — pleacă la 4 oare 33 m. (plecarea cu trenul).

Predeal, — sosesce la 5 oare 30, (în legătură cu trenul de la Braşov), unde sosesce la 7 oare 6 minute.

De la Braşov la Ploesci, cu trenul micst Nr. 8.

Staţiuni:

Braşov, — pleacă la 7 oare 50 m. dimineaţa.

Predeal, — pleacă la 10 oare 30 minute.

Sinaia, — pleacă la 12 oare 17 m. (plecarea cu trăsuri).

Câmpina, — (Podul-Vadului) pleacă la 5 oare 7 m. (plecarea cu trenul).

Băicoiu, — pleacă la 5 oare 57 minute.

Ploesci, — sosesce la 6 oare 40 m. (sosirea în Bucuresci cu trenul de la 9 oare 30 minute sara.

* (O usură tălhărească). Din Polonia prusiană se publică următoarele: Un Jidan într'un orăşel mic polon nu de mult încă cunoscut ca negustoriu de sdrenţe serac începù pe ascunse profesiunea usurei şi ajunse

cu încetul la o avere considerabilă. În anul trecut se adresà cineva către el pentru 36 marce pe poliță, cari bani îi și primì acesta fără interese. În ḑiua înainte de decăderea poliței țĕranul vênduse Jidanului a conto datoriei sĕcară pentru 31 marce și torfă pentru 4 marce și 75 fileri, restul de 25 fileri să il tragă Jidanul din banii, cari avea să'i solvească țĕranului pentru cărĕușie. Țĕranul se duce în ḑiua decăderei poliței la Ovreu, să'și scoată polița, fiul lui Israel însĕ s'a făcut că n'ar fi acasă și ficiorașul lui prin aceasta însciințare a îndepărtat pe țĕranul cu asigurarea, că toate ar fi în ordine, să nu se teamă. Însĕ după 3 ḑile țĕranul primesce citația judecătorească, a solví 36 marce. În grabă și precaut numai spre a întâlní pre mișelul Jidan acasă, țĕranul se apropie cu citația de Jidan, care în adevĕr neobservându'l nù s'a mai putut escusa, că ar fi absent în călĕtorii și așa a primit pre debitoriul, care 'i-a făcut grele imputări pentru mișelia lui. Jidanul descărcând toată vina pe feciorul seu prost și asigurând pre țĕranul, că'și va retrage pâra, 'i-a cuietat pe citație cu precugetată falsificare a datului scriind în loc de 5 Septemvre 18 Octomvre, care era ḑiua sĕrbătoarei celei mai mari jidovesci; și apoi în ḑiua aceasta un Jidan nu scrie! Pe lângă toată asigurarea și cuitanța pâra nu s'a retras. Înaintea localului judecătoresc Ovreul amăgesce în sfêșit pe țĕranul, să nu vină la termin pentrucă el Jidanul va retrage în localitatea judecătoriei pâra sa, ce va fi împreunat cu mai puține cheltueli. Jidanul însĕ n'a retras pâra și țĕranul fù judecat a plătí 36 marce. Între aceste același țĕran earăși împrumutase dela același Jidan 600 marce pe poliță în următoriul mod. Jidanul primì dela țĕran o poliță despre 600 marce, apoi amăgì pe acesta, a'i mai subscrie și o poliță privată tot despre 600 marce sub pretecst, a puté scoate prin aceasta dela bancă părale, pentrucă dênsul n'ar avé acasă bani. Între aceste Jidanul amăgesce pre țĕranul ca în loc de-a plătí polița, el ar puté asigura datoria de 600 marce prin o obligație funduară; fiind însĕ Jidanul datoriu ginerului seu încă cu zestrea a induplecat pre țĕranul a scrie obligația pe numele ginerului Jidanului. Acuma începe comedia fiind tot gata. În loc de 600 marce țĕranului i s'au cerut 1200 marce. Jidanul adecă în loc să trămită polița privată la bancă a trămis-o ginerelui seu în Posen, pe a cărui nume era scrisă deja și obligația funduară și predată lui: ântâia poliță a ținut-o Jidanul. Debia decăḑuse polița privată și ginerele Jidanului pârâse pre țĕranul, după aceea era să pârască Jidanul polița sa și obligația funduară era să se vêndă. Acuma debia se adresează țĕranul către oameni pricepuți pentru sfat. Casul fù numai decât arătat procurorului de stat din Kosten. Jidanul fù pe loc arestat și documentat pentru două înșelăciuni grele. Ambele casuri îi câștigase 18 luni temniță, 1500 marce pedeapsă pre lângă cheltueli și perderea onoarei pe 2 ani. Solvind Jidanul 6000 marce cauțiune e pus provisoriu pe picior liber apelând contra hotărirei.

* (Crescerea apelor Dunărei). Cetim în „Mesagerul Brăilei“: Sĕptĕmâna aceasta, apele Dunărei au crescut așa de mult, încât sûnt aproape a deborda peste maluri, și este teamă de o înnecăciune ca cea trecută. Comitetul portului a luat mĕsuri din timp a se apĕra portul de înundație. S'a cerut ministrului un credit de vre-o 1,600 lei, cu cari bani s'a dres digul vechiu; s'a făcut un mic dig pe malul Dunărei și s'au astupat canalele ce serviau pentru curgerea apelor din oraș. Așa că, dacă apa ar cresce la nivelul înundației din primă-vara acestui an, tot n'ar înunda portul. Lucrarea s'a efectuat în grabă, în câte-va ḑile, și aceasta să datoresce activităței depuse de d. inginer al portului.

* (Rugăciunea unui metodist englez). „Daily-Courier“ din Liverpool publică următoarea rugăciune, ce a ținut un predicator metodist în Runcorn în Cheshire: O doamne, aceste sûnt vremuri grele și mult, mult popor nu mânâncă, pentrucă n'are pâne. Mult, mult popor nu lucră, pentrucă nu află lucru; și o doamne, mi se spune, că un Jidan bĕtrân (Rothschild) care locuesce în Londra, e la toate aceste de vină. Omoarĕ'l, o doamne! Dacă 'l-aș omorî eu, pre mine m'ar acăță. Așa dară omoarĕ'l tu, o doamne, pentru că pe tine nu te pot acăța.“ Spre clarificarea acestui suspin curios să servească împregiurarea, că în Englitera deși acolo trăesc numai la vre-o 46,000 Israeliți, totuși să ascrie lor această miserie.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 16 Iunie n. „Nordd. Allg. Zeitung“ scrie: Italia s'a alăturat în urma protestului contra decretului finanțiar al Khedivului.

Versailles, 16 Iunie n. La pertractarea proiectului de instrucțiune a lui Ferry în camera Cassagnac a învinovățit pe ministrul de instrucțiune pentru calumniare și falsificare. Camera a esprimat contra lui Cassagnac dojana cu eschiderea pe trei ḑile. Cassagnac a numit întregul guvern lipsit de onoare. Presidentul camerei Gambetta anunță, că vorbitorul va fi tras înaintea procuraturei republicei.

Bursa de Viena

din 16 Iunie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	66	45
Împrumutul naț. 5°|₀ (argint)	68	70
Împrumutul de stat din 1860	126	—
Acțiuni de bancă	832	—
Acțiuni de credit	262	—
Argint	—	—
Valuta nóuă imperială germână	57	—
London	116	10
Galbin	5	49
Napoleon d'aur (poli)	9	25

Economic.

Sibiiu, 13 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.60—5.40; Grâu sĕcăreț, fl. 3.70—4.30; Sĕcară fl. 3.—3.40; Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 1.20—1.30; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênță de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.60—0.70.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită ——44 cr.; Carne de vițel 38—40 cr. carne de porc 40—cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Recolta României). „Mesagerul Brăilei“ spune, că seceta cea mare, ce se părea că o să fie, începuse să inspire teamă tuturor agricultorilor. Toate sĕmênăturile au suferit, orzul mai cu samă; porumbul nu a resărit încă în unele părți.

Sĕptĕmâna aceasta au venit însĕ vr'o trei ploi bune, așa că e speranță de îndreptare. Lumea a început să fie mai veselă.

O mare parte din județul nostru și mai cu samă orașul, ḑice „Curierul de Bacău,“ este bântuit mai de-o lună de-o mare secetă cu vênturi; prășila nu se poate face și multe locuri nu s'au putut ara. Ne trebue ploaie, și ploaie bună.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 11 August și 11 Sept. imob. comunei Sz. Egyhazad-Oláhfalva (trib. Odorhei); în 11 Iulie și 11 August imob. d-nei Maria Fabritius în Sibiiu (trib.); în 19 Iunie și 19 Iulie imob. lui Ioan Toth în Bistrița; în 5 Iunie și 5 Iulie imob. lui Martin Graffi și soți în Bistrița (trib.); în 19 Iulie și 19 August imob. d nei Ioan Szajdel în Odorhei; în 12 Iulie imob. lui Solomon Csiffo în Cristur (trib. Odorhei); în 30 Iunie imob. lui Nicolae Sibian în Rĕșnov (trib. Brașov); în 25 Iunie imob. lui Francisc Farkas și soți în Sânt-Ana (trib. Murĕș-Oșorhei); în 19 Iunie și 19 Iulie imob. Mariei Fleischer în Boș (judec. cerc. Teaca); în 8 Iulie imob. lui Radu Goaga în Tirtheș (trib. Brașov); în 9 Iulie și 9 August imob. rĕmasului după Vasilică Szabadoș în Tomaș (judec. cerc. Huiedin.); în 26 Iunie imob. lui Toader Suit în Borgatiba (judec. cerc. Năsăud); în 2 Iulie și 2 August imob. Evei Bokk în Hatolca (trib. K. Oșorhei); în 16 Iulie și 3 Sept. imob. lui Iosif Olah în Balintfalva; în 15 Iulie și 2 Septemvre imob. lui Gregorie și Stefan Bodoni în Booz (trib. M. Oșorhei); în 30 Iunie imob. lui George Ioan Herda în Simon (trib. Brașov); în 28 Iunie imob. lui Andrei Baiau și soți în Boiță (judec. cerc. Hațăg); în 14 Iunie imob. d-lui Alecsandru Onodi în M. Oșorhei (trib.); în 26 Iulie și 26 August imob. lui Nicolau Morariu în Mercurea; în 19 Iulie și 19 August imob, lui Ioan Thal în Roșia (trib. Sibiiu); în 26 Iunie și 26 Iulie imob. lui Nicolau Moldovan și soți în Abrud (judec. cerc.); în 25 Iulie și 13 Sept. imob. lui Ioan Varga în Ny.-Szt.-Marton (trib. M. Oșorhei); în 16 Iulie și 16 August imob. Anei Cordea în Aliocuș (judec. cerc. Aiud); în 15 Iulie și 16 August imob. lui Carol Kando în Daia (trib. Oșorhei); în 7 Iunie și 17 Iulie imob. lui Vasilică Uileșan și soți în Milaș (judec. cerc. Teaca); în 30 Iunie și 30 Iulie imob lui George și Iosif Borza în Abrud (judec. cerc.)

Rațiociniul comitetului balului român din Viena.

(5 Urmare).

e) Prin d-na Coelestina de Oppolzer Mautner-Markhof (56 fl.)

DD. Coelestina de Oppolzer 50 fl., Gustav Reininghaus 6 fl.

f) Prin d-na Aurelia Trapșa-Kron (109 fl.)

DD. Dr. B. Grigorovița 6 fl., V. Gregorovici 6 fl., Gustav Suess 4 fl., M. Trapșa, c. r. colonel 30 fl., Sava Popovici 15 fl., Dr. Heinrich Wallmann 8 fl., Generalul Traian Doda 15 fl., Major Kleinschmidt 5 fl., d-na Aurelia Trapșa-Kron 10 fl., Franz Schmiedt Rittor v. Zabierea 10 fl.

g) Prin comitet (2 # 797 fl. și 25 franci).

DD. Moritz Wasserburger 6 fl., H. Wasserburger 6 fl., Constantin Colbasi, stud. 3 fl., Dr. Heinemann 6 fl., Le baron d'Eder 6 fl., Oscar Eliatte 6 fl., Fürst Wrede 6 fl., Locot. Ruscha 2 fl., Locot. Harstich 2 fl., Ioan Popasu, stud. 3 fl., Mahomed Ali-Rogap 6 fl., Animpodist Daschieviciu, stud. 2 fl., Wilibald Foltz 3 fl., Iulius Kneip 6 fl., d-na Escel. Marie Kizzola 3 fl., Bianca Kizzola 3 fl., Camilla Kizzola 3 fl., Adameta Rudolf 3 fl., bar. Carl M. Haar, locot. supr. 2 fl., Camilo Mauroner 3 fl., Drd. Sterio Ciurcu, stud. 3 fl., Graf Friedrich Ienison 6 fl., Richard v. Schiewitzhofer 6 fl., Ritter v. Stefanovici 2 fl., Un oficier 2 fl., Alfred v. Wiener-Welten 6 fl., Ritter v. Horodynsky 6 fl., bar. Adrian Larísch 6 fl., Ritter Koritowsky 6 fl., Graf Marko Bomballes 6 fl., Kapitän Kuh 6 fl, Samson 6 fl. Dimitrie de Cerker 10 fl., Dr. Stefanovici 6 fl., locot. supr. de Simoni 6 fl., major Emanuel Stricker 15 fl., Alfred baron v. Springer 6 fl., Drd. Negură, stud. 3 fl., Greilinger 3 fl., N. Zsiga 10 fl., Hugo Flechtner 3 fl., Dr. Alois Smolei 3 fl., M-me May ran 3 fl., Hatza, atache offic. 2 fl., Escel. Iohnet Kasson, amb. engl. 6 fl., Constantin Nicolaevici, căpit. pens. 5 fl., prof. Dr. Urban Iarnick 5 fl., S. F. Rotschild, banchier 10 fl., d-na Maria Gräfin Wenckheim 10 fl., Ales. Mikscha 6 fl., Alexius Doerr 10 fl., Graf Franz Nadásdy 5 fl., bar. Nopcia 5 fl., A. Frunḑănescu 10 fl., Escel. Marx Ritt v. Marxberg. pres. poliției 15 fl., B. G. Popovits 25 fl., Dr. Iulius Sterck 10 fl., Conte de Robibant, ambas Italiei 10 fl., Dr. Wilhelm Russ 10 fl., I. M. Dr. Bernhard Seewald, adv. 10 fl, Louis Kellner 10 fl., Ludvig Iesovits, cassier 10 fl., Richard v. Forreger 10 fl., Iosef Kunzmann 15 fl., Carl fürst Paar 6 fl., Dr. med. Dimitrie Doca 2 #, Dr. Sachellario 15 fl., cavaler de Hurmusachi, deputat 10 fl., Escel. Hoffmann, ministru de finanțe 10 fl., Medet Chir. Dr. I. Lebell 10 fl., Bernhard Ludvig 10 fl., Dr. Weincke 15 fl., princip. Gregoriu Ypsilanti 25 fl., Graf Osker Fröhlich, ataché milit. d'Sredia 10 fl., Alfred Russo 10 fl., C. Obedenariu, ag, dipl. în Roma 25 franci.

(Va urma).

---

ad. Nr. 86 — 1879. 1—3

EDICT.

Petru Murza din Vidacutul unguresc comitatul Udorheiului protopresbiteratul Têrnavei de sus, carele de 4 ani a părăsit pre legiuita sa muiere Floarea Major din Vidacutul românesc, fără de-a se sci ubicațiunea lui, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subscrisului scaun protopresbiteral în termin de un an și o ḑi, căci la din contră procesul în contră'i încaminat și în neființa lui de față se va decide.

Alma 26 Aprile 1879.

Dela scaunul protopresbiteral al Têrnavei de sus.

Ioan Almășan m. p.,
protopresb.

Însciințare.

Comuna bisericească gr. or. din Docnecea, comitatul Carașului, are necesitate pentru renovirea s. biserici și adecă:

Turnul e de-a să acoperi cu aramă, — păreți preste tot e de a să spoií (măltărí) pre din afară etc.

Toți acei d-ni maiestrii, carii voesc să primească lucrul asupr'ași, să se presenteze în fața locului în termin de 14 ḑile.

Docnecea, în 26 Maiu 1879 st. v.

Pentru comitetul parochial.

Costa Tismonariu m. p.,
președinte.
Stefan Ioanoviciu m. p.,
notariu.

[22] 2—3

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 18

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 65. Sibiiu, Joi, 7 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Haasenstein & Vogler** in Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român":

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure peutru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postali. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După diarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 2 Maiu 1879.

(Urmare şi sfêrşit din vorbirea deputatului **G. Pop.**)

George Pop: După aceste îmi permit a face cunoscută pe scurt opiniunea naţiunei române despre proiectul ce stă în discusiune, şi ací voiu reflecta mai ântâiu la petiţiunile ajunse la prea înaltul tron al Maiestăţii Sale prin deputaţiunile archiereilor românesci şi ale consistoarelor. Ací trebue să coreg mai ântâiu rătăcirea mai multor d-ni deputaţi, cari protestă că noi nu am avé drept de-a vorbí în numele naţiunei române. La aceste eu declar, că îmi susţin pe deplin acest drept al nostru, pentrucă noi sûntem carne din carnea şi sânge din sângele naţiunei române; simţim durerile naţiunei române, scim lipsele şi cunoascem opiniunea ei publică, şi ca membrii ai parlamentului, ne simţim deobligaţi a le face cunoscute.

Este remarcabil, on. casă că pe când umblaseră episcopii şi deputaţiunile la Viena, opiniunea publică maghiară în presă atribuia acea procedere a lor mai fără esceptiune, reacţiunei; însĕ n'a fost nimicit mai mult, decât resultatul instinctului de conservare, dictat de legile dqeesci şi omenesci, şi împlinirea datorinţei de a'şi apĕra esistenţa. Ceea ce ne doare este, că acel pas rĕmase fără resultat.

Oare nu am fi noi Românii în drept să numim acest proiect de lege, dacă nu fĕt al reacţiunei, în tot casul însĕ o macsimă a politicei austriace tradiţionale de: *Divide et impera?* Vĕ invit domnilor, ca să meditaţi despre aceasta!

Să vedem însĕ, ce cuprinde acea petiţiune aşa de persecutată. Şi ca să fiu cât se poate de scurt, eu nu'i voiu comenta cuprinsul, carele şi aşa este mai luminat decât soarele, pentrucă toate cuvintele şi espresiunile ei sûnt basate pe dreptatea eternă şi pe moralitate. După introducţiunea usitată, în alineatul al treilea se dic aceste:

„Causa care ne silesce la acest „pas precugetat cu toată seriositatea, „este acea disposiţiune ce se intenţionează a se aduce prin legislaţiune pe „terenul instrucţiunei peste tot, prin „urmare şi pentru scoalele noastre poporale confesionale, care disposiţiune, „ori cât i s'ar aproba scopul, totuşi „în esecutarea practică se arată păgubitoare pentru cultură ear din „punct de vedere pedagogic chiar cu „neputinţă, de altmintrelea în resultatele ei este astfel, încât între împregiurările naţionalităţilor patriei la „efectuire de o parte va puté avé „de urmare o procedură escesiv zeloasă, ear de altă parte din punct „de vedere al intereselor naturale şi „instinctive ale naţionalităţilor va puté „produce numai jaluzie, neîncredere „şi o deosebită înstrăinare nu numai „la credincioşii bisericei noastre, ci şi „între celelalte naţionalităţi nemaghiare; o împregiurare, care totdeauna, dar cu deosebire în situaţiunea „politică de astădi, încă nu destul de „limpedită, uşor ar puté slăbí concordia frăţească atât de mult dorită între popoarele patriei şi alipirea patriotică de interesele statului, ear „respectivei disposiţiuni dietale înseşi „'i-ar împedeca sau chiar 'i-ar paraliza „scopul arĕtat."

Mai departe dice ea:

„N'avem nimic de-a observa, ca „să se dee cetăţenilor statului după „putinţă ocasiune, de a învĕţa limba „maghiară, ca limba statului, cu toate „că legea esistentă de naţionalităţi, „respective dreptul asigurat naţionalităţilor la întrebuinţarea limbei lor, „şi preste tot referinţele etnografice „ale patriei nici pe departe nu justifică necesitatea generală de-a învĕţa „limba maghiară: dar pentru învĕţarea limbei maghiare proiectul de lege „face astfel de disposiţiuni, faţă cu „cari, — deşi am fost cu mare stimă „cătră vederile de altmintrelea înţelepte ale guvernului Maiestăţii Tale, „sûntem siliţi a ne esprimo convingerea că acele disposiţiuni nu sûnt „nici de cum în stare a corespunde „scopului propus.

„În privinţa aceasta îndrăsnim „înainte de toate a face preaumilita „observare, că legea de instrucţiune „prescrie pentru scoalele poporale „atâtea obiecte de învĕţământ, neapărat de lipsă pentru clasa de jos a „poporului, a căror învĕţare în limba „maternă a scolarilor ocupă cu desevêrşire întreg timpul otărît în lege, „aşa încât afară de obiectele deja „prescrise a mai învĕţa, fie în mod „teoretic fie şi numai în mod practic, „încă o altă limbă cu totul necunoscută elevului în acea mĕsură, precum „o cere scopul proiectului de lege, „abstrăgênd dela frăgedimea minţii „copiilor, lipsesce cu totul timpul fisic recerut."

„Dacă însĕ cu toate aceste se „intenţioncază, ca în scoalele elementare din comunele bisericesci, cari nu „pricep limba maghiară, să se înveţe „această limbă şi elevii se 'şi-o însuşească cu resultat în vorbire şi scris „nu remâne alt modru practic decât, „negligênduse obiectele de învĕţământ, „deja prescrise de lege şi neapărat „necesarie atât în viaţa publică, cât „şi pentru ulterioara perfecţionare, — „să se întrebuinţeze toată durata anilor de scoală pentru instruirea „practică a limbei maghiare, carea „în viaţa publică nu este neapărat „de lipsă pentru toţi, şi încă cu suprimarea trebuinţărei limbei materne „proprie şi a desvoltărei puterilor intelectuale ale scolarilor."

„Nu putem presupune despre guvernul Maiestăţii Tale, că ar voí să „esopereze învĕţarea limbei maghiare „în modul acum arătat, căci prin aceasta s'ar jerfí scopul instrucţiunei „poporale interesului forţat al învĕţărei limbei, şi în sfêrşit toată învĕţarea acestei limbi în scoalele poporale din comune nemaghiare n'ar avé „alt resultat decât, ca scolarii de limba „nemaghiară după o trudă îndelungată ar puté ici colea să rupă câte „un cuvênt maghiar, amestecându'l „cu elemente din limba sa propriă „maternă, pe când nu 'şi-ar puté însuşí nici chiar elementele culturei, „corespundĕtoare necesităţii reale, ear „eşind din scoală curênd ar uita cunoscinţele defectuoase, câştigate cu „mare încordare, ale limbei maghiare „ceea ce se poate documenta cu nenumĕrate esemple din viaţa practică.

Dl ministru de instrucţiune publică ar puté să ia aceste înformaţiuni ca precepte şi ar puté să înveţe din ele, că ori-cărui popor se poate şi trebue să i se dea învĕţătură numai

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

I.

(2 urmare.)

Acesta e un lucru sciut de toţi, ba chiar un lucru, care de sine se înţelegea. Cine nu ar fi dorit, să asculte cântecele lui Miron şi care fată nu ar fi dorit să îi fie în apropiere şi să îi audă graiul limpede? Marta însĕ era fica Mihului Saftei şi era un lucru fiesc, ca atunci când ea îl roagă să nu dică ba, mai ales sciind să îl roage atât de frumos, cum avea obiceiul. Fetele dar, când voiau să asculte, rugau pe Marta; Marta însĕ mai totdeauna le respundea, că Miron nu voiesce, fiindcă nu e tocmai în voia lui cea bună. Numai din când în când foarte arareori, Marta ruga pe Miron să cânte.

În horă Miron totdeauna e cumpĕtat, încât par'că numai şuguesce cu jocul. Dar ochii tuturora se opresc asupra lui. Înalt şi mlădios, cu umerii laţi şi cu peptul eşit, el calcă lat şi pe întreaga talpă, încât la fie care pas întregul trup i se scutură şi se leagănă când la dreapta când la stînga. Când stă însĕ şi'şi ridică fruntea eşită din faţă, fetele tresar sub privirea lui. Un cap bălan cu pĕrul lung până pe umeri, cu o faţă albă şi străbătură ca de-o resuflare de rumeneală, cu doi ochi mari şi albastrii ca faţa ceriului privită de pe culmea muntelui. Totdeauna e în această faţă ceva, ce nu se mai găsesce în alte feţe, un fel de tristeţă, un fel de gânduri, eară în surisul de pe buzele lui ascuţite totdeauna e ceva, ce îţi deschide sufletul.

E minunat flĕcău Miron şi nu e minune, că toţi îl caută şi'l doresc.

Înspre amurgul sĕrii, când jocul se sparge, Marta pleacă spre casă.

Unii merg într'o parte, alţii într'alta.

Toderică merge cu Marta până la respântie, îi doresce de bine, apoi cotesce la stînga şi o lasă să meargă cu ceilalţi mai departe.

Până acasă ea merge însoţită de fete şi flĕcăi. Între flĕcăi este şi Miron care precum de la sine se înţelege, totdeauna merge alăturea cu dênsa.

Peste puţin ei lasă apoi uliţa, trec un părlaz de la dreapta şi merg pe o cale mai scurtă, pe poteca dintre vii, pe la fântâna corbului unde isvoresce apa cea bună.

Până aici merge Miron. Mai departe nu. Aici apoi câte odată fetele şi flĕcăii se opresc şi Marta roagă pe Miron să cânte.

Şi adeseori casele din satul apropiat abia se mai vĕd, când fetele şi flĕcăii pleacă şi lasă pe Miron singur la fântâna corbului.

Odată, de mult acum, cântase atât de frumos, încât vremea se întârdia şi singură Marta mai cuteză să remâe singură sedênd pe earbă.

S'a dus toţi, grăì Miron îngrigiat când se vĕdù singur cu Marta.

— Nu'mi pasă! — îi respunse Marta încăldită. Cântă mai departe.

„Dar e tărdiu!

— Cântă, îi dise ea âncă odată.

Miron se simţì cuprins de un fel de beţie, se aseḑă pe doaga fântânei şi începù să 'şi verse sufletul în o doină, ce se perdea în liniştea sĕrii.

Marta ascultà câtva timp dusă, apoi se ridicà, se apropià încet de fântână, se aseḑà lângă Miron şi 'şi răzemà capul de umĕrul lui. Miron simţind rĕsuflarea ei caldă şi undoiarea sinului mişcat de bătaia inimei tresărì cuprins de-o îngrozitoare uimire.

— Cântă mai departe, căci grozav de frumoasă e doina, îi dise ea cu stăruinţă, apăsând mâna pe umĕrul lui.

„Nu mai pot îi dise el, rĕsuflênd din greu, apoi se ridicà.

— Bine! — dice ea. — O să cânţi altă dată.

Miron privì câtva timp în faţa ei, îi apucà după aceea mâna şi grăì:

„Marto! Dacă tu ai sci, cât de bine mĕ simt, când te vĕd, când îţi aud glasul, când mĕ privesci, dacă ai sci, cât de bine mĕ simt, când gândesc la tine, nu sciu cum, dar par'că ar trĕbuí să plângi.

— Sciu Miroane! îi rĕspunde ea fiindcă şi eu mĕ simt bine, când sûnt aproape de tine.

---

*) Din „Convorbiri literare".

in limba lui maternă. Apoi macsimele patriotice şi nici decum reacţionare, cuprinse în acea petiţiune le-ar puté profesa şi cei mai mari patrioţi maghiari. (Deputaţii nemaghiari aproabă).

Petiţiunea nu se apĕră de învĕţarea limbei maghiare căci ea ḑice:

„Cu totul altmintrelea sûnt de-a
„se considera scoalele confesionale
„superioare şi mai eles institutele pe-
„dagogice, în care aşa dară se pot
„lua treptat mĕsuri mai ample pentru
„învĕţarea limbei maghiare; dar şi în
„privinţa aceasta stăruinţa autorităţi-
„lor scolare ale bisericei noastre auto-
„nome numai ar cresce, dacă, pe basa
„legilor esistente, fără nici o disposi-
„ţiune mai nouĕ din partea legislati-
„vei, aceste autorităţi libere de ori-ce
„influinţă din afară vor puté lua spon-
„tan din timp în timp disposiţiuni
„corespunḑĕtoare postulatelor cultu-
„rale.“

Petiţiunea însĕ nu lipsesce a descoperí încă şi grigia şi neîndestularea sa patriotică, reflectând la zelul escesiv de-a maghiarisa cu următoarele cuvinte:

„Ce privesce introducerea limbei
„maghiare ca obiect obligat de învĕ-
„ţământ în scoalele confesionale nema-
„ghiare, sûntem siliţi, pe lângă amin-
„titele pedeci neînvingibile pedagogice
„a mai aduce înainte în această prea-
„umilită representaţiune încă o îm-
„pregiurare foarte dureroasă, care
„stând în legătură cu proiectul de
„lege din cestiune, nu se poate după
„noi a nu fi luată în consideraţiune.
„Este sciut că opiniunea publică din
„patria noastră, carea se esprimă în
„viaţa publică şi în presă, ca şi în
„dietă, solicitează neîntrerupt astfel
„de disposiţiuni legislative şi admini-
„strative, cari sûnt cualificate a duce
„la maghiarisarea cetăţenilor de na-
„ţionalitate nemaghiară.“

„Această nisuinţă a elementului
„maghiar, manifestată atât de viu,
„încă de mult a produs îngrigiri în-
„tre credincioşii bisericei noastre, cari
„îsi tem limba şi naţionalitatea lor;
„şi de oare-ce biserica noastră are
„caracter naţional, proiectul de lege,
„obiectul espunerei noastre, între cre-
„dincioşii bisericei noastre, chiar şi
„numai auḑindu'l, a mărit într'atâta
„amintita îngrigire, încât ei reprivind
„la încercările analoage, întreprinse
„cu vre-o câte-va ḑeci de ani înainte
„se tem, că proiectul din cestiune
„este pe terenul legislaţiunei un nou
„început al nisuinţelor, cari aveau de
„scop a duce în îndeplinire cu tot
„preţul maghiarisarea şi cari în de-
„cursul desvoltărilor ulterioare pot
„lua direcţiunea, prin care întrebuin-
„ţarea liberă de până acum a limbei
„noastre naţionale în viaţa publică,
„în comunele şi bisericile noastre, înce-
„tul cu încetul să fie eschisă cu totul.“

Eu sûnt convins, că la enunciaţiunile aceste nu mai trebue nici un comentariu.

Într'aceea vĕ rog, ca să binevoiţi a considera petiţiunea aceea nu numai ca fapta prelaţilor şi representanţilor consistoriali, pentrucă naţiunea întreagă, fără diversitate de confesiune a primit-o de a sa, când s'a publicat acea petiţiune, o ţine astăḑi de proprietate a sa şi o va ţiné totde-auna, cu singura esceptiune de câţiva renegaţi din Marmaţia (Maramurĕş), în urmarea contrapetiţiunei inscenate într'un mod miserabil, dară încă şi din aceia s'au întors mai mulţi Români. Dacă d-voastră nu credeţi, binevoiţi a cerca, să le daţi ocasiune de-a vota pe faţă, în ordine şi regulat.

Tălmăcindu-vĕ eu aici opiniunea publică a naţiunei române asupra proiectului de lege care se discută, mĕ simt totodată obligat, a vĕ declara, că persecuţiunile religioase suferite în trecut, maltratările politice şi naţionale pe care le sufere astăḑi, Românii nu le atribue naţiunei maghiare, ci numai reutăţei acelor Şovinisti, cari s'au apĕrat de potestatea statului, oameni de rea voinţă, cari pun totul în joc de hazard. De altmintrea eu accentuezací, că proiectul acesta de lege nu cuprinde nimic nou, căci el este numai repetiţiunea politicei dintre anii 1830 et 1848 de-a maghiarisa prin forţă violentă, ceea ce astăḑi s'a transfigurat firesce, în costum mai modern.

Şovinistii de astăḑi nu spun pe faţă, precum spusese odinioară Kossuth în „Pesti Hirlap“ al seu: Să grăbim, să grăbim, să maghiarisăm pe Croaţi, pe Români şi pe Saşi, căci în cas contrariu vom perí.“

Atunci însĕ Szechenyi simţise necesitatea de-a modera pe Kossuth ḑicêndu'i: „Să nu'i forţăm cu foc şi fer, ci să'i primim între barierele constituţiunei noastre ca să ne primească şi ei pe noi, adecă limba noastră.“

Eară Vesselényi în Transilvania învĕţa: „Să se dea drepturi numai acelor Români, cari se vor face Maghiari.

Toate aceste sûnt fapte istorice foarte instructive; dară evenimentele urmate după aceea în anii 1848 et 1849 sûnt şi mai instructive, de-a căror reînoire Dḑeu să ne apere.

Iosif Madaráz *(întrerumpênd)*. Nu ne temem.

George Pop: D-ta nu te poţi teme, căci la bĕtrâneţele D-tale nu eşti bun de-a mai lua parte la bătălii revoluţionare, de aceea însĕ tot trebue să fim îngrigiaţi pentru patrie şi popoarele ei.

În Transilvania dieta din anul 1842 preparase un proiect de lege, ce semĕna cu acesta, era însĕ şi mai crunt; dar acela n'au câştigat sancţiunea prea înaltă. Este adevĕrat, că acel proiect de lege după ideile de atunci a năvălit ca prin uşă spartă în sanctuariul naţional şi religios al Românilor, decretând, ca după ḑece ani să se întroducă esclusiv numai limba maghiară în biserici, ear în scoale nu numai să fie propusă ca studiu, ci toate obiectele de învĕţământ să se propună tot numai în limba maghiară. Resultatul fù, că de o parte Domnitoriul n'a sancţionat acel proiect, ear de alta episcopii au remonstrat şi capitulul din Blaj au protestat în următorii termini:

„Finis scholarum blasiensium, juxta benignam divorum Austriae imperatorum intentionem paternamque propensionem fuit: ut scholae istae essent institutum nationale, culture morali, religiosae et literariae inter Valachos promovendae inserviturum; et intime persuasi sumus, huic fini obtinendo nullum medium superesse aptius lingua valachica, utpote materna. Hoc medio usi fuere etiam majores nostri semper, utimurque hodie; hac lingua imbuti sacerdotes ac edocti scientias ad nobilem illum finem necessarias, ipsi etiam virtutem et religionem coluerunt. Est agitur evidens, linguam hanc e scholis blasiensibus nisi cum periculo morum ac religiositatis, et quod nobis non minus dolorosum est, cum ruina clare naţionalitatis eliminare non posse. „Fateamur autem sincere, non tantum post decem annos, sed neque post decem secula, immo nullo unquam tempore nos nationemque nostram lege obligari posse, quae moribus ac religiositati periculum ac obicem nationalitati vero ruinam parat ac interitum.“

Între aceea naţiunea română la toate aceste câte se întêmplă acum ḑice: „Alios ego vidi ventos, aliasque procellas“ Românii adecă ajunşi la consciinţa de sine şi cunoscêndu'şi trecul plin de lupte, sûnt convinşi pe deplin, că dacă geniul lor bun 'i-au apĕrat până acum de apunere totală în mijlocul invsaunilor de nenumĕrate popoare barbare, cari au prefăcut toate în ruine, astăḑi în seculul al nouĕspre-ḑecelea, în acest secul al libertăţei şi al naţionalităţilor, earăşi îi va scăpă de nimicirea plănuită contra lor în acest proiect de lege.

Românii, în această luptă a lor de sisif, vor împrumuta puteri dela istorie, în care învĕţatul Bonfiniu, chiemat din Italia prin regele cel mai mare al Ungariei Matheiu Corvin, care a fost Român de origine, ca să scrie istoria patriei sale şi a familiei de origine română, cu mintea sa cea ageră a scris aceste:

„Coloniae, legionesque Romanae inter Barbaros obrutae, Romanam tandem linguam redolere videntur, et ne omnino eam deserat, ita reluctantur, ut non tantum pro vitae, quantum pro linguae incolumitate certasse videantur. Quis enim assiduas Sarmatorum inundationes et Gotharum, item Hunnorum, Vandalorum et Gepidarum erruptiones, Germanorum excursus et Longobardorum, si bene supputarit, non vehementer admiretur.

Onorată casă! Naţiunea română credincioasă luptelor amare, pline de martiriu, dar glorioase, apĕrêndu'şi limba, naţionalitatea şi religiunea ḑice: Noi această limbă, simbol şi atribut al naţionalităţei noastre, noi religiunea şi datinele noastre naţionale le-am ereḑit ca relicuii sacre dela străbunii nostri; aceia ni le-au apĕrat şi conservat preste toată lungimea seculilor petrecuţi în calamităţi; fideli acestor tradiţiuni, noi încă le păḑim şi apĕrăm spre a le transpune descendenţilor nostri ca clenodii sacre; ear acelora cari voiesc să ne împedece întru aceasta le ḑicem cu străbunii nostri:

„Hic niger est, hunc tu Romane caveto!“

Ear eu în vederea acestui proiect de lege înoiesc protestul glorioşilor mei străbuni:

„Fatemur autem sincere, non tantum post quatuor annos, sed neque post decem secula, immo vero nullo unquam tempore, nos nationemque nostram lege obligari posse, quae moribus ac religiositati periculum ac obicem nationalitati vero ruinam parat ac interitum.“

Proiectul de lege nu'l primesc, ci îl resping cu indignaţiune.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 6 Iunie.

Contele Andrássy este bolnav. Nu se scie, că boala Escelenţei sale este de natură fisică sau politică, dar atâta e sigur, că ea a dat ansă la o mulţime de faime despre retragerea sa dela oficiu. Oficioşii îşi dau toată silinţa a desminţí acele faime şi a le reduce la un simplu concediu al contelui Andrássy.

Cu privire la întrarea trupelor austriace în sangeacul Novi-Bazar se comunică din parte oficioasă următoarele: O hotărîre meritorică despre întrarea trupelor nu s'a luat până acum de guvern. Ci este sigur că aceasta hotărîre se va face pendentă dela resultatul cercetărilor, cari au a se face despre starea drumurilor, podurilor şi a relaţiunilor de garnisoană etc. Dacă va resulta, că lărgirea ocupaţiunei ar recere cheltueli mai mari, decâte s'ar puté afla îndrep-

---

După aceste ei îşi mai steterĕ cât-va timp tăcuţi în faţă, apoi Marta plecà spre casă, eară Miron rĕmase privind în urma ei.

E de mult deatunci, şi deatunci Marta n'a mai fost singură cu Miron.

Sosind acasă în acea sară, nu 'i vorbea mumei sale decât despre Miron spunêndu'i mereu cât de frumos cântă, cât de dulce e la vorbă şi cât de plăcută îi este toată înfăţişarea.

Safta asculta cu privirea aţintită la buzele ficei sale, care vorbia cu atâta căldură şi atât de frumos, încât ar fi dorit ca ḑi şi noapte s'o asculte. Eară când îi spunea, că Miron întru toate îi face pe plac, era mândră de întâietatea, ce i se dă ficei sale pretutindenea şi de cătră toţi.

Şi de aici înainte Marta foarte adese-ori vorbea mumei sale despre Miron şi foarte adeseori îşi aducea aminte de dênsul.

Gura satului!

La lucru şi pe la seḑĕtori fetele cântau doinele pe care le învĕţase de la Miron, îşi aduceau aminte de faţa lui drăgăstoasă, se mândreau cu vorbele dulci primite dela dênsul şi fericeau pe Marta, care îi era dragă.

Atât însĕ şi numai atât; mai departe nimeni nu cuteza să ducă vorba: ba fetele mai fericeau pe Marta şi pentrucă în curênd avea să fie mireasa unui june atât de voinic şi de bogat ca Toderică.

II

Ce săi faci? — Aşa s'a învĕţat lumea! — După ce vinul a stat de fert şi începe a să deosebí de drojdii şi a se limpeḑí, flĕcăii vor să se însoare, eară pe fete le apucă dorul de măritiş.

Dar Cosma încă din primăvară pusese temelia pregătirilor de nuntă căci Toader trecuse de douĕḑĕci de ani şi nu se mai cuvenea să'şi peardă anii, bătênd căile şeḑĕtorilor, eară Simina, soţia lui Cosma ardea de dorinţa de a sĕ vedea soacră mare, maică nurorii din casă şi cât mai curĕnd bunică

Pe când dar vinul ferbea prin butoae, Simina îşi făcea mereu de lucru prin şopron şi mereu îşi ḑicea: „Vinul ista nu se mai astêmpĕră.“ O ḑi însĕ, alta şi earăşi alta, şi urma apoi una de sĕrbătoare, aceea în care argaţii sloboḑiră butoaele pe pălămări groase în pivniţă, întrebândusĕ în şagă, cine oare şi când şi de dragul cui va sparge butoiul cel mare şi cu deosebire pe cel mic, în care se păstra cel mai bun vin din anul în care s'a născut Toderică.

În sfêrsit, după ce toate erau puse la cale, Cosma se aseḑà la masă şi privì îndelungat la soţia sa.

Ea dete din umeri.

— Ei! ce ḑici nevastă? o întrebà el.

„Ce să ḑic? îi rĕspunse ea. Cum vei crede tu mai bine.

Înţelegerea era deplină şi nu mai rĕmânea decât un lucru, pe care trĕbueau să'l pună la cale, dar aceasta era greu şi trĕbuia să fie făcut cu multă băgare de samă.

Nu'i vorbă! Mihu şi Safta sciau de mult, când anume vor avea să primească oameni buni la casa lor; dar ei o sciau de pe spuse, din câte o glumă scăpată la timp potrivit, o sciiau din gura satului; acum trebua să li se spue după cum se cuvine, cu toată cinstea şi omenia şi fără ca se mai rĕmâe îndoială dintr'o parte ori dintr'alta.

Întrebarea era dar cine să dea cinstea, cine să ducă vorba şi să primească rĕspunsul. Trebuiau să fie oameni de frunte, oameni din oameni, oameni, cari sciu să ḑică „bună dimineaţa“, sciu să potrivească întrebarea şi, mai ales, care să primească rĕspunsul, oameni trebueau să fie, care fac cinste caselor între care se pun.

Cosma dorea, ca trecênd oamenii lui de-a lungul uliţei, satul să privească în urma lor şi să ḑică: „Acestia sûnt oamenii lui Cosma Florii Căzacului şi ca Mihu, după ce îi vor fi eşit din casă, mulţămit să poată grăí vecinilor: Am avut pe cutare şi pe cutare la casa mea.

Şi lucrul rĕu e cu totul lesne de pus la cale, dar orice greşală, fie ea cât de mică, ar puté să strice toată înţĕlegerea şi buna învoeală.

(Va urma).

tăţite faţă cu avantagele ei politice şi materiale şi faţă cu starea finanţiară a ţĕrei, atunci eventualitatea nu este nici decât eschisă, că pentru momentul present s'ar puté cu totul renunţa la ocupaţiune. În casul contrariu şi dacă ar succede, ca spesele întrărei trupelor să se reducă la un minim prin alte mĕsuri, guvernul ar păşi la esecutarea drepturilor, garantate prin tractatul dela Berlin şi precisat mai de-a aproape în convenţiunea de la 21 Aprilie.

Precând oficioşii scriu aceste, diarul maghiar „Független Hirlap“ este în posiţiune a aduce sciri foarte detailate despre ocupaţiunea dela Novi-Bazar şi scrie: Dovadă, că întrarea trupelor în Novi-Bazar e înaintea uşei, este împregiurarea, că planul mobilisărei este elaborat până în cele mai mici detailuri. Noi putem comunica — dacă disposiţiunile nu se vor modifica — că regimentele destinate pentru prima mobilisare vor primí mandatul de convocare în 20 l. c. Aceste sûnt de-ocamdată nouĕ regimente. Regimentele de linie, completate prin trupele dirigiate către Rogatica, vor fi împărţite în două divisiuni de armată. Următoarele regimente vor fi mobilisate: regimentul de reservă Nr. 6 „Contele Coronini“ din Neoplanta; regimentul de infanterie aradan Nr. 37 „Archiducele Iosif“ (Esseg); regimentul de infanterie din Dobriţin Nr. 39 „Marele duce Alecsi“ (Timişoara); regimentul de infanterie lugoşan Nr. 42 „Aleman“ (Pola); regimentul de infanterie din Murĕş-Oşorhei Nr. 62 „Principele de coroană Ludovic de Bavaria“ (Cluj) şi regimentul de infanterie otocian Nr. 79 „Jelacsics.“

Spre întregirea acestui corp de armată se vor mai mobilisa următoarele trupe ungurene: batalioanele de vênători Nr. 23 şi 31; părţile corespundĕtoare din regimentele de husari Nr. 5, 9 şi 12; o parte din regimentul de ulani Nr. 53 şi regimentele de artilerie Nr. 3 şi 12.

„Bihár“ comunică că regimentul Nr. 37 staţionat în Oradea-mare ar fi şi primit mandatul a pleca la Novi-Bazar, ear ministrul pentru apĕrarea ţĕrei a încunosciinţat pe comitatul Pesta, că pentru mobilisare, care se va dispune în curênd, el a compus comisiunile pentru asentare acailor.

De vre-o câteva dile încoaci se ţin în ministeriul de rĕsboiu consultări militare, la care între alţii iau parte generalul comandant al Bosniei, ducele de Würtemberg, generalul Vlasits şi generalul Pielsticker, comandantul divisiunei de infanterie 28. Şedinţele, cari se ţin pe fie-care di, durează mai multe oare. Pielsticker a plecat eri la Agram, sosind la Viena comandantul Croaţiei generalul Philippovics.

Cum vor fi primite trupele noastre în ţara de ocupaţiune se poate vedé din următoriul fapt, care se comunică din Cetinie: La visitarea dealurilor dela Hum avuse loc un atac a nizamilor turcesci în contra comisariului austriac, căpitanul Sauerwald; atacul s'a făcut prin baionet. Comisiunea fù respinsă şi ea sistase toată regularea până la sosirea de instrucţiuni nouĕ. Comisarii turcesci s'au retras cu totul.

Camerile României n'au întrat încă în desbaterea meritorie a cestiunilor, ce au de deslegat. În ceste două sĕptĕmâni, de când camerile sûnt întrunite, s'a petrecut timpul cu formalităţi. Cestiunea Ovreilor preocupă toate clasele societăţei din România. Într'un discurs, ţinut la ateneu dl I. Heliade Rădulescu a făcut următoarea propunere pentru deslegarea cestiunei Ovreilor:

1. „Vor puté cere împământenirea dela corpurile legiuitoare, străinii de ori-ce religiune vor fi, cu condiţie să fi şedut 10 ani în România şi să fie căsătoriţi după formele civile, cu Române.

„De vor divorţa vor perde drepturile câştigate.

2. „Toţi străinii cari vor posede certificate şi diplome constătătoare, că au urmat în ţara noastră, regulat şi cu succes, toate clasele primare, liceul şi una din facultăţi sau scoale de belearte, de inginerie sau architectură.

„Străinii cari au obţinut împământenirea nu pot cumpĕra proprietăţi ci numai copiii lor când vor deveni maioreni. Străinii cari vor cere împământenirea sûnt obligaţi să probeze că au adus servičii ţĕrei noastre şi că pot fi utili ei în viitor.

„Toate legile contrarii acestor disposiţiuni rĕmân abrogate dela promulgare.“

Guvernul rusesc a dăruit o parte din flota dunăreană guvernului bulgar. Pentru moment vasele vor ţiné oficierii lor rusesci. Donaţiunea este fără îndoială foarte preţioasă, numai se nasce întrebare, că au Bulgarii dreptul a susţiné o flotilă după stipulaţiunile tractatului dela Berlin?

Dualismul şi Nemţii.

Aflăm în diarul „Politik“ din Praga următoarea corespondenţă din Viena:

„În conferenţa dela Graz, unde'şi dăduse rendez-vous elita partidei progresiste dominase o disposiţiune animată, ba s'ar puté dice înfuriată în contra Maghiarilor. Instituţiunile dualistice şi cele două pacte de învoire încheiate una după alta fură critisate în mod foarte nefavorabil. Asupra d-lui Kaiserfeld s'a esprimat un adevĕrat nimicitor verdict de către compatrioţii sei, cari sûnt îndreptăţiţi a vorbí în numele provinciei, ce formase până acuma piedestalul seu propriu. După un astfel de ostracism, acest idol al erei dualistice, care aparţine zemislitorilor politicei de-a preda Austria Maghiarilor pentru a puté denega Slavilor toate, de abia va mai cuteza a eşí înaintea publicităţei cu vederile sale, care întimpină o oposiţiune aşa mare, 'şi care sûnt de mult întrecute de timp.

Nu este nici de cât de lipsă a simpatisa cu toate ţintele partidei progresiste, pentru a'si mărturisí în mod franc, că conducĕtorii acestei partide dau espresie foarte esactă părerilor celei mai mari maiorităţi a populaţiunei austriace nemţesci, perhorescând dualismul cu toată hotărîrea şi dêndu'şi silinţă a înpinge desvoltărea mai departe a raporturilor noastre publice într'o direcţie opusă dualismului. Acestei înpregiurări trebue atribuită cea mai mare însemnătate. Aici zace punctul unde se atinge curentul dintre Nemţii liberali cu aceia dintre naţionali şi conservativi, şi de aici se poate pune la cale o cooperaţiune anti-dualistică, care va reda monarchiei austriace chiemarea ca dela început.

În gura unui Walterskirchen este de sigur o apariţiune surprindĕtoare, a audí accentuându-se deosebirea în tractarea Maghiarilor pe o parte şi a Nemţilor şi Slavilor pe altă parte. Atunci au fost Maghiarii oţĕriţi, dise Walterskirchen, şi pe aceia se grăbiau a'i mulţămí; astădi însĕ sûnt Nemţii şi Slavii nemulţămiţi, şi pe aceia îi lasă să aştepte. Merită deosebită consideraţie şi indigetarea unui alt orator dela întrunirea de partidă din Graz, a doctorului Mack, la minorităţile naţionale asuprite de Maghiari, minorităţi naţionale, cari doresc restituirea autorităţei austriace. Aceasta dovedesce, că în sînul cercurilor politice conducĕtoare şi agitătoare ale Nemţilor austriaci se iau deja în consideraţiune mijloacele, prin cari ar puté fi resturnată egemonia maghiară.

Atâta este sigur, că Germanismul austriac în elementele sale cele mai marcate şi pronunţate a devenit cu desĕvêrşire antidualistic. Întrunirea de partidă din Graz este o dovadă eclatantă despre aceasta. Cu drept cuvênt se poate întreba: Unde sûnt oare apoi spriginitorii dualismului? Cu escepţiunea Maghiarilor toate celelalte popoare ale Monarchiei au devenit adversari ai acestei instituţiuni. Astădi se arată numai începutul tendenţei antidualistice; mâne însĕ vom sta deja înaintea unei presiuni mari, care pe di ce merge se va mărí. Astfel de curente nu se pot oprí, ele îşi fac calea în ciuda tuturor pedecelor. Dacă şi Nemţii nu mai vreau să scie de dualism, pe care Slavii şi Românii deja de mult îl refusă, atunci vedi bine el nu se mai poate susţiné!

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 1.

Şedinţa din 23 Maiu st. v. 1879.

Membrii presenţi:

D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Falcoian Stefan, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Ionescu Nicolae, Laurian Augustin Treb., Maniu Vasile, Odobescu Alesandru, Papadopol-Calim. Alesandru, Roman Alesandru, Sion George, Stefanescu Grigore, Sturdza Dimitrie A.

Preşedinte Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 8½ oare seara.

D-l preşedinte dă lectură adresei d-lui ministru de culte cu Nr. 3,659. din 4 Aprilie a. c., prin care i s'a transmis legea votată de corpurile legiuitoare sancţionată de A. S. R. Domnul, prin înaltul decret cu Nr. 759, din 27 Martie, şi promulgată prin „Monitoriul oficial“ în următoarea cuprindere:

Art. I. Societatea academică română, instituită prin decretul domnesc cu Nr. 1,246, din 26 August 1867, se declară institut naţional cu denumirea de: Academia română.

Ea îşi are reşedinţa în capitala României.

Art. 2. Academia română are de scop cultura limbei şi a istoriei naţionale, a literilor, sciinţelor şi a frumoaselor arte.

Art. 3. Academia română este şi remâne persoană morală şi independentă în lucrările sale de ori-ce natură. Ea singură se organizează, îşi face regulamente şi 'şi administră averea sa presentă şi viitoare.

„Art. 4. Statul face academiei române o dotaţiune anuală ficsă de 30,000 lei, care se va inscrie în budgetul statului. Din această sumă o parte va fi pururea afectată de către academie la acordarea a două premii, unul scientific şi altul literar, purtând denumirea de: Premiul Lazar şi Premiul Heliade Rădulescu, fiecare premiu va fi cel puţin de 5000 lei.“

„Art. 5. Societăţei academice se va da un loc de către stat, pentru clădirea unui edificiu al seu, care se va hotărí prin o anume lege.“

„Art. 6. Academia română întreţine relaţiunile sale cu guvernul prin ministeriul cultelor şi instrucţiunilor publice.“

Dl. preşedinte dice, că Societatea luând act de această lege, este datoare a arĕta simţĕmintele sale de gratitudine către guvernul ţĕrii şi către A. S. R. Domnul. Se admite a se cere o audienţă A. S. Regale spre a i se presenta toţi membrii Academiei în acest scop.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Postal). Postul de magistru postal la staţiunea din Racoş (comitatul Cic) este de ocupat. Cauţiune 100 fl., salariu 150 fl., şi 40 fl. pauşal de cancelarie.

Suplicele au să se adreseze în timp de 3 sĕptĕmâni la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Convocare). Adunarea cercuală a despărţĕmêntului VII-lea al asociaţiunei transilvane, se convoacă prin aceasta pre Duminecă în 6 Iulie st. n. a anului curent d. ameadi la 2 oare în opidul Roşia-Montană, la carea avem onoare a învita pre toţi membrii acestui despărţĕmênt şi pre toţi cei ce se interesează de cultura naţională.

Abrud, în 16 Iunie 1879.

Comitetul cercual.

A. Filip m. p., director. *Ioane Tĕrnovean* m. p., secretariu.

* (Dr. Jarnik), care de cât-va timp se află la Bucuresci pentru studiul limbei române, este numit membru corespondent al Academiei române.

* (O fundaţiune solidă). Locuitorii Romei au celebrat la 21 Aprilie 1879 diua în care 735 de ani înainte de Crist, fraţii Romulus şi Remus au fundat Roma. Cu această ocasiune s'au făcut mai multe festivităţi, între altele iluminarea tuturor monumentelor antice. Dela fundarea Romei au trecut 2632 de ani, şi această fundaţiune esistă încă şi astădi, ear memoria fraţilor fundatori Romulus şi Remus, sperăm că nu va dispăré din inima strănepoţilor lor.

* (Statistica unui oraş urieş). După recensimentul cel mai din urmă, Londra acopere o suprăfaţă de trei mile pătrate, avênd preste 4 milioane locuitori, cu o cincime mai puţin decât regatul Bohemiei; între care 100,000 străini dintre toate părţile lumei. În metropola engleză sûnt mai mulţi catolici decât în Roma, mai mulţi Evrei decât în Palestina, mai mulţi Irlandezi decât in Dublin şi mai mulţi Scotiani decât în Edingburg. La Londra în fie-care 5 minute se nasce şi în fie-care 8 minute moare un om.

* (Stêrpirea Guzganilor). Luând 1—200 Grame oleum animale foetide, în care se moaie bucăţi de şarpie sau câlţi, şi făcênd dopuri mici bine muiate în acel licuid se depune în borţile guzganilor. Guzganii neputând suferí acea putoare fug ne mai întorcêndu-se. Cine critică şi nu crede, facă cercare şi va afla adevĕrul resultatului despre stêrpirea guzganilor, căci aceste animale aduc colosale pagube în agricultura şi industria ţĕrei.

* (Sculatul de vreme). Persoanele ce ţin a se scula şi a se culca târdiu vor cetí de sigur cu plăcere observaţiunile următoare ale unui doctor german, publicate in diarul „World“ din Londra:

Vechiul nostru proverb: „a se culca de vreme, a se scula de vreme“ *(carly to hed carly rise)* şi echivalentul seu frances: „a se scula lá şase, a dejuna la dece, a prândí la şase, a se culca la dece, fac să trăiască omul de dece ori dece,“ a primit de curênd o lovitură mortală dela un doctor german, care, fără a consimţí să primească ca un fapt aceasta acsiomă a înţelepciunei popoarelor, a cules observaţiuni numĕroase relative la obiceiurile persoanelor cari au ajuns la o etate foarte înaintată: şi el a găsit că în cea mai mare parte de casuri persoanele cari trăiau mai mult erau acele cari aveau obiceiul de a se culca mai târdiu.

Doctorul constată că la fie-care grup de ḑece persoane cari ajunseră pănă la 80 de ani și mai departe, opt cel puţin aveau obiceiul de-a nu se culca înainte de unu sau două ceasuri după meḑul nopţii. Doctorul este de părere că a se scula de vreme, tinde mai mult a diminua decât a marí energia vitală și a scurta viaţa. El susţine că este cu totul o eroare de-a gândí că oarele matinale sûnt cele mai întăritoare. Dênsul le consideră din contră ca cele mai apte de-a produce osteneală, și aerul de dimineaţa este mai periculos, pentru unele constituţiuni, decât aerul de sara."

* (O preumblare în marea de flacări). Sûnt câteva sĕptĕmâni, de când s'a ţinut o probă de foc pe Prater în Viena. Inginerul Schalla inventătorul aparatului de cufundat în foc, a demonstrat modul de întrebuinţare al invenţiunei sale înaintea unui public numĕros. Se ridicaseră șase ruguri, la care s'a fost adăogat păcură, pucioasă, șurcele și o cantitate gigantică de petroleu. Înainte de începerea producţiunei, își esplicà ingineriul Schalla aparatul, și se îmbrăcà cu el înaintea publicului. Acest aparat constă dintr'un costum de guttapercha, construit ca toate costumele de cufundat în apă. Singura deosebire este, că haina e duplă, ear spaţiul dintre cele două îmbrăcăminţi se umple cu apă care sosesce printr'o ţeve; prin împrospĕtarea continuă a apei i se dă cufundătoriului mijlocul de-a petrece în căldura cea mai mare. Tot așa sosesce aer printr'o ţeve specială. Faţa este acoperită cu o plată de metal, în care se lasă două găuri pentru ochi. La semnalul dat se aprinseră rugurile ear inginerul Schalla, imbrăcat în costumul descris, întrà în flacări. Pe când căldura tot mai intensivă silia publicul să se retragă, ingineriul Schalla se mișca în flacări cu cel mai mare sânge rece. El se urcà pe rug, resturnà lemnele aprinse, se culcà în mijlocul flacărilor și petrecù astfel în cea mai mare liniște. În fine se arĕtà ingineriul Schalla pompier practic, stingênd flacările cu apa ce ieșa din ţevea costumului seu. Aplausele publicului însoţiră fasele singuratice ale producţiunei.

* (Sîmburi de círeșe). Acum când sesonul cireșelor a sosit, tragem atenţia publicului asupra următoriului cas observat de d. Dr. Bucquoy și despre care d-lui a dat relaţii societăţei de terapeutică din Paris în ședinţa din 24 a lunei curente: Un individ, ḑice d-sa, se presentà acum câţi-va ani cu toate simptomele unei peritonite; în urma administraţiei câtor-va purgative se făcù bine. După un an se presentà cu aceleasi simptome, însĕ mult mai pronunţate, așa că după toate mijloacele terapeutice administrate, individul sucumbà.. Care nu fù mirarea d-sale, când la autopsie se găsì în intestinul gros 236 simburi de cireșe, formând o masă compactă. Avis celor ce le place cireșele și mai cu samă să închiţă și sîmburii.

* (Păstrarea laptelui). Conservaţia substanţelor alimentare, datorită în mare parte progresului ce a făcut chemia aplicată la industrie, este o ramură de cunoscinţe foarte importantă. Între descoperirile aceste trebuie să notăm și păstrareă laptelui prin acidul boric. După esperienţele profesorului Coldwell, dela Universitatea din Cornell, dacă la temperatura de 27 grade centigrade se acresce laptele după timp de două-ḑeci pănă la două-ḑeci și două oare, se păstrează dulce în timp de cinci-ḑeci de oare dacăi se adaogă o parte de acid boric la 500 părţi de lapte; adecă două grame de acid boric pentru un chilogram de lapte. Același profesor a mai constatat, că o parte de acid boric adăogat la 1000 părţi de lapte în greutate se păstrează dulce în timp de cinci-ḑeci de oare, temperatura fiind de 22 grade centigrade; adecă, în casul acesta, un gram pentru un chilogram de lapte. Dacă laptele este la temperatura sa ordinară în momentul când este muls, poate asemenea să rămânĕ dulce timp îndoit de cât acela care nu s'a supus la nici o tractare chemică. Întrebuinţarea acidului boric, în dosă de o parte pentru 1000 părţi de lapte nu'i vatĕmă cualitatea, acidul acesta nefiind câtuși de puţin veninos. „Resb."

* (Un magistrat pâcălit). Un potlogar apare din nou înaintea tribunalului corecţional.

— Acusatule, ḑice presidentul, ar trebui să'ţi fie rușine de-a te afla aici. Ai face mai bine să muncesci decât să'ţi petreci viaţa în tovărășie cu desmăţaţii.

— Tovărășie cu desmaţaţii? rĕspunde acusatul cu un ton sumeţ. Dar, dacă pot să vorbesc.,.. eu îmi petrec viaţa cu magistraţii.

* (Un sătean Român) din Rucĕr, trecênd în Brașov spre a'și vinde nisce lână, după ce'și terminase comerciul, se gătì de plecare. El nu uità de-a merge la poliţie spre a'și viḑa pasaportul. Directorul poliţiei fiind un sas batjocoritor, s'adresază către dênsul:

— De unde ești?

— Din Ţara Românească, rĕspunse Românul.

— Va să ḑică D-ta ești de unde se mănâncă măgarii?

— Ai fost p'acolo D-tă!

— Fost, rĕspunse Sasul.

— Mĕ mir că nu te-a mâncat, adause săteanul plecând.

* (Un mijloc contra rîmelor). Să pisează sêmbure de castană pădureaţă (*aesculus hippocastanum*), acesta se bagă apoi în apă, și cu aceasta se stropesc plantele, cari pătimesc prin roaderea rîmelor; Rîmele de loc es la lumină și mor. Și la fructe uscate acest mijloc veninos își are efectul seu.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 18 Iunie n. „Polit. Corr." constată încă odată, că scirile, după cari consulul rusesc nou denumit din Bosnia s'ar fi înzestrat cu un berat al Porţei, și după cari Curia romană ar refusa a tracta cu Austria în privinţa regulărei raporturilor bisericesci din Bosnia, aceste sciri ar fi neadevĕrate; constată că toate faimele despre mobilisare, despre pregătiri însemnate pentru întrarea în sangiacul Novi-Bazar ar fi o tendenţă nătângă; guvernul ar intenţiona mai ântâiu trimiterea de esperţi, pentru a constata starea căilor și a comunicaţiunilor. Atêrnă dela resultatul final, dacă, când și unde va avé loc întrarea, pentru care este normativ punctul speselor. Împĕratul merge de sară la Ischl, unde va petrece patrusprăḑece ḑile și a onorat pe contele Andrássy cu o nouă visită.

London, 18 Iunie n. Escadra canalului a fost revocată din marea mediterană.

Bursa de Viena

din 18 Iunie n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	56 95
London	116 —
Galbin	5 47
Napoleon d'aur (poli)	9 24 1/2

Economic.

Făgăraș, 13 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.80—6.20; grâu sĕcăreţ fl. 4.50—5; sĕcară fl. 3—3.30; cucuruz fl. 3.20—3.40; ovĕs fl, 2.20—2.40 orz —.; mălaiu fl. 8—9.; Sămânţă de cânepă fl. —.—; mazere fl. 6—6.40; linte fl. 9—.10; fasole fl. 5—5.40; prune uscate fl.; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. 32—36; sĕu de luminări fl. 58— unsoare fl. 52—55; cânepă fl. 45—50; sĕmênţode in fl. —.—; săpun fl. 58—; fên fl. 1.60; pro hilo carne de vită 38 cr. carne de viţel 32— cr.; carne de porc 40— cr. Têrgul de aḑi fù bine cercetat, fructe fură multe în têrg și au trecut tare bine și cu iuţală.

Budapesta, 14 Iunie n. In jumĕtatea primă a sĕptĕmânei trecute a domnit o căldură colosală. Termometrul s'a urcat pănă la + 23° R. In a doua jumĕtate însĕ au întrat dese vremuri grele cu torente de ploaie și ghiaţă, prin cari timpul s'a rĕcit tare și termometrul silit, a arĕta acum între + 16° R, acum între + 15° R pănă când către sfêrșitul sĕptĕmânei arĕta numai + 12° R. Totuși oamenii se plângeau, că nu ploauĕ; ei poftesc ploaie, carea de altmintrelea numai pentru cucuruz, tăbac ar puté fi trebuincioasă, nici decât însĕ pentru tunsul oilor, strîngerea rapiţei și a fênului, pentru cari chiar acum este timpul. Cu îmblătirea rapiţei s'a început; fênul promite a fi bun cu deosebire în lacurile, unde n'au întrat apele înnecătoare. Starea ciurḑilor e îmbucurătoare. Intre toate timpul umblă bine și această împregiurare a înaintat vioiciunea în comunicaţiune. Bucatele ca și toate articlele de astădată au trecut slăbuţ și preţurile lor sûnt tare moderate. Notăm în special:

Grâul a trecut la 70,000 m. m. cu câte fl. 9—9.93; sĕcara la 3000 m. m. cu câte fl. 5.20—5.25; orzul la 2000 m. m. cu câte fl. 5—5.20; ovĕsul la 3000 m. m. cu câte fl. 5.70—5.75; cucuruzul 12,000 m. m. cu câte fl. 5.15—5.58; rapiţa s'a vêndut cu fl. 12.75; făina de astădată a avut trecere foarte slabă.

Păstăioasele asemenea au trecut rĕu; în special notăm: lintea cu fl. 8—11; mazĕrea cu fl. 9—11; fasolea cu fl. 6—6.75; mălaiul cu fl. 5.10; sĕmênţa de in cu fl. 12.50; toate per 100 chilogr.; Lânile au trecut numai ca mai înainte și ici colea și ceva mai slab cu fl. 32—33 per 56 chilograme.

Porcii încă n'au avut mai bună trecere ca în sĕptĕmânile de mai înainte. S'au aflat în têrg 7420 capete, între acestia din Ungaria de jos 780, din România 280 și din Transilvania 300; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 39 fără vas; slănina cu fl. 37—39; sĕul cu fl. 44—45; spirtul en gros cu fl. 27.50 per 10 mii litre %.

Peile nu s'au căutat de loc, cu toate că s'au aflat foarte puţine în têrg.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 7 Iulie și 7 August imob. lui Gyuri Balla în Lac (judec. cerc. Gherla); în 2 Iulie imob. lui Iuon Roth în Rêșnov (trib. Brașov); în 28 Iunie imob. lui Nicolau Zerii în Rișculiţa (judec. cerc. Baia de Criș); în 30 Iunie și 30 Iulie, apoi 2 Iulie și 2 August imob. lui Iosif Szele și soţiei sale în Székelyhid și Iankafalva (judec. cerc. Székelyhid); în 21 Iulie și 21 August imob. lui George Moldovan în Budiș (trib. Bistriţa); în 24 Iulie și 12 Septembre imob. lui Francisc Peterfi în Haromșag; în 18 Iulie și 5 Septemvre imob. lui George Pethö și soţi în Panit (trib. Murĕș-Oșorhei); în 25 Iunie și 28 Iulie imob. lui Stefan Iakab în Imecsfalva (trib. K. Oșorhei); în 20 Iunie și 20 Iulie imob. lui Samuil Grager în Dredat (judec. cerc. Teaca); în 24 Iunie imob. lui Georg Maghyari în Păucea (judec. cerc. D. Sân-Mărtin); în 17 Iulie și 16 August imob. lui Stefan și Iosif Galfy în Bozsad; în 22 Iulie și 21 August imob. lui Maniu Toader Crișan în Varmaga (trib. Deva); în 9 Iulie și 9 August imob. rĕmasului după Mafteiu Abruḑan în Gestrage (trib. Cluj): în 10 Iulie și 9 August imob. lui Vasilie Tecoiu în Dincu mare (trib. Deva); în 18 și 19 August imob. d-nei Nicolau Domian în Turda (trib.); în 27 Iunie imob. lui Stefan Székely în Rusu de jos (trib. Dej); în 28 Iulie imob. lui Albert Imecs în Imecsfalva (trib. K. Oșorhei); în 12 Iulie și 19 August imob. lui Ludovic Szabo și Moise Bedö în Crișpatak (judec. cerc. Săn-Giors).

Raţiociniul comitetului balului român din Viena.

(Încheiere).

C. Recapitulaţiune.

Percepţiuni din: *a*) Bucovina 10 fl., *b*) România 10 ruble, 522 franci, 257 fl., *c*) Transilvania 528 fl., *d*) Ungaria 145 fl., *e*) Viena 2 #, 65 franci, 2075 fl. Suma totală a percepţiunilor 2 #, 10 ruble, 587 franci, 3015 fl. Suma totală a percepţiunilor în bani austriaci 3303 fl. 73 cr.

II. Erogaţiuni.

1. Sala, decoraţiunile, tribuna, iluminarea, serviţiul, etc.	fl.	289.01
2. Ordini de danţ (pentru dame 116 fl. 10 cr., pentru domni 20 fl. 10 cr.)	fl.	136.20
3. Orduri și bucheturi de cotilon.	fl.	42.61
4. Buchete pentru doamnele patronese și flori.	fl.	94.40
5. Insignele comitetului	fl.	18.—
6. Musica (Orchestra 120 fl., Douceur 25 fl., Instrumentaţi 15 fl.)	fl.	160.—
7. Maiestrii de danţ.	fl.	30.—
8. Tacsa la poliţie.	fl.	8 85
9. Trăsurile întrebuinţate la învitări.	fl.	100.66
10. Tipăriturile și litografii nemţesci (cărţi de onoare 1700 cărţi de întrare 300, cărţi de învitare 1500, couverte 2100 etc.)	fl.	186.50
11. Tipărituri românesci (150 apeluri, 1200 învitări, 300 couverte)	fl.	56.95
12. Spese secretariale (cărţi de adrese, recuisite etc.	fl.	25.22
13. Caligrafarea învitărilor pentru Maiestăţile Lor, pentru membrii familiei imperiale și pentru notabilităţi.	fl.	63.—
14. Port postal în Viena 34 fl. 61 cr. în provincie 78 fl. 11 cr.	fl.	112.72
15. Comisiuni, bacșișuri și serviţiu.	fl.	25.27
16. Spese estraordinare	fl.	24.—
Suma	fl.	1373.39

III. Bilanţul.

a) Percepţiunile	fl.	3303.73
b) Erogaţiunile.	fl.	1373.39
c) Venitul curat.	fl.	1930.34

Viena în Aprilie 1879.

Drd. *Octaviu Blăsian,* președinte. Drd. *Nicolau N. Popa,* cassariu.

Aprobat de comisia revĕḑĕtoare:

Andreiu Bârsan, membru ord. Drd. *George Zoé,* membru subst.

Valeriu N. Cuman, membru ord.

---

ad. Nr. 86 — 1879. 2—3

EDICT.

Petru Murza din Vidacutul unguresc comitatul Udorheiului protopresbiteratul Têrnavei de sus, carele de 4 ani a părăsit pre legiuita sa muiere Floarea Maior din Vidacutul românesc, fără de-a se sci ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subscrisului scaun protopresbiteral în termin de un an și o ḑi, căci la din contră procesul în contră'i încaminat și în nefiinţa lui de faţă se va decide.

Alma 26 Aprile 1879.

Dela scaunul protopresbiteral al Têrnavei de sus.

Ioan Almășan m. p.,
protopresb.

Însciinţare.

Comuna bisericească gr. or. din Docnecea, comitatul Carașului, are necesitate pentru renovirea s. biserici și adecă:

Turnul e de-a să acoperi cu aramă, păreţii preste tot sûnt de-a se spoí (măltărí) pre din afară etc.

Toţi acei d-ni maiestrii, cari voesc să primească lucrul asupr'ași, să se presenteze în faţa locului în termin de 14 ḑile.

Docnecea, în 26 Maiu 1879 st. v.

Pentru comitetul parochial.

Costa Tismonariu m. p.,
președinte.

Stefan Ioanoviciu m. p.,
notariu.

[22] 3—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 66. Sibiiu, Sâmbătă, 9 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl, 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Şedinţa din 3 Maiu 1879. *)

Nicolae Maximovics: On. casă a deputaţilor! Înainte de-a întra în o critică meritorie a proiectului de lege presentat, eu ţin de lipsă a face în privirea proiectului unele observări din alt punct de vedere. Acest proiect este o lege specială. După părerea comisiei de instrucţie este o greşală de căpetenie a acestui proiect, că nu s'a făcut începutul cu revisiunea art. leg. 38 din 1868 şi că cu toate aceste pentru scurtimea timpului acest proiect 'şi-a însuşit idea creărei unei legi speciale. După părerea mea este o procedură incorectă, on. casă, dacă o lege de aşa mare însemnătate şi cu privire la cuprinsul seu aşa ḑicênd o lege fundamentală ca şi art. leg. 38 din 1868 se schimbă în esenţa sa şi în principiele sale fundamentale prin o lege specială. Sub auspiciele de astăḑi nu duc dorul de o revisiune a art. leg. 38, sciind dinainte, că o astfel de revisiune nu s'ar tracta atât din punctul de vedere al instrucţiei, cât din cel al politicei.

Dacă însĕ un corp legiuitor astăḑi face o lege şi formulează această lege cu privire la însemnătatea sa pentru întreaga ţară şi cu privire la raporturile istorice desvoltate în restimp secular, mâne însĕ el atacă aceeaşi lege în temelia sa printr'o novelă, o improvisaţie, şi comisia de instrucţie şi cu ea şi on. casă pentru scurtimea timpului este silită, a primí această improvisaţie, atunci, on. casă, n'ai să te miri, că prin o astfel de procedere se sgudue credinţa în legi ca în garanţele dreptului, atunci aceasta poate fi o tactică bună, dar o codificaţie rea.

Ţinta codificaţiunei este: a îmbucăţí cu încetul o lege organică, ce representă un sistem întreg; a scoate succesiv din un edificiu mare petri singuratice până atunci, până cade edificiul întreg, şi a clădí apoi cu petrile singuratice scoase şi transformate eară un întreg sistematic, — însĕ cu o fisionomie cu totul alta. Din pricina aceasta, deja cu privire la formă, nu pot accepta proiectul de lege.

Trecênd acum la meritul causei, trebuesce să observ, că acei oratori, cari au vorbit pentru proiectul de lege, au produs cu cea mai mare predilecţie argumente politice, cu deosebire însĕ a făcut aceasta onor. d-n deputat Aladár Molnár, despre care ca despre un cunoscut şi escelent espert tocmai în politica de instrucţie am presupus, că el va vorbí ca politic pedagogic şi nu ca pedagog politic, ce este aproape un semn, că acest proiect de lege are un revers politic. Adevĕrat că atât în motivarea ministerială cât şi în raportul comisiunei se ḑice, că nisuinţa acestei legi nu este îndreptată asupra asimilaţiunei naţionalităţilor şi asupra limbilor lor, — dar deja cuprinsul proiectului de lege însuşi restoarnă aceste aserţiuni, le-a resturnat onor. domn deputat Ludovic Mocsáry şi încă cu francheţă şi sinceritate adevĕrat maghiară. Dar mai tare se frâng aceste aserţiuni prin faptele istorice. On. domn deputat Aladár Molnár a făcut o reprivire istorică cu intenţia a dovedí, cât de întemeiată este susţinerea proiectului de lege din partea sa. — Să'mi fie şi mie iertat a reprivi la acelaşi trecut şi a arĕta astfel, ce întemeiată este păşirea mea în contra proiectului de lege. Onor. domn deputat s'a provocat la *ratio educationis* a regelui Francisc.

Să'mi fie permis a mĕ provoca la *ratio educationis* a Mariei Teresiei, care indică în Ungaria şepte naţiuni de căpetenie, adecă *Hungari proprii dicti, Germani, Slavi, Croati, Rutheni, Illyri, Valachi „qui omnes linguis utantur propriis“* şi care tuturor acestor naţiuni recomandă limba nemţască ca *„insigne utilis.“* Dar deja la jumĕtatea seculului al 18-lea Maria Teresia 'şi-a început marea sa acţiune de germanisaţie; deocamdată adevĕrat numai în provinciile germano-slavice şi în graniţa militară; acţiunea aceasta însĕ deja sub fiiul ei Iosif s'a estins şi asupra Ungariei. În graniţa militară s'a proces cu rigorositate militară, şi deja în anii 1775 şi 1776 s'a dispus cu toată hotărîrea, grăniţerii militari să fie deobligaţi, a cerceta scoala nemţască.

Despre această disposiţie ḑice istoriograful renumit Helfert: „că acest principiu stă în contraḑicere strictă cu toate regulele fundamentale pedagogice şi didactice.“

Este caracteristic, onor. casă, că pe timpul acela cel mai zelos germanisator al graniţei militare a fost un Sêrb anume Ljubibratics, — este de compătimit, însĕ astfel de oameni se află la ori care popor — dar ce resultat au avut toate aceste disposiţiuni esecutate cu rigorositate militară? Nici unul. Popoarele graniţei militare 'şi-au susţinut tipul lor naţional în forma cea mai curată, nevătĕmat până în ḑiua de astăḑi. Este o apariţiune deosebită, că pentru grăniţerii militari s'a aflat cu un secul mai târḑiu eară un bărbat, care este cel mai zelos maghiarisator — dar, ce n'a succes unui Ljubibratics, aceea ḑeu! nici unui Stojkovics nu'i va succede.

Fiiul Mariei Teresiei, Iosif al doilea, a păşit mai cu tărie şi n'a respectat nici Ungaria. Progama de guvernare compusă cu ocasiunea suirei pe tron a lui Iosif declară: „Toate provinciile monarchiei să fie numai un întreg.“ Iosif va să ḑică 'şi-a însuşit enunciaţia devenită renumită a consiliariului de stat de pe atunci Gebbler: „Statul trebuesce să lucre într'acolo, ca să fie un popor!“

Iosif întrebuinţa pentru esecutarea programei sale ori ce mijloc, ce 'l oferă absolotismul, nădĕjduind în deşert, întocmai precum astăḑi onoratul guvern, comisia de instrucţie şi maioritatea precumpĕnitoare a casei acesteia nădejduesc, că prin o limbă comună s'ar puté ajunge înţelegere împrumutată şi iubire între popoare. Iosif a fost pĕtruns de idea unităţei guvernului întocmai, ca şi bărbaţii de stat, cari guvernează astăḑi, şi în urma acesteia întroducerea unei limbi oficiale în monarchia întreagă a fost una din ţintele de căpetenie a guvernului. Sûnt caracteristice cuvintele acele, de care s'a servit faţă cu renitenţii din Ungaria: „Dacă limba maghiară ar fi în Ungaria şi în păr-

---

*) După o cuvêntare a lui Stefan Lesko s'a fost încheiat şedinţa din 2 Maiu 1879.

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

I.

(3 urmare.)

Oamenii cum se cade, mai ales după judecata lui Cosma Florii Căzacului sûnt puţini şi, dintre acestia, unul ar fi cum ar fi, are însĕ obiceiul de strigă prea tare, când vorbesce, altul e minunat, dar e deprins a face glume proaste, şi earăşi altul, care ar fi cel mai bun dintre toţi, e cumnat cu Stan, numit Gură Spartă. Astfel, mai ales Simina, nu 'şi găsea în tot satul oameni pe plac şi a trebuit să treacă multă vreme, până ce soţ şi soţie s'au înţeles să roage pe Simion al Anei Popii şi pe Mitrea Podariul, amêndoi oameni nici prea bĕtrâni nici prea tineri, cumpĕtaţi la veselie şi bine chipzuiţi în potrivirea vorbelor, cu deosebire însĕ oameni de neam bun şi bine vĕḑuţi în sat.

Făcênduse înţĕlegerea, Cosma îşi îmbrăcà sucmanul şi poruncì să cheme pe Toderică, ear când feciorul întrà tatăl seu îşi luà pălăria, o puse în cap şi se aşeḑà.

— Toadere! ḑise el peste puţin apĕsând asupra vorbelor. — Am socotit c'ar fi vremea să te însori.

„De, taică! rĕspunse Toader. — Cum vei socotí d-ta.

— Prea bine! grăì bĕtrânul. — Ce ḑici? — Îţi place Marta, Marta Mihului, a Mihului Saftei?

„De, taică! rĕspunse Toader şi dete din umĕr.

— Adecă astfel ne-am înţĕles, încheià Cosma, apoi se ridicà, îşi luà bĕţul şi eşì cu paşi laţi.

Dacă însĕ Cosma era pregătit pentru nuntă, nici Safta nu rĕmăsese cu mânile în sin.

Marta era aproape de şeptespreḑece ani, adecă începuse să fie cam fată bĕtrână, căci Safta se măritase în vêrstă de cincispreḑece ani. Să nu ne prindă dar mirare, că ea âncă de mai mulţi ani era gata să 'şi primească peţitorii. Nu împlinise încă cincispreḑece ani, când troanele de zestre împodobite cu flori tăiate în scândură de teiu, erau pline de altiţe, de cătrinţe, de trimbe de pănză şi de albituri cusute gata, pline erau şi acoperite cu fel de fel velinţe lucrate cu mult meşteşug; eară deatunci Marta lucrează mereu, ţese, alege, coase, şi aruncă flori pe gherghef, încât zestrea s'a adunat pentru şepte mirese. Prea mult însĕ niciodată nu se poate aduna, fiindcă cinstea nevestei tinere este de-a face mireselor daruri de nuntă din zestrea sa bogată, şi cu cât mai multe daruri poate face, cu atât mai mare cinste i se cuvine.

Acum bătuse vêntul din partea aceea şi anume Simina trimisese pe Stanca lui Cărcioc, aşa din întêmplare la Tudora, vecina Saftei şi Stanca şoptise Leicei Safta c'a auḑit de la cineva, că are să vie cineva, de undeva cu un gând bun oare-care. Safta îndată îşi puse mânile în şolduri şi îşi ḑise nedumerită: „Vai de mine, dar de ce să mĕ apuc!“

Era vremea frumoasă şi se gândì că ar fi bine se pue albiturile să se asvânte. Poruncì dar se scoată troanele împodobite cu flori tăiate în lemnul de teiu şi să le aşeḑe înaintea casei pe doua scânduri puse pe neşte polobocele.

După ce troanele fură aseḑate Leica Safta le deschise pe toate şi începù, dimpreună cu Marta să scoată bucată de bucată velinţele, cătrinţele, altiţele, trimbele de pânḑă şi albiturile cusute, să le scoaţă, să le scuture şi să le întindă pe sfoara legată de stălpii, pe care zăcea lungul foişor şi cerdacul cel mare.

Era frumos şi plăcut la vedere cum, în sfêrşit, toată această bogăţie a lucrurilor de mână sta desvălită în vederea tuturora şi Leica Safta privia din când în când pe furiş la uliţă, pentru ca să vadă, cine trece şi cine stă să privească.

În urmă sosiră si carĕle de la câmp şi patru pluguri câte cu patru boi întrară în curtea largă, ear în urma lor venia călare pe un murg buestraş Vasile cel mai mare fecior al stăpânului.

(Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare“.

ţile aparţiitoare de ea o limbă obştească a ţerei, atunci poate că ai puté-o întrebuinţa la administraţia afacerilor publice.“ Şi ce a fost resultatul silinţelor lui Iosif? Tocmai contrariul dela ceea ce a voit să ajungă. Ungaria nici atuncia n'a fost liniştită, după ce ordinaţiunile deja puse în aplicare s'au fost retras şi după ce valurile mari ale mişcărei, îndreptate împrotiva limbei nemţesci au năvălit în seculul al 19-lea; Ungaria n'a fost liniscită până atunci până când n'a ajuns întroducerea limbei maghiare. Iosefinismul va să ḑică a fost leagănul limbei maghiare, al spiritului national maghiar.

Când insĕ Ungaria a rupt-o cu tradiţiunea sa milenarie şi a inaugurat o eră naţională-politică, ea a căḑut în aceeaşi greşală ca şi Iosefinismul; şi politica naţională maghiară de astăḑi, precum şi proiectul de lege de faţă, ce oglindesce cu fidelitate politica aceasta, nu este nimic alta, decât o traducere maghiară fidelă a Iosefinismului. Generalisarea limbei maghiare este acel *positivum*, ce trebuesce esecutat faţă cu acel *negativum* al lui Iosif, că limba maghiară n'ar fi o limbă obştească a ţĕrei. În legea despre naţionalităţi s'a decretat o naţiune maghiară politică, unită, — însĕ aceasta va remâné numai un concept abstract până atunci, până când nu se va presenta întrupată; limba maghiară ca limba statului cu ajutoriul acestei legi a devenit limba esclusiv dominantă în cele mai înalte sfere ale organismului statului; cu ajutoriul legei municipale îmbucăţite vechile graniţe municipale s'au şters dar n'a succes a aclimatisa diferitele popoare în straturile lor cele mai de jos.

Generalisarea limbei maghiare este eară un pas înainte spre ţinta finală şi proiectul de lege de faţă nu este nimica alta decât o etapă pe calea aceea, ce duce la ţinta finală. Ţinta finală însĕ este contopirea diferitelor popoare într'o massă naţională, esecutarea definitivă a procesului de asimilaţiune. Şi ce mare este deosebirea între Iosefinismul original şi copia sa! Originalul purta timbrul de stat — copia poartă timbrul naţional; acela a fost un potrivnic puternic al acelei constituţiuni milenare a Ungariei, prea stimate de toate popoarele, a statului unguresc, — aceasta este un potrivnic a naţionalităţilor, cari formează douĕ treimi a Ungariei şi s'a deşteptat la cosciinţa lor naţională. Şi una şi alta este o ilusiune mare, şi una şi alta o esagerare şi esagerările trebue evitate, nu numai pentru aceea, fiindcă ori ce esagerare este un rĕu positiv, ci şi pentru aceea fiindcă ori ce esagerare orează necesarmente contraste şi înăspresce cele deja esistente. Eu cred̆ că datele şi faptele aceste, căştigate din reprivirea aceasta istorică, dovedesc de plin tendenţa de maghiarisare a proiectului de lege, ce ni s'a presentat. De ce nu se mărturisesce tendenţa aceasta cu acea francheţă sinceră şi bărbătească, precum a făcut-o onor. domn deputat Ludovic Mocsáry? (Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Iunie.

Faimele de mobilisare au produs o mare spaimă la bursa din Viena; toate valorile austro-ungare au scăḑut. „Politische Correspondenz“ se vede nevoită a publica spre liniscirea publicului următoriul comunicat: „Un şir de sciri militare s'au folosit pentru a trece drept pregătiri militare pentru ocuparea sangiacului dela Novi-Bazar. S'au vorbit de „consultări în ministeriul împerial de resbel,“ la care ar fi luat parte atât şeful generalatului croatic generalul Francisc baron de Philippovic, precum şi comandantul divisiunei de infanterie Nr. 28 (Agram) generalul Pielsticker. Conform informaţiunilor noastre aceste sciri sûnt lipsite de orice basă. Generalul de Pielsticker adevĕrat, că a fost la Viena cu un concediu de şase ḑile, şi el nu putea avé altă intenţiune când s'a dus la ministeriul de resbel decât de-a se însciinţa. Şi generalul baron Philippovic se află în Viena, fără însĕ de-a se pregătí la altă espediţiune decât a pleca pe şase săptĕmâni la Marienbad. Nici despre pretinsele lucrări grabnice în depoul de material din Pesta nu se scie nimica în cercuri de altcum bine informate.“ Cele cuprinse în acest comunicat al organului oficios se confirmă şi prin raportul unui corespondent al ḑiariului „Deutsche Zeitung.“

Pentru Francia şi pentru întreaga Europa este hotărîrea, a transfera camerile din Versailles earăşi la Paris, un eveniment de mare însemnătate. De când cu timpii, când massele poporului au silit adunarea naţională a se muta la Paris, diversele representanţe a le poporului din Francia fură atacate de unspreḑece ori de populaţiunea capitalei şi de doue ori de puterea armată, care a tuncţiunat în urma mandatului puterei esecutive. Pe optḑeci-şi-opt de ani distribuită resultă tot la şase până şepte ani un astfel de atac. Ací nu sûnt computate revoltele mai mici, nu este computată lovitura de stat dela 18 Brumariu, care s'a îndeplinit afară de Paris, nici rescoala comunei, nefiind pe atunci representanţă la Paris. Din cele treispreḑece atacuri în contra parlamentului, opt au fost cu succes; în douĕ casuri representanţa fù spartă; în trei casuri ea fù scoasă sau omorîtă; în trei casuri parlamentul s'a supus voinţei masselor poporului. Aceste trebuesc considerate, pentru a puté înţelege, cum republicani aşa buni ca Dufaure şi Laboulaye au păşit în contra mutărei camerei dela Versailles la Paris.

Camerile României se ocupă în comisiuni cu elaborarea rĕspunsului la mesagiul domnesc. Senatul respective comisiunea senatului 'şi-a terminat în aceasta privinţă lucrarea sa şi noi publicăm la alt loc proiectul de rĕspuns al maiorităţii comisiunei; proiectul minorităţei difere puţin de cel al maioritaţei.

Un circulariu al cabinetului din Petersburg se plânge în contra atitudinei Porţei în cestiunea regulărei de hotar în Muntenegru. Circulariul susţine, că acolo nu se vor îndrepta lucrurile, până ce guvernatorul din Scutari, Hussein-paşa, nu va fi destituit.

Proiectul de rĕspuns la discursul tronului elaborat de maioritatea comisiunei senatului din România.

Măria Ta! Senatul au vĕḑut cu fericire liniştea care a domnit în alegerile camerilor de revisuire. Atitudinea pacinică şi înţeleaptă, păzită de poporul nostru în faţa unei cestiuni atât de arḑĕtoare precum este revisuirea art. 7 din constituţiunea ţĕrei, dovedesce că el este pĕtruns de gravitatea situaţiunei şi că el are cunoscinţa datoriei sale, aceea de-a dovedí Europei că netoleranţa religioasă nu esistă, nici în inima, nici în moravurile naţiunei române.

Senatul, în revisuirea ce este chemat de-a face unei prescripţiuni constituţionale, nu va uita nici ceea ce datorim spiritului luminat al seculului, nici garanţiile ce mai pre sus de toate trebue să ne dăm, pentru conservarea naţionalităţei noastre, pentru apĕrarea intereselor noastre sociale şi economice.

În organisarea ce este a se da României de preste Dunăre, senatul va căuta de-a asigura locuitorilor ei un regim de legalitate şi de libertate, care treptat şi amĕsurat cu trebuinţele, moravurile şi propăşirea lor, să'l asimile din ce în ce mai mult cu instituţiunile statului român.

Fiţi încredinţaţi, Măria Ta, că, cu toate greutaţile ce s'ar înfăţişa, Senatul va sci a se manţiné la înălţimea misiunei sale şi că el va pune toată inteliginţa în apĕrarea şi desvoltarea drepturilor şi trĕbuinţelor naţiunei române, pentru ca, din ce în ce mai mult, se întărim basele edificiului nostru naţional şi să ridicăm România la înălţimea posiţiunei ce 'şi-a făcut în concertul marilor familii europene.

Lucrând aşa, avem convincţiunea că vom face pe toţi fiii sĕi să se bucure de o nouă eră de progres, de prosperitate şi de mulţămire, dreaptă rĕsplătire a lungelor şi grelelor sacrificie ce ea a făcut pentru formarea şi neatârnarea Statului român.

Vĕ urăm Măria Ta împreună cu M. S. R. Doamna, sĕ trăiţi ani mulţi şi fericiţi pe tronul României libere şi independente.

Raportor: *Ioan Ghica.*

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 1.

Şedinţa din 23 Maiu st. v. 1879.

(Urmare).

Dl. secretar general dă lectură raportului delegaţiunei despre lucrările şi activitatea sa în următoarea cuprindere:

„Conform decisiunei luate de D-voastră, în şedinţa din 27 Sept. din sesiunea anului trecut, delegaţiunea combinând a vĕ convoca pentru ḑiua de astăḑi în sesiune estraordinară pentru ca să putem lua act în mod solemn despre constituirea societăţii noastre în instituţiune de Stat, recunoscută prin legea votată de Corpurile Legiuitoare promulgată prin decretul domnesc din 27 Martie a. c., se crede datoare a vĕ supune în resumat resultatul activităţii sale în decursul timpului cât 'şi-a esercitat mandatul cu care aţi onorat-o, cu observaţiune însĕ, că din lucrările prescrise pentru anul curgĕtor nu toate s'au putut îndeplini în cursul celor opt luni care ne despart de ultima noastră sesiune

1. Mai ântâiu vĕ vom relata, că după missiunea ce aţi încuviinţat a se încredinţa d-lui N. Densuşan, spre a urmărí documentele din bibliotecile dela Pesta şi alte părţi din Transilvania, proprie a constata faptele şi istoria revoluţiunei lui Horia şi Cloşca, delegaţiunea dându'i cuvenitele instrucţiuni şi suma de 1,500 lei votată de D-voastră şi după raporturile sumari primite dela numitul domn, vĕḑênd că prelungirea misiunei sale era necesară, dar că totodată reclama spese ce întreceau provisiunile încuviinţate a aflat cu cale a convoca spre consultaţiune pe membrii aflători în capitală.

Astfel în consideraţiunea espunerilor făcute de dl Densuşan, prin raporturile sale, în acord cu opiniunea generală espresă de d-nii colegi ce au luat parte la întrunirea din 18/30 Ianuarie a. c., delegaţiunea 'şi-a permis a libera d-lui Densuşan încă 1000 lei preste suma acordată, cu reservă de-a solicita aprobaţiunea placului adunărei.

Astădată însĕ se simte fericită a vĕ aduce la cunoscinţă, că dl Densuşan 'i-a comunicat 27 caiete cu copie de pe documentele aflate la Pesta, mai multe acte interesante transcrise prin fotografie (împreună cu un raport detailat ce merită a vi se supune la cunoscinţă) care fără îndoială vor fi apreţiate ca adevĕrate tesaure de lumină pentru epoca istoriei de care ne ocupăm. Se măgulesce totodată a spera, că d-voastră veţi aproba virimentul, ce a fost consultată a face asupra altor fonduri pentru aceasta, şi veţi încuviinţa prelungirea unei misiuni ale cărei resultate par încă de pe acum a fi aşa de fericite.

2. Venind la ordinea imprimatelor esecutate în acest interval, la primul rênd vine publicarea analelor societăţei. Delegaţiunea a aflat cu cale a da o formă mai elegantă şi mai înlesnitoare la cetirea acestei publicaţiuni; a dispus tipărirea în formatul usitat şi la alte societăţi scientifice. Secţiunea I din anale a eşit în 37 coale; eară secţiunea a II sub titlul notiţe şi memorii este terminată până la ultima sa foaie, în $45\frac{1}{2}$ coale şi asteaptă numai esecutarea unora din stampe spre a eşí la lumină.

Spre a da acestei publicaţiuni tot preţul scientific ce trebue să aibă lucrările unei societăţi, care produce lucrări de critică, s'a anecsat, pe unde necesitatea a cerut, stampe, cele mai multe esecutate în litografie, a căror confecţiune a atras după sine spese, întrecênd previsiunile bugetare. Dar delegaţiunea d-voastră este încredinţată, că veţi aproba liberarea tuturor acelor fonduri, cari au de scop a înlesní luminarea publicului prin lucrări de sciinţă ale membrilor academiei române.

3. Din imprimatele făcute după avisul comisiunei de revisuire a dicţionariului ca material limbistic, mai ântâiu se va menţiona tipărirea Psaltirei lui Coresi. — Dl Hasdĕu însărcinat cu această lucrare propunênd ca originalul acestei opere, ca primul incunabul eşit în limba română să se fotografeze după ediţiunea primitivă şi să se transcrie pe contrapagină cu diferite note şi versiuni de tecsturi comparative, după alte psaltiri vechi lucrate până în seculul al XVII, şi esecuţiunea acestei lucrări reclamând spese pre care budgetul societăţei nu le putea întimpina, delegaţiunea a găsit de cuviinţă a cere avisul şi altor membrii ai societăţei.

Deci în ḑiua de 18/30 Ianuarie a. c. convocând pe d-nii membri aflători în capitală şi supunêndu le proba presentată de dl Hasdĕu, mai cu unanimitate a aprobat în principiu, încuviiţând însĕ ca până la viitoarea sesiune să se libereze din suma afectată prin buget pentru asemenea tipăriri numai 2000 lei; eară totodată să se întreprindă calea subscripţiunilor şi invocarea subvenţiunilor dela libertatea naţională. Pentru acest scop mai ântâiu colegul nostru D. Creţulescu a oferit 500 lei, apoi câte alţi 500 lei d-nii C. Costescu Comanescu, Alecs. Stirbeiu şi Menelas Ghermani de-a cărora primire nu ne îndoim, că societatea noastră va vota adesiunea sa şi senţimentele sale de mulţămire.

4. D. Odobescu, care încă din anul trecut tipărise prin transcripţiune cu litere latine, tecstul pravilei celei mici dela Govara(1640) n'a scos încă la lumină acel volum, voind mai ântâiu să completeze un studiu limbistic pe care 'l-a continuat în a. c. începênd publicarea tecstului, până acum inedit al traducţiunei românesci ce vestitul Udrişte sau Orest Năsturel a făcut de pe viaţa sânţilor Varlaam şi Ioasaf, care în consideraţiune că este o operă capitală a ilustrului strămoş al fericitului nostru donator general C. Năsturel Herescu şi ca un cuvenit omagiu dat acestei luminate, patriotice şi generoase familii românesci, delegaţiunea a admis să fie tipărită cu tecst cirilic şi transcripţiune cu litere latine în condiţiunile unei frumoase ediţiuni. Această tipărire începută se continuă cu toată îngrigirea şi precauţiunea necesară.

5. Dela d. G. Bariţiu, care însuşi ne va aduce lămuriri mai precise despre lucrarea sa, avem sciinţă că a şi dispus tipărirea catechismului românesc a lui Racoţi.

6. Tipărirea psaltirei lui Dosoteiu încă nu s'a esecutat fiind-că abia s'a decopiat manuscriptul.

7. Primindu-se acum, de câte-va săptămâni numai, dela Petersburg manuscriptul original a lui Cantemir întitulat: *„Incrementa atque decrementa aulae othomanicae“* 4 volume scrise în limba latină cu numeroase citate arabe, delegaţiunea a pus în lucrare a se decopia părţile scrise latinesce şi remâne să chibsuim împreună disposiţiunile privitoare la transcrierea citatelor arabe.

8. Conform disposiţiunilor ce s'au luat anul trecut, în privinţa tipăririlor cantemiriane, d. Odobescu a pregătit o ediţiune a istoriei ieroglifice, care, deşi este tipărită gata în 31 coale, nu s'a dat publicităţei remânênd încă să se facă de către d. Esitariu o precuvêntare esplicativă şi un glosariu al limbei din acest op interesant. Însuşi d. Odobescu va relata mai cu de-amĕruntul despre această lucrare.

Asemenea s'a făcut tipărirea în 2 coale cu numĕroase stampe csilografice a estractelor din *Caletanea orientalia*; eară *vita* Constantini Cantemiri se află acum sub presă fiind întârḑiată din causă că tecstul original de câte-va săptămâni numai a sosit din St. Petersburg. Trei coale dintr'ênsul fiind culese şi tipărite, este de prevĕḑut că întregul op va fi de vre-o 7 coale.

D. Odobescu care se ocupă de această publicaţiune va relata şi despre tipărirea proiectată a corespondenţei principelui d. Cantemir adusă din Rusia de d. Tocilescu.

9. Cu tipărirea memoriului d-lui Tocilescu despre vechii locuitori ai Daciei ne aflăm încă în întârḑiere din causă că d-sa strĕmutându-se la Paris a întârḑiat cu revisiunea ultimelor coale din lucrarea sa. D-lui însĕ acum de curênd a trimis jumĕtate din manuscriptul seu rĕmas netipărit, care s'a şi pus sub presă; eară restul îl promite în cursul lunei viitoare.

10. Spre a vĕ da o relaţiune mai desvoltată despre starea bibliotecei noastre, vĕ vom supune raportul bibliotecarului actual mărginindu-ne a menţiona că cumpĕrarea bibliotecei repausatului nostru coleg A. Papiu Ilarian este un fapt terminat, eară cărţile ce compun s'au catalogat toate după ordinea adoptată, rĕmânênd numai a se aşeḑa într'un armoriu special care s'a comandat pentru aceasta.

11. Nu vom trece la alt subiect fără a vĕ relata că esecuţiunea monumentului pe mormêntul repausatului nostru coleg Papiu, dacă este încă în întârḑiere, aceasta provine din aceea că delegaţiunea a creḑut de cuviinţă să tracteze cu artişti speciali pentru facerea mai ântâiu a unui proiect corespunḑĕtor cu idea monumentului şi cu meritele mult regretatei sale memorii.

12. Staţiunea meteorologică dela Brad încă nu s'a înfiinţat, fiind că onor. d. I. Ionescu, membru onorar al societăţei dela a cărui bună-voinţă depindea instituirea ei, nu a respuns încă în mod formal de primesce sarcina şi de se prinde a regula funcţionarea staţiunei.

13. Colecţiunea de monete şi medalii, după îngrigirile fundatorului seu on. d. Sturdza s'a înavuţit cu 10 bucăţi monete dela Petru Muşat care au costat 88 lei.

14. Pentru cumpĕrarea de cărţi de şi în anul acesta nu s'a afectat în buget nici o sumă, cu toate aceste după notele primite dela d-nii Laurian şi Odobescu despre nesce cărţi comandate mai d'inainte pentru trebuinţele societăţii, delegaţiunea a dispus a se respunde valoarea lor, care însĕ nu trece peste suma de 145 lei şi 20 bani.

15. Galeria de portrete ale membrilor încetaţi din viaţă astăḑi este completă: ultimele patru portrete adecă ale repausaţilor: Cozacovici, A Hasdeu, Gh. Muntean şi Strajescu, au fost esecutate şi le puteţi vedé pe păreţii salei noastre de întrunire, aşeḑate în cadrele ce s'au confecţionat acum în Bucuresci, după modelul acelor aduse anul trecut dela Viena şi încă cu preţuri reduse.

16. Relativ la starea proceselor ce delegaţiunea a fost însărcinată a urmărí, se află în fericita situaţiune de-a vĕ refere că ele sûnt pe cale multămitoare, atât acel cu epitropia defunctului Mateescu, cât şi acel cu epitropia Sf. Vineri primul apĕrat de colegul nostru V. D. Maniu şi secundul de renumitul nostru jurisconsult D. C. Bosian, s'au câştigat la prima instanţă de către societatea noastră şi se află în stare de apel.

Aceste fiind, d-lor colegi, lucrările de care s'a ocupat delegaţiunea dela despărţirea noastră până astăḑi, adecă aproape cu 3 luni înainte de terminul de ordinar ficsat pentru raporturile de genul acesta, ea le aduce la cunoscinţa d-voastră, felicitându-se de a vedé această instituţiune ridicată la rangul ce merită şi urându'i zel activitate şi succes, care să'i permită gloria şi onoarea.

D. preşedinte anunţă părerea ca adunarea să numească o comisiune care să revisuiască statutele spre ale pune în acord cu legea.

D. V. Maniu, cerênd cuvêntul, ḑice că crede momentul oportun a face o propunere de prioritate, adecă: ca înainte de-a numí această comisiune societatea să chieme în sânul seu pe membri actuali, aleşi chiar dela începutul societăţei academice, cari însĕ de cât-va timp, din diferite împregiurări, poate, nu iau parte la şedinţele societăţei şi anume pe d-nii: Melchisedec actualul episcop de Roman, pe d. V. Alecsandri şi pe d. T. Maiorescu, în consideraţiune că chiar de vor fi demisionat, dară după usurile altor societăţi de asemenea natură nu sûnt demisionabili.

După oare-cari discuţiuni, se supune o propunere a d-lui Dim. Sturdza susţinută de d-nii Papadopol Calimah, Odobescu şi Maniu, în următoarea cuprindere:

„Părintele episcop Melchisedec şi
„d-nii V. Alecsandri şi T. Maiorescu,
„membri actuali ai societăţei, să fie
„chiemaţi a lua parte la lucrările
„noastre.“

D. preşedinte, punênd la vot pe fie-care din membrii menţionaţi în parte şi obţinênd maioritate legală, se decide ca, prin organul delegaţiunei, numiţii membri să fie învitaţi a lua parte la lucrările academiei.

D. preşedinte comunică o scrisoare a d-lui cavaler Ioan de Puşcariu, prin care multămesce societăţei că 'l-a prenumĕrat între membrii sei onorari şi o felicită pentru constituirea ei în academie română.

Adunarea ia act.

Oara fiind înaintată, să ia decisiunea sumară ca şedinţele să se ţină dimineţele la 8 oare şi jumĕtate, şí numai pentru a doua ḑi, 24 Maiu, să se ţină la 8 oare şi jumĕtate sara.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar, Sion.

Nr. 1543. Scol.

PROVOCARE.

Toţi acei tineri studenţi, cari au stipendii dela consistoriul archidiecesan, sûnt prin aceasta provocaţi, ca până la 1/13 Iulie a. c. să se legitimeze despre sporiul făcut în studii şi despre purtarea morală în decursul anului scolastic 1878/9 prin aşternerea documentelor scolastice, căci altcum li se vor detrage stipendiile.

Sibiiu, 30 Maiu 1879

Din şedinţa consistoriului
archidiecesan gr. or.

Varietăţi.

* *(Avis pentru stipendiaţii fundaţiunei lui Gojdu)*. Stipendiaţii fundaţiunei lui Gojdu, sûnt prin aceasta avisaţi, de a'şi subşterne până la 10 Aug. c. n 1879 documentele despre resultatul studielor din anul scolastic 1878/9 la representanţa fundaţiunei lui Gojdu în Budapesta, Királyutcza 13, pentru că la din contră, se vor lipsí de stipendiul avut.

Din şedinţa comitetului representanţei fundaţiunei lui Gojdu. Budapesta în 15 Iunie 1879.

* (Fapt părintesc). „Stafeta“ din Iaşi ne aduce scirea, că părintele archimandrit Chiriac Român din Botoşani, care actualmente se află în acel oraş, stărue cu frumoasă iniţiativă pentru întroducerea bibliotecei în muntele Atos din Macedonia cu scopul de-a rĕspândí pe cât va fi posibil românismul în populaţia de-acolo.

* (Telegraf între Anglia şi Africa). De curênd s'a încheiat un contract internaţional, conform căruia Anglia se va lega cu Africa sub mare prin o linie telegrafică. Firul se va conduce din Londra la Capul-bunei-speranţe, prin Zanzibar şi Aden. Opera trebue să fie gata în anul acesta.

* (Locustele la graniţa austriacă). Jurnalului rusesc „Golos“ i se scrie din guvernamentul Lublin învecinat cu Galiţia austriacă, că în tot ţinutul localităţei austro-rusesci Andryova masse dese de locuste au acoperit pămêntul. Ce e drept Rusia pelângă inundările, boalele şi focurile cele dese ce s'au întêmplat până acum şi se întêmplă şi de present mai este cercată încă de-o mulţime ne mai pomenită de locuste, cari în ţinuturi întregi au nimicit toate fructele. Când se ridică dintr'un ţinut se întunecă soarele formal de ele şi în locurile, unde se aşaḑă tot pămêntul e negru, încât nu se mai cunoasce, unde e earbă, unde grâu, unde ovĕs sau alte fructe. Grozavă nenorocire! Şi chiar aceasta a ajuns până la graniţa imperiului austriac. Cât de mari pot fi cetele locustelor acestora în Rusia ne clarifică un episod despre care facem amintire mai jos.

* (O bătaie cu locustele). Un despărţĕmênt de trupe rusesci, care era detaşat spre a întărí corpul de espediţiune în contra Techinţilor din Goocciai, întêlnì pe drum către Elisabetopole locuste în masse atât de mari încât în staţiunea Gigamsoi trebuì să stea pe loc: În ḑiua următoare (20 Maiu) pornì coloana la drum dară de-abia putù merge o verstă şi i se puseră massele de locuste în drum de întunecară soarele. Insectele atacară formal pe ostaşi acoperind vestmintele, armele şi feţele lor, ba începură să se bage prin ochi, urechi şi prin nas. În modul acesta supĕraţi de locuste, îşi perdù comandantul coloanei, majorul Lazov răbdarea şi foarte iritat strigă: foc! Se începù o luptă, ostaşii puşcară foarte brav o jumĕtate de oară în aer. Credeau că prin detonaţiuni vor puté alunga insectele, dar se dovedì, că ele prin aceea nu se miscară din loc şi supĕrau coloana şi mai departe. Coloana în urma urmelor trebuì să se retragă la Gigamscoi pentru că într'adevĕr nu era cu putinţă de-a străbate prin massele cele dese de locuste, care cutrierau un spaţ de 36 verste pătrate.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 20 Iunie n. Precum comunică „Times“, representanţii Franciei şi Angliei fură avisaţi a pune Chedivului alternativa, sau a abḑice de bunăvoie cu o listă civilă sub garanţia ambelor guverne, sau a fi în asteptarea unei abḑiceri silnice. Chedivul a cerut un termin de 48 oare, pentru a consulta Poarta.

London, 20 Iunie n. (Oficial). **Principele Louis Napoleon** (fiiul lui Napoleon al III), aflându-se în societatea mai multor oficeri la o recunoascere, fu prins şi **omorît** de Zuli. Cadavrul s'a găsit.

London, 20 Iunie n. În camera de jos guvernul a declarat, că negoţieri însemnate cu privire la Egipet au loc între puteri. Comunicarea lor, înaintea încheerei, este imposibilă. Cu Francia se susţine o înţelegere completă.

Paris, 20 Iunie n. „Pays“ comunică: Înaintea plecărei sale la Cap Prinţul Napoleon a făcut un testament şi a designat pe Victor Napoleon, un nepot a lui Victor Emanuil, de următoriu.

Bursa de Viena
din 20 Iunie n. 1879.

Acţiuni de bancă	828 —
Acţiuni de credit	260 50
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 85
London	115 85
Galbin	5 48
Napoleon d'aur (poli)	9 23

Economic.

Sibiiu, 17 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.60—5.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.70—4.30; Sĕcară fl. 3.—3.40; Orz fl. 3.10—.—; Ovĕs fl. 1.80—2.20. Cucuruz fl. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.60—0.70.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 38—40 cr. carne de porc 40— cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Starea agricolă în Moldova). „Vocea Covurluiului“ ne spune: Noutăţile ce primim din susul Moldovei şi din judeţul nostru ne arată recolta într'o stare foarte bună. Era teamă de rugină la grâu, însĕ nu mai e nici nu pericul acum.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Iunie şi 31 Iulie imob. lui Vasilie Gligor în Bozias (judec. cerc. Sân-Mărtin); în 23 Iulie şi 23 August imob. lui Iosif Kovacs în Koly; în 8 Iulie şi 8 August imob. vĕduvei după Martin Rosenfeld în Erkeserű (judec. cerc. Székelyhid).

Mare şi fericită nuvelă. Biroul principal de Loterie germână Isenthal & Co. în Hamburg, publică prin ḑiarul nostru de aḑi a II-a serie a loteriei germâne de bani, a cărei tragere se începe la 9 Iulie 1879. După informaţiunea ce primim dela casa Isenthal & Co. participarea Românilor la Seria I a a fost într'atâta în cât casa Isenthal & Co. are de gând de-a instituí la Transilvania o Agenţie, şi a şi făcut chiar mai multe întrebări în această privinţă.

Premiul cel mare al ultimei Serie a fost câstigat de un proprietar la Iaşi, şi premiul al doilea a fost câstigat de un fabricant la Berlin: Clienti şi Români au mai câstigat şi diferite câstiguri mici. Este de dorit şi sperăm că de astădata fortuna va favorisa pe Clientila română şi cu câştigul cel mare, care întrece o jumĕtate milion de franci. Putem dar admite că participarea va fi foarte considerabilă. Este de prisos de-a mai vorbí ací despre soliditatea acestei Loterie, de oare-ce garanţia guvernului a unui Stat germân e suficientă pentru fie-care jucător.

Consemnarea.

contribuitorilor marinimoşi, cari a binevoit a oferí sumele urmânde mai la vale, cu ocasiunea arangiărei „seratei-literare-musicale“ de către junimea română din Budapesta în 12 Februarie a. c. în folosul societăţei de lectură „Petru Maior.“

Nr. I. Colectarea inmediată a comitetului arangiator.

DD. Maiestăţile Sale c. şi regele un. cu împĕrăteasa 100 fl., Măriile Lor regale Domnul şi Doamna României 100 fl., Ilustr.

d. Georgiu de Mocioni 50 fl., Ilustr. d-na Catarina de Dobran 30 fl., Ilustr. d. Milas de Baich 20 fl., Ilustr. d. Augustin Láday 20 fl., Ilustr. d. Antoniu de Mocioni 20 fl., Ilustr. d. Alesandru de Mocioni 20 fl., Ilustr. d. Eugeniu de Mocioni 20 fl., magnf. d. Georgiu Pop 20 fl., Escel. Sa d. Miron Romanul 20 fl., Ilustr. d. Traian Doda 10 fl., magnif. d. Vincenţiu Babeş 12 fl., magnif. d. Atanasiu Cimponer 10 fl., magnif. d. Iosif Gal 10 fl., d-na Melania Gojdu 10 fl., Georgiu Ioanoviciu 10 fl., Nicolau Ioanoviciu 10 fl., Ilustr. Sa Ioan Meţian 10 fl., Demetriu Mihailescu 10 fl., Alesandru Nedelco 10 fl., Iulia Papacansta 10 fl., Alecsa Popoviciu 10 fl., Ioan Puşcariu 10 fl., I. Varnica 10 fl., Iosif Vulcan 10 fl., Alesandru Roman 6 fl., Grf. Teleky Istvánné 6 fl., bar. Acél 5 fl., Aloisiu Vlad de Sălişte 5 fl., Nicolau Dumşa 5 fl., Nicolau Strĕvoiu 5 fl., Mihaiu de Mocioni 5 fl., Constantin Grabovsky 5 fl., Velicav 5 fl., Demetriu Lica 5 fl., Sam. Marinoviciu 5 fl., I. Popasu 5 fl., protop. Ţĕran 5 fl., Paul Rotariu 5 fl., Schwicker 5 fl., George Sêrbu 5 fl., St. Manó 5 fl., Ioane Faur 5 fl., Mindszenti 5 fl., Em. Manoiloviciu 5 fl., C. Turturela 5 fl., d-na Elena Nedelco 5 fl., George Stupa 5 fl., Kar. Barvarth 5 fl., N. Stoiacskovics 4 fl., Zabadovsky 4 fl., Sallay 3 fl., Ioan Vancina 3 fl., Dan. Wagner 3 fl., Marcu Darits 3 fl., E. Dimits 3 fl., Adamovsky 3 fl., d-na Kabim. Kovács 3 fl., özv. Nászluhácz 3 fl., Hauptmann 3 fl., Tamásné 3 fl., Fam. Marász 3 fl., P. Stojkovics 3 fl., Iust. Papfiu 3 fl., Martinovics 3 fl., d-na Psibil 3 fl., Ianak 3 fl., Ad. Haag 2 fl., Gellén 3 fl., Mihailovics 3 fl., Fr. Latz 3 fl., Taskó 2 fl., Ios. Pop 2 fl., Sipos 2 fl., Neskovics 2 fl., N. N. 2 fl., N. N. 2 fl., Baethy 2 fl., Sig. Hirsch 2 fl., Mar. Nyáry 2 fl., Geras. Raţ 2 fl., Földváry 2 fl., Alb. Winkler 2 fl., G. Szatmáry 2 fl., Nikolits 2 fl., Königsberger 2 fl., Vank 2 fl., Vusilits 2 fl., Csetnei 2 fl., Peicsics 2 fl., Balázs de Lissa 2 fl., Vălcean 2 fl., Simandan 2 fl., Pepa 2 fl., Krommer 2 fl., Knezevits 2 fl., Castan 2 fl., Ioan Mihu 2 fl., Ios. Stolitzer 2 fl., Car. Nelmes 2 fl.. Hoffbauer 2 fl., Iorgovics 2 fl., Rom. Poruţ 2 fl., Cosmuţa 2 fl., Ioanoviciu 2 fl., K. Hegedüs 2 fl., Ivánka 2 fl., Kiss Gábor 2 fl., Stef. Gulyás 2 fl., Ciuciu 2 fl., Car. Armay 2 fl., Mihailovits 2 fl., Kar. Sváb 2 fl., Andr. Bethlen 2 fl., Heinr. Éles 2 fl., Gr. Teleky Géza 2 fl., Iac. Bogdan 2 fl., Stef. Miklós 2 fl., bar. Wodianer 2 fl., bar. Dániel 2 fl., I. Takács 2 fl., Atan. Raţ 2 fl., Iul. Cosma 2 fl., P. Mihályi 2 fl., G. Constantini 2 fl., Béla Csávasy 2 fl., Avrămuţ 2 fl., I. Moldovan 2 fl., Dem. Mercse 2 fl., G. Stankovics 2 fl., St. Fuchs 2 fl., câte 1 fl. d-nii Kacsavics, Klass, Kishanthy, Hann şi Királyi fac 5 fl. Suma 888 fl.

Nr. 86 — 1879. 3—3

EDICT.

Petru Murza din Vidacutul unguresc comitatul Udorheiului protopresbiteratul Têrnavei de sus, carele de 4 ani a părăsit pre legiuita sa muiere Floarea Maior din Vidacutul românesc, fără de-a se sci ubicaţiunea lui, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subscrisului scaun protopresbiteral în termin de un an şi o ḑi, căci la din contră procesul în contră'i încaminat şi în nefiinţa lui de faţă se va decide.

Alma 26 Aprile 1879.

Dela scaunul protopresbiteral al Têrnavei de sus.

Ioan Almăşan m. p.,
protopresb.

---

[25] 1—3

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare*, ca

învĕţăcel de **neguţătorie**

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

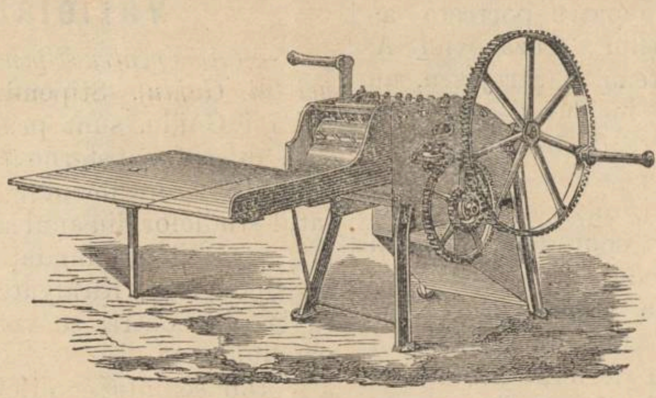

Andr. Rieger,

Sibiiu, Piaţa lemnelor 5,
(Bauholzplatz.)

Fabrică şi deposit de maşini agricole şi unelte şi magazin de ferării,

recomândă următoarele maşini şi unelte a le sale ameliorate conform celor mai nouĕ recerinţe:

Maşini de îmblătit (treerat) pentru braţe şi cu vêrtej, toate din fer (sviţerane) **întărite** şi **ameliorate**, cu deosebită întocmire pentru mânarea mai uşoară cu braţele.

Vêrtejuri foarte întărite dela 1—4 puteri de cai.

Maşini de îmblătit (treerat) dela Umrath pe postament de lemn cu şi fără scuturătoriu de paie pentru 1, 2, 3 şi 4 animale, stabile şi locomobile cu şi fără vênturătoriu.

Ciururi de sortat şi de vênturat la mai multe esposiţiuni premiate.

Maşini pentru alegerea măzĕrichei şi a neghinei. (Trieri).

Maşini de tăiat nutreţul, sisteme diverse pentru braţe şi vêrtej.

Sfârmitori de cucuruz (porumb).

Foarfeci pentru omide şi pentru viţe.

Mori de sdrobit.

Teascuri de vin. Maşini de unt.

Pluguri într'o ureche (**Vidats**) cu bêrsă de fer vĕrsat.
" " " " " " de fer făurit.

Pluguri schimbătoare (sist. Hohenheim).

Pluguri de săpat cucuruzul (Moşoroitoriu).

Grape. Rotile de plug.

Maşini de semânat cucuruz.

Maşini de semânat în rênduri, sistem Garett.

Oblu (Gilăitoriu) de liveḑi.

Sape, lopeţi, hârleţi, lopeţi pentru cărămiḑi.

Coaste, furci, greble.

Furci americane de fên şi săpătoriu de cartofi de oţel.

Furci de fên de lemn şi greble.

Coase şi **Seceri** de oţel versat cel mai fin.

Coase cu greble pentru cositul bucatelor.

Coade pentru coase şi cuţi (grese) de coase.

Oblu de coase patentat.

Maşini pentru cositul erbei.

Maşini pentru seceratul bucatelor.

Roabe.

Ţeseturi şi împletituri de sirmă pentru site de tot feliul.

Oleiu pentru maşini.

Cane de oleiu şi **autoungătoriu patentat.**

Curele de maşini.

Şurupe de curele şi junctor pentru curele motore.

Mai ţin în deposit şi părţile diverse a le maşinilor şi fac reparaturi de tot felul în modul cel mai complet şi mai eftin.

[24] 1—3

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin composiţiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, disposiţiune la vĕrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui cătră cap şi cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 11—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

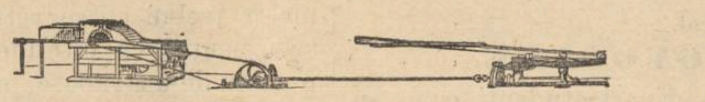

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 19

LOTERIA.

Seria II-a.

Guvernul german la Hamburg, care a autorisat o nouă şi mare loterie de bani, controléză nu numai emiterea losurilor ci şi toate tragerile; deosebit de aceasta guvernul german la Hamburg garanteaza cu toată averea imensă al Statului pentru plata esactă a câştigurilor oferându-se astfel fie-cărui din toate punctele de vedere siguranţa cea mai perfectă. Singurul fapt că un guvern german figurează aci ca garanţă e pe destul dovadă că această loterie e solidă de tot.

Nouă şi mare loterie de bani mai conţine acuma numai **82,000** lose din care **40,000** lose trebuie să câştige neapĕrat; şansa de câştig e dară foarte însemnată, fiindcă mai jumĕtate a tuturor lose trebuiesc câştigate negreşit. Toate câştigurile se trag acuma în 6 secţiuni care se succed repede una după alta. — Câştigul cel mai mare care e de făcut în casul cel mai fericit se urcă la

533,333 FRANCI

Special mai sûnt de câştigat următoarele câştiguri principale:

		franci		franci
1	a	**333.333**	=	**333.333**
1	a	**200.000**	=	**200.000**
1	a	**133.333**	=	**133.333**
1	a	**80.000**	=	**80.000**
1	a	**66.666**	=	**66.666**
2	a	**53.333**	=	**106.666**
2	a	**40.000**	=	**80.000**
5	a	**33.333**	=	**166.665**
2	a	**26.666**	=	**53.332**
12	a	**20.000**	=	**240.000**
24	a	**13.333**	=	**319.992**
5	a	**10.666**	=	**53,330**
1	a	**8000**	=	**8.000**
54	a	**6666**	=	**359.964**
5	a	**5333**	=	**26.665**
70	a	**4000**	=	**280.000**
216	a	**2666**	=	**575.856**
2	a	**2000**	=	**4000**
531	a	**1333**	=	**707.823**
670	a	**666**	=	**446.220**
945	a	**400**	=	**378.000**

etc. etc., în total 40,000 câştiguri.

Toate câştigurile se plătesc imediat după tragere în monedă de aur subt controlul guvernului german. Noi sûntem însărcinaţi cu desfacerea loselor originale a acestei noaue şi mari loterie de bani, espedându-le cu preţul oficialmente hotărît fără alte cheltueli. Tragerea se începe

la 9. Iuliu 1879

fiind oficialmente hotărît costul loselor pentru această clasă şi anume:

fl. **10.80** cr. v. a.
pentru un los întreg original

fl. **5.40** cr. v. a.
pentru jumĕtate los original.

Costul urmează a ni se transmite franco in monedă hârtie austriacă sau în timbre postale austriace. Indată după primirea costului espedăm fie-cărui comandor directamente într'un envelop bine închis losele originale comandate învestite cu armarele ţĕrei. Fie-cărei espediţiuni de lose asociăm programul tragerei tradus în limba română, şi după fie-care tragere, fie-care participant primesce lista oficială a tragerei, care listă specifică într'un mod esact numerile trase cu câştig; deosebit de aceasta numerile trase cu câştig se publică şi prin toate ḑiarele principale din Austria. Mulţămim publicului austriac pentru încrederea arătată pănă acuma, făgăduind că şi în viitoriu vom efectua toate comandele prompt şi esact. Rugăm a trimite comandele cât posibil curênd în tot casul înaintea începerii tragerei şi anume cel mai târḑiu pănă la

9. Iuliu 1879.

direct cătră adresa noastră:

ISENTHAL & CO.

Biroul Principal de Loterie.

Hamburg. (Germania).

Corespondăm în limba română. Scrisori din Transilvania sosesc în Hamburg în 80 de oare. Mulţămim publicului transilvan pentru participarea călduroasă la ântâia clasă a acestei Loterie, şi sûntem mândri de-a puté anunţa că mai mulţi clienţi din Transilvania au dobêndit la seria ântâia a acestei loterie câştiguri considerabile, promitem asemenea de-a efectua comandele pentru tragerea de care tractează anunciul de aḑi cu aceeaşi esactitate şi promptitudine.

[23] 1—5

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 67. Sibiiu, Marți, 12 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1660 Pres.

Cerculariu

cătră oficiele protopresbiterale din archidiecesa Transilvaniei.

Simțul de gratitudine și de pietate, cu care întreg clerul și poporul archidiecesan păstrează memoria restaurătorului metropoliei și a întregei noastre vieți bisericesci, a fericitului archiepiscop și metropolit preavenerat predecesor al meu **Andreiu** baron de **Șaguna**, va fi de ajuns spre acea, ca în tot anul la aniversaria ḑilei lui de repausare, adecă la *16/28 Iuniu*, să se țină în toate bisericile din archidiecesă parastas solen pentru odichna sufletului aceluiași preabun archiereu, fără a se astepta din an în an osebită provocare din partea superiorității bisericesci.

În aceasta presupunere ce 'mi-o raḑim pe acel simț al clerului și poporului archidiecesan, eu pentru viitoriu precurm emiterea anumitelor cerculare anuale din incidentul atins; doresc insĕ: ca urmându-se în tot anul și pretutindenea la numita ḑi aniversară conform cercularelor mele din anii trecuți, anume: din 6 Iuniu 1875 Nr. 1741 Pres., din 5 Iuniu 1876 Nr. 1574 Pres., din 6 Iuniu 1877 Nr. 1480 Pres. și din 8 Iuniu 1878 Nr. 1502 Pres., ḑiua de *16/28 Iuniu*, carea cu deosebire ne chiamă la împlinirea tristei detorințe cătră neuitatul archiereu, să se țină esact în evidență la toate oficiele parochiale din archidiecesă, cărora — pre cât se ține de tractul pretitulatei Domniei Tale — ești poftit a le comunica acest cerculariu spre scire și acomodare.

Sibiiu, 11 Iuniu 1879.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop și metropolit.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După ḑiarul stenografic al dietei).

Ședința din 3 Maiu 1879.

Nicolae Maximovics: (Urmare) DVstră, cari la toată ocasiunea pledați pentru maghiarisare, de ce nu voiți să sciți la ocasiunea aceasta de ea? Ce este pricina, că și acei deputați, cari nu de mult aici în casa aceasta au pus sincer și hotărît maghiarisarea pe programa lor viitoare, ce este pricina că acei domni au păstrat la ocasiunea aceasta tăcere de aur? În special prea onoratul domn ministru de instrucție tăgăduesce acuma intenția aceea, pe când el cu alt prilegiu conceda cu cuvinte clare că vrea să maghiariseze și acolo unde aceasta nu este compatibil cu legea positivă. Eacă un esemplu tare de aproape. Legea despre naționalități dispune în §. 17:

„De oarece succesul instrucției publice din punctul de vedere al culturei generale și al binelui public este ținta cea mai înaltă a statului, ministrul pentru instrucția publică este deobligat a se îngrigí în scoalele statului, ca cetățenii fie cărei naționalități din țară, dacă ei viețuesc împreună în masse mai mari, să se poată cultiva în limba lor maternă în apropierea ținutului, în care locuesc, până acolo, unde începe cultura academică mai înaltă.“ În înțelesul acestei legi s'a și întemeiat la inițiativa mea spriginită cu energie de marele patriot Francisc Deac, un astfel de gimnasiu național — căci pe timpul acela cultura generală a fost ținta cea mai înaltă a statului — dar ce s'a făcut din acel gimnasiu? Prea onoratul domn ministru pentru instrucția publică dă următoriul rĕspuns în raportul seu substernut casei deputaților, el ḑice: „învĕțăceii nemțesci, sêrbesci, dalmatini și slavi pricinuesc la instrucție greutăți limbistice mai cu samă în clasa primă, dar deja într'a treia clasă numai a rare ori este de lipsă a întrebuința de ajutoriu pe lăngă limba maghiară și cea nemțască sau sêrbească.“ Un comentar la aceste nu este de lipsă. Însĕ prea onoratul domn ministru de instrucție merge mai departe. „Chemarea acestui gimnasiu,“ așa ḑice d-nul ministru de instrucție, „consistă în maghiarisare.“ Chemarea acestui gimnasiu, prea onorate d-le ministru, nu este maghiarisarea, ci ar fi, și adecă după tecstul clar al legei, îndeobște propagarea culturei generale și îndeosebi — și adecă eară după tecstul legei — a face posibil acelor cetățeni, cari nu înțeleg limba maghiară, să se cultive în limba lor maternă și să se pregătească pentru cariera academică. Acest §. 17 este pentru noi în adevĕr instructiv. Instructiv, pentru că el revarsă lumină și asupra proiectului de lege de față; o lege positivă se vatĕmă de dragul maghiarisărei — precum o mărturisesce chiar și prea onoratul domn ministru de instrucție; dacă astfel se tractează cu *lex lata*, ce trebuie să cugetăm *de lege ferenda?* Instructiv este însĕ acest §. 17 și de aceea, pentrucă ilustrează clar situația — în anul 1868 bărbații de stat maghiari mai erau de convingere, că limbile cetățenilor nemaghiari ar fi neîncungiurat de lipsă în scolile mai înalte — astăḑi însĕ ei sûnt de convingere, că limbile acelorași naționalități n'ar fi de lipsă nici în scolile cele mai de jos.

Onorată casă! Nu vreau să reflectez la aceea, ce prea onoratul d-n ministru a ḑis despre genesa proiectului de lege de față — căci la desvoltările respective a respuns alaltăeri deja cu foarte mare efect onoratul meu amic Alecsandru Roman; și la acea întrebare nu vreau să rĕspund nimica, că acest proiect de lege ar avé în vedere interesul cetățenilor nemaghiari, pentrucă — în treacăt fie ḑis — *beneficia non obtruduntur* și pentru că discusiunea aceasta, ce ține deja de 6 ḑile încoace, dovedesce pe deplin în ce mĕsură acest proiect de lege vatĕmă interesele cetățenilor nemaghiari, ci eu mĕ îndrept acuma la acea aserțiune a prea onoratului d-n ministru, că guvernul ar avé dreptul, a supraveghia scoalele naționale. Eu recunosc acest drept — căci îndeobște nimenea n'a tras la îndoială acest drept de supraveghere — însĕ între drept de supraveghere și drept de disposiție este mare deosebire.

Proiectul de lege de față însĕ dă guvernului un drept de disposiție preste scolile confesionale, carele nu numai vatĕmă greu autonomia noastră scolară, ci de-adreptul o nimicesce cu totul.

Prea onoratul d-n ministru însĕ mai ḑice, că proiectul de lege de față este combătut din punct de vedere pedagogic, însĕ părerile pedagogilor cu privire la obiectul de față ar fi foarte deosebite. Acei pedagogi, cu cari el ar obicĭnuí a se sfătuí, ar avé o părere cu totul alta, ca aceea a onoratului d-n Polit. Onoratul meu amic Polit s'a provocat la renumitul pedagog Iessen din Viena și dacă prea onoratul d-n ministru nu se mulțămesce cu autoritatea unui Iessen, atunci să'mi fie permis, a mĕ provoca la alte autorități recunoscute ca atari de sigur și de prea onoratul domn ministru, la un Pestalozzi, un Dittes, un Diesterweg, Kehr și Bohrmann, cari toți fără escepțiune — cu privire la problemele scoalei elementare — osândesc principiul statorit în proiectul de față. Eu mĕ provoc mai departe la un limbist renumit și în Ungaria, Comenius Amos, care înainte cu 2 seculi la colegiul de-atunci din Sárospatak, astăḑi academia de drepturi de confesiunea elvetică, a fost unul dintre cei d'ântâiu și care a ḑis, că introducerea unei alte limbi decât a limbei materne într'o scoală elementară ar însemna atâta, ca și când ai

---

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă.*)

I.

(4 urmare.)

Când argatul voì să închidă poarta în urma carĕlor, Mihu, ce sta în mijlocul curții, ridicà dreapta și îi ḑise încet: Lasă!

Poarta rĕmase deschisă.

Argații voiră se tragă carĕle în șopron și să ducă boii la grajd. Mihu earăși ridicà mâna și le ḑise: „Lasă! — Puneți plugurile la o parte, întoarceți boii la car și le aruncați câte un braț de fên.

Așa făcură argații.

— Mâne ducem la moară! le ḑise apoi Mihu, primblându-se cu pași mari prin curte. Scoateți grâul din hambar și îl puneți în saci.

Vasile privia, asculta și înțelegea; descălecând dar, el își legà calul de loitra unui car, luà căciula din cap, își netezì pĕrul de pe frunte și earăși puse căciula în cap.

„Mĕi Mitre,“ ḑice apoi frăține-seu „scoate caii la apă.“

Peste puțin Mitrea scoase din grajd doi cai înalți și trupeși și îi duse de căpĕstru la fântâna din fundul curții.

Sosiră apoi vacile lăptoase, porcii lacomi, caprele neastâmpărate și oile blajine.

Pe când înspre sară, Simion și Mitrea întrară cu pași mĕsurați pe poarta deschisă, curtea era plină: slugile așeḑau în grămadă sacii cu grâu, boii rumegau la carĕle puse în șir, slujnicile mulgeau vacile, porcii sfărâmau sgomotoși grămeḑile de păpușoi, caprele se obrăsniceau în toate părțile, oile stau îndesuite într'un unghiu al curții, eară Mitrea se lupta cu caii nărăviți.

Mihu stăpânul se preumbla mereu prin curte, eară Marta, fiica stăpânului își făcea de lucru împărțind porunci în toate părțile.

Afară, înaintea porții, sta un copil și privia oprindu'și rĕsuflarea la cele ce se desfășurau sub ochii lui.

Când Mihu vĕḑù pe Simion și Mitrea intrând pe poartă, el plecà spre dênșii cu capul ridicat și legănându'și a lene trupul la fiecare pas.

— Bine te-am găsit! Bine te-am găsit! grăì Mitrea cu față deschisă.

„Bine să fiți primiți la casa noastră! le rĕspunse Mihu, întinḑêndule mânile. Dar cum și unde și în ce treabă?

— Umblăm și noi, rĕspunde Simion, mai încoa, mai încolo.

Eară treaba ne este mare și bine cuvêntată, numai noroc se avem la dênsa adauge Mitrea, privind cu mare băgare de samă în ochii lui Mihu.

„Norocul, ḑice Mihu, vine dela Dumneḑeu.“

— Amin! rĕspund amêndoi.

După ce își făcură astfel binețele cuvinte, toți trei înaintară spre scările casei. Mitrea însĕ, ca om cu multă chibzueala, peste puțin se oprì și 'și aruncà privirea peste curte.

— Precum vĕd, ați fost astăḑi la plug, ḑise el, ca din întêmplare. Unde-ați arat?

„Nici n'aș sci să 'ți spun bine, rĕspunse Mihu întorcênduse spre curte — Sciți cum e omul, când îi cresc feciorii. Abia îi cunosci musteața și te scoate din gospodărie. — Mĕi Vasile! urmà el apoi, chemând pe fiiul seu. Unde-ați arat astăḑi?

— În dosul plopului, rĕspunse flecăul apropiindu-se.

„Bune pămênturi! ḑise Mitrea și dacă nu mĕ înșel, erau ogoare.

— Da sûnt bune! grăì Mihu dând din umeri. Dar sûnt mai slabe decât cele de la Vadul Tătarului.

Pentru ca să 'i lămurească, Mihu le spune apoi, câte și de unde sûnt pămênturile, care sûnt moștenite de la bunicul seu, care sûnt câstigate de tatăl seu și care sûnt agonisite de dênsul și le spune cât rod a adunat estimp, câte an și cât anțerț.

Pe când să sfêrșească, Simion privesce la boi și ḑice, că sûnt frumoși, apoi pleacă toți trei, ca să 'i vadă mai de-aproape.

(Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare“.

voí să înveţi pe copil mai ântâiu a fugí şi apoi a merge.

Cu mai mult drept decât acela cu care onoratul d-n ministru a întrebat pre onoratul meu amic Polit, pot eu deci întreba pre onoratul d-n ministru, care sûnt acei pedagogi, cu carii prea onoratul d-n ministru obicînuesce, a se sfătuí.

Dar eu mĕ duc mai departe. Prea onoratul d-n ministru de instrucţie scie prea bine, ce este misiunea scoalei elementare şi el de sigur nu aparţine acelora, cari pretind dela scoala elementară resolvirea de probleme, ce corespund numai unei academii. Medicii, neguţătorii, fisicii, preoţii, juristii, — ei toţi le pretind pentru disciplinele lor speciale dela scoala elementară şi acuma vin cu ajutoriul d-lui ministru de instrucţie şi limbistii şi încă într'un mod, că de esemplu în scoalele sêrbesci acuma trebuesc negreşit învĕţate chiar trei limbi. De oarece scoalele sêrbesci stau în strînsă legătură cu viaţa bisericească, trebuesce să se înveţe în ele negreşit şi limba bisericească slavică, trebuesce deci învĕţată aceasta, apoi limba sêrbească şi a treia limba maghiară. Cu privire la aceasta am să fac o observare de însemnătate. Onoratul deputat Aladár Molnár are dreptate, dacă ḑice despre autonomia bisericilor: „Că Maiestatea Sa d. e. a încuviinţat statutele scoalelor bisericei sêrbesci şi românesci cu acea clausulă, ca ele să nu poată împedeca dispositiile ulterioare ale legislativei.“ „Tot aceea ar avé valoare şi în privinţa autonomiei protestanţilor,“ mai adauge dl deputat. Eu întreb acum pre dl deputat, care încă a luat parte atât de viu la lucrările de organisare de deunăḑi ale bisericei reformate, cum va aduce consecenţa efluentă din aceste aserţiuni în conglăsuire cu § 3 al statutului bisericei reformate din Ungaria în acel cas, dacă corpului legiuitoriu i s'ar presenta un astfel de proiect de lege, ce ar nimicí scolile confesionale. După acest § 3 scolile mai de jos şi mai înalte ale bisericei reformate stau în legătură esenţială cu dreptul de esercițiu al religiunei, ele sûnt mijloace pentru susţinerea bisericei, ele se ţin cu desĕvêrşire de trupul bisericei şi stau sub oficiile bisericesci. Nu este aceasta o vătĕmare a bisericei însaşi, ba chiar o subsĕpare a ei, dacă scolile confesionale se ţin de trupul bisericei, de care şi au a se ţiné, şi dacă ele sûnt mijloace pentru susţinerea bisericei, precum şi sûnt?

Şi ce se ḑicem dacă prin impunerea unei limbi alta cu privire la biserică îndispensabilă se dă afară din scoli? Ce se ḑicem, dacă prea onoratul d-n minstru pentru înstrucţiunea publică taie în trupul scolilor precum a facut-o în graniţa militară, unde tocmai în înteresul maghiarisărei a rupt scolile confesionale de-acolo din cercul lor autonom şi le-a pus subt oficiile statului unde a confiscat averea întabulată pe numele scolilor comunelor bisericesci confesionale şi a comunei bisericesci şi a administrat acea avere într'un mod, în cât nu scim dacă afacerea aceasta se ţine de forul legislaţiunei sau de cel al judecătoriilor. Nu este aceasta o a doua ediţie a Iosefinismului? Onoratul d-n deputat ḑice, că noi pe timpul Mariei Tereziei şi a lui Iosif nu ne-am fi plâns asupra învĕţărei limbei nemţesci onoratului d-n deputat îi plăcù a uita într'aceea, că atunci domnia absolutismul militar şi astăḑi, când se fac de asemenea disposiţiuni domnesce constituţionalismul luminat. Pe atunci toate au fost cu putinţă, că însĕ astfel de vătĕmări grele sûnt şi astăḑi încă cu putinţă, după ce graniţa militară s'a încorporat ţĕrei-mume şi poate lua parte la beneficiile libertăţii constituţionale, pentru aceasta se poate afla cause numai într'aceea, că prea onoratul d-n ministru de instrucţie se escusă cu aceea ce tocmai este temeiul proiectului de lege aflătoriu la ordinea ḑilei.

Prea onoratul domn deputat Aladár Molnár a ḑis în rĕspunsul seu la aserţiunea onoratului amic Polit, că şi naţionalităţile se îngrigesc acolo unde este de lipsă, pentru învĕţarea limbei maghiare, „aşa este, numai că planul de învĕţământ nu'l statoresce acel popor, care ţine de lipsă învĕţarea limbei maghiare, ci acei domni, dintre cari mulţi foarte adese din alte privinţe sau din preocupaţie naţională nu'l învaţă pe poporul acela limba maghiară.“

Onorată casă! De oarece şi eu ca membru al consiliului scolastic sêrbesc aparţin acelor domni, pe cari îi amintesce onor. domn deputat Aladár Molnár, vreau să ḑic, că mĕ ţin de aceia, cari statoresc planul de învĕţământ, şi nu de aceia, cari lucrează cu preocupaţie naţională, sûnt atât de fericit, a puté respinge cu drept insinuaţiunea aceea. Onoraţii domni deputaţi sûnt în afacerile de instrucţie ale patriei noastre atât de esperţi pentru a sci, că consiliul scolastic sêrbesc încă în anul trecut a statorit un plan nou de învĕţământ cu respectarea ordinaţiunei ministeriului pentru instrucţia publică din 26 August 1877; în urma aceluia instrucţia limbei maghiare s'a dispus pretutindenea acolo, unde este de lipsă, şi de oarece sûnt foarte puţine comune sêrbesci, unde locuitorii n'ar simţí necesitatea aceasta, în mai toate scolile sêrbesci deci se învaţă limba maghiară. Însĕ în scoala sêrbească limba maghiară se instruează în mod naţional şi instrucţia limbei maghiare începe deci numai atunci, când scolariul cunoasce în mod corespunḑĕtor limba sa maternă şi nu, precum vrea proiectul de lege de faţă, deja în clasa primă.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Iunie.

Noi la timpul seu adusesem scirea, că episcopatul sêrbesc dela Carloviţ a înaintat la Majestatea Sa un protest în contra proiectului de lege pentru impunerea limbei maghiare. Atunci toate foile maghiare desminţiau această scire şi susţineau, că episcopatul sêrbesc dela Carloviţ nu este contrariu acelui proiect; astăḑi vine acum un ḑiar maghiar, „P. Hirlap“, şi ne spune că protestul metropolitului şi archiepiscopului Procopiu Ivacĭcovici a sosit dela Maiestatea Sa fără nici o observare şi numitul prelat fu încunosciinţat despre aceasta de ministrul ung. de culte earăşi fără nici o observare. Nu scim dacă va fi aşa, fapt este că episcopatul sêrbesc a protestat în contra proiectului de lege pentru impunerea limbei maghiare.

Evenimentul politic cel mai însemnat este moartea prinţului Napoleon. Întrebarea este acum, că bonapartismul va trage dobândă sau pagubă din acest eveniment teribil? Fapt este că partida bonapartistică la moment 'şi-a perdut centrul. Căci pretendenţii noi de tron, următorii lui Louis Napoleon, nu sûnt apţi pentru a umplé lacuna, ce au causat-o Zulii din Africa de sud. Ḑiariul francez „Pays“ ḑice că în testamentul lui Louis Napolen ar fi designat de următoriu Victor Napoleon, fiiul lui Jerome Napoleon şi nepotul lui Victor Emanuel. Victor Napoleon numĕră de-abia 17 ani şi studiază de present la *collége Charlemagne* din Paris. Tatăl seu, Jerome Napoleon, este un bărbat în vêrsta de 57 ani, şi este puţin stimat de partida sa. O adunare de deputaţi şi senatori, ţinută la Paris, a primit o resoluţiune, care accentuează, că, deşi prinţul Louis a murit, causa sa trăesce. O conferenţă ce s'a ţinut în locuinţa lui Rouher, capul bonapartistilor, a hotărît a trimite o deputaţiune la împĕrăteasa Eugenia. Rouher a şi plecat la Londra.

Senatul României încuviinţă cu 39 contra 3 voturi proiectul de rĕspuns al maiorităţii comisiunei; proiectul minorităţii al rĕspunsului la mesagiul domnesc fu respins cu 35 contra 17 voturi.

Bomba egiptică a crepat. Francia şi Anglia pretind abḑicerea Chedivului. După ce Poarta 'l-a sfătuit pe Chedivul se abḑică, el s'a şi hotărît a preda guvernul şi a părăsí dinpreună cu familia sa Egipetul. Puterile cer şi depărtarea fiilor Chedivului Hussein şi Hassan.

Scirile din Algeria spun, că rescoala s'a aşeḑat şi în toată ţara domnesce pace şi linisce.

---

† Prinţul Louis Napoleon.

Unicul fiiu al lui Napoleon III, Eugene Louis Jean Josif, a fost ajuns de-o soarte tragică. După o telegramă oficială, publicată de noi deja în nrul trecut, ei fu prins şi omorît de oşteni Zuli cu ocasiunea unei recunoasceri, întreprinse împreună cu mai mulţi oficieri englezi. El de-abia avuse douĕḑeci şi trei de ani. Nascerea sa cade într'un timp, când puterea tatălui seu se aflase în zenit, în anul 1856 (16 Martie). El a fost un copil foarte debil şi mult timp se nutrise temerea, că el nu va trăí. În sfêrşit a succes grigei deosebite, cu care el fu încungiurat, a ameliora constituţia sa preste mĕsură filigrană, şi în anul 1870 el fu ţinut în destul de puternic, pentru a puté însoţí pe tatăl seu pe câmpul de resboiu. La 2 August el a luat parte la lupta scurtă, carea a premers occupărei dela Saarbrücken prin Francezi. Atunci Napoleon al III adresase împĕrătesei Eugenia următoarea telegramă memorabilă: „Louis a primit tocmai botezul de foc. El a dovedit un curagiu admirabil şi n'a fost nici decât emoţionat. El a ridicat un plumb, care a căḑut aproape la picioarele lui. Unii soldaţi au plâns când 'l-au vĕḑut aşa liniscit. . . .“ Puţine ḑile după aceea urmase Wörth şi Spiechern, o lună mai târḑiu Sedan, şi „prinţul imperial“ a fugit la Belgia şi de ací la Anglia, unde se întâlnise în Hastings cu împĕrăteasa Eugenia. Pe când însĕ încă trăise tatăl seu a întrat în scoala de resboiu din Woolwich şi a absolvat acolo atât cursul de artilĕrie, cât şi cel de inginer. În anul trecut cercetase el unele Curţi, precum să ḑice cu intenţiunea de-a peţí. Atunci se pretindea chiar a se scí cu siguritate, că el s'ar fi încredinţat cu princesa Thyra din Danemarca, o faimă, care în curênd s'a desminţit prin măritarea acestei princese cu ducele de Cumberland. La începutul acestui an la cererea sa proprie el fu ataşat pe lângă statul lordului Chelmsford, comandantului suprem în resbelul Zuluşilor. Înainte numai cu puţine ḑile a sosit vestea, că el, după ce a dat tributul seu climei din Africa de sud, s'a însĕnătoşat earăşi şi a pornit la oastea sa. Acum comunică telegraful moartea sa, care probabil s'a întêmplat încă la începutul lunei lui Iunie.

Proiectul de rĕspuns la discursul tronului elaborat de minoritatea comisiunei senatului din România.

Măria Ta! Trimişi de ţară pentru a desbate revizuirea art. 7 din constituţiunea noastră, noul senat crede de-a sa datorie să mulţămească înainte de toate Alteţei Voastră Regale pentru asigurările liniştitore, conţinute în mesagiul Tronului, prin care Măria Ta declari naţiunei, că nici camerile trecute, nici guvernul Măriei Tale *n'au prejudecat nimic* asupra unei cestiuni de o importanţă vitală pentru naţiunea română şi că marile puteri ale Europei nu au putut cugeta să ne împună soluţiuni absolute contrarie intereselor României. Prin urmare resolvarea cestiunei, pentru care s'a făcut apel la ţară, deşí mult îngreunată prin condiţiunile dureroase, cuprinse în tratatul dela Berlin, remâne *întreagă* reservată deliberărilor mandatarilor ţĕrei şi o vom desbate şi hotărí în deplina independenţă a consciinţei noastre.

Fiti încredinţaţi Măria Ta, că vom sci şi în această ocasiune solemnă a pune înteresele ţĕrii mai presus de ori ce alte consideraţiuni şi animaţi numai de aceste sentimente vom esamina cu maturitatea, pe care împregiurările o impun, soluţiunea ce ne va propune guvernul Alteţei Voastre Regale, care prin cunoscinţele ce are de nevoile şi temerile ţĕrii precum şi de limita esactă a cerinţelor diplomatice din afară, singur este în posiţiune a aprecia toate elementele cestiunii şi prin urmare a'şi spune şi cel ântâiu cuvêntul seu asupra modului celui mai nimerit de-a o resolva.

Nu ne îndoim, Măria Ta, că silinţele ce a pus şi va pune negreşit şi de acum înainte guvernul M. Tale pentru a convinge pe diplomaţia europeană, că naţiunea română nu a fost nici odată animată de spiritul de intoleranţă religioasă, au avut o influenţă salutară asupra pregătirei terenului discuţiunei, şi că astfel acţiunea guvernului se va esercita la timpul oportun tot cu aceeaşi energie pentru a justifica înaintea marilor puteri ale Europei mĕsurile ce ţara va crede de trebuinţă a lua pentru salvarea intereselor sale naţionale şi economice.

Asteptăm dar şi noi cu legitimă nerăbdare resolvarea cât mai curênd a acestei mari cestiuni, după a căreia înlăturare numai, ţara, scăpată de îngrigirile, temerile şi agitaţiunea estremă a spiritelor, cari domnesc acum, va puté să se ocupe cu mintea liniştită de desvoltarea sa economică precum şi de toate acele legi şi reforme, cari sûnt menite a consolida instituţiunile noastre şi a garanta mai ales practica leală şi şinceră a principielor conţinute în Constituţiunea noastră.

Această operă de consolidare, de a cărei imperioasă necesitate sûntem convinşi deopotrivă cu M. Ta, nu se va puté efectua decât atunci, când puterea esecutivă şi puterea legiuitoare se vor pĕtrunde de drepturile şi îndatoriile lor, şi când acea d'intâi cu prerogativele întinse de care dispune, va găsí un control pe cât de luminat, pe atât de conscienţios în cea din urmă. Acest echilibru indispensabil în aplicarea sinceră a regimului constituţional, nu va devení însĕ o realitate decât atunci, când alegerea mandatarilor ţĕrei va fi sinceră şi adevĕrat liberă.

La ultimele alegeri, ordinea materială nu a fost în adevĕr turburată nicăiri, aceasta însĕ M. Ta se datoresce numai înţelepciunei poporului nostru şi moderaţiunei corpului electoral.

Tari în credinţa, că sentimentele şi aspiraţiunile naţiunei sûnt identice cu ale M. Tale, precum Alteţa Voastră Regală aţi condus pe câmpul de bătaie armata română la glorie, sûntem convinşi, că tot asemenea M. Ta vei fi conducĕtorul naţiunei întregi la des voltarea normală a instituţiunilor ce ţara 'şi-a dat ca stat independent.

Să trăiţi Măria Voastră.

Să trăiască M. Sa Doamna.

Raportor: G. Manu.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 2.

Şedinţa din 24 Maiu st. v. 1879.

(Urmare).

Membrii presenţi: Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ Gaorge, Caragiani Ioan, Ghica Ioan, Hasdeu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturdza Dimitrie A., Urechiă Vasilie A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 8 oare şi jumĕtate sara.

Se dă lectură procesului verbal al şedinţei precedente şi după oare care rectificări, se aprobă.

Se comunică:

1. O scrisoare a d-lui C. Zappa, prin care mulţămesce pentru comunicarea imprimatelor societăţei;

2. O scrisoare a d-lui Dr A. Fetu membru actual al Academiei, prin care arată motivele ce'l împedecă a lua parte la sesiunea estraordinară din anul acesta;

3. O comunicare verbală a d-lui Hodoş, că d. canonic T. Cipariu, membru actual, 'l-a însărcinat a face cunoscut adunărei, că fiind indispus, se află în neputinţă de-a vení la sesiuni;

4. O adresă a d-lui V. A. Urechie, prin care înaintează o colecţiune de notiţe bibliografice relative la ţĕrile Danubiane, adunate de d. Comite de Marsy şi oferite bibliotecei academiei; — se primesce cu mulţămire şi se îndreptează d-lui Hasdeu, spre a referí asupra acestei colecţiuni.

D. Sion espune că convocarea adunărei în sesiune estraordinară, făcându-se într'un mod neprevĕḑut de statute, presentă o situaţiune escepţională în ceea ce privesce spesele budgetare, de-aceea provoacă decesiunea legală a academiei, atât pentru regularea financiară cât şi pentru ficsarea sesiunei ordinare din anul acesta.

D. Bariţ crede că în adevĕr trebuie să se decidă dacă se mai ţine o sesiune ordinară în anul acesta, căci în casul contrar, ce s'ar face cu concursurile publicate a se presenta pănă la 16 August, şi alte lucrări ce se determină în sesiune ordinară?

După oare-cari esplicaţiuni şi discuţiuni se autorisă delegaţiunea a elibera diurnele şi spesele de transport ca şi în sesiune ordinară, remânênd ca situaţiunea generală a lucrărilor să se decidă după revisiunea statutelor.

La ordinea ḑilei, alegerea comisiunei pentru revisuirea statutelor. Se consultă adunarea despre numĕrul membrilor cari trebuie să o compună, se adoptă numĕrul de cinci. Se procede le votare prin bilete. Cu maioritate se aleg:

D-nii A. Odobescu, T. Maiorescu, A. Tr. Laurian, V. Babeş şi P. S. Aurelian.

La ordinea ḑilei urmeaḑă alegerea comisiunei pentru cercetarea raportului delegaţiunei. Se decide că aceasta să fie compusă din trei membrii. Se procede la votare prin bilete şi cu maioritate se aleg:

D-nii Creţulescu, N. Ionescu şi A. Roman.

D. preşedinte comunică că comptabilitatea a depus bilanţul arĕtător de încasările şi cheltuelele efectuate dela 16 August 1878, până la 23 ale lunei curente, şi un memoriu relativ la deschidere de credite suplementare pentru cheltuelile făcute preste previsiunile bugetare. Se decide a se recomanda comisiunei bugetare, când se va numí.

Oarele fiind înaintate, şedinţa se ridică, urmând ca a doua ḑi să se convoace în oarele de dimineaţă.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Secretar ad-hoc, Sion.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Varietăţi.

* (Conchiemare). Pre basa conclusului adunărei generale cercuale ţinute la Lisa în 1 Septemvre 1878 de sub Nr. protocolului VII, adunarea generală a desp. cerc. II al asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, se conchiamă în comuna Arpaşul inferior pre ḑiua de 13 Iulie 1879 st. n. la 11 oare ante merid. ceea ce prin aceasta se aduce la cunoscinţa publică, invitându-se tot-deodată toţi onoraţii membri, inteligenţa şi poporul acestui despărţĕmênt a participa la şedinţa adunărei.

Din şedinţa comitetului desp. cerc. II ţinută la Făgăraş în 30 Maiu 1879.

Alecsandru Micu m. p.,
directorul desp. II.

Grigoriu Negrea m. p.,
actuariu.

* (Mulţămită publică). Subscrisa eforie scolară, luându'şi indemnul dela faptele marinimoase ale bărbaţilor nostri grăniţĕresci de scoală, între cari per escelentiam figurează şi prea stimatul domn capitan c r. în pensiune Constantin Stezariu, se vede moralmente deoblegată a aduce la cunoscinţa onoratului public părinteasca îngrigire a prea st. domn căpitan ce a arătat-o şi o arată faţă cu tinerimea scolară de aici.

Dela înfiinţarea scoalelor noastre grăniţeresci s'au bucurat scoala noastră de deosebita atenţiune a prea stimatului domn căpitan nu numai prin aceea că este factorul principal al vieţei noastre scolare de aici, ci şi prin jertfe materiale care le-a donat în fiesce care an tinerimei scolare în bani gata şi în cărţi.

Era frumos a auḑí băeţii de scoală disputând despre primele premii constătătoare din taleri pentru cei mai diligenţi, ḑicênd: „Las că mĕ voiu purta eu mai bine ca să capĕt eu taler dela dl capitan“!

Inspiraţi de bunavoinţa, labaorea şi concursul material şi moral al prea stimatului d-n căpitan subscrisa eforie în numele comunei îşi esprimă cea mai cordială mulţămită.

Dee Dḑeu ca naţiunea noastră să aibă mulţi astfel de bărbaţi iubitori de progres!

Jina în 7 Iuniu 1879.

D. Pamfiloiu m. p.,
paroch şi pres. eforiei scol.

D. Lazar m. p.,
înv. dirig. şi secret. ef. scol.

* (Stipendii). Atragem de nou atenţiunea publicului la împregiurarea, că la institutele superioare de învĕţămênt din Poşon, Şaroşpatac şi Dobriţin sûnt de a se conferí mai multe stipendii din fundaţiunea „*Balla*“ pentru tineri români greco-orientali. Aceste stipendii nu s'au putut conferí pănă acum din lipsa competenţilor. Cererile resp. concursurile, instruate cu testimoniile scolare, cu testimoniile de paupertate şi cu cărţile de botez sûnt a se adresa la direcţiunea numitelor institute.

*(Tunul Krupp de ḑece metri). În curênd vor avé loc la Mappen, în Vestfalia, încercările tunului de oţel cel mai colosal construit pănă acum de celebra fabrică din Essen, dirigeată de d. Krupp.

Acest nou tun cântăresce 72 tone (72,000 chilograme); calibrul seu este de 40 centimetre şi jumĕtate.

Cu toată mărimea noului instrument de rĕsboiu, oţelul singur întră în constructiunea sa. Sufletul este format din un tub ce ţine cât lungimea piesei. Patru învĕlitori puse una preste alta şi de-o mărime diferită constituesc corpul piesei; ele sûnt manţinute de un puternic inel ce atinge chiulata.

Partea în care se pune praf, de unde pleacă ghintuiturile, are un diametru puţin mai mare decât acela al sufletului. Rotaţiunea proiectilului împregiurul acsei sale longitudinale este produsă de constrîngerea în ghinturi a unui inel metalic aderent la suprafaţa sa şi avênd un obturator destinat a prevení fuga gazului în momentul esplosiunei şi a asigura astfel proiectilului cea mai mare vitesă corespondenţă cu o greutate determinată de praf.

Închiḑĕtura chiulatei este în acelaşi timp cea mai ingenioasă, cea mai simplă şi cea mai sigură întrebuinţată pănă acum. Ea se obţine prin un fel de peană ce alunecă într'o culisă care traversează diametralmente circumferenţa acestei chiulate. Dispoşiţiunile sûnt astfel luate în cât este imposibil ca piesa să ia foc pănă când fundul nu este închis de tot.

Încărcarea propulsivă este de 175 chilograme praf prismatic: projectilul, de fontă călită, cântăresce 753 chilograme de încărcare esplosivă. Vitesa iniţielă este socotită la 500 metre pe secundă.

S'a calculat că înclinat sub un unghiu de 48 grade d'asupra orizontului, unghiu care corĕspunde după cum se scie, la amplitudinea cea mai mare a aruncăturei, noul tun va trimite obusul seu la enorma distanţă de 24 chilometre!

Acest obus va pĕtrunde la plecare o plată de fer de 71 centimetre şi la 1,800 metre o plată de 53 centimetre.

Cheltuelile ocasionate de construcţiunea noului instrument de rĕsboiu trec de o jumĕtate milion!

* (O sectă nouă). O nouă sectă a început a face apariţiunea sa în Rusia, în provincia Saratov. Ea se numesce secta Golubciţilor. Fundatorul seu este un arêndaş din satul Pereiezd numit Yacovlev. El ia numele lui Christos, chiamă pe femeia sa Maica prea curată, şi întitulează pe fiul seu mare sacerdot al nouei religiuni. În pregiurul acestei familii, istorisesc ḑiarele rusesci, se grupeaḑă cercul credincioşilor. Vin chiar de pe la provinciele vecine pentru a cere ajutoare religioase sau benedicţiunea şefului Golubciţilor.

* (Un mijloc bun spre curăţirea dinţilor). Să topesce într'o sticlă de $^3/_4$ litră cu apă ferbinte 20 grame Boracs, se adaugă atâta spirt de camfĕr, cât întră într'o lingură de cafea şi această micstură se păstrează apoi într'o sticlă astupată bine. La întrebuinţare se varsă din materia micstă o cuantitate mică în palmă şî se udă cu aceasta peria moale de dinţi.

*(Rapoarte oficiale despre starea sĕmĕnăturilor din 1—15 Iunie) Foaia oficială publică rapoarte din 59 comitate, ce se resumă precum urmează: Timpul premergĕtoriu secerişului a fost foarte priincios. Cerealiele n'au mênat numai spicuri mari, ci au avut în partea cea mai mare flori frumoase. Formarea grăunţelor se şi vede. Spicele sûnt mai cu samă pline şi oferă prospecte de un grăunte desvoltat. Rugina ce s'a ivit în mĕsură mare în deobşte n'a atacat pănă acuma cotorul plantei şi spicul. Secerea rapiţei s'a început. Recolta luată în termin mediu este pe deplin mulţămitoare conform rapoartelor de mai nainte.

Bursa de Viena

din 20 Iunie n. 1879.

Acţiuni de bancă	827 —
Acţiuni de credit	256 90
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 90
London	115 85
Galbin	5 48
Napoleon d'aur (poli)	9 22^1/

Economic.

Sibiiu, 20 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.50—5.30; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.60—4.20; Sĕcară fl. 3.—3.40; Orz fl. 3.10—.—; Ovĕs fl. 1.85—2.25. Cucuruz fl. 2.85—3.25; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.60—0.70.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 30—40 cr. carne de porc 40—cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 19 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4.60—5; Grâu sĕcăreţ fl. 3.50—4; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Ovĕs fl. —2.; Cucuruz fl. 2.50—2.60; Sĕmênţă de cânepă cu fl. —6; Fasole fl. 4—; mazĕre fl.—; Cartofi fl. 1.90—2; Fên fl. 1.40—1.60; Cânepă fl. 48—50; Slănină pro 100 chilo: fl. —65; Unsoare de porc fl. —70; Sĕu de luminări fl. 40—52; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—— cr. carne de viţel cr. ——44; oauĕ 6 de 10 .cr. Têrgul de aḑi a fost eară slab cercetat. Timpul e ploios.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 9 Iulie şi 9 August imob. lui Iuon Medgyes în Alba-Iulia (trib.); în 17 Iulie şi 18 August imob. rĕmasului după d-na Iosif Sandor în Cluj (trib.); în 10 Iulie şi 11 August imob. lui Anghelin Băncui şi soţiei sale în Alba-Iulia (trib.); în 24 Iunie mobilele şi imob. lui Vasiu Buda în Tĕuni (judec. cerc. Mediaş); în 22 Iulie şi 22 August imobil. d-nei Carol Fodor în Parajd (tribun. Odorhei); în 9 Iulie şi 8 August imob. rĕmasului după Iuon Triff în Sacalasfalva (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 28 Iunie mobilele lui Petru Bocor şi soţi în Sân-Mihai (trib. Cicsereda); în 18 Iulie şi 21 August imob. lui Alecsandru Macsa în Peşteana şi Peşteniţa (judec. cerc. Haţeg); în 25 Iulie imob. lui Iosif Luca în Mărtinuş; în 26 Iulie şi 26 August imob. lui Iosif Petru în Rusu (trib. K. Oşorhei); în 15 Iulie şi 16 August imob. lui Dănilă Tandy în Ciocali (judec. cerc. Secheihid); în 16 Iulie şi 16 August imob. lui Mihail Incze în Közép-Ajta (judec. cerc. Săngiors); în 29 Iulie şi 22 August imob. lui Antoniu Mutsinic în Sebeşul de sus (judec. cerc. Haţeg); în 5 Iulie imob. lui Nicolau Porzsolt şi soţiei sale în Hunedoara (trib. Deva); în 3 Iulie imobil. lui Alecsandru Iancso în K. Oşorhei (trib.)

Mare şi fericită nuvelă. Biroul principal de Loterie germână Isenthal & Co. în Hamburg, publică prin ḑiarul nostru de aḑi a II-a serie a loteriei germâne de bani, a cărei tragere se începe la 9 Iulie 1879. După informaţiunea ce primim dela

casa Isenthal & Co. participarea Românilor la Seria I a a fost într'atâta în cât casa Isenthal & Co. are de gând de-a instituí la Transilvania o Agenție, și a și făcut chiar mai multe întrebări în această privință.

Premiul cel mare al ultimei Serie a fost câstigat de un proprietar la Iași, și premiul al doilea a fost câstigat de un fabricant la Berlin: Clienti și Români au mai câstigat și diferite câștiguri mici. Este de dorit și sperăm că de astădata fortuna va favorisa pe Clientela română și cu câștigul cel mare, care întrece o jumĕtate milion de franci. Putem dar admite că participarea va fi foarte considerabilă. Este de prisos de-a mai vorbíací despre soliditatea acestei Loterie, de oare-ce garanția guvernului a unui Stat germân e suficientă pentru fie-care jucător.

Consemnarea.

contribuitorilor marinimoși, cari a binevoit a oferí sumele urmânde mai la vale, cu ocasiunea arangiărei „seratei-literare-musicale“ de către junimea română din Budapesta în 12 Februarie a. c. în folosul societății de lectură „Petru Maior.“

(Urmare).

Nr. II. Colectarea făcută în provincie.

Prin dl Aug. Reichenberg în Steinbruck. DD. H. Lazar 2 fl., P. Teodorescu 3 fl., A. Reichenberg 2 fl., Th. Burac 2 fl., I. Kanidaky 2 fl. Suma 11 fl.

Prin dl V. Bogdan în N. Szt.-Miklós. DD. Vincențiu Bogdan 5 fl., Vic. Grozescu 1 fl. Suma 6 fl.

Prin dl Paul Miulescu în Biserica-albă. DD. Ios. Massjung 1 fl., Ioan M. Roșu 1 fl., Văsa Raduloviciu 1 fl., Iul. Eremie 1 fl., Mas. Pătășan 1 fl., Dem. Bălănescu 1 fl., Sim. Moldovan 1 fl., Sim. Mangiuca 1 fl., Franz Bauer 1 fl., Ant. Kottola 1 fl., Ant. Prech 1 fl., Paul Miulescu 1 fl. Suma 12 fl.

Prin dl B. Muntean în Oravița. DD. E. Trăilă 2 fl., I. Lepa 1 fl., Trai. Miescu 1 fl., Maniu 3 fl., B. Muntean 2 fl. Suma 9 fl.

Dl David P. Simon în Lipova 2 fl.

Prin dl Dr. Il. Pușcariu în Sibiiu. DD. Ilustritatea Sa dl archimandrit Nic. Popea 5 fl., M. Lazar 2 fl., Il. Pușcariu 3 fl., I. Hanea 1 fl., N. Frateș 2 fl., Dr. N. Maier 1 fl., Dan. Barcian 1 fl. Suma 15 fl.

Prin dl Orbonaș în Sz.-Regen. DD. George Sc. (?)... 1 fl., Patz. Barb 1 fl., Carolina Orbonaș 2 fl. Suma 4 fl.

Prin dl Dr. Nic. Calefariu în Săliște. DD. Maxim Ion 1 fl., Muciu Ilariu 1 fl., Dr. Nic. Calefariu 2 fl., Dem. Florian, Dem. Roman, Ioan Ilincia câte 1 fl., Ioan Zaharie, Stan Branciu, Nic. Mosora, Ilie Peligrad, Iordachie Roșca, Nic. Nartea, N. N., Adolf Wenrich, N. N., Popa, Dum. Răsoiu, Ales. Steflea, Elie Banciu, Dum. Bloț, Petru Comșa, Ioan Comșa câte 50 cr., Dem. Comșa și Nic. Herța câte 25 cr. Suma 15 fl.

Prin dl Dr. Ioan Nichita în Zilah. DD. Dr. Ioan Maniu 2 fl., Emeric Pop 2 fl., Dr. I. Nichita 2 fl., Adolf Kreuzer 2 fl. Suma 8 fl.

Prin dl Aug. Gantean în Reșița-rom. DD. Crist. Pateschan, măcelariu 2 fl., Grigoriu Bălănescu, măcel. 2 fl., Ioan Craina 2 fl., Elie Bălănescu 1 fl., Ioan Popescu 60 cr., Aug. Gantean 40 cr. Suma 8 fl.

Prin dl Dem. Pop în N. Károly. DD. Francisc Mihaliu 2 fl., Ioan Cosmuța 2 fl., Toma Șerban 1 fl., Dem. Pop 2 fl. Suma 7 fl.

Prin dl P. Iorgoviciu în Varadia. DD. P. Iorgoviciu 2 fl., Const. Mihailoviciu 1 fl., Ach. Baraciu, Weisberger, Cipu, I. Alesandrescu câte 50 cr., Buzian 40 cr. Suma 5 fl. 40 cr.

Prin dl S. Borha în Hațeg. DD. I, Raț 2 fl., B. Densușan 2 fl., G. Ciuciu 2 fl. Teod. Fogaraș 1 fl., d-na Seraf. Fira, Eug. Muntean, Aureliu Serafin, Nic. Celegredian câte 1 fl., d-șoara Maria Nandra 2 fl., Marcu Frateș, G. Balea, S. B. Popoviciu, Teod. Popescu, Paul Oltean, Const. Subatits câte 50 cr., Petru Deregătoriu, Petru Peoviciu, Stef. Silariu, Todor Doboiu, d na Susana Vladanya câte 1 fl., S. Borha 50 cr. Suma 22 fl.

(Va urma).

Nr. 882—1879. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic comunal în comuna subsemnată devenită în vacanță se deschide concurs cu termin până la 15 August nou a. c.

Cu acest post e împreunat un salariu anual de 900 fl. v. a. care se ridică la lună sau la pătrariu de an din cassa alodială și de visită se statoresce tacsa cu 10 cr. v. a. Medicul ales e îndatorat a efeptuí vaccinarea atât în comuna principală cât și în cea filială Rîul-Sadului gratis și îngrigí și de agendele ținĕtoare de inspectorul de morți. În fine se recere, ca medicul comunal să fie provĕḑut cu toate instrumentele necesare pentru obducțiuni și altele. Concurenții, cari vor avé gradul de „doctor universae medicinae,“ vor cunoasce cel puțin limba română și germână și vor documenta pracsa de mai mulți ani, vor fi preferiți. Petițiunile bine instruate sûnt în terminul sus arĕtat a se adresa către primăria comunei Rĕșinari posta ultimă Rĕșinari în Transilvania.

Rĕșinari la 13 Iuniu 1879.

Primăria comunală.

---

[25] 2—3

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puțin patru clase elementare,* ca

învĕțăcel de neguțătorie

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

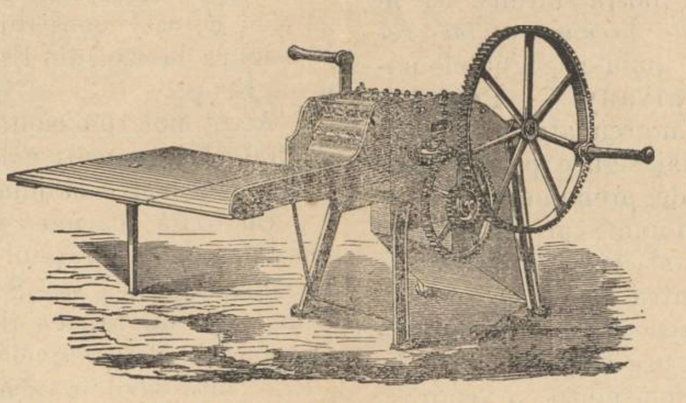

Andr. Rieger,

Sibiiu, Piața lemnelor 5,

(Bauholzplatz.)

Fabrică și deposit de mașini agricole și unelte și magazin de ferării,

recomândă următoarele mașini și unelte a le sale ameliorate conform celor mai nouĕ recerințe:

Mașini de îmblătit (treerat) pentru brațe și cu vêrtej, toate din fer (svițerane) **întărite** și **ameliorate**, cu deosebită întocmire pentru mânarea mai ușoară cu brațele.

Vêrtejuri foarte întărite dela 1—4 puteri de cai.

Mașini de îmblătit (treerat) dela Umrath pe postament de lemn cu și fără scuturătoriu de paie pentru 1, 2, 3 și 4 animale, stabile și locomobile cu și fără vênturătoriu.

Ciururi de sortat și de vênturat la mai multe esposițiuni premiate.

Mașini pentru alegerea măzĕrichei și a neghinei. (Trieri).

Mașini de tăiat nutrețul, sisteme diverse pentru brațe și vêrtej.

Sfărmitori de cucuruz (porumb).

Foarfeci pentru omide și pentru vițe.

Mori de sdrobit.

Teascuri de vin. Mașini de unt.

Pluguri într'o ureche (**Vidats**) cu bêrsă de fer vĕrsat.

„ „ „ „ „ „ de fer făurit.

Pluguri schimbătoare (sist. Hohenheim).

Pluguri de săpat cucuruzul (Moșoroitoriu).

Grape. Rotile de plug.

Mașini de semănat cucuruz.

Mașini de semănat în rênduri, sistem Garett.

Oblu (Gilăitoriu) de liveḑi.

Sape, lopeți, hârleți, lopeți pentru cărămiḑi.

Coaste, furci, greble.

Furci americane de fên și săpătoriu de cartofi de oțel.

Furci de fên de lemn și greble.

Coase și **Seceri** de oțel versat cel mai fin.

Coase cu greble pentru cositul bucatelor.

Coade pentru coase și cuți (grese) de coase.

Oblu de coase patentat.

Mașini pentru cositul erbei.

Mașini pentru seceratul bucatelor.

Roabe.

Țeseturi și împletituri de sirmă pentru site de tot feliul.

Oleiu pentru mașini.

Cane de oleiu și autoungătoriu patentat.

Curele de mașini.

Șurupe de curele și junctor pentru curele motore.

Mai țin în deposit și părțile diverse a le mașinilor și fac reparaturi de tot felul în modul cel mai complet și mai eftin.

[24] 2—3

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

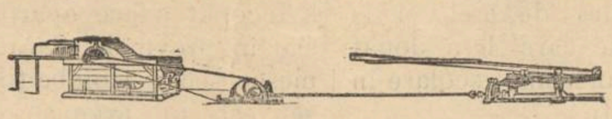

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 20

LOTERIA.

Seria II-a.

Guvernul germân la Hamburg, care a autorisat o nouă și mare loterie de bani, controlează nu numai emiterea losurilor ci și toate tragerile; deosebit de aceasta guvernul germân la Hamburg garantează cu toată averea imensă al Statului pentru plata esactă a câștigurilor oferându-se astfel fie-cărui din toate punctele de vedere siguranța cea mai perfectă. Singurul fapt că un guvern germân figurează ací ca garanță e pe destul dovadă că această loterie e solidă de tot.

Nouă și mare loterie de bani mai conține acuma numai **82,000** lose din care **40,000** lose trebuie să câștige neapĕrat; șansa de câștig e dară foarte însemnată, fiindcă mai jumĕtate a tuturor loselor trebuiesc câștigate negreșit. Toate câștigurile se trag acuma în 6 secțiuni care se succed repede una după alta. — Câștigul cel mai mare care e de făcut în casul cel mai fericit se urcă la

533,333 FRANCI

Special mai sûnt de câștigat următoarele câștiguri principale:

		franci		franci
1	a	333.333	=	333.333
1	a	200.000	=	200.000
1	a	133.333	=	133.333
1	a	80.000	=	80.000
1	a	66.666	=	66.666
2	a	53.333	=	106.666
2	a	40.000	=	80.000
5	a	33.333	=	166.665
2	a	26.666	=	53.332
12	a	20.000	=	240.000
24	a	13.333	=	319.992
5	a	10.666	=	53,330
1	a	8000	=	8.000
54	a	6666	=	359.964
5	a	5333	=	26.665
70	a	4000	=	280.000
216	a	2666	=	575.856
2	a	2000	=	4000
531	a	1333	=	707.823
670	a	666	=	446.220
945	a	400	=	378.000

etc. etc., în total 40,000 câștiguri.

Toate câștigurile se plătesc imediat după tragere în monedă de aur subt controlul guvernului germân. Noi sûntem însărcinați cu desfacerea loselor originale a acestei noaue și mari loterie de bani, espedându-le cu prețul oficialmente hotărît fără alte cheltueli. Tragerea se începe

la 9. Iuliu 1879

fiind oficialmente hotărît costul loselor pentru această clasă și anume:

fl. 10.80 cr. v. a.

pentru un los întreg original

fl. 5.40 cr. v. a.

pentru jumĕtate los original.

Costul urmează a ni se transmite franco in monedă hârtie austriacă sau în timbre postale austriace. Indată după primirea costului espedăm fie-cărui comandor directamente într'un envelop bine închis losele originale comandate învestite cu armarele țĕrei. Fie-cărei espedițiuni de lose asociăm programul tragerei tradus în limba română, și după fie-care tragere, fie-care participant primesce lista oficială a tragerei, care listă specifică într'un mod esact numerile trase cu câștig; deosebit de aceasta numerile trase cu câștig se publică și prin toate ḑiarele principale din Austria. Mulțămim publicului austriac pentru încrederea arătată până acuma, făgăduind că și în viitoriu vom efectua toate comandele prompt și esact. Rugăm a trimite comandele cât posibil curênd în tot casul înaintea începerii tragerei și anume cel mai tărḑiu până la

9. Iuliu 1879.

direct către adresa noastră:

ISENTHAL & CO.

Biroul Principal de Loterie.

Hamburg. (Germania).

Corespondăm în limba română. Scrisori din Transilvania sosesc în Hamburg în 80 de oare. Mulțămim publicului transilvan pentru participarea călduroasă la ântâia clasă a acestei Loterie, și sûntem mândri de-a puté anunța că mai mulți clienți din Transilvania au dobêndit la seria ântâia a acestei loterie câștiguri considerabile, promitem asemenea de-a efectua comandele pentru tragerea de care tractează anunciul de aḑi cu aceeași esactitate și promptitudine.

[23] 2—5

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 68. Sibiiu, Joi, 14 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și innoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După diarul stenografic al dietei).

Ședința din 3 Maiu 1879.

Nicolae Maximovics: (Sfêrșit). Cu prilegiul acesta doresc a rěspunde onoratului domn deputat Stefan Nagy la aserțiunea sa, că cu prilegiul pertractărei proiectului de lege de față în sinuí comitetului congresual sêrbesc, cel din urmă n'ar fi dis nimica în contra proiectului de lege. Onor. domn deputat să scie, că pertractarea unei astfel de afaceri nu se ține de cercul de activitate al comitetului congresual, că acesta nici n'a pertractat deci despre proiectul de lege de față.

Dar, tocmai aceasta este greșeala, că domnii Maghiari mai distinși nu vreau să se informeze despre toate raporturile țěrei, cu deosebire nu vreau să ajungă la cunoscință despre afacerile naționalităților; și ei prin urmare sûnt de loc gata a accepta de bani buni toate acele, ce se aduc înainte în contra naționalităților. Acestei împregiurări atribuesc eu asertiunea de mai sus a onoratului domn Aladár Molnár. Căci cum ar fi altmintrelea a se esplica, că onor. domn deputat Aladár Molnár cunoasce mai bine scolile din Elveția sau din alte țěri, decât cele din patrie? În scolile sêrbesci învěțămêntul limbei maghiare, cu planul de învěțămênt pomenit al consiliului scolastic sêrbesc, s'a dispus numai de nou, căci acest învěțămênt s'a fost dispus deja în anul 1811, pe timpul când așa numitul *supremus inspector scholarum graeci non uniti ritus nationis illyricae et valachicae* era sistemisat, și chiar în orașe s'a propus gramatica maghiară dela anul 1830 încoace deja în clasele mai înalte. Din toate aceste onor. domn deputat 'și-ar fi putut procura convingerea, că poporului sêrbesc nu'i lipsesc acele bune simțeminte, care acum sûnt trase la îndoială așa de tare.

Onoratul domn deputat dice mai departe, că deputații sêrbesci ar vorbí în casa aceasta într'un mod, ca și când aceea, ce dice fie-care dintre ei, negreșit ar fi manifestațiunea întregei națiuni sêrbesci! Onor. domn deputat îmi va concede doar, că eu și prietenii mei sêrbesci cunoascem mai bine disposiția poporului sêrbesc, și'l pot asigura pe onor. domn deputat, că cuvintele noastre nu sûnt numai espresia convingerei noastre interne, ci sûnt espresia opiniunei publice a întregului popor sêrbesc, cu escepția unuia unic, pe care de altmintrelea, dacă Vě place, Vi'l cedăm prea bucuros.

Onorată casă! Mai toți oratorii, cari au vorbit pentru proiectul de lege, s'au ocupat cu discursul mare și politic al onoratului meu amic Polit; a înfrânge argumentele sale nu 'i-a succes nici unuia. Ei au rupt unele pasagie din contecstul cuvêntărei sale și le-au analisat cu sirguință, și prin aceasta au credut a fi învins pe onor. meu amic Polit. Ba nu!

Astfel d. e. a făcut-o și prea onor. domn ministru-president. Prea onor. domn ministru-president a dis, că, luând în considerație desvoltările cele mai de aproape ale Orientului, cu deosebire cele din Sêrbia, atunci n'am fi trebuit să creăm o astfel de lege, ci atunci am fi trebuit să dispunem, că în țara întreagă limba maghiară are să fie limba esclusivă de instrucție, căci în Sêrbia Românii ar sta într'un raport proporțional mai favorabil, decât Sêrbii în Ungaria. Prea onor. domn ministru-president este un mare măiestru de întorsături. Să'mi fie acum și mie iertat a întoarce aceasta. Stă în Ungaria națiunea maghiară față cu celelalte naționalități în astfel de proporție numerică ca și în Sêrbia Sêrbii față cu Românii?

În Sêrbia sûnt circa 1.300,000 Sêrbi și 200,000 Români, și în Ungaria sûnt două treimi ale populațiunei nemaghiare. Dacă deci Maghiarii în Ungaria ar sta în astfel de raport numeric, ca și Sêrbii în Sêrbia, atunci ar fi aici circa 10 milioane de Maghiari — și atunci onor. casă, nu s'ar fi presentat un asfel de proiect de lege. Românii din Sêrbia se sêrbesc înșiși, în tocmai precum Sêrbii din Bănat se romanisează. Sêrbii și Românii viețuesc împreună de veacuri și deși deosebiți, totuși au aceeași religie, un factor însemnat în Orient, și aceasta leagă aceste două popoare cât se poate de strîns, și prin amintirea acestei împregiurări de sigur înțelegerea aceea frățească între Sêrbi și Români nu se va tulbura, carea în discusiunea presentă se manifestează într'o formă atât de hotărîtă.

Prea onoratul domn ministru-president întreabă mai departe, „dacă popoarele nemaghiare locuitoare în Ungaria, avênd limbile lor și capabilitatea a se susțině și a se desvolta, trebuiesc să fie îngrigite de limbile lor pentru aceea, fiindcă sûnt siliți a învěța limba maghiară?“

Negreșit, căci concertarea nu decurge sub împregiurări egale. Puterea statului se află în mânile națiunei maghiare. N'a dis-o chiar onor. domn deputat Ludovic Mocsáry, că se intenționează maghiarisarea tocmai cu ajutoriul puterei statului? Noi prin urmare nu ne temem atâta de limba maghiară, ci de prigoniri înnoite pentru limba aceasta.

În adevěr, onor. casă! D-Voastră ați rupt-o cu tradițiunile milenare ale Ungariei, ați rupt-o atunci, când de loc ce ați învins Iosefinismul — ați călcat în urmele lui. Iosefinismul învins s'a retras și a venit Leopoldinismul, care în Ungaria a spriginit mișcarea dușmănoasă Maghiarilor.

Onoratul domn deputat Ludovic Mocsáry V'a și făcut atent la aceea, că D-voastră n'aveți să vě apěrați împrotiva naționalităților, ci împrotiva înrîurinței germanisătoare, care amenință statul unguresc de către Viena. Iosefinismul e numai la părere mort și Leopoldinismul nu este nimic alta decât o specie a Iosefinismului. Leopoldinismului sûnt naționalitățile unealta, ținta sa însě este Ungaria.

Aceasta noi o scim foarte bine după multe multe esperiențe jalnice și naționalitățile Ungariei sûnt însuflețite pentru libertatea constituțională a Ungariei. Libertatea, aceasta este legătura, ce ține popoarele Ungariei la olaltă. Ori ce cutezare împrotiva libertăței este o cutezare împrotiva Ungariei. Naționalitățile nu urmăresc „tendențe separatistice,“ nu „întreprinderi primejdioase,“ ele nu au „pretensiuni esagerate,“ ele nu au „întreprinderi îndreptate asupra întegrităței patriei și asupra unităței sale politice,“ ele nu sûnt „fățarnice,“

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă.*)

I.

(5 urmare.)

Dela boi trec în urmă la vaci, la porci, la oi și la cai. Pretutindenea Mihu le face împărtășire despre cum și când și în ce chip, le spune prețul și vremea cumpěrării, laudă soiul și scoate la iveală buna prăsilă eșită din gospodăria sa.

Sosind la vravul de saci, el desleagă gura unui sac, pentru ca fie care dintre cei de față să poată lua un pumn și să laude bobul plin. El însuși ia un pumn, îl scutură, îl privesce, dice că a eșit bine, îl aruncă jos, apoi leagă gura sacului.

Simion ține pumnul plin la gura unui bou apropiat, ear Mitrea ia câteva boabe între dinți și aruncă prisosul între saci, ca să găsească și paserile ceva.

„Rěu ai brodit-o, îi dice Simion căci aici ele găsesc în de prisos.

Când se îndreptară din nou spre casă, Safta se ivesce, ca din întêmplare, la capul scărilor.

— Vai de mine! cum ne-ați găsit! le dise ea. Dar să iertați. Așa-i omul cu gospodărie! Ori cât te trudesci, n'o scoți la cale.

„Lasă că te scim cât ești de harnică, îi dise Mitrea, — dar uită, ce velințe. Unde le-ai cumpěrat, de 'ți sûnt atât de frumoase?

— Vai de mine! Eu, să cumpěr? strigă Safta. M'a ferit Dumnedeu. Tot din casa mea!

„Nu te cred, grăì Mitrea cu rěutate. Prea sunt de-a degete tinere.

— Și oare nu am fată mare? dise Leica Safta.

„Ei! grăì acum Simion. Ai brodit-o vere Mitre. Ai brodit-o!

— Așa mai înțeleg și eu, glumì acesta. Dacă e vorba de fată mare, apoi, noroc să aibă!

„Norocul vine dela Dumnedeu! le respunse Leica Safta.

— Amin! diseră amêndoi, schimbând o privire plină de înțeles.

După aceste plecară de-alungul foișorului, eară Safta începù să le spue care când și în ce chip. Cele mai multe erau lucrate în casă; pe ici pe colo era însě câte o cătrință bogată ori câte o păreche de altițe, lucruri primite in dar de la cutare și cutare dintre rudeniile din satele mai depărtate ori lucruri moștenite dela buna și chiar dela muma bunicii.

Pe când ajunseră să între în casa cea mare, unde păreții sûnt acoperiți cu zaveze și împodobiți giur împregiur cu fel de fel de vase, începù a se întuneca și Marta întrà să pună două luminări pe masă și să le dică oaspeților bună sara.

— Noroc să ai nepoată! îi dise.

„Norocul, respunse Marta roșind, vine dela Dumnedeu!

— Amin! diseră ei și astădată.

Acum nu mai rěmânea îndoială că lucrul se poate pune la cale. Nici tată, nici mamă, nici fată nu a dis: Va da Dumnedeu și norocul cu vremea o vorbă foarte neplăcută la asemenea prilegiuri. Simion și Mitrea începură dar pe departe și mai pe-aproape, apoi mai de-a dreptul și mai lămurit, până ce ajunseră la vorbă fățișă. Safta și Mihu se mai făceau că nu înțeleg, în urmă nu îndrăzniau să creadă și erau uimiți de cinstea, ce li se face, în sfêrșit spuneau, că nu sûnt încă gata precum ar dorí, că le vine greu a se despărțí de singura lor fiică... la urma urmelor — că teacă... că pungă până ce Mitrea nu se ridicá vesel și grăì:

— Va să dică — lucrul e gata, numai să vrea si fata!

„Ei! așa i-o fi fost ursita! grăì Mihu, zimbind cu mulțămire.

Leica Safta își supse buzele și dise; „Să o întrebăm pe ea. Ce mai scii? fetele sûnt cam de capul lor.“

Dicênd aceste, chemà pe Marta să mai aducă o garafă de vin.

— Ei, dar în grabă ne lași, nepoată! — grăì Simion, când ea să easă. — Nici nu te-am vědut, precum dorim să te vedem.

Marta se oprì turburată.

— Se șoptesce, că ai să te măriți! dise Mitrea glumind.

„O fi! îi rěspunse Marta zimbind. Dar eu nu sciu nimic.

---

*) Din „Convorbiri literare“.

ele nu sûnt „şovăitoare“ şi „respânditoare de perfidii orientale,“ naţionalităţile „cochetează“ cu „străinětatea,“ nici nu „intrigează în patrie“ — cu toate aceste lucruri măgulitoare ne dă diaristica şovinistă în cap mai pe di ce merge; — ci naţionalităţile iubesc această patrie a lor, iubesc libertatea şi ţin cu credinţă la domnitorul lor, la patria lor, la monarchie, neluând în băgare de samă, dacă credinţa lor află recunoscinţă sau ba; ele nu lasă să se împedece în împlinirea datorinţei lor, nici prin dojană nici prin încercări de întimidare, — aceasta e mângăierea lor faţă cu toate înfruntările nedrepte — să Vě feriţi însě şi D-Vstră, a împinge naţionalităţile cu puterea în braţele Leopoldinismului, ce totde-auna stau deschise şi sûnt gata ale primí.

La sfêrşitul discursului meu, să'mi permită onor. casă încă o observare. (*Să audim!*) Mărturisesc că am fost surprins în mod foarte neplăcut prin cuvintele prea onor. domn ministru de instrucţie, că „noi în zădar scriem şi vorbim împrotiva celora, cari se lasă a fi conduşi de patimă, preocupaţie sau de mâncărimea a juca un rol.“ Nainte de toate trebuesce să observ, că precât sciu eu, cuvêntul acesta „mâncarime a juca un rol“ în casa aceasta mai dintâiu 'l-a amintit onor. domn deputat Helfy; de atunci îndeobşte se întrebuinţază ca frasă îndatinată.

În cuvêntul acesta e cuprinsă întreaga politică de naţionalităţi a onor. domn deputat. Pe faţă a esprimat aceasta cu prilegiul desbaterei asupra budgetului. Eu am urmărit atunci discursul onor. domn deputat Helfy cu atenţiune şi am vědut, că onor. domn deputat Daniil Irányi, care şedea înaintea lui, clătina din cap admonând. Onor. domn deputat Irány a dis, că acela, care ar fi capabil să statorească o înţelegere pacînică între naţionalităţile Ungariei, ar puté trece de întemeietoriul din nou al Ungariei. Vědênd că onor. domn deputat Irányi clătina din cap la acea cuvêntare, am ajuns la convingere, că el pe onor. domn deputat Helfy nu'l ţine de acest reîntemeietoriu al Ungariei. (*Ilaritate!*) Şi în acest ton şi în acest chip vorbesce şi ministrul de culte al Ungariei; asupra unei cestiuni atât de serioase se nasce firesce o desbatere mare. Să'mi fie permis în contrast cu aceasta a cita unele cuvinte din raportul comisiunei, cu cari în camera belgiană s'a presentat proiectul de lege despre întrebuinţarea limbei flandrense. Se dice ací:

„La langue est plus que l'intérêt personnel; elle est plus que la conscience, car celle ci est par suite des circonstances extérieures, sujette à des modifications multiples. Elle est même plus intime au peuple que sa religion, car elle est plus ancienne et tient plus à son individualité.

„La question de la langue est une question de conscience, dans laquelle personne, d'autre que le propriétaire de l'idiôme n'a à intervenir c'est donc une affaire qui ne souffre pas de discussion.“

În adevěr, limba e mai mult ca un interes personal, mai mult ca confesiunea politică, pentru că aceasta este espusă la multe schimbări prin împregiurări — limba este mai strîns legată cu naţiunea ca şi credinţa, pentrucă aceea este mai veche şi este legată de individualitatea cea mai din lăuntru — cestiunea limbei este o cestiune a conscienţei, în care nu e niměnui iertat a se mesteca, numai proprietarului limbei — este deci un lucru, ce nu permite nici o discusiune.

Nu patima deci, ci revoltarea asupra vătěmărei comoarei celei mai sfinte, nu preocuparea, ci progresul şi simţul pentru binele obştesc, nu mâncărimea a juca un rol, ci conscienţa ne îndeamnă la opoziţie atât de mare faţă cu confesia D-voastre politică.

Sciu bine, onor. casă, că în casa aceasta va învinge confesia politică — căci nu e vorba de ocupaţia Bosniei, când resultatul votărei a fost îndoielnic, ci de ocupaţia scoalelor, despre care un oarecare *esprit de corps* s'a şi esprimat de mai nainte. Dar afară de casa aceasta noi sûntem maioritatea. (*Glasuri din stânga estremă: Nu este aşa!*)

Eu deci onorată casă, nu primesc proiectul de lege ca basă a desbaterei speciale. (*Aprobare*).

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Iunie.

La noi în Ungaria reformele nu mai au sfêrşit; în continuu trecem din o reformă într'alta, aşa încât nici nu ne mai remâne regaz pentru a puté apreţuí binele sau rěul. Se signalisează din cercuri competente, că legea municipală va fi modificată într'acolo, ca funcţionarii administrativi să fie denumiţi de guvern, şi legea timbrelor şi a tacselor — o lege cu totul nouă, să se reformeze din fundament.

În Austria s'a început alegerile dietale. Resultatele încă nu sûnt cunoscute, afară din puţine cercuri. Cehii au publicat un apel electoral, care este un reflecs fidel al schimbărei vederilor, ce s'a petrecut la Cehi cu privire la participarea la dietă. Apelul, care poartă în frunte signatura Dr. Rieger, declară, că Cehii sûnt gata a întra în senatul imperial, dacă acest pas a lor li se va face posibil fără denegarea naţionalităţei şi dignităţei lor. Spre acest scop să se facă Cehilor oare-care concesiuni, până acum neprecisate mai aproape, pentru a aduce în conglăsuire dreptul de stat bohem cu dreptul de stat public.

Ocuparea Novi-Bazarului pare a fi amênată. În privinţa aceasta i se scrie diarului „Neue freie Presse“ din partea militară următoarele: „Ocuparea Novi-Bazarului pare a nu se realisa aşa curênd. Încât se tractează despre înaintarea şi trecerea faptică a graniţei de sud a terenului de ocupaţiune, měsurile de lipsă nu s'au ventilat până acum în cercurile competente nici într'atâta, ca să se pregătească o operaţiune pacînică, cu atât mai puţin să se hotărască ceva definitiv.“

Camera din România a primit cu 99 contra 9 voturi adresa de respuns la mesagiul domnesc. Eri s'a ţinut o şedinţă secretă a senatorilor şi a deputaţilor în causa cestiunei Ovreilor.

Despre moartea principelui Napoleon diarele franceze şi engleze publică o mulţime de detaiuri. Scirea cea dintâi despre moartea tinerului principe a primit-o ministrul de resbel englez în 7/19 Iunie, în care di a şi comunicat-o camerei. Ministeriul de esterne frances a fost încunosciinţat în sara aceleiaşi dile prin ambasada din Londra. In Paris tristul eveniment a fost cunoscut numai înaintea amedei la 20 Iunie prin o ediţie separată a diarului "Estafette". Diarele din Londra discută cu multă şi sinceră compătimire moartea principelui; foile franceze royalistice se ţin foarte reservate.

Scirea despre abdicerea Chedivului din Cairo,care o comunicasem după o telegramă a lui „Pester Lloyd“ este pripită. Abdicerea se aşteaptă, dar până astădi ea nu este fapt.

Corespondenţe particulare

ale *„Telegrafulu Român.“*

Riu-alb, în luna lui Iunie 1879. (Alegere de notariu cercual). Diuariul maghiar „Hunyad“ ce apare în Deva în Nrul 21 din 28 Maiu a. c. sub „A napi események köréből“ face un estras scurt despre alegerea notariului cercual de-aici, carea s'a ţinut în Riu-alb sub presidiul ilustrului d-n jude pretorial Puj Zsigmond.

Dacă aceea descriere ar fi fost justă, atunci între conaţionalii nostri ar face o sensaţiune mare, ba mulţi din lectorii lui Hunyad poate vor fi cugetând cu preoţii şi învěţătoriul despre cari vorbesce corespundentul vor fi băgaţi în butuci. Dênsul dice: „Ez eddig furcsa csupán, azonban komoly szint ad e választási ügynek a nagy mérvii bujtogotás, melyet a roman lelkészek 's egy kőzségi tanitó elkővettek, kik azzal izgattak a nép között hogy „tolvaj magyart“ ne válaszszanak, mivel a magyarok el akarják törötni a nemzetek nyelvét, igazságát és jogait.“ Dênsul mai amintesce vre-o câteva cuvinte şi despre Românul din Hunedoara, precum şi despre comisiunea de încredere dela aceea alegere, cari însě nu se plătesce a le amintí, căci nu merită a se perde timpul cu cetirea lor.

Se vede însě că „Beküldetett“ a lui Hunyad n'a avut cunoscinţă destulă despre aceea alegere.

Pentru a cunoasce însě ori cine fie de ori ce naţiune decursul alegerei noastre de notariu, voiu a o descrie în tot cuprinsul ei, aşa după cum în realitate a şi fost.

Fostul notariu Iáry Iános se afla în o stare sanitară de tot slăbuţă, din care causă nici că mai putù funcţiona, ci'şi dedea demisiunea naintea ilustrului d-n jude pretorial Puj Zsigmond; aceasta se aduse la cunoscinţa vice-comitelui, ear acesta numai decât şi publicà concurs cu terminul pentru recurenţi 16 Maiu ear diua alegerei 21 Maiu.

Candidaţi îndată se aflară destui; anume: Mircsa, Maksay, Patomir, Balint Ődön de naţiune maghiară: Ioan Şandru, Apostol şi Rimbaş de naţiune română.

Dênsii afară de Rimbaş — Românul din Hunedoara şi incepură pe întrecutele a corteşí prin comune spre a'şi dobândí voturile alegětorilor, fâcêndule tot felul de promisiuni, dar beutura încă nu lipsia. Unul dintre aceşti candidaţi a fost aşa de procopsit de-a făcut chiar contract cu o comună, ca alegêndul pe el va micşora atât salariul cât şi celelalte venituri ale notariului, ba ce e şi mai mult, a avut cutezanţa de-a arěta oamenilor o scrisoare falsă în care era scris dela d-nul „szolgabiró“ că dênsul e notariu şi altul nu!

Despre toate aceste d-nul jude pretorial a avut cunoştinţă clară, însě dênsul ca om înţelept şi prea bun nu'şi făcea nimica din acele, ci ridînd dicea: facă ce voiesc,dar ací e treaba alegětorilor; ei sciu că votul lor e liber şi nu'i poate silí niminea, voteză dar fie-care pe cine are poftă, atâta însě aş dorí ca se aleagă un notariu bun.

El a arětat că iubesce egalitatea şi frăţietatea, în urmarea căreia e şi stimat de întreg cercul pretorial.

Timpul de alegere se apropia; Românul din Hunedoara încă vine şi ca şi ceilalţi merge la domnul jude pretorial spre a se presenta.

De-ací vine în Ruşor la preotul Simion Suciu şi fără de-a petrece ací timp îndelungat vin ambii la învěţătoriul din Riu-alb Ciachi.

Ací preotul Suciu şi înveţ. Ciachi îi făcură propunerea, că Rimbaş să nu umble prin comune resp. pe la alegětori, căci aceştia se cam urîseră de visitele cele multe ale celorlalţi candidaţi, ba spunênd cea dreaptă de multe ori se ascundeau de feţele lor; ci mai bine să se reîntorcă acasă şi se vină pe diua alegerei, promiţindu'i că dênşii îşi vor face datorinţa dacă dênsul va fi mai cualificat.

Este prea bine cunoscut, că preoţii şi învěţătorii sûnt unicii conducětori ai poporului, şi cu durere trebue se dic, că în timpul de faţă nici că mai are poporul alţi indivizi pe cari să'i poată numí de-ai lui. În preoţi şi în învěţători are bietul popor toată încrederea şi dela acestia şi aşteaptă toată mângăerea.

Astfel făcură şi acum alegětorii cercului nostru. Dênşii toată încrederea 'şi-au pus-o şi acum în preoţii şi învěţătorii amintiţi. Ceşti din urmă avênd cunoştinţă clară despre cualificaţiunea fie-cărui din cei 7 candidaţi recomândară 3 indivizi între cari era şi Rimbaş.

Alegětorii fără de-a cunoasce pe Rimbaş şi fără de-a'l fi vědut indată începură a se înteresa de dênsul şi preste puţin se şi solvară a remâné pe lângă Rimbaş, acestia erau alegětori din 3 comune, căci celelalte 2 comune îşi aveau candidatul lor fiecare pentru sine; aceasta desbinare a celor 2 comune — Băesci şi Ruşor — în cari funcţionează tocmai preoţii despre cari vorbesce Hunyad, nu a provenit din indemnul preoţilor ci acolo a predominat păharul cu carele s'a şi ales.

Diua de 21 Maiu e ací, candidaţii toţi vin la locul de alegere — Riu-alb. Alegětorii încă se adună. La 9 a. m. sosesce şi d-nul jude pretorial Puj Zsigmond, îndată alege o comisiune de controlă, şi ocupându'şi fie-care locul, decid: că votisarea — în cas dacă nu va fi aclamare — să se întêmple prin spunerea numelui seu şi prin arětarea respectivului pe care'l voiesce de notariu.

Alegětorii se chiemară înainte spunênduli-se însemnătatea dilei acestia, nereeşind aclamare, poftiră votisare. Votisarea se întêmplà prin tragerea de sorţi, respective care comună se voteze 1-a a 2-a şi a 3-a oară etc.

Votisarea decurse prin spunerea numelui în ordinea cea mai frumoasă vre-o 3 alegětori nu sciură numele candidatului, dar în persoană încă nu'l cunoscură, prin urmare nici că avură valoare acele voturi. Finindu-se votisarea, resultatul ei a fost, că Rimbaş a dobêndit maioritate de voturi şi că atare a şi rěmas notariu cercual.

Candidaţii cealalţi şi însinuară protest.

După depărtarea presidiului şi a publicului îndată se adunară la „mai marele contrariu al partidei lui Rimbaş“ şi ací oţelindu-se cu „ţuică“ căutară causa de protest, dar mi se pare că nu aflară, sigur oţelul au fost prea slab. De-ací se duseră în grupă în comuna vecină Băesci, carea e foarte vestită de vin bun şi apă acră (borviz) destulă.

După ce goliră vr'o câte-va părechi şi aflară causa de protest, încă foarte curioasă; anume: preoţii românesci Nandra şi Suciu, împreună cu

---

— Şi dacă noi am sci?

„Mi-aţi spune şi mie! le dise ea.

— Asta-i, vedi asta-i! grăì Simion! că nu scim nici noi; dar se dice, tocmai spuneam věrului Mihu, că ar fi să te peţească Toderică, îl scii acum! Şi se teme...

El tăcù şi Marta tăcù şi toţi tăcură. Cuvêntul următor trebuia să fie al mumei; Ei! spune, ce ai dice tu?

Marta dete din umeri şi grăì: cum a vrea tata.

— Noroc să ai, grăiră amêndoi oaspeţii, ridicându-se de pe scaun eară Mihu simţì o deosebită rěcoare la inimă, vědênd că lucrurile se fac atât după voia lui.

Cu aceste toată treaba era pusă la cale şi luându-se înţelegere, ca preste trei dile, adecă Dumineca, junele să vie cu părinţii şi cu oamenii sei, să peţească după obiceiu şi să se facă logodna.

Cei doi trimişi plecară cu respunsul Marta le sărută mânile, eară Mihu şi Safta îi însoţiră până la portiţă.

(Va urma).

învĕţătoriul Ciachi ar fi ḑis alegĕtorilor „se nu aleagă hoţ de ungur de oare ce Ungurii vreau ale răpí limba, dreptatea şi averea.“

Eu mĕ mir de-acei candidaţi că cum putură afla astfel de cuvinte, ce samĕnă a fi eşite mai mult din burta lui Bachus decât din gură omenească. Noi ne-am pomenit cu Ungurii ce se află şi acum în cercul nostru, dênşii încă s'au pomenit cu noi, dar până astăḑi, lauda bunei înţelegere ce esistă între noi, că nici unii n'am avut lipsă de-a folosí astfel de cuvinte.

Poate că Domnia-voastră d-nilor candidaţi voiţi a le întroduce?! Dar vĕ asigur că în cercul nostru rĕmâneţi pe jos cu ele.

Destul că acest protest stilisat aşa după cum ḑiseiu îl trimiseră d-lui vice-comite. Acesta nu aduse nici un decis final ḑicênd că protestul se va înainta la comitetul comitatens, dar totuşi până atunci să se aleagă un substitut. Această alegere se întêmplà în 29 Maiu tot în acel loc. Dintre candidaţi au fost presenţi, rivalii sângeroşi Maksay, Apostol, Ioan Şandru şi alesul notariu Rimbaş.

Dacă cândva aceşti rivali ai lui Rimbaş nu 'şi-au cunoscut pĕcatul, acum avură cea mai bună ocasiune de-a şi'l vedé cu ochii, căci pe lângă toate apucăturile lor ticăloase şi pe lângă toate promisiunile lor netrebnice totuşi fu ales şi de substitut noul notariu Rimbaş şi încă spre uimirea lor prin aclamarea totală, neaflându-se nici măcar unul între alegĕtori care să poftească pe altul.

După ce se finì actul alegerei, Maksay fu aşa de inpertinent de ḑise către domnul jude pretorial Puj Zsigmond că şi acum voiesce a însinua protest, dar apoi îşi capĕtă rĕspunsul într'un ton, ce cred că nu 'i-a prea ticnit procopsitului de Maksay.

Să vedem însĕ cu protestul făcut contra preoţilor şi a învĕţătoriului ce s'a întêmplat? Căci dênşii vor fi ḑis astfel de vorbe agitătoare contra altei naţiuni, atunci de sigur au comis causa de crimă.

Cu rĕspunsul acesta remân datoriu până la timpul seu. Atâta însĕ sciu că în 8 Iunie cu posta de sara d. jude pretorial a primit ordinaţiune ca să investigeze causa; până acum încă nu s'a început.

Ce se ţine de învĕţătoriul Ciachi, fie cine dintre lectori poate vedé în „Hunyad“ Nr. 23 din 11 Iunie un articlu îndreptat către redacţiune de către domnul inspector scolastic Rethi, unde însuşi domnul jude pretorial deneagă toate acele scornituri.

Cred, ba şi afirmez, că tot aşa va fi şi despre preoţi. C—i.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 3.

Şedinţa din 25 Maiu st. v. 1879.

Membri presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Fălcoian Stefan, Ghica Ion, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Papadopol Calimach Alecsandru, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului verbal al şedinţei precedente, şi se adoptă.

Dl preşedinte comunică o adresă a d-lui N. Densuşian, prin care trimite copii după nesce acte diplomatice, scrisori de-ale principilor români din secolul XVIII, pe care i le-ar fi oferit D. Coloman Thaly, membru al academiei de sciinţe din Pesta, care le-a copiat pe unele din archiva de stat a Ungariei, eară pe altele din archiva familiei Carobji. Se primesc cu mulţămire.

D. Haşdĕu crede a profita de ocasiune spre a se arĕta d-lui N. Densuşan mulţămirile pentru zelul şi activitatea care le-a consacrat în urmărirea şi decopiarea atâtor documente importante pentru istoria naţională.

D. Odobescu ḑice, că relaţiunile d-lui Densuşan, despre misiunea istorică ce i s'a dat, trebuie să se dea în cercetarea şi apreţiarea secţiunei respective, pentru ca academia, mai bine încredinţată să poată decide dacă misiunea d-lui Densuşan trebuie să se mai prelungiască.

Adunarea consultată recomâdă acest subject sectiunei istorice.

D. Maniu propune ca, după procedura ce s'a urmat cu d-nii membri chiemaţi în sînul adunărei în şedinţa dela 23, să se invite ca membru actual şi D. Andreiu Mocioni, spre a lua parte la lucrările academice.

Se observă de către unii membri că în situaţiune analoagă se găsesc şi alţii despre care ar trebuí mai ântâiu să avem încredinţare particulară că primesc de-a revení în sinul adunărei, la care fuseseră numiţi.

D. Maniu presentă o propunere subscrisă şi de D. Babeş în următoarea cuprindere;

„Membrii academici fiind pe viaţă aleşi, delegaţiunea este invitată a chiema pe toţi membrii cei cari au figurat dela înfiinţarea societăţei academice române.“

Această propunere se primesce cu maioritate.

La ordinea ḑilei fiind numirea comisiunei financiare pentru cercetarea compturilor şi administraţiunei fondurilor, se procede la vot prin bilete şi se aleg cu maioritate d-nii Hodoş, Caragiani şi Stefănescu.

D. secretar general cerênd să se reguleze sarcina de secretar ad-hoc, care după statute trebuie să se aleagă anume pentru redacţiunea proceselor verbale ale sesiunei, adunarea îl invită ca să poarte dumnialui această sarcină ca şi în anul trecut.

Şedinţa se ridică anunciându-se cea viitoare pentru ḑiua de Luni, 28 Maiu, când comisiunile numite să vie cu lucrările lor respective, spre a se puté pune în discuţiune.

Vice-preşedinte, G. Bariţ.
Secretar ad-hoc, Sion.

Varietăţi.

* (Maiestatea Sa) împĕratul, ţinêndu-se în acest an la M. Oşorhei eserciţiile militare în luna lui August, va sosì la Oşorhei şi va petrece acolo vr'o câteva ḑile. Aşa ne spune „Pester Journal.“ Tot pe timpul acela se vor ţiné acolo şi eserciţiile honveḑilor, la cari se vor chema toţi honveḑii din părţile de jos ale Ardealului. La acele va asista Alteţa Sa archiducele Iosif.

* (Parastas). Sâmbătă dimineaţa la 9 oare va avé loc în biserica gr. or. din cetate un parastas solemn în memoria reposatului Archiepiscop şi Metropolit Marelui **Andreiu** baron de **Şaguna**, pontificat de Escel. Sa Preas. Archiepiscop şi Metropolit *Miron Romanul* cu asistenţă corespunḑĕtoare.

* (Progresele sciinţei). Unde se vor oprí oare progresele sciinţei? „Berliner Börsen Courier“ menţionează o descoperire, care dacă ar fi confirmată ar constituí de sigur una din cele mai mari şi mai preţioase victorii a sciinţei moderne;

Un domn Rotura ar fi descoperit în America de sud o otrava vegetală care are proprietatea de-a arunca animalele într'o stare de moarte aparentă, în care ele remân până ce o altă contraotravă face din nou ca să circuleze sângele, restabilind funcţiunile inimei. În modul acesta, s'ar puté trimite din America în Europa animale vii într'o stare de letargie.

D. Rotura asigură că, sub oare-care condiţiuni, s'ar puté manţiné animalele în această stare, în timp de de mai multe luni şi chiar de mai mulţi ani.

* (Greutatea omului). Greutatea mijlocie a unui copil e la nascere 3.20 chilograme, a unei copile 2.91. Copii perd din greutatea lor în cele 3 ḑile după nascere şi nu cresc până cam după a 7 a ḑi dela nascere. In etate egală bărbatul în deobşte e mai greu ca femeia, numai în al 12-lea an ei de regulă sùnt egali. Al 40-lea an este timpul, când se desvoaltă perfect greutatea omului, femeia însĕ adesea îşi ajunge greutatea cea mai mare în al 50-lea an. Greutatea mijlocie a bărbatului e în al 25-lea an 62.93 şi în al 40-lea an 63.7; a femeii e în al 25-lea an 53.2 şi în al 50-lea an 56.16 chilograme. Dela al 40-lea şi 50-lea an începênd şi bărbătul şi femeia perde din greutate, care perḑĕmênt face la sfêrşitul vieţei 6—7 chilo.

* (Asigurare contra vărsatului). Se vorbia mai ḑilele trecute despre fundarea unei companii de asigurare contra vărsatulu, în America de sud.

Fiind că pentru multe din damele cele tinere, frumseţa figurei este cea mai bună (?) şi unica zestre, şi că vărsatul micşorează foarte adese această frumseţă într'o mare proporţiune, şi prin urmare şi şansa de-a se mărita, compania este pe o bună cale de-a face avere şi şi are deja un bun numĕr de asiguraţi.

Această societate are de scop de-a înlocuí frumseţa perdută prin o sumă de bani plătită celor interesaţi.

Preţul poliţei este în raport cu suma asigurată; un juriu este însărcinat de-a hotărî până la ce punct frumseţa este vătămată şi a plăti în consecinţă.

* (Inimicii pomilor). Poate că vĕ plac fructele şi n'aveţi gust rĕu. În casul acesta îngrigiţi de pomi. Ei au inimici de moarte în nisce vermi care le rod fructele încă verḑi. Aceste fiinţe strică douĕ treimi din fructe către finea lui Iunie şi Iulie. Fluturii lor îşi depun ouĕle în Iunie şi Iulie în poamele încă necrescute. Vermele mânâncă sîmburele, ba chiar şi partea cărnoasă şi face se cadă fructul. Vermele de coloarea pomului se lasă pe el jos către începutul lui Iulie până în Octomvrie, pe urmă se urcă earăşi în pom şi se ascunde în crepăturile scoarţei, unde se învĕlesce într'o pânză alburie grea de recunoscut şi de găsit. În Aprilie viitoriu se împupează şi în Maiu îşi reîncepe, lucrul destructor, I. Becker, profesor de fete în Jüterbog (cercul Potsdam), s'a ocupat de aceste fiinţe destructoare şi a inventat în contra lor un fel de cleiu, numit Brumata-cleiu. Eată mijlocul propus de el: La o înălţime de 1 metru dela pămênt se învĕlesce pomul într'o verigă de hârtie lată de 10 centimetre. Această verigă se leagă numai la capul superior şi partea din afară a ei se unge cu Brumata-cleiu. Vermii, urcându-se pe trunchiul pomului, se opresc sub hârtie la adăpost de frig şi de inimici, sau vor să treacă preste ea mai departe şi atunci rĕmân lipiţi de cleiu. Veriga poate rĕmâné până în Decemvrie. Vermii se adună în ceată compactă şi ciocănitoarele îi pot găsí uşor, aşa încât omul mai nici n'are lipsă să'i caute şi să'i ucigă. Este lucru firesc, că dacă vecinii nu iau aceleaşi precauţiuni ca noi, toată întreprinderea e zadarnică, de oare-ce fluturii vecinului pot sbura la oare-care distanţă şi'şi pun oauĕle şi în fructele pomilor nostrii.

* (Moştenirea fabuloasă). Cu privire la moştenirea fabuloasă a d-lui Trausch, chemistul laboratoriului spitalului Colţei, despre carea vorbirăm deja în numĕrul 62 al „Telegrafului Român“ ḑiariul „Timpul“ află din isvor sigur că rĕposatul unchiu, nu se numia Trausch ci Shöck. Acesta murise, după cum se spune înainte de patruḑeci de ani lăsând după el o avere colosală. Averea rĕmase în îngrigirea unui prietin al rĕposatului Shöck, care murind şi el înainte cu vr'o douĕḑeci de ani lăsà banii bancei engleze pentru ca ea să caute pe ereḑii defunctului Shök. Trecură ani la mijloc până ce s'a aflat că familia Trausch este înrudită în linie colaterală cu Shöck. Ereḑi sûnt mai mulţi, între cari este şi d. director al eforiei spitalelor de aici. Până se va face partagiul vor trece ear ani şi suma ce se va cuvení d-lui Trausch nu poate fi atât de mare precum se vorbia. E drept că averea totală se urcă, conform actelor, la suma frumoasă de 13 milioane livre sterline, adecă cam la 400,000,000 franci. După ce se va stabilí numĕrul ereḑilor se va puté cunoasce cifra ce se cuvine d-lui Trausch, care în ori-ce caz va fi destul de însemnată.

„Când norocu-'şi schimbă pasul
N'aduc ani ce-aduce ciasul.“

* (O mamă uitucă). Şeful staţiunei din Genf primì de curênd următoarea împărtăşire oficială telegrafică de la staţiunea Alost: „În trenul de la 10 oare 50 minute am uitat: un copil de 6 luni, un parapleu şi un pachet cu vestminte“. Deocamdată, seful staţiunei din Alost a trebuit să poarte grige de copil.

Bursa de Viena

din 25 Iunie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	66 45
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	67 55
Împrumutul de stat din 1860	126 35
Acţiuni de bancă	824 —
Acţiuni de credit	262 75
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 90
London	115 90
Galbin	5 47
Napoleon d'aur (poli)	9 23

Economic.

Budapesta, 21 Iunie n. Impregiurările timpului din sĕptĕmâna trecută n'au fost nefavorabile; ploaia de foarte mulţi poftită a şi întrat chiar pe la începutul sĕptĕmânei şi a ţinut în tot decursul ei, arĕtânduse adesea chiar în torenţi, însoţiţi de vremuri grele cu grândină. Aceste ploi au fost tare folositoare de altmintrelea pentru cucuruz, napi, crumpene şi tăbacuri; cam nepriincioase însĕ pentru fênuri şi rapiţă. Timpul înflorirei grânelor a fost de tot favorabil, o împregiurare, carea a ajutat desvoltarea şi crescerea spicelor şi grăunţelor lor a căror stare este lăudată din toate părţile. Pe aici domnesce pretutindenea nădejdea, că secerişul o să fie bun şi îndestulitoriu, cu deosebire dacă timpul următor va fi însoţit de vreme mestecată cu căldură şi ploi din când în când. Jăluirile de mai nainte asupra ruginei au încetat cu totul şi domnesce mai pretutindenea nădejdea, că dacă în următoarele 14 ḑile va fi timpul ca cel de faţă, atunci cestiunea ruginei tuturor plantelor va fi deslegată favorabil. Starea aceasta a bucatelor şi a tuturor celorlalte fructe a născut o retragere oare care dela negoţul lor, în urma cărei împregiurări şi preţurile lor au fost cam slăbuţe. Notăm în special următoarele:

Grâul la 85,000 m. m. s'a plătit cu câte fl. 9.90—10; Sĕcara la 3000 m. cu fl. 5.60—6.10; Orzul la 400 m. cu fl. 5.15—6.10; Cucuruzul la 15,000 m. a trecut cu fl. 5.09—5.20; Ovĕsul cu fl. 5.25—5.60; Făina şi în sĕptĕmâna trecută n'a avut mare trecere.

Păstăioasele asemenea n'au trecut prea bine, pentru că n'au avut cumpĕrători şi s'au plătit: mazerea numai cu fl. 5.80—10; lintea cu fl. 8—11; fasolea cu fl. 6.60—7.50; mălaiul cu fl. 5—5.15; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8—8.50; şi sĕmênţa de in cu fl. 13 per 100 chigr.

Lânile per 56 chhr. s'au vêndut cu fl. 39—42;

Porcii n'au avut căutare. In têrg s'au aflat 89.730 dintre cari au fost din Ungaria de jos 2490, şi din Ardeal 250 cap. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 39 fără, apoi cu fl. 42—43 cu vas cu tot; Slănina cu fl. 36.50—38.50; sĕul cu fl. 42 50 —43.50; Rapiţa din Bănat cu fl. 11, din România cu fl. 12.25; Spirtul a trecut per 10 mii litre %, şi adecă *en gros* cu fl. 27.50 şi în consum cu fl. 28; Peile au trecut între toate articulele din sĕptĕmâna espirată mai bine. Şi adecă: peile de oaie din Bănat cu fl. 120—130 cele de miel din Bănat şi Ardeal cu fl. 70—80; şi cele de capră cu fl. 105—120 toate per 102 de dărabe. Peile de bou din Bănat cu fl. 135—140; cele din Ardeal cu 145—150; peile de viţĕl cu fl. 180—190, per 102 dărabe; cele de cal cu fl. 11—12.50 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 Iulie şi 16 August imob. lui Mihail Incze şi soţiei sale în Közép-Ajta; în 4 Iulie imob. lui Alecsandru Biro în Arcoş (judec. cerc. Săngiors); în 10 Iulie imob. rĕmasului după Ioan Temesvári în Braşov (trib.); în 24 Iulie şi 28 August imob. Linei Radu şi soţi în Mohu (trib. Sibiiu); în 8 Iulie şi 8 August imob. Bertei Fanta în Alba Iulia (trib); în 20 Iulie imob. rĕmasului după Mihailă Rĕhĕian în Tiuri (jud. cerc Aiud); în 5 Iulie imob. lui Stefan Suciu în Peta (trib. Cluj); în 30 Iunie imob. lui Mihail Coc şi soţi în Cărpiniş (jud. cerc. Abrud); în 22 Iulie şi 23 August imob. lui Mihailă Sălejan în Haţeg (jud. cerc.); în 22 Iulie şi 22 August imob. lui Dănilă Macsimilian în Lancrĕm (jud. cerc. Sassebeş); în 1 Iulie şi 1 August imob. lui George Mărian în Abrudsat (jud. cerc. Abrud); în 23 Iulie şi 23 August imob. lui Frideric Riseri şi soţi în Sighişoara (jud. cerc.); în 9 Iulie şi 9 August imobil. lui Francisc Horvat în Broşteni (jud. cerc. Sechelihid); în 30 Iunie imob. lui Carol Brestewsky şi soţi; în 5 Iulie imob. lui Martin Groffe şi soţi în Bistriţă (trib.); în 1 Iulie imob. lui Ioan Melchior în Tiucoşul săsesc (jud. cerc. Sighişoara) în 11 Iulie imob. lui Ioan Szabo în Cluj (tribunal).

Mare şi fericită nuvelă. Biroul principal de Loterie germână Isenthal & Co. în Hamburg, publică prin diarul nostru de ađi a II-a serie a loteriei germâne de bani, a cărei tragere se începe la 9 Iulie 1879. După informaţiunea ce primim dela casa Isenthal & Co. participarea Românilor la Seria I a a fost într'atâta în cât casa Isenthal & Co. are de gând de-a instituí la Transilvania o Agenţie, şi a şi făcut chiar mai multe întrebări în această privinţă.

Premiul cel mare al ultimei Serie a fost câstigat de un proprietar la Iaşi, şi premiul al doilea a fost câstigat de un fabricant la Berlin: Clienti şi Români au mai câstigat şi diferite câştiguri mici. Este de dorit şi sperăm că de astădată fortuna va favorisa pe Clientela română şi cu câştigul cel mare, care întrece o jumĕtate milion de franci. Putem dar admite că participarea va fi foarte considerabilă. Este de prisos de-a mai vorbí ací despre soliditatea acestei Loterie, de oare-ce garanţia guvernului a unui Stat germân e suficientă pentru fie-care jucător.

Consemnarea.

contribuitorilor marinimoşi, cari a binevoit a oferí sumele urmânde mai la vale, cu ocasiunea arangiărei „seratei-literare-musicale“ de către junimea română din Budapesta în 12 Februarie a. c. în folosul societăţei de lectură „Petru Maior.“

(Încheiere).

Prin d-na Iudita Măcelariu în Sibiiu. DD. Iudita Măcelariu 2 fl., N. Dunca 2 fl., Maria Hanea, A. Moga, Maria Roşca, Alesandrina Mateiu, M. Brote, Maria Harşan, Elena Popescu, Iosefina Răcuciu, Caliopi Boiu, Maria Cosma, Elena Pop, Maria Cunţan, E. Păcurariu, Ioana Bădilă, Maria Roman câte 1 fl. Suma 19 fl.

Prin dl Georgiu Fejér B. 3 fl.

Prin dl Ioan Ciocan în Năsĕud. DD. Ales. Şotropa, Dr. Stef. Pop, Leon Piciu, A. Mazanek, Mih. Damide, Sim. Tanco, Bas. Groza, S. Stoica câte 1 fl., S. Drăgan Bebricara, Erem. Şorobetea, N. N. câte 50 cr. Suma 10 fl.

Prin dl Ladislau Sarkady în Cristiara. DD. Ios. Roman 2 fl., Paul Faşie 2 fl., Ladislau Sarkady, George Damşa, L. Lazar, Nic. Gavra câte 1 fl. Suma 8 fl.

Prin dl Iul. Filipescul în Braşov: Dr. Neagoe, Sim. Mărginean, Mich. Deanly, Macsimilian Laurenţiu, Al. N. Orgidan, M. I. Masin, Dan. Dinotaiu, I. Filipescul câte 1 fl., G. Ioanescu 2 fl., Ioan Luzaiu 2 fl., un anonim din România 4 fl. Suma 16 fl.

Prin dl Ioan Moldovan în Blaj 3 fl.

Prin dl Desideriu Borbola în Lipova. DD. Desideriu Borbola 2 fl., Georgiu Mateiu 2 fl., Georgiu Dimitrescu 1 fl. Suma 5 fl.

Prin dl Dr. Colcer în Şomcuta mare. DD. Ioan Pop, Nic. Nilvan, Ales. Pop, Flor. Nilvan, Dr. Colcer câte 1 fl., Elie Pap şi Teodor Blaga câte 50 cr. Suma 6 fl.

Prin dl Mich. Sturza în Sepreuş. DD. Petruţ, Dr. Ar. Kovács, N. N. câte 1 fl., Mich. Sturza 2 fl., Nica 50 cr. Suma 5 fl. 50 cr.

Prin dl D. Selcelean în Caransebeş. DD. Tr. Doda 5 fl., Seracin 3 fl., Andreeviciu 2 fl., Peţa 2 fl., Fil. Musta 2 fl., Niameznyi 2 fl., Petru Brancoviciu, Ales. Stancoviciu, Iul. Catruşca, Fil. Adam, Timot. Stoiacĭcoviciu, Maj. Iacoboviciu, Ioan Popoviciu, I. Nemoian, P. Drăgălina, St. Velovan câte 1 fl. Suma 26 fl.

Prin dl Dr. C. Aronoviciu în Botusani. DD. Dr. C. Aronoviciu 1 #, Dr. Stefanoviciu 1 #, G. Rusu 1 #, Ed. Ulle 1 #, Marcian, prof. 8 lei, Balcean, profes. 10 lei, Ionescu, prof. 4 lei, Tocarschi 4 lei, Nicolescu, Adr. Savinescu, Galliu, Leonescu, G. C. Velea, Severini, Grecianchi câte una rublă, Giurgea 4 lei.

Onor redacţ. „Amicul Poporului“ 5 fl.

Prin dl Gerasim Candrea în Topanfalva 2 fl., Nic. Coltusel 2 fl., Andreica 1 fl. Suma 5 fl.

Prin dl Nicolau Zigre în Oradeamare. DD. Nicolau Zigre 3 fl., Sim. Bica 5 fl., Teod. Kövári 5 fl., P. Vela 2 fl., Ios. Roman 2 fl., G. Sfârlea 2 fl., Nic. Marcuş, Georgiu Horvath, un oare-cine, Teod. Cioca, I. Pap, Petru Suciu câte 1 fl. Suma 25 fl.

Prin dl Eufremiu Juica în Varadia. DD. Csiky Lajos 60 cr., Zaharia Laţco 60 cr. Eufremiu Juica 80 cr. Suma 2 fl.

Prin dl. G. Sida notar în Şiria 2 fl. Nic. Stefu înv. 1 fl. Suma 3 fl.

Suma 309 fl. 90 cr. Venitul brut este dar 1197 fl. 90 cr. Subtragênd spesele arangierei de 284 fl. 47 cr. Remâne ca venit curat 913 fl. 53 cr., care sumă s'a predat societăţii de lectură Petru Maior.

Budapesta în 1 Maiu 1879.

Din partea tinerimei

Dr. *Victor Babeş.* *Iul. cav. de Puşcariu.*

Posta Redacţiunei.

„Valachii şi Virchov.“ Numai încape nici o îndoială, că notiţa la care se refereazǎ articulul D-Tale, este o simplă scornitură a diarului maghiar „Pesti Hirlap.“ Virchow este un bărbat al sciinţei şi n'are de-a face cu pamfleturile jidovesci ale diaristicei maghiare. Dacă antropologistul Virchow în scrierile sale scientifice ar fi afirmat vre-odată, că formarea căpăţinei Românului samĕnă cu a Tartarilor, nu ne este cunoscut, dar, că el n'a făcut-o aceasta în forma în care o povestesce diaristul din „Pesti Hirlap,“ ne putem încumeta a o asigura aproape positiv, căci posiţiunea acestui bărbat în sciinţă şi în societate este incompatibilă cu o astfel de purtare. Dacă „Pesti Hirlap“ a lovit pe cineva prin acea notiţă, apoi numai pe Virchow 'l-a lovit, atribuindu'i purtări, care un om cult nu le poate posede.

Nr. 882—1879. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic comunal în comuna subsemnată devenită în vacanţă se deschide concurs cu termin până la 15 August nou a. c.

Cu acest post e împreunat un salariu anual de 900 fl. v. a. care se ridică la lună sau la pătrariu de an din cassa alodială şi de visită se statoresce tacsa cu 10 cr. v. a. Medicul ales e îndatorat a efeptuí vaccinarea atât în comuna principală cât şi a în cea filială Rîul-Sadului gratis şi îngrigí şi de agendele ţinĕtoare de inspectorul de morţi. În fine se recere, ca medicul comunal să fie provĕdut cu toate instrumentele necesare pentru obducţiuni şi altele. Concurenţii, cari vor avé gradul de „doctor universae medicinae,“ vor cunoasce cel puţin limba română şi germână şi vor documenta pracsa de mai mulţi ani, vor fi preferiţi. Petiţiunile bine instruate sûnt în terminul sus arĕtat a se adresa către primăria comunei Rĕşinari posta ultimă Rĕşinari în Transilvania.

Rĕşinari la 13 Iuniu 1879.

Primăria comunală.

Nr. 243—1879. 1—3

EDICT.

Reveca născ. Pascu Tătuc din Hălchiu, carea a părăsit cu necrediuţă de 6 ani de dile pe legiuitul ei bărbat George Crăciun, tot din Hălchiu, fără de a se scí locul ubicaţiunei ei, este prin aceasta citată, ca în termin de un an şi o di să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial, intentat asupră'i de soţul ei.

Braşov, 6 Iuniu 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m/p.,
protop.

Nr. 108—1879. 1—3

EDICT.

Ioan Bucur de religiunea gr. or. din Avrig comitatul Sibiiului, carele de 9 ani a părăsit cu necredinţă pre legiuita lui soţie Ioana născ. Lazar Baltea, tot din Avrig, fără a fi dat până acum vre-un semn, dacă şi unde se mai află, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o di dela datul de faţă, să se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat contră'i de către soţia lui.

Sibiiu în 15 Iuniu 1879

Forul matrimonial gr. or. al tractului Sibiiului II.

Nr. 98. 1—3

EDICT.

Rachila Moise Lupea din opidul Mercurea cottul Sibiiului, — carea de 3 ani a părăsit pre bărbatul ei Moise Luca, fără a se scí ubicaţiunea ei şi de mai trăiesce sau nu, — se citează a se presenta în termin de un an şi o di înaintea subsemnatului scaun protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial asupră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Mercurea la 11 Iuniu 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Grădina Archiepiscopiei,

situată în suburbiul Iosefin în Sibiiu, strada Şevis Nr. 3, aşa numita grădină „*Gerlitzi*“,

partea economică,

se esarendează **pe mai mulţi ani,** începênd dela **1 Septembre** a. c.

Informaţiuni mai de aproape se pot primí în casa Nr. 26, strada Măcelarilor. [26] 1—3

LOTERIA.

Seria II-a.

Guvernul germân la Hamburg, care a autorisat o nouă şi mare loterie de bani, controlează nu numai emiterea losurilor ci şi toate tragerile; deosebit de aceasta guvernul germân la Hamburg garantează cu toată averea imensă al Statului pentru plata esactă a câştigurilor oferându-se astfel fie-cărui din toate punctele de vedere siguranţa cea mai perfectă. Singurul fapt că un guvern germân figurează ací ca garanţă e pe destul dovadă că această loterie e solidă de tot.

Nouă şi mare loterie de bani mai conţine acuma numai **82,000** lose din care **40,000** lose trebuie să câştige neapĕrat; şansa de câştig e dară foarte însemnată, fiindcă mai jumĕtate a tuturor loselor trebuiesc câştigate negreşit. Toate câştigurile se trag acuma în 6 secţiuni care se succed repede una după alta. — Câştigul cel mai mare care e de făcut în casul cel mai fericit se urcă la

533,333 FRANCI

Special mai sûnt de câştigat următoarele câştiguri principale:

		franci		franci
1	a	**333.333**	=	**333.333**
1	a	**200.000**	=	**200.000**
1	a	**133.333**	=	**133.333**
1	a	**80.000**	=	**80.000**
1	a	**66.666**	=	**66.666**
2	a	**53.333**	=	**106.666**
2	a	**40.000**	=	**80.000**
5	a	**33.333**	=	**166.665**
2	a	**26.666**	=	**53.332**
12	a	**20.000**	=	**240.000**
24	a	**13.333**	=	**319.992**
5	a	**10.666**	=	**53,330**
1	a	**8000**	=	**8.000**
54	a	**6666**	=	**359.964**
5	a	**5333**	=	**26.665**
70	a	**4000**	=	**280.000**
216	a	**2666**	=	**575.856**
2	a	**2000**	=	**4000**
531	a	**1333**	=	**707.823**
670	a	**666**	=	**446.220**
945	a	**400**	=	**378.000**

etc. etc., în total 40,000 câştiguri.

Toate câştigurile se plătesc imediat după tragere în monedă de aur subt controlul guvernului germân. Noi sûntem însărcinaţi cu desfacerea loselor originale a acestei noaue şi mari loterie de bani, espedându-le cu preţul oficialmente hotărît fără alte cheltueli. Tragerea se începe

la 9. Iuliu 1879

fiind oficialmente hotărît costul loselor pentru această clasă şi anume:

fl. **10.80** cr. v. a.

pentru un los întreg original

fl. **5.40** cr. v. a.

pentru jumĕtate los original.

Costul urmează a ni se transmite franco in monedă hârtie austriacă sau în timbre postale austriace. Indată după primirea costului espedăm fie-cărui comandor directamente într'un envelop bine închis losele originale comandate învestite cu armarele ţĕrei. Fie-cărei espediţiuni de lose asociăm programul tragerei tradus în limba română, şi după fie-care tragere, fie-care participant primesce lista oficială a tragerei, care listă specifică într'un mod esact numerile trase cu câştig; deosebit de aceasta numerile trase cu câştig se publică şi prin toate diarele principale din Austria. Mulţămim publicului austriac pentru încrederea arătată până acuma, făgăduind că şi în viitoriu vom efectua toate comandele prompt şi esact. Rugăm a trimite comandele cât posibil curênd în tot casul înaintea începerii tragerei şi anume cel mai târdíu până la

9. Iuliu 1879.

direct către adresa noastră:

ISENTHAL & CO.

Biroul Principal de Loterie.

Hamburg. (Germania).

Corespondăm în limba română. Scrisori din Transilvania sosesc în Hamburg în 80 de oare. Mulţămim publicului transilvan pentru participarea călduroasă la ântâia clasă a acestei Loterie, şi sûntem mândri de-a puté anunţa că mai mulţi clienţi din Transilvania au dobêndit la seria ântâia a acestei loterie câştiguri considerabile, promitem asemenea de-a efectua comandele pentru tragerea de care tractează anunciul de adi cu aceeaşi esactitate şi promptitudine.

[23] 3—5

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

La numerul acesta se adauge un suplement.

Nr. 69. Sibiiu, Sâmbătă, 16 Iunie v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Sibiiu, 15 Iunie.

Mâne serbăm a șeasa oară parastasul în memoria Marelui Archipăstoriu reposat *Andreiu.*

Împregiurările timpului, în care ne află serbătoarea de jale, au un caracter deosebit. Caracterul acesta se poate esprima cu un cuvênt; îndoiala. Șease ani dela moartea marelui bărbat bisericesc, politic și social sûnt puțini, sûnt o schioapă în spațiul timpului; cu toate aceste fața situațiunei s'a schimbat mult în lăuntru și în afară, pe terenul bisericesc și pe cel politic, și am puté ḑice că în strînsă legătură cu aceste două și pe cel social.

De unde vine îndoiala este lesne de aflat: din schimbarea situațiunei. Schimbarea situațiunei ni-a adus'o nemijlocit fasa din urmă a resboiului oriental din 1877—78, de altmintrea o urmare firească a resboiului germano-frances din anii 1870—71.

Monarchia austro-ungară se părea nealterabilă în sistemul înaugurat la 1867. Dela resboiui din urmă încoace însĕ nisuința bărbaților politici ai Ungariei de a'și însușí înfluența de căpetenie asupra monarchiei a schimbat lucrul. Finanțe, armată și diplomație pare că au să asculte numai de comanda lor. Bărbații de stat maghiari au început a tinde către o Ungarie, sub un nume nu tocma pe față, dela Bodenbach până la fruntariele Italiei și dela Passau până la Oituz, dacă nu și mai departe.

Pentru a pune temeiu solid acestei idei au și găsit cu cale a'și întărí elementul cât se poate mai îngrabă în partea nemijlocit supusă coroanei ungurescî. Spre sfêrsitul acesta legislațiunea ung., compusă din o maioritate maiestrită maghiară, în diametrală contraḑicere cu tradițiunile și legile anterioare ale regatului, a creat legi, a căror scop este întărirea elementului maghiar. Partea aceasta a nisuinței politice maghiare a innoit, a potențat temerile naționalităților aparținĕtoare la regatul Ungariei și este lucru firesc, că se întêmplă așa, pentrucă naționalitățile vĕd, și foile maghiare o spun pe față, că partea nisuinței maghiare din cestiune se poate realisa numai prin nimicirea nemaghiarilor. Nisuința însĕ de-a domní în, și preste toată monarchia a mai întărîtat și spiritele independente dincolo de Laita și au provocat ura dată pre față contra sistemului dualistic. Și un guvernament lipsit de încrederea celor supuși și combătut de aliații cu cari 'l-au contractat, ce representă el decât nesiguranța subiectivă și obiectivă? încât îndoiala în viitoriu trebuie să cuprindă pe cei ce vor să domnească și pre cei ce nu vor să fie asupriți.

Suriderea norocului în timpul mai nou a mers până a da pe mâna influenței maghiare și afacerile privitoare la politica esternă.

Influența maghiară însĕ în politica esternă nu se poate lăuda cu resultatele cele mai bune.

Evenemintele din 1877—78 n'au putut să surprindă pe niminea de oare-ce ele erau pregătite de cele ce au premers în Bosnia și Erțegovina, în Serbia și Muntenegru cu alți doi ani mai nainte. Cu toate aceste, cu sau fără consimțemêntul diplomației noastre, din sciința sau nesciința diplomației noastre, Rusia ne croiesce o situațiune în orient încât am ajuns mai la vorba celui despre care se ḑice, că striga: „am prins un tătar“. Oficiul nostru de esterne observà mai ânțâiu în afacerile orientale neutralitate cam cu colorit turcofil. Mai apoi, în deplină contraḑicere cu turcofilismul, regimentele austro-ungare au trebuit cu forța să ocupe Bosnia și Erțegovina. Acum avem să întrăm în Novi-Bazar, să ocupăm trei locuri din sangiacul acesta, pe basa unei convențiuni cu Constantinopolea.

Dar Turcii sûnt șireți. Ei sûnt gata a se împăca, sau doară s'au și împăcat cu Rușii și de aceea nu se sfiesc a ne face semne, să nu întrăm în Novi-Bazar și ne dau (în Roma) a înțelege, că cu toată vĕrsarea de sânge și de bani austro-unguresci în Bosnia și Erțegovina și cu toată ocupațiunea și administrațiunea, în ambe țĕrile Turcul e stăpân și Austro-Ungaria e numai așa un esecutor cu datorințe și sarcini fără de-a avé și drepturi. De altă parte Italia care a făcut vorbă puțină în congresul din Berlin, după ce a cunoscut intențiunile diplomației austro-ungare, a sciut aduce treaba ca să câstige în Albania teren pentru interesele sale, de unde Italia la timpul seu se va strădui a trage foloase directe la fruntariele sale nordice și indirecte pe țĕrmul drept al Adriaticei. Italia e mai ca sigur, că n'a împins în zadar, pe nesimțite, în părțile de sus, la fruntariele monarchiei noastre, o armată de 73,000, — în timp de pace.

Dificultățile situațiunei nu încetă cu atâta. S'a ivit în orizontul cestiunei orientale cestiunea egipteană. Cum sĕ înfățișază cestiunea aceasta până acum, afară de Turcia, puterile europene ar fi toate de acord ca chedivul, vice-regele Egiptului, să renunțe la tron și prin aceasta cestiunea sĕ fie resolvată. Însĕ deosebirea intereselor puterilor mari în orient este atât de mare, în cât în cele din urmă abia se vor găsì două, care să se unească asupra fie numai și a unei părți din toată cestiunea orientului.

În fața unei situațiuni așa de critice monarchia noastră împovărată cu atâtea dificultăți interne și esterne, unde 'și are puterile aliate, cu care să își asigure înfluență normativă în deslegarea celei mai grele cestiuni, a orientului?

Patrioții buni, sinceri și nepreocupați de ambițiuni particulare, precumpănind toate cu judecată matură, trebuie să caute cu îngrigire în viitor și, avênd în clară evidență toate împregiurările, să se îndoiască.

Și dacă îndoiala poate fi așa de generală, ce să ḑicem în special de noi Românii?

Ne aducem însĕ aminte că patria noastră [illegible] mai larg a mai trecut prin situațiuni de aceste critice. Ne aducem aminte că în aceste situațiuni naționalitatea noastră specifică a mai fost espusă mai mult decât toate celelalte naționalități celei mai acute crise. Ne este în memorie proaspetă crisa dela 1848 și crisa dela 1866—7.

Atunci însĕ, încât ne privesce mai de aproape pe noi, aveam în mijlocul nostru pe ângerul scutitoriu, trimis de provedință, pe *Andreiu Șaguna.* El la 1848, prin înțeleapta sa intrevenire, a scutit adunarea cea memorabilă de pe câmpul libertății de o catastrofă, ce prin întrigi prea lesne s'ar fi putut prăvălí asupra Românilor, esoperând, ca trupele ce aveau misiunea de a priveghia acea adunare să fie puse sub comanda celui mai

---

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă.*)

III.

(6 urmare.)

Satul se gătea de nuntă.

În sfêrșit avea să se petreacă lucrul, pe care oamenii îl așteptau atât de demult. Încă Dumineca se vorbia, că peste sĕptĕmênă Toderică va pețí pe Marta, eară Joi când trecù prin sat scirea, că Cosma Florii Căzacului își va trămite oamenii la casa Mihului, nevestele și fetele mari nu se mai putură stăpâní și plecară, pentru ca, trecênd pe dinaintea porții deschise, să vadă cum își așteaptă Marta pețitorii.

Sara toată lumea scia, cum s'au petrecut lucrurile, ce a ḑis Mihu, ce a ḑis Safta, ce au ḑis Mitrea și Simion și în ce chip Marta a stat înaintea lor și a ḑis, că are să fie, cum vrea Mihu, stăpânul casei, fiind că astfel se cuvine să respundă o fată de casă bună. Unul vĕḑuse, cum Mihu și Safta au petrecut pe Mitrea și pe Simion până la portiță; altul auḑise, cum 'i-a rugat să spuie sănătate și voie bună viitorilor socri și să'i dorească de bine junelui, și earăși altul a vĕḑut de Simina foarte veselă și a fost în apropiare, când oamenii s'au întors la casa ei. Pentru ca să facem vorbă scurtă gura satului se pornise ca niciodată mai nainte.

Dar vorbele multe isvoriau din veselia obștească. Nu era în sat nici un om, care nu s'ar fi simțit părtaș de bucuria celor două case, căci unii erau rude, alții cuscri ori prietini și earăș alții fini sau oameni, ce se țineau de una ori de alta din cele două case fruntașe. Avea dar să fie o nuntă, de care se va vorbí prin fii și nepoți, o nuntă a satului întreg încât ospeția, chiotele și voia bună șapte ḑile și 7 nopți să nu se mai curme, căci acum odată este un Mihu, care'și mărită fata după un fecior de sama lui și cine scie când se va mai pomenì o asemenea potriveală.

Fetele și nevestele ardeau de neastêmpĕr să vadă găteala de mireasă a Martei, să vadă podoaba cununiei, rubedeniile sosite din alte sate, călĕreții trufași ai junelui și le trecea un fior plăcut, când se gândiau la toate aceste.

Nu remânea îndoială că Miron are să fie vătavul voinicilor, de oarece este bun prietin cu Toderică și prea mult ține la Marta. Deocamdată însĕ nici logodna nu era făcută și lucrul era o taină, despre care nu se putea vorbí fățiș și fără de cotituri decât în casă.

Aici apoi se făceau pregătirile pentru logodnă, dar cu totul în tăcere, ca din întêmplare și astfel, ca stăpâna casei totdeauna să poată ḑice: Vai de mine! Cum ne-ați găsit. Dar să fie cu ertare că ne găsiți atât de puțin pregătiți.

Făcând pregătirile, Safta și intreaga ei casă, se aflau în o veselă mișcare.

Era mândră Safta, că'și poate mărita fiica, că poate primí oaspeți nuntași și că 'și poate desfășura comorile. Din când în când însĕ o cuprindea înduioșarea. Toate erau bune, toate frumoase, dar Marta eșia din casă. Când se gândia la aceasta se așeḑa întristată începea să 'și steargă lacrămile și dacă Marta îi era în apropiere, îi acoperea fața cu sărutări.

Mihu nu plângea, nu 'și săruta fata, chiar nu vorbea, el mornăea mereu ca un urs îndărjit. Îi era crescută Marta la suflet și acum, când se gândia, că veselia casei lui se depărtează, nimic nu îi părea, nimic nu îi era pe plac, nimeni nu scia să îi vorbească după dorință. Grozav i se părea lumea înrĕutățită: argații, feciorii sei, nevasta, vecinii, toată lumea se schimbase și numai Marta era, și chiar mai mult decât altă dată, un leac de alinare pentru ori ce suferință.

Dar toate ca toate! Un lucru însĕ nu îi putea intra Mihului în cap: Cum adecă un flecăoandru să vie, să îi iee fata din casă și el însuși, care a crescut-o și a păstrat-o ca pe lumina ochilor sei, se ḑică: „Ia-o și te du cu ea!

(Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare“.

cunoscut general cu referințele țĕrei, sub comanda generalului Schurter. Împregiurarea aceasta norocoasă a schimbat pericului în favor. Trupele însărcinate cu priveghiarea Românilor, au onorat adunarea cu salve de onoare în decursul servițiului divin din ḑiua cea dintâiu a adunărei naționale.

În ḑilele noastre onoarea aceasta s'ar păré că este de o însemnătate secundară. Atunci însĕ, după cum au dovedit urmările, a fost de-o mare importanță, pentrucă au fost, deși un semn esterior, dar un semn că prin acel act memorabil sevêrșit pe câmpul libertății în adevĕr s'a recunoscut demnitatea Românilor de-a se pune între factorii activi ai patriei și s'au desmințit într'un mod foarte eclatant cei ce asteptau că acea adunare să fie un motiv nou de asuprire.

În timpul crisei a doua, când monarchia era de nou amenințată de toate părțile, am fost mai puțin norocoși.

Nu pentrucă ne-ar fi lipsit ângerul păḑitoriu, dar mai cu samă pentrucă mulți dintre Români au fost mai puțin răbdători și tot așa de puțin prevĕḑĕtori.

Metropolitul Marele *Andreiu*, pĕtrundênd cu ochiul seu ager în viitoriu, încă în anul 1865, în dieta din Cluj a așeḑat temeiul politicei naționale române și în împregiurările cele noue, date de noua situațiune ce avé să urmeze, prin acte care nu pot fi sterse nici odată din dreptul public al patriei și care culminează în votul seperat al Românilor dela acea dietă.

Că astăḑi acel vot nu este băgat în samă sûnt în parte și Românii de vină, cu toate aceste votul nu perde nimica din însemnătatea lui. El este în analele legislative a le patriei.

Viitoriul este foarte întunecat și nici că se poate altfel față cu atâtea contraste, câte se ivesc adi în lăuntru și în afară. Și contrastele interne nu le sporim noi, ba putem ḑice că noi Românii le sporim mai puțin, nu le fac numai naționalitățile nemaghiare, ci resar chiar și în sinul naționalității maghiare. Să ia cineva a-mână presa oposițională curat maghiară și va vedé ridicându-se în coloanele ei atâta nemulțămire cu starea lucrurilor de astăḑi, încât și omul cel mai flegmatic trebuie să fie nedumerit și, combinând și asemĕnând vocile presei oposiționale maghiare cu cele ce se întêmplă și cu gravaminele naționalităților nemaghiare și în fine, cu larma de dincolo de Laita, în jumĕtatea apusană a monarchiei, — să'și ḑică: trebuie să se facă ceva pentru modificarea ameliorătoare a situațiunei insuportabile. Dacă mai adaugem și starea precarie a lucrurilor în afară viitoriul este șimai acoperit de ceață, dar lipsa de-o limpeḑeală este neîncungiurată.

Sûntem convinși că și prin crisa ce se presentă acum actualității vom trece nevătĕmați, dacă ne vom țîné de principiile aceluia, care a sciut de atâtea ori conduce prin mari furtune naia națională la limanul dorit; sau încât ne-am abătut dela acele principii, întorcêndu-ne la ele.

Împlinind în modul acesta o datorință către o umbră așa măreață cum este cea a rĕposatului metropolit, împlinim tot așa de mare datorință și către noi înșine, de oare-ce vom pâșí pe o cale sigură asternută de un spirit cu prevederi în viitoriu și luminată cu principiile, care, încât au fost urmate, n'au înșelat nici odată.

Poate că mulți din cei cari cetesc șirurile aceste se vor mai îndoí și acum de bunele resultate ale procederei ce recomandăm.

Este prea ângust spațiul coloanelor noastre să arătăm și să demonstrăm pe larg bunătatea din cestiune. Viața Marelui reposat a cărui memorie o vom serba cu jele mâne, ne dispensează cu prisos de sarcina unei demonstrări. Și viața aceasta astăḑi este espusă în fața tuturor, căror se interesează de dênsa. Drept fidelă fotografie a vieții Marelui reposat ne presentă scrierea celui mai credincios discipul al seu, Biografia de archimandritul și vicariul N. Popea.

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Iunie.

Contele Andrássy se însănetoșează, dar cu toate aceste faimele despre demisionarea sa nu încetează. Ḑiarul „Național Zeitung“ din Berlin, comunică în privința aceasta dela un corespondent din Pesta următoarele descoperiri foarte interesante:

> „Cu toate desmințirile oficioase — care altfel supĕră prin tonul necuviincios și pătimaș — cercurile ungurescí se simt liniscite despre intențiunile, care le are contele Andrássy cu privire la posițiunea sa proprie (ca ministru pentru esterne). Un bărbat de stat unguresc 'mi a dat mai de-unăḑi în aceasta privință următoarele deslușiri: „La aparentă,“ ḑice omul meu, „posițiunea contelui Andrássy n'a fost nici odată mai asigurată, ca astăḑi. Ministrul esternelor posede încrederea deplină a monarchului (?) și relațiunile parlamentare îi sûnt lui mai favorabile, ca ori și când. Cu toate aceste nu se poate trece cu vederea observarea, că în cercurile Curței se petrec lucruri, cari par a supĕra mult pe contele Andrássy, așa încât înaintea bolnăvirei sale el a scăpat vorba: „eu nu mĕ țin de acei ministrii, cari se leagână în ilusiuni despre posițiunea lor; eu nu voiu fi trimis, ci voiu merge (?) pecând încă mai posed încrederea deplină a monarchului (?) și a maiorității parlamentelor (!), fără de-a aștepta pană ce voiu perde una sau alta.“ — Contele Andrássy a preparat în timpul din urmă pe amicii sei unguresci la posibilitate, că el „cause sanitare“ va avé trebuința de o linisce mai lungă; „aceasta însĕ,“ asigurase Andrássy „nu va schimba întru nimic direcțiunea actuală a politicei esterne austriace.“ Așa omul meu de încredere. Și foaia guvernamentală „Nemzeti Hirlap“ concede posibilitatea retragerei contelui Andrássy din cause sanitare și adauge următoarele: „În momentul, când contele Andrássy se va retrage dela ocârmuirea afacerilor monarchiei, Ungaria va trebuí să fie cu atențiune îndoită la toate câte în politica esternă stau în legătură cu interesele naționale unguresci.“

Multă grige fac de present guvernului din Budapesta Croații. Cetitorilor nostri le este cunoscut, că tocmai acum se află întrunită deputațiunea regnicolară a Croației. Se vede că ací nu merg lucrurile după placul Maghiarilor, căci „Pester Ll.“ amenință:

> „In Agram se cred destul de tari pentru a pășí cu pretensiuni, despre a căror neîmplinire nu mai poate fi nici cea mai mică îndoială. Noi nu întrăm de-ocamdată în meritul acestor pretensiuni; dar atât putem spune domnilor din partida națională, că, dacă nanțiul lor are să fie încercarea, a împrospĕta prestigiul lor slăbit înaintea poporului croat într'un moment, în care aceasta partidă a scăpătat politicesce cu totul: se vor afla aici (Budapesta) căi și mijloace pentru a paralisa aceasta încercare foarte transparentă. Atât domnilor din așa numita partidă națională. Alt ceva este cu guvernarea domnului de Mazuranics, carea, mai ales încât privesce persoana sa, 'și-a perdut dreptul de esistență în acel moment, în care easă la iveală în mod necontestabil, că acest guvern nu pricepe a'și împliní datorințele, acele datorințe, cari privesc domesticarea unor șovinisti renitenți, căror li s'au întêmplat onoarea nemeritată a fi aleși în deputațiunea regnicolară. Noi prin urmare și înțelegem faimele, care circulează despre o schimbare în persoana șefului superior a administrațiunei în Croația, și din cele premerse se poate vedé încât ele sûnt îndreptățite.“

Și organul ministrului president Col. Tisza „Ellenör“ secundează la espectorațiunile de mai sus a le lui „Pester Lloyd“ ḑicênd:

> „În Croația se petrec de o vreme încoaci lucruri, cari atrag atențiunea atât a cercurilor guvernamentale cât și a ḑiaristicei. Fiindcă însĕ faptele unor domni din Agram n'au aflat aprețiarea competentă, ei credeau, că este slăbiciune, ce a fost îndulgență. Va fi bine dacă domnii vor precugeta, că, dacă a fost guverne, cari au permis ca șovinismul croatic să sporească și au dat ocasiune partidei naționale a se toci, guvernul actual va posede destulă putere și energie pentru a împedeca, ca partida scăpătată să nu facă cu politica ei *vabanque* relațiunile croatice nesuferibile.“

Alăturea cu aceste presiuni și amenințări, prin care ḑiaristica maghiară voiesce a întimida partida națională croatică, în ministeriul de instrucțiune se lucră din resputeri pentru a înscena cât mai îngrabă opera maghiarisărei naționalităților din Ungaria. Învĕțătorii nostri confesionali vor fi în curênd, onorați cu un present dela ministrul Trefort, adecă ei vor primí în mod gratuit o gramatică română-maghiară, ca să soarbă din ea patriotism.

Moartea principelui Napoleon formează și acum încă obiectul principal al discuțiunei politice pentru întreaga presă europeană. În Anglia se discută foarte mult întrebarea, cum un tinĕr, de care se legau atâtea speranțe, a trebuit să se prĕpădească în mod așa miserabil cu ocasiunea unei recunoasceri. Lucrul a venit la discusiune în ambele case ale parlamentului și lordul Hartington, conducĕtoriul oposițiunei, are de cuget a face în casa deputaților despre acest obiect o propunere formală. În casa lorḑilor ducele Cambridge a cetit epistolele de recomândație către Chelmsford și Bartle Frere, date principelui Louis Napoleon și accentuase, că principele avea să ia parte la rĕsboiu numai ca privitoriu, și regretase mult nefericirea teribilă. Lordul Beaconsfeld este de acord cu părerea, că viața principelui s'a jertfit în mod crudel și fără lipsă, laudă mult pe principele și'și esprimă condolența profundă față cu împĕrăteasa Eugenia. Lordul Granville se esprimă în același înțeles și așteaptă clarificări despre aceea, cum sa putut pune principele într'o astfel de posițiune fatală. Din partea autorităților din Londra pare a se fi intreprins toate cele de lipsă, dar brigadirul Wood și locotenentul Carey, cari au însoțit pe principele vor avé a da deslușiri cum s'a întêmplat, că această viață s'a jertfit în mod așa ușor.

Despre aflarea împĕrătesei Eugenia organul Bonapartistilor „Pays“ vestesce sciri foarte rele și ḑice că se teme de o nouă nenorocire.

Din Londra și din Cairo biroul de corespondență comunică astăḑi pe cale telegrafică abḑicerea respective demisionarea chedivului și proclamarea de vice-rege al Eghipetului Tewfic I, fiiul viceregelui demisionat.

Rĕspunsul camerei României la mesagiul tronului.

Măria Ta! Adunarea națională, aleasă de țeară în vederea actului atât de însemnat al modificărei pactului seu fundamental, este fericită de a'și începe lucrările, aducênd omagiele sale. Aceluia ce este apĕrătorul cel mai puternic al instituțiunilor noastre constituționale, după cum este și luptătoriul cel mai viteaz al drepturilor și aspirațiunilor noastre naționale.

Liniscea și legalitatea cu care s'au făcut alegerile generale, precum și zelul patriotic, ce l'au arĕtat alegĕtorii, esercitându'și într'un numĕr cu mult mai mare decât ori când dreptul lor electoral, sûnt o îndoită dovadă despre întemeiarea instituțiunilor representative, prin întrarea lor în moravurile noastre publice, și despre adênca ingrigire a națiunei în cestiunea revisuirei art. 7 din constituțiune.

Adunarea deputaților speră că, inspirându-se de datoria patriotică a cărei responsabilitate o cunoasce, va parvení în îndeplinirea misiunei sale de revisuire, a da țĕrei acea linisce și siguritate, ce nu se pot dobândí decât prin înlăturarea causelor cari ar puté fi prejudițiabile neîntreruptei propășiri naționale.

Țeara simte cea mai urgentă trebuință ca, scutită de preocupările ce'i absorb de atât timp activitatea, să'și poată îndrepta în fine toate silințele spre îmbunătățirile din întru.

Aceste îmbunătățiri se impun, sub pedeapsă de-a nu se mai puté găsí în urmă destule mijloace, spre a susțîné lupta pacînică dar neînduplecată, în care se află astăḑi popoarele pe terenul național și economic.

Organisarea definitivă a Dobrogei, crearea unei bănci de scompt și de circulațiune, construcțiunea de întreposite și dockuri, reorganisarea și desvoltarea instrucțiunei profesionale și agricole, înființarea de comiții agricole, precum și crearea de bănci agricole, legi pentru stavilirea despădurirei și esploatarea minelor, înmulțirea căilor și mijloacelor de comunicațiune, sûnt negreșit atâtea îmbunătățiri cerute de trebuințele țĕrei. Dar, fără mare folos, s'ar legifera aceste îmbunătățiri, dacă mai pre sus de toate nu se vor găsí mijloace practice de-a le și realisa. Asupra acestor mijloace va trebuí să se îndrepteze de ací înainte toată luarea aminte a guvernului și a puterei legiuitoare, pentru ca îmbunătățirile prevĕḑute în legi, ce rĕmân prea adese literă moartă, să se traducă și în progrese reale pentru țară.

Ḑiua în care România va puté să între pe această cale a ridicărei interioare, printr'o muncă bine chibzuită și neîntreruptă de cestiuni ca acele ce ne frĕmêntă de atâta timp, va fi ḑiua ferice în care se va deschide adevĕrata eră de prosperitate și de întărire pentru țară.

Atunci, numai misiunea glorioasă a domniei Măriei Tale Regale, încununată până astăḑi cu laurii resboinici, va fi încununată cu laurii mai trainici încă ai fericirei națiunei române.

Să trăiesci Măria Ta!

Să trăiască Măria Sa Doamna!

Moartea principelui Louis Napoleon.

Despre mortea principelui Louis Napoleon publică ḑiarul „Daily News“ următoarea telegramă dela corespondentul lor special dela Cap (Archibald Forbes):

Cuartirul general, tabera Itelezi 1 Iunie.

Eu am să vĕ comunic teribile noutăți. Principele Napoleon a plecat aḑi dimineață cu căpitanul Carey dela despărțĕmêntul de inteligență și o escortă de șase voluntari albi din corpul lui Beddington opt miluri înainte, pentru a schița locul pentru tabera procsimă. După o scurtă poposire nu departe de Edutu-Craal, care trecea de părasit, principele tocmai comandase încălecarea, când din earbă înaltă se descărcase o salvă asupra escortei. Nici un singur Zul n'a fost viḑibil. Carey raportează, că escorta se risipise în galop, când s'a descărcat salva. El și un soldat al escortei a călĕrit spre a se scutí către strîmtoarea cam de 200 coți îndepărtată; ei scăpară fericiți și mai târḑiu fură însoțiți încă de patru soldați din escortă. Principele și ceilalți doi nu s'au mai vĕḑut nici odată. Numai rĕmase altă alternativă, decât că principele s'a prăpădit. Calul seu alergase fără călĕreţ şi se însoţise la reîntoarcerea escortei lui Carey. Principele a fost totdeauna foarte cutezătoriu. Carey întâlnise pe Buller şî Word cu o escortă de trei soldaţi, cari voiau a se duce la acelaşi loc şi 'i-a întors, căci altfel şi ei ar fi devenit jertfă inimicului. Întreaga colonă este foarte supĕrată din causa incidentului trist.

— 2 Iunie.

Şase soldaţi din cavaleria generalului Marshall a plecat aḑi dimineaţă, pentru a cerceta după corpul principelui Napoleon. Ei 'l-au aflat în Donga, 150 coţi îndepărtat de canal. El zăcea pe spinare de tot gol. O rană de glonţ nu s'a aflat, dar s'a numĕrat optspreḑece rane de lance. Douĕ împunsături de Assagai (lance de ale Zulilor) au străpuns trupul dela pept până la spinare, douĕ au vătĕmat şoldurile şi una a stricat ochiul drept. De gât se aflase un lanţ cu un medailion. Faţa avea o espresie liniscită. Principele precum se vede a încercat în zadar a se urca pe cal, apoi trebuie că a fugit de-a lungul potecului către Donga, unde s'a aflat cadavrul seu. În apropriarea sa zăceau doi călĕreţi ambii junghiaţi. Cadavrul, învĕlit într'o învĕlitoare Cafferiană, fu adus în taberă şi la 5 oare remăşiţele s'au trimis în faţa divisiunei întregi în o ambulanţă sub escortă corespunḑĕtoare la Capetown, pentru a fi transportate de-aci la Anglia.

Ex-impĕrăteasa Eugenia a primit scirea despre moartea fiului seu, împărtĕşită ei în mod foarte cruţătoriu de Lordul Sydney, cu un strigăt de durere şi cuprinsă de spasmuri, cari au causat pentru îndelugat timp o leşinare.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 4.

Şedinţa din 28 Maiu st. v. 1879.

Membri presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Fălcoian Stefan, Ghica Ion, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu L., Maniu Vasilie, Melhisedec P. S. S. episcopul, Odobescu Alecsandru, Quintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Urechiă Vasilie A.

V.-preşedinte, G. Bariţ.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului verbal al şedinţei precedente, şi se aprobă.

Se comunică o adresă a d-lui V. A. Urechiă prin care depune o colecţiune de cărţi dăruite bibliotecei de d de Rosny, membru corespondent al academiei, şi totodată depune o serie din analele societăţei ethnografice din Paris, devenite foarte preţioase şi cu totul dispărute din comerciul librăriei. Această serie se aprobă a se cumpĕra pe preţul de 91 lei, după nota biroului societăţei.

D. preşedinte întreabă dacă comisiunile au ceva lucrări terminate spre a se supune la discuţiune.

D. Odobescu, în numele comisiunei de revisiune a statutelor din care face parte, arată că comisiunea aceasta are necesitate cel puţin de un termin de 8 ḑile pană să 'şi termine lucrarea.

D. Hasdĕu dă relaţiune asupra sarcinei ce i s'a pus de-a cerceta notiţele bibliografice asupra ţĕrilor danubiane, oferite de d. comite de Marsy. — Se decide a se depune la bibliotecă şi a se adresa mulţămiri d-lui de Marsy.

D. Odobescu arĕtând că de mai mult timp se aflā în capitală pentru studiul limbei noastre. D. Jarnik, docent de limbile romanice la universitatea din Viena şi profesor la scoala reală din Leopold-Stadt tot de acolo şi în consideraţiunea însemnatelor sale calităţi scientifice şi a predilecţiunei speciale ce are pentru limba română, propun a se numí membru corespondent al academiei. Această propunere susţinută de d-nii Alecsandri, Maniu şi alţi membri, se primesce cu unanimitate.

D. Ioan Ghica supune discursul ce a ţinut în ḑiua de 27, la Cotroceni, A. S. R. Domnitoriului, cu ocasiunea audienţei academiei, a căruia cuprindere se decide a se tipărí în anale, împreună cu rĕspunsul Măriei Sale Regale aşa cum s'a publicat în „Monitor.“ Adunarea decide ca această mulţămire să se facă prin o adresă către d. ministru al cultelor.

D. preşedinte dă lectură unei adrese primite dela d. ministru de finanţe, care cerc avisul academiei despre ţecstul inscripţiunei ce se cuvine să se pună pe palatul de fabricat moneta ţĕrei. După oare-cari discuţiuni, în cari s'au propus mai multe forme, s'a adoptat aceea de monetăria Statului.

D. Odobescu ḑice că această ocasiune presentă un fericit augur pentru academie, că guvernul vine ai cere avisul, pentrr asemenea inscripţiuni, căci prin aceasta ar dispare inconvenientul erorilor ce adesea să vĕd în limbagiul oficial.

Vice-preşedinte, G. Bariţ.
Secretar ad hoc, Sion.

Proces-verbal Nr. 5.

Şedinţa din 29 Maiu 1879.

Membri presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Ghica Ioan, Hasdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu L., Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Quintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

V.-preşedinte, G. Bariţ.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului verbal al şedinţei precedente, si se verifică.

D. Babeş oferă pentru biblioteca academiei un esemplar din statutele academiei din Viena. Se primesce cu mulţămire.

Să primesce o adresă a epitropiei bisericei Sf. Vineri prin care cere ca academia să destineze ca diurna de 5 la sută din venitul averei repausatului general C. Năsturel-Herăscu, care se încasează de academie, remunerarea epitropilor ce administrează această avere.

După oare-cari discuţiuni în cari se propunea respingerea pur şi simplu a propunerei, cestiunea se recomândă în studiul unei comisiuni compuse din domnii V. Maniu, Titu Maiorescu şi V. Babeş.

Nefiind lucrări la ordinea ḑilei, adunarea se desface în secţiuni şi comisiuni spre a se ocupa de lucrările lor respective.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Programa esamenelor publice la seminariul Andreian). Luni în 18 Iunie înainte de ameaḑi: secţiunea I clericii curs. I şi II Pedagogia (prof. Ioan Popescu); secţiunea II pedagogii curs. II Mărturisirea ortodocsă (prof. Simeon Popescu), Istoria şi geografia (prof. Dr. D. P. Barcian), pedagogii curs. I Istoria bisericească (prof. Dr. N. Maier); după ameaḑi: secţiunea I clericii curs. I Ermeneutica Patristica şi Patrologia (prof. Simeon Popescu); secţiunea I pedagogii curs. I Pedagogia (prof. Ioan Popescu), Istoria şi Geografia (prof. Dr. D. P. Barcian).

Marţi în 19 Iunie, înainte de ameaḑi; secţiunea I: clericii curs. I Logica şi Psichologia (prof. Ioan Popescu); secţiunea II pedagogii curs. I şi II Computul (prof. D. Comşa); pedagogii curs. II Zoologia (prof. Dr. D. P. Barcian).

Mercuri în 20 Iunie, înainte de ameaḑi, secţiunea I: clericii curs. I Isagogia (prof. S. Popescu); secţiunea II: pedagogii curs. I şi II Limba română (prof. Dr. D. P. Barcian), Limba germână (prof. Dr. N. Maier) Limba maghiară (prof. Ioan Popescu).

Joi în 21 Iunie, înainte de ameaḑi, secţiunea I clericii curs. II Dogmatica şi Polemica (prof. I. Popescu); secţiunea II clericii curs. I Zootechnia (prof. D. Comşa). — După ameaḑi, secţiunea I: clericii curs. III Plantologia (prof. D. Comşa).

Vineri în 22 Iunie, înainte de ameaḑi, secţiunea I: clericii curs. I Enclicopedia teologică (prof. S. Popescu); clericii curs. II Esegesa (prof. S. Popescu); secţiunea II clericii curs. III şi pedagogii curs. II Didactica şi Metodica (prof. I. Popescu).

Sâmbătă în 23 Iunie, înainte de ameaḑi, secţiunea I: clericii curs. III Pastoralul, Catechetica şi Liturgica (prof. Ioan Hanea); secţiunea II: clericii curs. I Limba şi literatura română (prof. Dr. D. P. Barcian), clericii curs. II şi pedagogii curs. II Pomologia (prof. D. Comşa).

Luni 25 Iunie, înainte de ameaḑi, secţiunca I: clericii curs. I Istoria bisericească (prof. Dr. N. Maier); secţiunea a II: clericii curs. II Limba şi literatura română (prof. Dr. D. P. Barcian).

Marţi 26 Iunie, înainte de ameaḑi secţiunea I: clericii curs. II Moralul (prof. Ioan Hanea); secţiunea II: clericii curs. III Homiletica (prof. Dr. M. Maier), pedagogii curs. I Istoria naturală (prof. Dr. D. P. Barcianu).

Mercuri 27 Iunie, cântările şi tipicul, clericii şi pedagogii din toate cursurile (prof. D. Cunţan).

Joi 28 Iunie: Încheierea solemnă a anului.

Esamenele cu secţiunea I se ţin în sala Nr. 24, ear cele cu secţiunea II în sala Nr. 14.

Înainte de ameaḑi esamenele se încep la 8 oare, ear ḑupă ameaḑi la 3 oare.

* (Iuţimea trenurilor) se deosebesce după ţĕri. Trenurile engleze merg pe unele locuri (de esemplu: Londra-Dover, Londra-Hastings, Londra-York) până la 80 chilometre pe ceas; în Belgia iuţimea lor e 67 chilom.; trenul orlean în Francia (Paris-Bordeax) 63 chil.; tot aşa de iute merge şi trenul pe linia Berlin-Stendal Oberhausen-Köln (Magdeburg-Halberstadt, Hannover-Minden); în Italia pe linia Bologna-Brindisi 50 chilom.; trenurile austro-ungare 40—48 chil.; în Rusia pe linia Moscva-St.-Petersburg 43 chil. pe ceas; tot aşa de iute merg trenurile în Sviţera dela Romanshorn la Zürich şi din Genf la Lausanne, mai încet merg însĕ trenurile pe celelalte linii din Sviţera şi adecă: trenul Zürich-Basel 38, Basel-Bern 34, ba în Solothurn-Bergdort numai 25 chilom. pe ceas. Punctul culminaţiunei trenurilor de munte ce se aflā în clădire şi cari sûnt clădite consistă în metrii: în Apenini 617, în Schwarzwald 850, în Semering 895, Caucaz 975, Gotthard 1154, Brenner 1367, Mont-Cenis 1338, N. Pacific 1625, C. Pacific 2140, U. Pacific 5213 şi Anden 4769.

* (Adeverinţă) Primim dela domnul protopresviter Petru Popescu din Făgăraş următoarea scrisoare: Prin aceasta se aduce la cunoscinţa onorabilei redacţiuni al Telegrafului român că banii colectaţi pe sama arşilor din Betlean 24 fl. v. a. s'au predat în primirea comisiunei esmise în Betlean spre a se înpărţí între nenorociţi.

Bursa de Viena

din 27 Iunie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	66	75
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68	05
Împrumutul de stat din 1860	126	20
Acţiuni de bancă	823	—
Acţiuni de credit	264	—
Argint	—	—
Valuta nóuă imperială germână	56	95
London	116	—
Galbin	5	49
Napoleon d'aur (poli)	9	23½

Economic.

Sibiiu, 24 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.60—5.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.70—4.30; Sĕcară fl. 2.90—3 30; Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.85—2.25. Cucuruz fl 2.79—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.60—0.70.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 38—40 cr. carne de porc 40—cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 20 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.50—6.; grâu sĕcăreţ fl. 4.80—5; sĕcară fl. 3—3.20; cucuruz fl. 3.20—3.30; ovĕs fl, 2.20—2.40 orz —.; mălaiu fl. 8—9.; Sămânţă de cânepă fl. —.—; mazere fl. 6—7.; linte fl. 8—.9; fasole fl. 4—4.50; prune uscate fl.; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—76; sĕu brut fl. 32—36; sĕu de luminări fl. 58— unsoare fl. 52—54; cânepă fl. ——30; sĕmênţă de in fl. —.—; săpun fl. 58—; fên fl. 1.60; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de porc 40— cr. carne de berbece 28 cr.; Têrgul de aḑi a fost foarte slab cercetat în urma timpului ploios. Sĕmĕnăturile sûnt foarte frumoase precum şi cucuruzul.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Iulie mobilele ş imob. lui Mihail Murĕşan în Braşov (trib.); în 25 Iulie imob. lui Mihail Salmen în Prud (judec. cerc. Sighişoara); în 4 Iulie şi 4 Septemvrie imob. lui Francisc şi Albert Tamasi în Sânt-Imre (trib. M. Oşorhei); în 11 August şi 11 Septemvrie imob. lui Nicolau Macskasy în Sânt-Miclăuş şi Căpâlna (judec. cerc. Mediaş); în 24 Iulie şi 25 August imob. lui Coloman Fenyes în Coli; în 30 Iunie mobilele şi realităţile ţinĕtoare de massa concursuală în Diosseg (judec. cerc. Szekelyhid); în 4 Iulie imob. lui Iosif Alesius în Sighişoara (judec. cerc); în 9 Iulie imob. lui Nicolae Giurgiu şi soţi în Tomaşa (judec. cerc. Huiedin); în 30 Iunie mărfurile ţinĕtoare de massa concursuală a neguţătoriului D. H. Gelb (trib. Braşov).

Mare şi fericită nuvelă. Biroul principal de Loterie germână Isenthal & Co. în Hamburg, publică prin ḑiarul nostru de aḑi a II-a serie a loteriei germâne de bani, a cărei tragere se începe la 9 Iulie 1879. După informaţiunea ce primim dela casa Isenthal & Co. participarea Românilor la Seria I a a fost într'atâta în cât casa Isenthal & Co. are de gând de-a instituí la Transilvania o Agenţie, şi a şi făcut chiar mai multe întrebări în această privinţă.

Premiul cel mare al ultimei Serie a fost câstigat de un proprietar la Iaşi, şi premiul al doilea a fost câstigat de un fabricant la Berlin: Clienti şi Români au mai câstigat şi diferite câştiguri mici. Este de dorit şi sperăm că de astădata fortuna va favorisa pe Clientela română şi cu câştigul cel mare, care întrece o jumĕtate milion de franci. Putem dar admite că participarea va fi foarte considerabilă. Este de prisos de-a mai vorbí ací despre soliditatea acestei Loterie, de oare-ce garanţia guvernului a unui Stat germân e suficientă pentru fie-care jucător.

Nr. 882—1879. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic comunal în comuna subsemnată devenită în vacanţă se deschide concurs cu termin pănă la 15 August nou a. c.

Cu acest post e împreunat un salariu anual de 900 fl. v. a. care se ridică la lună sau la pătrariu de an din cassa alodială şi de visită se statoresce tacsa cu 10 cr. v. a. Medicul ales e îndatorat a efeptuí vaccinarea atât în comuna principală cât şi a în cea filială Rîul-Sadului gratis şi îngrigí şi de agendele ţinĕtoare de inspectorul de morţi. În fine se recere, ca medicul comunal să fie provĕḑut cu toate instrumentele necesare pentru obducţiuni şi altele. Concurenţii, cari vor avé gradul de „doctor universae medicinae,“ vor cunoasce cel puţin limba română şi germână şi vor documenta pracsa de mai mulţi ani, vor fi preferiţi. Petiţiunile bine instruate sûnt în terminul sus arĕtat a se adresa către primăria comunei Rĕşinari posta ultimă Rĕşinari în Transilvania.

Rĕşinari la 13 Iuniu 1879.

Primăria comunală.

Nr. 243—1879. 2—3

EDICT.

Reveca născ. Pascu Tătuc din Hălchiu, carea a părăsit cu necrediuţă de 6 ani de ḑile pe legiuitul ei bărbat George Crăciun, tot din Hălchiu, fără de a se scí locul ubicaţiunei ei, este prin aceasta citată, ca în termin de un an şi o ḑi să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial, intentat asupră'i de soţul ei.

Braşov, 6 Iuniu 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Iosif Barac m/p.,
protop.

Nr. 98. 2—3

EDICT.

Rachila Moise Lupea din opidul Mercurea cottul Sibiiului, — carea de 3 ani a părăsit pre bărbatul ei Moise Luca, fără a se scí ubicaţiunea ei şi de mai trăiesce sau nu, — se citează a se presenta în termin de un an şi o ḑi înaintea subsemnatului scaun protopresbiteral, căci la din contră procesul divorţial asupră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Mercurea la 11 Iuniu 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

---

[25] 3—3

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare,* ca

învĕţăcel de **neguţătorie**

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

Grădina Archiepiscopiei,

situată în suburbiul Iosefin în Sibiiu, strada Şevis Nr. 3, aşa numita grădină „*Gerlitzi*“,

partea economică,

se esarendează **pe mai mulţi ani,** începênd dela **1 Septembre** a. c.

Informaţiuni mai de aproape se pot primí în casa Nr. 26, strada Măcelarilor. [26] 2—3

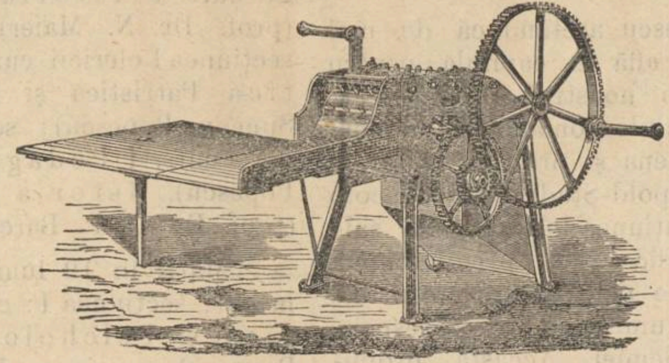

Andr. Rieger,

Sibiiu, Piaţa lemnelor 5,
(Bauholzplatz.)

Fabrică şi deposit de maşini agricole şi unelte şi magazin de ferării,

recomândă următoarele maşini şi unelte a le sale ameliorate conform celor mai nouĕ recerinţe:

Maşini de îmblătit (treerat) pentru braţe şi cu vêrtej, toate din fer (sviţerane) **întărite** şi **ameliorate,** cu deosebită întocmire pentru mânarea mai uşoară cu braţele.
Vêrtejuri foarte întărite dela 1—4 puteri de cai.
Maşini de îmblătit (treerat) dela Umrath pe postament de lemn cu şi fără scuturătoriu de paie pentru 1, 2, 3 şi 4 animale, stabile şi locomobile cu şi fără vênturătoriu.
Ciururi de sortat şi de vênturat la mai multe esposiţiuni premiate.
Maşini pentru alegerea măzĕrichei şi a neghinei. (Trieri).
Maşini de tăiat nutreţul, sisteme diverse pentru braţe şi vêrtej.
Sfărmitori de cucuruz (porumb).
Foarfeci pentru omide şi pentru viţe.
Mori de sdrobit.
Teascuri de vin. Maşini de unt.
Pluguri într'o ureche (**Vidats**) cu bêrsă de fer vĕrsat.
„ „ „ „ „ „ de fer făurit.
Pluguri schimbătoare (sist. Hohenheim).
Pluguri de săpat cucuruzul (Moşoroitoriu).

Grape. Rotile de plug.
Maşini de semânat cucuruz.
Maşini de semânat în rênduri, sistem Garett.
Oblu (Gilăitoriu) de liveḑi.
Sape, lopeţi, hârleţi, lopeţi pentru cărămiḑi.
Coaste, furci, greble.
Furci americane de fên şi săpătoriu de cartofi de oţel.
Furci de fên de lemn şi greble.
Coase şi **Seceri** de oţel versat cel mai fin.
Coase cu greble pentru cositul bucatelor.
Coade pentru coase şi cuţi (grese) de coase.
Oblu de coase patentat.
Maşini pentru cositul erbei.
Maşini pentru seceratul bucatelor.
Roabe.
Ţeseturi şi împletituri de sirmă pentru site de tot feliul.
Oleiu pentru maşini.
Cane de oleiu şi autoungătoriu patentat.
Curele de maşini.
Şurupe de curele şi junctor pentru curele motore.

Mai ţin în deposit şi părţile diverse a le maşinilor şi fac reparaturi de tot felul în modul cel mai complet şi mai eftin.

[24] 3—3

Prafurile musante lacsative din Elöpatak

conţin compositiunile chemice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpatak.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmuri de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat şi splină, îngroşarea ferei, petri în feare şi gălbinare la respirarea grea şi baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecţiuni cataralice ale rerunchilor, a beşicei şi canalului de urină, în contra formărei de nĕsip, la catare cronice şi umflături ale matricei, curgere, dispoşiţiune la vĕrsare de sânge, la ameţeli, suirea sângelui către cap şi către piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât **sarea scumpă de Karlsbad,** cât şi **prafurile lui Seidlitz.**

Preţul unei scătuice ce cuprinde 12 dose cu îndreptariul spre folosire cu tot **80 cr.**

☞ Depositul general: În **Braşov** la apotecariul **Szava;** în **Sibiiu** la **F. A. Reissenberger,** comerciant. [13] 12—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţerei grătuite şi franco. [14] 21

LOTERIA.

Seria II-a.

Guvernul germân la Hamburg, care a autorisat o nouă şi mare loterie de bani, controlează nu numai emiterea losurilor ci şi toate tragerile; deosebit de aceasta guvernul germân la Hamburg garantează cu toată averea imensă al Statului pentru plata esactă a câştigurilor oferându-se astfel fie-cărui din toate punctele de vedere siguranţa cea mai perfectă. Singurul fapt că un guvern germân figurează ací ca garanţă e pe destul dovadă că această loterie e solidă de tot.

Nouă şi mare loterie de bani mai conţine acuma numai 82,000 lose din care 40,000 lose trebuie să câştige neapĕrat; şansa de câştig e dară foarte însemnată, fiindcă mai jumĕtate a tuturor loselor trebuiesc câştigate negreşit. Toate câştigurile se trag acuma în 6 secţiuni care se succed repede una după alta. — Câştigul cel mai mare care e de făcut în casul cel mai fericit se urcă la

533,333 FRANCI

Special mai sûnt de câştigat următoarele câştiguri principale:

		franci		franci
1	a	333.333	=	333.333
1	a	200.000	=	200.000
1	a	133.333	=	133.333
1	a	80.000	=	80.000
1	a	66.666	=	66.666
2	a	53.333	=	106.666
2	a	40.000	=	80.000
5	a	33.333	=	166.665
2	a	26.666	=	53.332
12	a	20.000	=	240.000
24	a	13.333	=	319.992
5	a	10.666	=	53,330
1	a	8000	=	8.000
54	a	6666	=	359.964
5	a	5333	=	26.665
70	a	4000	=	280.000
216	a	2666	=	575.856
2	a	2000	=	4000
531	a	1333	=	707.823
670	a	666	=	446.220
945	a	400	=	378.000

etc. etc., în total 40,000 câştiguri.

Toate câştigurile se plătesc imediat după tragere în monedă de aur subt controlul guvernului germân. Noi sûntem însărcinaţi cu desfacerea loselor originale a acestei noaue şi mari loterie de bani, espedându-le cu preţul oficialmente hotărît fără alte cheltueli. Tragerea se începe

la 9. Iuliu 1879

fiind oficialmente hotărît costul loselor pentru această clasă şi anume:

fl. 10.80 cr. v. a.

pentru un los întreg original

fl. 5.40 cr. v. a.

pentru jumĕtate los original.

Costul urmează a ni se transmite franco in monedă hârtie austriacă sau în timbre postale austriace. Indată după primirea costului espedăm fie-cărui comandor directamente într'un envelop bine închis losele originale comandate învestite cu armarele ţerei. Fie-cărei espediţiuni de lose asociăm programul tragerei tradus în limba română, şi după fie-care tragere, fie-care participant primesce lista oficială a tragerei, care listă specifică într'un mod esact numerile trase cu câştig; deosebit de aceasta numerile trase cu câştig se publică şi prin toate ḑiarele principale din Austria. Mulţămim publicului austriac pentru încrederea arătată până acuma, făgăduind că şi în viitoriu vom efectua toate comandele prompt şi esact. Rugăm a trimite comandele cât posibil curênd în tot casul înaintea începerii tragerei şi anume cel mai târḑiu până la

9. Iuliu 1879.

direct către adresa noastră:

ISENTHAL & CO.

Biroul Principal de Loterie.

Hamburg. (Germania).

Corespondăm în limba română. Scrisori din Transilvania sosesc în Hamburg în 80 de oare. Mulţămim publicului transilvan pentru participarea călduroasă la ântâia clasă a acestei Loterie, şi sûntem mândri de-a puté anunţa că mai mulţi clienţi din Transilvania au dobêndit la seria ântâia a acestei loterie câştiguri considerabile, promitem asemenea de-a efectua comandele pentru tragerea de care tractează anunciul de aḑi cu aceeaşi esactitate şi promptitudine.

[23] 4—5

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 70. Sibiiu, Marţi, 19 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român":

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Iunie.

Ni se va lua poate în nume de rĕu din oare-care parte, dacă începem revista noastră de astădi cu Cislaitania, în loc de-a da locul cel dintâiu precum de regulă aşa şi de astădată celor ce se petrec în Ungaria. Noi oare sûntem însĕ de vină, dacă lumea politică pune atâta temeiu pe alegerile la „Reichsrath," ce tocmai decurg în ceealaltă parte a Austro-Ungariei? Înşişi politicii maghiari, ori cât se silesc a afecta o nepăsare şi linisce desĕvêrşită faţă cu cele ce se petrec dincolo de Laita, nu sûnt în stare a suprima nedumeririle lor în privirea înriurinţei, ce ar puté uşor esercita asupra Ungariei o configuraţie nouă a „Reichsrath"-ului din Viena. Şi după câte scim până acuma *partida autonomiştilor* în viitoriul „Reichsrath" se va presenta foarte întărită prin unele elemente, cari până acuma n'au voit să scie de „Reichsrath." Cel puţin este sigur, că feudalii din Bohemia în urma unui compromis, făcut cu constituţionalii dintre marii proprietari ai regatului bohem, vor întra în „Reichsrath." Cehii cari la aparenţă dovediau până acuma aplecare la transacţiune cu Nemţii constituţionali, se par a fi conţeleşi cu pasul, ce 'l-au făcut aliaţii lor feudali de până acuma.

La toată întêmplarea Cehii, susţinênd pretensiunile lor cu prea multă rigorositate şi nevoind a întra în „Reichsrath" înainte de recunoascerea „individualităţei boheme istorico politice," vor fi slăbiţi tare prin secesiunea aristocraţiei lor înalte. Mai curênd se poate deci aştepta, că vor întra şi Cehii în „Reichsrath".

În casul acesta elementul *autonomistic* din Cislaitania ar fi de o importanţă hotărîtoare nu numai în cele din lăuntru ale părţei cislaitane, ci şi în cele ale monarchiei întregi. În zadar diaristica jidano-maghiară, cu „Pester Lloyd" în frunte, îşi dă aerul, ca şi când cele ce se petrec acuma în Cislaitania n'ar fi de însemnătate pentru desvoltarea şi situaţia politică a Ungareii. E peste putinţă ca aceia, cari până acuma au ridicat glasurile lor chiar cu patimă împrotiva egemoniei maghiare, ajunşi la putere să sufere mai departe o supremaţie, pe care ei nu o ţin de îndreptăţită nici din punct de vedere al prestaţiunilor materiale, nici în privirea însemnătăţei spirituale... Din toate câte vedem până acuma, ni se pare a resulta, că contele Taafe ministrul de interne al Cislaitaniei şi om de deosebită încredere la locurile cele mai competente, va isbutí întru a pune la cale o transacţie între naţionalităţile, înstrăinate unele de altele, cari însĕ în combaterea pretinsei „supremaţii maghiare" sûnt cu foarte puţine esceptiuni unite. Dacă însuşi contele Taafe va fi chiemat apoi a duce opera începută la ulterioara îndeplinire, sau dacă contele Hohenwart, fostul ministru şi de pănură federalistică antimaghiară, îl va înlocuí pe acela, aceasta atêrnă încă dela constelaţia definitivă a partidelor din fiitoriul „Reichsrath."

Contelui Andrássy se pare a nu'i plăcé de loc acest mers al lucrurilor cu toate că autonomiştii se împretinesc cu politica de ocupaţiune. E teamă însĕ că autonomiştii vor ţiné că această politică nu este tocmai de lipsă a o face un Maghiar. Şi mai sci ce gânduri vor mai avé autonomiştii faţă cu Ungaria?!

Aici de altmintrelea le dau Croaţii destul de lucru Maghiarilor. Am fost reprodus în ultima noastră revistă ameninţările lui „Pester Lloyd" adresate către deputaţia croată regnicolară şi către partida naţională din Croaţia îndeobşte. 'Şi-au găsit oamenii cei din Budapesta! Croaţii rĕspund în organul „Obzor": „Legătura cu Ungaria se poate susţiné numai de partida naţională sau de-o dictatură. Mai curênd însĕ se va dogí legătura decât partida naţională."

Aceasta de sigur este un limbagiu franc, care ne dovedesce, că Croaţii nu se vor lăsa cu una cu două de pretensiunile lor, cari, afară de unele financiare, sûnt următoarele: încorporarea Dalmaţiei, a Litoralului cu Fiume, şi a graniţei militare croato-slavoane; va să dică restaurarea regatului treiunit. Se grămădesc greutăţile din toate părţile pentru ocârmuitorii din Budapesta!

În România este cestiunea Ovreilor şi numai aceasta la ordinea dilei. Oposiţia a pretins ca guvernul însuşi să iee iniţiativa presentând corpurilor legiuitoare un proiect. Maioritatea în amêndouĕ camerile însĕ a hotărît să se însărcineze o comisiune cu elaborarea proiectului privitoriu la revisiunea articulului VII al constituţiunei. Ear la cererea ministrului-president camera s'a declarat competentă pentru a lua hotărîri asupra legilor ordinare.

Aducem la alt loc rĕspunsul ce a rostit Domnitoriul Românilor birourilor corpurilor legiuitoare române la adresele acestora.

Camerile Românei au adresat următoarea condolenţă Maj. Sale Impĕrătesei Eugenia la Chislehurst:

„Majestate! Adênc mişcaţi de e-„venimentul nefericit care v'a isbit în „persoana fiiului Vostru prea iubit, şi „pătrunşi de recunoscinţă către me-„moria Impĕratului Napoleon venim „a vĕ presenta respectuos sentimen-„tele noastre de condolenţă.

Principele Alecsandru I al Bulgariei a fost dispensat de către Sultanul a mai vení la Constantinopole, spre a primí aici investitura. Fermanul împĕrătesc, astfel i s'a adus la cunoscinţa principelui Alesandru, se va trimite acestuia. Precum se raportează acum din Roma, unde tocmai petrece principele Bulgariei, acesta s'ar fi supĕrat; el s'ar fi adresat la Constantinopole, pentru a face posibilă într'o formă modificată realisarea visitei sale intenţionate în Constantinopole. Causa respingerei acestei visite ar fi, că înalta Poartă se teme, că Bulgarii din Constantinopole ar puté întrebuinţa presenţa principelui Alesandru pentru demonstraţiuni duşmănesci.

Rĕspunsurile Domnitoriului României la adresele corpurilor legiuitoare române.

Duminecă, 10 Iuniu curent, la oarele 11 şi jumĕtate dimineaţa, A. S. R. Domnul, în presenţa d-lor ministrii, încungiurat de casa sa civilă şi militară, în palatul din capitală, a primit în sala tronului, cu solemnitatea obicĭnuită, biroul şi comisiunea senatului, însărcinată a presenta Măriei Sale Re-

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

III.

(7 urmare.)

Ciasuri întregi Mihu se preumbla nĕcăjit şi frământat de gânduri prin casă şi mereu îşi dicea: Aşa trebue să fie! Nici alţii nu sûnt mai buni decât tine. Ori cum o sucesci, tot aici ajungi. — Aşa dicea el, dar nu se putea împăca cu acest gând.

Marta, în sfêrşit, era mireasă.

Mireasă! Când aceasta gândire i se ivia în suflet, o trecea un fior desmerdător, un fel de beţie, care o seca de puteri.

Această gândire stîrnia într'ênsa o mulţime de altele, care de care mai străine şi mai tainice, găndiri pline de farmec, care îi aprindeau inima şi apoi earăşi o umpleau de rĕcială. Era o viaţă nouă, de care se apropia, o viaţă necunoscută, şi această necunoscinţă în o clipă da loc celor mai dulci nădăjduiri şi în alta celor mai îngrozitoare temeri. Era să părăsască mumă, tată, fraţi, casa părintească, să părăsască tot ce'i era legat de suflet şi sta uimită ca de un lucru, pe care nu'l putea crede; dar dincolo de această uimire era farmecul unei vieţi, pe care par'că ai puté-o umplé după cum te poartă gândul. Acum dilele îi păreau prea lungi si peste puţin se înspăimânta de scurţimea lor. Acum ar fi dorit să fie aproape de Toader şi să privească în ochii lui binevoitori, şi peste puţin îi venia să fugă la mumă-sa şi să strige: Mamă nu mĕ mărita!

Şi earăşi chipul lui Miron se arĕta în sufletul ei, îl vedea înaintea sa atât de viu atât de vorbind, încât par'că radele soarelui ar cădé asupra lui şi 'l-ar lumina. Şi atât se simţia de uşurată, când se perdea în gândurile despre dênsul, atât de bine se simţia, când şi'l închipuia în apropiere şedênd lângă dênsa vorbindu'i în graiul seu limpede şi adimenitor apucându-o de mână cuprindêndu-o cu braţul şi dicêndu'i — „Marto!"

Nu'şi închipuia ce ar dice Miron mai departe, dar atât de fericită se simţia când şi'l gândia astfel, grăind cuvêntul „Marto" încât earăşi sufletul i se umplea de chipul lui.

Ciasurile treceau şi în trecerea lor ea tot mai mult se ameţia încât, sosind diua de Sâmbătă, ea umbla buiguită fără de a'şi mai puté da samă despre un gând hotărît.

Era ajunul dilei în care trebuia să se logodească cu junele ce'i fusese ales din copilărie, junele pe care se obicĭnuise a'l priví ca pe viitorul ei soţ, junele care'i era drag şi care o avea în drag; cu cât însĕ diua se apropia de cădere cu atât mai viu se ivia într'ênsa dorinţa de a face să se amâne această logodnă. Ori când numai acum nu, când se află în stare — singură nu scia cum — dar o stare, în care logodna îi părea peste putinţă.

Dar acum ântâia oară din viaţa să Marta simţia, că nu poate să spune nimĕrui cea ce gândesce. Nu'şi găsia loc de stêmpĕr, doria de singurătate, îi venia să plângă şi se retrase pe o laiţă, ce sta în fundul grădinei sub un pĕr cu frundele îngălbinite.

Safta care pretutindenea o căuta cu privirea, o vĕdù întrând în grădină, o vĕdù aşedênduse pe laiţă, merse apoi, închise portiţa şi se întoarse cu ochii plini de lacrămi în casă.

Diua încetul cu încetul se învĕlì în noapte, liliacii şi gândacii tomnatici începuse se sboare prin aer, luna se ridică din dosul dealului acoperit cu pădure pe cerul senin. Era o sară liniscită numai din când în când străbătea câte un freamĕt pintre frundele copacilor, se audia mugitul unei vaci sau lătratul unui câne.

Deodată, prin liniscea sĕrii, de departe, ca prin vis, străbate de pe deal din dosul grădinei sunetul unui fluer, o doină ce se ridică şi cade ca un şir de mărgăritare.

Marta tresare şi se ridică asemenea unei căprioare spĕriate, ascultă oprindu-se rĕsuflarea, la dreapta şi stânga, înşiră sunetele, alcătuesce doina, apoi faţa i se isenineazä şi se umple de strălucire. (Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare".

gale adresa spre rĕspuns la mesagiul tronului.

D. C. Bosian preşedintele senatului, a cetit adresa pe care am publicat-o în unul din numerile trecute.

Măria Sa a rĕspuns:

Domnule preşedinte! Domnilor senatori!

Primesc cu o viuă mulţămire cuvintele ce'mi adresaţi în numele senatului.

Ele îmi dovedesc odată mai mult că înţelepciunea şi patriotismul, de care naţiunea română a dat atâtea probe, şi pe cari le regăsesc cu fericire în representanţii sei, sûnt la înălţimea greutăţilor situaţiunei şi încercărilor prin care trecem.

Nu mĕ îndoiesc, d-lor senatori, că, graţie concursului luminat şi esperienţei d-voastre, graţie iubirei şi devotamentului tuturor pentru ţară, vom eşí triumfători din aceste dificultăţi, şi că, revisuind art. 7 din constituţiune, şi respunḑênd astfel cerinţelor secolului şi aşteptărilor Europei, veţi scí tot-deodată să luaţi mĕsurile necesarii pentru ca interesele vitale ale naţiunei să nu fie compromise şi ca viitoriul ei să fie asigurat.

Vĕ mulţămesc încă odată din inimă atât Eu cât şi Doamna pentru simţemintele ce ne esprimaţi şi ne asociăm împreună cu d-voastră la toate urările ce faceţi pentru fericirea iubitei noastre patrii.

Marţi, 12 Iuniu curent, la oarele 11 şi jumĕtate dimineaţa, A. S. R. Domnul, în presenţa d-lor ministri, incungiurat de casa sa civilă şi militară, a primit la palatul din capitală, în sala tronului, cu solemnitatea obicĭnuită, biroul şi comisiunea camerei, însărcinată a presenta Măriei Sale Regale adresa spre rĕspuns la discursul tronului.

D. C. A. Roseti, preşedintele adunărei deputaţilor, a cetit rĕspunsul camerei pe care earăşi 'l-am publicat.

Măria Sa regală a rĕspuns:

Domnule preşedinte! Domnilor deputaţi!

Vĕ mulţămesc pentru cuvintele călduroase ce'mi adresaţi.

În adevĕr, împregiurările sûnt grele. Am însĕ credinţă neclintită că înţelepciunea şi patriotismul representanţilor naţiunei vor învinge ca totde-auna încercările în cari ne aflăm.

Să nu uităm că în unire stă tăria.

Să nu uităm mai ales astăḑi, că această unire de cugetări şi de lucrări e reclamată de ţara întreagă, pentru ca să puteţi sĕvêrşí un fapt atât de important precum este acela al revisiunei art. 7 din Constituţiune.

Această reformă efectuată în puterea liberului joc al instituţiunilor representative va întărí şi va înrădĕcina puternic în inimile tuturor încrederea în instituţiunile noastre fundamentale.

Tari în lăuntru pe basa legei şi a libĕrtăţei desvoltarea naţiunei va lua un avênt decisiv.

Eu şi Doamna Vĕ mulţămim pentru simţemintele ce ne arĕtaţi şi urăm D-voastră şi iubitei noastre patrii fericirea cea mai deplină.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 6.

Şedinţa din 30 Maiu st. v. 1879.

Membri presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Ghica Ion, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu L., Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Quintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se verifică procesul verbal al şedinţei precedente.

D. preşedinte comunică o adresă a d-lui ministru de esterne cu Nr. 5824, prin care înaintează 4 volume manuscrise ale principelui Dim. Cantemir, şi anume: *1. Incrementa atque Decrementa Aulae Othmanicae; 2. Adnotationes ad Incrementa Aulae Othmanicae; 3. Adnotationes ad Decrementa Aulae Othmanicae; 4. Vita Constantini Cantemyri cognomento senis Mold.* — Se face cunoscut tot-odată că aceste manuscrise s'au dat la decopiare, pentru ca să se poată până într'un an întoarce locului de unde s'au primit. — Se recomandă secţiunei istorice.

Se mai comunică o adresă a d-lui ministru cultelor şi instrucţiunei publice, cu Nr. 3825, cu un raport al d-lui Remu Opran, prefect al districtului Constanţa, descriptiv al obiectelor şi petrilor sculpturale archeologice, găsite în districtul seu, — cu cererea de-a se da avisul academiei, despre adunarea şi conservarea sistematică a unor asemenea preţioase relicue. Se recomandă secţiunei istorice.

D. preşedinte aduce la cunoscinţa adunărei că d. Andreiu Adamescu, casierul actual al academiei, se află ajuns la o stare de debilitate încât 'i e cu neputinţă a mai purta sarcina, şi pentru aceasta, trebue luată de urgenţă mĕsura de-a'l înlocuí. Propune totodată ca sarcina aceasta să se încredinţeze comptabilului actual Alecsandru Laurian, căruia să i se adaugă jumĕtate numai din apuntamentele casierului, eară jumĕtate să se dea d-lui Adamescu, ca mângăere a slăbiciunei şi bĕtrâncţelor sale, şi totodată ca recompensă pentru serviţiele aduse societăţei. Propunerea aceasta se primesce în unanimitate a se efectua în mod provisor până la revisuirea statutelor şi regularea definitivă a situaţiunei bugetare.

După aceste, membrii se împart în secţiuni şi comisiuni, spre a se ocupa cu lucrările lor respective.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Proces-verbal Nr. 7.

Şedinţa din 31 Maiu 1879.

Membri presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Ghica Ioan, Hasdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Urechiă Vasilie A.

Preşedinte I. Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se verifică procesul-verbal al şedinţei precedente.

D. preşedinte comunică că delegaţiunea observând cumcă, după testamentul fericitului Evangeliu Zapa, epitropul esecutor testamentar s'a obligat a aduce la societatea academică copii legalisate după toate actele, sineturile şi hotărniciile proprietăţilor casei, şi că, după câteva cereri formale ce i s'a făcut, aceste acte încă nu s'au adus. D-lui s'a creḑut dator ale cere prin serviţiul egal al portăreilor; eară acum primind rĕspunsul d-lui epitrop, crede că e bine a'l aduce la cunoscinţa adunărei.

Se dă lectură acelui rĕspuns, din care se vede că numitul epitrop, D. C. Zapa, ar fi trămis originalele documente la autoritatea competentă din Grecia, că copiile cerute de societate s'ar fi înaintat din eroare împreună cu originalele, şi că d-lui acuma le va cere spre a le înapoia, şi apoi le va depune.

După aceasta, d. preşedinte cere avisul adunărei: că ce să facă în cas când copiile cerute nu vor vení?

D. Hasdĕu crede că ar fi bine să se lase d-lui epitrop latitudinea de 2 luni pentru depunerea acestor acte.

D. Maniu spune că aceste copii conform cu legea trebuie să fie autentice, de aceea e de părere a se cere prin intervenţiunea ministrului de esterne, eară în casul de a se vedé întârḑiere, să se ceară prin tribunalul local.

D. Babeş inclină cătră părerea d-lui Hasdĕu, cu aceasta ca să se acoarde termin de 3 luni pentru depunere.

D. Maiorescu e de părere a se cere dacă vor vení copiile, prin intervenirea ministeriului de esterne, avisul consulatului general elen din Bucuresci asupra autenticităţei copiilor după legile grecesci.

Incidentul se închide resumându-se în decisiunea ca biroul, după aşteptarea timpului cât ar trebuí ca să vie copiile arĕtate dela Athena, să facă cuvenitele lucrări, conform cu legea.

D. Hasdĕu, aducênd aminte adunărei că Măria Sa regală a espres dorinţa de-a vení la una din şedinţele sale, crede că e bine a defige şi a se prepara o şedinţă publică, în carea, pe lângă alte lucrări, să se facă şi vre-o lectură. D-lui declară că chiar ar avé o lucrare gata pentru asemenea ocasiune.

După oare-cari discuţiuni asupra acestui subject, se decide ca, după votarea statutelor, să se ţină o şedinţă solemnă în cursul sesiunei acesteia, care însĕ se va regula la timpul oportun.

D. Odobescu, aducênd la cunoscinţă moartea comitelui de Sastegrie, membru onorar al societăţei, adunarea esprimă regretele sale. — Tot de odată d-sa aduce aminte că dintre bărbaţii de litere străini, cari se ocupă de limba noastră este unul care, dintr'o regretabilă scăpare din vedere, n'a căpĕtat încă voturile noastre de distincţiune. Acesta e d. Picot, cunoscutul profesor de limba şi literatura română la scoala de limbile orientale moderne din Paris. De aceea propune, ca să se îndrepteze această scăpare din vedere.

Mai mulţi membri susţinênd propunerea d-lui Odobescu, academia în unanimitate admite pe d. Picot între membrii sei onorari.

Se votează statul de presenţă a membrilor academiei dela 23 până la finele lunei Maiu, şi membrii se desfac în secţiuni şi comisiuni.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Parastas.) După cum anunţasem Joi în 14 l. c. trecută, Sâmbătă în 16 l. c. s'a ţinut parastas în memoria neuitatului Mare archipăstoriu Andreiu Baron de Şaguna, pontificat de Escelenţa Sa Archieppul şi Metropolitul Miron Romanul cu asistenţă corespunḑĕtoare.

* (Postal). Din 1 Iulie începênd va comunica posta pe fie-care ḑi între Sângiorz şi Tuşnad în următoriul chip:

Pleacă din Sângiorz la 5 oare dimineaţa şi ajunge în Tuşnad la 9 oare dim.; apoi pleacă din Tuşnad la 4 oare după ameaḑi şi ajunge în Sângiorz la 8 oare sara.

* (Mulţămită publică). Tuturor p. t. domni, cari în nume atât de considerabil au concurs la sânţirea bisericei gr. or. din filia Dopca tractul Paloşului, carea s'a clădit în cea mai mare parte de Georgiu Boţioman, proprietariu, pe locul seu. Subscrisul în numele comitetului vin a a aduce cea mai profundă mulţămită în special tuturor p. t. domni, cari au contribuit, la zidirea ací amintitei biserici şi adecă: din Dopca, George Boţioman 42 fl., G. Gaspar, sen. 14 fl., B. Boţioman 8 fl., T. Gaspar 6 fl. 80 cr., Boţioman Moise 8 fl., N. Orbu 5 fl., Moise Boţioman 4 fl. 50 cr., A. Calos 4 fl., I. Boţioman 2 fl., Sofr. Boţioman 2 fl., G. Gaspar jun. 2 fl., G. Orbu 1 fl., Bot Istoc 1 fl., David Fegheri 1 fl., Iosif Marti 3 fl., Sen T. Michai 1 fl., I. Duciloviciu 3 fl., v. a. Din Mateias, parochul I. Brotea 7 fl., N. Brotea 27 fl., G. Avram 20 fl., Chir. Şerban 10 fl., Isailă Mucea 16 fl.. D. Mucea 8 fl. 30 cr.. Ch. Blaga 31 fl. Din Bogata, Sam. Andron 79 fl., N. Leuca 20 fl., G. Stefan 12 fl., B. Lazar 6 fl., I. Gaspar 3 fl., I. Suciu, paroch 28 fl. G. Stanciu 11 fl. Ungra, Cohalm G. Irimie 5 fl., dl Falk 5 fl. Eară în general tuturor p. t. domni cari cu ocasiunea sânţirei bis. a jertfit pentru biserică şi adecă: dela biserica din Paloş o cruce de lemn pe fruntariu par. administrator ppesc Teofil Gheaja 6 fl., I. Leucescu 6 fl. paroch în Rotbav, G. Pumnea, cantor în Dăişoara 12 fl., I. Eut. Maniu 2 fl. paroch în Fontina. Din Mateiaş M. Serb 1 fl., Z. Surdila 1 fl., I. Sorea 1 fl., I. Stanciu 1 fl., Colbos 1 fl., Moise Coman 1 fl., Şofrǫn Roşca paroch gr. or. în Ungra în naturali (bucate 6 Hectolitre.

Dee ceriul ca astfel de bărbaţi să nu lipsească nici odată din mijlocul nostru, fie bine primite marinimoasele d-lor oferte dorindu-le tot binele.

Bogata 15/27 Iunie 1879.

I. Suciu m. p.

* (O nouă baie de scaldă). Ni se scrie din Feredeu următoarele: Energiosul paroch român gr. or. din comuna Romos după multe sacrificii a edificat o baie de scaldă chiar în centrul comunei Feredeu (Fűrdőgyogy) în proprietatea sa, şi după cum spune istoria, chiar pre ruinele străbunilor noştri Romani, aduşi de Traian. Aceasta se aduce la cunoscinţa p. t. public.

* (Raţiociniu şi mulţămită). Binevoiţi a da loc în preţuitul ḑiariu ce redigeţi următoriului comput finale despre resultatul loteriei de efecte jucată în 5 Maiu 1879 în favoarea fondului reuniunei femeilor române gr. or. din Făgăraş şi giur.

Amĕsurat planului de joc aprobat de înaltul ministeriu reg. ung. de finanţe dto 9 Faur Nr. 8050/1879 s'au fost edat 800 losuri a 25 cr. = 200 fl. din aceste s'au vêndut 683 a 25 cr. fac 170 fl. 75 cr. au rĕmas nevêndute 117 a 25 cr. fac 29 fl. 25 cr. deci adaugêndu-se la suma de 170 fl. 75 cr. donul din partea d-lui Vestemean Georgiu din Cluj cu 2 fl. 50 cr. face suma la olaltă *a*) a perceptelor 173 fl. 25 cr. din care scoţêndu-se suma *b*) a erogatelor cu 12 fl. 37 cr. remâne venit curat de 160 fl. 88 cr. scris una sută şese-ḑeci floreni 88 cr. v. a. Prelângă aceasta au mai rĕmas în proprietatea reuniunei obiectele cari formează câştigurile: 1, 3, 4, 5, 10, 26, 27, 31—36, 38, 44, 46, 48, 49, 51 şi 52, a căror preţ reale face 94 fl. 55 cr.

Aceste objecte parte au fost câstigate însĕ prin stimaţii domni câstigători donate reuniunei, parte nu s'au ridicat în terminul ficsat în §-ful 5 al planului de joc şi în sensul aceluiaşi asemenea au remas în proprietatea reuniunei.

Deci aducênd aceasta la cunoscinţa on. public reuniunea îşi simte de o sântă datorinţă a'şi esprima recunoscinţa şi mulţămita pre de o parte acelor stimaţi domni cari la recercarea din parte'i, avênd în vedere scopul cel măreţ cel urmăresce aceia n'au pregetat a împărtăşí losurile d-lor adresate precum DD. Galu Ioan, Baloiu Ioan, Frateş Nicolau, Vestemean George, Hamsea Aron, Grama Vasilie, Popoviciu Ioan, Boeriu Georgiu, Belle Alecsandru, Grideanul George, Etveş Georgiu şi Pop Nicolau, cum şi stimabilelor d-şoare Eugenia Codru şi Areti Mohan, pre de altă parte acelor stimaţi domni, cari au donat objectele câstigate reuniunei precum. DD. Constantin Stezar, Grama Vasilie şi Budac Nicolau cum şi în fine tuturor acelora cari directe s'au indirecte au spriginit aceasta causă.

Reuniunea femeilor române gr. or. din Făgăraş şi giur.

Făgăraş 24 Iuniu 1879.

Anastasia Popescu m/p.,
preşedinta.
Ioan Turcea m/p.,
secret.

* (Devastările de apă în Ungaria). În urma eşirei din acest an a Dunărei şi în urma ploilor continue în cercul de sus al Soltului după rapoartele oficioase stau sub apă: din oraşul Calocia 1500, în Totkü 1380, în Assod 2000, în Benedek 1039, în Géderlak 800, în Batya 2000, în Faiss 1000, în Dutnok 2892, în Bogyissló 1700, şi în giurul comunei Miske 2500 jugere; mai departe în cercul de sus al Kecskemetului şi adecă în Farmos 1500, în Sân-Mărtin 250, în Bicske 400, în Szecsö 25, în Coca 150, în Tot-Almás 500, în Szent-Lörinz-Kata 1000, în Sz.-Marton-Kata 50, în Nagy-Kata 2360, în ambele cercuri preste tot 36,546 jugere de sĕmĕnătură, dela care în acest an nu se poate aştepta nici o recoltă.

Apa din lacul „Balatton" după cum scrie „Zalai K." s'a urcat la o aşa înălţime carea de un deceniu n'a mai avut-o. În Sio nu se poate slobodí, pentru că acesta, care după cum e cunoscut a rupt deja iazul de lângă scurgĕtoare aşa, încât ruptura numai provisorice s'a putut astupa cu scânduri şi saci de nĕsip. acesta Sio adecă ar înneca toată valea lui până în Dunăre. Dacă însĕ înălţimea apei acestui lac nu se va puté în vr'un chip micşora, atunci şi ţinutul de pe malul sudic al lacului va fi tot înecat stând deja 30,000 jugere sub apă. Până acuma apa din acest lac nu dă semne de scădut, din contră eşirea ei prinde dimensiuni tot mai mari pe di ce merge.

* (Vulcanul Aetna) este cel mai înalt munte vulcanic din Europa, ridicându-se din valea Cataniei pela 3310 metre peste nivelul mării. Basa sa cuprinde circumferenţa de 130 Chilometre, ear pe coastele sale sûnt 65 localităţi cu 300,000 locuitori. Înainte de Crist el a făcut 11 erupţiuni, între cari sûnt mai memorabile cele de la an. 477, şi 121; după naşterea lui Christ, el au mai făcut erupţiuni în următorii ani, la: 1160, 1169, 1329, 1536, 1537, 1669, 1693, 1763, 1787, 1792, 1802, 1805, 1809, 1811-1812, 1819, 1838, 1842, 1852, 1865, 1874 la 29 şi 30 August, şi la 1879. Revĕrsarea lavei sale în comparaţiune cu acea a Vesuviului e ca şi un rîu colosal pe lângă un rîuleţ, ear devastările pe care le causează la fie care erupţiune producênd mari pagube şi multe victime, ca de esemplu la 1631, când întreaga provincie Bronte au fost devastată.

* (Un stomach cu termometru). Un profesor care se află într'o localitate de cură lângă Viena, spre a mĕsura căldura stomachului a înduplecat pre un medic de-acolo, a'i slobodí în stomach un termometru. Acesta luând unul din cele mai scumpe termometre ale sale îl legă de un fir de aţă şi după mai multă trudă îi succese, a cufunda termometrul prin gâtlej în stomachul profesorului. La semnul dat de acesta, să se tragă termometrul earăşi afară, medicul trage de aţă spre a scoate termometrul, trăgênd însĕ poate prea îngrabă aţa se rupse şi termometrul remase în stomach, unde e până adi. Acuma doară va fi mulţămit profesorul, că 'şi-a ajuns scopul, de a'şi mĕsura căldura stomachului seu, fiind tot cu mĕsurătoriul în stomach. R.

* (O petrecere de vară) se va arangia în comuna Gioagiul de sus la 6 Iulie (24 Iunie) 1879 din partea subsemnaţilor şi a mai multor concetăţeni din loc.

Începutul petrecerei la ½ 2 oare d. a.

Gioagiul de sus, 15 Iunie 1879.

Vasilie Bologa m. p.
stud. abs.
Iosif Neagoe m. p.
învĕţătoriu.

* (Istoria cireşelor). Se crede în deobşte că cireşul a fost adus din Asia în Europa de către Lucullus. Aşa, fiind că generalul roman s'a întors la Roma pe la anul 63 înainte de Chr. după ce a bătut pe Mitridate în Asia mică, apoi sûnt 1916 ani de când este cultivat în Europa acest arbore, luat de el din Cerasonte.

Cerasonte, astădi Cheresun, era o polite grecească din Asia-mică, în regatul Pontului. Dela Cerasonte se trage numele de cireşă (*cerasus*) dat fructului de care e vorba.

Totuşi, după oare-cari botanişti, este o specie de cireş indigen care cresce în pădurile Europei. Acesta se numesce cireşul selbatic sau cireşul paserilor (*Cerasus avium*).

Dar, ori cum să fie, este constatat că cireşul cresce mai în toată Europa. El este aclimatisat chiar şi în regiunile reci. În Francia e cultivat în toată întinderea ei şi dă o recoltă atât de îmbelşugată, încât cu acest fruct se face un mare comerciu cu Anglia şi cu alte ţĕri septentrionale.

Cireşa era fructul favorit al marelui Frideric. Acest suveran voia să aibe cireşe la masă într'o mare parte a anului şi dedea ordine grădinarilor, ca să'i procure prin toate mijloacele posibile.

Regescul filosof de Sans-Souci (castelul unde'i plăcea lui Frideric să stee), se tânguia adese în timpul cireşelor, despre raritatea acestui fruct, şi vĕrsa focul seu asupra grădinarilor. Aceştia, ameţiţi de împutările suveranului, declarară că vrăbiile, aceşti potlogari neruşinaţi, erau singura pricină a rarităţei cireşelor.

Frideric, în marea sa mânie, ordonà să se pue preţ pe capul vrăbiilor din toată Prusia. El scrise lui Voltaire, care îi rĕspunse că nu este de demnitatea unui aşa de mare monarch, să atenteze la libertatea ce D-deu lăsase acestor biete pĕseri etc.

Frideric manţinù decretul seu. Vrăbiile dispărură; dar după doi ani, nu numai cireşe nu se găsiau la Berlin, dar nici alte fructe. Omidile le potopiau. Regele înţelese greşala sa şi se împăcă cu vrăbiile cari se însărcinară cu desfiinţarea omidilor, şi fructul favorit se arătà earăşi pe masa regească. Dar partea cea mai hazlie a acestei anecdote este petiţiunea ce Frideric aflà în fundul unei farfurii de cireşe ce cu mare chieltueală se adusese din Paris. Eată această curioasă suplică:

Sire! Fiind amăgit prin raporturi mincinoase ne-aţi credut vinovate şi ne-aţi osândit la moarte şi la surgun. Dar eată că acum aveţi mai puţine cireşe decât înainte, sau aş trebuí să dic că numai aveţi de fel de acelea ce vĕ plăceau aşa de mult. Lăsaţi-ne să ne întoarcem la acei arbori bĕtrâni cari ne sûnt atât de scumpi, căci ei ne-au servit de leagăn, şi încurênd mesele voastre se vor acoperí cu poamele cele mai gustoase.

Dar nu ne vom atinge. Consideraţi acest slab tribut ca un salar legiuit al serviciului ce avem să vĕ facem. Mai mult preţuesce o recoltă bună cu câte-va sute de cireşe mai puţin, decât o lipsă completă de asemenea poame.

Dacă va fi aceasta şi socotinţa voastră, atunci spuneţi Sire o vorbă şi noi vom sbura spre statele voastre cu toată sprintenia aripilor noastre. Un bĕtrân vrabioiu surgunit.

Din acel timp, statul ocrotesce în Prusia, ca şi în toată Germania, paserile favorabile agriculturei.

„Steaua României."

* (Aşa sûnt femeile peste tot locul) Într'un oraş american se adunà de curênd un numĕr de femei cu espresa intenţiune de a constituí o societate spre efectuirea emancipărei femeilor. După ce femeile se salutară 1 2 oare era se păşească la deschiderea adunărei. Ele s'au fost înţeles a alege provisoric de presidentă pre cea mai bĕtrână, eară de notari pre douĕ cele mai tinere din adunare. La provocarea, a se scula *cea mai bĕtrână* doamnă toate şedură; la provocarea însĕ a se însciinţa cele doue *mai tinere*, se sculară mai toate. În urma acestei neînţĕlegeri societatea nu s'au putut constituí şi femeile s'au dus care încătrău. Comedia aceasta femeiască esistă ca în America şi la noi şi peste tot locul.

* (Un stomach bun). „Presa medicinală" din Paris ne spune următoriul cas de tot interesant: Un Australian furà un inel de aur, şi'l înghiţì. După ce fu prins şi aruncat în temniţă medicul îl cercetà pe la stomach şi aflà, că Australianul avea în el mai multe obiecte rotunde şi tari. Acuma spuse şi delincuentul australian, că el de vreo 9 luni a furat un lanţ mare de oţĕl aşa numit „Albert" şi 'l-a înghiţit fără de-a avé vreo durere de foale. Prin ajutoriul corespundĕtoriu al medicului es la lumină acum din delincuent nu numai inelul de aur furat şi lanţul cel mare de oţel, ci încă şi un pinţĕl şi un inel de bronz. Posesorul acestui stomach ne mai audit e un june de 23 ani, în a cărui cuartir la o cercetare judecătorească s'au aflat o colecţiune frumoasă de obiecte de tot feliul precum: inele, lanţuri, portmonele, pinţele şi altele mai multe cari furà de hoţul acesta adnecsate, înghiţite şi mai târdiu earăşi scoase la lumină. Acela e stomach!!

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 30 Iunie n. Dela alegerile pentru „Reichsrath," ce s'au sĕvêrşit în 30 Iunie n., sûnt până acuma cunoscute următoarele resultate: În Viena s'au ales: Kuranda, Brestel, Jaques, Ed. Suess, Lenz, Matscheko, Steudl, Kopp, Wiesenburg, Kronawetter, Löblich, 9 liberali, 2 conservativi; în Baden s'a ales un liberal; în Austria-de-sus s'au ales 3 liberali, 1 conservativ; în Bohemia: 13 liberali; 16 Cehi; în Salzburg: un liberal; în Carniolia: 2 naţionali; în Silesia: 2 liberali, 1 naţional; în Galiţia: 7 Poloni, 2 Ruteni; în Istria: 1 Slav, 1 Italian; în Gorizia: 1 liberal.

Bursa de Viena

din 30 Iunie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	66 60
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68 77
Împrumutul de stat din 1860	125 75
Acţiuni de bancă	820 —
Acţiuni de credit	262 —
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 95
London	116 —
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 22

Economic.

Sibiiu, 27 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.60—5.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.70—4.30; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.90—2.30. Cucuruz fl 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.60—0.70.: Cânepă pro 50 chilo fl . 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 38—40 cr. carne de porc 36—40 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Esportul vitelor). Printr'un comunicat publicat prin „Monitor" acum câteva sĕptĕmâni se făcea cunoscut că esportul vitelor din judeţele de sus ale Moldovei în Austro-Ungaria nu mai presentă nici o pedecă, de oare-ce starea sănĕtăţei vitelor cornute era satisfăcĕtoare.

„Monitorul" de Sâmbătă 9 Iunie publică un alt comunicat prin care se face cunoscut că legaţiunea imperială şi regală a Austro-Ungariei, primind relaţiune dela preşedintele imperial şi regal al Bucovinei, prin care se face cunoscut că „după sciinţele oficiale primite, starea sănĕtăţei vitelor cornute mari, din districtele: Vaslui, Bacău „şi Fălciu, fiind mulţămitoare, se permite „întrarea în Austro-Ungaria a vitelor cornute mari şi a produselor animale brute „din sus disele districte, supunêndu-se însĕ „aceste vite şi produse unui timp de observaţiune de 12 dile."

(O scire bună pentru agricultori) aduce foaia „Curierul Financiar" din România. Cetim în această foaie:

Anul agricol 1879 ne dă până acum cele mai înveselitoare speranţe; grâul, porumbul, fasolea etc. sûnt din cele mai frumoase ce am avut în timp de câţiva ani. Scirile ce primim din judeţe ne spun, că rapiţa este deja toată treerată; fiind favorisată de atmosferă pe timpul crescerei şi scutită de ploi în timpul secerişului, ea este de-o calitate superioară, deşi cantitatea nu este prea mare. Din causa aceasta, preţul rapiţei de acum chiar e de fr. 110—120, cu inclinaţiuni spre urcare. Orzul de toamnă s'a secerat şi el pe alocurea; preste 10—12 dile va începe de sigur şi secerişul grâului deja pe cale de-a se coace.

Din Francia, diarele străine ne aduc scirea că mulţămită temperaturei favorabile din ultimele dile, grânele înapoiate s'au mai ameliorat în câtva. Cu toate aceste, îngrigirile asupra resultatului final al recoltei actuale nu au dispărut încă.

In Rusia, grânele sûnt în cea mai mare parte bune. In unele localităţi însĕ din părţile de sud, grânele au fost devastate de locuste, cari au distrus tot în calea lor.

In ceea ce privesce transacţiunile în grâne, pieţile străine oferă în această epocă un interes secundar. Preţurile grânelor sûnt mai aceleşi din sĕptĕmâna trecută cu foarte puţine variaţiunei."

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 26 Iulie şi 30 August imob. lui Iuon şi Paraschiva Spuderca în Braşov (trib.); în 28 Iulie şi 28 August imob. lui Francisc Turoczi în Cipĕu (trib. Ibaşfalĕu); în 23 Iulie imob. d-nei Albert Gencsy în Nesal (judec. cercuală Gherla); în 4 Iulie imob. lui Iosif Budo în Cluj (trib.); în 5 August imob. comunei Şeica-mare (judec. cerc. Mediaş); în 29 Iulie şi 29 August imob. lui Ilie Stoica în Ludoş; în 2 August şi 2 Septemvre imob. lui Andreiu Drotleff în Chirpĕr (trib. Sibiiu); în 23 Iulie şi 23 August imob. lui Moise Serester în Semeria; în 29 Iulie şi 29 August imob. lui George Iorga în Heghiu (judec. cerc. Sângiors).

Mare şi fericită nuvelă. Biroul principal de Loterie germână Isenthal & Co. în Hamburg, publică prin diarul nostru de adi a II-a serie a loteriei germâne de bani, a cărei tragere se începe la 9 Iulie 1879. După informaţiunea ce primim dela casa Isenthal & Co. participarea Românilor la Seria I a a fost într'atâta în cât casa Isenthal & Co. are de gând de-a instituí la Transilvania o Agenţie, şi a şi făcut chiar mai multe întrebări în această privinţă.

Premiul cel mare al ultimei Serie a fost câstigat de un proprietar la Iaşi, şi premiul al doilea a fost câstigat de un fabricant la Berlin: Clienti şi Români au mai câstigat şi diferite câştiguri mici. Este de dorit şi sperăm că de astădata fortuna va favorisa pe Clientela română şi cu câştigul cel mare, care întrece o jumĕtate milion de franci. Putem dar admite că participarea va fi foarte considerabilă. Este de prisos de-a mai vorbíací despre soliditatea acestei Loterie, de oare-ce garanţia guvernului a unui Stat germân e suficientă pentru fie-care jucător.

Nr. 108—1879. 2—3

EDICT.

Ioan Bucur de religiunea gr. or. din Avrig comitatul Sibiiului, carele de 9 ani a părăsit cu necredință pre legiuita lui soție Ioana născ. Lazar Baltea, tot din Avrig, fără a fi dat până acum vre-un semn, dacă și unde se mai află, se citează prin aceasta, ca în termin de un an și o ḑi dela datul de față, să se înfățișeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră se va pertracta și decide procesul divorțial intentat contră'i de către soția lui.

Sibiiu în 15 Iuniu 1879

Forul matrimonial gr. or. al tractului Sibiiului II.

Nr. 243—1879. 3—3

EDICT.

Reveca născ. Pascu Tătuc din Hălchiu, carea a părăsit cu necredință de 6 ani de ḑile pe legiuitul ei bărbat George Crăciun, tot din Hălchiu, fără de a se scí locul ubicațiunei ei, este prin aceasta citată, ca în termin de un an și o ḑi să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența ei se va pertracta și decide procesul divorțial, intentat asupră'i de soțul ei.

Brașov, 6 Iuniu 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Brașovului I.

Iosif Barac m/p.,
protop.

Nr. 100. 1—3

EDICT.

Ana Vasilie Dovel din comuna Aciliu, comitatul Sibiiului, pretura Săliștei, carea de 2 ani de ḑile a părăsit pre bărbatul ei Iacob Muleș tot de acolo, fără a se scí ubicațiunea ei și de mai trăiesce sau nu, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral în termin de un an și o ḑi, căci la din contră procesul divorțial asupră'i intentat se va pertracta și decide și în absența ei.

Mercurea în 15 Iuniu 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 98. 3—3

EDICT.

Rachila Moise Lupea din opidul Mercurea cottul Sibiiului, — carea de 3 ani a părăsit pre bărbatul ei Moise Luca, fără a se scí ubicațiunea ei și de mai trăiesce sau nu, — se citează a se presenta în termin de un an și o ḑi înaintea subsemnatului scaun protopresbiteral, căci la din contră procesul divorțial asupră'i intentat se va pertracta și decide și în absența ei.

Mercurea la 11 Iuniu 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Grădina Archiepiscopiei,

situată în suburbiul Iosefin în Sibiiu, strada Șevis Nr. 3, așa numita grădină „*Gerlitzi*“,

partea economică,

se esarendează **pe mai mulți ani,** începênd dela **1 Septembre** a. c.

Informațiuni mai de aproape se pot primí în casa Nr. 26, strada Măcelarilor. [26] 3—3

---

[25] 4—5

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puțin patru clase elementare,* ca

învĕțăcel de negutătorie

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

Anunciu! [29] 1—3

Subscrisa aduce la cunoștința onor. public că primesce pe responsabilitate **fetițe,** pentru a le instrua în tot feliul de croituri și cusĕturi, în împletire de ciorapi (Strickerei), bucătărie și spĕlat. Tacsa este 15 fl. v. a., pentru care respectivele vor căpĕta și cost, bun și regulat, cuartir comod și spĕlat. O crescere bună încă se va da.

Sibiiu în 24 Aprilie 1879.

Catarina König.
Josef-Vorstadt, Mühl-Gasse Nr. 27.

Neoplanta.
1875.
Medaliă de argint.

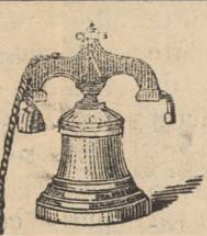

Seghedin.
1876.
Medaliă pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[27] 1—12

ALBINA CARPAȚILOR.

Foaiă pentru toți — cu ilustrațiuni.

Redactor: **Iosif Popescu.** Editor: **Visarion Roman.**

Apare în Sibiiu (Transilvania) la 15 și ultima fie-cărei luni în fascicole de câte 2 coale cu învêlitoare. Hârtie fină, tipar plăcut, ilustrațiuni frumoase.

Aduce articoli de sciință, ofere lecturi delectătoare, pledează pentru adevĕr, pentru bine și pentru frumos, avênd pururea în vedere principiile estetice, regulele bunului gust, puritatea limbei, chiaritatea modului de a scrie.

Prețul abonamentului se reduce precum urmează:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România:	
Pe an	6 fl. — cr.	Pe an	16 lei.
„ 6 luni	3 „ — „	„ 6 luni	8 „
„ 3 luni	1 „ 50 cr.	„ 3 „	4 „

Din România se poate trimite prețul în bilete hipotecare.

Abonamentele se fac la editorul V. Roman în Sibiiu, la toate librăriile și la oficiile postale.

Doritorilor se pot încă trimite esemplare complete dela înecputul anului.

[28] 1—2

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

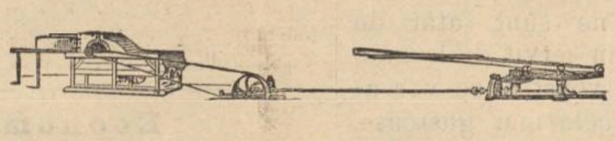

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 22

LOTERIA.

Seria II-a.

Guvernul germân la Hamburg, care a autorisat o nouă și mare loterie de bani, controlează nu numai emiterea losurilor ci și toate tragerile; deosebit de aceasta guvernul germân la Hamburg garantează cu toată averea imensă al Statului pentru plata esactă a câștigurilor oferându-se astfel fie-cărui din toate punctele de vedere siguranța cea mai perfectă. Singurul fapt că un guvern germân figurează ací ca garanță e pe destul dovadă că această loterie e solidă de tot.

Nouă și mare loterie de bani mai conține acuma numai **82,000** lose din care **40,000** lose trebuie să câștige neapĕrat; șansa de câștig e dară foarte însemnată, fiindcă mai jumĕtate a tuturor loselor trebuiesc câștigate negreșit. Toate câștigurile se trag acuma în 6 secțiuni care se succed repede una după alta. — Câștigul cel mai mare care e de făcut în casul cel mai fericit se urcă la

533,333 FRANCI

Special mai sûnt de câștigat următoarele câștiguri principale:

		franci		franci
1	a	333.333	=	333.333
1	a	200.000	=	200.000
1	a	133.333	=	133.333
1	a	80.000	=	80.000
1	a	66.666	=	66.666
2	a	53.333	=	106.666
2	a	40.000	=	80.000
5	a	33.333	=	166.665
2	a	26.666	=	53.332
12	a	20.000	=	240.000
24	a	13.333	=	319.992
5	a	10.666	=	53,330
1	a	8000	=	8.000
54	a	6666	=	359.964
5	a	5333	=	26.665
70	a	4000	=	280.000
216	a	2666	=	575.856
2	a	2000	=	4000
531	a	1333	=	707.823
670	a	666	=	446.220
945	a	400	=	378,000

etc. etc., în total 40,000 câștiguri.

Toate câștigurile se plătesc imediat după tragere în monedă de aur subt controlul guvernului germân. Noi sûntem însărcinați cu desfacerea loselor originale a acestei noaue și mari loterie de bani, espedându-le cu prețul oficialmente hotărît fără alte cheltueli. Tragerea se începe

la 9. Iuliu 1879

fiind oficialmente hotărît costul loselor pentru această clasă și anume:

fl. 10.80 cr. v. a.
pentru un los întreg original

fl. 5.40 cr. v. a.
pentru jumĕtate los original.

Costul urmează a ni se transmite franco in monedă hârtie austriacă sau în timbre postale austriace. Indată după primirea costului espedăm fie-cărui comandor directamente într'un envelop bine închis losele originale comandate învestite cu armarele țĕrei. Fie-cărei espedițiuni de lose asociăm programul tragerei tradus în limba română, și după fie-care tragere, fie-care participant primesce lista oficială a tragerei, care listă specifică într'un mod esact numerile trase cu câștig; deosebit de aceasta numerile trase cu câștig se publică și prin toate ḑiarele principale din Austria. Mulțămim publicului austriac pentru încrederea arătată până acuma, făgăduind că și în viitoriu vom efectua toate comandele prompt și esact. Rugăm a trimite comandele cât posibil curênd în tot casul înaintea începerii tragerei și anume cel mai târḑiu până la

9. Iuliu 1879.

direct către adresa noastră:

ISENTHAL & CO.
Biroul Principal de Loterie.
Hamburg. (Germania).

Corespondăm în limba română. Scrisori din Transilvania sosesc în Hamburg în 80 de oare. Mulțămim publicului transilvan pentru participarea călduroasă la ântâia clasă a acestei Loterie, și sûntem mândri de-a puté anunța că mai mulți clienți din Transilvania au dobêndit la seria ântâia a acestei loterie câștiguri considerabile, promitem asemenea de-a efectua comandele pentru tragerea de care tractează anunciul de aḑi cu aceeași esactitate și promptitudine.

[23] 5—5

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 71. Sibiiu, Joi, 21 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român":

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Trafic de decorațiuni.

Rea întêmplare pentru cei ce însetează după decorațiuni și nu tocma plăcută pentru mulți dintre cei ce se decorară în timpul mai nou. Întêmplarea cea rea consistă în impregiurarea că, înaintea tribunalului din Viena s'a judecat un anumit Sonnenberg, „agent de decorațiuni" la arest de opt luni pentru înșelăciune. Înșelăciunea stă în legătură cu împărțirea de decorațiuni la mijlocirea unor anumite persoane, cari pentru mijlocirea lor primiau onorare în bani, în favorul unor „institute patriotice" și „filantropice." Între persoanele aceste mijlocitoare se află și Várady Gabor, vice-president al casei deputaților dela dieta Ungariei. Despre Várady se mai dice, că este omul cel mai încredut al ministrului president, Tisza. „Magyar ország" mai numesce și altă personalitate de pozițiune foarte înaltă în ierarchia administrativă a statului și de un nume din cele mai de frunte ale aristocrației înalte maghiare.

Din procesul pertratat la tribunalul din Viena se vede, că într'un cas (casul lui Ferd. Richter din Nürnberg, cărui i s'a promis ordinul coroanei de fer) tacsa mijlocirei a fost 19,000 marce: 16,000 le-a luat în primire Várady pentru scopuri filantropice și câte 1000 marce Sonnenberg și alți doi mijlocitori ca dênsul, de bună samă colac sau bacșiș; într'alt cas (a lui Grillmayer din Linz, cărui încă i s'a promis ordinul coroanei de fer) a luat Várady singur 20,000 fl., rentă, parte ca „împrumut," parte spre „scopuri filantropice;" dovedile cari se presentează însĕ nu arată mai de aproape cari sûnt „institutele umanitare și patriotice" ele se opresc la persoane. Afacerea aceasta a produs o consternațiune generală în Budapesta și credem, în Ungaria.

Presa oficioasă a amuțit în cât privesce afacerea aceasta; din contră presa opusițională se vaeră indignată adênc de astfeliu de întâmplare.

Intre altele „Magyarország" scrie un articol de fond în privința aceasta din care estragem următoarele:

„Casa deputaților Ungariei este insultată" dice „Magyorország" și după ce esprimă, că Várady are rol de căpetenie într'un proces criminal pertratat în Viena și sperează, că și procurorul unguresc își va face datoria, continuă:

„Acum cine are o decorațiune, o poate arunca. Pentrucă încrederea Maj. Sale este dejucată, distincțiunile au devenit un obiect de trafic, din care s'a facut un mijloc de câștig pentru unele din ilustritățile partidei guvernamentale.

Cuprins de adêncă indignațiune ne-a povestit unul dintre cei mai vĕduți comercianți ai capitalei noastre, că aici în Budapesta se îmbie comercianților mai de frunte în toată forma ordinul „Francisc Iosif" pentru 2000 fl. și al coroanei de fer pentru 8000 fl. Cât de tare vor simțí toți rușinea de care e lovită Ungaria în casul acesta! Când un biet funcționariu subaltern greșesce, nu mai e pentru dênsul nici o scăpare, — ce este cu cale; dară dacă unul din corifeii partidei guvernamentale, îndeobște din amicii intimi ai ministrului president, înșală cu anii aproape pe față, fie-care se face că nu'l vede."

După ce în vre-o câte-va pasage dă espresiune rușinei care trebuie să o simtă rasa maghiară și se îndreaptă către Col. Tisza, capul guvernului, acusându'l că sistemului seu i lipsesce moralitatea, articulul continuă:

„Corupțiunea nu are margini. Dacă moralul este lovit în față în acțiunile mari politice ale unui sistem, în atitudinea politică a unui bărbat de stat, atunci sistemul și bărbatul de stat sûnt inimici ai moralului, pentrucă conceptul despre onoare și cunoscința celor iertate și celor neiertate se confundă și oamenii prin esemplul dat devin inimici și lăsători.

„A nega trecutul și toate cele mai nainte vestite, pentru putere și a da numai din umeri, a încorda pretensiunile națiunei pentru adorata popularitate și apoi a uita, pentru remânerea la putere, și pe cele mai îndreptățite, din gură a demonstra contra nisuințelor rusesci și a lucra pe sub mână în înțelegere cu acestia; tocma atunci, când națiunea este în emoțiunea sa cea mai mare de simpatie și compătimire din causa sorței tragice a unui vecin, a năvălí asupra acestui vecin pe la spatele parlamentului, fiindcă este slab, și a'l împărțí cu puternicul victorios, eată politica internă și esternă a guvernului.

„Poate dice guvernul acesta, că numai în politica mare a trecut preste moral?

„Dacă Col. Tisza, cu mâna lui puternică, nu resfăța și nu apĕra pe Várady Gábor pe calea ciarlataneriei, Várady Gábor nu ar fi ajuns așa departe nici odată.

„Ací este institutul de credit pentru proprietarii cei mici. O mulțime (csómo) de ornamente de a le guvernului, înecate în datorii până preste urechi — între care și Ladislau Tisza —, arangează publicul să contribue bani, pentrucă ei, — ei! să poată întemeia și conduce un institut folositoriu publicului, care însĕ de altă parte este calculat să aducă câștig și la care ei, — ei! să'și creeze posturi. Și numai ce e drept le succede de înființează un institut = cir (kofic-intézet). Și după ce vede fie-cine că acesta e cir, le succede înființarea unui institut al țĕrii cu sprigin și privilegii dela țeară. Atunci se adoperează a contopí institutul cir, dimpreună ~~cu~~ stimatele dumnealor persoane, ~~în~~ institutul țĕrii. Dacă le va și succede acesta din urmă cu toată trezvia opiniunei publice, este întrebare. Cumcă se adoperează, aceasta nu mai e întrebare. Ací e comisariul guvernului la Seghedin Lad. Tisza......... "

In cele din urmă articulul susține, că sacrificiile, resignațiunea și virtutea au suținut națiuneă maghiară. „Cine demoralisează națiunea maghiară este ucigașul ei....."

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Iunie.

Lui „Magyar Lapok," băgați bine de samă, unui organ maghiar i se scrie din Coveș, o comună din Ungaria de sud, următoarele: „Un advocat din Lugoș a pârît pe locuitoriul de aici Moise Trifu și a esoperat și esecuția. Cu esecuția a fost însărcinat esecutorul judecătoresc Francisc R., care întreaga avere a pomenitului pârît·

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă.*)

III.

(8 urmare.)

„El! strigă ea perdută în înțelesul acestui cuvênt, apoi se pornesce ca fiind cuprinsă de-o vrajă, ese pe portița din dosul grădinei, trece prin gardul de spini, ce împrejmuesce viile și merge, merge dusă, fără de gânduri înfierbintată, cu pĕrul desfăcut, cu ochii plini de văpae, cu obrajii aprinși, cu buzele cuprinse de tremurare, cu peptul mișcat de viforul inimei, merge drept pe calea sunetului dulce și duioș pintre rêndurile de vite, prin desimea tufișului, tot mai iute, tot mai neastêmpărată, tot mai înbătată de fericirea apropierii.

În sfêrșit, vede murgul păscênd și pe Miron răzêmat de un stejar singuratic, îl vede și ochii i se împainjenesc.

— Miroane, Miroane! țipă ea desmerdată și fuge spre dênsul.

Miron îi aude glasul plin de simțire o vede grăbind spre el și rĕmâne cuprins de uimire.

„Marto! Ah Marto! strigà el apoi desnădĕjduit aruncă fluerul, face un pas înainte și o cuprinde în brațele sale bărbătesci

— O Doamne! șoptesce ea închidêndu'și ochii. Cum te iubesc, Miroane, cum te iubesc!

Gurile lor se împreună în o lungă sărutare, obrajii ei se umplù de lacrămi și astfel rĕmân câtva timp încremeniți în apropierea stejarului sus pe coasta luminată de radele lunei gânditoare.

Într'un târdiu Miron îi privì îndelung în față.

„Marto! dise el încet, o singură dată trăesce omul, dar aș dorí să mor în clipa aceasta. O! cât de mult am gândit, cât de mult am visat, cât de des am furat fericirea închipuindu-mĕ fericit. Tu n'ai fost la munte, nu cunosci podoabele lumii. Când cerul e senin și vênturile se așadă la odihnă audi de jos, din vale murmuiala pĕraelor, un sgomot așa și vecînic tot așa; atunci îmi iau fluerul, gândesc la tine și cânt. Cântecul îmi sfâșie inima; dar cânt ca să'mi-o sfâșie. Când se stârnesce apoi viforul și copacii se încovoae, crapă și es din rădĕcini, când pohoiul năpădesce, atunci privesc înspre dealul ista, îl caut în ceață și când îl vĕd, mi se sfâșie inima: dar îl caut, ca se mi-o sfâșie. Decând te am vĕdut Marto, par'că am șepte vieți; atât am trăit, atât am gândit, atât m'am sbuciumat, încât e minune, că nu m'am mistuit. Ear acum, când te simt în brațele mele, îmi vine să cred, că tot visez, și sciind că nu visez, par'că mĕ stîng, mĕ mistuesc.

El tăcù.

— Vorbesce! îi dise Marta cu stăruință.

„Ah! dece-ai venit aici? grăì Miron cu amărăciune. Ce gând te-a purtat? Care ursită te-a mânat? De ce nu 'mi-ai lăsat liniștita amărîciune pe care o iubiam atât de mult? Nu am dorit niciodată mai mult decât atâta. Intr'un an o vorbă bună, o privire blândă, o stringere de mână. Decând am audit însĕ, că în adevĕr te măriți, mĕ cuprind gânduri nebune și umblu pribeag prin lume; nu'mi mai sciu de turmă, nu'mi mai sciu de ciobănei ci stau pironit lângă acest stejar și privesc uscându-mĕ spre curtea voastră.

— Ah! îi dise Marta desnădĕjduită. Mĕ cuprinde groază când gândesc; dar așa vrea tata.

„Ce vrea tata? strigà Miron. Nu mai vrea nimeni nimic. Acum nu te mai scoate nimeni din brațele mele.

Ori ești a mea, ori o Doamne, fă să nu dic întrun cias rĕu, ori te ucid cu mâna mea. Nu mai sûnt stăpân.

Marta se alipì mai dinadins de dênsul: el însĕ deodată o dete la o parte.

„Du-te! îi dise apoi. De ce-ai venit? De ce mĕ duci în ispită? De ce mĕ scoți din minți?

— Miroane! grăì Marta înduioșată; apropiindu-se de dênsul și cuprindêndu'l din nou cu brațele ei rotunde. Nu mĕ trimite! Lase-mĕ mereu la tine, să stăm împreună să ne să ne plângem de lume, să ne povestim amarul. Miroane! strigà apoi des-

---

*) Din „Convorbiri literare".

¼ sesiune pămênt şi o casă cu intravilan — a vêndut-o advocatului licitando cu 1 fl., ḑi: un florin v. a. Astfel de casuri în părţile noastre nu sûnt rare şi nu sûnt de loc apte, a face propagandă între elementele *nemaghiare* pentru idea de stat unguresc.“ Astfel, repeţim, vorbesce un ḑiar maghiar! Şi de ce punem noi comunicaţiunea aceasta tocmai la locul acesta? Fiindcă este numai unul din o mulţime de casuri tot de acel soiu, şi se caracterisează de minune întreaga stare fericită politică-socială, în care geme o parte mare a populaţiunei de sub coroana Sântului Stefan. Mai mult! Dăm importanţă celor publicate de „Magyar Lapok,“ pentrucă mare trebuesce să fie miseria situaţiei publice mai cu samă în privirea nemaghiarilor, dacă chiar un organ maghiar, va să ḑică, un organ a cărui patriotism (!) este mai pre sus de toată îndoiala, face o mărturisire că, ḑeu! în Ungaria administraţia publică sěvêrşesce lucruri, ce „nu sûnt de loc apte, a face propagandă între elementele nemaghiare pentru idea de stat unguresc.“

Se pare însě că decadenţa moralităţei publice în Ungaria nu se mărginesce la cercurile mai de jos. „Dela cap se împute pescele!“ Ce să aştepţi dela cei mici, dacă cei mari, ba cei mai mari, precum Várady Gábor este unul, sûnt capabili de fapte ca acele, pe care le-a comis primul vicepreşedinte al dietei unguresci? Dacă într'un stat e cu putinţă, ca aceia ce stau în fruntea lui, să facă „gheşefturi“ cu acele simboluri, ce servesc drept recunoascere a meritului (!) pentru acelaşi stat, apoi, întrebăm, ce va mai însemna adevěratul merit în acest stat. Unde sûnt acei farisei, cari la tot prilegiul impută nemaghiarilor, că sûnt rei patrioţi? Buni patrioţi sûnt oare oameni de soiul lui [illegible] Tisza Kálman, oameni, ce compromit întreaga naţiune, întreaga ţară ungurească înaintea Europei?!

Rěu îi merge ministrului Tisza Kálman! Nu este destul, că unul dintre cei dintâiu încreḑuţi ai sei jignesce cu desěvêrşire vaḑa guvernului unguresc actual, — mai vine încă o nenorocire. Ministrul Wenkheim Béla este bolnav de moarte. Astfel cetim în foile pestane. Ear la „Deutsche Zeitung“ din Viena se telegrafează din Pesta dto 29 Iunie următoarele: „Ministrul Wenkheim trage de moarte; de înainte de ameaḑi în tot ciasul e teamă că va murí. La patul de moarte sûnt adunaţi cei mai buni medici ai capitalei, rudeniile şi prietenii intimi ai bărbatului în deobşte foarte stimat. Dacă ar murí Wenkheim, atunci Tisza ar perde pe unicul ministru, care a păstrat în câtva cabinetului seu în sus bunăvoinţă şi în jos popularitate. Personalitatea conciliantă a lui Wenkheim a mijlocit de repeţite ori intre coroana şi conducětorii maghiari, precum şi cabinetul fusiunei s'a întemeiat sub presidiul seu.“

Croaţii nu dau înderět cu nici un pas. Ei dovedesc din contră, că faţă cu stăpânitorii din Budapesta trebuesce numai păşit cu bărbăţie, pentru ca acestia să se îmblânḑească. Foile din Budapesta ating acum coarde mai moi. Adevěrat că din Agram se mai raportează ceva alta încă, ce esplică încâtva tonul mai domolit al presei maghiare faţă cu Croaţii.

Se ḑice adecă, că domnii dela partida guvernamentală croată se gândesc la căderea contelui Andrássy, şi cred că resultatul alegerilor din Cislaitania va fi pentru naţionalităţi atât de favorabil, încât ar puté să se întêmple o schimbare de sistem, poate chiar o delăturare a dualismului.

În adevěr se pare, că cele ce se pregătesc în Cislaitania vor fi îndreptate în contra Ungariei. „Neue freie Presse“ din Viena scrie în privirea aceasta între altele: „Aristocraţia austriacă a încheiat alianţă în contra ministrului de esterne. El nădějduesce că va isbutí a învinge influenţa maghiară la locul cel mai înalt...“ Şi „National Zeitung“ din Berlin are temeri, că Andrássy va cădé.

În sfêrşit, independenţa României este recunoscută de către Italia. „L'Orient“ din Bucuresci aduce scirea, că baronul Blanc, până acum trimis al Italiei în Washington, este numit trimis italian la Bucuresci. Până acuma aşa dară România este recunoscută de: Austro-Ungaria, Rusia, Suedia, Danemarca şi Italia. „Rêndul este la dl Waddington!“ observă „L'Orient.“

Alesandru principele Bulgariei va adresa din Varna o proclamaţiune către Bulgari.

Guvernul Rumeliei resăritene a hotărît definitiv, a nu trimite representant la instalaţiunea principelui Alesandru din Bulgaria.

Consulatul austro-ungar şi Bulgarii.

Sûnt aproape trei luni de când consulul austriac din Vidin, a protestat contra călcărei casei unui supus austriac de autorităţile locale, contra legei şi contra tratatului; şi de când acesta a fost insultat de organele poliţiei bulgare şi de guvernatorul rusesc. Ce e drept atât supuşii austriaci cât şi chiar Bulgarii aşteptau că pentru ofensarea persoanei unui representant străin va urma o satisfacţiune eclatantă. Dar durere, până acum nu s'a făcut chiar nimic, de-şí acele insulte şi demonstraţiuni aduse consulului austro-ungar s'au repetat de mai multe ori. Ba, funcţionarii rusesci şi bulgăresci, cari au luat parte la aceste au fost remuneraţi prin posturi înalte şi bune. Aşa se svoneşte că guvernorul, care din causa acelei afaceri fusese chiemat de principele Donducof-Corsakof, a fost numit cu un salariu de 22,000 franci pe an prin un decret din Sofia tot la locul seu din Vidin. Cu drept cuvênt deci se întreabă supuşii austro-ungari: Dacă aceasta este o satisfacţie pentru insultele aduse consulului nostru, atunci ce se va mai face în viitoriu? De acum consulul e ca prescris. Toate persoanele ce au referinţe cu consulul sûnt strict supraveghiate şi apoi direct sau indirect insultate şi maltratate. Supuşii străini, cari organisează totul acolo de oarece Bulgarii nu posed nici talentul nici silinţa necesară, sûnt ameninţaţi cu depunere, în cas că vor sta în relaţiune cu consulul sau cu persoanele din giurul lui. În biuroul guvernorului se întrebuinţează espresiunile cele mai ofensătoare la adresa consulului. Guvernorul însuşi a violat bunacuviinţă în referinţele internaţionale; el ordonase împiegaţilor sei să trimită actele la consulat negligênd ori-ce regulă de bună cuviinţă. La adresa energică a consulului totuşi se regulà tonul bunei cuviinţe, însě relaţiunile esistă numai între consulul şi secretariul guvernului. Supuşii austro-ungari abia mai îndrăsnesc a se adresa în afacerile lor la consulat, căci, fie afacerea lor şi mai dreaptă, ei nu pot avé la justiţia bulgară nici un succes, de oarece Bulgarii ignorează atât capitulaţiunile cât şi jurisdicţiunea consulară. Împiegaţii dela consulat sûnt trataţi în modul cel mai barbar, nu pentru erorile fěcute ci din arbitriul autorităţilor bulgare. Şi ce face guvernul austro-ungar? Tace. „Timpul.“

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 8.

Şedinţa din 2 Iuniu st. v. 1879.

Membri presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Ghica Ioan, Hasděu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Quintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Urechiă Vasilie A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului-verbal al şedinţei precedente, şi, după oarecari rectificări, se verifică.

Se comunică o scrisoare a d-lui Ioan Urban Iarnik, profesor de limbele romanice la universitatea din Viena şi la scoala reală din Leopoldstadt, prin care mulţămesce pentru votul academiei care 'l a numit membrul seu corespondent.

D. Maiorescu cetesce raportul ce a făcut din partea comisiunei numite pentru cestiunea pusă de epitropia bisericei St. Vineri, a cărei conclusiune afirmă respingerea cererei epitropiei, pe cuvênt că, după testamentul repausatului general C. Năsturel Herăscu, epitropia are sarcina şi îndatorirea de-a rěspunde societăţei academice jumětate din veniturile moşiilor donate; eară cererea de 5 la sută care d-nii epitropi ḑic că au drept a lua din venitul bisericei cu titlul de cheltueli nu poate să cadă în sarcina academiei.

D. Ghica observă că problema nu e pe deplin resolvată, căci venitul de case beneficiază academiei, provenind din nesce proprietăţi a cărora administraţiune trebuie să aibă cheltueli, i se pare just şi legal, ca acel ce trage foloase să participe şi la cheltuelile de aministraţiune.

D. Maiorescu observă că prescripţiunile regulamentului primăriei, care acordă epitropilor ca compesaţiuni câte 8 la sută din veniturile averilor ce administrează, nu pot să fie imposibile academiei, care cel mult poate să fie obligată a suporta participarea la cheltuelile de administraţiune.

D. Babeş ḑice că observă cumcă comisiunea s'a ocupat numai de drepturile societăţei, care, după prescripţiunile testamentului, trebuie să fie scutită de asemenea sarcină; de aceea se pronunţă pentru conclusiunile raportului comisiunei.

D. Maniu ḑice, că nici după lege nici după testament, academía nu poate fi obligată a da un remuneriu de 5 la sută d-lor epitropi. De aceea d-lui s'a unit cu ceialalţi membri din comisiune spre a le respinge cererea; eară când se va formula o cerere specială pentru cheltueli de administraţiune, sub acest titlu cererea va puté fi considerată la timp.

Se pun la vot conclusiunile raportului şi se admit cu maioritate.

D. Chintescu, luând cuvêntul, observă că în anale s'a strecurat oarecari erori, mai ales în tecsturile latine, cari nu pot fi ertate.

D. Sion rěspunde că nu e carte care să nu aibă erori tipografice; cu atât mai ales că unele din manuscriptele ce se dau la secretariat, sûnt scrise câte odată cu caractere puţin legibile; de aceea lucrul se poate îndrepta prin o erată care s'ar puté anecsa la finele părţei a doua din anale.

D. Odobescu esplică că, ca unul care a împărţit adese ori cu dl secretar general sarcina de revisuire a tipărirei analelor, a avut ocasiune a constata dificultăţile acestei lucrări, mai ales din causă, că nici unul din membrii cari dau lucrări destinate a se trece în anale nu le scriu cu sistema ortografică adoptată pentru tipărirea lucrărilor societăţei, — că fiecare membru are sistema sa specială de ortografie, adese ori formă de caractere greu de cetit: şi de aicea trebuie să resulte erori neînlăturabile.

D. Haşděu, aprobând esplicaţiunile date de d. Odobescu ḑice că acest inconvenient ar puté dispăré îndată ce s'ar admite ca în anale să se publice lucrările membrilor societăţei cu ortografia care fie-care dinei o are, fiind-că d-lui însuşi nu este în stare ca să priceapă sistema ortografiei adoptate pentru anale şi alte imprimate ale societăţei.

D. Stefănescu observă că d. Quintescu a ridicat discuţiunea pentru o cestiune de tecst, şi anume pentru nesce erori de tecsturi latine, eară nici decum pentru cestiunea ortografiei. De aceea află că propunerea d-lui Haşděu este inoportună în discuţiunea de astăḑi; în ceea ce privesce a doua propunere a d-lui Haşděu de-a publica analele cu ortografia fie-cărui membru, d-lui nu o poate admite; nu este adorator al ortografiei de academie, dară nu înţelege ca publicaţiunea unei societăţi să se facă cu mai multe ortografii

D. Maiorescu e de părerea d-lui Haşděu. Analele societăţei, ḑice d-sa, nu pot decât a reflecta starea adevěrată a literaturei române în această privinţă; şi fiindcă literatura română de astăḑi este, cât pentru ortografie, împărţită în mai multe scoli şi nu s'a ficsat încă o unitate, fie-care membru are dreptul de a scrie cum este convins că e mai bine. Diversitatea scrierei se află în asemenea stare de transiţiune încât din elementele folositoare ale publicărei analelor şi o unificare precipitată, prea matură, neprimită de maioritatea scriitorilor români, ar isola Academia de mişcarea literară a Românilor spre paguba ei şi a lor.

D. Quintescu nu e de părere a se manţiné sistema ortografică adoptată pentru anale, precum nu este nici de părerea d-lui Haşděu, ca analele să fie un mosaic de diferite ortografii, lucru ce nici s'a věḑut, nici s'a auḑit.

D. Ghica observă că discuţiunea a alunecat pe un teren cu totul nou. Că subiectul i se pare de mare importanţă, dară trebue a se trata la timpul seu, punêndu-se la ordinea ḑilei pentru o altă şedinţă.

D. Hodoş adaogă că propunerea d-lui Haşděu invoalvă modificarea regulamentului societăţei, care e votat în anul 1869, şi care a statuat un mod de scriere anumit pentru imprimatele societăţei. Deci crede că nu cu o simplă propunere se poate mo-

---

nădějduită şi îl sărută. Nu mě lăsa căci pier!

Miron sta sguduit de lupta ce se petrecea în sufletul lui. Numai acum ajunsese a'şi da pe deplin samă despre cele ce se petreceau cu dênsul. Încetul cu încetul faţa lui se umplù de o liniscită asprime.

„Marto! grăì el încet. Noi trebue să ne despărţim pentru totde-auna. Ciasul acesta e zestrea vieţii noastre. Nu uita că eşti fiica Mihului. Ce ar ḑice lumea, dacă te-ar vedé aici cu mine.“

Marta tresărì şi privì înspăimântată împregiur, apoi se îndreptà şi rěmase turburată înaintea lui.

— Da! mě duc, ḑise ea, dar să scii că mě prăpădesc.

„Dumneḑeu să îţi bine cuvinteze tot pasul! grăì Miron trist, apoi o cuprinse în braţe, o sărută şi după aceea se despărţiră în tăcere.

Păstorul privì timp îndelungat spre sat. —

Într'un tărḑiu să mişcà, îşi ridicà fluerul, îl puse pe genunchi şi'l frânse aruncând bucăţile la dreapta şi la stânga, apoi încălecà pe buestraş şi plecà spre munte. (Va urma).

difica regulamentul, şi închee cerênd ca adunarea să treacă la ordinea ḑilei.

D. Stefănescu se unesce cu d-l Hodoş, conchiḑênd a trata cestiunea când va vení la ordinea ḑilei modificarea regulamentului.

D. Haşdĕu obiectează că modul de scriere adoptat prin regulamentul dela 1869, este atât de vag şi puţin clar, încât chiar comisiunea numită pentru revisuirea proiectului de dicţionar al Academiei n'a ţinut compt de el, ci printr'un procos-verbal subscris de toţi membrii cari o compun s'a lăsat latitudinea ca fie-care să scrie, să transcrie şi să tipărească după sistema sa de ortografie proprie.

D. Bariţ ḑice, că trebue să facem distincţiune între decisiunile generale ale societăţei şi între cele speciale ale comisiunei lecsicografice: decisiunile aceste nu pot face un precedent care să oblige pe societatea întreagă.

D. Babeş cere ca cestiunea să se pue la ordinea ḑilei.

D. Ionescu se unesce în principiu pentru revisuirea sistemei de ortografie provisorie adoptată prin regulamentul dela 1869; dară d-lui provoacă pe d. Haşdĕu ca să'şi facă propunerea conform cu art. 32 din regulament, după care să se poată deschide discuţiunea.

D. Haşdĕu depune o propunere susţinută de d-nii Bariţ, Odobescu, Maiorescu şi Caragiani în cuprinderea următoare:

„Propunem a se pune la ordinea ḑilei ortografia cu care să se publice de acum înainte toate publicaţiunile academiei române.“

D. Sion ḑice că aceasta discuţiune are aerul a trage la judecată pe secretariatul academiei. Societatea adoptând un mod provisoriu de scriere în 1869, publicaţiunile ei urma să se tipărească în conformitate. Predecesorii sei la secretariat au înţeles şi au aplicat acel mod de scriere altfel decât d-sa. Este evident că sistema adoptată este cam vagă şi că poate s'ar cuvení să adopteze o altă sistemă pe base mai raţionabile; dară pentru aceasta trebuesc studii prealabile cari ar trebuí recomandate unei comisiuni speciale. D-lui, în unire cu D. N. Ionescu, depune o propunere în cuprindere: „Să se numească o comisiune care se facă un proiect de ortografie.“

D. Odobescu ḑice că pentru ca discuţiunea de astăḑi să aibă un resultat, modul practic ar fi acel propus de d-nii Sion şi Ionescu; eară în privinţa corecturilor din anale să se admită ca aceste să se trimită şi în revisuirea d-lor autori.

D. Haşdĕu şi Ghica înclină către propunerea de-a se numí comisiunea pentru revisuirea modului de scriere.

D. Babeş ḑice că nu înţelege o asemenea comisiune înainte de-a se face o discuţiune prealabilă prin care să se lumineze despre defectele modului actual de scriere şi din care să poată asculta diversele teoriei ortografice, spre a sci pe cine să numească în comisiune.

D. Maiorescu se unesce a se urma mai ântâiu discuţiunea şi apoi numirea comisiunei; dară cere ca să se defigă o ḑi în care să fie mai mulţi membrii.

Se pune la vot propunerea d-lui Haşdĕu, care se adoptă cu maioritate eară acea a d-lui Sion cade.

Se decide ca discuţiunea ortografiei să se pue la ordinea ḑilei pe luni, 4 Iunie, la 8 şi jumĕtate oare a. m.

Şedinţa se ridică la 11 şi jumĕtate oare.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Proces-verbal Nr. 9.

Şedinţa din 4 Iuniu 1879.

Membri presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Cogălnicean Michail, Creţulescu Nicolae, Fontanin, Ghica Ioan, Hasdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Papadopol Calimach Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturza Dimitrie A., Urechiă Vasilie A.

Preşedinte I. Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare.

Se dă lectură procesului-verbal al şedinţei precedente şi se verifică.

D. Creţulescu comunică o adresă a d-lui I. Brezoian, care trimite pentru biblioteca academiei colecţiunea „Curierului românesc“ pe anul 1829; se primesce cu mulţămire.

Se comunică o adresă a d-lui Dimitrie Sturza prin care propune a se cumpĕra o serie de 22 bucăţi monete românesci, aparţinênd 9 lui Mircea I şi 13 lui Michail I, fiul lui Mircea, achisiţionate prin d-sa, pentru care se cere 63 florini, valoare austriacă. D. Laurian propune şi adunarea decide ca să se libereze această sumă.

La ordinea ḑilei: discuţiunea despre ortografia cu care să se tipărească imprimatele academiei.

D. Odobescu face propunerea prealabilă de-a se amêna discuţiunea aceasta pe douĕ trei ḑile, căci dacă s'ar da timpul ḑilei de astăḑi comisiunei de revisuire a statutelor, aceasta 'şi ar puté presenta lucrarea pe mâne; şi nu crede că discuţiunea de astăḑi ar fi de mai mare urgenţă decât acea a statutelor.

Mai mulţi membri aprobă propunerea d-lui Odobescu, d. Ionescu însĕ o combate prin mai multe cuvinte: 1) că discuţiunea este pusă pe aḑi la ordinea ḑilei; 2) că ea este tot atât de importantă cât şi aceea a statutelor, căci vede deja un inconvenient manifest căci analele academiei se publică prin „Monitor“ cu o ortografie care este a sa, şi că prin urmare, nu vede motive suficiente pentru preferenţa uneia înaintea alteia.

D. Sion observă că sesiunea este convocată anume pentru constituirea academiei, conform cu legea, ceea ce implică de urgenţă revisuirea statutelor. Cestiunea ortografiei e secundară: ea s'ar puté amâna chiar pentru sesiunea ordinară, căci chiar de s'ar resolva acum, „Monitorul oficial“ nu ar urma-o, fiindcă el, ca mai toate organele publice, are sistema sa de ortografie, din care nu crede că s'ar puté abate cu înlesnire.

D. Roman, cerênd cuvêntul în cestiune prealabilă, ḑice că revisiunea sistemului ortografic este o lucrare foarte grea şi care cere timp mai îndelungat decât ca să se poată termina într'o sesiune; cu atât mai puţin în această sesiune estraordinară. Să ne aducem aminte că sistemul ce se urmează în analele academiei s'a desbătut în mai multe sesiuni până a se adopta. Acum dacă o observaţiune incidentală aduce cestiunea de-a se vedé dacă se urmează sau ba sistemul adoptat de academie, lucrul s'ar simplifica şi s'ar puté resolva mai uşor; eară dacă propunerea se face cu intenţiune de-a se schimba sistemul ortografic, atunci propune ca discuţiunea să se amâne pentru viitoarea sesiune estraordinară, eară nu după douĕ trei ḑile, cum propune d. Odobescu.

D. Haşdĕu combate amênarea: crede că discuţiunea nu se va face asupra fundului. Nu e vorba de-a se stabilí o ortografie. Scopul este de-a face o împăciuire între academie cu publicul şi cu sine însaşi; şi de aceea crede că discuţiunea de astăḑi să se întindă numai asupra modului după care ne-am puté orienta pentru numirea comisiunei.

D. Babeş revine a susţiné că cestiunea nu e de o urgenţă aşa mare; conchide a cere amênare, dându-se preferenţă lucrărei pentru care este convocată adunarea în sesiune estraordinară.

D. Laurian provoacă pe adunare a'şi aduce aminte că ea a mai făcut esperienţe cu cestiuni de asemenea natură. La începutul formărei societăţei academice, când s'a pus pe tapet cestiunea ortografiei, în prima sesiune nu s'a putut face nimica; în a doua, după lungi discuţiuni, nu s'a putut lua nici o resoluţiune; abia în a treia, în anul al treilea, la 1879, s'a învoit a adopta modul provisor de scriere ce avem în regulament. Cestiunea dară nefiind atât de simplă, precum 'şi-o închipuesc unii, obiectează că discuţiunea poate să ne facă a perde timp fără vre-un resultat, deci se pronunţă pentru amênare.

D. Maniu nu'şi poate da sama cum s'ar puté amêna discuţiunea, când în şedinţa precedentă s'a ficsat pentru astăḑi; toate motivele câte le-a ascultat nu i se par atât de tari spre a primí propunerea de amênare.

D. Creţulescu, cerênd cuvêntul, ḑice că, după toate câte s'au argumentat, s'a convins că discuţiunea nici mai are cuvênt de a se prelungi; departe de-a consimţi la propunerea de amânare, d-lui crede că societatea este destul de luminată şi nu are decât a procede la numirea unei comisiuni.

Se pune la vot propunerea de amânare. şi nu întrunesce maioritate.

D. Sion ḑice că, dacă amânarea s'a înlăturat, d-lui se unesce a se numí comisiunea, dară crede că lucrarea acestei comisiuni să se aducă înaintea academiei în sesiunea ordinară viitoare.

D. Babeş observă că subiectul după natura sa este de resortul secţiunei filologice; cu toate aceste, fiind-că ortografia interesează pe întreaga societate, comisiunea trebuie să fie compusă din membrii tuturor secţiunilor; dară mai înainte trebuie să se facă oare-care discuţiune care să serve ca dreptariu şi basă de o sistemă oare-care.

D. Caragiani ḑice că sistemele sûnt cunoscute: sûnt fonetisti şi etimologisti. Deci fiind-că este vorba a se aduce o împăciuire între aceste douĕ sisteme d-lui e de părere că comisiunea să fie compusă din doi fonetisti, doi etimologisti şi trei eclectici.

D. Papadopol Calimach se pronunţă pentru părerea d-lui Caragiani.

D. Hasdĕu ḑice: în realitate nu esistă nicăeri decât ortografie fonetică; căci ceea ce este etimologic astăḑi, era fonetic atunci când s'a aplicat un mod de scriere la o limbă oare-care. La început chiar ortografia francesă şi englză, atât de etimologică astăḑi în aparenţă, era fonetică; se scria cum se vorbia. Cu toate aceste în starea lucrurilor de astăḑi nu e posibil în ortografie nici fonetism pur, căci fie-care individ ar avé atunci dreptul de-a aplica pe chârtie idiosincrasiile sale personale de pronunţare: nici etimologismul pur de vreme ce derivaţiunea cuvintelor în orice limbă este în cea mai mare parte recunoscută sau controversabilă. Posibilă şi practică este numai o ortografie eclectică, relativă, un termin mediu între fonetism şi etimologism. Nu e de părere a numí în comisiune persoane cu idei estreme, ci de acele care sûnt gata a face concesiuni; eară comisiunea să fie compusă de un numĕr mai restrîns: propune să fie de 3 membri, cel mult de 5.

D. Hodoş vede că cestiunea este pur filologică; prin urmare, propune ca comisiunea să fie numită de către secţiunea respectivă.

Se consultă adunarea asupra numĕrului membrilor cari trebuie să compună comisíunea, şi se admite numĕrul de şapte.

Se procede la votare prin bilete. Votanţi 22 mebri; scrutiniul cu maioritate de voturi alege pe d-nii Laurian, Bariţ, Maiorescu, Odobescu, Caragiani, Hasdĕu şi Chintescu.

Şedinţa se ridică la 11 şi jumĕtate oare.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar general, G. Sion.

Nr. 114 ex 1879.

Convocare.

În virtutea §-lui 21 din statutele asociaţiunei transilvane şi, conform conclusului luat de adunarea generală din anul trecut în şedinţa dela 5 August Nr. XXXII în Şimleu, adunarea generală pentru anul curent prin aceasta se convoacă în oraşul Sighişoara pe ḑiua de 3 August căl. nou 1879.

Ceea ce se aduce la cunoscinţa publică invitând pe toţi membrii asociaţiunei a lua parte în numĕr cât se poate mai mare la şiedinţele acelei adunări.

Dela presidiul comitetului asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român.

Sibiiu în 30 Iunie n. 1879.

PROGRAMA,

pentru şedinţele adunărei generale ordinare a XVIII a asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, ce se vor ţiné în 3 şi 4 August a. c. în oraşul Sighişoara.

Şedinţa I. în 3 August.

1. După terminarea serviţiului divin se va deschide şedinţa la 9 oare din ḑi.
2. Alegerea de 3 secretari ad hoc pentru redactarea proceselor verbale.
3. Raportul comitetului asociaţiunei despre afacerile din a. 1878/9.
4. Raportul cassariului despre starea fondului asociaţiunei şi a fondului academiei.
5. Raportul bibliotecariului despre starea bibliotecei asociaţiunei.
6. Alegerea unei comisiuni de 3 membrii, pentru revederea şi esaminarea fondurilor şi raţiociniului pe anul trecut 1878/9.
7. Alegerea unei cemisiuni de 3 membrii pentru încassarea de tacse dela membrii vechi şi înscrierea de membrii noi, dimpreună cu tacsa respunsă de aceştia.
8. Alegerea unei comisiuni de 5 membrii pentru a esamina budgetul asociaţiunei presentat de comitet pe anul 1879/80, şi a vení cu opiniunile sale în şedinţa următoare.
9. Alegerea unei comisiuni de 5 membrii pentru propuneri.
10. Cetirea disertaţiunilor, ce se vor fi presentat din bun timp la presidiu.

Şedinţa II în 4 August.

1. Verificarea procesului verbal al şedinţei precedente.
2. Raporturile comisiunilor numite în şedinţa precedentă.
3. Continuarea cetirei disertaţiunilor.
4. Defigerea locului şi timpului pentru întrunirea asociaţiunei la anul viitoriu.
5. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al şedinţei ultime.
6. Închiderea şedinţelor adunărei generale.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane.

Sibiiu în 30 Iuniu 1879.

Varietăţi.

* (Necrolog). Anna vĕduv. Brote dă în numele seu precum şi în numele tuturor consângenilor cu inima frântă scire despre repausarea fiului seu *Valeriu Brote*, comerciant, care îşi finì în 17/29 Iuniu 1879 repentin în Ludwigsburg (Würtemberg)

viaţa plină de speranţă, în al 25-lea an al etăţei sale.

Sibiiu, în 18/30 Iuniu 1879.

* (Necrolog). Iacob Murĕşan, director gimnasial în pensiune şi editor al „Gazetei Transilvaniei“, anunţă cu cea mai adêncă întristare şi durere în numele seu, al fiilor şi fiicelor sale: Aurel, Elena măritată M. Groza, Iacob, Sevastia şi Traian, a cumnaţilor resp. fraţilor Constantin, Nicolau şi Elena G. Ioan, al norei sale Elisa şi al ginerelui Maior M. Groza, a nepoţilor şi nepoatelor precum şi a tuturor celorlalte rudenii, că scumpa şi neuitata sa consoartă *Sevastia Murĕşan născ. Nicolau,* prima membră fundătoare a „Reuniunei femeilor române“ din Braşov decorată de către M. S. R. Doamna României cu crucea „Elisabata“ 'şi-a finit cursul vieţei după o suferinţă mai îndelungată în al 55-lea an al etăţii sale, provĕdută cu sântele taine.

Remăşiţele pămêntesci ale scumpei decedate se vor ridica Marţi la 19 Iunie st. v. (1 Iuliu) din casa propriă din cetate piaţa mare Nr. 22 şi se vor transporta la oarele 3 p. m. după ritul gr. or. pentru eterna odihnă în mormêntul familiar din cimiteriul din Groavĕr. Fie'i ţĕrîna uşoară!

Braşov, 18 (30) Iuniu 1879.

* (*Întêmplarea cu Gavriil Várady*) a atins foarte neplăcut şi cercurile cele mai înalte. În ministeriul de esterne este respândită acea părere, că şi Coloman Tisza va simţí influenţa acelei întêmplări, cu atât mai vêrtos, că unul dintre amploiaţii lui de frunte, care numai graţiei lui are a mulţămí înalta sa posiţie, a jucat o rolă însemnată în această afacere scandaloasă cu câstigarea de orduri. Se mai şoptesce, că dacă în Budapesta nu se va cocoloşí acest proces, în legătură cu acesta îşi vor frânge gâtul âncă vre-o câteva persoane de posiţie foarte înaltă.

* (Esercitiile artileriei în tragere la semn) pe locul de înpuscare în apropierea comunei *Poplaca* încep în 14 Iulie n. şi ţin până în 1 Septemvrie n. Şi anume se va împuşca în 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, şi 31 Iulie, apoi în 1, 4, 5, 6, 7, 8, 25, 26, 28, 29, 30 August dela 6 oare dimineaţa până la 12 oare la ameadi.

* (Import de lână din România). „Blätter für Handel und Gewerbe in Siebenbürgen“ raportează după cum cetim în „S. d. T.“, următoarele:

S'au început a se aduce din România lână din tunsura de est timp. Cu toate aceste până acum a sosit lână puţină. Nici preţul nu s'a făcut încă. Cumpărătorii şi vêndĕtorii sûnt reservaţi. Importul de lână din România este supus şi estimp ca şi în 1878, unor pedeci. Importul de lână cea mai mare parte nespălată este permis numai fabricanţilor. Altor cumpărători numai sub condiţiunea dacă sub escortă vor duce lână dea dreptul intr'o spălătoare de unde să ease spălată pentru a fi dată mai departe. După cum arată semnele din România va eşí puţină lână în Transilvania. Cea mai mare parte se espedează pe apă catră piaţele apusului.

* (Musica ungurească este în Agram oprită) Aceasta a mărturisit-o magistrul unei capele ţigănesci, care concertează în Agram, când fu odată provocat a dice un „csárdás.“ Oprirea a urmat prealabil din partea căpitanatului cetăţii.

* (Moneda sêrbă). Monetariu din Paris a început a bate pe sama guvernului sêrb 14,800,000 fr. în bucăţi de aur, de argint şi de bronz. Această sumă este împărţită în 10 milioane dinari (franci) în aur şi 3 milioane dinari în argint; rămăşiţa cuprinde monede de bronz. Tipul adoptat este acela al uniunei latine.

* (Un accident unic în istorie). Este o lună de dile trecută, de când un diar din statele-unite, întitulat „Victoria Weekly Standard“ anunţă că d-l Grover, proprietariul unei moşioare în apropiere de Convington, rĕmăsese singur acasă, fiica şi ginerile seu plecând la o visită în vecinătate. La întoarcerea lor, ei găsiră pe d. Grover mort în patul seu; el avea pieptul sdrobit de un aerolit de o greutate de 25 livre care cădênd din ceriu străbătuse prin acoperemêntul de scânduri.

* (Pedeapsa corporală în Englitera). După cum se scie, în armata englesă pisica cu noauĕ coade (*the cat of nine tails*), un gârbaciu cu noauĕ curele de piele, joacă încă un rol însemnat ca mijloc disciplinar.

Dilele aceste desbătându-se în Camera Comunelor bilul privitor la discplina în armată, venì vorba, la art. 44, şi despre pisica cu noauĕ coade. Câţi-va membrii cerură desfiinţarea bătăiei în armată şi înlocuirea ei prin pedepse de arest. Ministru de rĕsbel colonelul Stanley, se înprotivì categoric în contra acestei cereri. De unde să se iee în campanie, dise el, aresturile? Acolo nu e altă alternativă de cât glonţul sau gârbaciul, şi a biciuí pe un om tot e mai dulce de cât al împuşca. Astfel dar, pisica cu nouĕ coade fu manţinută; însĕ macsimul loviturilor fu ficsat la 25 în loc de 50, după cum propusese guvernul. Mai înainte numĕrul macsimal era cu mult mai mare şi adesea s'a întêmplat, ca un soldat să fie bătut până la moarte.

* (Descoperiri archeologice în Asia mică). Diarele străine au anunţat de vre-o lună de dile, că doctorul Schliemann s'a apucat să facă nouĕ cercetări interesante în mijlocul şesului Troei. El este ajutat în cercetările sale de d. Emil Bournouf şi de d. Virchow. Învĕţatul archeolog, după ce a pus să sape mai multe puţuri aflătoare între muntele Hissarlik şi Helespont, a studiat cursul riului numit Kalifatli-Asmak, pe care'l crede a fi vechiul Scamandru.

Pe malurile Burnarbashiului, în locul unde trebuia să stee antica Gergis, acolo unde, după Xenofonte, regina Maria îşi ascundea comorile sale, d. Virchow a recunoscut agora poliţiei, care până acum nici un călĕtoriu n'a amintit-o. În movilele (tumuli) dela Udjek, Besika, Demetrios-Tepé, doctorul Schlieman n'a aflat până acum alta decât olării. Dar la Illion chiar, el a scos la lumină multe obiecte de aur şi de argint, şi anume: brăiele, inele, pumnare, salbe, discuri de aur, o diademă de aur (plokté anadesmé) de care atêrnă dece lanţujiele de aur, lacapĕtul lor se află câte un inel de aur; o lingură de argint înfrumseţată la mijloc cu un desemn în relief de forma unui scut troian (aspis amphaloessa). Această lingură e singură în felul seu şi formează de sigur obiectul cel mai curios din comoară descoperită de doctorul Schliemann.

* (Un orologiu istoric). Între preţioasele, ce Zuluşii au găsit şi răpit dela mortul principe Napoleon, s'a aflat şi un orologiu, care are o istorie deosebită. Orologiul se trage dela Napoleon I. Napoleon I cumpĕrase acest orologiu, încă ca sub-locotenent de artilerie în Marseille. Deşí acest orologiu nu avea un preţ mare şi lucrul lui era mai de rênd, deşí el avea adese lipsă de raparaturi, totuşi Napoleon şi după ce a ajuns pe scara norocului până la consul şi împĕrat n'a vrut să'l schimbe cu alt orologiu. Aruncând odinioară împĕratul in presenţa mareşalului Berthier privirea lui asupra orologiului vedù că acesta de mai multe ceasuri s'a oprit şi mareşalului, care 'şi făcuse observarea la această împregiurare îi rĕspunse ridênd: „Ce poftesci d-ta dela un orologiu? Odată şi noi vom sta!“ Ajungênd mai târdiu acest orologiu în posesiunea lui Napoleon III acesta îl purtà la espediţiunile lui aventuriale dela Strassburg şi Boulogne. Din diua când el a ajuns principe-president al republicei franceze a purtat orologiul până la moartea sa în Chiselhurst. În cercurile mai strînse ex-împĕrătesci se vorbesce, că în aceea di, când la începutul resbelului din 1870 Napoleon III era să plece la armată, orologiul odată a stat. Împĕratul carele era încâtva şi supersticios, a ţinut această întêmplare de un semn rĕu şi remase toată diua moros. După moartea lui ex-împĕrăteasa Eugenia a predat orologiul fiiului seu, carele 'l-a şi purtat si s'a lăudat, a nu se despărţí de el ca şi tatăl şi unchiul seu. Principele 'l-a luat cu sine în Africa şi Zuluşii răpindu-'l de sigur nu sciu ce memoriu istoric este acest orologiu.

Bursa de Viena

din 2 Iulie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	66 90
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	68 35
Împrumutul de stat din 1860	127 —
Acţiuni de bancă	820 —
Acţiuni de credit	253 —
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 95
London	116 —
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 22

Economic.

Budapesta, 28 Iunie n. Timpul sĕptĕmânei trecute a fost cu foarte puţine esceptiuni de ploicele uscat urcându se şi termometrul până la + 25° R căldură, carea a scădut pe la mijlocul, sĕptĕmânei până la + 17° R. prin reacţiunea repentină în temperatură. Cu încetul s'a urcat însĕ termometrul în urma vênturilor sudice şi nord-vestice earăşi până la + 24° R. Deci oamenii se şi plâng asupra lipsei de ploaie, carea ar fi tare potrivită pentru cucuruz şi tăbac. Deocamdată secerişul a început la orz, preste puţin timp va începe şi cel al grânelor. Florile viţelor a cădut deja şi strugurii încep a se desvolta frumuşel. O ploaie bună n'ar strica şi pentru crescerea acestora. Rugina şi tăciunele prin căldurile ce au domnit totuşi sûnt nimicite, deşí ele se arată ici colea sporadice. Nădejdea noastră la o recoltă mijlocie domnesce şi adi. Impregiurările timpului din sĕptĕmânile trecute mai înainte au contribuït, de negoţul tuturor articulilor în sĕptĕmâna trecută n'au fost de loc mulţămitoriu avênd numai preţurile următoare:

Grâul la 80,000 m. m. a trecut cu câte fl. 9.90—95; Sĕcara la 2000 m. m. cu câte fl. 5.50—5.90; orzul la 3000 m. m. cu câte fl. 4.75—5; ovĕsul la 4000 m. m. cu câte fl. 5.40—5.70; cucuruzul la 6000 m. m. cu câte fl. 5.15—5.35; rapiţa la 500 m. m. cu câte fl. 12—12.25; făina şi în această sĕptĕmână n'a trecut.

Păstăioasele n'au fost căutate de loc; lânile la 15,000 chilograme s'au vêndut cu câte 2.26—3.10 chilograma.

Porcii cari au fost representaţi în numĕr de 89,880 n'au avut nici o trecere. Din Ardeal au fost numai 40; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 39.50 fără, şi cu fl. 42—44 cu vas cu tot; slănina a trecut cu fl. 36—38; sĕul cu fl. 42—43; spirtul per 10 mii litre °/₀ *en gros* cu fl. 27, şi în *consum* cu 28; crumpenile nouĕ au avut căutare bună vêndêndu-se maja metrică cu fl. 4.40—4.60.

Peile încă au avut trecere tare bună; notăm în special: peile de oaie la 15,000 dărabe cu fl. 125—135 din Bănat şi Ardeal; peile de miel la 12,000 şi adecă cele din Bănat şi Ardeal albe cu fl. 70—80, şi negre fl. 90—110; peile de capră fără deosebire de loc au trecut foarte eftine; peile de bou din Bănat cu fl. 125—135 şi cele din Ardeal cu fl. 140—150 per 102 dărabe toate.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 August şi 30 Septemvre imob. lui Andor Komáromy în Cinadie (judec. cerc. Aiud); în 11 Iulie imob. rĕmasului după Mihailă Kerekeş în Petche (trib. Odorheiu); în 29 Iulie şi 29 Aug. imob. lui Benedict Gruber în Roşia (judec. cerc. Abrud); în 10 Iulie imob. lui Avram Negrii în Rişculiţa (judec. cerc. Baia de Criş); în 14 Iulie imob. lui Andreiu Czigler în Cluj (trib.); în 9 Iulie imob. lui Eduard Iosefi în Mediaş (jud. cerc.); în 28 Iulie şi 28 August imob. Nastasiei Prunean în Maro (jud. cerc. Gherla); în 29 Iulie şi 29 Aug. imob. lui Simion Mistric în Mijloceni (jud. cerc. Năsĕud); în 21 Iulie şi 25 August imob. lui Nicolau Crăciun în Paloş (jud. cerc. Sighişoara); în 30 Iulie imob. lui Martin Törner în Bălcaciu (judec. cerc. Mediaş); în 12 Iulie imob. lui Iuon Hogmann în Hĕrţĕgani (judec. cerc. Baia de Criş); în 6 August şi 10 Septemvre imob. comunei Bendorf (trib. Sibiiu); în 18 Iulie şi 19 August imob. lui Gerö Tamas în Hossufalĕu (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 5 Iulie imob. lui Nicolau Şuluţ în Abrud (judec. cerc.)

Nr. 108—1879. 3—3

EDICT.

Ioan Bucur de religiunea gr. or. din Avrig comitatul Sibiiului, carele de 9 ani a părăsit cu necredinţă pre legiuita lui soţie Ioana născ. Lazar Baltea, tot din Avrig, fără a fi dat până acum vre-un semn, dacă şi unde se mai află, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o di dela datul de faţă, să se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat contră'i de către soţia lui.

Sibiiu în 15 Iuniu 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Sibiiului II.

Nr. 100. 2—3

EDICT.

Ana Vasilie Dovel din comuna Aciliu, comitatul Sibiiului, pretura Săliştei, carea de 2 ani de dile a părăsit pre bărbatul ei Iacob Muleş tot de acolo, fără a se scí ubicaţiunea ei şi de mai trăiesce sau nu, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral în termin de un an şi o di, căci la din contră procesul divorţial asupră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Mercurea în 15 Iuniu 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Anunciu! [29] 2—3

Subscrisa aduce la cunoştinţa onor. public că primesce pe responsabilitate **fetiţe**, pentru a le instrua în tot feliul de croituri şi cusĕturi, în împletire de ciorapi (Strickerei), bucătărie şi spĕlat. Tacsa este 15 fl. v. a., pentru care respectivele vor căpĕta şi cost, bun şi regulat, cuartir comod şi spĕlat. O crescere bună încă se va da.

Sibiiu în 24 Aprilie 1879.

Catarina König.
Josef-Vorstadt, Mühl-Gasse Nr. 27.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 72. Sibiiu, Sâmbătă, 23 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 Iunie.

Cu cât se apropie alegerile din Cislaitania mai tare de stêrşit cu atât mai limpede apare tendenţa ministrului Taaffe către federalism. Clericalii şi feudalii se vede că 'şi-au dat mâna pentru a resturna pe constituţionalii.

„Pest. Lloyd“ într'o corespondenţă dela Viena, amintind de spiritul cel feudal-federalistic care este îndreptat şi contra contelui Andrássy, află că situaţiunea în Cislaitania e destul de serioasă. Corespondenţa, după ce critică paşii neoportuni ai proprietarilor mari din Boemia din fosta partidă constituţională, aliinduse cu contrarii lor vine la conclusiunea, că Taaffe este numai un mijloc pentru de-a ajunge contele Hohenwart la putere. „N. fr. Pr.“ ne vine a ḑice, că vine la 2 Iulie a întregí cele spuse la 30 Iunie de cor. lui „P. Ll.“ Aceea ḑice, că cu sfêrşitul cel mult pe la începutul sĕptĕmânei viitoare împĕratul vine dela Ischl. Ministeriul asteaptă timpul acesta pentru a demisiona şi încă cabinetul întreg. Numita foaie spune mai departe că ministeriul va da zori deciderei asupra demisiunei sale, pentruca cabinetul cel nou să poată pregătí proiectele cu care va avé a se presenta înaintea corpurilor legislative. Despre trei ministri (Glaser, Pretis, Chlumechy) scie „N. fr. Pr.“ positiv, că nu vor mai întra în combinaţiunea cea nouă. Despre unul (Mansfeld) presupune că nu va întra. Despre ceilalţi încă nu se scie ce va fi cu dênşii. Contele Taaffe a şi plecat la Praga.

Din Croaţia încă tot mai scie spune „P. Ll.“ că surprinderile nu s'au sfêrşit. Atâta e de ajuns pentru de-a judeca situaţiunea şi dispositiunea spiritelor de acolo.

În Berlin este o completă crisă ministerială. Bismarck a întrat în legături intime cu conservativii şi ultramontanii.

Cestiunea Evreilor din România încă n'a întrat în stadiul decisiunei. Abia acum ne aduce „Românul“ o propunere de soluţiune, din partea dep. Magheru şi promite alta din partea dep. N. Blaremberg. Discuţiunea în foile române de peste Carpaţi asupra cestiunei evreesci curge şi încă într'un mod destul de vehement.

Cestiunea ocupaţiunei Novibazarului, deşí desminţită şi amênată de atâtea ori, reapare necontenit. După unele foi, trupele austro-ungare vor porní spre Novibazar în mijlocul lunei lui Iulie. Prorociile cele rele încă nu lipsesc ocupaţiunei.

Păreri despre sinodul archidiecesan.

Sibiiu în 15 Iuniu 1879.

De un timp încoace ne-am dedat a cetí în „Gazeta Transilvaniei“ câte o picanterie, mai din viaţa politică, mai din cea bisericească naţională. Această foaie odată o veḑi că ţine isonul cu o cunoscută foaie din România în politica purtată pe aripile lui Pegasus, şi apoi când o iai de scurt, că cum de ea, care cunoasce bine împregiurările, sub cari trăim noi Românii transilvăneni, totuşi susţine nisce idei fantastice şi contraḑicĕtoare, atunci cu o naivitate puţin potrivită cu bĕtrâneţele ei, rĕspunde, că unde! că n'a ḑis! că n'a fost bine înţeleasă! Aşa păţì cu ea „Biserica şi Scoala“ din Arad! De altă dată earăşi o veḑi ciugulind prin sinoadele şi congresele noastre bisericesci dând lucrurilor o faţă de tot întoarsă, seducênd astfel publicul a crede, că lucru mai slab ca în sinoadele şi congresele noastre bisericesci nu se află pe toată faţa pămêntului. Ea se vede, că a uitat ce i s'a mai ḑis de atâtea ori din partea noastră „ca să'şi măture mai ântâiu dinaintea casei.“ De bună samă ea ne va rĕspunde, dar ce aveţi cu mine oameni buni, nu eu ci corespondentul meu scrie. Aşa dară să ne întoarcem către corespondentul ei, care în Nrii 38, 39, 40, 41, 43 şi 44 ai „Gazetei Transilvaniei“ face o revistă a sinodului archidiecesan gr. or. din acest an şi să vedem cât de puţin drepte şi cât de întunecate sûnt vederile sale.

Ori cât de neplăcut îmi este a mĕ ocupa cu această materie, mai ales că corespondentul „G. Tr.“ nu are nici un sistem în espunerea materiei vorbindu-ne în 2—3 locuri despre institutul pedagogic, tot în atâtea locuri despre protopresbiterate, şi mai ales amestecându-le toate preste olaltă politica cu biserica etc. Cu toate aceste ca să nu remână necombătute nisce neadevĕruri şi mai ales, ca nu privind poporul credincios al bisericei ortodocse române prin ochelarii cei întunecaţi ai corespondentului „Gaz. Trans.“ să i se răpească din inima sa şi unica mângăiere, ce 'i-a mai rĕmas, adecă bucuria pentru prosperarea bisericei sale pusă pe temelii canonice-constituţionale.

Ar fi multe de observat în privinţa celor cuprinse în revista sinodală din „G. Tr.“ Cu toate aceste trecênd preste lucrurile mai neînsemnate numai la următoarele ne vom face reflesiunile noastre.

În revista sinodală din „G. Tr.“ se susţine cu deosebire, că puţine resultate bune avem până astăḑi din constituţiune şi dacă se continuă aşa poporul nostru se va desgusta a mai aduce jertfe pentru susţinerea ei; apoi împută sinodului în prima linie, că nu resolvează hârtiile şi petiţiunile întrate, ci le dă simplu consistoriului. Dacă corespondentul Gazetei află ací o necorectitate să ierte a i se rĕspunde că el nu are nici idee despre natura sinoadelor şi în deobşte despre constituţiune. Căci se vede, că dênsul nu scie încă că sinoadele archidiecesane sûnt corpuri legislative în sfera bisericească, va să ḑică nu se pot ocupa ele cu resolvirea de petiţiuni pentru ajutoare etc. ci acele cad în competenţa consistoriului, care are de-a urma pe basa regulelor sinodale şi a bugetului statorit de sinod. Unde ar ajunge sinodul archidiecesan dacă s'ar ocupa cu astfel de mărunţişuri; abstrăgênd dela necompetenţă 'i-ar trebuí încă odată aşa mult timp până a termina agendele sale! Au fost ce e drept casuri, de care fie-care om adevĕrat constituţional ar dori să lipsească din sinoadele noastre, că adecă sinodul nostru înainte cu vre-o câţiva ani în care precumpĕniau liberalii ca corespondentul Gaz. s'au ocupat nu numai de sistemisarea de stipendii, dară stante pede le-au şi conferit la clienţii unei partide. Astfel de lucrări se pot numí necorectităţi în viaţa noastră constituţională. Nu tot acest cas este pentru cel ce distinge bine casul cu pensionarea protopresbiterului Boiu, ce s'a pertractat în sinodul din acest an. Ací s'a tractat de enunciarea unui principiu şi de sistemisarea în buget

---

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

III.

(9 urmare.)

Cocoşii cântau de zori, vitele mugiau, paserile îşi spălau penele, ḑiua tot mai mult se revărsa şi tot mai mult se desvălia în noapte.

Mihu se svĕrcolia în culcuşul seu. Nu mai putea să'şi dee samă, dacă a durmit ori dacă a şeḑut treaz toată noaptea; ci sta cuprins de oboseală asemenea unui om, care a trecut printr'un şir de sguduiri şi nu'şi mai este stăpân pe o singură cugetare hotărîtă. Îi era silă să se ridice şi'l cuprindea un fel de leneşă îngrozire, când se gândia că peste ḑi are să primească oameni la casă, să vorbească şi să fie cu băgare de seama la tot ce trebue să ḑică ori să facă el însuşi.

Sculându-se, Mihu era mai uşor decât totdeauna şi se mişca ticăit şi fără nici o treabă prin casă; simţì dar o adevĕrată uşurare, când Safta deschise uşa şi întrà cuprinsă de îngrigire la dênsul.

— Mihule! îi ḑise ea cu stăruinţă. Eu nu sciu ce e de capul Martei. Asară a stat până târḑiu pe laiţa de sub pĕrul din fundul grădinei; când s'a întors apoi în casă era mâhnită şi tăcută, eară după ce s'a aşeḑat la odihnă mereu suspina, mereu să svêrcolia în culcuş şi plângea prin vis de se înăbuşia. Eu nu sciu ce-o fi, sfîrşì ea stergêndu'şi lacrimile.

„Nu şcii! grăì Mihu îndărjit. — Se vede că nu scii. — Ba s'a bucura că ese din casă. Se vede că eu mĕ bucur; se vede că tu te bucuri! Şcii că nu ne mai rĕmâne nici câne, nici pisică, dacă pleacă ea. Toată casa se duce după dênsa.

Îi era greu Mihului la inimă; dar nu se arĕta şi nu'şi desvĕlea slăbiciunea chiar nici înaintea nevestei.

— Aşae! urmà Safta. Astăḑi dimineaţă am întrebat-o: Marto, draga mamei, ce'ţi e? Tăcea şi tăcea. Nu puteam să scot o singură vorbă din ea. Privia mereu la mine par'că era spĕriată, par'că voia să mĕ roage, par'că voia să'mi ceară ertare. Şi tăcea, încât îmi sfărĕma inima.

„Nimic, ḑise ea în sfêrşit, dar grozav 'mi e de greu. Roagă pe tata să nu facem aḑi logodna.

— Cum? nu vrei să te măriţi după Toderică? o întrebăi eu.

„Da, îmi rĕspunse ea, mĕ mărit dar mai târḑiu. Nu mai acum nu.

— Auḑi, Mihule, mi se rupe inima. Trimite vorbă, că astăḑi nu se poate, că Marta e bolnavă, că eu nu sûnt bine că . . . însfêrşit spune ceva.

Mihu asculta oprindu'şi rĕsuflarea ear când soţia sa îi vorbì despre amânarea logodnei, privì îndelung şi uimit la dênsa.

— Saftă! ḑise el apoi, 'ţi-ai eşit din fire? Cum s'ar puté să mai schimbăm un lucru, care e pus la cale? Primesc oamenii lui Cosma, oameni de cinste, cu care nu te poţi juca, le dau vorba mea, satul întreg scie, că atât eu, cât şi Cosma sûntem gata de logodnă şi apoi, ţop, ca din senin, să'mi calc vorba, pe care am grăit-o cu bună chibzuială, ci să mĕ fac de rîsul lumei.

„Dar Marta nu voeşce? grăì Safta.

— Nu voesce? rĕspunse Mihu nedumerit. Sciu şi înţĕleg că nu voesce. Dar voesc eu şi aşa trebue să fie, cum . . . trebue să fie.

„Dar Mihule, e grozav . . .

— Nevastă! îi strigà Mihu aprins. Dă'mi pace! Nu'mi pune foc în creştetul capului, căci să nu am Dumneḑeu, dacă nu sfărêm tot ce'mi cade în vedere. Aşa trebue să fie. Lasĕ-mĕ!

Safta eşì ear Mihu rĕmase umblând prin casă.

— Am să trag o nuntă, încât să'i meargă vestea în şepte ţĕri îşi ḑise el într'un târḑiu. Un an întreg să nu mai curme beţia şi nepoţii să povestească, cum a fost când Mihu 'şi-a dat fata din casă şi a făcut legătură de cuscrie cu Cosma Florii Căzacului.

Eşind în curte şi mergênd pe la grajduri, Mihu nu găsia nimic după dorinţa sa, certa pe toţi ce'i eşiau în cale şi nu'şi mai găsia răbdarea obicĭnuită.

(Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare“.

a unei posiţiuni constante, ce compete numai sinodului. Resolvirea hârtiilor din sfera administrativă judecătorească compete consistoriului, dela care se poate lua recurs la consistoriul metropolitan. Din sinodul archidiecesan nu se poate face un for apelatorial! Corespondentul „G. Tr.“ fiind de păreri contrare acestora în loc ca să contribue spre luminarea poporului „a se scí folosí corect de drepturile sale constituţionale,“ un lucru care pretinde a'l face consistoriul, aruncă în acelaş popor concepte confuse de constituţionalism şi devine un *lucus a non lucendo*.

Corespondentul Gazetei susţine că pedagogia la institutul archidiecesan nu este separată de teologie în mĕsura ce o recere timpul present şi principiile pedagogice moderne. El susţine că la institutul archidiecesan pedagogia este un foişor al teologiei, că ambe stau sub un director, că pedagogia din Arad stă mai bine avênd director separat, că în teologie se află clerici cu câte 2—3 gimnasiale etc.

Din cele afirmate de corespondentul Gazetei m'am convins, că numitul corespondent nu 'şi-a tras date esacte, dară nici nu are idee despre principiile pedagogice moderne. Nu 'şi-a tras date esacte, pentrucă pedagogia este separată de teologie şi nu este numai un foişor al teologiei, căci are planul seu propriu de învĕţământ, are profesorii sei, salele sale de învĕţământ, elevii sei şi toate separate. Au doară crede corespondentul, că dacă elevii de teologie cu cei ai pedagogiei au salele de prelegere sub acelaş coperiş de casă şi au de director una şi aceeaşi persoană, pedagogia nu se mai poate numí separată? Dacă aşa crede, precum se vede din afirmaţiunile sale de mai sus, atunci este dovedit şi aceea, că dênsul nu are nici idee de principiile pedagogiei moderne. Ne aduce pedagogia din Arad de esemplu. Ei bine, corespondentul, se vede, că nu cunoasce istoria pedagogiei din Arad, care a esistat din seculul trecut; nici istoria institutului nostru archidiecesan, şi cu toate aceste ne vorbesce in materie ca un Pithias. În fine nu este adevĕrat nici aceea, că în teologie s'ar afla elevi cu mai puţin de 4 clase gimnasiale. De aceea corespondentul apare din toate mai mult ca un denunciator al institutului pedagogic şi ca un defaimător al institutului teologic archidiecesan.

Corespondentul G. T. nu este mulţămit, că propunerea lui I. Popea privitoare la simplificarea cultului dḑeesc s'a lăsat sinodului archieresc, nu este mulţămit, că propunerea lui I. Popea privitoare la compunerea de manuale pentru studiul religiunei s'a dat consistoriului spre studiere şi pregătire, dênsul ar fi voit ca aceste două cestiuni, de care singur recunoasce, că sûnt de mare însemnătate, să se decidă până bea un păhar de apă rece; ba dênsul merge mai departe de cât este sfera sinodului şi doresce, ca şi obiectele reservate prin statutul organic competenţei sinodului archieresc să se ia de acolo şi să se dea spre deslegare congresului, ear congresul să aibă doi vice-preşedinţi mireni, căci aşa pretinde spiritul liberal al bisericei. Cu astfel de dorinţe platonice ale corespondentului Gazetei nu este consult a se ocupa omul mai de-aproape, ele sûnt dovadă, că corespondentul n'a cugetat nici odată serios asupra trebilor bisericesci şi că el privesce biserica ca pe o societate făcută pe acţii, care după o coţcărie oare care până când merge poate şi bancrota!

Pentru a face din consistoriu un *enfant terrible* falsifică date, îşi imaginează lupte între consistorialişti şi membrii din afară la verificările de deputaţi şi câte toate. Ce arme putem pune faţă de aceste mijloace nemorale? De bună samă numai armele purului adevĕr! Corespondentul susţine, că s'a escris concurs pentru o catedră de profesură de pedagogie şi alta de profesură teologică la institutul archidiecesan şi cu toate aceste sinodul a ales doi profesori numai de teologie. Lucru însĕ nu e aşa, pentrucă concurs s'a publicat pentru profesuri numai teologice şi sinodul a rĕmas în consecenţă când a ales profesori pentru teologie; de altcum fie liniscit corespondentul că individii aleşi pentru teologie au atâtea cunoscinţe pedagogice, câte are candidatul seu, pentru care se pare a păşí în arenă. Încât pentru părerea noastră alegerea profesorilor seminariali ar trebuí lăsată în competenţa consistoriului precum a fost până acum şi precum se practisează şi în celelalte diecese şi putem ḑice după toate analogiile din lume.

Dar pracsa însaş mai curênd ori mai târḑiu va aduce *ad absurdum* părerea contrară.

Unde este vorba de numĕrul învĕţătorilor definitivi şi provisorici acolo dupăce întreabă corespondentul, care poate fi causa numĕrului însemnat de învĕţători provisorici, dă însuşi rĕspunsul făcênd o mare descoperire pe orisonul învĕţământului, că adecă causa ar fi aplicarea clericilor de învĕţători înainte de ce se preoţesc, cari clerici ne-avênd pregătirile pedagogice lucră numai ca de clacă! Ací trebuie să ḑic de nou, că corespondentul n'a cuprins bine treaba şi aceasta se întêmplă omului atunci când este preocupat.

Dar ce va ḑice corespondentul când studiind starea lucrurilor noastre se va convinge, că învĕţătorii cei mai buni de astăḑi din scoalele noastre sûnt clerici, că dacă nu ar fi clerici noi nu am puté susţiné statul de lipsă învĕţătoresc, ba şi aceea poate afla, că între învĕţătorii definitivi cei mai mulţi sûnt clerici. Aceste sûnt fapte netăgăduite! şi ele încă îşi au causele lor, cari pentru a cuprinde bine lucrul, încă trebuesc cunoscute şi adecă: starea învĕţătorească la noi până astăḑi pe lângă toate stăruinţele şi forţările nu oferă avantage mari celui ce o îmbrăţoşaḑă nici în privinţa salariilor nici în privinţa beneficiilor publice, precum ar fi scutinţa dela serviţiul activ militar etc. De aicea urmează, că pedagogiile noastre sûnt goale, şi dacă s'ar urma după sfatul corespondentului „Gazetei“ şi scoalele noastre ar remânea goale de învĕţători.

O scădere mare află corespondentul „Gazetei“ în impregiurarea, că jumĕtate din protopresbiteratele din archidiecesă sûnt conduse de administratori şi de ací făcênd o statistică comparativă cu administraturile protopopesci din celelalte diecese, deduce cu cât mai rĕu stăm noi, de cât diecesa Aradului şi a Caransebeşului.

Conclusiunile corespondentului nu sûnt de tot corecte, mai ântâiu pentru că numească-se persoana din fruntea unui protopresbiterat protopresbiter sau administrator, numirea puţin împoartă; să fie tot insul destoinic pentru chiemarea sa şi atunci toate vor fi bune. Dar este temerea, că administratorul protopresbiteral nu poate păşí cu toată energia în purtarea oficiului seu, căci s'ar teme că'şi perde popularitatea; aceasta aserţiune se pare a nu fi serioasă, căci aşa se scie, că un bărbat energic, corect şi esact între oameni de omenie nu îşi pierde ci'şi face popularitate; starea de astăḑi a multelor administraţiuni protopresbiterale este în adevĕr o stare escepţională; dară aceasta încă îşi are causa sa; nici decum însĕ nu este consistoriul de vină la amênarea întregirei protopresbiteratelor; de altă parte nu este consult a pune pe nimenea de odată protopresbiter până nu va fi probat mai ântâiu câţi-va ani ca administrator.

După cum se pare însĕ altele sûnt durerile corespondentului „Gazetei“ şi adecă el nu este mulţămit, că Toma, Barac, Gall, Papiu, Lazar, administrează protopresbiterate; lui 'i-ar fi plăcut ca Popescu, Hannea să administreze respective să li se fi lăsat protopresbiteratele!

Corespondentul „G. T.“ se află îndemnat a lua în apărare pre Popescu şi pre Hannea susţinênd, că legea pentru incompabilitatea oficiilor numai faţă cu două persoane în întreagă archidiecesa s'a adus şi aplicat adecă faţă cu Popescu şi Hannea dându-se protopresbiteratul „lui Hannea“, sub care înţelege pe al Sibiiului I lui Toma, ear pe „al lui Popescu“, sub care înţelege pe al Sibiilui II lui S. P. B. şi apoi consistorialistului Moise Lazar. Aceasta nu e adevĕr, căci legea de incompatibilitate s'a aplicat mai ântâiu faţă cu repausaţii Panoviciu şi Bădilă şi numai mai pe urmă faţă cu Popescu şi Hannea. Afară de aceea fie liniscit corespondentul, că nu a suferit Popescu şi Hannea nici un martiragiu, căci pentru perderea protopresbiteratelor li s'au făcut plăţi profesorale mai bune, de cum au asessorii consistoriali. Ei dară întorcândune la principiul incompatibilitâţii oficiiloru de-şí corespondentul se profesează a se tiné de 'principiile democratice şi liberale, totuşi se vede că nu'i place legea de incompatibilitatea oficiilor!

Încât pentru aşeḑarea consistorialistului Moise Lazar de administrator al 'protopresbiteratului Sibiiu II, adevĕrat, că nu este conformă legei de incompatibilitate, dară aceasta a fost o necesitate momentană, căci în adevĕr în tot protepresbiteratul nu s'a aflat o persoană care să poată corespunde.

Despre Toma Moise se ḑice, că ar ocupa şi oficiul de archivariu ceea ce nu este adevĕrat, căci dela luarea administraturii protopresbiterale a încetat a mai fi şi archivariu.

Despre un profesor seminarial se ḑice, că este şi duhovnic.

Duhovnicia însĕ nu este un oficiu ci o sarcină, care se concreḑù acelei persoane care o poate îndepliní.

Se mai însinuă consistoriului şi rea voinţă, ḑicêndu-se în revista sinodală că „face confusiune, căci în confusiune este foarte bine a domní“; aici mărturisesc că nu mai pot urmărí în idei pe corespondentul „Gazetei“, căci toată lumea scie, că confusiunea îngreunează ori ce lucrare, prin urmare şi domnirea şi de aceea nimenea nici consistoriul nu umblă după ea; din o aşa logică precum are corespondentul „Gazetei“ se poate conclude, că confusiune esistă în capul lui. Cumcă confusiunea este atribuţiune a spiritului lui se vede şi din amestecarea conceptelor bisericesci cu cele politice şi vice-versa ce o face în revista sa.

Eată ce cetim în privinţa aceasta în Nr. 39 al „Gazetei“: „Părinţii sinodului au uitat, că ei ca ardeleni mergênd cu representaţiunea şi la dieta din Pesta se pun în contrast cu atitudinea politică observată până acum de către Românii transilvani şi acceptează politica activităţii. Adevĕrat că părinţii sinodului nu pot să nu recunoască pe mama lor, dieta din Pesta, că numai pe basa legei dietale pestane s'a organisat biserica greco-orientală; de aceea altele sûnt postulatele bisericei şi altele ale naţiunei. Cu toate aceste sinodul archidiecesan ar fi putut să ţină mai mult cont de dorinţele şi postulatele generale naţionale şi 'i-ar fi fost foarte lesne a evita carambolagiul cu atitudinea politică a Românilor transilvani. Cu astă modalitate dacă adecă biserica şi organele ei mai înalte vor merge o cale opusă curentului politicei naţionale adevĕrat cu anevoie mai poate fi vorba de recâştigarea drepturilor politice naţionale. Căpeteniile noastre bisericesci n'ar trebuí să uite însĕ, că nici drepturile bisericei nu sûnt sigure fără de drepturi politice naţionale, căci întreb acum pe ori ce om nepreocupat, că după introducerea limbei celei noue, ce'mi mai folosesce autonomia bisericească, dacă toţi învĕţătorii şi toate scoalele sûnt date pe mânile inspectorilor de scoale regesci.“

Ein grosses Wort gelassen ausgesprochen!

Va să ḑică sinodul a lucrat rĕu, că a remonstrat la dieta din Pesta contra proiectului pentru întroducerea învĕţământului obligatoric al limbei maghiare în scoalele noastre române gr. or.! Va să ḑică archiereii români au lucrat rĕu, căci 'şi-au ridicat vocea în casa de sus a ţĕrei în contra acelui proiect, toate din causă că procederea aceasta este incompatibilă cu politica naţională de pasivitate, căci una e biserica şi alta e naţiunea română!

Fiindcă din toate se vede că corespondentul nu scie ce e naţiunea română, ce e biserica ortodocsă română, care este politica adevĕrată naţională, aşa ne permitem a'l clarifica, că după priceperea noastră naţiunea nu sûnt acei câte-va ḑeci de Români adunaţi la Mercurea sau Sibiiu, după cum a adus întêmplarea cu sine sau apropiarea mai mare de locul adunărei spre a inaugura o eră nefericită pentru Români, ci naţiunea română este acel popor român, care astăḑi încurcat şi zăpăcit prin aşa ḑişii conducĕtori naţionali ai pasivităţei îşi caută asilul şi mângăerea sa în biserică; eară espresiunea cea adevĕrată a poporului român sûnt adresele cele multe, ce le-au trimis credincioşii ambelor confesiuni archiereilor lor pentru apĕrarea intereselor adevĕrate bisericesci-naţionale. Sinodul archidiecesan n'a carambolat cu atitudinea politică a Românilor transilvăneni, pentrucă în sinod n'au fost alte neamuri decât tot Românii transilvăneni şi încă fruntaşii şi representanţii legali ai poporului de religiunea ortodocsă.

În pasagiul citat este învinuit sinodul a fi vătĕmat politica naţională, precum nu de mult jurnalul „România liberă“ învinuì pe întreaga biserică ortodocsă română din Transilvania că a vêndut drepturile naţionale pentru drepturile bisericesci! Este o efronterie dintre cele mai neruşinate din partea celor ce susţin acest neadevĕr! biserica ortodocsă 'şi-a câştigat drepturile, ce le are prin activitate ear nu prin pasivitate şi dacă şi naţiunea aceea pasivă, recte câţiva pretinşi conducĕtori naţionali încă erau activi se putea câştiga drepturi şi naţionale! Corespondentul „Gaz. Trans.“ întreabă, că după întroducerea legei celei nouĕ, ce ne mai folosesce autonomia bisericească dacă toţi învĕţătorii şi toate scoalele sûnt date pe mânile inspectorilor scolari unguresci.“ Eu întreb pe corespondentul Gazetei, ca să ne spună, cine s'a interesat mai mult şi s'a întrepus ca să nu se întroducă legea cea nouă: Au nu biserica? precând pretinsa naţiune a corespondentului a lăsat ca toţi învĕţătorii şi toate scoalele să fie date pe mânile inspectorilor scolari unguresci! Să ne spună dară corespondentul care lucrare este mai naţională a pretinsei naţiuni sau a bisericei române! Dară sciu că pentru oameni de talia corespondentului ori ce capacitare pe terenul acesta este o încercare zădarnică şi dacă 'mi-am luat osteneala a face aceste reflesiuni de motiv am avut dorinţa, ca cangrena aceasta socială politică să nu corupă corpul cel încă sănĕtos al naţiunei române.

Un membru al sinodului archidiecesan.

Un circulariu.

Consistoriul evangelic de confes. augsb. din Sibiiu a esmis încă la începutul acestei luni un circulariu către toate oficiile bisericei sale cu scop a atrage atenţiunea acelor oficii la esmisele consistoriale, cari statoresc casurile, unde oficii şi funcţionari ai bisericei pot primí mandate dela oficii nebisericesci cu deosebire administrative. Circulariul are în timpul de faţă o deosebită însemnătate şi îl comunicăm în traducere cetitorilor nostri în următoarele în întreg cuprinsul seu:

Z. 987—1879.

Circulariu,

către toate consistoriile cercuale, presbiterii, direcţiunile scoalelor medie şi poporale a bisericei evangelice de conf. augsb. din Transilvania.

În timpul de urmă a venit de repeţite ori casuri la cunoscinţa consistoriului ţĕrei, unde în afaceri, cari ating întreaga biserică oficii bisericesci sau funcţionari în comunicaţiune cu oficii nebisericesci mai ales administrative au primit dela aceste mandate sau provocări, cari trec preste mĕsura, ce o prescrie legea statului şi ce o permite legea bisericească; abstrăgênd, că se ivesce şi trebuie să se ivească o mare diferenţă în priceperea şi atitudinea fie-căruia aceasta este o procedere aptă, a lărgí de-o parte legăturile bunei rênduelì, a produce confusiuni şi a submina ori-ce autoritate, pe când de altă parte se face consistoriului aproape imposibil, nu numai a purta conform datorinţei sale responsabile suprainspecţiunea asupra tuturor organelor bisericei, ci şi a representa în afară pe aceasta şi interesele ei în mod sigur şi eficace.

Acele casuri, în cari comunicaţiunea inmediată între organele bisericesci şi nebisericesci pot avé loc, sûnt însĕmnate în mod acurat în disposiţiunile speciale, aşa de es. cu privire la scoalele confesionale în normativele consistoriului din 17 Octomvrie 1876 Z. 1626—1876, cu privire la ordinea serviciului dumneḑeesc în esmisul superintendenţial din 23 Martie 1850 Z. 214—1850 punct III; apoi din 9 Ianuarie 1856 Z. 58 1876 punct VII (asemenea esmisul consistoriului din 18 Iunie 1870 Z. 941—1870).

O abatere dela aceasta rênduială hotărîtă nu se poate admite nici decât; ba, pentru a evita o confusie la pertractarea afacerilor publice, pare a fi neîncungiurabil de lipsă ca în acele casuri, unde se adresează către oficiile noastre scolare şi bisericesci dela organe nebisericesci provocări directe, cari trec peste cuprinsul acelor normative, ale retrimete pe acele în interesul ordinei obştesci şi a dreptului subsistent de organele bisericesci, către care au fost înmediat adresate la locul nebisericesc cu rugarea, a binevoí a li se trimite pe calea oficiului bisericesc superior.

Aceasta are valoarea şi pentru esecutarea acelor legi ale statului, cari privesc relaţiuni şi persoane bisericesci. Consistoriul este totde-auna pe deplin consciu despre datorinţa sa în această privinţă şi nu va întârḑia nici în viitoriu, a publica oficiilor subalterne informaţiunile de lipsă în legătură cu astfel de legi, cari vor uşora esecutarea lor raţională, fără a face posibil susţinerea ordinei şi făcênd o parte din chiemarea sa normată prin constituţia bisericească, vor corespunde intereselor bine înţelese ale statului.

Despre aceste ven. consistoriu cercual este poftit a încunosciinţa cu grăbirea posibilă pe subalternii preoţi şi învĕţători.

Sibiiu, 12 Iunie 1879.

Dela consistoriul ţĕrei a bisericei evangelice de c. a. în Transilvania.

Dr. **G. D. Teutsch** m. p., superintendent.
Carl Fritsch m. p., secretariu prov.

Învĕţătoriul ar trebuí să fie orb, ḑice „Hon“ cu privire la acest circulariu, ca să nu bage de samă, că consistoriul voiesce prin aceasta a impedeca cursurile învĕţătorilor pentru învĕţarea limbei maghiare; numitul ḑiar se miră de aroganţa superintendentului, cu care se opune legilor sancţionate de Maj. Sa etc. etc.

Noi în acest circulariu nu vedem ceea ce vede „Hon.“ Circulariul tinde către observarea legei şi susţinerea bunei rênduieli. Dacă un oficiu nebisericesc voiesce a da mandate unui oficiu sau persoane bisericesci, nu cere chiar firea lucrului, ca acel oficiu nebisericesc să se adreseze către oficiul bisericesc superior ca acesta să dispună în sfera sa de activitate? Ce confusie s'ar puté nasce într'un organism, când un subaltern ar primí deodată douĕ mandate de-adreptul opuse dela diferite oficii?

„Hon“ era mai diplomatic, dacă imputa consistoriului sau superintendentului evangelic, pentru ce nu a remonstrat de-adreptul la ministru contra ignorărei oficiilor bisericesci în afaceri, care privesc oficiile şi persoanele supuse unei jurisdicţiuni bisericesci.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 10.

Şedinţa din 5 Iuniu st. v. 1879.

Membri presenţi: D-nii Aurelian Petre S., BabeşVincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Hasdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Papadopul-Calimach Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului-verbal şi se verifică.

Se comunică un fascicul sub titlu: *Pierre Gringore et les comédiens italiens*, trămis de D. Em. Picot, membru onorar al academiei. — Se primesce cu mulţămire.

Se cetesce o adresă a d-lui Andreiu Mocsonyi, membru actual al academiei, prin care face cunoscut că motive de boală îl împedecă de-a vení în sesiunea aceasta. — Se ia act.

D. Odobescu, ca raportor, supune proiectul de statute al organisărei academiei lucrat de comisiunea numită pentru aceasta.

După lectura acestui proiect, se decide a se tipărí şi apoi a se supune la deliberaţiune.

Şedinţa se ridică la 11 şi jumĕtate oare.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad hoc, G. Sion.

Proces-verbal Nr. 11.

Şedinţa din 6 Iuniu 1879.

Membri presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Ghica Ioan, Hasdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Urechiă Vasilie A.

Preşedinte I. Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După lectura şi verificarea procesului-verbal al şedinţei precedente, D. V. A. Urechiă, comunică că esecutorii testamentari ai repausatului Dimitrie Cazacovici, între cari este d-sa împreună cu d-nii Ioan Brătianu, general Tell, G. Goga şi Zisu Sideri, s'au consultat şi au decis, ca averea donată de numitul repausat pentru scopul patriotic arĕtat în testament, să o dedice şi să o lase în îngrigirea şi administrarea academiei române. Deci roagă pe academie să delibereze asupra casului, pentru că, dacă propunerea s'ar admite, să poată aduce şi preda averea aceasta, care constă în numĕrar.

D. Stefănescu ḑice că adunarea nu se poate pronunţa înainte de a avé cunoscinţă de testamentul repausatului Cazacovici, spre a se vedé dacă sarcina d-lor epitropi este transmisibilă.

D. Haşdeu adaogă că ar trebui să se facă o declaraţiune, după care se va vedé de se poate delibera.

D. Babeş ḑice, că consideră comunicarea d-lui Urechiă ca o întrebare prealabilă, spre a sci ce să facă. Crede că adunarea poate să discute propunerea în principiu, dacă adecă oferta este acceptabilă. În aşa cas d-lui 'şi esmite opiniunea sa personală că administraţiunea unor asemenea fundaţiuni ar fi mai curênd de resolvat şi atribuţiunile guvernului ţĕrei, eară nu a academiei; totuşi fiind că donaţiunea primesce o instituţiune ce este afară din ţară, s'ar puté admite ca escepţiune.

D. Maniu admite teoria aceasta în principiu, dară observă că donaţiunea Cazacovici, este pentru o scoală care e afară din ţară, şi care guvernului poate 'i-ar aduce greutăţile de administraţiune şi nu ar voí s'o primească: cred că esecutorii testamentari, intre cari vede figurând şi bărbaţi de stat consumaţi, îşi vor fi pus înainte această consideraţiune. De aceea considerând că e vorba de o instituţiune de cultură naţională afară din ţară, şi că academia are de misiune naturală a fi focariul unei asemenea culturi, este de părere a se primí oferta ca escepţiune.

D. preşedinte, resumând discuţiunea, îşi emite opiniunea ca să se primească oferta cu beneficiu de inventar, până se va vedé cuprinderea testamentului; de aceea propune ca să se numească o comisiune care să cerceteze propunerea şi actele ce le va aduce d. Urechiă.

D. Ionescu consimte a se numí comisiunea, dară cere să fie de caracter oficios.

Consultând adunarea, se decide ca comisiunea să fie compusă din d-nii Ionescu, Maniu şi Babeş, cu misiunea de-a refera asupra casului după depunerea propunerei formale a d-lui Urechiă.

Se distribue proiectul de statute ale academiei, tipărit şi se decide ca discuţiunea lui să se facă în şedinţa de Vineri, 8 Iunie, la 8 şi jumĕtate oare dimineaţa.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Proces-verbal Nr. 12.

Şedinţa din 7 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Aurelian August Tr., Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, I. Ghica.

Şedinţa se deschide la 10 oare a. m.

Se dă lectură procesului-verbal al şedinţei precedente, şi se aprobă.

Se comunică o adresă a d-lui G. Creţean, prin care înaintează 12 esemplare din colecţiunea poesiilor sale sub titlu de patria şi libertate, spre a se avé în vedere la concursul premiului Năsturel Herăscu.

Nefiind lucrări terminate spre a se supune la deliberaţiune, membrii se desfac în comisiuní şi secţiuni.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G Sion.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Cluj, 16 Iunie 1879. (Societatea de lectură a stud. români din Cluj). Aceasta societate constituită şi pre a. scol. 1878/9 sub conducerea reverendisimului domn G. Pop, profesor de limba română, a produs un resultat cu mult mai important decât în anii precedenţi. Ea în acest an a avut 35 de membri: 21 ordinari ear 14 estraordinari. Comitetul a constat din 10 membri cari sûnt: president George Ilea stud. de clasa VIII, secretariu Alecsandru Bene stud. de clasa VIII, notariu Ioan Opriş VII, redactorii „Speranţei“: Ioane Petran VIII, Aureliu Cupşa VII şi Vasiliu Domşa VI, bibliotecariu Teodor Petran VII, vice-bibliotecariu Iosif Petean VI, casariu Victor Poruţ VI, controlor Ioan Pop VI. Societatea în decursul acestui an a ţinut preste tot 39 de şedinţe: 26 ordinare, 6 estraordinare, 1 împreunată cu aniversarea a XV a moartei laureatului nostru poet A. Murĕşan (ţinută în Dumineca de 27 Octomvre st. n. 1878), 1 publică (în dumineca de 18 Maiu st. n. 1879) ear comitetul a ţinut 4 şedinţe. Pre lângă altele, că societatea în decursul anului present s'a sistemisat de tot, ea a lucrat cu o diligenţă laudabilă şi pre terenul literaturei naţionale române. „Speranţa“ foaie belitristică a societăţei compactată elegant, conţine 280 pagine în folio; pre sama acesteia a întrat în decursul anului 57 de operate, din cari s'au primit 51, ear 6 s'au respins; între cele primite sûnt: poesii 27, disertaţiuni 11, oratorice 6, novele 6 şi 1 descriere. Afară de aceste au mai întrat 30 de doine poporale în 6 colecţiuni, dintre cari s'au primit 15. În urmă critice la toate operatele de cei trei redactori respunḑĕtori ai foaei societăţei. Numĕrul declamaţiunilor produse în şedinţele acestui an se urcă la 76, toate alese din poesiile poeţilor celor mai renumiţi români, precum: V. Alecsandri, A. Murĕşan, D. Bolintinean şi alţii. Venitul total al societăţei din acest an este: 136 fl. 19 cr., şi anume: dela membrii din solvirea tacselor lunare şi restanţelor din anul trecut 31 fl. 29 cr. ear din colecte şi contribuiri marinimoase cu venitul şedinţei publice de împreună au încurs 104 fl. 90 cr. din cari subtrăgênd erogatele anului întreg: 75 fl. 16 cr. rĕmân la finea anului: 61 fl. 03 cr Din aceasta sumă 50 fl. s'au depus în cassa de păstrare cu acea condiţiune, ca suma aceasta societatea în viitoriu s'o mai mărească şi aşa cu timp să'şi formeze şi ea un capital, ca alte societăţi. Biblioteca în decursul anului present s'a înmulţit cu 36 opuri: 26 donate ear 10 procurate de societate. În present biblioteca conţine 252 de opuri bine alese în cari sûnt representaţi cei mai renumiţi poeţi şi scriitori români. Biblioteca in anul present a avut încă şi următoarele foi: „Convorbiri literare“ (gratuite), „Amicul Familiei“ şi „Albina Carpaţilor“ ambele cu preţuri de abonare sporite, ear „Familia“ procurată de societate.

Atâta pre scurt în cifre statistice despre starea şi activitatea societăţei în decursul anului scol. 1878/9 Dee ceriul, ca aceasta societate, care a fost primul focularia al junimei române studioase din Cluj, se înflorească şi în viitoriu!

Varietăţi.

* (Ordinea esamenelor publice) la scoalele centrale române gr. or. din Braşov cu finea anului scol. 1878/79. — Esamenele scripturistice şi orale de promovare încep în 9 Iuniu st. v. şi durează pănă în 20 Iuniu st v.

Esamenele publice:

a) La gimnasiu şi la scoala comercială şi reală:

Sâmbătă în 23 Iuniu st. v.: 8 — 10 oare a. m. cl. I gimn; 10 — 12 oare a. m. cl. I reală. 3 — $4\frac{1}{2}$ oare p. m. cl. II gimn. $4\frac{1}{2}$ — 6 oare p. m. cl. II. reală.

Duminecă în 24 Iunie st. v.: 10—12 oare a. m. cl. IV. şi V. de copile.

Luni în 25 Iunie st. v.: 8 — 10 oare a. m. cl. III. gimn. 10—12 oare a. m. cl. IV. gimn. şi reală; 3— $4\frac{1}{2}$ oare p. m. cl. III reală; $4\frac{1}{2}$—6 oare p. m. cl. V. gimn.

Marţi în 26 Iunie st. v.: 8—10 oare a. m. cl. VI gimn. 10—12 oare a. m. cl. I. şi II comercială; 3—$4\frac{1}{2}$ oare p. m. cl. VII. gimn. $4\frac{1}{2}$—6 oare p. m. cântări şi gimnastică.

b) La scoala primară (normală) de copii şi de copile vor esamina:

Luni în 25 Iunie st. v.: 8—10 oare a. m. în cl. IV de copii învĕţ. G, Bellissimus; 10—$11\frac{1}{2}$ oare a. m. în cl. III.a de copii învĕţ. D. Cioflec; 3—$4\frac{1}{2}$ oare p. m. în cl. III. de copii învĕţ. I. Aron; $4\frac{1}{2}$—6 oare p. m. în cl. II de copii învĕţ. I. Dobrean. Esamenele se încheie cu cântări sub conducerea lui G. Ucenescu. La 6 oare urmează esercițiile gimnastice sub conducerea lui P. Iuran.

Marţi în 26 Iunie st. v.: 8—$9\frac{1}{2}$ oare a. m. în cl. I de copii învĕţ. I. Peligrad; $9\frac{1}{2}$—11 oare a. m. în cl. III. de copile învĕţ. P. Iuran; 3—$4\frac{1}{2}$ oare p. m. în cl. II de copile învĕţ. N. Oancea; 4 - $6\frac{1}{2}$ oare p. m. în cl. I de copile învĕţ. Z. Butnariu.

c) Esamenele de maturitate.

1. Esamenele orale de maturitate cu scolarii din cl. III comercială vor fi Luni în 18 Iunie st. v. înainte şi după ameaḑi

2. Esamenele orale de maturitate cu scolarii din cl. VIII. gimn. va fi Mercuri în 27 Iunie st. v. înainte şi după ameaḑi.

Vineri în 29 Iunie st. v.: După servițiul divin împreunat cu rugăciunea de mulţămită în biserica sf. Nicolae din Schei se va încheia anul scolastic 1878/79 cu cetirea clasificaţiunilor şi cu împărţirea premiilor în sala cea mare a gimnasiului.

La aceste esamene publice precum şi la festivitatea de încheiere are onoare subscrisa direcţiune a invita pe părinţii scolarilor precum şi pe toţi amicii şi bine voitorii scoalelor.

Braşov, în 10 Iunie 1879 st. v.

Direcţiunea scoalelor centrale
române gr. or.

* (Esamenele publice) dela gimnasiul public inferior rom. gr. or. din Brad se vor ţiné în 29 Iuniu, eară dela scoalele normale în 30 Iuniu, încheierea va fi în 1 Iuliu a. c. în chipul următoriu:

PROGRAMA

esamenelor ţinute cu elevii din clasele gimnasiale şi normale ale institutului rom. gr. or. din Brad cu finea anului scol. 1878/9.

Vineri în 29 Iuniu st. v.: clasa a IV gimnasială 10—$10\frac{1}{2}$ oare religia prof. Nicolau I. Mihĕlţan; $10\frac{1}{2}$—11 oare latina, prof. Constantin Costin; 11—$11\frac{1}{2}$ oare maghiara, prof. Georgiu Părău; clasa III gimn. $11\frac{1}{2}$—12 oare româna, prof. Stefan Albu; 12—$12\frac{1}{2}$ oare matematica şi geometria, prof. Const. Costin; $12\frac{1}{2}$—1 oară fisica, prof. Stef. Albu; clasa II gimn. d. a. 3—$3\frac{1}{2}$ oare istoria universală, prof. Nic. Mărginean; $3\frac{1}{2}$—4 oare româna, prof. Stef. Albu; 4—$4\frac{1}{2}$ oare germâna, prof. G. Părău; $4\frac{1}{2}$—5 oare matematica şi geometria, prof. Nicolau Mărginean; clasa I gimn. 5—$5\frac{1}{2}$ oare latina, prof. G. Părău; $5\frac{1}{2}$—6 oare geografia, prof. St. Albu; 6—$6\frac{1}{2}$ oare maghiara, prof. Nic. Mărginean; $6\frac{1}{2}$—7 oare istoria naturală, prof. St. Albu.

Sâmbătă în 30 Iuniu st. v.: clasa IV normală 8—10 studiile toate prof. Petru Rimbaş; clasa III norm. 10 – 12 oare studiele toate prof. Georgiu Glava.

Duminecă în 1 Iuliu st. v. 10—12 festivitatea premergĕtoare încheerei solemne a anului scolastic, împărţirea premiilor şi a testimoniilor, şi eliberarea*) elevilor.

Din şedinţa corpului profesoral ţinută în 1 Iuniu 1879.

Direcţiunea.

* (Mulţămită publică). Subsemnata societate îşi esprimă sincera şi adênca mulţămire tuturor acelora p. t. domni, cari in decursul anului present au binevoit ai oferí ajutoriu. În special îşi esprimă mulţămita acelora, cari cu ocasiunea „şedinţei publice“ au binevoit ai întinde mână de ajutoriu, precum urmează:

a) La colecta d-lui colectant Petru Uilăcan prof. gimn. în Blaj au contribuit următorii p. t. domni: I. F. Negruţ 2 fl., T. Cipariu 2 fl., Popfalvi 2 fl., A. Vestemian 1 fl., I. Antoneli 1 fl., E. Vlasa 1 fl., S. Manfi 1 fl., I, Moldovan 1 fl., colectantul P. Uilăcan 1 fl., I. Grama 1 fl., Blăjan 1 fl, domnişoara L. Cristian 1 fl., doamna M. Popa n. Neagoe 50 cr., G. Vlasa 1 fl., S. Pop 1 fl.. I. German 50 cr. Suma totală 18 fl. v. a.

b) La colecta d-nului colectant Alecsandru Pop Ramontian par. gr. cat. în Turda au contribuit următorii: Dr. I. Raţ 1 fl., D. Şuluţ 1 fl., Filipescu 1 fl., S. Raţ 1 fl.. P. Raţ 50 cr., A. Moldovan 1 fl., S. Mândruţ 50 cr., A. Gaia 1 fl., V. Popa 1 fl., I. Pop 50 cr., I. Vlăduţ 1 fl., I. Chifa 1 fl., I. Lugoşan 1 fl., colectantul A. P. Ramonţian 1 fl. Suma totală 12 fl. 50 cr.

c) La colecta d-lui colectant Remu Roşca teolog în Sibiiu au contribuit următorii: N. Popea 1 carte in preţ de 2 fl. 50 cr., Nicanor Frateş 1 fl., Dr. I. Puşcariu 1 fl., C. Stezariu 1 fl., M. Lazar 1 fl., I. Hanea 1 fl, S. Poviciu 1 fl., Z. Boiu două cărţi în preţ de doi fl. Suma 6 fl. şi trei cărţi.

d) Dela Gherla prin dl colectant G. V. Borgovan ni s'au trimis: 1 carte dela colectantele şi 2 fl. dela d. prep. Anderkó.

Primească dar toţi acestia, atât colectanţii cât şi contribuenţii, mulţămirea noastră cea mai sinceră pentru ajutoarele oferite junimei secietăţii!

Cluj 28 Iunie st. n. 1879.

Societatea de lectură a studenţilor români din Cluj.

Georgiu Ilea, preşedinte. *Alecsandru Bene,* secretariu

---

*) ? Red.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 4 Iulie n. Camerile comerciale din Viena, Brün şi Olmütz au ales pre representanţii lor de pănă acum. Camera comercială din Goriţa a ales pe contele Coronini. Marii proprietari din Salzburg au ales pe advocatul Fuchs. Cetăţile din Stiria au ales pe Heilsberg, Walterskirchen, Falke, Buchatsch, Forreger. Luni va avé loc balotagiul între ministrul Stremayr şi Dr. Magg. Şi în Colomea va fi de lipsă un balotagiu. În Brody fu ales Sochor.

Berlin, 4 Iulie n. Comisiunea de tarifă a acceptat, cu privire la garanţia constituţională, propunerea de compromis a lui Windhorst, după care împărţirea veniturilor imperiului între staturile singuratece se începe numai atunci, când veniturile imperiului trec preste 130 milioane.

London, 4 Iulie n. Precum se vestesce s'a încheiat cu Cetewayo o pace de 14 ḑile; adeverirea oficială lipsesce încă. Locotenentul Carey se va trimite înaintea unei judecătorii de rĕsboiu.

Bursa de Viena

din 4 Iulie n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	57 —
London	116 —
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 22

Economic.

Sibiiu, 1 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.60—5.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.70—4.30; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.90—2.30. Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.50—0.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 35—40 cr. carne de porc 36—40 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 27 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.50—6.; grâu sĕcăreţ fl. 4.50—5; sĕcară fl. 3.30—3.50; cucuruz fl. 3.30—3.50; ovĕs fl, 2.40—2.50; mălaiu fl. 8—9.; Sămânţă de cânepă fl. —; mazere fl. 4.50—4.80; linte fl. 7—7.50; fasole fl. 4—4.20; prune uscate fl.; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—76; sĕu brut fl. 32—36; sĕu de luminări fl. 58— unsoare fl. 55—56; cânepă fl. ——30; sĕmênţă de in fl. —.—; săpun fl. 58—; fên fl.—.—; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de porc 40— cr. carne de berbece 28 cr.; Têrgul de aḑi a fost rĕu cercetat din pricina lucrurilor de câmp înteţitoare.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 17 Iulie imob. lui Emeric Tanco în Devicior (judec. cerc. Gherla); în 15 Iulie imob. rĕmasului după Ioan Mokony în Ciulişoara (judec. cerc. Haţeg); în 17 Iulie imob. lui Adolf Gerich în Oşorheiu; în 4 August şi 4 Septemvre imob. Şaroltei Reissner în Ocna (trib. Sibiiu); în 16 Iulie imob. rĕmasului după Constantin Moldovan în Tircheş (tric. Braşov); în 8 Iulie imob. lui Benedict Gruber în Roşia (judec. cerc. Abrud); în 2 Septemvre şi 2 Octomvre imob. rĕmasului după Gavrilă Ajtai în Ienciu (judec. cerc. Gherla); în 22 Iulie şi 22 August imob. lui Iosif Farkas în K Kagya (judec. cerc. Székelyhid); în 14 Iulie imob. lui Natan Hirsch în Şomcuta-mare (judec. cerc.); în 26 Iulie şi 26 August imob. lui Pavel Salmen în Kelling (judec. cerc. Sebeş); în 18 Iulie imob. lui Iosif Gacsadi în M. Kereki (jud. cerc. Székelyhid); în 22 August şi 22 Sept. imob. lui Sidan Nicor în Năsăud (jud. cerc.); în 16 Iulie imob. Catarinei Keller în Ghiular (trib. Deva); în 30 Iulie imob. lui Georg Theil şi soţiei sale în Apoldul de jos; în 26 Iulie imob. rămasului după Gavrilă Billa şi soţi în Ilimbav (trib. Sibiiu); în 16 Iulie imob. lui Iosif Szabo şi soţiei sale în Cluj (trib.); în 23 August şi 23 Septemvre imob. baronesei Carol Hussar în Neguleşti (trib. Dej); în 15 Iulie şi 14 August imob. comunei bisericesci ev. A. B. în Dredat (judec. cerc. Teaca).

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Vidra de jos, protopresbiteratul Zlatnei superioare se escrie concurs cu termin pănă la 28 Iuliu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual de 200 fl. v. a. solvinde în rate lunare din cassa alodială.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei constătătoriu din 2 chilii, culină şi cămară.

3. Folosirea grădinei scolare în mărime de 1 jug. 1500 orgii □.

Doritorii de-a ocupa acest post, au de a'şi substerne petiţiunile lor la oficiul protopopesc în Abrud, pănă la terminul sus indicat, în care au de-a doveđí:

a) că au absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale;

b) că au absolvat cursul clerical ori pedagogic;

c) că au depus esamenul de cualificaţiune.

Aceia cari nu au depus esamenul de cualificaţiune, au de-a documenta, că pe cariera de învĕţătoriu au funcţionat cel puţin doi ani de ḑile.

Abrud în 16 Iuniu 1879.

Comitetul parochial gr. or. în conţelegere cu

Ioan Gal m. p.,
prot. şi adm.

1—3

[25] 5—5

Se primesce

un tinĕr bine crescut, *cu cel mai puţin patru clase elementare,* ca

învĕţăcel de neguţătorie

la

Antonie Bechnitz în Sibiiu.

Anunciu! [29] 3—3

Subscrisa aduce la cunoştinţa onor. public că primesce pe responsabilitate **fetiţe**, pentru a le instrua în tot feliul de croituri şi cusĕturi, în împletire de ciorapi (Strickerei), bucătărie şi spĕlat. Tacsa este 15 fl. v. a., pentru care respectivele vor căpĕta şi cost, bun şi regulat, cuartir comod şi spĕlat. O crescere bună încă se va da.

Sibiiu în 24 Aprilie 1879.

Catarina König.
Josef-Vorstadt, Mühl Gasse Nr. 27.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

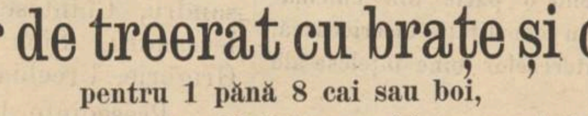

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 23

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 73. Sibiiu, Marți, 26 Iunie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Iunie.

Subcomisiunea deputațiunei regnicolare din Agram a primit proiectul nunciului elaborat de Msikatovics. În acest proiect se accentuează, că ar fi mai favorabil pentru Ungaria, dacă se va împreuna administrațiunea graniței militare cu cea croatică.

„Incidentul Várady“ face mult sgomot în presa maghiară și pre când foile guvernamentale tind a îmbrăca tot lucrul în vĕlul tăcerei și al uitărei, pe atunci foile oposiționale esploatează casul din resputeri. „Ungaria este eldoradul oamenilor ordinari, înșelătorilor și a mișeilor“ ḑice „Egyetértés.“ Însemnăm aici, că Gavril Várady representează în dietă pe Maramurășenii. Acest Gavriil Várady, despre care procurorul austriac a ḑis că 'l-ar aresta dacă s'ar afla pe teritoriul judecătoriei sale, a protestat cu indignațiune în contra însinuărei, că doar faimoasa adresă a Maramurășenilor în causa impunerei limbei maghiare ar fi un fabricat a lui Mihalca!

Din Novi-Bazar „Pol. Cor.“ publică un raport după care acolo spiritele s'ar fi mai liniscit de când sultanul a declarat, că voesce ca convențiunea din 25 Aprilie să fie esecutată. Și liga albaneză ar fi mai slăbit din agitațiunile ei.

În Austria alegerile principale sûnt sevêrșite. Privind resultatul lor se constată, că partida liberală care a început lupta electorală cu frumoase speranțe a suferit mari și însemnate perderi.

Soluțiunea cestiunei Ovreilor în România se discută acum în camerile din Bucuresci. Deputatul Magheru și deputatul Blaremberg au așternut fie-care câte o propunere de soluțiune; ambele propuneri, cari s'au dat comisiunei însărcinate cu facerea unui proiect pentru revisiunea art. VII din constituțiune, le reproducem și noi la alt loc. În ședința de alaltăeri raportorul acelei comisiuni, d. Mărzescu a raportat despre lucrările comisiunei și a constatat, că articolul VII nu s'a primit în constituție din causa netoleranței religioase, ci numai ca mĕsura de scutire a națiunei. Comisiunea propune în locul art. VII următoriul tecst: „Străinii tuturor confesiunilor religioase pot primí indigenatul. Cererile pentru naturalisare sûnt a se adresa cătră principele, făcêndu-se cunoscute relațiunile familiare, ocupațiunea și starea finanțiară. După ḑece ani, socotiți dela predarea cererei, adunările legiuitoare vor decide, dacă este sau nu este a se încuviința indigenatul. Indigenatul trebuie votat cu o maioritate de două terțialități. Dela presența de ḑece ani în țară sûnt eliberați: străinii, cari au făcut țĕrei servicii distinse sau au întrodus o industrie nouă și sûnt născuți în România de părinți, cari n'au stat nici când sub scut străin. Dispozițiunile legale actuale sûnt decidĕtoare pentru perderea dreptului de cetățean român. O lege specială va regula modul petrecerei străinilor în România.“ Se ḑice că acest proiect al comisiunei ar dispune, că aceia, cari nu se bucură de toate drepturile unui cetățean român, nu vor puté dobândí nici o posesiune rurală, afară prin moștenire *ab intestato.* Prim ministrul Brătianu a declarat, că guvernul nu poate primí acest proiect, și a cerut, ca ședința camerei să se prefacă în ședință secretă, pentruca guvernul să'și poată da părerea sa.

„Neue freie Presse“ comunică următoarea scire sensațională:

„Chiar acuma primim din Bucuresci o scire, care nouĕ înșine ne pare cam străină. Ni se scrie adecă, că de câteva ḑile ar fi sosit acolo un agent intim din Berlin, un oare-care domn von Luck, carele, adeseori întrebuințat de pricipele Bismarck pentru misiuni confidențiale, *ar fi avênd ordinul să spriginească pe oposiția (parlamantară) în opunerea ei contra emancipărei Israeliților.* N'am face întrebuințare de această informație, dacă n'am fi primit-o sub indicarea de „foarte autentică“; totuși o inserăm numai sub reserva cuvenită.“

O foaie rusească, „Nowoje Wremja“ pretinde a fi aflat din Belgrad, că contele Andrássy ar fi încheiat o convențiune militară cu Serbia. Ḑiarul rusesc numesce din această causă pe ministrul sêrbesc Ristics un trădătoriu de patrie.

Din Italia se signalisează o nouă crisă ministerială. Causa acestei crise este desbaterea în camere despre o contribuțiune, care are să se omită.

Propuneri de soluțiune

pentru revisiunea art. 7 din constituțiunea României.

În ședința din 19 curentei a adunărei deputaților din Bucuresci s'au depus două propuneri de soluțiune în cestiunea revisiunei art. 7 din constituțiune și ambele s'au trimis la comisiunea însărcinată de cameră cu elaborarea unui proiect în această cestiune. Una din aceste propuneri a fost presentată de d. general G. Magher, eară ceealaltă de d. N. Blaremberg, purtând semnătura d-sale și a altor 6 domni deputați.

Punemací sub ochii cetitorilor nostri ambele aceste propuneri.

Propunerea d-lui Magheru.

Domnilor deputați! In conformitatea art. 129 din constituțiune și spre a corespunde cerințelor art. 44 din tratatul dela Berlin, tot-deodată spre a'mi îndeplini sacra datorie ca Român și deputat

am onoarea de-a face următoarea propunere:

Ultimul aliniat de subt art. 7 din constituțiune în cuprindere: „Numai străinii de rit creștin pot dobândi împămêntenirea“ remâne desființat, înlocuindu-se cu aliniatele ce urmeaḑă:

Străinii de ori-ce rit, cari vor voí în viitoriu a se naturalisa în România, vor fi datori a cere individual naturalisația prin suplică cătră Domnu, întru toate conform cuprinderei art. 16 din legea civilă, cu adăogire numai, că corpurile legiuitoare vor puté a o acorda numai individual și prin maioritatea voturilor de două treimi din numĕrul total al celor presenți.

De asemenea se va urma și pentru ori-ce individ născut și crescut în țară, de ori-ce rit, care în curs de un an dela maiorat ar reclama calitatea de cetățean român conform art. 8 din codul civil.

Se deroagă la acest aliniat în casul următoriu:

Acei ce de rit necreștin aflați în condițiunile de sus, deveniți însĕ maioreni înaintea promulgărei acestei legi, au dreptul, până în termin de un an dela promulgare, a reclama cătră Domn calitatea de cetățan român, cari vor fi admiși de corpurile legiuitoare îndată ce se vor constata că însușesc în totul următoarele condițiuni:

1. A fi născut și crescut în România până la maiorat, fără să se fi bucurat vre-

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă.*)

III.

(10 urmare.)

Astăḑi stăpânul nu e de loc cu chef, ḑise Marcu, par'că'i vine să caute cearta cu luminarea.

Peste puțin Mihu eșì din curte și plecà să meargă la casa satului și deaici la biserică.

Ținêndu'și bățul în mâna dreaptă el mergea drept pe mijlocul uliței, cu capul ridicat, cu pași lați și legănându'și mereu trupul. Pretutindenea pe unde trecea, la dreapta și la stînga oamenii se ridicau și își descoperiau capetele, femeile stau cuviincioase, ear nevestele tinere, fetele și copii grăbiau să'i atingă mâna cu fruntea.

Ori cât de mâhnit, se simția bine.

El da mereu din cap la dreapta și la stînga, întreba pe unul ce mai face, apuca bărbiile unei fete și o necăgia cu măritișul, da câte un ban copiilor, ear dacă erau din casă mai bună le lăuda frumseța, și astfel mergia încet înainte. Simția că toți privesc în urma lui, toți vorbesc despre dênsul și toți asteaptă cu neastêmpĕr nunta pe care avea să o facă.

Când se gândì la nuntă, inima earăși i se strinse. Decând scia, că Marta nu ar dorí ca logodna să se facă astăḑi, mâhnirea îi era cu atât mai adâncă. Se stăpânia însĕ și se mângăia cu mult prețuita încuscrire.

— Da! își ḑise el. E mare cinstea pe care 'mi-o face Cosma; dar cu mult mai mare e cinstea, pe care o fac eu, dându'i odorul casei mele.

Plin de aceste simțiri, el sosì la părĕul Corbului.

Aici locul cade. În partea despre care venia Mihu, sus pe dânb este o casă și înaintea casei, vre-o cinci, șase femei ședeau pe niște petrii la vorbă.

Când se apropià, femeile se ridicară și remaseră privind în urma lui.

Mihu privì zimbind la ele, își clatinà încet capul și înaintà mai departe.

Părĕul era aproape toată vara sec și nu se umplea decât pe vremi ploioase. Și atunci era însĕ atât de mic încât carĕle și oamenii treceau fără multă greutate prin tr'ĕnsul. Un om era însĕ care foarte adeseori trecea părĕul și căruia nu i se cuvenia se treacă sărind de pe un bolovan pe altul. Chiar însĕ dacă Mihu ar fi trecut însuși, Marta era fată mare: așa dară încă acum doi ani Mihu poruncise slugilor să facă o punte pe la un loc mai strimt. Puntea cam de doi stânjini și jumĕtate de lungă, era făcută din scânduri de fag puse alăturea pe niște pari groși înțepenite prin mari cuie de fer. Lasă că oamenii treceau mai mult pe lângă punte decât peste ea; dar în vreme de ploaie, când părĕul se umfla ea slugia întregul sat de trecĕtoare.

Când Mihu dete să coboare spre podeț, vĕḑù ivindu-se din dosul gardului de peste părĕu un om nalt și gros ce venia spre dênsul călcând din greu încât par'că era să se clatine pămêntul bub picioarele lui.

Acest om era Cosma Florii Căzacului.

Nu se putea un lucru mai neplăcut. Astăḑi era bine să nu se întâlnească viitorii cuscrii și chiar întâlnindu-se, să fie destul departe, pentr'ca dându'și binețele cuvenite, fie care să poată merge mai departe, ca și când nu ar sci nimic despre cele, ce aveau să se petreacă înspre sară. Aici la punte ei trebuiau se treacă unul pe lângă altul, trebuiau să'și dee mâna, trebuiau să stee de vorbă.

Mihu încrețí sprincenele.

Sus înaintea casei, stau femeile și priviau urma lui; jos era puntea ângustă, pe care nu putea să treacă doi oameni alăturea, și vorba era, care căruia să'și dee cinstea întâietății.

Ei se apropiau de punte cu pași nehotărîți, dar' se apropiau astfel, încât să sosască deodată la cele două capete ale scândurei.

Mihu stete puțin la îndoială, apoi se îndĕrătnicì și auḑind femeile în dosul seu, puse piciorul pe scândură.

Tot atunci Cosma călcà pe puntea ce se încovăia sub pasul lui.

---

*) Din „Convorbiri literare“.

odată și nici chiar provisor de vre o protecțiune străină.

2. A fi satisfăcut neîntrerupt la toate sarcinele impuse pămêntenilor, la imposite personale și alte atașate persoanei.

3. A fi satisfăcut legea recrutației prin tragere la sorți. Asemenea drepturi vor avé și aceia cari ca voluntari au luat parte cu arme sub drapelurile române în resbelul orientului dela 1877—1878.

Ca consecență a revisiunei art. 7, ultimul aliniat din constituțiune

Art. 9 din codul civil remâne desființat.

Această soluțiune este simplă, căci ne scutesce de osteneala de-a căuta categorii complicate și nebasate pe nici un principiu de drept.

Este rațională, căci este conformă dreptului natural și principiilor admise în toate legislațiunile popoarelor civilisate, cum Francia, Italia, Englitera, etc., căci ea va închide gura tuturor detractorilor nostri, și chiar puterile cele mai rĕu dispuse pentru noi (ceea ce nu credem să fie) vor fi silite a recunoasce că ne-am conformat ideilor sănĕtoase și regulelor de drept de care se conduc chiar dênsele.

Este puțin periculoasă intereselor noastre, căci Evreilor cari ar satisface cele trei condițiuni citate mai sus nu este de mare însemnătate, și nu vor puté nici odată compromite interesele noastre naționale și economice.

Ori ce altă soluțiune vom căuta, ori ce categorie vom imagina, ar da loc de critice foarte întemeiate, din punctul de vedere al dreptului și al echității, și ar avé consecențe mai grave pentru noi, atât din punctul de vedere al numĕrului, cât și al condițiunilor Evreilor ce s'ar bucura de beneficiele lor.

Indeplinirea menționatelor trei condițiuni urmeadă a fi constatată după acte autentice de o comisiune ce se va institui de corpurile legiuitoare, compusă din senatori, deputați, înalți magistrați și representanți ai puterei esecutive, cari vor esamina titlurile acelor ce vor întruní în toate condițiunile stipulate mai sus spre a se bucura de îndată de drepturile politice. Toți acestia vor fi datori ca, în termin de un an dela promulgarea acestei legi, să se presente la comisiune în persoană sau prin procurator, să presente dovedile în virtutea cărora reclamă a beneficia de dispositiunile cele nouĕ ale constituțiunei. Cei ce nu se vor presenta în acest termin vor remâné supuși dispositiunilor care privesc pe ori-ce străin, conform aliniatului 1 înlocuit ultimului aliniat dela art. 7 din constituțiune citat mai sus.

General *G. Magheru*,
representantul colegiului I din distr. Gorjiu.
Craiova 14 Iuniu 1878.

Propunerea d-lui Blaremberg.

Considerând că România chiar înaintea dobândirei și proclamărei independenței sale s'a bucurat de dreptul de legiferare absolut, drept recunoscut în mai multe rênduri de înseși înaltele puteri protectoare sau garante;

Considerând că acest drept de autonomie a dobândit-o și mai solemnă consacrare prin faptul independenței, câștigată de poporul român prin mari sacrificii de sânge și de tot soiul;

Considerând că articulul 44 din tratatul din Berlin lovesce în acest drept;

Considerând că, și dacă fie-care națiune trebuie să contribue la fericirea și perfecțiunea celorlalte, în tot ce stă în puterea ei, datoriile ei însĕ, față cu sine însași, trec incontestabil înaintea datoriilor față cu alta și că, atunci când o națiune nu poate contribuí la binele alteia, fără a'și vătĕma esențialmente sieși, obligațiunea încetează în această ocasiune particulară și națiunea este presupusă în imposibilitate de-a se supune la esigențele altuia;

Considerând că, națiunile fiind libere și independente unele de altele, fie care națiune este singură judecătoare a demnității sale și a drepturilor ce garantează respectul acesteia; că datoria ei consistă a le apĕra cu ori-ce risic și prin toate mijloacele; că o națiune este stăpână pe acțiunile sale pe cât ele nu ledează drepturile proprii ale alteia, pe cât nu e legată printr'o obligațiune esternă perfectă (convențiune), și că, chiar când ar abusa de libertatea sa, ea pĕcătuesce, dar celelalte trebuesc să o sufere, neavênd nici un drept spre a'i poruncí;

Considerând că, statele fiind libere și neatêrnate, deși acțiunile unui stat pot fi ilegitime după legile consciinței, celelalte sûnt obligate a le suferí, când aceste acțiuni nu rănesc drepturile lor perfecte de unde decurge principiul fecund al neintervențiunei;

Considerând că cea dintâiu datorie a unui stat este de-a se păstra, și că prin urmare el are dreptul la tot ce e necesar conservațiunei sale; că, națiunea fiind singură judecătoare de posibilitatea sau imposibilitatea de-a satisface la o obligațiune esternă, națiune sau stat are dreptul la tot ce'i poate serví spre a înlătura un pericul iminent și spre a depărta lucruri capabile de-a causa ruina sa, și aceasta pentru aceleași cuvinte care stabilesc dreptul seu la lucrurile necesare conservațiunei sale;

Considerând că independeță politică a fie-cărui stat să întinde asupra a tot ceea ce constitue esistența sa în modul consimțit de națiune, fără intervențiunea nici unei autoritați sau influențe străine, și că nu esistă alte escepțiuni la aceste regule generale decât acele ce resultă din tratatele de alianță, de garanță și de mediațiune la care statul, ale cărui afăceri sûnt în cestiune este parte contractantă sau, din tratate încheiate de alte state în urmarea esențiului unui drept presupus de intervențiune, întemeiat pe necesitatea propriei lor conservațiuni sau pe o primejdie eventuală amenințând siguritatea generală a puterilor; că din aceste fapte nu se poate trage un argument pe care să se poată întemeia un drept de intervențiune, acest drept fiind totdea-una basat pe necesitatea conservațiunei statelor intervenitoare, și escepțiunea ne făcênd decât a confirma regula independenței statelor, pentru care dice, că ori-ce drept limitat prin dreptul altuia este manținut;

Considerând că un tratat nu poate duce prejudițiu la drepturile necontestate ale unui al treilea, nici la aceea ce 'i-au fost acordate sau recunoscute încă de mai înainte;

Considerând că e afară de ori-ce controversă că fie-care stat are dreptul de-a ficsa liber condițiuni cu care acordă și retrage calitatea de cetățan;

Considerând că puterile europene adunate în congresul dela Berlin s'au basat pe o eroare, în privința simțementelor de toleranță religioasă ale Românilor, pentru ca șă introducă art. 44 în tratat, ca un fel de pedeapsă pentru România;

Considerând că această pedeapsă este contrară echității, căci ea presupune Românilor simțemintele de barbarie, de netolerantță și de persecuțiune în contra Evreilor;

Considerând că Românul, departe de-a merita aceste represiuni și aceste calificări infamante, a dat cele mai vederate probe de liberalism și de dispositiuni emancipatrice în privirea tuturor locuitorilor din țară și din afară; căci numai în timpul celor cinci-deci de ani din urmă a desrobit Țiganii, a emancipat clăcașii, a dat drepturi politice Armenilor și a contribuit cu sângele seu la emanciparea chiar a unor popoare de altă ginte, cum au fost Grecii și Bulgarii;

Considerând că alianța israelită, pentru a ajunge scopurile sale de ocupare a pămêntului romanesc și transformarea lui într'o nouă palestină s'a servit de arma calomniei pe lângă cabinetele europene, representând România ca o țară barbară, crudă, selbatică, netolerantă și persecutoare, pe când năvălirea israelită cresce dilnic în proporțiuni uriașe și spăimêntătoare;

Considerând că România ar afirma ea însași aceste calificări și ar admite stigmatul inferat astfel pe fruntea sa, dacă s'ar supune în tăcere stipulațiunilor art. 44 din tratatul dela Berlin;

Considerând că puterile europene sûnt prea drepte și prea generoase pentru ca, în cunoscință de causă, să arunce o asemenea gravă insultă unei națiuni care a meritat până acum încrederea și stima ei, care a pășit cu pași grabnici și uriași pe calea civilisațiunei și care 'și-a redobândit independența cu prețul sângelui seu, atrăgênd asupră'i simpatiile opiniunei publice din lumea întreagă;

Considerând că, recunoascerea independenței noastre prin art 44 din tratatui dela Berlin fiind subordinată obligațiunei pentru noi de-a da drepturi civile și politice Evreilor, dacă ne-am supune acestei obligațiuni impuse ca o pedeapsă nemeritată, am datorí recunoascerea independenței noastre nu sângelui și sacrificiilor noastre, dar alianței israelite;

Considerând tot ce e de anormal și de contradictoriu în faptul de-a recunoasce independența unei țĕri și tot în același timp a o și viola, prin aceasta chiar că i se impun legi ce sûnt espresiunea unei voințe din afară;

Considerând că, fără a tăgăduí ceea ce poate fi de nenorocit în redacțiunea art. 7 care vorbesce de religiune în genere, în loc de-a ținti un neam anume care este o amenințare permanentă pentru esistența naționalității noastre, ca de o causa de esclusiune, dând astfel o aparență de intoleranță religioasă la o simplă mĕsură de apĕrare în contra unei invasiuni străine și a amenințărei de distrugere a naționalității noastre, invasiune cu atât mai primejdioasă, că se opereeze pe tăcute și în timp de pace;

Considerând, dicem, că, fără a tăgăduí toate aceste, nici ceea ce redacțiunea acelui articul ar puté conțíné de contrariu simțemintelor noastre și ideilor veacului în care trăim, nu putem decât să revindecăm sus și tare pentru noi, ca națiune liberă și care își are individualitatea sa proprie, ca stat neatêrnat, de-a fi singuri judecători despre utilitatea și oportunitatea unei reforme, fără însĕ de-a renunța vre-odată la nici una din precauțiunile pe care însuși instinctul de conservare ni le impune față cu invasiunea ebraică;

Considerând în fapt că Evreii, pretinșii persecutați, departe, o mai repetăm, de-a emigra din țara noastră ca să fugă de pretinsa persecuțiune, din contra, numĕrul lor cresce necontenit prin mulțimea ce năvălesce dilnic ací, părăsind chiar și acele țĕri în care ei se bucură de toate drepturile civile și politice, și prin însăși această emigrare dau înșiși ei cea mai formală și mai eclantantă desmințire calomniilor de netoleranță religioasă a Românilor, sistematic respêndite în Europa;

Considerând că numele de Evreu nu este numai acela al unei secte, dar și al unui neam care, de și risipit pe întreaga suprafață a globului, are însĕ trecutul, tradițiunile și aspirațiunile sale proprii, la care n'a înțeles niciodată să renunțe, precum o dovedesce esperiența chiar în țĕrile unde ei nu sûnt decât într'un numĕr cu totul restrins, necum la noi unde pe alocurea ei representă douĕ treimi din numĕrul total al poporațiunii;

Considerând că un stat, pentru a fi bine constituit, trebuie să aibă cetațeni din o singură rasă, sau cu dispositiuni de-a se contopí pentru a forma un element omogen;

Considerând că Evreii stabiliți în România se află în condițiuni morale care 'i împedecă de-a se asimila și a se contopí cu națiunea română;

Considerând că Evreii din România, prin numĕrul lor sdrobitor, prin emigrațiunea lor necontenită, prin tendența lor de-a forma în România stat în stat, prin solidaritatea lor cu Evrei din celelalte părți ale lumei, cu cari conspiră pentru formarea unui stat ebreic pe malurile Dunărei, amenință de-a subtplanta națiunea română în loc de-a se asimila cu dênsa, ceea ce constitue pentru noi un pericol de distrugere și ca stat și ca națiune;

Considerând că, în fața acestei tendențe manifeste de-a constituí ceva distinct și a invasiunii continue și uriașe la care sûntem espuși din partea acestui neam, suntem față cu dênsul în casul de legitimă apĕrare a neamului nostru, basat pe dreptul ce'l are ori ce ființă individuală sau colectivă de a pune propria sa viață mai pre sus decât poftele altuia;

Considerând că a admite aceste pretensiuni ale alianței israelite universale, și acea ca legile să ni se impună din afară este tot una cu a abdice ca stat și ca națiune; că concesiunile făcute astădi, în aceste condițiuni umilitoare, ar fi sancționarea unor altor pretensiuni latente, care mâne vor deveni la rêndul lor esigibile, căci deschidênd ușa intervențiunei străine, cine ne poate spune unde se vor oprí mai târdiu pretensiunile nedrepte din afară?

Pentru aceste motive, România, neputênd a se întroduce în marea familie a Europei cu un stigmat pe frunte, neputênd sacrifica demnitatea sa unei impuneri umilitoare ce provine dintr'o sistemă bine ursită de calumnii, neputênd esecuta a sa sinucidere pregătită de alianța israelită;

Declară că nu e loc, cât pentru acum, la revisiunea art. 7 din constituțiune.

P. Casimir, C. Ghica, I. C. Ciupercescu, B. Conta, E. Ghica, Nicolae Blaremberg, D. Roseti Tețcan, I. C. Negruzzi.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 13.

Ședința din 8 Iuniu st. v. 1879.

Membri presenți: D-nii Aurelian Petre S., BabeșVincențiu, Bariț George, Caragiani Ioan, Crețulescu Nicolae, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Hașdĕu Bogdan P., Hodoș Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odo-

---

Cam pe la mijlocul punții ei își ajunseră pept la pept și se opriră turburați și posomoriți față în față.

— Noroc bun! grăì Cosma necăjit.

„Să dee Dumnedeu! rĕspunse Mihu cu amărăciune.

Ei își strînseră mâna și steteră cât-va timp turburați și căutând să meargă fie care mai departe, eară femeile din naintea casei începură a'și astupa gurile.

— Prost e făcută puntea asta grăì Cosma.

„Îmi pare rĕu, îi respunse Mihu supĕrat, căci eu am făcut-o,

— Apoi rĕu ai făcut-o, îi dise celalalt nerăpdător, încât nici nu pot să treacă doi oameni cinstiți pe ea.

„Poftesce și treci! grăì Mihu și sărì la dreapta de pe punte.

— A nu! ferească Dumnedeu! a d-tale e puntea, îi rĕspunse Cosma și sărì la stînga, în albea părĕului.

Femeile nu se mai putură stăpâní și începură se bufnească.

— Dacă era făcută de d-ta, trebuea să'mi dai mie pasul ântâiu la trecere! strigà Cosma și se depărtà cu obrajii roșiți.

„Sĕ înțelege! rĕspunse Mihu stăpânindu'și mânia. — Numai decât! Cine sûnt eu? Audi?Trebue să'i las pasul ântâiu!

Mergea apoi Mihu, mergea fără de a mai priví la dreapta ori la stânga, mergea drept înainte și femeile par'că veniau în urma lui si bufniau și rîdeau în hohot și'și băteau joc de dênsul. Vedea cum una fuge de alta, cum își spun întêmplarea, fie care îi pune câte-o codiță, câte un cornuleț, cum întregul sat nu mai vorbia decât despre rușinea, care a pățit-o.

Nu mai putea să meargă la casa satului, nu la biserică, nu mai putea să vadă oameni, cotì dar la stânga, între vii, și se întoarse pe la fântâna Corbului acasă.

— Ce e Mihule? îl întrebà Safta când îl vĕdù întorcêndu-se înainte de vreme.

„Nimic! toate sûnt bune! rĕspunse el intrând în casă.

(Va urma).

bescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturdza Dimitrie A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După verificarea procesului verbal al şedinţei precedente la ordinea ḑilei se pune discuţiunea proiectului de revisiune a statutelor.

D. Babeş, luând cuvêntul în discuţiune generală, ḑice că de oare ce proiectul de faţă nu presentă vre-o schimbare esenţială de fond, adunarea ar trebuí să între în discuţiunea specială pe articoli. Ca unul ce a figurat în comisiunea elaborărei lui, anunţă, că pentru mai mulţi articoli n'a fost unanimitate, şi că minoritatea din comisiune 'şi-a reservat dreptul de-a face observaţiunile sale la timp.

D. Ionescu ḑice că de şi nu e pe deplin preparat, totuşi revendică dreptul regulamentar de-a cere să se facă o discuţiune generală; prin urmare roagă pe toţi a'şi aduce observaţiunile lor spre ale discuta. D-lui sugerează totdeodată idea că nu e oportun a se refunda întreg organismul în care a trăit şi a lucrat congregaţiunea societăţei academice. Căci dacă vom admite o nouă organisare radicală, atunci va urma ca consecenţă naturală necesitatea de-a reface toate regulamentele vechi. De aceea pronunţându-se în contra proiectului, emite idea de-a se discuta numai acei articoli cari trebuie să pue academia în acord cu legea, eară pe acei cari propun înovaţiuni radicale, ca unii ce pot să provoace discuţiuni lungi şi modificări de regulamente să se reserve pentru viitoarea sesiune ordinară.

D. Maiorescu provoacă pe d. Ionescu să se esplice dacă respinge proiectul în total sau numai în parte. D-lui avênd în vedere legea cu care societatea academică din o societate *quasi*-privată s'a ridicat la rangul de academie, totdeodată disposiţiunile după cari s'a convocat în mod estraordinar spre a se organisa, crede că proiectul de faţă rĕspunde la scop; de aceea cere a se întra în discuţiune.

D. Ionescu esplică că d-lui n'a propus respingerea proiectului în total, ci a sugerat numai idea ca să nu se atingă de-ocamdată articolii cari nu sûnt de necesitate urgentă.

Adunarea consultată decide a se lua la desbatere proiectul după articoli.

D. Ionescu combate art. 1 ca inutil şi inesact; inutil, fiind-că legea a determinat constituirea academiei; inesact, fiind-că ea este deja organisată; conchide cerênd suprimarea lui.

Mai mulţi membrii combat argumentele aceste, după care maioritatea consultată, admite articolul în intregimea sa. Se ridică însĕ diverse observaţiuni asupra redacţiunei, cari s'au resumat în înlocuirea vorbei *de pre* cu vorba *prin.*

La art. 2 d. Ionescu cere ca să se refundeze cu totul, admiţênduse art. 2 şi 3 din redacţiunea statutelor vechi.

D. Creţulescu observă o scăpare din vedere la indicarea atribuţiunilor diferitelor secţiuni, fiind că nu se vede nicăeri prevĕḑută activitate ce 'i împune legea pentru cultura şi progresul belelor-arte.

D. Haşdĕu propune ca secţiunile să se numească: una literară-beletristică, a doua istorică-filologică, eară a treia fisico-matematică.

D. Laurian crede că terminul de secţiune scientifică este prea vagă, şi că mai bine ar fi a se ḑice secţiunea sciinţelor esacte.

După mai multe deliberaţiuni, diversele propuneri ce se fac se înlătură, votându-se art. 2, după redacţiunea proiectului comisiunei, eară observaţiunea d-lui Creţulescu se reservă a se considera la discuţiunea articolului următor.

La art. 3 comisiunea declară că primesce amendamentul propus de d. N. Creţulescu ca adecă la al. *a*), să se adaoge cuvintele: limba română şi belele-arte.

D. Laurian ḑice că ar fi trebuit poate să se lămurească ce se înţelege prin cultura belelor-arte, în această calificare ar întra mai multe ramure precum: pictura, sculptura, architectura şi altele, cari în alte ţĕri, precum e în Francia, bună-oară, sûnt de atributul unei întregi academii. Noi însĕ n'am puté da o aşa întindere activităţei noastre, ci sub titlul de belearţi să ne întindem activitatea numai la cultura literaturei propriu ḑisă.

D. Haşdĕu propune o schimbare radicală în împărţirea atribuţiunilor: e de părere ca secţiunea literară să se ocupe cu cultivarea şi încuragiarea literaturei propriu ḑisă şi a teoriei belelor-arte, eară cestiunile de linguistică să se treacă în atribuţiunile secţiunei istorice, fiind-că linguistica este o sciinţă istorică, care nu are nimica comun cu beletristica şi belele-arte.

După mai multe discuţiuni se admite redacţiunea art. 3 cu amendamentul d-lui Creţulescu şi adoptat de comisiune.

Oarele fiind înaintate, şedinţa se ridică, cu decisiune ca discuţiunea să urmeze a doua ḑi.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Mulţămită publică). Avênd în vedere că între virtuţi se numĕră şi marinimositatea, ca unul ce în decursul a lor 2 ani cât am fost în clasa VII şi VIII, am fost fiul graţiei şi ca unul ce m'am susţinut cu referenţă la victuale — după ce rĕmasei orfan prin concursul marinimos a oo. dd. Vas. Pop protopop gr. or. în Beiuş, Ioane Pinter, docent, care m'a gratuit şi cu locuinţa, Mihaiu Cosma v-notariu, Gavril Cosma, Ioan Lazar, Ales. Ardelean, şi Teodor Popa civi în Beiuş, îmi ţin de cea mai săntă şi mai plăcută datorinţă a le esprima mulţămita mea publică, rogând ḑeimea, ca să le conserve viaţa şi întărească puterile spre a puté conferí şi de acum înainte după putinţă spre a cresce naţiunei române fii devotaţi causei şi intereselor ei, totodată rog pre numiţi dd-ni ca se nu încete a'şi da sucursul lor material şi altor tineri cari n'au avut fericita mângăiere de-a se susţiné şi basa pre puterile lor proprie, şi atunci fie siguri, că esemplului dd-lor vor urma şi alţii, ceeace va uşura mult soartea tinerilor lipsiţi. Dee ceriul ca această faptă generoasă se afle resunet în inimile tuturor acelora, a căror piept bate şi arde de un simţ curat românesc.

Ioan Moţ Al. Eouţan
student absolut.

* (Cursul de învĕţământ în limba statului). În Arad locurile publice, stradele şi drumurile de present sûnt foarte viuaie şi oferă chipul unei esposiţii de popoare *en miniature.* Din comitatul Aradului şi cele din împregiur au sosit preste 600 învĕţători, cari au să asculte cursul de învĕţământ demandat în limba statului.

* (Acţiile călei ferate române). Ḑiariului „Deutsche Zeitung“ i se scrie din Berlin: În adunarea generală din 27 Iunie s'a discutat şi cestiunea cumpĕrărei trenurilor societăţii prin regimul rumânesc. Preşedintele societăţei a desmêntat-o dela nădejdile ei prea mari. Deşí regimul român doresce cumpĕrarea, totuşi trăgănează a se declara, câtă sumă ar poftí el să dee indicând la procesele numĕroase de espropriare, în cari societatea până aḑi este încurcată. Până nu se vor decide aceste nu poate fi vorbă de-o preţuire a trenurilor. În aceste procese însĕ, Judecătoria decide tot în defavorul societăţei străine. În unul dintre aceste procese doue sentenţe au trebuit să se caseze prin forul de casaţiune pentru defecte eclatante; dară şi a treia hotărîre a sunat contra societăţii. Regimul român a trămis de altmintrelea pre domnul Calender în Germania, care ântâiu s'a dus la Düsseldorf, spre a negoţia asupra acestei cestiuni cu tatăl principelui Carol. El pe 5 Iulie n. se aşteptă în Berlin. Anul 1878 pentru trenuri a fost favorabil. Deşí comunicaţia militară în a 2 jumĕtate a anului a scăḑut considerabil, totuşi comunicaţia privată a crescut tare. După resbel importerii adecă înzestrară ţara cu magazie de mărfuri, cari deocamdată fură consumate. Din contră esportul pătimise sub concurenţa bucatelor rusesci şi americane. Dela noua juncţie peste Orşova-Verciorova cătra trenul de stat austriac aşteaptă societatea un avênt viu al comunicaţiei pentru care şi trenurile porturilor din Brăila şi Galaţ se vor arăta folositoare. De altă parte imensele devastări ale apelor precum şi eşirea nefavorabilă a unor procese mari de espropriare fură pentru societate tare păgubitoare.

Acuma, după cum se scrie din Bucuresci ḑiuariului „Temesvarer Ztg.“ mai toate acţiile căilor ferate române de-odată se află în mânile regimului german, ale bancherilor germani Bleichröder şi ale altora mai mulţi. Aceasta manevră s'a facut foarte pe încetul şi foarte pe ascuns, o împregiurare, carea ar fi de mare însemnătate politică. Francezii, cari ocupau până acuma posturile cele mai multe şi mai de căpetenie la drumurile ferate din România, acuma sûnt mai toţi delăturaţi şi înlocuiţi prin Germâni. Aceasta manevră făcută de Bismarck va avé mare influenţă la formarea nouă a treburilor din orient.

* (Schiller între Sfinţi). O procesiune ţărănească trecênd de curênd preste piaţa operei (Opern-Ring) în Viena şi vĕḑênd conducĕtoriul ei monumentul lui Schiller ţinênd pe acesta de o statuă a vreunui sfânt conduse ceata credincioasă cătră acest monument. Ajunşi acolo cu toţii cad în genunchi în giurul „*Sfântului Schiller*“ şi se roagă la el, o împregiurare, carea nu de mult s'a întêmplat şi la statua „*Palas Athene*“ şi „*Zelinca.*“

* (O faptă marinimoasă). Domnul neguţătoriu Constantin Staea din Ploesci, trecênd în ḑilele trecute prin comuna noastră a dăruit pe sama sântei biserici 5 lire turcesci (53 fl). cu cari să se repare turnul şi coperişul.

Nobilul dăruitoriu domnul C. Staea nu numai că a făcut un bine neuitat sf. noastre biserici, dară a dat prin fapta sa măreaţă, cel mai frumos esemplu tuturor fiilor bisericei, pre cari ceriul 'i-a înzestrat cu bunuri materiale şi le a dat mâna a contribuí din ele spre înaintarea şi prosperarea sântei noastre biserici.

Aducându'i domnului dăruitoriu prin aceasta mulţămită publică îl asigurăm, că biserica va sci preţuí totdeauna pre astfeliu de fii ai sei cari chiar şi acum în veacul luminilor şi al libertăţii mai consacră câte ceva şi spre scopuri sânte.

Heghig în 23 Iunie 1879.

George Aitean m. p.,
paroch.

* (Turcii şi purecii). Cunoscutul consul general englez E. C. Grenville Murray sub titulul: „Turcii în ţara lor“ a dat un op, din care estragem următoriul mic capitul: „Una dintre proprietăţile, ce'mi au răpit atenţiunea mai mult la populaţiunea turcească, este prea iubirea de pureci. Musulmani, Armeni, Bulgari, Moldoveni, Greci şi Jidani în această privintă n'au de-a se învinovăţí sau invidia unul pe altul întru nimic. Ei pretutindenea unde numai ochesc acest dobitocel, se aruncă asupra lui cu un adevĕrat strigătde bucurie, şi se joacă cu el înainte de ce'l omoară. Spre a'l prinde ei arată tot atâta desteritate şi eserciţiu ca şi iubitoriul de vênat, care ochesce asupra unei raţe sĕlbatice. Purecii între altele se arată mulţămitori pentru cinstea ce li se face şi au înfiinţat în ţară colonisări însĕmnate. Dintre diferitele naţionalităţi, din cari consistă Turcia, ei sûnt unica naţionalitate, carea nu face nici o pretensie, nu cere nici un drept şi n'are de-a isbândí nici o vătĕmare. Purecii în Constantinopol aşa sûnt de iuţi şi în atacurile lor aşa de crudeli, ei miroasă aşa de bine carnea unui nou venit, încât ei pre străinul îl ţin într'o posiţie de mişcare continuă, ce însĕ sănĕtăţii lui poate să fie numai priincioasă, cu deosebire dacă dênsul nu e aplicat spre alte esercitii trupesci. Cugetul, că o astfel de comuniune este o isbire grosolană contra buneicuviinţe şi celor mai îndatinate legi de curăţenie, pare a fi tare îndepărtat de spiritul turcesc. Fie-care încercare a i se retrage, suscită admirare şi un rîs despreţuitoriu. O Doamnă în Pera — de s'ar ţiné de cea mai vĕḑută societate — face în „flirtaţiunea“ sa o pausă, spre a prinde un purece, care se sue pe haina ei, şi a'l pune riḑênd pe pământ. Doi neguţători vĕḑuţi din Galata în mijlocul convorbirei lor tac spre a prinde de pe gulerul cămesei unui cunoscut un purece, pe care'l ucid pe masa comptoariului şi apoi fără cea mai mică observare despre acest intercis a procede mai departe în decursul lor, cum scad preţioasele în preţul lor sau cum se urcă aurul în preţ. Dela un capĕt până la celalalt al imperiului osman se pare a nu fi nimenea în stare, a resista plăcerei vênatului de pureci. Vênatul acesta se face cu aceaşi stăruinţă, ca airea vênatul de vulpi. Ochiul vênătoriului scênteiază, atenţiunea e încordată şi mâna i se întinde cu o apucătura pricepătoare; îndată după ce mănă a prins jertfa şi a sdruncinat-o între degetul mare şi arĕtătoriu învingĕtoriul cu faţa aşeḑată şi indiferentă îşi reîncepe lucrul. Şi dacă s'ar afla pe calea morţii sau a nunţii, el ar sta locului, ca să prindă un purece. El mai bucuros ar negliga nenumĕrate randevuuri, mai bine ar perde toată averea lui, decât să abḑică acestei datine. Aceasta e prefăcută în natură şi nu se poate schimba nimic din ea. Locuitorii din Pera ḑic, că purecile e pentru om de lipsă, el întreţine o gâdilitură plăcută a pelei şi împedecă prin aceasta în ţĕrile călduroase grămădirea sucurilor nesănĕtoase. Cineva a susţinut, că purecile nu pişcă la vr'un loc primejdios. El s'a întrebat, ce ar fi de străinii din Pera, precum şi de el, dacă n'ar avé nici această petrecere. El ḑicea, că purecile împedecă pre leneşul de-a face prostii. El susţinea, că adesea cel mai bun prilegiu de petrecere se dá, dacă se prinde vecinului de pe grumazi un purece. El scia spune de nunte, cari în astfel de galantĕrii 'şiau avut originea. Se plângea asupra unei Engleze, pe a cărei umere cu o decsteră mişcare a mânei stângi a prins un purece, pe când cu cea dreaptă 'i-a întins un tieriu cu friptură de oaie şi căstane. Engleza a strigat, şi bărbatul ei a dat după el. O Doamnă din Pera la un asemenea prilegiu n'ar fi întors nici barăm ochii dela ţieriu. Cercările de-a'l domolí, ḑicêndu'i, că străinii sûnt o naţiune nervoasă, carea e dedată cu o climă, în carea folosul secsului purecilor nu se preţuesce în

mĕsură cuviincioasă, au remas fără resultat, şi toate îi părea necredibile. El nici decât nu credea, a puté fi admisibil aşa un fapt de mirare. Un amploiat de rang înalt într'o ḑi a atras atenţiunea tuturor presenţilor asupra împregiurărei, cum va vêna el doi pureci cari erau pe perina sofei. El a început cu aceea, a'i jidĕrí cu vêrful ţinĕtoriului de cerusă aurit, apoi 'i-a persecutat vre-o câte-va minute cu o nervositate adevĕrată. (El a fost o persoană aşa de înaltă şi purta o barbă albă aşa respectuoasă, încât toată comedia avea ceva comic în sine). În fine după datină îi apucà cu degetul mare şi cel arĕtătoriu, îi sdrobise pe pipa unui colegă, care spre acest scop cu plăcere 'şi-a dat-o. În piaţă, ca în moşee, în palaturi ca în cafenele, la ţară ca la cetate pretutindinea e asemenea. Unde se află cineva din Pera, acolo trebue să se afle şi purecile şi cea mai mare pasiune a unuia e, a prinde pre celalalt.

* **(Denumiri).** Presidentul tribunalului regesc din Braşov a denumit pe practicantul-concipist în ministeriul de instrucţiune Iuliu Puşcariu de practicant salarisat la judecătoria cercuală din Braşov. — Direcţiunea financiară reg. a denumit pe oficialul de comptabilitate provisoric cl. III Ioan Rusu de oficial de contribuţie clasa IV. — Concipistul dela curtea de casaţie din Budapesta Stefan Ianescu este denumit jude la tribunalul din Mişcolţ. — Notariul la tribunalul din Biserica albă Simeon Moldovan este denumit subjude la judecătoria cercuală din Verşeţ. — La cererea sa proprie subjudele Ioan Lucca fu transferat dela judecătoria cercuală din Nagy-Kallo la cea din Recaş.

* (Un telegrafist român omorît). Telegrafistul şi magazinarul staţiunei Virágosvölgy Luni la 23 Iunie dimineaţa s'a găsit omorît pe şine, nu departe de staţiune. Precum se crede, dênsul mergênd noaptea a casă dela cutare petrecere, ucigătorul a usat de singuritate şi 'l-a omorît. Tribunalul din Turda a început investigaţiunea. „Familia.“

*(Aclimatisarea şi domesticirea zebrilor). Grădina zoologică din pădurea de Boulogne (Paris) a primit de curênd un transport însemnat de zebri sau davi dela Capul Bunei-Speranţe. Acest animal, pe care Buffon îl credea cu neputinţă de domesticit, a fost atât de bine domolit de aclimatorii francezi în cât poate fi întrebuinţat la toate serviţiile domestice. Toate încercările de domesticire, mulţămită bunei metode întrebuinţate, au fost încoronate de succese şi grădina de aclimatsiare dela Boulogna ar voí acum să vulgariseze o specie chiemată de-a face mari serviţii omenimei alăturea cu calul şi catîrul ale căror calităţi le întrunesce zebrul.

* (Un meteor.) Se scrie din Zug: „Ieri sară, în 7 Iunie, la 10 oare fără ḑece minute, vĕḑurăm un fenomen rar, un meteor de o frumseţe estraordinară. Pe ceriul întunecos, albastru-închis, apărù de odată de-asupra lacului din Zug o stea mare ca luna plină, cu raḑe verḑi-galbine, cu o lumină foarte intensivă şi cu un pompos joc de colori. Mişcându-se încet în mari arcuri spirale şi înclinându-se spre orizont, acest fenomen rar oferia o privelişte sublimă, la care se uitau mulţi privitori muţi de admirare. După 3 sau 3 şi jumĕtate secunde dispăru meteorul, fără să'i scadă lumina şi fără sgomot, după Rigi în regiunea de către Brunnen.“

Bursa de Viena

din 7 Iulie n. 1879.

Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	57 —
London	116 05
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 22½

Economic.

Sibiiu, 4 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.50—5.30; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.60—4.20; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.90—2.30. Cucuruz fl. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4.50—; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4 50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.20; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.50—0.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 35—40 cr. carne de porc 36—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 3 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl 4.60—5; Grâu sĕcăreţ fl. 3.60—4; Sĕcară fl 2.90—3.20; Ovĕs fl. —2.; Cucuruz fl. 2.50—.— Sĕmênţă de cânepă cu fl. .——; Fasole; fl. 4—; mazĕre fl.—; Cartofi fl. —.—2; Fên fl. 1.30—1.60; Cânepă fl. 46—50; Slănină pro 100 chilo: fl. —65; Unsoare de porc fl. —70; Sĕu de luminări fl. 40—42; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—— cr.. carne de viţel cr. ——44; oauĕ 6 de 10 .cr. Têrgul de aḑi a fost binişor cercetat. Timpul e escelent, frumos şi cald.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 30 Iulie imob. lui George Theil şi soţiei sale în Apoldul de jos (trib. Sibiiu); în 24 Iulie şi 25 August imob. lui Coloman Fenyes în Coli (jud. cerc. Secheihid); în 31 Iulie imob. lui Petru Iuga în Brîznic (trib. Deva); în 30 Iulie şi 30 August imob. Mariei Csurtyn în Ciumefaia; în 16 August pretensiile active ţinĕtoare de massa concursuală a lui Iuon Asslan (trib. Cluj); în 30 August şi 30 Septemvre realităţile contelui George Csáky în Cinadie (judec. cerc. Aiud); în 22 Iulie imob. Rosei Winkler în Codlea; în 21 Iulie imob. lui Nicolau Man (trib. Braşov); în 14 Iulie şi 14 August imob. lui Andreiu Müller în Techeş (judec. cerc. Sighişoara); în 6 August şi 6 Septemvre imob. lui Ladislau Iacobos şi soţi în Szászfalva; în 8 August şi 9 Sept. imob. lui Iosif Bene în K. Vásárhely-Kauta; în 13 August şi 13 Septemvre imob. lui Ludovic Balazs în Altorja (tribun Oşorheiu); în 4 August şi 4 Sept. imob. lui Iuon Bojtoş în Deal (trib. Cluj); în 12 August şi 12 Septemvre imob. lui Alecsandru Pokol în Simişnea; în 12 August şi 12 Septemvre imob. lui Mihail şi Henric Goldstein în Ilina de sus (trib Dej); în 7 August şi 10 Sept. imob. d nei Petru Stefan şi Antoniu Lupány în Mărtinuş; în 30 August imob. lui Aloisiu Fekete în Covasna (trib. K. Oşorheiu); în 14 Iulie şi 14 August imob. lui Vasilica Seridon în Lechinţa-murĕşană (trib. Turda); în 27 August imob. rĕmasului după Iacob Ciucean şi soţiei sale Maria în Rĕşinari (trib. Sibiiu).

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Vidra de jos, protopresbiteratul Zlatnei superioare se escrie concurs cu termin până la 28 Iuliu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual de 200 fl. v. a. solvinde în rate lunare din cassa alodială.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei constătătoriu din 2 chilii, culină şi cămară.
3. Folosirea grădinei scolare în mărime de 1 jug. 1500 orgii □.

Doritorii de-a ocupa acest post, au de a'şi substerne petiţiunile lor la oficiul protopopesc în Abrud, până la terminul sus indicat, în care au de-a dovedí:

a) că au absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale;

b) că au absolvat cursul clerical ori pedagogic;

c) că au depus esamenul de cualificaţiune.

Aceia cari nu au depus esamenul de cualificaţiune, au de-a documenta, că pe cariera de învĕţătoriu au funcţionat cel puţin doi ani de ḑile.

Abrud în 16 Iuniu 1879.

Comitetul parochial gr. or. în conţelegere cu

Ioan Gal m. p.,
prot. şi adm.

2—3

Nr. 100. 2—3

EDICT.

Ana Vasilie Dovel din comuna Aciliu, comitatul Sibiiului, pretura Săliştei, carea de 2 ani de ḑile a părăsit pre bărbatul ei Iacob Muleş tot de acolo, fără a se scí ubicaţiunea ei şi de mai trăiesce sau nu, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral în termin de un an şi o ḑi, căci la din contră procesul divorţial asupră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Mercurea în 15 Iuniu 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Neoplanta.
1875.
Medalia de argint.

Seghedin.
1876.
Medalia pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[27] 2—12

ALBINA CARPAŢILOR

Foaiă pentru toţi — cu ilustraţiuni.

Redactor: **Iosif Popescu.** Editor: **Visarion Roman.**

Apare în Sibiiu (Transilvania) la 15 şi ultima fie-cărei luni în fascicole de câte 2 coale cu învêlitoare. Hârtie fină, tipar plăcut, ilustraţiuni frumoase.

Aduce articoli de sciinţă, ofere lectură delectătoare, pledează pentru adevĕr, pentru bine şi pentru frumos, avênd pururea în vedere principiile estetice, regulele bunului gust, puritatea limbei, chiaritatea modului de a scrie.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România:	
Pe an	6 fl. — cr.	Pe an	16 lei.
„ 6 luni	3 „ — „	„ 6 luni	8 „
„ 3 luni	1 „ 50 cr.	„ 3 „	4 „

Din România se poate trimite preţul în bilete hipotecare.

Abonamentele se fac la editorul V. Roman în Sibiiu, la toate librăriile şi la oficiile postale.

Doritorilor se pot încă trimite esemplare complete dela începutul anului.

[28] 2—2

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

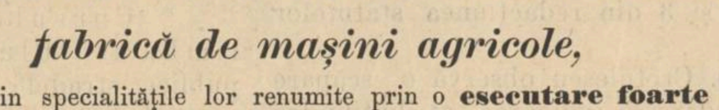

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 24

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 74. Sibiiu, Joi, 28 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 Iunie.

Alegerile din Cislaitania fac asupra Ungariei o neplăcută impresiune. Partida „liberală“ din Ungaria, în organele ei, păstrează pe cât se poate oare-care calm şi pentruca să păstreze şi prestigiul „preponderanţei sale morale“ ia o atitudine, ca şi când puţin 'i-ar păsa de resultatul alegerilor. Presa opoziţională însĕ dă espresiune nemulţămirei sale acusând pe însuşi contele Andrássy de-o consimţire, ba chiar de-o coaliţiune cu contele Taaffe. „Polit. Volksblatt“ din Budapesta ḑice: „Cabinetul cel nou a lui Taaffe va fi pentru monarchie atât în privinţa politicei interne cât şi esterne de mare însemnătate. Când am vrea să nu recunoascem că direcţiunea conservativă-federalistică din Austria are influenţă şi asupra Ungariei ar însemna a nu vrea cu intenţiune a recunoasce cursul şi legătura lucrurilor. Dela început Cehii au fost cei mai vehemenţi contrari ai dualismului; acum după ce intră în cercurile normative ale Austriei, de bună samă că'şi vor da toată silinţa pentru o stare de lucruri în înţeles federalistic. În privinţa aceasta vor găsí sprigin şi la o parte mare a „amicilor constituţiunei,“ căci şi între acestia sûnt mulţi contrari ai dualismului.“

„Ori şi cum am priví aşa dară alegerile la senatul imperial, ele nu însemnează numai pentru Austria crise esenţiale şi reformătoare, ci signalisează lupte nouĕ politice şi pentru Ungaria, a cărei drept public şi independenţă este de nou trasă la îndoială. Fără îndoială bunul nostru drept ni'l vom apĕra cu energie şi perseveranţă. Cu durere însĕ trebuie să mărturisim, că contrarii au multe şanse; de oare-ce starea materială şi politică a Ungariei este sdruncinată, încrederea publică în bărbaţii conducĕtori a dispărut şi tocma prin aceasta periculii s'au duplicat.“

Croaţii sûnt de părerea că ferul trebuie bătut până e cald. Ei, *suaviter in modo,* dar *fortiter in re*, păşesc cu pretensiuni mari faţă cu Ungaria.

Croaţii, după cum am vĕḑut în rêndul trecut, pretind împreunarea administraţiunei graniţei militare cu cea a Croaţiei. Dar şi până la încorporarea sau împreunarea graniţei militare, cuota de 45% o pretind pentru dênşii. De altmintrea Croaţii sûnt cu minte. În „Obzor“ declară, că „idea de stat unguresc“ este garantată prin lege şi de coroană; însĕ „idea de stat croat“ încă încape foarte bine pe lângă a celei unguresci şi ar fi o minune când Croaţii ar abḑice de dênsa.

Cestiunea Evreilor în România devine din ḑi în ḑi mai băgată în samă şi de ḑiaristica afară de România. „P. Ll.“ i consacră în nrul dela 8 Iulie n. un articul de fond. Se înţelege de sine, că foaia aceasta pledează din toate puterile pentru Evrei şi României i deschide perspectiva, că va avé de a face cu Europa, dacă nu se va supune congresului din Berlin.

Întrarea trupelor austro-unguresci în Novi-Bazar pare că are să se mai amâne. Scirile din Viena ne spun, că Husni-paşa, care are, în conţelegare cu ducele de Würtemberg, să arangeze întrarea trupelor în sangiacul Novi-Bazarului, se află încă în Constantinopole. „Magyar ország“ ḑice, că Andrássy vrea să aştepte până vor evacua Ruşii Bulgaria şi adauge, că contele Andrássy are mult să aştepte, numai să vadă să nu se prea întârḑie.

Principele Bulgariei Alesandru a fost primit de sultanul, din mânile cărui a primit beratul de investitură. — În 7 Iulie n. a sosit principele în Rusciuc, unde a fost primit serbătoresce şi întimpinat de deputaţiuni dela Odesa, Nicolaiev, Galaţi, Brăila, Bucuresci, Iaşi şi Viena. În Tîrnova va depune în 10 Iulie n. jurământul pe constituţiune şi va primí jurământul de credinţă din partea trupelor. În 13 l. c. va întra principele în Sofia, când se va compune şi cel dintâiu ministeriu bulgar.

† Baronul Bela Wenckheim.

Sibiiu 27 Iunie.

Eri la 11 oare înainte de ameaḑi ministrul unguresc, ataşat pre lângă Curtea Maiestăţii Sale, baronul Bela Wenckheim a murit la Budapesta. Îndată ce se respândise scirea prin capitală mai multe locale publice şi palaturile ministrilor au fost provĕḑute cu flamurile de jale. Despre dispoziţiunile ce s'au făcut pentru înmormêntare foile din Budapesta scriu următoarele: Societatea *„Entreprise des pompes funèbres“*, care a primit mandatul a îngrigí pentru toate lucrurile înmormêntărei, va decora cu negru casa, unde a reposat ministrul. Astăḑi dimineaţa cadavrul se va balsama şi se va espune într'un sicriu de alpaca. După ameaḑi la 5 oare se va binecuvênta cadavrul. Aceasta espunere şi binecuvêntare se face numai pentru familie; pentru străini casa mortului va fi şi astăḑi închisă. Mâne dimineaţă guvernul va primí din mânile rudenilor remăşiţele pămêntesci ale defunctului şi va mijlocí transferarea lor în biserica Franciscanilor. Ací cadavrul va fi espus publice. Mâne, după ameaḑi la 5 oare, va avé loc a doua binecuvêntare solemnă, şi după aceasta sicriul va fi transportat cu mare conduct bisericesc la gara drumului de fer al statului. De ací cadavrul se transpoartă prin un tren separat la Mezö-Berény şi de-acolo la Kőrös-Ladány, unde va fi depus spre odichna vecinică. Partea din urmă a solemnităţii, adecă începênd cu Mercuri dimineaţa, se va face sub conducerea colegiului ministrilorr.

Din partea familiei s'a anunţat moartea ministrului în următoriul chip:

Baronul Ladislau Wenckheim şi soţia sa născută contesă Francisca Szapáry, damă de palat şi a ordinului de stea cu cruce, baronul Victor Wenckheim şi soţia s'a născută contesă Maria Apponyi, damă de palat şi a ordinului de stea cu cruce, vĕduva baronesă Ioan Cray născută baronesă Maria Wenckheim, vĕduva contesă Emil Dessewffy născută baronesă Paulina Wenckheim, damă de palat şi a ordinului de stea cu cruce şi copiii ei, cu inima frântă de durere dau de scire despre moarteaprea iubitului lor frate resp. cumnat şi unchiu, Escelenţei sale domnului baron Bela Wenckheim, ministru regesc unguresc pre lângă persoana Maiestaţii Sale, consilier intim, comandor al ordinului Sf. Stefan şi al ordinului leopoldin, urmată în 7 Iulie 11 oare înainte de ameaḑi după o lungă boală dureroasă în al 68 an al vieţei sale.

Remăşiţele pămêntesci ale de-

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

(11 urmare.)

V.

Pe la amiaḑi tot satul scia, că Mihu s'a certat cu Cosma, eară după amiaḑi oamenii şi femeile stau grĕmeḑi, şi nu vorbiau decât despre ne mai pomenita întêmplare.

Unul mai sciitor de tainele celor două case, spunea şoptind prietenului seu mai apropiat, că Toderică se întâlnise Vineri sara cu Anica Podarlui la portiţă, că Anica 'l-ar fi nĕcăjit cu însurătoarea şi că el ar fi ḑis, că Marta e subţirică, încât n'ai scii ce se faci cu ea, temêndu-te ca nu cumva să o frângi între degete şi alte deasemenea lucruri de luat peste umĕr ar fi grăit Toader. Anica le-a spus toate aceste Floarei lui Ciucur, ear Floarea a dat vorba mai departe, încât Safta a prins veste de vorbele, pe care le grăise Toderică, viitorul ei ginere şi grozav s'a supĕrat şi a început să facă gură. Mihu, blând ca totdea-una, numai decât a plecat la Cosma voind să'i spună, că dacă e vorba aşa, apoi nu'i mai dă fată. Aşa s'au întêlnit apoi pe punte şi s'au certat din pricina vorbelor pe care le grăise Toader.

Aşa o fi! ḑiceau oamenii şi clătinau gânditori din cap.

Cu deosebire însĕ fetele şi nevestele tinere nu erau mulţămite cu această lămurire. Tiţa lui Colac auḑise de la cineva, că lucrul stă cu totul altfel. Adecă Marta nu ar fi voind să se mărite după Toderică fiindcă ar fi în dragoste cu Miron şi auḑind Simina despre aceasta ar fi ḑis ceva Cosmii să meargă la Mihu şi să'i spună, că dacă e vorba aşa, apoi nu se mai duce cu Toader la peţite. Aşa s'au întêlnit apoi pe punte şi s'au certat.

— Aşa o fi soro! îşi ḑiceau femeile şi nu se mai îndoiau despre nimic.

„Nu spuneam eu, că nu are să easă nimic din toată nunta aceasta? ḑicea una. Şi orbul putea să vadă, că lui Toderică nu'i umblă mintea la însurătoare. Mereu pe la şeḑĕtori, mereu pe la portiţe...

— Aşa e soro! îi rĕspundea alta. Apoi Marta? N'ai vĕḑut cun se leagă de Miron? Nu ḑiceam eu? Dacă'i e odată bogată, îşi alege cel puţin un bărbat, încât să'i cauţi păreche.

Astfel din vorbă în vorbă satul ajunse la înţelegere, şi pe când însără toţi sciau cum s'au petrecut lucrurile şi nici unul nu se mai îndoia, că Mihu odată cu capul nu'şi va da fata din casă.

Când era vorba însĕ de Miron, mulţi clătinau din cap şi ḑiceau:

„Multă apă va mai trece pe pĕrăul Corbului până ce Mihu îşi va da fata după un cioban.

Femeile însĕ nici despre aceasta nu se mai îndoiau.

În vremea aceasta Toader era vesel, Simina era necăjită, Cosma era mâhnit, Marta făcea cu ochii plini de lacrămi mărturisiri Saftei, Safta asculta rĕcită până în adêncul inimei, eară Miron cutriera culmile munţilor ascunşi în ceaţa depărtării.

De când a strins pe Marta în braţe, decând a sărutat-o, decând şi'a desvĕlit scumpa taină a vieţii sale, sângele îi rĕmăsese înfierbîntat şi sufletul lipsit de astêmpĕr. O vedea mereu şi mereu fugia de dênsa; simţirea, pe care o avuse atunci, mereu se reivia şi el căuta mereu să o gonească. Adeseori îl apuca o pornire de turbare, încât se simţia ucigaş şi se vedea sfărămând pe Toderică, pe Mihu, pe Cosma cu o singură lovitură. Şi earăşi se alina pe o clipă, dar deodată îl apuca dorul şi'l purta spre vale. Mĕ duc, îşi ḑicea, o iau şi o aduc aici, departe, departe de lume... Dar cum putea să răpească mângăerea bĕtrâneţelor?

Norii se strecurau în linisce, unul câte unul, pe deasupra lui; luna mereu se ascundea în dosul lor şi earăşi eşa pe câmpul senin al cerіului; stelele, carul cu boii, cloşca cu puii, întregi cetele strălucite pe nesimţite îşi functului se vor binecuvênta în 9 l. c. la 5 oare după ameadi în biserica Franțiscanilor și se vor depune spre odichna eternă în 10 l. c. la 10 oare în. de am. în cripta familiară din Körös-Ladany. Parastasul se va celebra în 17 l. c. în Budapesta și în Körös-Ladany.

---

*) Din „Convorbiri literare“.

Baronul Bela Wenckheim a fost fiiul comitelui suprem din Arad, baronului Iosif Wenckheim și s'a născut la 16 Februariu 1811 în Pesta. Pe timpul dietei de la 1830 Wenckheim a fost conducĕtoriul tinerilor cari se grupau în giurul lui. În anul 1831 el fu denumit de vice-notariu în comitatul Bichiș; în anul următoriu el fu denumit de asesor la tabla judecătorească; în anul 1837 el s'a ales vice-comite în numitul comitat și la 1839 deputat dietal. După evenimentele din 1848/49 el fugì în străinătate. Reîntors în patrie el a trăit retras la moșia sa. Cu începerea erei constituționale Wenckheim a întrat în cabinetul unguresc; în cabinetul Andrássy el a fost ministru pentru interne și apoi ministru pe lângă persoana Maj. Sale. În 1875 a primit el presidiul în colegiul ministrilor și în curênd după aceea s'a întors la resortul seu pe care 'l-a provĕdut pană la sfêrșitul vieții sale.

Wenckheim n'a fost căsĕtorit. El 'și-a sciut dobândí grația deosebită a împĕratului.

Alianța israelită.

Se vorbesce demult și se scrie mereu despre „Alianța israelită universală“, și fiind că mult se vorbesce, se spun și multe neadevĕruri.

Un amic al meu a binevoit a'mi procura pentru un timp de 24 ceasuri raportul din Aprilie anul curent al comitetului central din Paris despre activitatea acestei societăți internaționale în semestrul II al anului trecut 1878 și cred că voiu contribuí la lămurirea opiniei publice din România comunicându-vĕ câteva amĕnunte din acest raport.

„Alianța israelită universală“ nu e societate secretă, ba, după § 2 al statutelor ei, chiar nici nu e esclusiv israelită, și așa nu mĕ simt vinovat de indiscrețiune, când viu să Vĕ fac împărtășire despre nesce lucruri petrecute la lumina dilei.

Raportul este o cărticică ce cuprinde 58 pagine, tipărită la Wilhelm London în Liegnitz.

Pe scoarța din față, sub titlu, sunt tablele lui Moise, sub aceste douĕ mâni strînse, eară de-asupra, tiparită în evraică și nemțesce devisa „Alle Iraeliten sind für einander verantwortlich“, ceea ce va sa dică în românesce: Toți Israeliții sûnt respundĕtori unul pentru altul“.

Pe scoarța din dos sûnt tipărite statutele societății în limba germană, din care mĕ mărginesc a vĕ comunica art. 1:

„Alianța israelită universală“ are scopul:

1. De-a stărui pretutindenea pentru egalitatea și progresul moral al Ovreilor;

2. De-a le da ajutoriu aficace tuturor celor ce sufer în calitatea lor de Ovrei.

3. De-a sprigini ori-ce scriere ce poate să contribuie la aceste resultate“.

După cele cuprinse în carte, resultă, căt pentru organisația societăței, că, înainte de toate, ea întreține cele mai strînse relațiuni cu alte societăți, între cari amintim pe *„Anglo Ievisch-Association“* și pe *Board of Deputiés“* din Londra și că are *comitete locale* în cele mai multe orașe de pe fața pământului.

Comitetul central din Paris are 42 membri între care marele Rabin al Franciei L. Isidor ca president onorar, d. Ad. Cremieux ca president, S. H. Goldschmidt ca v.-president și N. Leven ca secretariu.

Numĕrul membrilor și al comitetelor locale nu este arĕtat anume; se vede însĕ, că el e foarte mare, de oare ce raportul vorbind despre propaganda făcută în anul trecut, începe cu cuvintele:

„E peste putință a numí toate societățile, comitetele și persoanele ce în semestrul trecut 'i-au dat comitetului central mână de ajutoriu.“

Oare-care indicii pentru numĕrul membrilor găsim în următoarele date.

1. La comitetul local din Berlin erau înscriși până la 31 Martie 1879 cu totul 607 membrii (șase sute șapte.)

2. În timpul dela 1 Iulie până la 31 Decemvrie 1878 s'au alcătuit ori întregit 31 comitete locale, dintre care douĕ în România, și anume unul în Herța, avênd drept președinte pe d. dr. I. Stroband și altul în Turnu-Severin, avênd de președinte pe d. N. M. Oser.

3. În timpul dela 1 Iulie până la 31 Decemvrie 1878 numĕrul membrilor din 298 orașe situate in deosebitele părți ale lumii s'a sporit cu vr'o 1840 dintre care 193 din România, și anume, 102 din Bucuresci; 12 din Buzeu, 11 din Herța, 20 din Tecuci și 48 din Turnu-Severin.

4. Această listă de mebrii noi (1840) este a 27-a (doua-deci și șapte) și cuprinde prin urmare pe Ovreii mai codași, cari au lăsat să treacă 26 liste și nu s'au înscris decât în a 27-a.

După toate aceste trebuie să presupunem, că numĕrul membrilor declarați se urcă la mai multe decimi dacă nu la mai multe sutimi de mii.

În adevĕr însĕ membrii alianței israelite sûnt toți Ovreii de pe fața pământului, ear membrii declarați și comitetele locale sûnt agenții direcți ai asociației internaționale: acesta e sensul adevĕrat al divisiei de solidaritate desĕvêrșită pusă în fruntea raportului.

Raportul cuprinde, între altele și o dare de samă despre sumele adunate și chel tuite. Această dare de samă nu are pentru noi importanță, de oare-ce scim că Ovreii adună sumele de care au trebuință. Importanța e numai să scim, cum le adună.

Afară de tacsele de câte 6 l. n. pe an ale membrilor societăței, a mai primit în anul trecut:

1. Legate și îndeobște sume lăsate prin dispozițiuni testamentare.

2. Sume dăruite de particulari ce nu erau membrii ai alianței.

3. Sume trimise de către comitete locale.

4. Sume trimise din partea unor societăți, cum este „Ierusalem“ în Bucuresci.

5. Sume adunate prin sinagogele din deosebite țĕri și orașe.

6. Sume adunate la munte.

Din toate aceste resultă, că nu numai membrii declarați, ci toți Ovreii sûnt angagiați la alianța israelită universală.

Trebue deci să scim și să simțim, că ne aflăm în luptă cu fie-care Ovreu ce ne ese în cale și cu toți împreună.

Principiul umanitar, că *toți oamenii* sûnt rĕspundĕtori unii pentru alții, la Ovrei a fost înlocuit cu principiul esclusivist, că israeliții sûnt rĕspundĕtori *numai pentru israeliți;* de aceea noi, cari ne credem datori a respecta principiul general, luăm rĕspunderea și pentru dênșii, eară ei nu o iau decât pentru sine.

In virtutea principiului, că toți oamenii sûnt rĕspundĕtori unii pentru alții puterile europene ne silesc pe noi să acordăm Ovreilor drepturile ce nu li se cuvin pe nici un alt temeiu: popoarele europene admit acest principiu și ne silesc pe noi să'l ăpucăm, dar Ovreii înșiși, în interesul cărora se urmează această ceartă între noi și Europa, Ovreii neagă principiul umanitar la care apelează.

Eată ce dice raportul despre cestiunea Ovreilor din România:

„Membrii societăței sciu la ce triumf au ajuns principiile dreptăței și ale egalităței în congresul dela Berlin; marile puteri europene au voit să pună prin proclamarea lor capĕt persecuțiunilor, ce Ovreii aveau să îndure timp atât de îndelungat în unele țĕri orientale și anume în România; ele au recunoscut independența României și a Serbiei, dar numai cu condițiunea, că egalitatea tuturor cultelor față cu legea vor fi primite în legislațiunea acestor țĕri. In același timp congresul a hotărît ca aceleași principii să fie primite drept basă la organisația Bulgariei și a Rumeliei orientale. Acesta a fost un mare succes pentru causa israelită în Orient.“

In virtutea cărui principiu a obținut alianța israelită acest succes?

In virtutea principiului, că toți oamenii sûnt rĕspundĕtorii unii pentru alții: nici odată România nu ar fi ajuns la strîmtoarea, în care se află astădi, dacă popoarele apusene ar fi negat de-opotrivă cu Ovreii acest principiu.

„Singura țară, — dice raportul, — în care emanciparea Israeliților întimpină o resistență energică, e România. De sigur că poporul român nu ar face oposițiune, dacă nu ar fi mereu agitat de partidele politice, care vor să esploateze în folosul lor pasiunile poporului ce totdeauna se pot aprinde atât de lesne.“

Poporul adecă e gata să acorde Ovreilor tot ceea ce ni se cere în tractatul dela Berlin, dar oamenii politici din România sûnt rĕi patrioți și vor să profite de ocasie.

Îi vom spune noi alianței israelite de unde vine oposiția.

Vine de acolo, că poporul român mai are bun simț, a pățit multe și scie că toți Românii sûnt rĕspundĕtori înainte de toate unii pentru alții, eară oamenii politici nu pot scăpa din vedere, că ori-cine ar fi acela, care va îndrăsní să rostească un cuvênt pentru Ovrei, în clipa în care'l va fi rostit, e mort politicesce, mort pentru totde-auna.

Astădi, când ovreimea de pe toată fața pământului s'a unit spre a ne despărțí de popoarele înfrățite cu noi, de lumea, în mijlocul căreia am trăit și pentru a cărei cultură ne-am vĕrsat sângele veacuri întregi de-a rêndul, astădi Românul simte că trebue să proclame principiul: *Toți Românii sûnt respundetori unii pentru alții!* — și aceia, cari nu vor să primească această respundere, pot să fie oameni și chiar oameni foarte cum se cade, dar în ochii Românilor nu mai pot trece de Români.

Eată pentru ce Ovreii întimpină resistența în România: Ei s'au unit contra noastră; și noi caută să ne unim în contra lor.

Ei îl omoară cu petrii pe Ovreul ce nu ține cu dênșii; noi nu omorîm pe nimeni, dar în luptă toți fii buni ai unei țĕri trebue să se unească.

Sûnt în Ramânia foarte mulți oameni politici, cari încă de mult ar fi dorit să li se dea Ovreilor oare-care drepturi și așa succesiv, potrivit cu desvoltarea țĕrei, toate drepturile, si dacă Ovreii ar fi avut mai mult bun simț politic, acesti oameni 'i-ar susțíné. După ce însĕ alianța israelită a pus cestiunea astfel, cum e pusă astădi, nici un om politic serios nu se va espune, căci ar trebuí să sacrifice succesul altor idei ce representă: chiar și amicii Ovreilor sûnt deci siliți să facă act de abnegație patriotică și să nu consulte în împregiurările de față principiile lor, ci simțementul obștesc al țĕrii.

Primiți etc. „Timp.“

Testamentul principelui Louis Napoleon.

„The Morning Post“, diar imperialist din Londra, a anunciat că testamentul principelui Louis Napoleon a fost deschis.

„Le Gaulois“ primesce în această privință următoarea telegramă din Chiselhurst:

După cum am aflat chiar din gura d-lui Rouher, testamentul principelui imperial s'a deschis în presența unui notar și a unui solicitor. El conține în întroducerea sa reflesiuni generale politice, apoi dispozițiuni asupra moștenirii și câte-va legate de aducere aminte pentru amicii personali și servitori. D. Rouher nu a voit să'mi spună mai mult. Îl întrebaiu dacă principele nu a esprimat nici o voință în privința succesorului seu politic. La aceasta d-l Rouher îmi respunse într'un mod evasiv, însĕ îmi dete să înțeleg, că în testament se află adaus un codicil destinat numai pentru împĕrăteasa și despre care nu a luat nimeni cunoscință afară de dênsa. Testamentul se va publica poate preste vr'o opt dile, probalmente de diarele engleze.

Tot în sensul acesta scrie și corespondentul diarului „le Globe,“ care pare a'și trage informațiunile din același isvor ca și colegul seu dela Gaulois. După dênsul părerea generală care domnesce la Chiselhurst este, că în codicil se prevede casul unei renunciări din partea principelui Jerome și se desemnează ca succesor într'un asemenea cas principele Victor însĕ împĕrăteasa, care pentru prima oară a putut avé o convorbire politică cu principele Carol Bonaparte și cu domnii Rouher și Pietri, ar fi esprimat părerea, că principele Jerome nu poate refusa succesiunea.

„Morning Post“ însĕ dice, că principele a invitat prin testamentul seu pe bonapartiști într'un mod formal a'și pune speranțele lor în principele Victor.

Restul testamentului ar conțíné diferite legate pentru d-nii Rouher și Pietri, precum și pensiuni pentru servitori, și ar fi fost scris în ajunul plecărei principelui la Africa.

După „l'Estafette“ frasa din testament privitoare la succesiune ar fi numai un fel de indicațiune, astfel redactată:

„Causa mea nu se va stinge cu mine, căci nu remâne oare principele Victor?“

„La Liberté“ voiesce să scie, că principele Louis Napoleon ar fi lăsat o parte din averea sa principelui Victor, dar aceasta nu prea e de credut.

Până acum sûnt diferite versiuni asupra testamentului ceea ce produce confusiune în rêndurile partidei bonapartiste. „Le Gaulois“ și „le Pays“ au scos deja la iveală o legendă pentru sufletele lesne credĕtoare. Ambele diare istorisesc cu multă evlavie, că în timpul parastasului din biserica st. Augustin s'a vĕdut un porumbel alb sburând pe de-asupra capetelor celor de față. („Gaulois“ dice, că porumbelul era alb-cenușiu). El s'a lăsat de trei ori pe un vultur de peatră, care împodobesce un colț al păreților bisericei. Cu o modestie, deamnă de admirat, „le Gaulois“ lasă a se înțelege, că vre-o câte-va doamne au recunoscut în acest porumbel pe duhul sânt, ear Paul de Cassagnac esprimă în „le Pays“ ușoara presupunere, că sufletul repausatului principe a trecut în acel porumbel.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Teregova (Bănat) 20 Iuniu 1879. (Reflesiuni). În Nr. 61 al prețuitului diar „Tel. Rom.“ apare o corespondență particulară „De lângă Dunăre“ despre starea deplorabilă a scoalelor,“ în carea prelângă o relațiune, altcum adevĕrată, se află și nisce espresiuni esaltate, cari cetindu-le nu poți remâné indiferent, și așa îmi țin de datorință prin o scurtă reflesiune a trage cuviincioasa paralelă acelui citat din corespondența respectivă, prin carele să face preoțimei imputare: „că religia încetă din di în di a se mai

---

mutau locul și înaintau pe calea robilor înspre cădere: păstorul zăcea întins pe spete cu fața spre cer și cu privirea perdută în adêncul înălțimilor lumesci, cu care atât de mult se deprinsese. Acest ceriu atât de străvediu, atât de limpede era câmpie, pe care Miron se juca în copilărie, era cartea cea mare, din care în tinerețe își tălmăcea tainele vieții; eară acum când obosit de munca dilei, trupul lui era cuprins de amorțire, sufletul seu deslegat, ca o pară de foc se ridica și se depărta de la fața pământului, pe care își părea atât de străin.

(Va urma).

propune în scoalele noastre comunale" din motiv, că conform statutelor religia are a se propune de învĕţătoriul bisericesc adecă de preoţii cari pretind plată şi pentru propagarea învĕţăturei creştine, ceea ce de sigur nu vor căpĕta etc.

N'am intenţiune de-a mĕ apropia de persoana domnului corespondent anonim, şi departe de aceea de-a dubita doară despre caracterul domniei lui, îi regret numai nemodestia, prin carea d-sa fuse aşa de temerar, de-a arunca pisica în faţa preoţimei noastre, carea pentru diferenţele unor persoane singuratice, această blamă publică cu atăt mai puţin o poate primí şi suferí, cu cât nu numai dênsa ci tot poporul nostru inteligent e consciu şi însufleţit de firma convicţiune, cumcă chiar această preoţime deja atacată, a propagat şi păstrat sânta noastră religiune genetică şi în deplina'i genuinitate aşa precum a ereḑit-o dela străbunii nostri creştini, până astăḑi, de unde deducem consecenţa, cumcă preoţimea carea în decursul celor mai viforoase secoli a sciut elupta şi păstra asilele cele mai sigure a individualităţei noastre naţionale adecă biserica şi scoala, şi carea cu toată scumpĕtatea şi nespuse jertfe ne-au apĕrat şi conservat cel mai scump tesaur prin toate invasiunile barbare ale evilor trecuţi, ba chiar şi prin aceea severă şi nefericită epocă, când şi capii sf. noastre biserici şi a întregului cler naţional sguduiţi, de un trist eveniment eclesiastic, căḑură de pre scaunul cel sublim al archiepiscopiei noastre naţionale în noroiul apostasiei, şi eşiră şi trecură din murii vechei noastre biserici lăsând turma lor fără de păstoriu suprem, carea, cu preoţimea în frunte, remănênd fidelă şi alipită de biserica ei antică, devenì apoi sub vitrega conducere a acelui jug străin, sub carele secoli întregi suprimată ofta, până când creatoriul se îndurà, a ne destina şi trimite pre acel mare bărbat şi prelat naţional, carele prin înăscuta'i prudenţă şi neobicînuită energie ne salvà şi realisà oftările, restituindu-ne earăşi acel scump şi sublim scaun, carele prin preḑisa, mult regretata perfidie a predecesorilor sei cu totul se perduse; drept aceea repetez cumcă aceasta mult cercată preoţime nici când nu va devení atât de letargică încât să'şi neglige şi uite datorinţa cea mai sacră a frumoasei — dar şi grelei — sale chemări, adecă propagarea religiunei şi a moralei între fragedele mlădiţe a mult amatei turmei sale, măcar că — precum şi în alte stări şi chemări aşa şi în preoţimea noastră — poate să fie ici colea vre-unul atât de indolent, încât să nu satisfacă cu toată osêrdia acestei mari şi sacre datorinţe; dar totuşi ceialalţi preoţi, cari facem clerul vechei noastre biserici, vom a ne consola cu dulcea conscienţă, cumcă totde-auna am împlinit această sacră datorinţă cu cea mai viuă plăcere fără de nici o recompensare, prin urmare sûntem deplin îndreptăţiţi, a reflecta şi lăpĕda departe de reverenţa şi caracterul nostru, atari împutări din partea ori-cărui anonim, — ear dacă va eşí vre-unul la iveală, ca să'l scim şi să'l cunoascem, nu vom întârḑia a'i rĕspunde mai departe şi a'l întreba: „Oare urmează acesti antagonişti ai clerului, străbunilor nostri creştini, cari nu cu gura ci cu fapta îşi sacrificau averea şi viaţa pentru amoarea cătră religiune şi biserică? pre carea, laudă monarchului şi prelaţilor nostri! până astăḑi încă nu o vedem atacată precum arată aserţiunea greşită a domnului corespondent anonim, cărui îi recomandăm cu toată căldura, a folosí naţiunei mai mult cu fapte decât cu vorbe goale cu atât mai vêrtos, cu cât de comun cunoscut este, cumcă cu pesimisme nu putem progresa nici promova folosul comun al mult cercatului nostru popor, carele numai atunci va puté devení intensiv şi respectat, dacă conform devisei monarchului, cu puteri unite, mână în mână vom lucra şi contribuí spre promovarea culturei poporale carea e basa ori cărei prosperări şi înfloriri.

Aceasta am datorit-o întru apĕrarea reverenḑilor şi mult amaţilor mei în Chr. fraţi! cu carea am onoare de-a mĕ subsemna

Ioane Bombăcilă m/p.,
preot gr. or.

Academia românâ.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 14.

Şedinţa din 9 Iuniu st. v. 1879.

Membri presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturdza Dimitrie A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se comunică o epistolă a d-lui Nic. Densuşan, care anunţă că motivele de sănĕtate îl constrîng a nu mai putea prelungí misiunea sa istorică în Pesta. D. preşedinte consultă adunarea, dacă trebuie a se face o invitaţiune d-lui Densuşan a nu stăruí în decisiunea sa.

D. Babeş emite opiniunea ca să se aştepte raportul secţiunei istorice căreia îi s'a recomândat cercetarea comunicaţiunilor şi descoperirilor d-lui Densuşan, şi care crede că în curênd se va supune adunărei. Aceasta opiniune se aprobă.

D. Roman comunică că comisiunea numită ca să cerceteze raportul delegaţiunei despre lucrările şi activitatea sa, 'şi-a terminat lucrarea, şi că e gata a supune adunărei referatul seu. Se ia act şi se decide a se pune la ordinea ḑilei.

Se decide continuarea discuţiunei asupra proiectului de statute.

Art. 4, 5 şi 6 se votează fără discuţiune.

Art. 7 se decide a se pune la ordine ca să se facă art. 9.

Art. 8 făcêndu-se 7 se deschide discuţiune generală.

D. Hodoş propune ca să se suprime al. 2, relativ la spesele de călĕtorie, care trebuie să se prevadă mai departe la alt articol.

D. Stefănescu propune ca al. *i*) şi *j*) să se contopească.

Puindu-se discuţiunea după paragrafi, la cel dintâiu, relativ la întrunirea sesiunei generale, se fac mai multe propuneri şi amendamente asupra ficsărei timpului, în care să se ţie aceste sesiuni. După desbateri şi consultaţiuni, se primesce cu maioritate de voturi amendamentul adus de d-nii N. Ionescu şi D. Sturdza, care defige terminul întrunirei cu 30 ḑile înainte de Joia de înaintea Pascilor.

Al. a doua după propunerea d-lui Hodoş, se admite a se suprima.

Aliniatele următoare până la litera h) inclusiv se admit fără discuţiune.

La al. *i*) D. Laurian propune, ca în loc de oficiul dirigent să se manţină tot terminul vechiu de delegaţiunea academiei.

D. Haşdeu propune, ca în loc de oficiul dirigent să se pună Biroul.

D. Chintescu şi Stefănescu propun să se suprime al. *j*) cu adăogirea la al *i*) a cuvintelor „şi a comptabilului general."

Discutându-se aceste diverse propuneri, maioritatea admite numai pe cea a d-lui Laurian, înlăturând pe celelalte.

Art. 8 după puţine deliberaţiuni se votează amendat cu următoarea redacţiune, „academia poate fi convocată, în sesiune generală estraordinară de cătră delegaţiunea ei, când aceasta, în urma unei prealabile comunicaţiuni motivate, ce se va adresa tuturor membrilor actuali, va fi obţinut consimţemêntul în scris a unei treimi din numĕrul lor total."

După aceasta admiţêndu-se ca la rênd să vină articolul pus in proiect sub Nr. 7, d. Maniu observă, că lucrările şi competenţa şedinţelor sĕptĕmânale, care se propune în acest articol, nu sûnt destul de bine specificate.

D. Chintescu face mai multe observaţiuni atât asupra fondului cât şi asupra redacţiunei.

D. Babeş atrage atenţiunea adunărei asupra stilisticei aliniatului prim, după care s'ar puté deduce, că chiar corpul întreg să ţie şedinţe ordinare odată pe sĕptĕmână, pe când adevĕratul înţeles este cel espres în al. 2) adecă ca odată pe sĕptĕmână să se ţie şedinţe sau de întreg corpul academiei, sau de secţiuni sau numai de comisiuni. D-lui conchide cerênd suprimarea al. 3) pentrucă dacă acela are în vedere conferenţele membrilor adunaţi în numĕr mai mic decât să poată lua conclusiuni, atunci el nu poate avé loc; căci conferenţele fiind de natură particulară nu se regulează prin statute. Eără dacă este ca să se reguleze chiar şedinţele apoi este în contraḑicere cu regulamentarea acestora în art. următoriu. Poate deci să provoace numai confusiuni.

D. Ionescu în ţinerea şedinţelor ordinare sau sĕptĕmânale vede o inovaţiune fericită, căci această propunere îşi are de scop şi idea dominată de permanenţa academiei. Dară în aceasta vede 3 idei preconcepute, adecă: ţinerea de şedinţe din partea secţiunilor conferenţe şi lucrări din partea comisiunilor, şi conferenţe ale întregului corp academic. Cu toate aceste crede că numĕrul membrilor presenţi trebuie determinat. D-lui conchide, depunênd un amendament subscris şi de d. Stefănescu în următoarea cuprindere: la art. 9) al. 2) să se ḑică; „ele se ţin cu a treia parte din numĕrul membrilor sau ai comisiunei sau ai secţiunei, sau ai academiei, după natura lucrărilor."

Oarele fiind înaintate, şedinţa se ridică la 11 şi jumĕtate oare.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Proces-verbal Nr. 15.

Şedinţa din 10 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturdza Dimitrie A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Procesul-verbal al şedinţei precedente, după oare-cari rectificări se verifică.

La ordinea ḑilei continuarea discuţiunei asupra proiectului de statute ale academiei.

Se dă lectură amendamentului propus în şedinţa trecută de d-nii Ionescu şi Stefănescu.

D. Odobescu susţine redacţiunea proiectului. După amendamentul propus, d-sa argumentează, că şedinţele ordinare, sau rĕptĕmânale, n'ar fi posibile: căci de nu ar vení membrii în numĕrul indicat, sau de ar lipsí numai unul, atunci toţi cei ce ar fi venit ar fi paralisaţi de-a face ceva. Aceasta nu numai ar împedeca idea dominată de parmanenţă, dacă ar face şi nedreptate membrilor acelor cari ar vení, căci atunci ei ar perde si timpul şi dreptul la diurnă. Apoi lucrul s'a prejudecat prin votarea art. 5 care ḑice, că activitatea academiei se esercită sau de corpul întreg, sau de secţiuni, sau de comisiuni. Nu e bine a se restrînge cercul activităţei acestia subordinând-o la numĕr, din contra, să se lase toată latitudinea pentru membrii cei mai activi. În cele din urmă d-lui declară, că admite a se adăoga, că de nu vor fi membri în numĕr mai mare şedinţele să se considere ca conferenţiali.

D. Roman ḑice că acest articol este din cei mai importanţi, pentru că prin el se prevede permanenţa activităţei academiei şi din această causă crede, că trebuie să se preciseze bine; de aceea propune să se întoarcă la comisiune spre a'l redige din nou.

D. Babeş observă că după oricâte discuţiuni s'au făcut, e vederat că adunarea încă nu e îndestul luminată: articolul propus de proiect poate da loc la interpretaţiuni diverse. E de dorit a se precisa mai bine, de aceea susţine propunerea d-lui Roman.

D. Laurian propune amendamentul următor la al. 2 în jos:

„Şedinţele sĕptĕmânale se ţin sau de întregul corp academic, sau de secţiuni, sau numai de comisiuni; ḑiiele şi oarele se vor determina printr'un regulament.

„Şedinţele ordinare sĕptĕmânală se pot ţiné în presenţa unei treimi a membrilor actuali.

„Şedinţele sesiunilor generale se pot ţiné numai în presenţa maiorităţei absolute a membrilor actuali."

În susţinerea acestui amendament d-lui relevà cestiunea diurnelor: să nu se confunde aceasta cu valoarea sau validitatea lucrărilor, căci dacă în aceste şedinţe se va stabilí a se lua resoluţiuni serioase, apoi ele trebue să fie mai bine representate; numĕrul de-a treia parte crede că este indispensabil. Cât pentru diurne, d-lui afirmă că e dreptul ca cei ce vor vení să le primească.

D. Maiorescu, lăsând cestiunea diurnelor la o parte, arată scopul şedinţelor acestora şi misiunea ce o au în perspectivă. Nu îşi poate esplica nedumeririle de cari se ocupă unii din membrii. Şedinţele acestea, ḑice d-lui, nu au a lucra cu conclusiuni; au a asculta comunicaţiuni, a face lecturi, a studia diverse lucrări, şi rolul acesta poate să fie cel mai important. Astfel ele vor manifesta o activitate regulată.

D. Aurelian susţine că şedinţele de sĕptĕmână să se poată ţiné cu or ce numĕr de membrii; cu atâta mai mult că nu au a lua decisiuni de competenta sesiunei generale. În aceste şedinţe se primesc şi se citesc memorii; se trimit secţiunilor spre a le discuta; se fac comunicaţiuni literare şi scientifice. Aşa se urmează în o mulţime de societăţi literare şi scientifice şi nu vede pentru ce s'ar urma într'alt-fel la noi. Mărginindu-se numĕrul membrilor, s'ar puté întêmpla ca academia se ţină numai câte-va de aceste şedinţă şi cu modul acesta caracterul de permanenţă ar devení ilusoriu.

Se deschide discuţiunea asupra art. 10.

D. Stefănescu atrage atenţiunea academiei asupra acestui articol, căci de s'ar primí astfel ar atrage consecenţe foarte grave: s'ar puté alege membrii actuali, onorari şi corespondenţi; s'ar puté decerne premii ş. c. l. numai cu doue treimi din a treia parte din numĕrul total al membrilor actuali, care din 36 este numai 12. Să vorbesce, este adevĕrat, de escepţiuni; dară una din escepţiuni este art. 22 care se referă tot la art. 10;

astfel că 8 membri pot vota un membru actual. Aceasta nu se poate admite.

Puindu-se la vot amendamentul d-lui Laurian după aliniate, cel ântâiu se admite şi de comisiune şi de maioritate, ear cel următor întrunind paritate de voturi, se amână a se pune la vot în şedinţa de mâne.

Se deschide discuţiunea asupra art. 10 din proiect, devenit 11. După puţine esplicaţiuni, în acord cu comisiunea, se amendează şi se admite cu următoarea redacţiune:

„Decisiunile academiei în şedinţele ordinare, atât ale întregului corp, precum şi ale secţiunilor, şi comisiunilor, se pot lua în genere cu maioritatea voturilor membrilor presenţi, atunci însĕ numai când se află faţă cel puţin o a treia parte, plus unul din membrii actuali ai corpului, ai secţiunilor, sau ai comisiunilor.“

Oarele fiind înaintate, şedinţa se ridică la 11 şi jumĕtate oare.

Preşedinte: Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc: G. Sion.

Varietăţi.

* (Ministrul comunicaţiunei baronul Kemény) a sosit cu trenul de alaltăeri la Sibiiu. La gară a fost primit de representanţii municipiului, ai oraşului şi ai diverselor oficii. Deadreptul dela gară ministrul a plecat către „Turnu-roşu“ însoţit de comitele suprem. Pe drum a fost întimpinat şi însoţit de banderiile comunelor Şelimber, Vestem, Tălmaciu şi Boiţa. O deputaţiune a locuitorilor din comuna Porcesci s'au înfăţişat înaintea ministrului şi s'au rugat ca să delăture pedecile pentru comerciul cu producte brute prin vama României. Ministrul a respuns, că va face toate cele posibile. La discursurile representanţilor comunelor române ministru a rĕspuns românesce. Pe la 10 oare sara ministrul s'a întors la Sibiiu. Eri a luat parte la parastasul, celebrat în biserica catolică pentru împĕratul Ferdinand, şi a primit diferite corporaţiuni în audienţă. La 1 oară d. a. ministrul a onorat pe Escelenţa Sa mitropolitul Miron Romanul cu o visită în reşedinţa metropolitană. La 1½ Esc. Sa mitropolitul a întors visita ministrului şi mai târḑiu a luat parte la prânḑul ce în onoarea înaltului oaspe 'l-a dat dl comite suprem. La 3 oare d. a. ministrul a plecat de aici la Făgăraş.

* (Esamenele în institutul Andreian) s'au terminat ieri. astăḑi este solemnitatea încheerei anului scolastic 1878/9.

Esamenele au fost de astădată paralele. În două despărţăminte au decurs deodată esamenele elevilor părţii teologice şi a părţii pedagogice a institutului. Esamenele s'au deosebit în toată privinţa de alte esamene de până acì. Adoptându-se forma aplicată la academii, elevii erau puşi în posiţiune de a arĕta, independenţi, ceea ce sciu. Din rĕspunsuri s'a vĕzut un progres însĕmnat. Bune şi de mijloc, dar rĕspunsurile, aproape din toate objectele, au dovedit claritatea cu care dd. profesori, cu o unică esceptiune, sciu să propună şi elevii dacă se silesc, sciu să cuprindă ceea ce li se propune. Cu satisfacţiune amintim de progresul ce am vĕḑut şi de astădată în cântări şi tipic, în partea teoretică şi practică.

Ne place drumul pe care a apucat dd. profesori şi sperăm că în viitoriu ne vor îndreptăţi a scrie şi mai mult şi mai bine despre institutul nostru. Ne place pentrucă şi elevii, deschiḑêndu-se la toamnă înternatul pentru 90 de inşi, vor avé, în mod mai egal ca până acì înlesniri de a se puté cualifica cum se cade.

* (Necrolog). *Vlad Strevoiu*, econom din Zerneşti, după o scurtă suferinţă din causa bĕtrâneţelor şi după primirea sfintelor taine a reposat Duminecă în 24 Iunie (6 Iulie) a. c. în etate de 67 ani.

Despre aceasta tristă întêmplare cu inima plină de durere încunosciinţează fii şi fiicele reposatului pe toţi cunoscuţii şi amicii.

Osemintele reposatului se vor aşeḑa la locul de eternă odichnă în cimiteriul dela biserica Sf. Adormiri din Zerneşti în 26 Iunie (8 Iulie) a. c. la 11 oare a. m. Fie'i ţĕrîna uşoară!

Zerneşti, în 25 Iunie (7 Iulie) 1879.

Nicolae Strevoiu, adv. şi deputat dietal, Ioan Strevoiu, învĕţătoriu, Stana Strevoiu veduvă Comşa, Iudita Strevoiu vĕduvă Tipeiu.

* (Mulţămită publică). Pre timpul preparaţiunilor pentru esamenul de maturitate mĕ aflasem într'o stare atât de nefavorabilă, încât mai eram silit a repăşí dela esamen decumva on. d-n Achim Boraciu jude primariu în comuna Varadia nu 'mi-ar fi ajutat pe acel timp cu suma de 23 fl. v. a., pentru care dar mĕ simt necesitat a'i aduce pe această cale, cea mai adêncă mulţămită.

Beiuş la 20 Iunie 1879.

Paul G. Caiman,
abiturient.

* (Esamenele) la gimnasiul rom. cat. de 6 clase şi în liceul episcopesc (7 şi 8 clase) din Alba-Iulia s'au ţinut din 16 până în 27 Iunie cal. n., ear esamenul de maturitate în acelaşi liceu episcopesc a avut loc în 4 şi 5 Iunie st. n.

Suma tuturor scolarilor în cele 6 clase gimn. a fost în anul scol. 1878/9 236, dintre cari Români 69 şi anume 36 gr. or. şi 33 gr. cat.

În lyceul episcopal au fost Români: în a 7-a cl. 4, în a 8-a 5. Suma tuturor stud. români aşa dară e 78.

După clase au fost Români: În
I clasă 13 (4 gr. or., 9 gr. cat.), în
II clasă 14 (8 gr. or., 6 gr. cat.), în
III clasă 12 (8 gr. or., 4 gr. cat.), în
IV clasă 14 (10 gr. or. 4 gr. cat.), în
V clasă 10 (5 gr. or. 5 gr. cat.), în
VI clasă 6 (1 gr. or. 5 gr. cat.), în
VII în liceu 4 (3 gr. or. 1 gr. cat.), în
VII „ 5 (5 gr. orientali).

La esamenul de maturitate în liceul episcopal s'au supus 4 Români, cari toţi 'l-au depus cu succes bun; 1 Român nu s'a admis la esamenul de maturitate.

* (Metropolitul din Carloviţ Procopie Ivacicovici) intenţionează a zidí în Carloviţ o frumoasă residenţă metropolitană. Spre acest scop pentru procurarea de planuri s'a escris concurs public. Celui mai bun plan s'a asigurat un premiu de 1000 fl pentru al doilea 500 fl. şi pentru al treilea 300 fl. Până acuma a sosit preste tot 14 planuri, cari s'au predat unui juriu, compus din organe de ale ministeriului de comunicaţiune şi de instrucţiune.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 9 Iulie n. Senatul imperial a primit cu 211 contra 122 voturi propunerea lui Frankenstein (cestiunea garanţiei), după ce Bismarck declarase că el este de acord cu aceasta propunere, el se simte părăsit de liberali naţionali, dar nu va permite ca să fie abătut dela calea apucată. Windhorst a declarat, că centrul n'a pretins concesiuni şi nici n'a dobândit. Centrul sperează a lucra dinpreună cu conservatorii la revisiunea legilor din Maiu.

Bursa de Viena

din 7 Iulie n. 1879

Metalicele 5%	66 75
Împrumutul naţ. 5% (argint)	68 45
Împrumutul de stat din 1860	126 80
Acţiuni de bancă	821 —
Acţiuni de credit	265 —
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	57 —
London	116 05
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 22½

Economic.

Făgăraş, 4 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5—5.50.; grâu sĕcăreţ fl. 4—4.50; sĕcară fl. 3.—3.20; cucuruz fl. 2.70—2.90; ovĕs fl. 2.—2.20; mălaiu fl. 8—9.; Sămânţă de cânepă fl. —; mazere fl. 5.—5.20; linte fl. 6—6.20; fasole fl. 3.80—4; prune uscate fl.; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—72; sĕu brut fl. 32—34; sĕu de luminări fl. 58—unsoare fl. 52—54; cânepă fl. 30—32; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 58—; fên fl.—.—; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de porc 40—cr. carne de berbece 28 cr.; Têrgul de aḑi a fost cercetat foarte bine cu grâne, cari au scăḑut tare în preţuri. O mare cuantitate a rĕmas în têrg. Speculanţii nu le mai cumpĕră avênd deja magaziile pline. Timpul e tare cald şi o ploaie bună ar fi foarte de lipsă. Grânele sûnt frumoase şi secerişul e în pragul uşei.

Budapesta, 5 Iulie n. Timpul sĕptĕmânei trecute a fost preste tot luând uscat; numai din când în când se mai slobodia câte o vreme tare cu ploaie torenţială. Temperatura însĕ a fost în continuu schimbăcioasă După căldură mare urma regulat vifor şi scădere rapidă a termometrului, care se mişca între + 27° şi + 18° R. In urma căldurei enorme din 29 Iunie şi 3 Iulie sĕmĕnăturile de toamnă s'au copt mai curênd, ca cum le place economilor, pentru că ele în multe locuri s'au pripit în copt şi acuma din multe părţi se aud văierături, că grăunţele s'au sbêrcit, şi spiţele s'au secat la grâne şi sĕcări. Cu deosebire ţinuturile Alföldului sûnt lovite de această calamitate. După cum se pare, această calamitate se ivesce mai mult la sĕmĕnăturile de primăvară, la cari desvoltarea grăunţelor în urma întrărei repede a căldurilor abnorme încă n'a putut ajunge la perfecţie. De-aici urmeaḑă, că oamenii nu mai au nădejde, ca mai înainte, de un seceriş bun. Aceste împregiurări au adus cu sine, de toate articulile din sĕptĕmâna trecută au avut căutare, dară de mirare cu preţuri cu mult mai mici, ca mai înainte. Aşa notăm în special:

Grâul la vr'o 75,000 m. m. cu fl. 9.45—9.60; sĕcara la vr'o 2000 m. m. cu fl. 5.40—5.65; orzul la vr'o 4000 m. m. cu fl. 4.90—5.20; ovĕsul la vr'o 3000 m. m. cu fl. 5.30—5.50; cucuruzul la vr'o 10,000 m. m. cu fl. 4.90—5.30; făina n'a trecut ca şi mai înainte mai de loc.

Păstăioasele asemenea n'au avut mare căutare vêḑêndu-se: fasolea cu fl. 6.75—7; lintea cu fl. 9—10; mazĕrea cu fl. 10—12; mălaiul cu fl. 4.50—5.15; sĕmênţa de cânepă cu fl. 7—7.50; sĕmênţa de in cu fl. 13; lânile au trecut per 56 chilograme cu fl. 73—75.

Porcii încă au avut căutare. Intre cei 75,070 au fost din Ungaria de jos 3890, din România 530 şi din Ardeal 220 de capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 42 fără vas, eară cu vas cu tot cu fl. 44—45; slănina cu fl. 35—40; sĕul cu fl. 42—43; spirtul *en gros* cu fl. 27 şi *în consum* cu fl. 28—92.25 per 10 mii litre %.

Peile au avut cea mai bună căutare şi au trecut rapid cu preţuri frumoase şi adecă: peile de oaie la 20,000 dărabe s'au plătit cele bănăţene şi ardelene cu câte fl. 125—140; peile de miel la 40,000 dărabe şi adecă cele din Bănat şi Ardeal albe cu fl. 60—65; negre cu fl. 70—80; peile de capră au trecut cu fl. 80—110; peile de bou din Bănat cu fl. 125—135; din Ardeal cu fl. 140—150; peile de vacă cu fl. 118—120; şi cele de viţĕl cu fl. 195—205 toate per 102 dărabe. Peile de cal au trecut cu fl. 11.50—12.50 per păreche.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 2 August şi 9 Sept. imob. lui Frideric Bayer în Braşov; în 31 Iulie şi 3 Sept. imob. d-nei Iuon Radu în Cernat (trib. Braşov); în 16 August şi 17 Septemvre imob. lui Coloman Fenyes în Nagy-Kagya (judec. cerc. Secheihid); în 13 August şi 13 Sept. imob. lui Iuon Bratu Jurca în Rĕşinari (trib. Sibiiu); în 12 Iulie şi 16 August imob. lui George Komáromy şi soţi în Vesĕud (judec. cerc. Mediaş); în 2 August şi 2 Sept. imob. lui Vasilie Prungate (judec. cerc. Năsĕud); în 30 Iulie şi 6 Sept. imob. lui Iuon P. Gologan în Săcele (trib. Braşov); în 21 Iulie şi 22 August imob. lui Carol Limbian în Alba-Iulia (trib.); în 8 August imob. lui Iuon Zajda în Aiud (jud. cerc.); în 17 Iulie şi 18 August imob. rĕmasului după Lazar Frankel (trib. Alba-Iulia); în 13 August şi 13 Sept. imob. rĕmasului după Ilie Rĕu în Ludoş (tribun. Sibiiu); în 5 August şi 5 Sept. imob. lui Iosif Györbiro în Uzon (judec. cerc. Sângiors); în 22 Iulie şi 23 August imob. lui Florea Gligorescu în Dumitru; în 17 Iulie şi 18 August imob. lui Iosif Teleki în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 15 Iulie şi 14 August imob. lui Iuon Popa şi soţi în Capre (trib. Deva); în 13 August şi 13 Septemvre imob. rĕmasului după Irimie Herţa în Săcel (trib. Sibiiu).

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Vidra de jos, protopresbiteratul Zlatnei superioare se escrie concurs cu termin până la 28 Iuliu a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual de 200 fl. v. a. solvinde în rate lunare din cassa alodială.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei constătătoriu din 2 chilii, culină şi cămară.

3. Folosirea grădinei scolare în mărime de 1 jug. 1500 orgii ☐.

Doritorii de-a ocupa acest post, au de a'şi substerne petiţiunile lor la oficiul protopopesc în Abrud, până la terminul sus indicat, în care au de-a dovedí:

a) că au absolvat cel puţin 4 clase gimnasiale;

b) că au absolvat cursul clerical ori pedagogic;

c) că au depus esamenul de cualificaţiune.

Aceia cari nu au depus esamenul de cualificaţiune, au de-a documenta, că pe cariera de învĕţătoriu au funcţionat cel puţin doi ani de ḑile.

Abrud în 16 Iuniu 1879.

Comitetul parochial gr. or. în conţelegere cu
Ioan Gal m. p.,
prot. şi adm.

3—3

Nr. 100. 3—3

EDICT.

Ana Vasilie Dovel din comuna Aciliu, comitatul Sibiiului, pretura Săliştei, carea de 2 ani de ḑile a părăsit pre bărbatul ei Iacob Muleş tot de acolo, fără a se scí ubicaţiunea ei şi de mai trăiesce sau nu, se citează prin aceasta a se presenta înaintea subsemnatului scaun ppresbiteral în termin de un an şi o ḑi, căci la din contră procesul divorţial asupră'i intentat se va pertracta şi decide şi în absenţa ei.

Mercurea în 15 Iuniu 1879.

Dela scaunul ppresbiteral al Mercurei.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Însciinţare.

În **5 August 1879** se va ţiné în faţa locului a **2-a licitaţie** esecutivă a bunului **Avrig** (Freck), în apropierea Sibiiului. La această împregiurare se fac atenţi toţi iubitorii de o frumoasă economie de parc.

Condiţiile se pot vedé la tribunalul din Sibiiu ca for pentru cărţile funduare. [30] 1—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 75. Sibiiu, Sâmbătă, 30 Iunie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

☞ **Cu numĕrul de față se încheie al doilea cuartal al anului 1879. Numĕrul viitoriu se va espeda numai celor ce 'și-au reînoit abonamentul.**

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român":

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Iunie.

Eri s'a ținut la Budapesta un consiliu de ministrii, care a durat două oare și la care au participat toți ministrii unguresci afară de ministrul comunicațiunei baronul Kemény. Pe cum află „Bud. Cor." ministrul Wenckheim va fi înlocuit în mod provisoric de ministrul-president Tisza.

Astăḑi se încep la Viena în ministeriul de esterne pertractările cu representanții Sêrbi pentru încheierea unei convențiuni de drum ferat. Pertractărilor va presidia șeful secțiunei br. Schwegl. Ministeriul austriac de comerciu va fi representat prin consilieriul de secțiune Witteck, guvernul ungurese prin consilierul ministerial Ribáry și consilieriul de secțiune Beretvás.

Alegerile în Austria s'au terminat. Perderile partidei liberale sûnt mari și însemnate, așa încât acum nu mai poate încăpé nici o îndoială, că ea în noul senat imperial nu va fi maioritatea. Se socotesce din părți competente -- și chiar „Deutsche Zeitnng," organul liberalilor, aproabă aceasta socoteală — că între deputații aleși sûnt 176 liberali-nemți și 177 feudali-clericali-naționali. Față de aceasta conjunctură „Pester Lloyd" se esprimă cam îngrigiat în următoriul chip: „Feudalii și Cehii ar trebuí să'și impună o deosebită modestie — prin care de altcum nu escelează partida dlor —, ca să nu folosească situațiunea parlamentară favorabilă, pentru a reîncepe lupta contra constituției,"

La moment România este, care atrage atențiunea tuturor statelor europene asupra sa. Soluțiunea cestiunei Ovreilor este obiectul, care preocupă de față toate cercurile Românei libere și independente. „Politische Correspondenz" primesce din Bucuresci cu datul 5 Iulie n. următoriul raport despre situațiunea de acolo: „Situațiunea este foarte serioasă; persoane însemnate o declară chiar de periculoasă. Comisiunile ambelor camere, care avuse misiunea a elabora un proiect pentru esecutarea articolului 44 din tractatul dela Berlin, au ținut pe fie-care ḑi ședințe foarte lungi și s'au consultat în mod vioiu despre soluțiunea cestiunei mari. Ședința de alaltăeri a fost la toată întêmplarea una din cele mai remarcabile, findcă cabinetul a eșit din reserva, ce a observat-o până ací cu mare tenacitate, și 'și-a esprimat în mod lămurit părerile sale despre soluțiune. Ministrul-president Brătian declarase, că guvernul nu poate accepta propunerea primită de maioritatea comisiunei, de oare-ce acel proiect se esprimă numai pentru încuviințarea individuală a indigenatului pentru persoane de credință necreștină, precând propunerea minorității pàrtinesce cunoscuta rangiare în cinci clase a necreștinilor, cari s'au născut în țară și n'au fost nici când sub protecțiune străină, și adecă: acei, cari au servit în armată, cari au dobândit la scoli interne bacalaureatul, cari au scris vre-un op în limba română, fundatorii unui etablisment industrial, și creatorii de institute de binefacere. Brătianu declarase în numele guvernului, că guvernul este hotărît a primí acest proiect, căruia el va mai da unele suplementări. În casul contrariu el (guvernul) intenționează a se retrage și a lăsa partidei contrare a da causei o soluțiune, care'i va plăcea. Eri după ameaḑi la oara obicînuită camera deputaților a fost întrunită în ședință publică. Șeful cabinetului Brătianu a provocat camera, a pertracta în ședință secretă, fiindcă are să facă deputaților oare-care comunicări.

În aceasta ședință secretă Bratianu a declarat, că guvernul ar fi primit din străinătate informațiuni positive, după care puterile signatare de la Berlin intenționează, a face o notă colectivă, în care guvernului român să se desfășure clar și lămurit, că puterile doresc ca esecutarea articolului 44 din tractatul de la Berlin să fie realisată. Sfêrșitul acestei note colective va fi format prin o somațiune a puterilor către România pentru a satisface acelei păreri.

Aceste descoperiri ale lui Bratianu ar fi făcut asupra tuturor celor presenți impresiune foarte adêncă. După aceste s'a încins o desbatere lungă și animată despre întrebarea, că propunerea individualistilor adusă de maioritatea comisiunei să fie cetită acum în ședința secretă s'au mâne în ședința publică. În sfêrșit s'a unit în o a treia procedură, ca guvernul se țină îndată cu comisiunea o ședință pentru de a mai precugeta și discuta încă o dată cestiunea.

La 4 oare ședința secretă se ridicase și ședința comisiunei începù. Ací Brătianu ar fi desfășurat de nou într'o vorbire foarte pĕtrunḑĕtoare periculul, la care ar fi espusă țara, dacă părerea individualiștilor, cu care Europa nici când nu va fi mulțămită, ar reuși în camere. Brătianu să fie sciut spune și despre amenințări, cu cari unele puteri s'au folosit față cu România, dacă cestiunea nu va avé acea soluțiune, care se voiesce în străinătate. Cu toate aceste în ședința aceasta nu s'a luat nici un conclus și adunarea s'a risipit fără resultat.

Ce se va întêmpla astăḑi, încă nu se scie. Una e faptă: că astăḑi dimineață s'a declarat pe față în toate sferele guvernamentale, că Brătianu se va retrage, dacă propunerea pàrtinită de guvern, nu va fi primită. Semnificativ pentru situațiune este impregiurarea, că nu conservatorii, adecă opozițiunea naturală, ci grupe din partida liberală, cari astăḑi fac — s'ar puté ḑice — numai momentan opositiune, au inventat doctrina individualistilor."

Principele Alecsandru I din Bulgaria s'a urcat pe tron, a depus jurămêntul. O proclamație, ce a adresat el către locuitori, vestesce țĕrei aceasta faptă.

† Metropolitul Teoctist Blasziewicz.

Preasânțitul archiep. și metropolit al Bucovinei, și Dalmației **Teoctist Blasziewicz**, după cum ne spune o telegramă ce a sosit Joi dela Cernăuți după încheiarea numĕrului nostru din acea ḑi a rĕposat Mercuri în 9 Iulie n. Înmormêntarea va avé loc astăḑi în 12 Iulie n. Fie'i țĕrîna ușoară și amintirea eternă!

Biserica gr. or. din Bucovina într'un interval scurt, de 4—5 ani,

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă.*)

(12 urmare.)

VI.

Grozav se îndărjise Nenea Mihu. Ședea și earăși ședea ciasuri întregi, fără ca să poată eși la capĕt cu gândurile sale.

Peste puțin el uitase întâlnirea neplăcută, pe care a avut-o la punte și nu mai gândia decât la rĕutatea oamenilor, care acum avea despre ce se vorbească. Îi părea că'i vede adunându-se grĕmeḑi, că aude glumele lor proaste și adeseori îi venia să'și iee pălăria, să plece la Cosma și să'i ceară ertare, numai ca satul se rĕmâe de rușine cu clevetirile sale. Cosma îi zăcea greu la inimă, dar nu putea să se mânie spre dênsul. În sfêrșit amândoi erau părtași de aceiași soarte, amândoi deopotrivă dați pe gura satului; Mihu îl privia deci mai ca pe un păgubaș și pretin la nevoe. Duminecă după ameaḑi Barbura lui Corbei venì să spună din partea Siminii că de cu sară nu poate vení, fiind că se bolnăvise una dintre fetițe.

— Toate sûnt bune! grăì Mihu, când Safta îl încunosciință despre aceasta. Sângele i se ridică în cap: aceasta era o nemai pomenită necinstire pentru dênsul! Îi părea bine că logodna nu se face; sara când ar fi trebuit să se facă, îl treceau ferbințelile.

— Nu! își ḑicea umblând neastâmpĕrat prin casă, atât de departe nu ar fi trĕbuit să meargă; dintr'un lucru atât de mic, cum au fost vorbele slabe de la punte, nu ar fi trebuit să facă unul atât de mare, cum este acela de a strica o logodnă.

Luni dimineața, vĕḑêndu'l mai deschis, Safta începù a se învêrtí pe lângă dênsul. Atât îi vorbise Marta despre Miron încât capul și inima îi erau pline de chipul frumosului păstor; sta însĕ la îndoială și nu credea, că Mihu va voí să audă despre dorințele Martei. De când era în leagăn, tata și mama se mângăiau cu gândul, că o vor mărita după Toderică și acum nu putea să se înpace cu gândul, ca Marta să'și aleagă un alt soț. Când își vedea însĕ fiica prăpădită și privia în ochii ei stăruitori, începea să se înduioșeze; eară când Marta scăpa câte o lacrimă, îndată îi ḑicea:

„Marto! vino, draga mamei, să mergem la el.

— Nu, îi ḑicea Marta. Nu pot! Du-te tu singură, căci mie îmi vine să mĕ ascund în fundul pămêntului.

Eară când Safta plecà, Marta fugí după dênsa și o rugà să nu meargă.

„Mihule! grăì Safta în cele din urmă. — Am să'ți spun o vorbă.

Mihu dete din cap și întrà cu dênsa în casă, apoi se așeḑà tăcut.

„Precum vĕd, ḑise acum Safta întristată, din măritișul Martei nu are să se aleagă nimic.

— Nu sciu âncă, rĕspunse Mihu așeḑat. Să vedem, ce ḑice Cosma.

„Ce ḑice? îl întimpinà Safta. Pentru ce n'a făcut logodna eri? Se vede că 'și-a schimbat gândul.

— Nu scii! grăì Mihu, dacă ar fi astfel, trebue să așteptăm, ca să trimită oamenii, pentru ca să'mi întoarcă vorba, după cum se cuvine. Ear dacă nu, urmà el stăpânindu-se, apoi o să vedem care e mai tare.

„Se vede, că Toderică nu mai vrea pe Marta, grăì Safta cam turburată.

— Nu o mai vrea? ḑise Mihu aprinḑêndu-se. Cum? Ori nu'i pare destulă fată?

„Nu te aprinde, dragă Mihule, rĕspunse nevasta, dar veḑi, pe semne s'o fi vorbind prin sat și Toderică a auḑit . . .

— Ce se vorbesce prin sat? întrebà Mihu albindu-se ca varul.

„Mihule dragă! îi ḑise Safta îngrigiată, linistescete! Nu te'am vĕḑut nici odată atât de nerăbdător. Veḑi, tu scii cum e tinereța. S'ar puté ca Martei să'i fi căḑut vre un flecău la inimă și Toderică să fi auḑit și așa să nu o mai voiască.

---

*) Din „Convorbiri literare".

este a doua oară vĕduvită. După moartea fericitului Teofil Bendela, care la 1874 s'a suit pe scaunul archiepiscopiei şi metropoliei, reposatul archiepiscop şi metropolit Teoctist Blaszievicz fu denumit prin resoluţiunea preaînaltă din 22 Martie 1877. La 15/27 Maiu aceluiaşi an fu chirotonit ş la 22 Maiu (3 Iunie) 1877 fu instalat în scaunul archiepiscopesc metropolitan din Cernăuţi. A guvernat biserica încredinţată archipăstorirei sale abia doi ani.

Un fiasco.

Cestiunea impunerei limbei maghiare a intrat într'un nou stadiu. Ministrul instrucţiunei a dispus, precum este cunoscut cetitorilor nostri, ca învĕţătorii de neam nemaghiar dela scoalele popuiare să se intrunească în timpul feriilor în cursuri anume pentru a învĕţa limba maghiară. Îndată după aceasta disposiţiune a ministrului începure unele foi maghiare şoviniste în contra confesiunilor, că pun învĕţătorilor pedeci, ca ei să nu se poată înfăţişa la aceste cursuri. Şi în urmă ce să veḑi? Presentându-se învĕţătorii, mai ales cei români, din toate părţile ţĕrei la locurile destinate pentru cursuri, organele guvernului din ḑi în ḑi se înspăimêntă tot mai tare de mulţimea învĕţătorilor ce sosiau şi în urmă au perdut minţile, căci nu mai sciu ce să facă cu atâta gloată de învĕţător; nu mai aveau cuartire, nu mai aveau sale de învĕţămênt, nu mai aveau instructori, nu mai aveau bani, aşa încât bieţii învĕţători au fost necesitaţi a umbla de-a haimana prin oraş şi a porní în sfêrşit cătră casă!

Un corespondent al ḑiarului „Gazeta Transilvaniei“ descrie în mod foarte nimerit şi interesant cursul din Arad; el ḑice:

„Vĕ aduc la cunoscinţă, dle redactor, cele ce s'au petrecut la institutul pedagogic de stat din Arad în ḑilele din 1-a pănă inclusiv 3 Iuliu n. a. c. În urma ordinilor mai înalte şi a provocărilor oficioase învĕţătorii, cari nu cunosc limba maghiară, au început a se presenta înaintea inspectorului reg. de scoale din Arad încă din 29 Iunie n. cu care ocasiune s'a început şi înscrierea lor la acest curs pentru timpul dela 1 Iulie pănă la 25 August a. c.; în ḑiua dintâiu şi a doua nu s'au însinuat mulţi, dar în ḑiua a 3-a (1 Iulie) s'au presentat înaintea inspectorului reg. de scoală o mulţime de învĕţători aşa, încăt s'a observat la conscriere, că tremura atât mâna căt şi corpul întreg al inspectorului; — numĕrul învĕţătorilor, se ḑice, că era aproape la 800 indiviḑi. A înscris dintre ei pănă la ameaḑi câţi a putut, — după ameaḑi însĕ a telegrafat la înălţatul minister, că ce are de făcut? căci numĕrul învĕţătorilor presenţi este peste aşteptare mare, pentru toţi nici localităţi de propunere nici cuartire, ba nici suma de bani votată de dieta ţĕrei în astă privinţă ne este de ajuns. În urma acestei telegrame vĕḑurăm că cerne lucrul pe altă coardă; şi anume: care învĕţătoriu scia să'i spună două trei cuvinte în limba maghiară d. e. apă-viz, foc-tüz, masă-asztal ş. a. îi respundea „nó hát maga jobban beszél magyarul mint én,“ „menyen haza,“ şi provĕḑêndu'l cu un „Bizonyitmány“ îl îndrumà cătră casă. Altor învĕţători, de şi nu înţelegeau nici o iotă din limba maghiară, le ḑicea, că au venit prea târḑiu, se meargă acasă, pre alţii îi învinuia că nu s'au însinuat în terminul defipt la inspectorii lor, şi nu se află înscrişi în protocoalele acestora trimise acolo, din care causă nu se pot primí la curs, şi aşa cu tanda manda, treanca fleanca din toţi învĕţătorii veniţi la faţa locului remaseră acolo abia ceva peste jumĕtate, ceialalţi o luară cătră casă cari au avut bani pe calea ferată, ceilalţi pe jos. Auḑiam pe învĕţătorii ḑicênd, că unii aşa sûnt de îndepărtaţi de Arad, încât au de-a călătorí pe jos 5, 6 pănă la 7 ḑile, unii ḑiceau: de cât să mergem pe jos cale aşa departe, mai bine remânem câteva ḑile la secere, se ne câştigăm bani de drum, se putem merge pe calea ferată, în fine presentându-ne câţi-va învĕţători înaintea des numitului inspector scolar reg. îl rogarăm, ca se ne rebonifice puţinei bani, ca să putem solví calea ferată măcar cătră casă, că altceva nu pretindem, la care ne respunse de îmi aduc bine aminte „az nem tehetem rola“ cu care ocasiune ne spuse, că nici ideă n'a avut, că se vor presenta în numĕr atât de mare învĕţătorii. Pe viitoriu, ḑise, că se va face altă rênduială adecă: în fie-care comitat se va deschide un curs pentru învĕţători.

Cursul încă nu s'a început din causă că profesorul Nemoian din Caransebeş din cause motivate pănă în 3 Iulie încă nu s'a putut presenta la acest curs, — dar fiind întrebat prin telegraf — a rĕspuns, că în 4 Iulie va fi de sigur în Arad. Învĕţătorii dela locuinţa lor se preumblă la institut şi petrec în discursuri 2—3 oare acolo, apoi o iau cu cetele pe stradele piaţului întrebându-se: oare cu noi ce va fi? pănă când vom mai perde vremea pe aici, pănă când? le-ar fi rĕspuns arangiatoriul de cuartire unor învĕţători, cari 'l-au provocat, ca să le procure şi aducă nesce strozace (saltele cu paie), că nu pot durmí pe podinele goale ale casei şi le-ar fi ḑis: mai faceţi ce puteţi, culcaţivĕ lângă ceilalţi, că 2 sĕptĕmâni nu'i atâta vreme. Din aceste cuvinte ale arangiatoriului de cuartire putem pricepe, că învĕţătorii peste 2 sĕptĕmâni vor fi toţi eliberaţi cătră casă. din causă, că n'au bani să'i susţină pănă la 25 August. Eată procedura domnilor dela putere, au promis, şi acuma nu pot să'şi ţină promisiunea; bieţii învĕţători, între cari şi eu, sûnt unii cu familie şi casă grea, 'şi-au lăsat familiile în lipsă şi ca să corespundă legii şi ordinelor mai înalte oficiale, au alergat la acest curs sperând în zădar sume de bani considerabile. Oare doamne pănă când vom mai tot avé de-a suferí loviri de aceste nemeritate? Trist şi dureros cas pentru toţi învĕţătorii.“

Moartea principelui Louis Napoleon.

Reproducem în următoarele după foile franceze raportul locotenentului Carey, acelui oficer englez, care a însoţit pe principele Louis Napoleon la espediţiunea de recunoascere.

Raportul locotenentului Carey:

„După ce aflaiu că Alteţa Sa imperială ar întreprinde la 1 Iunie o recunoascere, spre a găsí un loc pentru campamentul ḑilei următoare, mĕ oferiiu a'l însoţí, de oare-ce cunosceam terenul dintr'o escursiune de mai nainte. Cererea mi se acordà; însĕ în acelaşi timp fuiu avisat de cătră colonelul Harrison a nu mĕ amesteca de loc în ordinele principelui, de oare-ce dênsul (Harrison) doresce ca toată onoarea alegerei locului de campare să se cuvină principelui. Puţin înainte de plecare vĕḑuiu că nu se făcuseră pregătiri pentru nici o escortă şi mĕ adresaiu în această privinţă maiorului de brigadă al cavaleriei. Primiiu ordinele necesare şi la 9 oare şi jumĕtate şase călăreţi de ai căpitanului Bettington stau gata dinaintea cuartirului general. Pornirăm deci cu acestia şi cu un Zulus amic. Pe de altă parte şase Basutoşi din corpul căpitanului Shepstone aveau ordinul de-a ne însoţí şi înainte de-a trece riul Sângeros, trimiseiu după acesti oameni. Solul trimis se întoarse cu rĕspunsul că ei ne vor eşí înainte pe coasta unui deal, între colinele Incenzi şi Itelezi. Atunci trimiseiu solul încà odată, însărcinându'l să se întoarcă aducênd cu sine escorta.

„La flancul nostru din dreapta şi din stênga vedeam despărţĕminte tari de tiraliori basutoşi. Ajungênd în valea dintre cele două coline, ne lăsarăm jos, de oare-ce voiam să ficsăm cu compasurile noastre posiţiunea câtorva coline. Colonelul Harrison vení călare şi ne comunicà că cavaleria generalului mareşal e gata de plecare.

„După ce se duse, propuseiu principelui să asteptăm restul escortei. „Nu e de lipsă, rĕspunse principele, căci sûntem destul de tari.“

„După ce percurserăm o milă şi jumĕtate ajunserăm pe un şir de coline stâncoase şi dominante, dincolo de rîul Iliotozi. Propuseiu să descălecămací; însĕ principele observà, că mai bucuros ar voí să se oprească în apropierea rîului. Ne oprirăm ací o jumĕtate oară, ocupându ne cu schiţări şi cu observaţiuni cu ochianul. Nezărind pe nimeni, înaintarăm pănă într'o vale la un *kraal* (cătun) şi acolo descălecarăm, luând şeile de pe cai. Nu luarăm nici o mĕsură de precauţiune, de oare-ce presupuneam, că nu se află Zuluşi prin apropiere. Principele era ostenit şi se întinse jos lângă o colibă. Oamenii făcură cafea, ear eu făceam recunoasceri cu ochianul. La 3 oare 35 minute propuseiu să plecăm. Alteţa Sa împerială rĕspunse: „Să mai aşteptăm ḑece minute;“ însĕ deja după cinci minute dete ordinul cuvenit. Eu transmiseiu ordinul mai departe şi mĕ duseiu să'mi aduc calul dintr'o holdă. Pusesem deja şaua pe el şi încălecasem, când auḑiiu pe Alteţa Sa împeriala dând ordinul: „Gata de încălecare!“ Întorseiu capul şi'l vĕḑui cu piciorul în scară. În acelaşi timp dedeiu ordinul: „Încălecaţi! „şi zăriiu, in momentul când oamenii se aruncau pe şei, feţele negre ale Zuluşilor la o depărtare ca de 20 *yarḑi*, năvălind prin holde spre noi. Ei scoaseră un strigăt şi descărcară arme aşupra noastră pe când nci plecarăm în goană. Credeam că toţi sûnt călări şi socotiiu că e mai bine să trecem de earba cea mare înainte de-a ne oprí, de oare-ce sciam că carabinele oamenilor nu erau încărcate. Cunoscênd din esperienţă cât de rĕu împuşcă Zuluşii nu mĕ aşteptam ca cineva să fie rănit. De aceea, apropiându ne de un tufiş strigaiu: „Trebuie sâ ne adunăm pe ceealaltă parte! Veghiaţí la retragerea fie-căuia din noi!“ Când mĕ uitaiu înapoi, vĕḑuiu că o parte ne urma, pe când ceealaltă încerca a ne eşí înainte pe la stênga, spre a ne tăia retragerea printr'o vale prin care să trecem. Într'aceea eram espuşi unui foc aprig şi, după ce trecurăm tufişul, unul din oameni îmi ḑise: „Mĕ tem că principele e ucis.“ Mĕ opriiu, mĕ uitaiu inapoi, şi, zărind calul principelui pe ceealaltă parte a tufişului, îl întrebaiu dacă ar folosí ceva să ne întoarcem. Zuluşii trecuseră deja peste locul unde trebuise se cadă şi omul îmi arĕtà Zuluşii cari căutau să ne încungiure pe la stênga. Aşteptaiu pănă sosiră şi ceealalţi oameni şi apoi alergaiu mai departe spre a căuta o trecĕtoare preste rîul Tombocho.“

Din acest raport precum şi din mărturisirea celor scăpaţi cu viaţa din acea espediţiune se vede că locotenentul Carey a fugit într'un mod ru-

---

— Cum aşa? întrebà Mihu cu ochii mari.

Safta suspinà din greu, apoi începù să lăcrimeḑe,

„Mihule! ḑise ea, niciodată nu ne'am gândit la una ca asta. Se prăpădesce, piere, se uscă. De eri dimineaţă nu mai vorbesce de cât despre dênsul; plânge şi suspină, încât imi sfâşie inima.

— Sêrmana fată! ḑise Mihu înduioşat. — Pentru ce nu 'mi-aţi spus mai de mult?

„Nu sciam! urmà Safta. A trecut un an, decând mereu imi vorbesce despre dênsul, mereu mi'l laudă, mereu imi spune, cât e de voinic, de frumos şi de dulce la vorbă; totdeauna imi vorbia, însĕ aşa, cât nu mĕ gândiam la nimic. Acum deodată nu o mai cunosc... şi nu sciu ce e de făcut... Uită, Mihule, să nu te mânii, e un cioban de la munte şi nu sciu...

Un cioban? soptì Mihu, rĕcit în tot trupul.

— Da, un cioban, rĕspunse Safta.

— Şi Marta îl iubesce.

„Da, încât se prăpĕdesce, ḑise muma plângênd.

Mihu căḑù pe un scaun de lângă masă, îşi răḑimà capul în pumni şi stete câteva clipite tremurând de sguduire.

— 'Mi-aţi mâncat viaţa! strigà el după aceea ridicându-se. Ce se mĕ fac? Mai bine îi sucesc gâtul decât să mĕ facă de risul şi batjocura lumii! Unde-am ajuns!

„Mihule! o să'l uite cu vreme, grăì Safta călcându'şi pe inimă.

— Da, strigà Mihu plin de amărăciune. O să'l uite de dragul altuia. Lumea însĕ nu o să'l uite!

El îşi acoperì faţa cu amândouĕ mânile, stete puţin în luptă cu sine, apoi se îndreptà şi grăì liniscit dar aspru.

— Adă'mi fata!

„Mihule! strigà Safta înspăimântată şi cu ochii aţintiţi asupra feţei lui aspre.

— Adă'mi-o! ori mĕ duc s'o aduc eu însumi, ca toţi argaţii să vadă cum o aduc, îi ḑise Mihu.

Safta eşì, eară Mihu rĕmase nemişcat la locul, în care se afla. Peste puţin Marta însoţită de mumă-sa întră cu capul ridicat şi cu faţa albă, dar liniscită.

— Marto! ḑise Mihu înăbuşit. Dar ce să'ţi ḑic? Tu mergi de capul tĕu?

„Nu merg tată! îi rĕspunse ea.

— Nu mergi? Dar umbli şi vrei să te măriţi după cum te poarta gândul, grăì Mihu.

„Nu vreau! rĕspunse Marta hotărâtă.

— Atunci ce vrei cu acel ticălos? strigà Mihu purtat de patimă.

Marta se sguduì în tot trupul, obrajii i se roşiră, ochii i se umplură de văpae, buzele începură să'i trĕmure; ea făcù un pas înainte, apoi ḑise cu rĕcială:

„Taică! nu ḑice, că e ticălos, căci îţi batjocoresci fata!

Aceste cuvinte erau grăite cu atâta simţire, încât Mihu deodată nu mai sciù ce să'i facă, ce să'i ḑică

Marta se apropià şi se alipì de dênsul, îşi aşeḑà braţul pe umĕr, apoi grăì:

„Lasă, taică, nu te supĕra! nu fi mâhnit! Nu am să'l uit în viaţa mea, dar niciodată n'am să vĕ vorbesc despre dênsul. El s'a dus, pentru ca să nu se mai întoarcă. Poate însĕ dacă 'l-ai cunoasce, 'i-ai ḑice să rămâe; atât e de nu sciu cum, încât nu se poate să'l veḑi şi se nu'i duci dorul. Nu cer să'l mai vĕd; dar doresc, taică să'l veḑi şi tu, apoi măritămĕ după cine vei voí.

— Draga mea copilă! rĕspunse Mihu mişcat. E mai bine să nu'l veḑi nici tu şi nici eu să'l vĕd. Mi s'ar sfărăma inima.

„Dacă socotesci, tată apoi fie şi aşa: grăì Marta; după aceea eşì încet din casă, eară Safta eşì în urma ei.

(Va urma).

---

* (Al 50,000 lea iepure) a puşcat decurênd prinţul Luis Rohan în ultima sesiune de vênat. Acest numĕr cu anevoe îl poate ajunge un vênătoriu.

şinos, întrecênd în fugă pe soldaţii ceialalţi şi părăsind fără ruşine pe camaradul seu de arme.

În conţelegere cu ducele de Bassano, representantul împĕrătesei Eugenia şi la mandatul reginei s'a schiţat următoriul program oficial pentru înmormêntarea principelui Louis Napoleon:

Cadavrul se asteaptă pe Joi noaptea sau pe Vineri dimineaţa. El se va transporta dę pe „Orontes“ pe iachtul „Euchantess“ şi se va debarca. Sicriul vine mai ântâiu spre identificare în edificiul octogon isolat, ce fiind aproape de catedrală se arată foarte potrivit pentru scopul acesta. Acolo se deschide sicriul, se subseamnă documentul oficial al identificărei şi se închide sicriul pentru totdea-una, de oare-ce deschiderea intenţionată în Chislehurst nu va avé loc. O strajă însemnată de onoare al artileriei regale remâne la cadavru noaptea întreagă. Sâmbătă dimineaţa însoţesce artileria călăreaţă ca escortă pe cadavru dela Woolwich până la Chislehurst. Sicriul se pune pe o lafetă, trasă de opt cai. Toate trupele din Woolwich vor asista în paradă la plecare. Conductul va ajunge în Chislehurst cam pe la opt oare. Acolo sicriul va fi dus de oficeri de artilerie în sala din Cambdenhouse, unde remâne până la 11 oare, când începe îngropăciunea proprie. Oficerii plasează sicriul pe carul splendid şi împodobit cu embleme de rĕsboiu. Conductul se formează în ordinea următoare; înainte cadeţii-gentlemeni din Woolwich cu artilerie călăreaţă, o bandă de musică, apoi carul funebral, nemijlocit după aceia principele de Wales, ducele de Connaught, ducele de Cambridge, Bonapartistii din Francia; dar nu e încă hotărît, cine vine. Din Cambdenhouse până la biserica din Chislehurst, unde se află cripta, conductul face un ocol mare, pentru a se puté desvolta mai bine. Se asteaptă 100,000 privitori. Al cincilea regiment de lancieri va face spalir, trei baterii de artilerie regală se vor posta pe piaţa principală. Dela începutul conductului până la momentul, când el ajunge în biserică, se vor da salve. Cadeţii-gentlemeni, vor da trei salve. Oficerii duc cadavrul în biserică; apoi urmeaḑă liturgia şi ceremoniile religioase. Chislehurst e plin de oaspeţi, între ei: principele şi principeasa dela Moskwa, Aguardo, Poniatowski, Rouher. Galeria de pictură din Cambdenhouse, unde şi Napoleon III a fost aşeḑat, se va pregătí pentru primirea fiiului seu, sala se va drapa cu cachemir alb. Sănĕtatea împĕrătesei se îndreaptă pe ḑi ce merge.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Procesul-verbal Nr. 16.

Şedinţa din 11 Iuniu st. v. 1879.

Membri presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După lectura şi verificarea procesului-verbal al şedinţei precedente, să comunică o adresă a d-lui I. Şoimescu, care înaintează 35 esemplare din opera sa Diurpane, ultimul decebal al Daciei spre a se avé în consideraţiune la concursul premiilor Năsturel, ca cartea cea mai bine scrisă în anul curent.

La ordinea ḑilei discuţiunea asupra proiectului de statute.

D. preşedinte aduce aminte că aliniatul final al articolului 9, votat în şedinţa precedentă, fiind amendat şi amendatul căḑênd prin paritate de voturi, urmează a se discuta spre a se completa.

D-nii Creţulescu şi Babeş susţin că nu e necesitate a se completa, ci a se lăsa astfel fără nici o adăogire.

Se mai urmează oare-cari discuţiuni, după cari se admite redacţiunea următoare: „Şedinţele ordinare sĕptĕmânale ale academiei, secţiunilor şi comisiunilor, se ţin cu numĕrul membrilor presenţi ori câţi ar fi.“

La ordine, discuţiunea se deschide asupra art. 11.

D-nii Laurian şi Stefănescu propun, ca înainte de aceasta să se intercaleze un articol nou relativ la maioritatea, cu care să se ia decisiunile principale în sesiunea generală. D-lor depun un amendament, care după ce se combate de o parte din membrii, se primesce dela d. Haşdĕu un sub-amendament. După mai multe discuţiuni ambele amendamente se îmbină cu urmatoarea redacţiune:

„Art.... Decisiunile academiei în sesiune generală se iau de regulă cu maioritatea membrilor presenţi, însĕ discuţiunile relative la alin. *b*) *d*) *e*) *f*) *l*) şi *m*) din art. 7, nu se pot lua decât cu două treimi a voturilor membrilor presenţi. În cas însĕ de-a nu se puté obţiné două treimi la votarea în două şedinţe consecutive, va fi de ajuns în a treia şedinţă votul maiorităţei absolute.“

Acest articol subscris şi susţinut de d-nii Stefănescu Chintescu, Caragiani, Laurian şi Haşdĕu, după mai multe deliberaţiuni punêndu-se la vot se primesce cu maioritate.

Art 13 şi 14 se primesce fără discuţiune.

La art. 15, relativ la alegerea preşedinţilor şi vice preşedinţilor, d. Stefănescu propune un amendament, care cere, să se ḑică că, „acestia nu pot fi realeşi decât după trei ani,“ eară d. Roman care cere să se ḑică numai că: „pot fi realeşi.“ ambele amendamente se pun la vot şi se resping; articolul întreg se votează aşa cum figurează în proiect.

La art. 16, relativ la alegerea secretariului general, d. Laurian arată că în comisiune emiţêndu-se idea că secretariul să fie perpetuu, după esemplul altor academii din Europa, d-lui nu s'a unit, şi atuncea comisiunea a convenit a admite septenatul. Dară d-lui nu admite această inovaţiune pentru cuvêntul că poate să aibă de resultat inconveniente supĕrătoare, ci preferă a se manţiné dispositiunea statutelor vechi: a se alege adecă în tot anul.

D. Maniu susţine şi se pronunţă pentru alegerea pe şepte ani.

D. Sion se declară pentru propunerea d-lui Laurian.

D. Aurelian combate argumentele de inconveniente. Nu crede că aceste ar vení vre-odată, fiind-că acţiunea şi activitatea secretariului general este prescrisă şi precisată prin statute. Apoi este bine ca să se creeze o tradiţiune: secretariul să represente continuitatea permanenţei şi a lucrărilor academiei.

Închiḑêndu-se discuţiunea se consultă adunarea şi punênduse la vot articolul din proiect, se primesce cu maioritate.

Art. 18, 19 şi 20, cari încheie partea I a statutelor, cu oare cari mici rectificări de termini, se adoptează cu maioritate.

Oarele fiind înaintate, şedinţa se ridică la 11 şi jumĕtate oare.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad hoc, G. Sion.

Proces-verbal Nr. 17.

Şedinţa din 12 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasile, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Urechiă Vasile A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului-verbal al şedinţei precedente şi, după oare-cari rectificări, se verifică.

Se comunică adresa d-lui ministru de culte Nr. 6466, prin care se recomandă academiei o epistolă a d lui bibliotecar-şef al bibliotecei universitare şi provinciale din Strassburg, care solicită a i se trimite imprimatele academiei române în schimbul publicaţiunilor sale anuale. — Academia, consultată, aprobă cererea ce i se face.

Se comunică o adresă a d-lui Gr. G. Tocilescu, care arată că memoriul seu despre Daci, tipărit cu fondurile societăţei academice, reclamă mai multe stampe pentru care a întrat în vorbă a se esecuta la Paris prin un litograf pe un preţ stipulat. — Se recomandă secţiunei istorice.

La ordinea ḑilei continuarea discuţiunei statutelor.

La art. 21 d. Haşdĕu ḑice că terminul cualificativ de membrii actuali ai academiei nu i se pare propriu, şi că mai nimerit ar fi a se admite acela de ordinari, sau să se desfiinţeze ori-ce epitet.

D. Urechiă susţinut de d. Creţulescu şi alţi membrii, propune a nu se pune nici un cualificativ.

D. Laurian ḑice că e bine a se conserva terminul de actuali; nu vede necesitate a se face schimbări fără causă. Titlul acesta n'a adus până acuma nici o încurcătură. Cere a se observa că sûnt mai multe categorii de membrii: mai sûnt onorari şi corespondenţi; trebue dar să se facă distincţiune. Nu merită a se face discuţiune pentru un lucru atât de inocent, pentru un titlu cu care lumea este până acum chiar familiarisată.

D. Odobescu crede că este neapĕrat ca să se dea câte un cualificativ fie-căreia din cele trei categorii de membrii. Pentru cei onorari şi corespondenţi nu este discuţiune; pentru cei în lucrare regulată, comisiunea a preferat diferite cualificaţiuni, precum, efectivi, activi, reali, titulari, lucrători, şi s'a oprit la acela de actuali, care atât în limba latină cât şi în cea franceză, corespunde pe deplin cu idea de lucrători în permanenţă, şi numai în cea franceză are o semnificaţiune accesorie relativă la timpul present. Manţine dar redacţiunea articulului.

D. Chintescu susţine că terminul actual este inesact, de oare-ce actual este un cualificativ de timp, precum resultă învederat şi din derivatul actualitate. Actual cu înţelesul latin nu se poate întrebuinţa, căci este în contraḑicere cu cel relevat, care este consacrat de usul limbei noastre. Pe lângă aceasta de nici o academie nu se numesc actuali membrii ei efectivi.

D. Creţulescu ḑice că pe cât apreţuesce cele ḑise de d. Laurian consideră şi acele susţinute de d. Haşdĕu; dar propune un nou termin acel de titulari.

D. Hodoş, observă că propunerea e prea târḑie, căci în alţi articuli precedenţi aprobaţi de adunare, s'a adoptat cualificativul de actuali, şi că nu se cuvine a revení asupra votului.

D-nii Stefănescu, Fălcoian şi Ionescu susţin că cualificativul admis în articulii votaţi mai sus nu se poate opune la propunerea de faţă. La articolul acesta e locul a se determina definitiv.

D. Babeş susţine testul comisiunei: dar în casul când maioritatea ar admite stergerea epitetului de actuali, ar dorí ca să se contragă ambii art. 21 şi 22 formulându-se unul singur.

D-nii Stefănescu şi Fălcoian, depun un amendament prin care cer ca art. 21 să se redacteze astfel: „Academia română se compune din 30 membrii, câte 12 de fie-care secţiune. Pe lângă aceste academia mai numĕră: membrii onorari şi membrii corespondenţi.“

D. Creţulescu îşi trage amendamentul.

După mai multe deliberaţiuni, acest amendament se primesce cu majoritate a înlocuí art. 19 şi 20 din proiect.

Din partea d-lor Stefănescu şi Fălcoianu se primesce un amendament cu propunerea, ca din aliniatul al doilea (în proiect 20) să se formuleze un articol în cuprinderea următoare: „membrii academiei se aleg pe viaţă, şi numai la cas de vacanţă să procede în cea mai apropiată sesiune generală la înlocuirea lor.“

Acest amendament, fără multă discuţiune se primesce de maioritate.

La aliniatul următor, care propune că vacanţa se constată prin repausarea sau prin votul afirmativ a trei din patru părţi ale totalităţei membrilor, d. Haşdĕu ḑice, că nu înţelege raţiunea unei asemenea prescripţiuni. Pe ce casuri s'ar puté oare basa vr'o dată adunarea ca să afirme vacanţa unui membru? D-lui ar admite cel mult ca să se menţioneze despre cei ce ar cădé sub interdicţiunea legei comune; dar crede că nici aceasta nu se cuvine a se face, ci mai bine să se steargă acest aliniat. În acest înţeles d-lui şi face o propunere espresă.

D-nii Maniu, Fălcoianu, Roman şi Babeş susţin reflecsiunile d-lui Haşdĕu: află redactiunea proiectului inoportună şi neadmisibilă.

D. Maiorescu, ascultând argumentaţiunile celor de mai sus, ḑice că comisiunea în care a luat parte şi d-lui, 'şi-a pus înainte posibilitatea unor casuri nefericite, precum alienaţiunea sau căderea sub o lovire infamantă: aduce mai multe esemple. Conchide a reflecta că: dacă adunarea poate în numĕr de maioritate simplă să aleagă un membru, cum trei pătrimi n'ar puté să'l respingă din sînul seu când ar avé motive legitime? De aceea susţine redacţiunea proiectului.

D. Babeş ḑice că nici în comisiune nu s'a putut împăca cuprinsul aliniatului 2, nu că doară n'ar fi simţit posibilă trebuinţa de o astfel de dispoziţiune, ci pentrucă casurile de asemenea trebuinţă sûnt de o natură atât de singulară în cât abia este cugetabilă o prevedere în privinţa acelora, care se nu poată strica mai mult. Membrii academiei sûnt aleşi pe viaţă prin urmare o destituire a lor în ori ce cas este o contraḑicere cu chiemarea lor; şi încă destituirea lor prin colegii lor. Argumentul că cei ce aleg cu $^{2}/_{3}$ pe membri, cum să nu'i poată restituí cu $^{3}/_{4}$ părţi, acest argument nu este basat; căci alegerea se face pe viaţă. Dar mai sûnt şi alte consideranţe. După cea mai nouĕ jurisprudenţa criminală, chiar făcĕtorul de rele se consideră nu ca un rĕu voitor, ci ca un pacient psichic, şi trebue mai mult căutat, vindecat, de cât pedepsit. Ei bine: dacă nu admitem cas în care un membru pentru vre un greu morb fisic să poată fi destituit, pare că şi în casurile de morburi psichice destituirea ar fi o mĕsură prea estremă. Şi aşa academia pentru asemenea casuri de bună samă foarte rari, va trebuí să afle o altă oare-care procedere fără a o însera în statutele sale.

Cunsultându-se adunarea, maioritatea admite propunerea d-lui Haşdĕu ca aliniatul în cestiune să se esprime.

Oarele fiind înaintate, şedinţa se ridică la 11 şi jumĕtate oare.

Vice-preşedinte G. Bariţ.

Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Dr. F. U. Jarnik) profesor gimnasial şi docent de filologíe romanică la universitatea din Viena a sosit în Sibiiu şi va petrece aici timp mai îndelungat. Dr. Jarnik, care cu predilecţiune se ocupă cu limba română, vine din Bucuresci, unde pentru nisuinţele sale filo române a fost ales membru-corespondent al academiei române, precum am anunţat deja într'un numĕr premergĕtoriu. Salutăm cu plăcere presenţa acestui oaspe în mijlocul nostru.

* (Docentură). Profesorului ord. public la universitatea din Cluj Gregor Silasi i s'a permis a puté ţiné prelegeri despre limbile semitice.

* (Pentru participanţii la adunarea generală a Asociaţiunei). Comitetul arangiatoriu din Sighişoară ne trimite spre publicare următoarea invitare:

Adunarea generală a Asociaţiunei transilvane, pentru literatura română şi cultura poporului român, avênd a se ţiné în anul curg. la 3 şi 4 August c. n. în Sighişoara, rugăm cu toată onoarea pre toţi cari voiescu a participa la acea adunare, să binevoiască a ne încunosciinţa despre aceasta, la adresa subscrisului, cel mult până la 25 Iulie c. n., arĕtându-ne totodată, cei cu familie, şi numĕrul membrilor acesteia, cari vor vení, precum şi timpul sosirei, pentru a ne puté îngrigí de cu bun timp de incuartirare.

Sighişoara, 8 Iulie 1879,

Pentru comitet
August Horşa m. p.
direct. desp. XXI
al asoc. trans.

* (Concurs). În urma conclusului representanţei fundaţiunei lui Gojdu din 8—10 Sept. 1878 se escrie concurs pentru trei stipendii de câte 300—400 fl. eventualmente de 200—100 fl. din Fundaţiunea lui Gojdu.

Concurenţii au de a'şi îndrepta petiţiunile instruate cu testimoniile scolastice, cu carte de botez, şi cu atestat de paupertate până la 10 August 1879 către „cancelaria fundaţiunei lui Gojdu“ Budapesta királyutcza 13.

Din şedinţa comitetului representanţei fundaţiunei lui Gojdu Budapesta 7 Iuliu 1879.

* (Convocare). Subcomitetul asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român din despărţĕmêntul al VIII Alba-Iulia convoacă adunarea generală a acestui despărţĕmênt pre 20 Iulie st. n. în comuna Benic, învitând pre toţi iubitorii de înaintarea scopurilor asociaţiunei a se presenta la aceasta

Din şedinţa despărţemêntului VIII. Alba-Iulia în 5 Iulie 1879.

Ioan Pipoş, director. *Rubin Patiţa*, actuariu.

* (Dela curtea din Bucuresci.) M. M. L. L. R. R. Domnul şi Doamna au dat Vineri la palatul din Cotroceni, în onoarea d-lui comite de Hoyos, trimis estraordinar şi ministru plenipotenţiar al Austro-Ungariei, un prânḑ la care a luat parte d. ministru secretar de stat la departamentul afacerilor străine, principele Ipsilanti, trimis estra-ordinar şi ministru plenipotenţiar al Greciei lângă curtea din Viena, mai mulţi înalţi funcţionari ai statului şi persoane distinse.

A. S R. Domnul purta cu această ocasie marele cordon al ordinului regal St. Stefan.

* (Eroii independenţei). În editura magazinului de musică Iosef Sandrovits, calea Victoriei Nr. 16 (Mogoşoi) Bucuresci, a apărut un frumos album care cuprinde 32 fotografii ale oficerilor căḑuţi în resbel pentru independenţa României.

Acest album destinat a serví drept suvenire pentru eroii independenţei costă numai 2 lei noi sau un florin trimis franco.

Vênḑĕtorii din provincii promise au rabat de 30 la sută.

Persoanele care doresc a avé un singur esemplar sau mai multe vor trimite preţul în mărci postale sau bilete hipotecare.

Espediţiunea se face prompt prin postă.

* (Un birtaş isteţ). Un preot sătesc din munţii austriaci după săvêrşirea actului de botez într'un sat învecinat se întoarse cu crîsnicul către casă. Ajungêndu'i pe drum setea se bagă într'o câ rcĭmă şi beau mai multe pătrare de vin. La plată preotul se pomenesce, că n'are bani nici el nici ajutantul seu. El numai decât chiamă pre câ rcĭmariul, îi descopere lipsa păralelor si'l roagă să'i crediteze, cu adausul însĕ, să nu le pună ca la alţi debitori, caracterul sau numele pe uşă. Când, după aceea vine preotul să plătească şi întrebând pre birtaş, cât face datoria, acesta numai decât să repede spre uşă. Preotul de loc îl întreabă: D'apoi tot ne-ai însemnat pe uşă? Câ rcĭmariul atunci îi rĕspunde riḑînd: O, doamne feresce! aici stă numai: „*Dominus vobiscum*“ trei pătrare şi „*spiritu tuo*“ douĕ pătrare.

* (Oile lui Andrássy). Ḑiarul „Obzor“ publică patru telegrame trămise de unii begi bosniaci contelui Andrássy şi guvernului din Seraievo în care se plâng asupra Caimacamului din Dervent, Dr Berks, pre care ei îl numesc îndeobşte Bezirks, adecă căpitan cercual. Mahomedanii serbară adecă o nuntă, la carea după cum se vede din telegramele originale, ar fi trecut peste marginile cuviinţei, pentru care pricină caimacamul 'i-a împrăştiat cu miliţie. Mahomedanii nădăjduesc, că „escelenţa sa graţioasă, Andrássy nu va fi mulţămit cu „Bezirks“; ei se tem, că casele lor preste noapte se vor preface în cenuşe. Dacă dl „Bezirks“ a raportat altmintrelea despre acest incident, apoi este un mincinos“. Jăluitorii se numesc servitorii şi „*oile*“ contelui Andrássy. Telegramele sûnt signate de Rustar beg, Derviş Efendi, Adji Osman beg Kapetanovic în numele Mahomedanilor.

* (Un remediu contra turbatului.) „Gazeta Germaniei de Nord“, anunţă că un medic, d. Offenberg, a vindecat la Wickrath, aproape de Dűsseldorf, o femeie muşcată de un câne turbat, îniectându'i sub pele 20 centigrame de curara (un fel de otravă).

* (O călĕtorie grandioasă). Se scrie din New-York unei foi berlineze: Cât de curênd (finea lui Maiu), se va întreprinde deací o espediţiune grandioasă. Douĕ sute de tineri din cele mai bune familii ale Americei nordice vor intreprinde însoţiţi de o ceată din cei mai buni profesori, o călĕtorie împregiurul pămêntului. Spesele echipării, ale călĕtoriei şi ale proviantului se urcă pentru fie care părtaş la 100 de dolari. Impusul la această espediţiune 'l-a dat unul dintre cetăţenii cei mai bogaţi, Mr. Goodwin. El a cumpĕrat un vapor cu 200,000 dolari, 'l-a arangiat după recerinţele moderne şi 'l-a pus gratis la disposiţiunea escursionistilor. Durata călĕtoriei, care de sigur va fi una din cele mai grandioase călĕtorii de studiu, s'a ficsat pe patru sau cinci luni.

Bursa de Viena

din 11 Iulie n. 1879.

Metalicele 5%	66 80
Împrumutul naţ. 5% (argint)	68 50
Împrumutul de stat din 1860	126 —
Acţiuni de bancă	822 —
Acţiuni de credit	267 25
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 80
London	116 90
Galbin	5 48½
Napoleon d'aur (poli)	9 20½

Economic.

Sibiiu, 8 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.40—5.20; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.50—4.10; Sĕcară fl. 2.70—3.10; Orz fl. 3.10—.—: Ovĕs fl. 1.90—2.30. Cucuruz fl 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.50—0.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 35—40 cr. carne de porc 36—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; ouĕ 10 de 20 cr.

(Secerişul nou). In Ungaria secerişul a început pretutindenea şi în sĕptĕmâna viitoare va începe îndeobşte şi în ţĕrile sudvestice ale monarchiei. Rapiţa în Ungaria e toată secerată, precând în Bohemia seceratul ei începe de-abia acum. Resultatele secerişului din acest an de-ocamdată nu se pot statorí şi poate că doar nici odată părerile economilor în această privinţă n'au fost aşa deosebite ca acum. Se arată însĕ, că în Ungaria locurile mai deloase promit resultate mai bune, ca cele de pe şesuri, cari au pătimit prin ape prea mult şi s'au umplut de burueni. Caracterul general al secerişului se va statorí numai prin îmblătit, carele va aduce positivitate şi în acea privinţă, dacă secerişul grânelor are un resultat mijlociu, sau unul şi mai nefavorabil. Chiar şi cualitatea încă nu se poate preţuí; o parte a grânelor, cari acum se seceră, s'a copt — precum amintisem deja în numĕrul trecut — prea în pripă şi de-aceea poate să aibă firesce numai un preţ mic, precând acele grâne, cari s'au putut coace după lege, ne vor ofera de sigur cualităţi frumoase. Rapiţa are un seceriş de mijloc, dând dela un jugĕr catastral 15—16, ba chiar şi 19—21 mirţe. Cualităţile sûnt mulţămitoare. Sĕcara va avé numai un seceriş mijlociu. Orzul arată o stare diferită, va avé însĕ totuşi un resultat bunişor. Ovĕsul, căruia timpul de până acum nu 'i-a cam priit subt ploi regulate se poate ridica. Cucuruzul e slab şi numai subt împregiurări favorabile se mai poate ridica şi prospera. Dacă nu e rĕu!

Nr. 157—1879. 1—3

CONCURS.

În urma înaltului ordin consistorial dto 24 Maiu 1879. Nr. 1386. B. prin aceasta se escrie concurs pentru parochia de classa a III Şasa-Lupşei, protopresbiteratul Lupşei, cu terminul până în 29 Iuliu a. c. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) folosirea cimiteriului,

b) dela 200 case o ḑi de clacă sau 20 cr. în bani şi

c) venitele stolare regulate prin sinodul parochial, cari toate computate în bani dau un venit anual de 400 fl. 60 cr. v. a.

Doritorii de-a ocupa această parochie au a'şi asterne petiţiunile instruate în sensul statutului organic şi a disposiţiunilor provisorice din 1873, la subsemnatul până în terminul indicat.

Ofenbaia, în 22 Iunie, 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot.

Nr. 819—1879. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci la scoala confesionlă gr.-orient. din opidul Iliei murĕşane, în protopresbiteratul Iliei-murĕşane, se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 29 Iulie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual cu 250 fl. v. a.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei împreunate cu grădină de legumi.
3. 2 orgii de lemne de încălḑit.

Concurenţii vor evé a'şi asterne suplicele lor bine instruite conform statutului organic la adresa subscrisului până la terminul sus însemnat.

Se poftesce, ca doritorii, cari vor se ocupe această staţiune, se fie cântăreţi buni, şi se cunoască limba maghiară.

Gurasadului, 20 Iunie, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopresbit.

Nr. 566—1879. 1—2

CONCURS.

La scoalele grăniţăresci sûnt de oferit 4 posturi de învĕţători dirigenţi şi anume: în Tohanul-vechiu, Vestemu, Spinu şi Lisa, la fie-care cu salariu anual de 300 fl. şi la cea din urmă un post de învĕţătoriu secundariu cu salariu anual de 180 fl. la toate cortel şi lemne de foc.

La Orlat staţiunea de învĕţătoreasă cu salariu anual de 300 fl, pentru cortel 16 fl. 80 cr. şi 9 orgii de lemne.

Cei ce doresc a primí vre-una din aceste staţiuni au a substene suplicile lor instruite cu documentele necesare până în 30 Iuliu st. n. a. a. la „comitetul admiinstrativ de fondul scolastic al fostilor grăniţeri din regimentul român I. în Sibiiu“.

Sibiiu în 10 Iulie 1879.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 25

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 76. Sibiiu, Marți, 3 Iulie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Iulie.

Evenimentele din Austria par a avé influență și asupra grupărei partidelor din Ungaria. Nisuințele de fusiune a „oposițiunei întrunite“ și a deputaților „selbateci“ par a fi luat cu privire la acele evenimente un tempo mai grabnic. Despre aceste „Egyetértés“ scie comunica următoarele:

Bărbații conducětori ai oposițiunei întrunite, cu deosebire contele Albert Appony și Desideriu Szilágyi, a început imediat după desbaterea bugetului a ţiné conferențe confidențiale cu unii deputați distinși, cari nu aparțin nici unei partide anume cu Stefan Bitto, contele Melchior Lonyay, Pavel Hoffman, și a. cu scop a mijlocí o învoire a tuturor elementelor, cari stau pe basa dreptului public. Pertractările bărbaților conducětori n'au avut însě nici un resultat practic, parte fiindcă nu s'a aflat nici un espedient pentru regularea situațiunei financiare, parte fiindcă n'a succes a complana părerile divergente în cestiunea administrațiunei. Cu toate aceste s'a aflat de lipsă din ambele părți a atrage în încercările de fusiune pe Coloman Széll și baronul Pavel Sennyey. Stefan Bitto ar fi plecat încă pe la începutul lui Maiu la Ratot la Coloman Széll, pentru a se convorbí cu dênsul despre lucru. Totodată s'a îndreptat o provocare și către baronul Pavel Senneyey, care declarase, că el nu simte nici o inclinațiune către o oposițiune fără obiect, însě ar fi gata, dacă 'i va permite starea sănětății sale, a conlucra la esecutarea unui espedient financiar. Aceasta se întêmplà în decursul lunei lui Maiu. Într'aceea deputații, cari nu aparțin nici unei partide, fură bine informați despre opoturnitatea fusiunei. Contele Emanuil Pechy, Moriț Wahrmann, Ludovic Horváth, Clement Ernuszt, Báltásár Horváth și alții țin fusiunea necesară, dar numai în modul unui program și cu atragerea lui Colloman Széll și Senneyey. În această afacere și spre acest scop Desideriu Szilágyi a călětoriț acum de curênd la Ratot la Coloman Széll și Széll a venit la Budapesta, unde mai deunădi se discutase în toată privința șansele fusiunei, totdeodata și cu privire la schimbarea, ce a avut loc în Austria în urma alegerilor. Bărbații cari iau parte la convorbiri, socotesc, că din acei 46 deputați ce aparțin partidei liberale și ce mainainte fuseseră deachisti, se vor puté atâți parte câștiga parte îndemna la pasivitate câți sûnt de lipsă pentru a maiorisa pe guvern în oare-care cestiune însemnată; atunci guvernului 'i-ar remâné numai credincioșii personali, pre când o parte însemnată a partidei liberale 'i-ar întoarce dosul.“

Ḑiarul maghiar „Magyar-Orszag“ a descoperit în secretariul de stat contele Zichy-Ferraris un al doilea Várady. Numitul ḑiar acusă adecă pe acest amploiat al statului, că el ar fi primit provisiuni de câte 100,000 fl. pentru a mijlocí neşte afaceri a unei firme cu erariul, că ar fi lucrat pentru nobilitarea unui Ovreu maghiar și ar fi primit 45,000 fl. mită etc. etc. Într'adevěr frumoase stări pentru fericita Ungarie!

Situațiunea în Austria nu s'a clarificat încă, cel puțin nu încât privesce formarea noului cabinet. Un corespondent din Viena al ḑiariului „Pester Lloyd“ susține, că contele Taaffe nu poate construa în momentul dat un cabinet cu o coloare pronunțată.

Întreaga presă europeană se ocupă cu soluțiunea cestiunei ovreiesci în România, care de altcum până la moment se află tot în același stadiu, ce 'l-am schițat în numěrul trecut. Se înțelege, că fiind o parte însemnată a ḑiaristicei în mâni ovreesci, mai multe aprețiări ale acestei soluțiuni sûnt nefavorabile și preserate cu amenințări adese oribile. D. e. se ḑice în multe ḑiare că dacă România nu va respecta voința Europei, puterile vor anula suverinitatea României și vor pune-o earăși sub suzerenitatea Porței. Aceasta combinațiune ridiculă trebue se pară destul de sarbădă mai cu samă cugetând, că chiar în timpul când România era supusă Porții, aceasteia îi era interḑis de-a se amesteca în afacerile ei interne, și că în Turcia și aḑi încă, nici Crestinii, nici Ovreii nu sûnt puși pe aceași treaptă cu Musulmanii, ba ce e mai mult sûnt supuși la neegalitatea cea mai revoltătoare. Emanciparea Ovreilor din România trebuie să se facă, dar Poarta n'are nimic de-a vorbí în cestiune.

Noul cabinet italian este format. Cairoli president și esternele, Villa internele, Grimaldi finanțele, Baccarini lucrările, Perez instrucțiunea, Vare justiția, și Bonelli resboiu.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Șiria în Iuliu 1879. (Dela cursul supletoriu din Arad, pentru învěțarea limbei maghiare). Marți în 1 Iuliu a. c. c. n. era ḑiua, în carea toți învěțătorii de naționalități străine din patrie, aveau să se adune la Arad, pentru a lua lecțiuni din studiul limbei maghiare; conform ord. înaltului ministru de culte și învěțămênt.

S'a și adunat un numěr grozav de învěțători, de diferite naționalități, și anume: Români, (maioritate). Sêrbi, Germâni, Toți etc. etc. Suma tuturora s'a urcat preste o mie. Însinuați pe calea oficiilor politice au fost preste 800, ear neînsinuați, pe basa ordinațiunilor consistoriale, preste 200, va se ḑică suma a fost înspăimêntătoare pentru inspectorul regesc, care n'a visat decât 1 sau 2 sute cel mult.

Era frumos a vedé pre învěțătorii din cottul Hunedoarei, și pre cei din cottul Severinului în costume adevěrat românesci și adecă cu pălărie rotundă, tunică cu șinoare vinete, peptar de haba cu șinoare vinete, cioareci curați și cămașă albă lăsată preste cioareci în jos.

Dar 'și-au și căpětat pentru aceasta gratularea dela foaia maghiară din Arad „Alföld,“ carea nu s'a rușinat în numěrul seu dela 2 Iuliu a. c. a'i numí purcari și ciobani, proști și nedemni de-a fi învěțători!

S'a înșelat însě amar, căci chiar noi am fost cei dintâiu cari am voit să ne convingem despre cualificațiunea acelor învěțători, și conversând cu mai mulți, am aflat, spre cea mai mare bucurie, că toți sûnt destul de cualificați; sûnt preparanḑi absoluți din Arad, Caransebeș și Sibiiu, și vorbesc perfect limba germână!

În alt numěr vine numita foaie a repeta epitetele sale, și a face atenți pre învěțătorii de alte naționalități: că ei, numai chiar pre învěțători români 'i au numit purcari, ciobani etc. etc. ear nici decât pre cei de alte naționalități!

Tot acea foaie în nrul seu dela ....Iuliu a. c. se pune și provoacă familiile române, sêrbe etc. din Arad, ca să primească în cuartir pre învěțătoresele cari au rěmas la Arad pen-

---

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă.*)

(13 urmare.)

VI.

Mihu se lăsà pe un scaun de lângă masă, își rědimà capul pe cot și rěmase vreme îndelungată pierdut în gânduri mistuitoare. Viața îi era ruptă în două; după toate câte a suferit în cele din urmă ḑile, acum se temea, că nici în viitor nu'i mai rěmâne nici o mângăere. Nu se mai îndoia că Marta peste câtva timp se va alina și va perde gândul de dragoste pentru păstor; dar suferințele ei mai grele erau pentru dênsul? Ar fi purtat și aceste suferințe și nu'l mâhnia decât un singur gând: „ce va ḑice lumea?“ Toată viața a trăit astfel, ca lumea să poată vorbí numai bine despre dênsul: așa învěțase de la părinți; așa se obicinuise; așa își găsia cea mai mare din multămirile vieții, și acum deodată vedea risipindu-se partea cea mai scumpă din prețul bogățiilor și al bunelor sale fapte.

Într'un târḑiu el se ridicà, își netezì fruntea apoi grăì încet și fricos:

— Dar ce'mi pasă de gura satului!

După ce rostì aceste cuvinte, fața lui se schimbà; nu mai era Mihu, omul bun și blând, ci omul bogat, căruia nu'i mai pasă de nimeni.

Afară începură să latre cânii.

Mihu eșì.

Erau Mitrea și Simion.

Stăpânul casei îi primì dupăcum se cuvenia, îi duse în casă, apoi după ce'i poftì să șadă, îi întrebà, ce gând bun 'i-a adus la casa lui.

— Pentru ca să nu facem multe cotituri la dreapta și la stânga, rěspunse Mitrea, am venit pentru vorbele slabe pe care le-ați avut cu Cosma.

„Nu are pricină, grăì Mihu rece.

— Adică dě! urmà Mitrea. Cearta a fost din pricina copiilor și vina, pe drept vorbind, nu este nici a unuia nici a altuia. Și fiindcă se vorbesce prin sat, că nu ai fi voitor să'ți dai fata din casă...

„Așa'i! ḑise Mihu, ne vine greu să ne despărțim de dênsa.

— Tocmai fiindcă'ți vine greu, urmà Mitrea, și pe drept vorbind scim că ai puté să faci cum vrei în casa d-voastre; dar fiindcă se vorbesce prin sat că nici fata nu ar cam vrea și nu ai fi tocmai voitor să nu'i faci pe dorință, de oare ce e singura, pe care o ai...

„Așa e! ḑise Mihu multămit. Ținem să o vedem fericită.

— Și fiindcă se vorbesce prin sat, urmà Mitrea, că ai fi hotărît să'ți iai ginere în casă, adică se zidesci de alăturea o casă pentru Marta și ai fi ḑis, că nu rîvnesci la bogăția niměrui căci ai de unde să dai...

„Așa e! ḑise Mihu începênd a se mândrí. Mult, puțin, ne-a dat Dumneḑeu, numai noroc se fie.

— 'L-a dat Dumneḑeu! grăì Simion.

„Și fiind astfel' încheià Mitrea, Cosma s'a gândit, că nu ți'ar fi cu supěrare dacă 'ți-ar înapoia vorba, te-ar ruga să fi bun ertător și să rěmâneți cu cinste ca mai nainte.

Mihu sta turburat înaintea oaspeților sei.

„Așa e, ḑise el, îmi pare bine de vorbele pe care mi le trimite Cosma; dar nu înțeleg cuvintele despre măritișul fetei mele.

Vere Mihule! grăì Simion așeḑat și cam aspru. Să'mi erți vorba, dar ne ești cu supěrare când vrei să ne ascunḑi un lucru, de care se răděmă cinstea casei, de la care venim. Slavă Domnului! satul nu e pustiu și este pe ici pe colo câte un om, care scie ce se petrece prin casele vecinilor. Oameni îți laudă dărnicia și spun cât de mult 'l-ai fi luat în drag pe Miron oierul; eară d-ta voesci acum se arunci vina pentru stricarea logodnei asupra lui Cosma.

„Ferească D-ḑeu! grăì Mihu, sûnt gata să o spun întregului sat, că vina e din casa noastră. Dar prin sat se vorbesce mai mult decât este adevěrat și despre măritișul fetei mele cu Miron până acuma nu s'a luat nici o hotărîre;

---

*) Din „Convorbiri literare“.

tru a'şi însuşí studiul limbei maghiare; căci ei n'au nici paturi, în casarmele arangiate spre acest scop, şi aşa bietele învĕţătorese sûnt nevoite a durmí pe pămênt, avênd de desubt un sac cu pae, ear la cap, drept perină un săculeţ cu paie; alt-ceva absolut nimic! Ei bine! poate că familiile provocate vor să'şi facă milă de bietele dămicele, cari să chinuesc; dar oare familiile române, sêrbe etc. le-au chemat la Arad?!

Să trecem acum la esaminarea, respective alegerea învĕţătorilor cari să remână la curs, şi cari nu, căci toţi nu era posibil.

Nefiind destul de spaţioasă sala preparată spre acest scop, ne duserăm cu toţii în curtea de gimnastică a liceului. Aici venind dl inspector reg. I. Gajdos, ne spuse pe scurt, scopul adunărei, şi numai decât purcese la alegere; chemându'i pre fiecare după comitate.

Acum era ceva plăcut, a audí pre dl inspector ocărând pre învĕţătorii tineri, pentrucă nu sciu limba maghiară, numindu'i leneşi şi trândavi. Oare toţi câţi nu sciu limba maghiară sûnt leneşi? Apoi începù a'i ameninţa cu suspendarea din oficiu dicênd: „majd fog maga sciu, ha kilököm az állásából,“ firesce că învĕţătorii rĕspundeau: „nu sciu d-le unguresce.“ Pre alţii îi ameninţa, că nu'i va lăsa să depună esamenul de cualificaţiune etc. etc.

După aceea începù a'i îndruma către casă: pre unii pentrucă sciu unguresce, pre alţii pentrucă s'au însinuat prea târdiu, pre alţii pentrucă nu s'au însinuat de fel, etc. dar pentru aceea spese de călĕtorie nime n'a căpĕtat, nici chiar aceia, cari veniseră din cottul **Nitra**; ci toţi s'au dus cum au putut.

Eată pentru ce s'au adunat învĕţătorii români la Arad, ca să fie espuşi scandalului!

Aşa ne trebue, că nu ne-a silit nime, ci de bună voie ne-am dus, dacă n'am putut şedé acasă!

Fie'i însĕ aminte fie-cărui învĕţătoriu român cursul acesta, şi pe viitoriu şadă mândru şi frumos acasă; chiar şi în casul când am fi siliţi să mergem!

În fine a'şi dorí, ca venerabilul consistoriu aradan să binevoîască a ne concede ţinerea conferenţelor anuale, pe cari, din causa cursului supletor pentru limba maghiară le oprise.

Nicoliţă.

De lângă Crişul alb, cu finea lui Iunie 1879. (Inspectorul reg. de scoale). Este cunoscut onoraţilor cetitori, că pe ce cale au fost avisaţi învĕţătorii nemaghiari a participa la cursurile pentru limba maghiară.

Am însĕ să fac cunoscut onoraţilor cetitori acea împregiurare, că în ce mod vrea domnul inspector reg. maghiar de scoale (Gajdos Jozsef) să tracteze pe învĕţătorii conf. mai vêrtos pe noi Românii ortodocşi.

Adunându-se învĕţătorii din şase comitate în diua prescrisă pentru începerea cursurilor pentru limba maghiară la locul destinat în Arad, d-l inspector reg. maghiar de scoale în aceeaşi di ţinù mai ântâi o cuvêntare din care ce e drept — fiind-că eu nu sciu limba maghiară — n'am înţeles alta decât *édes magyar nyelv.* Însĕ esplicânduni-se şi în limba română de cătră un învĕţător, pe lângă multe altele, ni se spune că: învĕţătoriul care va scí limba maghiară, strigându-i-se numele, să se arete că scie, după ce de loc va căpĕta o adeverinţă (bizonyitvány) că posede limba maghiară, şi poate se o propună în anul acesta, şi apoi va puté merge cătră casă După aceasta se strigà numele fie-cărui pe rênd, însĕ puţini învĕţători se aflară să scie limba maghiară dar totuşi oare-cum d-l inspector îi cunoscea pre ochi acei învĕţători, cari scieau unguresce; şi aşa mulţi de silă căpĕtau adeverinţă şi puteau merge acasă să propună limba ungurească.

Mai departe d-l inspector pre unii învĕţători nu'i primia de oare-ce nu erau îmbrăcaţi după placul d-sale şi le spunea, că nu sûnt învĕţători şi că nu sûnt vrednici să fie învĕţători; şi aşa se poteau duce mulţi şi de acestia cătră casă.

Apoi d-nul inspector mergea şi mai departe. Erau unii învĕţători cam tineri, sau arătau cumva tineri, cărora le spunea d-nul inspector verde, că va avé grigea, ca unii ca aceia să nu fie mai mult învĕţători, şi aşa aceia earăşi puteau merge acasă. Când ajunse la numele meu, eu încă am rĕspuns că nu sciu, însĕ d-nul inspector îmi dise că: majd megtanulok én tégedet“, cam cu nisce vorbe apăsate; din punctul acela apoi, mai mulţi respundeau, că vreau se meargă cătră casă, eu însĕ n'am căpĕtat adeverinţa până la cinci dile, când a venit dl profesor care avea să ne propună, atunci s'a cetit numele celor primiti, unde eu nu am fost îndus. Vĕdênd eu aceasta am mers la domnul inspector, care'mi aruncà o adeverinţă în mână, însĕ nu numai mie ci la mai mulţi, apoi a trebuit să mergem cătră casă firesce pedestri, că banii în 5 dile ni se gătase.

Acum, de va face d-nul inspector aceea ce a dis, ce va fi de mulţi învĕţători, mai vêrtos de cei tineri cari absolvează preparandia cu succes bun? De sigur vor fi foarte nenorociţi. Sacrificându'şi viaţa şi nisuindu-se să iasă bine cu studiile preparandiale, mai sperând şi o sumuliţă de bani în decurs de trei ani, în urmă, să rĕmână pe strade! Sĕrmanii învĕţători!

I—n.

Vălcele, 30 Iunie 1870. Presupunênd că locul ce ar puté avé ceva interes ar fi să fie noutăţile despre Vălcele şi despre viaţa socială din acest loc, respective despre modul de petrecere al acelor ce s'au adunat aici spre a perde vara ori spre a'şi desmorţí închieturile. Eu îmi închipuesc că dacă aveam norocirea ca să Vĕ întêlnesc la plecare, obiectul comisiunei ce aţi fi avut plăcerea de a'mi da, ar fi fost ca să vĕ scriu ceva despre aceste; şi astfel, eată, şi pe necerute îmi iau voia a vĕ descrie următoarele.

În privinţa locului şi a lucrurilor de aici, nimica nou; după cum 'mi s'a spus toate sûnt cum au fost şi în anii de mai nainte, cu aceea deosebire poate, că timpul este mai frumos acum ca în anul trecut, şi oaspeţi sûnt mai puţini ca de altă dată; necesariile şi confortabilităţile simple şi cam după sĕrăcie, însĕ destul de scumpe, cu deosebire cuartirele. Conposesoratul s'a îngrigiat de urcarea tacselor, însĕ de înbunătăţirea adoptamentelor de băi, 'şi a lăsat timp poate pentru venitoriu; o deosebită critică merită băile de cadă, sau vane, cari sûnt foarte primitive şi lasă totul de dorit în privinţa estetică, respective a curăţeniei, şi în privinţa practicabilităţii technice; de multe ori trebue se recurgă omul la bieţii locuitori de pre delături ca să le facă câte o scăldătoare încăldită cu petrii arse, numai să nu rĕmână nescăldaţi. Aerul este destul de bun, şi locul dela natură bine dotat cu frumseţe; promenada de scânduri foarte potrivită şi de preferit cu deosebire când se consideră din punctul de vedere al năravului ce au şlepurile damelor de-a mătura în urma piciorului şi a rĕscolí pulberea. Pot să se târăe hainele cât de mult că nu fac pulbere, şi nici nu 'şi-ar aduce oaspeţii aminte de ea, dacă nu ar fi prea mult dormitori şi prea târdiu măturători galanţii ospătăriilor de pre marginile promenădii. Apa e destul de bună pentru cură în cualitatea ei atât pentru beut cât şi pentru scăldat, considerându-o firesce în mod laic după efect; cu destulire „Lobogăul“ ar fi escelent dacă ar avé o scurgere ca să se poată înprospĕta batĕr din când în când, şi prin urmare dacă nu ar fi cum este, ca aşa cum ar fi putut să se facă.

În privinţa societăţii adunate, şi a modului de petrecere aici, aceste sûnt, şi una şi alta, de un conţinut micuţ; precum am dis mai sus, oaspeţi sûnt puţini, şi petrecerile în speranţă de-a fi poate mai târdiu; câţi-va comercianţi de prin cetăţile din România, şi câte-va din Braşov, toţi la olaltă cam jumĕtate faţă cu altă jumĕtate de Jidani de prin pregiur; petrecerea consistă în oarĕle de cură dela 5—8 dimineaţa şi dela 5—7 sara, când o musică rea ungurească cântă csárdás, şi noi muncitorii pentru stomahuri de cură începem a tropotí pe scânduri nisuind fie-care cu pocalul în mână de câte 5—6 ori spre fântâna principală de cură şi dela aceasta earăşi înapoi; din când în când mai vedem şi câte un baronaş din sĕcuime, mulţi poate cam golaşi, dară totuşi tot magnaţi.

Obiectul de conservaţie în societatea ungurească este, de când am venit aici, tot Váradi şi ear Váradi; nu pot consuma de loc plăcinta; toţi'l înjură.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 18.

Şedinţa din 12 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasile, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş losif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. Episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Urechiă Vasile A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După lectura şi verificarea procesului-verbal al şedinţei precedente, să comunică o epistolă a d-lui E. Picot, prin care mulţămesce academiei pentru distincţiunea ce 'i-a făcut numindu'l membrul seu onorar.

La ordinea dilei continuarea discuţiunei statutelor.

Inainte de-a întra în desbaterea articolului ce vine la rênd, d. Chintescu luând cuvêntul, dice că i se pare cumcă art. 22 care s'a votat nu e pe deplin complet; căci nu se prevede nimica ce să se facă în cas când unii membrii ar absenta mai mulţi ani. De aceea crede că ací ar fi locul a se adăoga un aliniat.

D. vice-preşedinte provoacă pe dl Chintescu, ca să presente un amendament spre a se puté lua la desbatere.

D. Hodoş dice că aceasta nu poate întra în previsiunile statutelor; aduce aminte că nici în statutele vechi n'a esistat ci s'a prevĕdut în regulamentul dela 1868.

D-nii Babeş şi Odobescu susţin că această cestiune trebue reservată pentru regulament. Casuri, în adevĕr pot să se presente, dară rĕmâne Adunărei totdea-una latitudinea de-a le regulamenta. La articolul acesta însĕ nu admite a se adăoga nimica.

La discuţiunea art. 23 relativ la calităţile ce se cer membrilor academiei la alegere, d. Haşdĕu dice că i se pare prea mult a se cere opere şi activitate literară totdeodată: cea din urmă espresiune cuprindênd tot înţelesul i se pare de prisos cuvêntul opere; căci se poate foarte bine ca cineva să se distingă prin o activitate literară sau scientifică chiar fără a publica opere, cu atâta capacitate încât să fie demn de a fi membru al academiei; poate să

---

aceasta vĕ rog, să le-o spuneţi tuturora.

— Dar a fost vorba, dise Mitrea.

„Da, ca să vĕ spun drept, rĕspunse Mihu, aşa în treacăt a fost; şi dacă ni s'a potriví flĕcăul, apoi cum a fi voia lui Dumnedeu!

— Te înţelegem acum! grăì Semion zimbind, dar noroc să ai de ginere. Ce e drept, flĕcăul nu e bogat, dar e flĕcău, încât să'i fie satului cinste de dênsul.

„Nu'l cunosc, dise Mitrea, dar aşa se dice prin sat.

— Eu îl cunosc, grăì earăşi Simion, şi 'ţi-o spun din inimă.

Mihu sta buiguit între amêndoi, privia cu îndoială când la unul, când la celalalt şi nu scia ce să le dică. El le dete mâna, îi petrecù până la poartă dar nu'şi mai da samă despre cele ce face sau dice.

Ar fi dorit să vie cineva să'l întrebe pentru ce au venit Mitrea şi Simion; dar nimeni nu se arĕta. Se întoarse dar în casă şi începù să umble nedumerit în sus şi în jos. Se simţia cu totul alt om.

„Miron! îşi dise el înseninat. Numele e bun. Se vorbesce prin sat, că aş fi hotărît să'l iau de ginere în casă, că aş fi hotărît să'i zidesc de alături o casă. Câte nu mai scornesc oamenii?.. Dar adecă pentru ce să nu fie cu putinţă... Hm! Cum dice Marta: poate că dacă 'l-aş cunoasce aş judeca cu totul altfel. Să înţelege că am fost cam pripit.

Şi acum începù să dee cu socoteală, că trebue să fie ceva de flĕcăul acela, dacă Marta îl iubia. Vedea în gândul seu cum meşterii lucrează la casă, cum el însuşi împarte porunci, vedea pe Marta cu copilul în braţe şi audia, cum oamenii îşi dic: se vede că o durează pentru Marta. Îi părea că aude cum nepoţii îşi povestesc; Aşa şi aşa era pe vremea, când Mihu îşi luase ginere şi'i zidise o casă.

Era un farmec nespus în toate aceste.

Mihu plecà spre uşe, dar când era se deschidă se oprì şi dise:

„Nu! nu încă! să nu mĕ pripesc! Să vĕd mai nainte, să mai întreb, să mĕ mai chipzuesc, să mĕ încredinţez mai bine, să'l vĕd apoi cu ochii mei.

Earăşi începù să umble prin casă şi să'şi cumpĕnească gândurile.

Deodată faţa lui se întunecà.

Vedea pe Cosma înaintea sa, şi sufletul i se umplea de amărăciune, când se gândia că Cosma ar puté să dică:

— Tot omul cu oameni de sama lui!

„Nu! îşi dise Mihu, eu tot nu'mi dau fata după un cioban, mai bine să rămâe fată mare!

(Va urma).

* (Mioriţa, Cucul şi Turturica). În şedinţa din 23 Iunie a academiei d. V. Alexandri comunicà, că scirile ce a primit, literatura română are să fie în curênd onorată din nou cu ocasiunea sĕrbărilor latine din Francia; căci este anunţat, că se traduc în limba provensală douĕ bucăţi cunoscute Mioriţa şi Cucul şi Turturica.

fie cineva erudit şi să aducă serviţii în sciinţă, şi fără să fi produs opere. In cele din urmă admite şi cuvêntul de opere, dară după aceasta să se pună sau în loc de şi. In acest sens d-lui şi depune un amendament.

D. Chintescu ḑice, că opiniunea d-lui Haşdeu i se pare străină: nu'şi poate închipuí în timpii moderni, ca cine-va să fie erudit fără a'şi manifesta sciinţa prin vre-o operă scrisă; o eruditiune, care nu produce, nu poate fi de o consideraţiune aşa de mare încât să'i dea titlul de preferenţă în academie.

D. Stefănescu declară, că se unesce cu redacţiunea din proiect, însĕ în loc de literară şi sciintifică să se ḑică literară sau sciintifică: propune un amendament pentru această redacţiune.

D. Roman ḑice că argumentele câte s'au adus pro şi contra nu'l pot clarifica încă pe deplin. D-lui crede că pot să fie bărbaţi cari, de n'au putut face sau scrie opere, dară cu o activitate manifestată în deosebite moduri, pot să se facă de-a fi aleşi membrii ai academiei. D-lui citează anume câţiva bărbaţi însemnaţi în Ungaria cari în adevĕr n'au făcut opere, dară au ajuns membrii la academie în consideraţiunea activităţei lor publicistice.

D. Aurelian ḑice că trebue să ne referim la esemple mai bune, la academiile popoarelor mai civilisate: apoi să avem în vedere scopul primordial al înfiinţărei societăţei academice, şi statutelor ei primitive, cari cu drept cuvênt pretind ca membrii să se destingă prin cunoscinţele productive; prin urmare, susţine redacţiunea cu amendamentul d-lui Stefănescu.

D. Babeş ḑice că d-lui a fost acela care a propus în comisiune să fie apreţuită şi activitatea literară sau scientifică. Ideea şi intenţiunea 'i-a fost chiar cea pretinsă de d. Haşdeu; se declară mulţămit dacă în acest înteles se va primí testul comisiunei, dară şi mai mult 'i-ar plăcea ca şi să se înlocuiască în ambele locuri cu sau.

D. Maniu nu se împacă cu teoria, că numai prin opere publicate poate să aibă cineva titluri spre a fi ales; sûnt savanţi cari n'au publicat nimica; dară cu toate aceste, sau ca profesori, sau ca oratori, sau ca colectanţi de documente şi materiale importante, pot să facă onoare adunărei de ar fi chiemaţi în sînul ei. Nu e bine să se arate o rigoare escesivă, ci a se lăsa academiei facultatea de apreţiare. Se pronunţă pentru amendamentul d-lui Haşdeu.

D. Sion cere a se face distincţiune între opere şi activitate: nu înţelege ca această din urmă adecă activitatea într'un mod speculativ sau fantastic, fără opere serioase şi de valoare, să dea titlul cuiva spre a fi ales membru al academiei. Citează ca esemple oameni cu activitate literară foarte sgomotoasă, dară cari cu toate aceste n'au făcut nimic serios, nici un serviţ util limbei sau literaturei. De aceea d-lui ar fi dispus a propune un amendament mai rigoros; cu toate aceste, vĕḑênd că adunarea e destul de luminată, cere închiderea discuţiei prin punere la vot a articulului.

D. Laurian ḑice că ḑespre redacţiunea acestui articol i se pare în adevĕr inutil a mai discuta, dară cere ca, înainte de a se pune la vot, să se completeze adăogêndu-se: „şi cari totodată să bucură de „o viaţă respectabilă.“ D-lui ţine la prescripţiunea aceasta care figurează în vechile statute: afirmă că nu trebuie să se înlăture valoarea principală a persoanei ce s'ar pune la alegere; crede că academia e datoare să manţină această prescripţiune in toată puterea sa. De aceea propone un amendament susţinut de d-nii Hodoş şi Chintescu.

D. Haşdĕu ḑice că asemenea prescripţiune putea să aibă loc în statutele vechi. Acuma însĕ când corpul acesta este constituit, ar avé aerul a spune că s'a făcut vre-un pĕcat care n'ar trebuí să se repete. D-lui nu scie să se fi ales cineva fără viaţă respectabilă şi nici se teme a se face în viitoriu vre-o alegere atât de nefericită încât să aducă desonoare corpului. Pentru aceasta aduce aminte pe Solon care când fu întrebat de ce în legile sale nu prescrie o penalitate pentru paricidi a respuns, că e de prisos, fiindcă nu se poate închipuí posibilitatea unei asemenea crime. De aceea este contra acestui amendament.

D. Babeş arată că propunerea aceasta s'a desbătut şi în comisiune cu toată seriositatea; maioritatea însĕ n'a admis idea d-lui Laurian pe consideraţiune, că nici trebuie să se presupună că douĕ treimi din academie ar puté alege un membru de o moralitate nesuferită; apoi şi natura elastică a conceptului de probitate poate să provoace confusiune în aplicarea sa. Crede că aceste consideraţiuni recomândă susţinerea redacţiunei proiectului.

D. Maniu de şi apreţuesce premisele d-lor Haşdĕu şi Babeş, totuşi nu vede nici un inconvenient în propunerea d-lui Laurian. A cere probitate şi viaţă respectabllă dela un candidat este cea ântâiu consideraţiune ce trebuie să o aibă în vedere un corp care representă o instuţiune de stat. De-aceea nu vede pentru ce s'ar respinge amendamentul propus.

D. Alecsandri ḑice că cu amendamentul ce se propune s'ar crede că se lucrează la un codice penal. Se vorbesce de probitate şi de viaţă respectabilă dară cum se mĕsură şi cum se judecă aceasta? crede că corpul aceata e destul de serios pentru ca să apresuiască lucrurile la alegeri. Apoi trebuie să se aibă în vedere că la asemenea casuri, operele, producerile geniului şi ale spiritului, eară în viaţa privată aduce pe un om în sînul unui corp savant. Conchide a ḑice că nu e de demnitatea academiei a primí asemenea propunere.

D. Sion, în urma preopinentului, face o singură obiecţiune, că dacă nu s'a admis prescripţiunea de espulsiune a unui nou membru, în casuri nefericite, e de prisos a se face o prescripţiune de asemenea natură, la întroducerea unui membru în sînul academiei.

Se cere închiderea discuţiunei şi se admite.

Se pune la vot mai ântâiu amendamentul d-lui Haşdĕu, şi se respinge.

Se pune la vot amendamentul d-lui Stefănescu admis şi de comisiune, şi se admite.

Se pune la vot amendamontul d-lui Laurian şi cade.

Art. 23 rectificat, cu amendamentul menţionat al d-lui Stefănescu, se adoptă de maioritate.

Art. 24 se admite fără discuţiune.

La art. 25 relativ la discursurile de recepţiune, d. Stefănescu cere a se sterge cuvêntul de preferenţă, ca recipiendul să poată trata în libertate ori-ce subiect, fără a fi îngrădit la ramurile desvoltărei naţionale, căci dacă de esemplu, un om de sciinţă ar voí a trata un subiect de sciinţă pură, să o poata face fără impedecare.

D. Aurelian nu se unesce cu propunerea d-lui Stefănescu. Scopul înfiinţărei societăţei academice a fost de a cultiva limba naţională şi a studia ţara. Comisiunea dară cu drept cuvênt şi bine a propus ca cuvintele de recepţiune să se facă cu preferenţă pentru lucrări privitoare la ţara noastră. Cu aceasta nu vede a se înţelege ca membrii să nu trateze subiecte în afară de acele ale ţĕrei, susţine însĕ că avem lipsă de lucrări privitoare la România, atât în sfera literară cât şi în cea scientifică, că Acadmmia trebuie să accentueze preferenţa sa pentru lucrările de interes local.

În urma acestor lămuriri, adunarea consultată, admite articolul.

La discuţiunea art. 26, d. Chintescu, luând cuvêntul, ḑice că acest articol îl află de prisos. Nu înţelege latitudinea ca un membru dintr'o secţiune să poată fi chiemat a lucra şi în altă secţiune. Ori e serioasă împărţirea în secţiuni, ori nu; dacă e serioasă, trebuie ca fie-care să lucreze cu compententă în secţiunea sa. Altfel nu vede decât confusiune.

D. Maiorescu aduce aminte că avem o singură academie împărţită în 3 secţiuni; pe când fie-care, dacă ne am pune în situaţiunea institutului francez, ar forma o academie separată. Apoi în Francia scim, că unii membrii, pentru universalitatea cunoscinţelor lor, sûnt membri în mai multe academii. Ori cât de specialisate fiind sciinţele, totuşi se află bărbaţi cari se disting în mai multe ramure; poate un om de litere să serve cu folos la o secţiune de sciinţe sau de istorie şi vice-versa. D-lui în secţiunea literară, de esemplu, ar avé necesitate a consulta pe unii din membrii secţiunei istorice sau de sciinţe, atunci de ce să fie impedecat? Nu e bine să lucreze secţiunile în mod isolat, ci pe cât se poate să ajungă la o unitate; şi ori-ce înlesnire a acestei unităţi o crede ca bine venită.

D. Stefănescu e de părerea d-lui Chintescu. Tocmai fiindcă sciinţele sûnt specialisate, crede că n'am puté fi universali; şi când cel competent în literatură, de esemplu, s'ar amesteca în sciinţe fără competenţă n'ar face decât încurcături. De aceea, d-lui, spre a împăca pe toţi, propune un amendament în cuprinderea următoare: „După cuvintele: unei alte sec„ţiuni, să se adaogă cuvintele: spre „a lua parte la lucrările sale, „însĕ numai cu vot consulta„tiv, în loc de-a face tot-odată „parte şi din acea.“

D. Ionescu, analisând propunerea d-lui Stefănescu, o combate cu mai multe argumente. După redacţiunea proiectului vede o idee fericită ca la lucru să se împreune mai mulţi; apoi că totdea-una este o maioritate care chiamă pe alţii spre conlucrare. Nu crede că din această conlucrare poate să resulte vre-o perdere, un om de sciinţe într'o congregaţiune istorică poate să şi profite şi să fie şi ascultat. Nu vede nici un pericul întru aceasta, şi de aceea se pronunţă contra d-lui Stefănescu.

D. Roman ḑice că fără a se ocupa de presupunerea perturbaţiunilor ce s'ar aduce în secţiuni cu acest dispositiv, totuşi îl crede de prisos. Se unesce cu d. Chintescu spre a se suprima acest articul.

D. Hodoş aprobă redacţiunea proiectului, însĕ cu adăogirea propusă de d. Stefănescu.

D. Alecsandri ḑice că ţinta academiei este de-a respândí luminile, ori-ce secţiune crede că este focar de cunoscinţe, şi toate împreună nu pot să aibă decât un scop şi un resultat, lumina. Nu vede nici un pericul, nici un inconvenient, de-a se chema un membru dela o secţiune la alta, mai ales când se poate să fie un spirit universal care e nevoe chiar de-a fi consultat şi ascultat.

Se cere închiderea discuţiunei şi se primesce.

Se pune la vot amendamentele d-lor Chintescu şi Stefănescu, şi se resping cu maioritate. Redacţiunea proiectului se admite.

La art. 27 d. Sion observă că aici ar fi locul să se pună o sancţiune care să prevadă ca membrii ce nu vor vení la oara ficsată pentru ţinerea şedinţelor să piardă dreptul la diurnă. Dară observându-se că aceasta e cestiune de regulament, d-sa renunţă la propunere, eară articulul se votează cu foarte mici rectificări.

La art. 28 d. Laurian observă că earăşi nu se prevede nici o sancţiune pentru casurile când membrii nu 'şi-ar îndeplini sarcinele. Se observă că e cestiune de regulament şi articulul se votează cu unanimitate.

Vice-preşedinte: G. Bariţ.
Secretar ad-hoc: G. Sion.

Varietăţi.

* (Denumiri). S'a numit caplani militari clasa 2 în reservă: Petru Ostate, paroch în diecesa greco-catolică a Gherlei; Ilie Ilica, paroch în diecesa greco-orientală a Aradului; Dimitrie Micu alias Clain, paroch în archidiecesa gr. cat. a Blajului.

* (Transferare). Locotenentul Pavel Munteanu supracomplet în reg. de infanterie Nr. 31 se transferă dela detaşarea sa earăşi la regiment.

* (Necrolog). *Nicolae Florea Orghidan*, comerciant şi membru al gremiului şi a mai multor societăţi de binefacere a trecut din viaţa pămêntească înpărtăşit cu st. taine în 30 Iunie st. v. la 4 oare după prânḑ în etate de 87 de ani.

Cu profundă durere aduc aceasta la cunoscinţă tristii fii şi fiice Maria vĕd. A Georgiu, Carolina măritată V. Stefan, Elena măritată G. Georgiu, Vasilie, Alecsandru, Zinca măritată N. Mihĕlţan, Eufrosina măritată St. Blebea, vĕduvul ginere I. Tipeiu, nepoţi, nepoate, strănepoţi şi strănepoate.

Remăşiţele pămêntesci ale rĕposatului se vor înmormênta Luni în 2 Iulie st. v. la 3 oare după prânḑ din strada Ciocrac, Nr. 1530 în cimiteriul bisericii St. Nicolae din suburbiul Scheiu.

Braşov în 30 Iunie st. v. 1879.

* (Mulţămită publică). Direcţiunea scoalei capitale române gr. or. din Zernesci îşi ţine de plăcută datorinţă a esprima adênca sa recunoscinţă tuturor acelor domni şi doamne, cari ne onorară cu presenţa la esamenele de vară ţinute în 17 Iuniu a. c. st. v. cu elevii şi elevele dela aceasta scoală sub presidiul meritatului domn George Belisimus, directorul scoalei capit. rom. gr. or. din Braşov ca comisar protopopesc, şi în special prea stimaţilor domni Nicolau Strĕvoiu advocat şi deputat dietal, Nicolau Penciu jude reg. cerc. Nicolau Garoiu advocat şi Ioan Gogonea provisor, cari prelângă onoarea, ce ne-au făcut cu presenţa d-lor în tot decursul esamenelor, au binevoit a dona parte o sumă frumoasă de bani parte cărţi de scoală pentru a se distribuí ca premii elevilor cari s'au distins prin moralitate şi diligenţă.

Primească dar toţi acestia mulţămita cea mai sinceră pentru interesul arĕtat faţă cu scoala şi ofertele aduse întru promovarea învĕţămêntului.

Zernesci în 25 Iuniu 1879.

Direcţiunea scolară.

* (Cursul învĕţămêntului limbei maghiare). În urma cerculariului Escelenţei Sale d-lui ministru de culte şi înstrucţiune publică dto-26/5 Nro 13620 a. c. învĕţătorii români din patrie s'a adunat în considerabil numĕr de 240 la cursul pentru învĕţarea limbei statului în Cluj.

Acesti'a s'au întrunit în societatea „*Reuniunea autodidactică*“, ce are de scop perfecţionarea învĕţătorilor în sciinţele pedagogice şi progresarea în ceialalţi rami de sciinţe.

* (Steaua Dobrogei) este numele unui ḑiar fundat în noua provincie a României. Acest ḑiar apare în Tulcea cu următoarea programă:

„Steaua Dobrogei“ va avé misiunea de a se ocupa esclusivamente numai de interesele şi afacerile locale adecă de acele interese și a faceri, care vor fi relative la înflorirea comerciului, la încurăgiarea industriei, la desvoltarea instrucțiunii publice, la pogresarea agriculturei ce stă în amorțire și care n'a luat nici avênt din starea primitivă; în fine se va ocupa — ḑicem —de tot ce ar puté să dea resultate folositoare tuturor afacerilor de interes general.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 14 Iuliu n. Ministrul Stremayr fu ales cu unanimitate în curia primă a proprietarilor mari din Bucovina. „Presse“ comunică din Sofia întrarea solemnă a principelui Alecsandru.

Berlin, 14 Iulie n. „Monitorul“ publică denumirea ministrului Maybach de șef al oficiului împerial pentru drumurile ferate, a lui Hoffmann de ministru al comerciul, a lui Putkamer de ministru al instrucțiunei și a lui Lucius de ministru al agriculturei.

London, 14 Iuliu n. Secretariul de stat Bourke declarà, că cabinetul rusesc a desmințit, că operațiunile la gurile Atrecului ar avé de scop o înaintare cătră Merw.

Posta din urmă.

„Deutsche Zeitung“ în nrul seu de duminecă, cu privire la scandalele din Ungaria învinuind greu rasa maghiară de nedreptățile făcute Nemților, Slavilor și Românilor, prorocesce că se poate, ca nu numai soartea lui Tisza să fie sigilată, dară să vină și o catastrofă preste Ungaria, mai mare decât o schimbare de sistem.

Bursa de Viena

din 14 Iulie n. 1879.

Metalicele 5°/0	67 15
Împrumutul de stat din 1860	126 25
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 75
London	115 80
Galbin	5 47
Napoleon d'aur (poli)	9 20

Economic.

Sibiiu, 11 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.50—5.30; Grâu sĕcăreț, fl. 3.60—4.20; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Orz fl. 3.10—3.20: Ovĕs fl. 1.90—2.30. Cucuruz fl. 2.80—3.20; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.25—1.30; Semênță de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.50—0.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34. Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de vițel 35—40 cr carne de porc 36—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 29 Iulie și 30 Aug. imob. lui Iuon Fodony și soți în Poieni (judec. cerc. Hațĕg); în 6 August și 9 Septemvre imob. lui Stefan B. Veres în Bacĭfalĕu; în 3 August și 16 Sept. imob. moștenitorilor după Petru Wallmer în Brașov (trib.) în 19 Iulie imob. lui Pavel Salmen în Amnaș (trib. Sibiiu); în 31 Iulie și 30 August imob. lui Zacharie Lenghel și soției sale în Capnicbaia (judec. cerc. Șomcuta-mare); în 25 Iulie imob. lui Țilica Veres și soției sale în Dengheleag (judec. cerc. Gherla); în 25 Iulie și 26 August imob. lui Simion Vancea în Mezősály (trib. Turda); în 4 August și 4 Septemvre imob. lui Nicolae Matei în Batin (judec. cerc. Gherla); în 29 Iulie și 30 August imob. lui Onuț Bruzla în Odorheiu (trib. Ibașfalĕu); în 13 August și 13 Septemvre imob. lui Natu Dirlă în Boșa (trib. Cluj); în 7 August și 6 Sept. imob. lui Iuon Bokor jun. și sen. în Hunedoara (judec. cerc.); în 23 Iulie imob. lui Iuon Gazda în Sântimre (judec. cerc. Aiud); în 1 Aug. și 2 Septemvre imob. lui Iuon Molnár în Boroșneul-mare (judec. cerc. Sângiors); în 30 Iulie și 30 August imob. lui Iuon și Măriei Lutsch (trib. Bistrița); în 2 Septemvre imob. Catarinei Gross în Roșia; în 25 Iulie imob. lui Francisc în Sibiiu (trib.); în 30 Iulie și 30 August imob. lui Mihail Oprea în Laborfalĕu (judec. cerc. Sângiors).

Nr. 133 presid. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoreasă la scola comunală de fetițe din opidul Hațeg se deschide prin acesta concurs cu terminul până la 15 August 1879 st. n.

Emolumentele sûnt:

în bani 400 fl. v. a. și cuartir.

Doritoarele de-a competa la acest post au a'și așterne concursele sale bine înstruate cu documentele recerute și cu deosebire despre cunoascerea limbilor patriei române și maghiare la scaunul scolastic comunal în Hațeg.

Dela presidiul magistratului opidan.

Hațeg în 7 Iulie 1879.

Vots m. p.,
presid. sub.

Nr. 157—1879. 2—3

CONCURS.

În urma înaltului ordin consistorial dto 24 Maiu 1879. Nr. 1386. B. prin aceasta se escrie concurs pentru parochia de classa a III Șasa-Lupșei, protopresbiteratul Lupșei, cu terminul până în 29 Iuliu a. c. în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) folosirea cimiteriului,

b) dela 200 case o ḑi de clacă sau 20 cr. în bani și

c) venitele stolare regulate prin sinodul parochial, cari toate computate în bani dau un venit anual de 400 fl. 60 cr. v. a.

Doritorii de-a ocupa această parochie au a'și asterne petițiunile instruate în sensul statutului organic și a dispositiunilor provisorice din 1873, la subsemnatul până în terminul indicat.

Ofenbaia, în 22 Iunie, 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot.

Nr. 819—1879. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei învĕțătoresci la scoala confesionlă gr.-orient. din opidul Iliei murĕșane, în protopresbiteratul Iliei-murĕșane, se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 29 Iulie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual cu 250 fl. v. a.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei împreunate cu grădină de legumi.
3. 2 orgii de lemne de încălḑit.

Concurenții vor evé a'și asterne suplicele lor bine instruite conform statutului organic la adresa subscrisului până la terminul sus însemnat.

Se poftesce, ca doritorii, cari vor se ocupe această stațiune, se fie cântăreți buni, și se cunoască limba maghiară.

Gurasadului, 20 Iunie, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopresbit.

Nr. 566—1879. 2—2

CONCURS.

La scoalele grănițăresci sûnt de oferit 4 posturi de învĕțători dirigenți și anume: în Tohanul-vechiu, Vestemu, Spinu și Lisa, la fie-care cu salariu anual de 300 fl. și la cea din urmă un post de învĕțătoriu secundariu cu salariu anual de 180 fl. la toate cortel și lemne de foc.

La Orlat stațiunea de învĕțătorească cu salariu anual de 300 fl, pentru cortel 16 fl. 80 cr. și 9 orgii de lemne.

Cei ce doresc a primí vre-una din aceste stațiuni au a substene suplicile lor instruite cu documentele necesare până în 30 Iuliu st. n. a. a. la „comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grănițeri din regimentul român I. în Sibiiu“.

Sibiiu în 10 Iulie 1879.

Însciințare.

În **4 August 1879** se va ține în fața locului a **2-a licitație** esecutivă a bunului **Avrig** (Freck), în apropierea Sibiiului. La această împregiurare se fac atenți toți iubitorii de o frumoasă economie de parc.

Condițiile se pot vedé la tribunalul din Sibiiu ca for pentru cărțile funduare. [30] 2—3

Depuneri de capitale
pentru fructificare

se primesc la institutul subsemnat:

cu $5\frac{1}{2}\%$ interese fără denunciare, putêndu-se ridica depunerea oricând la moment;

cu 6% interese sub condițiunea de-a se denuncia institutului ridicarea depunerii cu 3 luni înainte;

cu $6\frac{1}{2}\%$ interese sub condițiune de-a se însciința ridicarea cu 6 luni inainte.

Interesele încep cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerei capitalului și înceată cu ḑiua premergĕtoare ḑilei, în care se ridică depunerea cu acel adaus însĕ, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puțin 15 ḑile.

La dorința deponentelui se pot stabilí în ḑiua depunerei capitalului și condițiuni speciali de esolvire, cari se înseamnă apoi în libel și în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalități speciali.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentelui se resolv tot de-a-una în ḑiua primirei.

Asemene se pot efectuí prin postă anuncieri și ridicări de capitale.

Sibiiu, 11 Iuliu 1879.

„Albina,“
Institut de credit și de economii.

[31] 1—4

Neoplanta.
1875.
Medalià de argint.

Seghedin.
1876.
Medalià pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[27] 3—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

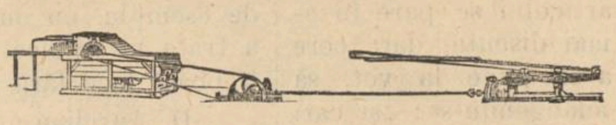

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 26

Nr. 77. Sibiiu, Joi, 5 Iulie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Iulie.

Istorioarele de scandal despre corupţiunea oficiilor administrative superioare în Ungaria se înmulţesc pe ḑi ce merge. Când cetesci ḑiarele maghiare şi cu deosebire descoperirile mai nouĕ ale ḑiariului „Magyarország“ te creḑi a fi transpus în Asia sau cel puţin în Turcia, unde pelângă plătirea unei sume oare-care toate sûnt posibile. Scandalul cel mai nou 'l-a provocat o declaraţie, făcută de interprenorul Arnold Adam sub titula „corupţiune în ministeriul de comunicaţiune.“ Acest domn spune în ce mod s'a purces la conferirea lucrărilor la edificarea drumului de fer Gömör. Statul s'a păgubit cu fl. 260,000 şi amploiaţii au ţinut o conferenţă formală, cum au se împartă câştigul între ei. La altă conferire a unor lucrări statul earăşi s'a păgubit cu 25,000 fl. Toate aceste d. Adam le-a împărtăşit ministrului de comunicaţiune Pechy, el a numit şase mărturii în viaţă, care pot confirma cele afirmate de dênsul. În anul 1877 ministrul a promis lui Adam a preda causa procurorului. Însĕ nimic n'a făcut. În sfêrşit Adam s'a plâns la Iudex curiae Mailat care 'i-a dat sfatul a se adresa către Împĕratul. Prin rescript împĕrătesc ministrul Pechy fu provocat a raporta despre causă respective a o resolví. Cu toate aceste nimic nu s'a întreprins în această afacere.

Despre crisa ministerială din Austria „Deutsche Zeitung“ ḑice, că în curênd ministrii Glaser, Mannsfeld şi Chlumesky vor eşí din cabinet, pre când ceialalţi ministrii vor remâné în oficiu. Cabinetul Stremayr-Taaffe reconstruat va păşí înaintea senatului împerial şi va încerca a continua afacerile.

Despre cestiunea Ovreilor în România n'avem de-a înregistra de astădată nimic nou, decât unele păreri ḑiaristice. „Românul“ ḑice, că propunerea Mărzescu a escitat nemulţamirea opiniunei publice din toată lumea civilisată. România este în pericul, a perde îndoit atâta cât s'a dobândit prin vitejia soldaţilor români în anul 1877.

„Binele public“ combate în mod energic propunerea de soluţiune a guvernului pentru neutralisarea Ovreilor după categorii. El ḑice că propunerea maiorităţii comisiunei corespunde pe deplin art. 44 din tractatul dela Berlin, căci acest articol nu pretinde alt ceva decât, ca credinţa religioasă să numai fie pentru nime o causă, a'l oprí dela drepturi cetăţenesci şi politice. Ear îndigenatul este o cestiune cu totul internă, la care puterile străine n'au a se amesteca.

„Telegraphul“ susţine, că nu sûnt prospecte pentru ca cestiunea Ovreilor să se resoalve altcum decât în înţelesul propunerei maiorităţii comisiunei; deci una din două: sau se retrage ministeriul, sau se disoalvă camerile. „Telegraphul“ provoacă pe guvern a continua lupta şi dacă camerile nu voiesc a se capacita să le disoalve şi ţara va alege alţi bărbaţi, cari cunosc împregiurările mai bine.

„Daily Telegraph,“ ocupându-se cu cestiunea Ovreilor din România, constată că Austria n'a întrebuinţa mijloace pentru a silí pe România la o soluţiune favorabilă Ovreilor.

Înmormêntarea Metropolitului Blajeviciu.

Consistoriul archidiecesan din Cernăuţi comunică scirea despre moartea Metropolitului lor în următoriul chip:

Înalt Preasânţia Sa D-nul

TEOCTIST BLAJEVICIU,

archiepiscopul Cernăuţilor şi Metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei, Cavaleriu al ordinului coroanei de fer clasa III., preşedinte al sinodului metropolitan, membru al dietei din Bucovina şi al senatului imperial în casa magnaţilor ş. c. l.

a adormit în Domnul în reşedinţa sa archiepiscopească Mercuri în 27 Iunie (9 Iulie) 1879 în vêrstă de 73 ani ai vieţii sale.

Remăşiţele pămêntesci ale preasânţitului adormit, aşeḑate în sala de representare a reşedinţei archiepiscopesci, se vor strămuta cu procesiune bisericească la biserica catedrală Vineri în 29 Iunie (11 Iulie) a. c. la 3 oare după ameaḑă ḑi unde spre sară la 7 oare se va începe priveghiarea de noapte.

Sâmbĕtă în 30 Iunie (12 Iulie) a. c. la 8½ oare dimineaţa se va începe liturgia serbătorească, eară la 10 oare rênduiala înmormêntărei şi după aceasta se vor duce remăşiţele pămêntene ale repausatului Metropolit la cintirimul comunal, spre a se aşeḑa în cripta menită pentru înmormêntarea archiereilor.

Aducêndu-se spre scire publică repausarea mult regretată a venerabilului şi mult iubitului nostru archipăstoriu, învităm cu toată cuviinţa înaltele diregătorii bisericesci, civile şi militare, p. t. oficiolate, scoale, corporaţiuni şi societăţi, pre prea onoraţii patroni bisericesci, clerul şi poporul ortodocs, pre amicii şi cunoscuţii adormitului, precum şi pre toţi creştinii evlavioşi, ca se binevoiască a lua parte la solemnităţile funebrale.

Cernăuţi, în 28 Iunie 1879.

Consistoriul archiepiscopiei.

Programul

pentru serbarea funebrală a înmormêntărei remăşiţelor pămêntene ale Inalt Prea sfinţitului Archiepiscop şi Metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei ***Teoctist Blajeviciu.***

1. Adormind în domnul Înalt Preasânţitul Archiepiscop şi Metropolit, remăşiţele pămêntene ale repausatului archiepăstoriu s'au aşeḑat în sala de representare a reşedinţei archiepiscopesci conform prescriptelor rituale ale sfintei biserici, unde după ce se făcù de senatul consistorial panachida solemnă, urmează cetirea neîntrerupta ḑi şi noapte a evangeliei şi a psaltirei.

2. Vineri în 29 Iuniu (11 Iuliu) 1879 la 3 oare după ameaḑi se va strămuta trupul adormitului metropolit la biserica catedrală cu procesiune bisericească funcţionând 25 preoţi şi 2 diaconi.

3. Dintre preoţii funcţionari se vor desemna 6 preoţi de-a scoate pre Înalt Preasânţitul adormit din reşedinţă până pe caravan şi apoi de a'l aduce în biserică. Aceiaşi vor avé earăşi a'l scoate din biserică până pe caravan şi apoi a'l duce până la mormênt.

4. Îmediat după aşeḑarea Preasânţitului adormit în biserica cate-

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

(14 urmare.)

VII.

Casa lui Mihu era tristă şi mâhnită; tinereţa şi darul veseliei periseră dintr'ênsa.

Safta, harnica gospodină, şedea retrasă şi tăcută, ciasuri întregi fără de nici o treabă şi departe de plăcutele grigi ale casei. Dumneḑeu îi dăduse destul; avea din ce să trăească şi nu se temea că'i vor rĕmâné copii necăpătuiţi.

Mihu, stăpânul mândru de bogăţiile sale, dimprotivă, din zori de ḑi până în sara târḑie muncia alăturea cu slugile. Feciorii îi erau încă tineri, le mai rĕmânia destulă vreme să muncească.

Marta, în sfêrşit, era blândă, harnică şi tot de-auna în voe bună, gata de a zimbí celor ce'i privesc în faţă; dar ea nu mai era copila sburdalnică ce resfăţa lumea prin neastêmpĕrul veseliei. De pe o ḑi pe alta sângele îi pieria din obraji şi vinele tot mai mult îi străbăteau prin peliţa albă a mânilor.

Despre întêmplările petrecute nimeni nu mai cuteza să vorbească şi această tăcere, purtarea liniscită şi prefăcuta uitare îl umpleau pe Mihu de îngrigire. Par'că se temea de ceva şi ori unde privia, el nu vedea decât o mustrare ascunsă. Sub acoperemêntul casei sale era mereu nedumirit, ear când eşia între oameni, nu'şi mai găsia cumpĕtul şi buna chibzuială de mai nainte, fiindcă se scia judecat în taină şi nu cunoscea judecata lumii. Ar fi dorit să vadă pe cineva plângênd, dar nimeni nu plângea. Ar fi dorit să'l mustre cineva; dar nimeni nu cuteza. Ar fi dorit să se mai întêmple ceva; dar întêmplările se înşirau după obiceiul vremilor. Nu putea să'şi dee samă ce doresce; simţia însĕ, că lucrurile îl supĕră şi că nu mai pot rĕmâné cum sûnt. Toată casa i se schimbase, fără ca să poată înţelege destul de lămurit, pentru ce? Inima i se umplea de amărăciune, când vedea că nimeni în lume nu'şi mai deschide sufletul înaintea lui şi că au ajuns a fi străin chiar şi între păreţii casei sale.

Adeseori sta şi privia aşa în lume, da din umeri şi earăşi urma lucrul. Era o supĕrare în casă, dar avea să treacă şi asta.

Ḑilele treceau însĕ şi nimic nu se schimba.

De pe o ḑi pe alta îşi perdea răbdarea, se mănia fără ca să scie pe cine şi'i venea poftă de ceartă. Perduse ceva ce nu mai putea găsí; era obicĭnuit cu o mulţime de lucruri care nu se mai puneau în cale; îi lipsea rostul obicĭnuit şi ticna de toate ḑilele.

Cosma îi sta Mihului greu pe inimă. El era vinovat de toate; pentru el se urmaseră lucrurile cum s'au urmat. Dar socoteala era încheiată şi Cosma par'că nu mai era pe faţa pămêntului.

Într'o Duminecă întorcêndu-se de la biserică, Mihu găsì pe Safta şeḑênd singură la fereastra din casa cea mare. Atât era de adêncită încât tresărì când îl simţì întrând în casă.

Mihu nu se mai putù stăpâní.

— La ce te gândesci, nevastă? grăì el.

„La ce să mĕ gândesc? îi rĕspunse ea. Şcii cum sûnt gândurile: vin cu sila şi se duc fără de veste.

— Aşa e! ḑise Mihu uşurat.

Dar, când ochii lor se întêlniră din nou, el vĕḑù furişindu-se o lacrimă din ochiul soţiei sale.

— Safto! ḑise el cam aspru. Prea te dai după fată.

„Dar n'o veḑi, cum e? îi rĕspunse nevasta cu amărăciune.

— Ce ḑice? întrebà Mihu neliniscit.

„Nimic!“ grăì Safta. Nu vrea să se dee în vorbă cu dênsul.

Mihu rĕmase câtva timp cuprins de o vie îngrigire.

— Satto! grăì el hotărit. Să o mărităm după el.

„Fă cum vrei, rĕspunse ea.

— Să fac cum vreau? ḑise Mihu. Ori nu vĕd că v'aţi pierdut odihna şi v'aţi schimbat firea. O să mĕ duceţi până la anul tot aşa, vreau cum vreţi voi, drală se va sevêrşí de 3 preoţi şi 1 diacon serânda mică.

---

*) Din „Convorbiri literare“.

5. După serânda mică până la începerea privighierii, şi apoi după privighiare toată noaptea până la începerea meaḑănopţîndei şi a mânecândei va urma neîntrerupt cetirea evangeliului şi a psaltirei.

6. Spre sară la 7 oare se va începe de 7 preoţi şi 1 diacon priveghiarea de noapte.

7. Aceia şi 7 preoţi şi 1 diacon vor şi liturgisí Sâmbătă în 30 Iuniu (12 Iuliu) 1879, începênd liturgia la 8½ oare dimineaţa.

8. La 10 oare dimineaţa se va începe de 25 de preoţi şi 2 diaconi desemnaţi rêndueala înmormêntărei.

9. După eşirea preoţilor funcţionari din altariu şi ocuparea locurilor împregiurul raclei repausatului archiepiscop se va ţiné înainte de-a se începe rêndueala înmormêntărei o cuvêntare funebrală în limba românească de archimandritul Arcadiu Ciupercoviciu.

10. După finirea rênduielei de înmormêntare se vor strămuta osămintele repausatului cu procesiune bisericească, funcţionând aceia şi 25 preoţi şi doi diaconi, la cinterimul comunal spre depunerea lor în cripta menită pentru înmormêntarea archiereilor.

11. La mormênt se va ţiné după panachida prescrisă o cuvêntare mormêntală în limba slavenească de protopresbiterul şi consiliarul consistorial Ioan Zurcanoviciu.

12. După înmormêntare se vor împărţí la cinterim pomene pentru cei sĕraci.

13. Spre susţinerea ordinei se denumesc de ceremoniari profesorul gimnasial Ilie Ciuntuleac şi spiritualul seminarial Mihail Dracinschi.

P. T. participanţi la serbările funebrale sûnt rugaţi cu toată cuviinţa a se acomoda programului acestuia, respective a primí de bine învitările ce li se vor face de către ceremoniari.

Conductul Funebral.

I Conductul funebral la biserica catedrală va trece prin strada reşedinţei, piaţa principală, şoseaua Ardealului.

II. Conductul funebral la cinterim va trece prin şoseaua Ardealului, piaţa principală, strada rusască până la cinterim.

III. Ordinea conductului funebral la biserica catedrală şi la cinterim va fi următoarea:

1) Crucea cea mare procesională.

2) Tineretul scoalelor, începênd cu cei mai mici şi finind cu cei mai mari.

3) Prapurii bisericesci şi flamurile corporaţiunilor în doauĕ rênduri.

4) Poporenii ortodocşi cu luminări aprinse tot în doauĕ rênduri.

5) Alumnii seminariale, călugării şi preoţii cei mai tineri tot în doauĕ rênduri.

6) Anagoscii cu serafimi şi făclii în mijloc şi îndată preoţii fucţionari în doauĕ rênduri, şi doi diaconi în mijloc imediat înaintea proistosului.

7) Corul cântăreţilor.

8) Purtătorii pomului.

9) Alumnii seminariali cu insigniile archieresci, anume mitra, omoforul, engolpionul şi cârja archierească şi cu ordinul c. r.

10) Caravanul cu rĕmăşiţele pământene ale Inaltpreasânţitului Metropolit.

11) De amêndouĕ laturile raclii igumenii celor trei monăstiri din archidiecesă şi priorul bisericei metropolitane din Suceava cu luminări aprinse.

12) În cas dacă ar lipsí igumenii, vor merge de amêndouĕ laturile raclii 6 preoţi îmbrăcaţi în veştminte bisericesci, cari o vor şi duce la timpul seu în locul acelor 6 preoţi dintre funcţionarii amintiţi în punctul 3 al programului.

13) Imediat după raclă crucea mormêntală.

14) Apoi urmeaḑă protosincelul archiepiscopiei şi consangenii cei mai de-aproape al înalt preasânţitului.

15) Representanţii diferitelor diregătorii şi oficiolate dimpreună cu patronii bisericesci.

16) Preoţii cei mai vêrstnici în grupe.

17) Alţi representanţi, onoraţiori şi publicul.

IV. La conducerea repausatului la biserica catedrală se vor face 6 stări rituale, la cari tot conductul va sta în ordinea arĕtată, şi numai proistosul cu cei doi funcţionari de alăturea, şi preoţii la cari va vení rêndul a spune vosglasul şi a cetí evangelia, cei doi diaconi şi corul cântăreţilor se vor da în lature până va sosí caravanul cu racla, eară după cetirea evangeliei vor păşí earăşi la locul lor destinat în conduct.

Stările rituale se vor face:

a) în curtea reşedinţei,

b) în crucea stradelor de lângă biserica protestantica,

c) în cotitura stradei de lângă universitate,

d) pe piaţa principală la întorsetura din strada reşedinţei şoseaua piaţei.

e) la respintiile şoselei Ardealului şi Cuciurmarelui,

f) pe şosea în faţa bisericei catedrale.

Notă: 1. Preoţii funcţionari eventual şi acei cari vor înlocuí pre igumeni de alăturea raclii vor fi îmbrăcaţi în vestminte bisericesci cu insigniile lor, capul acoperit cu potcap, purtând în mâni luminări.

2. Preoţii, cari vor merge în rênd înaintea funcţionarilor vor fi imbrăcaţi în rase, capul acoperit cu potcap.

3. Igumenii de lângă raclă vor fi îmbrăcaţi cu mantie şi camelavcă, purtând în mână baston (nu însĕ cârja igumenească).

4. Ceialalţi călugări cari vor merge în rênd înaintea funcţionarilor vor fi numai în camelavce.

5. Alumnii seminariali, anagnostii şi poporenii cei cu prapuri, flamure şi luminări vor merge cu capul descoperit.

Cernăuţi în 30 Iuniu (12 Iuliu) 1879.

Kossuth asupra Ungariei.

În „Egyetertés“ espune Verhovay, că la visita sa cea din urmă în Baraccone di Collegno a venit vorba şi despre aspiraţiunile maghiare de independenţă în ḑiua de astăḑi.

„Respândiţi D-voastră idea independenţei Ungariei şi în cercuri mai lăţite?“ — întrebà Kossuth. „De sigur!“ respunseiu eu. „Nu pretutindenea şi nu totdeauna din motive mai nobile recunoscinţa, că interesul fie-cărei clase poate numai câştiga prin independenţa Ungariei, aduce cu încetul şi o parte a inteligenţei foarte ruinate în partea noastră, pentru a căuta aici luarea în consideraţie a intereselor lor. . . Adevĕrat că nu pe toţi îi conduce însufleţirea ideală, dar în sfêrşit amărăciunile vieţei conving pe mulţi, că de-ací încolo în sistemul de stat al covêrşitei şi deşertatei Ungarie, în acest sistem ce fungează pentru scopuri străine ei nu pot ajunge la vre-o posiţie.“ „Posiţia, posiţia!“ ḑise Kossuth în ton deprimătoriu. „La Dvstră totdeauna în posiţie îşi caută oamenii basă atîrnătoare a activităţei, în loc de-a căuta esistenţa şi garanţia independenţei pe terenul industriei, al comerciului şi a agriculturei. Verhovay observà apoi, necesitatea independenţei şi în cercurile funcţionarilor, cu deosebire în cele de jos, află consimţĕmênt viu. „Ei înţeleg, că ei numai în independenţa statului unguresc găsesc condiţiile adevĕrate ale progresului lor şi a stărei lor materiale.“

Nu aşa însufleţit de speranţă pentru interesenţii independenţei este ceeace Verhovay enarează la alt loc. Kossuth ḑise, că Ungaria este perdută pentru totdeauna... „Întru adevĕr, eu simt, eu sciu, ce grozave sûnt stările noastre şi ce desperat este viitoriul nostru, dar ce să facem, să ne lăsăm de luptă?“ întrebà Verhovay.

„Aceasta să nu se întêmple“ — întrerupse Kossuth. „Faceţi Dvstră toate, pentru a îngreuia, dacă se poate căderea. Dvstră adevĕrat că nu o puteţi împedeca, dar puteţi linişti consciinţa Dvstre.“

Înmormêntarea prinţului Louis Napoleon.

Woolwich, 11 Iulie n.

Cătră 4 oare s'au înfăţoşat prinţul de Wales, Edinburgh şi Connaught, clironomul Svediei, prinţii Lucien Murat şi Charles, domnii Rouher, Haussmann, Corti, Mouchy ş. a. Nici prinţul Jérôme nici Paul Cassagnac n'au fost presenţi. Urmaţi de o suită numeroasă din generali şi oficiri englezi prinţii au întrat în casă, unde era espus mortul şi a petrecut acolo o oară. După ce domnii s'au depărtat earăşi, sicriul s'a desfăcut pentru a se constata identitatea mortului. Trupul s'a aflat într'o stare oribilă. Înbalsamarea a fost rea. Din pele eşea încă miros de balsam, întreg internul trupului însĕ era în conpletă soluţiune şi putreḑire. Unul din cei presenţi n'a fost în stare a suporta aspectul şi mirosul teribil şi fu transportat leşinat din casă. Mortul numai era nici decât de cunoscut. La obrazul drept, la ochiul drept, în obrazul stêng, la ambele părţi ale peptului, în pântece se mai puteau destinge ranele de moarte.

Luarea protocolului şi noua în balsamare au durat complete doue oare Într'aceea înaintea casei au luat posiţiune artilerie regească pedestră şi cadeţi călĕreţi. Generalii în uniforma lor roşie, oficerii şi soldaţii în ecuipare brună, jalnicii în haine negre, care au concurs din dreapta şi din stênga şi care acoperiau chiar iachtul admiralităţii, oferiau o privelisce interesantă. În continuu se chemau în casă oameni pentru a subscrie protocolul. Mortul fu aşeḑat în noul sicriu şi închis, aşa încât împĕrăteasa nu'l va mai vedea.

Fiind în sfêrşit toate gata, capela artileriei întonà un marş de jale din Saul, trupele deduseră salve, tobele resunau şi pe umerii oficerilor şi a cadeţilor se ivì sicriul acoperit cu catifea violetă. Sicriul se aşeḑase pe un tun. Înaintea sicriului se mişcà o trasură, care ducea o cunună uriaşă, albă şi albastră. Trăsuri de jele şi vr'o câte-va sute Francezi pedestrii mergeau către Chislehurst, douĕ oare îndepărtat, unde conductul a sosit la 9 oare seara.

Chislehurst, 12 Iulie n.

O dimineaţă frumoasă recoroasă a favorizat astăḑi concursul străinilor la înmormêntare. Dela diversele gare ale împregiurimei s'au sloboḑit trenuri separate şi au adus mulţi oaspeţi. Domnii au fost cu deosebire în habit cu orduri, oficerii englezi în uniformă de paradă, damele în negru cu voale de crep, pe pept cu buchete de viorele acoperite cu flor negru. Pe piaţa mare din Campenhouse asteptase încă din ziori o mare mulţime de oameni. Artileria pedestră şi călereaţă şi unele baterii încă au luat ací posiţiune. Întreg drumul până la biserică a fost garnisat cu echipage private, precum se obicînuesce la cursurile derbylor. Dusine de vênḑĕtori colportau buchete, icoane, poesii şi cununi; ei au venit mai ales dela Paris. Altfel din clasa de popor francez au fost numai vr'o câţi-va ouvriers, cari au îngrigit pentru lucrările din Campenhouse şi vr'o câteva deputaţiuni.

După 9 oare Francezii presenţi au primit sloboḑenia a întra în Camdenpark, pentru a lua parte la conduct. Demand a ţinut o vorbire, în care între altele se ḑice: *la providence tuere cettedetestable republique francaìse.*“ (Providenţa va prăpădí această blăstămată republică francesă). Pasagiul a fost primit cu tăcere profundă. O vorbire de rĕspuns n'a urmat.

Într'aceea a sosit regina şi princesa Beatrice, ambele îmbrăcate în doliu. Aceasta este primadată de când regina, decând cu moartea prinţului Albert, s'a înfăţoşat undeva la visită. Toţi prinţii englezi în mare uniformă au urmat reginei.

Când conductul s'a pus în mişcare s'au dat salve. Înainte era generalul comandant, apoi o companie lancieri, apoi artilerie pedestră şi infanterie, după aceea urma artileria călĕreaţă cu musica, tobele şi instrumentele îmbrăcate în doliu. După miliţie urma preoţimea catolică, mai mulţi dintre ei cu crucea legiunei de onoare. După cler venia tunul cu sicriul. Pe sicriu era aşeḑată o perinuţă de catifea cu decoraţiunile defunctului şi o cruce mare din foime de palme. Lângă sicriu mergeau principele Jerôme cu cei doi fii ai sei, Lucien Murat şi Charles Bonaparte. Un glas din mulţime strigà: „*Voila notre pauvre petit prince.*“ (Vedeţi ací pe sermanul nostru mic principe).

După sicriu s'a purtat calul defunctului; calul condus de vechiul servitoriu Uhlmann, a fost împodobit cu un ţol negru preserat cu stele de argint. Urmară apoi circa o sută de Francezi toţi decoraţi cu orduri şi întreaga generalitate engleză. După ei erau într'un conduct splendid ambasadorii; ambasadorul Károlyi purtà uniformă albastră de usari. Urmară

„Mihule! grăì acum Safta. Nu ḑice că noi voim! Tu eşti stăpân în casă; tu fă cum vei chibzuí.

— Aşa e! ḑise Mihu turburat. Aşa e! ḑise earăşi, ridicându'şi mereu pĕrul de pe frunte. Aşa e! eu am să hotăresc.

Ar fi dorit ca Safta să mai ḑică ceva; Safta însĕ, vĕḑênd că el numai ḑice nimic, tăcù şi ea. Astfel a stat fie care cu gândurile sale, până ce a întrat Marta ca se întrebe dacă nu vor să şeadă la masă.

Mihu acum simţia pe umerii sei întreaga sarcină a lucrurilor viitoare dar nu se putea hotărí. Dacă ar fi fost cineva să'l înpingă într'o parte ori în alta, fie un copil, fie chiar unul dintre slugile sale, el s'ar fi bucurat; acum chiar nici Safta nu'i mai ḑicea:

„Eu nu ḑic să faci bărbate; cred însĕ că ar fi bine.“

Era în sufletul lui o luptă, care de la sine, nu se mai putea curma, şi în câteva ḑile această luptă îl secă de puteri. Mercuri luà deci un fel de hotărîre, îşi puse în gând să cunoască înainte de toate pe Miron, eară Joi de cu zori plecà la munte ḑicênd că merge să vadă pe turma duse la jir.

Sara când se întoarse, buestraşul era plin de spumă. Mihu descălecà încet, ear când Safta îl întrebà despre trebile ḑilei, el rĕspunse scurt şi cuprinḑĕtoriu: „toate sûnt bune!“

A găsit stâna lui Miron; dar pe Miron nu 'l-a mai găsit. Plecase cu vr'o trei sĕptămâni mai nainte. Îşi vênduse partea din turmă, îşi luase viţeii şi juncanii şi plecase — nimeni nu scia unde şi nimeni nu scie pentru ce. Se dusese în lume.

Mihu tăcea deşí era cuprins de o vie părere de rĕu. Marta fata lui cea înţeleaptă, tot mai strîns i se lipia de suflet; se simţia par'că anume făcut de Dumneḑeu numai şi numai de dragul ei şi chiar feciorii sei îi păreau străini.

Dar Marta era mulţămită şi nu mai cerea nimic: eară el însuşi nu mai avea nici o dorinţă pentru dênsa.

Era tristă casa lui Mihu, tristă şi mâhnită.

(Va urma).

apoi vr'o mie de domni *en habit*, între ei Paul Cassagnac; apoi earăşi o capelă de musică militară, doue baterii de tunuri şi în sfêrşit vr'o câteva sute de Francezi cu steaguri şi standarte cu inscripţiuni precum: *La jeuness francaise; „la France impériale"; „les étudiants de Paris."*

Studenţi au fost presenţi vro treiḑeci; înaintea lor se purta o cunună uriaşă de lauri. Un căpitan francez s'a presentat în uniformă completă. Multe steaguri de mătase cu vulturi şi albine se vedeau în conduct.

Solemnitatea întreagă a durat preste o oară şi a fost preste tot foarte splendidă.

Împěrăteasa a věḑut sicriul astăḑi la 3 oare dimineaţa, ea a rěmas în leşini până la 7 oare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

S. Sebeş, în 3 Iulie 1879. (Cursul învěţătorilor din Cluj. Limba română la gimnasiul luteran de aici). La Cluj s'au adunat la vr'o 350 învěţători pentru a lua parte la cursul pentru învěţarea limbei maghiare. Din acestia la vr'o 60 sûnt Saşi, ceiaialţi Români cu deosebire greco-catolici (la vr'o 340). Organele, cărora s'au încredinţat arangiamentul acestor cursuri, au îngrigit foarte rěu pentru primirea învěţătorilor, căci nici cuartire nu s'au pregătit; fie-care învěţătoriu şede pe unde poate. Dacă cumva un învěţătoriu nu venia punct la 7 oare la prelegere, pe ḑiua aceea nu primia diurnul de 80 cr. Noi am avut patru instructori, doi maghiari şi doi români (V. Rusu şi Gavriil Pop).

La gimnasiul luteran de aici s'au început esamenele eri. La acest gimnasiu limba română este studiu obligat încă dela anul 1870. In toţi anii de-atunci încoaci s'a făcut esamen public din acest studiu, numai în acest an limba română a lipsit din obiectele esamenului. Se ḑice că causa anomalii ar fi absenţa profesorului de limba română, domnului D. David. Nu înţelegem cum un profesor tocmai în ḑiua esamenului poate să lipsească dela oficiul seu? Greşala aceasta este cu atât mai mare, cu cât prin astfel de negligenţă limba română devine un studiu nerespectat din vina chiar a profesorului român. Este trist când pe o parte unii se luptă din resputeri ca limba română să fie întrodusă la institute de învěţămênt străine şi după ce într'adevěr s'a întrodus, chiar Românul să contribue la despreţuirea ei. Cred de altcum, că comitetul oraşului care a votat gimnasiului luteran un ajutoriu de fl. 1200, cu condiţiunea espresă, ca limba română să fie întrodusă de studiu obligat, va întrevení în această causă.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 19.

Şedinţa din 14 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasile, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Nicolae, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. Episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturdza Dimitrie A., Urechiă Vasile A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului-verbal al şedinţei precedente şi se verifică.

D. preşedinte comunică că biblioteca şi materialul imprimatelor academiei înmulţindu-se din ḑi în ḑi, se strimtorează localul; de aceea consultă adunarea de nu ar face bine a'l autorisa să mijlocească a afla vre-un chip de comoditate. Se decide a se numí o comisiune compusă din d-nii Haşdĕu Urechiă şi Stefânescu, cari să se ocupe de starea materială a bibliotecei şi a deplasărei sale, eară d. preşedinte să fie autorisat a lua mĕsurile ce va socotí spre întêmpinarea necesităţei.

La ordinea ḑilei discuţiunea proiectului de statute.

D. Odobescu face o propunere, susţinută şi de d. Aurelian, că după articolul votat în şedinţa precedentă, să vină un nou articol sub Nr. 29. în următoarea cuprindere:

„A. S. R. Domnitoriul Românilor, protector al academiei, este preşedintele seu onorar."

Acest articol se primesce cu unanimitate.

La art. 30, relativ la alegerea şi numirea membrilor onorari, D. Falcoian ḑice că i se pare cum că aliniatul din urmă ce propune a se numí „onorari" persoane cari vor fi înlesnit desvoltarea activităţei academiei prin donaţiuni de valoare însemnată, nu'l înţelege, şi că ar înclina a se şterge cele din urmă cuvinte.

D. Laurian esplică că tocmai aceste cuvinte fac puterea aliniatului; şi că drept este, ca o persoană ce ar veni să aducă oferte generoase academiei să fie onorată cu asemenea distincţiune.

După această lămurire, d. Fălcoian ne mai stăruind în observaţiunea sa, articolul se votează cu o mică rectificare la aliniatul al doilea.

La art. 31, relativ la numirea membrilor corespondenţi, D. Aurelian inteabă dacă n'ar fi locul ca să se specifice sarcina acestor corespondenti obligându'i să aducă ceva lucrări utile.

D. Odobescu întimpină că ar fi greu a determina asemenea sarcine, dară lucru de sine este în perspectivă, căci la alegerea unor asemenea corespondenţi să va avea în vedere totdea una lucrările lor, apoi concepţiunea idei numirei lor are de scop, ca din acestia să se recruteze membrii academiei în casuri de vacanţă. În tot casul, de va fi chiar a li se cere lusrări, aceasta ar fi de atributul unui regulament special.

După aceste lămuriri articolul se votează; cei viitori sub Nr. 32, 33, 34, 35 şi 36 se primesc, în unanimitate, fără discuţiune.

La art. 37, după ce se fac mai multe obiecţiuni şi propuneri, se depune un amendament susţinut de d-nii Sturdza, Fălcoian, Hodoş, Ionescu, Maniu şi Babeş, spre a se redige în următoarea cuprindere:

„Suma rĕmasă disponibilă pe fiecare an din venitul fondurilor cu destinaţiune generală după satisfacerea necesităşilor comune, se va împărţí în fie-care an de adunarea generală parte pentru a sporí fondurile generale, parte între cele trei secţiuni ale academiei, în părţi egale, pentru întêmpinarea cheltuelilor necesare fie-cărei din ele, la îndeplinirea atribuţiunilor, precum publicaţiuni, misiuni, premiări, achisiţiuni de material scientific, etc."

După deliberaţiuni, în cari d-nii Odobescu, Haşdĕu şi Aurelian au susţinut redacţiunea proiectului, eară d-nii Sturdza, Fălcoian, Babeş, Ionescu şi Maniu amendamentul, acesta se votează cu maioritate.

Art. 38, 39 şi 40 se primesc cu unanimitate, fără discuţiune.

Art. 41, după adesiunea chiar a comisiunei, se primesce amendat cu următoarea redacţiune:

„Averea academiei, compusă din fonduri permanente, şi din venituri anuale, să se administreze de dênsa, prin delegaţiune, ai cărei membri sûnt solidari responsabili şi care este însărcinată a pune în esecutare disposiţiunile budgetare"

La art. 42 relativ la păstrarea fondurilor permanente la determinarea sumei necesare pentru spesele curente, se pune de d. Fălcoian un amendament care propune a se sterge frasa destinată a determina suma, după care articolul se votează cu următoarea redacţiune:

„Fondurile permanente ale academiei şi vĕrsămêntele veniturilor ei periodice afară de sumele necesare pentru spesele curente se vor păstra la cassa de depuneri şi consemnaţiuni."

Art. 43 şi 44 se admit fără discuţiune. După aceasta, oarele fiind înaintate, şedinţa se ridică la 11 oare şi jumĕtate.

Vice-preşedinte, G. Bariţ.
Secretat ad-hoc, G. Sion.

Raport general

despre starea societăţii de lectură „Andreiu Şaguna" cu finea anului 1878/9.

Idea de-a înfiinţa pe lângă institutele de învĕţămênt societăţi de lectură în timpul de faţă s'a realisat pretotindenea. Foloasele ce resultă din convenirea tinerilor în asemenea societăţi de lectură sûnt prea invederate, decât să le mai înşirăm ací. Ajunge a amintí că asemenea întruniri, bine conduse, sûnt de cea mai mare influenţă pentru desvoltarea junimei. Convinşi despre aceste avantagie elevii dela institutul archidiecesan pedagogico-teologic de aici încă dela anul 1865 au pus temeiu pentru o atare societate de lectură prin edarea unei foi în manuscris, numite „Speranţa." La anul 1868 s'a fundat aşa numita „Societate de lectură", carea în anul 1874 primì supra-numirea de „Andreiu-Şaguna", organisată mai espres prin statutele ei aprobate de fericitul archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna în anul 1873. Nu ne încercăm a face cu această ocasiune istoricul societăţii noastre, nu voim a arĕta încât elevii acestui institut cu preferenţă în anii din urmă s'au folosit de avantagiile ce le ofere societatea de lectură şi că încât s'ar fi putut folosí cu mai mult succes, vom amintí numai că societatea noastră dispune de present asupra unei biblioteci constătătoare din 942 opuri în 1357 tomuri, partea cea mare teologice şi pedagogice şi asupra unei sume de bani în 86 fl 93 cr. v. a. Precând constatăm cu satisfacţiune acest progres îmbucurătoriu, recunoascem cu mulţămită că publicul român a ajutat la toate ocasiunile cu cărţi şi în bani spre a ne înmulţí biblioteca.

În anul scolastic espirat societatea noastră s'a constituit în modul următoriu:

Domnul profesor seminarial Dometriu Comşa conducĕtoriu president. Mateiu Voilean cl. an. III vicepresidentul comitetului, Dionisiu Nistor cl. an. III şi Gregoriu Sima cl. an. II notari, Andreiu Bărbos cl. an. II bibliotecariu, Ioan Sava ped. an. II vice-bibliotecariu, Ioan Cândea cl. an. I casariu, Petru Debu cl. an. III controlor, George Moian cl. an. III redactorul foaiei „Musa."

Membrii în comitet: Ambrosiu Tătar, Vasilie Muşat cl. an. III; Vasilie Bălan, Ioan Iosif cl. an. II; Ioan Nicolescu, Eliseiu Dan cl. an I; Alecsandru Gomboş ped. an. I; Vincenţiu Popoviciu ped. an. II; dintre cari, Vasilie Muşat, Vasilie Bălan, Ioan Nicolescu şi Eliseiu Dan în decursul anului dându'şi dimisiunea, s'au ales în locul lor Iosif Macsimiliau cl. an. III; Gerasim Sêrb cl. an. II; Nicolau Borza, Michlail Parhon cl. an. I.

Societatea a numĕrat 79 de membrii ordinari, a ţinut 38 de şedinţe publice şi una literară în presara ḑilei de 30 Novembre, onomastica fericitului archiepiscop şi metropolit Andreiu. Foaia societăţei „Musa" a eşit în 18 numeri conţinênd teme libere din sfera teologică şi pedagogică.

Biblioteca în anul de faţă scolastic ni s'a înmulţit cu 45 opuri în 52 de tomuri, dintre cari 12 opuri s'au procurat pe banii societăţei, ear celelalte sûnt donate de următorii domni:

Societatea studenţilor în medicină din Bucuresci: „Statutele şi regulamentul ei" 1 volum; Gregoriu Sima cl. an. II „A gyulafehérvári-nagy-enyedi Bethlen főtanoda történelme" 1 volum; d. Acs Károly „Virágok a román népkölteszet mezejéről" 1 volum; d prof. semin. Demetriu Comşa „Pomăritul" 1 volum; d. protos. şi asesor consist. Dr. Ilarion Puşcariu „Isagogia" 1 volum; Nicolau Aron cl. an. II „Instituţiunile României" „Votul şi Rĕsvotul", „Citera în Carpaţi", „Traian în Dacia" în câte 1 volum; Ioan Cândea cl. an. I „Schulgramatik der lateinischen Sprache" 1 volum; Laurente Cutean cl. an. III „Icoana crescerei tale de A. Murĕşan" 1 volum; Societatea „Petru Maior" „Raportul general despre activitatea sa pe anul 1878" 1 volum; d. Dr. Lazar Petrovici prof. preparandial în Arad „Iubirea faţă de copii" 1 volum; Mateiu Voilean cl. an. III „Biserica ortodocsă, anul IV," „O voce serioasă" câte 1 volum; Ilie Savu cl. an. III „Şoimul Carpaţilor" 1 volum; d. Moise Toma adm. protopr. „Schiller's sämmtliche Werke" 2 tomuri; Ioan Puntean cl. III „Gai Salusti Crispi Catilina Iugurtha", „Matematica de Mocnik" câte 1 volum; d. Dr. Iosif Hodoş „Grand dictionaire francais italien," „Dizionarie del dialetto Veneziano," „Glosariul limbei române", „Dicţionariul limbei române," „Corpus juris civilis"; d. Miron M. Calinescu „Calendariul pe anul 1879" 1 volum; d. prof. semin. Simeon Popescu „Ostaşii nostri de Vasile Alecsandri" 1 volum; Iuliu Ghindaş cl. an. III „Az 1875 évi törvények gyüjteménye," „Mécsnilágok" în câte 1 volum; d. Vasile Mateiu, paroch în Murĕş-Sângeorgiu o Cazanie veche în manuscris; d. Ioan Creţu „Articulul de lege 20 din 1877" 1 volum; Nicolau Todoran cl. an. I „Planul de învĕţămênt pentru scoalele poporale" şi Gregoriu Popescu cl. an. II „Magazin istoric pentru Dacia" 1 volum.

Dintre ḑiare ne-au venit gratuit: Femeia Română, Biserica şi scoala, Cărţile săteanului român, Predicătoriul săteanului român, Convorbiri literare, Revista scientifică, Transilvania, Familia, Şedătoarea, Scoala română, Albina Carpaţilor, Economul, Foaia scolastică, Gazeta Transilvaniei, Observatoriul, Telegraful Român Highiena şi Scoala, Gura satului, Cocoşul roşu „Puricele şi Bobârnacul".

În bani ne-au donat pe sama bibliotecei. D, Simion Popesc prof. semin. 3 fl. v. a. D. Ioan Busdug, adm. protopresbit. 2 fl. D. N. Budac, notar în Streze-Cărţişoara, 1 fl; D. Michail Gomboş. jude în Vidra înferioară, 1 fl. D. Zacharie Chiherean, telegrafist în Murĕş-oşorheiul fl. v. a.

Aici vin a se numĕra şi cei 50 fl 75 cr. v. a. ca venit curat cu ocasiunea şedinţei literarie, cari s'a anunţat pe calea publicităţii la timpul sĕu. Cu această ocasiune aducem cea mai călduroasă mulţămită Domnilor donatori în cărţi şi în bani, precum şi Domnilor redactori ai ḑiarelor înşirate mai sus, cari au avut bunavoinţa a ni le trămite gratuit, rogându'i se binevoiască a ni le trămite gratuit şi de aci înainte asigurându'i despre deosebita stimă ce le păstrăm.

Sibiiu 4 Iulie 1879.

Mateiu Voilean, vice president
Dionisiu Nistor, notariu.

Varietăţi.

* (Scoalele centrale române din Braşov). Din programul XV al acestor scoale, publicat de d. director Stefan Iosif, se vede că în anul scolastic 1878/9 numĕrul scolarilor înmatriculaţi la scoalele centrale române gr or. din Braşov a fost: la gimnasiu 180, la scoala reală 73, la scoala comercială 14, la scoala primară de copii 291, la scoala primară de copile 166, la scoala de repetiţiune 40, la scoala de meseriaşi 14, la olaltă 778 scolari. Comparându-se numĕrul scolarilor din anul acesta cu numĕrul scolarilor din anul trecut în suma de 849, resultă o scădere de 71 scolari, care scădere vine cu deosebire în socoteala scoalei de meseriaşi. O parte mare din învĕţăceii dela meserii urmează în scoala gremială, care nu stă sub aceasta direcţiune.

Din numĕrul scolarilor la gimnasiu, scoala reală şi comercială au fost după religiune; 244 ortodocşi orientali, 13 greco-catolici, 1 evang.-luteran, 23 de legea mosaică; după naţionalitate: 257 Români şi 2 Germâni; după ţară: 236 din monarchie şi 46 din România.

Din cronica scolară amintim întroducerea aleşilor profesori d. Nic. Pilţia, prof. gimn., Radu Corvin, prof. gimn. şi George Strîmbu supl. la scoala comercială. D. prof. secundar de musică vocală G. Dima a eşit din corpul profesoral pentru de a'şi continua studiile de musică la un conservatoriu.

* (Lumea lui Pap Iános). În statul unguresc nu mai esti sigur acuma nici de viaţă nici de avere. Prin constituţia presentă au crescut gloate de oameni cari împrăsciaţi fiind preste tot globul ungurescu fură, pradă şi omoară, eară legile ungurescí remân fără de legi. Aşa au fost în *Arad* tâlhăriţi ḑiua pe la ameaḑi chiar în locurile cele mai cercetate de pubiic doi domni, unul Iacob Deutsch, eară celalalt dl Curticean, cari după ce fură bătuţi şi maltrataţi de moarte, au rĕmas şi fără bani, fără scule şi fără satisfacţie. În *Borz* (comitatul Biharului) au întrat de curênd seara pe la 10 oare 6 tâlhari armaţi de sus până jos în casa unui morariu; au bătut de moarte pe acesta şi pe femeia lui şi în sfêrşit le-au luat 900 fl. lăsând pe bieţii bătuţi laţi, furaţi şi tâlhăriţi Pre tâlharii însĕ nu 'i-a conturbat încă nime până aḑi, pentrucă constituţia de aḑi în Ungaria este lumea lui Pap Iános!

*(O esposiţiune la Agram). Într'unul din ultimele sale numere foaia oficială croată discută cestiunea înfiinţării unei esposiţiuni la Agram în 1881 şi recomândă esecutarea acestui proiect. Pe lângă productele Croaţiei-Sclavoniei, se vor primí la această esposiţiune productele tuturor ţĕrilor slave, şi anume ale Carniolei, Stirei, Goriţiei, Carintiei, Istriei, Dalmaţiei, Bosniei, Erţegovinei şi poate şi acele ale Sêrbiei şi Bulgariei.

* (Armata bulgară). După o statistică a ḑiariului militar germân armata Bulgariei numĕră 7 regimente de infanterie, 1 de cavalerie şi 2 brigăḑi de artilerie cu 42½ batalioane, 8 escadroane, şi 12 baterii. Dacă aceste cifre sûnt juste atunci principele Battenberg va comanda o armată regulată de 46,000 de oameni, 4172 cai şi 96 tunuri. Aceasta armată destul de respectabilă pentru început va forma cadrele pentru o mai mare armată naţională după sistemul Sêrbiei.

* (Statistica Britaniei). Un document publicat nu de mult de guvernul englez ne dă cifrele următoare:

Populaţiunea în mijlocul anului 1879: Anglia, 25,165,336; Scoţia, 3,627,453; Irlanda, 5,363,324. Total 34,156,113 suflete.

Productul curat al tacselor publice, fără veniturile postelor şi telegrafelor: Anglia, 52,192,207 liv. st. Scotia 7,844,252 liv. st. Irlanda, 6,499,353 liv. st. Totalul veniturilor, 66,535,812 liv. st.

Dacă cei 658 membrii ai parlamentului ar fi distribuiţi după populaţiune, am avé proporţiunea următoare: Anglia 485, Scotia 70, Irlanda, 103.

* (Un fenomen curios) se petrece lângă Serravalle, în provinţa Beluna din Italia. Un lac creşte ci aici vĕḑênd cu ochii. Locuitorii caselor aşeḑate pe malurile lacului au luat fuga.

* (Soarele nu apune). Carol Quint ḑicea, că soarele nu apune în statele sale. Anglezilor le place a ḑice asemene. Acum şi Americanii de nord pot ḑice astfel. Teritoriul statelor unite ocupă în adevĕr 197 grade lungime, adecă 17 grade mai mult decât jumĕtatea ocolului globului. Dela cumpĕrarea Alascei, San-Francisco nu mai este limita estremă a uniunei la vest; acest oraş se află la jumĕtatea drumului între statul Maine — ca cea mai depărtată din insulele Aleutice — şi Eastport; în momentul când soarele apune la confiniile mărei lui Behring, rĕsare şi inundă cu lumina câmpurile şi pădurile din Maine. Pe când pescariul aleutic însciinţat de crepuscul, îşi întoarce barca acasă, pădurariul din Maine, treḑit de aurora, face să rĕsune pădurile de sgomotul toporului seu.

* (O prorocie). Desbătêndu-se mai în ḑilele trecute în dieta Germaniei cestiunea monetei baronul de Kardorff a adus dietei aminte de o prorocie tare interesantă făcută de d-nii Walewski şi Ernest Seyd în anul 1868 pentru casul, dacă lumea va cerca, *a demonetisa argintul*. Această prorocie sună aşa:

1. Dacă staturi în mĕsură potenţată vor păşí la aceea, de-a demonetisa argintul, atuncí cel dintâiu resultat va fi, că internaţionalul comerţ al lumei de loc va da semne de-o repăşire obştească spre paguba specială a ţĕrilor cu legături estinse comerciale; 2. Că toată pofta de intreprinderi şi toate clădirile de căi ferate vor ajunge la o stagnaţiune şi înaintarea obştească va pătimí; 3. Scăderea tuturor preţurilor pentru ori-ce producţiune va silí naţiunile, a trece dela comerţul liber la sistemul protecţionistic; 4. Naţiunile se vor împărţí în 2 staturi: de aur şi de argint spre cea mai mare pagubă a comunicaţiei internaţionale; 5. În toată lumea va întra o repăşire a tuturor preţurilor de-asemenea stricăcioasă pentru toate proprietăţile fundate, cu deosebire pentru classele lucrătoare — folositoare, şi folositoare în mĕsură cu totul nerectificată ar fi ea numai pentru rentieri şi posesori de obligăţii de stat şi de asemenea hârtii de valoare; 6. În restimpul zăcerei comerţului şi comunicaţiei cea mai mare greutate va consista într'aceea, că fanaticii pentu aur vor cerceta pricina miseriei în toate laturile şi spre clarificarea stărei misere vor aduce înainte cele mai admirabile secundare şi fantastice motive netemeinice până atunci, până când însaşi miserie va silí pre oameni, a cunoasce pricina adevĕrată în *demonetisarea argintului*. (Astăḑi, când miseria este la culme mai în toată lumea, oamenii s'au convins, că demonetisarea argintului este isvorul prim al sărăciei colosale de faţă în toate statele. Al doilea isvor este înrădĕcinarea Jidovismului şi lăţirea lui, carele din demonetisare singur singurel trage folosul spre ruinarea şi nimicirea oamenilor mai seraci, lucrători.

* (Un salariu de 400,000 fl.) În 8 Iulie n. s'a ales în monăstirea cisteriensă din Zircz — comitatul Vesprim — stariţul. Acest post a fost vacant de 3 luni de când a murit stariţul celalalt. E tare interesant a scí, că stariţul ce se alege din cei 72 monachi, de-odată devine un posesor, care folosesce bunuri estensive, avênd un venit de 3—4 sute mii fl. pe an. Monăstirea Zircz e una dintre cele mai bogate monăstiri ale Ungariei, ale cărei bunuri cuprind un complecs de 80,000 jugere.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 16 Iulie n. „Polit. Corr." anunţă, negoţiările cu Alimpici în privinţa juncţiunilor căilor ferate sêrbesci au trecut preste toate punctele îndoioase la o înţelegere de tot mulţămitoare.

Comisarii turcesci pentru negoţiările graniţelor grecesci sûnt denumiţi definitiv.

Bucuresci, 16 Iulie n. Comitetul secţiunilor din cameră a respins proiectele guvernului privitoare la deslegarea cestiunei Evreilor. Ministeriul a demisionat, tot aşa şi presidentul camerei Rosetti, carele fu reales din partea camerei.

Bursa de Viena

din 16 Iulie n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	56 70
London	115 75
Galbin	5 48
Napoleon d'aur (poli)	9 20

Economic.

Făgăraş, 11 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4.80—5.50.; grâu sĕcăreţ fl. 4—4.40; sĕcară fl. 2.40—2.60; cucuruz fl. 2.60—2.70; ovĕs fl. 2.—2.20; mălaiu fl. —.—; Sămânţă de cânepă fl. —; mazere fl. 5.—5.50; linte fl. 7—8.; fasole fl. 4—4.20; prune uscate fl.; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—72; sĕu brut fl. 32—34; sĕu de lumînări fl. 58—unsoare fl. 52—55; cânepă fl. 30—; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 58—; fên fl.—.—; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de porc 40—cr. carne de berbece 28 cr.; Têrgul de aḑi a fost tare cercetat; secerişul a început, în unele locuri însĕ şoarecii să fi pricinuit mare pagubă.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 29 Iulie şi 29 Aug. imob. rĕmasului după Onu Bichiş în Haşag (judec. cerc. Mediaş); în 21 August imob. lui Iuon Balasi în Măgheruş; în 18 August şi 18 Sept. imob. lui Iuon Sas în Kecsetkisfalu (trib. Odorheiu); în 25 Iulie şi 27 August imob. lui Iuon Fleischer şi Danilă Naty (trib. Ibaşfalĕu); în 25 Iulie imob. lui Alecsandru Gagyi în Roşia (judec. cerc. Abrud); în 13 August şi 19 Sept. imob. d-nei Ludovig Korondi în Oşorheiu; în 14 August şi 20 Sept. imob. lui Samoilă Soos în Lucafalĕu; în 13 Aug. şi 19 Sept. imob. lui Ladislau Tökes în Măgheruş (trib. Oşorheiu); în 24 Iulie imob. lui Toma Paca în Şina; în 29 Iulie imob. lui I. G. Späck în Sibiiu (trib.); în 29 Iulie şi 29 Aug. imob. lui Iuon Bors în Moha (judec. cerc. Sighişoara); în 1 August imob. d-nei Clement Pusch în Cluj; în 30 Iulie imob. lui Teodor Oprea în Cluj-Mănăstur; în 29 Iulie imob. rĕmasului după Stefan Ladanyi în Cluj (trib.); în 25 Iulie imob. Veronicei Bobariu în Abrud; în 30 Iulie şi 30 August imob. lui Iosif Kagerbauer şi soţi în Abrud (judec. cerc.); în 19 Iulie şi 19 Aug. imob. lui Aftenie Popovics şi Iuon Veza în Velţ (judec. cerc. Sântmărtin); în 19 August şi 19 Sept. imob. d-nei Gregor Denk în Bosie (trib. Cluj); în 9 Aug. imob. Mariei lui Dumitru Iscru în Ciopia; în 14 Aug. imob. rĕmasului după Nicolae Cassian în Todeşti (judec. cerc. Haţĕg); în 1 August imob. lui Petru Krepsca în Brotuna (judec. cerc. Baia de Criş); în 18 Augus imob. lui Stefan Ferenczi în Oşorheiu (trib.); în 1 August imob. lui Gavrilă Iovan în Brotuna (judec. cerc. Baia de Criş).

Posta Redacţiunei.

Domnului Dometiu Dogariu, în Satulung. Îndată, ce vom dispune despre spaţiu.

Nr. 102—1879. 1—3

CONCURS.

Pe basa decisiunei venerabilului consistoriu archidiecesan de dto 5/4 a. c. Nr. 1029/B. pentru ocuparea vacantei parochii Păucea protopresbiteratul Ternavei inf. se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 5 August st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu grădină de legumi şi de pomi.
2. Porţiunea canonică de 21 jugere 800 □° parte arătură, păşune cositură şi pădure.
3. Dela 75 familii câte o ḑi de lucru cu palma.
4. Tot dela 75 familii câte o felderă de cucuruz sfârmit.
5. Stola îndatinată. Toate aceste emolumente la olaltă computate dau un venit aproape de 400 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa această staţiune au a'şi adresa concursele lor instruite în sensul statutului organic şi a dispositiunilor sinodale din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Deag 15 Iunie 1879.

În conţelegere cu comitelul parochial.

Daniil de Tamaş m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 133 presid. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoreasă la scola comunală de fetiţe din opidul Haţeg se deschide prin acesta concurs cu terminul până la 15 August 1879 st. n.

Emolumentele sûnt:

în bani 400 fl. v. a. şi cuartir.

Doritoarele de-a competa la acest post au a'si aşterne concursele sale bine înstruate cu documentele recerute şi cu deosebire despre cunoascerea limbilor patriei române şi maghiare la scaunul scolastic comunal în Haţeg.

Dela presidiul magistratului opidan.

Haţeg în 7 Iulie 1879.

Vots m. p.,
presid. sub.

Nr. 157—1879. 3—3

CONCURS.

În urma înaltului ordin consistorial dto 24 Maiu 1879. Nr. 1386. B. prin aceasta se escrie concurs pentru parochia de classa a III Şasa-Lupşei, protopresbiteratul Lupşei, cu terminul până în 29 Iuliu a. c. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) folosirea cimiteriului,

b) dela 200 case o ḑi de clacă sau 20 cr. în bani şi

c) venitele stolare regulate prin sinodul parochial, cari toate computate în bani dau un venit anual de 400 fl. 60 cr. v. a.

Doritorii de-a ocupa această parochie au a'şi asterne petiţiunile instruate în sensul statutului organic şi a dispositiunilor provisorice din 1873, la subsemnatul până în terminul indicat.

Ofenbaia, în 22 Iunie, 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

La numerul acesta se adauge un suplement.

Nr. 78. Sibiiu, Sâmbătă, 7 Iulie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1613 Scol.

Cercularіu

cătră toţi inspectorii districtuali şi învĕţătorii dela scoalele confesionale gr. or. române din archidiecesa Transilvaniei.

După ce conferenţele învĕţătoresci, prevĕḑute în §. 130 al statutului organic, din anul 1875 începênd până în anul 1878 s'au prefăcut în cursuri supletorice formale de mai multe sĕptĕmâni şi aceasta s'a întêmplat în urma necesităţii arĕtate de a se da învĕţătorilor din scoalele noastre confesionale greco-orientale lipsiţi de pregătirile formale pedagogice ocasiune a'şi însuşí cunoscinţele neapĕrat de lipsă pentru chemarea învĕţătorească, — acum consolidându-se statul învĕţătoresc din scoalele noastre române greco-orientale cât de cât in lucrurile recerute de lege, consistoriul a aflat de bine a reduce cursurile suplectorice de mai multe sĕptĕmâni la starea de „conferenţe învĕtătoresci“ precum au fost dela început şi precum sûnt prevĕḑute şi în citatul §. al statului organic al bisericei noastre. Deci în locul cursurilor supletorice se ordinează prin aceasta ţinere de conferenţe învĕţătoresci, în cari la pertractarea obiectelor ia parte fie-care învĕţătoriu sub conducerea unui comisariu consistorial. Conferenţele au se dureze pentru anul acesta 5 ḑile şi adecă din 10 până în 15 August. Această modificare respective reducere la aceea ce a fost mai înainte şi ce are basa legală în statul organic nu împedecă, ca consistoriul din când în când după trebuinţe si împregiurări să lărgească conferenţele învĕţătoresci în cursuri supletorice cu durata de mai multe sĕptĕmâni. În acest chip nu numai că se va susţiné instituţiunea cea salutară a conferenţelor învĕţătoresci şi a cursurilor supletorice pe timpul feriilor de vară, dară se face şi oare care înlesnire învĕţătorilor nostri reducêndu-se timpul de mai multe sĕptĕmâni la câteva ḑile.

Pe basa celor premise se susţine şi pentru conferenţele învĕţătoresci împărţirea de până acum a teritoriilor şi locurilor de adunare, ce au fost până acum pentru cursurile supletorice şi adecă: 1. Sibiiu, 2. Alba-Iulia, 3. Deva, 4. Idicel, 5. Cojocna, 6. Braşov, 7. Sighişoara, 8. Abrud, 9. Făgăraş, 10. Dej, ear de conducĕtori ai conferenţelor învĕţătoresci pentru anul acesta se denumesc:

Pentru conferenţa învĕţătorească din:

1. Cercul Sibiiu, profesorul de la institutul archidiecesan pedagogico-teologic Dimitriu Comşa.
2. Cercul Alba-Iulia, parochul din Bucerdea-Vinoasă Teodor Pop.
3. Cercul Deva, învĕţătoriul şi directorul scoalei din Haţĕg Vasiliu Florian.
4. Cercul Idicel, profesorul Pavel Beşa.
5. Cercul Cojocna, parochul din Cojocna Teodor Ciortea.
6. Cercul Braşov, învĕţătoriul şi directorul dela scoala capitală normală de-acolo, Georgiu Belissimus.
7. Cercul Sighişoara, învĕţătoriul şi capelanul de acolo Dimitriu Moldovan.
8. Cercul Abrud, profesorul George Părău dela gimnasiul din Brad.
9. Cercul Făgăraş, parochul din Grid Iacob Urdea.
10. Cercul Dej, învĕţătoriul şi capelanul din Borgo-Bistriţa Simeon Monda.

Tot-deodată se înseamnă, că în acele ţinuturi, unde s'au constituit învĕţătorii în reuniuni învĕţătoresci, precum în Braşov şi Sibiiu, se pot ţiné conferenţele învĕţătoresci în sinul reuniunei adecă pe basa constituirei în reuniune, înţelegêndu-se de sine, că pentru astfel de casuri preşedintele respective vice-preşedintele reuniunei este şi conducĕtoriul conferenţelor învĕţătoresci.

Ca obiecte de desbatere în conferenţele învĕţătoresci pentru anul acesta se pun:

1. Cari împrejurări împedecă încă şi astăḑi progresul învĕţământului poporal; apoi propuneri practice pentru delăturarea acelora.

2 Darea de părere spre compunerea unui plan de învĕţământ, prin care să se poată satisface articulului de lege XVIII din anul 1879, privitoriu la învĕţământul obligatoric al limbei maghiare în scoalele poporale române greco-orientale din archidiecesă, care articol de lege se alătură ací ·/. în mai multe esemplare spre studiare.

3. Pe ce cale 'şi-ar puté învĕţătorii scoalelor noastre poporale însuşí mai cu înlesnire cunoscinţa limbei maghiare în estensiunea prestinsă de lege.

4. De oare-ce în anul trecut cele mai multe conferenţe învĕţătoresci 'şi-au esprimat dorinţa a se constituí în reuniuni învĕţătoresci, ba unele 'şi-au şi compus statute şi s'au constituit, consistoriul pentru a înlesní efectuirea intenţiunilor vrednice de toată lauda ale învĕţătorilor nostri pe de o parte, de altă parte pentru a se ajunge o uniformitate a statutelor reuniunilor, comunică ací sub ·//. un proiect de statute care consistoriul 'l-a a aflat mai corespunḑĕtoriu spre luare de basă pentru casul, că învĕţătorii dela conferenţele învĕţătoresci ar voí să se constitue în reuniune învĕţătoreasca.

5. După deliberarea cuviincioasă şi cu seriositate, precum se pretinde dela un corp matur învĕţătoresc a obiectelor de sub punctele 1—4, se poate pune la ordine deslegarea şi a altor întrebări din sfera pedagogicădidactică, ce se vor propune de conducĕtoriu sau de alt membru al conferenţei şi se vor încuviinţa şi admite la desbatere cu învoirea membrilor conferenţei.

Despre desbaterile în conferenţe să se poarte un protocol, în care să se însemne momentele cele mai însemnate, şi acel protocol subscris de conducĕtoriul şi de notariul conferenţei să se substearnă *cel mult până în 25 August a. c.* consistoriului archidiecesan dimpreună cu un raport din partea conducĕtoriului.

Fie-cărui conducĕtoriu al conferenţelor învĕţătoresci se dă din partea consistoriului diurne de *1 fl. 50 cr.* pe ḑi şi bani de călĕtorie, pentru care să astearnă la timpul seu cuitanţă; eară pentru susţinerea singuraticilor învĕţători la aceste conferenţe precum şi pentru acoperirea speselor de călĕtorie se îndatorează fie-care comună bisericească a contribuí din mijloacele proprie, spre care scop părinţii protopresbiteri şi administratori protopresbiterali au datorinţa a da sprijinul de lipsă pentru acoperirea speselor, în cel mai corespunḑĕtoriu mod ce le-a avut fie-care învĕţătoriu şi spesele ce le vor avé să fie cât mai mici; vor stăruí, ca încât este posibil învĕţătorii nostri se fie încuartiraţi pe unde se poate în localităţile scolare şi mai ales pe la creştinii nostri din locurile centrale, cărora cu tot prilegiul să se pună la inimă însemnătatea statului învĕtătoresc pentru poporul nostru român.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu, la 7 Iuniu 1879.

Pentru Escelenţa Sa d. archiepiscop şi metropolit:

Nicolau Popea m. p.,
archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Revista politică.

Sibiiu, în 6 Iulie.

Foaia oficială „Budapesti Közlöny“ din 16 l. c. publică rescriptul împĕrătesc prin care ministrul president Coloman Tisza se însărcinează cu conducerea afacerilor ministeriului unguresc prelângă curtea Maiestăţei Sale.

Descoperirile foilor maghiare opoziţionale, care indigitează la o mare corupţiune chiar la organele superioare administrative, nu rĕmân fără efect. Partida guvernamentală perde

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

(15 urmare.)

VIII.

Vremea dă, şi vremea duce; vremea e stăpâna lumii.

Trecuseră doi ani de ḑile, decând casa lui Mihu fusese sguduită. Farmecul întêmplărilor stinsese dureri şi dorinţe, dar nu a putut pune inimile la locul lor de mai nainte.

Despre Miron nu se mai vorbia prin sat decât din când în când pe la şeḑĕtori sau în serile de earnă, când fetele şi flĕcăii se adunau la clacă. Şi atunci însĕ vorbele se înşirau ca într'o poveste rĕmasă din bĕtrâni. Toată lumea scia că Miron s'a dus în lume nimeni însĕ nu scia, unde s'a dus şi ce s'a făcut. Uunii credeau că a întrat în oaste, alţii că a trecut munţii şi earăşi alţii credeau că a trecut în ţara turcească si că nu se va întoarce decât cu chimirul plin de galbini. Singură Marta ar fi sciind unde e Miron; dar nimeni nu cuteza să o supere cu întrebări, fiind că scia de mai nainte că'i va tăia vorba. În casa lui Mihu Miron era uitat. Safta de mult nu se mai gândia la el; ear Mihu numai atunci îşi aducea în treacăt aminte, când prietenii buni îl apucau pe departe despre măritişul fetei, lăudêndu'i pe câte un flĕcău ce ar fi bun de ginere în casă. Mihu îşi aducea aminte privirea cu care îl întimpina fiica sa, când era vorba de asemenea lucruri, se făcea că nu înţelege şi se întorcea mâhnit a casă.

Nu mai erau vremile dedemult.

Mihu zidise casa de alături, pe care 'şi-o gândise adinioară atât de frumoasă. Vasile se însurase şi avea un copil. Tatăl şi feciorul erau vecini şi oameni de aceeaşi casă, cum le venia mai bine. Safta avea noră în casă, şi nu avea, când 'i-ar fi fost cu supĕrare. Nepotul era când la mama, când la bunica şi când earăşi la mătuşa, era purtat de pe braţ pe braţ şi le da tuturora de lucru şi pe toţi îi întineria.

Şi Toader se însurase.

— N'am ḑis-o? strigau nevestele pe când era logodit cu Anica podarului. — Şi orbul putea să vadă cât de colo.

Se vorbia că Mihu are să fie nun, de oarece ţinea foarte mult la cinstea cumetriei, şi e mare om de casă acela care ne cunună copii şi ne botează nepoţii. Dară Cosma nu scia, dacă Mihu va fi bun voitor de-a primí, ear Mihu era jignit si nu'i venia să se arete doritor de cinstea cumetriei.

Mihu cu toată casa a fost poftit la un scaun de odihnă, păhar de bĕutură şi mai multă voe bună, şi poftit fiind, nu putea să lipsască. La nuntă apoi încetul cu încetul sufletele să deschiseră; înspre sară Safta se sărutà cu Simina, eară pe la meḑul nopţii Mihu strinse îndelung mâna lui Cosma.

„Să trăesci, cumetre! îi ḑise el din toată inima! Dacă nu'mi eşti, ţin să'mi fii, cu voia Domnului, şi să'mi dai cinstea aceasta!

— În partea mea e cinstea! rĕspunse Cosma, îndreptându-se cu mândrie, înalt şi gros.

S'a schimbat casa lui Mihu, s'a schimbat satul, lumea întreagă s'a schimbat; numai Marta rĕmăsese tot cum a fost, blândă, harnică şi totdeauna în voe bună. Dar atât de mult era, că Marta fusese tot astfel, încât nimeni nu'şi mai aducea aminte de vremile acele în care era astfel; lumea se deprinsese cu firea ei şi par'că ea totdeauna a fost fată înţeleaptă. Acasă, la biserică, la joc, la clacă, la nuntă, pretutindenea, faţă cu oamenii, ea se arĕta scurtă la vorbe, în voe bună şi plin de bună cuviinţă; aşa o scia Safta, aşa Mihu, aşa o scia lumea întreagă.

Numai câte-odată ea îşi pierdea răbdarea obicĭnuită.

(Va urma).

* (Grecia e Rumania). A apărut la Turin o broşură a cunoscutului filo-român Vegezzi Ruscalla, întitulată Grecia e Rumania.

---

*) Din „Convorbiri literare“.

din reputaţiune nu numai în ochii conaţionalilor, ci şi în ochii străinilor. Faimele despre dimisiunea lui Coloman Tisza dela guvern devin tot mai puternice. Aceste faime sûnt de astă-dată cu atât mai periculoase, cu cât dincolo de Laita lucrurile au luat o porneală, care submineazá posiţiunea contelui Andrássy. Insĕ oposiţiunea maghiară nu se sparie nici de acest eveniment şi renunţă cu plăcere dela favorul, a mai posede un ministru de esterne precum a fost contele Andrássy. „Pesti Naplo“ întreabă ce folos a adus patriei sale contele Andrássy în posiţiunea sa înaltă? Şi apoi îşi rĕspunde: „El a jucat un rol însemnat, el a dus o casă splendidă, a primit graţii domnesci, a distribuit graţii, a pedepsit mulţi domni mari cu nefavoruri, a gustat glorie şi linguşiri, a trăit în *dulci iubilo*, a putut să'şi mulţămească ori-ce pasiune, a dobândit titluri nouĕ şi graduri militare, a secerat cu grămada decoraţiuni splendide.“

Foile vienese spun, că senatul imperial se va conchiema la mijlocul sau la sfêrşitul lui Septemvrie, fiindcă în acest an trebuesc resolvite legea pentru apĕrarea ţĕrei şi convenţiunile de comerciu.

Cestiunea Ovreilor în România a ajuns la culme. Ministrul Brătianu 'şi-a dat alaltăeri dimisiunea şi Domnitoriul a primit-o eri. Se vede dar, că toate încercările acestui guvern a'şi câştiga în cameră în cestiunea Ovreilor o maioritate au fost zadarnice. Deputaţii au însistat pe lângă propunerea lui Mărzescu, şi tot ce a putut esopera ministeriul acum dimisionat în urma multor şedinţe, conferenţe şi comisiuni a fost, că secţiunile camerilor a admis în loc de maioritatea de douĕ treimi maioritatea absolută. Deodată cu ministrul Brătianu a demisionat şi presidentul camerei C. A. Rosetti. Camera însĕ a reales pe domnul Rosetti, care a întrunit 75 voturi; 45 deputaţi s'au abţinut dela alegere. Domnul C. A. Rosetti a încunosciinţat camera, că până la formarea noului cabinet, şedinţele se suspendează.

Un raport al „Pol. Corr.“ comunică, că în Bucuresci nu se dă credemênt faimei, că puterile au intenţiunea a merge până la estrem în cestiunea Ovreilor, deşí nu se desconsideră seriositatea somărilor de către puteri şi eventualele lor consecenţe. În Bucuresci se afirmă, că nimeni nu cugetă la mijloace silnice în contra României; trimiterei unei somaţiuni colective îi stă în cale pedeca formală, că recunoascerea independenţei române atârnă tocmai dela esecutarea articolului 44 din tractatul dela Berlin. Puterile de altcum pot ca să nu recunoască independenţa României, însĕ efectul unei astfel de mĕsuri s'ar slăbí pentru România, fiind independenţa ei recunoscută *de jure* şi *de facto* de către trei puteri.

Ultimele sciri din Belgrad, care anunţau că neînţelegerile ruso-sêrbe au fost aplanate, au început să fie desminţite prin fapte. Eacă ce se comunică din Belgrad cu datul 8 Iulie:

Guvernorul general rus din Bulgaria a somat pe guvernul sêrb să predee pe amploiaţii sêrbi cari au fost până acum în Trn şi Bresnik, spre a fi judecaţi de tribunalele bulgare. Funcţionarii sêrbi provisorii, au încarcerat pe locuitorii bulgari din districtul Trn, cari s'au opus la o anecsare la Sêrbia. Principele Dondukoff a mai cerut să i se dea şi archivele oficiale din Trn, de pe timpul ocupaţiunii sêrbesci. Ambele cereri ale principelui Dondukoff au fost respinse de guvernul sêrbesc şi din astă causă relaţiunile ruso-sêrbe au devenit şi mai încordate.

Cestiunea grecească stagnează şi cei din Paris au început a se teme, că nu vor puté dobândí Ianina pentru Greci. În acest cas s'ar puté prea bine, ca Francia să propună pentru Epir o posiţiune semi-autonomă, astfel încât în aceasta provincie elementul grec să devină dominătoriu şi să poată cel puţin astepta cu răbdare viitoriul. Se crede chiar, că Poarta nu va puté resista multă vreme la o asemenea cerere a Franciei, care ţintesce la reforme salutare în provinciile limitrofe ale Turciei.

O judecată maghiară despre cestiunea jidovească din România.

În cestiunea jidovească din România să scrie din Bucuresci la ḑiuariul „Hon“ următoarele:

„Am fost în Budapesta, dar n'am avut atâta timp, ca să pot cerceta mai adese ori onorata redacţiune a foiei DVoastre, deşí aş fi dorit aceasta mai cu samă, ca să vĕ pot da desluşiri mai detaiate cu graiul în cestiunea „jidovească“, care e la ordinea ḑilei în România, ca să vĕ pot împărtăşí mai pe larg încât e corectă sau nu purtarea camerei României şi a regimului în cestiunea „jidovească;“ dar fiind că toate aceste nu le-am putut face din causa scurţimei timpului şi a multelor afaceri, fie'mi ertat deşí pe scurt a vĕ împărtĕşí în această afacere privirile mele câştigate în urma esperienţelor făcute în decurs de un şir lung de ani.

Să nu fiu acusat, că doară aş fi contrariu neamului jidovesc, departe e de mine aceasta; din inimă iubesc pe patrioţii jidovi din Ungaria şi mai bine am învĕţat a'i cunoasce departe de patrie — în străinătate. — Mai multe sute de Jidovi maghiari locuesc în România de decenii, şi nu că doară 'şi-ar uita limba, dar nu afli familie de jidov maghiar, unde copii să nu înveţe mai ântâiu limba maghiară, şi nu numai că vorbesc unguresce, dar şi sciu simţí unguresce.

Trebue să premit încă şi aceea, că nepreocupat vĕ scriu aceste rênduri, voind a serví purului adevĕr. Liber şi sincer v'am scris şi atunci din Bucuresci, când Rusul a fost domn aici şi când România şi pressa ei ne urau pre noi Maghiarii. Liber v'am scris şi atunci când sabia lui Damocle atêrna asupra capului meu, şi dacă am avut curagiu a vĕ scrie despre lucruri încorecte, au nu este detorinţa mea a vĕ vorbí şi despre cele corecte?

România este nemijlocită vecină a Ungariei; în multe privinţe interesele noastre sûnt identice şi aşa e cu atât mai de lipsă ca în patria mea să se cunoască adevĕrul.

După aceste premise să vedem, corectă e purtarea României faţă cu punctul 44. al convenţiunei din Berlin? Să căutăm corectă e revisiunea punctului 7. al constituţiunei române aşa după cum voesce legistaţiunea României a'l revidia?

În România aflăm 300 mii de Jidovi poloni (ear nu 130 mii — după cum susţiné „N. P. I.“ în Nr. de Sâmbăta trecută).

Între acesti 300 mii Jidovi nici cu lampa lui Diogene n'am afla batăr unul, care să simţă românesce, — acestia să nisuiesc numai spre aceea, ca să aducă România la sapă de lemn apoi ca trădători să o arunce în ghiarele Muscalului; Jidovii din Moldova nu cămătoresc cu 60—70% ci cu 600—700%. E drept că în România nu se află nici un Jidov polon, care să nu vorbească limba română, dar ei nu pentru aceea învaţă românesce, ca să poată ḑice: „Să trăiască patria,“ ci pentru aceea o învaţă, ca să poată striga: „Piară România.“ Jidovul polon nu este, cum au fost Jidovii nostri maghiari înainte de emancipare, cari în anii 1850 au plâns împreună cu noi, în anul 1861 împreună cu noi s'au bucurat, şi în 1867 împreună cu noi au serbătorit, fără a fi fost emancipaţi.

Jidovul polon nu scie ce este patriotismul, Jidovul polon nu scie ce e inima, ce e sufletul; el nu cunoasce aceste scântei dumneḑeesci, el numai una scie: usură fără suflet; numai un lucru e sfânt înaintea lui: egoismul cu ori-ce preţ.

Să nu întrebe puterile europene pe creştinii, dacă e adevĕrată aserţiunea mea? ci întrebe pre Jidovii francezi, germâni, austriaci sau maghiari, cari locuiesc în România; dela acestia să ceară informaţiuni despre coreligionarii lor şi apoi să judece.

Puterile europene cu esceptiunea Austro-Ungariei solicitează cu toată seriositatea emanciparea Jidovilor, ba ameninţă chiar pe guvernul român, dacă nu va esecuta cât mai curênd punctul 44 din convenţiunea de Berlin, nu după cum cere mintea sănătoasă ci după cum pretinde interesul „Alianţei israelite.“

Da! Naţiunea şi regimul român voesc a esecuta punctul 44 — însĕ aşa după cum dictează spiritul acestui punct, — aşa cum o permit interesele morale şi materiale ale României. Acela care pretinde dela România mai mult e inimicul României, acela doresce pustiirea României, căci în acel minut, când România va emancipa preste tot pre Jidovii din Moldova, în acel minut ea este din punct de vedere economic nimicită.

România astfel voesce a satisface punctului 44 din convenţiunea de Berlin, că modifică punctul 7 din constituţiune într'acolo, ca toţi aceia, cari sûnt împământeniţi în România, să se bucure de toate drepturile civile şi politice, pre Jidovi îi privesce preste tot de străini, nu le ia însĕ calea şi modul spre a puté deveni cetăţeni români, — Jidovul ca şi creştinul poate petiţiona pentru împământenire şi aceasta i se va da şi lui ca şi creştinului.

Astfel voesce România a resolví cestiunea jidovească, şi cine cunoasce împregiurările deací, acela nu poate decât să aprobeze această procedere prevĕḑĕtoare şi acomodată.

Ludovic Vándory.

Alecsandru I.

Noul principe al Bulgariei a călcat în 7 curent pe pământul ţĕrei sale, spre a lua domnia asupra supuşilor sei eliberaţi de sub jugul turcesc, dar din nefericire încă în legăturile neculturei. Oficerul prusian de gardă care 'şi-a schimbat serviţiul din căsarmă cu gradul de regent, va simţí în curênd ghimpii din coroana sa.

Noul principe nu va avé atât de lucru în interiorul ţĕrei sale, cât cu politica esternă. El a aflat ţara sa în mânile Ruşilor. Deşí ei au promis că vor deşerta-o până la finea lui Iunie, ei nu s'au ţinut de cuvênt şi *punica fides* aḑi o putem traduce: cuvênt rusesc. Ei încă tot se retrag şi principele va trebuí să'i lase în pace. Cât timp vor fi trupele ruse în Bulgaria capii partidei marilor Bulgari sûnt linisciţi, căci Ruşii voesc aşa; îndată ce însĕ va trece ultimul cazac preste Dunăre şi îşi va lua drumul spre nord, se va începe periculul pentru neliniscea peninsulei balcanice şi rĕspunderea principelui Bulgariei.

Cea ântâiu şi mai importantă datorie e respectarea tratatului de Berlin. El nu trebue nici să sprijinească nisuinţele de-a anecsa Rumelia resăriteană la Bulgaria, nici să sufere formarea de cete voluntare pentru a întra în Macedonia. Unele svonuri însĕ spun, că principele nu privesce cu imparţialitate tratatul de Berlin, ci prin nisce ochilari verḑi rusesci. Scoala prin care a trecut în timpul ultimului rĕsboiu nici de cum n'a fost menită de-a'i însufla simţ de drept şi observarea tratatelor. În cuartirul general rus anevoie a auḑit alt, decât creḑul moscovit, că Turcii trebue alungaţi din Europa. Pe lângă aceea a vĕḑut cum se poartă rĕsboiul de nimicire contra lor, cum se alungă ca fiarĕ sĕlbatice. Va uita el figurile sângeroase ce au trecut pe dinaintea ochilor lui? Se va ţiné el în adevĕr ca vasal al sultanului sau ca feudal al ţarului?

E o părere lăţită că nu se poate cere dela principele Bulgariei să se opună părerei poporului şi dorinţelor lui. Oficioşi vienezi şi berlinezi liniştesc pe principe spunêndu'i că Turcia se apropie de sfêrşit. Această limbă se potrivesce escelent cu principiul diplomaţiei moderne. Dacă ar fi vorba numai de drept în privinţa susţinerei tratatului de Berlin, nici un guvern nu s'ar interesa de anecsarea sau neanecsarea Rumeliei resăritene. Pentru marea diplomaţie, omul în cestiunea orientală începe cu Jidanul, pentru cei ce cred în Mahomet nu esistă umanitate. Strigătul de durere al miilor de Turci, cari în Bulgaria aḑi, când domnesce deplină pace, sûnt urmăriţi şi alungaţi din posesiile lor, resună fără a fi auḑite de cineva, nimeni n'a auḑit şi n'a cetit un singur cuvênt pe care vre-o putere, pe care a visitat-o principele Battenberg, 'l-ar fi rostit către dênsul, recomandându'i apĕrarea cetăţenilor mahometani contra concetăţenilor lor creştini. Pentru drept dar, nu prea vrea să între vie nici una; atêrnă însĕ multe interese practice de observarea păcei dela Berlin, liniscea Europei e ameninţată, ba un rĕsboiu crâncen va isbucní îndată ce Bulgarii vor întinde mâna asupra Rumeliei resăritene şi Macedoniei; puterile trebue deci să observe paragrafele tratatului de Berlin, de-aceea principele Bulgariei trebue să facă asemenea, şi uitând şi datoria sa, i se va reamintí.

Poate că la cel dintâiu prilegiu se va face această reamintire. Se scie că puterile au hotărît dărimarea starei tuturor fortăreţelor dunărene în termin de un an. Anul putem ḑice că a trecut şi nici o fortăreaţă nu s'a demolat încă. În Vidin, Rusciuc, Silistra, Varna, zidurile pentru cari, s'a vĕrsat atâta sânge sûnt încă în picioare. Ruşilor, în datoria cărora cădea această dărimare nu le-a păsat nimic până în cel din urmă moment. Numai ḑilele trecute principele Donducoff numí o comisie, care să cerceteze starea zidurilor. Curênd 'şi-a dat comisia hotărîrea ei, ḑicênd că zidurile vor cădé de sine şi nu mai e de trebuinţă nici o demolare.

Bine fù plănuit, dar celor de pe malul Tamisei nu le-a plăcut, căci, după cum se ḑice, sûnt pe drum ingineri englezi ca să cerceteze ruinele fortăreţelor bulgare. De vor afla ei cu cale că lucrurea vênturilor şi a timpului e prea târḑie, pacînicii Bulgari vor fi siliţi să ia sapa şi lopata pentru a asculta de hotărîrile tratatului de Berlin. De vor trăgăní nu le va strica nimic puţină îmboldire.

Se poate cunoasce caracterul guvernului din modul cum vrea să asculte hotărîrile tratatului de Berlin, privitoare la demolarea fortăreţelor. Vorbind verde nu prea aşteptăm lucruri bune. E foarte neprobabil ca Bulgarii să se fi învĕţat să recunoască drepturile altora. Le va trebuí timp până să ajungă cu cultura până aici. Liniscea ce domnesce acolo o putem asemĕna cu liniscea dinaintea unei vijelii. Vijelia nu va isbucní dacă Rusia îşi va esercita grozava ei influenţa pentru a linisci spiritele; putem însĕ prevestí o astfel de atitudine a politicei ruse? Optimistii ar aface-o; ei ar puté ḑice că principele, care a fost mai eri salutat de poporul seu pentru ântâia oară în Varna este numai o păpuşe în mâna Rusiei. Noi nu credem, şi ne-am bucura dacă principele Alecsandru I ne ar desminţí prin fapte.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 20.

Şedinţa din 15 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasile, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. Episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Urechiă Vasile A.

Vice-preşedinte, G. Bariţ.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului-verbal al şedinţei precedente şi se aprobă.

D. Stefănescu comunică 2 esemplare din revista scientifică anul IX pentru biblioteca academiei şi se primesce cu mulţămire.

La ordinea ḑilei discuţiunea proiectului de statute.

Art. 45 relativ la facerea regulamentelor se primesce cu unanimitate fără discuţiune.

La art. 46 relativ la modificarea eventuală a statutelor, d. Babeş, cerênd cuvêntul, ḑice că d-lui încă în comisiune a observat că prescripţiunea de-a nu se puté modifica statutele decât cu 3 pătrimi din numĕrul membrilor nu e practicabilă, căci foarte greu s'ar puté întruní un asemenea numĕr; chiar 2 treimi cu greu se pot aduna, a se cere votul maiorităţei absolute dintre toţi membrii.

D. Aurelian este de părere că statutele fiind pactul fundament al academiei trebuesc manţinute cu mai multă tărie, căci schimbarea deasă a legilor nu aduce adesea decât confusiune. Totuşi nu respinge în principiu idea modificărei lor; dară pentru aceasta e destul a se cere voturile a 2 treimi din membrii academiei. Pe lângă aceasta cere ca modificarea să fie propusă de 7 membrii, eară în discuţiune să nu se poată pune decât în sesiune generală. Pentru aceasta îşi depune un amendament susţinut de d-nii Hodoş, Stefănescu, Chintescu în următoarea cuprindere:

„Aliniatul 2 dela art. 46 să se redacteze în modul următoriu:

„Modificările însĕ nu se pot face decât asupra propunerei a 7 membrii şi cu votul aprobativ a 2 treimi din numĕrul total al membrilor academiei. Cererea de modificare trebue făcută într'o sesiune şi supusă discuţiunei şi votărei în sesiunea procsimă."

D. Chintescu, pe basa esperienţei că este imposibil a se aduna 3 pătrimi, susţine amendamentul de mai sus.

D. Haşdĕu susţine că amendamentul d-lui Babeş este mai practic. D-lui întreabă dacă vre-o dată s'au putut aduna 3 pătrimi din membrii; de-aceea crede că nu e bine a se prescrie mĕsuri cari nu se pot esecuta, şi se pronunţă pentru maioritatea absolută propusă de d. Babeş.

D. Odobescu se declară tot în favoarea propunerei acesteia.

D. Stefănescu se declară pentru amendamentul seu.

D. Laurian ḑice că în principiu este contra modificărilor dese; dară avênd convingerea că statutele aceste nu sûnt mai bune decât cele vechi ale societăţei academice, se vede nevoit a deroga pentru present şi a admite modificarea cu mijloacele cele mai lesnicioase.

D. Babeş depune amendamentul seu în următoarea cuprindere:

„Modificările însĕ nu se pot face decât asupra propunerei a 7 membrii, făcută în precedenta sesiune generală şi cu votul aprobativ al maiorităţei absolute dintre toţi membrii academiei."

D. Maniu declară că se unesce cu amendamentul d-lui Aurelian, însĕ cu un subamendament de-a se adăoga: „Modificarea se va puté propune numai după 2 ani de încercare şi punerea în lucrare a statutelor de faţă."

D. Ghica, luând cuvêntul, dice că nu înţelege argumente de stabilitate ce s'au invocat în propunerea de faţă Nici o lege umană nu se poate susţiné că este perfectă; aceea ce astăḑi se consideră de bună, mâne ideile progresului pot să probeze că e defectuoasă. Academia, ca instituţiune progresivă, trebue să ţină compt de acest principiu, fără a ţiné atât de mult la idea stabilităţei. De-aceea nu e nici de părererea d-lui Maniu, nici de-aceea a proiectului, nici de-a d-lui Aurelian, ci se asociază cu a d-lui Babeş.

D Ionescu ḑice că din toată desbaterea urmată vede şi recunoasce că necesitatea de-a face modificări mai târḑiu este neapĕrată. Se unesce cu argumentele aduse de d. Ghica, dară cere ca să se stabilească o normă raţională. Ori cât de tari îngrădiri am adopta astăḑi nu vor fi o cautelă pentru mâne, când se va recunoasce necesitatea modificărei. Totul este ca necesitatea să fie bine espusă, şi atunci nu înţelege acel termin de prelungire până la o sesiune procsimă. Apoi, vorbind despre cele 3 pătrimi sau 2 treimi propuse de preopinenţi, se întreabă: oare numai forţa numerică poate remedia un rĕu recunoscut? Oare nu e destulă garanţie în maioritatea absolută a membrilor, propusă de d. Babeş? De-aceea d-lui depune un amendament în cuprinderea următoare:

„Modificările se pot aduce în desbatere în cele dintâiu ḑile ale sesiunei anuale după propunerea subscrisă de doi membrii şi însoţită de-o espunere de motive detailată. Fie-ce modificare astfel introdusă se adoptă cu maioritatea absolută a membrilor presenţi."

D. Roman ḑice că e de părere ca statutele să fie încungiurate cu mai multă garanţie, şi numĕrul membrilor cari ar aproba modificarea trebue să fie cel puţin tot atâţia câţi se cer pentru schimbarea regulamentelor.

D. Babeş ḑice că între douĕ estreme amendamentul seu ţine mijlocul: nici nu îngreunează modificările ca propunerea d-lui Stefănescu, nici nu le înlesnesce ca acea a d-lui Ionescu. Această din urmă propunere nu se poate primí nici pentru cuvêntul că face mai înlesnicioasă modificarea statutelor decât chiar a regulamentelor; prin urmare susţine pe al seu.

D. Ionescu observă că astăḑi modificarea statutelor se face cu maioritate relativă; crede prin urmare că admiţêndu-se pentru reforme maioritatea absolută este o garanţie mai mare; de aceea amendamentul seu speră a fi mai bine apreţiat.

D. Stefănescu observă că preopinenţii cer mai puţine garanţii de ce cereau statutele vechi; de-aceea nu va hesita de a susţiné propunerea sa de douĕ treimi.

D. Chintescu observă la argumentările d-lui Laurian că dacă pentru modificarea regulamentelor s'a cerut douĕ treimi, crede că modificarea statutelor nu se poate face cu mai puţin.

D. Laurian rectifică obiecţiunile d-lui Chintescu, afirmând că nu crede a se fi contraḑis: d-lui 'şi-a esplicat părerile destul de limpede în privinţa păstrărei legilor fundamentale. Dară fiindcă, după cum a argumentat şi d. Ghica recunoasce că tot ce se face de oameni este imperfect, trebue să se facă modificări, însĕ numai atunci când se va proba că sûnt defectuoase, şi după o matură deliberaţiune.

La proiectul de faţă, care crede şi este convins că are defecte, admite a se face înlesniri de modificare; de aceea se unesce cu amendamentul care presentă asemenea înlesniri. Rĕspunḑênd d-lui Stefănescu, ḑice că în privinţa nouelor statute e de părere a se lua ori-ce fel de mĕsură, căci ele sûnt de mai puţină importanţă decât regulamenţele.

Se cere închiderea discuţiunei şi se admite.

Se pune la vot amendamentul d-lui Ionescu şi cade.

Se pune la vot acela al d-lui Aurelian şi se primesce cu maioritate.

Amendamentele d-lor Babeş şi Maniu se resping.

La art. 47 sub titlul: Dispositiune transitorie, d. Maniu propune un amendament, susţinut de d-nii Chintescu, Aurelian şi Babeş, în cuprinderea următoare:

„Membrii actuali ai fostei societăţi academice române, fac parte în calitate de membrii ai academiei române, fie-care în secţiunea respectivă unde au fost înscris până acuma, pe cât până la viitoarea sesiune nu se vor declara prin înscris că nu aderă la dispositiunile din aceste statute."

Depunênd acest amendament, d. Maniu ḑice că proiectul comisiunei, avênd aerul a prescrie că membrii ce n'au luat parte la discuţiunea statutelor, dacă nu vor declara prin graiu sau prin scris că aderă la ele, până în 10 ḑile, pot să'şi peardă posiţiunea, i se pare inadmisibilă, fiind în contraḑicere cu deciunea ce s'a luat că ei sûnt şi remân membrii pe viaţă.

D. Odobescu ḑice că acuma când se face un act de reconstituire a academiei, avênd în vedere că mulţi din membrii n'au venit şi nu se scie dacă aderă la aceste statute, şi mai ales că s'a admis înmulţirea membrilor la 36, este important să scie dacă cei ce au lipsit le primesc. Altfel va fi imposibil a se pune în practică aceste statute.

D. Maniu rĕspunde că prescripţiunea unui termin e tot-deauna fatală. D-lui întreabă: ce se va face cu membrii aceia cari n'ar trimite declaraţiunile lor de adesiune? Apoi tăcerea nu este ea singură oare o afirmare de consimţemênt? Ar fi o heresie de-a se interpreta altfel tăcerea, şi nu admite a se pune în statute, fie şi ca dispositiune transitorie, o prescripsiune care să primeze dreptul unui membru.

D. Ghica observă că în adevĕr o asemenea prescripţiune ar fi în contraḑicere cu ceea ce s'a făcut până acuma. Crede că nu e necesitate de asemenea declaraţiune. Membrii ce n'au venit la confecţionarea acestor statute trebue să le primească, şi să se supună lor De aceea conchide că articolul acesta ca inutil, e mai bine a se suprima.

D. Ionescu se unesce cu opiniunea d-lui Ghica, argumentând încă că membrii ce lipsesc, dacă n'au venit, crede că cu aceasta chiar au declarat confienţa în lucrările conlegilor lor.

D-nii Roman şi Urechiă, afirmând aceleaşi consideraţii, cere stergerea articolului.

D. Laurian observă că chiar după art. 1 al legei nu poate considera societatea academică ca desfiinţată: academia de astăḑi nu e decât o continuitate. Conchide a cere suprimarea.

Se pune la vot propunerea d-lui Ghica şi se admite cu mare majoritate.

Cerêndu-se votarea în total, d. Laurian observă că după statutele vechi, votarea nu se poate face decât cu trei pătrimi din numĕrul membrilor actuali, adecă cu 23 membrii.

D. Babeş rĕspunde că acea prescripţiune nu poate fi invocată decât pentru modificări cerute de iniţiativa membrilor, eară nu de o iniţiativă venită în urma unei legi. Cu modul acesta s'ar face imposibilă votarea.

D. Laurian susţine tesa sa. Statutele vechi consideră că legea espresă şi nu prin sofisme se pot resturna prescripţiunile ei.

D. Urechiă observă că d. Laurian putea să aibă dreptate înaintea legei care a constituit Academia. Când s'a numit comisiunea de revisiune a statutelor, s'a înţeles ca aceasta să se facă de maioritate, eară nu cu 3 pătrimi.

D. Ionescu recunoasce că s'a admis a se face modificări, cu maioritate absolută; cu toate aceste crede că nu se poate face votarea de cât în presenţa numĕrului cerut de statutele vechi. Cere să se convoace toţi membrii pentru aceasta, amânându-se votarea până în Joia viitoare.

D. Stefănescu susţine articolul din proiect, pentru cuvênt că membrii societăţei academiei mai înainte de-a se vota îşi dau consimţemêntul înscris, prin urmare aderă la statute. Astăḑi sûnt alte statute, şi nu se scie dacă mai cu samă cei ce n'au luat parte la votarea statutelor le vor primí.

Se pune la vot propunerea aceasta, dară asupra votărei d. Laurian observà că adunarea nu mai e în numĕr.

Se votează statul de presenţă al membrilor dela 1—15 Iunie.

Oarĕle fiind înaintate, şedinţa se ridică la 12 oare fără un sfert.

Vice-preşedinte G. Bariţ.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Îndreptare). În raportul general al societăţii de lectură „Andreiu Şaguna" din greşală s'a lăsat afară Ilustritatea Sa d. archimandrit şi vícariu archiepiscopesc Nicolau Popea, carele a avut bunăvoinţa a ne dona cartea sa: „Archiepiscopul şi Metropolitul Andreiu Baron de Şaguna." Primească Ilustritatea Sa cordiala noastră mulţămită pentru viul interes ce poartă faţă cu societatea noastră, interes manifestat şi prin donarea acestui op pentru noi elevii institutului Andreian de cel mai mare preţ.

Sibiiu, 6 Iulie 1879.

Mateiu Voilean, vice-president
Dionisie Nistor, notariu.

* (Esamenul) pe sem. II la scoala noastră parochială română gr. or. din cetate în Sibiiu a avut loc la 30 Iuniu a. c. în sala cea mare a seminariului Andreian, sub presidiul parochului local, participând la dênsul un public numĕros de ambe secsele. Rĕspunsurile elevilor dovediau metod bun şi silinţă laudabilă din partea d-lui învĕţătoriu N. Reul, precum şi lucrurile de mână ale fetiţelor arĕtau silinţele spre progresare ale d-nei învĕţ. M. Georgeviciu. Dl căpitan c. r. în pensiune Constantin Stezariu nu lipsì nici cu această ocasiune, a manifesta cunoscuta sa bunavoinţă şi generositate faţă cu scoala şi tinerimea scolară, oferind o sumuliţă de bani sunători drept premii; şi mai mulţi stimabili oaspeţi se aflară îndemnaţi a imita esempìul d-sale, aşa încât dintre cei 50 elevi şi eleve nici unul nu rĕmase nemângăiat cu vre-un mic premiu pentru silinţele puse în decursul anului scolastic.

* (O noauă procedură de maghiarisare.) Organul ministeriului din Budapesta ne spune că dl ministru de culte a escris un premiu de 700 fl. pentru o „liturgie gr. cat. în ediţiune autentică maghiară". Organul laudă „dispositiunea aceasta", pentrucă prin tr'ênsa se „împlinesce o dorinţă veche a greco-catolicilor cari vorbesc unguresce şi face totodată şi un serviţ bun ideei de stat unguresc." Dacă idea de stat unguresc raḑimă în limbă şi, pe cum se vede,

bărbații de stat maghiari sûnt „pětrunși“ de acest „adevěr“ politic, pentruce umblă cu atâtea ceremonii? folosindu-se mai ântâiu de administrațiune și justiție, de scoală și acum și de biserică. Pună simplu o dare estraordinară pe acei cetățeni cari nu vorbesc unguresce, căci atunci statul nu ar câștiga numai în idee, dar până una altă s'ar înbunătățí si finanțele!

* (Antâiul sunet de clopote.) La 17 ale curentei orașul Dolni-Tuzla a avut o mare serbare. De 500 ani, acest oraș a auḑit pentru ântâia dată sunetul clopotului. Din timpul regelui Matis încoace, nu se mai trăgeau clopotele în acele locuri și astfel Bosniacii ascultau acest sunet în genunchi și cu lacrămi de bucurie. Oficerii corpului al 4-lea din armată, cari au luat parte la ocupație, au pus să se toarne cu chieltuiala lor două clopote din tunurile luate dela Turci, cari poartă aḑi inscripția: Generalul baron Bienerth și corpul oficerilor divisiei a 4-a din armata c. r. comună româno-catolică Dolni-Tuzla din 1878. La 17 ale curentei, ḑiua ântâiu a tragerei lor, s'a ținut un serviț divin în presența întregei garnisoane. Era mișcător a vedé pe țěranii bosniaci mulțămind cu lacrămile în ochi pentru acest dar. Turcii se feresc a și manifesta furia lor față cu acest eveniment, însě s'a putut observa în ochii lor focul contra bucuriei creștinilor.

* (Arborii Californiei.) Se presumase prea mult bětrâneța faimoșilor arbori din California după înălțimea și grosimea trunchiurilor lor. De câtva timp mulți din cei mai mari din acești arbori au fost tăiați, și, dacă faptul este regretabil din mai multe puncte de vedere el a avut cel puțin avantagiul, că s'au putut numěra pădurile anuale pe secțiunile transversale a trunchiurilor, ceea ce stabilesce într'un mod positiv numěrul anilor.

D. I. G. Lemmon a publicat de curênd ceea ce a constatat la mai mulți arbori tăiați în particular câți-va din cei mai mari cari aveau nume individuale adese ori citate: Cei mai bětrâni erau în vêrstă de 1,200 până la 1,500 de ani.

Autorul a sosit în luna lui Septemvrie 1875 în comitatul Calavdras. După ce admiră grupul celor patru indiviḑi cari poartă numele celebre de Longfellow, Dana, Torrey și Asaguay, s'a aplicat a numěra bandele unui arbore tăiat la 1852, din care o bucată formează pardosala unei case.

Circumferența era de 47 picioare engleze la basa trunchiului. Cel mai mare diametru la cinci picioare de-asupra pământului, era de 24 picioare, 10 degete, și cel mai mic de 22 picioare 8 degete. Operațiunea de-a numěra păturile a luat aproape o ḑi. D. Lemmon, îngriginduse de-a numěra urmând trei rase diferite, a găsit 1260, 1253 și 1261; vêrsta de mijloc 1260 ani. La 24 picioare înălțime arborele avé 1224 pături foarte deosebite.

După acest individ și mai mulți alții, crescerea devine regulată aproape la a treia parte a distanției dela scoarță la centru. Aproape de scoarță păturile sûnt subțiri ca hârthia.

Ercule, resturnat de o fortună la 1862 avé 285 picioare înălțime și 14 picioare diametru la 25 picioare de-asupra basei. I se atribuia 3,000 de ani. Numěrarea esactă a păturilor a dat 1232.

Leviatanul, care a fost tăiat și îmbucătățit și pe care'l presupuneau de 4,000 de ani, trebuia să aibă 300 picioare înălțime, 18 picioare diametru la 6 piciore de-asupra pământului și aproape 1,800 de ani după calculul păturilor făcute în parte în diferite puncte din ceea ce remâne. Se trece călare sub bolta formată de porțiunea înfiorătoare a trunchiului care este încă pe loc. Câte-va alte picioare mai groase la basa lor, dar escavate pot adăpostí până la 20, 25 și chiar 30 cai. Dar d. Lemmon le-a studiat destul de bine pentru a crede că ele nu au sau nu aveau mai mult de 1500 ani.

Nisce baobabi din Senegal au fost socotiți mai bětrâni de Adamson. Astăḑi se scie că păturile lor, dacă ar fi cunoscute, n'ar da o měsură esactă a anilor fiind-că arare-ori dicotiledonii formează câte odată două pături într'un an în țěrile calde și uscate.

* (Micii dorobanți). Cetim în „Romanul“ următoarele: „Cotrocenii au fost Dumineca trecută teatrul unei ceremonii, care a încoronat cu succes încercarea de organisare militară a scoalelor noastre primare făcută de către d. general Davila.

Se scie că onor. general a fost însărcinat de M. S. R. Domnitoriul să întroducă gimnastica în scoalele primare și esercițiile militare, după ce Măria Sa věḑuse, într'o inspecțiune prin districtele Argeș și Muscel, o scoală rurală organisată milităresce din inițiativă privată. Aceasta fu o dovadă că, dacă într'un sat s'a putut înființa o asemene organisare, se va puté înființa ușor în celelalte sate și mai cu osebire în orașe.

D. general Davila se puse îndată la lucru. Astăḑi, mai în toate satele și orașele, copii fac gimnastică sau esercitii militare.

În Bucuresci, fără oare-care greutăți, în această primăvară s'a putut procede la o organisare regulată și am věḑut în mai multe rênduri băieții de pe la scoalele primare din capitală făcênd esercitii cu o mare îndemânare.

Dumineca trecută, vre-o 600 băieți, în costumul de dorobanți, se strînseră la 6 oare dimineața, în grădina Cismegiu, de unde plecară la Cotroceni.

Acolo, se înșiruiră în fosta grădină botanică, unde M. S. R. Domnitoriul îi trecù în revistă. Domnitoriul a părut încântat de resultatele obținute. M. S. a comandat însuși diferite esercitii, ce s'au făcut cu o precisiune care nu se găsesce tot-deauna la tinerii recruți.

Apoi, precedați de M. S. R. Domnul și de d. general Davila, micii dorobanți au suit platoul dela Cotroceni, au întrat în grădina palatului și au defilat înaintea M. S. R. Doamnei, care a părut foarte mulțămită și a felicitat pe d. general Davila pentru succesul întreprinderei sale.

De-acolo, băieții s'au coborît în grădina d-lui Davila, unde s'au odihnit. Ací erau covrigi atêrnați de pom, și las pe cetitoriu să'și închipuiască dacă au mai rěmas covrigi, până când trimbițele și musica au anunciat împărțirea premiilor de gimnastică și esercițiuri militare.

Micii dorobanți s'au format în cerc, cu părinții lor la mijloc, și a început împărțirea, în urma căreia s'a dat semnalul plecărei. Rêndurile s'au format din nou și mititica armată, sub comanda d-lui general Davila, s'a întors în oraș și a defilat înaintea statuei lui Mihaiu bravul.

Ḑiua de 24 Iuniu va remâné în inima acestor copii ca o ḑi de scumpă amintire. Ei nu vor uita onoarea ce le-a făcut M. S. R. Domnitoriul, venind în persoană să'și dea sama de progresele lor.

Nu trebue să uite nici guvernul că numai atunci când în scoalele noastre, nu numai primare, ci și secundare, se vor întroduce, într'un mod regulat, gimnastica și esercițiul militar, ele vor produce în adevěr oameni capabili la ori-ce moment să se stringă sub arme împregiurul drapelului țěrei.

Dacă încercarea făcută de dl Davila va prinde răděcină, precum sûntem siguri, toată țara preste câți-va ani va scí să țină o pușcă, să facă esercitii militare, va cunoasce datoria de oșteni și de cetățeni, și se va puté reduce într'un mod notabil timpul servițiului militar activ.

Cu această ocasiune, a dat M. S. R. Domnitoriul o nouă dovadă de încrederea ce are în națiune și de înalta'i dorință de-a vedé desvoltându-se spiritul ostășesc, în paralel cu progresul națiunei pe calea politică.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 18 Iulie n. „Polit. Corr.“ anunță din Constantinopole demisiunea lui Kheiseddin, acesta a cerut un ministeriu omogen. 400 lucrători mahomedani din arsenal au mers eri înaintea Porții și au pretins plătirea restanțelor din competența lor.

Bucuresci, 18 Iulie n. Dimitrie Ghica este însărcinat cu compunerea cabinetului.

Bursa de Viena

din 18 Iulie n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	126	25
Acțiuni de bancă	828	—
Acțiuni de credit	271	40
Argint	—	—
Valuta nóuă imperială germână	56	70
London	115	75
Galbin	5	49
Napoleon d'aur (poli)	9	20

Nr. ppresbit. 164/1879. 1—3

CONCURS.

În consonanță cu înalta hotărîre consistorială din 25 Septemvre 1878 Nr. 2684 pentru ocuparea stațiunei învětătoresci din Cristian, clasa I prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 29 Iuliu a. c. st. v. în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 168 fl. v. a. ridicat din alodiul comunal în rate lunare pelângă cuitanță timbrată.
2. Bani de cuartir 20 fl. tot din alodiul comunal.
3. Șase (6) orgii de lemne, din cari are să se încălḑască și scoala.

Concurenții au să'și astearnă suplicele instruate conform prescriselor stat. org. la scaunul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului I în Sibiiu.

Cristian 1 Iuliu 1879.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral concernent.

Nr. 819—1879. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei învětătoresci la scoala confesionlă gr.-orient. din opidul Iliei-murěșane, în protopresbiteratul Iliei-murěșane, se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 29 Iulie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual cu 250 fl. v. a.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei împreunate cu grădină de legumi.
3. 2 orgii de lemne de încălḑit.

Concurenții vor evé a'și asterne suplicele lor bine instruite conform statutului organic la adresa subscrisului până la terminul sus însemnat.

Se poftesce, ca doritorii, cari vor se ocupe această stațiune, se fie cântăreți buni, și se cunoască limba maghiară.

Gurasadului, 20 Iunie, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m. p.,
adm. protopresbit.

Nr. 102—1879. 2—3

CONCURS.

Pe basa decisiunei venerabilului consistoriu archidiecesan de dto 5/4 a. c. Nr. 1029/B. pentru ocuparea vacantei parochii Păucea protopresbiteratul Ternavei inf. se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 5 August st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu grădină de legumi și de pomi.
2. Porțiunea canonică de 21 jugere 800 □° parte arătură, pășune cositură și pădure.
3. Dela 75 familii câte o ḑi de lucru cu palma.
4. Tot dela 75 familii câte o felderă de cucuruz sfârmit.
5. Stola îndatinată. Toate aceste emolumente la olaltă computate dau un venit aproape de 400 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa această stațiune au a'și adresa concursele lor instruite în sensul statutului organic și a dispozițiunilor sinodale din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Deag 15 Iunie 1879.

În conțelegere cu comitelul parochial.

Daniil de **Tamaș** m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 133 presid. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învětătoreasă la scola comunală de fetițe din opidul Hațeg se deschide prin acesta concurs cu terminul până la 15 August 1879 st. n.

Emolumentele sûnt:

în bani 400 fl. v. a. și cuartir.

Doritoarele de-a competa la acest post au a'si așterne concursele sale bine înstruate cu documentele recerute și cu deosebire despre cunoascerea limbilor patriei române și maghiare la scaunul scolastic comunal în Hațeg.

Dela presidiul magistratului opidan.

Hațeg în 7 Iulie 1879.

Vots m. p.,
presid. sub.

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de mașini agricole,
se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a
mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile țěrei grătuite și franco. [14] 27

Redactor respunḑětor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 79. Sibiiu, Marţi, 10 Iulie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de donĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 1824. Plen.

Cerculariu

cătră toate oficiile protopresbiterale din archidiecesă.

Fiind a se pune cu începutul anului scolastic 1879/80 în lucrare regulamentul seminarial în toată estensiunea sa, se publică următoarele disposiţiuni ale aceluiaşi regulament privitoare la primirea elevilor:

§. 17. Tinerii, cari aspiră a fi primiţi în vre-o secţiune în institutul archidiecesan, au a'şi presenta suplicele instruite (§. 19) în regulă cel mult pănă la 1 August st. v. avênd a se presenta cel primit în persoană la 1 Septemvre st. v. şi a satisface îndatoririi din §. 22.

§. 18. În despărţămêntul clerical se primesc numai acei tineri, cari au absolvat 8 clase gimnasiale cu succes bun; eară în despărţămêntul pedagogic se primesc tineri, cari au absolvat cu succes bun 4 clase gimnasiale sau 3 respective 4 reale.

Abatere dela aceasta se poate face pentru pedagogi cu mai puţine clase de pregătire numai prelângă un esamen de probă, care se va face în presenţa corpului profesoral (§. 30 a.)

§. 19. Pentru primire se recere, ca aspiranţii să producă în suplica scrisă de mâna proprie prelângă o scurtă descriere a vieţei lor, următoarele documente:

a) atestat de botez;

b) atestat de scoală;

c) atestat medical despre starea sănĕtăţii şi anume, că nu au nici un defect spiritual, sau corporal.

§. 21. După primire fie-care elev se presentă la direcţiunea seminarială spre immatriculare.

§. 22. La immatriculare, care e de-a se face în cele dintâiu 3 ḑile după primire va fi datoriu fie-care elev din ambe despărţămintele a solví tacsa 60 fl. pe fie-care an. Afară de aceasta fie care elev la prima sa înscriere în ori-care din despărţămintele seminariale va fi detoriu a solví la direcţiunea seminarială, odată pentru tot-deauna tacsa de 2 fl. pe sama bibliotecei seminariale (§. 8).

§. 23. Nici un elev nu poate în acelaşi timp frecuenta ca ascultătoriu ordinar şi alte institute de învĕţămênt.

§. 26. La toţi elevii institutului atât din secţiunea teologică, cât şi pedagogică se dă cuartir comun şi vipt preste tot anul, fără a plătí alt ceva, decât tacsa prevĕḑută în §. 22 al acestui regulament.

Disposiţiuni transitoare.

§. 79. În trei ani consecutivi după întroducerea regulamentului se pot primí la ascultarea studiilor teologice tineri şi numai cu 6 clase gimnasiale, nefiind numĕrul 90 complet cu tineri cari au absolvat gimnasiul.

§. 80. În casuri de necesitate notorică pot fi admişi prin consistoriu candidaţi de teologie şi cu mai puţină pregătire, dar neapĕrat cel puţin de 4 clase gimnasiale. Pentru instruirea acestora se vor înfiinţa despărţăminte separate în institut.

Aceste disposiţiuni vei avé tit. Dta a le publica în tractul de sub administraţiunea tit. Dtale spre scirea şi orientarea acelor tineri, cari voesc a asculta studiile clericale sau pedagogice în institutul archidiecesan, observându-se că în anul scolastic 1879/80 se vor primí în seminariul andreian în toate trei cursurile clericale precum şi în cele trei pedagogice pănă la 100 elevi, cari toţi vor avé a solví tacsa de 60 fl. şi că suplicele pentru primire în cursul I clerical şi pedagogic se pot aşterne esceptionalmente şi pănă la 10 August st. vechiu a. c.

Din şedinţa plenară a consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu la 4 Iunie 1879.

Revista politică.

Sibiiu, în 9 Iulie.

Afacerea Zichy-Asboth ia dimensiuni din ḑi în ḑi mai mari. „Magyarország“ în numĕrul seu de Duminecă aduce un articul de ḑece coloane, întitulat declaraţiune la declaraţiuni, în care descopere mai departe alte lucruri de sigur neplăcute pentru contele Zichy şi pentru guvern şi partida acestuia.

„Pesti Hirlap“ ḑicea nu demult, că contele ar fi acum aplecat a supune afacerea scormonită de Asboth unui juriu de doisprĕḑece membrii. Membrii acestia, luaţi câte doi din casa magnaţilor, din casa deputaţilor, dintre iuristi, ḑiaristi şi dintre membrii academiei de sciinţe să cerceteze doveḑile şi să judece În cercurile ministeriale însĕ se ventilează, dacă nu ar fi mai potrivită întroducerea unei cercetări disciplinare contra secretariului de stat contele Zichy-Feraris. Declaraţiunile în urma declaraţiunilor vor îngreuna foarte mult şi judecata juriului şi vor înăsprí şi cercetarea disciplinară şi în urma urmelor vor clătina şi mai tare posiţiunea guvernului. Coroana încă nu va trece absolut cu vederea preste afacerea cea neplăcută şi „Pesti Napló“ vrea să scie, că un funcţionariu de posiţiune înaltă dela Viena a petrecut douĕ ḑile necunoscut în Budapesta pentru studiarea acestei afaceri cu scopul, că întrebând coroana despre adevĕrata stare a lucrului să scie respunde şi eventual să scie da deslușiri.

Pănă una altă, adecă pănă a vení treaba la o crisă ministerială, ca şi roata timpului nu poate sta nici roata guvernului în loc. În locul defunctului bar. Wenckheim trebue un ministru. Fama a respândit, că următoriu lui Wenckheim are a fi bar. Orczy. „Magyarország“ însĕ susţine, că lui Wenckheim va urma în postul de ministru, lângă persoana M. Sale Slavy, în locul acestuia va ocupa presidiul în casa deputaţilor Toma Péchy, şi în locul acestuia va fi ministru de comunicaţiuni Ioan Lonyay comitele suprem din Maramurĕş.

O broşură „Die Deutschen in Oesterreich,“ care este o prorocie despre politica Austriei în viitoriu, spune că Austria trebue să se estindă până la Salonic. Prorocia aceasta o botează unii: programa politică a lui Taaffe, inspirată de contele Andrássy.

Cum se va estinde Austria până la Salonic ne esplică „P. Ll.“, care n'are încătrău, ci trebue să vorbească şi el despre agitaţiunile din Bosnia şi despre nemulţămirea ce domnesce acolo, încât ameninţă a se traduce în erupţiuni.

Cestiunea Evreilor în România atêrnă foarte mult de crisa ministerială din Bucuresci. Crisa ministerială însĕ încă nu e deslegată. Se ḑicea, că Dm. Ghica a primit a compune un cabinet. Alte sciri spun că oposiţiunea nu este în stare a compune un cabinet faţă cu maioritatea actuală din camere. De aceea tot Bratianu va fi chiemat a constituí un cabinet, în care să participe şi centrul senatului, cu alte cuvinte, un cabinet de coaliţiune.

În timpul din urmă s'a desteptat de nou cestiunea Arab-Tabia. Comisiunea de limitaţiune este aproape gata cu lucrările sale. Ruşii stăruiesc a se ficsa graniţa între Bulgaria şi România (Dobrogea) pe la Galiţa, 800 yarde în jos dela Arab-Tabia. Acolo, ḑic ei, este locul potrivit, de-a se face un pod preste Dunăre. Comisarii, individual, nu împărtăşesc părerea rusască. Se va vedé ce vor ḑice comisarii întruniţi în comisiune şi se va vedé, că, fiind comisiunea de altă părere, va sci Europa constringe pe Rusia a se supune verdictului ei.

Cestiunea evreiască în România.

Vestitul profesor dela universitatea din Heidelberg, *Dr. Bluntschli*, provocat fiind de cătră „Alianţa israelită,“ 'şi-a dat părerea în cestiunea Evreilor din România, susţinênd că România ar fi îndatorată a da Jidanilor toate drepturile politice, recunoscêndu'i pe acestia de cetăţeni români. Drept rĕspuns la părerea dlui Bluntschli cuprinsă în broşura: „Statul României şi raportul juridic al Evreilor din România“, s'a publicat în „Allgemeine Zeitung“ din Augsburg o serie de articoli, pe cari i ţinem destul de interesanţi pentru a 'i pune sub ochii cetitorilor nostri.

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

(16 urmare.)

VIII.

Cu deosebire decând se făcuse bunic Mihu începù a fi stăruitor. Îşi vorbia mereu despre perii încărunţiţi înainte de vreme; se tânguia că n'a avut noroc; spunea mereu că o singură dorinţă ar a mai avé în viaţă; ba într'un rênd îi vorbì Martei despre vredniciile lui Lĕpădat feciorul lui Petrea Dogarul, şi în alt rênd despre Dinu, feciorul lui Popa Nichita, preotul din Bălăşeni.

Când se apropià toamna, Marta pe ḑi ce mergea se făcea tot mai nedumerită, mai gânditoare, adeseori era tristă, doria de singurătate, însfêrşit îşi perduse linişcea. Adeseori când sĕrile erau frumoase îi plăcea să stee vreme îndelungată pe laiţa din fundul grădinei, cu capul răzimat de trupina pĕrului şi perdută în gânduri nehotărite.

— Marto! îi grăì Floarea, soţia lui Vasile, vĕḑênd-o perdută astfel în gânduri. Ia mai lasă gândurile! Nu te întrista. Odată e lume; odată e tinereţă.

„Eu să mĕ'ntristez? întrebà Marta uimită. Dar pentru ce?

— Pentru ce? grăì nevasta. Te vĕd că stai mereu pe gânduri.

„Eşti, nu sciu cum, ḑise Marta cu vioşie. Uite, urmà apoi mai încet, tu poate că nu'i înţelege: stau aici şi privesc în lume, îmi închid ochii şi privesc mereu şi nu gândesc nimic. E nu sciu cum minunat locul!

Floarea dete din umeri.

— Şi te gândesci la el, ḑise ea apoi cam nĕcăjită.

„La el? întrebà Marta, privind-o cu ochi mari. La cine?

Deodată ea se cutremurà şi se îndreptà spre Floarea.

„Înţeleg! ḑise zimbind. Da! mĕ gândesc câteodată, dar foarte arareori. E de mult deatunci; par'că nu e nici adevĕrat.

— Ei bine! atunci pentru ce nu vrei să te măriţi? grăì nevasta.

„Nu cumva creḑi, că pentru el? o întrebà Marta spăriată.

— Dar ce altă se cred?

„Să vorbim despre alte lucruri, îi ḑise Marta. Sciu că nai se mĕ înţelegi! Atât mĕ simt de bine aşa cum sûnt, încât nu mĕ pot hotărí să mĕ mărit.

Floarea earăşi dete din umeri, dar privind în faţa Martei, nu mai îndrăsnì să'i vorbească despre măritiş. Ele mai steteră câtva timp de vorbă, apoi se întoarseră în curte.

Înainte de-a porní, Marta se gândì timp îndelungat la Miron. Ar fi dorit se scie ce s'a făcut, unde este şi cum îşi petrece ḑilele. Dar această dorinţă odinioară atât de vie, încât îi punea sângele în ferbere, acum era ca o blândă suflare de vênt, de care frunḑa plopului abia se clătină. Şi'l închipuia dar nu putea să'l mai vadă înaintea ochilor închişi. Era şters din sufletul ei şi în urma lui nu rĕmăsese decât o plăcută aducere aminte a şirului de întêmplări şi de sguduiri sufletesci prin care trecuse. Dar această aducere aminte era atât de plăcută, încât Marta îşi strinse ochii şi suspinà, când gândì că şi aceste urme vor mai perí din sufletul ei. Ar fi dorit se plângă şi nu putea. Grozav îi părea viaţa deşartă: nici o dorinţă şi nici o durere nu mai vedea într'ênsa.

Era Duminecă. Marta se duse la biserică, şi după prânḑ, petrecù pănă în amurgul sĕrii la joc.

Sara întorcêndu-se de la joc, se oprì cu tovareşele ei la fântâna Corbului se aşeḑà pe doaga fântânei şi stete câtva timp gânditoare.

„Ţineţi voi minte, când ne cânta Miron din fluer, ḑise ea şi ântâia oară după doi ani de ḑile începù să vorbească despre dênsul.

Pe când sosì acasă, luminile se aprindeau..

Erau oaspeţi la casă.

Încă de Joi, Pintea Dubăul trecuse cu vite la têrg şi stătuse câteva ciasuri la prietinul seu Mihu, avênd cu

---

*) Din „Convorbiri literare“.

Eacă articolul prim:

I.

În urma mijlocirei comitetului pentru recunoascerea egalei îndreptățiri a românilor Israeliți cu cei creștini, consiliarul intim Dr. Bluntschli, profesor la universitatea Heidelberg 'și-a dat arbitriul seu juridic intitulat „Statul României și raportul juridic al Evreilor din România“, arbitriu care a eșit de sub tipariu de curênd.

Trimiterea acelui arbitriu către acelaș comitet mijlocitor, e întrodusă printr'o scrisoare a autorului către comitet, în care autorul ḑice: „că „studiul tractatelor și al legilor 'l-a „întărit în convingerea sa, întemeiată „deja în mod necesar prin mersul „desvoltărei generale a relațiunilor „juridice din Europa, cum-că egala „îndreptățire, la care râvnesce comitetul, nu se poate refusa juridicesce „vorbind, dacă România voiesce să afle deplina recunoascere ca stat civilisat european.“

Aceasta e așa dar conclusia arbitriului.

Convingerea autorului se razimă așa dar pe douĕ momente esențiale: pe necesitatea intemeiată deja prin mersul general al desvoltărei relațiunilor juridice din Europa și pe întărirea acestei necesități prin legi și tractate. În principiu așa dar momentul ântâiu se arată a fi cel esențial convingĕtor; e oarecum cel istoric. Să considerăm mai ântâiu pe acesta, alăturându'l cu indicațiunile a chiar autorului arbitriului juridic.

În partea ântâia a arbitriului seu autorul purcede dela convenția din Paris dela 1858 și după mai multe priviri istorice retrospective asupra desvoltării cestiunei israelite în alte țĕri și în România, el ajunge a recunoasce că art. 46 al convenției dela 19 August 1858 dintre Austria, Francia, Marea-Britanie, Prusia, Rusia, Sardinia și Poartă mărginesce drepturile politice numai la [illegible] una din confesiile creștine prin frasa: *„les Moldaves et Valaques de tous les rites chrétiens jouiront également des droits „politiques.“*

Autorul va trebuí să mărturisească, că pănă la anul 1858 noțiunea „de stat civilisat european“, care după el e legată de condiția prealabilă a egalei îndreptățiri politice a tuturor confesiunilor, nu aflase recunoascere în dreptul public european, căci dacă această condiție ar fi fost o cerință a dreptului public, ea ar fi trebuit să se manifeste de atuncea încă.

În frasa următoare a aceluiași articol: *„La jouissance de ces droits „(politiques) pourra être étendue aux autres par des dispositions législatives“* autorul vede o cerință a viitorului. Pentru cât-va timp adecă congresul din Paris ar fi recunoscut inegalitatea politică a Românilor necreștini, sub cari după raporturile confesionale reale nu se puteau înțelege de cât Evreii, dar în stilisarea acelei stipulațiuni e cuprins deja apelul de-a se conforma cu cerința civilisației europene moderne.

Nu putem admite în acest mod absolut esactitatea asertiunei autorului; frasa din urmă cuprindea numai facultatea pentru abolirea marginilor drepturilor politice a necreștinilor sau Evreilor din România, ca o recunoascere a drepturilor de autonomie a țĕrii și întrucât s'ar potriví cu propriile opinii ale țĕrii despre utilitatea unei asemenea aboliri în genere și a modalităților în deosebi, însĕ nici decum nu se cuprinde în acea frasă o cerință, și dacă facem abstracție dela art. 44 al tractatului dela Berlin privitor la România asupra căruia vom revení mai jos, apoi nicăiri pănă acuma nu s'a făcut să depindă dela egalitatea politică a deosebitelor confesii religioase recunoascerea statelor între sine ca civilisate, sau precum se esprimă autorul în decursul ulterior al lucrării sale, formând o condiție pentru îndreptățirea de-a fi primit în familia statelor europene.

Dacă frasa postpusă: *„La jouissance de ces droits poura être étendue aux autres cultes.“* ș. a. m. d., ar fi rĕmas afară, atunci s'ar fi stabilit o mărginire a drepturilor de autonomie ale principatelor în afacerile lor interne, a acelor drepturi cari tocmai se recunosceau și se confirmau din nou prin acel tractat, o mărginire care trebuia evitată și tocmai evitarea unei asemenea mărginiri ear nu o presiune asupra guvernelor pentru întinderea drepturilor politice și la cultele necreștine e înțelesul firesc ce reiese din acea frasă.

Puterile cunosceau prea bine greutățile, cu cari aveau să se lupte guvernele principatelor întru orânduirea raporturilor interioare, de aceea nu puteau fi dispuse de a mai augmenta acele greutăți prin cerințe, cari ar fi fost causate prin situația impregiurărilor, ce o presentau principatele după ridicarea protectoratului rusesc. Puterile congresului dela 1858 erau pe deplin convinse, că nu era nevoie de a le face anume cereri, pentru ca ele să'și desvoalte instituțiile în sens umanitar și liberal; din contră puterile europene se temeau, că guvernele principatelor vor merge prea departe pe calea aceasta. Căci abia scăpaseră *de facto* și încă nu prin o stipulație internațională a puterilor europene, de protectoratul rusesc și îndată guvernele principatelor au abolit sau au stabilit cel puțin orênduiri legale pentru abolirea succesivă a sclăviei Țiganilor așeḑați în mare numĕr în țară și aparținênd statului, mânăstirilor și particularilor; și ele au făcut aceasta, contrariu art. 435 a regulamentului organic, care stipula, că nu se poate modifica nici o disposiție a lui decât cu învoirea Porții și a Rusiei, de și sclăvia era stabilită și regulată în mod constituțional prin anecsa O a acelui regulament. Mĕsuri represive ale Porții, de es. întroducerea censurii prin scrisoarea visirială dela 31 Iulie 1856 către caimacamii principatelor arată, că caracterul acelui period de ani au fost cu totul opus celui admis de comisariul intim Bluntschli.

Marele proces al eliberării (Evreilor) din posiția lor apĕsată și impedecată în multe privințe apoi naționalisarea lor și îndreptățirea lor egală cu ceilalți locuitori ai țĕrilor s'au operat ḑice autorul în apusul Europei mai de vreme, se operează în rĕsărit mai târḑiu, dar totuși se întêmplă cu necesitatea naturii, neoprit, neînlăturabil.

După părerea autorului am trebuí deci să admitem: că procesul istoric despre care el vorbesce, s'a operat deja în apusul Europei, iar în resăritul ei el e într'o propășire neoprită și neînlăturabilă.

Amêndouĕ asertiuni sûnt în realitate cu desevêrșire înesacte. Întru cât privesce occidentul procesul nu se poate considera ca realisat de cât în Francia și în ori ce cas în Belgia și Olanda. Fără îndoială că principiile revoluției franceze în privirea admiterii Evreilor la toate funcțiunile publice și a egalei lor îndreptățiri civile s'au mantinut perpetuu și s'au consolidat atât de mult sub toate guvernele următoare, încât în ḑiua de astăḑi nici mai e de recunoscut vre-o deosebire între Evrei și Creștini în viața publică abstrăgênd de la cea bisericească, și că conform cu modelul acesta, principiile cari au trecut în vremea dominațiunei franceze în Belgia și în Olanda au prins și acolo rădĕcină.

În Englitera cea pregătită pentru libertăți Evreii numai la 1858 au fost admiși în funcțiuni publice și în parlament, după ce mai ântâiu printr'un act al parlamentului s'au modificat formula jurămêntului. Ori cine își aduce aminte, chiar în anii din urmă, de câte greutăți a fost însoțită admiterea celui dintâiu Evreu aronetul Nathaniel Rotschild în Camera Comunelor. Și dacă în Englitera în genere religiunea nu mai formează o stavilă esențială, cel puțin de drept, dacă nu chiar și de fapt, în privința drepturilor civile, totuși după cum scim noi, chiar acolo sûnt funcțiuni ca aceea de lord cancelar și de judecător la cele trei tribunale în Westminster, și alte funcțiuni de la care și astăḑi sûnt esclu și Evrei ba chiar Catolicii.

(Va urma).

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 21.

Ședința din 16 Iunie 1879.

Membrii presenți: D-nii Aurelian Petre S., Babeș Vincențiu, Bariț George, Caragiani Ioan, Crețulescu Nicolae, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Hașdĕu Bogdan P., Hodoș Iosif, Laurian August Tr., Maiorescu Titu, Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Urechiă Vasile A.

Președinte, Ioan Ghica.

Ședința se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului-verbal al ședinței precedente și se aprobă.

Se comunică o adresă a eforiei spitalelor civile, care trimite 3 esemplare din tabela grafică a morbidibății și mortalității spitalelor civile administrate de ea. Se primesce cu mulțămire.

Se citesce o propunere a d-lui Georgiu de-a vinde bibliotecei academiei colecțiunea buletinului oficial, pe anii 1853—1860, pe prețul abonamentului, fără a calcula legătura volumelor.

Adunarea consultată aprobă.

Asemenea a d-lui S. Polescu, pentru colecțiunea completă a ḑiarului „Trompeta Carpaților,“ precesă de „Buciumul.“

Se autorisă delegațiunea, a trata cu posesorul și a o cumpĕra dacă se va învoí.

D. Stefănescu, cerênd cuvêntul, ḑice că lectura procesului-verbal din ședința precedentă lăsând discuțiunea încă neterminată în privința votării statutelor, care d. Laurian cere a se face conform cu art. 27 din vechile statute, se vede nevoit a o releva. D-lui ḑice că acel articol nu cere numĕrul de trei pătrimi pentru votarea în total sau și pentru fie-care articol în parte, ci după tecstul lui resultă că și fie-care articol în parte să întrunească $^3/_4$. Dară această ebservațiune n'a relevat-o d. Laurian de primul articol ce s'a votat; din contră d-lui a luat parte la desbateri, a propus amendamente, din cari unele s'au primit, altele s'au respins, și toate aceste s'au făcut cu maioritate, fără ca d-lui să observe că nu sûnt bine votate. Prin urmare, crede că e logic ca și în total să se voteze cu maioritate. Pentru a înlătura însĕ în viitoarele modificări ale statutelor o asemenea nedumirire, d-lui propune a se face un articol adițional, în care să se ḑică, că numai pentru votarea în total a statutelor se cer douĕ treimi; eară pentru fie-care articol în parte numai maioritate.

D. Sion ḑice că după de eri, propunerea d-lui Ionescu oficiul a preparat o circulară de invitațiune pentru Joia viitoare; dară aceasta n'a făcut'o ca lucrare cerută de un conclus al adunărei, fiind-că în momentul propunerei nu era maioritate legală. Invitațiunea aceasta însĕ nu prejudecă propunerea d-lui Laurian ca admisă de academie, ci urmează a se discuta.

D. Urechiă persistă a constata că invitarea nu este obligătoare. Propunerea de $^3/_4$ a d-lui Laurian n'a fost resolvită; și după o interpretare mosaică nu e bine a se periclita soartea statutelor, la care s'a muncit atâtea ședințe.

D. Hodoș ḑice că d. Laurian invocând art. 27 din statutele vechi tinde a face imposibilă votarea statutelor, acadamia nu poate fi obligată al respecta, nici condamnată dacă în adevĕr 'l-ar călca; căci legea a venit și 'i-a dat voe a'și face din nou statutele; și apoi că articolul precitat chiar dela început a suferit soartea aceasta.

D. Maniu cere a se pune la ordinea ḑilei votarea statutelor în total cu maioritatea membrilor presenți.

D. președinte invită adunarea că, de și ar puté-o face aceasta, totuși spre a se da mai mare solemnitate actului, să se invite toți membrii pentru ḑiaua de Joia viitoare, până când se va puté prescrie un esemplar pe curat cu toate amendamentele și modificările adoptate.

Această propunere se primesce.

Se comunică un referat al comptabilităței, care ne supune o epistolă a librarului W. Krafft din Sibiu, cu cererea de-a i se primí ca banii ce prinde din cărțile academiei în vênḑare, să'i poată trimite în florini, calculând leul a 40 cruceri, și cerênd a i se mai trimite cărți în deposit; asemenea o epistolă a d-lui Țĕran, librar din Oravița, care cere reduce-

---

sine, ca din întêmplare, și pe tovarĕșul seu, Manea vătavului. Acum ei se întorcea de la têrg, și după cum îi poftise Mihu, trăseseră de gazdă, pentru ca mâne-ḑi să plece mai departe fiindcă era cale de-o ḑi bună până la Valea-sărată, tocma dincolo de munte.

Marta scia dece e vorba. Încă Vineri sara Safta îi spusese că Manea e un om foarte cum să cade, așezat și cam sciitor de carte. Ele avuse nevastă și doi copii, dar 'i-au murit sĕrmanul de el.

La cină era masă mare. Pintea, ca om sfătos ținea firul vorbei când cu Mihu când cu Safta când cu Vasile; vorbia însĕ mai ales despre „la noi“ și „la d-voastră“ și ḑicea mereu, că dacă n'ar fi om cu căsă și'ar căuta aici o nevastă și nu 'si-ar mai întoarce.

Manea un om ca de treiḑeci de ani scurt și spătos, cu musteța groasă și cu ochii mari, ședea răzimat de spatele scaunului, da din umeri, zimbia din când în când, dar nu sporia vorbele.

Toată sara Safta și Floarea erau vesele, Vasile sta retras, eară Mihu se mișca nerăbdător în scaun. Marta era blândă, desteaptă și mai în voe bună decât de obiceiu.

După masă Mihu căută să fie singur cu Marta, eară ea nu'l ocolì.

Privirile se intâlniră, dar Mihu nu scia cum ar vrea și cum nu.

— Ce ḑici Marto? grăi el, însfêrșit.

„Ce se ḑic, rĕspunse ea. N'aș vrea taică. Dar odată tot trebue să fie, și e mai bine așa.

— Așa e fata mea, ḑise Mihu mai stete puțin cuprins de nedumerire apoi eși.

Marta remase câtva timp nemișcată. Ochii i se umplură de lacrămi. Ea ridică amândouĕ mânile își astupă fața și își sterse lacrimile din ochi.

„Doamne cum trece vremea! ḑise ea și eși din urma tată-seu.

(Va urma).

rea dicţionarului şi glosariului la preţul de 16 floreni. După lămuririle date de d. Bariţ, se încuviinţeaza aceste propuneri.

D. Maniu presentă un romanţ întitulat ranele naţiunei, din partea autorului d. Ios. Vulcan, pentru biblioteca academiei. Se primesce cu mulţămire.

D. Bariţ, cerênd cuvêntul, ḑice că de şi ar fi dorit să se termine cât mai curênd votarea statutelor, totuşi crede că s'a făcut bine de s'a mai lăsat câte-va ḑile de reflecţiune, căci trebuesc poate încă bine meditate. D-lui a cugetat mult asupra situaţiunei ce s'a creat academiei prin prescripţiunile admise de 2 treimi şi chiar de maioritatea membrilor totali; căci esperienţa a arĕtat că numerile aceste adesea nu se pot întruní, şi membrii cari vin îşi perd un timp preţios fără să poată face nimic, fiind ţinuţi în loc din causa numĕrului. Dacă statutele vechi au pus asemenea stâncă înaintea activităţei noastre, cele noue ar fi trebuit să caute mijlocul spre a o înlătura. Să se ia aminte că unii din membrii nu pot vení pentru cause adesea bine cuvêntate unii sûnt ţinuţi de bĕtrâneţe, unii de înfirmităţi, alţii de diferite motive de forţă maioră, cari nu se pot cualifica. Cu toate aceste ei nu înceteazā de-a fi membrii ai academiei, şi astfel ei, figurând în apelul nominal, sûnt numĕraţi între membrii activi; maioritatea ei o măresc, fără a ţiné compt de causele care îi opresc de-a vení. D-lui provoacă pe adunare a reflecta asupra acestei situaţiuni, şi pe cât e încă atimpul, să se formeze un articul adiţional la statute.

Aducênd de esemplu situaţiunea de faţă în care s'au cerut ³/₄ din membrii spre a vota statutele şi pentru aceasta cerêndu-se presenţa 23 membrii, prevede cu durere că acest numĕr nu se va puté întruní şi statutele vor rĕmâné nevotate.

D. Aurelian ḑice că se miră cum d. Bariţ înţelege că votarea statutelor nu se poate face decât cu ³/₄ din numĕrul total. Proiectul elaborat de comisiune s'a desbătut şi s'a votat cu maioritate absolută. Pentru ce oare acum s'ar schimba această procedere? Acei cari susţin această teorie vor ca indirect să remânem fără statute. În aşa cas ce se face cu legea votată de corpurile legiuitoare, sancţionată de capul statului şi promulgată?

D. Haşdĕu ḑice că dacă în adevĕr se recunoasce de cine-va că vre-un articul din statute s'a strĕcurat cu defecte, acei ce observă asemenea lucru mai bine ar face să'l indice pentruca să revenim asupra lui. Eară statutele de faţă, după atâtea argumente aduse de atâţi preopinenţi, nu încape îndoială că se pot vota cu maioritatea membrilor presenţi, precum s'a votat parţial şi toţi articoli carii s'au desbătut.

D. Odobesc amintesce că atunci când s'a deschis discuţiunea generală asupra acestui proiect, s'a făcut propunerea, ca să nu facem alt de-ocamdată decât a întroduce în vechile statute ale societăţei academice modificările de formă prescrise de noua lege. Maioritatea însĕ s'a pronunciat în contra acestei idei şi a cerut să se facă noue statute pentru noua academie română Astfel s'a lucrat şi s'a votat toţi articulii proiectului fără a se observa prescripţiunile art. 27 din vechile statute. Tot astfel trebue să se voteze şi în total. D-lui conchide opinând ca să se adaogă un articul în care să se ḑică că modificările la statute se vor face pe viitoriu în aceleşi condiţiuni cum s'au şi votat.

D. Babeş ḑice că cestiunea aceasta o consideră ca reservată pentru ḑiua de Joi. Dară d-lui, recapitulând observaţiunile făcute mai înainte, după consultaţiunea ce a avut şi cu alţi colegi, depune o propunere ca să se adaogă un articul la statute, în următoarea cuprindere:

„Când unii din membrii, împedecaţi de maladii, de infirmităţi sau de motive de forţă maioră, vor notifica că nu pot vení la sesiune, membrii ceialalţi represintă numĕrul total cerut pentru 2 treimi din statute.“

Această propunere este susţinută de d-nii Aurelian şi Urechiă.“

D. Sion, spre a ajunge la acelaşi scop, supune o propunere în următoarea cuprindere:

„Când la prima chemare în sesiune nu se va puté întruní numĕrul de membrii cerut de art. ...., se face a doua chiemare pe termin de cel puţin 10 ḑile, şi în acea şedinţă hotărîrea se ia cu maioritatea membrilor presenţi, ori câţi ar fi ei.“

Cerêndu-se a se pune în discuţiune aceste propuneri, d. Bariţ, observând că oarele sûnt înaintate, propune a se pune la ordinea ḑilei pentru şedinţa viitoare. Adunarea admite.

D. Odobescu ḑice că e bine a se profita de timp şi a se numí o comisiune pentru elaborarea regulamentului de aplicaţiune a statutelor. Adunarea, consultându-se, decide că aceeaşi comisiune care a făcut proiectul de statute să se ocupe şi de facerea regulamentului.

Şedinţa se ridică la 12 oare fără un sfert.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Casina) din loc în onoarea sĕrbărei nascerei Măiestăţei Sale va ţiné în grădina „Hermann“ în 18 August n. a. c. o petrecere împreunată cu danţ. Începutul la 8 oare seara.

* (Grindină) Din Rohia cercul Lăpuşului unguresc ni se scrie cu data 5/17 Iulie 1879 următoarele:

O ploae torenţială de ghiaţă (grindină) în mărimea nucilor şi pe alocurea şi mai mare ajutată de un vênt vehement ce în 3/15 Iulie a. c. a căḑut pe hotarele comunei Rohia şi Poiana-porcului a făcut pre bieţii locuitori din aceste comune ca toate speranţele lor îmbucuratoare la o recoltă mănoasă, să se prefacă într'o îngrigire înspăimêntătoare pentru subsistenta lor pe viitoriu; de oare-ce torentele de ghiaţă atâta a fost de puternic încât abia într'o ½ oară toate sĕmĕnăturile lor le-a culcat la pămnêt sfărămându-le şi amestecându-le cu pămêntul aşa, încât pentru estimp nu este nici un prospect ca să mai odraslească, şi să fie ceva recoltă.

Şi într'adevĕr lovitura aceasta elementară pentru bieţii locuitori din amintitele comune este foarte simţitoare, căci dênşii şi aşa se află într'o stare materială foarte slabă. Şi prin urmare starea lor de present este de compătimit şi cere urgent ajutoriu.

Prin onoratele antistii comunale ce e drept s'au şi întreprins paşii cuviincioşi pe la locurile competente pentru posibila ajutorare a acestor nenorociţi.

Credem, că întreprinderile aceste nu vor remâné fără resultat mângăitoriu pentru bieţii locuitori.

* (Garda secretă a ţarului.) „Cronica revoluţionară“, un suplement al organului nihilist „Ţara şi libertatea“ scrie:

„În Rusia vor fi puţini oameni, cari se aibă cunoscinţă de esistenţa unei instituţii foarte orginale numită garda de pază. Ea se ţine foarte secret de guvern, pentru ca să poată funcţiona şi mai comod. Scopol acestei garde este, veghérea siguranţei personale a Ţarului, şi a altor personagii înalte. Această gardă are o organisaţie curat militară, cu o disciplină severă; însĕ membrii ei se îmbracă în toate costumele posibile.“

„Cea mai mare parte din aşa numita „masa poporului“ care cu ocasia atentatului Solovief, a încungiurat pe Alecsandru al II, nu consistă, decât din asemenea gardişti. Gendarmul Coch, care a aplicat lui Solovief o lovitură de sabie, face şi dênsul parte din numita gardă: şi, drept recompensă pentru acest fapt, a fost numit de-ună-ḑi comandant al gardei de pază în locul generalului Hahn.“

„Această instituţie, care numĕră actualmente peste una mie de membrii, se află sub ordinile directe ale Ţarului, şi se ţine atât de secret, în cât amenuntele despre organisaţia ei nu sûnt încă cunoscute.“

* (Sipuntum). În Italia, fostul oraş Sipuntum, menţionat de Straboniu şi Tit-Liviu, îngropat în urma unui cutremur de pămênt, a fost descoperit lângă muntele Gargano. S'a desgropat un minunat templu al Dianei, împodobit cu un portic care nu are mai puţin de 20 metre lăţime.

* (O nouă fabrică de chibrituri.) De curênd, a avut loc inaugurarea nouei fabrici de chibrituri, a doua în România, fundată de d. S. Goldenthal, în comuna Buciumenii, lângă bariera Iasi, sub auspiciele A. S. R. Domnitoriului. Un numeros public din toate clasele a luat parte la această serbare, si punerea în lucrare a maşinelor şi în lucru 50 lucrători români cari produc cele mai bune chibrituri ce pot concura cu străinătatea. Publicul la vederea acestui succes industrial cu mare entusiasm a strigat: „Ura, să trăiască AA. LL. RR. Domnul şi Doamna!“

* (O pedeapsă orginală.) Într'una din stradele cele mai frecuentate din New-Yorc se vedea într'o ḑi plimbându-se pe dinaintea unor prăvălii un Negru, avênd atârnate de umĕr o umbreală cu desăvêrşire ruptă şi lipit de dênsa o hârtie pe care era scrise cu litere mari următoarele cuvinte:

„O umbrelă de calitatea I dela Iohnson şi com. după o întrebuinţare de şese sĕptĕmâni.

Astfel garnisit, Arabul se plimbă necontenit în faţa magasinului acelui Iohnson şi comp. la care se referă placardul lipit pe umbreală.

D-nul Iohnson chiamă pe un agent poliţienesc, făcêndu'l se aresteze pe Negru. De abia însĕ sosind la poliţie, se înfăţoşaḑă prefectului un domn din Chicago, care declară, că el a angajat pe Negru şi că dênsul rĕspunde pentru faptele lui. El povestesce prefectului că sûnt şese sĕptĕmâni de când a cumpĕrat umbreala dela Iohnson şi com. şi că în aşa scurt timp a ajuns în aşa stare. Presentându-se numiţilor comercianţi ei nu au voit să dea nici o satisfacţie; în urma căreia a hotărît a 'i pedepsí în modul de mai sus, creḑênd că prin aceasta nu calcă nici o lege.

Prefectul a liberat pe Negru, fără a'l oprí de-a se preumbla în faţa numitului magasin, neturburând cu aceasta liniscea publică.

* (Un cuib de rêndunele într'un vagon de mărfuri.) Personalul trenului care circulă ḑilnic între Viena şi Stocherau, admiră actualminte un ce foarte curios, care atrage atenţia tuturor. Trenul în cestie circulă de mai multe ḑile între menţionatele douĕ oraşe fără a se schimba măcar un vagon. Ori de câte ori ajunge la gara dela Stocherau, el este primit, nu numai de funcţionarii staţiei, dar şi de o păreche de rêndunele, care cu mare veselie sboară cântând în giurul trenului.

Îndată ce vagonul Nr. 185 de marfă se deschide, rêndunelele se grăbesc a întra pentru a fíní un cuib deja început de dênsele. Şi aceea ce este mai înteresant, e că îndată ce trenul părăsesce gara, rêndunelele părăsesc şi ele de bună voe vagonul, însĕ numai spre a se gătí pentru întoarcerea lui.

Toţi aşteaptă cu nerăbdare sfêrşitul acestei curiosităţi.

* (Cutremur teribil). O corespondenţă din Tauris ḑice că un cutremur spăimêntător a avut loc de curênd în Persia. La 22 Martie, după ameaḑi, cele ântâiu scuturări au fost resimţite la Tauris, la Zudjan şi la Mianch. Împregiurul acestui oraş fenomenul a fost mai violent Eacă perderile şi morţile constatate oficialmente: 21 sate au fost cu totul distruse, 54 au fost stricate, 922 persoane au fost ucise precum şi 2,660 oi, 1,125 boi, 124 cai şi 55 cămile. Centrul cutremurului era muntele Busguş.

Bursa de Viena

din 21 Iulie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	67	05
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68	25
Împrumutul de stat din 1860	126	50
Acţiuni de bancă	830	—
Acţiuni de credit	272	75
Argint	—	—
Valuta nóuă imperială germână	56	70
London	115	70
Galbin	5	50
Napoleon d'aur (poli)	9	20

Economic.

Sibiiu, 18 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu, fl. 4.50—5.30; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.60—4.20; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Orz fl. 3.10—.: Ovĕs fl. 1.90—2.30 Cucuruz fl. 2.90—.; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.80—2.; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4 50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.50—0.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 35—40 cr. carne de porc 36—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 17 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl 4.60—5; Grâu sĕcăreţ fl. 3.60—4; Sĕcară fl 2.70—3.; Ovĕs fl. —2.; Cucuruz fl. 2.40—2.50. Sĕmênţă de cânepă cu fl. ——; Fasole fl. 4.; mazĕre fl. —; Cartofi fl. 2—.; Fên fl. 1.40—1.60; cel vechiu; cel nou fl. 1—1.20; Cânepă fl. 44—48; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. 40; Sĕu de luminări fl. 40—52; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 36—— cr. carne de berbece 32 cr. —44; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost de tot slab cercetat. Timpul e ploios și rece

Têrgul de vară al Mediaşului a fost preste tot slab; cel de vite a început în 10 a lunei curente subt împregiurări foarte favorabile; timpul a fost tare plăcut și cumpĕrători s'au aflat foarte mulţi. Vitele trunchioase au fost tare căutate și bine plătite. Bibolii încă au avut trecere și biboliţele frumoase fătate au avut cele mai mari preţuri. Caii au fost și ei căutaţi, dară n'au fost în têrg fără mai mult cei de ham. Preţurile vitelor au fost următoarele: o păreche de boi frumoşi de jug s'au plătit cu fl. 300—360; de mijloc cu fl. 200—260; o păreche de vaci cu lapte frumoase cu fl. 200—230; de mijloc cu fl. 120—150; o păreche de biboli tari cu fl. 200—220; o biboliţă cu lapte frumoasă cu fl. 120—125; o păreche de cai de ham ţĕrănesci cu fl. 200—300; apoi s'au vêndut din 10—14, 4050 de capete, între care 580 cai, 1460 boi, 680 biboli și 1330 de vaci. Lânile n'au fost prea căutate și s'au vêndut maja metrică numai cu fl. 40—48. Têrgul liber sau capital a fost preste tot miserabil; se auḑia din toate părţile tânguirile, că nici cheltuelile nu se pot acoperí. Vênḑĕtori ce e drept au fost foarte mulţi din toate părţile, dară cumpĕrătorii nu se îmbulḑiau. Negoţul cel mai bun s'a făcut cu slănina. Aceasta deși a fost tare eftină cumpĕrându-se maja metrică numai cu fl. 40—46, totuși s'a vêndut toată câtă s'a aflat în têrg numai să se poată face bani. Bani nu sûnt între oameni mai de loc, dările însĕ cresc din ḑi ce merge, datorașii se înmulţesc înfricoşat și tot numai ca să poată plătí dările cele mari. Unde te întorci auḑi oamenii plângêndu-se, că'l omoară dările; pe cine'l întêlnesci se vaeră, că 'i-a venit jucuţul de dare pe cap şi'i ameninţă cu vênḑarea puţinelor bucate sau vite ce le mai are. Bieţii oameni sûnt toţi aşa de desperaţi încât dacă mai merg treburile tot aşa, ori se prăpădesc de vii ori apoi trebue să revolteze. Să ferească Dumneḑeu! Miseria e însĕ colosală!!

Budapesta, 12 Iulie. In sĕptĕmâna trecută a fost numai într'o ḑi un povoiu cu vreme tare. Celelalte ḑile au fost de altmintrelea frumoase, numai tare rĕci, o împregiurare, carea pentru ḑilele lunei lui Cuptoriu nu cam este îndatinată. Temperatura era preste tot luând + 16° R. pe la mijlocul sĕptĕmânei s'a urcat termometrul cu rapiditate la + 25° R. şi a căḑut către finea sĕptĕmânei earăşi la + 18° R. Pentru seceriş timpul a fost priincios; secerişul însĕ va fi mai slab ca cum era nădejdea cu vr'o 14 ḑile înainte. Secerişul orzului s'a sfêrşit şi resultatul lui e de mijloc. Scirile despre secerişul grânelor sûnt şi acum foarte deosebite ca şi vr'o câte-va sĕptĕmâni mai înainte; tot aşa varie vor fi şi resultatele îmblătitului. Preste tot în acest an va fi recolta de mijloc bună, va fi însĕ cu mult mai rea ca recolta mijlocie de an. Cu sfêrşitul sĕptĕmânei acesteia secerişul preste tot va fi isprăvit. Cucuruzul, napii, crumpenile şi viile au toate mare trebuinţă de ploaie, până acuma însĕ sûnt frumoase şi promit mult. Starea apei pentru navigaţie e în continuu favorabilă. Preţurile articulilor din têrg au fost în sĕptĕmâna trecută următoarele:

Grâul 90,000 m. m. a trecut cu fl. 9.60—11; sĕcara 2000 m. m. cu fl. 5.80—6.10; orzul a trecut tare slab cu preţul de mai înainte, ovĕsul numai la vr'o 1500 a trecut cu fl. 5.25—5.80; cucuruzul la 30,000 m. m. cu fl. 5.05—5.50; făina de astădată a trecut tare bine.

Păstăioasele au trecut ca mai înainte şi adecă: fasolea cu fl. 6.50—7; lintea fl. 8—12; mazĕrea fl. 10—12; mălaiul fl. 4.50—5.15; sĕmênţa de cânepă fl. 6.50—7.50; lânile ca şi mai înainte cu fl. 94—96 per 56 chilograme.

Porcii s'au scumpit. In total au fost în têrg 85,350, între acestia din Ungaria 4520, din România 1170 şi din Ardeal 70 capete; usoarea de porc a trecut cu fl. 40—40.50 fără vas, cu vas cu tot cu fl. 44; slănina cu fl. 36—38; sĕul cu fl. 42—43; spirtul *en gros* cu fl. 27; *în consum* cu fl. 28 per 10 mii litre %.

Peile din sĕptĕmână în sĕptĕmână se împuţinează şi numai cam au trecere. In sĕptĕmâna trecută s'au vêndut: peile de oaie din Bănat şi Ardeal cu fl. 125—135; peile de miel cu deosebire ardelene cu fl. 65—70; cele de capră n'au trecut de loc; peile de bou din Ungaria cu fl. 114—115; din Bănat cu fl. 130—140; din Ardeal cu fl. 145—150; peile de cal părechea cu fl. 11.50—12.50.

(Recolta în Francia). Ḑiarul „La Francé," vorbind despre recolta de estimp ḑice că, după raporturile cele din urmă din părţile de nord şi nord-vest ale Franciei, nu mai este nici o nădejde, nici măcar de-o recoltă mijlocie. Numai în Algeria ea va fi puţin mai favorabilă.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 31 Iulie imob. lui Vasiu Gligor în Boziaş (judec. cerc. Sântmărtin); în 17 Iulie imob. d-nei Ludovic Lakatos în K.-Kagya (judec. cerc. Székelyhid); în 26 Aug. şi 26 Sept. imob. lui Iuon Herberth în Cisnădie (trib. Sibiiu); în 13 Aug. şi 15 Septemvre imob. lui Iuon Corbu în Braşov (trib.); în 30 Aug. imob. lui Iuon Pap în Berenţa; în 29 Aug. şi 29 Sept. imob. lui Ladislau Hossu în Purcureţ (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 27 August şi 27 Sept. imob. lui Carol Kováts în Dalnoc (trib. K Oşorheiu); în 19 Aug. şi 19 Sept. imob. lui Maier Betum în Veneţia de sus (jud. cerc. Făgăraş); în 17 Sept. şi 15 Oct. imob. lui Emeric Kautz în Cicmeu; în 19 August imob. lui Petru Bolgyn în Hunedoara (trib. Deva); în 30 Iulie imob. lui Iosif Balbierer jun. şi soţi în Sibiiu (trib.); în 18 Aug. şi 18 Sept. imob. lui Iuon Micu în Sevestreni (judec. cerc. Făgăraş); în 28 Iulie imob. lui David Fülöp în Nagylata (judec. cerc. Székelyhid); în 23 Iulie şi 23 August imob. lui George Emrich jun. în Monor (trib. Bistriţa); în 26 Iulie şi 26 August imob. lui Iosif Miske în Şălcău (judec. cerc. Mediaş); în 16 Aug. şi 16 Sept. imob. lui Iuon Mateiu Scoforiu şi soţi în Viştea de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 24 Iulie imob. lui Iuon B. Gemulea în Braşov (trib.)

Nr. 1939 B. 1—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă un stipendiu de stat de 500 fl. pentru cualificaţiunea mai înaltă a clericilor din archidiecesa gr. or. a Transilvaniei la vre-o universitate, — pentru conferirea acestuia se escrie concurs cu termin până la 7 August st. v. a. c.

La acest stipendiu pot concurge numai clerici absoluţi din seminariul andreian, cari sûnt totodată absoluţi de gimnasiu cu esamen de maturitate.

Concurenţii au a substerne la consistoriul archidiecesan până la terminul arĕtat suplicile lor instruite cu atestatele scolare necesare, adecă: atestat de maturitate şi absolutoriu clerical, apoi cu atestat dela medic, că sûnt deplin sănătoşi şi în fine cu revers, că după absolvire vor întra în serviţiul bisericei noastre.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan.

Sibiiu în 7 Iuliu 1879.

Nr. ppresbit. 164/1879. 2—3

CONCURS.

În consonanţă cu înalta hotărîre consistorială din 25 Septemvre 1878 Nr. 2684 pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci din Cristian, clasa I prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 29 Iuliu a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 168 fl. v. a. ridicat din alodiul comunal în rate lunare pelângă cuitanţă timbrată.
2. Bani de cuartir 20 fl. tot din alodiul comunal.
3. Şase (6) orgii de lemne, din cari are să se încălḑască şi scoala.

Concurenţii au să'şi astearnă suplicele instruate conform prescriselor stat. org. la scaunul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului I în Sibiiu.

Cristian 1 Iuliu 1879.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral concernent.

Nr. 102—1879. 3—3

CONCURS.

Pe basa decisiunei venerabilului consistoriu archidiecesan de dto 5/4 a. c. Nr. 1029/B. pentru ocuparea vacantei parochii Păucea protopresbiteratul Ternavei inf. se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 5 August st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu grădină de legumi şi de pomi.
2. Porţiunea canonică de 21 jugere 800 □° parte arătură, păşune cositură şi pădure.
3. Dela 75 familii câte o ḑi de lucru cu palma.
4. Tot dela 75 familii câte o felderă de cucuruz sfârmit.
5. Stola îndatinată. Toate aceste emolumente la olaltă computate dau un venit aproape de 400 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa această staţiune au a'şi adresa concursele lor instruite în sensul statutului organic şi a dispositiunilor sinodale din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Deag 15 Iunie 1879.

În conţelegere cu comitelul parochial.

Daniil de **Tamaş** m. p.,
adm. protopopesc.

Nr. 263—1879. 1—3

EDICT.

Iuliu Ilie Păulescu, carele născut în Lugoş, comitatul Caraşului şi fost locuitoriu în comuna Turcheş din Săcele, comitatul Braşovului a părăsit cu necredinţă dela 15 Iuniu 1876 pre legiuita sa soţie Raveca, fiica lui Constantin Stoica din Satulung, tot în Săcele fără de a se scí locul ubicaţiunei lui este prin aceasta citat, ca în termin de un an şi o ḑi să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i de soţia sa.

Braşov, 27 Iuniu 1879.

Forul matrimonial greco-oriental al Braşovului I.

Însciinţare.

În **4 August 1879** se va ţiné în faţa locului a **2-a licitaţie** esecutivă a bunului **Avrig** (Freck), în apropierea Sibiiului. La această impregiurare se fac atenţi toţi iubitorii de o frumoasă economie de parc.

Condiţiile se pot vedé la tribunalul din Sibiiu ca for pentru cărţile funduare.

[30] 3—3

Depuneri de capitale
pentru fructificare

se primesc la institutul subsemnat:

cu 5½% interese fără denunciare, putêndu-se ridica depunerea oricând la moment;

cu 6% interese sub condiţiunea de-a se denuncia institutului ridicarea depunerii cu 3 luni înainte;

cu 6½% interese sub condiţiune de-a se însciinţa ridicarea cu 6 luni inainte.

Interesele încep cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerei capitalului şi înceată cu ḑiua premergĕtoare ḑilei, în care se ridică depunerea cu acel adaus însĕ, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puţin 15 ḑile.

La dorinţa deponentelui se pot stabilí în ḑiua depunerei capitalului şi condiţiuni speciali de esolvire, cari se înseamnă apoi în libel şi în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalităţi speciali.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentelui se resolv tot de-a-una în ḑiua primirei.

Asemene se pot efectuí prin postă anuncieri şi ridicări de capitale.

Sibiiu, 11 Iuliu 1879.

„Albina,"
Institut de credit şi de economii.

[31] 2—4

Neoplanta.
1875.
Medalia de argint.

Seghedin.
1876.
Medalia pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[27] 4—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

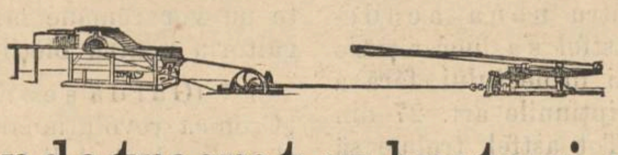

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţêrei grătuite şi franco. [14] 28

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 80. Sibiiu, Joi, 12 Iulie v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 11 Iulie.

Incidentul Zichy-Asbot este și acum încă objectul de predilecțiune al presei maghiare. Pe fie-care ḑi poți cetí câte o declarațiune mai din partea unuia mai din parte celuialalt în causa aceasta. Aceste declarății însě nu numai că nu aduc mai multă lumină în întreaga afacere, ci unele sûnt chiar compromițătoare. Așa d. e. fericit acela, care va crede, că casa Erlanger a cinstit secretariului de stat Zichy 100,000 fl!

Cestiunea despre reconstruirea ministeriului austriac s'a luat de-ocamdată de la ordinea ḑilei. Contelui Taaffe 'i-a succes a convinge pe colegii sei, că în acest moment nu sûnt motive nici politice nice personale pentru dimișionarea cabinetului. Senatul imperial nu este întrunit. Din partea coroanei nu se așteptă nici nu se doresce vre o schimbare în conducerea statului.

În Bucuresci formarea noului ministeriu pare a fi întimpinat mari greutăți „Pol. Cor.“ comunică încă cu datul de alaltăeri, că Brătianu se încearcă a forma un ministeriu de coalițiune. În acest cabinet au să între din partida națională-liberală: Câmpineanu, Dabija și Stolojan; din centru: Vasilie Boerescu; din partida conservătoare: Grigorie Cantacuzino și Cogălniceanu (?). O telegramă particulară a ḑiariului de aici „Observatoriulu“ comunică că ministeriul este format în următoriul chip: Ioan Brătianu, president și instrucțiune, Cogălniceanu interne, Boerescu esterne, Crețulescu lucrări publice, Sturdza finanțe, Stolojanu justiție, colonelul Lecca resboiu.

Crisa marelui vizir din Constantinopole de-abia după multe něcasuri a venit în porneală. Cheredin-pașa s'a substituit sub pretecstul boalei prin Dievdet-pașa. Rusia triumfează prin disposiția aceasta, căci Cheredin-pașa a fost unicul bărbat care merită a fi pus la cârma statului.

Crisele ministeriale par a fi la ordinea ḑilei. În Atena întreg cabinetul 'și-a dat dimisiunea.

Deșertarea Rumeliei reseritene se continuă ne întrerupt. Principele Donducoff Corsacoff a avisat pe toți comandanții a fi cel mult până la 26 Iulie la acele puncte, de unde trupele se pot îmbarca către Rusia. Se ḑice că cu 1 August nici un soldat rusesc nu se va mai afla pe pămênt turcesc.

La adresa inspectorului de scoale reg. ung din Cluj. *)

Domnule inspector regesc ung. de învěțămênt! Legea despre introducerea limbei maghiare ca studiu obligătoriu în scoalele confesionale populare, primind sancționarea Maj. Sale cesare și apostolice regesci, a devenit obligătoare pentru fie-care cive de stat. Cumcă aceasta lege va fi apăsătoare în mare měsură, mai ales pentru noi învěțătorii confesionali populari aplicați de present, și cumcă esecutarea aceleia cuprinde imposibilitatea evidentă în sine; aceasta capii nostri bisericesci și consistoarele diecesane în numele nostru și pe basa rugărilor noastre au așternut-o cu sinceritatea naturalmente isvoritoare din cea mai curată și sântă fidelitate omagială Majestățeí Sale cesare și apostolice regesci, prea grațiosului nostru rege; dară au spus aceasta sus și tare, la auḑul patriei și a întregei Europe, cu ocasiunea aducerei legei din cestiune și acei deputați de naționalitate română, cari în corporațiunea legislatorie representează partea de dincolo de dealul craiului a țěrei.

Căci întru adevěr e gigantică pentru noi problema aceea, ca noi indiviḑi înaintați în etate, cari avem de-a ne lupta cu greutăți familiare și cu sěrăcie, să învěțăm în termin de 4 ani și în měsura prescrisă de lege o limbă atât în rědăcina, cât și în forma ei cu totul deosebită de limba noastră națională. Față cu aceste acel ordin al înălțatului guvern ca să se înființeze cursuri supletoare pentru învěțarea limbei maghiare, este o dispozițiune ce escurge din înțelepciunea de stat; ear ordinațiunea înaltului ministru de culte și instrucțiune publică de sub Nr. 13620—1879 ca pentru a face posibilă participarea la aceste cursuri supletoare, să se dea ajutor material din mijloacele înaltului erar, arată susținerea principiilor filantropice ale evului nostru.

E adecă o consecență naturală ca atunci, când statul, ce voiesce aș împliní nobila sa misiune civilisătoare, pretinde dela civii sei sacrificii estraordinare, guvernul statului să întindă asemenea ajutoare estraordinare acelor civi, cari plecând capul înaintea legei sûnt gata a împliní ordinile înaltului guvern referitoare la esecutarea acelei legi.

Cumcă noi docenții populari confesionali de naționalitate română din partea Transilvaniei, am corespuns recerinței cuprinse în ordinațiunea mai sus amintită a înaltului guvern, cea ce ați binevoit a constata și D-Voastră în cuvêntarea de deschidere adresată nouě când ați ḑis că „noi la primul cuvênt al unui organ al puterei esecutive, al ministrului regesc maghiar de culte și instrucțiune publică, am grăbit a ne aduna aici“, aceasta e urmarea naturală a respectului față cu legea și a loialitățeí față cu guvernul statului, cari însușiri sûnt înăscute naționalitățeí noaste; dar e tot odată esprimarea acelei speranțe, că înaltul guvern al statului nu se va îngrigí mai puțin părintesce de noi, cari ne luptăm între împregiurări grele și cu abnegațiune mare pentru cultura generală, decât de acei frați de ai nostri, ce se conchiamă spre esercițiu în arme.

Așa e tocmai sub timpul celor mai grabnice lucruri de câmp, și cu toate că generala sěrăcie de bani și prețurile scăḑute ale productelor apasă patria întreagă, noi totuși ne-am părăsit vetrile și pruncii lăsând crucerii nostri cei din urmă spre susținerea lor sub timpul absenței noastre.

În dorința noastră ferbinte de-a ne pleca capul față cu legea positivă grăbirăm încoace cu speranța aceea, că se va împliní promisiunea cuprinsă în suscitatul ordin ministerial și repețită cu ocasiunea conchiemărei noastre și de organele politice mai inferioare adecă: esistența noastră ni se va face posibilă prin asigurarea de cuartir liber, diurne pentru alimentarea și rebonificarea speselor de călětorie.

Dară durerosul fapt, că pentru încuartirarea noastră nu s'a făcut nici cea mai modestă dispozițiune, nu numai că e deprimător și desgustător, ci aduce cu sine absolută imposibilitate de-a ne mai trece ḑile pe aici, fiind o urmare și mai tristă a acestuia aceea, că acum ne vedem necesitați a învěța, scrie și dormí parte pe câmpuri, parte pe strade și în casul cel mai bun p[illegible] economice. Căci a acoperí în Cluj din diurnul nostru de 80 cr. spesele de cuartir fics e lucrul imposibil.

Pe basa și mânecând din idea esprimată de D-voastră în cuvêntarea de deschidere cumcă: deoare ce Escelența Sa Dl ministru ne întinde din modul propriu ocasiunea spre învěțarea unitățeí naționale și susținerea ideei de stat a regatului, să ne adresăm cu încredere către Escelența Sa Vě rugăm cu cea mai respectuoasă stimă Ilustrisime dle inspector, ca să binevoiți prelângă arătarea circumstanțelor dureroase de mai sus referitoare la învêțarea noastră a asterne Escelenței Sale dlui ministru de culte și instrucție publică aceea a noastră prea umilită

---

*) Veḑi corespondința din Cluj. Red.

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă.*)

(17 urmare.)

VIII.

Era bălciul de toamnă de la Sărat, unul din cele bălciuri vestite, la care oamenii se adună până de peste nouě țěri și nouă mări.

Când ḑiua de sfântul Dimitrie se apropie, pe coastele munților, prin înfundăturile văilor, de-alungul Podgoriei, pretutindenea pe unde omul 'și-a întemeiat adăposturi, până la cele mai depărtate odăi de pe șeș, lumea se pune în mișcare.

Sărata se începe de jos, de pe țěrmurile riului unde se depart văile și se crucișează drumurile de țară, și se întinde sus pe coaste până la plaiul întins unde încă de Joi se înșiră corturile negutătorilor și crâșmele însemnate cu steaguri în mai multe fețe. Vineri drumurile dimpregiur încetul cu încetul se umplu și până sara sgomotul lumei adunate umple văile din fața coastei.

Dar bălciul e mai ales o sărbětoare de întâlnire și de věselă petrecere. Lumea cea multă, oamenii ce vin ca să vadă și să se arete, fetele și nevestele tinere gătite ca de nuntă, flěcăii sprinteni și gata de a se prinde la horă, călușerii mlădioși și iuți la pas, întreaga lume veselă nu se adună decât Duminecă.

Duminecă lumea curgea meriu; unii urcau din sat, eară alții veniau despre munte.

În apropierea întrării despre munte încă de Sâmbătă sara se așeḑase un car cu patru boi, încărcat pe jumătate cu fên. Duminecă dimineața fênul era descărcat și aruncat la oiștea carului, eară cei patru boi dimpreună cu cinci juncani, rumegau împregiurul porșorului de fên.

În carul deșertat era un fer de plug, câteva coase, o peatră de rășnița, și legate la un loc, mai multe lucruri de ferărie.

Miron ședea pe läturea carului și privia când spre munte, când spre bălciu.

Marta era logodită cu Manea Vătavului, așa'i spusese cineva cu câteva ḑile în urmă și astăḑi era să vie la bălciu ca se cumpere darurile de nuntă și să se arete lumii.

Doria să o mai vadă odată.

Vremea trecea, soarele se ridica mereu pe ceriu, dară trăsura Mihului Saftei nu se ivia despre munte.

Miron demult începuse a fi nerăbdător, fața rěmânea plină de-o liniscită oboseală și privirea i se muta încet de la un lucru la altul.

Câte odată el se ridica cumpětat și sta timp îndelungat în trăsură.

Cioarecii strimți de aba, cămeșa lungă până aproape la genunchi, cusută pe margine cu fire de mătasă galbină și încheiată la brâu cu chimirul ângust, din care eșiau plăselele groase ale unui cuțit, pieptarul albastru cu cinci bumbi lătăreți, mânecele largi tivite tot cu mătasă galbină, pălăria lată, ce'i sta dată îndărăt, încât acoperia tot pěrul tuns și lăsa desvělită întreaga frunte rotundă și netedă, toată înfěțișarea i se potrivia cu cumpětul mișcărilor și cu înțelepciunea ochiului. Din când în când el își apuca musteața groasă, dar scurtă cu buza din jos și o neteḑia, apoi earăși rěmânea cu buzele strimte și cu fața nemișcată.

Marta era să se mărite. Era un lucru firesc să se mărite. Așa să petrec lururile în lume, ear nu altfel. Dar voia s'o mai vadă odată, și atât!

În zadar asteaptă însě, căci Mihu care stătuse de gazdă la Pintea Dubăul, întrase despre sat și pe când Miron privia nedumerit spre deal, trăsură lui Mihu și acea a Dubăului traseră în umbra unui carpen din apropierea pădurii de la dreapta. Mihu și Pintea săriră voinicesce pe earba uscată, eară nevestele se deteră jos și începură a'și scutura hainele și a le potriví pe trup.

Urmară apoi vorbele . . . că lumea e multă . . . că locul e frumos, că timpul e potrivit, în sfêrșit, după cum e obiceiul omului, când sosesce undeva.

(Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare“.

rugare, că să se îndure a ordina facere a oare-căror dispoşiţiuni pentru încuartirarea noastră fiindu-ne imposibil a petrece sub ceriul liber întreg timpul cursului supletor.

Sûntem cu profundă onoare învĕţătorii confesionali adunaţi în Cluj la cursul supletor de limba maghiară.

Cluj 17 Iulie 1879.

(Urmează 178 subscrieri).

Cestiunea evreiască în România.

(1 Urmare.)

Apoi de bună samă şi Spania şi Portugalia aparţin la occidentul Europei, unde, după părerea autorului, recunoascerea egalei îndreptăţiri a Evreilor ar fi deja un fapt împlinit.

Ce vedem însĕ în acele ţĕri?

Se bucură oare acolo osebitele confesiuni creştine de drepturi egale? Art. 11 al constituţiunei Spaniei acordă ne-catolicilor abia o toleranţă condiţionată şi nu e de mult de când, s'a dovedit că şi acea toleranţă a fost strinsă de către pracsa guvernamentală actuală. Drepturi politice, în genere, n'au ne-catolicii şi chiar şi toleranţa condiţionată face foarte mari greutăţi guvernului regelui Alfons XII care dacă nu voiesce a 'şi periclita esistenţa e nevoit să se radime pe cler a căruia influenţă asupra poporului de jos e foarte mare, şi de această împregiurare trebue să ţină samă ori-ce guvern, fie cel mai liberal, şi chiar d. Castelar dacă ar revení la putere. Din contră, ori cine are cea mai mică cunoscinţă de lucruri şi persoane nu credem, că ar puté afirma că ministeriul liberal român Brătianu, ale cărui tendenţe liberale şi democratice au fost aspru atacate de diarele germâne guvernamentale, şi mai cu samă de „Norddeutsche Allgemeine Zeitung, ar înclina spre intoleranţă politică şi religioasă. O necesitate, la care sûnt [illegible] cabinetele este că în Spania nu se poate realisa de cât treptat emanciparea creştinilor necatolici, cu atât mai mult a Evreilor, ear România, mai înaintată în toleranţa religioasă decât acea parte a occidentului, emanciparea numai a Evreilor cată să se întêmple treptat ear o esecutare imediată al principiului pur a egalei îndreptăţiri, ar împedeca progresul succesiv, în loc de-a 'l favorisa.

În Spania, Evreul, în genere, nu se bucură de dreptul de incolat, ear Evreul străin are numai beneficiul că nu e urmărit pentru credinţele lui religioase. Atât de mare e prejudiciul în contra Evreilor, încât el se întinde chiar şi asupra urmaşilor acelor puţin Evrei cari, pentru a scăpa de goana generală din memorabilul an al descoperirei Americei, au primit religiunea creştină. Aceasta au făcut-o Evreii de Baleare. Dar urmaşii acelor Evrei creştinaţi trăiesc şi astădi într'un Ghetto Cine a visitat vre-odată Palma a găsit acolo calea Jidovilor *Cale de Judios* unde o poporaţiune de mai multe sute de capete deşí de 400 ani a devenit creştină, totuşi trăesce într'o deplină isolare de cealaltă poporaţiune creştină, contractând căsătorii numai cu ai sei Visitatorul acelei căi va recunoasce numai decât că acei locuitori sûnt Evrei. Aceasta dovedesce cât e deanevoioasă egala îndreptăţire a Evreilor în Spania şi desminte afirmaţiunea dlui Bluntschli că Evreii renunţă uşor la însuşirile lor, pe când în privire aceasta totul atârnă mai cu samă dela împregiurările reale esterioare.

Se scie că partea cea mai mare a Evreilor din România au venit din acele ţĕri din care persecuţiunile şi esterminările 'i-au silit să emigreze, aşa bună oară din Spania. În nici o ţară din lume nu se găsesce un numĕr atât de mare de Evrei spanioli ca în România, unde sûnt cei mai avuţi. Ei bine, după teoria de aclimatisaţiune a dlui Bluntschli, aceşti Evrei ar trebuí să vorbească românesce. Averile lor, câscigate în ciuda tuturor apĕsărilor de care se plâng, îi pun în posiţiune de-a visita cu familiile lor mai cu samă băile dela Karlsbad şi Marienbad. Cine va urmărí convorbirile acestor familii pe la acele băi se va convinge că, chiar astădi, la a 14 sau 15 generaţiune, limba în casă şi familie nu e cea română ci cea spaniolă. Prin urmare, nu în toate ţĕrile e egal procesul de asimilare a Evreilor cu naţionalitatea patriei lor actuale, ci pretutindenea el se resolvă prin impregiurări esterioare, care sûnt felurite.

„În Portugalia, asemenea, religiunea catolică e domnitoare; celelalte religiuni n'au libertatea publică a cultului lor şi aderenţii lor n'au drepturi politice; prin urmare, nici Evreii.

„De o mişcare mai liberă se bucură ne-catolicii de 20 ani încoace în Italia. Dar, cu toate aceste, drepturile câscigate de fapt de necatolici, şi prin urmare şi de Evrei, sûnt şi ací foarte mici şi au o valoare foarte problematică, de oare-ce ele sûnt numai resultatul unei situaţiuni căreia îi lipsesc încă condiţiunile interne de durabilitate.

În faţa acestor împregiurări, nu putem înţelege cum se poate dice că egala îndreptăţire a Evreilor cu celelalte religiuni în occidentul Europei s'ar fi operat deja şi e un fapt împlinit; şi cu atât mai puţin putem înţelege afirmaţiunea, că dreptul public modern ar fi cerênd, că întru cât e vorba de drepturile lor, cetăţenii unui stat numai lepĕdându-se necondiţionat de suposiţiunea şi condiţia unei credinţe oare-care, pot să-'şi întemeieze cererea de-a fi priviţit ca stat modern, aparţinênd civilisaţiei europene şi că, aplicând aceasta teo- [illegible] deosebi la România, Românii numai astfel ar puté să pretindă să fie primiţi în familia statelor europene.

„Apoi, cu chipul acesta, ce s'ar întêmpla cu cele mai multe state europene, dacă condiţiunea cerută dela România s'ar pune ca normă şi pentru ele, spre a se puté legitima admiterea lor în sinul familiei statelor europene?

„Dar oare Germania înaintat-a atât de mult în lepĕdarea cetăţenilor sei de prejudiciul şi de condiţiunea a unei anume religiuni cerută de autor pentru întemeiarea drepturilor lor politice, încât acea lepădare să fi trecut deja în carnea şi sângele guvernelor şi în al cetăţenilor sei? Oare Evreii, chiar în faţa ideilor moderne nu observă încă acolo o înţeleaptă reservă? În faţa greutăţilor de fapt ce esistă în Germania, stăruiesc ei oare a fi admişi ca oficeri sau funcţionari conform cu drepturile egale constituţionale? Ori care oficer sau funcţionar scie ce asprime 'l-ar aştepta dacă ar face întrebuinţare de dreptul seu necontestabil de a încheia căsătorie civilă cu o Evreică, sau dacă şi ar cresce copii născuţi din o asemenea căsătorie în religiunea evreiască şi deşí după spusele indiscrete a dlui Busch, se afirmă în cercurile nalte, că un „armăsar creştin cu o iapă evreiască“ promit o partidă bună, totuşi acele iepe evreesci se află în strada creştină a Evreilor din Palma adecă sûnt deja creştinate; o iapă evreească *pur sang* n'ar prea fi pe placul acelor înalte cercări. Dar chiar şi pe alte terenuri ale vieţei practice, de geaba vom căuta în Germania principiul dreptului ginţilor, afirmat de d. Bluntschli, că numai acel stat ar fi civilisat unde drepturile politice nu depind de credinţe religioase. Apoi, dacă un funcţionar, de esemplu, ar voí să dea espresiune acestei independenţe, prin aceea că *nu* 'şi-ar boteza copii, această greşită părere despre independenţă ar fi astfel pedepsită în cât ar simţi-o amar. Aşa dar să nu facem atâta paradă cu neatârnarea drepturilor civile şi a libertăţilor de o anume religiune şi să tratăm cu mai multă consideraţiune guvernul şi poporul României unde greutăţile locale în această privinţă sûnt cu mult mai mari şi terenul cu mult mai puţin pregătit.

Dar nu numai greutăţile locale, nu numai de acele cari îşi au temeiul în situaţia internă a împregiurărilor a împedecat şi împedecă egala îndreptăţire politică a Evreilor din România, ci această egalitate mai e împedecată şi prin greutatea ce o esercită învecinata mare împĕrăţie, nefavorabilă egalei îndreptăţiri a Evreilor, asupra stărilor de lucruri din România; o greutate asupra căreia vom reveni la critica părţii a treia a arbitriului dlui Bluntschli şi pe care de-o camdată o indicăm numai în treacĕt.

(Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Din Trei-scaune, în 17 Iuliu 1879. (Starea cea tristă a împregiurărilor noastre. — Ministrul de comunicaţiune B. Kemény). Dacă considerăm posiţiunea politică, nicidecum deamnă de invidiat a Românilor din Transilvania şi cu deosebire a celor din Trei-scaune, cari şi astădi pelângă toată egala îndreptăţire a naţionalităţilor sûnt consideraţi ca fii vitregi ai patriei acesteia comune, suprimânduli-se ori-ce semn nevinovat de viaţă, de esistenţă naţională, — apoi într'adevĕr nu putem să ne facem decât o icoană tristă despre starea acestui popor isolat.

Mai mult decât aceasta însĕ apasă asupra comunelor noastre românesci, situate în nemijlocita apropiare a Moldovei, articulul de lege XX din anul 1874, care conţine nisce disposiţiuni foarte vătĕmătoare comerciului cu vite şi producte brute. Românii din Breţcu, Covasna şi o parte din K. Mărtinuş şi Poiana-sărată se ocupă esclusiv numai cu economia întinsă de oi, carea mai înainte cu vre-o câţiva ani ajunsese la o stare înfloritoare, ernurile cele grele însĕ din anii 1875 şi 76 au causat mari pagube economilor de oi preste tot. Anii următori însĕ a dat Ddeu de au fost mai favorabili şi economii — deşí cu cheltueli mari — 'şi-au scăpat vitele şi au început earăşi a le înmulţí, ba prin anecsarea Dobrogei la România se povestia cea mai bună speranţă pentru economia de vite. Ce folos însĕ dacă economii nu'şi pot desface productele lor ací în patrie, unde au să plătească numai dările cele mari de venit după oile ţinute în România, eară lâna p. e. aducêndu-o cu spese mari din Dobrogea numai pe vama Timişului, trebue să o ducă de-a gata în curtea spălătoriului din Braşov şi să o vêndă lui cu cât va voí să ofere, fără să poată dispune proprietariul liber de ea, să o vêndă adecă când se caută mai bine şi cui 'i va oferí mai mult. Formalitatea aceasta, spre cea mai mare daună a proprietarilor lânei, se observă — precum se vede — spre satisfacerea literei legei, art. de lege însĕ XX din 1874 prevede în casul acesta fabrică de spălat (mósogyár) de care, după scirea mea, nu esistă nici una în Braşov numai simple spălători cu apă rece. Acum s'a mai făcut o spălătoare, se dice pentru înlesnirea aducerei lânei, şi la vama Oituzului (Poiana-sărată) dară nici aceasta nu oferă mai mult avantagiu căci proprietarii lânei nu cumpĕră lână ci numai o spală şi în starea aceasta s'ar vinde în Braşov şi cu mai puţin preţ pentrucă lâna ţureană ce ar trece mai multă pe ací, spălată în apă rece se încurcă aşa de tare, încât ar fi foarte greu a o lucra. Ea se vinde în stare nespălată în Braşov unde se şi lucră căci nu se espoartă la fabrici în străinătate.

Disposiţiunile aceste luate de legislaţiunea ţĕrei în contra epidemiei orientale de vite, taie atât de mult în cestiunea de esistenţă a economilor de oi, încât este de temut că, dacă în timp mai scurt nu se va face vre-o înlesnire. ci va remâné legea aceasta în permanenţă în toată întregimea ei, mulţime de economi cari şi altcum petrec timpul cel mai mult în România pelângă vite, se vor aşeda cu familii cu tot acolo şi aceasta nu cred să fie în interesul statului. Dar şi din alt punct de vedere poate fi păgubitor pentru stat menţionatul art. de lege. Poate fi cunoscut că după perderea Basarabiei române şi incorporarea Dobrogei la România, economii cei mulţi cu deosebire Săceleni 'şi-au trecut toţi vitele în Dobrogea; tot aşa au făcut şi alţi mulţi din Moldova şi Muntenia şi acuma se află sute de mii de oi ardelene concentrate în noua provincie română. O sumă atât de considerabilă la care adăogêndu-se încă cele idigene, cred că oferă destule şanţe unor capitalişti, de cari se vor afla şi în România, vor face spălători de lână acolo şi cumpĕrându o în loc mai eftin, o pot preda de-a dreptul şi pe drum mai scurt fabricelor mari din Europa avênd în mare apropiere portul român Chistendje şi eată un însemnat articul de negoţ ce'l contrage ţara noastră din România, aproape a fi eschis din oraşele noastre de comerciu!

În legătură cu aceste să revin şi la călĕtoria d-lui ministru de comunicaţiune bar. Kemény în Trei-scaune, avênd de ţintă visitarea pasului Oituz. Esc. Sa a venit mai ântâiu la S. Szentgyörgy şi K. Vásárhely şi acestor 2 oraşe le-a dat o mare atenţiune petrecênd în ele până a doua di şi visitându-le scoalele de meserie şi obiectele espuse de industriaşii locali, cărora le-a făcut onoare cumpĕrând însuşi o pălărie de K. Vásárhely. De-ací a sosit Duminecă 1/13 l. c. către 10 oare la Breţcu, unde a fost primit la poarta triumfală în presenţa locuitorilor maghiari şi români de primarul opidului rugându'l într'altele şi pentru vre-o înlesnire cu privire la art. de lege XX ex 1874. Ajungênd la Poiana-sărată dl ministru, a fost primit de păr. adm. ppesc Ioan Băloiu în limba română, rĕspundêndui-se unguresce. Ceva bătător la ochi s'a întêmplat însĕ ací pentru dl ministru. Din o fereastră a frumoasei scoale române atêrna un singur steag naţional şi acesta, se vede, a îndignat atât de mult pe înaltul oaspe încât îndată a fost trimis solgăbirăul să delăture acea flamură uricioasă şi era pe ací să ia proces verbal cu antistia comunală pentrucă a trecut cu vederea această crimă nesuferită. Grele timpuri am ajuns, dacă nici pe demnitarii înalţi a'i statului nu putem să'i primim şi să'i onorăm pe faţă, fără să fim umiliţi pelângă toată buna intenţiune într'un mod atât de bătător la ochi. Conced şi eu că ar fi avut loc atari mĕsuri dacă ar fi fost la mijloc vre-o intenţiune de-a demonstra, aceasta însĕ cu totul a lipsit, căci la poarta triumfală a comunei românesci au fost atêrnate numai flamure naţionale maghiare şi singur în fereastra edificiului scoalei se vedea tricolorul naţional C.

Cluj, 9 Iulie 1879: (Dela cursul învĕţătorilor). Pe di ce merge sporim cu învĕţarea limbei maghiare. La finea cursului supletor vom sci aceea ce am sciut când am venit aici. Şi oare putés'ar pretinde mai mult succes dela bărbaţi trecuţi şi de 55 ani!! Să dispună profesorii nostri de „limbofonul“ cel mai artificial şi nu e speranţa de progres. Pe stradele Clujului nu mai cutezăm a conversa românesce, căci nu arareori audi câte o voce măhnită provocându-te ungouresce „beszéljenek magyarul“. Chiar și damele sunt așa de îndresnețe a-te provoca ḑiua mare în mijlocul têrgului sciindu-ne misiunea „a szenf czélünk“. Pe fie care ḑi ne impuținăm. Se duc care'și pe la ale sale, numai perd timpul pe ici. Profesorii sunt buni bucuroși, nu obiecționează la aceasta de loc. Altmintrelea profesorii tractează omenesce cu învĕțătorii. S'au îngrigit de un medic, care cercetează gratuit pre învĕțătorii morboși, precum și medicina se poate căpăta cu prețiu scăḑut, numai cuartirele promise încă nu ni s'au oferit.

Aceea încă va fi o promisiune domnească. Față cu aceasta ne-am luat libertatea a adresa o rugare cătră dl inspector regesc scolar, care vi-o comunic *).

În reuniunea autodidactică tractăm liber teme din sfera didactică pedagogică, și se țin disertațiuni din partea unor prea stimați domni, cari la rugarea reuniunei au binevoit a primí următoarele teme spre desertare:

Din dreptul public. 1. Despre constituirea comunelor, esplicarea legilor XVIII ex 1871 si V ex 1876: dl Anania Trombitaș.

2. Esplicarea instituțiunei tutorale (legea orfanală) dl advocat Alecsiu Pop.

3. Esplicarea articlului de lege XVIII ex 1876, despre referínța între stăpâni si servitori: dl Anania Trombitaș.

4. Constituțiunea bisericei române gr. ort. din Ungaria și Transilvania, articlul IX ex 1868: dl advocat Vasiliu Almașan.

Din dreptul privat. 1. Procedura în cause bagatele civile: dl adv. Dr. Aureliu Isac.

2. Despre instituțiunea cărților funduare: dl adv. Dr. Aureliu Isac.

3. Despre recerințele formale a testamentului art. XVI ex 1876: dl adv. Iuliu Coroian.

Din Filologie. 1. Despre insemnĕtatea poesiei în genere, a poveștilor și a baladelor populare în specie: dl profesor Dr. Gregoriu Silași.

2. Terminologia juridică în afaceri de drept estraforente: dl prof. Dr. Gregoriu Silași.

Din Igienă. 1. Despre „Anghina difteritis“: dl asistent de profesură Dr. Filipan.

2 Despre morburile venerice: dl asistent de prof. Dr. Filipan.

Afabilitatea inteligenței române Clujene e esemplară.

Vamul.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 22.

Ședința din 18 Iunie 1879.

Membrii presenți: D-nii Aurelian Petre S., Babeș Vincențiu, Bariț George, Caragiani Ioan, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Hașdĕu Bogdan P., Hodoș Iosif, Laurian August Tr., Maiorescu Titu L., Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Papadopul-Calimachi Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturdza Dimitrie A. și Ureche Vasile A.

Președinte, Ioan Ghica.

Ședința se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului-verbal al ședinței precedente și se verifică.

D. Sturdza comunică o colecțiune de transcripțiuni de pe mormintele istorice de la monastirea Bistrița, din districtul Neamțu, luate prin decălcare de cătră un inginer al Statului, după comanda D-sale. Se primesc cu mulțămire și se recomandă secțiunei istorice.

D-lui comunică earăși un fascicol intitulat „*Notice sur la société impériale Odessoise d'histoire et d'Antiquités et sur ses mémoires*“, pentru biblioteca Academiei. Se primesce cu mulțumire.

D. Sturdza aduce aminte comunicațiunea ce și altă dată a făcut Academiei despre o serie de monede vechi și medalii române, din colecțiunea principelui Montenouveau, cari au ajuns în posesiunea unui negociant D. Hess din Germania. De astă dată arată că după corespondența și înțelegerea ce a avut cu numitul, această colecțiune, evaluată de D-sa la 7,500 lei, este reținută spre a completa pe acea a Academiei. Dară sciind că Academia nu dispune de fonduri îndestule, a alergat la miḑlociri indirecte și speră a realisa o sumă de 3,000 lei, oferite de persoane private (ale căror nume le va face cunoscute la timp), dară pentru rest cere concursul fondurilor Academiei.

D. Papadopul-Calimachi ḑice că propunerea aceasta nu poate da loc la discuțiune, ci trebue a se vota.

D. Sion replică că Dlui aprețiază valoarea acestei achisițiuni și ar fi gata a o vota, dacă ar sci că sûnt fonduri disponibile pentru aceasta.

D. Ghica respunde că pot să fie fonduri disponibile, dacă nu se va ținé sesiune generală la August.

D. Sturdza ḑice că, după cât scie, budgetul Academiei lasă un escedent disponibil. Dară tot-odată observă că aceasta nu este o cheltuealä de acele cari sa'r puté considera ca inutilă, ci o capitalisare care adaugă valoarea tesaurului precios ce'l are Academia.

D. Odobescu susține propunerea Dlui Sturdza de a se cumpĕra acum prețioasa colecțiune alui Montenouveau; însĕ ar dorí ca pe viitor să se constitue un fond special pentru achisițiuni numismatice și archeologice, ca nu cum-va asemenea cheltueli escepționale să pună pedecă desvoltărei regulate a lucrărilor fie cărei secțiuni în parte.

D. Laurian ḑice că doresce și Dlui să se facă achisițiunea propusă; dară fiind-că Academia nu dispune de prea mari fonduri, e de părere a se mijlocí cătră guvern spre a se cumpĕra în comptul Statului, și crede că o asemenea cerere ar fi primită.

D. Sturdza respunde că după cât scie și cunoasce, Statul nu are de unde acorda o asemenea sumă; apoi observă că pentru asemenea achisițiune Dlui nu se poate adresa la Stat, ci la Academie, căreia 'i-a oferit această colecțiune dobândită cu atâtea sacrificii.

Puindu-se la vot propunerea se primesce cu mare maioritate.

Se comunică o adresă a Dlui Dr. J. U. Jarnik, prin care trimite pentru biblioteca Academiei câte un esemplar din publicațiunile sale: *Sprachliches aus rumänischen Volksmärchen* și *Index zu Diez' etymologischem Wörterbuch der romanischen Sprachen.* Se primesc cu mulțămire.

D. președinte comunică o scrisoare ce i s'a adresat de către un student dela facultatea de drept din Iași, anunțându'i descoperirea unui manuscris vechiu la un buchinist. Adunarea consultată, decide a se recomanda Dlui Chintescu, ca, întorcêndu-se la Iași, să esamineze manuscriptul indicat, și de va avé o adevĕrată valoare, să trateze cumpĕrarea lui.

Se mai comunică o adresă a epitropiei St. Vineri, relativă la reținerea unei sume de bani din veniturile averei Năsturel. După mai multe discuțiuni, se recomandă comisiunei care a fost numită mai înainte pentru diferentul pendente între Academie cu numita epitropie.

La ordinea ḑilei discuțiunea asupra propunerilor făcute în ședința precedentă despre adaugerea unor articole la Statute.

D. Hasdĕu, luând cuvêntul, ḑice că nu înțelege pe ce cuvênt s'ar puté face adause numai la sfêrșitul statutelor, eară nu și la mijloc. Dlui observând că în corpul acestor statute sûnt erori și lacune, cari presentă și chiar anomalii în organisația Academiei, face această propunere prealabilă. Dlui 'și desvoaltă tesa, aducênd în discuțiune cestiunea acordărei premielor ḑice, ce competență ar avé de esemplu, secțiunea istorică sau literară ca să aprecieze și să premieze o operă de geologie, sau un geolog o operă filologică?

D. președinte observă că o propunere spre a puté fi luată în deliberație, trebue să fie susținută cel puțin de doi membrii. In susținere declarându-se numai D. Laurian, propunerea se înlătureazä.

D. Sion ḑice că propunerea articolului presentat în ședința precedentă, a redactat'o din nou, spre a fi mai bine lămurită în cuprinderea următoare:

Pentru ori ce modificare la statute se va face o chemare ad-hoc, însemnându-se articolul de modificat și ședința în care are să se tracteze cestiunea, și dacă la acea ședință nu s'ar întruní numĕrul membrilor ceruți de articolul precedent, se va face a doua convocare în interval de 15 ḑile, cel puțin, și în acea ședință decisiunea se ia cu majoritatea absolută a membrilor presenți, ori-cât ar fi numĕrul lor.“

D. Chintescu propune ca la art. 46 să se adaugă un aliniat în cuprinderea următoare:

„La cas de a nu se puté vota modificarea statutelor cu douĕ treimi din numĕrul total, se vor invita cei absenți, în neputință de a vení la a doua convocare. de a'și da votul lor înscris, în termen de 10 ḑile“

D. Stefănescu propune a se adauge un aliniat la art. 46 în următoarea cuprindere:

„Dacă în douĕ ședințe consecutive, în interval de 3 ḑile, nu se va puté întruní douĕ treimi din întregul numĕr al membrilor Academiei, la a treia ședință, tot după interval de trei ḑile, modificările statutelor se vor puté vota cu douĕ treimi a membrilor presenți.“

Acest amendament, subscris și de D. Fălcoian, este susținut de mai mulți membrii. Se cere închiderea discuțiunei și se admite.

D. Chintescu declară că'și retrage amendamentul.

Se pune la vot propunerea Dlui Bariț și cade prin paritate de voturi.

Se pune la vot propunerea Dlui Stefănescu și se primesce cu maioritate.

Propunerea Dlui Sion nu se mai pune la vot, fiind-că cestiunea s'a resolvat prin propunerea admisă.

Sedința se ridică la 11 și jumĕtate oare.

Președinte, Ioan Ghica.

Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăți.

* (Necrolog.) Aurelian Branisce fiu, Susana Branisce soție, Moise Branisce vice-pretor în cercul Săliștei dinpreună cu soția sa Maria născută Vlad cu fii lor Valeriu, Victor și Victoria, Toader Branisce dimpreună cu soția și cu copii sei, Casian Branisce și Ambrosiu Branisce frați nepoți și cumnate, cu inima înfrântă de durere și de adâncă întristare anunță, că mult iubitul lor părinte resp. soț, frate, unchiu și cumnat *Ioan Branisce* învĕțătoriu dirigent la scoala poporală în comuna Beclean lângă Făgăraș fiind sosit în comuna natală Merghindeal, în urma unui morb îndelungat în etate de 47 de ani proveḑut cu ss. taine a reposat în 17 Iulie a. c. c. n. dându'și nobilul seu suflet în mâna creatorului. În domnul defunctul a jertfit cea mai frumoasă parte a vieții întru educarea poporului nostru secerând ca învĕțătoriu devotat întru toate grelele chemări bune succese. Dovadă este și esamenul din anul acesta dat sub aprobările publicului, ce a asistat la acest esamen. Scoala din Beclean jelesce pentru perderea acestui bun învĕțătoriu. Rĕmășițele pămêntesci s'au înmormêntat Sâmbĕtă în 19 Iulie d. a. la 4 oare în cimiteriul gr. or. al comunei Merghindeal. Fie'i țĕrîna ușoară și memoria binecuvêntată!

* (O noauă procedură de maghiarisare). În Nr 78 din 7 Iulie luând și noi notiță despre premiul de 700 fl. ce la escris dl. ministru r. u. de culte pentru o „liturgie gr. cat. în edițiune autentică maghiară“ am adaus: dacă idea de stat unguresc raḑimă în limbă și pe cum se vede bărbații maghiari de stat sûnt pătrunși „de acest adevĕr“ politic, pentru ce umblă cu atâtea ceremonii? folosindu-se mai ântâiu de administrațiuni și justiție, de scoală și acum și de biserică. Pună simplu o dare estraordinară pe acei cetățeni cari nu vorbesc unguresce, căci atunci statul nu ar câștiga numai în idee, dar până una altă s'ar înbunătățí și finanțele.

Această notiță a noastră repreducêndu-o mai toate foile maghiare din capitală, se vede că pe unele le-a supĕrat rĕu, căci „Hon“ adaogă cam în ton iritat: „Ori ce și ori cum vom face, în privința aceasta nu vom cere sfat dela „Telegr. Rom.“ ori cât s'ar turbura de mânie: ear „Egyetértés“ ḑice simplu la observarea noastră: că n'ar fi idee rea. — Noi însĕ din parte-ne ḑicem: D-ḑeu să le ajute și la unii și la alții!

* (România). Cu începere de la 15 August, va apăré în Roma un ḑiar bimensual supt numele de „*România*“. Scopul acestei publicațiuni este de-a face cunoscută țara română în Italia supt toate punctele de privire. Direcțiunea acestei însemnate și pentru noi mult folositoare publicațiuni este încredințată dlui Enrico Croce, cunoscut deja Românilor prin scrierile sale asupra țĕrii noastre.

Birourile „României“ sûnt în Foro Trajano, 45, Roma. Abonamentul este numai 8 lei pe an, și 4 pe jumĕtate de an, pentru România, Transilvania și celelalte țĕri române.

Anunciăm cu bucurie curênda aparițiune a acestei publicațiuni, sperând că Românii cei buni se vor grăbí a'i da concursul, pentru ca ea să poată ajunge la scopul ce urmăresce.

„Rom.“

*(Zăpadă la Viena în Iulie). Resultă dintr'o comunicație a biroului meteorologic din această capitală, că în noaptea de 5 spre 6 Iulie, pe la 4 oare dimineața, a căḑut zăpadă în Viena, în timp de 10 minute aproape, fiind temperatura de 6 grade Réaumur de desuptul lui 0.

*(Marile puteri europene.) Principelui G... i se adresà următoarea întrebare:

— Cari sûnt puterile cele mari ale Europei?

Principele rĕspunse:

— Anglia, Germania, Francia, Rusia și... femeia.

* (Starea poporului turcesc) o descrie marchizul de Salisbury în următorul mod: Relele esistente sûnt moștenirea mai multor seculi, sûnt tradițiunile poporului; ele au pĕtruns în inimile acestuia, și dacă e să fie vindecate această vindecare nu se poate face prin oameni politici sau diplomați. Este cu totul nefolositor a mai sporí întervenirile diplomației, căci în acest mod nu se va puté schimba caracterul și temperamentul poporului. Constat încă, că sistemul ḑecimilor este un mare abus, dar nu se poate desființa odată. Coruptiunea funcționarilor, după mine este mai

mult o cestiune de trecut decât de actualitate. Rĕul principal, de care sufere Turcia astădi, este completa desorganisare a societăţii din Asia mică, de oare ce Turcia nu dispune de putere trebuincioasă, pentru a înfrêna obiceiurile de briganzi ale seminţielor nomadice de aici. Deşí pe de-oparte incriminările cari se aduc în acest punct Turciei, că nu'şi ţine promisiunile, sûnt adevĕrate, de altă parte Turcia nu are însĕ mai puţină dreptate, când declară, că nu poate cheltuí banii pe care nu'i are. Numai după ce binecuvêntările păcei vor fi înlocuit relele rĕsboiului, va fi în stare şi Turcia de-a'şi împliní promisiunile. Am cetit, mai de curênd, un diar ce apare în Asia mică, în care am găsit aceste rênduri: „În multe părţi ale ţĕrei domnesce foametea; adevĕrata foamete este însĕ cea de oameni.“ Rĕsboiul a înghiţit sute de miii de oameni şi va trebuí să treacă încă mult timp, până când să vor închide acele rane. Am făcut menţiune de aceste fapte, spre a vĕ arĕta, că nu putem aştepta de la Turcia ruinată prin rĕsboiu aceea ce am puté aştepta de la un popor creştin, a cărui bună stare nu este pusă în joc.

---

*) O publicăm la alt loc. Red.

* (Starea în Rusia). Hoţiile, jafurile, omorurile, dările de foc etc., continuă mereu în toată Rusia. Într'o singură di, adecă la 12 ale curentei au fost numai în Moscova nouĕ focuri. Bogatul comerciant din Moscova, Klein, a fost somat de comitetul revoluţionar de-a depune 50,000 ruble; însĕ fiind că nu corespunse acelei provocaţiuni, a doua di s'a dat foc magazinului lui, şi comerciantul rĕmase cerşitoriu.

Comitetul revoluţionar nu se mai mulţămesce însĕ cu împunerea de tributuri unor persoane particulare ci a început a flage comunele întregi cu asemenea contribuţii. Astfel mica comună Uţany a primit de unădi o asemenea provocare de-a depune 2000 ruble, şi nefăcênd aceasta, a fost arsă până la cea din urmă casă.

* (Peste 500 ani.) Mai multe diare americane publică aceasta bucată fantastică:

„Scena se petrece în camera de lucru a unui domn bĕtrân dintr'un oraş oare-care din Australia.“

Bĕtrânul domn telegrafează servitorilor, şi îndată apare Ioan printr'o presiune de aer dintr'un tub.“

„Stăpânul: Ioane dute în şopron şi umple balonul de familie cu gaz, soţia şi copii mei vor sbura la oarele 4 la Calcuta, pentru a asista la un bal dat de familia Conson. După aceasta scutură bine micul meu balon şi umple'l asemenea pentrucă trebue să sbor imediat la bursa din Londra; voiu însĕ să mĕ întorc înainte de 5 oare pentru a însoţí familia mea la o distanţă de câte-va sute de mile. Ea se va întoarce pe la 2 oare după meadă noapte. Dacă însĕ, în acel timp ar fi prea întunerec, atunci pune pe una din maimuţe ca să aşede lumina electrică aşa, în cât să lumineze într'o distanţă de douĕ până la trei sute de mile.

Mâne aştept mai mulţi amici din Hongcong şi San-Francisco, prin urmare să nu uiţi a telegrafa la Paris cătră succesorii lui Chevet pentru pastetele à la Napoleon al 18-lea, adăogându'i, că le aşteptăm calde la oarele 5 şi jumet. sara.

* (Arestările în Chiev). În timpul din urmă s'au făcut earăşi arestări enorme în acest oraş. Bărbaţi şi femei de toate vêrstele şi de toate condiţiile sociale, până şi băeţi şi fete de la 13 ani în sus, au fost rădicaţi de-odată, atât în timpul dilei, cât şi în timpul nopţei, din casele lor, şi aruncaţi în aresturi întunecoase. Mulţi din acesti nenorociţi au perit îndată după arestarea lor, fără a se sci unde. Consternarea este în culme.

* (Un câne făcênd cură de lapte). O lăptăreasă din Bucuresci observà într'o di, că vaca ei a început să dea mai puţin lapte. Indată începù să'i dea mai multă mân-, care şi o mai bună căutare; dar în zădar, că cu toate aceste laptele se împuţina din di în di.

— Strengarul de Dobre trebue s'o mulgă, esclamă lăptăreasă, şi înmediat chemà în casă pe un mic servitor cam de 15 ani.

— Hoţule tu mulgi văcşoara în toate dilele pe furiş; am se chem epistatul ca să te ducă la comisie!

Bietul băiat nevinovat începù a plânge, asigurând pe stăpână sa, că nu s'a atins nici o-dată de ţîţa vacei.

— Lasă că te voi prinde îndată; am să te ţin închis şi, dacă vaca până mâne seară va da cantitatea obicinuită de lapte, atunci nu poate fi alt cineva hoţul de cât tine, şi atunci vai de sufletul tĕu, şi dicênd aceasta, lăptăreasă închide pe micul Dobre într'o cameră, ţiindu'l acolo până adoa seară când vaca n'a dat nici un pic de lapte mai mult de cât în dilele din urmă. Dar acum s'a pus Dobre la pândă, şi pe la meadănoapte ce vede?

Un căţel, favoritul lăptăresei sciind să câştige dragostea vacei, era lungit lângă ţiţa ei şi sugea până se umfla.

Dobre cheamă pe stăpâna sa, şi îi dă hoţul pe mână prins în flagrant delict.

A doa-di a fost închis în cameră căţelul, ear vaca a început a da lapte în abundanţă.

* (Espediţiune polară). Căpitanul Markham, din marina regală engleză, a plecat de curênd cu vaporul Ysborjn pentru o espediţiune de vară în mările polare. El îşi propune de a studia situaţiunea ghieţilor dintre Spitzberg şi Noua-Zembla şi de-a ajunge, dacă va fi posibil, până la insula Francisc-Iosef. Scopul principal al acestei călĕtorii ar fi de-a esamina ce şanse de succes poate presenta o espediţiune la mările polare în această direcţiune.

Bibliografie.

XV. Programă a gimnasiului mare public român de religiunea ort. rĕsăriteană şi a celorlalte scoale secundare şi primare împreunate cu acesta, din Braşov pe anul scol. 1878|9, publicată de Stefan Iosif, director şi profesor. Braşov. Römer & Kamner. 1879.

Sterca-Siuliutiu de Carpenisiu Iosifu, Memoriulu lui. Continuare din „O lacrimă ferbinte.“ Sibiiu, 1879. Preţul 45 cr. v. a. trimis cu posta 50 cr. v. a.

Densusianu Ar. Negriad'a. Epopeia nationala. (Partea antaia in sicse canturi.) Bucuresci 1879. Preţul 2 florini.

Petrescu şi Păltinescu, Codicele comunale, cuprindênd 100 legiuiri aflate în vigoare şi privitoare la administraţiunea comunelor urbane şi rurale din România, adunate şi adnotate. Bucuresci 1879.

Convorbiri literare. Anul XIII Nr. 3 şi 4.

Sumariu: (Nr. 3) *D. Petriceicu Haşdeu şi Cuvente din bătruni,* critică de A. Cihac. — *Stefan-Voevod cel Mare,* (studiu pentru statua equestra) de P. Verussi. — *Rola,* poem de A. de Musset, tr. de P. V. Grigoriu. — *Elegie,* de A. Naum. — *Spus-am…,* poesie de D. L. I. — *Pe-a pămêntului podoabe…; Eşti adi ferice…;* poesii de J. — Bibliografie. — Corespondenţă.

Sumariu: (Nr. 4) *Resboaele dintre Ruşi şi Turci* şi înriurirea lor asupra ţĕrilor noastre, studiu de A. D. Xenopol (urmare). — *D. Petriceicu Hasdeu şi Cuvente din bătruni,* critică de A. Cihac (sfêrşit). — *Adunarea Zeilor,* (trad. după Lucian), de Al. Papadopulo Calimah. — *Oda lui Morfeu; Ia…; Ad Chloen; Ad Lydiam; Ad Pyrrham; Ad Thaliarchum; Ad Sextum; Ad se ipsum de opere suo; Ad Neobulen,* poesii de D. C. Olănescu. — *Psicologia în Liceu,* de A. D. Xenopol. Erată.

Bursa de Viena

din 21 Iulie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	66 75
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	68 20
Împrumutul de stat din 1860	126 50
Acţiuni de bancă	828 —
Acţiuni de credit	270 50
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 70
London	115 70
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 20

Economic.

Făgăraş, 17 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.20—5.50.; grâu sĕcăreţ fl. 4—4.50; sĕcară fl. 2.60—3.; cucuruz fl. 32.0—3.60; ovĕs fl. 2.—2.40; mălaiu fl. .8—9; Sămânţă de cânepă fl. —; mazere fl. 6.—7.; linte fl. 10—11.; fasole fl. 4—5.; crumpene fl. 3; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—76; sĕu brut fl. 32—36; sĕu de luminări fl. 58—unsoare fl. 52—55; cânepă fl. 36—45; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 58—; fên fl.—.—; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de porc 40—cr. carne de berbece 28 cr. Têrgul de adi a fost foarte slab cercetat în urma secerişului.

Recolta în Ardeal şi Ungaria.

Comitatul Albei de jos: In cercul Abrudului săpatul cucuruzului s'a sfêrşit. In cercul Vinţului sĕmĕnăturile de toamnă chiar în locurile de prima cualitate nu dau fără o recoltă de mijloc. In cercul Blajului grânele sûnt numai de-o cualitate mijlocie asemenea sĕcările, precând grânele de vară dau o recoltă mai bună. In cercul Aiudului rapiţa e tare mănoasă şi sĕmĕnăturile de toamnă frumoase. Secerişul a început. In cercul Gherlei sĕmĕnăturile de toamnă sûnt mijlocie; în cercul Ighiului secerişul a întârdiat din lipsa de secerători. Resultatul e subt mijlociu, precând cucuruzul e foarte frumos.

Comitatul Aradului: In cercul Aradului grânele sûnt slabe, orzul şi ovĕsul însĕ bune. In cercul Borossebeşului grânele nu sûnt nici mijlocie, precând secerişul orzului deja început va da un resultat binişor. Nefavorabil e resultatul secerişului în cercul Boroşneului, precând secerişul grânelor în cercul Elek e mijlociu, unde însĕ rapiţa a dat *pe* jugĕr 7 măji metrice. In cercul Rodna secerişul în câte-va dile va fi sfêrşit; resultatul grânelor de toamnă e mijlociu, precând sĕcările au dat *pe* jugĕr 10 clăi a 18 snopi. Grăunţele preste tot luând sûnt frumoase şi roşii; secerişul orzului e slab; un escelent resultat promit însĕ cucuruzele.

Budapesta, 19 Iulie n. Din ce înaintează secerişul din ce se dovedesce tot mai mult, că resultatul lui, despre care domnia mai înainte nădejde mai bună, e redus la o mĕsură de tot moderată. Acuma de-abia se arată faptice, cât de stricăcioasă a fost grăunţelor căldura repede de pe la sfêrşitul lui Iunie şi începutul lunei curente; chiar şi paiele sûnt cu mult mai slabe ca cum au aşteptat economii. Multă stricăciune au pricinuit însĕ rugina, tăciunele şi neghina, tăcênd despre imensele complecsuri de sĕmĕnături, cari au fost înnecate de ape în înţelesul adevĕrat al cuvêntului. Şi în sĕptĕmâna trecută a fost timpul abnorm arĕtând termometrul mai mult la + 16° R. şi nici odată preste + 21° R. Prin această împregiurare au pătimit tare şi crumpenile, napii şi cucuruzul şi au fost tare împedecaţi în crescerea şi desvoltarea lor. Ploi încă n'au lipsit în sĕptĕmâna trecută prin cari au fost împedecat în parte şi secerişul. Starea apelor a fost pentru navigaţie în continuu favorabilă. Aceste împregiurări fatale au avut mare înfluenţă asupra trecerei şi preţurilor mai multor articuli. Notăm următoarele:

Grâul în cuantitate de 100 mii m. m. a trecut cu fl. 10.25--11; sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 6.30—6 55; orzul 6000 m. m. cu fl. 5.20; ovĕsul 2000 m. m. cu fl. 5.60—5.80; cucuruz n'a trecut mult şi care a trecut, s'a plătit numai cu fl. 5.15—5.65; făina însĕ a trecut de astădată ne mai pomenit de bine şi multă.

Păstăioasele ca mai înainte şi adecă: fasolea cu fl. 7—8; lintea cu fl. 7—12; mazĕrea cu fl. 8—10; mălaiul cu fl. 5.10; sĕmênţa de cânepă cu fl. 7—8; sĕmênţa de in cu fl. 12 50 toate per 100 chilograme; lânile per 56 chilograme cu fl. 83—87.

Porcii au fost scumpi şi totuşi au avut mare trecere. In têrg s'au aflat 83,680 între acestia din Ungaria 4760, din România 730 şi din Ardeal 280 capete; unsoarea de porc s'a vêndut fără vas cu fl. 41.50 şi cu vas cu tot cu fl. 44—45; slănina cu fl. 37—41; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 28; eară *în consum* cu fl. 28—29.25 per 10 mii litre °/₀.

Peile au fost deocamdată căutate numai cele de bou cari s'au plătit binişor şi adecă cele din Bănat cu fl. 120—125, eară cele din Ardeal cu fl. 230—135 per 102 dărabe; peile de cal s'au plătit cu fl. 12—13 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 6 August şi 6 Sept. imob. lui Gaspar Pelhon şi soţiei sale în Bistriţa (trib.); în 19 Aug. şi 19 Sept. imob. lui Iosif Stoichiţă în Porumbacul de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 11 August şi 10 Sept. imob. lui Pişta Boncsi Tacacs în Viţa (judec. cerc. Gherla); în 22 Aug. şi 22 Sept. imob. lui Stefan Lagoni jun. în Ege (trib. Odorheiu); în 31 Iulie şi 30 August imob. lui David Hiencz în Szász-Fülpös (judec. cerc. Teaca); în 13 Sept. imob. lui Iuon Podoabă în Tapa (trib. Cluj); în 19 August şi 19 Septemvre imob. lui Iuon şi Anei Fasoiu în Ludoş (trib. Sibiiu); în 30 Iulie imob. lui Iuon Oltean în Reteag (trib. Dej); în 2 Aug. imob. Mariei N. Gologan în Satulung; în 9 August imob. lui Sandu Gologan în Satulung (trib. Braşov); în 2 August imob. rĕmasului după Ludovic Szentpali în Berind; în 29 Iulie imob. rĕmasului după Stefan Ladany în Cluj (trib.); în 28 Iulie imob. lui George Czaig în Teaca (judec. cerc.)

Nr. 86. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia română gr. or. din Turda, în ppresbiteratul Turdei inferioare se escrie concurs cu terminul până la 5 August st. v, a. c.

Emolumentele sûnt:

Casă parochială; un jugĕr de curechişte; dela 120 de fumuri câte o ferdelă de păpuşoiu sfărmit de 16 cupe ferdela; pentru clacă câte 20 cr. v. a. şi stola epatrafirului usuată.

Cei ce doresc a ocupa acest post, au a'şi trimite concursele instruite în înţelesul „statutului organic“ şi al dispoşiţiunilor sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul numit.

Agârbiciu 2 Iuliu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m/p.,
protopresb. gr. or.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui, eventualmente douĕ posturi de învĕţători la scoala capitală normală gr. or. din Sas-Sebeş, se deschide concurs cu terminul până în 15 August a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 300 fl. v. a. eară după doi ani 350 fl v. a.

Doritorii de-a ocupa acest respective aceste posturi au a'şi adresa suplicele dlui protopresbiter Ioan Tipeiu în Sas-Sebeş, înstruite în sensul statutului organic, să fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale, se fie în stare a ţiné strana, şi se fie liber de miliţie.

Sas-Sebeş în 8 Iulie 1879.

1—3 *Comitetul parochial.*

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 81. Sibiiu, Sâmbătă, 14 Iulie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
entru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 Iulie.

Incidentul Zichy-Asboth începe a deveni din o causă personală o afacere de stat. „P. Hirlap“ află de imposibil, ca Zichy să mai remână în oficiu. „Függetl. Hirl.“ ḑice că ministrul, dacă nu voesce, ca să se compromiteze, nu mai poate susţiné pe contele Zichy. „Hon“, care este o foăie guvernamentală, se esprimă în următoriul mod: „Trebuie se recunoascem, că domnul Asboth a pâşit cu unele date şi afirmări, cari presentă unele din învinovăţirile sale de motivate“. Din toate ḑiarele maghiare mai aspru vorbesce „Pesti Napló“, care indentifică pe ministrul-president Tisza cu secretariul seu de stat Zichy-Feraris. Într'adevĕr, triste stări, când chiar în ministeriu pot înflorí şi sporí astfel de corupţiuni demoralisătoare, ca incidentul Zichy! Ce se aştepţi apoi dela funcţionarii subalterni?

Din Bosnia şi Erţegovina vin nisce sciri şoade, cari sûnt apte a atrage de nou atenţiunea Europei asupra acuisiţiunei noastre. În apropiere de Zainiţa au avut loc neşte cravale, care au pretins rechisiţia miliţiei. „Pol. Corr.“ se află în posiţie a comunica despre aceste cravale următoarele sciri autentice: „În 16 l. c. locuitorii din Hum au venit la un conflict cu gendarmăria de acolo, cu care prilej gendarmăria s'a vĕḑut necesitată a face întrebuinţare de arme. Din rebeli a rĕmas unul mort, unul fu greu rănit şi mulţi fură uşor răniţi. Gendarmăria nu avuse nici o perdere. Colonelul Gröller a trimis la Hum pentru restabilirea ordinei o companie de infanterie. În 1 l. c. generalul Killic a plecat la Hum pentru a puté dispune cele de lipsă pe basa intuiţiunei proprie.“ Interesant este la acest comunicat oficial, că nu spune cu nici un cuvênt causa conflictului.

După formarea noului ministeriu „mosaic“ şedinţele camerilor române s'au amânat, pentruca noul ministeriu să aibă rĕgaz a cugeta la modul soluţiunei cestiunei ovreesci“. Organele oficioase austro-ungare nu aşteaptă mare ispravă dela noul ministeriu de coaliţiune. „Pester Lloyd“ 'şi-a perdut încrederea şi în Brătianu fiindcă intenţiunile lui nu pot fi sincere, dovadă nota circulară în causa Ovreilor adresată puterilor.

Nici presa română nu sperează vreun resultat dela noul ministeriu.

Ḑiariului „Telegraphul“ noul ministeriu este prea conservătoriu şi ḑice: „Am declarat că vom susţiné în impregiurările grave de aḑi ori ce ministeriu care ar puté să resoalve cestiunea israelită cu succes pentru ţară şi pentru străinătate. Prin aceasta însĕ, n'am înţeles ca imoralitatea să între earaşi în administraţiunea noastră şi noi să o apoteosăm.“

„România libera“ pănă nu va vedé combinaţiunea scrisă şi tipărită în organul oficial, are multe cuvinte să se îndoiască despre realisarea acelui cabinet de fusiune, aḑi, în momentul de faţă, în starea în care au ajuns lucrurile şi mai cu samă, când d. Brătianu figurează tot în fruntea acelui cabinet. Acest cabinet, ḑice „Rom. lib.“ va fi în situaţiunea în care ne găsim, nu de fusiune precum se pretinde, ci de ilusiune.

„Timpul“ socotesce întreagă crisa ministerială numai de-o comedie şi ḑice: „D. Brătianu va începe dar earăşi de-a capul comedia cu primejdiile din afară, de astadată cu mult mai puţin succes decât în rêndul trecut; apoi nescoţêndu-o la capĕt, se va retrage ear, şi, poate ear va revení premenit şi preschimbat din nou la faţă, şi aşa mai încolo.... Ori cât s'ar repeţí jocul acesta, meargă farsa pănă dincolo de absurd, hotărîrea maiorităţei va rĕmâné aceeaşi neclintită.“

Legitimistii în Francia earăşi se mişcă; de bună samă activitatea potenţată a Bonapartistilor 'i au spăriat şi pe ei din „siesta.“ Ei anunţă că Enric V se va reîntoarce în Francia.

Ministeriul Cairoli a debutat în camere şi presidentul consiliului a dat unele „deslușiri“ despre politica esternă a Italiei. Mult nu se poate vedé din aceste deslușiri. Una este sigur, că noul ministeriu va fi amicabil Grecilor şi va sprigini mai puţin pretensiunile Albanezilor, ca cel fost.

Nota circulară adresată representanţilor României în străinătate.

Bucuresci, 27 Iulie (9 Iulie) 1879.

Domnule! Dela convenţiunea din Paris pănă în ajunul evenimentelor care se desfăşurară în orient, România a trebuit să consacre toată activitatea sa spre a'şi crea condiţiunile de ordine interioară şi esterioară pe care le indicase congresului din Paris ca neapĕrat trebuincioase pentru esistenţa sa şi de care acesta nu ţinuse în destul samă.

Cu toate greutăţile ce repesenta această operă, România avù destulă vigoare şi noroc spre a'si ajunge în mare parte scopul dorit. Ea va păstra totde-auna o adâncă gratitudine pentru marile puteri, care convinse în fine de necesitatea acestor transformări, nu le mai puseră nici o pedecă şi se grăbiră chiar ale aproba.

In această scurtă bucată de timp, România trebuì să facă reforme şi să esecute lucrări care în alte ţĕri au cerut un lung şir de silinţe şi de sacrificii. Legislaţiunea sa era înapoiată pe lângă aceea a Europei occidentale; ea va căuta a întroduce în tr'ênsa modificările trebuincioase spre a o ridica la nivelul acelora ale societăţilor civilisate. Administraţiunea sa, magistratura sa, finanţele sale, armata sa, nu esistau decât cu numele: ea se puse să le creeze sau să le reorganiseze, şi face încă în fie-care ḑi îmbunătăţirile reclamate de esperienţă. Căile sale de comunicaţiune se mărginiau, acum douĕ-ḑeci de ani, la câteva bucăţi de şosele: astăḑi, afară de drumurile mari constituite, ea posede o reţea de căi ferate care unesce toate centrurile cele mari ale ţĕrei şi o pune în comunicaţiune, prin patru juncţiuni, cu restul Europei, şi un mare numĕr de şosele care vin din toate părtile se alimenteze căile ferate.

Ţĕranii, cari erau legaţi de brasdă fură emancipaţi şi devenirǎ proprietari ai pămêntului pe care 'l cultivau; despăgubirea datorită pentru acele pămênturi vechilor lor proprietari se urca la mai multe milioane, şi astăḑi ea este plătită aproape cu desĕvêrşire.

Ţara avuse în acelaşi timp se achite despăgubirea datorită fostilor posesori de robi, Ţigani, liberaţi cu câţiva ani mai înainte. Robii şi ţĕranii sûnt astăḑi cetăţeni liberi şi se bucură cu demnitate de toate drepturile civile şi politice.

Aceste reforme, o repet, ceruserǎ în alte ţĕri, cu resurse mult mai mari secole de muncă şi de jertfe; la noi, au trebuit să se facă prin silinţele unei singure generaţiuni, de aceea au cerut sacrificii atât de grele încât nu e de loc surprinḑĕtoriu dacă ultimele evenimente nu ne-au găsit în starea de prosperitate ce ar fi fost de dorit. Însĕ cu toată osteneala care resultă din nesce asemeni silinţe, România nu se arată lipsită nici de vigoarea nici de resursele trebuincioase, ca se facă faţă împregiurărilor.

În faţa evenimentelor care frămêntau peninsula Balcanilor, România rĕmase liniştită şi luà asfel de mĕsuri în cât mişcarea de pe ţĕrmul drept al Dunărei nu putù să fie în nici un chip sprigìnită prin concursul unor elemente venind din ţara noastră. Mai târḑiu, când era învederat că crisa orientală avea să ea proporţiuni aşa de mari încât pămêntul nostru nu putea să nu fie amestecat, România se adresà marilor puteri. Ea făcù repe-

---

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

(18 urmare.)

— Acum voi plecaţi în căile voastre, că noi mergem să vedem, cine cum şi în ce fel, ḑise Mihu în sfêrşit poftind pe Pintea să meargă cu dênsul. Se putea, ca din întêmplare să dee peste Manea. Era vorba, ca desară să fie cu toţii la casa lui, apoi mai aveau să cumpere mai una, mai alta; nu'l putea deci lăsa să'i caute de-a oarba prin têrg.

Plecênd, Mihu şi Pintea o luară cu paşi mĕsuraţi spre partea unde lumea se'ndesuia. Întraţi apoi în bălciu, nu înaintau decât pas cu pas. Aici era un prieten, colo o rubedenie şi earăşi în altă parte un cunoscut de mare cinste. Mereu steteau de vorbă. Pintea spunea, aşa cam pe departe cum adecă s'a întêmplat cu Mihu să vie la bălciu, eară Mihu, deşi nu era tocmai în voia bună, simţia că umblă prin mijlocul lumii şi zimbia mulţămit.

Peste puţin se opriau la neşte saci cu bucate, la o păreche de boi frumoşi, la un cal trupeş, la un vraf de lemnărie, pentru că — vorba să fie scurtă, umblau ca prin têrg.

Dar Pintea ducea pe Mihu tot spre partea de la deal, unde scia că va găsí pe Manea.

Când era să treacă pe lângă carul în care sta Miron, Mihu se oprì şi începù să se învêrtească împregiurul juncanilor.

— Bună prăsilă, ḑise el, apoi se întoarse spre Miron şi rĕmase câtva timp cu privirea aţintită la el.

— Cum ţini juncanii? întrebà el.

„Nu'i vênd“, rĕspunse Miron rece.

— Ce-ai dat pe ei? întrebà earăşi Mihu.

„Nu 'i-am cumpĕrat“, rĕspunse earăşi Miron.

Mihu mai privì odată sus la Miron apoi se întoarse jignit ca să plece mai departe.

Faţa lui Miron se deschise. El puse mâna pe leucă, îşi dete avênt şi răḑĕmêndu-se pe braţ, se aruncà din car înaintea lui Mihu.

„Sûnt de prăsila mea, ḑise el zimbind cu bunăcuviinţă, şi'i vênd, dacă sûnteţi doritori de-ai cumpĕra.

Mihu era mulţămit.

— Nu tocmai, ḑise el, dar îmi plac juncanii şi doream să le sciu preţul. Îi aduci de departe?

„De la Vadul-Rĕu, rĕspunse Miron.

— Cum? tocmai de la Câmpie? întrebà Pintea uimit. Dară soiul pare a fi de munte.

„Aşae! graì Miron. Sûnt prăsiţi la munte, dar în urmă 'i-am dus la câmpie.

— Aşa mai înţĕleg şi eu? să ai noroc, nepoate! grăì Mihu şi plecà mai departe, eară Miron se aruncà din nou în trăsură, apoi privì câtva timp în urma acelor doi oameni atât de cum se cade.

Dela depărtare cam de-o sută de paşi, bĕtrânul se uità încă odată îndărĕpt.

Miron tresărì. Era ceva în privirea aceea... Ce era... El cunoscea portul, portul satului, în care petrecuse cele mai frumoase ḑile ale vieţii sale; el cunoscea omul, îl vĕḑuse adeseori la biserică.

„Mihu! ḑise el mişcat. Cum a îmbătrinit! Aşa dar Marta era în bălciu, aici aproape, poate cu totul aproape.

Cuprins de un viu neastêmpăr el sta nehotărit în car; nu scia ce să facă; îi era oare cum frică şi'i venia să plece numai decât acasă. Deodată tresărì, îşi lăsà mânile încet în jos, îşi dete puţin trupul la stânga şi rĕmase nemişcat şi cu ochii aţintiţi în depărtare.

De la dreapta, la o depărtare ca de patru sute de paşi, Marta trecea spre bălciu. Aşa era, cum a fost; înaltă, cu pasul uşor, cu capul da puţin înainte... şi chipul tot acela, şi pĕrul tot aşa şi'l poartă. Dar pe sin par'că nu mai e salba cea bogată, cătrinţa nu mai e bătută în fir şi altiţa cusută în roş şi albastru e rară, numai presărată.

(Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare“.

ţite demersuri; cer o declarare de neutralitate care ar fi pus-o la adăpostul ori-cărui eveniment, sau cel puţin un sfat, o arătare despre atitudinea ce ar fi convenit Europei se o vadă păstrând-o, despre linia ce ar fi dorit să o vadă urmând-o în timpul resbelului care bătea la uşele sale. Cunoasceţi, d-le....., reserva absolută ce puterile creḑură de cuviinţă a păstra faţă cu demersurile noastre. Lipsită de ori-ce sprigin, de ori-ce sfat România fu silită să'şi aleagă singură o linie de purtare şi să'şi aleagă pe aceea pe care 'i-o arĕta gravitatea periculilor imediate la care era espusă. Însĕ v'am făcut să observaţi deja că nu se otărî a lua o parte activă în resbel decât în momentul când se vĕḑù espusă a deveni teatrul ostilităţilor, şi când esistenţa sa chiar fu pusă în cestiune.

Purtarea Românilor le dedea dreptul să spere în dreptatea Europei. Erau autorisaţi a crede că, la regularea afacerilorilor orientale, ei vor dobândí foloase materiale şi politice, potrivit nu numai cu sacrificiile ce făcuserĕ, dar încă şi cu purtarea lor înţeleaptă, corectă şi independentă. Din nenorocire, neşte consideraţiuni, pe care nu avem ale apreţia aici, preponderară în congresul dela Berlin şi puterile semnătoare acelui tratat creḑură că trebuie să nu mai ţină samă de drepturile noastre şi să ceară dela Români nouĕ sacrificii cu mult mai dureroase.

Pentru a nu crea nouĕ dificultăţi, pentru a nu împedeca opera pacificării orientului, România, după ce afirmà drepturile sale înaintea congresului, a trebuit să cedeze voinţei Europei şi să se resemneze a îndura asprele stipulaţiuni ale tratatului.

Ea nu cerea nici un fel de compensaţiune, căci nu înţelegea să facă un têrg. Nu făcù chiar nici măcar o reclamare în privinţa despăgubirilor ce 'i erau cu drept cuvênt datorite pentru chieltuielile resbelului, pentru oraşele sale deschise de pe marginile Dunării, bombardate înaintea ori-cărei declaraţiuni de resbel.

Doritoare să înlesnească opera de pace, ea păstrà tăcerea asupra sorţii fraţilor sei de pe ţĕrmul drept al Dunării. Toate naţionalităţile respândite în peninsula balcanică făcură să audă reclamările lor; drepturile fiecărei fură apĕrate, discutate, garantate. Toţi uitară că mai mult de 3,000,000 de Români se află risipiţi în provinciile pe care Europa le organisà pe nesce base noue; România îşi impuse datoria de-a nu pune în evidenţă această uitare; şi aceasta numai ca se evite greutăţi care puteau să facă a se nasce nouĕ complicaţiuni.

Tratatul din Berlin impuse României sacrificii penibile; ea se arătà supusă voinţei puterilor. Ea cedà Basarabia şi luà în stăpânire Dobrogea, ce i se dă subt titlul de compensare, şi care, în realitate nu'i aduce încă pentru mult timp, de cât nouĕ şi grele sarcine.

În urma tuturor acestor grele sacrificii, îndurate cu o statornicie care nu s'a desminţit nici odată, o încercare nouă se împune României. Congresul din Berlin a creḑut că trebue să ceară României soluţiunea îmediată a cestiunii israelite; a făcut mai mult, el a arătat până la oare-care pont soluţiunea acestei cestiuni din cele mai delicate, care nu ar fi trebuit tratată de cât în momente de linişte treptat şi fără sguduitură.

Deşí Europa îngădue fără a protesta în mai multe state ale sale, mai însemnate, mai desvoltate, mai vechi în civilisaţiune de cât noi, esclusiuni positiv religioase şi mult mai grave de cât acele ce esistă la noi, totuşi am fi înţeles ca congresul să se preocupe de această cestiune când cu discutarea afacerilor României. Am fi înţeles ca se esprime o dorinţă în discuţiune; ca se înscrie chiar o declaraţiune în protocoalele sale; ca să însciinţeze pe România că puterile nu vor intra în relaţiuni oficiale cu dênşii înainte de-a se fi conformat principiilor moderne, recunoscênd că religiunea nu poate fi un motiv de inegalitate pentru bucurarea drepturilor politice şi civile, adecă înainte de ce ei nu ar fi suprimat din art. 7 al constituţiunei dispositiunea ce'i dă caracterul unui esclusivism religios. În faţa unei asemene declaraţiuni, Românii nu ar fi făcut greutăţi ca să se supună dorinţei Europei.

Din nenorocire, congresul nu s'a mulţămit cu o declarare de felul acesta. El a făcut din această cestiune una din clausele tratatului şi 'i-a dat o astfel de formă, în cât apare ca o adevĕrată poruncă adresată Românilor de a avé să reguleze, fără întârḑiare şi într'un spirit determinat, o cestiune de ordine curat internă, de o mare însĕmnătate politică, naţională şi socială. Această cerinţă, comparată cu indulgenţa Europei faţă cu alte naţiuni din Orient, a respândit printre Români o mare nelinisce.

În adevĕr, soluţiunea cestiunei israelite în România nu poate fi asemĕnată cu emanciparea poporaţiunilor asuprite din orient. Aceste din urmă formate din vechii locuitori ai pamêntului, din indigeni, din autoctoni, fuserĕ subjugate de un cuceritor străin care a procedat ca cuceritor.

Israeliţii din România, din contră, sûnt străini în ţară, şi n'au venit de cât de puţin timp pentru trebuinţele comerciului lor, sau mai bine ale traficului lor. Un mic numĕr numai se află aici de mai multe generaţiuni. Aceştia sûnt Evreii Spanioli, veniţi din Turcia în Muntenia, în stare de raiale ca şi Grecii, Bulgarii, Armenii, etc. Aceşti Israeliţi începuserĕ să se asimileze cu poporaţiunea română şi nici o greutate nu esistă pentru ca să dobândească toţi egalitatea drepturilor, precum au obţinut-o celelalte poporaţiuni de origine străină; de aceea constituţiunea dela 1848 în Muntenia le-o şi acordă fără restricţiune şi numai în urma schimbărei impuse ţĕrei prin invasiunea străină aceste drepturi le fură rădicate.

În 1866, cestiunea fu pusă din nou; dar atunci unirea principatelor era făcută şi Moldova se afla într'o posiţiune cu totul diferită de aceea a României. O mare emigraţiune de Israeliţi ḑişi Polonezi, venind din Rusia şi din Galiţia, cotropise pămêntul seu. Învestiţi cu pasa-porte care nu erau valabile decât pentru eşirea lor din ţara de origine, aceşti Israeliţi găsiau fruntariile închise pentru reîntoarcere şi Moldova devenì astfel negreşit locul de scurgere al poporaţiunei flotante şi sĕrace a marilor state vecine. Acesti Israeliţi trăiau în ţară în starea de supuşi străini şi, mulţămită jurisdicţiunei consulare, odinioară în vigoare la noi, ei aveau toate foloasele pretecţiunei străine, fără a îndura nici una din sarcinele la care ar fi fost obligaţi în statele ai căror supuşi ei se declarau. După unirea principatelor, această massă de Israeliţi de nouă proveninţă, susţinuţi prin acţiunea alianţei israelite universale, esercitară o mare influenţă asupra coreligionarilor lor din Valachia. Opera asimilaţiunei, care era foarte înaintată la acestia din urmă, fu în curênd întreruptă şi un mare numĕr din ei se raliară spiritului şi tendenţelor Evreilor străini din Moldova. În curênd, nu se vĕḑù altă deosebire între acestia şi cei dintâiu decât aceia a limbei, unii vorbind spaniolesce şi ceialalţi un dialect amestecat cu nemţesce.

În restimpul acesta, statul român, ocupat cu transformarea sa politică, internă şi esternă, lăsase la o parte cestiunile ce păreau în acea epocă că sûnt secundare, şi legile privitoare la străini nu conţineau nici o dispositiune care ar fi putut să'i împedece de-a se organisa şi de-a se constituí astfel încât să formeze adevĕrate state în stat. Folosindu-se de această situaţiune, Israeliţii, cari găsiseră la noi o deplină şi întreagă toleranţă religioasă şi o completă libertate de acţiune, sciură să se constitue în comunitate distinctă avênd o autonomie aproape absolută, nu numai din punctul de vedere religios, ci încă şi din punctul de vedere administrativ şi financiar; ei găsiră chiar un mijloc, prin concursul alianţei israelite, ca să se unească într'o puternică asociaţiune politică, avênd agenţii sei în toată ţara şi primind impulsiunea şi direcţiunea unui centru stabilit afară din România.

Mai târḑiu, când jurisdicţiunea consulară încetă cu totul la noi, un numĕr mai mult sau mai puţin mare din membrii acestei asociaţiuni găsì, în adevĕr, că este de interesul seu de-a nu se mai folosí de protecţiunea străină; dar printre acesti din urmă mulţi îşi schimbară adesea tactica, după interesele momentului, şi se declarară când supuşi români, când străini.

Tragerile la sorţi pentru armată fură mai ales ocasiunea acestor transformaţiuni subite şi succesive. Astfel, cea mai mare parte din Evrei au rĕmas străini în mijlocul naţiunei, nu numai prin religiunea lor, ci prin limbă, prin costum, moravuri şi aspiraţiuni, într'un cuvênt prin tot ce constitue caracterul distinctiv al unui om în societate.

Astfel fiind, este lesne de înţeles că cestiunea evreiască, astfel pusă, a trebuit să arunce neliniscea în spirite. Ţara se întreabă cu neastêmpĕr care este ţinta stipulaţiunilor tratatului de Berlin relative la această cestiune. Puterile voit-au să facă numai a dispare escluderea religioasă a art. 7 din constituţiune, sau tind ele a impunne României soluţiuni absolut contrarii dreptului public al tuturor statelor europene, şi de natură a pune în primejdie toate interesele noastre economice, sociale şi naţionale?

Nelinişţea este cu atât mai mare cu cât se simte destul că asemeni soluţiuni nu ar puté fi suportate chiar de societăţi cu mult mai puternic constituite, solid şi de mult timp întrunind toate condiţiunile dorite pentru a puté resiste unei invasiuni de elemente absolut străine restului naţiunei.

Într'o situaţiune ca a noastră, chiar cestiunea drepturilor civile de acordat străinilor devine peste fire grea.

Dacă în adevĕr nu este nici un încovenient de temut când este vorba de un oare-care numĕr de străini care trece de la o stare la alta pentru afaceri de comerciu sau îndustriale este cu totul altfel când este vorba de o adevĕrată învasiune străină, care se ridică până la sute de mii de îndiviḑi ceea ce probează într'un mod strălucit că aceea temere singură ne preocupă, este că înaintea esistenţei acestui pericul România a acordat la dênsa străinilor drepturi şi foloase mult mai însemnate de cât în alte state şi că a făcut aceasta din propria sa iniţiativă fără nici o presiune esterioară. Dar în faţa acestor masse de emigranţi instinctul rĕu de conservare îi dicta o purtare mai circumspectă. Era vorba în adevĕr de o poporaţiune numĕroase eterogenă supt toate privinţele pătrudênd în ţară în masse mari şi represantând în Moldova, aproape a patra parte din poporaţiunea toată; erau nici Engleşi, nici Franceşi nici Italiani nici Germani, erau neşte oameni fără patrie determinată fără altă naţionalitate de cât calitatea lor de Israeliţi şi bucurêndu-se, după împregiurări de protecţiunea cutărei sau cutărei alte puteri străine. Erau neşte oameni cari căutau mijloacele lor de esistenţă nu în munca care contribue la desvoltarea producţiunii şi a bogăţiei unei ţĕri ci în traficul şi în usura care o ruinează. Prin aceste mijloace şi supt ocrotirea chiar a legilor noastre, Israeliţii s'au făcut stăpâni peste o însemnată parte a căpitanilor ţĕrei şi le'au pus în ipotece asupra unor imobile. În Moldova mai cu osebire, o mare parte a proprietăţii rurale se află angagiată în mânile lor. Dacă prin urmare, s'ar întinde asupra tuturor străinilor fără deosebire dreptul de-a cumpĕra bunuri rurale, drept ce fusese acordat în 1864 cu neşte restricţiuni care linisciau înteresele naţionale, în curênd proprietatea rurală a Moldovei ar trece întreagă în mânile Evreilor.

Aici stă domnule agent cel mai delicat al cestiunii şi causa principală a îngrigirii şi a agitaţiunii care domnesce în ţară. Proprietatea rurală joacă în adevĕr rolul de căpetenie în organisarea politică a ţĕrei, mai ales în constituirea colegilor electorale care numesc Senatul şi care concurează asemenea la formarea Camerei deputaţilor. Dacă această proprietate ar trece în mânile strĕinilor colegiile electorale, deja puţin numĕroase, ar fi desorganisate, anulate şi recrutarea Senatului mai ales ar deveni foarte anevoioasă.

Dacă acesti străini înainte de-a se asimila cu naţiunea română, ar dobândí asemenea drepturile politice, primind direcţiunea lor de afară, în curênd s'ar vedé producên-se în România un fel de dualism de tendenţe care ar fi fatal naţionalităţii noastre.

Eacă domnule..., greutăţile în faţa cărora se află ţara şi al cărora efect va fi de a silí pe Camere de-a căuta de-o dată cu suprimarea art. 7 din Constituţiune mĕsurile care trebuesc să pună societatea şi naţionalitaţea română la adăpost de periculile pe care vi le semnalaiu. Insĕ neşte împregiurări de o asemene gravitate nu e de loc lucru de mirare ca să se producă opiniunile cele mai esagerate căci îngrigirea şi temerea fac adese loc unor astfel de resultate. Spre a domolí spiritele, spre a înlătura temerile trebuesc multe precauţiuni şi o procedură foarte cruţătoare trebue a sci să împăcăm respectul doritoriu principiilor cu garanţiile reclamate de înteresul conservării naţionale.

Pentru ajungerea acestui scop, într'un mod pe cât cu putinţă mai larg, guvernul princiar îşi dă toate silinţele şi speră că puterile îl vor ajuta pe această cale, înlăturênd ori-ce pretensiune de un caracter absolut ce ar mai puté vení de afară.

Bine voiţi a vĕ inspira de aceste idei şi de ale esprima în conversaţiunile pe care le aveţi. Dacă vi se va cere comunicarea acestui act sûnteţi autorisaţi a o face.

Primiţi domnule..... încredinţarea înaltei mele consideraţiuni.

(S) *I. Câmpineanu.*

Cestiunea evreiască în România.

(2 Urmare.)

II.

În partea a doua a lucrărei sale, pe care am resumat-o în articulul ântâiu, autorul ajunge la netăgăduitul resultat, că dela anul 1858 încoace, aşa dar într'un restimp de vre-o douĕḑeci de ani, şi îndeosebi dela legile comunale din 1864 şi 1874 emanciparea Evreilor a făcut mari progrese dela deplina lipsă de drepturi politice, comună odată Evreilor şi creştinilor neortodocşi (§ 4 anecsa X a regulamentului organic) progrese, pe cari în aşa de puţin timp nu le-a realisat nici o altă ţară, decum Prusia sau restul Germaniei plecând dintr'un asemĕnător punct de vedere, adecă din acela al deplinei lipse de drepturi a Evreilor.

Cine'şi înfăţişează toate aceste, nu se va mai puté îndoí despre silinţele guvernului român de-a progresa în procesul de asimilaţiune politică a Evreilor. Căci autorul arbitriului însuşi ajunge la conclusia, că deja înaintea dispoziţiunilor tractatului dela Berlin se stabilise juridicesce următoarele:

1. Se deosebiau Evreii români de cei străini.

2. Cei dintâiu puteau pretinde egalitate de drepturi în dreptul privat, în cel penal şi în cel fiscal.

3. Evreii români puteau dobândí şi drepturi politice ca cetăţeni ai statului, dacă îndepliniau oare-cari condiţiuni.

Dar — ḑice d. profesor Bluntschli — aceasta din urmă disposiţie a devenit ilusorie prin împregiurarea, că în jurisprudenţa română s'a desvoltat tesa, istoricesce neadevĕrată şi juridicesce de respins, cumcă Evreii români sûnt străini asemenea Evreilor străini din România şi că în urmarea scestora legi generale au făcut — de nu imposibilă — dar o rea egalitate politică a Evreilor în privirea dreptului de aşeḑare şi şi a altora legi, prin care Evreii nu sûnt numiţi, dar care'i privesc ca străini.

D. Dr. Bluntschli — ocolesce nu putem ḑice — dar fiind în drept a admite, că stările de lucruri îi sûnt cu desĕvêrşire necunoscute, vom ḑice că d sa ignorează posiţia relativă la dreptul străinilor cu totul anormală şi deosebită în care se aflau guvernele creştine ale Moldovei şi Valachiei, în care se află încă guvernul actual al României după unirea amênduror ţĕrilor atât înainte, cât şi după tractatul dela Berlin deci şi în momentul de faţă, o posiţie care nu are asemĕnare cu a nici unui alt stat.

Raportul din anul 1858 al comisiei europene instituite prin pacea dela Paris din 1856, raport al cărui tecst a fost cunoscut pe urmă în ţară şi discutat mult prin presă, vorbind despre defectuoasele stări de drept şi a jurisdicţiunei din ţară, caracterisează această anomalie cu următoarele cuvinte:

„Les Commissaires etc. etc. ont à compléter cet exposé de l'organisation judiciaire des deux principantés par l'observation suivante:

La juridiction des sujets étrangers est dévolue aux Consulats, dans les limites établies par les traités et par la loi organique en vigueur. Mais l'extension récemment donnée à cette juridiction porte atteinte aux droits garantis aux Principautés, à leur indépendance administrative intérieure, et est une entrave perpétuelle à la marche régulière de la justice. Des empiétements constants et des ingérences progressives ont contribué à élargir successivement la sphère des attributions de la justice consulaire. Cet état de choses réagit sur les deux Gouvernements, et la faiblesse qui en résulte pour eux, les met dans l'impossibilité de lutter et de remédier aux abus. La question se trouve donc renfermée dans un cercle vicieux. — Les Commissaires dontent de l'efficacité de toute mesure partielle abandonnée à l'initiative des Gouvernements du pays comme palliatif au mal signalé. D'ailleurs, quant au fond, la juridiction consulaire n'ayant été établie en Orient que pour protéger les étrangers, paraît une anomalie dans un état où il n'y a pas de musulmans.“

Ear descrierea generală a anomaliei în cestiune se mai completează prin următoriul citat special:

„La juridiction consulaire prend une telle extension que, d'une part, elle prétend assimiler aux étrangers des milliers de familles de laboureurs faisant partie des communes rurales et inscrites de longue date dans la liste des contribuables; de l'autre elle s'arroge le droit de juger des procès qui, même en vertu du texte des traités, et quelle que soit l'interprétation qu'on venille lui donner, sont du ressort exclusif des tribunanx du pays.“

Nici cea mai mică impresie n'au făcut asupra congresului puterilor din Paris la anul 1858 această descriere a stărei ţĕrilor în privirea relaţiilor juridice ale locuitorilor, cu toate că autorul atribue puterilor tendenţa, că ele, prin statutul organic pentru principate, au voit să le aducă la civilisaţia europeană şi să le pună pe picior egal cu statele acelei civilisaţiuni. Puterile se înţelesese în principiu atât la 1858 cât şi la 1878 să nu atingă nici o cestiune de litigiu între ele, căci dreptul jurisdicţiunei consulare constitue pururea un drept de amestec pentru puteri şi în privirea aceasta e o cestiune ce interesează în mod esenţial pe ori cari din puterile acele, care dispun de România, ca de un obiect pus la discreţiunea lor şi fără drept de-a se opune.

Cu toată cunoscinţa greutăţilor esistente pe cari jurisdicţiunea consulară descrisă a trebuit să i le facă administrărei justiţei şi principiului egalităţei politice, puterile totuşi n'au voit să recunoască guvernului României la 1878 puterea de jurisdicţiune asupra tuturor oamenilor aflători în stat deci şi asupra străinilor aflători pe acel teritoriu, deşí renumitul profesor de drept public, cu a căruia opinie avem a face, de sigur nu va contesta că dreptul de jurisdicţiune e cel mai înalt, care caracterisează pe statele suverane creştine. După art. 49 al tractatului dela Berlin dela 15 Iulie anul trecut, drepturile de jurisdicţie ale puterilor continuă de-a esista şi rĕmâné acum ca România să'şi rĕscumpere dreptul seu de jurisdicţiune, se vede că prin concesiuni pe alte terenuri şi prin mijlocul unor tractate încheiate îndeosebi cu fie-care din diferiţii pretendenţi ai esteritorialităţei supuşilor şi sudiţilor, va să ḑică cu fie-care stat european în parte.

Din cele citate d. profesor Dr. Bluntschli se va convinge de sigur, cumcă statul român se află într'o posiţie cu totul escepţională nu numai faţă cu Evreii străini, ci faţă cu toţi străinii din ţară, a căror pĕtrundere neîndreptăţită în toate relaţiunile ţĕrii o descrie în mod atât de drastic raportul propriilor organe ale puterilor, raport atât de conform cu datoria, în cât în privirea aceasta e necontestabil; ear abusurile pe cari le presentă aceea stare escepţională guvernul e căutat a le combate prin legile poliţenesci şi ordinaţiunile din anii 1864, 1868, 1869 şi 1873, pe cari d. Bluntschli le numesce îngrădiri îndreptate de facto numai contra Evreilor, dar cari în realitate sûnt relative nu numai la aceştia, ci la toţi străinii.

Acolo unde strănii întră şi es din consulate ca din neşte hulubării ear indea de esteritorialitate se întinde asupra a mii de locuitori statornici ai ţĕrei, acolo unde aceştia n'au nici o legătură cu ţara, sub a căreia protecţie consulară stau ei şi familiile lor parte de generaţiuni deja şi în urma unor necontenite şi tradiţionale abusuri, într'o asemenea ţară e în genere greu de-a mai distinge pe aşa numiţii străini, adecă pe locuitorii esteritoriali de aceia, cari stau sub jurisdicţia ţĕrei. Se întêmplă în cestiunile aceste contestăţii necontenite între guvern şi consulate, ba a consulatelor între sine, cari nu sûnt datoare a da guvernului român nici o socoteală despre gestiunea lor şi cari prin retragerea protecţiei aruncă guvernului pe indiviḑii cei mai rĕi, cari, dacă nu'i mai primesce nici un consulat, cad la urma urmelor în sarcina statului român. Dl Bluntschli se va convinge, că asemenea stări de lucruri nu favorisează în ţară assimilaţiunea, despre care d-sa crede, că întru cât privesce pe Evrei, ea s'ar opera numai de cât, dacă li s'ar recunoasce drepturi politice. În realitate tocmai partea cea mai avută şi mai luminată a Evreilor aşeḑati în România, ba chiar numeric foarte însemnată, e supusă în genere jurisdicţiunei esteritoriale, nu însĕ ca cetăţeni ai ţĕrei, sub a căreia protecţie consulară sûnt, ci numai ca sudiţi (Schutzgenosse). În această calitate suditul nu e supus la datoriile de cetăţeni ai ţĕrei protectoare, şi chiar în Germania, unde datoria serviciului militar e atât de rigoroasă, esistă totuşi o disposiţie în privirea aşa numiţilor sudiţi în sensul strict al cuvêntului § 22 a legei consulare, în care se ḑice, că acordarea protecţiei nu atêrnă la aceştia de îndeplinirea serviţiului militar. O mare parte a populaţiei esteritoriale a „României, dar îndeosebi Evreii se sustrag aşa dar în genere dela îndatoriri esenţiale ale cetăţenilor statului şi nu contribue în nici un chip pentru a favorisa asimilarea ce resultă din cetăţenie; şi tocmai Evreii găsesc că e mult mai avantagios de-a se sustrage dela serviţiul militar, punêndu-se sub protecţie consulară.

Cu deosebire trebue să acentuăm că ocrotiţii consulilor străini, prin urmare şi Evreii, cari stau în raporturi de ocrotire cu statele acelor consuli, aşa dar Evreii sudiţi ai Germaniei bună oară, ai Austro-Ungariei, Franciei, Engliterei, Italiei, nu posed de loc în aceste ţĕri drepturi politice căci, precum nu au datorii politice, tot aşa nu au drepturi politice.

Persecuţiunile ce au isbucnit în România în mai multe rênduri în contra Evreilor, ḑise d. Dr. Bluntschli la sfêrşitul capitulului al II-lea al opiniunii sale nu se pot esplica dacă nu se va admite esistenţa unor pasiuni violente în massele poporului. Ele au convins pe Europa, continuă d. Dr. Bluntschli, că aici mai este de împlinit o datorie umanitară şi civilisătoare şi că stările de drept române au nevoie de înbunătăţire şi de o reformă radicală, dacă România voesce să fie numĕrată între statele de acelaşi rang.

Cu alineatul din urmă al d-lui Dr. Bluntschli consimţim pe deplin. Dar, după ce 'i-am arĕtat stările juridice foarte vicios formate, prin mărginirea estremă a suveranităţii de jurisdicţie a ţĕrei în urma manţinerei jurisdicţiei consulare, nu ne va concede şi d-sa, că dacă puterile ar fi tins într'adevĕr la această reformă în favorul creştinilor şi al Evreilor, după cum crede d-sa, ele ar fi trebuit să înceapă cu renunţarea la anomalia justiţiei consulare, cu renunţarea la cercul vicios, în care se va învestí ori-ce reformă a justiţiei după chiar opinia diplomaţiei europene competente, până când această justiţie consulare nu va fi înlăturată din România, cu toate că consciinţa europeană trezită o tratează tocmai pe ea în unele ţĕri cu fel de fel de paliative?

În privinţa alineatului ântâiu observăm că, dacă d. Dr Bluntschli ar fi asistat la vre-o prigonire în România, ar fi vĕḑut că cei ce aveau să se teamă mai mult de prigoniri erau Evrei sudiţi, cari, cu femei, copii şi cu tot bagagiul lor, fugiau cu droaia în curţile deschise ale consulatelor; astfel s'ar fi convins d. Dr Bluntschli că mişcarea era îndreptată mai ales în contra celor sudiţi cari se bucură de un regim şi de privelegii escepţionale, şi că ura esenţialmente provine numai din causa acestei stări escepţionale.

Une-ori chiar Evreii au provocat turburări. Ori-cât de mic e resultatul dobândit de misionarii englezi bine plătiţi în România pentru convertirea Evreilor la creştinătate şi ori-cât de esact ar fi calculul că fie-care convertire prin misionar costă 1,000 livre sterline totuşi poporaţiunea evreească nu s'a sfiit de-a ameninţa câte odată cu violenţă şi averea celui adesea numai vremelnicesce convertit astfel în cât guvernul sau consulatul respectiv trebuia să intervie pentru a cărui achisitiune, fiind că adesea era un om stricat, crestinătatea nu prea avea de ce se mândrí.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Doctor de medicină). Din o telegramă particulară aflăm că după facerea rigoroaselor cu succes bun, Joi în 12/24 Iulie a. c. dl Octovian Blasian a fost promovat ca doctor de medicină la universitatea din Viena.

* (Superstiţiunea in Galiţia.) Un ţĕran din Solnoja lângă Craesziky s'a inecat ḑilele aceste în riul Dnistru. Cadavrul lui fu aflat şi inmormântat in cimiteriul satului. Dar locuitorii supertiţioşi desgropară cadavru şi'l aruncară de nou în Dnistru. Fiind întrebaţi de ce au făcut aceasta, ei rĕspnuseră, că innecatul dela inmormêntarea s'a în cimitir se plimba toate nopţile prin sat, vizita şi supăra pe mulţi locuitori.

* (Un penitenciar aruncat în aer.) La 3 ale curentei fu aruncat în aer peste noapte penitenciarul dela Omsk cu ajutoriul prafului de puşcă şi a dinamitei. Materiile esplosibile fuseseră puse numai sub odăile în care locuiau aploiaţii închisorii; cu toate aceste edificiul întreg fu distrus şi multe persoane periră.

* (Visita unui trimis engles la Suluşi.) La 23 Maiu trimise generalul Wood pe un brav oficer însoţit numai de un înterpret Cafru ca să negociese cu un şef inimic, care voia să se supună. El ajunse la Craal fără nici o aventură, dar găsì acolo atâta lume în cât îi fu peste putinţă să vorbească în secret cu acel şef. De aceea petrecù peste noapte ascuns, si a doua ḑi dimineaţă întâlnì pe şef singur ducênduse la baie, unde avù o lungă întrevorbire cu dênsul. Şeful ḑise că el voesce de mult să treacă la Englezi, dară este supraveghiat şi se teme că nu va puté scăpa în siguranţă familia şi oamenii sei. El nu crede că să poate face pace, de oare ce Cetevajo a dat ordine ca toţi Zuluşii să se adune între Inlobane şi Inganiene, eară Sirarii între Maoni şi Abanongo. Dintr'altă parte să înformà generalul Wood printr'un spion, că Cetevajo a dat asigurări poporului seu că nu va primí condiţiunile Englesilor până când va mai avé un singur om.

* (Jefuire în posta din Budapesta). Joi spre Vineri noaptea un căprariu care purta epistolele cu bani ale soldaţilor din căsarma Carol s'a furişat în palatul postei din Budapesta şi a voit să jefuească bani. Elu a şi cercat să desfacă mai multe casse wertheimiane, dar n'a isbutit. Apoi a trecut în secţiunea „poste restante“ şi deschiḑênd mai multe epistole din una a scos 200 fl. Insĕ pe la meḑul nopţii, doi amploiaţi îl descoperiră şi el fu prins. Recunoscêndu'şi faptul fu predat tribunalului militar.

Bursa de Viena

din 25 Iulie n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	56 75
London	115 75
Galbin	5 48
Napoleon d'aur (poli)	9 20½

Economic.

Sibiiu, 22 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4.40—5.20; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.50—4.10; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Orz fl. 3.10—.: Ovĕs fl. 1.90—2.30; Cucuruz fl. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.80—2.; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.50—0.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34, Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 35—40 cr. carne de porc 36—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 August şi 27 Septemvre imob. Catarinei Weinisch în Selistat (judec. cerc. Sighişoăra); în 4 August imob. lui Carol Voll în Avrig (trib. Sibiiu); în 23 August şi 23 Septemvre imob. lui George Szabo în Deuş (trib. Cluj); in 20 August şi 24 Septemvre imob. lui Thoma Gärtner şi soţi în Selişstat (jud. cerc. Sighişoara); în 12 August şi 12 Septemvre imob. lui Michail Franz jun. în Bistriţa; în 26 Iulie şi 26 August imob. lui Zacharie Runcan şi soţi în Budiş (trib. Bistriţa); în 28 Iulie şi 27 August îmob. lui Ioan Fleischer şi soţi în Boci (judec. cerc, Teaca); în 5 August imob. lui; Petru Lengyel în Odorheiu (trib.) în 13 August şi 15 Septemvre imob. lui Simeon Teutsch în Lucafalĕu (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 28 August şi 27 Septemvre imob. rĕmasului după Teodor Apolzan în Sibiel; în 14 August imob. societăţii de acţii pentru moara artificioasă din Tălmaciu (trib. Sibiiu); în 1 August imob. lui Ludovic Csoma în Bágy; în 7 August imob. lui Gyuri Balla în Feketelak (trib. Odorheiu); în 30 Iulie imob. lui Felis Farsensky şi soţi în Orăştie (trib. Deva); în 18 August şi 18 Septemvre imob. d-nei Valentin Sombori în Hida (judec. cerc. Huedin); în 14 August şi 13 Septemvre imob. rĕmasului după Ioan Dedian în Pintic (judec. cerc. Teaca); în 24 Iulie şi 24 August imob. lui Isac Salv şi soţi în Alba-Iulia; în 26 August şi 25 Septemvre imob. d-nei Samuilă Mekkei în Cluj; în 18 August şi 19 Septemvre imob. Mariei Finger şi Anei Fischer în Cluj (trib.); în 9 August imob. rĕmasului după Mafteiu Abrudean în Gesagie (trib. Cluj); în 5 August imob. lui Petru Gromen în Cisnădie (trib. Sibiiu).

Nr. 45. 1--3

CONCURS.

La scoala normală gr. or. din Orĕştie sûnt trei posturi învĕţătoresci cu următoarele emolumente de conferit:

1. Un post de director cu salariu anual de 450 fl. cuartir frumos pentru o familie în edificiul scoalei, grădină de legumi şi un loc arătoriu.

2. Un post de învĕţătoriu cu 300 fl. şi un loc arătoriu.

3. Alt post cu 250 fl. şi cuartir în edificiul scoalei; fie-cărui învĕţătoriu se dau încă 4 stângini de lemne din care are să încăldască şi scoala.

Dacă vre-unul dintre învĕţători va fi în stare a conduce corul bisericesc deja înfiinţat, i se asigură o remuneraţiune anuală de 50 fl.

Didactrul dela scolarii esterni se va împărţí în douĕ părţi, din care o jumĕtate va incurge în cassa bisericei, eară ceealaltă se va împărţí egal între toţi trei învĕţătorii.

Unul sau doi dintre învĕţători pot fi aplicaţi şi la scoala de meserii din loc, de unde ear vor primí un salariu de vre-o 180 fl.

Salarele se solvesc regulat în rate lunare decursive din cassa bisericei.

Dela concurenţi, cari de-ocamdată se primesc pe doi ani de probă şi numai după aceea pot fi definitiv aşeḑaţi se recere, ca

1. Directorul să fie pedagog şi gimnasist absolut cu esamen de maturitate şi să aibă un serviţ de cel puţin 2 ani;

2. Ceialalţi doi învĕţători se fi absolvat cel puţin 6 classe gimnasiale şi pedagogia şi să posedă testimoniu de cualificaţiune; se înţelege, că cântăreţii şi cei cu classe mai multe vor avé preferenţă.

Suplicele în acest mod instruate sûnt de-a se substerne până la 5 August st. v. la oficiul ppresbiteral gr. or. în Orăştie; alegerea va fi în 12 August st v.

Orăştie la 8 Iuliu 1879.

Comitetul parochial concernent în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Nr. 104. 1—3

CONCURS.

Pe basa părintescei hotărîri consistoriale dto 19 Decemvre 1878 Nr. 3164 B. pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Sofroniu Papiu din parochia gr. or. de classa a III Crihalma în protopresbiteratul Paloşului se escrie concurs până la 12 August a. c.

Cu acest post este împreunat venitul jumĕtate parte a unei parochii de classa a III în sumă de 445 fl.

Doritorii de-a concurge la acest post au a'şi adresa concursele instruite conform „statutului organic“ şi regulamentului provisoriu din 1873 până la terminul sus arĕtat subscrisului.

Paloş, 9 Iulie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.,
adm. prot.

Nr. 118. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr or. de classa a III din comuna Beşa, în protopresbiteratul Paloşului se escrie concurs până în 12 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu douĕ încăperi şi superedificatele economice necesare.

2. Porţiunea canonică, arătură şi fênaţ, o viişoară, cimiteriul cu pomi din giurul bisericei, toate de 2 jugere 859° □.

3. Dela 79 familii cu fum câte o ferdelă veche de bucate în grăunţe, şi câte o ferdelă de ovĕs sau $^1/_2$ ferdelă alte bucate în preţu'i; dela 8 familii neorustici câte o ferdelă veche bucate în grăunţe.

4. Dela tineret o ḑi de lucru (clacă).

5. Lemne pentru foc 6 orgii.

6. Stola îndatinată dela 57 de familii.

Doritorii de-a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele instruite conform „statut. organic“ şi regulamentului sinodal din 1873 până la terminul sus arĕtat subscrisului.

Paloş 9 Iuliu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m/p,
adm. prot.

Nr. 82—1879. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Meşterhaza, protopresbiteratul Turdei superioare, se escrie concurs cu termin până la 1 August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual de 200 fl. solvend în 4 rate din repartiţiune;

2. Cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne pentru încălḑit.

Doritorii de-a ocupa acest post au de-a substerne petiţiunile lor la oficiul protopresbiteral în Deda până la terminul sus indicat, în cari au de-a dovedí:

a) că au absolvat cel puţin 4 classe gimnasiale;

b) că au absolvat cursul clerical ori pedagogic;

c) că au depus esamenul de cualificaţiune.

Aceia, cari n'au depus esamenul de cualificaţiune au de-a documenta, că pe cariera de învĕţătoriu au funcţionat cel puţin 2 ani de ḑile.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turda-superioară în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Deda, 5 Iulie 1879.

Ioan Popescu m. p.
adm. prot.

Nr. 86. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia română gr. or. din Turda, în ppresbiteratul Turdei inferioare se escrie concurs cu terminul până la 5 August st. v, a. c.

Emolumentele sûnt:

Casă parochială; un jugĕr de curechişte; dela 120 de fumuri câte o ferdelă de păpuşoiu sfârmit de 16 cupe ferdela; pentru clacă câte 20 cr. v. a. şi stola epatrafirului usuată.

Cei ce doresc a ocupa acest post, au a'şi trimite concursele instruite în înţelesul „statutului organic“ şi al dispoziţiunilor sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul numit.

Agârbiciu 2 Iuliu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m/p.,
protopresb. gr. or.

Nr. 1939 B. 1—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă un stipendiu de stat de 500 fl. pentru cualificaţiunea mai înaltă a clericilor din archidiecesa gr. or. a Transilvaniei la vre-o universitate, — pentru conferirea acestuia se escrie concurs cu termin până la 7 August st. v. a. c.

La acest stipendiu pot concurge numai clerici absoluţi din seminariul andreian, cari sûnt totodată absoluţi de gimnasiu cu esamen de maturitate.

Concurenţii au a substerne la consistoriul archidiecesan până la terminul arĕtat suplicile lor instruite cu atestatele scolare necesare, adecă: atestat de maturitate şi absolutoriu clerical, apoi cu atestat dela medic, că sûnt deplin sănătoşi şi în fine cu revers, că după absolvire vor întra în serviţiul bisericei noastre.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan.

Sibiiu în 7 Iuliu 1879.

Nr. ppresbit. 164/1879. 3—3

CONCURS.

În consonanţă cu înalta hotărîre consistorială din 25 Septemvre 1878 Nr. 2684 pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci din Cristian, classa I prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 29 Iuliu a. c. st. v. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 168 fl. v. a. ridicat din alodiul comunal în rate lunare pelângă cuitanţă timbrată.

2. Bani de cuartir 20 fl. tot din alodiul comunal.

3. Şase (6) orgii de lemne, din cari are să se încălḑască şi scoala.

Concurenţii au să'şi aştearnă suplicele instruate conform prescriselor stat. org. la scaunul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului I în Sibiiu.

Cristian 1 Iuliu 1879.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral concernent.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui, eventualmente douĕ posturi de învĕţători la scoala capitală normală gr. or. din Sas-Sebeş, se deschide concurs cu terminul până în 15 August a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 300 fl. v. a. eară după doi ani 350 fl v. a.

Doritorii de-a ocupa acest respective aceste posturi au a'şi adresa suplicele dlui protopresbiter Ioan Tipeiu în Sas-Sebeş, înstruite în sensul statutului organic, să fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale, se fie în stare a ţiné strana, şi se fie liber de miliţie.

Sas-Sebeş în 8 Iulie 1879.

2—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 263—1879. 1—3

EDICT.

Iuliu Ilie Păulescu, carele născut în Lugoş, comitatul Caraşului şi fost locuitoriu în comuna Turcheş din Săcele, comitatul Braşovului a părăsit cu necredinţă dela 15 Iuniu 1876 pre legiuita sa soţie Raveca, fiica lui Constantin Stoica din Satulung, tot în Săcele fără de a se scí locul ubicaţiunei lui este prin aceasta citat, ca în termin de un an şi o ḑi să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i de soţia sa.

Braşov, 27 Iuniu 1879.

Forul matrimonial greco-oriental al Braşovului I.

„Albina“,

institut de credit şi de economii în Sibiiu

acoardă împrumuturi cu interese scăḑute pe lângă amanetare de hârtii de valoare unguresci, austriace, şi de România; pe lângă amanetare de aur şi argint cum şi de scrisuri fonciare (Pfandbriefe) ale institutelor ipotecare;

escomptează hârtii de valoare şi cuponi espiraţi sau cari espiră cel mult după 6 luni;

primesce afaceri de încassări, comisiuni pentru cumpĕrare şi vênḑare de hârtii de stat şi de alte efecte cum şi alte comisiuni de bancă pe lângă coperire.

Sibiiu, 21 Iulie 1879.

[31] 1—3 **Direcţiunea.**

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 29

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 82. Sibiiu, Marţi, 17 Iulie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Iulie.

Ca o lavină se măreşesce din ḑi în ḑi incidentul Zichy-Asboth şi ameninţă cu cutropire toate cercurile guvernamentale. „Magyarország“ afirmă acum, că ministrul-president Tisza a avut cunoscinţă despre unele „geşefturi“ ale secretariului de stat Zichy şi ele s'au făcut sub protectoratul lui. Faţă cu aceste învinovăţiri „Deutsche Zeitung“ din Viena se vede nevoită a scrie următoarele:

„Străinătatea vede, că corupţiunea în Ungaria nu este ceva sporadic ci că ea a trecut în carnea şi în sângele naţiunei şi a otrăvit întreg sistemul statului. Aceasta o simt Ungurii şi ei ar ascunde bucuros, ce ar mai puté ascunde. Dar nici aceasta nu 'i-ar puté rehabilita; ací numai un mijloc ar ajuta: procesul purgativ, care ar trebuí început la contele Zichy, ar trebuí pus în lucrare în mod energic. Dar la aceste nime nu cugetă; pare că domnirea minorităţei maghiare asupra maiorităţei germâne, slave şi române în Ungaria se poate susţiné numai cu ajutoriul corupţiunei.“

Programa noului ministeriu român, care o publicăm la alt loc, este ţinută în termini mai mult generali. Este greu a'ţi face un concept clar despre modul cum noul guvern intenţionează a deslega cestiunea Ovreilor, ca se multămească şi ţara şi puterile mari. Un corespondent din Bucuresci al ḑiariului „Deutsche Zeitung“ se esprimă despre noul ministeriu în următoriul chip: „opiniunea generală este aplecată a crede, că noul ministeriu Bratianu deabia va avé o esistenţă efemeră. Este aproape imposibil ca bărbaţi ca Creţulescu şi Boerescu, cari fac parte din partida conservătoare se meargă într'un rênd cu cel mai roşu dintre roşii, ca colonelul Lecca şi advocatul Stolojan. La toată întêmplarea Brătianu a făcut un act de mare abnegaţiune de sine, când a îndemnat pe Cogălniceanu a întra în noul cabinet; căci în Noemvrie a anului trecut Brătianu a scos din ministeriu pe Cogălniceanu, care a devenit în urma acestia cel mai mare al seu contrariu. Cogălniceanu este dedat a merge calea sa particulară şi ca ministru de interne el va esercita asupra nouelor alegeri, cari deabia se vor puté evita, o influenţă deciḑetoare. De un coup foarte norocos se poate priví denumirea lui Boerescu de ministru al afacerilor esterne, fiindcă el ca diplomat dester nu numai că este *persona grata* la curţile europene, ci este plăcut şi la poporaţiunea României ca bun patriot; Boerescu nu este omul mijloacelor mici, el merge de-adreptul spre ţintă şi va începe activitatea sa cu o căletorie la capitalele europene pentru a restituí o mai bună înţelegere cu conducĕtorii diplomatici“.

Cu vĕlul unui deplin mister oficial se ţine acoperită misiunea ministrului de finanţe la Berlin. Pe când de o parte se susţine, că misiunea dl Sturdza la Berlin ar fi în prima linie cestiunea Ovreilor şi numai ca lucru secundar rescumpărarea drumurilor de fer se susţine de altă parte, că lucrul ar fi chiar întors. Părerea primă o susţin mai ales ḑiarele germâne, între cari „Allgemeine Zeitung“ şi „National Zeitung“. Fapt este, că noul ministru Sturdza a părăsit capitala Germaniei şi precum se ḑice fără nici o ispravă.

În Constantinopole crisa marelui vizir este terminată prin primirea prestensiunilor lui Cheireddin paşa de către sultanul. Se aşteaptă mari schimbări în ministeriu.

În Albania de nord a avut loc la 20 Iulie un conflict sângeros între Musulmani şi Fancezi în urma omorîrei unui fugariu bosniac prin un Musulman. La 22 Iulie Fancezii au jefuit satul Raica şi în ḑiua următoare s'au signalisat noue jafuri în ospiciul dela Lumbi. Poarta a făcut dispositiuni energice pentru suprimarea rebeliunei.

Senatul Italiei a aprobat în fine proiectul de lege votat de cameră, prin care se suprimă inmediat drepturile asupra măcinatului pentru cerealele de calitate superioară.

Programa noului ministeriu român.

Noul ministeriu a comunicat programa sa precum urmează:

Domnilor deputaţi! In urma retragerei guvernului trecut, noul ministeriu care se presentă astăḑi înaintea d-voastre, deşí compus din nuanţe diverse, este unit în ceea ce privesce principiile generale şi mai cu samă în acţiunea cerută de situaţiunea actuală şi de mărimea dificultăţilor presente. Timpii sûnt grei, d-lor deputaţi, din cei mai grei prin cari a trecut ţara noastră vre-odată. Am lăsat ori-ce spirit de partidă, ori-ce pasiune, ori-ce reminiscenţe şi ne am dat mâna cu toţii, după cum am făcut şi altă dată, în alţi timpi grei, după cum adesea făceau şi părinţii nostri; căci numai aşa vom puté apĕra interesele cele mai scumpe şi mai legitime ale patriei noastre. Nu în contra curentului raţional şi just al ideilor ţĕrei în privinţa soluţiunei la ordinea ḑilei, nici în contra îngrigirilor legitime ce ea a provocat, venim noi a ne constituí ca nou guvern. Aceleaşi idei ca şi aceleaşi îngrigiri le împărtăşim şi noi de-o potrivă cu d-voastră, cu naţiunea întreagă.

Ţara, prin fostele adunări şi prin mai unanimitatea secţiunilor actualelor adunări, a declarat, solemn şi positiv, că voiesce a se conforma tractatului din Berlin şi a revisuí art. 7 din constituţiune, şi guvernul d-v. crede că aceasta este calea cea mai nimerită spre a înlătura dificultăţile presente şi a face, fără incovenient, să între în dreptul nostru public principiul că diferenţa de religiune nu constitue o pedecă pentru dobândirea şi esecutarea drepturilor civile şi politice.

Astfel, guvernul d-voastre, întărit prin această voinţă espresă a naţiunei, va fi pus în posiţiune spre a asigura puterile semnatare tratatului din Berlin, că naţiunea română nu înţelege a se opune, nici a contraḑice sau a înlătura principiul cuprins în acel tratat, relativ la revisuirea art. 7 din constituţiune.

Singura îngrigire legitimă a ţĕrei întregi este de ordine interioară, ce se referesce numai la interesele noastre naţionale şi economice, care cer a fi apĕrate când se va efectua acea revisuire.

De aceea, d-lor deputaţi, guvernul d-voastre crede a corespunde atât la cerinţele diplomaţiei europene cât şi la preocupările legitime ale ţĕrei, când, pe lângă recunoascerea principiului egalităţii religioase şi libertăţii cultelor, el va admite şi va susţiné pentru revisuirea art. 7, în partea relativă la interesele noastre interioare, o soluţiune basată pe principiul naturalisării individuale, care esclude ori-ce categorii, precum şi pe restricţiuni speciale pentru dobêndirea proprietăţii rurale.

Aceste sûnt afirmaţiuni ale noastre; peste puţin au a se traduce în fapte; şi atunci d-voastră veţi fi cei dintâiu în posiţiune de-a apreţia, dacă am sciut a corespunde la aşteptările d-voastre, la trebuinţele ţĕrii.

Sperăm d-lor deputaţi, că pănă atunci espunerea aceasta, simplă dar precisă, a politicei noastre, va fi de natură a linisci spiritele şi a domolí îngrigirile. La această operă comptăm pe concursul d-voastre, care credem că nu ne va mai lipsí nici odată, căci opera ce întreprindem nu este a unei partide, a unei colori politice oare-care, ci a ţĕrei întregi, al cărei bine toţi îl dorim, ale cărei interese toţi le apĕrăm.

(Semnaţi) *I. C. Brătianu, N. Creţulescu, M. Cogălniceanu, B. Boerescu, Colonelul D. Lecca, A. Stolojan.*

FOIŢA.

Gura satului.

Novelă.*)

(19 urmare.)

Miron privesce ca la un lucru frumos şi plăcut. Pare însĕ că s'ar fi aşteptat la mai mult: par'că s'ar simţí desamăgit.

Când Marta se amestecă în mulţime el sare din car şi cuprins de-o veselă şi fecioarească pornire merge sprinten cu pas iute şi uşor în urma ei.

Pretutindenea peste capetele oamenilor o vede; se apropie, tot mai mult se apropie şi inima i se umple de îndărătnicie.

În sfêrşit ea să apropie de horă si privesce, eară el se pune în faţă cu ea, perdut în dosul oamenilor.

El o vede acum de-aproape, îi vede faţa albă, ochiul mare şi obosit mâna străvezie, liniştit a amărăciune pe buzele ei, o vede şi earăşi tresară.

„Cât e de perită! ḑise el înăbuşit.

E perită, dar e frumoasă. Ochiul ia hrană şi sufletul se desfată de privirea ei. Odată vrea să o vadă, şi încă odată, şi o singură dată. A trecut poate un cias decând o vede, viaţa i s'a făcut ca o ḑi de primăvară dar nu e mulţămit; e fericit, dar mulţămit nu e. De pe o clipă în alta fericirea îl face tot mai îndrăsneţ.

Nu se mai poate stăpâní; dă cotul înainte şi se aşaḑă astfel, ca Marta să'l poată vedé, eară când însfêrşit, privirile lor se întâlnesc şi remân mistuindu-se una pe alta, amêndoi stau încremeniţi.

Farmecul ochiului, căldura gândirii vĕrsate în o singură privire, tainica înţĕlegere între două suflete perite earăşi zidesc lumea risipită.

Acum nu mai e pentru buna chibzuire: ei s'a vĕḑut, ei trebue să se întâlnească, să'şi stringă mâna, să schimbe o vorbă, să plângă înpreună. Trebue, dar nu pot, căci lumea, şi acum tot lumea îi desparte.

În desnădĕjduirea sa, Miron aruncă Martei o privire hotărită şi stăruitoare, eară Marta nu se mai gândesce la nimic, ci aruncă Saftei vorbele „mĕ întorc numai decât“ şi pleacă cu moartea în suflet la carpĕn şi de-aici mai departe spre pădurea de pe coaste.

Miron nu se mai întreabă, dacă cineva îl privesce, dacă lumea nu cumva bănuesce, ci cu o mişcare pripită şi fără de voe pune mâna pe şerpar şi pipăe cuţitul, apoi merge cu pas hotărit pe urma Martei.

Marta îl aşteaptă la marginea pădurei şi cum îl vede venind, pămêntul îi arde sub picioare, eară când el este aproape, ea se dă un pas îndărept îşi pleacă trupul, îşi acopere faţa cu amândoauĕ mânile şi începe să plângă. Miron stete câtva timp înaintea ei dar nu o mai vedea decât ca printr'un vĕl des.

— Marto! nu plânge! ḑise el.

„Ah! cât am suferit! se tânguì înăbuşită.

El se apropie, îi apucà amêndouĕ mânile, le dete în lături şi'i privì îndelung în faţa plină de lacrămi. Încet, încet el o apropie apoi de sine, o cuprinse cu braţul drept îşi puse capul pe sinul ei şi remase câtva timp cuprins de ameţală.

Marta nu mai plângea, ci sta cu privirea perdută şi dată în voia lui, amorţită şi lipită de dênsul.

Intr'un târḑiu Miron o depărtà încet de la sine.

— Şi eu am suferit, Marto! ḑise el. Mult am suferit. Şi pe când tu gândiai la mine, eu umblam ḑile întregi în cale lungă dus numai de dorul tĕu şi de amarul inimei mele. Atât de mult am suferit, Marto, şi atât de mult mĕ deprinsesem cu suferinţa, încât mĕ cuprindea îngrozirea, când mĕ gândiam, că am să mor odată şi să nu mai sufĕr. Dar acum, Marto, nu mai pot, nu mai vreau să port suferinţa, urmà el cuprins de patimă bărbătească. Pentru ce să o port?

„Da, Miroane! ḑise Marta rĕmâind cu ochii ţintiţi la pămênt înaintea lui Miron, îi apucà earăşi mâna o strinse, apoi grăì.

— Marto! vrei tu să vi cu mine?

Marta tresărì, remase câtva timp turburată, apoi îşi ridicà faţa şi privì drept în ochii lui Miron.

(Va urma).

---

*) Din „Convorbiri literare“.

Cestiunea evreiască în România.

(3 Urmare.)

III.

„Congresul european, care la 1878 a stabilit o nouă stare de lucruri în ţĕrile dela Dunăre şi Balcani,“ astfel îşi începe d. Dr. Bluntschli capitulul al treilea al opiniunei sale juridice „în mai multe şedinţe a discutat asupra principiului european al libertăţei cultelor şi al neatêrnărei dreptului de deosebirea de religiune şi de confesiune, şi a recunoscut în deosebite rênduri necesitatea absolută de-a îndatora şi pe ţĕrile din orientul Europei să respecteze acest principiu modern.“

Această espunere nu e în acord cu fondul lucrului. D. profesor Dr. Bluntschli, de câte ori tratează despre neatêrnarea dreptului de credinţele religioase, în tot-deauna vorbesce de un principiu european ca de un fapt generalmente şi necondiţionat recunoscut. Că aceasta nu e aşa nici în apusul Europei, am dovedit deja în capitolul I al criticei noastre, şi nu se potrivesce nici pentru orientul Europei, nici chiar pentru ţĕrile dela Dunăre şi Balcani, despre ale căror condiţiuni politice s'a credut în drept să otărască congresul dela Berlin.

D. profesor Dr. Bluntschli nu va contesta de sigur că congresul din Berlin, precum s'a credut în drept să otărască asupra condiţiunilor politice ale ţĕrilor mai sus numite şi în special asupra nedeplinei suveranităţi a României şi Serbiei, asupra condiţiunilor alipirei Dobrogei la România, tot astfel avea dreptul să preciseze şi condiţiunile cu care avea să treacă Basarabia română la Rusia. Putea oare congresul să creadă că, în acest din urmă teritoriu dunărean, nu esistă Evrei? Ori putea să vadă în declaraţiunile principelui Gorciacoff că Rusia, îndată după recâştigarea acelei provincii, nimic nu va face mai iute decât a întroduce, în favoarea Evreilor, în partea cea nouă şi cea veche a Basarabiei, principiul de neatêrnarea drepturilor politice de credinţele religioase, care după d. Dr. Bluntschli e generalmente recunoscut ca principiu european? — în favoarea Evreilor, dic, pe cari principele Gorciakoff 'i-a înfăţişat ca un adevĕrat biciu pentru Rusia şi pentru ţĕrile dela Dunăre.

Apoi, ne poate oare spune d. consiliar intim, Dr. Bluntschli, pentru ce puterile, care la 1856, îndată după încorporarea ţinutului basarabian dela Prut la Moldo-Valachia, au întins justiţia consulară şi asupra locuitorilor acelui ţinut, pentru ce n'au făcut acum, în privinţa conservărei acelui drept asupra acelui ţinut, aceleaşi reserve pe care le-a statornicit art. 49 al tratatului din Berlin în privirea României?

Credem că d. Dr. Bluntschli nu se încerca a contesta, că Evreii din Basarabia retrocedată, în privirea drepturilor lor, vor ajunge să stea cu mult mai rĕu decât cum au stat sub domnia română, şi că principele Gorciakoff nu va înceta de-a îngrigí ca acele elemente pe care dênsul 'i-a numit un adevĕrat biciu, să se scurgă dincoace de Prut.

D. Dr. Bluntschli scie tot atât de bine ca şi noi că numĕrul Evreilor din Rusia întrece numĕrul Evreilor din cealaltă parte a Europei şi, dacă congresul din Paris şi Berlin ar fi voit să facă ceva real pentru desfiinţarea osebirilor de religiune, în privinţa capacităţei drepturilor civile şi politice şi în privinţa egalităţii de drepturi a Evreilor, trebuia să se adreseze la Rusia.

În congresul dela Paris n'a fost de loc vorba despre o siluire sau presiune asupra regulărei acestor afaceri interne ale ori-cărui stat, şi ceea ce s'a făcut în anul trecut asupra acestui punct, încât privesce pe Rusia, se poate considera numai ca o neînsemnată pişcătură de muscă. Dreptul admis de d. Dr. Blunschli şi de întreaga Europă la nouĕle otare ale „marelui imperiu,“ după cum numesce principele de Bismarck pe Rusia, a încetat şi puţin va importa-o dacă d. Dr. Bluntschli, în consecenţă cu espunerile sale, îi va contesta, ori nu, dela catedră, capacitatea de „stat civilisat“ şi dreptul de-a figura ca atare în familia statelor europene.

Astfel, congresul dela Berlin s'a ferit foarte de-a declara ca principiu fundamental al dreptului ginţilor modern european independenţa drepturilor civile şi politice de credinţe religioase atât în genere cât şi în special pentru Evrei, căci, dacă făcea aşa, lovia în principiul bine fundat, real şi generalmente recunoscut, al aceluiaş drept care dice, că orice stat suveran regulează după buna sa chibzuire relaţiunile interne ale cetăţenilor sei. Dacă congresul ar fi recunoscut acel principiu ca un principiu fundamental al dreptului ginţilor şi ar fi cerut aplicarea lui, venia în cel mai mare conflict cu suveranitatea autocrată a Domnitorului absolut al tuturor Ruşilor.

Trebue dar să presupunem, că d. Dr. Bluntschli, numai recunoscênd dreptul străinilor şi eserciţiul lui prin jurisdicţiunea consulară în România, a putut ajunge la conclusiunea cu desĕvêrşire falsă că, „în România, străinii, fie creştini, Evrei sau Mahometani, se tratează după acelaşi drept al străinilor.“

În privinţa tratării străinilor cari se găsesc în relaţiuni de esteritorialitate, adecă asupra sudiţilor, prin urmare şi asupra Evreilor sudiţi, guvernul ţĕrei nu esercită nici o influenţă. Acesti straini sûnt trataţi după diferite drepturi străine, după diferitele regulamente respective ale guvernelor străine.

Rusia, de esemplu, esercită dreptul străinilor altfel de cât Austro-Ungaria. Pe când registrele consulatului austriac sûnt încărcate cu nume evreesci consulatul Rusiei nici habar n'are de Evreii emigraţi, adecă goniţi din Rusia, pentru că acelora pe cari principele Gorciakoff i numesce un biciu pentru ţĕri, Rusia nu le oferă ocrotirea sa. În registrele consulatului rusesc anevoie se va găsí câte un nume evreesc; în genere, guvernul Rusiei are partea cea mai mică la abusurile jurisdicţiunii consulare.

Dacă plenipotenţiarii României ar fi fost admişi la desbaterile congresului din Birlin, de sigur că prin lămuririle ce ei ar fi dat asupra relaţiunilor din România mai cu samă în ceea ce privesce jurisdicţiunea străină precum şi diferitele posiţiuni ale Evreilor create de congres pentru România şi comparând posiţiunea lor în Basarabia, smulsă dela România şi acum devenită provincie rusască. Congresul de bună samă ar fi avut înfăţişate înaintea sa greutăţile ce presentă esecutarea art. 44 al tratatului. Tot de-odată, acele lămuriri 'l-ar fi convins că guvernul român, dela liberarea sa de sub protecţiunea rusască a făcut paşi uriaşi pentru înlăturarea piedecilor dobândirei drepturilor civile şi politice ale osebiţilor locuitori din ţară, şi ar fi ajuns la convingerea că, potrivit cu impregiurările esistente, la atingerea acelui scop se poate ajunge numai treptat şi mai mult prin părăsirea obstaculilor ce puterile ţin încă în mâni, ear nu prin o otărîre absolută şi pripită.

Nevoia de pace a silit pe puteri la congresul din Berlin să înlăture pe cât se putea studiarea aprofundată şi amenințită a tutor cestiunilor. În această privire, conducĕtorul congresului a avut marea dibacie de-a refusa ori-ce propunere care ţintia în acea direcţiune.

O asemenea propunere de-a întra *in medias res*, dacă preşedintele n'ar fi refusat o, era cea făcută de primul plenipotenţiar al Italiei, comitele Launay.

Discuţiunea acelei propuneri ar fi provocat de sigur o desbatere şi asupra „cercului viţios“ al jurisdicţiunei consulare; dar intenţiunea maiorităţei congresului, ba chiar tutor membrilor sei era de-a ocoli o asemenea desbatere. Cu toate că jurisdicţiunea consulară în România puţin va mai puté să esiste încă, fiind în contradicere cu mersul natural al lucrurilor, şi cu toate că chiar guvernul român trebue să stăruească pentru desfiinţarea ei ca să facă din egalitatea drepturilor politice un adevĕr, totuşi ea a fost manţinută în scop ca să serve de un obiect de compensaţiune şi de concesiuni pe terenul comercial, adecă pe terenul de activitate *per excelentiam* al Evreilor, şi să se aplice chiar în paguba Evreilor, despre cari autorul opiniunei juridice de care vorbim dice: „Congresul din Berlin a fost însufleţit numai de marele principiu umanitar al egalei îndreptăţiri a Evreilor.“

D. Dr. Bluntschli, în genere, dă a se înţelege că congresul dela Berlin s'ar fi întrunit pentru a proclama şi sancţiona solemn în tratat, ca dogmă a dreptului ginţilor modern european principiul independenţei drepturilor civile şi politice de credinţele religioase şi ca condiţiune de admitere în familia statelor europene. Abia putem crede, că d-sa a cetit măcar art. I al tratatului dela Berlin căci altfel vedea ce dice acel articol: „*La Bulgarie aura gouvernement chrétien*“, care lovesce în faţă afirmaţiunea d-sale. Firesce că art. V prevede contrariul şi chiar aceasta dovedesce uşurinţa cu care s'a întrodus în tratat cele mai mari contradiceri; însĕ, după cum aflăm de prin diare, desvoltarea lucrurilor în Bulgaria, şi încă chiar cu consimţemêntul puterilor, a luat un mers în nefavoarea elementelor necreştine, nu în sensul art. V ci în conformitate cu art. I al tratatului.

(Va urma).

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 23.

Şedinţa din 19 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Laurian August Tr., Maiorescu Titu L., Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Papadopul-Calimachi Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, şi Ureche Vasile A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Se dă lectură procesului verbal al şedinţei precedente şi se verică:

Se comunică o adresă a Dlui I: G. Popescu, prin care face cunoscut că conformându-se indicaţiunilor făcute de comisiunea societăţei academice din anul trecut, a prelucrat şi a îndeplinit lacunele din lucrarea sa de notiţe bibliografice; şi presentând parte din acea lucrare tipărită pênă la lit. D, cere ajutorul Academiei pentru ca s'o poată tipărí întreagă, şi tot odată a'i încredinţa o misiune lecsicografică peste frontiera ţĕrei în ţĕrile locuite de Români. Se recomandă secţiunei literare.

D. Sion comunică că după însărcinarea ce i s'a dat în sesiunea anului trecut ca să facă un raport asupra unei colecţiuni de poveşti poporale, cari au fost trămise prin D. Bariţ societăţei academice de colectantele lor. D. Hentz din Braşov, înainte de a le studia a fost nevoit a le trămite înapoi posesorului lor, după cererea sa. Se ia act.

D. preşedinte comunică că în anul trecut D. Dim. C. Sturdza a trămis pentru colecţiunile societăţii Academice: 1) un pocal de argint al Domnului Moldovei Vasile Lupu; 2) o colecţiune complectă de timbre postale şi telegrafice românesci; o colecţiune de 150 charte geografice, după cum anume se specifică prin adresa sa, însoţită de un catalog.

Se decide ca delegaţiunea să adreseze donatorului din partea Academiei sentimentele sale de gratitudine.

La ordinea dilei raportul comisiunei însărcinată cu cercetarea lucrărei delegaţiunei.

D. Roman, ca raportor, dă lectură lucrărei sale, după care se deschide discuţiunea.

D. Haşdĕu cere ca acest raport să se tipărească şi apoi să se pună la ordinea dilei în altă şedinţă.

D. Stefănescu dice că această lucrare este mai de mult pusă la ordinea dilei, şi tocmai astădi este timpul a se cerceta, nefiind alte lucrări pregătite.

D. Roman întêmpină că niciodată n'a fost datina a se tipărí mai înainte asemenea lucrări, ci s'au desbătut totde-auna fără asemenea cerinţe.

Se admite a întra în discuţiune după paragrafi.

La lectura alineatului prin D. Laurian se observă, că comisiunea în calificarea de instituţiune de stat diferă în părere cu delegaţiunea, care societăţei academice nu 'i-ar fi dat asemenea epitet.

D. Sion rĕspunde că în adevĕr nu vede ce necesitate era să se ridice asemenea obiecţiunei. Delegaţiunea a atribuit academiei de astădi epitetul de instituţiune de stat, luând de basă chiar tecstul legei; acum dacă comisiunea sau d. Laurian, voiesc a susţiné că şi fosta societate academică era o instituţiune de stat, i se pare un lucru ce nu merită a se pune în discuţiune.

D. Ghica adăogă, că academia de astădi poartă numele de instituţiune de stat, fiind-că aşa i la conservat o lege promulgată; de sine se înţelege că acest calificativ nu s'a putut da fostei societăţi academice, fiind-că aceea a esistat şi a trăit în puterea unui simplu decret domnesc.

D. Maniu dice că întrebarea d-lui Laurian îşi are raţiunea ei; i se pare eroare din partea delegaţiunei a afirma că şi societatea academică nu era o instituţiune de stat, căci ea a fost instituită de stat care 'i-a încredinţat fonduri şi 'i-a dat o autonomie perfectă de care s'a bucurat ca şi academia de astădi. Cu toate aceste credo că discuţiunea e de prisos şi nu merită a se continua.

D. Babeş face discuţiunea naturală şi importantă între o instituţiune publică, ca academia noastră creată într'un stat constituţional într'un mod absolut, şi între aceeaşi instituţiune recunoscută prin lege în mod constituţional, lege în acest din urmă cas dându'i autoritate, valoare şi durabilitate recerută pentru de-a nu mai puté fi atacată sau ignorată de nimeni în stat. Aceasta fiind diferenţa între societatea academică de mai înainte şi între academia română de astădi susţine asemene conclusiuni, la al 6-lea alineat d. Odobescu observă că comisiunea se pronunţă asupra distribuirei premiilor prevĕdute prin lege, crede că aceasta nu este oportun, fiind cestiune ce urmează a se resolva prin regulament: conchide a cere suprimarea unei asemenea conclusiuni.

D. Roman observă că chiar de ar voí să facă o modificare în raport totuşi nu ar puté-o face, fiind-că el e lucrat şi subscris de alţi doi membrii (d-nii N. Ionescu şi Creţulescu), cari astădi nu sûnt în şedinţă.

D. Maniu dice că comisiunea trebuia să se mărginească a spune ce ḑice legea, eară nu a face propuneri.

D. Urechiă cere a se sterge acel aliniat.

Dl Laurian presentă o propunere subscrisă de d-nii Aurelian şi Papadopul care ḑice: „cestiunea premiilor Lazăr şi Eliade se va regula prin un anume regulament.“ După aceste esplicaţiuni şi interpretări § 1 se aprobă. La art. 1 al § 2 la pasagiul relativ la procedarea după care s'a dat 1000 lei d-lui Densuşan pentru prelungirea misiunei sale istorice la Pesta, unde se ḑice că aceasta s'a făcut cu mod neusitat, d. Odobescu observă, că modul acesta a fost usitat şi în alte rênduri, si a fost aprobat de societate.

D. Ghica replică ca să se observe că prin procesul-verbal încheiat pentru aceasta se ḑice categoric, că dacă mĕsura nu se va aproba de Adunare, banii se vor plătí de cei ce 'i-au liberat.

D. Babeş ḑice că mai ântâiu să se facă distincţiune între calificarea resultatelor misiunei d-lui Densuşan şi între cestiunea acordării banilor. D-lui aproabă procedura delegaţiunei, eară asupra misiunei să nu se prejudece înainte de-a se asculta părerea secţiunei istorice.

La alineatul relativ la publicarea analelor, unde comisiunea ḑice că nu se poate pronunţa pentru că nu i s'a presentat, d-nii Odobescu şi Sion observă, că partea a doua din anale e tipărită gata şi că nu s'a scos în circulaţiune fiind că nu s'au terminat nisce litografii cari sûnt a se anecsa la ele. Aceasta se constată prin aducererea coalelor tipărite pe masa academiei.

La pasagiul relativ la tipărirea psaltirei lui Coresi, d. preşedinte cere ca aceasta să se amâne până a doua ḑi, fiind-că d. Haşdĕu, care trebue să dea esplicaţiuni, a fost nevoit a absenta.

La acela relativ la tipărirea pravilei dela Govora, d. Odobescu presentă opera tipărită şi arată că nu s'a scos în comerţ numai fiind-că încă n'a avut timp să facă prefaţa şi glosariul.

La pasagiul relativ la facerea monumentului repausatului Papiu Ilarian, d. preşedinte desvoltă motivele arĕtate prin raportul delegaţiunei şi conchide a ḑice că îndată ce va căpĕta proiectul, despre care a luat dispoziţiuni a se face, se va pune în lucrare.

Domnul Laurian emite părerea ca această afacere să se încredinţeze membrilor familiei şi amicilor repausatului din Sibiiu.

La aceasta se rĕspunde că şi aşa se poate face, însĕ după ce se va face proiectul.

Cestiunea înfiinţărei staţiunei meteorologice se recomândă la secţiunea scientifică.

După aceste constatări şi lămuriri raportul se votează în total şi cu unanimitate.

Oarele fiind înaintate, şedinţa se ridică la 11 oare şi jumĕtate.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Reuniunea sodalilor români) din Sibiiu invită la petrecerea împreunată cu joc ce se va ţiné Sâmbătă sara în 21 Iulie (2 August) în pavilonul din „Grădina Hermann.“ Începutul la 8 oare sara. DD. membrii ajutători şi alţii plătesc întrarea după bunavoinţă; ear dd. jucători 80 cr. v. a. Damele şi gardedamele sûnt scutite de tacsa întrărei. Bilete se pot căpăta de Joi în 19/31 Iulie până Sâmbătă în 21 Iulie (2 August) la 12 oare în tipografia archidiecesană şi sara la cassă.

* (Băile din Tuşnad) aşa sûnt de pline cu oaspeţi încât deja de vre-o câteva ḑile nu se mai capĕtă nici batĕr o chilie. Toţi voitorii a cerceta aceste băi ar face deci bine dacă mai înainte s'ar asigura de cuartire.

* (Întreruperea comunicaţiei Predeal). „Kronst. Ztg.“ scrie: „Comunicaţia persoanelor pe calea ferată Braşov-Predeal şi Predeal-Sinaia ar fi trebuit să fie deschisă cel puţin de 2 ani. Ce ajută însĕ, că deschiderea s'a făcut formal, planul de călĕtorie s'a publicat, dară totuşi-nu doară pe linia Predeal-Sinaia, ci Predeal-Braşov din lipsa vagoanelor adeseori o bună parte a călĕtorilor din România este silită, a admira înrestimp de 24 oare complete frumseţile naturei în apropierea Bucecilor precând negoaţele ce au ale încheia urgent în Braşov, se încheie de alţii. Despre iregularitatea cu carea se cĕlĕtoresce dela Predeal spre Braşov, nici numai vorbim“.

* (Telegrame scumpe) Nunta regelui din Spania în anul 1878 a căşunat jurnalului „Times“ din Londra 8000 franci spese pentru telegrame; congresul din Berlin 20,000 franci. Cele mai scumpe telegrame au fost însĕ cele tipărite în numĕrul din 30 Iulie a. c, cari conţineau însciinţarea despre moartea prinţului Louis Napoleon. Ele cuprindeau 5 coloane complete şi socotit fiecare cuvênt cu 5 franci şi 75 centimi representau preste tot suma de preste 52,000 franci. Altfeliu de numeri sûnt vrednici de o foaie, a cărei venite anuale pre lângă un budget de cheltueli de 9 milioane franci, fac sumuliţa curată de 18 milioane ḑi: optsprĕḑece milioane franci.

* (Sparcium scoparium) sau aşa numita *măturice* adecă aceea plantă din carea crescută pe câmp se fac şi mături, este unul dintre cele mai bune şi eftine mijloace contra *călbezei* oilor. Această plantă oile o mâncă cu o lăcomie nespusă şi odată mâncată ea curĕţă radical oile de boală aceasta teribilă.

* (O pisică ce clocesce). Eată un ce neauḑit, dar în fine s'a întêmplat şi aceasta. Eată cum! O pisică trăia foarte bine cu o cloşcă, ele se aflau tot la olaltă. De-odată pisica a perit, o căutară, şi o găsiră lângă prietena sa şeḑênd pe ouĕ, ajutând aceleia a'şi scoate cât mai curênd puii.

* (Un tribunal de surdo-muţi). Un proces foarte curios s'a desbătut de curênd la un tribunal din Paris. Doi surdo-muţi, cari — firesce — nu se puteau înţelege între sine, au decis ca, în loc de tribunalul de obşte ei să ducă pricina lor înaintea unui tribunal compus numai din surdo-muţi. Acest tribunal s'a şi compus; judecătorul, procurorul, advocaţii, martorii, toţi au fost surdo-muţi. Acusatul a fost condamnat la pedeapsă de 200 franci. Dênsul n'a apelat. Desbaterea a curs în „liniscea“ cea mai mare.

* (Despăgubire pentru un Ḑeu ucis.) Colonia americiană din portul şi oraşul chinez de comerciu Tu Ciau, a trăit mai mult timp în ceartă cu locuitorii acestui oraş, fiind acusată că, cu ocasia facerei temeliei unei case, destinate pentru clubul american, ar fi săpat pămêntul prea adênc, şi cu aceasta ar fi omorât pe unul din Ḑeii lor în locuinţa sa subterană.

Ura Chinezilor mergea pân' acolo în cât nimeni dintre ei nu mai voia să vêndă vre-o bucată de pământ Americanilor. — Ḑiarele anglo-chineze însĕ anunţă acuma, că Americanii în fine au găsit mijlocul de-a se împăca cu concetăţenii lor. Ei au plătit, drept pedeapsă pentru omorul acelui ḑeu, suma de 20,000 dolari; (100,000 franci); şi multămind cu această pe cetăţenii chinezi din Tu-Ciau, toţi s'au liniştit şi relaţiile amicale s'au restabilit earăş.

* (Scandalul cu crucea Elisabeta) nu mai încetă. Cu durere însemnăm, că „Monitorul oficial“ al României earăşi publică o listă de 45 de doamne şi domnişoare decorate cu crucea Elisabeta. Astfel dară această frumoasă decoraţiune nu mai are nici o valoare. Durere, că cele mai gingaşe idei se compromit atât de urît!

* (Apostolul Margarit). Cetim în „Binele Public“: O telegramă din Ianina ne anunţă, că infatigabilul apostol al romanismului în Macedonia, d. Apostolul Margarit a fost arestat de autorităţile locale otomane, sub cuvênt, că face propaganda printre Românii pindici. S'a găsit la dênsul, spune telegrama cărţi, şi acte compromiţĕtoare. Autorităţile turcesci cred, că au a face cu un agent românesc. Da, autorităţile turcesci au a face cu un Român, care se silesce de ani întregi a ajunge scopul cel mai sânt, pe care vre-un iubitor de ţară 'l-a urmărit vre-odată, acela de-a face pe compatrioţii sei a nu'şi uita limba strămoşască, singura moştenire ce mai au şi care mai poate a le arĕta nobila origine. Intrigile Grecilor din Macedonia au fost de astădată mai puternice decât virtutea lui Apostolu Margarit. Înfocaţii sei inimici au potut convinge din nou pe naivii funcţionari ai sublimei Porţi şi a'i face să creadă, că Apostolu Margarit este poate un periculos socialist-nihilist, ale cărui acte vor aduce asupra Turciei un car de nefericiri. Asteptăm cu nerăbdare a vedé, care va fi conduita guvernului român în această afacere, cum dênsul va purcede în apĕrarea d-lui Apostolu Margarit şi ce feliu de mĕsuri se vor lua in fine pentru a se asigura pacînica viaţă a învĕţătorilor români din Macedonia; tăindu-se odată pentru tot-deauna Grecilor de-acolo pofta de-a se mai considera a tot puternici şi a face acte ca aceste reprobate de Dḑeu şi de oameni.

* (Şerpi mulţi). În satul Jankafalva în comitatul Biharia şerpii s'au sporit atât de tare, încât aceia se pot vedé pretutindene, jos şi sus în pod. Bieţii locuitori, şi mai ales femeile, calcă numai cu frică, nesciind când vor da de vre-un şerpe.

* (Călugări falşi) „Curierul de Băcău“ ne spune următoarele: Poliţia oraşului nostru, avênd suspecţi pe îndivizii Leonti Teodorof Nicolae Teodorof şi Mihail Simionovici, cari duceau o viaţa prea abundentă, îi urmărea în mişcările lor.

La 4 Iulie însĕ luându-i în cercetare, se constată că acesti indiviḑi veniţi din Siria cu mai mulţi tovarăşi încă din anul 1874 s'ar fi înprăsciat prin judeţele din România; făcênd pe călugării pe la sfântul Munte, deghizaţi în stare de călugări şi barbe avênd cuţiuţe de tinichia cu ciolane şi lemn, ce le pretind moaşte şi lucruri sânte, ei colindă satele şi adună bani, pânză, şorţuri şi ori ce li să dă, cu care apoi, după ce 'şi ascundeau costumurile şi pretinsele moaşte; se întorceau în oraş de le desfăceau în bani.

Acesti trei aveau judeţele Neamţu, Bacău şi Roman; ear un altul, Hagiul Gh. Zaharia, pentru prinderea căruia s'au şi luat mĕsuri, era destinat pentru judeţul Putna, avêndu'şi locuinţa în Adjud.

În perchisiţia ce s'a făcut la casele metreselor lor atât în Bacău cât şi la Buhuş, s'a aflat că, pelângă o mulţime de pânḑării, şorţuri, prosoape, ce abia s'au putut ridica într'un car, aveau şi câte trei paşaporturi de fiecare, unul grecesc, altul rusesc şi unul turcesc precum şi autorisare a ministrului nostru de esterne.

Straele cu care se deghizau, pretinsele moaşte şi condicele cu care adunau banii s'au găsit ascunse la un cantonist în marginea oraşului.

Toate aceste împreună cu pretinşii călugări s'au înaintat parchetului.

Din arĕtarea lor, se vede că o numĕroasă companie de asemenea şarlatani se află împrăsciată în toată România, avênd centrul în Bucuresci.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Pesta, 28 Iulie n. Secretariul de stat contele Zichy cere înstituirea unui tribunal de onoare, consistând din deputaţi, şi s'a rugat tot-deodată pentru amovarea sa, pentru a evita chiar şi aparenţa unei înfluenţări. Petiţia de demisiune s'a şi substernut Maiestăţei Sale.

London, 28 Iulie n. „Biroul Reuter“ raportează din Constantinopole: Deoarece Sultanul a respins programa lui Kheireddin în privinţa reînnoirei ministeriuiui Kheireddin a demisionat şi Arifi-paşa s'a denumit definitiv de următoriul seu.

Simla, 28 Iulie n. Misiunea britanică a sosit în 24 c. în Cabul şi a fost primită cu distincţiune. Cavagnari a presentat creditiva sa şi a fost salutat de Emirul în mod prietinos.

Bursa de Viena

din 28 Iulie n. 1879.

Metalicele 5°|₀	67 55
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	68 —
Împrumutul de stat din 1860	126 25
Acţiuni de bancă	826 —
Acţiuni de credit	269 25
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 80
London	115 75
Galbin	5 48
Napoleon d'aur (poli)	9 21

Economic.

Sibiiu, 25 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 4 40—5.30; Grâu sĕcăreţ, fl. 3.60—4.20; Sĕcară fl. 2.80—3 20; Orz fl. 3.10—.: Ovĕs fl. 1.90—2.30; Cucuruz fl 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.80—2.; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.50—0.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34, Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 35—40 cr. carne de porc 36—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 24 Iulie n. Pro hectolitră : Grâu fl. 4.60—5; Grâu sĕcăreţ fl. 3.50—4; Sĕcară fl. 2.60—3.; Ovĕs fl. 1.95—2.; Cucuruz fl. —.—2.50; Sĕmênţă de cânepă cu fl. ·——; Fasole fl. 4.; mazĕre fl. —; Cartofi fl. 2—.; Fên fl. 1.40—1.60; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 48—52; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. 60—65; Sĕu de luminări fl. 40—52; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 36—— cr. carne de berbece 32 cr. —44; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost de tot slab cercetat. Timpul e ploios şi rece

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 25 August şi 25 Septemvre imob. lui Franz Györfi în Cluj (trib): în 17 Octomvre şi 17 Noemvre imob. lui Artenie Sâtariu şi soţi în Tohat (jud. cerc. Năsăud); în 2 August imob. d-nei Iosif Szele în Iankafalva (judec. cerc. Székelyhid): în 6 Septemvre şi 6 Octomvre imob. lui George Gabel în Marpod (trib. Sibiiu): în 11 August şi 11 Septemvre imob. lui Andreiu Schmidt în Ibaşfalĕu (trib.); în 2 Septemvre şi 2 Octomvre imob. rĕmasului după Ioan Mâţ şi soţi în Ludoş; în 27 August şi 27 Septemvre imob. lui Ioan şi Sofiei Schuller în Roşia (trib. Sibiiu); în 9 August şi 9 Septemvre imob. rĕmasului după Stefan Mişke în Srîmba (trib. Cluj); în 23 August şi 23 Septemvre imob. lui Andreiu Flueraş în Cerghidul-mic (jud. cerc. Aiud): în 25 August imob. lui Ladislau Nagy sen. în Murĕs-Oşorheiu (trib.) în 9 August imob. lui Vasilică Szabadoş în Tomasa (judec. cerc. Huiedin).

Nr. 244—1879. 1—3

CONCURS.

La sunetul părintescului ordin al măritului consistoriu archidiecesan dto 5 Iuniu a. c. Nr. 1504 B. se escrie prin aceasta concurs pentru parochia de classa a III Bruiu, ppresbiteratul Nocrichiu-Cincu-mare cu terminul până la 15 August 1879 după care va urma şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) Venitul porţiunei canonice stătătoare din pămênt arătoriu şi de fênaţ din 8 jugere şi 1197 □°.

b) Dela 107 familii venitele stolare statorite de sinodul ppresbiteral, care împreună toate computate în bani dau o sumă de 401 fl. 4 cr. v. a. ca venit anual, lângă care locuinţa în odăile scoalei până la o altă rênduială.

Doritorii de-a ocupa această parochie, au a'şi asterne petiţiunile lor instruate în sensul statut. org. şi a dispositiunilor provisorice din anul 1873 subscrisului până la terminul indicat.

Nocrichiu în 10 Iuliu 1879.

Oficiul ppresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Grigoriu Maier m/p.,
adm. prot.

Nr. 149 — 1879. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. română din comuna Bârsâu protopresbiteratul Gioagiului I, se deschide concurs cu termin până la 18 August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) Salariu anual de 200 fl. v. a.

b) Bani de cortel 25 fl. v. a.

c) Grădina de legumi lângă edificiul de scoală, şi două orgii lemne de încălḑit.

Suplicile pentru ocuparea acestui post instruite în sensul §-lui 13 din stat. org. sûnt a se îndrepta la adresa subscrisului până la terminul sus indicat.

Se mai cere ca concurenţii se fie versaţi şi în limba maghiară.

Hondol, 1 Iulie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial

Vasiliu Pipoş m. p.
protopresbiter.

Nr. 104. 2—3

CONCURS.

Pe basa părintescei hotărîri consistoriale dto 19 Decemvre 1878 Nr. 3164 B. pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Sofroniu Papiu din parochia gr. or. de classa a III Crihalma în protopresbiteratul Paloşului se escrie concurs până la 12 August a. c.

Cu acest post este împreunat venitul jumĕtate parte a unei parochii de classa a III în sumă de 445 fl.

Doritorii de-a concurge la acest post au a'şi adresa concursele instruite conform „statutului organic" şi regulamentului provisoriu din 1873 până la terminul sus arĕtat subscrisului.

Paloş, 9 Iulie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.,
adm. prot.

Nr. 45. 2—3

CONCURS.

La scoala normală gr. or. din Orĕştie sûnt trei posturi învĕţătoresci cu următoarele emolumente de conferit:

1. Un post de director cu salariu anual de 450 fl. cuartir frumos pentru o familie în edificiul scoalei, grădină de legumi şi un loc arătoriu.

2. Un post de învĕţătoriu cu 300 fl. şi un loc arătoriu.

3. Alt post cu 250 fl. şi cuartir în edificiul scoalei; fie-cărui învĕţătoriu se dau încă 4 stângini de lemne din care are să încălḑască şi scoala.

Dacă vre-unul dintre învĕţători va fi în stare a conduce corul bisericesc deja înfiinţat, i se asigură o remuneraţiune anuală de 50 fl.

Didactrul dela scolarii esterni se va împărţí în două părţi, din care o jumĕtate va incurge în cassa bisericei, eară ceealaltă se va împărţí egal între toţi trei învĕţătorii.

Unul sau doi dintre învĕţători pot fi aplicaţi şi la scoala de meserii din loc, de unde ear vor primí un salariu de vre-o 180 fl.

Salarele se solvesc regulat în rate lunare decursive din cassa bisericei.

Dela concurenţi, cari de-ocamdată se primesc pe doi ani de probă şi numai după aceea pot fi definitiv aşeḑaţi se recere, ca

1. Directorul să fie pedagog şi gimnasist absolut cu esamen de maturitate şi să aibă un serviţ de cel puţin 2 ani;

2. Ceialalţi doi învĕţători se fi absolvat cel puţin 6 classe gimnasiale şi pedagogia şi să poseadă testimoniu de cualificaţiune; se înţelege, că cântăreţii şi cei cu classe mai multe vor avé preferenţă.

Suplicele în acest mod instruate sûnt de-a se substerne până la 5 August st. v. la oficiul ppresbiteral gr. or. în Orăştie; alegerea va fi în 12 August st v.

Orăştie la 8 Iuliu 1879.

Comitetul parochial concernent în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Nr. 289—1879. 1—3

EDICT.

Adam Correntis născut din Fersala în Tesalia, fost mai pe urmă câtva timp speculant de bucate în Braşov, carele de mai multe luni de ḑile a părăsit cu necredinţă pre legiuita lui soţie Maria născută Emanuil Zlatco de aici din Braşov, vĕduva Anastase Constantinides, fără de a se scí locul ubicaţiunei lui, este prin aceasta citat, ca în termin de un an de ḑile să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul încaminat asupră'i de soţia sa

Braşov 10 Iuliu 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Publicaţiune.

Espirând cu finea anului 1878 arênda pătrariului liber de crâşmărit în comunele Branului, în urma conclusului eforiei scoalei capitale dto 30 Iunie 1879, se face cunoscut ca pătrariul liber, ca proprietate a susnumitei scoli se va vinde pe calea licitaţiunei publice pe un period de 3 ani, pe ḑiua de 7 August st. n. a c. la 10 oare ante amiaḑi în localul scoalelor capitale din Bran; preţul strigărei este 500 fl. v. a. şi doritorii de a licita vor avé a depune un vadiu de 10%. Informaţiuni mai detaiate se pot lua dela presidiul scolar.

Bran în 23 Iulie 1879.

Eforia scoalei capitale.

Ioan Moşoiu m. p.
paroch preşedinte.

[32] 1—3

A eşit de sub tipariu şi se află la librăria:

I. E. Ţeran,
in Oraviţa.

	fl. cr.
Rosca, *Dora şi Floriu*, poemă	—.40
Vartic T, *Sultanul păcălit*, poveste populară şi amusantă	—.30
Pomperi, *Doue inimi de femee*, novelă	—.30
Arbore fragment istoric, a moldo-românilor	—.30
Blaremberg, *România şi resbelul oriental sau Guvernanţii şi Guvernaţii*	1.50
Vartie Elena, *Doctorul casnic*, pentru viaţa îndelungată	—.30
Puiu, *Prescurtare din istoria rom.* urmată de tractate pentru învĕţămêntul primariu	—.35
Popea, *Biografia* archiepiscopului şi metropolitului A. de Şaguna	2.50
Cartea norocului sau Gura viitoriului care spune fiesce căruia ce are să i se întêmple	—.55
Fundescu, *Scarlat român*, orginal	1.20
Grandea, *Fulga român* orginal...	1.50
„Contesa Lambertini" fiica Cardinalului autorele apare în toată sĕptămâna 1 făscioară cu ilustraţiuni a făscioara	—.35
Caterina, Cornaro cea mai frumoasă regină a Ciprului apare în broşură a	—.70
Episcopul Scribau, *Mărgăritare* sau colecţiune de cuvinte alese a celui întru sânţi părintele I. Crisostom	2.50
Lauran, *Creştinul gr. cat.* deprins în legea sa	1.20
Budu, *Cuvêntări funebrale* şi ertăciuni	1.50
Orariu, (ciaslov) bogat cu litere . .	3.—
Aghiasmatariul sânţilor pentru preoţi gr. or., cu litere	2 50

[33] 1—3

Depuneri de capitale
pentru fructificare

se primesc la institutul subsemnat:

cu 5½% interese fără denunciare, putêndu-se ridica depunerea oricând la moment;

cu 6% interese sub condiţiunea de-a se denuncia institutului ridicarea depunerii cu 3 luni înainte;

cu 6½% interese sub condiţiune de-a se însciinţa ridicarea cu 6 luni inainte.

Interesele încep cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerei capitalului şi înceată cu ḑiua premergĕtoare ḑilei, în care se ridică depunerea cu acel adaus însĕ, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puţin 15 ḑile.

La dorinţa deponentelui se pot stabilí în ḑiua depunerei capitalului şi condiţiuni speciali de esolvire, cari se înseamnă apoi în libel şi în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalităţi speciali.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentelui se resolv tot de-a-una în ḑiua primirei.

Asemene se pot efectuí prin postă anuncieri şi ridicări de capitale.

Sibiiu, 11 Iuliu 1879.

„Albina,"
Institut de credit şi de economii.

[31] 3—4

Neoplanta.
1875.
Medaliă de argint.

Seghedin.
1876.
Medaliă pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[27] 5—12

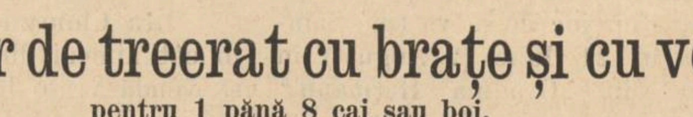

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de maşini agricole,
se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 30

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 83. Sibiiu, Joi, 19 Iulie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Iulie.

Contele Zichy, faimosul secretariu de stat al Ungariei și amicul ministrului-president Tisza în urma urmelor 'și-a dat dimisiunea. Dacă guvernul unguresc ar fi silit pe Zichy mai în grabă la demisionare, poate că eșia din toată afera nepătat, dar acum după ce Coloman Tisza a ținut spatele la loviturile îndreptate în prima linie cătră secretariul seu de stat, demisionarea acestuia este cam târḑie. „Pester Lloyd“ anunță demisionarea despre care vorbim în următoriul mod: „În ḑiua, când a apărut comunicatul guvernului în incidentul secretariului de stat Zichy, noi am pus întrebarea, că oare fi va mulțămit domnul secretariu de stat pentru sine însuși prin comunicatul guvernului și că nu va simțí el trebuința a intreprinde independent de mĕsurile guvernului aceea, ce ar puté contribuí la terminarea grabnică a causei. Precum aflăm, contele Victor Zichy s'a hotărît la un astfel de pas.“

„Secretariul de stat a rugat prin o scrisoare motivată pe presidentul partidei dietale liberale, d. Pavel Szontagh, a compune un tribunal de onoare din deputați fără privire la partide. Totodată contele Zichy a petiționat la ministeriul de interne pentru suspendarea dela oficiul unui secretariu de stat. Ministrul Tisza a așternut cererea de dimisiune Maiest. Sale.“

Eri a fost tocmai anul de când trupele austriace au pus piciorul pe pământ bosniac. Și chiar acum se vorbesce că în timp foarte scurt au să între trupele noastre în sangiacul Novi-Bazar. Deși guvernul desmințesce aceste sciri, faptele însĕ nu sûnt pe partea desmințirilor guvernamentale. Husni-pașa, plenipotențiatul militar turcesc și unul din cei mai capabili oficeri din statul maior ai armatei turcesci a sosit la Seraievo. El va discuta cu comandantul austriac detailurile marșului și va însoțí ca conducĕtoriu corpul austriac.

Deputațiunea regnicolară a dietei croatice a terminat discuțiunea despre nunțiul ce are a se trimite Ungariei și'l va transpune în curênd deputațiunei unguresci. Cuprinsul acestui nunțiu nu va surprinde pe nimeni, mai puțin în Pesta, căci este astfel compus, încât Ungaria 'l poate primí fără schimbare. El culminează în pretensiunea, că proporția cuotei de până acum să se susține neschimbată, adecă 45 procente din toate veniturile directe și indirecte ale țĕrei. Croația le poate folosí pentru acoperirea trebuințelor ale administrației autonome, ear celelalte 55 procente are a le administra la cassa de stat comună pentru cheltuelile comune. Mai departe nunțiul pretinde, ca veniturile de până acum din granițele militare — cari Ungaria ḑice că nu compet Croației — să se socotească și în viitoriu în favorul Croației. Punctul cel din urmă va fi singurul, care dă prilegiu la discuțiuni între deputațiunea regnicolară ungurească și croatică, însĕ Ungurii probabil vor ceda în acest punct, de oarece suma despre care e vorba (110,502 floreni) este relativ mică. Afară de aceste nunțiul atinge toate cestiunile nehotărîte între Ungaria și Croația: cestiunea graniței, cestiunea Fiumei și a Dalmației, pretinḑênd încorporarea numitelor teritorii, vorbesce și despre autonomia finanțiară a Croației — dar toate aceste se fac numai într'un stil academic; despre o pretensiune formulată precis nici pomeneală nu este.

Deși camerile României sûnt prorogate, deși deslegarea cestiunei Evreilor prin urmare n'a putut înainta cu nici un pas, totuși foile evreesci de diferite limbi nu încetă a'și continua învectivele asupra României. În fruntea acestor ḑiare se află ca totde-auna „Pester Lloyd“. Acest ḑiar a scornit faima, cu totul nebasată, sau a primit de bani buni scornitura altei foi evreesci, că în România s'a început la mandatul guvernului persecuțiuni de Evrei ca la anul 1869. Este cu totul incompatibil cu posiția unui ḑiar ca „Pester Lloyd“, ca să se folosească de astfel de mijloace pentru de-a face opiniune publică.

Acte din România.

Fiind fasa politică, prin care a trecut România în ḑilele aceste, de mare însemnătate, și fiind deslegarea cestiunei Evreilor o cestiune de viață pentru frații nostri de dincolo de Carpați, dăm loc tecstului unor acte relative la evenimentele politice ce s'au petrecut de curênd la Bucuresci.

1. Adresa consiliului de ministri cătră M. S. R. Domnitoriul prin care își motivează dimisiunea:

Prea Inălțate Doamne! Comitetul delegaților, ales de adunarea legiuitoare pentru esaminarea proiectului de revisuire a art. 7 din constituțiune, a fost luat în maioritatea sa dintre membrii oposițiunei.

„Discuțiunile urmate în sinul acestui comitet și votul care le-a terminat, ne au dat convingerea că această maioritate era adevĕrata espresiune a opiniunilor emise în această privință de oposițiune, și că maioritatea parlamentară în sînul camerei era în realitate deplasată.

Pentru regularea unor cestiuni atât de grele ca acele ce camerele de revisuire sûnt chiemate ale resolva, guvernul nu ar avé puterea și autoritatea necesară, decât atunci când s'ar bucura de încrederea nu numai a maiorităților necesare chiar în timpuri normale, dară însăși a mai unanimității corpurilor legiuitoare.

În fața dar a acestei situațiuni, ministeriul creḑênd de a sa datorie de a se retrage, avem onoarea Prea Înălțate doamne, a depune demisiunea noastră în mânile Alteței Voastre Regale și a vĕ ruga, să binevoiți a primí și cu această ocasiune espresiunea profundului nostru devotament.

Sûntem, cu cel mai profund respect,
Prea Înălțate Doamne,
Ai Măríei Voastre Regale
Prea plecați și prea supuși servitori.

Președintele consiliului ministrilor și ministru de interne, I. C. Brătianu; ministrul finanțelor, D. Sturdza; ministrul afacerilor străine, I. Câmpineanu; ministrul justiției Eug. Stătescu; ministrul lucrărilor publice, M. Pherekydi; ministrul cultelor și al instrucțiunii publice, G. Cantilli; ministrul de resbel N. Dabija.

2. Raportul consiliului ministrilor cătră M. S. R. Domnitoriul prin care se propune prorogarea camerilor:

Prea Inălțate Doamne! Înainte de a se puté termina revisuirea art. 7 din constituțiune de către adunările de revisiure, fostul guvern 'și-a dat demisiunea, pe care Măria Voastră Regală ați binevoit a o primí.

Noii ministri, cari fac parte din actualul ministeriu, nu pot, îndată după numirea lor, să între în discuțiune și să se pronunțe imediat, într'o cestiune atât de mare și de complecsă ca aceea a revisuirei art. 7 din constituțiune.

Le trebuie un timp oare care pentru studiul lucrărilor ce adunările au făcut până acum în această cestiune, au nevoie de oarecare reflecțiune, trebuie să ia cunoscință cu amĕnuntul și consciințios de toate actele esistente, precum si de toate fasele ce a presentat sau presentă această cestiune. Pe de altă parte, noii ministri mai pot avé trebuință să adune diferite alte materialuri sau elemente, cu care ei să poată esplica și susținé, atât în întrul țĕrei cât și afară din țară, soluțiunea de care s'a vorbit în programa ministerială, adecă modul cel mai practic și mai posibil de a revisuí art. 7 din constituțiune, în conformitate cu tratatul din Berlin și totdeodată fără a vătĕma interesele cele mai vitale ale țĕrei.

Este dar o necesitate, impusă de forța și natura chiar a lucrărilor, ca să se amêne, pentru un scurt timp, sesiunea estra-ordinară a adunărilor.

În acest interval de amânare, guvernul Măriei Tale mai este încă în drept a spera că puterile semnatare tratatului din Berlin se vor convinge și mai bine, atât de buna credință și de lealitatea, cu care poporul român voiesce să se conforme acelui

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă.*)

(Încheiere.)

„Nu se poate Miroane! ḑise ea cu glas limpede. Mai bine mor.

— Tu vrei adecă să te măriți! strigà Miron.

„Nu vreau Miroane! rĕspunse Marta ridicând capul. Mai bine mor.

Ḑicênd aceste cuvinte, ea îl privì câtva timp dusă, ochii earăși i se umplură de lacrămi, apoi deschiḑêndu'și brațele se aruncà desnădĕjduită și'i cuprinse trupul.

„Ucide-mĕ, Miroane! fă ce vrei cu mine! ḑise ea. Mie nu'mi mai pasă.

— Cât ești de frumoasă, Marto! ḑise el gânditor, apucêndu'i capul cu amândoauĕ mânile, apropiindu'l și depărtându'l earăși dela sine.

Deodată el se îndreptà aspru și ḑise hotărit.

— Vino cu mine, Marto!

„Unde? îl întrebà ea spăriată.

— Vino! ḑise el earăși, apoi apucà mâna ei și merse cu ea afară din pădure și drept spre bălciu.

— Unde e tatĕl-tĕu? întrebà el.

Marta își scoate mâna din a lui.

„Sciu ce vrei Miroane! ḑise ea. Fă! Dar apoi nu mĕ mai depărtez de la tine. Vino!

Ei plecară drept spre carpĕnul, sub care Mihu, Pintea, Safta și soția lui Pintea așteptau cuprinși de vie îngrigire pe Manea și pe Mitrea, ce se duseră să caute pe Marta.

„Eacă-tă-o! strigà Safta, când o vĕḑù cu flăcĕul înalt, peptos și bălan.

„Miron! își ḑise ea ca treḑită din vis și remase rĕcită de puteri.

Mihu făcù câțiva pași înainte, apoi se oprì și așteptà turburat.

Era flăcĕul de la câmpie, cu care vorbise și nu înțelegea cum el ajunge a fi împreună cu Marta.

Marta se apropie ținêndu'și trupul drept. Fața'i era albă ca varul, dar liniștită și așeḑată.

„Tată! eaca Mìron! ḑise ea.

Miron remase cu ochii la pămênt înaintea bĕtrânului încărunțit.

— Foarte bine! foarte bine! grăì Mihu, frecêndu'și mânile nedumerit și privind mereu când la Marta, când la Miron, când la Safta ce grăbise înspăimântată la dênșii, când earăși la Pintea ce sta câțiva pași în dosul lui la dreapta. Ar fi dorit să mai ḑică cineva ceva, dar nimeni nu găsia cuvêntul.

„Nene Mihule! ḑise în sfêrșit Miron sci că'ți iubesc fata și o cer de nevastă....

— Cum așa? grăì Mihu spăriat. Miron? oierul, ce s'a dus în lume?.. O ceri de nevastă? Cum așa? Marta e logodită.

„Taică! ḑise Marta. Nu ḑice că vrei, dacă nu vrei; dar să scii că'mi dai moartea sau viața.

„Mihule! îi ḑise apoi Safta. Nu scii tu ce-am suferit noi în doi ani de ḑile?

Mihu sta în mijlocul lor și nu putea găsí nici un cuvênt.

Pintea se apropià de dênsul, îi puse mâna pe umĕr și grăì cumpătat.

— Vere Mihule nu te dai după vorbele muerilor și bine faci. Marta e logodită și chiar dacă e vorba, o logodnă nu se strică așa ca din senin. Nu poți să te faci de rușinea têrgului.

Mihu făcù un pas la dreapta, se întorse spre Pintea și ridicênd fruntea îi privì în față, stete câtva timp în luptă cu sine, apoi îi ḑise cu hotărire desnădĕjduită:

„Ei! Mĕ fac! Mĕ fac de rușinea têrgului! Mĕ fac de rușinea lumii! Mie, urmà el aprins, mie nu'mi mai poruncesce nimeni pe fața pămêntului. Eu sciu cât amar am răbdat!

Grăind aceste, el se duse la Miron îi apucà mâna și'i ḑise cu căldură:

— Nepoate! eartă-mĕ.

Miron simțì că ochii i se umplură de lacrimi. El ridicà mâna bĕtrânului și o atinse cu fruntea.

⁂

„N'am spus eu, că așa are să vie“ ḑise Floarea lui Ciucur, când vĕḑù că nunta satului se face.

I. Slavici.

---

*) Din „Convorbiri literare“.

tratat, cât şi de realele şi gravele dificultăţi economice şi naţionale, ce încungiură, în întrul ţěrei, revisuirea art. 7, şi de care înaltele puteri pot să voiască a ne ţiné socoteala.

Pe de altă parte credem asemenea că, prin îndatoririle ce noul guvern a luat asupră'şi în programa sa şi prin declaraţiunile sale, atât de franc formulate, spiritele din întru, astăḍi atât de aprinse, se vor calma şi vor aştepta, cu mai multă pacienţă şi încredere, resolvarea unei cestiuni care se leagă şi cu esigenţe esterioare.

Sperăm dară că, atât afară cât şi în întru, se va ţiné samă de necesitatea şi utilitatea unei asemene amênări.

Vě rugăm, Prea înălţate doamne, ca în virtutea art. 95 din constituţiune, să binevoiţi a aproba alăturatul mesagiu, prin care sesiunea estraordinară a adunărilor legiuitoare este amânată pentru o lună cu începere de astăḍi.

Sûntem, cu cel mai profund respect
Prea Înălţate Doamne,
Ai Măriei Voastre Regale
Prea plecaţi şi prea supuşi servitori.
Ministri secretari de stat:

I. C. Brătianu, M. Cogălniceanu, N. Creţulescu, B. Boerescu, colonelul D. Lecca, Anastasie Stolojan.

11 Iulie 1879.

3. Mesagiul domnesc prin care se proroagă camerile.

Domnilor senatori, domnilor deputaţi! Revisuirea art. 7 din constituţiune preocupă România întreagă; ea trebuie a preocupa încă mai mult pe guvern.

Spre a cunoasce fasele prin care această cestiune a trecut atât în afară cât şi în întru, noii mei ministri au dar trebuinţă de un oare-care timp. D-voastră asemenea, cunoscênd acum mai de aproape dificultăţile ce încungioară cestiunea, simţiţi negreşit necesitatea de a vě pune în nouě comunicaţiuni cu alegětorii d-voastre, cu ţara, şi aceasta înainte de a procede la resolvarea definitivă a cestiunii. În acest interval, guvernul meu va puté aduce la cunoscinţa marilor puteri europene hotărîrea naţiunii de a admite în legislaţiunea sa principiul proclamat de art. 44 din tratatul de Berlin, dar totdeodată şi îngrigirile ei, şi marea datorie ce avem de a garanta şi interesele naţionale şi economice, care trebuie să fie sacre pentru ori-ce stat, pentru ori ce popor.

În urma raportului consiliului Meu de ministri sub Nr. 441, si pe puterea art. 95 din Constituţiune, Eu dar amân sesiunea estraordinară a camerilor pe termin de o lună, cu începere de astăḍi.

Dat în Bucuresci la 11 Iulie 1879.

CAROL.
Preşed. consiliului minist., *I. C. Brătianu.*

Cestiunea evreiască în România.

(Încheiere).

„Congresul din Berlin, ḍice cu tot dreptul d. Dr. Bluntschli, în capitolul IV şi cel din urmă al opiniunii sale juridice, nu s'a pronunţat în amĕnunt asupra formei prin care România va avé să îndeplinească condiţiunea recunoascerei independenţei sale.“

D-sa e de părere: „Că congresul nu voia să facă aceasta pentru motivul că e treaba României de-a găsí calea ce duce la ţintă şi de-a aştepta încrederea că a înlăturat pe deplin şi cu sinceritate deosebirea de religiune ca condiţiune pentru capacitatea drepturilor civile şi politice şi că a recunoscut fără nici o reservă deplina libĕrtate religioasă. Numai atunci puterile vor recunosce România ca stat civilisat independent.“

Autorul opiniunei juridice pare a presupune că guvernului român îi va lipsí buna voinţă de-a respunde la cerinţele art. 44 al tratatului dela Berlin şi, pe cât timp nu va respunde statele civilsate europene nu vor recunoasce independenţa României. După această părere, Rusia, Austro-Ungaria, Suedia şi Danemarca, de esemplu, care au recunoscut deja independenţa României prin trimiterea de misiuni diplomatice la Bucuresci, nu ar aparţiné la statele civilisate ale d-lui Dr. Bluntschli.

De-altmintrelea toate aceste nu au nimic a face cu modul de procedere al guvernului român. El, chiar înainte de întrunirea congresului dela Berlin, urmând în conformitate cu interesele desvoltării ţěrei o direcţiune liberală, ba, după părerea ḍiarelor oficioase rusesci şi germane, încă prea liberală, a desvoltat egalitatea politică şi religioasă pe terenul de drept care până la emanciparea de supt Ruşi era foarte înapoiată în privinţa creştinilor ne-ortodocşi *glebae adscriptio* într'un mod care face să dispară şi cele mai mici bănueli în privinţa lui. El ţinênd samă de interesele vitale ale întregei poporaţiuni, va sci să desvoalte şi de-ací înainte principiul neatârnărei drepturilor politice de credinţele religioase, nu pentru că acel principiu ar fi înrădĕcinat deja în carnea şi sângele celorlalte popoare europene, şi astfel ar fi trecut ca dogmă în dreptul ginţilor modern căci acea dogmă nu o găsim nici în desbaterile congresului, nici aiurea, de cât numai la catedra pentru dreptul ginţilor dela Heidelberg ci pentru că el însuşi e convins de foloasele morale şi materiale ce pot resulta din acel principiu pentru întreg poporul seu. În nici o ţară din Europa presa nu are atâta libertate, şi nicăiri în lume cei ce s'ar crede apĕsaţi nu au atât de nemărginită libertate de-a se plânge în public, ca în România.

De odată cu luarea în posesiune a Dobrogei, egalitatea politică a poporaţiunei ne-creştine cu a poporaţiunei creştine a găsit în proclamaţiunea principelui Carol o espresiune necondiţionată. Noi nu sûntem dar de părere că guvernele europene ar avé motiv de a fi îngrigiate că, în ceia ce privesce egalitatea de drepturi fără deosebire de religiune, guvernul român s'ar lăsa să fie întrecut de vre-unul din acele guverne, fie chiar al Germaniei, al Franciei sau al Italiei.

Ce e drept, aceste guverne par a întârḍia încă recunoascerea independenţei; dar în acest cas ne punem întrebarea dacă la ele neatârnarea drepturilor politice de credinţele religioase se aplică în adevĕr necondiţionat in practică, şi dacă nu e astfel atunci ar fi oare un act de dreptate a cere numai dela România aplicarea în modul cel mai absolut?

Guvernele europene sciu prea bine că nu e o ficţiune arbitrară dacă guvernul român se pune de-a primí *ipso jure* ca cetăţean al seu pe tot Evreul aruncat din consulate şi, în genere pe tot străinul şters din registrele consulatelor ca om netrebnic. Apoi cum s'ar puté chiar pretinde ca un stat să se supună dispositiunilor altor state, în privinţa acelor persoane care stau afară din jurisdicţiunea lui şi care, nici în statul în care trăesc, nici în al aceluia ai cărui sudiţi sûnt, nu împlinesc nici un fel de îndatoriri cetăţenesci, ci pur şi simplu, plătind o tacsă de ocrotire de 1 galbin şi 2 sfanţi, se rescumperă dela toate acele îndatoriri?

De aceea, noi găsim foarte potrivită, nu numai cu împregiurările reale ci şi cu cele mai elementare principii de drept, convingerea esprimată în mesagiul principelui Carol la deschiderea camerelor de revisuire, că congresul din Berlin nu putea cugeta a impune ţěrei o soluţiune absolută, contrarie intereselor sale celor mai vitale şi tocmai aceasta o reclamă dl Dr. Bluntschli în opiniunea sa juridică. Prin urmare, congresul n'a impus guvernului şi ţěrei românesci forma şi modul regulării şi aplicării în detaliu a marelui principiu ca nimeni să nu fie înlăturat dela folasinţa şi esercitiul unui drept pentru causa de religiune.

Mesagiul a dovedit cu adevĕruri istorice că naţiunea română n'a fost nici odată animată de spirit de intoleranţă religioasă şi că din contră, a fost adesea victima ospitalităţii sale, pe care a împins-o până la neprevedere. Apoi, cine nu scie că, în România, esistă diferite secte religioase dintre cari unele se închină la obiceiuri imorale, precum de esemplu Lipovenii, cari, după ce au fost goniţi din Rusia, s'au strecurat în ţară, punêndu-se sub protecţiunea altor consuli?

Cu ocasiunea desbaterilor în camerile române, de sigur se va lămurí şi discuta tot ce s'a ḍis aici pentru lămurirea împregiurărilor esistente faţă cu opiniunea d-lui Dr. Bluntschi şi, cu toate că Europa nu prea e deprinsă a trata cu bună-voinţă şi dreptate naţiunea şi guvernul român, totuşi ea nu va fi în stare să ridice pretensiuni a căror realisare ar întimpina greutăţi chiar în drepturile de suveranitate statornicite de ea însăşi.

Cu chipul acesta credem a fi stabilit trei lucruri faţă cu opiniunea juridică a d-lui Dr. Bluntschli.

1. Că neatârnarea drepturilor politice şi civile de credinţele religioase înfăţişată de d. Dr. Bluntschli ca postulat al dreptului ginţilor şi ca condiţiune de esistenţă şi de admitere în familia statelor europene, n'a fost în mod absolut şi generalmente recunoscută nici chiar de congresul din Berlin. Încercările de-a se aplica aceasta în mod absolut într'un stat slab, unde condiţiunile pentru această aplicare sûnt dintre cele mai nefavorabile, pe când statele puternice nu admit o vorbă asupra acestui punct al suveranităţii lor, dovedesc naufragiul ce a îndurat cu acea ocasiune solemnă postulatul d-lui Dr. Bluntschli, pe care d-sa 'l-ar pretinde că ar fi al dreptului ginţilor.

2. Că intereselor umanitare nu li se face nici un serviţ în acel stat în care neatârnarea drepturilor politice şi civile se înfăţişează ca o absolută pretensiune şi se impune ca un principiu absolut din partea străinătăţei.

3. Că e cutezător, ca să nu ne servim de o espresiune mai aspră, a ficsa regule pentru viaţa unui stat din nesce principii abstracte, de ale căror relaţiuni concrete cel ce le-a ficsat abia pare a avé idee.

Aici publicistul dela „Augsburger Allgemeine Zeitung“, indicând în puţine cuvinte mijlocul pentru asimilarea Evreilor, termină astfel:

Nu ne îndoim că guvernul român cu înţelepciunea şi moderaţiunea ce a dovedit în totdeauna, va găsí şi acum calea adevĕrată pentru a trece preste greutăţile ce 'i-a pregătit art. 44 al tratatului dela Berlin, şi că nu va lăsa să treacă ocasiunea binevenită spre a scăpa de „cercul viţios“ în care Europa întreagă ţine însghebată ori-ce reformă a justiţiei, acel „cerc viţios“ a cărui înlăturare am arătat-o, în capitolele anterioare, ca condiţiune primordială pentru îmbunătăţirea stărilor de drept a Românilor, şi astfel şi a Evreilor.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 24.

Şedinţa din 20 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Fălcoian Stefan, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Laurian August Tr., Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Ureche Vasile A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După lectura şi verificarea procesului verbal al şedinţei presente, se comunică raportul comisiunei, numită pentru cercetarea reclamaţiunei epitropiei bisericei Sf. Vineri care conchide că: „făcênd abstracţiuni dela regulamentul epitropiilor, asupra aplicărei căruia în casul de faţă poate fi contestare“ totuşi opinează a i se da pe anul curent 3000 lei, sub titlu de cheltueli de administraţiune. Adunarea, consultată, admite conclusiunile raportului, recomândă comisiunei fiinanciare a avé în vedere să se înscrie în budgetul Academiei această sumă.

La ordinea ḍilei partea din raportul comisiunei asupra lucrărilor delegaţiunei relativă la tipărirea psaltirei lui Coreni.

D. Ghica aduce aminte adunărei ceea ce s'a pus şi în raportul delegaţiunei că pentru întreprinderea acestei lucrări se află în cassa delegaţiunei o sumă de 1,500 până la 2,000 lei, adunaţi de D-lui ca oferte de la persoanele cari au manifestat dorinţa de a vedé opera tipărită în modul propus de D. Haşdĕu.

D. Haşdĕu, ascultând pasagiul relativ al raportului, ḍice că nu este esactă afirmaţiunea că lucrarea nu s'a început. La tipografia D-lui Socec se poate constata, că s'au lucrat clişeuri pentru mai multe coale, ear tipărirea s'a întârḍiat, ântâiu pentru că tipografia a trebuit să comandeze din străinĕtate unele caractere cirilice, care nu le poseda, şi al doilea pentru că avênd necesitate spre completarea notelor sale, de o copie de pe psaltirea curat slavonă a lui Coreni, care se află în museul din Praga, a însărcinat pe cineva ca să'i tragă aceea copie. După aceasta D-lui adoage că comisiunea s'a prea precipitat cu spaima despre costul acestei lucrări. Aceasta a fost prevĕḍută la început, şi când s'a consultat delegaţiunea cu membrrii veniţi la Academie, în ḍiua de 18 Ianuarie şi s'a decis a esecuta nu s'a cerut a se da din fondul budgetar destinat pentru adunare de materiale lecsicografice, de cât 2,000 lei pe an; după care primindu-se şi idea combinată de a se deschide subscripţiuni aceste au şi început a curge. Astăḍi crede că nu are necesitate a cere mai mult de cât aceea ce s'a avisat în şedinţa consultativă de la 18 Ianuarie.

D. Sion cere a se stabilí dacă astăḍi rectificarea raportului comisiunei despre esactitatea faptelor, sau dacă să deschide discuţiunea asupra lucrărei D-lui Haşdĕu.

D. preşedinte, consultând adunarea D. Maniu ḍice că cestiunea este elucidată şi că nu va trebuí multă discuţiune spre a se puté lua decisiunea.

D. Bariţ ḍice că afacerea i se pare mai mult financiară şi de aceea e de părere a se suspenda decisiunea, până se va consulta bine starea fondurilor.

D. Maniu depune propunerea următoare:

Academia aproabă modul în care s'a decis şi s'a început publicarea psaltirei lui Coreni, fără ca să easă totuşi din previsiunile budgetare ordinare.“

D. Odobescu nu admite a se amâna, pre cât timp crede că adunarea e destul de convinsă că publicarea acestui op care este prima carte românească şi o relicuie preţioasă a naţionalităţei noastre, trebue să se tipărească în condiţiunile propuse; mai ales că aceasta nu cere depăşirea fondurilor, şi are perspectiva a se înlesní cu ofertele particulare.

D. Haşdĕu ḍice că se înşală acei ce ḍic că cheltuiala este esorbitantă să se aibă în vedere că în această publicaţiune o să se reproducă alte şease psaltirii vechi românesci, câte s'a tipărit până la 1700, şi de se va calcula bine lucrarea se va apreţia că vine mai eftin comparativ cu altele.

D. Stefănescu dice că precum la consultaţia din Ianuarie, aşa şi acuma se declară contra acestei lucrări. D-lui crede că principalul este de a se retipărí Coreni, astfel în cât să ne facem idee despre limba românească de atunci; dar pentru aceasta este destul ca să se tipăreascu o transcripţiune, ear pentru cunoscinţa formatului şi a caracterelor de-atunci, e destul să se facă un *fac-simile* de 2—3 pagine, astfel lucrarea făcênd 3,000—4000 lei va puté avé toată importanţa cerută, şi aceasta importanţă nu va fi mai preţioasă dacă s'ar cheltuí 20,000 precum se cer.

D. Laurian declară că impresiunile sale sûnt neplăcute. D-lui vede că întru această delegaţiune a lucrat foarte neregulat. Ea nu se cuvine să se ocupe nici să considere propunerea aceasta venită dela d. Haşdĕu ca particular; aceasta nu trebuia să o facă decât după un raport al comisiunei şi după decisiunea societăţei, ceea ce vede că nu s'a făcut. De-aceea conchide a se respinge tot, şi propunerea când va vení pe calea regulată, atunci se va discuta.

D. preşedinte observă că nu se aştepta la asemenea imputări, pe cât timp scie că întru aceasta n'a făcut altă greşală decât că a adus nisce ofrande în casa societăţei. Ficsând istoricul propunerei, aşa cum s'a întrodus dela început, dice că delegaţiunea n'a angagiat fondurile academiei, că contractul făcut cu tipografia Socec, e condiţionat şi subordinat decisiunei academiei, şi conchide a supune casul la apreţiarea ei.

D. Aurelian dice că nu e de părere a se face lucrarea cum se cere de d. Haşdĕu: nu vede necesitatea a se face o adiţiune de lucs. Cestiunea este curat financiară; mijloacele academiei nu le crede atât de mari încât să'şi permită asemenea lucs. Conchide a cere, ca şi d. Laurian, ca să se întroducă printr'un raport din partea comisiunei de revisuire şi atuncea se va desbate.

D. Alecsandri combate părerile preopinenţilor: nu admite a se reproduce 2—3 pagini ca fac-simile. Psaltirea lui Coreni o consideră ca un templu monumental, descoperit după atâţia secoli, şi astfel să cuvine a se decopia în totalitatea lui eară nu în fragmente.

D. Sion cere a se constata că procederea delegaţiunei a fost foarte corectă. Dacă ea a pus propunerea d-lui Haşdĕu în deliberaţiune fără avisul comisiunei, causa reală a fost că comisiunea în divergenţă de opinuni şi nesupuindu'i un raport, ear d. preşedinte apreţiând-o a luat iniţiatia de-a lucra precum s'a lucrat.

În realitate până acuma nu s'a cheltuit decât un avans, care s'a făcut d-lui Haşdĕu, bani la tipografie nu s'a dat şi nici nu se vor da fără decisiunea adunărei. Dacă după toate aceste lămuriri se va califica procederea delegaţiunei ca neregulată, totuşi trebuie să se constate că este onestă şi respinge ori-ce acusaţiune sau bănuială.

D. Stefănescu depune o propunere susţinută şi de d. Aurelian în următoarea cuprindere:

„Propunem suprimarea alineatului relativ la psaltiria lui Coreni, rămâind ca cestiunea să meargă la comisiunea lecsicografică care va vení cu un raport înaintea academiei."

După puţine discuţiuni, această propunere, puindu-se la vot, se adoptă cu maioritate.

D. preşedinte comunică o scrisoare a d-lui Ar. Densuşan, cu care trimite academiei 12 esemplare din opera sa intitulată **Negriada**, spre a se avé în considerare la decernerea premiului **Năsturel**.

Şedinţa se ridică la 11½ oare.

Preşedinte, **Ioan Ghica**.

Secretar ad-hoc, **G. Sion**.

Date statistice

din seminariul Andreian din Sibiiu.

După raportul inspectoratului seminarial în decursul anului scol. espirat au incurs pentru elevii din seminariul Andreian: 432 bilete de corespondenţe (carte postale), 1275 epistole francate, 31 epistole nefrancate, 113 epistole recomandate, 104 pachete trimise cu posta, 44 pachete trimise cu calea ferată, 286 epistole cu bani în sumă totală de 3423 fl. 60 cr., 545 asemnaţiuni postale, cu suma totală: 5353 fl. 97 cr., la olaltă 2830, 8776 fl. 57 cr., faţă cu anul scol. premers, cu 6713 fl. 36 cr., resultă un plus de 2063 fl. 21 cr.

Aceasta se lămuresce din şema următoare:

	Corespondenţe	Epistole			Pachete trimise cu		Epistole cu bani		Asemnaţiuni postale	
		francate	nefrancate	recomandate	posta	calea ferată	Nrul	fl. cr.	Nrul	fl. cr.
Septemvre şi Iulie .	43	110	2	11	3	5	40	538.—	78	948.94
Octobre	47	115	5	15	10	7	32	389.60	54	388.—
Novembre . . .	49	129	6	9	12	2	27	394.—	47	416 25
Decembre . . .	47	157	6	11	11	5	36	368.—	57	531.20
Ianuarie	43	154	2	17	25	4	21	197.—	47	464.86
Februarie . . .	46	141	2	7	14	7	31	400.—	42	352.11
Martie	41	142	1	18	4	3	32	361.—	66	669.99
Aprilie	24	82	3	5	5	5	17	139.—	28	213 50
Maiu	45	125	2	9	11	3	19	324.—	57	470.33
Iunie	47	120	2	11	9	3	31	313.—	69	898.79
Suma . .	432	1275	31	113	104	44	286	3423.60	545	5353.97
faţă cu anul trecut cu . . .				74	69	41	265	3538.80	356	3174.56
resultă un . . .				+39	+35	+3	+21	+884.80	+189	+2179.41

Considerând însĕ că din cei 125 elevi numai 85 au primit bani cu posta, ear 40 fiind din apropiere pe cale privată: Computând pentru acеşti din urmă nu suma mijlocie de 102 fl. 36 cr. ci numai 60 fl. resultă o sumă aprocsimativă de 2400 fl.

Mai considerând însĕ că la începutul anului fie-care elev a adus cu sine în calcul mediu 15 fl. la o laltă 1875 fl., ear la crĕciun şi pasci mergênd 82 a casă fie-care a adus cu sine în calcul mediu 8 fl. v. a., la o laltă 1312 fl. v. a.

Aceste sume adunate întruna ne dau suma totală de 12,488 fl. 57 cr. pe cari elevii institutului 'i-au lăsat în Sibiiu în decursul anului scol. espirat. La aceste adăugênd spesele ce le are seminariul

a) cu alimentatul ălor 50 elevi, serviţiu, încăldit luminat etc.	5000 fl.
b) corpul didactic şi medicul seminarial . . .	9000 fl.
la o laltă	14,000 fl.

resultă suma totală de 26,488 fl. 57 cr. ce se spesează cu seminariul Andreian la an.

Ca să aflăm suma aprocsimativă ce se spesează din averea naţională cu întreţinerea unui elev în decurs de 3 ani de dile la studiul teologico-pedagogic în Sibiiu, pe lângă sumele indicate trebue se adăugem nrmătoarele:

	fl. cr.
2 călĕtorii a tuturor elevilor (la institut şi a casă computând in calcul mediu călĕtoria a 4 fl.	1000.—
4 călĕtorii a 82 elevi pe serbători, a 1 fl. 50 cr.	492.—
costul pentru 432 corespondenţe	8.64
costul pentru 1275 epistole franc.	63.75
costul pentru 104 pachete trimise cu posta	30.20
costul pentru 44 pachete pe calea ferată. .	8.80
costul pentru 286 epistole cu bani . . .	56.20
costul pentru 545 asemnaţiuni postale . . .	20.85
interesele după capitalul prin care s'a procurat seminariul, mobilele etc.	1600.—
la o laltă	3281.44
dau suma totală de	29,770.01

Astfel luând drept normativ datele din anul scol. espirat şi ajungênd la suma generală citată, pe carea împărţind-o cu nrul elevilor 125 ne dă suma de 238 fl. 16 cr. v. a. costul unui elev pentru un an.

Înmulţind acum această sumă cu numĕrul anilor de studiu: 3, dobîndim suma de 704 fl. 48 cr. v. a. carea în calcul mediu se spesează din averea naţională numai cu întreţinerea unui elev la studiile teologico-pedagogice din Sibiiu.

Nr. 1969.

Însciinţare.

Ecsaminele de cualificaţiune atât cu candidaţii de preoţie cât şi cu cei învĕţătoresci se vor ţiné şi cu anul acesta dela 25—31 August st. v.

Deci se provoacă toţi candidaţii de preoţie, şi cu deosebire învĕţătorii, cari încă n'au depus acest esamen, ca în înţelesul regulamentului sinodal din a. 1873 lit. E. şi F. să'şi aştearnă la consistoriu petiţiunile pentru admitere, instruite cu documentele recerute şi cu tacsa prescrisă.

Sibiiu. 18 Iulie 1879.

Dela consistoriul archidiecesan.

Varietăţi.

* (*L' Indépendance Roumaine.*) Acesta e titlul noului diar frances ce apare în Bucuresci. În realitate el nu este nou, căci nu e de cât continuarea diarului „l'Orient", care a apărut supt acest titlu ca diar cuotidian aproape trei ani de dile; însĕ prin schimbările făcute, prin îmbunătăţirile întroduse, se poate dice că „l'Indépendance Roumaine" este o creaţiune nouă.

* (Regele Umbert I.) Diarulu Risorgimento dice că regele Umbert se ocupă de cât-va timp cu o lucrare colosală. El citesce sau recitesce toate dările de seamă ale şedinţelor parlamentare de la 1848 şi notează cu propria sa mână, într'un fel de repertoriu împărţit în materii, opiniunile principalilor bărbaţi politici din toate partidele asupra tuturor cestiunilor.

„Ori-ce alt suveran, dice diarul italian, ar fi încredinţat această lucrare unui secretar de confidenţă; însĕ regele Umbert a voit să împlinească însuşi această grea sarcină, pentru ca caracterul discuţiunilor celor mai însemnate din cei treideci de ani ai vieţei noastre parlamentare să se întipărească mai bine în spiritul seu."

* (Nihiliştii în armata rusă.) Diarului „Novoie Wremea" (Timpul nou) i se anuncie din Vladimir, că s'a arestat acolo o mulţime de soldaţi şi sub-oficeri, cari au participat la o conspiraţie nihilistă, avênd de scop a măcelărí pe toţi oficerii din regimentul de-acolo. Asemenea anunţă şi alte foi rusesci, că s'a descoperit şi în alte regimente o mulţime de militari nihilişti, cari au fost imediat arestaţi; între ei chiar un colonel comandant de regiment.

Numĕrul arestaţilor de adi cari sunt bănuiţi sau dovediţi de nihilisti, se urcă în toată Rusia peste 90,000 persoane, de ambe secse şi de toate vêrstele.

* (Postele din România) ne vin foarte neregulat. Astădi şi eri n'am primit foile de dincolo de Carpaţi.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Constantinopole, 30 Iulie n. Consiliul de ministri a primit modificaţiunile cerute de Anglia şi Francia în privirea Iradei egiptene, şi a hotărît, a restituí toate privilegiile, ce s'au fost conces Chedivului în anul 1873.

Bursa de Viena

din 30 Iulie n. 1879.

Metalicele 5°/₀	66 15
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68 15
Împrumutul de stat din 1860	126 65
Acţiuni de bancă	827 —
Acţiuni de credit	272 —
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 80
London	115 75
Galbin	5 46
Napoleon d'aur (poli)	9 22

Economic.

Făgăraş, 25 Iunie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.50—5.80.; grâu sĕcăreţ fl. 4.50—4.70; sĕcară fl. 3.—3.10; cucuruz fl. 3.20—3.30; ovĕs fl. 2.30—2.40; mălaiu fl. 9—9.50; Sămânţă de cânepă fl. ——; mazere fl. 4.50—5.; linte fl. 6—7.; fasole fl. 3.90—4; crumpene fl. g; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—76; sĕu brut fl. 36—40; sĕu de luminări fl. 58—- unsoare fl. 52—60; cânepă fl. 40—50; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 58—; fên fl.—.—; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de porc 40— cr. carne de berbece 28 cr. carne de viţel 38 cr. Têrgul de adi a fost bine cercetat; s'a adus spre vêndare deja şi grâu şi sĕcară din acest an. Aceste sûnt tare frumoase şi întrec cu cualitatea pe cele din anul trecut.

Budapesta, 26 Iulie n. Din sĕptĕmână în sĕptĕmână scad nădejdile despre resultatul secerişului. Adi am ajuns la punctul, a constata, că secerişul grânelor din acest an e mai mult slab. Dela resultatul recoltei cucuruzului şi al crumpenilor mai atêrnă constatarea, că acest an este el un an mănos sau rĕu. Resultatele îmblătitului de până acuma ne arată cuantităţi cu mult mai slabe, decât s'au asteptat. Timpul pentru seceriş şi îmblătit a fost în sĕptĕmâna trecută favorabil; şi plugăritul şi celelalte lucruri de câmp în aceasta sĕptĕmână au înaintat avênd numai o singură di de ploaie. Celalalt timp a fost tot frumos şi secetos cu o temperatură între + 14° şi 21° R. domnind în continuu vênturi de vest şi nord. Starea apelor e în continuu favorabilă. Articulele din această sĕptĕmână au trecut în têrg binişor manţinêndu-se la preţurile de mai înainte şi adecă:

Grâul 100,000 m. m cu fl. 10.65—11.60; sĕcara 3000 m. m. cu fl. 6.75—7; orzul 3000 m. m. cu fl. 5; ovĕsul cu fl. 5.20—5.80; cucuruzul la 20,000 m. m. cu fl. 5.20—6 50; făina a trecut în sĕptĕmâna espirită mai tare ca mai înainte transportându-se în toate părţile Europei în cuantităţi mari cu preţuri scumpe.

Păstăioasele au fost foarte bine cercetate vêndêndu-se: fasolea cu fl. 7.50—7.75; mazĕrea şi lintea cu fl. 8—12; mălaiul cu fl. 5—5.40; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8 per majă m.; lânile încă au trecut cu fl. 40—87 per 56 chilograme.

Porcii deşi în sĕptĕmâna trecută au fost în numĕr mare de 87,430 representaţi, totuşi au avut trecere cu preţuri bune. Din Ungaria au fost în têrg 4970, din România 1400 şi din Ardeal 990 de capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 42 fără, cu fl. 45—46 cu vas cu tot; slănina cu fl. 48; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gross* cu 28.25; *în consum* cu fl. 29—29.25, per 1000 litre $^0/_0$.

Peile de oaie din Bănat şi Ardeal cu fl. 120—130; peile de miel din Bănat şi Ardeal cu fl. 60—70; peile de capră, vacă, bou, n'au avut trecere de loc, precând cele de viţĕl au scădut în preţ cu 10 fl. v. a. la sută.

Îndreptare. In numĕrul ultim din eroare nu s'a adaus la varietatea „Scandalul cu crucea Elisabeta“ isvorul, din care a fost luată, adecă „Familia.“

Posta Redacţiunei.

Corespondenţele *de lângă Arad, de lângă Criş,* din comitalul *Timeş, din Sasca montană* nu sûnt apte spre publicare. *Popa Nicolae Fekete Negrutiu.* Numai ca inserat tacsabil.

Nr. 244—1879. 2—3

CONCURS.

La sunetul părintescului ordin al măritului consistoriu archidiecesan dto 5 Iuniu a. c. Nr. 1504 B. se escrie prin aceasta concurs pentru parochia de classa a III Bruiu, ppresbiteratul Nocrichiu-Cincu-mare cu terminul până la 15 August 1879 după care va urma şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) Venitul porţiunei canonice stătătoare din pămênt arătoriu şi de fênaţ din 8 jugere şi 1197 □°.

b) Dela 107 familii venitele stolare statorite de sinodul ppresbiteral, care împreună toate computate în bani dau o sumă de 401 fl. 4 cr. v. a. ca venit anual, lângă care locuinţa în odăile scoalei până la o altă rênduială.

Doritorii de-a ocupa această parochie, au a'şi asterne petiţiunile lor instruate în sensul statut. org. şi a dispoşiţiunilor provisorice din anul 1873 subscrisului până la terminul indicat.

Nocrichiu în 10 Iuliu 1879.

Oficiul ppresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Grigoriu Maier m/p.,
adm. prot.

Nr. 149 — 1879. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. română din comuna Bârsâu protopresbiteratul Gioagiului I, se deschide concurs cu termin până la 18 August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) Salariu anual de 200 fl. v. a.

b) Bani de cortel 25 fl. v. a.

c) Grădina de legumi lângă edificiul de scoală, şi două orgii lemne de încăldit.

Suplicile pentru ocuparea acestui post instruite în sensul §-lui 13 din stat. org. sûnt a se îndrepta la adresa subscrisului până la termiuul sus indicat.

Se mai cere ca concurenţii se fie versaţi şi în limba maghiară.

Hondol, 1 Iulie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial

Vasiliu Pipoş m. p.
protopresbiter.

Nr. 118. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr or. de classa a III din comuna Beşa, în protopresbiteratul Paloşului se escrie concurs până în 12 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu două încăperi şi superedificatele economice necesare.

2. Porţiunea canonică, arătură şi fênaţ, o viişoară, cimiteriul cu pomi din giurul bisericei, toate de 2 jugere 859° □.

3. Dela 79 familii cu fum câte o ferdelă veche de bucate în grăunţe, şi câte o ferdelă de ovĕs sau $^1/_2$ ferdelă alte bucate în preţu'i; dela 8 familii neorustici câte o ferdelă veche bucate în grăunţe.

4. Dela tineret o di de lucru (clacă).

5. Lemne pentru foc 6 orgii.

6. Stola îndatinată dela 57 de familii.

Doritorii de-a ocupa această parochie au a'şi adresa concursele instruite conform „statut. organic“ şi regulamentului sinodal din 1873 până la terminul sus arĕtat subscrisului.

Paloş 9 Iuliu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m/p,
adm. prot.

Nr. 82—1879. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Meşterhaza, protopresbiteratul Turdei superioare, se escrie concurs cu termin până la 1 August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual de 200 fl. solvend în 4 rate din repartiţiune;

2. Cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne pentru încăldit.

Doritorii de-a ocupa acest post au de-a substerne petiţiunile lor la oficiul protopresbiteral în Deda până la terminul sus indicat, în cari au de-a dovedí:

a) că au absolvat cel puţin 4 classe gimnasiale;

b) că au absolvat cursul clerical ori pedagogic;

c) că au depus esamenul de cualificaţiune.

Aceia, cari n'au depus esamenul de cualificaţiune au de-a documenta, că pe cariera de învĕţătoriu au funcţionat cel puţin 2 ani de dile.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turda-superioară în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Deda, 5 Iulie 1879.

Ioan Popescu m. p.
adm. prot.

Nr. 1939 B. 2—3

CONCURS.

Devenind în vacanţă un stipendiu de stat de 500 fl. pentru cualificaţiunea mai înaltă a clericilor din archidiecesa gr. or. a Transilvaniei la vre-o universitate, — pentru conferirea acestuia se escrie concurs cu termin până la 7 August st. v. a. c.

La acest stipendiu pot concurge numai clerici absoluţi din seminariul andreian, cari sûnt totodată absoluţi de gimnasiu cu esamen de maturitate.

Concurenţii au a substerne la consistoriul archidiecesan până la terminul arĕtat suplicile lor instruite cu atestatele scolare necesare, adecă: atestat de maturitate şi absolutoriu clerical, apoi cu atestat dela medic, că sûnt deplin sănătoşi şi în fine cu revers, că după absolvire vor întra în serviţiul bisericei noastre.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan.

Sibiiu în 7 Iuliu 1879.

Nr. 104. 3—3

CONCURS.

Pe basa părintescei hotărîri consistoriale dto 19 Decemvre 1878 Nr. 3164 B. pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Sofroniu Papiu din parochia gr. or. de classa a III Crihalma în protopresbiteratul Paloşului se escrie concurs până la 12 August a. c.

Cu acest post este împreunat venitul jumĕtate parte a unei parochii de classa a III în sumă de 445 fl.

Doritorii de-a concurge la acest post au a'şi adresa concursele instruite conform „statutului organic“ şi regulamentului provisoriu din 1873 până la terminul sus arĕtat subscrisului.

Paloş, 9 Iulie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.,
adm. prot.

Nr. 86. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia română gr. or. din Turda, în ppresbiteratul Turdei inferioare se escrie concurs cu terminul până la 5 August st. v, a. c.

Emolumentele sûnt:

Casă parochială; un jugĕr de curechişte; dela 120 de fumuri câte o ferdelă de păpuşoiu sfărmit de 16 cupe ferdela; pentru clacă câte 20 cr. v. a. şi stola epatrafirului usuată.

Cei ce doresc a ocupa acest post, au a'şi trimite concursele instruite în înţelesul „statutului organic“ şi al dispoşiţiunilor sinodale din anul 1873 la subscrisul până la terminul numit.

Agârbiciu 2 Iuliu 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m/p.,
protopresb. gr. or.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui, eventualmente două posturi de învĕţători la scoala capitală normală gr. or. din Sas-Sebeş, se deschide concurs cu terminul până în 15 August a. c. st. v

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 300 fl. v. a. eară după doi ani 350 fl v. a.

Doritorii de-a ocupa acest respective aceste posturi au a'şi adresa suplicele dlui protopresbiter Ioan Tipeiu în Sas-Sebeş, înstruite în sensul statutului organic, să fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale, să fie în stare a ţiné strana, şi să fie liber de miliţie.

Sas-Sebeş în 8 Iulie 1879.

3—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 289—1879. 2—3

EDICT.

Adam Correntis. născut din Fersala în Tesalia, fost mai pe urmă câtva timp speculant de bucate în Braşov, carele de mai multe luni de dile a părăsit cu necredinţă pre legiuita lui soţie Maria născută Emanuil Zlatco de aici din Braşov, vĕduva Anastase Constantinides, fără de a se scí locul ubicaţiunei lui, este prin aceasta citat, ca în termin de un an de dile să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul încaminat asupră'i de soţia sa

Braşov 10 Iuliu 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Braşovului I.

Nr. 263—1879. 2—3

EDICT.

Iuliu Ilie Păulescu, carele născut în Lugoş, comitatul Caraşului şi fost locuitoriu în comuna Turcheş din Săcele, comitatul Braşovului a părăsit cu necredinţă dela 15 Iuniu 1876 pre legiuita sa soţie Raveca, fiica lui Constantin Stoica din Satulung, tot în Săcele fără de a se scí locul ubicaţiunei lui este prin aceasta citat, ca în termin de un an şi o di să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupră'i de soţia sa.

Braşov, 27 Iuniu 1879.

Forul matrimonial greco-oriental al Braşovului I.

Fructificarea depunerilor.

La institutul subsemnat se primesc depuneri de capitale spre fructificare cu **5** $^1/_2\,^0/_0$, eară sub condiţiunea de-a se denuncia institutului ridicarea depunerei cu 6 luni mai înainte cu **6** $^0/_0$ interese.

Depunerile făcute până astădi cu **6** $^1/_2\,^0/_0$ se vor fructifica dela 1 Septemvrie 1879 încolo cu **6** $^0/_0$, cu esceptiunea acelora, a căror ridicare este până astădi denunciată, căci fructificarea acestora se continuă cu **6** $^1/_2\,^0/_0$ până la diua, în care espiră terminul insciinţat. Eară depunerile urmate până astădi cu **6** $^0/_0$ dela 1 Septemvrie 1879 în colo vor fi supuse condiţiunei de a se denuncia institutului ridicarea lor cu 6 luni înainte.

Sibiiu, 28 Iulie 1879.

„Albina“,
[34] 1—3 institut de credit şi de economii.

A eşit de sub tipariu şi se află la librăria:

I. E. Ţeran,

in Oraviţa.

	fl. cr.
Rosca, *Dora şi Floriu,* poemă	—.40
Vartic T, *Sultanul pâcălit,* poveste populară şi amusantă	—.30
Pomperi, *Doue inimi de femee,* novelă	—.30
Arbore fragment istoric, a moldo-românilor	—.30
Blaremberg, *România şi resbelul oriental sau Guvernanţii şi Guvernaţii*	1.50
Vartie Elena, *Doctorul casnic,* pentru viaţa îndelungată	—.30
Puiu, *Prescurtare din istoria rom.* urmată de tractate pentru învĕţămêntul primariu	—.35
Popea, *Biografia* archiepiscopului şi metropolitului A. de Şaguna	2.50
Cartea norocului sau Gura viitoriului care spune fiesce căruia ce are să i se întêmple	—.55
Fundescu, *Scarlat român,* orginal	1.20
Grandea, *Fulga român* orginal...	1.50
„Contesa Lambertini“ fiica Cardinalului autorele apare în toată sĕptămâna 1 făscioară cu ilustraţiuni a făscioara	—.35
Caterina, Cornaro cea mai frumoasă regină a Ciprului apare în broşură a	—.70
Episcopul Scribau, *Mărgăritare* sau colecţiune de cuvinte alese a celui între sânţi părintele I. Crisostom	2.50
Lauran, *Creştinul gr. cat.* deprins în legea sa	1.20
Budu, *Cuvêntări funebrale* şi ertăciuni	1.50
Orariu, (ciaslov) bogat cu litere . .	3.—
Aghiasmatariul sânţilor pentru preoţi gr. or., cu litere	2.50

[33] 2—3

Publicaţiune.

Espirând cu finea anului 1878 arênda pătrariului liber de crâşmărit în comunele Branului, în urma conclusului eforiei scoalei capitale dto 30 Iunie 1879, se face cunoscut că pătrariul liber, ca proprietate a susnumitei scoli se va vinde pe calea licitaţiunei publice pe un period de 3 ani, pe diua de 7 August st. n. a c. la 10 oare ante amiadi în localul scoalelor capitale din Bran; preţul strigărei este 500 fl. v. a. şi doritorii de a licita vor avé a depune un vadiu de 10$^0/_0$. Informaţiuni mai detalate se pot lua dela presidiul scolar.

Bran în 23 Iulie 1879.

Eforia scoalei capitale.

Ioan Moşoiu m. p.
[32] 2—3 paroch preşedinte.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 84. Sibiiu, Sâmbătă, 21 Iulie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 20 Iulie.

Scirea că monarchul nostru va avé o convenire la Gastein cu împĕratul Germaniei, se adeveresce şi de către foile germâne. Aceasta convenire va avé mai mult caracterul unui act de amiciţie, decât o însemnătate politică; dovadă, că atât principele Bismark cât şi contele Andrássy va lipsí dela Gastein.

Toate foile pestane se ocupă cu retragerea contelui Zichy. Organele oposiţionale reduc aceasta schimbare a incidentului la intervenţiunea împĕratului, care nu voesce a suferí corupţiunea în oficiu. Atitudinea şoadă care a observat-o Tisza în aceasta afacere se supune chiar şi de foile guvernamentale unei critici aspre.

O scire din Constantinopole vestesce, că trupe austro-ungare ar fi şi întrat deja în Novi-Bazar; în Viena aceasta scire se desminţesce în mod foarte hotărît. Nu este de presupus ḑice „Pester Lloyd," că dela trăgĕnarea de până acum să se fie luat o hotărîre pentru o acţiune grabnică, înainte de ce comisiunea austro-ungară-turcească nu 'şi-a împlinit chemarea sa. Aceasta comisiune se află încă în Seraievo şi pare că nu se simte trebuinţă a accelera activitatea ei."

Despre cestiunea evreească din România avem de astădată atâta a nota, că ḑiarul „Pressa" publică o provocare către Israeliţi, a se adresa îndată către cameră pentru dobândirea indigenatului. Provocarea aceasta întru atâta merită atenţiune, întru cât se vede, că speranţa Românilor, a deslega cestiunea Evreilor într'un mod favorabil câştigă tot mai mult în firmitate.

Sgomotele ivite mai ântâiu în presa engleze, că armata rusască nu va evacua peninsula balcanică până la terminul prescris, au dat ocasiune cabinetului vienez, să facă o întrebare amicală la Petersburg. Rĕspunsul la aceasta a fost asigurarea că la 4 August cel din urmă soldat rus va părăsí teritoriul turcesc. O altă depeşă ḑice, că secretariul de stat Giers ar fi rĕspuns la întrebarea lui Kalnoky, că evacuarea va fi terminată până la 3 August, dar obsevă tot de odată că va trebuí să întrebe din nou la ministeriul de resbel, dacă nu cumva s'au ivit niscare-va pedeci neaşteptate. Acest din urmă soldat rus, ḑice „Neue freie Presse", va mai crea multe greutăţi diplomaţiei europene. Cu ocasiunea interpelării adresate guvernului italian asupra politicei din afară, d. Cairoli, preşedintele consiliului, a declarat senatului că guvernul va esecuta strîns tratatele. D. Cairoli s'a pronunciat într'un mod foarte simpatic în favoarea Greciei şi a României. În privinţa României, el a ḑis că Italia va recunoasce independenţa sa îndată ce cestiunea Evreilor va fi regulată.

Din Ragusa se comunică, că, atât în Albania de nord cât şi din cea de sud, agitează o partidă pentru Italia şi a câştigat, mai ales între populaţiunea catolică, foarte mulţi partisani.

Cestiunea evreiască în România.

Ḑiarului „Timpul" i se scrie din Sadagura 14/26 Iulie 1879.

Domnule Redactor! Aflându-mĕ în Bucovina, cred de datoria mea de cetăţan român de-a vĕ transmite ací în traducţiune un articul însemnat al ḑiarului germân „Politische Fragmente" din 9/21 Iulie curent, carele este unul din organele cele mai considerabile ale partidului conservator în Austro-Ungaria, şi care articul cred că este chemat a da o nouă lumină pentru deslegarea cestiunei israelite atât de importante pentru noi, precum lesne vĕ veţi convinge din diferite pasagiuri importante ale acestui articul.

Eată articulul în cestiune, intitulat: *Despre cestiunea emancipărei Evreilor în România şi aiurea.*

„Se scie că marii diplomaţi împregiurul mesei verḑi, au dictat anul trecut în congresul european ce s'a ţinut în Berlin, între altele, şi emanciparea Evreilor în România şi în Serbia, şi au declarat anume prin art. 40*) al actei congresului că independenţa acestor două mici state depinde dela esecuţiunea acestei mĕsuri. Precum se înţelege de sine, această cestiune a şi fost ridicată de E. S. lordul Beaconsfield, carele mai înainte nu se numia altfel decât Beniamin Israeli. Se putea cetí în toate foile de-atunci, că acesta era singurul act de adevĕrată umanitate pe carele congresul dela Berlin 'l-a esecutat, căci ar fi fost, precum se pretindea, o ruşine pentru seculul al XIX, ca în două state europene, egalitatea cultelor religioase să nu fie încă un lucru tranşat. Subsemnăm din toată inima ultima frasă, admitem uşor că nu se prea simte o civilisaţiune, când diferenţa de credinţe este chemată a crea şi o diferenţă în traiul social. Trebue însĕ să ne gândim dintâiu: cine este de-a se emancipa şi sub care raporturi au a se împărtăşí toate drepturile cetăţenesci Evreilor români şi serbi? Şi dacă s'ar puté [illegible] lege despre un stat independent, că nişte mari puteri străine ar puté să'i prescrie legi pentru politica sa interioară, atunci ar fi trebuit ca diplomaţii dela Berlin să se gândească cel puţin, că ce fel de sectă religioasă este aceea pe care au admis-o sub imediata lor protecţiune. Dacă nobilul lord Beaconsfield împreună cu domnul Waddington ar fi călĕtorit prin Basarabia, şi ar fi învĕţat a cunoasce, cel ântâiu soiul foştilor sei coreligionari, care a călcat acolo, ear cel din urmă, diferenţa ce esistă între un evreu român şi un evreu francez, credem noi că ei s'ar fi păḑit atuncea, cel puţin domnul Waddington, de-a accepta art. 40 a tratatului dela Berlin. „Gazeta de Colonia" rostia acuma în urmă un mare adevĕr când scria: „Acel ce nu cunoasce Viena, Pesta, Galiţia şi România, acela nu cunoasce pe Evrei şi nu poate judeca nici asupra vătĕmărei, nici asupra folosului lor." Şi acesta e faptul. Anglia are la 24 milioane suflete, 39,000 Evrei, Francia la 36 milioane suflete, 49,000 Evrei pe când în România, cu toate că acolo Evreii nu sûnt emancipaţi, unde sûnt 4½ milioane suflete, locuesc 489,000 Evrei. De unde resultă că trebuie să le vie Evreilor mult mai bine acolo, de oare-ce, numai în ultimile două ḑecimi de ani toţi emigrează în România, cu toate că ei sûnt privaţi de libertăţile cetăţenesci cele posed în Francia sau Anglia. Dacă diplomaţii 'şi-ar fi făcut intrebarea, care este anume raţiunea pentru care Evreii se opresc mai mult în Europa resăriteană decât în cea apusană, şi de ce ei s'a espatriat dela libera Anglie şi dela republica Francia pentru a se ficsa mai ales în depărtatele, nesănătoase văi ale Dunărei, atuncia ei au înţeles îndată cât trebue să vie de greu guvernului român şi celui serbesc, de a se conforma [illegible] hotărîtul dictat al emancipaţiunei Evreilor, din partea puterilor europene. În Anglia, în Francia şi chiar şi in Germania, de aceea nu este pentru Evrei nici un traiu posibil, fiind că în aceste state, în contra poporului „celui vecînic neguţătoriu" stă dinainte, o populaţiune intelligentă o populaţiune care cunoasce greutăţile vieţei şi nu se lasă aşa de uşor nici a se spolia nici înşela. Este probat prin statistică că numĕrul Evreilor în Germania, Francia şi Anglia scade din ḑi în ḑi, pe când prin mijlocul imiţiunei el sporesce cu o progresiune în adevĕr înspăimêntătoare în Austro-Unga-

---

*) Din eroare în loc de art. 44 N. T.

FOIŢA.

Soran

sau

Împĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

I.

A fost odată un om sĕrac şi trăia numai din pescărit, şi pentru aceasta s'a dus la apă şi aruncà mrejea sa odată, şi de două ori şi nu prinse nimic, dar când o aruncà şi a treia oară, prinse un pesce cu flori de aur. Atunci pescariul ḑise către feciorul seu carele era cu el: „Petre! du pescele acasă, dar îl astrucă cu marama ca să nu'l vadă nime, că eu mai remân se cerc doară mai prind pesci aşa de frumoşi, cum n'am mai vĕḑut."

„Bine"! ḑise Petru „aşa voi face tată", şi plecà dar şi lui tare 'i-a plăcut pescele frumos, şi nu se putea răbda ca să nu ridice tot acuşi, acuşi mărama, şi să nu se uite la el.

Când era în cetate şi trecea tocmai pe lângă curţile împĕratului, Petru se mai uità la pescele frumos, şi Susana fata împĕratului şeḑênd la fereastră vĕḑù pescele frumos şi strigà: Petre! aşteaptă-mĕ, că am să'ţi spun ceva!" şi grăbì iute jos la Petru.

Petru se uità în sus la fată şi o aşteptà, eară fata împĕratului ajungênd la el îi ḑise! „Petre! dă'mi mie pescele cu flori de aur, că'ţi umplu căciula cu galbini!"

Ba, Susană ba! rĕspunse Petru, că 'mi-a ḑis tata, că nici să'l arĕt cuiva dar cum să'l vênd!"

Fata împĕratului îl rugà mult, ca să'i dee pescele, şi într'un târḑiu, Petru îl făgăduì, dacă ea va fi muierea lui.

Susana se uità în faţa lui Petru, şi vĕḑêndu'l fecior frumos, se învoì ca să fie muierea lui, şi luând pescele cu flori de aur fugì la tatăl seu, şi îi spuse toată tocmeala şi învoiala.

Împĕratul când auḑì, de mânios sărì ca ars, şi'i ḑise, că nici să viseze, că o mărită după fecior pescariu serac — şi a rĕmas supĕrat.

A doua ḑi Petru şi vine la împĕratul şi peţesce pe Susana, dar împĕratul cu cuget rĕu, ca să'l trămită pe unde se va prăpădí, îi ḑise: „Petre! am vrut să te prăpădesc, pentru că ai cutezat să peţesci fată de împĕrat, dar îţi dau viaţa, dacă 'mi aduci trei pene de păun, din căciula lui Soran, împĕratul corbilor!"

Petru când auḑì, şi trêcnì pentru că el nici n'a mai auḑit de acest împĕrat, dar respunse: „Voiu căuta, şi voiu aduce!" şi atunci cu mare jale se despărţì de Susana, şi făcêndu'şi opinci de fier, şi bĕţ de oţel, a plecat în lume!

II.

Şi a umblat Petru cale de trei ani şi ajungênd în împĕrăţia împĕratului Alb a întrebat: în cătrău e calea la împĕratul corbilor? Atunci împĕratul Alb auḑì de Petru, îl chiemà la sine şi îi ḑise: „Dacă mergi la împĕratul corbilor, spune'i că am fată mândră cum nu se mai află în lume, dar zace de boală, şi nici moare nici se scoală; întreabă'l de leac, că bun dar 'ţi-oi dăruí!"

Petru'i rĕspunse că va întreba. Şi a mai umblat cale de 3 ani şi ajungênd în împĕrăţia împĕratului Verde, a întrebat de calea la împĕratul corbilor? Împĕratul Verde încă auḑì de Petru, îl chiemà la sine şi îi ḑise: „Dacă mergi la împĕratul corbilor, spune'i că am ciurde de vaci pe liveḑi verḑi, la isvoare rĕci, dar vacile totuşi sûnt slabe; întreabă'l de leac, că bine te-oi dăruí!"

Petru'i rĕspunse că'l va întreba. Şi eară a mai umblat Petru cale de trei ani, ajunse în împĕrăţia împĕratului Roşu şi a întrebat de calea la împĕratul corbilor? Împĕratul Roşu auḑì de Petru, îl chiemà la sine şi îi ḑise: „Dacă mergi la împĕratul corbilor, spune'i că am un mĕr cu merele de aur, şi cu rod în ceriu, dar acum nu mai rodesce; tot scutur şi nu mai picà nici un mĕr; să'l întrebi de leac, eu frumos dar 'ţi-oi da!"

Petru'i rĕspunse că'l va întreba. Şi a călĕtorit Petru până a ajuns la capĕtul lumii, şi ací a aflat marea peste carea a trebuit să treacă, dar vĕḑênd că nu o poate trece a şeḑut pe ţerm şi s'a supĕrat.

Gurênd a auḑit un glas de fată mare, şi un cântec foarte frumos, şi ria şi de acolo în principatele Dunărene. Viena, de pildă, care în anul 1867 găzduia numai 39,000 Evrei, adecă aproape atâţia câţi se află astădi în Anglia întreagă, are după ultimul recensiment 105,000 de locuitori Evrei, adecă mai mult decât a patra parte a întregei sale populaţiuni; în ultimii dece ani numěrul locuitorilor Evrei s'a îndoit şi mai bine. Voim numai a constata aceasta pur şi simplu, şi înlăturăm cu cestiunea de-a sci dacă nu este un rěu când se concentrează un numěr aşa de mare de comercianţi într'un oraş, — căci Evreul muncesce fisicesce în fapt numai foarte arare ori — înlăturăm această cestiune fiind că compatrioţii nostri Evrei ar puté să ne dică că acela, căruia nu'i place Viena, fie el Evreu sau creştin, nu are decât a emigra. Dar tocmai această ultimă eventualitate comandă mare băgare de samă camerelor române în ceea ce privesce emanciparea Evreilor. În mari oraşe unde munca fisică este mai ales limitată, un mare numěr de comercianţi sau de individi care fug de muncă, nu poate avé un resultat aşa de rěu ca locurile unde populaţia în fapt trăiesce numai prin agricultură, şi unde nu se află nici comerciu nici industrie. Acolo devin Evreii o plagă socială a ţěrei, fiind că ei să slujesc atât de ignoranţa populaţiunei cât şi de puterea ei muncitoare şi astfel reduc în sclăvie pe ori-ce om de religiune, străină lor. Aceasta este însě casul în România, acolo nu esistă nici un comerciu afară de usurarul comerciu indigen al Evreilor chasidici*); populaţiunea trăesce esclusivamente cu agricultura, şi dacă o asemenea i s'ar lua de către Evrei ar trebuí în realitate să emigreze, precum se întêmplă atât de des la noi în Austria, în Galiţia, în Bucovina**). În ultima sa circulară, ministrul român de esterne dice cu drept cuvênt că guvernul român se teme ca nu cumva, în- [illegible] timp foarte scurt, tot pămentul să treacă către Evrei, şi să se nască din aceasta o revoluţiune socială, dacă toţi Evreii, imigraţi în România ar avé a fi emancipaţi; căci dacă odată Evreii se vor afla stăpâni ai pămentului, atunci şi toată ordinea socială se va ruina. Şi astfel şi este. Diplomaţilor, impregiurul mesei verdi, le este uşor de vorbit de asemenea lucruri; nu este vorba de pelea lor şi tot odată se măgulesc cu plăcerea în ori ce cas dubioasă de-a fi afumaţi cu tămâe de către alianţa Israelită. Cu totul alt-ceva e, când este vorba de o practică politică interioară a statelor atinse prin acest § 44; nu este vorba aici (adecă în politica practică) de un act de umanitate, ci din contră este vorba de-a nu lăsa pe populaţiune şi pe stat să comită o sinucidere. D-nii Beaconsfield şi Waddington nu ar avé decât să cerce a aduce o cuantitate proporţională de Evrei din România în Francia şi Anglia! Dacă Românii ar avé 4800 Evrei în loc de 480,000, şi aceasta ar fi justul procent dacă se pune în comparaţiune populaţiunea întreagă a Franciei şi Angliei cu numěrul Evreilor ce locuesc acolo, atunci nu ar fi avut Europa nevoe de-a se îngrigí de emancipaţiunea lor, căci Românii ar fi acordat-o deja de mult şi din propriul lor impuls. Este dar o mare înjustie de-a învinovăţí pe ambele state Dunărene că ele nu emancipează pe Evreii ce imigrează în massă; pentru aceste mici state, acest lucru nu ar însemna ceva mai puţin, decât că ar stringe singuri ştreangul pe carele diplomaţii europeni 'l-au trecut la gîtul lor, şî s'ar gîtuí. Aşa dară, fie-care gânditor imparţial poate da aprobarea sa numai întru cât comitele Andrássy cum se dice ar fi deşteptat pe guvernul român a lua numai în academică consideraţiune articolul 44 al tractatului dela Berlin. Ministrul de esterne Austriac este de sigur în această privire, judecătoriul cel mai competent, căci scie, din esperienţele propriei sale ţěri, unde se poate ajunge cu o prea mare toleranţă în această privire. *Poate va ajunge Austro-Ungaria încă odată la displăcuta posiţiune ca să trebuească să esecueze un act care să fie esenţialmente cu totul identic cu faptul neurmării de către Români al art. 44 al tractatului dela Berlin.*

---

*) *Chassidici*, secta ce se deosebesce de Evreii numiţi Germani. N. T.

**) Chiar în luna unde mě ocup cu traducerea acestui articol, aflu dela d nul baron M. unde sûnt găzduit, că în dilele aceste, trei sute de familii bucovinene au fost silite să emigreze acum din satul Cz. în Rusia, desfăcêndu-se cum au putut, de miserabila avere ce le-a mai rěmas. N. T.

---

căutând pe mare a vědut o fată, jumětate în sus fată jumětate în jos pesce, şi ea apropiindu-se de ţěrm, îl întrebà: „Dar unde mergi voinice?“

„Merg la împěratul corbilor“, rěspunse Petru, „că m'a tărmis socrul meu ca să'i aduc trei pene de păun din căciulă, dar eacă nu pot să trec marea!“

„Hei Petre“! îi dise fata de mare, „că norocos te-a mai născut mamăta, de ai sci tu, ce nu scii. Grea slujbă ai primit, şi pe grea cale ai pornit, dar eu te trec pe spate până în împěrăţia împěratului corbilor, dacă 'l-ai întreba şi despre mine, căci şi eu sum fată de împěrat, şi am fost mândră, cum n'a mai fost în lume, şi m'a peţit împěratul corbilor, dar tatăl meu nu s'a învoit şi pentrucă am fugit de acasă, m'a blăstěmat ca să fiu jumětate pesce aşa cum mě vedi!“

Petru îi făgăduí că va întreba şi despre ea, şi, atunci fata cântătoare pe mare, îl luà pe spate şi îl trecù marea.

(Va urma).

Apel,

către toţi domnii şi fraţii învěţători gr. or. din archidiecesă.

Domnilor şi fraţilor învěţători! Prea venerabilul consistoriu archidiecesan gr. or. din Sibiiu cu dto 7 Iunie 1879 nr. 1613 scol. 1879, a aflat de bine a schimba cursurile supletoare cu conferenţele învěţătoresci. Punctele cele 4 de desbatere cuprinse în cerculariul de sub nru sus citat, atâta sûnt de interesante, în cât, a nu participa cine-va la astfel de conferenţe ar însemna un indiferentism nedemn pentru chiemarea învěţătorească. Pedecele ivite până acum se věd delăturate, pentrucă:

a) diurnele le poate scoate fiecare învěţătoriu din comuna sa şi spesele de călětorie;

b) timpul s'a redus la 5 dile (din 10—15 August);

c) obiectele de desbatere, la aceste conferenţe se vor pune în un mod conservativ — conferenţial — parlamentar —;

d) locurile centrale de adunări, proporţionalmente ca şi până acum sûnt foarte potrivite;

e) cerculariul a eşit destul de timpuriu.

Prea bunii nostrii părinţi se îngrigesc de starea şi soartea noastră, de cultura şi perfecţionarea noastră în specie şi de binele comun în genere; apoi la atari ostenele şi sacrificii să le rěspundem cu nepăsare? să nu fie! La activitatea cea neobosită a S. S. archierei, a bravilor noştrii deputaţi sinodali şi dietali, se respundem cu indiferentism? să nu fie!

Cei mai slăbuţi să nu se descuragieze nici să se retragă, pentrucă din asemenea conversări şi desbateri pot culege şi învěţa mult.

Cei mai apţi cari şi înşişi ar fi în stare a conduce conferenţe, încă să nu se ruşineze a participa la astfel de conferenţe; ci toţi de toate să se pregătească a fi pe diua ficsată de 10 August la locul de adunare unde are plăcere a participa; ca să arětăm şi noi că trăim şi sûntem vii, şi încă, că ne înteresăm de causa scolară şi de soartea şi chiemarea nostră învěţătorească.

„*Tempora mutantur, et nos mutamur in illis.*“

Teodor Pop.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 25.

Şedinţa din 21 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Cogălniceanu Michail, Creţulescu Nicolae, Fălcoian Stefan, Fětu Dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşděu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian AugustTr., Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Ureche Vasile A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

Procesul verbal al şedinţei precedente se verifică.

D. Creţulescu, cerênd cuvêntul în cestiune personală, dice că ascultând discuţiunile petrecute în şedinţa de eri la care cu părere de reu n'a putut lua parte, se vede dator a declara, că în aceea ce privesce opiniunea comisiunei relativă la psaltirea lui Coressi, d-lui n'a împărtăşit opiniunile celor-alţi membrii, ci a fost, este şi va fi pentru ideea şi părerea espresă în consultaţiunea de la 18 Ianuarie.

La ordinea dilei fiind votarea în total a statutelor, d. Odobescu dă lectură proiectului discutat şi adoptat care se anecseaza.

D. Laurian cerênd cuvêntul asupra votului, dice că, după art. 27 din statutele societăţei academice spre a se puté vota modeficări la statute urmează mai ântâi că modificările să fie propuse de 5 membrii actuali. Deci crede că după aceasta prescripţiune, care este legea noastră, statutele ce se pun la vot astădi, trebue să capete 23 voturi *pentru*.

D. preşedinte esplică că partea primă a prescripţiunilor invocate de d. Laurian s'a îndeplinit: nu numai 5 membrii ci o mare maioritate a propus, a susţinut şi a votat statutele de faţă. Cât despre partea a doua, i se pare cestiune de înterpretare: dacă s'ar admite a se cere numěrul de 23 membrii aderenţi, şi dacă în momentul de faţă sûnt numai 22, oare nu trebue să numere adesiunile celor ce n'au putut vení? În aşa cas, d-lui comunică declaraţiunile d-lor Cipariu, Fontanin şi Maiorescu, (trămise de cei 2 dintâiu prin scrisori, eară de cel din urmă făcută alaltăeri aici în şedinţă) cari arată că aderă la statutele aceste.

D. Cogălnicean nu se unesce cu modul de întepretare al d. preşedinte, la nici un corp organisat votul nu se dă prin delegaţiune, prin scrisori sau prin depeşi; persoana ce nu este faţă nu se numěră şi nici poate vota. D-lui nu se unesce însě nici cu d. Laurian care cere ca pentru statute să se dea votul afirmativ de $^3/_4$; o asemenea înterpretare ar fi în adevěr judaică şi neadmisibilă; cel mult se poate cere la votare să fie faţă 23 de membrii eara validitatea votului o pronuncie majoritatea membrilor presenţi.

D. Fětu cere să se amâne votarea pentru o di, mult două, şi să se tipărească un esemplar de statute cu corecţiunile făcute spre a'l puté cunoasce mai bine; altfel declară că se va abţiné de la vot.

D. Sion dice că dacă e vorba de numěr, crede că trebue a se constata numěrul membrilor actuali ai academiei. D-lui crede că trebue a se numěra numai membrii ce a luat parte ca activi şi actuali în fosta societate academică, eară nu şi acei ce au fost numiţi de la început în comisiunea literară la 1867. Deci fiindcă între aceştia sûnt unii cari, nu numai că n'au venit vre-o dată măcar la societatea academică, dară chiar au declarat că nu primesc a fi membrii (precum anume şi în mai multe rênduri au declarat unii din ei) nu înţelege pentru ce pe acei membrii să'i numěrăm.

D. preşedinte observă că venirea d-lui N. Ionescu şi a P. S. S. P. Melchisedec ne scoate din ori-ce dificultate: discuţiunea numěrului nu poate avé loc, fiind de faţă 23 membrii.

D. Luarian, revenind la thesa sa susţine că academia fiind o continuitate a societăţei academice trebue în casul de faţă, să respecte statutele vechi · după acele, statutele de astădi trebue să aibă votul afirmativ şi aprobativ a 23 membrii. Altfel lucrarea nu o consideră ca legală. Dacă chiar cu ocasiunea de faţă s'a admis ca modificarea regulamentelor să nu se poată face cu mai puţin de $^2/_3$ din numěrul membrilor, apoi pentru modificarea statutelor nu trebue o garanţie mai mare?

D. Cogălniceanu replică că dacă s'ă admis numěrul de 23, crede că s'a făcut îndestulată condescenţă d-lui Laurian. Dacă admite theoria d-sale de a cere votul aprobativ acetui numěr deplin, este a tinde la distrugerea academiei şi la paralisarea ei pentru totde-auna. D-lui observă că legea cea nouă a abrogat ori-ce organisaţiune în statute anterioare. Fosta societate academică astădi nu mai are fiinţa legală. Statutele de astădi confirmă basa legei, pe care academia trebue să meargă înainte. Conchide a dice că crede cestiunea de elucidată şi cere a se închide discuţiunea.

D. preşedinte voind a consulta adunarea despre închiderea discuţiunei d. Laurian cere a vorbí în contra, d-lui aduce aminte că obiecţiunile de astadi ale d-lui Cogălnicean s'au mai produs în sinul acesei adunări, cu toate aceste adevěrul nu s'a putut rěsturnă. D-lui susţine că academia nu este de cât o continuitate a societăţei academice şi în puterea drepturilor vechi membrii de astădi funcţionează. Prin urmare, după statutele vechi, trebue să se voteze cele nouě: votarea nu ar avé nici o validitate dacă aceasta n'ar obţiné 23 voturi.

D. Haşděu cere închiderea discuţiunei, de vreme ce chiar de s'ar admite autoritatea statutelor vechi, şi tot încă ele cer $^3/_4$ voturi în genere, eară nu voturi afirmative; însuşi d. Laurian în proiectul de dicţionar la cuvêntul vot ne spune că trebue „să numěrăm voturile *pentru* şi voturile *contra.*“

D. Ionescu cere ca să se pună la vot resoluţiunea înterpretativă a prescripţiunilor relative de d. Laurian.

Se pune la vot înterpretarea art. 27 din vechile statute după înţelesul dat de d. Laurian şi maioritatea se pronuncie contra.

Se cere votarea după apel nominal. Să procede ast-fel: 21 membrii rěspund cu *pentru*; 2 membrii se abţin.

Şedinţa se ridică la $11^1/_2$ oare.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Postal). La direcţiunea postală din Sibiiu sûnt de ocupat următoarele posturi şi adecă:

a) un post de oficial prelângă o cauţiune de 300 fl. salariu anual de 600 fl. şi bani de cuartir 100 fl.;

b) eventual un post de practicant cu adiut anual de 300 fl. v. a.;

c) postul de conductor prelângă o cauţiune de 100 fl. v. a. salariu anual 400 fl. şi pauşale de călĕtorie 300 fl. v. a. şi

d) eventual postul unui servitoriu cu salariu anual de 200 fl. v. a. şi 60 fl. pentru îmbrăcăminte.

Doritorii de-a ocupa unul dintre aceste posturi au a'şi adresa în termin de 3 sĕptĕmâni suplicele lor la direcţiunea postală din Sibiiu.

* (Zulii în Londra.) În ḑilele din urmă, s'a făcut la Londra, în sala St. James Hall, Regent-Street, o ecsibiţiune de Zuli, aduşi cu mari cheltueli din ţara lor de către d. Farini, acela, care a adus la Paris în grădina de aclimatisaţie, pe Laponi.

Spectacolul acesta interesază foarte mult pe Englezi, sala e plină fără încetare la toate representaţiile. Banda se compune din 7 inşi: Dogoudo, şeful ei, Pamon, Oseker, Kikon, Magubi şi Nisan. Sûnt, negreşit nişte Zuli amici, dar pe cari 'i-a adus cu oare-care greutăţi după ce 'i-a înduplecat să părăsească ţara lor. Marea mai cu samă le a făcut o mare groază în timpul trecerei. Sosiţi în Anglia însĕ au redevenit voioşi şi par cu toţii fericiţi că au făcut acest voiaj. Ei sûnt oameni foarte frumoşi, sdraveni şi al căror chip, departe de-a se apropia de popoarele centrale ale Africei, are oare-care asemĕnare cu chipul Egiptenilor; privirea lor e vioaie, fisionomia mişcătoare şi arăt foarte deştepţi.

Ei au conservat la teatru costumul lor naţional, afară numai că port o chiulotă, concesiune făcută publicului englez; restul costumului se compune din pene, juvaeruri elementare şi obiecte pline cu medicamente preservative de boale, care fac o mulţime de pete pe pelea lor neagră de tot.

Prima representaţie a fost pentru societatea de antropologie, pentru deputaţii parlamentului, câţi-va lorzi, între cari ducele de Vellington şi mulţime de ladi. Ei esecutară cu mare dibacie neşte lupte de adresă cu ciomage, simulaţiuni de combateri, cânturi şi danţuri de rĕsboiu, dar esercitiul care a făcut cea mai vie impresiune e acela al săgeţilor.

Într'un chip, preparat dinainte, la o distanţă de 20—30 metrii, ei aruncară săgeţile lor cu o acurateţă remarcabilă, aproape de necreḑut, ceea ce făcù să înţeleagă publicul englez cât devine de îngrozitoare această armă în mânile lor, deşí primitivă.

În resumat, impresiunea ce resultă în Anglia din această esibiţiune a rasei zulă, este că poporul acesta se arată susceptibil de-a fi civilisat repede şi nici de cum cu violenţă. „St.“

* (Regulamentul scolar în Rusia.) Eată care sunt regulele la care sunt supuşi la Petersburg elevii din gimnasiile, progimnasiile şi scoalele profesionale.

1. Scolarii trebue să poarte uniformă; aceste uniforme trebue să fie închise de sus pănă jos.

2. Elevul să poarte sacul lor când merg la scoală şi când se întorc.

3. Scolarii trebue să aibă o bună purtare pe drum.

4. Scolarii se vor oprí şi vor saluta când va trece M. S. Impĕratul sau membrii din familia imperială.

Ei vor saluta pe toţi înalţii demnitari ai statului şi ai bisericei şi toţi membrii corpului profesoral.

5. Întrarea balurilor mascate, a cluburilor, a birturilor, a cafenelelor, a salelor de biliarde, este interḑisă scolarilor.

Le este asemenea interḑis de-a merge la grădinile publice, afară de grădina zoologiei, unde pot şedé până la 10 oare sara.

E interḑis, de-a merge la teatre unde se joacă piese, cari nu sûnt cu totul morale.

E interḑis scolarilor de-a fuma de-abia ţigări, de-a purta bastoane, biciu etc.

8. Fie-care scolar trebue să aibă cu sine biletul seu de ligitimare.

*(Canalul de Panama). Străpungerea istmului de Panama se va face de-o societate care ficsează capitalul ei la 400 milioane, representat prin 800,000 acţiuni, din care 10,000 reservate societăţii civile a concesionarilor primitivi, cari aduc concesiunea şi studiile lor. 790,000 acţiuni rĕmân pentru subscripţiunea publică, care va avé loc la 7—8 August viitor. Nu se prevede ca acest capital de 395 milioane să fie de ajuns pentru deplina esecutare a lucrărilor şi se crede că vor mai trebuí încă 200 milioane, ce se vor obţiné mai târḑiu prin o emisiune de obligaţiuni. Astfel, societatea va puté dispune de 600,000,000 lei, ca să'şi sĕvêrşască opera gigantică al cărei apostol este d. Ferdinand de Lesseps.

* (Zidul chinezesc). Mulţi vor fi auḑit câte ceva despre zidul colosal chinezesc, dar prea puţini vor fi, cari să cunoască toate amĕnuntele acestui colosal zid. Tocmai acuma a cercetat acest zid un inginer american, care construesce un drum ferat în China. Acest inginer ne dă următoarea descriere. Zidul este de 360 miluri germâne de lung, 18 urme de înalt şi de-asupra 15 urme de lat. Fundamentul este tot de granit solid şi ceealaltă parte de cărămidă tare. În distanţă intermediară de 200 până la 300 de paşi se află turnuri tari de câte 25—30 de urme de înalte şi 24 de urme în cuadrat. De-asupra pe zid se află de amêndouĕ părţile parapeturi aşa, încât apĕrătorii pot să meargă dela un turn la altul fără de a'l puté vedé dujmanul. Zidul e făcut fără consideraţiune la teren preste munţi, văi şi şesuri, de multe ori preste prăpăstii de 1000 de urme adênci. Păraiele şi riurile mai mici sûnt acoperite cu poduri. Ape mari au pe amêndouĕ ţĕrmurile turnuri tari. Zidul 'l-au clădit Chinezii cam pe la 200 de ani înainte de era creştină în contra incursiunilor tătăresci. Timpul cât s'a recerut pentru această operă colosală, precum şi spesele câte s'au făcut cu această grandioasă operă architectonică nu se poate calcula. Nu mai încape nici o îndoială, că la ridicarea acestui imposant zid au lucrat milioane de oameni, tocmai atâţia, câţi au lucrat la construirea piramidelor în Egipet.

* (Platina). Acest metal, descoperit abia în 1735 de Don Antonio de Ulloa, a fost cunoscut mult timp sub numele de aur alb. El a luat numirea dela cuvêntul spaniol plata, argint. Dela acest timp s'a găsit platina mai în toate terenele aurifere ale Americei de miaḑă noapte, unde se găsesce în boabe mici, ca în minele de argint dela Guadalcanal di Spania. În timpul mai nou s'a semnalat presenţa platinei în năsipurile aurifere ale Rinului.

Coloarea platinei ţine calea de mijloc între albul plumbului şi acela al argintului; acest metal e moale şi foarte flecsibil. Platina este cel mai greu metal. Între proprietăţile ei putem anunţa resistenţa ei celui mai violent foc fără să se topească şi nu se poate ataca prin accide: împregiurare foarte precioasă căci din acest metal se fac mai toate instrumentele de chemie. Abia însĕ în anul 1822, când s'a decoperit platina şi în Urali, a presentat esploataţia acestui metal oare care importanţă. Rusia a început să bată monede de platina; s'a încercat a se face bijuterii de platină; s'a făcut lanţuri de ciasornice. etc. Luciul puţin intensiv şi greutatea prea mare a acestui metal a împedecat servirea cu aceste obiecte de lucs. În stare osidată acest metal se întrebuinţează ca podoabă la porţelane, dându'i un luciu metalic înalterabil care are aparenţa argintului; din causa înalterabilităţei luciului platinei ea se întrebuinţează la oglinḑile telescopice resistând foarte bine influenţelor meteorologice. S'a încercat cusucses a înlocuí cositoriul cu platina pentru sporirea vaselor.

Acest metal ar fi foarte folositor în multe casuri, dacă ar fi mai eftin; de şi nu este rar totuşi în comercin 'şi-a păstrat valoarea; este chiar mai scump decât aurul. Causa scumpetei o putem atribuí greutăţei de-a se curăţí, căci platina nu se găsesce de tot curată. Aḑi când s'a găsit mijlocul curăţăniei prin umezeală valoarea platinei a căḑut în Rusia de la 30 fl. la 16 fl. 30 grame. Platina din America e mai curată şi mai căutată.

Estragerea platinei are în Rusia o importanţă prea mare. Minele au produs în timp de nouĕ ani, dela 1827—1836 chilograme 14,116; din care s'au întrebuinţat 160 chilograme la baterea banilor, bătêndu-se ruble în valoare de 8,186,620. Fără a esagera putem calcula la douĕ milioane franci venitul anual al Rusiei în urma platinei. În America comerciul platinei fiind liber nu avem nici un document ca să putem calcula chilogramele ce se estrag; ori cum ar fi, putem ḑice că cuantitatea platinei produsă de America e îndoită acelei produse de Rusia.

*(Oalele de pământ). Se vênd pentru mai multe trebuinţe vase de pământ ars rĕu smălţuite. Smalţul (emailul) acelor vase conţine plumb. Dacă pământul (lutul) a fost bine copt, adecă dacă cuptoriul a fost îndestul încălḑit, atunci plumbul fiind prefăcut în sticlă, este nevĕtămător sănătăţii. Dar dacă oalele n'au fost bine arse, atunci plumbul din smalţ se topesce lesne în beuturile şi bucatele ce se păstrează în acele oale şi le otrăvesce. Mai ales vinul, oţetul, borşul, lapte acru, varḑa acră, crastaveţi muraţi, şi alte beuturi şi mâncări acre, topesc plumbul din smalţul acelor oale de pământ şi oamenii cari se folosesc de dênsele se îmbolnăvesc de nisce boale dureroase. De-aceea înainte de-a se întrebuinţa o oală de pământ smălţuită, caută să se fiarbă într'ênsa oţĕt tare în timp de douĕ oare, după rĕcire să se lapede acel oţĕt, să se spele oala, să se toarne într'ênsa alt oţĕt curat şi să fiarbă din nou 2 oare, apoi să se verse şi acest oţĕt şi să se spele oala din nou. Atunci ea este curată şi se poate întrebuinţa fără primejdie.

*(Filocsera cafelei). Sûntem ameninţaţi de-a nu mai avé cafea! Acest product delicios va dispăré de pe mesele noastre, dacă această insectă va continua devastarea sa.

S'a descoperit de curênd, la Ceylon, o ciupearcă veninoasă care se coläceşte de rădĕcina acestei preţioase plante (cafelei), şi'i suge tot sucul. Planta se vestejesce, se uscă, apoi moare. Astfel de parasite s'au observat şi la Moka şi la Martinica.

Fericire că un învĕţat a aflat mijlocul de a respinge acest flagel prin mijlocul întroducerei de pucioasă la rădĕcina plantei.

Fi-va ciupearca mai tare decât sciinţa? Ferească D-ḑeu! căci apoi adio frumoaserr vise ce produc această licoare divină, după cum se esprimă Aristote.

* (Pleve şi Sêrbii). Ḑiarul „Golos“ aduce următoarea scire de interes pentru Sêrbia: O deputaţiune de ţĕrani sêrbi adresă o jalbă către delegatul rus din comisiunea de delimitare, colonelul Pleve. Acesta le rĕspunse, că Sêrbii n'au decât să aleagă pe prinţul Alexandru de Battenberg ca domn, şi Rusia le va împliní toate dorinţele.

* (Ântâia universitate din Siberia) se va deschide ḑilele aceste la Tomsc, după cum face cunoscut aceasta un decret al ministeriului cultelor din Pettersburg. Deschiderea se va face cu mare solemnitate, asteptându-se sosirea marelui duce moştenitor.

Această universitate va fi cea mai frecuentată, căci în ultimii trei ani bunul guvern rusesc a trimis în Siberia peste 20,000 studenţi din toate gradele începênd de la vêrsta de 12 ani în sus.

* (Cosciugul principelui Louis Napoleon), poartă inscripţiunea următoare: „*Napoleon, Eugène, Louis Jean Ioseph, Prince Imperial. Né à Paris, 16 Mars 1856. Tué par l'ennemie, en Zululand (Afrique Australe), le 1 Iuniu 1879. Déposé dans l'église catholique de Sainte Marie de Chislehurst le 12 Juillet 1879. R. I. P.*“ „Times“ publică tecstul inscripţiunilor de pe cununile ce erau depuse pe cosciugul prinţului. Regina scrise: „*Souvenir de vive affection, d'estîme et de profonds regrets de la part de Victoria Reg.*“ Princesa de Wales în limba anglesă: *A token of affection and regand for him, who lived the most spotless of lives and died a soldier's death, fighting for our cause in Zululand.*“ (Un semn de afecţiune şi de stimă pentru el, care a dus viaţa cea mai nepĕtată şi a avut moartea unui soldat, pre când se lupta pentru causa noastră în ţara Zulilor.)

Bursa de Viena

din 1 August n. 1879.

Metalicele 5°/₀	67 50
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68 40
Împrumutul de stat din 1860	126 —
Acţiuni de bancă	826 —
Acţiuni de credit	272 25
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 75
London	115 75
Galbin	5 46
Napoleon d'aur (poli)	9 22

Economic.

Sibiiu, 29 Iulie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.30—6.10; Grâu sĕcăreţ, fl. 4.40—5.—; Sĕcară fl. 2.80—3.20; Orz fl. 3.10—3.50; Ovĕs fl. 1.90—2.30 Cucuruz fl. 2.90—3.30; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl 1.80—2.; Semênţă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—; Luminări de sĕu 50 chilo fl. —.—28; Sĕpun fl. 20—.—; Fên 50 chilo fl. 0.50—0.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 32—34, Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de viţel 35—40 cr. carne de porc 36—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 12 August şi 15 Septemvre imob. lui Petru Grama în Zoroph áz; în 16 Septemvre imob. lui Moise Farkas în Măgheruş (judec. cerc. Reghen); în 11 Septemvre şi 11 Octomvrie imob. lui Mihail şi Stefan Peljános în Lisneu; în 13 Septetemvre şi 15 Octomvrie imob lui Aldcsandru Imre în Angyalos (jud. cerc. Sângiors); în 2 August imob. lui Iosif Szele şi soţiei sale în Diosseg (jud. cerc. Székelyhid); în 30 August şi 30 Septemvre imob. lui Vincenz Tompa în Macşa; în 4 Septemvre şi 4 Octomvre imob. d-nei Gavrilă Daucs în Criş trib. K. Vásárhely); în 23 August pretensiunile active ale masei concursuale a lui Carol Rössler în Sibiiu (trib.); în 9 Septemvre şi 9 Octomvre imob. Mariei Zinn în Arupatak-Elöpatak; în 12 Septemvre şi 14 Octomvre imob. lui Mihail Kis în Egerpatak (judec. cerc. Sângiors); în 8 August imob. lui Iosif Marschall în Sibiiu (trib.); în 7 August imob. lui George şi Maria Lienerth în Roşia (trib. Sibiiu); în 30 Iulie imob. lui Pavel Mihaly în Macşa (trib. Murĕş Oşorheiu); în 28 August imob. rĕmasului după George Banyay în Cluj (trib.); în 11 August imob. Mariei Fabriţius în Sibiiu (trib.); în 11 August imob. lui Ioan Bêrsan în Braşov (trib.).

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de învĕțătoriu la scoala gr. or. împreunată cu greco-catolicii din comuna Hepria se escrie concurs până la 19 August 1879 st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu 200 fl. v. a. din care 20 fl. v. a. se vor numĕra îndată la începutul anului scolar, eară restul în patru rate egale până la finea anului scolar.

2. Cortel liber în zidirea scoalei și lemne de foc; și

3. Grădina de pomărit de asemenea se lăsă în folosința învĕțătoriului.

Doritorii de ambele confesiuni îndreptățite ce doresc se îmbrățișeze acest post au să'și înainteze cererile lor înzestrate cu documintele prescrise de statutul organic și legile scolare senatului scolariu locul per Alba-Iulia la O. Herepe până la prenotatul termin.

O. Herepe în 15/27 Iulie 1879.

1—3 *Senatul scolar local.*

Nr. 82—1879. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Meșterhaza, protopresbiteratul Turdei superioare, se escrie concurs cu termin până la 1 August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual de 200 fl. solvend în 4 rate din repartițiune;

2. Cuartir liber în edificiul scoalei și lemne pentru încălḑit.

Doritorii de-a ocupa acest post au de-a substerne petițiunile lor la oficiul protopresbiteral în Deda până la terminul sus indicat, în cari au de-a dovedí:

a) că au absolvat cel puțin 4 classe gimnasiale;

b) că au absolvat cursul clerical ori pedagogic;

c) că au depus esamenul de cualificațiune.

Aceia, cari n'au depus esamenul de cualificațiune au de-a documenta, că pe cariera de învĕțătoriu au funcționat cel puțin 2 ani de ḑile.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turda-superioară în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Deda, 5 Iulie 1879.

Ioan Popescu m. p.
adm. prot.

Nr. 45. 3—3

CONCURS.

La scoala normală gr. or. din Orĕștie sûnt trei posturi învĕțătoresci cu următoarele emolumente de conferit:

1. Un post de director cu salariu anual de 450 fl. cuartir frumos pentru o familie în edificiul scoalei, grădină de legumi și un loc arătoriu.

2. Un post de învĕțătoriu cu 300 fl. și un loc arătoriu.

3. Alt post cu 250 fl. și cuartir în edificiul scoalei; fie-cărui învĕțătoriu se dau încă 4 stângini de lemne din care are să încălḑască și scoala.

Dacă vre-unul dintre învĕțători va fi în stare a conduce corul bisericesc deja înființat, i se asigură o remunerațiune anuală de 50 fl.

Didactrul dela scolarii esterni se va împărțí în două părți, din care o jumĕtate va incurge în cassa bisericei, eară ceealaltă se va împărțí egal între toți trei învĕțătorii.

Unul sau doi dintre învĕțători pot fi aplicați și la scoala de meserii din loc, de unde ear vor primí un salariu de vre-o 180 fl.

Salarele se solvesc regulat în rate lunare decursive din cassa bisericei.

Dela concurenți, cari de-ocamdată se primesc pe doi ani de probă și numai după aceea pot fi definitiv așeḑați se recere, ca

1. Directorul să fie pedagog și gimnasist absolut cu esamen de maturitate și să aibă un servit de cel puțin 2 ani;

2. Ceialalți doi învĕțători se fi absolvat cel puțin 6 classe gimnasiale și pedagogia și să poseadă testimoniu de cualificațiune; se înțelege, că cântăreții și cei cu classe mai multe vor avé preferență.

Suplicele în acest mod instruate sûnt de-a se substerne până la 5 August st. v. la oficiul ppresbiteral gr. or. în Orăștie; alegerea va fi în 12 August st v.

Orăștie la 8 Iuliu 1879.

Comitetul parochial concernent în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Nr. 118. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de classa a III din comuna Beșa, în protopresbiteratul Paloșului se escrie concurs până în 12 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casa parochială cu două încăperi și superedificatele economice necesare.

2. Porțiunea canonică, arătură și fênaț, o viișoară, cimiteriul cu pomi din giurul bisericei, toate de 2 jugere 859° □.

3. Dela 79 familii cu fum câte o ferdelă veche de bucate în grăunțe, și câte o ferdelă de ovĕs sau ½ ferdelă alte bucate în prețu'i; dela 8 familii neorustici câte o ferdelă veche bucate în grăunțe.

4. Dela tineret o ḑi de lucru (clacă).

5. Lemne pentru foc 6 orgii.

6. Stola îndatinată dela 57 de familii.

Doritorii de-a ocupa această parochie au a'și adresa concursele instruite conform „statut. organic“ și regulamentului sinodal din 1873 până la terminul sus arĕtat subscrisului.

Paloș 9 Iuliu 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m/p,
adm. prot.

Nr. 149 — 1879. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. română din comuna Bârsâu protopresbiteratul Gioagiului I, se deschide concurs cu termin până la 18 August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) Salariu anual de 200 fl. v. a.

b) Bani de cortel 25 fl. v. a.

c) Grădina de legumi lângă edificiul de scoală, și două orgii lemne de încălḑit.

Suplicile pentru ocuparea acestui post instruite în sensul §-lui 13 din stat. org. sûnt a se îndrepta la adresa subscrisului până la termiuul sus indicat.

Se mai cere ca concurenții se fie versați și în limba maghiară.

Hondol, 1 Iulie 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Vasiliu Pipoș m. p.
protopresbiter.

Nr. 1939 B. 3—3

CONCURS.

Devenind în vacanță un stipendiu de stat de 500 fl. pentru cualificațiunea mai înaltă a clericilor din archidiecesa gr. or. a Transilvaniei la vre-o universitate, — pentru conferirea acestuia se escrie concurs cu termin până la 7 August st. v. a. c.

La acest stipendiu pot concurge numai clerici absoluți din seminariul andreian, cari sûnt totodată absoluți de gimnasiu cu esamen de maturitate.

Concurenții au a substerne la consistoriul archidiecesan până la terminul arĕtat suplicile lor instruite cu atestatele scolare necesare, adecă: atestat de maturitate și absolutoriu clerical, apoi cu atestat dela medic, că sûnt deplin sănătoși și în fine cu revers, că după absolvire vor întra în servițiul bisericei noastre.

Din ședința consistoriului archidiecesan.

Sibiiu în 7 Iuliu 1879.

Nr. 263—1879. 3—3

EDICT.

Iuliu Ilie Păulescu, carele născut în Lugoș, comitatul Carașului și fost locuitoriu în comuna Turcheș din Săcele, comitatul Brașovului a părăsit cu necredință dela 15 Iuniu 1876 pre legiuita sa soție Raveca, fiica lui Constantin Stoica din Satulung, tot în Săcele fără de a se scí locul ubicațiunei lui este prin aceasta citat, ca în termin de un an și o ḑi să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat asupră'i de soția sa.

Brașov, 27 Iuniu 1879.

Forul matrimonial greco-oriental al Brașovului I.

Nr. 289—1879. 3—3

EDICT.

Adam Correntis născut din Fersala în Tesalia, fost mai pe urmă câtva timp speculant de bucate în Brașov, carele de mai multe luni de ḑile a părăsit cu necredință pre legiuita lui soție Maria născută Emanuil Zlatco de aici din Brașov, vĕduva Anastase Constantinides, fără de a se scí locul ubicațiunei lui, este prin aceasta citat, ca în termin de un an de ḑile să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența lui se va pertracta și decide procesul încaminat asupră'i de soția sa

Brașov 10 Iulie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Brașovului I.

Publicațiune.

Espirând cu finea anului 1878 arênda pătrariului liber de crâșmărit în comunele Branului, în urma conclusului eforiei scoalei capitale dto 30 Iunie 1879, se face cunoscut că pătrariul liber, ca proprietate a susnumitei scoli se va vinde pe calea licitațiunei publice pe un period de 3 ani, pe ḑiua de 7 August st. n. a c. la 10 oare ante amiaḑi în localul scoalelor capitale din Bran; prețul strigărei este 500 fl. v. a. și doritorii de a licita vor avé a depune un vadiu de 10%. Informațiuni mai detalate se pot lua dela presidiul scolar.

Bran în 23 Iulie 1879.

Eforia scoalei capitale.

Ioan Moșoiu m. p.
[32] 3—3 paroch președinte.

„Albina“,

institut de credit și de economii în Sibiiu

acoardă împrumuturi cu interese scăḑute pe lângă amanetare de hârtii de valoare unguresci, austriace, și de România; pe lângă amanetare de aur și argint cum și de scrisuri fonciare (Pfandbriefe) ale institutelor ipotecare;

escomptează hârtii de valoare și cuponi espirați sau cari espiră cel mult după 6 luni;

primesce afaceri de încassări, comisiuni pentru cumpĕrare și vênḑare de hârtii de stat și de alte efecte cum și alte comisiuni de bancă pe lângă coperire.

Sibiiu, 21 Iulie 1879.

[31] 2—3 **Direcțiunea.**

A eșit de sub tipariu și se află la librăria:

I. E. Țeran,
in Oravița.

	fl. cr.
Rosca, *Dora și Floriu*, poemă	—.40
Vartic T, *Sultanul păcălit*, poveste populară și amusantă	—.30
Pomperi, *Doue inimi de femee*, novelă	—.30
Arbore fragment istoric, a moldo-românilor	—.30
Blaremberg, *România și resbelul oriental sau Guvernanții și Guvernații*	1.50
Vartie Elena, *Doctorul casnic*, pentru viața îndelungată	—.30
Puiu, *Prescurtare din istoria rom.* urmată de tractate pentru învĕțămêntul primariu	—.35
Popea, *Biografia* archiepiscopului și metropolitului A. de Șaguna	2.50
Cartea norocului sau Gura viitoriului care spune fiesce căruia ce are să i se întêmple	—.55
Fundescu, *Scarlat român*, orginal	1.20
Grandea, *Fulga român* orginal...	1.50
„Contesa Lambertini“ fiica Cardinalului autorele apare în toată sĕptămâna 1 făscioară cu ilustrațiuni a făscioara	—.35
Caterina, Cornaro cea mai frumoasă regină a Ciprului apare în broșură a	—.70
Episcopul Scribau, *Mărgăritare* sau colecțiune de cuvinte alese a celui întru sânți părintele I. Crisostom	2.50
Lauran, *Creștinul gr. cat.* deprins în legea sa	1.20
Budu, *Cuvêntări funebrale* și ertăciuni	1.50
Orariu, (ciaslov) bogat cu litere . .	3.—
Aghiasmatariul sânților pentru preoți gr. or., cu litere	2.50

[33] 3—3

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

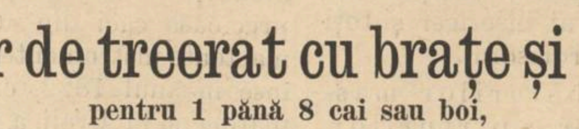

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 31

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 85. Sibiiu, Marţi, 24 Iulie v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Iulie.

În diaristica oposiţională maghiară s'a mai domolit afacerea Zichy-Ferraris. Scirea adusă de „Pol. Corr" că Maj. Sa a primit demisiunea contelui Zichy este reprodusă de toate foile din Budapesta, ceea ce însemnează că nu va fi desminţită. Cele oposiţionale se scândălesc de împregiurarea, că postul contelui, devenit vacant, are să rĕmână de-ocamdată neocupat. Se tem, se vede, că contele Zichy va fi mai târḑiu denumit de nou în postul din care a demisionat.

Mai mult înteres decât afacerea aceasta stêrnesce alarma ce se dă în Budapesta, din partea oposiţiunei, ajunului de mari eveneminte, care au a se începe în luna lui August. Evenemintele au a se încopcia de ocupaţiunea Novibazarului. Oficioasele, ce e drept, ne înfăţişază ocupaţiunea de tot nevinovată. Este vorba de o tocmeală între generalii austriaci şi turcesci despre modul cum să se aşeḑe trupele de ocupaţiune, de oare ce în localităţile Vălei Limului nu sûnt casarme. Oposiţiunea însĕ esamineează politica rusască mai din urmă şi află că Rusia, în anii din urmă, a raportat mari succese şi se află în tari posiţiuni, de unde poate opera în orientul Europei şi cu mai mult noroc. Pentru-că, ḑice oposiţiunea, Austro-Ungaria cu Bosnia şi mai târḑiu cu Novibazarul numai 'şi-a făcut pe Italia inimică, până când Grecia se pregătesce la anectări, Bulgaria la încorporarea Rumeliei resăritene, eară biata Turcie, cu care am încheiat convenţiune, este subminată încât numai are nici o trecere. Durerea este însĕ colosală în coloanele oposiţionale: că cu toate că viitoriul este atât de încărcat cu electricitate politică, prin politica neaptă a lui Tisza monarchia este într'o stare cu mult mai slabă decât la 1867. Politica aventurieră a lui Colom. Tisza a desorganisat partida ung. constituţională din 1867 şi ca urmare firească, dincolo de Laita s'a întărit elementele federalistice, elemente, cari amenință dualismul cu cădere. Alarma poate să fie în unele părţi esagerată, însĕ nu se poate disputa cu totul, că în fond lucrurile stau astfel.

Foile germâne din Cislaitania pun Cehilor puţină speranţă în perspectivă. Ele cred a fi satisfăcut pretensiunilor patriotismului austriac, dacă ḑic Cehilor: „veniţi la Reichsrath şi vĕ eluptaţi drepturile ce le pretindeţi." „P. Ll." din Budapesta, cu plăcere se alătură şi secundează foilor germâne. „Politik" însĕ este ceva mai optimistică, când spune, că contele Taaffe s'a apucat de lucru, caută după profesori, cari sciu limba cehică spre a'i pune la universitate şi este gata a concede Cehilor, un consiliu scolastic naţional.

„Polit. Corr." spune că Doamna României a plecat la o baie din Germania. Aceasta nu are însemnătate politică. Aceeaşi foaie însĕ împărtĕşesce, că **Boerescu**, ministrul de esterne al României, avea să sosească aḑi la Viena şi că acesta va face o preumblare politică pe la toate puterile signatare, — cu bună samă în afacerea încă nedeslegată a Evreilor din România. Ministrul de finanţe **Sturdza** s'a întors dela Berlin şi Kissingen (La băile de ací petrece Bismarck) preste Viena şi Budapesta acasă.

În **Bulgaria** le umblă rĕu Evreilor, cu toate că puţin se scrie în ḑiare. Deja a doua comisiune s'a dus la **Cârlova** unde au fost Evreii insultaţi, fără de a isprăví ceva. Ce o fi causa, de asupra Bulgariei nu strigă jidovimea ca asupra României? De sigur Rusia.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 26.

Şedinţa din 22 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Fălcoian Stefan, Fĕtu Dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Ureche Vasile A.

Preşedinte, **Ioan Ghica**.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După lectura şi modificarea Procesului-verbal al şedinţei precedente, d. preşedinte pune înaintea plenului programa lucrărilor ce mai sûnt de pus la ordinea ḑilei, în următoarea cuprindere:

„1. Raportul secţiunei istorice despre misiunea d-lui Densuşian.

2 Completarea secţiunilor prin alegerea de noi membri.

3 Alegerea membrilor delegaţiunei 1 preşedinte şi 3 asesori

4 Alegerea secretariului general.

5 Alegerea preşedinţilor, vice-preşedinţilor şi secretarilor de secţiune.

6 Votarea regulamentului general.

7 Regularea şedinţei solemne.

8. Regulamentarea premiilor institute de Stat: **Lazar şi Heliade Rădulescu**.

9. Ficsarea terminelor de amânare pentru diversele concursuri din 1879

10. Alegerea comisiunilor esaminătoare pentru:

a). Premiul Năsturel (cartea cea bună);

b) Traducţiuni din autorii latini;

c) Traducţiuni din autorii eleni;

d). Premiul Năsturel (literatura română sub Mateiu-Basarab).

11. Raportul financiar pe anul încetat.

12. Numirea casierului-comptabil.

13. Raportul despre averea lui Dozacovici.

14. Raportul despre bibliotecă.

15. Raportul despre ortografia publicaţiunilor.

16. Raportul comisiunei lecsicografice despre publicarea psaltirei lui Coresi.

17. Comunicaţiuni ale secţiunei literare.

18. Comunicaţiuni ale secţiunei istorice.

19, Comunicaţiuni ale secţiunei sciintifice.

20. Numirea comisiunei budgetare.

21 Votarea budgetului.

22. Şedinţa solemnă cu raportul secretariului Seneral".

După programa aceasta, la ordine fiind relaţiunea secţiunei istorice despre misiunea d-lui N. Densuşan, d. Urechiă, ca secretar al secţiunei, dă lectură procesului-verbal încheiat de dânsa, după care punêndu-se în discuţiune propunerile făcute, după puţine deliberaţiuni, se aprobă toate conclusiunile secţiunei cu maioritate de voturi.

D. Alecsandri atrage atenţiunea adunărei asupra documentelor istorice care scie că se află în bibliotecele şi archivele dela Genova, foarte importante pentru istoria noastră, invitând-o a numí o misiune în mijloacele ce vor înlesni-o.

D. Hasdĕu face asemenea comunicaţiune despre cele ce se află în Ragusa, eară d. Ionescu despre cele ce se află în Florenţa. Se recomândă secţiunei istorice.

Trecênd la punctul al doilea al programei relativ la completarea secţiunilor prin alegeri de noi membri, d Hasdĕu, luând cuvêntul, ḑice că înainte de-a se procede la această lu-

FOIŢA.

Soran

sau

Împĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(1 Urmare.)

III.

Petru trecênd în împerăţia împĕratului corbilor a mers cât a mers, şi pela Chindía a întrat în curţile împĕratului. Numai împĕrăteasa era acasă şi cum îl vĕḑù îi ḑise: „Petre! Petre! dar cum 'ţi-a adus vêntul pĕrul, şi cioarele oasele pe aici? Au doară nu scii, că împĕratul corbilor e cel mai tare şi mai mare împĕrat şi când află om din lumea lacomă, îl prăpădesce!"

Petru stătù un pic pe cuget şi pe urmă rĕspunse: Fie ce va fi, dar eu am trebuit să fac calea aceasta!" şi apoi povestì toate de amĕruntul, şi s'a rugat de împĕrăteasa să'i steie într'ajutoriu.

Împĕrătesei îi plăcea de Petru, pentrucă era fecior frumos şi 'i-a ḑis: „Pentru dragul tĕu Petre, 'ţi-oi sta într'ajutoriu, dar trebuie să te ascunḑi să nu te vadă împĕratul, căci altcum e rĕu de tine. Bagăte sub troaca de sub pat, şi eu la noapte îl voiu întreba toate, eară tu să bagi bine de samă, că ce rĕspunde."

Împĕrăteasa abia îşi gătà vorba şi a vĕḑut că soarele a apus, şi a auḑit, că împĕratul a sosit acasă, căci era dus la vênat, şi Petru de loc s'a băgat sub troaca de sub pat.

Împĕratul corbilor intrând în casă şi-a pus arcul şi săgeţile pe masă, strîmbà din nas amirosind şi întrebà: „Aici este un om din lumea lacomă?"

Ba nu împĕrate! rĕspunse împĕrăteasa cum ar şi puté ajunge cineva pe la noi. Împĕratul se uità împregiur şi nu vĕḑù pe nime, pe urmă creḑênd împĕrătesei s'a pus să cine şi s'a culcat.

IV.

Abia a adormit împĕratul, şi împĕrăteasa se preface că s'a spăriat din somn îl lovesce cu cotul în coastă şi trigă: „Vai de mine!"

‚Dar ce e?" întrebă împĕratul, eară împĕrăteasa rĕspunde: „Am visat de m'am spăriat, ah! „Doamne împĕrate fie-ţi milă de împĕratul **Alb**, că am visat, că mi s'a văitat, că are o fată frumoasă, dar zace de boală, şi nici moare, nici se scoală!"

Hei! să scie cum nu scie! rĕspunse împĕratul corbilor, să caute sub cuină şi acolo află o broască ţestoasă, să o piseze mărunţel, apoi să o fearbă în lapte dulce de cerboane, şi pe la revĕrsatul ḑiorilor, să scalde fata, şi va fi sănĕtoasă şi mai frumoasă."

Abia aţipesce împĕratul, şi împĕrăteasa se preface că s'a spăimêntat în somn, şi strigă: „Vai de mine!"

„Dar ce e?" întreabă împĕratul, eară împĕrăteasa îi spune: „Am visat şi m'am spăriat, ah! Doamne împĕrate fie'ţi milă de împĕratul **Verde**, că am visat că s'a văitat, că are ciurde de vaci pe liveḑi verḑi şi la isvoare reci, şi vacile totuşi sûnt slabe!"

„Hei! se scie cum nu scie, rĕspunse împĕratul corbilor, că văcarii lui nu s'au îndestulat cu liveḑile împĕrătesci, ci s'au dus cu vacile pe furiş şi în liveḑile altora, pentru aceasta sûnt slabe!"

Nici nu a început bine împĕratul de-a cucuí eară, până ce împĕrăteasa se preface, că s'a spăriat în vis, şi strigă: „Vai de mine!"

„Dar ce e?" întreabă împĕratul, eară împĕrăteasa îi rĕspunde: „Am visat şi m'am spăriat, ah! Doamne împĕrate! fie'ţi milă de împĕratul **Roşu**, că am visat că mi s'a văitat, că are un mĕr cu merele de aur, şi cu rodu'n ceriu, dar de mult nu mai rodesce!"

„Hei! se scie cum nu scie", rĕspunse împĕratul, „că în trupina mĕrului e bătut un cuiu de fer, şi abia se cunoasce unde'i bătut, dar să'l scoată, şi mĕrul eară va rodí!"

Abia a adormit împĕratul corbilor, şi împĕrăteasa eară se prefăcù că s'a spăriat din somn, şi lovindul cu cotul în coastă, strigă: Vai de mine!

Împĕratul trecnesce din somn, şi cu mânie întreabă: „Dar ce snoabă, pe crare, este bine a se limpeḑì situaţiunea anormală a unor membrii cari se numĕră între membrii efectivi ai academiei fără ca să fie în realitate. E vorba pentru d-ni cari au fost chiemaţi în comisiunea literară din 1867, şi anume d-nii C. A. Rosetti, Gonata Andrei Mocioni, care nici odată n'au luat parte, nici în comisiunea literară, nici în societatea academică şi din care unii au declarat chiar că nu primesc şi că demisionează. Această împregiurare face că secţiunea respectivă se vede în situaţiunea supărăcioasă de-a nu se puté complecta conform cu statutele; şi de-aceea cere a se declara vacante fotoliurile lor.

D. Babeş ḑice că condiţiunea d-lui Mocioni este ceva mai diferită decât a celorlalţi 2 membri, fiind-că d-lui, deşí nu a venit, dară a declarat că primesce şi numai causa mortibilităţii îl împedecà de-a vení.

D. Laurian ḑice că societatea academică admisese în principiu ca să primească demisiunile membrilor cari se retrag şi să numească pe alţi în loc. Astfel în urma decisiunilor primite dela unii, ea a proces la alegerea altora. De curênd însĕ în sesiunea aceasta s'a admis o altă teorie: că membrii cari au figurat odată nu sûnt dimisionabili şi astfel s'a învitat a revení toţi acei demisionaţi. Acum dacă s'ar admite propunerea d-lui Haşdĕu, d-lui crede că s'ar face o contraḑicere.

D. Stefănescu ḑice că în adevĕr s'au chemat membrii demisionaţi, dară atrage atenţiunea societăţei că d. Rosetti nu s'a considerat nici odată ca membru, ci din contră totdeauna a declarat că refusă de-a fi, eară despre d. Gonata crede că nici trebuie să se urmeze discuţiune, fiind-că acest d-n nici nu a venit vre-o-dată pe aici şi nici nu scie să fie vre-o-declaraţiune că primesce.

D. Sion se referă la cele ce a ḑis şi în şedinţa precedentă că adecă academia nu trebue să numere între membrii sei decât pe acei cari au luat parte în societatea academică după ce s'a constituit, ear nu şi pe aceia cari au fost învitaţi a lua parte în comisiunea ce a precedat societatea academică, dară nu au voit să primească şi nici au voit să scrie. De aceea crede că este logic a se declara vacante fotoliurile menţionate de d. Haşdĕu.

Adunarea consultată, decide a se trata posiţiunea fie-căruia membru în parte. De-aceea, considerând argumentele aduse în discuţiune despre posiţiunea d-lui C. A. Rosetti, declară fotoliul seu vacant.

După eceasta urmând discuţiunea şi despre posiţiunea d-lui Gonata şi avêndu-se în vedere propunerea d-lui Alesandrescu Ureche ia cuprinderea d-lui Gonata fiind trecut între membrii onorari ai academiei încă din 1870, propun trecerea la ordinea ḑilei. Adunarea o admite cu conclusiunea de-a nu se considera între membrii actuali ai academiei.

D. Odobescu enumĕrând lista generală a membrilor, constată că secţiunea istorică singură fiind completă cu 12 membri după statute, secţiunea literară urmeaḑă a se completa prin alegerea unui singur membru, eară cea de sciinţă prin alegerea a şase membri; după aceasta propune ca adunarea să proceadă la alegeri.

D. Ionescu cere ca mai înainte de toate delegaţiunea actuală să se declare ca oficiu provisor al academiei, pănă se va face alegerea ei conform cu statutele.

D. Roman crede că nu e necesitate de-o asemenea declaraţiune fiindcă după usul şi tradiţiunile rĕmase încă dela societatea academică, delegaţiunea a purtat sarcina sa pănă la reînoirea alegerei.

D. Babeş crede că mai ântâiu de toate trebue a se face şi a se vota regulamentele necesare pentru aplicarea nouĕlor statute; eară pănă atunci delegaţiunea să stea la locul seu. Relativ la completarea secţiunilor însĕ d-lui crede că chiar după statutele votate, alegerea de noui membri trebue să se facă în sesiune generală.

D. Odobescu rĕspunde că din momentul votărei statutelor, adunarea s'a constituit şi trebue să lucreze ca în sesiune generală; căci ne mai putêndu-se ţiné altă sesiune în anul acesta, acum trebue ca să se termine toate lucrările indicate în programa de mai sus. De-aceea crede că academia să se completeze conform cu legea.

D. Stefănescu ḑice că [illegible] se considera propunerea făcută de dl Ionescu. Înainte de toate trebue să se reguleze situaţiunea delegaţiunei pentru ca să se poată conduce desbaterile; pentru care crede că să se declare ca delegaţiunea actuală să'şi poarte provisor sarcina pănă la alegerea ei regulată.

D. Fĕtu susţine a se da prioritate votărei regulamentelor.

D. Urechiă observă că se confund trei propuneri; alegerea delegaţiunei, completarea secţiunilor şi lucrarea regulamentelor. Trebue a se lua pe rênd. Crede că alegerea delegaţiunei de se va face acum sau mai târḑiu nu împedecă nici facerea regulamentelor când vor fi gata, nici alegerea de noi membri, când secţiunile vor vení cu propuneri.

D. Laurian ḑice că nu vede urgenţă în completarea secţiunilor. Alegerile se pot face şi mai târḑiu; e bine a se lăsa timp de consultaţiune. Cu numĕrul membrilor presenţi se pot lucra şi se pot esecuta toate lucrările prevĕḑute în programă. Alegerea delegaţiunei nu se poate face pănă nu va vení raportul comisiunei despre administrarea finanţiară; astfel s'a făcut totdea-una, şi e bine a se ţiné norma aceasta care e cea mai logică. Altfel ori-ce lucrare de programă poate a se pune la ordinea ḑilei fără nici un inconvenient.

După aceste discuţiuni se pune la vot confirmarea delegaţiunei actuale în mod provisor pănă la o decisiune ulterioară şi se admite cu unanimitate.

D. preşedinte invită secţiunile respective ca să se consulte despre alegerea noilor membri cu care trebue să se completeze şi să vie cu propunerile lor în şedinţa plenară conform cu statutele.

Şedinţa se ridică la $11^3/_4$ oare.
Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Procesul-verbal No. 27.

Şedinţa din 23 Iunie, 1879.

Membrii presenţi: d-nii Alesandri Vasile, Aurelian Petre S., Babeş Vincentiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Fălcoian Stefan, Fĕt dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodosiu Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Tit L., Maniu Vasile, Melchisedec P. S. S. Episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Urechiă Vasile A.

Vice-preşedinte, G. Bariţ.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După lectura şi verificarea procesului-verbal al şedinţei trecute se comunică o adresă prin care un anonim trimete un tractat manuscris sub titlu: Geografie fisică, politică, etnografică şi economică a României cu cerere de a se cerceta şi a i se dă un remunerariu.

Observându-se că aceasta este o carte didactică pentru care autorul trebue să se adreseze la ministerul respectiv, se recomândă a se întoarce autorului când va cere.

D. Alesandri comunică că după scirile ce a căpătat literatura română are să fie în curênd onorată din nou cu ocasiunea serbărilor latine din Francia; căci este anunţat că se traduc în limba provensală douĕ bucăţi cunoscute Mioriţa şi Cucul şi Turturica.

D. preşedinte consultă adunarea asupra ordinei de ḑi după programa indicată în şedinţa precedentă.

D. Urechie declară că comisiunea numită pentru cercetarea bibliotecei 'şi a terminat lucrarea şi e gata a'i spune raportul seu.

Se dă lectură acestui raport, după care se deschide discuţiunea asupra conclusiunilor sale. După cari desbateri se admite art. 1 şi 2 eară al 3, relativ la suma cerută pentru legarea cărţilor se amendează ficsându-se numai o sumă de o mie lei. Asemenea la art. 5 prin care se propune concentrarea armarielor cu cărţi în sala de şedinţe şi strĕmutarea salei de şedinţe în sala ocupată actualmente de material, după mai multe consultaţiuni se modifică lăsându-se lucrurile în *statu-quo*.

La ordinea ḑilei punêndu-se regulamentarea premiilor instituite de Stat sub nume de premiul Lazăr şi premiul Heliade Rădulescu, adunarea consultându-se decide a numí o comisiune din d-nii Laurian, Fĕt şi Odobescu cu însărcinarea de a'i spune un proiect.

După aceasta se decide ca adunarea să se desfacă în secţiuni spre a se consulta pentru completarea lor, prin alegeri de noi membrii; eară şedinţa viitoare să se ţină Marţi 26 Iunie.

Şedinţa se ridică la 11 şi $^3/_4$ oare.
Vice-preşedinte, G. Bariţ.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Însciinţare.

După decisiunile luate de Academia română, în sesiunea sa din Maiu — Iulie 1879, concursurile propuse de academie sûnt cele următoare:

1. *Premiul statului Heliade Rădulescu*, de 5,000 lei, se va decerne în cursul sesiunei generale din Martie — Aprilie 1880, cărţi literare în limba românească, care se va judeca mai meritorie printre cele tipărite dela 1 Ianuarie 1878 pănă la 31 Decembre 1879.

2. *Premiul statului Lazar*, de 5,000 lei, se va decerne în cursul sesiunei generale din Martie — Aprilie 1880, cărţi scientifice în limba românească, care se va judeca mai meritorie printre cele tipărite dela 1 Ianuarie 1878 pănă la 31 Decembre 1879.

NB. La acest concurs se pot presenta şi invenţiunile sciintifice, făcute de Români.

3. *Premiul Năsturel-Herescu*, din seria *B*, în sumă de 4,000 lei se va decerne în cursul sesiunei generale din Martie — Aprilie 1880, unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut de ori-ce materie, care va fi judecată ca meritorie printre cele tipărite dela 16 August 1878 pănă la 31 Decembre 1879.

NB. Concurenţii la cele trei premii susmenţionate, vor bine-voí a trimite la cancelaria academiei române, în Bucuresci, palatul universităţii, operele lor, cari vor fi în condiţiunile de timp, mai sus-menţionate, în câte 12 esemplare.

4. *Marele premiu Năsturel*, de 12,000 lei, se va decerne în cursul sesiunei din primăvara anului 1881, cărţi scrise în limba românească, cu conţinut de ori-ce natură care se va judeca mai meritoarie printre cele tipărite dela 16 August 1876 pănă la 31 Decembre 1880.

5. *Premiul asociaţiunei Craiovene pentru desvoltarea învețămêntului public*, în sumă de lei 1,500, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune cărţi didactice în limba română, din câte se vor fi tipărit cu începere dela 1 Iulie 1879 pănă la 31 Decembre 1882. Această dată este şi terminul estrem al depunerei la cancelaria academiei, în 12 esemplare, a cărţilor propuse pentru concurs.

6. Probele de traducţiune în limba română, după *Pliniu junior, Epistolarum* lib. VIII, 1—21, se vor depune la cancelaria academiei pănă la 1 Septemvrie 1879, spre a fi judecate în sesiunea generală din primăvara anului viitoriu.

7. Probele de traducţiune în limba română, după *Plutarch vita Pelopidae,* cap. 1—22 inclusiv, se vor depune în cancelaria academiei pănă la 1 Septemvrie 1879, spre a fi judecate în sesiunea generală din primăvara anului viitoriu.

8. Probele de traducţiune în limba română după *Herodoti Historiarum* lib. IV, 51—100, se vor depune în cancelaria academiei pănă la 1 Septemvre 1879, spre a fi judecate în sesiunea generală din primăvara anului viitoriu.

NB. Concurenţii cari vor fi premiaţi la concursurile de sub numerile 6, 7, 8 vor fi însărcinaţi se facă traducţiunea autorului respectiv întreg, pe preţ de 120 lei pentru 20 pagini din ediţiunea steriotipă a lui Tauchnitz.

9. *Premiul Năsturel* seria *A*, de 5,000 lei se va acorda în sesiunea generală din primăvara anului 1880 celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următorului subiect:

„Studiu asupra producerilor literare în limba română, din epoca lui Mateiu Basarab (1633—1654), în care se vor avé în vedere atât documentele oficiale şi particulare, redactate în limba română în aceea epocă, cât şi cărţile traduse şi tipărite românesce pe atunci, precum şi ori-ce elemente literare relative la mişcarea culturei

---

capul tĕu muiere, de nu mĕ laşi se dorm, ce mai vrei?"

Împĕrăteasa atunci îi rĕspunde: Ah! doamne împĕrate fie'ţi milă şi de fata cântăreaţă de pe mare, că am visat, că e fată de împĕrat şi a fost mândră dar tatăl seu a blăstemat'o ca să fie jumĕtate pesce şi aşa s'a făcut!"

„Las să fie aşa" rĕspunse mânios împĕratul „că tatăl seu prea fălos s'a ţinut cu ea pentru că a fost frumoasă!" Împĕratul se întoarse pe altă lăture ca se doarmă mai departe.

Dar împĕrăteasa ca toate muierile, când vreau să treacă prin mintea bărbaţilor îl sărutà şi'l mai rugà: Fie'ţi milă şi de ea, că ea nu'i de vină dacă a blăstemat-o tatăl seu! Şi atunci împĕratul s'a îmmoiat şi a rĕspuns: „Se scie fata cântăreaţă de mare, cum nu scie, că şi eu am blăstemat-o pentru tatăl seu, că atâta are să remână jumĕtate pesce pănă îneacă 100 de voinici, ce vreau se treacă în ţara mea; 99 de inşi a înecat în mare, şi mai are se înece pe unul ca să împlinească suta şi atunci va fi eară fată frumoasă!"

După aceste împĕratul şi împărăteasa adurmiră, eară Petru de sub troacă, a început a se îngrigí, ce se facă, ca se nu'l înece fata de mare.

Când a început a se revĕrsa de ḑiori, împĕratul s'a sculat şi a luat arcul şi săgeţile, şi a plecat eară la vênat; eară împĕrăteasa a scos de sub troacă pe Petru, 'i-a dat 3 pene de păun din căciula împĕratului corbilor, şi 'i-a dat şi petri scumpe.

Petru mulţămind s'a reîntors cald acasă.

(Va urma).

---

* (Cinci domnişoare) din institutul normal din Bucuresci, şi anume: Maria şi Florica Sion, d-şoarele Enrieta şi Maria Lupaşcu şi d-şoara M. Zacharescu, care au trecut deja cu succes esamenele generale de liceu, se prepară — precum află „Renascerea" — pentru a depune bacalaureatul în sesiunea viitoare din Septemvre.

române în acel period; se va studia cu o specială atenţiune viaţa şi activitatea literară a eruditului mare logofĕt al ţĕrei din acel timp, Udrişte (Orest sau Uriil) Năsturel din Feresci, cumnat a lui Matei-Vodă şi strĕbun al fericitului nostru donator.“

Întinderea lucrărei va fi de 10—12 coale dipar în 4^0 mic sau în 8^0 ordinar, cu litere *cicero*. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septemvrie 1879.

10. *Premiul Năsturel*, seria *A*, de lei 5,000, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1881, celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următoriului subiect:

„*Suficsul licuid* (*l*, *r*) şi *sufisul* gutural (*k*, *g*) in limba română.“

„Programa:

„Disertaţiunea completă va cuprinde:

„1. O scurtă întroducere asupra suficselor licuide şi guturale în limbile *ario-europene* în genere.

„2. Un studiu special asupra lor în limba română, după cele trei dialecte: *daco-român*, *macedo-român* şi *istrian*, arătând între altele:

„*a*). Diferenţiarea suficsului licuid *l* şi *r* precum şi acelui gutural *k* şi *g*;

„*d*). Trecerea lor ulterioară în suficsuri palatali, nasali şi altele;

„*c*). Rolul tuturor acestora in nume şi în verbi;

„*d*). Proveninţa lor la Români din latină, din ante-română şi din alte limbi.“

Întinderea operatului va fi minimum de 20 coale tipar, format 8 ordinar, litere *cicero*. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septemvrie 1880.

11. *Premiul Năsturel*, seria *A*, de lei 5,000, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882, celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următoriului subiect:

„Descripţiunea completă, sub raportul fisic şi economic, al unui judeţ al României după alegerea fie-cărui concurent în parte.*) Cu programa aceasta:

1. Geografia cu ramificaţiunile ei (orografia, hidrografia şi topografia);

2. Ochire asupra istoriei naturale (terenurile , flora, fauna);

Starea economică atât agricolă cât şi industrială;

4. Statistica populaţiunei (starea civilă, statistica religioasă, juridică, medicală, militară, scolastică, naţionalităţile etc.);

5. Etnografia (adecă descrierea usurilor, credinţelor poporale, porturilor locale etc.)

Întinderea operatului va fi ca de 25 coale tipar, format în 4^0 mic sau 8^0 ordinar, litere *cicero*. Terminul presentărei manuscriselor de concurs va fi 1 Septemvrie 1881.

12. *Premiul Năsturel*, *A*, de 5,000, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882, celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următoriului subiect:

Ţeranul român. Disertaţiune asupra stărei sale morale, sociale, economice şi politice, în trecut şi în present, în principatul României.“

Întinderea operatului va fi ca de 20 coale de tipar, format 4^0 mic sau 8^0 ordinar, litere *cicero*. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi 1 Septemvrie 1881.

Premiul statului Heliade Radulescu, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1882, celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următoriului subiect:

„Studiu asupra activităţei literare şi pedagogice a lui Ioan Heliade Rădulescu, în raport cu epoca anterioară (finele secolului XVIII, cu eruditii din Blaj şi Văcăresci) şi cu cea posterioară până la 1848, dând tot de odată o schiţă biografică a lui Heliade Rădulescu.“

Întinderea operatului va fi ca de 20 coale de tipar în 4^0 mic sau 8^0 ordinar, cu litere *cicero*. Terminul presentărei manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septemvrie 1881.

14. *Premiul Alecsandru Ioan Cuza*, de 4000 lei, se va decerne în sesiunea generală din primăvara anului 1883, celei mai bune disertaţiuni în limba română, asupra următoriului subject:

„Istoria Românilor în Dacia Traiană, dela Aurelian până la fundarea principatelor Moldova şi Ţara-Românească.“

Întinderea operatului va fi 20 coale de tipariu în 4^0 mic sau 8^0 ordinar, cu litere *cicero*. Terminul presentărei manuscriselor va fi până la 1 Septemvre 1882.

15. *Premiul Fetu*, de 4800 lei, se va decerne în sesiunea generală în primávara anului 1883, celei mai bune lucrări cu tecstul în limba română, asupra următoriului subiect:

„Confecţionarea chartei geologice a doue judeţe ale României, din cari unul de dincoace şi altul de dincolo de Milcov.

„Pentru studiul geologic al unui judeţ, concurentul este datoriu:

— „Se facă descripţiunea orografică a judeţului;

— „Se arete ce terenuri şi ce strate se găsesc în acel judeţ, indicând natura locurilor fie-cărui strat şi fosilele pe care se basează pentru determinarea lor;

— „Să se facă o secţiune longitudinală şi alta transversală a judeţului precum şi secţiuni de diferite accidenţii ale crustei globului, ce se pot afla în acel judeţ;

— „Să se facă charta geologică a judeţului;

„Se aducă o colecţiune de rocele caracteristice.“

Terminul presentărei manuscriptelor şi materialului recerut va fi până la 1 Septemvre 1882.

NB. Dacă s'ar presenta vre-un concurent meritoriu numai pentru un singur judeţ, din suma de 4800 i se va acorda numai jumĕtate; eară dacă doi diferiţi concurenţi vor merita fie-care premiul pentru unul din judeţele descrise, acea sumă se va împărţi între dênşii.

---

[*] Se esclud dintre judeţele ţĕrei, acele cari e află descrise pe deplin în *Analele statistice* de Marian şi în monografiile agricole ale d-lui Ioan Ionescu.

Varietăţi.

* (Scire personală). Alteţa Sa imperială archiducele Albrecht, inspectorul general al armatei va sosí, precum se vestesce, în 7 l. c. în Alba-Iulia. Alteţa Sa va vení şi la Sibiiu, unde va petrece în 8 şi 9 l. c., pentru a asista la manevrele de aici şi a cerceta stabilimentele militare. Din Sibiiu Alteţa Sa va călĕtorí preste Făgăraş, Braşov şi Sighişoara la Murĕş-Oşorheiu, unde earăşi se vor ţiné manevre.

* (Comitetul central al Asociaţiunei trans. pentru literatura română şi cultura poporul român) a ajuns Sâmbătă în 2 l. c. în Sighişoară cu trenul deameaḑi. La peronul staţiei comitetul (vice-presidentul cons. aul. Bologa, secretarul Dr. Hodoş, cassariul căpitanul c. r. Stezar ...) a fost primit sĕrbătoresce şi salutat prin o cuvêntare cordială de către primarul Iosif Gull în numele oraşului Sighişoara. Cons. aul. Bologa mulţămì în termini călduroşi. La întrarea comitetului în oraş a asistat mulţime de oameni.

* (Petrecerea sodalilor români) din Sibiiu de Sâmbătă sara în „grădina Hermann“, a fost binişor cercetată şi foarte animată.

* O societate decerşitorie anonimă cu un capital de mai multe milioane). La prima vedere aceasta pare a fi o fabulă; cu toate aceste este cea mai rigoroasă espresiune a adevĕrului.

Poliţia din Viena a pus mâna ḑilele trecute pe doi escrochi galiţiani anume Herş Margulis şi Simion Hirş, cari în cursul înterogatorului la care au fost supuşi, s'au dovedit a fi agenţii unei societăţi constituite pe basele cele mai curioase.

Capii acestei bande de periculoşi pungaşi, cari numĕră cinci-ḑeci de membri, formează un triumvirat sub numele de Löwenstein, Bachmann şi Hase cari îşi au acum reşedinţa în Germania.

Eacă cum operează societatea:

Reşedinţa socială posede un arsenal întreg de peceţi false, de timbre false, de sigile imitate cu multă dibăcie, archive conţinênd o bogată colecţiune de pasapoarte false, certificate fictive, scrisori de recomandaţiune emamând de la înalte personage etc. Pe lângă aceste se adauge ca basă de acţiune principală un mare tablou în care figurează numele tuturor persoanelor care au luat parte la subscrieri de bine facere în cei din urmă ḑece ani.

Cu ajutorul unor imprimate ingenioase, provĕḑute cu timbre justificative, directorii companiei stabilesc în mod fictiv construcţiunea unui orfelinat, reparaţiunea unei sinagoge, reclădirea ruinelor unei localităţi incendiate ect. Învestiţi cu aceste documente agenţii sûnt trămişi în toate direcţiunile.

Fiind în cea mai mare parte vechi voiagiori de comerciu, trecuţi prin ciur şi prin dârmon şi cunoscênd fineţele celei mai grele meserii, ei reuşesc în generalitatea casurilor. Fondurile sûnt vĕrsate în cassa socială, unde se recunoasce mijlocitorilor afară de partea ce li se cuvine ca societari, 30 la sută din sumele adunate prin mijlocirea lor.

Cercetările active ale poliţiei ajutate de mărturisirile unuia din preveniţi, au avut de resultat arestarea câtorva membrii la Breslau şi la Francfurt-pe-Main, unde societatea avea sucursele.. Consiliul de administraţiune a societăţii de la Grand Hotel din Paris a hotărit vênḑarea acestui insemnat imobil.

Vênḑarea e ficsată pentru ḑiua de 20 August.

Preţul e de 25 milioane 700,000 lei noi.

* (O revoluţiune în arta tipografiei). Această cestiune se tratează acum în Rusia. La una din ultimele şedinţe ale societăţei ruse de igienă, d. Malarewsky, tratând despre progresele miopiei la oamenii de studiu, a propus de a se tipărí de acum înainte cu litere albe pe un fond negru. Sistemul acesta a fost cercat; s'a facut e sperenţe cu cinci-ḑeci de persoane de-odată, şi resultatele dobândite au fost destul de conchiḑetoare peutru ca medicina să fie dătoare de a îndemna realisarea reformei propuse.

* (Recrutaţia în România). Cetim în „Resboiul“: Operaţiile consiliilor de revisie pentru formarea contingentului anului 1879 vor începe la 1 August şi se vor închide la 15 Septemvre.

Contingentul este ficsat la numĕrul de 12,000 tineri pentru armata permanentă, 3500 tineri călăraşi, eară restul clasei deducêndu-se cei dispensaţi, să rĕmâie în dorobanţi.

Scolastic.

Primim următoarea scrisoare cărei cu plăcere îi dăm loc:

Stimate d-le redactor! E constatat prin esperienţa de toate ḑilele, că ori cărei întreprinderi, fie de ori şi ce natură, trebue să'i premeargă un plan precugetat, dacă dorim, ca aceea să'şi aibă efectul seu salutar, şi dela aceasta regulă firească, cu atât mai puţin se poate subtrage împărţirea timpului de instrucţiune în scoalele elementare, care contribue mult la progresul aşteptat.

Cred dar, că nu voiu fi superficial, d-le redactor, dacă mĕ voiu încerca, rogându-vĕ, ca în interesul comun al învĕţămêntului, să aveţi bunătate a publica, în coloanele preţuitului ḑiar ce'l redigeaţi „Programa generală şi specială a oarelor şi a obiectelor de învĕţămênt“ alăturată ací sub *A*), *B*) după care subscrisul propun în scoala confes. din Sĕcărêmb, dorind prin publicarea ei a contribuí mai multor fraţi învĕţători, cari acomodându-se împregiurărilor locale, să le servească cel puţin ca formulariu.

La compunere, mărturisesc, că deşí m'am ajutat mult de planul edat de ministrul cultelor pentru scoalele de stat, ţinênd în evidenţă şi programa de învĕţămênt al scoalelor noastre confesionale edată dimpreună cu instrucţiunea din an. 1869, totuşi am dat preste unele dificultăţi, avênd de a o compune pentru o scoală, unde sûnt necesitat de-a propune după principiul pedagogic numit *simultan*, şi cu atât mai mult, am avut de-a suporta greutăţi, că din instrucţiunea noastră, nu se poate afla în mod precis împărţirea oarelor pentru scoală cu 1, 2 sau 3 învĕţători, ceea ce sperez, că prea măritul consistoriu nu va întârḑia mult a satisface şi acestei reclame.

Abstrăgênd dela aceste sûnt convins, că nu mi se va lua în nume de rĕu dacă, în împărţirea timpului şi a studiilor ici colea voiu fi comis unele abateri esenţiale dela recerinţele formale ale pedagogiei escusându-mi-le prin modesta mea esperienţă de până acum pe terenul scolar, cât şi prin împregiurările locale de care am fost silit a ţiné cont.

Poate că mi se va reflecta că nu am precisat timpul când e de-a se repeţí în cor îndatinate rugăciuni înainte de prelegere; la ce rĕspund simplu, că spre acel scop abia se recere mai mult decât vre-o câte-va minute şi astfel nu se va stirba întru nimic restul de timp designat pentru celelalte studii.

Ear motivul, pentru care am aflat cu scop, de-a publica această cestiune curat scolară şi în jurnalul „Tel. Rom.“ e, că cunoscênd din propria-mi esperienţă, lipsa materială în care se află cei mai mulţi confraţi învĕţători încât prelângă toată bunăvoinţa le este imposibil a'şi prenumĕra vre-o foaie scolastică, în care cas sûnt avisaţi a împrumută foaia „Teleg. Rom.“ spre cetire dela prea on. preoţi cari aşa cred că cu puţine esceptiuni sûnt prenumăranţi, cu aceste asigurându-vĕ despre deosebita mea stimă rĕmân

Sĕcărêmb 3/15 Maiu 1879.

cu tot respectul:

Alecsandru Tulia m/p.,
cleric şi învĕţ.

A. **Programa generală**

a oarelor şi a obiectelor de învĕţămênt pentru un învĕţătoriu la scoala cu IV classe

	Obiectele	Classele				Nrul oarelor de preste sĕptĕmână a învĕţătoriului
		I.	II.	III.	IV.	
1.	**Religiunea** . .	1½	(1½	1½)	1	4
2.	**Eserciţii verbale şi memoriale** .	(1½	1½)	—	—	1½
3.	**Cetirea şi scrierea**	2	2	(1	1)	5
4.	**Gramatica rom.**	—	1½	1	1	3½
5.	**Limba maghiară**	—	—	(1½	1½)	1½
6.	**„ germână**	—	—	(½	½)	½
7.	**Comput** . . .	1½	1½	1	1	5
8.	**Istoria Ungariei**	—	—	(1½	1½)	1½
9.	**Geografia** . .	—	—	(1½	1½)	1½
10.	**Istoria naturală**	—	—	(1	1)	1
11.	**Fisica**	—	—	(1	1)	1
12.	**Drepturile civile**	—	—	(1	1)	1
13.	**Cant**	(1	1	1	1)	1
14.	**Gimnastica** . .	(1	1	1	1)	1
15.	**Eserciţii şi escursiuni de grădinărit** . . .	Vara Sâmbătă d. a.				1
	Suma oarelor a singuraticelor classe . .	8½	10	14½	14	30

NB! Oarele classelor cuprinse între parenteze determinează, că în acele oare respectivele classe sunt de-a se instrua deodată, ca aşa să se folosească mai bine timpul care ne este disponibil.

B. **Programa specială a oarelor** pro anul scolastic 1878/9.

Ḑilele		Luni				Marți				Mercuri				Joi				Vineri				Sâmbătă				Duminecă
Clasele		I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	
Înainte de ameaḑi	8—½9	**Eserciții verbale**		Scrierea cursivă despre cele auḑite		**Comput**	Scrierea română			**Cetirea, Scrie**	Scrierea română			**Comput**	Ascultă	Scrierea cursivă despre cele auḑite		**Cetirea**	Scrierea română			**Cetirea, scrie**	Scrierea	Teme din comput		
	½9—9	Scrierea	**Cetirea**			Scrierea	**Gram. română**	Scrierea germână		Scrierea	**Gram. română**	Teme din comput		Scrierea	**Comput**			Scrierea	**Comput**	Desemn		Scrierea	**Cetirea**	Scrierea română		
	9—½10	Teme din comput		**Istoria patriei**		Desemn		**Comput**	Teme din comp.	Teme din comput		**Geografia**		Teme din comput		**Cetirea germână**		Teme din comput		**Comput**	Teme din comp.	Teme din comput		**Istoria patriei**		
	½10—10	Desemnul		**Cetirea magiară**		Se joacă; în timp urit scrie		Teme din comp.	**Comput**	Desemn			**Gram. română**	Desemn		**Drepturile civile**		Desemn		Teme din comp.	**Comput**	Se joacă; în timp urit scrie		**Cetirea magiară**		La biserică
	10—½11	Se joacă; in timp urit scrie		Ascultă	**Religia**	Teme din comput		**Istoria naturală**		Se joacă	Se joacă	Ascultă	**Religia**	Se joacă; în timp urit scrie		**Cetirea magiară**		Se joacă sau scrie	**Cetirea**	Scrierea germână		**Cântări**				
	½11—11	**Religia**	Ascultă	Teme din comput		Merge acasă		**Drepturile civile**			**Religia**		Ascultă	**Religia**	Ascultă	Teme din comput		**Religia**	Ascultă	Desemnează la mape		Gimnastica				
	11—½12	Merge acasă		**Fisica**		—		**Gram. română**	Ascultă	—		**Istoria patriei**		—		**Fisica**		Merge acasă		**Istoria naturală**						
După ameaḑi	2—½3	**Cetirea**	Scrie	Scrierea magiară		**Eserciții verbale**		Desemn		Pausă				**Eserciții verbale și memoriale**		Scrierea magiară		**Comput**	Scrierea	Teme din comput		Escursiuni și eserciții de grădinărit				Scoală de repetițiune până la cinci (5) oare
	½3—3	Scrierea	**Comput**	Desemn		Scrierea	**Cetirea**	Teme din comput						Ascultă	**Religia**		Desemn	Scrierea	**Gram. română**	Desemnează						
	3—½4	Teme din comput		**Geografia**		Scrierea	Teme din comp.	**Cetirea română**						Scrierea română		**Gram. română**	Teme din comp.	Teme din comput		**Geografia**		Scoala de repetițiune până la 5 oare (vara)				
	½4—4	**Cântări**					Scrierea	Scrierea mag.	**Gram. română**					Teme din comput		**Cetirea română**		Ascultă	**Religia**		Scrierea mag.					

NB. Claselor III și IV li-se concede timp liber între oarele 10—11 câte 5 minute.

NB. Spațiul **tipărit gras** determinează timpul clasei sau eventualminte a claselor în și cu care se ocupă nemijlocit învĕțătorul; — ear spațiul celalalt determinează timpul claselor, cari se ocupă tăcênd.

Aprobată de: **Sabin Piso** m. p., protopop.

Compusă de **Alesandru Tulia**, învĕțătoriu.

Bursa de Viena

din 4 August n. 1879.

Metalicele 5%	67 50
Împrumutul naț. 5% (argint)	68 40
Împrumutul de stat din 1860	126 —
Acțiuni de bancă	826 —
Acțiuni de credit	272 25
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 75
London	115 75
Galbin	5 45
Napoleon d'aur (poli)	9 22½

Economic.

Sibiiu, 1 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.20—7.—; Grâu sĕcăreț, fl. 5.30—5.90; Sĕcară fl. 3.—3.40; Orz fl. 3.10——.: Ovĕs fl. 2.—2.40— Cucuruz fi. 3.40—3.80; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênță de cânepă fl. 9—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24—25.50; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 45—.50.: Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de vițel 35—42 cr. carne de porc 34—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 31 Iulie n. Pro hectolitră : Grâu fl. 4.60—5; Grâu sĕcăreț fl. 4—4.50; Sĕcară fl 2.60—3.; Ovĕs fl. —2.—; Cucuruz fl. —.—2.75. Sĕmênță de cânepă cu fl. ——; Fasole fl. 4—4.50; mazĕre fl. —; Cartofi fl. 1.50—2; Fên fl. 1.—1.60—; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 48—50; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. 60—; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 36—— cr. carne de berbece 28 cr. —44; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat; bucatele s'au urcat în prețuri. Timpul e rece.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 29 August și 29 Septemvre imob. lui Iosif Kompradt jun. și soți în Cluj (trib.); în 14 August mobilele ținĕtoăre de massa concursuală a lui Molnar și Comp. în Diosseg (judec. cerc. Székelyhid); în 9 August și 9 Septemvre imob. lui Petru Kirra în Băgaciu; în 4 August și 9 Septemvre imob. lui Ioan Șebeș în Băgaciu (trib. Ibașfalĕu); în 2 Septemvre și 2 Octomvre imob. lui Nicolau Luca și soți în Turnișor (trib. Sibiiu); în 29 August imob. lui Nicolae Chisaliță în Frâua (judec. cerc. Mediaș); în 8 August imob. lui Alecsandru Molnar în Domocoș (trib. Dej); în 9 August imob. lui Andreiu Mogyorosi în S. Mărtinuș (judec. cerc. Sângiors); în 13 Septemvre și 13 Octomvre imob. rĕmasului după Iacob Ciucean în Reșinar; in 4 Septemvre și 4 Octomvre imob. lui Toma Ciocan și soți în Săcădate (trib. Sibiiu); în 3 Septemvre și 3 Octomvre imob. lui Lazar Prasca în Sibiiu (trib.); în 6 Septemvre și 6 Octomvre imob. contelui Gustav Teleky în Deva (trib.); în 25 August și 25 Septemvre imob. lui George Saturetzky în Ribariu (trib. Bistrița); în 16 August imob. lui Danilă Tandy în Csokaly (judec. cerc. Székelyhid); în 6 August și 6 Septemvre imob. lui George Dietrich și soției sale în Biertan (judec. cerc. Mediaș); în 23 August imob. lui Iacob Hruda în Aiud (judec. cerc.); în 12 August imob. lui Friederic și Elisabeta Bell în Sibiiu; în 30 August și 30 Septemvre imob. lui George Facol în Bungart; în 9 Septemvre și 9 Octomvre imob. lui Nicolau Luca în Sibiiu (trib.); în 25 Septemvre și 25 Octomvre imob. lui Alberth Kovats în Semeria (judec. cerc. Sângiors); în 16 August și 16 Septemvre imob. lui George Komaromi și soți în Vesăud (judec. cerc. Mediaș); în 16 August și 16 Septemvre imob. lui Frideric Folberth în Sighișoara (judec. cerc.); în 18 August imob. rĕmasului după d-na Iosif Sándor în Cluj (trib.) în 27 August imob. d-nei Venzel Ierauschek în Murĕș-Oșorheiu (trib.)

Nr. 116 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. din „Federi", în protopresbiteratul Hațegului, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 20 August st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 80 fumuri de case, de fieşte care fum câte 1 fl. v. a.
2. Stolele îndatinate.

Toate aceste laolaltă computate, dau suma de 200 fl. v. a.

Doritorii de-a competa la această stațiune parochială, au a'și adresa concursele lor instruite în sensul legei la subscrisul, până la terminul sus însemnat.

Hațeg, la 15 Iulie 1879.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raț m. p.,
protopresbiter.

Nr. 67 1—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea parochiei vacante de a III classă din Lăpugiul de jos cu filia Ohaba protopresbiteratul Dobrei, în înțelesul resoluțiunei consistoriale dto 28 Iuniu a. c. Nr. 1728 B. se escrie din nou concurs, cu terminul până la 19 August a. c. st. v. în carea ḑi se va ține și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină și alte superedificate în materă.
2. Porțiune canonică 18 jug. pămênt arătoriu și fênaț classa I și II.
3. Dela 130 numeri de case, câte douĕ mĕsuri de cucuruz nestârmit.
4. Stola îndatinată Toate aceste emolumente laolaltă computate, dau un venit anual de aproape 400 fl. v a.

Doritorii de-a ocupa această stațiune au a'și adresa concursele lor instruite în sensul „Stat. org." și a „dispozițiunilor sinodale" din 1873 la subscrisul, până la terminul indicat.

Deva, 20 Iulie 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

I. Papiu m. p.,
protopresbiter și admin.
Dobrei.

Nr. 244—1879. 3—3

CONCURS.

La sunetul părintescului ordin consistorial dto 5 Iuniu a. c. Nr. 1504, se escrie prin aceasta concurs pentru parochia de classa a III Bruiu, ppresbiteratul Nocrichiu-Cincu-mare cu terminul până în 15 August 1879 după care va urma și alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) Venitul porțiunei canonice stătătoare in pămênt arătoriu și de fênaț din 8 jugere 1197 □°.

b) Dela 107 familii 88 mĕsuri în grăunțe de cucuruz, precum și câte o ḑi de lucru cu palma. *)

c) Tot dela 107 familii venitele stolare statorite de sinodul protopresbiteral, care toate computate în bani dau o sumă de 401 fl. 4 cr. v. a. ca venit anual, lângă care locuința în odăile scoalei până la o altă rênduială.

Doritorii de-a ocupa această parochie, au a'și asterne petițiunile lor instruate în sensul statut. org. și a dispozițiunilor provisorice din anul 1873 subscrisului până la terminul indicat.

Nocrichiu în 4 Iulie 1879.

Oficiul ppresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial.

Grigoriu Maier m/p.,
adm. prot.

---

*) Punctul acesta din eroare a rĕmas afară din concursul publicat în Nrii 82 și 83.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 32

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 86. Sibiiu, Joi, 26 Iulie v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se [illegible]ă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douě ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 25 Iulie.

„Se ivesce reacțiunea!“ este parola ce de un timp oare care se presentează în forme, precum și în locuri diverse. Am urmărit în tăcere, pe cât am putut, sgomotul acesta pentruca să ne câștigăm o informațiune mai sigură, dacă nu chiar siguritatea însași despre fenomenul acesta. Și trebuie să mărturisim, că n'am putut ajunge decât la presupuneri, din care viitoriul, și poate nu tocma cel mai depărtat, va vení să ne facă deslușirile ulterioare.

Este curios lucru, mai cu samă, pentru anumiți oameni politici din monarchia noastră, că vorbesc într'un ton, care putem ḑice că este espresiunea temerei, de o eventulă reacțiune. Dela 1867 de când monarchia habsburgică s'a împărțit în douě staturi am avut un șir lung de ocasiuni să auḑim, și încă din partea din care astăḑi vin temerile, că dualismul este cea mai potrivită sistemă pentru imperiul austro-ungurese. Timpul, credem, că astăḑi când lumea trăiesce așa de iute, când evenemintele se succed cu iuțală de vapor și de electricitate, nu mai poate fi prea scurt pentruca bunătatea sistemei în care trăim să nu fie putut pětrunde în toată cetățenimea austro-ungurească. În doisprăḑece ani a avut fie-care destulă ocasiune a cunoasce din esperiența vieței foloasele și bunătățile presentului față cu scăderile trecutului. „Undei unul nui putere.“ În trecut aveam un stat în monarchia întreagă. „Unde's doi puterea cresce“, acum avem douě staturi. În trecut aveam un ministeriu, acum avem trei. Avem douě parlamente centrale, douě delegațiuni și mai multe diete provinciale. Avem adunări sau congregațiuni comitatense. Afacerile monarchiei, ale țĕrei și municipiilor se discută în parlamente, diete și congregațiuni. Poporul decide tot și toate prin representanții sei, de doisprěḑece ani încoace. Mulțămirea și îndestulirea trebuie să fie generală și unde este aceasta nu încape nici umbră de temere de reacțiune. Asemĕnarea între trecut și present trebuie să alunge și din gând posibilitatea, că ar cuteza cine-va să se întoarcă dela bunătatea presentului la rĕul din trecut.

Așa dar sgomotul de spaimă cu reacțiunea este calculat numai pentru politici cari pătimesc de nervositate.

Eată resultatul la care poate omul cugetătoriu ajunge, fără de a arăta cea mai mică parțialitate, ci deducênd, *in abstracto*, conclusiunea numai și numai din starea lucrurilor precum sûnt.

Constituționalismul ca atare cu tot aparatul lui nu poate aduce pe nimeni din cetățeni la dorințe de reacțiune din causele arătate.

Însě se poate că temerea este importată din afară. Tocmai acum vedem că în Germania se încuie porțile comerciului, se reîntroduce, dacă putem da creḑĕmênt scirilor telegrafice din urmă, clericalismul până și cel ultramontan, în puterea sa de odinioară și Bismarck a mai îngrigit și de un lăcat pe gurile representanților poporului. Tocmai în ḑilele din urmă s'a vĕḑut în Francia, îndată după moartea principelui Napoleon în Africa, o mișcare monarchistică, cu toate că republica, se ḑicea de mult și continuu, că e întemeiată pe base solide. Rusia, care umbla cu gândul de-a întroduce oarecare reforme ce avé să samene a constituționalism, nu e mirare dacă recede dela intențiunile sale din cause destul de cunoscute.

Temerea de importarea mĕsurilor din alte staturi străine ar fi justificată numai dacă causele din staturile acele ar esista și la noi. Prusia, care ḑice prima violină în Germania, dar cu deosebire principele Bismarck, a avut totdeauna înclinare spre un regim, care 'și concentrează puterea în guvern. Francia a jucat rolul prim în Europa numai când a avut monarchi puternici pe tronul seu și tradițiunea napoleoniḑilor, care a scos pe Louis Napoleon din prinsoarea dela Ham, 'i-a deschis porțile patriei și ale conventului (1848), 'l-a pus pe scaunul presidențial al republicei și mai târḑiu pe tronul imperial — se vede că tot nu s'a stins cu totul. Despre Rusia n'avem ce ḑice decât că autocratismul acolo încă n'a fost întrerupt, cu toate revoluțiunile de palat și pelângă toate opintirile nihiliștilor.

Aceste staturi mai au și alte dureri prin urmare și alte cause de dragoste cătră reacțiune. Bismarck scie ce scie astăḑi și merge, de silă bucuros, la *Canossa* și la toate consecuențele peregrinagiului involuntariu, de sigur pentru vre-un câștig, despre care până acum numai el are idee.

În monarchia noastră constituționalismul e vechiu, foarte vechiu, în jumĕtatea rĕsăriteană și s'a transplântat prin voința solemnă a monarchului și dincolo de Laita. Diploma din 1860 este actul prin care s'a deschis porțile constituționalismului pentru monarchia austro-ung. întreagă. Formele prin care a trecut constituționalismul până la 1867 sûnt numai din afară și nisuințele, dacă sûnt, după alte forme nu pot fi considerate de reacțiune.

Va să ḑică, la noi nu esistă causele din alte staturi străine, pentrucă garanția constituționalismului e mai pre sus de ori-ce îndoială și persoanele care conduc afacerile sûnt din mijlocul acelora, cari au fost totdeauna pentru constituționalism.

Împregiurarea aceasta este destul de asigurătoare chiar și în contra gândirei de a se puté importa reacțiunea din afară.

Ori ne vorbesc pe față, ori, după cum se ḑice, printre șiruri, de reacțiune, unele dintre foile normative atât din Budapesta cât și din Viena sau și din alte părti, am avé destul temeiu a nu le crede. Temeiul cel mai sigur de-a nu le crede, ar trebuí să fie în mulțămirea și în îndestulirea cu așeḑămintele noastre.

Dar tocmai aici e călcâiul cel vulnerabil a lui Achil.

Cine se bucură în monarchia noastră de bunătățile înșirate mai sus?

De o parte Maghiarii și de alta Nemții, pe când în Ungaria tot ce nu e Maghiar și în Austria, în mĕsură mai moderată, ce nu e Neamț, este prin apucături măiestrite ținut la distanță mai de toate bunătățile, și binecuvêntat cu toate poverile statului. Cât privesce Ungaria am puté merge un pas si mai departe. Ací escluderea, până la un grad oare-care, cuprinde și pe Maghiarii, cari nu sûnt fericiți de-a face parte din așa numita partidă „liběrală.“ Ḑicem până la un grad oare-care, pentru că acestia sûnt esclusi mai numai dela beneficii individuale, fie în posițiuni de ale ierarchiei oficielor statului, fie în protecțiuni de diverse nature. Cu toate că „sângele apă nu se face“, căci, dacă e vorba de sporirea maghiarismului și de consolidarea lui pe contul naționalităților nemaghiare, și cei din afară de partida „liberală“ se alătură chiar și nechemați lângă aceasta. Dovadă legea pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale.

Consciința cea neliniscită din aplicarea unilaterală a celor mai frumoase și salutare instituțiuni, eată de unde vine atât dincoace cât și din colo de Laita, ideea de reacțiune.

Dar idea aceasta poate fi și o temere purceḑĕtoare din o consciință agitată, însě o temere dintr'un isvor ca aceasta încă n'are de-a face nimica cu adevĕrată reacțiune.

Mai mult sânge rece și mai multa dreptate! Eată medicina contra reacțiunei. Aplicarea dreaptă și sinceră a salutarelor așeḑăminte constituționale ar pune stavilă ori-cărui spirit de reacțiune chiar și când s'ar iví din oare-care parte. Elveția și Belgia n'au fost, în perioada cea mai absolutistică din Europa, supĕrate de absolutismul din afară.

FOIȚA.

Soran

sau

Împěratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(2 Urmare.)

V.

Petru ajungênd la mare ședea singur pe țĕrmul pustiu și aștepta să vină fata ca să'l treacă înděrěpt. Acuși se și auḑì glasul frumos al fetei cântărețe de mare, și fata vĕḑêndu'l înotà iute până la el și îl întrebà: Dar întrebatai Petre pe împĕratul corbilor și despre mine, când voiu fi rescumpĕrată?“

„Întrebat rĕspunse Petru cam cu frica în sîn și 'ți-oi spune, însĕ să mĕ treci pe țĕrmul celalalt, și apoi 'ți-oi spune?“

Fata stătù pe cugete, că să'l treacă sau ba, ca nu cumva să'i scape din mâni, și să nu'i spună nimica, dar vĕdênd că Petru nu vrea să'i spună îl luà eară pe spate și 'l trecù peste mare.

Atunci Petru îi spuse: „Tu fată cântăreață ai înecat 99 de voinici, mai ai să îneci pe unul ca să se împlinească suta și atunci vei fi rescumpĕrată și vei fi fată precum ai fost!“

„Cu noroc te-a născut mama ta“, îi rĕspunse fata de ești așa viclean dar de-a fi așa precum ḑici nu'mi pare rĕu, că te-am scăpat și îți mulțămesc Petre! vină să te sărut, că n'am cu ce să te dăruiesc.

Petru nu i se încreḑù și nu'i primì sărutarea, ci pornì pe calea pe unde a venit, ear fata începênd cu lacrimi a cânta, a perit în mare.

Petru merse atunci de-a rêndul pe la împĕratul Roșu, Verde și Alb; le-a spus leacul, și ce să facă, și a vĕḑut cu ochii până toate s'au vindecat și îndreptat. Fie care împĕrat la îmbiat cu fata și cu jumĕtate din împĕrăție, dar el nu a primit alta decât petrii scumpe și cătane.

Când a sosit Petru cu oaste mare la hotarele împĕrăției socrului seu a trămis veste, că aduce cele 3 pene de păun din căciula împĕratului corbilor, și a cerut ca să vină socrul seu, și să'l primească cu păradie.

Dar socrul seu s'a fost și ḑeuitat de Petru, și a creḑut că în atât amar de vreme, s'a și prăpădit, ear acuma nu'i venia să creadă, că Petru îi aduce penele și ca să'l batjocorească, 'i-a trămis o mârțoagă de cal.

Petru se mânià atunci, și trămise o cătană la socrul seu, ca să'i spună, că vine cu bătaie asupra lui.

Socrul când auḑì se spărià, își strinse oaste cât putù, și'i eșì în cale, dar Petru avênd oaste mai mare bătù și omorî pe socrul seu, apoi se însurà cu Susana și rĕmase singur împĕrat. Am fost și eu pe-acolo, căci altmintre nu le-aș sci.“

Dr. *At. Marienescu.*

---

* (*Religia ortodocsă în Japonia.*) Un misionar rusesc scrie, că creștinismul a început a se întinde foarte mult în Japonia, și mai cu samă între soldați, cărora, după învitația autorităților și oficerilor, li se țin discursuri și cetiri în fie-care dumінecă de către misionarii creștini, și mai cu samă rusesci. S'a început deja a se celebra servițiul divin creștinesc prin casarme și temnițe. Șeful aresturilor din Japonia, și capul poliției dela Tookio, capitala Japoniei, au îmbrățișat și dênșii creștinismul.

Asemenea și multe alte persoane însemnate din capitală au fost botezate în religia ortodocsă care le place mai mult, decât cea romano-catolică. In total s'au botezat până acum în Tookio preste o mie de persoane. Guvernul a făcut deja o lege care ordonă de-a se serba duminecile. Prin scoale, casarme, aresturi etc. se serbează acum ḑiua de duminecă, în loc de Vineri.

Guvernul protege mai cu samă propagarea religiei ruso-ortodocse, și adese ori se pot vedé în biserica misionarilor, asistând la servițiul divin, demnitarii japonezi cei mai înalți, generali, oficeri și funcționari în plină uniformă. „Resb.“

Revista politică.

Sibiiu, în 25 Iulie.

În Ungaria se pregătesce o fusiune nouă. „Egyetértés“ află că fracțiunile oposițiunei din dietă cari se țin de dreptul public dela 1867, de când cu afacerea lui Zichy, arată o înclinare mai mare ca ori când altădată spre fusiune. Ele se măgulesc că în sesiunea dietală din toamnă nu numai vor clătina guvernul, dară îl vor și rěsturna.

Ḑiariştii cari nu scriu după placul partidei „liberale“, adecă guvernamentale, au să fie surprinşi cât de curênd cu o mĕsură părintească din partea guvernului, care le va uşura mult sarcina. „Hon“, un ḑiar „liberal“, face să înțeleagă cei ce trebuie să înțeleagă, că libertatea presei e prea mare în Ungaria şi puțintică censură n'ar strica ḑiarelor, căci prea îşi vêră nasul în toate afacerile guvernului şi ale administrațiunei. Censura presei ar completa libertatea perfect şi lumea dinafară n'ar avé decât să admire cursul lucrurilor dela noi, înfățişat de presa guvernamentală.

Până când ni se pregătesce nouě celor din Ungaria „fericiri nespuse“ sub guvernul „liberal,“ dincolo de Laita înaintează negoțiările între contele Taaffe şi capii oposițiunei cehice. Aceasta ni o spune „P. Ll.“ cu oarecare nĕcas, adăugênd că nu este adevĕrat ceea ce s'a ḑis, că Taaffe ocolesce conferențele cu capii Cehilor şi se mărginesce pelângă intervențiunea lui Hohenwart. Între acesta şi Taaffe domnesce armonie deplină. Mai departe organul lui Rieger din Praga afirmă positiv, că Cehii întră în Reichsrath şi că Taaffe le promite tot ce poate promite.

Succesele Cehilor, dacă le putem numí astfel, au stêrnit şi în Polonii din Galiția pofta, a se întoarce la resoluțiunea dietei galițiane din 1868. „Dziennik Polski“ provoacă pe deputații poloni a'şi lua drept normă programa din acea resoluțiune şi a esopera pentru Galiția o poșițiune cât se poate de favorabilă în monarchie.

Croația se află în stadiul înnoirei pactului seu finanțial dela 1868 cu Ungaria. „Agramer Zeitung“ publică nunțiul deputațiunei regnicolare croatice, în care sûnt espuse vederile Croației în privința înnoirei. Croația avea până acum să plătească pentru afacerile comune din toate veniturile directe şi indirecte 55%, remânêndu'i pentru acoperirea trebuințelor regatului croatic 45%. Împărțeala aceasta a sarcinilor nu era tocma rea, dacă domnii din Budapesta nu meşteşugiau, încât conçesiunea făcută Croației să se facă ilusorie. Ca să împedece Croații socotelele nefavorabile pe viitoriu, în vederile lor din nunțiu, cer, ca numai erogatele dela încassarea contribuțiunilor directe şi indirecte să vină în socoteală şi pe lângă aceasta să mai între, între veniturile Croației şi veniturile după tăbac, sare, timbru şi loterie din granița militară provincialisată. „P. Ll.“ şi împreună cu el şi alții sûnt foarte indignați pe Croați, ceea ce ar însemna, că înnoirea pactului va da de greutăți mari.

„D. Ztg.“ susține, că trupele austro-unguresci vor întra în sandgiacul Novibazarului în 18 August n. adecă în ḑiua aniversară a nascerei monarchului. „P. Ll.“ de altă parte spune, că comisiunea micstă, însărcinată cu pregătirea celor de lipsă pentru primirea trupelor, încă nu 'şi-a terminat lucrările, ba doar nici nu le-a început. Prin urmare va fi imposibil, ca întrarea să se facă în 18 August, negreşit însĕ va avé loc înaintea lunilor de toamnă.

Evacuarea Bulgariei de către Ruşi anunțată de telegraf nu se adeveresce în tocma. Din isvoare rusesci se scie, că „trei regimente de cavalerie“ mai remân în Bulgaria pentru „pază.“ Pe cine şi de cine să mai păzască Ruşii în Bulgaria încă nu putem scí. Se poate că telegrama sosită aḑi dela Sofia să esplice enigma aceasta. În telegramă se ḑice, că guvernul bulgar a declarat, că întroducerea dreptului marțial în unele părți ale țĕrei nu este altceva, decât o mĕsură preventivă, causată de hoțiile şi tâlhăriile cele multe. Se vede dar că în Bulgaria s'au sporit hoții şi tălharii şi Bulgarii nu sûnt în stare, fără ajutoriu rusesc, să se apere de dênşii.

În cestiunea israeliților din România se pare că începe a se însenina orizontul politic. „N. A. Ztg“ dase, este adevĕrat, în ḑilele aceste camerilor române de revisiune o dojană aspră, pentrucă au pus în discuțiune art. 44 al tratatului din Berlin şi nu s'au ocupat numai cu împregiurările particulare ale statului social şi economic, dară acum încep a vení sciri, după cum asigură „L'independance roumaine“, din toate părțile Europei mai favorabile României decât până ací. Ar fi şi timpul să li se deschidă ochii diplomaților europeni şi să vadă, că pe cine iau în protecțiune. Nu sûnt toți Jidovii ca Rotschilḑii şi alți milionari din apusul Europei. Cu toate că şi acolo poporul, care simte influența jidovească, nu e de acord cu diplomații sei. „Kölnische Ztg“ spune că în *Elveția* chiar, şi încă în partea cea mai liberală, în Lachaudefonds, avură loc demonstrațiuni contra Jidovilor. Nu e de mult de când pe păreții de către strade erau afişate placate roşii, în care li se impută Evreilor într'un limbagiu foarte vehement şi foarte provocătoriu, amenințându'i şi cu moarte, că jefuesc industria națională şi poartă vina la ruinarea locuitorilor creştini.

Lumea politică este încă surprinsă de scirea, că Bismarck a făcut o învoială cu papa Romei, care samĕnă cu o supunere a celui dintâiu celui din urmă. „Nat. Ztg.“ chiamă atențiunea opiniunei publice asupra împregiurărei, că actele între Berlin şi Roma încă nu sûnt încheiate şi aşa toate scirile privitoare la transacțiunea dintre Berlin şi Roma, trebuie luate cu reservă.

În Rusia esecutările cu moarte şi transportările în Siberia nu mai au sfêrşit.

Starea lucrurilor în Rusia.

Guvernul rusesc a publicat în ḑilele dintâiu ale lunei lui Iulie o nouĕ circulară îndreptată în contra propagandei revoluționare. Ministrul de interne rus a fost însărcinat de Țarul, ca să combată printr'o circulară scirile false ce s'au rĕspândit prin popor în privința unor nouĕ împărțiri a moşiilor boieresci între țĕrani. „Sgomotele cele false, se ḑice în acest manifest, în privința unei nouĕ imparțiri de moşii şi în privința unei amplificări a părților, ce ar fi să se întreprindă în favorul țĕranilor, sûnt rĕslățite prin sate de către nesce persoane cu rele intențiuni, care n'au alt scop decât de-a irita poporul şi a turbura liniştea publică.“

Acusarea, ce se aduce prin aceste cuvinte este destul de veche şi de cunoscută şi poate destul de dreaptă; se nasce însĕ întrebarea, dacă şi adresa la care este îndreptată, este adevĕrată, dacă într'adevĕr socialistii şi numai socialistii sûnt aceia, cari născocesc şi reslățesc aceste sciri false. Ni se pare însĕ, că privind lucrul mai de aproape şi cu mai multă băgare de samă, nu va fi greu de-a întoarce urma chiar contra ministrului de interne, căci această acusare, pe care o ridică ací ministrul, a fost ridicată de atâția ani în popor împotriva ministrului şi-a guvernului. Şi drept vorbind, de unde au apucat Nihiliştii această armă decât din mânile guvernului? Eată cum stau lucrurile în Rusia:

Este cunoscut că la anul 1861 s'a hotărît a se desființa sclavia în Rusia. Această hotărîre s'a luat contra voinței nobilimei şi a țeranilor. Esecutarea acestei hotărîri s'a făcut cu atâta grabă şi volnicie birocratică, încât produse nemulțămire atât în sinul nobilimei, care remânea păgubaşe, cât şi între țerani, cari câpĕtau proprietăți.

În general partea păgubaşă era boierimea; dar în unele districte, în care agricultura este un isvor slab de traiu, ca d. e. în guvernamentele de miaḑă-noapte şi de miaḑăḑi-noapterĕsărit, țĕranii erau aşa de greu încărcați cu greutăți pentru mica părticică de moşie ce o dobândiau, în cât numai puteau învinge greutățile. În aceste locuri nu numai țĕranii, ci şi întreaga presă liberală rusă sperau cu drept asupra unei îndreptări a acestei erori, şi agita mereu pentru o nouă împărțire şi o nouă aprețiare a pămênturilor. Însĕ acest motiv de nemulțămire cu împărțirea moşiilor era numai local şi nu se estindea mai departe decât asupra guvernamentelor Perm, Wjätka şi încă vr'o câte-va, pe când în celelalte părți ale imperiului țeranul primise partea sa de moşie în genere cu condițiuni avantagioase. Dar aici se iví o nouă relațiune.

Fiindcă nobilimea era nemulțămită, era în înteresul guvernului şi cu deosebire al amploiaților ca să pună nemulțămirea țeranilor ca contrapond nemulțămirii boierilor. Amploiații comiseră atâtea abusuri şi erori la împărțirea moşiilor, încât ajunseră într'o posițiune ostilă cu nobilimea, şi trebuí să cheme pe țĕrani într'ajutor contra încriminărilor boierilor.

Mai adaugă apoi curentul dela a. 1861 încoace, care se ridică pentru favorisarea stărei țĕranilor şi o puse pe stindarde ca misiune națională şi curênd după aceea deveni manie, degenerând în aşa numita mushikofilie (dela mushik-țĕran). Numai în țĕran voia să recunoască acest curent pe adevĕratul Rus, şi țĕranul avea prin urmare să formeze juna Rusie ridicându-se în socoteala celorlalte bresle. Un avênt deosebit primiră aceste idei prin revoluțiunea polonă dela 1863 şi prin sistemul politic întrodus de Țarul Nicolae Miljutin în părțile occidentale. Pentru a desființa elementul polon, ce era ostil Rusiei, se luà de pretecst că nobilimea polonă este causa la toate relele şi că ea a arangiat şi această revoluțiune. Pe basa acestui pretecst se comiseră multe fapte volnice în provinciile polone contra nobilimei şi în favorul țeranilor, al căror devotament voia să'l câştige. Împărțirea moşiilor în Polonia a fost un adevĕrat jaf al boierilor în favorul țĕranilor.

Pentru a țină pe țĕrani şi pe viitor devotați guvernului, acesta respândí cu mare îngrigire printre dênşii speranța că se va mai face o nouĕ împărțire a moşiilor nobilimei între țĕrani. De cinci-spre-ḑece ani mereu se regulează cestia moşiilor în aceste provincii şi amploiații însărcinați cu împăcarea certelor iscate din această afacere ațiță mereu pe țĕrani contra boierilor. Toți amploiații coruptibili, şi sistemul este acela că se lasă a fi corupți de țĕrani, cărora le procură multe avantagie în comptul proprietarilor celor mari.

Pe lângă aceste autoritățile respective mai respândiră fel de fel de taime că şi restul moşiilor mari se va împărțí între țĕrani, şi că la această împărțire vor lua parte şi aceia dintre țĕrani, cari la anul 1861 au rĕmas fără proprietăți. Inimicițiile dintre țĕrani şi proprietarii fonciari se măriau mereu şi certele iscate din aceste nu se hotărau după dreptate, ci după avantagiul țĕranilor. Eacă chiar astăḑi un esemplu de o asemenea natură.

În părțile apusene ale imperiului rusesc erau încă înainte de 1861 o mulțime de țĕrani liberi, cari scăpaseră încă de mai înainte de sclăvie şi trăiau acum ca arêndaşi pe moşiile boiereşti. Acestora nu le dete guvernul moşii, ci numai nesce contracte de arêndat în condițiuni foarte favorabile, pe un restimp de 12 ani. După cei 12 ani contractele nu mai aveau valoare şi moşiile trebuiau să remână la disposițiunile proprietarilor. La 1876 se încheià terminul de 12 ani şi proprietarii 'şi cerură moşiile înapoi. Tribunalele deciseră ca arêndaşii să libereze moşiile, ear proprietarii să plătească acestora ca despăgubire arênda de doi ani. Dar arênḑile erau atât de avantagioase pentru arêndaşi încât aceştia nu mai voiră să'şi părăsească casele lor. Ei au fost întăriți în aceste idei de pace şi prin ceilalți amploiați ai ministeriului de interne, cari le spuneau țĕranilor că vor primí ca proprietate acele moşii, numai dacă se vor împotriví a le ceda. Le mai ḑiceau că nobilimea este culpabilă la aceea că nu s'a împlinit voința Țarului de-a'i face şi pe dênşii proprietari. Proprietarii 'şi pretind moşiile pe basa sentințelor judecătoresci, dar persoanele însărcinate cu esecutarea acestor decisiuni primiră instrucțiuni dela ministeriul de interne ca să nu dea satisfacțiune ordonanțelor tribunalelor. Arêndaşii condamnați de tribunale remaseră prin urmare stăpâni pe moşiile luate în arêndă.

La anul 1878 se dete un ordin din partea ministerului de interne, în puterea căruia liberii cetățeni rĕmâneau stăpâni pe posesiunile lor, şi opunerea lor era justificată. Dar sentențele tribunalelor nu erau încă anulate. Iată cum se scapă ministeriul din Petersburg şi de aceasta încurcătură. Senatul, care este suprema istanță în justiție, hotărâ că aceste certe ale țĕranilor arêndaşi nu erau de competența tribunalelor, ci de a ministeriului de interne şi în special trebuiau regulate de a cei mijlocitori de pace, cari sûnt însărcinați cu hotărnicirea proprietăților rurale.

Prin această procedură falsă țĕrănimea rusă sĕ irtărì din nou în speranțele sale asupra unui nou jaf al proprietăților mari, şi ast-fel neînțĕlegerile dintre boeri şi țerani au devenit din ce în ce mai acute.

Judecând dar cu drept, nimenea altul decât guvernul, şi în special ministeriul afacerilor din lăuntru este acela, care a cultivat şi rĕspândit cu îngrigire printe popor „scirile cele false despre împărțirea moşiilor“ contra cărora este îndreptat acest emis al ministeriului de interne,

Tot ast-fel stă lucrul şi cu alte afaceri, aşa d. e. cu relațiunile de servitute ale țĕranilor de pe proprietățile boieresci. Printre acesti țĕrani clăcaşi se nutresce de asemenea idea unei nouĕ împărțiri a moşiilor, tot prin ministeriul de interne.

Şi cu toate aceste nu se ruşinează de a vorbí de acele „persoane cu rele intențiuni“, carei turbură liniscea publică“. Negreşit că nesce persoane cu rele întențiuni sûnt acele, cari au esploatat aceste idei spre a mărí nemulțămirea. Dar ei n'au făcut altceva, de cât a lua din mânile guvernului arma, pe care acesta a manuat-o cu atâta îngrigire de 15 ani. Nihiliştii revolteazǎ acum pe popor în unire cu ministeriul de interne şi cu mijlocitorii acestuia. Nu este greu a înduplica pe țĕran, că se vor realiza promisiunile făcute de amploiați pentru o noauă împărțire a moşiilor şi că amploiații 'l-au înşelat şi împreună cu nobilimea, au contribuit ca să nu împlinească încă bunele voințe și intențiuni ale Țarului. „Timpul.“

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 28.

Ședința din 26 Iunie 1879.

Membrii presenți: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeș Vincențiu, Bariț George, Caragiani Ioan, Fălcoian Stefan, Fĕtu Dr. Anastasie, Ghica Ioan, Hașdĕu Bogdan P., Hodoș Iosif, Ionescu Nicolae, Maiorescu Tit L., Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturdza Dimitrie A.

Președinte, Ioan Ghica.

Ședința se deschide la 9 ½ oare a. m.

După lectura și verificarea procesului-verbal al ședinței precedente d. Chintescu comunică, că i s'a trămis de la Iași vechiul manuscris al gramaticei române din 1757, despre care fusese avisat oficiul în una din ședințele anterioare; propune tot o dată a se regula cercetarea lui de urgentă, fiindcă i s'a trămis pe un timp foarte scurt. Se recomândă unei comisiuni compuse din d-nii Bariț, Chintescu, Hașdĕu și Maiorescu.

D. președinte întreabă dacă secțiunea literară și cea de sciințe sûnt gata a'și propune la alegere membrii cari trebue să le completeze. Se rĕspunde că încă nu sûnt în stare a 'și presenta recomandațiunile.

Adunarea consultându-se asupra ordinei ḑilei, se decide a se alege comisiunile competente, a cerceta traducțiunile și operile concursuale.

Se procede mai ântâi la alegerea comisiunei pentru traducerile din autorii eleni și prin maioritate se aleg d-nii Caragiani, Papadopulo și Sion.

Urmează alegerea comisiunei pentru cercetarea traducerilor din autorii latini și cu maioritate, se aleg d-nii Bariț, Maiorescu, Laurian , Hașdĕu și Chintescu.

Pentru cercetarea studiului asupra producerilor literare din epoca lui Mateiu-Basarab, care urmează a lua premiul Năsturel lit. B, se alege o comisiune compusă din d-nii Alecsandri, Ionescu și P. S. S. episcopul Melchisedec.

Pentru cartea cea mai bună publicată în limba română de la 15 August 1878 până la 15 August 1879 se alege o comisiune de 7 membrii, compusă din d-nii I. Ghica d. Sturdza, G. Bariț. N, Ionescu, A Fĕtu, N. Crețulescu și N. Chintescu.

Ședința se ridică la 11 ¾ oare.

Președinte, Ioan Ghica.

Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăți.

* (Sciri dela curte). După un comunicat oficial, Maj. Sa împĕratul și regele Francisc Iosif va sosì în 10 l. c. la Gastein spre a face visită împĕratului Wilhelm, va remâné preste noapte în Meran și în 11 l. c, va pleca de-acolo.

* (Alteța Sa Archiducele Albrecht), sosesce aḑi pe la 5 oare după ameaḑi cu tren separat la Sibiiu.

* (În ședința comunității) de aici dela 4 August n. între altele s'a pertratat și un emis al ministrului de finanțe în care se dispune întabularea Soldișului pe numele erariului.

* (Hymen). Dl Atanasiu Barian candidat de advocat și învĕțătoriu român gr. or. în Budapesta își serbă Luni la 16/28 Iulie a. c. cununia cu d-na vĕduvă Nina Milutinovits în biserica română-grecească de acolo cu mare solemnitate. Nași au fost dl Georgiu Serbu de Cuvin deputatul dietal al cercului Zorlenț în cttul Caraș, cu d-na Nicolau Teli născ. Milutinovits. Cerimoniele bisericesci prescrise le-a îndeplinit parochul român gr. or. r. d. Ioanichiu Miculescul în ornat pompos, ear chorul compus din tineri români toți, amici ai junelui, cântà cu precisiune. Între oaspeții de față au fost și Ilustr. d-na Serbu; dl Georgiu Stupa, ca curator primariu, cu familia; dl fost comite suprem Dimitriu Ioanescu; părintele archimandrit Esfigmenitis Macarios și alții, precum și întreaga junime română.

Poftim junei părechie viață îndelungată și fericire deplină. u. o.

* (Postal). Dela 11 August a. c. st. n. începênd se instituie în comuna Demenihaza, comitatul Murĕș-Turdei, o stațiune postală, care va comunica de 4 ori pe sĕptĕmână cu posta din Nyarad-Szereda. Oficiul acesta postal primesce spre espedare epistole și pachete și mijlocesce pe lângă asignate și remburse postale trimiteri de bani până la suma maximală de 200 fl. v. a. De cercul stațiunei Demenihaza se vor tiné următoareale comune: Chiherul de sus, Chiherul de jos, Buzaháza, Demeniháza, Ehéd, Hodiș, Jszlo, Jobbágytelke, Chinde, Kozven, Remeța, Markod, Mikhaza, Sederișul-mare, Șêlea și Vadad.

* (Trenuri de plăcere împreunate cu neplăceri pentru pasageri). Societatea trenului rĕsăritean a statului a făcut o bunătate pentru publicul sibian când a arangiat trenuri de plăcere pentru scaldele sărate dela Ogna. Concursul cel mare de pasageri dovedesce bunătatea întreprinderei. Societatea de sigur pentru înlesnirea publicului, a și întrodus bilete deosebite, se înțelege cu prețuri deosebite cu care fie care pasager în restimp de 24 oare se poate întoarce la Sibiiu, cu ori care tren ce circulează pe linia Sibiului. Beneficiul acesta s'a făcut cunoscut prin ḑiare și publicul s'a folosit de dênsul. Ce să veḑi însĕ, pasagerii, cari în credința aceasta s'au dus duminecă la Ogna, când au venit Luni cu trenul dela ameaḑi, fură neplăcut suprinși de conductor, spunêndule, că biletele de Duminecă nu au valoare și Luni. Este a se însemna, că pasagerii întrebară pe dl. șef al stațiunei din Ogna și acesta îi asigurà că n'au lipsă de înnoirea biletelor. Timpul scaldei nu va mai ține mult însĕ respectivii dd. dela drumul de fer ar face bine când ar aduce la cunoscința publicului, pe calea care o vor afla mai potrivită, cari bilete au valoare 24 de oare și cari nu, pentru ca pasagerii să se scie orienta; sau dacă biletele pentru trenuri de plăcere, cari sûnt mai îndoit mai scumpe ca cele ordinare, au toate valoarea amintită, să delăture neînțelegerea în care se află conductorii și să scutească pe pasageri de neplăceri.

* (Bunul dela Avrig) 'l-a cumpĕrat la a doua licitațiune, Cassa de păstrare din Sibiiu.

* (Îndustrie). În Brașov au să se ridice două fabrici nouĕ de petroleu.

* (Tăierea istmului de Panama). În ḑiua de 20 a. c. d. de Lesseps mergênd la Bordeux împreună cu mai mulți membri ai societății geografice din Francia, a ținut acolo în sala Alhamra o conferență asupra marei lucrări ce 'și propune a esecuta.

D. de Lesseps a enumerat mai ântâiu lucrărie istmului de Suetz. Pe lângă toate obiecțiunile ce se făceau la esecuțiunea lor, dificultățile ce a întimpinat el însuși și opunerea inginerilor englezi, pe lângă toate aceste el a triumfat contra tuturor pedecilor. D. de Lesseps a declarat, apoi că speră a duce cu dênsul la Panama pe aceiași colaboratori și ingineri cari au îndeplinit perforarea istmului de Suetz. El va afla în Francia sumele necesare, căci Francia are încredere în el. El nu se teme de oposițiune; din contră, aceasta este folositoare, căci va îmboldí zelul tuturor.

D. de Lesseps a făcut în urmă istoricul studiilor întreprinse pentru tăierea istmului de Panama; a espus cu deosebire lucrărilor congresului din 1877 și a amintit esposițiunea universală din anul espirat; a trecut în revistă diversele proiecte de canaluri cari au fost părăsite mai cu samă din causa lungimei lor și a necesității de a construí numeroase stavile. Singurul proiect practic, după orator, e acela, care urmează linia ferată: acest canal ar avé o lungime numai de 73 chilometri și nu ar avé trebuință de nici o stavilă, condițiunei neapĕrat trebuitoare pentru succes.

* (O greșală neplăcută). Principele moștenitor al Germaniei avea să treacă printr'un sat din provincia Pommern. Pentru a'i face o primire plăcută învĕțătorul comunal a compus un cântec cu care avea să fie priimit principele de către copiii din scoală.

Bietul dascăl, neavênd haine de gală, s'a dus în oraș la croitor, 'și-a poruncit un costum complet negru cu condiție de a'l plătí în șase rate lunare. Croitorul întârḑiind cu lucrul a sosit cu costumul cu o oară mai nainte de a trece principele prin sat. Dascălul nostru să îmbrăcă repede și luând în primire contul croitorului îl pune în posonarul fracului unde erau și alte hârtii.

Principele moștenitor sosesce și ascultă cu mare atențiune atât poesia cât și musica cântecului. După aceasta Alteța Sa cere dascălului tecstul acestui cântec, acesta repede bagă mâna în posunariul fracului și oferă principelui o hârtie pe care o dă în primire unui adjutant.

După ce a plecat înaltul oaspe, nenorocitul dascăl descopere că în loc de tecstul poesiei a dat contul croitorului.

Ce e de făcut? El se consultă cu primariul, cu subprefectul, cu judecătoriul de ocol, precum și cu alte persoane, dar în zădar, căci nimeni n'a putut să'i dea nici un consiliu, cum să easă din încurcătură.

După o trudă de trei ḑile dascălul putù reîntra earăși în liniscea sa, căci s'a pomenit cu o adresă din partea cabinetului prințului, prin care i se trămite contul achitat, cerêndu'i în schimb tecstul cântecului.

Bursa de Viena

din 6 August n. 1879.

Metalicele 5⁰/₀	67 15
Împrumutul naț. 5⁰/₀ (argint)	68 30
Împrumutul de stat din 1860	132 —
Acțiuni de bancă	832 —
Acțiuni de credit	271 60
Argint	— —
Valuta nóuă imperială germână	56 90
London	115 85
Galbin	5 48
Napoleon d'aur (poli)	9 25

Economic.

Făgăraș, 1 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.60—6.50.; grâu sĕcăreț fl. 4.50—5.40; sĕcară fl. 2.70—2.90; cucuruz fl. 2.—3.20; ovĕs fl. 1.80—2.; mălaiu fl. 8—9.—; Sămânță de cânepă fl. ——; mazere fl. 7.—8.; linte fl. 7—7.50; fasole fl. 4—4.20; crumpene fl.—; pro 100 chilo: Slănină fl. 65—75; sĕu brut fl. 38—40; sĕu de luminări fl. 58—unsoare fl. 55—60; cânepă fl. 30—45; sĕmênță de in fl. —.—; sĕpun fl. 58—; fên fl .1.20; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de porc 40—44 cr. carne de berbece 28 cr. carne de vițel 38

Budapesta, 2 August n. La începutul sĕptĕmânei trecute au domnit vremuri tari cu vijelii și grindină, cărora urmând apoi o vreme mai moale cu ploaie continuă de vre-o 2 ḑile de abia pe la mijlocul sĕptĕmânei s'a înseninat timpul, a întrat ḑile de tot frumoase de vară cu o căldură între + 13⁰—23⁰ R. Aceste ḑile senine și plăcute au ajutat foarte mult la culegerea și transportarea grânelor secerate de pe câmp a casă și au înaintat îmblătitul lor. Durere însĕ, că resultatul îmblătitului cuantitativ se poate mĕsura de abia pe jumĕtate cu resultatul recoltei din anul trecut. Aceasta este o faptă deja ne mai tăgăduită, carea însĕ totde odată a pricinuit urcarea prețurilor bucatelor din têrg. Așa însemnăm în special:

Grâul la 70,000 m. m. cu fl. 11.25—12.10; sĕcara la 5000 m. m. cu fl. 6.80—7.25; orzul cu fl. 6.30; ovĕsul cu fl. 5.50—6.50; cucuruzul la 30,000 m. m. cu fl. 6.05; făina și acum a trecut tare bine și fu transportată de loc în toate părțile Europei. Păstăioasele încă au fost bine căutate și s'au vêndut: fasolea cu fl. 8—8.50; mazĕrea cu fl. 9.50; lintea cu fl. 10—12; mălaiul cu fl. 5.20—5.70; sĕmênța de cânepă cu fl. 12.50—13; lânile per 56 chilograme cu fl. 55—86; porcii la 86,780 au trecut cu iuțală și adecă din Ungaria 4040, din România 1270 și din Ardeal 620; unsoarea de porc cu vas cu tot cu fl. 46 și fără vas cu fl. 44; slănina cu fl. 47—48; sĕul cu fl. 41.50—42.50; spirtul *en gros* cu fl. 29—30, *în consum* cu fl. 30—32 per 10 mii litre ⁰/₀. Peile de-ocamdată nu mai au căutare și ele singure au fost în sĕptĕmâna trecută articulul necercetat și fară preț.

Recolta din Dobrogea este pretutindeni satisfăcĕtoare și locuitorii, cari n'au a plătí către stat nici o dare de pămênt, ba nici măcar dijmă după vechiul obiceiu, 'și-ar puté întru câtva reabilita posițiunea materială în urma anilor desastroși, dacă se vor lua mĕsuri din vreme pentru a se împedeca furnicarii ce cutreeră comunele, esploatând naivitatea sătenilor și cumpĕrând dela cei mai simplí chila de grâu, orz, sĕcară, etc. cu jumĕtate și mai puțin încă din prețul cei 'l-ar puté obține în ori-care piață din localitate.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 26 August și 26 Septemvre imob. lui George Corbuli în Gherla (judec. cerc.); în 30 August și 30 Septemvre imob. lui George Deppner în Șais (judec. cerc. Sighișora); în 27 August si 27 Septemvre imob. lui Iacob Kováts în Gherla (judec. cerc.); în 15 Septemvre și 15 Octomvre imob. lui Mihail Bonfert în Cisnădie; în 1 Septemvre și 1 Octomvre imob. lui George Milea în Veștem (trib. Sibiiu); în 15 Septemvre și 15 Octomvre imob. lui Simion Șerban în Fizeș (trib. Dej); în 10 Septemvre și 10 Octomvre imob. lui Mihail și Elisabeta Löw în Mecurea (trib. Sibiiu); în 16 Aug. imob. lui Carol Kando în Daia (trib. Odorheiu); în 1 Septemvre și 1 Octomvre imob. lui Ioan Raț în Sâncraiu; în 30 August și 30 Septemvre imob. lui Achim Popa în Galdul de sus (judec. cerc Aiud): în 6 Septemvre și 6 Octomvre imob. lui George Șerban în Fizeș (trib. Dej); în 22 August imob. lui Antonie Muthenik în Selașul de sus (jud. cerc. Hațeg); în 19 August imob. lui Gerö Tamas în Satulung și Șomcuta-mare (judec. cerc.): în 8 August imob. moștenitorilor minoreni după Martin Rosenfeld în Erkeserü (judec. cerc. Székelyhid); în 6 Septemvre și 6 Octomvre imob. lui Samoilă Veres și soți în Oșorheiu (trib.); în 26 August imob. lui Isac Man și soți în Szabad (trib. Murĕș-Oșorheiu.

In cea din urmă tragere a loteriei de bani hamburgiană, s'au câștigat de un client la Iași unul din cele mai însemnate câștiguri cu Nr. 24715. Participarea Transilvaniei la aceasta loterie de stat devine din ḑi în ḑi mai însemnată.

Biroul principal de loterie Isenthal et Co. în Hamburg publică prin ḑiarul nostru de aḑi deja a 4-a serie a acestei loterie grandioasă. Scopul ne este de-a atrage în deosebit atențiunea asupra anunciului menționat, de oare-ce nu se tratează ací de nisce promise sau bilete de participat ci e vorba de losuri de stat fiind garantate cu toată averea guvernului german la Hamburg.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la scoala capitală normală gr. or. din Satulung, biserica s. Adormiri, se deschide concurs cu terminul până la 25 August a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 250 fl. până la 350 fl. v. a. conform gradului de cualificaţiune al alesului şi cu îndatorirea, ca pentru acest salariu să predee dumineca şi sĕrbătoarea lecţiuni în scoala de repetiţiune.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'şi adresa suplicele lor prin dl protopresbiter al Braşovului I Iosif Barac, comitetului parochial al bisericei s. Adormiri din Satulund, instruite în sensul statutului organic, şi cei ce vor avé cunoscinţă şi de cântările bisericesci vor fi preferiţi.

Satulung 20 Iulie 1879

Comitetul parochial.
Radu Popea m/p.,
1—3 paroch şi preşedinte.

Nr. 200. 1—3

CONCURS.

Fiindcă postul de învĕţătoriu la scoala confesională din comuna română gr. or. dela Vlădeni în protopresbiteratul Branului a devenit vacant, se escrie pentru ocuparea acestui post concurs cu termin până la finea lunei lui August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual de 200 fi. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ la preaonoratul domn protopresbiter Iosif Barac in Braşov până la terminul indicat.

Vlădeni, 19 Iulie, 1879.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent:
Comitetul parochial.
Iacob Zorca m. p.,
preşedinte.

Nr. 299—1879. 1—3

CONCURS.

La scoala confesională română poporală a bisericei ortodocse-orientale cu hramul sântului Nicolau din Cernat protopresbiteratul Braşovului I. au devenit vacante două posturi învĕţătoresci, pentru a căror ocupare se escrie concurs, cu termin până la 24 August a. c.

Salariul anual pentru învĕţătoriul primariu este 250 fl. v. a. cu prospect de-a se înmulţí salariul după un an la 300 fl. v. a., eară pentru învĕţătoriul secundariu este 206 fl. v. a. pe lângă îndatorirea, ca pentru aceste să ţină ambii învĕţători prelegerile trebuincioase şi la scoala de repetiţiune.

Doritorii de-a ocupa vre unul din prementionatele două posturi învĕţătoresci sûnt avisaţi a'şi aşterne subscrisului comitet suplicile lor, adresate cătră preaonoratul d-n propresbiter Iosif Barac în Braşov şi instruite în sensul „statutului organic“ cu atestat de botez şi cu testimonii scolastice: că au absolvat cel puţin 4 classe gimnasiale şi cursul pedagogic s'au teologic şi că au depus esamenul de cualificaţiune pentru învĕţători.

Cernat, 20 Iulie, 1879.

În conţelegere cu d. ppresbiter concernent.
Comitetul parochial.
Georgiu Urdea m. p.,
preot şi preşedinte.

Nr. 113 prot. 1—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Poiana, protopresbiteratul Mercurii, sûnt a se ocupa trei staţiuni învĕţătoresci şi adecă:

I. Două staţiuni pentru classa a III-a şi a IV-a cu salar anual de câte 300 fl. v. a.

II. O staţiune pentru classa a doua cu salar de 250 fl. v. a.

Dela concurenţii care de o cam dată se primesc pe un an de probă şi numai după aceea pot devení definitivi se recere ca

a) pentru staţiunile de sub p. I, se constate că au absolvat cel puţin 6 classe gimnasiale şi cursul clerical sau pedagogic.

b) ear pentru staţiunea de sub p. II 4 classe gimnasiale şi pedagogia.

Suplicele instruite cu documentele recerute sûnt a se adresa oficiului ppresbiteral gr. or. al Mercurei până în 15 August a. c.

Mercurea la 23 Iulie 1879.

Dela oficiul ppresbiteral al Mercurii.
I. Droc m. p.,
adm. prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei de învĕţătoriu la scoala gr. or. împreunată cu greco-catolicii din comuna Hepria se escrie concurs până la 19 August 1879 st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu 200 fl. v. a. din care 20 fl. v. a. se vor numĕra îndată la începutul anului scolar, eară restul în patru rate egale până la finea anului scolar.

2. Cortel liber în zidirea scoalei şi lemne de foc; şi

3. Grădina de pomărit de asemenea se lăsă în folosinţa învĕţătoriului.

Doritorii de ambele confesiuni îndreptăţite ce doresc se îmbrăţişeze acest post au să'şi înainteze cererile lor înzestrate cu documintele prescrise de statutul organic şi legile scolare senatului scolariu locul per Alba-Iulia la O. Herepe până la prenotatul termin.

O. Herepe în 15/27 Iulie 1879.

2—3 *Senatul scolar local.*

Nr. 116 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. din „Federi“, în protopresbiteratul Haţegului, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 20 August st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 80 fumuri de case, de fieşte-care fum câte 1 fl. v. a.

2. Stolele îndatinate.

Toate aceste laolaltă computate, dau suma de 200 fi. v. a.

Doritorii de-a competa la această staţiune parochială, au a'şi adresa concursele lor instruite în sensul legei la subscrisul, până la terminul sus însemnat.

Haţeg, la 15 Iulie 1879.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

Nr. 67 2—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea parochiei vacante de a III classă din Lăpugiul de jos cu filia Ohaba protopresbiteratul Dobrei, în înţelesul resoluţiunei consistoriale dto 28 Iuniu a. c. Nr. 1728 B. se escrie din nou concurs, cu terminul până la 19 August a. c. st. v. în carea ḑi se va ţiné şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină şi alte superedificate în materă.

2. Porţiune canonică 18 jug. pământ arătoriu şi fênaţ classa I şi II.

3. Dela 130 numeri de case, câte două mĕsuri de cucuruz nestărmit.

4. Stola îndatinată. Toate aceste emolumente laolaltă computate, dau un venit anual de aproape 400 fl. v a.

Doritorii de-a ocupa această staţiune au a'şi adresa concursele lor instruite în sensul „Stat. org.“ şi a „dispoziţiunilor sinodale“ din 1873 la subscrisul, până la terminul indicat.

Deva, 20 Iulie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.
I. Papiu m. p.,
protopresbiter şi admin.
Dobrei.

Fructificarea depunerilor.

La institutul subsemnat se primesc depuneri de capitale spre fructificare cu **5½%**, eară sub condiţiunea de-a se denuncia institutului ridicarea depunerei cu 6 luni mai înainte cu **6%** interese.

Depunerile făcute până astăḑi cu **6%½** se vor fructifica dela 1 Septemvrie 1879 încolo cu **6%**, cu esceptiunea acelora, a căror ridicare este până astăḑi denunciată, căci fructificarea acestora se continuă cu **6½%** până la ḑiua, în care espiră terminul însciinţat. Eară depunerile urmate până astăḑi cu **6%** dela 1 Septemvrie 1879 în colo vor fi supuse condiţiunei de a se denuncia institutului ridicarea lor cu 6 luni înainte.

Sibiiu, 28 Iulie 1879.

„Albina“,
[34] 2—3 institut de credit şi de economi.

Neoplanta.
1875.
Medaliă de argint.

Seghedin.
1876.
Medaliă pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[27] 6—12

LOTERIA.
Seria 4-a.

Guvernul german la Hamburg, care a autorisat o nouă şi mare loterie de bani, controlează nu numai emiterea losurilor ci şi toate tragerile; deosebit de aceasta guvernul german la Hamburg garantează cu toată averea imensă a Statului pentru plata esactă a câştigurilor oferîndu-se astfel fie-cărui din toate punctele de vedere siguranţa cea mai perfectă. Singurul fapt că un guvern german figurează ací ca garanţă e pe destul dovadă că această loterie e solidă de tot.

Noua şi marea loterie de bani mai conţine **numai încă 74,000** lose din care **32,000** lose trebuie să câştige neapĕrat; şansa de câştig e dară foarte însemnată, fiindcă mai jumĕtate a tuturor loselor trebuiesc câştigate negreşit. Toate câştigurile se trag acuma în 4 secţiuni care se succed repede una după alta. — Câştigul cel mai mare care e de făcut în casul cel mai fericit se urcă la

533,333
franci.

Special mai sûnt de câştigat următoarele câştiguri principale:

		franci		franci
1	a	**333.333**	=	**333.333**
1	a	**200.000**	=	**200.000**
1	a	**133.333**	=	**133.333**
1	a	**80.000**	=	**80.000**
1	a	**66.666**	=	**66.666**
2	a	**53.333**	=	**106.666**
2	a	**40.000**	=	**80.000**
5	a	**33.333**	=	**166.665**
1	a	**26.666**	=	**26.666**
11	a	**20.000**	=	**220.000**
23	a	**13.333**	=	**306.659**
3	a	**10.666**	=	**31,998**
1	a	**8000**	=	**8.000**
54	a	**6666**	=	**359.964**
3	a	**5333**	=	**15.999**
68	a	**4000**	=	**272.000**
213	a	**2666**	=	**567.859**
525	a	**1333**	=	**699.825**
660	a	**666**	=	**439.560**
925	a	**400**	=	**370.000**

etc. etc., în total 32,000 câştiguri.

Toate câştigurile se plătesc imediat după tragere în monedă de aur subt controlul guvernului german. Noi sûntem însărcinaţi cu desfacerea loselor originale a acestei noaue şi mari loterie de bani, espedându-le cu preţul oficialmente hotărît fără alte cheltueli. Preţul oficialmente hotărît pentru tragerea de câştig viitor, care se începe la:

20. August a. c. st. n.

este de:

fl. **40** v. a.
pentru un los întreg original
fl. **20** v. a.
pentru jumĕtate los original
fl. **10** v. a.
pentru un sfert los original

Costul urmează a ni se transmite franco in monedă hârtie austriacă sau în timbre postale austriace. Indată după primirea costului espedăm fie-cărui comandor directamente într'un envelop bine închis losele originale comandate învestite cu armarele ţĕrei. Fie-cărei espediţiuni de lose asociăm programul tragerei tradus

!! în limba română !!

şi după fie-care tragere, fie-care participant primesce lista oficială a tragerei, care listă specifică într'un mod esact numerile trase cu câştig; deosebit de aceasta numerile trase cu câştig se publică şi prin toate ḑiarele principale din Austria. Mulţămim publicului austriac pentru încrederea arătată până acuma, făgăduind că şi în viitoriu vom efectua toate comandele prompt şi esact. Rugăm a trimite comandele cât posibil curênd în tot casul înaintea începerii tragerei şi anume cel mai târḑíu până la

20. August a. c. st. n.

direct cătră adresa noastră:

ISENTHAL & CO.
Biroul Principal de Loterie.
Hamburg. (Germania).

Cu clienţii nostri din Transilvania corespondăm în limba română. Scrisori din Transilvania sosesc la Hamburg în 70 de oare. [35] 1—4

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 87. Sibiiu, Sâmbătă, 28 Iulie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 27 Iulie.

Sûnt nouesprĕḑece ani de când se fremêntă popoarele din Austria dinainte de dualism şi din Austro-Ungaria dela dualism în coace şi — *ut figura docet*, n'au ajuns a fi mulţămite cu sistemele politice în care se mişcă viaţa publică.

Românii, partea cea mai mare prin feudalismul evului de mijloc, scoşi din viaţa publică n'au avut şi nu au altă pretensiune decât, ca atari, să fie reîntroduşi în aceea. După multe trăgănări şi amânări, în anul mântuirei 1863, celor din Transilvania, prin articuli de lege li se împlinesce dorinţa aceasta, însĕ numai pentru un timp foarte scurt. Schimbările de sistem politic, urmate în anii 1865—7 'i-au redus la ceea ce ajunsese chiar în timpul absolutismului, la egalitatea de drepturi individuală. Dar şi aceasta foarte marginită prin legea de naţionalităţi şi prin cea electorală, specială pentru Transilvania. Românii din Transilvania s'au ales din toate mişcările constituţionale câte s'au succes în monarchie, numai cu votul separat din dieta clujană (1865), despre care, dacă am voí să vorbim acum ne-ar duce prea departe şi ne-ar depărta dela firul celor despre care voim a vorbí acum.

Românii din Ungaria proprie după starea lucrurilor de faţă, se deosebesc de cei din Transilvania numai prin o lege electorală mai favorabilă, însĕ legea aceasta nu este de dragul lor mai favorabilă, ci de dragul maiorităţei relative a naţionalităţei maghiare din pârţile aceste. Observăm, că atât în Ungaria proprie cât şi în Transilvania legile electorale au avut în vedere naţionalitatea maghiară s'au mai lămurit ḑis, favorisarea acesteia.

Naţionalităţile celelalte nemaghiare din Ungaria proprie se află în aceeaşi situaţiune ca şi Românii de acolo.

Românii din Bucovina, cel puţin în formă, se află într'o posiţiune mai favorabilă. Ei nu sûnt contopiţi într'o naţiune austriacă, n'au legi separate electorale şi în respectul limbei, în principiu şi în pracsă au o sferă mai largă, pentrucă legile şi ordinaţiunile ţĕrei consideră mai mult limbile ţĕrei, prin urmare şi pe cea română În Bucovina limba română se bucură şi de dreptul de-a se propune obiecte prin mijlocirea ei la universitatea ţĕrei.

Şi unii şi alţii, adecă şi Românii din Ungaria şi cei din Cislaitania, unii mai mult, alţii mai puţin, au să'şi elupte încă, pe cale constituţiunală, o posiţiune mai bine definită, pentruca pe lângă împlinirea datorinţelor de cetăţeni ai statului, să se poată desvolta şi ei după firea şi însuşirile lor.

Dar după cum am atins şi în cele de pănă ací, nu sûnt numai Românii, cari ar mai avé dorinţe de ameliorarea sorţii lor.

Pentru împlinirea acestor dorinţe însĕ vedem acum în ḑilele aceste, că dincoace de Laita numai Croaţii stăruiesc pelângă reformarea pactului dintre dênşii şi dintre Ungaria. Dincolo de Laita Cehii, Polonii şi în sfêrşit şi Slovenii se nisuiesc după acuisiţiuni mai bune.

În mijlocul acestei fremêntări politice eată şi scirea despre o fusiune nouă între unele din partidele maghiare ale dietei unguresci. Nu greşim când ḑicem maghiare, pentrucă precum şi dieta Ungariei aşa şi partidele, nu din întêmplare, sûnt aproape esclusiv maghiare.

Cu toate că scirea despre fusiune apare în acelaşi timp cu celelalte nisuinţe constituţionale dincolo şi dincoace de Laita, ea nu se poate asemĕna cu aceste. Cine sûnt presumtivii fusionisti? Rĕmăşiţe din dreapta cea veche deakistă, din centrul stâng şi afară din stânga estremă, remăşiţe din stânga proprie. Şi unii şi alţii stau, mai mult, mai puţin, pe basa dela 1867, sûnt dualişti cu tendenţe hegemonice maghiare. Nisuinţele acestora sûnt aşa dară un feliu de ceartă internă pentru putere; faţă cu naţionalităţile nemaghiare n'am vĕḑut nici la acestia, precum nici la cei din stânga estremă, vre-o aplecare de-a împărţí şi beneficiele constituţionalismului în mod egal, cu cetăţenii de naţionalitate nemaghiară.

Căce stau pe basa dela 1867, încă n'ar fi un rĕu. Nu cadrul dualistic este de vină, că Românii şi naţionalităţile nemaghiare sûnt nemulţămite. Dacă monarchia poate prospera în acest cadru, naţionalităţile nemaghiare dincoace, şi cele nenemţesci dincolo, au dreptul a crede, că şi ele să poată prospera în acest cadru. Nu voiesce nimenea resturnare sau revoluţiune, ci voiesc naţionalităţile, ca egala îndreptăţire să nu fie numai o frasă de paradă, ci un adevĕr recunoscut de toţi cetăţenii statului, fără de nici o deosebire.

De altimintrea adeverindu-se fusiunea din cestiune, n'ar fi nici decum ceva nou. Am vĕḑut vre-o schimbare spre mai bine după fusiunea tiszaistilor cu deakistii?

Pentru Români, dacă se va face sau nu o fusiune, are să fie lucru secundar. Situatiunea lor remâne şi dacă se face şi dacă nu se face fusiunea, aceeaşi. Românii vor fi în amêndouĕ casurile datori, a'şi apĕra ce n'au perdut încă, a recuira ce au perdut şi a acuira ceea ce au drept să aibă, dară încă din causa împregiurărilor nu au putut avé. Ei au să lupte încă ca buni Români, pentru ca să ajungă a fi nu numai loiali şi buni cetăţeni ai statului, dară totodată şi perfecţi, înţelegem înzestraţi cu toate câte se cuvin unui adevĕrat cetăţan, pentru ca să poată fi şi buni spriginitori cetăţeni ai statului în toate condiţiunile ce le pretinde adevĕratul constituţionalism.

Precum vedem Românii din situaţiunea în care li s'a creat n'au să devină agresorii nimenui; de altă parte însĕ din aceeaşi situaţiune ei sûnt datori a se îngrigí de sine la ori ce eventualitate.

Drept aceea fremêntătură de faţă, care 'şi-a luat începutul dincolo de Laita şi a trecut în Croaţia şi dincoace sûntem datori a o urmărí cu ochi de Argus; dar cu atâta încă nu e destul, trebuie să ne gândim din bună vreme ce ar trebuí să facem la ori-ce cas, căci despre aceea vom fi convinşi cu totii, că aşa cum sûntem nu putem remâné fără de-a ne păgubí pe noi în special şi fără de-a păgubí interesele statului după cum le pretinde firea lui, abstrăgênd dela plăcerea unora de-a suprematisa şi hegemonisa pe alţii.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 Iulie.

Dela Budapesta s'a respândit o nouă „descoperire“, de astădată o descoperire de natură curat politică şi încă de politică înaltă. Lui „Egyetértés“ i se raportează din Viena despre planuri şi nisuinţe de-a le „partidei curţei“. Partida aceasta, spune raportul, încuragiată de resultatele contelui Taaffe la alegeri a hotărît, a face şi pe Ungaria părtaşă de bunătăţile regimului conservativ. Spre sfêrşitul acesta contele Andrássy şi dl de Tisza aveau să fie scoşi din hotelele lor ministeriale. Domnii acestia însĕ pentruca să se susţină în posiţiunile lor au pactat cu partida curţii. Dl de Tisza s'a aliat cu dl de Majlath, capul partidei conservativilor vechi din Ungaria şi s'a obligat a nimicí administraţiunea autonomă a comitatelor prin întroducerea denumirei funcţionarilor şi prin aducerea unui proiect de lege în dietă, prin care presa se supune unei censuri preventive şi procesele de presă se îndreaptă la tribunale ordinare. Aceste sûnt împărtăşirile corespondentului din Viena a foiei „Egyetértés.“

La aceste reflectează „D. Ztg“ din Viena: Este cu anevoie a spune ce este adevĕr şi ce este sensaţiune

---

FOIŢA.

Ovaţiuni în Francia pentru Vasilie Alecsandri.

„*Messager du Midi*“, un organ vĕḑut al Franciei de meaḑă-ḑi, publică sub titlul

„Un rĕspuns al d-lui V. Alecsandri“ următoarele:

„Unii dintre cetitorii nostri nu sciu că poetul român Alecsandri, acelaşi ce a obţinut în a. 1878 cupa simbolică din concursul *Cântecului gintei latine*, a fost ales de senator de către colegiul Dorohoiu, şi că această alegere a făcut să se reînoiască în vechile principate dunărene mişcarea simpatiei universale, ce a întimpinat la Bucuresci, la Iaşi, la Galaţi, în Transilvania şi în Bucovina decisiunea juriului sĕrbătorilor latine.

În Provencia şi în Languedoc scirea despre această alegere a provocat o aderenţă, care deşí fiind mai puţin generală, nú este însĕ mai puţin significativă. Representanţii principali a „*Felibrige*“-lui dd. Mistral de Berluc Perussis, Roumanille, Aubanel, Laforgue, Arnavielle, Langlade, au trimis marelui poet român felicitările şi espresiunea dorinţelor lor. Societatea limbelor romane care a avut onoarea a'l corona în a. 1878 s'a făcut interpretul simţemintelor membrilor sei printr'o telegramă, pentru care a dobândit rĕspunsul următoriu:

„Domnului Boucherie, president al Societăţei limbelor romane. Mĕ simt fericit, domnule president, de simţemintele, cu a cĕror espresiune m'aţi onorat în numele Societăţei romane cu ocasiunea alegerei mele la Senat. Eu în împlinirea mandatului meu sûnt condus de dignitatea ţĕrei mele întocmai ca şi de speranţa de-a obţiné aprobaţiunea eruditei societăţi, a cărei president sûnteţi şi din care am onoare a face parte. V. Alecsandri.“

Alte asociaţiuni au urmat esemplul Societăţei limbelor romane şi a „*Felibrige*“-lui.

Ni se citează între ele Academia din Aix şi „*mantenenţa*“ de Languedoc. La Forcalquier manifestaţia simpatielor felibrelor din Provencia-de-sus n'a fost mai puţin spontană. După ce comunicările poetice sau literare ale asistenţilor s'au terminat, dl de Berluc-Perussis, luând cuvêntul cu acea uşorinţă şi înălţare a limbagiului, ce îi sûnt proprie a ţinut un „*brinde*“ (toast) în care felicitează pe colegii sei, pentru că tot deuna a sciut să se ţină departe de disputele politice (urmează tecstul provencial):

Se sap qu'avès prés lou Dicuonari et que n'avès bravamen escata aqueli mots tant laidas de drechiée de seneguiè, et qu'en placoï'avès tour simplamen bouta aqueli de Francès, Prouvenceu e Fourc auquieren. Car, gramaci à Diéu, sias gens de sens e de sentiment; ce qu'amas dela patrio, es pas soun viesti d'encuei, d'aier ou de deman es pas la coulour de la charpo qu'envouto soun anco, es aquéu flanc de maire que nous a touti recata. Es la patrio elo-memo, ou per milhou par la li trea patrio que n'en fan qu'uno: la grando, la soubeirano, aquelo qu'aven trioumfla et ploura ensen, et qu'ensen ne pourtant lou dôu, la pichoto que nous a bressa de soun paranlis et fa creisse de sounlèn, et perèu la pichouneto, aquelo terro benesido qu'es pastado emé la cendro de nosti morts!

Apoi, în calitatea sa îndoită de president al Academiei din Aix şi de vechiul president al Ateneului, dl de Berluc-Perussis a provocat adunarea a se asocia la felicitaţiunile deja adresate d-lui V. Alecsandri.

„De sine se înţelege“, observă *Journal de Forcaliquier*, „că *Félibrige des Alpes*, şi Ateneul au consimţit din toată inima cu această dorinţă.“

---

* (Bibliografie). *Anuariul general al României* în limba francesă conţinând o notiţă istorică, note statistice asupra României şi principalele adrese ale locuitorilor din Bucuresci.

din împărtăşirile aceste. Este hotărît, că în cercurile aşa numite conservative suflă un vênt foarte conservativ. Şi nu e mai puţin adevĕrat, că dispoşiţiunei în direcţiunea aceasta i s'a desfundat calea prin succesul lui Taaffe la alegeri şi a stêrnit idea de-a încerca şi în Ungaria, ceea ce a succes aşa de minunat în Cislaitania. „D. Ztg.“ nu crede, că Tisza ar cuteza a întrebuinţa în Ungaria la alegeri mijloacele folosite de Taaffe şi ar gândí la introducerea censurei. La îndoiala esprimată se mai adauge şi hotărîta deminţire a împărtăşirilor corespodnt. lui „Egyetértés“, din partea guvernului unguresc. Nouĕ ne vine să credem, că de unde nu este foc nici fum nu easă, şi dacă guvernul deminte hotărît „faimele“ respândite, ni se pare lucru firesc, căci guvernul care ar vení să întărească şi el în public că are planurí cu care voiesce să surprindă lumea mai târḑiu, n'ar avé păreche pe lume.

„P. N.“ de Mercuri luminează în câtva cestiunea aceasta. Constată direcţiunea conservativă cu Majlath în frunte, însĕ fără de Tisza şi ai acestuia şi fără de a stirbí drepturile deja câstigate.

Presa maghiară şi maghiaronă din Budapesta este unanimă în condamnarea nunţiului croatic. Din împregiurarea aceasta se poate deduce, că Croaţii vor da, la înnoirea pactului, de mari greutăţi, pe care abia le vor puté învinge.

Dincolo de Laita se continuă încercările de a da direcţiune nouă procesului constituţional. Contele Taaffe lucră neobosit, nisuindu-se a crea o „partidă imperială,“ care să aprobeze anecsiunea Bosniei şi Erţegovinei. „Gazeta narodowa“ ḑice, că contele caută a atrage la partidă mai cu samă elemente centralistice, ear din celelalte fracţiuni ia numai atâţi, câţi 'i sûnt de lipsă la asigurarea majorităţii partidei sale. Polonii se codesc deocamdată. Ei însĕ sûnt un element, care nu prea resistă până în sfêrşit. Taaffe le scie de sigur, încă de pe timpul ministeriului „cetăţenesc“, slăbiciunile şi se va conforma după trebuinţă. Cehii de altă parte promit, că vor merge până la estrema posibilitate cu concesiunile, pentru că vor să probeze guvernului şi Nemţilor din Austria, că voinţa de a se împăca, la dênşii nu e numai o frasă făţărită. Vor mai departe să arete şi monarchului că n'au fost în zadar apelul la patriotismul lor. Cer însĕ garanţii.

„D. Ztg.“ susţine nestrămutat, că luna lui August are să fie luna ocupaţiunei Novibazarului. Din consideraţiune către coranul turcesc, care nu iartă să locuiască creştini sub un coperiş cu femei mohamedane, se vor închiria case pentru trupe şi unde aceste nu vor fi de ajuns, sau lipsesc cu totul, acolo trupele se vor aşeḑa în barace. „N. fr. Pr.“ şi „N. W. T.“ susţin, că intrarea trupelor austriace în Novi-Bazar, pe lângă toate concesiunile făcute Turcilor din partea Austro-Ungariei, nu va puté încungiura vĕrsarea de sânge, de oare ce agenţii italieni au îngrigit ca Albanezii să facă resistenţă cu tot preţul şi spre sfêrşitul acesta ar şi sta gata în dislocaţiuni tactice.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sighişoara, 24 Iulie. (Adunarea generală a asociaţiunei Transilvaniei pentru literatura şi cultura poporului român ţinută in 3 şi 4 August n. 1879 la Sighişoara). Asociaţiunea Transilvaniei pentru literatura şi cultura poporului român de 18 ani încoace, adecă începênd dela înfiinţarea ei în a. 1861 în tot anul a ţinut regulat adunările sale generale conform statutelor. Adunarea generală a Asociaţiunii se privesce de toţi ca o serbătoare dintre cele mei frumoase naţionale. Aceasta şi este cu adevĕrat, pentru că la aceste adunări, mai ales într'un timp ca cel de faţă, unde viaţa Românului pe alte terenuri este nădușită, poate să se întrunească frate cu frate pentru a lucra nesuspicionat pe terenul culturei, ce este elementul obştesc de viaţă al societăţei omenesci.

Adunarea generală a Asociaţiunei s'a ţinut în acest an în cetatea Sighişoara.

Cine a participat la mai multe adunări generale ale Asociaţiunei va trebuí să confirme adevĕrul, că adunarea din acest an nu a remas înderĕtul altor adunări din anii trecuţi; căci la ea a luat parte un numĕr frumos de Români din toate părţile, precum dela Sibiiu, Blaj, Cluj, Dej, Murĕş-Oşorheiu, Turda, ba chiar şi din Oradea-mare şi Arad.

Adunarea 'şi-a ~~săvêrşit lucrările~~ sale conform programei publicate şi adecă, după serviţiul divin de Duminecă împreunat cu chiemarea Duchului Sânt, sevêrşit în biserica greco-orientală din partea Sighişoarei numită Corueşti de trei preoţi funcţionători şi anumit de veteranul protopresbiter Zacharia Boiu, de administratorul protopresbiteral al tractului Mediaşului Dionisiu Chendi şi de administratorul parochial din Sighişoara Dimitriu Moldovan. Întrunindu-se membrii Asociaţiunei în sala cea mare din casele cetăţii, s'a deschis şedinţă I a adunărei generale prin un cuvênt bine rostit din partea vice-preşedintelui Asociaţiunei, Il. Sa d. cons. aulic Iocob Bologa. După deschidere s'a cetit raportul comitetului, casariului şi bibliotecariului Asociaţiunei. În deosebi raportul comitetului s'a distins de astădată prin cuprinsul seu detaiat despre activitatea comitetului în decursul anului trecut. După alegerea comisiunilor pentru studierea raportului comitetului şi facerea de propuneri asupra lui pentru statorirea bugetului Asociaţiunei, pentru înscrierea noilor membri d. Anania Trombitaş făcù mai multe interpelaţiuni şi propuneri privitoare la activitatea şi cursul Asociaţiunei transilvane. Încheindu-se apoi şedinţa urmà prânḑul comun în grădină lângă biserica românească; la acest prânḑ luând parte preste 200 persoane, se ţinură mai multe toaste, între cari cel dintâiu pentru Maiestatea Sa împĕratul şi regele din partea presidentului adunărei, apoi pentru comitele şi vice-comitele comitatului Târnavei mari din partea secretariului I, pentru primariul cetăţii şi Sighişoreni îndeobşte, pentru prosperarea Asociaţiunei din partea vice-comitelui, pentru presidentul şi vice-presidentul Asociaţiunei de asesorul consist. Zacharie Boiu, pentru cultura şi sciinţa universală de Dr. Kraus, pentru damele române decorate de Anania Trombiţaş, pentru preoţii slugitori la serviţiul divin din aceea ḑi, în special pentru protopresbiterul locului de d. secr. I George Bariţ etc

Sara avù loc un bal bine cercetat în sala cea frumoasă a casei cetăţii. Precum se întêmplă in deobşte la atare ocasiuni, terminele programei nu se pot ţiné de tot acurat; deci precum în aceea ḑi s'a întârḑiat trenul cu 2½ oare, aşa şi şedinţa adunărei s'a amânat până aproape 3 oare şi în care şedinţa şi prânḑul anunţat pre 2 oare, s'a început abia la 3½ oare; ear balul anunţat pe 8 oare seara se începù abia la 9½ oare. La bal însĕ se adeverì adevĕrul fisic: „Scurţime în timp, forţă mai mare“, şi după începerea balului jucătorii se părea că sûnt conscii cu toţii de acest adevĕr fisic, căci jucară cu mici pause până la ḑiua albă. Nu ne ţinem competenţi a descrie frumseţele acestui bal, şi de aceea lăsând misiunea aceasta la un scriitoriu mai poetic, amintim între oaspeţii străini pre comitele Gavril conte de Bethlen, vicecomitele Petru Apáthy, advocatul şi deputatul dietal Bacon etc.

A doaua ḑi între oarele 7—9 am urcat maì mulţi preteni care în noaptea de bal ne cruţasem puterile pe dealul Sighişorei la biserica şi gimnasiul ev. lut. ce se află în vêrful dealului pentru a vedé biblioteca şi museul gimnasiuluì precum era anunţat în programa adunărei; însĕ din eroare sau nu sciu prin ce întêmplare nu aflarăm nimic deschis, nici pre cineva care să ne deschidă, şi aşa ne am întors supăraţi înderĕpt pârêndune rĕu, că n'am jucat mai bine un cuadril în noaptea de bal în loc de a suí 150—200 de trepte în sus pe deal şi a le coborî fără să fi vĕḑut ceva din cele intenţionate afară de frumseţa ţinutului dimpregiurul Sighişoarei.

Luni la 10 oare se începù a II şedinţă care ţinù până la 3 oare. Aici pre lângă verificarea protocolului şedinţei precedente presidentul adunărei rĕspunse la interpelaţiunile făcute în şedinţa trecută. Deosebitele comisiuni cetiră rapoartele lor şi D. secretariu I G. Bariţ ţinù o disertaţiune a cărui obiect a fost opera de francesul baronul de *Mayronnets Saint Marcila* pentru carea în adunarea din anul trecut la Montpellier s'a recunoscut locul al doilea după opera lui Alesandri. Interesant a fost din această operă în forma unei oraţii, cum autorul pune pe scenă câte un representant al fie cărui popor latin care vorbesce representând poporul seu.

Din această şedinţă însemnăm, că la propunerea D. căpitan ces. reg. Constantin Stezariu adunarea a proclamat între vii strigări de „Să trăească“ pre V. Alesandri şi pre Dr. I. Urban Iarnik de membri onorari ai Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român. Dr. Iarnik fiind present la acest act, precum fu present la esecutarea întregei programe a adunărei suprinse publicul prin rĕspunsul seu de mulţămită foarte călduros în limba română ce o pronunţă ca şi un Român.

Învitări pentru locul adunării generale al Asociaţiunei pe anul viitoriu se făcură din 3 părţi şi adecă dela Turda, Şomcuta mare şi Braşov. Adunarea după unele desbateri, cu maioritate a decis a conveni pe anul viitoriu la Turda.

După închiderea şedinţei a II şi cu ea a adunărei generale din acest an urmă prânḑ comun subt cântatul musicei; după 7 oare sara publicul se apropià de sala Reuniunei îndustriale aflătoare în coasta dealului cetăţii. Aici advocatul D. Ioan Popa ţinù un discurs umoristic, care dacă ar fi fost ceva mai scurt nu 'şi-ar fi greşit scopul; după el declamă D. Venianim Almăşan o poesie. Dintr'altele publicul adunat în numĕr destul de frumos se depărtă de aici la 11 oare sara.

A III ḑi cei mai mulţi oaspeţi se depărtară la ale sale, ear alţii remaseră spre a face escursiuni în ţinutul desfătat al Sighişoarei.

Nu putem se încheăm raportul nostru scurt fără a amintí şi de ospitalitatea fraţilor Sighişoreni şi în special despre stăruinţele şi bunăvoinţa comitetului arangiatoriu care a contribuit foarte mult ca şi adunarea aceasta generală a Asociaţiunei se devină o ḑi de sĕrbătoare plină de plăcute suveniri. on.

Academia românâ.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 29.

Şedinţa din 27 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Niculae, Fălcoian Stefan, Fĕtu Dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Maiorescu Tit L., Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturdza Dimitrie A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9½ oare a. m.

După lectura şi verificarea procesului-verbal al şedinţei precedente, d. preşedinte comunica că d. Creţulescu a oferit pentru bilblioteca academiei 2 esemplare din opera sa, anatomia descriptivă, ear d. profesor B. Iorgulescu 2 esemplare din charta judeţul Buzĕu, lucrate de d-sa. Se primesce cu mulţămire.

D. Sturdza comunică pomelnicul original al monastirei Bistriţa fundată de Alesandru cel Bun. D. Sturdza arată, că acest pomelnic este unul din documentele istorice, cele mai vechi, cele mai preţioase, cele mai importante ce posedăm. Pomelnicul care formează 1 volum în cuart mic de 53 foi e scris pe pergament la fundarea monastirei în anul 1407. El conţine pomelnicul domnilor din înaintea lui Alecsandru cel Bun şi enumĕrarea cea mai autentică a şirului acestor domni şi anume: Bogdan, Sazcu, Costea, Petru (Muşat), Coman, Stefan şi Iuga. În urmă vine Alecsandru cel Bun cu toată familia lui şi domnii Iliaş şi Stefan, Stefan cel mare cu toată familia lui, Radu-Vodă din ţara Muntenească, Bogdan-Vodă fiul lui Stefan, Alecsandru-Vodă şi Petru-Vodă. După domni sûnt înscrişi în pomelnic Mitropoliţii ţĕrei, mai mulţi episcopi de Roman, şi un şir lung de călugări şi călugăriţe. În urma acestora se vĕd boerii ţĕrei amintindu-se de familiele lor. Ast-fel stau între ctitori Boldur, Ureche, Gangur, Şerpe, Săcară, s. a. Şi în fine alţi creştini. Se vede că călugării monastirei mergeau cu pomelnicul şi prin străinătate la buni creştini, căci pomelnicul mai conţine pe Ţarul Moscvei, cu toată familia lui, pe Principele de Sêrbia, pe Mitropolitul de Ohrida. D. Sturdza sfêrşesce rugând pe academie a trimite acest manuscript la secţiunea istorică spre studiare şi în fine spre publicare.

— Se primesce cu mulţămire şi se recomandă secţiunilor istorică şi literară.

D. Odobescu dă lectură proiectului de regulament de aplicaţiune a statutelor academiei. Se decide a se tipărí şi a se pune la ordinea ḑilei.

D. Maniu face cunoscut, că e gata a aduce raportul comisiunei numite pentru propunerea esecutorilor testamentari ai repausatului Dimitrie Cozacovici. Se primesce a se pune la ordinea ḑilei imediat, i se dă lectura şi, avênd în vedere considerantele după cari se vede, că averea repausatului destinată pentru susţinerea unei scoale române în Macedonia, se cuvine statului Român ear epitropii nu au drept a o dedica alt-cuiva, adunarea admite conclusiunea de-a respinge propunerea.

La ordinea ḑilei alegerea de noi membrii pentru completarea secţiunilor. D. Roman, ca secretar al secţiunei literare, ḑice că e însărcinat a comunica opiniunea secţiunei. Se dă lectură raportului seu care arătă că maioritatea propune la alegere pe d. G. Chiţu, ear minoritatea pe d. Iacob Negruzzi.

D. preşedinte întreabă, dacă s'a luat asigurări, că recipiendarul pripesce fotoliul şi sarcina de membru. După declararea afirmativă a membrilor secţiunei literare d. preşedinte învită adunarea a vota prin bile, aducênd aminte că după statute recomandatul trebue să aibă 2 treimi din voturile membrilor presenţi, adecă 13 din 20 înscrişi în şedinţa de astăḑi.

Resultatul scrutiniului.

19 votanţi, 1 abţinut.

16 bile albe, în favoarea candidatului.

3 bile negre.

După aceste d. George Chiţu se proclamă membru al academiei în secţiunea literară.

La ordinea ḑilei regularea şedinţei solemne. După oare-cari consultaţiuni se numesce o comisiune compusă din d-nii Alecsandri, Ghica, Sion, Haşdĕu şi Odobescu, cu sarcine de-a face programa acestei şidinţe.

D. Hodoş arată că comisiunea financiară din care face parte 'şi-a terminat lucrarea şi că d-lui e gata de-a o supune. Se admite a se pune la ordinea ḑilei. Se ascultă raportul, eară discuţiunea lui remâne a se face a doua ḑi, fiind oarĕle înaintate.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Înălţimea Sa imperială, Archiducele Albrecht), Mareşalul campestru şi inspectorul general al armatelor, într'un vagon de salon cu tren separat, a sosit aici Joi pe la cinci oare sara. Înălţimea sa a fost însoţit de locot. mareşal şi comandant de Bauer şi avea în suită pe colonelul de Groller şi pe adjutantul, majorul de Kopal. Pâşind I. S. imp. pe hotarul cetăţii, o baterie de onoare a dat salvele obicinuite, şepte ḑeci şi doue la numĕr. Pe peronul decorat al garei aşteptau Escelenţa Sa Archiepiscopul şi Metropolitul Miron Romanul, autorităţile mai înalte militare şi căpeteniile corpurilor civile, în fine o companie de onoare dela regimentul de infanterie Nr. 31. După bineventarea oficială şi trecerea companiei de onoare în revistă, I. S. a tras la hotelul „Neurihrer". Larecepţiunea oficială În. Sa imp. a primit mai ântâiu pe Escelenţa Sa archiepiscopul şi metropolitul Miron Romanul, după aceea autorităţile militare şi civile.

Edificiele publice au fost decorate cu flamuri.

Eri dimineaţa la 6 oare a eşit I. S. imp. la manevrele din apropiarea Dumbravei Sibiiului.

Aḑi dimineaţă pe la 7 oare Î. S. imp. a eşit la locul de eserciţ, unde va trece în revistă trupele de aici. — După ameaḑi este prânḑ diplomatic la În. Sa.

* (Înălţimea Sa imperială archiducele Albrecht) eri după ameaḑi la 5 oare a plecat, însoţit numai de adjutantul seu, la Rĕşinari unde a cercetat mormêntul fericitului Andreiu baron de Şaguna. La 8 oare sara Alteţa Sa s'a reîntors la Sibiiu.

* (Doamna Românilor), precum cetim în foile din Viena, a sosit în 4 l. c. la Viena. În aceeaşi ḑi, vre-o douĕ oare după sosirea principesei, Archiducele Albrecht a onorat pe Doamna Românilor în apartamentele ei cu o visită, care a durat mai bine de o oară.

Tot foile vieneze ne comunică, că în ḑiua următoare (5 Aug. st. n.) principesa Elisabetha a primit visita contesei Trautenberg, carea în numele archiducesei Maria (soţia archiducelui Rainer şi sora archiducelui Albrecht) a salutat pe doamna Românilor în Viena. Înalta Doamnă a plecat în aceeaşi ḑi la Neuwied. Se vorbesce că principele Carol va sosí preste 14 ḑile la Viena, de unde va urma soţiei sale la Neuwied.

* (Personalia). Contele Andrássy avea să plece în 6 l. c. dela Ischl pentruca să se întâlnească la o conferenţă cu Boerescu, ministrul de esterne al României. Contele Andrássy va merge după aceasta la Terebes.

* (Necrolog). *Maria Popoviciu Barcianu*, adormì în domnul după grele suferinţe în 26 Iulie (7 August) la 1 oară după ameaḑi în vêrstă de 14 ani.

Rĕmăşiţele pământesci se vor înmormênta Sâmbătă în 28 Iulie (9 August) la 3 oare după ameaḑi în cimiteriul gr. or. al comunei Rĕşinari.

Cu inima înfrântă de durere aducem aceasta la cunoscinţa tuturor rudeniilor şi amicilor.

Rĕşinari în 26 Iulie (7 Aug.) 1879.

Servian Popoviciu Barcianu, jude la tabla reg. în M.-Oşorheiu, Elena Popoviciu Barcianu născ. Juga ca părinţi, Emil, Constantin, Aurel, Iustina şi Elena, ca fraţi.

* (Candidaţi la metropolia din Bucovina) sûnt, după cum ne spune ḑiariul „Osten" din Viena, mai toţi preoţii mai de frunte din Bucovina. Cu deosebire însĕ ar fi următorii domni: archimandritul present Silvestru Morariu Andrievits, Arcadie Ciupercovits, asesor consistorial, protopopul Constantin Lucescul, Beniamin Iliuţ, catechet gimnasial.

* (Ministrul de culte al Bulgariei,) Ioachim Grueff, precum scrie corespondentul din Têrnova al ḑiariului rusesc „Novoje Wremja", a învĕţat numai scoala primară şi abia scie cetí.

(Protocolul Sinodului) archidiecesei greco-orientale române din *Transilvania*, ţinut la anul 1879, a eşit de sub tipariu. Toţi câţi se interesează de afacerile noastre bisericesci şi scolare nu vor pregeta a'şi procura acest protocol sinodal, instructiv din multe puncte de vedere. Preţul protocolului este 50 cr. v. a., el se află de vênḑare la Adminstraţiunea tipoprafiei archidiecesane în Sibiiu.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 8 August n. În Seraievo a erupt astăḑi după ameaḑi în cuartirul latin un foc teribil care ameninţă a lua mari dimensiuni. Cuartirul întreg arde. Ducele Würtemberg face disposiţiuni energice.

Loc deschis.

În ajunul de a părăsí Sibiiul, pentru a mĕ reîntoarce la casa mea în Năsăud, vin prin aceasta a ḑice tuturor amicilor şi cunoscuţilor un sincer „Rĕmas bun!"

Ultimele douĕ numere din „Scoala Română" pe anul curent vor apăré într'o singură făscioară de 6 coale la finele lui Septemvre a. c. Apariţiunea mai departe a foiei va depinde dela realisarea apromisiunilor şi asigurărilor, ce mi s'au făcut şi asupra cărora mĕ voiu rostí definitiv în făscioara din urmă.

În fine am onoare a aduce la cunoscinţa onorabilului public, că cu datul de astăḑi cărţile mele:

„Nou Abcdariu românesc",
„Legendariu seau Carte de cetire",
„Instrucţiune pentru învĕţători",
„Plan de învĕţămênt",
„Scoala Română", cursul 1876, 1877

au trecut în comisiune la

tipografia archidiecesană din Sibiiu,

la care sûnt a se face de aici încolo toate comandele.

Ori ce alte epistole şi corespondenţe, cari mĕ privesc pre mine, fie ca redactor, fie ca particular, binevoiească a mi-se adresa la Năsăud (Nassod).

Vasile Petri.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Apa în grădina de legumi.

I.

Udatul. Apa este materia cea mai necesară pentru plânte, mai necesară decât pămêntul chiar; căci multe plânte, cultivate fiind în apă, reuşesc şi dau roade, fără a le fi pus cu pămêntul în atingere, nu esistă însĕ nici măcar una, care să reuşască în lipsa totală de apă, fie pămêntul ori cât de bun.

În ţeseturile plântelor verḑi aflăm mai multă apă decât toate celelalte substanţe împreună. Aşa d. e. cucuruzul (porumbul) verde cuprinde 82% apă, morcovii 85%, varḑa aproape 90%. De unde uşor se esplică importanţa ce are apa pentru vegetaţiune.

Apa este singurul fluid natural, care disoalvă şi subţiază mineralele nutritoare cuprinse în sinul pămêntului, apoi le întroduce în ţeseturile vegetale, circulând cu ele împreună şi distribuind fie-care părticică unde e de lipsă. Apa absorbită esaburează în cea mai mare parte prin porii frunḑelor şi altor organe, mineralele însĕ remân toate înapoi şi se învêrtoaşe ca făcênd parte întegrantă din ţeseturile plânťei. Tot apa este, care regulează temperatura pămêntului şi contribue la putreḑirea gunoiului şi altor remăşiţe organice. Lipsind apa necesară, pămêntul se preface în pustie; năsipul sterp, udat fiind bărbătesce, produce recolte mulţămitoare.

Asemenea unui burete de şters, pămêntul absoarbe şi păstrează îndelungat apa de ploaie, neaua şi aburii ce plutesc în aer. Prisosul apei, ce pămêntul nu e în stare să reţină în porii sei, se străcură în afunḑime, de unde apa se urcă în virtutea puterei capilare spre a evapora în atmosferă. Prin scormonirea păturei de de-asupra a pămêntului, părticelele acestuia se îndepărtează, puterea capilară scade şi astfel se întârḑie uscarea mai departe a pămêntului; viceversa, pătura amintită fiind îndesată, apa se urcă spre suprafaţă cu grăbire. Ţĕrâna pufăioasă de de asupra servesce drept scut destinat a conserva umeḑiala întrupată pămêntului. Scormonind deci pămêntul cu sapa sau alte unelte în vreme de secetă, în loc de-a se usca mai repede, după cum cred unii economi, el continuă a remâné jilav tocmai în afunḑime, locaşul celor mai multe rădĕcini. Drept aceea, este recomandabil a săpa pămêntul pe când ameninţă a se usca prea tare.

Apĕsând pămêntul cu tăvala sau şi numai cu o scândură, lucru firesc, părticelele pămêntului se apropie una de alta, puterea capilară sporesce şi astfel umeḑiala se urcă în pătura de de-asupra, grăbind încolţirea seminţelor. Vom lucra deci înţelepţesce urmând esemplul grădinarilor, cari îndatinează a apĕsa seminţele de curênd îngropate cu o scândură netedă sau altă unealtă, mai ales fiind pămêntul svêntat şi ţĕrânos.

La o cultură în mare a legumilor, udarea măestrită este împreunată cu mari greutăţi şi cheltueli, din care causă adese vom fi siliţi să ne mărginim pelângă a uda o singură dată sau de douĕ ori când cu săditul, încredinţând ploilor şi rouĕi udarea mai departe.

Unele soiuri de legumi absorb apa necesară mai cu samă din adêncime, în care se rămuresc lungile lor rădĕcini. Ací aparţine sparga şi hreanul, cari se împacă şi cu apa naturală din pămênt şi aer. Aceeaşi se poate ḑice despre ceapă, aiu, mazĕre, fasole şi celelalte păstăioase, cari de regulă reuşesc şi fără a fi udate înadins. Din contră, varḑa, călărabele, ridichile, şălata etc. pretind a fi udate de repeţite ori, dacă e să ajungă la o grabnică şi îndeplină desvoltare. De altcum plântele înşirate mai sus produc şi ele roade mai mănoase, provĕḑute fiind cu apă în vreme de uscăciune.

De prisos este udatul pe cât ţin ploile şi pămêntul continuă a remâné mult puţin jilav.

Sĕmênţa nu poate încolţí decât într'un pămênt inzestrat cu o dosă oare-care de umeḑală. Straturile semênate se vor uda deci încetinel cu stropitoarea, repeţind această lucrare de câte ori pămêntul s'ar fi svêntat. Plântele tinere şi în deosebi resadurile trebue udate pe timp uscăcios în fiecare ḑi odată sau şi de douĕ ori. Cu atât mai vêrtos se vor uda seminţele, cari s'au fost pus mai ântâiu să încolţească şi cari într'un pămênt uscat prea uşor se strică.

Sûnt nu puţine soiuri de seminţe, a căror învĕliş vêrtos se înmoaie cu anevoie aşa, că trec multe ḑile până să resară. Spre a înlesní încolţirea lor, ne putem serví de tufe frunḑoase cari, aşternute pe straturi, conservă reveneala atât de priincioasă în asemenea casuri.

De cumva pămêntul s'ar fi uscat şi semênatul nu îngădue amânare, atunci se udă din greu şi apoi sĕmênăm pe dată ce ţĕrâna s'a svêntat.

La plântele cu o vegetaţiune grabnică, udatul trebue făcut aşa, ca apa să ajungă încâtva până din jos de rădĕcini. Foarte greşită este datina, după care legumile se udă puţin câte puţin. Prin aceasta se formează la suprafaţa pămêntului un feliu de scoarţă, care îngreuiază circularea aerului, în loc de-a mijlocí disolvarea materiilor nutritoare, scopul de căpetenie, pentru care se udă. Apa ce se stropesce în formă de ploaie contribue totodată la împrospĕtarea plântelor şi alungarea pentru un timp oare-care a purecilor de resad.

Udatul se va repeţí adeseori cu deosebire în vreme de secetă şi avênd a face cu un pămênt uscăcios. Dacă însĕ la plântele rădĕcinoase, cum sûnt d. e. morcovii, napii etc., frunḑele încep a se îngălbiní şi a perí, atunci udatul mai departe ar căşuna pagubă în loc să folosească.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 8 August n. 1879.

Metalicele 5%	66	85
Împrumutul naţ. 5% (argint)	68	25
Împrumutul de stat din 1860	125	—
Acţiuni de bancă	828	—
Acţiuni de credit	269	60
Argint	—	—
Valuta nóuă imperială germână	57	15
London	116	60
Galbin	5	49
Napoleon d'aur (poli)	9	31

Economic.

(Economic din Bănat). Secerişul e gata în toate părţile, trieratul s'a început de douĕ sĕptĕmâni. Grâul se plătesce slab, mai ales în comitatul Timişoarei; în Torontal e cevaşi mai bine. Preste tot se poate ḑice, că în Bănat recolta a fost cam de mijloc; dar ce s'a produs, e bun. Preţul grâului a început să crească. Cucuruzul are trebuinţă de ploaie. Viile stau foarte bine pe la Vĕrşeţ şi Biserica-albă; culesul va fi mănos, preţul buţilor se tot urcă.

In cea din urmă tragere a loteriei de bani hamburgiană, s'au câştigat de un client la Iaşi unul din cele mai însemnate câştiguri cu Nr. 24715. Participarea Transilvaniei la aceasta loterie de stat devine din ḑi în ḑi mai însemnată.

Biroul principal de loterie Isenthal et Co. în Hamburg publică prin ḑiarul nostru de aḑi deja a 4-a serie a acestei loterie grandioasă. Scopul ne este de-a atrage în deosebit atenţiunea asupra anunciului menţionat, de oare-ce nu se tratează ací de nisce promise sau bilete de participat, ci e vorba de losuri de stat fiind garantate cu toată averea guvernului germân la Hamburg.

CONCURS.

Se deschide concurs pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Breaza, cu salariu anual de 220 fl. v. a., în bucate 5 gălete sĕcară sau cucuruz, lemnele necesare pentru încăldit și cuartir liber.

Doritorii de-a ocupa acest post trebue să producă următoarele documente: Atestat că este de națiune gr. or. și 4 classe gimnasiale absolvate, atestat de pedagogie, atestat de cualificațiune, atestat de moralitate, și să fie deprins în limba statului.

Doritorii de ocuparea acestui post au să'și aștearnă documentele la comitetul parochial în Breaza cel mult până în 15 Septemvrie 1879 st. v.

Breaza în 22 Iulie 1879.

Comitetul parochial.

Georgiu Pralea m. p.,
1—3 paroch.

La Nr. pp. 89. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan și învĕțătoriu ambele combinate în Vaideiu protopresbiteratul Orăștiei, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 25 August 1879.

Emolumentele sûnt:

1. 120 fl. v. a. salariu din cassa comunală Vaideiu.
2. Cuartir liber cu grădină de legumi lângă scoală in estensiune de 553 orgii ☐, 4 orgii lemne de foc aduse în locuință.
3. Una a treia parte din venitele parochii gr. or. a Vaideiu classa a II adecă dela 300 de familii, care venite computate fac 200 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'și adresa concursele lor bine instruate în înțelesul „statut. org.“ la oficiul ppresbiteral gr. or. în Orĕștie până la 25 August, dovedind că au absolvat cel puțin 4 classe gimnasiale și cursul teologic-pedagogic, și au depus esamenele de cualificațiune pentru preoție și învĕțătoriu.

Vaideiu 15 Iuliu 1879.

Comitetul parochial în conțelegere cu ppresbiterul concernent.

Ioan Băsărab m. p.
paroch gr. or. și președinte.

Samuil Popoviciu m. p.
notariu.

Nr. 113 prot. 2—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Poiana, protopresbiteratul Mercurii, sûnt a se ocupa trei stațiuni învĕțătoresci și adecă:

I. Douĕ stațiuni pentru classa a III-a și a IV-a cu salar anual de câte 300 fl. v. a.

II. O stațiune pentru classa a doua cu salar de 250 fl. v. a.

Dela concurenții care de o camdată se primesc pe un an de probă și numai după aceea pot devení definitivi se recere ca

a) pentru stațiunile de sub p. I, se constate că au absolvat cel puțin 6 classe gimnasiale și cursul clerical sau pedagogic.

b) ear pentru stațiunea de sub p. II 4 classe gimnasiale și pedagogia.

Suplicele instruite cu documentele recerute sûnt a se adresa oficiului ppresbiteral gr. or. al Mercurei până în 15 August a. c.

Mercurea la 23 Iulie 1879.

Dela oficiul ppresbiteral al Mercurii.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 299—1879. 2—3

CONCURS.

La scoala confesională română poporală a bisericei ortodocse-orientale cu hramul sântului Nicolau din Cernat protopresbiteratul Brașovului I. au devenit vacante douĕ posturi învĕțătoresci, pentru a căror ocupare se escrie concurs, cu termin până la 24 August a. c.

Salariul anual pentru învĕțătoriul primariu este 250 fl. v. a. cu prospect de-a se înmulțí salariul după un an la 300 fl. v. a., eară pentru învĕțătoriul secundariu este 206 fl. v. a. pe lângă îndatorirea, ca pentru aceste să țină ambii învĕțători prelegerile trebuincioase și la scoala de repetițiune.

Doritorii de-a ocupa vre unul din prementionatele douĕ posturi învĕțătoresci sûnt avisați a'și așterne subscrisului comitet suplicile lor, adresate către preaonoratul d-n propresbiter Iosif Barac în Brașov și instruite în sensul „statutului organic“ cu atestat de botez și cu testimonii scolastice: că au absolvat cel puțin 4 classe gimnasiale și cursul pedagogic s'au teologic și că au depus esamenul de cualificațiune pentru învĕțători.

Cernat, 20 Iulie, 1879.

În conțelegere cu d. ppresbiter concernent.

Comitetul parochial.

Georgiu Urdea m. p.,
preot și președinte.

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de învĕțătoriu la scoala gr. or. împreunată cu greco-catolicii din comuna Hepria se escrie concurs până la 19 August 1879 st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu 200 fl. v. a. din care 20 fl. v. a. se vor numĕra îndată la începutul anului scolar, eară restul în patru rate egale până la finea anului scolar.
2. Cortel liber în zidirea scoalei și lemne de foc; și
3. Grădina de pomărit de asemenea se lăsă în folosința învĕțătoriului.

Doritorii de ambele confesiuni îndreptățite ce doresc se îmbrățișeze acest post au să'și înainteze cererile lor înzestrate cu documintele prescrise de statutul organic și legile scolare senatului scolariu locul per Alba-Iulia la O. Herepe până la prenotatul termin.

O. Herepe în 15/27 Iulie 1879.

3—3 *Senatul scolar local.*

Nr. 116 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. din „Federi“, în protopresbiteratul Hațegului, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 20 August st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 80 fumuri de case, de fiește care fum câte 1 fl. v. a.
2. Stolele îndatinate.

Toate aceste laolaltă computate, dau suma de 200 fl. v. a.

Doritorii de-a competa la această stațiune parochială, au a'și adresa concursele lor instruite în sensul legei la subscrisul, până la terminul sus însemnat.

Hațeg, la 15 Iulie 1879.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raț m. p.,
protopresbiter.

Nr. 67 3—3

CONCURS.

Pentru reîntregirea parochiei vacante de a III classă din Lăpugiul de jos cu filia Ohaba protopresbiteratul Dobrei, în înțelesul resoluțiunei consistoriale dto 28 Iuniu a. c. Nr. 1728 B. se escrie din nou concurs, cu terminul până la 19 August a. c. st. v. în carea di se va ținé și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială cu grădină și alte superedificate în materă.
2. Porțiune canonică 18 jug. pĕmênt arătoriu și fênaț classa I și II.
3. Dela 130 numeri de case, câte douĕ mĕsuri de cucuruz nestârmit.
4. Stola îndatinată. Toate aceste emolumente laolaltă computate, dau un venit anual de aproape 400 fl. v a.

Doritorii de-a ocupa această stațiune au a'și adresa concursele lor instruite în sensul „Stat. org.“ și a „dispozițiunilor sinodale“ din 1873 la subscrisul, până la terminul indicat.

Deva, 20 Iulie 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

I. Papiu m. p.,
protopresbiter și admin.
Dobrei.

„Albina“,

institut de credit și de economii în Sibiiu

acoardă împrumuturi cu interese scădute pe lângă amanetare de hârtii de valoare unguresci, austriace, și de România; pe lângă amanetare de aur și argint cum și de scrisuri fonciare (Pfandbriefe) ale institutelor ipotecare;

escomptează hârtii de valoare și cuponi espirați sau cari espiră cel mult după 6 luni;

primesce afaceri de încassări, comisiuni pentru cumpĕrare și vêndare de hârtii de stat și de alte efecte cum și alte comisiuni de bancă pe lângă coperire.

Sibiiu, 21 Iulie 1879.

[31] 3—3 Direcțiunea.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 33

LOTERIA.

Seria 4-a.

Guvernul german la Hamburg, care a autorisat o nouă și mare loterie de bani, controlează nu numai emiterea losurilor ci și toate tragerile; deosebit de aceasta guvernul german la Hamburg garantează cu toată averea imensă a Statului pentru plata esactă a câștigurilor oferîndu-se astfel fie-cărui din toate punctele de vedere siguranța cea mai perfectă. Singurul fapt că un guvern german figurează ací ca garanță e pe destul dovadă că această loterie e solidă de tot.

Noua și marea loterie de bani mai conține **numai încă 74,000** lose din care **32,000** lose trebuie să câștige neapĕrat; șansa de câștig e dară foarte însemnată, fiindcă mai jumĕtate a tuturor loselor trebuiesc câștigate negreșit. Toate câștigurile se trag acuma în 4 secțiuni care se succed repede una după alta. — Câștigul cel mai mare care e de făcut în casul cel mai fericit se urcă la

533,333

franci.

Special mai sûnt de câștigat următoarele câștiguri principale:

		franci		franci
1	a	333,333	=	333,333
1	a	200,000	=	200,000
1	a	133,333	=	133,333
1	a	80,000	=	80,000
1	a	66,666	=	66,666
2	a	53,333	=	106,666
2	a	40,000	=	80,000
5	a	33,333	=	166,665
1	a	26,666	=	26,666
11	a	20,000	=	220,000
23	a	13,333	=	306,659
3	a	10,666	=	31,998
1	a	8000	=	8,000
54	a	6666	=	359,964
3	a	5333	=	15,999
68	a	4000	=	272,000
213	a	2666	=	567,859
525	a	1333	=	699,825
660	a	666	=	439,560
925	a	400	=	370,000

etc. etc., în total 32,000 câștiguri.

Toate câștigurile se plătesc imediat după tragere în monedă de aur subt controlul guvernului german. Noi sûntem însărcinați cu desfacerea loselor originale a acestei noaue și mari loterie de bani, espedându-le cu prețul oficialmente hotărît fără alte cheltueli. Prețul oficialmente hotărît pentru tragerea de câștig viitor, care se începe la:

20. August a. c. st. n.

este de:

fl. 40 v. a.
pentru un los întreg original
fl. 20 v. a.
pentru jumĕtate los original
fl. 10 v. a.
pentru un sfert los original

Costul urmează a ni se transmite franco in monedă hârtie austriacă sau în timbre postale austriace. Indată după primirea costului espedăm fie-cărui comandor directamente într'un envelop bine închis losele originale comandate învestite cu armarele țĕrei. Fie-cărei espedițiuni de lose asociăm programul tragerei tradus

!! în limba română !!

și după fie-care tragere, fie-care participant primesce lista oficială a tragerei, care listă specifică într'un mod esact numerile trase cu câștig; deosebit de aceasta numerile trase cu câștig se publică și prin toate diarele principale din Austria. Mulțămim publicului austriac pentru încrederea arătată până acuma, făgăduind că și în viitoriu vom efectua toate comandele prompt și esact. Rugăm a trimite comandele cât posibil curênd în tot casul înaintea începerii tragerei și anume cel mai târdiu până la

20. August a. c. st. n.

direct către adresa noastră:

ISENTHAL & CO.

Biroul Principal de Loterie.
Hamburg. (Germania).

Cu clienții nostri din Transilvania corespondăm în limba română. Scrisori din Transilvania sosesc la Hamburg în 70 de oare. [35] 2—4

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 88. Sibiiu, Marți, 31 Iulie v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Iulie.

S'a fost dis că intêlnirea împěraților la Gastein nu are însemnătate politică și se susține din partea multora și astădi, dar cu toate aceste nu se neagă, ba se afirmă chiar, că are și însemnătate politică. Relațiunile cele intime dintre monarchii Austro-Ungariei și Germaniei sûnt o garanție, că intêlnirea monarchilor acestor două staturi mari va avé influență binefăcětoare și asupra raporturilor politice dintre monarchiile în fruntea căror se află monarchii, cari în 9 August n. s'au întêlnit în Gastein.

Despre intêlnire se spune pe cale telegrafică, că împěratul Francisc Iosif a fost primit cu mare entusiasm de publicul din Gastein. Când s'a apropiat împěratul german, împěratul Austriei s'a grăbit spre dênsul și după ce s'au îmbrățișat au intrat amêndoi monarchii în vilă. Mai târdiu amêndoi monarchii s'au dus în „Badeschloss“ de au luat un prând familiar. Altă telegramă din 10 August spune despre despărțirea monarchilor, care încă a fost așa de intimă ca și intêlnirea și salutată de public cu căldură.

Nu lipsesc nici reflesiunile politice asupra acestei intâlniri. Ele culminează în dorința, că între cele două monarchii să nu mai esiste antagonismul, care s'a arătat mai pe urmă așa de flagrant la 1866, ci în viitoriu să se spriginească una pe ceealaltă împrumutat.

Focul din Seraievo nu se va puté aseměna cu focul din Moscva, cu atât mai vêrtos nu, cu cât se spune, că nu a fost pus, ci a fost numai o urmare a unei neescusabile negrigi a unui comerciant de spirt. A lăsat însě urme nesterse în populațiunea Seraievului și a stêrnit superstițiunile superstițioșilor, cari dic, că nu e semn bun focul tocma acum, când trupele noastre au să între în Novi-bazar.

Focul s'a început, după cum se telegrafà în 8 August, la 5½ oare în aceea di, se dice în urma unei esplosiuni de spirt. Fiind vênt mare flacăra îndată s'a încins și întins departe preste cuartirul catolic, jidovesc, sêrbesc și al comercianților. Focul a mistuit 1000 de case, biserica catolică, cea sêrbească, moșeea cea mare „begova“ și sinagoga jidovească. 20,000 de oameni sûnt fără coperiș și în parte mare fără de pâne și îmbrăcăminte. Ceea ce va simțí trupa de ocupațiune mai mult este, că comerciul este pustiit în Seraievo cu totul.

Ducele de Würtemberg a dat tot ajutoriul putincios spre a mărginí focul. Trupele au luat parte activă la stângere, ceea ce le-a costat trei victime moarte și mai mulți răniți dintre trupele garnisoanei de acolo. Pentru ca cei fără de acoperiș să poată fi scutiți de influențele elementare în locuințe soldații, sûnt depărtați din Seraievo. Și din provisiunile militare li s'a dat naturalie, numai să se împedece isbucnirea unei foamete. Este îngrigit ca prin aceasta trupele să nu sufere nici o lipsă. Maj. Sa a dăruit pe sama nenorociților 10,000 fl.

Din Bucuresci se telegrafează la „P. Ll.“ că Boerescu ar fi raportat, că în Viena au avut silințele sale succesul de a'i promite contele Andrássy, că la casul când alte puteri s'ar învoí a asculta dorințele României și a modifica art. 44 din tratatul din Berlin, Austro-Ungaria n'ar face nici o greutate. Contele Andrássy a sfătuit pe Boerescu, înainte de toate să câstige cabinetul din Paris pentru dorințele României, de oare-ce delegații francezi au fost mai mult stăruitori pentru emaniciparea Evreilor.

Desvělirea statuei lui Thiers.

Desvělirea monumentului ridicat la Nancy în onoarea marelui bărbat de stat al Franciei, Thiers, s'a facut în presența unei mulțimi nenuměrate de popor. Cinci ministrii și un însemnat numěr de notabilități din cameră luară parte la acest act solemnel. Jules Simon ținù un discurs de laudă despre marele istoric și escelentul bărbat de stat Thiers. El dise între altele:

„Revoluțiunea franceză a comis multe erori, dar ea a fost aceea, care a scrutat pentru ântâia oară principiile dreptului natural, cari au devenit printr'ênsa principiile dreptului politic pentru toate națiunile. Thiers a fost tot-dea una apěrătorul nestrămutat al libertăților necesare. Când se apropia cine-va prea mult de convingerile sale, el scia să abdică dela popularitatea sa, și să se opună chiar partidului seu propriu. Aceasta statornicie în convingerea sa nobilă și nestrămutată este aceea, care a făcut dintr'ênsul un om mare. El căutà să împiedece resboiul; în decursul resboiului însě el se adresà către Europa în favorul Franciei. Ajungênd la putere, avù să susțină o luptă triplă contra comunei, contra inimicului și în contra adunărei naționale.“

După aceasta vorbitorul atinse meritele și servițiele imense pe care le-a adus Thiers patriei sale, și adause:

„După retragerea sa, Thiers a fost șeful și speranța noastră; el prevestì victoria republica a treia Dumnedeu; dreptul universal de votare și ințelepciunea parlamentului justifică prevestirile sale. Da, Francia salvată, păstrează pentru tot-deauna sufragiul universal, un guvern republican și libertatea gândirei, învěțământului și scrierei. Republica a eșit dintr'o luptă în care se tracta de aceea, ca să învingă pe dușman și se înființeze un period de putere, în care să se repauseze și să se reculeagă. Revoluțiunea din 1870 a ajuns la forma sa finală, în republica conservativă și liberală, după cum o a voit și făcut Thiers.“

Ministrul de interne Lepère declară, că guvernul a venit ca să aducă un omagiu aceluia, care 'și-a bine-meritat gloriosul titlu de liberator al teritoriului. Ministrul istorisì cum a eliberat de iute Thiers teritoriul frances, cu toate greutățile ce păreau neînvingibile. Rěsboiul civil era în toată furia sa, finanțele publice erau secate, cetățenii erau încărcați cu grele rechisitii și imposite; fortărețele erau ocupate sau děrâmate, armata era prinsă, și în fine adunarea desbinată. Thiers redete tuturor curagiul, desvoltà cu o admirabilă activitate toate isvoarěle de ajutor și terminà cu aceea, că intemeià guvernul țěrei prin țară însăși; acest guvern credù dênsul că 'l-a găsit în monarchia constituțională și parlamentară, după modelul Englitерei, cu toate deosebirile sociale și politice ce esistă în moravurile ambelor țëri. El a vědut opt guverne cădênd și recunoscù, că republica, care a terminat revoluția, este singura formă de guvern compatibilă pe viitor pentru Francia.

Lepère amintì și meritele lui Thiers pentru a consolida republica prin consilii și fapte ințelepte. Guvernul este hotărît a remâné fidel ideilor lui Thiers despre republica conservătoare, a aduce omage progresului, luminând poporul și îndemnându'l la învěțătură și la muncă, respectând toate libertățile și spriginind toate interesele îndreptățite, apěrând dreptul statului și succesele sociale ale revoluțiunei franceze, și în fine susținênd dreapta influență a Franciei în Europa și în lumea întreagă. „T.“

Din România.

În 20 Iulie a. c., s'a serbat diua patronului regimentelor de artilerie Nr. 1 și 2. Despre această serbare pompoasă cetim în „Monitoriul“ României următoarele:

„Vineri 20 Iuliu, în diua de sf. Ilie, A. S. R. Domnitoriul însoțit de adiutantul de serviț, a mers la casarma sf. George, unde se celebra diua patronului regimentelor de artilerie Nr. 1 și 2.

FOIȚA.

Soran
sau
Împěratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).
(3 Urmare*.)

Note
la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

A) Culegětorii esemplarelor povestei.

1. Dl Iosif Olariu învěțătoriu în Doman, 'i-a dictat'o Ioan Coloșară și Aureliu Olariu.

2. Dl Iosif Novac înv. în Oravița muntană.

3. Dl Georgiu Rugaci castelan în Oravița dictată de I. Bocean.

4. Dl Sofroniu Liuba înv. în Maidan dictată de doamna Vasilie Mileticiu.

5. Dl Stefan Ivașcu Popoviciu preot în Goruia.

6. Pavel Giuca repausatul învěțătoriu în Ticfanul mic.

Aceste toate sûnt din comitatul Carașului.

7. Dl I. Cojan, de pe la Zernești în Ardeal trămisa de Il. Sa dl episcop al Aradului Ioan Mețian, fiind încă protopop în Zernești.

Poveste de soiul acesta încă nu este publicată în literatura română. În colecțiunile d-lor P. Ispirescu, Teodor Arsenie, I. Fundescu, Călendariul Basmelor pe anii 1874—1877, în Schott și Haltrich ce'mi stau la mână nu se află poveste de soiul acesta.

Materiile povestei sûnt în legătura cea mai vie cu mitologia veche greco-română și cu fenomenele naturei, încât unul carele are simț și pricepere pentru materii mitologice va fi surprins în gradul cel mai mare, de geniul milenariu și conservatoriu al poporului românesc.

Aceasta am premis o numai ca să atrag o atențiune mai vie a cetitorilor.

(Va urma).

D.

---

*) Vedi „Tel. Rom.“ Nrii 84, 85, 86. Red.

Espozițiunea dela Paris.

(Urmare*).

VIII.

Prin Germania vestică și sudică.

Împregiurimea Strassburgului. — Mare Ducatul Baden: Pădurea Neagră, Baden-Baden, În Valea Murg, Carlsruhe, Würtenberga, Stuttgart, Țara Șvabilor, Esslingen, Hohenstaufen, pe culmea Alpilor Șvabiei, Ulm, — Bavaria: de-alungul Dunărei, Augsburg, Țara Turfei, München.

Din geografie ne era cunoscut, că în calea noastră Strassburgul este ultimul oraș ce se mai poate numí francez, și că dincolo de acesta începe Germania proprie. Din această causă, când ne despărțirăm de Strassburg, eram foarte curioși a cunoasce, în ce icoană ni se vor presenta statele germâne ce aveam să le percurgem.

Fără a scí bine pentru ce, eram de credință, că Germania nu poate fi așa de avută și imposantă, ca Francia; și nici că ne am înșelat! Pentru că, deși regiunile ce le vedurăm în țěrile Baden, Würtenberg și Bavaria, sûnt în mare parte romantice, ele nu's fertile, ear în locul vilelor și fabricelor Franciei aflăm mai numai căsuțe prea modeste, în loc de pămênt cultivat, pășuni, în loc de abundanță... miserie!

Trenul face un arc gigantic în giurul părții sudice a Strassburgului, trece prelângă poarta d'Austerlitz, unde se află o columnă înaltă cu inscripțiunea: „Route imperiale de Paris à Vienne,“ — calea imperială dela Viena, și apoi, trecênd preste un braț al Rhinului, lăsăm în dreapta un obelisc trunchiat: monumentul ridicat de Napoleon în onoarea generalului Desaix, carele în 1795 apěrase cu bravură puntea de-ací contra Austriacilor.

Acum urmează partea cea mare de pe Rhin, carea întreagă consistă din grilage de fer și la amêndouě capetele are câte un portal de fer masiv. Pe o peatră mare de granit se věd numele împěratului, ministrului, prefectului și inginerilor francezi, ear pe a doua ale archiducelui și oficialilor badenzi.

---

*) Vedi Nr. 11 din „Tel. Rom.“ anul acesta Red.

Alteţa S'a Regală a fost întimpinat de d. colonel Angelescu, *ad-interim* comandant al divisiei II-a teritorială, însoţit de şeful seu de stat-major d. colonel Algiu, şi d. colonel Pastia, şeful regimentului II, şi d. colonel Agarici, comandantul provisoriu al regimentului Nr. 1 de artilerie.

Pe piaţă, înaintea casarmei sf. George, ambele regimente erau aşeḑate în careu împregiurul unui frumos cort, bogat împodobit şi ridicat prin îngrigirea şefilor ambelor regimente şi sub cari se înălţa şi sântul oltar şi icoana sf. Ilie patronul regimentelor.

Alteţa Sa Regală, după ce a asistat la Te-Deum, a trecut pe dinaintea frontului, şi în urmă, a bine-voit a lua parte la dejunul care i se oferì de corpul oficieresc al artileriei.

Dejunul avù loc în manegiu, care pentru această ocasiune, se decorase cu mult gust şi în mod artistic cu trofee de tunuri, arme, steaguri şi flori.

În mijlocul manegiului era masa la care a luat loc A. S. R. Domnitorul cu corpul oficieresc; eară împregiurul mesei Alteţei Sale Regale era aşeḑată o masă pentru trupă.

La finitul dejunului, A. S. R. D-l a bine-voit a rostí următoarele cuvinte:

„'Mi voi amintí tot deauna cu plăcere de această frumoasă ḑi, pe care am serbat-o acum doi ani împreună în tabăra dela Calafat unde artileria română a pus temelia renumelui seu care a fost încununat în urmă la Plevna, Rahova şi Smârdan.

Închin acest păhar în onoarea artileriei române care este şi sper că va remâné pururea mândria armatei.“

Aceste cuvinte ale Alteţei Sale Regale au fost acoperite cu cele mai vii şi călduroase urări.

D. Colonel Leca, ministrul de resbel în numele oficierilor de artilerie, adresându-se către Alteţa Sa Regală s'a esprimat ast-fel:

„Măria Ta! Artileria, representată prin regimentul I şi II, astăḑi în garnisona Bucuresci cu ocasia patronului seu ţine a arĕta prin vocea mea Alteţei Voastre Regale, simţul de credinţă şi devotemênt şi de o animă pentru tot ce Măria Ta Regală a făcut pentru această armă de când conduceţi destinele acestei ţĕri.

Măria Ta! La suirea Mariei Tale Regale pe tronul României, ai găsit o artilerie insuficientă şi rĕu formată, astăḑi armata are o artilerie instruită numĕroase şi cu un material perfecţionat care 'şi-a făcut probele în resbelul îndempedenţei sub ochii Măriei Tale Regale, artileria întreagă scie, că personal Mariei Tale Regale datoresce acest progres şi pătrunsă de recunoscinţă pentru această bine-facere prin mine închină în sănĕtatea Mariei Tale: Să trăesci Măria Ta Regală!“

După aceasta d. colonel Angelescu, ad-interim comandantul divisiei II-a teritorială a ridicat următoriul toast:

„Alteţa Sa regală, buna noastră Doamnă, a împărtăşit totdeauna bucuria şi la ocasie suferinţele armatei dându'i îngrigirile unei duioase mamă. Port dar acest toast pentru Alteţa Sa Regală graţioasa şi buna noastră Doamnă.“

D. Colonel Pastia, comandantul regimentului Nr. 2 a purtat apoi, la rêndul seu toastul ce urmează:

„Măria Ta! Drapelul regimentului 1 de artilerie, sufletul şi inima lui, a avut onoarea a fălfâi, ca stindardul înaltului comandant lângă Măria Ta Regală atât la Griviţa, la Plevna cât şi în toată campania; atunci ca şi acum sufletul şi inima acestui regiment sûnt şi vor fi lângă Măria Ta Regală. Port dar acest toast în sănătatea Mariei Tale Regale şi a Mariei Sale Regale doamna.“

La finele banchetului, s'a ivit un incident atât de neasceptat cât şi de mişcător. Un vechiu sergent maior, Niculae Ioan, care servesce de 20 ani în artilerie, sculându-se spontaneu a rostit cu glas tare următoarea urare, pornită din inimă:

„Copii să bem acest păhar în sănătatea Alteţei Sale Regale buna noastră doamnă şi A. S. R. Domnitorului şi bravului nostru căpitan.“

Aceste cuvinte, prin simplicitatea şi severitatea lor au produs cea mai viuă impresiune asupra asistenţei.

Prea Înălţatul nostru domn a binevoit a se informa cari sûnt recompensele ce a primit acest veteran al regimentului ca resplată a îndelungatului seu serviciu şi bună purtare în timp de pace şi pe câmpul de resbel şi aflând că urmează a primí Steaua României pentru care a fost propus în timpul campaniei, Alteţa Sa Regală detaşând de pe peptul seu crucea de cavaler al ordinului, a binevoit a decora însuşi cu mâna sa pe vechiul sergent maior.

La oara 1 după ameaḑi, A. S. R. Domnul după ce convorbì cu oficerii regimentelor de artilerie şi cu mai mulţi oameni din trupă, se întoarse la palatul seu de la Cotroceni“.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 30.

Şedinţa din 28 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Chiţu George, Creţulescu Niculae, Fălcoian Stefan, Fĕtu Dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr.. Maiorescu Tit L., Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie, Sturdza Dimitrie A.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După lectura şi verificarea procesului-verbal al şedinţei precedente, se pune la ordinea ḑilei proiectul de regulament general pentru lucrările academiei române care se împarte tipărit.

D. Stefănescu cere a se lua în desbatere într'o altă şedinţă pentru ca să poată fi studiat mai bine; alt-fel declară, că se va abţiné de la vot.

Adunarea consultată decide a se lua în desbatere imediat după articoli.

Art. 1, 2 şi 3 se votează fără discuţiune.

La art. 4, relativ la ţinerea şedinţelor, d. Sion propune şi societatea admite, ca să se adoage un aliniat în cuprinderea: „cei ce nu rĕspund la apelul nominal perd dreptul la diurnă pe acea şedinţă“.

Articolii ce urmează, pănă la art. 46 inclusiv, se admit după oare cari discuţiuni.

La art. 47. relativ la îndemnisarea secretarului general propusă de comisiune a fi de 300 lei pe lună, d. Maniu observă, că fondurile academiei n'ar puté suporta asemenea cheltueli.

D. Odobescu esplică că în suma propusă s'a calculat diurnele ce s'ar cuvení secretarului peste an şi retribuţiunea pentru corectura analelor care adunate la un loc compun o cifră superioară acelei de 3,600 lei.

D. Sion observă că dacă s'ar admite articolul aşa precum e, s'ar păré că secretarul general nu ar mai fi membru al academiei, şi că e plătit ca un simplu impiegat de cancelarie. De aceea propune mai ântăiu ca să se steargă aliniatul din urmă care îi suprimă dreptul la diurnă, eară cât despre ficsaţiunea îndemnisărei, aceasta să rĕmâe ca disposiţiune budgetară, căci dacă este ca în adevĕr să se plătească laboarea secretariului general, apoi va trebuí să i se plătească după cum merită, şi nu cu suma propusă în proiect. De se va observa însĕ că budgetul nu poate suporta o îndemnisare mai mare, atuncea să se facă apel la generositatea membrilor ce sûnt în stare ca să poarte asemenea sarcină a o primí fără îndemnisaţie.

D. Babeş ḑice că comisiunea când a tratat această cestiune a avut în vedere situaţiunea financiară, dară tot o dată şi sarcinele ce s'au pus secretariului general, însĕ nu a putut face mai mult de cât atâta.

Se propune mai multe amendamente dintre cari se admite cu maioritate al d-lui Fălcoian în următoarea cuprindere: „secretarul general pentru toate lucrările cu cari este însărcinat prin art. 17 din statute primesce o îndemnisare lunară de 200 lei, participând tot odată la cele alte diurne.

La art. 48 d. Caragiani propune un amendament prin care cere ca acest articol să formeze un aliniat al art. 47 prin cuvintele: „eară secretarii de secţiuni câte 100 lei pe lună“, dară acest amendament, puindu-se la vot, se respinge.

D. Babeş observă că sarcinele secretarilor de secţiuni fiind minime în comparaţiune cu ale secretariului general, crede că s'ar puté reduce la 50 lei pe lună. După mai multe discuţiuni se admite amendamentul d-lui Laurian de a se suprima cuvintele de la fine „şi pe timpul vacanţelor“.

Art. 49 admiţêndu-se fără discuţiune şi trecênd la art. 50 relativ la cancelaria academiei, d. Laurian observă, că cuprinsul propus prin proiect ar fi de prisos de o camdată, căci această sarcină ar puté-o duce bibliotecariul.

D. Sion observă că sarcina bibliotecariului este deja destul de împovărată; pe lângă aceasta titularul de astăḑi foarte bun alt-fel pentru sarcina sa, din fericire însĕ nu e nici de cum caligraf şi că d-lui ca secretar general a fost adese ori nevoit ca să scrie pe curat hărtii de corespendenţă curentă. Aceasta însĕ declară că dacă a făcut-o pănă acum, nu mai e în stare a o face pe viitor.

D. Odobescu adoagă, că sarcina de copist se purta pănă acum de ajutorul casieriului care şi figura în budget. Acuma însĕ acel ajutor, urmând a purta sarcina duplă de casier-comptabil şi ne mai putând purta şi pe aceea de copist, este necesitate a se adopta acum de-o cam dată neapărat unul, şi încă propune ca în regulament să se adopteze a se ḑice: „şi mai mulţi după necesitate“. Acest amendament se admite.

Articolele următoare pănă la Nr. 58 inclusiv, se admit fără discuţiune.

Oarele fiind înaintate, şedinţa se ridică la 12 oare.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (O visită la Sinaia) Înălţimea Sa imperială Archiducele Albrecht a plecat Dumineca la ½2 după prânḑ din Sibiiu la Făgăraş. Înălţimea Sa Duminecă înainte de prânḑ petrecut de colonelul c. r. de Groller a făcut o preumblare prin stradele capitale ale Sibiiului cercetând cu prilegiul acesta între altele şi localitatea magistratului orăşenesc.

Din Făgăraş Înălţimea Sa pleacă la Braşov şi „terminând inspecţia armatei din Transilvania va merge — după cum cetim în „Renascerea“ din România — să facă visită M. S. Regale domnitoriului României la palatul dela Sinaia, unde s'au luat disposiţiuni pentru primirea Archiducelui Albrecht.“

*(Leonida Popp) colonel c. r. în statul major s'a denumit de comandant al brigadei XV de infanterie, remănênd de-ocamdată în şargia sa presentă.

* (Concert). Tinerimea studioasă din Varadia va arangia în 18 August st. n. un concert impreunat cu danţ în favorul „Reuniunei de lectură“ din loc după programa următoare:

1. „*Cuvênt de deschidere*“ de A. Michailoviciu technic an. al III-lea.
2. „*Cântecul gintei latine*“ poesie de Alecsandri cântat solo de d-şoara Maria Alecsandrescu.
3. „*Copila română*“ poesie de I. Vulcan declamată de d-şoara Silvia Michailoviciu.
4. „*Limba română*“ poesie de Sion cântată de corul vocal.
5. „*Blăstemul lui Alecsandru*“ poesie de I. dela Buceci declamată de I. Staia stud. de cl. VIII gim.
6. „*Bani şi eară bani*“ poesie de Iul. Grozescu declamată de V. Alecsandrescu ascultătoriu de acad. comerc. an. III-lea.
7. „*Unele trăsuri mai momentoase din viaţa Romanilor antici în raport cu cea modernă*“ operat compus şi cetit de N. Iurma stud. în a VI cl. gim.

Trecênd această punte gigantică ne aflăm pe malul drept al Rhinului în Mare-Ducatul Baden. Sosim mai ântâiu la orăşelul „Kehl“ şi de ací încolo ţinutul e spre stânga mai tot morăştinos, acoperit de muşchi, trestie şi earbă rea — din causa deselor esundaţiuni ale rîului „Kinzig,“ ear în dreapta spre ost se estinde „Pădurea Neagră“ cu punctul ei cel mai înalt „Hornisgrinde“ (3012).

La poalele acestor munţi trecem prin oraşele „Alpenweier“ şi „Achern.“ Aproape de cest din urmă se află „Sapbach,“ locul, unde în 1675 căḑù mareşalul francez Turenne la începutul luptei contra ducelui imperial Montecuccoli. Un glonţ de tun rupse ramul unui nuc, sub care se afla Turenne, şi ramul căḑênd căusà moartea acestui general vestit. Lângă „Buchl“ vedem pe munte ruinele vechiului castel „Windeck“, odinioară reşedinţa unei familii şvabice renumite, apoi ajungênd îndată la „Steinbach“ unde ḑărim spre dreapta în depărtare pe o colină pleşugă o columnă roşietică; statua lui Erwin, edificătoriul domului dela Strassburg. Totací să produce şi vestitul vin roşu badens numit, „Affenthaler.“

Ţinutul devine romantic. În drepta zac grupele pitoresce ale Pădurei Negre şi pe o culme conică păduroasă ni se arată, Yburg, odinioară un turn de apĕrare al Romanilor. Ruinele imposante ce le ḑărim în pădurea de braḑi întunecoasă formează o avantscenă pompoasă pentru icoana vălei largi a Rhinului. Astfel sosim la staţiunea „Oos“, dela carea duce o cale laterală scurtă la oraşul Baden.

„Baden-Baden“, ce are aceasta numire duplă spre deosebire de „Baden bei Wien“, zace între coline amicabile decorate cu braḑi de munte. Împregiurimea oraşului trece de punctul cel mai graţios al Germaniei superioare şi valea dela Baden formà odată frontiera între Allemannia şi Francomania. Deja Romanii cei vechi colonisaseră acest loc şi 'l numiră: „civitas Aurelia aquensis.“

(Va urma).

8. *„Adio la Carpaţi“* prin corul vocal.

9. *„Moda de acum“* poesie d. I. Vulcan declamată de Romul Iorgoviciu stud. de a II-a gim.

10. *„Oltenia“* prin corul vocal.

Apoi va urma danţ şi în pausă se va esecuta jocul *„Căluşerilor“* şi *„bătuta“* prin 12 pers. în costum naţional.

* (Probatum est). Un Francez ce trăia în Louisiana pe care 'l nimerì soartea ce nu arare ori se întêmplă în America, adecă de a fi lăsat de soţie.

Isteţul Francez în loc să urmărească pe soţia sa, anunţă in mai multe ḑiare, că a căştigat un los de 50,000 dolari. Scumpa lui femeie se întoarse imediat acasă.

* (Tatăl nostru al deputaţilor lui Bismarck). Tată al nostru Bismarck, care eşti la Varzin, sfinţascăse numele tĕu, sosascăne spiritul tĕu în aceasta şedinţă şi sfânta ta voinţă să fie împlinită în camera deputaţilor ca şi în Parlament. Dăne nouĕ astăḑi instrucţiile tale ḑilnice şi iartăne discursurile noastre, după cum le ertăm Camerei deputaţilor şi nu ne lăsa să cădem în ispită de a modifica proiectele tale de lege sau să ne opunem. Dar libereazăne de gândul ori cărui progres adevĕrat. Amin!

* (Foc.) Astă noapte între 12 şi 1 oară furăm alarmaţi. Focul, causa alarmărei, a fost afară de cetate de către Dumbravă, s'au fost aprins nisce jirăzi de paie.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 11 August n. Rudolf, principele de coroană şi archiducele Vilhelm au dăruit pentru nenorociţii din Seraievo câte o mie de florini.

Constantinopole, 11 August n. „P. Corr.“ anunţă: Cursează scirea: Midhat paşa va fi rechiemat şi ministeriul se va reforma în sens liberal.

Roma, 11 August n. O lungă enciclică a Papei, îndreptată către întreg episcopatul, despre sistemul ce este a se adopta pentru propunerea filosofiei în seminariele şi şcoalele catolice, designează, ca atare, filosofia sântului Toma de Aquino.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Apa în grădina de legumi.

(1 urmare).

II.

Calitatea apei. Substanţele mineralice, pentru a puté fi absorbite de finele ţeseturi rădĕcinale, trebue mai ântâiu disolvate. Această lucrare importantă a luat-o asupră'şi apa care, reamintim, disoalvă aceste substanţe, intrând cu ele în rădĕcini şi distribuind micile părticele prin diversele organe vegetale.

Apa de ploaie, neuă etc., în coborîrea sa spre pămênt, primesce feliurite materii nutritoare (acid carbonic, sare comună etc.) cuprinse în aer pe sama plantelor.

Apa foarte bogată în var, ghips şi alte minerale nu priesce plantelor, ba le aduce stricăciune, asemenea urinei ce nu s'a fost subţiat de ajuns. Ací aparţine mai ales apa care, cuprinḑênd în disoluţiune multe minerale, nu se potrivesce la spălatul rufelor şi ferberea mazerei sau altor păstăioase. Cea mai recomândabilă este apa de ploaie ce s'a fost păstrat în vase mari, gropi, cisterne etc. Urmează apa curgĕtoare din rîuri şi părae, apoi apa din bălţi şi lacuri, în sfêrşit apa din fântână, care adese este foarte aspră, adecă încărcată cu var şi alte substanţe mineralice şi care, fiind de regulă mult mai rece decât aerul nu priesce plântelor.

Dacă împregiurările economice locale ar face prea cu anevoie sau doară preste putinţă procurarea unei ape mai bune, atunci va trebuí firesce să ne ajutăm şi cu apă aspră care, scoasă din fântână şi espusă arşiţei soarelui în vase sau gropi cât mai largi, se încălḑesce aşa, că a doua ḑi se poate întrebuinţa. De altmintrelea, apa de fântână are să remână cel din urmă refugiu, folosind-o la udat numai şi numai unde în căratul unei ape mai potrivite am întimpina mari greutăţi, fie că apa curgĕtoare e prea departe, fie din alte cause.

III.

Procurarea apei. Procurarea apei atêrnă firesce dela împregiurările locale. Casul cel mai favorabil este negreşit când curge apa în nemijlocita apropiere şi se poate abate prin şanţuri sau scocuri în unul sau mai multe vase mari, înţepenite în pămênt pe de marginea cărărilor grădinei. Drept vase trainice pot serví buţile de stejariu. Pentru a înlesní scoaterea apei n'avem decât să facem lângă bute o groapă mică sau să aplicăm o doniţă cu coadă lungă sau spânḑurată de un lănţuş. Avênd acelaş nivel şi puse în comunicaţie unele cu altele prin scocuri, vasele sau basinurile se pot umplea cu înlesnire în acelaşi timp. Cerênd trebuinţa, apa se scoate din vase pentru a uda straturile învecinate.

Unde conducerea apei prin şanţuri sau prin canaluri acoperite ar fi împreunată cu multe cheltueli şi neajunsuri, acolo remâne a întrebuinţa scocuri săpate în lemn sau alcătuite din câte 2—3 scânduri bine încheiate.

O împregiurare binevenită este, când rîul resp. părăul ca mai sus situat îngăduie apei scurgere liberă dealungul scocurilor sau şanţurilor. La din contră vom fi siliţi a turna înşine apa pe la capĕtul scocului principal cu ajutoriul unei vedre spânzurate de o cumpĕnă asemenea celei dela fântână sau punênd în mişcare o roată care să ridice şi să verse apa în scocul amintit. De recomândat este o întocmire, care să uşureze ridicarea şi sloboḑirea roatei potrivit cu înălţimea nivelului apei.

Un alt mijloc de-a scoate şi ridica apa este o roată mânată prin vênt, — un mijloc, care se va aplica mai ales când avem a face cu apă stătătoare sau când apa nu curge cu repejunea necesară.

Un al treilea mijloc consistă în aplicarea unui scoc cu smêrc cum e al fântânei sau a unei pompe (tulumbe) de tuciu, care se poate adăpa cu ajutoriul braţelor sau roatelor amintite. Cheltuielile ce se cer când cu procurarea acestor aparate se vor resplătí mai mult ca întreit prin avantagiele ce ele aduc.

Apa ce s'ar afla la o mică adêncime, adunată fiind în gropi sau puţuri căptuşite pe de laturi cu glii, este binevenită mai cu samă în lipsa de apă curgĕtoare. Neavênd în sau aproape de grădină un isvor natural, atunci nu remâne decât facerea unei fântâni măestrite, scoţênd apa necesară cu braţele sau cu ajutoriul unui vêrtej mânat de vite. Mult mai spornică este o fântână artesiană, care să înlocuiască puterea braţelor resp. vitelor. Spesele relativ mari reclamate de înfiinţarea unei fântâni artesiane sûnt covêrşite prin cruţarea vêrtejului şi vitelor.

De o aplicare a vêrtejului, pompelor şi altor asemenea aparate costişitoare, de sine se înţelege, nu poate fi vorba decât cultivând legumi în mare, ear nu pe o mică întindere unde apa se poate scoate şi căra cu ajutoriul vaselor obicînuite.

(Va urma).

Resultatele operaţiunilor

Institutului de credit şi de economii „Albina“ din Sibiiu în trimestrul II dela 1 Aprile până în 30 Iuniu 1879.

I. Reuniuni de credit.

	Cu finea lui Martie a. c. se aflară în legătura reuniunilor de credit	
661	participanţi cu un credit preste tot de	fl. 40,416.95
	în decursul pătrariului II repăşiră	
18	participanţi şi din împrumuturi s'a restituit	fl. 785.22
	remân deci cu 30 Iunie 1879	
643	participanţi cu un credit preste tot de . .	fl. 39,631.73
	Fondul de garanţă al reun. de credit constă din	fl. 18,671.60

II. Depuneri spre fructificare.

	La 31 Martie a. c. era	
587	depuneri în sumă de .	fl. 487,983.32
	în decursul pătrariului II a mai urmat	
87	depuneri în sumă de	fl. 120,239.46
	ăst mod starea acestui ram în acest pătrar a fost de	
674	depuneri în suma totală de	fl. 608,222.78
	din cari în decursul trimestrului se ridicară	
64	depuneri în sumă de .	fl. 71,935.69
	remănênd cu finea lui Iunie o stare de	
610	depuneri în sumă de .	fl. 536,287.09

III. Operaţiuni de escompt.

	Starea portfoiului de schimburi cu 31 Martie a. c. era de	
2133	bucăţi schimburi în valoare de	fl. 603,758.15
	în decursul pătrariului II se mai escomptară	
1008	schimburi în sumă de	fl. 286,770.85
	prin urmare starea totală a portfoiului în pătr. II fu de	
3141	bucăţi schimburi în valoare de	fl. 8,905.29
	în decursul pătrariului se rescumpĕrară şi reescomptară	
1000	bucăţi schimburi în sumă de	fl. 277,874.23
	ăst mod resultă cu 30 Iunie starea de	
2141	bucăţi schimburi în sumă de	fl. 612,654.77

IV. Creditele ipotecari.

S'au redus dela . . .	fl. 27,429.43
prin plată în decursul trimestrului de . . .	fl. 534 01
la suma de	fl 26,895.42
constătătoare în 84 obligaţiuni	

V. Credite ficse.

	Sta ea creditelor ficse cu 31 Martie a. c. era de	
151	împrumuturi în sumă de	fl. 71,394.12
	în decursul pătrariului II se mai acordară	
16	împrumuturi în sumă de	fl. 5,050.—
	prin urmare starea totală a împrum. în pătrar. II fu de	
167	împrumuturi în sumă de	fl. 76,444.12
	în decursul pătrariului se replătiră	
—	rate în sumă de . .	fl. 1,610 57
	remânênd cu 30 Iunie 1879 o stare de	
167	împrumuturi în sumă de	fl. 74,833.55
	Revirementul cassei în cele trei luni fu preste tot de	fl. 877,589.70

Statul general cu 30 Iuniu 1879.

I	în numĕrar	fl. 21,226.11
II	în oblegaţiuni de participanţi	fl. 39,631.73
III	în portfoiul de schimburi	fl. 612,654.77
IV	în lombard	fl. 980.—
V	în oblegaţiuni ipotecare	fl. 26,895.42
VI	în oblegaţiuni şi cambii de credite ficse . .	fl. 74,833.55
VII	în chărtii de valoare .	fl. 55,555.84
VIII	în monetă	fl. 2,523.70
IX	în realităţi	fl. 29,059.10
	Totalul .	fl. 863,360.22

Sibiiu, 30 Iunie 1879.

Direcţiunea institutului.

Bursa de Viena

din 11 August n. 1879.

Metalicele 5°|₀	66 65
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	68 25
Împrumutul de stat din 1860	124 80
Acţiuni de bancă	826 —
Acţiuni de credit	268 50
Valuta nóuă imperială germână	57 35
London	116 95
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 32

Economic.

Sibiiu, 8 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.70—7.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 5.80—6.40; Sĕcară fl. 3.60—.4; Orz fl. 3.10——.; Ovĕs fl. 2.—2.40— Cucuruz fl. 4.60—5.—; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 45—.50.: Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de viţel 35—42 cr carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 8 August n. Pro hectolitră : Grâu fl. 5.90—6.60; Grâu sĕcăreţ fl. 4.90—5.20; Sĕcară fl 3.40—3.60; Ovĕs fl. 2.—2.10; Cucuruz fl. 4.50.—5 Sĕmênţă de cânepă cu fl. ——; Fasole fl. 4—4.50; mazĕre fl. —; Cartofi fl. 1.50—; Fên fl. 1.—1.50—; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 48—50; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. 60—65; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 36—— cr. carne de berbece —28 cr.—; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost binişor cercetat; preţurile bucatelor se urcă rapid. Timpul foarte cald.

Sciri economice. Pe la Craiova căldurile au făcut stricare mare cucuruzului; grâul şi orzul au fost slab, câte un pogon abia a produs $^3/_4$ chile; viile stau încă bine. La Giurgiu secerişul n'a corĕspuns aşteptărilor, dar ce s'a produs e bun. Pe la Ploesci a fost recolta de mijloc. Pe la Turnu-Severin vênturile şi uscăciunea au strivit holdele. In Dobrogea recolta pretutindeni a fost îndestulitoare.

In Englitera ploile cele multe causară pagube mari; grâul şi orzul au suferit mult; nici fênul nu s'a putut usca. In Francia de mulţi ani nu s'a vĕḑut aşa slabă recoltă. In Olanda, din causa ploilor multe, holdele s'au stricat foarte. In Germania asemene. Ba nici scirile din Rusia nu sună mai favorabil. Preţul grâului trebue să se urce dară.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 9 August imob. rĕmasului după Michail Fenyedi în Béthfalva (trib. Odorheiu); în 5 Sept. şi 6 Octomvre imob. lui Iuon şi Maria Roman în Săcădate (trib. Sibiiu); în 5 Sept. şi 8 Oct. imob. Paraschivei Birth în Braşov; în 4 Sept. şi 10 Oct. imob. lui Stefan Thot în Braşov (trib.); în 3 Sept. şi 3 Octomvre imob. lui George Moldovan în Sibiiu (trib.); în 6 Octomvre şi 6 Noemvre imob. contesei Moritz Lazar în Stolna; în 5 Sept. şi 6 Octomvre imob. lui Iosif Müller în Cluj (trib.); în 5 Sept. imob. lui Sigismund Gall în Deva (trib.); în 19 August imob. lui Antonie Iakobfi în Murĕş-Oşorheiu (trib.); în 9 August mobilele lui Michail Murĕşan în Braşov (trib.); în 11 Sept. şi 20 Oct. imob. lui Adolf Weiss in Braşov (trib.); în 10 Sept. şi 10 Oct. imob. lui Simion Branea în Mercurea (trib. Sibiiu); în 28 August şi 29 Sept. imob. lui Samuil, Iacob şi Ermina Friedmann în Ottomány (judec. cerc. Székelyhid); în 9 August imob. lui Iuon Megyes în Alba-Iulia (trib.); în 20 şi 21 Octomvre, în 20 şi 21 Noemvre imob. Măriei Loghin şi soţi în Feldra şi Varara (judec. cerc. Năsĕud); în 25 August şi 25 Sept. imob. ţinĕtoare de massa concursuală a lui Constantin Voic în Braşov (trib.); în 26 Sept. şi 28 Octomvre imob. lui Ludovic Benedek în Boroşneul-mare (judec. cerc. Sângiors); în 8 August imob. d-nei Berta Fanta în Cluj (trib.); în 16 August imob. lui George Fagarasi în Drăguși (judec. cerc. Făgăraș); în 9 Septemvre imob. lui Iuon Popa în Capre (trib. Deva); în 10 Sept. și 16 Octomvre imob. lui Székely în Cal (trib. Murĕș-Oșorheiu); în 18 Sept. și 18 Octomv. imob. lui Stefan Köblös și copiilor sei în Reteag (trib. Dej); în 22 Aug. și 26 Sept. imob. rĕmasului după Mihail Wagner în Agnita (judec. cerc. Sighișoara); în 19 August și 19 Sept. imob. lui Țintea Neamț în Găinar (judec. cerc. Făgăraș); în 20 Sept. și 27 Oct. imob. rĕmasului după Pavel Kalman în Abod (trib. M. Oșorheiu); în 20 Oct. și 20 Noemv. imob. lui Gavrilă Loghin și soți în Varara (judec. cerc. Năsăud); în 15 Sept. și 15 Oct. imob. d-nei Ioan Grass în Recea (trib. Sibiiu); în 27 Sept. și 27 Oct. imob. lui Samoilă Butac în Sângiors (judec. cerc.); în 17 Sept. și 17 Oct. imob. rĕmasului după Toma Ilie Cloțan în Zichindeal (trib. Sibiiu); în 11 Sept. și 17 Oct. imob. rĕmasului după Ester Dézsi în Gering (trib. Murĕș-Oșorheiu).

In cea din urmă tragere a loteriei de bani hamburgiană, s'au câștigat de un client la Iași unul din cele mai însemnate câștiguri cu Nr. 24715. Participarea Transilvaniei la aceasta loterie de stat devine din ḑi în ḑi mai însemnată.

Biroul principal de loterie Isenthal et Co. în Hamburg publică prin ḑiarul nostru de aḑi deja a 4-a serie a acestei loterie grandioasă. Scopul ne este de-a atrage în deosebit atențiunea asupra anunciului menționat, de oare-ce nu se tratează aci de nisce promise sau bilete de participat, ci e vorba de losuri de stat fiind garantate cu toată averea guvernului german la Hamburg.

Nr. 69. 1—3

CONCURS.

Spre restaurarea vacantei stațiuni parochiale de classa a III-a în comuna Corbi ppresbiteratul Făgărașului II se publică concurs pănă în 20 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Folosirea unui fênaț de 2 jugere.
2. Folosirea a 2 progăzii ale bisericei, adecă: poamele și earba dintrênsele.
3. O ḑi de lucru de vară și o ḑi de earnă de toată gazda, dela 105 gazde.
4. Venitul epitrafirului statorit la regularea parochiilor.
5. Lemne de foc după trebuință, și 2 carĕ de nuele, care toate computate în bani fac suma de 332 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa această stațiune parochială sûnt poftiți ca în terminul sus indicat să'și aștearnă concursele sale instruate cu documentele necesare în înțelesul „stat. org.“ subscrisului scaun protopresbiteral.

Avrig, 26 Iulie, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Vasile Macsim m. p.,
adm. prot.

Nr. 153. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei parochiale gr. or. Fizeș-Barbura de classa a III-a protopresbiteratul Gioagiului I, se deschide concurs, cu termin pănă la 26 August a. c. s. v.

Emolumentele sûnt:

Dela 40 familii câte o mĕsură mică (a 16 cupe) cucuruz sfârmit, eară dela 67 familii lucrătoare la băile erariale câte 40 cr. v. a. și stolele usuate, care toate la olaltă computate în bani dau un venit anual de 236 fi. 25 cr. v. a.

Concurenții au a'și trimite subscrisului, suplicile lor instruite conform „statutului organic“ și „regulamentului provisoriu din 1873“ pănă la terminul sus arĕtat.

Hondol, 23 Iulie, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Basiliu Pipoș m. p.
protopresbiter.

Nr. 72. 1—3

CONCURS.

Deschiḑêndu-se un post de învĕțător la scoala normală (primară) din Brașov, să escrie concurs pentru ocuparea lui, cu terminul pănă în 20 August st. v. a. c.

Cu acest post este împreunat în anul prim de serviciu salariul anual de 300 fl., în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. eară de ací înainte salariul de învĕțătoriu definitiv de 500 fl. la carele după serviciu de 10 ani se adaugă decenalie de 100 fl. și la 20 ani de 200 fl. Învĕțătorii aplicați la acest institut au drept de pensiune, conform statutelor fondului de pensiune.

Dela concurenți să cere:

1. să fie Români de naționalitate, și de religiunea gr. orientală;
2. Să producă testimoniu, că au absolvat cel puțin 6 classe gimnasiale cu succes bun, și pedagogia. Cei cu 8 classe se vor preferí;
3. Să cunoască pe lângă limba maternă și limba maghiară și germană;
4. Să producă testimoniu despre purtarea lor politică și morală;
5. Să producă testimoniu medical că sûnt sănĕtoși.

Recursele instruite conform condițiunilor de sus să le adreseze concurenții eforiei scolare române gr. or. din Brașov.

Brașov 20 Iulie 1879.

Eforia scoalelor centrale române ort. reserit.

CONCURS.

Se deschide concurs pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Breaza, cu salariul anual de 220 fl. v. a., în bucate 5 gălete sĕcară sau cucuruz, lemnele necesare pentru încălḑit și cuartir liber.

Doritorii de-a ocupa acest post trebue să producă următoarele documente: Atestat că este de națiune gr. or. și 4 classe gimnasiale absolvate, atestat de pedagogie, atestat de cualificațiune, atestat de moralitate, și să fie deprins în limba statului.

Doritorii de ocuparea acestui post au să'și aștearnă documentele la comitetul parochial în Breaza cel mult pănă în 15 Septemvrie 1879 st. v.

Breaza în 22 Iulie 1879.

Comitetul parochial.

Georgiu Pralea m. p.,
2—3 paroch.

La Nr. pp. 89. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan și învĕțătoriu ambele combinate în Vaideiu protopresbiteratul Orăștiei, prin aceasta se escrie concurs cu terminul pănă la 25 August 1879.

Emolumentele sûnt:

1. 120 fl. v. a. salariu din cassa comunală Vaideiu.
2. Cuartir liber cu grădină de legumi lângă scoală in estensiune de 553 orgii □, 4 orgii lemne de foc aduse în locuință.
3. Una a treia parte din venitele parochii gr. or. a Vaideiu classa a II adecă dela 300 de famili, care venite computate fac 200 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'și adresa concursele lor bine instruate în înțelesul „statut. org.“ la oficiul ppresbiteral gr. or. în Orĕștie pănă la 25 August, dovedind că au absolvat cel puțin 4 classe gimnasiale și cursul teologic pedagogic, și au depus esamenele de cualificațiune pentru preoție și învĕțătoriu.

Vaideiu 15 Iuliu 1879.

Comitetul parochial în conțelegere cu ppresbiterul concernent.

Ioan Băsărab m. p.
paroch gr. or. și președinte

Samuil Popoviciu m. p.
notariu.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la scoala capitală normală gr. or. din Satulung, biserica s. Adormiri, se deschide concurs cu terminul pănă la 25 August a. c. st v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 250 fl. pănă la 350 fl. v. a. conform gradului de cualificațiune al alesului și cu îndatorirea, ca pentru acest salariu să predee dumineca și sĕrbătoarea lecțiuni în scoala de repetițiune.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'și adresa suplicele lor prin dl protopresbiter al Brașovului I Iosif Barac, comitetului parochial al bisericei s. Adormiri din Satulund, instruite în sensul statutului organic, și cei ce vor avé cunoscință și de cântările bisericesci vor fi preferiți.

Satulung 20 Iulie 1879

Comitetul parochial.

Radu Popea m/p.,
2—3 paroch și președinte.

Publicațiune.

Biserica gr.-orientală din opidul Dobra comitatul Hunedoarei dearsă la anul 1874 este a se acoperí din nou după planul de clădire ce se află la căncelaria opidană. Licitațiunea se va țіné în 20 August 1879 la 9 oare ante meridiane începênd dela suma 2320 fl. minuendo.

Condițiunile, planul și preliminariul speselor se pot vedé în fie-care ḑi la cancelaria opidană.

Dobra în 8 August 1879.

Romul de Crainic m./p.,
parochul Dobrei și preș.
[36] 1—3 com. gran.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 34

LOTERIA.

Seria 4-a.

Guvernul german la Hamburg, care a autorisat o nouă și mare loterie de bani, controlează nu numai emiterea losurilor ci și toate tragerile; deosebit de aceasta guvernul german la Hamburg garantează cu toată averea imensă a Statului pentru plata esactă a câștigurilor oferîndu-se astfel fie-cărui din toate punctele de vedere siguranța cea mai perfectă. Singurul fapt că un guvern german figurează ací ca garanță e pe destul dovadă că această loterie e solidă de tot.

Noua și marea loterie de bani mai conține **numai încă 74,000** lose din care **32,000** lose trebuie să câștige neapĕrat; șansa de câștig e dară foarte însemnată, fiindcă mai jumĕtate a tuturor loselor trebuiesc câștigate negreșit. Toate câștigurile se trag acuma în 4 secțiuni care se succed repede una după alta. — Câștigul cel mai mare care e de făcut în casul cel mai fericit se urcă la

533,333 franci.

Special mai sûnt de câștigat următoarele câștiguri principale:

		franci		franci
1	a	**333.333**	=	**333.333**
1	a	**200.000**	=	**200.000**
1	a	**133.333**	=	**133.333**
1	a	**80.000**	=	**80.000**
1	a	**66.666**	=	**66.666**
2	a	**53.333**	=	**106.666**
2	a	**40.000**	=	**80.000**
5	a	**33.333**	=	**166.665**
1	a	**26.666**	=	**26.666**
11	a	**20.000**	=	**220.000**
23	a	**13.333**	=	**306.659**
3	a	**10.666**	=	**31,998**
1	a	**8000**	=	**8.000**
54	a	**6666**	=	**359.964**
3	a	**5333**	=	**15.999**
68	a	**4000**	=	**272.000**
213	a	**2666**	=	**567.859**
525	a	**1333**	=	**699.825**
660	a	**666**	=	**439.560**
925	a	**400**	=	**370.000**

etc. etc., în total 32,000 câștiguri.

Toate câștigurile se plătesc imediat după tragere în monedă de aur subt controlul guvernului german. Noi sûntem însărcinați cu desfacerea loselor originale a acestei noaue și mari loterie de bani, espedându-le cu prețul oficialmente hotărît fără alte cheltueli. Prețul oficialmente hotărît pentru tragerea de câștig viitor, care se începe la:

20. August a. c. st. n.

este de:

fl. 40 v. a.
pentru un los întreg original
fl. 20 v. a.
pentru jumĕtate los original
fl. 10 v. a.
pentru un sfert los original

Costul urmează a ni se transmite franco in monedă hârtie austriacă sau în timbre postale austriace. Indată după primirea costului espedăm fie-cărui comandor directamente într'un envelop bine închis losele originale comandate învestite cu armarele țĕrei. Fie-cărei espedițiuni de lose asociăm programul tragerei tradus

!! în limba română !!

și după fie-care tragere, fie-care participant primesce lista oficială a tragerei, care listă specifică într'un mod esact numerile trase cu câștig; deosebit de aceasta numerile trase cu câștig se publică și prin toate ḑiarele principale din Austria. Mulțămim publicului austriac pentru încrederea arătată pănă acuma, făgăduind că și în viitoriu vom efectua toate comandele prompt și esact. Rugăm a trimite comandele cât posibil curênd în tot casul înaintea începerii tragerei și anume cel mai târḑíu pănă la

20. August a. c. st. n.

direct cătră adresa noastră:

ISENTHAL & CO.

Biroul Principal de Loterie.

Hamburg. (Germania).

Cu clienții nostri din Transilvania corespondăm în limba română. Scrisori din Transilvania sosesc la Hamburg în 70 de oare. [35] 3—4

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 89. Sibiiu, Joi, 2 August v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 August.

Din descrierile cele multe cum a fost întêlnirea monarchului nostru cu monarchul Germaniei la Gastein, ne atrag deosebit atenţiunea cuvintele monarchului nostru adresate principilor Schwarzenberg şi principelui Rohan. Maj. Sa, ḑice „P. Ll.“ să fie întimpinat în 9 Aug. dimineaţa pe principii numiţi cu cuvintele: „Vě aduc dlor o scire îmbucurătoare: în cel mai de-aproape senat imperial, Bohemia va fi cu desěvêrşire representată.“ Contele Taaffe, se vede, că a făcut ce a făcut în tăcere şi a câştigat opoziţiunea cehică pentru „Reichsrath,“ cu ce preţ încă nu se scie. Destul că peatra constituţională a început în Austria a se rostogolí, unde se va oprí şi va lăsa neatinse concepţiunile epocei dualistice nu o putem scí încă. Totul se ţermuresce pănă acum la temeri şi la speranţe.

Temerile sûnt de astădată în Ungaria. Aceste se încep cu o scire a lui „P. Ll.“ despre care afirmă însuşi a o avé dintr'o parte, a cărei informaţiuni sûnt afară de ori-ce îndoială şi a cărei importanţă în momentele de faţă ocupă locul cel dintâiu. Scirea culminează într'aceea: că mergerea lui Andrássy la Terebes nu însemnează un concediu, ci întroducerea la retragerea definitivă dela conducerea afacerilor esterne „P. Ll.“, deşí are unele date care'l întăresc în veritabilitatea scirei de mai sus, precum anunţarea cuartirelor partidelor ce locuiesc în palatul contelui Andrássy din Buda şi adaptarea palatului pentru locuinţa contelui, „faţă cu nedefinita perspectivă, ca să nu'i ḑică plină de nedumeriri, sperează că în cele din urmă scirea tot nu se va adeverí.“ Speranţa ḑiariului ni se pare foarte subţirică, căci dacă ar fi astfel „P. Ll.“ ar da o deminţire cât pe colo şi o înfruntare categorică celui ce a cutezat a respândí faime de aceste. Un alt semn că scirea conţine verosimilitate este altă scire ce ni o aduce „Pesti Hirlap,“ că ministeriul unguresc a decis, ca de ací înainte corespondenţa cu ministeriul comun să se poarte în limba maghiară. Měsura aceasta o consideră lumea, şi cu drept cuvênt, de un feliu de apěrare contra unui ministru de esterne, care n'ar cunoasce limba maghiară.

Mai desperată este presa opoziţională maghiară. Ea nu se teme că va cădé Andrássy, ceea ce doresce şi pe lângă ce stăruiesce, ci se teme că Ungaria va perde însemnătatea ei ca stat. „Acum, ḑice „Magyarország“, urmează o epocă cu mult mai însemnată, o problemă cu mult mai importantă, care va loví în sfera autonomiei constituţionale a Ungariei şi în supremaţia naţională? „Közvélemény“ este pregătită pentru toate eventualităţile surprinḑătoare faţă cu ferberea cea neîncetată a naţionalităţilor, când între dênsele, când în direcţiune centrifugală. Politica cea înaltă, care conduce afacerile monarchiei, s'a arătat păgubitoare şi pernicioasă pentru statul ungar, care este o constelaţiune artificială faţă cu popoarele din monarchie.“ „Cestiunea naţionalităţilor este şi remâne călcâiul lui Achil în politica noastră. De dinafară ne încungiură 94 milioane de Romani, 94 milioane de Germani şi 92 milioane de Slavi. Între cele 15 milioane locuitori ai Ungariei 8 (numai?) milioane sûnt nemaghiari, între $1^1/_2$ milioane de copii cari cercetează scoalele, 750,000, va să ḑică abia jumětate, vorbesc unguresce, şi numai în 6500, între 15,400 scoale poporale, se propune unguresce. In împregiurările noastre de cultură, materiale şi spirituale nu găsim multă mângăere.“ „Între astfel de împregiurări faţă cu referinţele noastre sociale, vom ajunge — în urma inesorabilelor legi naturale — acolo, unde au ajuns Polonia şi Turcia, cu atât mai vêrtos, cu cât multele elemente centrifugale vor grăbí procesul acesta.“

Remediul la toate aceste „Közvélemény“ îl află în venirea lui Kossuth acasă'!!

Presa din Viena vorbesce despre retragerea lui Andrássy aproape ca de un fapt împlinit. În parte se bucură de schimbarea care să se facă cu portfoiul esternelor. „N. fr. Pr.“ ḑice că partida liberală nemţască dacă are să fie supěrată de ceva cu privire la schimbarea ministeriului de esterne, va fi, că schimbarea se face prea târḑiu.

Şi în strěinătate se ocupă presa cu retragerea contelui Andrássy. „Tagblatt“ din Berlin ḑice: „Scirea aceasta şi aici în Germania va stêrní interesul cel mai viu. Deşí în momentul acesta dăm creḑěmêntul cel mai mare versiunei, care presentează dorinţa contelui Andrássy de-a se retrage, ca o presiune spre a ajunge anumite scopuri în Hofburgul din Viena, în faţa constelaţiunei actuale din Austro-Ungaria nu este eschisă posibilitatea, că ameninţarea contelui Andrássy să'şi peardă impresiunea şi contele Andrássy să cadă. Noi aici în Germania vom deplora sincer căderea contelui Andrássy, drept de o victorie momentană a reacţionarei partide militare şi de curtea din Viena şi vom perde în conducětoriul de acum al politicei austro-ungare un amic probat şi demn de încredere al Germaniei, fără să scim ce ne va aduce următoriul lui — anevoie ceva bun.“

„Deutsche Ztg“ nu'şi uita şi de probabilii următori ai contelui Andrássy. Aceasta vorbesce de contele Szechén, Potocki, Carolyi, Zichy, de bar. Hübner, de Mollináry, principele Metternich, bar. Haymerle şi de contele Trautmannsdorf.

Dincolo de Laita, ne spune o telegramă dela Viena, că aḑi avé să se publice în „W. Ztg“ un autograf împěrătesc ddto München 10 August, prin care împěratul primesce demisiunea ministeriului cislaitan întreg şi însărcinează pe contele Taaffe cu compunerea altui cabinet.

Din Seraievo se telegrafează că pertratările cu Husni-paşa în privinţa ocupărei Novibazarului sûnt sisstate.

Afacerea „Arab-Tabia“ care n'a dat pace diplomaţiei nici în timpul sesonului-mort, este aproape de deslegare. Rusia se înclină spre propunerile făcute din partea Austro-Ungariei şi se va supune şi decisiunei maiorităţii din comisiune. Se speră aşa dară, că conflictul pendent între Rusia şi România se va delătura şi Europa va avé cu o cestiune mai puţin.

Ḑiarele Vieneze despre focul din Seraievo.

Afară de „N. fr. Pr.“ toate ḑiarele vieneze de dumineca se ocupă cu nenorocirea ce a ajuns capitala Bosniei. Toate ḑic, că catastrofa aceasta nu va schimba întru nimica politica austro-ungurească din orient; din contră guvernul central va fi mai cercumspect şi va căuta să prevină toate dificultăţile.

„Presse“ scrie între alte următoarele:

„...Stăm înaintea unei cestiuni, ce ne dă ansă la o apreţiare foarte anevoioasă Bosnia şi Erţegovina, în puterea tratatului dela Berlin şi după cuprinsul unei convenţiuni încheiate cu vre-o câteva luni înainte sûnt încă supuse suveranităţii Porţii şi încredinţate numai administraţiunei austro-ungurescí pe timp nehotărît. Cine să supoarte acum cheltuiala causată în timpul din urmă de focul din Seraievo aşa de pe neasteptate, cine să îngrigiască de reedificarea edificiilor publice, de punerea în lucrare a nouei întocmiri ce se va arăta de lipsă a stradelor s. a.? În sensul hotărîrilor parlamentelor din Austria şi Ungaria guvernul anevoie se va împretiní cu idea de-a face nouě investiţiuni în

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

(Urmare).

VIII.

Prin Germania vestică şi sudică.

Împregiurimea Strassburgului. — Mare Ducatul Baden: Pădurea Neagră, Baden-Baden, În Valea Murg, Carlsruhe, Würtenberga, Stuttgart, Ţara Şvabilor, Esslingen, Hohenstaufen, pe culmea Alpilor Şvabiei, Ulm, — Bavaria: de-alungul Dunărei, Augsburg, Ţara Turfei, München.

Oraşul Baden are numai 12,000 locuitori stabili, precând numěrul oaspeţilor băilor de acolo se urcă câte odată la 45,000. Puţini din publicul cetitoriu se vor afla, cari încă nu cunosc acest oraş vestit, parte pentru apele sale minerale, parte pentru jocul de cărţi ce acolo este în mare floare.

Apele conţin sulfur, sare şi alaun, au o temperatură de 37—54^0 R. şi se adună din 13 isvoare în cuantitate de circa 750,000 litre în 24 oare.

Ca ceva curios amintesc, că arendatorul jocurilor de cărţi plătesce anual o contribuţie de 150—200 mii fl. — şi dacă considerăm, că mulţimea servitorilor din salele de joc încă capětă salarie însemnate şi că arěndatorul cu toate aceste 'şi face o avere colosală, putem să ne închipuim uşor, ce sumă colosală trebue să piardă publicul la banca de joc în Baden! „Rouge-et-Noir,“ Roşu şi Negru, (un joc de cărţi) şi „Roulette“ (un joc cu discul de învêrtit) sûnt cele mai usuate şi blăstěmate jocuri hazardice ce prosperează în Baden!

Din operele lui Uhland vor scí mulţi, că lângă Baden se află ruinele castelului, „Alt-Eberstein“ ce odinioară a fost un turn roman. Împěratul Otto I, neputênd ocupa cu forţa acest castel, învită pe contele de Baden să participe la tournierul şi dănbul dela Speyr, pentruca astfel amicii împěratului să poată asalta fortul în absenţa contelui. Dar fata împěratului, danţând cu contele, îl avisă de timpuriu despre intenţiunea inimicilor sei. Deci contele se reîntoarse cu grabă la fort şi'l apěră cu atâta bravură, cât împěratul fu silit se încheie pace cu dênsul şi să'i dea fata de soţie.

Meditând asupra acestor reminiscenţe istorice, trenul ne duce preste riul „Murg“ şi sosim la orăşelul „Rastadt,“ odinioară reşedinţa Markgrafilor de Baden şi vestit prin pacea dela 1714 ce s'a încheiat între Francia şi Austria şi sfêrşì lupta pentru ereditatea tronului Spaniei. La Rastadt se află pe o colină un castel imposant, al cărui punct cel mai înalt e format de statua aurită a lui Iupiter.

Înălţimile munţilor Pădurei Negre încep a se perde în depărtare şi de aici încolo orizontul e mărginit spre dreapta de munţii valei Murg. Trecênd încă prin două staţiuni neînsemnate, sosim la orăşelul „Ettlingen,“ ce are multe fabrici de hârtie şi tecstile, apoi ne apropiem de „Carlsruhe.“

Înainte de-a întra în gara dela Carlsruhe, vedem în stânga o fabrică colosală de maşini şi lângă gară statua ministrului de stat Winter. Carlsruhe, capitala Mare-Ducatului-Baden, are circa 35,000 locuitori, şi zace aproape de Rhin, la marginea unei păduri frumoase.

Oraşul e frumos, modern, are multe monumente şi edificii monumentale, ear planul seu e de forma unui eventail (rěcoritoriu), al cărui cap e format de un castel imposant, dela care se depart stradele ca tot atâte raḑe.

Dela Carlsruhe ajungem în câte-va minute la „Durlach,“ cu 7000 locuit. vechia capitală a ţěrei „Baden-Durlach.“ Ací vedem pe „Thurmberg“ un turn astronomic, ce predominează întreg ţinutul. Trenul percurge valea fertilă a riului „Pfinn,“ unde's mai multe staţiuni mici, apoi străbatem aripile nordice ale Pădurei Negre şi sosim la „Pforzheim,“ un oraş comercial cu multe fabrici de aur şi argint şi 20,000 locuitori.

Urmează staţiunea „Enz“ şi dincolo de aceasta trecem graniţa badensă. Sosim la „Mühlach,“ prima staţiune în „Würtenberg.“

Regiunea este ací fertilă şi tot odată frumoasă; în stânga ne încântă grupele colinelor păduroase. La „Bietigheim“ trenul ajunge la riul Enz şi descriind un semicerc mare de-asupra

Bonia şi tot aşa de puţin va fi aplecat guvernul turcesc, de-a face întrebuinţare de suveranitatea sa, sărind într'ajutoriul nenorociţilor ei supuşi din ţĕrile ocupate de noi cu sume de bani deosebite, ajutându-le a'şi reedifica capitala.

„Ḑiarele oposiţiunei noastre — ne aşteptăm la aşa ceva, — vor face earăşi capital nou din nenorocirea cea înfricoşată pentru politica lor în ton de Cassandră şi cu o mulţămire rĕu ascunsă vor îndigita la noua perplesitate care se desvoaltă din nenorocirea aceasta pentru întreaga deslegare a ocupaţiunei. Din partene în modul cum cuprindem lucrurile nu avem nici o causă de a ne turbura prin astfeliu de contemplări pesimistice, din contră în nefericitul incendiu dela Seraievo vedem un petrunḑĕtoriu îndigitator al sorţii să'i ḑicem un îndigitator al istoriei, că trebue să se pună capĕt cât mai în grabă situaţiunei hermafrodite în care se află Austro-Ungaria faţă cu ţerile ocupate".

În acelaşi înţeles se pronunţă N. V. T. şi „Fremden-blat"

„Deutsche Zeitung" se esprimă astfeliu:

„De astădată nu ne rĕmâne alta, decât după cuvintele marelui Pombal: „a îngropa pe morţi şi a îngrigí de cei vii". Desteritatea şi energia ce a dovedit locţiitoriul ducele de Würtemberg la dispunerea mĕsurilor de scăpare, îndreptăţesc la speranţa, că se va face tot ce se poate face. Binefacerea publică de sigur nu se va nega ori ce diferenţă politică va trebuí să tăcă despre scopul sau nescopul întreprinderei bosniace şi numai vocei celei mai curate umanităţi va trebuí a i se da ascultare."

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Zezin, 26 Iulie 1879. Domnule Redactor! Când eram să'mi împlinesc apromisiunea şi să 'ţi scriu câte ce-va din aceste părţi, anume: că băile de apă minerală din împregiurul Braşovului, sûnt bine cercetate; au oaspeţi mulţi şi că prin urmare proprietarii băilor, ca se îndemne pre oaspeţi a vení şi pre viitor, ar trebuí să se îngrigiască de îmbunătăţiri: de o comunicaţiune mai regulată; de o curăţenie a promenadei, de o comunicaţiune prin depeşi etc. atunci un incendiu cuprinde Zezinul.

Asară pe la 10 oare s'a aprins din sus de bae la un ţĕran şura, a ars în jos către bae pe dreapta la vre-o 15 „nemeste": şuri, case, şopuri etc., proprietăţi de-ale Sĕcuilor şi ale unei sîrmane vĕduve române.

E dureros când nu scii cum se opresci astfel de element desfrênat, care fiind puţin vênt, împrăstià scânteile lui şi aprinse cine scie unde în loc mai depărtat.

Au ajutat mulţi chiar şi dintre oaspeţi la stingerea focului, însĕ nefiind oameni disciplinaţi şi lipsind şi aparatele necesare, nu au putut pune capĕt aprinderei. Locuitorii din Purcăreni şi Terlungeni au ajutat mult. Chiar pompierii din Braşov au venit pe la 4 oare dimineaţa şi au stins rĕmăşiţele focului cu totul.

Este pĕtrunḑĕtor la inimă, când auḑi vaetul sirmanilor ţĕrani, cari munca lor de un an o vĕd nimicită într'o clipită.

Fiind focul în giurul băii oaspeţii încă au fost prea spăriaţi, ei au scos tot ce au avut de prin locuinţe şi până la trei oare după meḑul nopţii, până când s'a domolit focul, nu au putut durmí.

Această întêmplare 'mi dă ansă se'ţi scriu asupra duor plage cari adese nimicesc puterea materială a ţĕranilor.

Este cunoscut, cumcă către toamnă, după ce 'şi-au strêns ţĕranii bucatele şi nutreţul lor în şuri se întêmplă cele mai multe focuri, fiind-că sau sûnt cu voe, că au bucate, sau au tras mai mult la măsea, cum se ḑice, mai fiind beţi, şi aşa merg cu pipa aprinsă fără grige prin şură şi prin grajd, de unde incendiile cari pustiesc case, sate întregi. Mai sûnt şi alte cause: nebăgarea de samă şi printre Secui, ca şi pe airea, tăciunari, precum se vorbia că ar fi şi casul de faţă în Zezin.

Ori care ar fi causa aprinderei atâta este constatat, că se întêmplă focuri şi sĕrăcesc pre bieţii ţĕrani.

Apĕrarea contra focului este neapărat de lipsă.

Foarte bună este şi asigurarea contra focului. Înfiinţarea de asocieri de-a stinge focul ar trebuí popularisată mai mult şi la ţară şi ar trebuí Românii în maioritatea lor desbăieraţi de obiceiul de-a nu'şi asigura clădirile. Din causa unui om viclean, resbunător sau şi neprevedĕtor se întêmplă de se aprinde şi arde şi el şi tot satul. Nu numai îndemnaţi, dară pe lângă o bună rênduială n'ar strica când ţĕranii ar fi obligaţi, a se asigura.

În comune comitetul comunal să asigureze la un institut toate casele din comună numind atâtea numere. Fiindcă proprietăţile diferează în preţ să pue la toate preţul egal şi anume după cel mai de jos preţ. Mai bine puţin de cât nimica. Atunci ori-care proprietate lovită de nenorocirea focului sar plătí cu 2 sau 3 sute florini, sau mai sus. Tacsa asigurării o plătesce diregătoria, încasând prin repartiţie, dela fie-care precum încasează celelalte lipse ale comunei. Tacsa la o sumă de trei, patru sute fl. v. a., nu e mai mare pe an, chiar la clădiri acoperite cu pae, de cât până la doi floreni pentru o sumă ca cea de sus.

Cât pentru stingere, de oare ce vedem că oamenii nu sciu cum să stingă, să se înfiinţeze ca la oraşe societăţi de tineri juni cari se înveţe şi să se deprindă în umblarea cu instrumentele şi în fine cu mijloacele de stins.

În urmă mai este o causă prin care se nimicesce averea, puterea materială a ţĕranilor. Aceasta este beutura şi usura, precis vorbit: Evreii. Durere acesti conlocuitori prin rachiul, prin cametele mari şi prin vorba lor dulce prind pe ţĕrani şi le răpesc în scurt timp moşioara rĕmâind proletari. Învĕţătura sf. scripturi este: de omul rĕu fereştete. Spre a ne apĕra comunele şi de acest rĕu îţi comunic părerea:

Arênḑile cârcimelor să nu le lase pe sama Evreilor şi dacă nu se pot apĕra de Evrei altfel, să formeze societăţi de consum, prin care cârcimele evreesci să devină imposibile.

Ch.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 31.

Şedinţa din 29 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bariţ George, Caragiani Ioan, Chiţu George, Fălcoian Stefan, Fĕtu Dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr.. Maniu Vasilie, Melchisedec P. S. S. episcop, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După lectura şi verificarea procesului verbal, d. preşedinte comunică că a primit de la d. Colmar un esemplar de Geografia căilor ferate lucrată de d-sa şi donat bibliotecei academiei. Se primesce cu mulţămire.

Se comunică raportul comisiunei însărcinată a cerceta vechiul manuscript din 1757, compus de Dimitrie Eustatie, prin care se propune a se cumpĕra cu preţul de 200 lei. După puţine discuţiuni se aprobă.

Se înfăţişaza o propunere subsrisă de 5 membrii cari cer a se numí ca membru onorar d. Constantin Bozian. Se pune la ordinea ḑilei.

Se continuă discuţiunea asupra proiectului de regulament desbătut în şedinţa trecută.

Art. 59 se admite fără discuţiune.

La art. 60 relativ la absentarea membrilor la şedinţele sesiunei generale d. Maniu observă, că proiectul aşa cum e redactat pare a avé tendenţa a desfiinţa art. 27 din statute. D-lui nu înţelege ce consecenţă ar puté avé dacă absentarea în curs de două sesiuni consecutive va fi considerată ca cas grav? Oare aceasta presume escluderea membrului? Atuncea cum s'a împăca cu principiul o dată admis că membrii aleşi nu pot fi escluşi?

D. Chintescu ḑice că aceasta cestiune a fost ridicată cu ocasiunea discuţiunei statutelor; atuncea însĕ nu s'a resolvit că s'a reservat pentru ca să se prevadă în regulament. Acum însĕ se vede că regulamentul nu este mai clar.

D. Odobescu replicând ḑice, că nu crede să fie nici o contraḑicere. Regulamentul trebuia se prevadă casuri de dificultăţi care se pot presenta. D-lui aduce aminte câte discuţiuni s'au urmat în sinul societăţei academice despre inconvenientul nevenirei unora dintre membrii sei la lucrările sesiunilor anuale. Ori cât de mari însĕ au fost aceste inconveniente societatea nici o dată n'a venit la mĕsura escluderii, pentru membrii aceia, cari cu numele şi reputaţiunea lor 'i-au făcut onoare, dară din motive diverse nu au putut vení chiar de ḑece ani trecuţi. Casurile anume nu se pot prevedé fiind că pot să vină foarte diferite, dar ori cum pot să dea motive de deliberaţiuni şi decisiuni.

D. Maniu revenind întreabă încă o dată că ce ar puté să se facă când unii membrii nu ar puté vení? şi acum se lasă la hasard posiţiunea lor.

D. Aurelian crede că d. Maniu se înşală. Regulamentul trebuia să prevadă asemenea casuri, care pot să fie piedeca lucrărilor celor mai serioase ale Corpului. D-lui pune ipotesa că maioritatea membrilor unei secţiuni se absentează şi ast-fel ea nu poate face nimica. În aşa cas oare nu e în drept plenul academiei ca să ea o mĕsură.

D. Babeş ḑice că disposiţiunea articolului nu prejudecă deplin statutele. El nu cere ca să se escludă membrul ce ar fi în posibilitate de a se presenta la sesiune, ci dă drept academiei să delibereze asupra modalităţii poate chiar a modificărei statutelor spre a nu se împedeca în lucrările sale. Această necesitate nu se poate nega în astfel de casuri; pentru aceasta dară susţine tecstul articolului.

Se cere închiderea discuţiunei, dară d. Laurian, cerênd cuvêntul şi acordându-i-se de adunare, susţine că între articolul acesta şi statute nu vede o armonie perfectă. D-lui din convicţiune este pentru acest articol aşa cum este formulat; dară să teme de aplicarea lui, căci nu admite ca un articol din regulament să poată desfiinta un articol din statute. D-lui mai curênd preferă a revení asupra statutelor, cari i se par viţioase sau de nu, află că mai logic este ca articolul propus de regulament să se steargă.

D. Haşdĕu ḑice că toată discuţiunea care o ascultă crede că vine din causă că unii din membrii nu înţeleg articolul după adevĕratul seu spirit. Nu e vorba de-a esclude pe un membru din sînul academiei, ci e vorba că dacă nu vine în curs de mai mulţi ani şi dacă din causa absentării sale lucrările academiei ar suferí, atuncea aceasta să fie obiectul unei discuţiuni şi decisiuni din partea academiei.

Cerêndu-se închiderea discuţiunei art. se pune la vot şi maioritatea îl admite.

La art. 61 ce propune acordarea de concediuri din partea adunărei în timpul sesiunei generale. D. Roman observà, că acest articol e inutil şi cere suprimarea lui.

D. Sion susţine aceasta pentru cuvênt că cererea de concediu este înutilă pe cât timp nu se prescrie o sancţiune pentru acel ce s'ar absenta fără concediu.

Aceasta propunere, susţinută şi de D. Laurian, se aprobă şi art. 62 din proiect se face art. 61.

Articolii următori până la 66 inclusiv, după oare-cari discuţiuni, se adoptă.

Art. 67, relativ la îndemnisarea speselor de călĕtorie, după mai multe discuţiuni şi amendamente asupra aliniatelor sub litera A, B şi C, se admite cu următoarea redacţiune:

a) Vor primí un adaos de 10 lei pe ḑi, cei care locuesc la o distanţă mai mică de 400 chilometre.

b) Vor primí un adaos de 20 le pe ḑi cei care locuesc la o distanţ între 400 şi 800 chilometre.

c) Vor primí un adaos de 30 lei pe ḑi, cei care locuesc la ori-ce distanţă mai presus de 800 chilometre.

Articolii următori, până la numĕrul 70 inclusiv cu care se încheià

---

unui viaduct imposant şi subţire ce e construit pe 21 arcuri înalte trecem preste abisul de sub noi.

Îndată sosim la „Ludvigsburg," oraş cu 12,000 locuitori, câtva timp reşedinţa Ducilor Würtembergenzi şi de present cea mai de frunte cetate militară din acest regat.

(Va urma).

Soran

sau

Împĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(4 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

B) Diferenţele în esemplarele trămise.

Poate pricepe fie cine că o întêmplare dintr'un sat chiar şi numai în acel sat se pricepe şi povestesce cu diferite ilustraţiuni. Cum s'ar puté ca materia povestei, carea s'a născut cu 3—4000 de ani mai nainte, se nu fie căpĕtat ilustraţiuni in atâtea ţĕri şi la atâtea popoare în Orient.

Da, a căpĕtat ilustraţiuni, însĕ de minune că în esenţa şi în elementele fundamentale a rĕmas tot acea materie, ba, şi ilustraţiunile sûnt numai o altă formă, dar tot ţinĕtoare de natura materiei. Aceasta se va clarifica prin esplicaţiuni.

Povestea e scrisă după esemplariul d-lui Iosif Olariu, ca cel mai complet în naraţiune, şi, după studiul ce 'l-am făcut ca cel mai complet faţă şi cu mitologia veche.

În celelalte esemplare unele părţi sûnt în toate identice, şi ce nu e identic, însemnací ca diferenţe, adecă, deosebiri, dar precum am ḑis, tot de o natură, însĕ în alte forme.

(Va urma).

---

* (Secuestrare pentru un cruceriu). În comitatul Timişoarei, un ţĕran a fost secuestrat pentru un rest de contribuţiune de un cruceriu. Într'o bună dimineaţă el se pomenì cu esecutorul şi cu esperţii, cari veniau să ridice acea remăşiţă de datorie. Omul plătì cruceriul şi scăpà.

partea a doua din regulament, e admis fără discuțiune.

D. președinte propune la votul adunărei alegerea d-lui Emanuil Bacaloglu, profesorul de fisică la universitatea de Bucuresci, recomandat de secțiunea de sciință spre a fi membru al academiei, aducênd aminte prescripțiunea statutelor că din numĕrul membrilor aflători în ședință, candidatul trebue să întrunească două treimi.

Se procede la votarea prin bile, luând parte 18 membrii presenți.

Resultatul scrutiniului: 14 bile albe pentru; 4 bile negre contra.

D. președinte proclamă pe d. Emanuil Bacaloglu de membru al academiei române.

Ședința se ridică la 12 oare.

Președinte, Ioan Ghica.

Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăți.

* (Archiducele Albrecht și principele Carol). „Kronstädter Zeitung„ comunică:

„Alteța Sa Regală principele Carol al României sosesce mâne (12 August st. n.) la 10 oare dimineața cu tren separat la stația de aici pentru a conduce pe Alteța sa împerială domnul Archiducele Albrecht ca pe oaspele seu la Sinaia“. S'a adeverit prin urmare scirea adusă de noi între Varietățile numĕrului ultim.“

Puté-se-va atribuí acestei conveniri o însemnătate politică? Cine o poate sci de pe-acum?

* (Personalia). Escelența Sa dl episcop romano-catolic Dr. Michail Fogarassy venind dela Alba-Iulia a sosit aici. — Contele Andrássy, ministrul de esterne, a trecut Luni dimineața prin Budapesta spre Terebes. — În aceea ḑi, seara, a plecat ministrul-president Tisza la Geszt.

* (Balul academic) al studenților năsĕudeni dela scoalele înalte va avé loc în Năsĕud în 18 August 1879 st. n. în localitățile gimnasiului. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea studenților academici români lipsiți de mijloace. Începutul la 8 ½ oare sara. Întrarea de persoană 1 fl. întrarea de persoană în familie 80 cr. Ofertele marinimoase se vor cuita pe cale jurnalistică.

* (Paguba întreagă în averea erarială) causată de focul din Seraievo se calculează la o sută de mii de florini.

* (Cheltuelile împĕrățiilor) europene, după o composiție a lui E. Pfeifer, fac pe an 11,657,000,000 marce. Din aceste cad pe Francia 2411 milioane, pe Marea-Britanie și Irlandia 1521, pe Rusia 1485, pe Austro-Ungaria 1271, pe Italia 1159, pe Prusia 702 milioane etc. etc. Spre a face evidentă această sumă colosală Pfeiffer socotesce, că ea pusă în marce una lângă alta ar da o lungime de 279 milioane 768 mii metrii așa, încât în giurul pămêntului întreg, care are un cerc de 40 milioane metrii, s'ar puté trage un cerc înșeptit; sau: suma totală în marce, cari au o grosime de 1 ½ milimetru, puse una preste alta ar da o înălțime de 17 milioane, 500 de mii metrii sau 17 mii chilometrii așa încât cu aceste s'ar puté ridica 4000 stêlpi de argint cu înălțimea lui Montblanc (4442 metrii).

* (Muzeul comercial din Nüremberg). „Economistul francez“ vorbesce despre acest așeḑĕmênt de un interes general ce se întemeează în Germania în Nüremberg, sub direcțiunea Muzeului germanic.

Obiectele ce se vor aduna în el vor priví; 1) comerciantul ca ucenic comis și patron; această secțiune va cuprinde vechile contracte de învĕțarea meșteșugurilor, obiceiurile privitoare la aceste meșteșuguri, chipul de întemeiere al unei case de comerciu și formarea companiilor; admisiunea într'o corporație, ghildă etc; 2) casa de comerciu, magaziile en-gros și în detail, contuarele în deosebite epoce, întrepozitele hale și têrguri; 3) procedările de vindere, contabilitate, corespondență, embalagiu, conservarea mărfurilor, etc; 4) mijloacele de comunicațiune, transportul marfurilor pe uscat și pe mare, căruțele și corăbiile, cărutașii și corăbierii, organisarea și obiceiul lor; 5) intervenția protectrice (sau nu) a statului: convoiuri armate, pasaporturi, vămi, bîlciuri, verificarea mĕsurilor etc; 6) monete de metal sau de hârtie de tot feliul; 7) greutăți și mĕsuri; 8) statistica comercială: 9) geografia comercială: căruțe vechi, relațiuni comerciale vechi, contuare comerciale ect.

Se vede că nimic nu s'a uitat. Dacă se va realiza această idee și dacă va puté întruní muzeul colecțiunei aproape complete, Europa întreagă va invidia Nürembergul pentru această instituțiune.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 13 August n. Archiducele Albrecht a dăruit pentru nenorociții din Seraievo 2000 florini.

Constantinopole, 13 August n. „Polit. Corr.“ anunță: Khalil Bey este denumit ambasador la Cetigne. — În spitalul din Stambul s'au arĕtat cercări de cholerä spomodică.

Petersburg, 13 August n. Împĕratul Alesandru a plecat în străinătate.

Roma, 13 August n. Guvernul a început a negoția cu Germania pentru înlesnirea importului de producte agricole italiane.

Se ḑice că medicii au sfătuit pe Papa a petrece vara în Perugia. Cardinalii, se crede, se vor pronunța în contra sfatului medicilor.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Apa în grădina de legumi.

(2 urmare).

IV.

Timpul udatului. Udatul să se facă numai după ce pămêntul s'a recorit cu desevârșire. Prin urmare de când cu începerea căldurilor în primăvară, se va uda des de dimineață pe recoare sau în spre sară nu cu mult înainte de asfințitul soarelui și până înoptează sau și mai târḑiu.

De cumva s'ar uda pe când pămêntul e înferbêntat, așadar preste ḑi în arșița soarelui, atunci rădĕcinile ușor pot trece în putreḑire ca și când ar fi fost opărite, umeḑiala esaburează cu repejune și pămêntul se acopere cu un feliu de scoarță vêrtoasă, care împedecă resbaterea mai departe a aerului. Putreḑirea rădĕcinilor trebuie căutată în schimbarea prea grabnică, la care e supusă temperatura pămêntului adăpat în vremea căldurei. În fața acestor neajunsuri, nu putem decât să osândim procederea, după care unii îndatinează a uda resadurile etc. pe când arde soarele și pămêntul e înferbêntat.

Timpul cel mai potrivit pentru udat este sara pe recoare. În cursul ḑilei și pe la ameaḑi se poate uda numai dacă aerul e recoros și ceriul continuă a remâné înourat. Plântele cultivate în umbra pomilor sau în dosul unei clădiri înalte etc. se pot și ele uda până târḑiu după resăritul soarelui, se înțelege e cât timp n'a apucat pămêntul a se încălḑí prin venirea în atingere cu raḑele soarelui. Către sară se va face începutul cu udarea plântelor umbrite, trecênd apoi la cele ce stătură preste ḑi în fața soarelui.

Plântele mult puțin brumate se vor stropí bărbătesce cu apă până a nu fi lovite de raḑele dimineței. Fiind că apa se încălḑesce cu anevoie, ea întârḑiie desghiețarea frunḑelor și astfel le apĕră încâtva de urmările brumei.

Scurgerea apei de prisos. Anevoiosă și uneori preste putință este cultura legumilor unde pămêntul pătimesce de umeḑială, fie că e mlăștinos din causa apei ce ar isvorí din afunḑime sau s'ar trage din vre-un părău sau rîu învecinat, fie că prisosul apei de ploaie și neauă nu are scurgere liberă.

Pămêntul apătos, las că pretinde muncă din greu, el mai are și scăderea însemnată a se svênta și încălḑí foarte cu încetul. Urmarea este, că in primăvară abia într'un târḑiu se poate procede la săpat și apoi la semĕnat așa că plântele rĕmân înapoi în desvoltarea lor, una tocmai fiindcă nu au la disposiție căldură de ajuns, alta și mai cu samă fiindcă apa întârḑie întrarea aerului și prin urmare descompunerea atât de necesară a nutrimentelor cuprinse în sinul pămêntului. Pentru a întimpina aceste și alte asemenea scăderi, nu remâne decât să înlăturăm prisosul umeḑelei, o lucrare neapĕrată mai ales unde clima e umedoasă și pămêntul bântuit de multă apă în pătura mai de-asupra. Dacă prisosul apei are pe unde se scurge sau evaporează în grabă, atunci nu e temere, că va strica plântelor și pămêntului.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 13 August n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	57 20
London	116 80
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 29

Economic.

Brașov, 8 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.50—8; Grâu sĕcăreț fl. —4.50; Sĕcară fl. 3.80—4.20; Orz fl. 3.50—3.60; Ovĕs fl. 2.40—2.50; Cucuruz. fl. 4.80; Mălaiu fl 4.40; Mazere fl. 4.60; Linte fl. 7.40; Fasole fl. 4.30 Sĕmânță de in fl. 8.40—Sĕmênță de cânepă fl. 5.20 Cartofi fl. 2—.—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 30 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Făgăraș, 8 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6—7.; grâu sĕcăreț fl. .5—6.; sĕcară fl. 3.—3.50; cucuruz fl. 3.60—4.; ovĕs fl. 2.—2.20 mălaiu fl. 8—9.—; Sămânță de cânepă fl. ——; mazere fl. 6.—7.; linte fl. 6—7.; fasole fl. 4—5; crumpene fl. 1.60—2; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—80; sĕu brut fl. 40—42; sĕu de luminări fl. 58—unsoare fl. 56—60; cânepă fl. —.—; sĕmênță de in fl. —.—; sĕpun fl. 58—; fên fl .--; ouĕ 5—6 de 10 cr.; o păreche de pui 50—80 cr.; o păreche de gâsce fl. 1.60—2; o litră de unt 60--80 cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de vițĕl 40 cr.; carne de porc 42 cr.; carne de berbece 28 cr. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat. Bucatele s'au urcat în prețuri. Cucuruzele până acuma se arată slabe în urma secetei de mai înainte, jăpii se uscă de tot. O ploaie bună ar fi tare de dorit.

Budapesta, 9 August n. Jumĕtatea primă a sĕptĕmanei trecute a avut ḑile uscate și calde între + 23° R.; a doua jumĕtate a fost cu deosebire diminețile de regulă noroasă ba din când în când și ploioasă; către sfêrșitul sĕptĕmânei însĕ s'a resbunat vremea. Temperatura a fost scăḑut cu 1—2° R. Ce se atinge de recolta din ăst an, apoi acum constată chiar raporturile oficioase, că ea e mai mult miseră; nădejdea mai stă numai în resultatul recoltei cucuruzului; domnesce însĕ și față cu acesta temere mare, că și el va fi slab, dacă în timpul mai de aproape nu va ploa. Cu siguritate însĕ se poate deacum constata, că resultatul lui nu va fi escelent, pentrucă uscățiunea mai continuă de până acum a stricat tare, încât tuleii nu s'au putut desvolta. Asemenea temere domnesce și față cu cartofii și morcovii; cartofii putrezesc foarte tare. Populația multor ținute în urma acestor împregiurări triste așteaptă earna viitoare cu mare frică și nedumerire. Toate împregiurările timpului de până acuma și — după constatările astronomilor — și timpul viitoriu al acestui an amenință lumea cu o earnă timpurie, carea întrând fără de veste va ținé foarte lung și va fi ne mai pomenit de grea. Vor cădé zăpeḑi mari, cari vor cotropí chiar ținuturi întregi. Temerea de astfel de nenorociri grele au cășunat la oameni din ținuturi întregi, a se îngrigi de-acum cu bucate, lemne, legumi, în sfêrșit cu toate cele neîncungiurat de lipsă pentru viața de preste earnă. Prin aceste atragem dară atențiunea oamenilor nostri spre a se îngrigí și ei de bună vreme de trebuințele casnice pentru earna venitoare, pentrucă este probat, că mai curênd să te temi de rĕu, decât de bine. Aceste vești neplăcute și împregiurări deja fatale au pricinuit urcarea rapidă a prețurilor tuturor articulilor din têrgul sĕptĕmânei trecute. Notăm în special:

Grâu s'a vêndut la 80,000 m. m. cu câte fl. 11.25—12.75; Sĕcară la 2000 m. m. cu fl. 7.60—7.70; orz la 2500 m. m. cu fl. 6.75—9.50; ovĕs la 4000 m. m. cu fl. 5.80—6.95; cucuruz la 8000 m. m. cu fl. 6.40—7.65; Făina a trecut rapid cu prețuri colosale de mari. Păstăioasele s'au vêndut: fasolea cu fl. 8—9.25; lintea fl. 9—10; mazerea fl. 9—12; mălaiul fl. 5.75—6; sĕmênța de cânepă fl. 8.50; sĕmênța de in fl. 13 per 100 chilograme; lânile per 56 chílograme cu fl. 102—114, trecênd aproape la 16,000 chilograme. Porcii s'au ținut la prețurile din sĕptĕmânile trecute, cu toate că în această septĕmână s'au aflat în têrg 78,000, între cari din Ungaria de jos 4950, din România 2460 și din Ardeal 1240 de capete. A trecut mai departe unsoarea de porc cu fl. 42 fără vas, și cu fl. 45.50 cu vas cu tot; slănina cu fl. 38—48; sĕul cu fl. 41.50—42.50; spirtul cu fl. 31—31.50 *en gros*, eară fl. 32—34 *în consum*; Peile de bou din Ardeal cu fl. 135—145, de vacă cu fl. 116—120 per 102 dărabe. Peile de cal cu fl. 9—13 părechia.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 21 August imob. lui Iosif Finger in Orăștie; în 29 Sept. și 29 Oct. imob. lui Petru Adam în Balomir (trib. Deva); în 19 Aug. imob. lui Aftenie Popovici și soți în Velț (judec. cerc. Sânt-Mărtin); în 23 Sept. și 29 Oct. imob. lui Carol Gruzda în Mederaș; în 24 Sept. și 30 Oct. imob. lui Ioan Hossu și soți în Sânt-Anna; în 20 Sept. și 27 Oct. imob. lui Stefan Sükösd în Cioca (trib. Murĕș-Oșorheiu); în 1 Sept. și 1 Oct. imob. lui Danilă Fekete în Bodon (trib. Turda); în 23 și 29 Oct. imob. lui Alecsandru Horvath în Cserefalva (trib. Murĕș-Oșorheiu); în 14 Aug. imob. rĕmasului după Moise Fărkaș în Apoldul de sus (trib. Sibiiu); în 10 Sept. și 10 Oct. imob. d-nei Ignaț Kohn în Zam (trib. Deva); în 25 Aug. imob. lui Zoltan Könczei în Esztelnek (trib. K. Oșorheiu); în 23 Sept. și 23 Oct. imob. lui Dumitru și Maria Mohan în Sibiiu; în 15 Sept. și 15 Oct. imob. lui Bucur Săvoiu în Reșinari; în 20 Sept. și 20 Oct. imob. lui Bucur Tecoanță în Alțîna (trib. Sibiiu); în 21 Aug. și 22 Sept. imob. lui Ioan G. Muntean în Sebeș (judec. cerc. Făgăraș); în 6 Sept. și 6 Oct. imob. rĕmasului după Samoilă Domokos în Cluj (trib.); în 21 Aug. și 20 Sept. imob. lui Gerasim Brĕtian în Pintic (judec. cerc. Teaca); în 8 Oct. și 8 Noem. imob. rĕmasului după Iacob Pattantyus în Ancalia (trib. Dej); în 30 Sept. imob. Martin Csibi jun. în Saltelic (trib. Murĕș-Oșorheiu).

In cea din urmă tragere a loteriei de bani hamburgiană, s'au câștigat de un client la Iași unul din cele mai însemnate câștiguri cu Nr. 24715. Participarea Transilvaniei la aceasta loterie de stat devine din ḑi în ḑi mai însemnată.

Biroul principal de loterie Isenthal et Co. în Hamburg publică prin ḑiarul nostru de aḑi deja a 4-a serie a acestei loterie grandioasă. Scopul ne este de-a atrage în deosebit atențiunea asupra anunciului menționat, de oare-ce nu se tratează ací de nisce promise sau bilete de participat, ci e vorba de losuri de stat fiind garantate cu toată averea guvernului germân la Hamburg.

Nr. 96. 1—3

CONCURS.

Prin repausarea parochului nostru din Frata de Câmpie, devenind vacantă această parochie rom. gr. or. din ppresbiteratul Turda inferioară, să escrie concurs, cu terminul până la 29 August st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Casa parochială; folosirea cimiteriului în mărime de 2 jugere; 7½ jugere de pămênt arătoriu; dela 50 de familii câte o ḑi de clacă; stola epitrafirului usuată.

Cei ce doresc de-a ocupa acest post, au a'și trimite concursele lor instruite în sensul „stat. organic" și a dispositiilor sinodale din anul 1873, la subscrisul până la terminul numit, când va fi și candidarea.

Agârbiciu, 30 Iulie, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 69. 2—3

CONCURS.

Spre restaurarea vacantei stațiuni parochiale de classa a III-a în comuna Corbi ppresbiteratul Făgărașului II se publică concurs până în 20 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Folosirea unui fênaț de 2 jugere.
2. Folosirea a 2 progăzii ale bisericei, adecă: poamele și earba dintrênsele.
3. O ḑi de lucru de vară și o ḑi de earnă de toată gazda, dela 105 gazde.
4. Venitul epitrafirului statorit la regularea parochiilor.
5. Lemne de foc după trebuință, și 2 carĕ de nuele, care toate computate în bani fac suma de 332 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa această stațiune parochială sûnt poftiți ca în terminul sus indicat să'și aștearnă concursele sale instruate cu documentele necesare în înțelesul „stat. org." subscrisului scaun protopresbiteral.

Avrig, 26 Iulie, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Vasile Macsim m. p.,
adm. prot.

La Nr. pp. 89. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan și învĕțătoriu ambele combinate în Vaideiu protopresbiteratul Orăștiei, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 25 August 1879.

Emolumentele sûnt:

1. 120 fl. v. a. salariu din cassa comunală Vaideiu.
2. Cuartir liber cu grădină de legumi lângă scoală in estensiune de 553 orgii ☐, 4 orgii lemne de foc aduse în locuință.
3. Una a treia parte din venitele parochii gr. or. a Vaideiu classa a II adecă dela 300 de familii, care venite computate fac 200 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'și adresa concursele lor bine instruate în înțelesul „statut. org." la oficiul ppresbiteral gr. or. în Orĕștie până la 25 August, dovedind că au absolvat cel puțin 4 classe gimnasiale și cursul teologic-pedagogic, și au depus esamenele de cualificațiune pentru preoție și învĕțătoriu.

Vaideiu 15 Iulie 1879.

Comitetul parochial în conțelegere cu ppresbiterul concernent.

Ioan Băsărab m. p.
paroch gr. or. și președinte

Samuil Popoviciu m. p.
notariu.

Nr. 113 prot. 3—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Poiana, protopresbiteratul Mercurii, sûnt a se ocupa trei stațiuni învĕțătoresci și adecă:

I. Două stațiuni pentru classa a III-a și a IV-a cu salar anual de câte 300 fl. v. a.

II. O stațiune pentru classa a doua cu salar de 250 fl. v. a.

Dela concurenții care de o camdată se primesc pe un an de probă și numai după aceea pot deveni definitivi se recere ca

a) pentru stațiunile de sub p. I, se constate că au absolvat cel puțin 6 classe gimnasiale și cursul clerical sau pedagogic.

b) ear pentru stațiunea de sub p. II 4 classe gimnasiale și pedagogia.

Suplicele instruite cu documentele recerute sûnt a se adresa oficiului ppresbiteral gr. or. al Mercurei până în 15 August a. c.

Mercurea la 23 Iulie 1879.

Dela oficiul ppresbiteral al Mercurii.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Nr. 299—1879. 3—3

CONCURS.

La scoala confesională română poporală a bisericei ortodocse-orientale cu hramul sântului Nicolau din Cernat protopresbiteratul Brașovului I. au devenit vacante două posturi învĕțătoresci, pentru a căror ocupare se escrie concurs, cu termin până la 24 August a. c.

Salariul anual pentru învĕțătoriul primariu este 250 fl. v. a. cu prospect de-a se înmulți salariul după un an la 300 fl. v. a., eară pentru învĕțătoriul secundariu este 206 fl. v. a. pe lângă îndatorirea, ca pentru aceste să țină ambii învĕțători prelegerile trebuincioase și la scoala de repetițiune.

Doritorii de-a ocupa vre unul din premenționatele două posturi învĕțătoresci sûnt avisați a'și aşterne subscrisului comitet suplicile lor, adresate cătră preaonoratul d-n protopresbiter Iosif Barac în Brașov și înstruite în sensul „statutului organic" cu atestat de botez și cu testimonii scolastice: că au absolvat cel puțin 4 classe gimnasiale și cursul pedagogic s'au teologic și că au depus esamenul de cualificațiune pentru învĕțători.

Cernat, 20 Iulie, 1879.

În conțelegere cu d. ppresbiter concernent.

Comitetul parochial.

Georgiu Urdea m. p.,
preot și președinte.

Fructificarea depunerilor.

La institutul subsemnat se primesc depuneri de capitale spre fructificare cu **5**½%, eară sub condițiunea de-a se denuncia institutului ridicarea depunerei cu 6 luni mai înainte cu **6**% interese.

Depunerile făcute până astăḑi cu **6**½% se vor fructifica dela 1 Septemvrie 1879 încolo cu **6**%, cu escepțiunea acelora, a căror ridicare este până astăḑi denunciată, căci fructificarea acestora se continuă cu **6**½% până la ḑiua, în care espiră terminul înscîințat. Eară depunerile urmate până astăḑi cu **6**% dela 1 Septemvrie 1879 în colo vor fi supuse condițiunei de a se denuncia institutului ridicarea lor cu 6 luni înainte.

Sibiiu, 28 Iulie 1879.

„Albina",
[34] 3—3 institut de credit și de economi

Sz. 2014/1879 — szbiro. 1—3

Publicațiune de esarêndare.

Pre basa conclusului representanței comunale Sibiel din 3 August a. c. Nr. 349/1879, se va esarênda în 21 Septemvre a. c. st. n. la 10 oare a. m. în cancelaria comunală Sibiel dreptul cârcîmăritului pentru periodul de trei ani dela 1 Ianuarie 1880 până la 31 Decemvre 1882 pre calea licitațiunei publice.

Condițiunile de licitațiune se pot cetí înainte de ḑiua stabilită mai sus în cancelaria pretorială precum și în cancelaria comunală.

Doritorii anteprenori se încunosciințează despre aceasta cu aceea observare, că înainte de începerea licitațiunei publice și oferte compuse conform prescriselor legale, vor avé loc și fie-care anteprenor licitant va avé a depune un vadiu de 10%.

Săliște în 10 August 1879.

[37] 1—3 *Pretorele cercului.*

Publicațiune.

Biserica gr.-orientală din opidul Dobra comitatul Hunedoarei dearsă la anul 1874 este a se acoperí din nou după planul de clădire ce se află la cancelaria opidană. Licitațiunea se va ține în 20 August 1879 la 9 oare ante meridiane începênd dela suma 2320 fl. minuendo.

Condițiunile, planul și preliminariul speselor se pot vedé în fie-care ḑi la cancelaria opidană.

Dobra în 8 August 1879.

Romul de Crainic m./p.,
parochul Dobrei și preș.
[36] 2—3 com. gran.

Neoplanta.
1875.
Medalia de argint.

Seghedin.
1876.
Medalia pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[27] 7—12

LOTERIA.
Seria 4-a.

Guvernul german la Hamburg, care a autorisat o nouă și mare loterie de bani, controlează nu numai emiterea losurilor ci și toate tragerile; deosebit de aceasta guvernul german la Hamburg garantează cu toată averea imensă a Statului pentru plata esactă a câștigurilor oferîndu-se astfel fie-cărui din toate punctele de vedere siguranța cea mai perfectă. Singurul fapt că un guvern german figurează ací ca garanță e pe destul dovadă că această loterie e solidă de tot.

Noua și marea loterie de bani mai conține **numai încă 74,000** lose din care **32,000** lose trebuie să câștige neapĕrat; șansa de câștig e dară foarte însemnată, fiindcă mai jumĕtate a tuturor loselor trebuiesc câștigate negreșit. Toate câștigurile se trag acuma în 4 secțiuni care se succed repede una după alta. — Câștigul cel mai mare care e de făcut în casul cel mai fericit se urcă la

533,333
franci.

Special mai sûnt de câștigat următoarele câștiguri principale:

	franci		franci
1 a	**333.333**	=	**333.333**
1 a	**200.000**	=	**200.000**
1 a	**133.333**	=	**133.333**
1 a	**80.000**	=	**80.000**
1 a	**66.666**	=	**66.666**
2 a	**53.333**	=	**106.666**
2 a	**40.000**	=	**80.000**
5 a	**33.333**	=	**166.665**
1 a	**26.666**	=	**26.666**
11 a	**20.000**	=	**220.000**
23 a	**13.333**	=	**306.659**
3 a	**10.666**	=	**31,998**
1 a	**8000**	=	**8.000**
54 a	**6666**	=	**359.964**
3 a	**5333**	=	**15.999**
68 a	**4000**	=	**272.000**
213 a	**2666**	=	**567.859**
525 a	**1333**	=	**699.825**
660 a	**666**	=	**439.560**
925 a	**400**	=	**370.000**

etc. etc., în total 32,000 câștiguri.

Toate câștigurile se plătesc imediat după tragere în monedă de aur subt controlul guvernului german. Noi sûntem însărcinați cu desfacerea loselor originale a acestei noaue și mari loterie de bani, espedându-le cu prețul oficialmente hotărît fără alte cheltueli. Prețul oficialmente hotărît pentru tragerea de câștig viitor, care se începe la:

20. August a. c. st. n.

este de:

fl. 40 v. a.
pentru un los întreg original
fl. 20 v. a.
pentru jumĕtate los original
fl. 10 v. a.
pentru un sfert los original

Costul urmează a ni se transmite franco in monedă hârtie austriacă sau în timbre postale austriace. Indată după primirea costului espedăm fie-cărui comandor directamente într'un envelop bine închis losele originale comandate învestite cu armarele țĕrei. Fie-cărei espedițiuni de lose asociăm programul tragerei tradus

!! în limba română !!

și după fie-care tragere, fie-care participant primesce lista oficială a tragerei, care listă specifică într'un mod esact numerile trase cu câștig; deosebit de aceasta numerile trase cu câștig se publică și prin toate ḑiarele principale din Austria. Mulțămim publicului austriac pentru încrederea arătată până acuma, făgăduind că și în viitoriu vom efectua toate comandele prompt și esact. Rugăm a trimite comandele cât posibil curênd în tot casul înaintea începerii tragerei și anume cel mai târḑiu până la

20. August a. c. st. n.

direct cătră adresa noastră:

ISENTHAL & CO.
Biroul Principal de Loterie.
Hamburg. (Germania).

Cu clienții nostri din Transilvania corespondăm în limba română. Scrisori din Transilvania sosesc la Hamburg în 70 de oare. [35] 4—4

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 90. Sibiiu, Sâmbătă, 4 August v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 August.

Crisa eruptă în ministeriul de esterne a luat o dimensiune neaşteptată. Putem ḑice că presa întreagă din Austro-Ungaria, dar şi mai de departe se ocupă cu dênsa. Ce ḑic ḑiarele din Budapesta vor vedé cetitorii la alt loc. Cu escepţiunea puţinelor foi oficioase, celelalte 'şi esprimă, mai fără escepţiune, bucuria, cele mai moderate nepăsarea lor, faţă cu împregiurarea, că Andrássy părăsesce fotoliul ministerial de esterne. Unele, cu un aer maliţios susţin, că Andrássy nu se desparte bucuros de posiţiunea sa ministerială şi alarma ce a dat-o despre retragerea sa în organul seu „P. Ll." a fost numai o cercare, prin care a credut, că va întruní toată presa ungurească în giurul seu şi va da cercurilor competente să înţeleagă că dênsul este indispensabil la postul ce'l ocupă. Ori cum va fi, din nenumeratele sciri despre retragerea lui Andrássy şi din nenumeraţii articuli asupra acestei retrageri se vede, că de-ocamdată rolul contelui Andrássy ca ministru de esterne este terminat.

Cine va fi următoriul lui Andrássy încă este lucru, care nu se poate scí. Mai multe sciri se întrunesc asupra feudalului Antonie Szecsén, „Köln. Ztg." însĕ crede, că va fi contele Enric Clam-Martinitz.

Alăturea cu crisa aceasta neterminată s'a terminat crisa ministeriului cislaitan. Prin autograful imp. ddto 12 August s'a denumit contele Taaffe ministru-president şi conducĕtoriu al ministeriului de interne, Stremayr ministru de justiţie şi conducĕtoriu al resortului de culte, Horst ministru apĕrărei ţĕrei, Zemialkowsky min. fără portfoiu, cont. Falkenhayn ministru de agricultură, bar. Korb-Weidenheim min. de comerciu, Prazak min. fără portfoiu şi şeful de secţiune, Chertek conducĕtoriu al ministeriului de finanţe. Ministeriul acesta încă va fi un ministeriu de transiţiune. În faţa senatului imp. se va dovedí stabilitatea lui. Douĕ momente însĕ ne arată acest cabinet: un colorit conservativ şi că pacea cu Cehii a ajuns la un grad de perfecţiune. Pe lângă Polonul Zemialkowski se mai află în cabinet şi un Ceh, Prazak, conducĕtoriul Cehilor din Moravia, şi e probabil, că ministeriul de finanţe, încă neocupat, este reservat altui Ceh, poate lui Rieger, conducĕtoriul Cehilor din Bohemia.

Din Seraievo se telegrafează că o bandă de mahomedani şi de creştini s'a încercat a ataca un magazin erarial. Altă bandă s'a încercat să atace cassa generală a ţĕrii. În urma acestor încercări s'au arestat mai mulţi oameni, un Turc fu rănit cu săbii. Focuri s'a escat şi în alte părţi ale Bosniei, mai cu samă spre Novi-Bazar. De ocuparea Novi-Bazarului asigură „N. fr. Pr.", că în anul acesta abia mai poate fi vorba.

„D. Ztg" de Mercuri alarmează lumea cu un articul contra „Italiei irredente." Foaia aceasta află că, dela venirea lui Cairoli la putere, s'au reînoit în Italia strigătele *Eviva Trieste e Trento.*

Din Constantinopole se signalisează de un timp încoace necontenit schimbări în ministeriu, ceea ce dovedesce nestatornicia lucrurilor turcesci.

Ḑiarele din Budapesta despre retragerea contelui Andrássy.

„P. Ll. necăjit pe bucuria ḑiarelor oposiţionale, din causa retragerei contelui Andrássy, ḑice: „Este o bucurie selbatică şi bachantică, bucuria ce domnesce în laghĕrul întreg (al oposiţiunei), în togma ca în ḑiua unei victorii mari; jocuri indiane se joacă şi tomahawcele se şuvăiesc preste buni şi rei. Andrássy este mâncat cu piele şi cu pĕr cu tot, Tisza este scalpat şi toată partida liberală este sdrumicată pentru un ragout. Fericiţii, săltarea li s'a înlesnit atât de mult! Dacă cade Andrássy ei au o duzină de mărimi, cari 'l pot supliní în activitatea şi influenţa lui şi totuşi le mai remâne un prisos, cu care se pot produce; „omul uşor de minte", „deşertul om", „omul fără de principii", acest Andrássy ce este el, decât un pitic ridicul pe lângă umbrele cele lungi şi late, a căror stature se refrâng pe părete! Şi dacă cade Tisza — acest Tisza, care este absolut fără nici un preţ şi însemnătate, pe lângă mărimile autochtone şi împrumutate a le comunei oposiţionale, încât nu'i va mai fi permis a face oposiţiune, se retrage — şi retragerea lui după căderea lui Andrássy se înţelege de sine — trebuie să dispară ca o beşică de sĕpun, fără să lase o urmă după sine! Eară partida liberală ce esistenţă politică deplorabilă pe lângă împunĕtoarea societate a oposiţiunei întrunite şi încă întruninde mai departe! Amicii nostri din oposiţiune sûnt bine de minune; a pune o lume politică, ei vrăjesc din nimica una nouă. Noi însĕ, cari sûntem preocupaţi de păreri pesimistice, ne înfiorăm pururea, când cade un purtătoriu probat al vieţiei noastre politice, pentrucă nu vedem decât pustiul crescênd, numai uriaşele perderi, de cari am suferit de un şir de ani, perḑênd individualităţi şi caractere, nu vedem însĕ nicăiri, cât putem vedé cu ochii, ivinduse suplinire şi sucrescenţă. Nici unul din bărbaţii mai de însemnătate, dispăruţi în timpul din urmă de pe arena acţiunei, nu au avut suplinitori — dar în locul lui Andrássy se vor găsí foarte lesne?"

„Să nu ne înşelăm asupra caracterului situaţiunei, care s'ar desvolta indeplininduse retragerea lui Andrássy! Demisiunea fie silită, fie de voie bună, la toată întêmplarea sguduiri pătrunḑĕtoare vor vení în urma ei. Ce va fi de politica esternă nu voim a cerceta astăḑi .... Insĕ ce privesce referinţele interne, demisiunea abia va puté remâné fără de influenţă adânc străbătĕtoare..."

„Ellenör" scrie: „..... Întêmplându-se cu Andrássy să ese din ministeriul comun de esterne, ţinem de lucru foarte probabil, că retragerea lui ar fi numai de o natură provisoriu şi portfoiul seu ar trece la unul din încreḑuţii sei amici politici. Întêmplându-se însĕ ceea ce noi nu ţinem că este cu putinţă, „Napló" atunci nu va avé causă de-a se bucura îndelung. Fiind Tisza odată ameninţat, că are să remână în minoritate, a declarat hotărît, că atunci se va aşeḑa pe bancele oposiţiunei şi va ataca cu limbă deslegată pe contrarii sei. Dacă însĕ Andrássy ar cădé afară de parlament, atunci nici el nu ar puté face alta, decât să vină în parlament Tisza şi Andrássy nu sûnt Lonyay şi Bitto, ca să încete de-a esiste, îndată ce au încetat de-a fi ministri. O oposiţiune sub conducerea lui Andrássy şi Tisza ar pune prea curênd capĕt mărirei acelora, cari ar cuteza a procede sub scutul Cehilor şi clicei de curte contra constituţiunei ţării lor."

„Pesti Napló" deneagă retragerei ori-ce însemnătate principală şi apoi încheie; „Trebuie însĕ îngrigit, ca în decursul crisei interesele noastre să remână nealterate şi aceasta este problema acelor patrioţi conservativi unguresci, cari au influenţă la curte; în ţară însĕ este problema partidei deakiste, care trăiesce în tradiţiunile ei şi este chiemată a conduce ţara, ca crisa să treacă fără sguduiri şi guvernului celui nou să nu'i lipsască încrederea în talent şi în spiritul corect constituţional. Sperăm — şi nu fără temeiu — că vechia partidă a lui Deak va corespunde acestei nouĕ probleme cu succes."

Într'alt articol vorbind despre eventualitatea demisiunei lui Tisza ḑice „P. Napló":

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

(Urmare).

VIII.

Prin Germania vestică şi sudică.

Împregiurimea Strassburgului. — Mare Ducatul Baden: Pădurea Neagră, Baden-Baden, În Valea Murg, Carlsruhe, Würtenberga, Stuttgart, Ţara Şvabilor, Esslingen, Hohenstaufen, pe culmea Alpilor Şvabiei, Ulm, — Bavaria: de-alungul Dunărei, Augsburg, Ţara Turfei, München.

Regiunea devine graţioasă. Întrăm într'o vale largă încungiurată de coline păduroase şi vinoase şi ací ne aflăm la „Stuttgart." Vinul este ací productul principal şi poate această împregiurare îndemnase pe un poet bĕtrân să ḑică: „*Im Fall, dass man die Weintrauben ringsweise um die Stadt nicht abläse, die Stadt im Wein ersaufen würde!*"

Stuttgart este capitala Würtembergei, are circa 95,000 locuitori şi frumseţele sale sûnt palatele regale, museele, scoala politechnică şi unele parcuri frumoase ce se estind până la „Cannstadt." Monumente posede foarte puţine. După ce trecem prin un tunel şi preste riul „Neckar" sosim la Cannstadt, oraş cu 12,000 loc. Cannstadt se ţine de împregiurimea oraşului Stuttgart, şi ací se află băi salinice şi de fer ce's frecuentate mai mult pentru blândeţa climei ce domnesce ací şi pentru graţiositatea regiunei. Prospectele sûnt minunate. Înainte vedem „Alpii Schvabiei," ear dacă privim în partea opusă, admirăm Villa regească — un castel mare ce încoronează culmea unui deal, — apoi pe o altă culme villa grecească numită „Rosenstein," ear la poalele dealului ne încântă frumseţa „Wilhelmein" ce este un complecs de palate în stil mauric cu o cupolă aurită edificat sub regele Wilhelm I (1851).

Locurile ce urmează acum: Şvabenland, ţara Hohenstaufilor: sûnt cele mai frumoase şi fertile. Gruparea pitorească a dealurilor ce se estind în linii lungi spre Neckar, variaţiunea prospectelor de pe punctele mai înalte, întunecimea serioasă a pădurilor de fag dese ce se schimbă cu verdele senin al păşunilor, câmpurile de cereale şi fructe binecuvântate ce se află în văile plăcute, ne împretinesc cu ţara Şvabilor.

Esslingen este ací oraşul cel mai însemnat; are 15,000 loc., zace lângă Neckar şi odinioară era una din cele mai de frunte cetăţi libere din imperiul germân. Astăḑi încă se mai vede o parte din murii cetăţii vechi, ear o parte e decorată cu leii Hohenstaufilor. Biserica gotică „Liebfrauenkirche" este cea mai momentuoasă zidire şi de-asupra oraşului vedem un castel cu un turn imposant ce odinioară a fost reşedinţă imperială şi se numesce „Perfried." Tot în Esslingen se produce şi vinul de champagne nemţesc.

La „Plochingen" ne apropiem de valea „Fils" şi calea noastră duce tot la malul acesteia. După mai multe staţiuni ne aflăm la poalele conicului „Hohenstaufen," cea mai imposantă dintre culmile Alpilor Şvabiei, de-asupra căreia zace o bisericuţă vechie, pe uşe cu inscripţiunea: „Hic transibat Caesar (Barbarosa), amor bonorum, terras malorum, a. 1152—1190." Bisericuţa aceasta e ultimul rest din timpul marilor împĕraţi, a căror glorie s'a stins cu Conradin (1254).

Sosim la „Göppingen," o comună frumoasă, unde se află un castel imposant, edificat din ruinele castelului Hohenstaufen ce s'a dărimat în 1526 de ţĕranii revoltaţi.

(Va urma).

Soran

sau

Împĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(5 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

La partea I-a a povestei.

1. În loc de pescariu cu pescele cu flori de aur, la doamna Vasilică Mileticiu şi Iosif Novac e astfel:

A fost odată un moş serac şi nu avea alta decât o moară slabă, că de venia pe apă câte un bĕţicel îi opria moara. Într'o noapte se treḑì că'i stă moara şi şculându-se să caute că ce e pedeca, veḑù la gura buduronilui o ladă închisă, şi scoţênd-o din apă, află

„Dacă împreună cu Andrássy trebuie să meargă şi Tisza, aşteptăm dela acesta să treacă în oposiţiune. La aceasta avem numai observarea, care ne vine din isvor competent: Oposiţiunea de faţă, care nu este contra dreptului public şi bărbaţii cari o conduc, nu pot lua posiţiune faţă cu crisa până atunci, până nu vor cunoasce intenţiunile celor chiemaţi de a înlocuí guvernul de-acum; nu pot sci aşa dară, dacă în viitoriu se vor tiné de partida guvernului sau vor remâné in oposiţiune; întêmplându-se ceastă din urmă, atunci vor declara în parlament, că sub nici o condiţiune nu vor urma aceeaşi politică, care va urma oposiţionalul Coloman Tisza, de oare-ce acesta pentru trecutul seu nu merită nici o încredere.“

„Magyarország“ scrie: „A căḑut aşa dară. A căḑut ca un om uşor de minte şi deşert. A căḑut după ce a depărtat ori-ce raḑim dela sine cu mâna sa proprie. A căḑut după ce prin propriele sale fapte a deminţit pe Francisc Deak, care ’l-a numit om providenţial. Dară n’a căḑut cum obicĭnuiesc a cădé bărbaţii mari de stat, cari se luptă pentru idealuri mari şi a căror cădere este tragică, sguduitoare şi totodată sublimă. El n’a căḑut ca bărbaţii cei mari de stat, cari nu sufere a li se lua din deget inelul fermecătoriu, care ḑeii îl dăruiesc ca dăruiţii să devină conducĕtorii sorţii! Dacă a avut el vre odată un astfel de inel, pentru linguşiri eftine a lăsat să i se ia din deget. El a fost ca arborele crăciunului, de care s’a atêrnat tot feliul de înfrumseţări, dară care n’a mai avut nici o rădĕcină. Şi când a sosit anul nou, arborele fu aruncat în cămara cu hodoroage. El n’a fost mare nici odată şi în căderea lui cu atât mai puţin! El a căḑut pentrucă se poticnia necontenit. În fine s’a poticnit aşa de tare de a căḑut pe pântece (hasára).“

În „Közvélemény“ cetim: „Ce e de făcut acum? Nu anticipăm evenemintele. Dară noi nu sûntem nici de soiul acelora, cari sûnt dedaţi a vestí căderea lui Andrássy şi a lui Tisza ca o nenorocire naţională, şi cu atât mai puţin de soiul acelora, cari cred, că este datoria noastră naţională, de frica unei sisteme mai rele, a suporta şi a ne tigorí sub o sistemă rea. Ori cum ar cădé sorţile, ne remâne firma convingere, că cu căderea unei politici rele, puterile noastre politice se vor deştepta la o viaţă nouă şi din pepturile naţiunei va purcede cu căldură iresistibilă voinţa, care este în stare de-a crea, nu numai guverne, dară, voind soartea şi timpul, şi staturi. Prăvălindu-se odată stâncile, cari astupă isvoarele puterei şi buneistărei noastre naţionale, eară vom ajunge la independenţa noastră în politica pacĭnică, pe care nu o vom mai perde de dragul indiviḑilor. Că vom remâné, cu apunerea erei lui Andrássy-Tisza, fără corifei politici, — de aşa ceva, să ne ierte ori şi cine, nu ne temem nici decum, cu atât mai puţin ne temem de transformările ce se fac în Austria. — Sûntem un stat independent şi tari destul, ca să nu considerăm de nenorocire naţională căderea ministrilor nostri neparlamentari.“

„Pesti Hirlap“ ḑice că nici pe un moment nu poate stêrní căderea contelui Andrássy simţemêntul părerei de rĕu.

„Független Hirlap“ ḑice că prin căderea lui Andrássy se dă o satisfacţiune acelui lanţ etern de adevăruri istorice, conform cărui un bărbat care se departă de naţiunea sa şi devine necredincios patriei sale, fie el şi un erou revoluţionariu şi ca atare spênzurat *în effigie*, nu mai poate compta nici la iertare, nici la compătimire, după ce el, îmbătat de atmosfera curţii, mai târḑiu a ridicat părete despărţitoriu între figura sa şi între naţiune, ba chiar între naţiune şi între coroană şi cuprins de nebunia de curtesan, s’a jucat cu salutea patriei.

„Egyetértés“ ḑice, că naţiunea va numĕra pe Andrássy împreună cu acei bărbaţi de stat, cari au devenit sclavii puterii, pentru ca să poată domní un timp oare care preste naţiunea lor proprie. Antonie Forgach, Mauriţiu Pálffy, Francisc Nadásdi, Armin Zichy, Iuliu Andrássy — ce şir frumos de triste figuri! După acestia va urma cât mai curênd al şaselea, Col. Tisza, în a cărui societate cei cinci predecesori nu trebuie să roşască şi în societatea căror Coloman Tlsza poate fi mândru de sine însuşi. Acesti şase bărbaţi vor fi cea mai tristă suvenire a celor douĕḑeci deani din urmă, trecuţi dela 1861 în coace — pentru totdeauna!

Convocare

In urma circulariului veneratului consistoriu archidiecesan dto 7 Iunie a. c. Nr. 1613 scol. subscrisul are onoare a învita pre toţi p. t. domnii învĕţători, aparţinĕtori la „Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. dín ţinutul Sibiiului“ la o adunare generală estraordinară, respective conferenţă, ţinută din 10—15 August st. v. a. c. în Sibiiu.

Sălişte în 1 August 1879.

In absenţa preşedintelui
Nicolau Ivan m. p.,
v.-preşed. reun.

PROGRAMA

pentru şedinţele adunărei generale estraordinare a „Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţinutul Sibiiului“ ce ce va ţiné din 10—15 st. v. a. c. în Sibiiu.

1. După terminarea serviţiului divin se va deschide şedinţa la 10 oare din ḑi;
2. Alegerea de 1 secretar ad hoc pentru redactarea proceselor verbale;
3. Raportul comitetului pre anul scol. 1878/9;
4. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea tacselor dela membrii Reuniunei;
5. Alegerea unei comisiuni pentru studiarea statutelor presentate de ven. consist.;
6. Alegerea unei comisiuni pentru propuneri;

Şedinţele următoare.

1. Verificarea procesului verbal din şedinţa precedentă;
2. Raporturile comisiunilor alese în şedinţa precedentă;
3. Desbatere asupra obiectelor cuprinse în punctele 1—5 al circulariului ven. cons. archidiecesan citat mai sus, precum şi altor obiecte propuse de singuraticii membri;
4. Cetirea discrtaţiunilor însinuânde;
5. Defigerea locului şi timpului pentru întrunirea procsimă a „Reuniunei învĕţătoresci.“

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 32.

Şedinţa din 30 Iunie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Babeş Vincenţiu, Bacaloglu Em., Bariţ George, Caragiani Ioan, Chiţu George, Fĕtu Dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m.

După lectura şi verificarea procesului verbal d. Emanoil Bacaloglu cerênd cuvêntul, esprimă academiei simţimintele sale de recunoscinţă pentru onoarea ce ’i-a făcut, alegêndu’l de membru al seu.

După aceasta d. preşedinte anunţând că secţiunea de sciinţe, spre a se complecta, propune de membrii pe d-nii Dr. D. Brânză, profesor de botanică la facultatea din Bucuresci, Petru Poni, profesor de chemie la facultatea din Iaşi şi pe d. Dr. Felics profesor la facultatea de medicină din Bucuresci, invită pe membrii ca să procedeze la alegere, conform statutelor, anunţând că candidaţii trebue să întrunească douĕ treimi din numĕrul membrilor presenţi. Începênd cu propunerea d-lui Dr. Brănză.

Se procede la votare prin bile, după care scrutiniul cu douĕ treimi din membrii presenţi se pronuncie în favoarea recomandaţilor.

D. preşedinte proclamă pe d. Cr. Brânză, pe d. Petru Poni şi pe d. Dr. Felics de membri ai academiei.

La ordinea ḑilei propunerea de membru onorar a d-lui Constantin Bozianu. Se procede la votare prin bile şi se admite cu 16 voturi pentru, şi 2 contra.

Se primesce o propunere subscrisă de 5 membrii cari cer a se numí membru onorar d. Grigore Grădiştean. Se procede la votare prin bile şi se admite cu 40 voturi, contra 4.

D. preşedinte declară pe d. Constantin Bozian şi pe d. Grigore Grădiştean de membrii onorari ai academiei.

D. Stefănescu arată ca pentru completarea secţiunei de sciinţe, urmând necesitate a se alege încă doi membrii. Secţiunea pentru aceasta fiind în divergenţe asceaptă conclusul adunărei.

D. Roman combate părerea amânărei şi cere ca să se recomânde secţiunei să se consulte ca să ’şi presente candidaţii chiar în cursul sesiunei acesteia.

D. Odobescu susţine părerea d-lui Roman, nevĕḑênd motive valabile pentru amânare, considerând că chiar statutele ce s’au votat cer completarea secţiunilor.

Punêndu-se la vot amânarea, maioritatea o respinge şi recomândă secţiunei a vení cu propuneri de noi membrii spre a se puté completa.

D. Haşdĕu cere ca să se constate în procesul-verbal, că academia a stabilit acum ca precedent, că ori ce cestiune din cele specificate în art. 10 din statute, trebue să se voteze în trei şedinţe succesive, chiar dacă în prima şi a doua şedinţă va fi căḑut cu desevêrşire, neîntrunind nici măcar meioritatea absolută. D. Haşdĕu crede această înterpretare foarte necorectă, de vreme ce statutele au în vedere de a remedia la lipsa unei maiorităţi de douĕ treimi numai în acele casuri, unde nu ajunge votul prin maioritate absolută suficientă în toate cele alte casuri, eară nici de cum nu poate să aibă în vedere casurile de cădere totală, atunci adecă când o propunere nu reuşise a întruní din capul locului nici măcar maioritatea absolută. Fiind însĕ că academia a creḑut de cuviinţă a da o alt-fel de întepretare d. Haşdĕu cere a se lua act de acest precedent.

D. Ghica rĕspunde că înterpretarea d-lui Haşdĕu nu reese câtuşi de puţin din conţinutul art. 10 al statutelor care se esprimă în modul cel mai general.

D. Stefănescu argumentând în acelaşi sens, cere trecerea la ordinea ḑilei.

La ordinea ḑilei continuarea discuţiunei regulamentului. Partea a treia de la art. 71 până la 85 înclusiv, după puţine discuţiuni şi mici rectificări, se adoptă. (Va urma).

Varietăţi.

* (Archiducele Albrecht şi principele Carol al României). Alteţa Sa imperială archiducele Albrecht, care călĕtorise din Sibiiu preste Făgăraş la Braşov, a ajuns cu suită numeroasă în oraşul din urmă Luni în 11 l. c. v., luând cuartir la otelul „Pomul verde“. Alteţa Sa fiind cam obosit de drum, de loc după sosire s’a retras în apartamentele Sale. Astfeliu corporaţiunile, ce voiau a se presenta archiducelui, n’au mai putut fi primite. Chiar şi serenada, proiectată de către oraş, nu s’a esecutat — precum a fost dorinţa Alteţei Sale împeriale. Ḑiua următoare după visitarea stabilimentelor militare, Inălţimea Sa împerială la 1 oară a mers la gară pentru a primí pe principele Carol, carele venì la Braşov, spre a saluta pe archiducele Albrecht. La timpul ficsat trenul de curte românesc ajungênd cu Alteţa Sa Regală Domnul Românilor la gara Braşovului, acesta fu întimpinat cu însufleţite „Să trăească“ de către numĕroşii Români, cari aşteptau la gară. Principele Carol înaintà cu paşi repeḑi spre Archiducele Albrecht, care îl întimpinà cu cuvintele *„Grüss dich Gott lieber Karl!“* (verbal: Salute-te Dumneḑeu iubite Carol) şi înbrăţoşindu’l îl sărutà! Amêndoi oaspeţii înalţi suindu-se în trăsură, în care principele Carol şedea de-a-dreapta archiducelui, a mers la otelul „Pomul verde.“ Aici apoi a avut loc un prânḑ în onoarea principelui Carol. Onoraţiori civili şi militari, între cei dintâi şi superintendentul Dr. G. D. Teutsch din Sibiiu, au fost distinşi cu învitarea la acest *diner*. După prânḑ amândoi oaspeţii înalţi se duseră la gară, de unde plecară la Sinaia. In 13 l. c. n. archiducele Albrecht întorcêndu se de la Sinaia a plecat de la Braşov la Murĕş-Oşorheiu.

* (Invitare). P. T. membrii *Casinei* sûnt cu toată onoarea învitaţi a lua parte la petrecerea împreunată cu joc, care va avé loc în grădina Hermann, în onoarea festivităţei

---

în trênsa un copil foarte frumos, şi s’a mirat, că pe fruntea lui era scris cu litere de aur. Eu voiu stepâní împĕrăţia impĕratului.“

Morariul luà copilul să’l crească şi cât a putut ’l-a ţinut tot ascuns ca să nu’l vadă nime; eh! dar la moară mulţi vin, şi destul atâta, că împĕratul au auḑit de copil, şi a trămis generali după el ca să’l aducă, dar nu l’au aflat. Împĕratul îngrigit, că cine să fie acela, carele să’i stăpânească împĕrăţia, a plecat şi însuşi a aflat copilul şi ’l-a adus în curtea împĕrătească ca să’l vadă şi împĕrăteasa, dar fata împĕratului cum îl veḑù se îndrăgoşti în el, căci era un fecior foarte frumos şi copilul nici una nici alta, ci peţí fata. Împĕratul atunci ’i rĕspuuse: Fiiule! cine vrea fată de împĕrat, trebuie se fie şi vrednic de ea, şi eu ’ţi dau fata dacă’mi aduci într’un an de ḑile trei pene din căciula împĕratului păseresc. Fata ’i cumpĕrà dela o sciutoare un brâu fărmecat, cu care dacă atinge pe cineva, îl face blând şi milostiv.

2-a dl Sofroniu Liuba când ’mi-a trămis esemplariul dela d-na V. Mileticiu, ’mi scrise că şi dênsul scie povestea, dar cu ceva diferenţe, între altele, că împĕratul a poftit dela feciorul frumos, ca se meargă la Soare şi să’i aducă „trei pene dela Soare.“

La St. Ivasco e: să educà în locaşul Soarelui şi să aducă dela soare sudoare de soare. La Pavel Giuca să se ducă la Soran împĕratul soarelui şi se ceară sudoare de soare. „La Cojan e: să meargă la sânta Vinere după leac.“ Motivul pentru ce se aducă sudoare de soare respective leac e, că Petru mai are 2 fraţi (la Cojan ortaci) şi acestia s’au împetrit. (În povestea a XV voiu reveni la această materie.)

3-a Numele Susana până acum ’l-am aflat numai la Todor Stavilă pe-atunci cleric în Sibiiu şi anume: Susana împĕrăteasa poveste culeasă în Blaj. (Veḑi nota a 3-a din esplicaţiuni la povestea Argir şi Elena, unde Susana e identic cu Elena).

3-a Petru e numele eroului din poveste, atunci când s’a zeuitat numele cel vechiu, ce ar corespunde chiemării sau datorinţelor împlinite în poveste pe cum e Urga Murga, Seran şi Doran etc. În esplicaţiuni voiu arĕta numele ce ar trebuí să fie în locul lui Petru.

(Va urma).

ḑilei aniversare a nascerei Maiestăţii Sale la 18 August a. c. — Inceputul la 8 oare sara.

* (Un nou têrg de sĕptĕmână). În urma ordinaţiunei ministrului de agricultură, industrie şi comerciu Nr. 19355 a. c. comunei Şinchereag din comitatul Solnoc-Dobâcei îi este ertat, a ţiné têrg de sĕptĕmână în fie care Vinere.

* (Foc). Mercuri a fost un foc îngrozitoriu în Vurpĕr, cercul Nocrichiului, care, spriginit de vênt, a ars de pe 65 de curţi tot ce n'a fost zid şi ţiglă. 15 curţi sûnt românesci, celelalte săsesci. Paguba este la 100,000 fl. Asecurate au fost puţine.

* (Pepeni scumpi). În anii trecuţi se cumpărau în piaţa Sibiului cei mai frumoşi pepeni cu 25-30 cruceri. În est an neguţătorii jidani cumpără pepenii cum sosesc în têrg şi'i vênd apoi fără a avé concurenţă cu 60, 70 ba şi cu 80 cruceri un pepene.

* (Zăpada în August). În sĕptĕmâna trecută ploând după căldura cea mare de mai înainte pe munţii din giurul Sibiiului a picat zăpadă, care de pe muntele Breaza nici acum nu s'a topit toată.

* (Un Februar rar). În anul 1880 se ivesce casul, care în decursul unui secul e numai de trei ori cu putinţă, ca luna lui Februarie să aibă 5 Dumineci. Acest cas se va repeţí de-abia în anul 1920 apoi 1948 şi 1976.

* (De unde es icrele?) Eată ce se cetesce sub acest titlu în „Pester Lloyd“: Doi tineri disputau în timpul din urmă asupra cestiunei de a sci de unde es icrele; unul din ei pretindea, că se scot din corpul unui pesce, eară altul afirma, că ele cresc pe copac. Discuţiunea se termină prin un duel, în care apĕrătoriul celei din urmă opiniuni abia scăpà cu o ureche tăiată. Când fu lovit de aceea lovitură neasteptată, el strigà; opresce! tovarăşe m'am înşelat: n'am înţeles că vorbesci de icre, ci de capere.

* (Aplicaţiunea telefonului în Paris). „Lumina electrică“ anunţă că o instalaţiune telefonică completă ca şi acea din oraşele americane, este pe punctul de-a se crea în Paris. Societatea generală a telefoanelor a încheiat în acest scop un contract cu guvernul francez. Tarifa abonamentelor e ficsată la 1000 fr. pe an.

* (Populaţiunea Berlinului). După o statistică publicată de ḑiarele germâne, Berlinul numĕră acum 1,062,579 locuitori.

* (O moarte teribilă). Ḑiarele rusesci aduc din Odesa următoarea scire îngrozitoare, despre sinuciderea unui june, anume Somoff, care era arestat pentru nisce demonstraţiuni politice. El fusese condus în arest cu mânile legate la spate, şi în această stare fusese aruncat într'o celulă. În noaptea de 14 spre 15 ale curentei, cu ajutoriul dinţilor sei, 'şi-a făcut un fel de scară, pe care s'a urcat spre a lua din părete tot cu dinţii o lampă care ardea. După aceasta a pus lampa jos, şi s'a aşeḑat de-asupra flacărei. În aceasta posiţiune a şeḑut atâta timp, până când spinarea sa a ars până la os, şi în urmă a ţinut şi amêndouĕ mânile de-asupra flacărei, până când s'a prefăcut carnea în cărbune.

A doua ḑi, nenorocitul Somoff a încetat din viaţă în durerile cele mai grozave. Aducêndu-se patru medici spre a cerceta casul, ei au constatat, sub prestare de jurămênt, că sinucisul se afla în cea mai normală stare mintală înainte de a comite faptul. „R.“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Constantinopole, 15 August n. Savfet, Ali Saib şi Saval paşa sûnt denumiţi comisari pentru negoţiările grecesci.

London, 15 August n. Parlamentul s'a amânat. Mesagiul de tron spune, că raporturile esterne sûnt cordiale. Înfluenţa reginei a stăruit pentru susţinerea tractatelor, tractatul din Berlin s'a esecutat cu fidelitate, determinarea graniţelor este aproape îndeplinită; numai întroducerea reformelor în Turcia s'au trăgănat în urma calamităţilor resbelului. Guvernul n'a încetat a indigita la importanţa esecutărei acelora pentru Turcia. Mesagiul constatează înţelegerea între Anglia şi Francia în privinţa Egiptului. Cestiunea grecească a rĕmas neamintită.

Loc deschis.

Onorate Dle Redactor! În Nr. 77 al preţuitului jurnal „Tel. Rom.“ au apărut o corespondenţă din Sebeş dto 3 Iulie a. c. carea aruncă pată neagră asupra mea — ca profesor de limba română la gimnasiul luteran de aici — împutându'mi că eu a'şi fi causa neţinerei esamenului în acest an din studiul obligat al limbei române. Fiindcă autorul acelei corespondenţe îmi este prea cunoscut, ... şi fiindcă şirurile din corespondenţă referitoare la mine conţin un adevĕr nedrept, din care resultă calumnia, împutândumi-se negligenţă ş. a. Pentru aceea vĕ rog a publica următoarele reflesiuni:

Nu sciu ce 'l-a putut îndemna pre dl ...... la compunerea acelei corespondenţe? iubirea frăţească sau colegialitatea, pre cari le am susţinut mult timp chiar şi cu paguba mea, încât au ajuns la nepĕsare şi calumnie? sau doară 'l-au jignit arĕtările mele oficioase făcute cătră onorata inspecţiune districtuală scolară în 17/3 a. c. Nr. 7 şi în 18/30 Iunie a. c. Nr. 17 despre bătăile d-sale neomenoase în scoală, încât la unul 'i-au curs urechile ear la alţii li s'au vĕḑut dungi negre pre spate? au doară a cugetat, ca să'l admoniez verbal ca în mai multe rênduri? nu am putut suferí mai mult pentru interesul scoalei şi al învĕţămêntului; mai mult îmi zace la inimă vaḑa institutului şi progresul în învĕţămênt.

Apoi la ce atâta supĕrare, căci scie bine că nu i s'a întêmplat nimica! Onorata inspecţiune districtuală scolară nu a adus arĕtările mele la cunoscinţa onoratului comitet parochial, ci poate că le-a adus la cunoscinţa venerabilului consistoriu archidiecesan; pre mine însĕ totuşi mĕ prinde mirare, cum de până acum nu s'a hotărît nimica într'o causă aşa gravă, şi cred că venerabilul consistoriu archidiecesan nu ar lăsa lucrul să stagneze, dacă ar avé cunoscinţă de el, căci totdea-una a lucrat la stirpirea rĕului pre terenul bisericesc şi scolar. Din contră în loc de-a fi tras la rĕspundere, comitetul parochial 'l-a ales de pomologul scoalei noastre în Vinerea patimilor. Nu s'a putut amâna şedinţa comitetului parochial pre altă ḑi, din causă că dl preşedinte trebuia să plece în Dumineca Tomei la sinodul archidiecesan, şi d-sa singur avênd cunoscinţă de lucru 'şi-a formulat suplica cătră onor. comitet parochial şi a fost ales. Picantă a fost această şedinţă, dar mai picantă petrecerea la feriile de vin în uliţa mare.

Dar la ce să mai înşir atâtea fapte, căci Românul ḑice: „leacul nu e cu sacul.“ Şi acum întreb: oare meritat-am eu să fiu tras înaintea divanului publicităţii, pentrucă am absentat odată în viaţa mea de învĕţătoriu dela esamenul din limba română la gimnasiul luteran de aici? şi mai cu samă când absentarea nu a fost din vina mea? căci este cunoscut, că în anul acesta toţi învĕţătorii am fost chiemaţi la cursurile pentru învĕţarea limbei maghiare, aşa şi eu. Deci însciinţându-mĕ a participa şi eu la cursul amintit în Cluj, am adus aceasta şi la cunoscinţa onor. conferenţe profesorale dela gimnasiul luteran, când au fost vorba pentru statorirea programei esamenelor, şi fui absolvat dela ţinerea esamenului din studiul meu, cu atât mai vêrtos căci în prima Iulie aveam să fiu în Cluj. Acum stam gata de plecare, aşteptam ḑiua şi adeverinţa despre aflarea mea ca învĕţătoriu, pre carea am cerut-o în scris dela onor. inspecţiune districtuală scolară, şi fără de carea nu puteam merge la Cluj, căci se cerea prin ordinul onor. inspecţiuni scolare regesci dto Sibiiu 29 Maiu 1879 Nr. 760. Ce să'mi aduc eu aminte, că Românul mĕ împedecă dela lucrul meu? Nu mi se rĕspunde nimica nici nu mi se spune să'mi caut de treabă, că adeverinţă nu pot primí, eu stau în aşteptare, programa esamenelor dela gimnasiul luteran se trimite spre tipărire şi limba română remâne afară pentru anul acesta. Eată absentarea pre care o accentuează aşa de setos dl corespondent!

Cât pentru limba română ca studiu obligat la acest gimnasiu luteran, am a'i reflecta d-lui corespondent, cumcă se propune ca studiu neobligat, şi dacă cugeta şi cugetă a esopera obligarea limbei, atunci bine făcea să fi scris „*videant consules.*“

Daniil David.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Apa în grădina de legumi.

(3 urmare).

IV.

Metodele scurgerei. Prisosul apei se poate abate, trăgênd unul sau mai multe şanţuri descoperite potrivit cu întinderea terenului. Aceste şanţuri au neajunsul, că îngreuiază comunicaţia cu deosebire în lipsa de trecĕtori, că ocupă mult teren şi că păreţii lor în urma gerului se despoae şi se macină, căşunând dărâmături şi cu ele muncă şi cheltueli, afară dacă se îmbracă bine cu glii. Ele s'ar puté deci recomânda numai unde n'avem causă a cruţa din terenul şi aşa eftin şi întins.

Fără asĕmĕnare mai practice sûnt şanţurile acoperite 0.80—1 m. adênci şi la fund 0·15—30 largi. După ce s'a scurs apa, se aşeaḑă pe fundul şanţurilor petri de pardosit, dintâiu mari apoi tot mai mici, într'o grosime de aproape $^1/_2$ m. Acum se pun glii cu earba în jos, în sfêrşit se astupă şanţurile cu pămêntul scos îngrigind firesce, ca pămêntul mănos să vină de-asupra. În lipsa păturei de glii, ţărâna uşor s'ar străcura în jos, astupând golurile dintre petri şi împedecând cursul apei.

Într'o lungime de 100 m. şanţul poate avé o înclinare de 20—60 centim.

Dacă avem la îndemână lespeḑi de peatră, atunci procedem aşa, că aşeḑăm lespeḑile pe fundul şanţului în forma unui coperiş, înclinând tot câte douĕ spre olaltă şi punênd deasupra lor petri mai mici, apoi gliile şi mai în urmă pămêntul. În regiuni bogate în lemne ne putem serví de unele şi crengi cari, legate în snopi groşi şi aşeḑate pe fundul şanţului, sûnt în stare a mijlocí scurgerea apei în timp de 30—60 ani. Mult mai trainice devin şanţurile, dacă înzestrăm fundul lor cu bucăţi groase de lemn de arin sau stejariu, 60—70 cintim. lungi, formând un fel de cruci şi punênd în unghiul de de-asupra nuele, apoi gliile şi pămêntul. Depărtarea crucilor atârnă dela lungimea şi tăria nuelelor.

Ori după care metod s'ar procede, lucru de câpetenie este, să compntăm înainte de toate câtăţimea apei de prisos întru a ne puté orienta în privinţa numĕrului, posiţiei, adêncimei şi lărgimei şanţurilor. Spre acest scop va fi de trebuinţă întrevenirea unui bărbat competent, afară dacă terenul ar fi ângust şi posiţia favorabilă.

Se întêmplă, nu arareori, ca în o adêncime nu prea mare să se afle o pătură lutoasă, care împedecă scurgerea apei în spre năsipul, sau petrişul situat mai jos. În acest cas n'avem decât să săpăm unde şi unde câte o gaură până sub pătura lutoasă punênd înlăuntru petrii şi apoi glii cu scop de-a înlesní străcurarea apei. Uneori ne putem ajuta cu scocuri largi de pămênt cari, aşeḑate în posiţie dreaptă, conduc prisosul apei în fundul pămêntului. Lucrarea aceasta are să fie precedată de o esaminare a terenului constatând mai ântâiu, nu cumva pătura lutoasă este foarte groasă sau se află la o adêncime însemnată încât găurirea să căşuneze prea mari cheltueli.

Cel mai radical mijloc de-a înlătura prisosul umeḑelei consistă în aplicarea de ţevi de lut ars cari, stând în comunicaţie pe sub pămênt, absorb şi mijlocesc scurgerea apei de prisos. Aceste ţevi, îngropate de-alungul unor şanţuri, se numesc de Englezi *dren*, de-ací numirea drenagiu, o îmbunătăţire agricolă din cele mai însemnate. (Va urma).

Bursa de Viena

din 13 August n. 1879.

Metalicele 5°/₀	66	70
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68	40
Împrumutul de stat din 1860	125	50
Acţiuni de bancă	827	—
Acţiuni de credit	268	20
Valuta nóuă imperială germână	57	20
London	116	80
Galbin	5	49
Napoleon d'aur (poli)	9	29

Economic.

Sibiiu, 12 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.80—7.60; Grâu sĕcăreţ, fl. 5.90—6.50; Sĕcară fl. 3.40—3.80; Orz fl. 3.10——.: Ovĕs fl. 2.—2.40— Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—.—; Semênţă de cânepă fl. 9—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 5—5.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 4.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 45—.50.: Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de viţel 35—42 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 25 August mobilele şi realităţile lui Nicolau Crăciun în Paloş; în 21 Aug. şi 25 Sept. imob. lui Ioan Lang în Agnita; în 30 Aug. şi 4 Oct. imob. lui Savu Katzine în Ştenea (jud. cerc. Sighişoara); în 10 Sept. şi 13 Oct. imob. lui Simeon Teutsch în Lucafalĕu (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 21 Aug. imob. lui George Moldovan în Budac (trib. Bistriţa); în 29 Sept. şi 29 Oct. imob. lui Ilie Rĕu şi soţi în Ludoş (trib. Sibiiu); în 13 Sept. şi 13 Oct. imob. lui Samuilă Orban şi soţiei sale în Orczfalva (trib. Odorheiu); în 9 Sept. şi 9 Oct. imob. rĕmasului după Nicolau Szabo şi soţiei sale în Cluj (trib.); în 13 Sept. şi 18 Oct. imob. lui Constantin Bursan în Braşov (trib.); în 22 Aug. imob. lui Iosif Farkas in Kiskágya (judec. cerc. Székelyhid); în 21 Aug. imob. lui Teodor Crişan în Varmaga (trib. Deva): în 2 Oct. şi 3 Noemvre imob. lui Ioan Opriş în Tilişca; în 20 Sept. şi 20 Oct. imob. moştenitorilor după Michail Schenker în Mercurea; în 16 Sept. şi 16 Oct. imob. lui Carol Binder şi soţi în Sibiiu (trib.); în 30 Aug. imob. lui Ioan Fodony în Poieni (judec. cer. Haţeg); in 5 Sept. imob. lui Michail Sico in Maia (trib. Murĕş-Oşorheiu).

Nr. 2173. 1—3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stipendii:

a) din fondul Mogaian:

Un stipendiu pentru studenţii la universităţi şi institute politechnice de 500 fl. v. a.

b) din fundaţiunea Francisc-Josefiană:

Un stipendiu pentru studenţii la vre-o universitate ori institut politechnic de 500 fl. v. a.

Un stipendiu pentru ascultători de drepturi în patrie 100 fl. v. a.

c) din fundaţiunea Cologiană:

Un stipendiu de 100 fl. v. a. pentru conferirea acestora se escrie concurs până la 31 August a. c. st. v.

Doritorii de-a obţiné unul din aceste stipendii sûnt provocaţi a'şi subşterne la consistoriul archidiecesan până la terminul amintit cererile sale, instruite cu atestat de botez şi adeverinţă, că sûnt Români gr. or.; cu testimoniu scolastic de pe semestrul espirat, şi în fine cu testimoniu despre starea materială a lor sau a părinţilor lor.

Se observă, că la conferirea stipendiului din fundaţiunea cologiană, conform actului fundaţional, se prefer „*ceteris paribus*“ tinerii din opidul Abrud, apoi preste tot cei din munţii apuseni, ear în lipsa acestora şi alţi tineri români gr. or. din archidiecesă.

Sibiiu, 2 August, 1879.

Dela consistoriul archidiecesan gr. orient.

PROVOCARE.

Studenţii stipendiaţi în anul scolar 1878/9 din fundaţiunea reposatei Anei Alecsandroviciu din Lugoj se provoacă prin aceasta, ca progresul ce 'l-au făcut în sciinţe în acest an scolar, să'l documenteze la preşedintele epitropiei dl Georgiu Pestean protopresbiter gr. or. în Lugoj trămiţêndui-se documentele în scrisoare francată, pentru a se puté decide despre stipendiu şi pe viitoriu. Şi recurse nouĕ se primesc dela recurenţii locuitori gr. or. români din Lugoj, sau înrudiţi cu fundătoarea tocmai şi dacă n'ar fi Lugojeni, asemenea în scrisoare francată. Aceste au să fie ajunse la dl preşedinte până în 17/29 August 1879. Recursele nouĕ trebue să fie instruate cu carte de botez, cu atestat medical despre starea sănĕtăţii recurentului, cu atestat comunal despre starea materială a lui şi cu atestat dela scoala până ací frecuentată.

Din şedinţa epitropiei ţinută în Lugoj în 11/23 Iulie 1879.

1—3 *Epitropia.*

Nr. 197 — 1879 ppresb. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant un post de învĕţătoriu la scoala noastră capitală gr. or. din opidul Sălişte se deschide prin aceasta concurs spre întregirea lui.

Emolumentele sûnt un salariu anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'şi substerne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu până cel mult în 19/30 August a. c. instruite conform statutului organic şi dispositiunilor sinodale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca inspectorat scolar distr.

M. Toma m. m.,
adm. prot.

Nr. 198 1879. 1—3

CONCURS.

Pentru postul de învĕţătoriu primariu la scoala parochială gr. or. din comuna Poplaca, se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 28 August st. v. a. c. inclusive. Dotaţiunea înpreunată cu acest post, este:

1. In bani 250 fl. v. a., cari se plătesc din alodiu în 4 rate anuale;
2. Cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de încălḑit;
3. Pe lângă aceste grădina de pomărit se lasă în folosinţa ambilor învĕţători aplicaţi la această scoală.

Cei ce voesc a ocupa această staţiune au să'şi astearnă suplicele concursuale instruite cu documente de cualificaţiune conform statutului org. şi dispositiunilor sinodale, în terminul sus ḑis, la subsemnatul oficiu, şi a se presenta în vre-o ḑi de sĕrbătoare la biserică spre a'şi arăta decsteritatea în cântări Se însamnă, că alegêndul învĕţătoriu va avé să ţină şi scoala de repetiţiune.

Sibiiu în 1 August st. v. 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tract. Sibiiului I.

In conţelegere cu comitetul parochial.

M. Toma m. p.,
adm. prot.

Nr. 72. 2—3

CONCURS.

Deschiḑêndu-se un post de învĕţător la scoala normală (primară) din Braşov, să escrie concurs pentru ocuparea lui, cu terminul până în 20 August st. v. a. c.

Cu acest post este împreunat în anul prim de serviciu salariul anual de 300 fl., în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. eară de ací înainte salariul de învĕţătoriu definitiv de 500 fl. la carele după serviciu de 10 ani se adaugă decenalie de 100 fl. şi la 20 ani de 200 fl. Învĕţătorii aplicaţi la acest institut au drept de pensiune, conform statutelor fondului de pensiune.

Dela concurenţi să cere:

1. Să fie Români de naţionalitatea, şi de religiunea gr. orientală;
2. Să producă testimoniu, că au absolvat cel puţin 6 classe gimnasiale cu succes bun, şi pedagogia. Cei cu 8 classe se vor preferí;
3. Să cunoască pe lângă limba maternă şi limba maghiară şi germană;
4. Să producă testimoniu despre purtarea lor politică şi morală;
5. Să producă testimoniu medical că sûnt sănĕtoşi.

Recursele instruite conform condiţiunilor de sus să le adreseze concurenţii eforiei scolare române gr. or. din Braşov.

Braşov 20 Iulie 1879.

Eforia scoalelor centrale române ort. reserit.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la scoala capitală normală gr. or. din Satulung, biserica s. Adormiri, se deschide concurs cu terminul până la 25 August a. c. st v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 250 fl. până la 350 fl. v. a. conform gradului de cualificaţiune al alesului şi cu îndatorirea, ca pentru acest salariu să predee dumineca şi sĕrbătoarea lecţiuni în scoala de repetiţiune.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'şi adresa suplicele lor prin dl protopresbiter al Braşovului I Iosif Barac, comitetului parochial al bisericei s. Adormiri din Satulund, instruite în sensul statutului organic, şi cei ce vor avé cunoscinţă şi de cântările bisericesci vor fi preferiţi.

Satulung 20 Iulie 1879

Comitetul parochial.

Radu Popea m/p.,
paroch şi preşedinte.

3—3

Nr. 96. 2—3

CONCURS.

Prin repausarea parochului nostru din Frata de Câmpie, devenind vacantă această parochie rom. gr. or. din ppresbiteratul Turda inferioară, să escrie concurs, cu terminul până la 29 August st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Casa parochială; folosirea cimiteriului în mărime de 2 jugere; 7½ jugere de pământ arătoriu; dela 50 de familii câte o ḑi de clacă; stola epitrafirului usuată.

Cei ce doresc de-a ocupa acest post, au a'şi trimite concursele lor instruite în sensul „stat. organic“ şi a dispositiilor sinodale din anul 1873, la subscrisul până la terminul numit, când va fi şi candidarea.

Agârbiciu, 30 Iulie, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 69. 3—3

CONCURS.

Spre restaurarea vacantei staţiuni parochiale de classa a III-a în comuna Corbi ppresbiteratul Făgăraşului II se publică concurs până în 20 August a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Folosirea unui fênaţ de 2 jugere.
2. Folosirea a 2 progăzii ale bisericei, adecă: poamele şi earba dintrênsele.
3. O ḑi de lucru de vară şi o ḑi de earnă de toată gazda, dela 105 gazde.
4. Venitul epitrafirului statorit la regularea parochiilor.
5. Lemne de foc după trebuinţă, şi 2 carĕ de nuele, care toate computate în bani fac suma de 332 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa această staţiune parochială sûnt poftiţi ca în terminul sus indicat să'şi aştearnă concursele sale instruate cu documentele necesare în înţelesul „stat. org.“ subscrisului scaun protopresbiteral.

Avrig, 26 Iulie, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasile Macsim m. p.,
adm. prot.

CONCURS.

Se deschide concurs pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Breaza, cu salariul anual de 220 fl. v. a., în bucate 5 gălete sĕcară sau cucuruz, lemnele necesare pentru încălḑit şi cuartir liber.

Doritorii de-a ocupa acest post trebue să producă următoarele documente: Atestat că este de naţiune gr. or. şi 4 classe gimnasiale absolvate, atestat de pedagogie, atestat de cualificaţiune, atestat de moralitate, şi să fie deprins în limba statului.

Doritorii de ocuparea acestui post au să'şi aştearnă documentele la comitetul parochial în Breaza cel mult până în 15 Septemvrie 1879 st. v.

Breaza în 22 Iulie 1879.

Comitetul parochial.

Georgiu Pralea m. p.,
paroch.

3—3

Nr. 157. 1—3

EDICT.

Maria născută Nicolae Zacharie din Boiţa, comitatul Sibiiului, carea din luna lui Martie 1876 a părăsit cu necredinţă pe legiuitul seu bărbat Ioan Olariu, tot de acolo, fără ca să se scie ubicaţiunea ei, se citează prin aceasta, ca în termin de un an dela ḑiua mai jos însemnată să se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial; căci la din contră si în absenţa ei se va decide procesul intentat asupră'i de către bărbatul ei.

Sibiiu, 1 Maiu, 1879.

Forul matrimonial gr. oriental al ppresbiteratului Sibiiului II.

Sz. 2014/1879 — szbiro. 1—3

Publicaţiune de esarêndare.

Pre basa conclusului representanţei comunale Sibiel din 3 August a. c. Nr. 349/1879, se va esarênda în 21 Septemvre a. c. st. n. la 10 oare a. m. în cancelaria comunală Sibiel dreptul cârcĭmăritului pentru periodul de trei ani dela 1 Ianuarie 1880 până la 31 Decemvre 1882 pre calea licitaţiunei publice.

Condiţiunile de licitaţiune se pot cetí înainte de ḑiua stabilită mai sus în cancelaria pretorială precum şi în cancelaria comunală.

Doritorii anteprenori se încunosciinţează despre aceasta cu aceea observare, că înainte de începerea licitaţiunei publice şi oferte compuse conform prescriselor legale, vor avé loc şi fie-care anteprenor licitant va avé a depune un vadiu de 10%.

Sălişte în 10 August 1879.

[37] 2—3 *Pretorele cercului.*

Publicaţiune.

Biserica gr.-orientală din opidul Dobra comitatul Hunedoarei dearsă la anul 1874 este a se acoperí din nou după planul de clădire ce se află la cancelaria opidană. Licitaţiunea se va ţiné în 20 August 1879 la 9 oare ante meridiane începênd dela suma 2320 fl. minuendo.

Condiţiunile, planul şi preliminariul speselor se pot vedé în fie-care ḑi la cancelaria opidană.

Dobra în 8 August 1879.

Romul de Crainic m./p.,
parochul Dobrei şi preş.
com. gran.

[36] 3—3

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 35

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 91. Sibiiu, Marți, 7 August v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Retragerea contelui Andrássy şi diarele nemţesci.

Oficioasele din Viena au fost la început reservate faţă cu afacerea retragerei contelui Andrássy. Abia într'un târdiu a întrerupt „Fremden-Blatt“ tăcerea spre a descoperí ca lucru hotărît, că în cercurile din apropierea lui Andrássy se scia încă din primăvară, că are de gând a se retrage din causa sănĕtăţii sale sdruncinate. S'ar puté aşa dară, dice „Fremden-Blatt“, că din aceeaşi causă să simtă şi astădi lipsa unei recreări mai îndelungate. „Presse“ s'a mărginit la început numai pe lângă înregistrarea celor publicate de „P. Ll.“ fără a le comenta şi fără a le deminţí. Mai târdiu ea ridică meritele contelui pentru Austro-Ungaria, în care a întărit dualismul aşa de tare, încât numai poate fi pus în discuţiune şi pe care cu mijloace relativ puţine o a îmbogăţit cu două ţĕri mai bune decum sûnt stâncile armenesci şi rovinele basarabiane, pentru care Rusia a jertfit atâta sânge şi bani. Atâta oficioasele.

„N. fr. Presse“ încheie contemplările sale asupra acestei afaceri astfeliu:

Dilele cele mai de aproape ne vor smulge din nesiguranţa, dacă Andrássy cade în adevĕr sau nu cade. Noi aşteptăm cu multă indiferenţă constatarea sau deminţirea oficială. Noi şi scirea din „P. Ll.“ am cetit-o în cea mai mare linisce, pentrucă sûntem convinşi că noi, că constituţionalii şi liberalii nemţi austriaci nu avem nici o causă de-a fi mişcaţi deosebit, căce Andrássy se retrage. Noi nu putem jelí pe un ministru, care dela început a păşit nepretinesce în contra partidei constituţionale, opiniunea publică cu nobleţa n'a considerat-o şi în delegaţiuni, deşi n'a fulgerat, dară din când în când era cu biciuşca de cai în gură; nu vom deplânge pe bărbatul de stat, care s'a făcut instrument la esecutarea unei politici, considerată de noi fatală şi stricăcioasă. Nu ne putem însĕ nici bucura, pentrucă scim prea bine că politica combătută de noi a aventurilor, a superiorilor armatei, a poverilor apăsătoare şi a deficitului nu dispar împreună cu dênsul, ci se vor continua şi mai încolo. El e rĕspundĕtoriu de această politică, dară cu toate că se laudă bucuros cu dênsa nu este opera lui.“

„Vaterland“ organul feudalilor scrie: Andrássy a fost în adevĕr bărbatul de stat al erei nenorocoase, al „marşrutei legate.“ Dară n'a ales-o el, nu el a destinat staţiunile marşrutei: referenţele cele foarte grele şi periculoase au împus contelui Andrássy cu sila marşruta legată. Depunênd acum contele Andrássy oficiul seu cel bogat de grigi şi îngreunat cu o responsabilitate înăduşitoare, de aceasta ne bucurăm; nu pentru că se duce ministrul, a cărui mĕsuri au fost de atâtea ori opuse convingerilor noastre — acest antropomorfism ar presupune vederi minuţioase politice — ci ne bucurăm că pentru Austro-Ungaria a trecut timpul, care se păré că pretinde un ministru cu marşrută legată. În politica internă şi esternă situaţiunea s'a schimbat norocos şi promite cele mai bune speranţe. Periculul imminent, care ameninţă imperiul despre nord-ost şi sud cu putere aproape iresistibilă, care impuse bărbatului de stat datorinţa de-a evita cu îngrigire ori-ce conflict, ba a face în afară şi concesiuni, cari au atins dureros pe patrioţii austriaci, periculul acesta a perdut considerabil din intensitatea sa în punctele cele mai esenţiale. Fie situaţiunea încă ori cât de dificilă, în ceea ce privesce politica esternă, monarchia este redată iniţiativei sale proprie.“

„Deutsche Zeitung“ scrie:

„Cele din urmă remăşiţe ale ministeriului numit Auersperg se gătesc de-a perí şi cu ele se pare că a bătut şi oara din urmă a carierei ministeriale a lui Andrássy. El s'a folosit de Reichsrath, Reichstag, delegaţiune, de partida Deák, constitusională, de Auersperg, Tisza, în scurt de energie şi stăruinţă încât se vedé că urmează esemplul lui Bismarck. El s'a jucat cu diplomaţia, parlamentarismul şi militarismul, însĕ a sciut să sucească tot-deauna lucrurile aşa că el a fost tot învingĕtor. El s'a folosit de încrederea de care se bucura la poporul maghiar şi de bunăvoinţa Nemţilor din Austria, ca un risipitor care nu se multămesce cu rentele unei averi colosale, ci atacă chiar şi capitalul: tot omul însĕ are un noroc ultim şi o di ultimă. „Soartea“ dice Shakespeare, „aduce în legătură oameni în mod straniu“, şi în momentul, când cad ministrii cislaitani, cari s'au jertfit pentru Andrássy, se pare că va cădé şi el.“

„Cause, cari ar puté provoca retragerea contelui Andrássy sûnt destule. Între aceste cause cea mai principală este perderea încrederei coroanei. Noi sûntem de părere, că ministrul se folosesce de linîştea ce s'a făcut prin retragerea Ruşilor, în cestia orientală, pentru de-a face loc unui urmaş, care să fie mai puţin angajat. Aceasta o vom şi priví ca motivul cel mai principal al retragerei lui, retrăgêndu-se în adevĕr. Ce e drept poate să fi influinţat şi alte lucruri, diferenţe de natură personală, consideraţiunile asupra nouĕlor combinaţiuni ministeriale cislaitane, consideraţiunile asupra ministeriului lui Tisza, subjugat mai de tot de nepopularitate, care numai poate ţiné pe contele Andrássy şi numai poate fi ţinut de el. Causa principală a căderei lui nu o căutăm în singuratice episode, ci în situaţiunea generală.

„Contele Andrássy cade din causa că el singur a tăiat ramurile arborelui pe care se suise treptat. El cade pentru că a sciut perde încrederea coroanei precum şi a parlamentului; el cade, pentru că a sciut să 'şi facă ca inimici mai ântâi partida constituţională, apoi cea militară, partidele liberale unite din Ungaria, pe anecsionişti şi antianecsionişti. Sûntem convinşi că deşí poate nu se va adeverí pentru moment scirea adusă de „Pester Lloyd“, contele Andrássy totuşi va trebuí să se retragă în curênd de oare-ce situaţia generală a devenit în o ast-fel de criză.

„Pentru politica mare internaţională, este neînsemnată dispariţia posesorului castelului din Terebes. Devie cineva devení ministru de ecsterne, el va fi ca şi cel de pănă acuma, mai mult un implinitor al planurilor impuse de o autoritate mai mare decât el. Şi de aici încolo ca şi până aici, alianţa cu Germania va fi basa întregei noastre politice ecsterne şi mai departe se va cerca sistemul unei balanţe între Rusia şi Anglia în ceea ce privesce afacerile orientale. Politica esternă a imperiului nici o dată n'a fost supusă controlului parlamentar, ci totdeauna s'a lucrat afară de stera corpurilor legiuitoare. Va se dică este tot una, ori cine ar fi ministru de ecsterne. Derby, Salisbury, Granville pentru Anglia nu sûnt numai neste nume, căci fie-care representă o sistemă. Dacă s'ar înlocuí adi Waddington prin Fournier, Cairoli prin Marquete, Visconti-Venosta, ori cine din Francia sau Italia ar sci ce însemnează aceasta. Austria însĕ n'are un ministru de ecsterne în înţelesul în care îl are Anglia, Francia sau Italia, ea are — întrebuinţând un titlu din Francia înainte de revoluţie — numai un „secretaire des commandements“. O politică nouă esternă a Austriei ar fi ceva important, ceva mare. De aceea alegerea unui ministru este pentru Austria un ce îndiferent.“

Convocare*)

În înţelesul dispositiunei §-lui 17 din statutele reuniunei învĕţătorilor

---

*) Celelalte onorabile redacţiuni sûnt rugate a publica şi în foile sale această convocare şi programă. „Red.“

FOIŢA.

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(6 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

La partea II-a a povestei

1. În test e împĕratul **Alb** cu fata morboasă carea zace de boală.

a) La Rugaciu: Am o fată mare, şi am ţinut-o sub niagă (sticlă) ca să nu vină nime la ea, dar venì cine venì şi rupse o parte din trup, şi fata remase jumĕtate sănĕtoasă şi jumĕtate putredă.

b) La I. Novac: Împĕratul însuşi e beteag de nu se mai vindecă.

c) La Stefan Ivaşco: Împĕratul are o fată frumoasă, dar nu se poate mărita.

d) La Cojan: Sûnt 2 fete mari ce nu se pot mărita.

2. In tecst e împĕratul Verde cu vacile.

a) La Rugaciu: „Am două ocne (mine) una de aur, alta de argint, dar mi le-a închis cineva, de nu pot scoate nimica din ele.

b) La Novac e, că isvorul din care se adapă toată cetatea, a sĕcat.

c) La Pavel Giuca şi I. Olariu încă: Împĕrăteasa a pornit grea, dar nu poate să nască.

d) La d-na Mileticiu nu e figura aceasta.

3. În tecst împĕratul Roşu cu mĕrul.

a) La Novac şi Cojan e pĕr, şi nu face pere.

b) La Ivaşco, lipsesce partea aceasta.

4. In tecst e fata cântăreaţă de mare.

a) La d-na Mileticiu: Şi ajunse Petru la o apă vie ca de foc; aci era o fată mare, paza apei, carea de sute de ani păzia apa, şi cum vĕdù pe Petru îi dise; „Vină să te înec!“ eară P. o atinse cu brâul, şi o îmblândì, şi apoi fata îi mai dise; Te trec dincolo, dacă întrebi pe împĕratul păseresc că pentru ce m'a pus pază şi când voi scăpa.

b) La Novac: Ieşì din apa mare o fată bĕtrână etc. apoi întrebarea e: Cine e rênduit să rĕmână straje la apă în locul meu?

c) La Rugaciu, Ivaşco, Cojan, nu e fată, ci numai apă limpede şi bună, P. o lăudă că e bună, dar apa se plânge că n'are pesce. Trecerea e aşa că apa se desparte în două, şi P. trece pe uscat.

Dar în locul apei şi fetei, în locul acestei forme de pericul la trecere, este şi altă figură, altă ilustraţiune.

La d-na Mileticiu se află şi aceasta: Şi ajunse P. într'un codru de nu putea trece de desimea lui. O bală de babă se repedì asupra lui ca să'l omoară, dar P. o atinse cu brâul şi o îmblândì şi o rugà să'l treacă. Baba îi rĕspunse: „Te trec, dacă întrebi pe împĕratul păseresc, că pentruce m'a pus să fiu Paza Codrilor, şi de sute de ani nu mĕ mai schimbă.

La I. Cojan e astfel: şi ajungênd P. într'o pădure mare, înoptează în ea, dar vĕdênd că licuresce o lumină s'a dus după ea, şi atunci vĕdù un om mare groaznic şi urît cu barba lungă, şi P. îl cunoscù că e Tata Pădurii, şi îl întrebà: Ací eşti tată?“ Eară Tata pădurii îi rĕspunse: „Ai avut noroc, că 'mi-ai dis tată, căci altcum era rĕu de tine! — Muierea lui audind vorbă a venit şi ea — si atunci dise Tata pădurii: „să întrebi Petre până când mai trebuie se stau straje în pădure?“ şi trămise pe Mama pădurii ca să arete calea lui Petru pentru că ea o scia mai bine.

(Va urma).

(Dispariţiunea peştilor dintr'un rîu). Unul din rîurile cele mai avute în pesce din Anglia, Dee nu are acum cel mai mic pesce într'o întindere de patru până la cinci leghe. Un mare numĕr din fabricile aşedate de-alungul acestui curs de apă fiind inundate în urma unei ploi furtunoase, substanţele chemice din fabrici au fost luate de valuri şi îndată s'au vĕdut mii de pesci morţi plutind de-asupra apei. Acei ce au putut scăpa s'au scoborît în massă compactă spre mare. Într'un loc unde rîul Dee îşi schimbă nivelul şi unde apele sale formează o cădere, pescii se aruncau în cataractă spre a fugí de apa otrăvită care 'i urmăria.

rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului şi conform decisiunei adunărei generale de sub Nr. prot 57 din anul trecut 1878 comitetul acestei reuniuni, în şedinţa sa ordinară dd-to 21, 22 Martie (2, 3 Aprilie) Nr. 25 prot. a decis ţinerea adunărei generale din anul curent pe ḑilele 29 şi 30 Iulie (10 şi 11 August).

De oare-ce însĕ în urmarea ordinaţiunei venerabilului nostru consistoriu din 25 Maiu a. c. Nr. 227 partea cea mai mare dintre învĕţătorii nostri — membrii ai reuniunei — participă la cursul supletor din Arad pentru învĕţarea limbei maghiare sub toată durata feriilor de est timp pe când avé să se ţină şi adunarea generală, subsemnatul presidiu s'a vĕḑut necesitat prin dispoşiţiunea sa ddto 1/13 Iulie a. c. Nr. 103 a sista ţinerea adunării generale din acest an la terminul determinat de comitet, şi a dispune ca acesta să determineze alt termin acomodat.

Deci dacă subsemnatul presidiu pre basa scrisorilor încurse dela membrii de comitet la provocarea îndreptată către aceştia cu datul 5/17 Iulie a. c. Nr. 124., prin aceasta convoacă adunarea generală din anul curent pre 26, 27 August (7, 8 Septemvre) la Făget, la care adunare se invită cu toată onoarea toţi membrii reuniunei ordinari, fundatori, ajutători şi onorari, precum şi toţi iubitorii de înaintarea scoalelor, a învĕţămêntului şi a culturei poporului nostru român, observând că pentru membrii reuniunei precum şi pentru celelalte onorabile persoane, cari voesc a participa la amintita adunare generală, a esoperat dela directiunea generală a societăţii căilei ferate austriace din Viena cunoscutul favor de călĕtorie pe liniele Orşova-Buziaş, Oraviţa, Timişoara, Bocşa, Vojtek, carele se cuprinde în aceea, că cu un întreg bilet de classa a III poate călĕtorí pe classa a II, ear cu jumĕtate de bilet classa a II poate călĕtorí pe classa a III-a încolo şi retour.

De favorul acesta se pot folosí toţi participanţii, cari se vor presenta la staţiunile respective cu carta de legitimare pentru călĕtorie pe calea ferată, care pentru membrii ordinari fundatori şi ajutători se trămite la disposiţiunea presidenţilor respectivilor despărţămente ale reuniunei. Toate celelalte onorabile persoane, cari voesc a participa la amintita adunare, să binevoească a se însinua la subsemnatul presidiu cel mult până în 18/30 August a. c., pentru de-a li se puté trămite cartea de legitimare pentru călĕtorie. La acest loc se obsearvă cumcă pentru toţi participanţii, cari vor călĕtorí pe liniile mai sus amintite, şi adecă preste Lugoş, la gara din Lugoş vor fi preparate trăsurile de lipsă, cu care se va continua călĕtoria până la Făget încolo şi retour, ear pentru aceia, cari vor călĕtorí pe linia Soborşin, de-asemenea vor fi preparate trăsurile de lipsă la gara de-acolo.

Programa acestei adunări e următoarea:

PROGRAMA

adunării generale a IX a reuniunei invĕţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului, care se va ţiné în Făget în 26, 27 August (7, 8 Septembre) 1879.

1. În 25 August (6 Septembre) la 9 oare dimineaţa toţi participanţii care vor călĕtorí pe calea ferată preste Lugoş, se întrunesc la gara din Lugoş, de unde cu trăsurile preparate se va continua călĕtoria până la Făget, unde vor fi întimpinaţi de către comitetul local de acolo şi vor fi conduşi în cortelele destinate.

2. În această ḑi la 4 oare după ameaḑi, toţi participanţii se întrunesc în o adunare plenară premergĕtoare ţinêndă în localitatea destinată.

3. În 26 August (7 Septembre) înnainte de ameaḑi, toti participanţii se întrunesc în biserica română gr. or. din Făget şi iau parte la celebrarea sântei liturgii şi a chiemărei duhului sânt.

4. La 11 oare se va deschide şi ţiné adunarea generală în localitatea destinată după următoarea ordine a obiectelor de pertractare, şi adecă:

a) Deschiderea adunării generale.

b) Alegerea unui notar pe lângă cei doi notari ordinari.

c) Salutaţiunile.

d) Eventuala publicare a statutelor întărite.

e) Raportul presidiului şi a comitetului.

f) Raportul cassariului.

g) Raportul bibliotecariului.

5 Alegerea comisiunilor:

a) pentru esaminarea raportului comitetului şi propuneri;

b) pentru esaminarea raportului cassariului şi compunerea bugetului pe anul viitor 1879/80;

c) pentru esaminarea raportului bibliotecariului şi înscrierea membrilor,

d) pentru esaminarea actelor relegate adunării generale.

La 4 oare după ameaḑi continuarea adunării generale cu ţinerea disertaţiunilor.

7. La 6 oare întrunirea în conferenţă pentru pertractarea proiectului de norme pentru ajutorarea din fondul reuniunei.

În 27 August (8 Septembre) nainte de ameaḑi la 8 oare pertractarea proiectului de norme.

9. Rapoartele comisarilor.

10. Continuarea disertaţiunilor.

11. Eventuala organisare definitivă a biroului şi a comitetului reuniunei.

La 3 oare după ameaḑi continuarea adunării.

12. Alegerea a doi delegaţi pentru sinodul eparchial.

13. Defigerea locului pentru adunarea generală viitoare.

14. Diverse propuneri din partea membrilor.

15. Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului.

16. Închiderea adunării la $4^{1}/_{2}$ oare.

17. Pregătire de călĕtorie.

Bocşa-montană în 24 Iulie (5 August) 1879.

Stefan Antonescu, preşedintele reuniunei. *Ioan Marcu,* notar.

Dela Sinaia.

În o corespondenţă particulară a „Românului“ cetim următoarele:

Sinaia 1/13 August 1879.

Marţi dimineaţa, 31 Iulie la oarele $11^{1}/_{2}$ A. S. R. Domnitoriul plecase cu un tren special la Braşov, spre a lua pe A. S. I, archiducele Albrecht, unchiul împĕratului Austriei, feld-mareşal şi inspector general al armatei austriace, care deja cu câteva ḑile mai inainte anunciase pentru această ḑi visita la Sinaia. Prea înălţatul nostru Domn, sosind în gara Braşov, a fost adăstat de A. S. imperială, precum şi de alţi Români din localitate. Din gară, A.A. L.L. mergênd la otelul „Pomul verde,“ cuarţirul archiducelui, au luat acolo dejunul şi apoi pe la oarele 3 s'au reîntors la gară, spre a vení împreună la Sinaia.

La frontieră, A. S. imperială a fost primit de d. ministru D. Sturdza, de d. prefect al districtului Prahova, de d. colonel Holban, comandantul reg. IV de dorobanţi, din care un detaşament cu steagul regimentului făcea onorurile. A. S. imp. a privit cu multă plăcere pe acesti bravi curcani, cari 'şi-au câştigat atâta renume în timpul resbelului, şi după ce 'i-a inspectat, 'şi-a urmat drumul spre Sinaia.

Aici la Sinaia toată lumea era în picioare, între care, se înţelege, mulţi Bucuresceni, cari de când cu circulaţia drumului de fer până la Câmpina, cu mare înlesnire se refugiază aici, spre a scăpà, măcar pentru câteva ḑile, de căldurile tropicale. Ambele oteluri sûnt pline, şi dacă ar mai fi alte douĕ, tot n'ar fi, câte odată suficiente.

Sinaia strălucia în această ḑi de serbătoare: toate casele (care se înmulţesc din an în an) decorate cu brad, steaguri austriace, ungare şi naţionale. Un timp divin măria încă bucuria şi impacienţa cu care se aştepta sosirea trenului princiar. Gara Sinaia nefiind încă terminată, se preparase puţin mai la vale o debarcaderă, făcêndu-se de către administraţia căilor ferate şi primăria locală un arc de triumf şi un umbrar. La oara 5, în fine A. S. imp. archiducele Albrecht sosì în Sinaia. La debarcaderă a fost primit de d. mareşal al curţii, principele Dim. Ghica, d. Eug. Stătescu, fost ministru, d. general Davila şi de toată societatea aleasă din Sinaia, între care trebuie prenumĕrate mai cu samă doamnele şi domnişoarele în costumul naţional.

După primirea de-ací, A. S. imp. archiducele şi A. S. R. Domnul s'au suit în trăsură, escortaţi de un escadron de călăraşi, şi s'au urcat la reşedinţa domnească, unde în curtea palatului, erau puse în front o companie din bat. I de vênători şi musica militară, care la întrarea A.A. L.L. în palat, a întonat imnul austriac.

După ce compania de vênători a defilat înaintea A. S. imperiale, A.A. L.L. s'au dus în apartamentele lor, făcênd înaintea prânḑului o mică preumblare. La oara $6^{1}/_{2}$ a avut loc un prânḑ, la care au luat parte, afară de suita archiducelui, care se compunea din un colonel şi un maior din armata austriacă, şi alte persoane distinse din Sinaia.

Aḑi dimineaţă, Mercuri în 1/13 August, înaltul oaspe al Domnitoriului nostru a părăsit Sinaia la oara 9 dimineaţa cu un tren special, întorcêndu-se în Transilvania, unde este ocupat cu inspectarea armatei. M. S. R. Domnitoriul 'l-a însoţit până la fruntarie, adecă până la Predeal, unde 'şi-a luat ḑiua bună dela înaltul seu oaspe. La oarele 11 dimineaţa, Domnitoriul se afla earăşi la reşedinţa sa din Sinaia.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 32.

Şedinţa din 30 Iunie 1879.

(Urmare).

La cap 6, despre regularea fondurilor, după ce se votează art. 86 şi 87, la art. 88 se propune chiar de către comisiune un amendament care se aprobă de adunare, cu următoarea redacţiune:

Art. 88. Fondurile cu destinaţiune generală din specia ântâiu adecă Fondurile comune sûnt formate de-o camdată din categoriile următoare:

a). Dotaţiunea Statului de 20,000 lei pe an, (ecsceptându-se fondurile cu destinaţiune specială ale premielor Lazăr şi Heliade-Rădulescu).

b). Fondul Zappa.

c). Vĕrsămêntul anual al lui Zappa.

d). Fondul economiilor.

NB. Fondul Mateesc, după încasarea lui, se va încorpora în fondul economiilor, precum a fost încorporat fondul Radian.

„Tot în fondul economiilor întră şi sumele provenite din vênḑarea publicaţiunilor academiei.

„Pe lângă aceste patru categorii se adoage pe tot anul cuantul de 15 la sută, ce se prelevă asupra venitului fondurilor cu destinaţiuni speciale, cu escepţiune de dotaţiunea actuală a Statului, afectată premiilor Lazar şi Heliade-Rădulescu“.

După votarea acestui articol d. Fĕtu ḑice că aici crede a fi locul a se puté intercala un articol după o declaraţiune ce vine a o depune în următoarea cuprindere:

„Considerând că fondul de 10,000 franci, ce am hărăzit Societăţei academice Române prin actul meu de donaţiune, din 17 August 1872, urmează a se îndoí la 1 Aprilie 1880, prin capitilsarea venitului seu, de aceea propun următoarele:

„De la 1 Aprilie 1880, premiul Fĕtu se va decerne numai la trei ani o dată, în suma de 4,000 lei cel puţin unei lucrări puse la concurs, de corpul academic, după propunerea făcută de secţiunea scientifică, conform actului de donaţiune.

„Ori ce economie din trênsul va serví la a lui sporire“.

După aceasta urmează discuţiunea, dacă în înţelesul acestei decleraţiuni trebue să se intercaleze un articol, şi conchide că e destul a se lua act de această declaraţiune, spre a se puté aplica întocmai, la timp, după avisul secţiunei sciinţelor,

Articolii ce urmează, până la 97 care e acel din urmă după puţine deliberaţiuni şi mici modificări se adoptă.

Se pune votarea regulamentului în total şi se votează cu unanimitate.

Se citesce şi se aprobă statul de presenţă după care urmează a se da diurnele membrilor, pe cele din urmă 15 ḑile.

D. Chiţu declară că nu va primí nici o dată diurna ce i se cuvine, ci se roagă a se reserva la o parte pentru ca împreună cu o altă sumă, care e decis a destina din averea sa proprie, să se fundeze un premiu, care să poarte numele de premiul Chiţu. Adunarea felicită pe colegul seu pentru asemenea promisiuni.

La ordinea ḑilei, discuţiunea raportului comisiunei financiare, citit în şedinţa din 27 Iunie. Conclusiunile sale aprobative gestiunei fondurilor şi tuturor lucrărilor delegaţiunei, se votează în total cu unanimitate.

Şedinţa se ridică la 11 şi $^{3}/_{4}$ oare

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Varietăţi.

* (Festivitatea aniversară a ḑilei nascerei) Impĕratului şi Regelui **Francisc Iosif I** s'a serbat aici cu multă căldură. In preseară oficerimea a arangiat în Dumbravă o petrecere împreunată cu tragere la semn, foc artificios şi mai târḑiu în cetate a fost retragere cu musică. Eri, Luni dimineaţă la 5 oare, afară în câmp s'a dat 24 salve de tun, în cetate însĕ a fost „desceptare“ cu musică prin stradele principale, în cari toate edificiile publice erau decorate cu flamuri împĕrătesci, unguresci şi naţionale. La 8 oare s'a celebrat pe câmpul de eserciţii, într'o capelă portativă, serviţiul divin, la care eşise spre a asista trupele din garnisoana de aici cu generalitatea şi statul major în frunte; trupele au dat trei salve în decursul serviţiului divin. In acelaşi timp s'a sevêrşit serviţiul divin în bisericile celor lalte confesiuni în cetate.

La serviţiul divin din biserica noastră din cetate a pontificat Escelenţa Sa Inalt prea sânţitul Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul în fruntea unei asistenţe numĕroase. Chorul sodalilor români, care apărù cu steagul reuniunei, esecută la sfêrşitul serviţului imnul popular.

La 2 oare după ameaḑi a fost la Escel. Sa Dl. Archiepiscop şi Metropolit ca şi în alţi ani, masă mare şi splendidă diplomatică la care au luat parte generalitatea, onoraţiorii fruntaşi ai autorităţilor eclesiastice, militare şi civile. La toastul pentru Majestatea Sa imp. şi regele, împĕrăteasa şi regina şi principele de coroană (în toate trei limbile ţĕrei), rostit de Escelenţa Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit s'au dat salvele de tun obicînuite. Musica militară a esecutat mai multe piese în decursul prânḑului. Sara a fost petrecerea membrilor casinei în grădina Hermann.

* (Necrolog). Vineri în 3/15 August a. c. s'a îmormântat părintele *Micleușan* paroch gr. or. în Tilișca La înmormêntare au asistat nu numai comuna bisericească din Tilișca, dară chiar și mulțime de oamei din satele vecine.

Preoți au funcționat vre-o 12—13 așa încât îngropăciunea reposatului se poate numí foarte frumoasă. Fiei țĕrina ușoară!

* (Moarte prin pușcă). Preotul nostru *Gregoriu Marica*, paroch gr. or., în Cosna, asesor al scaunului pptopopesc al tractului Bistriții și defensor în causele matrimoniale, a reposat în domnul în 11 August st. n. a. c. Causa morții sale a fost o vătĕmare grea provenită în urma unei descărcături de pușcă, în umĕrul drept. Aceasta se întêmplà în 19/31 Iulie, venind dela câmp cu fratele și cumnatul seu, Solomon Halița, gimnasist absolut. La trecerea preste un gard, cumnatul seu avênd pușca la sine, în ușurință rea, ținênd-o prea slobod, la trecere s'a lovit de un lemn și s'a descărcat. Lovitura s'a întêmplat foarte de-aproape și numai constituțiunea lui tare și organismul, 'i-au susținut viața în 10 ḑile spre a fi torturat de dureri. Înmormêntarea a avut loc la 14 August din partea părintelui adm. ppesc I. Buzdug, cu asistență numĕroasă de preoți din tract precum și din Bucovina. Popularitatea reposatului a tras la ultimul adio preoți chiar din principate din părțile mai apropiate ale Moldovei.

Îl jelesce socia sa, Elisabeta născ. Halița cu trei fii orfani: Emiliu, Ioan, Gregoriu; este jelit de părinții, frății, rudeniile și preatinii sei. Căci în preotul Gregoriu Marica, născut în 15 Octomvre 1850, chirotonit pentru parochia Cosna la 1874, biserica a perdut un rêvnitoriu preot, națiunea un vrednic fiiu, tractul, archidiecesa un mare apĕrătoriu al constituțiunei noastre bisericesci. Îl jelesce poporul lui credincios, al cărui luminătoriu a fost indecurs de 4 ani și 9 luni, și pentru al cărui bine s'a luptat cu multă abnegațiune; din care causă 'și-a și fost contras mulți adversari, dar aceștia se pot numĕra între aceia, cari nu au fost vrednici de pretinia lui. Îl jelesce însĕ cu deosebire *dimidia pars animae suae.* *Gregoriu Pletos.*

* (Românii la Paris). La esamenele de lemnărie tăierea petrilor și rădicări de planuri ce s'au ținut acum trei ḑile la scoala de Belle-Arte de ací, secțiunea de Architectură cel dintâiu a eșit un Român, Ioan Socolescu, vechiu elev al scoalei de poduri și șosele din Bucuresci, născut în Ploiesci la 1857; pentru care consiliul academiei de Belle-Arte 'i-a conferit medalia de merit classa I.

Numĕrul medalielor conferite a fost de 4: una classa I și 3 a doua; din cele de-a doua una a obținut-o d. Mincu, absolvent al vechei scoale de conductori din Bucuresci.

Ast-fel din 4 medalii, două au fost obținute de Români, și încă chiar cea de classa 1, ce se dă foarte rar la străini.

Asemeni tineri cari fac fală Românilor în scoalele de aici, merită lauda tuturor.

Credem de prisos a mai adauge din partene că ne cresce inima ori de câte ori vedem succese de ale Românilor în vre-o direcțiune oare care. Cu atât mai mult trebue să ne bucurăm când vedem succese într'o ramură ca aceea în care au escelat tinerii români despre cari se vorbesce mai sus.

* (Puterea armată în Francia). Reorganisațiunea armatei francese se apropie de sfêrșit. Ce jertfe a adus Francia pentru a pune armata sa într'o posițiune respectabilă se vede că din așa numitele „Fonds de liquidation" de 1700 milioane de franci s'au întrebuințat până acum 900 milioane. Pentru a pune țara în stare de apĕrare s'a adaptat rociul drumurilor de fer pentru strategie. Parisul a devenit un laghĕr fortificat în stil grandios. Parisul este centrul cercului de întărituri, la periferia cărui sûnt forturi și fortărețe marginașe, care închid cu desĕvêrșire calea inimicului din afară. Linia acestora se trage dela Elveția până la Belgiu. Belfortul este fortăreață de rangul prim, în care au loc cele mai mari armate. Linia fortificațiunilor se întinde până Ia Montbéliard două miluri nemțesci dela cetate, și până la Giromagny în Vogezi. Dela Belfort se întinde linia forturilor pe culmile Vogezilor până la Epinal, eară din acesta s'a făcut o fortăreață de mare importanță. Mai departe spre nord s'a făcut din Toul earăși un loc însemnat de arme. De aici se întinde linia de forturi pe malul drept al fluviului Maas până la Verdun, care acum ocupă locul fortăreței Metz. In dosul acesteia vine a doua linie de întărituri în lungime de ḑece miluri nemțesci și care constă din laghĕre fortificate. Reduta acestor fortificațiuni este Parisul cu 9 forturi într'o linie de 18 miluri. Drumul de fer ține comunicațiunea între toate fortificațiunile. Armata de pace face în anul acesta 499,442 soldați și 124,279 cai. Armata nemțască face 17,220 oficieri cu 401,659 soldați și 79,893 cai. Ce privesce viitoarea forță de resbel în Francia vor fi 1,266,500 infanterie, 58,000 cavalerie, în Germania 1,074,000 infanterie și 69,750 cavalerie; în Francia cavalerie teritorială 11,850, în Germania 22,200. Artilerie pune Francia 2214 tunuri de câmp și 124,000 artileristi, lângă care 230 baterii cu 56,000 artileriști teritoriali, Germania 1800 tunuri și 116,500 artileriști apoi 224 baterii cu 54,800 landwehr.

* (O viță mănoasă). Economul dl Adolf Kier în Boianovițulsuperior la Auspitz face următoarea interesantă împărtășire: „De curênd se amintise de fertilitatea unei vițe, carea are 500 de struguri. La mine fiecare interesant poate vedé o viță, carea are deja de mai mulți ani 500—1200, și în acest an complete 2000 de struguri. Vița acopere un părete deaproape 11 stângini în lungime și un stângin în înălțime.

* (Un elefant înaintea justiției). Ḑiarele engleze istorisesc o scenă destul de originală, întêmplată de curênd în Londra.

Înaintea curței Eșichieriului se tratà un proces intentat proprietarilor Palatului Alecsandra.

Intentătoarea procesului, Miss Thurmann, fusese victima unui accident plimbându-se cu trăsura în grădinile Palatului. La vederea unui elefant, calul se spărià, ea fu aruncată jos din trăsură și 'și rupse clavicula. Miss Thurmann a cerut să se înfățoșeze elefantul împreună cu ceialalți martori citați.

Enormul pachiderm a fost întrodus înaintea curței; dar în loc să se depue ca un martor s'a desfătat apucând cu trompa lui toate pălăriile ce putea ajunge.

Partea adversă a protestat și procesul s'a terminat printr'o transacțiune.

* (Sĕlbătĕcia foametei). Cetim în „Familia" din Pesta: După ultimile sciri aduse din China de comercianții ruși acolo bântue o foamete îngrozitoare care seceră sute de mii de victime. În multe sate și orașe oamenii mor pe strade, în convulsiuni spăimêntătoare. Flămânḑii nu numai că se nutresc cu cadavre dar se aruncă chiar asupra celor vii, îi sfâșie cu cruḑime și'i mănâncă. Din acestia s'au arestat un cerșitor în a cărui traistă s'au găsit remășițele unui copil. La instrucțiune el mărturisì că trăesce de mai mult timp cu carne proaspătă de om fiindu'i scârbă de carne de cadavre. Un tinĕr înduplecà pe tatăl seu ca să omoare pe propria sa logodnică. Fapta săvêrșită, ei își împărțiră carnea între dênșii. Intr'o familie, tatăl omorî pe un copil al seu în etate de șase an și 'l mâncà; întraltă ḑi omorî un fiu pe tatăl seu tot cu același scop. Casuri de aceste sûnt nenumărate. Sûnt sate întregi în cari a perit toată poporațiunea.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Apa în grădina de legumi.

(Încheiere).

IV.

(Metodele scurgerei. Urmare).

O oală cu flori representă în mic un pământ drenat. În lipsa gaurei obicinuite dela fundul oalei, apa cu care se udă s'ar grĕmădí în oală, dând ansă la putreḑirea rădĕcinilor și în consecență la uscarea și perirea florilor. Dacă însĕ fundul oalei a fost înzestrat cu una sau mai multe găurele acoperite cu hârbulețe, atunci prisosul apei se scurge cu mare înlesnire. Precum găurelele din fundul oalei cu flori asemenea și țevile din pământurile drenate sûnt menite a îndepărta apa de prisos, înlesnind străbaterea aerului și căldurei și grăbind astfel descompunerea materiilor nutritoare în folosul plantelor, făcênd cu putință cultivarea pământului în aproape ori ce timp, sporind recolta și cu ea venitul anual.

Păreții țevilor mĕsură în lungime 30 cm., ear în grosime numai 1—2 cm. și sûnt poroși de-ajuns pentru a puté înșiși absoarbe o parte a apei. Țevile se întêlnesc cu capetele, formând împreună lungi canaluri menite parte a primí apa, parte a o conduce și îndepărta.

Apa resbate în țevi mai ales pe unde aceste se întêlnesc. Mai ântâiu se scurge apa din apropierea țevilor, apoi apa de de-asupra în virtutea greutății proprie. Nu trece mult și păturile de pământ situate de-asupra țevilor ajung a fi șerpuite de numĕroase cănăluțe oare-cum înadins formate spre a avé prisosul apei pe unde să se îndepărteze. Apa va întra în țevi cu atât mai grabnic, cu cât pătura de de-asupra lor va fi mai groasă și pământul mai țĕrânos.

Adêncimea, numĕrul și distanța șanțurilor, în cari sûnt a se îngropa țevile, cum și lărgimea (diametrul) acestora atêrnă dela soiul pământului și îndeosebi dela câtățimea apei de înlăturat și înclinarea terenului. Întocmirea drenagiului are să fie deci precedată de facerea unui plan, cuprinḑênd măcar înclinările după linii orizontale, apoi lungimea, cursul, direcțiunea și depărtarea drenurilor. Cursul drenurilor colective destinate a conduce apa adunată se înseamnă prin linii mai groase ce se trag cruciș preste liniile orizontale; ele se vor îngropa cu atât mai adênc și mai aproape unul de altul, cu cât pământul este mai trândos și mai bogat în umeḑală. Adêncimea obicinuită a diverselor drenuri variază dela $1\frac{1}{4}$—$1\frac{1}{2}$ m., întimpinând astfel stricăcuciunile ce ar puté cășuna gerul și uneltele de aplicat la cultura pământului.

Drenurile sugĕtoare se întind în linii cât mai paralele avênd o lungime de cel mult 300 m. și o înclinare de 25—30 cm. la fie-care 100 m.

Drenurile colective se compun din țevi firesce mai groase ca fiind destinate să conducă apa până aproape de meḑuină; ele pot avé o înclinare ceva mai mică.

Alăturea cu meḑuina se află drenul mărginaș care primesce și conduce apa ce se scurge din vecinătate.

Săpatul gropilor și așeḑarea drenurilor se îndeplinesc cu ajutoriul hârlețului, sapei și altor unelte obicinuite sau înadins destinate pentru drenagiu. Facerea planului, întocmirea șanțurilor, procurarea materialului trebuincios, cum sûnt țevile, petrișul, uneltele etc. reclamă muncă și cheltueli în suma relativ considerabilă de 50—200 fl. hectarul. Ḑicem relativ considerabilă, căci drenagiul este uneori singurul mijloc întru a face cu putință cultura unui pământ mlăștinos.

Apa scoasă din pământurile drenate este limpede și astfel poate fi întrebuințată la înființarea de fântâni comunale și adăpători pentru vite și chiar la punerea în mișcare a morilor, plutelor etc., mai cu samă dacă au convenit mai mulți proprietari să adune la un loc apa scursă din drenagiurile învecinate. O altă întrebuințare de cel mai mare folos este udând cu apa eșită din drenuri fênațele și pământurile din apropiere în vreme de secetă. Astfel apa scoasă dintr'un pământ, în care este vătĕmătoare, devine folositoare într'altul, în care este necesară, întimpinând urmările secetelor și înzestrând cu materii nutritoare locurile, preste cari a trecut prisosul apei din drenuri.

Aceste și alte avantagiuri sûnt destul de însemnate ca să îndemne pre economii nostri a nu lăsa nefolosită apa ce le dă natura cu atâta dărnicie prin numĕroasele rîuri, părae și isvoare, ei cari adese vĕd plantele dogorindu-se din causa uscăciunei, când ar puté aplica cu mare înlesnire apa ce curge pelângă ele. *D. Comșa.*

Bursa de Viena

din 13 August n. 1879.

Metalicele 5°/₀	66 70
Împrumutul naț. 5°/₀ (argint)	68 40
Împrumutul de stat din 1860	125 50
Acțiuni de bancă	827 —
Acțiuni de credit	268 20
Valuta nóuă imperială germână	57 20
London	116 80
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 29

Economic.

Sibiiu, 15 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.80—7.60; Grâu sĕcăreț, fl. 5.90—6.50; Sĕcară fl. 3.40—3.80; Orz fl. 3.10——.; Ovĕs fl. 2.10—2.50 Cucuruz fl. 4.80—5.20; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênță de cânepă fl. 9—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 5.50—6; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 50—.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de vițel 35—42 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 14 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.20—6.20; Grâu sĕcăreț fl. 4.80—5.20; Sĕcară fl. 3.30—3.60; Ovĕs fl. 2.—2.30; Cucuruz fl. 4.—4.80 Sĕmênță de cânepă cu fl. ——; Fasole fl. 4—4.50; mazĕre fl. —; Cartofi fl. 1.50—2; Fên fl. 1.—1.20—; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 48—54; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. 60—65; Sĕu de luminări fl ———; Spirt pro grad 8 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—— cr. carne de vițel 40- 44 cr.; carne de berbece —28 cr.—; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte tare cercetat; prețurile bucatelor, cari mai înainte se urcară peste mĕsură, au scăḑut în câtva.

(Recolta în toată Europa) a fost cu desĕvêrșire slabă.

Eată în adevĕr lămuririle ce le găsim în toată presa străină asupra stării recoltei în 1879.

„După datele casei Barthelemy Estienne, din Marsilia, — date privite în comerciul cerealelor ca avênd o mare însemnătate, — situațiunea recoltelor în străinătate este următoarea:

„Francia. — Recolta va fi mai rea decât acum un an. Vom avé cel puțin aceleași nevoi ca în 1878.

„Algeria. — Va fi nevoită să importeze, atât de slabă este recolta sa.

„Italia. — Recoltă rea.

„Spania. — Deficit însemnat.

„Elvetia, Belgia, Germania. — Recoltă din cele mai mediocre.

„Rusia, Turcia. — Recolte satisfăcĕtoare la început, mediocre acum, pe când acum un an aceste două țĕri trămiteau în apus două recolte, anul acesta abia vor trămite jumĕtate din ce au trămis în 1878, şi încă nu se scie.

„Ungaria. — Abia se va puté îndestula pe ea însaşi.

„America. — Nu va da nici mai mult nici mai puţin decât anul trecut. Va trebuí să esporteze cel mult 50 milioane hectolitre.

„Englitera. — Va importa 8 sau 10 milioane de hectolitre mai mult decât acum un an.

„In resumat, situaţiunea e de plâns pretutindeni.“ „Romanul.“

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 18 Sept. şi 18 Oct. imob. lui David Zacharias în Cic-Sepviz (trib. Cicsereda); în 9 Sept. şi 9 Oct. imob. lui Nicolau şi Teodor Lupea în Vaca (judec. cerc. Baia de Criş); în 20 Sept. şi 20 Oct. imob. lui Michail Herman şi soţi în Roşia (trib. Sibiiu); în 22 August şi 22 Sept. imob. lui George Rehner în Ludveg (judec. cerc. Teaca); în 11 Sept. şi 11 Oct. imob. lui Andreiu Lukats în Hălmagiu (judec. cerc. Sighişoara).

Nr. 319. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională rom. gr. or. dela Stupini, în ppresbiteratul I al Braşovului, se deschide concurs cu terminul până la finea lui August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu 200 fl. v. a.; 2. cuartir liber şi lemne de foc.

Dela concurenţi se cere, ca să poarte şi oficiul de cântăreţ, şi să aibă cel puţin 4 classe gimnasiale, ear cei mai cualificaţi vor fi preferaţi.

Suplicele instruite cu documentele recerute sûnt a se adresa oficiului ppresbiteral I al Braşovului.

Stupini în 29 Iulie 1879.

Comitetul parochial.

I. Macsimilian m./p.,
paroch şi preşedinte.

Nr. 200. 2—3

CONCURS.

Fiindcă postul de învĕţătoriu la scoala confesională din comuna română gr. or. dela Vlădeni în protopresbiteratul Branului a devenit vacant, se escrie pentru ocuparea acestui post concurs cu termin până la finea lunei lui August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual de 200 fi. v. a. cuartir liber şi lemne de foc.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ la preaonoratul domn protopresbiter Iosif Barac in Braşov până la terminul indicat.

Vlădeni, 19 Iulie, 1879.

În conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent:

Comitetul parochial.

Iacob Zorca m. p.,
preşedinte.

Nr. 153. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei parochiale gr. or. Fizeş-Barbura de classa a III-a protopresbiteratul Gioagiului I, se deschide concurs, cu termin până la 26 August a. c. s. v.

Emolumentele sûnt:

Dela 40 familii câte o mĕsură mică (a 16 cupe) cucuruz sfârmit, eară dela 67 familii lucrătoare la băile erariale câte 40 cr. v. a. şi stolele usuate, care toate la olaltă computate în bani dau un venit anual de 236 fi. 25 cr. v. a.

Concurenţii au a'şi trimite subscrisului, suplicile lor instruite conform „statutului organic“ şi „regulamentului provisoriu din 1873“ până la terminul sus arĕtat.

Hondol, 23 Iulie, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Basiliu Pipoş m. p.
protopresbiter.

Nr. 197 — 1879 ppresb. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant un post de învĕţătoriu la scoala noastră capitală gr. or. din opidul Sălişte se deschide prin aceasta concurs spre întregirea lui.

Emolumentele sûnt un salariu anual de 300 fi. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'şi substerne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu până cel mult în 19/30 August a. c. instruite conform statutului organic şi dispositiunilor sinodale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca inspectorat scolar distr.

M. Toma m. m.,
adm. prot.

PROVOCARE.

Studenţii stipendiaţi în anul scolar 1878/9 din fundaţiunea reposatei Anei Alecsandroviciu din Lugoj se provoacă prin aceasta, ca progresul ce 'l-au făcut în sciinţe în acest an scolar, să'l documenteze la preşedintele epitropiei dl Georgiu Pestean protopresbiter gr. or. în Lugoj trămiţêndui-se documentele în scrisoare francată, pentru a se puté decide despre stipendiu şi pe viitoriu. Şi recurse nouĕ se primesc dela recurenţii locuitori gr. or. români din Lugoj, sau înrudiţi cu fundătoarea tocmai şi dacă n'ar fi Lugojeni, asemenea în scrisoare francată. Aceste au să fie ajunse la dl preşedinte până în 17/29 August 1879. Recursele nouĕ trebue să fie instruate cu carte de botez, cu atestat medical despre starea sănĕtăţii recurentului, cu atestat comunal despre starea materială a lui şi cu atestat dela scoala până ací frecuentată.

Din şedinţa epitropiei ţinută în Lugoj în 11/23 Iulie 1879.

2—3 *Epitropia.*

Nr. 2173. 2—3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stipendii:

a) din fondul Mogaian:

Un stipendiu pentru studenţii la universităţi şi institute politechnice de 500 fl. v. a.

b) din fundaţiunea Francisc-Josefiană:

Un stipendiu pentru studenţii la vre-o universitate ori institut politechnic de 500 fl. v. a.

Un stipendiu pentru ascultători de drepturi în patrie 100 fl. v. a.

c) din fundaţiunea Cologiană:

Un stipendiu de 100 fl. v. a. pentru conferirea acestora se escrie concurs până la 31 August a. c. st. v.

Doritorii de-a obţiné unul din aceste stipendii sûnt provocaţi a'şi subşterne la consistoriul archidiecesan până la terminul amintit cererile sale, instruite cu atestat de botez şi adeverinţă, că sûnt Români gr. or.; cu testimoniu scolastic de pe semestrul espirat, şi în fine cu testimoniu despre starea materială a lor sau a părinţilor lor.

Se observă, că la conferirea stipendiului din fundaţiunea cologiană, conform actului fundaţional, se prefer *„ceteris paribus“* tinerii din opidul Abrud, apoi preste tot cei din munţii apuseni, ear în lipsa acestora şi alţi tineri români gr. or. din archidiecesă.

Sibiiu, 2 August, 1879.

Dela consistoriul archidiecesan gr. orient.

Nr. 198 1879. 2—3

CONCURS.

Pentru postul de învĕţătoriu primariu la scoala parochială gr. or. din comuna Poplaca, se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 28 August st. v. a. c. inclusive. Dotaţiunea înpreunată cu acest post, este:

1. In bani 250 fl. v. a., cari se plătesc din alodiu în 4 rate anuale;
2. Cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de încăldit;
3. Pe lângă aceste grădina de pomărit se lasă în folosinţa ambilor învĕţători aplicaţi la această scoală.

Cei ce voesc a ocupa această staţiune au să'şi astearnă suplicele concursuale instruite cu documente de cualificaţiune conform statutului org. şi dispositiunilor sinodale, în terminul sus dis, la subsemnatul oficiu, şi a se presenta în vre-o di de sĕrbătoare la biserică spre a'şi arăta decsteritatea în cântări Se însamnă, că alegêndul învĕţătoriu va avé să ţină şi scoala de repetiţiune.

Sibiiu în 1 August st. v. 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tract. Sibiiului I.

In conţelegere cu comitetul parochial.

M. Toma m. p.,
adm. prot.

Nr. 72.

CONCURS.

Deschidêndu-se un post de învĕţător la scoala normală (primară) din Braşov, să escrie concurs pentru ocuparea lui, cu terminul până în 20 August st. v. a. c.

Cu acest post este împreunat în anul prim de serviciu salariul anual de 300 fl., în următorii doi ani salariul anual de 400 fl. eară de ací înainte salariul de învĕţătoriu definitiv de 500 fl. la carele după serviciu de 10 ani se adaugă decenalie de 100 fl. şi la 20 ani de 200 fl. Învĕţătorii aplicaţi la acest institut au drept de pensiune, conform statutelor fondului de pensiune.

Dela concurenţi să cere:

1. Să fie Români de naţionalitatea, şi de religiunea gr. orientală;
2. Să producă testimoniu, că au absolvat cel puţin 6 classe gimnasiale cu succes bun, şi pedagogia. Cei cu 8 classe se vor preferí;
3. Să cunoască pe lângă limba maternă şi limba maghiară şi germană;
4. Să producă testimoniu despre purtarea lor politică şi morală;
5. Să producă testimoniu medical că sûnt sănĕtoşi.

Recursele instruite conform condiţiunilor de sus să le adreseze concurenţii eforiei scolare române gr. or. din Braşov.

Braşov 20 Iulie 1879.

Eforia scoalelor centrale române ort. reserit.

Nr. 96. 3—3

CONCURS.

Prin repausarea parochului nostru din Frata de Câmpie, devenind vacantă această parochie rom. gr. or. din ppresbiteratul Turda inferioară, să escrie concurs, cu terminul până la 29 August st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Casa parochială; folosirea cimiteriului în mărime de 2 jugere; 7½ jugere de pămênt arătoriu; dela 50 de familii câte o di de clacă; stola epitrafirului usuată.

Cei ce doresc de-a ocupa acest post, au a'şi trimite concursele lor instruite în sensul „stat. organic“ şi a dispositiilor sinodale din anul 1873, la subscrisul până la terminul numit, când va fi şi candidarea.

Agârbiciu, 30 Iulie, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 157. 2—3

EDICT.

Maria născută Nicolae Zacharie din Boiţa, comitatul Sibiiului, carea din luna lui Martie 1876 a părăsit cu necredinţă pe legiuitul seu bărbat Ioan Olariu, tot de acolo, fără ca să se scie ubicaţiunea ei, se citează prin aceasta, ca în termin de un an dela diua mai jos însemnată să se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial; căci la din contră si în absenţa ei se va decide procesul intentat asupră'i de către bărbatul ei.

Sibiiu, 1 Maiu, 1879.

Forul matrimonial gr. oriental al ppresbiteratului Sibiiului II.

Sz. 2014/1879 — szbiro. 1—3

Publicaţiune de esarêndare.

Pre basa conclusului representanţei comunale Sibiel din 3 August a. c. Nr. 349/1879, se va esarênda în 21 Septemvre a. c. st. n. la 10 oare a. m. în cancelaria comunală Sibiel dreptul cârcĭmăritului pentru periodul de trei ani dela 1 Ianuarie 1880 până la 31 Decemvre 1882 pre calea licitaţiunei publice.

Condiţiunile de licitaţiune se pot cetí înainte de diua stabilită mai sus în cancelaria pretorială precum şi în cancelaria comunală.

Doritorii anteprenori se încunosciinţează despre aceasta cu aceea observare, că înainte de începerea licitaţiunei publice şi oferte compuse conform prescriselor legale, vor avé loc şi fie-care anteprenor licitant va avé a depune un vadiu de 10%.

Sălişte în 10 August 1879.

[37] 3—3 *Pretorele cercului.*

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 36

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 92. Sibiiu, Joi, 9 August v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 8 August.

Ce cu gândul n'ai gândit se petrece în monarchia noastră. Andrássy și Tisza, „columnele monarchiei“ de odinioară și despre cari se ḑicea înainte cu câte-va sĕptĕmâni, că pactează cu reacțiunea ca să se susțină la putere, se vĕd siliți a'și părăsí posițiunile. Despre cel dintâiu nu se mai îndoiesce nimenea că „se duce“. Întrebarea se învêrte numai pe lângă aceea, că se duce de voie bună sau silit. Despre al doile scriu înseși ḑiarele maghiare cu mult mai fără crutare, punêndu'i în perspectivă alungarea chiar.

Pentru noi nu împoartă modalitatea cu care va părăsí Andrássy cârma politicei esterne a monarchiei și eventual cum va părăsí Tisza cârma politicei interne a Ungariei. Pentru noi ajunge fenomenul acesta neașteptat, deși dorit și prorocit de oposițiunea maghiară de mult, într'un timp, când vedem că dincolo de Laita se fac pregătiri de un proces nou politic și Cehii nu mai vor să resiste întrărei în „Reichsrath“.

Și în adevĕr, ceea ce s'a întêmplat cu ministeriul de dincolo nu este numai o primeneală ministerială. Întrebarea este: ce dimensiuni va lua procesul politic și estindeseva și asupra jumĕtății de dincoace a monarchiei?

Până una altă se neagă că dimensiunile vor merge mai departe și se asigură sus și tare, că sistema dualistică va remâné neatinsă și că este mai tare acum decât ori și când altă dată.

Sûntem aplecați a crede că așa este, sûntem aplecați a crede, pentrucă sûnt și unele probe, care ne duc la credința aceasta. Înainte de toate Cehii, după o resistență pasivă de vre-o 18 ani, se acomodează împregiurărilor, fără a mai face sgomot mare cu dreptul lor public și istoric. Ei se mulțămesc cu o mai îngustă comoditate ca cea a unui regat de sine stătătoriu și se mulțămesc, cel puțin după cele ce se vĕd de dinafara procesului politic, a ocupa un loc mai potrivit în concertul naționalităților cislaitane, de cum era acela pre care și'l alesese prin resistența pasivă. De altă parte înlocuirea contelui Andrássy se ḑice că are să se facă cu un nobil de naționalitate maghiară, din elementele oposițiunei din dreapta. Și este sciut, că deosebit în partea aceasta a elementelor maghiare nu se va găsí om, care să'și dea concursul la dĕrimarea dualismului. Mai curênd se vor găsí bărbați, cari vor fi gata a jertfí unele instituțiuni secundare unguresci causelor comune, instituțiuni cari împovărează populațiunea regatului unguresc cu poveri finanțiale fără de folos real, — decât de aceia, cari să fie gata a jertfí o sistemă, care asigură, dacă nu supremația, cel puțin, rolul prim, unei rase asupra celorlalte. Să nu scăpăm din vedere, că conservativii maghiari nu sûnt rĕi Maghiari. Fără de dênșii regatul Ungariei nu s'ar fi bucurat de posițiunea politică ce ocupă de doisprĕḑece ani încoace.

După factorii cari sûnt până acum în acțiune pe scena politică, primeneala politică, ce ni se pune în perspectivă, nu credem să treacă preste reforme interne — în cadrul sistemei așa precum este.

Cumcă presupunerile noastre nu corespund așteptărilor multora și chiar și așteptărilor din șirurile mai moderate, o scim bine, însĕ în politică trebuie să calculăm cu factorii cari sûnt, ca și în matematică cu mărimile date. Când s'ar schimba situațiunea întrevenind și alți factori, atunci lucrurile ar căpăta cu totul altă față. Și posibilitatea e mare și în direcțiunea aceasta, dar deocamdată remânem pe lângă ceea ce ne este mai deaproape și, după împregiurări, mai probabil.

Deci, avênd de gând să ne mișcăm și noi din amorțala politică, în care stagnăm de ḑece ani mai bine, trebuie să ne țintim privirile asupra situațiunei precum este și să socotim, cari să fie folosurile de espIoatat din situațiune și care să fie modalitatea de care să ne servim spre a ajunge la scopul către care sûntem datori a ne nisuí în interesul esistenței noastre naționale.

Să așteptăm numai situațiuni, cari să ne verse cu profusiune toate dorințele noastre realisate în poală, ar fi, cel puțin, nepolitic. Situațiuni de-aceste, fără de oameni, care să scie trage foloase din ele nici că esistă. Fie-care popor, care a câștigat ceva pe lumea aceasta, a câștigat prin lupte și încă împreunate cu multă resignațiune și multe jertfe.

Nu va mai trece mult și procesul pus în mișcare se va mai lămurí. Lămurirea însĕ ne va arăta numai locul care ni se va deschide pentru de a întra în acțiune. Deci pentru casul acesta noi trebuie să fim în clar cu acțiunea noastră.

Fiind dintre acei, cari au fost dela început pentru idea de-a nu lăsa nici când causa națională pe mâna sorții, noi și acum acțiunea din partea românească nu o am face dependentă dela câtul schimbărilor politice sau ministeriale, ci, după ce odată causa noastră națională a fost dată pe mâna sorții, dela momentul, care se va oferí mai în grabă spre a puté lucra în interesul și folosul causei noastre naționale.

Ḑiare din Viena, cari se par inspirate din cercurile ministeriale, ne fac să credem, că momentul este foarte aproape. Ministeriul Taaffe este înfățișat ca un resultat al unei politici de conciliațiune și ca cea dintâiu stațiune către era consolidărei păcei și concordiei între popoarele monarchiei.

Politica de conciliațiune nu va mai remâné un privilegiu numai pentru Cislaitania, ci va trebuí să treacă și la noi în Ungaria. Elemente aplecate spre conciliațiune și concordie sûnt destule și ací. Demisiunea lui Tisza, care este prorocită mai pe fiecare ḑi, va fi signalul care are să deschidă porțile iubitorilor de pace și de adevĕrată egalitate și în Ungaria spre a se înțelege frățesce asupra inaugurărei unei ere noue, care se reverse mulțămire.

Așa dară: *Caveant consules*!

Revista politică.

Sibiiu, în 8 August.

Retragerea contelui Andrássy este încă la ordinea ḑilei. Hulă din partea oposițiunei, laudă din partea condeielor adicte contelui până și în presa străină: — cam între aceste variază, cu mai multă sau cu mai puțină diferență — literatura de ḑi asupra cestiunei retragerei.

Într'aceea partida deakiană 'și dă toată silința de a învia din mormêntul partidei „liberale“, ca îndată ce se va scí cine are să înlocuiască pe Andrássy să se arangeze pentru luptă într'o eventuală crisă ministerială internă, va să ḑică, ungurească. Presa oposițională maghiară, și cu deosebire a „independenților,“ nu se îndoiesce de timpul apropiat al crisei: „după Andrássy trebuie să cadă și Tisza“, este parola ei.

În același timp, când în lăuntrul monarchiei cercurile politice sûnt din ḑi în ḑi mai neliniscite, se ivesc în afară simptome, cari par a fi presemnele unor nouĕ și mari eveneminte europene. După o scurtă luptă de condeiu, între ḑiarele rusesci și germâne, vine scirea despre o întâlnire a principelui Bismarck cu Cairoli, ministrul-president italian. Pretecstul ar fi cestiunea egipteană, în care Germania cu Italia, și dimpreună cu dênsele Austro-Ungaria, au să meargă mână în mână.

Visita Archiducelui Albrecht la Sinaia încă este adusă în legătură cu politica cea mare europeană, ceea-ce îndreptățesce la presupunerea, că întâlnirile diplomaților pot să aibă un obiect de discutat mai în apropiare, decât Egiptul din depărtare. „N. fr. Pr.“ scrie un articol de fond despre visita archiducelui la Sinaia, tocma avênd în vedere neînțelegerile mai recente în-

---

FOIȚA.

Esposițiunea dela Paris.

(Urmare).

VIII.

Prin Germania vestică și sudică.

Împregiurimea Strassburgului. — Mare Ducatul Baden: Pădurea Neagră, Baden-Baden, În Valea Murg, Carlsruhe, Würtenberga, Stuttgart, Țara Șvabilor, Esslingen, Hohenstaufen, pe culmea Alpilor Șvabiei, Ulm, — Bavaria: de-alungul Dunărei, Augsburg, Țara Turfei, München.

După mai multe stațiuni ne aflăm într'un abis strimt, la poalele Alpilor ce poartă ruinele castelurilor „Scharfeck și Helfenstein.“

Împregiurimea stațiunei „Geislingen“ este cea mai pitorească din toată calea noastră. Ací părăsim valea Fils și trenul se suie pe munții stâncoși și păduroși până la plateanul de pe culmea Alpilor Șvabiei. Ascensiunea este așa de considerabilă, cât trebue schimbați caii, pardon trebue să se acațe trenul de o locomotivă de cele mai puternice. Ací este granița țerilor dunărene și neckariane, sau între apele marei negre și celei nordice. Pe culmile acestor munți trenul petrece numai puțin timp și apoi coboară încetișor în valea Dunărei, lăsând în dreapta și în stânga mai multe forturi, între altele citadela „Wilhelmsburg“ unde generalul austriac Mack cu 30,000 ostași depuse armele și se predase prins, după ce fu bătut de Francezi la Elchingen.

Aceste sûnt fortificațiunile orașului „Ulm,“ ce zace pe malul stâng al Dunărei, are 25,000 loc., și posede un dom ce este doară cea mai mare biserică gotică în Germania. Ulm este în calea noastră cel mai din urmă oraș Würtemberges, și ací e locul să amintim, că Würtemberga are doară cele mai romantice regiuni din toată Germania, dar puține's productive și nicăiri n'am vĕḑut urme de bună stare, de industrie *en gros*, de vile, de fabrici etc., după cum întimpinarăm în Francia mai la tot pasul.

Dacă trecem Dunărea sûntem în „Neu-Ulm“ și ne aflăm în Bavaria. Pe malul drept al Dunărei vedem pe un deal orașul și abatia „Elchingen,“ de unde Austriacii sub generalul Laudon fură alungați de Francezii comandați de Nay și fură siliți a se retrage la Ulm (1805).

(Va urma).

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(7 Urmare.)

Note

a povestea publicată de Dr. A. M Marienescu.

La partea III-a a povestei

În tecst e că împĕratul a ascuns pe P. sub troaca de subt pat.

a) La d-na Mileticiu e: că'l ascunse sub podeala dela patul împĕratului.

b) La Novac se face o groapă sub pat.

c) La Cojan nu se ascunde pentru că e la Sânta Vinere.

Na partea a IV-a a povestei.

În tecst e, când doarme împĕratul împĕrăteasa se preface că se spare din somn și'l lovesce cu cotul. La d-na V. Mileticiu și Novac e, că împĕrăteasa smulge câte o pană de pre împĕratul păseresc și acesta atunci se trezesce.

Leacurile sau ajutoarele sûnt aceste:

1. Pentru împĕratul Alb în tecst e că sub cuină se află o broască țestoasă etc.

a) Pentru fata dela Rugaciu leacul e: Sub pragul ușei este un boboloș de ou, să'l scoată, să'l usce, să'l piseze, să pună fata la soare, și cu praful acela să presere partea putredă, și de acum să nu o mai țină subt niagă.

b) Pentru împĕratul beteag la I. Novac, leacul e: să se mute din pat, căci sub pat e îngropat un vițel, să'l scoată și să'l ardă, și cenușa să 'i-o arunce pe câmp. La d-na Mileticiu eară e vițel subt pat și numai să'l scoată.

c) La St. Ivașco și Cojan, pentru fetele cari nu se pot mărita leacul e: că să'și mute ușa dela rĕsărit spre apus și gunoiul, când mătură casa, să nu'l mai arunce în fața soarelui. (Idea aceasta se află și în datine, că fetele nu cutează să arunce gunoiul ori și unde, ci'l duc după casă sau subt gard, în partea aceea, unde e umbră. Dar motivul, ací 'l-am aflat).

tre Ruşi şi Germani. „N. fr. Pr.“ scrie între altele:

„Antitesa în Rusia şi Austria, creată prin cestia orientală, prin ultimul rĕsboiu ruso-turc, cu toată politica de ajutorare şi de concesiuni a lui Andrássy, a început a se arĕta tuturor, şi totdeodată se formează o încordare între Germania şi Rusia, care cu greu se va puté potolí prin actualele ridicări de fortăreţe nouĕ în Polonia rusască, în apropiere de hotarele Germaniei.

„În vederea acestei situaţiuni, scirea despre visita Archiducelui Albrecht, făcută principelui Carol al României la palatul dela Sinaia, nu este fără împortanţă. Această visită nu era absolut cerută de eticheta internaţională; şi aceasta cu atât mai puţin, cu cât după scirea noastră, nici un membru al familiei noastre imperiale nu a fost până aḑi oaspele principelui Carol. În escursiunea archiducelui Albrecht la reşedinţa de vară a principelui român, este o distincţie estraordinară pentru acesta din urmă, şi se poate presupune, că nu i s'a făcut fără nici o intenţiune.

„Mai nainte âncă de isbucnirea resboiului din urmă, România a făcut sforţări pentru a scăpa de ataşamentul cu Rusia, şi cu toate că trebuia să privească âncă pe Sultanul de suzeran al seu, totuşi jugul moral ce 'i-a împus Rusia o apasă tot aşa de greu, ca şi cătuşile cari o lega de Turcia. România cerù atunci formal protecţia marilor puteri, care însĕ 'i-au refusat-o cu neprevedere neînţeleasă, silind-o de-a încheia vestita convenţie cu Rusia.

„Tratamentul ce a întrebuinţat Rusia faţă cu aliatul ei mai slab, îngratitudinea cu care a resplătit pe ajutoriul din timpul de nevoie, au stêrpit din inima Românilor ori-ce iubire pentru Ruşi. Astăḑi România are cea mai bună dispoziţie de-a devení amicul, şi aliatul ori-cărei puteri, care se va opune Rusiei. Se scie prea bine în Bucuresci, că România singură este prea slabă, pentru a face vre-o resistenţă serioasă politicei rusesci; însĕ resultatele militare dinaintea Plevnei au dat poporului român atâta consciinţă de demnitatea sa, încât nu se mai teme de Rusia, şi, dacă ar puté să se încreadă în vre-un amic ar cuteza să'şi apere şi independenţa sa naţională chiar contra Ţarului.

„Amicul natural al României nu ar fi acum de cât Austria. Pe cât de mult s'a necunoscut mai nainte în România acest adevĕr, plăcênd unei părţi a presei române de-a întreprinde nisce tirade ridicule contra monarchiei noastre, pe atât de mult de câţi-va ani capetele cele mai luminate române au recunoscut, că pentru patria lor ar fi cel mai bun mijloc, calea cea mai sigură de-a scăpa pentru viitor de grije dacă s'ar stabilí o înţelegere intimă cu Austria.“

„Aceasta este ce am voit să spunem cu ocasiunea visitei ce a făcut acum archiducele Albrecht la palatul de la Sinaia. S'a susţinut adese ori că archiducele este un mijlocitor zelos al alianţei cu Rusia. Cu atât mai caracteristică ni se pare visita sa de alaltăeri. În escursiunea archiducelui este espresă antitesa care domnesce între relaţiile ce au fost mai nainte între Austria şi Rusia şi între cele ce sûnt aḑi.“

Ḑiarul oficios „Politische Correspondenz“ din Viena, primesce o scire din Cetinge despre o rescoală proiectată a Mahometanilor în provincia anecsată Muntenegrului. Pentru a o pune în scenă, agitatorii au pretecstat, că noul recensĕmênt ce a făcut guvernul pentru a constata numĕrul locuitorilor nu are alt scop de cât a sporí contribuţiile. Mahometanii din Podgoriţa auḑind aceasta s'au opus mĕsurilor de recensemênt împedecând lucrarea autorităţilor.

La Nicsici Turcii au luat o atitudine amenințătoare, ear la Golubovaț a fost rănit un funcţionar. Tot deodată guvernul a aflat că s'au împărţit arme între Mahometani, pentru ca insurecţiunea să isbucnească într'o ḑi în patru localităţi. Faţă cu acest pericol, guvernul s'a grăbit a întărí pe nesimţite garnizoanele districtelor anecsate, şi când s'a simţit destul de tare, se hotărî a pune mâna pe cei mai periculoşi capi ai complotului.

Astfel, într'o noapte s'au arestat in Podgoriţa 9 indiviḑi între cari şi un derviş; în Golubovaţ patru, ear în Nicsici nimeni, din causă că conspirătorii, aflând despre urmărirea lor, s'au şi făcut nevĕḑuţi.

După ordinul principelui Nichita, arestaţii au fost conduşi sub o escortă numeroasă în penitenciarul central dela Cetinge, şi fiind-că aceste mĕsuri au fost de-ajuns pentru a potolí şi intimida cu desevêrşire massele poporului, principele a hotărît de-a acorda amnestiţia tuturor acestor arestaţi puindu'i imediat în libertate.

Pentru acest scop ei au fost aduşi în curtea palatului, unde principele, venind însoţit de ministrii şi adiutanţii lui, a adresat graţiaţilor aceste cuvinte:

„Ori-ce opunere contra ordinelor guvernului meu va atrage pedeapsa cea mai severă. Numai de astă dată voi face o escepţie, fiind-că a-ţi fost victima unor şoapte rĕu voitoare. Eu nu fac nici o deosebire între supuşii mei, iubesc tot atât de sincer pe Muntenegrinii cei noi ca şi pe cei vechi, toţi trebue se aibă acele drepturi; însĕ mai înainte de toate pretind îndeplinirea datoriilor. În statul meu nu esistă nici o raia, dar nici vre-un privilegiu. Recensemêntul poporului trebue să se facă în înteresul general, şi are să se facă Opunerea voastră este supusă unei pedepse foarte aspre, dar eu vĕ iert; duceţi-vĕ acasă, lăsaţi pe funţionarii mei să procedeze în pace şi păziţi-vĕ de-a nu mai apuca o cale, care v'ar puté conduce la peire.

Arestaţii, surprinşi de această amnestie, sărutară poalele hainei prinţului, făgăduind că de acum înainte vor fi totdeauna supuşi şi părăsiră curtea palatului pentru a se duce acasă.“

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Cristurul secuiesc, 5 August. (Dela cursul supletor pentru limba maghiară). Cred că va fi curios p. t. public şi cu deosebire fraţii învĕţători, — pe cari 'i interesează mai mult — a sci ceva despre soartea învĕţătorilor, ce au participat în această vară la cursul supletor, pentru limba maghiară, din Cristurul s.; deci vĕḑênd, că dela asest curs nu aeşit nimenea cu nimic în publicitate, după cât mĕ vor ajuta debilele poteri, voiu face o reprivire generală asupra acestui curs, fiind tocmai la încheierea lui, ca să poată cineva face o comparare între acesta şi celelalte de această categorie.

În 1-ma Iulie a. c. st. n. către sară, stradele Cristurului erau pline de învĕţători adunaţi din mai multe părţi ale Transilvaniei. În aceeaşi ḑi ne întêmpină un cas neplăcut; pretindeam ca, conform ordinaţiunilor şi dispoziţiunilor făcute şi publicate prin ḑiare, să căpĕtăm cuartire gratuite, dar în privinţa aceasta nu se îngrigise nimenea, ne conducea îngrigitoriul preparandiei în dormitoriul preparanḑilor, odăi corespunḑĕtoare, numai fără haine de pat, fără scaune şi mese, încât pe mulţi ne-au făcut să renunciăm de acest beneficiu ce ni se oferia şi să ne căutăm cuartire pe la particulari; o parte cari au rĕmas în dormitor au fost necesitaţi, a'şi cumpĕra haine de pat de pe la oameni privaţi.

În 2 Iulie cătră 7 oare a. m. se adunară toţi învĕţătorii în o sală a Gimnasiului din loc, unde se deschise acest curs prin o cuvêntare în limba germână din partea d-lui inspector de scoale Sándor Mozes.

În 3 Iulie adunându-ne toţi, tot în aceeaşi sală, după 7 oare a. m., după ce a premers o cuvêntare din partea directorului preparandial Kozma Ferencz în limba maghiară, prin carea ne făcù de nou cunoscut scopul acestui curs, ne pune pe 2 mese câte o coală de hârtie şi roagă pe d-nii învĕţători a se înscrie, cei ce cunosc în parte limba maghiară pe o coală şi cei-ce nu o cunosc pe ceealaltă coală, spunênd totdeodată că au a se forma 2 classe; în classa primă se va lua materialul, propunênd mai încet şi chiar dela *a*), ear în cl. II se va lua tot acel material numai în estensiune mai mare şi mai iute.

Ací am se observ că mulţi fraţi învĕţători, lacomi după limba maghiră, s'au înscris între cei de cl. II-a basându-se că pot vorbí în limba poporală câte ceva dar de gramatică nici vorbă, acestia cred că puţin spor au făcut în acest an.

Din aceste 2 classe s'au format 5 despărţăminte, 2 paralele de cl. II şi 3 paralele de cl. I şi în fie-care despărţămênt câte 40—50 învĕţători.

Profesorii au fost 10, toţi Maghiari, cari mai toţi cunosc şi limba germână, cu carea se ajutau în multe casuri la propunere. Limba română numai unul o cunoscea — după cum ne spunea, din copilărie — numai de jumĕtate, şi de tot poporal, pe care îl şi preferiau învĕţătorii mai mult.

Pentru fie-care despărţĕmênt se aleseră câte 2 profesori, din cari unul propunea Grametica ear celalalt esercIţii libere din viaţa practică.

Timpul propunerei fu bine împărţit dela 7—10 a. m. şi dela 4—6 d. m. O mare greutate întêmpina atât profesorii cât şí învĕţătorii în privinţa propunerei, neînţelegênd învĕţătorii limba maghiară, şi profesorii nepotênd propune în limba rom. Se mai folosiau atât protesorii cât şi învĕţătorii de limba germână, dar nici pe aceasta nu o pricepeau toţi bine s'au chiar de loc, şi aşa erau necesitaţi a perde timpul cel scump numai cu esemple fie ungurescе, fie nemţesce până da un sens oare-care unei espresiuni. Acum îşi poate face cineva idee despre resultalul acestui curs, care ar fi fost cu totul altul, dacă materialul s'ar fi predat de nisce d-ni profesori, cari sciu românesce. Cred că multe espresiuni le vor fi însuşit fals învĕţătorii, neputênd respectivii dd. profesori ale traduce după cum cere firea limbei române.

De multe ori auḑiai pe profesor ḑicênd „veţi afla a casă ce însemnează aceasta.“

Şi nici nu s'a putut pretinde mai mult pentru ce să ne însuşim o ḑicere sau alta încorect? Silinţă'şi dedeau, bunăvoinţă aveau, dar putere nu.

În decursul acestui curs afară de visitele periodice ale inspectorului de scoale în timpul prelegerilor, ne-a mai visitat în 9/21 Iulie Ilustritatea Sa dl consiliar ministerial Pál Gönczy, asistând câte o oară la prelegeri în fiecare despĕrţămênt.

În privinţa persoanelor d-lor profesori am fost mulţămiţi, au tractat cât de uman cu noi, nu s'a simţit nimenea ofensat, se vede că în privinţa aceasta am fost mai fericiţi ca confraţii dela Arad, cari după cum se scrie pentru prima dată au fost salutaţi cu espresiuni murdare. Cu solvirea diurnelor earăşi am fost pe deplin mulţămiţi, ele ni s'au solvit regulat.

În 18 August s'a încheiat cursul prin o cuvêntare ţinută în limba maghiară din partea directorului preparandial Kozma Ferencz în presenţa a 80—100 învĕţători şi căpĕtând fiecare învĕţătoriu câte un testimoniu de frecuentare pe la oara 10 a. m. se depărtează fie-care învĕţătoriu din Cristur cătră domiciliile lor.

Ilariu Reit m. p.
înv. în com. brăn. Şimon.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 33.

Şedinţa din 2 Iulie 1879.

Membrii presenţi: d-nii Alesandri Vasile, Aurelian Petre S., Bacaloglu Emanoil, Bariţ George, Brânză Dr. Dimitrie, Caragiani Ioan, Creţulescu Niculae, Felics Dr. Iacob, Fĕt dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Tit L., Maniu Vasile, Odobescu Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a.m

Se citesce procesul-verbal al şedinţei precedente şi se adoptă cu singura observaţiune suscitată de P. Aurelian şi admisă de adunare ca în procesele-verbale să nu se mai menţioneze numĕrul voturilor pro şi contra cari s'au manifestat, în cas de alegere de membri ai academiei, ci să se constate numai, că alegerea s'a făcut în condiţiunile cerute de statute.

---

2. Pentru împĕratul Verde în tecst e, că vacile se nu treacă la liveḑile vecinilor.

a) Pentru ocnele la Rugaciu, spune că cheea de-a deschide ocnele e sub podeala de sub patul împĕratului, se o scoată şi se le deschidă.

b) Pentru isvorul secat la Novac spune că sub isvor este o broască cât un bou şi ea bea apa, dar se o scoată de acolo.

c) Pentru împĕrăteasa grea carea nu poate se nască, spune că o fată curată să mulgă lapte de cerboaice în revĕrsatul ḑiorilor, să o scalde, şi pe urmă să călĕrească pe un cal ântâiu la mamăsa fĕtat, de trei ori în giurul cetăţii.

3. Pentru împĕratul Roşu în tecst e mĕrul, în care e bătut un cuiu.

a) La Novac e pĕr, şi spune să se scoată de subt el vasul cu galbeni de 12 acoave.

b) La Cojan e pĕr, şi spune să se scoată comorile de sub pĕr.

4. In tecst e fata cântăreaţă, care şe va face eară fată dacă va mai înneca şi pe al sutălea voinic.

a) La d-na Mileticiu, acela va remâné paza apei carele va trece mai ântâiu. La Novac acela va remêné straje, ce eară e pază.

b) In ilustraţiunea de-a doua formă, adecă cu codru, şi pădure, rĕspunsul e identic, că acela va fi Paza codrilor, sau straje ca şi Tata pădurii, carele va trece mai ântâiu pe-acolo.

c) In esemplarele acele, unde nu sûnt fiinţe la apă, ci numai apa vorbesce, rĕspunsul e, că până atunci nu vor avé pesce, până nu vor înneca un om.

In toate casurile trecerea e cu periclu pentru Petru, condiţiunile trecerii, şi rĕspunsurile sûnt tot de o natură.

5. La St. Ivaşco şí Pavel Giuca, Petru duce o curcubetă cu sine, în casă vorbesce şi în persoană cu Soran, împĕratul soarelui, acesta'l înghite pentru a'l scupia mai frumos de cum a fost, şi P. cere sudoare de soare dela el, Soran atunci cu mânile îşi sterge sudoarea de pe faţă şi trup, şi o stoarce în curcubetă.

(Va urma).

D. preşedinte comunică adunărei o adresă a d-lui I. I. Heliade Rădulescu prin care cere, ca academia să îi înlesnească fonduri pentru tipărirea unor opere fostume ale părintelui seu precum: Istoria critică universală în 4 volume, şi retipărirea tragediilor revědute Prometeu, Mahomet şi Norma; apoi încă Cursul de poesie generală vol. I, poemele Fingal şi Anatolida, tragedia Brut Suvenirile şi impresiunile unui proscris, 6 volume Curierul de ambe secsele din care ultimul cu materii inedite, traducţiunile lui Don Quichote altele din Lord Byron ect.

D. Aurelian, carele a adus această adresă, recomândă cererea către academie. Ea să trămite în cercetarea sciinţelor literare şi istorice.

Preşedintele arată că tot de-o dată, dar prin altă adreasă, d. I. I. Heliade Rădulescu a donat pentru biblioteca academiei un esemplar din Biblia sacră şi din Biblicele, precum şi 24 esemplare din tragedia Brut a părintelui seu spre a se împărţí la d. membrii. Aceasta se primesce cu mulţămire.

D. Odobescu şi Maniu fac o propunere cu cuprinsul următor:

„Comisiunea de 7 membrii aleasă pentru esaminarea cărţilor de recompensat cu premiul Năsturel Herĕscu, seria *b*, în sesiunea generală din 1880, şi compusă din d-nii I. Ghica N. Creţulescu si Anton Fĕtu de la secţiunea sciinţifică; D. Sturdza, G. Bariţ şi N. Ionessu de la secţiunea istorică şi N. Chintescu de la secţiunea literară, să se completeze cu alţi 2 membrii, avêndu-se în vedere ca cele 3 secţiuni ale academiei să fie egale representate în sênul comisiuni.

„Această comisiune de noi membrii va avé să propună nu numai o carte pentru premiul Năsturel, ci încă una cu conţinutul scientific, pentru premiul Lazar, şi o a treia, cu conţinutul literar, pentru premiul Heliade Rădulescu.

„Câteşi trele aceste premii se vor acorda în sesiunea generală a anului 1880, rĕmânênd pentru sesiunea generală a anului 1881, decernerea marelui premiu Năsturel de 12,000 lei.

„Aceste trei concursuri fiind stabilite pe calităţile ce esistă relativ între publicaţiunile anilor la cari ele se refer, academia nu se poate dispensa pe viitor de ale decerne pe tot anul.

Această propunere luându-se în discuţiune d. Alecsandrii susţine, că marele premiu Năsturel nu trebue amânat pe alt an de cât acela pentru care a fost anunciat, adecă 1880, şi nu vede nici un înconvenient ca premiile să fie mai numĕroase în acelaşi an.

D. Laurian arată că amânarea premiilor Năsturel este o consecenţă firească a schimbărei epocei anuale la care se ţine sesiunea generală. De oare ce prin sesiunea estraordinară în care ne aflăm am anticipat asupra epocei însemnate ĕstimp pentru concursuri, noi nu le putem judeca în anul 1879, ci ele remân pe primăvara anului 1880. Asemenea şi cele anunciate pentru toamna 1880 se vor amâna pentru primăvara 1881.

D. Stefănescu cere ca să se admită în dată prima parte a propunerei, alegêndu-se încă 2 membrii din secţiunea literară; eară însĕ comisiunea astfel complectată va chipzuí asupra celor alte puncturi ale propunerei.

Această idee se admite şi procedênd la votare, prin bilete, se aleg cu maioritate, d-nii G. Chiţu şi Al. Roman spre a face parte din comisiunea pentru esaminarea cărţilor de premiat în 1880, cu premiile Lazar, Heliade Rădulescu şi Năsturel.

D. Chintescu cu Sion propune a se complecta şi comisiunea pentru cercetarea traducerilor din autorii eleni cu alţi 2 membrii precum s'a făcut şi la comisiunea pentru traducerile din latinesce. Se adoptă şi se aleg d-nii I. Ghica şi A. Odobescu ca membrii ai comisiunei pentru cercetarea traducerilor din autorii eleni.

D. Hodoş presentă din partea autorului a doua făscioară din opul întitulat: O lacrimă ferbinte, a d-lui Iosef, se primesce cu mulţămire.

D. Dr Felics cerênd cuvêntul mulţămesce academiei pentru destinsa onoare ce i s'a făcut alegêndu'l membru al academiei şi promite că dacă lucrările sale au fost apreciate de academie cu prea mare îndulgenţă d-sa se va silí de acum înainte a merita demnitatea la care 'l-a chemat această adunare învĕţată.

D. Dr. Brânză pronucie următoarele cuvinte: „Adânc mişcat de însemnata onoare ce aţi bine voit a 'mi face chemându-mĕ în sinul acestui ilustru Corp, vĕ esprim, împreună cu profunda mea recunoscinţă şi viile mele mulţămiri, tot o dată cer voe colegilor mei din secţiunea scientifică ca în shimbul dovedei de stimă ce 'mi-a arĕtat luând iniţiativa a mĕ propune aprobărei d-voastre, să le dedic opul meu întitulat Prodromul Floarei române ce se află sub presă şi din care vĕ ofer ceea ce a apărut“.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Denumiri), Maj. Sa ces. şi reg. apostolică a denumit din elevii academiei militare din Wiener Neustadt mai mulţi oficieri locotenenţi, cu rangul dela 1 Septemvre 1879, dintre cari pe cât cunoascem dl Alecsandru Stanisslav este Român. Acesta este comandat în regimentul de infanterie Nr. 50 (Baden).

Mai departe sûnt din elevii români ai scoalei de cadeţi denumiţi cadeţi: la infenterie, Ioan Urs la reg. Nr. 50; Masimilian Bussu la reg. Nr. 33; Nicolae Hidu la reg. Nr. 31; Ioan Boeriu, la reg. Nr. 68; Dimitriu Popoviciu la reg. Nr. 64; Petru Bădescu la reg. Nr. 61; Eugeniu Roşca la reg. Nr. 31; Dionisiu Florian la reg. Nr. 50; Sabin Hodoş la reg. Nr. 50; la artilerie Niculae Lugoşan la reg. de artilerie Nr. 8; Michail Stoica de Haţeg la reg. de artilerie Nr. 13.

* (Planul manevrelor mari din anul acesta, ce se vor termina la Mureş-Oşorheiu). După o ordinaţiune a comandei militare c. r. manevrele mari din anul acesta, cari se vor începe în 27 August şi se vor termina cu 1 Septembre n., se vor esecuta în modul următoriu: După presupunerea generală corpul de sud stă cu grosul presupus la Sibiiu şi dispune ca locot. mareşal de Gyurits, care a ajuns în 27 August cu a XVI divisiune de trupe de infanterie la Têrnava-mare la Sighişoara — să înainteze spre M.-Oşorheiu. Corpul de nord, care are să aştepte o parte de trupe din ţinutul Bistriţei, însărcinează pe locot. mareşal Lauber de-a se opune, eşind din M.-Oşorheiu, de ocamdată avansărei trupelor inimice cu a XXXV divisiune de trupe de infanterie şi după sosirea sucursului să treacă în ofensivă. Divisiunea a XXXV a ajuns în 27 August la Bălăuşer, la Têrnava mică. — Fiind-că scopul manevrelor este instrucţiunea, de unde urmează că este de lipsă a se da trupelor o icoană cât se poate de fidelă despre casurile serioase, caută ca întroducerile la marşuri în rada manevrelor, precum şi concentrările posterioare şi bivuacurile să se esecute pe cât se poate tocma ca în rĕsboiu. — Diua de 27 August trece preste tot de cea dintâiu di de luptă. Începênd dela diua aceasta comunicaţiunea oficială şi privată între amêndoue corpurile este mărginită ca în timp de rĕsboiu. — Conducerea superioară a manevrelor o poartă Escel. Sa comandantul militar Locot. mareşal de Bauer. — Colon. Teodor de Galgoczy dimpreună cu statul major al regimentului pleacă în 26 August la divisiunea a XXXV (la Bălăuşer).

* (Reuniunea pentru cunoscinţa ţĕrei) şi cea a lui Gustav Adolf întrunite la adunările lor generale în Sibiiu, 'şi-au început eri şedinţele.

* (Armele şi tricolorul Bulgariei). Armele sûnt un leu de aur încoronat pe un câmp roşu închis. Tricolorul naţional este alb, verde şi roşu aşedate orizontal.

* (Cinci mii de stilete.) În dilele aceste poliţia din Berlin a fost foarte aproape a da preste urma unei revolte uriaşe, unei conspiraţiuni sociale teribile . . . . . din norocire însĕ a fost numai aproape de această mare descoperire.

Sûnt vre-o dece dile de când a sosit, la oficiul telegrafic din Berlin, o telegramă către o persoană oare care, cu această conţinere:

„Nu pot să trimit adi cele 5000 de stilete, din causa unei greutăţi ce am întimpinat, le voi trimite tocmai mâne.“

Atât a trebuit funcţionarului telegrafic. El pe de-o parte opresce telegrama, ear pe de-alta raportează imediat directorului general al postelor şi telegrafelor, care, la rêndul seu aleargă într'un suflet la prefectul poliţiei denunţându'i conspiraţia urdită.

„Cinci mii de stilete introduse într'o singură di în Berlin!“ esclamă prefectul poliţiei, „şi tocmai acum când oraşul se află în stare de asediu oprit fiind ori ce import de arme!“

Zelosul prefect sună clopotul, chiamă prin telegramă pe toţi comisarii şi subcomisarii de poliţie, vestesce pe comandantul de piaţă, pe ministrul de interne şi de rĕsboiu, pe toţi căpitanii din barieră; pornesce îndată 80 de patrule în toate direcţiile oraşului pentru a puté înnăbuşí mai sigur aceea gigantică revoltă, şi pentru a puté pune mâna pe acele 5,000 de stilete, ascuţite pe amêndouĕ părţile, şi poate şi otrăvite.

După o trudă şi alergătură de vre-o opt oare, după ce s'a schimbat sutimi de telegrame, cutreerând toate stradele oraşului nemâncaţi şi nebeuţi, agenţii poliţienesci în fine au dat de urma grozavei conspiraţiuni, şi eată cum:

Un friser mai însemnat din Berlin comandase la o fabrică de mărfuri de cauciuc din Hamburg, 5000 bucăţi de ace de cauciuc în formă de stilet, cum se poartă şi pe la noi de către dame, şi care toate erau destinate pentru capetele frumoase ale blondinelor germâne, fără distincţiune de nuanţe politice.

Nu se scie încă dară guvernul va da permisiune să se introducă o cantitate aşa de mare de stilete, fie chiar de cauciuc.

Eată cât de primejdioase au ajuns damele prin toaleta lor. Şi să ne ferească D-deu de o nouă invenţiune de imitaţiuni de tunuri destinate pentru toaleta d-lor, fiind-că, în asemenea cas, s'ar puté întêmpla să se alarmeze într'o di întreagă Europa.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Seraievo, 20 August n. Scirea din diare despre agitaţiuni în Seraievo şi despre întrevenirea militară este cu desĕvêrşire fără temeiu. Liniscea nu este conturbată de loc. Tot aşa este de falsă scirea, că au perit 8 soldaţi cu ocasiunea incendiului dela Seraievo; în faptă s'au vătămat 8 uşor şi 1 greu.

Petersburg, 20 August n. „Agence Russe“ anunţă visita cea mai de aproape a marelui principe clironom la regele Svediei, ca un semn de reciprocitate de bune relaţiuni dintre amêndouĕ regimele şi ţĕrile.

Bursa de Viena

din 20 August n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	57 15
London	116 75
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 28

Economic.

Braşov, 15 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.80—8.40; Grâu sĕcăreţ fl. 4.80; Sĕcară fl. 4.20—4.30; Orz fl. 3.60—3.80; Ovĕs fl. 2.50—2.60; Cucuruz. fl. 5.20; Mălaiu fl 4.70; Mazere fl. 4.70; Linte fl. 7.50; Fasole fl. 4.50 Sĕmânţă de in fl. 8.60— Sĕmênţă de cânepă fl. 5.30 Cartofi fl. 2.30—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Făgăraş, 15 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7—8.; grâu sĕcăreţ fl. .6—6.50; sĕcară fl. 3.—3.50; cucuruz fl. 3.60—4.; ovĕs fl. 2.20—2.40 mălaiu fl. 9—9.50; Sămânţă de cânepă fl. —; mazere fl. 6.—6.40; linte fl. 8—8.40; fasole fl. 4—5; crumpene fl. 1.40—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. 38—39; sĕu de lumînări fl. 58 unsoare fl. 55—56; cânepă fl. —.—; sĕmênţă de in fl. 36.—42; sĕpun fl 56; fên fl .—-; ouĕ —— de — cr.; o păreche de pui ——— cr.; o păreche de gâsce fl. —.——; o litră de unt —·—— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 40 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de berbece 28 cr. Têrgul de adi a fost slab. Bucatele s'au scumpit însemnat şi se transportează tare la Braşov

Budapesta 16 August n. În sĕptĕmâna trecută afară de unele ploiţe a fost timpul uscat şi cald subt o temperatură de + 21—22° R. Cucuruzul aşa dară nici în această sĕptĕmână n'a putut face mare progres; de aceea nici dela el nu se asteaptă până acuma resultat îndestulitoriu. Secerişul precum şi îmblătitul sûnt ca şi gata, precând sĕmênatul rapiţei de-abia a început, pentrucă timpul umblătoriu nu e priincios pentru ea. Şi strugurii au mare lipsă de ploaie, căci la din contră nu se pot desvolta şi culesul viilor va fi de tot slab. Deja sûntem convinşi, că în acest an toate productele sûnt mai mult rele şi slabe decât bune. Prelângă toate aceste preţurile bucatelor precum şi a tuturor celorlalte producte în sĕptĕmâna trecută nu s'au mai scumpit, ba încâtva s'au chiar înlesnit. Notăm în deosebi următoarele:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 11.30—12.60; sĕcara 2000 m. m. cu fl. 7.45—7.61; orzul 4000 m. m. cu fl. 6—6.90; ovĕsul cu fl. 5.70—6; cucuruzul la 15,000 m. m. cu fl. 6.10—6.20; făina a trecut slab.

Păstăioasele s'au vêndut mai bine şi adecă: lintea cu fl. 10—12; fasolea cu fl. 9.25—9.50; mazĕrea cu fl. 10—12; mălaiul cu fl. 5.60—6; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8.50—9; sĕmênţa de in cu fl. 12—13; toate per 100 chilograme; lânile au trecut cu fl. 50—88 per 56 chilo

Porcii au fost tare căutaţi, dară venind mulţi din toate părţile, cu deosebire din principatele dunărene, nu s'au scumpit mai tare. În têrg au fost 88,980 capete, dintre cari din Ungaria de jos 2820, din România 2440 şi din Ardeal 1850. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 42 fără, şi cu fl. 44—45 cu vas cu tot; slănina cu fl. 38—48; sĕul cu fl. 41—42.50; spirtul *en gros* cu fl. 31—31.50, şi *în consum* cu fl. 34—34.40 per 10,000 litre %.

Peile în sĕptĕmâna trecută au început a trece earăşi mai bine. Preţurile lor au fost cam de mijloc.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 23 August şi 27 Sept. imob. lui Ioan Székely şi soţi în Gogan; în 2 Sept. şi 6 Oct. imob. lui George Winkler în Domald (trib. Ibaşfalĕu); în 15 Sept. şi 15 Oct. imob. lui Iosif Russ în Sopor (trib. Cluj); în 23 August imob. lui Frideric Riseri şi soţi în Sighişoara (judec. cerc.); în 16 Sept. şi 16 Oct. imob. lui Sigismund Balog în Ghidofalva (judec. cerc. Sângiors); în 6 Sept. imob. lui Iuon Gologan în Săcele (trib. Braşov); în 1 Sept. imob. lui Stefan Pető în Sânmiclăuş (trib. Oşorheiu); în 27 Septemv. imob. lui Pavel Timperean în Alămor;

în 30 Sept. și 30 Oct. imob. lui Nicolau Muțiu și soți în Ludoș (trib. Sibiiu); în 6 Sept. și 9 Oct. imob. lui Nicolau Iacob și soți în Helchiu (trib. Brașov); în 4 Sept. și 4 Oct. mobilele și imob. lui Carol Nagy și soți în Székelyhid (judec. cerc.); în 4 Sept. imob. lui Albert și Francisc Tamasi în Sântimre (trib. Oșorheiu); în 3 Sept. imob. lui Iuon N. Dsuglea în Cernat; în 30 August imob. lui Iuon Spuderca în Brașov (trib.)

Posta Redacțiunei.

R. de C. în D. Cestiunea tractată în corespondența d-tale se poate deslega pe altă cale. Precum cetiți în fruntea foaiei noastre, articuli nepublicați nu se înapoiază.

I. B. în Putna. Nu se poate publica.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu, la scoala rom. gr. or. din opidul Abrud, se deschide concurs, cu terminul pănă la 30 August a. c.

Emolumentele sûnt: 200 fl. v. a. din cassa bisericei, 32 fl. din cassa alodială a Abrudului, câte un florin didactru dela fie-care scolariu, douĕ orgii lemne, și cuartir liber.

Doritorii de-a ocupa acest post, avênd de-a documenta cualificațiune perfectă pentru chiemarea învĕțătorească, precum și aceea, că sûnt cântăreți bine versați în cântările și tipicul bisericesc, au de a'și substerne petițiunile instruate cu documente la subscrisul în Abrud.

Abrud în 1 August 1879.

Comitetul parochial gr. or. din Abrud,
în conțelegere cu
Ioan Gall m/p.,
protop.

1—3

Nr. 183. 1—3

CONCURS.

Devenind vacante posturile învĕțătoresci din comunele bisericesci: Chezdi-Mărtinuș și Cernatul inferior, în ppresbiteratul Treiscaunelor (în ambele locuri combinate cu cantoria) se deschide concurs cu termin pănă la 29 August a. c. st. v.

Emolumentele pentru Chezdi-Mărtinuș sûnt:

1. Dela 67 familii câte 33 cr. și 16 vĕduve a 16 cr. v. a.
2. Dela fie-care scolariu câte 80 cr.
3. A treia parte din venitul stolar.
4. Cuartir liber, cu grădină de legumi, care toate laolaltă dau un venit de 120 fl. v. a.

În Cernatul inferior:

1. Cuartir liber, și grădină de legumi.
2. A treia parte din venitul stolar computat 50 fl. — Doritorii de-a ocupa aceste posturi vor avé a'și asterne suplicele lor, instruate cu documentele necesare în înțelesul „statut. org.“ subscrisului scaun ppresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Brețcu în 4 August 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.
Spiridon Demian m/p.,
adm. ppresbiteral.

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei învĕțătoresci dela scoala gr. or. din comuna Șibot ppresbiteratul Orăștiei se deschide prin aceasta concurs cu terminul pănă la 24 August 1879 st. v. când va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Salariu anual 200 fl. v. a. care îl primesce învĕțătoriul în rate cuartale din cassa bisericească gr. or.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei.
3. Cinci orgii de lemne din care are a se încăldí și scoala.

Doritorii de-a ocupa acest post au a documenta:

a) că au absolvat 4 classe gimnasiale sau 3 respective 4 reale;

b) că au esamen de cualificațiune recerut prin statut. organic bisericesc;

c) că sûnt cântăreți și cunosc tipicul spre care scop au a se presenta în o duminecă sau serbătoare în biserica gr. or. din Șibot;

d) că sûnt de religiunea gr. or.;

e) că au purtare morală nepĕtată;

f) că cunosc limba maghiară și astfel o pot propune elevilor în scoală.

Cel ales va fi de-ocamdată provisorialmente numai pe doi ani ales, și după ce va fi dobêndit iubirea poporului va fi întărit pe viață.

Petițiunile instruite în sensul acestui concurs au a se asterne oficiului ppresbiteral în Orăștie la mâna d-lui ppresbiter Nicolau Popoviciu.

Din ședința comitetului parochial al comunei Șibot ținută la 30 Iulie 1879 în conțelegere cu domnul ppresbiter.

Ioan Armean m/p.,
paroch și președinte.
Iuliu Traian Fogaraș m/p.,
membru și not. com. parochial.

1—3

Nr. 134. 1—3

CONCURS.

Devenind vacante stațiunile învĕțătoresci, la scoalele confesionale, din:

1. „Livezeni,“ cu salariul anual de 200 fl. v. a. cuartir și lemne de foc, și:
2. „Ohaba“ de sub peatră cu filia „Ciopea,“ cu salariul anual și lemne focale, — în ppresbiteratul tractului Hațeg, — se deschide prin aceasta concurs, cu terminul pănă la 1 Septemvre a. c.

Doritorii de-a ocupa aceste stațiuni, au a'și îndrepta concursele lor la subscrisul instruate în sensul legei, pănă la timpul sus însemnat.

Hațeg la 1 August 1879.

În conțelegere cu comitetele parochiale.
Ioan Raț m. p.,
ppresbiter.

Nr. 319. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala confesională rom. gr. or. dela Stupini, în ppresbiteratul I al Brașovului, se deschide concurs cu terminul pănă la finea lui August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu 200 fl. v. a.
2. Cuartir liber și lemne de foc.

Dela concurenți se cere, ca să poarte și oficiul de cântăreț, și să aibă cel puțin 4 classe gimnasiale, ear cei mai cualificați vor fi preferați.

Suplicele instruite cu documentele recerute sûnt a se adresa oficiului ppresbiteral I al Brașovului.

Stupini în 29 Iulie 1879.

Comitetul parochial.
I. Macsimilian m./p.,
paroch și președinte.

Nr. 200. 3—3

CONCURS.

Fiindcă postul de învĕțătoriu la scoala confesională din comuna română gr. or. dela Vlădeni în protopresbiteratul Branului a devenit vacant, se escrie pentru ocuparea acestui post concurs cu termin pănă la finea lunei lui August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual de 200 fl. v. a. cuartir liber și lemne de foc.

Concurenții au a'și așterne suplicile lor instruite în sensul „statutului organic“ la preaonoratul domn protopresbiter Iosif Barac in Brașov pănă la terminul indicat.

Vlădeni, 19 Iulie, 1879.

În conțelegere cu oficiul ppresbiteral concernent:
Comitetul parochial.
Iacob Zorca m. p.,
președinte.

Nr. 197 — 1879 ppresb. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant un post de învĕțătoriu la scoala noastră capitală gr. or. din opidul Săliște se deschide prin aceasta concurs spre întregirea lui.

Emolumentele sûnt un salariu anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'și substerne suplicile concursuale la subsemnatul oficiu pănă cel mult în 19/30 August a. c. instruite conform statutului organic și dispositiunilor sinodale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca inspectorat scolar distr.

M. Toma m. m.,
adm. prot.

PROVOCARE.

Studenții stipendiați în anul scolar 1878/9 din fundațiunea reposatei Anei Alecsandroviciu din Lugoj se provoacă prin aceasta, ca progresul ce 'l-au făcut în sciințe în acest an scolar, să'l documenteze la președintele epitropiei dl Georgiu Pestean protopresbiter gr. or. în Lugoj trămițêndui-se documentele în scrisoare francată, pentru a se puté decide despre stipendiu și pe viitoriu. Și recurse nouĕ se primesc dela recurenții locuitori gr. or. români din Lugoj, sau înrudiți cu fundătoarea tocmai și dacă n'ar fi Lugojeni, asemenea în scrisoare francată. Aceste au să fie ajunse la dl președinte pănă în 17/29 August 1879. Recursele nouĕ trebue să fie instruate cu carte de botez, cu atestat medical despre starea sănĕtății recurentului, cu atestat comunal despre starea materială a lui și cu atestat dela scoala pănăací frecuentată.

Din ședința epitropiei ținută în Lugoj în 11/23 Iulie 1879.

3—3 *Epitropia.*

Nr. 2173. 3—3

CONCURS.

Devenind vacante următoarele stipendii:

a) din fondul Mogaian:

Un stipendiu pentru studenții la universități și institute politechnice de 500 fl. v. a.

b) din fundațiunea Francisc-Josefiană:

Un stipendiu pentru studenții la vre-o universitate ori institut politechnic de 500 fl. v. a.

Un stipendiu pentru ascultători de drepturi în patrie 100 fl. v. a.

c) din fundațiunea Cologiană:

Un stipendiu de 100 fl. v. a. pentru conferirea acestora se escrie concurs pănă la 31 August a. c. st. v.

Doritorii de-a obținé unul din aceste stipendii sûnt provocați a'și subșterne la consistoriul archidiecesan pănă la terminul amintit cererile sale, instruite cu atestat de botez și adeverință, că sûnt Români gr. or.; cu testimoniu scolastic de pe semestrul espirat, și în fine cu testimoniu despre starea materială a lor sau a părinților lor.

Se observă, că la conferirea stipendiului din fundațiunea cologiană, conform actului fundațional, se prefer *„ceteris paribus“* tinerii din opidul Abrud, apoi preste tot cei din munții apuseni, ear în lipsa acestora și alți tineri români gr. or. din archidiecesă.

Sibiiu, 2 August, 1879.

Dela consistoriul archidiecesan gr. orient.

Nr. 198 1879. 3—3

CONCURS.

Pentru postul de învĕțătoriu primariu la scoala parochială gr. or. din comuna Poplaca, se escrie prin aceasta concurs cu termin pănă la 28 August st. v. a. c. inclusive. Dotațiunea împreunată cu acest post, este:

1. In bani 250 fl. v. a., cari se plătesc din alodiu în 4 rate anuale;
2. Cuartir liber în edificiul scoalei și lemne de încăldit;
3. Pe lângă aceste grădina de pomărit se lasă în folosința ambilor învĕțători aplicați la această scoală.

Cei ce voesc a ocupa această stațiune au să'și astearnă suplicele concursuale instruite cu documente de cualificațiune conform statutului org. și dispositiunilor sinodale, în terminul sus dis, la subsemnatul oficiu, și a se presenta în vre-o di de sĕrbătoare la biserică spre a'și arăta decsteritatea în cântări Se însamnă, că alegêndul învĕțătoriu va avé să țină și scoala de repetițiune.

Sibiiu în 1 August st. v. 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tract. Sibiiului I.
In conțelegere cu comitetul parochial.
M. Toma m. p.,
adm. prot.

Nr. 157. 3—3

EDICT.

Maria născută Nicolae Zacharie din Boița, comitatul Sibiiului, carea din luna lui Martie 1876 a părăsit cu necredință pe legiuitul seu bărbat Ioan Olariu, tot de acolo, fără ca să se scie ubicațiunea ei, se citează prin aceasta, ca în termin de un an dela diua mai jos însemnată să se înfățișeze înaintea subsemnatului for matrimonial; căci la din contră si în absența ei se va decide procesul intentat asupră'i de către bărbatul ei.

Sibiiu, 1 Maiu, 1879.

Forul matrimonial gr. oriental al ppresbiteratului Sibiiului II.

Neoplanta.
1875.
Medalia de argint.

Seghedin.
1876.
Medalia pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică pănă la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe
Antonie Novotny
în Timișoara.

[27] 8—12

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 93. Sibiiu, Sâmbătă, 11 August v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 10 August.

În sînul partidelor maghiare își bat capul oamenii cu ideea, că cine să ia în mână frenele guvernului după retragerea lui Tisza și a consorților sei. După cât a transpirat în publicitate s'au designat și persoanele fiitoriului cabinet. Tisza însĕ și ai sei n'au arĕtat nici decum înclinare, nici deosebită nici nedeosebită, către despărțirea de plăcutele fotoliuri ministeriale. Până acum partidele cari nu stau sub aripile guvernului au făcut după cum e ḑicĕtoarea: „au pus oala la foc pe când iepurele se preumblă liber în pădure.“

Dar să ḑicem și noi ca oposițiunea maghiară: că Tisza și ai sei trebuie să se ducă. Mântuirea patriei se cuprinde toată în ducerea lui Tisza?

Dealtedăți, când erau timpuri critice, ca și acum, partidele maghiare, dinafară de putere, aveau obiceiul de a trage câte un fir uns cu miere și printre buzele naționalităților. Cei cari doriau să ajungă la putere se arătau că 'i-a ajuns mila și de cei nedreptățiți. Deastădată toată agitațiunea în sînul partidelor se țermuresce pre lângă bătaia de cap, cine și cum să moștenească frênele guvernului. Semn că, afară de această mică lipsă, patria nu mai are alte trebuințe.

Ferice cei-ce cred; dar și cu ocasiunea desbaterei proiectului pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale, țeara și cu dênsa împreună și partidele maghiare au avut ocasiune a auḑí dela representanții bisericilor române și dela deputații naționalitătilor, că, afară de schimbarea ministrilor, mai sûnt și alte neajunsuri și încă neajunsuri esențiale. De aceste însĕ în momentele de față nu se cugetă niminea în castrele partidelor maghiare, le ignorează ca și când nu ar fi pe lume.

Toată svêrcolirea ce o vedem în sînul partidelor maghiare este pentru noi și pentru toate naționalitățile nemaghiare o tragicomedie, eară pentru Maghiari și pentru patrie un *circulus vitiosus*, din simplul motiv, că pentru naționalitățile nemaghiare este tot una, ori se chiamă ministrul president Tisza, ori Bitto, ori Moricz Pál, dacă remâne majoritatea locuitorilor Ungariei numai o massă de oameni, din care cu timpul, vrênd cineva să ajungă la ceva, să se sporească numĕrul naționalității maghiare.

Din *circulus vitiosus* al partidelor maghiare resultă greutatea cea mai mare a afacerilor constituționale în Ungaria. Să vină ori-care partidă la putere, ea va trebuí să se isbească de stânca nemulțămirei a $^2/_3$ din populațiunea țĕrii.

Organele de publicitate ale Maghiarilor, în timpuri bune pentru ele, despre țuesc naționalitățile până la provocare, însĕ când se isbesc de stânca nemulțămirei, înjură naționalitățile nemaghiare de ingratitudine. Organele maghiare ca să dovedească ingratitudinea naționalităților se provoacă la legea pentru nățíonalități, la legile pentru confesiuni și așa mai departe la nesce legi, cari sûnt reduse prin ordinațiuni și rescripte și chiar în cât sûnt reduse, nu numai nu se aplică, dar se lucră tocmai în contra disposițiunilor ce se cuprind în legi. Și mărturisim, că procedura aceasta nu ne pune în mirare. Pentrucă idea fundamentală, de care se conduc politicii maghiari, rumpênd la 1848 cu trecutul Ungariei și Transilvaniei, a pus pe Maghiari pe centralisare succesivă cu tendențe maghiarisătoare. Încap în cadrul acestei idei fundamentale legi pentru naționalități, legi, care se aibă resultatul contrariu dela idea lor fundamentală?

Boala așa dară de care pătimesc afacerile constituționale la noi este radicală și cu mijloace paliative, și încă și acele numai ca să se vadă că s'a făcut ceva, nu se vor îndrepta lucrurile.

Ungaria fie unită cu Transilvania sau neunită, Maghiarii nu trebuiau să rupă cu tradițiunile istorice în ceea ce privesce pre naționalități, și dacă a recunoscut naționalitățile ca națiuni când aceste în parte mare erau sub jugul iobăgiei, trebuiau să le recunoască fără nici un scrupul și când jugul acela s'a delăturat.

Sûntem convinși, că dacă Maghiarii procedeau astfel rana cea mai mare a patriei comune era de treiḑeci de ani vindecată. Patria n'avea lipsă să treacă prin catastrofe sângeroase, n'avea să îndure un absolutism de un deceniu și nu se sbuciuma, de alte două decenii încoace fără de-a ajunge la alte resultate, decât la esacerbări imprumutate și la o sărĕcie generală.

Maghiarii și cu deosebire căpeteniile lor trebuiau să scie două lucruri. Trebuiau să scie, că naționalitățile n'au fost periculoase nici pentru ei, nici pentru totalitatea monarchiei, în care trăim cu toții, și aceasta într'un șir lung, nu de decenii, ci de seculi; a doua; trebuiau să scie că pentru centralisarea cu tendențe maghiarisătoare le lipsesc și puterile fisice și intelectuale. A se asemĕna dênșii cu Germania, cu Francia și cu Anglia este ridicul, este a ne aduce aminte de asemĕnarea din fabulă, între broască și între bou.

Ce frumos, dar ce folositoriu era nu numai pentru Ungaria și pentru Transilvania unite, sau neunite, dară pentru monarchie și pentru Europa chiar, când conducĕtorii maghiari ascultau glasul sincer al populațiunei de diverse naționalități atât din Ungaria cât și din Transilvania și nu al ambițiunei egoistice pline de vanitate.

Dar nu! Ei țin una, că numai ei sûnt ce sûnt în Ungaria și cine vrea să fie ceva să devină Maghiar. Altă raționare nu mai are loc la dênșii, decât aceea că cine dintre dênșii să fie la putere.

E în adevĕr mirare, că după atâtea „date cu capul de grindă și cu nasul de prag,“ prorocii poporului maghiar nu vor se înțeleagă. Ei și aḑi, după cum vedem din foile lor, își bat capul cum să creeze o Ungarie cu 15 milioane de Maghiari puri.

Deplângem această greșită procedere din causă că 'i vedem amăgiți de vanități, dară mai cu samă din causă, căci vedem că patria lor și a noastră care cu multe nĕcasuri s'a susținut aproape ḑece seculi, ei se silesc din toate puterile, a nu'i da rĕgaz de viață nici ḑece ḑecenii.

Oara a unsprĕḑecea a sosit! D-nii conducĕtori ai poporului maghiar să se deprindă a vedé lumea cum este, dară nu numai prin prismele ambițiunilor și vanității lor!

Revista politică.

Sibiiu, în 10 August.

Contele Andrássy a fost eri primit în audiență de Maj. Sa. Audiența a fost mai bine de-o oară. Contele Andrássy s'a dus dela Terebes la Viena pentruca să primească din mânile împĕratului absolverea de-a mai purta sarcinile afacerilor de esterne și să le transpună acelui ce va fi însărcinat cu conducerea lor. Un ministru de esterne, într'aceasta se întêlnesc mai toate scirile, nu va fi denumit ingrabă, poate până în luna lui Octomvre. Despre ducerea lui Andrássy, nu se mai îndoiesce nimenea de când și semioficiala „Wienerabendpost“ 'l-a intitulat „der scheidende Staatsmann“ (bărbatul de stat ce 'și ia ḑiua bună).

Ministeriul Taaffe a depus jurămêntul în 19 l. c. c. n. și îndată a și primit afacerile.

Din partea italiană se deminte scirea despre întêlnirea lui Bismarck cu Cairoli, de bună samă numai din considerațiune către sensibilitatea Franciei.

Visita archiducelui Albrecht la Sinaia, spune „Pol. Corr.“ din Bucuresci, a adus multă viață în cercurile politice de acolo, cari suferiau mult de o situațiune monotoană. In cercuri bine inițiate și aproape de guvern se atribuie visitei caracter politic, a cărui timbru de căpetenie este consolidarea temeinică a relațiunilor celor bune, cari de un

FOIȚA.

Esposițiunea dela Paris.

(Urmare)

VIII.

Prin Germania vestică și sudică.

Împregiurimea Strassburgului. — Mare Ducatul Baden: Pădurea Neagră, Baden-Baden, În Valea Murg, Carlsruhe, Würtenberga, Stuttgart, Țara Șvabilor, Esslingen, Hohenstaufen, pe culmea Alpilor Șvabiei, Ulm, — Bavaria: de-alungul Dunărei, Augsburg, Țara Turfei, München.

După două stațiuni neînsemnate urmează „Günzburg“ (Guntia Romanorum), un orășel cu multe turnuri și un castel de acelaș nume; ambele zac pitoresc pe o colină la gura valei Günz, carea ací se varsă în Dunăre.

Calea noastră duce tocma dealungul malului Dunărei, pe un iaz înalt și puternic, lung de $^1/_2$ oară, ear în dreapta noastră vedem o catenă de coline păduroase și drăgălașe, pe cari se află castelurile „Reissenburg și Landesrost.“

Apoi ne depărtăm din ce în ce mai tare de Dunăre, trecem preste riul „Mind“ la „Offingen“ și dela „Burgau“ încolo nu ne mai încântă nimic, pentrucă ací nici natura nu e frumoasă, nici locurile n'au nici o însemnătate.

Astfel, după vre-o două oare de nemulțămire, sosim la „Augsburg,“ cea mai însemnată cetate a țĕrei Șvabice vechi, odinioară cetate romană: Augusta Vindelicorum, ce zace la împreunarea riurilor „Wertach și Lech“ (Virdo et Licus Romanorum). Cetatea are 55,000 loc. și mai de mult, când era cetate imperială liberă (anume în seclul 15 și 16-le), era cel mai de frunte punct comercial între Europa nordică și sudică. Mulți cetățeni duceau casă mare ca părinți, își măritau fetele după regenți și pentru monarchi membrii familiei Fugger erau Rottschilḑi acelor timpuri.

Și astăḑi mai esistă în Augsburg un suburbiu, ce 'și are porțile sale proprii, consistă din 53 case, s'a fundat de Iacob Fugger avutul și se numesce „Fuggerei sau suburbiul Iacobin.“ Ací fie-care locuitoriu augsburgian sĕrac și de religiune catolică află locuință plătind o chirie anuală numai de 2 fl.

Spre neplăcerea noastră în Augsburg ne-a apucat sara și nu puteam vedé nimica afară de domul gotic al orașului. Itinerariul însĕ ne spune, că între memorabilitățile Augsburgului se mai numĕră casa sfatului, monumentul și palatul lui Fugger, mai multe biserici, musee, fântâni și o scoală politechnică.

Meditând asupra rolei însemnate, ce jucase Augsburg cu deosebire sub Carol V, când pe la a. 1530 se ținură renumitele diete, în cari principii protestanți 'și predară împĕratului și deputaților Credeul lor concipiat de Melanchton: „Confesiunea Augsburgică,“ — înaintăm peste un șes steril, lipsit de ori-ce frumseță și plin de muschi și turfă (Torf), așa cât chiar și locomotivele se încălḑesc cu turfă. În circa două oare și $^1/_2$ ce le petrecurăm gândind la frumseța și fertilitatea patriei noastre iubite, sosirăm în fine la „München,“ unde în speranță, că mâne vom vedé multe lucruri frumoase, earăși începurăm a fi mai bine dispuși.

Mercurea în Martie 1879.

(Va urma). *I. Droc.*

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(8 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

C) Esplicațiunile.

1. Soran. În unele esemplare fiind de-a dreptul, Soarele, se poate pricepe că Soran representă soarele.

Soran e dară numele mitologic de aḑi, a ḑeului de soare. În povestea a IX-a esplicată: Soran și Ḑoran, am dovedit că acestia sûnt luceafĕrul de sară și de ḑiori, în povestea a X-a Sorilă, Meḑilă și Ḑorilă 'i-am arĕtat și cu altă terminațiune adecă: în „ila“. Cu debunăsamă va esista în atare poveste și numele Sorilă în loc de Soran, pentrucă terminația lui e plăcută poporului (veḑi Călind. bunului econom 1879 povestea Harap Alb).

Aḑi la poporul nostru se află nume familiar cu derivațiunea etimologică. Dela Soare, și terminațiunea în ian p. e. Sorian, timp încoace domnesc între Viena şi Bucuresci. Părerile aceste nu se află numai între cei ce se ţin de cercurile guvernului, dară şi între acei ce cu ori ce preţ fac guvernului oposiţiune. Archiducele Albrecht, este lucru notoric, în România se bucură de cea mai mare popularitate, pentrucă ací (în Bucuresci) fie-care e pětruns de convingerea, că serenisimul comandant al armatelor austriace este cel mai bun şi cel mai sincer amic al Românilor, ceea ce a şi dovedit la diverse ocasiuni, recunoscênd pe faţă virtutea soldatului român. Visita la Sinaia este privită în toate cercurile din Bucuresci de un evenemênt favorabil pentru România.

„Deutsche Ztg.“ din Viena ne spune, că la Petersburg visita archiducelui la Sinaia a făcut cea mai sensaţională impresiune. Relaţiunile dintre cabinetele din Viena şi Petersburg şi aşa de un timp încoace nu erau cele mai bune. Se spera însě în posibilitatea unei împăcări. Era şi designată persoana care să întroducă împăcarea. Principele Alecsandru de Hessen era ales pentru treaba aceasta. Căderea lui Andrássy a fost cea dintâiu causă, prin care s'a paralisat şi încercarea unei împăcări, pentrucă după cum se scie în Petersburg, Andrássy n'a cădut jertfă politicei sale în orient, ci pentrucă nu grăbia destul de iute cu esecutarea ei. Căderea lui Andrássy este aşa dară signalul unei acţiuni austriace în peninsula balcanică, eară visita archiducelui Albrecht delătură ori-ce îndoială că Rusia şi Austria, cât de curênd trebuie să se isbească una de alta.

Rusia trebuie că se află într'o dispositiune nu tocmai plăcută. După un rěsboiu mare, silită a lăsa multe dorinţe nerealisate şi a se mulţămí cu un câştig puţin în asemânare cu pretensiunile ei, neliniştită a casă de nihilisti şi socialisti, să se vadă dintr'o dată în faţa unei sau duor puteri mari, cu care trebuie să se lovească — nu poate fi ceva plăcut pentru dênsa. De aceea caută şi dênsa după aliaţi unde poate. Mai când am cetit că căuta amiciţie cu Svedia. Acum ne spune „N. fr. Presse“ că şi Bucurescii numai sûnt aşa despreţuiţi înaintea atotputernicului ţar.

Dar preservativul contra vreunei influinţe rusesci în Bucuresci este aflat. Bismarck şi Radowitz să fie primit foarte bine pe ministrul României Sturdza în Kissingen. Sfatul dat lui Sturdza din partea bărbaţilor de stat ai Germaniei ar fi în cuintesenţă: „Românii trebuie să se radime de, şi să caute şi afle ajutoriu la Austria, cu care au interese comune.“

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Protopresbiteratul gr. or. a **Têrnavei superioare**, la schimbarea la faţă 1879. Onorată redacţiune! Încă trei ḑile şi învĕţătorii scoalelor noastre din archidiecesă, au a se întruní în conferenţele învĕţătoresci, ordinate din partea prea venerabilului consistoriu archidiecesan ca senat scolastic prin cercularinl seu dto 7 Iunie 1879 Nr. 1613 publicat în Nr. 78 din 7 Iulie v. al preţuitului ḑiar „Tel. Rom.“

Se va fi presupunênd că acest prea lăudat cerculariu consistorial, emanat de altmintrelea destul de timpuriu, va fi comunicat până acuma cu toate oficiile parochiale şi cu toţi învĕţătorii nostri confesionali, dară în realitate nu este aşa. La noi în parochia N.... cu toată lungimea timpului, menţionatul cerculariu încă până în momentul când scriu ordurile de faţă nu a sosit. Împregiurarea aceasta nici nu ne prea surprinde pre noi cesti din ppresbiteratul Têrnavei superioare, de oare-ce multe din cercularele consistoriale se ţin multişor la scaunul protopopesc şi numai târḑiu le primim în parochii.

De ací se poate esplica uşor de ce nu se satisface totdea-una la terminele prescrise prea înaltelor ordinaţiuni consistoriale şi de ce prea venerabilul consistoriu archidiecesan este silit a face ursorie pe la scaunele protopopesci, în cari uneori se dojenesc singuraticele parochii respective oficiile acestora, imputânduli-se indolenţă şi neesactitate în împlinirea datorinţei lor.

Sûnt unele cerculare, conced, cari nu reclamă espedarea lor numai decât la oficile parochiale, sûnt unele însě şi între aceste se poate numěra şi cerculariul menţionat mai sus care ar fi trebuit, ca d. protopop şi totdeodată inspector districtual de scoale I... A...... să'l fi trimis cu cea mai posibilă grăbire oficiilor parochiale şi învĕţătorilor aflători în cercul inspecţiunei d-sale, pentru ca luând la cunoscinţă acest cerculariu să poată medita asupra obiectelor de desbatere ce sûnt a se pune la ordinea ḑilei în ţinêndele conferenţe şi astfeliu să se înfăţoşeze pregătiţi şi cu oare care cunoscinţă de lucru.

Nu'mi pot esplica de unde atâta îndiferentism.

Ori poate că află d-sa superfluă espedarea acelui cerculariu şi participarea învĕţătorilor din acest tract la conferenţe. I sar ierta aceasta domnului protopresbiter numai în casul acela, şi poate nici atunci nu prea, când toţi învĕţătorii din tractul d-sale ar fi înzestraţi cu cualificaţiunea recerută, dară cu durere trebue să constat, că în întreg protopresbiteratul Têrnăvei superioare nu se află un singur învĕţător, carele să poseadă o cualificaţiune corespunḑĕtoare.

Este tare de temut, că din incidentul acesta adecă din neespedarea cerculariului cestionat la timp, puţini dintre învĕţătorii nostrii tractuali vor participa în est an la conferenţe, sau nu va participa nici unul, spre cea mai mare daună a lor şi a învĕţămentului poporal. a

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 33.

Şedinţa din 2 Iulie 1879.

(Urmare)

Aceste două declaraţiuni se primesc cu cordiale salutări către noii colegi.

D. preşedinte aduce aminte că de oare-ce în ultima şedinţă s'a probat de către adunare, compturile presentate de delegaţiunea anului trecut conform art. ...., din regulament.

Se află aḑi la ordinea ḑilei alegerea noaei delagaţiuni, precum şi a oficiului de secţiuni.

Şedinţa se suspende un pătrar de oară pentru consultaţiuni, apoi preşedintele citind art.... din statute relativ la alegerea preşedintelui şi a trei asesori vice-preşedinţi, fie care din câte o secţiune diferită se votează prin bilete.

Resultatul votului *da* în maioritate absolută:

Ca preşedinte Ioan Ghica.

Ca asesor (vice-preşedinţi) D. George Sion, din secţiunea literară: D. D. A. Sturdza din secţiunea istorică şi D. P. S. Aurelian din secţiunea sciinţifică.

Acesti patru d-ni membri sûnt proclamaţi în calităţile respective până în sesiunea anuală a anului 1880.

D. preşedinte citesce art. din statute relativ la alegerea unui secretar general al academiei pe termin de şepte ani.

Tot de odată se observă de către delegaţiune că în art. 10 din statute unde se face o enumĕraţiune de casurile în care se cer două treimi ale voturilor membrilor presenţi s'a uitat a se trece litera j care representă alin. din art. 5 relativ la alegerea secretarului general, şi se cere autorisaţiune a se face această complectare în noua ediţiune a statutelor.

D. Stefănescu şi apoi d. Maniu susţine că de oare-ce s'au votat statutele cu această lacună, ea nu se mai poate împliní, nici interpretaţiune nu se poate face de cât în aceleaşi condiţiuni de votare cum s'au votat statutele adecă în presenţa a trei pătrimi cel puţin din toţi membrii academiei.

D. Maiorescu secundat de d-nii Creţulescu şi Laurian, arată că prin acel adaos şi prin această interpretaţiune nu se atinge întru nimic înţelesul şi spiritul articolului din statute relative la votul cu două treimi şi că prin urmare nu este aici casul de a usa de un rigurosum ecsoperat.

Adunarea consultată admite propunerea făcută de delegaţiune.

Se procede la vot cu bilete pentru alegerea secretariului general. D. Odobescu întrunind două treimi din voturile membrilor presenţi e declarat secretar general al academiei române şi îşi ia locul în atare calitate.

D. I. Ghica mulţămesce adunărei de onoare ce 'i-a făcut prin repeţitele ei alegeri ca preşedinte şi declară că interesele academiei îi sûnt şi îi vor fi tot deauna mai scumpe de cât ale sale proprii.

D. Odobescu la rêndul seu mulţămesce pentru sarcina grea ce i s'a încredinţat şi pe care însě se va silí a o susţiné în condiţiunile ce îi impune noua organisaţiune a academiei române.

După aceste membrii se împart în secţiuni spre a face alegerile oficielor speciale.

Redeschiḑêndu-se şedinţa generală peste o jumătate de oară, secţiunea literară, prin alăturatul proces-verbal Nr. .., arată că 'şi-a constituit oficiul alegênd pe:

D. V. Alecsandri de preşedinte.

A. T. Laurian, de vice-preşedinte.

„B. P. Haşdău, de secretar pe 7 ani.

Secţiunea sciinţifică face o comunicare de aceeaşi votare prin anecsatul aici raport, din care se constată că 'şi-a ales pe:

D. N. Creţulescu de preşedinte.

Em. Bacaloglu de vice-preşedinte.

D. Gr. Stefănescu de secretar pe 7 ani.

Tot prin acest raport secţiunea sciinţifică propune pentru complectarea secţiunei ca membrii ai ei pe d-nii N. Teclu şi Dr. Paul Vasici.

D. V. Maniu, secretar al oficiului secţiunei istorice cerênd cuvêntul arată, că această secţiune nu s'a putut constituí nefiind astăḑi în numěrul regulamentar spre a face alegeri, şi cu membrii aḑi presenţi, că dacă nu se va puté face adunare în numěr suficient al membrilor până la sfêrşitul actualei sesiuni, oficiul va remâné compus în modul provisoriu, până la viitoarea sesiune generală din Maiu:

D. Ger. Bariţ ca preşedinte şi

D. V. Maniu ca secretar, de oare ce vicele preşedinte d. Odobescu a trecut în calitatea de secretar general al academiei.

Se ia act de această declaraţiune.

Asupra propunerei de a se alege D. N. Teclu ca membru al secţiunei sciinţifice, d. Aurelian cere cuvêntul spre a pune în vederea adunărei meritele destinse ale d-lui N. Teclu, Român din Braşov, carele ocupă aḑi o posiţiune însemnată în sciinţă ca chimist şi profesor de chimie la diferite alte institute industriale şi artistice din Viena.

Se pune la vot cu bile alegerea d-lui N. Teclu carele întrunind numěrul de voturi cerute se proclamă membru al academiei Române.

Despre calităţile şi meritele d-lui Dr. Paul Vasici din Temişoară, vorbesc pe rênd d nii P. S. Aurelian şi Dr. An. Fĕtu carele invită pe d. Bariţ a schiţa în trăsuri repeḑi lunga şi meritoarea activitate sciinţifică a acestui veteran al sciinţei medicale printre Români şi tot de o data zelul ce el a depus pentru înfiinţarea şi sporirea scoalelor printre Românii din Bănat şi din toată Transilvania. D Dr. Paul Va-

---

în Topoloveţul mare com. Timeşului, locuitorii sub nrii 23, 92, 112, 163, 159, 199, au numele „Sorian“, carele ar fi mai bine scrişi Sorean, Sore-an p. e. Munte-an. Din ḑiori s'ar fi putut uşor forma ḑorian, şi totuşi aḑi la popor e ḑoran.

1. Hartung. *(Die Religion der Römer II p. 191)* arată la Sabini un ḑeu cu numele „Soranus“ şi după ce unii 'l deduc dela oraşul Sora, îl dechiară afi Apollo. (L. PrellerRöm. Myth. p. 239). Pe Soranus îl numesce Virgil (Aeneid. XI.) *Summe deum sancti Soractis custos Apollo,* şi fâra îndoială pentru că 'l caracterisează de ḑeu de soare. Numele lui Soranus nu e format după nuntele soracte ci după cultul ḑeului de soare.“

Dubietatea a putut să vină din causă, că din sol nu s'a format Solanus, ci *l* e strămutat în *r* ca şi aḑi la noi. E destul dară de-a arĕta cine a fost Soranus pe timpul înainte de facerea Romei şi cine e aḑi Soran după 1000 de ani. Cu ce însuşire e ací ḑeul de soare, e uşor de gâcit, el e vindecătoriu, el e Apollo medicus, precum voiu dovedí.

2. Susana. Precum am mai amintit, ântâia oară a doscoperit-o Todor Stavilă, sub numele Susana împěrăteasa. Ací Susana, e mai sus decât luceafĕrul. Petru venind cu pescele în cetate o vede sus pe fereastă, şi el dară e jos. În atare poveste trebuia să fie şi numele Josana, când luna e mai jos decât luceafĕrul, şi când pare că se scoboară în lumea de jos.

3. Petru. Când s'a zeuitat numele eroului vechiu, apoi eroul din poveste se numesce Petru. În povestea Urga Murga (carele e luceafĕrul ca şi ziditoriu, şi se ţine de classa „*Eroen der Baukunst*“ adecă eroii edificatorii) sub *c)* am aretat că la Nic. Pepa înv. în Opatiţa com. Timiş. eroul se numesce Sucna Murga, şi mai mult pentru numele Murga am pomenit povestea, spunênd încă atunci că „povestea dela Pepa e de o classă nouă, pentrucă Sucna nu însemnează ziditoriu, ci în poveste e mântuitoriu de soare şi lună, şi pentru aceasta am ḑis atunci că Sucna Murga e Hermes Socos, adecă tot luceafĕrul, dar cu alt predicat, altă însuşire. Am ajuns ca cu ocasiunea aceasta să susţin, şi să arĕt mai departe.

Σῶκος se deduce din *σώκεω* la Aeschylos şi Sophocles cu interesul de a puté, a avé tăria, *σῶκος* înseamnă, tare, puternic predicatul lui Hermes Mercurius Dict. Grec. Rost II 498. Sollos e Hermes însuşi. Sollos e în legătură cu Sáos (sos=Heil); de aci *σῶζω* şi *σώκεω*, (Preller Gr. Myth. I p. 306, 308).

„Heil“ înseamnă sănătos, salute, prosperitate, întreg, bine susţinut (Rost 2 II 499) de ací Heiland salvator, mântuitoriu, şi din *σῶς* e şi Soter salvator, rescumpĕrătoriu (Preller I. p. 306).

Hermes cu predicatul Sollos a fost ḑeu de fructuare, binefăcĕtoriu, un ḑeu carele deştepta viaţa pământului ca se deie bunătăţile; în alte părţi a fost ḑeu de vindecare (Heilgott) precum în Odiseia el scoate rădĕcinile, şi cu ele apĕră pe Homer în contra vrăjei Kirkei (pag. 307).

După elementele povestei, şi după esplicaţiunile de până ací, pe Petru îl pot numí ací Sucna Murga, el e vindecătoriu, ajutătoriu, rescumpĕrătoriu, dar toate le face cu ajutoriul soarelui, pentrucă acesta dă lumina sa şi luceafĕrului, şi pentrucă Soarele e medicul cel mai mare. Astfel până ací am gătat cu numele mitologice.

(Va urma).

sici, întrunind numĕrul de voturi cerut este proclamat membru al academiei Române care prin această votare 'şi-a complectat numĕrul de 36 membri cerut de actualele ei statute.

D. Odobescu şi Stefănescu fac în privinţa budgetului următoarea propunere:

„Delegaţiunea împreună cu comisiunea budgetară să elaboreze şi să presente de urgenţă un budget pe 8 luni adecă de la 1 Iulie 1879 până la 1 Aprilie 1880.

„Compturile ultimului budget al societăţei academice să se încheie cu data de 30 Iunie 1879.

„În noul budget pe 8 luni să se prevadă regularea tuturor sumelor rĕmase de plătit după vechiul budget şi după voturile din sesiunea actuală astfel că de la 2 Marte 1880 înainte să se poată continua budgetul în conformitatea perfectă cu nouele disposiţiuni votate în regulament pentru fondurile academiei.

„Budgetele pe viitor vor fi lucrătoare pe câte un an începênd de la 1 Marte care precede sesiunea genarală".

Asupra acesteia adunarea decide ca comisiunea budgetară împreună cu delegaţiunea să se întrunească spre a esamina, întru cât propunerea înlesnesce repedea pregătire a budgetului.

Şedinţa se ridică la 12 oare.
Preşedinte. Ioan Ghica.
Secretar general, Odobescu.

Varietăţi.

* În „Steaua României" cetim: O perdere din cele mai dureroase a suferit astădi Universitatea, corpul profesoral şi putem dice scoala în general din această parte a României. Veritabilul profesor Stefan Miclea s'a sĕvêrşit din viaţă astădi la 5 oare p. m. în urma unei palpităţii de inimă, provenite din causa unei vieţi atât de laborioase.

Stefan Miclea este unul din Falanga puţin numeroasă a învĕţaţilor profesori din Transilvania, care pe când încă instrucţiunea avea puţini propagatori la noi, au întemeiat ací, prin un deobosit concurs, instrucţiunea secundară, şi apoi acea superioară. Coleg cu Bărnuţ, a cărui monument se va descoperí în Ardeal în anul viitor, în asistenţa Românilor care 'i datoresc atât d-lui S. Miclea în liceu mai ântâiu, apoi la facultatea de sciinţă, şi acum în urmă ca director al scoalei technice de arte şi meserii, care a adus serviţii importante ţĕrei.

Mai toţi profesorii actuali, generaţiunea cultă întreagă de dincoace de Milcov sûnt elevii acestui venerabil profesor, care era model atât în ce privesce esactitatea şi scrupulositatea ce punea în prelegerile sale, cât şi pentru onestitatea esemplară şi neinteresată cu care a administrat scoala technică

Această perdere care va produce un echou dureros şi printre fraţii nostri de peste Carpaţi ce au asistat la grelele sale lupte din tinereţa sa; lasă mai cu samă în oraşul nostru un gol de care va suferí lung timp scoala, precum şi numĕroşii sei elevi, astădi amicii sei, cari 'i vor conserva o amintire plină de pietate. Fie'i ţĕrîna uşoară!

* (Bugetul Ungariei). Bugetul unguresc pentru anul curent se saldează cu un deficit probabil de 35,690.000 flor., dintre care 10,990.000 florini vor provení din partea ce se vine asupra Ungariei în chieltuelile pentru ocuparea Bosniei şi a Erţegovinei.

Însĕ primul semestru trecut înfăţişează următoarele cifre:

Cheltueli ordinare	fl.	122,200.000
Partea de cheltueli pentru ocupaţiune	fl.	3,340.000
Începutul reconstruirei Seghedinului	fl.	1,240.000
Total	fl.	126,780.000
Întrări	fl.	99,900.000
Deficit	fl.	26,880.000

Pentru ca limitele prevederilor bugetare să nu fie întrecute, al doilea semestru trebue prin urmare să se saldeze cu un deficit care să nu treacă preste suma de 8,810,000 floreni.

* (Dela Sinaia). Alaltă-eri, Duminecă, Sinaia a avut ca oaspeţi cinci-sprĕdece oficieri din armata austriacă. Aceşti oficieri, din regimentul de husari cari se află la Răznov, între Braşov şi Zĕrnesci, au trecut dela acel sat călări preste Bucegi şi au venit de-adreptul la d. Dim. Ghica, al cărui ginere, d. căpitan Vlădoianu, servise în acel regiment austriac. D-l Dim. Ghica le-a oferit un dejun somptuos, la care s'au golit mai multe butelii de şampanie în onoarea ambelor armate etc.

M. S. R. Domnitorul a învitat apoi pe oficieri la masă şi s'a întreţinut cu dênşii despre diferite cestiuni, conversând cu fie care cu multă amabilitate.

În aceeaşi sară oaspeţii se întoarseră tot peste plaiul Bucegilor la Răznov, de oare-ce în diua următoare aveau să ia parte la nesce mari manevre ce se fac dincolo de Carpaţi. „R."

* (Oficieri români în Italia). Cetim în „l'Italie" dela 15 August:

„Câţi-va oficieri de artilerie din armata română se află de câte-va dile la Turin.

„Ei au fost trămişi în Italia de guvernul lor spre a asista la manevrele cele mari.

„Ei au fost primiţi de A. S. R. ducele d'Aosta.

„Uniforma acestor oficieri e încântătoare. Pantaloni de coloare închisă cu largi bande roşii, tunică scurtă cu fir de aur pe la cusĕturi, chipiu *à la française*, douĕ granace la guler, epolete şi eghilete de aur şi sabie cu dragon de aur.

„A sară, doi din aceşti oficieri au făcut admiraţiunea publicului dela teatrul Barbo."

* (Mulţămită publică) Subscrisul mulţămesce preastimaţilor dd. pentru contribuiri benevole primite în favorul meu dela d. I. Lazar preot gr. or. 2 fl. Sim. Balomiri cons. pens. 1 fl. I. Paraschiv 1 fl. M. Savu pretor, 1 fl. Fr. Üvegeş 50 cr. Ioan Piso direct. pol. 1 fl. I. Drăgan not. public 1 fl. I. Muntean adv. 1 fl. I. Ohniţ neguţ. 3 fl. S. Barcian vice-not. 1 fl. I. Barcian senior 30 cr. Ladislau Dobal controlor 30 cr. I. G. Oniţ senior 1 fl. A. Drăgan 50 cr. D. David învĕţ. 50 cr. Z. Murĕşan învĕţ. 60 cr. G. Forro arênd. 50 cr C. Creţoescu neguţ. 50 cr. P. Bedinţan 50 cr. Un anonim de 50 cr. v. a.

Sibiiu 7/19 August 1879.

Ignatie Filip,
stud. d. a VI cl. gn. lut.

* (Fenomen curios). Un fenomen care nu fusese observat nicăieri până acum se produce actualmente, dice „Gazetta de Voss", într'un puţ din minele de cărbuni de la Dux.

Un adevĕrat flucs şi reflucs se face regulat în fundul acestui puţ, ca pe marginile Oceanului dela începutul anului.

Academiile din Berlin şi din Viena studiază cu atenţiune acest curios fenomen.

* (Un tunel grandios). Proiectul cel mai nou este: a se zidí pe subt marea dela Gibraltar un tunel, care să lege Spania cu Africa. Lungimea acestui tunel ar fi după proiect de $14\frac{1}{2}$ chilometri şi tunelul la locurile cele mai afunde ale mărei numite ar merge cu 990—1000 metri subt nivoul marei adecă 90 până la 100 metri subt fundul mărei.

* (Tunul din bucăţi). Comisiunea technică militară austriacă a publicat interesanta descriere a unui tun de un tip cu totul nou, adoptat de artileria rusă. Acest tun are acest lucru particular, că poate fi fracţionat în douĕ, trei sau patru părţi, ce sûnt transportate spre a fi apoi reunite la locul destinat.

Montarea lui este foarte repede, şi mijloacele necesare întrebuinţate spre a manţiné părţile în contact asigură perfecta soliditate a tunului. Din aceasta se vede imediat, ce serviţii e chemat acest nou sistem de tun a aduce în rĕsboiu, în ţĕrile muntoase.

Dificultăţile adese imposibil de învins a transportării artileriei mari prin strimtori de munţi mai mult sau mai puţin strimte se află evident suprimate prin această posibilitate de a divisa masa totală a tunului în mai multe părţi de greutate relativ mică.

Guvernul rus, apreţuind aceste avantagie, a voit, cu ocasiunea ultimului resboiu din Balcani, să facă încercare noului instrument. Primele esperienţe se făcuseră în Rusia cu o piesă de model mic, şi resultatul a fost atât de satisfăcĕtor, încât administraţiunea resboiului a întreprins fără întârdiare construirea unui tun devisibil de 20 centimetre diametru interior şi un mortier asemenea divisibil, de 23 centimetre.

Tunul de 20 centimetre este din patru bucăţi; 1) un tub interior de greutate de 541 chilograme; 2) chiulata, de greutate de 2,904 chilograme; 3) corpul (partea tunului cuprinsă între aripi şi gură), de greutate de 1826 chilograme; 4) aripile de greutate de 98 chilograme; ceea ce face 5369 chilograme pentru greutatea tunului montat.

Acest tun a servit, înpreună cu mortierul similiar, în resboiul rusoturc, şi esperienţele au fost atât de conchidĕtoare, încât guvernul din St. Petersburg a construit deja piese de mai mare calibru stabilite pe acelaşi principiu de fracţionare. „V. C."

* (Soare toată noaptea). Aproape de cetatea Tornea în guvernamentul Ueaborg în Finlanda se află un deal, ce se chiamă Cavasa, unde se adună în tot anul în diua de sânziene (st. n.) mii de oameni, spre a priví şi admira soarele, care nu apune toată noaptea. În anul acesta cercetară dealul după cum spune diarul „Novoie Vremia", 3000 de persoane, mai cu samă Finlandezi, Englezi, Danezi, Svedi, Hermani, Francezi. Şi în acest an a lucit soarele toată noaptea foarte intensiv. Pentru comoditatea publicului se zidesce pe spesele provinciei Finlanda o restauraţiune mare pe dealul Cavasa.

* (Umoristic.) „E vai de loc" dicea odată un beţiv," ce necas am cu stomacul meu. Bere pot bea câtă vreau, fie şi douĕdeci de păhare şi nu'mi e nimica, dară scie naiba, că îndată ce mai beau vre-o câte-va cupe de vin pe deasupra, mĕ doboară la pămênt!"

* (Sprinceana şi musteaţa). O jună femeie din America şedênd în biserică îşi perde o sprinceană. Tinĕrul care o petrecù păn'acolo, zăresce sprinceana pe pămênt şi se spărie, credênd că aceea e musteaţa lui.

Bursa de Viena
din 22 August n. 1879.

Metalicele 5%₀	65 95
Împrumutul naţ. 5%₀ (argint)	68 95
Împrumutul de stat din 1860	124 50
Acţiuni de bancă	821 —
Acţiuni de credit	261 50
Valuta nóuă imperială germână	57 10
London	116 60
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 27

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în şedinţa reuniunei învĕţătorilor români din ţara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala capit. din Satulung.

Onorată adunare! Onoraţi fraţi colegi! O temă grea de desfăşurat 'mi am luat asupră'mi în şedinţele adunărei noastre generale din 18 şi 19 August, anul trecut. O temă grea dic, domnilor şi fraţilor, pentru că nici un obiect din câte se propun în scoala populară nu cere atâta studiu şi atâta pregătire din partea învĕţătoriului ca tractarea logică a pieselor de lectură, pentru că pe tractarea logică a pieselor de lectură se basează limba şi aceasta apoi ocupă locul cel dintâiu între toate celelalte obiecte de învĕţămênt.

În tractarea logică a legendariului află învĕţătorul mijlocul cel mai escelent de a desvolta puterea intelectuală, morală şi practică a elevului numai prin aceasta, dic, poate învĕţătorul rectifica numirile şi închipuirile false ale elevului, înavuţindu'i spiritul prin numiri şi închipuiri nouĕ, în scurt: el poate face pre elev a cugeta logice şi a vorbí corect.

Din aceste vedem, că, la tractarea logică a pieselor de lectură, se cere din partea învĕţătoriului a avé o măiestrie basată pe esperienţe metodice şi raţionale, căci ací se arată toată esactitatea, ce o posede el în didactică şi limbă.

După esperienţele mele m'am convins, că resultatul acestei instrucţiuni de mare însemnătate este de multe ori împedecat prin procedura greşită, şi de aceea îmi voiu lua libertatea de a face atenţi pre unii învĕţători tineri, cari cad mai uşor în aceste erori, ca să se nisuească de a le încungiura.

Sûnt învĕţători, cari la tractarea pieselor de lectură vorbesc prea mult în clasele inferioare, şi prea puţin în clasele superioare. Toate câte le sciu, le vorbesc în clasele inferioare, fără de-a cugeta că elevii cei mici nu le pot rumega aceste toate.

Sûnt apoi învĕţători de natura aceea, cari din causa comodităţii sau că vorbesc prea puţin, sau de lóc, însĕ în presenţa unui superior se reculeg şi vorbesc încă prea multe la tractarea pieselor de lectură; acestia se pot compara cu stênca lui Moise, care numai atunci a slobodit apa, când a lovit-o.

Sûnt apoi earăşi alţi învĕţători, cari la tractarea pieselor de lectură se folosesc numai de forma erotematică (catichetică), însĕ întrebările lor nu sûnt pentru desvoltare, ci tot pentru esaminare. Acestia de multe ori falsifică arta cea frumoasă până la maşinăria cea mai fără de simţ, dândule elevilor a învĕţa de rost unele întrebări cu rĕspunsuri, pentru a le sci rĕspunde în esamen, dar cunoscêndu-li-se apucăturile lor înşelătoare, îşi perd încrederea părinţilor şi ascultătorilor.

Deci, fraţilor colegi, să nu ne uităm la salariile cele misere, cu cari ne plătesce pre noi poporul, ci trebue să ne fie în vedere totdeauna chiemarea noastră şi scopul, la care ţintesce scoala populară faţă cu societatea omenească, a cărei basă este cultura, fără de care nu poate ajunge nici odată la bunăstarea materială şi spirituală.

(Va urma).

Economic.

Sibiiu, 19 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.80—7.60; Grâu sĕcăreț, fl. 5.90—6.50; Sĕcară fl. 3.40—3.80; Orz fl. 3.10——.: Ovĕs fl. 2.—2.40 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênță de cânepă fl. 9—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 5.50—6; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 50—.60.: Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de vițel 35—42 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 16 August n. Pro hectolitră: grâu de Bănat fl. 10—11¼; grâu de Tisa fl. 11—11.50; orz fl. 5—5.60; sĕcară fl. 6; cucuruz la 10,000 m. m· cu câte fl. 6—6.50; ovĕs cu fl. 5—5.50; spirt *en gros* fără vas cu fl. 31.50—31.75; *en detail* cu fl. 32 fără, cu fl. 34.75 cu vas cu tot per 100 litre %. Cerealele în sĕptĕmăna trecută au fost mai bine representate în têrg, dară tot nu ca în alți ani, o dovadă mai mult, că în acest an resultatul spicoaselor e de tot slab. Grâul a fost tare căutat și din cele 4000 măji metrice, ce s'au aflat în têrg, s'au vêndut cu iuțală 2500 m. m. Cel mai bun têrg 'l-a avut însĕ cucuruzul, trecênd cu o rapiditate ne mai pomenită peste 10,000 m. m. după cum am arĕtat mai sus.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 7 Oct. și 7 Noemvre mobilele și imob. lui Iuon Materin în Ludoș; în 9 Oct. și 10 Noemv. imob. lui Iuon și Maria Imbĕruș în Sibiiu (trib.); în 17 Sept. și 17 Oct. imob. lui Petru Bogdan în Demsuș (judec. cerc. Hațeg); în 27 August imob. lui Iuon Fleischer și soți în Bateș; în 30 August și 29 Sept. imob. lui Iuon Alzner în Bateș; în 1 Sept. și 1 Oct. imob. lui Michail Hartig în Bateș (judec. cerc. Teaca); în 27 Aug. și 1 Oct. imob. rĕmasului după Iuon Comșa jun. în Girdale; în 11 Sept. și 16 Oct. imob. lui Moise Weges în Bohol (judec. cerc. Sighișoara); în 18 Sept. și 18 Oct. imob. lui Vasilie Gligor în Cacova (jud. cerc. Aiud); în 11 Oct. și 11 Noemv. imob. lui Mihai Bêrză în Săliște (trib. Sibiiu); în 25 Aug. imob. lui Coloman Fenyes în Coli (judec. cerc. Székelyhid); în 2 Sept. imob. lui Vasile Prengate în Varara; în 29 Aug. imob. lui Simion Mistric în Borgomijloceni (judec. cerc. Năsĕud); în 3 Sept. imob. lui Nicolau Mestecan în Abrud (judec. cerc.); în 30 Aug. imob. lui Mihailă Oprea în Laborfalĕu (jud. cerc. Sângiors); în 14 Oct. și 14 Noemvre imob. rĕmasului după Carol Pius în Gurariului (trib. Sibiiu); în 27 Aug. imob. lui Iuon Fleischer și soți în Șaroș (trib. Ibașfalĕu).

Nr. 103. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc, la scoala română gr. or. din Apahida cu filia Puszta Sz. Miklos, se deschide concurs, până în 26 August st. v. a. c. în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. 50 fl. v. a. în bani gata, scoși prin repartițiune dela popor, și ridicați dela epitropia parochială cu cuitanță.
2. Un pământ arătoriu de 2 jugere classa I, arat și sĕmĕnat cu cucuruz, care aduce un venit de cel puțin 30 fl.
3. 30 fl. v. a. din camăta capitalului bisericei scoși dela cassa archidiecesană unde e depus capitalul, pe lângă cuitanță vidimată prin comitetul parochial și oficiul ppresbiteral.
4. Cuartir liber în edificiul scoalei.
5. 50 fl. v. a. din fondul destinat pentru învĕțători din archidiecesă, cari se vor puté ridica dela epitropia archidiecesană pelângă cuitanță vidimată prin oficiul ppresbiteral.

Recerințele pentru competenți sûnt:

a) Cualificațiune conform § 13 din „stat. organic.“

b) Testimoniu de moralitate și botez gr. or.

c) Să scie tipicul bisericesc și cânta în biserică ținênd strana stângă.

Recursele sûnt de-a se adresa oficiului ppresbiteral român gr. or. din opidul Sec, și concurenții au de-a se presenta în ḑiua alegerei în Apahida.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Farcaș m. p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 209/1879. 1—3

CONCURS.

Pentru stațiunea de învĕțătoriu în classa a II-a la scoala confesională gr. or. din Gura-rîului, se escrie concurs cu termin până la 6 Septemvre st. v. a. c. urmând a fi alegerea în dumineca din 9 a aceleiaș luni.

Emolumentele sûnt:

a) Un salariu anual de 250 fl. v. a. eventual 280 fl. care se solvesce din cassa alodială în rate trimestrale.

b) Cortel liber în edificiul scoalei; — și

c) Lemne de foc 5 orgii, din cari are a se încălḑí și classa respectivă.

Doritorii de-a ocupa aceasta stațiune 'și vor adresa suplicele lor în terminul sus statorit la oficiul ppresbiteral, instruite în sensul dispositiunilor statut. org. și sinodului archidiecesan din 1873 avênd a dovedí că au absolvat cel puțin 4 classe gimnasiale. — Se notează, că alesul învĕțătoriu din aceasta classă va avé să țină și prelegerile cu adulții, și a conduce cântările în biserică, dumineca și sĕrbătorile, cu copiii.

Sibiiu în 10/22 August 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I, în conțelegere cu comitetul parochial.

M. Toma m. p.,
adm. ppesc.

CONCURS.

Fiind subsemnatul însărcinat cu esecuțiunile contribuțiunilor erariale și de altă parte fiind mult ocupat cu diferite agende oficioase se caută un individ maiorean cu purtare laudabilă care e versat în manipulația contribuției, și pentru acest post de esecutor se deschide concurs până în 15 Septemvre n. a. c. cu leafă anuală de 300 fl. din comunitățile esecuționale. A se adresa la subscrisul verbal sau în scris. Opidul montan.

Zalatna în 20 August 1879.

Phil. Plaste m. p.,
notariu cercual, locuința și posta ultimă
1—3 Zalatna (lângă Alba-Iulia, Transilvania).

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei învĕțătoresci dela scoala gr. or. din comuna Șibot ppresbiteratul Orăștiei se deschide prin aceasta concurs cu terminul până la 24 August 1879 st. v. când va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Salariu anual 200 fl. v. a. care îl primesce învĕțătoriul în rate cuartale din cassa bisericească gr. or.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei.
3. Cinci orgii de lemne din care are a se încălḑí și scoala.

Doritorii de-a ocupa acest post au a documenta:

a) că au absolvat 4 classe gimnasiale sau 3 respective 4 reale;

b) că au esamen de cualificațiune recerut prin statut. organic bisericesc;

c) că sûnt cântăreți și cunosc tipicul spre care scop au a se presenta în o duminecă sau serbătoare în biserica gr. or. din Șibot;

d) că sûnt de religiunea gr. or.;

e) că au purtare morală nepĕtată;

f) că cunosc limba maghiară și astfel o pot propune elevilor în scoală.

Cel ales va fi de-ocamdată provisorialmente numai pe doi ani ales, și după ce va fi dobêndit iubirea poporului va fi întărit pe viață.

Petițiunile instruite în sensul acestui concurs au a se asterne oficiului ppresbiteral în Orăștie la mâna d-lui ppresbiter Nicolau Popoviciu.

Din ședința comitetului parochial al comunei Șibot ținută la 30 Iulie 1879 în conțelegere cu domnul ppresbiter.

Ioan Armean m/p.,
paroch și președinte.
Iuliu Traian Fogaraș m/p.,
2—3 membru și not. com. parochial.

Nr. 134. 2—3

CONCURS.

Devenind vacante stațiunile învĕțătoresci, la scoalele confesionale, din:

1. „Livezeni,“ cu salariul anual de 200 fl. v. a. cuartir și lemne de foc, și:

2. „Ohaba“ de sub peatră cu filia „Ciopea,“ cu salariul anual și lemne focale, — în ppresbiteratul tractului Hațeg, — se deschide prin aceasta concurs, cu terminul până la 1 Septemvre a. c.

Doritorii de-a ocupa aceste stațiuni, au a'și îndrepta concursele lor la subscrisul instruate în sensul legei, până la timpul sus însemnat.

Hațeg la 1 August 1879.

În conțelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Raț m. p.,
ppresbiter.

Nr. 153. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei parochiale gr. or. Fizeș-Barbura de classa a III-a protopresbiteratul Gioagiului I, se deschide concurs, cu termin până la 26 August a. c. s. v.

Emolumentele sûnt:

Dela 40 familii câte o mĕsură mică (a 16 cupe) cucuruz sfârmit, eară dela 67 familii lucrătoare la băile erariale câte 40 cr. v. a. și stolele usuate, care toate la olaltă computate în bani dau un venit anual de 236 fl. 25 cr. v. a.

Concurenții au a'și trimite subscrisului, suplicile lor instruite conform „statutului organic“ și „regulamentului provisoriu din 1873“ până la terminul sus arĕtat.

Hondol, 23 Iulie, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Basiliu Pipoș m. p.
protopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu, la scoala rom. gr. or. din opidul Abrud, se deschide concurs, cu terminul până la 30 August a. c.

Emolumentele sûnt: 200 fl. v. a. din cassa bisericei, 32 fl. din cassa alodială a Abrudului, câte un florin didactru dela fie-care scolariu, douĕ orgii lemne, și cuartir liber.

Doritorii de-a ocupa acest post, avênd de-a documenta cualificațiune perfectă pentru chiemarea învĕțătorească, precum și aceea, că sûnt cântăreți bine versați în cântările și tipicul bisericesc, au de a'și substerne petițiunile instruate cu documente la subscrisul în Abrud.

Abrud în 1 August 1879.

Comitetul parochial gr. or. din Abrud, în conțelegere cu

Ioan Gall m/p.,
2—3 protop.

Nr. 183. 2—3

CONCURS.

Devenind vacante posturile învĕțătoresci din comunele bisericesci: Chezdi-Mărtinuș și Cernatul inferior, în ppresbiteratul Treiscaunelor (în ambele locuri combinate cu cantoria) se deschide concurs cu termin până la 29 August a. c. st. v.

Emolumentele pentru Chezdi-Mărtinuș sûnt:

1. Dela 67 familii câte 33 cr. și 16 vĕduve a 16 cr. v. a.
2. Dela fie-care scolariu câte 80 cr.
3. A treia parte din venitul stolar.
4. Cuartir liber, cu grădină de legumi, care toate laolaltă dau un venit de 120 fl. v. a.

În Cernatul inferior:

1. Cuartir liber, și grădină de legumi.
2. A treia parte din venitul stolar computat 50 fl. — Doritorii de-a ocupa aceste posturi vor avé a'și asterne suplicele lor, instruate cu documentele necesare în înțelesul „statut. org.“ subscrisului scaun ppresbiteral până la terminul sus indicat.

Brețcu în 4 August 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Spiridon Demian m/p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 319. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala confesională rom. gr. or. dela Stupini, în ppresbiteratul I al Brașovului, se deschide concurs cu terminul până la finea lui August a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu 200 fl. v. a.
2. Cuartir liber și lemne de foc.

Dela concurenți se cere, ca să poarte și oficiul de cântăreț, și să aibă cel puțin 4 classe gimnasiale, ear cei mai cualificați vor fi preferați.

Suplicele instruite cu documentele recerute sûnt a se adresa oficiului ppresbiteral I al Brașovului.

Stupini în 29 Iulie 1879.

Comitetul parochial.

I. Macsimilian m./p.,
paroch și președinte.

UMRATH & COMP. în PRAGA,
fabrică de mașini agricole,
se recomândă prin specialitățile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet ușor** mare **productivitate** și **treerat curat** a

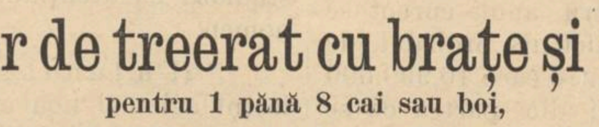

mașinilor de treerat cu brațe și cu vêrtej
pentru 1 până 8 cai sau boi,
atât **locomobile** cât și **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:
Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.
Cataloage ilustrate în limbile țĕrei grătuite și franco. [14] 37

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 94. Sibiiu, Marţi, 14 August v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 August.

Tisza, spune o telegramă din 23 August n., a sosit la Viena şi în aceea ḑi a luat parte la o conferenţă ministerială sub presidiul Maj. Sale. La conferenţa aceasta au luat parte Andrássy, Hoffmann, Bylandt şi Taaffe. Despre Tisza se ḑice că în 24 l. c. a plecat la băile de mare dela Ostende. Conferenţa ministerială din cestiune, se ḑice, că a desbătut întrarea în sandgiacul dela Novibazar. Cu toate aceste ḑiua întrărei încă este necunoscută.

„Köln. Ztg“ continuă lupta începută de I. Asboth în coloanele sale, înfăţişând corupţiunea administraţiunei din Ungaria într'o formă foarte neplăcută. „Cine nu jură orbiş în sapienţa lui Tisza, ḑice „K. Ztg.“, nu se poate susţiné în nici un post, pecând oameni, cari n'au alte merite, decât de-a respândí bani electorali între alegĕtori, aşa numiţii corteşi, ajung la toate şi încă la înalte posiţiuni în administraţiune.“ Articulul descopere mai departe lucruri nouĕ, cari presa ungurească se vede sau că nu le-a sciut, sau că n'a vrut a le mai descoperí.

Crisa Andrássy se judecă feliurit. Pe când „N. fr. Pr“ crede că Andrássy poate se remână încâ în postul seu, pe atunci „D. Ztg.“ este de hotărită părere că Andrassy se va duce îndată ce Maj. Sa i va afla un următoriu. Se ḑice că Contele Károlyi, ambasadorul din London a deprecat onoarea de-a fi următoriul lui Andrassy din causă că nu e în stare să vorbească fluent ungguresce şi aşa n'ar fi în stare se respundă în delegaţiunea ungurească.

Cel dintâiu colaborator dela „Pest. Naplo“ bar. Dtor Kaas a fost în Praga. Acesta spune în „P. Naplo“, că un pactum conventum cu Cehii încă nu esistă, dară este hotărît, că Cehii vor păşí cât de curênd ca factor politic.

Pretensiunile Cehilor le cuprinde br. Dtor Kaas în punctele: Eliberarea instrucţiunei populare şi mai înalte de germanisaţiune, egală îndreptăţire a limbei cehice cu cea nemţască până sus la ministeriu; o nouĕ lege de naţionalităţi. Toate aceste nu ating constituţiunea austriacă şi dualismul. Vom vedé ce se va alege din toate aceste mai târḑiu. Ungaria ḑice Kaas, încă trebue să fie reservată faţă cu toate aceste până când se va vedé că atacă ele sau nu atacă dualismul.

Ostilitatea dintre Rusia şi Germania, şi relaţiunile dintre Germania şi Austria formează necontenit obiectul de discuţiune al presei engleze. Astfel „Morningpost“ scrie:

Prin cercurile bine informate se stabilesce din ce în ce mai mult convingerea, că întêlnirea ambilor suverani la Gastein însemnează o nouă eră de sporire a cordialităţii şi un acord mai intim. Aceasta esplică irităţiunea ḑiarelor rusesci, căci este vĕdit că această alianţă a cabinetelor din Germania şi Austria, în starea actuală a lucrurilor, trebue considerată ca o garanţie pentru pacea în orient şi ca o pedecă pentru intenţiuni agresive. Afară de aceste, Germania scie la ce are să se aştepte dela Rusia, cu toată amicia care leagă pe ambii împĕraţi. Rusia nu poate să procure altă despăgubire supuşilor sei pentru miseria lor locală decât bravură militară. Poporele, care se află pe prăpastia revoluţiunei, sûnt arareori foarte conscienţioase în alegerea mijloacelor lor spre a înlătura periculul, şi Germania nu poate nici decum să admită, că Rusia ar respinge chiar o alianţă franceză, dacă ea 'i-ar procura dispariţiunea rĕului ce o amerinţă. „Contra Turcilor şi a Englezilor va avé Rusia a se lupta din când în când,“ scrise un mare ḑiar rusesc după terminarea resbelului franco-german, „însĕ între Slavi şi Teutoni domnesce un resbel vecĭnic.“ Germanii vor înţelege acum părerea de rĕu cu care au primit atunci ḑiarele rusesci înfrângerea Franciei. Astfel fiind împregiurările, apare foarte naturală dorinţa esprimată de mult de principele Bismarck, ca Austria să posează în orient o posiţiune preponderătoare asigurată, de vreme ce aceasta ar susţiné politica de supraveghiare serioasă a intrigilor rusesci, care a atras în aceste din urmă timpuri atenţiunea bărbaţilor de stat germani prin diferite împregiurări bănuitoare. Se credea odată mai în general, că Germania are ochii asupra provinciilor germane din Austria şi nu este tocmai imposibil ca Bismarck să fi avut câtva timp aceste idei. Astăḑi însĕ esistă cele mai bune motive care ne fac să credem, că în momentul de faţă nu este nici un alt bărbat de stat mai convins ca principele de Bismarck despre trebuinţa manţinerei întregităţii Austriei.

„Polit. Corr.“ spune că sultanul a ordonat demiterea a 80 batalioane de redifi.

Cestiunea Israelită.

I Usura.

(Începem a reproduce, la recercarea autorului, o serie de articoli despre cestiunea evreiască, cari — deşi publicaţi deja în coloanele foaiei „Timpul“ din Bucuresci — au şi după a noastră părere destulă importanţă, pentru a fi presentaţi şi cetitorilor nostri de dincoace de Carpaţi).

Nu de mult în toate statele Europei stipularea dobândei era mărginită; creditoriul care 'şi-ar fi stipulat dobândă nelegiuită era obligat a restituí dobânda primită şi pe lângă aceasta el era şi supus unor penalităţi. Dar de pe la finea secolului trecut, legile contra usurei au fost combătute şi s'a cerut înlăturarea lor ca fiind neutile. Întru combaterea legilor contra usurei s'a susţinut, că statul n'are a interveni a regula relaţiile creditului, aceste avênd a fi regulate numai de particulari fără nici un amestec; că capitalul e liber şi esploatarea lui nu poate fi supusă unei restricţii din partea legiuitoriului; că moneta nefiind decât o marfă precum preţul mărfei asemenea şi mărimea dobândei are a se determina prin lege economică de cerere şi ofertă; că această lege şi concurenţa vor contribuí la regularea mărimei dobândei în mod normal şi priincios, — ear după înlăturarea ori-cărei restricţii legale se lăsa a se spera micşorarea dobândei. Mai ales în urma influinţei scoalei manchesteriane şi a cercurilor finanţiare influente, precum şi a tuturor cari credeau că abrogarea legilor contra usurei ar fi o cerinţă absolută a progresului, legile contra usurei au dispărut in ultimele douĕ decenii. Singură Francia a persistat a se opune curentelui pretins liberal şi continuă până astăḑi de-a mănţiné legea din 1807 contra usurei cu toate că în diferite rênduri s'a cerut abrogarea ei chiar şi în corpurile legiutoare.

De mai mult de 10 ani s'a făcut o esperienţă cu libertatea capitalului, şi ni se pare că nu a fost destul a înlătura numai restricţiile legale pentru ca pretutindeni să urmeze o stare priincioasă. Sub regimul libertăţii s'au produs fapte cari dovedesc că indiviḑii lăsaţi prada concurenţei universale, cei mai puţini şi mai abili se fac cei mai bogaţi şi mai puternici — încât concurenţa şi libertatea nu folosesc decât acestora.

Astfel pentru Germania, aflăm din scrieri, din presă, din desbaterile din cameră, că toate classele, dar mai ales micii industriaşi şi micul proprietariu dela ţară sufer de greutatea dobânḑilor, ce li se iau de capitalişti.

Nici micul industriaş, nici micul proprietariu nu sûnt în stare de-a găsí credit pentru industria lor, pentru cultivarea pământului decât în condiţii ruinătoare pentru esistenţa lor. Micul industriaş e redus a se face

---

FOIŢA.

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(9 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M Marienescu.

4. Împĕratul corbilor.

Corbul cărui ḑeu a fost pasere sânta? κόραζ Rabe, corb, κορώνη Krähe, cioară, (Rost I. 585).

Coronis, când a purtat sub inimă fructul lui Apollo ḑeului de lumină a avut de cuget să prefereze pe un om de pădure şi vorbind cu acesta corbul carele era alb, şi ordinariul şerb a lui Apollo, aude vorbele şi spune lui Apollo de necredinţa Coronis-ei (= cioarei). Apollo în mânia sa grabnică blăstemà corbul, pentru scirea rea, şi corbul de-atunci s'a făcut negru. Ciora se vede a trăí foarte mult şi pentru că'i place înălţimile, şi aerul dela munte e simbolul sănătăţii (Preller Gr. Myt. p. 404).

Corbul a cărui pene albe, în urma blăstemului lui Apollo se făcură negre, e simbolul ḑeului de soare în solstiţiul de vară când trece din hemisfera luminoasă în cea întunecoasă. Aceasta se pune pe timpul când se coc smochinele, şi a fost ferbinţala mare încât Apollo a însetat, şi a trămis un corb ca să'i aducă beutură. Acest mit e astronomic, pentrucă pe ceriu (lângă şerpele de apă, dela zodia gemenii şi racul spre meaḑăḑi) e corbul cu păharul. Dar Apollo a avut şi predicatul κόρος (coros) ca şi ḑeul corbilor, adecă cu coloare de corb întunecos, şi pentru aceasta corbul e pasere profetică, prespunĕtoare. Cioara Korone a fost amoreşa lui Apollo Koros pentru aceasta se chiamă Korone şi Koronis (*F. Norll Andeutungen eines Systems der Mythologie des alten Orients pag. 117.* Ovidiu în Fastor. Libr. II 245 descrie asemene).

Dintre păseri, huliul, corbul şi ciora, în cultul apollin au avut însemnătatea lor simbolică, aşa precum ele după natura lor, sau au arĕtat înclinare şi plăcere către lumină şi soare, sau ceva cu ce presimţia viitoriul sau altă însuşire ce era de o natură cu a lui Apollo. (Preller I. p. 225).

Corbul a fost înaintea altor paseri în adevĕrat pasere augurală. Corbii se numesc şi preoţii lui Mithras ḑeului de soare, ca pasere profetică, e solul lui Apollo. (Reichardt Suchier Meth. Ovid. Lib. v. 541 în notă).

Din aceste dară se vede apriat că Apollo Koros e ḑeul corbilor aḑi împĕratul corbilor, că Apollo Koros e soarele cel ce prespune, previndecă; şi că împĕratul păseresc e identic cu al corbilor.

Între diferinţe am arĕtat că la I. Olariu a fost 5 figuri, cu una mai mult, decât sûnt de lipsă pentrn anotimpuri.

După acea figură împĕratul Verde nu a avut copii şi ca leac a trebuit se călĕrească pe un strajnic, scaldă în lapte de cerboaice, şi apoi împĕrăteasa a născut. „Doi fĕţi logofĕţi cu pĕrul de aur.

Povestea a VII esplicată e chiar despre acesti doi fĕţi logofĕţi.

Acolo am arĕtat că acestía sûnt „Zodia Gemenii“.

Berbecele în Martie, Taurul în Aprilie, Gemenii în Maiu, şi astfel figura din poveste se refeream la Zodie gemenii, se ţine de primăvară, de împĕratul Verde.

În acest mod dară putem otărî că timpul nascerii acelor doi fĕţi logofĕţi e primăvara, e Maiu, atunci când soarele e în zodia gemenii.

La Greci au fost Dioscurii (Διõς χõυροι) pruncii lui Zeus, ḑei de lumină şi au avut şi numele Castor şi Pollux. În miturile mai nouĕ ale Grecilor vechi, s'au identificat acestia cu gemenii. În Etruria acesti dioscuri au representat pe gemenii din zodie, şi mai mulţi astronomi îi şi ţin de identici. (Preller Gr. M. I, 92, 106. Norll Myth. Or. p. 135. Mädler Populäre Astronomie p. 535).

Cerboaia a fost animalul cel mai plăcut a ḑinei de lună, Artemis; pentru aceasta a avut predicatul Elaphia (=cerboaică), şi dintre lunele anului luna de primăvară cu ecuinopţiu 'i-a fost sacră, pentru ce această lună s'a chiemat Elaphebolion. Atributul ḑinei a fost cerboaică, carea a petrecut-o sau pe carea s'a purtat etc.

Cerbul e sîmbolul soanei pentru plăcerea lui de-a se ţiné în locuri umedoase. (Preller p. 232 p. 168.)

Dacă ne aducem aminte, că împĕratul orb s'a vindecat cu rouă, împĕrăteasa a celui verde nasce scăldată în lapte de cerboaice ce e simbolul rouei, vedem că leacul e tot de o natură, de primăvară.

5 Pescele cu flori de aur, pe frunte scrisoarea cu litere de aur; pescariul şi morariul.

E cunoscut în mitologie, că ḑeităţile

simplu lucrătoriu, micul proprietariu e silit a'şi vinde pămêntul capitalistului. — Operaţiile capitalistilor de credit, a băncilor sûnt descrise ca operaţii usurare (Veḑi Perrot: In zwölfter Stunde pag. 48 sqq.) Şi spre a mărginí abusurile usurei în camerile legiuitoare din Prusia şi din alte state ale Germaniei, s'au întocmit comisii spre a propune mĕsurile necesare contra esploatării usurare.

Şi Austria a urmat curentului general desfiinţând în an. 1868 legea contra usurei, dar de-atunci s'au produs fapte şi împregiurări economice atât de anormale şi de înspăimêntătoare, încât legiuitorul a fost silit a introduce în Iulie 1877 pentru Galiţia şi Bucovina o lege specială spre a înfrêna şi a pedepsí abusurile usurare.

Faptele produse sub regimul libertăţei, efectele acestei libertăţi într'o ţară ca Galiţia şi Bucovina, procedările şi uneltirile practicate de către usurari şi scopul ce ei urmăresc, cine sûnt debitorii esploataţi, ce sûnt creditorii usurari, precum şi influenţa ce esercită usura desfrênată asupra societăţei în general, toate aceste le cunoascem prin cercetările ce s'au făcut anume în Galiţia şi Bucovina de către autorităţile publice administrative şi judecătoresci, prin revelările produse cu ocasiunea desbaterei legei aceleia din Iulie 1877 în corpurile legiuitoare ale Austriei şi prin diferite scrieri.*) În special pentru Bucovina ne referim cu deosebire la un studiu instructiv şi foarte însemnat asupra naturei şi efectelor usurei făcut de Platter, profesor la universitatea din Cernăuţi („Der Wucher in der Bucovina"), lucrare pe care o recomandăm şi pentru a cărei respândire am dorí ca să fie tradusă.

Acea lege escepţională s'a promulgat numai pentru Galiţia şi Bucovina, dar deputaţii din diferite provincii precum din Silesia, Moravia, Carniolia, au desvĕlit miseria în care se află micii proprietari dela ţară şi industriaşii şi în alte provincii ale imperiului prin esploatarea lor în mod usurar de către capitalisti, — şi au cerut pentru aceasta aplicarea legei şi în acele provincii. Între alţii deputatul Wurm a susţinut, că capitalistii omnipotenţi şi lacomi storc populaţiile, şi guvernul 'i vede şi'i lasă să facă. Usurarii sûnt organisaţi ca o ceată de tâlhari. Agenţii lor descopere pe industriaşul sau pe ţĕranul nevoiaş, îi înşeală fără sfială şi fără nici o pedecă, iau ţĕranului averea şi meseria, şi ţĕranul ajunge a fi proletar. În anul 1874 cel puţin 10,000 ţĕrani din provinciile de dincolo de Laita 'şi-au perdut proprietăţile. În acelaş an s'a îngreuiat averea lor cu datorii în sumă de 195 milioane florini. Dacă vor continua astfel lucrurile, a adăugat acel deputat, vor dispăré ţĕranii, cari sûnt o condiţiune pentru puterea şi pentru esistenţa statului.

Spre a înţelege natura şi efectele usurei astfel cum se practică în Galiţia şi Bucovina, nu putem fără a ţiné samă şi de condiţiile sociale şi economice a acestor provincii, precum şi de condiţiile morale şi intelectuale a poporului din acele provincii. Galiţia şi Bucovina sûnt ţĕri agricole; învederat că ţĕranii, micii proprietari, vor fi aceia în privinţa cărora vor avé a se constata şi cunoasce efectele usurei.

În urma legilor dela 1848 şi 1855 regulându-se cestiunea agrară ţĕranii dobândiră dreptul de proprietate şi libertate, fără însĕ ca legiuitoriul să se fi gândit la mĕsurile tutelare în vederea stării lor şi la mĕsurile necesare pentru ridicarea lor morală şi intelectuală spre a puté susţiné lupta mai ales cu capitalistul. Avênd multe defecte morale, dedat beţiei sau îndemnat la beţie chiar de speculanţi fără esperienţă, fără instrucţie şi lipsit de protecţia proprietariului de care fusese desrobit ţĕranul e chemat a devení prada uneltirilor usurare a speculanţilor, la cari el e nevoit a se adresa. Însuşi ministru de justiţie Glaser a ḑis că trebue să fim cuprinşi de spaimă, când ne închipuim care poate fi starea intelectuală a multor persoane cu cari îşi pot face speculanţii manipulările cele mai de necreḑut. Galiţia e superioară Bucovinei sub raportul intelectual. Ce trebue însĕ să fie în Bucovina? — Cu ocasia aniversării de 100 ani a anecsării Bucovinei s'au publicat scrieri de ocasie, care voiau a arăta cum toate progresele posibile s'au realisat în acea provincie, cum tot e în cea mai bună regulă. Cât însĕ diferă de acest tablou, tabloul ce ni'l depinge Platter despre starea morală şi intelectuală a poporului din Bucovina. — După Platter nu e nici o deosebire între ţĕranul de acum şi între ţĕranul dinainte de 100 ani! Ţĕranul e o fiinţă cu totul nedesvoltată sub raportul moral intelectual, care are trebuinţă de ajutor faţă mai ales cu speculantul rafinat. Pentru celebrarea acelei aniversări s'a înfiinţat o universitate, ca şi când s'ar fi putut simţí necesitatea unui asemenea institut când din copii ce ar fi trebuit să frecuenteze scoala nu o frecuentează decât 15,7$^0/_0$ fiind causa lipsei de scoale, pentru a căror introducere ar fi fost mai mare necesitate. — Lipsit ţĕranul astfel de instrucţie, nu ne putem mira că el nu e în stare a pricepe socotelile şi manipulările speculantului.

Datoriile ce contractează ţĕranul în Galiţia şi în Bucovina nu sûnt numai pentru scopuri economice, ci în mare parte ele sûnt datorii de lucs, de consumpţiune. — Cărcíuma e locul de predilecţie în care se contractează datoriile. — Ţĕranul e invitat de speculant la cărcíumă, i se arată spre cumpărare lucruri pentru femee sau pentru copii şi i se spune că dacă el nu are mijloace spre ale cumpĕra sau spre a ospăta la nuntă sau la botez pe vecini după obiceiul dela ţară, i se vor da pe credit lucrurile şi beutura. Astfel se suscită trebuinţe, pe care ţĕranul nu le poate satisface din mijloacele ce are. Pentru asemenea trebuinţe se contractează datorii, se stipulează dobênḑi pe lună, pe sĕptĕmână, se răfuesce socoteala din timp în timp, se adoagă şi se socotesce dobânḑi la dobânḑi, se stipulează clausă penală — şi apoi se presentă creditorul şi debitorul la notar spre a încheia un act sau se cere debitorului o poliţă. Actul ce constată datoria cuprinde o sumă care representă de mai multe ori suma primitivă datorită.

Forma ce o preferă speculantul pentru constatarea datoriei e poliţa; se cere debitorului o poliţă; aceea formă e plăcută speculantului, fiindcă ea ascunde manipulările usurare apoi din causa procedurei sumare şi din causă că debitorul în general nu e în stare a se înfăţişa la tribunalul depĕrtat comercial spre a face contestaţiile.

Ani muncesce ţĕranul cu nevastă şi copiii spre a scăpa de creditor, însĕ adeseori în zădar. Dar era o margine pentru speculanţi, care preserva pe ţĕrani. Speculanţii fiind precum vom vedé, în cea mai mare parte Israeliţi ei nu puteau a'şi însuşí imobilele debitorilor lor şi era ameninţaţi de legea contra uzurei.

(Va urma).

---

*) Veḑi: „Das Gesetz" vom 19 Juli 1877 zur Abhilfe wider unredliche Vorgänge bei Creditgeschäften mit Materialien herausgegeben von dr. Ios. Kaserer.)

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 34.

Şedinţa din 3 Iulie 1879.

Membrii presenţi: d-nii Alesandri Vasile, Aurelian Petre S., Bacaloglu Emanoil, Brânză Dim., Caragiani Ioan, Felics Dr. Iacob, Fĕt dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maniu Vasile, Odobescu Alecsandru, Papadopul-Calimach Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a.m.

Procesul-verbal al şedinţei precedente se citesce şi se aprobă.

D. preşedinte comunică o epistolă a părintelui Nifon Bălăşescu, prin care propune a ceda academiei biblioteca sa compusă din câteva mii volume, sub condiţiune ca academia să'i facă o rentă viageră de 100 galbini 1,200 lei) pe an. Propunerea se trămite la comisiunea bibliotecei.

La ordinea ḑilei fiind alegerea de membrii corespendenţi şi onorari următoarele persoane propuse se votează şi sûnt admise în condiţiunile cerute de statute şi anume:

D. Iosif Vulcan propus de secţiunea literară se alege ca membru corespondent pe lângă acea secţiune.

D. Spiru Haretu propus de secţiunea scientifică, se alege ca membru corespendent pe lângă acea secţiune.

D. Teodor Mommsen se alege în unimitate membru onorariu al academiei române.

Fiind a se termina programa pentru şedinţa de Joi, 5 Iulie la care va fi invitat A. S. Regală Domnul, protector şi preşedinte de onoare al academiei române, se decide ca d. preşedinte să supună la aprobarea Măriei Sale Regale următoarele disposiţiuni:

Şedinţa să se ţină în localul ordinar al academiei, la 9 oare a. m. şi din causa ecsiquităţei acestui local să nu fie deschisă publicului. Însĕ ca şedinţă solemnă, într'ênsa se vor cití operate ale membrilor, precum şi raportul de închidere al sesiunei estraordinare din 1879.

Membrii cari vor face lectură sûnt: d. Bariţ despre vechile cărţi tipărite románesce, d. Odobescu despre visita făcută de membrii academiei la Curtea de Argeş.

D. Haşdĕu declară că d-sa va vorbí despre ultimile lucrări asupra Românilor în Dalmaţia şi Moravia, însĕ d-sa nu se poate presenta elaboratul scris mai dinainte la cercetarea secţiunei după cum cere regulamentul.

D-nii Ionescu şi Alecsandri cred că această infracţiune la regulele stabilite nu presentă nici un încovenient serios. D-nii Laurian şi Odobescu susţin din contră că trebue să avem un precedent în contra disposiţiunilor observate până acum şi conformate din nou prin nouele noastre statute.

D. Haşdĕu declară că neaprobându-se cererea sa, se va abţiné de a vorbí.

Se presentă o propunere subscrisă de d nii dr. Fĕtu şi Odobescu, care sună într'astfel:

„Secţiunea scientifică, delibĕrând de urgenţă asupra propunerei presentate d. dr. An. Fĕtu, în privinţa premiului intulat de d-sa, să vină, în cas de a fi aceea acceptată, să aducă în desbaterea academiei subiectul ce se va pune la concurs pentru anul 1883".

Propunerea se trămite la secţiunea scientifică.

O altă propunere subscrisă de d-nii Haşdĕu şi Odobescu, cu cuprinsul următor:

„Premiul Heliade Rădulescu de 5,000 lei se va acorda în anul 1882 celei mai bune disertaţiuni în care se va studia activitatea literară şi pedagogică a lui Ioan Heliade Rădulescu în raport cu epoca anterioară (finele secolului al XVIII cu Ionechiţă Văcărescu şi eruditii din Blasiu) şi cu cea posterioară până la 1848.

Celelalte condiţiuni ale acestui concurs vor fi cele stabilite pentru premiul Năsturel-Herĕscu (B) în Februarie la 1879, şi specificate la cifrele 1, 2, 4, 5 şi 6 ale anunciului acelui concurs, condiţiunea de la cifra 3 aflându-se modificată prin art. . . . . din regulament se trămite la secţiunea literară.

D. Haşdĕu presentă preşedintelui demisiunea sa din comisiunea lecsicografică, sub cuvênt că până acuma nu s'a luat nici o decisiune în privinţa publicaţiunei Psaltirei lui Coresi în contra căreia crede d-sa că să ridică obiecţiuni din partea multor membrii ai academiei.

Oara fiind înaintată, aceste remân a se desbate în şedinţa de a doua ḑi, când comisiunea lecsicografică este învitată a presenta de urgenţă raportul seu asupra acestei cestiuni.

Şedinţa se ridică la 12 oare.
Preşedinte. Ioan Ghica.
Secretar general, Odobescu.

Varietăţi.

* (Archiducele Albrecht) în 21 August a plecat dela Wiena la Pesta spre a înspecţiona trupele, de unde apoi va pleca preste Oradia mare şi Timişoara la Sibiiu (?).

* (Garnisoana din Sibiiu) a plecat la manevre duminecă des de dimineaţă, lăsând în urmă'i numai 100 soldaţi şi 3 oficieri. De astădată tru-

---

de lumină se nasc şi pornesc din mare, pentrucă partea mai mare a Greciei era încungiurată cu mare, şi vedeau soarele, luna, luceafĕrii eşind din mare. In Arcadia şi în părţile muntoase ale Greciei, sûnt asemeni ḑeităţi de lumină, cu acelaşi sau alt nume cari se nasc pe munţi prin păduri, aşa precum era orizontul ţĕrei şi precum vedeau rĕsărirea soarelui etc. Astfel unele ḑeităţi şi pier în apă sau întru munţi după direcţiunea apunerei soarelui etc.

În povestea noastră întêlnim pe pescariu şi morariu la apă. Ei de oare-ce n'au nici o rolă în poveste sûnt numai nesce ilustraţiuni neesenţiale, şi mitologice nu însemnează nimica. Aflăm şi pe Zeus că e morariu, dar are activitate.

Redicându-se soarele, Iuna, luceafĕrul pe ceriu, lumina şi raḑele lor se oglindează în apă şi pe mare, lumina lor e o linie lungă, ce o poţi imagina după fantasia cea mai sburdală; pe la d-na Mileticiu e „apă vie ca de foc", apă vie pentru că valurile mării se mişcă, şi mişcarea face flacări de foc din lumina lunei, carea e representată în fata de mare; sau p. e. pescele cu flori cu aur, carele e lumina luceafĕrului caḑută pe faţa mişcătoare a apci. Ací e *signum pro re*, pescele e în locul luceafĕrului adecă a lui Petru, carele însuşi aşa e pescele precum e copilul cu litere de aur. Flori şi litere de aur ací eară sûnt ilustraţiuni identice, de o natură; ambii es din apă.

Nu numai în mitologia veche grecă sûnt ḑei puşi în ladă şi sloboḑiţi pe apă, dar şi în povestile noastre. Înţelesul e, că mai nainte de-a se ridica steaua pe ceriu, şi de-a se vedé, — după fantasie — a fost undeva închisă, adecă nevĕḑută. Marama cu care Petru astrucă când şi când pescele e ilustraţiune, identică cu lada, şi precum am mai scris despre maramă, aceasta e chiar un vestmênt a lui Hermes, carele în peşteră se acopere cu marama (Preller I. 301), când adecă nu se vede.

Ovidiu (în Meth. Lib. V. v. 331) ḑice: *Venus sub pisce latuit*, venus s'a ascuns sub pesce. Venus eară e o planetă ca şi Mercurius=Hermes, că dênsa s'a născut din mare, şi eată se ascunde sub pesce cacarele e ea însăşi, adecă raḑele sale pe mare.

(Va urma).

pele imitează rĕsboiul aproape întru toate. Guarda mare de aici este în timpul manevrelor ocupată numai de 4 soldați.

*(Reuniunea învĕțătorilor români din ținutul Sibiiului) ’și-a ținut ședințele sale de 10 l. c. până astăḑi inclusive. Un raport detaiat urmează în nrul de Joi.

* (Programa) pentru sosirea și petrecerea în Sibiiu a comisiunei sibiane dela societatea ung. istorică pe 27, 28 și 29 August 1879.

27 August. Sosire cu trenul la 12 oare 35 m. — Împărțirea biletelor de cuartire. — La 2 oare masă comună în otelul „Împĕratul Romanilor.“ — La 8 oare convenire socială în grădina „Hermann,“ unde se va produce capela cetății.

28 August. Înainte de ameaḑi sûnt deschise și la dispositiune de-a se vedé, colecțiunile din museul bar. Bruckenthal, archivul și camera de armature din casa cetății. — La 2 oare masă comună în otelul „Împĕratul Romanilor.“ — După ameaḑi escursiune la Cisnădie. — La 8 oare sara convenire socială în grădina „Hermann.“

29 August. Înainte de ameaḑi visitarea bibliotecei din capelă, a bisericei evang. dimpreună cu mausoleul, colecțiunea de naturalii și etnografică a reuniunei pentru istoria naturală. — La 2 oare masă comună în otelul „Împ. Romanilor.“ — După ameaḑi escursiune la Ogna. — La 8 oare conveniri sociale în grădina „Hermann.“

NB. Pentru mesele comune se capĕtă pentru ḑiua primă carte a 4 fl. în ḑiua premergĕtoare până la 7 oare sara în trafica cea mare (piața mare Nr. 12).

* (Teatru). De sară va fi o representațiune compusă din diverse piese, dată de diletanți binevoitori în favorul celor arși din Vurpĕr. — Se va representa: „Un capriț“ comedie într’un act de Mussett, „Scena blăstĕmului“ din Deborah și „Fără glonț“ comedie într’un act de Kotzebue. Bilete se capĕtă în cancelaria teatrului dela 3—6 după ameaḑi. Superplusurile se vor cuita prin publicitate.

* (Atragem atențiunea) publicului nostru asupra Scoalei private de fete împreunată cu „Grădina de copii“, de aici și conduse de d-rele Emilia **Phleps** și Elena **Guist**, care au absolvat în seminariul Köhler din Gotha. Pe lângă instrucțiunea din obiectele îndatinate, la dorință se instruiesc fetițele și în lucruri de mână. Înscrierile se încep la 1 Septemvre n. în strada mare a Poplăcei Nr. 25 și stradă măcelarilor Nr. 31 etagiul I. Instructiunea e în limba germână.

* (Foc în pivniță). Sâmbătă s’a aprins din negrige petroleu în pivnița băcanului Wagner. Pivnița fu numai decât astupată din toate părțile.

* (Înscrierile la universitatea) din Budapesta conform ordinațiunei ministeriale din 28 Iulie vor urma în semestrul prim al anului scolastic 1879/80 în modul acesta:

1. Înscrierea ordinară începe cu prima Septemvre la toate 4 facultățile și ține până inclusive 12 Septemvre.

2. Înscrierea mai târḑie se poate face din 12—15 Septemvre numai cu concediul decanului facultății, din 15—23 Sept. însĕ numai cu concediul senatului respective al directoriului. Suplicile pentru concediu se adresează facultății respective împreună cu motivarea întârḑierei.

3. După espirarea terminului de sus ’și-a reținut ministeriul concediul înscrierei mai târḑie;

4. Esceptiuni de la aceste se fac numai cu aceia, cari se află în serviciul militar activ, cărora le este ertată înscrierea până la 5 Octomve dacă documentează întârḑierea;

5 În termin de 3 ḑile începĕnd dela înscrierea urmată în cuestură auḑitoriul are să se însciințeze la profesorul respectiv fără deosebire, că înscrierea s’a făcut în timpul normal sau pe calea favorului.

Și pentru cursul de moșit înscrierile se încep cu 1 Septemvre n.

* (Necrolog). *Tatiana G. C. Bellisimus*, născută I. Barac, ’și-a terminat viața în urma unei scurte suferințe în 10/22 August 1879 la 7 oare dimineața în al 35 an al etății sale și al 7 al fericitei sale căsătorii.

Cu inima frântă de durere încunosciințază despre această perdere ireparabilă adênc întristatul ei soț G. C. Bellisimus în numele seu, al jalnicului ei tată I. Barac, protopresbiterul tractului I al Brașovului al jalnicii ei mătușe Marina căsătorită M. Mandragiu, al jalnicelor ei cumnate Paraschiva C. Belisimus și Alecsandrina vid. M. Moldovenescu și al jalnicii ei nepoate Filotea M. Moldovenescu.

Rĕmășițele pământesci ale reposatei s’au ridicat Duminecă în 12/24 August la 3 oare p. m. din cassa ei proprie stada Ciocrac Nr. 1459 și s’au așeḑat în cimiteriul bisericei St. Nicolae. Fie’i țĕrîna ușoară!

Brașov 10/22 August 1879.

* (Folosul rêndunelelor). Despre acesta i se scrie jurnalului „Frankfurter Zeitung“ următoarele:

„Neobositul învĕțăt francez, Florent Prevost, un scrutător al naturei, cercetând cu mare atențiune stomacurile a 18 rêndunele, ce le-a prins în diferite anotimpuri a aflat în trênsele 8390 insecte, din cari vin pe ḑi pe fie care rêndunea 466. Considerând acum că între toate aceste diferite insecte nu s’au aflat nice bucate nice poame, nice plante, se pot vedé ce mare folos fac aceste păsăruici agriculturei noastre.

* (Împreunarea mărilor) adecă a mărei negre cu marea caspică este la ordinea ḑilei în Petersburg. După cum ne spune „Petersburgskija Wjedomosti“ din 13 August n. regimul muscălesc a însărcinat pe consilieriul de stat Daniloff cu studiarea acestei cestiuni, carele a și început lucrările în privința aceasta.

* (Crescerea Nilului). Încă în 20 Aug. n. a sosit din Egipet scirea telegrafică, că rîul „Nil“ a crescut atunci încă cu 19 coți mai mare. Această impregiurare este pentru fie care Egiptean o bucurie nespusă, pentrucă este un semn, că acest an va fi pentru Egipteni tare mănos. Când ajunge Nilul la crescerea de 20 coți atunci iazul acestui riu se deschide în Cairo, un semn, ca toate celelalte iazuri ale Nilului să se deschidă, ca apa rîului acestuia să inundeze toată țara. Iazul din Cairo se deschide cu mari ceremonii în presența regelui și a tuturor dignitarilor de stat. În noaptea înainte de deschiderea iazului tot la un sfert de ceas se descarcă o pușcătură de tun și neîntrerupt se slobod rachete.

* (Tălhar prins de elefant). Într’un circus de aici, păzitorul a observat într’o noapte, că elefanții începură a murmura. Se scoală și zărì, că în odaia laterală a întrat un tâlhar, și cu ajutorul unei lampe furà. Păzitorul deslegà un elefant, și acela mergênd la tălhar, îl prinse cu ciocul seu și’l ținù astfel prins, până ce păzitorul se duse și aduse un sergent.

* (Născut în mormênt). Din Ișefsc în Rusia se scrie următorul fapt îngrozitor: De ună-ḑi a fost îngropată soția unui funcționar, încetată din viață prin o moarte grabnică. Imediat după înmormêntarea ei s’a rĕspândit vuetul prin oraș, că ea a fost îngropată de vie. Autoritatea, auḑind aceasta a ordonat desgroparea ei. Mare însĕ a fost consternarea asistenților, când deschiḑêndu-se cosciugul, cadavrul a fost găsit într’o posiție cu totul schimbată: hainele erau pline de sânge care’i curgea din gură și nas, ear cu mâna sa ținé copilul care eșise numai jumĕtate.

Nenorocita fusese însărcinată și fiind îngropată de vie, născuse în mormênt.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 25 August n. Locotenent-mareșal baron Iovanovits la propria sa rugare s’a ridicat din postul seu de servițiu ca locoțiitoriu al comandantului Bosniei și Erțegovinei, reservându-i-se altă aplicare; în locul seu s’a denumit locotenent-mareșal baron Dahlen.

Andrássy călĕtoresce mâne la Gastein, pentru a conveni cu Bismarck.

Berlin, 25 August n. Mareșalul campestru Manteuffel va saluta în numele împeratului germân pe Țarul în Varșovia; el călĕtoresce Mercuriu într’acolo.

Atena, 25 August. La diferite puncte ale Cretei se observă întruniri de armați.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în ședința reuniunei învĕțătorilor români din țara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Dometiu Dogariu,

învĕțătoriu la scoala capit. din Satulung.

(1 Urmare)

Dacă voim ca scoala populară să poată ajunge la înălțimea chemărei sale și la locul ce i se cuvine între ceilalți factori, ce conduc la înaintarea omenimei, e de lipsă ca ea să corespundă pretensiunilor spiritului timpului.

Drept aceea, scoalele populare nu mai pot remâné instrumente mehanice, ci ele au să devină institute de învĕțămênt, cari, prelângă cunoscințele predate, au să desvoalte în elev cultura, ce o pretinde starea poporului și interesul public.

Acesta este dară principiul, ce are să servească de basă la fundamentul scoalei populare; și de oare-ce în toți ramii vieței se cere sciință, pricepere și capacitate de a’și comunica elevul cunoscințele câștigate și altora, se vede destul de apriat, că scoala populară pretinde dela fie-care învĕțătoriu, ca el să scie conduce pre elevii sei cu acea măiestrie de-a desvolta în ei facultatea cugetărei și a vorbirei până la acel grad, încât ei să devină singuri independenți în ori și ce afacere.

Deci mai înainte de a vení la esplicarea unei piese de lectură, voiu să arĕt, că la fie-care bucată de lectură destingem două părți: cuprinsul, adecă ideile, și forma, adecă limbagiul bucăței. Esplicarea cuprinsului se numesce esplicarea sau analisa logică, ear esplicarea formei se ḑice esplicarea sau analisa gramaticală.

Eu, în operatul de față, mĕ voiu ocupa numai cu tractarea cuprinsului dintr’o bucată de lectură, pre când tractarea formei ne-o va arĕta îndată un alt domn învĕțătoriu pregătit cu acest operat.

Esplicarea cuprinsului se face în două moduri, după cum adecă bucata respectivă este o narațiune (morală sau istorică, o fabulă sau parabolă etc.), sau o descriere a unui obiect concret (product natural sau artificial).

Voiu lua deci spre tractare mai ântâiu următoarea narațiune din Abcdariul de domnul Vasilie Petri, piesă destinată pentru elevii din anul al II-lea al scoalei populare:

Călĕtoriul și copiii.

Un călĕtoriu străin trecù odinioară printr’un sat. Mai mulți copii se jucau pe stradă. Apropiindu-se călĕtoriul de ei, toți ’i făcură loc pe dată și’l salutară, luându’și pălăriile și ḑicênd: „Bună ḑiua!“ Călĕtoriul le mulțămì prietenesce și’i întrebà pe unde merge drumul la oraș. Toți copiii erau gata a’i arĕta calea, ear unul din ei merse cu străinul până afară din sat ca să nu rĕtăcească. Ací călĕtoriul ’i mulțămì de nou și’i ḑise: Se vede, că satul acesta are o scoală bună cu un brav învĕțătoriu.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 25 August n. 1879.

Acțiuni de credit	258 —
Valuta nóuă imperială germână	57 25
London	116 46
Galbin	5 49
Napoleon d’aur (poli)	9 25

Economic.

Sibiiu, 22 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.40—7.20; Grâu sĕcăreț, fl. 5.50—6.10; Sĕcară fl. 3.60—4.; Orz fl. 3.10——.; Ovĕs fl. 2.—2.40 Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênță de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 5.50—6; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.50—0.60.; Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de vițel 35—42 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 21 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 5.10—6.30; Grâu sĕcăreț fl. 4.—4.20; Sĕcară fl. 3.30—3.50; Ovĕs fl. 2.10—2.30; Cucuruz fl. 4.; Sĕmênță de cânepă cu fl. —; Fasole fl. 4.70—5; mazĕre fl. —; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.—1.20—; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 48—50; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. 60—.—; Sĕu de luminări fl 40—50; Spirt pro grad 10 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40—— cr. carne de vițel 40—44 cr.; carne de berbece —28 cr.—; oauĕ 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte bine cercetat, fructele însĕ n’au trecut cu grabă. Timpu e ploios și rece.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 13 Sept. și 13 Oct. imob. lui Michail Albrich în Șulunberg; în 7 Sept. și 7 Oct. imob. lui Michail Tettes în Daia (judec. cerc. Sighișoara); în 15 Sept. și 15 Oct. imob. lui Ladislau Brehar în Neamțul-Gherlei (judec. cerc. Gherla); în 20 Sept. și 20 Oct. imob. lui Nicolae Avram în Stremț (jud. cerc. Aiud); în 20 Sept. și 20 Oct. imob. lui Iuon Unty și soți în Șaroș (tribunal. Ibașfalĕu); în 18 Sept. și 18 Oct. imobil. d-nei Martin Balogh în Cluj (trib.); în 15 Sept. și 15 Oct. imob. lui Ludovic Vajda și Ludovic Balog în Cubleșul unguresc (judec. cerc. Gherla); în 25 Aug. imob. Salei Isac în Alba-Iulia (trib.); în 21 Aug. imob. lui Avram Popa în Ciugud (trib. Alba Iulia); în 4 Sept. și 9 Octomv. imob. lui Iuon Lang în Agnita (judec. cerc. Sighișoara); în 9 Oct. și 9 Noemvre imob. lui Stefan Barok în Sibiiu (trib.) în 29 August imob. lui Ilie Stoica și soți în Ludoș (trib. Sibiiu); în 18 Sept. și 20 Oct imob. lui Ladislau Nagy în Toplița (judec. cerc. Șomcuta-mare); în 18 Sept. și 18 Oct. imob. lui Ilie Florea în Ciutești (judec. cerc. Baia de Criș); în 27 Septemv. imob. lui Iuon Strauss jun. în Unedoara; în 13 Sept. și 13 Oct. imob. lui Iuon Heinrich în Unedoara (judec. cerc. Deva); în 12 Sept. imob. lui Francisc Péterfi în Szt.-Háromság (trib. Murĕș-Oșorheiu).

Nr. 134. 3—3

CONCURS.

Devenind vacante stațiunile învĕțătoresci, la scoalele confesionale, din:

1. „Livezeni,“ cu salariul anual de 200 fl. v. a. cuartir și lemne de foc, și:

2. „Ohaba“ de sub peatră cu filia „Ciopea,“ cu salariul anual de 150 fl.*) și lemne locale, — în ppresbiteratul tractului Hațeg, — se deschide prin aceasta concurs, cu terminul până la 1 Septemvre a. c.

Doritorii de-a ocupa aceste stațiuni, au a'și îndrepta concursele lor la subscrisul instruate în sensul legei, până la timpul sus însemnat.

Hațeg la 1 August 1879.

În conțelegere cu comitetele parochiale.

Ioan Raț m. p.,
ppresbiter.

---

*) În nrii trecuți din eroare de manuscris a rĕmas suma afară.

Nr. 173. 1—3

CONCURS.

Pe basa decisului prea venerabilului consistoriu archidiecesan, dela 23 Ianuarie 1879; Nr. 129 B. să dă concurs pentru întregirea vacantei parochii de classa a III din comuna Hepria cu termin până la 8 Septemvre 1879. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) Cinci jugere arătură cu folosința progăḑilor.

b) Dela 106 familii câte o veadră-ferie de must, a 8 cupe veadra și câte o ḑi lucru.

c) Venitul stolariu îndatinat, lemne din pădurea bisericii și prospect de-a se îmbunătățí venitele parochiali din an în an până la dotarea corespunḑĕtoare pri cumpĕrarea de pământuri.

Doritorii de-a ocupa preanotata parochie au de a'și inainte cererile lor provĕḑute cu documentele proscrise de „statutul organic“ și „regulament provisoriu“ din a. 1873, scaunului protopresbiteral în S. Sebeș până la sus arătatul termin.

Hepria în 7 August 1879.

Comitetul parochial în conțelere cu ppresbiterul.

Nr. 103. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕțătoresc, la scoala română gr. or. din Apahida cu filia Puszta Sz. Miklos, se deschide concurs, până în 26 August st. v. a. c. în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. 50 fl. v. a. în bani gata, scoși prin repartițiune dela popor, și ridicați dela epitropia parochială cu cuitanță.

2. Un pământ arătoriu de 2 jugere classa I, arat și sĕmĕnat cu cucuruz, care aduce un venit de cel puțin 30 fl.

3. 30 fl. v. a. din camăta capitalului bisericei scoși dela cassa archidiecesană unde e depus capitalul, pe lângă cuitanță vidimată prin comitetul parochial și oficiul ppresbiteral.

4. Cuartir liber în edificiul scoalei.

5. 50 fl. v. a. din fondul destinat pentru învĕțători din archidiecesă, cari se vor puté ridica dela epitropia archidiecesană pelângă cuitanță vidimată prin oficiul ppresbiteral.

Recerințele pentru competenți sûnt:

a) Cualificațiune conform § 13 din „stat. organic.“

b) Testimoniu de moralitate și botez gr. or.

c) Să scie tipicul bisericesc și cânta în biserică ținĕnd strana stângă.

Recursele sûnt de-a se adresa oficiului ppresbiteral român gr. or. din opidul Sec, și concurenții au de-a se presenta în ḑiua alegerei în Apahida.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Farcaș m. p.,
adm. ppresbiteral.

O învĕțătoreasă

care ar fi aplecată a lua asupră'și instrucțiunea în **limba română** pe lângă un onorar moderat, binevoiască a se însinua.

Institutul misericordianelor franciscane.

[38] 1—3 Suburbiul Iosefin Nr. 6.

Inițiate. **ARME.** Garantate.

Preț-curent pentru 1879
al fabricei de arme
Guil. VAN DER STRAETEN & C-ie.
166, Boulevard de la Sauvenière, LIÉGE. (Belgique).

P. P.

Prin aceasta ne permitem a Vĕ face atenți la prețurile fabricei noastre, prețuri scăḑute, în urma stagnațiunei fabricei de arme, cu 20%, în termin mediu, față cu mai nainte. Cu prețurile aceste ne-am hotărît a vinde deací încolo **și piese singuratice.** Vĕ învităm să binevoiți a face o probă pe care ne vom nisuí a o esecuta spre cea mai desĕvĕrșită mulțămire a D-voastre. ***Recunoscuta noastră realitate de 26 ani*** ne dispensează de ori ce altă recomandație, — ori și ce comandă și cea mai mică se esecutează ***îndată și cu realitate rigoroasă,*** precum și toate armele noastre sûnt ***inițiate și provedute cu timbrul de control, va să ḑică cu garanția guvernului.*** Comandele de preste 25 franci se trimit franco și fără vamă, la comande sub 25 franci este a se plătí 1 franc pentru piesă, dacă se poftesce trimiterea franco și vămuit. Ce nu corespunde, se schimbă în tot timpul cu toată promtitudinea. Următoarele cualități se află totdeauna.

Revolvere.

Revolvere-Lefaucheux, cu 6 focuri, oțel luciu, cal. 7 mm. 5 fr. 50 cts.
„ „ „ „ „ „ țeve în dungi, cal. 9 mm. 8 fr.
„ „ „ „ pentru dame, cu mănunchiu de fildiș 5 curs. Nichel damaschinat cu aur sau argint 18 fr.
Revolvere cu foc central, cu 6 focuri, oțel luciu, mănunchiu de abanos cal. 7 mm. 12 fr. 50 cts.
„ Acelaș oțel luciu 3 fr. mai mult, cu nichel, 7 fr. mai mult. Cu gravură și damaschinat cu aur sau argint, 9 mm. 22 fr.
„ Revolver cu foc marginal, sistem american, care după fie-care foc ejectează de sine patrona întrebuințată, cu 7 focuri, rănesce la 100 pași încă mortal, cu mănunchiu de abanos, o armă strălucită. 38 fr.
„ Același, pentru perfectă decompunere fără trăgĕtoare de șirof, prin simplă apĕsare a corḑêi, patentat, escelent inițiată 57 fr.
„ Același, cu mănunchiu de nacară, damaschinat cu argint, în toc de pele rusească de încins. 69 fr.
Pusci-revolvere, cu 6 focuri, cal. 12 mm. cu țevie în lungime de 66 cent., bătaia glonțului de 150 metri. 42 fr.
Pusci-bastoane, au cu totul aparența unui baston. La 50 pași încă efect mortal, pușcă fără nici un sgomot 25 fr.
„ Același într'o adjustare mai fină 32 fr.

Teschine (Pusci-Flobert, ce se încarcă d'indĕrĕt).

Cal. 6 mm. pușca fără cel mai mic sgomot, cal. 9 mm. eclatează puțin.

Toate pentru halice și glonț, mai cu samă recomandabile pentru paseri, cloțani, mâțe, etc. și pentru darea la semn.

Teschine pentru copii, pentru băieți și fetițe dela 6—12 ani, teschina întreagă 74 centim., fără sgomot, bătaie de 20—25 pași, prețiul cu ladă, pachetare, baston de curățire și 25 patroane 10 fr. 50 cts.
Teschine pentru copii mai bĕtrâni, lungimea întreagă ca. 90 cm., cal. 6 mm., fără sgomot, bătaie de ca. 50 pași, comod de desfăcut cu aruncător de patroane, prețul cu ladă, pachetare, baston de curățire și 25 patroane 16 fr. 50 cts.
Sistem Flobert, cal. 6 mm., adjustare simplă, cu pat negru sau brun, bătaie de până la 50 pași, pro piesă incl. ladă și pachete 18 fr.
„ „ cal. 9 mm., adjustare fină, cu trăgĕtoare de patroane, gympă gravură și virigă pentru curea, pro piesă incl. ladă și pachetare 22 fr.
„ „ Pușcă, cal. 6 mm., cu pat tăiat în negru sau brun gravură fină și curea, țevie trasă, foc strălucit de glonț, adaptată și pentru halice, bătaia glonțului până la 100 pași, pro piesă incl. ladă și pachetare 24 fr. 50 cts.
„ „ Warnant-Remington, cal. 6 mm. și 9 mm., cu cel mai bun pat de lemn de nuc sau de abanos, cu încheiere patentată, cu virigă pentru curea sau fără de ea, cal. 9 mm., favorisate pentru scopuri de vênătoare, în special la pândă. Glonțul ucide la 80 pași încă o căprioară. Bătaia de 100—120 pași, pro piesă incl. ladă și pachetare 28 fr.

Pusci de percusiune. (Se încarcă d'inainte).

Pușcă de percusiune cu 1 țevie de oțel turnat și cu pat de lemn de nuc, în toate mărimile de calibru, pro piesă 17 fr.
Pușcă de percusiune cu 2 țevii lucii de oțel turnat și damast, pentru foc de halice și de glonț, cu pat de lemn de nuc 25 fr.
Pușcă cu 1 țevie de vênat pentru domni, cari vreau să poarte, fără ca să bată la ochi; puscile aceste sûnt numai de 1 metru de lungi, foarte ușoare. Bătaie de glonț și de halice. Patul este între o latură și viriga proveḑută cu un mecanism, prin care acela într'o secundă se poate lua jos și adauge. Țevia are o lungime de ca 67 cm., este deci foarte comoadă de purtat în giamantan sau sub paletou. Puscile aceste, încărcându-se d'inainte costă cu ladă și pachetare 26 fr. 50 cts.
Același, încărcându-se d'indĕrĕt, sistem Lefaucheux, cal. 16 cu ladă și pachetare 37 fr.

Pusci duple Lefaucheux. (Se încarcă d'indĕrĕt).

Cal. 16 se află totdeauna — Toate celelalte calibre, precum cal. 12, 14, etc., se fabricează la comandă în restimp de 8 ḑile.
Lefaucheux pușcă duplă cu țevie de oțel turnat 32 fr.
„ cu țevi imitate de damast-moirée, garnitură marmorată, pro piesă incl. ladă și pachetare 38 fr.
„ cu țevi de legătură adevĕrat engleze, virigă nemțească jumĕtate de corn, garnitură gravată și marmorată 52 fr.
„ damast-London brun cu cheie duplă, gravură engleză, virigă de abanos, părți de fer bine călite 56 fr.
„ cel mai bun damast-London cu cheie duplă, gravură engleză, părți de fer bine călite, animale de argint damaschinate pe lăcate, virigă argintată și capsă. Pat cu cap sculptat de leu cu ochi de sticlă 70 fr.
„ fără țevii mobile deosebit, țevia dreaptă trasă, cal. 20 sau 24 pentru glonț, țevia stângă netedă, cal. 16 pentru halice, cu țevii veritabile de damast, șarniere duple, lăcaturi bune, visir în țevie ș. c. l. — incl. formă de gloanțe, pro piesă cu ladă și pachetare 85 fr.
„ cu țevii veritabile de damast, țevia dreaptă trasă, cal. 20 sau 24 pentru glonț, țevia stângă netedă, cal. 16 pentru halice, ușor de decompus cu 2 țevi aparte pentru halice cal. 16, cu cari se pot înlocuí țevile puscei, va să ḑică 4 țevii cu totul cu șarniere duple, vărgi marginale de argint la punga de praf, garnitură marmorată; capsă, cheie și virigă vênetă, cea mai fină gravură damaschinată cu argint, cu trăgĕtoare de patroane automatică, incl. formă de gloanțe pro piesă cu ladă și pachetare 118 fr.

Pusci duple cu foc central. (Lancaster, se încarcă d'indĕrĕt).

Cal. 16 se află totdeauna. Celelalte calibre se fabricează la comandă.

Pușcă duplă cu foc central, țevie de oțel turnat 42 fr.
„ „ cu veritabil damast de legătură 58 fr.
„ „ cu țevi de legătură fin englezesci, sistem cu cheie duplă, garnitură marmorată 60 fr.
„ „ cu țevi fine de damast (cui de potcoavă), sistem Martin, ce se deschide prin o cheie atêrnată de verigă jumĕtate de corn cu scene de vênătoare sau altă gravură. Cel mai bun fabricat de arme pro piesă 90 fr.
„ „ damast-Garibaldi, cheie engleză subt verigă, gravură engleză, foarte bine călită. Patul poleit în uleu cu puțin lustru 95 fr.
„ „ damast Garibaldi, cheie duplă, garnitură sură engl. cu scene diverse de vênat. Ficsat de cocoș cu ac de foc, sistem de foc central recunoscută 110 fr.
„ „ cel mai bun damast trandafiriu turcesc, $^1/_3$ a lungimei țeviei lucrată cu șine rotunde, cu cerbi ciselați pe plastrele lăcatului, gravură superfină în călitură sură, Bascule a filet, găoci de fer masive 60 fr.
„ „ Sistem nou Remington (pușcă duplă, ce se încarcă d'indĕrĕt) cu cele mai bune țevii Bernard, preste tot din cel mai bun material lucrată în ajustare simplă sau bogată. Cal. 12, 14 și 16 după alegere. — Puscile aceste se fabricează numai de foarte puțin, și adecă de cei mai buni fabricanți de pusci. Prețul pro piesă incl. ladă și pachetare, după cum e adjustarea 180—280 fr.

Patroane, cartușe ***precum și toate recuisitele de vênat cu prețurile cele mai eftine.*** Tot ce nu se află, se fabriccază cu esactitate după plac în restimpul cel mai scurt; ori ce nume se gravează pe pusci, etc.

Pachetare și ladă gratis.

Deocamdată dăm ***rabat*** dacă se cumpĕră deodată ***3 piese:*** 10%, ***dela 6—10 piese: 15%, dela 10 sau mai multe piese 15%.***

Banii ne rugăm a'i plătí la postă: toate soiurile de monete precum și pentru sume mai mici marce postale se acceptează în valoarea lor.

Agenți harnici se caută, dându-li-se provisiunea cea mai mare și recompensându-li-se spesele de călĕtorie. Deposite de comisiune dorim a înființa în toate orașele mai mari.

Liége (Belique), 166 Boulevard dela Sauvenière.

[39] 1—3 **Guil. Ed. Van der Straeten & Cie.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 95. Sibiiu, Joi, 16 August v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 13 August.

Contele Andrássy, ne spune „P. Ll.“ întrebuinţează absenţa monarchului spre a face o visită principelui Bismarck la Gastein. O decisiune definitivă în crisa Andrássy încă nu s'a luat, cel puţin n'a pĕtruns în publicitate. Bar. Haymerle a avut o conferenţă lungă cu Andrássy, de unde se deduce, că conferenţa aceasta este o simptomă considerabilă pentru resolverea crisei.

Resboiul, care a început de câtva timp între diarele germâne şi ruse a luat proporţiuni foarte mari: şi ceea ce este foarte caracteristic, e că în această luptă eau parte şi foile oficioase. Astfel, deună-ḑi, a întrat în luptă şi ḑiarul „die Post“ din Berlin, organul personal al prinţului de Bismarck. Acest ḑiar, vorbind aḑi de atacurile foilor ruse contra guvernului şi a naţiei germâne, se esprimă între altele astfel:

„Aḑi, nu ne mai putem sustrage datoriei de-a constata asmuţirile ce se fac neîntrerupt în Rusia de către părţile influente contra Germaniei şi cari continuă în acest moment cu un zel îndoit. Privim, sub o impresie foarte neplăcută, toate sforţările, toată nepriinţa cari apasă spiritul poporului rus, spre a se îndrepta contra Germaniei. A oprí această lucrare nu stă în puterea noastră, responsabilitatea consecenţelor nu ne privesce şi prin urmare sûntem siliţi a ascepta cursul lucrurilor. Ne întrebăm însĕ, dacă mănia lui Gorciacov, care n'a reuşit de-a devení primul om de stat din timpul seu, va fi în stare de-a sdruncina edificiul amiciţiei de sute de ani al Germaniei şi Rusiei?

„Dacă într'o ḑi acest edificiu nu va mai esista, consecenţele vor fi foarte grave.“

Sâmbătă 11 August, s'a dat cetire următoriului mesagiu domnesc, la cameră de M. Cogălnicean, ministru de interne şi ad-interim preşedinte al consiliului, şi la senat de către d. N. Creţulescu, ministru al cultelor şi instrucţiunei publice şi ad-interim la afacerile străine:

Domnilor senatori! Domnilor deputaţi! Astăḑi se încheie amênarea sesiunei estraordinare a corpurilor legiuitoare, urmată potrivit mesagiului meu din 11 Iulie.

D-voastră reîncepeţi acum activitatea d-voastre legislativă.

Ministri Mei vĕ vor supune actele atingĕtoare de revisiunea art. 7 din constituţiune, cerută de art. 44 al tractatului din Berlin, pe care, cu toate sacrificiile ce ni le impune, România 'l-a primit prin glasul representanţilor sei.

D voastră, d-lor senatori, d-lor deputaţi, a'ţi profitat de timpul ce va lăsat prorogarea cameriior spre a studia mai de-aproape deosebitele împregiurări ale acestei grave cestiuni.

Am dar deplina convicţiune că astăḑi camere şi guvern vor pune tot zelul, tot patriotismul, toată prudenţa politică, spre a ajunge la o soluţiune care pe de o parte să dea satisfacţiune principiului libertăţei religioase şi al egalităţei civile şi politice, proclamat de Europa întreagă, eară pe de alta să împace cu acest principiu necesităţile noastre naţionale şi economice.

Dumneḑeu să binecuvinteze lucrările d-voastre.

Dat în Sinaia, la 11 Aug. 1879.

CAROL.

Cu toate aceste camerile sûnt amênate pănă la 20 August st. v.

Staturile unite ale Austriei.

Ce va mai fi si de noutatea ce o împĕrtăşesce lumii „Pall Mall Gazete“? Într'un articul intitulat „Însemnătatea retragerei contelui Andrássy“ ajunge ḑisa foaie engleză la următoarele contemplări:

„Retragerea lui Andrássy s'a discutat cu o neodihnă şi scrupulositate care nu stă în nici o proporţiune cu causele citate în genere. Dacă este adevĕrat, că contele Andrássy are lipsă de linisce, sau dacă dispărerea lui este de a se aduce în combinare cu alegerile este neesplicabilă întărîtarea febrilă, la care a dat ansă retragerea lui Andrássy. În adevĕr esplicărilor acestora nu le dă nimenea nici un creḑĕmênt. Andrássy nu este omul care să resigneze de la o posiţiune de influenţă şi dominătoare, pentrucă ar fi obosit, abstrăgênd dela impregiurarea, că toate faimele despre îndispoşiţiunea sa sûnt neîntemeiate. De altă parte dacă alegerile au avut o influenţă asupra situaţiunei partidelor aceasta pe un bărbat de flegma lui Andrássy puţin 'l-a putut aface. Contele Andrássy este un bărbat, a cărui posiţiune în Austria a fost din multe părţi fals pricepută; cu deosebire rolul ce 'l-a avut la evenemintele din cei patru ani din urmă. Cine 'l-a considerat în timpul acesta de un ministru independent s'a înşelat cu desĕvêrşire. Ar fi o completă rĕtăcire a crede într'o politică proprie a lui Andrássy. Politica esternă a Austriei din timpul mai nou a fost numai opera Curţii, sau mai bine ḑis, politica de transacţiune a celor trei împĕraţi, urmată de Curte. Treaba lui Andrássy a fost a esecuta politica aceasta şi el a resolvat problema aceasta cu o manieră şi desteritate, prin care a justificat pe deplin alegerea lui spre acest sfêrşit. Câteodată a putut paré că Andrássy urmează de capul seu; în casuri de aceste s'a vĕḑut însĕ prea curênd, că el a fost asigurat de sprigiuul din toată inima din partea principelui Bismarck. El a îndeplinit opera pentru care fu ales. În locul lui, pentruca să ne esprimăm aşa, a păşit — treaba. În şirul cel accelerat şi semnificativ al schimbărilor causate de bătălia dela Sadova am ajuns la încheerea unei hotărite periode. Se începe o periodă nouă şi (în Austria) sûnt de lipsă instrumente nouĕ pentru îndeplinirea lucrului. Dacă ne-ar fi întrebat cineva înainte cu douĕsprĕḑece sau înainte cu şase luni, ce însemnează retragerea lui Andrássy, am fi rĕspuns fără hesitaţiune: sfêrşitul alianţei întreite. Şi astăḑi sûntem de convingerea aceasta. Dar pentru aceea să nu creadă cine-va că unui astfel de cas ar trebuí să urmeze erumperea ostilităţilor. Dacă trei persoane se întrunesc la un scop nu destul de clar definit, se poate mai curênd sau mai târḑiu, ca una să se pomenească „scoasă afară“, fără ca celelalte doue să încete de-a lucra mai departe. În situaţiunea aceasta se află în momentul acesta învederat Rusia: consciinţa aceasta esplică tonul cel ostil al presei rusesci îndreptat în timpul din urmă contra Germaniei. Ceea ce mai trebuie făcut acum trebuie să se indeplinească decătră Austria. Austria a început opera cu ocuparea Bosniei; spre sfêrşitul acesta Andrássy a fost foarte potrivit, pentrucă el a fost în stare să facă pasul acesta plausibil căpăţinoşilor sei compatrioţi. El a şi deslegat problema aceasta cu multă desteritate. Ceea ce urmează acum poate fi o transformaţiune completă a constituţiunei austriace şi un nou început pentru imperiul austriac. Nu acum la moment, dar poate cât de curênd, nu se va mai auḑí numirea Austro-Ungaria. Se poate că să o înlocuiască: „Staturile unite ale Austriei“; Ungaria va avé atunci numai un vot, pe când odinioară îndrăsnia a da tonul şi de multe ori îl şi da. Aceasta este starea lucrurilor de astăḑi în Austria — între un început şi între un sfêrşit. Convingerea aceasta ne esplică retragerea lui Andrássy. Se poate că Ungurii se vor revolta contra sorţii ce li s'a destinat, însĕ aceasta nu constituie decât cestiuni speciale, pentrucă rebeliunea lor va fi fără de folos, de oare ce ei nu posed nici populaţiune mare, nici puterea finanţială, de care ei dispuneau oarecând. Se mai poate că

FOIȚA.

Esposițiunea dela Paris.

(Urmare)

IX.

München.

München, capitala Bavariei, s'a fundat de Enric Leul în 1158 pe un loc, ce era posesiunea unor călugări: forum ad Monachos, şi deací numele Munichen şi apoi München. Cu toate aceste oraşul începù a prospera abia sub regele Macsimilian I († 1825) şi mai târḑiu sub fiiul seu Ludovic I († 1868), carele ridicase o mulţime de edifice monumentale şi făcuse din München aşa ḑicênd reşedinţa artei germâne.

Oraşul are 190,000 loc., zace lângă rîul Isar pe un şes estins şi steril, 500 m. peste suprafaţa mării. Împregiurarea din urmă şi vecinătatea alpilor aduce cu sine desele contraste în temperatura şi morositatea ceriului. Se spune, că München are numai 17 ḑile senine pe an. Cu toate aceste clima e foarte sănătoasă.

Dacă părăsim gara centrală şi înaintăm spre centrul oraşului sosim mai ântâiu la poarta lui Carol şi vedem în stânga statua lui Goethe de Miller (1869), apoi întrăm prin poarta decorată cu insigniele Bavariei şi Municului în Municul cel vechiu.

Stradele vechi Neuhauser şi Kaufinger îl strătaie în două părţi egale, şi ací vedem academia de sciinţe şi de arte, apoi Biserica curţii sau a S-tului Michail. Aceasta a fost mai de mult o biserică jesuitică şi edificată în stilul renaşterei italiane. Faciada sa e decorată cu o statuă de Brons mare şi frumoasă a Archangelului.

Ceva mai spre Nord aflăm Piaţa Promĕnadei, înfrumseţată cu 5 statue imposante, anume a cuceritoriului Bălgradului prinţul Max Emanuel, a istoricului Westenrieder, a compositoriului Gluck, a cancelariului de stat Kreitmayer şi compositoriului Orlando de Lasso.

O stradă laterală ne conduce la biserica metropolitană numită „Frauenkirche“, ce s'a edificat în 1488 în stilul gotic şi are două turnuri (98 m.) încă necomplete. În mijlocul interiorului acesteia se află mausoleul împĕratului Ludovic de Bavaria († 1347), representă un catafalc de marmoră întunecată cu figuri şi ornamente de bronz, toate esecutate de Krumper. La unghiurile catafalcului vedem 4 cavaleri ingenunchiând, custodii cari ţin tot atâtea stindarde în mâna ce poartă numele: Carol Marele, Ludovic Piul, Carol Grosul şi Ludovic IV.

(Va urma).

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(10 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

6. Trei pene de păun.

Zeus a iubit pe ḑina Io, dar Hera muierea lui Zeus, de mânie şi jaluzie strămută pe Io într'o vacă, şi a pus păzitoriu pe argos Panoptes (Albul toate vĕḑĕtoriu) cu 1000 de ochi, cari acuşi sûnt împărţiţi peste tot trupul, acuşi pe cea de dinapoi, pentru aceasta când păzia vaca, cu unii durmia cu alţii păzia. Zeus nĕcăjit, poruncesce lui Hermes, ca să fure vaca. Dar cum o s'o fure când păstoriul are atâţia ochi? Hermes atunci cu bĕţul lui de fermec, şi cu fluerul de păstoriu îl adoarme şi îi taie capul.

In acest mod s'a învĕţat mitologia la scoală, şi firesce că creştinul ḑice, ce blăstemat e Zeus, că are aventuri amoroase, şi învaţă pe altut se fure, eară Hermes încă ucide — şi celelalte sûnt poveşti etc. În acest mod mitologia n'a putut să aibă însufleţiţi pentru ea.

Eh! dar Io e luna închipuită ca fĕmeie frumoasă şi strămutată în vacă, e luna când e nouă, şi când scade, de o veḑi cu douĕ coarne.

Argos e ceriul, ochii lui sûnt stelele, Hermes e luceafĕrul. Cu unii ochi doarme, cu alţii păzesce înseamnă, că de sara pănă dimineaţa unele stele se arată, altele pier, când vin stelele deschide ochii, când se duc, îi închide. Luceafĕrul se arată sara mai nainte, şi rămâne dimineaţa mai târḑiu pe ceriu — după fântână — cine altul să fie omorît pe Argos, decât luceafĕrul, după adevĕr, vine soarele, se face ḑiuă şi pier stelele.

Hera, după ce a murit Argos cu ochii

viitoriul schiţat de noi se bucură şi de spriginul bărbaţilor de stat germani. Ceea ce este mai semnificativ, teritoriul austriac probabil că se va estinde până la Marea egeică şi nu e neprobabil că i se vor întrupa şi diverse staturi mici aşa numite independente, prefacêndule prin aceasta în faptă bulevarde contra agresiunei rusesci. Nouĕ ni se pare viitoriul Austriei clar determinat şi mare parte din tr'ênsul ni se pare predestinat prin alianţa întreită. Este întrebarea dacă Rusia va conlucra până la sfêrşit; de a împedeca însĕ aceasta operă nu va mai fi în stare. Se mai tratează acum numai de compensaţiuni pentru Germania, cari mai târḑiu sau mai curênd, vor trebuí a se lua în consideraţiune. Oamenii cari stau mai departe vor pricepe mai puţin cestiunea aceasta, despre care poate nici Germania încă n'a luat o hotărîre. De ales are de unde alege, şi împregiurări, cari astăḑi încă nu sûnt mature, vor hotărî-o a se decide şi în privinţa alegerei."

Cestiunea Israelită.

I Usura.

(1 Urmare)

În anul 1867 Israeliţii dobândesc dreptul de-a puté avé imobile şi în anul 1868 se înlătură legea contra usurei. Se pare că deodată în urma acestor legi ar fi sporit posibilitatea de a dobândí credit, căci se înmulţesc vênḑările silite a imobilelor debitorilor.

Dar din sporirea vênḑărilor silite în urma legei din 68 nu se poate conchide că a sporit creditul. Cu înlăturarea acelor legi restrictive s'a creat numai facultatea de-a esploata populaţia în mod usurar; pe cât înainte marea maioritate era lipsită de credit; asemenea şi în urmă ea e lipsită de credit. Ceea ce constitue sporirea creditului e înlesnirea de a găsí credit în condiţii favorabile, astfel că dobênda de plătit să nu covêrşască folosul normal ce poate avé debitorul ca industriaş şi ca mic proprietar; şi dacă aflăm că condiţiile sub care în Galiţia şi în Bucovina debitorul îşi poate procura credit sûnt astfel încât ruinarea lui ca meseriaş sau ca mic proprietar e sigură, vom admite că prin înlăturarea acelor legi nu a sporit creditul.

Astfel de vreme ce sub regimul legei contra usurei, în Bucovina s'au efectuat vênḑări silite 57 în anul 1864, ear 68 în anul 1865, cu toate că a fost în anul 1865 cea mai mare miserie din causa relei recolte, în urma întroducerei libertăţii prin legea din 14 Iunie 1868 se înmulţesc vênḑările silite; aşa se efectuează vênḑări silite 253 în anul 1875, 375 în 1876 şi 817 în anul 1877. Ear în Galiţia, de vreme ce în anul 1867, sub regimnl legei contra usurei, se făcuse publicăţii numai pentru 164 vênḑări silite, deodată numĕrul publicăţiilor sporesce în anul 1868 cu 65%, în anul 1873 cu 273%, în 1874 cu 525% în anul 1875 cu 814%.

Dr. Rydzowski, în raportul seu către cameră în privinţa legei din Iulie 1877, afirmă „că folosul capitalis„tului în Galiţia întrece de 3, 4, 5 şi „de 10 ori câştigul ce'l poate avé a„gricultorul din pământul seu sau in„dustriaşul din industria sa". În unele districte ale Galiţiei nici nu se poate încheia o afacere cu mai puţin de 20%, şi în general se stipulează câte 30 sau 40%. Sûnt casuri, afirmă acelaş raportor, în care datoriile primitive de 300 sau de 400 floreni, în urma prelungirilor, a adăogirei dobânḑilor la dobândă şi a clauselor penale, s'au urcat după trei ani la suma de 15,000 s'au 20,000 floreni, casuri în care pentru 60 floreni s'a dat o poliţă de 600 floreni de plătit după 6 luni. (Kaserer p. 23). Ministrul de justiţie declară că stipularea de 75 sau 80% e ceva obicĭnuit în Galiţia. (Kaserer p. 85). Şi cei mai mulţi cari sûnt astfel esploataţi şi în urmă espropriaţi sûnt cei mai sĕraci. Raportorul constată că din imobilele anunţate spre a fi vêndute silit, a căror numĕr 'l-am arĕtat mai sus, 71% sûnt imobile de-o valoare mai mică de 1000 floreni, 22% sûnt de-o valoare dela 1000 până la 5000 floreni, şi numai 3% sûnt de-o valoare mai mare de 5000 floreni (Kaserer p. 22).

Dar ceea ce e înspăimêntător e că multe din vênḑările silite sûnt pentru plata unor creanţe în sumă numai de 2 fl. 69 cr., de 3 fl. 30 cr., de 2 fl., 30 cr. precum constată ministrul de justiţie (Kaserer p. 85). Ce miserie economică nu se revelează cu aceasta!

Şi pentru Bucovina, Platter dovedesce în mod peremptoriu cât de falsă ar fi conclusia de-a crede că, în urma înlăturărei legei contra usurei, condiţiile sub care se poate procura credit ar fi uşoare, sau că ar fi putinţă de-a găsí credit.

În anul 1875 s'a vêndut un imobil în valoare de 250 floreni pentru o datorie de 90 cruceri (!!); în anul 1876 s'au sĕvêrşit vênḑări silite pentru datorii de 1 fl. 36 cr., de 2 fl. 50 cr. de 3 fl., de 20 floreni. (V. Platter p. 32). Din cei espropriaţi în anii 1876 şi 1877, — 245 nu datorau decât numai câte 33 fl. — apoi alţi 533 datorau numai câte 88 fl. — şi 1047 datorau câte 240 fl. Ceea ce dovedesce că espropriaţii sûnt cei mai sĕraci! Şi să nu uităm că în acele sume, pentru care s'au sĕvêrşit vênḑările silite, e nu numai capitalul datorit ci şi toate adăogirile prin dobêndă, la dobêndă.

Platter calculează că acei cari nu datoriau mai mult de 1000 fl. au plătit în anul 1876 ca dobêndă minimum 33,96%, şi în anul 1877 33,95%; dar uitându-ne mai de-aproape la dobênda plătită în fie-care cas, aflăm că din 600 espropriaţi 44 au plătit câte 36%, 5 câte 40%, 12 câte 42%, 79 câte 48%, 9 câte 50%, 15 câte 57%, 63 câte 60%, 27 câte 72%, 5 câte 96%, şi unii au plătit câte 100%, 109% până la 185%! (V. Platter p. 17 şi 18).

Şi datoriile îngreuiate prin dobênḑi în asemenea mod, mai se măresc prin clause penale, prin cheltueli de judecată, care sûnt cu atât mai mari cu cât debitorii sûnt mai sĕraci.

Calculând dobênḑile şi cheltuelile, găsim că preste tot s'au plătit pentru datorii până la 50 fl.

în anul 1876 . . . . 118,13%
ear în anul 1877 . . . 121,39%
Pentru datorii dela 50 până la 100 fl.
în 1876 . . . . . . 74,66%
şi în 1877 . . . . . 80,05%

S'ar puté ḑice că cei mai mici debitori au plătit cele mai mari dobênḑi din causa lipsei unei siguranţe suficiente pentru creditor; dar ne convingem de contrariu când aflăm că s'au vêndut silit în anul 1876:

1) pentru datorii până la 50 fl. în suma totală de 2357 fl.; 45 imobile în valoare de 24,578 fl.;

2) pentru datorii dela 50 până la 100 fl. în suma totală de 6927 fl. 66 imobile în valoare de 38,638 fl.

3) pentru datorii dela 100 până la 500 fl. în suma totală de 37,883 fl. 47 imobile în valoare de 175,207 fl.

ear în anul 1877:

1) pentru datorii până la 50 fl. în sumă totălă de 5035 fl. 65 cr., imobile în valoare de 54,570 fl.;

2) pentru datorii dela 50 până la 100 fl. în sumă totală de 16,709 fl. 22 cr., imobile în valoare de 89,291 fl.;

3) pentru datorii dela 100 până la 500 fl. în sumă totală de 78,655 fl. 07, imobile în valoare de 396,955 fl.

Astfel că valoarea imobilelor vêndute a fost mai mare decât sumele datorite:

în anul 1876 pentru datoriile de la 1, de 10.4 ori;

ear în anul 1877 pentru datoriile dela 1 de 10.8 ori;

în anul 1876 pentru datoriile dela 3 de 5.6 ori:

în anul 1877 pentru datoriile de la 2 de 5.3 ori;

in anul 1876 pentru datoriile de la 3 de 4.6 ori;

în anul 1877 pentru datoriile de la 3 de 5.0 ori;

Cu toate dar că siguranţa oferită de debitor era mai mult decât suficientă, totuşi el e silit a plătí acele dobânḑi esorbitante.

Astfel mărimea dobânḑei şi a foloaselor ce are un speculant nu se determină, precum ḑice Platter (p. 17) prin riscul ce presentă afacerea pentru care se dă suma împrumut, nici prin împregiurările bănesci ale debitorului, nici prin gradul de încredere a debitorului, ci pe de-o parte prin gradul de uşurinţă a debitorului, prin nevoia momentană în care el se află, prin stupiditatea, prin starea lui de beţie, ear pe de altă parte prin lăcomia creditorului de-a se îmbogăţí, prin neruşinarea, prin perversitatea şi prin gradul de-a scí a înşela („Von dem Grade der Gaunerhaftigkeit").

(Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român."

Sibiiu, 15 August. (Dela reuniunea învĕţătorilor români greco-orientali din ţinutul Sibiiului). Termometrul după care se constată vitalitatea unui popor este scoala. Unde scoala este în floare starea poporului respectiv este normală, unde scoala vegetează despre o ḑi pre alta, vitalitatea poporului se poate numí problematică, schimbăcioasă, a cărei durată se poate precalcula. Pĕtrunşi de importanţa cea mare a scoalei, de influenţa ce are ea asupra vieţei poporului, 'şi-au concentrat oamenii toate puterile într'acolo ca se ridice scoala la gradul de perfecţiune, ce'i compete. Sciind mai departe că în unire este puterea, n'au pregetat a se întruní în reuniuni spre a puté înainta cu mai mare înlesnire spre scopul prefipt.

Pĕtrunşi de însemnătatea acestui adevĕr, învĕţătorii români greco-orientali din ţinutul Sibiiului în una din şedinţele cursului supletoriu din vara trecută a decis a se întruní în Reuniune carea se poarte numle: Reuniunea învĕţătorilor români gr. or. din ţinutul Sibiiului. Nu voiu espune aici istoricul acestei reuniuni, ajunge a amintí că reuniunea în urma cercelariului consistorial referitoriu la ţinerea conferenţelor învĕţătoresci, în 10 a lunei curgĕtoare 'şi-a ţinut I şedinţă, corporaţiune recunoscută de superioritatea sa legală.

În ḑiua de 10 August s'au adunat toţi învĕţătorii în biserica parochială din cetate asistând la celebrarea oficiului divin şi invocarea spiritului sânt sĕvêrşite de parochul local, P. protopresbiter şi asesor consistorial Zacharia Boiu. După celebrarea oficiulei divin s'au adunat învĕţătorii în sala seminarială, destinată pentru ţinerea şedinţelor, unde vice-presidentul reuniunei, Nicolau Ivan, învĕţătoriu în Selişte, în absenţa presidentului prin o cuvêntare binesimţită declară adunarea generală a reuniuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţinutul Sibiiului de deschisă. Cuvêntarea se alăturăací pre lângă rugarea, să aveţi bunăvoinţa a o publica.

Conform programei presentate de comitetul reuniunei s'au ales o comisiune pentru propuneri; una pentru darea de părere asupra proiectului de statute, presentate de către prea ven. consist. arch. şi a doua pentru încassarea tacselor dela membrii reuniunei.

Şedinţa a II s'a început în aceeaşi ḑi după ameaḑi. Ca obiect de discusiune s'a pus la ordinea ḑilei punctul I din cercelariul consistorial provocat mai sus, că adecă: Cari sûnt pedecile învĕţămêntului în scoalele poporale şi cum s'ar puté delătura.

Eram foarte curios a auḑí părerile invĕţătorilor la punctul acesta, cu atât mai tare cu cât la noi aceste pedeci cu deosebire în timpurile de faţă au început a devení nesuportabile, să nu ḑic sugrumătoare de esistenţa scoalei noastre confesionale.

Îţi crescea inima auḑind pre învĕţătorii nostri cu câtă căldură vorbiau la acest punct sulevând relele ce bântuiesc scoala. De mijloc împedecătoriu s'a accentuat între alte multe sĕrăcia poporului, nepăsarea părinţilor faţă cu scoala, discordia intre paroch şi învĕţătoriu, salariile prea rele ale învĕţătorilor, instituirea de învĕţători necualificaţi fără scirea autorităţilor superioare scolastice, schimbarea prea deasă a învĕţătorilor, lipsa de aparate şi cărţi didactice, lipsa de unitate în învĕţămênt, lipsa unui plan de învĕţămênt, neînteresarea inspectoratelor locale şi districtuale faţă cu scoala, nevisitarea acestora de către inspectorul local districtual şi superior, neregulata cercetare a scoalei din partea elevilor şi altele. Tot atâtea cause aceste, cari împedecă învĕţămêntul în scoalele poporale, şi cari reclamă vindecare cât mai îngrabă.

Trecênd la a doua parte a punctului din cercelariul consistorial amintit, că adecă cum s'ar puté delătura aceste rele reuniunea roagă pe prea

---

cei mulţi, scoate ochii şi îi pune pe coada păunlui paserii sale sacre şi plăcute (Preller II 303).

Păunul sîmbolisează în coada sa orizontul stelat (Norll p. 169).

Ce lucru prost se pare şi în poveste de-a trămite pe cineva după 3 pene de păun din căciula împĕratului corbilor! Eh! dar cum se pricepe, că pentru ce împĕrăteasa a dat penele de păun? şi ce însemnează toate aceste?

Când judeci, că atâtea materii mitologice şi încă simbolice după mii de ani în povestile române sunt ţesute cu atâta uşoritate şi trebuie să te miri de poporul român, că cu cât geniu a reconstruat miturile cari chiar şi în literatura classică grecă, sûnt numai dărăburit aflate, şí împrăsciate.

7. Timpul călĕtoriei.

După tecst şi diferinţe, timpul în care călĕtoresce e acuşi 3 ani dela un împĕrat până la altul, acuşi numai un an pentru întreaga călĕtorie.

Când însĕ aflăm că împĕraţii Alb, Verde, Roşu representă earna, primăvara, vara, şi marea sau apa, e toamna cea umedoasă, atunci vedem că călĕtoria se face într'un an, e călĕtoria luceafĕrului în giurul soarelui, e a pămêntului în giurul soarelui, şi acei trei ani la Olariu şi alţii sûnt 3 luni a unui anotimp. Dar sûnt şi în altele povesti şi în aceasta figuri, unde, deşí călĕtoria eroului ţine ani mulţi e representarea luceafĕrului numai de sara până dimineaţa precum am arĕtat în Sorilă, Meḑilă şi Ḑorilă.

Fiindcă pentru stabilirea astorfeliu de povesti, e de lipsă ca se mai public una, şi anume a XV-a sub titlu „Trei corbi" doară şi mai însemnată decât aceasta de faţă, şi fiindcă în aceea aflu şi mai esprese anutimpurile. Voiu mai revení la acest object.

(Va urma).

* (Deslușire sinceră). Ce ḑici Antonie, pareţi bine că ne-am „cumnaţit," întrebà în decursul ospĕţului un mire pe cumnatul seu ce abia numĕra 7 ani, dar care şedea la masă în faţă. „Bine nu'mi pare"... fu rĕspunsul: „Dar pentru ce?" adause mirele. „Pentrucă nici d-ta nu eşti a cătare. Mama ḑicea eri, că n'a avut ce să se facă, dacă n'a venit altul mai bun să peţască pe sorumea!"

ven. cons. arch. să dispună înfiinţarea de fonduri scolastice în toate comunele, din cari să se acopere trebuinţele cele mai arḑĕtoare ale părinţilor sĕraci, cari nu'şi pot prevedé copii cu cele trebuincioase, să dispună a se provedé scoalele cu învĕţători harnici instituiţi definitiv, aparate trebuincioase, cărţi didactice corespunḑĕtoare, plan de învĕţămênt după principiile pedagogice; să se visiteze scoalele mai des, cu care ocasiune să se vorbească la inima poporului, ca să aibă mai mare interes de scoală etc.

Pre cât ne-a atins de plăcut interesul cel viu al învĕţătorilor pentru delăturarea relelor, pre atât ne-a fost mai mare mirarea auḑind că oamenii încărunţiţi pe catedra de învĕţători au idei atât de neesacte să nu ḑic scâlciate despre cărţile didactice şi planuri chiar despre Abcdariu. S'a născut întrebarea: care Abcdariu este mai practic? Cei sintetic al d-lui asesor Boiu, sau cel analitic sintetic al d-lui prof. Ioan Popescu? Un d. învĕţătoriu director la scoalele noastre doară cele mai bune din ţinutul Sibiiului, om încăruntit în scoală, voind a trage paralelă între aceste 2 Abcedare afirmă că Abcdariul d-lui Boiu se începe cu vocale, ear al d-lui Popescu cu consonante?! Poate d-l director nu a luat la mână nici odată Abcdariul d. Popescu. Altmintrea ar fi vĕḑut că dl Popescu nu'şi începe cartea sa cu consonante. Totuşi s'a putut întêmpla că dacă dl director cunoasce acest Abecedariu, atunci de sigur esercițiile, ce trebuie să le facă învĕţăroriul până la ajungerea la cuvêntul „ac“—„sac“ din cartea d-lui Popescu le-a luat drept consonante. Mai afirmă dl director că este imposibilitate a propune după Abecedariul d-lui Popescu fără litere mobile. Se poate şi aceasta pentru că ni-o spune un om cu practică.

S'a mai vorbit de cartea de lectură, gramatică, geografie, istorie etc. constatând reuniunea lipsa de cărţi corespunḑătoare în ramurile deosebitelor discipline. N'am auḑit păreri mai îndetaiu decât numai asupra cărţei de lectură, sau cum le place unora a o mai boteza legendariu; însĕ şi cele auḑite au fost suficiente ca să ne convingem despre idea ce au unii din elita învĕţătorilor despre cartea de lectură. Foarte bine li s'a observat din partea unuia, că în sensul esplicat, de carte de lectură poate serví cu acel succes şi „Alecsandria“. Nu d-lor învĕţători! cartea de lectură nu este menită numai pentru cetire mehanică. Luaţi la mână o carte de lectură recomandată de autorităţile noastre bisericesci, studiaţi-o puţintel, şi veţi vedé că cartea de lectură e: Istorie naturală, universală, şi patriotică, Geografie, Gramatică, dacă se poate aplica numirea aceasta şi pentru scoalele poporale, religiune, cu un cuvênt toate sciinţele, ce se propun în scoala poporală se cuprind în cartea de lectură, aşa încât un învĕţătoriu harnic cu cartea de lectură îndeplinesce lipsa altor manuale din studiile ce se propun în scoalele poporale.

Trecênd preste aceste nu pot se retac o împregiurare, carea m'a atins neplăcut. S'a întêmplat adecă, că după ce s'a deschis sesiunea adunărei generale în mod solemnel, la care au participat unii dintre d. asesori consistoriali şi profesori seminariali, după ce s'au ţinut şedinţe şi s'au autenticat protocoalele, se scoală unii membrii de ai reuniunei, şi fac propuneri în şedinţă publică, că reuniunea să se dechiare de nereuniune, reuniunea să se dechiare de neinfiinţată. Alţii mergeau şi mai departe şi disputau dreptul învĕţătorilor de aici de-a se întruní în reuniune.

Nu înţeleg modul de cugetare al numiţilor domni învĕţători, poate au avut motive binecuvêntate când afirmau, cele ce le afirmau.

În şedinţa a III şi a patra a raportat comisiunea pentru propuneri asupra punctelor cuprinse în cercularul consistorial, prin care se ordinează ţinerea conferenţelor învĕţătoresci. S'a vorbit cu mult zel şi tact asupra modului, cum s'ar puté învĕţa cu mai mare înlesnire şi cu succes limba maghiară, şi cum s'ar puté propune mai cu bun efect în scoalele poporale. Reuniunea din considerare că înaltul ministeriu până acum încă nu a dispus nimic mai îndetaiu asupra acestui punct, roagă pe măritul consistoriu, să binevoiască a mijlocí ca să se prelucre manuale corespunḑĕtoare din care învĕţătorii să se poată pregătí spre întêmpinarea greutăţilor ce au a suporta la timpul seu. A mai lucrat încă Reuniunea unele conclusiuni cari însĕ vor remâné un „pium desiderium“. A decis adecă ca: să se roage înaltul ministeriu a provedé pre învĕţători cu diurne, ca şi în anul acesta cu deosebire numai ca pottanfolyam-urile să le ţină dênsa în sinul ei adecă în Reuniune, pentrucă esperienţa cu înstituirea astfeliu de cursuri supletorice cum au fost şi în vara aceasta în oraşe maghiare şi profesori maghiari cari nu înţeleg sau foarte puţin limbile patriei, nu 'şi-a avut resultatul dorit.

Trecênd preste celelalte lucrări ale Reuniunei, revenim la conclusul ei luat în şedinţa VI din incidentul proiectului devenit acum lege ca să se întroducă limba maghiară ca studiu obligat în scoalele noastre poporale. După cum este sciut Escelenţa Sa Înalt Prealuminatul nostru părinte archiepiscop şi metropolit dimpreună cu episcopii sufragani şi deputaţiunile consistoriilor noastre au asternut o representaţiune către pre'naltul tron. Reuniunea adênc pătrunsă de ţinuta deamnă de archiereu ortodocs român a Escelenţei Sale preabunului nostru păstor a decis, a'i înainta o adresă de mulţămire pentru paşii făcuţi în acest obiect. O comisiune de 4 se însărcinează cu compunerea adresei, carea în şedinţa din 14 a lunei curg. se primesce de adunarea generală şi mai alegându-se încă un membru lângă comisiunea deja alcasă, aceasta în frunte cu presidentul Reuniunei d. prof. semin. Ioan Popescu se însărcinează a-o preda Escelenţei Sale.

Şedinţa din urmă a fost o adevĕrată ḑi de sĕrbătoare pentru Reuniune. Presidentul ei d. Ioan Popescu întorcêndu-se acasă dela scalde, unde se dusese pentru a'şi recâstiga sănătatea sdruncinată, n'a pregetat a vení cel puţin la ultima şedinţă se presideze. La întrarea în sala de şedinţă fu întimpinat cu vii strigări de „Să trăească“. Vicepresidentul Reuniunei Nicolau Ivan îl bineventează poftindu'i vieaţă îndelungată ca să poată conduce Reuniunea către scopul dorit, la ce d. Popescu cu cuvinte bine alese, adânc simţite mulţămesce Reuniunei pentru călduroasa primire cu care 'l-a întimpinat, salută Reuniunea în prima ei adunare generală şi promite că va lucra într'acolo ca Reuniunea să crească în bine şi să fie de model pentru celelalte Reuniuni înfiinţate şi înfiinţânde în archidiecesă.

Şedinţa din urmă s'a încheiat în 14 ale curg. la 12 oare; învĕţătorii acestui ţinut respective membrii Reuniunei s'au depărtat cu cele mai vii speranţe pentru înflorirea Reuniunei acesteia. Dee Dumneḑeu ca speranţele aceste să devină faptă!

Unul dintre cei de faţă.

Varietăţi.

* (Membrii societăţii istorice ung.) a sosit parte marţi, parte mercuri, unul va sosi astăḑi aici în Sibiiu. Escursiunea la Cisnădie a avut loc eri.

* (Convocare). Onoraţii membri ai reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţara Bârsei sûnt invitaţi la adunarea generală estraordinară a reuniunei, ce se va ţiné la 25 şi 26 August st. v. a. c. în Braşov.

Materialul de pertractare va fi cel cuprins în cercularul venerabilului consistoriu archidieçesan dto 7 Iunie a. c. Nr. 1613 scol.

Braşov, 13 August 1879.

Nicolau Oancea m/p.,
secret. reun.

* (O căsătorie prin telegraf). Traducem tecstul din „Cur. Statelor-unite“: „Reverendul Colt“, însoţit de Miss Margaret Wright şi de marturii sei, a întrat într'un biurou telegrafic din Newyork. Ea s'a pus în raport cu doctorul Shaw care se afla la Lor Angles (California), deasemenea într'un biurou telegrafic, şi însoţit de marturi 'i-au adresat întrebările obicinuite. Primind respunsuri satisfăcĕtoare, au pronunţat prin telegraf formula sacramentală declarând căsătoriţi pe d. Shaw şi pe Miss Margaret. Aceasta, întrând domnişoara în biuroul telegrafic, au eşit doamnă după un moment, şi aplicat în sara aceleaşi ḑile spre a merge la bărbatul seu în California.“

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în şedinţa reuniunei învĕţătorilor români din ţara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala capit. din Satulung.

(2 Urmare)

Planul tractărei.

Esercițiii relative la cuprinsul acestei bucăţi de lectură.

1. Învĕţătorul povestesce scolarilor bucata de lectură cu cuvintele sale, circumscrie conceptele mai grele şi desvoaltă mai pe larg părţile, cari au lipsă de aceasta.
2. Învĕţătorul cetesce scolarilor cât se poate mai bine şi mai frumos bucata respectivă şi pre urmă provoacă pe scolarii cei mai buni a o cetí şi ei.
3. Esplicarea logică a bucăţei de lectură, caracterisarea persoanelor şi desvoltarea învĕţăturei morale din bucată.
4. Scolarii reproduc şi ei cu cuvintele lor cuprinsul bucăţei.
5. Scolarii cetesc bucata de repeţite ori până când s'au deprins a o cetí cum se cade.
6. Scolarii învaţă până la o anumită ḑi bucata de rost şi apoi o recitează din memorie, însĕ fără afectare şi gesticulaţiuni teatrale.

Ad. 1. Să vĕ spun o poveste! — Odată un om dela sate a plecat la oraş. Până a ajunge el la acel oraş a trebuit să treacă prin mai multe sate dearêndul, căci oraşul era departe de acolo. Trecênd el printr'un sat a aflat pe o stradă o mulţime de copii, cari se jucau frumos. Copiii, când vĕḑură pe călĕtoriul, îi făcură loc îndată, se uitară în faţa lui şi luându'şi pălăriile de pe cap ḑiseră: Bună ḑiua! „Călĕtorului 'i-a plăcut de purtarea cea cuviincioasă a copiilor, de aceea el mai ântâi le-a mulţămit frumos, apoi 'i-a întrebat:“ „Mĕi copii, care drum duce către oraş?“ Copii se întreceau care de care să'i arete calea mai înainte; ear unul din ei a mers cu călĕtrorul până afară din sat ca să nu apuce cumva pe alt drum. Ací călĕtoriul 'i-a mulţămit earăşi copilului ḑicêndu'i: „Se vede, că voi arĕtaţi prin faptă că umblaţi la scoală! Voi meritaţi cu tot dreptul a purta numele de „scolari“! Portaţi-vĕ tot aşa şi fiţi siguri, că prin purtarea voastră cea cuviincioasă aduceţi laudă scoalei şi învĕţătoriului vostru!“

Ad. 2. Povestea aceasta se află şi în cartea noastră. Deschideţi cărţile la pagina 78 Nr. 34!

Luaţi dară sama, că mai ântâiu voiu cetí eu bucata aceasta ca să învĕţaţi şi voi cum trebuie să cetiţi! (Învĕţătorul cetesce apoi bucata cât se poate mai bine şi mai frumos. Spre acest scop se pregătesce de acasă şi se încearcă cum are să ceteească în scoală: cum să'şi moduleze vocea, unde să apese şi unde să suspende tonul. Şi aceasta s'o facă el din tot adinsul, căci şi cetitul, ca ori şi care altă desteritate se învaţă numai imitând esemple destul de perfecte). După ce au cetit bucata vr'o câţi-va scolari mai buni, învĕţătorul trece apoi la esplicarea logică.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 27 August n. 1879.

Acţiuni de credit	251 50
Valuta nóuă imperială germână	57 30
London	116 85
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 29

Economic.

Arad 23 Aug. n. Têrgurile din sĕptĕmâna trecută au fost de tot bine cercetate, dară negoţ nu s'a făcut mult. Preţurile bucatelor au fost: Pro hectolitră: grâu fl. 10—11; sĕcară fl. 6—6.30; orz fl. 5.60—6.10; ovĕs fl. 5.35—5.70; cucuruz fl. 5.80—5.90 rapiţa căutată mai mult de partii domnesci a trecut cu fl. 10.50—10.80: spirtul n'a fost căutat şi cel puţin, care a trecut, s'a vêndut de-abia cu preţuri slăbuţe.

Braşov, 22 August n. Pro hectolitră: Grâu fl 6.70—8.—; Grâu sĕcăreţ fl. 4.70; Sĕcară fl. 4.40—4.50; Orz fl. 3.80—4.—; Ovĕs fl. 2.40—2.50; Cucuruz. fl. 5.10; Mălaiu fl 4.45; Mazere fl. 4.80; Linte fl. 7.60; Fasole fl. 4.45 Sĕmânţă de in fl. 8.70—Sĕmênţă de cânepă fl. 5.40 Cartofi fl. 2.50—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Sighişoara 21 Aug. n. Aici în aceasta ḑi au fost atâtea bucate în têrg, încât se poate ḑice, că în anul acesta întreg, n'a fost têrg mare de bucate, ca cel de aḑi. În urma acestei împregiurări bucatele s'au înlesnit de astădată aşa, încât hectolitra de cucurnz s'a vêndut cu fl. 4; şi grâul cu fl. 6.50 cualitatea cea mai frumoasă.

Budapesta 23 Aug. n. Începutul sĕptĕmânei trecute a fost mestecat cu vre o câte-va ploiţe, celalalt timp însĕ până la sfêrşitul ei a fost tot frumos, cald şi uscat. În acest timp a înaintat îmblătitul şi putem ḑice că s'a mai isprăvit. Sĕmĕnatul rapiţei încă a înaintat foarte tare, mulţi dintre economi însĕ se mai reţin de acest sĕmĕnat, din pricină, că rapiţa cere ploaie spre a puté face progres, şi aceasta recerinţă până acuma încă nu s'a ivit. Se aşteaptă dară o ploaie bună şi pătrunḑĕtoare, carea preste tot este neîncungiurat de lipsă, cu deosebire tare de lipsă pentru aratul şi sĕmĕnăturile de toamnă. Din lipsa ploaiei grâul şi sĕcara până acuma nu s'au sĕmĕnat. Cucuruzul şi strugurii încă pătimesc de uscăciune, retultatul lor nu ne dă mare nădejde; el va fi tare moderat. Şi starea apelor a scăḑut însemnat, şi comunicaţia s'a mai slăbit. Temperatura în sĕptĕmâna trecută a fost peste tot + 21° R. Toate articlele din têrg în sĕptĕmâna trecută n'au fost aşa bine căutate ca mai înainte şi preţurile lor în câtva mai eftine.

Grâul la 60,000 m. m. s'a vêndut cu fl. 11.55—12.35; sĕcara 3000 m. m. cu fl. 7.80—8; orzul 4000 m. m. cu fl. 5—8.50; ovĕsul 4000 m. m. cu fl. 5.80—6.76; cucuruzul 20,000 m. m. cu fl. 6.35—7.55; făina a trecut cam slăbuţ; asemenea şi păstăioasele, dară s'nu ţinut la preţurile din sĕptĕmânile trecute şi adecă: fasolea la fl. 9.50—10; mazĕrea la fl. 9—12; lintea la fl. 9 50—11; mălaiul la fl. 6—6.25; sĕmênţa de in la 13—14; têrgul de lâni a început şi s'a sfêrşit slab; ele n'au fost mai de loc căutate. — Porcii încă n'au avut trecere. În têrg au fost 95,550 de capete, între care din Ungaria 3840, din România 2660 şi din Ardeal 1140. Unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 41.50 fără, eară cu fl. 44.45 cu vas cu tot; slănina cu fl. 38—40; sĕul cu fl. 41.50—42.20; spirtul *en gros* cu fl. 20—30; *en detail* fl.

31—31.50. Cel mai bun têrg 'l-au avut peile. Cu deosebire peile de vacă, bou şi viţĕl au trecut ca fulgerul cu preţuri foarte bune şi adecă: cele de vacă cu fl. 112—116, de bou cu fl. 115—118 (cele din Bănat însĕ cu fl. 135—140, şi din Ardeal cu fl. 145—150) şi de viţĕl cu fl. 185—190, toate per 100 chilograme; per păreche însĕ s'au vêndut peile de vacă cu fl. 24—28; de bou cu fl. 28—36 şi de cal cu fl. 9—10.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Sept. imob. consorţiului germân de pânzărie în Braşov (trib.); în 19 Septemv. şi 20 Oct. imob. lui Nicolae a lui Iuon Oprişa în Risculiţa; în 17 Sept. şi 17 Oct. imob. comunei Baldovin (judec. cerc. Baia de Criş); în 14 Oct. şi 14 Noemvre imob. lui Iuon Vanga în Dej (trib.); în 20 Sept. imob. d-nei Moise Barok în Lişneu; în 29 Aug. imob. lui George Iorga în Heghiu; în 23 Sept. şi 23 Oct. imob. d-nei Iuon Vancea în Sântioana (judec. cerc. Sângiors); în 20 Sept. şi 20 Oct. imob. lui Nichita Bolboss în Dubricel (tribun. Dej); in 15 Sept. şi 15 Oct. imob. rĕmasului după Iuon Vilisko în K. Vásárhely-Kanta; în 16 Sept. şi 16 Oct. imob. d-nei Ladislau Bibo în Bărătuş (trib. K. Oşorheiu); în 30 Aug. imob. lui Iosif Kagerbauer şi soţi în Abrud (judec. cerc.); în 23 Sept. şi 23 Oct. imob. lui Carol Wellman în Sibiiu; în 11 Oct. şi 11 Noemv. imob. lui Iuon Bratu în Rĕşinar (trib. Sibiiu); în 10 Sept. şi 13 Oct. imob. rĕmasului după Traugott Schuster în Dârlos (trib. Ibaşfalĕu); în 13 Sept. imob. lui Iuon Varga în Sântmărtin (trib. Murĕş-Oşorheiu); în 9 Sept. imob. lui Frideric Baier în Cluj; în 15 Sept. imob. d-nei Pavel Klein în Braşov (trib.)

Nr. 209/1879. 2—3

CONCURS.

Pentru staţiunea de învĕţătoriu în classa a II-a la scoala confesională gr. or. din Gura-rîului, se escrie concurs cu termin pănă la 6 Septemvre st. v. a. c. urmând a fi alegerea în dumineca din 9 a aceleiaş luni.

Emolumentele sûnt:

a) Un salariu anual de 250 fl. v. a. eventual 280 fl. care se solvesce din cassa alodială în rate trimestrale.

b) Cortel liber în edificiul scoalei; — şi

c) Lemne de foc 5 orgii, din cari are a se încăldí şi classa respectivă.

Doritorii de-a ocupa aceasta staţiune 'şi vor adresa suplicele lor în terminul sus statorit la oficiul ppresbiteral, instruite în sensul dispositiunilor statut. org. şi sinodului archidiecesan din 1873 avênd a dovedí că au absolvat cel puţin 4 classe gimnasiale. — Se notează, că alesul învĕţătoriu din aceasta classă va avé să ţină şi prelegerile cu adulţii, şi a conduce cântările în biserică, dumineca şi sĕrbătorile, cu copiii.

Sibiiu în 10/22 August 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I, în conţelegere cu comitetul parochial.

M. Toma m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 173. 2—3

CONCURS.

Pe basa decisului prea venerabilului consistoriu archidiecesan, dela 23 Ianuarie 1879; Nr. 129 B. să dă concurs pentru întregirea vacantei parochii de classa a III din comuna Hepria cu termin pănă la 8 Septemvre 1879. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) Cinci jugere arătură cu folosinţa progăḑilor.

b) Dela 106 familii câte o veadrăferie de must, a 8 cupe veadra şi câte o ḑi lucru.

c) Venitul stolariu îndatinat, lemne din pădurea bisericii şi prospect de-a se îmbunătăţí venitele parochiali din an în an pănă la dotarea corespunḑĕtoare pri cumpĕrarea de pământuri.

Doritorii de-a ocupa preanotata parochie au de a'şi inainte cererile lor provĕḑute cu documentele proscrise de „statutul organic“ şi „regulament provisoriu“ din a. 1873, scaunului protopresbiteral în S. Sebeş pănă la sus arătatul termin.

Hepria în 7 August 1879.

Comitetul parochial în conţelere cu ppresbiterul.

CONCURS.

Fiind subsemnatul însărcinat cu esecuţiunile contribuţiunilor erariale şi de altă parte fiind mult ocupat cu diferite agende oficioase se caută un individ maiorean cu purtare laudabilă care e versat în manipulaţia contribuţiei, şi pentru acest post de esecutor se deschide concurs pănă în 15 Septemvre n. a. c. cu leafă anuală de 300 fl. din comunităţile esecuţionale. A se adresa la subscrisul verbal sau în scris. Opidul montan.

Zalatna în 20 August 1879.

Phil. Plaste m. p.,
notariu cercual, locuinţa şi posta ultimă Zalatna (lângă Alba-Iulia, Transilvania).
2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu, la scoala rom. gr. or. din opidul Abrud, se deschide concurs, cu terminul pănă la 30 August a. c.

Emolumentele sûnt: 200 fl. v. a. din cassa bisericei, 32 fl. din cassa alodială a Abrudului, câte un florin didactru dela fie-care scolariu, douĕ orgii lemne, şi cuartir liber.

Doritorii de-a ocupa acest post, avênd de-a documenta cualificaţiune perfectă pentru chiemarea învĕţătorească, precum şi aceea, că sûnt cântăreţi bine versaţi în cântările şi tipicul bisericesc, au de a'şi substerne petiţiunile instruate cu documente la subscrisul în Abrud.

Abrud în 1 August 1879.

Comitetul parochial gr. or. din Abrud,
în conţelegere cu
Ioan Gall m/p.,
protop.
3—3

Nr. 183. 3—3

CONCURS.

Devenind vacante posturile învĕţătoresci din comunele bisericesci: Chezdi-Mărtinuş şi Cernatul inferior, în ppresbiteratul Treiscaunelor (în ambele locuri combinate cu cantoria) se deschide concurs cu termin pănă la 29 August a. c. st. v.

Emolumentele pentru Chezdi-Mărtinuş sûnt:

1. Dela 67 familii câte 33 cr. şi 16 vĕduve a 16 cr. v. a.
2. Dela fie-care scolariu câte 80 cr.
3. A treia parte din venitul stolar.
4. Cuartir liber, cu grădină de legumi, care toate laolaltă dau un venit de 120 fl. v. a.

În Cernatul inferior:

1. Cuartir liber, şi grădină de legumi.
2. A treia parte din venitul stolar computat 50 fl. — Doritorii de-a ocupa aceste posturi vor avé a'şi asterne suplicele lor, instruate cu documentele necesare în înţelesul „statut. org.“ subscrisului scaun ppresbiteral pănă la terminul sus indicat.

Breţcu în 4 August 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Spiridon Demian m/p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 103. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învĕţătoresc, la scoala română gr. or. din Apahida cu filia Puszta Sz. Miklos, se deschide concurs, pănă în 26 August st. v. a. c. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. 50 fl. v. a. în bani gata, scoşi prin repartiţiune dela popor, şi ridicaţi dela epitropia parochială cu cuitanţă.
2. Un pămênt arătoriu de 2 jugere classa I, arat şi sĕmênat cu cucuruz, care aduce un venit de cel puţin 30 fl.
3. 30 fl. v. a. din camăta capitalului bisericei scoşi dela cassa archidiecesană unde e depus capitalul, pe lângă cuitanţă vidimată prin comitetul parochial şi oficiul ppresbiteral.
4. Cuartir liber în edificiul scoalei.
5. 50 fl. v. a. din fondul destinat pentru învĕţători din archidiecesă, cari se vor puté ridica dela epitropia archidiecesană pelângă cuitanţă vidimată prin oficiul ppresbiteral.

Recerinţele pentru competenţi sûnt:

a) Cualificaţiune conform § 13 din „stat. organic.“

b) Testimoniu de moralitate şi botez gr. or.

c) Să scie tipicul bisericesc şi cânta în biserică ţinênd strana stângă.

Recursele sûnt de-a se adresa oficiului ppresbiteral român gr. or. din opidul Sec, şi concurenţii au de-a se presenta în ḑiua alegerei în Apahida.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Farcaş m. p.,
adm. ppresbiteral.

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci dela scoala gr. or. din comuna Şibot ppresbiteratul Orăştiei se deschide prin aceasta concurs cu terminul pănă la 24 August 1879 st. v. când va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Salariu anual 200 fl. v. a. care îl primesce învĕţătoriul în rate cuartale din cassa bisericească gr. or.
2. Cuartir liber în edificiul scoalei.
3. Cinci orgii de lemne din care are a se încălḑí şi scoala.

Doritorii de-a ocupa acest post au a documenta:

a) că au absolvat 4 classe gimnasiale sau 3 respective 4 reale;

b) că au esamen de cualificaţiune recerut prin statut. organic bisericesc;

c) că sûnt cântăreţi şi cunosc tipicul spre care scop au a se presenta în o duminecă sau serbătoare în biserica gr. or. din Şibot;

d) că sûnt de religiunea gr. or.;

e) că au purtare morală nepĕtată;

f) că cunosc limba maghiară şi astfel o pot propune elevilor în scoală.

Cel ales va fi de-ocamdată provisorialmente numai pe doi ani ales, şi după ce va fi dobêndit iubirea poporului va fi întărit pe viaţă.

Petiţiunile instruite în sensul acestui concurs au a se asterne oficiului ppresbiteral în Orăştie la mâna d-lui ppresbiter Nicolau Popoviciu.

Din şedinţa comitetului parochial al comunei Şibot ţinută la 30 Iulie 1879 în conţelegere cu domnul ppresbiter.

Ioan Armean m/p.,
paroch şi preşedinte.
Iuliu Traian Fogaraş m/p.,
membru şi not. com. parochial.
3—3

O învĕţătoreasă

care ar fi aplecată a lua asupră'şi instrucţiunea în **limba română** pe lângă un onorar moderat, binevoiască a se însinua.

Institutul misericordianelor franciscane.
Suburbiul Iosefin Nr. 6.
[38] 2—3

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 38

Neoplanta.
1875.
Medalià de argint.

Seghedin.
1876.
Medalià pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[27] 9—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 96. Sibiiu, Sâmbătă, 18 August v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 August.

Baronul Haymerle a sosit la Viena. „N. W. T." spune: Scirea că bar. Haymerle va fi următoriul lui Andrássy se repeţesce tot mai cu multă hotărire. Despre greutăţile ce întimpină găsirea unui următoriu lui Andrássy scrie „Nat. Ztg.": „Fremden-Blatt" descopere într'o notiţă oficioasă cu o crudelă sinceritate causa cea adevĕrată a acestei greutăţi, causa este imposibilitatea de a găsí un bărbat ca Andrássy, care să întrunească deodată cualificaţiune diplomatică şi parlamentară. Dacă ni se dă mângăierea că politica lui Andrássy se va continua, trebue observat că o parte bună din politica aceasta, ba cea mai bună parte, era ca să se evite cu desteritate conflicte periculoase. Politica lui Andrássy însĕ nu se poate continua fără desteritatea lui. De unde urmează, că crisa cancelariului austro-unguresc este un obiect, care provoacă şi la noi consideraţiunile cele mai serioase."

„Politik" din Praga se plânge asupra procedurei insultătoare a organelor nemţesci din Viena, care după organul cehic vor a pune lupta între rase la ordinea ḑilei în Austria. Organul cehic ḑice, că isbucnind de nou aceasta luptă urmarea va fi, sterilitate parlamentară, ba nu este eschis periculul, că prin aceasta în Austria parlamentarismul şi libertatea se vor perde.

Despre întâlnirea lui Bismarck cu Cairoli scrie „Corr. von und für Deutschland": Foi din Roma au spus nu demult, că ministrul president Cairoli călĕtoresce la Germania pentru o conferenţă cu principele Bismarck şi oficioasa „Italie", îndată după aceasta, a fost „imputernicită" a declara scirea aceasta de neîntemeiată. Într'aceea Cairoli a călĕtorit la Germania şi sûnt impregiurări diverse cari par a constata şi a doua parte a scirei. Este faptă că ministrul president italian a sosit în 19 August la Nürnberg, de unde dimineaţa în 20 a plecat, se ḑice, spre Strassburg. Faptă este mai departe, că Bismarck a fost însciinţat trecerea sa prin München pe 17 August, că a contramandat această hotărire a sa şi 'şi-a prelungit remânerea în Kissingen cu câteva ḑile. Principele Bismarck a plecat dela Kissingen în 19 l. c., la 8 oare sara. La 11 oare noaptea a sosit cu trenul de Würzburg la Bamberg şi, după o petrecere de aproape trei oare în gara dela Bamberg, în care timp însĕ n'a părăsit vagonul-salon, a plecat la 1 oară şi 45 minute noaptea preste Nürnberg la München, unde a sosit în 20 l. c. dimineaţa la 8 oare. Trenurile acestor luceferi s'au încrucişat la toată întêmplarea undeva aşa de aproape, încât nu ar fi minune când s'ar fi şi întêlnit. Întêlnirea a trebuit dară, dacă a avut loc, să se facă înainte de impregiurările detaiate, după sosirea lui Cairoli în Nürnberg. De altmintrea, decisiunea repentiná a lui Bismarck de a'şi prelungí remânerea în Kissingen cu câteva ḑile este încă neclarificată."

Un corespendent al foaiei „Globe" a avut întâlnire cu ministru român Boerescu în „Hotel du Louvre" şi s'a întrebat despre scopul şi călĕtoriile sale de până acum. Din toată conversaţiunea se vede, că Boierescu este mulţămit cu resultatul călĕtoriei sale diplomatice la Viena, Berlin şi Petersburg, cu toate că de-ocamdată impresiunea totală nu se poate numí favorabilă.

O întrevenire cu d. Boerescu.

Foaia „die Jüdische Presse" publică o intrevorbire dintre d. Boerescu şi un călĕtor într'un vagon din trenul care mergea dela Wirballen la Petersburg, după ce cartea: *La situation des Juifs en Roumanie, Serbie ~~şi~~ et Turquie par Isidore Löb*, le procură ocasiunea de a'şi face cunoscinţa. Călĕtorul relatează următoarele:

„După oare-cari observaţiuni asupra cărţei, eu ḑisei: Această carte ar trebuí s'o citească Boerescu.

„Vecinul meu surise şi apoi ḑise: Ministrul Boerescu a studiat cu atenţiune această carte; am onoare de-a mĕ presenta d tale; numele meu este Boerescu.

În urma complimentelor şi asigurărilor cât sûnt de recunoscĕtor întâmplării care'mi procură onoarea de-a face cunoscinţa Esc. Sale etc. cutezaiu a cere esplicaţiuni dela o persoană atât de competentă asupra cestiunei atât de complicată a Jidovilor şi atât de discutată de ḑiare. Escel. Sa să'mi scuse îndrăsneala mea care provine din interesul cel mare ce şi eu, ca ori care Jidan, arĕt pentru soartea coreligionarilor mei din România.

„Ministrul se arată foarte amabil şi declară că este gata a'mi satisface rugăciunea. Atunci îl întrebaiu, dacă în adevĕr emanciparea Jidovilor presentă nisce greutăţi atât de neînvins şi dacă este un sacrificiu aşa de mare pentru România, încat să se opue cu atâta hotărîre. De vreme ce puterile dela Vest, împreună cu Germania, au făcut ca recunoascerea independenţei să depindă dela îndeplinirea acestei cereri a tractatului dela Berlin, apoi se credea că esecutarea emanicipării va fi prima grige a României.

Aşa şi este, rĕspunse ministrul, însĕ noi trebuie să ţinem samă de relaţiunile ţĕrei noastre. Ce aspect îţi închipuesci că ar avé relaţiunile oraşului Iaşi, când noi am emancipa de odată pe toţi Jidanii. Mai bine ca jumĕtate din locuitorii Iaşului sûnt Jidani; dacă toţi acestia ar fi puşi, printr'o lege, în posiţiunea să cumpere case, nu ar fi atunci isgoniţi de prin ele proprietarii de pânăací, nu s'ar nasce ací, printr'o concurenţă legală a unei masse atât de compacte de cumpĕrători, o speculaţiune murdară, care va trebuí să se temine prin falimente? Ce ar resulta dacă toţi creditorii cu amanete s'ar încerca să facă a li se valora dreptul lor de-a deveni proprietari ai pământurilor amanetate? Şi mai gândescete, că toată proprietatea rurală este în mare parte în mânile nobilimei noastre, de care guvernul trebuie să ţie foarte mult samă, noi voim şi vom acorda Jidovilor emanciparea, însĕ numai puţin cât de puţin, nu tuturor de odată, aceasta este preste putinţă, sûnt prea mulţi Jidani acolo.

„Şi cum va fi acest puţin cât de puţin Escelenţă? întrebaiu eu.

„Cuget a împărţí pe Jidani în classe prin legi. Prima classă să o formeze Jidanii civilisaţi, inteligenţi, şi întru ceea ce privesce celelalte clasificări, apoi le vom găsí noi.

„Dar o asemenea clasificare nu dă oare mult de cugetat? observaiu eu. Afară de aceea, că titlurile de civilisat inteligent sûnt foarte relative, Escelenţă apoi veţi trebuí să lăsaţi această clasificare pe sama prefecţilor sau să admiteţi părerea lor ca hotărîtoare; scusaţi, Escelenţă, dacă vĕ spui pe faţă, că, favoarea la care au a se aştepta Jidanii din partea prefecţilor, ne-a probat'o în destul de bine persecuţiunile contra Jidovilor ce au avut loc din partea lor.

„Ai dreptate rĕspunse ministrul, persecuţiunile jidovesci au fost o mare greşală; nu se vor mai întêmpla, guvernul se va opune din toate puterile sale contra ori-cărui abus şi va face rĕspunḑĕtor cu asprime pe ori-ce prefect care 'şi va uita datoria sa. Împrăscieţi temerile, şi veţi vedé că Jidanii vor dobândí drepturile lor; însĕ pe lângă aceste, va trebuí să ţinem contenit samă de interesele ţĕrei noastre. Scopul călĕtoriei mele este de-a aduce aceste amândouĕ într'un raport harmonic şi de-a da curţilor lămuririle trebuinciose. Voi discuta această afaccre cu de-amănuntul cu Cremieux în Paris şi mĕ voiu consulta mai ales cu secretarul seu Lehmann, care este un bărbat înţelept şi plin de prevedere. Să sperăm că toate se vor face bune.

„Între aceste ajunserăm în gara dela St. Petersburg, şi astfel se terminà aceasta întrevorbire nu puţin interesantă. „Tel."

Cestiunea Israelită.

I Usura.

(2 Urmare)

Capitalistul în Galiţia şi în Bucovina, după ce a stors în tot feliul pe debitor, îl despoaie la urmă pe cale

---

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

(Urmare)

IX.

München.

München, capitala Bavariei, s'a fundat de Enric Leul în 1158 pe un loc, ce era posesiunea unor călugări: forum ad Monachos, şi de ací numele Munichen şi apoi München. Cu toate aceste oraşul începù a prospera abia sub regele Macsimilian I († 1825) şi mai târḑiu sub fiiul seu Ludovic I († 1868), carele ridicase o mulţime de edifice monumentale şi făcuse din München aşa ḑicênd reşedinţa artei germâne.

Nu departe de ací se află la capĕtul stradei Kaufinger: Piaţa Mariei, punctul central din Municul cel vechiu. În mijlocul piaţei admirăm columna Mariei, făcută din marmoră roşie sub principele Macsimilian I (1638) în memoria victoriei de pe Muntele Alb şi în onoarea Mariei Domnului: patroanei Bavariei. Inscripţiunea sună: „Rex, regnum, regimen, regio, religis restaurata sunt sub tuo presidio." La unghiurile piedestalului patru genii aripaţi înving patru monstri, adecă vipera, basiliscul, leul şi bălaurul (pestilenţa, rĕsboiul, foametea şi eresia). Tot în această piaţă mai vedem fântâna Pescariul, casa de sfat veche şi apoi cea nouă, carea este de o frumseţă deosebită în stil gotic cu un frontispiciu înalt şi cu 4 statue de Hess ce representă virtuţile civile: diligenţa industrială, casnică, curagiul cetăţanului şi filantropia.

Prin o stradă ce duce de ací spre nord ajungem la „Piaţa lui Max Iosef," decorată cu monumentul acestui rege marinimos. Statua de bronz colosală şede p'un postament ornat cu 4 reliefe: economia, arta, constituţiunea şi concordia confesiunilor: modelul compus de Rauch. Partea nordică a piaţei e mărginită de „Reşedinţa Regală," ce consistă din 3 părţi: edificiul regal, edificiul salei de festivităţi şi reşedinţa veche.

Edificiul regal s'a terminat în 1835 de Klenze după modelul palatului Pitti în Florenţa. Apartamentele din parterre conţin pompoasele tablouri în fresco de Schnorr, ce în 19 piese gigantice, aşeḑate în 5 sale, înfăţişează scenele principale din cântul cunoscut al Nibelungilor. Mythologia Nemţilor nu s'ar fi putut ilustra nicăiri într'un mod mai demn şi măiestos, decât cum o aflăm în această reşedinţă lucsuoasă. Prin esplicaţiunile conducĕtoriului şi reminiscenţele noastre din lecturariele germane usuate în gimnasiele din patrie ne-a fost posibil a înţelege cele mai interesante fase din tradiţiunile nibelungiane representate cu atât efect în aceste icoane grandioase.

(Va urma).

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(11 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

8. Boalele si leacurile.

Şi până ací m'am constrins să scriu pe scurt, dar sûnt prea multe pentru de-a aduce lumină asupra materiei; pentru aceasta şi asupra boalelor şi leacurilor unele le voiu spune în povestea viitoare, căci amêndouĕ fac — sub 2 forme — ca 2 speţii, o materie întreagă.

Fiind ací vorba despre ḑei, e vorba şi despre boalele lor. Dar ce boale sûnt la ḑei? F. Nork în opul citat p. 242 are un capitul: „Îmmoralităţile şi defectele trupesci ale ḑeilor şi eroilor provin din cause calendarice şi cosmogonice."

Ací Nork trece mai pe la toate ḑeităţile şi le arată pĕcatele şi defectele trupesci. N'am ací loc de-a cita multe, altcum de sub nrul 6 la tema: „3 pene de păun" am şi spus câteva.

Dacă sûnt boale între ḑei, trebuie să aibă ei şi doctor de medicină între ei, carele îi vindecă, în urmare după cultul lor şi pre oameni.

În rugăciunea Vestalinelor se ḑicea: „Apollo Medice! Apollo Paean!" La Liviu XL 51 apriat se ḑice: Apollo medicus (Preller Rom. Myth. p. 268). Acest cult roman e dela Greci.

Apollo proprie e ḑeu de vindecare de oare-ce el ca şi ḑeul soarelui, şi a timpului cald al anului trămite cele mai multe boale şi ciuma grozavă, dar e cel mai ajutătoriu legală de averea imobilară, și espropriarea țěranului, acesta e scopul capitalistului usurar. „Căci cine speculează în modul precum věďurăm trebuie să voiască ceea ce neapěrat el a trebuit să prevadă (Platter). Ce trebuie să mai ďicem, când aflăm din jurnalul oficial „Lemberger Zeitung“ că, în timp de 5 ani s'a publicat vênďarea silită a 800,000 mici imobile situate în 6371 locuri, care toate s'au cumpěrat, în lipsă de doritori, sau de însuși creditorii usurari sau de alți usurari, căci usurarii se ajută între dênșii.

Dar ne-am face o mărginită ideie când am crede, că espropriarea se sěvêrșesce numai prin vênďări silite. Usurariul, dacă poate, evită publicitatea vênďărilor silite și preferă a cumpěra imobilul de bună voie. Și se pare într'adevěr, că în Galiția usurarii 'și însușesc cele mai multe imobile dela țěranii debitori prin cumpěrări de bunăvoie. Deputatul Naumovici afirmă, că sûnt locuri unde usurarii 'și-au apropiat preste jumětate din imobilele locuitorilor prin acest mod.

Speculanții de care sûnt înzestrate Galiția și Bucovina, spre a stoarce pe locuitoriul dela țară și spre a realisa espropriarea lui, nu se sfiesc a întrebuința mijloace proibite de legea penală.

Pe când țěranul e în stare de beție, acei speculanți obțin iscălitura pe polițe, pe inscrisuri false, ei falsifică polițe, acte de vênďare, ei se folosesc de martori falsi în judecată, ei depun jurăminte false. (V. Kaserer p. 24).

Legiuitorul, căutând prin legea din 1872, a împedeca obținerea iscăliturei țěranului pe polițe prin surprindere, speculanți rafinați, spre a nu mai fi espuși la contestări, obțin hotărîri arbitrale contra țěranului, încât acesta nu se mai poate opune la esecutarea lor. Mai mult: s'au falsificat chiar hotărîri arbitrale, care constatau o închipuită judecată și, spre a înlesni lucrarea, aceste hotărîri arbitrale sûnt litografate sau tipărite încât nu are a se înscrie în ele decât numele pretinsului debitor ce are a fi espropriat. Judecătorii cari au pronunțat asemenea hotăriri sûnt indiviďi cari au fost condamnați pentru înșelăciune la mai mulți ani de închisoare, sau cari erau urmăriți pentru o serie de delicte.

Toate aceste procedări nelicite se constată de către raportorul Rydzowski și de ministrul de justiție (v. Kaserer p. 24 și pag. 84). Cu o asemenea hotăriri arbitrale au fost espropriați într'un singur an, în circumscripția unui tribunal, preste 315 locuitori precum a declarat ministrul de justiție (eodem l.)

Raportorul Rydzoyski afirmă că, prin procedările enunțate mai sus, toți locuitorii din comunele unor districte au fost espropriați, „reduși a fi „arêndași a pămênturilor, ce avusese și „sclavi perpetui a usurarilor înșelă „tori.“ (Kaserer p. 24).

În asemenea condiții, nu e mirare a vedé producêndu-se un fenomen neașteptat pentru o țară curat agricolă cu pămênt destul, precum e Galiția. Locuitorul, în desperarea sa, părăsesce „statul care 'l-a făcut ce„tățan liber, care 'i-a acordat folo„sința tuturor drepturilor politice, cari „îi apěră religiunea“ (Dr. Rydzowski în raportul seu) și emigrează în America.

Spre ilustrarea practicei usurare, e important a scí care este naționalitatea debitorilor și a creditorilor usuri.

Pentru Galiția, atât raportul cât și diferiții deputați poloni au observat oare-care reservă asupra acestei importante împregiurări; însě prin combaterea legei din 1877 de către deputatul Menger, s'a lăsat a înțelege că legea ce se discută e îndreptată contra usurarilor Israeliți (v. Kaserer p. 45, 46), și deputatul din Silesia Ciencială a ďis chiar, că mulți oratori nu ar fi vorbit cu atâta căldură contra proiectului de lege, dacă Evreii n'ar fi cei cari bat, și noi (adecă creștinii) cei bătuți (Wenn nicht die Iuden die Drescher und wir die Gedroschenen wären. Kaserer p. 161). Dar acest punct important e și dovedit de Platter pentru Bucovina prin date statistice. Populația Bucovinei consista în anul 1869 din 82.65% Români și Ruteni, 8.02 Germani, și 9.33 Evrei.

Din 1189 debitori espropriați în an. 1876 și 1877 sunt:

1059	Români și Ruteni adecă	89.6%
77	Israeliți	6.48%
53	Germani	4.46%
		100

Aceste cifre dovedesc, că mai toți debitorii espropriați sûnt Români și Ruteni.

În privința naționalităței creditorilor cari au urmărit în anul 1876, acestia au fost în numěr de 369 din cari 51 crestini cari nu erau Germani, 5 Germani și 271 Evrei; ear în anul 1877 ei au fost în numěr de 702, din cari 105 creștini cari nu erau Germani, 25 Germani și 572 Israeliți, — așa dar Evreii ca creditori constituiau 82.9% în 1876 și 81.5% în 1877.

Sau din 1029 urmăriri silite, ce s'au efectuat, 10,000 Israeliți au efectuat 177% urmăriri.

10,000 Ruteni Români 3.7% urmăriri.

10,000 Germani 7.3% urmăriri.

Și chiar între acesti desemnați ca Germani sûnt unii Evrei. Se dovedesce dar, că mai numai Evreii sûnt aceia cari speculează. Și că Evreii esercită usura ca o profesie, aceasta se dovedesce prin faptul, că întêlnim între creditorii Evrei aceleași nume. (V. Platter p. 44 și 45). Evreii sûnt usurarii și ei sûnt cari espropriază!

Dar să ne dăm sama ce influență esercită practica usurară a Evreilor asupra moralei publice, asupra consciinței dreptului. Justiția fiind chemată după dreptul strict a pronunța hotăriri și a ordona esecutarea lor, esecutații, când sciu că nu datoresc și că pe nedrept sûnt esecutați, încep a perde încrederea în justiție. Astfel că justiția 'și perde prestigiul și autoritatea ce ea trebue să aibă.

Deputatul Naumovici a spus în această privință că locuitorii presupun, că judecătorii sûnt uniți cu usurarii, pe care 'i-ar părtiní fiindcă ar fi mituiți. O consecență e că și simțul dreptului și consciința dreptului se corup în asemenea împregiurări; locuitorii spre a scăpa de urmăririle usurarilor nu se sfiesc a depune jurăminte false, a face acte de înstrăinare simulate. Apoi numěrul delictelor cresce din an în an, și această crescere a demoralisărei criminale o constată raportorul prin date statistice (Kaserer p. 24). Și Naumovici asigură că mare parte din acei cari umplu închisorile sûnt victimele usurei și a miseriei causate prin usură.

Coruperea consciinței dreptului ia asemenea proporții, încât la urmă și clasele societăței mai înalte prin cultură, prin posiția socială, prin avere, sûnt atinse. Acest simptom al practicei usurare îl constată și'l ilustrează îndeosebi Platter (p. 48) prin următoarele: „Proprietarii mari esploatează pe țěran în mod usurar; apoi institutele de credit naționale înființate în Bucovina iau dobânďi până la 24 %, — vrea să ďică practică usura, și de aceea ele pot fi cualificate institute usurare cu toate că membrii sûnt persoane din societatea înaltă, funcționarii cei mai înalți, de altmintrelea persoane oneste și morale.

Astfel dar, precum ďice Platter (p. 50) Evreul usurar contribue și la corumperea consciinței dreptului, — și aceasta e partea socialo-etică a usurei.

Eacă efectele libertăței în țěri ca Galiția și Bucovina. Am věďut dar că în urma regimului libertăței, inaugurat prin legea din 1868 în Austria, resultatele produse în Bucovina și Galiția sûnt: sěrăcirea, espropriarea și ruinarea clasei muncitoare în folosul unui mic numěr de usurari, prin aceasta micșorarea mijloacelor de venit și de putere a statului, apoi că Israelitul este care esercită practica usurară, în fine corumperea consciinței dreptului și a moralei publice.

Starea îngrozitoare causată prin usură produsese o iritare în populația desnădějduită a Galiției, încât raportor, ministrul de justiție, deputați, confirmă că o catastrofă socială din cele mai grozave e de temut; sub impresiunea nu numai a resultatelor libertăței capitalului, dar și a periculului iminent, s'a adoptat și promulgat în 1877 ca mijlocul cel mai grabnic și mai eficace deocamdată, spre a combate efectele și abusurile usurei, următoarea lege, pe care o reproducem în întregimea ei.

Se înțelege că această lege are numai scopul de-a combate efectele usurei, dar ea nu face să dispară miseria socială și morală a poporului, aceasta atěrnând dela un concurs de měsuri cu totul de altă natură.

De altmintrelea observăm, că legiutoriul a lăsat la o parte principiile dreptului comun în materie de procedură penală și civilă și el a făcut bine.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sebeș, în 14 August 1879. D-le redactor! Când am cetit cerculariul ven. cons. nr. 1613 sc. și cu deosebire věďênd punctele cele însemnate ce ven. cons. le-a pus spre desbatere în conferențele învěțătoresci, am cugetat, că nu va fi un singur învěțătoriu carele se nu participe la conferență. Insě durere!

În A. Iulia unde ar fi trebuit să fie toți învěțătorii din tractul Sebeșului și A. Iulia în nr. de vre-o 80 dacă nu mai mulți, au fost numai 20. Și acestia a fost mai toți din tr. Seb. deși pentru dênșii n'a fost timp destul de potrivit cu têrgul Sebeșului. Eu nu sciu ce poate fi causa, de e atâta nepăsare și neînteresare în frații învěțători? Și apoi dacă nu am sci noi, că cum sûntem, cum stăm, și câte lipse avem!!

Nu'l cuprinde pre om mirarea așa tare, când ar vedé, că lipsesc dela conferențe nesce învěțători seraci de pe la sate! Dar când veďi, că lipsesc fără nici o causă, de aceia, cari se laudă în gura mare, că le zace la inimă vaďa scoalei și progresul în învěțământ — firesce aceasta o ďic atunci când vreau să'și ajungă vre-un scop — atunci trebuie să te miri!!

Eu unul cred că față cu această neînteresare și nepăsare, nu e destul § 13 din st. reun., ci ar trebuí să fie cu mult mai aspru; căci la din contră nu vom merge așa departe nici cu conferențele resp. reuniunile.

De altmintrelea să nu uite nime, că în multe locuri chiar insp. distr. sc. și cu deosebire directorii locali poartă vina.

Poate ven. consistoriu tot trimite la cerculare, căci cercetând după câteva ďile nu sciu ďeu, unde ar fi numěrul mai mare, la preoții ce'l posed și e în archiv, — la mulți pentru a nu sci ce e în el, nefiind cetit, — ori la preoții de unde a dispărut cerculariul.

Am însě speranță, că ven. cons. are sau neavênd va afla mijloace, prin cari se delăture acest indiferentism.

Concedeți'mi on. red. să vě descriu pre scurt conferența din A. Iulia.

La p. 1 din cerculariu, s'a pus o mulțime de pedeci a progr. învěț. pop. d. e.

Necercetarea regulată; Indiferentismul inspect. dist. și cu deosebire a dir. locali adecă a preoților; Necunoascerea chiemărei și a datorinței din partea dir. loc. și a învěțătorilor; Manuale de învěțământ atât pentru băeți cât și pentru învěțători, plan de învěțământ, căci este sciut, că cei mai mulți învěțători nu au nici un manual; eară plan de învěțământ și mai mulți.

între ďeii de vindecare precum se vede din cultul divin al pruncilor lui, Asklepios și Aristaeos (Preller gr. Myth. I. p. 212). Apollo ca și ďeu de vindecare și măiestru (=artist după espresiunea de aďi=doctor) de vindecare totdeuna a fost venerat și în cântece ca vindecătoriu s'a numit: *Παιήαν Παιὰν* (Paean) (Preller pag. 188).

Am arětat, că împěratul corbilor e Apollo, fiind că el spune împěrătesei leacurile până ce Petru le aude de sub pat, adevěratul vindecătoriu și în poveste e Apolló, Petru e numai învěțat de el. Acuma dară arătaiu că împěratul corbilor e totdeodată „Apollo medicus“ adecă doctor. Luceaferul numai dela soare 'și capětă lumina, și fiind soarele medic, Petru numai dela acest medic, își capětă șciința de poate să vindece, să ajute.

Dar și alți muritori au fost norocoși ca se învețe profeția și medicina dela Apollo în moduri diferite, precum sûnt: Melampos, Polypaeides, Amphiaraos, Polyidoh, Teirezias, Kalchas etc. (Preller II p. 475—485).

a) La împěratul Alb vine înainte după Olariu și alții fata morboasă, după Rugaciu fata jumětate putredă sub niagă, la Novac, împěratul e morbos.

Proetos (iubitoriul de luptă) regele din Argos avea 3 fete foarte frumoase, și mai toți Grecii le-au pețit, dar ele erau făloase și fără D-ďeu, căci ele au vătěmat sânțenia Herei muierii lui Zeus, pentru aceasta au fost pedepsite cu boală urîtă și turbare, în carea ele au rětăcit prin pădurile și dealurile din Argos și Arcadia, și peste toată peninsula și fetele închipuindu'și că sûnt vaci mugiau trecênd preste țară.

Tata roagă pe medicul (profes=preot). Melampus (picior negru, o răděcină de vindecat melampodion, un feliu de helleboros) fiiul lui Amythaon, doctor și profet (Rost p. 81) ca să le vindece. Pe Helena (=Ileana Cosândiana și pe Kelena (neagră, întunecoasă, grozavă) le-a vindecat, dar Ifinoe sau Ifianasia (tare apěsată, tare plină) a murit sub cură.

Aceste trei fete înseamnă luna și strămutările ei neîncetate. Dela arětarea lunei până cresce, și dela scădere până piere. Calea cea rětăcitoare a lunei e când se vede acuși de o parte acuși de alta precum crescerea și scăderea arată boala și turbarea (Preller II 57, 475). Mai sus am arětat cum Io = luna s'a făcut vacă, aici e repetițiunea mitului în altă formă; (F. Nork p. 242) această turbare o numesce causa calendarie.

Idea la Rugaciu, că fata e jumětate sănětoasă, jumětate putredă, arată mai apriat când luna a scăďut pe jumětate, partea ce nu se vede e acea putrědă. Dacă la Olariu și alții s'ar fi spus și de ce boală e morboasă fata, s'ar fi putut esplica și aceea mai apriat.

În poveste mitul e duplu, nu avem numai fata morboasă, dar și împěrat Alb. Acesta e earna cu neaua albă. La Novac împěratul e beteag; natural pentrucă earna, pentru natură e o boală. Și fata de sub niagă = neaua — ghiața, încă duce idea pană la earnă.

(Va urma).

---

* (O ședință lungă). Una din ședințele din urmă ale parlamentului engles a fost monstruos de lungă. Ea s'a deschis după meaďăďi la patru oare și a durat în contin până marți dimineața la 7 oare 10 minute. „Times“ crede, că dacă aceasta s'ar preface în datină, aďi mâne și în parlament se va lucra așa, ca în băile de cărbuni de peatră, unde lucrătorii se perêndează.

Şi oare preoţii ca dir. locali, să nu aibă lipsă de toate aceste? Cum vor sci ei conduce învĕţămêntul în scoală ca dir. locali? s. a. Eară ca propuneri practice pentru delăturarea acestora poate pricepe fie-cine, cari vor fi fost, una însĕ trebuie să o amintesc. S'a propus, ca să se aleagă, resp. denumească, în fie-care protopresbiterat, câte un director scol. dist. carele să se intereseze de partea internă a scoalei, să raporteze de-a dreptul ven. cons. despre starea internă şi să fie de faţă la toate esamenele etc.

Aceasta după mine este o întrebare ce ar trebuí discutată, căci poate să fie practică, cel puţin în timpul de ạdi.*)

Faţă cu p. 2. şi 3 din cerc. Conferinţa, considerând, că nu scia bine cât are un învĕţătoriu să înveţe pentru sine, şi cât are să înveţe pre băeţi puţin s'a discutat asupra lor, şi s'a lăsat ca ven cons. să afle modalităţile ce le crede corespunḍĕtoare.

Eară faţă cu p. 4 conferenţa învĕţătorilor a primit a se constituí în reuniune şi a primit provisorice stat. edate ven. cons. cu modificarea § 19 la propunerea subsemnatului în chipul următoriu: § 19 „reuniunea este capabilă a aduce concluse valide fiind presenţi cel puţin ½ din membrii reuniunei îndreptăţiţi la vot. Însĕ în cas de necesitate, decisându-se prin douĕ terţialităţi din cei presenţi, reuniunea poate aduce concluse valide şi cu maioritate absolută din câţi vor fi presenţi.“

S'a decis ca fie-care membru ordinariu să solvească 2 fl. pre an; Eară reşedinţa reuniunei va fi S. Sebeşul, unde în 8/20 Sept. a. c. va fi adunare generală pentru a se constituí definitiv reuniunea pe periodul de trei ani. Cred că atunci conform § 13 din statute nu va lipsí nici un învĕţătoriu precum şi alţii cari se interesează de binele şi prosperarea naţiunei.

Conferenţa în A. Iulia a ţinut numai douĕ ḍile din mai multe consideraţiuni.

Este însĕ on. d. red. o întrebare, că d. e. învĕţătorii din tractul Mercurei, ori a Orăştiei, de ce reuniune au să se ţină? Eu cred că faţă cu aceasta ven. cons. ar trebuí să dispună că învĕţătorii din cutare protopopiat se ţin de reuniunea din N..**)

Nu ar strica nici aceea d-le red. dacă s'ar publica în „Tel. Rom.“ punctele mai însemnate din protocolul tuturor conferenţelor. Şi prin aceasta totdeodată a se da ocasiune fie-cui de a discuta asupra unui sau altui punct. Şi eu cred că on. red. a „Tel. Rom.“ va face aceasta cu toată plăcerea fiind posibil.***)

Zevedeiu.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 35.

Şedinţa din 4 Iulie 1879.

Membrii presenţi: d-nii Alesandri Vasile, Aurelian Petre S., Bacaloglu Emanoil, Brânză Dim., Caragiani Ioan, Felics Dr. Iacob, Fĕt dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Ionescu Nicolae, Laurian August Tr., Maiorescu Tit L, Maniu Vasile, Odobescu Alecsandru, Papadopul-Calimach Alecsandru, Chintescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte, Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a.m.

Procesul-verbal al şedinţei precedente se citesce şi se aprobă.

D. preşedinte comunică o telegramă prin care d. dr. Vasici, însciinţat de numirea sa prin o depeşe particulară, mulţămesce de onoarea ce i s'a făcut. Se ia act asceptându-se rĕspunsul la comunicaţia oficială.

D. preşedinte anunciă că A. S. R. Domnul va face academiei însemnata onoare a veni la 9 oare dimineaţa, să presideze şedinţa solemnă de mâne, Joi, 5 Iulie.

Asupra alegerilor de noi membri onorari şi corespondenţi, d. Alecsandri propune, că din causa multiplicităţei lucrărilor ce mai rĕmân de făcut în această sesiune, ori ce alegere să se amâne pe sesiunea anului viitor. Maioritatea aprobă.

La ordinea ḍilei este votarea budgetului.

D. Laurian, Stefănescu şi Fĕtu susţine urgenţa acestei lucrări.

Totuşi d. Sion amintesce, că după decisiunea de eri precederea se cuvine raportului comisiunei de revisuire. Admitêndu-se aceasta, d-lui citesce următorul raport:

Comisiunea de revisuire a dicţionarului, provocată a se pronuncia în cestiunea retipărirei psaltirei lui Coresi vine a espune mai ântâi adunărei situaţiunea în care se află această lucrare.

1. D. Haşdĕu încă de la Septemvre 177, a luat în datorirea sa a retipărí cartea aceasta cu tecstul românescu tipărit în cirilice, cu transcripţii în litere latine, cu note ş. c. l.

2. După trecere de aproape un an şi jumĕtate nesecutând această lucrare la Ianuarie anul curent, d-lui s'a adresat la delegaţiune cerêndu'i avisul ca s'o facă prin fototipie, după un model presentat. Delegaţiunea considerênd că lucrarea aceasta, în modul propus, cerea o cheltuială care trecea peste previsiunile budgetare, a făcut o întrunire de membri presenţi în capitală, cari în maioritate a opinat a se esecuta după modelul propus, întrebuiţindu-se numai 3,000 lei, din suma budgetară şi a se supune casul la deslegarea sesiunei generale: eară tot odată a deschis subscripţiuni, după care să vede că s'a adunat 1, 700 lei.

3. După aceste făcêndu-se un angagiament condiţional cu stabilimentul Socek, după promisiunile d-lui Haşdĕu că va puté începe lucrarea imediat astfel ca la 1 August să fie gata un fascicul de 10—12 coale, totuşi lucrarea sub diferite motive se vede întârḍiată s'a fototipit 12 pagine în clişeuri, eară notele şi transrcipţiunea încă nu s'a tipărit, dară d. Haşdĕu afirmă că are material gata pentru 20 coale.

Esecuţiunea acestei lucrări, care comisiunea speră să o aibă până într'un an, spre a puté începe lucrarea revisiunei, întârḍiindu-se atât de mult şi fiind în perspectivă de a se întârḍia încă 4—5 ani, de sine se înţălege că nu poate fi aprobată de comisiune totuşi crede că aceasta nu va împedeca-o în lucrarea ce îi este recomandată.

După toate aceste comisiunea e de părere, că dacă ădunarea va aproba retipărirea lui Coresi în modul propus, aceasta să se facă amĕsurat cu mijloacele ce se vor aduna prin subscripţiuni“.

D. Alecsandri, referindu se la conclusiunile raportului esprimă părerea cum că nu este de loc sigură calea contribuţiunilor personale. D. Ioan Ghica crede în ori ce cas ele nu pot ajunge până la suma totală trebuitoare de 24,000 lei.

D, Roman nu vede în raportul comisiunei un conclus privitor dea dreptul la academie; D-lui crede că d. editor trebue să facă cunoscut timpul ce este necesar pentru aceasta publicaţiune şi sumele ce trebuesc prevĕḍute în budget; eară academia cunoscênd aceste în mod precis, să decidă tipărirea.

D. Bariţ arată că după cum s'a petrecut lucrurile, comisiunea nu poate să vină a propune academiei votul unei lucrări care s'ar prelungí în modul nedeterminat; D-sa personal va vota pentru tipărirea psaltirei lui Coresi în modul propus de d. Haşdĕu, dară, în acest cas considerênd că sûnt şi alte lucrări de esecutat de comisiunea de revisuire, suma de 600 lei pe an i se pare cu totul însuficientă.

D. Sion asemenea aprobă lucrarea, dară declară că comisiunea de revisiune, care nu este un Corp perpetuu, nu poate propune o lucrare a cărui durată are negreşit să se prelungească mai îndelung timp de cât esistenţa comisiunei.

D. Odobescu care nu s'a unit cu conclusiunile raportului declară că d-sa a fost totdeauna foarte doritor la tipărirea lui Coresi să se efectueze în condiţiunile propuse de d. Haşdĕu pentru cuvinte care le-a espus şi în alte şedinţe; vĕḍend însĕ că în timp de 6 luni acuma, opera nu s'a pus câtuşi de puţin în lucrare de către d. Haşdĕu, vĕḍênd că d-lui în urma angagiamentelor luate către delegaţiunea trecută îşi dă acum demisiunea, se simte pătruns de temere că lucrarea va remâné pururea neesecutată de către cel ce a propus-o; totuşi d-lui manţine ca să se prevadă în budget o sumă de cel puţin 2,00 fl. pentru inceperea acestei importante lucrări.

D. Aurelian declară că în calitatea de membru al comisiunei de revisiune, a aprobat retipărirea de vechi tecsturi românesci cu scopul de a se aduna dintr'ênsele un material lecsicografic. Însĕ în reproducerea fotolitografică a Psaltirei lui Coresi d-sa vede ceva mai mult decât o lucrare lecsicografică, şi anume o tipărire de lucs cu interes mai mult archiologic şi estetic. D-lui cere să nu se confunde douĕ lucrări de specie diferite: opera aşa artistic esecutată va cere un timp îndelungat, care va amâna prea departe utilisarea lecsicografică a Psaltirei lui Coresi. Dicţionarul limbei române va suferí din aceasta; aşa dară cere să se separe retipărirea lui Coresi cu scop lecsicografic de opera artistică, pe care ar admite-o dacă fondurile actuale ale acadmiei le permit.

D. Haşdĕu îndreptăţindu-se de acusaţiunile ce i s'a adus de d. Odobescu, arată că lucrarea cu care s'a însărcinat este tot aşa de anevoinţă de completă, cât şi de obositoare. Dacă sumele reclamate pentru dênsa sûnt mari, caută să se observe că în ediţiunea sa d-lui îşi propune a tipărí, nu numai psaltirea lu Coresi, dară încă şi alte 6 Psaltiri românesci, preţioase documente ale bĕtrânei noastre cuvêntări: apoi reproducerea fototipică scutesce enormele spese ce ar trebuí făcute cu turnarea de litere cirilice accentuate şi superpuse, ca şi de voluminoase note; carele toate aceste, despicate cu deamăruntul ar forma volume multe şi mai consistoare decât ediţiunea lui Coresi, pe care d-sa o propune. Aşa dară munca d-sale va fi înḍĕcită, va reclama o aseduitate escepţională şi un adevĕr sacrificiu al ochilor: Termină ḍicênd că d-sa nu insistă să se facă publicaţiunra, că s'a dat demisiunea dintre membrii comisiunei de revisiune şi că nici va vota în ceastă cestiune.

D. preşedinte anuciă că chiar acum a primit de la D. N. Creţulescu suma de 500 lei, subscrisă de d sa pentru tipărirea Psaltirei lui Coresi.

D. Sion referêndu-se la demisia d-lui Haşdĕu spune că acea nu este admisibilă, căci d. editor este angagiat către delegaţiune, care pe temeiul încredinţărilor d-sale, a contractat cu stabilimentul d-lui Socek şi însuşi cu d. Haşdĕu pentru aceasta publicaţiune.

D. Stefănescu declară că în momentul de faţă d-sa se pronunciă contra unei asemenea publicaţiuni a lui făcută de către academie şi că de almintrelea în casul acesta d-sa vede din partea editorului, o depăşire a autorisaţiunei primite de la academie.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Înălţimea Sa Archiducele Albrecht), inspectorul general al armatei austriace a ajuns în 27 a lunei curente la manevrele finale în Sighişoara.

* (Ḍiua onomastică) a Escel. Sale Preasânţitului Archiepp şi Metropolit Miron Romanul s'a serbat eri în biserica din cetate cu serviţiu solemnel dḍeesc. La 11 oare membrii consistoriului s'au întrunit în corpore spre a felicita pe Escel. Sa. Şi alte somităţi au felicitat pe Esc. Sa.

* (Membrii societăţei istorice ung.) au plecat de aici, parte eri dimineaţă. Din cei rĕmaşi doi au fost eri la prânḍul dat de Escel. S. P. Metropolit, la care E S. a întrunit mai mulţi bărbaţi din inteligenţa de aici.

* („Reuniunea română de cântări în Sibiiu“) va reîncepe deprinderile sale Mercuri în 3 Septemvrie st. n. la 6 oare d. a. în sala mare a seminariului Andreian, unde sûnt rugaţi toţi p. t. membri activi a lua parte.

Comitetul.

* (Proces de pressă). În 3 Septemvre n. se va pertrata înaintea curţei de juri de aici procesul intentat de către pocurorul de stat contra d-lui Georgiu Bariţ, pentru publicarea unor documente relative la eveneminte din 1848/9 în foaia „Transilvania“ (Nr. 23 şi 24 din 1878). Unul din documentele aceste este un raport din 14 Februarie 1849 al prefectului de atunci din Deva I. Solomon către comitetul de pacificaţiune şi către comandantul bar. Puchner din Sibiiu, altul este raportul datat din 8 Martie 1849 al advocatului Ioan Mărginean şi locot. Constantin Stezar, trămişi la Temişoara de comandantul bar. Puchner — Procurorul găsesce în publicarea acestor documente casul prevĕḍut în § 302 cod. pen. (Delict de întăritare la ostilităţi contra naţionalităţilor).

* (Oficieri austriaci în Sinaia). Duminecă, 5 curent d. colonel baron Hügel, şeful regimentului de husari Nr. 2, cantonat în satele d'impregiurul Braşovului a venit călare la Sinaia cu toţi oficierii regimentului seu, spre a presenta omagiele sale Domnitoriului României.

Domnitoriul României a binevoit a invita la dejun pe d. colonel baron Hügel, împreună cu toţi oficierii cari îl însocise la Sinaia. La finele dejunului, Alteţa Sa Regală, amintind că a doua ḍi, la 6 curent, urmează celebrarea aniversărei nascerei Maiestăţei Sale impĕratului Austriei şi rege al Ungariei, a purtat un toast în sănĕtatea Maiestăţii Sale Impĕratului, constatând viua plăcere ce avé cu această împregiurare de-a puté purta toastul în mijlocul bravilor oficieri ai Maiestăţei Sale.

D. colonel baron Hügel a mulţămit închinând păharul în sănătatea Alteţei Sale Regale, adăogênd că: toastul se cuvine, nu numai Suveranului acestei frumoase ţĕri, ci şi viteazului căpitan al armatei Române.

După dejun, Alteţa Sa regală a binevoit a convorbí mai mult timp cu d-nii oficieri, cari au părăsit Sinaia pe la oarele 6 după ameaḍi.

* (Întărită) ne spune „Herm. Ztg.“ este alegerea d lui Dr. Stefan Păcurariu de primar în Sebeş.

---

*) Dar dacă nu vor corespunde nici „directorii scol. districtuali“ aşteptărei propunetorilor, ce oficii să se mai creeze? R.

**) Va să ḍică consist. să facă reuniunile? Red.

***) Sûntem gata a satisface şi în parte am şi satisfăcut acestei dorinţe şi sperăm că dd. învĕţători ne vor veni în privinţa aceasta cu concursul d lor într'ajutoriu. Red.

* (La importul de lână din România). Camera de comerciu din Braşov a luat spre dureroasă sciinţă emisul ministerial din 8 Iunie a. c. prin care se rĕspunde negativ la recursul camerei de-a se puté importa din România lână nespălată.

* (Cai din herghelia statului dela Făgăraş) se vor vinde la Braşov în 7 Octomvre n. şi adecă: 4 iepe sure de câte patru ani şi o iapă murgă de patru ani, mai departe 4 iepe sure mânḑite de armăsari erariali şi una murgă nemânḑită, toate de rasa Carst. Se mai vênd din depositul transilvan de armăsari mai mulţi armăsari şi castraţi de vêrstă diversă.

* (Cutremur de pămênt). Din Goriţa (în Macedonia) se scrie că în 21 August pe la 8 oare dimineaţa s'a simţit în acel oraş un aprig cutremur de pămênt. În acel moment o mare parte a poporaţiunii era întrunită în scoala de fete pentru esamenele anuale. De la cea dintâiu sguduitură mulţimea înspăimêntată a năvălit afară din sală. Era vremea căci nu trecură de cât puţine secunde şi edificiul, mişcat de o sguduitură mai tare, se surpă cu sgomot. Sguduiturile s'a succedat cu o violinţă din ce în ce crescêndă în timp de peste o minută. Mai multe case s'au surpat ear cele care au rĕmas în picioare sûnt mai mult sau mai puţin vătămate. Perderile sûnt preţuite la vre o 10,000 lire otomane. Afară de o femeie care a fost îngropată subt dărimăturile unei case, n'au fost alte perderi de oameni. Poporaţiunea a fugit din oraş şi s'a rĕspêndit pe câmp. Sguduiturile s'au repetat în timp de mai multe ḑile însĕ cu mai puţină putere. Moskopolis şi Darda, têrguri situate la distanţa de trei oare de Coriţa au fost aproape cu desevêrşire distruse de acest cutremur de pămênt.

* (Studenţi Americani în Europa). "L'Italie" spune, că, după ce Roma a fost visitată de un numĕr oare care de doctoriţe americane, au venit vreo doaḑeci de studenţi aparţinênd celor mai bogate familii din republica Argentină, cu scop de-a visita Italia şi Grecia.

De la Roma, acesti tineri, cari cĕlĕtoresc cu comfortul celor mai bogaţi turisti, se vor duce la Bolonia, apoi la Florenţa, la Milan şi la Veneţia, de unde se vor îmbarca spre Grecia.

* (Tarifa monetară a Bulgariei). Guvernul bulgar a adoptat un nou tarif monetar, bazat pe tariful român. Valoarea monetelor e pe viitor ficsată precum urmează: Unitatea monetară e francul. Monetele de aur şi de argint, turcesci, franţozesci, rusesci, românesci şi englezesci cari se vĕd în circulaţiune, sûnt evaluate după cum urmează:

O piesă franceză de aur de 20 de fl. valorează 20 de franci. Un pol împerial rus, 20,60; o liră turcească 22, 70; o livră sterlingă 25; o rublă de argint 3,70; $^1/_4$ din rubla de argint 0,90; un leu românesc 1 franc.

Monetele de bilon sûnt: piastrul turcesc de 40 părale, valorează fl. 0,20; jum. piastru turcesc de 20 părale 0,10; $^1/_4$ piastru turcesc de 10 părale 0,05.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

London, 29 Aug. n. Din Capetowe se anunţă în 12 l. c. Generalul Wolseley a sosit în Ulandi şi negoţiază cu căpeteniile cele mai de frunte ale Zulilor, care promit supunere.

Varşovia, 29 August n. Mareşalul german Manteuffel a sosit eri după ameaḑi aici şi a fost primit de adjutantul guvernatorului general.

Bursa de Viena

din 29 August n. 1879.

Metalicele 5°/₀	66 30
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68 05
Împrumutul de stat din 1860	124 —
Acţiuni de bancă	824 —
Acţiuni de credit	257 —
Valuta nóuă imperială germână	57 45
London	117 30
Galbin	5 51
Napoleon d'aur (poli)	9 30

Economic.

Sibiiu, 26 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.30—7.10; Grâu sĕcăreţ, fl. 5.40—6.—; Sĕcară fl. 3 50—3.90; Orz fl. 3.10—3.40: Ovĕs fl. 2.—2.40 Cucuruz fi. 4.20—4.60; Mălaiu fl. 5—5·40; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9.50—10; Fasole fl. 6—6.50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.50—0.60.; Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de viţel 35—42 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 6 Oct. şi 5 Noemvrie imob. d-nei Iosif Molnár în Rusu (jud, cerc. Teaca); în 24 Sept. imob. lui Toma Wolf în Cisnădie (trib. Sibiiu); în 22 Sept. şi 22 Oct. imob. lui Moise Györfi în S. Cristur (trib. Odorheiu); în 22 Sept şi 22 Oct. imob. lui Michail Molnár în Gelenţe; în 13 Sept. şi 13 Oct imob. lui Michail Sütö în Zabola şi Petöfalva (trib. K. Oşorheiu); în 20 Sept. şi 20 Oct. imob. lui Ioan Pop în Hĕşdat (judec. cerc. Gherla); în 5 Sept. şi 10 Oct. imob. lui Stefan Fernengel în Agnita (jud. cerc. Sighişoara); în 17 Sept. şi 17 Oct. im. lui Emeric Dancs în Criş (trib. K. Oşorheiu); în 10 Oct. şi 10 Noem imob. lui Carol Morscher în Buia, Şalcău şi Şaldorf (judec. cerc. Mediaş); în 25 Sept. şi 25 Oct. imob. lui Gavrilă Georghiţă în Borgo-Prund şi Borgo-Tiha (judec. cerc. Năsĕud); în 30 Sept. şi 30 Oct. imob. Sofiei Katona în Orăştie trib. Deva); în 9 Sept. imob. lui George Pipernea în Cristian (trib. Sibiiu); în 6 Sept. imob. lui Ioan Bokor jun. în Huedin (judec. cerc.); în 3 Sept. mobilele lui Grigorie Farkaş şi soţiei sale (trib. Deva).

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci dela scoala gr. or. din parochia Booz, şi filia Têrnaviţa ppresbiteratul Iliei-murăşene, să deschide concurs cu termin pănă la 26 August st. v. 1879 în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Pentru Booz 100 fl. v. a. bani în repartiţii, şi bucate 60 ferdele cucuruz în boambe, cuartir în edificiul scoalei, folosirea grădinei scolare, şi lemne de încălḑit de ajuns.

2. Pentru filia Têrnoviţa un salariu anual deocamdată în bani 60 fl. v. a. 30 ferdele bucate în grăunţe folosirea grădinei scolare, şi lemne de încălḑit de ajuns, de va fi şi cântăreţ şi sciind şi tipicul bisericei acel concurent va serví şi ca cantor de unde va căpĕta repartiţia sa cuviincioasă, precum şi folosirea a 2 jugere de pămênt arătoriu din eclesie.

Doritorii de-a ocupa aceste staţiuni au a'şi asterne concursurile lor în sensul legei scolare la comitetul parochial pănă la terminul sus indicat. În conţelegere cu comitetul parochial şi administratorul ppresbiteral.

Iosif Oprean m. p.,
paroch şi direct. scol.

1—3

Nr. 214. 1879.

CONCURS.

Prin aceasta se escrie concurs cu termin pănă la 15 Septemvrie st. v. a. c. pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci.

I. La scoala parochială din Amnaş cu următoarea dotaţiune:

a) un salariu anual de 70 fl. v. a. dela popor, care se va plătí în rate decursive, şi eventual un ajutoriu de 40 fl. v. a. dela veneratul consistoriu archidiecesan.

b) cuartir liber şi lemnele de foc trebuincioase.

II. La scoala parochială gr. or. din comuna Rusciori cu un salariu anual de 30 fl. dela popor şi un ajutoriu de 50 fl. v. a. dela veneratul consistoriu archidiecesan.

Doritorii de-a dobândí vre una din aceste staţiuni, au să'şi aştearnă concursele lor instruite conform dispositiunilor „Statutului organic“ la subsemnatul oficiu protopresbileral în terminul amintit.

Sibiiu 16 August, 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I.
În conţelegere cu oficiile parochiale.

Moise Toma m. p.,
adm. ppesc.

1—3

Nr. 209/1879. 3—3

CONCURS.

Pentru staţiunea de învĕţătoriu în classa a II-a la scoala confesională gr. or. din Gura-rîului, se escrie concurs cu termin pănă la 6 Septemvre st. v. a. c. urmând a fi alegerea în dumineca din 9 a aceleiaş luni.

Emolumentele sûnt:

a) Un salariu anual de 250 fl. v. a. eventual 280 fl. care se solvesce din cassa alodială în rate trimestrale.

b) Cortel liber în edificiul scoalei; — şi

c) Lemne de foc 5 orgii, din cari are a se încălḑí şi classa respectivă.

Doritorii de-a ocupa aceasta staţiune 'şi vor adresa suplicele lor în terminul sus statorit la oficiul ppresbiteral, instruite în sensul dispositiunilor statut. org. şi sinodului archidiecesan din 1873 avênd a dovedí că au absolvat cel puţin 4 classe gimnasiale. — Se notează, că alesul învĕţătoriu din aceasta classă va avé să ţină şi prelegerile cu adulţii, şi a conduce cântările în biserică, dumineca şi sĕrbătorile, cu copiii.

Sibiiu în 10/22 August 1879.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I, în conţelegere cu comitetul parochial.

M. Toma m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 173. 3—3

CONCURS.

Pe basa decisului prea venerabilului consistoriu archidiecesan, dela 23 Ianuarie 1879; Nr. 129 B. să dă concurs pentru întregirea vacantei parochii de classa a III din comuna Hepria cu termin pănă la 8 Septemvre 1879. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) Cinci jugere arătură cu folosinţa progăḑilor.

b) Dela 106 familii câte o veadrăferie de must, a 8 cupe veadra şi câte o ḑi lucru.

c) Venitul stolariu îndatinat, lemne din pădurea bisericii şi prospect de-a se îmbunătăţí venitele parochiali din an în an pănă la dotarea corespunḑĕtoare pri cumpĕrarea de pămênturi.

Doritorii de-a ocupa preanotata parochie au de a'şi inainte cererile lor provĕḑute cu documentele proscrise de „statutul organic“ şi „regulament provisoriu“ din a. 1873, scaunului protopresbiteral în S. Sebeş pănă la sus arătatul termin.

Hepria în 7 August 1879.

Comitetul parochial în conţelere cu ppresbiterul.

CONCURS.

Fiind subsemnatul însărcinat cu esecuţiunile contribuţiunilor erariale şi de altă parte fiind mult ocupat cu diferite agende oficioase se caută un individ maiorean cu purtare laudabilă care e versat în manipulaţia contribuţiei, şi pentru acest post de esecutor se deschide concurs pănă în 15 Septemvre n. a. c. cu leafă anuală de 300 fl. din comunităţile esecuţionale. A se adresa la subscrisul verbal sau în scris. Opidul montan.

Zalatna în 20 August 1879.

Phil. Plaste m. p.,
notariu cercual, locuinţa şi posta ultimă
Zalatna (lângă Alba-Iulia, Transilvania).

3—3

O învĕţătoreasă

care ar fi aplecată a lua asupră'şi instrucţiunea în **limba română** pe lângă un onorar moderat, binevoiască a se însinua.

Institutul misericordianelor franciscane.
Suburbiul Iosefin Nr. 6.

[38] 3—3

Anunciu!

[40] 1—3

Subscrisa aduce la cunoştinţa onor. public că primesce pe responsabilitate **fetiţe**, pentru a le instrua în tot feliul de croituri şi cusĕturi, în împletire de ciorapi (Strickerei), bucătărie şi spĕlat. Tacsa este 15 fl. v. a., pentru care respectivele vor căpĕta şi cost, bun şi regulat, cuartir comod şi spĕlat. O crescere bună încă se va da.

Sibiiu în 24 Aprilie 1879.

Catarina König.
Josef-Vorstadt, Mühl-Gasse Nr. 27.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de maşini agricole,

se recomândă prin specialităţile lor renumite prin o **esecutare foarte solidă, umblet uşor** mare **productivitate** şi **treerat curat** a

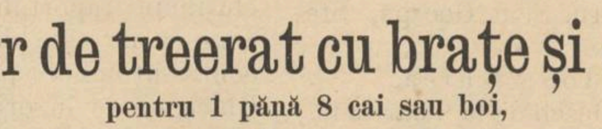

maşinilor de treerat cu braţe şi cu vêrtej

pentru 1 pănă 8 cai sau boi,

atât **locomobile** cât şi **stabile.** Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, maşini pentru tăiat paiele, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile ţĕrei grătuite şi franco. [14] 39

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 97. Sibiiu, Marţi, 21 August v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 20 August.

Cu toate luptele uriaşe, de un timp încoace, urmate ḑi de ḑi în presa maghiară pentru lucruri, cari nu privesc pe Români în linia primă, unele foi maghiare tot au găsit timp şi pe urmă şi loc în coloanele lor să se ocupe şi cu resultatele cursului de instrucţiune în limba maghiară, ţinut cu învĕţătorii Români în Arad.

Între alte împregiurări şi în timpuri mai liniscite atenţiunea aceasta am cualifica-o de laudabilă şi pentru noi onorifică, dacă ar mai fi şi corespunḑĕtoare adevĕrului şi ar fi lipsită de tendenţe, cari să nu vateme nici într'o parte. Ceea ce au raportat foile maghiare publicului lor despre cursul amintit nu este nici adevĕr şi de altă parte poartă timbrul unei tendenţe de a da o deminţire atitudinei celei juste a representanţilor bisericilor române şi a deputaţilor de naţionalitate nemaghiară din dieta Ungariei faţă cu proiectul de lege pentru întroducerea instrucţiunei limbei maghiare.

Foilor maghiare poate că le-a succes a mistifica pe publicul lor în cea mai mare parte. Le-a succes poate, pentrucă aparenţa este pentru dênsele, de oare-ce s'au aflat oare-care învĕţători români, cari a bună samă mistificaţi şi ei, au dat înşişi testimoniul contra apĕrătorilor causei lor pedagogice şi naţionale.

Mai mulţi învĕţători dela cursul din Arad ne-au fost trimis şi nouĕ spre publicare un manifest în care esprimă fericirea lor, că au avut ocasiune de a se „îmbogăţí cu sciinţă“ şi găsesc că este neapĕrat de lipsă ca cetăţenii statului să scie toţi vorbí ungaresce.

Pentruca să se cunoască şi mai bine peḑişul pe care au alunecat subscriitorii manifestului vom reproduce unele pasage dintr'ênsul în următoarele:

„In adevĕr, plini de mulţămită ne întoarcem la ai nostri; căci acum în faptă sûntem mai avuţi în sciinţe decât ce eram şi pentrucă nutrim cea mai bună speranţă, că nu numai vom risipí această avere spirituală, ci mai vêrtos o vom sporí prin ţinerea succesivă a acestui curs şi ca un tesaur preţios predând-o generaţiunilor, o vom puté lăsa ca avere comună, drept moştenire totalităţii naţiunei române.“

Este afară de îndoială, că nu se poate denega nici unui stat dreptul ce'l are de a întroduce în scoalele poporale limba statului ca studiu obligat şi prin urmare a ridica şi înainta după putinţă instrucţiunea poporală în înţelesul propriei sale idei de stat. Mare fericire deci pentru un stat, dacă prin realisarea acestei idei 'şi-a putut ajunge scopul; şi mai mare fericire pentru acel cetăţan, carele încă din leagăn pĕtruns de aceastâ idee, îşi poate manifesta, în nĕcas, ca şi în bine simţemintele sale patriotice.

Noi sûntem convinşi, că fie-care cetăţan francez, italian, spaniol, german, englez, ca şi toţi ceialalţi cetăţeni ruşi şi turci, s'ar ruşina a ḑice despre sine că nu 'şi vorbesc limba patriei şi că nu o înţeleg; dar noi ca liberi cetăţeni ce sûntem ai Ungariei libere, să nu ne ruşinăm că nu vorbim, nu pricepem limba statului, ba chiar noi să ne opunem întroducerei ei obligate în scoalele poporale? In adevĕr, o astfel de faptă nu numai că ar fi nepolitică ci şi foarte nepatriotică; de aceea sûntem datori în prima linie a mulţămí regimului nostru, că ne-a dat ocasiune a învĕţa limba maghiară şi ne-a provĕḑut spre acest scop cu cortel liber şi cu o intertenţiune de 80 cr. pe ḑi.

Aveam de gând a nu lua notiţă despre această rătăcire. Însĕ acum după ce rătăcirea a sburat pe alte căi în publicitate s'a schimbat situaţiunea şi noi nu putem trece afacerea cu tăcere absolută.

Înainte de toate trebuie să ne dăm sama, că cursul cel dela Arad ca şi celelalte trei n'au avut nimica de a face cu sciinţa, ci cu iniţiarea învĕţătorilor în limba maghiară. A învĕţa vre-o câte-va forme despre flecsiunea cuvintelor unei limbi încă nu este sciinţă. De a se face din cursul din cestiune un curs de sciinţă este cu atâta lucru mai cutezat, cu cât nici legea din carea isvoresce cursul nu are în vedere cursuri sciintifice, nici ordinaţiunea ministerială care le-a provocat. Eată dar neadevĕrul, sau mai bine rătăcirea în care au căḑut subscriitorii acelei hârtii, care accentuează cu atâta zel bogăţia sciinţei, dusă dela cursul pentru iniţiarea în elementele limbei maghiare.

Dar nici cu aceasta rătăcire nu ne este scopul a ne ocupa. Ori ce om nepreocupat răḑimat pe legea deja votată şi pe emisul ministerial ce a purces din acea lege, va scí reduce tot lucrul la ceea ce este: la naivitatea conceptului subscris de învĕţători. Ear ce privesce espresiunea, că e de lipsă să scie toţi Românii unguresce este un zel prea mare pentru de a face închinăciuni şi complimente.

Toate aceste nu sûnt bune dar sûnt trecĕtoare.

. Partea serioasă a cestiunei însĕ zace în tendenţa, care foile maghiare au şi prins-o cu atâta aviditate, pentru a da o deminţire tuturor acelor ce au combătut şi oportunitatea legei în proiect şi proiectul însuşi.

Fenomenul acesta după multele esperienţe nu ne surprinde, pentrucă dela foi maghiare putem să aşteptăm că vor folosí ocasiunea de a face capital din declararea învĕţătorilor dela cursul din Arad; dar cu toate aceste ne atinge foarte neplăcut şi dureros, când vedem noi cari vedem, lucrurile în golătatea lor şi prin prisma seducĕtoare a vanităţii naţionale maghiare, că sûnt oameni cari stăruesc a se amăgí pre sine pentru o dulce dar scurtă vanitate. Ne atinge foarte neplăcut şi dureros tot odată, pentrucă vedem cum vanitatea stăruiesce a susţiné neadevĕrurile cele mai pipăite şi a nutrí desbinarea între naţionalităţile care sûnt chiemate a trăí şi a conlucra împreună pentru un scop înalt şi serios, pentru susţinerea patriei, care nu se poate susţiné numai cu declinaţiuni de substantive şi conjugaţiuni de verbe maghiare.

Prin aceea că nisce oameni tineri fie dela sine, fie seduşi de vreun individ interesat se pronunţă asupra unor lucruri, cari nu stau în puterea lor şi pe cari poate nici nu le cuprind în toată valoarea lor, nu se schimbă situaţiunea cea adevĕrată dintre naţionalităţile ţĕrii. Naţionalităţile nemaghiare, ori ce ar ḑice învĕţătorii dela cursul din Arad, vor remâné nemulţămite, pe cât timp egala îndreptăţire, de care se vorbesce în legile ţĕrii, va remâné un cuvênt gol şi o fata morgana pentru străinii, cari nu cunosc împregiurările ţĕrii mai de aproape. Prin aceea că nisce învĕţători şi mai târḑiu nisce băieţi nemaghiari de scoală vor scí numĕra dela 1—100 unguresce şi pe contul acestei „sciinţe“ vor scí mai puţine lucruri folositoare, popoarele de diverse limbi nu vor înceta de-a aduce aminte Maghiarilor, că şi ele sûnt ací şi vor să trăiască fără a devení Maghiari. Şi pe urmă în mănia tuturor apucăturilor unguresci patria în genere şi în special nu va prospera din causă, că relele nu pot produce roduri bune.

Foilor unguresci le place a se amăgí pre sine şi a'şi amăgí şi pe cetitorii lor şi, înţelepte cum sûnt, fac pe publicul lor să ţină un lucru stors de scie dḑeu ce împregiurări de un adevĕr şi argument pentru închipuirea lor, eară ceea ce produce judecata basată pe adevĕr şi trebuinţă, de agitaţiune.

Foile unguresci au tocma acum cea mai bună ocasiune de-a perde toate ilusiunile ce şi leau putut face de 12 ani încoace. Se vede însĕ că amăgirea de sine au pĕtruns aşa de afund încât va trebuí să fie puternică sguduitura, care să'i treḑască de tot pentru de-a înceta de-a visa. Numai până aleargă după fantome ca şi declaraţiunea învĕţătorilor dela Arad şi fac politică cu astfel de arătări, ne temem ca treḑirea din amăgire să nu fie cum e adese cea a somnambulilor, dar cu pagubă comună.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 August.

Aşa dar totuşi. O telegramă din Viena dela 31, ne spune că comisiunea militară austriacă a trecut Sâmbătă în 30 Aug. n. preste graniţa turcească escortată de Turci în paşalicul dela Novi-Bazar. După „Montagsrevue“ procederea comisiunei nu întimpină obstacoli şi dacă scirile de până ací se vor adeverí, şi trupele austriace, cari vor merge în urma comisiunei, nu vor fi neliniscite. Trupele designate pentru ocupaţiunea Novi-Bazarului s'au pus în mişcare dela 22 Aug. n. încoace. „D. Ztg.“ spune, că până la 22 Aug. au sosit câte un batalion, regimentul Archiducele Albrecht dela Mostar, Ljubuski şi Sirokibrieg din Erţegovina, la Seraievo. În aceeaşi ḑi batalionul, care sosise mai dintâiu, a plecat spre graniţa paşalicului la Cainiţa. Şi o companie trupe de geniu a ajuns trupele cele multe îndreptate în sĕp-

---

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

(Urmare)

IX.

München.

München, capitala Bavariei, s'a fundat de Enric Leul în 1158 pe un loc, ce era posesiunea unor călugări: forum ad Monachos, şi de ací numele Munichen şi apoi München. Cu toate aceste oraşul începù a prospera abia sub regele Macsimilian I († 1825) şi mai târḑiu sub fiiul seu Ludovic I († 1868), carele ridicase o mulţime de edifice monumentale şi făcuse din München aşa ḑicênd reşedinţa artei germâne.

Edificiul salei de festivităţi este mai nou şi mai pompos decât cel regal. Architectura acestei părţi a reşedinţei este cea în stilul renascerei italiane. Esteriorul e decorat cu columne ionice, lei şi figuri alegorice. În parterre vĕḑurăm galerii de tablouri din mithologia grecească, specialmente din Odyssea, ear în etagiul I saloanele de festivităţi, dintre cari amintim: sala de danţ decorată cu karyatide purtate pe o tribună de columne de marmoră, apoi cabinetele de joc ce conţin icoanele (36) ale celor mai frumoase femei din Europa, sala de resbel cu multe tablouri imposante. Afară de aceea mai vĕḑurăm sala lui Carol Marele, a lui Barbarossa şi a Habsburgilor, toate decorate cu o mulţime de tablouri grandioase din istoria acestor regenţi. Păreţii multor sale constau numai din marmoră roşie. Preste tot de o atare pompă aţiţătoare n'am mai dat, decât numai în unele sale din palatul dela Versailles. Coroana acestor apartamente este sala tronului bavares, carea surprinde ori pe cine prin avuţia sa imensă, prin splendoarea şi gustuositatea decoraţiunei. Între altele vedem ací 12 statue de mărime colosală ce toate's de brons învĕlit în aur. Statuele representă strămoşii casei prinţesci Wittelsbacher dela Otto până la Carol XII. Aceasta într'adevĕr se poate numí o sală de aur!

În fine tot aşa de lucsuoasă este şi reşedinţa veche edificată de Candid la 1616. Curţile cuprind multe statue singuratice şi grupe mithologice, ear apartamentele interne sûnt arangiate în gustul seclului XVII cu o pompă nedescriibilă. Aşa d. e. în cabinetul de durmit ni se arată un pat aurit, ce a costat 800,000 fl. Lucsul regilor bavarezi nu în zadar a devenit proverbial, căci rar se mai află o atare reşedinţă splendidă.

Grădina curţii regale asemenea e foarte pompoasă şi împreunată cu reşedinţa prin arcade deschise ornate cu multe tablouri naţionale, şi mitologice în fresco de Kaulbach, Rottmann şi Hess.

Aproape de reşedinţă se află teatrul naţional cel mai mare teatru în Germania, decorat cu un portic de columne corintice. În frontispiciu vedem icoane în fresco de Schwanntháler: Pegasus şi Horele, Apollo şi Musele etc.

(Va urma).

têmânile din urmă spre sud, precum şi artilerie de munte. În 24 era să plece din Seraievo regim. bar. Kellner Nr. 41, a primit însĕ contra-ordin să remână deocamdată în Seraievo. Din regimentul archid. Albrecht au plecat deja douĕ batalioane. Se crede că comanda superioară a ocupaţiunei o va lua ducele de Würtemberg. Despre starea spiritelor din paşalic lipsesc scirile, de oare-ce din părţile acele de un timp încoace nu vine nici un călĕtoriu. Comanda avantgardei o poartă L. M. C. bar. König, care a înlocuit pe pensionatul general Vécsey.

Sûnt încă nesfêrşite feliuritele sciri despre retragerea contelui Andrássy şi despre causele acestei retrageri. „Romanul“ care încă se ocupă la loc de frunte cu cestiunea aceasta, după ce aprobă atitudinea contelui dela 1878 şi 1879, ḑice: „el (Andrássy) n'are însĕ fericirea de-a fi destul de înţeles şi de urmat de compatrioţii sei, ale căror ideei esclusiviste şi vederi unilaterale sûnt destul de cunoscute.

„Au circulat tot feliul de versiuni asupra demisionării comitelui Andrássy; noi sûntem insĕ indemnaţi a crede că adevĕrata causă este următoarea: vĕḑênd cum imperiul e fatalmente nevoit a întra într'un curent politic diferit de cel urmat dela 1866 până astăḑi, cum e silit să caute a împĕca şi pe celelalte naţionalităţi ear nu numai pe Unguri, ca până astăḑi, d. de Andrássy simte, că va vení un moment dacă acel moment n'a şi venit, când nu va mai fi omul situaţiunii. Combătut de celelalte naţionalităţi fiind că este Ungur şi fiindcă a întemeiat dualismul asupritoriu pentru multe popoare nesusţinut de propriii lui compatrioţi, din momentul ce ar intra pe calea concesiunilor cătră celelalte naţionalităţi, marele cancelar ungur preferă a se retrage astăḑi, încungiurat de onoruri şi regretat de toţi oamenii politici ai Europei, decât să cadă mâne în impregiurări mult mai puţin favorabile.

„Aceste ipoteze vor fi pe deplin justificate îndată ce se va confirma scirea, că baronul de Haymerle este chiemat la înalta funcţiune de mare cancelar al împeriului austro-ungurese.

„În fine, atât această schimbare în Austro-Ungaria şi mai cu osebire silinţe de împăcare a elementului slavon, cât şi starea relaţiunilor dintre Rusia şi Germania, ajunse de odată la o neasteptată înăsprire, par a fi preludiele unor nouĕ şi mari evenemente.

„Românii, prin posiţiunea lor, sûnt datori să nu peardă un moment din vedere evenimentele de o nouă ordine ce par a fi în ajunul de a se desfăşura, şi să se ţină în tot-dea-una gata pentru ori ce eventualitate.“

„Politische Cor.“ spune că principele Muntenegrului a plecat în 31 August n. din Cetigne şi înşiră apoi tot ceremonialul cu care principele va fi intimpinat în Austro-Ungaria la Cattaro, la Triest şi la Viena şi de încheere adauge, că principele muntenegrean va fi primit cu suita lui în castelul curţii împĕrătesci.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Vâlcele, August. Pacient ca mulţi alţii, am fost silit a'mi căuta şi eu sănătatea la băile de aici. Ne deprins cu obiceiurile ce le-am aflat aici şi necunoscut şi cu localitatea şi amenuntele ei de lipsă pentru un pacient mai ântâiu am căutat a mĕ sci orienta în societatea de aici spre a esploata isvoarele sănătăţii în scopul pentru care 'mi-am părăsit casa şi m'am decis a jertfí din modesta mea avere, pe cât mĕ iartă puterile.

Mĕ presentai, între alte curênd după sosire, înaintea d-lui comisariu al băilor spre a fi trecut în lista oaspeţilor. Cu ocasiunea aceasta solviu tacsa de cură şi pentru musică. Până ací îmi impuneau orênduielile de aici căci începusem să cred că precum începutul cu solvirea, aşa vor merge toate până în sfêrşit.

Nu mĕ opresc la cuartire, care cad afară de sfera on. comisiuni de cură şi cari ori şi cum — mai merge treaba şi în ce privesce partea sanitară şi a preţurilor; pot însĕ să'mi fac justele mele observări la cele ale traiului, care fiind şi pipărate binişor, în ce privesce preţurile, ar puté fi controlate atât în privinţa preţului cât şi a cualităţii. Motivul pentru ceastă din urmă este foarte aproape de mintea fie-cărui: pacienţii caută sănătatea, da nu....... Ospĕtarii nostri, de sigur, purced dela principiul, că oaspeţii pacienţi şi nepacienţi, sûnt pentru domnialor, dar nu vice-versa, de aceea se întêmplà, câte odată, să nu te poţi plânge nici asupra cualităţii, din alt motiv simplu, că nu puteai căpĕta nimica, fără numai pe lânga rugări frumoase şi bani şi mai scumpi. În casuri de aceste puteai să scii înainte că ori-ce reflectare era *da capo* întrată în prescripţiune. Frumoasă treabă dară omul trebuie să ia în nume de bine şi să'şi ḑică: Doamne feresce de mai rĕu! — Omul însĕ nu ţrăiesce numai cu nutremênt material şi drept despăgubire avea să ne fie musica destinată de a ne îndulcí auḑul şi a ne dispune psichice. Pentru sfêrşitul acesta on. comisiune s'a îngrigit a aduce o capelă musicală tocma din Satmar. Era şi greu pentru on. comisiune a alege altfeliu, căci numai 20, ḑi douĕḑeci de capele au concurs la băile aceste şi aşa din 20 a fost greu a alege alta decât pe cea din Satmar. Aceasta cu bună samă cu consideraţiune la maioritatea mai eschisivă a oaspeţilor români din ţară şi de preste munţi. Ar fi fost o crudelă escepţiune ca acum în epoca când trebue să înveţe şi ţĕranii dela sate limba maghiară, classele mai de frunte române, cari cerceteazâ băi, să fie private de-a se îndulcí şi familiarisa numai cu melodioasele csárdáşuri unguresci. On. comisiune însĕ în punctul musicei a fost şi cu oarecare consideraţiune de economie şi după ce a vĕḑut că societatea de aici s'a deprins binişor a suferí să asculte şi ariile ei mai puţin cunoscute, a început a'şi duce capela pentru petrecerile sale private la Sân-Giorz. Oameni mai lacomi după musica satmareană au interpelat pe dl comisar despre această economie cu musica. Dênsul ca un cavaler a respuns, că dispărerea musicei în 25 l. c. s'a făcut fără de scirea dênsului. Nu sciu dacă l'a mai interpelat cineva pentru a doua dispărere a musicei tot la Sân-Giorz şi ce va fi rĕspuns atunci dl comisariu. Şi apoi vorba ceea, trebuie să fie un comisariu responsabil despre toţi paşii capelei, pentru care oaspeţii plătesc tacsa? Cred că oaspeţii numĕroşi din România, cari negligă apele lor cele bune din ţara lor şi vin de varsă sume însemnate de bani aici, vor fi încântaţi de aceste mici şi drăgălaşe atenţiuni, cu care îi gratifică on. comisiune.

Înainte de-a încheia să'ţi enarez o întêmplare, care a făcut nu puţină şi neplăcută sensaţiune. Un „Kellner“ tinĕr dela o ospĕtărie de aici a căḑut în prepus de-a fi furat dela principalul seu bani. De îndată a şi fost arestat preventiv. Cum şi ce s'a întêmplat încă este neclarificat, destul că, în 24 l. se respêndí faima că bietul delincuent s'a găsit mort în arest. Gurile rele ḑiceau, că moartea ar fi urmat după bătăi tirănesci (?!); alţii susţin, că de frica pedepsei s'ar fi spênḑurat. În 25 l. c. dimineaţa nerocitul fu îmmormêntăt. Sper că justiţia nu va lăsa lucrul într'atâta şi va face paşii de lipsă pentru de-a liniscí publicul care este foarte neliniscit din incidentul acesta. t...u.

Cestiunea Israelită.

I. Usura.

(3 Urmare)

Lege din 19 Iulie 1877

contra procedărilor nelicite la încheiere de acte juridice.

§ 1. Acela, care la acordarea de credit stipulează cu debitorul condiţii, sciind că prin foloasele fără mĕsură ce are să aibă, ele trebuie să provoace sau să favoriseze ruinarea economică a debitorului şi că acesta nu le înţelege din causa minţii sale mărginite, a lipsei de esperienţă sau a turburărei minţii, se va pedepsí cu închisoare dela una până la şase luni sau cu amendă dela 100 până la 1000 floreni.

Când au urmat mai multe condemnări sau când se face o profesie cu operaţii de acel soiu, se va puté pronunţa închisoarea până la 2 ani.

Aceste disposiţii se aplică şi la acela, care în numele seu cere sau urmăresce în mod silit plata de creanţe, sciind că ele s'au născut în modul arĕtat după punerea în lucrare a acestei legi.

§ 2. Judecătorul penal va anula actul juridic, pentru care va condemna.

Când va judeca asupra efectelor juridice, el va căuta totodată, ca creditorul să obţină o despăgubire cuviincioasă după împregiurări pentru paguba, că el a fost lipsit de folosinţa valorilor date împrumut, că el să reţină amanetul pentru suma ce i se cuvine, şi în special ca ipoteca constituită şi înscrisă în favoare'i pentru creanţa primitivă să garanteze despăgubirea recunoscută.

Dacă constatările procedurei penale nu sûnt îndestulitoare spre a pronunţa o hotărire asupra efectelor juridice a anulărei actului juridic, se va manţiné amanetul constituit şi se va trimite causa la juridicţia civilă, la care se pot adresa atât partea interesată cât şi acusatul.

§ 3. Când se va trimite causa la jurisdicţia civilă precum şi când partea interesată se va adresa la jurisdicţia civilă conf. art. 372 proced. penală, judecătoriul civil va hotărí asupra efectelor juridice a anulărei actului juridic după regulele cuprinse în § 2 alin. 2.

În asemenea casuri pentru ambele părţi e competentă judecătoria civilă din locul, în care e judecătoria penală, care a judecat întru cât aceea are competenţă în asemenea materie.

§ 4. Dacă din causa lipsei elementelor sau a nesuficienţei indiciilor, judecătoriul penal nu poate urmărí şi condemna nici în urma unei acusări subsidiare, şi dacă esistă condiţiile paragrafului 1, judecătoriul civil va anula actul juridic, şi în privinţa efectelor juridice va hotărí după regulele cuprinse în § 2 alin. 2.

§ 5. După intervenirea judecătoriei penale la care e pendentă urmărirea penălă pentru delictul provĕḑut prin § 1, judecătoriul civil va suspenda totdea-una procedura în privinţa acţiunei sau a urmărirei silite pentru creanţa, care formează obiectul urmărirei penale.

În casurile paragrafului 1, judecătoriul civil va hotărí dela sine dacă urmărirea silită are a se suspenda în totul, sau dacă are a se acorda numai spre obţinerea unei asigurări.

§ 6. Când judecătoriul civil va judeca conf. § 3, 4, 5, el nu va fi supus disposiţiilor legale în privinţa probelor; el va hotărí în mod liber după convingerea ce va fi dobândit prin apreţiarea consciincioasă a mijloacelor de probare propuse.

§ 7. Disposiţiile acestei legi nu se aplică la actele comerciale, la care debitorul e sau poate fi considerat ca comerciant conform art. 4, 5, 6 a legei comerciale.

§ 8. Ministrul de justiţie e însărcinat a esecuta această lege.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 35.

Şedinţa din 4 Iulie 1879.

(Urmare.)

D. Alecsandri deplânge perderea de timp, când budgetul nostru nu este votat. D-lui scie că Coresi se tipăresce ca să serve la confecţionarea dicţionarului; dacă această tipărire se va prelungí 6 sau 12 ani, după cum se cam simte, ea nu corespunde cu scopul seu imediat. Să se tipărească dară cât se poate de iute într'o ediţiune mai simplă; eară în urmă academia va puté face lucrarea artistică propusă de d. Haşdĕu, dela care şi d-lui crede că d. Haşdĕu nu se mai poate retrage.

D. Haşdĕu repetă că d-sa refusă cu totul a face o ediţiune vulgară şi necritică a lui Coresi; cu aceasta să se însărcineze alţii.

D. Papadopolu-Calimah e de părere că retipărirea lui Coresi nu are de scop o simplă adunare de material lecsicografic. Academiile din toate ţĕrile fac mari spese spre a reproduce cu fidelitate vechile monumente ale limbei naţionale; aceasta a fost şi scopul academiei noastre, când a autorisat pe comisiunea de revisiune a se deda la această ramură de publicaţiune. D-lui vede în retipărirea lui Coresi mai mari dificultăţi de cât în ori care carte veche; de aceea crede că academia trebue să dea d-lui Haşdĕu şi timpul şi mijloacele de-a face în ori câţi ani vor fi necesari aceasta atât de însemnată publicaţiune, repărţind sumele necesare asupra budgetului din anii următori.

Se presentă din partea d-lor Laurian, Stefănescu. Fĕtu, Aurelian şi C. Ionescu o propunere cu cuprinsul următor:

„Comisiunea de revisiune a dicţionarului se urmează după încuviinţarea societăţei academice din sesiunea anului 1877“.

D. Laurelian luând cuvêntul afirmă propunerea subscisă şi tot de-odată d-lui propune că mai înainte de-a se aproba o ediţiune de lucs a Psaltirei lui Coresi pentru care va trebuí neapărat un mai mare numĕr de ani, comisiunea de revisiune se presente un studiu scrupulos asupra unei asemenea ediţiuni, arĕtând cu cele mai mari amănunte condiţiunile în care are a se efectua şi numai asupra unei asemenea lucrări prealabile academia va puté lua o decisiune. De-o cam dată însĕ să ne ţinem de cele decise de comisunea de revisiune în anul 1877. Eară dacă publicaţiunea lui Coresi astfel cum a propus-o d. Haşdĕu va fi să se facă prin contribuţiuni private aceasta nu privesce întru nimic pe academie.

Propunerea punêndu-se la vot ea se încuviinţează cu maioritate de 13 voturi.

În urma acestora d. Haşdĕu reclamă că demisiunea sa să fie citată şi publicată a lăturea cu decisiunea academiei.

Preşedintele declară că nu poate admite demisiunea astfel cum e formulată şi după oare care desbateri opiniunea sa este confirmată prin votul adunărei. La ordinea ḑilei vine discuţiunea asupra budgetului.

D. Secretar general care a luat parte la formarea budgetului e învitat de membrii comisiunei speciale a cití şi a da esplicările necesare în numele delegaţiunei şi al comisiunei. D-lui arată că esercitiul din anul 1878—1879 nefiind încă încheiat şi mai multe din alocaţiunile budgetului remânênd încă în suspensiune, proiectul de budget de astădată nu a putut fi formulat în toate după normele stabilite în regulamentul cel nou. S'a făcut dară un budget transistoriu numai pe 8 luni, adecă cu începere de la 1 Iulie curent până la 28 Februarie 1880 pentru ca pe viitor academia, avênd toate comturile sale din trecut limpeḑite, să poată vota în sesiune generală care în totdeauna va urma curênd după 1 Marte un budget regulat, lucrător până la ceeaşi dată din anul ce urmează.

Ca budget de transiţiune s'a asociat în acest proiect pentru 8 luni, pe cât a stat prin putinţă, nouĕle dispoziţiuni regulamentare cu formele usitate în budgetele anterioare; astfel fondurile atât la venituri cât şi la spese s'au separat în:

A Fonduri cu destinaţiune generală (fonduri comune) şi

B. Fonduri cu destinaţiune specială. La capitalul veniturilor s'au înscrie ca fonduri comune, pe de o parte: § 1 escedentele din budgetul anului 1878—1879; eară de altă parte § II acele venituri care sûnt proprii ale spaţiului de 8 luni, dintre 1 Iulie 1879 şi 1 Februarie 1880. Printre aceste însĕ nu s'a înscris nimic din dotaţiunea Statului pe anul 1880, remânênd ca aceea să fie purtată, în toată întregimea ei, printre veniturile budgetului pe 1880—81. Nici vĕrsământul anual al lui Zapa de 12,000 lei nu s'a trecut aici, de oare ce de regulă el întră în casa academiei după 1 Marte ale fie cărui an.

Asemenea la rubrica veniturilor din fondurile speciale nu s'a înscris nimic din veniturile moşiilor Nĕsturel pe 1880, care întrând în cassă la Iulie şi 1 Octomvre 1880, remâne a se înscrie tot în budgetul viitor.

În urma acestor esplicări se citesce proiectul de budget de venituri şi se votează în total fără modificare în sumă de 103,210 lei bani 36.

La capitalul speselor se esplică cum că rubrica fondurilor speciale lipsesce de-o cam dată cu totul, de oare-ce nici o alocare a acestor fonduri nu s'a efectuat în sesiunea presentă, nici are a se efectua în decursul lunelor următoare până la 1 Marte 1880.

Spesele din fondurile comune s'au împărţit sub 3 §, şi anume:

În § 1. Spese făcute până acum peste prevederile budgetului din 1878—1879. Aceste însĕ au fost deja aprobate de d-v. când aţi ratificat conclusiunile raportului comisiunei speciale de compturi.

În § 2. Se cuprind spesele necesitate deja efectuate până 1 Iulie pentru ţinerea presentei sesiuni.

În fine § 3. Conţine 25 art. cu spese de efectuat dintre care unele sûnt resturi de plătit conform budgetului pe 1878—1879; eară altele nouĕ prevederi budgetare.

În urma acestor esplicaţiuni se confirmă voturile deja date asupra speselor din § 1.

Se aprobă § 2 în total.

Spesele § 3 se votează pe articole.

Se aprobă art. a, b, c, d. e, f, g, fără discuţiune.

La art. h D. Laurian propune a se suprima sau copistul propus cu 100 lei pe lună sau alocaţiunea prevĕḑută la art. u de oare ce decopiările din Cantemir le poate face copistul din budget.

După esplicările date de secretarul general academia aprobă suma propusă în proiectul de budget.

D. Laurian, secundat de d. Sion amintesce că academia a probat deja un ajutor lunar de 100 lei în favoarea bĕtrânului fost casier d. Adamescu şi propune a se înscrie suma de 800 lei în presentul budget.

Adunarea aprobă.

Art. i, j, k, l, m, n, o, se votează fără discuţiune.

La art. p, după propunerea d-lui Ionescu susţinută de d. Laurian adunarea încuviinţează reducerea sumei de 6,500 lei, la aceea de 610, care este strict necesară pentru a satisface voturile deja date de academie.

Art. următori g, r, s, t. u, v, w, x şi y se aprobă conform cu proiectul.

Se votează capitalul speselor în total şi se aprobă în numĕr de 91,795 lei 55. bani

Apoi se pune la vot întregul budget pentru care după statute sûnt necesarii douĕ treimi din numĕrul membrilor presenţi.

Adesiunile formale ale noilor membrii aleşi, d-nii Petru Poni, Niculae Teclu şi Paul Vasici, nefiind încă înscrise în dosarele academiei, maioritatea absolută a membrilor se constată că este de 17.

Budgetul pe 8 luni (1 Iulie 1879 până la 28 Februarie 1880) se votează cu unanimitatea membrilor presenţi, cu un escedent în plus de lei 11,414 bani 81.

Dl preşedinte amintesce că în programa lucrărilor vine acum la rênd alegerea casierului-comtabil în urma retragerei d-lui Adamescu.

Delegaţiunea recomandă academiei pentru acest post pe d. Constantin Iuga.

Se pune la vot alegerea sa prin bile şi d. Iuga întrunesce 13 bile albe în urmă sûnt 2 bile negre ear doi membrii sau abţinut de la vot.

D. Iuga va întra în funcţiune îndată ce se va conforma prescripţiunilor din statute şi regulament.

Se decide a se ţiné şedinţă astă sară la 8 oare şi jumĕtate spre a se forma progama şedinţei solemne de-a doua ḑi şi a se termina unele lucrări încă pendente.

Şedinţa se ridică la 12 oare.

Preşedinte. Ioan Ghica.

Secretar general, Odobescu.

Varietăţi.

* (Dela Curte). M. S. a fost în 26 Aug. n. în Praga pentru a asista la esamenul militar al principelui de coroană Rudolf. Primirea M. Sale a fost grandioasă şi tot odată cordială din partea întregei populaţiuni fără deosebire de naţionalitate. La manevrele dela Repora, douĕ miluri departe de Praga, Principele de coroană a comandat o brigadă. M. S. a fost foarte mulţămit cu disposiţiunile principelui de coroană. Sara s'a întors preste Viena la castrele dela Bruck.

* (Personalia). Mareşalul francez Mac-Muhon se aflâ la Viena. Se ḑice că se va duce la Teplitz în Trencin, primind a fi oaspele unui magnat unguresc.

*(Membrii societăţii) istorice ung. de cari amintirăm în Nr. tr. au fost Vineri după ameaḑi la Rĕşinari şi Sâmbătă la Turnu-Roşu. Ambe partiile le-au făcut însoţiţi şi de mai mulţi Români din inteligenţa de aici.

* (Dela manevre). Joi în 28 August n. a avut loc „bătălia“ între corpul de sud şi cel de nord. Corpurile armate s'au întâlnit între Sighişoara şi M. Oşorheiu la Hetiur *şi Ţicmandru* (departe cam de 1 oară dincolo de Sighişoară). „Bătălia“ fu condusă de comandantul general L. M. C. de Bauer. Regimentul Nr. 2 (imp. Alecsandru) escadroane din reg. 2 de husari şi artilerie au fost în completă acţiure la Hetiur. Contrarii ocupară înălţimile dela Ţicmandru de unde împuşcau asupra trupelor dela Hetiur. A. Sa imp. Mareşalul archiducele Albrecht s'a postat cu statul seu maior pe înălţimile dela Hetiur, de unde privia spectacolul rĕsboinic. Cine au fost învinşii şi cine au fost învingĕtorii nu ni s'a raportat. Poftim însĕ ca şi unii şi alţii să se întoarcă sănĕtoşi la garnisoanele lor. Regimentul Nr. 50 (Baden) va face de-ací înainte garnisoana din Alba Iulia.

* (Canalul morii) este până la 4 Septemvre n. derivat. Este bine ca acei ce se folosesc cu apă dela fântânile nutrite din acel canal să se provadă cu apă înainte de ameaḑi, căci după ameaḑi şi sara fântânile aceste vor da apă foarte puţină.

* (Petrecere) împreunată cu producţiune de cântări şi declamaţiuni se va ţiné de cătră „Societatea meseriaşilor români“ din Sălişte cu concursul chorului „Reuniunei sodalilor români“ din Sibiiu, Sâmbată în 25 August st. v. 1879 în „Sala scoalei gr. or. din loc“, după programa următoare:

1. *„Deşteaptăte Române“*, de A. Murăşan, esecutat de chorul sodalilor.
2. *„Mii de steluţe*, Quartet compus în chor de Karl Frühling.
3. *„Românilor“*, poesie de V. Rusănescu, declamată de măiestrul N. Moisin.
4. *„Calcă Române plin de mândrie“*, marş, compus în voci prima oară de Karl Frühling, esecutat de chorul sodalilor.
5. *„Armatei Române“*, poesie de Scipione Ioan Bădescu, declamată de maestrul N. Steaflea.
6. *„Nu eşti iubit“*, poesie de Alecsaudru şi Cristopol, cântată solo de maestrul V. Pĕtruţ.
7. *„Armonia“*, poesie de I. N. Policroniade, declamată de junele C. Popa.
8. *„Suveniri ale junei“*, romanţe de I. Brătian, compusă în chor de Karl Frühling, esecutată de chorul sodalilor.
9. *„Unde sûnt Heroi“* de Georgescu, compusă în chor de Karl Frühling, etecutată de chorul sodalilor.

După producţiune masă comună, apoi joc. — Începutul la 8 oare sara. — Întrarea de persoană 1. fl. v. a. Damele şi garde damele sûnt scutite de tacsa întrării.

Venitul curat e destinat pentru fondul scoalei gr. or. din Sălişte. Oferte marinimoase se vor primí cu mare mulţămită şi se vor publica pe cale ḑiuaristică.

Sălişte, în 19 Agust 1879 st. v,

*(Societatea fondului pentru înfiinţarea unei scoale rom. de fetiţe în Cluj) îşi va ţiné adunarea sa gen. anuală la 14 Septemvre n. după prânḑ în localul casinei rom. la care sûnt cu onoare învitaţi amicii progresului naţional român.

Cluj 29 August n. 1879.

Alecsandru Lazar, preşedinte. Dr. *Gregoriu Silaşi*, notariu.

* (Societatea rom. de lectura din Cluj se va ţiné adunarea sa gen. anuală la 14 Septemvre n. după ameaḑi în localul seu (casele parochiale române gr. cat.) la care sûnt cu respect învitaţi toţi părtinitorii propăşirei naţionale române.

Cluj în 29 August n. 1879.

Vctor Pipoş, preşedinte *Basiliu Podoba*, notariu

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în şedinţa reuniunei învĕţătorilor români din ţara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala capit. din Satulung.

(3 Urmare)

Ad. 3. Cetesce *A*, încă odată proposiţia dintâiu!

Despre cine e vorbaací?

Scolariul. Aci este vorba despre un călĕtor străin.

Invĕţătoriul. Ce se ḑice despre călĕtorul străin?

Scolariul. Se ḑice că a trecut printr'un sat.

Invĕţătoriul. Şi când se ḑice că a trecut?

Scolariul. Se ḑice că a trecut odinioară.

Invĕţătoriul. Care dintre voi 'mi-ar puté spune cum mai putem noi ḑice în loc de „odinioară“?

Scolariul. Noi putem ḑice; odată, oare-când sau când-va.

Invĕţătoriul. Mai cetesce-o încă odată proposiţia aceasta şi pune cuvêntul „odinioară“ la început!

Schimbă acum cuvêntul „odinioară“ în „odată“!

Ce înţelegi tu *G*, prin cuvêntul „călĕtoriu“?

Scolariul. Prin cuvêntul călĕtor înţeleg un om, care face o cale mai lungă pe jos.

Invĕţătoriul. Umblă oamenii tot pedestri (pe jos)?

Scolariul. Oamenii mai umblă şi cu căruţele şi călare pe cai.

Invĕţătoriul. Oamenii călĕtoresc şi pe rîuri mai mari şi chiar şi pe mări, însĕ pe apă nu pot călĕtorí pedestri sau cu căruţele ca pe uscat, ci pe plute, pe năi şi pe vapoară. Unii oameni călĕtoresc mai în toată viaţa lor pe apă ducênd şi aducênd diferite mărfuri de ale neguţătorilor dintr'o ţară într'alta. Astfel de oameni să numesc marinari. Viaţa marinarilor este espusă de multe ori pericolului.

Când se întêmplă vênturi mari, atunci pe mare se ridică valuri de apă, cari adese ori îneacă naia dinpreună cu marfa şi cu călĕtorii.

Să ne întoarcem earăşi la călĕtorul nostru.

— Pe unde se ḑice că a trecut *P.*?

Scolarul. Se ḑice că a trecut printr'un sat.

Invĕţătorul. Ce înţelegi tu prin cuvêntul sat?

Scolarul. Prin cuvêntul sat înţeleg mai multe case aşeḑate una lângă alta.

Invĕţătorul. Dḑeu a lăsat ca oamenii să locuească în societate unii cu alţii, şi tocmai de aceea ei îşi fac casele în apropiere unii de alţii, ca să se poată ajuta împrumutat, căci unii oameni se ocupă cu unele lucruri ear alţii cu alte lucruri. Aşa mai multe case la olaltă formează o comună. Dacă însĕ comuna are scoală şi biserică se numesce sat sau oraş, ear de nu, cătun. Prin cătune şi prin sate lucuiesc mai cu samă economii de pămênt şi de vite, ear prin oraşe meseriaşii, industriaşii şi alţii. Oraşele sûnt mai împopulate, mai mari, mai regulate şi mai frumoase, decât satele. Cari aţi fost vre-odată în oraş? Cum sûnt casele din oraş? Dar stradele? Cum se numesce locul acela în care se adună oamenii cu cumpĕrările şi vênḑările? (piaţă).

(Va urma·)

Bursa de Viena

din 1 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5%	66 30
Împrumutul naţ. 5% (argint)	68 —
Împrumutul de stat din 1860	123 50
Acţiuni de bancă	822 —
Acţiuni de credit	255 80
Valuta nóuă imperială germână	57 90
London	117 95
Galbin	5 57
Napoleon d'aur (poli)	9 36

Economic.

Sibiiu, 29 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.40—7.20; Grâu sĕcăreț, fl. 5.50—6.10; Sĕcară fl. 3.90—4.30; Orz fl. 3.10—3.40: Ovĕs fl. 2.—2.40 Cucuruz fi. 4.10—4.50; Mălaiu fl. 5—5·40; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênță de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 5.50—6; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.50—0.60.; Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de vițel 35—42 cr. carne de porc 35—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaș, 28 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.——.—; Grâu sĕcăreț fl. 4.—.—; Sĕcară fl. 3.30—.—; Ovĕs fl. 2.——.—; Cucuruz fl. 4.; Sĕmênță de cânepă cu fl.' 1.20; Fasole fl. 5—— mazĕre fl. —; Cartofi fl. 1.40—.—; Fên fl. —.—.——; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. ———; Slănină pro 100 chilo: fl. —65—; Unsoare de porc fl. 60—.—; Sĕu de luminări fl 40——; Spirt pro grad — cr.; carne de vită pro chilo — cr.; carne de porc ——— cr. carne de vițel —— — cr.; carne de berbece —— cr.—; oauĕ 6 de — cr. Têrgul a fost bunișor. Timpul mai bun.

CONCURS.

Comitetul parochial al comunei bisericesci gr. or. din Oravița română în ședința sa din 5/17 August a. c. a hotărît facerea unui clopot (campan) nou de 10 măji precum și preturnarea unuia de circa 4—5 măji.

Pentru cari prin aceasta escriindu-se concurs, sûnt poftiți toți acei d-ni turnători de clopote cari reflectează la aceasta lucrare, a'și trămite ofertele la subscrisul în termin de 14 ḑile socotite dela prima publicare a acestui concurs, provĕḑut cu arĕtarea prețului pentru cel nou, precum și pentru preturnarea celui vechiu, loco Oravița română.

Oravița română în 25 August 1879.

Pavel Cimponeriu m. p.
1—3 președ. comit. par.

CONCURS.

Devenind stațiunea de învĕțătoriu la scoala nostră din Laz vacantă se escrie concurs până la 10 Septemvrie 1879 st. v.

Leafa învĕțătoriului e de 120 fl. v. a. carea se numĕră din caseta comunală, pre lângă aceasta se mai dă învĕțătoriului cortel în edificiul scoalei și doi stângini de lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa preatinsul post au să'și îndrepte suplicele lor instruite cu documentele prevĕḑute în „Statutul organic“ inspecțiunei scolare districtuale în Sebeș până la sus statoritul termin.

Laz în 16 August 1879.

Comitetul parochial.

Nr. 201—1879. 1—3

CONCURS.

Conform părintescei resoluțiuni consistoriale dto 11 Novembre 1878 Nr. 3062 pelângă neputinciosul paroch Dimitrie Dogariu din Vama-Buzeului, se escrie concurs pentru un capelan carele totodată are să fie și învĕțătoriu cu termin până la 9 Septemvre a. c. când va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) din ferdelele dela 187 case a treia parte	fl.	62.25
b) tacsele de câte 50 cr. de familie pe jumĕtate . .	fl.	46.75
c) din toate veniturile preoțesci jumĕtate . . .	fl.	70.—
d) tacsele dela scolari . .	fl.	60.—
e) cuartir liber în casa scoalei		
Suma .	fl.	239.—

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisați, ca până la terminul sus arĕtat, suplicele lor instruite în sensul stat. org. și regulamentului provisoric din anul 1873 să le aștearnă prin subscrisul sinodului parochial.

Elöpatak la 14 August 1879.
În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Moga m. p.,
adm. ppresb.

Inițiate. **ARME.** Garantate.

Preț-curent pentru 1879
al fabricei de arme
Guil. VAN DER STRAETEN & C-ie.
166, Boulevard de la Sauvenière, LIÉGE. **(Belgique).**

P. P.

Prin aceasta ne permitem a Vĕ face atenți la prețurile fabricei noastre, prețuri scăḑute, în urma stagnațiunei fabricărei de arme, cu 20%, în termin mediu, față cu mai nainte. Cu prețurile aceste ne-am hotărît a vinde de aci încolo **și piese singuratice.** Vĕ învităm să binevoiți a face o probă pe care ne vom nisui a o esecuta spre cea mai desĕvêrșită mulțămire a D-voastre. ***Recunoscuta noastră realitate de 26 ani*** ne dispensează de ori ce altă recomandație, — ori și ce comandă și cea mai mică se esecutează ***îndată și cu realitate rigoroasă,*** precum și toate armele noastre sûnt ***inițiate și provĕḑute cu timbrul de control, va să ḑică cu garanția guvernului.*** Comandele de preste 25 franci se trimit franco și fără vamă, la comande sub 25 franci este a se plăti 1 franc pentru piesă, dacă se poftesce trimiterea franco și vămuit. Ce nu corespunde, se schimbă în tot timpul cu toată promtitudinea. Următoarele cualități se află totdeauna.

Revolvere.

Revolvere-Lefaucheux, cu 6 focuri, oțel luciu, cal. 7 mm. 5 fr. 50 cts.
„ „ „ „ „ „ țeve în dungi, cal. 9 mm. 8 fr.
„ „ „ „ pentru dame, cu mănunchiu de fildiș 5 curs. Nichel damaschinat cu aur sau argint 18 fr.
Revolvere cu foc central, cu 6 focuri, oțel luciu, mănunchiu de abanos cal. 7 mm. 12 fr. 50 cts.
„ Acelaș oțel luciu 3 fr. mai mult, cu nichel, 7 fr. mai mult. Cu gravură și damaschinat cu aur sau argint, 9 mm. 22 fr.
„ Revolver cu foc marginal, sistem american, care după fie-care foc ejectează de sine patrona întrebuințată, cu 7 focuri, rănesce la 100 pași încă mortal, cu mănunchiu de abanos, o armă strălucită. 38 fr.
„ Același, pentru perfectă decompunere fără trăgĕtoare de șirof, prin simplă apĕsare a corḑêi, patentat, escelent inițiată 57 fr.
„ Același, cu mănunchiu de nacară, damaschinat cu argint, în toc de pele rusească de încins. 69 fr.
Pusci-revolvere, cu 6 focuri, cal. 12 mm. cu țevie în lungime de 66 cent., bătaia glonțului de 150 metri. 42 fr.
Pusci-bastoane, au cu totul aparența unui baston. La 50 pași încă efect mortal, pușcă fără nici un sgomot 25 fr.
„ Același într'o adjustare mai fină 32 fr.

Teschine (Pusci-Flobert, ce se încarcă d'indĕrĕt).

Cal. 6 mm. pușca fără cel mai mic sgomot, cal. 9 mm. eclatează puțin.

Toate pentru halice și glonț, mai cu samă recomandabile pentru paseri, cloțani, mâțe, etc. și pentru darea la semn.

Teschine pentru copii, pentru băieți și fetițe dela 6—12 ani, teschina întreagă 74 centim., fără sgomot, bătaie de 20—25 pași, prețiul cu ladă, pachetare, baston de curățire și 25 patroane 10 fr. 50 cts.
Teschine pentru copii mai bĕtrâni, lungimea întreagă ca. 90 cm., cal. 6 mm., fără sgomot, bătaie de ca. 50 pași, comod de desfăcut cu aruncător de patroane, prețul cu ladă, pachetare, baston de curățire și 25 patroane 16 fr. 50 cts.
Sistem Flobert, cal. 6 mm., adjustare simplă, cu pat negru sau brun, bătaie de până la 50 pași, pro piesă incl. ladă și pachetare 18 fr.
„ „ cal. 9 mm., adjustare fină, cu trăgĕtoare de patroane, gympă gravură și virigă pentru curea, pro piesă incl. ladă și pachetare 22 fr.
„ „ Pușcă, cal. 6 mm., cu pat tăiat în negru sau brun gravură fină și curea, țevie trasă, foc strălucit de glonț, adaptată și pentru halice, bătaia glonțului până la 100 pași, pro piesă incl. ladă și pachetare 24 fr. 50 cts.
„ „ Warnant-Remington, cal. 6 mm. și 9 mm., cu cel mai bun pat de lemn de nuc sau de abanos, cu încheiere patentată, cu virigă pentru curea sau fără de ea, cal. 9 mm., favorisate pentru scopuri de vênătoare, în special la pândă. Glonțul ucide la 80 pași încă o căprioară. Bătaia de 100—120 pași, pro piesă incl. ladă și pachetare 28 fr.

Pusci de percusiune. (Se încarcă d'inainte).

Pușcă de percusiune cu 1 țevie de oțel turnat și cu pat de lemn de nuc, în toate mărimile de calibru, pro piesă 17 fr.
Pușcă de percusiune cu 2 țevii lucii de oțel turnat și damast, pentru foc de halice și de glonț, cu pat de lemn de nuc 25 fr.
Pușcă cu 1 țevie de vênat pentru domni, cari vreau să poarte, fără ca să bată la ochi; puscile aceste sûnt numai de 1 metru de lungi, foarte ușoare. Bătaie de glonț și de halice. Patul este între o latură și viriga provedută cu un mecanism, prin care acela într'o secundă se poate lua jos și adauge. Țevia are o lungime de ca 67 cm., este deci foarte comoadă de purtat în giamantan sau sub paletou. Puscile aceste, încărcându-se d'inainte costă cu ladă și pachetare 26 fr. 50 cts.
Același, încărcându-se d'indĕrĕt, sistem Lefaucheux, cal. 16 cu ladă și pachetare 37 fr.

Pusci duple Lefaucheux. (Se încarcă d'indĕrĕt).

Cal. 16 se află totdeauna — Toate celelalte calibre, precum cal. 12, 14, etc., se fabricează la comandă în restimp de 8 ḑile.
Lefaucheux pușcă duplă cu țevie de oțel turnat 32 fr.
„ cu țevi imitate de damast-moirée, garnitură marmorată, pro piesă incl. ladă și pachetare 38 fr.
„ cu țevi de legătură adevĕrat engleze, virigă nemțească jumĕtate de corn, garnitură gravată și marmorată 52 fr.
„ damast-London brun cu cheie duplă, gravură engleză, virigă de abanos, părți de fer bine călite 56 fr.
„ cel mai bun damast-London cu cheie duplă, gravură engleză, părți de fer bine călite, animale de argint damaschinate pe lăcate, virigă argintată și capsă. Pat cu cap sculptat de leu cu ochi de sticlă 70 fr.
„ fără țevii mobile deosebit, țevia dreaptă trasă, cal. 20 sau 24 pentru glonț, țevia stângă netedă, cal. 16 pentru halice, cu țevii veritabile de damast, șarniere duple, lăcaturi bune, visir în țevie ș. c. l. — incl. formă de gloanțe, pro piesă cu ladă și pachetare 85 fr.
„ cu țevii veritabile de damast, țevia dreaptă trasă, cal. 20 sau 24 pentru glonț, țevia stângă netedă, cal. 16 pentru halice, ușor de decompus cu 2 țevi aparte pentru halice cal. 16, cu cari se pot înlocuí țevile puscei, va să ḑică 4 țevii cu totul cu șarniere duple, vărgi marginale de argint la punga de praf, garnitură marmorată; capsă, cheie și virigă vênetă, cea mai fină gravură damaschinată cu argint, cu trăgĕtoare de patroane automatică, incl. formă de gloanțe pro piesă cu ladă și pachetare 118 fr.

Pusci duple cu foc central. (Lancaster, se încarcă d'indĕrĕt).

Cal. 16 se află totdeauna. Celelalte calibre se fabricează la comandă.

Pușcă duplă cu foc central, țevie de oțel turnat 42 fr.
„ „ cu veritabil damast de legătură 58 fr.
„ „ cu țevi de legătură fin englezesci, sistem cu cheie duplă, garnitură marmorată 60 fr.
„ „ cu țevi fine de damast (cui de potcoavă), sistem Martin, ce se deschide prin o cheie atêrnată de verigă jumĕtate de corn cu scene de vênătoare sau altă gravură. Cel mai bun fabricat de arme pro piesă 90 fr.
„ „ damast-Garibaldi, cheie engleză subt verigă, gravură engleză, foarte bine călită. Patul poleit în uleu cu puțin lustru 95 fr.
„ „ damast Garibaldi, cheie duplă, garnitură sură engl. cu scene diverse de vênat. Ficsat de cocoș cu ac de foc, sistem de foc central recunoscută 110 fr.
„ „ cel mai bun damast trandafiriu turcesc, 1/3 a lungimei țeviei lucrată cu șine rotunde, cu cerbi ciselați pe plastrele lăcatului, gravură superfină în călitură sură, Bascule a filet, găoci de fer masive 60 fr.
„ „ Sistem nou Remington (pușcă duplă, ce se încarcă d'indĕrĕt) cu cele mai bune țevii Bernard, preste tot din cel mai bun material lucrată în ajustare simplă sau bogată. Cal. 12, 14 și 16 după alegere. — Puscile aceste se fabricează numai de foarte puțin, și adecă de cei mai buni fabricanți de pusci. Prețul pro piesă incl. ladă și pachetare, după cum e adjustarea 180—280 fr.

Patroane, cartușe ***precum și toate recuisitele de vênat cu prețurile cele mai eftine.*** Tot ce nu se află, se fabricează cu esactitate după plac în restimpul cel mai scurt; ori ce nume se gravează pe pusci, etc.

Păchetare și ladă gratis.

Daocamdată dăm ***rabat*** dacă se cumpĕră deodată ***3 piese:*** 10%, ***dela 6—10 piese: 15%, dela 10 sau mai multe piese 15%.***

Banii ne rugăm a'i plătí la postă: toate soiurile de monete precum și pentru sume mai mici marce postale se acceptează în valoarea lor.

Agenți harnici se caută, dându-li-se provisiunea cea mai mare și recompensându-li-se spesele de călĕtorie. Deposite de comisiune dorim a înființa în toate orașele mai mari.

Liége (Belique), 166 Boulevard dela Sauvenière.

[39] 2—3 **Guil. Ed. Van der Straeten & Cie.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 98. Sibiiu, Joi, 23 August v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 22 August.

Sciri mai recente despre marşul în sandgiacul Novi-Bazarului lipsesc. Sûntem aşa dară in completă nescinţă despre ceea ce se petrece cu comisiunea de sub escorta turcească şi despre activitatea trupelor destinate a întra în sandgiac. „P. Ll.“ ne spune că în Constantinopole sûnt pregătiţi despre aceea că trupele austroungurescі vor întra în Novi-Bazar cât mai curênd. O scire sosită de-adreptul din capitala turcească asigură, că trupele austro ungurescі vor întra în districtul Novi-Bazarului în ḑiua dela 8 Septemvre. Numĕrul trupelor de ocupaţiune nu va trece preste 5000, întogma precum este prescris în convenţiunea dela 21 Aprile. Întrarea va purcede din două puncte, dela Vişegrad şi dela Ciainiţa şi va ocupa, afară de punctele stipulate, şi localităţile Prieboi, Prielopolie şi Taşlidza.

Dela Triest se scrie în 30 August: Guvernul a dat eri ordin Lloydului austro-unguresc să ţină la disposiţiune opt năi pentru transport de trupe. Astăḑi s'au şi luat toate mĕsurile, prin care să se poată corespunde dorinţei guvernului cu toată promptitudinea.

Principele Muntenegrului a sosit în 2 Septemvre n. la Viena şi a fost salutat de comandantul general al ţĕrii şi de presidentul poliţiei. Călĕtoria aceasta, se susţine din unele părţi, că stă în legătură cu întrarea trupelor austro-ungurescі în districtul Novi-Bazarului. „P. Ll.“ mai atribuie călĕtoriei şi studii constituţionale, pentrucă principele vrea să întroducă în Muntenegru instituţiuni austriace, în ceea ce privesce dreptul penal, poliţie şi scoale.

Împĕratul Germaniei avea să sosască eri la graniţa rusască spre a se întêlní cu ţarul rusesc în Alexandrovo. Împĕratul are numai suită militară. Cu toate aceste ḑiarele rusesci sûnt cu multă neîncredere către Germania şi Austro-Ungaria.

„Riforma“, ḑiar italian, este într'atâta de acord cu ḑiaristica rusască, că predică pregătirea armată contra Austro-Ungariei. „Riforma“ este foarte amărîtă pentru o carte *„Res italicae“*, publicată de colonelul austriac Haymerle, în care se descopere slăbiciunile Italiei şi intenţiunea acesteia de-a se întărí în Alpi, cu tendenţa de-a anecsa Tridentul.

Cestiunea Israelită.

(4 Urmare)

II. Resultate ale usurei în România.

Între variile schimbări ce s'au sevêrşit în România dela 1859 în ordinea publică şi privată, e şi libertatea absolută consacrată pentru creditor prin noul cod civil de a'şi stipula pentru lucrurile date împrumut foloase de ori ce fel şi nelimitate. Esistă aceea libertate de 14 ani. Esperienţe s'au făcut, efecte s'au produs, — şi ne putem întreba care a fost influenţa acelei libertăţi pentru locuitorul dela ţară, pentru meseriaş, pentru comerciant şi ce eserciţiu a făcut speculantul de acea libertate.

Şi mai ântâiu să vedem efectele produse asupra locuitorilor dela ţară. Înaintea legii rurale dela 1864 proprietarii îşi esploatau moşiile în cea mai mare parte cu capitalul în muncă şi în banii ce priimiau dela săteni.

De aceea se calcula venitul moşiilor după numĕrul clăcaşilor. — Sătenii clăcaşi erau îndrituiţi de ex. după disposiţiile regulamentului organic din Valachia a primí pogoane pentru case şi grădină, pentru cinci vite câte jumĕtate pogon de islaz şi trei pogoane de fênaţe, pogoane de arătură şi lemne de foc din pădure; ear pentru aceasta erau obligaţi a da proprietarului dijmă din rodul pogoanelor primite; a lucra 13 ḑile, din 1 ḑi de plug şi a'i aduce un car de lemne.

Prin legea din 1864 sătenii au fost emancipaţi de clacă şi de dijmă; pe lângă libertate li s'a recunoscut dreptul de proprietate asupra unei mici părţi de pămênt pentru arătură şi fênaţ, pentru cari însĕ ei sûnt obligaţi a plătí o anuitate de despăgubire. Legiuitorul nu a avut prevederea a recunoasce, că nu era destul a consacra libertatea şi dreptul de proprietate pentru fostul clăcaş; în condiţiile morale şi intelectuale, în care se afla săteanul, în împregiurările economice create, ar fi trebuit a se lua mĕsuri, spre a 'l instruí, spre a 'l susţiné şi a'l apĕra şi mai ales a'i înlesní sumele, de cari ar fi avut trebuinţă pentru diferite cause şi la diferite ocasiuni. Legiuitorul avé cu atât mai mult să îngrigească pentru ridicarea şi pentru bunul traiu al săteanului, cu cât mulţimea dărilor, ce s'au impus succesiv pentru trebuinţele necesare sau de lucs ale statului, ale judeţelor, ale comunelor, apasă mai numai asupra populaţiunei agricole, principala clasă producĕtoare şi se plătesc în cea mai mare parte de dênsa. Pentru proprietarul, lipsit de capitalul în muncă, ce'l avé dela locuitor, legiuitorul cel puţin a căutat a îngrigí prin inicua lege pentru tocmeli agricole din 1868, prin care consacrânduse libertatea încheierii de tocmeli agricole fără nici o restricţie, s'a procurat proprietarului facultatea de-a 'şi obliga pe locuitorul dela ţară cu bani şi cu muncă în ori ce mod; apoi legiuitorul a mai îngrigit de proprietar prin legea înfiinţărei creditului funciar rural.

Pentru locuitorul sătean nu s'a făcut însĕ nimic. Săteanul e lipsit de orice protecţie şi e lăsat la prada, la bunul simţ şi bunul plac al diferitelor categorii de funcţionari administrativi şi judecătoresci şi la discreţiunea proprietarului, arêndaşului, a speculantului dela ţară, la care a nevoit a se adresa în cas de trebuinţe. Şi trebuinţe sûnt multe. Fostul clăcaş neavênd în urma promulgării legii rurale imaşul trebuitor pentru nutrirea numĕroaselor sale vite — şi în vite consistă avuţia principală a săteanului neavênd lemne pentru ars, neavênd bani spre a plătí impositele, neavênd în urma unei recolte rele nutrimentul necesar pentru dênsul şi pentru familie, el a trebuit să se oblige prin tocmeli agricole către proprietarul sau arêndaşul, care i le procura, a'i plătí în ḑile de muncă, în dijmă, în bani, în paseri şi în câte altele. Dreptul încheierii acestor tocmeli fiind nemărginit, proprietarul sau arêndaşul nu s'a sfiit a impune locuitorului cele mai inice condiţii.

Trebuie să vedem diferitele tocmeli agricole cu grele condiţii, pentru ca să înţelegem că ruinarea lor e sigură, că sub regimul libertăţii sătenii au trebuit să ajungă într'o stare mult mai rea de cum fusese înaintea legii rurale.

Găsim învoieli, după care săteanul se obligă 1) să lucreze numai trei pogoane din cele proprii (!!) ale sale, ear pămêntul ce'i va mai trebuí să'l ia prisoase dela arendaş; 2) să facă fie-care om câte un pogon arătură fără plată; 3) din tot porumbul şi grâul făcut în prisoase să dea din 5 una, pusă în pătul 4) din fên din trei una; 5) cei cu boi să facă unul sau două transporturi, ear în lipsă de boi să lucreze două ḑile; 6) să plătească 2 lei noi de vită mare (V. I. Ionescu, agricultura din judeţul Mehedinţi p. 532).

Găsim că în judeţul Mehedinţi s'a esecutat următoarea învoială de şi nu se primise de săteni în regulă: de-a da din toate sĕmĕnăturile de cereale din două una, pusă în magazie; pentru ierbăritul de vită mare 7 sfanţi; fênul pe jumĕtate cărat şi îngrădit sau 40 sfanţi pogonul; pentru cânepă şi în câte 2 galbini de om; pentru topitul cânepei în bălţi câte trei ḑile de lucru; pentru un căzan de făcut rachiu câte 24 sfânţi; pentru paie ce

---

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

(Urmare)

IX.

München.

München, capitala Bavariei, s'a fundat de Enric Leul în 1158 pe un loc, ce era posesiunea unor călugări: forum ad Monachos, şi de ací numele Munichen şi apoi München. Cu toate aceste oraşul începù a prospera abia sub regele Macsimilian I († 1825) şi mai târḑiu sub fiiul seu Ludovic I († 1868), carele ridicase o mulţime de edifice monumentale şi făcuse din München aşa ḑicênd reşedinţa artei germâne.

Spre Ost dela reşedinţă se estinde „Strada lui Macsimilian“, carea are o mulţime de edificie publice ridicate în cel mai frumos stil modern, aşa d. e. Palatul Monetăriei, Palatul Regimului, Museul Naţional, înaintea căruia se află monumentele de bronz ale mai multor duci precum şi a filosofului Schelling şi a opticului Frauenhofer, aşeḑate pe piedestale de Syenit. La capĕtul acestei strade zace pomposul monument al regelui Macsimilian II († 1864) *„errichtet von seinem treuen Volke“*. Monumentul consistă din o statuă gigantică a regelui în ornat regal (ţinênd o spadă într'o mână ear în ceialtă decretul de constituţiune) şi din multe figuri alegorice, toate de bronz aurit. Goroana architectorică a stradei numite o formează „Macsimilianeul,“ ce se află pe o terasă înaltă la ţĕrmurii riului Isar şi are forma unui semicerc, o faciadă constituită din arcade imposante. Macsimilianeul este un institut fundat de regele Macs II pentru educaţiunea mai înaltă a studenţilor talentaţi în favorul scopurilor statului. Edificiul samĕnă cu palatul Trocadero dela esposiţiunea din Paris, numai cât acesta e mai mare.

Tot aşa de pompoasă e „Strada lui Ludovic“, ce se estinde spre Nord dela reşedinţă. Ea începe cu „Halla Ducilor“, termină cu o poartă de triumf şi e mărginită de două şire de edificie strălucite, mai toate în stilul arcuat, dar în variaţiune surprinḑĕtoare. Ací vedem Biserica Theatină în stilul italian baroc; apoi Odeonul destinat pentru concerte baluri etc; statua lui Ludovic I ca călĕreţ, palatele prinţului Luitpold, ducelui Macs, ministeriul de resbel, şi Biblioteca: un edificiu grandios în stil florentin cu patru statue colosale de Languinette şi Mayer: Aristotele, Hippocrates, Homer şi Thucidides. Apoi urmează Biserica lui Ludovic de forma unei cruci în stil italian-roman, cu muri de petri cubice şi cu coperiş musivic de ţigle variucolorite; institutul orbilor, ce are un portal decorat cu statuele patronilor orbilor: Stilem, Rupert, Benno, Ottilia, şi Lucia; universitatea şi seminariul Georgian. Strada termină cu Poarta triumfală ce samĕnă cu arcul de triumf dela Paris şi cu arcul lui Constantin dela Roma, numai cât de-asupra ei vedem Bavaria pe o cuadrigă trasă de lei, ear arcadele sûnt decorate cu scene ce ilustrează faptele rĕsboinice ale armatei bavareze.

(Va urma).

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(11 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

Acuma se vedem leacurile. La Olariu şi unii e broască ţestoasă, la Rugaciu e boboloş de ou.

Broasca ţestoasă la Inḑi şi la Arabi a fost constelaţiune pe ceriul nordic. Grecii au făcut liră din ea, Hermes 'şi-a făcut căciulă din ea (Nork p. 167). Aproape de muntele Kyllene, Hermes a aflat ţestoasa, şi 'şi-a făcut liră din ea, de ací constelatiunea grecă (Preller I 268 299). Broasca ţestoasă e simbol cosmogonic (a se ţiné de facerea lumii) preste tot simbolul creării, susţinerii casei oamenilor şi prosperităţii ei, a genului femein. E prevestitoare a esundărei Nilului prevestind schimbarea anotimpului. (Friederich p. 592.)

Boboloş de ou. Din Erebos (întunerec) şi noapte s'a făcut oul de lume, dincare deodată cu lumina s'a născut şi Eros vor ţiné pe moşie câte 4 ḑile de lucru; pentru mărăcini şi buturugi câte 18 sfanţi pe an; pentru fie-care stup de albine câte o ḑi de lucru şi dela fie-care om câte trei găini. (Veḑi I. Ionescu, eodem loco pag 149 şi 534).

Pentru asemenea tocmeli numite pentru munci agricole, stoarse dela locuitorul nevoiaş sau constatate ca primite de săteni în urma înţelegerei frauduloase între arêndaşi şi împiegaţii comunali, s'a instituit prin legea din 1868 pentru tocmeli agricole o jurisdicţie specială a consiliului comunal, care din causa împregiurărilor cunoscute, nu oferă nici o garanţie pentru sătean şi o asemenea jurisdicţie s'a manţinut de partidul dominant prin camerele disolvate în Martie 1879 prin legea în privinţa judecătorilor comunali şi a judecătorilor de ocoale, cu toate că, în aparenţă, se manifestase intenţia de-a lucra spre binele locuitorilor dela ţară prin organizarea unei justiţii, care să inspire încredere sătenilor.

Dar mai mult. Prin aceeaşi lege din 1868, revĕḑută în anul 1872, s'a întrodus şi un mod special de esecutare, care e contrariu regulelor generale, cuprinse în procedura civilă în privinţa esecutării silite. Dacă săteanul nu'şi îndeplinesce tocmeala, art. 13 din acea lege declară:

În cas când, după îndemnul şi esecuţiunea consiliului comunal, locuitorii vor arăta îndĕrĕtnicire sau vor dosí din comună, consiliul îndată va cere dela subprefectura locală a'i trimite ajutor de dorobanţii necesari în esecutarea locuitorilor indĕrĕtnici sau fugari în comptul vinovatului.

(Va urma).

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 36.

Şedinţa din 5 Iulie 1879.

Membrii presenţi: D-nii Alecsandri Vasilie, Aurelian Petre S., Bacaloglu Em., Bariţ George, Caragiani Ioan, Creţulescu Niculae, Fălcoian Stefan, Felics Iacob, Fĕtu Dr. Anastasie, Ghica Ioan, Haşdĕu Bogdan P., Hodoş Iosif, Laurian August Tr., Maniu Vasilie, Odobescu Alecsandru, Papadopul-Calimach Alecsandru, Chinţescu Nicolae, Roman Alecsandru, Sion George, Stefănescu Grigorie.

Preşedinte. Ioan Ghica.

Şedinţa se deschide la 9 oare a. m

M. S. R. Domnul anunţând încă de eri sară cum că nu va puté să vină în această dimineaţă să presideze academia, s'a decis ca să nu se mai dea caracterul de solemnitate acestei şedinţe, care va fi consacrată numai la terminarea lucrărilor ce se mai află înscrise în programa sesiunei.

D. preşedinte comunică o epistolă a d-lui N. Densuşan prin care d-lui multămesce academiei pentru încuviinţarea prelungirei misiunei sale de esploataţiune în archivele Ungariei şi Transilvaniei. D-sa arată că acuma se află în asemenea lucrare la Oradia-Mare unde roagă să i se trămită ultima subvenţiune votată de academie în favoarea d-sale.

Se comunică o adresă a ministeriului înstrucţiunei publice, prin care se trămite academiei dela ministeriul de rebel 12 copii de planuri, după vechi cetăţi romànesci arătând că de o dată nu se pot comunica desemnările de vechi constume ostăsesci.

Se citesce o adresă a comitetului Societăţei craiovene pentru desvoltarea învĕţămêntului public, din care se vede că această societate desvoltânduse acuma, unii din membrii ei au decis printr'un proces-verbal din 30 Iulie 1879, alăturat în copie ca să ofere academiei române, fondul de 6,300 lei noi remas disponibil, pentru ca academia să acoarde dintr'ênsul un premiu trienal celei mai bune cărţi didactice.

Făcêndu-se propunere a se da această cestiune în cercetarea unei comisiuni d. Haşdĕu esprimă idea că ar trebuí să înstituim printre noi o comisiune juridică permanentă, care să se ocupe de ori ce afacere de acest fel care ne-ar vení.

D. Odobescu crede că de o camdată ar fi mai practic a încredinţa propunerea societăţei craiovene unei comisiuni de trei membrii, câte unul de secţiune, care o va esamina de urgenţă şi va raporta încă în decursul acestei şedinţe, spre a se puté lămurí şi decide cestiunea în presenta sesiune. Propune pentru comisiune pe d-nii G. Chiţu, Alecs. Papadopul Calimach şi P. S. Aurelian.

Adunarea încuviinţează şi comisiunea procede la lucrare.

În acest timp se comunică demisiunea d-lui N. Creţulescu din sarcina de preşedinte al secţiunei sciintifice, din causă că va lipsí timp îndelungat din ţară. Demisiunea nu se primesce căci în lipsa d-lui Creţulescu vice-preşedintele îl va înlocuí.

D. secretar al secţiunei scientifice presentă alăturatul raport relativ la transformarea premiului scientific din fondul d-lui dr. Fĕtu:

„Secţiunea scientifică, întrunindu-se astăḑi, 5 Iulie, pentru a delibera asupra premiului ce este a se propune din fondul Fĕtu, conform nouei modificări ce donatorul 'i-a făcut a decis că tot premiul de studiu geologic a două judeţe şi tot aceleaşi condiţiuni să se propună şi pentru anul 1883 cu singura deosebire că dacă s'ar presenta un concurent numai pentru un judeţ suma de 4,800 lei să se poată divide, tot asemenea se va urma dacă s'ar presenta doi concurenţi cu studiul a doauĕ judeţe în casul când ambele lucrări s'ar găsí bune de către academie".

Propunerea se încuviiţează.

D. Sion comunicând câteva esemplare dintr'un opuscul ce i s'a trămis de d. Baron de Meyronnet Saint-Marc eminent publicist francez, spre a se oferí academiei, sub titlul *La race latine le chant des Latins*, spune că aceasta lucrare (care representă un scenariu în care cântă gloria gintei latine toate popoarele romanice fie-care în dialectul seu), a primit o menţiune onorabilă în concursul serbărilor latine de la Montpellier în 1878. Această comunicare o face cu o deosebită plăcere fiindcă la acel concurs primul premiu 'l-a căpătat destinsul poet al României şi membru al academiei D. V. Alecsandri, fapt însemnat care a resunat în toate organele de publicitate şi numai Analele academice nu au avut până acum ocasiune a 'l memoria.

D. Alecsandri se grăbesce a adauge că la opera care a obţinut menţiunea onorabilă a colaborat colegul nostru poetul român G. Sion.

Volumele d-lui de Meyronet St. Marc se primesc cu mulţămire şi se decide ca parte din ele să se depună în bibliotecele publice din diferitele provincii locuite de Români.

D. Bariţ preşedinte al secţiunei istorice comunică alăturatul raport prin care relatează în prescurtare despre lucrările acelei secţiuni în timpul sesiunei presente:

„Secţiunea istorică a ţinut în decursul acestei sesiuni cinci şedinţe la care au participat 9 membrii anume: P. S. S. episcopul Melchisedek, G. Bariţ N. Ionescu. V. Maniu, I. Hodoş, Al. Odobescu, V. Al. Urechiă.

„Preşedinte, G. Bariţ.

„Secretar, V. Maniu.

(Va urma).

Varietăţi.

* **(Calendariu pe anul 1880).** În curênd va eşí de sub tipariu calendariul tipografiei archidiecesane pe anul 1880, cuprinḑênd între altele „*Şematismul bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania.*" Luând în consideraţie că acest calendariu conţine ca 7 coale de tipariu **preţul de 30 cr.** pentru un esemplar se poate numí eftin. Vênḑĕtorii vor primí, ca şi în anii trecuţi rabatul cuvenit.

* Escel. Sa dl Comandant militariu L. M. C. de Bauer şi Escel. Sa L. M. C. Gyurics şi mai mulţi oficieri de statul major au sosit alaltăeri dela manevre.

(Manevre). În 31 August n. s'au terminat manevrele. Divisiunea XXXV de infanterie a manevrat contra divisiunei XVI, lângă care s'a adaus ca ajutoriu brigada 75 de honveḑi. Basa de operaţiune a divisiunei XXXV, comandată de L. M. C. Gyurics a fost Sighişoara. Ceasta din urmă înaintând pe drumul M. Oşorheiului preste Hetiur a respins divisiunea a XVI, comandată de L. M. C. Lauber, care ocupase înălţimile dela Ţicmandru şi fu silită la o canonadă, şi a străbătut în valea Têrnavei mici. Î. S. imp. Mareşalul archid. Albrecht 'şi-a avut cuartirul seu general în castelul contelui Bethlen dela Vaia. La Acoşfalĕu şi Bălăuşeri divisiunea XVI 'şi-a sistat retragerea, atrăgêndu'şi într'ajutoriu şi brigada 75 de honveḑi şi fiind în stare a da pept cu divisiunea Gyurics.

* (Procesul de presă), de care amintirăm în nr. 96 s'a pertractat eri înaintea curţei de juraţi de aici. Incusatul dl Bariţ, a fost absolvat (achitat) în unanimitate.

* (Însciinţare). Înmatricularea la scoalele române gr. or. din Braşov adecă la gimnasiu, scoala comercială, scoala reală şi cl. V de fete se va face în 29, 30, 31 August a. c. şi în 1 şi 2 Sept. anul scol. 1879/80 dela 9—12 oare a. m. în cancelaria on. eforíi scolare (parterul edificiului scol.) Părinţii cari doresc a da pe copii lor la aceste scoale sûnt poftiţi a se presenta cu fiii sau fiicele lor la terminii indicaţi, căci în 3 Sept. se vor începe prelegerile. După acest termin (3 Sept.) se vor înscrie în decurs de 14 ḑile, numai acei scolari, cari vor produce testimoniu valabil despre aceea, că li-au fost împosibil a se presenta la terminii ficsaţi. Pe lângă atestat scol. din anul ultim scolarii să fie provĕḑuţi cu certificat de botez şi de altuit, să depună didactrul, carele pentru gimnasiul inf. şi scoala reală este 4 fl. v. a. eară pentru gimnasiul superior şi scoala comercială de 8 fl. v a. şi pentru cl. V de fete de 5 fl. v. a. pe an. Cei ce se înmatriculează pentru prima dată la aceste scoale mai plătesc şi 2 fl. v. a. tacsă de primire.

Străinii şi indigenii neromâni vor plătí didactrul îndoit.

De didactru se scutesc pre lângă carte de paupertate numai scolari, cari au avut în anul scol. ultim calcul general: „bine."

Braşov în 19 August 1879.

Stefan Iosif m. p.,
director.

* (La scoala grăniţĕrească centrală din Vaida-rece) cttul Făgăraşului prelegerile în „classa de fetiţe" în an. scol. 1879/80 se vor începe numai în 15 Sept. n. ceea ce se aduce la cunoscinţa p. t. public, ce ar dorí a'şi inscrie fetiţele la numita scoală, prelângă depunerea didactrului (din partea celor negrăniţeri) numai 2 fl. şi 1 fl. ca relut de lemne de foc anualmente.

Vaida-rece 1/9 1879.

N. Albani m. p.,
dirig. scolar.

* (Convocare). În urma circulariului prea venerabilului consistoriu archidiecesan gr. or. din Sibiiu 7 Iunie v. Nr. 1613 din 1879, şi în înţelesul conclusului ad 5, luat în 11 August a. c. din partea învĕţătorilor coadunaţi la cursul supletor, respective la conferenţa ce s'a ţinut în Alba-Iulia, subscrisul am onoare prin aceasta a invita pre toţi p. t. domni învĕţători din tractul ppresbiteral al Albei-Iulie şi al Sassebeşului, la o adunare generală spre a ne constituí definitiv în o „reuniune învĕţătorească" pe 8/20 Septemvre a. c. în Sassebeş.

Bucerdea-Vinoasă în 16 Aug. 1879.

Teodor Pop m. p.
preş. provis.

* (Programa) şedinţelor adunărei generale a învĕţătorilor pe 8/20 Septemvre 1879 este:

1. Deschiderea şedinţei prin preşedintele Teodor Pop după serviţiul divin la $10^1/_2$ oare a. m.
2. Bineventarea adunărei de d. v.-preşed. Zevedeiu Murĕşan.
3. Raportul comitetului despre numĕrul membrilor Reuniunei.
4. Constituirea definitivă a Reuniunei pe un period de 3 ani pe basa statutelor adoptate.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea membrilor şi încassarea tacselor dela membrii Reuniunei.
6. Alegerea unei comisiuni pentru amplificarea şi completarea statutelor Reuniunei presentate de prea venerabilul consistoriu archidiecesan.
7. Alegerea unei comisiuni pen-

(iubirea) (Preller 36). În ou e adurmită viaţa, pentru aceasta oul e simbolul nu numai al nascerii ci şi al renascerii. E simbol cosmogonic, pentrucă în sine cuprinde condiţiunea fundamentală a vieţei viitoare mai ales în mituri e simbolul originei. La creştini oul dela pasci, e simbolul începutului zidirii lumei, al vieţei, şi se ţine de serbătoarea de primăvară. (Friedreich p. 648, 687).

Aşadară vedem că broasca ţestoasă cu oul sûnt simboale de-o natură, şi anume însemnă ceva amurţit din care va se vină viaţa, în poveste sûnt simboale de earnă, şi când ele se scot de sub prag, atunci aceasta representată prin ḑina de lună iasă din earnă, de sub prag.

b) La împĕratul Verde vin înainte vacile pe liveḑi verḑi, după Rugaciu două ocne, una de aur, alta de argint; la Novac a secat isvorul din cetate.

Despre vaci şi liveḑi încă se află tradiţiuni mitologice... In cultul argiric se pomenesce de Euboea livadia sau păşunea cea mai frumoasă, şi s'a înţeles de livadia ḑinei Io. Tocmai a apus soarele când Hermes a ajuns în liveḑile Olimpului, unde a păscut ciurḑile lui Apollo. Deaci H. mână 50 de vaci şi a sciut să nimicească urma sa şi a vacilor, a trecut prin Tesalia şi Boeoţia, cătra dimineaţă ajunge cu vacile până la Pylos la mare unde ascunde vacile. Apollo caută vacile, şi pe H. îl duce la judecată înaintea lui Zeus (H. stă acoperit cu marama lângă Apollo) ací se împacă, şí lui H. s'au predat liveḑile spre îngrigire pentru toate animalele. (Pe scurt după Preller I. 133, 300). Se esplică că vacile sûnt ḑile din an, şau după Velker strămutarea regulată a luminii şi întunecimii cari se arată în toată dimineaţa şi sara, căci H. în murgit iese din pesteră, fură vacile de pe liveḑi, le duce spre apus, la Pylos, şi dimineaţa (cu luceafĕr) se reîntoarce eară la pesteră şi Apollo (soarele) în ḑiori le află (Preller I 302).

Nork p. 249 ḑice, că numĕrul 50 se referă la 50 de septĕmâni a anului vechiu.

Destul atâta, că în poveste liveḑile şi vacile eară se ţin de elemetele mitologice, a ḑeiteţilor vechi şí a povestei adecă de Hermes şi Apollo şi nu fără de causă sûnt pomenite în aceeaşi legătură. Leacul e, ca vacile să nu le mai ducă păstorii pe liveḑi străine, şi vedem că H. cutriera cu ale sale prin toate liveḑile. In poveste Păcurariul şi Elena (Foişoara Tel. Rom. 1877 p. 31 1877 p. 31) am arĕtat pe H. păstoriu de oi, şi după Nork p. 225 că sub ciurde se înţeleg stelele.

(Va urma).

tru preliminarea bugetului pe anul 1879/80.

8. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului Reuniunei.

9. Alegerea unei comisiuni pentru propuneri.

10. Propuneri diverse din partea membrilor Reuniunei.

Ședința II.

1. Verificarea procesului verbal din ședința precedentă.

2. Raportul comisiunilor alese în ședința precedentă.

3. Cetirea disertațiunilor ce se vor însinua.

4. Defigerea locului și timpului pentru întrunirea procsimă a Reuniunei.

5. Închiderea ședinței prin președintele ordinar care se va alege.

* (Prelegerile la gimnasiul) rom. gr. or. din Brad se vor începe la 3 Septemvre; eară înscrierile se vor face în 30, 31 Aug. 1 și 2 Sept. Se roagă toți părinții a se înfățișa cu copiii în aceste ḑile pentru înscriere și din acea causă, ca prelegerile să poată urma regulat. Totodată se anunță că s'a luat disposițiuni ca elevii din gimnasiu să se deprindă bine și în limba maghiară, ca mergênd de aici la alte gimnasii cu limba de propunere maghiară, să poată continua studiile fără nici o scădere. Înscrierea și începerea prelegerilor la scoala normală vor urma tot în timpul sus prefipt. Cei ce se vor presenta mai târḑiu, numai pelângă un atestat medical că au fost morboși se vor primí.

Brad 19 Aug. 1879.

Direcțiunea gimnasială.

* (Vama de la Burdujeni). Cetim în „Corr. Provincială:“ În fine după ḑece ani de tutelă din partea Austro-Ungariei asupra vămei române de la Ițcani se hotărîră guvernanții nostri a eșí de sub această tutelă. Telegraful și posta română de la această vamă în intervalul arătat n'au încasat un ban, căci tot ce era pentru România încasa statul austriac pentru că aceste servicii erau stabilite pe al seu pămênt și amploiații români primiau numai salariele din cassa statului nostru. De la 1 August vama, posta și telegraful s'au strămutat pe pămêntul român, vama provizorie s'a stabilit la Verești 17 Chilometri de gara Ițcani, ear telegraful și posta la primul canton de la Burdujeni.

Lucrările s'au început și se esecută cu mare activitate și în curênd vom avé stabilită definitiv vama la Burdujeni. Felicităm pe acei ce au luat parte la această disposiție, fiind o demarșe de multă importanță sub raporturile pentru interesul moral și material al României.

Dovada cea mai palpabilă sub raportul economic sûnt reclamele locuitorilor Suceveni și Ițcăneni, care mărturisesc enormele perderi ce vor suferí prin permutarea vamei române de pe teritoriul austriac pe cel român.

* (Precum ești, cugeți și despre alții). La un medic se înfățișà un Evreu, carele sĕ vaietă, că o măsea 'i face mari dureri. El fusese adecă la un fălcer, ca să'i scoată măseaua bolnavă. Fălceriul însĕ 'i rupsese numai coroana, dar rădĕcina rĕmase tot acolo. Medicul ḑise că trebue scoasă și rădĕcina. Pațientul se înfiorà de durerile, ce'l așteptau. Vĕḑênd aceasta medicul 'i spuse, că dacă se teme de dureri, îl cloroformează. Esplicându'i apoi consecențele cloroformărei, pațientul scoate din posunar o pungă cu parale. Frapat de cele ce vedea medicul 'i spuse, că nu este necesar a'i solví onorariul înainte de operațiune. La aceasta îi rĕspunse îndată pațientul, că nici el nu a voit să'i plătească înainte, a dorit numai să'și numere paralele, ce le are la sine.

* (Boala de vite în România) După sciințele primite acum la minister, epizootia deminuând în mai multe părți s'a disposat a se lăsa liberă ținerea têrgurilor de vite în județul Argeș, Dămbovița, Dolj, Olt, Muscel, Teleorman, Romanați, R. Vĕlcea, Vlașca și în urbea Craiova, însĕ cu condițiune ca vitele ce vin la têrguri să posedă certificatul de proveninţă.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 3 Septemvre n. Principele Muntenegrului a sosit astăḑi în castrele dela Bruck. La gară a fost primit de cel dintâiu adjutant al împĕratului și de autoritățile civile și militare, a tras în castelul Curții, unde fu salutat de împĕratul.

Alexandrovo, 3 Septemvre n. Împĕratul rusesc a sosit aici și a primit la gară pe împĕratul german, care a sosit la 3 oare. Ambii monarchi s'au salutat din toată inima, au prânḑit la olaltă și apoi 'și-au făcut imprumutat visite. Împĕratul Vilhelm locuiesce în gară.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în ședința reuniunei învĕțătorilor români din țara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Domețiu Dogariu,

învĕțătoriu la scoala capit. din Satulung.

(3 Urmare)

Repetițiune. Cari oameni se numesc călĕtori? Cu ce mai pot călĕtorí oamenii? Cum se numesc oamenii, cari călĕtoresc pe mare? Ce să întêmplă pe mare când sûnt vênturi mari? Ce înțelegem noi prin cuvêntul „comună“? Cari comuni se numesc „cătune“? Cari sate? Și cari orașe? Cu ce se ocupă oamenii dela sate? Dar cei dela orașe? etc.

Invĕț. Cetesce *B*, propoziția a doua! Despre cine e vorba ací?

Scol. Despre mai mulți copii.

Invĕț. Și ce se ḑice despre acei copii?

Scol. Se ḑice că se jucau pe stradă?

Invĕț. Cum sûnt așeḑate casele oamenilor dintr'un sat regulat?

Scol. Casele oamenilor dintr'un sat regulat sûnt așeḑate în rênd una lângă alta.

Invĕț. Și cum se numesce locul deschis care se află între două rênduri de case într'un sat regulat?

Scol. Locul acela se numesce strada sau uliță.

Invĕț. Copii, cuvêntul „uliță“ este cuvênt străin, nu este cuvênt românesc. Noi până avem cuvintele noastre să nu ne folosim de cuvinte străine. — Ce am ḑis *C*, despre cuvêntul „uliță“?

Scol. Că este cuvênt străin.

Invĕț. Cetesce tu mai departe până la punct! Despre cine e vorba ací?

Scol. Tot despre copii.

Invĕț. Ce au făcut copiii, vĕḑênd că se apropie călĕtorul de ei?

Scol. Ei 'i-au făcut loc îndată și 'l-au salutat?

Invĕț. Și cum 'l-au salutat acei copii?

Scol. Luându'și pălăriile și ḑicênd: „Bună ḑiua!“

Invĕț. Pe ce timp al ḑilei se va fi întêmplat aceasta?

Scol. Aceasta s'a întêmplat pre la ameaḑi.

Invĕț. Dar dacă s'ar fi întêmplat să treacă călĕtorul acela către sară, cu ce cuvinte 'l-ar fi salutat copii?

Scol. Atunci copiii 'l-ar fi salutat cu: „Bună sară!“

Invĕț. Dar dimineața?

Scol. Cu: „bună dimineața.“

Invĕț. Ce cugeți tu *P*, dacă ar sta scris în cartea noastră, că copii 'și-au luat căciulile de pe cap, dar nu pălăriile, în care anotimp s'ar fi întêmplat aceasta?

Scol. Earna.

Invĕț. Câte anotimpuri sûnt într'un an?

Scol. Într'un an sûnt patru anotimpuri.

Invĕț. Și cari sûnt aceste?

Scol. Primăvara, vara, toamna și earna.

Invĕț. Ce anotimp avem acuma? Ce anotimp urmează după acesta? — Spune'mi *E*, cum s'au purtat copiii aceia față cu călĕtorul străin?

Scol. Copiii aceia s'au purtat cu cuviință.

Invet. Vedeți, cu câtă cuviință s'au purtat acei copii! Ei în adevĕr s'au putut numí scolari.

Așa trebuie să faceți și voi după ce eșiți din scoală, umblați omenesce pe strade și întâlnindu-vĕ cu oameni onesti, vĕ uitați în fața lor și îi salutați cu cuviință! Se întêmplă însĕ de multe ori, că unii copii desmățați, dacă es afară din scoală fac pe strade multe necuviințe, se bat, se batjocoresc, se împing și mai multe alte rĕutăți, ear dacă se întâlnesc cu oamenii nu îi salută. Astfel de copii aduc rușine părinților, scoalei, și învĕțătoriului. — Ce cugetați voi, bine se poartă asemenea copii? Merită unii ca aceia a purta numele de „scolari“?

(Va urma.)

Bibliografie.

Protocolul sinodului archidiecesei greco-orientale române din Transilvania, ținut la anul **1879**. Sibiiu 1879.

Baritiu Georgiu, Catechismulu calvinescu inpusu clerului si poporului romanescu sub domni'a principiloru Georgiu Rákoczy I si II. Franciscu cu litere latine dupa editiunea II tiparita in anulu 1656, insocitu de una escursiune istorica si de un glossariu. Cu spesele academiei romanesci. Sibiiu 1879.

Popu Georgiu, Indreptariu practicu in tote afacerile finantîale, compusu pre bas'a legiloru sî ordinatiuniloru finantiale, ce suntu in vigóre. Brosiur'a V. Blasiu 1879.

Programa gimnasiului superiore, preparandiei, normei si scolei populare de fetitie dein Blasiu pre anulu scolasticu 1878|9, redactata de *I. Antonelli*, canonicu si directoriu gimnasiale. Blasiu 1879.

Raportul comitetului societății pentru cultura și literatura română în Bucovina despre trebile și lucrările sale în anul 1878. Cernăuți 1879.

Verussi P., Stefan-Vodă cel Mare. Bucuresci 1879.

Xenopol A. D., Istoria universală prescurtată. Bucuresci 1879.

Manual de igienă pentru scoale secundare. Iași 1879.

Bursa de Viena

din 3 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5%	66	65
Împrumutul naț. 5% (argint)	68	15
Împrumutul de stat din 1860	124	25
Acțiuni de bancă	823	—
Acțiuni de credit	258	40
Valuta nóuă imperială germână	57	65
London	117	65
Galbin	5	56
Napoleon d'aur (poli)	9	32

Economic.

Brașov, 29 August n. Pro hectolitră: Grâu fl 6.20—7.—; Grâu sĕcăreț fl. 4.20; Sĕcară fl. 4.20—4.45; Orz fl. 3.70—3.90; Ovĕs fl. 2.30—2.40; Cucuruz. fl. 5.90; Mălaiu fl 4.40; Mazere fl. 4.70; Linte fl. 7.40; Fasole fl. 4.40 Sĕmânță de in fl. 8.60— Sĕmânță de cânepă fl. 5.30 Cartofi fl. 2.20—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

(Dela Bucerdea-vinoasă). Holdele au fost bune în paiu, dară slabe în grăunț, adecă: paie multe, grâu puțin. Ierburile au fost bune, fên destul. Cucuruzele: puține de frunte, multe de mijloc și foarte multe de coadă, din lipsa ploilor. Viile: sûnt foarte bune, struguri destui, însĕ din causa multor călduri, rĕmân mici în boambe, acum încep a se coace; de ne va trimite Dḑeu ploi, avem speranță de vin bun. Poame: cireșe, vișini, madgalane, prune au fost foarte puține, alune de mijloc, nuci destule, mere $^1/_3$, pere mai puține, coarne destule. Prețul la toate e mediocru, așa încât fie-care om poate trăí. Așa dară în această privință am puté fi mulțămiți cu toții.

(Recolta lumei). In cele din urmă 2—3 sĕptĕmâni au crescut nădejdea tare în toată Eropa. Timpul frumos și cald din cele dintâiu ḑile ale lui August au făcut minuni. Plantele, cari pe la sfêrșitul lui Iulie erau amărîte, așa de curênd s'au recreat, încât în multe țĕri s'a putut începe secerișul. Grindine, procele și inundății au stricat însĕ rĕu.

Paguba cășunata prin cele din urmă ploi în Anglia, Francia și Germania se urcă la o sumă horibilă, și ea totuși nu se poate compara cu îmbunătățirea în statul plantelor, ce prin timpul frumos din cele două sĕptĕmâni trecute a întrat la mijloc. Deși în multe țĕri resultatul secerișului va lăsa încă mult de dorit, totuși e deja cu putință a face bilanțul preste anul întreg.

Ca cea mai însemnată țară în esportări de grâne este cunoscută America. In Statele-Unite sĕmĕnăturile de earnă au dat un seceriș încâtva mai bun ca de mijloc și așa calculând și depositele vechi, de aici se pot esporta cel puțin 50 milioane hectolitre. Incărcarea pe năi până acuma se urcă la $1^1/_4$ până $1^1/_2$ milioane hectolitre pe sĕptĕmână. In Canada s'au sĕmĕnat cu grâne complecse nouĕ de pămênt în estindere de un milion agri. Resultatul încă nu e cunoscut, în tot casul însĕ e cu putință un esport tare însemnat, deși acesta va începe mai târḑiu ca în Statele-Unite. In India au stricat seceta și prea multa ploaie. In Nord și Ost însĕ nu se plâng oamenii. De acolo încă se așteaptă un esport barĕm ca în anul trecut. In Australia Sudul a suferit mult de seceta îndelungată, pentru aceasta de aici nu se poate aștepta nici un esport. In Algeria trebuie să se importeze de airea. Din toate țĕrile neeuropene se pot aștepta așa dară următoarele esporturi și adecă:

Din Statele-Unite 50, din Canada 5, din India, Egipet etc. 2, și din statele Americei de sud 2 milioane hectolitre.

In Europa, Rusia stă în fruntea țĕrilor, ce pot esporta. Din Sudul ei vin raporturi bune, rele însĕ din sud-ostul ei. Seceta și lipsa de lucrători sûnt tânguirile principale. Și în acest an au fost cu mult mai puține locuri sĕmĕnate ca de altă dată. Țara posede însĕ deposite vechi, ce și ajung la esportare. Când însĕ aceste vor fi esportate, cu anevoie va mai fi ceva de esportat din această țară. Se poate însĕ, că dacă prețurile vor remâné proporționalmente mari, țara se va mărginí ca în alți ani pelângă cele mai de lipsă, și apoi vor mai ajunge la esportare încă vre-o 20 milioane hectolitre.

Pe la Dunărea de jos și cu deosebire în România grânele stau bine și e verosimil, că și în acest an se va puté esporta barĕm atâta ca în anul espirat. In Austro-Ungaria resultatul secerișului va fi cu 10% mai slab ca de mijloc. Dacă însĕ morile unguresci se vor înzestra în parte și cu grâne românesci, atunci se vor puté esporta la 8 milioane hectolitre.

In urma celor ḑise putem dară face următoriul conclus final:

Se pot aștepta esportări.

a) din țĕrile neeuropene	59	mil.	hectol.
b) din țĕrile europene și adecă			
1) din Rusia *maximum*	20	mil.	hectol.
2) din țĕrile Dunărei dejos	5	„	„
3) din Austro-Ungaria	8	„	„
în sumă totală per	92	„	„

din cari partea cea mai însemnată va puté ajunge în têrg numai foarte târḑiu.

Țĕrile europene: Englitera, Francia, Belgia, Elveția și Italia vor avé mare lipsă de importări și adecă:

Anglia	de vre-o	. . 50	milioane	hect.
Francia	„ „	. . 25	„	„
Italia	„ „	. . 4	„	„
Elveția	„ „	. . 4	„	„
Belgia	„ „	. . 2	„	„
cu totul la		. . 85	„	„

Dacă se subtrag din esporturile de 92 mil. hect. importurile însemnate de 85 milioane hect. mai remân restante esporturile de 7 milioane hectolitr e, cari vor face posibil, a aduce depositele golite din Rusia, America etc. în starea de mai înainte și așa a se puté pășí în anul viitoriu barĕm subt acele împregiurări, subt cari am fost în anul acesta.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 7 Oct. și 7 Noemvre imob. lui Iuon și Sofia Schuster în Roșia (trib. Sibiiu); în 4 Sept. și 9 Octomv. imob. lui Nonic Boilă și soți în Varulea (trib. Ibașfalĕu); în 25 Septemvre și 25 Oct. imob. rĕmasului după Vasilie Dumitrese în Sebeș (judec. cerc.); în 29 Sept. imob. lui Iuon Filimon în Hepria; în 29 Sept. imob. rĕmasului după Nicolae Biro în Alba-Iulia; în 25 Sept. imob. d-nei Nicolau Daniel în Alba-Iulia; în 26 Sept. imob. lui Iuon Megyesi în Alba-Iulia (trib.); în 13 Oct. și 13 Noemvre imob. lui Iosif Farkas în Székelyhid (judec. cerc.); în 29 August imob. lui Onu Bichiș în Hașag (judec. cerc. Mediaș); în 14 Oct. și 14 Noemv. imob. lui George Mateș în Ludoș (trib. Sibiiu).

Nr. 117. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Brădățel, în ppresbiteratul Ilia-murĕșană se escrie concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual de 100 fl. v. a. solvind în 3 rate, ⅓ din fondul scolar, ⅔ din cassa comunei.

2. 60 mĕsuri mari (a 22 cupe), ½ în grâu și ½ în cucuruz.

3. Grădină de legumi.

4. Cuartir liber în edificiul scoalei și lemne de încălḑit.

Dela concurenți se cere, ca să poarte și oficiul de cântăreți și să aibă cursul pedagogic precum și esamen de cualificațiune.

Petițiunile instruite conform prescriselor „st. org.“ au a se asterne oficiului ppresbiteral în Gurasada, posta ultimă „M. Illye“ până la terminul sus indicat.

Brădățel 12 August 1879.

Oficiul ppresbiteral al tractului Iliei-murĕșene în conțelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m/p.,
adm. ppresbit.

Nr. 75. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. din Tissa ppresbiteratul Dobrei cu salariu anual de 110 fl. v. a. — 80 mĕsuri de cucuruz sfêrmit, 4 mĕsuri de fasole, cuartir în edificiul scoalei cu grădină de legumi, și 8 orgii de lemne, — din cari se va încălḑí și scoala — se escrie concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c. s. v.

Doritorii de a ocupa acest post își vor adresa suplicile lor în terminul sus statorit la subscrisul înstruite în sensul „statutului organic“ și a „dispozițiunilor sinodale din 1873, notându-se că alesul va avé a conduce și cântările în biserică, în Dumineci și sĕrbători.

Deva, 16 August, 1879.
În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m./p.,
ppresbit. adm. Dobrei.

Nr. 28. 1—3

CONCURS.

Ne fiind la scoala confesională gr. or. din Zam cu filia Tămășesci tractul Iliei învĕțătoriu ales în înțelesul prescriselor legei, prin aceasta se deschide concurs cu termin până la 16 Septemvre st. v. a. c

Cu acest post învĕțătoresc sûnt legate următoarele emolumente:

a) în bani gata 110 fl. v. a.

b) bucate 80 mĕsuri din cari 15 mĕsuri grâu.

c) 8⁰ lemne pentru foc din cari a se încălḑí și scoala.

d) cortel liber, 2 odăi, 1 culină și 1 cămară.

e) grădină pentru legumi și 1 jugĕr pământ arătoriu în grădina scoalei de oltoire.

Concurenții vor documenta că sûnt Români gr. or., că au absolvat pedagogia ori clerica și au cel puțin 4 classe gimnasiale, și pot propune pe lângă limba română limba maghiară și germână în cetire și scriere, cunosc tipicul și cântările bisericesci, fiind obligați în biserică a fi cu pruncii la servițiul divin.

Pe lângă instruarea pruncilor, vor fi îndatorați a ținé și prelegeri cu cei repetenți, vor propune învĕțătura in cetire și scriere cu cei adulți, despre ce va avé deschilinită remunerațiune pentru osteneală.

Poate spera la accident dela notariul cercual dacă doresce în oarele libere a se ocupa în cancelaria notarială, și a visita morții avênd dela fie-care visitare 40 cr.

Recursele a se așterne adresate comitetului parochial din Zam prin oficiul protopresbiteral al tractului Iliei, posta: Ilia, locuința Gurasada.

Zam, 12 August 1879.

Petru Fogaraș m/p., not. com. parochial.
Nicolau Enciu m/p., paroch și preș. com. par.

Cu învoirea mea:
Alecsiu Olariu m/p.,
adm. ppresbiteral.

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei vacante învĕțătoresci dela scoala greco-orientală din Finteușul mare, se escrie concurs cu termin până la 30 Septemvre a. c. în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 100 fl. dela comună prin repartiție și cuartir natural în casa scoalei.

Doritorii de-a ocupa această stațiune au a'și așterne suplicile lor instruite în sensul prescriselor statutului organic până la terminul de mai sus oficiului protopresbiteral în Cărpiniș p. u. Kápolnok-Monostor ca inspectorat districtual scolar.

În conțelegere cu administratorul protopresbiteral tractual.

Finteușul mare, 12 August 1879.

Pentru comitetul parochial
ca senator scolar.
Stefan Dragoș m. p.,
1—3 paroch și președinte.

CONCURS.

Devenind stațiunea de învĕțătoriu la scoala nostră din Laz vacantă se escrie concurs până la 10 Septemvrie 1879 st. v.

Leafa învĕțătoriului e de 120 fl. v. a. carea se numĕră din caseta comunală, pre lângă aceasta se mai dă învĕțătoriului cortel în edificiul scoalei și doi stângini de lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa preatinsul post au să'și îndrepte suplicele lor instruite cu documentele prevĕḑute în „Statutul organic“ inspecțiunei scolare districtuale în Sebeș până la sus statoritul termin.

Laz în 16 August 1879.

Comitetul parochial.

CONCURS.

Comitetul parochial al comunei bisericesci gr. or. din Oravița română în ședința sa din 5/17 August a. c. a hotărît facerea unui clopot (campan) nou de 10 măji precum și preturnarea unuia de circa 4—5 măji.

Pentru cari prin aceasta escriindu-se concurs, sûnt poftiți toți acei d-ni turnători de clopote cari reflectează la aceasta lucrare, a'și trămite ofertele la subscrisul în termin de 14 ḑile socotite dela prima publicare a acestui concurs, provĕḑut cu arĕtarea prețului pentru cel nou, precum și pentru preturnarea celui vechiu, loco Oravița română.

Oravița română în 25 August 1879.

Pavel Cimponeriu m. p.
2—3 președ. comit. par.

Nr. 201—1879. 2—3

CONCURS.

Conform părintescei resoluțiuni consistoriale dto 11 Novembre 1878 Nr. 3062 pelângă neputinciosul paroch Dimitrie Dogariu din Vama-Buzeului, se escrie concurs pentru un capelan carele totodată are să fie și învĕțătoriu cu termin până la 9 Septemvre a. c. când va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt:

a)	din ferdelele dela 187 case a treia parte	fl.	62.25
b)	tacsele de câte 50 cr. de familie pe jumĕtate . .	fl.	46.75
c)	din toate veniturile preoțesci jumĕtate . . .	fl.	70.—
d)	tacsele dela scolari . .	fl.	60.—
e)	cuartir liber în casa scoalei		
	Suma .	fl.	239.—

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisați, ca până la terminul sus arĕtat, suplicele lor instruite în sensul stat. org. și regulamentului provisoric din anul 1873 să le aștearnă prin subscrisul sinodului parochial.

Elöpatak la 14 August 1879.
În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Moga m. p.,
adm. ppresb.

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci dela scoala gr. or. din parochia Booz, și filia Têrnavița ppresbiteratul Iliei-murășene, să deschide concurs cu termin până la 26 August st. v. 1879 în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Pentru Booz 100 fl. v. a. bani în repartiții, și bucate 60 ferdele cucuruz în boambe, cuartir în edificiul scoalei, folosirea grădinei scolare, și lemne de încălḑit de ajuns.

2. Pentru filia Têrnovița un salariu anual deocamdată în bani 60 fl. v. a. 30 ferdele bucate în grăunțe folosirea grădinei scolare, și lemne de încălḑit de ajuns, de va fi și cântăreț și sciind și tipicul bisericei acel concurent va serví și ca cantor de unde va căpĕta repartiția sa cuviincioasă, precum și folosirea a 2 jugere de pământ arătoriu din eclesie.

Doritorii de-a ocupa aceste stațiuni au a'și asterne concursurile lor în sensul legei scolare la comitetul parochial până la terminul sus indicat.
În conțelegere cu comitetul parochial
și administratorul ppresbiteral.

Iosif Oprean m. p.,
2—3 paroch și direct. scol.

Nr. 214. 1879.

CONCURS.

Prin aceasta se escrie concurs cu termin până la 15 Septemvrie st. v. a. c. pentru ocuparea stațiunilor învĕțătoresci.

I. La scoala parochială din Amnaș cu următoarea dotațiune:

a) un salariu anual de 70 fl. v. a. dela popor, care se va plătí în rate decursive, și eventual un ajutoriu de 40 fl. v. a. dela veneratul consistoriu archidiecesan.

b) cuartir liber și lemnele de foc trebuincioase.

II. La scoala parochială gr. or. din comuna Rusciori cu un salariu anual de 30 fl. dela popor și un ajutoriu de 50 fl. v. a. dela veneratul consistoriu archidiecesan.

Doritorii de-a dobândí vre una din aceste stațiuni, au să'și aștearnă concursele lor instruite conform dispozițiunilor „Statutului organic“ la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul amintit.

Sibiiu 16 August, 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I.
În conțelegere cu oficiile parochiale.

Moise Toma m. p.,
2—3 adm. ppesc.

Anunciu! [40] 2—3

Subscrisa aduce la cunoștința onor. public că primesce pe responsabilitate **fetițe**, pentru a le instrua în tot feliul de croituri și cusĕturi, în împletire de ciorapi (Strickerei), bucătărie și spĕlat. Tacsa este 15 fl. v. a., pentru care respectivele vor căpĕta și cost, bun și regulat, cuartir comod și spĕlat. O crescere bună încă se va da.

Sibiiu în 24 Aprilie 1879.

Catarina König.
Josef-Vorstadt, Mühl-Gasse Nr. 27.

Neoplanta.
1875.
Medaliă de argint.

Seghedin.
1876.
Medaliă pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți sûnt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se aflâ totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[27] 10—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 99. Sibiiu, Sâmbătă, 25 August v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 August.

S'a făcut multă sfară cu conferenţele Verfassungstreuilor de dincolo de Laita, ţinute la Linz. Advocaţii, profesorii şi alţi oameni ai teoriilor constituţionale au rostit lungi cuvêntări în Linz şi s'au enunţat, că nu vor repâşí dela Errungenşafturile şi libertăţile constituţionale. Contele Taaffe la rêndul seu vine şi parodiază de minune în „Bohemia", pe Verfassungtreuii dela Linz, afirmând şi el sus şi tare, că nici el nu voiesce altceva, prin urmare partida constituţională este de acord cu ministrul Taaffe. Declaraţiunea aceasta în „Bohemia" a turburat în câtva pe Cehii neiniţiaţi în secretele partidelor lor. Cei iniţiaţi însĕ s'au declarat şi acum de curênd într'o adunare generală de casin, că sûnt hotărîţi a întra în senatul imperial.

Despre min. Boerescu şi despre călĕtoria sa în cestiunea Evreilor s'au scris multe de un timp încoace. Acum publică „Agence Havas" un memoriu în analisă, care face rotundă în ḑiaristica europeană şi pe care şi noi îl aflăm destul de interesant pentru de al reproduce şi noi după „Renascerea" în următoarele:

Memoriul presentat de către d. V. Boerescu, ministru al afacerilor străine din România, diferitelor cabinete Europene semnătoare ale tractatului de Berlin, reamintesce în prima linie că douĕ din prescripţiunile cuprinse în art. 44 al tractatului de Berlin sûnt deja înscrise în constituţiunea română: că adecă libertatea şi practicarea esterioară a tuturor cultelor sûnt asigurate tuturor în România şi că naţionalii tuturor puterilor sûnt tractaţi pe acelaşi picior de egalitate.

Cât despre a treia prescripţiune, acea privitoare la dobândirea şi la bucurarea de drepturile civile şi politice, guvernul român recunoasce nevoia unei reforme, care se consacre adoptarea ei în principiu: dar el nu înţelege se proceadă de cât treptat şi în marginile posibilului din causa unor greutăţi de ordin cu totul intern.

Esecutarea art. 44 cere dispositiuni cari se refer unele la viitor şi altele la trecut.

Pentru acele care privesc viitorul, guvernul român le va resolva prin nouĕ legi organice, prin modificări aduse legilor în fiinţă.

Un proiect special privitor la revisuirea art. 7 va conţiné, numai în vederea viitoriului, enunţarea generală a principiului prin care ori-ce străin va puté dobândí calitatea de cetăţan român fără deosebire de religiune, conformându-se cu prescrierile legei asupra împămêntenirei.

Deosebit de aceasta, proiectul de revisuire va dispune că dreptul de a dobândí imobile rurale este un drept politic.

Toate dispositiunile acestei legi de revisuire precum şi restricţiunile privitoare la dobândirea proprietăţilor rurale de către necetăţenii români, nu se aplică la Dobrogia nici la locuitorii sei deveniţi Români prin anecsare.

Esecutarea art. 44 din Tractatul dela Berlin, încât privesce viitoriul ar fi astfel întemeiat numai şi numai pe împămêntenirea individuală.

Ajungênd la aplicarea prescripţiuniior tractatului întru ceea-ce privesce trecutul, D. Boerescu espune în memoriul seu, că Israeliţii şi Armenii, în timpurile cele vechi, aveau în România aceaşi situaţiune ca acea a Arabilor din Algeria, care sûnt supuşi francezi fără a avé drepturile de cetăţeni francezi.

Guvernul român voesce să modifice situaţiunea actuală dar treptat; căci Israeliţii cari locuesc în România prin moravurile, tradiţiunile şi aspiraţiunile lor formează în Stat o colonià cu totul străină, un fel de colonià germână.

Din ei 763,000 contribuabili cari duc sarcinele Statului din România, nu se numĕră de cât 27 Israeliţi din 100: adecă din 100 locuitori. Crestinii cari plătesc impositele representă 96,43 la sută şi Israeliţii numai 3,57 la sută.

Nu se poate cere României se admită nu mai de cât pe toţi Israeliţii la egalitatea civilă şi politică când Francia, Englitera, Austria, Suedia, şi Algeria n'au făcut aceasta. Pretutindeni statele au procedat prin mĕsuri pregătitoare, asupra cărora au trebuit chiar să revină une ori pentru că fuseseră luate prea grabnic.

Memoriul reamintesce în cea privinţă că emanciparea Jidanilor în Algeria, care se făcù în 1871, a provocat rescoale în ţără şi că d. Thiers, atunci preşedinte al republicei franceze a trebuit să presente un proiect prin care se abrogà decretul de emancipare dat de guvernul apărărei naţionale.

Memoriul mai ḑice, că pentru trecut guvernul va propune Camerilor se acorde îndată şi fară stagiu calitatea de cetăţan român Israeliţilor, supuşi români, cari vor fi dat doveḑi de asimilare. Se va lua în consideraţiune condiţiunea socială şi serviciile aduse ţĕrei.

După ce a făcut se resară avantagiele ce presentă sistema listelor nominale asupra sistemei categorielor; memoriul d-lui B. Boerescu conchide ḑicênd că România voesce a se pune la nivelul celorlalte State din punctul de vedere al dreptului public; şi esprimă speranţa, că puterile nui vor cere să se sinucidă.

După „Riforma" lui Crispi, s'a apucat „Opinione" a lui Minghetti şi alte foi, de specialitatea militară („Italia militare" şi „Esercito"), de recensiunea studielor lui Haymerle „Italicae res". Discuţiunea e neplăcută, dară până acum n'a dat ansă la descurcări diplomatice.

Cestiunea Israelită.

II. Resultate ale usurei în România.

(5 Urmare)

Pentru esecutarea unor obligaţii private datornicul să fie considerat ca un vinovat şi esecutat manu militari.

Şi aceasta se petrece, nu sub regimul celei mai liberale constituţii care garantează libertăţile individuale şi care recunoasce şi săteanului dreptul pentru alegere de deputaţi, cari să voteze, între altele, legi ca legea din 1868. Astfel dar classa cea mai mare este supusă unor asemenea legi în folosul clasei proprietarilor, dar mai cu samă a arĕndaşilor. Şi pentru justificare se învoacă interesul producerei agricole, ca şi când aceasta ar fi representată numai prin proprietari şi arĕndaşi.

Resultatele economice ale robirei ţĕranului prin tocmeli agricole le şi simţim. Condiţiile în privinţa iorbăritului fiind atât de oneroase, săteanul e silit a'şi mărginí cultura, şi caută să'şi vêndă vitele ce le are. Micşorarea numĕrului vitelor în paguba agriculturei, acesta e un fapt necontestabil, constatat nu numai prin cunoascerea şi afirmarea oamenilor competenţi, ci şi prin cifrele oficiale. La 1860 s'au aflat în România 2,751,168 capete de vite mari şi mici, ear după recensimentul anului 1873 nu erau decât 1,886,990. Şi de sigur, că numĕrul vitelor s'a mai micşorat considerabil prin efectele epizootiei grozave din 1877 şi 1878 şi a rechiziţiilor din acei ani care, numai pentru trebuinţele armatei române în acei doi ani, după constatările făcute de directorul statisticei generale, au consistat în 264,394 carĕ de transport cu 528,788 de boi, cari au trebuit să percurgă 26,143,677 chilometre.

Dacă analisăm diferitele tocmeli agricole ce cunoascem, găsim că dobânda ce plătesce săteanul pentru ceea ce primesce în pămênt, în nutriment,

FOIŢA.

Esposiţiunea dela Paris.

(Încheiere).

IX.

München.

München, capitala Bavariei, s'a fundat de Enric Leul în 1158 pe un loc, ce era posesiunea unor călugări: forum ad Monachos, şi de aci numele Munichen şi apoi München. Cu toate aceste oraşul începù a prospera abia sub regele Macsimilian I († 1825) şi mai târḑiu sub fiiul seu Ludovic I († 1868), carele ridicase o mulţime de edifice monumentale şi făcuse din München aşa ḑicênd reşedinţa artei germâne.

Spre vest dela strada lui Ludovic se estinde o mulţime de strade paralele, ce sûnt strătăiate de alte strade paralele, aşa cât părţile sûnt cuadrate sau paralelograme. Această parte a oraşului este Municul Nou carele abstrăgênd dela regularitatea sa, are atâte edificie pompoase şi de gust architectoric ales, cât sûntem siliţi a'l numĕra între cele mai frumoase oraşe moderne.

În partea vestică a Municului ne bat la ochi următoarele memorabilităţi. Aproape de Odeon se află „Piaţa Wittelsbach" decorată cu statua lui Macsimilian I ca călĕreţ, carele fundase Liga şi a raportat victoria de pe Muntele Alb la Praga 1620. În stânga vedem frumoasa „Piaţa Macsimilian" cu statua lui Scholle vĕrsată de Miller, ear în dreapta minunatul palat de Wittelsbach.

În mijlocul „Piaţei Caroline" se înalţă un obelisc vĕrsat sub Ludovic la 1833 din tunuri cucerite ce apasă 61,874 p. şi poartă inscripţiunea „*den 30,000 Bayern, die im russischen Kriege den Tod fanden. Auch sie starben für des Vaterlandes Befreiung.*"

Spre Nord dela această piaţă aflăm douĕ edificie frumoase în stilul renascerei şi decorate cu statuele celor mai celebri pictori. Unul este „Pinacotheca Vechiă" ce cuprinde peste 1400 picturi renumite ale scoalelor vechi, celalalt e „Pinacotheca Nouă." Tot în aceste se mai află un cabinet de metalografi, o colecţiune de vase rare şi un anticuariu. În vecinătate zace scoala Polytecnică, al cărei parterre e întreg de granit şi are un portal frumos de columne ionice cu înscripţiunea: „*Ludovico II Bav. rege aere publico extructum. Artibus Scientiis.*"

Un edificiu imposant şi curios este „Glyptoteca", (galeria de sculpturi), căci păreţii esterni n'au ferestri ci lumina întră în cele 13 sale ale museului numai din curte. De almintrea esteriorul seu e foarte frumos în stil ionic. Porticul e decorat cu Minerva, patroana artelor plastice, opera lui Schwannthaler, ear în nichiele păreţilor vedem statuele acelor persoane mitologice, cari stau în legătură cu o sculptură, precum şi statuele celor mai renumiţi pictori antici şi moderni.

Vis-a-vis de glyptothecă zace Palatul esposiţiunei de arte, ce servesce de localitate pentru esposiţiunile transitorice arangiate în fie-care vară de artiştii oraşului. O frumseţă rară între aceste edificie monumentale, ce încungiură piaţa regală sûnt: „Propylele", adecă o poartă imposantă cu columne ce în afară sûnt dorice şi în l'untru ionice. Reliefele ilustrează scene din lupta pentru libertate a Elinilor. Poarta s'a edificat de Klenze în 1862. Ne pare lucru curios, că terminii grecesci: Pinacotheca, Glyptoteca, Arcade, Propylae, Monopteros etc. au devenit în Munic de tot populari şi sûnt înţeleşi de ori şi cine, pe când la noi simplii termini ai mĕsurei metrice causară atâta bătae de cap, cât abia s'au putut întroduce la popor.

Surprinḑetoriu este şi minunatul „Palat de sticlă", ce servesce de local pentru esposiţiuni şi festivităţi mari. Palatul întreg consistă numai din fer şi sticlă şi are o lungime de 233 m.

Fie-care străin, carele trece prin Munic, trebue să cerceteze „Halla Gloriei şi Bavaria", căci aceste sûnt rarităţi, de cari Bavarezii sûnt mândrii.

(Va urma.)

nu e mai mică de 84, 90% dar în cele mai multe casuri ea e de 164%, de 200%, de 250%, de 300%.

Ce să dicem când aflăm că arêndaşi, persoane onorate în societate şi deputaţi cer săteanului pentru 2 lei daţi împrumut câte 30 bani dobândă pe lună şi o di de muncă, ceea ce constitue, socotind diua numai cu l. 40 bani 260% pe an. Ce miserie şi lipsă de consciinţă se revelează prin aceasta!! Nu e mirare să aflăm, că săteanul muncesce numai pentru plata dobândii şi capitalul remâne datorat.

Şi dacă esploatarea miseriei săteanului se sevêrşesce în asemenea mod chiar de cătră arêndaşi sau proprietari creştini, ce trebue să fie în Moldova, unde acei cari esploatează pe ţêrani sûnt Israeliţii aşedaţi în sate, ca arêndaşi, ca cârcîmari sau ca prăvăliaşi?! Se scie că nu e sat în Moldova, care să nu aibă speculanţi Israeliţi mai ales sub forma de cârcîmari sau prăvăliaşi. Însemnătatea numerică a Israeliţilor în satele numai a Moldovei se constată prin cifrele oficiale.

În anul 1870 s'au încheiat în satele Moldovei 634 căsătorii între Israeliţi, s'au născut 2048 copii Israeliţi şi au murit 1268. În lipsa de supraveghere serioasă de cătră poliţie, în dispreţul diferitelor legiuiri, făcute în diferite timpuri în Moldova, Israeliţii au fost îngăduiţi a se aşeda ca cârcîmari şi a locuí în sate, cu toate că prin legea din 1843, s'a recunoscut aceasta ca o pricină de dărimare a stărei materiale şi morale a locuitorilor; — ei au fost îngăduiţi a lua moşii în arêndă cu toate că, după vechiul obiceiu al Moldovei, Israeliţii nu aveau un asemenea drept, obiceiu consacrat de domnul Moruz la 1804, apoi prin oficia Esc. S. d. vice-presidentului din Septemvre 1830 cătră divanul judecătoresc pentru motivele, că „Jidovii, nesă-„ţioşi întru câştig... se silesc „a face locuitorilor feliuri de „strimtori ce sûnt foarte mari „şi sdruncinătoare pentru dên-„şii“ reprodus în manualul administrativ al Moldovei din 1855 vol. I pag. 525, şi avênd a serví ca normă de observat; ear esecutarea acestei disposiţii, — *astădi încă în vigoare* — s'a împedecat nu numai prin motive immorale prea cunoscute ci şi prin tertipuri advocăţesci.

Israeliţii, veniţi mai ales din Galiţia calici lipiţi pămêntului, reuşesc curênd a se îmbogăţí, nu doar prin spiritul de economie, prin cunoscinţe deosebite, ci prin abilitatea şi prin însăduirea în eserciţiul manoperelor celor mai nelegiuite şi mai ilicite, prin lari esploatează continuu şi cu consciinţă pe locuitorii usurei şi neprevĕdĕtori, prin silinţa ce ei pun de a pândí diua şi noaptea ivirea miseriei spre a o esploata.

Ce e drept, însuşi proprietariul, doritor a'şi mărí venitul dela moşie, a contribuit la esploatarea prin Evrei. Dând Israelitului moşia sau cârcîma în arêndă cu un preţ prea mare spre a puté fi plătit de un concurent creştin, proprietariul scia bine, că Israelitul va puté plătí preţul numai otrăvind pe ţêran prin beuturi pernicioase şi esploatându'l în tot feliul.

Israelitul nu a încetat a fi în Moldova ceea ce am vĕdut că este în Galiţia. Şi în Moldova şi în Galiţia aceleaşi manopere întrebuinţate pentru ruinarea săteanului. Săteanul muncesce vecînic pentru speculantul Israelit. Tot ce are săteanul recoltă, găină, unt, e luat de speculantul Israelit pentru plata datoriilor făcute sau pentru plata beuturilor sûnt cumpêrate cu preţuri de nimic.

(Va urma).

„l'Indépendance roumaine“

este titlul unui diar francez, ce va apăré în Bucuresci dela 1 Octomvre a. c. în toate dilele şi în formatul impunĕtor al celor mai mari foi franceze, precum sûnt d. e. „l'Indépendance belge,“ „Journal des Débats,“ „Temps“... Astădi acest diar ese numai odată pe sĕptĕmână, ear mai nainte sub numele „*l'Orient*“ el era — cu deosebire pe timpul rĕsboiului româno-turcesc — o foaie dilnică.

Mărturisim sincer că am devenit de mult pesimişti faţă cu o parte din presa de dincolo de Carpaţi, a'cărei organe, purtând titlurile cele mai pompoase, rĕsar ca bureţii, pentru a dispăré eară în scurt timp, nelăsând în cele mai multe casuri alta după sine, decât compătimirea omului de bun simţ, de oarece din nou s'a compromitat o devisă frumoasă, precum: „*Frăţietatea, Libertatea, Patria*“...

Pesimismul nostru nu se mărginesce numai pelângă diare din România scrise în limba română, el 'şi-a primit oare-care îndreptăţire şi în privirea unor foi scrise în limba franceză sau italiană, cari şi ele, apărênd sub diferite numiri atrăgĕtoare, îndeobşte au o viaţă scurtă.

Espunerea d-lui *Emile Galli* — acesta este numele editorului foaiei „l'Indépendance roumaine“ — în nr. 651 ne însuflă însĕ atâta încredere în frumoasa această întreprindere, încât nu pregetăm a ne rostí despre şansele favorabile ale marelui diar — francez după limbă, dar român după simţeminte. De unde încrederea noastră? Să ne esplicăm! Dl Galli, gazetar de profesiune, fost corespondent la „*Journal de Genève*“ şi la „*National*“ din Paris, a înţeles una: în Bucuresci şi în general în România o foaie cu deosebire franceză, va trebuí să fie însemnată în formă şi materie, va trebuí să fie aşa dicênd impunĕtoare, pentru a cucerí publicul şi a'şi câştiga abonenţi. Foi mĕrunte, cari necum să aibă influenţă în străinĕtate, stau sub nivelul diarelor mai importante scrise în limba română, dincolo de Carpaţi nu se vor puté susţiné nici când.

Dl Galli îşi compune deci redacţiunea în chipul următoriu:

„Redactorul *en chef*, redactorul ce vine după el şi secretariul redacţiei vor fi Francezi şi vor vení din Paris espres pentru a colabora la diar. Ar puté fi temere că ei nu sûnt pe deplin în curentul afacerilor din ţară; dar afară de aceea că ei de ací încolo vor nisuí a se pune în acel curent — căci acest personal este găsit şi va fi aici preste câteva dile — noi i vom conduce la început în toate actele lor. După câteva sĕptĕmâni de petrecere în Bucuresci, ei de sigur vor fi la înălţimea situaţiunei lor. Inteligenţa lor ne este o garanţie.

„Publicul va judeca asupra lor fiind ei la lucru.

„Redactorul scientific şi economic este aşa dicênd Român, pentru că locuesce în România de treideci ani şi ocupă aici o posiţie scientifică importantă.....“

Astfel *l'Indépendance roumaine* îşi va avé mai departe şi un redactor artistic şi literar şi mulţi colaboratori români. Cu deosebire şi corespondenţa din străinĕtate va fi bine representată: „Corespondenţii nostri din străinĕtate sûnt cu toţii de un timp îndelungat corespondenţi a unui mare diar european foarte cetit şi foarte preţuit în toate ţĕrile... Intenţiunea noastră încât pentru străinĕtate este, a insera în fie-care di două sau trei corespondenţe particulare, scrise anume pentru *l'Indépendance*, între carele una din Paris...“

Cu un cuvênt *l'Indépendance roumaine* are să fie un organ, care să se poată asemăna cu ori-care alt diar francez mare, cum este bunăoară şi *l'Indépendence belge*, pe care dl Galli pare a 'şi-o fi luat drept model.

Încât pentru programa politică, *l'Indépendance roumaine* nu va serví nici unui partid singuratic, ci numai României şi Românimei. Interesele acesteia vrea ea să le apere faţă cu străinĕtatea cu tot zelul şi devotamentul, de care poate dispune un adevĕrat filo-român.

Dorim cu toată căldura inimei, ca frumoasa idee şi nobilele intenţiuni ale d-lui Galli să se realiseze întocmai. România şi Românimea în deobşte duce lipsa cea mai simţită a unui organ mare, care să se însărcineze cu apĕrarea intereselor române în străinĕtate. Mari, foarte mari vor fi meritele diarului *l'Indépendance roumaine* pentru naţia noastră, dacă va puté împliní ceea-ce 'şi propune! Datoria Românilor este a'l spriginí pe cât se poate!

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Din Dobrogea, Constanţa (Cheostengi) 19 August 1879 s. v. D-le redactor! Subsemnaţii economi de oi şi domiciliaţi în Dobrogea lângă Cheostenge vin d-le redactor a vĕ face cunoscut următoarele:

Venind noi în acest oraş a sară pe la ceasurile 4½ pentru interesele economice, am vĕdut prin acest oraş mai mulţi tineri, toţi înbrăcaţi uniform ala România adecă în costum naţional, pălării negre pe cap, Dabune (Mintene) scurte şi cu şenor verde pe ele şi la pĕr cafenie (negre), pantaloni albi, cămeşi asemene şi cisme negre.

Ne-a venit curios de aşa ceva căci până acuma pe aici mai cu samă afară din miliţie şi autorităţile civile nu vedeai fără Musulmani (Turci), Tătari, Greci, etc. dară Români nici decum.

Am întrebat despre causa şi scopul acestor numeroşi Români veniţi ací în Dobrogea, ni s'a spus că acesti tineri sûnt elevii dela scoala pedagogică din Moldavia, dela oraşul Bârlad, şi că acuma în timp de vacanţe fac învĕţacei practică, adecă voiagiu prin ţară.

Ne-am informat apoi, că de sară pe la ceasurile 6 au să se înbarce într'un vapor şi să facă câte-va oare preumblare pe Mare, şi că acţionarii căilor ferate engleze de ací le-au promis a le da gratis un mic vapor pentru scopul dis mai sus.

Pe la ceasurile dise vedem că se adună de pe toate stradele oraşului, elevii, se aşeadă prin comandă militărească comod 3 şi 3. Vine de ací îndată musica militară, compusă din 24 persoane a regementului al doilea de Roşiori, pornesce împreună cu toţii până la malul Mărei.

Noi însĕ ne amestecăm în numĕrosul public şi petrecem pe elevi până la portul de înbarcare în malul Mărei deci stând noi 2 persoane între atâta numĕros public şi îmbrăcaţi în costumul nostru săliştenesc, pe când se pragătiau cele necesare pentru întrarea elevilor în vapor, ne chemă un elev dintre tot publicul spunêndu-ne că poftesce dl director. Îndată ne-am înfăţişat înaintea acelui domn, care era un om bĕtrân cu barbă albă, îmbrăcat civil. Îi facem complimentele cuviincioase, ne salută şi ne întreabă despre afacerea, ce avem ací şi de unde sûntem şi de nume şi pronume. Spunându'i ne mulţămesce dicênd: foarte bine îmi pare când vĕd şi pe locurile aceste fraţi de ai nostri din Transilvania. Ne spune apoi, dicêndu-ne pe nume, că d-sa este din Transilvania născut şi în present director al scoalei pedagogice din oraşul Bârlad şi că face cu învĕţăceii sei voiagiuri şi că au fost prin România pe colo şi colo şi că au întrat în diua de 20 Iulie şi în Transilvania pe la punctul Oituz adecă pe la Poiana-sărată. De acolo însĕ au mers prin Breţcu, Săcele, Braşov şi de acolo la comuna Zernesci şi celelalte comune din vecinătate cu Braşovul. Ne dăruesce numele d-sale dicênd, că se numesce Ioan Popescu. Ne întreabă apoi că dacă avem plăcere şi voie să luăm parte cu d-lor la preumblare în vapor pe Mare. 'I-am mulţămit prea mult şi am arĕtat că cu mare bucurie voim aceasta. Între altele mai adaugă dl Popescu şi dice, că aceasta o face drept semn de recunoscinţă pentru noi, căci dicea dênsul, când am fost în dilele trecute cu elevii mei prin ţara d-voastră am fost foarte bine primit de fraţii nostri Români la toate comunele în care am putut ajunge. Noi însĕ am esprimat părerea de rĕu, că nu au înaintat până la Sibiiu, Sălişte etc. căci, dicem noi, că acolo sûntem atâţi şi atâţi Români. S'au escusat că l'au împedecat lipsa de timp, şi că la pornirea d-lor din Bârlad aşa au fost programa făcută.

După aceste fiind toate gata au spus dl Popescu d-lui prefect de ací ca să dea ordin santinelei să putem merge în vapor, ceea ce s'a şi împlinit îndată.

Vaporul însĕ era mic. Abia încăpea ca la vre-o 150 persoane, pecând numai elevi era 82 persoane, ar fi voit însĕ a merge toţi orăşenii în vapor. Dară lipsa de încăpere împedecà dorinţa orăşenilor. Abia au putut încăpea autorităţile civile cu familiile d-lor şi cele militare asemenea. Pe la ceasul 7 am pornit dela mal. Abia ne-am depărtat ca de 20—30 de paşi la adênc şi disa musică care era aşedată în fruntea vaporului a început a cânta un marş frumos.

Marea cea lină părea că zimbesce vĕdênd pe braţele sale pe rasa latină; ceva, care de seculi n'a mai vĕdut. Vremea era plăcută foarte şi lină şi abia din când în când se ridica câte un mic val.

După isprăvirea marşului cântat de mus. mil. au început a cânta musica vocală, compusă în trei corpuri sub comanda d-lui Lascar Hârjescu.

Cântarea ântâiu au cântat elevii, Cântul gintei Latine; noi însĕ vĕdênd că din această plăcere nepreţuită trebue o însemnare am profitat de ocasia strălucitei luni, şi am scris poesiile care după care urmeadă:

După Cântul gintei Latine au cântat musica şi tot aşa se schimbau când unii când alţii. Cântarea a doua a elevilor a fost „Fata lui Gazi Osman“, a treia „La România“, 4. „Fiii României“, 5. „Păsĕrica Mării“, 6. „Hora dela Plevna“, 7. „Dor de călĕtorie“, 8. „Cântec ostăşesc“, 9. au cântat elevii singuri fără comandă „Hora Dorobanţilor.“ La fie-care poesie publicul din vapor făcea elevilor şi musicei cuviincioasa mulţămire.

Ne-am depărtat pe mare mai bine ca un mil, abia se mai vedea oraşul. Pe la ceasurile 9 am sosit înapoi la mal. De acolo eşind din vapor în pace au mers elevii până la scoala primară. Acolo, unde aveau cortel, aşa s'a petrecut diua de eri.

A doua di (astădi 19 August), mergênd elevii la celebrarea sf. liturgii în biserica catedrală cu hramul adormirei M. D. au cântat întreaga slujbă foarte frumos.

Aceste fiind vĕdute şi petrecute de noi, rugăm pe d-voastră d-le Redactor ca găsind de cuviinţă a le publica în bogatul d-voastre diar „Tel. Rom.“ din Sibiiu.

Remânênd ai d-voastre patrioţi

Bucur Lupea. *Nicolae Steflea.*

Academia românâ.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 36.

Şedinţa din 5 Iulie 1879.

(Urmare.)

„Cestiunile date în discuţiunea sesiunei au fost:

„1. Misiunea d-lui N. Densuşan. decisă din sesiunea anului 1878, pentru adunarea de documente istorice cu scop de a îndeplini lacunele din istoria sa, despre revoluţiunea din anul 1874.

„2. Raportul verbal făcut de d. Odobescu asupra publicărei manuscriptelor cantemiriane, adus din Rusia.

„3. Adresa d-lui prefect Remus Opran de la Constanţa, comunicată de către onor. Ministru alcultelor şi instrucţiunei publice cu Nr. 380, din 11 Aprilie a. c. despre monumentele antice cari se află pe teritoriul Dobrogei în mare numĕr, şi care d-sa este de părere a se duce în Constanţa şi a se forma dintr'ênsele un museu local; mai departe epistola d-lui prefect George Ghica din Tulcea, şi informaţiunile d lui V. Al. Urechiă date în aceeaşi cestiune, după călĕtoria ce făcù d-sa prin Dobrogea.

„Cestiunea Nr. 1 trecù prin o lungă desbatere în şedinţele din 30 şi 31 Maiu st. v. după care secţiunea alegênd de referent pe d. coleg V. Babeş, cu însărcinare ca cercetênd toată colecţiunea şi estrasele documentelor trămise de d. Densuşan dela Budapesta, să 'şi dea opiniunea asupra valoarei lor istorice cum şi dacă, şi până la ce mĕsuri 'şi-au ajuns scopul principal, pentru care i s'a încredinţat acea misiune şi spesele cerute.

„Raportul d-lui Babeş este cunoscut academiei şi decisiunea luată asupra lui se cuprinde într'un alt proces-verbal.

„Nr. 2. din manusctiptele cantemirane, pe lângă cele publicate în anii precedenţi, s'a mai tipărit estimp istoria ieroglifică în 31 de coale şi Collectania orientală în 2, eară Vito C Cantemyri este sub presă. Urmează corespândenţele glosarul, bibliografia şi prefacia; teate acestea sub îngrigirea d-lui coleg Al. Odobescu. Aşa aici lipsesce numai că la întocmirea budgetului să se ia în consideraţiune spesele necesare pentru tipărirea restului de circa 13 coale în proporţiunea, în care se votaseră acele în şedinţe din 27 Septemvre 1878, din fondul ecunomielor cu 6.500 lei noi.

„Nr. 2, Secţiunea istorică în şedinţele din 18 şi 21 Iunie primí cu adevĕrata satisfacţiune patriotică scirile autentice venite despre monumentele antice care se află în Dobrogea şi votează recunoscinţa d-lor Opran şi Ghica; însĕ nu este de opiniune ca să institue vre un museu în Dobrogea ci doresce şi recomândă ca ori câte monumente s'ar afla în acea provincie care se merite conservare, să fie transportate la museul naţional din capitalaţĕreişi aşeḑate aici. Această opiniune fu susţinută cu argumente tari şi adoptate în unanimitate cu adaus ca partea academiei să se facă, prin delegaţiunea sa paşii necesari pe lângă înaltul guvern al ţĕrei spre scopul acesta.

„Dacă Secţiunea istorică în această sesiune estraordinară, nu a fost în stare să desvoalte activitate cel puţin egală cu aceea din anul trecut, causa principală se poate afla întru împregiurarea, că membrii sei ca şi acei alţi d-ni colegi, convocaţi în sesiune estraordiară mai cu trei luni înainte de 15 (27) August, care fusese până acum ḑiua convocărei in sesiunea anuală împărţiţi în diverse comisiuni emise în urmarea nouei organisaţiuni a acestui Corp academic, au fost distraşi de la studiele, ce cad în sfera de activitate a secţiunei lor; eară către finitul acestei sesiuni afaceri de altă natură au silit pe maioritatea lor a se depărta fară ca Secţiunea să apuce măcar a se reconstituí în esemplul noilor Statute şi al regulamentului adoptat de curênd din care causă Secţiunea remâne cu biuroul seu mai dinainte până la sesiunea viitoare din anul 1880“.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Postal). La oficiul postal din Apahida (comitatul Clujului) este de ocupat: postul de magistru postal pre lângă o cauţiune de 100 fl. Competenţa lui consistă: din salariul anual 200 fl, pauşale de cancelarie 40 fl, şi 300 fl. pentru espedări.

Doritorii de-a ocupă acest post au să îşi adreseze rugările în termin de 3 sĕptĕmâni la direcţia postală în Sibiiu.

* (Manevrele). Soldaţii ţinĕtori de garnisoana Sibiiu, cari fură părtaşi la manevre au sosit astăḑi în la 1½ oare după ameazi. După defilarea pe promenadă s'au postat pe piaţa „casarmei“ de unde după comandata rugăciune au întrat în casarmă.

* (Un cubul de cucuruz 321 fl.) În timpul din urmă s'a scris mult despre usurări. De curênd se relată din Crasna un cas nou comis de un usurar fără inimă. Traesce în Crasna un neguţător, care prin usurăria sa în scurt timp s'a înbogăţit. Acesta au împrumutat înainte cu cât-va ani unui plugar de acolo un cubul de cucuruz, pe care acesta neputândul reîntoarce la timpul seu fu silit a se deoblega să plătească înterese mari. Din timpul acela neguţătorul nu mai cerù cucuruzul împrumutat ci după mai mulţi ani, când preţul cucuruzului se urcà la 251 fl. întentà proces plugarului, şi judecătorul afară de capitalul pretins 'i-a mai judecat şi spese procesuale în suma de 70 fl. Atunci apoi usurarul a cerut esecuţiune şi respective licitaţiune pentru suma de 321 fl. asupra averii nemiscătoare preţuită la 800 fl. a plugarului care apoi la adoua licitaţiune pentru suma de sub esecuţiune ajunse în proprietatea usurarului. Aşa dară el pentru un cubul de cucuruz a căpătat o avere în preţ de 800 fl.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Petersburg, 5 Septemvre n. Ucideĕtoriul guvernatorului Crapotchin este arestat. — În sinul mării turbează de eri un vifor vehement, care face să crească Neva. Canalurile amenință să ese din alviele lor. Centrul cetăţii şi suburbiile sûnt inundate; au dus apa coperişe şi hornuri (coşuri).

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în şedinţa reuniunei învĕţătorilor români din ţara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala capit. din Satulung.

(4 Urmare)

Ascultaţi dară să vĕ spun o istorioară despre nesce copii rĕi!... A fost odată un om bĕtrân şi cu frica lui Dḑeu. Bĕtrânul acela se numia Eliseiu. Trecênd Eliseiu odată print'un sat a aflat pe stradă o mulţime de copii rĕi, cari se băteau, se împingeau, vorbind tot cuvinte urîte. Eliseiu, fiind încălḑit de oboseală şi de căldura ḑilei, îşi luase pălĕria de pe cap şi mergea astfel printre copii. Şi se vede că lui Eliseiu îi căḑuse pĕrul de bătrâneţe, căci copiii cei rĕi cum îl vĕḑură, în loc de a'l saluta, au început să strige după el: „Pleşugule! Pleşugule! şi alte cuvinte de batjocură. Bĕtrânul Eliseiu, vĕḑênd purtarea cea necuviinciosă a copiilor, să năcăjì foc şi ridicându'şi mânile către cer ḑise: Doamne, dacă copiii acestia sûnt de acuma atât de rĕi, câte rĕutăţi nu pot face ei când vor fi mari? Doamne nu'i lăsa nepedepsiţi, căci ei nu sûnt demni de viaţă!“ Dḑeu auḑì rugăciunea lui Eliseiu şi trimise doi urşi din pădure, cari venind în sat, se aruncară asupra copiilor şi omorîră o mulţime dintre ei. Eată dară că lui Dḑeu încă 'i sûnt neplăcuţi copii cei rĕi! El îi pedepsesce aspru pentru neascultarea lor, pre când pe cei buni îi iubesce, le ascultă rugăciunea şi le dă tot ce cer!

Cetesce *I.* mai departe! Despre cine e vorba în aceasta proposiţiune?

*Scolariul.*Ací este vorba tot despre călĕtor.

Invĕţătoriul. Şi ce să ḑice că a făcut călĕtoriu?

Scolariul. A mulţămit prietinesce copiilor.

Invĕţătoriul. Noi mai putem ḑice în loc de „prietinesce“ şi „amicabil.“ Mai cetesce *L*, încă odată proposiţiunea aceasta şi pune în loc de „prietinesce“ cuvêntul „amicabil“! — Despre ce a fost întrebat călĕtorul pe copii?

Scolariul. Despre drumul de către oraş.

Invĕţătoriul. Ce numim noi drum?

Scolariul. Locul pe care umblă oamenii cu carĕle.

Invĕţătoriul. Ce numim noi potecă?

Scolariul. Locul pe care umblă oamenii numai pe jos.

Invĕţătoriul. În ce samĕnă drumul cu poteca? În ce samĕnă (diferesce sau se deosebesce)? Şi ce fac oamenii ca să nu se strice drumurile?

Scolariul. Le pavează cu petriş.

Invĕţătorul. Cetesce *S*, mai departe! Care copil era gata a îi arăta călĕtorului calea?

Scolariul. Toţi.

Invĕţătorul. Şi ce a făcut unul dintre ei?

Scol. S'a dus cu străinul până afară din sat ca să nu rătăcească.

Inv. Ce cugeţi tu N, oare strĕinul acela a mai trecut vre-odată prin satul acesta?

Scol. N'a mai trecut.

Inv. Şi pe ce cunosci tu?

Scol. Pe aceea că a întrebat pe copiii despre drum.

Inv. Cetesce proposiţiunea următoare şi spune'mi despre cine e vorba ací?

Scol. Tot despre călĕtor.

Inv. Şi ce se ḑice că a făcut el?

Scol. Se ḑice că a mulţămit din nou.

Inv. Călĕtoriul s'a arătat mulţămitor pentru binefacere. Noi încă trebuie să ne arătăm mulţămitori către cei ce ne fac bine! Şi ce a mai ḑis când mai despărţit de copil?

Scol. Se vede că satul acesta are o scoală bună cu un brav învĕţătoriu.

Inv. Ce învĕţătură putem trage din aceasta istorioară?

Scol. Noi putem trage aceea învĕţătură, că să ne purtăm bine, căci prin purtarea noastră aducem laudă scoalei şi învĕţătoriului nostru.

Ad. 4. Spune'mi M, cuprinsul acestei bucăţi cu cuvintele tale!

Aceste toate câte se cuprind în această bucată s'au întêmplat chiar aşa; pentru aceea bucata aceasta cuprinde o istorioară morală. carea ne învaţă şi pre noi cum avem să ne purtăm. Noi după cum am vĕḑut ací, am înţeles, că copii fără de scoală sûnt înclinaţi mai mult spre fapte rele de cât spre fapte bune, şi de oare ce faptele cele rele nimicesc totdeauna faptele cele bune, de aceea Dḑeu a lăsat de îngrigitori asupra copiilor pe părinţii şi pe învĕţătorii. Aceştia se silesc în tot timpul a delătura înclinările cele rele ale copiilor şi a 'i face buni şi de omenie. Copii dară trebuie să asculte de ei şi să le împlinească sfaturile lor. Numai copiii cei rĕi şi cei nemulţămitori nu vor a da ascultare părinţilor şi învĕţătorilor. Acei copii capĕtă apoi pedeapsă şi pedeapsa este urîtă şi ruşinoasă. Voi să vĕ feriiciţi de pedeapsă! Dḑeu încă pedepsesce pre copiii cei rĕi cu mult mai aspru decât oamenii!

Ad. 5. Luaţi sama că eu mai cetesc încă odată bucata aceasta şi după aceea voiu provoca şi pre unii din voi a o cetí.

Inv. va observa ca elevii, când cetesc, să se ridice în sus, să'şi ţină cartea în mâna stângă şi în depărtare cuvenită de ochi, căci ţiind cartea prea aproape sau prea departe, le va causa morbul de ochi singur cu voia lui. Va observa mai departe, ca elevii să cetească rar şi tare însĕ fără a sbera, modulându'şi vocea după cuprinsul bucăţei. Va observa şi aceea, ca să nu treacă prea iute dela o bucată la alta, până nu se va convinge pe deplin, că toţi elevii cetesc bine, căci e cu mult mai consult a cetí o bucată de ḑece ori decât ḑece bucăţi odată.

Ad. 6. Copii până în cutare ḑi învĕţaţi bucata: „Călĕtorul şi copii“ de rost şi întonaţi cuvintele aşa după cum aţi auḑit în scoală.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 5 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5%	66 45
Împrumutul naţ. 5% (argint)	68 05
Împrumutul de stat din 1860	123 30
Acţiuni de bancă	820 —
Acţiuni de credit	255 90
Valuta nóuă imperială germână	57 75
London	117 80
Galbin	5 59
Napoleon d'aur (poli)	9 32

Economic.

Făgăraş, 29 August n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.—5.60; sĕcară fl. 3.—3.30; cucuruz fl. 4.—4.60; ovĕs fl. 2.—2.20 mălaiu fl. 9—9.50; Sămânţă de cânepă fl. —; mazere fl. 7.—7.50; linte fl. 8—9.; fasole fl. 5—5.50; crumpene fl. 1—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. 36—40; sĕu de luminări fl. 56 unsoare fl. 55—58; cânepă fl. 26.—30; sĕmênţă de in fl. —.——; sĕpun fl 56; fên fl .—; ouĕ —— de — cr.; o părechе de pui ——— cr.; o părechе de gâsce fl. —.——; o litră de unt ——— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl — cr.; carne de porc 40 cr.; carne de berbece 28 cr. În têrgul de aḑi s'au aflat parte bucate şi poame, pentru aceea s'au şi eftinit preţurile lor în câtva.

Budapesta 30 August n. In sĕptĕmâna trecută a căḑut mai multe ploicele, cari însĕ nu e de ajuns nici cucuruzului, nici rapiţei şi foarte puţin şi strugurilor cari toate se stêng vĕḑênd cu ochii de uscăciunea colosală, ce durează acum de multă vreme. Cucuruzele parte mare n'au putut lega, şi care au legat nu pot înainta în crescerea tuleilor; rapiţa nu se poate sĕmĕna şi cei mai mulţi economi desnădĕjduind în posibilitatea sĕmĕnatului acestui articul s'au şi lăsat de-a se mai ocupa cu sĕmĕnatul rapiţei; strugurii nu cresc, sûnt mici şi încă mai toţi tari aşa încât nici în culesul viilor nu mai este nădejde mare. Economii sûnt pe ici tare opĕriţi, supĕraţi şi aşa ḑicênd desnădĕjduiţi cu totul. Preste tot locul rele semne. Imblătitul grânelor s'a sfêrşit, dară resultatul e mai miserabil, ca cum s'a aşteptat. Temperatura e tare schimbăcioasă; după puţintică ploaie de loc se rĕcesce timpul cu 7—8° R. Când e cald, apoi e cald tropic aşa încât cugetă omul că acuma are să înceapă vara. Termometrul arată în umbră până la 25^0 R. căldură. In scurt, timpul nu e priincios de loc şi această împregiurare a scumpit bucatele şi toate celelalte articule din têrg. Aşa notăm îndeosebi:

Grâul la 80,000 m. m. cu fl. 12—12.80; sĕcara la 5000 m. m. cu fl. 8.30; orzul la 5000 m. m. cu fl. 6.75—10.75; ovĕsul cu fl. 6—6.85; cucuruzul la 10—12,000 m. m. cu fl. 6.65—7.80; făina a trecut ca piperiul cu preţuri mari, şi s'au transportat mari cuantităţi în toate părţile lumei. Păstăioasele au trecut ca şi în sĕptĕmânile de mai înainte şi adecă: lintea cu fl. 9—10.50; mazĕrea cu fl. 9—10; fasolea cu fl. 9—9.50; mălaiul cu fl. 5.80—6; sĕmênţa de in cu fl. 13; toate per 100 chilograme; lânile per 56 chilograme au trecut cu fl. 93—95; porcii au avut cea mai bună căutare în această sĕptĕmână; între numĕrul total de 90,190 au fost din Ungaria de jos 3540, din România 2820 şi din Ardeal 950 capete în têrg; spirtul încă a fost mai bine cercetat şi s'a vêndut: *en gros* cu fl. 30.50 şi *în consum* cu fl 31—32 per 10,000 litre $^0/_0$.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 7 Oct. imob. lui Nicolae Biro în Cluj (trib.); în 8 Septemv. imob. lui Pavel Mateiu în Cristurul-săsesc (judec. cerc. Sighişoara); în 2 Oct. şi 3 Noemv. imob. d-nei Ester Lugosi măritată Nagy în Baci (trib. Deva); în 11 Sept. şi 11 Oct. imob. lui Francisc Demeter în Dedrat şi Siplac (judec. cerc. Teaca); în 29 Sept. imob. lui Michail Malmer în Bălcaciu (judec. cerc. Mediaş); în 28 Sept. şi 21 Oct. imob. lui Castan Indre şi soţi în Törökfalva (judec. cerc. Şomcuta mare).

Nr. 213. 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochiă de clasa III Valea-Lupşei protopresbiteratul Lupşei prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 23 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială;

b) folosirea cimiteriului;

c) dela 140 case câte o ḑi de clacă sau 30 cr.

d) din repartiţia pentru servitorii bisericei 20 fl. v. a.

e) stola regulată în sinodul parochial din 12 Iunie, 1877, şi

f) ocupând şi postul de docent cu salariu 120 fl., cari computate, afară de salariu învĕţătoresc, în bani d'au un venit anual de 231 fl. v. a.

Doritorii de-a competa la acest post au să'şi aştearnă suplicele lor instruite în sensul „stat. org.“ subsemnatului până la terminul amintit.

Offenbaia, în 20 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot. gr. or. a Lupşiei.

Nr. 124. 1—3

CONCURS.

Prin aceasta se escrie concurs cu termin până la 23 Septemvrie st. v. a. c. pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci.

I. La scoala parochială gr. or. din Gothacsa cu următoarea dotaţiune:

a) 11 jugere pământ comasat, sĕmĕnătură de grâu, cucuruz, fênaţ şi grădina scoalei luându se numai pe jumĕtate venitul, aduce venit anual 165 fl. v. a.

d) bani gata din lada comunei 35 fl. v. a., la olaltă fac suma de 200 fl.

c) cuartir liber în edificiul scoalei, şi

b) lemne de foc 3 orgii.

II. Pentru filia Uleş cu salar de 100 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi 3 orgii lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa aceste staţiuni au a'şi aşterne concursele lor instruite conform dispoşiţiunilor „stat. org.“ la subsemnatul oficiu ppresbiteral în terminul amintit.

Se poftesce ca concurenţii, cari vor concura pentru cel dintâiu post, să scie şi limba maghiară.

Gurasada, 22 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu, m. p.
adm. ppresbit.

Nr. 117. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Brădăţel, în ppresbiteratul Ilia-mureşană se escrie concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual de 100 fl. v. a. solvind în 3 rate, $^1/_3$ din fondul scolar, $^2/_3$ din cassa comunei.

2. 60 mĕsuri mari (a 22 cupe), $^1/_2$ în grâu şi $^1/_2$ în cucuruz.

3. Grădină de legumi.

4. Cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de încălḑit.

Dela concurenţi se cere, ca să poarte şi oficiul de cântăreţi şi să aibă cursul pedagogic precum şi esamen de cualificaţiune.

Petiţiunile instruite conform prescriselor „st. org.“ au a se asterne oficiului ppresbiteral în Gurasada, posta ultimă. „M. Illye“ până la terminul sus indicat.

Brădăţel 12 August 1879.

Oficiul ppresbiteral al tractului Iliei-murĕşene în conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m/p.,
adm. ppresbit.

Nr. 75. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Tissa ppresbiteratul Dobrei cu salariu anual de 110 fl. v. a — 80 mĕsuri de cucuruz sfêrmit, 4 mĕsuri de fasole, cuartir în edificiul scoalei cu grădină de legumi, şi 8 orgii de lemne, — din cari se va încălḑí şi scoala — se escrie concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c. s. v.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor adresa suplicile lor în terminul sus statorit la subscrisul înstruite în sensul „statutului organic“ şi a „dispoşiţiunilor sinodale din 1873, notându-se că alesul va avé a conduce şi cântările în biserică, în Dumineci şi sĕrbători.

Deva, 16 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m./p.,
ppresbit. adm. Dobrei.

Nr. 28. 2—3

CONCURS.

Ne fiind la scoala confesională gr. or. din Zam cu filia Tămăşesci tractul Iliei învĕţătoriu ales în înţelesul prescriselor legei, prin aceasta se deschide concurs cu termin până la 16 Septemvre st. v. a. c

Cu acest post învĕţătoresc sûnt legate următoarele emolumente:

a) în bani gata 110 fl. v. a.

b) bucate 80 mĕsuri din cari 15 mĕsuri grâu.

c) 8^0 lemne pentru foc din cari are a se încălḑí şi scoala.

d) cortel liber, 2 odăi, 1 culină şi 1 cămară.

e) grădină pentru legumi şi 1 jugĕr pământ arătoriu în grădina scoalei de oltoire.

Concurenţii vor documenta că sûnt Români gr. or., că au absolvat pedagogia ori clerica şi au cel puţin 4 classe gimnasiale, şi pot propune pe lângă limba română limba maghiară şi germână în cetire şi scriere, cunosc tipicul şi cântările bisericesci, fiind obligaţi în biserică a fi cu pruncii la serviţiul divin.

Pe lângă instruarea pruncilor, vor fi îndatoraţi a ţiné şi prelegeri cu cei repetenţi, vor propune învĕţătura in cetire şi scriere cu cei adulţi, despre ce va avé deschilinită remuneraţiune pentru osteneală.

Poate spera la accident dela notariul cercual dacă doresce în oarele libere a se ocupa în cancelaria notarială, şi a visita morţii avênd dela fie-care visitare 40 cr.

Recursele a se aşterne adresate comitetului parochial din Zam prin oficiul protopresbiteral al tractului Iliei, posta: Ilia, locuinţa Gurasada.

Zam, 12 August 1879.

Petru Fogaraş m/p., not. com. parochial.
Nicolau Enciu m/p., paroch şi preş. com. par.

Cu învoirea mea:
Alecsiu Olariu m/p.,
adm. ppresbiteral.

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante învĕţătoresci dela scoala greco-orientală din Finteuşul mare, se escrie concurs cu termin până la 30 Septemvre a. c. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 100 fl. dela comună prin repartiţie şi cuartir natural în casa scoalei.

Doritorii de-a ocupa această staţiune au a'şi aşterne suplicile lor instruite în sensul prescriselor statutului organic până la terminul de mai sus oficiului protopresbiteral în Cărpiniş p. u. Kápolnok-Monostor ca inspectorat districtual scolar.

În conţelegere cu administratorul protopresbiteral tractual.

Finteuşul mare, 12 August 1879.

Pentru comitetul parochial
ca senator scolar.
Stefan Dragoş m. p.,
2—3 paroch şi preşedinte.

CONCURS.

Devenind staţiunea de învĕţătoriu la scoala nostră din Laz vacantă se escrie concurs până la 10 Septemvrie 1879 st. v.

Leafa învĕţătoriului e de 120 fl. v. a. carea se numĕră din caseta comunală, pre lângă aceasta se mai dă învĕţătoriului cortel în edificiul scoalei şi doi stângini de lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa preatinsul post au să'şi îndrepte suplicele lor instruite cu documentele prevĕḑute în „Statutul organic“ inspecţiunei scolare districtuale în Sebeş până la sus statoritul termin.

Laz în 16 August 1879.

3—3 *Comitetul parochial.*

CONCURS.

Comitetul parochial al comunei bisericesci gr. or. din Oraviţa română în şedinţa sa din 5/17 August a. c. a hotărît facerea unui clopot (campan) nou de 10 măji precum şi preturnarea unuia de circa 4—5 măji.

Pentru cari prin aceasta escriindu-se concurs, sûnt poftiţi toţi acei d-ni turnători de clopote cari reflectează la aceasta lucrare, a'şi trămite ofertele la subscrisul în termin de 14 ḑile socotite dela prima publicare a acestui concurs, provĕḑut cu arĕtarea preţului pentru cel nou, precum şi pentru preturnarea celui vechiu, loco Oraviţa română.

Oraviţa română în 25 August 1879.

Pavel Cimponeriu m. p.
3—3 preşed. comit. par.

Nr. 201—1879. 3—3

CONCURS.

Conform părintescei resoluţiuni consistoriale dto 11 Novembre 1878 Nr. 3062 pelângă neputinciosul paroch Dimitrie Dogariu din Vama-Buzeului, se escrie concurs pentru un capelan carele totodată are să fie şi învĕţătoriu cu termin până la 9 Septemvre a. c. când va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

a) din ferdelele dela 187 case a treia parte . . . . fl.	62.25
b) tacsele de câte 50 cr. de familie pe jumĕtate . . fl.	46.75
c) din toate veniturile preoţesci jumĕtate . . . fl.	70.—
d) tacsele dela scolari . . fl.	60.—
e) cuartir liber în casa scoalei	
Suma . fl.	239.—

Doritorii de a ocupa acest post sûnt avisaţi, ca până la terminul sus arĕtat, suplicele lor instruite în sensul stat. org. şi regulamentului provisoric din anul 1873 să le aştearnă prin subscrisul sinodului parochial.

Elöpatak la 14 August 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Moga m. p.,
adm. ppresb.

Nr. 214. 1879.

CONCURS.

Prin aceasta se escrie concurs cu termin până la 15 Septemvrie st. v. a. c. pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci.

I. La scoala parochială din Amnaş cu următoarea dotaţiune:

a) un salariu anual de 70 fl. v. a. dela popor, care se va plătí în rate decursive, şi eventual un ajutoriu de 40 fl. v. a. dela veneratul consistoriu archidiecesan.

b) cuartir liber şi lemnele de foc trebuincioase.

II. La scoala parochială gr. or. din comuna Rusciori cu un salariu anual de 30 fl. dela popor şi un ajutoriu de 50 fl. v. a. dela veneratul consistoriu archidiecesan.

Doritorii de-a dobândí vre una din aceste staţiuni, au să'şi aştearnă concursele lor instruite conform dispoşiţiunilor „Statutului organic“ la subsemnatul oficiu protopresbileral în terminul amintit.

Sibiiu 16 August, 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I.

În conţelegere cu oficiile parochiale.

Moise Toma m. p.,
3—3 adm. ppesc.

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor învĕţătoresci dela scoala gr. or. din parochia Booz, şi filia Têrnaviţa ppresbiteratul Iliei murăşene, să deschide concurs cu termin până la 26 August st. v. 1879 în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Pentru Booz 100 fl. v. a. bani în repartiţii, şi bucate 60 ferdele cucuruz în boambe, cuartir în edificiul scoalei, folosirea grădinei scolare, şi lemne de încălḑit de ajuns.

2. Pentru filia Têrnoviţa un salariu anual deocamdată în bani 60 fl. v. a. 30 ferdele bucate în grăunţe folosirea grădinei scolare, şi lemne de încălḑit de ajuns, de va fi şi cântăreţ şi sciind şi tipicul bisericei acel concurent va serví şi ca cantor de unde va căpĕta repartiţia sa cuviincioasă, precum şi folosirea a 2 jugere de pământ arătoriu din eclesie.

Doritorii de-a ocupa aceste staţiuni au a'şi asterne concursurile lor în sensul legei scolare la comitetul parochial până la terminul sus indicat.

În conţelegere cu comitetul parochial
şi administratorul ppresbiteral.

Iosif Oprean m. p.,
3—3 paroch şi direct. scol.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 100. Sibiiu, Marți, 28 August v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de insertiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or.** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 27 August.

Crisa din ministeriul de esterne se tragănă de mult fără a ajunge odată la o soluțiune definitivă. „P. Ll.“ de Sâmbătă, care este bine informat în cestiunea aceasta, asigură că soluțiunea meritorială este deja o greutate învinsă și cea formală are să urmeze cât mai în grabă. Informatorul foaiei citate asigură mai departe, că contele Andrássy părăsesce în 20 Septemvre n. palatul din piața balului.

Principele Muntenegrului a cercetat în 6 Septemvre n. pe contele Andrássy. Principele remâne în Viena până la 11 Septemvre n.

Senatul imperial, spune „Politik,“ se va întruní în 26 Septemvre n. După alte diare se presupune, că până atunci comisiunea bugetară a senatului imperial va fi gata cu elaboratul seu despre bugetul anului 1880. Se mai pune din partea unor foi în perspectivă și reducerea bugetului militar. Lucru cam cutezat, după părerea noastră, când cetim mai departe scirile telegrafice dela 6 Septemvre n., care ne anunță, că ducele de Würtemberg a plecat însoțit de capul statului major Albori spre Ciainița pentru a conduce intrarea trupelor austro-ungaresci în districtul Novi-Bazarului, a cărei început va avé loc în 8 Septemvre n. (astădi). Mai nainte se dicea, că ducele de Würtemberg va lua asupră'și conducerea aceasta numai în casul, când vor fi semne, că trupele austro-ungaresci vor avé să întimpine resistență în districtul ce au să'l ocupe.

Din Viena se telegrafează, că în 5 Septemvre n., ministrul român Boerescu a conferat două oare cu contele Andrássy și că, îndată după această conferență, a făcut o visită de o oară ambasadorului italian, contelui Robilant. Boerescu a făcut toate visitele sale însoțit de legatul român Bălăceanu. În 6 Septemvre n., Boerescu a părăsit Viena pentru a pleca la Roma, de unde va merge deadreptul la Bucuresci.

Călĕtoria diplomatică a dlui Boerescu s'ar apropia de sfêrșitul ei. Cât pentru resultatele obținute dela puteri în cestiunea Evreilor, părerile sûnt și astădi împărțite. „P. Ll.“, un ferbinte apĕrătoriu al Evreilor, după multe amenințări cu puterile signatare, vine acum totuși și spune, că are informațiuni dela Berlin, că ostenelele dlui Boerescu pe la diversele curți europene tot nu ar fi zadarnice. „P. Ll.“ se teme, că, în cele din urmă, „se va spăla cojocul fără de al uda“.

Împĕratul Germaniei și împĕratul Rusiei s'au despărțit, după cât arată semnele esterioare, fără de-a complana diferențele, ce s'au ivit atât de pe neasteptate între aceste două împĕrății, despre care s'a credut pânăací, că legătura între ele este vecĭnică. Ba am puté dice, că întrevederea dela Alessandrovo a mai lărgit abisul între Germania și Rusia, pentrucă primirea, ce a avut-o împĕratul Vilhelm pe teritoriul rusesc, n'a fost numaí rece, dar chiar și vătĕmătoare. Din partea rusască nu s'a purtat grige de incartirarea suitei germane, încât aceasta a trebuit să se mulțămească, a se odihní noaptea în vagoanele trenului drumului de fer.

Situațiunea politică devine și mai serioasă când se pune în perspectivă un rĕsboiu neîncungiurat între Grecia și Turcia și când lumea fu duminecă surprinsă cu o revoltă nouă militară în Afganistan. Eată ce spune telegraful: „Legațiunea engleză din Cabul fu atacată în 3 Sept. n. de regimentele afganice revoltate. Întrevenirea emirului Iakub Khan n'a avut nici un resultat. Emirul însuși este asediat. Nu se scie de soartea majorului englez Cavagnari nici de cea a personalului legațiunei. Trupele engleze au primit ordin, a merge îndată la Cabul.

Cestiunea Israelită.

II. Resultate ale usurei în România.

(6 Urmare)

Prin concentrarea perceperii venitului beuturilor spirtuoase și a tuturor acciselor județene și comunale în mânile Israeliților, acestia esercită și puterea publică asupra săteanului, principalul plătitor al acelor biruri. Câte neajunsuri și nouĕ cause de esploatare.

Dacă Israelitul ar fi avut și capacitatea de-a cumpĕra imobile rurale, am fi vĕdut și la noi țĕranul espropriat în acele proporții înspăimêntătoare în cari s'a sĕvêrșit espropriarea în Galiția!

Și cu toate aceste — din causa nepăsării și neesecutărei rigoroase a legei, în câte sate nu se constată, că pelângă case 'și-au însușit Israeliții grădinile de lângă case, ceea ce constată și I. Ionescu în „Agricultura județului Putna.“ Dealtmintrelea numai necapacitatea, ear nu proibițiunea, inscrisă în legea rurală de a nu înstrăina pămênturile, au împedecat pe Israeliți de a'și însuși pămênturile locuitorilor, precum această proibițiune nu a împedecat pe mulți usurari și speculanți creștini de a'și însuși — prin o formă ascunsă — chiar și pămênturile sătenilor primite în virtutea legii rurale.

Trebue să cunoascem esploatarea săteanului în Moldova prin manoperele usurare, prin beție, ca să înțelegem pentru ce el, nu numai că n'a înaintat, dar a dat înapoi; pentru ce el ni se înfățișează abătut ca un idiot, fără viață și fără plăcere pentru viață.

Dar nu numai în Moldova, ci și dincoace de Milcov țĕranului nu'i mai prisosesc mijloacele spre a'și ameliora condițiile traiului. Sĕrăcia, reaua alimentare, locuința rea nu pot decât să aibă influență asupra mortalității. Faptul marei mortalități a populației rurale și prin urmare decrescerea populației în genere e constatat de un cunoscĕtoriu al vieții populației rurale ca I. Ionescu (Agricultura Putnei p. 138).

Miseria esplică și inmoralitatea crescêndă din an în an în România. În anul 1863 în cele cincisprĕdece penitențiare centrale ale țĕrei a fost populația mijlocie de 2130 și numĕrul dilelor de arest de 775,374; ear în anul 1874 populația mijlocie a fost de 3945 și dilele de arest de 1,199,448.

Sau fiindcă aceste cifre nu pot să fie convingĕtoare, ne vom serví de următoarele cifre:

În anul 1872 au fost urmăriți 1493 inși pentru crime, între cari 961 țĕrani și au fost condamnați 701.

Ear pentru delicte corecționale:

În anul 1874 au fost urmăriți 37,143 între cari 26,473 agricoli și au fost condamnați 18,614.

În anul 1872 au fost urmăriți pentru crime 664 inși, între cari 425 țĕrani și au fost condamnați 319.

În anul 1874 au fost urmăriți 47,970 între cari 33,918 agricoli și au fost condamnați 24,038.

Crescerea inmoralității în decurs de trei ani e destul de considerabilă, ca să provoace la gândire.

Această crescere a numĕrului crimelor și delictelor dovedesce o micșorare a simțului moral și împreună cu aceasta alterarea simțului dreptului. Și de sigur că instituțiile publice nu funcționează astfel, ca încrederea săteanului în ele să se întărească sau să esiste. Esploatat și schingiuit de multe ori de fie-care funcționăraș, cu o justiție cu forme de procedură nepricepute de el, judecat și condamnat fără să fi avut cunoscința de terminele judecărei, strămutat în mod arbitrar de pe pămênturile primite în virtutea legei rurale, fără ca de multe ori reclamațiile să fie ascultate din causa influenței arĕndașului sau a proprietariului, sub asemenea împregiurări, ce idee trebue sau poate să aibă săteanul de stat!

Dar încă un alt fenomen, care nu poate fi trecut cu vederea, — acesta e *emigrarea populației din România* în Bulgaria, în Serbia, chiar și în Basarabia, sĕvêrșită chiar în urma legei rurale, la care locuitorinl nu e îndemnat, decât prin considerația găsirei unui traiu mai bun și mai ușor. Aceasta emigrare — sĕvêrșită fie chiar în proporții cât de mici dintr'o țară ca România, dovedesce miseria în care se află populația agricolă, — și constitue o condamnare a stărei actuale de lucruri.

Regimul libertăței — astfel precum e în România — isbutesce la esploatarea în modul cel mai usurar a celei mai principale classe, a populațiunei agricole, la sĕrăcirea, la miseria ei, ear prin aceasta se micșorează puterea statului, veniturile fiscului și avuția națională în genere.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Dej, în 22 August v. 1879. Domnule Redactor! Eu așa cred, că datorința fie cărui om de caracter e, că pe când de o parte își respectează și profesaza credința ori confesiunea sa, pe atunci de altă parte să lase neatinsă și nevĕtămată credința ori profesiunea altuia. Episcopul greco-catolic al Gherlei Szabó Iános să vede însĕ a fi de altă convingere în aceasta privință; căci Sânția Sa pe când de o parte nu'și respectează nici chiar limba bisericei sale, ci din contră o pângăresce pre aceea, și în protiva consfetudinei străvechi și chiar a indrumațiunei apostolice care dice, că mai bine două cuvinte și la înțeles etc se adresează în limba latină cătră credincioși sei Români; pe atunci de altă parte nu lasă neatins nici sanctuariul bisericei strămoșilor nostri înțĕleg a bisericii ortodocse române.

Credinciosii de aici ai Sânției Sale — pe cari dênsul nu avù bunĕtatea de ai cerceta cu ocasiunea umblărei sale prin Dej și a cercetării unor funcționari maghiari — îi făcură visita în dilele aceste. Cătră acestia Sânția Sa, după ce mai întâiu îi reflectase, că nu se cade laicilor a se amesteca în treburile bisericesci, le adresà unele cuvinte nedemne de un om de posițiunea sa, defăimând și deonestând confesiunea ortodocsă rĕsăriteană și apoi, 'i-a dimis dela sine dicêndule între altele, că în Dej sûnt mulți oameni rătăciți de pe calea adevĕrului evangelic, cari 'și-au perdut sufletul trecênd la schismă și făcêndu-se eretici și necredincioși să cade însĕ Domniilor voastre, ca să întrebuințați toate mijloacele pentru de ai readuce pe acestia la calea adevĕrului și-a dreptei credințe, că nu mai așa își vor puté ei mântuí sufletele de munca cea vecinică, ear D-voastră vĕ veți face vrednici pentru împĕrăția cerească!

Și cela ce vorbesce de aceste laicilor, în diua de Sântă-Măria mare, nu 'și-a luat osteneală de a merge la monastirea dela Nicula care e numai la ½ oară departe de scaunul reședinței sale și unde îl asceptà mulțime de popor mare parte și de cei rătăciți și osândiți după conceptul S. Sale pentru de a le slugí, predica și sânțí biserica nou zidită. Acolo să fi mers Sântitul Părinte dacă vrea să îndrepte pe cei rĕtăciți și să mântue pe cei perduți, eară nu a casă să defăimeze și deonesteze pe cei de altă confesiune, dar mai credincioși și mai răvnitori pentru biserică decât........

Un greco-catolic călĕtoriu.

Timișoara, 5 Septemvre 1879. (Volnicia în administrațiunea politică). În țara întreagă nu s'au dat atâte plânsori, câte s'au publicat din acest comitat asupra administrațiunei sale politice și totuși nu vine nici ajutoriu nici îmbunătățire. Dar nici nu se poate crede, că în vre-un comitat din țara întreagă să se fie comis ori să se comită atâtea abusuri ca și în acest comitat. Domnii comitatensi ai nostri dela cel mare până la cel din urmă haiduc din comună, au apucat cu volnicia: ea este unica basă de operațiune în toate afacecile de administrațiune și vai și amar de cei ce au să poarte sarcina.

S'au publicat și descoperit cu alte ocasiuni, cele ce se fac cu drepturile constituționale de alegere ale poporului; de astădată să'mi permiteți on. cetitori, a vĕ descoperí fapte basate pe decisiuni judecătoresci, culese din alt ram al administrațiunei politice.

În comuna ce se numia pe romànesce: Bolea, eară acum Vojtek (cercul Ciacovei) se află un individ carele de present este notariu comunal. Acest individ cu puțini ani înainte de asta era dascăl jidovesc într'o comună și purta numele: „Fischer“, dară dela începutul erei constituționale liberale încoace 'și-a tradus numele fără îngăduiala ministerială, ci din volnicia proprie în „Halász“, și prin aceasta nu numai că a scăpat de persecuțiunea judecătorească pentru numĕroasele grele crime, ce le comisese ca dascăl jidovesc, ci s'a făcut totodată binemeritat de patrie și ca patriot brav a devenit și notariu al numitei comune.

Câte au făcut acest individ în comună, cum a grigit el de oficiul seu ca să'și susțină favoarea superiorilor sei, aceasta'și poate închipuí fie-care cetitoriu din cele premise. Destul că la anul 1877 poporul nemai putênd suferí vătĕmările și abusurile lui ce trec preste toată închipuirea, 'l-au apucat în acțiune criminală. Un an întreg a decurs investigațiunea. În decursul ei s'au ivit 32 de criminalități (trei ḑeci și douĕ!) dintre cari însĕ tribunalul reg. de aici au ales numai șepte, pentru cari 'l-a pus sub acusă, și adecă: 2 abusuri de puterea ofic. douĕ vătĕmări grele trupesci, un cas de înșelăciune, unul de concusiune publică (Erpressung, zsarolás) și un cas în care a făcut document fals.*)

Aceasta decisiune a tribunalului s'a comunicat *ex officio* d-lui vice-comite comitatens, domnia sa însĕ totuși n'a aflat de bine a suspenda pe dl „Hălos“, așa'l numesce poporul prea nimerit, din postul seu. Ear notariul, de când este sub invĕstigațiune, adecă doi ani de atunci, necontenit face presiuni parte asupra încusatorilor, parte asupra martorilor, fiind ei toți subalternii lui: 'i-a momit cu bani, și când n'au primit, 'i-a pus la închisoare; 'i-a bătut, 'i-a maltratat, 'i-a esecuat sub cuvêntul, că's datori cu contribuțiuni publice; 'i-a smuls cu mâna proprie perii din cap — făcutau cu un cuvênt cele mai mari crudelități ce pot esista sub soare.

Încusatorii, între cari și cel mai avut om în comună, a cerut suspendarea lui îndată la începutul investigațiunei, la vice-comitele, la comitele suprem, la ministeriu fără resultat. Acum după ce respectivul pașă e pus sub acusă, a început a doua oară a cere suspinderea, pe basa decisiunei judecătoresci. Ei au ajuns până acum la al 2-lea for cu rugarea lor fără resultat.

Speranța ultimă este la minister unde merg în persoană.

Este însĕ interesant a se sci, ce rĕspuns căpĕtară incusatorii dela d-l vice-comite L. Rötth, când fuseră la el în persoană și'l rugară: să suspindă pe notariu. Eacă'l din vorbă în vorbă: „Nu fac, ba din contră declar cu desĕvêrșire, cá pe notariul vostru îl iau sub scutul și sub apĕrarea mea, și toate voiu comite pentru apĕrarea lui voiu vedé eu tribunalele acelea . . . . haid, mergeți.“

Șepte bărbați, care cu propriile lor urechi au auḑit acest grațios respuns îl vor atesta.

Acum d-le redactor, ca onoratul public și poate și înalta stăpânire, să cunoască faptele individului aceluia pe care îl apĕră și scutesce d-l vice-comite, permiteți'mi ca sub responsabilitatea mea să citez numai un fapt, din sus citata hotărîre a tribunalului:“ . . . . . femeia Saveta P . . fiind citată la casa com. din V. și presentându-se, notariul Halász K. a provocat-o să spună ce a furat fiiul ei? Deși Halász K. au scrutinat locuința suspectaților și deși n'a aflat nici un lucru de furat, Halász K. totuși a închis pe Saveta P. într'un ambariu și în timp de earnă a ținut-o în ger, fără vestminte, fără încălḑitură, de Dumінecă sara, până Marți. Atunci 'i-au degerat picioarele într'atâta, încât și acum o dor. Marți sara Halász K. a adus înaintea sa pe deținuta, a învestigat de nou, dară femeia nesciind spune nimic, notariul a postat-o spre un cuptor de fer înferbêntat, poruncindu'i să stee cu fața spre părete; eară după aceste, notariul a început a o bate cu mâna proprie, a apucat-o de pĕr, a trântit-o de pămênt, și atâta a bătut-o, până când el a obosit. După aceasta a tras clopoțelul, a venit V. I. haiducul com. și în presența acestuia notariul cu o basmá a legat gura maltratatei, a trântit-o de nou la pămênt, și a mandat haiducului s'o lovească cu „corbaciul“ carele a și lovit pe maltratata până atunci, până când aceasta a fost toată sânge, și 'și-a perdut presența.

Atunci notariul 'i-a deslegat gura, a delăturat de pe ea vestmintele sângeroase, și eară a închis-o în cotarca rece. În ḑiua următoare Mercuri notariul de nou a adus înaintea sa pe numita femeie, de nou a bătut-o cu mâna proprie în mod preste mĕsură crudel, eară a pus-o în închisoare, unde numita în urmarea chinuirilor și maltratărilor a abortat embriul ei de 3 luni. — Abia Sâmbĕtă devenì eliberată de închisoare, și în acel moment a arĕtat cadavrul embriului vecinei E. B.“

E de priceput, chiar de lăudat insușirea superiorilor de-a apĕra și scutí pre subalternii lor. Dar' această vêrtute trebue să'și aibe margini. Ea poate să se întrebuințeze acolo, unde atacurile contra subalternilor sûnt numai însinuări nebasate; în casuri de-aceste însĕ virtutea dlui v.-comite devine crimă, ea degradează oficiul, regimul și chiar și statul.

Cu drept cuvênt afirm, că în comitatul nostru domnesce cea mai mare volnicie. Sûnt casuri din unul și același timp — în cari notarii comunali fiind învinuiți pentru feliu de feliu de crime, și judecați prin al II for, totuși nu sûnt suspendați dela oficioașele lor: Sûnt eară casuri, în cari notarii îndată la începutul investigațiunei au fost suspendați și sûnt casuri, în cari notarii prin tribunalul reg. și prin toate forurile au fost absolvați, declarați de nevinovați, și dl v.-comite totuși nu 'i-a reînstituit ci a insistat cu forța, să'și depună oficiul?

Până, când oare va fi tot așa? Până când vaietele poporului nu vor străbate la urechile celor chiemați? !**)

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 36.

Ședința din 5 Iulie 1879.

(Urmare.)

D. Laurian, cerênd cuvêntul amintesce, că întru cea ce privesce douĕ din cestiunile atinse în acest raport, adecă misiunea de esplorațiune în archivele Ungariei și Transilvaniei, precum și publicațiunile cantemiriane, aceasta se află regulate prin voturi anterioare ale academiei; întru cea ce privesce însĕ strămutarea antichităților din Dobrogea în museul din Bucuresci d-lui socotesce că trebuesc făcute oare care discuțiuni, căci prin antichitățile ce se pot găsí în acea provincie cu abundanță, sûnt unele foarte lesne de transportat precum sûnt: monete, mici geme gravate, obiecte mărunte de metal etc, altele mai anevoioase din causa greutăței lor, precum statue sau înscripțiuni pe bucăți mari de piatră sau din causa fragilităței precum pavimente de mosaic; în fine este și o ultimă categorie de antichități, care abia se poate și mai adese nu merită a se disloca; acele sûnt remășițele de clădiri. Conclusiunile raportului ar fi putut conținé o specificare de felul acesta pentru ca să nu se distrugă fără necesitate unele resturi antice, care pot foarte bine se remână pe locurile unde sûnt.

D. Sion spune că d-lui visitând acum de curênd Dobrogea, a vĕḑut cum și unde sûnt adunate obiectele antice din Constanța și crede, că obiectele aceste acolo sûnt destul de bine păstrate într'o grădină publică. De aceea ar fi de părere ca cel puțin pentru câți-va ani să fie lăsate acolo până se vor studia de oameni spețiali.

D. Bariț arată că în raportul lor membrii secțiunei istorice nu au făcut alta de cât a resuma conclusiunile la care a ajuns după lungi desbateri în douĕ ședințe, asupra rĕspunsului ce este de dat ministerului înstrucțiunei publice care a consultat pe academie în privința antichităților din Dobrogea. Considerantele în favoarea strămutărei lor în capitală au fost numĕroase și precumpănitoare din toate punctele de vedere. Însĕ secțiunea n'a avut amăruntе precise, despre toate antichitățile ce se pot găsí acolo și de aceea n'a făcut discuțiunile cerute de d. Laurian.

D. Maniu crede că ar fi foarte împrudent a se face prea multă vorbă în public despre importanța monumentelor antice câte se găsesc în Dobrogea; dară d-sa nu este de părere că ar fi un sacrilegiu de a le întruní în capitala României, căci aceasta nu ar fi de cât o mĕsură de asigurare pentru buna păstrare a unui patrimoniu strămoșesc al Românilor. Spre satisfacerea legitimei cereri a d-lui Laurian, transportarea ar trebuí făcută după consiliile unei misiuni, în care academia ar fi asociată cu ministerul.

D. Odobescu esprimă asemenea părerea, că antichitățile din Dobrogea trebuesc aduse în Bucuresci, spre a se completa museul național. D-lui crede, că este neapĕrat ca să se facă și la noi, ca în alte țĕri civilisate, o lege asupra descoperirilor anticuarie și să nu fie în drept fie care a'și atribuí pe cele ce le găsesce, chiar și pe proprietăți ale Statului. De almintrelea arată că păstrarea statuelor și înscripțiunilor vechi în grădini publice este o adevĕrată condamnare a acestor monumente antice la tot felul de degradări. Ar trebuí să se ia mĕsuri în contra acestui us dăunător, prin care stau espuse la degradare înteresantele monumente din grădina publică de la Turn Severin, mai multe risipite prin stradele Galațului, și negreșit peste puțin și cele de la Constanța și de la Mangalia. Cât despre cele ce au fost în grădina publică din Craiova, nici că se mai scie ce au devenit. Ar fi bine ca toate monumentele încă esistente să se adune în museul central din Bucuresci, și pentru atingerea acestui scop, s'ar cuvení poate ca academia să provoace oarecare mĕsuri legislative.

D. Alecsandri se unesce cu această idee, aducênd esemplu din alte țĕri, unde tot ce se descopere mai important se adună în muzeu, remânênd numai edificiele la locul descoperirei, bună oară astfel se procede la Pompei, ducênduse în museul din Neapoli toate obiectele de înterese archiologice chiar mosaicele și picturile murale. Tot astfel trebue să se facă și la noi cu cele descoperite în Dobrogea.

D. Papadopul Calimach esprimă temerea, că printre obiectele adunate în grădina de la Constanța, au să fie și înscripțiuni fragmentate fără de nici un înteres istoric pentru care ar fi inutil de-a face mari spese de transport. Asupra antichităților din Dobrogea ar trebuí dară să se facă mai întâi un studiu prealabil, prin bărbați speciali pe care academia sau guvernul 'i-ar trimite acolo, ca să aleagă aceea, ce merită a fi adus în museul capitalei.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Diligența împĕratului Francisc Iosif I). E cunoscut, că Maiestatea Sa împĕratul Francisc Iosif se scoală des de dimineață, și e cel mai sârguitoriu lucrătoriu în tot imperiul. Peste tot de mirat este însĕ, că Maiestatea Sa a fost în stare, Marți în sĕptĕmâna trecută la manevrele de la Bruck a ședé pe cal 13 oare în continuu, a vení Mercuri dimineața la Viena, aici a țíné dela 10—$\frac{1}{2}$1 oară audiențe cu 150 persoane, a conferí dela $\frac{1}{2}$1—$\frac{1}{2}$2 cu 2 ministrii, a pleca la 2 oare spre Praga, a ședé Joi la manevrele din Praga earăși 5 ceasuri pe cal, a țíné după ameaḑi cercle mari, a călĕtorí sara earăși către Bruck și aici a ședé Vineri și Sâmbătă câte 8 ceasuri pe cal. Acest lucru e de sigur admirabil.

* (Comitatul Sibiiu). Comitetul permanent este conchemat pe 18 Septemvre n. 10 oare a. m. și ședința lunară a comitetului administrctiv se va țíné în 15 Septemvre n.

* (Încuviințarea statutelor) societăței voluntare de pompieri din Orlat a urmat sub Nr. 38780 a ministerului r. u. de înterne.

* (Învitare) la *balul român* ce se va arangia în 20/8 Sept. 1879 cu ocasiunea adunărei generale a învĕțătorilor români din tractul S. Sebeș și Alba-Iulia în sala la „Leul de Aur.“ Venitul e destinat „fondului reuniunei învĕțătorilor din tractul S. Sebeș și Alba Iulia.“ Întrarea de persoană 1 fl. v. a. întrarea de familie 2 fl. v. a. Începutul la 7$\frac{1}{2}$ oare sara.

Bilete de întrare se vor căpĕta la dl I. Oniț, eară în sara de 20/8 la cassă. Oferte marnimoase, cărți, bani în folosul reuniunei se vor primí cu mulțămită.

S. Sebeș în 1 Sept. 1879.

Zevedeiu Murĕșan

* (Societatea pentru fond de teatru român). Adunarea generală din anul acesta a societății pentru fond de teatru român conform conclusului adus de către adunarea generală din anul trecut la Alba-Iulia, se va țíné la Blaj în ḑilele de 20 și 21 Septemvre calind. nou, cu următoarea

Programa:

Ḑiua primă 20 Septemvre.

1. Președintele va deschide adunarea la 11 oare inainte de miaḑăḑi în localitatea ce va fi destinată pentru ședintele adunărei generale.

2 Se vor alege doi secretari adhoc pentru redactarea proceselor verbale.

3. Secretariul societății va da cetire raportului comitetului despre lucrările acestuia dela ultima adunare generală.

3. Se va cetí raportul despre starea cassei societății și preste tot despre membrii și averea totală a societății.

5. Se va alege o comisiune de 5 membrii, la care se vor înscrie aceia cari vor voí a fi membrii societăței încassând dela dênșii ofertele în bani precum și pentru a primí tacsele dela membrii de până acuma.

6. Se va alege o comisiune de 5 membrii pentru cercetarea raportului cassariului.

---

*) Din decisul trib. reg. din Timișoara dtul 21 Iulie a. c. nr. 8964 ex 1879.
Coresp.

**) Atât corespondența aceasta cât și cea premergătoare o am dat publicității, fiindu-ne asigurată responsabilitatea de către dd. corespondenți. Red.

7. Se va alege o comisiune de 5 membrii la care se vor areta propunerile ce s'ar face spre înaintarea scopului societății.

8. Se vor ține discursuri corespundětoare scopului Societății și arětate mai ântâiu comitetului.

Diua a doua, 21 Septemvre.

1. Președintele deschidênd ședința se va cetí și verifica procesul verbal al ședinței trecute.

2. Comisiunea esmisă pentru inscrierea de membrii si primirea de tacse și oferte, va face raportul seu și se va lua conclusiunea necessară.

3. Comisiunea esmisă pentru cercetarea raportului cassariului va raporta despre acesta și va lua conclusiune asupra raportului.

4. Comisiunea esmisă pentru propuneri va raporta despre aceste și se vor lua conclusiunile necesarie.

5. Se va alege comitetul societății pe viitorii trei ani.

6. Se va decide locul și timpul adunării generale următoare.

7. Se va alege o comisiune pentru verificarea procesului verbal al ședinței de astădi.

8. Președintele va închide adunarea.

Budapesta 31 August 1879.

În numele comitetului;

Iosif Vulcan m. p., secretariu. *Iosif Hoszu* m. p., vice-președinte.

* (Reclădirea Seghedinului) voesce a o întreprinde banca anglo-austriacă. Acest institut de bani s'a oferit, a împrumuta pentru reclădirea Seghedinului suma de 14 milioane, cari apoi să se solvească de Seghedineni în restimp de 25 ani făcênd obligațiuni de câte 100 fl. împreună cu 6%. Acest ofert fiind foarte favorabil s'a substernut guvernului spre opinare.

* (Cutremur de pămênt). În 30 August a fost atât în Seghedin, cât și în Szőreg un cutremur de pămênt așa de teribil, încât se clătinau casele și în Szöreg cădeau copiii din paturi și se resturnau scaunele prin case. Cutremurul a ținut numai 2 secunde si populația se afla într'o frică panică.

* (Incendiurile în Rusia). După tabloul statistic publicat de „Mesagerul oficial“, au fost în Rusia 2833 casuri de incendiu în curentul lunei Iulie: perderile încercate de proprietarii imobilului ars se urcă la 6 milioane 500,000 ruble, adecă 26 milioane lei.

Provinciile din ostul imperiului au suferit mai mult.

Din aceste 2,833 casuri, 524 încendiuri sûnt îndatorite relei voințe; 600 sute sûnt atribuite negligenței și lipsei de precauțiuni, și 1,709 casuri sûnt datorite unor cause remase necunoscute.

* (Telegraful sub pămênt). În Germania de când telegraful dela Berlin până la Halle sub pămênt a reeșit atât de bine se proiectează, că toată rețaua telgrafică să se facă așa în viitor. Mai întâi s'ar face dela Berlin până la Breslau și între Drezda și Stettin. Construirea s'ar esecuta prin o mașină de vapor anume care sapă în terenul șoselei un șanț de un metru și 26 centimetrii, se pune în această sirmă și o acopere îndată cu pămênt.

* (O desmințire oficioasă). Monitorul din Bucuresci conține acest comunicat: Diferite jurnale din străinătate au publicat nesce conversațiuni ce d. Boerescu ar fi avut cu mai mulți jurnaliști și corespondenți; aceste conversațiuni au fost reproduse și de mai multe din diarele române.

Guvernul dă cea mai frumoasă desmințire conversațiunilor ce se atribuie d-lui Boerescu.

Se publică la ecstenso depeșa în această privință ce d. ministru al afacerilor străine a trimis din Paris unde se află.

„Bine voiți a desmintí prin Monitor toate conversațiunile ce mise „atribue că am avut cu diferiți jurnalisti corespondenți; aceasta este o „curată invențiune. Limbagiul ce am „ținut pe lângă toate cabinetele și „modul cum am apěrat interesele țěrei „vor fi în curênd cunoscute de toată „Europa și judecate de țară“.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Constantinopole, 8 Septemvre n. Savfet pașa a declarat ambasadorului austriac: Poarta, spre a da cea mai neîndoioasă espresiune a sa despre deplina înțelegere cu Austro-Ungaria, a însărcinat anume pe Husni pașa, a însoțí trupele austriace la întrarea lor în districtul Novi-Bazarului. Și celelalte organe ale Porții au primit ordin dela sultanul a da posibilul sprigin trupelor austriace.

Comisarii grecesci au declarat în conferența din 6 l. c. că declarația turcească cea din urmă ar fi insuficientă, și au pretins categoric o declarație, dacă Turcii acceptează protocolul al 13-lea al tractatului de Berlin drept basă de pertractare?

London, 8 Septemvre n. Trimisul englez, maiorul Cavagnari cu întreaga escortă (67 soldați) a fost ucis în Kabul după o apěrare desperată.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în ședința reuniunei învěțătorilor români din țara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Domețiu Dogariu,

învěțătoriu la scoala capit. din Satulung.

(5 Urmare)

Am fost dis la început că esplicarea cuprinsului bucăților de lectură se face în douĕ moduri, după cum adecă bucata de lectură este o narațiune sau o descriere. Până ací am arětat numai esplicarea cuprinsului dintr'o narațiune, acum voiu să arět și esplicarea cuprinsului bucăților descriptive.

Tractarea bucăților descriptive diferesce de cea a narațiunilor întru atâta, că ací învěțătorul, mai nainte de-a trece la esplicarea obiectului, de care se ocupă bucata descriptivă, trebuie mai ântâiu să le facă elevilor despre acel obiect o închipuire mai intuitivă, mai cheară și cât se poate mai completă; fie acel obiect un product natural sau artificial, un fenomen fisical sau un chip geografic, tot atâta. Dacă însě obiectul din cestiune este un product natural sau artificial, învěțătorul are să'l arete elevilor mai ântâiu în „natură“, sau dacă aceasta nu se poate, atunci într'un model, ca prin aceasta se facă o impresiune mai vie asupra organelor sensuale ale elevilor. Ear dacă obiectul se ține de dominiul fisicei, învěțătorul produce fenomenul respectiv printr'un esperiment în fața elevilor și'l descrie după trebuințele momentane. Ear dacă obiectul conține un chip geografic, învěțătorul îl desvoaltă mai ântâiu în propunerea liběră, apoi îl schițează însuși succesive cu creta pe tabelă sau se folosesce de o mapă bună și numai la urmă se provoacă la cetirea din carte.

Legendarele cuprind diferite bucăți despre toate obiectele arětate, mie însě 'mi-e imposibil a arěta acum esplicarea la mai multe bucăți din fie-care cerc de intuițiune, de aceea mě voiu mărginí numai pe lângă una. Voi lua d. e. descrierea furnicei din legendariul edat de dl Ioan Popescu piesă destinată pentru un despărțămênt superior al scoalei populare.

Planul tractărei.

Esercițiі relative la esplicarea cuprinsului acestei bucăți.

1. Învěțătorul arată elevilor o furnică în natură sau într'un chip.

2. Învěțătorul vorbesce cu elevii:

a) despre mărimea și genul furnicilor;

b) despre părțile corpului;

c) despre coloare;

d) despre locuință;

e) despre nutrimênt;

f) despre folosul și dauna;

g) despre modul de viețuire al furnicilor și însușirile lor sufletesci.

3. Învěțătorul cetesce însuși bucata și apoi provoacă pre elevii cei mai buni a o cetí și ei.

4. Învěțătorul esplică cuvintele și frasele ce ar avé lipsă de aceasta.

5. Învěțătorul arată elevilor planul sau dispozițiunea după care e compusă bucata aceasta de lectură.

6. Bucata se cetesce din partea elevilor până la desteritate.

Ad. 1. Eată că am adus în scoală un animal micuț despre care vom vorbí astădi. Care din voi 'mi-ar scí spune cum se chiamă? (furnică). Dar pentrucă acest animal este foarte mic așa'l voiu desemna pe tabelă. (Învěț. ea creta în mănă și desemnează pe tabelă chipul unei furnice).

Ad 2. Furnicile sûnt animale mici. Ele se împart ca și albinele în trei classe sau caste: în bărbătuși, muierusce și lucrători. Corpul lor stă din trei părți: din cap, pept și pântece. La cap au doi ochi mari, douĕ coarne pipăitoare și o gură provědută cu douĕ fălci tăietoare. Unele furnici au și aripi, altele nu, însě toate au câte 6 picioare. Coloarea lor e diferită; sûnt furnici negre, roșii. Ele trăiesc în societate ca albinele, în numěr de câte 10,000 până în 20,000 și locuiesc sau prin lemne scorburoase, sau prin mușunoaie. Nutremêntul lor și'l câștigă sau din succul plantelor dulci, sau din succul animalelor.

Furnicile sburătore oauă. Ele își depun oauěle în nesce pupilioane făcute de ele*). Pupilioanele aceste le mănâncă multe paseri. Dauna care o fac furnicile, o rěsplătesc prin folosul, ce'l aduc ele parte prin consumarea mortăcinilor și prin stêrpirea a mai multor vermi stricăcioși, parte prin aceea, că opărindu-se dau oareșicare medicină, ce se întrebuințează în apotecă.

(Va urma).

---

*) Aceste pupilioane se mai numesc și saci de furnică, pentrucă au formă lungăreață asemenea sacilor. In aceste se află nutremêntul lor.

Bursa de Viena

din 5 Septemvre n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	57 75
London	117 80
Galbin	5 59
Napoleon d'aur (poli)	9 32

Economic.

Sibiiu, 5 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.70—7.50; Grâu sěcăreț, fl. 5.80—6.40; Sěcară fl. 4.—4.40; Orz fl. 4.10—4.50: Ověs fl. 2.—2.40 Cucuruz fi. 4.60—.5; Mălaiu fl. 5—5·50: Cartofi fl 1.25—1.55; Semênță de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9.—10; Fasole fl. 6—6 50; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sěu brut pro 50 chilo fl. 16; Sěu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sěu 50 chilo fl. 28—28.50; Sěpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.70—0.75.: Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de vițel 35—40 cr. carne de porc 32—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauě 10 de 20 cr.

Mediaș, 4 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl 6.50—.—; Grâu sěcăreț fl. 5.80.—; Sěcară fl. 3.50—.—; Ověs fl. 2.20.—; Cucuruz fl. 4.20; Sěmênță de cânepă cu fl. .—; Fasole fl. 5—— mazěre fl. —; Cartofi fl. 1.40—.—; Fên fl. 1.40—.—; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. ———; Slănină pro 100 chilo: fl. —50—; Unsoare de porc fl. 60—.—; Sěu de luminări fl 18—; Spirt pro grad cr. $10^1/_2$; carne de vită pro chilo — cr.; carne de porc ——— cr. carne de vițel —— — cr.; carne de berbece —— cr.—; oauě 6 de — cr.

Arad 30 Aug. n. Pro hectolitră: grâu fl. 10—11.20; sěcară fl. 6.50—6.80: orz fl. 6—6.30; ověs fl. 5—5.60; cucuruz fl. 6—6.25; spirt: *en gros* fl. 31 fără vas, și *în consum* 31 fl. 50 fără, eară cu 34.25 cu vas cu tot per 100 litre %. Têrgurile în sěptěmâna trecută au fost de tot bine cercetate și pline de bucate și de tot feliul de article, cari toate au trecut foarte iute și cu prețuri tare mari. Sěptěmânile trecute fiind lipsite de ploi, dară bogate în secetă și călduri tropice au împedecat aratul de ogoarě și sěměnatul cuviincios de toamnă. Nici rapița nici grânele nu s'au putut băga până acum în pămênt. Luncile de căldurile mari s'au uscat, vitele nu mai pot pasce și oamenii něcăjiți trebue să le hrănească de acum cu fên. Cucuruzele sûnt mai coapte dară slabe.

(Têrgul Bistriței). In 31 August n. s'a ținut în Bistrița têrgul anual, numit „têrgul lui Bartolomeu.“ Indeosebi numai têrgul vitelor a fost foarte bine cercetat și vioiu, pentrucă mulțimea de cumpěrători străini a cumpěrat fără multă vorbă mult și curênd. S'au vêndut în 5—6 dile preste tot 7326 de capete între cari: boii părechea cu fl. 160—500; vacile părechea cu fl. 100—150; caii cu fl. 120—400, bibolițele cu fl. 80—130 per cap. Așa têrgul de vite se poate numí foarte bun și îmbucurătoriu. Cu atât mai slab a fost însě têrgul meseriilor. Acesta n'a fost nici barěm de mijloc, ba unii meseriași n'au avut têrg de loc, n'au putut vinde nici cât să poată plătí cărěușiile cele scumpe, necum să mai poată solví dările groase și să'și poată depărta pe jucuții de dare dela casele lor. De unde să trăiască? este întrebarea la ei și la ceilalți. Aceasta este starea meseriașilor pe aici. Apoi și țěranii cari au vêndut vitele vědênd starea tristă a bucatelor 'și-au cumpěrat din bucatele din têrg cuantități mai multe și s'au înzestrat și cu alte necesități ale vieții de earnă. Têrgului principal 'i a mai stricat tare și un viscol grozav, carele se slobodise asupra oamenilor din têrg chiar pe la ameadi, când se face têrgul cel mai bun. Grindine și povoiu au silit pe oamenii din têrg a se strěcura în toate părțile, și așa vêndětorii cu deosebire meseriașii au rěmas fără cumpěrători și n'au putut face negoațe. Timpul acum e frumos. Bucatele sûnt scumpe și anume: grâul cu fl. 7—7.50; cucuruzul fl. 3.75—4 pro hectolitră. Cucuruzul și strugurii fac înaintare îmbucurătoare după ploile avute.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 29 Sept. pretensiile încasavere ale massei concursuale după Carol Gürtler în Sibiiu (trib.); in 27 Sept. și 27 Oct. imob. d-nei Iuon Geoza în Felciud (judec. cerc. Aiud); în 11 Sept. și 11 Oct. imob. lui Ludovic Buzas în Bârghiș (judec. cerc. Mediaș); în 30 Septemv. și 30 Oct. imob. rěmasului după Iuon Ajtai în Cluj (trib.); în 2 Oct. și 5 Noemv. imob. rěmasului după Samoilă Vásárhelyi sen. și jun. în Sângiors; în 30 Sept. și 29 Noemv. imob. minorenei Anna Földvári în Doboli (judec. cerc. Sângiors); în 11 și 12 Sept. imob. lui Nicolau Macskasy în Sântmiclăuș și Căpâlna (judecăt. cerc. Mediaș); în 19 Sept. imob. lui Țintea Neamț în Găinariu (judec. cerc. Făgăraș); în 15 Sept. imob. lui Simeon Teutsch în Lucafalěu (judec. cerc. Șomcuta-mare); în 16 Sept. imob. lui Ioan Mata Șofariu în Viștea de jos (judec. cerc. Făgăraș); în 29 Sept. imob. lui Nicolau Csasar în Hida (judec. cerc. Huedin); în 29 Sept. și 28 Oct. imob. lui Ioan Dumitru Căciulă în Tircheș; în 1 Octobre și 2 Noemv. imob. lui Ioan A. Purcărea în Brașov (trib.); în 29 Sept. și 29 Octomvre imob. lui George Helbutsch în Preșmer (trib. Brașov); în 22 Sept. și 22 Oct. imob. lui Dionisiu Hortopan în Sic; în 24 Sept. și 24 Oct. imob. lui Michail Fekete în Sucutard (judec. cerc. Gherla); în 30 Sept. și 30 Oct. imob. d-nei George Pröm în Codlea (trib. Brașov); în 15 și 16 Sept. și în 16 Oct. imob. lui Valentin Armos în Erkeserü și Székelyhid (judec. cerc.); în 1 Oct. și 4 Noemvre imob. d-nei Francisc Soos în Mărcuș (judec. cerc. Sângiors).

Nr. 170. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor staţiunei învĕţătoresci din ppresbiteratul Gioagiului I.

1. Hanău cu salariul anual 150 fl. v. a. cuartir şi 2 orgii lemne de încăldit pentru învĕţătoriu şi scoală.

2. Măgura cu salariul anual 150 fl. v. a. cuartir şi lemne de încăldit pentru învĕţătoriu şi scoală, a treia parte din venitul bisericei ca cantor, şi dela înmormêntarea morţilor câte 40 cr.

Doritorii de a ocupa aceste staţiuni, au să fie pedagogi sau clerici absoluţi, şi a'şi asterne suplicele lor cu documentele recerute la subscrisul până la 23 Septemvre a. c. st. v.

Hondol în 21 August 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial concernente.

B. Pipoş, m/p.,
ppresbiter.

Nr. 709—1879. 1—2

CONCURS.

La scoala grăniţĕrească din Haţeg este de conferit un post de învĕţătoriu secundar provisor cu salariul anual de 300 fl. din fondul scolar central, cortel şi lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa acest post prelângă documentarea, că sûnt de religiunea gr. or. au a'şi substerne petiţiunile lor cu documentele necesare până în 25 Septemvre st. n. a. c. la „Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grăniţeri din regimentul român I din Sibiiu."

Nr. 75. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Tissa ppresbiteratul Dobrei cu salariu anual de 110 fl. v. a. — 80 mĕsuri de cucuruz sfêrmit, 4 mĕsuri de fasole, cuartir în edificiul scoalei cu grădină de legumi, şi 8 orgii de lemne, — din cari se va încăldí şi scoala — se escrie concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c. s. v.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor adresa suplicile lor în terminul sus statorit la subscrisul înstruite în sensul „statutului organic" şi a „dispoşiţiunilor sinodale din 1873, notându-se că alesul va avé a conduce şi cântările în biserică, în Dumineci şi sĕrbători.

Deva, 16 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Papiu m./p.,
ppresbit. adm. Dobrei.

Nr. 249—1879. 1—3

EDICT.

Lazar Mihaiu născut în Calbor, legiuit bărbat al Anei Ţechere dela Şulumberg, 'şi-a părăsit nevasta cu necredinţă de 4 ani trecut, şi nu se scie de locul petrecerei lui, se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi, să se presenteze înaintea forului matrimonial mai jos subscris, pentrucă la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul intentat asupră'i de nevasta lui.

Nocrichiu în 17 Iulie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu-mare de instanţa I.

Grigorie Maier m/p.,
adm. ppesc.

Anunciu!

[40] 3—3

Subscrisa aduce la cunoştinţa onor. public că primesce pe responsabilitate **fetiţe**, pentru a le instrua în tot feliul de croituri şi cusĕturi, în împletire de ciorapi (Strickerei), bucătărie şi spĕlat. Tacsa este 15 fl. v. a., pentru care respectivele vor căpĕta şi cost, bun şi regulat, cuartir comod şi spĕlat. O crescere bună încă se va da.

Sibiiu în 24 Aprilie 1879.

Catarina König.
Josef-Vorstadt, Mühl Gasse Nr. 27.

Iniţiate. **ARME.** Garantate.

Preţ-curent pentru 1879

al fabricei de arme

Guil. VAN DER STRAETEN & C-ie.

166, Boulevard de la Sauvenière, LIÉGE. (Belgique).

P. P.

Prin aceasta ne permitem a Vĕ face atenţi la preţurile fabricei noastre, preţuri scăḑute, în urma stagnaţiunei fabricărei de arme, cu 20%, în termin mediu, faţă cu mai nainte. Cu preţurile aceste ne-am hotărît a vinde de ací încolo **şi piese singuratice.** Vĕ învităm să binevoiţi a face o probă pe care ne vom nisuí a o esecuta spre cea mai desĕvêrşită mulţămire a D-voastre. ***Recunoscuta noastră realitate de 26 ani*** ne dispensează de ori ce altă recomandaţie, — ori şi ce comandă şi cea mai mică se esecutează ***îndată şi cu realitate rigoroasă,*** precum şi toate armele noastre sûnt ***iniţiate şi proveḑute cu timbrul de control, va să ḑică cu garanţia guvernului.*** Comandele de preste 25 franci se trimit franco şi fără vamă, la comande sub 25 franci este a se plătí 1 franc pentru piesă, dacă se poftesce trimiterea franco şi vămuit. Ce nu corespunde, se schimbă în tot timpul cu toată promtitudinea. Următoarele cualităţi se află totdeauna.

Revolvere.

Revolvere-Lefaucheux, cu 6 focuri, oţel luciu, cal. 7 mm. 5 fr. 50 cts.
„ „ „ „ „ „ ţeve în dungi, cal. 9 mm. 8 fr.
„ „ „ „ pentru dame, cu mănunchiu de fildiş 5 curs. Nichel damaschinat cu aur sau argint 18 fr.
Revolvere cu foc central, cu 6 focuri, oţel luciu, mănunchiu de abanos cal. 7 mm. 12 fr. 50 cts.
„ Acelaş oţel luciu 3 fr. mai mult, cu nichel, 7 fr. mai mult. Cu gravură şi damaschinat cu aur sau argint, 9 mm. 22 fr.
„ Revolver cu foc marginal, sistem american, care după fie-care foc ejectează de sine patrona întrebuinţată, cu 7 focuri, rănesce la 100 paşi încă mortal, cu mănunchiu de abanos, o armă strălucită. 38 fr.
„ Acelaşi, pentru perfectă decompunere fără trăgĕtoare de şirof, prin simplă apĕsare a corḑei, patentat, escelent iniţiată 57 fr.
„ Acelaşi, cu mănunchiu de nacară, damaschinat cu argint, în toc de pele rusească de încins. 69 fr.
Pusci-revolvere, cu 6 focuri, cal. 12 mm. cu ţevie în lungime de 66 cent., bătaia glonţului de 150 metri. 42 fr.
Pusci-bastoane, au cu totul aparenţa unui baston. La 50 paşi încă efect mortal, puşcă fără nici un sgomot 25 fr.
„ Acelaşi într'o adjustare mai fină 32 fr.

Teschine (Pusci-Flobert, ce se încarcă d'indĕrĕt).

Cal. 6 mm. puşca fără cel mai mic sgomot, cal. 9 mm. eclatează puţin.

Toate pentru halice şi glonţ, mai cu samă recomandabile pentru paseri, cloţani, mâţe, etc. şi pentru darea la semn.

Teschine pentru copii, pentru băieţi şi fetiţe dela 6—12 ani, teschina întreagă 74 centim., fără sgomot, bătaie de 20—25 paşi, preţiul cu ladă, pachetare, baston de curăţire şi 25 patroane 10 fr. 50 cts.
Teschine pentru copii mai bĕtrâni, lungimea întreagă ca. 90 cm., cal. 6 mm., fără sgomot, bătaie de ca. 50 paşi, comod de desfăcut cu aruncător de patroane, preţul cu ladă, pachetare, baston de curăţire şi 25 patroane 16 fr. 50 cts.
Sistem Flobert, cal. 6 mm., adjustare simplă, cu pat negru sau brun, bătaie de până la 50 paşi, pro piesă incl. ladă şi pachetare 18 fr.
„ „ cal. 9 mm., adjustare fină, cu trăgĕtoare de patroane, gympă gravură şi virigă pentru curea, pro piesă incl. ladă şi pachetare 22 fr.
„ „ Puşcă, cal. 6 mm., cu pat tăiat în negru sau brun gravură fină şi curea, ţevie trasă, foc strălucit de glonţ, adaptată şi pentru halice, bătaia glonţului până la 100 paşi, pro piesă incl. ladă şi pachetare 24 fr. 50 cts.
„ „ Warnant-Remington, cal. 6 mm. şi 9 mm., cu cel mai bun pat de lemn de nuc sau de abanos, cu încheiere patentată, cu virigă pentru curea sau fără de ea, cal. 9 mm., favorisate pentru scopuri de vênătoare, în special la pândă. Glonţul ucide la 80 paşi încă o căprioară. Bătaia de 100—120 paşi, pro piesă incl. ladă şi pachetare 28 fr.

Pusci de percusiune. (Se încarcă d'inainte).

Puşcă de percusiune cu 1 ţevie de oţel turnat şi cu pat de lemn de nuc, în toate mărimile de calibru, pro piesă 17 fr.
Puşcă de percusiune cu 2 ţevii lucii de oţel turnat şi damast, pentru foc de halice şi de glonţ, cu pat de lemn de nuc 25 fr.
Puşcă cu 1 ţevie de vênat pentru domni, cari vreau să poarte, fără ca să bată la ochi; puscile aceste sûnt numai de 1 metru de lungi, foarte uşoare. Bătaie de glonţ şi de halice. Patul este între o latură şi viriga proveḑută cu un mecanism, prin care acela într'o secundă se poate lua jos şi adauge. Ţevia are o lungime de ca 67 cm., este deci foarte comoadă de purtat în giamantan sau sub paletou. Puscile aceste, încărcându-se d'inainte costă cu ladă şi pachetare 26 fr. 50 cts.
Acelaşi, încărcându-se d'indĕrĕt, sistem Lefaucheux, cal. 16 cu ladă şi pachetare 37 fr.

Pusci duple Lefaucheux. (Se încarcă d'indĕrĕt).

Cal. 16 se află totdeauna — Toate celelalte calibre, precum cal. 12, 14, etc., se fabricează la comandă în restimp de 8 ḑile.
Lefaucheux puşcă duplă cu ţevie de oţel turnat 32 fr.
„ cu ţevi imitate de damast-moirée, garnitură marmorată, pro piesă incl. ladă şi pachetare 38 fr.
„ cu ţevi de legătură adevĕrat engleze, virigă nemţească jumĕtate de corn, garnitură gravată şi marmorată 52 fr.
„ damast-London brun cu cheie duplă, gravură engleză, virigă de abanos, părţi de fer bine călite 56 fr.
„ cel mai bun damast-London cu cheie duplă, gravură engleză, părţi de fer bine călite, animale de argint damaschinate pe lăcate, virigă argintată şi capsă. Pat cu cap sculptat de leu cu ochi de sticlă 70 fr.
„ fără ţevii mobile deosebit, ţevia dreaptă trasă, cal. 20 sau 24 pentru glonţ, ţevia stângă netedă, cal. 16 pentru halice, cu ţevii veritabile de damast, şarniere duple, lăcaturi bune, visir în ţevie ş. c. l. — incl. formă de gloanţe, pro piesă cu ladă şi pachetare 85 fr.
„ cu ţevii veritabile de damast, ţevia dreaptă trasă, cal. 20 sau 24 pentru glonţ, ţevia stângă netedă, cal. 16 pentru halice, uşor de decompus cu 2 ţevi aparte pentru halice cal. 16, cu cari se pot înlocuí ţevile puscei, va să ḑică 4 ţevii cu totul cu şarniere duple, vărgi marginale de argint la punga de praf, garnitură marmorată; capsă, cheie şi virigă vênetă, cea mai fină gravură damaschinată cu argint, cu trăgĕtoare de patroane automatică, incl. formă de gloanţe pro piesă cu ladă şi pachetare 118 fr.

Pusci duple cu foc central. (Lancaster, se încarcă d'indĕrĕt).

Cal. 16 se află totdeauna. Celelalte calibre se fabricează la comandă.

Puşcă duplă cu foc central, ţevie de oţel turnat 42 fr.
„ „ cu veritabil damast de legătură 58 fr.
„ „ cu ţevi de legătură fin englezesci, sistem cu cheie duplă, garnitură marmorată 60 fr.
„ „ cu ţevi fine de damast (cui de potcoavă), sistem Martin, ce se deschide prin o cheie atêrnată de verigă jumĕtate de corn cu scene de vênătoare sau altă gravură. Cel mai bun fabricat de arme pro piesă 90 fr.
„ „ damast-Garibaldi, cheie engleză subt verigă, gravură engleză, foarte bine călită. Patul poleit în uleu cu puţin lustru 95 fr.
„ „ damast Garibaldi, cheie duplă, garnitură sură engl. cu scene diverse de vênat. Ficsat de cocoş cu ac de foc, sistem de foc central recunoscută 110 fr.
„ „ cel mai bun damast trandafiriu turcesc, 1/3 a lungimei ţeviei lucrată cu şine rotunde, cu cerbi ciselaţi pe plastrele lăcatului, gravură superfină în călitură sură, Bascule a filet, găoci de fer masive 60 fr.
„ „ Sistem nou Remington (puşcă duplă, ce se încarcă d'indĕrĕt) cu cele mai bune ţevii Bernard, preste tot din cel mai bun material lucrată în ajustare simplă sau bogată. Cal. 12, 14 şi 16 după alegere. — Puscile aceste se fabricează numai de foarte puţin, şi adecă de cei mai buni fabricanţi de pusci. Preţul pro piesă incl. ladă şi pachetare, după cum e adjustarea 180—280 fr.

Patroane, cartuşe ***precum şi toate recuisitele de vênat cu preţurile cele mai eftine.*** Tot ce nu se află, se fabricează cu esactitate după plac în restimpul cel mai scurt; ori ce nume se gravează pe pusci, etc.

Păchetare şi ladă gratis.

Daocamdată dăm ***rabat*** dacă se cumpĕră deodată ***3 piese:*** 10%, ***dela 6—10 piese: 15%, dela 10 sau mai multe piese 15%.***

Banii ne rugăm a'i plătí la postă: toate soiurile de monete precum şi pentru sume mai mici marce postale se acceptează în valoarea lor.

Agenţi harnici se caută, dându-li-se provisiunea cea mai mare şi recompensându-li-se spesele de călĕtorie. Deposite de comisiune dorim a înfiinţa în toate oraşele mai mari.

Liége (Belique), 166 Boulevard dela Sauvenière.

[39] 3—3 **Guil. Ed. Van der Straeten & Cie.**

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 101. Sibiiu, Joi, 30 August v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or.** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 29 August.

Afacerile privitoare la politica internă par că au adormit cu totul. De nici o parte nu se vede, nici dincoace nici dincolo de Laita, un semn mai de importanţă de vre-o acţiune politică. De aceea şi de astădată ne vedem siliţi a întra în *medias res* ale evenemintelor ce privesc şi partea internă a monarchiei, se petrec însĕ afară de monarchia oficială.

Trupele austro-unguresci au trecut în districtul Novi-Bazarului. Telegrama dela Constantinopole, publicată şi de noi în nrul trecut, se străduiesce a liniscí spiritele şi a ne înfăţişa întreprinderea militară în sangiacul Novi-Bazarului cât se poate de nepericuloasă. Altă telegramă dela Viena, din 9 Septemvre n., ne spune următoarele: „Ducele de Würtemberg anunţă din Ciainiţa: Generalul Obadics cu întreaga sa coloană a trecut în 8 Septemvre riul de munte Uvaţ, a ocupat localitatea Priboi şi restul coloanelor 'l-a înaintat până la Bania. Întrarea a urmat de tot pacînic; despărţĕmintele turcesci au făcut trupelor onorurile şi 'şi-au susţinut dislocaţiunile lor. Coloana general-majorului Killitsch a ajuns, fără nici o pedecă astăḑi în bivuacul din apropiarea dela Cosline. Posturile turcesci s'au retras de preste tot locul. Înainte şi după întrare au sosit în castre la generalul Killitsch deputaţi dela Plevlie cu asigurări pacînice.“

Cătră locuitorii districtului Novi-Bazarului s'au îndreptat două proclamaţiuni. Una din partea ducelui de Würtemberg, în care se spune poporaţiunei, că trupele austro-unguresci întră ca prietini şi problema lor este de-a păstra pacea. Alta din partea turcească, prin carea populaţiunea este provocată a primí trupele noastre amicabil.

Toate cele până aci amintite respiră cea mai bună speranţă, că toată afacerea aceasta se va duce în sfêrşit fără vre un conflict provocat din oare care parte.

Administraţiunea militară, să vede că este de alte păreri. Fără de a se teme că vatĕmă simţul de nevinovăţie turcească, s'a îngrigit de tunuri numĕroase care se trimit dela Brood la Seraievo, de bună samă, nu ca să arangeze o esposiţie cu dênsele, şi a dat ordin mai multor regimente, ce se află staţionate în Bosnia, de a sta gata de plecare. „D. Ztg.“ susţine că Turcia şi de astădată se făţăresce. „Nazif paşa, vali dela Cosovo — ḑice „D. Ztg“ — înainte cu câteva ḑile s'a adresat prin o telegramă cătră guvernul Bosniei, rugându'l să mai amâne ocupaţiunea până va fi liniscit populaţiunea. Se scie însĕ, ca Nazif paşa este omul cel mai perfid din Turcia. De bună samă el încă n'a împărţit arme în popor în toate părţile şi el vrea să agiteze, pentruca resistenţa să devină cât de intensivă. Ḑică cine ce va vrea, Poarta ne joacă un joc duplu şi pentru cruţarea de vieţi omenesci — fiind odată ocupaţiunea ţinutului Lim hotărîtă — ar fi foarte de lipsă de-a înainta acum numai decât până la Novi-Bazar. Aceasta ar fi conform tratatului de Berlin, deşí în contra convenţiunei. La toată întêmplarea în chipul acesta şi bani s'ar cruţa mai mulţi, decât dacă în anul viitoriu ar trebuí să luăm de nou afacerea a mână şi preste earnă ar trebuí în miserabilele cuiburi ale ţinutului Lim să stăm vedetă în faţa ligei albaneze.“

După toate aceste mai cursează sciri private din Bosnia, cari pun în perspectivă, în timpul cel mai de aproape, un conflict sângeros între trupele noastre şi populaţiunea sangiacului, în care au întrat trupele noastre.

Cestiunea Evreilor din România va trece cât de curênd din cabinetele diplomatice, în toată puterea ei, în camerile de revisiune din Bucuresci. Ministrul Boerescu se va întoarce dela Roma preste Paris a casă. Ḑiariul „Temps“ din Paris asigură, că ministrul român se declară mulţămit de călĕtoria sa, de oare-ce, cât privesce principiile, nu esistă nici o neînţelegere între România şi între puteri. Aceste nu mai insistă decât pelângă naturalisarea duor categorii (din opt) de Israeliţi de-odată cu înscrierea art. 44 din tratatul dela Berlin în constituţiunea română. Însĕ oposiţiunea din România nu se învoiesce nici cu aceste două categorii.

Cestiunea Israelită.

III. Industrie şi comerciu.

(7 Urmare)

Cari sûnt acum condiţiile pentru meseriaşi şi comercianţi?

Că esistenţa şi prosperarea acestor classe e o cestiune de mare însemnătate pentru economia unui stat, aceasta nu sufere nici o îndoeală.

Plângerea generală e, că nu sûnt bani la noi, că industria şi comerţul nu pot prospera, fiindcă ele nu găsesc bani pentru trebuinţele lor sau că nu'i pot găsí decât cu dobândă prea scumpă şi în general numai cu siguranţă reală.

Este incontestabil, că în ţară ca şi în Bucuresci nu esistă o adevĕrată bancă, care să înlesnească trebuinţele comerciului şi ale industriei, că aceia, în mânile cărora e concentrat numerariul, nu numai în Moldova dar şi în Ţara-românească dau bani împrumut cu o dobândă, a cărei plată trebue să causeze ruinarea acelor classe.

Dar nu numai aceasta e causa adevĕrată a neprosperărei acelor classe.

Causa principală e lipsa de pricepere din partea statului în privirea importanţei industriei într'o ţară, de acolo apoi neprevederea şi nepăsarea întru apĕrarea industriei şi a comerciului.

Dela 1859 şi mai până deunăḑi am creḑut şi prin toate actele oficiale continuu am declarat, că România e o ţară agricolă, că ea nu poate produce decât în sfera agricolă, că producerea industrială ar fi reservată altor ţĕri industriale. Sub influenţa unor asemenea idei am lăsat să dispară sau să cadă în desuetudine restricţiile ce esistau, şi cari puteau apĕra industria din ţară; — instituţia corporaţiilor ni s'a părut o instituţie învechită, contrară libertăţei absolute în tot şi în toate, a trebuit dar să dispară. Nu numai înlesnirea comunicaţiilor, nu numai trebuinţele ivite pe cari pămêntenii industriaşi şi comercianţi nu ar fi fost în stare a le satisface, ci acele opinii împărtăşite de bărbaţii, cari aveau direcţia în ţară, au înlesnit ca străinii şi mai ales Israeliţii să năvălească în ţară şi să se constitue în stat o pătură de industriaşi şi comercianţi străini mai ales Israeliţi. Aceleaşi opinii ne-au împedecat a ne gândí la mĕsurile necesare de apĕrare nu numai contra năvălirei străine, ci şi contra importărei obiectelor de industrie străină.

În cultul nostru pentru străini şi în nepăsarea de ce e naţional am lăsat nu numai să se facă, ca naţionalii să fie înlăturaţi de către străini prin simplul efect al abilităţei reale a străinilor, dar am făcut tot spre a susţiné pe străini şi industria străină. Nu era întreprindere, nu era licitaţie pentru procurare de obiecte, pentru diferitele serviţii ale statului, pentru armată între altele, la care să nu fi admis pe pămênteni de-opotrivă cu ori-care străin sau Israelit, ce s'ar fi presentat şi să nu se fi acordat concesiunea străinului sau mai ales Israelitului pentru.... pentrucă acesta ar fi lăsat cu preţ mai eftin.

Nu ne preocupăm, că industriaşul şi comerciantul român contribue la toate sarcinele de tot feliul ale statului şi trebuia a fi preferit, că străinul ce se presentà, nu justificase nici cunoscinţa specială, nici solvabilitatea, nici în fine dacă concesiunea se mai putea îndeplini întocmai de către concesionarul străin sau Israelit după condiţiile contractului cu preţul stipulat. Concesionarul caută a lua con-

---

FOIȚA.

Esposițiunea dela Paris.

(Încheiere).

IX.

München.

München, capitala Bavariei, s'a fundat de Enric Leul în 1158 pe un loc, ce era posesiunea unor călugări: forum ad Monachos, şi de aci numele Munichen şi apoi München. Cu toate aceste oraşul începù a prospera abia sub regele Macsimilian I (✝ 1825) şi mai târḑiu sub fiiul seu Ludovic I (✝ 1868), carele ridicase o mulţime de edifice monumentale şi făcuse din München aşa ḑicênd reşedinţa artei germâne.

Afară din oraş, la capĕtul pratului numit „Theresienwiese“, pe o colină frumoasă se află o galerie de columne dorice, lungă de 76 m. şi cu 2 aripi, ce mĕsură 24 m. în lungime. Galeriile zac pe fundamente de marmoră, înalte de 5 m. Înălţimea galerielor face 20 m. şi frontispiciele sûnt decorate cu 2 figuri femeiesci de Schwannthaler, ale căror atribute representă cele 4 rase bavareze principale. Halla s'a edificat de Klenze (1853) la ordinul regelui Ludovic I şi conţine bustele alor 80 Bavarezi renumiţi; de aci numele: Halla Gloriei.

În mijlocul curţii încungiurate de aceste galerii se află Bavaria: o statuă de bronz colosală, care împreună cu piedestalul mĕsură 31 m. în înălţime. Acest colos, deşí nu este massiv, ci are păreţi groşi numai de 1 ctm., s'a construit din o massă de bronz ce apasă 87,360 Chg. Pare că ne îngrozim când vedem o figură omenească aşa de uriaşă, deşí formele ei sûnt de tot armonice. Pentru ca se Vĕ puteti închipuí dimensiunea estraordinară a formelor singuratice amintesc, că d. e. mâna Bavariei are o lungime de 7.19 metri, ear lăţimea 2.68 dm. La picioarele statuei păzesce leul Bavariei, carele este tot aşa de gigantic. Prin o portiţă de fer, ce se află în dosul pedestalului, întrăm în interiorul statuei şi suim o scară de fer spirală, ce are 122 trepte, ajungem în capul Bavariei, unde incap comod circa 10 persoane ce pot şedé pe două bance de bronz, şi de unde (prin găuricile capului) avem cel mai minunat prospect asupra oraşului München şi asupra munţilor din giur. În l'untrul capului cetim inscripţiunea; *„dieser Koloss von Ludvig von Bayern errichtet, ist erfunden und modellirt von Ludvig von Schwannthaler und wurde in den Jahren von 1844 bis 1850 in Erz gegossen und aufgestellt von Ferdinand von Miller.“*

În sfêrşit vĕḑurăm şi această minune bavareză şi acum ne mai remâne să ḑicem, că pe cât de puţin ne-a plăcut aceea parte a Bavariei, prin care am călĕtorit la reîntoarcere, cu atât mai mult ne-a plăcut capitala Bavariei, carea întru toate a întrecut aşteptările noastre. Curioasă însĕ ne-a părut împregiurarea, că aci nu esistă monopol de tutun, ci tot în a doua sau a treia casă aflăm câte o prăvălie, unde se vênd cele mai bune şi eftine tutunuri.

Ne mai avênd timp să voiajăm dela München şi prin perla Austriei: Salzburg şi Salzkammergut, plecarăm în grabă către casă şi tot pe acea cale, pe care venisem până la München. Dorul de patrie, de Români şi de casa noastră începuse a fi mai puternic decât curiositatea de-a mai vedé şi alte ţinuturi şi oraşe.

În Viena, aflându-ne earăşi între mai mulţi Români în cercul amicului şi companionului nostru de călĕtorie esperiarăm din nou, că noi numai între Români şi între ai nostrii putem fi fericiţi.

Aceste împregiurări precum şi grigile de afacerile noastre ne siliră a termina acest voiaj, din care dealtmintre recunoascem, că am profitat foarte mult. Am făcut însĕ şi aceea esperienţă, că acela, carele este amătoriu de voiaj, să nu întreprindă o călĕtorie aşa de mare, decât numai atunci, când nu e apĕsat de nici o grigie, şi când e cu punga plină.

Mercurea în Martie 1879.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

cesia ori-cum, căci scie că prin corupţie, prin falsificare, prin înşelăciune va pune lucrurile pe cale bună.

Aceeaşi preferenţă şi aceeaşi procedare la darea accicelor. Astăḑi mai toate accisele cumunale sûnt în mânile Israeliţilor nu numai în Moldova, dar şi dincoaci de Milcov. Chiar perceperea de imposite indirecte ale statului, precum ale beuturilor spirtuoase au ajuns în mânile Israeliţilor încât în materie de imposite indirecte Israeliţii au obţinut şi o jurisdicţie.

Astfel preferându-se străinii şi îndeosebi Israeliţii, statul le-a oferit acestora putinţa *de-a mănui capitalul public, veniturile budgetului al judeţelor şi al comunelor.*

Cu aceasta nu numai că s'au causat pierderi materiale industriaşilor şi comercianţilor români, dar Israeliţii şi străinii au fost înlesniţi a'şi face capitaluri cu banii publici.

Prin continua înlăturare a pămêntenilor li s'au luat însĕ mijlocul de-a se susţiné şi desvolta, practica şi inteligenţa afacerilor, spiritul de întreprindere, educaţiunea industrială şi comercială, cu un cuvênt, acea cultură ce se dobândesce prin eserciţiul industriei şi a comerciului; şi în această consistă slăbiciunea Românilor şi puterea Israeliţilor în România. Cu acest mod a trebuit să se constitue puterea industrială şi mai ales comercială a Israeliţilor, ear statul a mijlocit-o şi prin aceasta a contribuit la imigrarea străinilor şi a Israeliţilor.

Industriaşul şi comerciantul român, nesusţinut prin nici o mĕsură de statul pentru care plătesce contribuţii şi îndeplinesce tot feliul de sarcini, neavênd mijloace şi neputêndu-şi-le procura în lipsă de adevĕrate institute de bancă — a trebuit să renunţe la industrie, la comerciu şi — ca să nu piară — a trebuit să se facă funcţionariu, fie ori cât de rĕu plătit.

Miseria, ce este în classa de mijloc din oraşe şi chiar în oraşul Bucuresci, ni se revelează prin publicaţiile inserate în fie-care numĕr al „Monitoriului“ pentru vênḑarea a câte-o căsuţă a vre-unui orăşan pentru imposit neplătit în sumă numai de câte *2 lei noi.*

Această miserie esplică in parte şi marea mortalitate a populaţiunei ortodocse din Bucuresci în comparaţie cu naşterile; pe când la Israeliţi naşterile sûnt mai numĕroase decât casurile de moarte.

Un simptom asemenea al miseriei e numĕrul mic al căsătoriilor între locuitorii români din Bucuresci. Despre aceasta se pot vedé raporturile d-rului Felix pe 1876, pag. 65 şi pe 1875 pag. 68. Chiar după recensimentul făcut pe anul 1878, din 61.859 capi de familie sûnt căsătoriţi 27,571; 23.197 necăsătoriţi şi 11,091 vĕduvi. Aşa dar numai 44 la sută sûnt căsătoriţi. La 1000 locuitori sûnt 5 căsătorii, pe când în Paris sûnt 9, în Londra 10. (Felix).

Că în oraşele Moldovei, precum Iaşi, Botoşani, Fălticeni ş. a., populaţia română decreste din an în an şi că ne arată mai puţine naşteri şi mai multe casuri de moarte decât populaţia Israelită, aceasta este un fapt necontestabil, dovedit prin cifrele oficiale. După statistica oficială pe anul 1875 s'au născut în oraşele:

Botoşani	571	ortodocşi	720	Israel.
Dorohoiu	237	„	377	„
Iaşi	1224	„	1903	„
Neamţul	369	„	368	„
Suceava	132	„	243	„
Roman	259	„	219	„
Au murit:				
Botoşani	811	„	677	„
Dorohoiu	250	„	255	„
Iaşi	1775	„	1213	„
Neamţul	181	„	188	„
Suceava	362	„	206	„

Această decreştere a populaţiei române din oraşele Moldovei însemnează înlocuirea classei de mijloc române prin Israeliţi. Spre a ne convinge de acest fapt mai mult invocăm, după statistica lui N. Şuţu la 1849, următoarele:

La 1849 erau în Moldova încă 10,695 de familii de negustori şi meseriaşi pămênteni ortodocşi, ear în Iaşi erau 33 de corporaţii de comercianţi şi industriaşi pămênteni ortodocşi cu 1661 patroni şi calte. După comunicările obţinute prin actualul d. primariu al oraşului Iaşi, în acest oraş erau:

în 1866 patentabili români 613, Israeliţi 2209;

în 1877 patentabili români 488, Israeliţi 2326.

în 1866 patentabili ambulanţi români 187, Israeliţi 1092.

Aceste cifre dovedesc aceea, ce este de altminteri destul de cunoscut că în Iaşi ca şi în alte oraşe ale Moldovei, comerciul şi industria sûnt concentrate în mânile Israeliţilor.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Timişoara, 6 Septemvrie n. (Emigrarea poporului român). De când Românii din Ungaria, fie cu voia, fie de silă, părăsiră lupta politică, lăsând voia liberă domnilor stăpânitori întru toate, şi curs liber politicei şi intenţiunilor lor, de atunci din an în an, din ḑi în ḑi se dau tot mai multe şi mai pipăibile doveḑi atât pentru domnii stăpânitori, cât şi pentru Români, prin cari se pot dejudeca faptele trecutului.

Domnii stăpânitori din a lor parte, pot acum să dejudece, cu faptele a mână, bărbaţii naţionali ai Românilor, cari pe atunci pretindeau cu inteţire drepturi naţionale, egalitate şi frăţietate pentru poporul român, fostau ei aceia cari au derimat patria ori ba? şi că acei Români, cari pe acel timp, se băteau în pept cu marele lor patriotism, şi ḑiceau: „Şi eu sum Român, şi eu am representat în dieta aceasta sute şi mii de Români, dară eu nu consimţesc cu domnii „naţionalisti“, eu şi popurul representat prin mine, nu pretinde aceea ce pretind acei domni, — fostau ei într'adevĕr patrioţi, ori patrioţi mai mari de cât naţionalisti“ ?!

Românii din a lor parte pot se dejudece eară cu faptele a mână, cari bărbaţi ai lor le au produs foloase materiale ori spirituale? ei pot vedé că acei domni de român cari atunci ţineau cu stăpânirea, şi împreună cu ea combăteau, desavuau, ba chiar persecutau pe „naţionalisti“ astăḑi, când „naţionalistii“ tac, ei încă tac, nu se mişcă, ci şed şi rod la fruptele remuneraţiunilor de tot feliul, câscigate de pe atunci; Românii şi eară Românii acum abia gusta dulceaţa rachiului, a sugărilor, a cârnaţilor, coajelor şi oaselor ce le-au ros la alegerile deatunci, pentru ca să trântească pe căte un naţionalist şi să se arete şi ei patrioţi buni, ca aleşii lor!

În fine toţi aceia câţi au asteptat şi poate mai aşteaptă „mură în gură“ precum şi cei ce doresc maghiarisarea se pot pe deplin convinge, că au să se steargă pe buze!

Foaia locală de ací „Temesvarer Ztg.“ în nrul dela 4 al cur. conţine o notiţă, în care descopere cetitorilor sei că în acest comitat se fac mişcări serioase şi mari între Români, pentru a emigra în Dobrogea; tot odată descoperindu'şi îngrigirile sale despre sarcinile mari şi grele ale poporului recunoasce şi ea „că subt înpregiurările de acum sĕrmanilor oameni nu le mai rĕmâne alta, decât a lua lumea în cap şi a atrage atenţiunea regimului la această împregiurare ca să asigure esistenţa acestui element blând, pacĭnic, şi în mare mĕsură tolerant (gutmüthig).

Eacă un frupt din pomul mănos al „marilor patrioţi“ al marilor şi adevĕraţilor „Români“, ce 'l-au cultivat dênşii. Eaca şi realisarea acelor dorinţe cari şi în dieta ţerii şi şi la alte ocasiuni află spresiune în auḑul Europei: „Cui nu'i place aşa, meargă la Bucuresci, meargă la Belgrad etc.“

Dar matroana (die Alte) din Timişoară, încă nu scie tot; notiţa ei nu e de feliu noutate, ci lucru vechiu carele nu se întêmplă numai în acest comitat, numai între Români, ci intre toate soiurile de popoare conlocuitoare în Banat!

Ne pare bine că o matroană „semper guvernamentală“ vine cu limba ei străină neamului nostru, dar lăţită în Europa întreagă şi constatează aceasta în public; nu putem însĕ sci cu positivitate motivul ce a îndemnat-o la aceasta notiţă. Dacă în această privinţă am face combinaţiuni pe basa coloarei politice a numitului ḑiar, atunci, fiind că şi el pururea şi totdeauna numai aceea a spriginit şi şi părtinit, ce a făcut înalta stăpânire, şi fiind că şi dênsul era de acord cu acei patrioţi cari sub cuvêntul „patriotism“ înţelegeau purul şi nudul maghiarism, atunci ḑic, numai două pot fi motivele lacrimării ei, adecă: că emigrând Românii de aici se micşorează materialul de esistenţă al „marilor şi adevĕraţilor patrioţi“ care întru toate împregiurările şi pentru toţi era sigur şi dulce, sau că doară i jale că Românii şi nemaghiarii emigrează din Ungaria înainte de ar fi învĕţat „limba patriei“ şi nu o pot lăţí şi respândí şi între Turcii şi Tatarii din Dobrogia.

De ar fi însĕ că „matroanei“ noastre să'i fie într'adevĕr milă de poporul şi emigranţii români, atunci 'i-am face un compliment, dar şi poporului român cu drept cuvênt 'i-am puté ofta: „Vai de tine popor de limbă română, ai ajuns să'ţi plângă Jidovii de milă, ei să te ocrotească sub aripile lor? Unde'ţi sûnt oamenii cei mari, patrioţii adevĕraţi, de o limbă cu tine? de ce nu'i provoci ori rogi, să te mai îndulcească şi cu alte bunătăţi, nu numai cu limba „patriei“, ca dl Nemoian din Caransebeş?!

Eară voi domni „români şi patrioţi adevĕraţi“ unde sûnteţi? de ce şedeţi pitulaţi, fără să vĕ mai grigiţi de popor? Nu vedeţi, nu auḑiţi, că toţi s'au săturat de constituţiune, de liberalism, de frăţietatea domnilor maghiari? nu auḑiţi că 'i-a resbit gluma pe toţi, de ce nu'i opriţi dela emigraţiune? ḑeu doară credeţi că nu ve'ţi mai avé trebuinţă de ei? pr.

Un proces de presă.

Sibiiu 29 Aug.

Sûnt opt ḑile de când s'a pertratat procesul de presă contra „Transilvaniei“ resp. d-lui G. Bariţ, anunţat de noi în mai multe rênduri. Până a nu procede la însaşi pertratarea dinaintea curţilor de juraţi dăm cetitoriior nostri obiectul încriminat:

Observări dintr'o călĕtorie prin Bănat a lor doi Ardeleni.

„.... Primind o scrisoare dela locurile prea înalte din Sibiiu prin m. comitet de pacificaţiune al naţiunei române, care era îndreptată către Esc. Sa G. Comando dela Timişoara Glaeser, am acceptat-o parte cu bucurie, căci prin aceasta cugetăm, însĕ pre drept a împliní o datorie sântă către patrie şi naţiune, parte plin de îngrozire şi teamă, să nu devin în mânile barbarilor maghiari, cari fără osebire ucid pe ori şi care suflet de român, care din nenorocire cade inaintea lor. Barbara faptă a rebelilor maghiari dela puntea Simeriei, căreia asemenea nici gintele păgâne nu pătrau, ear de altă parte pentru bravele noastre trupe imperiale (cari păḑind dreptul de resboiu totdeună sânt şi nevătĕmat, şi cari totdeuna cu cea mai mare cruţare s'au purtat, şi se poartă către lotrii, şi aprinḑetorii de sate Mongoli). Îngrozitoare scene, aceca barbară faptă, ḑic, ne-a pus înaintea ochilor mai bine 200 soldaţi imperiali — Români, şi Saşi, ear din partea rebelilor la 1400 morţi, eară rāniţii în spitalele din Deva mai mulţi de 300, dintre cari numai puţini mai sûnt în viaţă, ceialalţi au murit şi mor; după cum s'a aflat din enumĕrarea şi socoteala făcută din mandatul capitanului Csernovitz şi al pref. Solomon. Cel dintâiu povăţuitoriu la 500 de grăniţeri dela Caransebeş, cu aşa numiţii plaiaşi mestecaţi toţi Români, ear nici un Sêrb, după cum fals a scris un corespondent al gazetelor de Braşov, de care tot Banatul s'a mirat, căci numiră Sêrbi pre acei bravi graniţeri români, cari sûnt sub comanda bravuluí şi umanului căpitan Csernovitz, cu care eu în faţă am vorbit în trei rênduri, de două luni încoace. Al doilea — Solomon — conductorul lagărulni dela Haţeg adunat din comitatul Hunedoarei, — om înţelept şi serios destul în lucrurile sale, dar pagubă, că nu are lângă sine un om harnic, care să'l ajute în grelele stări înpregiur în cari se află.

Dela podul Simeriei până către Deva aproape tot câmpul era acoperit cu cadavre de ale rebelilor; cu caii nu era potinţă pre drum a merge, făcêndu'şi spaimă de cadavrele ce zăceau ici colea în şi pre lângă drum; ba la întoarcere cu groază am vĕḑut cum scobiau cioarele, şi cum hăţuiau cânii din şanţuri pe morţii cei rĕu îngropaţi, din a căror putoare se poate proroci o ciumă cumplită. — Barbarii maghiari după ce au

---

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(13 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M Marienescu.

La Rugaciu sûnt ocne de aur şi argint. Nu fără nici o legătură veche mitologică sûnt şi aceste pomenite. Poeţii vechi ḑic, că H. cu predicatul κερδῷος (avut) a avut cunoscinţa secretă a unui sĕpătoriu de comoare, că H. e ḑeul montanistic şi a comorilor ascunse sub pămênt pentru că Aeschylos ḑice, că ocnele laurice de argint sûnt darurile lui H. (Preller I 314). Leacul e că să se scoată cheia de sub podeală. Idea asemene precum e ascunsă ţestoasa şi oul. Lucru natural că nu ocnele laurice cele de sub pamênt au fost înţelese în cultul acesta, ci altceva. La impĕratul Verde în timpul primăverei aceste ocne doar sûnt florile primăverei, cari prin earnă au fost închise sau eară trebuia să revie la telele de argint (albe) şi de aur (galbine) precum se şi pot deosebí.

La Novac e o broască (nu ţestoasă) carea bea apă. Numele broască înseamnă „Vorwisser des Iahres-Morgens“ (presciutoriu de dimineaţa anului = a primăverei). În sanscrită broasca se chiamă: racna; la Latini: rana, la Slavi: rano, cu înţeles de ceva ce lucesce, murgit (Nork p. 169). Broasca şi stă în o înţepenire până o deşteaptă primăvara, e simbolul primăverei (Friedreich p. 611). Broasca până e sub pat sau în pămênt e în earnă, nu în apă; elementul seu deci se ţine de mitul cu impĕratul Alb, când e scoasă, şi în elementul seu le aduce vindecare de mitul cu impĕratul Verde, de primăvară.

Earna multe isvoare sacă sau înghiaţă, pentru aceasta se învinovăţesce broasca, carea s'a retras în pămênt să bea apă, dar vine Apollo şi topesce neaua, desghiaţă, scoate broasca şi isvorul eară curge. Cultul vechiu al apelor dau asemeni desluşiri.

(Va urma).

fost respinşi până la Deva, întorcêndu-se trupele noastre imperiale către Sibiiu, au prăpădit cu foc toate satele române până la Orăştie, încât nici o casă n'a rĕmas, ear pre Români, a căror viaţă mai înainte o asigurase, 'i-au puşcat pre care unde îl aflară, încât mai multe sute de prunci au rĕmas orfani, făra pâne şi fără îmbracăminte. Încă o faptă din cele mai crâncene a păgânilor maghiari: pre preotul unit din Spini (Bád) sat de graniţă, pre Ioane Şina, după ce 'l-a prins Bem cu lotrii maghiari, 'i-a mutilat mai întâiu degetele dela mâni, apoi mânile amêndouĕ. După aceea, ah! o cruḑime şi barbarie ne auḑită! mĕdulariul, — şi în urmă jefuindu'l de 1000 fl. care 'i-a avut la sine, 'l-au despicat în patru părţi. Omenire! omenire! Spune'mi de ai mai auḑit sau ai cetit în istorie astfel de cruḑimi barbare. Preoţilor! şi inteligenţilor români! Feriţivĕ, nu daţi faţă cu astfel de bestii crude, cari devin la fapte ne mai pomenite în istorii; nu le credeţi mai mult, şi nu vĕ amăgiţi nici în present nici în venitoriu cu a lor dare de mână a prieteniei!“ (Va urma).

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 36.

Şedinţa din 5 Iulie 1879.

(Urmare.)

D. Creţulescu se unesce cu această idee, dară nu este de părere, ca academia să ceară de la guvern înfiinţarea unei legi asupra adunărei de antichităţi. Aceasta ar fi o depăşire a competenţei academiei. Tot aceea ce s'ar puté face, se reduce la oare care tentative oficioase în acest sens.

D. Fălcoian profită de această discuţiune, a cărei punct principal sûnt antichităţile din Dobrogea spre a arăta că, visitând acum de curênd insula Şerpilor din Marea Neagră, d-lui s'a încredinţat, că se află acolo un subteran, în care ar puté să esiste obiecte antice. D-lui n'a putut vedé mai mult decât multe fragmente de olărie. Aflându-se însĕ în acele locuri însoţit de străini nu a voit să cerce esploraţiuni, care ar fi deşteptat poate avidităţi grele de reprimat într'o localitate aşa de isolată.

D. Sion referindu-se la cele ḑise de d. Papadopul Calimach crede şi d-lui, că multe din fragmentele adunate în museul provisoriu din Dobrogea sûnt fără de interes.

D. Laurian, recapitulând diferitele opiniuni espuse în această discuţiune se pronunţă în favoarea aceleia ca academia să intervină pe langă minister pentru facerea unei legi. Însuşi Ministerul ne-a cerut avisul într'o cestiune relativă la sciinţă. Noi avem datoria chiar de a'i comunica în mod oficial, tot ce ni se pare a fi apropriat la cea mai bună şi mai completă regulare a cestiunei. În casul special al antichităţilor din Dobrogea, ar fi bine ca ministerul, afectând pentru aceste fonduri ce noi nu avem, să ceară de la Academie denumirea unei persoane esperte, care să dirigă transportările, cu toate precauţiunile necesare. Întru aceea ce privesce însĕ fragmentele, d-sa nu se unesce cu părerile esprese ale d-lor Papadopul şi Sion, ci amintindu'şi cuvintele lui Iuliu Scaliger care ḑice: *„minimum etiam antiquitatis fragmentum habet suum pretium“*, crede că chiar şi micele fragmente de inscripţiuni antice trebuesc adunate, căci se întâmplă ca şi acele să serve la elucidări anticuarie. În fine opinează că aducêndu-se în capitală toate antichităţile din Dobrogea şi de airea, care pot fi transportate tot ar fi bine să recomandăm, ca fundamentele de edificie antice să remână sub priveghcrea autorităţilor locale, ca să nu strice şi mai tare, precum se practică la noi în cele mai multe locuri.

În urma acestor desbateri, se pun la vot conclusiunile raportului secţiunei istorice privitoare la antichităţile din Dobrogea, şi se aprobă cu desvoltările date mai cu samă de d. Laurian. Întru ceea ce privesce însĕ mijlociroa pentru o lege generală privitoare la această materie, remâne a se studia de secţiunea istorică, în şedinţele ei ordinare, modul de a satisface acestei cerinţe. (Va urma.)

Varietăţi.

* (Esamenele de cualificaţiune) cu candidaţii de preoţie şi învĕţĕtorie s'au terminat eri. La esamenul pentru candidaţiii de preoţie au fost admişi 15 şi la cel pentru cand. de înv. 33. Despre resultat încă nu avem informaţiune deplină.

* (Producţiune şi petrecere). Dela Sălişte ni se scrie, că Sâmbătă sara la oara ficsată în programa publicată din parte ne cu altă ocasiune s'a început producţiunea combinată de meseriaşii români din Sălişte şi de corul sodalilor români din Sibiiu şi s'a urmat şi terminat între aplausele vii ale publicului. După producţiune a urmat, jos în grădina gimnasticei, o lungă masă comună, în decursul cărei dl pres. al Reuniunei sodalilor români din Sibiiu, N. Cristea a purtat un toast pentru meseriaşii români din Săliste, eară dl diacon I. Popa, în termini bine simţiţi, pentru Reuniunea sod. rom. din Sibiiu şi presidentul ei. Jocul care începuse deja a durat până aproape de făcutul ḑilei. Adoua ḑi (duminecă) după ameaḑi meseriaşii din Sălişte, sodalii din Sibiiu şi popor mult a eşit cu musica la „Neted“, un loc foarte plăcut în poalele Carpaţilor. Ací venind şi inteligenţa din loc, care participase şi sara trecută la producţiune şi petrecere, s'a desfăşurat o festivitate din cele mai plăcute. Pela 6 oare sara se întoarserĕ cu toţii în comună de unde cei dinafară se despărţiră şi purceseră către domiciliile lor.

* (După manevre). Trupele au sosit în garnisoană aproape de o sĕptĕmână. Golul cel lăsaseră în cetatea noastră este earăşi îndeplinit, cu toate aceste, sgomotul trimbiţelor şi tobelor nu ne superă de loc. Trupele au odihnă. Soldaţii din anul III al serviciului permanent se dimit. Auḑim că atitudinea trupelor în decursul „campaniei“ a fost esemplară în toată privinţa. Regimentul nostru Nr. 31 n'a avut nici un bolnav. I. S. imp. M. C. Albrecht, ni se spune, s'a dus foarte mulţămit la Viena.

* Pentru ocuparea Novi-Bazarului sûnt destinate trupele următoare: Regimentele de infanterie Nr. 24, 41 şi 44; batalioanele de vênători Nr. 25 şi 32; mai departe baterii de munte, telegraf campestru, o terţialitate din despărţĕmêntul sanitar. Divisiunea I de trupe de infanterie remâne în reservă.

* (O cinste împĕrătească). Majestatea Sa împĕratul Francisc Iosif I a cinstit principelui mortenegrean Nichita o căruţă cu cai Lipizani.

* (Procedura penală), carea fu spre codificare încredinţată domnului Carol Csemegi, este deja gata în proiect. Proiectul se basează pe principiul sumarităţei şi nemijlocirei.

* (Dreptul devotare al femeilor) este primit în Croaţia de dietă contra obiecţiunei regimului.

* (Difteritis). În Sighişoara s'au ivit earăşi această boală la 2 copilaşi, cari însĕ s'au însănĕtoşat.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 10 Septemvre n. În onoarea principelui Nichita a avut loc în Schönbrunn un *diner* familiar, la care au luat parte Maiestăţile şi membrii presenţi ai familiei imperiale. După *diner* principele 'şi-a luat rĕmas bun; el călĕtoresce mâne la Cetinie.

Viena, 10 Septemvre n. Din Ciainica se raportează oficial dto 10 l. c. sara: Colona generalului-maior Kilitsch a întrat dimineaţa în Plevlie. Aşteptată de un batalion turcesc, ea a trecut prin oraş cu musică, s'a aşeḑat într'o tabĕră la Avetovina, înspre nord de Plevlie, între urări însufleţite pentru împĕratul. Poporaţiunea creştină este foarte îmbucurată de întrarea trupelor.

London, 10 Septemvre n. Lordul Cranbrook a convocat sfatul indic. Comunicaţia între Kabul şi sentinelele militare engleze se pretinde a fi întreruptă. Se ḑice că insurecţiune ar fi luat dimensiuni mai mari şi că puterea militară a generalului englez Robert ar fi insuficientă.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în şedinţa reuniunei învĕţătorilor români din ţara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala capit. din Satulung.

(6 Urmare)

Să vedem mai de-aproape viaţa socială şi modul de vieţuire al furnicilor!

Viaţa socială a furnicilor e mai complicată decât a albinelor şi în multe privinţe şi mai interesantă. Dintre cele trei clase sau caste de furnici numai bărbătuşilor şi muerusceler le cresc aripi, lucrătoarelor nu. Până când acelora le cresc aripile, aceste trebuie să edifice locuinţele comune pe sub pămênt. Speciele cele provĕḑute cu aripi nici că ar puté lucra pe sub pămênt, din causă că li s'ar strica aripile; de unde resultă, că toate animalele, cari locuesc şi lucrează pe sub pămênt sau că sûnt fără aripi, sau că au aripile acoperite cu un vestmênt tare, care le servesce de apĕrare. În grigea lucrătoarelor este lăsată şi crescerea furnicilor celor mici. Ele provĕd pe întreaga societate cu cele necesarii pentru nutremênt.

Nu cu mai puţină diligenţă sûnt făcute locuinţele furnicilor, decât ale albinelor, numai cu atâta diferesc, că ale acestora sûnt făcute din ciară, iar ale acelora din pămênt. Furnicile sapă printre odăile lor de locuit ganguri în diferite direcţiuni ca tot atâtea strade, ear pămêntul îl aruncă de asupra locuinţelor. Îndată ce sûnt gata cu un etagiu, zidesc altul deasupra lui şi'l proptesc, dacă e de lipsă, cu bucăţi de lemn sau cu alte materii. Pe etagiul al doilea zidesc al treilea şi cerênd necesitatea, şi mai multe. Uşa pentru întrare şi eşire e construită astfel, ca să se poată închide şi deschide după trebuinţă, ceea-ce să poate vedé sara şi dimineaţa. Din locuinţele albinelor conduce un ambit acoperit către vre un arbor, unde să'şi afle nutremêntul atât din succul lui, cât şi din succul animalelor ascunse sub frunḑele aceluia.

Să vedem acum mai de-aproape viaţa socială a furnicilor!

Furnicile aripate prin lunile Iulie şi August se ridică prin aer în numĕr foarte mare, dintre cari numai muieruscele se mai coboară pe pămênt pentru a oua, ear bărbătuşii per cu totul.

Furnicile preste earnă stau amorţite în locuinţele lor şi se desceaptă numai primăvara, când încep a oua. Furnicile lucrătoare duc pupilionii cu oauĕle în celulele separate, şi de-ací îi aşeaḑă dimineaţa în etagiul de sus la căldură, ear sara îi coboară earăşi jos.

Am fost ḑis, că nutremêntul furnicilor stă atât din succul plantelor, cât şi din succul animalelor, ce se află pe frunḑe. Furnicile, după ce prind aceste animale, se nizuesc a le da nutremênt, luândule de pe o frunḑă le pun pe alta, ba de multe ori le duc în celule şi acolo le duc nutremênt cu cuget, că vor căpĕta mai mult suc dela ele.

Impulsul acesta al lor încă nu e atâta de curios ca al aplicărei lor spre resbel, unele contra altora.

Se întêmplă adese ori, că furnicile fiind obosite de zidire, pausează puţin, apoi se apucă de răpit unele dela altele. Atunci merită a priví omul cu multă mirare la ele, cum prind pe inimicele lor încărcate de prăḑi, cum le forţează a aduce prăḑile înapoi, apoi cum le silesc să rămână acolo şi să facă toate lucrurile lor, întocmai ca sclavii.

Ceata prisonierelor trăiesce acum sub ordinea (porunca) învingĕtoarelor, le cresce puiii, le face cuibul, îi nutresc, se ocupă cu oauĕle, cu un cuvênt, împlinesce toate câte i se poruncesce. Activitatea cetei domnitoare numai atunci se arată, când sûnt atacate de inimic. În casul acesta apĕrarea n'o lasă pe sclavi, nici pe bărbătuşi sau muierusce, ci singure lucrătoarele domnitoare îşi împlinesc această datorie. Ele se reped asupra inimicelor, le atacă cu multă desteritate şi mare curagiu; ba unii ḑic a fi observat, că furnicile înşală pe inimicele lor în câte un loc ascuns şi acolo le nimicesc cu totul.

Aşa dară casta furnicilor lucrătoare formează miliţia sau garda de apĕrare a statului lor.

Cum se luptă furnicile cele mici în contra celor mari şi contra celor roşii vĕ voiu istorisí în prelegerea viitoare.

Ad. 3. Deschideţi cărţile de lectură la pagina 180, Nr. 7, căci acolo se află o bucată, care tractează despre furnici. Luaţi dară sama, că mai ântâiu voiu cetí eu această bucată şi după aceea voiu cerca şi pre unii din voi ca să vĕd cum sciţi cetí. (Învĕţ. va urma şi ací cu cetitul tot aşa după cum am fost arătat la tractarea naraţiunilor). (Va urma).

Bursa de Viena

din 10 Septemvre n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	57 75
London	117 80
Galbin	5 60
Napoleon d'aur (poli)	9 34

Economic.

Braşov, 5 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.30—7.20; Grâu sĕcăreţ fl. 4.50; Sĕcară fl. 4.40—4.50; Orz fl. 3.80—4.10; Ovĕs fl. 2.30—2.40; Cucuruz. fl. 4.80; Mălaiu fl 4.60; Mazere fl. 4.70; Linte fl. 7.30; Fasole fl. 4.35 Sĕmânţă de in fl. 8.70—Sĕmênţă de cânepă fl. 4.40 Cartofi fl. 1.30—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Budapesta 6 Septemvre n. Impregiurările timpului sûnt de tot nefavorabile. Mai inainte cu vre-o câte-va luni a domnit în continuu timp tot umed, acuma şi cu deosebire din sĕptĕmâna trecută ne nĕcăjesce o căldură şi uscăciune ne mai pomenită. Termometrul arată mereu între + 25° şi 26° R. şi numai arare ori la + 21° R. Urmările acestor împregiurări le simt cu deosebire economii, cari fiind pămêntul uscat ca cureaua nu pot ara şi nici sĕmĕna. Rapiţa deja sĕmĕnată piere cu totul, apoi alte sĕmĕnături nici nu se întreprind. Desnădĕjduirea e mare între economi, pentrucă vĕd cucuruzul ca vai de el, strugurii urcându-se şi căḑênd, eară cei rĕmaşi fără viaţă. Ei de acuma vĕd, că nu va fi nici cucuruz şi nici struguri cum s'a aşteptat şi aşa miseria e înaintea ochilor lor. Preste tot prin Ungaria se arată semne de tot rele. Negoaţele încă au cam stagnat în sĕptĕmâna trecută, preţurile articlelor însĕ s'au ţinut ca şi în sĕptĕmânile de mai înainte. Aşa notăm îndeosebi:

Grâul la 60,000 m. m. cu fl. 11.75—12.60; sĕcara 5000 m. m. cu fl. 6.75—7; ovĕs 3000 m. m. cu fl. 5.90—6.15; cucuruz 10,000 m. m. cu fl. 6—6.90; făina a trecut ca şi mai înainte. Păstăioasele asemenea şi adecă: fasolea cu fl. 9.25—9.50; mazĕrea fl. 10—12; lintea fl. 12; mălaiul fl. 5.50—6; sĕmênţă de in fl. 13—13.50; sĕmênţa de cânepă fl. 9.50—10; porci au fost în têrg peste 87,000 şi adecă din Ungaria de jos 2670, din România 1560 şi din Ardeal 1030 de capete, cari au trecut iute şi cu preţuri bune. Unsoarea de porc a trecut cu fl. 41—45; slănina cu fl. 44—46; sĕul cu fl. 44—45; spirtul *en gros* cu fl. 31.50, *in consum* cu fl. 32—33 per 10 mii litre $^0/_0$; lânile au fost şi acum lesne şi n'au trecut fără numai cu fl. 86—93 per 56 chilograme.

Peile de oaie din Bănat cu fl. 130 şi de miel cu fl. 66 per 102 dărabe; peile de bou din Bănat per 102 dărabe cu fl. 135—140; din Ardeal cu fl. 145—150; peile de cal per păreche cu fl. 9—10.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 1 Oct. şi 3 Noemv. imob. lui George Dück în Ghimbav (trib. Braşov); în 20 Sept. şi 25 Oct. imob. lui Michail Brecktner în Bruiu; în 17 Sept. şi 22 Oct. imob. lui Michail Brantsch în Toarcle (judec. cerc. Sighişoara); în 31 Oct. imob. contelui Victor Toldalagi în Corunca (trib. M. Oşorheiu); în 18 Sept. imob. d-nei Valentin Şombori în Hida (judec. cerc. Huedin); în 3 Sept. şi 3 Oct. imob. moştenitorilor după Michail Renner în Teaca (judec. cerc.); în 13 Sept. imob. lui Naftanailă Dirla în Boos; în 13 Sept. imob. rĕmasului după Ilie Rĕu în Ludoş; în 9 Oct. şi 10 Noemv. imob. lui Francisc Betai în Sângătin (trib. Sibiiu); în 3 Oct. şi 3 Noemv. imob. contesei Anna Haller în Ferihaz (judec. cerc. Sighişoara); în 4 Sept. imob. lui Ioan Bojtos în Gilĕu (trib. Cluj); în 24 şi 25 Oct. şi 24 şi 25 Noemv. imob. rĕmasului după Grigorie Vasiliki în Năsĕud şi Prislop (judec. cerc. Năsĕud); în 3 Oct. şi 6 Noemv. imob. d-nei Andreiu Rady în Farcadinul de sus (judec. cerc. Haţeg); în 8 Oct. şi 8 Noemv. imob. lui Francisc şi Ludovic Vaina în Pava; în 8 Oct. şi 8 Noemv. imob. soţiei lui Ioan Cioban în Breţc (trib. K. Oşorheiu); în 20 Oct şi 4 Noemv. imob. Annei Călburean în Sibiiu (trib.); în 13 Oct. şi 13 Noemv. imob. lui Iosif Szöversi în Bözöd-Ujfalu (trib. Odorheiu); în 9 Oct. şi 10 Noemvre imob. lui Ludovic Könczei şi soţi în K. Szt-Silek; în 1 Oct. şi 4 Noemv. imob. moştenitorilor după Antoniu Csürös în Sângiors (judec. cerc. Haţeg); în 9 Sept. imob. lui Iosif Bene în K. Oşorheiu (trib).

Nr. 218. 1—3

CONCURS.

În confomitate cu decisiunea preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 24 Maiu 1879 Nr. 1400 referitoare la ocuparea postului de capelan şi totodată învĕţătoresc în comuna Bulbuc şi filia Curpeni, se escrie concurs cu terminul până la 23 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Din venitele stolare suma de 150 fl.
2. Salariu învĕţătoresc 80 fl.
3. Alte venite după funcţiunile îndatinat săvêrşinde pe la casele creştinilor, precum: Osfeştănii, maslu şi pomeniri 20 fl.
4. Cinci orgii lemne de foc computate a 2 fl. v. a. 10 fl.

Doritorii de-a ocupa acest post de învĕţătoriu şi capelan au a'şi aşterne suplicele lor instruite conform dispoziţiunilor statutului organic la scaunul ppresbiteral gr. or. al tractului Gioagiului II până la terminul mai sus însemnat, când se va efeptuí alegerea în faţa locului.

Bulbuc în 21 August 1879.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

Nr. 230 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din urbea Făgăraş în ppresbiteratul I al Făgăraşului se escrie concurs cu terminul până la 22 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post, sûnt: salariul anual în bani 200 fl. v. a. — dela popor prin repartiţiune, cuartir natural în casele scoalei, şi lemnele de foc pentru încălḑit.

Dela concurenţi se cere să fie clerici, sau pedagogi absoluţi, cu cunoscinţa limbilor patriei, să scie tipicul şi cântările bisericesci.

Doritorii de-a ocupa postul acesta, au de a'şi aşterne suplicele lor instruite în sensul „statut. organic“ şi al „dispoşiţiunilor sinodale din 1873“ — subscrisului oficiu ppresbiteral, notându se, că alesul va avé a conduce cântările în strana dreaptă în toate duminecile şi sĕrbătorile cu elevii sei — în biserică.

Făgăraş 24 August 1879.

Cu încunosciinţarea comitetului parochial.

Petru Popescu m. p.,
paroch şi ppresbiter.

Nr. 124. 2—3

CONCURS.

Prin aceasta se escrie concurs cu termin până la 23 Septemvrie st. v. a. c. pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci

I. La scoala parochială gr. or. din Gothacsa cu următoarea dotaţiune:

a) 11 jugere pământ comasat, sĕmĕnătură de grâu, cucuruz, fênaţ şi grădina scoalei luându se numai pe jumĕtate venitul, aduce venit anual 165 fl. v. a.

d) bani gata din lada comunei 35 fl. v. a., la olaltă fac suma de 200 fl.

c) cuartir liber în edificiul scoalei, şi

b) lemne de foc 3 orgii.

II. Pentru filia Uleş cu salar de 100 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi 3 orgii lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa aceste staţiuni au a'şi aşterne concursele lor instruite conform dispoşiţiunilor „stat. org.“ la subsemnatul oficiu ppresbiteral în terminul amintit.

Se poftesce ca concurenţii, cari vor concura pentru cel dintâiu post, să scie şi limba maghiară.

Gurasada, 22 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu, m. p.
adm. ppresbit.

Nr. 117. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din comuna Brădăţel, în ppresbiteratul Ilia-murĕşană se escrie concurs cu terminul până la 16 Septemvre a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual de 100 fl. v. a. solvind în 3 rate, $^1/_3$ din fondul scolar, $^2/_3$ din cassa comunei.
2. 60 mĕsuri mari (a 22 cupe), $^1/_2$ în grâu şi $^1/_2$ în cucuruz.
3. Grădină de legumi.
4. Cuartir liber în edificiul scoalei şi lemne de încălḑit.

Dela concurenţi se cere, ca să poarte şi oficiul de cântăreţi şi să aibă cursul pedagogic precum şi esamen de cualificaţiune.

Petiţiunile instruite conform prescriselor „st. org.“ au a se asterne oficiului ppresbiteral în Gurasada, posta ultimă „M. Illye“ până la terminul sus indicat.

Brădăţel 12 August 1879.

Oficiul ppresbiteral al tractului Ilieimurĕşene în conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m/p.,
adm. ppresbit.

Nr. 213. 2—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochiă de clasa III Valea-Lupşei protopresbiteratul Lupşei prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 23 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială;

b) folosirea cimiteriului;

c) dela 140 case câte o ḑi de clacă sau 30 cr.

d) din repartiţia pentru servitorii bisericei 20 fl. v. a.

e) stola regulată în sinodul parochial din 12 Iunie, 1877, şi

f) ocupând şi postul de docent cu salariu 120 fl., cari computate, afară de salariu învĕţătoresc, în bani d'au un venit anual de 231 fl. v. a.

Doritorii de-a competa la acest post au să'şi aştearnă suplicele lor instruite în sensul „stat. org.“ subsemnatului până la terminul amintit.

Offenbaia, în 20 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot. gr. or. a Lupşiei.

Nr. 170. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor staţiunei învĕţătoresci din ppresbiteratul Gioagiului I.

1. Hanău cu salariul anual 150 fl. v. a. cuartir şi 2 orgii lemne de încălḑit pentru învĕţătoriu şi scoală.

2. Măgura cu salariul anual 150 fl. v. a. cuartir şi lemne de încălḑit pentru învĕţătoriu şi scoală, a treia parte din venitul bisericei ca cantor, şi dela înmormêntarea morţilor câte 40 cr.

Doritorii de a ocupa aceste staţiuni, au să fie pedagogi sau clerici absoluţi, şi a'şi asterne suplicele lor cu documentele recerute la subscrisul până la 23 Septemvre a. c. st. v.

Hondol în 21 August 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial concernente.

B. Pipoş, m/p.,
ppresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante învĕţătoresci dela scoala greco-orientală din Finteuşul mare, se escrie concurs cu termin până la 30 Septemvre a. c. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 100 fl. dela comună prin repartiţie şi cuartir natural în casa scoalei.

Doritorii de-a ocupa această staţiune au a'şi aşterne suplicile lor instruite în sensul prescriselor statutului organic până la terminul de mai sus oficiului protopresbiteral în Cărpiniş p. u. Kápolnok-Monostor ca inspectorat districtual scolar.

În conţelegere cu administratorul protopresbiteral tractual.

Finteuşul mare, 12 August 1879.

Pentru comitetul parochial
ca senator scolar.

Stefan Dragoş m. p.,
3—3 paroch şi preşedinte.

Nr. 709—1879. 2—2

CONCURS.

La scoala grăniţĕrească din Haţeg este de conferit un post de învĕţătoriu secundar provisor cu salariul anual de 300 fl. din fondul scolar central, cortel şi lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa acest post prelângă documentarea, că sûnt de religiunea gr. or. au a'şi substerne petiţiunile lor cu documentele necesare până în 25 Septemvre st. n. a. c. la „Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grăniţeri din regimentul român I din Sibiiu.“

Nr. 28. 3—3

CONCURS.

Ne fiind la scoala confesională gr. or. din Zam cu filia Tămăşesci tractul Iliei învĕţătoriu ales în înţelesul prescriselor legei, prin aceasta se deschide concurs cu termin până la 16 Septemvre st. v. a. c

Cu acest post învĕţătoresc sûnt legate următoarele emolumente:

a) în bani gata 110 fl. v. a.

b) bucate 80 mĕsuri din cari 15 mĕsuri grâu.

c) 8^0 lemne pentru foc din cari are a se încălḑí şi scoala.

d) cortel liber, 2 odăi, 1 culină şi 1 cămară.

e) grădină pentru legumi şi 1 jugĕr pământ arătoriu în grădina scoalei de oltoire.

Concurenţii vor documenta că sûnt Români gr. or., că au absolvat pedagogia ori clerica şi au cel puţin 4 classe gimnasiale, şi pot propune pe lângă limba română limba maghiară şi germână în cetire şi scriere, cunosc tipicul şi cântările bisericesci, fiind obligaţi în biserică a fi cu pruncii la serviţiul divin.

Pe lângă instruarea pruncilor, vor fi îndatoraţi a ţiné şi prelegeri cu cei repetenţi, vor propune învĕţătura in cetire şi scriere cu cei adulţi, despre ce va avé deschilinită remuneraţiune pentru osteneală.

Poate spera la accident dela notariul cercual dacă doresce în oarele libere a se ocupa în cancelaria notarială, şi a visita morţii avênd dela fie-care visitare 40 cr.

Recursele a se aşterne adresate comitetului parochial din Zam prin oficiul protopresbiteral al tractului Iliei, posta: Ilia, locuinţa Gurasada.

Zam, 12 August 1879.

Petru Fogaraş m/p., **Nicolau Enciu** m/p.,
not. com. parochial. paroch şi preş. com. par.

Cu învoirea mea:
Alecsiu Olariu m/p.,
adm. ppresbiteral.

Nr. 249—1879. 2—3

EDICT.

Lazar Mihaiu născut în Calbor, legiuit bărbat al Anei Ţechere dela Şulumberg, 'şi-a părăsit nevasta cu necredinţă de 4 ani trecut, şi nu se scie de locul petrecerei lui, se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi, să se presenteze înaintea forului matrimonial mai jos subscris, pentrucă la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul intentat asupră'i de nevasta lui.

Nocrichiu în 17 Iulie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu-mare de instanţa I.

Grigorie Maier m/p.,
adm. ppesc.

Publicaţiune.

Duminecă în 21 Septemvre a. c. după ameaḑi la 3 oare se esarêndează în cancelaria comunală prin licitaţiune păşunitul de oi de pe hotarul Guşteriţei pe timpul dela 15 Octomvre 1879 până la sfêrşitul lui Martie 1880; ceea ce se aduce la cunoscinţa publică cu observarea, că condiţiunile mai de aproape se pot vedé în ori-ce timp la oficiul comunal.

1—3 [42] *Oficiul comunal.*

Esarendare de cărcĭmărit prin licitaţiune.

În 20 Septemvre a. c. la 10 oare înainte de ameaḑi se va esarênda prin licitaţiune cârcĭmăritul din comuna **Poplaca** pe trei ani, începênd dela Ianuarie n. 1880. Preţul de esclamare e 2500 fl. v. a. Vadiul 5$^0/_0$ Celelalte condiţiuni se pot vedé în cancelaria comunală şi la oficiul de aici.

Sibiiu în 6 Septemvre 1879.

1—3 [41] *Oficiul pretorial central.*

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 102. **Sibiiu, Sâmbătă, 1 Septemvre v. 1879.** *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 August.

Retragerea contelui Andrássy, în toată forma i se comunică ḑiariului „D. Ztg." din Viena, va urma numai pe la sfêrşitul lunei lui Septemvre. Contele Andrássy va transpune afacerile următoriului seu numai după ce va fi primit visita principelui Bismarck. Causa amânărei retragerei formale a contelui Andrássy are o însemnătate politică bătătoare la ochi, încât e de prisos ori-ce comentariu. Nu sûntem de aceia, cari să ia lucrul aşa de uşor, încât întâlnirea din urmă a celor doi bărbaţi de stat să o ia numai de o conversaţiune amicabilă şi de o strîngere de mână şi nu ni se pare nejustificată presupunerea, că următoriul contelui Andrássy va trebuí să considere ceea ce se va statorí cu ocasiunea întâlnirei celei nouĕ a contelui Andrássy şi principelui Bismarck de directivă a politicei sale. Aşa dară cu alte cuvinte: Contele Andrássy se duce, spiritul lui rĕmâne. Tot această idee s'a desfăşurat ḑilele aceste în „Cor. hongr." Noi însĕ, ḑice „D. Ztg.", credem, că în cercurile ministrului ce se retrage iau dorinţele drept de fapte.

Marşul trupelor austro-unguresci înaintează până acum fără întrerupere.

Interesantă la toată întêmplarea este ceea ce o telegramă din Praga pune în gura principelui de coroană Rudolf. Acesta înainte de plecarea sa la Viena a adresat vre-o câte-va cuvinte de despărţire soldaţilor cari aveau să piece cu concediu a casă. Principele de coroană termină alocuţiunea sa cu cuvintele următoare:

> „... Cele mai bune dorinţe ale mele ve asociază şi o intimă suvenire să ne unească totdeauna. Remâneţi toţi bravi, până vĕ va chiema eară prea graţiosul nostru împĕrat la arme. Poate ne vom revedé în scurt timp şi vom lupta cu virtute pentru Dḑeu, împĕrat şi patrie. (Descoperindu'şi capul:) Să trăiască preagraţiosul nostru împĕrat! Să trăiască! să trăiască! să trăiască!"

„Românul" din Bucuresci vorbesce despre eventualitatea unui resboiu între Rusia şi Germania. „Românul" constată cu bucurie, că apropiarea între Germania şi Austro-Ungaria progresează pe fie-care ḑi şi neagă posibilitatea unei alianţe între cea din urmă şi Rusia. Despre Francia, ḑice citata foaie, că nu se poate gândí încă la resbunare şi aşa nu este probabil, că Francia caută a se alia cu Rusia; din contră, Francia caută a se apropia de Germania. „Romanul" atrage atenţiunea compatrioţilor sei asupra acestor împregiurări şi 'i provoacă să priveghieze, ca să nu'i surprindă evenimentele.

Din London se telegrafează, că după scirile din Bombay, revoltanţii Afghani au ucis pe emirul Iacub Khan. Altă scire spune, că s'a sinucis Khanul însuşi. Adevĕrul se va constata mai în urmă.

Cestiunea Israelită.

III. Industrie şi comerciu.

(8 Urmare)

Dar şi dincoace de Milcov putem urmărí şi constata decrescerea Românilor în ramurile cele mai principale ale industriei şi ale comerciului.

Nu de mult înfloriau în Bucuresci industrii însemnate; se fabricau testemele; se lucra mătase şi se făceau dintr'ênsa ţesături de tot felul; se argăsiau piei, cari se esportau; blănăria din Bucuresci era căutată în seraiul din Constantinopol; apoi erau işlicăria, căldărăria, şelăria. Astăḑi nu mai esistă acele industrii, şi trebuinţele le satisfacem cu obiecte importate. In stradele unde erau aşeḑate acele industrii de cari ne amintesc încă numirile acelor strade, astăḑi întâlnim mai cu samă Israieliţi comercianţi cari vênd haine gata aduse dela Viena şi Pesta, şi altele. Meseriaşii români ce mai esistă, precum tăbaci, ciobotari, căldărari, dispar, căci nu mai sûnt în stare a se susţiné.

În Bucuresci erau în anul 1859, meseriaşi 6886 capi de familie în care numĕr nu sûnt membri de familie, calfele, ucenicii. Din 6886, erau de religia ortodocsă 4963, ear pămênteni 5058. În anul 1878 numĕrul meseriaşilor este de 16,197 capi de familie, din cari 5261 sûnt emigraţi de vr'o 20 ani.

Din 63 ramuri de industrie arătate pe anul 1878, numĕrul Israeliţilor e mai mare decât a Românilor ortodocşi în 17 ramuri. Astfel sûnt capi şi membrii de familie:

1. Croitori bărbătesci, din 1836 suflete sûnt 812 Israeliţi, 762 ortodocşi;
2. Croitori femeesci, din 872: 689 Israeliţi, 76 ortodocşi;
3. Alămari, din 160: 65 Israeliţi, 34 ortodocşi;
4. Argintari, din 242 suflete, 164 Israeliţi, 48 ortodocşi;
5. Ceaprăzari şi echipamente militare, din 392 sufl., 251 Israeliţi, 97 ortodocşi.
6. Ceasornicari, din 182 suflete, 62 Israeliţi, 48 ortodocşi;
7. Tinichegii, din 850 suflete, 729 Israeliţi, 61 ortodocşi;
8. Zugravi, poleitori, din 635 suflete, 293 Israeliţi, 204 ort.;
9. Văpsitori, din 128 suflete, 61 Israeliţi, 11 ortodocşi;
10. Strungari, din 181 suflete, 61 Israeliţi, 45 ortodocşi;
11. Lampişti, din 75 suflete, 48 Israeliţi, 4 ortodocşi;
12. Legători de cărţi, din 135 suflete, 42 Israeliţi, 41 ort.;
13. Pălărieri, din 117 suflete, 28 Israeliţi, 17 ort.;
14. Perieri, din 25 suflete, 18 Israeliţi, ortodocşi nici unul;
15. Tapeţeri, din 192 suflete, 57 Israeliţi, 30 ort.;
16. Litografi, din 55 suflete, 5 Israeliţi, 4 ort.;

În alte neamuri industriale Israeliţii figurează cu un numĕr considerabil; aşa sûnt:

1. Cusătorese, Isr. 137 ort. 342
2. Măcelari, „ 161 „ 925
3. Şepcari, curelari, Israeliţi 119, ort. 207.
4. Coaferi, Isr. 19, ort. 49.

Numai în unele industrii ostenitoare sau puţin lucrative constituesc Românii ortodocşi marea maioritate; astfel sûnt din 64,732 totalul numĕr de suflete a meseriaşilor aflaţi în Bucuresci în 1878:

1. Muncitori cu ḑiua şi plugari, din 31,700 suflete, 28,704 ort., 884 Israeliţi;
2. Dulgheri şi dogari din 2727 sufl., 2562 ort., isr. nici unul;
3. Ferări, din 1797 sufl., 1017 ort., 26 Isr.;
4. Potcovări, din 470 sufl., 420 ort., Isr. nici unul;
5. Coşari, din 65 sufl., 52 ort., Isr. nici unul,
6. Pantofari, din 585 sufl., 544 ort., 9 Isr.;
7. Rotari, din 962 sufl., 752 ort., Isr. nici unul;
8. Sacagii şi căruţaşi .din 5202 sufl., or. 5145, Isr. nici unul;
9. Zidări din 1846 sufl., 1648 ort., Isr. nici unul;
10. Cavafi, din 180 sufl., 176 ort., 4 Isr.;
11. Lăutari, din 1377 sufl., 1354 ort., 14 Isr.;
12. Bărbieri din 542 sufl., 512 ort., 13 Isr.
13. Cismari bărbătesci, din 2400 sufl., 1869 ort., 134 Isr.

Să vedem acuma în ce numĕr sûnt Românii în comerciu.

În 1859 erau în Bucuresci 4742 comercianţi capi de familie, cari cu 12,378 membri de familie constituiau 17,120. Dintr'acesti 4742 capi, erau ortodocşi 3786, ear 3717 pămênteni.

În anul 1878 sûnt 7024 capi de familie, cari cu membri de familie constituesc 27,110 suflete. Dintr'aceşti 7024 capi, sûnt 3834 supuşi protecţiei române, 1355 protecţiei ruse, 787

FOIŢA.

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).

(14 Urmare.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

Ideá că împĕrăteasa e grea dar nu poate să nască, până nu se întêmplă ceva, e în multe poveşti ale noastre. Aşa în mitologie pămêntul e personificaţiune feminină Gea, Terra, Tellus etc., şi e grea (de sĕmênţele sĕmĕnăturilor) şi nu poate să nască (de timpul iernei) dar primăvara rĕsar toate, şi atunci ḑina pămêntului nasce.

Io amoresa lui Zeus, strămutată în vacă a rĕtăcit spre miaḑă noapte, a cutreerat pe lângă marea neagră, pe la rĕsărit, s'a întors spre Egipet,ací recapĕtă fiinţă de femeie, dar nu poate să nască până nu o atinge Zeus cu mâna şi atunci nasce pe Epaphos (atinsul) (Preller II p. 42). In poveştile noastre de regulă fuge muierea cu altul şi nu poate nasce până nu pune bărbatul ei mâna pe foale.

Culcarea în pat de nascere a ḑinei Lebo (întunerec, muierea lui Zeus, mama lui Apollo = soarele şi a Artemis-eí = lunei, înseamnă întrarea anotimpului nou = primăverei, pentru aceasta Lebo, pe oamenii, cari a batjocorit-o, ca şi grea trecênd pe lângă ei, 'i-a strămutat în broasce. (Nork p. 169).

În acest mod, toate diferenţele de poveşti sûnt de acelaşi element mitologic, — şi pentru a pricepe însemnatatea povestei, am fost silit, ca toate ilustraţiunile să le esplic, căci numai în aşa mod se poate primí de rectificată sistema de clarificare a poveştilor noastre, sistema ce cu încetul vreau să o fac pe acest teren.

c) La împĕratul Roşu e mĕr cu merele de aur, cu rodul în ceriu, dar nu rodesce, causa e un cuiu de fer, dacă'l scoate, atunci rodesce. Se spun o parte din o poveste veche. Neleus (fiiul lui Posseidon, ḑeului de mare) a avut o fată frumoasă pe Pero, şi a ḑis că o va da aceluia, carele va aduce turmele lui Phylakos. O peţesce Bias dar nu are curagiu, ci fratele seu Melampus cearcă, dar 'l prind şi 'l închid. Phylakos din multe pricepênd că M. e profet = doctor, îl întreabă despre feciorul seu Iphiklos carele a căpĕtat dorul înţeles, însĕ în junie 'şi-a perdut puterea de generare, fructuare. Melampus scie dela paseri că Iphiklos a avut o spaimă mare ca şi prunc, căci atunci când tatăl seu a scopit berbeci 'l-a ameninţat cu cuţitul într'un arbore şi coaja a crescut peste el; însĕ dacă se află cuţitul, se radă rugina de pe el, se o amestesce cu vin, şi Iphiklos să beie 10 ḑile căci atunci va genera fecior. „Melampus află cuţitul, îl vindecă, şi Bias fratele căpĕtă fată pe Pero (Preller II 475).

În povestea noastră în loc de cuţit este cuiu; în mit e în genere un arbore, în poveste e mĕr, după puţine esemplare e pĕr ce în ideie sûnt identice, dar pĕrul nu e pom mitologic ca mĕrul.

Despre mĕrul cu mere de aur am scris pe larg în povestea: Argir şi Elena, esplicaţiuni sub 3) şi ací numai atât repeţesc, că mĕrul de aur e ceriul cu stelele, căci căutând despre pămênt îl vedem ca şi când ar fi cu crengile cu mere, lăţit cât e orizontul. Altcum împĕratul Roşu cu merele arată tot deodată, că el trăiesce în toamnă, când sûnt merele.

Preller II 476 ḑice: Infructuositatea se vedea a fi înţelesul cel mai vechiu al diferitelor poveşti şi citează date resfirate. Se scie Preller povestea aceea unde e tot înfructuositate, nerodire, nesporire în fie-care ilustraţiune, ar admira mult pe poporul român, căci de aceste nu va mai afla. (Va urma).

(Udarea pomilor). În vremuri de secetă când se uscă toate plantele câmpului, foarte adeseori se uscă şi pomii, cu deosebire aceia cari au un frunḑiş lăţit şi des, care împedecă întrarea umeḑelei la rădăcina lor chiar şi când plouĕ. Spre a împedeca însĕ uscarea acestor pomi se sapă în giurul lor în depărtare de 2 urme de rădĕcinile lor un şanţ în care se varsă apă sau umĕd de gunoiu cari mijloace naturalmente se trag în ḑilele de secetă la rĕdăcinile pomilor şi aşa împedecă uscarea şi înaintează desvoltarea lor mai departe.

protecţiei austro-ungare şi 545 protecţiei elene; celelalte protecţii cu un mic numěr. După religie, din 27,110 suflete sûnt 16,299 ortodocşi şi 8617 israeliţi. Încât privesce diferitele specii de comercianţi, toate în numěr de 42 în Bucuresci, Israeliţii constitue marea maioritate în următoarele specii de comerciu:

1. Bancheri şi zarafi, din 523 sufl., 324 Isr., 164 ort.;

2 Bijutieri şi giuvaergii, din 123 sufl., 101 Isr., 3 ort.;

3. Hăinari, din 203 sufl., 185 Isr., 11 ort.;

4. Comercianţi de diferite nespecificate, din 7225 sufl., 5,281 Isr., 1576 ort.;

5. Marchitani, mănuşari, din 885 sufl.. 608 Isr., 186 ort.;

6. Comercianţi de mobile, din 102 sufl.. 68 Isr., 9 ort.;

7. Giamgii, din 126 sufl., 119 Isr., ort. nici unul.

Sûnt alte ramure de comerciu în care Israeliţii sûnt în mare numěr precum:

8. Birtaşi, din 324 sufl., 153 ort., 79 Isr.;

9. Bogasieri, din 374 sufl., 230 ort., 117 Isr.;

10. Cafegii, din 322 sufl.; 205 ort., 65 Isr;

11. Lipscani, din 99 sufl., 65 ort., 31 Isr.,

12. Comisionari, samsari, din 1190 sufl., 952 ort., 892 Isr.

Numai în puţine specii de comerciu nu figurează Israeliţii, precum bumbăcarii, orzarii, rogojinarii, cherestegii, fierarii, jucărierii de copii, farfurigii, sticlarii şi olarii.

Că Israeliţii ocupă cele mai însemnate şi mai lucrative specii de comerciu, aceasta se dovedesce şi prin faptul, că între 16,299 suflete de comercianţi ortodocşi sûnt între alţii 5349 cărcîmari, 2259 precupeţi, 164 olari şi vărari, 221 păinari, 100 bumbăcari, în totul 8,097 suflete, care se susţin cu specii neînsemnate sau puţin lucrative. Rĕmân prin urmare 7682 ort. faţă cu 8617 Isr. La acest numěr mai trebue să adăugăm pe contabilii de comerciu înscrişi între profesiunile libere, cari, din 581 suflete, sùnt 271 Isr. şi 226 ort.

Nu numai cifrele arětate dovedesc, că Israeliţii domină; spre a ne convinge de acest adevěr, n'avem decât să ne preumblăm pe stradele Bucurescilor atât în ḑilele de lucru cât şi în sěrbătorile cele mari ale Israeliţilor. şi vom recunoasce, că au trecut timpurile când Românii erau puternici pe piaţa românească.

(Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Braşov 28 August 1879. În ḑiua de 25 August se sevêrşì un act de mare însemnătate în era cea noauă a metropoliei noastre române ortodocse.

Primul esamen de cualificaţiune, cerut de „statutul organic“ pentru profesorii dela scoalele medii române greco-orientale, s'a depus în ḑiua amintită de astă dată în Braşov, şi primii profesori esaminaţi după cerinţele constituţionalismului nostru bisericesc sûnt domnii: Lazar Nastasi, Ioan C. Tacit, şi Ioan Scurtu, carii au corespuns în mod strălucit.

Înregistrăm cu plăcere, că cu această ocasiune avurăm norocirea de-a saluta în mijlocul nostru, după un interval de mai mulţí ani, pe Ilustritatea S'a părintele archimandrit şi vicar-archiepiscopesc Nicolau Popea. Ilustritatea S'a, după ce petrecù la băile din Elöpatak vr'o 6 septĕmâni, fiind designat din partea Escelenţei Sale, a părintelui archiepiscop şi metropolit, de preşedinte al comisiunilor esaminătoare, avù bunătatea de a amâna reîntoarcerea Sa la Sibiiu, pentru ca să nu lipsească dela un astfel de act de valoarea şi autoritatea, ce 'i compete.

Fiind cunoscut, că în 24 August are să sosească Ilustritatea Sa la Braşov, mai mulţi braşoveni des-de-dimineaţă se duseră la Săcele şi însociră pe părintele archimandrit cu mai multe trăsuri până la Braşov în cuartirul oferit de Rev. d-nul ppresbiter Iosif Barac.

În timpul cel scurt, ce 'l-a petrecut Ilustritatea Sa în mijlocul nostru a fost bineventat şi salutat de corporaţiunile noastre bisericesci şi scolare precum şi de diferite persoane de distincţiune din loc; de asemenea şi părintele archimandrit a cercetat, pe cât 'L-a ertat timpul şi misiunea, somităţile civile, militare precum şi alte persoane de distincţiune din Braşov.

Luni dimineaţa în 27 August a plecat Ilustritatea Sa spre Sibiiu, lăsând Braşovenilor frumoase impresiuni de înaltă erudiţiune şi părintească afabilitate.

Mai avem de-a înregistra, că tot în ḑilele aceste (25 şi 26 August) s'a ţinut şi adunarea generală a reuniunei învěţătorilor nostri din ţara Bârsei, despre ceea-ce va urma un raport detăiat. *Un braşovean.*

„De sub poalele munţilor apuseni“ în August 1879. Cu ḑiua în care vě scriu aceste, sûnt chiar şase sěptěmâni d-le redactor, de când nu mai avem ploaie, în lipsa căreia sûntem deja în ajunul desperărei. Păpuşoiul (cucuruzul) mai preste tot au suferit şi sufere grozav, încât pentru el nici că mai poate fi folositoare ploaia; ar folosí însĕ mult, foarte mult strugurilor, cari mare parte nici că sûnt desvoltaţi pentru coacere, tot aşa de mare şi prea simţitoare e lipsa de ploaie pentru sěmênţă, a cărei timp a sosit să se samene, deşí cel mai mult pămênt stă încă nearat din lipsa de ploaie. Preţul bucatelor, tot din lipsa de ploaie s'a urcat grozav; clasa poporului muncitor, care de regulă e cel mai numěros, vĕḑêndu'şi mălaiul deja în mare parte uscat şi fără boambă, se întreabă: „ce o să „mâncăm preste earnă? ce în primă„vara şi vara viitoare?

Puţina pâne ce 'şi-a câştigat-o cu braţele muncitoare: aḑi mâne se gată dacă păpuşoiul se uscă pe paiu.

Poamele asemenea lipsesc cu totul preste tot ţinutul de sub poalele munţilor apuseni, — curechiul (varḑa) încă a rěmas numai în frunḑă — aşa numiţii ciofoi — fără căpăţînă, legumile în grădini au încetat de a mai fructifica; nu mai avem nici fasole verde, nici castraveţi, singuri numai cartofii şi ceapa au mai rěmas folosibile, şi aceste prea puţine. Totul are un aspect destul de trist şi plin de îngrigire pentru viitoriu.

La toate aceste se mai adauge şi scoaterea contribuţiei restante, a căreia esecuare în cele mai multe locuri e concreḑută, ba chiar impusă antistielor comunale, respective notarilor şi juḑilor com., cari însĕ în multe locuri sûnt espuşi pentru aceasta periclelor şi prăḑii focului, cum se întêmplă bunăoară un astfel de cas trist cu notariul din comuna Cetea, care, pentrucă i s'au demândat vinderea unor obiecte adunate de pe la creştini — pentru dare (contribuţie), fu incendiat de mână dujmănoasă ḑiua pe la ameaḑi în absenţa lui de acasă; focul îi mistuì la moment casa şi toate din giur, remănênd numai cu veştmintele de pe el. În adevěr, că posiţiunea unor notari şi primari comunali, precum se scie, pe aici e cea mai critică; pentrucă din partea inspectoratului de dare, toţi notarii şi juḑii comunali, cari nu pot demustra un fel de zel întru scoaterea contribuţiei, sûnt ameninţaţi cu perderea oficiului, ear dacă mandatele se esecutează cu diligenţă, acolo păşesce la mijloc rěsbunarea celor asupriţi, va să ḑică, nici cum nu e bine: nici cu capul de peatră, nici cu peatra de cap.

Dacă ar fi să se plătească numai darea directă, ar fi calea valea; dar se scie că atâtea soiuri de dare esistă astăḑi, încât doară numai cel mai iscusit notariu ar fi în stare să le scie înşira, cu atâta însĕ tot nu s'a plătit bietul om, pentrucă mai sûnt şi alţii mulţi cari trăiesc şi se susţin tot din spatele poporului muncitor, precum: notariul, judele com., colectorul, popa şi dascălul, şi la toţi acestia le trebue plată şi simbrie, şi aceste în cele mai multe comune tot dela popor şi ear dela popor; căci de acele comune, cari mai au atari isvoare de venite comunale, sûnt foarte rari pe la noi, din cari să se acopere atâtea date şi plătite.

În fine, între greutăţile anuale, la cari ia parte mai mult poporul muncitor: încă în multe comune poate omul auḑí şi vedé văieratul dejositor al poporului, care 'şi ţine de un fel de greutate comună şi însaşi scoala, pentrucă trebue, nolle velle, să participe, respective să'şi dea băieţii şi băietele la scoală, pentru de-a învěţa carte, şi pentru care trebue plătit dascălului! şi dacă 'i pomenesci sěrmanului sătean încă şi aceea, că pe la oraşe şi comune mari: pentru fetiţe sûnt învěţătorese cari le dau instrucţiune din cetire, scriere, lucrul de mână, fert şi grădinărit şi dacă 'i mai pomenesci şi de alumnee: ḑeu că nu te crede, că mai pot fi şi astfel de institute pe lume?

Oare poporul dela sate, cum şi când va ajunge să vaḑă şi aibă şi el de aceste? Când se vor cresce şi pe sate, mame cultivătoare, respective învěţătorese? unii ḑic, că spre aceasta ne trebuesc încă seculi, ear alţii, că ne trebuesc numai douĕ lucruri principale şi scopul e ajuns, adecă: preoţi cultivaţi şi mijloace materiale, apoi: „voiesce şi vei puté.“

Ar fi tare de dorit şi aceea, dacă am puté prepara şi avé dascăli de aceia, a cărora soţii s'ar ocupa câtuşi de puţin cu instruarea fetiţelor, atunci garantez, că scoalele de pe sate ar fi cu mult mai bine cercetate decât astăḑi, când şi fetiţelor se propun tot numai de învěţători obiectele de instrucţiune.

Pe când scriu aceste, ne sosesce ici colea şi câte un preparand „luminat“ dela noul curs „pedagogic“ din Cluj, unde fuseseră poftiţi pentru învěţarea limbei maghiare.

Credem că au venit cu capetele pline de sciinţe pedagogice, metodice şi mai scie Dḑeu câtă colecţiune de sciinţe vor fi adunat în cele 8 sěptěmâni, încât se dă cu socoteala: că li capul tot bibliotecă. Bine ar fi dacă ar fi aşa, 'i vom vedé însĕ atunci când se vor aplica, sau îi vom aplica: că de ce treabă vor fi?

Îi vom aplica însĕ pelângă condiţiunea — sine qua non — că în scoalele de pe sate, pelângă toată impunerea limbei maghiare: prelegerile cu elevii şi elevele în scoala poporală confesională, să se înceapă totdeauna cu „Tatăl nostru.“ I. P—u.

Un proces de presă.

(Urmare)

Tribunalul consistà din d-nii: jude reg. Béla de Tamássy ca president, juḑi reg. Phleps şi Roşca ca asesori, Haupt ca notariu şi Bădila ca tălmaciu. Procuror regesc: Deesy; apěrătoriu: Arz de Straussenburg, advocat.

După ce se compune juriul, respingênd procurorul 12, ear apěrătoriul 4 juraţi, şi după ce juraţii depun jurămêntul:

Presidentul constată, că acusatul George Baritiu este de 67 ani şi părinte de 5 copii, şi provoacă pe procurorul reg., a produce acţiunea.

Notariul cetesce apoi acţiunea:

Aceasta amintesce pe scurt, că G. Baritiu a luat asupră'şi rěspunderea pentru publicarea raportului apěrută în „Transilvania“ Nr. 23, şi că procuratura reg. n'a îndreptat acţiunea în contra autorilor, pentrucă despre unul din ei, Ioan Mărginean, nu se scie unde se află, ear celalalt, Constantin Stezariu, astăḑi căpitan c. r. în pensiune, a subscris raportul din 8 Martie 1849 fără intenţia publicărei. Originalul acestui raport îl posede profesorul gimnasial Roşu din Beiuş, dela care Baritiu primise o copie spre publicare. Se mai amintesce în acţiune, că în decursul cercetărei Baritiu ar fi indicat pe reposatul preot Muntean ca autor al raportului. Cuprinsul publicaţiunei ar cădé sub § 302 al codicelui penal, după care cei ce provoacă la ură şi vrăjmăşii împrotiva naţionalităţilor, religiunilor etc. etc. sûnt a se pedepsí cu arest dela 3—6 luni.

După ce acţiunea s'a cetit de către subjudele reg. Bădila şi în limba românească şi nemţască, şi dupăce s'a cetit şi raportul incriminat, începe interogatoriul.

Presidentul (către acusat): Voiţi să observaţi ceva la acţiune?

Acusatul: De oarece juraţii sûnt mai toţi Nemţi, vreau să mě esprim în limba nemţască. Faţă cu acţiunea eu declar, că eu n'am ḑis, că Ioan Muntean este autorul documentului incriminat. Eu nici n'am putut spune aceasta, căci foaia „Transilvania“ însaşi ar mărturisí în contra mea. Prin urmare locul citat din actul de acusă este incorect. Eu am subscris protocolul fără a'l fi cetit.

Presidentul: Aceasta s'a şi îndreptat mai târḑiu. Recunosci D-Ta, că D-Ta ai pus sub tipariu „raportul“ din Nr. 23 al „Transilvaniei“ ?

Acusatul: Da.

Presidentul: D-Ta eşti acusat, findcă raportul conţine espectoraţiuni, ce cad sub § 302. Punênd raportul sub tipariu, cugetat-ai D-Ta la aceea, că vatěmi legea.

Acusatul: Documentul nu vatěmă nici o lege.

Presidentul: Cum poţi D-Ta susţiné aceasta.

Acusatul: Este clar, că prin această publicaţie nu se face politică de ḑi. Este un document, ce privesce trecutul, şi s'a scris înainte cu 30 de ani. Dacă acest document ar cădé sub codicele penal, atuncia mii de documente ar trebuí persecutate şi sute de istoriografi ar trebuí să păţască aceea, ce păţesc eu acum.

Unsprěḑece ani am publicat în unsprěḑece tomuri astfel de documente, fără ca să fi fost jignit pană acuma pentru aceea. Acum abia se rupe o bucată dintr'un document, ce s'a publicat în Decemvre 1878, şi se intentează proces în contra mea.

Presidentul: Aceasta se ţine de apěrare. Ca redactor al unei foi pentru literatura şi cultura română D-Ta susţii, că privesci publicaţia numai ca date istorice. Dacă ar fi numai aceasta. Insĕ aici stă şi alta. (Cetesce pasagiul: Omenire! Omenire! etc. etc.) Pasagiul acesta conţine espresiuni, cari nu cuprind date istorice, ci sûnt apte, a sumuţa la dujmănie împrotiva unei naţiuni. Dacă o foaie literară împărtăşesce astfel de publicaţiuni fără observare reprobătoare din partea redactorului, apoi aceasta poate fi privit ca seducere la vrăjmaşii în înţelesul §-lui 302. (Va urma).

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 36.

Şedinţa din 5 Iulie 1879.

(Urmare.)

D. Chiţu în numele comisiuni speciale a presentat raportul asupra donaţiunei propusă de „Asociaţiunea Craioveană“ :

„Comisiunea însărcinată de d-voastră cu esaminarea cestiunei donaţiunei oferite academiei Române de Asociaţiunea Craioveană pentru desvoltarea învěţămêntului public, luând în consideratiune scopul ce'şi a propus acea asociaţiune, precum şi modul şi condiţiunile în cari 'şi-a formulat propunerea a pronunţat în unanimitate următoarea opiniune, pe care am onoare a o supune aprobărei d-voastre în calitate de raportor:

1. A se accepta donaţiunea prin formule prescrise de lege.
2. A se publica cel ântâiu premiu trienal pentru anul 1883.
3. A se aduce mulţămirile academiei către Asociaţiunea donătoare.
4. Premiul va purta denumirea de: Premiul Asociaţiunei Craiovene pentru desvoltarea învĕţămêntului public“.

Conclusiunile acestui raport punêndu-se la vot, sûnt admise în unanimitate.

Se citesce statul de presenţă al membrilor la şedinţele academiei şi se aprobă,.

Secţiunea literară, prin secretarul ei, inaintează următorul raport asupra premiului Heliade-Rădulescu.

„Astădi 5 Iulie, întrunindu-se secţiunea literară sub preşedinţă d-lui Vasile Alecsandri, şi esaminând alăturata propunere subscrisă de d-nii Odobescu şi Haşdĕu, relativă la premiul Heliade Rădulescu pentru anul 1882, a admis, cu singurul adoas ca disertaţiunea în cestiuue să cuprindă şi o schiţă biografică a lui Heliade:

„Premiul Heliade Rădulescu de 5,000 lei se va acorda în anul 1882 celei mai bune disertaţiuni în care se va studia activitatea literară şi pedagogică a lui Ioan Heliade Rădulescu, în raport cu epoca anterioară (finele secolului XVIII cu Ienachiţă Văcărescu şi erudiţii din Blasiu) şi cu cea posterioară până la 1848.

Cele alte condiţiuni ale acestui concurs vor fi cele stabilite pentru premiul Năsturel Herescu (B) în Februarie la 1879 şi specificate la cifrele 1, 2, 4, 5 şi 7 ale anunciului acelui concurs. Condiţiunea de la cifra 3 aflându-se modificată prin art...... din regulament.

Conclusiunile se primesc.

Secţiunea literară, împreună cu cea istorică, raportez şi despre propunerea făcută de d. I. I. Heliade Rădulescu de-a i se înlesní tipărirea operilor părintelui seu; raportul lor se esprimă ast-fel:

„Secţiunea literară unită cu cea istorică avênd în vedere propunerea d-lui Heliade Rădulescu fiul, ce li s'a recomandat.

„Considerând că după statute academia nu are misiunea de a ediţiona cărţi şi opere conteporane cunoscute publicului;

„Considerând că nici premii nu pot de cât în condiţiunile prescrise de donatari şi de statute;

„Pentru aceste cuvinte sûntem de părere a se respinge“.

Această conclusiune se confirmă de adunare.

Preşedintele arată, că din toate materiele înscrise în programa lucrărilor sesiunei, numai raportul comisiunei însărcinată cu reformarea ortografiei pentru publicaţiunile academiei nu s'a presentat încă.

D. Bariţ, preşedinte al acelei comisiuni referă verbal, că comisiunea n'a ajuns până acum la nici un resultat definitiv, ivindu-se într'ênsa opiniuni foarte diverginţi, şi de altmintrelea neputênd ţiné o serie continuă de şedinţe, din causa multelor ocupaţiuni publice şi private ale membrilor ce o compuneau.

D. preşedinte esprimă dorinţa ca în şedinţele ordinare comisiunea care este compusă în maioritrte din membrii reşedinţi în capitală, să urmeze a se ocupa cu această materie, spre a se pune în mĕsură de-a presenta o lucrare deplină la viitoarea sesiune generală.

C. Sion adoage că tot acea comisiune, împreună cu întreaga societate, ar puté fi însărcinată de a face în decursul anului oare care lucrări în sensul revisiunei dicţionarului si a vení în viitoarea sesiune generală cu propuneri mai precisate asupra modului cum s'ar puté face mai repede acea revisiune aşa mult dorită.

(Va urma.)

Varietăţi.

* (Ordin de ḑi către regiment). Comandantul reg. de inf. Nr. 31 Meklenburg-Strelitz dl. colonel T. Getz a emis în 5 Septemvre următoriul ordin către regiment:

„Escelenţa sa dl. comandant militar a avut buna voinţă, cu ocasiunea sosirei regimentului, după ce defilarea şi manevrele fură terminate, a se adresa către mine cu următoarele cuvinte: „În întreg decursul serviciului „meu încă nu am vĕḑut un astfel de „regiment şi n'am sperat în viaţa mea „a găsí un regiment cu o astfeliu de „bună disciplină şi o astfeliu de purtare distinsă. Mulţămesc Dniei Tale, „mulţămesc regimentului. Binevoesce a aduce aceasta la cunoscinţa regimentului în ordinul de ḑi de astăḑi“. Publicând cele de sus din cuvênt în cuvênt esprim domnilor oficieri, şargelor şi feciorilor deplina mea recunoscinţă pentru prestaţiunile lor de oare ce numai prin activitate puternică şi sacrificătoare din partea fie cărui din regiment a devenit posibilă ajungerea la resultatele obţinute.

Getz, colonel.

* (Bal) se va ţiné în 20 Septemvre st. n. a. c. în sala „otelului naţionale“ din Blaj în folosul fondului pentru „teatru roman“. Preţul întrării de familie 2 fl. v. a. de persoană 1 fl. v. a. Începutul la 8 oare sara.

* (Calendare pre anul 1880) „*Calendariul Familiei*“. Preţul unui esemplariu e 45 cr. adaus 5 cr. pentru porto-postal. Cinci esemplare costă 2 fl. v. a.

„*Calendariul Săteanului Roman*“. cu adausul Carţei II din „Biblioteca Săteanului Roman“. Preţul unui esemplariu e 35 cr. adaus 5 cr. porto postal. Cinci esemplare costă 1 fl. v. a.

Calendariul de pariete, acomodat pentru, cancelarii publice şi case private· Preţul unui esemplar e 15 cr. v. a.

* (O fată recrută). În Timişoara o tineră şi frumoasă fetiţă a unei familii vĕḑute fu provocată, a se supune la asentare. Familia remonstrând în contra acestei provocări comisia de asentare cercetà lucrul mai de-aproape şi se convinse că în lista de recruţi s'a vêrêt greşala: că în loc de Alois feciorul, s'a scris Aloisia fetiţa, în lista recruţilor: firesce recursului familiei numai decât i s'a dat loc şi fetiţa fu eliberată de miliţie.

* (Naivitate). Un prunc de scoală fiind întrebat de dascăl: ce diferenţă este între căldură şi frig, îi rĕspunde: căldura întinde, frigul strînge. Întrebându'l mai departe, că prin ce ar puté el dovedí aceasta, copilul îi respunde: „*Ḑilele de vară sûnt lungi, eară cele de earnă scurte*“.

* (Săpun chinesesc). În Newada un ţinut în China, s'a aflat de curênd în pămênt o patună de peatră, carea e moale ca sĕpunul şi să şi întrebuinţează ca atare cu deosebire de boari şi pĕcurari, spălându'şi hainele cu această peatră, ce face zoale ca sĕpunul.

* (Ispravă americană). Furând un oare care din posta pe drumul către San Iuan în America pe la 5 oare dimineaţa suma de 3000 dolari, pe la 7 oare dimineaţa se puse remuneraţie pentru aflarea hoţilor, la ameaḑi fiind hoţii deja aflaţi, pela 2 oare după ameaḑi li se luară toţi banii, la 5 oare fură puşcaţi şi la 6 oare şi îngropaţi. De aceste numai în America se pot face.

* (Un şerpe în stomac). În Teresiopole o fetiţă de 18 ani nu poate mânca alt-ceva, decât numai lapte, căci la din contră i se isbesce prin stomac ceva, ce'i pricinuesce dureri grozave. Se ḑice că numai şerpe poate să fie ce nu sufere fără numai lapte. Medicii consultaţi n'au nici o nădejde că nenorocita fetiţă se va puté scăpa de moarte.

* (Paguba din Seghedin), după raportul cel mai nou statistic, ar face preste tot 12 millioane de fl.

* (Esposiţia în Berlin) se va ţiné în 1885, pentru care scop se fac pregătirile de pe acuma.

* (Armata Franceză). După o statistică oficială 769,140 oameni trebue să treacă sub steaguri în anul acesta.

Această cifră se descompune în modul următoriu:

Reserva armatei active, 144,750 oameni 2850 oficieri.

Armata teritorială. 117,800 oameni, 6820 oficieri.

Total: 769,140 oameni.

În 1880, fiind chemate două classe de rezervişti, în loc de una, numĕrul total al oamenilor chemaţi sub steaguri nu va fi mai mic decât de 900,000.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în şedinţa reuniunei învĕţătorilor români din ţara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala capit. din Satulung.

(7 Urmare)

Ad 4. *Invĕţătorul.* Cetesce A, înc'odată propoşiţiunea dintâiu! Despre cine e vorba în propoşiţiunea aceasta?

Scol. Aici se vorbesce despre furnici.

Inv. Şi ce se ḑice despre furnici?

Scol. Se ḑice că furnicile se împart ca şi albinele în trei clase sau caste: în bărbătuşi, muierusce şi lucrătoare.

Inv. Ce fel de product este furnica, product natural sau artificial?

Scol. Furnica este un product natural.

Inv. Ce numim noi product natural?

Scol. Noi numim product natural aceea ce a lăsat natura.

Inv. Ce numim noi product artificial?

Scol. Noi numim product artificial aceea ce pregătesc oamenii din productele naturale.

Inv. În câte imperii sûnt împărţite productele naturale?

Scol. Toate productele naturale sûnt împărţite în trei imperii.

Inv. Cari sûnt acele imperii?

Scol. Imperiul animalelor, imperiul plantelor şi imperiul mineralelor.

Inv. De care imperiu se ţine furnica?

Scol. De imperiul animalelor?

Inv. Care producte se ţin de imperiul animalelor?

Cari se ţin de imperiul plantelor? Cari de imperiul mineralelor?

În câte clase sûnt împărţite animalele? Cari sûnt acele clase?

Cari animale se numesc fugĕtoare?

Cari se numesc paseri? Cari se numesc pesci? Cari se numesc amfibie? Cari se numesc insecte? Cari se numesc vermi?

Furnica de care clasă se ţine?

Scol. Furnica se ţine de clasa insectelor.

Inv. În câte ordini sûnt împărţite insectele.

Scol. Insectele sûnt împărţite în 6 ordini.

Inv. Cari sûnt acele ordini?

Scol. 1. Ordinul insectelor cu aripile între două membrane pr. cărăbuşul etc.

2. Ordinul cu aripile îndoite în lungimea corpului lor pr. locusta, greieruşul etc.

3. Ordinul fluturilor pr. fluturul de varḑă etc.

4. Ordinul insectelor celor cu patru aripi pr. albina, furnica etc.

5, Ordinul celor cu două aripi pr. musca etc.

6. Ordinul celor fără de aripi (nearipatelor) pr. purecele etc.

Inv. De care ordin se ţine dară furnica?

Scol. De ordinul insectelor celor cu patru aripi *).

(Tot în asemenea mod purcede învĕţătorul dela o propoşiţiune la alta până la finea bucăţei, esplicând tot ce simte că ar avé lipsă de aceasta).

(Va urma).

---

*) Naturaliştii împart animalele în diferite clase şi ordini, învĕţătorii respectivi se vor folosí însĕ după împărţala manualelor, de cari dispun.

Cu ocasiunea plecărei mele la Viena spre a frecuenta acolo „cursul superior de artilerie“ ḑic tuturor cunoscuţilor un „adio“ adaogênd şi rugarea a mĕ păstra şi pentru venitoriu in plăcută memorie.

Sibiiu 12 Septemvre 1879 st. n.

Demetriu Ionaschko,
locotenente.

Bursa de Viena

din 12 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5°|₀	66	85
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	68	20
Împrumutul de stat din 1860	123	20
Acţiuni de bancă	818	—
Acţiuni de credit	256	25
Valuta nóuă imperială germână	57	80
London	117	90
Galbin	5	59
Napoleon d'aur (poli)	9	34

Economic.

Sibiiu, 9 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.60—7.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 5.70—6.30; Sĕcară fl. 4.—4.40; Orz fl. 3.90—4.30: Ovĕs fl. 2.—2.40 Cucuruz fi. 4.60—.5; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—25; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.70—0.75.: Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de viţel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 5 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.—7.; grâu sĕcăreţ fl. 5.—.6—; sĕcară fl. 3.—3.30; cucuruz fl. 4.—4.50; ovĕs fl. 2.20—2.40 mălaiu fl. 9—.10; Sămânţă de cânepă fl. —; mazere fl. 8.—8.50; linte fl. 10—10.50; fasole fl. 4—5.—; crumpene fl. ——.—; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. 38—39; sĕu de luminări fl. 56 unsoare fl. 55—56; cânepă fl. —30.—; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 56; fên fl 1.20-—; ouĕ —— de — cr.; o părechе de pui ——— cr.; o părechе de gâsce fl. —.——; o litră de un-——— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 40 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr. În têrgul de aḑi s'au aflat foarte multe bucate şi alte article.

(Recolta în România) este faţă cu cea din Transilvania şi Ungaria foarte bună, căci pe când locuitorii din comitatul Timişoarei şi al Torontalului se plâng, după cum ne spune „Tem. Ztg.“ că se află în ajunul unei foamete crâncene din pricina lipsei de bucate şi pentru aceasta s'au rugat prin organele administrative de regim pentru un împrumut de 400,000 fl. v. a. ni se spune din România, că recolta acolo e peste tot luând bună. Numai în 2—3 ţinuturi şi acolo nu s'au prea făcut bucate. Indeosebi cetim în această privinţă în „Romanul“ următoarele:

„Pentru marii cultivători în genere anul agricol n'a fost rĕu. Rapiţă s'a făcut; grâu, deşí nu s'a făcut în mare cuantitate, a fost însĕ de bună calitate şi preţurile sûnt foarte avantagioase. Astfel cereale, ce fac obiectul principal al esportului, acele care aduc bani în ţară, am avut, avem încă în reservă, şi stăruim a crede, că cine va vinde mai târḑiu nu se va căí.

Porumbul numai, care constitue hrana de toată ḑiua a ţĕranului, nu s'a făcut peste Olt şi în judeţele situate dincoace dealungul Oltului. In judeţele de peste Milcov porumbul este însĕ de toată frumseţa; asemenea şi în judeţele Rîmnicul-sărat şi Brăila; judeţele Buzeu, Ialomiţa, Prahova, Dâmboviţa, Ilfov, Vlaşca, parte din Argeş şi parte din Teleorman, deşí nu vor face decât o recoltă foarte slabă de porumb, vor avé însĕ atâta cât le trebuiesce pentru consumaţiunea lor proprie. Astfel remân numai cele patru judeţe de peste Olt şi vre-o trei dincoace, care vor avé trebuinţă, să aducă porumb din alte judeţe, spre a se îndestula pănă la recolta viitoare.

In cea mai mare parte a ţĕrei recolta porumbului este dar bună, peste Milcov este chiar din cele mai bune, şi e numai o cestiune de bună îngrigire, de bună gospodărie, de-a face ca foametea să nu se simtă nicăiri."

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 6 Oct. şi 6 Noemv. imob. lui Ioan Schittengruber în Hunedoara (trib. Deva); în 4 Oct. şi 4 Noemvre imob. lui Michail Ilyes în Aiud (judec. cerc.); în 16 Oct. imob. rĕmasului după Carol Pfaffenhuber în Orăştie (trib. Deva); în 19 Sept. imob. lui Bucur Maier în Veneţia de sus (judec. cerc. Făgăraş); în 15 Sept. şi 15 Oct. imob. lui Nicolau Tătar în Fuguginul de sus (trib. Turda); în 8 Oct. şi 8 Noemv. imob. lui Nicolau Anca în Abrud (judec. cerc.); în 15 Sept. şi 15 Oct. partea din baia „*Cetatea Românilor cea mare*" în Roşia (trib. Cluj).

Nr. 39—1879. 1—3

CONCURS.

La scoala normală capitală gr. or. din Rĕşinari a devenit un post de învĕţătoriu vacant. Pentru întregirea acestuia se deschide concurs pănă în 28 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Un salariu anual de 350 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative.
2. Relut pentru cuartir şi lemne 60 fl.

Doritorii de-a ocupa acest post au să'şi aştearnă petiţiunile lor cel mult pănă în 29 Sept. st. v. a. c. comitetului parochial pelângă care să dovedească:

a) că sûnt de religiunea gr. or.;

b) că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior şi cursul pedagogico-teologic cu succes bun;

c) să producă atestat despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătorească;

d) cei ce vor dovedí, că au absolvat classe mai multe şi au şi pracsă învĕţătorească se vor preferí.

Învĕţătoriul devenit ales va serví în primul an în mod provisoriu de probă; mai departe el va fi datoriu a ţiné dumineca şi sĕrbătoarea în rênd cu ceialalţi învĕţători de aici câte o strană în biserică; de aceea se cere ca el să scie cântările şi tipicul bisericesc.

Cei ce doresc a concura la acest post, vor fi datori a se presenta pănă la finea concursului aici la Reşinari, şi a cânta în biserică, pentru a li se cunoasce desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Concurentul, carele va dovedí cualificaţiunea de-aputé propune sistematic cântările corale cu elevii scolari, are încă o remuneraţiune anuală de 100 fl. v. a.

Reşinari în 29 August 1879 st. v.

În conţelegere cu părintele administrator protopresbiteral tractual.

Comitetul parochial.

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc la scoala confesională rom. gr. or. din Bucium Cerb ppresbiteratul Zlatnei inferioare, prin aceasta se escrie concurs pănă în 30 Sept. st. v. a. c în care ḑi se va ţiné şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Din cassa fondului bisericesc în bani gata 150 fl. v. a.
2. Jumĕtate din venitul cantoral carele computat în bani face 25 fl.
3. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemnele necesare pentru încălḑit.
4. La subscrisul pentru instruarea alor douĕ copile va avé dejunul şi prânḑul.

Dela concurenţi se recere să fie clerici ori pedagogi absoluţi în institutul archidiecesan rom. gr. or. şi să aibă esamenul de cualificaţiune, cei cu pracsă şi cântăreti se vor preferí.

Petiţiunile astfel instruate vor avé în terminul de sus indicat a le subşterne prea onoratului oficiu ppresbiteral rom. gr. or. din Abrud (Abrudbánya). Din şedinţa comitetului parochial rom. gr. or.

Bucium-Cerb 26 Aug. 1879.

Ioan Todescu m/p.,
paroch şi ca preşedinte al comitetului parochial.

1—3

Nr. 230 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din urbea Făgăraş în ppresbiteratul I al Făgăraşului se escrie concurs cu terminul pănă la 22 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post, sûnt: salariul anual în bani 200 fl. v. a. — dela popor prin repartiţiune, cuartir natural în casele scoalei, şi lemnele de foc pentru încălḑit.

Dela concurenţi se cere să fie clerici, sau pedagogi absoluţi, cu cunoscinţa limbilor patriei, să scie tipicul şi cântările bisericesci.

Doritorii de-a ocupa postul acesta, au de a'şi aşterne suplicele lor instruite în sensul „statut. organic" şi al „dispositiunilor sinodale din 1873" — subscrisului oficiu ppresbiteral, notându se, că alesul va avé a conduce cântările în strana dreaptă în toate duminecile şi sĕrbătorile cu elevii sei — în biserică.

Făgăraş 24 August 1879.

Cu încunosciinţarea comitetului parochial.

Petru Popescu m. p.,
paroch şi ppresbiter.

Nr. 124. 3—3

CONCURS.

Prin aceasta se escrie concurs cu termin pănă la 23 Septemvrie st. v. a. c. pentru ocuparea staţiunei învĕţătoresci

I. La scoala parochială gr. or. din Gothacsa cu următoarea dotaţiune:

a) 11 jugere pămênt comasat, sĕmĕnătură de grâu, cucuruz, fênaţ şi grădina scoalei luându se numai pe jumĕtate venitul, aduce venit anual 165 fl. v. a.

d) bani gata din lada comunei 35 fl. v. a., la olaltă fac suma de 200 fl.

c) cuartir liber în edificiul scoalei, şi

b) lemne de foc 3 orgii.

II. Pentru filia Uleş cu salar de 100 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei şi 3 orgii lemne de foc.

Doritorii de-a ocupa aceste staţiuni au a'şi aşterne concursele lor instruite conform dispoziţiunilor „stat. org." la subsemnatul oficiu ppresbiteral în terminul amintit.

Se poftesce ca concurenţii, cari vor concura pentru cel dintâiu post, să scie şi limba maghiară.

Gurasada, 22 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu, m. p.
adm. ppresbit.

Nr. 218. 2—3

CONCURS.

În confomitate cu decisiunea preavenerabilului consistoriu archidiecesan dto 24 Maiu 1879 Nr. 1400 referitoare la ocuparea postului de capelan şi totodată învĕţătoresc în comuna Bulbuc şi filia Curpeni, se escrie concurs cu terminul pănă la 23 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Din venitele stolare suma de 150 fl.
2. Salariu învĕţătoresc 80 fl.
3. Alte venite după funcţiunile îndatinat săvêrşinde pe la casele creştinilor, precum: Osfeştănii, maslu şi pomeniri 20 fl.
4. Cinci orgii lemne de foc computate a 2 fl. v. a. 10 fl.

Doritorii de-a ocupa acest post de învĕţătoriu şi capelan au a'şi aşterne suplicele lor instruite conform dispoziţiunilor statutului organic la scaunul ppresbiteral gr. or. al tractului Gioagiului II pănă la terminul mai sus însemnat, când se va efeptuí alegerea în faţa locului.

Bulbuc în 21 August 1879.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

Nr. 213. 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochiă de clasa III Valea-Lupşei protopresbiteratul Lupşei prin aceasta se escrie concurs cu terminul pănă în 23 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

a) casă parochială;

b) folosirea cimiteriului;

c) dela 140 case câte o ḑi de clacă sau 30 cr.

d) din repartiţia pentru servitorii bisericei 20 fl. v. a.

e) stola regulată în sinodul parochial din 12 Iunie, 1877, şi

f) ocupând şi postul de docent cu salariu 120 fl., cari computate, afară de salariu învĕţătoresc, în bani d'au un venit anual de 231 fl. v. a.

Doritorii de-a competa la acest post au să'şi aştearnă suplicele lor instruite în sensul „stat. org." subsemnatului pănă la terminul amintit.

Offenbaia, în 20 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Danciu m. p.,
adm. prot. gr. or. a Lupşiei.

Nr. 170. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor staţiunei învĕţătoresci din ppresbiteratul Gioagiului I.

1. Hanău cu salariul anual 150 fl. v. a. cuartir şi 2 orgii lemne de încălḑit pentru învĕţătoriu şi scoală.
2. Măgura cu salariul anual 150 fl. v. a. cuartir şi lemne de încălḑit pentru învĕţătoriu şi scoală, a treia parte din venitul bisericei ca cantor, şi dela înmormêntarea morţilor câte 40 cr.

Doritorii de a ocupa aceste staţiuni, au să fie pedagogi sau clerici absoluţi, şi a'şi asterne suplicele lor cu documentele recerute la subscrisul pănă la 23 Septemvre a. c. st. v.

Hondol în 21 August 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial concernente.

B. Pipoş, m/p.,
ppresbiter.

Nr. 249—1879. 3—3

EDICT.

Lazar Mihaiu născut în Calbor, legiuit bărbat al Anei Ţechere dela Şulumberg, 'şi-a părăsit nevasta cu necredinţă de 4 ani trecut, şi nu se scie de locul petrecerei lui, se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi, să se presenteze înaintea forului matrimonial mai jos subscris, pentrucă la din contră şi în absenţa lui se va pertracta şi decide procesul intentat asupră'i de nevasta lui.

Nocrichiu în 17 Iulie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Nocrichiu-Cincu-mare de instanţa I.

Grigorie Maier m/p.,
adm. ppesc.

Publicaţiune.

Duminecă în 21 Septemvre a. c. după ameaḑi la 3 oare se esarêndează în cancelaria comunală prin licitaţiune păşunitul de oi de pe hotarul Guşteriţei pe timpul dela 15 Octomvre 1879 pănă la sfêrşitul lui Martie 1880; ceea ce se aduce la cunoscinţa publică cu observarea, că condiţiunile mai de aproape se pot vedé în ori-ce timp la oficiul comunal.

2—3 [42] *Oficiul comunal.*

Esarendare de cărcĭmărit prin licitaţiune.

În 20 Septemvre a. c. la 10 oare înainte de ameaḑi se va esarênda prin licitaţiune cârcĭmăritul din comuna **Poplaca** pe trei ani, începênd dela Ianuarie n. 1880. Preţul de esclamare e 2500 fl. v. a. Vadiul 5% Celelalte condiţiuni se pot vedé în cancelaria comunală şi la oficiul de aici.

Sibiiu în 6 Septemvre 1879.

2—3 [41] *Oficiul pretorial central.*

Neoplanta.
1875.
Medaliă de argint.

Seghedin.
1876.
Medaliă pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[27] 11—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 103. Sibiiu, Marți, 4 Septemvre v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 3 Septemvre.

În atmosfera politică este ceva neliniscitoriu. Pentru cei neinițiați în secretele cabinetelor, acel ceva n'are forma, după care să i se poată da un nume mai positiv sau să esprime ceva mai aievea.

Crisa din ministeriul nostru de esterne abia a atras atențiunea lumei politice, care privesce lucrurile de din afară, ca să ia aminte, că are să se întêmple ceva. Repeḑiciunea cu care a venit crisa și unele împregiurări, ce a premers crisei, a dat nascere la multe comentare și esplicări. Mai ântâiu se părea, că ea stă în legătură numai cu schimbări din lăuntrul monarchiei. N'a trecut însĕ decât sĕptĕmâni la mijloc și lumina care devine tot mai întensivă, ne descopere, că crisa are legături, cari trec preste afacerile din sfera mai strimtă a monarchiei. Atâta până acum, fără de a cunoasce lămurit, care sûnt afacerile care au adus'o și în ce legături stă ea cu afacerile acele.

Este semnificativ, că în presa ungurească, în timpul din urmă se face puțină vorbă de crisa internă, ba am puté ḑice, că larma cea mare cu „ducerea“ lui Tisza a amuțit. Tot ce ne mai aduce aminte de nescari mișcări în viața politică internă sûnt după conferențele constituționalilor de dincolo de Laita: demonstrațiunile de împăcare, ce se urmează între elementul nemțesc și cehic tot dincolo de Laita. Certele dintre foile maghiare și croatice, căci sûnt și de aceste, au încă o natură atât de neînsemnată și efemeră, încât din ele nu se poate combina nimica de mai mare importanță.

Și ocuparea Novi-Bazarului este până acum atât de *piano* tratată, încât nici dintr'ênsa nu ni s'ar păré justificată deducțiunea unei schimbări politice în dimensiuni mai mari, a cărei urmare să ceară indispensabil retragerea lui Andrássy și o crisă ministerială în Budapesta.

Cu toate aceste, scirea despre ducerea lui Andrássy remâne constantă. Ea e susținută de asemenea în castrele adversarilor și amicilor lui Andrássy.

Trebuie așa dară să esiste un motiv, necunoscut de lumea neinițiată în secretele diplomației, un motiv ponderos, care pretinde, ca contele Andrássy să facă loc altuia pe fotoliul ministeriului de esterne.

Cuvintele principelui de coroană, reproduse și de noi în revista politică din nrul premergĕtoriu, ori-ce comentar li s'ar da, însemnează, că în atmosfera politică din afară este ceva ce se poate țĕrmurí numai cu entusiasmul patriotic al bravilor fii chiemați de-a apĕra la cas de lipsă patria, — între marginile care monarchia nu are cuvênt a se teme de pericul. Va să ḑică, cuvintele acele ar însemna, că în afară de monarchie esistă ceva, ce poate aduce lucrurile acolo, încât monarchia să aibă lipsă de-a lua o posițiune hotărîtă în careva parte în afară. Mai sûnt o mulțime de împregiurări, cari ne fac să presupunem, că constelațiunea politică esternă de până ací este schimbată și că aceasta cere, ca în noua constelațiune alt bărbat să conducă afacerile esterne ale monarchiei.

Combinațiunea aceasta o îndreptățesc și faimele, cari sboară în lume, încă fără destulă consistență: odată despre o alianță germano-ruso-austro-ungurească, de altădată, despre o alianță germano-austro-ungurească cu variațiunea încât privesce pe cea din urmă, că i se alătură și epitetul sau adausul: englezască. Întêmplarea dela Cabul, în Afghanistan, în care este probabil, că și Rusia este amestecată, duc pre om prea lesne la cugetul, că Anglia are indemn destul a se asoția cu acei, cari vor fi contra Rusiei.

Ori-cum ar fi, situațiunea este de așa, încât monarchia, dacă nu se află deja, în tot momentul poate vení în posițiuni prea serioase. Acei ce stau în fruntea ei au tot dreptul dacă își bat capul să afle căile potrivite pentru de-a găsí evenimentele cele mari monarchia într'o posițiune de-a puté sta liniscită față cu cea ce ar fi să vină.

Nemții din Cislaitania au priceput situațiunea și periculii ce conține situațiunea și caută, cel puțin în ochii lumii, să se arate, că vor să se și poarte după cum cere situațiunea. Ei după cum ne spun foile vienese au primit în Budweis reuniunile cehice de cântări într'un mod foarte prevenitoriu. Primirea aceasta a avut cel mai frumos resunet la Cehi. Pentrucă la 7 Septemvre, când cântăreții Nemți din Boemia s'au întrunit la Praga, 1100 la numĕr, Cehii s'au adoperat, a le face o întêmpinare festivă din cele mai frumoase, așa încât în urma urmelor Cehii și Nemții din Boemia au serbat o adevĕrată serbătoare de împăcare.

Ce se întêmplă la noi, dincoace de Laita în același timp? Departe de a avé și noi fericirea de asemenea festivități, între altele ḑiarul „Hon“, vine și împrospetează și amăresce diferențele între naționalități, silindu-se a argumenta din nou, că naționalitățile nemaghiare trebuie să renunțe la limbile lor în favorul limbei maghiare. Este adevĕrat, că articulul respectiv are in vedere numai scoalele medie de „limbi diverse“, însĕ din direcțiunea pornită cu scoalele poporale, dar mai cu samă din argumentațiunea, cu carea se justifică întroducerea limbei maghiare, ca limbă de propunere în scoalele medie, se vede, că cetățenii statului unguresc cu timpul trebuie să scie toți unguresce, cu alte cuvinte, să devină Maghiari.

„Hon“ susține, că „este faptă do„vedită și afară de toată îndoiala, că „toate naționalitățile, ce locuiesc as„tăḑi în Ungaria, n'au fost aici în „timpul ocupațiunei, ci au descălecat „aici mai târḑiu.“ Nu voim să ne ocupăm aici, pentrucă nici nu este locul, cu absurditatea aceasta neistorică. Constatăm însĕ că compatrioții maghiari, în loc de-a mulcomí spiritele se străduiesc cu argumentări neadevĕrate, a sĕmêna în naționalitățile nemaghiare neîncredere și temere de esistența lor.

Nepolitica aceasta nu ține compt nici de situațiunea din afară, nu se conformează însĕ nici purtărei acelora, cu care au domnit Maghiarii împreună preste celelalte naționalități din monarchie de la 1867 încoace.

Maghiarii prin purtarea lor nepăsĕtoare față cu celelalte naționalități iau o responsabilitate foarte mare asupră'și.

Soartea cea bună a monarchiei însĕ a fost și va fi și în viitor de așa, încât să nu atârne numai dela responsabilitatea Maghiarilor. Nenorocitele esperimente cu împunerea elementului lor vor înstrăina ce e drept pe naționalități de Maghiari, dar cu toate aceste ele vor rĕmâné strînse pe lângă monarchie. Aceasta, sperăm că va fi odată condusă de bărbați de aceia, cari vor sci țîné samă de dreptele aspirațiuni ale fie-cărei naționalități, căci o cere interesul totalității sale.

Impregiurarea aceasta ne inspiră credința, că și nuorii ce se ridică pe orizontul politic acum, vor trece preste noi, fără a lăsa în urmă vre-o pagubă.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 August.

Protestanții din Ungaria, în conventele lor din Dobrețin, cât și din Budapesta, au început lupta contra ministeriului unguresc pentru de aș'i apĕra scoalele medie de influența prea mare din partea ministeriului. Suntem curioși a sci, care va fi sfêrșitul acestei lupte și că vor fi protestanții de astădată tot așa de norocoși ca în ḑilele ministrului absolutistic Thun, de fericită memorie.

Acuisițiunea Bosniei și Erțegovinei dă ansă la desbateri foarte

---

FOIȚA.

Soran

sau

Impĕratul corbilor.

(A XIV-a poveste poporală românească, esplicată).
(Încheiere.)

Note

la povestea publicată de Dr. A. M. Marienescu.

9. Fata cântăreață de mare. Paza codrilor, Tata pădurii.

Eară atâtea materii încât să nu le mai gat, dar de astădată numai despre fata de mare.

Sirenele au fost musele de mare, o espresiune a suprafeței netede a mării și ele au fost apucătoare, seducĕtoare, amăgitoare, viclene. Sub suprafață sûnt steanuri de piatră, lagune, cari sûnt periculoase pentru luntri. Odiseu în călĕtoria sa spre apus s'a întâlnit cu sirenele, fetele, muierile de mare. Cântarea lor așa era de minunat frumoasă, încât luntrașii zeuitau patria și familia, ele îi înșelà pe insula, unde pe liveḑi verḑi le cânta, dar apoi îi nimicia; pentru aceasta pe țermii mării era plin de oameni morți, și de oase. Sírenele au fost închipuite ca și nesce paseri cu cap femeiesc (Preller I 481 II 460). Sirenele se ḑic a fi fost 2, sau trei, sau 4, dară e numai una, Sirius, steaua din constelațiunea cânelui mare, ca și parte feminínă, e caniculă, e acea Sirenă. Fete de mare au fost sirenele, (ca și Scylla cu cap de câne) pentru că Sirius = canicula prin înălțarea sa heliacă, în Grecia însciințază întrarea jumĕtății de an umedoase și iernoase, și a fost personificațiune femeiască, față cu bărbătescul Sirius. Cum că Sirena s'a tras cătră Odisseu, arată natura de gen, căci Od. e nepotul lui Aulolykos (lup) fiiul lui Laertes (larii se îmbrăcau în pei de câne), și Od. însuși se numesce Vulpe (ἄδων), eară Hecuba, strămutată în cățea, a fost sclava, concubina lui (F. Nork p. 113).*)

Fata de mare = Sirena după mitul vechiu represintă dară toămna ploioasă, și în poveste, după cei 3 împĕrați, în locul toamnei ea figurează.

După mitul vechiu, a fost jumĕtate pasere, jumĕtate fĕmeie, după poveste jumĕtate pesce.

Dar în Syria și Palestina, Aphrodite = Venus a fost închipuită jumĕtate muiere, jumĕtate pesce, și pescii 'i-au fost sacri (Preller I. p. 191).

F. Nork în Mythologie der Volksmärchen p. 966, citează un lucru minunat, cumcă esistă în natură fata de mare.

Dr. Philipp plenipotențiatul societății misionare din Londra, scrie în 26 Aprilie 1822 din orașul Cap, de lângă capul Bunei speranțe: Astăḑi am vĕḑut o fată de mare, carea tocma acum s'a arĕtat prin oraș. Eu am privit astfel de creatură totdeauna de fabuloasă, dar acuma o vĕd cu ochii, și nu cred ca să fie ajuns în Anglia vr'o descriere despre așa creatură, pentru aceasta o descriu. Capul e cam de mărimea unei măiemuce mari, cu pĕr negru, pe buze deasupra și pe falcă încă este ceva pĕr, fălcile sûnt scoase, fruntea apĕsată, celelate sûnt regulate și mai mult seamână omului decât maiamucei. Urechile, nasul, buzele, fălcile pieptul, țîțele, degetele și unghiele sûnt asemeni oamenilor, șelele ridicate, și are oase de piept (claviolis) ce n'au maiamucele, dinții regulați, afară de cei cânesci (canines) cam semênau celor cânesci.

Fata era de 3 urme de lungă, și asemênarea ei cu omul încetă de loc sub piept, țîțe, între cari are aripile pescilor, și în jos samână unui pesce mare de feliul Salmen-ilor, e acoperită cu solzi, și cătră coadă sûnt întocmai ca și la pesci; în partea, unde e trup omenesc solzi sûnt de tot rari și abia se vĕd, etc. Spune că fata de mare s'a prins la țermii Chinei, de acolo s'a adus la Batavia, unde căpitanul Cades a cumpĕrat-o cu 50 de taleri spanioli, acestuia i s'a îmbiat 10,000 de taleri, dar nu o vinde, ci pe luntrea Liori călĕtoresce doară la Londra, și verosimil va espune acolo acest animal.

10. Petru în casa împĕratului corbilor se ascunde sub troaca de sub pat, împĕratul se culcă, dimineata își ie arcul și pleacă la vênat.

Petru, fiind luceafĕrul a trebuit să se ascundă de împĕratul corbilor, ca și soare căci acestia nu pot sta în față. Dacă ne aducem aminte de cele sub 8. *b*) Când Hermes sta înaintea lui Zeus și Apollo e acoserioase în presa internă şi cu deosebire în presa maghiară. Este vorba, cine să aibă administraţiunea acestor ţeri, Cis-sau Translaitania? După cea ce se poate vedé, administraţiunea Bosniei şi Erţegovinei ar fi să o conducă guvernul central comun. In contra acesteia se ridică temeri că se vatemă sistemul dualistic; căci dacă s'ar lărgí pe calea aceasta competenţa ministeriului central comun şi competenţa delegaţiunilor, nu se poate sci, unde se va oprí această lărgire.

---

*) În povestea „uriașul cu ochii în frunte“ am dovedit că Odisseu e un predicat a lui Hermes = luceafer.

Privitoriu la situaţiunea esternă scrie „*Journal des Debats*“ următoarele:

„Fără a tăgăduí interesul militar al operaţiunilor ce a început armata austriacă şi care lasă poarta deschisă la toate surprinderile unei campanii în ţară necunoscută, e drept de-a nota totuşi însemnătatea politică a decisiunii luate în această privinţă de guvernul austro-ungar. Ori-ce s'ar fi ḑis asupra motivelor decisiunii comitelui Andrásy, persoanele iniţiate rĕmân convinse, că ocuparea Novibazarului a fost, dacă nu causa unică, cel puţin causa de căpetenie a retragerii ministrului comun al afacerilor străine. Comitele Andrássy, pentru a suprima negreşit reaua impresiune ce produsese la curte negoţiarea convenţiunii austro-turcesci care limita dreptul de suveranitate asupra teritorielor desemnate pentru ocupare, propunea ca trupele austriace să înainteze imediat în sangiacul Novibazar. Partida militară, ministrul de resbel, comitele de Bylandt, comitele Taaffe, capul cabinetului cislaitan, amic din tinereţe al împĕratului, şi chiar împĕratul esitau de-a intra pe această cale. Ministrul de resbel şi şefii militari instruiţi prin esperienţa celei din urmă campanii din Bosnia şi Erţegovina, se temeau de a se arunca cu uşurinţă într'o aventură; noul preşedinte al cabinetului cislaitan din parte-'i nu era silit de-a consimţí la un nou act de atâta însemnătate înainte de-a cunoasce disposiţiunile noului Parlament, înaintea căruia avea să poarte respunderea“.

„În faţa tuturor acestor resistenţe combinate, comitele Andrássy doritor de alt-fel de-a lua un repaos bine meritat, îşi dedese demisiunea. E de ajuns de-a amintí acum, ce faţă luaseră lucrurile şi cum situaţiunea, mai ântâi destul de complicată, s'a lămurit puţin câte puţin.“

„Cei doi împĕraţi, al Germaniei şi al Austriei, s'au întêlnit la Gastein; după câte-va ḑile, comitele Andrássy a avut lungi conferenţe la Viena cu marii duci, capii armatei; s'a dus apoi la Gastein spre a se întâlní cu d. de Bismarck şi, în urma acelor tratări, a fost adoptat de guvernul austriac proiectul pentru ocuparea imediată a sangiacului Novi-Bazar, care adusese într'un mod mai mult sau mai puţin direct retragerea ministrului afacerilor străine.“

„Acum operaţiunea militară a început, şi comitele Andrássy demisionat, remâne provisoriu la afaceri pentru a dirige esecutarea ei. Această amintire a evenimentelor trecute era necesară; ea e de ajuns, în ori-ce pas, pentru a esplica sensul politic al căror martur este Europa. Ar fi lesne poate de-a descoperí în cele ce am narat originile resbelului de condeiu între presa rusă şi ḑiarele germane; dar cetitoriul n'are trebuinţă de nouĕ indicaţiuni în această privinţă. Posiţiunea Germaniei între Rusia şi Austro-Ungaria nu'i permite de a'şi arĕta amiciţia într'o parte, fără să provoace îndată de ceealaltă parte neîncredere care, cu netemperanţa caracteriului rusesc, ia iute aspectul unei adevĕerate ostilităţi.“

Rusia trebuie că se simte tare, dacă ea în acelaşi timp începe ceartă şi cu Anglia. Eată ce scrie „Petersburg. Wiedomosti“ în privinţa aceasta:

Rusia şi Englitera se află în Asia una în faţa celeilalte cu arma la braţ. Englitera înaintează dela Sud şi Rusia dela Nord. Mai curênd sau mai târḑiu amêndouĕ aceste state vor trebuí să se apropie de tot unul de altul, si la acest scop va serví pentru amêndouĕ de pretecst episodul afghan. Încă un timp foarte scurt, încă câţi-va paşi şi între ambele colosuri nu va rĕmâné nici o bucăţică de pământ liber măcar, şi fruntariile lor se vor împreuna. Este natural, că împingerea fruntariilor a douĕ puteri, asemenea ca Englitera şi Rusia, să dea nascere cu vremea în Orientul depărtat la nesce evenimente atât de sguduitoare pentru lume cum níci nu pot fi prevĕḑute măcar acum. În vederea acestora se ivesc din când în când păreri atât în Englitera cât şi în Rusia care propun câte un arangiament pacific între ambele puteri, spre a'şi împărţí sfera lor de acţiune în Asia centrală. Ori-cât de dorit ar fi un asemenea arangiament, totuşi el este greu de esecutat, fiind-că interesele ambelor State nu sûnt tocmai aceleaşi, pe când politica lor e diametralmente opusă. Rusia, întinḑêndu-se spre ost, duce cu sine pretutindeni libertatea (!) şi desvoltarea cetăţeniei; Englitera, din contră, îngenunche tot ce cuprinde şi întrebuinţază popoarele supuse în modul cel mai groasnic. Între aceste douĕ feliuri de politică, nu este posibilă vre-o împăciuire.

Cestiunea Israelită.

III. Industrie şi comerciu.

(9 Urmare)

Însemnătatea Israeliţilor pe piaţa comerciului din Bucuresci o dovedesce şi ocuparea ce ei dau tribunalului comercial din Bucuresci. Dela 1870 până la 1879 s'au declarat faliţi 259 comercianţi, între cari 130 creştini şi 129 Israeliţi. La tribunalul comercial s'au intentat procese în anul 1875 în numĕr de 1806, dintre care 870 de Israeliţi privaţi de ori-ce cualitate, şi 936 de institute de bancă şi de creştini; în anul 1876: 2254 procese dintre cari 1177 de către Israeliţi, 939 de creştini şi 138 de institute; în anul 1877: 2012 procese, dintre care 1189 de Israeliţi, 765 de creştini şi 58 de institute. Au ajuns dar Israeliţii şi în Bucuresci a fi o putere nu numai prin cualităţile cunoscute, dar mai ales prin politica economică urmărită.

Au ajuns Israeliţii a înlătura pe comercianţii Români prin îngăduinţa ce li s'a dat a se aşeḑa ori unde în ţară fără nici o autorisaţie, fără ca poliţia să'şi fi bătut capul a scí, de unde vin, care e provenienţa mărfei adusă şi vêndută cu preţuri ridicule în detrimentul tuturor comercianţilor cinstiţi, care e natura operaţiilor ce mai fac, şi a preveni şi a combate mijloacele nelicite şi neoneste în comerciu. E cunoscut cum în Iaşi şi în diferite oraşe ale Moldovei, Israeliţii comercianţi s'au susţinut şi ridicat şi prin numeroasele falimente fraudulose, fără ca justiţia să fi procedat cu rigoare şi să fi pedepsit frauda.

Prin toate aceste cause, prin diferitele moduri arĕtate, ear nu numai prin aptitudine, prin muncă reală şi cinstită în ramurile de industrie şi de comerciu Israeliţii au isbutit a stăpâní diferitele piaţe din ţară şi a aglomera capitalurile în mânile lor. Operaţiile însĕ pe care le caută Israeliţii sûnt cu deosebire şi operaţiile care nu reclamă muncă, care nu produc valori, precum sûnt operaţiile de samsarlic şi de comisionari, operaţii de trafic de tot feliul, îndoelnice, operaţiile de joc, de bursă şi mai ales operaţii de bani ce ei fac esploatând prostia tuturor, starea de strîmtorare şi de miserie.

De aceasta ne convingem, când aflăm, că numai în Bucuresci sûnt 324 suflete de bancheri şi zarafi, 892 comisionari şi samsari, 172 inscrişi ca arĕndaşi şi antreprenori a căror operaţii mai ales de usură ne sûnt prea cunoscute şi prin figurarea numelui lor ca creditor de nenumĕrate ori în cererile adresate tribunalului de comerciu, 347 rentieri cari nu se mărginesc în plăcerea traiului odihnit şi cari preferă această denumire spre a nu fi apucaţi între altele şi de plata patentei; apoi din 20749 Israeliţi constataţi ca aflători în anul 1878 în oraşul Bucuresci sûnt 797 capi de familie sau 2032 suflete fără profesiune, cari dacă nu trăiesc din munca cu ḑiua, din eserciţiul unei specii de industrie sau de comerciu, dacă nu sûnt rentieri, — nu trăiesc decât după urmele traficului şi a samsarlicului, din operaţii neostenitoare care de sigur nu produc valori. Toţi acestia constitue 3747 suflete. Acest numĕr destul de considerabil ar puté fi augmentat prin mulţi cari, deşí inscrişi în statistica pe 1878, ca comercianţi, ca calfe, ca comptabili vor fi făcênd şi operaţii de samsarlic de bani. Astfel am vĕḑut între alţii figurând de multe ori între cererile de protest sau de reclamaţii făcute la tribunalul de comerciu din Bucuresci în numele unui Cromberg, cunoscut ca simplu comptabil la un aşa numit antreprenor prea cunoscut pe piaţa Bucuresci. Şi câte alte persoane interpuse nu figurează în locul adevĕratului speculant, care se sustrage luminei ḑilei.

Că toate acele suflete nu stau cu mânile în sin, că cele mai multe operaţii de bani se fac de către ei, despre aceasta ne convingem, când aflăm că din 1025 poliţe protestate în anul 1878 sûnt 450 ale creditorilor Israeliţi, 208 ale băncilor, ear restul a altor creditori de tot neamul. Rar figurează puţinii adevĕraţi bancheri Israeliţi din Bucuresci, cunoscuţi prin operaţiile de bani legitime, solide şi admisibile ce fac; aceia pe cari îi întêlnim adeseori sûnt samsari, antreprenori, rentieri, comptabili.

Un proces de presă.

(Urmare)

Acusatul: Pe basa statutelor aprobate de către Maiestatea Sa în 6 Septemvre 1861 mi s'a dat ca îndreptariu o programă, după care cam a treia parte a foaiei a trebuit să fie ocupată de documente istorice. Pot eu apoi falsifica un document? Dacă aş fi lăsat afară espresiunile aspre din raportul publicat, aş fi comis o falsificare.

Presidentul: Nimenea nu vĕ opresce, a împărtăşí date istorice. Dar este cu totul altceva, dacă publicaţi espectoraţiuni sumuţătoare.

Acusatul: Repeţesc, că n'am adaus nici un şir la documentul istoric. Precum este cunoscut, eu am fost acusat şi înaintea tribunalului reg. din Braşov pentru publicarea aceluiaşi document, pentrucă se pretindea, că conţine politică de ḑi. Tribunalul reg. din Braşov însĕ m'a absolvat, deoarece documentul n'ar conţiné politică de ḑi.

Presidentul: Poftesce cineva a pune o întrebare?

Procurorul întreabă, dacă Baritiu a provocat pe profesorul Roşu să trimită raportul?

Acusatul: Contraḑic cu toată hotărîrea, că aş fi provocat pe profesorul Roşu să trimită documentul.

Procurorul: Profesorul Roşu a depus, că el a trimis documentul lui Baritiu la provocarea acestuia.

Acusatul: Eu am scris lui Roşu, să'mi trimită documentul, dacă are preţ. Dar eu n'am cunoscut mai nainte cuprinsul documentului.

La cererea procurorului se cetesc apoi mai multe protocoale.

Procurorul vrea să constate că publicaţiunea din „Transilvania“ nu conglăsuesce cu originalul.

După cetirea mai multor acte se constată, că diferenţele sûnt puţine şi neînsemnate, fiind aproape numai de natură ortografică, deoarece originalul e scris în parte cu ciriliane.

Deací se nasce apoi un incident, în care acusatul deneagă procurorului competenţa în cestiune ortografică, susţinênd mai departe, că nu este înaintea tribunalului, pentru a se justifica în cestiuni lecsicografice şi ortografice. Procurorul susţine competenţa sa basată în lege şi pretinde, ca în înţelesul §-lui 244 a procederei penale acusatul să fie supus unei pedepse disciplinare. Tribunalul reg. însĕ nu acceptează propunerea procurorului; ear acesta insinuă recurs.

După acest incident încep pledoarele.

Procurorul Ioan Deesi: (Mai ântâiu unguresce, apoi nemţesce). Acţiunea se referă la articulul apărut în „Transilvania“ Nr. 23. (Cetesce articulul incriminat). In publicaţia aceasta se tractează jalnicele întêmplări din anii 1848/49 şi Maghiarii sûnt porecliţi „Mongoli,“ „barbari,“ „hoţi.“ Cu aceste insulte se împreunează apoi provocarea, a nu mai da încredere Maghiarilor şi a nu primí prietenia lor. Asta de sigur este o sumuţare la dujmănii. Domnul redactor se escusă cu aceea, că ar fi împărtăşit raporturi pentru scopuri scientifice. El însĕ n'a adaus la această publicaţie nici o observare, dovedind prin aceasta, că 'şi-a însuşit şi a aprobat cuprinsul publicaţiunei. Merită consideraţie şi aceea, că publicaţiunea nu conglăsuesce cu originalul.

Dacă dl redactor se provoacă mai departe la aceea, că judecătoria cercuală din Braşov nu privesce publicaţia acestui raport de către o foaie nepolitică ca un delict de presă, apoi observ, că delictul de presă este a se deosebí de acusa de astăḑi: cel dintâiu îşi are locul înaintea tribunalelor reg. şi nu înaintea juriului. De altmintrelea s'a însinuat recurs în contra sentenţei judecătoriei cercuale din Braşov, şi instanţa mai înaltă a ordonat întregirea.

După toate aceste rog pe domnii juraţi, să'l declare pe acusatul de vinovat după §. 302.

Acusatul George Baritiu: Domnilor juraţi! Din pertractare resultă, că afacerea mea a devenit o cestiune de principiu. E vorba de cestiunea, dacă în patria noastră mai este iertat, a scrie istorie fidelă, dacă mai este permis a publica documente de cuprins istoric, sau ba? Eu stau ca acusat înaintea d-voastre, fiindcă am publicat un document, ce s'a scris înainte cu 30 de ani. Insĕ dela anul 1849 încoace şi şi după codicele penal din 1852 au eşit de sub tipariu mii de documente despre întêmplările anilor 1848|49, fără ca de aceea să se fi intentat procese de presă. Am adusací (arată înaintea sa) un teanc întreg de cărţi de asemenea cuprins; astfel o mulţime de atari date sûnt publicate în „archivul secret al revoluţiunei unguresci.“

---

perit cu măramă, când se bagă în pestera sa asemenea, aşa în casa împĕratului corbilor. Troaca aub pat etc. are înţelesul măramii. La Stefan Ivaşco e, că Petru ajungênd la Soare, acesta 'l-a scos, ce e idee cunoscută în povestile noastre, dar anologă cu cea de sub măramă, că luceafĕrul nu se vede. Preller II p. 294 ḑice: Apollo e ḑeul luminii şi luminărei, Hermes al întunecimii şi întunerecului, aşa încât cercurile lor se ating (în murgit). H. ascunde lumina ḑilei în toată sara, Ap. o scoate in toată dimineaţa din pestera ascunḑĕtoare.

Aşa în poveste vĕḑurăm că împĕratul corbilor sara ajunge acasă, şi depune arcul şi săgeţile, sûnt raḑele soarelui; pentru aceasta ḑeii de lumină sûnt vênĕtori.

Vedem pe împĕrăteasa cu visuríle pe împĕratul în somn.Ací eară e legătură cu Hermes. În Preller I 314 se ḑice: H. a fost ḑeul somnului, în Iliada şi Odeseia cu un bĕţ adoarme străjile Grecilor, şi cu acela deschide ochii oamenilor, aşa precum vrea, astfeliu a făcut şi cu Argos. (Luceafĕrul venind sara aduce somnul şi visul, ducêndu-se dimineaţa desteaptă pe oameni).

H. vine cu bĕţul şi la ochii mei, mĕ culc, să mai visez de povestile Românilor.

Timişoara Aprilie 1879.

Marienescu.

Ba, în anul 1850 s'au dat ordine la toate oficiele de stat, a nota toate cruḑimile revoluţiei. In anul 1851 acest ordin s'a esecutat şi urḑitorii acelor cruḑimi s'au predat tribunalelor marţiale. Atunci s'au constatat 4834 de cruḑimi, ce nu s'au sĕvêrşit pe câmpul bătăliei, ci în casă şi în biserică şi în contra unor oameni nearmaţi. S'a publicat şi instrucţiunea comisariului guvernului unguresc Beöthy, în care se demândă, a spênḑura şi pe toţi prinşii de rĕsboiu, ba chiar şi toţi suspecţii în privire politică. In anul 1852 s'au întregit notările oficiale ale acestor cruḑimi, descoperindu-se încă 1000 de casuri de omor. Numele jertfelor şi a ucigaşilor s'au publicat în organul oficial „Wiener Zeitung.“ Mai târḑiu istoriografii au susţinut chiar un numer de 35,000 de jertfe omorîte.

Şi raportul incriminat conţine o descriere de astfel de cruḑimi, şi el de sigur ar fi apărut încă pe atunci în foaia oficială, dacă Sibiiul n'ar fi căḑut în 11 Martie 1849 în mânile lui Bem.

Despre cruḑimile revoluţiei au apărut publicaţiuni în limba nemţască, maghiară şi română; ba literatura maghiara nu e cea mai sĕracă în această privinţă. Unele descrieri ale întêmplărilor sûnt false, şi este datorinţa istoriografului, a îndrepta ce e fals.

Publicaţia „Transilvaniei“ prin urmare nu stă singură. Mai amintesc, că în anul acesta a eşit de sub tipariu o istorie de regiment a regimentului de dragoni Savoia şi se află de vênḑare şi în librăriile de aici. In cartea aceasta cruḑimile revoluţiei sûnt descrise pe larg pe $10^1/_2$ coli de tipariu, şi pe titulul acestei istorie de regiment stă espres, că aceasta din urmă s'a scris „la mandat mai înalt.“ Dacă fie-care fiu al acestei patrie poate face aceasta, ba precum dovedesce această istorie de regiment, trebue să facă aceasta, apoi cum să fiu eu singur pedepsit pentru aceasta? Dacă totuşi esistă intenţia a mĕ pedepsí, atunci trebue să se ḑică şi aceea, că presidentul societăţei istorice maghiare, episcopul Ipolyi, şi vice-presidentul Francisc Pulszky, cari amêndoi au ţinut prelegeri — unul în Murĕş-Oşorheiu şi celalalt în Sighişoara —, încă au făcut politică de ḑi, ce merită pedeapsă.

In casul de faţă este vorba de aceasta: dacă Saşilor şi Românilor le mai este permis a scrie istorie? Fără de Români nu se va puté scrie istoria patriei, de oarece multe publicaţiuni preţioase au apărut numai în limba română. E vorba de aceea, ca prin lucrarea comună a istoriografilor de tustrele naţiuni să se compună un tablou fidel a trecutului patriei noastre. Aceasta este cestiunea de principiu în casul de faţă, şi de aceea, domnilor juraţi, mĕ veţi declara de nevinovat. (Va urma).

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 36.

Şedinţa din 5 Iulie 1879.

(Urmare.)

„Ne mai fiind la ordinea ḑilei nici o lucrare, preşedintele invită pe secretarul general a da lectură raportului seu asupra lucrărilor din această cestiune:

D-lor, puţin mai lipsesce spre a se plinî tocmai 12 ani, de când guvernul M. S. R. Domnitorul nostru Carol I a provocat în capitala României prima adunare a Societăţei literare române, compusă de unii din bărbaţii culţi ai întregei Românimi spre a se ocupa aici cu toţii la olaltă de cultura limbei naţionale comune.

„Acea adunare a constituit la 1876. Societatea academică-Română, din care cei mai mulţi dintre noi am făcut parte şi care în decursul unei esistenţi modeste şi adese ori greu ameninţate, a căutat să aşeḑe temeliile unui adevĕrat focar al culturei pentru Români. Până la ce punct ea a reuşit cercând prin diferite ecsperimente terâmul solid ce 'i era necesariu pentru scopul ce îşi propusese aceasta nu este aici locul de a cerceta cu deamĕruntul. Destul ne va fi a spune, că silinţele nepregetate ale societăţei academice, a determinat transformaţiunea fericită ce ea încearcă astăḑi astfel în cât academia Română nu poate nici o dată să uite, că dacă ea datoresce sporirea ei actuală generoaselor şi patriotecelor disposiţiuni luate în favoarea ei de către puterile legiuitoare şi esecutoare ale ţĕrei, ea pururea trebue să păstreze recunoscinţa filială Societăţei academice din sinul căreia ea a purces.

„Dar academia română proclamată acum Institut naţional în legile ţĕrei a simţit de îndată că'i cuvine a 'şi crea o posiţiune mai stabilă, un cerc de lucrări mai întins, o activitate mai continuă.

„Spre a satisface aceste nouĕ datorinţe impuse academiei, prin situaţiunea ei de astăḑi şi conform unui vot prevĕḑĕtor al sesiunei din anul trecut, membrii foastei societăţi academice, au fost convocaţi estimp în sesiunea estraordinară, mai înainte de timpul adoptat pentru întrunirile ei anuale.

„Îndată după a noastră întrunire la 25 Mai trecut s'a manifestat legitima dorinţă imediat urmată de fapta de a rechema printre noi, pe toţi acei membri ai Societăţei academice cari din cause diferite renunţase a mai lua parte la lucrările Societăţei academice.

„A fost justă şi înţeleaptă această mĕsură căci ea nea dus îndată contingentele preţioase ale mai multor bărbăţi luminaţi adecă ale d-lor V. Alecsandri P. S. S. Episcopul Melchisedek T. Maiorescu. M. Fontaniu, precum şi desiunea d-lui A. Mocioni remas de astă dată încă departe de noi numai din causă de sănĕtate.

„Întruniţi dar în numĕr mai considerabil de cât în oare care din sesiunile precedente, noi am proces într'o serie de 36 şedinţe pe de o parte la prepararea, la desbaterea şi la votarea nouelor Statute şi noului Regulament, care au să ne termine desvoltarea recerută pentru academia Română, pe de altă parte la regularea financiară a societăţei noastre, precum şi a altor cestiuni accesorie care s'a presentat în cursul sesiunei.

„Statutele noastre votate definitiv cu $^3/_4$ din toţi membrii academiei în şedinţa din 21 Iunie (3 Iulie) şi compusă din 46 arţicoli împărtiţi în 3 părţi tratând despre organisaţiune, despre personal şi despre avere şi apoi Regulamentul votat la 30 Iunie (12 Iulie) în 97 articole cari desvoaltă şi comentează disposiţiunile din Statute a stabilit în mod precis organisaţiunea academiei.

„În trăsuri generale voiu amintí aici că principalele inovaţiuni sûnt:

„1), Pernamenţa şedinţelor academice în cursul anului (odată pe sĕptămână Vinerea de la 1 pĕnă 4 oare p. m). adausă şi nu substituită sesiunei generale, care de aici înainte se va ţiné odată pe an, dar la o epocă mai înlesnitoare pentru cei mai mulţi din membrii, adecă cu 25 ḑile înainte de sĕptĕmâna patimilor.

„2). Înitiativa celor 3 secţiuni (literariă, istorică şi sciintifică) ale academiei substituită în cele mai multe cestiuni scientifice, cele a întregului corp, fără ca prin aceasta să fie distrusă unitatea academiei.

„3). Determinarea numĕrului de 12 membrii în fie care secţiune, ceea ce face un total de 36 membrii pentru întregul corp.

„4). Încredinţarea sarcinelor de secretari ai acţiunilor şi acele a secretariului general al academiei unor membri aleşi de secţiuni şi de corpul academic pe câte 7 ani pentru ca să se poată stabilí o continuitate naţională în toate lucrările ei.

5). Repărtirea fondurilor, dobândite până aḑi de academie în specii şi categorii, corespunḑĕtoare pe deplin cu destinaţiunile acestor fonduri.

„Toate aceste reforme îşi aveau sorginţile lor în neajunsurile observate, în curs de cei 12 ani, a aplicărei vechilor noastre statute şi regulamente.

„Să sperăm că ele vor aduce resultatele aşteptate. Negreşit că din partene, cu toţii ne vom silí a realisa Unica pedecă la deplina desvoltare a activităţei academiei române, va fi poate încă mărginirea mijloacelor financiare de care ea dispune, şi care din nenorocire sûnt încă în mare disproporţiune cu dorinţele şi aspiraţiunile noastre, precum şi cu resultatele ce publicul aşteaptă de la noi. Când însĕ despre aceasta se va fi convins pe deplin publicul, atunci putem spera, că în sinul academiei, considerată ca adevĕratul focar modern al luminilor naţionale, vor încurge tot aşa de generoase şi de abundante donaţiuni ca cele cu care strămoşii noştrii înzestrau odinioară monastirile, privite pe atunci ca unicele sanctuarii ale luminii şi ale patriotismului.

„Academiei îi aparţine de acum înainte grigia de a 'şi atrage prin lucrările sale acea nemărginită încredere a naţiunei, care singură va legitima pe deplin în inimile tuturor Românilor, litlu impunător de Institut Naţional ce ea poartă de acum înainte în legiurile ţĕrei.

„Noi toţi, d-lor am lucrat în sesiunea de estimp, preocupaţi de unicul cuget de a ne înlesní cât mai bine pentru viitor atingerea acestui scop nalt.

„Tot pentru acea îndată după stabilirea nouelor noastre disposiţiuni regulamentare şi spre a ne conforma tot odată cu ele, am creḑut îndispensabil a chema la puţinele locuri vacante printre noi, bărbâţii pe care faptele 'i-au arătat ca pătrunşi de importanţa datoriilor academiei în sinul naţiunei române, şi specialiştii învăţaţi cari au lucrat până acum afară de academie în diferitele ramuri ale sciinţelor esacte sau naturale şi care în academie vor găsí şi mai mult îndemn a lucra în acelaşi sens.

„Astfel s'au ales în unicul loc vacant din secţiunea literară D. G. Chiţu ear' pentru complectarea secţiunei scientifice D. Em. Bacaloglu, d. Dim. Brândză şi dr. Felics, profesori la universitatea din Bucuresci, Petru Poni din facultatea de sciinţe de la Iaşi, N. Teclu, profesor de chimie în Viena şi Paul Vasici, meritosul decan de vârstă al medicilor români de dincolo de Carpaţi. (Va urma).

Varietăţi.

* (Concert) Brahms şi Ioachim, vor concerta duminecă în teatrul de aici.

* (Ordinaţiunea ministeriului) de comerciu dto 30/8 1879 Nr. 15763 opresce din 1 Octomvre a. c. publicarea cursului bursei şi al efectelor din Viena şi se ordinează publicarea lor numai în Budapesta. Interesenţii de aceste lucruri se fac dară prin aceasta atenţi cu acea observare, că tot în sensul sus numitei ordinaţiuni au să solvească pentru împărtăşirea lor, în Budapesta tacsa de 20 fl. în provincie însĕ cea de 60 fl. v. a.

(†) Paul Rainer, fost ministru de interne, după cum spune „P. N.“, s'a sinucis cu un revolvĕr.

* „Arader Zeitung“ spune, că oficieri români au cumpĕrat în Arad pentru România 500 de cai.

* (Foc). Sâmbătă sara după şase oare s'a aprins şura şi grajdul din curtea din strada lungă Nr. 30 din suburbiul de jos de aici. Focul a mistuit amêndouĕ obiectele; nu s'a estins mai departe, întrevenind pompierii dela institutul de alienaţi şi cei din cetate.

* (Têrgul de ţară). Cel de vite a fost mai slab ca cele douĕ premergĕtoare. Cel de mărfuri a fost binişor cercetat. Mai de-aproape vom raporta cu altă ocasiune.

* (Contra stelniţelor) sûnt de curênd aflate douĕ mijloace sigure şi tare simple. Unul este o plantă, carea franţozesce se numesce: *Passerage*, nemţesce: „*Pfefferkraut* şi latinesce: *Lepidum sativum* şi *latifolium*. Această plantă cresce în grădini, în Germania şi pe câmp, se pune în casa unde sûnt stelniţe şi peste o ḑi şi noapte se lasă acolo. Toate stelniţele din casă fug la această plantă, se pun pe ea şi sugênd din ea remân toate moarte; apoi se ea planta îndesuită de stelniţe şi se bagă în foc. Al doilea mijloc eară sigur este *oalium chromo-acidale*, din care se topesc cam la 7 grame într'o litră. Cu fluiditatea aceasta se ung apoi crepăturile paturilor, icoanelor şi a tuturor mobilelor şi toate stelniţile se prăpădesc cu siguritate.

* (Muşcătura de viperă) se împedecă în crescerea ei periculoasă de viaţă prin spirt de Salmiac, cu care se spală rana muşcăturei îndată după întêmplare.

* (Cum se păstrează compotul?) Într'o sticlă mai mare se varsă o litră de vinars francez (Franzbranntwein); apoi se bagă în ea deosebite poame şi tot deodată cu fiecare soiu de poame şi atâta zăhar, cât trage greutatea soiului respectiv. După aceea se astupă sticla umplută şi se leagă şi punêndu-se la locul ei destinat se păstrează în ea cel mai bun şi îndelungat compot.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. D.“)

Viena, 15 Septemvre n. După telegramele L. M. C. König către ducele de Würtemberg coloanele combinate au sosit în 14 l. c. în acelaşi timp în Prielopolie. Coloanele au fost din partea representanţei cetăţei şi din partea populaţiunei primite amicabil şi cu prevenire.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în şedinţa reuniunei învĕţătorilor români din ţara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala capit. din Satulung.

(7 Urmare)

Ad 5. Copii, bucata aceasta de lectură este împărţită în mai multe părţi. Aceasta este arătată şi în tipariu căci acolo, unde o parte este despărţită de alta, şirurile sûnt întrerupte, începênd earăşi dela început. Să cetim dară încă odată toată bucata şi vom vedé până unde merge o parte şi despre ce tractează aceea.

Inv. În câte părţi este împărţită dară această bucată de lectură?

Scol. Această bucată de lectură este împărţită în 7 părţi.

Inv. Despre ce tractează partea primă?

Scol. Despre corpul furnicilor şi părţile corpului lor.

Inv. Despre ce tractează partea a doua?

Scol. Despre activitatea furnicilor lucrătoare.

Inv. Despre ce tractează partea a treia?

Scol. Despre puterea fisică a furnicilor.

Inv. Despre ce tractează partea a patra?

Scol. Despre trecerea furnicilor prin metamorfosă.

Inv. Despre ce tractează partea a cincea?

Scol. Despre soiul furnicilor şi construirea locuinţelor lor.

Iuv. Despre ce tractează partea a şasa?

Scol. Despre somnul amorţitor de care sûnt cuprinse furnicile preste iarnă.

Inv. Despre ce tractează partea a şeptea?

Scol. Despre folosul, ce ne aduc noauĕ furnicile.

Ad. 6. Bucata se va cetí din partea elevilor pănă la desteritate.

În finea finilor învĕţătorul va da elevilor unele ocupaţiuni scripturistice sau teme stilistice despre furnică, pe cari vor avé să le lucre acasă d. e.

1. Descrieţi furnica după următoarele întrebări:

a) Ce este furnica? *b*) De care clasă se ţine? *c*) Care sûnt părţile corpului ei? *d*) Ce însuşiri sufletesci are ea? *e*) Unde locuiesce? *f*) Cu ce se nutresce? *g*) Ce folos şi ce pagubă (daună) aduce ea oamenilor?

2. Numiţi activităţile furnicei!

3. Asemĕnaţi furnica cu albina şi spuneţi mai ântâiu în ce samână una cu alta, apoi în ce nu samână!

4. Descrieţi unui amic al vostru priveliscea unui furnicariu în formă de epistolă, cam în următorul mod:

Satulung în 4 Aprilie 1879.

Iubite amice Aurelie!

Astădi ni s'a dat ocasiunea de-a priví cu atenţiune colonia unor lucrători negri, adecă a furnicilor dintr'un furnicariu. Legătura de amiciţie ce esistă între noi, nu mĕ iartă, a nu'ţi descrie şi ţie vieţuirea acestor animale, pre cât am putut s'o cunosc chiar.

O linie neagra 'mi-a tras atenţiunea acestor animale mititele, care m'a îndemnat a priví mai de-aproape chiar şi la locuinţa lor.

Aceasta era zidită în pămênt în forma unei sponghii şi provĕdută cu mai multe celule şi ambite subterane încrucişate în toate direcţiunile. În celule erau mii de pupilioni din cari se desvoaltă furnicile.

Nu-'ţi poţi închipuí, amice dragă, de câtă mirare am fost cuprins vĕdênd diliginţa şi activitatea acestor animale mititele. Până am stat faţă lângă acel furnicariu, au sosit mai multe furnici lucrătoare, cari aduceau cu sine sau câte o sfărîmitură de pămênt, sau câte o aschioară, sau ceva fluiditate de plante ori de animale; altele săpau printre locuinţele lor cărări în diferite direcţiuni. Fiecare îşi lucra lucrul ei fără sgomot şi fără conturbare. Cugetam la tine, amicul meu, şi diceam în mine: că ce bine ar fi să privim împreună această scenă miraculoasă, dar fiind-că aceasta nu s'a potut întêmpla, 'ţi-am descris-o. Dacă vei vedé şi tu naturelul vre unui animal deosebit, te rog a mi-l descrie, asigurându-te că prin aceasta vei face o bucurie nespusă amicului tĕu

Iuliu. —

Bursa de Viena

din 12 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5%	66 85
Împrumutul naţ. 5% (argint)	68 20
Împrumutul de stat din 1860	123 20
Acţiuni de bancă	818 —
Acţiuni de credit	256 25
Valuta nóuă imperială germână	57 80
London	117 90
Galbin	5 59
Napoleon d'aur (poli)	9 34

Economic.

Sibiiu, 12 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.60—7.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 5.70—6.30; Sĕcară fl. 4.—4.40; Orz fl. 3.90—4.30; Ovĕs fl. 2.—2.40 Cucuruz fl. 4.60—.5; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.70—0.75.; Cânepă pro 50 chilo fl. 30—32 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de viţel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 11 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl 6.—6.50; Grâu sĕcăreţ fl. 4.60—.5; Sĕcară fl. 4.25—.426; Ovĕs fl. 2.—2.20; Cucuruz fl. 4—4.20; Sĕmênţă de cânepă cu fl. .—; Fasole fl. 5—5.50 mazĕre fl. —; Cartofi fl. 0.30.—1.40; Fên fl. 1.—1.40; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 30—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. 60—.65; Sĕu de luminări fl 40—50; Spirt pro grad cr. 10½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —44— cr. carne de viţel 40—44 cr.; carne de berbece 28— cr.— auoĕ 7 de 10 cr. Têrgul de adi a fost unul dintre cele mai mari ale anului întreg, tot feliul de fructe s'a aflat în têrg în cuantitaie nemai pomenită şi totuşi au trecut toate fără escepţie aşa încât n'a rĕmas nimic; Timpul e noros şi ploios, de altmintrea eminent.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 4 Oct. şi 4 Noemvre imob. lui Tomas Kessler în Alţina (trib. Sibiiu); în 9 Oct. şi 15 Noemv. imob. lui Petru Petcu în Săcele (trib. Braşov); în 6 Oct. şi 6 Noemv. imob. lui Teodor Kostan în Vlădeasa (judec. cerc. Aiud); în 29 Sept. şi 29 Oct. imob. lui Iuon Marczis în Fileul de sus (trib. Turda); în 22 Sept. imob. lui Sidor Nistor în Năsĕud (judec. cerc.); în 18 Sept. şi 19 Oct. imob. lui Constantin Puşcaş în Bedurlo (judec. cerc. Teaca); în 27 Oct. şi 27 Noemv. imob. moştenitorilor după Iosif Fülöp în Nagy-Leta (judec. cerc. Székelyhid); în 19 Sept. imob. soţiei lui Grigorie Deak în Boos (trib. Cluj); în 14 Oct. şi 14 Noemv. imob. lui Ladislau Dragos în Cerghidul mare (judec. cerc. Sânmărtin); în 31 Oct. şi 1 Dec. imob. Salomiei Hondola în Balomir; în 27 Oct. şi 27 Noemvre imob. Mariei Popa născută Teban în Vinerea (trib. Deva).

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc la scoala confesională rom. gr. or. din Bucium-Cerb ppresbiteratul Zlatnei inferioare, prin aceasta se escrie concurs pănă în 30 Sept. st. v. a. c. în care di se va ţiné şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Din cassa fondului bisericesc în bani gata 150 fl. v. a.

2. Jumĕtate din venitul cantoral carele computat în bani face 25 fl.

3. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemnele necesare pentru încăldit.

4. La subscrisul pentru instruarea alor douĕ copile va avé dejunul şi prândul.

Dela concurenţi se recere să fie clerici ori pedagogi absoluţi în institutul archidiecesan rom. gr. or. şi să aibă esamenul de cualificaţiune, cei cu pracsă şi cântăreti se vor preferí.

Petiţiunile astfel instruate vor avé în terminul de sus indicat a le subşterne prea onoratului oficiu ppresbiteral rom. gr. or. din Abrud (Abrudbánya). Din şedinţa comitetului parochial rom. gr. or.

Bucium-Cerb 26 Aug. 1879.

Ioan Todescu m/p.,
paroch şi ca preşedinte al comitetului parochial.

2—3

Nr. 39—1879. 2—3

CONCURS.

La scoala normală capitală gr. or. din Rĕşinariu a devenit un post de învĕţătoriu vacant. Pentru întregirea acestuia se deschide concurs pănă în 28 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Un salariu anual de 350 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative.

2. Relut pentru cuartir şi lemne 60 fl.

Doritorii de-a ocupa acest post au să'şi aştearnă petiţiunile lor pănă la terminul prefipt comitetului parochial pelângă care să dovedească:

a) că sûnt de religiunea gr. or.;

b) că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior şi cursul pedagogicoteologic cu succes bun;

c) să producă atestat despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătorească;

d) cei ce vor dovedí, că au absolvat classe mai multe şi au şi pracsă învĕţătorească se vor preferí.

Învĕţătoriul devenit ales va serví în primul an în mod provisoriu de probă; mai departe el va fi datoriu a ţiné dumineca şi sĕrbătoarea în rênd cu ceialalţi învĕţători de aici câte o strană în biserică; de aceea se cere ca el să scie cântările şi tipicul bisericesc.

Cei ce doresc a concura la acest post, vor fi datori a se presenta pănă la finea concursului aici la Reşinariu, şi a cânta în biserică, pentru a li se cunoasce desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Concurentul, carele va dovedí cualificaţiunea de-aputé propune sistematic cântările corale cu elevii scolari, are încă o remuneraţiune anuală de 100 fl. v. a.

Reşinariu în 29 August 1879 st. v.
În conţelegere cu părintele administrator protopresbiteral tractual.

Comitetul parochial.

Nr. 230 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din urbea Făgăraş în ppresbiteratul I al Făgăraşului se escrie concurs cu terminul pănă la 22 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post, sûnt: salariul anual în bani 200 fl. v. a. — dela popor prin repartiţiune, cuartir natural în casele scoalei, şi lemnele de foc pentru încăldit.

Dela concurenţi se cere să fie clerici, sau pedagogi absoluţi, cu cunoscinţa limbilor patriei, să scie tipicul şi cântările bisericesci.

Doritorii de-a ocupa postul acesta, au de a'şi aşterne suplicele lor instruite în sensul „statut. organic“ şi al „dispoşiţiunilor sinodale din 1873“ — subscrisului oficiu ppresbiteral, notându se, că alesul va avé a conduce cântările în strana dreaptă în toate duminecile şi sĕrbătorile cu elevii sei — în biserică.

Făgăraş 24 August 1879.
Cu încunosciinţarea comitetului parochial.

Petru Popescu m. p.,
paroch şi ppresbiter.

Nr. 218. 3—3

CONCURS.

În confomitate cu decisiunea preavenerabilulului consistoriu archidiecesan dto 24 Maiu 1879 Nr. 1400 referitoare la ocuparea postului de capelan şi totodată învĕţătoresc în comuna Bulbuc şi filia Curpeni, se escrie concurs cu terminul pănă la 23 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Din venitele stolare suma de 150 fl.

2. Salariu învĕţătoresc 80 fl.

3. Alte venite după funcţiunile îndatinat săvêrşinde pe la casele creştinilor, precum: Osfeştănii, maslu şi pomeniri 20 fl.

4. Cinci orgii lemne de foc computate a 2 fl. v. a. 10 fl.

Doritorii de-a ocupa acest post de învĕţătoriu şi capelan au a'şi aşterne suplicele lor instruite conform dispoşiţiunilor statutului organic la scaunul ppresbiteral gr. or. al tractului Gioagiului II pănă la terminul mai sus însemnat, când se va efeptuí alegerea în faţa locului.

Bulbuc în 21 August 1879.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul ppresbiteral concernent.

Esarendare de cărcĭmărit prin licitaţiune.

În 20 Septemvre a. c. la 10 oare înainte de ameadi se va esarênda prin licitaţiune cârcĭmăritul din comuna **Poplaca** pe trei ani, începênd dela Ianuarie n. 1880. Preţul de esclamare e 2500 fl. v. a. Vadiul 5% Celelalte condiţiuni se pot vedé în cancelaria comunală şi la oficiul de aici.

Sibiiu ín 6 Septemvre 1879.

3—3 [41] *Oficiul pretorial central.*

Nr. 1944 1879 tkv.

Árverési hirdetmény.

Az Abrudbányai kir. Járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik hogy Paul Petru végrehajtatónak Popovics György végrehajtást szenvedő ellen 200 fl. 's járulékai iránt végrehajtási ügyben alperesnek a Petrosányi 25 szám tjkb. A + 1—17 Rend 15. 52. és 55 ház szám alatt tulajdónaúl felvett és 1304 fl. 29 kr. becsült ingatlanai az 1879 évi Oktober hó 4-ik napján dél. e. 9 órakor, mint második határidőben, a Petrosányi községi irodába megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt eladatni fog, u. m.:

1-ször. Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár, melyen alul az első árveréskor az árverésre kitüzött birtok nem fog eladatni.

2 szor. Árverezni kivánók tartoznak az ingatlan becsárának 10% vagyis 130 fl. 40 kr. készpénzben, vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni. Végrehajtató ettől mentes.

3-szor. Vevö köteles a vételárt két egyenlő részletben, és pedig: az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számitandó 15 nap alatt, a második at ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, minden egyes vételári részlet után a birtokbalépés napjától számitandó 6% kamatokkal együtt ezen kir. telekkönyvi hatósághoz lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámittatni.

4-szer. Vevö köteles az épületeket a birtokbalépés napjával tüzkár ellen biztositani.

5-ször. Az árverés jogerőre emelkedésékor vevő a megvett ingatlan birtokába lép, ennél fogva a megvett ingatlan haszna és terhei ez időtől öt illetik.

6-szor. A tulajdonjog bekeblezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni.

Az átruházási költségek vevőt terhelik.

7-szer. A mennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a megvett ingatlan az érdekelt felek bármelyikének kérelmére, a prts. 459. §-a értelmében vevő veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett, ujabb árverés alá becsáttatni és csupán egy határidőnek kitüzése mellett az előbbi becsáron alul is eladatni fog.

Felhivatnak azok, kik az árverésre kitüzött javak iránt tulajdoni- vagy más igényt, a vagy elsőbbségi jogokat érvényesithetni vélnek, hogy a részbeni kereseteiket e hirdetménynék a hivatalas lapban lett harmadik közzététele napjától számitandó 15 nap alatt, habár külön értesitést nem vettek is, ezen kir. telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be: különben azak a végrehajtás folyamát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasittatni.

Végül felszólittatnak azon jelzálogos hitelezők, kik nem ezen telekkönyvi hatóság székhelyén, vagy annak közelében laknak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésök végett helyben megbizottat rendeljenek, s annak nevét és lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben hivatalból kinevezett ügygondnok által fognak képviseltetni.

Az Abrudbanyán kir. járásbiróság mint telekkőnyvi hatóság Abrudbányán 1879 évi Iunius hó 25-ik napján.

(L. S.) **Rőmer György** m. p.
m. k. jár. biró.

[43] 1—3

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 104. Sibiiu, Joi, 6 Septemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Septemvre

Sterilitatea este foarte mare pe câmpul politicei interne. Senatul imperial se va întruní în 28 Septemvre n. eată ceva mai de importanță, dară și întrunirea aceasta este condiționată de împregiurarea, dacă proiectele cele mai momentuoase vor fi terminate până la timpul sus indicat.

Partida **Cehilor juni** a avut în dilele aceste o conferență în Praga, în care a adus o resoluțiune de 4 puncte. Cuprinsul acestor puncte nu conține ceva nou, afară de provocarea deputaților cehi de a apĕra în cestiunea Bosniei **solidaritatea intereselor slavice**.

Despre marșul trupelor noastre în ținutul **Limului** și întâlnirea la **Priepolie** (nu Prielopolie cum s'a dis din eroare în telegrama din nrul trecut) aflăm o telegramă detaiată în diuarele din Viena și Budapesta. În telegrama aceasta se dice, că în 13 Septemvre n. brigada **Kilici** a tăbărît la hanul **Jacubov**. Trupele turcesci erau în toate părțile postate dealungul drumului în posturi mai mari și mai mici. În 14 Sept. n. s'a continuat marșul spre Priepolie. La **Han Colovrat** a așteptat o deputațiune de Turci și crestini cu caimacamul în frunte trupele noastre și a însoțit pe generalul austro-ungurese în cetate. La oare care depărtare afară din cetate au eșit întru întimpinare pașa și bimbașa. Comandanții turcesci au **protestat** contra trecerei trupelor noastre prin cetate, oficierii s'au încercat a oprí avantgarda să treacă podul preste Lim, cu toate aceste, întrarea a urmat în sunetul musicei. În mijlocul cetăței s'a vĕdut generalul **König**, care sosise în același timp cu coloana dela **Priboi**. În diua următoare avea să sosească și ducele de Würtemberg. Altă telegramă spune, că ducele de **Würtemberg** și **Husni-pașa** a sosit în 15 Septemvre în Priepolie și că după ocuparea acestei cetăți trupele austro-ungurosci de pe linia despre **Novo-Varos** s'au retras.

O faimă, care și ca faimă a făcut sensațiune, a respêndit N. fr. Pr. adecă: că ar fi audit, că **țarul rusesc au murit** în Simferopol în Crimeea. Scirea aceasta a avut înfluență nefavorabilă chiar și asupra bursei din Paris. Cu toate aceste până acum scirea aceasta se consideră de o scornitură.

Boerescu min. de esterne al României din călĕtoria sa diplomatică a sosit la Bucuresei. Lupta parlamentară în cestiunea Evreilor se va fi început. Publicăm la alt loc memoriul ministrului Boerescu, presentat în cestiunea evreească puterilor celor mari europene.

Cestiunea Israelită.

III. Industrie și comerciu.

(10 Urmare)

Pe strada Lipscani, pe calea Mogoșoaii se înmulțesce numĕrul casselor de schimb, a zarafilor. Oare sûnt într'adevĕr în Bucuresci atâtea afaceri ca să fie trebuință de atâția zarafi? În aparență — în realitate, toate acele suflete de zarafi, de samsari, de antreprenori, de rentieri, de oameni și fără profesiune, sûnt agenți activi a practicei usurare, sûnt cămătari.

Operațiile lor consistă între altele în împrumuturi cu câte 48% 60%, fiind asigurați nu numai prin câte trei, patru giruri la polițe, mai cu samă prin amaneturi.

Operațiile lor consistă în scontrarea titlurilor de pensie, a lefilor, cu un scădĕmênt, care representă dobânda de 60%, 72%, 84% pe an. Cunoascem casuri în cari procentele luate întrec ori-ce închipuire.

La asemenea speculații sûnt avisați aceia, cari au trebuință; la ei se adresează funcționari, la ei se adresează proprietariul și arendașul, mulțimea locuitorilor din mahalalele fără ocupație, la ei trebuie să se adreseze meseriașii, chiar și comercianții întru cât lipsesce o adevĕrată bancă, care să facă operații propriu dise de bancă. Cu cât miseria sau strimtorea e mai mare, cu atâta e și esploatarea mai mare. Un proprietariu e silit spre a'și plătí datoria sau polița, a vinde recolta, încă neadunată sau cerealele ce are, cu prețuri de nimic atât în Bucuresci și mai cu samă în orașele provinciale, — încât mărimea dobândilor plătite e in realitate de multe ori de 80% minimum. Folosindu-se de libertatea acordată — acei speculanți nu se mulțămesc numai cu foloasele esorbitante sub formă de dobêndă, ci'și mai puteau stipula până la legea din 19 Februarie 1879 și alte foloase prin mijlocul clausei penale, încât astfeliu prin mijlocul acestei clause penale capitalul primitiv datorat se măria în casuri ce cunoascem, de mai multe ori.

Practica usurară de legi, fiind consfințită de judecători, efectul moral a trebuit să se producă în societate și prin contagiunea ei. Nu e îndoială că usura s'a lățit în mod spăimântător. Nu putem contesta, în interesul adevĕrului, că și orășenii români asemenea esercită practică usurară. Nu ne mai mulțămim cu foloase mici de 8 la sută, de 10 la sută. Dăm bani împrumut la Români cu deosebire, cu ipotecă reală, cu dobânde câte 18 și 24 la sută și cu clausele penale!! Sûnt persoane în societate, cari prin posiția, prin profesia ce esercită, nu ar trebuí să mărească numĕrul cămătarilor. Chiar profesori și funcționari, înalți magistrați participă la esercițiul practicei usurare. Sûnt funcționari, cari esploatează nevoia colegului rĕu plătit sau prea cheltuitoriu, luându'i dela un napoleon pe lună dobânda de 1 leu 50—60 bani, adecă 18 lei pe un an, sau 90 la sută!!

S'au înființat casse de economie în diferite orașe, pe cari prin modul organisărei lor le putem numí institute naționale. Mai toate operațiunile lor, de altmintrea mărginite, consistă în operații usurare de esploatare sau a deponenților lor sau a altor Români, cari se adresează, luânduli-se 18%, 24%, 36% pe an. Cetim în „Gazeta pentru anunciuri judecătoresci" a curții de apel din Iași, că are a se vinde silit casa unei d-ne, Safta Baronischi, de către cassa de economie de-acolo pentru plata capitalului datorat, a dobândei de 3% pe lună, plata onorarului de 20% și se înțelege și pentru plata cheltuelilor judecătoresci. Vrea să dică un institut național cere 3% pe lună sau 36% pe an.

Libertatea nu a înlesnit procurarea creditului în mod priincios. În miseria socială, în care se află agricolii, industriașii și comercianții români, societatea română, libertatea în sine și fără să se fi luat mĕsurile pentru instruire și protegere, a fost mijlocul de-a esploata toate classele societății, de-a le stoarce cele mai multe foloase și ale causa ruinarea. De această libertate se folosesc proprietarii și arêndașii față cu țĕranul; apoi unii orășeni români, dar mai cu samă se folosesc față cu toate classele societății Israeliții, la cari sûntem reduși a ne adresa.

În asemenea împregiurări legitima intrebare e a se sci, ce e de făcut?

(Va urma).

Memoriu,

asupra revizuirii art. 7 din constituțiunea română.

Art. 7 din constituția română, care datează dela 1866, dice:

„Calitatea de român se obține, se conservă și se perde conform legei civile.

„Numai străinii de rituri creștine pot obțіné naturalisațiunea."

Art. 44 din tratatul dela Berlin, care este dela 1878, sună astfel:

„În România, distincțiunea de credințe religioase și de confesiuni nu va puté fi opusă nimenui ca motiv de esclusiune ori de incapacitate în ceea ce privesce bucurarea de drepturi civile și politice, admiterea la servițiurile publice, funcțiuni și onoruri, sau esercițiul diferitelor profesiuni și industrii, în ori-ce localitate va fi.

„Libertatea și practicarea ulterioară a tuturor cultelor vor fi asigurate tuturor celor ce aparțin statului român, ca și străinilor, și nici o împedecare nu ar fi adusă, fie la organisațiunea erarhică a diferitelor comuniuni, fie în raporturile către șefii lor spirituali.

„Naționalii tuturor statelor, comercianți sau alții, vor fi tratați în România, fără distincție de religiune, pe un picior de perfectă egalitate."

Puterile cer României a modifica legea ei fundamentală, astfel ca să o conforme cu dispozițiunile luate de dênsele, și România se declară gata a rĕspunde la această cerere.

Dar cum trebue și cum poate s'o facă?

În alte cuvinte, care este datoria și dreptul ei?

Datoria este a recunoasce principiul pus de art. 44, și a nu admite nimic care să'i fie contrariu: dreptul ei este a'și ocrotí interesele sale economice și naționale.

Să precisăm lămurit scopul ce 'și-au propus puterile a ajunge prin art. 44.

Acest articol conține trei disposițiuni:

Egalitatea de drepturi a locuitorilor României, de ori-ce credință religioasă.

Libertatea esercițiului tuturor cultelor;

Tratarea egală a tuturor străinilor, fără distincție de religiune.

Aceste două din urmă condițiuni se află deja indeplinite prin constituția română, a cărei articole 11 și 21 dic:

„Libertatea consciinței este absolută. Libertatea tuturor cultelor este garantată, întru cât însĕ celebrațiunea lor nu aduce o atingere ordinei publice și bunelor moravuri.

„Toți străinii aflători pe pămêntul României se bucură de protecțiunea dată de legi persoanelor și averilor în genere."

Nu remâne dar de întrodus în constituția principatului decât principiul esprimat de ântâia condițiune, și aceasta este ceea ce Românii 'și propun a face substituind articolului 7 un tecst, care ar declara formal că: „distincțiunea de religie nu va con„stituí pentru nimeni, în România, un „obstacol de achisițiune și de eserci„tare a drepturilor politice și civile."

Este în drept cine-va a cere mai mult?

Nu, fiind-că puterile n'au pretins mai mult prin tratatul dela Berlin: nu, fiind-că aplicarea unui principiu înscris în constituțiune se face prin legi organice posterioare acestei constituțiuni.

Dovadă că puterile n'au pretins mai mult Românilor, se găsesce în protocoalele chiar ale tractatului din Berlin.

În adevĕr în ședința dela 10 Iulie 1878, protocolul 17, d-nul Desprez, care făcea parte din comisiunea de redacție, recunoasce, presentănd congresului tecstul care se citesce la art. 44, că situația Israeliților în România este **nedeterminată sub punctul de vedere al naționalităței**.

D. Desprez a vĕdut prea bine, că naționalitatea Evreilor din România este în cestiune, căci constată că nu este determinată.

Al doilea plenipotențiar al Italiei, comitele de Launay, simțind dificultățile ce ar proveni din această situațiune, propune ale tranșa în mod radical, adoptând o formulă care ar declara, că „Israeliții din România, pe „cât timp nu aparțin unei naționali„tăți străine, obțin de-a dreptul nați„onalitatea română."

Aceasta însemna a ficsa modul aplicărei principiului enunciat prin art. 44.

Congresul, din fericire pentru România, refusă de-a întra pe această cale, care singură conduce la o soluțiune, și principele de Bismarck, semnalând înconvenientele modificărei resoluțiunilor deja adoptate, adaogă această frasă remarcabilă: „E necesar „ca congresul să se opue la ori ce „tentativă de a reveni asupra fon„dului."

„Fondul" cestiunei era dar judecat deja şi admis, când d. de Launay propuse amendamentul seu.

Cum era admis?

Negreşit în sensul redacţiunei primitive a articolului 44; în sensul acelei redacţiuni, care esistă actual şi care e contrară îndemnului făcut de al doilea plenipotenţiar italian.

Se admitea, dar, principiul, fără a se admite modul esecutărei sale, care era lăsat ţĕrei interesate.

Remâne a se sci acum, dacă guvernul român contravine în ceva tratatului dela Berlin prin proiectul de lege ce 'şi propune a presenta camerilor, proiect, care recunoasce principiul inscris în art. 44 şi dispune de un început de esecuţiune.

Nu este altă cestiune în litigiu.

Românii, dobândindu'şi independenţa prin bravura lor şi prin sângele vĕrsat, nu cred a mai avé trebuinţă să manţină restrincţiunea conţinută în art. 7 al constituţiunei lor. Vrênd să între în marea familie a statelor europene, pricep necesitatea, de-a întroduce în dreptul lor public principiile adoptate astăḑi de toate statele moderne civilisate, şi pot astfel să se conforme, fără sforţări, cu spiritul secolului.

Unele puteri cer ca Românii să treacă imediat, şi într'un mod absolut la aplicarea completă a principiului de curênd adoptat.

Guvernul român, s'o repetăm, recunoasce necesitatea unei aplicări, care ar consacra adoptarea principiului; dar nu înţelege a proceda decât gradat şi în limitele posibilului.

Aceasta este, pentru Români, o cestiune de ordine interioară, care le impune obligaţiuni necunoscute, poate de puterile străine, dar pe cari nu le este permis lor a le uita.

Modul aplicărei art. 44 face obiectul părţei a doua a proiectului de lege ce guvernul prepară.

Esecutarea acestui articol reclamă dispositiuni de două naturi diferite: unele raportându-se la viitor, altele la trecut.

În ceea ce privesce pe calea dintâiu, aplicarea art. 44 trebuie să se facă printr'o serie de noue legi organice şi prin modificări întroduse în legile esistente, cari ar conţiné oarecari dispositiuni contrare noului principiu întrodus în constituţie. În ceea ce privesce noul proiect de lege, special, asupra revisuirei art. 7., dênsul nu poate conţiné, în ceea ce atinge viitorul, decât enunţarea generală a principiului prin care ori ce străin nu va puté obţiné calitatea de cetăţan fără osebire de religie, conform cu legea naturalisărei.

Ca complement necesariu şi logic al mĕsurilor de aplicare a art. 44. guvernul român îşi propune a face să se declare, prin proiectul de revisuire, că dreptul de a dobêndí imobile rurale este un drept politic, şi că toate dispositiile legei de revisuire precum şi restricţiunile relative la dobândirea de proprietăţi rurale de către necetăţeni nu se aplică Dobrogei, nici locuitorilor sĕi, cari au devenit Români în vîrtutea principiului de anecsiune, şi cari vor fi tractaţi conform regimului special prescris pentru acea provincie, pe un picior de perfectă egalitate.

Esecutarea art. 41 în aceea ce privesce viitorul ar fi dar basată numai şi esclusiv pe naturalisarea individuală.

Rĕmâne cestiunea de aplicare pentru trecut, sau mai bine ḑis efectele sale asupra Evreilor ce esistă actual în România. Ací se ivesc dificultăţile şi obstacolele.

Cabinetul din Bucuresci susţine şi unul din membrii sĕi, d. Boerescu, ministrul afacerilor străine, încearcă în acest moment a convinge, asupra acestui punct, puterile semnatare ale tractatului din Berlin, că modul cum înţelege guvernul principelui Carol a resolva aceste dificultăţi nu este de loc contrariu tractatului; că soluţiunea ce propune e singură cu putinţă, singura care are sorţi de reuşită înaintea camerilor, singură în fine, care conciliază cerinţele diplomaţiei europene cu interesele economice şi naţionale ale poporului român.

În ce consistă soluţiunea? Cabinetul din Bucuresci s'a întrebat, mai înainte de toate: care era starea Evreilor din România, în momentul când a întervenit tractatul din Berlin?

De secoli, acei ce nu recurgeau la protecţiune străină, prin aceasta chiar, aparţinênd ori cărei religiuni, erau supuşi români, adecă supuşi legilor ţĕrei, care'i protegia, şi împĕrtăşiau, ca toţi ceilalţi îndigeni, sarcınele naţionale; se bucurau de drepturile civile, afară de câteva escepţiuni, între altele dreptul de-a dobândí imobile rurale şi de-a esercita unele profesiuni; dar n'aveau şi nu esercitau nici un drept politic. Astfel era şi situaţiunea Armenilor şi a Musulmanilor; acestor din urmă se interḑicea chiar dreptul de-a se stabilí în ţară.

Cum se vede, Evreii şi Armenii aveau în România, în timpii vechi, mai aceeaşi situaţiune ce o au astăḑi Arabii din Algeria franceză, cari şi ei sûnt supuşi ai ţĕrei unde sûnt născuţi fără de-a fi cetăţeni.

Guvernul român doresce şi el a modifica această stare de lucruri, pe care n'a creat-o, dar de care trebue să ţină socoteală.

Se poate face aceasta fără nici o transiţiune?

Eată adevĕrata cestiune.

Art. 7 al Constituţiei române din 1866, care interḑice de-a conferí naţionalitatea străinilor necreştini ţintia mai cu samă să ne o ascundem la Israeliţi cari la acea epocă, dedeau Românilor cu atât mai multe îngrigiri, cu cât posiţiunea lor era precariă. Dar din momentul ce esistenţa naţională a Românilor s'ar găsí mai bine garantată prin întrarea Principatului în familia Statelor libere, nu mai au atâtea motive a se teme de întroducerea în sinul lor a acestui element Israelit, care se considera totdeauna ca străin şi ca formând o naţiune a parte.

Nu trebuie însĕ să procedăm cu mai puţină băgare de samă şi cu gradaţiuni; căci Israeliţii din România sûnt, în mare parte încă, departe de a fi asimilaţi cu restul populaţiunei. Vorbind o limbă străină de-a celorlalţi locuitori, avênd alte moravuri, alte tradiţiuni, alte aspiraţiuni, ei cred că formează în stat o colonie a parte — un fel de colonie germană. Dela anul 1864, epoca promulgărei codului civil carele permitea a cere împămêntenirea, până la adoptarea constituţiei din 1866, care le retrase acest drept, n'a fost nici o cerere făcută într'acest fel de vre-un Israelit. Această trăsură ajunge spre a arĕta puţină însemnătate ce dedeau atunci Israeliţii naţionalităţii române.

România, cu toate aceste, astăḑi când are situaţiunea unui stat independent, nu refusă a acorda titlul de cetăţeni acelora, cari odată păreau al despreţuí. Dar nu poate s'o facă imediat şi fără stagiu, decât în favoarea acelora din Israeliţii supuşi Români, cări s'au identificat în de-ajuns cu naţiunea, a căreia membrii ar deverí.

Eată limita estremă în care guvernul român crede a puté păşí, şi aceasta fără a angagia acţiunea şi voinţa representaţiunei naţionale. A merge mai departe, ar fi a promite mai mult decât ar puté da, ar fi a înşela puterile şi a trăda interesele legitime ale ţĕrei sale.

Nu s'ar puté, într'adevĕr, recunoasce tuturor Evreilor supuşi Români, sau numai acelora născuţi în România drepturile cetăţenesci, fără a provoca turburări, foarte grave poate şi fără a distruge de sigur orice echilibru în naţiune.

Câte-va notiţe statistice vor face să reiasă mai bine acest adevĕr.

După recensementul aprocsimativ care s'a putut face la 1869, între 4,582,602 locuitori, ce numĕra România, sûnt 218,304 Israeliţi; şi cum e stabilit că populaţia evreascǎ creşte în această ţară câte 60,000 de suflete în fie-care 10 ani, se poate ḑice, că astăḑi dênsa ajunge cifra de 270,000 suflete cel puţin, adecă formează mai mult decât o a douĕ-ḑecea parte din totalul populaţiunei. Acest numĕr, deja atât de considerabil, ia proporţiuni mult mai mari, dacă consideră cineva numai Moldova, care, din 1,486,800 locuitori, numĕră 200.000 Israeliţi, adecă a şeptea parte din populaţie. În districtul Iasi sûnt 2558 Evrei la suta de locuitori; în oraşul Iaşi sûnt 72 la o sută. În districtul Botuşani, proporţiunea este 1648 la sută. În oraşul Mihăileni de 70. În Bucuresci nu e decât de 16.

Doresce cineva a sci acum in ce proporţiune această enormă populaţie Israelită contribuie la sarcinele statului? Eată nouĕ cifre!

Sûnt în România 763,768 contribuabili, din cari numai 27,288 Israeliţi, adecă din o sută de Evrei 3,57 sûnt contribuabili, pe când din o sută creştini sûnt 96,43. In Moldova proporţiunea de creştini contribuabili este de 91,18 la sută, şi acea a Evreilor de 8,92.

In România întreagă sûnt 19 Evrei la sută patentaţi: în Moldova sûnt 45 la sută; în oraşul Iaşi 76 la sută.

Să se compare aceste cifre cu acele ce ne înfăţişază alte ţĕri! Astfel spre a nu cita decât un esemplu. Francia a cărei populaţie este cel puţin de opt ori mai mare decât a Ţĕrei româneșci, numĕră de patru ori mai puţin Evrei.

In proporţiune cu numĕrul locuitorilor sĕi în România este ţara din Europa care are cel mai mare numĕr de Israeliţi; însĕ, îi se cere a proceda la emanciparea lor cu mai multă rapiditate decât a procedat oricare altă ţară.

In toate locurile, unde era un mare numĕr de Israeliţi, s'a preparat admiterea lor la drepturile civile şi politice prin mĕsuri preparatoare, asupra cărora adeseori a trebuit să se revină fiind-că fusese luate cu prea mare repeḑiciune. Casul s'a presentat în Marea Britanie la 1754, în Francia la 1808, în marele Ducat de Baden la 1830, în Prusia după 1812. Un mare numĕr de alte mici state germane au făcut asemenea.

(Va urma).

Un proces de presă.

(Urmare)

Apĕrătoriul Albert Arz de Straussenburg: Apĕrătoriul face mai ântâiu un resumat al stărei factice cu privire la pertractarea de faţă, şi espune, cum acusatul a ajuns în posesiunea raportului incriminat. Apoi trece la o critică a acţiunei şi ḑice:

§. 25 din ordonanţa ministerială, prin care se reguleazǎ procedura la curţile de juraţi, ţine curat, că în actul de acusă trebue să se arete anumit, nu numai tipăritura (carte, ḑiar) incriminată, ci şi singuratecele pasage sau părţi, pe care procurorul îşi întemeiază acusa sa. Cum trebue să fie înţeleasă această decisiune, se cunoasce din § 72 al aceleiaşi ordonanţe, după care una din întrebările ce se pun juraţilor trebue să sune aşa: „Sûnt juraţii convinşi, că cuvintele denotate de către acusator se pot califica în adevĕr aşa precum le califică dênsul?"

Aşa dară acusatorul este obligat să denoate cuvintele siguratice, care după a sa părere vatĕmă legile. Scopul învederat al acestei decisiuni este, ca acusatului să i se dea ocasiune de-a se prepara pentru apĕrare. Dară acusa formulată de către procuror nu a împlinit această condiţiune, şi aşa el a lipsit pe acusat de beneficiul acordat lui prin lege.

Acţiunea conţine mai departe un pasagiu, după care pre Baritiu ar fi numit pe preotul Muntean ca autor al raportului incriminat, cu toate că nu acesta, ci Mărginean şi Stezariu sûnt autorii.

Aserţia aceasta deşi corespunde actelor, totuşi isvoresce din o neînţelegere vĕdită, căci raportul a apărut cu subsemnătura autorilor Mărginean şi Stezariu. Cum ar fi putut deci Baritiu susţiné, că Muntean ar fi autorul? Aserţia aceea din protocolul interogatoriului sau a fost rĕu înţeleasă şi incorect scrisă de către scriitoriul protocolului, sau dl Baritiu n'a înţeles bine întrebarea, adresată lui din partea judecătoriului de instrucţie. Din capul locului apĕrarea d-lui Baritiu a mers într'acolo, că în casul acesta s'a publicat un document istoric — cum deci, în contraḑicere cu această apĕrare, ar fi putut el susţiné spre dauna sa aserţia neadevĕrată, că nu Mărginean şi Stezariu, ci reposatul Muntean ar fi autorul? El prin aceasta ar fi susţinut însuşi, că articlul nu cuprinde un document istoric, ci este un falsum!

Mai încolo, acusa procurorului ţine, că acel document cuprinde un delict contra §-lui 302.

La partea esenţială a acestei aserţiuni voiu revení mai la vale; ací însĕ îmi permit a întreba: Cine este responsabil în linia primă pentru un lucru tipărit? Fără îndoială autorul! — Aşa dară pentru ce dl procuror n'a acusat şi pe autor, pe care'l cunoasce?

Sciu eu bine că nu este de competenţa mea să acus; sûnt şi departe de a lua în critică actul de acusă, deşí ıl merită. Dacă totuşi mĕ ocup şi de acest defect al lui, o fac numai din causă ca să arĕt, că însuşi dl procuror, în contraḑicere cu declaraţiunea sa, nu află delictul în cuprinsul acelui document, pe care autorii lui nu'l destinaseră pentru publicare, ci cel mult numai întru împregiurarea, că el totuşi s'a publicat (după treiḑeci de ani). Dacă procurorul ar fi aflat delictul în însuşi acel articlu, atunci el trebuia nesmintit, să acuse pe autori, ceea ce însĕ nu a făcut; aşa dară a şi recunoscut, că dênsul reprobează numai publicarea, pentru care este în adevĕr numai redactorul respunḑĕtor.

Aşa dară noi avem a face ací în linia primă cu întrebarea, dacă publicarea unui document scris înainte cu mai bine de ani treiḑeci, este sau nu, o faptă deamnă de pedeapsă. Dl procuror de stat cere dela d-voastră domnilor juraţi, ca să respundeţi la ea afirmativ.

Această întrebare însĕ este ca princípiu, de o importanţă foarte mare. Dl acusat avù toată dreptatea, când el în apĕrarea sa susţinù, că dênsul nici decum nu a făcut politică actuală, ci a publicat numai unele acte istorice. Aşa dară acusatul face apel la libertatea sciinţei.

Cu toate aceste, dl procuror de stat cere dela d-voastră ca să condamnaţi pe acusatul, adecă ca d-voastră să combateţi şi să negaţi dreptul sciinţei şi libertatea de-a cerceta. Procurorul cere aceasta dela d-voastră tocma acuma şi tocma aici, unde societatea istorică din Ungaria cu puţine ḑile mai înainte fiind representată prin membrii sei cei mai de frunte, se folosì de dreptul cercetărei. El cere dela d-voastră, ca prin condamnarea ce veţi enunţa contra acusatului Baritiu pentru publicare de documente istorice, să ḑiceţi acelor oameni ai sciinţei: Vĕ stă în voie ca să cutrieraţi archivele vechi şi nouĕ, aveţi libertatea de a culege ca şi albinele, va fi însĕ vai de voi, dacă veţi cuteza să publicaţi ceva din tesaurele aflate! — pentrucă s'ar puté întêmpla uşor, ca în acel cas paragrafii cei foarte elastici ai codicelui penal, să vĕ apuce capul în reţeaua lor!

Eu sciu că d-voastră domnilor juraţi nu ve'ţi face una ca aceasta, dară dacă a'ţi face-o, atunci acei oameni ai sciinţei, acei istoriografi veniţi din Ungaria până la Sibiiu, v'ar rĕspunde subriḑênd: Bine, dacă cetăţenii din Sibiiu pronunţă anathema asupra sciinţei; dacă ei vor să sugrume sciinţa prin paragrafii codicelui penal, — atunci noi tot nu vom înceta să adunăm documente şi sciinţă, vom şi continua publicarea lor; dacă cele adunate pe aici nu le vom publica în Transilvania nici în Sibiiu, ci in capitala Ungariei, sau ori-unde airea, pentrucă ori-unde vom merge, sûntem siguri de onorifica recunoscinţă şi mulţămită a lumei civilisate!

Sciu bine că onor. procuratură neagă acelei publicaţiuni caracterul de document istoric. Pentru ce? eu nu sciu, din causă că on. procuror nu a produs nici un temeiu pentru negaţiunea sa. Aşa dară trebue să caut eu însumi vre-un argument. Şi aci îmi vine aminte, că în conversaţiuni s'a ḑis că acest articul de aceea nu poate fi considerat ca document istoric, pentru că autorul seu încă tot se mai află în viaţă. Eu însĕ sciu aşa, că viaţa autorului nu vine în nici o consideraţiune. Nu cumva proclamarea independenţeí Ungariei din 14 Aprilie 1849 numai pentru aceea nu ar fi document istoric, fiind că Kossuth mai este în viaţă? Acest document s'a publicat de nenumĕrate ori, şi încă pe timpul absolutismului celui mai grosolan, fără ca să fie pornit cineva persecuţiune asupra lui.

Apoi natura şi calitatea istorică a unui document sau a ori-cărei scrieri nu se consideră după vechime şi ani. Istorie este ori-care eveniment complinit, şi ori-ce grupă sau sumă de evenimente care stau în legătură unele cu altele; apoi una din acele grupe istorice este şi nefericitul rĕsboiu civil din 1848/9. Tot ce se ţine de acela, ce întră în cadrul lui, este istoric; aşa dară şi documentul din Martie 1849, despre care e vorba aci, este istoric.

Natura sa istorică nu se schimbă întru nimic prin aceea, că el stă în legătură şi cu timpul present, pentru că ori-ce istorie stă în raport cu presentul, căci acesta este fiiul trecutului. Şi tocmai acest raport al evenimentelor trecute cătra cele presente face, ca istoria să merite a fi învĕţată, prin urmare ca să fie sciinţă.

Mi se pare că d. procuror va recunoasce, că o scriere despre resbelul Curuţilor compusă în acea epocă, are caracterul unui document istoric, fiind că de atunci au trecut 170 de ani. Apoi eu cred, că se află din acea epocă destule documente, care samână ca ou cu ou cu cel incriminat astăḑi. Omorul şi jafurile şi pe atuncia fuseseră la ordinea ḑilei şi o inimă doioasă putea se scrie şi atunci în tonul articolului încriminat; căci nefericirea acestei sêrmane ţĕri este că ea a suferit în curs de secoli din causa multelor resboaie civile. Întreb pe d. procuror, că dacă ar fi a se publica astăḑi vre-o epistolă ca aceasta, însĕ din ănul 1707, sau 1709, încă ar subsuma-o oare sub §. 302 din cod. penal? şi dacă nu, cu ce drept o face aci, când istoria revoluţiunei de atunci este tot aşa complinită ca şi a Curuţilor?

Din această causă acusatul are toată dreptatea, când face apel la libertatea sciinţei istorice.

Dar nu numai libertatea sciinţei, ci şi libertatea presei este aci pusă în pericol. Dacă ar fi cumva cu putinţă, ca acusatul să fie condamnat pentru acest articol, atunci ḑic eu, că a sosit timpul, de-a petiţiona la dietă, ca să binevoiască a ne scăpa de această cursă periculoasă a libertăţii de presă şi să aibă bunătate a restaura censura, căci atunci omul învĕţat şi neînvĕţat ar sci cel puţin ce este permis şi ce este oprit.

Dar aşa departe încă tot n'am ajuns. Judece lumea cum va voí despre libertatea din Ungaria, atâta tot va recunoasce ori-ce om drept, că în acea ţără presa este liberă; ba încă şi mai mult, că se fac adesea mari abusuri cu ea. Eu nu voiu să mĕ ocup aci pe larg cu starea presei din Ungaria, nici să citez nenumĕratele insulte aruncate cu toată violenţa contra regimului şi a oposiţiunei; ḑic numai atâta, că astăḑi lectorii de ḑiare sûnt dedaţi cu tăbac foarte tare. Cetirăm cu toţii mai deunăḑi un articol a lui Verhovay în toate ḑiarele, în care se spunea, că Kossuth a provocat de-a dreptul pe archiducele palatin Stefan la înalta tradare, ca adecă răpind coroana Ungariei dela regele Ferdinand, să 'şi-o pună pe capul seu; că însĕ Stefan numai după multă şovăire a refusat. Nu s'a publicat vre-o scríere de cuprinsul acesta scrisă pe atuncia, ci Kossuth ar fi povestit aceasta însuşi lui Verhovay, şi acesta a publicat-o în ḑiarul seu. Aceasta anecdotă vatĕmă în modul cel mai brutal respectul datorat casei domnitoare şi totuşi nici un procuror nu s'a ocupat de dênsa. Bine a făcut că nu s'a ocupat; eu însĕ întreb cum poate fi obiect de persecuţiune espectoraţiunea unui june locotenent din anul 1849, dacă procurorii nu află de lipsă a persecuta atacurile îndreptate asupra augustei case domnitoare? Şi adecă ce stă în acel articol?

Unele espresiuni de sentiment ale unui curier, pe cari acesta le-a scris cu prilegiul unei călĕtorii oficiale. El este însufleţit şi surprins de mandatul ce 'l-a primit — apoi pleacă la drum — aici aude povestindu-se despre câte şi mai câte cruḑimi. El vede pe drum morţi cu grămada — el în deosebi aude de un omor grozăvit — firesce el crede toate, căci ce e mai groaznic a fost mai credibil agitărei sufletesci de pe atunci. Aşa es din peptul seu chinuit cuvintele de admoniţiune: „nici când neamul seu să nu mai dee încredere Maghiarilor;“ Aceasta este totul! — Ne-am puté îndoí, dacă autorul şi astăḑi mai cugetă aşa aspru. Noi îl vedem între noi petrecênd liniscit şi respectat. De aceasta însĕ nici nu e vorba. Partea interesantă şi instructivă a publicaţiunei este aceea, că ea presentă cetitoriului dispoziţia sufletească escentrică a contimporanilor din acel timp. Cu toate aceste noi aflăm, că reflecsiunile lui, de şi cam bombastice şi juvenile, sûnt totuşi preste aşteptare moderate. Nu cumva el provoacă la resbunare? Şi cine 'i-ar puté imputa aceasta după cele ce vĕḑuse? El însĕ n'a provocat la nici o resbunare, ci tot ce făcù în durerea sa sufletească a fost, ca se dea espresiune sentimentelor sale, apoi acele nu cad sub §. 302 cod. pen. carele ţine, că numai sumuţarea la vrăjmăşii contra naţionalităţilor merită pedeapsă. Apoi el nu sumuţă pe nimenea, ci deneagă numai încrederea către Unguri. Ei bine, lipsa de încredere nu este ostilitate.

De aceea eu susţin, că aci nu este nici un cas de delict şi că acusatul nici chiar atunci nu ar fi comis delict, când ar fi scrís el însuşi aḑi acel articul. Aşa dară despre vinvăţie nu poate fi nici o vorbă, când ceea ce publică el este numai un document istoric în interesul sciinţei, pentru care nici decum nu este responsabil.

Nu pot încheia până nu voiu reflecta la o împregiurare, pe care d. acusat o desvoltà pe larg şi spre convicţiunea tuturor. El au demonstrat, că documente istorice de natura acestuia s'au publicat şi până acuma foarte des şi că nici unui procuror de stat nu 'i-au trecut prin minte a le persecuta. Dl procuror de stat ne poate objecta, că acele cărţi şi scrieri s'au tipărit în alte districte judecătoresci şi că dênsul n'are a rĕspunde pentru alţi procurori de stat. Eu însĕ îi voiu cita lui un document tiparit în acest district judecătoresc şi în aceaşi foaie periodică în care află dênsul documentul incriminat. Tocmai în Nr. 23 al „Transilvaniei“ din a. 1878 la pag. 278 se află raportul prefectului Solomon, în care se cetesc aceste (cetesce):

Osztrák ármány Ferdinand
Karl, Frantz, Albert, Stefro, Lajos,
Zsofia-Zsofia, Jelasits, Rajásits
Simonits, Burlis
Urban, Hurban, Blomberger....

Procurorul sare în vorba apĕrătoriului şi nu mai sufere sâ continue.

Advocatul apĕrătoriu: Eu constat că dreptul de apĕrare în acest cas ca şi în altele este violat.

Presidentul: Eu te învit ca să laşi la o parte tot ce nu se ţine de lucru.

Apĕrătoriul: Eu cred, că nici odată n'am fost mai aproape de obiect decât tocma acuma. Versurile satirice aci, din care se cetì o parte, au a face către capĕt şi cu naţionalităţile nemaghiare şi nu este nici o îndoială că vatĕmă greu pe membrii casei domnitoare. Cred, că d. procuror au avut temeiuri bune ca să nu persecuteze pe acusatul din causa publicărei acelei satire din a. 1849; dar apoi cu ce drept îl ia la goană pentru celalalt document tipărit îndată pe pagina următoare? Numai pentrucă i s'a părut că ar fi în contra naţiunei maghiare? Atunci dênsul să fie drept pentru ambele părţi.

In fine mai am încă numai una de observat. Acusatul a spus şi până acuma, că dl procuror 'l-a denunţat în această cestiune de presă şi la judecătoria competentă din Braşov, acusându'l că el ca redactor al foaiei periodice „Transilvania“ se ocupă de politica ḑilei, fără a fi pus cauţiune (2500 fl. v. a.), ceea ce este contra programei ei; dără judecata din Braşov a respins acusa procurorului, pentrucă a aflat, că cele publicate nu sûnt altceva, decât documente istorice.

Provocându-mĕ şi la această sentenţă, aştept cu toată siguritatea, că d-voastră onorabili domni juraţi veţi pronunţa acuitarea acusatului.

(Va urma).

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 36.

Şedinţa din 5 Iulie 1879.

(Urmare.)

„Timpul abia ne-a permis de-a căuta şi mai departe asociaţi onorari şi corespondenţi ai corpului nostru, totuşi, în puţinele momente rĕmase libere de alte urgente ocupaţiuni, simţimintele noastre de distincţiune s'au raportat asupra D-lor Th. Mommsen şi Emile Picot, dintre străini, asupra D-lor C. Bosianu şi Gr. Grădiştean, dintre pământeni pentru ca să'i denumim membrii onorari; iară ca membrii corespondenţi asupra D-lor Dr. Iarnik, Ios. Vulcan şi Spiru Harateu.

„În nouele noastre instituţiuni am statuat, că sesiunea generală consacrată în mare parte decisiunilor privitoare la financie, se va ţiné pe viitor primăvara astfel sesiunea noastră de la August 1879, se află de fapt suprimată, ceea ce ne impunea datoria, de-a regula încă de acum diverse afaceri pendente.

„Printre aceste, era prelungirea terminului şi adaosul mijloacelor pecuniare pentru misiunea de esploatare a archivelor din Ungaria şi Transilvania, din punctul de vedere al Istoriei noastre românesci, cu care a fost însărcinat acum un an D. N. Densuşan şi care a dat până acum cele mai favorabile resultate; era felicitarea, prin nouĕ voturi a unor publicaţiuni în curs de tipărire şi anume:

a) Douĕ volume din opurile lui D. Cantemir adecă, vol. VI, Istoria ieroglifică şi vol. VII cuprinḑênd Colectarea orientală, Vita Constantini Cantemyri şi corespondenţa principelui Dim. Cantemir.

b) Memoriul D-lui Tocilescu asupra vechilor locuitori ai Daciei.

c) Partea II, memorii şi notiţe din analele Societăţei Academice pre 1878 precum şi volumul de Anale pe 1879.

d) Catechismul calvinesc din 1656, publicat în nouă ediţiune de D. G. Bariţ.

Viaţa sânţilor Varlaam şi Ioasaf de logofétul Udrişte Năsturel, tipărită acum mai ântâiu de D. A. Odobescu.

f) Psaltirea lui Coresi, cu care se însărcinase d. D. P. Haşdĕu.

„Aceste trei ultime publicaţiuni au fost aprobate prin decisiuni ale societăţii Academice din anii 1874 şi 1878.

„Desvoltarea colecţiunilor noastre de cărţi, de desemnuri şi de monete 'şi-a avut şi ea partea sa, şi o parte bună, în lucrările noastre din această sesiune.

„In adevĕr am luat act de primirea însemnatei biblioteci a repausatului nostru coleg A. Papiu Ilarian şi am decis, ca pentru buna păstrare a cărţilor, să se lege cele multe încă nelegate.

„Am arĕtat cuvenitele mulţămiri D-lui D. C. Sturza Skeean pentru însemnatele donaţiuni de charte, stampe şi obiecte antice, cu care D-sa a bine voit a înavuţí colecţiunile noastre.

„In fine aţi consimţit la un adevĕrat sacrificiu în raport cu ecsiguitatea averei noastre academice numai cu scopul, de-a adauge însemnatei colecţiuni de monete naţionale oferite academiei de d. d. Sturdza, cele 55 de preţioase momente românesci provenite din cabinetul principelui de Montenuovo.

„Acest sacrificiu ni se va păré uşor de câte ori vom cugeta, că academia Română posedă aḑi dacă nu încă o colecţiune de tot completă, dară negreşit cea mai numĕroasă colecţiune de monete românesci.

„În privinţa donaţiunilor, cu care se înavuţesc fondurile noastre cu destinaţiuni speciale ni s'au făcut d-lor estimp doauĕ oferte; una, adecă a averei lăsate de repausatul nostru coleg I. Cazacovici, pe care am fost obligaţi a o refusa de o cam dată din causa formei nelegale sub care ni s'a făcut propunere; cealaltă însĕ, donaţiunea asociaţiunei Craiovene pentru desvoltarea învĕţămêntului public, am acceptat-o cu mulţămiri şi un nou premiu trienal consacrat cărţilor didactice, va fi anunciat de academie de aḑi înainte.

„Sup raportul premielor, al cărui efect natural este de-a descepta în public o nobilă emulaţiune pentru lucrările întelectuale, putem constata estimp cu o mare mulţămire, că ne aflăm în mĕsură de a destiuda o activitate destul de considerabilă

(Va urma).

Varietăţi.

* (Convocare). În urma cerculariului venerabilului consistoriu archidiecesan gr. or. din Sibiiu dto 7 Iunie v. Nr. 1613 din 1879 şi în înţĕlesul conclusului luat în 11 August a. c. din partea învĕţătorilor adunaţi la cursul supletoriu ţinut în Făgăraş, subscrisul în sensul decisiunei luate de domnii învĕţători, membrii ai înfiinţatei reuniuni învĕţătoresci, am onoare a învita pe toţi p. t. învĕţătorii din tractul I. şi II. al Făgăraşului la o adunare generală pe 16/28 Septemvre a. c. în Făgăraş.

Riuşor în 2/14 Septemvre 1879.
Vincenţiu Grama m/p.

* (Maltratare). George Mustea din Sibiiu 'şi-a junghiat muerea în mai multe locuri ale trupului, încât biata femee a trebuit să se transporteze ca moartă in spitalul Francisc Iosefian.

* (Lupi). Socia unui locuitoriu din Gurarîului s'a plâns la mai mulţi oameni din têrgul Sibiiului, că lupii în apropierea satului numit 'i-au mâncat calul de au mai rĕmas numai oasele şi capul.

* (Un foc colosal) a nimicit Selagiul de sus, o comună din comitatul Hunedoarei, mai toată. Arḑênd 95 de case cu 180 şuri, şopuri şi grajduri cu totul, bieţii oameni au remas pe uliţi fără ajutoriu şi peritori de foame. Pentru ajutorarea lor s'au deschis colecte.

* (Emigrări din Bănat). Oameni mai seraci din giurul Timişoarei emigrează pe ḑi ce merge în numĕr tot mai mare. Toţi trec în Bosnia şi Serbia, unde capătă case, pămênturi şi toate cele trebuincioase pentru susţinerea vieţii. Aşa se ḑice.

* (Un Seghedinean) cu numele Peter Kispeter a furat dela posta din Vojtek 11 săculeţe cu bani şi preţioase în preţ foarte mare, care însĕ până acuma nu este statorit.

*(Esposiţiune interţională). Regimului din Spania i s'a presentat un proiect despre o esposiţiune internaţională în Madrid, proiectându-se tot odată şi zidirea palatului spre acest scop.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Bucuresci, 17 Septemvre n. Guvernul a declarat în cameră: cu prilegiul desbaterei asupra revisiunei constituţiei, el îşi va da părerea sa la momentul dat. Propunerea pentru încheierea desbaterei generale s'a respins cu 62 contra 61 voturi. Mâne se continuă desbaterea.

London, 17 Septemvre n. „Bureau Reuter“ raportează din Capetown: În 29 August s'a prins Cetewa'yo, regele Zuluşilor.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în şedinţa reuniunei învĕţătorilor români din ţara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Dometiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala capit. din Satulung.

(Încheiere.)

5. Compuneţi un rĕspuns îmbucurătoriu la această epistolă cam în următoriul mod:

Iubite amice Iulie!

Primesce din parte'mi cea mai mare mulţămire pentru epistola, ce 'mi-ai trimis, căci aceea 'mi-a servit spre mare învĕţătură. Îţi mărturisesc sincer, că îndemnat prin epistola ta de douĕ sĕptĕmâni privesc în fie-care ḑi cu mare atenţiune la animalele mici şi mari, precum şi la traiul şi activitatea acelora. De aceea concede'mi şi tu a'ţi scrie aceea, ce am observat şi eu în acest timp.

Alaltăeri privind la o cărare de ale furnicilor am vĕḑut cum se preumblau prin ea furnicile în sus şi în jos. Am observat de-odată, că o furnică a stat puţin în loc apoi a dispărut cu totul, şi aceasta s'a întêmplat tot asemenea cu mai multe furnici una după alta. Am cercetat cu de-amĕruntul causa aceasta şi numai în urmă am observat, spre marea mea mirare, că în mijlocul cărărei se afla o gaură micuţă în carea sta ascuns un vermuleţ de furnicariu. Am vĕḑut că vermuleţului acestuia îi place tare furnicile, dar deoarece el este prea neputincios de a se lupta cu ele, le face curse de prins.

Acest vermuleţ face o gaură în mijlocul cărărei furnicilor şi ele trecênd pre acolo cad înlăuntru, ear vermuleţul le mănâncă. Prinderea se întêmplă aşa, că vermuleţul pune pămêntul, ce 'l-a săpat de-asupra capului seu şi, după ce cade furnica în gaură, el aruncă pămêntul preste dênsa, şi cu aceasta 'i-a succes de a o reţiné.

M'am mirat mult de această înţelepciune şi am vĕḑut într'ênsa de nou înţelepciunea şi puterea lui Dḑeu. 'Ţi-am împlinit dorinţa că 'ţi-am scris. Continuă numai tu cu scrisul, căci cu rĕspunsul nu'ţi va rĕmâné datoriu nici odată al tĕu amic

Aurel. —

Eată, domnilor şi fraţilor colegi, cum are să se propună legendariul în scoala populară. Lucrul este greu, cere mult studiu şi multă pregătire din partea noastră (învĕţătorilor); deci, ca să putem noi corespunde la toate câte ni se recer, trebue să ne silim a ne împliní cu fidelitate marea noastră responsabilitate, ce avem faţă cu părinţii, cari ni-au încredinţat crescerea fiilor lor, tesaurul cel mai scump, responsabilitatea, ce avem faţă cu naţiunea, carea ne cere a'i cresce membri folositori şi cu capacitate; responsabilitatea, ce avem faţă cu biserica, carea ne pretinde a'i da membri morali şi religioşi; responsabilitatea, ce avem faţă cu statul, carele ne cere să'i educăm cetăţeni buni şi credincioşi, şi în fine responsabilitatea, ce avem faţă cu consciinţa noastră, care este judecătoriul cel mai necoruptibil de pe acest pămênt.

Bursa de Viena

din 17 Septemvre n. 1879.

Acţiuni de credit	261 75
Valuta nóuă imperială germână	57 85
London	117 95
Galbin	5 59
Napoleon d'aur (poli)	9 37

Economic.

Braşov, 12 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.40—7.50; Grâu sĕcăreţ fl. 4.60; Sĕcară fl. 4.40—4.60; Orz fl. 3.90—4.10; Ovĕs fl. 2.40—2.50; Cucuruz. fl. 4.90; Mălaiu fl 5.10; Mazere fl. 5.20; Linte fl. 7.20; Fasole fl. 4.30 Sĕmânţă de in fl. 8.60— Sĕmênţă de cânepă fl. 4.30 Cartofi fl. 1.20—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Făgăraş, 12 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.—6.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.—.6—; sĕcară fl. 3.60—4.; cucuruz fl. 4.—4.60; ovĕs fl. 2.20—2.30 mălaiu fl. 8—8.50; Sămânţă de cânepă fl. 8—8.20; mazere fl. 6.—7; linte fl. 8—8.50; fasole fl. 5—5.40; crumpene fl. 1.60—2; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. 36—38; sĕu de luminări fl. 56 unsoare fl. 56—56; cânepă fl. 28—.23; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 56; fên fl ——-; ouĕ —— de — cr.; o pĕreche de pui ——— cr.; o pĕreche de gâsce fl. —.——; o litră de un- —.—— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl — cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte rĕu cercetat. Tèrgul de an a fost bun.

Budapesta 13 Sept. n. In jumĕtatea dintâiu a sĕptĕmânei trecute au fost pelângă neşte ploicele şi o vreme grea cu o ploaie mai mare. Toate aceste însĕ n'au muíat pămêntul, care precum amintisem în rêndul trecut e uscat ca cureaua, încât rapiţa sĕmĕnată e deja stirpită, ogoarele pentru sĕmĕnăturile de toamnă nu se pot face şi toate stau locului. Numai o ploaie îndelungată de vre-o 2—3 ḑile mai poate ajuta şi întărí nădejdea, de-a puté începe şi isprăví cu sĕmĕnăturile până la sfêrşitul lui Octomvre. Cucuruzul mai mult se uscă decât se coace, de altmintrea prin Bănat au şi început oamenii a rupe cucuruzele. Şi în têrg a fost deja cucuruz nou de vênḑare. Vitele de mai multe sĕptĕmâni se ţin în grajduri cu fên, pentrucă earba toată s'a uscat. Temperatura variază între + 18° şi + 22° R. Pelângă toate aceste articlele din têrg din sĕptĕmâna trecută s'au ţinut numai la preţuri mai moderate şi adecă:

Grâul la fl. 11—11.90; săcara fl. 7—8.05; orzul fl. 7—8.25; ovĕsul fl. 5—6.15; cucuruzul fl. 6—6.85; făina s'a lesnit şi nice n'a trecut multă. Păstăioasele asemenea n'au fost tare căutate trecênd numai: fasolea cu fl. 9; mazĕrea cu fl. 9.50; mălaiul cu fl. 5—6; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—9.50 şi sĕmênţa de in cu fl. 13; toate per 100 chilograme. Spirtul a trecut: *en gros* cu fl. 31—50 şi *în consum* cu fl. 32—32 per 10,000 litre %. Porci au fost în têrg 85,850, între cari din Ungaria 3960, din România 2650 şi din Ardeal 1020 de capete. Unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 41—42 fără vas, eară cu vas cu tut cu fl. 45—45.50; slănina cu fl. 40—41; sĕul cu fl. 41—42; lânile de rênd cu fl. 35—36 per 56 chilograme. Peile de oaie din Bănat cu fl. 120—130; de miel cu fl. 60—65; de bou fl. 130—140 per 102 dărabe; cele de cal fl. 12.50—13 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Oct. şi 22 Noemv. imob. lui Carol Pfaffenhuber în Orăştie (trib. Deva); în 19 Sept. imob. lui Iuon Fâsoiu în Ludoş (trib. Sibiiu); în 19 Sept. imob. Mariei Finger în Alba-Iulia (trib.); în 8 Oct. şi 8 Noemv. imob. lui Petru Kindea în Folt (trib. Deva); în 18 Oct. şi 18 Noemv. imob. lui Nicolau Stanciu Chîrjă în Viştea de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 18 Oct. şi 18 Noemvre im. soţiei lui Nicolau Maczas în Petca (trib. Odorheiu); în 28 Oct. şi 28 Noemv. imob. lui Iuon Muntean, respective a moştenitorilor lui în Topârcea (trib. Sibiiu); în 25 Sept. imob. soţiei lui Nicolau Daniel. născută Rosa Keresztes în Alba-Iulia (trib.); în 16 Oct. şi 17 Noemv. imob. lui Stefan Borbely şí soţi în Cluj (trib.); în 26 Sept. imob. rĕmasului după Sara Krauss în Velţ (judec. cerc. Sânmărtin); în 26 Sept. imob. lui Grigorie Korbuly în Gherla (judec. cerc.); în 25 Sept. imob. Iulianei Nagy măritată Samoil Mekkesy în Alba Iulia (trib.)

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante de învĕţătoriu la scoala confes. gr. or. din Albac-Arada, se deschide concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 300 fi. v. a. solvind în patru rate anticipative.
2. Cuartir şi lemnele necesare.
3. Un fênaţ de un jugĕr.

Dela concurenţi se recere să fie absolvat cel puţin 5 classe gimnasiale, cursul clerical, şi esamenul de cualificaţiune.

Doritorii de-a ocupa acest post au de a'şi subşterne petiţiunile astfel instruite la subscrisul inspector scolar în Abrud.

Abrud în 28 August 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial din Albac-Arada.

Ioan Gall m. p.,
prot. şi administr. Zlatnei superioare.

1—3

Nr. 233—1879. 1—3

CONCURS.

Comitetul parochial şi comunal din Poiana-Mărului, declarând staţiunile învĕţătoresci de vacante s'a escris prin acest concurs pentru un învĕţătoriu primar cu salariu anual de 200 fl. v. a. şi pentru altul secundar cu 100 fl. v. a. cum şi cuartire naturale, şi lemnele trebuincioase de încălḑit pentru amêndoi.

Doritorii de-a ocupa posturile învĕţătoresci sus arĕtate vor avé a'şi aşterne suplicele lor, instruite în sensul statutului organic şi al dispoşiţiunilor sinodale din anul 1873 subscrisului oficiu ppresbiteral, până la 23 Septemvre a. c. st. v. cei mai bine cualificaţi şi versaţi în limbile patriei vor avé preferinţă la alegere.

Făgăraş 30 August 1879.

La cererea comitetului parochial şi comunal din Poiana-Mărului.

Petru Popescu m. p.,
ppresbiter.

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc la scoala confesională rom. gr. or. din Bucium-Cerb ppresbiteratul Zlatnei inferioare, prin aceasta se escrie concurs până în 30 Sept. st. v. a. c. în care ḑi se va ţiné şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Din cassa fondului bisericesc în bani gata 150 fl. v. a.
2. Jumĕtate din venitul cantoral carele computat în bani face 25 fl.
3. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemnele necesare pentru încălḑit.
4. La subscrisul pentru instruarea alor douĕ copile va avé dejunul şi prânḑul.

Dela concurenţi se recere să fie clerici ori pedagogi absoluţi în institutul archidiecesan rom. gr. or. şi să aibă esamenul de cualificaţiune, cei cu pracsă şi cântăreti se vor preferí.

Petiţiunile astfel instruate vor avé în terminul de sus indicat a le subşterne prea onoratului oficiu ppresbiteral rom. gr. or. din Abrud (Abrudbánya). Din şedinţa comitetului parochial rom. gr. or.

Bucium-Cerb 26 Aug. 1879.

Ioan Todescu m/p.,
paroch şi ca preşedinte al comitetului parochial.

3—3

Publicare de licitaţiune.

Luni în **10/22 Septemvrie,** la 9 oare inainte de ameaḑi se vênd licitando în curtea casei Nr. 27 sub spinarea cânelui, părţile de lemn a unei şuri mari derimate.

Sibiiu în 3/15 Septemvrie 1879.

Inspectoratul realităţilor archidiecesei gr.-orientale.

[44] 1—2

Publicaţiune.

Duminecă în 21 Septemvre a. c. după ameaḑi la 3 oare se esarêndează în cancelaria comunală prin licitaţiune păşunitul de oi de pe hotarul Guşteriţei pe timpul dela 15 Octomvre 1879 până la sfêrşitul lui Martie 1880; ceea ce se aduce la cunoscinţa publică cu observarea, că condiţiunile mai de aproape se pot vedé în ori-ce timp la oficiul comunal.

3—3 [42] *Oficiul comunal.*

Nr. 1944 1879 tkv.

Árverési hirdetmény.

Az Abrudbányai kir. Járásbiróság mint telekkőnyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Paul Petru végrehajtatónak Popovics György végrehajtást szenvedő ellen 200 fl. 's járulékai iránt végrehajtási ügyben alperesnek a Petrosányi 25 szám tjkb. A + 1—17 Rend 15. 52. és 55 ház szám alatt tulajdónaúl felvett és 1304 fl. 29 kr. becsült ingatlanai az 1879 évi Oktober hó 4-ik napján dél. e. 9 órakor, mint első, és 1879 évi November hó 4-ik napján d. e. 9 órakor mint második határidőben, a Petrosányi községi irodába megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt eladatni fog, u. m.:

1 ször. Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár, melyen alul az első árveréskor az árverésre kitüzött birtok nem fog eladatni.

2 szor. Árverezni kivánók tartoznak az ingatlan becsárának 10% vagyis 130 fl. 40 kr. készpénzben, vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni. Végrehajtató ettől mentes.

3-szor. Vevő köteles a vételárt két egyenlő részletben, és pedig: az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számitandó 15 nap alatt, a másadik at ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, minden egyes vételári részlet után a birtokbalépés napjától számitandó 6% kamatokkal együtt ezen kir. telekkönyvi hatósághoz lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámittatni.

4-szer. Vevö köteles az épületeket a birtokbalépés napjával tüzkár ellen biztositani.

5-ször. Az árverés jogerőre emelkedésékor vevő a megvett ingatlan birtokába lép, ennél fogva a megvett ingatlan haszna és terhei ez időtől őt illetik.

6-szor. A tulajdonjog bekeblezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni.

Az átruházási költségek vevőt terhelik.

7-szer. A mennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a megvett ingatlan az érdekelt felek bármelyikének kérelmére, a prts. 459. §-a értelmében vevő veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett, ujabb árverés alá bocsáttatni és csupán egy határidőnek kitüzése mellett az előbbi becsáron alul is eladatni fog.

Felhivatnak azok, kik az árverésre kitüzött javak iránt tulajdoni- vagy más igényt, a vagy elsőbbségi jogokat érvényesithetni vélnek, hogy a részbeni keresetei ket e hirdetménynék a hivatalas lapban lett harmadik közzététele napjától számitandó 15 nap alatt, habár külön értesitést nem vettek is, ezen kir. telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be: különben azak a végrehajtás folyamát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasittatni.

Végül felszólittatnak azon jelzálogos hitelezők, kik nem ezen telekkönyvi hatóság székhelyén, vagy annak közelében laknak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésök végett helyben megbizottat rendeljenek, s annak nevét és lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben hivatalból kinevezett ügygondnok által fognak képviseltetni.

Az Abrudbanyán kir. járásbiróság mint telekkőnyvi hatóság Abrudbányán 1879 évi Iunius hó 25-ik napján.

[43] 1- 3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 105. Sibiiu, Sâmbătă, 8 Septemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Septemvre.

Dacă în numerul ultim, constatând o sterilitate deosebită pe câmpul politicei interne, totuși am putut inregistra unele sciri de importanță cu privire la viața parlamentară de dincolo de Laita: astăḑi sûntem siliți a ne mărturisí perplesitatea, în care ne aflăm, dacă este să presentăm cetitoriului ceva nou de oarecare însemnătate. Politica din lăuntru în momentul acesta stagnează cu totul atât în Cis- cât și în Translaitania, căci și aici și acolo privirile tuturor sûnt îndreptate asupra Vienei, sau mai bine asupra principelui Bismarck, care după o telegramă din Viena dto 18 Septemvre c. n. a fost așteptat eri sara acolo, prin urmare petrece astăḑi deja în capitala Austro-Ungariei.

Toți se întreabă că: ce caută marele cancelar german în Viena? Nu se poate, că el întoarce numai o simplă visită contelui Andrássy, care îl cercetase mai nainte în Gastein. Aceasta nu se poate, chiar dacă am admite cu unii publiciști sarcastici, că „principele Bismarck vine la Viena, pentru ca prietinul seu Andrássy să aibă parte de un conduct funebral de prima clasă…" Dar nici așa departe n'am puté merge să credem, că în Viena se tractează astăḑi precum susțin unele ḑiare, despre o alianță între Austro-Ungaria și Germania, despre un pact, în care să fie cuprinsă garanția reciprocă a teritoriului amênduror imperii. La toată întêmplarea însĕ, petrecerea cancelariului german în Viena va întărí din nou raporturile amicale între cele două imperii și solidaritatea lor față cu Rusia. Nu cumva și față cu Italia? Cine ar puté-o sci deja astăḑi? Unii pretind din contră, că și Italienii în urma urmelor vor lua parte la concertul austro-ungaresc-german. Adevĕrat că e cam cu greu, a interpreta în acest chip atitudinea monarchiei italiane cu deosebire față cu Austro-Ungaria. Dar în sfêrșit, ce mai scí? Savoia, Nizza și Corsica astăḑi sûnt franceze! Rasa latină? Puțin impoartă! (Mentana!) Astăḑi mai mult ca ori și când: interesul poartă fesul.

Este adevĕrat, momentan afli prin ḑiare îndegetări la agitările cabinetului Cairoli în capitala Sêrbiei. Italia, așa se șoptesce, sumuță pe Sêrbi pentru ocupația austriacă în Novi-Bazar, de unde altcum, luând în privire scirile mai nouĕ, ducele de Würtemberg și grosul trupelor s'a reîntors deja la Seraievo, lăsând în Plevlie și Priepolie numai câte un batalion ca garnisoană.

Nu s'ar puté hotărí, dacă în adevĕr și Italia, pe lângă Rusia, are parte la cele ce se petrec în principatul sêrbesc. Din Belgrad adecă ne vine scirea despre o activitate neobicînuită, ce s'ar desvolta întru reorganisarea armatei, întru întregirea munițiunei… Nu scim, dacă s'ar puté aduce în legătură cu aceasta ducerea lui Nichita la țarul din Rusia, pe care se ḑice, că ar voí să'l liniștească pentru petrecerea potentatului muntenegrean în Viena.

Una am puté-o afirma cu toată positivitatea: România n'are absolut nimic de-a face cu așa numita „solidaritate a Slavilor de Sud". Se respândise adecă faima în ḑilele aceste — poate că numai cu scopul a puté apoi desminți serbătoresce — că Principii de pe peninsula balcanică vor ține un congres, anume în orașul sêrbesc Niș, pentru a se sfătuí asupra intereselor lor egale. Noi n'am putut da credĕmênt de loc acestei sciri.

România are altă ocupațiune: ea se frămêntă mereu, și în momentul de față doar mai mult ca ori și când, cu *cestiunea israelită.* Sciri din Bucuresci dto 17 Septemvre c. n. ne comunică următoarele: Astăḑi camera a ținut o ședință sub presidiul lui Rosetti. 123 deputați au fost presenți. Toți ministrii au asistat. Guvernul n'a presentat nici un proiect de lege cu privire la revisiunea constituției. Maiorescu cere amênarea desbaterei asupra revisuirei, până va presenta guvernul noul proiect de lege. Boerescu arată că guvernul ar comite un act neconstituțional, dacă n'ar permite desbaterea asupra proiectului de lege elaborat de către cameră; Boerescu adauge, că guvernul își va împărtășí părerea sa la momentul potrivit. Mâne se continuă desbaterea. Senatul n'a ținut ședință; el a lucrat în secțiuni. — Altă scire comunică, că un proiect, care propuse împămêntenirea după categorii, a fost retras, deschiḑêndu-se apoi desbaterea asupra proiectului acelei fracțiuni, care nu vrea să scie de nici o revisiune.

Cestiunea Israelită.

Ovreii din Ungaria.

(11 Urmare)

În numerul dela 24 Maiu al „Timpului" au fost espuse datele oficiale privitoare la destructiva înrîurire a Ovreilor din Galiția. Ori-cine s'a putut încredința, cum Ovreii din Galiția sciu să se folosască de drepturile ce li s'au acordat în virtutea sublimelor principii umanitare. Grație înriurirei lor economice și morale, în timp de numai cinci ani de ḑile s'au luat dela populația autochtonă, prin vênḑare silnică și pentru nesce datorii de nimic, vre-o 800,000 averi imobile, și așa au fost destul câți-va ani de egalitate, pentru ca Ovrei să producă o nouĕ inegalitate, făcênd din galițieni, instăriți mai înainte, nesce oameni fără de căpătâiu și iloți ai neamului lui Israil.

Acelești resultate am puté să le constatăm și pentru alte țĕri în care Ovreii sûnt mai numeroși, și în deosebi pentru Ungaria: însĕ „non bis in idem": credem că e destul a ne fi lămurit asupra înrîurirei lor în o singură țară, pentru ca să nu ne mai îndoim, că nici în alte țĕri nu ne putem aștepta la alte resultate. Pretutindenea Ovreii sûnt Ovrei.

Vom căuta deci să lămurim înrîurirea Ovreilor în Ungaria dintr'un punct de vedere deosebit de acela, din care am privit pe cei din Galiția, și anume din punctul de vedere al organisației lor.

Pentru ca în timp de câți-va ani să poată produce colosalul resultat al desmoștenirei unei populațiuni de 3,000,000 suflete, Ovreii trebuiau să fie strins uniți prin o organisație severă: Vom espune această organisație a lor pentru Ungaria.

Avem înaintea noastră resultatele recensimêntului oficial dela anul 1869—70, statistica „Hazáng és Népe", scrisă de d. Carol Keleti și premiată de academia maghiară, datele oficiale adunate de eparchiile române de peste Carpați, conspecte statistice speciale privitoare la mai multe comitate si un discurs rostit de d. deputat Victor Istóczy în ședința dela 24 Iunie 1878 a dietei din Pesta: din toate aceste vom alege și verifica cifrele ce espunem.

După „Magyarország ethnografiája" (Etnografia Ungariei), scrisă de d. Ioan Hunfalvy și tradusă în limba germană de d. Schwicker, erau în Ungaria

la anul	1785	cu totul	75,089	Ovrei,
„	1805	„	127,816	„
„	1840	„	241,632	„
„	1848	„	292,000	„
„	1857	„	413,118	„
„	1870	„	552,133	„

Deci în timp de 85 ani Ovreii s'au sporit pe teritoriul Ungariei dela 75,098 la 552,133 suflete, ceea ce va să ḑică, că astăḑi numĕrul lor e aproape de 8 ori mai mare ca acum 95 ani.

În același timp populația totală a Ungariei nu s'a îndoit, căci la anul 1787 s'au numĕrat în Țara-Ungurească și Croația 7,116,789 suflete, cari până la 1870 nu s'au sporit decât la 12,773,227.

Această deproporțiune în mișcarea populațiunei se urmează și în ḑilele noastre.

Astfel buletinul statistic al Ungariei arată, că până la 1875 populația țĕrii unguresci și a Ardealului a scăḑut dela 13,561,245 suflete ce era la 1870, la 13,526,459, deci cu 35,786.

Pentru anii 1872 și 1873, când holera bântuise Ungaria, scăderea a fost chiar de 324,346. Tot în acesti ani însĕ numĕrul Ovreilor s'a sporit numai și numai prin progenitură cu 20,030 suflete.

Deci, în vreme ce populația autochtonă scade, Ovreii se sporesc chiar și pe timpul când țara e bântuită de o boală epidemică.

Causele acestei disproporțiuni sûnt multe și deosebite. Trecênd însĕ deocamdată cu vederea pe cele economice și pe cele morale, vom releva numai două foarte caracteristice.

Pe timpul holerei ce s'a ivit la anul 1851 in Pesta, dr. Tormai constata, că pentru creștini mortalitatea a fost de 1.85 la sută, eară pentru Ovrei numai 0,237 ceea ce va să ḑică, că dintre 100,000 creștini au murit 1850, eară dintre 100,000 Ovrei numai 237.

Tot în Pesta pe timpul holerei dela anul 1866 au murit din 100 bolnavi ce se aflau în spitalele creștine câte 51,76, ear dintre cei aflați în cele ovreiesci numai 34.

Evrei prin urmare afară de toate celelalte, se mai bucură și de un fel de imunitate față cu boalele epidemice.

O altă imunitate, pe care 'și-o procură însiși, este aceea, pe care o au față cu servițiul militar.

Deși sûnt cetățeni ai Ungariei și se bucură de toate drepturile civile și politice, ei află chipuri spre a se scutí de servițiile militare. Astfel la anul 1870, din 553,641 Ovrei, nu erau în armata regulată decât 1295, eară în cea toritorială 213 Ovrei, în vreme ce comitatul Aradului cu o populație de numai 271,988 suflete, deduse pentru armata regulată un contingent de 5371, eară pentru cea teritorială unul de 633 ostași.

Dar aceste imunități în cele din urmă nu sûnt decât resultatele acelei organisațiuni severe prin care Ovreii sciu să'și asigureze buna stare economică și disciplina socială.

Chiar prin firea lor ei sûnt o companie de esploatare și, prin urmare organisația lor este aceea a ori-cărei compănii, ai cărei membrii, uniți prin identitatea de interese, se spriginesc unii pe alții, își mână reciproc apa la moară, se feresc de a'și face concurență și se respândesc pe întregul teritoriu ce vor să esploateze.

(Va urma).

Memoriu,

asupra revisuirii art. 7 din constituțiunea română.

(Urmare)

Nicăiri Evreii n'au fost priimiți în grămadă la egalitatea civilă și politică. În Francia emanciparea lor completă datează numai de două generații. În Englitera, ea nu s'a îndeplinit definitiv de cât în 1858. În Austria numai dela 1860 ei pot să aibă bunuri fonciare. Suedia nu le era întreagă deschisă înainte de 1854. La Roma în 1869 erau încă țĕrcuiți în Ghetto. Ear în Algeria au așteptat drepturile cetățănesci până la 1870.

Pentru ce să se pretindă României ceea ce o altă țară n'a făcut? Pentru ce să i se facă o crimă dacă urmează esemplul ce atâtea alte țĕri luminate și într'adevĕr liberale 'i-au dat? Pentru ce să i se refuse beneficiul esperienței câștigate de mai marele ei în civilisație și în practică? N'are ea dreptul, de esemplu, a se instruí de lumina faptelor ce s'au urmat în Algeria? Acolo, în 1870, 30,000 de Evrei au fost naturalisați în grămadă, cu escluderea Arabilor, cari nu pot să obțină decât naturalisația individuală; dar această mĕsură, pregătită însĕ de mult, după ce a provocat, în 1870, o revoltă sângeroasă, cu greu înăbușită, a produs schimbări economice și sociale, ale căror urmări supĕrătoare se simt încă adênc.

Evreii algerieni, îndată ce s'au vĕḑut emancipați, aici au dat aer de viţă dominantă şi s'au pus să esploateze pe Arabi, ale căror pămênturi şi îmobile le cutropesc pe nesimţite. Şi, departe de-a se apropia de aceia cărora le datoresc nisce foloase atât de mari, ei rĕmân ţĕrcuiţi, ca şi în trecut, în strimtele hotare ale castei lor. Nu iau parte nici de cum la sforţele naţiunei; din contră, caută a se sustrage dela îndatoririle ce le împune titlul de cetăţean, fără să neglige însĕ vr'odată a revindeca foloasele ce le asigură; aceasta este mărturia tuturor celor cari cunosc Algeria şi pe care nu se va sfiii a confirma bĕtrânul soldat, distinsul bărbat de stat, care a guvernat şase ani de ḑile această provincie a Franciei, şi care acum representă patria sa la Petersburg, generalul Chanzy.

Se mai poate invoca în această privinţă o altă autoritate incontestabilă: aceea a domnului Thiers, care ca president al consiliului şi cap al puterei esecutive, a presentat în Aug. 1871, prin d-n Lambrecht, ministru de interne, un proiect de lege, prin care abroga decretul emancipărei din 1870.

Espunerea motivelor acestui proiect de lege este însemnat; ea pare că a fost scrisă chiar pentru Evreii din România. Vorbind de acei din Algeria, eată cum se rostesce redactorul espunerei:

„Ei au conservat obiceiurile şi „instituţiunile tradiţionale, cari au „permis viţei lor să străbată secoli, „fără să se amestece... Ei nu se con„sideră ca făcênd parte din comuni„tatea politică... Rĕmân oare cum „străini de această comunitate... Nu „se pot aştepta dela ei voturi cari se „fie dictate de consideraţii politice „sau de apreţuirea intereselor muni„cipale... Ei formează şi continuă a „forma un corp deosebit.... înzestrat „cu o esistenţă proprie.... Ei îşi vor „îndrepta totdeauna într'o singură „parte toate forţele de cari dispun.

„Israeliţii — mai ḑice espunerea „— nu s'au supus decât cu estremă silă „la serviţiul militar... Temperamentul „şi obiceiurile lor se opun absolut la „încorporarea folositoare în şirurile „armatei noastre.. Ei sûnt încapabili „de serviţiul militar..“ etc.

Cifrele date de ministerul de rĕsboiu din România cofirmă în mod singular această apreţuire. Dela 1864 până în epoca actuală, numĕrul tinerilor Israeliţi români cari s'au supus la legea recrutaţiei, n'a fost decât de 2314, şi dintr'acestia au fost 1333 desertori sau nesupuşi, 29 reformaţi, şi 87 şterşi ca supuşi străini.

În privinţa cestiei naturalisării, autorul „Espunerii“ nu este mai puţin instructiv; el vorbesce încă, fără să scie, pentru România:

„Israeliţii algerieni, cu tot numĕ„rul lor, n'au reclamat nici odată „naturalisaţia într'un mod colectiv... „Trebue să aşteptăm ca timpul şi „progresul instrucţiei să'i facă a o „dorí.... Ea nu trebue să le fie pre„sentată, decât ca o favoare indi„viduală. Naturalisarea în massă, „adaugă el în mod judiţios, nu tinde „decât a perpetua osebire de origine „şi a crea un instrument în serviţiul „patimelor şi intereselor, de care nu „putem îndestul să ne ferim.“

Apoi aceasta stare de lucruri se impune României a o stabilí în sinul seu? Şi se sfătuesc serios Românii a face în ţara lor ceea ce demnul Thiers, spriginit de toţi membrii cabinetului seu, vedea că reese atât de rĕu pentru Algeria?

Erau până mai dĕunăḑi, şi sûnt încă ţĕri în Europa, în cari egalitatea credinţelor religioase, din punctul de vedere civil şi politic, nu este atât de completă, cât se cere a fi în România.

Fără să vorbim de marele imperiu rus, unde Evreii n'au drepturi egale cu creştinii, să menţionăm Portugalia, unde nu se bucură de prerogative politice: Norvegia, unde spre a fi cetăţeni, ei trebue să se naturaliseze: Suedia, unde este tot aşa, şi unde ei nu pot locuí decât în oraşe. Bavaria, în fine, unde numĕrul lor nu poate să treacă oare cari limite determinate. (Va urma).

Cestiunea Arab-Tabiei.

Ḑiarul „Politische Correspondenz“ primesce dela Silistria, cu data 30 August următoarele relativ la cestia Arab-Tabiei.

„Articulul 2 al tratatului dela Berlin ḑice espres, că frontiera în nordul Bulgariei, de partea dreaptă a Dunărei, dela vechea fruntarie sêrbească are să meargă până la un punct, care are să fie hotărît de o comisiune europeană, spre resărit dela Silistria. Această comisiune s'a compus şi consistă din următorii delegaţi; colonel Ripp (Austro-Ungaria), comandantul Lemoyne (Francia), colonel Bogolubow (Rusia), colonel Schärf (Pruso-Germania), colonel Homme (Englitera), colonel Orero (Italia), şi colonel Fălcoianu (România). În urma unor studii făcute cu îngrigire la faţa locului, toţi membrii comisiunei, afară de delegatul Rusiei care a ridicat controverse în toate, se uniră pentru cunoscuta determinare a graniţei, pe basa căreia Arab-Tabia se cuvenia României. Membrii comisiunei au luat act de demolarea dispusă în tratatul dela Berlin, a tuturor fortăreţelor de pe Dunăre, şi astfel împărţiră tot teritoriul de până acum de întăriri, de formă cercuală, dela Silistria într'o zonă ostică şi vestică, aşa că oraşul Silistria cu cele douĕ forturi ce se află spre apus, Megigie-Tabia şi Abdul-Megid-Tabia să aparţină Bulgariei, ear forturile din partea resăriteană, anume Ordu-Tabia şi Arab-Tabia (ceasta la $2\frac{1}{2}$ chilometre departe de Silistria) să fie alipite la Dobrogea, adecă la România.

Membrul rusesc al comisiunei, colonel Bogolubow, protestà sub motiv că, după datina de rĕsboiu la cucerirea fortăreţelor, terenul de prin pregiur, până unde ajunge bătaia unui tun, trebue să aparţină acestora şi cerù ca frontiera să se tragă la depărtare de 5 oare mai spre rĕsărit, ceea ce toţi ceilalţi delegaţi au combătut în unanimitate. Dênşii se provocau la stipulaţiile tratatului de Berlin relativ la demolarea fortăreţelor, pe basa căror, a încetat de-a mai esista ori-ce complecs de întăriri dela Silistria ca atare, şi arĕtau că Silistria n'a fost cucerită, ci a fost deşertată de bună voie de Turci în urma preliminarelor de pace, ca şi celelalte fortăreţe. De oarece comisarul rusesc nu voia să admită nici a se face o punte la distanţă de vre-o 900 metri spre rĕsărit de Silistria pentru împreunarea teritoriului cis şi transromân, ci susţinea ca această punte să se facă la Dichizeni, 35 chil. din jos de Silistria, pe unde a fost în espediţia dela 1853 şi 1854 un pod de trecere peste Dunăre al Ruşilor, ḑicênd că această localitate este cu mult mai potrivită pentru construcţiunea unui pod, comisiunea merse la faţa locului, şi studiind cu de-amĕruntul amêndoi ţermii Dunărei, se convinse că aici nu poate fi vorba de construirea unui pod. Comisiunea, constătătoare din bărbaţi speciali, trebue să facă o lucrare, care să supoarte cea mai strictă critică a bărbaţilor de specialitate, ceea ce a şi făcut.

După ce s'a comunicat guvernelor interesate elaboratul pentru delimitarea frontărielor, guvernul român ocupà noua frontărie şi prin acesta şi Arab-Tabia. Este cunoscut că acest pas întărîtà grozav pe guvernul rus şi că o divisie rusască de infanterie dimpreună cu un regiment de cazaci cu 48 de tunuri, în total 13 mii de oameni, au primit ordin să alunge pe Români din Arab-Tabia. Necunoscute sûnt însĕ împregiurările mai apropiate ale acestei întêmplări şi ele sûnt destul de interesante pentru a merita să fie espuse ací. Comandantul divisiunei rusesci provocà pe comandantul român să evacueze numai decât teritoriul, cu condiţie că în cas de oposiţie toată garnisoana până la ultimul soldat va fi nimicită. Câte-va minute mai târḑiu trupele rusesci înaintau sub signale continue de asalt spre Arab-Tabia, şi garnisoana română în numĕr abia de 800 oameni, se retrase grabnic într'un loc sigur.

Cu ocasia evacuărei Bulgariei de trupele rusesci, armata rusă deşertà şi Arab-Tabia; guvernul din Petersburg însĕ să fi arĕtat celui român că o nouă ocupare a acestei localităţi din partea trupelor române va fi considerată ca o declarare de rĕsboiu. Aşa se susţine cel puţin în toate cercurile bine informate, prin cari se mai afirmă şi aceea, că Ruşii ar fi prevĕḑut cu arme pe Bulgarii din Silistria, ca să poată asigura, în unire cu un batalion din miliţia bulgară Arab-Tabia.

Dacă ia cine-va în deosebită luare aminte localitatea dela Silistria, va afla îndată importanţa ce o pune Rusia de-a vedé Arab-Tabia şi Ordu-Tabia (de care până acum n'a fost încă vorba) în stăpânirea Bulgarilor. Posiţia importantă şi favorabilă a Silistriei atât din punct de vedere topografic, cât şi strategic, a format încă în antecitate o baricadă foarte activă pentru apĕrarea părţei rĕsăritene a Bulgariei actuale. Cine va avé Varna şi Silistria în mână posede cheile Bulgariei. Prin deslipirea Arab-Tabiei şi Ordu-Tabiei, Silistria pierde aceasta însemnătate pentru Dobrogea. Dacă Ruşii voiesc să manţină *status quo* cu Bulgaria, după cum o a format tratatul dela Berlin, atunci importanţa Arab-Tabiei a dispărut de oare-ce Românii n'au de gând a periclita Bulgaria. Din contră, Arab-Tabia şi Ordu-Tabia în mânile Bulgarilor sûnt un isvor nesecat de îngrigiri şi pericole pentru Români de oare-ce Dobrogea, cea schimbată pentru Basarabia, ar sta totdeauna la discreţiunea Bulgarilor.

Din partea Rusiei se accentuează că graniţa trasă de comisia internaţională nu se poate primí nici din acel motiv, că e prea aproape de Silistria, şi ar vení viile şi moşiile locuitorilor din acest oraş pe teritoriul României, ceea ce provoacă vămi şi alte lucruri de acest fel. Mai departe este îngrigiată Rusia, că oraşul Silistria, care până acum a avut un important comerciu de transit, acum ar trebuí să decadă.

Pentru împărţirea fostelor întăriri ale Silistriei în douĕ zone, frontiera a resultat dela sine în mod foarte natural. Ea duce pe vale înainte spre înălţimea care se întinde dela nord-vest spre sud şi apoi spre sud-ost. Ce e drept sûnt câte-va vii ale locuitorilor din Silistria, cari se întind preste graniţă; dar aceste sûnt puţine. Prin actuala regulare a graniţelor Silistria va suferí oarecare micşorare, care însĕ nu va fi nici de cum simţită, de oare-ce acest oraş va rĕmâné şi de-ací înainte un punct important de trecere. O parte din locuitorii turci ai Silistriei s'au retras cu Românii şi celelalte naţiuni şi s'au aşeḑat înlăuntrul graniţei romănesci, de oare-ce cine-va poate trăí cu mult mai uşor între Români, decât sub domnia Bulgarilor. Ostrovul, care se află la o depărtare de 5 chilometri (reşedinţa unui sub-prefect), care numĕră până acum 250 case, s'a mărit considerabil prin această întêmplare şi va înflorí tot mai mult, cu cât guvernul român are cea mai mare bună-voinţă pentru ridicarea bunei stări şi prosperărei ţĕrei.

De curênd s'a vĕḑut prin ḑiare scirea, că guvernul rus ar fi făcut puterilor interesante o comunicare despre aflarea unui loc potrivit pentru construirea unei punţi. Cine a învĕţat a cunoasce aceste terene prin studii trebue să se îndoiască de această comunicare, de oare ce locurile acele sûnt de tot nepotrivite pentru scopul acesta. Punctul cel mai potrivit pentru clădirea unui pod e acela arĕtat de comisiunea internaţională. Aceasta se aflã cam 900 metri spre ost de Silistria, trebue legat cu satul Chiecu, care se poate impreuna cu oraşul Călăraş, ce e în depărtare de 3 sferturi de oară.

În fine trebue observat, că fortificaţiunile fortului Arab-Tabia au fost dăremate în Iulie de Ruşi.

Din această descriere nepărtinitoare vede ori şi cine nedreapta refusare a Rusiei întru acceptarea hotărirei comisiei internaţionale, şi ce sens are cererea din urmă a Rusiei, că pe când o comisie technică va cerceta la faţa locului să se trateze direct între cabinete întru ajungerea la o înţelegere.

Această cestiune o va puté decide numai o comisiune internaţională, şi e sigur, că conclusia aceleia va fi egală cu a celei precedente, căci de astă dată nu se poate impune forţa şi nu se poate ignora ce e imposibil de ignorat.

Un proces de presă.

(Încheiere.)

Procurorul de stat Ioan Deesy (mai ântâiu unguresce apoi nemţesce). Acusatul a ḑis că acusa nu are nici un înţeles, căci îi lipsesce ori ce substrat. Din contră, eu sûnt convins că acea publicaţiune merită pedeapsă îndoită: 1, ca delict în contra legei de presă; 2, ca delict în sensul § lui 302 din codicele penal. Nu este esact că acea publicaţiune ar fi un document istoric, căci de ar fi document, ar fi trebuit să se tipărească cu litere cirilice. Apoi nici că este de vre-o valoare. Acea scrisoare fu aruncată din biblioteca dela Beiuş ca hârtie de nimic. Deci nefiind ea de nici o valoare, urmeaḑă că s'a publicat cu alt scop.

Tot aşa nu este adevĕrat, că actul de acusă ar fi redactat în contra instrucţiunilor. Eu am denotat cuvintele „Mongoli“, „Barbari.“ Nu este vina procurorului, că întreaga scrisoare este plină de insulte. Apĕrătoriul nu are drept să tragă pe procuror la respundere, pentru ce nu a intentat proces autorilor. Locuinţa propriului autor Mărginean, nu este cunoscută, celalalt nu avuse de scop a publica scrisoarea aceea. Tot aşa 'şi-a justificat şi comitetul asociaţiunei procedura sa, şi din acea causă sistasem persecuţiunea contra lui. Observările făcute despre alte publicaţiuni nu au a face cu aceasta. De altmintrea eu sûnt datoriu numai superiorilor mei cu respundere, şi nici decum apĕrătoriului.

Articulul incriminat nu cuprinde numai lipsă de încredere, ci inteligenţa românească e provocată, ca nici în viitor să nu dea mâna cu Ungurii. Această publicaţiune s'a făcut cu scop, ca tocma acuma să abată pe Români dela manifestaţiuni amicabile faţă cu Maghiarii. Dacă redactorul ar fi scris la acea publicaţiune vre-o notă mustrătoare, atunci procuratura nu ar fi ridicat acusă contra lui.

Deci eu vĕ rog ca să enunciaţi, că acusatul este vinovat. Propunerea 'mi-o dau în scris şi cer ca să se alăture la protocol.

Presidentul către acusat: D-ta vrei să mai observi ceva?

Acusatul George Baritiu: Dl procuror tăgăduesce, că documentul ar avé valoare istorică. Dacă aşi fi putut presimţí îndoiala aceasta, atunci a'şi fi cerut părerea unor specialişti esperţi, de oarece sûnt convins, că bărbaţi de sciinţă maghiari ar atribuí documentului valoare istorică.

Trec la un alt moment. Domnul procuror mĕ aruncă în prepus ḑicênd, că dacă a'şi simţí eu altmintrea, a'şi fi scris vre-o notă mustrătoare la acea publicaţiune. Ací vĕ rog onorabili domni juraţi, ca să mĕ puneţi sub scutul şi apĕrarea §-lui 11 din codicele penal, în care se cuprinde curat, că nimeni nu poate fi tras la respundere pentru idei şi scopuri intime. De altmintrea eu am un trecut de 41 de ani în calitatea mea de publicist. Ideile mele stau la lumina ḑilei, convicţiunile mele sûnt cunoscute. Eu nu le voiu renega vre-odată; voiu murí cu ele în linisce sufletească.

Apĕrătoriul Albert Arz de Straussenburg: Domnul procuror 'şi-a predat propunerea sa în scris şi a cerut, ca aceea să se pună la protocol şi prin urmare să se ḑee şi juraţilor. După § 66 al ord. de presă procedura înaintea curţii cu juraţi este orală şi juraţilor nu li se pot da informaţiuni în scris. Eu sûnt în perplesitate, fiindcă nu sciu, dacă dl procuror din primirea sau respingerea cererei sale are de cuget a face o nulitate. Mĕ reţin în privirea aceasta dela o propunere hotărîtă, pentru a nu contribuí din parte'mi la aşa ceva.

Incât pentru observările d-lui procuror, apoi eu n'am tăgăduit, că el este respunḑĕtoriu numai superiorilor sei. Şi nu 'mi-a trecut prin minte, a'l trage la respundere; ci eu am esprimat numai o părere contrară, la ce apĕrătoriul nu este numai îndreptăţit, ci şi deobligat.

Procurorul ţine că acel document nu ar fi de nici o valoare, din causă că direcţiunea gimnasiului dela Beiuş nu 'l-ar fi lăsat în bibliotecă. Apoi acest cas nu ar fi cel dintâiu, când oamenii nu află, nu descopere diamante. Cu această nu voiu să ḑic, că tocma documentul acesta ar fi diamant. Insĕ toate cercetările istorice trec prin două stadii: 1. Adunarea de material şi de documente; 2. Critica acelui material şi defigerea valoarei lui. Eară apoi despre aceste părerile pot să diferă. Eacă de es. în archivul societăţei transilvane pentru cunoscinţa patriei, se publicară cataloage de ale studenţilor saşi de pre la universităţile germâne din veacurile trecute; despre valoarea acestor publicaţiuni părerile pot fi diferite.

Dacă dl Baritiu ar fi avut de scop să agiteze, ar fi publicat acel document în vre-un ḑiar politic, eară nu în o foaie scientifică. Aceasta 'i-ar fi fost cu atât mai uşor, căci şi el este redactor al unui ḑiar politic. Tot aşa de curioasă este şi opiniunea ceealaltă a procurorului, că dacă acel act era să fie considerat ca document, trebuia să se fie tipărit cu litere ciriliane şi să nu obvină abateri dela original. Cu aceasta dl procuror nu a demonstrat nimic. De altmintrea dl Baritiu nu vĕḑuse până astăḑi originalul, decât numai copia trimisă lui dela Beiuş.

Dl procuror pretinde că acusatul să fie scris vre-o notă mustrătoare, şi fiindcă el nu a făcut aceasta merită pedeapsă. Dacă ar fi aşa, atunci ori-ce proces de presă ar fi preste putinţă de-a se mai intenta, căci atunci ori-ce redactor s'ar îngrigí, ca publicaţiunile periculoase să le apere cu câte o notă. Tocma din contră, eu din nescrierea unei note ţin, că acusatul e nevinovat. Deci vĕ rog domnilor juraţi, ca să'l declaraţi de nevinovat.

După aceste presidentul resumă pe scurt concertaţiunea, apoi pune juraţilor trei întrebări: 1. Dacă este G. Baritiu acela, care a publicat în „Transilvani'a“ Nr 23 documentul incriminat; 2. Dacă acea publicare cuprinde agitaţiune contra naţiunei maghiare, şi dacă ea cade sub decisiunea §-lui 302 din cod. pen.; 3. Dacă Georgie Baritiu este culpabil.

După ce preşedintele reflectă pe juraţi la datoria lor şi le dete din actele procesului câte se cer în sensul § 75 din procedura de presă, dênşii se retraseră în sala de consultaţiune. După o pausă juraţii s'au întors în sala de audienţă, eară dl Fr. Frühbeck presidentul ales ad hoc de către juraţi, enunţă în numele tuturor juraţilor: că juraţii cunosc în unanimitate pe acusatul de nevinovat.

Atunci presidentul declarà, că Georgie Baritiu este acuitat.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Săcele, 4 Septemvre. Ca un corolariu la corespondenţa dela Braşov aflăm cu cale a vĕ împărtăşí, că în 14 August, P. archimandrit Nicolae Popea, întorcêndu-se dela Vălcele a visitat în drumul seu biserica şi scoala din Herman, cari le-a aflat în stare bună, un merit nedisputabil al preotului şi poporului din acea comună.

Venind P. S. la Săcele a visitat şi aici bisericile şi scoalele din Satulung, biserica nouă din Cernat, Turcheşi şi Bacifalu spre cea mai mare bucurie şi satisfacţie sufletească a poporenilor din numitele comune. Cu deosebire 'i-a plăcut P. arhimandrit edificiile scoalelor din Satulung, biserica nouă, şi din Turcheşi zidite amêndouĕ de curênd după toate recerinţele technice şi pedagogice moderne. Eară dintre biserici 'i-a plăcut biserica Stei Adormiri din Satulung zugrăvită de penelul vestitului pictor Mich. Pop; şi cu deosebire biserica cea nouă din Cernat, care zidită în centrul Săcelelor, în piaţă, pe un teren plan, avênd o acustică escelentă şi un altar sculptat de tot gustul, şi dominând prin turnul ei înalt toate Săcelele, e o adevĕrată podoabă a acestora şi fără îndoială cea mai frumoasă biserică din Archidiecesă. În fine P. arch. 'şi-a esprimat o deosebită plăcere şi pentru micul, dară frumosul edificiu al bisericei nouĕ din Turcheşi zidită de architectul Bartesch, într'un stil cu totul nou, după cum n'am mai vĕḑut nicăiri în întreaga românime, ea fiind o copie în miniatură a bisericei S-tului Petru din Roma.

În chipul acesta P. archimandrit plin de cele mai vii simţeminte de bucurie relative la bunăstarea edificiiloru bisericilor şi scoalelor din comunele Săcelelor, însoţit pretutindenea de stima şi iubirea poporenilor din aceste comune, a plecat în 24 August la Braşov pentru a conduce ca president comisiunea emisă din partea venerabilului consistoriu archidiecesan pentru esaminarea profesorilor dela gimnasiul, scoalele reale şî comerciale de acolo. Dumneḑeu să'l poarte pretutindenea sănătos, pentru ca, în sfera sa de activitate, să poată neîmpedecat lucra spre binele şi prosperarea bisericilor şi scoalelor noastre.

X.

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 36.

Şedinţa din 5 Iulie 1879.

(Încheiere).

„Pe lângă ce le douĕ premii anulei, unul de 4000 lei şi altul de 5000 ale, instituite de fericitul Năsturel Herescu, pe lângă marele premiu Năsturel de 12,000, ce este a se acorda la 4 ani odată; pe lângă premiul Principelui Alecsandru Ión Cuza pe care 'l-am transformat estimp într'un premiu trienal de 4,000 lei; pe lângă cele mai modeste care le dăm din venitul fondului Zapa traducĕtorilor meritoşi de autori eleni şi latini; au venit estimp să se adauge, douĕ alte premii anuale de câte 5,000 lei unul, instituite de Statul român, sub denumirile de Premiul Lazăr pentru lucrări scientifice, şi Premiul Heliade Rădulescu pentru lucrări literare. D. Dr. Fĕtu, după o încercare de 7 ani, a cerut şi obţinut de la d-v. ca premiul seu scientific să fie transformat într'un premiu trienal de 4,800 lei; în fine asociaţiunea Craioveană pentru desvoltarea învĕţământului public ne-a încredinţat sarcina de-a premia la fie care trei ani cu o sumă de cel puţin 1,500 lei cea mai bună carte didactică.

„Atâtea stimuli nu pot să lase nepăsători pe bărbaţii de sciinţe şi de litere ai Românei şi mai cu samă pe tinerimea studioasă.

„Graţie generoaselor donaţiuni, academia lea decis numĕroase cariere de concurs.

„Tot de-o dată noi am luat, prin noul Regulament, mĕsurile cele mai potrivite pentru a asigura stricta păḑire a condiţiunilor de concursuri, osebind fondurile cu destinaţiuni speciale, de acele mult mai modeste, care au servit la întreţinerea academiei, şi la îndeplinirea celor alte ale ei sarcine, precum publicaţiuni, misiuni şi alte lucrări scientifice.

„Confecţionarea budgetului nostru actual, votat pentru 8 luni numai adecă de la 1 Iulie curgĕtor până la 1 Martie 1880 ne-a învederat ecsiguitatea acestor fonduri şi ne-a pus în positiune de-a constata, că în starea presentă a fondurilor de care dispune academia, activitatea ei să poate esercita mai mult prin premieri de opuri, de cât prin lucrări întreprinse din însăşi iniţiativa secţiunilor ei.

„Remediu la acecst incovenient nu s'a putut căuta acum îndată, de oare ce budgetul votat în sesiunea aceasta, are mai mult de scop prepararea deplinei aplecări a nouelor noastre dispositiuni relative la averea academiei.

„În vitoarea sesiune generală vom căuta mijloacele cele mai eficace spre a nu fi nevoiţi mereu să obtemperăm la aceste pedeci care ameninţă de a pune stavile serioase la activitatea academiei.

„Nu voiu încheia, d-lor, acest repede conspect al multelor lucrări cu cari a fost ocupată sesiunea noastră de estimp, fără de-a amintí prin câteva cuvinte, plăcuta şi intersanta sĕrbătoare cărea cei mai mulţi din membrii academiei, întruniţi în Bucuresci, au consacrat una din ḑilele lor de repaus. Escursiunea făcută împreună Dumineca 24 Iunie, la curtea de Argeş, n'a fost pentru noi o simplă distracţiune, ea ne-a procurat fericita ocasiune de-a aprecia de vis monumentul din acea localitate care constitue, principalul titlu de glorie artelor române din trecut, renăscênd astăḑi în toată a sa înflorire, sub inteligenţa şi autentica restaurare la care lucrează meritosul architect frances, d-nul André Lecomte de Nouy. Ea ne-a dat şi acea satisfacţiune morală de-a vedé, prin cordiala primire ce ni s'a făcut de P. S. S. Episcopul şi de către cetăţenii Curţii de Argeş, de câtă călduroasă simpatie se bucură academia Română în inima Românilor din ori ce parte a ţerei.

„A dovedí din ce în ce mai mult că o merităm şi că ea ne înbie la lucrări folositoare naţiunei, eată d-lor învĕţătura practică ce vom fi cules cu toţii din această plăcută escursiune,

„Terminând nu'mi mai rĕmâne d-lor mie, ca secretar general al academiei, dăruit cu onorătoarea d-voastre încredere şi purtând de acum înainte sarcina de-a înregistra faptele d-voastre, de cât a vĕ ura, şi a vĕ ruga să bine voiţi spre onoarea corpului nostru, a nu cruţa nici o dată într'acest sens, ostenelele mele.“

După lectura acestui raport, preşedintele, luând cuvêntul mulţămesce pe membrii academiei pentru toate înlesnirile ce i-a făcut spre a puté conduce la bun resultat lucrările multiple şi importante ale acestei sesiuni estraordinare şi tot odată 'şi esprimă în faţa adunărei, gratitudinea sa personala către d. G. Sion pentru concursul activ şi zelos, ce d-lui 'i-a dat în tot timpul cât a purtat înpovărătoarea sarcină de secretar general al societăţei academice.

Preşedintele declară sesiunea estraordinară a anului 1879 închisă.

Şedinţele ordinare ale academiei vor începe chiar de mâne, Vineri 6 Iulie, când prin decisiunea adunărei şedinţa se va ţiné escepţional, la 9 oare dimineaţa, spre a se verifica presentul proces-verbal, eară sesiunea generală a anului 1880, se va deschide în ḑiua de Marţi 18 Marte.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar general, Odobescu.

Varietăţi.

* Escelenţa Sa) I. Preasânţitul Archiepiscop şi Metropolit Miron Romanul însoţit de I. S. P. archimandrit Nicolae Popea unii dintre ases. consistoriali şi alţi bărbaţi din inteligenţa noastră de aici, a plecat eri la Poiana (Mercurei) spre a sânţí astăḑi scoala noastră de acolo. Precum sûntem informaţi, Escel. Sa şi cu bună samă si acei ce'l însoţesc, vor visita duminecă şi comuna Jina.

* (Comitetul asociaţiunei) pentru spriginirea învĕţăceilor români meseriaşi anunciă: că sûnt locuri la meseriile de măsar, de cordoner, de lăcătar, de cojocar, de pălărier şi păpucar.

Părinţii cari voiesc a aplica fiii lor la aceste meserii să se adreseze la preşedintele B. Baiulescu, producênd carte de botez şi atestat de scoală, copii au să fie în vêrstă de 14 ani; condiţiile sûnt 4 ani învĕţătură şi vestmintele dela părinţi.

* (Foc). Din Sălaşul superior în 4/16 Septemvre 1879. ni se scrie: Marţi în 9 Septemvre s. n. pe la 12 oare la ameaḑi s'a escat un foc îngrozitoriu dintr'un car cu nesce gunoaie între care după cum cugeta unii şi alţii se poate că au fost picat nesce chibrituri (lemnuşe) şi aprinḑêndu-se de ferbinţeala Soarelui, îndată au prefăcut în cenuşă 70 case, dimpreună cu toate clădirile economice, cu bucatele şi nutreţul adunat prelângă case.

Cea mai mare durere este, că acei nenorociţi, ca foşti nobili nemeşi, neînvĕţaţi fiind cu dările cele mari ce ne apasă, pe cari în mai multe rênduri 'i-am sfătuit să'şi asigureze casele precum şi alte clădiri contra focului n'au ascultat şi nu vreau să asculte. În urma Circulariului Prea Vener. Consistoriu de sub Nr. 1444 (Sibiiu de dato 2 Iuniu a. c.) 'i-am dojenit, să asigureze ambe bisericile, de oare ce la noi în Sălaşul super. se află douĕ bis. gr. or. (una a fostilor iobagi şi una a nobililor) şi nici la acea nu se învoesc. În zădar ne punem silinţa, căci nemeşi din Valea Haţegului nu ascultă de cuvêntul preoţilor.

Zacharie Muntean.
paroch. gr. or.

* (Incendiu în pădure). Pădurile cari se află în giurul Mehadiei (băile lui „Hercules“) ard de vre-o câteva ḑile mereu, şi focul aşa e de mare şi de estins, în cât toate mijloacele întrebuinţate spre stingerea lui n'au ajutat nimica. Numai o ploaie mare şi îndelungată ar puté stinge. Au ars până acum mai mult de 300 jugere pădure. Debia acum s'a putut stinge focul colosal, după cum i se telegrafează jurnalului „Temesvarer Zeitung“.

* (Duel) Pentru salvarea onoarei renumitului Várady cu istoria cea frumoasă a medailelor de dintincţiune a provocat notariul comitatului Braşovului pe pretorul Feldioarei la duel care se sfêrşi, că notariul îşi primí ce i s'a cuvenit.

* (Un lup călăreţ). În apropierea comunei Perecseni în Ungaria sărì un lup în spinarea unui mânz, de bună samă nu din dragoste către mânz, dar nici pentru a face o preumblare călăresce. Mânzul însĕ rupênd fuga către sat ajunge cu lupul pe spinare'i în comună, unde locuitorii firesce îi făcură sfêrşitul.

* (Bătae de joc prusiană). *Si vis pacem para bellum* se traduce

după sistema prusiană în: Deşí vrei în Alecsandrovo şi Varşovia pace, gătescete de resbel între Pilan şi Kőnigsberg“.

* (Cheiul dela Galaţi cufundat). „Vocea Cov.“ dela 22 August scrie: Alaltă sară cheiul era în picioare întact şi eri dimineaţă o parte din el, vre-o 180 metri lungime, era dispărut în fundul pămêntului — printr'un fenomen neesplicabil încă — şi fără a i se cunoasce măcar urmele, căci apa Dunărei înlocuia cheiul în partea dispărută. E curios lucru, că caicele ce se aflau lângă acea parte a cheiului n'au suferit nimic; numai matelоţii lor au audit sbucnitura energică ce a avut loc când s'a făcut cufundarea. Eacă încă multe sute de mii de lei înghiţite de pămênt! Dar a fost o norocire, că fenomenul a avut loc noaptea, căci diua ar fi putut înghiţí multe vieţe omenesci. Împregiurul părţii cufundate sûnt crepături mari şi capetele cheiului aplecate spre abis. Crepăturile devin din ce în ce mai mari, astfel încât se poată să se mai prăbuşască încă o parte din cheiu. S'au făcut eri sondagie până la o adâncime de 6 metri, dar nu s'a dat de urma părţii de cheiu dispărute.

Bursa de Viena

din 19 Septemvre n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	126 —
Acţiuni de bancă	826 —
Acţiuni de credit	261 —
Valuta nóuă imperială germână	57 75
London	117 75
Galbin	5 60
Napoleon d'aur (poli)	9 35½

Economic.

Sibiiu, 16 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.60—7.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 5.70—6.30; Sĕcară fl. 4.—4.40; Orz fl. 3.90—4.30: Ovĕs fl. 2.—2.40 Cucuruz fl. 4.60—.5; Mălaiu fl. 5—5·50: Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6 50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.70—0.75.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de viţel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Têrgul Sibiiului) ţinut în 15 Septemvre n. a fost preste tot ceva mai bun ca de mijloc. Cu toate aceste un astfel de têrg n'a avut Sibiiul de multă vreme. Cumpĕrători şi mai cu samă vêndĕtori destui. Cel mai bun têrg 'l-au avut între profesionisti măsarii, bugnerii şi rotarii, cari vêndêndu'şi toată marfa s'au dus cu bani bunişori a casă. Era îmbuldală formală pe la buţi, cari în scurt timp au trecut ca mierea şi cu preţuri mărişoare, o dovadă, că se aşteaptă un cules bun de vii. — Têrgul ar fi fost de astădată şi mai bun, dacă ar fi avut vitele trecere mai bună, dară aceste n'au fost prea cercetate şi cari s'au vêndut au fost foarte eftine. Aşa notăm în special: oile la 1500 capete au trecut cu fl. 10.14—16 părechea; caprele cu fl. 5—6 per cap; porcii la 500—600 capete în têrg s'au putut vinde de-abia în numĕr de 100—170 cu fl. 50—80 părechea; vite cornute au fost la 3500—4000 în têrg; dintre aceste au trecut vre-o 2300 capete şi adecă: boii cu fl. 100, 250 şi 360 părechea; vacile cu fl. 50—120 per cap; bibolii cu fl. 50—120 per cap; dintre caii, cari s'au aflat în têrg în numĕr de vre-o 1000—1200 capete, au trecut de-abia vre-o 500 capete şi adecă: caii de ham cu fl. 120—200, cei ţĕrănesci cu fl. 30—100. Armăsari şi soiuri mai nobile de cai nu s'au vĕdut în têrg, dară nice n'a cam fost întrebare după ei. — Cumpĕrătorii de vite au fost rĕu representaţi, încât acest têrg de vite se poate numí slab.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 14 Oct. imob. lui Martin Kováts în Valusud (trib. Cluj); în 27 Noemv. şi 27 Dec. imob. lui Florian Mărian în Bichij (judec. cerc. Năsĕud); în 20 Oct. şi 28 Noemv. imob. lui Francisc Daczo şi soţiei sale în Liorinţa (trib. M. Oşorheiu); în 13 Oct. şi 13 Noemv. imob. Mariei Popa în Ciugud (trib. Alba-Iulia); în 17 Oct. şi 18 Noemv. imob. d-nei Francisc Haller născută Gyulai în Cluj (trib.); în 10 Oct. imob. lui Iosif Farkas în K. Kagya (judec. cerc. Székelyhid); în 11 Noemv. şi 11 Dec. imob. lui Iván Sângiorzan în Parva (judec. cerc. Năsĕud); în 30 Sept. şi 30 Oct. imob. soţiei lui Iuon Fleischer în Moardĕş (judec. cerc. Mediaş); în 18 Oct. şi 18 Noemv. imob. Mariei şi Nicolae Muntean în Veneţia de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 14 Oct. imob. lui Moise Petre în Hoghis (judec. cerc. Sighişoara); în 27 Sept. imob. lui Iuon Székely şi George Katana în Gogon (trib. Ibaşfalĕu); în 20 Oct. şi 20 Noemv. imob. d-nei Iuon Roman în Deva (trib.)

CONCURS.

După ce prea venerab. consistoriu archidiecesan prin părinteasca ordinaţiune dto 21 August a. c. Nr. 2092 a încuviinţat instituirea unui post de capelan la parochia Casteu, lângă neputinciosul paroch Ioan Daniil se escrie cu aceasta concurs până la 30 Septemvre a. c. cu următoarele emolumente.

1. Din cassa alodială 150 fl. v. a.
2. 3½ jug. pămênt.
3. Venitele stolare usitate după calcul mediu de 5 ani 70 fl. v. a. anuatim toate în suma de 270 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post de capelan au a'şi aşterne petiţiunile lor la Subsemnatul oficiu protopresbit. instruite în sensul stat. organic, cu documentul, că au absolvat cel puţin gimnas. inferior şi cursul teologic, până la terminul sus scris.

Orăştie 4 Septemvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

N. Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante de învĕţătoriu la scoala confes. gr. or. din Albac-Arada, se deschide concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a. solvind în patru rate anticipative.
2. Cuartir şi lemnele necesare.
3. Un fênaţ de un jugĕr.

Dela concurenţi se recere să fie absolvat cel puţin 5 classe gimnasiale, cursul clerical, şi esamenul de cualificaţiune.

Doritorii de-a ocupa acest post au de a'şi subşterne petiţiunile astfel instruite la subscrisul inspector scolar în Abrud.

Abrud în 28 August 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial
din Albac-Arada.

Ioan Gall m. p.,
prot. şi administr. Zlatnei
superioare.

2—3

Nr. 233—1879. 2—3

CONCURS.

Comitetul parochial şi comunal din Poiana-Mărului, declarând staţiunile învĕţătoresci de vacante s'a escris prin acest concurs pentru un învĕţătoriu primar cu salariu anual de 200 fl. v. a. şi pentru altul secundar cu 100 fl. v. a. cum şi cuartire naturale, şi lemnele trebuincioase de încăldit pentru amêndoi.

Doritorii de-a ocupa posturile învĕţătoresci sus arĕtate vor avé a'şi aşterne suplicele lor, instruite în sensul statutului organic şi al dispositiunilor sinodale din anul 1873 subscrisului oficiu ppresbiteral, până la 23 Septemvre a. c. st. v. cei mai bine cualificaţi şi versaţi în limbile patriei vor avé preferinţă la alegere.

Făgăraş 30 August 1879.

La cererea comitetului parochial şi comunal din Poiana-Mărului.

Petru Popescu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 39—1879. 3—3

CONCURS.

La scoala normală capitală gr. or. din Rĕşinariu a devenit un post de învĕţătoriu vacant. Pentru întregirea acestuia se deschide concurs până în 28 Septemvre st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. Un salariu anual de 350 fl. v. a. plătibil în rate lunare anticipative.
2. Relut pentru cuartir şi lemne 60 fl.

Doritorii de-a ocupa acest post au să'şi aştearnă petiţiunile lor până la terminul prefipt comitetului parochial pelângă care să dovedească:

a) că sûnt de religiunea gr. or.;

b) că au absolvat cel puţin gimnasiul inferior şi cursul pedagogico-teologic cu succes bun;

c) să producă atestat despre depunerea esamenului de cualificaţiune învĕţătorească;

d) cei ce vor dovedí, că au absolvat classe mai multe şi au şi pracsă învĕţătorească se vor preferí.

Învĕţătoriul devenit ales va serví în primul an în mod provisoriu de probă; mai departe el va fi datoriu a ţiné dumineca şi sĕrbătoarea în rênd cu ceialalţi învĕţători de aici câte o strană în biserică; de aceea se cere ca el să scie cântările şi tipicul bisericesc.

Cei ce doresc a concura la acest post, vor fi datori a se presenta până la finea concursului aici la Reşinariu, şi a cânta în biserică, pentru a li se cunoasce desteritatea în tipic şi cântările bisericesci.

Concurentul, carele va dovedí cualificaţiunea de-aputé propune sistematic cântările corale cu elevii scolari, are încă o remuneraţiune anuală de 100 fl. v. a.

Reşinariu în 29 August 1879 st. v.

În conţelegere cu părintele administrator protopresbiteral tractual.

Comitetul parochial.

Publicare de licitaţiune.

Luni în **10/22 Septemvrie**, la 9 oare inainte de ameadi se vênd licitando în curtea casei Nr. 27 sub spinarea cânelui, părţile de lemn a unei şuri mari derimate.

Sibiiu în 3 15 Septemvrie 1879.

Inspectoratul realităţilor archidiecesei gr.-orientale.

[44] 2—2

Nr. 1944 1879 tkv.

Árverési hirdetmény.

Az Abrudbányai kir. Járásbiróság mint telekkőnyvi hatóság részéről közhirré tétetik hogy Paul Petru végrehajtatónak Popovics György végrehajtást szenvedő ellen 200 fl. 's járulékai iránt végrehajtási ügyben alperesnek a Petrosányi 25 szám tjkb. A + 1—17 Rend 15. 52. és 55 ház szám alatt tulajdónaúl felvett és 1304 fl. 29 kr. becsült ingatlanai az 1879 évi Oktober hó 4-ik napján dél. e. 9 órakor, mint első, és 1879 évi November hó 4-ik napján d. e. 9 órakor mint második határidőben, a Petrosányi községi irodába megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt eladatni fog, u. m.:

1 ször. Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár, melyen alul az első árveréskor az árverésre kitüzött birtok nem fog eladatni.

2 szor. Árverezni kivánók tartoznak az ingatlan becsárának 10% vagyis 130 fl. 40 kr. készpénzben, vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni. Végrehajtató ettől mentes.

3-szor. Vevő köteles a vételárt két egyenlő részletben, és pedig: az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számitandó 15 nap alatt, a másadik at ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, minden egyes vételári részlet után a birtokbalépés napjától számitandó 6% kamatokkal együtt ezen kir. telekkönyvi hatósághoz lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámittatni.

4-szer. Vevö köteles az épületeket a birtokbalépés napjával tüzkár ellen biztositani.

5-ször. Az árverés jogerőre emelkedésékor vevő a megvett ingatlan birtokába lép, ennél fogva a megvett ingatlan haszna és terhei ez időtől őt illetik.

6-szor. A tulajdonjog bekeblezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni.

Az átruházási költségek vevőt terhelik.

7-szer. A mennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a megvett ingatlan az érdekelt felek bármelyikének kérelmére, a prts. 459. §-a értelmében vevő veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett, ujabb árverés alá becsáttatni és csupán egy határidőnek kitüzése mellett az előbbi becsáron alul is eladatni fog.

Felhivatnak azok, kik az árverésre kitüzött javak iránt tulajdoni- vagy más igényt, a vagy elsőbbségi jogokat érvényesithetni vélnek, hogy a részbeni kereseteiket e hirdetménynék a hivatalas lapban lett harmadik közzététele napjától számitandó 15 nap alatt, habár külön értesitést nem vettek is, ezen kir. telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be: különben azak a végrehajtás folyamát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasittatni.

Végül felszólittatnak azon jelzálogos hitelezők, kik nem ezen telekkönyvi hatóság székhelyén, vagy annak közelében laknak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviscltetésök végett helyben megbizottat rendeljenek, s annak nevét és lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben hivatalból kinevezett ügygondnok által fognak képviseltetni.

Az Abrudbanyán kir. járásbiróság mint telekkőnyvi hatóság Abrudbányán 1879 évi Iunius hó 25-ik napján.

[43] 2- 3

Neoplanta.
1875.
Medaliă de argint.

Seghedin.
1876.
Medaliă pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomândă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adênc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna in deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomândă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[27] 12—12

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 106. Sibiiu, Marţi, 11 Septemvre v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. **rêndul** cu litere garmond — şi **timbru** de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Septemvre.

Călĕtoria cea mult desbătută şi comentată în feliuri si chipuri a principelui Bismarck la Viena, este faptă înplinită. Biroul de Coresp. împărtăşesce, că principele Bismarck a sosit duminecă noaptea la Viena; că la gară a fost întêmpinat de personalul ambasadei nemţesci şi de contele Andrássy; că salutările amênduror au fost foarte cordiale, adecă de tot dela inimă; că public numĕros a salutat foarte viu pe amêndoi bărbaţii de stat; că la gară erau la disposiţiune patru trăsuri de curte şi că principele a tras la hotelul „Imperial".

Ḑiarele din Viena şi Budapesta s'au grăbit a comenta visita aceasta, care după cum le permite împregiurările în care se află. Oficioasele vĕd şi în evenimentul acesta un triumf politic al contelui Andrássy. Celelalte însĕ privesc lucru din alt punct de vedere. Foile oposiţionale din Ungaria susţin că Bismarck n'a venit la Viena de dragul lui Andrássy, ci pentru ca să se înţeleagă asupra nouĕlor demarşe politice cu următoriul lui Andrássy şi, înainte de toate, cu însuşi monarchul Austro-Ungariei. Care vor fi demarşele aceste nu se scie. Atâta însĕ presupun şi foile aceste, că alianţa întreită intre cele trei puteri nordice numai esistă şi cât a esistat, într'ênsa a fost două puteri contra uneia şi aceasta una a fost Austro-Ungaria. Oposiţiunea ungurească numai aşa poate saluta pe Bismarck în Viena, dacă alianţa ce s'ar încheia acum între Germania şi Austro-Ungaria ar fi îndreptată contra Rusiei. Mai rece decât oposiţiunea ungurească este cea nemţască din Cislaitania. Aceasta ḑice că esistă o umbră între Austria şi Germania. Aceasta umbră nu este productul Austriei. Germania este care escamotează înaintea Austriei lucruri minunate în orient şi o împinge spre orient. Germania cochetează cu naţionalităţile cele mici pe contul nemţilor austriaci, încuragează pe Maghiari la lucruri stricăcioase monarchiei şi pe Nemţii austriaci îi ignorează, ca şi când n'ar fi pe lume. Şi oposiţiunea austriacă salută pe Bismarck numai pelângă condiţiunea, dacă se va alia Germania cu Austria contra Rusiei.

Ţinutul Limului, în districtul Novibazarului, este ocupat de trupele noastre şi preste toată aşteptarea, fără de nici o puşcătură. Ducele de Würtemberg a purtat la un banchet, la care au luat parte şi Turci, un toast pentru alianţa austro-ungară cu Turcia şi acum după toate aceste vine scirea de o rescoală în Erţegovina. În Nevesinie, unde la 1875 a isbucnit flacără revoluţionară mai ântâiu, s'a revoltat poliţia locală contra comandei austriace. Revoltanţii au fugit pe teritoriu muntenegrean, de unde fiind alungaţi, se ḑice, se ţin în munţi şi au ars mai multe caraule. Dela Mostar s'a trimis un batalion spre suprimerea acestei revoalte.

Pe când Bismarck se întâlnesce la Viena, fie cu Andrássy, fie cu următoriul acestuia, ministrul englez Salisbury se întâlnesce la Dieppe cu ministrul francez Waddington. Deocamdată lipsesc sciri mai de aproape despre scopul acestei întâlniri.

Este caracteristică judecata ce 'şi o dă Blovitz, coresp. foaiei „Times," despre ostilităţile ḑiaristice între Nemţi şi Ruşi. Blovitz reduce toată larma la o comedie, care este calculată a scoate pe Francia din posiţiunea ei reservată, pentruca Bismarck să'i găsască un cusur şi să o poată încurca într'un nou rĕsboiu.

Anglia abia a scăpat de resboiul cu Zulii în Africa şi a dat de o rescoală în Asia, în Afghanistan, Herat şi de neliniscíri în Turkestan. Foile englezesci vĕd în toate aceste mâna ascunsă a Rusiei.

O convorbire cu Gorciacoff.

Redactorul ḑiarului Soleil din Paris, d. Peyramont a fost întrodus la cancelariul Imperiului rusesc printr'o scrisoare de recomandare de la unul din numele cele mai importante în politica europeană. Dênsul află pe bĕtrânul Gorciacoff la Baden în Hotel de l'Europa, gata de-a eşí la preumblare; a fost învitat deci a'l însoţí. În decursul preumblărei se născù între dênşi o conversaţiune, despre care d. Peyramont raportează următoarele:

Prinţul Gorciacoff. Pentru mine a fost un principiu nestrămutat de a nu primí pe nici un ḑiarist, ori cât de ilustru ar fi dênsul şi numai din amicie pentru importantul om de stat, care mi te-a recomandat aşa de călduros, fac o escepţiune pentru domnia ta. Dar sper că nu vei aştepta ca să devin necredincios reservei mele ce'mi-o impun impregiurările Rusiei de mai bine ca 24 ani. Din considerăţii pentru sănĕtatea mea, am insistat adese ori pe lângă Maiestatea Sa, ca să me concedieze şi numai mai când era am repeţit de nou această rugare dar pănă acum Ţarul nici n'a voit s'audă de retragerea mea, deşí am 81 ani şi 2 luni, o etate la care trebue să se gândească cineva a se mai odihní.

Redactorul Peyramont. Dar ilustritatea Voastră pare că se bucură de cea mai bună sănĕtate.

Prinţul. Cam aşa. Cele 2 luni de băi 'mi-au prins foarte bine; mai mult însĕ 'mi-a folosit abţinerea de la ori ce lucrare politică.

Redactorul. Când s'a deprins cineva aşa bine ca ilustritatea voastră cu aceste mari cestiuni ca ocupaţie ḑilnică cu greu îi vine să le întoarcă cu totul dosul.

Prinţul. Cu totul, aceasta ar fi negreşit prea mult ḑis; dar eu mĕ ocup numai foarte puţin cu ele. Aşa de e. în cercurile politice se crede că polemica interitată ce s'a purtat în timpul din urmă între presa noastră şi cea germână ar fi fost una din îngrigirile mele de căpetenie. Şi nu este nici de cum aşa, şi atacurile pasionate ce mi-se aduceau prin mai multe foi berlineze nu m'au putut scoate nici decum din starea mea liniscită. Ce e drept de câte-va ḑile n'au lipsit nici calumniile nedrepte. Chiar eri ḑicea un ḑiar german că politica mea umblă după prepeliţe. Ca şi cănd politica mea n'ar fi cunoscută şi n'ar fi aceeaşi de 24 ani!

În ce privesce pe Francia, am de scop şi totdeauna am susţinut în gura mare faţă cu ori cine, că o slăbire mai îndelungată a acesteia ar produce o lacună deamnă de jale în concertul european. Fără îndoială acestor amintiri am de a mulţămí inamicia, cu care mĕ onorează cancelariul german. Către bărbaţii ei de stat am ḑis totdeauna; Fiţi tari! Aceasta este indispensabil pentru siguranţa voastră proprie şi pentru echilibrul european. Aşa am ḑis către d. Thiers, aşa către ducele Decazes, când m'a visitat în Interlaken. Ori care ar fi guvernul Franciei, eu totdeauna îi voiu recomanda aceasta, şi pe lângă aceea încă multă moderaţiune şi circumspecţiune în negocierile sale cu oare cari Puteri.

Redactorul. Ilustritatea voastră nu vede pentru un moment dat o coaliţiune a Germaniei, Austro-Ungariei şi în cas de lipsă şi a Italiei în contra Franciei şi Rusiei?

Prinţul (suriḑênd). Aha, veḑi acum am ajuns la punctul principal. (După o pausă) Ḑiarele vorbesc de aceasta, dar este un subiect, pe care cu voia d-tale să'l lăsăm mai bine nelămurit.

Cât pentru noi Ruşii, te pot asigura că nu ne temem de loc de un resboiu de învasie. Dar în ori ce cas e recomandabil a fi cu circumspecţiune.

Red. Se atribue ilustrităţei voastre o iritare în contra cancelarului german din causa tratatului dela Berlin şi din causa regimului vamal întrodus în Germania.

Prinţul. Nu sûnt de loc iritat in contra prinţului de Bismarck. Poate că în locul lui, şi eu aş fi lucrat tot astfel. În această privinţă el n'a avut să ţie cont de cât de interesele Germaniei.

Cât pentru tratatul dela Berlin, nici eu, nici ceilalţi membrii cari au subscris împreună cu mine, n'am avut de scop a face un cap de operă când am hotărit singuraticile stipulaţii ale tratatului. Rusia s'a arĕtat în tot casul foarte moderată şi cu o adevĕrată iubire de pace, pentru care poate pretinde recunoscinţă dela toţi bărbaţii de stat nepărtinitori.

Red. Pentru de-a nu vĕ devení supărăcios nu voiu cerca a străbate mai mult în Escelenţa Voastră, de oare ce referinţele dintre Rusia şi Germania, prin întrevederea dela Alesandrovo după cum se pare, vor recâstiga intimitatea veche.

Prinţul. Ambii suverani se iubesc şi se stimează foarte mult, ceea ce va fi de ajuns pentru a înlătura unele greutăţi şi pentru a aplana diferinţele uşoare, cari s'ar iví ici colea. Încă odată — şi d-ta vei anunţa compatrioţilor d-tale din parte'mi aceasta — eu am pentru Francia o iubire intimă, şi cred că am dat dovadă destul de evidentă despre aceasta în anii din urmă. Eu ţin de interesul cel mai mare, ca Francia se ocupe în Europa locul ce i se cuvine din multe motive. Aceasta este un interes de primul rang, nu numai pentru Francia ci pentru toate naţiunile. O neconsiderare a Franciei ar fi o crimă maestatică contra civilisaţiunei".

Cu aceasta întrerupse bărbatul de stat rusesc întrevorbirea.

Cestiunea Israelită.

Ovreii din Ungaria.

(12 Urmare)

Şi dacă voim să înţelegem înriurirea în adevĕr disproporţionată a Evreilor, înainte de toate trebuie să avem în vedere organisaţia lor teritorială.

Cei 552,133 Evrei se împart pe deosebitele provincii ale Ungariei astfel:

Ţara ungurească are la 11,177,623 suflete 516,658, adecă 4.65% Evrei, Ardealul are la 2,101,727 suflete, 24,848, adecă 1.17% Evrei. Oraşul Fiume are la 17,884 suflete 71, adecă 40 68% Evr. Croaţia şi Slavonia au la 979,722 suflete 8551, adecă 0.88%. Graniţele militare au 1.200,371 suflete 2005, adecă 0.17% Evrei. Ungaria întreagă are la 15,417,327 suflete 552,133 adecă 3.58% Evrei. Deşí Ungaria cunoscută ca un stat foarte judaisat, abia 3½% din populaţia ei sûnt Evrei.

Mai numĕroşi sûnt Evreii în Ţara ungurească, unde fac peste 4½% din populaţia totală.

În Ardeal nu sûnt decât vre-o 24,000. deci cam pe jumĕtate ca în Iaşi, cam atâţi ca în Bucuresci, la 100 creştini un singur Ovreu. Cu toate aceste foile, atât române, cât maghiare şi germane, se plâng de stricăciunea, ce acest un singur Ovreu le face celor 100 creştini.

Pentru ce?

Pentru că, deşí puţini, Evreii sûnt bine distribuiţi.

Nu sûnt în Ungaria decât patru districte în cari numĕrul Evreilor covêrşesce cifra de 10% din populaţie, şi anume: Maramurĕsul cu 11.92% Bereg şi Ung cu 11—11.04%, şi Zemplinul cu 10.58%.

Aceste patru districte sûnt stratul în care Evreii se prăsesc şi din care se respândesc succesiv peste restul teritoriului.

Înainte de toate ei se îngrămădesc prin oraşe şi îndeobşte prin centrele de viaţă comercială şi politică. Astfel găsim în Trencin 25.04%, în Oradea-mare 22.43%. — în Pesta 19.65%— în Bacska 19.06%, — în Timişoara 12.36%, — în Comorn 12.04%, — în Arad 11.34%, în St. György 10.83%, — în Caşovia 10.04%, eară în Alba-Iulia, centrul topografic al Ardealului 15.30%.

În celelalte oraşe sûnt în numĕr mai mic; nu este însĕ pe tot teritoriul Ungariei un singur orăşel, în care să nu fie Evrei; chiar prin ţinuturile, unde Evreii sûnt o raritate, este prin oraşe şi orăşele câte o agenţie evreiască, câte o avantgardă menită a pregătí terenul pentru viitoarea învasie, câte o ceată de esploratori îndrăsneţi şi îndemnatici.

Numai decât după ce s'au încuibat îndestul prin oraşe, Evreii se rĕspândesc apoi prin sate.

Chiar de sine se înţelege, că în Maramurêş, unde la o populaţie de 220,506 suflete (170,208 Români şi Ruteni) sûnt 26,295, adecă 11.92% Evrei, nu este plasă şi nici chiar sat fără de Evrei.

E de interes să scim însě, dacă sûnt Evrei prin plăşile şi prin satele din acele ţinuturi, în care numěrul relativ al lor e mei mic.

Găsim de esemplu în micul district al Năsěudului 52,688 suflete între cari 50,213 Români şi 995, deci numai 1,81% Evrei, ear în districtul mai mic al Bistriţei 25,358 suflete, între cari 3,584 Români şi 362, adecă 1.38% Evrei.

Întrebarea e, dacă aceşti puţini Evrei trăiesc toţi în centrul districtului, ori sûnt respândiţi prin deosebitele sate.

E probabil că ei sûnt respândiţi prin sate, şi spre a ne încredinţa despre aceasta, vom urmărí respândirea lor prin alte districte, pentru motive destul de învederate mai ales districte locuite de Români.

Astfel sûnt în comitatul Sătmarului 280,568 suflete, între cari 115,908 Români şi 16,841, adecă 6% Ovrei.

Aceşti Ovrei se împart pe deosebitele plăşi şi orăşele astfel:

1.	Plasa centrală	cu	2,106	Ovrei.
2.	Nirul . . .	„	4,604	„
3.	Krasnakör .	„	2,784	„
4.	Szamoskör .	„	2,661	„
5.	Baia-mare .	„	3,097	„
6.	oraş. Baia-mare	„	222	„
7.	„ „ Spirea	„	31	„
8.	„ „ Sătmar	„	1,357	„

Constatăm prin urmare două lucruri: că prin oraşe sûnt relativ puţini Ovrei şi că nu e nici o plasă, în care să nu fie mai multe mii de Ovrei.

În districtul Solnocului inferior avem 138,407 suflete, între cari 106,373 Români şi 5591, adecă numai 4.04% Ovrei.

Cu toate aceste aceşti Ovrei se împart astfel:

1.	Plasa Cătcăului	cu	710	Ovrei.
2.	„ Reteagul	„	748	„
3.	„ Piatra	„	562	„
4.	„ Olpret	„	209	„
5.	„ Unguraşi	„	238	„
6.	„ Becleanul	„	1,237	„
7.	„ Deaşi	„	197	„
8.	„ Surduc	„	288	„
9.	„ Vadu	„	247	„
10.	„ Lăpuşul unguresc .	„	704	„
11.	Oraşul Deaşi	„	351	„
12.	„ Gherla	„	90	„

În districtul Cetăţii de piatră avem 51,744 locuitori, între cari 46,596 Români şi 2,001, adecă numai 3,87% Ovrei.

Dar acestia se împart astfel:

1.	Plasa Berkesz	cu	322	Ovrei.
2.	Boiu-mare. . .	„	111	„
3.	Nireşul-mare .	„	277	„
4.	Şoimuşul-mic .	„	273	„
5.	Şomcuta-mare .	„	680	„
6.	Vadul	„	338	„

În Solnocul de mijloc sûnt 113,639 locuitori, între cari 71,191 Români şi 4,163, adecă 3,67% Ovrei şi anume:

1.	Plasa Tăşnadului	cu	803	Ovrei.
2.	„ Pier . .	„	454	„
3.	„ Eriu . .	„	572	„
4.	„ Cehul . .	„	582	„
5.	„ Hadadul .	„	387	„
6.	„ Bicalia .	„	593	„
7.	„ Jibou . .	„	392	„
8.	„ Zihah . .	„	99	„
9.	„ Diosigh .	„	209	„
10.	Oraşul Zălau .	„	72	„

În ţinutul Selagiului sûnt 62.712 locuitori, între cari 26,911 Români şi 2,042, adecă 3,26% Ovrei, împărţiţi astfel:

1.	Plasa Şimleului,	cu	1.409	Ovrei.
2.	„ Crasnei	„	633	„

În sfêrşit în comitatul Dobocei sûnt 106,430 suflete, între cari 82,797 Români şi 2,946, adecă numai 2.77% Ovrei, împărţiţi astfel.

1.	Plasa Agrigului ung.	cu	395	Ovrei.
2.	„ Pancicen . .	„	602	„
3.	„ Valasut . . .	„	299	„
4.	„ Iglodul-mare .	„	418	„
5.	„ Secul . . .	„	232	„
6.	„ Bura	„	195	„
7.	„ Chiraleşi . .	„	461	„
8.	„ Borgău . . .	„	320	„
9.	oraşul Sěcu . . .	„	24	„

Chiar nici în acest district, în care Ovreii fac abia 2½% din populaţie, nu este plasă, în care să nu fie representaţi.

Ne mai rěmâne să vedem, dacă sûnt sate fără de Ovrei.

E destul să aruncăm o privire peste Ovreii constataţi în deosebitele plăşi şi oraşele, pentru ca să nu ne mai îndoim, că ei sûnt respândiţi prin sate.

Spre a ne încredinţa însě despre aceasta, vom alege un ţinut din altă parte a Ungariei şi anume pe unul dintre cele mai amestecate, ţinutul Aradului, cu 271,988 suflete, între cari 197,309 Români 53.955 Maghiari, 24,597 Slovaci, 122 Boemi, 284 Şoacăţi, 390 Sêrbi, 12 Greci, 255 Ruşi, 158 Ţigani şi 3200, adecă abia *un procent Ovrei.*

În acest ţinut sûnt 17 plăşi şi anume:

1.	Plasa Aradiu	cu	164	Ovrei.
2.	„ Central	„	125	„
3.	„ Pecica	„	430	„
4.	„ Radna	„	120	„
5.	„ Varadia	„	120	„
6.	„ Zărand	„	120	„
7.	„ Cermeiu	„	221	„
8.	„ Mişca	„	93	„
9.	„ Aletea	„	238	„
10.	„ Şiria	„	280	„
11.	„ Agrigiu	„	116	„
12.	„ St. Ana	„	173	„
13.	„ Şumand	„	498	„
14.	„ Borojneu	„	155	„
15.	„ Buteni	„	139	„
16.	„ Iosăşel	„	80	„
17.	„ Şebiş	„	128	„

Nici aici nu e, prin urmare, plasă fără de Ovrei.

Ţinutul fiind parte şes, parte muntos, ei sûnt mai numěroşi la câmpie şi mai rari la munte, dar sûnt pretutindenea.

Sûnt în acest ţinut 184 orăşele, sate, cătune, 54 moşii şi 3 colonii montaniste, organisate la un loc în 96 comune politice; prin urmare guvernul are agenţi în 96 locuri ale acestui ţinut.

(Va urma).

Memoriu,

asupra revisuirii art. 7 din constituţiunea română.

(Încheiere).

În faţa acestor fapte şi a multor altora, cu cari este inutil a încărca acest memoriu, dar pe cari bărbaţii politici le cunosc bine, ne întrebăm: ce zor împinge pe unele puteri a alege pe această mică naţie latină, aşeḑată la rěsăritul Europei, în mijlocul atâtor naţiuni heterogene, spre a o siluí să încorporeze en bloc un element atât de numeros, care îi este şi atât de străin?

O asemenea politică este ea într'adevěr conformă cu interesele Europei centrale şi occidentale?

Prin měsurile ce a indicat, guvernul se crede în posiţie a resolva toate dificultăţile situaţiunei ce i s'a creat.

Pentru viitor, aceste dificultăţi nu mai esistă; aplicarea largă, completă, fără reservă, a principiului egalităţei religioase prin naturalisarea individuală, nu mai lasă nici o îndoială în această privinţă.

Pentru trecut, guvernul voind să dea un semn isbitor de bună voinţă şi lealitatea sa va propune camerelor a acorda imediat şi fără stagiu calitatea de cetăţeni acelor Evrei supuşi români, cari vor fi dat probe de asimilare cu ceilalţi locuitori. Condiţia socială, starea de cultură intelectuală, serviţiile aduse ţěrei, vor fi luate în consideraţie spre a stabilí lista acelor Evrei, şi vor devení atâtea motive de presupunere, că asimilarea este de ajuns pentruca naturalisarea să se poată pronunţa fără pericul. Cu modul acesta, ar fi faptul real al asimilărei, ear nu un drept preesistent, câştigat sau octroit, care ar justifica acest efect retroactiv dat principiului de naturalisare, fără distincţie de religiune.

Modul acesta de procedare, în armonie cu noul principiu al egalităţei religioase, înserat în locul art. 7, mai are pentru Români avantagiul important de a'i pune la adăpost de periculul unui prea repede şi prea mare amestec cu elemente eterogene.

Acest pericul, a cărui întindere cu greu o pot měsura acei, cari nu cunosc România, este resonul fundamental al respingerei neînvingibile şi s'ar puté ḑice mai unanime, ce arată Românii pentru ceea ce se numesce sistemul categoriilor.

Prin sistemul listelor, nu numai că principiul inscris la art. 44 va fi respectat, dar va avé şi o aplicare imediată. Cu listele, guvernul va merge, în lumina mare, spre un scop bine hotărît, va scí esact ce să propună camerelor, şi aceste, fără îndoială, se vor arěta cu atât mai facile, cu cât ele se vor pronunţa în toată cunoscinţa causei şi vor avé siguranţa, că ceea ce li se cere este odată pentru totdeauna.

Nu ar fi tot aşa cu sistemul categoriilor, care lasă tot în nesiguranţă, cel puţin întru cât se atinge de numěrul şi calitatea individilor, cari ar voí să revindece dreptul ce se presupunea că esistă în favorul lor.

În intenţia guvernului, legea de revisie şi listele vor forma un întreg, în sensul acesta, că legea să nu fie promulgată de-odată cu adoptarea listelor. Dar odată dobândit acest resultat, numai dreptul comun va rěmâné în vigoare.

Ceilalţi Evrei, supuşi străini sau români, nu vor avé decât calea naturalisărei ordinare spre a deveni cetăţeni, cum se urmeaḑă cu Arabii din Algeria. Să nu uităm, că legea naturalisărei conţine mai multe casuri pentru scutirea de stagiu, de care vor fi admişi a beneficia şi Evrei, ca toţi ceilalţi necetăţeni. Să nu uităm ear că Evreii supuşi români, născuţi şi crescuţi în ţară, nu vor avé dreptul la scutirea de stagiu, decât numai atunci când camerele vor voí a le primí cererea de naturalisare.

Să nu se mire dar nimeni că sûnt în România Evrei supuşi fără a fi cetăţeni. Aceasta nu resultă nici din cestiune de persecuţie, nici din motiv de religie. N'a fost nici odată persecuţie religioasă în această ţară. Poporul român a fost totdeauna cel mai tolerant din câte cunoascem.

Distincţia de religiune nu are nici un amestec în această situaţie. Armenii din principat, deşí sûnt creştini, până la 1857 erau supuşi români, fără a fi cetăţeni.

Este dar ací un alt reson, un reson cu totul local, pe care trebue să'l căutăm în relaţiile politice cari esistau din vechime între România şi Turcia.

Evreii, ca şi Armenii, au ajuns în România venind primitiv numai din Turcia, erau raiale turcesci, adecă supuşi ai sultanului. Transportaţi în Moldo-Valachia, ei remâneau tot raiale, nesupuşi vre-unei puteri străine; şi de vreme ce sultanul nu mai esercită suveranitate în România, naturalmente ei devenirǎ supuşi români, fără a câştiga nici un drept de cetăţenie. Tot aşa era şi cu Musulmanii, cari se aflau în principate.

Armenii s'au emancipat în bloc la 1857, pentrucă numěrul lor era minim şi calitâtea lor de cetăţeni nu putea deveni periculoasă.

Cu Evreii, cari sûnt atât de numeroşi şi atât de dificili la asimilare, nu se poate proceda la acelaş mod: naturalisarea graduală şi pe cale individuală este în privinţa lor o necesitate dictată de forţa lucrurilor.

Părţile esenţiale ale proiectului guvernului român se pot resuma dar:

Afirmarea în constituţie a principiului egalităţei credinţelor, din punctul de vedere civil şi politic;

Aplicarea acestui principiu, pentru viitor, prin naturalisarea individuală; ear cât pentru trecut, prin naturalisarea imediată, după propunerea guvernului, în favoarea acelor Evrei supuşi români, cari se vor puté considera ca asimilaţi cu naţiunea, din a cărei viaţă politică se vor împărtăşí.

Să preîntimpinăm o obiecţiune. Evreii, cari nu vor obţiné imediat naturalisarea, remânea-vor ei străini? Nu. Ei vor rěmâné aceea ce au fost totdeauna: supuşi români; dar, cu cât se vor identifica cu populaţiunea şi ţara, cu cât prin scoli şi alte mijloace de pregătire, vor deveni oameni luminaţi şi legaţi de ţară, cu atât vor puté să obţină şi să esercite drepturile politice.

Să se dea numai timpul necesar pentru împlinirea acestei transformări!

Până atunci, situaţia tuturor Evreilor, în general, supuşi români sau străini, va fi mult mai bună decât în trecut.

Într'adevěr, dacă după revisuirea art. 7 şi legea naturalisărei care va urma îndată, se va compara starea trecută a Evreilor cu noua lor stare, se vor constata însemnate deosebiri în favoarea lor. Să judecăm numai:

Vor fi trei categorii de Evrei: străini, supuşi români şi cetăţeni.

În trecut, Evreii străini nu puteau, în nici un cas şi sub nici o condiţie, să aibă imobile rurale; ei nu puteau să arendeze moşii de ale statului; nu puteau să concure la unele licităţii, nici să ia unele întreprinderi; li se contesta dreptul de-a cumpěra case în oraşe; nu puteau să fie cărcîmari pe la sate; în fine, nu puteau să se naturaliseze. Aceste prohibiţiuni, şi altele încă, erau prescrise contra lor, nu ca străini, ci ca fiind Evrei.

Îndată ce art. 7 al constituţiei va fi suprimat, toate legile prohibitive vor dispăré, şi nu va mai fi nici o deosebire într'un străin Evreu şi un străin creştin, musulman, sau altul. Evreii se vor bucura dar absolut de toate drepturile civile recunoscute sau acordate tuturor străinilor.

Îmbunătăţirea situaţiei lor va fi, prin urmare, incontestabilă.

Tot aşa va fi şi pentru Evreii supuşi români.

Acestia erau supuşi în trecut la toate prohibiţiunile prescrise contra Evreilor străini. Erau lipsiţi chiar de unele drepturi civile, de cari se bucurau ceialalţi Români. Ei nu puteau să fie advocaţi, profesori, ingineri ai statului, nu puteau face parte dintre un juriu de espropriare din oraşe; putea să li se ceară cauţiunea *judicatum solvi* etc.

Sub noul regim, ei vor avé, mai ântâiu, toate drepturile ce au străinii în general. Ei vor avé mai mult decât străinii şi ca supuşi Români: dreptul de-a serví în armată şi garda naţională, dreptul de-a cumpěra imobile sau locuri în oraşe, dreptul de-a fi advocaţi, de-a face parte din juriul de espropriare în oraşe, de-a esercita liberi ori-ce profesie, ori-ce meserie; vor avé acelaşi statut personal ca Românii; vor fi protegiaţi în acelaşi mod de legi şi autorităţi; nu vor mai fi supuşi la cauţia *judicatum solvi,* şi vor puté să obţină marea sau mica naturalisare, şi vor beneficia mai facil decât străinii de scutirea stagiului care li se va acorda chiar de drept, când parlamentul va primí cererea lor de naturalisare: vor avé, în fine toate celelalte drepturi civile, specificate în legea naturalisărei.

S'ar puté oare cu reson a se contesta diferenţa dintre aceasta situaţie şi acea a trecutului?

Cât pentru Evrei delcaraţi cetăţeni, nu va mai fi, aceasta se înţelege nici o deosebire între ei şi ceilalţi cetăţeni.

Se strigă însĕ contra prohibiţiunei de-a cumpĕra proprietăţi rurale, care se aplică străinilor, ca şi supuşilor Români. Trebuie mai ântâiu a elimina din aceasta restricţie ori-ce cestiune de religie. Ea se va aplica fără deosebire de cult, la ori-ce persoană care nu va avé calitatea de cetăţan, fie chiar de origine română. Dreptul de-a avé asemenea bunuri, nu se va puté obţiné decât în vîrtutea unei legi.

Această restricţie, care de altfel esista şi care esistă încă, credem, în Englitera, este de un ordin curat economic. Este o precauţiune, pe care Românii trebue se o ia, spre a garanta proprietăţile lor rurale, cari sûnt una din basele dreptului lor electoral şi a cărei necesitate li se impune cel puţin atâta, cât şi ţara va fi lipsită de institute de credit, cari singure pot să protege proprietăţile şi să facă usura dificilă. Când aceste institute se vor funda şi vor da roadele lor salutare, nu mai este de îndoit, că aceste restricţiuni vor devení inutile.

Se înţelege lesne din cele ce preced, pentru ce cestiunea revisuirei art. 7. din constituţia română este în acelaşi timp politică şi economică. Este o cestiune oareş-cum analogă cu aceea care de câţi-va ani se espune în termini îngrozitori în statele unite sub numele de: cestiunea chineză. În marea republică americană nu se mulţămesc a lua numai disposiţiuni conservătoare contra Chinezilor, pe cari constituţia din urmă a Californiei îi pune cu totul la index. Au început acolo a se vorbí şi de necesitatea de-a se îngrădí contra Evreilor, care cresc în proporţii alărmătoare, şi cari, la New-York mai cu samă, au devenit atât de împovărători şi cotropitori, în cât s'au făcut mai multe încercări spre a'i esclude din unele stabilimente. Pentru ce să se vaḑă oare mĕsurile restrictive, de ordine generală, luate în România contra tuturor străinilor, cu ochi mai rĕi, decât disposiţiile intolerante, luate deja în America contra Chinezilor?

Fără să mergem aşa departe, Francia însăşi n'a creḑut oare necesar în anul acesta a lua mĕsuri de precauţiune contra Jesuiţilor, s'au contra celor ce se numesc congregaţiuni religioase? Pentru ce să se refuse României dreptul de-a urma acest esemplu? Asemenea acte au un caracter esclusiv preventiv şi protector; ele sûnt de o ordine curat interioară, care esclude ori ce drept de amestec, şi statele suverane sûnt singurii judecători ai cerinţelor locale cari le dictează dacă se cuvine sau nu a recurge la dênsele.

Guvernul român, tare prin dreptul seu, şi avênd consciinţa de-a fi fidelul interpret al voinţei naţiunei, comptează pe spriginul puterilor semnatare ale tratatului din Berlin. Presa europeană şi opiniunea publică, fiind mai bine luminate asupra adevĕratei stări a lucrurilor, nu vor puté decât să aprobe atitudinea luată de el şi să'i susţină causa, care este legitimă.

Înscriind în constituţia sa principiul egalităţei şi libertăţei religioase, noul stat român se pune, din punctul de vedere al dreptului public, la nivelul tuturor celorlalte state. Aplicând imediat acest principiu, deşi parţial, îi dă o consacrare practică, şi în acelaş timp îngrădesce interesele sale naţionale şi economice. El împacă astfel cerinţele diplomaţiei cu drepturile şi trebuinţele lui, şi'şi servă propria lui causă, fără să deserteze dela causa civilisaţiei şi a libertăţei. A cere mai mult acestui tinĕr popor, care plin de vigoare şi viaţă merge cu paşi fermi spre viitor, ar fi a'i cere sinuciderea. Marele cuvênt politică, care a acoperit adesea atâtea nedreptăţi, sperăm că nu va acoperí şi pe aceasta.

Paris, 28 August 1879.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Timişoara 19 Septemvre 1879 n. (Călĕtoria ministrului Trefort în Bănat. Scoale de agronomie. Imprumut pentru popor). Dl ministru Trefort, ca capul administraţiunei bunurilor fundaţionale clericale, pe la finea lunei trecute a călĕtorit prin Bănat şi cercetând aceste bunuri, a căror venite au scăḑut la nulă, se ḑice că s'ar fi convins tot-odată despre decăderea materială a tuturor locuitorilor din acest ţinut!

Poate că d-lui ministru i va fi bătut la ochi, ceea ce „fruntaşii“ nostri cari se învêrtiau pe lângă dênsul nu puteau să ascundă; cu toată positivitatea însĕ afirm, că dl ministru cu ochii sei proprii nu a vĕḑut lumina adevĕrată, că Escelenţa Sa nici a suta, nici a miia parte din rĕul ce bântue ţara nu cunoasce, sau poate că nu vrea să o cunoască. Domnii sciu bine regulele fisice, ca economi le şi aplică bine, şi astfel sciind ei, că soarele ia vederea ochilor, s'au folosit de această sciinţă şi astfel ei în tot locul, pe unde a ajuns, trecut, ori petrecut dl ministru, au făcut luminăţii, părădii, tractăţii, ca prin aceste să orbească ochii d lui ministru, şi să nu vadă chiar toate, nici să cerceteze toate toatele cu de-amĕruntul.

Dl ministru s'a întors deci în capitală la masa'i verde în convingere că „pămêntul din Bănat a devenit infertil,“ etc. etc. dară această esperienţă proprie (?) este falsă, neadevĕrată. E drept că în anul curent câmpurile nu au rodit, e drept şi acea, că pămêntul pe-atunci, pe când îl călcà dl ministru, era foarte uscat, asta nu o neagă nime, dar faptă e, că pămêntul Bănatului nu totdeauna, nu în toţi anii e aşa, ca în anul present, ba din contră chiar în anul trecut recolta Bănatului a fost eminentă, mănoasă până preste aşteptare, poporul însĕ totuşi a fost în scădere şi atunci ca şi acum.

Eacă o împregiurare care, de cădé, în ochii dlui ministru, acesta putea s'o cerceteze şi să afle din ea adevĕrata causă a rĕului. Adecă: arendaşii bunurilor fundaţiunale, în anul trecut n'au plătit arênda pămênturilor, pentrucă grâneţele erau prea bune, spicele erau aşa de grele, încât culcaseră paiul la pàmênt, şi dl ministru însuşi prin ordinaţiune proprie trimisese pe un înalt consiliar de ai sei provĕḑêndu'l cu mână liberă ca să ierte, să steargă arendatorilor din arênḑi cât le place lor şi lui, ceea ce s'a şi întêmplat — în anul bun. Poporul din a sa parte, avea bucate, dar bucatele n'aveau preţ. De altă parte esecuţiunile de dare cu vecsaţiunile lor mai teribile decât dreptul positiv, răpiau bietului popor tot venitul, tot sporiul ce 'l-ar fi avut din recoltă. Eaca! dl ministru aici trebuia să apuce treaba, şi să mijlocească la colegii sei pentru delăturarea rĕului!

Lăudăm şi stimăm intenţiunea d-lui min. Trefort, ce o desfăşurà în cercularìul seu adresat d-lui ministru de comerciu şi industrie, cu privire la înfiinţarea unei scoale de agronomie în comitatul Timişului. Ne temem însĕ foarte, că patriotismul cel mare al d-lor va consuma sporiul acestei scoale, întocmai aşa, precum zelul la încasarea contribuţiunilor consumă sporiul venitelor erariale şi obiectele supuse contribuirei!

Dacă în scoala agronomică ce are să se înfiinţeze se va întroduce „limba patriei“ drept limbă obligată de propunere, sau dacă din aceasta scoală se va face, — cum ḑic limbile rele antepatriotice: — cuib de maghiarisare, atunci domnii profesori, directori etc. câţi vor fi aplicaţi la ea vor vorbí şi propaga în ea „limba patriei,“ dară scopul adevĕrat nu se va ajunge nici când!

Numai puţină îngrigire dovedesce şi înalta stăpânire administrativă a luminatului comitat, faţă cu poporul! Durere însĕ că scopul, intenţiunile şi sporiul şi aici va să fie, ca şi celelalte!

Eacă, să vedeţi. Adunarea generală a representanţilor comitatului, vre o 15—20 de amploiaţi sub presidiul şefului lor, au decis ca să facă un împrumut de 400,000 fl. v. a. pe sama, mai corect ḑis: în cârca poporului, pentru a'i procura acestuia sĕmênţă. Aceasta, la pàrere, este faptă umană şi laudabilă; în realitate însĕ, pentru cei ce cunosc mai de-aproape relaţiunile poporului din acest comitat, este o faptă de condamnat, o intenţiune punibilă, o însărcinare şi îngropare totală, însĕ nerecerută, a poporului şi a statului.

Eacă cum stă lucrurile în realitate: Recolta din anul acesta deşí a fost slabă, ori rea, atâta totuşi a produs economilor cât le trebue de sĕmênţă şi astfel economii ar avé sĕmênţă pe anul venitoriu, bună ori slabă, cum ar fi; însĕ de ce nu o au? pentrucă esecutorii de dare, contra legii, contra raţiunei o secuestrează dela bieţii oameni pentru dare şi o vênd pentru ca se scoată din ea diurnele esecutorilor!

Dacă vreau domnii se ajute poporul, n'are să'l îngreueze cu sarcini nouĕ grele ci să retragă esecutorii de prin comune, şi fie convinşi, că nici un policariu de pămênt nu va remané nesemenat. Până ce din contra dacă pretorele trage ca în unele comune câte 300, ḑi trei sute de flor. v. a. la o lună titulo diurne pentru încassarea contribuţiunei, antistia locală eară trage, esecutorul de dare eară trage diurne, atunci de giaba se procură poporului împrumuturi, căci aceste nu vor serví poporului spre ajutoriu ci esecutorilor spre acoperirea diurnelor lor!

Alta: împrumuturile aceste aşa sûnt de nefericite, cât să ferească D-ḑeu pe toată lumea de ele. Când se împart nime nu scie de ele: cât şi cui se împarte; la reluială însĕ toţi cu toţii sûnt traşi, şi toţi cu toţii plătesc şi totuşi nici când nu se scapă de ele. Esemplu: „Mila din 1854“ până astăḑi încă nu e resplătită preoţilor gr. or.; a fost oprit a li se da din acea „milă“ pentrucă ei nu sûnt proprietari la sesiunile parochiale. În faptă nici li s'au dat, dar cu toate aceste, mai toate sesiunile parochiale sûnt întabulate pe „milă“!

A treia. Tot înalta stăpânire comitatensă a dispus încă la anul 1864 că în fiecare comună să se înfiinţeze un fond aşa numit (în limba patriei): „magtár“, carele se servească conlocuitorilor comunali de ajutoriu în anii rei, adecă să se împrumute din el. Acest fond s'a întemeiat de fapt, fie-care comună dispune de câte-va sute, mii de florini, în fondul seu propriu. Aceste fonduri constau în bani gata, depuşi la comanda d-lui vice-comite într'o cassă de păstrare din Timişoara, şi toate làolaltă fac mai multe mii decât face doară averea totală a numitei casse parsimoniale. Ei bine, de ce nu permite dl vice-comite comunelor cari au lipsă de împrumut, ca se împrumute din al lor?!

Lucru ciudat este această îngrigire a d-lor comitatensi, în astfel de împregiurări; nu voim a suspiciuna pe nime, dar ce să'i faci, când faptul însuşi arată cu degetul la cuibul „G......tului“. pr.

Varietăţi.

* (Escelenţa Sa) Inalt Prea sânţitul Archiepp. şi Metropolit Miron Romanul s'a întors Sâmbătă sara din escursiunea de care amintirăm în nrul trecut. Tot atunci s'a întors şi cei ce'l însoţiră.

Regretăm că trebuie să amânăm pe nrul următoriu publicarea unei corespondenţe, ce am primit numai eri după ameaḑi dela Poiana şi în care sûnt multe amenunte pe care credem că cu plăcere le vor cetí cetitorii nostri. Atâta premitem şi noi din partene, că festivitatea din Poiana a fost una din cele rari, care înalţă inimile tuturor voitorilor şi doritorilor de bine.

* (Postal). Dela 1 Octomvre a. c. se schimbă umbletul postei dintre Sibiiu şi Turnu-roşu în modul următoriu:

Pleacă din Sibiiu dimineaţa la 6 oare, sosesce în Turnu-roşu în. am. la 9 oare 45 m. Pleacă din Turnu-roşu la ameaḑi la 12 oare, şi sosesce în Sibiiu d. am. la 3 oare 45 min.

* (Kossuth despre emancipaţiunea Jidanilor). Cetim în „Deutsche Zeitung“ din Viena următoarele: Un profesor al gimnasiului sêrbesc din Neoplanta a făcut mai de curênd lui Kossuth o visită. Adecă lucrul s'a petrecut astfel: dl profesor se informà că Kossuth în toate ḑilele între 9 şi 10 oare face o preumblare; el deci se postà la un punct, pe la care Kossuth trebuia să treacă, aşteptà până ce venì Kossuth, şi se presentà apoi acestuia „salutând cu modestie şi cu cea înaltă stimă“. Kossuth n'a luat de loc în nume de reu această nĕvălire, el se preumblà cu *interviewul* şi'l învità în sfêrşit în locuinţa sa. „Îmi pare foarte rĕu“ începù Kossuth discusiunea după ce se informase despre naţionalitatea profesorului „că nu sciu vorbí nici chiar o singură limbă slavică. La întrebarea cam indiscretă (numele familiar al lui Kossuth este precum se scrie „Kohut“ şi de origine slavică), dacă Kossuth nu scie slovăcesce, rĕspunse Kossuth: Ca student în Eperies am vorbit foarte bine slovăcesce dar am uitat cu totul în decursul celor mulţi ani. Despre situaţia politică Kossuth nu vrea să se esprime, el ocolea ori ce întrebare in această privire şi totdeauna da discusiunei altă direcţie. Numai în privinţa lui Andrássy observà Kossuth, că el nu ia demisiunea lui în serios şi că acesta în curênd ear se va reîntoarce în fruntea oficiului de esterne. Cu atât mai prelarg se rostì Kossuth asupra emancipaţiunei Jidanilor. Purceḑênd de la faptul, că Jidanii au influenţat atât de tare asupra congresului din Berlin şi asupra decisiunilor acestuia, Kossuth declarà că pe lângă toate principiele sale „liberale“ el nu poate încuviinţa emancipaţia deplină a Jidanilor din acele ţĕri, cari în privinţa culturei au remas îndĕrĕpt şi în cari Jidanii se află într'un numĕr mai mare. Pentru a'şi motiva pĕrerea sa Kossuth produse, că Jidanii imigranţi ei înşişi se privesc pe sine ca element străin, „ca un element care nu este legat de ţară şi de instituţiunile ei prin vre-o legătură mai tare, şi care nisuesce mereu numai, a'şi propaga propriele sale interese materiale cât s'ar puté mai bine“...... „Emancipaţia Jidaniior perfectă“, continuà Kossuth, „să nu se esecuteze până atunci, până când ei nu vor fi ajuns pe acelaşi nivel cu ceilalţi cetăţeni atât în privirea politică, cât şi socială; şi până când ei nu înceată a se priví pe sine ca element străin. Emancipaţia deplină să se proclame numai atunci, dacă Jidanii se deosebesc de ceilalţi cetăţeni numai în cele religioase, precum este în adevĕr în Anglia, Francia şi Itâlia. Din espunerile lui Kossuth resultà, că el aprobă procederea guvernului românesc în cestiunea emancipărei Israeliţilor. Congresul din Berlin n'ar fi cercetat destul de bine raporturile estraordinare din România, cari raporturi contraḑic de-a dreptul decisiunilor congresului din Berlin.

* (Cutremur). În Arad s'a simţit în 15 Sept. n. pe la 10 oare sara o sguduire de pămênt. Casele cu mobilele în ele se clătinau şi cădeau unele peste altele. Cutremurul a ţinut numai vre-o câteva secunde. Tot în aceastà ḑi s'au simţit sguduiri de pămênt şi în Varjas şi St. Petru mişcênduse dela meaḑăḑi spre resărit.

* (Tălhării în „Bihor“). În apropiere de *„Szudicsa Csárda“* fu un

biet Român puşcat şi, luânduise părechea de boi, fu aruncat într'un şanţ; asemenea pe drumul dela *Részbánya* fu despoiat un Italian numit Bertram Rossi de suma de 70 fl. şi de toate hăinele. În Bosnia omul e mai sigur de viaţă şi avere ca în comitatul Biharului!

* (Din Bosnia). În Seraevo se va înfiinţa cât de curênd un tribunal. Amploiaţii din Ungaria de sus fură provocaţi a se însciinţa, dacă poftesc a primí posturi la acest tribunal. Unii să se fi şi însciinţat.

* (Renascerea) un Jurnal în Bucuresci ne spune următorul episod sarcastic: Ieri la eşirea Camerei un deputat ḑicea altuia: „E! acum lucrurile s'au lămurit; dl. Vernescu dă bani, dl. Blaremberg dă sânge; putem declara resboiu Europei întregi!“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 22 Septemvre n. „Wiener Zeitung“ publică o patentă împĕrătească, care convoacă senatul imperial pentru 7 Octomvre.

Viena, 22 Septemvre n. Principele Bismarck a mers la ameaḑi la ministeriul de esterne, unde el a fost întimpinat de cătră Andrássy şi Haymerle şi a conferit cu acestia până la 12½ oare; apoi s'a dus la împĕratul la audienţă, carea a ţinut ¾ oare. La 2½ oare Bismarck, însoţit de Andrássy, a făcut o visită ministrului-president Taafe, de unde s'a reîntors apoi în otelul seu. Precis la 3 oare sosì acolo Împĕratul, salutat cu multă vioiciune de cătră o mulţime mare de popor. Bismarck aşteptà pe prea înaltul oaspe în vestibul şi 'l salutà închinânduse. Împĕratul presentà principelui mână şi se duse apoi în apartamentele principelui. Visita a durat o jumĕtate oară. După dineul de curte în Schönbrunn Împĕratul a ţinut *cercle* de 1 oară şi'şi luà rĕmas bun dela Bismark. Împĕratul a plecat sara la 9 oare la vênatoarele de curte în Stiria. Bismarck probabil pleacă Joi. Poimâne se va face o escursie pe Kahlenberg şi mâne dă Andrássy un *diner*.

Bucuresci, 22 Septemv. n. Principele Bulgariei părăsesce astăḑi Sofia, pentru a cerceta pe principele României.

Bursa de Viena

din 19 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5°/₀	67	55
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68	70
Împrumutul de stat din 1860	126	—
Acţiuni de bancă	826	—
Acţiuni de credit	261	—
Valuta nóuă imperială germână	57	75
London	117	75
Galbin	5	60
Napoleon d'aur (poli)	9	35½

Economic.

Sibiiu, 19 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.90—7.70; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.—6.60; Sĕcară fl. 4.10—4.50; Orz fl. 3.90—4.30; Ovĕs fl. 2.10—2.50 Cucuruz fl. 4.40—5.80; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6 50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.70—0.75.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de viţel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oanĕ 10 de 20 cr.

Nr. 134 Scol.

CONCURS.

Prin aceasta se escrie concurs până la 30 Septemvrie a. c. st. v. pentru ocuparea următoarelor staţiuni învĕţătoresci.

1. La scoala confesională gr. or. din Chiueşti cu salariul anual de 150 fl. dela popor, 4 cupe grăunţe de tot pruncul obligat de scoală, lemnele trebuincioase, locuinţa în edificiul scoalei şi grădinuţă pentru legumi.

2. La scoala confesională gr. or. din Mogogea, cu salariul anual de:

a) 180 fl. din interesele fundaţiunei „Botaiană“.

b) 120 fl. din lada comunală solvinḑi în rate lunare anticipative; — cuartir în edificiul scoalei, şi lemnele trebuincioase.

Doritorii de-a ocupa aceste staţiuni învĕţătoresci au de-a'şi aşterne petiţiunile lor până la terminul susindicat — la subscrisul, suplicele lor instruite în sensul „stat. organic“.

Dela concurentul la 2 staţiuni se mai cere ca pe lângă pedagogie sau teologie cu atestat de cualificaţiune de învĕţător, să fie absolvat cel puţin 4 classe gimnasiale.

Dej, 28 August, 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului I.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Bodea m. p.
protopresbiter.

1—3

CONCURS.

Conform preliminariului bugetariu statorit pe anul administrativ 1879/80 de cătră adunarea generală a Asociaţiunei transilvane, ţinută la Sighişoara în 3 şi 4 August a. c. se publică prin aceasta concurs la următoarele stipendii:

1. Un stipendiu de 70 fl. v. a. pentru un tiner, care cercetează scoala comercială inferioară.

2. Un stipendiu de 70 fl. pentru un ascultătoriu de scoala reală din patrie.

3. Trei stipendii de câte 60 fl. pentru trei tineri ascultători de pedagogie în patrie.

4. Un stipendiu de 60 fl. destinat pentru un gimnasist născut în fostul comitat „Doboca“ (fundaţiune anonimă).

5. Un stipendiu de 70 fl. din fondul Asociaţiunei destinat pentru un gimnasist.

Terminul concursului se defige pe 20 Octobre 1879.

Concurenţii la amintitele stipendii au să'şi subştearnă încoace petiţiunile lor, până la terminul mai sus ḑis, provĕḑute cu atestat de botez şi de paupertate, precum şi cu testimoniul de pre semestrul al doilea al anului scolastic 1878/9.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane române.

Sibiiu în 6 Septemvre 1879.

CONCURS.

Conform preliminariului bugetariu statorit pe anul administrativ 1879|80 de cătră adunarea generală a Asociaţiunei transilvane, ţinută la Sighişoara în 3 şi 4 August a. c. se publică prin aceasta concurs la următoarele ajutoare:

1. Un ajutoriu destinat pentru un învĕţăcel sau sodal de meserie din fundaţiunea „Tofaleană“ a 20 fl.

2. Cinci ajutoare de câte 20 fl. pentru sodali de meserie cualificaţi de-a se face măestri.

3. Douĕ-ḑeci şi patru ajutoare de câte 12 fl. 50 cr. pentru învĕţăcei de meserie.

Terminul concursului se defige pe 20 Octomvre 1879.

Concurenţii au să'şi subştearnă încoace petiţiunile lor până la terminul mai sus ḑis, provĕḑute în cât pentru sodal cu atestat de botez şi de purtare morală, cum şi cu adeverinţă, că sûnt cualificaţi de-a se face măestrii; ear încât pentru învĕţăcei concursele lor, pre lângă atestatul de botez şi de purtare morală, au să fie provĕḑute şi cu adeverinţa dela măestrul respectiv despre desteritatea şi diligenţa în măestria cu care se ocupă ear referitoriu la ajutoriul de 20 fl. din fundaţiunea „Tofaleană“ se observă, că fiii din familiile tofălene vor avé preferinţă.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane române.

Sibiiu în 6 Septemvre 1879.

Nr. 144. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Totoiu, ppresbiteratul Albei-Iulia, să escrie concurs până la 30 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual 220 fl. v. a. din cassa scoalei, care se va solví în 4 rate.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei, constătătoriu din douĕ odăi şi culină.

3. Lemne de foc suficiente.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'şi subşterne petiţiunile lor la subscrisul în Alba-Iulia, păna la terminul sus indicat, în care au de-a dovedí:

a) că sûnt de relegea gr. or.

b) că au absolvat cursul clerical sau pedagogic;

c) că au depus esamenul de cualificaţiune;

d) că scie cântările bisericesci şi tipicul;

e) că scie limba maghiară.

Totoiu, 28 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or.

CONCURS.

După ce prea venerab. consistoriu archidiecesan prin părinteasca ordinaţiune dto 21 August a. c. Nr. 2092 a încuviinţat instituirea unui post de capelan la parochia Casteu, lângă neputinciosul paroch Ioan Daniil se escrie cu aceasta concurs până la 30 Septemvre a. c. cu următoarele emolumente.

1. Din cassa alodială 150 fl. v. a.

2. 3½ jug. pământ.

3. Venitele stolare usitate după calcul mediu de 5 ani 70 fl. v. a. anuatim toate în suma de 270 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post de capelan au a'şi aşterne petiţiunile lor la Subsemnatul oficiu protopresbit. instruite în sensul stat. organic, cu documentul, că au absolvat cel puţin gimnas. inferior şi cursul teologic, până la terminul sus scris.

Orăştie 4 Septemvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

N. Popoviciu m. p.,
protopresbiter.

2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante de învĕţătoriu la scoala confes. gr. or. din Albac-Arada, se deschide concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a. solvind în patru rate anticipative.

2. Cuartir şi lemnele necesare.

3. Un fênaţ de un jugĕr.

Dela concurenţi se recere să fie absolvat cel puţin 5 classe gimnasiale, cursul clerical, şi esamenul de cualificaţiune.

Doritorii de-a ocupa acest post au de a'şi subşterne petiţiunile astfel instruite la subscrisul inspector scolar în Abrud.

Abrud în 28 August 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial
din Albac-Arada.

Ioan Gall m. p.,
prot. şi administr. Zlatnei
superioare.

3—3

Nr. 233—1879. 3—3

CONCURS.

Comitetul parochial şi comunal din Poiana-Mărului, declarând staţiunile învĕţătoresci de vacante s'a escris prin acest concurs pentru un învĕţătoriu primar cu salariu anual de 200 fl. v. a. şi pentru altul secundar cu 100 fl. v. a. cum şi cuartire naturale, şi lemnele trebuincioase de încălḑit pentru amêndoi.

Doritorii de-a ocupa posturile învĕţătoresci sus arĕtate vor avé a'şi aşterne suplicele lor, instruite în sensul statutului organic şi al dispositiunilor sinodale din anul 1873 subscrisului oficiu ppresbiteral, până la 23 Septemvre a. c. st. v. cei mai bine cualificaţi şi versaţi în limbile patriei vor avé preferinţă la alegere.

Făgăraş 30 August 1879.

La cererea comitetului parochial şi comunal din Poiana-Mărului.

Petru Popescu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 1944 1879 tkv.

Árverési hirdetmény.

Az Abrudbányai kir. Járásbiróság mint telekkőnyvi hatóság részéről közhirré tétetik hogy Paul Petru végrehajtatónak Popovics György végrehajtást szenvedő ellen 200 fl. 's járulékai iránt végrehajtási ügyben alperesnek a Petrosányi 25 szám tjkb. A + 1—17 Rend 15. 52. és 55 ház szám alatt tulajdónaúl felvett és 1304 fl. 29 kr. becsült ingatlanai az 1879 évi Oktober hó 4-ik napján dél. e. 9 órakor, mint első, és 1879 évi November hó 4-ik napján d. e. 9 órakor mint második határidőben, a Petrosányi községi irodába megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt eladatni fog, u. m.:

1 ször. Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár, melyen alul az első árveréskor az árverésre kitüzött birtok nem fog eladatni.

2 szor. Árverezni kivánók tartoznak az ingatlan becsárának 10% vagyis 130 fl. 40 kr. készpénzben, vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni. Végrehajtató ettől mentes.

3-szor. Vevő köteles a vételárt két egyenlö részletben, és pedig: az elsöt az árverés jogerőre emelkedésétől számitandó 15 nap alatt, a másadik at ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, minden egyes vételári részlet után a birtokbalépés napjától számitandó 6% kamatokkal együtt ezen kir. telekkönyvi hatósághoz lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámittatni.

4-szer. Vevö köteles az épületeket a birtokbalépés napjával tüzkár ellen biztositani.

5-ször. Az árverés jogerőre emelkedésékor vevő a megvett ingatlan birtokába lép, ennél fogva a megvett ingatlan haszna és terhei ez időtől őt illetik.

6-szor. A tulajdonjog bekeblezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni.

Az átruházási költségek vevőt terhelik.

7-szer. A mennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a megvett ingatlan az érdekelt felek bármelyikének kérelmére, a prts. 459. §-a értelmében vevő veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett, ujabb árverés alá becsáttatni és csupán egy határidőnek kitüzése mellett az előbbi becsáron alul is eladatni fog.

Felhivatnak azok, kik az árverésre kitüzött javak iránt tulajdoni- vagy más igényt, a vagy elsőbbségi jogokat érvényesithetni vélnek, hogy a részbeni kereseteiket e hirdetménynék a hivatalas lapban lett harmadik közzététele napjától számitandó 15 nap alatt, habár külön értesitést nem vettek is, ezen kir. telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be: különben azak a végrehajtás folyamát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasittatni.

Végül felszólittatnak azon jelzálogos hitelezők, kik nem ezen telekkönyvi hatóság székhelyén, vagy annak közelében laknak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésök végett helyben megbizottat rendeljenek, s annak nevét és lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben hivatalból kinevezett ügygondnok által fognak képviseltetni.

Az Abrudbanyán kir. járásbiróság mint telekkőnyvi hatóság Abrudbányán 1879 évi Iunius hó 25-ik napján.

[43] 3- 3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.
Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 107. Sibiiu, Joi, 13 Septemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Septemvre.

Bismarck în Viena, eată un eveniment, cu care se ocupă presa întreagă în monarchie şi afară de monarchie. Cumcă venirea şi petrecerea acestui bărbat de stat la Viena merită a fi considerată nu se va îndoí nimenea. Bismarck representă încă statul cel mai puternic aḑi în Europa şi dacă cugetăm, că pe dênsul nu 'l-a adus la Viena numai simţul de curtenire, trebuie să admitem, că între dênsul şi între bărbaţii de stat ai monarchiei noastre au să se negoţieze lucruri însemnate. Dealtmintrea Bismarck nu este pentru prima dată oaspele reşedinţii imperiale de lângă Dunăre. În anul 1863 a mai norocit odată Viena cu visita sa. Urmarea visitei sale a fost la 1864 cooperaţiunea trupelor austriace cu cele prusiane în Schleswig-Holstein. Cum s'a schimbat situaţiunea îndată după învingerea bietei Danemarce, ne este încă în vie memorie şi noi nu am dorí nici decum, ca visita cea nouă să aibă urmările care le-a avut visita de mai nainte.

Din isvor bine informat, se telegrafează dela Viena: Pentruca raporturilor celor amicabile din Austro-Ungaria şi Germania să li dea espresiune şi pe terenul material, Bismarck şi Andrássy s'au unit, cu ocasiunea convorbirilor lor în principiu, a uşura pe cât numai se poate comerciul şi comunicaţiunea între amêndouĕ staturile. Pentru statorirea uşurărei comerciului şi comunicaţiunei acesteia se vor esmite delegaţi speciali, pentruca încă în decursul anului viitoriu să se poată pune pe masa parlamentului proiecte în privinţa aceasta.

Întrarea Cechilor în senatul imperial e ca sigură. Clubul deputaţilor Cehi au hotărît cu 67 voturi contra 5 a întra în senatul imperial.

Ministrul-president Tisza s'a întors dela băi şi a trecut prin Viena, înainte de a fi sosit Bicmarck acolo, la Budapesta. Dela sosire se ţin neîntrerupt consilii ministeriale, în care se pregătesc proiecte pentru dietă. În 11 Septemvre avea Tisza şi Szapáry, eventual şi ministrul de comerciu Kemény să meargă la Viena spre a lua parte la şedinţe în ministeriul comun.

În Camera din Bucuresci s'a încheiat desbaterea generală asupra revisiunei articolului VII din constituţiune, după ce a vorbit Brătianu. Proiectul prin care se pretinde nerevisiunea constituţiunii române, aşa dară respingerea emancipaţiunei Evreilor, s'a respins cu 102 contra 28 voturi şi proiectul maiorităţii, care permite naturalisaţiunea individuală a Evreilor s'a respins cu 75 contra 50 voturi.

Pănă când Birmarck face visite la Viena, împĕratul Wilhelm cercetează nouele provincii Alsaţia şi Lotaringia. În Strassburg a trecut în revistă un corp întreg de armată.

Ḑiariului „P. Ll." i se telegrafează din Viena, că ambasadorul rusesc de ací, Novicoff, are să fie înlocuit de alt diplomat, cu toate că dênsul a purtat afacerile sale spre multămirea guvernului seu. Cine va fi următoriul lui nu se scie, dar nici causa acestei strămutări puse în perspectivă nu se spune. Ḑiariul „Post" din Berlin, un ḑiariu care nu este departe de locul, de unde se inspiră presa oficioasă germană, cam are unele alusiuni pe departe, care, cel puţin, despre causă şoptesc ceva publicului. Vorbind despre visita principelui Bismarck, „Post" asigură, că în Viena nu se pregătesce nimica contra vre-unei combinaţiuni de staturi străine. Din partea guvernelor nu ameninţă de astădată nici un pericul. Dară este cu totul alt ceva dacă vor erupe puteri elementare, căci erumpênd aceste pe neaşteptate, nu este nimenea în stare a hotărî sfêrşitul pornirei lor. Şi puterile elementare sûnt: panslavismul, nihilismul etc. Dacă spirite aventuroase se vor juca cu astfel de puteri elementare urmările nu se pot calcula. Cu alte cuvinte în Rusia sûnt elemente destule, care pot provoca diferenţe serioase între dênsa şi Germania şi dacă cu aceasta Austria se aliază, atunci Novicoff va trebuí să se pregătească de drum, ca la timpul sosit să plece

Cestiunea Israelită.

Ovreii din Ungaria.

(Încheiere).

Organisaţia ovreimei e însĕ mai intensivă decât aceea a puterii publice. La anul 1870 nu erau între cele 184 centre de vieţuire decât 32 cătune, în care nu se aflau Ovrei

Singure douĕ din aceste cătune erau la câmpie: Bodrogul vechiu, cu o populaţie de 247 suflete, aşeḑat lângă monastirea Bodrogului şi cu totul aproape de Pecĭca, unde la anul 1870 erau 319 Ovrei, şi Tovisegyhar, o colonie de 404 suflete, aşeḑată în apropierea Şimandru, unde la 1870 se aflau 283 Ovrei.

Celelalte sûnt cătune de câte 200—400 suflete, aşeḑate la munte şi în apropierea altor sate mai mari, în care Ovreii sûnt în numĕr îndestulatoriu spre ale puté esploata.

Astfel vedem, cum chiar şi acolo unde Ovreii nu fac decât abia un procent din populaţia totală, sûnt sate în care puterea publică nu are agenţi, nu sûnt însĕ nici chiar sătuleţe în care compania de esploatare ovreiască să nu fie representată.

Şi dacă în comitatul Aradului, unde Ovreii fac abia un procent din populaţia totală, dacă aici nu găsim sat fără de Ovrei, de sine se înţelege, că pe şesul ţĕrii unguresci, în Banatul Timişoarei şi în comitatele despre Galiţia, pretutindenea unde numĕrul relativ al Ovreilor e mai mare, ţara e cuprinsă de un paiangeniş de esploatatori nesaţioşi.

Vom trece cu vederea ceea-ce fac ecesti Ovrei în capitala ţĕrii şi prin celelalte oraşe şi ne vom mărginí numai a constata, că în centrele de viaţă ei monopolisează creditul, comerciul de cereale, îndeobşte comerciul de producte brute şi ţin în mânile lor mai ales morile de abur şi fabricile de spirt, într'un cuvênt, ei ţin comerciul productelor de prima necesitate şi esploatează, în mod indirect, mai ales massele populaţiunei.

Ovreii dela ţară nu sûnt decât nesce agenţi direct esploatatori ai marrilor case de comerciu de prin oraşe: ei adună productele ţĕranilor şi vênd marfa mĕrunţiş a marilor comercianţi.

În Ungaria Evreul arêndaş ca esploatator agricol, e o foarte mare raritate, fiind că relaţiunile agricole sûnt atât de solid organisate, încât este preste putinţă, ca proprietariul mare ori arêndaşul seu să nedreptăţască pe ţĕran. Ovreii sûnt însĕ aproape singurii arêndasi ai regaliilor, şi aşa cuvêntul „arendaş" în Ungaria e aproape sinonim cu cuvêntul „Ovreu".

Regaliile se vênd la mezat şi nimeni nu poate să ţină concurenţa cu Ovreul, care dinspune de capitalul limitat, pe care ceialalţi Ovrei îl pun la disposiţiune. Astfel un Ovreu ia arenda regaliilor într'un cerc oarecare şi în acest cerc, nimeni nu mai poate să facă vinars, să vênḑă vin, să între în têrg şi să taie carne fără de a'i fi plătit tacsa cuvenită. Ca arendaş al regaliilor are toată administraţia rurală la disposiţiunea sa, poate să facă perchisiţiuni, să secuestreze şi să proceadă faţă cu ori şi cine în mod sumar. El este un fel de satrap al cercului în care s'a făcut arêndaş.

Spre a puté esploata dreptul seu, acest Ovreu trimite câte un alt Ovreu, în fie-care din satele cercului ca agent direct. Acesta e Ovreul satului, care afară de aceea, că representă pe arendaş, mai vinde sare, tutun, ace, aţă, piper, beuturi, într'un cuvênt toate lucrurile de cari oamenii dintr'un sat pot să aibă trebuinţă neapĕrată, şi pe care le are pe credit dela marii comercianţi ai oraşelor.

Ovreul satului nu are concurenţă şi aşa îşi vinde marfa proastă după cum 'i vine la socoteală. Înainte de toate, el numai la nevoie o vinde pe bani, pentrucă banul e un preţ prea esact, ci stăruie să i se dea producte, oauĕ, pui, paseri, grâu, porumb, ţesĕturi, prune, poame, ori dacă nu, dă „pe aşteptare." Astfel adună productele sătenilor spre a le vinde din mâna a doua la oraş ori spre a le îngrămădí la marii comercianţi.

Acelaş Ovreiu e agent local al deosebitelor bănci agricole, societăţi de asigurare şi altor institute economice generale, ţiind astfel în mâna sa un alt şir de interese.

În sfêrşit, el este cel ce le dă sătenilor ajutor la nevoie.

E o raritate, ca Ovreiul să dea bani gata: el împrumută productele de cari oamenii au trebuinţă şi pe care le cumpĕră însuşi dela marii comercianţi pe aşteptare. Astfel chiar şi Ovreul din sat dispune de un capital nelimitat.

Cu toate însĕ, că nu împrumută bani gata, el ia obligaţiune pentru o sumă anumită, ce are să i se plătească la un anumit termin în producte socotite cu un anumit preţ. Este o formulă hotărîtă pentru toate obligaţiunile sătenilor faţă cu Ovreul din sat: Eu N. N. sûnt dator suma de X floreni pentru cutare şi cutare lucru, sumă pe care mĕ oblig a o plătí la ḑiua cutare în grâu ori în porumb, socotind chila de grâu cu atâţi, ear cea de porumb cu atâţi floreni." Procente nu se stipulează, dar ţĕranul ia productele cu un preţ îndoit şi le dă cu un preţ de nimic, astfel îndeobşte camăta se urcă cu 200—400 la sută.

Vin în sfêrşit vênḑĕrile silnice, Ovreii se înţeleg între dênşii şi cumpĕră averea ţĕranului cu un preţ de nimic. După cele arĕtate relativ la vênḑĕrile din Galiţia, e de prisos a mai înşira casuri, în care averi preţuite la mii de floreni s'au vêndut cu câte 20—100 floreni. Sûnt nenumĕrate casurile, în cari pentru datorii pănă la 10 floreni s'au vêndut averi preţuite la 2000 – 5000 fl. pentru un preţ mai mic de 100 fl.

Ovreul cumpĕră toată averea la un loc; dar nu'şi ţine decât casa, pentru care află totdeauna cumpĕrători: pămêntul ori viile lasă sub anumite condiţiuni fostului proprietar, care de aici înainte începe a fi „omul Ovreiului."

Eată în puţine cuvinte organisaţia, în virtutea căreia Ovreii au desmoştenit pe Galiţieni şi vor desmoştení în curênd populaţia Ungariei, care chiar şi pănă în ḑiua de astăḑi a ajuns a fi compusă în partea ei cea mare din oameni fără de căpătuiu.

E destul un singur Ovreu la o sută de creştini, pentru ca să nu mai poată fi scutit nici un sat de cea mai neomenoasă esploatare. Despre înriurirea Ovreilor asupra vieţii morale, intelectuale şi politice a Ungariei ne mărginim a ḑice numai atât, că aceia, cari unesc în mânile lor toate interesele oamenilor, sûnt mai puternici decât ori şi ce guvern.

Desbaterile în camera română,

asupra revisuirei art. VII în cestiunea Evreilor.

Cestiunea evreiască, care agită de atâta timp România şi pentru care puterile cele mari europene arată mare interes, a întrat la 3 Septemvre într'un stadiu nou. În ḑiua aceasta, ne spun foile Bucurescene, s'a ţinut o şedinţă secretă, în care min. Boerescu a comunicat representanţilor ţĕrei despre resultatul misiunei sale.

Vom comunica şi noi, după „Resboiul", mai ântâiu un estras din şedinţa amintită, apoi desbaterea din cameră, reproducênd după aceeaşi foaie părţile mai însemnate din discursurile din camera deputaţilor.

Eată dar cari sûnt resultatele misiunei min. Boerescu:

> ....Ele (puterile) pretínd, ca împămêntenirea să se facă cel puţin după categorii, în cari să între toţi câţi sûnt născuţi ací şi nu au fost nici odată sub nici o protectie străină.
>
> Dintre toate puterile, Austria şi Rusia s'au arĕtat mai blânde, ţiindu-se însĕ în mare reservă, şi fără a lua vre-un angagiament în parte.
>
> Germania persistă în prima sa hotă-

rîre, și representantul guvernului ei, cu care a conferit d. Boerescu, a declarat categoric că îndependența României nu se va recunoasce, decât după ce se va aplica disposiția articolului 44 din tractatul dela Berlin.

D. Waddington, ministrul de esterne francez, cu toată bunăvoința, ce a avut pentru a întreține dese și lungi conversațiuni cu ministrul nostru de esterne, a fost și mai puțin de induplecat, susținênd în bloc toate cererile alianței universale israelite, adecă împămêntenirea în masse.

Guvernul englez nici n'a voit să între în discuțiuni lungi, împărtășind în tocmai vederile Franciei.

Italia cere împămêntenirea cel puțin pe categorii.

Urmează acum desbaterile din ședința dela 4 Septemvre:

D. N. **Blaremberg.** D-lor nici odată espiațiunea n'a urmat mai de-aproape greșala. Am rupt cu trecutul; am renegat tradițiunile seculare ale țĕrii, am prodigat sângele cel mai nobil al națiunei în șanțurile Plevnei, pentru o causă ce nu era a noastră, și astădi culegem roadele acelei politici nefaste, plătim acea greșală prin perderea unei provincii, și prin intrusiunea prin forță a unei populațiuni de altă gintă în sinul nostru Astfel dis ni s'a luat o parte din teritoriu și acum se voiesce a se altera dacă nu și nimicí până și naționalitatea.

……

D-lor, s'ar păré că Europa, dară mai ales Europa occidentală, avênd să esercite represaliuri în contra României a decretat, ca să dic așa, în congresul dela Berlin moartea naționalităței române, și pentru culmea umilinței și a disprețului a hotărît să murim de mâna Evreului! (Aplause).

……

D-lor ca să demonstrez că Europa nu avea dreptul să ne impună articolul 44, și per a contrario dreptul ce avem noi să resistăm la presiunea ce esercită asupra consciințelor noastre, am să esaminez înaintea d-v. aceste lucruri:

1. Dacă ideile generoase și umanitare ale veacului, pot fi învocate în această cestiune, pentru ca intervențiunea să fie până la un punct oare-care legitimată.

2. Dacă Evreii se pot prevala de vre un drept, față cu Românii.

3. Dacă esistă sau nu, o necesitate absolută și imediată pentru noi, de a adera chiar și când la esigențele puterilor în favoarea Israeliților; și

4. Dacă avantagiele ce am puté trage din întroducerea acestei disposițiuni, compensează sau măcar atenuiază câtuși de puțin, primejdiele și calamitățile de care ne amenință împămêntenirea unei părți din acest neam.

Dacă ar fi vorba de-a scăpa pe Evrei de o persecuțiune în România; dacă Evreilor în România nu li s'ar garanta proprietatea personală sau reală; dacă li s'ar interdice esercițiul liber al cultului lor ar fi poate încă aci o causă umanitară de apĕrat pentru Europa filantroapă. Dar, numai contrariu este adevĕrat, dacă e vorba de Evrei din România față cu care națiunea noastră nu are alte greșeli decât a se fi arĕtat prea ospitalieră și confientă. Dovadă numĕrul lor la noi si preferența ce dau țĕrei noastre chiar față cu alte țĕri vecine, unde li se garantează până și drepturile politice.

Dar scopul intervențiunei Europei, este învederat; Europa vrea să ne impună cu sila o parte din acel neam, parte, ca să dic așa, cea mai numĕroasă și mai înapoiată și aceasta până și ca cetățeni. Acesta bine stabilit, desfid pe cine va să esplice într'un mod onest, numai dic dreplul, dar măcar interesul avuabil pentru o putere de-a împune ca cetățeni unui stat, oameni de un neam străin? Cum că nu esistă nimic comun între neamul român, și jidovesc, venit unul din orașul etern și altul din Palestina, istoria lumei, istoria universală este aci spre a o atesta. Nimic, nici în desvoltarea noastră națională, nici chiar teritorială, nu a putot să stabilească între acel neam și noi vre-o legătură sau rudenie, și încă mai puțin vre-un drept, căci s'ar puté pretinde că a fost până acum violat și că astădi ni se împune ca o reparațiune legitimă?

Este de princip că cineva nu poate fi membrul unei națiuni, ca și membrul unei familii, decât prin sângele ce curge în vinele sale, sau cel mult prin alianță sau adopțiune, adecă prin contract. Dar alianța nu este un act unilateral și nu e destul de voința celui ce aspiră la împămêntenire, pentru ca aceea împămêntenire să aibă loc deplin drept.

Simplul fapt al reședinței într'o țară, chiar din tată în fiiu, precum nici simpla lăpădare de o protecțiune străină nu conferă negreșit și dreptul la cetățenie, căci astfel n'ar fi o naționalitate care să fie amenințată, să fie cu timpul distrusă de alta mai mare; destul ca să o voiască și aceasta în timp chiar de pace și fără nici un pericol, sau neajuns pentru dênsa.

Și în adevĕr, după principiele dreptului internațional, un stat nu poate închide porțile sale cetățenilor pacînici ce vin din alte state. Dacă dar, la obligația aceasta se va adăoga și aceea de-a împămêntení negreșit pe acei dintr'ênșii, ce au avut o reședință mai lungă și s'au lăpĕdat de protecțiune străină, va fi de ajuns acei străini să fie într'un moment dat mai numĕroși, pentru ca într'un spațiu de timp ce s'ar puté calcula matematicesce mai dinainte ei să formeze maioritatea populațiunei și să transforme statul cel mic într'o colonie a statului celui mare.

În sfêrșit, desfid pe cineva să iasă din această dilemă. Ori este adevĕrat că Evreii sûnt străini cum o ăfirmăm noi, ori sûnt Români, precum o afirmă unele din cabinetele Europene.

Dacă sûnt străini, acest singur fapt este de ajuns ca să'i respingem dela drepturile cetățenesci. Dacă din contră sûnt Români și cu toate aceste am făcut și fac neîncetat apel la intervențiunea străină sûntem în drept să'i respingem ca pe nesce cetățeni, ca pe nesce trădători de patrie.

……

Mulți sûnt preocupați de consecențele ce poate avé refusul din partea noastră de a ne supune în parte sau în total la ecsigențele congresului din Berlin. După noi, ca și pentru ori și cine a cetit cu atenție tratatul din Berlin, macsimum coercițiunei ce ne amenință nu poate fi decât nerecunoascerea pentru moment a independenței noastre. Dar oare acea independență și recunoascere a ei, nu se impunea prin însași forța lucrurilor? Când suzeranul singur a abdicat, de cine mai putem fi atârnați? Și în cele din urmă, care e felul neatârnărei ce ni se oferă și de ce preț poate fi ea pentru noi în asemenea condițiuni? Nu este ea mai o deridere!.... Puterile recunosc independența României, întocmai precum cine-va ar recunoasce cuiva dreptul de proprietate absolută pe o casă, pe care acela o poseda deja de timpi imemoriali, după ce însĕ mai ântâiu el se va fi legat a lăsa ușa acelei case deschisă, cu aceleași drepturi, tuturor parasiților ce ar voí să între într'ênsa. Intr'alte cuvinte, după ce 'l a făcut mosafir și în propria sa casă. Cum! ca vasali, sau tributari ai Turcilor am putut să întroducem nepedepsiți art. 7 în constituțiune, și ca națiune neatârnată nu putem nici măcar să'l manținem? Frumoasă neatârnare în adevĕr, aceea care ne lasă mai dependenți și mai umiliți decât chiar în trecut și care deschide ușa intervențiunei permanente a puterilor. Și apoi, ce virtute așa mare atașați simplei etichete de neatârnare și recunoascerei ei de către puteri. Este acesta un talisman care are să ne preserve de periculele și nenorocirile viitoare? Dacă puterile nu s'au credut legate în trecut, nici prin făgăduiala garanției colective și n'a consultat la oara periculului decât interesele lor egoiste, în ce ele vor fi mai legate prin această recunoascere, de-a ne apĕra și protege? Când vĕd, că atașem atâta însemnătate, nu la realitatea lucrurilor, ci la aparențe; când vĕd, că nu alergăm decât după vanități și că ne consolăm de cele mai mari umilințe, de cele mai grozave nenorociri, cu o etichetă nouă și mai pompoasă adăogată la eticheta veche, nu mĕ pot oprí de-a cugeta la acei oameni ușurei la minte, cari prodig averea lor și să ruinează, numai spre a se audí tratați de câțiva oameni complesanți, de escelențe și altețe. Oare alte țĕri n'au trecut și ele prin încercarea nerecunoascerei, și fost-au ele pentru aceasta descuragiate? Spania și imperiul german n'au recunoscut decât la pacea dela Westfalia cea dintâiu, independența statelor de jos, cea de a doua independența cantoanelor elvețiane; cu toată încăpățînarea cu care aceste staturi voiau să manțină pretensiunile lor, ele au fost cu toate aceste silite prin forța timpului și a împregiurărilor, de a recunoasce schimbările operate. Regatul Italiei n'a fost și el câtva timp în această situațiune? Credeți-mĕ, mai bine de o mie de ori o coroană domnească întreagă, coroana glorioasă a lui Stefan cel Mare, a lui Mircea și Mihaiu bravul, decât o coroană regească ciontită, sau de carton (aplause).

……

Dacă Europa este astădi în contra noastră în cestiunea aceasta, noi vom apela de la Europa indusă în eroare, la Europa mai bine informată; dela Europa jidovită și venală, la Europa generoasă și creștină. Sûnt greșeli cari pot fi încă iertate unui om politic, care se pot chiar uita câte odată, pentrucă nu ating decât presentul. Sûnt însĕ altele, și de această natură ar fi aceea care consistă a da drepturi Evreilor, care merită blăstemele tuturor generațiunilor, pentrucă ele compromit până și viitoriul cel mai depărtat al țĕrei!..

Când prin imposibil, pretențiunile alianței israelite ar triumfa în sinul unui parlament român, aceasta va fi pentru mine dovadă, nu că Israeliții s'au romanisat, ci că Românii s'au jidovit și că această tribună a devenit o tejghea!... Nu! sûnt sigur că nu veți smulge crucea din ciocul aquilei romane, spre a o arunca ca ceva netrebnic în gunoiu; căci moarte pentru moarte, prefer asasinatul sinuciderei, care te face să treci și de nebun (aplause). Intre moartea prin acea otravă lentă a Jidanului și moartea prin fer și foc prefer pe cea din urmă, căci degradă mai puțin (aplause). In sfêrșit, și acesta va fi ultimul meu cuvênt, coborându-mĕ dela această tribună, este că prefer să mor Român și în legea părinților mei, decât să trăiesc Evreu și în legea talmudului (aplause).

Să fiți siguri d-lor, că nu e nici unul din aceste cuvinte pe cari să nu fiu gata, la nevoie, să'l sigilez cu sângele meu. (Aplause). Voiu fi soldat, voiu cere onoarea să fiu trimis cel dintâiu la bătaie, în diua când va fi vorba de-a apĕra și cu arma drepturile, demnitatea și esistența noastră națională. (Aplause prelungite).

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Poiana 9 Septemvre v. „Adi e di cu soare, di de sĕrbătoare“ a putut cu drept cuvênt cânta și poporul din comuna noastră eri și alaltă eri, căci i s'a împlinit o dorință, cum nu i s'a mai împlinit de ani douĕdeci și șase. Ea a fost fericită a primí și a avé în sinul ei pre archipăstoriul ei și pe alți fruntași din archidiecesa noastră, din cler și din mireni.

Deja cu multe dile înainte de când s'a respândit scirea prin comună, că la sânțirea scoalei noastre vom avé oaspeți înalți și aleși s'a simțit o bucurie în inimile poporului nostru de aici, dară mai cu samă când s'au început pregătirile pentru diua de sâmbătă comuna a luat un aspect serbătoresc. Vineri înainte de ameadi la 100 călăreți cu un steag în frunte, doi cu doi, au eșit din comună spre întempinarea celor așteptați. Deasupra Apoldului mare la monumentul împĕratului Francisc I s'au oprit acesti călăreți și împreună cu dl administrator protopresbiteral Ioan Droc au așteptat sosirea oaspeților doriți. Cam pe la timpul dintre douĕ și trei oare se vedea din depărtare un șir de trăsuri. Vederea aceasta a fost signalul pentru de-a se pune banderiul în ordinea cuviincioasă. După vre o câte-va minute șirul de trăsuri a sosit la cei ce eșise întru întimpinare. Stând trăsurile pe loc, dl administrator prot. Ioan Droc, apropiindu-se de trăsura în care se afla Escel. Sa Înaltpreasânțitul Archiepp și Metropolit în termini aleși și bine simțiți și cu glas sonor a bineventat pe Escel. Sa în numele comunei noastre.

După ce resunară însuflețitele „să trăiască“ și după ce respunse Escelența Sa la cuvintele de bineventare plecară călăreții și după ei trăsurile. La întrare în Apoldul superior fu întempinat Escel. Sa de parochul gr. or. de ací și de popor mult și de o deputațiune din representanța comunală cu dl notariu local în frunte. Parochul mai ântâiu, apoi dl notariu, în limba nemțască, întimpinară pe Escelența Sa în termini aleși. Și unora și altora, în limbile lor, Escelența Sa le-a respuns cu cuvinte părintesci și pline de bunăvoință.

Deací a trecut conductul întreg prin Apoldul superior, pentru a nu se mai oprí până în Dobârca. Ací era la întrarea în comună o poartă de triumf improvisată și popor mult îmbrăcat ca în di de sĕrbătoare cu parochul gr. or. de ací în frunte. După cuvinte serbătoresci de întêmpinare Escelența Sa și ceilalți oaspeți ai nostri au tras pentru o scurtă pausă în casele ospitalului proprietariu de ací Nedela.

Cam pe la 5 oare conductul s'a pornit în sus spre Poiana. Ceva după șease oare sara conductul era în vêrful serpentinei ce se termină în comuna Poiana. Și ací era improvisată o poartă triumfală, la care după ce fu Escelența Sa de nou bineventat conductul și popurul îmbrăcat ca în di de serbătoare merseră până la biserica cea mare, unde preoțimea întêmpină pe Escelența Sa. Dupăce și ací binevoì Escelența Sa a mângăia poporul cu cuvinte însuflețitoare, Escelența Sa trase la cuartirul pregătit, în casele dlui notariu Ciugudean, eară ceilalți la cuartirele ce li s'au indicat.

A doua di, diua de serbătoare, pe la 7 oare dimineața clopotele chiemau poporul la rugăciunea de dimineața. Terminându-se aceasta P. archimandrit N. Popea și cu alți membrii din consistoriu și preoți din loc, îmbrăcați în vestmintele de liturghie au eșit cu popor mult din biserică spre a conduce pe Escelența Sa la biserică. Ací s'au început numai decât liturghia pontificată de Escelența Sa. La sfêrșit Escelența Sa s'a îndreptat cu o cuvêntare pastorală către popor, pe care 'l-a îmbărbătat a procede pe calea care merge, străduindu-se a învinge greutățile ce i s'au pus de seculi în cale și a face tot ce este spre prosperarea și luminarea lui, întărindu'l tot odată în credința strămoșască și către înălțatul împĕrat și rege.

După aceasta cu procesiune și în sunetul clopotelor s'au dus cu toții la scoalele nou zidite. Ací s'a făcut mai ântâiu sânțirea apei, apoi ceremonia de sânțirea scoalei.

Era un aspect frumos a vedé și în mergerea procesiunei către scoală și în întoarcerea către biserică, poporul cel foarte numĕros, îmbrăcat în haine, în care predomnesce coloarea albă a zăpedei.

La 1 oară după ameadi oaspeții și fruntașii din comună precum și unii din comunele învecinate fură întruniți la o splendidă masă în edificiul cel nou de scoală. Și de astădată dl administrator protop. Ioan Droc mulțămì, într'un toast nimerit, Escelenței Sale pentrucă a învrednicit această comună cu presența sa la această ocasiune solemnă. Escel. Sa mulțămind purtă un toast pentru comuna Poiana, care a sciut așa de bine a se distinge între alte comune prin nisuințele ei cele frumoase, ceea ce a dovedit și prin ridicarea Scoalei.

P. archimandrit N. Popea a purtat un toast pentru cei ce au condus ridicarea scoalei şi în special pentru P. Adm. protopresbiteral, care se află în fruntea tractului. Au mai purtat toaste dl notariu Ciugudean, dl jude Comşa, dl căpit. c. Stezar şi dl ad. P. Cosma şi alţii. Toastele erau însoţite de detonaţiuni de pĭuă. În fine dl as. cons. Zacharia Boiu a înveselit pe toţi mesenii cu următoarea poesie:

La sânţirea scoalei celei nouĕ din Poiana.

Când Israil, alesul, în grea călĕtorie,
Trecea pribeag pustiul spre al odichnei loc,
Se arĕta în frunte'i, ca tainică solie,
Un stêlp de nuor ḑiua, şi oaptea un stêlp de foc.
Cu cortul mărturiei stêlpul se ridica,
Şi odichnind acela, şi stêlpul odichnia.

Un stêlp, Poiana bravă, şi fii tei clădiră,
Când puseră în sinu'ţi acel frumos odor,
Ce poartă steagul crucei şi tuturor inspiră
Evlaviă, credinţă, speranţă 'n venitoriu.
Un stêlp aveai, Poiană, dar unul mai lipsia;
Clădiseşi cel de ḑiua; dar noaptea era grea.

Cu mâna ta vênjoasă, în muncă oţelită,
Aḑi deplinişi defectul; şi stêlpul cel de foc,
Cu sânta sa lumină, din ceruri rĕsărită,
Ce risipesce ceaţa, se 'naltă la mijloc.
In fruntea ta veḑi astăḑi doi stêlpi conducĕtori:
Biserica şi scoala, preascumpele comori.

Ascultă cu credinţă solia lor cerească,
Căci ea te duce sigur la cel dorit pământ,
Ce curge lapte, miere, — moşia strămoşască,
De unde te-abătuse crudel al sorţii vênt.
Urmeaḑă neam de neamuri cerescilor lumine,
Şi pasă înainte, căci Domnul e cu tine!

Pe la 4 oare după ameaḑi între aclamaţiunile de bucurie ale poporului Escel. Sa şi ceilalţi oaspeţi se despartiră spre a se întoarce la casele lor.

Nouĕ ne-a rĕmas o veselă suvenire, dar tot odată şi dorinţa de a ne mai învrednicí Dḑeu de ḑile cum au fost ḑilele din 7 şi 8 Septemvre din anul acesta. Lângă dorinţa aceasta anoastră mai adaogem şi pe aceea, că vecinii nostri Jinari, căror împregiurările de astădată nu leau fost aşa de favoritoare pe cum neau fost nouĕ, încă să se învrednicească cât mai curênd a primí în comuna lor atât pe Escel. Sa cât şi pe ceilalţi oaspeţi, pe care noi ai primí neam învrednicit.

În fine ne împlinim o datorinţă şi către compatriotul nostru dl Dr. Olariu advocat în Sibiiu, esprimêndu'i mulţămita noastră pentru neobositele sale stăruinţe şi pentru ajutoriul ce ne-a dat şi cu ocasiunea aceasta, pentruca ceea ce s'a făcut, să se facă bine.

Idicel, in August 1879. (Conferenţele învĕţătoresci). Dacă cursurile supletorice învĕţătoresci ţinute în anii trecuţi la Idicel, au fost unele din cele mai rĕu cercetate, apoi conferenţele învĕţătoresci ţinute în anul acesta tot acolo conform circulariului veneratului consistoriu archidiecesan din 7 Iunie 1879 Nr. 1613 nu au fost mai bine cercetate din partea dlor învĕţători. Ca argumênt la aceasta servească împregiurarea, că în 10 August timpul hotărît pentru începerea conferenţelor abia s'au adunat la Idicel trei învĕţători. Din această causă, în speranţă că se vor aduna mai mulţi, începerea conferenţelor sau amânat din partea conducĕtorului pre ḑiua următoare. În această ḑi, după ce numĕrul de mai nainte al învĕţătorilor cu puţini s'a mai înmulţit, şi după ce s'a sĕvĕrşit s. liturghie cu chiemarea Duhului sânt din partea părintelui protopresbiter onorariu Iosif Brancovean, s'au adunat învĕţătorii în casele parochiale, unde conducĕtoriul prin o cuvêntare potrivită scopului a dechierat conferenţele învĕţătoresci de deschise.

Aceste conferenţe, ca şi altele cari s'au ţinut în anul acesta în archidiecesă, au aflat relativ la punctul 1 din cerculariul veneratului consistor o mulţime de împedecăminte, cari trăgĕnează în mod simţitor progresul învĕţământului poporal. Cele mai esenţiale sûnt aceste: Sĕrăcia poporului; cercetarea neregulată a scoalei; depărtarea prea mare a unor prunci de scoală; renitenţa poporului pre unele locuri de a'şi da pruncii la scoală; neînteresarea directorilor locali de scoală şi a comitetelor parochiale despre progresarea învĕţământului; necalificaţiunea de învĕţătoriu a multora cari funcţionează ca atari; lipsa de biblioteci pentru scoalele noastre poporale confesionale etc. etc.

La fie care din aceste împedecămente s'au făcut şi propuneri practice pentru delăturarea lor. Cele mai însemnate sûnt aceste douĕ:

a) De oare ce se scie, că mulţi părinţi sûnt atât de sĕraci în cât nu au cu ce'şi îmbrăca, nici cu ce'şi încălţa pruncii lor ca se poată umbla la scoală, s'a făcut propunarea: ca să se înfiinţezĕ „reuniuni de ajutorare“ analog reuniunei fraţilor braşoveni de o atare natură. Negreşit preoţii şi protopresbiterii ar fi cei ântâi chemaţi a da spriginul moral şi în astă privinţă. Se şi aşteaptă dela aceste persoane cari după onorifica lor posiţiune stau în nemijlocită atingere cu poporul, ca cu toată ocasiunea cu vreme şi fără vreme să'l îndemne, să'l înveţe şi să'l sfătuească pentru spriginirea şi susţinerea reuniunilor de ajutorare, ce conform propunerei s'ar înfiinţa.

b) O altă propunere ce s'a făcut e următoarea: pentru ca de oparte învĕţătorii nostrii să poată avé la îndemână cele mai necesare cărţi pedagogice şi didactice; ear de alta, ca poporenii mai inteligenţi să aibă de unde împrumuta câte o carte instructivă de cetire — s'a propus: infiinţarea de *biblioteci scolare* pela toate scoalele noastre poporale confesionale. Ca înfiinţarea acestor biblioteci să fie posibilă s'a propus ca veneratul Consistoriu ca senat scolar să binevoiască a dispune, ca din banii incurşi ca pedepse pentru absentarea pruncilor dela scoală jumătate să se destineze pentru totdeauna ca bani disponibili pentru cumpărarea de cărţi pe sama bibliotecei scolare. Tot din acesti bani s'a propus, ca să se procure pre fie care an şi câte o „foaie pedagogică“ pentru fie care scoală poporală confesională.

Referitor la punctul 2 din circulariul consistorial conferenţa 'şi-a esprimat părerea, ca limba maghiară să se propună trei oare pre sĕptĕmână numai acelora scolari din scoalele noastre poporale confesionale, cari sciu cetí şi scrie bine limba maternă.

(Va urma).

Varietăţi.

* (Reuniunea pentru teatrul român) a fost întrunită în adunare generală la Blaj în 8 şi 9 Septemvre. În absenţa presidentului Al. Mocioni presidiul 'l-a ocupat V. Babeş. Fondul teatrului a ajuns la suma de 20,000 fl. Cu ocasiunea acestei întruniri s'a ales de nou comitetul. President: Alecsandru Mocioni; vicepres.: V. Babeş; secretariu: Ios. Vulcan; membrii comitetului: Serb, Hossu, şi Mihali.

Locul adunărei generale pentru anul viitoriu va fi Sibiiul.

* (Teritoriul dela Seghedin) este încă inundat pe o intindere de 427,200 stêngini pătraţi.

Suma ajutoarelor pentru inundaţi ce s'au încassat până acuma de către ministeriul ungar e de 2,573,691 florini 46 $^1/_2$ cruceri.

* (Gimnasii israelite). În Pesta s'a refusat primirea de scolari israeliţi de către gimnasiile atât catolice cât şi protestantice de către ceste din urmă, precum se pretinde, din lipsa de loc. Numĕroşii gimnasişti israeliţi au ajuns astfel în situaţia cea mai fatală. Pentru a delătura aceasta s'a propus întemeierea unui gimnasiu israelitean. Foaia „*Magyar Állam*“ face următoarele observări despre un gimnasiu israelit: „Faptele dovedesc, că Israeliţii duc lipsă mare de un gimnasiu. Ei bine! îngrigească-se Jidanii de întemeierea unui gimnasiu întocmai precum ne îngrigim noi catolicii şi precum se îngrigesc celelalte confesiuni diferite. Întemeieze-'şi ei un gimnasiu israelitean. Adevĕrat, că terminul „gimnasiu israelitean“ cuprinde o *contradictio in adjecto*. Gimnasiu însemnează umanistică crestinească, Judaismul însĕ însemnează negaţiunea vieţuitoare, respective vegetătoare a aceleia. Israeliţi singurateci se vor puté ocupa cu umanistică creştinească, vor puté primí cultură creştinească şi se vor puté lĕpăda de Judaism; este însĕ imposibil, că un institut israelitean să fie capabil de aceste. Dacă însĕ Israeliţii nu sûnt în starea, a plana contrastul acesta, apoi aceasta dovedesce, că Jidanii n'au lipsă de un gimnasiu, şi mai departe că: societatea creştinească n'are lipsă de Judaism. *Sapienti sat!*

* (Beţíi Rusesci). Întregul corp al portarilor din Petersburg după cum află ḑiarul de „Moscova“ va fi concediat şi înlocuit prin soldaţi concediaţi. Ḑiarele de „St. Petersburg“ conţin următoarele date statistice:

La Petersburg au eşit în totul 1824 localuri în cari se vinde rachiu.

S'au consumat în anul 1873 în Petersburg 90,538,480 ocale de rachiu.

La 1874, 81,578,480 ocale rachiu.
La 1875, 88,219,928 „ „
La 1876, 89,239,520 „ „
La 1877, 89,775,160 „ „

Numĕrul beţivilor închişi de poliţie numai în St. Petersburg în anul 1873 spre 1874 se urcă la 47,860, la 1874, 43,030, la 1875, 46,301 şi la 1876 la 46,848 persoane.

* (Un serv a lui Dumneḑeu). Jurnalul „Polonez P. W.“ scrie, că într'un sat lângă Stanislau este un preot greco-catolic cu o soţie frumuşică, care însĕ a plăcut Parochului catolic şi astfel în scurt timp relaţiunile au devenit foarte întime între ei, atâta de întime în cât la 1 August murind copilul de 11 luni a preotesei, Parochul catolic a visitat târḑiu noaptea preoteasa spre a o mângăia; această relaţiune n'a putut dura mult timp fără să se fi aflat; şi astfel în scurt timp a devenit o conversaţiune generală în sat, până ce la urmă auḑì şi bărbatul. Acesta a însărcinat pe un vĕr al seu să urmărească înfidela soţie şi să culeagă probele necesare. Vĕrul a destănuit scopul seu spuind, că are să urmărească pe Paroch. Cu ocasia unei întâlniri ce avea să aibă Parochul, vĕrul 'l-a urmărit, dară nu s'a mai întors, spre a istorisí ce a vĕḑut, căci adoua ḑi i s'a găsit trupul cu gâtul tăiat şi cu 17 lovituri mortale într'un părĕu. Câteva oare după găsirea cadavrului, s'au vĕḑut nuori de fum eşind din casa Parochului, s'a făcut o larmă de foc, lumea a alergat să stângă, mai mulţi intrând în casă au găsit în cuptor hainele parochului pline de sânge. Parochul şi soţia preotului greco-catolic, s'au arestat. La acest omor a luat parte şi femeia care este muma a 6 copii şi acum însărcinată. „Steua Rom“.

* (Invitare de prenumĕraţiune.*) Sûnt 10 ani de când priveghiez la patul morbosului şi aproape 4 ani la mormêntul comitatului Zarand!

În acest restimp 'mi-am pus toate silinţele a esperia boalele de cari pătimia, precum mai apoi vanitatea lumească, despre carea m'am convins numai după ce „m'am uitat în mormênt şi am vĕḑut oase goale“.

Aşa a fost însĕ scris în cartea sorţii, aşa a trebuit să se întêmple, căci soartea e neevitaverĕ.

M'am convins mai departe că, ereḑii comitatului Zarand pătimesc de aceeaşi boală de oftică. Aflu a nu fi prea târḑiu salvarea prin o cură radicală simplă şi uşoară.

Spre a satisface datorinţei ce mĕ privesce şi pre mine, şi spre a contribuí cât de puţin, amĕsurat modestelor mele puteri, la evitarea o a douĕi catastrofe poate şi mai fatale m'am decis a'mi espune acele esperienţe câscigate în decursul celor 14 ani de ḑile într'un op intitulat: „La mormêntul comitatului Zarand“ s'au: „misteriile unui cadavru“ în conţinut de vr'o 10—12 coale de hârtie, şi carele va apăré de loc ce'mi vor fi asigurate spesele tipariului.

Rog dar pre amabilul public: voind a posede astă carte a mĕ încunosciinţa numai astădată despre numĕrul esemplarelor procurânde cari de-altmintrelea vor fi de folos general, preţul de 1 fl. v. a., va fi a se trimite şi respective solví cu ocasiunea primirei opului.

Bodesci 6 Septemvrie 1879.

Nicolau Butariu m. p.,
preot.
Posta ultimă N.-Hálmágy. (Comitt. Arad).

* (Esposiţia în Sidney) după cum se scrie din 14 August a. c. s'a deschis în 17 Septemvre a. c. La deschidere au luat parte representaţii tuturor coloniilor australice, apoi representanţii statelor: India, Ceilon, Malacca, Francia, Englitera, Germania, Austria, Belgia, Hollandia şi Japan.

* (O espediţie pe Orizaba). Domnul Athalza, un cive din Puebla împreună cu 13 persoane au cercat, a se suí până în vêrful muntelui vulcanic Orizaba înalt de 5295 metrii şi situat în Mexico. Sĕpând în ghiaţa de pe acest munte 7000 trepte cu mare nĕcas şi după foarte multe greutăţi debia în 4 ḑile au putut ajunge în vêrful muntelui, unde unul dintre întreprinḑĕtori a murit neputênd suferí supţirimea aerului, eară altul la reîntoarcere acasă din causa unei roseţe în faţă pricinuită prin reflecsiunea soarelui pe câmpurile de zăpadă.

* (Douĕ manatee) sau aşa numite: *virgine de mare* s'au prins de curênd în partea superioară a riului Amazoanelor din America de sud şi s'au adus la Liverpool. Acum amândoauĕ aceste fiinţe, nesce etemplare escelente, se află în *aquariul* din Brighton şi una e de secsul bărbătesc, eară cealaltă de cel femeesc. Ambele manatee cumpănesc 700 punţi şi se ḑice că ele sûnt unicele virgine de mare, cari trăesc în Europa.

* (O broască ţestoasă miraculoasă) s'a prins în Iulie a. c. în riul Saint-Jean din Florida de un cultivător de plante. Aceasta broască este miraculoasă, pentrucă are în spinare o înscripţie din anul 1700, carea sună aşa: Prinsă în anul 1700 de Fernando Gomeţ în riul Sebastian, adusă de Indiani în Mantazos şi de-acolo în marele Wechiva,“ care este numele riului Saint-Jean. Pe la anul 1700 Florida se ţinea de Spania, carea a cedat-o Statelor-Unite în anul 1821. Va se ḑică broasca ţestoasă e miraculoasă şi pentru aceea, că la prinderea ei numera deja 200 de ani şi primind din partea prinḑĕtoriului o înscripţie nouă cu datul anului 1879 s'a trimis earăşi în libertate.

* (O legătură de telefon) se va înfiinţa în Londra şi dacă va

succede în toată Englitera. Construcţia telefonului fiind de curênd foarte simplificată prin Edisson, legătura proiectată în Londra va consista într'aceea: a mijlocí vorbirea unui neguţătoriu sau a altui interesent cu altul într'o depărtare mai mare şi în acelaşi timp între mai mulţi interesenţi. Spre a nu se nasce însĕ confusii se organisează spre ţinerea ordinei între vorbitori un birou, care este obligat, a întocmí telefoanele aşa încât să nu se întrerupă interesenţii respectivi în discursul lor prin discursul altora. Frumos lucru!

---

*) Rog respectuos pre celelalte foi romănesçi a reproduce.! N. B.

* (Pomul de friguri) se cultivă de un timp înaoace tot mai tare; pentru că coaja lui trece nemai pomenit, cu deosebire în Englitera, unde în anul 1875 s'a dus din China patria pomului numit, 87,888 punţi, în anul 1876 deja 91,000 şi în 1877 chiară 106,000 punţi de coajă chineză.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 24 Septemvre n. Principele Bismarck, în presenţa unei mari mulţimi de oameni, a plecat la opt oare sara, după ce la gară părechia principească s'a despărţit foarte cordial de contele Andrássy şi de principele Reusz.

London, 24 Septemvre n. Înaintarea Briţilor spre Cabul se începe fără amânare.

London, 24 Sept. n. Din Simla se raportează „Biroului Reuter“: Avantgarda espediţiunei rusesci contra Turcomanilor fu bătută la Geopke şi a perdut 700 oameni.

Bucuresci, 24 Septemvre n. Ministrul Boerescu a pus pe masa camerei un proiect din partea guvernului pe lângă un raport motivat asupra cestiunei Evreilor.

Bursa de Viena

din 21 Septemvre n. 1879.

Acţiuni de bancă	832 —
Acţiuni de credit	262 —
Valuta nóuă imperială germână	57 75
London	117 75
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 34

Economic.

Braşov, 19 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.40; Grâu sĕcăreţ fl. 4.90; Sĕcară fl. 4.60—4.60; Orz fl. 3.80—4.; Ovĕs fl. 2.40—2.50; Cucuruz. fl. 4.80; Mălaiu fl 5.; Mazere fl. 5.20; Linte fl. 8.—; Fasole fl. 4.10 Sĕmânţă de in fl. 9.— Sĕmênţă de cânepă fl. 4.40 Cartofi fl. 1.10—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Făgăraş, 19 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.50—7.; grâu sĕcăreţ fl. 4.80—5.60; sĕcară fl. 3.80—4.; cucuruz fl. 4.20—4.40; ovĕs fl. 2.20—2.40 mălaiu fl. 8—8.50; Sămânţă de cânepă fl. — 8.20; mazere fl. 7.—8; linte fl. 8—8.50; fasole fl. 6—6.10; crumpene fl. 1—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—65; sĕu brut fl. 34—38; sĕu de luminări fl. 56 unsoare fl. 54—56; cânepă fl. 28—.32; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 56; fên fl ——.—; ouĕ —— de — cr.; o păreche de pui ——— cr.; o păreche de gâsce fl. —.——; o litră de un- ——— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl — cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr. Têrgul de ạdi a fost bine cercetat, şi a trecut bine sĕcara şi ovĕsul, cari s'au transportat cu deosebire la Braşov.

Budapesta 20 Sept. n. Impregiurările meteorologice nu s'au meliorat. In sĕptĕmâna trecută tot aşa a fost timpul ca mai înainte, cu deosebirea însĕ, că în această sĕptĕmână a fost vremea tot frumoasă şi uscăciunea în putere. De sĕmĕnatul grânelor nici vorbă nu poate fi. Ogoarele cele mai multe nu s'au putut face. Toate lucrurile de toamnă stau locului. Posesorii mici de pămênt sûnt desnădĕjduiţi, nu sciu ce să mai înceapă. Pe lângă această nenorocire n'au nici sĕmênţa recerută. Nenorocirea pentru toţi e foarte mare. Cucuruzul e copt şi culesul înaintea uşei, asemenea şi culesul viilor, dară nu este nădejde de un cules bun. Buneţa mustului va fi poate mijlocie. Buţi nu se capĕtă, dară nice nu se caută din pricină, că e lucru prea cunoscut, că vinurile vechi nu sûnt cheltuite în foarte mare parte şi din această pricină nu va trece nice mustul puţin, care va fi în ĕstan. Temperatura variază mereu între + 21 + 22° R. Starea riurilor a ajuns acolo, de dacă ţine aceasta mai departe aşa, riurile acuşi nu vor mai fi navigabile. In scurt împregiurările sûnt foarte nefavorabile, receala înaintează mereu şi aşa lesne se poate întêmpla, ca să căpĕtăm o earnă timpurie, despre care vorbisem în unul din numerii foaiei noastre. Aceste împregiurări nefavorabile au avut în sĕptĕmâna trecută mare influenţă asupra tuturor articlelor din têrg. Cualităţi rele, cuantităţi multe şi preţurile lor mari. Aşa notăm în deosebi următoarele:

Grâul la 90,000 m. m. a trecut cu câte fl. 12—13.27; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 7—8.15; orzul la 4000 m. m. cu fl. 7—10; ovĕsul 3000 m. m. cu fl. 6—6 80; cucuruzul la 10,000 m. m. cu fl. 6—7.97; rapiţa la 8000 m. m. cu fl. 11—12; făina a trecut iute şi multă pentru toate părţile lumei.

Păstăioasele asemenea vênḑêndu-se: fasolea cu fl. 9—9.50; lintea cu fl. 10; mălaiul cu fl. 5—6; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—9.75; sĕmênţa de in cu fl. 13—14; lânile au trecut cu fl. 45—49 per 56 chilograme.

Porcii în numĕr de 85,170 au fost încă scumpi, din Ungaria au fost în têrg 4090; din România 1910 şi din Ardeal 1070 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 46—50 cu vas, fără vas cu 42 fl.; slănina s'a vêndut cu fl. 40—50; sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* cu fl. 31, *în consum* cu fl. 32—32 50 per 10,000 litre %.

Peile n'au trecut în sĕptĕmâna espirată aşa cum s'a aşteptat. Peile de bou din Bănat au trecut cu fl. 130—135, din Ardeal cu fl. 140—150; peile de cal s'au vêndut cu fl. 12—13 per păreche. Celelalte pei n'au avut trecere mai de loc şi de aceea nici nu putem nota preţuri nici cuantităţi.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 18 Oct. imob. lui Ludovic Velicska din Băbâlna în Bocainţa; în 11 Noemv. şi 12 Dec. imob. rĕmasului după Iosif Csumas în Beriu (trib. Deva); în 19 Oct. imob. lui Carol Bene şi soţiei sale în Vingard; în 27 Sept. şi 27 Oct. imob. lui Francisc Ilyes în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 9 Oct. şi 10 Noemv. imob. lui Vasílie şi Isailă Popoviciu în Velţ; în 16 Oct. şi 17 Noemv. imob. lui Petru Popoviciu şi Todor Moga în Velţ (judec. cerc. Sânmărtin); în 10 Noemv. şi 10 Dec. imob. lui Nicolau Baciu în Vinerea; în 18 Oct. şi 18 Noemv, imob. contelui Ludovic Teleki în Deva (trib.); în 30 Sept. imobilele ţinĕtoare de massa concursuală a lui Molnár et comp. în Diosseg (judec. cerc. Székelyhid); în 29 Sept. şi 29 Oct. imob. lui Petru Vincean în Poiana (trib. Alba-Iulia); în 11 Noemv. şi 11 Dec. imob. lui Grigorie Rezan în Ardeu (trib. Deva).

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoreasă la scoala gr. or. română de fetiţe din Câmpeni se escrie următoarele condiţiuni:

Concurentele au să producă:

1. Atestat că au absolvat cursul de preparandie.

2. Că sûnt de confesiunea gr. or. şi naţionalitatea română.

3. Testimoniu de moralitate, şi eventual despre serviţiul de până ací.

4. Se arete că au cunoscinţă de economie şi că pot instrua în lucruri de mână.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 400 fl. v. a. ce se solvesce în rate lunare anticipative din cassa eforiei.

2. În anul prim cuartir în localitatea edificiului de scoală.

Doritoarele de-a ocupa acest post au a'şi îndrepta suplicele lor instruite cu documentele recerute cel mult până în 30 Septemvre a. c. când va fi şi alegerea preşedintelui eforiei scoalelor rom. gr. or din Câmpeni.

Dela eforia scoalelor gr· or. române din Câpeni.

În conţelegere cu comitelul parochial.

Câmpeni în 24 August 1879.

Gerasim Candrea m. p.,
preşedinte.

Iuliu Hochmann m. p.,
1—3 notariu.

Nr. 134 Scol.

CONCURS.

Prin aceasta se escrie concurs până la 30 Septemvrie a. c. st. v. pentru ocuparea următoarelor staţiuni învĕţătoresci.

1. La scoala confesională gr. or. din Chiueşti cu salariul anual de 150 fl. dela popor, 4 cupe grăunţe de tot pruncul obligat de scoală, lemnele trebuincioase, locuinţa în edificiul scoalei şi grădinuţă pentru legumi.

2. La scoala confesională gr. or. din Mogogea, cu salariul anual de:

a) 180 fl. din interesele fundaţiunei „Botaiană“.

b) 120 fl. din lada comunală solvinḑi în rate lunare anticipative; — cuartir în edificiul scoalei, şi lemnele trebuincioase.

Doritorii de-a ocupa aceste staţiuni învĕţătoresci au de-a'şi aşterne petiţiunile lor până la terminul susindicat — la subscrisul, suplicele lor instruite în sensul „stat. organic“.

Dela concurentul la 2 staţiuni se mai cere ca pe lângă pedagogie sau teologie cu atestat de cualificaţiune de învĕţător, să fie absolvat cel puţin 4 classe gimnasiale.

Dej, 28 August, 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului I.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Bodea m. p.
2—3 protopresbiter.

CONCURS.

Conform preliminariului bugetariu statorit pe anul administrativ 1879/80 de cătră adunarea generală a Asociaţiunei transilvane, ţinută la Sighişoara în 3 şi 4 August a. c. se publică prin aceasta concurs la următoarele stipendii:

1. Un stipendiu de 70 fl. v. a. pentru un tiner, care cercetează scoala comercială inferioară.

2. Un stipendiu de 70 fl. pentru un ascultătoriu de scoala reală din patrie.

3. Trei stipendii de câte 60 fl. pentru trei tineri ascultători de pedagogie în patrie.

4. Un stipendiu de 60 fl. destinat pentru un gimnasist născut în fostul comitat „Doboca“ (fundaţiune anonimă).

5. Un stipendiu de 70 fl. din fondul Asociaţiunei destinat pentru un gimnasist.

Terminul concursului se defige pe 20 Octobre 1879.

Concurenţii la amintitele stipendii au să'şi subştearnă încoace petiţiunile lor, până la terminul mai sus ḑis, provĕḑute cu atestat de botez şi de paupertate, precum şi cu testimoniul de pre semestrul al doilea al anului scolastic 1878/9.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane române.

Sibiiu în 6 Septemvre 1879.

CONCURS.

Conform preliminariului bugetariu statorit pe anul administrativ 1879|80 de cătră adunarea generală a Asociaţiunei transilvane, ţinută la Sighişoara în 3 şi 4 August a. c. se publică prin aceasta concurs la următoarele ajutoare:

1. Un ajutoriu destinat pentru un învĕţăcel sau sodal de meserie din fundaţiunea „Tofaleană“ a 20 fl.

2. Cinci ajutoare de câte 20 fl. pentru sodali de meserie cualificaţi de-a se face măestri.

3. Douĕ-ḑeci şi patru ajutoare de câte 12 fl. 50 cr. pentru învĕţăcei de meserie.

Terminul concursului se defige pe 20 Octomvre 1879.

Concurenţii au să'şi subştearnă încoace petiţiunile lor până la terminul mai sus ḑis, provĕḑute în cât pentru sodal cu atestat de botez şi de purtare morală, cum şi cu adeverinţă, că sûnt cualificaţi de-a se face măestrii; ear încât pentru învĕţăcei concursele lor, pre lângă atestatul de botez şi de purtare morală, au să fie proveḑute şi cu adeverinţa dela măestrul respectiv despre desteritatea şi diligenţa în măestria cu care se ocupă ear referitoriu la ajutoriul de 20 fl. din fundaţiunea „Tofaleană“ se observă, că fiii din familiile tofălene vor avé preferinţă.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane române.

Sibiiu în 6 Septemvre 1879.

Nr. 144.] 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Totoiu, ppresbiteratul Albei-Iulia, să escrie concurs până la 30 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual 220 fl. v. a. din cassa scoalei, care se va solví în 4 rate.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei, constătătoriu din douĕ odăi şi culină.

3. Lemne de foc suficiente.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'şi subşterne petiţiunile lor la subscrisul în Alba-Iulia, păna la terminul sus indicat, în care au de-a dovedí:

a) că sûnt de relegea gr. or.

b) că au absolvat cursul clerical sau pedagogic;

c) că au depus esamenul de cualificaţiune;

d) că scie cântările bisericesci şi tipicul;

e) că scie limba maghiară.

Totoiu, 28 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or.

CONCURS.

După ce prea venerab. consistoriu archidiecesan prin părinteasca ordinaţiune dto 21 August a. c. Nr. 2092 a încuviinţat instituirea unui post de capelan la parochia Casteu, lângă neputinciosul paroch Ioan Daniil se escrie cu aceasta concurs până la 30 Septemvre a. c. cu următoarele emolumente.

1. Din cassa alodială 150 fl. v. a.

2. $3\frac{1}{2}$ jug. pămênt.

3. Venitele stolare usitate după calcul mediu de 5 ani 70 fl. v. a. anuatim toate în suma de 270 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post de capelan au a'şi aşterne petiţiunile lor la Subsemnatul oficiu protopresbit. instruite în sensul stat. organic, cu documentul, că au absolvat cel puţin gimnas. inferior şi cursul teologic, până la terminul sus scris.

Orăştie 4 Septemvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

N. Popoviciu m. p.,
3—3 protopresbiter.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 108. Sibiiu, Sâmbătă 15 Septemvre v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Septemvre.

Bismarck a plecat alaltăeri dela Viena, dară pentru aceea ḑiaristica totuși este în partea cea mai mare și însemnată ocupată cu repriviri și priviri în viitoriu — și unele și altele aduse în legătură cu situațiunea cea schimbată prin visita principelui Bismarck la Viena. Reprivirile dau privirilor în viitoriu multă materie de scris, însĕ fără de-a vĕrsa și lumină destulă asupra situațiunei. Oficioasele spun că au fost repețite conferențe cât a petrecut Bismarck la Viena între cest din urmă, între Andrássy, Haymerle și alții. Ce s'a discutat în conferențele acele și la ce resultate au ajuns conferitorii, oficioasele sau nu sciu, sau nu au permisiunea să spună și așa ele caută a mulțămí publicul cu frasele stereotipe: „că în cestiunile principale se constatează o îmbucurătoare înțelegere.“ Din ceealaltă parte, din partea presei independente, avem să înregistrăm de astădată, că Nemții din Cislaitania apar mai desghețați de cum erau înainte de sosirea lui Bismarck la Viena. Populațiunea din Viena a mers așa departe cu esprimarea simpatiilor pentru cancelariul german, încât simpatiile au fost aproape demonstrative. Poate că împregiurarea aceasta a turburat și neliniscit pe Maghiari încât „Egyetértés, care după posițiunea sa nu află cu cale a sci de multe reserve, cum sciu alte ḑiare, dice unele ca aceste: „Acel popor vienez care, după victoria armatelor prusiane se închina lui Bismarck și vrea să alunge curtea, distinge cu atât de înaltă espresiune a simțemintelor sale, pe lângă Andrássy, nu pre cancelariul amic, ci pre bărbatul de stat, pe care îl ține că este chemat a smulge țĕrile ereditare dintre petrile nestimate ale coroanei monarchiei și ale întrupa împeriului german unit. Și în adevĕr Bismarck, care vede și aude, își va însemna demonstrațiunea, el o scie aprețuí și o poate folosí. În credință, că nu va întârḑia cu folosirea, îl salutăm și noi de aici, din împĕrăția sântului Stefan. Primirea ce'i-o făcù populațiunea din Viena este arĕtătoriul milurilor, ce spune unde se termină Germania, însĕ pentru dorințele și nisuințele noastre călĕuzul, că noi avem causă de-a primí pe Bismarck mai cordial decât 'l-a primit Curtea, Andrássy și poporul vienez și apoi cu cât mai curênd cu atât mai bine.“

Nu scim dacă se va afla vre-un procuror de stat, ca să urmărească pentru atâta cutezare foaia „Egyetértés“ și un juriu care să o condamne. Aceasta e treaba procurorului respectiv și a jurilor; noi însĕ am vĕḑut în sufletul celei mai maghiare partide dintre toate partidele maghiare și ca oameni, cari scim prețuí nuanțele partidelor, ne vom scí orienta.

Și **Cehii** nu sûnt încântați, nici de venirea lui Bismarck nici de primirea ce i se pregătì în Viena.

Cât pentru resultate, corespondentul din Viena dela o foaie engleză, „Standard“ telegrafează foaiei pomenite, că Andrássy la începutul conferențelor cu Bismarck a declarat, că este autorisat din partea împĕratului **Francisc Iosif** a esprima, că este **gata la încheerea unei aliențe defensive cu Germania.** Bismarck încă s'a declarat mai târḑiu în același sens, că ar fi autorisat a esprima din partea împĕratului german. „Nat. Ztg.“ din Berlin spune, că s'a desbătut în conferență toată situațiunea europeană și s'a constatat, că pentru acum pacea europeană nu este periclitată de nici o parte. Bismarck și Andrássy însĕ au aflat lucru foarte oportun a se apropia Germania și Austro-Ungaria cât se poate de intim una de alta, pentruca ivindu-se vre-un pericul dintr'o parte sau dintr'alta să se apere împrumutat.

Luni s'a denumit noul ministru de esterne. Acesta este baronul Haymerle. Bar. **Orczy** este denumit ministru pelângă persoana Maj. Sale. Altă denumire, care stă în legătură cu cea dintâiu, este denumirea lui **Kallay** secretariu de stat în ministeriul de esterne. Publicarea acestor denumiri va urma duminecă.

Un loc însemnat ocupă în politică cestiunea Evreilor din România. Telegraful ne anunțase, că douĕ proiecte care au fost în desbatere mai nainte în cameră, cari nu admiteau naturalisarea Jidovilor cu ridicata, au căḑut. Lucrul însĕ nu s'a terminat, acum vine un alt proiect al guvernului la desbatere, anunțat și acesta pe cale telegrafică. Eacă proiectul:

Proiect de lege.

Articol unic.

„În locul art. 7 din constituțiune, care se revisuiesce, se va pune următorul:

Art. 7. Diferența de credințe religioase și de confesiuni nu constitue în România o pedecă spre a dobândí și a esercita drepturile civile și politice.

§ 1. Străinii, de ori ce religiune, vor puté dobêndí împământenirea prin legi speciale și individuale.

Aceleași drepturi se dă acelor, cari fără a fi cetățeni, se află în România ca **supuși Români.**

§ 2. Nu vor puté dobêndí, subt ori-ce titlu ar fi, proprietăți rurale afară de vii, locuri sau case în orașe decât acei cari vor fi cetățeni români, respectându-se însĕ drepturile acelora care le au după legile anterioare, s'au în vîrtutea tratatelor esistente între România și alte staturi.

§ 3. Toți locuitorii aflători, în momentul anesării ca cetățeni otomani, în provincia română de peste Dunăre, Dobrogea care se declară parte integrantă a României, au de-o potrivă toate drepturile și datoriile de Români, conform regimului special ce se va prescrie pentru acea provincie de către adunările legiuitoare.

Restricțiunea relativă la dobândirea proprietății rurale nu se aplică la Dobrogea.

§ 4. Cei născuți și crescuți în România până la maioritate și care nu se vor fi bucurat nici odată de vreo protecțiune străină, vor fi de drept dispensați de stagiu când adunările vor admite cererea lor de naturalisare.

§ 5. Se declară cetățeni, pentru astă una și singură dată, acei supuși români, de veri ce religiune, cari sau asimilat cu națiunea, și a căror nume și calități se votează de către corpurile legiuitoare de o dată cu această lege.

Acei dintre dênșii cari în timp de un an de la această admitere la cetățenie, nu vor reclama diploma de indigenat, vor perde drepturile ce li se acordă.“

După cele petrecute până acum în cameră cu anevoie credem, că va trece și proiectul acesta; căci cu anevoie se vor găsí în cameră doue terțialitați, care să 'l spriginească; și doue terțialitați pretinde constituțiunea română în casuri de revisiure, pentru ca conclusul sĕ fie valid. Țeara se vede a fi cu oposițiunea in cestiunea Evreilor și are toată dreptatea, căci ce înțeles are o naturalisare sau încetățenire necerută, abstrăgênd dela împregiurarea, că o pretinde o putere nevĕḑută din afară cum este alianța israelită, și este sprigìnită de puterile din afară, cari n'au drept de-a se amesteca in afacerile interne ale unui stat independent.

România mai are o cestiune neresolvată pe capu'i, cestiunea **Arab-Tabia.** „Pol Corr.“ spune că s'a instituit o comisiune de ingineri, care este însărcinată a studia ultima propunere din partea Rusiei. Rusia propune a se zidí podul peste Dunăre, spre a lega Dobrogea de România, la Ghirlița. Oamenii cunoscĕtori spun, că dacă comisiunea europeană va lăsa Arab-Tabia la Bulgaria, România mai că nu se va hotărí a zidí la Ghirlița pod, pentrucă de pe Arab-Tabia, milităresce podul este dominat cu totul și comunicațiunea Dobrogei cu ceealaltă Românie este pusă la dispozițiunea Bulgarilor, respective a Rușilor.

Desbaterile în camera română,

asupra revisuirei art. VII în cestiunea Evreilor.

Reproducem astăḑi următoarele pasage din discursurile ținute în ședința dela 5 Septemvre a Camerei române de domnii deputați V. Conta și T. Maiorescu.

D. V. Conta. Ce sûnt Jidanii d-lor? Să deosebesc ei, după cum pretind de ceilalți conlocuitori ai lor, numai prin aceea că au credințe religioase? Nu!

Jidanii constituiesc o națiune distinctă de toate celelalte națiuni, și dușmană acestora. Mai mult decât atâta: putem ḑice că Jidanii sûnt națiunea cea mai bine constituită și cea mai distinctă din toate națiunile câte sûnt pe lume. Mai ântâiu, nu le lipsesce nimica pentru a constituí o națiune. Lucrul principal este că descind dintr'o singură rasă care s'a păstrat totdeauna. Apoi în complesul lor de legi, (in Talmud,) au legi politice, civile, administrative, legi de ordine publică, până și de igienă publică și privată; astfel că nu le lipsesce nici o lege dintre acele cari au de scop constituirea unei națiuni. Mai mult decât atât, au chiar o patrie. Este adevĕrat că nu o patrie reală, ci o patrie imaginară, Palestina: însĕ o patrie pentru care au atâta iubire, atâta patriotism, încat nu le mai rĕmâne iubire și patriotism pentru o altă patrie.

Am ḑis Palestina; să nu credeți că aceastâ Palestină e numai decât aceea din Asia; după credința lor Palestina este țara aceea unde Mesia, care are să vie, va stabilí o împărăție Jidovească. Acea Palestină, împĕrăție jidovească, va puté fi stabilită și la noi. Astfel, prin Palestină ei înțeleg o țară ideală, al cărei loc nu este încă ficsat în lume, și pentru care Jidanii au atâta iubire încât nu mai pot iubí și o altă patrie.

Atât de mult o iubesc, încât în toate rugăciunile și actele lor religioase nu lipsesc de-a o învoca și de ai mărturisí iubirea lor. Este un obiceiu că la toate serbătorile cele mari, când se despărțesc din Sinagoga lor, să'și ḑică: la revedere în anul viitor la Erusalim; așa că în inima lor în totdeauna este speranța de-a dobândí acel Erusalim și Palestină închipuită.

……

Se ḑice că Evreii au fost persecutați în evul mediu si în timpurile moderne, din causa religiunei lor, din causă că ei au restignit pe Christ., etc. Apoi aceasta se poate combate printr'un simplu argument: Jidanii nu au fost persecutați în momentul când au întrat în vre o țară. Pretutindenea pe unde au fost persecutați, au trăit mai ântâiu în linisce douĕ, trei, patru secole, și apoi au fost alungați?.....

D. S. **Maiorescu.** V'am rugăt să'mi dați cuvêntul, d-le președinte, fiindcă mĕ cred dator a propune onor. Camere ca să amâne discuțiunea de față.

Propunerea de amânare, ce voiu avé onoare a o susținé înaintea d-voastre, nu este o adunare într'un mod infinit, ci o amânare pentru una s'au câteva ḑile, până când și guvernul va puté să vină înaintea d-voastre cu un contra-proiect al seu, dacă 'l are, pentru ca păreреа formulată de maioritatea delegaților și părerea guvernului să fie discutată înaintea d-voastre și înaintea țĕrei în același timp, să putem fie-care din noi să cumpănim valoarea unuia și a celuialalt proiect, și numai după această cumpănire să ne dăm votul nostru în cunoscință de causă.

……

D-lor este vorba despre revisiunea art. 7. Eu, personal, am fost totdeauna contra art. 7, fiind că 'l-am creḑut periculos pentru noi, și situațiunea în care ne aflăm astăḑi cred că o dovedesce. Rĕmâne dar să fie revisuit, o primesc. Cum să fie însĕ revisuit? Mĕ aflu înaintea unei propuneri a maiorității care privită din punctul de vedere al ideilor țĕrei, o găsesc foarte conformă cu necesitatea momentului, întru cât privim țara în întru. Se sterge prohibițiunea religioasă, se admite posibilitatea naturalisărei și se garantează atât proprietatea rurală, cât și naționalitatea noastră prin naturalisarea individuală. Ei bine, tăcênd guvernul, neavênd eu un contra proiect spre a face o balansare, ce să ḑic eu de cât: foarte bine, îl votez. Dar d-v. care nu'l votați? Nu aveți un contra proiect. Eri, d. președinte al consiliului s'a esprimat printr'un admirabil laconism și a ḑis: eu nu ader la proiectul acesta 'al d-v. Eu **nu ader**, va să ḑică, trei cuvinte. Ei bine, credeți că numai atât poate să hotărăscă cestiunea?

Marea maioritate a ţĕrei într'o cumpănă şi trei cuvinte nemotivate ale d-lui Brătianu în alta, acesta este noul d-v. sistem constituţional? (Râsete, Aplause).

Este ne natural. Ne trebuie un contra proiect spre a puté face o comparaţiune si a vedé unde sûnt deosebirile, până la ce punct mergem împreună şi unde ne desbinăm, să cumpănim, în consciinţa noastră, care e pericolul din afară, dacă ne ameninţă vre-unul şi care e pericolul care ne ameninţă din intru şi găsim poate un mijloc de transacţiune, să scim ce facem. Dar acum pentru ce voiţi să venim noi să discutăm, când părerea d-v., nu e formulată? Şi apoi, dacă aveţi această intenţiune, pentru ce a'ţi venit dela început şi aţi ḑis: nu ader? De ce? Dar ce voiţi să faceţi cu noi?

Voiţi să ne faceţi ridiculi? Voiţi să ne espuneţi la ridiculul de-a vorbí eară contradictori? Frumos câştig! Ei, şi dacă ne-am făcut ridiculi câţi-va inşi, ce a eşit de-acolo? Mare câştıg pentru România! (Aplause). Şi apoi în realitate, pe cine voiţi a espune la ridicul? Părerea pe care o susţine comitetul, este părerea maiorităţei ţĕrei în momentul de faţă. Se poate ca unii să creadă că această părere a maiorităţei ţĕrei nu este justă, nu este bună, se poate, dar nimeni nu poate să tăgăduiască că această părere este părerea simţită de marea maioritate a ţĕrei. (Aplause). Ei, ce voiţi d-v.? Voiţi ca această părere a maiorităţei ţĕrei să dispară în năsip, să nu mai remână nici urmă din valurile ei? Dar de ce? La ce, spre ce folos? Spre a scăpa posiţiunea guvernului? Dar aici e cestie de persoane, sau de interesul ţĕrei? Vorbiţi în faţa altora, sau în faţa unei cameri în care nu sûnteţi în maioritate, sau ca guvern în faţa oposiţiunei, strigaţi în totdeauna că ţara să judece, ţara se va pronuncia mai bine. Ei bine, ţara a vorbit şi este în contra d-v. Se vede însĕ, că la adecă, toate aceste sûnt frase goale şi la momente date, când se crede folositor pentru situaţiuni personale, se violentează voinţa ţĕrei. Este o violenţă ce se face acum cu această procedare voinţei ţĕrei. (Aplause).

Termin, d-lor, cu un argument care e cel din urmă. D-lor, se ḑice că sûntem stat constituţional, se ḑice cel puţin aşa. Indoiala mea nu este numai o formă oratorie; mărturisesc că dela guvernul de astăḑi m'am deprins a vedé mai ales schimbându-se şi formându-se ministerele şi ministrii ca în statul cel mai despotic, fără ca representaţiunea naţională să scie de ce a întrat şi a eşit cutare sau cutare ministru.

De esemplu de ce a eşit d. Dabija şi a întrat tocmai d. colonel Leca? (Ilaritate).

Dacă este cineva care scie causa legală a acestei schimbări, apoi să vede că pe acela 'l-a luminat Dumneḑeu. Pe mine nu m'a luminat, şi aşa mai departe şi cu ceilalţi ministri. Dar în fine, acest minister s'a presentat cu un program, care program din norocire stă în minister, căci altfel poate m'ar desminţí cineva. (Aplause).

Ministerul trecut îşi dă demisiunea şi ḑice: („Monitorul“ din 12 Iulie 1879).

„Pentru regularea unor cestiuni atât de grele ca acele ce camerile de revisuire sûnt chemate a le resolva, guvernul nu ar avé puterea şi autoritatea necesară decât atunci când s'ar bucura de încrederea nu numai a maiorităţilor necesare chiar în timpuri normale, dar însuşi a mai unanimităţei corpurilor legiuitoare.“

Dacă este şi astăḑi părerea d-lui ministru-preşedinte tot aşa, atunci mĕ mır, de ce mai stă pe banca ministerială, căci se scie de toţi că mai unanimitatea nu o are guvernul. Dar în fine cine să numere unanimitatea, mai unanimitatea şi maioritatea.

. . . .

Ei bine, ací vĕd iscăliţi pe nouii ministri, şi aceasta a fost marea surprindere a mea şi a multor din cei ce nu cunosc misterele fabricărilor de ministere. Vedem dar iscăliţi pe d. Cogălniceanu şi d. Creţulescu alături cu d. col. Lecca, pe d. Boerescu alături cu d. Stolojean. (Aplause şi Ilaritate).

. . . .

„De aceea, d-lor senatori, d-lor deputaţi, guvernul d-v. crede a corespunde atât la cerinţele diplomaţiei europene, cât şi la preocupările legitime ale ţĕrei când, pelângă recunoascerea principiului egalităţei religioase şi libertăţei cultelor, el va admite şi va susţiné, pentru revisuirea art. 7, în partea relativă la interesele noastre interioare, o soluţiune basată pe principiul naturalisărei individuale care esclude ori-ce categorii, precum şi pe restricţiuni speciale, pentru dobândirea proprietăţei rurale.“

Aceasta vrea să ḑică că a primit esenţa proiectului maiorităţei.

. . . .

Aş fi fericit, când cine-va din maioritatea guvernamentală ar avé bunavoinţă să'mi împrumute din vocabulariul român-parlamentar, un cuvênt cu care să calific această purtare, fără ca să'mi atrag un blam din partea d-lui preşedinte al camerei. Dlor, ce este aceasta? Cum să numim o asemenea procedere? Să ḑicem că este amăgire? In camera trecută se vorbia de mistificare. Să ḑicem că este o mistificare a opiniunei publice, atât a Europei cât şi a României? Cum? Adoptaţi programul maiorităţei, trataţi o lună sau douĕ de ḑile, nu sciu pe ce basă, şi în urmă veniţi cu alte idei ascunse?

Dar atunci întreb: cine a representat în străinătate adevĕrata opiniune a camerei? Guvernul de astăḑi? (Aplause). Sau a rĕmas ţara earăşi amăgită în adevĕrata representare a intereselor ei, aşa cum le înţelege ea? d-voastră ne spuneţi, în aparenţă cu sinceritate, daţi-vĕ părerea, noí ni-o dăm şi după ce ni-o spuneţi, că aţi adoptat-o şi d-voastră, în urmă veniţi şi ne declaraţi că aveţi altă părere, declarând cu aceasta, că veţi combate părerea camerei (aplause). D-lor, cum credeţi d-voastră, că aceste procedimente nu vor irita spiritele în ţara aceasta? La ce resultat aveţi să ajungeţi? Să disolvaţi camera? Dar v'aţi gândit ce însemnează aceasta astăḑi? Sûnteţi siguri de liniscea publică? Luaţi asupra d-voastre rĕspunderea în faţa unei ţĕri, care se vede de un an de ḑile învêrtită şi amăgită ın representarea ei în străinătate? (Aplause). Apoi, unde tind toate aceste?

. . . .

Dacă aceasta este procederea noastră ca stat independent, mai bine era să fi rĕmas sub forma noastră cea veche, şi să aşteptăm ocasiune mai favorabilă, şi oameni mai capabili pentru a ne dobândí independenţa. De aceea, vĕ rog, să binevoiţi, a amâna întreaga discuţiune, până în momentul când va vení guvernul cu proiectul seu, să nu vĕ espuneţi de-a vota o soluţiune fără a scí unde mergem cu ea, să vedem ce ne ḑice guvernul representant al ţĕrei în străinătate, pentruce, după ce a primit odată acest program, revine pe urmă la alte programe.

. . . .

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Idicel, în August 1879. (Conferenţele învĕţătoresci). Încheere. Relativ la punctul 3 din des numitul circulariu consistorial s'a propus, ca veneratul consistoriu archidiecesan să binevoiască a recomanda învĕţătorilor nostri un manual de gramatica limbei maghiare, în care regulele gramaticale pentru o mai uşoară pricepere să fie scrise în limba maternă, şi numai esemplele să fie în limba maghiară. Acest manual să fie învĕţătorii nostrii îndatoraţi a şi'l procura fie-care pre spesele sale.

Din acest manual prea veneratul consistoriu să binevoiască a determina o anumită materie ce au anumite părţi ale vorbirei din cari să impună fie-cărui învĕţător, în decursul anului scolastic, a se prepara singur de sine. La finea anului scolastic adecă în timpul ferielor înţelegêndu-se că conferenţele învĕţătoresci se vor susţiné după modalitatea din anul acesta, şi în anii venitori veneratul consistor să denumească de conducĕtori ai acelora bărbaţi de aceia, cari pre lângă cunoscinţele pedagogice, să poseadă şi cunoscinţa limbei maghiare. Aceasta în cele de ântâi ḑile ale conferenţelor să aibă obligămêntul a esplica încă odată toată materia ce o a fost determinat veneratul consistoriu, învĕţătorilor spre prepararea de sine, şi apoi a esamina pre fie-care învĕţător din aceea materie, şi a'l provedé cu un testimoniu despre calculul meritat. În modul acesta cred învĕţătorii, cari au luat parte la conferenţele învĕţătoresci dela Idicel că'şi vor poté câştiga pre o cale mai uşoară cunoscinţa limbei maghiare.

Dacă va fi nimerită, s'au nu, această propunere, remâne în apreţiarea organelor noastre superioare scolastice, respective a veneratului consistoriu archidiecesan.

Faţă cu punct 4, conferenţa a propus înfiinţarea unei reuniuni învĕţătoresci pentru învĕţătorii din protopresbiteratul. Mureş-Oşorheiul, Turda superioară şi Bistriţa cu locul central Maierĕu. Tacsa pentru fie-care membru ordinar sa statorit cu 2 fl. pre an. Ar fi de dorit, ba e chiar de lipsă ca şi învĕţătorii din părţile aceste, să imiteze pre aceia învĕţători din alte părţi ale archidiecesei noastre, cari nu au întârḑiat şi nu întârḑie a'şi înfiinţa reuniuni învĕţătoresci. Că se va puté ori nu, înfiinţa reuniunea propusă, este o cestiune încă nedecisă. Ea se va decide numai după ce, acei învĕţători din amintitele protopresbiterate, cari nu au luat parte la conferenţa învĕţătorească dela Idicel, se vor dechiara, pro ori contra, propunerei relative la înfiinţarea numitei reuniuni. Întrebarea după o astfel de dechiaraţiune, cred că nu preste mult timp se va şi pune acelor învĕţători. Se dee D-ḑeu ca dechiaraţiunea lor să fie numai pro dar nu şi contra, căci numai aşa se va puté realisa înfiinţarea proiectatei reuniuni.

În estras aceasta este activitatea conferenţei învĕţătorilor din Idicel.

Un călĕtoriu.

Academia română.

Se aduce din nou la cunoscinţă autorilor de cărţi române cari ar dorí să concure la premiele academiei române, următoarele condiţiuni:

1. Premiul Statului Eliade Rădulescu, de 5,000 lei, se va decerne în cursul sesiunei generale din Marte-Aprilie1880, cărţi literarie în limba românească, care se va judeca mai meritorie printre cele tipărite de la 1 Ianuarie 1878 până la 31 Decemvre 1879.

2. Premiul Statului Lazăr de 5,000 lei, se va decerne în cursul sesiunei generale din Marte-Aprilie 1880, cărţi scientifice în limba românească, care se va judeca mai meritoríe printre cele tipărite de la 1 Ianuarie 1878 până la 31 Decemvre 1879.

NB La acest concurs se pot presenta şi invenţiunile scientifice, făcute de Români.

3. Premiul Năsturel-Herĕscu din seria *b*, în sumă de 4,000 lei, se va decerne în cursul sesiunei generale din Marte-Aprilie 1880, unei cărţi scrise în limba Română, cu conţinut de ori ce materie, care va fi judecată ca meritorie, printre cele tipărite de la 16 August 1878 până la 31 Decemvre 1879.

NB. Concurenţii la cele trei premii sus menţionate vor bine voí a trămite la cancelaria academiei Române în Bucuresci, palatul Universităţei, opurile lor, cari vor fi în condiţiunile de timp mai sus menţionat în câte 12 esemplare.

Varietăţi.

* (Postal). În Vingard comitatul Albei inferioare este de ocupat locul de magistru postal. Se cere un contract de serviţiu şi o cauţine de 100 fl v. a. pre lângă dreptul de-a trage pe an salariul de 120 fl. apoi 40 fl, pauşale şi 420 fl, v. a. pentru espedări postale. Posta din Vingard va comunica cu cea din Mercurea de 4 ori pe sĕptĕmână. Suplicile au să se adreseze până în 13 Octomvre n. la direcţiunea postală în Sibiiu.

* (Strămutare). Dl. c. r. spiritual militariu gr. or. Simeon Popoviciu, se strămută din garnisoana dela Cluj în cea dela Alba-Iulia.

* (Anunciu). La adunarea generală a Alumneului român din Timişoara, carea se va ţiné în 27 Septemvre vechiu 1879 dimineaţa la 10 oare în localităţile mele, sûnt invitaţi toţi membrii.

Mel. Dreghici. m/p.

* (Mulţămită publică) aduce subscrisul comitet parochial domnului paroch Simion Andron Gălbinescu. Acesta în decurgerea a lor 22 de ani, de când blând ne păstoresce nu numai cu cuvêntul, dar mai vêrtos cu fapta, 'şi-a arătat iubirea cătră noi şi sf. biserica noastră; şi anume înainte de 3 ani cu spesele sale proprie, a înfrumseţat Icoana sf. Nicolae care e patronul sf. biserici şi a casii sale în o preţiosă decoraţiune, apoi după aceea înaintea Icoanei Maicei Domnului cu un pompos lustru ce luminează duminecile şi sĕrbătorile. Acum însĕ în ḑiua de sântă Marie mică ne-a surprins cu o bogată Evanghelie, legată elegant în barşon roşu şi argint curat cu patru evanghelişti şi în mijloc cu învierea domnului emailată, prea frumoasă şi preţioasă, carea în aceea ḑi prin d-nul protopresviter al Sân-Nicolaului mare Georgie Nicolici, asistând mai mulţi preoţi la celebrarea sântei Liturghii, în fiinţa de faţă a d-lui pretor Mihail Hunear, şi a mai moltor domni şi doamne fu sfinţită şi donată st. biserici tot cu spesele sale proprie, cu care ocasiune d-nul ppresviter ţiind o cuvêntare acomodată şi esprimându'şi mulţămirea pentru acel sacrificiu ne îndeamnă a urma păstorului nostru, pe carele ţină'l Dḑeu mulţi ani în mijlocul nostru, la a căruia onorată masă după sevêrşirea solemnităţii se ospătară preste 20 onorabili oaspeţi, ridicând toaste în toate direcţiunile cuviincioase, eară noi felicitând pe d-ul donator remânem ai Sânţiei Sale supuşi fiii.

Saravolla 9 Septemvre 1879.

Comitetul parochial,
prin
Alecse Mateu.
preşedinte.

* (Emigrări). Din Ungaria de sus emigrează oamenii grozav. Ţeranii din comitatul Saros şi Abany decurênd 'şi-au cumpĕrat haine în Eperies şi au plecat cătră America. Se ḑice că poporul de pe acolo vrea să emigreze cu gloatele.

* (Legătura călei ferate Braşov-Ploeşti) va fi gata pela sfêrşitul anului acestuia, pentru că lucrurile neisprăvite încă pe linia Sinaia-Câmpina înaintează foarte tare.

* (Consul general român în Budapesta) are să fie dl Balş, după o scire telegrafică a lui „Pester Lloyd“ din Bucuresci dto 24 Septemvre c. n.

* (Imigraţiune Jidană în Dobrogea). „Deutsche Zeitung“ din Viena scrie în una din revistele sale politice din urmă: „În Dobrogea întreagă se observă o emigraţie şi imigraţie destul de vie; cea din urmă însĕ prevalează. Un numĕr de familii bulgare părăsesce ţara şi trece în Bulgaria, pecând din această ţară vin în Dobrogea ca colonişti Turci, Greci, şi Jidani. Imigrarea Jidanilor într'o ţară ce stă sub legi românesci este un ce interesant şi caracteristic. Aşa este; adaugem din partene: Jidanii cu o sfruntare unică în feliul ei defăi-

mează pe Români înaintea Europei și tot ei își caută adăpost la „întoleranții"la „barbarii"... Români. Numai Jidanul e capabil de așa ceva.

* (Strugurii în Dobrogea). Ḑiarul „Steaua Dobrogei" din Tulcea, în numerul seu de la 8 ale curentei semnalează un fapt foarte grav, susțiind că s'ar fi ivit *Philocsera* prin viile unor părți din Dobrogea, și că strugurii sûnt așa de uscați în cât boabele seamănă ca cum ar fi fost puse pe o tablă ferbinte a unei bucătării.

* (Miseria în Turcia) e nemai pomenită. Regimul nu mai scie ce să înceapă, ca să poată ajutora poporul. Armata n'a primit de multă vreme competența ei. Acuma debia s'a putut face disposiții ca să se plătească barem oficerilor ceva din salariile restante. Debia se poate da însĕ la un oficer deocamdată 36 fl. și pe lângă toate aceste sûnt încă vre-o 1250 oficeri, cari trebue să se ducă în mai multe părți ale imperiului și nu pot căpăta nici 36 fl. v. a.

* (Vițele de vie) dacă se taie primăvara sûnt mai mănoase, ca cele tăiate toamna.

* (O vie eftină) s'a cumpĕrat în licitație în Budapesta. Via vêndută a fost prețuită cu 380 fl. și debia s'a putut vinde cu 12 fl. v. a.

* (Ântâiul alișveriș al unui gâde). Noul gâde al Parisului, care avea se inaugureze fracțiunea sa prin ghilotinarea lui Laprade care omărise pe tatăl seu, intrând în celula condamnatului, acesta se opuse dea'l urma.

Nenorocitule îi ḑice gâdele, ce prostii vrei să faci; toată lumea este deja adunată, autoritățile, clerul, poporul, soldații, cari sûnt așeḑați în douĕ șiruri pentru tine, ca cum ai fi președintele republicei, cu un cuvênt toți sûnt la postul lor, așteptândute. Înțelegi ori nu?

Nu'mi pasă, rĕspunse condamnatul.

Dar eu sûnt noul gâde, tu ești cel dintâi pe care am să'l ghilotinez; fi bun și înțelege căci destul de neplăcută este misiunea mea, și în loc de-a îmi ușura sarcina tu din contră vrei să'mi-o îngreuiezi mai mult. De ce nu te pui în posiția mea?...

Nu, punete d-ta în locul meu.

Gândeștete că statul plătesce tot; ascultă, și vei vedé că lucrul nu este așa de rĕu cum creḑi: mai întâi ai să primesci un dejun minunat, apoi ți se va tunde părul ceea ce pe căldura actuală este foarte plăcut, și se ḑice chiar că e sănĕtos: afară de aceasta omul se arată mult mai frumos cu pĕrul scurt. Apoi te vei urca într'o trăsură de unde vei vedé tot și poți se vorbesci cu preotul despre ori ce lucru așa că timpul are se treacă foarte iute. La sosirea pe locul esecuțiunei toată lumea va ațintí privirea asupră'ți, ți se va deschide ușa trăsurei, vei fi sprigiunit la eșire și toți se vor purta cu tine foarte politicos.

După aceasta ai să sui câteva trepte, ce nu sûnt înalte, ai să săluți lumea, care s'a adunat numai pentru tine; și în câteva secunde toată istoria se va stêrșí. Apoi ai să veḑi cum lumea are să se întoarcă acasă mulțămită și veselă.

Toate aceste însĕ nu a putut să îndemne pe Laprade să urmeze pre gâde până când nu s'a recurs la o forță considerabilă.

* (A eșit chelia la preț) Sûnt multe casuri în care se caută prin anunciuri în ḑiare junele dame cu pĕrul blond, sau brun, pentru ale angagia ca casierițe, fete de prăvălie și altele asemea, însĕ nu s'a întêmplat până acum ca să se facă această onare și celor cu chelia în tivgă.

Posta din urmă.

„Wiener Ztg." va publica mâne o listă nouă de „pairi" (membri ai casei de sus dela senatul imperial). Se vor denumí patru cu drept de creditate și 14 pe viață. „D. Ztg" află că cei dintâiu sûnt Carol principe Schwarzenberg, Frederic conte Thun-Hohenstein, conte Baworowski și contele Rud. Chotek.

„Politik" din Praga, ḑice „D. Ztg", își dă într'un articul toată silința, a ascunde bancrotul politicei pasive, deciḑêndu-se conferința deputaților Cehi a întra în senatul imperial. „Politik" însĕ ḑice că conducĕtorii Cechilor își clădesc convingerile lor pe temeliile aplecărilor celor împăcătoare ce domnesc în cercurile normative și că denumirea contelui Taaffe însași este un eveniment, care schimbă cu totul situațiunea din anul trecut. Între momentele care dovedesc că guvernul voiesce a ameliora soartea poporului cehic, ḑice „Politik," este a se numera și denumirea Drului Prazak, ministru, carele este un patriot probat și recunoscut ca atare de Cehi.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 26 Septemvre n. „Wiener Abendpost" vede în articulul de eri al „N. A. Ztg" clara și fidela espresiune a vederilor ce domnesc preste tot și la noi. Conclusiunile articulului din „N. A. Ztg." pot fi sigure de cel mai simpatic resunet în Austro-Ungaria.

Viena, 26 Septemvre n. Într'un consiliu de ministrii comuni de patru oare imperatul a sancționat conclusele din conferențele comune ministeriale.

Petersburg, 26 Sept. n. Se deminte oficial, că Rușii au fost bătuți de Turcomani; din contră Rușii au raportat succese însemnate.

Oieritul în România.

Ḑiarul „Blätter für Handel und Gewerbe" din Brașov publică un articol privitor la oierii români și industria lânei, sûbscris de un German, care a trăit în România.

„Muntenia și Oltenia, nesocotind Moldova și Dobrogea, hrănesc mai multe milioane oi, cari formează obiectul unei economii seminomadice caracteristice.

Această economie se estinde din șesul dunărean, care e centrul ei peste toată țara, peste Moldova, Basarabia, Bulgaria și spre miaḑă noapte până în culmile Carpaților în Transilvania. Ea pĕtrunde până chiar în inima Transilvaniei, acomodându-se împregiurărilor, cari aici sûnt deosebite.

Această economie de vite estinsă foarte și cultivată cu mare zel — economia românească — își are basa ei în împregiurările teritoriale ale acestor ținuturi. Rar se găsesce o țară care să fie mai potrivită pentru oierit decât România, dimpreună cu țĕrile dimpregiur până la marea neagră. Neamul românesc însuși are o deosebită predilecție și aptitudine pentru oieri — anume pentru acest mod de oierit; — oaia e propriul animal de casă al Românului.

România e încongiurată spre miaḑănoapte și încât-va spre miaḑă-noapte-rĕsărit și apus-miaḑă-noapte de un șir de munți gigantici, cari se pierd spre Verciorova în Dunăre.

Eu am străbătut o mare parte din aceste locuri parte pe jos parte călare și vĕḑui în escursiunile mele prin Transilvania mai aceleași formațiuni de munți cu propriul lor metod românesc de oierit.

Formațiunea geologică consistă mai cu samă din ardezie și piatră nisipoasă, din puțină calce și din banci estinse antidiluviane de cremene, va să ḑică, o composițiune prea favorabilă prosperărei ierburilor și copacilor și care produce cu deosebire pe plaiurile ce se estind până în șesul dunărean, o vegetație asemenea aceleia din vechia Americă.

În văile codrilor cresc ferigi de un stat de om de înalte cu cotoare de un policar de groase și cu foi uriașe. Am avut prilej să vĕd plante acuatice cu foi în forma inimei cu o suprafață de douĕ până la 3 picioare cuadrate. În acelaș grad cresc și celelalte ierburi, de și Flora de aici nu e atât de bogată ca aceea din munții de calce.

Formele munților sûnt de obiceiu rotunḑite. Rare ori se găsesce în regiunile superioare de esemplu în „Valea Lotrului", care desparte Transilvania de sud-vest, — Valea Hațegului, — de România mică, din contră în văile din regiunile inferioare ale acestor ținuturi cu formații de calce se găsesc stânci spintecate în diferite chipuri.

Din această causă Carpații transilvani sûnt de tot potriviți atât pentru pășunea oilor, cât și pentru al vitelor, de oare-ce ei sûnt lesne de suit și fără nici un pericul.

Pĕcat că numai în puține casuri se mână vitele la munte; cai nu se mână mai de loc, numai ciobanii își duc câte unul pentru trebuințele lor.

Pentru economii de vite și de cai din România nu e de lipsă să'și mâne vitele la munte, căci se află pășune îndestulitoare, ba chiar prea multă în văi.

Munții cei mai mulți sûnt proprietatea boierilor, a corporațiunilor sau a statului, care după secularisarea mânăstirilor sub Cuza a câștigat o mulțime de moșii frumoase. Tot în acest mod au în Dobrogea oierii transilvani drepturi foarte mari de servitute pentru pășune, conform convenției din 1855, drepturi pe cari se silesc din toate puterile să le întrebuințeze acum din nou.

Astfel oieritul la Români se împarte în: oieritul la câmp și oieritul de munte. El consistă într'o emigrare: vara la munte, earna la câmp. În România proprie sûnt reservate pentru aceste emigrațiuni cu turmele poteci pe lângă șosele. Tot odată esistă locuri pentru staționat, unde turme de câte o mie până la douĕ mii cinci sute oi găsesc nutreț și apă și plătesc trecerea pe punți și poduri cu producte naturale.

Mai în jos vom observa mai amănunțit modul de oierit, și mai ântâiu de toate să observăm oaia, care este obiectul acestei economii.

Oaia română, putem ḑice, formează o rasă specială. Aceasta o putem susținé cu atât mai mult cu cât găsim milioane de atari oi. Ele au coarne mici și ascuțite; lâna lor e amestecată, asemenea oilor țigăi din partea de miază-ḑi rĕsărit, s'au lână mai groasă și stufoasă. Românii numesc oile lor mai bune, cu privire la lână, „oi țigăi", pe celelalte „stogoșe", pe cele de o ordine inferioară „țurcane". Berbecii se fac mai mari și mai puternici; ei au coarne mari învêrtite în formă de spirală, asemenea oilor țurcane. Adese ori se găsesc berbeci cu patru s'au chiar cu șase coarne. La berbecii cu patru coarne ântâia păreche de coarne cresce în spirală după urechi, însĕ cresce aplecată în jos. La berbecii cu șase coarne părechia dinainte se rămurește ca la cerbi.

Oaia română sufere bine temperatura aspră, mai bine chiar decât oile țurcane. Rare ori se găsesc corcituri dela oaie transilvană, cari sûnt de-aceeași mărime, numai cu lână mai puțin desvoltată, numite, și oi țigăi, stogoși, s'au mai bine oi bârsane. Arare găsim corcituri dela oile din Rusia de mează-ḑi, numite „donskoi".

Se găsesc la țĕranii munteni amestecate printre oile albe și oi negre s'au cenușii; ele sûnt tot de rasă românească.

În luna lui Maiu începe ciobanul să'și mâne oaia spre munte, urcându-se în pășunile codrilor din loc în loc până unde găsesce vegetație în abundanță.

Dacă în acest timp ninge s'au earba nu ajunge, se taie stejari, fagi, paltini, lăsând oile să roază mugurii și rămurelele. Aceasta dă nascere la mari devastațiuni. Se vĕd astfel locuri întregi nimicite. Ciobanii umblă cu turmele lor tot pe acele părți, unde bate soarele. Pe la mijlocul lui Iunie turma e mânată pe munte în sus, unde ciobanul clădesce stâna din lemne și nuiele. Acum 'și are jupânul rîs friptura lui obicĭnuită.

Turmele sûnt mai cu samă împărțite în miei de primăvară, în miei de câte un an (miori) sterpe, mânzări (oi cu lapte) și berbeci.

De departe se aud loviturile surde ale berbecilor, lovinduse în capete plin de gelosie și furie.

Fie-care turmă se duce la pășune separată. Nopțile se petrec sub cerul libĕr.

Turma oilor cu lapte se bagă sara în strungă. Strunga are douĕ s'au trei portițe, înaintea cărora stă ciobanul cu vadra lui murdară (?), prinḑênd oile, mânate spre portiță de un ciobănel, de picioarele de d'înapoi cu mare desteritate, și mulg douĕ ciasuri câte 500 oi.

Peste noapte oile pasc în giurul stânei, și dimineața se mulg de nou.

Laptele se ține în stână câte douĕ trei ḑile și apoi i se ia caimacul.

Tot în stâna plină de necurățenie se păstrează peile meilor și oilor moarte.

În vase mari făcute din trunchiuri de frasin scobite, se face un unt galbin cu un gust puțin plăcut; poate că manipulația defectuoasă face ca untul să cuprinḑă mult zĕr. Untul se pune în burdufuri (?) argăsite de ciobani.

Laptele a cărui caimac s'a luat cu prea puțină îngrigire, se pune în căzane mari, și închegându-se cu chiag (din rînza meilor) se face „cașul", care sărat se îndeasă bine în burdufuri. Este o artă a ciobanilor să îndese bine burduful și apoi să'l coasă bine; căci burduful ne îndesat face în locurile goale „strepeḑi" (vermuleți) cari mănâncă brânza.

Astfel să lucrează în munte până la jumĕtatea lunei lui August; apoi turmele încep a se scoborí încet spre șes, pășunând înălțimile pline cu ierburi sucoase, la care se uită cu jale cărunta Piatră albă.

În acelaș mod cum s'au urcat turmele, tot așa pe văi din stațiune în stațiune în șesuri până la Dunăre, unde se trec în Dobrogea și Bulgaria. Dela poalele munților până la Dunăre ținutul este șes și bogat în pășuni, pe lângă care oile se pot hrăní bine și cu buruienile câmpurilor.

Îndată ce ninge (toamnele sûnt de obiceiu frumoase, astfel în anul 1878 căldura a fost până la sfêrșitul lui Noemvrie de 14 °) și dacă zăpada nu se topesce în curênd turmele se bagă prin șoproanele de pe liveḑi cumpĕrate anume dela moșieri.

Fênul se întinde pe zăpadă și astfel se dă oilor de mâncare.

În timp de vijelie, cari nu sûnt rari și sûnt împreunate cu ninsoare, multe oi pier.

Pășunile de pe șesuri se iau de păstori în arêndă și sûnt moșii cari aduc pentru pășunatul de toamnă un venit de ḑece mii galbini.

Insula Șerpilor la gurile Dunărei se ḑice că a dat Turcilor un venit de 120,000 galbini.

Topindu-se neau a primăvara, ciobanul își ia turma din părțile de jos, își încarcă măgarul s'au doi trei cai cari merg cu flegmă în mijlocul cetei albe, şi'şi îndreaptă paşii din nou spre miază-noapte către munţi.

---

*) Din „Timp."

(Va urma.)

Bibliografie.

Dogaríu Dometiu şi Dariu Ion, *Aritmetică.* Esercitii practice cu numerii dela 1 până la 100 după sistemul decadic, pentru începĕtorii din anul al doilea. Manual esaminat de o comisiune de învĕţători şi profesori. Braşov 1879.

Stefanelli Ioan, Catechetica bisericei dreptcredincioase resăritene. Preţul e 5 fl. v. a.; pentru România 13 franci. Sibiiu 1879.

Basmele Românilor. Publicate pentru nevinovata petrecere a tuturor. Braşov. (Foi volante cuprindênd câte o basmă. Până acuma s'au publicat 12 numeri: Apa la matcă şi omul la ţeapă; Ţîganul la peţite; De ce se rânjesc cânii la pisici şi pentru ce sûnt pisicile dujmane şoarecilor? Făclia Ţîganului; Legenda Satanei şi a ţĕranului; Originea cimiliturilor [ghîcitorilor]; Leite şi sleite; Ţîganul avut; Mama pădurei; În peţit; Un rĕmăşag; Muierea nebună). Foaia volantă cu câte 2 cr. v. a. sau 4 bani.

Teodorescu G. Dem. *Noţiuni despre colindele române.* Studiu critic asupra poesiei populare. (Preţul 1 leu 50 bani). Bucuresci 1879.

Teodorescu G. Dem. *Cercetări asupra proverbelor române.* Studiu asupra literaturei populare. (Preţul 2 lei). Bucuresci 1879.

Tocmai de sub tipariu:

Cihac A. de *Dictiounaire d'étymologie daco-romane.* Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-moderne et albanais. Frankfort 1879. (Pag. XXVIII—816. Preţul 20 marce germâne sau 12 fl. v. a.)

Bursa de Viena

din 23 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5°|₀	67 50
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	68 70
Împrumutul de stat din 1860	126 50
Acţiuni de bancă	830 —
Acţiuni de credit	264 50
Valuta nóuă imperială germână	57 65
London	117 10
Galbin	5 58
Napoleon d'aur (poli)	9 33

Economic.

Sibiiu, 23 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.40—8.20; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.50—7.10; Sĕcară fl. 4.60—.5—; Orz fl. 3.90—4.30; Ovĕs fl. 2.20—2.60 Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6 50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.70—0.75.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de viţel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

(Agricultura României) după geografia economică a d-lui Gh. Mihailescu ar fi cam următoarea:

Agricultura este aproape întreaga şi singura avuţie principală a ţĕrei. Preste 12 milioane pogoane din suprafaţa ţĕrei, adecă mai jumĕtate din întregul teritoriu, este întrebuinţat la ocupaţiunile agricole. Din această porţiune, arăturile adecă, grâul, sĕcara, orzul, porumbul etc., ocupă o suprafaţă de 4,442,924 pogoane; imaşurile 5,845,135 pogoane; fênaţele 1,848,775 pogoane, ear viile, grădinile de legume şi pomii 497,784 pogoane. Aceste se numesc locuri cultivate; pădurile însĕ ce ocupau o suprafaţă de 4,029,947 pogoane şi locuri ripoase, neumblate, munţi, bălţi, drumurile etc. ce se întind pe o faţă de 7,574,366 pogoane, se numesc locuri necultivate. Producţiunea agricolă se ridică la preste 6 milioane 7 sute mii chile cereale, aducênd un venit, din esportul lor, până la 133 milioane lei. Producţiunea grâului se ridică la 2,217,343 chile; a orzului la 1,169,243 chile; a sĕcarei la preste 3 sute mii; ear a porumbului aproape la 3 milioane chile. Osebite de aceste, cultura viilor de 4,108,704 vedre vin. Locurile cele mai vestite pentru cultura viei şi producţiunea vinului sûnt: Dealu-Mare în judeţul Prahova; Drăgăşani în judeţul Râmnicul-Vêlcei; Odobesci în judeţul Putna şi Cotnari în judeţul Iaşi. Cultura fasolelor produce peste 12 milioane opt sute mii ocale, şi cartofii dau mai mult de 9 milioane ocale Din fructe şi bucate se scoate 7,724,230 vedre rachiu. Din păşunea ţĕrei se hrănesc turme de oi şi capre; ciurḑi de boi, bivoli şi vaci; herghelii de cai şi o mulţime de porci. Numerul oilor ce se nutresc din imaşuri se ridică la 4,786,317. Lâna lor se esportează aducênd un venit de 7 milioane lei. Afară de aceste în România se cresc 2,721,163 vite cornute; 836,944 porci; 426,859 cai şi mai mult de 13 milioane paseri de toate speciile. In grădini şi liveḑi se cultivă stupi cu albine, cari dau la 600,000 ocale miere şi 600,000 ocale ceară. Cultura aguḑilor şi a gândacilor de mătase era altă dată înfloritoare şi aducea ţĕrei un venit aproape de 4 milioane lei, astăḑi însĕ este cu totul decăḑută.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 17 Noemv. şi 17 Dec. imob. lui Iuon Farkas în Călacea şi Ricea-Cristur (trib. Deva); în 29 Sept. şi 29 Oct. imob. lui Petru Vincean în Poiana (trib. Deva); în 15 Octomv. şi 15 Noemv. imob. lui Iosif Gross în Petroşeni (judec. cerc. Haţeg); în 6 Oct. şi 7 Noemv. imob. lui Iuon Fernengel în Richişdorf (judec. cerc. Mediaş); în 15 Noemv. şi 16 Dec. imob. lui Ladislau Siko în Sângiors (judec. cerc.); în 3 Oct. şi 3 Noemv. imob. lui Samoilă Elsen şi soţiei sale în Reghen (judec. cerc.); în 13 Noemv. şi 13 Dec. imob. lui Iosif Parvay şi soţi în Orăştie (trib. Deva); în 30 Sept. imob. lui George Iacob în Bungart (trib. Sibiiu).

Nr. 236. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc dela scoala confesională rom. gr. or. din comuna Rucăr ppresbiteratul tractului I al Făgăraşului prin aceasta se escrie concurs până la 30 Septemvrie a. c. st. v. în care ḑi se va ţiné şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual statorit e 120 fl. v. a., din care 60 fl. prin repartiţie dela părinţii pruncilor; ear 60 fl. din alodiul comunal.

2. Cuartir natural şi 3 stângini de lemne pentru încălḑitul casei şi al scoalei.

Doritorii de-a ocupa postul acesta trebuie să fie clerici, ori pedagogi absoluţi şi se aibă atestat de cualificaţiune; cei cu pracsă, şi cântăreţi bisericesci vor fi preferiţi, suplicele instruite în sensul „statutului organic“ şi al „dispositiunilor sinodale din a. 1873“ vor avé ale aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral, până la terminul sus arătat.

Făgăraş, 8/20 Septemvre, 1879.

Cu înţelegerea comitetului parochial şi comunal.

Petru Popescu m. p.
pretopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoreasă la scoala gr. or. română de fetiţe din Câmpeni se escrie următoarele condiţiuni:

Concurentele au să producă:

1. Atestat că au absolvat cursul de preparandie.

2. Că sûnt de confesiunea gr. or. şi naţionalitatea română.

3. Testimoniu de moralitate, şi eventual despre serviţiul de pânăací.

4. Se arete că au cunoscinţă de economie şi că pot instrua în lucruri de mână.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 400 fl. v. a. ce se solvesce în rate lunare anticipative din cassa eforiei.

2. În anul prim cuartir în localitatea edificiului de scoală.

Doritoarele de-a ocupa acest post au a'şi îndrepta suplicele lor instruite cu documentele recerute cel mult până în 30 Septemvre a. c. când va fi şi alegerea preşedintelui eforiei scoalelor rom. gr. or din Câmpeni.

Dela eforia scoalelor gr. or. române din Câpeni.

În conţelegere cu comitelul parochial.

Câmpeni în 24 August 1879.

Gerasim Candrea m. p.,
preşedinte.

Iuliu Hochmann m. p.,
2—3 notariu.

Nr. 181, 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Certeşul de sus protopresbiteratul Gioagiului I se deschide concurs cu terminul până la 16 Octomvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 150 fl. v. a. cuartir în localitatea scoalei, şi lemne pentru încălḑit de ajuns

Doritorii de-a ocupa acest post vor trimite suplicile lor instruite în sensul „stat org.“ şi a dispoşiţiunilor provisorie sinodale din 1873“ la subscrisul până la terminul sus arătat.

Hondol, 19 Sept. 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial

Vasilie Pipoş m. p.
protopresbiter.

Nr. 134 Scol.

CONCURS.

Prin aceasta se escrie concurs până la 30 Septemvrie a. c. st. v. pentru ocuparea următoarelor staţiuni învĕţătoresci.

1. La scoala confesională gr. or. din Chiueşti cu salariul anual de 150 fl. dela popor, 4 cupe grăunţe de tot pruncul obligat de scoală, lemnele trebuincioase, locuinţa în edificiul scoalei şi grădinuţă pentru legumi.

2. La scoala confesională gr. or. din Mogogea, cu salariul anual de:

a) 180 fl. din interesele fundaţiunei „Botaiană“.

b) 120 fl. din lada comunală solvinḑi în rate lunare anticipative; — cuartir în edificiul scoalei, şi lemnele trebuincioase.

Doritorii de-a ocupa aceste staţiuni învĕţătoresci au de-a'şi aşterne petiţiunile lor până la terminul susindicat — la subscrisul, suplicele lor instruite în sensul „stat. organic“.

Dela concurentul la 2 staţiuni se mai cere ca pe lângă pedagogie sau teologie cu atestat de cualificaţiune de învĕţător, să fie absolvat cel puţin 4 classe gimnasiale.

Dej, 28 August, 1879.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Solnocului I.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Bodea m. p.
3—3 protopresbiter.

CONCURS.

Conform preliminariului bugetariu statorit pe anul administrativ 1879/80 de cătră adunarea generală a Asociaţiunei transilvane, ţinută la Sighişoara în 3 şi 4 August a. c. se publică prin aceasta concurs la următoarele stipendii:

1. Un stipendiu de 70 fl. v. a. pentru un tiner, care cercetează scoala comercială inferioară.

2. Un stipendiu de 70 fl. pentru un ascultătoriu de scoala reală din patrie.

3. Trei stipendii de câte 60 fl. pentru trei tineri ascultători de pedagogie în patrie.

4. Un stipendiu de 60 fl. destinat pentru un gimnasist născut în fostul comitat „Doboca“ (fundaţiune anonimă).

5. Un stipendiu de 70 fl. din fondul Asociaţiunei destinat pentru un gimnasist.

Terminul concursului se defige pe 20 Octobre 1879.

Concurenţii la amintitele stipendii au să'şi subştearnă încoace petiţiunile lor, până la terminul mai sus ḑis, provĕḑute cu atestat de botez şi de paupertate, precum şi cu testimoniul de pre semestrul al doilea al anului scolastic 1878/9.

Din şedinţa comitetului Asociaţiunei transilvane române.

Sibiiu în 6 Septemvre 1879.

CONCURS.

Conform preliminariului bugetariu statorit pe anul administrativ 1879|80 de cătră adunarea generală a Asociaţiunei transilvane, ţinută la Sighişoara în 3 şi 4 August a. c. se publică prin aceasta concurs la următoarele ajutoare:

1. Un ajutoriu destinat pentru un învĕţăcel sau sodal de meserie din fundaţiunea „Tofaleană“ a 20 fl.

2. Cinci ajutoare de câte 20 fl. pentru sodali de meserie cualificaţi de-a se face măestri.

3. Douĕ-ḑeci şi patru ajutoare de câte 12 fl. 50 cr. pentru învĕţăcei de meserie.

Terminul concursului se defige pe 20 Octomvre 1879.

Concurenţii au să'şi subştearnă încoace petiţiunile lor până la terminul mai sus ḑis, provĕḑute în cât pentru sodal cu atestat de botez şi de purtare morală, cum şi cu adeverinţă, că sûnt cualificaţi de-a se face măestrii; ear încât pentru învĕţăcei concursele lor, pre lângă atestatul de botez şi de purtare morală, au să fie proveḑute şi cu adeverinţa dela măestrul respectiv despre desteritatea şi diligenţa în măestria cu care se ocupă ear referitoriu la ajutoriul de 20 fl. din fundaţiunea „Tofaleană“ se observă, că fiii din familiile tofălene vor avé preferinţă.

Din şedinţa comitetului asociaţiunei transilvane române.

Sibiiu în 6 Septemvre 1879.

Nr. 144. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Totoiu, ppresbiteratul Albei-Iulia, să escrie concurs până la 30 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual 220 fl. v. a. din cassa scoalei, care se va solví în 4 rate.

2. Cuartir liber în edificiul scoalei, constătătoriu din douĕ odăi şi culină.

3. Lemne de foc suficiente.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'şi subşterne petiţiunile lor la subscrisul în Alba-Iulia, până la terminul sus indicat, în care au de-a dovedí:

a) că sûnt de relegea gr. or.

b) că au absolvat cursul clerical sau pedagogic;

c) că au depus esamenul de cualificaţiune;

d) că scie cântările bisericesci şi tipicul;

e) că scie limba maghiară.

Totoiu, 28 August, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Alecsandru Tordoşan m. p.,
protopresbiter gr. or.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 109. Sibiiu, Marţi 18 Septemvre v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

În faţa congresului naţional-bisericesc sêrbesc.

Sibiiu, 15/27 Sept. 1879.

I.

Cinci ani trecură deja de când fostul archiepiscop şi metropolit al nostru, părintele Procopiu Ivačcoviciu trecù în calitate de patriarch la ierarchia sêrbească şi de când coreligionarilor nostri Sêrbi nu li se mai dete ocasiune de-a se întruní în congres naţional-bisericesc, precum îi îndreptăţesce legea.

Era vorba încă în anul 1876, şi mai apoi în cei următori, de convocarea acelui congres, ceea ce însĕ — nu scim din ce cause, din vina celor de sus sau celor de jos — nu se realisà; dar acum, astăḑi însĕ se scie cu toată positivitatea, căci inseşi organele oficiale, atât cele din Viena, cât şi cele din Budapesta au anunţat-o; el este convocat şi se va întruní în Carloviţ, mâne duminecă în 16/28 Sept. a. c.

Noi Românii greco-orientali ne bucurăm, că coreligionarilor nostri sêrbi li se dă ocasiune de-a mai gusta earăşi din viaţa particulară constituţională, ce le-a garantat legea, şi de a'şi regula afacerile bisericesci şi scolare în suprema corporaţiune ierarchică autonomă a lor; cu atât mai vêrtos ne bucurăm şi noi de întrunirea acestei corporaţiuni, pentrucă avem şi noi unele cestiuni controverse din actul de despărţire ierarchică, încă rĕmase pendente şi adastând cu durere finala lor complanare între representanţii congresului lor şi representanţii resp. delegaţiunea noastră congresuală.

Între acele cestiuni, sûnt de osebită însemnătate dorinţele şi cererile de despărţire ale credincioşilor nostri români de prin acele comune mestecate, cari şi astăḑi tot mai stau sub jurisdicţiunea ierarchică sêrbească, adecă unde sau încercările de până acuma de despărţire prin învoială reciprocă amică n'au succes, din causa pretensiunilor prea mari de una sau altă parte, sau unde înseşi cererile de despărţire s'au însinuat prea târḑiu, ca să fie putut fi luate în consideraţiune de către comisiunile ad hoc. Pentru care cereri deci, după regulele politice în privinţa lor, ar fi a se urma calea procesului civil înaintea forului delegat competent, un lucru de tot abnorm în biserica noastră, carele aşa dară ar merita ca — de s'ar puté, să fie evitat, încercându-se o nouă complanare amică, ceea ce firesce, numai prin estraordinara bunavoinţă a ambilor factori, şi pe temeiul de nouĕ sacrificii din ambele părţi ar avé resultatul dorit.

De aceastaşi categorie este şi cestiunea monastirilor. Românii ce e drept au mers cu pretensiunea lor în această privinţă până la estremul minim, dechiarând încă dela 1865, că se mulţămesc a primí în cale amică — măcar numai doue monastiri dela fraţii Sêrbi sau proprie numai încă una, către cea una, a Bodrog-Hodoşului, ce în faptă o posede eparchia Aradului, precât corifeii şi mai vêrtos episcopatul Sêrbilor nu se învoiesc nici la una, reclamând chiar şi Bodrog-Hodoşul!

Fraţii Sêrbi, cam 200 de mii de suflete la nr în Banat, au numai în Banat cinci monastiri şi cu o filială; ear în Sirmin, Baciu şi Croaţia mai au încă vr'o 18; între cele din Banat, Bezdinul singur, preţuit materialmente după averea şi venitul seu, ajunge îndoit mai mult, decât ambele pe cari le reclamă Românii; către aceasta este a se lua în consideraţiune, că vre-un drept sau us eschisiv nu pot dovedí positiv nici în privinţa uneia; mai mult, că ei s'au convins prea amar, cumcă monastirile lor astăḑi nu mai sûnt refugiul, scutul şi apĕrămêntul moralităţei şi naţionalităţei: cu toate aceste fraţii nostri se agită şi irită în contra justei noastre pretensiuni printr'o ficţiune şi frasă poetică, aceea, că — sûnt „monumente străbune“, şi prin urmare că „nu se pot înstrăina de bună voie!“

Vai de popoarele, cari cred a'şi puté asigura viaţa şi stăpânirea prin ţinerea morţiş la prejudeţe! Seculul nostru este inimic de moarte prejudeţelor, şi fraţii Sêrbi cu timpul, recugetând mai liber, mai cu sânge rece, se vor convinge, — dare-ar Dḑeu să nu fie prea târḑiu pentru binele lor şi al nostru, că — nici nu se lucră de „monumente străbune,“ eschisiv sêrbesci, nici de — „înstrăinarea acelora,“ ci de un postulat de echitate şi dreptate între fraţi, pentru binele comun. Chiar monumentele străbune nu se înstrăină, trecênd ele dela fraţi la fraţi. Românii în simţul de frăţietate, nu s'au putut decide, a implora întrevenirea, justiţia, forţa străină în contra fraţilor. Ací stă causa, şi sinoadele noastre din Arad şi Caransebeş bine au făcut, avisând pre delegaţiunea noastră, a mai apela odată la simţul de dreptate şi echitate a sororei naţiuni şi biserici din Carloviţ.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Septemvre.

Înainte de toate trebuie să dăm în vre-o câte-va cuvinte esplicaţiune telegramei dela Viena relativ la un articul al foiei „N. A. Ztg.“ Articulul acesta ḑice, că Bismarck s'a dus la Viena ca să se convingă, ce aplecări amicabile către Germania şi de ce statornicie sûnt aceste în cercurile cele mai înalte din Viena. Împărtăşirile împrumutate din amêndouĕ părţile garantează cea mai deplină mulţămire şi constatează, că amêndouĕ împĕrăţiile sûnt de acord întru a păstra o politică pacĭnică şi tot odată de-a 'şi apăra împrumutat interesele lor economice. Eată dar articulul despre care s'a ḑis că a aflat cel mai simpatic resunet în Austro-Ungaria. Dar cu toate asigurările unei foi cum este „W. Abendpost“ despre simpatia generală, „P. Ll.“ nu 'şi cruţă osteneala într'un articul de fond, în nrul de dumınecă, a atinge unele coarde care desminţesc resunetul simpatic în o bună parte. „P. Ll.“ scie să spună, că sûnt factori în Austro-Ungaria, cari o ar vedé pe aceasta mai bucuros într'o alianţă cu Rusia şi Francia, şi că pentru Bismarck a fost un ce de tot dureros, că unul dintr'aceşti factori, a lipsit din Viena tocmai în timpul visitei sale. Situaţiunea politicei europene nu este mai clarificată nici după visita principelui Bismarck.

Fiind Bismarck in Viena a cercetat şi pe bolnavul ambasador frances din Viena Teisserenc de Bort. Bismarck 'l-a asigurat pe acesta şi printr'ênsul Francia, că în Viena nu s'a plănuit nimica contra Franciei. „Journal des Debats“, folosind incidentul acesta, dă o lecţiune şi presei unguresci, care din parte 'şi încă dă Francesilor asemenea asigurări. Foaia franceză ḑice, că foile unguresci ar face mai bine să se gândească, că oare politica panslavistă, care a triumfat in Austro-Ungaria prin călĕtoria lui Bismarck, nu este cumva periculoasă pentru Ungaria. Dacă ar fi Francesii Maghiari le-ar insufla şi lor intrevederea dela Viena mari îngrigiri. Dar fiindcă nu sunt, ei pot priví cu sânge rece la desvoltarea evenemintelor.

Secţiunile camerei din Bucuresci au discutat deja proiectul guvernului de împămêntenirea Evreilor. Şepte secţiuni se ḑice că s'au pronunţat in favorul proiectului şi una contra. Şi cele şepte 'si-au reservat unele modificaţiuni în listele propuse de guvern. După listele aceste ar fi a se da acum împămêntenirea la 1074 indiviḑi, împărţiţi în cinci categorii.

Desbaterile în camera română,

asupra revisuirei art. VII în cestiunea Evreilor.

Întrerupem de astădată şirul discursurilor din camera României în cestiunea Evreilor şi dăm cetitorilor discursul d-lui *Maiorescu* din şedinţa dela 10 Septemvre, care este memorabil din diverse puncte de vedere.

Maiorescu: Domnilor deputaţi! Îmi pare rĕu, că propunerea de amânare, ce avusesem onoarea să o fac înaintea d-voastre în şedinţa de Mercuri, n'a fost primită, ci a degenerat, în contra intenţiunilor mele, într'o cestiune de încredere sau neîncredere în guvern. In asemenea situaţiune, maioritatea guvernamentală a respins amânarea; regret însĕ pentru interesul causei, c'a respins-o. Vedeţi pentru ce a rĕmas dar în discuţiune proiectul maiorităţei delegaţilor, şi dacă va ajunge la vot şi va cădé în urma votului, nu mai este cu putinţă ca să fie readus sub aceeaşi formă în discuţiunea d-v.

Dacă însĕ va cădé şi proiectul guvernului, atunci cum stăm? Dacă ar fi căḑut proiectul guvernului şi celalalt venia simultan în aceeaşi ḑi la vot, atunci puteam cel puţin pe unul să'l scăpăm după votul celuilalt. Dar când ne este cu neputinţă a mai reveni la părerea maiorităţei, ne putem afla în o situaţie în adevĕr complicată. Dar vina nu este a noastră; ea vine dintr'o procedură parlamentară a maiorităţei guvernamentale, şi nu din intenţiunea camerei întregi. De aceea regret încă odată că s'a întêmplat aşa. Dar fiind că fără vina noastră s'a întêmplat aşa, nu vĕ miraţi, că chiar în lipsă de contraḑicĕtori şi cu tactica maiorităţei de-a păstra tăcerea, îmi iau libertatea de-a vorbí înaintea d-voastre şi de-a vĕ arĕta pentru ce primim, pentru ce manţinem şi vom manţiné proiectul maiorităţei comitetului de delegaţi. Cred că veţi înţelege totde-odată, şi mai ales, ca deputatul colegiului I al acelui oraş, care a fost vechia capitală a Moldovei, a acelei părţi a României ce este mai cu samă interesată la cestiunea de astăḑi, să fie îndeosebi dator a'şi spune cuvêntul în numele alegĕtorilor sei şi a oraşului ce representă.

Incep prin o declarare. După ce m'am înţeles cu colegii mei din partidul conservator, cu ei împreună şi pentru dênşii am onoarea a vĕ spune ací: Primim propunerea formufată de maioritatea comitetului delegaţilor, ca singura propunere, care este astăḑi cu putinţă, (aplause) ca singura propunere, care corĕspunde necesităţilor ţĕrei, ca singura propunere, despre care sperăm, că va găsí, prin argumentele ce í se vor da, înţelegere şi sprigin chiar în Europa occidentală.

D-lor deputaţi, aţi vĕḑut în şedinţa din urmă, că s'au petrecut atâtea scene de un caracter foarte personal, şi poate mulţi din noi vor fi rĕmas cu impresiunea, că era mai bine ca unele sau altele din cuvintele ḑise să nu fi fost întrebuinţate; însĕ emoţiunea aceasta, dacă voiţi, personală, care câştigase pe atâţia dintre noi, era foarte naturală în casul de faţă. Căci cestiunea ministerială în acest moment este nu o cestiune personală, ci o cestiune importantă pentru chiar resolvarea lucrului în sine, pentru chiar liniscirea spiritelor în ţară. Nu întru cât este persoana d-voastre în joc, d-lor ministri, ci întru cât guvernul, ori-care ar fi el, trebue în impregiurarea de faţă să presente ţĕrei garanţia de corectitudine şi de tărie consecuentă, întru atât s'a preocupat ţara şi ne preocupăm noi de compunerea cabinetului d-voastre.

Căci vedeţi, d-lor deputaţi; în ori-ce mod se va resolva acum, ca revisuire constituţională vorbind, cestiunea aceasta, ea însaşi nu este terminată, ci va trebuí, in ori ce cas, să urmeze o importantă lucrare administrativă şi legislativă, ca să continue această organisare mai departe. Şi întrebarea ţĕrei este legitimă: în ale cui mâni este încredinţată operaţia administrativă a primirei Israeliţilor în cetăţenia română? Când s'a vĕḑut formarea ministeriului dela 11 Iulie şi programul, pe care 'l-au declarat d-lor atunci în adresa către M. S. Domnitoriul franc şi leal; când s'a vĕḑut scris în acest program, că se depărtează ori ce idee de categorii, ţara s'a liniscit şi aţi vĕḑut, că a aşteptat, dacă nu cu încredere, cel puţin cu răbdare, calea mai departe ce o veţi urma în realisarea programului d-v. Când însĕ d. ministru de interne, care la 11 Iulie a scris franc şi leal, „depărtez ori ce idee de categorii,„ vine la 7 Septemvre în cameră şi ne spune: „Am fost dela 1864 totdeauna pentru categorii, sûnt şi astăḑi pentru categorii“ (aplause), atunci d-lor, cum să nu se turbure ţara!? atunci involuntar se întreabă oamenii ce se ascunde ací? Căci lămurit nu este lucru, când o declaraţiune solemnă vine şi isbesce în cap ceealaltă declaraţiune tot aşa de solemnă, şi aceasta în interval de câteva sĕptĕmâni.

D-lor, fiindcă s'a aruncat din partea d-lui ministru al cultelor şi instrucţiunei publice cuvêntul de patriotism, că ar fi adecă nepatriotic de-a releva asemenea contraḑiceri vĕ întreb: să fie oare nepatriotic de-a le releva şi să fie patriotic de-a le comite? Noi voim o declaraţiune francă şi lămurită. Ce voiţi d-v.? Şi vĕ rugăm, în ori ce cas, un lucru: nu voiţi într'o ḑi una şi într'altă ḑi alta; căci aceste voinţe schimbătoare produc neliniscea, de care este cuprinsă ţara. D-le ministru de interne permiteţi'mi a spune că, pelângă raporturile d-v. prefectoriale, scim şi noi deputaţii, scim care este spiritul ţĕrei; ne-am pus şi noi în relaţiuni repeţite cu alegĕtorii nostri şi sûntem dar în drept a vĕ spune: e neliniscită ţara de şovăirile d-voastre; e neliniscită de întunerecul, în care o lăsaţi asupra unui program cert şi clar al d-voastre.

Da, d-lor deputaţi, de contraḑicere trebue acusat d. ministru de interne, însĕ acusând, să fim drepţi şi să nu uităm circumstanţele atenuante.

Lipsa de consecuenţă a cabinetului vine, în parte, din necesitatea timpurilor în cari ne aflăm. Înţeleg că d. ministru de interne şi ceialalţi colegi ai sei, cari la 11 Iulie, ḑiceau: „Nici un fel de categorii“, — astăḑi, la 10 Septemvrie, în faţa a nu sciu căror alte sciinţe ce a primit din străinătate, să stea la îndoială asupra acelui program: inţeleg; — însĕ, daeă omenesce sûnt de înţeles, şi dacă nu trebuie pus la îndoială înaltul d-lor patriotism, nu rĕmâne mai puţin adevĕrat, că se nasc îndoieli asupra conducerii afacerilor din partea d-lor, şi că nehotărîrea d-lor a adus neliniscea ţĕrii.

Dacă aceste şovăiri de programe diferite ar lipsí, şi o parte din greutăţile situaţiunii ar lipsí. Şi fiind că cuvintele cari le ḑicem ací se aud de coroană şi se cetesc de străinătate, ţiu de datoria mea a ḑice: nu este cestiune personală, nu este cestiune de partid, din care provine puţină încredere ce o are o mare parte a Camerii în guvernul actual; ci este numai ecoul marei îndoieli ce domnesce în ţară asupra liniei de conduită şi asupra planurilor guvernului actual.

Mai este o cestiune, d-lor, ce trĕbue să o ating prealabil, înainte de-a întra în fond. Posiţiunea noastră, a celor ce nu urmăm cu ori-ce preţ părerile guvernului, se învăluesce din partea organelor de publicitate inspirate de guvern într'o atmosferă aşa de întunecoasă, încât trebuie mai ântâiu de toate să căutăm a împrăscia acea atmosferă artificială spre a pune lucrurile în adevĕrata lor lumină, si apoi să discutăm. Astfel am vĕḑut jurnalul „Românul“ revenind în numĕrul din urmă earăşi la cele ce a ḑis cu câte-va numere mai înainte, şi afirmând din nou, că intenţiunea partidului conservator care, după cum veţi vedé, vine şi susţine franc şi leal, opiniunea maiorităţii delegaţilor, este de a'şi ascunde părerea sa în această cestiune, pentru ca se vină la putere şi, cu ajutoriul alianţei israelite să dea mai mult decât voiesce chiar guvernul de astăḑi. Este o calomnie, aceasta, o ḑic astăḑi precum am ḑis-o în rĕndul trecut.

Când partidul conservator vine şi vĕ spune clar, că este pentru părerea majorităţii comitetului delegaţilor, si că aceasta este singura părere ce o va susţiné, sûnt în drept a respinge cu îndignaţiune ori-ce însinuare în sensul contrar. (Aplause). Şi „Pressa...“ nu sciu dacă mĕ esprim bine când ḑic, că este un organ apropiat de dl ministru de esterne, Boerescu, susţine sistemul început cu atâta lealitate de „Românul“ şi ḑice: Faimoasa petiţiune dela Iaşi, pe care au subscris-o conservatorii, a vorbit de emanciparea Evreilor, conservatorii pe atunci voiau să dea drepturi Evreilor. Bine făcea, adaogă „Pressa“, însĕ din acei cari au subscris petiţiunea unul singur este, d. P. Carp, care astăḑi are stofa unui viitor om de stat, căci îşi manţine părerea. (Ilaritate).

D. P. P. Carp. Declar, că n'am subcris petiţiunea dela Iaşi.

D. T. Maiorescu. Petiţiunea dela Iaşi o am ací; vedeţi-o: nu esistă într'ênsa nici un singur cuvênt despre Evrei sau despre emanciparea ori împămêntenirea lor. Aceasta este ântâiu. Al doilea: între acei cari au subscris petiţiunea, d. P. P. Carp nu esistă (ilaritate).

Înţeleg să nu vĕ ocupaţi de loc dé atitudinea noastră: dar ocupându-vĕ, nu înţeleg să o falsificaţi şi să o presentaţi ţerii aşa cum n'a fost niciodată. Ce accente să mai găsesc, d-lor pentru a stigmatisa nenorocita deprindere a unei părţi din ḑiarele noastre, de-a hrăní pe cetitorii lor cu neadevĕruri asupra adversarilor lor momentani. Lăsaţine odată să spunem ceea ce în adevĕr am spus şi veţi găsí destule elemente spre a ne combate. Dar nu ne atribuiţi lucruri, ce nu le am gândit, căci aceasta este o procedură nedemnă de situaţiunea de faţă şi chiar periculoasă. (Aplause).

Dacă d-voastră căutaţi a ne discredita pe fie-care dintre noi individual, prin asemenea inesactităţi, atunci discreditaţi ţara şi cui aduceţi foloase? Nu mai puţin a'şi crede că şi limbaginl ministrilor în cameră ar trebuí să fie mai moderat faţă cu proiectul maiorităţii delegaţilor. După cuvêntul de intrigi personale, vine acum cuvêntul de sfidarea Europei, ce ni'l aruncă d. Cogălnicean. Dar dacă va triumfa părerea ţĕrii, cum rĕmân cuvintele acelora, cari ḑic că e o sfidare a Europei în aceasta? Eu am consciinţa, că vorbind aşa, cum voiu vorbí în susţinerea proiectului maiorităţii, nu sfidez pe nimeni şi mai cu samă pe Europa, dela care 'mi-am primit prima mea educaţiune şi cultură, şi ale cărei idei le ştiu în acord cu ceea ce voiu avé onoare să ḑic acum.

Aşa dar, d-lor, silit de împregiurări, voiu întra în fine acum în discuţiunea proiectului ce ne ocupă.

D-lor, e vorba de revisuirea art. 7 din constituţiune.

Am auḑit pe cel dintâiu orator care a luat cuvêntul în această cestiune, ḑicênd că ar fi mai bine să nu se facă de loc revisuirea.

Înţeleg şi fie-care din d-v. înţelege simţĕmêntul de susceptibilitate naţională, care a dictat propunerea de nerevisuire, şi sûnt chiar convins că şi d-v., cari sûnteţi pe banca ministerială, dacă aţi puté acăpa situaţiunea, fără ca să revisuiţi acum art. 7, aţi părăsí pentru moment ori ce idee de revisuire.

Prin urmare, asupra sentimentului de a nu se face revisuire, asupra acestui sentiment, nu mai poate fi discuţiune, pentru că nu este unul dintre noi care să nu'l înţeleagă, şi fie-care Român ar dorí ca să se facă această revisuire mai bine atunci, când am puté-o face prin liberă voinţa noastră, ear nu acum, sub împunerea altora.

Cu toate aceste d-lor, fiind-că acum nu este vorbă de simţibilitatea noastră ci este vorba de politică rece îmi veţi da voie să întru în espunerea argumentelor, — care politiceşte vorbind — ne silesc a primí idea de revisuire a articolului 7 din constituţiunea noastră, revisuire cerută de art. 44 al tratatului dela Berlin.

Să ne amintim puţin trecutul nostru politic.

Renaşterea noastră politică sub forma de stat modern, îmi pot permite a o data dela anul 1858, adecă dela punerea în aplicare a convenţiunei dela Paris.

Vĕ aduceţi aminte ce s'a petrecut pe atunci. În tratatul dela Paris dela 1856 între altele se ḑicea, că se va face o convenţiune posterioară, care va regula posiţiunea noastră, şi după cum ştiţi, pentru închearea acestei convenţiuni, puterile garante au trimis comisari estraordinari şi speciali, cari să studieze aspiraţiunile şi adevĕrata voinţă a ţĕrei asupra organisaţiunei sale politice şi administrative.

În faţa acestor comisari trimişi de puterile străine, ce am făcut noi, ţara? Oare am ḑis noi atunci: nu vĕ primim, pentru că ţara voesce singură să'şi pună norma dreptului seu public şi să'şi aşeḑe ea singură fundamentul seu politic? Nu! noi n'am declarat aşa, ci am ales Divanurile ad-hoc, care au formulat dorinţele ţĕrei, dintre cari unele apoi s'au pus in convenţiunea dela Paris, şi astfel s'a aşeḑat fundamentul organisaţiunei politice a principatelor Unite.

Această primire din partea noastră de a ni se aşterne, prin o convenţie a puterilor garante, basele esistenţei noastre politice ca stat european, a fost espres formulată prin memorandul esplicativ la decisiunea divanului ad-hoc al Valachiei din 9 Octomvrie 1857.

Şi pentruca să vedeţi ce anume se ḑicea atunci, îmi veţi permite să vĕ citez un singur pasagiu caracterisc din acel memorandum.

Citarea o fac din culegerea de acte asupra cestiunei orientale (vol. 3 pag. 144) intocmită de d. de Iasmund, despre carele cetiam în ḑiarele germane, că era designat de imperiul german ca ministru-resident al seu la Bucuresci.

Citând însĕ, sûnt silit a retraduce din nemţesce în românesce:

„Noi Românii, adênc pĕtrunşi de intenţiunile generoase şi înţelepte ale puterilor garante, sûntem nerăbdători de-a primí din mânile lor botezul nouei noastre esistenţe politice.“

Aceasta este spiritul, în care a lucrat divanul ad hoc al Valachiei. Eată acum şi declararea formală a divanului ad hoc din Moldova, în şedinţa sa dela 19 Octomvrie 1857:

„Divanul ad hoc păşind pe calea care 'i este deschisă prin tratatul dela Paris, adecă de-a arĕta dorinţele ţĕrei înaintea lui Dḑeu şi a oamenilor, declară etc.“.. Urmează apoi cunoscutele cinci puncturi: 1) respectarea capitulaţiilor, 2) unirea, 3) principele străin ereditar, 4) neutralitatea, 5) constituţionalismul.

Va să ḑică, dorinţele noastre le-am esprimat Europei, şi 'i-am recunoscut noi înşine competenţa de-a legifera pentru noi întru cele din afară.

Să urmăm acum situaţiunea noastră faţă cu Europa mai departe. Comisarii de atunci, trimişi de Europa ca să afle dorinţele noastre, întreabă prin o adresă oficială din 10 Noemvrie 1857, pe preşedintele divanului din Bucuresci: Dar asupra reorganisărei interne ce dorinţe aveţi? Şi atunci divanul ad hoc din Bucuresci, în urma propunerei principelui Dimitrie Ghica, ia acea resoluţiune memorabilă din Decemvrie 1857, în care se ḑice: „Dorinţele generale au fost acele ce s'au espus puterilor; altă dorinţă pentru reorganisarea internă nu avem faţă cu puterile străine şi nu putem să le esprimăm! Căci reorganisarea internă trebue să se facă prin chiar adunările legislative ale noastre.“ (Aplause).

Astfel s'a pus din capul locului acea linie de demarcaţiune bine definită: In ceea ce privesce dreptul public internaţional, Europa să ne reguleze; ear întru ceea ce privesce dreptul nostru public intern, faţă cu noi inşine, nu putem primí ca Europa să intervie. Am primit ca Europa să sancţioneze capitulaţiunile noastre faţă cu Turcia; am voit ca să ne dea unirea şi principiul unei constituţiuni; am cerut ca să ne dea dreptul de-a avé un principe străin ereditar, precum şi garantarea neutralităţei; dar când a fost vorba de organisarea noastră internă, atunci divanul ad hoc a rĕspuns, că nu primesce intervenirea străină şi drept a făcut că n'a primit-o (aplause).

Ce s'a întêmplat cu această decisiune? A venit conferenţa dela Paris şi, la 7/19 August 1858, ne-a dat acea convenţiune care a regulat viaţa noastră politică.

D-lor, România în primul moment a primit convenţiunea cu fundament al noului stat, deşí nu ne fuseseră acordate toate cerinţele noastre, nici măcar unirea definitivă. Totuşi s'a primit convenţiunea, căci s'a întrodus comisia centrală şi s'a început să se facă lucrările în sensul convenţiunei. Insĕ prin faptul patriotic şi înţelept al alegerei principelui Cuza în amêndouĕ ţĕrile, am realisat noi inşine unirea de fapt. La acest fapt a contribuit mult elocuenţa unui tinĕr deputat de atunci, a actualului ministru de esterne, d. Vasilie Boerescu. Pe această cale ţara a mers cu paşi siguri mai departe, mergênd în sensul convenţiunei, unde era în competenţa ei, şi mergênd în contra convenţiunei, unde ne atingea intregitatea noastră internă.

Principele Cuza a lucrat cu multă prudenţă, când a început să înlăture una după alta acele dispositiuui ale convenţiunei, cari nu erau conforme cu linia limitativă între dreptul public şi organisarea internă, a desfiinţat comisia centrală, a făcut unirea, întroducênd un singur minister, a secularisat monăstirile închinate şi a făcut în sfêrşit foarte bine, când la 2 Maiu 1864 a întrodus „Statutul“ în modul cum 'l-a întrodus.

D-lor, fiindcă s'au vorbit atât de mult de „lovitura de stat“ dela 2 Maiu 1864, daţi'mi voie a nu înţelege aplicarea acestui cuvênt în sensul cum se face. Căci ce s'au lovit la 2 Maiu 1864? S'a lovit o constituţiune lucrată de noi? S'a lovit o organisare ce însaşi ţara 'şi-ar fi dat-o în libera ei voinţă?

Nimic din toate aceste! S'au lovit numai nisce dispoziţiuui înscrise de pe masa verde a diplomaţiei străine, şi cari n'ar fi trebuit să între în dreptul public intern al nostru. Bine à făcut principele Cuza când, înlăturând o parte din acea operă străină, a păstrat dintr'ênsa numai acele articule, cari se raportau la relaţiunile noastre esterne cu Europa, afirmându-ne autonomia, în privinţa administraţiunei noastre interne.

Actualul d. ministru de interne a esitat mai pe urmă mult asupra faptului dela 2 Maiu, şi era un timp, când ar fi dorit să se facă uitat. Imi pare bine că astăḑi a revenit la adevĕratele sentimente şi revindecă pentru sine partea de merit, ce i se cuvine în acest fapt memorabil. Insĕ cum ḑiseiu, la 2 Maiu 1864 nu am rupt relaţiunile stabilite cu Europa. Vedeţi ce se ḑice cu ocasiunea rĕu numitei lovituri de stat dela 1864. Statutul desvoltător convenţiunei din 7 August 1858, promulgat la 2 Iulie 1864, ḑice:

„Convenţiunea încheiată la Paris în 7/19 August 1858, între curtea suverană şi între puterile garante autonomiei principatelor unite, este şi rĕmâne legea fundamentală a României.

„Insĕ îndoita alegere din 5 şi 24 Ianuarie 1859, sĕvêrşirea unirei şi desfiinţarea comisiei centrale, făcênd inaplicabile mai multe articule esenţiale din convenţiune, atât pentru îndeplinirea acestora, cât şi pentru reaşeḑarea ecuilibrului între puterile statului, ca act adiţional al convenţiunei întră de astăḑi în putere următoriul statut...“

Şi apoi: Modificaţiuni îndeplinitoare statutului:

In preambulul statutului: „Principatele unite pot în viitor a schimba legile care privesc administraţiunea lor din lăuntru, cu concursul legal al tuturor puterilor stabilite şi fără nici o intervenţiune; se înţelege, că această facultate nu se poate întinde la legăturile, cari unesc principatele cu imperiul otoman, nici la tractatele dintre înalta Poartă şi celelalte puteri, cari sûnt şi rĕmân obligatoare pentru aceste principate.“

Se poate ceva mai clar, decât deosebirea ací stabilită între ceea ce este drept public internaţional şi ceea ce este dreptul nostru intern, unde nimeni nu are să se amestece?

Ací este una din părţile însemnate ale actului dela 2 Maiu 1864. Vine apoi codul civil aplicat de-abia dela Decemvrie 1865 şi regulează pentru prima oară drepturile politice ale Israeliţilor, căci legea comunală din 1864 vorbia numai de drepturi comunale, care nu sûnt totde-auna drepturi politice în sensul strîns al cuvêntului, adecă drepturi de participare la puterea legislativă, esecutivă şi judecătorească a statului.

Convenţiunea dela Paris din 1858, în acea parte care ne rĕmânea bine aplicabilă ḑice la art 46; „Moldoveni şi Valahi de ori-ce rit creştin, se vor bucura de o potrivă de drepturile politice. Eserciţiul acestor drepturi se va puté intinde şi la celelalte culte.“ Prin ce?... „prin disposiţiuni legislative.“

Convenţiunea doresce întinderea drepturilor politice şi la Evrei ca principiu. Însĕ ea ḑice: modul aplicării acestui principiu se va face prin disposiţiuni legislative interne ale ţĕrei. Nu admite Europa, că ete de atribuţiunile ei, de-a ne ficsa tímpul şi modul întinderei drepturilor politice la Evrei. Codul civil dela 1865 vine şi aplică acest principiu, şi prin art. 16 dă Evreilor putinţa, de-a dobândí naturalisarea individuală — ca ori-ce alt străin — cerêndu-o camerei, fără a beneficia însĕ de art. 8.

Cine scie ce s'a petrecut între culise cu acest articol, scie că a fost în deosebi foarte favorabil primit de ambasadorii dela Constantinopol al puterilor; scie că neuitatul Costache Negri, agentul prinţului Cuza la Constantinopol ne scria, că art. acesta poate împăca pe puteri cu actele noastre de independenţă, arĕtându-le că, dacă în unele ncrăm peste convenția dela Paris, în altele 'i aplicăm spiritul ei. Aşa dar, art. 16 din codul civil dela 1865 consfințesce şi aplică art. 46 al convenției dela Paris în privința Israeliților. Vine anul 1866. La 66, — şi astăḑi nu este timpul a ne întreba cine e vinovat de emoțiunea produsă, al cărei resultat a fost art. 7, — la 66, s'a întrodus în constítuțiunea dela 1 Iulie, art. 7 ca o restricțiune din causă religioasă. Art. 46 din convențiunea dela Paris ne lasă la disposițiunea noastră legislativă cum să punem în practică acordarea drepturilor pelitice ale Evreilor; însĕ ne arată ca direcțiune în viitor, ca să le dăm vre-o dată. Codul civil din 1865 le şi dase prin naturalisare individuală. Vine acum art. 7 din constituțiunea dela 1866 şi le ia înapoi, şi astfel lovesce direct în spiritul art. 46 al convențiunei. Rĕul 'l-a făcut dar art. 7 al convențiunei care ne-a atras actuala revenire a Europei asupra cestiunei Evreilor la noi. De esplicat se poate esplica ceea ce s'a întêmplat atunci.

Nu uitați, d-lor, că în acel moment era primit in mijlocul nostru principele străin sub forma ereditară; şi, deşí prin aceasta se îndeplinia o dorință de mult formulată, însĕ în țară era accentuată atunci temerea, ca nu cumva viitoriul principe străin să aducă şi multe elemente străine în țară. Şi dar prin o reacțiune naturală, trebuie să ne esplicăm multe disposițiuni prohibitive din constituțiune cari poate că nu ar fi fost formulate, dacă această temere nu ar fi esistat. Din norocire temerea aceasta a fost esagerată şi lucru sciut de toți este, că numai străin nu a rĕmas principele nostru de această țară. Dar din acea temere s'a născut poate art. 7 ca şi art. 3 al constituțiunei noastre.

(Va urma).

Raport

despre adunarea generală a Reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului ținută în Făget în 26, 27 August (7. 8. Septemvre) 1879.

În 25 August (6 Septemvre) la 9 oare dimineața toți participanții, cari au călĕtorit pe calea ferată conform programei — s'ău întrunit la gara din Lugoş, unde fură întimpinați din partea dlui Ioan Demeter, concreḑutul judelui cercual administrativ de-acolo şi de unde cu trăsurile puse la disposițiune din partea domnilor juḑi cercuali ai cercului Lugoş Sivoş Lajoş şi cercului Bega Iuliu Pascu au continuat călĕtoria până la Făget. Era interesant a vedé şirul lung al trăsurilor şi mai cu samă pre învĕțătorii nostrii, cari de astădată din bună voința dlor juḑi cercuali mai susnumiți şi mai cu samă a dlui Iuliu Pascu, în parte au călĕtorit nu dăscălesce ci domnesce, adecă: în căruță. Ajungênd în Făget participanții în frunte cu domnul lor preşedinte Stefan Antonescu, care era însoțit pe trăsură de cumnatul seu, prea onoratul domn protopresbiter din Şiria din diecesa Aradului Georgiu Vasilieviciu şi de notarul Reuniunei Ioane Marcu, fură primiți de comitetul arangiător de acolo şi conduşi la cortelele destinate.

La 5 oare după ameaḑi după ce preşedintele cu notarul Reuniunei a însinuat judelui cercual administrativ din Făget precum şi concernentului protopresbiter şi mandatarului episcopesc Filaret Musta protosincel şi profesor de teologie în Caransebeş, că Reuniunea învĕțătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului e adunată pentru ținerea adunărei generale, participanții conform programei — s'au întrunit în conferență generală premergĕtoare în care au combinat persoanele alegênd de notari ad-hoc pentru adunarea generală şi de membrii în comisiunile statorite. În acea conferență s'a mai constatat lipsa şi datorința de a da din sinul adunărei generale o telegramă de felicitare şi recunoscință prea sânției sale părintelui Episcop Ioan Popasu din Caransebeş, ca la supremul Inspector scolar şi prim membru fundator al Reuniunei precum şi oportunitatea de a da una telegramă salutătoare ministrului de culte din Budapesta, cari telegrame s'au şi primit în principiu de întreaga conferență — Şi cu aceasta s'a încheeat conferența anuciându-se din partea preşedintelui, cumcă mâne ḑi în corpore se va merge şi participa la celebrarea sântei mise şi a chemării duhului sânt, după care apoi se va deschide adunarea şi anume:

Şedința I.

26 August (7 Septemvre)

La 9 oare dimineața toți participanții s'au întrunit în biserica română gr. or. din Făget asistând la celbrarea sântei liturghii şi a chemării duhului sânt pontificate de Rdss. Domn protosincel Filaret Musta mandatar episcopesc, de prea on. domn protoprester al Făgetului Atanasiu Ioanoviciu, de prea on. domn protopresbiter al Siriei Georgiu Vasilieviciu şi de domnii preoți Demetriu Iosof şi Nicolau Poporiciu. După sânta liturghie la care ceremoniile s'au esecutat de un cor compus din învĕțătorii din protopresbiteratul Făgetului, la 11 oare — conform programei — sau deschis adunarea generală de câtră preşedintele Reuniunei Stefan Antonescu prin o cuvêntare foarte acomodată, în care a accentuat între altele şi aceea îmbucurătoare împregiurare, că Reuniunea învĕțătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului care mai nainte de asta cu vre-o 5—6 ani prin conducerea*) se află pe țermurul ruinei şi a peririi, prin unii dibaci luptători de atunci cari n'au lăsat se fie aruncată cu totul în abis, a ajuns a se desvolta şi a lua direcțiunea cea adevĕrată şi conducĕtoare la scopul ei încât se poate afirma, că aceasta Reuniune sprigintă prin activitate serioasă de câtră membrii ei şi inteligența noastră are se devină un însemnat factor pentru prosperarea scoalelor şi învĕțămêntului poporal din diecesă. După deschiderea adunării se aleg de notari ad hoc: învĕțătorii Demetriu Gaspar şi Vasiliu Nicorescu designându-se de notar conducĕtor notarul ordinar Ioan Marcu. Urmează apoi salutațiunile însinuate la presidiu în următoarea ordine:

a) Domnul învĕțător din Făget Antoniu Musteț salută adunarea în numele comunei politice şi bisericesci gr. or. din Făget prin o cuvêntare acomodată.

b) Domnul preot şi asesor consistorial din Bujor prin o cuvêntare mai lungă dar scientifică şi foarte frumoasă care a făcut onoare clerului nostru gr. or. a salutat adunarea în numele preoțimei tractuale.

c) D. învĕțător din Bujor Ioan Constantinoviciu ca preşedinte al despĕrțămêntului Reuniunei Făget de asemenea prin o cuvêntare scientifică a salutat adunarea în numele despărțămêntului seu.

După aceste salutațiuni se cetesce actul Présânției Sale părintelui nostru episcop Ioan Popasu, prin care în calitate de inspector suprem al scoalelor confesionale din diecesa sa, a delegat la adunarea generală presentă pre Preacuviosul părinte protosincel Filaret Musta. De asemenea se cetesce scrisoarea comitelui suprem al comitatului Caraş Ujfallnsy, prin care a încunosciințat pre presidiul reuniunei, că dinpreună cu vice-comitele seu va participa la adunarea generală, de cum-va nu'l vor împedeca afaceri oficiose. Tot aşa se cetesce o telegramă din partea preşedintelui reuniunii învĕțătorilor Germani din Ungaria de sud Karl Schäffer învĕțător, în Timişoara, care în numele reuniunei sale, salută adunarea.

Mai departe se cetesce tot prin notarul conducĕtor.

1. Raportul general despre activitatea presidiului şi al comitetului din anul administrativ 1878/9 care cuprinḑênd mai mult material şi fiind împărțit în patru secțiuni şi anume:

I. Efectuirea decisiunilor adunării generale din anul ultim trecut.

II. Activitatea presidiului în privința stării *a*) organisătoare *b*) spirituale c) materiale ale reuniunei.

III. Activitatea despărțămintelor.

IV. Propuneri.

Estrag din acela următoarele date mai importante:

a) Proiectul de modificarea statutelor se asceaptă în toată ḑiua dela înaltul regim.

b) Reuniunea are 302 de membrii.

c) Reuniunea are 10 despărțăminte organisate, cu preşedinte cu notar, bibliotecar şi cassariu, şi două neorganisate.

d) Reuniunea are o bibliotecă centrală cu 120 de opuri.

e) Acte la esibit au încurs în anul adm. 1878/9 212 din cari sau desărcinat 192; 20 dărabe s'au desărcinat adunării generale spre competenta pertractare, ear 3 dărabe sûnt nedesărcinate.

f) Dintre despărțăminte mai active au fost desp. Oraviții şi al Ciacovei.

g) Preşedintele a făcut propunerea în raport, ca adun. gen. să dispună a se face un regulament pentru afacerile interne ale reuniunei.

2. Raportul cassarului din care se vede, că starea şi averea financială a reuniunei cu finea lui Iunie a. c. se sue la 6080 fl. 90 cr.

3. Raportul bibliotecarului, din care se vede că averea bibliotecei prețuită în bani ar fi 230 fl. 13 cr., apoi se aleg comisiunile a) pentru esaminarea raportului comitetului şi propuneri, b) pentru esaminarea raportului cassarului şi compunerea bugetului pre anul viitor 1879/80 c) pentru esaminarea actelor relegate a adunărei generale.

După aceea se votează următoarele două telegrame spre espedare şi anume a) Ilustrisimul d. Ioan Papasu, episcop, Caransebeş. Adunarea generală a reuniunei române gr. or. cu profunda stimă saluta pre întemeietorul şi protectorul ei, în persoana Ilustrității Tale recomândând interesele ei ponderoase înaltei îngrigiri părintesci.

b) Înaltul ministeriu de culte şi de instrucțiune în Budapesta.

Adunarea generală a reuniuni învĕțătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului vĕ felicitează pre Escelența Voastră.

Eiind timpul înaintat şedința se încheie, anunciându-se cea următoare pe după ameaḑi la 4 oare.

(Va urma.)

---

*) Ací vorbitoriul înțelege de bună samă pre fostul preşedinte Vasiliu Nicolescu, învĕțătoriu în Lugoş, care nici până astăḑi n'au predat actele reuniunei de pe timpul seu, spre păstrare în archivă. De ce? Rĕspundă jurnalele de pe acel timp, în cari se vede causa.

Nota repor. I. Marcu.

Varietăți.

* (Denumire). Maj. Sa a denumit pe Bar. Bela Orczy ministru lângă persoana Sa.

* (S'au întărit) statutele reuniunei pentru înfrumsețarea Sibiiului.

* (Tuşnad). În acesta loc de scaldă au fost în est an 1290 oaspeți stabili, afară de turişti.

* (Emigrațiunea din Bănat) Pe lângă „Temeşv. Ztg". mai aduc şi ale ḑiare maghiare, scirea, că poporațiunea bănățană ar fi început a emigra. Aşa i se scrie ḑiarului „Egyetértés" din Timeş Butyin: „Poporațiunea cea mai seracă din comitatul Temeşului părăsesce patria sa spre a emigra în Serbia şi Bosnia, unde sermanii oameni spereazá a afla un Eldorado. În toate satele se afla câți-va cărturari, cari îndeamnă pe popor se emigreze? Îi îmbată pe oameni cu aceea că ocolo li se vor da pămênturi de arat, locuințe sămânță de semănat sare s. a. Şi aşa, găsesc mulți, cari se părăsască vatra strămoşască". Încă nici astăḑi — cu părere de reu trebue să o spunem, — nu avem încă date sigure despre cea-ce se petrece între poporațiunea din Bănat şi prin urmare nu scim până încât se dăm creḑĕmênt notițelor rĕspândite prin ḑiarele maghiare. Ḑiarul „Românul" reproducênd din „Gaz. Transil." notiță cu privire la cestiunea emigrării Banațenilor scrie: „Şi noi am dorí se aflăm ceva mai positiv despre pretinsa întențiune a Bănațenilor de a emigra în Dobregea, căci până acuma nu scim nimic afară numai de ceea-ce cetirăm mai în ḑilele trecute în „Familia" din Pesta unde se ḑicea, că mulți locuitori ajungênd la sapă de lemn, ar avé de gând se emigreze în Bosnia. E drept că pentru causa națională ar fi mai bine, dacă nici un Român nu şi-ar părăsí pămêntul seu străbun şi cu atât mai puțin Românii din acele părți, unde ei formează o poporatiune compactă; însĕ dacă Bănățenii trebue cu ori ce preț să emigreze apoi credem că şi pentru dênşii şi pentru noi e mai bine ca în loc de a se aşeḑa în Bosnia se coloniseze Dobrogea. Atragem atențiunea inteligenții române bănățene asupra cosiliului acestuia, ce'l dă organul liberal Bănățenilor români, cari sûnt siliți a emigra." „Tel."

* (Scolastic din Dobrogia). După lămuririle date de „Steaua Dobrogei" în județul Constanța, sûnt 37 scoale rurale de băeți şi fete, cu 1500—1700 elevi şi eleve şi 270 în scoalele urbane. În județul Tulcea sûnt 44 scoale cu 1462 elevi şi eleve.

*(Prinderea lui Cetevayo). Lordului Gifford spre a căpăta o călĕuză până unde se află regele Cetevayo, îi dădù în gând o şiretenie în ḑiua de 27 August. Recunoscênd că regele petrecuse noaptea din ajun tocmai în Kraalul în care întraseră Englesii acum de se scotociră locurile de prin pregiur, unde fură găsiți doi tineri care declarară că nu sciu unde se află fugarul. Atunci li se legară ochii şi se traseră focuri în aer. Unul din tineri, speriat strigà: Au omorît pe fratele meu! şi în spaima sa promise să conducă pe Englesi.

Conduşi de dênsul printre trecătorile îngrozitoare ale unei păduri, Englesii după o cursă periculoasă şi anevoiase ajunseră la 28 August în ḑori de ḑiuă la locul dorit. Acesta era un luminiş. Temêndu-se ca nu cumva fugarul să scape în pădurea vecină lordul Gifford prevestì pe oamenii sei remaşi în urmă şi spre ale lăsa vremea să împresoare localitatea, el aşceptă să vie noaptea bine ascuns spre a opera prinderea. Cu chipul acesta el asistă la jertfa unui bou de către rege, şi puțin după aceea zărì un deteşament de cavalerie pe înălțimea din fața Kraalului. Era maiorul Marter care comanda un pichet de dragoni. Primind ordinul lordului Gifford, el se ăpropie din partea opusă şi puse mâna pe rege.

Când maiorul Marter se apropià de coliba în care se afla Cetevayo şi îl chemà ḑicêndu'i să easă afară şi să se predea, regele îi rĕspunde:

— Nu, vino la mine d-ta însuți!

Însĕ Marter fu neînduplecat; regele se târì pe brânci afară din coliba sa şi ridicênduse în picioare se aflà în mijlocul dragonilor.

Unul din soldați voind se pună mâna pe dênsul, el îi făcù un semn disprețuitoriu cu mâna, se dădù înapoi şi ḑise:

— Soldat alb nu me atinge!

El cerù apoi să fie împuşcat.

Regele purta o învălitoare roşie adusă la pept cum purtau Romanii togele lor. S'a oprit în loc şi a privit multă vreme locul capitalei sale distrusă. De aici încolo privirea sa a luat o espresiune care cum măreață uitându-se la soldații adunați în cerc în giurul seu.

În momentul prinderii sale a cerut să i se spue ce rang are oficerul care comandă trupa ce a pus mâna pe dênsul. El a tratat cu dispreț contingentul indigen din trupa englesă.

Cetevayo, prea ostenit spre a merge călare sau pe jos, a fost tranportat în lagăr într'o trăsură de ambulanță.

Nici nu poate să'și facă cineva idee despre entusiasmul ce a provocat la Cap scirea despre prinderea regelui Zulilor, la care nu se mai aștepta nimeni.

* (Învitare). Despĕrțămêntul cerc. (Cluj) al asociațiunei rom. transilv. pentru literatura și cultura poporului rom. în 12 octobre st. n. a. c. se va ține adunarea generală anuală în Franța lângă Mociu, la care suscrișii invită cu toată onoarea p. t. domnii membrii din acest despĕrțămênt cum și pre toți amicii culturei și propășirei poporului român. — Cluj 25 Septemvre n. 1879.

Dr. Gregoriu Silasi, direct. despĕrțăm.
Basiliu S. Podoba, actuariu despĕrțăm.

* (Societatea de lectură „Petru Maior") a tinerimei române din Budapesta a ținut ședința generală ordinară de constituire, convocată de comisiunea supraveghiatoare la 9,21 Septemvre a. c. în care ședință s'a constituit pre anul scolastic 1870/80, alegênd comitetul următoriu:

Președ. Magn. domnul Georgiu Serbu adv. și deputat dietal. V.-pres. Absolon Todea drd în drepturi, Secr. Nestor Oprean, jurist, Notari: Traean Bârzu technic, și Octaviu Bonfiniu asc. de fil. Cass. Emiliu Bardoși jurist, Contr. Dimitriu Pop jurist, Bibl. Georgiu Roșca medicinist.

S'a ales în fine o comisiune pentru primirea casei și bibliotecei dela comisiunea supraveghetoare și predarea în mânile nou aleșilor funcționari.

Bursa de Viena

din 29 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5°|₀	67 90
Împrumutul naț. 5°|₀ (argint)	69 15
Împrumutul de stat din 1860	126 30
Acțiuni de bancă	840 —
Acțiuni de credit	268 —
Valuta nóuă imperială germână	57 55
London	115 55
Galbin	5 57½
Napoleon d'aur (poli)	9 31½

Economic.

Sibiiu, 26 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.—8.80; Grâu sĕcăreț, fl. 7.10—7.70; Sĕcară fl. 4.60—.5—; Orz fl. 3.90—4.20: Ovĕs fl. 2.30—2.70 Cucuruz fl. 4.60—5.—; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênță de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 5.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.70—0.75.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—60 cr. pro chilo: carne de vită 40—42 cr.; Carne de vițel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Arad, 20 Septemvre n. Pro hectolitră: grâu bănățan fl. 10.25—11.20; grâu arădan fl. 11—11.10; grâu de Tisa fl 10. 80—11. 20; sĕcară fl. 7.10; orz fl. 6.50—6.70; ovĕs fl. 5.50; cucuruz fl. 5.30—5.60; spirt *en gros* fl. 30.50—30.75 fără vas *en detail* fl. 31.50 și 34 fl. cu vas cu tot per 100 litre °/₀. In têrg s'a aflat marfă multă și prețurile totuși au fost scumpe. Trecerea mărfii a fost îmbucurătoare.

Nr. 136. 1—3

CONCURS.

Încuviințându-se prin resoluțiunea cu Nr. cons. 2080 B. din 11 Sept. a. c. cererea parochului din Șura-mare de-a i se da un capelan din causa neputințelor dovedite, prin aceastâ se publică pentru acel post de capelan concurs cu terminul până la 15 Octomvre st. v. a. c.

Doritorii de-a concura la acest post, cu care e împreunat venitul jumĕtate din parochie în sumă de 215 fl. vor avé a'și așterne suplicele lor instruite conform prescriptelor „statut. organic" și a „dispoșițiunilor provisorice" sinodale din a. 1877 la subsemnatul oficiu ppresbiteral până la terminul sus arătat.

Sibiiu, 15 Septemvre, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial gr. or. din Șura-mare.

Moise Lazar m. p.,
adm. ppresbiteral

Nr. 181. 1—3

CONCURS.

Conform ordinelui consistorial din 4 Noemvrie 1878 Nr. 2779 Scol. pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala poporală gr. or. din Șelimbĕr ppresbiteratul Sibiiului al II, se deschide concurs cu termin până la 30 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual 50 fl. v. a. care'l primesce învĕțătoriul în rate trimestrale, pe lângă cuitanță timbrată din cassa alodială.
2. Dela 47 familii câte 60 cr. v. a. și 11 vĕduve a 30 cr. v. a.
3. Dela fie-care copil de scoală câte 20 cr. v. a.
4. Cuartir în edificiul scoalei, lemne de încălḑit pentru sine și pentru scoală.
5. Grădina scoalei jumĕtate folosibilă pentru învĕțătoriu, eară ceealaltă parte pentru pomărit.

Dela concurenți se cere, ca să poarte și oficiul de cântăreț, și să aibă cursul pedagogic și testimoniu de cualificațiune, suplicile instruite cu documentele recerute sûnt a se adresa la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului al II.

Din ședința comitetului parochial Șelimber în 12 August, 1879.

Ioan Cintea, m. p.,
paroch gr. or.

Nr. 114. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. din Feldioara sĕcuiască protopresbiteratul Turdei inferioare se publică concurs până la 14 Octomvre st. v. a. c. în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. 100 fl. v. a. dela popor prin repartiție, care sută de floreni o va ridica dela epitropia parochială în trei rênduri și adecă: o a treia parte la o lună după ce a început învĕțămêntul cu pruncii, o a treia parte în 2 Februarie 1880 și restul numai decât după ce a depus esamenul cu pruncii (în 23 Aprilie 1880).
2. Cuartir natural în edificiul scoalei.

De va primí și cantoratul, va avé salariul anual cantoral circiter 30 feldere (a 16 cupe) cucuruz în grăunțe, o grădină de legumi și din venitele stolare după usul de până acum terțialitatea.

Doritorii de-a ocupa aceste posturi sau și numai cel de învĕțătoriu, au de-a'și așterne suplicele lor instruite în sensul prescriselor „statutului organic" până la terminul de mai sus oficiului ppresbiteral în Agîrbiciu p. u. Gyéres.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Simion Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la scoala capitală normală gr. or. din Sas-Sebeș, se deschide concurs cu terminul până în 30 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 300 fl. v. a. eară după doi ani 350 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'și adresa suplicele dlui protopresbiter Ioan Tipeiu în Sas-Sebeș, inștruite în sensul „statutului organic" să fie absolvat cel puțin 6 clase gimnasiale, să fie în stare a ținé strana, și fiind ostaș se documenteze că e liber de servițiul activ.

Sas-Sebes în 4 Septemvrie 1879.

1—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 48 1878. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu și capelan ambele combinate în comuna Vaideiu, protopresbiteratul Orăștiei, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 1 Octomvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 220 fl. v. a. salariu din venitele alodiale;
2. Cuartir liber, cu grădină de legumi lângă scoală în estensiune de 553 org. ☐ patru orgii lemne de foc aduse în locuință.
3. ⅓ parte din toate venitele parochiei gr. or. Vaideiu classa a II-a cari din urmă computate fac 200 fl. val. austr.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'și adresa concursele lor bine instruite la oficiul protopresbiteral al Orăștiei, dovedind că sûnt teologi absolunți, că au depus esamenul de cualificațiune, că posed cualificațiunea prescrisă prin „stat. org.", în fine că sûnt juni necăsătoriți.

Vaideiu în 1879 Septemvrie 14/26.

Comitetul parochial în conțelegere cu protopresbiterul.

Ioan Basarab m. p.,
1—3 paroch greco. orient., președinte.

Nr. 236. 2—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕțătoresc dela scoala confesională rom. gr. or. din comuna Rucăr ppresbiteratul tractului I al Făgărașului prin aceasta se escrie concurs până la 30 Septemvrie a. c. st. v. în care ḑi se va ține și alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual statorit e 120 fl. v. a., din care 60 fl. prin repartiție dela părinții pruncilor; ear 60 fl. din alodiul comunal.
2. Cuartir natural și 3 stângini de lemne pentru încălḑitul casei și al scoalei.

Doritorii de-a ocupa postul acesta trebuie să fie clerici, ori pedagogi absoluți și se aibă atestat de cualificațiune; cei cu pracsă, și cântăreți bisericesci vor fi preferiți, suplicele instruite în sensul „statutului organic" și al „dispositiunilor sinodale din a. 1873" vor avé ale așterne subscrisului oficiu protopresbiteral, până la terminul sus arătat.

Făgăraș, 8/20 Septemvre, 1879.

Cu înțelegerea comitetului parochial și comunal.

Petru Popescu m. p.
pretopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoreasă la scoala gr. or. română de fetițe din Câmpeni se escrie următoarele condițiuni:

Concurentele au să producă:

1. Atestat că au absolvat cursul de preparandie.
2. Că sûnt de confesiunea gr. or. și naționalitatea română.
3. Testimoniu de moralitate, și eventual despre servițiul de până ací.
4. Se arete că au cunoscință de economie și că pot instrua în lucruri de mână.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 400 fl. v. a. ce se solvesce în rate lunare anticipative din cassa eforiei.
2. În anul prim cuartir în localitatea edificiului de scoală.

Doritoarele de-a ocupa acest post au a'și îndrepta suplicele lor instruite cu documentele recerute cel mult până în 30 Septemvre a. c. când va fi și alegerea președintelui eforiei scoalelor rom. gr. or din Câmpeni.

Dela eforia scoalelor gr. or. române din Câpeni.

În conțelegere cu comitelul parochial.

Câmpeni în 24 August 1879.

Gerasim Candrea m. p.,
președinte.

Iuliu Hochmann m. p.,
3—3 notariu.

Nr. 181, 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. din Certeșul de sus protopresbiteratul Gioagiului I se deschide concurs cu terminul până la 16 Octomvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 150 fl. v. a. cuartir în localitatea scoalei, și lemne pentru încălḑit de ajuns.

Doritorii de-a ocupa acest post vor trimite suplicile lor instruite în sensul „stat org." și a dispoșițiunilor provisorie sinodale din 1873" la subscrisul până la terminul sus arătat.

Hondol, 19 Sept. 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial

Vasilie Pipoș m. p.
protopresbiter.

Publicațiune.

În 14 (2) Octomvrie a. c. la 10 oare se va esarenda prin licitațiune în cancelaria pretorială, strada Trandafirului (Rosenanger) Nr. 19, dreptul de morărit și cârciumărit al comunei Mohu pe 6 ani dela 1 Ianuarie 1880, și adecă:

1. Moara cu prețul de esclamare de . . . . . . 1200 fl.
2. Cârciuma cu prețul de esclamare de . . . . . 800 fl.

cu care ocasiune este a se depune un vadiu de 10%.

Condițiunile se pot mai de-aprope vedé în cancelaria comunală și la acest oficiu.

Oficiul centrai pretorial.

[47] 1—3 **Fleischer** m. p.

[45] 1—3

Se primesc

doi tineri bine crescuți, *cu cel mai puțin patru clase elementare*, ca

învĕțăcei de negutătorie

la

Bucur Popoviciu în Hațeg.

Pentru timpul de toamnă și de iarnă

se află provisiune de un sortiment de cele mai noue

pelării de doamne și de copii

de sortă fină și eftină.

Sibiiu 30 Septemvre 1879.

I. Wegmuth,
1—2 [46] Strada Cisnădiei Nr. 25 etagiul I.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 110. Sibiiu, Joi 20 Septemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

În fața congresului național-bisericesc sêrbesc.

Sibiiu, 19 Sept. (1 Oct.) 1879.

II.

Atinserăm în nrul precedent simțemintele de cari sûntem inspirați, când după o pausă lungă vedem pe coreligionarii nostri Sêrbi întruniți earăși în congres, pentru de-a'și regula afacerile bisericesci și scolare, conform dreptului și înteresului lor propriu.

Am dat pe scurt espresiune și dorințelor noastre juste, frățesci și crestinesci, față cu acel congres, și am promis a continua.

Da, sinoadele eparchiale din Arad si Caransebeș, dorind a evita, măcar cu mari sacrificii, calea procesului — pentru înterese sacre, înaintea unui for profan, mai apelară odată la mintea și inima fraților Sêrbi, și noi nu putem, decât din asemenea cuget, să spriginim această procedere și să'i poftim bun succes, pe care întru adevĕr îl merită.

Dar, afară de acele cause, așa ḑicênd — de bună voie, din cuget moral duse încă odată înaintea congresului sêrbesc, mai sûnt încă unele, deși nu tocmai atât de importante, totuși prin puterea împregiurărilor, cu încuviințarea sau la decretarea regimului — deadreptul avisate spre deslegare sau regulare definitivă — conțelegerei între congresul serbesc și între representanții sinoadelor noastre din Arad și Caransebeș.

În șirul acestor cause prima se esplică astfel. Cu ocasiunea împărțirei fondurilor scolare comune, ce mai nainte se administrau în Budapesta printr'o deputațiune specială, mai numai din Sêrbi compusă, dar sub controla regimului unguresc, se aflau anume din deobligata prin poporul nostru contribuțiune de 10 procente după leafa ficsă a învĕțătorilor confesionali, restanțe vechi de câte 30—40 de ani, peste 70 de mii de floreni; între acestea peste doue treimi la comunele române, și numai restul mult mai mic la comunele serbe; cam binișor în proporțiunea numĕrului sufletelor, nu doară că Românii ar fi plătit mult mai rĕu, decât Sêrbii. Causa atâtor restanțe, de bună samă va fi fost și negligența întru încassare prin organele de-atunci, adecă prin protopresviteri, dar parte mare și renitența comunelor politice de-a solví o contribuțiune, a cărei folos nu'l vedeau și pricepeau, asupra cărei nu se făcea nici o dare de samă publică. De cheiă la împărțirea fondurilor a fost adoptat principiul parității.

Frații Sêrbi deci, basându-se pe acesta, pretindeau și din aceste restanțe jumĕtate, adecă vr'o 12,000, restanțe dela comunele române, cu dreptul de proces și esecuțiune în contra acelorași comune române. Representanții români earăși susțineau, că împărțirea în două a fondurilor nu se poate estinde asupra unor pretensiuni dubie, parte mare căḑute sub prescripțiune, ci fie-cărei părți să se ceadă partea sa națională, ca să încaseză cât va poté fie-care, prin înfluența morală-națională.

Ministeriul aprețuind motivele ambelor părți a reservat deslegarea cestiunei controverse conțelegerei între congresul sêrbesc și între direct interesatele sinoade române, ear într'aceea a dat Românilor toate restanțele comunelor române, însĕ cu oblegămêntul, de-a țné de o cam dată în păstrare și evidență separată partea pretinsă de către Sêrbi, însărcinând cu încassarea acelorași restanțe pe organele politice. Resultatul de șese ani al acestei încassări oficiale a confirmat argumentul representanților români, dovedindu-se întreagă acea avere forte problematică!

Tot cam de această natură sûnt încă și alte două cestiuni. Adecă: *a*) din fondul comun scolar își avea pensiunea sa veduva unui fost profesor la preparandia sêrbească din Zombor; *b*) din fondul comun pentru pensiuni pe sama învĕțătorilor confesionali, luau pensiuni 12 învĕțători sêrbi și numai unul român; deci representații sêrbi pretindeau ca acea pensiune a acelei veduve și după împărțirea acelui fond între Sêrbi și Români, să se rĕspundă de o potrivă prin ambelele părți; de asemenea, că Românii cu jumătatea lor din fondul pensional, să primească și partea ce cădea asupra acelei jumătăți din pensiunile învĕțătorilor serbi, pecând representanții români susțineau, că împărțirea făcênduse după naționalități, de la ḑiua împărțirei fiecare parte să'și poarte numai sarcinele sale naționale din jumĕtatea sa.

În fine mai e vorba și despre restanțele și cuota contribuțională la fondul scolar din partea comunelor mestecate, ce stau până acuma asteptând despărțirea ierarchică. În această categorie cad foarte puține comune din ierarchia română și vr'o 30 din ierarchia sêrbească. Contractele acestor comune asupra auctei de 10 procente, adecă pentru contribuțiunea deoblegată fondului scolar, le-a luat în păstrare însuși înaltul Ministeriu, carele până la deslegarea cestiunei de despărțire ierarchică încasează și reservează atát restanțele cât și curențele. În această privință deci gravitatea cestiunei cade asupra despărțirei ierarchice a Românilor și resp. a Sêrbilor din acele comune. Va să ḑică, asupra uneia dintre cestiunile ce espuserăm în primul articol.

Eată așa dară — cari și de ce natură sûnt cestiunile, încă comune între Sêrbi și Români, ale căror fericită deslegare, cel puțin din partea română atât de mult este dorită, și carea depinde mai vêrtos de la spiritul de dreptate, echitate și frățietate, precum și de la prudința politică națională de care va fi condus acest congres sêrbesc.

Ar mai fi o causă, o cestiune de — nespusă importanță, nespus de mare interes comun, de regulat cu frații Sêrbi; cestiunea formulată în puține, dar grave cuvinte prin punctul IX al dispozițiunilor generale din statutul nostru organic: Constituirea sinodului comun, constătătoriu din ambii Metropoliți și toți Episcopii sufragani ai celor două metropolii — spre susținerea unităței dogmatice și canonice, precum și spre apĕrarea intereselor comune ale religiunei ortodocse rĕsăritene. Și asta afacere este reservată conțelegerei reciproce cu Congresul sêrbesc și — chiar în timpul de astăḑi, vai, ce puternic este reclamată întruparea acestei sublime idee, întru supremul interes pentru salvarea drepturilor și instituțiunilor noastre bisericesci - culturale!

Încheiăm în firma speranță, că delegații nostri la Congresul sêrbesc, vor primí înstrucțiuni și în această privința, și adaogem convicțiunea, că — bunavoința ce se va manifesta la acest Congres sêrbesc întru deslegarea inșiratelor mai sus cestiuni, va pune cea mai sigură basă pentru fericita deslegare și a acestei mari din urmă.

Salutăm pre măritul Congres sêrbesc întrunit la Carloviț!

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Septemvre.

Se apropie timpul deschiderei parlamentelor dincoace și dincolo de Laita. Ministrii țin consilii, membrii parlamentelor se pregătesc de campania parlamentară și nu e mirare, dacă și în sinul partidelor dincoace și dincolo de Laita se simte mai multă mișcare ca în timpul sesonului mort. Așa în Ugaria ne spun organele „partidei întrunite“ că guvernamentalii, și alăturea cu acestia, estremistii, căută să discrediteze în public „partida întrunită“. Cum se poate, ca guvernamentalii să meargă către aceeași țintă paralel cu estremistii și viceversa este încă o enigmă pentru noi cei neinițiați în secretele partidelor maghiare. Se poate însĕ, că toate sgomotele aceste sûnt certe casnice, care precum se încep așa se și termină.

Un cântec nou este comun în toată presa maghiară: maghiarisarea. Într'o corespondență originală din Bucuresci trămisă la „Magyarország“, ni se cântă din nou acest cântec. După ce spune coresp. că cei de colo de sus, din Budapesta, sûnt cu totul neorientați despre cele ce se petrec în Bucuresci și Iași și după ce coresp. „bine orientat“ spune, că Românii din România, cu toate că au îndurat multe neplăceri din partea Rușilor, sûnt dispuși a face politică de „bacșiș“ (borravalópolitikát), întocma ca și verii lor primari, cari „mânâncă macaroni și polentă (mămăligă)“, ca Italianii. Și unii și alții, adecă și Italianii și Românii se pun la disposițiunea acelora, cari le vor promite mai mult. Pe Români, ḑice orientatul coresp. al foaiei „Magyaország,“ îi „dor măselele“ din două cause. Odată ar vrea să întrunească pe Românii din districtele ungurescі în statul și națiunea lor și de altă parte ar dorí să revindece Basarabia. Nisuința cea dintâiu vor să o realiseze cu ajutoriul Rusiei și cea din urmă cu al Austro-Ungariei. Atêrnă dar dela promisiunile ce va face una sau altă parte într'o constelațiune nouă politică și Romănnii se vor alătura acolo, unde li se promite mai mult. Și acum venim la adecă: ca să se taie pofta Românilor de-a încorpora pe Românii din districtele ungurescі, mijlocul cel mai sigur, după orientatul coresp. a lui „Magyarország,“ ar fi, maghiarisarea tuturor Românilor de pe teritoriul unguresc. Va să ḑică: „on revient toujours à ses premiers amours,“ la maghiarisare, și încă tocma în momentele, când în Germania ḑiarele strigă sus și tare, firesce încă nu tocma pe față ca să înțeleagă tot omul, că influența germană este deja întinsă până la gurile Dunărei și până la Balcan.

În 5 Octomvre nou se așteaptă la Viena principele de coroană german care trece spre Italia.

Bar. Haymerle va sosí din Italia la postul seu de ministru de esterne în 8 Octomvre.

Principele Bulgariei a sosit eri la ameaḑi în gara dela Cotroceni (Bucuresci) unde din partea domnitoriului Carol fu foarte bine primit.

Ḑiuarele vorbesc și despre trecerea principelui Gorciacoff prin Berlin și petrecerea aceluia o ḑi în capitala Germaniei, cu toate aceste resboiul ḑiaristic între ḑiarele rusesci și germane nu se contenesce, din contră este din ḑi în ḑi tot mai întăritat.

Desbaterile în camera română,

asupra revisuirei art. VII în cestiunea Evreilor.

(Urmare din nrul trecut.)

Constituțiunea din 1866 în ce relațiune stă ea cu puterile garante ale Europei? Eată o întrebare importantă în cestiunea de față.

Să vorbim ântaiu de posițiunea principelui străin ereditar. Însăși persoana principelui ales nu stă în legătură primitivă și necesară cu constituțiunea dela 1 Iulie 1866. Principele străin este la noi ales prin un plebiscit făcut la Aprilie 1866. În momentul când ați lucrat d-v. constituțiunea, noi aveam principele străin prin un fapt plebiscitar, rădĕcina sa juridică. Pe de altă parte in constituțiune nu se vorbesce nimic despre relațiunile noastre cu Turcia: nimic nu se vorbesce despre tributul ce îl plăteam. Noi am anticipat oare-cum prin constituțiunea dela 1866 timpul independenței noastre de astăḑi. Dar am anticipat numai pro forma, căci de fapt principele Carol, în urma sfatului dat de către președintele consiliului de-atunci d. Ioan Ghica, a scris o scrisoare de supunere Sultanului dela Constantinopole, s'a dus acolo și a primit învestitura. Va să ḑică, relațiunile noastre internaționale față cu puterile nu erau atinse prin constituține. În fața Europei ḑiceam: părtrăm relațiunile internaționale, și la ori-ce moment ne provocam la Puterlle garante, prevĕḑute în tractatul și conventiunea dela Paris; și când a isbucnit la 1877 resbelul oriental între Turcia și Rusia, ne adresam la puterile garante pentru respectarea neutralității, dacă se va puté. Se constată dar că relațiunile noastre cu puterile garante și cu Poarta otomană stau încă în picioare si după constituția dela 1866 așa cum erau mai înainte.

Vine acum, după resboiul oriental, tratatul dela Berlin din Iulie 1878. Ce va ḑice România cu tractatul dela ;Berlin? Remarcați mai întâiu că tractatul din Berlin proclamă singur ca preambul, că este continuarea operei tractatului dela Paris din 56.

„*Au nom de Dieu tout-puissant S. M. l'Empereur d'Allemagne, S. M. l'Empereur d'Autriche-Hongrie, etc. désirant régler dans une pensée d'ordre européen conformément aux stipulations du traité de Paris du 30 mars 1856, les questions soulevées en Orient par les événements des dernières années et par la guerre dont le traité préliminaire de San Stefano a marqué terme, ont été unanimement d'avis que la réunion d'un congrès serait le meilleur moyen de faciliter leur entente. A cet effet, etc.*

Mai întâiu de toate trebuie să fim drepți! Dacă primim ceva, când ne convine ca o cestiune de onoare trebuie să primim și atunci când acelaș lucru este în contra noastră. Întreb: un congres, care continuă și reguleazā conferența dela Paris, pe care am primit-o de bună, este un congres care se poate legitim ocupa și de noi? Eu rĕspund da, și am fi rĕu primiți în relațiunile noastre cu Europa, când am ḑice: nu. Acest rĕspuns al meu este un rĕspuns conform cu dreptul public internațional. Înțeleg că ar fi fost un fel de politică, ce e drept cam îndrăsneață, ca în urma încetărei resbelului, noi să ḑicem: ne-am recâștigat independența cu arma în mână, cu arma în mână voim să o manținem, și voim să ne organisăm așa cum voim noi fără nici un fel de amestec. Ar fi fost o politică, și dacă am fi avut tăria armatelor necesare ar fi fost o politică posibilă, deși cu greu aplicabilă în Europa. Dar așa a fost? N'a fost așa.

În momentul când s'a întrunit Congresul la Berlin, ați vĕḑut că doi ministri, în numele guvernului și în numele camerei și senatului, în numele țĕrei deci, au mers la Berlin ca să presente earăși dorințele țĕrii, ca la 1857.

Ne-am pus dar în relațiuni cu Berlinul și am primit ca tractatul de Berlin să se ocupe și să reguleze astfel și soartea noastră internațională. Aceasta însemnează mergerea la Berlin a d-lor Cogălniceanu și Brătianu.

A venit în fine tractatul din Berlin dela Iulie 1878, s'a comunicat României și a venit în desbaterea camerei noastre în Sept. 1878. Vĕ aduceți aminte, d-lor, cât era de neînsemnată în camera de atunci oposiția conservatoare. Abia eram 4 la numĕr; nici 5 nu eram, numĕrul regulamentar, ca să facem să se pună la vot o propunere.

Am propus atunci cu toate aceste, și tot prin neînsemnatul meu organ, ca dacă este vorba de a ne pronunța asupra tractatului din Berlin, să se consulte țara convocându-se de pe atunci constituanta. Căci, din momentul ce declaram, că primim tractatul dela Berlin, făceam un act constituțional, care nu se puté indeplini decât de o cameră constituantă. Această părere a fost pusă la vot, a reușit a i se face cel puțin această onoare, dară a fost respinsă și a fost primită de către maioritate strainia propunere formulată așa: „Camera conformându-se tractatului din Berlin autorisează luarea Dobrogei, eară celelalte cestiuni se vor regula pe cale constituțională.“

Mare greșală! stăruiesc a crede și astăḑi precum o spuneam și atunci. De mari greutăți am fi scăpat, dacă de pe atunci se întreprindea opera de revisuire constituțională, care vine astăḑi așa de târḑiu.

Dar in fine așa a vrut guvernul și maioritatea. A venit apoi camera trecută și s'a pronunțat într'un mod constituțional, că este cas de-a se revisuí art. 7 din constituțiune.

Ei bine, față cu această pronunțare, nu cred că este prudent și nici drept ca să spunem Europei astăḑi după toate cele petrecute: nu vrem să scim de tine, deși ceri prin tractatul dela Berlin ceva prevĕḑut deja în convențiunea din Paris pe care am primit-o de mult; noi îți respingem cererea. Aceasta ar fi imprudent și nelegal din partea noastră.

Pentru aceste motive, noi nu putem primí punctul de vedere al acelora ce sûnt contra revisuirei constituțiunei, ci credem just a se procede la o revisuire a art. 7.

Dar la ce fel de revisuire? — Ací e cestiunea.

Puterile semnatare ale tractatului dela Berlin sûnt în tot dreptul să ne ceară, după dreptul public, ca constituțiunea noastră să nu fie în desacord cu ideile cuprinse în convențiunea dela Paris; și fiindcă în acea convențiune se ḑice, că noi trebue să întindem la vreme drepturile politice și la culturile necreștine, Europa este în drept a ne cere să punem în aplicare idea convențiunei prin o disposițiune constituțională. Atâta însĕ, și după dreptul public, gândesc că atât și nimic mai mult. Propunerea maiorității comitetului delegaților rĕspunde la această cerere legitimă a Europei. Când noi stergem art. 7 din constituția noastră, când proclamăm, că nu mai esistă restricțiuni din causă de religiune pentru obținerea drepturilor politice, când declarăm, că ori-ce străin, de ori-ce religiune, poate fi primit la bucurarea de drepturi politice prin naturalisare, prin aceasta satisfacem cererea Europei.

Dară guvernul ne ḑice: Europa cere mai mult. Sub ce formă cere Europa ceva mai mult? Să esaminăm cestiunea.

D-lor, sciți că la redactarea tecstului tractatului dela Berlin s'a făcut încercarea de-a se întroduce idea de emanciparea Evreilor dela noi sub formă colectivă chiar prin disposițiunile tractatului.

In protocolul 17 găsiți o propunere a comitelui de Launay; era vorba cum să se formuleze art. 44 care ne privesce, și vine atunci d. Desprez, al treilea însărcinat al Franciei, care era însărcinat cu instrumentarea tecstului tractatului și ḑice:

„Le 5-e article, qui a pòur objet l'égalité des droits et la liberté des cultes, a donne lieu à des dificultés de rédaction: cet article, en effet est commun à la Bulgarie, au Monténégro, à la Serbie, à la Roumanie, et la commision devait trouver une même formule pour diverses situations: il était particulièrement malaisé d'y comprendre les israélites de Roumanie, dont la situation est indéterminée au point de vue de la nationalité. La comte de Launay, dans le but de prévenir tout malentendu, a proposé, au cours de la discussion, l'insertion de la phrase suivante: „les israélites de Roumanie, pour autant qu'ils n'appartiennent pas à une nationalité étrangère, acquièrent, de plein droit, la nationalité roumaine.“

Incercarea de-a se interpreta astfel tractatul dela Berlin a avut intențiunea a emancipa o întreagă categorie de Evrei. Dar la aceasta rĕspunde principele de Bismarck:

„Le prince de Bismarck signale les inconvénients del'ily aurait à modifier les résolutions adoptées par le congrés et qui ont formé la base des travaux de la commission de rédaction. Il est nécessaire que le congrés s'oppose à toute tentative de revenir sur le fond.

„M. Desprez ajoute que la commission a maintenu sa rédaction primitive, qui lui paraịt de nature à concilier tous les intèrêts en cause, et que M. de Launay s'est borné à demander l'insertion de sa motion au protocole.“

Principele Bismarck semnalează dar inconvenientele la cari ar fi să mai revină congresul asupra fondului și să modifice basele cari erau deja ficsate; va să ḑică, că se respinge în chiar sinul congresului încercarea de-a declara, că este vorba de emanciparea unei categorii de Evrei, se respinge aceasta ca ceva care modifică sensul decisiunilor anterioare.

D-lor, principiul art. 44 din tractatul dela Berlin noi îl primim așa cum este formulat în generalitatea lui, stergem ori-ce restricțiune religioasă. Insĕ cestiunea de a ștí, primim Evreii individual prin naturalisare, primim Evrei prin categorii, prímim Evrei prin liste, aceasta este o cestiune, ce în ori ce cas, după dreptul public, ne rĕmâne reservată nouĕ; căci dacă deja convențiunea din Paris dela 1858 ne-a lăsat atunci, când eram mai slabi, dreptul autonomiei și ne-a ḑis: „Veți întinde drepturile politice și la Evrei prin disposițiuni legislative, când le veți crede necesare,“ — cum astăḑi, când noi sûntem mai tari, când nu ne dați nici măcar in schimb garanța neutralității, cum astăḑi când stergem acel articul restrictiv, ați puté să întrați în detaliile legislațiunei noastre interne?

Fără a „sfida“ pe nimeni, sûntem în drept a ḑice: este o cestiune de aprețiare, și astfel este drept, că în această materie, care privesce direct interesul nostru, să a prețiem și noi, după cum ne dictează conservarea naționalității noastre (aplause).

Trec acum la alt argument, d-lor deputați. D. ministru de esterne, când 'mi-a rĕspuns în ședința de Mercuri la o simplă alusiune ce făcusem asupra compunerei ministeriului actual, și în privința cărei simple alusiuni 'mi-a făcut onoare de a'mi rĕspunde un ministru, al doilea ministru și al treilea ministru, — era prea multă onoare pentru mine, — în acea ședință de Mercuri dar, d. ministru de esterne ḑicea: „Vedeți fineța! d. Maiorescu, care este cunoscut ca amic al Evreilor, nu s'a pronunțat, într'un sens sau într'altul.“ Sper d-lor, că astăḑi m'am pronunțat așa încât să nu mai esiste îndoială. Relev și cuvêntul de amic al Evreilor. Dacă prin acest cuvênt se înțelege a nu avé nici o antipatie națională în contra lor, de-a fi amic al Evreilor în acelaș sens și aceleași proporții, în cari pot fi amic al Francezilor, al Germanilor și al altor națiuni străine, atunci primesc acest epitet. Sûnt amic al Evreilor, nu am nici o atipatie în contra lor. Printre Evrei am cunoscuți, pentru cari am cea mai mare stimă, atât în țară cât și în străinătate; și din momentul când ni se garantează propria naționalitate, le doresc bună primire și voiu fi mulțămit, când îi voiu vedé bucurându se în pace, sub soarele României, de ospitalitatea și de drepturile noastre (Aplause).

Ca amic al Evreilor dar; ca unul care, cu neînsemnata mea persoană, am fost citat în străinătate, de câte ori era vorba de cestiunea Evreilor la noi; ca unul care am vĕḑut, că câte-va afirmări ale mele, favorabile lor, au fost citate în diferite broșuri asupra cestiunei israelite; ca unul care păstrez aceleși simțeminte și aceeași atitudine față cu dênșii și astăḑi, — voiu să sfătuiescu pe Evrei de-a nu întinde coarda prea tare în momentul de față (aplause). D-lor, eu am găsit foarte nepotrivită, foarte în contra intereselor Evreilor din România, lupta pe care a deschis-o alianța israelită străină în contra noastră (aplause).

Alta este a ne lăsa pe noi, în pacĭnică umanitate, să regulăm cestiunea între Evrei și între noi, și alta este a revolta sențimentul național în noi prin presiuni, ce se fac din afară contra noastră (aplause). Și dacă până la un timp, unii din noi chiar ne gândiam la întinderea drepturilor Evreilor în starea legislațiunei noastre de atunci, astăḑi aceste procedări imprudente și nedrepte ale alianței israelite ne silesc a ne pune in defensivă și a ne gândi mai înainte de toate, cum să ne apĕrăm în contra esigențelor nelegitime și injuste (aplause). Căci vedeți greaua situațiune morală, în care sûnt puși locuitorii acestei țĕri prin cestiunea de față. Ne cere oare tractatul dela Berlin ca să dăm odată ceva și apoi să scăpăm?

Este vorba de o dare de milioane ce ni s'ar fi impus, cum i s'au impus Franciei miliarde, dar când le-a plătit aceste miliarde, le-a plătit și a scăpat? Este vorba să ni se ia o provincie, cum s'a luat Franciei douĕ și nouĕ una, dar când le-am perdut și unii și alții, a fost un moment de grozavă durere, dar le-am dat și am scăpat? — Nu d-lor, ací nu e vorba de aceasta. Ací e vorba de-a întroduce în organismul nostru permanent, în viața ḑilnică a noastră acest element acum și de acum înainte pentru totdeauna. Cu resolvarea de astăḑi nu am terminat cestiunea, ci ea de-abia a început (aplause).

Apoi așa fiind, d-lor ministri, cum voiți d-voastră ca să faceți întroducerea elementului celui nou fie cu naturalisare individuală, fie cu liste, fie cu categorii, fără ca să fie cu buna și voluntara primire a țĕrei? (aplause). Și ce soartă credeți d-v. că reservați cu siguranță nouilor cetățeni, ce s'ar întroduce violentându-se voința țĕrei? (aplause).

D-lor, nu vorbesc de revolte; nu este al nostru rolul de-a vorbí de ele. Cine prevede și simte, va ștí cât trebue să prevadă și să simță. Dar vorbesc de simpla conlucrare a lor față cu noi. Este vorba de-a primí acum pe Evrei cu drepturi politice, cu putința de-a întra în comună, de-a fi alegĕtori și aleși, cu putința de-a fi judecători de-a se urca în gradele militare. Ei bine! cum voiți să'i puneți pe acești oameni față cu țara? Voiți să faceți să se indigneze colegii lor față cu dênșii, când îi primiți? Sau este mai bine de a'i primí așa, încât asentimentul maiorității țĕrei să fie împăcat? Mult, puțin, cât vom da, să dăm așa, încât să fie dat din bună inimă și fără presiune străină (aplause). Alianța israelită în numele cui vorbesce? Și acele state, cari au primit în parte maniera ei de-a vedé, pentru ce au primit-o? Pentrucă se ḑice: este o cerință a umanității, a civilisațiunei, ca să fim astăḑi în pace unii cu alții pentru religiune. Așa este. Dar oare aceeași cerință umanitară nu ne impune ea, ca să primim pe noii cetățeni în adevĕrată pace? Oare cuvintele, cari s'au ḑis, după cum ne-a mărturisit d. ministru de esterne, de către un membru al alianței israelite în Italia, ca să se masacreze mai bine ḑece mii de Evrei din România, numai să triumfeze principiul, oare aceste cuvinte nu sûnt inumane, nu sûnt barbare, nu stau în contraḑicere cu adevĕrata civilisațiune? Cum? Principiu umanitar masacrarea a ḑece mii de oameni? Aceasta nu se poate. Aceia cari sûnt adevĕrații amici ai Evreilor și ai omenirei vor ḑice: este în spiritul seculului al 19-lea să nu fie nici o deosebire de religiune, este în spiritul acestui secol și de datoria gintei latine din Orient ca să ḑică: nici o împregiurare fatală a nascerei nu trebue să împedece pe cine-va de-a se bucura de drepturile civile și politice.

Și dacă revoluția cea mare dela sfêrșitul secolului trecut, făcută în Francia, a desființat privilegiurile de naștere prin nobleță, trebuie timpul nostru să desființeze și privilegiurile de ori-ce altă causă de naștere, să numai poți ḑice cuiva: fiind-că s'a întêmplat să fii născut Evreu, te împedec toată viața ta, ori-ce semtiment vei avé de aminteri, de-a te bucura de drepturile civile și politice! Nu poți ḑice aceasta; însĕ poți să'i ḑici: tu, care vrei să vii în mijlocul nostru, trebuie să vii cu buna noastră primire, fiindcă voiesci să întri int'un stat, din care ai să faci parte ca liber cetățean.

Nu este dar cestiunea de liste, de categorii sau de naturalisare individuală importantă în privința numĕrului — importanța ei este în privința principiului. Nu poate România să admită, ca străinii să se întroducă în sinul ei prin împunerea străinilor, fără ca măcar să'și dea osteneala, să'și documenteze dorința de-a se împămênteni (aplause).

Naturalisarea individuală împlică în sine însăși cererea Evreilor, manifestarea dorinței lor de-a fi cetățeni români; prin ea se va împedeca din capul locului rĕul sentiment, că au venit în mijlocul nostru ajutaţi de presiunea străină sau de alianţa israelită (aplause): vor trebuí să documenteze că voesc să fie Români: „M'am desbrăcat de presiunea străină, mě voiu împreuna cu voi să lucrez pentru binele ţěrei“ (aplause). Dacă nu veţi face aşa, dacă veţi primí o listă impusă, fară ca ei să o ceară, dacă veţi primí o categorie, unde ei nu'şi manifestează voinţa ca să fie primiţi, aţi introdus în mijlocul nostru un element duşman, care va ḑice totdeauna: Nu am primit dela voi aceste drepturi, ci dela străini (aplause frenetice).

Şi acum dacă aşi avé un glas, pe care din nenorocire nu 'l-am, care să străbată în Europa, aşi ḑice; Pentru ce aceasta? Pentru ce voiţi să înjosiţi România? Nici atâta drept nu ne daţi ca să spunem Evreilor din ţară: manifestaţi măcar dorinţa că voiţi să fiţi cu noi? În numele cui aceasta? În numele umanităţei? Nici odată!

Şi când ḑic aceste cuvinte am consciinţa, că mě aflu în curentul ideilor de drept de stat, de omenire, în care se aflâ şi cultura occidentală, căci de acolo le-am primit.

Un ultim cuvênt pentru guvern şi pentru maioritatea de care poate dispune. Aţi vorbit de unirea partidelor. Daţi'mi voie a întreba: ce unire cereţi d-v.? Numai unirea acelora cari părăsesc părerile şi sentimentele lor şi vin la ale d-v.? Sau sûntem în drept şi noi uneori să ḑicem: părăsiţi-vě pe ale d-v. şi veniţi la noi (aplause). Daţi odată voie ţěrei de-a vě ḑice: urmaţi-mě şi pe mine. Şi ḑicênd aşa, sciu că cuvintele mele au un rěsunet şi în bărbaţii aceia, cari au fost şi au condus ţara noastră dela 48 încoace. Eu sciu, că şi dl preşedinte ale acestei cameri şi toţi ministri de pe acele bănci ar fi fericiţi, când ar avé siguranţa, că această soluţiune ce o propune maioritatea delegaţilor ar triumfa; căci şi ei, ca şi fie-care dintre noi, n'ar voi ca să vadă ţara aceasta nemulţămită. E acum casul de a vě ḑice: încercaţi odată; puneţi-vě în fruntea acestei mişcări, primiţi propunerea maiorităţei, şi fiţi siguri, că sûnt argumente ca să se susţie şi în faţa Europei (aplause).

Văd înaintea mea atâţia bărbaţi, cari au condus România dela 1848 încoace: věd pe aceia cari se mândresc, că au venit în mijlocul poporului lor cu idea libertăţii populare. D-lor liberali dela 1848, aţi venit cu devisa *Vox populi vox Dei!...* Fost-a vreodată o cestiune, care să fi fost aşa de populară ca aceasta?

Puneţi-vě în fruntea acestei mişcări şi fiţi siguri, că ţara vě va binecuvênta şi vě va sprigini Dumneḑeu! (aplause prelungite).

Raport

despre adunarea generală a Reuniunei învěţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului ţinută în Făget în 26, 27 August (7. 8. Septemvre) 1879.

(Urmare)

Şedinţa II.

dupâ ameaḑi

Se deschide la 4 oare prin preşedinte, care anuncia adunării generale că advocatul Reuniunei Demetriu Antonescu advocat în Bocşa montană Ioan Tina, învěţător în Bocşa română şi notar la Reuniune, Ioan Popescu profesor de teologie în Sibiiu şi Ioan Lenger advocat în Braşov ambii acestia membrii onorari, Basiliu Nemoian paroch gr. or. şi Gligoriu Oancea jude comunal în Vaşova salută adunarea generală prin telegrame, cari să cetesc în auḑul adunării şi se primesc între urări de „se trăească“; de asemenea se primesc între urări de „se trărască“ de membrii fundatori 4 indiviḑi, de membrii ordinari 5 indiviḑi de membrii ajutători 3 indiviḑi.

După aceea se cetesce o scrisoare salutătoare a veteranului si emeritatului profesor şi director preparandial Alesandru Gavrea, care între altele revoacă în memorie scrisoarea sa adresată adunării generale din anul trecut despre idea sa: necesitatea de-a se înfiinţa în fie care eparchie preparandie de fete şi trimite deodată pre lângă două globuri pe sama bibliotecei Reuniunei, şi trei modeluri de fotografii a persoanei Sale, spre alegerea unuia din acelea pentru edarea portretului seu din partea Reuniunei conform ideii de principiu aduse în adunarea generală din 1877. De asemenea trimite şi nesce modeluri de jucării, cu cari conform principiului renumitului pedagog Pestalozi învěţătorii se facă pentru elevii începětori — ca prin aceasta să'i atragă cătră scoală mai uşor. Aceasta scrisoare a veteranului nostru părinte dimpreună cu toate obiectele trămise se predau comisiunei prime alese în şedinţa premergětoare spre censurare şi referare în şedinţa procsimă.

Tot aşa se cetesce un tractat interesant al veteranului nostru părinte profesor de preparandie Dr. Ath. Şandor despre îmbinarea ortografiei etimologice cu fonetica şi despre până acuma remasul articul masculin cum are să fie? *lu* după cum cred etimologisti, seau *ul* după fonetesşti sau numai *l*. În acest tractat autorul a îndegetat numai basa care să fie pusă ca fundament în gramatice şi cărţile elementare scolastice adecă: pentru arătarea sonului derivat ъ să aibă a e câte un punct pentru arătarea sonului derival ѫ se aibă a̤ e̤ i̤ o̤ ṳ câte două puncte din jos, ca aşa la vocalele radicale şi la cele în două forme derivate la cari se poftesce şi accentul lung (´) şi accentul greu (`) să se poată pune şi acestia de unde urmează ca autorul formează a) Regulătorii pentru schimbarea sonului cari sûnt punctele; punctele să se pună din jos b.) Regulător pentru schimbarea sonului, adecă: accentele cari se pun de-asupra.

În loc de sedilă la: ç ḑ ş ţ eară să se pună câte un punct c̣ ḍ ṣ ṭ, ca se fie uniformitate la arătarea sonurilor fie acele vocale, fie consonante.

Mai departe vorbesce autorul în tractul seu despre *i u* cu sonuri slabe şi mute, pre cari etimologiştii nu'i însemnă, ear fonetiştii îi însemnă cu semnul slaveno-serbesc (˘) care semn se pune şi la i̱ u̱ când sûnt tonuri mute. Aceste în ambele casuri după autor se cer a fi lămurite.

Tot aşa vorbesce şi despre semnele etimologiştilor (´^) cari se pun când şi când spre arătarea sonului ъ în ѫ, cari nu sûnt clarificătoare afirmând în fine, că de când s'au negligat accentele în ortografie, se corumpe intonarea trecênd în străinism.

D-nul Ioan Ionaş asesor consistorial, faţă cu acest tractat important al d-lui Dr. Atanasiu Şandor face propunerea, ca să se dee unei comisiuni speciale ori comitetului reuniunei de-a se împărţí despărţămintele reuniunei spre studiare şi referare. D-l protosincel Filaret Musta părtinind propunerea d-lui Ionaş, adaoge ca să se tipărească în protocolul adunării generale spre a o avé fie-care membru.

Marcu părtinind ambele propuneri în princip, observà că nu se poate tipărí neavênd tipografiile semnele pretinse de autor, ci să se litografeze şi astfel să se împartă între despărţăminte. Dar şi atunci să se dee unui bărbat din sinul adunării ca să'l studieze spre a face în şedinţa următoare tractare practică cât de prescurt ca aşa membrii se ducă cu sine cât decât o idee despre noua ortografie indicată în desamintitul tractat. D-l preşedinte e de părerea, ca să se dee unei comisiuni speciale, care să facă propunerea formală în şedinţa următoare. Această opiniune a preşedintelui priminduse se alege comisiunea specială în persoanele d-nilor Ionaş Tuducescu, Baica şi Marcu.

Şi aşa fiind timpul înaintat, înainte de-a se ridica şedinţa dl preşedinte Stefan Antonescu revoacă în memoria adunării generale, decisiunea adunări din anul trecut prin care se învedereazâ, că d-sa a primit postul de preşedinte numai pe un an care espirând acuma, adunarea presentă să se precugete de timpuriu pentru alegerea unui alt bărbat de preşedinte. Adunarea întreagă erumpênd în cuvintele: nu primim resemnarea de fel, se ridică şedinţa anunciându-se cea următoare cu continuarea disertaţiunilor şi a referadelor comisiunilor.

Ioane Marcu m. p.,
învěţător şi notar al reuniunei.

(Va urma.)

Varietăţi.

* (Comitatul Sibiu). Procsima şedinţă a comitetului permanent se va ţiné în 9 Oct. la 10 oare a. m. eară adunarea generală comitatensă în 14 Oct. a. c.

* (În 27 Septemvre (9 Octomvre) a. c. înainte de ameaḑi la 10 oare se va ţiné în Timişoara în localitatea d. protopop Dreghiciu adunarea generală a alumneului rom. nat. Tot în aceasta ḑi sara se va arangia o reuniune de joc în localitatea Fabrickhof, în favoarea fondului alumneal. Bilete de întrare se capătă la d. protopop gr. cat. Georgiu Trailă în Timişoara suburbiul Fabric şi sara la cassă.

* (Adunarea generală) a depěrţămantului I cercual Braşov şi Trei-scaune al Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român, se va ţiné Duminecă în 14/26 Octomvre a. c. în biserica cu hramul s. Adormiri din Satulung (Săcele). Pe lângă agendele ordinare va fi şi alegerea comitetului cercual.

Ioan Petric, director. *Dr. Nicolau Pop*, notar.

* (Ciudată publicitate). Representanţa comunei Roşia ca să eschidă pre Români dela arêndarea moarei comunale, a tocmit moara cu un Cisnădierean, pre sub mână. Aflând despre aceasta un alt concurent la moară, interveni la dl pretor respectiv, îmbiind din parte'şi cu 100 fl. mai mare arêndă, ca cea tocmită pre sub mână. Nu remase deci alta decât escrierea unei esarêndări publice în calea licitaţiunei, după cum o pretinde legea.

Prin edict formal publicat şi prin jurnale, s'a fost defipt deci terminul pentru esarêndarea publică a morei, pe ḑiua de 30 Septemvrie cur. La oara numită se presentă între alţii şi doi Români ca concurenţi; morariul de-acuma şi socrul seu. Ambii depun pe masa comisiunei vadiul recerut prin edict. Însě ce se veḑi? dl pretor respectiv le reiaptă vadiul, spunêndule, cum-că dênşilor nu le este ertat a participa la licitaţiune. Înzadar pretind reieptaţii ca să li se comunice şi legea, carea îi eschide pe dênşii dela această întreprindere. „Aceasta e voia representanţii din Roşia“, respunde dl pretor „şi să sciţi că nu las nici pe neam de neamul vostru la licitaţiă! Uşa!„ Cu aceste apoi îi alungă pe bieţii licitanţi formal afară, acceptând numai din partea celui dintâiu insinuarea recursului.

Aşa s'a îmtêmplat la anul D-lui 1879. Altcum se vor intenta paşii cuviincioşi faţă cu abusul acesta. Şi sûntem curioşi de-a afla în modul acesta: până când încă atare administraţie?!

* (Societatea danubiană la T. Severin). În numěrul nostru de la 11 ale curentei — ḑice „Resboiul“ — am semnalat pornirea acestei societăţi scientifice din Viena adăogênd, că ilustrii călětori ce o compun se vor oprí şi la Turnu-Severin. Aşa a şi fost; — nu însě după vreun comunicat al Monitorului oficial, ci după scirile telegrafice publicate în ḑiarele vieneze sosite aḑi, şi cari să esprimă astfel:

La 11 ale curentei sara sosind în portul de la T. Severin primirea a fost strălucită. Toate vasele precum şi schela erau decorate cu steaguri şi o mulţime numěroasă astepta pe malul Dunărei. Prefectul Primarul şi Căpitanul de port au venit pe bord în ţinută de gală, pentru a saluta societatea. După aceasta s'au dus cu toţii în oraş care era splendid iluminat şi unde domnia o viă mişcare.

La oarele 7 a început banchetul în vaporul Orientul pe al căruia bord cânta o musică militară română. La acest banchet au luat parte prefectul, primarul, căpitanul portului şi alţi notabili ai oraşului în total 200 persoane.

Cel dintâi toast 'l-a ridicat profesorul Suess, amintind că în ḑiua în care societatea a întreprins călětoria sa' în aceea ḑi, acum 50 de ani a pornit cel dintâi vapor de la Viena în josul Dunărei, şi sfêrşind cu urarea în sânětatea împěratului Francisc Iosif.

D-torul Banhas (fost ministru de comerciu) a lăudat cavalerismul şi înţelepciunea principelui României, precum şi vitejia poporului, care 'şi-a câştigat independenţa, prin lupte grele. Oratorul a beut în sănětatea principelui României şi pe când asistenţii isbucneau într'un strigăt frenetic de „ura“ musisă cântă imnul românesc.

Ajutorul primarului d' Ştefănescu salutând adunarea în limba română, a ridicat un toast în sănětatea Impěratului şi Impěrătesei Austro-Ungariei, Principelui şi Principesei României.

* (Complesantă). D. colonel Catargiu, trimis din partea A. S. principele Milan al Serbiei, a venit la Sinaia cu misiunea specială, de-a remite A. S. R. Domnitorului o scrisoare din partea suveranului seu, dimpreună cu medalia pentru bravura militară şi aceea a independenţei Serbiei, rugând pe Alteţa Sa Regală a le purta în semn şi spre amintirea resboiului la care au participat ambele ţěri pentru independenţa lor. Cu această ocasiune, d. colonel Catargiu a remis Alteţei Sale Regale şi o medalie de bravură militară spre a decora drapelul regimentului VI de linie, al cărui şef onorific este A. S. principele Milan; acesta spre amintirea luptelor prin care s'a distins acest regiment în rěsboiul independenţei.

* (Cearcă şi vei afla). „Steaua Dobrogei“ raportează, că lângă comuna Emisala, plasa Babadag, judeţul Tulcea la distanţă aprocsimativă ca de $1^1/_2$ chilometre, esistă şi astăḑi ruinele unei cetăţi, ce se crede a fi fost ridicată în timpurile de influenţă a Dogilor Veneţieni. Sub zidurile ei, este foarte probabil esistenţa unei suterane, care de sigur trebue să fi ascunḑênd obiecte dacă nu cum-va şi odoare de multă însemnătate, căci la o lovitură dată de picior asupra locului indicat, echoul respunde cu un sunet, ce pare a ḑice „cearcă şi vei află“. Floarea Dobrogeană cere a se numí o comisiune de bărbaţi competenţi carii să sondeze terenul pentru a deschide aceste suterane, unde s'ar puté afla dacă nu date istorice ce s'ar raporta la dominaţiunea popoarelor, ce au trăit în antichitate prin aceste localităţi şi care odată scoase dintre morţi ar puté fi de cel mai mare interes pentru ţară, dar cel puţin obiecte de alte valori dacă nu cum-va nisçari odoare.

* (Negoţ de copii). În Rusia ţeranii neavênd ce mânca au început a'si vinde copii cu câte 10—15 ruble. Cumpěrătorii îi vênd mai departe cu câte 50—60 ruble la fabricanţi şi fac cu astfeliu de marfă negoaţe bune şi continue fără ca judecătoriile rusesci să oprească aceste negoaţe cu oameni.

* (*Esecutori*). În cele 400 comune din comitatul Bihorului s'au trămis 90 ecutori de dare cari împrăsciinduse ca fulgerul peste aceste comune vor face minuni mai mari ca locustele, avênd dreptul, a'şi scoate pe ḑi pre lângă dările restante şi câte 37 fl. diurnele lor. Ce fericire şi bucurie pentru bieţii oameni!

*(Petri strămutate în pâne) Abatele Ferdinardo Galiano, un specialist de istoria naturală şi de antichităţi, făcênd o colecţiune de petri şi materie vulcanică, o trămite papei Benedict XIV cu incripţiunea pe lăḑile în cari se afla colecţiunea: *Beatissime pater, fac ut isti lapides panes fiant.* Prea sânţite părinte, fă ca aceste petri să se prefacă în pâni! Papa, pricepênd rugarea abatelui, a făcut minunea simplă prin acea că a'i-a dat abatelui colonicatul din Amalfi, unde acesta avea pe an 1000 de galbeni venit, va să ḑică, avea pâne, adecă isvor destul de bun, de unde să trăească şi să'şi înmulţască colecţiunile lui de petrii.

Bursa de Viena

din 29 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5°/₀	67 90
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	69 15
Împrumutul de stat din 1860	126 30
Acţiuni de bancă	840 —
Acţiuni de credit	268 —
Valuta nóuă imperială germână	57 55
London	115 55
Galbin	5 57½
Napoleon d'aur (poli)	9 31½

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 15 Oct şi 15 Noemv. imob. lui Iosif Gross în Petroşeni (judec. cerc. Haţeg); în 19 Noemv. şi 19 Dec. imob. lui Francisc Mico în Bodoc; în 18 Noemv. şi 18 Dec. imob. rĕmasului după Teresia, Iuliana, Susana şi Rahel Szendria în Ghidofalva (judec cerc. Sângiors); în 18 Oct. şi 18 Noemv. imob. lui Martin Teisch în Haşag (judec. cerc. Mediaş); în 7 Oct. şi 8 Noemv. imob. soţiei lui George Mortha născută Sara Ordesch în Rod (trib. Ibaşfalĕu); în 20 Oct. şi 20 Noemv. imob. Teresei Szubai în Hunedoara (trib. Deva); în 23 Oct. şi 24 Noemv. imob. lui Samoilă Fagarasi şi soţiei sale în Aiud (judec. cerc.); în 2 Octomv. imob. rĕmasului după Iuon Mâtz în Ludoş (trib. Sibiiu); în 25 Oct. şi 25 Noemv. imob. lui Vasilie Chiluţ în Lerinţa (judec. cerc. Aiud); în 21 Oct. şi 21 Noemv. ímob. lui Samoilă Parhon şi Antonie Sebeşi în Cluj (trib.); în 20 Oct. şi 21 Noemv. imob. lui Iuon Paul în Săleuş (judec. cerc. Sighişoara); în 21 Oct. şi 21 Noemv. imob. lui Mitru Truţa în Bucerdeavinoasă; în 21 Oct. şi 21 Noemv. imob. lui Todor Popa şi soţiei sale în Mermezeu; în 18 Oct. şi 18 Noemv. imob. lui Carol Kabos jun. în Aştileul-mare (judec. cerc. Huedin); în 22 Oct. şi 22 Noemv. imob. Rafirei Pralea născută Stanciu în Breaza (judec. cerc. Făgăraş); în 22 Oct. şi 22 Noemv. imob. lui Danilă Daevai în Odorheiu (trib.); în 3 Oct. şi 3 Noemv. imob. Sofiei Adergan în Moşna; în 4 Oct. şi 4 Noemv. imob. lui Danilă Schneider în Moşna (judec. cerc. Mediaş); în 2 Oct. imob. lui Nicolau Luna în Turnişor; în 3 Octomv. imob. lui Lazar Prescu în Sibiiu (trib.)

Nr. 177 — 1879, 1—3

CONCURS.

Pentru două posturi de învĕţătoriu la scoala română greco-orientală din Avrig, prototopresbiteratul Sibiiului II, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 12 Octomvre c. c.

Emolumentele sûnt:

1. pentru învĕţătoriul primar 300 fl. v. a.

2. Pentru cel secundar 200 fl. cari îi vor primí în rate trilunare decursive din casa olodială; apoi fiecare învĕţătoriu mai are şi cuartir liber.

Doritorii de-a ocupa unul sau altul dintre aceste două posturi de învĕţătoriu, au să'şi instrueze suplicile concursuale cu documentele prescrise prin lege pentru concurenţii la posturile învĕţătoresci, şi până la terminul prefipt ale înainta subscrisului oficiu ppresbiteral.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteral al tractului Sibiiului II.

Nr. 136. 2—3

CONCURS.

Încuviinţându-se prin resoluţiunea cu Nr. cons. 2080 B. din 11 Sept. a. c. cererea parochului din Şura-mare de-a i se da un capelan din causa neputinţelor dovedite, prin această se publică pentru acel post de capelan concurs cu terminul până la 15 Octomvre st. v. a. c.

Doritorii de-a concura la acest post, cu care e împreunat venitul jumĕtate din parochie în sumă de 215 fl. vor avé a'şi aşterne suplicele lor instruite conform prescriptelor „statut. organic" şi a „dispoşiţiunilor provisorice" sinodale din a. 1877 la subsemnatul oficiu ppresbiteral până la terminul sus arătat.

Sibiiu, 15 Septemvre, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial gr. or. din Şura-mare.

Moise Lazar m. p.,
adm. ppresbiteral

Nr. 181. 2—3

CONCURS.

Conform ordinelui consistorial din 4 Noemvrie 1878 Nr. 2779 Scol. pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala poporală gr. or. din Şelimbĕr ppresbiteratul Sibiiului al II, se deschide concurs cu termin până la 30 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual 50 fl. v. a. care'l primesce învĕţătoriul în rate trimestrale, pe lângă cuitanţă timbrată din cassa alodială.

2. Dela 47 familii câte 60 cr. v. a. şi 11 vĕduve a 30 cr. v. a.

3. Dela fie-care copil de scoală câte 20 cr. v. a.

4. Cuartir în edificiul scoalei, lemne de încălḑit pentru sine şi pentru scoală.

5. Grădina scoalei jumĕtate folosibilă pentru învĕţătoriu, eară ceealaltă parte pentru pomărit.

Dela concurenţi se cere, ca să poarte şi oficiul de cântăreţ, şi să aibă cursul pedagogic şi testimoniu de cualificaţiune, suplicile instruite cu documentele recerute sûnt a se adresa la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului al II.

Din şedinţa comitetului parochial Şelimber în 12 August, 1879.

Ioan Cintea, m. p.,
paroch gr. or.

Nr. 114. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Feldioara sĕcuiască protopresbiteratul Turdei inferioare se publică concurs până la 14 Octomvre st. v. a. c. în care ḑi va fi şi alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. 100 fl. v. a. dela popor prin repartiţie, care sută de floreni o va ridica dela epitropia parochială în trei rênduri şi adecă: o a treia parte la o lună după ce a început învĕţămêntul cu pruncii, o a treia parte în 2 Februarie 1880 şi restul numai decât după ce a depus esamenul cu pruncii (în 23 Aprilie 1880).

2. Cuartir natural în edificiul scoalei.

De va primí şi cantoratul, va avé salariul anual cantoral circiter 30 feldere (a 16 cupe) cucuruz în grăunţe, o grădină de legumi şi din venitele stolare după usul de până acum terţialitatea.

Doritorii de-a ocupa aceste posturi sau şi numai cel de învĕţătoriu au de-a'şi aşterne suplicele lor instruite în sensul prescriselor „statutului organic" până la terminul de mai sus oficiului ppresbiteral în Agîrbiciu p. u. Gyéres.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simion Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 236. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc dela scoala confesională rom. gr. or. din comuna Rucăr ppresbiteratul tractului I al Făgăraşului prin aceasta se escrie concurs până la 30 Septemvrie a. c. st. v. în care ḑi se va ţiné şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Salariul anual statorit e 120 fl. v. a., din care 60 fl. prin repartiţie dela părinţii pruncilor; ear 60 fl. din alodiul comunal.

2. Cuartir natural şi 3 stângini de lemne pentru încălḑitul casei şi al scoalei.

Doritorii de-a ocupa postul acesta trebuie să fie clerici, ori pedagogi absoluţi şi se aibă atestat de cualificaţiune; cei cu pracsă, şi cântăreţi bisericesci vor fi preferiţi, suplicele instruite în sensul „statutului organic" şi al „dispositiunilor sinodale din a. 1873" vor avé ale aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral, până la terminul sus arătat.

Făgăraş, 8/20 Septemvre, 1879.

Cu înţelegerea comitetului parochial şi comunal.

Petru Popescu m. p.
pretopresbiter.

Nr. 48 1878. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu şi capelan ambele combinate în comuna Vaideiu, protopresbiteratul Orăştiei, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 1 Octomvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 220 fl. v. a. salariu din venitele alodiale;

2. Cuartir liber, cu grădină de legumi lângă scoală în estensiune de 553 org. ☐ patru orgii lemne de foc aduse în locuinţă.

3. ⅓ parte din toate venitele parochiei gr. or. Vaideiu classa a II-a cari din urmă computate fac 200 fl. val. austr.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'şi adresa concursele lor bine instruite la oficiul protopresbiteral al Orăştiei, dovedind că sûnt teologi absolunţi, că au depus esamenul de cualificaţiune, că posed cualificaţiunea prescrisă prin „stat. org.", în fine că sûnt juni necăsătoriţi.

Vaideiu în 1879 Septemvrie 14/26.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul.

Ioan Basarab m. p.,
paroch greco. orient., preşedinte.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕţătoriu la scoala capitală normală gr. or. din Sas-Sebeş, se deschide concurs cu terminul până în 30 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 300 fl. v. a. eară după doi ani 350 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'şi adresa suplicele dlui protopresbiter Ioan Tipeiu în Sas-Sebeş, inştruite în sensul „statutului organic" să fie absolvat cel puţin 6 clase gimnasiale, să fie în stare a ţiné strana, şi fiind ostaş se documenteze că e liber de serviţiul activ.

Sas-Sebes în 4 Septemvrie 1879.

2—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 181, 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoriu la scoala confesională gr. or. din Certeşul de sus protopresbiteratul Gioagiului I se deschide concurs cu terminul până la 16 Octomvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu anual 150 fl. v. a. cuartir în localitatea scoalei, şi lemne pentru încălḑit de ajuns.

Doritorii de-a ocupa acest post vor trimite suplicile lor instruite în sensul „stat org." şi a disposiţiunilor provisorie sinodale din 1873" la subscrisul până la terminul sus arătat.

Hondol, 19 Sept. 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Vasilie Pipoş m. p.
protopresbiter.

Sz. 2542 1879 — szbiró.

Publicaţiune de esarêndare.

În **12 Octomvrie** a. c. înainte de ameaḑi la 9 oare, se va da prin licitaţiune publică, ţinendă în cancelaria comunei **Gurariu**, în arêndă pe trei ani din **1 Ianuarie 1880** până în **31 Decemvrie 1882**, cârcîmăritul, morăritul şi păşunitul comunei Gurariu pe munţii **Gâujoara mare, Nicoleşti, Cindrelu**, şi **Foltea**, ceea ce se aduce la publica cunoscinţă cu acel aditament, că doritorii de-a lua în arêndă aceste regalii, pot lua vedere în condiţiunile stabilite la oficiul pretorial şi în ḑiua licitaţiunii în cancelaria comunală.

Fie-care licitant este datoriu a depune la mâna comisiunei un vadiu de 10%.

Oferte în scris date şi instruate în sensul legei încă se vor primí înainte de licitaţiune.

Săliste în 30 Septemvrie 1879.

[48] 1—3 *Pretura cercuală.*

Publicaţiune.

În 14 (2) Octomvrie a. c. la 10 oare se va esarenda prin licitaţiune în cancelaria pretorială, strada Trandafirului (Rosenanger) Nr. 19, dreptul de morărit şi cârcîumărit al comunei Mohu pe 6 ani dela 1 Ianuarie 1880, şi adecă:

1. Moara cu preţul de esclamare de . . . . . . 1200 fl.
2. Cârcîuma cu preţul de esclamare de . . . . . 800 fl.

cu care ocasiune este a se depune un vadiu de 10%.

Condiţiunile se pot mai de-aprope vedé în cancelaria comunală şi la acest oficiu.

Oficiul central pretorial.

[47] 2—3 **Fleischer** m. p.

---

[45] 2—3

Se primesc

doi tineri bine crescuţi, *cu cel mai puţin patru clase elementare*, ca

învĕţăcei de neguţătorie

la

Bucur Popoviciu în Haţeg.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 111. Sibiiu, Sâmbătă 22 Septemvre v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47, și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român":

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și innoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Septemvre.

Eri s'au deschis ședințele în amêndouaĕ casele dietei.

Mai mult decât dieta Ungariei, chiamă atențiunea oamenilor politici întrunirea corpurilor legiuitoare de dincolo de Laita. Acolo se va vedé mai clar direcțiunea politicei viitoare a monarchiei austro-unguresci. Deja de-acum se vede o clătinare a cumpenelor între influența nemțască și slavică. Odată corpurile legiuitoare deschise și in deplină activitate, se va arăta în care parte va înclina greutatea cumpenelor, spre nemțism sau slavism.

Lupta între aceste două elemente, cu toate că va avé loc dincolo de Laita, este de mare însemnătate pentru monarchia austro-ungurească. Este lupta între sistema de față și între o sistemă nouă, a cărei numire încă nu este hotărîtă.

Ori cum ar fi, pentru monarchie va fi bine, când va învinge influența dreptății, de carea să se bucure de o potrivă toate elementele, care se ocrotesc sub sceptrul Habsburgilor.

Se scria mai nainte, că comitele Andrássy se va retrage numai dela postul de esterne: dar se va crea un post de cancelariu al monarchiei întregi și acesta îl va ocupa comitele. Acum vin mai multe foi și ḑic, că scirea despre creațiunea cea nouă nu are nici un temeiu și Andrássy se va retrage la Terebes, unde va fi numai mare proprietariu.

Călĕtaria lui Bismarck la Viena încă se comentează neîntrerupt de ḑiare în toate părțile. Unul dintre comentarele aceste îl reproducem și noi la alt loc.

La hotarele greco-turce, scrie „Resb.", se pregătesc evenimente sângeroase. În fie care ḑi se ivesc bande noue, dintre cari mai cu samă două, sub comanda șefului insurgenților, Costopulo, sûnt mai remarcabile atât prin organisația lor, cât și prin armarea lor cu mijloace însemnate Aceste cete s'au întârit în posițiuni avantagioase și se îmulțesc necontenit prin tinerii greci, cari părăsesc căminele lor, mai mult de teama terorismului lui Costopulo, care nu se dă înapoi față cu nici o brutalitate, pentru a ridica trupa sa la un numĕr mai mare.

La 8 ale curentei acest cap de insurgenți a publicat următeriul apel:

„Copii ai Greciei.

„Am sub ordinele mele avangarda Elenismului. Scopul meu este: De-a pregătí luptători petru resboiul sângeros, care va isbucní și chiar atunci, când toate puterile ceriului și ale pămêntu'ui ar încerca să'l împedece".

„Copii ai grecismului! Voi, cari sunteți juni, forți și capabili de muncă trebuie toți fără nici o singură escepție, să părăsiți casa și satul vostru și să veniți, în terminul cel mai scurt în tabăra mea, între vitejii mei. Fiecare aveți să aduceți cu voi câte o pușcă, câte un pistol, un mare cuțit, cartușe și pâne pentru șese ḑile: ear în urmă veți fi întreținuți din mijloace naționale.

[illegible] de-a porní imediat pentru a vĕ uní cu mine, căci lupta nu poate fi amânată. Acela însĕ, care se va ascunde ca un laș în găurile satului seu, și va remâné surd în fața acestui apel, va fi judecat cu sabie și cu plumb.

Nici bogăția nici numĕrul servitorilor și nici protecția autorităților nu vor fi în stare să schimbe soartea trădătoriului. La picioarele mele va trebuí să'i easă sufletul cel negru".

„Gândiți vĕ toți la toate aceste și grăbiți-vĕ de-a vení sub steagurile mele, pe care strălucesce devisa:

„Moarte inamicilor, libertate tuturor Helenilor".

Semnat: *Costopulo.*

Rusia și înțelegerea austro-germână.

Sub acest titlu publică „National Zeitung" din Berlin un articol cu data 20 curent, pe care 'l-a primit din Petersburg și din care estragem punctele mai caracterstice.

„Visita cancelariului german în Viena" — se ḑice în acel articol — „nu s'a judecat nicăiri mai cu seriositate decât aici după cum scie oarecine din motive bune. Faptul înstrăinărei între Rusia și Germania a ajuns la cunoscința celor mai mulți numai prin lupta ḑiaristică, ba chiar și aceasta a fost privită de cei mai serioși ca neserioasă. Ce e drept la o privire supraficială nu se putea pricepe că politica germână, care atâta timp s'a spriginit pe amiciția cu Rusia să ia acum o schimbare de front.

Evenimentul din 1875 și faptul că Rusia la încheierea tratatului dela San-Stefano a lucrat cu totul isolată și pe contul seu, precum și că în o cestie europeană, cu un caracter neîndoios, n'a cerut sfatul Germaniei și nici al altor puteri se privesc ca incidente și capricii ale politicei ruse, cari n'au nici o însemnătate pentru puterile vecine. Atingem numai în fugă congresul. E adevĕrat că principele Bismarck a susținut cedarea Batumului, retrocedarea Basarabiei, împĕrțirea Sofiei și alte cereri neînsemnate ale Rusiei, însĕ după cum am ḑis, aceste au fost bagatele pe lângă concesiunea împărțirei Bulgariei, ce a trebuit să facă Rusia, cea ce a nimicit posiția de avantgardă a Rusiei în peninsula balcanică. Bulgaria, până la porțile Adrianopolului, este o putere, Bulgaria până la Balcani, o țerișoară fără pond deciḑĕtor. Speranța în o împreunare a ambelor țĕri, care domnia în cercurile de aici, e pe cale de a se nimicí. Nu e vorba, că Rusia n'ar fi trebuit se aproabe memorandul din Maiu cu depeșa lui Salisbury din Aprilie cu tot, dacă contele Șuvaloff ar fi putut câștiga în cunoscuta'i călĕtorie la Petersburg spriginul Germaniei pentru planul mare bulgar: lipsindu'i însĕ acesta, a fost silită să capituleze și principele Gorciacoff încă d'eatunci s'a esprimat, că e cuit cu Germania.

De la congres lucrurile au mers mai departe nu însĕ fără ca printul ca să țină oficios în vigoare pactul de la San Stefano rupt oficial, din causă că președintele congresului în prima linie a lăsat înteresantului de-a aduce la îndeplinire singuratecile dispositiuni, precum și din faptul, că el din causa concediului, mijlocise grăbirea lucrărilor congresului în un mod bătător la ochi. Atitudinea Germaniei în cestia bulgară a trebuit să dea prilej la noue conclusiuni și ea nici de cum n'a fost menită de-a fi privită ca un eflucs al simțibilității violate a cancelariului german, după cum se privia de o anumită parte. Acolo voiau chiar a ști că principele Bismarck a sfătuit pe contele Andrássy după greul timp al preliminarelor de la Adrianopol, să marcheze în ori ce cas cercul întereselor austriace de la Timoc în sus, cu 100,000 oameni și ce credea acest lucru fără de a'l priví mai pre sus decât de o idee momentană. Agenții rusesci din peninsula balcanică se și instalară pentru un deceniu, nu pentru un an: cum a compromis pre Rusia în acest timp nu 'și-a uitat încă nimeni. După ce se vĕḑu însĕ destul de clar, că o prelungire a ocupațiunei nu află sprijin nici chiar în Berlin — chiar și în forma cea mai rușinoasă — se retraseră deși se vedeau siliți de-a stinge de-o cam dată fitilurile.

Politica rusă pe lângă starea imperiului Țarilor are privilegiul de-a puté comite mai multe erori decât o altă, și până atunci comisese trei foarte mari, cea mai neertată a fost a patra — reul gust de-a da espresiune reului capriciu asupra ilusiunilor proprii ear în convincțiune, că aceasta ar puté remâné, din causa posițiunei strimtorate a Germaniei, nepedepsită. Vĕḑênd după aceea că conducĕtorul politicii germâne e gata dea'și sparge drum, se aflară de nou înaintea unei noue posițiuni neașteptate care cere o strictă considerațiune de și politica rusă ajunge în posițiune de-a nu puté contrabalansa desvoltarea lucrurilor.

Convorbirile din Gastein și Viena n'au de scop o alianță ofensivă și defensivă — cu totul superfluă — între Austria și Germaniâ; ele n'au o tendență directă agresivă, nici spre rĕsărit, nici spre apus, aceasta e adevĕrat: resultatul lor va lega pe Rusia și prin aceea va isola de nou pe Francia. Atât ajunge.

Chemarea lui Lobanov și Saburov la Livadia, chiar în momentul acesta e simptomatică pentru situațiune: Poarta lucreazâ la noua grupare care se pregătesce și care anunță de tot clar pentru principele Gorciacoff. În prima linie, noi sûntem în posiție de-a perde și restul puterei din peninsula balcanică, care ne-a crescut prin tratatul dela Berlin, de oare ce principatele bulgare și sêrbe aveau punctele lor naturale de aplecare către Rusia și în casul unei încurcături rusesci trebuiau să cadă în o cumpănă sau în alta. Strimtorate între Dunăre și Balcani au pe de o parte pe Austriaci, pe de alta armata turcească din Balcani — aḑi încă nu, dar nu va trece mult timp — și dacă Poarta reintrând în concertul european, ei ar fi in stare de-a pune [illegible] ori cărui diversiuni a principatelor pentru Rusia.

Aceasta pentru cas de nevoie; însĕ și aceasta ar fi de prisos, succedând a aduce principatele direct sub influența austriacă — dacă va fi cu putință prin tratat — la ceea ce Poarta în impregiurările actuale fără întârḑiere pentru Bulgaria 'și-ar da consimțemêntul de suzeran. Regentul din Bulgaria e un principe german, casa Obrenovicĭ din Sêrbia în posiție precară și se poate deposeda de un cornist acompaniat de doi oameni; principele Nikita în fine e înțelept și se supune sorții. Astfel de tratate nu trebuiesc copiate după renumitele pacte ale confederațiunei germane de nord cu statele germane rĕsăritene; se pune principatelor balcanice în vedere, să respecte *Casus foederis.* Dacă s'ar forma această constelațiune, nu mai avem ce căuta în peninsula Balcanilor; noi înșine, după definitiva eliberare a creștinilor, am perdut ori-ce perspectivă de a mai cerceta odată pe Poarta cu o armată pe căile adăpate de sânge și de un nume istoric în Europa: noi sûntem irevocabil eschiși din peninsula balcanică și trebuie să ne mulțămim cu simpatiile platonice ale statelor mici de acolo, ale căror puteri absorbite pentru Austria deocamdată se țin încurcate de Poartă.

Întrarea trupelor acesteia în Rumelia rĕsăriteană, pe care noi nu o putem împedeca, va fi un semn, că noua constelațiune a luat forme pipăibile, și Rusia a fost destul de naivă de-a le începe. Însĕ nu vom fi eschiși numai dela țĕrile balcanice.

Alianța dintre Austria și Turcia ce deja esistă în fapt și eventualele tratate ale Austriei cu principatele balcanice degajeazâ monarchia habsurgică cu totul în această direcțiune și ea de-aci e în stare a împedeca ori-ce încercare a Rusiei spre vest și ací se întâlnesc interesele Austriei şi Germaniei. Principele Gorciacoff poate propune Francezilor simpatiile sale, el nu va fi în stare — ceea ce se simte bine în Paris — a trece dela aceasta la fapte. Pentru aceasta se îngrigesce înţelegerea din Viena, fără a avé neceistate de un tratat formal între aceste douĕ state.

După noua configuraţiune a lucrurilor, Austria va fi totdeauna în stare a lua o posiţie militară în Galiţia, ceea-ce abḑice absolut Rusiei de a începe ceva serios contra Germaniei. Conducĕtorii ei ar fi destul de nebuni, a începe sciind starea internă a lucrurilor deodată cu Austria şi cu acele forţe ce ar fi în stare să aşeḑe Garmania la graniţa ostică a sa, chiar încurcându-se în acelaşi timp şi cu Francia.

În dosul acestei constelaţiuni şi pentru de-a completa reasigurarea păcei, apare Englitera, se înţelege în partea inţelegerei austro-germane lăţită mai spre Constantinopole, după cum se înseamnă mai bine noua referinţă. Interesele ei coincid cu tendenţele Austriei în peninsula Balcanilor, şi coincid în genere cu ori-ce încordare de a isola Rusia.

Aceasta este perspectiva ce ni se oferă după finirea gloriosului rĕsboiu, după ce au fost împrăsciate negurele ilusiunilor, prin aerul aspru realistic, ce suflă din spre Berlin. Dar noi încă tot nu sûntem cuminţi, noi reîncepem în cearta noastră, a supĕra, după cum credem noi, pe bărbatul de stat german, întorcêndu-ne cu dragoste cătră Polonezi, se înţelege de sine fără de a voí, sau fără de-a puté face acelora concesiuni serioase.

În modul acesta politica rusă din o eroare în alta, din cari una e tot mai puţin reparabilă decât alta, până ce în fine vom ajunge şi după biruinţă ca şi după desastrul din Crimea — la

Din Carloviţ.

„Bud. Korr.“ ocupându-se cu congresul naţional bisericesc al Sêrbilor descrie cele ce au premers şi au urmat cu ocasiunea deschiderei congresului.

În 26 Septemvre comisariul regesc Stancici a sosit la Carloviţ pe un vapor decorat cu flamuri. — Sêrbesci n'a fost nici una. În Carloviţ fu întêmpinat comisariul de o deputaţiune cu primariul în frunte. O companie de onoare a defilat înaintea comisariului. Într'aceea pe casa, în care locuiesce comisariul s'a arborat flamura ungurească. Îndată după sosire patriarcul*) a făcut visită comisariului, apoi s'au presentat autorităţile judiciare, şi comunale. După aceea a făcut comisariul o visită mai lungă la patriarcul. În 26 Septemvre a fost serviţiu dḑeesc solemn. În 28 (16) Sept. s'a deschis cu mare solemnitate congresul. După serviţiul dḑeesc deputaţii congresuali s'au într'unit în sala congresului. O deputaţiune s'a dus şi a învitat pe patriarc la şedinţă. Patriarcul a salutat congresul cu o cuventare plină de spirit patriotic. A accentuat că congresul de faţă are să îndeplinească edificiul, a cărei temelii sûnt puse deja. In fine a arĕtat congresului, că Majestatea Sa este representat de un comisariu regesc, pentru a cărui invitare la şedinţă propune o deputaţiune.

Venind comisariul însoţit de deputaţiune, patriarcul şi episcopii 'l-a întimpinat la uşa salei congresului.

Comisariul rostì discursul de deschidere, premiţendu'i o întroducere în limba maghiară.

Patriarcul a rĕspuns în termini foarte loiali faţă cu Majestatea Sa, cu guvernul şi cu comisariul regesc.

După aceste comisariul reg. a provocat congresul a se constituí şi a părăsit sala, însoţit de patriarc, de episcopi şi de deputaţiune până la locuinţa sa.

După ameaḑi a fost banchet la patriarcul. — Dintre eppi lipsiau cel al Verşeţului, Pacraţului şi al Carlstadtului. Cei dintâiu se aştepta pe ḑiua următoare; eppul Gruici însĕ este reţinut de-a participa la congres din causă că este bolnav.

---

*) Biserica ortodocsă nu recunoasce decât patriarchii Constantinopolei, Antiochiei, Alesandriei şi Ierusalimului; noi însĕ folosim acest termin pentru că este folosit în ḑiaristică şi folosirea în ḑiaristică nu prejudecă nici unui drept real; căci din causa titlului de patriarch Sêrbii tot nu pot avé pretensiunea de-a constituí o patriarchie, de oare-ce patriarchiei îi lipsesc şi Metropoliile. Prin urmare, cu tot titlul, Sêrbii au ca şi noi numai o Metropolie naţională, şi titulează pe metropolitul lor patriarch.

Raport

despre adunarea generală a Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului ţinută în Făget în 26, 27 August (7. 8. Septemvre) 1879.

(Încheiere).

Şedinţa III.

din 27 August 1879, nainte d. m.

După deschiderea şedinţei, se însinue prin comisiunea aleasă pentru înscrierea membrilor 23 de individi cari se primesc ca membrii între urări de „Să trăeaseă„. Apoi se continue cu ţinerea disertaţiunilor, şi anume:

1. Ioan Tuducescu învĕţător în Lipova cetesce o disertaţiune a sa întitulată: „Să învĕţăm carte“ care diserteţiune are a se aduce în protocolul adunării generale.

2. Ioan Marcu cetesce o disertaţiune a învĕţătorului Ioan Simu din [illegible] învĕţător, care disertaţiune la fine are următoarele 5 tese:

a) Scoala poporală elementară sau primară ca unicul organ al educaţiunei şi înstrucţiunei poporului, nici nu este de ajuns, nici n'are destule mijloace şi destul timp de-a da naţiunei cultura recerută pentru toate clasele societăţei şi pentru trebuinţele poporului român de-aceea este necesitate imperativă, ca în tot protopresbiteratul din diecesa noastră să se creeze cel puţin câte 3 classe poporale superioare.

b) În institutele noastre preparandiale, să se propună fraţilor învĕţători ca studii şi Antropologia şi Psichologia în comparaţiune cu Trenologia şi Economia naţională.

c) Prin învĕţători rĕu plătiţi, se corumpe educaţiunea naţională.

d) Învĕţătorii să propună în scoala poporală elementele mai esenţiale ale economii naţionale.

e) Preoţii ca învĕţătorii adulţilor să deprindă şi înveţe pre aceştia în biserică cu principiele mai cardinale şi practice ale educaţiunii naţionale, după un anumit plan şi anumită sistemă. Faţă cu această direcţiune întro altele Marcu propune, ca tesele din ea, să se ia la desbatere şi adunarea să se pronuncie asupra lor, aducênd o decisiune meritorială; d-nul preşedinte şi dl Ionaş sûnt de părere, ca să se dee unei comisiuni speciale, care să o ia la desbatere şi apoi să refereze asupra ei. Propunerea din urmă primindu-se, să alege comisiunea specială în persoanele: Tuducescu, Constantinoviciu, Nicorescu şi Marcu.

După aceasta se cetesce raportul comisiunei esmise pentru censurarea raportului bibliotecar şi înscrierea de membrii noi, prin care se substern mai multe dechiaraţiuni de înscrierea membrilor şi se face propunerea, ca pre viitor la protocolul adunărei generale, să se tipărească şi catalogul cărţilor nelegate, să se lege, cari propuneri se primesc, luându-se raportul bibliotecarului spre sciinţă şi esprimându-se acestuia mulţămită protocolară.

Urmează apoi raportul comisiunei esmise pentru censurarea raportului şi a comitetului, prin care se propune următoarele mai însemnate:

a) Disposiţiunile vener. nostru sinod eparchial diecesan privitoare la susţinerea foiei „Scoala română“, să se comunice prin comitetul reuniunei şi celorlalte reuniuni învĕţătoresci din archidiecesă şi diecesa Aradului recercându-le ca şi ele să esopereze asemenea disposiţiuni pentru susţinerea acestei foi.

b) Presidiul se însărcinează, ca cu privire la suma, cu care datorează Vasiliu Nicolescu învĕţătoriu în Lugoş, să stăruiască a solví la timpul seu, ear cu privire la actele reuniunei nepredate, să purceadă în înţelesul decisiunei comitetului din a. 1876 şi a adunării generale din a. 1878, dêndu'l în judecată în restimp de 30 de ḑile.

c) Se însărcinează comitetul a face normele pentru ajutorarea membrilor în conformitate cu statutele.

d) După aprobarea statutelor presidiul să dispună organisarea despărţĕmintelor Mehadia şi Bozoviciu.

e) Tot aşa comitetul să pregătească un regulament pentru afacerile interne ale reuniunei.

f) Pentru despărţĕmêntul Panciova şi Biserica-albă, comitetul să ia disposiţiunile necesare, ca a aceste să'şi împlinească datorinţele impuse de statute şi comitetul reuniunei.

g) Pentru activitatea esemplară a presidiului, să se esprime mulţămită preşedintelui şi comitetului reuniunei. Aceste propuneri toate s'au primit.

Mai departe comisiunea aceasta [illegible] portretului binemeritatului emerit profesor şi director preparandial din Arad Alecsandru Gavrea, şi adunarea decide: a se eda pre spesele reuniunei portretul d-lui Alesandru Gavrea, şi anume cel din provaz cu ram, în 1000 de esemplare, cari să se vênḑă în folosul reuniunei; ear afară de reuniune să fie rugaţi toţi trei episcopii gr. or. a recomanda numitul portret învĕţătorilor şi preoţilor. Apoi la propunerea dlui Constantin Lazar, adunarea decide, că dl Gavrea să fie rugat a se dechiera, că numai reuniunei noastre dă dreptul de-a eda portretul seu. Şi după ce să cetesce o telegramă salutătoare a esecutorului reg. din Bocşa-montană Arnold Pinkus, fiind timpul înaintat, s'a încheiat şedinţa.

Ioane Marcu m. p.,
învĕţător şi notar al reuniunei.

Varietăţi.

* (Necrolog). *Maria I. Duşoiu* născută Florian sevêrşì cursul vieţii sale după o boală îndelungată în 19 Septemvre (1 Octomvre) la 4 oare dimineaţa, împărtăşită fiind cu sf. taine, în al 64-lea an al etăţii sale.

Despre această perdere dureroasă încunosciinţează fiiul Ioan Duşoiu cu soţia sa Agnes, fratele repausatei Ioane Florian, ginerele repausatei D. C. Petcu dimpreună cu jalnicii ei nepoţi şi strănepoţi pre rudenii, amici şi cunoscuţi.

Remăşiţele pămêntesci ale repausatei s'au ridicat Vineri în 21 Sept. (3 Oct.) la 4 oare p. m. din casa strada Căldărarilor Nr. 546 şi s'au aşeḑat în cimeteriul din Groaver.

* (Societatea acţionară „Hebe“). In Năsĕud s'a format o societate pe acţiuni română, care 'şi-a pus de scop luarea în arêndă şi ridicarea băilor minerale din Sângeorgiul românesc. Salutăm cu bucurie aceasta întreprindere, mai ântâiu pentru că este o întreprindere românească, de cari prea arareori ni se dă ocasiunea de-a înregistra, apoi pentru că are un scop întradevĕr folositoriu şi practic. Reproducem ací parte a esenţială a prospectului ce ni s'a trămis de către dl secretariu al societăţei, care sună aşa:

„In comuna Sângeorgiul românesc, ce zace cale de patru oare departe dela Bistriţa şi Năsĕud se aflá un isvor de apă minerală, care atât după analisa făcută cât şi după cuantitate, este pusă între cele dintâiu ape minerale ale Europei. Analisa chemică făcută de Dr. Folbert în anul 1858 a constatat în 10,000 părţi calculate următoarele părţi constitutive: Kalium chlorat 2.9314, Chlornatriu 26.1055, Iodnatriu 0.0495, Kali sulf. açetos 0.0094, Natron sulf. açetos 3.9804, Natron carb. açetos 24.4454, Var carb. açetos 12.1056, Sare amară 4.4474, Osydul de fer 1.2064, Acrime sălicilică 0.3987, Argilla neutr. 0.1708, Suma părţilor ficse 75.8505, Acrime de carbune de jumĕtate legată 17.8177, Acrime de carbune liberă 20.8226, Suma tuturor părţilor 144.4918. Temperatura isvorului este 12—13° R. In respertul therapeutic apa din Sângeorgiu are mare asemĕnare cu cea dela Vălcele (Elöpatak), are însĕ preferenţa aceea, că fiind apă multă se poate întrebuinţa şi folosí pre lângă cura de beut şi ca scaldă rece şi caldă. Cu efect escelent se întrebuinţază contra: catarelor învechite şi acute de pept, stomach, intestine, beşică de urin etc., contra haemoroidelor de tot soiul, contra febrelor înveterate specialmente infractelor de splină şi ficat, mai încolo contra debilitatei funcţiunei organelor digestive, contra anomaliilor în menstruare, Blenorhoelor şi altor catarhe de uterus, contra petrificărilor în rărunchi şi beşică, contra scrofulelor, contra a tot soiul de debilitări nervoase, hypochondria, hyesteria etc. etc. In frumoasa şi de ape minerale mănoasa Transilvanie natura nicăiri nu a postat aşa favoritoriu apele minerale ca în valea Rodnei, adecă a Someşului mare, pre când cei ce fac cură la Vălcele au a călĕtorí ḑile întregi până la Borszék spre a face cura finală, aici începênd cura în Sângeorgiu, după curs de 4 sĕptĕmâni, iau vre-o câte-va scalde intermedie în baia „Antonia“ depărtare de o milă dela Sângeorgiu, unde temperatura apei este cam 10° R., apoi 8—10 scalde în „Valea Vinului,“ care are o temperatură de 7—8° R. şi este a se asemĕna cu Lobogo dela Borszék.“

„Isvorul dela Sângeorgiu este proprietatea comunei, care a şi făcut unele etablismente pentru scalde calde şi reci precum: 4 bassine spaţioase pentru scaldele reci, în care curge apa condusă prin ţevi directe din isvorul principal, 14 cabine pentru scalde calde cu 21 căḑi de scăldat, cari se încălḑesc prin vapor condus în fie-care cadă prin ţevi dela maşina încălḑitoare etc. Fiindcă etablismentele esistente nu corespund pe deplin scopului, ear comuna proprietară nu dispune despre mijloace, pentruca ridicând edificiele necesare să se poată ridica scalda după cum s'ar puté; de aceea subscrişii, cunoscênd bunătatea, puterea vindecătoare şi resultatele minunate obţinute până acum în acest respect, ne-am decis a înfiinţa o societate acţionară, care are de scop să ia în arêndă apa minerală sus numită pre un timp de 30 de ani. Pentru scopul acesta am şi făcut un acord provisor cu comuna proprietară cu condiţiuni foarte favoritoare, care acord s'a şi primit în principiu de către comitetul comitatens şi se va supune aprobărei celei de ântâiu a adunărei generale a societatei.“

Din statutele societăţii acţionare „Hebe“ estragem cu privire la compunerea societăţei şi a subscrierei acţiunilor următoarele: Reşedinţa societăţei este Năsĕudul; ea se înfiinţează pe 30 de ani; capitalul fundamental se statoresce la 10,000 fl. v. a.; capitalul de operaţiuni se va acuira prin emiterea de 200 acţiuni à 50 fl. plătite deplin pe numele subscriitorilor. Luarea acţiunilor se face prin subscrierea unei declaraţiuni, la care subscriere acţionarul solvesce 20% din valoarea nominală a acţiunei şi 1 fl. după fie-care acţiune ca tacsă de inscriere. De ací încolo tot la 30 ḑile câte

10% pănă la solvirea completă. Pe lângă aceste statutele conțin la 41 de paragrafi multe disposițiuni speciale, despre adunările generale, despre direcțiune, consiliul de inspecțiune ș. c. l. Subrierea durează până în 30 Sept. a. c. Decherațiunile sûnt a se adresa d-lui Dr. Stefan P. Pop în Năsĕud.

* (Operațiune chirugială eroică). Este acum o lună și jumĕtate — comunică „Jurnalul des Débats“ din 27 August — când un tiner de doaĕzeci și doi de ani, Heppotit M.... înghiță un gât de acid sulfuric dintr'o butelie credênd că bea apă. În urma acestui accident rănitul fu dus la spitalul Saint-Louis fiind în prada unor suferințe înfricoșate ce'i provocau arderile interne produse de caustia.

Chirurgul de servițiu, constatând că o parte de stomac este cuprinsă de cangrenă, cercà in extremis o operațiune teribilă care vindecà pe bolnav, operațiune care se poate resuma în următoarele:

Cu o tăetură de bisturiu deschise abdomenul pacientului, îi puse stomacul la iveală, și apucând acest organ cu un cleștișor îl scoase încetișor afară din pântece; apoi circumscriind bine porțiunea cangrenată, o tăe într'o întindere de mai multe centimetri și luà complet toate punctele mortificate.

Această operațiune terminată cusu la loc rana deschisă pe care o făcuse și puse ecsact la loc stomacul ce'l operase.

După această manoperă chirurgicală,ranele se cicatrizară complet, și astădi bolnavul fiind scăpat de primejdie poate mânca și bea ca și mai nainte.

Se semnalează până acum în sciință numai vre-o cincisprețece observațiuni de felul acesta îndeplinit cu mai mult sau mai puțin succes.

St. R.

*(Biblioteca sântului munte). Cetim în „Timpul“: Anunțăm cu plăcere că părintele archimandrit dela muntele Athos a sosit de două dile în capitală. Sûntem veseli că putem anunța că scopul părintelui archimandrit este în parte ajuns. Biblioteca muntelui Athos a trecut preste suma de șase-deci de mii de volume. Frumos pentru Români, dar mai frumos pentru părintele Chiriac! N'a cruțat spese și osteneală pentru ca să'și ajungă ținta măreață de a pune în Macedonia basa unui românism mai întins!

Scopul s'a ajuns în parte, am dis să căutăm acum să'l împlinim în total. Este de trebuință sau ba ca Părintele Archimandrit să'și urmeze misiunea sa și în cele alte părți ale Românismului? În mânile cui se vor lăsa cărțile adunate până acum? La amêndouă întrebările aceste poate rĕspunde numai un comitet înstituit spre acest scop.

Să nu creadă cineva că această bibliotecă va serví numai spre paradă în monastirea românească din Sântul munte! Scopul ei este lățirea limbei românesci printre locuitorii vechei Macedonii. Monastirea va fi oare-cum biblioteca centrală, ear cărțile se vor respândí prin întreaga Macedonie, deșteptând poporul, lățind iubirea limbei noastre printre frații nostri de dincolo de Dunăre, amenințați să'și peardă limba și cu ea naționalitatea.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Coloniști români între Ruteni și Poloni.

Miklosich Franz Dr. Ueber die Wanderungen der Rumunen in den dalmatinischen Alpen und den Karpaten. Wien 1879. (Separatabdruck aus dem XXX. Bande der Denkschriften der philosophisch-historischen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.)

Miklosich, renumitul slavist al universității din Viena, a presentat academiei vieneze acum vre-o câte-va luni eară o scriere privitoare la Români.

Cărturarilor nostri le este Miklosich cunoscut cu deosebire din studiul seu *„Die slavischen Elemente im Rumunischen“*, și din alte scrieri, precum: *„Die Rusalien“*, *Albanesische Forschungen“* etc. Memoriul, al cărui titul îl publicăm în frunte, este — sûntem convinși — de natură a atrage deosebita atențiune a Românilor și a străinilor. Mărturisim chiar că de timp îndelungat nu ne-a venit a mână o scriere atât de interesantă și importantă cu privire la istoria noastră națională. Căci întrebăm: cărui dintre noi nu i va face o surprindere înveselitoare, când vede dovedindu-se prin documente incontestabile, atât filologice cât și istorice, cum Românii odinioară ca țĕrani, neguțători, meseriași au dus cultură și civilisație în „pustietățile“ Poloniei, îndemnați și chemați chiar fiind la aceasta de către regii Poloniei, cari favorisau colonisarea Românilor prin diferite mijloace.

Dar! Un învĕțat slavon (!) basându-se pe documente istorice susține însemnătatea civilisătoare a Românilor acolo sus în Polonia din aproape aceleași timpuri despre cari unor istoriogafi cu deosebire săsesci, mereu le place a ne spune, că au fost timpurile barbariei desĕvêrșite și a pustietăților necultivate aici jos în sudul Ardealului, care pe atunci s'a colonisat cu *„hospites teutonici.“*

Adaugem însĕ de loc, că acest studiu foarte interesant este altcum făcut așa dicênd numai sub auspiciile d-lui Miklosich de către un alt profesor slavon anume *Kaluzniacky*. Dl Miklosich tractează despre Românii ilirici, istriani; și încât privesce înriurirea Românilor asupra Rutenilor și Polonilor ne presentă d. e. între altele: Elemente românesci în limba ruteană, în limba polonă și slovacă, și în limba — *„Valachilor din Moravia.“* Locuitorii dimpregiurul orașului morav Teschen se numesc „walachy.“

Credem a face cetitorilor un servițiu plăcut, dacă reproducem lucrarea prea interesantă a d-lui Kaluzniacki, reservându-ne a reveni și asupra Românilor ilirici, istriani.

Deja Guil. Tomaschek în „Zeitschrift für die oesterr. Gymnasien“ pro 1876, pag. 342—346, a atras atenția asupra unei sciri a lui Nichita de Chonae, după care nepotul împĕratului Manuil, Andronic Komnenos, fugind la Halicz în a. 1164, când era aproape a'și ajunge ținta dorințelor sale, a fost prins de către Români și eară predat împĕratului. *‚Καὶ τῶν τῆς Γάλίτζης ὁρίων λαβόμενος,* — așa se află verbal la Nichita din Chonae, — *πρὸς ἣν ὡς εἰς σῶζον κρησφύγετον ὥρμητο, τότε θηρευτῶν ἐμπίπτει ταῖς ἀρκυσι. συλληφθεὶς γὰρ παρὰ Βλαχῶν, οἷς ἡ φήμη τὴν αὐτοῦ φθάσασα φυγὴν ὑφηγήσατο, ἐς τοὐπίσω πρὸς βασιλέα πάλιν ἀπήγετο.‘* Din raportul acesta resultă, că Românii n'au fost cunoscuți înspre nord dela Dunăre numai abia pe la a. 1200, precum vrea Rösler, ci ei au fost acolo cunoscuți deja în anul 1164*), și că ei nu s'au mărginit pelângă teritoriul înspre sud de Ardeal, ci ei (de sine'se înțelege în cete singuratice) se aflau deja chiar la granițele dela Halicz.

În timpurile următoare adevĕrat că numele Românilor dispare eară cu totul în teritoriile situate înspre nord dela Dunăre. De loc ce stăpânirea Cumanilor însĕ începe a se clătina, Românii es din nou la lumină, și se ivesc mai cu samă în sudul Ardealului, la lăturile amêndouĕ ale Oltului, într'un numĕr atât de surprindĕtor, încât chiar și cel mai mare protivnic al autochtoniei lor acolo, Dr. Robert Rösler, *Romänische Studien*, pag. 98, se simte constrins a se rostí astfel: „Munții înalți alpini în sudul Ardealului apar (în anii 1222, 1223, 1224) în documente când ca teritoriu al Românilor, când ca pădure a Românilor și Pecenegilor etc.“ — În a. 1247, când regele unguresc Bela IV a predat teritoriul din sudul Ardealului ordinului Iohaniților, Românii cari locuesc ací se presentă ca fiind deja organisați politicesce, și în documentul respectiv teritoriile voivodei român (voiavodae Olahorum) Zeneslau înspre resărit dela Olt și teritoriul cnezului Lyrtivy înspre apus dela Olt se ecsimează espres dela „obediența“ ordinului. Și teritoriile Lytira și Horsat după acel document sûnt românesci, și abia vom greșí, dacă și cneziaturile lui Ioan și Fărcaș — cu toate că în privirea naționalitățeii lor nu se spune nimic în isvorul citat — le vom însemna ca colonii române, tocmai luând în considerație conumele „cneziaturi“ și din motive interne de probabilitate.

Din cercetarea respectivă a lui Dr. Iul. Iung, *Römer und Romanen in den Donauländern* pag. 283—309, ar resulta totdeodată, că Români mestecați cu Slavi din vremuri vechi au locuit și în întregul teritoriu al Bihorului — la toată întêmplarea însĕ au fost acolo înaintea Maghiarilor și Sașilor. — În 1284 Românii se ivesc sub regele Ladislau IV chiar și în Maramurĕș și formează aici în curênd poporațiunea stăpânitoare. „Pe când din timpuri anterioare — dice Bidermann în cartea sa despre Rutenii unguresci, pag. 82—84 — sûnt cunoscute numai vre-o câte-va donațiuni regesci de pămênturi în Maramurĕș, făcute în favorul unor familii românesci, acele se înmulțesc în jumĕtatea a doua a seculului XIV astfel, încât tocmai pe atunci întregul apus și sud-ost al Maramurĕșului se presentă ca impopulat de Români, și unde cumva mai rĕmase vre-un loc liber, ei au pus piciorul în seculul XV.“

(Va urma.)

---

*) Comunicăm din notele multe ale autorului unele mai interesante, d. e. la locul acesta: Cu aceasta n'am voit să dic, că anul 1164 ar fi marginea, sub care n'ai putĕ să mergi mai îndĕrĕt...

Oieritul în România.

(urmare din nrul 108.)

Oile fată primăvara; după aceasta ele se mână la munte. Toți mieii, cari nu pot umbla se taie. Carnea de miel este destul de eftină. Numai vêndĕtorii nu o îngrigesc bine. Sute de ciovêrte de miei stau atêrnate de câte o părghie bătând-o soarele, ear muștele înegrind-o cu mulțimea lor. Vĕdênd aceasta simți oare-care greață mâncând carnea de miel de altmintrelea atât de gustoasă.

Peile de oaie se întrebuințează pentru diferite îmbrăcăminte țĕrănesci. Românul muntean, mai cu samă cel din Transilvania, e îmbrăcat cu cojoc de piele de oaie. Din peile de miel se fac mai cu samă căciuli. Multe pei de miel se esportează pentru fabricarea mănușilor.

Astfel merge ciobanul în fie-care an dela nord spre sud și dela sud spre nord îmbrăcat cu cojocul lui mêțos, în cap cu căciula, ars de soare, fără adăpost, păzit cu credință de un cârd de câni mari și rĕi, cari îl apĕră pe el și turma lui de urșii din munte, de hoții din vale, și tot ei conduc adese turma.

Fie-care cioban are la cingĕtoare o păreche de cuțite mari și un fluer, din care adese cântă oare întregi, aruncându'și în vênt cugetele lui, trimițêndu-le departe la căminul lui. Acolo îl așteaptă nevastă, copii, drăguță. Într'o anumită di el va sosí cu turma și bogatele producte ale economiei sale.

E curios cum coincid stațiunile ciobanilor cu serbătorile și dilele de post din calendariul greco-oriental. La sfêntul X oile fată: la sfântul Y ele se mână din târlă la munte, la sfântul Z se tund; la începutul sau sfârșitul cutărui sau cutărui post meii se duc la tăere sau se aduc din munți. Toate aceste se potrivesc atât de bine, încât ne vine să credem, că aceste dile bisericesci s'au aședat luându-se în vedere economia oieritului.

Brânza și untul se trec în țară. Se mai găsesce și cașcaval, însĕ de o calitate rea și într'o cantitate neînsemnată, afară de cașcavalul produs în munții din Ploesci și Brașov, care e foarte bun.

Un miel costă în România $^1/_2$—$1^1/_2$ franc (!); o oaie se vinde toamna cu piele cu tot cu 4—6 franci; oile și berbecii ce se pasc despărtiți se ingrașe pentru tăiat dând carne foarte bună, mâncată cu plăcere chiar de Sașii și Ungurii Transilvaniei.

Oile și berbecii destinați la tăere se țin în Zahana unde se tae făcêndu-se păstramă din carnea lor.

După ce am vĕdut mai multe zahanale de astfel am ajuns la una, aproape de satul Clococov (!) pe țĕrmul rîului Olt. Pe o livadie verde ca smaragdul se întindea o îngrădire spațioasă. Alăturea cu această îngrădire se află mai multe chilii de lemn pline cu cazane și putine.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 29 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5%	67 90
Împrumutul naț. 5% (argint)	69 15
Împrumutul de stat din 1860	126 30
Acțiuni de bancă	840 —
Acțiuni de credit	268 —
Valuta nóuă imperială germână	57 55
London	115 55
Galbin	5 57$^1/_2$
Napoleon d'aur (poli)	9 31$^1/_2$

Economic.

Mediaș, 25 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl 6.50—7.50; Grâu sĕcăreț fl. 5.—.6; Sĕcară fl. 4.—4.50; Ovĕs fl. 2.10—2.50; Cucuruz fl. 4—4.25; Sĕmênță de cânepă cu fl. .—; Fasole fl. 6.—7 mazĕre fl. —; Cartofi fl. 1.50.—1.80; Fên fl. 1.—1.40; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 32—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—62; Unsoare de porc fl. 50—55; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 10$^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de vițel 40—44 cr.; carne de berbece 28— cr.— oauĕ 7 de 10 cr.

Brașov, 26 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.—.8; Grâu sĕcăreț fl. 4.20; Sĕcară fl. 4.30—4.50; Orz fl. 3.80—4.; Ovĕs fl. 2.30—2.50; Cucuruz. fl. 4.80; Mălaiu fl 5.10; Mazere fl. 5.15; Linte fl. 8.10—; Fasole fl. 4. Sĕmânță de in fl. 9.— Sĕmênță de cânepă fl. 4.— Cartofi fl. 1.10— pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

(Starea recoltelor din România în anul curent). Cetim în diarul „Vocea Covurluiului“ următoarele observațiuni importante asupra resultatului recoltelor noastre din anul curent, pe cari ne grăbim a le comunica lectorilor nostri, ca unele ce presentă un interes însemnat pentru comerciul țĕrei noastre.

Eată acele observațiuni:

„Cred necesar pentru cetitorii d-voastre a le da o ochire asupra resultatelor recoltei anului acestuia din România, cari în fața resultatelor insuficiente din mai toate țĕrile Europei, au o însemnătate escepțională.

Recolta cerealelor s'a strîns în țară, dar n'a justificat de loc speranțele ce se puseseră în primăvară. Aceste speranțe prea optimiste la început, din causa timpului foarte favorabil al primăverei, au fost încelate prin căldurile întinse ale verei și vênturile uscăcioase ce măturau văile; cu toate aceste agricultorii nu'și dădeau samă de însemnătatea acestei stări atmosferice, și numai acum se pot evalua în mod esact resultatele recoltelor, cari se resumă astfel:

Grâul. — In ceea ce privesce calitatea grâului, ea este superioară, grăunțele este curat și de o greutate escelentă, afară de câte-va districte unde grânele de primăvară au mălură. In ceea ce privesce cantitatea, a rĕmas de desubtul ori-cărei așteptări.

Păpușoii. — Recolta acestui product atât de necesar pentru țară nu este satisfăcĕtoare, afară de Moldavia de sus, și acolo numai în districtele muntoase. In Valachia producțiunea este abia suficientă pentru sĕmênță.

Sĕcara. — Calitatea este foarte bună ca și greutatea, dar producțiunea a rĕmas mult de desubtul mijlociei.

Orzul. — Producțiunea este parțial satisfăcĕtoare, de o calitate bună, dar în genere recolta nu este satisfăcĕtoare.

Ovĕsul. — Calitatea inferioară, dar producțiunea bună.

Rapița. — Recolta este mediocră, dar mai bună decât a anului trecut. Calitatea e bună.

Sĕmênța de in. — Producțiunea este aproape nulă.

Fasole. — Calitatea este foarte bună anul acesta; dar producțiunea e mai mică decât în anul precedent, însĕ acest articol n'a jucat nici odată un rol mare în esportațiune.

Austro-Ungaria ca și Germania, fac continuu cumpĕrători de grâu, sĕcară, orz și ovĕs în Moldavia; aceste espedițiuni se fac pe drumul de fer, trecênd frontiera Austriei pe la Ițcani.

Tarifele reduse ale drumurilor de fer austriace și germane fac această cale mai puțin costătoare astăḑi decât ar fi transportarea până la Galatz, spre a se urca apoi pe Dunăre sau a lua calea mării.

Această stare de lucruri, care era foarte bine prevĕḑută de comerciu, este datorită principalmente tarifelor oneroase a drumurilor de fer române, și face cel mai mare prejudițiu mai ântâiu însĕși societății drumului de fer, care astfel n'are decât o scurtă distanță de esportat, apoi mai cu samă porturilor Galați si Brăila, cu comerciul lor de esportațiune și industrie ce se leagă de el, și cari se resimt de efectele desastroase ale tarifei.

Această situațiune este ilustrată prin faptul, că, de esemplu, transportul unui vagon, încărcat cu 10,000 chilograme de grâu costă:

Dela Iași la Galați. 353 kil. fl. 395.80.

Dela Iași la Odesa, 325$^1/_2$ kil. fl. 240.

Prin această diferență a tarifelor, drumurile de fer ruse au sciut să'și asigure transportul unei mari părți a cerealelor din Moldova de sus, cari în loc de-a vení spre Galați și Brăila, destinațiunea lor naturală, se duc să mărească activitatea și prosperitatea Odesei și aceasta în detrimentul grav al tuturor intereselor comerciale ale României.

În fața acestor anomalii, administrațiunea din România a rĕmas până astăḑi surdă la reclamațiunile comerciului și a agriculturei, și n'a făcut nici un pas spre a înaugura reformele necesare și indispensabile la desvoltarea și prosperitatea țĕrei.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 6 Oct. imob. lui Iosif Müller în Cluj (trib.); în 6 Noemv. și 6 Dec. imob. rĕmasului după Petru Ghib și Maria Ghib în Săliste; în 9 Oct. imob. lui Nicolau Luca în Sibiiu (trib.); în 9 Oct. imob. lui Nicolau Szabo și a rĕmasului după soția lui în Cluj (trib.); în 6 Oct. imob. lui George Șerban în Fizes (trib. Dej); în 9 Oct. imob. lui Carol Bene și soției sale în Vingard (trib. Alba-Iulia); în 6 Oct. imob. lui George Winkler și soției sale în Domald (trib. Ibașfalĕu); în 31 Oct. și 29 Noemv. imob. lui Ladislau Vitan în Deva (trib.); în 27 Oct. și 27 Noemv. imob. rĕmasului după Chira și Iosif Pintea în Daia (trib. Sibiiu); în 6 Oct. marfa și pretensiunile active ale neguțătoriului Christof Csillag în Deva (trib.); în 27 Oct. și 27 Noemv. imob. lui Martin Gross în Șercaia (judec. cerc. Făgăraș); în 3 Noemv. imob. lui Albert, Carolina și Varvara Katanai în Bârghiș (judec. cerc. Mediaș); în 27 Oct. și 27 Noemvre imob. lui Iuon Popa în Teuș (judec. cerc. Aiud).

Nr. 177 — 1879, 2—3

CONCURS.

Pentru două posturi de învĕțătoriu la scoala română greco-orientală din Avrig, prototopresbiteratul Sibiiului II, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 12 Octomvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. pentru învĕțătoriul primar 300 fl. v. a.

2. Pentru cel secundar 200 fl. cari îi vor primí în rate trilunare decursive din casa alodială; apoi fiecare învĕțătoriu mai are și cuartir liber.

Doritorii de-a ocupa unul sau altul dintre aceste două posturi de învĕțătoriu, au să'și instrueze suplicile concursuale cu documentele prescrise prin lege pentru concurenții la posturile învĕțătoresci, și până la terminul prefipt ale înainta subscrisului oficiu ppresbiteral.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteral al tractului Sibiiului II.

Nr. 136. 3—3

CONCURS.

Încuviințându-se prin resoluțiunea cu Nr. cons. 2080 B. din 11 Sept. a. c. cererea parochului din Șura-mare de-a i se da un capelan din causa neputințelor dovedite, prin această se publică pentru acel post de capelan concurs cu terminul până la 15 Octomvre st. v. a. c.

Doritorii de-a concura la acest post, cu care e împreunat venitul jumĕtate din parochie în sumă de 215 fl. vor avé a'și așterne suplicele lor instruite conform prescriptelor „statut. organic“ și a „dispositiunilor provisorice“ sinodale din a. 1877 la subsemnatul oficiu ppresbiteral până la terminul sus arătat.

Sibiiu, 15 Septemvre, 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial gr. or. din Șura-mare.

Moise Lazar m. p.,
adm. ppresbiteral

Nr. 181. 3—3

CONCURS.

Conform ordinelui consistorial din 4 Noemvrie 1878 Nr. 2779 Scol. pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala poporală gr. or. din Șelimbĕr ppresbiteratul Sibiiului al II, se deschide concurs cu termin până la 30 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual 50 fl. v. a. care'l primesce învĕțătoriul în rate trimestrale, pe lângă cuitanță timbrată din cassa alodială.
2. Dela 47 familii câte 60 cr. v. a. și 11 vĕduve a 30 cr. v. a.
3. Dela fie-care copil de scoală câte 20 cr. v. a.
4. Cuartir în edificiul scoalei, lemne de încălḑit pentru sine și pentru scoală.
5. Grădina scoalei jumĕtate folosibilă pentru învĕțătoriu, eară ceealaltă parte pentru pomărit.

Dela concurenți se cere, ca să poarte și oficiul de cântăreț, și să aibă cursul pedagogic și testimoniu de cualificațiune, suplicile instruite cu documentele recerute sûnt a se adresa la oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului al II.

Din ședința comitetului parochial Șelimber în 12 August, 1879.

Ioan Cintea, m. p.,
paroch gr. or.

Nr. 114. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu la scoala confesională gr. or. din Feldioara sĕcuiască protopresbiteratul Turdei inferioare se publică concurs până la 14 Octomvre st. v. a. c. în care ḑi va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. 100 fl. v. a. dela popor prin repartiție, care sută de floreni o va ridica dela epitropia parochială în trei rênduri și adecă: o a treia parte la o lună după ce a început învĕțămêntul cu pruncii, o a treia parte în 2 Februarie 1880 și restul numai decât după ce a depus esamenul cu pruncii (în 23 Aprilie 1880).

2. Cuartir natural în edificiul scoalei.

De va primí și cantoratul, va avé salariul anual cantoral circiter 30 feldere (a 16 cupe) cucuruz în grăunțe, o grădină de legumi și din venitele, stolare după usul de până acum terțialitatea.

Doritorii de-a ocupa aceste posturi sau și numai cel de învĕțătoriu au de-a'și așterne suplicele lor instruite în sensul prescriselor „statutului organic“ până la terminul de mai sus oficiului ppresbiteral în Agîrbiciu p. u. Gyéres.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Simion Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 48 1878. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕțătoriu și capelan ambele combinate în comuna Vaideiu, protopresbiteratul Orăștiei, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la 1 Octomvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. 220 fl. v. a. salariu din venitele alodiale;

2. Cuartir liber, cu grădină de legumi lângă scoală în estensiune de 553 org. ☐ patru orgii lemne de foc aduse în locuință.

3. $^1/_3$ parte din toate venitele parochiei gr. or. Vaideiu classa a II-a cari din urmă computate fac 200 fl. val. austr.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'și adresa concursele lor bine instruite la oficiul protopresbiteral al Orăștiei, dovedind că sûnt teologi absolunți, că au depus esamenul de cualificațiune, că posed cualificațiunea prescrisă prin „stat. org.“

Vaideiu în 1879 Septemvrie 14/26.

Comitetul parochial în conțelegere cu protopresbiterul.

Ioan Basarab m. p.,
paroch greco. orient., președinte.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învĕțătoriu la scoala capitală normală gr. or. din Sas-Sebeș, se deschide concurs cu terminul până în 30 Septemvrie a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt 300 fl. v. a. eară după doi ani 350 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa acest post au a'și adresa suplicele dlui protopresbiter Ioan Tipeiu în Sas-Sebeș, instruite în sensul „statutului organic“ să fie absolvat cel puțin 6 clase gimnasiale, să fie în stare a ținé strana, și fiind ostaș se documenteze că e liber de servițiul activ.

Sas-Sebeș în 4 Septemvrie 1879.

3—3 *Comitetul parochial.*

Sz. 2542 1879 — szbiró.

Publicațiune de esarêndare.

În **12 Octomvrie** a. c. înainte de ameaḑi la 9 oare, se va da prin licitațiune publică, ținendă în cancelaria comunei **Gurariu**, în arêndă pe trei ani din **1 Ianuarie 1880** până în **31 Decemvrie 1882**, cârcĭmăritul, morăritul și pășunitul comunei Gurariu pe munții **Gâujoara mare, Nicolești, Cindrelu,** și **Foltea**, ceea ce se aduce la publica cunoscință cu acel aditament, că doritorii de-a lua în arêndă aceste regalii, pot lua vedere în condițiunile stabilite la oficiul pretorial și în ḑiua licitațiunii în cancelaria comunală.

Fie-care licitant este datoriu a depune la mâna comisiunei un vadiu de 10%.

Oferte în scris date și instruate în sensul legei încă se vor primí înainte de licitațiune.

Săliste în 30 Septemvrie 1879.

[48] 2—3 *Pretura cercuală.*

Publicațiune.

În 14 (2) Octomvrie a c. la 10 oare se va esarenda prin licitațiune în cancelaria pretorială, strada Trandafirului (Rosenanger) Nr. 19, dreptul de morărit și cârcĭumărit al comunei Mohu pe 6 ani dela 1 Ianuarie 1880, și adecă:

1. Moara cu prețul de esclamare de . . . . . . 1200 fl.
2. Cârcĭuma cu prețul de esclamare de . . . . . . 800 fl.

cu care ocasiune este a se depune un vadiu de 10%.

Condițiunile se pot mai de-aprope vedé în cancelaria comunală și la acest oficiu.

Oficiul central pretorial.

[47] 3—3 **Fleischer** m. p.

Anunciu.

În librăria subscrisului se vênd cu **prețuri moderate** tot feliul de cărți scolastice pentru scoalele populare române, nemțesci și maghiare, asemenea și gramatica maghiară pentru Români de profesorul din Caransebeș *Nemoian* cu 1 fl. 80 cr. legată.

Lugoș.

[49] 1—3 **Adolf Aussig.**

Neguțătoria română
în
Lugoș.

Am onoare a aduce la cunoscința onoratului public român din loc și giur, că am deschis în piața principală în cassa d-lui G. Andreeviciu un magazin bine sortat cu mărfuri micste de **Bacanie** (Specerei) *materiale*, *colori*, *bumbacuri*, *galanteria* și *nurenberga*.

Atât cualitatea mărfurilor trase din isvoarele principale interne și esterne, cât și prețurile moderate, servițiul prompt și onest, mĕ îndreptățesc a spera, că voi fi susținut și cercetat de Români cu toată căldura, cu atâta mai mult, cu cât astăḑi acest oraș, parte mare românesc, nu mai posede afară de mine nici o firmă românească.

Respectuos

Stefan B. Poppoviciu.

[50] 1—3

---

[45] 3—3

Se primesc

doi tineri bine crescuți, *cu cel mai puțin patru clase elementare*, ca

învĕțăcei de neguțătorie

la

Bucur Popoviciu în Hațeg.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 112. Sibiiu, Marţi 25 Septemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român":

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român" în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Septemvre.

Dieta Ungariei se ocupă deocamdată cu lucruri mai de puţină importanţă politică. Până unde va puté guvernul se va ferí de a vení cu proiecte de natură eminentă politică din motivul de a evita discuţiuni, care să deschidă cale largă la desbateri politice. Prudenţa aceasta din punctul de vedere al guvernului o găsim justificată. Ungariei îi trebuie oare-care reserve până va vedé cum se desvoaltă mai departe lucrurile dincolo de Laita.

În Cislaitania se fac pregătiri însemnate pentru deschiderea senatului imperial. Foia oficială „Wiener Zeitung" a publicat în 2 Octomvre denumirea contelui Trauttmansdorff-Weinsberg president, a principelui Schönburg-Hartenstein şi a principelui Czartoryski vice-presidenţi ai casei de sus a senatului imperial. Denumirea aceasta are un colorit politic, care prevestesce o direcţiune nouă dincolo de Laita, direcţiune, care stă în legătură cu terminarea resistenţei pasive a Cehilor din Boemia şi Moravia. „D. Ztg." şi ea notiţă de această denumire accentuând că dela începutul erei constituţionale ântâiaşi dată este numai *un* constituţional (Verfassungstreuer) în presidiu. „Politik" din Praga spune că în senatul imperial viitoriu are să fie o partidă mijlocie care se ţină cumpăna între elementul nemţesc şi slavic se înţelege din Cislaitania. O altă împregiurare cărei i se dă mare importanţă este, că cuvêntul de tron, cu care are a se deschide senatul imp. va fi un act foarte de mare ponderanţă şi va fi mai pre sus de asemenea enunciaţiuni ale coroanei din anii din urmă. Din toate aceste se fac deducţiuni multe şi varie cari însĕ toate indică la schimbări însemnate în politica internă a monarchiei.

Astfeliu de indicaţiuni au trecut deja şi în presa esternă.

O epistolă oficioasă dela Viena, trămisă la „Jurnal des Débats" asigură de nou că negoţierile dintre principele Bismarck şi dintre Andrássy (?) nu cuprind pentru nici o parte şi aşa nici pentru Francia vre-o ameninţare. „Jurnalul dés Débats" rĕspunde din nou că nu era nici o lipsă de astfel de asigurări. „Panslavismul, ḑice foaia citată, este tăiat în două părţi, care reciproc îşi ţin ecuilibrul. Pentruce să ne plângem sau să ne neliniscim noi Francezii de această fasă. Din contră sûntem aplecaţi a o ţiné de foarte norocoasă. Nu resolve nici o cestiune, ci le ţine pe toate deschise. După atâtea surprinderi dacă ne-ar puté pune ceva în mirare ar fi numai bucuria ce se manifestează în Pesta. Dăcă Austria va devení în adevĕr o putere slavică, ce se va alege atunci din elementul unguresc? Dualismul e lovit de moarte în principiul seu şi cât pentru noi într'aceasta vedem causa neaşteptatei retrageri a contelui Andrássy. El scie foarte bine ce a făcut deşí compatrioţii lui încă nu sûnt clarificaţi asupra acestei împregiurări. În Pesta se bucură oamenii ceva naiv şi în Viena cam înainte de vreme. Austria va da necontenit de greutăţi la realisarea operei ce a întreprins. Ea le va învinge după cum sincer dorim şi noi, dară numai prelângă încordări necontenite şi cari îi vor ocupa vitalitatea sa întreagă. Punctul ei de gravitaţiune, care în Viena deja nu mai este sigur, va înainta spre orient, ceea ce va trebuí să se facă cu mari opintiri morale şi materiale. Germania îi va sta cu bunăvoinţa într'ajutoriu. Fie! Dar cu toate aceste Austria încă n'a ajuns la capĕtul necasului ei şi fanfarele ei resboinice contra Rusiei sûnt cel puţin de prisos. Nu este de lipsă a provoca evenimentele: *Fata viam invenient.* Încă odată pentruce să ne înspăimântăm noi de aceste? Austria ne asigură de buna ei amiciţie, noi o asigurăm de a noastră; ea are atâta interes de noi, precât avem şi noi de dênsa. Dacă a putut să ne lase în linisce vreun incident din Europa a fost de sigur întâlnirea principelui Bismarck cu contele Andrássy în Viena.

Din Bucuresci se comunică dto 4 Octobre: Raportul comitetului de delegaţi, esmis de către secţiuni, s'a presentat presidiului camerei şi propune numai modificaţiuni neînsemnate, ce nu alterează esenţa proiectului guvernului despre revisuirea constituţiunei.

Dieta Ungariei.

Budapesta 22 Septemvre.

Eri s'a deschis a doua sesiune a dietei respective a casei deputaţilor. Presidentul *Slávy* deschide şedinţa aproape ¼ de oară după 12 oare. Pe fotoliele ministeriale şedeau ministrii: Tisza, Szapáry Orczy, Kemény, Pauler, Péchy, Tréfort, Szende şi Bedekovich.

Presid. cetesce rescriptul preaînalt de deschidere, mulţămesce pentru distincţiunea, ce i s'a făcut încredinţânduise conducerea desbaterilor şi roagă casa, a'i arăta şi în viitoriu bunávoinţa şi sucursul, ce 'i-a arătat în trecut. După aceste anunţă casei, că din causa onomasticei Maj. Sale, Sâmbătă se va celebra serviţiul dḑeesc în biserica garnisoanei; eară casa împuternicesce pe presidentul, a fi interpretul ei şi a aduce omagioasele felicitări la locurile preaînalte.

Terminându-se aceste presidentul dă espresiune vie durerei pentru perderea prin moarte a deputatului Edmund Kallay şi a ministrului bar. Bela Wenkheim. Casa hotăresce a se da durerei pentru perderea acestor bărbaţi espresiune la protocol.

Se aduce apoi la cunoscinţa casei denumirea bar. Bela Orczy de ministru lângă persoana Maj. Sale în locul defunctului bar. Wenkheim.

Se cetesce după aceasta o adresă din partea deputatului Gabriel Várady, prin care acesta renunţă dela mandatul seu de deputat, pentruca fără nici o pedecă să se poată lămurí afacerea cu decoraţiunile. Renunţarea se primesce şi se împuternicesce presidiul, a se escrie alegere nouă pentru mandatul vacant.

Deputatul nou ales Géza Rakovszky 'şi presentă mandatul, care se transpune comisiunei verificătoare; ear deputatul Kaczvinszky se declară verificat.

Mai multor deputaţi denumiţi comisari ai guvernului li se dă concediul cerut.

Dan. Irány pretinde să se însinue şi ceilalţi deputaţi denumiţi comisari, de oarece legea prescrie apriat cât timp poate funcţiona un deputat ca comisariu.

Presidentul: N'am cunoscinţă despre dênşii. (Din bancele deputaţilor se esclamă mai multe nume). Voi cerceta după starea lucrului.

Dep. Korizimics i se dă un concediu de şese septĕmâni spre a'şi căuta sănĕtatea.

Presidentul pune pe masa căsei petiţiunile întrate în timpul feriilor, dintre care amintim de a comitatului Sibiiului, Bichişului etc., pentru casarea dărei de lucs; a cetăţii Aradului şi a mai multor comitate pentru senţirea intereselor de agricultură.

Un esemplar al discursului comemorativ ţinut de vice-comitele Svasztics din comitatul Zala la desvălirea monumentului lui Deak se decide a se depune în biblioteca casei.

Consiliul edil al capitalei transpune casei raportul despre activitatea sa în 250 esemplare, care se va împărţí la timpul seu.

Presidentul depune pe masa casei un conspect despre proiectele ce au remas neresolvite din sesiunea trecută.

Urmează ordinea ḑilei: ficsarea ḑilei pentru şedinţa cea mai de-aproape şi a ordinei ḑilei şi la propunerea presidiului se statoresce pe luni alegerea biroului şi eventual şi sorţirea secţiunilor, pe marţi alegerea comisiunilor permanente după modalitate nouă, aşa încât să se pună în urnă pe câte o coală listele candidaţilor. Pentruca să nu se facă confusiuni s'a decis ca comisiunile în care se aleg şi Croaţi să se aleagă deosebit după ce se vor alege acele în care nu se aleg Croaţi.

La 12 oare şedinţa s'a terminat.

Casa magnaţilor s'a deschis la 12 oare sub presidiul lui George de Mailat, *judex Curiae.* Presid., după cetirea rescriptului prea înalt de deschidere, amintesce, că această casă dela sesiunea trecută încoace a perdut prin moarte doisprețece membri, că prin aceasta în comisiune s'au făcut lacune care trebuiesc îndeplinite. După ce se decide a se face amintire de toţi membrii defuncţi la protocol şi în una din şedinţele viitoare a se îndepliní lacunele în comisiuni, casa împuternicesce pe presidiu a se face interpretul ei şi a aduce omagioasele felicitări la locurile prea înalte cu ocasiunea onomasticei Maj. Sale regelui.

Cu aceste şedinţa se termină.

Desbaterile în camera română, *)

asupra revisuirei art. VII în cestiunea Evreilor.

În şedinţa din 6 Septemvre a camerei, lăsându-se la o parte discuţiunea asupra proiectului de revisuire a art. 7 din constituţie, s'a desbătut numai cestia amânărei acelei discuţiuni până ce va vení şi guvernul cu proiectul seu.

Astfel a vorbit mai ântâiu d. N. Ionescu, care, — după ce a despărţit adunarea în două maiorităţi, una tăcută şi ascultătoare ministeriului, şi alta cuvêntătoare, care s'a pronunţat pentru neînchiderea discuţiunei, — declară că va vorbí în numele seu individual, şi că susţine opiniunea de amânare, nu din spirit de ostilitate către guvern, ci ca o încercare de-a face un apel călduros la fratele seu mai mare în democraţie, capul cabinetului actual, ca să aibă grige, nu numai de situaţia guvernului, dar şi de situaţia representaţiunei naţionale, întinḑêndu'i o cursă ca să arete că ea este în neputinţă de a da o soluţiune.

Asupra îndatorirei ce are guvernul de-a vení cu un proiect, d. N. Ionescu ḑice:

„D-lor în cestiunea presentă, socotesc că guvernul dela început trebuia să vie cu un proiect de soluţiune, şi aceasta mai cu samă când, în cestiunea aceasta a revisuirei constituţiunei, nu putem noi face abstracţiune de tecstul precis al constituţiunei. Ce ḑice Constituţiunea? Ḑice: Adunările cele nouĕ proced la revisuire în deacord cu Domnul. Ce însemnează aceasta? Insemnează că consilierii tronului în nici un moment nu pot să fie absenţi dela desbatere, absenţa înţeleg parlamentarmente, nu pot să facă absentaism parlamentar. De ce? pentrucă noi în tot momentul şi mai vêrtos în discuţiunea generală de principie, trebue să ţinem compt în primul loc de voința Domnului, care, după constituțiunea noastră, este pusă în joc prin votul seu, sub rĕspunderea ministerială.

---

*) A se vedé Nr. 107 şi 108.

„Ori aceasta este un cuvênt deșert, ori nu este. Dacă este un cuvênt deșert, totuși trebuie să'l respectăm ca ori-ce fictiune constituțională, dar mai cu samă dacă acest cuvênt are un sens, trebuie și merită să'l luăm în serios, ca să scim esact cari sûnt sentimentele consilierilor Măriei Sale, și până la oare-care punct să avem și asentimentul Domnului, într'o cestiune care nu este de partid. Domnul nu se face cap de partid, însĕ nu este o cifră neînsemnătoare. El este o individualitate deasupra partidelor. Prin urmare, într'o cestiune constituțională, ca aceea a revisuirei constituțiunei, care nu este o cestiune de partid avem trebuință de a presimțí prin intermediul consilierilor sei, cari sûnt și inclinațiunile sale în materie de revisuire (Aplause)."

. . . . , ...

Cel dintâiu lucru d-lor minístri, ce sûnteți datori a face, este că veniți cu franchețǎ a ne spune opiniunile d-voastre, și ce credeți că e bine a se face în privința acestei cestiuni. Pentru ce dar nu urmați astfel și ne spuneți numai, că ați luat mĕsuri ca țara să fie liniscită, de ce? Cine o amenință? Este o himera, d-lor de a crede că s'ar găsí cineva ca să facă resbel țĕrei acestia dacă ea nu'și va modifica constituțiunea în sens de a se sinucide. (Aplause),

Puneți cestiunea pe față ca să vadă țara că nu esteací o causă de peirea naționalității. Când d voastră ați vorbí, când ați spune, nu ce cere Europa, aceasta o scim este art. 44 și nimic alt. Când ați spune ce cereți d-voastră, ce voiți d-voaslucrul ar fi mai ușurel. De ce vĕ temeți? Aveți oare idei atât de îndepărtate de ideile țĕrei încât nu cutesați ale da pe față? Ei bine cu atât mai mult trebuie să spuneți motivele pentru carí sûnteți în neunire cu țara. Fiți siguri că ori-ce întârḑiere nu vĕ va înlesní surprinderea, nu veți mai puté surprinde pe nimeni.

D. Cogălniceanu ḑicea eri că a studiat cestiunea Jidanilor, a Țiganilor și a Armenilor.

Dar cestiunea țigănească și armenească nu are nimic de comun cu cestiunea evreiască. Au voiți să ḑiceți, că acolo a fost o emancipare? Apoi d-lor, Țiganii au fost sclavi pe când Jidanii sûnt stăpânii nostri (Aplause).

Noi trebuie să ne emancipăm de dênșii.

. . . .

Apoi, vorbind despre membrii cari compun guvernul, d. N. Ionescu citează mai multe documente din anul 1869 ale guvernului englez, din cari deduce, că d. ministru de esterne Boerescu a recunoscut, că în România sûnt persecuțiuni religioase contra Evreilor, și că d. Cogălniceanu este cel mai bun prietin ce au Jidanii în principate. Terminând, d-sa cere amânarea discuțiunei până ce va vení guvernul cu proiectul seu, pentru-ca adunarea să poată discuta în cunoscință de causă, avênd înaintea sa luminile ministrilor și espunerea detalielor.

După d. N. Ionescu a luat cuvêntul d. P. Carp, care a combătut cererea de amânare, susținênd că un proiect, eșit din inițiativa camerei, nici într'un fel nu se poate scoate din desbatere, afară numai dacă autorii sei nu vor vení să'l retragă singuri. D-sa ḑice între altele:"

„Cum stă situațiunea? Noul guvern se găsesce față cu un proiect izvorit din inițiativa parlamentară, care întră în desbaterile d-voastre, el nu'l aprobă și are hotărîrea, precum a declarat, de a vení cu un proiect. Ei d-lor, dacă guvernul ar fi venit de îndată cu un proiect de lege după cum cere d. Ionescu, ce ar însemna aceasta? Cumcă el privesce inițiativa parlamentară ca nulă, și că trece alăturea cu dênsa. Ei bine, atunci d. Ionescu s'ar fi sculat și ar fi apĕrat, cu tăria unor convincțiuni, atunc drepturile necunoscute ale acestei adunări, nu putea guvernul să vie nici cu amendamente la proiectul maiorității, pentrucă un amendament nu este o modificare de sistem, un amendament nu este decât o modificare a aplicațiunilor diferitelor idei ce isvoresc dintr'un sistem oare-care. Era deci firesc să lăsăm să continue lucrarea înainte și să se aștepte dacă se respinge sau se primesce acest proiect, dacă se va respinge, atunci va vení cu un proiect, căci dacă se va primí nu mai este îndoială, că nici un proiect nu mai are loc.

. . . .

Prin urmare d-lor, nu este alt nimic de făcut, decât ca d-voastră, conform cu regulamentul, să vĕ retrageți proiectul; și cred că nici unul din d-voastră nu se va opune când va vení guvernul cu un proiect. Chiar d. Ionescu și toți acei cari au vorbit, au cerut ca guvernul să vie cu un proiect; e o reclamațiune unanimă cu care mĕ asociez și eu.

. . . .

Apoi d. Carp arată că nu este bine a scruta toate lucrurile numai cu scalpelul oțelit al inteligenței, ci trebue ca și inima să conlucreze în aprețiările noastre; și că lucrurile nu trebuesc privite numai de aproape, ci și de departe. Astfel luând pe bărbații din generațiunea dela 1848, și privindu'i de aproape, nu vedem decât neconsecențe și schimbări la față, însĕ în realitate ei n'au făcut altceva decât a realisa visul lor comun, constituirea statului român. Ací d. Carp adaogă:

Privit astfel rolul lor ia un alt aspect, cu toate inconsecențele lor ei au avut un plan unic, o singură țintă și astfel inima ce trebue să avem pentru present, a duce inteligența noastră la o mai justă aprețiare a activității lor (aplause). Este deci nedrept în acusările sale d. Maiorescu, și dacă îmi pare rĕu de ceva, este că toți acei fruntași ai generațiunei dela 1848, nu'și dau mâna, și numesc sus și tare și pe Lascar Catargiu și pe Mavrogheni, nu'și dau ḑic, se pue cu toții ultima peatră a edificiului care represintă idealul tinereței lor. (Aplause). Odată ce vor fi făcut aceasta atunci vor puté ḑice: ne-am terminat misiunea noastră, să lăsăm locul nouei generațiuni (aplause). Să fim cu toții mână în mână.

. . . .

Terminând d. Carp declară că guvernul a făcut rĕu că, în loc de a da o direcție alegĕtorilor, nu numai că a tăcut, dar a primit inspirații dela dênșii, și a lăsat ca emoțiunea poporului să meargă crescênd; apoi adresându-se d-lui Maiorescu, îi ḑice că discursul seu din ședința precedentă a fost o faptă rea din punctul de vedere moral.

După d. Carp a vorbit d. ministru de interne Căgălnicean. D-sa începe prin a afirma, că d. N. Ionescu nu a făcut nici odată altceva decât a critica și ridiculisa totul, înjosind întreaga istorie a generațiunei din care face parte și dênsul. Apoi intrând în cestiune, se esprimă astfel:

„Tot mai de grabă voiu îndemna țara să asculte pe d. Carp, adversarul declarat al ministeriului actual, decât să asculte pe acei falși amici, cari au făcut greșala pe care o recunosc ei înșiși, cari au pus fatalul art. 7 în constituțiune, cari au luat și au închis, ca la o mașină de vapor sub apele de siguranță și astăḑi pun mașina să isbucnească, sfătuind țara să primească dela ei o propunere care înaintea lui Dumneḑeu și a oamenilor declar că ar fi un alt art. 7. Peste câți-va ani, va vení generațiunea viitoare și va blăstĕma ceea ce voiți acum a face, precum astăḑi blăstĕmăm art. 7; căci dacă art. 7 nu era, soluțiunea cestiunei israelite era făcută într'un mod normal, liniscit de țară și prin țară. Emanciparea începuse a se face deja de mult prin legile țĕrei. Așa prin legea din 1864 li se dedea ceva, așa prin codicele civil li se mai dedea încă ceva; încât prin toate aceste mĕsuri acesti oameni erau puși în posițiune de a devení Români. Fiindcă d-lor, în realitate ací de ce este ivorba? Este vorba că avem 300000 de oameni în țara noastră, și ce facem cu acesti oameni? Ací este cestiunea.

Trei soluțiuni ni se presentă în privința lor: orí să'i ucidem, și în Europa astăḑi nu se mai ucid oamenii în turme; ori să'i gonim, ceea ce earăși nu putem face. Ce ne rĕmâne dar de făcut cu ei? Să'i silim ca în loc să fie inimicii țĕrei, să fie spre folosul ei. Eată cele trei soluțiuni ce presentă cestiunea.

. . . .

D. Cogălnicean declară că generația bĕtrână, din care d-sa face parte, s'a îmbrăcat cu ultima din aceste trei soluțiuni. Apoi face pe scurt istoricul emancipărei Țiganilor și Armenilor, atinge cestiunea eterodocșilor din Moldova, unde sûnt preste 200 mii Români catolici, și pune întrebarea dacă România s'a simțit în ceva sdruncinată pentrucă Țiganii au devenit Români. Vorbesce despre deslegarea cestiunei sătenilor clăcași, despre lovitura de stat, și în fine termină combătând amânarea și susținênd, că după ce se va limpeḑí cestiunea cu proiectul maiorității, atunci va vení și guvernul cu proiectul seu.

Punêndu-se la vot propunerea de amênare, s'a respins cu 75 voturi contra 53, remănênd a se continua aḑi discuțiunea.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român."

Gurarîului, în Septemvre 1879.

† **Ioan Manta** paroch gr. or. în Gurarîului. A pierde în4 ani 3 preoți este dureros pentru o parochie. Durerea aceasta a simțit-o parochia Gurarîului petrecênd la cele vecínice pe al treilea preot în restimp de 4 ani. pe P. Ioan Manta. După o activitate de 26 ani ca paroch, Părintele Ioan Manta, plâns de toți ai sei, rudenii și cunoscuți, adormì în Domnul la 9/21 Septemre a. c., și în 11/23 Septemvre fù înmormêntat cu mare ceremonie de 7 preoți, conduși de revss. d. Ioan Hannia, director seminarial și asesor consistorial.

Cu durere a trebuit să se observe și la această înmormântare douĕ momente, cari tradează lipsa de disciplină în biserica noastră.

Înmormêntarea s'a făcut fără parochul, ba cu eschiderea formală a parochului competent. Ear în matricula morților din parochia Gurariului petrecut fiind casul de moarte a preotului Ioan Manta sub rubrica „Preotul îngropătoriu" este scris: I. Hania m./p.protop și director cu alți 7 preoți.

2 Cuvêntul funebral rostit de P. I. Hania s'a presentat în forma unei agresiuni contra parochului actual Ioachim Muntean. Ca o tristă dovadă estragem numai unele pasage din cuvêntarea Sânției Sale.

„Dacă va da (a dat?) D-ḑeu ca „comuna aceasta binecuvêntată de „D ḑeu să aibă preoți cu mai „bogate însușiri sufletesci" „(se înțelege: decât repausatul) [1] „să „nu se uite din înălțime la cei cu mai „puține puteri intelectuale, și să nu „umble scormonind și ațițând „ci să lucre pentru binele cel „adevĕrat al poporului, nu stricând cele ce alții au făcut și au „dires." [2])... „În sfêrșit nu pot să nu „vĕ atrag atențiunea asupra unei împregiurări: Din 3 preoți de ai „d-voastre ați rĕmas acuma „fără de nici unul, — **ba aveți unul, însĕ acesta nu este al d-voastre**, nu 'l-ați făcut d-voastră, „**ci alții vi 'l-au făcut...** Luați dar „inimă și vĕ îngrigiți, ca la timpul „sen, când se va întregí paro-„chia să nu **fiți siliți a vĕ bu-„cura earăși de străini.** Nu străini „de altcum, **dar nu de ai d-voastre.** „Ci vĕ alegeți unul din sufletul „d-voastre, din inima d-voastre, din „comuna d-voastre, carele **să țină cu d-voastră.**" [3]) „Și fiind că fiiul „repausatului este pornit pe calea de „a se pregătí pentru preoție, și s'a „si suit pe mai multe cuie..... Vĕ „puiu la suflet și la inimă, ca să vĕ „îngrigiți nu numai să'i dați sprigin „moral, ci să'l ajutați pe fiiul „repausatului de a dreptul „pentru ajungerea la scop," [4]) „și atunci darul lui D-ḑeu va fi cu voi, „acum și pururea și în vecii vecilor, „amin." z.

Timișoara, în 3 Octomvre 1879 n. („Alumneul român național"). Acest institut filantropic este unicul for român național în Timișoara, carele are frumoasa menițiune: de a rĕspândí lumina ochilor ce rĕtăcesc în întunecimea acestui comitat. Durere însĕ, că de un timp încoace, nepăsarea generală — ca se nu ḑic letargia — ce s'a încuibat între Românii țenutului acestuia față cu națiunea politică, mult puțin se descopere când în altă privință și față cu acest institut de umanitate, carele și altcum ar fi să fie unica bucurie, unica falá națională a tuturor bănățenilor.

Mulți țin deja mort, nimicit acest institut, dară credința lor e nebasată, deșartă, pentru că sêrmanul institut nu numai că nu e mort, dar nici bolnav nu e, și dacă are vre-o durere aceea numai aceea poate să fie, că patronii și creatorii lui 'l-au dat uitării, că alți colegi în alte orașe vecine 'l-au luat, sêrmanul pe dinainte, lăsându'l singur singurel la lupta crâncenă în care se sfêrcolesce cu elemente de forță maioră. Numai nițică îngrigire, ori aducere aminte de el, numai nițică însuflețire și căldură pentru dênsul, și „Alumneul" din Timișoara se va bucura de esistența permanentă, asigurată pentru totdeuna, întru alinarea și mângăierea numĕroșilor orfani din tot Banatul.

Sum în plăcuta posițiune, d-le redactor, de a informa din izvor sigur, pe onor. d-voastre cetitori, despre starea materială a alumneului, și vĕ servesc cu date positive despre averea lui. Averea totală a acestui institut este în bani gata, elocați la „Albina" și la cassa parsimonială din Timișoara, cam 17 sute de fl. v. a. 2 acțiuni de ale „Albinei" în vavaloare de 200 fl. v. a. în pretensiuni restante la membrii de diferite categorii circa 5000 de fl. v. a., societatea „corului vocal“ din Timişoara, desfiinţându-se încă în anul trecut a cedat averea sa, circa 550 fl. în pretensiuni şi obiecte alumneului, mai are o realitate curată de datorii în S. Mihaiul român în valoare de 500—600 fl. v. a. afară de suma ce s'a perdut în institutul falat. Va să dică: „Alumneul“ posede o avere aprocsimativă de 7—8000 fl. v. a. prin urmare deşartă şi nebasată e faima respândită, că numitul institut, carele a perdut 1800 fl. ce erau inlocaţi la un institut falat, pentru aceasta perdere ar perí şi dênsul.

---

[1]) Alusiune la actualul paroch Ioachim Muntean, carele se bucură de o deplină cualificațiune.

[2]) Actualul paroch, în contra căruia sûnt îndreptate aceste cuvinte e cunoscut ca om zelos, ce se interesează de binele cel adevĕrat al bisericei sale. Prin stăruințele sale a adus lucrul acolo, de mai multe pretensiuni active ale bisericei din Gurarîului până acum tare neglese, s'au mai regulat. Ba a stăruit ca și fostul protopresbiter tractual, P. Ioan Hannia să fie silit a'și da rațiociniul despre manipularea averilor bisericesci din Gurarîului. Aceasta se înțelege de sine a trebuit să producă sânge rĕu în debitori și manipulanți. Ear cuvêntătoriul a sciut unde lovesce, când a ḑis: „să nu umble scormonind și ațițând,.. nu stricând cele ce alții au făcut și au dires."

[3]) Parochul I. Muntean nu e născut în această parochie. Impregiurarea aceasta dă ansă oratorului, ca servindu-se de înalta sa autoritate, să'l presente poporului ca pe un străin-venetic, impus poporului, și carele nu se interesează de binele poporului, mai mult, nu ține cu poporul, este vrăjmaș poporului. — Cine ar fi putut aștepta atâta imprudență din partea unui director seminarial și totodată asesor al consistoriului archidiecesan? A provoca pe popor la neascultare față cu preotul seu, ba indirect a'l provoca la revoltă, dovedesce, între altele, o nemărginită încredere în sine.

[4]) Indemnarea la filantropie este o frumoasă faptă a preotului. Dar când acest indemn are de macsimă „finis sanctificat media" ce rĕspuns va da un profesor de Morală"? Dl cuvêntătoriu, carele e și profesor de morală, provoacă pe popor direct la neascultare față cu eventualele ordinațiuni ale consistoriului (din care de altmintrea și d-sa face parte) în respectul întregirei acelei parochii.

Mai am se observ, că restanţele de 5000 fl. v. a. în parţial luat nu sûnt decât sumuliţe mici, dela 5—30 fl. v. a. toate se pot cu înlesnire încassa şi cu atât mai sigur, cu cât membrilor restanţieri le stă în libera voie să refuiască din ele când pot, cu cât pot. Socotelile anuale, despre averea esistentă, se poartă regulat; în fie-care an adunările generale le censurează în public, şi despre o administraţiune incorectă, ori despre alte slăbiciuni, nu încape nici o îndoială.

E evident dară, că dacă onor. public ar dovedí niţică căldură şi interesare faţă cu acest institut, el încă în decursul anului curent, ar puté devení la un capital de 10,000 fl. v. a. când apoi ar fi asigurat pentru totdeauna în esistenţa sa, şi afară deaceea sporind capitalul seu, ar produce totodată sporiu şi pe terenul meniţiunei sale.

În adunarea generală din anul trecut 'şi-a adus conclus, cumcă până atunci, până când capitalul fundaţional nu va sporí la 10,000 fl. v. a., să nu se mai primească alumnisti. Acest conclus s'a motivat prin aceea că până când receala publicului în contribuiri şi în refuirea restanţelor nu permitea a spera la acele venite până atunci, dacă se întreţinea alumnisti, se consuma poate întregul capital, ce esistă în realitate.

Resultă deci din toate, că onor. public român, să'şi încoarde puţintel puterile; prea onoraţii patroni ai institutului, cari în alte locuri, tot în ani rĕi, tot din sĕrăcie, tot din nimica, au creat şi întemeiat alte institute filantropice să'şi întoarcă faţa bunăvoitoare şi spre acest institut cel puţin până atunci, până se întemeiază definitiv. Să nu ne scusăm cu anii rĕi, cu sĕrăcia, cu câte calamităţi toate; cel sĕrac nu dee nimic, sau dee un cruceriu, ce'l dă Ţiganul de pomeană fără să'i fie pomeană, ceealalţi, pricep inteligenţa şi poporul cu ceva avere reală, nu pot fi atât de sĕraci ca la un an să nu poată cotribuí odată o sumuliţă cât de modestă ori ca don, ori din restanţele de membri. Voie, zel, şi energie să fie, apoi ajung mijloacele, căci aceste, eară nu bogăţia produc faptele umane şi filantropice. Învit deci şi eu din parte'mi pe onor. public la adunarea generală şi la petrecerea Alumneului, ce se va ţiné în 9 Oct. st. n. a. c. pr.

Varietăţi.

(†) Eri avură Răşinarii o tristă solemnitate. Maria Cioran n. Giurculeţ, socia lui Bucur Cioran, fu petrecută eri la locaşul etern. Era o privelisce sfăşietoare de inimă a vedea un soţ obidat, patru orfani de mamă, încungiurând, scăldaţi în lacrămi de jale, nemilostivul cosciug. Reposata a fost de 46 ani, vêrstă, când traiul ar trebuí să fie în putere. Fie'i ţĕrêna uşoară şi amintirea vecinică!

* („*Iulia*“) societatea de lectură a universitarilor români din Cluj ţinênd în 15/27 Sept. şedinţa constitutivă 'şi-a ales pentru anul scolastic 1879/80 acest comitet: preşedinte: d. Dr. Aurel Isac, advocat; vice-preşedinte: Vincenţiu Nicoară, asc. de filos.; notariu a şedinţelor: Andreiu Micul, urist; notariu a esternelor: Petru Pipoş, asc. de filos.; bibliotecariu: Iacob Major, medicinist; cassariu: Iuliu Herbai, jurist. În sensul statutelor s'a ales apoi trei membri de încredere: Nicolau Hossu, jurist; Benjanin Pop, asc. de filos. şi Emiliu Poruţ, jurist.

Recomandând aceste în onorata-vĕ atenţiune.

Cluj 5 Oct. n. 1879.

rĕmân cu toată stima:
Petru Pipoş m./p.,
not. a est.

* (Consul român în Viena) „Monitorul“ din 4 Octobre c. n. publică denumirea neguţătorului vienez Guilelm de Lindheim de consul românesc în Viena.

* (Virtus romana rediviva) societatea de lectură a junimei studioase dela gimnasiul din Năsĕud s'a constituit acum de nou. Felicitând-o îi poftim viaţă îndelungată şi progres îmbucurătoriu!

* (Mătuşa principelui Bulgariei ca redactoare). Se scrie din Warşovia că sora mumei principelui Alecsandru al Bulgariei doamna Luisa Hance, va edita acolo dela 1 Octomvrie o foaie pedagogică în limba polonă sub titlul de „Viczory Rodzine“ (serele de Familii) şi că dênsa va semna ca redactor responsabil.

(Limbile din lume) sûnt 2000—3000, din cari debia sûnt cunoscute 860. Dintre aceste se vorbesc în Europa 53. Cele mai multe din toate limbile au vorbit cardinalul Mezzofanti şi adecă 18 limbi când a fost de 36 ani, eară 58 când era cătră sfêrşitul vieţii.

* (Un rĕmas colosal) au primit moştenitorii după contele George Karolyi, pentru care remas au să plătească o dare de 1,110,000 fl v. a. Numai colecţiunea de pipe de spumă a contelui a fost preţuită cu 11 mii fl. v. a.

* (O rescoală femeeascâ). Constantinopolul a fost bogat septĕmâna trecută în adunări sgomotoase. Una însĕ merită a fi luată mai cu seamă în considerare, căci ea caracterisează foarte bine starea financiară a Turciei. Joia trecută curtea palatului malié (ministerul de finance) a fost scena unei noue rescoale de femei turce. Vr'o 2000 de turcoaice se adunaseră acolo, unele pentru a'şi lua pensia, altele pentru a cere o parte din solda bărbaţilor lor care se află sub arme. Zuhdi-paşa, care deabia scăpase acum două luni din mânile acestor megere, a credut că e mai prudent ca de astă dată să lipsească dela minister. Funcţionarii le spuseră că le pare reu că nu pot face nimic pentru ele, de oare ce toate casele sûnt goale; aceste vorbe însĕ nu împăcară de loc pe neînblânditele femei din contră ele se înfuriară într'atât în cât intrară într'o adevĕrată luptă cu Kavassi, care voiau să le împrăştie. Prefectul de poliţie, Hafiz-paşa vení: fu însĕ fluerat şi femeile îi strigară: „Nu voim rochii de mătasă, cum poartă nevestele paşilor şi ale Sultanului, care banchetează cu ghiaurii; cerem numai puţină pâne pentru copiii nostri!“ Hafiz-paşa se prefăcù că n'ar înţelege alusiunea la o aventură scandaloasă petrecută de curênd între două dame ale palatului. El ordonă cavasilor să împrăştie mulţimea, şi în cele din urmă bietele femei, din care unele, în acea înbulzală, fuseră reu lovite de sdravenii pumni ai cavassilor, fură nevoite să se retragă rădicând blesteme contra Sultanului.

* (Faţa pământului) e împopulată cu o mie de milioane oameni şi până la 500 mii oi va se dică vine pe fie care om o jumătate oaie. Cele mai multe oi se află în Turchia, Africa de nord, Persia, America de nord şi America de sud. În Europa se calculează la peste 190 milioane de oi.

* (Antediluvianic). În judeţul Buzĕu comuna Ghisdita, plaiul Slănic pe malul apei Câlnău, oamenii arêndaşului Radu Seşan au găsit scheletul unui mamut. Se scie că specimenele acestui enorm animal antediluvian sûnt foarte rare.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Coloniști români între Ruteni și Poloni.

(Urmare.)

Tot cam aşa se întêmplă pe acelaşi timp şi în ţeara Moldovei de mai târdiu şi în atinenţele ei. La Românii, cari se aflau acolo de pe la anul 1164 şi posibil încă de mai nainte, au mai venit noi colonişti români, şi poporaţiunea românească a Moldovei se înmulţì în decursul seculului XII vĕdênd cu ochii. În decursul seculului XIII şi cu deosebire de pe timpul, când elita Cumanilor au trecut în Ungaria şi când Tatarii 'şi-au însuşit stăpânirea preste Moldova de mai târdiu, Românii acolo par a fi ajuns în privirea numĕrului chiar la oare care preponderanţă, aşa încât locuitorii de mai nainte ai ţĕrei aceste — Rutenii precum şi oare care remăşiţe a Pecenegilor şi Cumanilor, cari la Ruşi se numiau Polowcy, la Arabi Guşi — au fost, dacă nu scoşi din locurile lor, de sigur însĕ năpădiţi cu încetul de cătră Români. La începutul seculului XIV după adeverirea lui Stryjkowski, care la toată întêmplarea se basează pe izvoare mai vechi, astădi dispărute, Românii erau deja chiar stăpâni preste castelurile Sokolec, Skala, Smotryc şi Braslaw şi atingeau prin urmare teritorii, ce — aparţinênd până atunci principilor Wolhyniei — se estindeau departe dincolo de teritoriul*) din care se compunea, dela a. 1359 Moldova proprie disă.

Dar nu e destul cu atâta; din unele pasage ale cronicei Hypathios se pare a resulta, că Românii pe la mijlocul seculului XIII au cuprins în nord-ostul Carpaţilor un teren cu mult mai estins, de cum sûntem aplecaţi a concede. Astfel d. e. deja în a. 1231, când fiiul de rege ungurese Andreiu a cuprins cu rĕsboiu teritoriile principelui wolhynic Daniil, se amintesc cu totul pe neaşteptate între trupele ajutătoare ale aceluia anumiţi cnezi de Bolochowo (Кнѧзи Болоховьцин), cari sub acest nume ântâiaşi dată se ivesc în analele istoriei rusesci şi cari ca aliaţi ai Ungurilor observă o politică învederat duşmănoasă Romanovicz-ilor.**) Nu mult după aceste, în a. 1235, aflăm pe acesti cnezi de Bolochowo în conţelegere cu principele de Czernigow, earăşi în rĕsboiu împrotiva Romanowicz-ilor şi în timpul între 1235—1240 îl aflăm singur în rĕsboiu împrotiva lui Boleslau de Masowia, când mulţi din ei au fost prinşi. Cu prilegiul acesta mai aflăm că, cnezii de Bolochowo, numiţi şi simplu Bolochowci, 'şi-au avut şi un teritoriu propriu între principatele Halicz, Wolhynia şi Chiew şi că după năvălirea Mongolilor, de care scăpaseră prin supunere timpurie, ei s'au simţit atât de tari, încât au fost în stare a mai susţiné încă odată cu principele Daniil un resboiu îndelungat şi încăpăţinat, care se sfêrşì abia în a. 1257 cu biruinţa lui Daniil. Din pasagele respective ale cronicei Hypatios resultă totodată, că cnezii de Bolochowo numai foarte puţin se ridicau preste massa neamului lor, şi că ei după toată aparenţa n'au fost principi în înţelesul propriu, ci primari comunali, cam astfel ca şi cnezii Bulgarilor şi după chipul lor cnezii Românilor. Şi de oarece o colonisaţie a Bulgarilor în ţinuturile aceste nu este probabilă, pe când Românii atât mai nainte cât şi mai târdiu în faptă se aflau în nemijlocita apropiere a aşa numitului teritoriu de Bolochowo: nu ne remâne alta decât a admite, că cnezii de Bolochowo şi neamul lor — cel puţin partea cea mai mare a lor — după toată aparenţa au fost Români.

Pe acelaşi timp, adecă la sfêrşitul seculului XII şi la începutul seculului XIII, Românii probabil se vor fi ivit în mod sporadic şi pe teritoriul Galiţiei de astădi. Aceasta se susţine înainte de toate prin împregiurarea aceea, că drumul comercial de căpetenie între Halicz şi Constantinopole trecea prin Moldova şi Valachia de astădi, şi că de altmintrelea nimic nu este atât de apt a provoca şi favorisa colonisarea imigranţilor străini, ca un comerciu vioiu neîntrerupt. La aceste mai adaugem că Românii n'au fost numai păstori, ci precum însuşi Rösler mărturisesce, şi zidari-măiestri destoinici şi meseriaşi harnici, şi că oameni de soiul acesta din urmă după mărturisirea cronicei Hypatios au fost foarte căutaţi în Wolhynia şi Halicz. Căci în cronica Hypatios, pag. 558 sqq., stă espres, că principele Daniil Romanovicz, întemeiând oraşul Chelm, a tras meseriaşi la sine din toate părţile — din Germania şi Polonia, şi nu mai puţin din Rusia cealaltă şi din împĕrăţia Tatarilor, de unde mai cu samă fauri şi căldărari, argintari şi alţi meseriaşi fugiau cu gloata la principele Wolhyniei, şi despre cari e mai mult ca sigur, că n'au fost Tatari născuţi, ci se recrutau mai cu samă dintre Românii pe cât de aplecaţi spre migraţie pe atât de pricepĕtoriu de meserie. Altcum şi pustietăţile foarte estinse, ce au remas după năvălirea pustiitoare a Mongolilor în Wolhynia, Podolia şi Pocuţia de astădi şi ce după mărturisirea aceleeaşi cronice s'au impopulat mai cu samă prin imigranţi străini, acele pustietăţi de sigur n'au împedecat, ci în oare care înţeles au mai sporit şi favorisat colonisaţia Românilor, cari în a. 1164 locuiau deja tocmai la graniţele dela Halicz şi în a. 1284 deja în Maramurĕşul de astădi. Sau doară se afla cumva un alt neam în apropiere de Halicz, care ar puté rivalisa cu Românii în privirea aplecărei lor grozave la espansiune?

Adeverit prin isvoare (adecă întru cât pot adeverí aceasta isvoarele ce le avem) Românii apar în Galiţia de astădi vedi bine numai în seculul XIV. Cel mai vechiu atest respectiv sûnt două documente ale principelui Iurij (Andrejevicz?) de Halicz, dintre cari unul s'au scris în a. 1334 în Leopole celalalt în a. 1335 în Vladimir şi în care se amintesc ca martori între alţii şi *palatinus Lemburgensis* Borisco Cracula şi un anume Alecsandru Moldaovicz. Amêndoi sûnt învederat numi românesci. Apoi urmează în izvoarele ce le avem din nou o lacună ce pe timp mai îndelungat se întrerupe abia în a. 1387. În anul acesta adecă se presentă voivoda moldovenesc Petru cu sfetnicii sei în persoană în Leopole pentru a depune acolo la regele Iagiello, reginei Hedvig şi urmaşilor lor „*corporaliter*“ juramêntul şi a se supune totodată cu poporul seu (cum gente sua) feudalităţei polone. Doi ani mai târdiu şi voivoda valachic Mircea cel bĕtrân trămite pe sfetnicii sei Mainus și Romanus Hericki ca să tracteze cu regele polon Iagiello despre o alianță defensivă și ofensivă improtiva Ungariei, carea a întărit-o sërbătoresce apoi pe timpul presenței sale personale la Lublin în presara s-tei Agnes 1390 prin un document special. Cu prilegiul acesta voivoda Mírcea împărtășesce pe neguțătorii din Leopole precum și pe neguțătorii din toată Polonia și Litvania cu un privilegiu comercial foarte favorabil, pe care 'l-a întărit încă odată în a. 1409, însë cu aceea restricțiune, că argintul să nu fie iertat nici a'l importa nici a'l esporta și că impositele ce aveau a le plătí în orașul Tirgovisce, să facă 30% din valoarea întreagă a mărfurilor. In anul 1407 s'a încheiat altcum și cel dintâiu tractat comercial cu Moldova, care — basându-se fără îndoială pe us mai vechiu — dă neguțătorilor din Leopole, Pocuția, Wolhynia și Podolia anumite privilegii și le concede o scădere a vămilor.

---

*) Altă adeverire despre petrecerea de odinioară a Românilor în Wolhynia se pare a fi şi în notiţa, ce ni o împărtăşesce Sarnicki în *Descriptio veteris et novae Poloniae*, şi care după ediţia de Varşovia din a. 1711 sună astfel: *Ostrokol* (localitate în Wolhynia), *antiquis Bassarabei vadum vocatum, brod Fazarabski.*

**) Afară de notiţele ocasionale, ce s'au făcut asupra Bolochowo-lui şi asupra cnezilor de Bolochowo de către Chodakowski Karamzin, Zubryckij, Szaraniewicz, Solowjew, Kostomarow, Barsow şi alţii, avem astădi încă două tractate, totodată mai speciale despre acest obiect, dintre cari una este a canonicului din Leopole A. Petruszewicz, ceealaltă a docentului dela universitatea din Chiev, N. P. Daszkiewicz.

(Va urma).

Oieritul în România.

(Încheiere).

La sosirea mea tocmai se tăia o turmă de vre'o cinci sute oi. Oile erau în läuntru îngrădirei. Șase oameni le înjunghiau cu multă mäestrie. În curênd acest loc estins fuse acoperit de oile ucise în tocmai ca un câmp de bătae. Fie care oie era jupuită în grabă crepând pelea dela cap pântece și picioare. Un altul despărția capul de trunchi, și tăia picioarele de încheetură, apoi lua oaia în spinare și o ducea într'una din chilii, unde trei oameni jupuiau oia cu totul îi scoteau mâruntaele, aruncând mațele peste uluci. Aci se aduna un cârd de câni, corbi și coțofane. Burta se arunca pe o movilă, rinichii pe altă movilă, o parte din plumâni pe alta, și în fine întreaga oaie pe altă movilă.

Întreaga manipulație cu înjunghiere cu tot dură pentru fie care oaie ḑece minute.

Din burtă se face burduf pentru seu intorcênduse pe dos și turnânduse în ea seul topit în greutate de 12—15 ocale; apoi burduful se coase. După ce se recesce burduful formează o masă compactă de seu, care ajunge astfel în comerciu. Rinichii și o parte din plumâni se vênd în birturi. Celelalte părți ale oaiei, afară de pulpe se aruncă în căzane mari și se ferb până ce cade carnea de oase. Seul ce se adună pe la marginea căzanului, se stringe și se vinde ca seu de calitatea ântâiu. După ce a fert în destul carnea oaselor, capetele și picoarele se pun într'o putină mare, unde se toarnă apă rece. Apoi se amestecă bine până ese seul pe deasupra.

După ce s'a scos tot seul, carnea și oasele se vărsă. Carnea se mânâncă de paseri și de câni, seul se întrebuințează la fabricarea luminărilor, săpunurilor și a altor feliuri de unsori.

În unele casuri pulpele se sară, vinḑêndu-se ca carne sărată și afumată sub numele de „păstramă".

În 5 Martie se scoate păstrama din butoae.

Peile de oaie parte se vênd la cojocari, parte se esportează. Ajungênd la Săcole, aproape de Brașov, peile se lucrează de tăbăcarii de acolo. Sasii îndustriași apoi lucrează aceste pei, trimițêndu-le tot în România, unde se găsesc sub numele de mărfuri de „brașovenie". Lâna se spală tot în Brașov, apoi se pune în negoț și postovarii din Brașov și Sibiu o lucrează importând flanele și postavuri tot în România.

Să ne întoarcem la Zahana.

Oaia mare costă 4 fl. Sûnt încredințat, că numai pelea și lâna plăteau 4 franci. Pe lângă aceasta unde mai punem brănza, untul, laptele, carnea și unsoarea. În România nu se întrebuințează la nimic sângele oasele și coarnele. Am vëḑut la un boieriu care avea o astfel de zahană, un loc lung de 20 metre acoperit cu oase până la o înălțime de 6 metre. El ḑicea, că acele oase n'au nici o valoare, și s'ar bucura dacă 'l-ar scăpa cineva de ele. Pentru spodium s'ar puté găsí aici destule oase.

Să nu uităm încă un folos al oaiei în România. Mațele oiei se sară și se esportează din România la Brașov și de aici la Viena.

Mai am avea să vorbim ceva de întreprinḑëtorii acestei mari economii din România și din țërile megieșe. Mai fie care țëran are douë trei oi pentru casa lui. Arendașii bunurilor Statului și câțiva proprietari posed oi în mai mare mulțime. Adevërata economie e în mâna miilor de mocani dintre Brașov și Sibiu.

O mulțime de locuitori ai Transilvaniei trec în România pentru oierie. Vara numërul lor se urcă până la 25,000. Ei se impart pe la întreprinḑëtori adese adunați în societăți, cari arendează moșiile și munții și speculează cu oile, pelea, lâna și brânza. Ciobanii păstori ai turmelor se aduc mai cu seamă din Transilvania și nu se plătesc cu bani, ci cu oi sau alta producte ale acestei economii, sau cu haine și rufe. Ciobanii bătrâni, cari 'și-au câstigat în serviciu 200—300 oi își încep singuri economia lor. A treia clasă de oameni se întrebuințează în zahana. Am puté numëra încă a patra clasă de oameni cari joacă rol în această economie intinsă. Acestia sûnt negustorii de oi, lână și pei mijlocitorii arendărei munților și altele.

Bursa de Viena

din 29 Septemvre n. 1879.

Metalicele 5%	67 90
Împrumutul naț. 5% (argint)	69 15
Împrumutul de stat din 1860	126 30
Acțiuni de bancă	840 —
Acțiuni de credit	268 —
Valuta nóuă imperială germână	57 55
London	115 55
Galbin	5 57½
Napoleon d'aur (poli)	9 31½

Economic.

Sibiiu, 3 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.—.9—; Grâu sěcăreț, fl. 6.80—7.60; Sěcară fl. 4.50—.4—90; Orz fl. 4.40—4.80: Ověs fl. 2.50—2.90 Cucuruz fl. 4.60—5.—; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênță de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sěu brut pro 50 chilo fl. 16.50; Sěu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sěu 50 chilo fl. 28—28.50; Sěpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.75—0.85.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de vițel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauě 10 de 20 cr.

Mediaș, 2 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl 7.25—.8; Grâu sěcăreț fl. 6.—6.80; Sěcară fl. 4.50—.5; Ověs fl. 2.80—3.—; Cucuruz fl. 4—4.20; Sěmênță de cânepă cu fl. 6.—7; Fasole fl. 7.—8 mazěre fl. —; Cartofi fl. 1.50.—1.60; Fên fl. 1.—1.40; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 36—40; Slănină pro 100 chilo: fl. —60—; Unsoare de porc fl. 60—; Sěu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 10½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de vițel 40—44 cr.; carne de berbece 28— cr.— oauě 6 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost rěu cercetat poate din pricina ruptului de cucuruze. Timpul e escelent.

Făgăraș, 28 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.60—7.; grâu sěcăreț fl. 4.50—5.50; sěcară fl. 4.50—.; cucuruz fl. 4.40—4.60; ověs fl. 2.30—2.50 mălaiu fl. 8—8.50; Sămânță de cânepă fl. 8—8.50; mazere fl. 6.50; linte fl. 8—8.50; fasole fl. 5—5.50; crumpene fl. 1—1.80; pro 100 chilo: Slănină fl. 56—65; sěu brut fl. 34—38; sěu de luminări fl. 56 unsoare fl. 52—55; cânepă fl. 28—.35; sěmênță de in fl. —.—; sěpun fl. 45; fên fl ——-; ouě —— de — cr.; o părechea de pui ——— cr.; o păreche de gâsce fl. —.——; o litră de un- ——— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de vițěl 36—40 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat.

(Miseria în Ungaria). Recolta în unele districte ale Ungariei a fost atât de miserabilă, încât unii economi n'au putut secera nici barěm atâta, cât să'și poată scoate sěmênța. In urma aceasta regimul s'a vëḑut silit, a face preparative spre alinarea miseriei amenințătoare provocând pre comiții supremi, a raporta cât mai în grabă despre starea economică în comitatele lor. Terminul pentru aceste rapoarte a espirat deja în 26 Sept. n. și așa regimul acuma va fi de sigur în posiție a scí, ce sume vor pretinde împrumaturile, cari să se dee spre alinarea miseriei. Sumele aceste de sigur nu vor fi mici de vreme ce comitatul temeșan singur a cerut un atare împrumut în sumă de 500,000 fl. v. a.

(Starea economică în Bănat). In această privință ne spune jurnalul: „Neue Temesvarer Ztg" următoarele: Privind câmpurile Bănatului vedem, că 0.9 din acele se află în mânile arêndașilor; cea mai mare parte dintre acestia nu lucră locurile în regia proprie, ci le dă în partii de câte 2—10 jugere țëranilor spre lucrare și'și trage pentru ele jumëtate din venitul curat. Arêndașul sub toate împregiurările își află socoteala, pentrucă țëranul trebue să are, să samene cu sëmênța lui proprie, să secere și îmblătească și arêndașul la un seceriș slab, unde se pot aduna de-abia 3 măji metrice de grâu pe jugěr primesce 1½ m. m. cari aḑi representează un preț de 18 fl. v. a. Arênda de 12 fl. pe un jugěr de 1600 stânjini cuadrați e deja binișor de mare, arêndașul însë poate esista foarte bine, pentrucă el și în ani rëi câștigă un venit curat de 50%. Ogorítul și gunoitul sûnt scumpe și astfel de cheltueli ar reduce însemnat cele 50% și pentru aceasta se lucră din resputeri până atunci, până când pămêntul nu mai poate serví de loc. Rěul principal zace în condițiile de esarêndare. Posesorul, carele 'și esarêndează pămêntul nu condiționează nici ogoritul nici gunoitul, pentrucă aceasta ar înfluința asupra sumei de arêndă și afară de aceasta el își dă pămêntul în arêndă numai pe 2—4 ani spre a suí dacă se poate suma de arêndă după timpul acesta. Erariul merge înainte cu esemplul bun, dând în arêndă pentru pildă în ținutul Becĭcherecului-mare mai multe mii de jugere pămênt pe timp de 2—3 ani. Apoi dacă procede regimul astfel, cum să nu proceadă arêndașii pentru cari arênda pe timp așa scurt ar fi foarte scumpă, dacă ar ara și gunoi ei însuși.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 31 Oct. și 1 Decemv. imob. lui Gregoriu Peter în Csik-Vacsars (trib. Cicsereda); în 15 Noemv. și 15 Dec. imob. lui Iuon Bucia și soți în Mohu (trib. Sibiiu); în 29 Oct. și 29 Noemv. imob. lui Iuon Gati și soției sale în Copșița (trib. Cluj); în 9 Oct. și 8 Noemv. imob. lui Iuon Herberth în Teaca (judec. cerc.); în 25 Oct. și 25 Noemv. imob. d-nei Michail Fehertvi în Aiud (judec. cerc.); în 26 Oct. și 26 Noemv. imob. lui George Barth în Nadeș (judec. cerc. Sighișoara); în 3 Noemv. imob. Elisabetei Amlacher și soți în Orăștie (trib. Deva); în 29 Oct. și 29 Dec. imob. lui Adolf Weiss în Brașov (trib.); în 14 Oct. și 17 Noemv. imob. luí Stefan Török și Todor Precup în Gogon (trib. Ibașfalěu); în 23 Oct. și 24 Noemv. imob. d-nei George Iacob în Făgăraș în 11 Oct. imob. lui Nicolae și David Gubernaț în Comana de sus (judec. cerc. Făgăraș); în 9 Oct imob. lui Nonic Boillă în Varolia (trib. Ibașfalěu); în 15 Oct. imob. lui Ladislau Brehar în Nimțiu-Gherlei (judec. cerc. Gerla); în 18 Oct. imob. lui Ilie Florea în Chinleșd (judec. cerc. Baia de Criș).

Nr. 177 — 1879, 3—3

CONCURS.

Pentru douë posturi de învëțătoriu la scoala română greco-orientală din Avrig, prototopresbiteratul Sibiiului II, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până în 12 Octomvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. pentru învëțătoriul primar 300 fl. v. a.
2. Pentru cel secundar 200 fl. cari îi vor primí în rate trilunare decursive din casa alodială; apoi fiecare învëțătoriu mai are și cuartir liber.

Doritorii de-a ocupa unul sau altul dintre aceste douë posturi de învëțătoriu, au să'și instrueze suplicile concursuale cu documentele prescrise prin lege pentru concurenții la posturile învëțătoresci, și până la terminul prefipt ale înainta subscrisului oficiu ppresbiteral.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteral al tractului Sibiiului II.

Sz. 2542 1879 — szbiró.

Publicațiune de esarêndare.

În **12 Octomvrie** a. c. înainte de ameaḑi la 9 oare, se va da prin licitațiune publică, ținendă în cancelaria comunei **Gurariu**, în arêndă pe trei ani din **1 Ianuarie 1880** până în **31 Decemvrie 1882**, cârcĭmăritul, morăritul și pășunitul comunei Gurariu pe munții **Gâujoara mare, Nicolești, Cindrelu,** și **Foltea,** ceea ce se aduce la publica cunoscință cu acel aditament, că doritorii de-a lua în arêndă aceste regalii, pot lua vedere în condițiunile stabilite la oficiul pretorial și în ḑiua licitațiunii în cancelaria comunală.

Fie-care licitant este datoriu a depune la mâna comisiunei un vadiu de 10%.

Oferte în scris date și instruate în sensul legei încă se vor primí înainte de licitațiune.

Săliste în 30 Septemvrie 1879.

[48] 3—3 *Pretura cercuală.*

Anunciu.

În librăria subscrisului se vênd cu **prețuri moderate** tot feliul de cărți scolastice pentru scoalele populare române, nemțesci și maghiare, asemenea și gramatica maghiară pentru Români de profesorul din Caransebeș *Nemoian* cu 1 fl. 80 cr. legată.

Lugoș.

[49] 2—3 **Adolf Aussig.**

Neguțătoria română

în

Lugoș.

Am onoare a aduce la cunoscința onoratului public român din loc și giur, că am deschis în piața principală în cassa d-lui G. Andreeviciu un magazin bine sortat cu mărfuri micste de **Bacanie** (Specerei) *materiale, colori, bumbacuri, galanteria* și *nurenberga.*

Atât cualitatea mărfurilor trase din isvoarele principale interne și esterne, cât și prețurile moderate, servițiul prompt și onest, më îndreptățesc a spera, că voi fi susținut și cercetat de Români cu toată căldura, cu atâta mai mult, cu cât astăḑi acest oraș, parte mare românesc, nu mai posede afară de mine nici o firmă românească.

Respectuos

Stefan B. Poppoviciu.

[50] 2—3

Pentru timpul de toamnă și de iarnă
se află provisiune de un sortiment de cele mai noue

pelării de doamne și de copii
de sortă fină și eftină.

Sibiiu 30 Septemvre 1879.

I. Wegmuth,
Strada Cisnădiei Nr. 25 etagiul I.

2—2 [46]

Redactor respunḑětor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 113. Sibiiu, Joi 27 Septemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

„Posibil — numai în Ungaria“.

Oho! Că doară nu ne vom încumeta, să înşirămací toate, câte după esperienţa de toate ḑilele, sûnt, sau par posibile numai la noi, în cuprinsul ţĕrilor ce aḑi într'un cuvênt se ḑic „Ungaria“. Doamne feresce! Ar trebuí să avem coloane mult mai multe şi nimica alta de lucru.

Este vorba numai de un cas particular, d'ar eclatant, de care chiar foile maghiare şi guvernamentale sûnt stupefăcute, şi asupra cărui toată lumea străină se întreabă: „se poate?! ear la noi până şi adoratorii orbi ai constituţiunei, legislaţiunei şi administraţiunei maghiare de astăḑi recunosc, că acesta tot este prea gros, şi că aceasta—„e posibil numai la noi în Ungaria“.

Eacă casul cum ni se enară. În Vesprim, între Maghiari, cu ocasiunea repartirei contribuţiunei, venind vorba despre un biet om cu o căscioară şi o biată boltiţă, cari în totalitatea lor abia pot avé valoarea de 1,000 fl. v. a., unul dintre membrii comissiunei repartitoare, cu privinţa la defectuositatea, elasticitatea şi cruda rigoare a legilor concernente, face observaţiunea şi rĕmăşagul, că chiar de s'ar impune acestui biet om o contribuţiune mult mai mare decât întreagă valoarea averii sale, dênsul va fi esecutat, ruinat, şi remediu nu va găsí — de jos până sus.

Trista şi regretabila probă se face. Bietul om îndeşert reclamă, aleargă, bate uşile şi-'şi presentă documentele şi văierările până în Budapesta la ministeriu, ajutoriu, remediu nu află şi devine totalmente ruinat!

Proba cea intenţiunată a succes, şi, nepăsarea legii constituţionale unguresci de contribuabili, de „liberii cetăţeni“, cum îi batjocoresce ea, s'a constatat eclatatmente; aceasta o recunosc toate foile; totdeodată însĕ s'a descoperit un secret foarte însemnat în viaţa noastră politică de astăḑi, s'a deslegat pentru lumea cea mare o enigmă din Ungaria, aceea că, în ce mod este posibil, ca în această ţară, economicesce atât de împovărată, stoarsă şi sdruncinată, politicesce atât de nemulţămită, pe lângă toată colosala turmă de ḑece mii esecutori — totuşi să se încaseze din contribuţiunile publice — atât de mari sume pe fie-care an, de care resultat atât de mult se mândresce înaltul guvern înaintea lumei celei mari!

„P. Lloyd“, bravul şi credinciosul erold al guvernului ung., şi al sistemei politice de aḑi, în primul seu Budapesta din 3 Octomvre, recunoscênd gravitatea şi ticălosia casului, este indignat mult mai mult pentru „crudelitatea inimei“ acelor funcţionari publici şi resp. bărbaţi de încredere din Vesprim, cari putură înterprinde o astfel de netrebnică probă cu bietul om ruinat, decât pentru miserabilitatea instituţiunilor legale. „P. Lloyd“ afirmă, că dacă astfel de cas s'ar întêmpla — ceeace însĕ este imposibil! — în Anglia, publicul cel mare, fără să aştepte intrevenirea justiţiei, 'l-ar rĕsbuna prin aceea, că pretutindeni ar întimpina pe acei funcţionari şi resp. bărbaţi de încredere cu despreţ şi chiar cu atacuri faptice, în cât 'i-ar isola şi eschide formalmente din societatea onestă.

Organul guvernului crede prin această asemênare şi frasă a declina vina ţĕrei şi a legislaţiunei, pe când conseciinţa logică este tocmai contrariul! Căci chiar provocarea la Anglia, sau la ori-care altă ţară civilisată din Europa, face cetitoriului încă mai adênc senţită colosala diferenţă între Ungaria şi Anglia sau acele ţĕri, nu numai în aceasta, ci încă în o miie alte privinţe! Câte sûnt posibile şi se întêmplă la noi — în legelaţiune şi la guvern şi prin toate sferele vieţii publice, de cari lumea cultă — nici idee nu are, de cari tot omul cult, de patriotism sincer, real şi moralmente necorupt, dacă le-ar cunoasce, s'ar scandalisa şi indigna!!

De altmintre „P. Ll.“ ori cât este de guvernamental şi maghiaron, la această ocasiune nu poate să încheie fără a prorumpe şi el în grave văierări şi acusări pentru arbitriul şi abusurile cele multe la repartirea şi încassarea dărilor publice.

„Ce să ne mirăm, că se întemplă astfel de scandale prin locurile îndepărtate, când aici în capitală confusiunea este nemărginită!...... Scandale ca cel din Vesprim, de bună samă se vor fi întêmplând şi pe aiurea în mare numĕr, fără ca se ese ele în publicitate. Cui să se adreseze bietul ţĕran din Transilvania, când i se face o atare nedreptate. La care-va gazetă? Cum? Când redacţiunilor se secuestrează masa de scris, pentru contribuţiuni, pre cari se dovedesce că le-au rĕspuns de mult înainte! Ceea-ce astăḑi se petrece la noi, nu poate, decât se facă ridicul şi urgisit statul unguresc.“ ....

De ar serví acest incident special — măcar ca cei dela putere să'şi vină în ori, şi să cugete mai cu inimă şi seriositate asupra ticăloşiei si tuaţiunei de sus până jos — în această ţară, dată conducerei lor, la discreţiunea lor!!.....

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Septemvre.

„Pester Corespondenz“ comunică că ministrul president a substernut Maj. Sale felicitările guvernului şi amendoror caselor dietei în limba maghiară. Respunsul Maj. Sale a fost: „Mulţămind din inimă primesc felici- „tările consiliului meu unguresc de „ministri şi ale amêndoror caselor „dietei şi rĕspund cu acea dorinţă sin- „ceră ca binecuvêntarea celui atot „puternic să se reverse asupra nisuin- „ţelor comune, îndreptate spre binele „ţĕrei“. — Este dispută între unele foi că în ce limbă a urmat acest rĕspuns, în limba maghiară sau cea nemţască.

Eri s'au deschis amêndoauĕ casele senatului imperial. Telegrama, care anunţă evenimentul acesta spune, că deschiderea a urmat fără nici un incident. În casa deputaţilor, unde erau de faţă şi Cehii, toţi deputaţii au făcut apromisiunea prescrisă. În casa domnilor a accentuat presidentul, comitele Trautmannsdorff: Până acum a fost problema senatului imperial a întărí şi consolida constituţiunea, acum însĕ problema este îngrigirea de interese practice.

În Erţegovina este pacea şi liniscea pe deplin restituită. Ici şi unde, prin munţi şi păduri, se mai arată câte un pandur rătăcit care se ocupă cu lotria. Pentru acestia sûnt de ajuns patrolele, căci trupele s'au întors în garnisoanele lor. Remân dar, ḑice o foaie nemţască, fără de nici un temeiu cele susţinute de foaia englezască „Daily News“: „După Turcia este Austria cel mai putred stat în Europa; dacă Turcia este omul cel bolnav, Austria este muierea cea bolnavă şi viitoriul este al naţionalităţilor june şi pline de viaţă care repeḑinduse din când în când îşi deschid drumul“.

Asigurările de pace nu lipsesc, şi aiurea, cu toate că resboiul ḑiaristic dintrefoile rusesci şi germane nu se mai aşaḑă. Dar asigurările de pace au puţină trecere în ḑiua de astăḑi. Însăşi Germania se înfăţişează ca şi cum n'ar avé încredere deplină în durabilitatea păcei. Dela Colonia şi dela Strassburg vine scirea, că se fac inspecţiuni de graniţe şi se dispune întărirea fortăreţelor despre Francia, şi că între inspectori se află şi generalul mareşal Moltke.

Călĕtoriei principelui Bulgariei Alesandru i se dă din partea mai multor ḑiare o însemnătate, care trece preste marginile unui act de curtenire. „Politische Corespondenz“ publică o corespondenţă dela Bucuresci din 1 Ootobre, în care se ḑice: Sosirea principelui Bulgariei în capitala noastră ocupă şi cercurile noastre politice în mĕsură foarte mare. Lumea este aplecată a atribuí visitei acesteia o însemnătate cu mult mai mare decât unei visite de etichetă. Pentru o mai bună judecată a stimulaţiunei ce domnesce aici faţă cu statul nou vecin accentuăm, că Românii cu multă consciinţă îndigită, că au contribuit cu sângele lor la întemeierea noului stat bulgar şi că au făcut şi alte jertfe însemnate. Afară de aceste România prin ospitalitatea ei a scutit pre bărbaţii, cari astăḑi au posiţiuni distinse în patria lor eliberată, ca ministrii, capi de partidă, deputaţi cu influenţă etc. în timpurile când Bulgaria era o provincie turcească subjugată şi sta la discreţiunea dominaţiunei turcesci. Între astfeliu de împregiurări este lesne de înţeles, dacă România aşteaptă dela ţara vecină, astăḑi liberă, nu numai amiciţie sinceră, ci pretinde şi respectul, care crede a fi în drept a'l pretinde ca împreună luptătoare pentru libertatea Bulgariei. Astăḑi încă nu se poate spune cu destulă precisiune cum se va desvolta raportul între aceste douĕ naţiuni, dea-dreapta şi dea stânga Dunărei, mai ales avênd în vedere marea dosă de consciinţă naţională şi pe partea Bulgarilor. O formă concretă au îmbrăcat deja până acum raporturile dintre aceste doue staturi. Cumcă ele sûnt cele mai bune o dovedesce visita principelui Bulgariei la curtea română. Organul cabinetului actual „Romanul“, merge mai departe şi în articulul seu conducĕtoriu de astăḑi pledează pentru o alianţă între România, Bulgaria, Grecia, Serbia şi Muntenegru, arĕtând că acesta este unicul mijloc, cu care şi prin care staturile aceste mici din orientul Europei vor puté resiste cu succes periculilor de anecsiune, ce le ameninţă necontenit din partea staturilor mari din apusul Europei. Staturile aceste fiind unite între sine ar fi destul de tari de a da pept cu toate agresiunile din afară. Pe când organul oficios al cabinetului Brătian se servecce de visita principelui Alesandru de a lansa idea de mult adormită a unei federaţiuni a ţĕrilor creştine în orient, în cercurile bine informate merg oamenii cu un pas mai departe, susţinênd şi afirmând ca scopul visitei este încheiarea unei alianţe între România şi Bulgaria şi ficsarea mai departe a procederei în trăsături generale, care să ducă la realisarea federaţiunei. „Lumea se va mira“ ḑicea aḑi dimineaţă o persoană de influenţă politică cătră un amic încreḑut, „de ingratitudinea, poate fără păreche, a unor staturi mici din orient... însĕ politica nu cunoasce gratitudine, ci numai interesele proprii....“ Cu aceste a vrut să indigite partea contra cărei va fi îndreptată federaţiunea staturilor mici....

Cestiunea evreeascâ din România a întrat într'o nouă fasă. Lumea jidovească nu este mulţămită nici cu proiectul guvernului.

Din Carloviț.

În ḑiua deschiderei congresului naţional bisericesc al Serbilor din Ungaria deputatul Dr. Polit a ţinut un discurs din care estragem următoarele:

„Feliurite împregiurări au contribuit a se combina mai nainte congresul bisericesc serbesc cu anumite tendenţe politice. Aceasta a servit inimicilor autonomiei noastre bisericesci de pretecst spre a ne suspiciona şi a paralisa lucrările noastre. Noi însĕ trebuie să protestăm că congresul acesta are, sau poate avé, ceva comun cu politica. Basa activităţii noastre este articulul de lege IX din 1868 şi statutul congresual sancţionat în 14 Maiu 1875, care ne asigură autonomia în afacerile bisericesci, scolare şi fundaţionale. Acesta e cadrul, înlăintrul cărui activitatea noastră se poate si este permis a se mişca şi între noi nu este nimenea cine n'ar fi clarificat în privinţa aceasta. Dacă avem cunoscinţă despre marginile aceste, putem pe drept pretinde dela guvern, a nu'şi permite nici un amestec în autonomia garantată prin lege. Ungaria este mai puţin acea ţară, unde guvernului să 'i fie permis a se amesteca în autonomia istorică a singuraticelor confesiuni. Procesul istoric întreg al desvoaltării Ungariei adeveresce, că confesiunile singuratice libertatea lor confesiunală şi autonomia în afaceri bisericesci şi scolare o consideră de un paladiu. Şi dacă protestanţii şi reformaţii nu sufere ca guvernul să se amestece în autonomia lor şi dacă aceia îşi apĕră cu zeloşie autonomia lor, trebuie să o apărăm şi noi pe a noastră de ori ce amestec. În privinţa aceasta n'a 'şi voí să fac recriminaţiuni. Dar nu pot să nu amintesc, că pre lângă tot statutul sancţionat, patru ani n'a fost permisă convocarea congresului. În crisa orientală trecută nu vedem nici o causă a acestei neconvocări, de oare-ce coreligionarii nostri români au fost în acelaşi timp întruniţi în congresul lor. Peste tot, după cum s'a ḑis, congresul acesta al nostru n'are de a face din afacerea aceasta object de recriminaţiune, părerei de rĕu totuşi trebuie să'i dăm espresiune că nu s'a observat decisiunea statutului sancţionat în privinţa periodicităţii congresului."

După aceasta vorbesce despre raportul către ierarchie. „În ierarchia noastră," ḑice mai departe oratorul, „cu deosebire în episcopatul nostru s'a desvoltat un principiu autocratic, de asemenea celui catolic, care perhoresciază participarea elementului lumean la afacerile bisericesci. Aceasta însĕ este în contraḑicere cu spiritul bisericei noastre şi cu instituţiunile istorice ale administraţiunei noastre bisericesci. Regimentul bisericesc absolutistic avea încă un înţeles atunci, când episcopii erau unicii apărĕtori şi scutitori ai poporului nostru faţă cu puterea statului. Îndată însĕ ce libertatea religionară a căpătat o întindere mai mare, a trebuit ca şi participarea elementului lumesc în spiritul bisericei noastre să câstige în valoare."

„Voiesce ierarchia noastră să revină la regulamentul bisericesc de mai nainte, atunci firesce necontenit va vení în conflict cu noi. Prin aceasta fără voia ei devine instrument contra poporului nostru. Nu e cu putinţă ca aceasta să fie intenţiunea ei. Autonomia bisericei noastre oferă şi ierarchiei noastre un câmp foarte larg spre a-'şi valora pretensiunile sale din punct de vedere bisericesc şi noi vom fi de sigur gata totdeauna de a fi drepţi faţă cu pretensiunile aceste".

„În fine ceea ce privesce autonomia noastră ca atare, trebuie să recunoască şi contrarii nostri cei mai mari, că basa ei e bună şi dreaptă. În toate s'a avut în vedere o dreaptă combinaţiune a elementului preoţesc şi mirenesc. Dacă în viaţa practică s'au descoperit unele neajunsuri, congresul de aceea este aci, ca să le delăture şi să perfecţioneze instituţiunile noastre autonome........"

„Nu mĕ îndoiesc, că fie-cărui membru al congresului acestuia i este iubită şi scumpă autonomia bisericei noastre. Şi fiind-că este aşa, cred că vom fi toţi de acord, a ne apĕra această autonomie a noastră întogma ca protestanţii şi ca reformaţii, contra ori-cărui amestec, dară tot odată în conformitate cu esperienţa făcută vom fi gata a ni-o ameliora şi perfecţiona."

„P. Naplò", nu scim serios sau în glumă, descriind ceremoniile deschiderei congresului naţional bisericesc al Serbilor ḑice, că plecarea comisariului dela Neoplanta s'a întêmplat între împregiurări, cari nu prevestiau a bine. Comisariul avea să plece dela Neoplanta pe vaporul „Drina". Comitele suprem Flatt a provocat pe căpitanul vaporului a decora vaporul serbătoresce. Vaporul acesta întreţine comunicaţiunea pe Dunărea de jos şi are obiceiul de arborează flamura acelei ţĕri în dreptul cărei trece. Când comitele suprem a dat ordinul de a decora vaporul, căpitanul a gândit: Dacă se cere numai atât, flamuri sûnt *quantum satis*! Când a sosit Stancsics la vapor, căpitanul a arborat toate flamurile câte le avea: flamura naţională serbească cu insigniile principelui Milan, flamura rusască cu pajură, flamura bulgară, română. Comisariul regesc, representantul Maj. Sale a călĕtorit aşa dară până la Carloviţ sub flamurile tuturor puterilor dunărene. Haiducii cetăţii au comis eroarea, că ducênd bagagiul la vapor, au uitat de sabia şi calpacul comisariului. Aşa dl comisariu a fost silit, să primească onorurile primariului în vestminte civile. La întêmpinare a fost representată numai miliţia şi autorităţile cetăţii, clerul n'a fost representat. Stancics a suferit toate....

Numai odată a arătat şi comisariul reg. oare care energie, când 'l-a invitat secretariul patriarcului să vină la biserică. Ajungênd la uşa bisericei şi vĕḑênd, că nu vine nimenea întru întêmpinarea lui a stat în uşa bisericei, până când au venit trimişii patriarcului, doi diaconi, de 'l-au salutat sĕrbătoresce.

Desbaterile în camera română,

asupra revisuirei art. VII în cestiunea Evreilor.

În şedinţa dela 7 Sept. a camerei a vorbit mai ântâiu d. deputat G. Mârzescu, respunḑênd în cestiune personală d-lui ministru de interne Cogălnicean.

După d. G. Mârzescu a vorbit d. ministru Cogălnicean şi mai mulţi deputaţi; apoi a luat cuvêntul d. G. Vernescu, care după ce a fost întrerupt în mai multe rênduri, a făcut mai ântâiu istoricul proiectului maiorităţei în secţiuni, arĕtând că autorii sei n'au avut în vedere decât numai interesele ţĕrei. D-sa susţine acel proiect, declarând că este pentru revisuirea art. 7 din constituţie în sensul acesta, ca naturalisarea Evreilor să se facă în mod individual. Reproducem ací următoarele pasage din discursul d-sale.

……

D. G. Vernescu. Descoperiri însemnate în şedinţe secrete am avut, şi ni s'a spus ce ni se cere, ni s'a spus că nu vor să primească listele; şi eată unde găsim secretul retragerei proiectului minorităţii comitetului de delegaţi; ministeriul nu mai poate să sprigine acele proiecte cu liste... (întreruperi). Nu este nici o relaţiune între ministeriu şi minoritate. Dar ce minune! Ce coincidenţă! Că atunci când aflăm că listele nu se mai primesc şi nu se mai susţin de ministri, prin inspiraţiune divină comisiunea îşi retrage proiectul seu! Nu este nici un amestec între minister şi minoritate. Aşa dar nu mai este vorba de naturalisare, ci de un alt principiu; este vorba de emancipare, şi d. Cogălnicean, în limbagiul d-sale cel constituţional, în limbagiul d sale cel frumos, cel plin de alegorii, onor. d. Cogălnicean ne ḑice: noi guvernul aşteptăm să vedem dacă sûnteţi capabili să resolvaţi această cestiune ori nu sûnteţi capabili să o revolvaţi. Şi atunci, în loc să vină să ne ḑică ceea ce era natural, adecă că dacă veţi fi incapabili să revoltaţi această cestiune, prin proiectul d-voastre, atunci noi ne vom adresa la ţară, d-sa nu a voít să ne spună aceasta, ci ne-a spus că dacă noi nu vom fi capabili să o resolvăm, apoi vor vení străini, şi o vor resolva.

Ei d-le Cogălnicene, noi ne-am deprins cu nisce asemenea ameninţări, încât mai că nu ne mai fac impresiune.

……

Am observat d-lor, că onor. d. Cogălnicean de câte ori vorbesce de ţară, şi mai cu samă de Moldova, ḑice mica d-lui ţĕrişoară, şi uită că astăḑi nu mai este o ţĕrişoară mică dincolo sau dincoace de Milcov, ci o ţară mare, o Românie mândră de unirea ei.... (Aplause).

Astăḑi nu mai sûntem Moldoveni şi Muteni, ci sûntem numai Români, şi cum areţí d-ta că iubesci Moldova, tot aşa ar trebuí să scii că şi noi cei de dincoace de Milcov iubim acea Moldovă, pe care d-ta astăḑi o dai celor 300,000 de Evrei pe cari voiesci a'i emancipa. (Aplause).

……

D-lor, voiu merge mai departe. Ne spuneţi d-lor ministri, pe toate tonurile că proiectul maiorităţei camerei aduce peirea ţĕrei: că e o sfidare către Europa. Sfidare către Europa, pentru ce? Spuneţi-o. Europa a hotărît un lucru, a hotărît să ne dea recunoascerea independenţei sub condiţiune, a modifica art. 7 din constituţiunea noastră, adecă ca bucurarea drepturilor politice să se dobândească fără deosebire de religiune de toţi străinii aflători în această ţară. Aceasta a ḑis Europa. Ei bine, dela aceasta până la aceea ce spune d. Cogălnicean este mare deosebire. Noi am făcut omagiu principiului civilisator, care domnesce în Europa ca netoleranţa religioasă să nu mai esiste în legile noastre. Manţinem noi oare acest principiu de netoleranţă prin proiectul nostru? Din contră, îl facem să dispară. Ba facem şi o lege complectă prin care reducem stagiul. Unde dar este provocarea către Europa? Arĕtatune-aţi cel puţin un act din partea cuiva în acest sens, în şedinţă secretă; dacă nu voiţi în şedinţă publică? Dar veţi ḑice că actele au să vină în urmă, că nu este bine să ne espunem la umilinţe.

……

Eacă d-lor, cum cred eu, că trebue a resolva această cestiune spre binele ţĕrei şi fără să avem a ne teme de nimic din străinătate. Străinătăţii îi dăm ceea ce ne-a cerut, satisfacem prin stergerea articulului 7, cerinţele ei, facem omagiu principiului, că religiunea nu trebue să fie un obstacol la dobêndirea drepturilor politice şi civile. Aceasta ne-a cerut Europa, aceasta'i dăm, toate celelalte pretensiuni, toate celelalte ameninţări nu vin dela puterile semnatare tratatului de Berlin, acele sûnt dorinţele nejustificate, sûnt şoptele unor oameni politici de a treia mână, amici şi servitori ai alianţei israelite. De asemenea şopte n'avem, nu numai să nu ne temem, dar nici chiar să ne ocupăm; în statele serioase nu se face nici odată nímic în basa unor asemenea şopte interesate.

……

În urma d-lui Vernescu a luat cuvêntul d. ministru Cogălnicean. D sa începe prin a'şi arĕta bucuria cu care a ascultat pe d. Vernescu, pentrucă 'şi-a dat la lumină lucrarea care o făcea în mod ocult. Susţine că d. Vernescu 'i-a desnaturat cu totul cuvinte, şi recapitulează istoricul emancipărei Ţiganilor, a cestiunei eterodocşilor creştini, a emancipărei clăcaşilor români spre a dovedí că n'a voit să lase a se înţelege, că aceste acte s'au făcut de străini. Venind la îngrigirile d-lui Vernescu pentru soarta Moldovei, d. Cogălnicean ḑice:

Arată, când ai fost la minister, ce ai făcut pentru Moldova? A! taci? M'ai atacat, primesce acum să fii atacat.

M'ai acusat de 2 Maiu, şi ai fost unul din cei cari ai beneficiat de 2 Maiu. Ai aşteptat ca eu să fac pe 2 Maiu, d-ta ai venit să beneficiezi de el. (Aplause, sgomot)

Ataci? Rabdă acum şi ascultă! Ai luat-o prea pe sus, sufere acum consecenţele (ilaritate).

Un orator de oposiţiune, un om care n'ai făcut uici odată nimica, un om care în vremea luptei contra regimului Catargiu, alegeai cestiunile şi veneai din când în când în cameră de luai cuvêntul pe poftă, ia spune la Mazar-paşa ce ai făcut? Vorbiai mult, vorbiai necontenit, promiteai multe, după cum promiteai şi mai deunăḑi când ḑiceai: îmi dau cea din urmă para, îmi dau toată averea ca să nu se ia Basarabia. Basarabia s'a luat şi punga d-tale a rĕmas (aplause sgomotoase). Aşa e că nu'ţi place? (ilaritate). Te-ai pus pe terâmul acela, rabdă acum.

……

Apoi d. Cogălnicean declară că îndată ce s'ar retrage proiectul maiorităţei, va vení şi guvernul cu proiectul seu, din care se va vedé lămurit că nu e vorba de emanciparea Evreilor, după cum s'a susţinut. În cele din urmă, relevând cele ḑise de dl Vernescu în privinţa tractatului dela Berlin, d. Cogălnicean termină astfel:

Ori cât va ḑice d-sa că art. 44 nu este o lege internaţională, ar trebuí să scie că tratatul dela Berlin este un tratat tot atât de mare, ca şi acela dela Paris; şi când d-sa susţine că ne este permis a ne bate joc de acest tratat, aceasta ne dovedesce că'i lipsesce tactul omului de stat... (Sgomot, întreruperi).

……

Eu nu sciu ce se va hotărí de cabinet; sciu atât numai, că acei cari vorbesc ca d. Vernescu iau asupră-le o teribilă respundere înaintea lui Dumneḑeu şi a ţĕrei, şi nu a'şi voí ca respunderea aceasta să'i găsească aiurea, prin colţurile ţĕrei; ci să'i găsească ací adunaţi. De aceea ḑic, cât pentru mine, fără să angagez politica guvernului, că nu a'şi fi de părere să se facă o disoluţiune; dar d-voastră să luaţi respunderea asupra tot ce fatalmente, ferească Dumneḑeu, se poate întêmpla. Nu voiu merge pe calea blăstemelor; voiu vorbí cu raţiune. Sûntem în una din posiţiunile cele mai teribile pentru ţară şi nu cu înjurii, nu cu blăsteme, nu cu personalităţi, cestiunea aceasta mare se va resolva, căci ţara nu ne-a trimis ací să ne înjurăm; ţara ne-a trimis să'i facem treburile, să o liniscim, că o punem să meargă pe calea măreaţă aşternută de aceia cari 'şi-au vĕrsat sângele pentru dênsa (aplause)."

Şedi ţa viitoare s'a amânat pe Luni 10 curent.

În şedinţa dela 10 Septemvre a camerei au vorbit dd. deputaţi T. Maiorescu*) şi Rosetti Teţcanu, şi ministru de esterne B. Boerescu.

D. Boerescu începe prin a declara că, guvernul nu poate să se presente cu proiectul seu, până ce mvi ântâiu nu se va regula soartea proiectului ce este deja în discuţiune. Arată că mai toţi oratorii din oposiţie n'au făcut decât personalităţi cu intenţie de a pune în joc cestiunea ministerială şi că astăḑi, limbagiul violent şi declamator trebuie înlăturat, căci este vorba de o cestiune internatională, care cere mult calm şi un raţionament solid. După aceea d. Boerescu rĕspunde la acusaţia ce 'i-a făcut d. N. Ionescu, cumcă în anul 1869 ar fi promis lordului Clarendon emanciparea Evreilor, arĕtând că scopul misiunei sale la Londra a fost atunci suprimarea regimului consular, şi cetind mai multe pasage din raportul d-sale asupra acestei cestiuni, unde arată conversaţia ce a avut cu lordul Clarendon, şi declaraţia ce a făcut acestuia, la întrebarea ce 'i-a adresat, cumcă n'au esistat niciodată la noi persecuţii religioase. În ceea-ce privesce emanciparea Evreilor, d-nul Boerescu arată că încă din 1872 printr'o notă a sa a declarat că această cestiune trebuie lăsată a se deslega prin ţară şi de către ţară gradat.

---

*) Publicat în Nrii 109, 110.

Revenind la fondul cestiunei d. Boerescu se esprimă astfel:

„Mĕ voiu mărginí, d-lor a vĕ spune inconvenientele, de natură diplometică, a proiectului maiorităţei delegaţilor, fără să prejudec acea ce avem să ḑicem în privinţa proietului nostru, ce avem a presenta.

Este un tratat, care cuprinde o clausă prin art. 44 cu care sûntem chemaţí a ne conforma. Europa, adecă mai toate puterile semnătoare ale acelui tratat, cere dela noi să primim principiul înscris în art. 44, şi să 'l esecutăm.

Când d. N. Blaremberg a ḑis, că Europa ar cere dela noi, ca, s'au să murim sau să ne evreim, nu este esact. Eu pot declara că, nicăeri unde am fost, nu am vĕḑut formulându-se o asemenea cerere. Europa nu ne cere nici să ne evreim, nici să ne sinucidem. Este o diferenţă, o contestaţiune în privinţa modului de esecutare a principiului. Rĕmâne la înţelepciunea noastră a sci să eşim dintr'o posiţiune dificilă, aşa încât să continuăm, şi a trăí şi a fi Români.

Pot adăoga încă, că la toate puterile ce am avut onoarea de ale visita, am găsit cele mai bune şi mai binevoitoare sentimente pentru România.

. . . .

Aceasta, d-lor, provine, nu numai dintr'un simţĕmênt de simpatie, dar şi din un interes politic; căci statul nostru, de şi mic, îşi are importanţa sa prin posiţiunea sa geografică, prin avuţia pămêntulri seu, prin aptitudinea sa pentru civilisaţiune. Acum vine întrebarea? Acest art. 44 din tratat are asupra noastră putere obligătoare?

Multe teorii s'au făcut asupra acestei cestiuni. Dl. Maiorescu recunoasce puterea obligătoare. D. Conta şi alţii nu sûnt tocmai de aceeaşi idee. D. Vernescu, care ar fi trebuit să fie mai cunoscĕtor în dreptul internaţional, pretinde că tratatul este un act internaţional, şi prin urmare obligatoriu dar că cestiunea jidovească nu ar fi internaţională. Vĕ mărturisesc că nu prea am înţeles, cum, ce scop ar avĕ toate aceste teorii, si m'am mirat mai ales mult de ceea a d-lui Vernescu. Apoi, art. 44 este sau nu cuprins în tratatul dela Berlin? Dacă tratatul este act internaţional, cum art. 44 singur nu ar fi internaţional? De ce se ocupă însĕ acest articol! De cestiunea israelită, evident. Neapĕrat dar că şi cestiunea israelită este, vrênd noi ori nevrênd, o cestiune internaţională. De ce voiţi ca să ne ascundem adevĕrul, şi să ne rătăcim pe noi, şi cu noi naţiunea întreagă?

Acesta este crudul adevĕr, nu'l ocoliţi că el nu pere. Puteţi dar face ori-ce teorii veţi voí, realítatea rĕmâne: şi dacă nu vĕ daţi sama de dênsa ne vom espune la pericole cari ne-ar loví amar.

. . . .

Credeţi-mĕ, d-lor, am espus, am demonstrat, măcar că n'am avut alăturea pe d. Ionescu şi Vernescu, ca să mĕ inspire, căací nu este o causă de umanitate, dar n'am isbutit.

Ei bine dacă Europa consideră lucrul altfel, prudent este să ne espunem la o interpretare oficială a sa, când scim că va fi contra noastră?

Onor. d. Blaremberg a adăogat, că nu ne vom espune la nimic, dacă Europa nu ne va recunoaşce; tot rĕul, după d-lui, ar fi că am avé coroana Domnească, strălucită, magnifică, a lui Stefan-cel Mare şi Mihaiu Viteazul în locul unei coroane regale, şi că atât va fi tot.

. . . .

Să lăsăm la o parte solidaritatea care esistă între statele europene, şi care nu se creaḑă decât prin relaţiuui şi legături de interes material, cari să formeze între dênsele numai prin raporturi amicale de reciprocitate.

Dar toţi înţelegeţi cât de periculos este ca un Stat, mai ales un stat mic ca al nostru, să nu între în aşa o solidaritate, şi să rĕmână isolat prin nerecunoascerea sa, în mijlocul statelor europene. Inţelegeţi dar bine că recunoascerea unui stat nu este numai o singură gloriolă, după cum o numia d. Vernescu, în limbagiul seu poetic. Ce, aşa ar considera d. Vernescu recunoascerea, o gloriolă, când ar fi chemat să conducă în locul nostru soarta acestei ţĕri? Aşa de indiferent ar fi d-lui pentru recunoascerea sau nerecunoascerea independenţei noastre? Tristă perspectivă am avé de a ni se apĕra interesele! Puţină garanţie ar fi pentru un stat nou, eşit abia de alaltăeri dintr'o posiţie nedefinită?

. . . .

Ca să revin dar la cestiune atrag atenţiunea onor. adunări asupra unui fapt important. România nu mai este astăḑi ca mai înainte, un stat care să nu aibă o politică esterioară, un stat care să rĕspundă alţii pentru dênsul. Mai înainte Turcia rĕspundea pentru noi de tot ce făceam, şi ea putea plătí şi periculele noastre. România astăḑi din norocire este un stat, căruia i se impune a avé o politică a sa, şi astă politică trebuie să fie inteligentă şi corectă. Dacă astăḑi vom face greşeli, noi vom suferí, noi le vom plătí nu alţii, ca altădată. Pentru aceasta trebuie să ne învĕţăm, cu voe, fără voe, a auḑí adevĕrurile în toată realitatea lor, chiar când nu ne plac şi a nu ne conduce, ca copii, după frase frumoase şi declamatorii, cari nu pot espune a ne perde. Cari dar ar fi pericolele nerecunoascerei? Ele ar fi de două feliuri:

Unele mai depărtate, mai eventuale, dar tot posibile, şi altele mai apropiate poate eventuale neapĕrat dar mai posibile.

Ca să vĕ vorbesc de aceste din urmă, vĕ aduçeţi aminte d-lor, din cetirea actelor în şedinţa secretă, ce 'mi-a spus unul din cei insemnaţi diplomaţi ai unui mare stat european, despre posibilitatea unui nou cocgres european.

. . . .

Ḑic dar, că unul din ceí mai însemnaţi diplomaţi ai Europei îmi observà, că dacă nu am puté să ne temem de un resboiu viitoriu, care poate să fie posibil, însĕ pe care toţi vor căuta să'l evite, mai mult ne putem teme de un viitor congres, care ar fi mai posibil, dacă ne-ar găsí nerecunoscuţi şi cu cestiunea israelită neresolvată. Sciam d-lor, că acele cuvinte ḑise de un om important, îşi au greutatea lor. Am cugetat, şi ne gândim cu toţii ce ar însemna ele!

Apoi, d-lor, să observăm puţin. Ce vedem? Esecutatus'a tratatul de Berlin în toate părţile sale? Nu tocmai, căci mai sûnt cestiuni pendente, cari ar puté da loc la viitoare tratări? Aşa, cestiunea fruntarielor Greciei nu este încă resolvată. Aşa cestiunea Arab-Tabiei stă încă în suspensiune. Apoi mai pot fi şi alte dificultăţi si complicaţiuni, ce s'ar ivì cu cestiunea Rumeliei. Oare dacă una singură din aceste cestiuni ar face să provoace un congres, nu prevedeţi d-v. ce pericol teribil ar fi pentru noi dacă ar găsí statul român nerecunoscut şi cestiunea Evreilor neresolvată? Cine ne garantează atunci, că nu s'ar resolva de congres cestiunea Evreilor, aşa cum să nu ne placă nouĕ, şi cum să ne pericliteze toate interesele noastre?

. . . .

Nerecunoascerea unui stat mic ca al nostru, pus între alte state mari, va să ḑică a fi espus să vadă soartea sa pusă în joc ori de câte ori aceasta s'ar cere de interesele diplomaţiei; nerecunoascerea, pe când cestiunea israelită ar fi neresolvată, ar fi cel puţin a vedé această cestíune resolvată de străini, în mod negreşit mai puţin bun decât s'ar face de noi Românii.

Aşa dar, d-lor, d-voastră, ca şi foastele adunări, aţi recunoscut, că trebuie să ne conformăm tratatului din Berlin, şi să revisuim art. 7: numai câţiva dintre noi sûnt de o opiniune contrarie. Trebue dar să facem revisuirea cum să devină reală.

Cum însĕ s'o facem? Ací e cestiunea.

Să încetăm, d-lor, de a imita pe Grecii din Bizanţ, cari se certau între dênşii pentru cuvinte de teologie, pe când inimicul era la porţile cetăţei? (Aplause). Dece venim să ne acusăm reciproc, şi să pretindem că astfel sau astfel interpretează puterile tratatul dela Berlin?

. . . .

Dece vĕ legaţi de noi, dacă la Paris, la Viena, la Berlin, la Roma, la Londra se interpretă tratatul dela Berlin aşa cum nu vĕ place d-voastră?

Credeţi d-voastră, onor. d-ni, că n'au regimul întrebuinţat toate mijloacele posibile, pentru a convinge de contrariu pe puteri? aceasta le-ar fi permis să o creadă acei, cari n'au fost iniţiaţi în modul meu de a procede, cari n'au cetit nici memoriul, nici raporturile mele. Însĕ d-voastră cari aţi fost iniţiaţi în toate, cum puteţi să vĕ mai îndoiţi? Ca să nu dau loc la nici un echivoc, la nici o rea interpretare, am resumat chiar toate convorbirile mele din străinătate, toate apĕrările mele pentru interesele ţĕrei, într'un scurt memouiu, pe care 'l-am publicat la Paris si 'l am trămis la toate cabinetele, la toate ḑiarele. D-voastră a trebuit să'l cetiţi; aceasta am făcut-o, d-lor, fiind că am vĕḑut cât mi se scimbau cuvintele şi ideile, mai ales de publicişti, şi cum fie-care le interpreta după placul seu; apoi m'am convins că era util ca şi diplomaţii, cu cari avuserăm onoarea vorbí, simţiau trebuinţa, a avé strinse la un loc toate consideraţiunile espuse de mine a upra cestiunei.

Am făcut toate aceste, am combătut toate erorile, toate apreţiările nefavorabile nouĕ; am căutat să se dea tratatului interpretarea cea mai favorabilă nouĕ.

Dar n'am isbutit, diplomaţia a stăruit în apreţiările sale în privinţa tratatului. A noastră este vina? Vedeţi însuşi d-voastră, că argumentele ce eu am presentat puterilor în favoarea causei noastre, par a fi atât de bune, încât unii din d-nii oratori ai opposiţiunei, cum este d. Maiorescu şi alţii, au adoptat multe dintr'ênsele, însĕ pentru a mĕ combate pe mine!.... (Ilaritate).

Aţi dorí poate, să vĕ vorbim cum vĕ place? Dar nu putem. Noi sûntem numai nisce raportori; vĕ raportăm esact ceea ce am vĕḑut şi am auḑit, eu nu judec dacă dreaptă sau nedreaptă este opiniunea cabinetelor. Adevĕrul însĕ este, că proiectul maiorităţei comitetului de delegaţi, cunoscut deja în străinătate de mult, de vre-o trei luni, este apreţiat şi considerat ca o desfidere dată Europei. Nu noi îl tacsăm de desfidere; Europa îl consideră astfel. A noastră este vina? Odată însĕ ce lucrul este astfel, desfideţi d-voastră Europa, dacă vĕ place; noi nu o putem face. Veniţi cu noi, a ḑis d. Maiorescu guvernului, veniţi cu maioritatea; adoptaţi proiectul ei. Şi să încercăm cu toţii a convertí Europa.

Este aceasta serios şi sincer?

. . . .

Căci d-lor, odată ce noi am încercat, scim, şi vĕ raportăm aceea ce am vĕḑut şi am auḑit cum ni s'ar ḑice serios ca să adoptăm proiectul d-voastre şi să mergem a'l susţiné în străinătate!

. . . .

Noi v'am ḑis şi vĕ repetăm, că nu vom lua respunderea de ceea ce s'ar întêmpla rĕu ţĕrei, când ea s'ar uní cu un proiect inacceptabil, şi pe care Europa îl consideră ca o desfidere. Dv. singuri aţi puté lua respunderea complicărilor şi a periculelor cari ar resulta din acest fapt.

. . . .

Eu d-lor, 'mi-am făcut datoria; v'am spus adevĕrul întocmai precum este. D-v. veţi face ce veţi voí. Dacă umblaţi după o popularitate efemeră, eu vĕ declar că, mai pre sus de dênsa, este dreptatea, este opiniunea publică. Şi sûnt sigur că, când dreptatea, când adevĕrul vor fi cunoscute cu noi va fi şi popularitatea; însĕ cea adevĕrată, cea luminată aceea care trăesce şi preste pasiunile ḑilei.

Ca să sfêrşesc d lor, mai adaug, că cât despre guvern, care a lucrat în unanimitate şi în cel mai perfect acord în această cestiune, am fi fericiţi ca să se poată face revisuirea cu cât mai puţine sacrificii, eu unul poate că aşi fi fost chiar pentru nerevisuire. Dar nu se poate; esigenţele diplomatice sûnt mai mari decât voim noi. Trebue să ţinem socoteală de dênsele; căci astfel, riscăm ca sacrificiile să fie mult mai mari pe viitor.

Guvernul, ţinênd socoteală de aceste esigenţe, ca şi de interesele legitime ale ţĕrei, vĕ va presenta un proiect care să poată a le concilia pe amêndouĕ. Vi'l vor presenta, îndată ce veţi înlătura pe al delegaţilor; şi vĕ rugăm să'l înlăturaţi, căci este cel mai periculos, cel mai vĕtămător pentru ţară. (Intreruperi).

Varietăţi.

* Esemplu frumos şi demn de imitat). Părintele Protopop I al Braşovului Iosif Barac în zelul seu ferbinte, ce 'l-a manifestat totdeauna pentru înfloririrea scoalelor române conf. gr. or. din Braşov, la care a funcţionat ca profesor mai bine de 20 ani, sciind şi cunoscênd din propria esperienţă dulceaţă dar şi amarul statului profesoral a depus la On. Eforie scolară frumoasa sumă de 1600 fl, ca din venitul acestor bani să se confere ajutoare la profesorii dela gimnasiu, scoala comercială şi reală. Literile fundaţionale relative la această donaţiune determină mai de aproape modalitatea distribuirei ajutoarelor din cestiune.

Semnalăm cu profundă recunosciinţă acest act demn sevêrşit de un veteran şi venerabil bărbat al bisericii şi scoalei încă până este în viaţă şi dorim ca venerabilul părinte protopop carele premerge cu esemplu bun şi în această direcţiune să afle mulţi imitatori.

Dea ceriul ca acest virtuos bărbat să trăească încă mulţi ani spre binele şi înflorirea scoalelor noastre, de care a binemeritat şi până acum.

Un profesor.

* (Aprobare de statute). Ministeriul de agricultură, industrie şi comerciu sub Nr. 22911 a aprobat statutele societăţii din Galeş pentru facerea de pepteni de lână.

* (Timpul). Până dumineca trecută a fost timpul cel mai frumos de toamnă. Încă Sâmbătă s'au scăldat aici mai mulţi, ca în puterea verii, în liber la moara Obrejii. Duminecă de către sară s'a înnorat, a început a fulgera, a tuna şi pe urmă a şi plouat. Luni şi Marţi a fost timpul schimbăcios. Eri s'a pus pe ploaie dar ploaie recoroasă.

* (Căli ferate române). Jurnalului „Politische Corr" i se scrie din Bucuresci:" Ministrul president Bratian va duce îndeplinire cu uşurinţă proiectul seu: *a împreuna Bucureştii cu marea.* Spre acest scop bărbatul acesta de stat s'a şi pus în conţelegere cu îngineriul superior din Viena Alois Zviedenek cavaler de Sündenhorst. Prin iniţiativa şi sub conducerea acestui ingineriu superior cam de 1 $^1/_2$ an un consorţiu austriac 'şi-a propus clădirea liniei Bucuresci-Cernavoda şi eventual Sibiiu-Turnu-roşu-Rîmnic-Slatina. Linia Cernavoda-Chiustenge stând de un timp îndelungat în comunicaţie, prin construirea liniei Bucuresci-Cernavoda se va crea o directă, independentă, internaţională legătura de şini din toate piaţele de comerciu europene spre Marea Neagră şi Linia Bucuresci-Chiustenge va fi linia collectivă a întregului comerciu ce va ajunge repede la o desvoltare însemnată şi pe liniile Viena-Pesta-Orşova-Berlin-Oedenburg-Braşov-Ploieşti şi Stettin-Suceava-Buzĕu se va înbulzí spre teritoriul de negoţ al Mărei-Negre. Înpreuna cu aceasta este întenţionată şi clădirea unui pod stabil peste Dunăre la Cernavoda. De altă parte societatea engleză „Danube Blacksee-Railvay" întrebuinţează deja toate mijloacele, spre a face din Chistenge un fort de rangul prim. Resultatul sondărilor Dunărei deja făcute la Cernavoda au fost favorabile şi pertractările ingineriului de Zviedenek avute cu regimul românesc au ajuns până într'atâta, că proiectul de concesiunea respectivă se va asterne spre aprobare camerei în procsima sesiune ordinară a ei. Cheltuelile clădirei liniei, carea din Bucuresci până la Cernavoda este 188 chilometre de lungă, calculate şi podurile definitive peste Dunăre, carea la Cernavoda e împărţită în 2 clini, între cari zace terenul de inundaţie al insulei Balta, toate aceste cheltueli după

socoteala regimului rumânesc nu vor trece preste suma de 50 milioane franci“.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 8 Octobre n. **Cuvêntul de tron**, cu care Împĕratul a deschis senatul imperial austriac, salută deputaţii la începutul periodei nouĕ a activităţei lor constituţionale. Prin intrarea representanţilor Bohemiei sĕvêrşită fără jignirea convingerei lor de drept şi pe lângă toată deosebirea părerilor lor — s'a făcut un pas însemnat spre acea împăcare şi înţelegere generală, care totdeuna au tost ţinta dorinţelor împĕrătesci. Cuvêntul de tron dă espresiune sperantei sigure, că pe lângă o moderaţie în toate părţile şi pe lângă o respectare reciprocă a dreptului va fi cu putinţă a ajunge în adevĕr ţinta aceasta, ce trebuie susţinută totdeuna în interesul puterei monarchiei, şi a asigura constituţiunei recunoscinţa generală.

Cuvêntarea de tron anunţă proiecte de lege despre afacerile armatei ale monarchiei, la a căror pertractare va fi de lipsă a se lua în consiederaţie patriotică, că monarchia trebue să fie în stare totdeuna a păşí cu deplina valoare a însemnătăţei sale, când întêmplările pretind scutirea intereselor sale.

După ce cuvêntul de tron a anunţat proiectele de lege cu privire la administraţia Bosniei şi a Erţegovinei, el accentuează necesitatea de a restabilí echilibriul în financele statului prin economii în budgetul de administraţie şi de resboiu, încât cea din urmă se împacă cu puterea şi siguranţa împĕrăţiei. Acoperirea deficitului budgetului pro 1880 să se efectueze fără foiosirea creditului de stat, şi prin înmulţirea întratelor fără a jigní puterea de producţiune a poporaţiunei, în special prin o reformă a contribuţiei directe, împărţind sarcinele de o potrivă. La înnoirea tractatelor comerciale va fi a se lua în consideraţie, a nu primejduí producţiunea din patrie în comerciu prin legislaţia economică şi vamală schimbată a străinătăţei. Convorbirile avute în timpul cel mai din urmă ne presentă prospectul îmbucurătoriu la o regulare favorabilă a raporturilor noastre comerciale cu imperiul german. Cuvêntul de tron anunţă o revisiune a regulamentului pentru industrie, declară de necesare un remediu în contra procedurelor neoneste la comerciul de credit şi îmbunetăţirea situatiunei a clerului *curat*, esprimând dorinţa de a întrebuinţa timpul cu chibzuire pentru urmarea regulată a corporaţiunilor legislative. Susţinerea nejignită a relaţiunilor bune cu toate puterile se constată cu mulţămire.

Tratatul de Berlin este esecutat în părţile sale esenţiale, intrarea în sandjacul Novibazarului este îndeplinită pe basa acestui tratat în conţelegere amicabilă cu Poarta. Problema guvernului va fi de a 'şi îndrepta toată atenţiunea asupra îngrigirei intensive a raporturilor economice faţă cu orientul. Cuvêntul de tron amintesce de multele doveḑi de credincioasă iubire şi alipire din partea popoarelor cu ocasiunea festivităţei nuntei de argint şi asteaptă din partea representanţilor poporului o asemenea conlucrare armonică, încheiând cu cuvintele: Austria credincioasă misiunei sale istorice, va fí vatra drepturilor popoarelor sale şi pentru popoare în legătura lor nedespărţită şi unitarie un locaş permanent al dreptului şi al adeveratei libertăţi.

Viena, 9 Octobre n. „Wiener Zeitung“ publică un autograf al Împĕratului dto 8 l. c. cătră contele Andrássy, în care Împĕratul cu părere de rĕu încuviinţează rugarea lui de demisionare şi face amintire cu espresiunea celei mai călduroase recunoscinţe de serviţiile însemnate, făcute monarchiei Sale şi casei împĕrătesci. Împĕratul nu privesce de loc retragerea lui Andrássy ca terminare a activităţei sale politice şi este convins, că Andrássy va urma totdeuna, dacă Împĕratul îl va chema şi va pretinde eară serviţiile sale probate. Autograful termină: „Încrederea mea cea mai deplină vĕ voiu păstra o, precum şi recunoscinţa mea cea mai mulţămitoare.“ Un al doilea autograf denumesce pe baronul Haymerle de ministru a afacerilor esterne şi de president al consiliului ministrilor comuni.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Coloniştí români între Ruteni şi Poloni.

(Urmare.)

Pentru noi însĕ aceste şi asemenea documente sûnt de însemnătate şi în altă privinţă. Din ele adecă resultă, că precum neguţătorii din Cracovia, Leopole şi din alte oraşe ale Pocuţiei şi Podoliei 'şi-au putut face negoţul în Moldova şi Valachia liberi şi în multe chipuri favorisaţi, tot astfel şi neguţătorii moldovenesci şi românesci au putut desvolta comerciul lor în ţĕrile împĕrăţiei polone şi litvanice [1]) şi că ei s'au folosit în adevĕr în modul cel mai estins de aceste favoruri. Astfel ei au avut totodată prilegiu a se aşeḑa, dacă doriau, în oraşele acestor ţĕri şi a face poporaţiunea lor cu o nuanţă mai bogată şi mai varie, dupăce aceea şi aşa era tare mestecată cu elemente nemţesci, armenesci, jidovesci şi chiar italiene. Aceasta privesce cu deosebire oraşele ce erau situate pe drumul direct între Suciava şi Leopole şi de cari se ţineau în special Sniatyn, Kolomea [2]) Tymienica, Halicz şi numai puţin Podhayce, Rohatyn, Drohobycz, Sambor şcl. În Leopole de altmintrelea ei par a fi avut din timpurile vechi [3]) propria lor colonie de comerciu [4]) şi se folosiau de presenţa lor aici (cu deosebire în seculul XVI şi XVII) într'un mod **ce în adevĕr le face cea mai mare onoare din punctul de vedere al credinţei ortodocse pe carea ei dimpreună cu hospodarii lor se nisuiau în toate chipurile a o sprigini [5]) şi a o scuti împrotiva nisuinţelor bisericei romano-catolice.** [6]) Nu se mai poate însĕ vedé din isvoarele ce le avem, dacă ei au avut şi în Cracovia o colonie comercială proprie. Numai aceea e sigur, că ei 'şi-au estins raporturile lor comerciale în faptă până la Cracovia, poate că şi mai departe şi că ei făcênd mai cu samă negoţ cu boi şi oi — nu se serviau de drumul comercial preste Leopole, Przemysl Rzeszow, Tarnow, ci de drumul preste Kolomea, Solotwina de astăḑi, Kalusz, Dolina, Bolechow, apoi preste Drohobycz, Sambor, Chyrow, Ustrzyki, Sanok, Krosno, Iaslo scl. (Va urma.)

---

[1]) Astfel d. e. în 1461 (cfr. Dogiel, Codex diplom. I, pag. 603) s'a conces cancelariului moldovenesc Mihaiu şi factorului seu comercial de cătră regele Casimir eliberarea de toate impositele, şi adecă nu numai la unele locuri singuratice, ci *„per totum regnum Poloniae“*. Dintr'un document al hospodariului moldovenesc Petru, 8 Ianuarie, 1579 (cfr. între *Documenta* etc. edate de mine: Nr. XII) se vede totodată, că şi ceila'ţi neguţători din Moldova atât în Kolomea cât şi în alte oraşe ale Pocuţiei şi Podoliei au avut să plătească de ori-ce car, chiar şi de cel mai greu, numai trei groşiţe şi abia în timpul mai nou (cam dela 1570) au fost siliţi, a plătí în Kolomea de fie-care car cinci groşiţe şi afară de aceasta de fie-care teanc de postav ḑece groşiţe pe deasupra. Vămaşii din Leopole au urcat pretensiunile lor faţă cu neguţătorii moldovenesci în a. 1579; dar ei au făcut-o după testul espres al documentului în contra regulei şi în contra usului consânţit prin convenţiuni mai vechi.

[2]) Aceasta se vede mai cu samă dintr'un document din a. 1456, a cărui estras de Rykaczewsky în *Inventarium omn. et sing. privilegiorum, litterarum etc., quae in arce Cracoviensi continentur*, pag. 138 sună astfel: *Casimirus rex Michaeli cancellario, Duma et Theodoro fratribus et terrigenis et boiarinis Moldaviensibus dat salvum conductum, conjunctim et divisim, cum uxoribus, liberis, familia, equis rebusque, omnibus in regno, signanter in palatinatu Russiae et civitatibus Camieniec, Kolomyia, Drohobycz et ceteris civitatibus manendi, negotia transigendi et sine quovis aresto redeundi. Datum Cracoviae.*

[3]) Deja acea împregiurare, că în documentul sus citat a principelui Iurij, în anul 1335 se amintesce ca *palatinus Lemburgensis* un anume Borisco Cracula, ne face să presupunem — admiţênd că el a fost Român — că pe atunci se aflau în Leopole Români în numĕr mai mare. Căci cum ar fi putut altmintrea să ocupe tocmai un Român un post atât de însemnat în Leopolea de atunci?

[4]) Aceasta se susţine şi prin acea împregiurare între altele, că în documentele ce privesc oraşul Leopole (cfr. între altele un document din a. 1485. *Akta grodz-i ziemo*, VII, pag. 151), aflăm între Consulii şi Proconsulii ei unii numi, ce sûnt fără îndoială de origine curat românească, precum: *Iohannes Walach* sau *Laurentius Kosnar* şi alţii.

[5]) Aceasta se vede înainte de toate din actele *Confraternităţei Stauropegiane.*

[6]) Cfr. despre aceste între altele şi scrierea mea *Obzor sloveno-russkich* pamjatnicov etc., pag. 60, 64, 108.

Posta Redacţiunei.

Concurse anonime nu se publică. — I. A. în K. Patru sute de esemplare sûnt prea puţine; ne mai trebue 600, ca să putem distribuí la toţi, căror espedăm toaia noastră. — *Mai multora.* Trimestrul nostru se începe cu 1 Octomvre st. v.; de altmintrea ne vom conforma şi dorinţelor speciale, numai să ni se facă anume cunoscute.

Bursa de Viena

din 29 Septemvre n. 1879.

Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	69 15
Acţiuni de credit	268 —
Valuta nóuă imperială germână	57 55
London	115 55
Galbin	5 57½
Napoleon d'aur (poli)	9 31½

Economic.

Braşov, 3 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.20—8.40; Grâu sĕcăreţ fl. 4.50; Sĕcară fl. 4.40—4.50; Orz fl. 3.90—4.20; Ovĕs fl. 2.40—2.65; Cucuruz. fl. 4.80; Mălaiu fl 5.—; Mazere fl. 5.60; Linte fl. 8.—; Fasole fl. 4.10 Sĕmânţă de in fl. 9.10 Sĕmênţă de cânepă fl. 4.10— Cartofi fl. 1.— dro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Făgăraş, 3 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.60—7.20; grâu sĕcăreţ fl. 5.50—6.; sĕcară fl. 4.—4.20; cucuruz fl. 4.—4.10; ovĕs fl. 2.40—2.45 mălaiu fl. 8—9.—; Sămânţă de cânepă fl. — —.; mazere fl. 6.—7; linte fl. 7—8.—; fasole fl. 5—5.50; crumpene fl. 1—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 56—; sĕu brut fl. ———; sĕu de luminări fl. — unsoare fl. 55—58; cânepă fl. 25—.32; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl 56; fên fl ———; ouĕ —— de — cr.; o pĕreche de pui ——— cr.; o pĕreche de gâsce fl. —.——; o litră de un- ——— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl —40— cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr. Têrgul de aḑi a fost slab cercetatt Raportul cucuruzelor e în cea mai deplină curgere.

(Culesul viilor). „Grosskokler Bote“ ne spune: In timpul din urmă se arată semne îmbucurătoare de tot pentru culesul viilor. Până acuma viile nu sûnt încă atinse de brumă de loc. Pe lângă aceasta negurile de dimineaţă şi apoi căldura ḑilelor escelent de frumoase priesc foarte şi înaintează coptul strugurilor cari acum deja a întrecut în parte foarte însemnată dulceaţa strugurilor la culesul lor din anul trecut. Dacă timpul acesta frumos mai ţine vre-o câteva ḑile, apoi căpĕtăm un vin escelent. In multe ţinute mulţimea strugurilor e atât de însemnată încât de mulţi, mulţi ani nu s'au mai pomenit atâţia struguri şi aşa mustul din acest an şi în cuantitate va întrece pe cel din anultrecut.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 13 Oct. imob. comunei Baldovin (judec. cerc. Baia de Criş); în 3 Noemv. imob. Elisavetei Amlacher şi soţi în Orăştie (trib. Deva); în 28 Oct. şi 28 Noemv. imob. lui Dănilă Braşovean în Hepert (judec. cerc. Aiud); în 28 Octi şi 28 Noemv. imob. lui Iuon Girscht ş. soţi în Beşa (judec. cerc. Sighişoara); în 8 Noemv. şi 20 Dec. imob. d-nei Clara Szentiványi în Galfalĕu (trib. M. Oşorheiu); în 25 Oct. şi 25 Noemv. imob. lui Carol Balogh în Bărătuş; în 29 Oct. şi 29 Noemv. imob. lui Andreiu Kovács în Pava; în 28 Oct. şi 28 Noemv. imob. lui Baltasar Boydun în Covasna (trib. K. Oşorheiu); în 15 Noemv. şi 15 Desemv. imob. lui Iuon Thal în Roşia (trib. Sibiiu); în 13 Noemv. şi 13 Dec. imob. minorenei Ileana Racosi [Francisc Benkó] în Ilia (judec. cerc. în Sângiors).

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. Ocna-Sibiiului (parochia din sus) s'a înfiinţat un post pentru al III-lea învĕţătoriu, eară unul a devenit vacant. Pentru întregirea acestora se escrie concurs până la 10 Octomve a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste posturi sûnt:

I. În bani salariu anual de 105 fl. v. a. plătibil în rate lunare, la unul din alodiul comunal, ear' la unul dela popor.

II. Cuartir natural în edificiul scoalei pentru fie-care separat şi 6 orgii de lemne preste tot, din cari să se încălḑască şi scoala.

Doritorii de a ocupa ori care din aceste posturi au să'şi aştearnă suplicele lor instruite în sensul „statutului organic“ până la terminul sus indicat prea onoratului oficiu ppresbiteral în Mercurea.

Ocna-Sibiiului în 24 Sept. 1879.

În conţelegere cu părintele admnist. ppresbiteral tractual.

Ioan Henteş m. p.,
paroch gr. or. şi preşed. al com. parochial.
1—3

Anunciu.

În librăria subscrisului se vênd cu **preţuri moderate** tot feliul de cărţi scolastice pentru scoalele populare romane, nemţesci şi maghiare, asemenea şi gramatica maghiară pentru Români de profesorul din Caransebeş *Nemoian* cu 1 fl. 80 cr. legată.

Lugoş.
[49] 3—3 **Adolf Auspitz.**

Neguţătoria română

în

Lugoş.

Am onoare a aduce la cunoscinţa onoratului public român din loc şi giur, că am deschis în piaţa principală în cassa d-lui G. Andreeviciu un magazin bine sortat cu mărfuri micste de **Bacanie** (Specerei) *materiale*, *colori*, *bumbacuri*, *galanteria* şi *nurenberga*.

Atât cualitatea mărfurilor trase din isvoarele principale interne şi esterne, cât şi preţurile moderate, serviţiul prompt şi onest, mĕ îndreptăţesc a spera, că voi fi susţinut şi cercetat de Români cu toată căldura, cu atâta mai mult, cu cât astăḑi acest oraş, parte mare romănesc, nu mai posede afară de mine nici o firmă românească.

Respectuos

Stefan B. Poppoviciu.
[50] 3—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 114. Sibiiu, Sâmbătă 29 Septemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Sibiiu, 28 Septemvre.

Încă n'avem înaintea noastră tecstul cuvêntului de tron, cu care s'a deschis senatul imperial. Estrasul ce ni s'a comunicat prin telegraf însĕ este de ajuns a'i cunoasce spiritul şi după acest spirit de a preţuí pornirile de dincolo de Laita. Începutul şi sfêrşitul cuvêntului de tron respiră un aer cum îl doresc popoarele din monarchia întreagă, încât nu sûnt îmbĕtate de cugete de hegemonie sau suprematisare.

Representanţii popoarelor din Cislaitania sûnt provocaţi la împăcare şi înţelegere generală, la respectarea reciprocă a dreptului şi încă fără jignirea convingerilor a unei sau altei părţi; căci deşí ḑice cuvêntul de tron aceste cuvinte cu privire la convingerile Cehilor, este fără îndoială, că nejignirea convingerilor trebuie să se aplice la toţi representanţii întruniţi în senatul imperial.

De mare însemnătate este sfêrşitul cuvêntului de tron. El promite, drept garanţie a legăturei nedespărţite între popoare, dreptul şi adevĕrata libertate.

Este adevĕrat, că oficial cuvêntul de tron vorbesce numai cătră popoarele de dincolo de Laita. Însĕ sunetul cel plăcut, sunetul care aduce la auḑul popoarelor ceea ce doresc popoarele din monarchia întreagă, de sigur nu se va oprí la riul Laita. Acest sunet va sterní şi mai departe dorinţa de a'şi vedé odată toţi locuitorii representanţii adunaţi acolo, unde se cuvine, spre a lucra nejigniţi în convingerile lor, respectându'şi reciproc dreptul lor şi asigurând în chipul acesta constituţionalismului recunoscinţă generală.

O astfel de dorinţă sternită şi în părţile noastre nu are să pună pe nimenea în mirare. Dela 1867 încoace, de când ne aflăm în era constituţională *per eminenţiam*, dorinţa aceasta a esistat, însĕ ea fu prea de multe ori desamăgită, ba chiar suprimată. După ce am perdut ceea ce câştigasem la 1863/4 şi din naţiune am fost reduşi la o naţionalitate cu un drept şi mai redus al folosirei limbei naţionale; după ce prin o lege electorală specială am fost reduşi în alegerea representanţilor nostri; după ce acum ni se ameninţă limba în căminele noastre şi ni se strigă în gura mare, că trebuie să ni se răpească şi naţionalitatea, se părea că şi cea din urmă schinteie din dorinţele avute trebuie să se stingă.

Am ḑis-o de multe ori şi trebuie să repeţim, că tronul a fost pentru Români steaua polară, care ne-a orientat spre a eşí din întunerecul secular, tronul va fi acela, care va purta părintesce de grigiă ca şi în părţile noastre să se aducă cărma constituţională la cărarea pre care nu numai Maghiarii, dară şi celelalte naţionalităţi împreună cu cei dintâiu şi în mĕsură egală şi paşi egali, să păşim cătră ţinta comună, care este progresul intelectual şi material al monarchiei în genere şi al popoarelor singuratice în special.

Şi ar fi trist când şi după esperienţa de treispreḑece ani s'ar mai afla oameni, cari să oprească binecuvêntarea de-asupra monarchiei, şi să cerce prin împedecarea perfectei egalităţi a provoca nemulţămirea şi reaua stare materială şi intelectuală asupra tuturor.

Cumcă astfel de oameni esistă, vedem din presa, ce ne vine amână de douĕ ḑile încoace. Încă tronul nu se pronunţase în senatul imperial şi se esprima temeri, că cele ce aveau să se petreacă în Cislaitania sûnt lucruri cari au tendenţă de amestec în ceastălaltă parte a monarchiei. Nu lipsesce de lângă espresiunea acestei temeri nici ameninţarea, că dacă cumva cei din Cislaitania ar urmărí astfeliu de idei, „ací vor fi şi ei“.

În loc de o luptă, care n'ar fi spre fericirea nici unei părţi între impregiurările în cari ne aflăm, noi din partene am consulta acelor ce poartă frênele la noi dincoace, să caute să împace pretensiunile cele drepte ale naţionalităţilor nemaghiare, căci atunci lupta vine de sine prisositoare şi dacă ar puté fi vorbă de luptă ar fi numai în contra miseriei de care suferim cu toţii.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Septemvre.

Lângă deschiderea senatului imperial avem să înregistrăm formala retragere a comitelui Andrássy şi înlocuirea lui cu bar. Haymerle. Pasagiul din autograful preaînalt, în care se ḑice, că prin retragerea lui Andrássy încă nu se poate considera de încheiată activitatea sa ca bărbat de stat şi că cerênduse, el eară va întra în serviţiu, este de o însemnătate foarte destinctivă pentru bărbatul de stat ce se desparte de postul seu. Se poate că „P. Ll.“ să fie avut adevĕrul pe partea sa, când ḑicea înainte cu câte-va septĕmâni, că Andrássy se retrage numai din causă, că în scurt timp raporturile dintre monarchia noastră şi Rusia atâta vor fi de încordate, încât va fi mai bine dacă în timpul acesta conducerea afacerilor esterne nu se va afla în mânile unui Maghiar, pentruca să se încungiure şi aparenţa unei resbunări pentru Világos (Şiria). Când va vení crisa, atunci Andrássy eară va vení în fruntea afacerilor esterne. Aşa ḑicea „P. Ll.“ mai nainte cu câte-va septĕmâni.“ Implinindu-se prorocia lui „P. Ll.“ pasagiul atins ar avé şi o importanţă mare politică.

Înainte de deschiderea senatului imperial Rieger şi Clam-Martinitz au subşternut Maj. Sale în numele Cehilor o reservaţiune de drept, prin care declară, că întrând ei în senatul imperial nu părăsesc dreptul lor nici nu prejudecă posiţiunea regatului şi coroanei Boemiei, garantate prin feliurite acte de stat.

Cuvêntul de tron, cu care s'a deschis senatul imperial, se ḑice, că a făcut impresiunea cea mai favorabilă în cercurile parlamentare. Noi credem că şi afară de aceste.

Din străinătate avem de astădată puţin de înregistrat. Poarta otomană, se ḑice, că este hotărîtă, din cause finanţiale, a'şi retrage ambasadorii şi a lăsa în locul lor numai agenţi diplomatici. Escepţiune se va face de-ocamdată cu ambasadorii din Viena şi Londra

Ḑiarele panslaviste sûnt foarte amărîte pe visita principelui Bulgariei la Bucuresci.

Dieta Ungariei.

26 Septemvre.

Şedinţa casei deputaţilor de luni n'are decât trei momente mai însemnate. Aceste sûnt: împărtăşirea ce o face presidentul casei, că după o notă a ministrului president Maj. Sa Regele pe calea telegrafică a mulţămit pentru felicitările ce i s'a adus cu ocasiunea serbărei ḑilei onomastice, ceea ce s'a luat spre sciinţă respectuoasă. Al doilea moment este o scurtă discusiune despre concediile comisarilor guvernului, care nu pot să treacă preste un an. În fine se alege biroul şi se aleg prin soarte secţiunile. Primul vicepresident este baron Iosif Kemény şi al doilea vicepresident este Paul Szontágh. În ḑiua următoare (Marţi) s'a ales comisiunea permamentă.

O scrisoare a d-lui Crémieux.

Publicăm ací îndată scrisoarea adresată de presidentul alianţei israelite, d. Crémieux, cătră „l'Evénement.“ D. Crémieux este un vechiu prietin şi coreligionar politic cu dd. Brătianu şi Rosetti. Atât credem că e destul a ḑice în această privinţă. Ori-ce comentarii în situaţia de faţă ar fi de prisos. Nu cu d. Crémieux vom sta să discutăm din fir în fir despre drepturile naţiunei noastre faţă cu tratatul dela Berlin. Ceea ce e interesant pentru naţiunea noastră este să se vadă, pentru curiositate, care sûnt anume pretenţiunile alianţei israelite formulate de chiar presidentul acesta, vechiu frate în politică cu dd. president al camerei şi president al consiliului de la noi.

Eată scrisoarea:

Paris, 1 Octomvre 1879.

Domnule Redactor! E peste putinţă a ne mai înşela asupra celor ce se petrec la Bucuresci.

Cu toate asigurările date de România că tratatul din Berlin va fi esecutat în un mod loial, cu toate protestările prodigeate diplomaţiei europene, guvernul şi camerile par de acord pentru a nu esecuta acest tractat.

Tratatului care proclamă, în art. 44, că „în România, distincţiunea de „credinţe religioase şi de confesiuni „nu va puté fi opusă nimenui ca un motiv de esclusiune sau de incapacitate „în ceea ce privesce bucurarea de „drepturi civile şi politice,“ Românii respund: Nu, un Israelit nu e cetăţan român, cu toate că e născut în România şi ori care ar fi vechimea familiei sale în România. Stabilirea Israeliţilor în această ţară este anterioară seculului al doisprĕḑecelea, e constatat de toţi istoricii români, a fost recunoscut în desbaterile din urmă ale camerei, în memoriul ce a publicat d. Boerescu la Paris. Puţin le pasă: Israeliţii sûnt toţi străini.

Europa n'a admis nici odată să fie aşa. În 1856 şi în 1858 deja, ea impusese României recunoascerea drepturilor civile Moldo-Valachilor de rit necreştin. Stipulaţiunile formale conţinute în privinţa aceasta în convenţia dela Paris din 1858 au rĕmas literă moartă.

Departe de a obţiné drepturile civile ce le garanta art. 46 din această convenţie, Israeliţii români s'au vĕḑut din contră, dela 1858, desbrăcaţi de un mare numĕr de drepturi civile.

Vine apoi tratatul din Berlin, el dă tuturor Israeliţilor români drepturile civile şi politice. Un an după acest tratat, care a fost primit de România, Israeliţii sûnt încă supuşi la toate legile de escepţiune ce apĕsau pe ei şi care puteau să fie abolite fără camerile de revisuire.

1. Israeliţii n'au încă dreptul de domiciliu permanent în sate;

2. Ei pot fi sgorniţi din sate ca vagabunḑi şi prin mĕsură administrativă;

3. Ei nu pot poseda nici case, nici locuri, nici vii, nici vre-un imobil în sate;

4. Ei nu pot lua nici locuri, nici moşii;

5. Ei nu pot fi arendaşi în ţinutul comunelor rurale;

6. Ei nu pot avé nici hoteluri, nici cărcîume, nici un debit de spiritoase in sate;

7. Ei nu pot fi debitanţi de tutun;

8. Ei nu pot poseda nici casă, nici vre un alt imobil in oraşe;

9. Ei nu pot lua parte la nici o adjudecare publică;

10. Ei nu pot fi nici profesori, nici avocaţi, nici farmacişti, nici medici ai statului, nici funcţionari ai drumurilor de fer;

11. Ei sûnt constrinşi la serviciul militar, dar nu pot ajunge la gradul de sublocotenent;

12. În fine, istoria tratatelor de comerciu ale României cu Austria, acea

a tratatelor de comerciu ce ea a voit a încheia cu Germania şi Italia, probează, că România vrea să aplice aceste legi de esceptiuni chiar Israeliţilor de naţionalitate străină, mai cu seamă în materie de proprietate.

Europa cere ca tratatul de Berlin să se esecute şi ca acesta să dispară pentru a face loc unui regim de egalitate între toţi Românii. fără distincţie de cult.

Ce rĕspunde guvernul român?

El propune mai ântâiu a conferí drepturile civile şi politice persoanelor cuprinse în şese categorii, a căror valoare poate fi judecată prin numerul ridicul de mic al Israeliţilor ce figurează în ele.

Apoi, ca şi cum categoriile ar fi avênd rĕul, de a avé dreptul la îndigenat la câte-va persoane, s'a constituit un minister de coaliţie între diferitele partide, pentru a ajunge la o lege care la naturalisarea îndividuală chiar pe Israeliţii cuprinşi în categorii şi propune camerelor să naturaliseze imediat şi prin esceptíe o miime, a căror listă e anexată la proiectul de lege. Nu e această oare suprimarea categoriilor? Israeliţii care sûnt cuprinşi in ele rĕmân supuşi ca toţi cei-lalţi la bunul plac al Camerilor şi Guvernului.

Trebue să căutăm în trecut ceea ce e permis a aştepta şi de la una şi de la alta? E oare ceva mai instructiv de cât chiar aplicarea ce voesc a face legei? Guvernul propune Camerilor o listă de 1.014 persoane pentru a fi naturalisate, şi Camera discută cu gravitate asupra acestei liste!

Afară de acesti 1,014 privilegiaţi, toţi Israeliţii români, supuşi la toate sarcinele, rĕmân lipsiţi de toate drepturile de care i-au despoiat succesiv legile.

Condiţiunea lor, departe de a fi imbunătăţită este ingreunată. Până la legea nouă, Israeliţii de origine română puteau pretinde îndigenatul şi drepturile ce decurg din el; ei aveau pentru ei dreptul ginţilor, convenţiunea de la 1858 şi chiar tecstul codului civil român, care, după esemplul codului nostru civil francez, dă ori-cărei persoane născută pe pămêntul român dreptul de a cere la majoritatea sa calitatea de cetăţean român. Acest drept nu le era refusat de cât prin o violare flagrantă a legei. Ei puteau spera la întoarcerea la dreptul comun.

Indigenatul nu era recunoscut de guvernul şi tribunalele române, dar nici o lege nu'l nega, şi acum când tractatul din Berlin îl afirmă mai energic încă decât convenţia din Paris dela 1858, guvernul nu imaginează nimic mai bun decât să'i despoaie de drepturile ce atêrnă de indigenat supunêndu'i pe toţi, ca străini, la obligaţia de naturalisaţie individuală! Şi această naturalisaţie nu se poate obţiné decât după un stagiu de ḑece ani din ḑiua cererei şi prin un vot conform al celor două camere! Astfel se tratează o populaţie, care n'are voie de a fi naturalisată, pentrucă ea e română cu acelaşi titlu ca şi ceialalţi Români. Naturalisarea dată imediat la 1,014 Israeliţi nu e imaginată decât pentru a disimula agravarea soartei comune a 260,000 de Israeliţi din România.

Încă una din abilităţile guvernului român. Asta'i totul? Nu.

Guvernul a făcut totdeauna Israeliţilor din ţĕrile libere ale Europei înjuria, de a pretinde să'i supună ca străini nu la dreptul camun al străinilor ci la legile de escepţiune făcute contra Israeliţilor români. Cea mai mare parte din guverne n'au putut închea cu România tractate de comerciu, pentu că ele au refusat de a admite acest regim de escepţiune pentru naţionalii lor israeliţi. Tractatul din Berlin îl condamnă, proiectul guvernului îl manţine prin un pocedeu a cărui ambiguitate nu poate înşela pe nimeni. Proprietatea rurală este în articolul 2 al proiectului declarat un drept reservat cetăţenilor români; acest drept ar fi deci refusat tuturor străinilor fără distincţie dacă acelaşi articol n'ar adăuga că se manţine cu toate aceste acelora care se bucurau de el mai înainte sau în vêrtutea unei legi sau în vêrtutea convenţiunilor internaţionale. Străinii creştini cari îl aveau mai nainte, îl păstrează; Israeliţii români sau străini nu'l aveau, ei nu'l câstigă, lor le este refuzat ca un drept politic. Unii si alţii sûnt contra tractatului din Berlin tractaţi altfel de cât concetăţenii lor de culturi creştine.

Cine poate să se îndoiască acum că proiectul de lege propus de guvern camerilor nu este negaţiunea marilor principii de libertate religioasă, de egalitate civilă şi politică, cărora acest tractat a voit să supună toate popoarele din Orient ca la o lege fundamentală a civilisaţiei, înainte de a'i admite în rêndul naţiuninilor civilisate. România — asta'i evident — respinge aceste principie. Asupra acestui punct acordul dintre guvern şi Camere este asigurat şi ne întrebăm, ce însemnează şirul de victorii parlamentare câştigate în numele civilisaţiei, de cabinetul român, şi aşa de pompos anunţate prin telegraf Europei!

Primiţi, domnule Redactor asigurarea inaltei mele consideraţii.

Preşedinte, *Ad. Crémieux.*

„Timp.“

Revisuirea Constituţiei.

Raportul d-lui D. Giani,

raportorul comitetului delegaţilor.

Domnilor deputaţi! Comitetul delegaţilor d-voastre, chemat a se pronunţa asupra modului, cum are să se revisuiască art. 7 din constituţia noastră, şi compus din subsemnatul, delegat al secţiunei I, d. Stefan Rosetti delegatul secţiunei II, d. Constantin Boerescu dalegatul secţiunei III, d. Vasile Conta, delegatul secţiunei a IV, d. George Chiţu, delegatul secţiunei V, d. Pană Buescu, delegatul secţiunei VI şi d. Dimitrie Căpreanu, delegatul secţiunei VII, întrunindu-se în ḑiua de 15 ale curentei şi constituindu-se sub preşedinţa d-lui G. Chiţu, secretarii d. V. Conta şi d. Căpreanu a procedat de îndată la luarea în consideraţiune a proiectului guvernului. înaintat nouĕ cu mesagiul domnesc şi neîntimpinând vre-o împotrivire alta, decât aceea firească şi bineindicată a d-lui Vasile Conta, a căruia opiniune a fost pentru nerevisuirea articulului deferit nouĕ pentru a'l revisuí, comitetul, în întregul seu, ca organ fidel al secsiunilor mandante, a luat în consideraţiune acest proiect găsindu'l pe deplin corespunḑĕtor necesităţilor noastre naţionale, economice şi politice.

În urmă păşind la discuţiunea pe paragrafe, s'a admis cu unanimitate, principiul din capul articulului, ear pentru paragrafe propuindu-se amendamentele secţiunilor respective, discutându-se şi admiţêndu-se în acord cu guvernul acele, care nu alterau nici spiritul, nici esenţa proiectului, comitetul în maioritatea de şese membri contra unul, pe care am avut onoare de a'l indica mai sus, a votat proiectul în total, supuindu'l prin organul meu aprobărei d-voastre.

D-lor deputaţi, mult şi pe diferite tonuri s'a revindecat suveranitatea noastră naţională în resolvarea acestei cestiuni grave şi spinoase, fără a se observa câtuşi de puţin, că dênsa nu a fost de loc usurpată de cineva, şi că, dacă cumva ar fi fost în ceva atinse, apoi de sigur nici eu, ca vechiu membru al partidului naţional liberal, nici guvernul actual, atât de cunoscut de ţara întreagă, nu ar fi fost în stare să ceară respingerea unei atare revindecaţiuni, dacă dênsa nu era efectul unei pure imaginaţiuni.

Spre acest finit, fie'mi permis, d-lor deputaţi, a vĕ amintí în puţine cuvinte, ceea ce s'a petrecut în privinţa acestei cestiuni, în sinul parlamentului trecut şi actual.

Camerile trecute, atunci când li s'au notificat prin organul guvernului dispositiunile congresului european, încheiat la Berlin, au decis în deplina lor suveranitate şi cu înţelepciunea care a caracterisat totdeauna naţiunea română, în timpurile grele prin care a trecut, că primesc şi recunosc acel tratat internaţional.

Dar ele au făcut ceva mai mult, şi aceasta tot neabḑicênd din omnipotenţa naţională, câştigată prin sângele vĕrsat pe câmpiile Bulgariei, au esecutat prin anecsarea Dobrogei, care era de competenţa lor de a o face, acea parte din tratat, declarând că în privinţa modificărei art. 7 se vor convoca camerile de revisuire conform art. 129 din Constituţie.

Eată un fapt complect şi îndeplinit în cea mai absolută suveranitate de naţiunea legală, care 'şi-a terminat mandatul seu; şi nu cred, d-lor deputaţi, că o naţiune se umilesce atunci când ea, cântărindu'şi necesităţile, îşi esercită un drept, pe care şi 'l-a dat însaşi prin pactul seu fundamental.

Deci dar camerile trecute, într'un mod necontestat, au deferit articulul din Constituţie, spre a se revisuí de camerile actuale, atât din punctul de vedere al necesităţilor noastre interioare, cât şi spre a face omagiul real principiului stabilit de marele Areopag european.

La 22 Maiu, aflându-ne noi, camerele de revisuire, în plenitudinea misiunei noastre parlamentare şi usând de dreptul de iniţiativă acordat prin Constituţie, s'au presentat douĕ proiecte: unul de nerevisuire, ear celalalt de revisuire.

Era firesc ca cel dintâiu să se respingă cu o maioritate atât de semnificativă, ţara simţise şi continua de a simţí, că nu printr'o dispoziţiune, care ar fi putut da loc la bănueli de intoleranţe religioase atât de neîntemeiate, îşi poate conserva naţionalitatea şi esistenţa sa politică; ci prin legi civile şi economice de natură a o face să trăiască prin ea însaşi şi să resiste la ori-ce isbire sau sdruncinare 'i-ar vení din lăuntru sau din afară. Era oare însĕ tot aşa de firesc să se respingă şi proiectul de revisuire propus din iniţiativa acestei cameri? De sigur că nu.

Causa respingerei esistă în proiect chiar; el perduse din vedere, că urma să fie aşternut, nu numai pe principiile de proclamat, ci şi pe esecutarea acelor principii în limitele facultăţilor noastre naţionale; era incomplect, căci înlătura partea internaţională dela care au procedat atât camerele trecute, care ne-au dat mandatul, cât şi cele actuale, care sûnt chemate să'l esecute; era periculos pentru însaşi esistenţa noastră politică şi naţională, căci ne espunea la un viitor precariu şi incert, pe când ţara îşi caută o posiţiune bine definită.

Ei bine, d-lor deputaţi, lucrările fiind astfel, ce era de datoria noastră să facem? Se ḑicem oare, cum s'a susţinut în sinul acestui parlament, că mandatul nostru a încetat? Dar aceasta ar constituí o curată abdicare la misiunea sacră, cu care sûntem învestiţi; ar fi ceva mai mult, ar fi o nesocotinţă, din punctul de vedere constituţional, faţă cu ceilalţi factori legislativi, precum este senatul şi puterea esecutivă, care ca şi noi au de o potrivă dreptul de iniţiativă.

Astăḑi guvernul ne presentă un proiect, care conţine într'ênsul fructul unor laborioase trudiri pentru a combina ambele elemente cerute în resolvarea acestei cestiuni, adecă interesele naţionale şi ecsigenţele diplomaţiei europene. Naturalisaţiunea individuală şi prin lege specială, dreptul asupra proprietăţei rurale, care este stêlpul avuţiei noastre şi temelia sistemului nostru electoral reservat numai Românilor şi celor naturalisaţi Români; înlocuirea dreptului de opţiune pentru străinul născut pe pămêntul românesc prin acela de a cere naturalisarea cu dispensă de stagiu; obligaţiunea pentru ori-care supus român de a cere împămêntenirea la corpurile legiuitoare; regularea statului civil şi politic al locuitorilor din Dobrogea, pe care am declarat-o prin camerile trecute ca facênd parte din România, toate aceste disposiţiuni conţinute în proiectul acesta sûnt de natură, cred d-lor deputaţi, a ocrotí în destul naţionalitatea noastră; căci precum nu ar fi trebuit să credem în 1866, că prin mĕsura prohibitivă de drepturi politice întroduse în constituţiunea noastră, naţiunea română era la adăpost şi garantată în contra ori-cărui atac din afară sau dinlăuntru, tot asemenea cred de datoria mea, ca Român şi mandatar al ţĕrei să afirm, că nu prin disposiunile constituţionale, ori-cât de prevĕḑĕtoare ar fi ele, dacă nu ar fi desvoltate prin legi pustiitoare puse în armonie cu principiile stabilite într'ênsa se poate consolida o naţiune pe teritoriul economic şi naţional.

Viitorul îşi are partea sa însemnată. Constituţiunea arată, şi naţiunea, care trăiesce printr'ênsa, muncesce şi desvoltă. Eată ideile cuprinse şi bine codificate în proiectul de faţă, întru cât privesce interesele noastre interne cu admiterea la împămêntenire fără distincţiune de religiune.

Venind acum la aplicaţiunea principiului mai sus enunciat şi care de sigur nu putea remâné în stare de abstracţiune fără a ne socotí caracterul internaţional al acestui proiect, mĕ cred dator, d-lor deputaţi, a vĕ atrage mai mult atenţiunea d-voastre spre dênsul pentru a vĕ convinge, că el dă deplină satisfacţiune cerinţelor din afară, fără a periclita înteresele noastre naţionale, pe care puterile europene în totdeauna, ca şi acum, au căutat să le ocrotească.

În statele occidentale când s'au proclamat Israeliţii cetăţeni de drept, idea în giurul căreia s'a făcut acea proclamaţiune, a fost totdeauna asimilaţiunea şi identificarea cu naţiunea în sinul căreia trăia acea sectă fără naţionalitate a sa proprie. Această idee s'a tradus în fapt totdeauna prin sarcinele şi sacrificiele de tot felul pe care ei le făceau în folosul societătei de care altmintrelea erau depărtaţi. Pe când povara se îngreuia, dênşii lucrau în sensul aspiraţiunilor naţiunei în mijlocul căreia trăiau, puind în mişcare toate facultăţile intelectuale şi materiale prin care au glorificat acele ţĕri.

Nu tot astfel putem spune, că a fost şi este atitudinea Israeliţilor din România, unde au fost adăpostiţi, unde cultul şi confesiunea lor au fost respectatate ca celelalte religiuni. Afară de mici escepţiuni toţi au recurs la protecţiuni străine în interesul esclusiv al comerciului, ce'l făceau, toţi lucrau şi lucrează prin sistem de comunităţi şi corgregaţiuni basate pe statutele lor proprie şi care crează o adevĕrată putere în stat.

Păstrând dar ideea de asimilaţiune, pe care nici o naţiune civilisată nu o poate respinge, guvernul prin proiectul seu a căutat după o minuţioasă cercetare, verificată şi de comitetul domniilor voastre, să demonstre puterilor europene în fapt, că cestiunea israelită la noi se află în alte condițiuni decât acele în care se află occidentul, când s'a decretat proclamațiunea de drepturi.

Lista anecsată aici este întemeiată pe serviciul militar, studii și scrieri în limba română, donațiuni pentru crearea de îndustrii naționale și altele care constituesc atâtea presumțiuni de asimilațiune cu națiurea română și aceasta după cum vedeți pentru una și singura dată, lăsând și celor alți timpul, de a se asimila și cere de vor voí împĕmêntenirea individuală supusă aprecierei și votului Corpurilor Legiuitoare.

Prin cele ce am avut onoare a vĕ espune cred, d-lor deputați, că am demonstrat într'un mod suficient, cât proiectul de față satisface lealmente cerințelor de drept public intern, și celor stabilite prin tractatul internațional dela Berlin, și cât este prin urmare în concordanță cu voturile repețite ale Camerilor trecute dela care ține mandatul nostru.

Să lăsăm dar de o parte considerațiunile de partid sau de guvern, și care ne pot asvârlí în confusiuni grave și vătĕmătoare: să privim pe guvern, ori care ar fi, ca un factor necesar fără de care această operă legislativă, la care sûntem supuși, nu se poate înpliní, conform Constituțiunei și să votăm cu toții alăturatul proiect de revisuire care puind capĕt dificultăților presentului și degagiându-ne de complicațiuni eventuale din afară ne pune în posițiune a urma liniscit calea activităței noastre intelectuale și materiale.

Raportor, *G. Giani.*

Proiect de Lege.

pentru revisuirea art. 7 din constituțiune.

Art. unic. În locul art. 7 din constituțiune care se revisuesce se va pune urmatorul:

Art. 7. Diferința de credințe religioase și de confesiuni nu constitue în România o pedecă spre a dobândí și a esercita drepturile civile și politice.

§ 1. Străinii, de veri-ce religiune vor puté dobândí împămêntenirea numai în urma cererii lor individuale și prin o lege specială.

Același drept se dă acelor, cari fără a fi cetățeni, se află în România ca supuși români.

§ 2. Nu vor puté dobândí. sub ori-ce titlu ar fi, proprietăți rurale — afară de locuri sau case în orașe — de cât acei cari vor fi cetățeni români, respectându-se însĕ drepturile acelora, cari le au după legile anterioare sau în virtutea tractatelor esistente între România și alte staturi.

§ 3. Toți locuitorii aflători în momentul anecsărei, ca cetățeni otomani în provincia română de peste Dunăre, Dobrogea, se bucură de o potrivă de toate drepturile și datoriile fără discuțiune de religiune, conform regimului special, ce se va prescrie pentru această provincie de către corpurile legiuitoare

Restricțiunea relativă la dobândirea proprietăței rurale nu se aplică în Docrogea.

§ 4. Ori-ce îndivid, născut și crescut în România, care până la maioritatea sa nu se va fi bucurat de vre-o protecțiune străină, și care va face cererea în curs de un an de la promulgarea acestei legi, sau dela maioritate, va fi de drept dispensat de stagiu, dacă camerile vor admite cererea de naturalisare.

§ 5 Se declară cetățeni pentru astă una și singură dată, acei supuși români, de ver-ce religiune, care sau asimilat cu națiunea și a căror nume și însușiri se votează de către corpurile legiuitoare de o dată cu această lege.

Acei dintre dênsii, cari în timp de un an de la această admitere, nu vor reclama diploma de îndigenat, vor perde drepturile ce li se acordă.

Raport, D. Giani.

Varietăți.

* Principele Bulgariei Alecsandru a părăsit în 5 Octomvre n. Bucurescii. Domnitoriul României Carol 'l-a petrecut până la Giurgiu.

* (Mulțămită publică). Subscrisul în numele comitetului parochial al bisericei gr. or. din comuna „Corna“ pĕtruns de adânca recunoscință față de o faptă mariminoasă și filantropică sevêrșită în timpul cel mai oportun si mai nimerit din partea unor prea demni și mecenați bărbați ai națiuuei române pentru scoala și biserica noastră și adecă: Că fiind lipsită scoala noastră de mijloacele necesare pentru repararea și susținerea ei — acele lipse străbătênd la inima magnificenției Sale dlui președinte de trib. reg. în pensiune Dionisiu Tobias din Abrud, a stimatului domn jude com. și director al fodinei minerarie „Lilieci“ Iosif Draia din Abrud Sat, a onor. consoți: Iosif Samutiu, Iosif Gendel, Petru Petrinca, Aron Gendel, Niculae Sumutiu, și a mai multor stimați consoți dela susnumita fodină minerariă „Lilieci“ au binevoit a ne da un băesiu „pe sama scoalei cu un venit până acuma de 80 fl. v. a. și în venitoriu asemenea care dacă va fi tot așa — putem spera la un venit și mai frumos: venim deci prin aceasta a aduce susnumiților binefăcĕtori și cu deosebire magn. Sale carele din început a fost pentru ajutorarea scoalei sfătuind și pe ceialalți consoți — cea mai sinceră și cordială mulțămită încredințându'i totodată, că această faptă filantropică este și va fi adânc înrădĕcinată în inimă noastră, și o vom păstra ca o dulce și scumpă binefacere implorând dela cerescul părinte binecuvêntarea peste aceea fodina mineraria ca să aducă insutit și inmiit acel venit ce ni'l-au dăruit pentru ameliorarea scoalei noastre.

Dea Dḑeu ca această faptă filantropică și salutară să aibă mulți imitatori în revirul acesta montan.

Corna în 26 Sept. 1879 v.

În numele comitetului parochial:

Georgiu Gendel.

paroch și ca preș. com. par.

* (Necrolog). Vincențiu Papp Maczedonfy și Elena Papp Máczedonfy ca fiii adormitei, mai departe consoțul cestei din urmă Alecsandru Comănescu, jude regesc, ca ginere cu inima intristată anunță, cumcă dulcea și prea iubita lor mamă, respective soacră *Iosefa Peró*, vĕduva fericitului consíliar reg. de comptabilitate *Francisc Papp Máczedonfy*, în anul al 68-lea al vieței, al 16-lea al vĕduviei, în a 8-a a lunei cur. la 1 oară postmeridiane după o scurtă pătimire în urma unei apoplesie a adormit în domnul.

Remășițele'i pămêntesci se vor așeḑa spre repausul etern în cimiteriul comun în 10 Oct. la $3^1/_2$ oare postmeridiane dela hotelul seu din strada podului Nr. 4 după ceremoniele conf. aug.

Spre a'i da ultima onoare cu inima întristată sûnt învitați toți cunoscuții și amicele repausatei.

Fie'i țĕrêna ușoară și memoria binecuvêntată.

Cluj, în 9 Oct. 1879.

* (Omor misterios). Se scrie la „Tem. Ztg“ din Stamora română, că într'una din ḑilele lunei lui Septemvre, Ruja Stanciu o țĕrană de o frumseță estraordinară, în vêrstă de 22 de ani, s'a găsit sugrumată în grădina ei. Pe cum se vede, sugrumătoriul o a surprins în somn, o a sugrumat cu funie și cadavrul i 'l-a târît în grădină. Până acum nu s'a putut eruí cine a sevêrșit fapta; cu toate aceste mai multe persoane cari sûnt în prepus de a fi sevêrșit crima, sûnt arestate si date pe mâna judecătoriei cercuale din Ciacova.

* (Hadji Loia) este judecat la închisoare pe cinci ani în Theresienstadt. În 6 Octomvrie n. la $8^1/_4$ oare dimineața a plecat escortat de miliție dela Viena. Noaptea o a petrecut în Praga, de unde dimineața fu transportat la locul destinațiunei sale.

* Scirea ḑiarelor budapestane despre flamurile de pre vaporul, cu care a călĕtorit comisariul regesc dela Neoplanta la Carlovit, după alte sciri mai din urmă, este cu totul neîntemeiată.

* (O viță încărcată) cu 585 de struguri mari are un locuitoriu din Sighișoara. Vița se trage din grădina posesorului pe fundul șopului de către grădină. Frumoasă viță!

* (La un restaurant) din Bucuresci un domn oare-care învitase pe câți-va amici ai sei. În timpul mâncărei el chiamă pe birtaș și arătându'i o sticlă cu vin îl întreabă: Este adevĕrat vin *Château-Yquem*? „Aceasta 'ți garantez“ îi rĕspunse birtașul. Invitătoriul nu mai ḑise nimic și plătì 20 franci pentru acea sticlă despre al cărei conținut făcuse întrebarea. La plecare, birtașul îl chemà la o parte și îi înapoià 18 fr., șoptindu'i la ureche aceste cuvinte: Vinul care 'l-ați beut nu costă decât 2 fr., și este de Drăgășani; dar ca să creadă amicii d-tale că 'i-ai tratat cu vinul cel mai scump, te-am lăsat în ideea, că este Château-Yquem. „Resb.“

* (Aniversarea dela Pompeia). La 13 ale curentei a fost a 1800-lea aniversare, serbată în memoria distrugîrei Pompeiei prin eruperea Vesuvului. În aceea ḑi, au sosit în fața locului peste 8000 de oameni din mai multe părți, pentru a asista la serbare, care a început la 10 oare înainte de ameaḑi. Între acesti oameni au fost representanții autorităților, a o mulțime de societăți de sciință și alții. Ministrul de interne fiind împedecat de a vení, a fost representat prin prefectul din Neapole. Directorul lucrărilor de descoperire, d. profesor Ruggiero, a ținut un discurs, care a fost primit cu mari aplause. Pompeia a fost împodobită cu steaguri și flori. Pe când urma această serbare, Vesuviul vĕrsa foc, de oare ce craterul de sus începuse, încă dela 10 ale curentei, a scoate lavă.

* (Barbarism rusesc contra Nihiliștilor.) Despre tirăniile guvernului rusesc în contra Nihiliștilor, scrie un jurnal din Petersburg: În temnița din Charcov din 500 arestați au murit 200 în 2 luni. Își poate închipuí cine-va, în ce posițiune îngrozitoare au fost ei, dacă în așa scurt timp au murit așa de mulți. Un arestat aruncă fărămături de pâne prin fereastră la o păsărică, santinela vĕḑêndul îi ordonă să se retragă de la fereastră; arestatul ne-retrăgêndu-sĕ după cea d'întâiu somație, soldatul trase cu pușca asupra lui și 'l împușcà. La vuetul pușcei a venit patrula, și intrând în temniță a început a ucide pe arestați cari se apărau.

S'a făcut o auchetă, care a constatat că acel arestat nu era culpabil, fiindcă a aruncat fărămături de pâine: soldatul înse s'a achitat, eară ceil'alți Nihilisti s'au condamnat la 13 ani muncă silnică.

Nihiliștii au venit la idei, să scape prin baloane din temniță, și în adevĕr o încercare a și reușit cu arestata d-șoara Olga Gobuslevska, pe care au scăpat-o 2 juni cu un balon.

* (O scena de cochetărie.) Rusul. (D-rei Germania).–Domnișoară. sper că vom danța încă o-dată împreună?

Germania. — Îți mulțumesc; deja însĕ am promis acest danț amicei Austria.

Rusul (Austriei). — Dar pentru D ḑeu, d-șoară, ai uitat, că într'o ḑi d-șoara Germania te-a dat pe ușă afară?

Austria. — Nu importă; eu nu sûnt ranchiunoasă.

Rusul (Franciei), — Dear d-ta, d-nă, nu vei danța cu groasa Germanie, care te-a tratat în mod atât de cavaleresc. Vino! amêndoi ne potrivim de minune.

Francia. — Ca pumnul în ochiu. Nu, d-le, miroși prea tare a pele de Rusia.

Rusia (Turciei cu un suspit.) — Aide, bĕtrâna mea, amêndoui atunci.

Turcia. — La ce te gândesci? Sûnt tare ostenítă.

Rusia. — Auḑi cum mĕ refusă și această bĕtrână fleancă? Mii de tunete! Dar eată o copilă gentilă (Italiei). Micuțo n'o sĕ 'mi refuzi onoarea de a...

Italia. — Ești prea bun! Voi avé multă plăcere a danța cu d-ta cât vei voí. (Se agață de brațul seu). Numai trebue să fii indulgent, căci nu sciu se danțez! „V. C.“

* (O femee de închiriat). Înaintea Curței de casație din Ungaria se va trata în curênd un proces foarte înteresant. Un locuitoriu din Albaregală a închiriat într'o ḑi pe soția sa unui comerciant italian, pe un timp de trei ani, cu prețul de 14,000 floreni, din care sumă a și primit cea mai mare parte, pe când restul era să'l primească la espirarea terminului de închiriare. Două sĕptĕmâni însĕ înaintea espirărei acestui termin, numita femee părăsì pe chiriaș, fugind din Italia la bărbatul ei în Albaregală. În urma acestora, Italianul reclamă toți banii plătiți, fiindcă se călcase contractul, perḑênd două sĕptĕmâni din terminul hotărit; — ear Ungurul pretinse restul chiriei, de oare-ce nu'i putea imputa nici o vină, când obiectul chiriei a perit, nefiind destul de bine grigit de către chiriaș.

* (Timpul). Receala de care ḑiceam în nrul trecut că a venit de odată cu ploaia ține încă și este de esplicat. Carpații sûnt până jos acoperiți cu nea albă și frumoasă. Astăḑi dela 8 oare încoace s'ar păré că receala are să se mai domolească. Vorbim cu reservă, ca nu cumva până după ameaḑi să se înăsprească.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Coloniști români între Ruteni și Poloni.

(Urmare.)

În sfêrșit trebue să observăm, că colonisarea Galiției de astăḑi de către Români sau vorbind mai precis de către Moldoveni, s'a propagat în mod însemnat încă și prin următoarele două momente:

1) prin cele două convențiuni din anii 1388 și 1411, în urma cărora orașele Sniatyn și Kolomea și Pocuția întreagă pe rênd de două ori[1]) au trecut prin zălogire în posesiunea Moldovei, și

2) prin resboaiele numeroase, ce (cu tot jurămêntul de vasal reînnoit mereu) între regii Poloniei și hospodarii Moldovei dela a. 1431 au fost așa ḑicênd la ordinea ḑilei și după firea lucrului se sĕvêrșiau când în Galiția de astăḑi, în special în partea

---

[1]) Prima dată zălogirea a durat (cfr. documentul la Dogiel, Codex diplom., I, 599 și Akty zap. Rosii, I, 26 sqq.) dela 1388 — ca. 1395; a doua oară dela 1411 până la un timp, ce după documentele mie astăḑi cunoscute, nu se poate esact precisa. Și deși se poate presupune, că și aceasta a doua zălogire nu se va fi tras timp prea lung, ea totuși a fost de ajuns, pentru ca în legătură cu aceea din a. 1388—1395 să aducă în orașele Sniatyn și Kolomea, precum și în Pocuția fertilă, dar nimic mai puțin decât impopulată, un numĕr mai mare de coloniști români, cari chiar și atunci, când s'a anulat zălogirea acestor teritorii, n'au avut causă, a se reîntoarce în vechia lor patrie.

ei nord- şi sudostică, când în ţinutul de la Chocim, în aşa numita *terra Sepinensis* a documentelor.

Altcum şi certele de tron, ce în Moldova de odinioară încă erau aşa ḑicênd la ordinea ḑilei şi siliau când pe o partidă, când eară pe alta, a fugí din ţeară, de sigur n'au jucat un rol neînsemnat în istoria colonisaţiunilor românesci în Galiţia, adăpostindu-se prigoniţii moldovenesci de regulă sau sub scutul Turcilor sau sub scutul Polonilor şi agonisind aici, cu deosebire în Podolia şi Pocuţia, după împregiurări şi pământuri şi cetăţenie.

Cu un cuvênt, astăḑi nu mai este nici o îndoială despre aceea, că Galiţia de astăḑi a stat pe deplin deschisă imigraţiunei Românilor, şi dacă nu în seculul XII, apoi de sigur în seculul XIII şi mai cu samă în seculii următori a oferat în faptă adăpostul cel mai bun numeroaselor colonii românesci.

În special se pot reduce la origine moldovenească următoarele localităţi ale Galiţiei:

Belaluja, Cecory, Cygany (îndoelnic), Dzuryn, Holeniszczow, Hluboczek, Iaroslaw (skalski), Kamionka woloska, Kobylnica woloska, Kniaze (în cercul Zloczow), Kniaze (în cercul Sniatyn), Kniaze - Gerusy (atinenţă la Wyszenka în cercul Iaworow), Lajanowce, Lubicza, Sienkow, Teniatyska (mai corect Teniatyszcze), Ulaszkowce, Walachowka, Wisniowczyk (mai nainte Wisniowiec), Wolochy, Woloszczyzna (în cercul Bobrka), Woloszczyzna (atinenţă la Horozanka), Woloszczyzna (în cercul Podhajce) Zezulince, Zelince şi multe altele situate în partea nordostică a Galiţiei [2]) şi parte în Podolia rusească, localităţi, ce însĕ din lipsă de documente astăḑi nu se pot ficsa.

Din Moldova, respective din Bucovina de astăḑi va fi primit mai departe şi partea sud-ostică a Galiţiei şi mai cu seamă Pocuţia[3]) fertilă şi mai învecinată numeroase colonii românesci, cari însĕ din aceeaşi causă, ca şi cele mai multe colonii românesci situate în nord-ostul Galiţiei, nu se pot ficsa.

De altmintrea şi în partea sud-vestică a Galiţiei n'au fost imposibile colonisări specific moldovenesci şi în privirea aceasta comuna Moldawsko (cercul Turca, posta Borynia) ne oferă un atest foarte lămurit, ce abia se va puté tăgădui.

Afară de coloniile aceste cari au purces din Moldova, au esistat în Galiţia de astăḑi pe acelaşi timp încă multe alte colonii românesci, neasemĕnat mai numeroase, care îşi aveau originea în Ungaria învecinată, respective în Ardeal[4]). Şi dacă întrebăm de causele acestei apariţiuni, apoi venim la convingerea aceea, că şi aici raporturile politice şi militare au dat impulsul cel mai de aproape. — Astfel, pentru a procede cronologicesce, deja espediţiunile resboinice, ce în anii 1214—1239 s'au întreprins din partea Ungariei împrotiva principelui de Halicz şi Vladinus, şi ce pentru un timp au adus stăpânirea de la Halicz în mânile unor prinţi unguresci, şi aceste espediţiuni resboinice, ḑicem, întocmai ca şi celelalte resboaie ale timpului acestuia şi a celui următoriu, vor fi lăsat după sine un precipitat etnografic, în care se poate că au fost cuprinse şi părţi românesci. — Una ca aceasta s'a repeţit apoi (abstracţie făcênd dela colonisaţia tacită, ce mai cu seamă dela a. 1285, pe când Români şi Cumani s'au aşeḑat în Maramurĕş, s'a rĕspândit tot mai mult) cu ocasiunea resboaielor, ce le-a purtat Casimir cel Mare împreună cu Ludovic cel Mare, ca cu aliatul seu, în anii 1351—1354 împrotiva Litvaniei. Întru cât Ludovic cel Mare pe atunci stăpânia ca suveran mai preste toate teritoriile, locuite de Români, trebue să se fi aflat şi pe atunci în armata sa numeroase cete resboinice de Români şi Cumani, cari apoi la reîntoarcere au preferit poate a se aşeḑa în Galiţia şi astfel a cuprinde şi cultiva pustietăţile estinse ce le aflau aici în munţi, ba chiar pe teritoriul şes. — Mai favorabile au devenit împregiurările însĕ pentru colonisări românesci dela acel timp, când principatul Halicz s'a predat de cătră Ludovic cel Mare, ca moştenitoriu a regelui Casimir cel Mare, principele Ladislau de Oppeln. Căci noul principe, impus Haliczenilor, a trebuit — de oare ce acestia au suferit stăpânirea sa (el a stăpânit dela 1372—1379) numai siliţi să se razime în special pe trupele sale ajutătoare silesiane, şi-deoarece aceste din urmă n'ar fi fost de ajuns — mai cu seamă pe cele unguresci, cari după firea lucrului nu se recrutau atât dintre Maghiari ci mai mult dintre Cumani şi Români şi cari după spiritul timpului acelui au trebuit să fie despăgubiţi pentru serviţiile lor prin asignaţiune de pămênturi. Se poate deci admite, că prin ocupaţiuni militare întocmai ca şi prin asignaţiune şi colonisaţiune de pămênturi eară s'a străplântat în Galiţia pe timpul principelui de Oppeln un nou strat de colonişti români, şi că — precum o dovedesce aceasta un docoment din fericire păstrat (în de obşte cel mai vechiu document de acest soiu cunoscut nouĕ) s'au aşeḑat mai cu samă în astfel de ţinuturi, unde staturile au trebuit să se creeze încă.

(Va urma).

---

[2]) Pănă la Iacoorow şi Cieszanow.

[3]) Situaţia Pocuţiei este marcată în nord prin Dnistru, în vest prin Lomnica, în sud-ost prin partea de sus a Prutului.

[4]) Ca o graniţă curat ideală şi numai aprocsimativă între coloniile românesci din Galiţia specific moldovenesci şi cele mijlocite prin Unguri poate fi privită linia aceea care ne-o închipuim trasă dela Cernăuţi de a lungul Prutului pănă la Kolomea şi de aici preste Kalusz, Stry, Drohobycz, Sambor, Przemysl, Rzeszow pănă la Mielec. Acele colonii românesci, cari se aflau odinioară înspre nord de această linie ar fi apoi a se privi de moldovenesci, acele însĕ, cari sûnt situate înspre sud de acea linie, *mutatis mutandis* de unguresci-românesci.

Bursa de Viena

din 29 Septemvre n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	126 30
Acţiuni de bancă	840 —
Metalicele 5°/₀	67 90
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	69 15
Acţiuni de credit	268 —
Valuta nóuă imperială germână	57 55
London . . . . : .	115 55
Galbin	5 57¹/₂
Napoleon d'aur (poli)	9 31¹/₂

Economic.

Sibiiu, 7 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.10; Sĕcară fl. 4.50—4.90—; Orz fl. 4.20—4.60: Ovĕs fl. 2.50—2.90 Cucuruz fi. 4.60—5.—; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7·—8; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6 50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 24.—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16.50; Sĕu de luminări fl. 23.—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.75—0.85.: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Teaca, 5 Oct. n. Pro hectolitră: grâu fl. 5.25—7.50; ovĕs fl. 2; sĕcară fl. 4.50; cucurz fl. 2.60; pro chilo: carne de vită 36 cr.; carne de porc 36—40 cr.; carne de oaie 24—28 cr.; oauĕ 8 de 10 cr.

(Congresul de cereale din Viena). Congresul, la care au asistat 3500 persoane, a fost deschis Marţi în 21 August curent de un representant al ministeriului de comerciu. După un discurs al acestui funcţionar, comisiunea internaţională a fost constituită. D. Leinkauf a cetit, în numele bursei de cereale şi făinuri din Viena, o dare de samă asupra recoltei Austro-Ungariei. După aceasta dare de samă, deficitul ar fi pentru grâu de 8,550,000 hectolitre, pentru sĕcară de 7,250,000 şi pentru orḑ de 5 milioane. Recolta ovĕsului este bună; ea a întrecut mijlocia anului cu 2,500,000 hectolitre. Austro-Ungaria va fi silită să importeze în cursul acestei campanii 750,000 hectolitre grâu şi 4,500,000 hectolitre sĕcară. Orzul este aproape suficient. Cât despre ovĕs, Austro-Ungaria poate să esporteze 3 milioane măji vamale.

Budapesta, 27 Sept. n. În sĕptĕmâna trecută timpul a fost foarte schimbăcios. Temperatura juca între + 15 şi + 18° R. La începutul sĕptĕmanei a ploat 2 ḑile neîntrerupt şi pe lângă toate aceste nu s'au putut isprăví sĕmĕnatul de toamnă, dară e mai pe sfêrşit, cucuruzele s'au început a se rupe şi ni se pare, că resultatul lor va fi numai mijlociu. Pentru aceea sûntem mulţămiţi cu culesul viilor, care a început deja Mustul e foarte bun şi mulţămesce pe oameni atât în privinţa cuantităţii, cât şi a cualităţii. Anul acesta se poate numí an bun pentru vin. Cătră sfêrşitul sĕptĕmânii a început earăşi a se închide ceriul şi ne promite o ploaie îndelungată de mai multe ḑile, carea ar fi pentru finirea sĕmĕnăturilor tare de dorit. Negoaţele tuturor articlelor în această şĕptĕmână au fost dese, bune şi viuaie. Preţurile lor au fost următoarele:

Grâu la 120,000 m. m. cu fl. 12.90—13.70; sĕcară 3000 m. m. fl, 8.15—8.40; Ovĕs 2500 m. m. fl. 6.90—7; orḑ 3000 m. m. fl. 6.25—10.50; cucuruz nu s'a vêndut mult şi numai cu fl. 6—6.80 maja metrică; Făina a trecut ca fulgerul cu preţuri foarte mari şi s'a transportat în toate părţile lumii, cu deosebire către Marea-Britanie, unde s'au espedat peste 20,000 gălete. Păstăioasele au trecut numai cam slab şi adecă: lintea cu 12 fl.; mazerea cu fl. 10; fasolea cu fl. 9.50; mălaiul fl. 5—6; sĕmĕnţa de cânepă fi. 9—10; sĕmĕnţa de in fl. 13; lânile au trecut cu fi. 52—53 per 56 chilograme; porcii de-ocamdătă n'au trecut prea tare. Din cei 83,030 capete, cari au fost în têrg, au fost din Ungaria 6500, din România 1570 şi din Ardeal numai 200; unsoarea de porc a trecut cu fi. 44 fără, eară cu fl. 45—47 cu vas cu tot; slănina cu fl. 42—43 şi sĕul cu fl. 41—42; spirtul *en gros* a trecut cu fl. 31—31.25 şi *in consum* cu fl. 32—32.75 per 10,000 litre percentuale.

Pei au fost în têrg foarte multe şi s'au vêndut cele de oaie din Bănat cu fl. 70—80; de miel din Bănat cu fl. 60—70; cele de capră toate au trecut cu fi. 70 per 102 dărabe. Peile de bou cu fl. 116—120; de vacă din Bănat cu fl. 125—135 şi din Ardeal 140—150 fl.; peile de cal cu fl. 12—13 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Oct. şi 22 Noem. imob. lui Nicolau Giurca în Bucium-Cerb (judec. cerc. Abrud); în 31 Oct. şi 1 Dec. imob. lui Iosif Szworsky în Teuş; în 30 Oct. imob. lui Nicolau a lui Ioan Francu în Benedik; în 31 Oct. şi 1 Dec. imob. lui Antonie Bomba în Cerghidul mic (judec. cerc Aiud); în 11 Oct. imob lui Francisc Demeter în Seplac (judec. cerc. Teaca); în 24 Oct. şi 24 Noem. imob. lui Petru Györffy şi soţiei sale in Lepadia (judec. cerc. Aiud); în 13 Oct. imob. lui Simion Deutsch şi soţiei sale în Lucafălĕu (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 20 Oct. imob. lui Adolf Weiss în Braşov (trib.); în 17 Oct. imob. lui Dumitru Bareşteu şi soţi în Demsuşi (judec. cerc. Haţeg); în 14 Oct. imob. lui Michail Kis în Egerpatak (judec. cerc. Sângiors); în 8 Oct. imob. veduvei Paraschiva Birth şi soţi în Braşov (trib.); în 7 Noem. imob. lui Ioan Székely în Ugra (judec. cerc. Sânmărtin); în 15 Noem, şi 15 Dec. imob. lui Michail Schuster în Marpod: în 18 Noem. şi 18 Dec. imob. lui Simion Dicu în Săcel (trib. Sibiiu); în 22 Oct. şi 22 Noem. imob. minorenului Ioan Fredel şi soţi în Trapold (judec. cerc. Sighişoara): în 20 Oct. imob. lui Ladislau Nagy în Topliţa, Leta şi Cuciulata (judec. Şomcuta-mare); in 8 Noemvre şi 8 Dec. imob. lui Andreiu Dărăbanţ în Veştem; în 18 Oct. imob. lui Carol Binder în Sibiiu (trib.)

Nr. 258/1879. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor de învĕţători la scoalele confesionale gr. or. din tractul protopr. gr. or. al Gioagiului II-lea se escrie prin aceasta concurs pănă la 14 Octobre 1879 st. v. cu acea observare, că la staţiunile de clasa I-a pot concurge numai acei indiviḑi, cari au cualificaţiunea recerută, eară la staţiunile de clasa II-a şi III-a pot concurge şi indiviḑi de aceia, cari deşí nu au depus esamenul de cualificaţiune, pot totuşi produce testimonii cumcă posed pregătirile cele mai necesare, şi că au mai funcţionat ca învĕţători.

Emolumentele la staţiunile învĕţătoresci sûnt:

Clasa I. 1. Balşa 160 fl., 24 mĕsuri; 2. Geoagiu 200 fl.; 3. Homorod 200 fl., 24 mĕsuri; 4. Mada 250 fl., 20 mĕsuri.

Clasa II. 1. Almaşul mare 150 fl.; 2. Bacainţiu 120 fl., 20 mĕsuri; 3. Bozeş 150 fl., 16 mĕsuri; 4. Glod 150 fl.; 5. Varmaga 150 fl., 12 mĕsuri.

Clasa III. 1. Almaşul de mijloc 80 fl.; 2. Almaşul mic 73 fl., 23 mĕsuri; 3. Ardeu 70 fl., 26 mĕsuri; 4. Băcaia 60 fl.; 5. Bulbuc 120 fl., 6 mĕsuri; 6. filia Curpeni 100 fl., 6 mĕsuri; 7. Valea mare 120 fl., 12 mĕsuri; 8. Ceru 80 fl., 14 mĕsuri; 9. Cibu 100 fl.; 10 Feredeu 70 fl., 12 mĕsuri; 11. Mermezeu Văleni 80 fl., 12 mĕsuri; 12. Nojag 86 fl., 12 mĕsuri; 13. Renghet 100 fl

Toate staţiunile sûnt provĕḑute cu cuartire libere şi lemne pentru încălḑitul scoalelor şi cuartirelor învĕţătoresci.

Doritorii de a ocupa postul de învĕţătoriu la vre-una din staţiunile sus amintite, au a'şi aşterne la subscrisul oficiu protopresb. suplicile lor instruite cu testimoniu de botez şi alte documente despre cualificaţiunea lor pe terenul scolastic.

Secărêmb 15 Sept. 1879.

Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso m.|p.

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. Ocna-Sibiiului (parochia din sus) s'a înfiinţat un post pentru al III-lea învĕţătoriu, eară unul a devenit vacant. Pentru întregirea acestora se escrie concurs pănă la 10 Octomve a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu fie-care din aceste posturi sûnt:

I. În bani salariu anual de 150 fl. v. a. plătibil în rate lunare, la unul din alodiul comunal, ear' la unul dela popor.

II. Cuartir natural în edificiul scoalei pentru fie-care separat şi 6 orgii de lemne preste tot, din cari să se încălḑască şi scoala.

Doritorii de a ocupa ori care din aceste posturi au să'şi aştearnă suplicele lor instruite în sensul „statutului organic“ pănă la terminul sus indicat prea onoratului oficiu ppresbiteral în Mercurea.

Ocna-Sibiiului în 24 Sept. 1879.

În conţelegere cu părintele admnist. ppresbiteral tractual.

Ioan Henteş m. p.,
paroch gr. or. şi preşed. al com. parochial.

2—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 115. Sibiiu, Marți 2 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 1 Octomvre.

Abia s'a început sesiunea cea nouă a dietei Ungariei și casa deputaților a și căpătat vacanțe până la 23 Oct. n. din lipsa de material de desbătut. Fericită țară, care a desbătut tot și e pe ací de a nu mai avé ce desbate!

Dară pe când unii dintre deputați se pregătesc a se folosí de vacanțe și a'și căuta căminele lor, stânga estremă află cu cale a'și provoca membrii să adune date pentru o „acțiune“ în afacerea miseriei, de care este bântuită țara. „P. Ll.“ nu are încătrău și trebuie să recunoască, că este o necesitate imperativă, ca patrioții să se ocupe cu tema aceasta tristă, pentrucă agricultorii din Ungaria, într'o mare parte, se află în situațiunea cea mai strimtorată. Mulți n'au recoltat nici atât, cât să aibă destul pentru semnăturile viitoare. Dară foaia aceasta, vorbind despre modul cum ar trebuí delăturat reul miseriei, esprimă temerea, că prin o „acțiune“ cum voiesc să o pună în lucrare oamenii stângei estreme, s'ar altera cele mai bune dispozițiuni ale locuitorilor, de a nu primí „milă,“ ci de a li se da mână de ajutoriu și de a se ridica ei prin munca lor proprie din miserie. In laturi dară cu proclamarea oficială a miseriei, ca să nu se sporească numerul acelor ce s'ar folosí de pretecstul aceleia și ar părăsí munca și prin aceasta să nu se respendească demoralisațiunea în clasele inferioare a le poporului. „P. Ll.“ esprimă mai departe părerea de rĕu, că prin esagerarea miseriei țeranilor din Ungaria se slăbesce creditul țĕrii și de altă parte se miră de sterilitatea parlamentară a Ungariei în ce privesce agricultura, cu toate că partea cea mai mare a membrilor dietei sûnt agricultori. In Francia și în Anglia nu este așa. Acolo abia va fi o sesiune parlamentară, in care afacerile agronomice să nu fie puse la ordinea ¢ilei. „P. Ll“. din incidentul acesta esprimă dorința, că nu numai din partea oposițiunei estreme, ci din partea tuturor factorilor țerii să se caute a se da poporului adevărata pâne.

În viitoriul cel mai de aproape se va desbate in dieta Ungariei un proiect de lege asupra administrațiunei Bosniei și Erțegovinei. Între comisiunile care s'au emis în casa deputaților în ¢ilele aceste figurează una, care are să pregătească un proiect pentru viitoarea administrațiune a țerilor ocupate. Din cele ce cetim Ungaria s'a și pus în posesiunea acestor țeri, cel puțin în parte. În 7 l. c. st. n. a presidat contele Desetfy în cea dintâiu ședință a comunității din Seraiewo. Foile spun, că la solemnitatea aceasta contele era îmbrăcat în uniformă ungurească de gală. Cu toate aceste el a funcționat ca comisariu c. și reg., ceea ce va să ¢ică, că până la o ulterioară decidere în corpurile legislative ale monarchiei, pe lângă toată uniforma ungurească de gală, a presidentului țerile ocupate poartă și vor purta caracterul comun.

În rêndul trecut amintirăm pe scurt de o reservațiune de drept subșternută Maj. Sale din partea Cehilor înainte de întrarea lor în senatul imperial. Astfel de reservațiuni s'au repețit din partea representanților cehi și în ambele case ale senatului imperial. În casa deputaților s'a ascultat cetirea reservațiunei fără nici o observare. Însĕ în casa domnilor, cavalerul Anton de Schmerling a pășit foarte hotărît în contra reservațiunei, disputându'i dreptul de esistență și îndrumând pe representanții de naționalitate cehică a'și aduce păsurile în decursul desbaterilor. Chiar și aceste păsuri după cav. de Schmerling au să fie reduse și să nu se atingă de lucruri, prin care s'ar vătăma constituțiunea esistentă.

Manifestațiunea aceasta este un avis la atențiune asupra celor ce vor avé să urmeze în ambe corpurile senatului imperial și asupra deslegărei problemei din cuvêntul de tron, care pune în perspectivă nejignirea convingerilor din nici o parte.

După retragerea contelui Andrássy, ne aduc ¢iarele scirea despre un concediu mai îndelungat a lui Bismarck. Concediul acesta înse nu se va termina cu definitiva retragere a principelui. Din contra, după asigurări din mai multe părți, concediul va fi folosit, afară de o petrecere la Varzin, pentru unele escursiuni, între care una la Nizza.

Este greu de a ținé firul escursiunilor și întêlnirilor ce se petrec și au să se petreacă în timpul cel mai apropiat între diplomați și între capete încoronate. Dar cu toate aceste presa rusască nu încetează de a scuipa foc contra Germaniei și în special contra Austro-Ungariei. Espectorațiunile organelor rusesci, luându-le în totalul lor culminează în următoarele: „Perderile în urma rĕsboiului din urmă trebuiesc reparate. Rusia trebuie să pretindă fără întâr¢iere partea sa din peninsula balcanică. Austro-Ungaria i stă în cale. Trebuie nimicită fără întâr¢iere și fără milă. Ce se atinge de Germania trebuie esemplar pedepsită ingratitudinea ei deamnă de urgisire, cu deosebire fățăroasa desertiune a principelui Bismarck. Între Slavi și Germani nu este pardon. Ori una, ori altă parte trebuie să cedeze și resolverea acestei cestiuni este în mâna Rusiei.“ Neamțul însĕ ¢ice: „Bange machen gilt nicht“, adecă: Laudăte gură, că eacă pumnul!

Fructele emancipării învĕțătorilor nostri confesionali.

Îndată după emanciparea bisericii noastre de către ierarchia sêrbească, și anume de loc după emanarea preanaltei Resoluțiuni din 24 Decembre 1864 în puterea căreia, vechia noastră metropolie națională se decretă de reinființată, învĕțătorii nostri confesionali din Bănat și Ungaria mânecară din toate părțile a apela la bărbații inteligenți mireni de ai nostri rugându'i ca să esopereze la locurile competente deci¢etoare și la Timpul oportun și „emanciparea lor“ — adecă a tuturor învĕțătorilor de apĕsarile și persecutările (?) clericalilor, anume de ale popilor și protopopilor superiori.

Când apoi pe basa suslăudatei resoluțiuni preaînalte și în vîrtutea articlului de lege IX din anul 1868 se întruní primul congres național-bisericesc constituit ca suprema corporațiune legislativă a restauratei provincii metropolitane a noastre — precum bine se scie — cererile și pretensiunile de emancipare a învĕțătorilor nostri confesionali se manifestau nu numai prin numeroase memorande și representațiuni colective asternute congresului, ci se ventilau cu mare zel și chiar cu un fel de preocupațiune estremă prin o parte a ¢iaristicei noastre. Manifestațiunile aceste se păreau că formau o cestiune la a căreia deslegare sunt angagiați toți mirenii, ba chiar unii puțini și dintre clericalii deputați ai congresului de-atunci!

Statutul organic, croit de același congres și sancționat dela preanaltul loc cuprin¢ênd salutare, autonome și liberale disposițiuni, cari au ținut cont de interesele generale ale clerului și poporului nostru ortodocs, și prin cari s'au inaugurat nu numai dreptul autonomiei noastre bisericesci, scolare și fundaționale în cel mai liberal mod, ci s'au dat și garantat mirenilor prerogative, de îndoită îndreptățire a representanței în toate corporațiunile organice-electorale, legislative, precum și în cele ale autorităților administrative, în care, mirenii de jos până sus, anume: în sinoadele parochiale, protopresbiterale, și eparchiale, precum și în congrese, apoi în comitetele parochiale și protopresbiterale, în consistoriele eparchiale și în consistoriul metropolitan, cu un cuvênt la toate forurile — cu singura escepțiunne a celui eschisiv, strîns canonic-bisericesc — ocupă loc prerogativ de $^2/_3$ ca factori representanți ai poporului nostru dreptcredincios.

Astfel fără toată îndoiala, prin aceste disposițiuni ale statutului organic și special prin instituirea „senatului scolar“ dela consistoriile eparchiale și dela cel metropolitan învĕțătorii nostri populari însetați de „emancipare“ își vĕ¢ură curênd satisfăcute și deplin realisate dorințele poftite și chiar pretensiunile în cel mai strîns cuvênt al „independenței“ de către clericali; ba după cum ne dovedesc evident esperiențele, de până acum, aceasta emancipare și independență, în unele locuri și uneori, în desvoltarea practică și în diferite casuri și ocasiuni concrete au trecut marginele ficsate, normale, luând o direcțiune și dimensiune cam prea de tot „liberală,“ așa încât multe din unele întreprinderi, angagiamente și acțiuni ale emancipaților prea liberi și independenți învĕțători ai nostri se manifestară și se constată tocmai astă¢i — după consumarea acestei emancipări — de contrarie și dăunoase principiilor și intereselor adevĕrate confesionale-bisericesci și naționale ale noastre.

Atitudinea învĕțătorilor nostri emancipati astfel, în viața publică constituțională bisericească, pe terenul scolastic, anume pe cel al așa numitelor „Conferențe și Reuniuni învĕțătoresci“, cum sûnt bunăoară cele deja de mai lung timp inființate in eparchia Caransebeșului, și precum ea, se manifestă în anii din urma la ocasiunea adunărilor generale ambulante, când într'un loc când într'altul, — este cea mai eclatantă dovadă despre acel adevĕr necontestabil ca învĕțătorii nostri, între impregiurările și constelațiunile politice actuale, sûnt — deajuns emancipație și pot să lucre din destul pentru a'și îndeplini datorința lor, pretinsă atât de recerințele pedagogice cât și de interesele indispensabile ale poporului acestuia.

Mirenii nostri, — odată cu capul nu voiau se scie și se audă că învĕțătorii nostri pretind mai mult și reflectau clericalilor: Da nu ve vine la socoteală „emanciparea“ învĕțătorilor pentru ca să puteți continua reacțiunea (!) și noi să n'o putem paralisa. Ei bine am emancipat pre învĕțători, 'i-am făcut liberi și independenți așa, încât alegerea și subsistența lor numai depinde absolut dela clericali, ci dela noi mirenii, adecă dela votul poporului și dela autoritatea senatului scolar representată $^2/_3$ de mireni.

Când se constituiră consistoriile eparchiale, cel din Arad, dela primul sinod eparchial dela anul 1870 condus și insuflețit de principiul emancipării faptice a învĕțătorilor nostri, cu ocasiunea întroducerei în viață a statutului organic, reformă și inspecțiunea scolară astfel, ca luându-o din mânile protopresbiterilor tractuali o pusese în ale mirenilor. Se creară vre-o 41 de cercuri inspectorale concre¢ute mai numai bărbaților inteligenți de frunte, mireni, d. e. unui Dr. Vasiciu în Timișoara Calacean și alții cunoscuți după trecutul lor de esperți și erudiți pe terenul scolastic și preste tot pe al învĕțămêntului poporal.

(Va urma.)

Din Carloviţ.

Din o scire telegrafică comunicată diarelor în 9 Octomvre n. aflăm, că s'a resolvat, cu puţine modificări, statutul privitoriu la organisarea comunelor (bisericesci), în conformitate cu propunerea comisiunei esmise de congres; de asemenea o parte însemnată a organisaţiunei eparchiilor. Paragrafii privitori la constituirea adunărilor eparchiale, cari însuflau temeri, că vor produce o despărţire a membrilor congresului în două partide, după un splendid discurs al referentului Dr. Maximovici, s'au primit aproape cu unanimitate. La propunerea D-rului Polit, comisiunea congresuală este prin protocol însărcinată, a aduce în sesiunea cea mai de aproape un proiect despre reducerea eparchiilor şi despre alegerea episcopilor. Între membrii congresului domnesce cea mai bună armonie. — Rĕspunsul cabinetului Maj. Sale, prin care Maj. Sa mulţămesce pentru felicitările ce i s'au adus cu ocasiunea onomasticei preaînalte, a fost primit cu entusiasm.

Politica orientală a Austro Ungariei.

Cetim în „Corespondenţa ungară“ organul comitelui Andrássy:

„Ministeriul comun privesce acţiunea militară a Austro-Ungariei ca terminată prin întrarea trupelor sale în districtul Novi-Bazar. El se va mulţămí cu esecutarea tractatului de la Berlin, în scopul de a manţiné integritatea imperiului otoman în marginile ficsate de acest tratat

„Prin posiţiunile militare ce ocupă Austro-Ungaria în momentul de faţă, ea are garanţii îndestulătoare de a face să se simtă înriurirea sa în faţa tuturor evantualităţilor şi pretutindenea unde vor cere împregiurările.

„Cabinetul din Viena nu voesce să meargă până la Salonic, nici nu se gândesce a lua în stăpânire calea Dunării. El înţelege cu totul altfel misiunea politică a Austro-Ungariei ca să admită în progrma sa asemeni esperienţe care 'i-ar aliena naţionalităţile, al căror sprigin şi a căror încredere Austro-Ungaria are nevoie să o câstige. Românii şi Albanesii sûnt aliaţii firesci ai Austro-Ungariei, pe cât timp va fi vorba de-a respinge năvălirea panslavismului în Peninsula balcanică.

„Urmând o politică de espansiune cabinetul austro-ungar ar descepta susceptibilităţile Românilor şi ale Abanesilor şi foloasele materiale, ce s'ar puté dobândí prin aceassa n'ar compensa nici de cum greşala politică de a înpinge sus citatele naţionalităţi în braţele Rusiei. Esecutarea tratatului de la Berlin a creat Austro-Ungariei o basă îndestulătoare pentru o politică conservatoare în Orient, asigurându'i posiţiuni militare, care îi permit de-a înpedeca realisarea ori-cărei schimbări eventuale în Orient, care ar fi contrariă intereselor monarchiei. Austro-Uugaria nu va face un pas nici înainte nici înapoi; dar ea va astepta cu arma la braţ desvoltarea ulterioară a afacerilor din Orient.

„Cea ce am spus constitue fondul programei baronului Haymerle, programa, pe care Parlamentul ungar şi delegaţiunea ungară o vor sprigini cu comitele Andrássy în frunte. Se înţelege de sine, că aliata noastră, Germania, care a contribuit la realisarea acelei programe, nu va puté de cât să o aprobe“.

Încetarea alianţei celor trei împĕraţi.

„Gazeta Crucii“, vorbind în numerul seu de la 3 Octobre despre încetarea alianţei celor trei împĕraţi, dice:

„Numai această schimbare a putut să provoace măhnirea înverşunată a diarelor rusesci în contra Germaniei. Numai aceasta poate esplica convorbirea principelui Gorciakoff cu corespondentul diarului „Soleil“ convorbire care, afară de o espresiune a remas nedesminţită. Bărbatul de stat al Rusiei, care de altmintrelea nu e deprins a convorbí cu diaristii, trebuia să vadă că această cale nu poate să ducă la o alianţă cu Francia; căci nu ducele Deacazes, care în tot-deauna a visat o asemene alianţă, e la càrmă în Paris, ci adversarul seu, d. Waddington, a căutat necurmat a strînge legăturile cu Englitera şi a întreţiné bune relaţiuni cu Germania. Acestui bărbat de stat, care în tot-d'auna cu prudenţă a căutat să stea departe de ori-ce complicaţiuni, îi ofere principele Gorciakoff alianţa Rusiei, care e sdrunsinată financiarmente şi e adânc slăbită prin încurcăturile din întru. Nereuşita acestui apel îi va fi dovedit, că a făcut o falsă trăsătură de şac şi că a compromis cu desĕvêrşire relaţiunile Rusiei cu celelalte două puteri.

În facia acestor împregiurări, visita principelui Bismarck la Viena şi deamna primire ce a avut, apar într'o lumină deosebit de importantă. Pe comitele Andrássy, îl cunoscea pentru că, aşa dicênd, convìţuiseră impreună. Comitele nu e omul iniţiativei resolute, dar demersul şi 'l-a împlinit cu o deosebită dibăcie în împregiurări foarte grele şi cestiunea Bosniei a trecut-o ast fel prin Camera Ungariei în cât aceea nu mai poate face nimic în contra ei. Cu aceasta, el 'şi-a resolvat problema şi acum se retrage. Cancelarul Germaniei însĕ s'a convins, că schimbarea de persoane nu atinge de loc politica esternă a imperiului austriac şi că alianţa cu Germania remâne peatra lui fundamentală. Alianţa celor trei împĕraţi in forma ei de până acum s'a sfêrşit, nu din causa vre unei certe, ci prin desvoltarea naturală a lucrurilor şi pentru că partida panslavistă nu 'şi-a găsit socoteala într'ênsa. Planurile ei nu se pot uní cu interesele Austriei în Orient şi visita Principelui Bismarck dovedesce, că Germania în această privire stă în partea Austriei.

„Aceasta e cu atât mai important, cu càt e evident, că tratatul din Berlin e numai o staţiune (ètape) a cestiunei Orientului. Căderea Turciei înaintează, fără de a se puté oprí. Pe când soldaţii şi funcţionarii nu'şi primesc lefurile, putreda gospodărie a Effendilor durează necurmat. Sultanul n'a achitat de luni întregi socoteala măcelarilor, dar cu toate aceste construiesce un *aquarium* care costă peste o jumĕtate de milion. În privinţa reformelor nu mai amintim nimic; Englesii sûnt plătiţi necurmat cu vorbe frumoase; dar, pe cât timp nu vor lua în mâna lor afacerile, nu vor puté realisa ceea ce doresc. Nu mai încape dar îndoială, că aceste stări de lucruri vor duce mai curênd sau mai tàrdiu la o catastrofă şi atunci posiţia Austriei la Lim, rezămată pe alianţa Germaniei, se va afirma strălucit. Deja Montenegrul, Serbia şi Romània îşi caută razĕmul lor natural în Viena şi Bulgaria, cu toată recunoscinţa ei pentru Rusia, va trebuí să le urmeze, chiar şi pentru motivul cestiunei drumului de fer.

„Dobândească ori nu alianţa austro-germână o sancţiune în scris, însĕ e în natura lucrurilor ca ea în tot momentul să fie lărgită prin aderarea Engliterei. Aceste trei puteri n'au în Orient interese opuse: din contră Englitera şi Austria sûnt avisate la spriginul lor reciproc, după cum a accentuat în totdeauna principele Metternich. Unite odată cu Germania, această triplă-alianţă va fi apoi stăpână pe situaţiune, în contra voinţei ei nu se va puté face nici un resbel în Europa. Pentru acest motiv, presa engleză felicită ca o nouă garanţie a păcei reînnoirea legăturilor între Germania şi Austria. Ne aflăm dară la punctul de plecare al unei nouĕ situaţiuni. Cum se vor desvolta relaţiunile interne ale Austriei, Rusiei şi Franciei nu se poate prevedé, precum nu se poate scí nici desvoltarea lucrurilor în Afganistan; însĕ înţelegerea celor trei puteri, Germania, Austria şi Englitera precum şi iubirea ce o are pentru manţinerea păcei cabinetului actual al Franciei, cu toate declaraţiunile lipsite de tact ale d-lui Lepére făcute la Montbellard, par a garanta pacea Europei, de care are atâta nevoie pentru reîntremarea ei economică.

„În această privinţă, salutăm cu bucurie scirea autorisată a diarului „Wiener Abendpost,“ că la Viena doresc a stabilí o înţelegere pentru înlesnirea comunicaţiunilor şi tarifelor între Austria şi Germania. Amicia politică dară se completează în mod fericit prin strînse legături economice.

„În ceea ce privesce pe Rusia, apoi aserţiunile diarului „St. Petersburger Zeitung,“ că principele Gorciakoff a stat departe de întêlnirea „celor doi bărbaţi de stat nesinceri, şi ne aduce aminte de povestea strugurilor acri. Nu ne pare însĕ imposibil că Rusia, după ce va cumpăní mai bine starea de isolare, îşi va modifica politica, se va retrage în cercurile ei vechi şi va vindeca relele ei interne; căci altfel cunoscuta vorbă a cancelarului rus ar trebuí să se modifice astfel: „La Russie boude, mais ne se recueille pas.“

Rĕspunsul d-lui Calimaki-Catargi.

adresat diarului le „Temps“ şi publicat în numĕrul de la 5 Octombre al numitului diar.

Domnule director! Nu e cu putinţă, de-a lăsa fără rĕspuns critica pasionată ce face d. Crémieux celor ce se petrec în România, într'o scrisoare pe care „Le Temps“a publicat-o eri şi căreia autoritatea şi marea situaţiune a aceluia, care o suptsemnează îi dă o reală însemnătate.

E mult timp de când d. Crémieux a întreprins în contra României o campanie care nu pare aproape de sfêrşit. Trebue poate se recunoascem că tocmai această atitudîne a preşedintelui Alianţei Israelite n'a contribuit puţin, a mărí dificultăţile cestiunii, ce ne preocupă, căci una din cele mai vii imputări, ce Românii fac Evreilor este de-a se supune unei autorităţi vrăşmaşe ţĕrei.

Ei le mai adresează o alta numai puţin intemeiată: aceea de a nu fi esacţi in espunerea numeroaselor plângeri ce fac în privinţa condiţiunii lor de esistenţă în România. Astfel se esplică de sigur erorile ce conţin lunga enumĕraţiune de restricţiuni, care după d. Crémieux, isbesc pe coreligionarii sei la noi.

Sûnt cu totul dispus, de a dovedí contrariu cu afirmările onorabilului preşedinte al alianţei pe temeiul unor rapoarte negreşit necontrolate, că Israeliţii au dreptul de domiciliu permanent la ţară: că ţin multe moşii în erêndă; că sûnt întreprindĕtori de accise în multe comune; că au pretutindeni cârcĭume şi debite de spirituoase; că în cea mai mare parte din oraşele Moldovei posed mai mult de jumĕtatea caselor şi altor imobile; că iau parte la licitaţiunile publice; că sûnt profesori, medici farmacisti; şi că întru cât privesce profesiunile neliberale esercită pe toate acele care sûnt permise şi chiar pe cele ce nu sûnt.

Ceea ce e adevĕrată e, că n'au avut până acum şi n'au nici facultatea de a dobândí proprietăţi rurale nici posibilitatea de a dobândí drepturi politice.

D. Crémieux nu vrea să ţină de loc samă de înmpregiurările particulare şi locale care opresc esecutarea imediată şi deplină a marii reforme sociale şi economice pe care tratatul de la Berlin a impus-o României. Dênsul acusă pe guvernul român, că nu face cu violenţa acea ce dênsul a făcut cu atâta curagiu în folosul Isrăeliţilor din Algeria pe când Francia era în luptă cu străinul.

Guvernul nostru nu are într'adevĕr această dibăcie. El are o grige cu totul alta; caută pe de o parte a face pe România să primească un progres necesar şi salutar, şi pe de altă parte de a dobândí dela puteri timpul de care are trebuinţă spre îndeplinirea unei schimbări atât de adênci în instituţiunile unei ţĕri. Acesta a fost obiectul călĕtoriei d-lui Boerescu; acesta este spiritul proiectului de lege care e acum în desbatere în camerele noastre.

Acest proiect este el contrariu disposiţiunilor tratatului dela Berlin? Lăsa-va el pe Israeliţi într'o situaţiune mai puţin avantagioasă decât pe care o au acum? El nu e de sigur atât de radical ca decretul prin care d. Crémieux a emancipat pe Evreii din Algeria; dar întroduce într'un mod formal în legislaţiunea noastră principiul stabilit de art. 44 din tratat.

El asigurează tuturor Israeliţilor, străini sau nu, deplinul esercíţiu al drepturilor civile. El recunoasce imediat calitatea de cetăţan tuturor acelora, cari au dat dovedi de asimilare cu poporaţiunea română, prin partea ce au luat la sarcine şi prin serviţiele ce au adus. Dacă numerul lor este „ridicul de mic, a cui e vina? Evreii înşişi trebue să'l mărească de ací înainte, întrând cu mai mult patriotism decât până acum, în calea ce le indică paragraful 4 din noua disposiţiune constituţională, care acordă dispensa de stagiu tuturor Evreilor indigeni, cari vor cere camerelor naturalisarea. Acesta e sfatul înţelept ce le da d. Waddington, dicênd în congresul dela Berlin: „Dificultăţile locale vor fi mai uşor înlăturate în România, când principiul egalităţei de drepturi şi al libertăţei religioase vor fi recunoscute şi când rasa evreiască va scí, că nu are nimic de aşteptat de cât dela propriele sale silinţe şi dela solidaritatea intereselor sale cu ale poporaţiunilor indigene.“

Ar fi de dorit ça, în loc de a asmuţí opiniunea publică a Europei în contra României şi în contra guvernului seu, d. Crémieux să ţină coreligionarilor sei limbagiul d-lui Waddington şi să se silească a'i face să înţeleagă că, pentru a avé o patrie, nu e de ajuns de a se nasce în ea, sau de a o esploata.

Opera de pacificare şi de civilisaţiune, care se urmăresce pretutindeni nu ar puté decât să câştige.

Binevoiţi a primí, vĕ rog d-le director, asigurarea înaltei mele consideraţiuni.

Paris 3 Octobre 1879.

Agentul diplomatic al României.
N. Callimaki-Catargi.

Varietăţi.

* Preasânţia Sa P. Episcop al Aradului Ioan Meţian a sosit duminecă cu trenul dela ameadi aici spre a lua parte la şedinţele consistoriului metropolitan.

* (Consistoriul metropolitan) s'a întrunit eri mai ântâiu în şedinţă plenară. După aceasta vor urma şedinţele în senate. Din afară au sosit tot duminecă aici pentru participare la şedinţe P. Prot. al Braşovului I Iosif Barac, P. Prot. al Timişoarei Meletie Drăghiciu, P. Prot. al Orăviţei Iacob Popoviciu, P. Prot. al Totvaradiei Iosif Beleş, P. Prot. al Caransebeşului Nicolau An-

dreevici P. Michail Vălcean par. în Dognecea Dr. Paul Vasici, Stefan Iosif, Ioan Bran de Lemeni, Iulianu Ianculescu, I. T. Popoviciu. Eri au sosit: dd. Ioan Lengher, Ioan Gal prot. Dl. Vincenţiu Babesiu este mai demult în Sibiiu.

* (Societatea de lectură Andrei Şaguna) pe basa statutelor ei s'au constituit cu datul de 26 Septemvre st. v. a. c. în următoriul mod:

1. Conducĕtor-preşedinte profesorul seminarial dr. Daniil P. Barcian.
2. Vic. preşedinte Gerasim Sĕrb c. a. III.
3. Notar de corespundenţe Ioan Marian c. a. III.
4. Notar al şedinţelor Adam Groza c. a II.
5). Casar Sevastian Olariu c. a. I.
6). Controlor Andrei Bărbos c. a. III.
7). Bibliotecar Nicolau Borza c. a. II.
8). Vic. Bibliotecar George Moldovan ped. an. II.
9). Redactor al foaiei „Musa“ Georgiu Bobeş c. a. III.

Ear membrii în comitet s'au ales următorii: Pavel Menea şi Basiliu Bălan c. a. III.

Romulus Furdui şi Georgiu Candrea c. a. II.

Ioan Micu şi Nicolau Neamţ c, a. I şi Ioan Sava pedagog an. III.

Gerasim Sêrb, v. preşedinte. *Georgiu Bobeş*. notar adhoc.

* (Convocare). Adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor rom. din tractul S. Sebeşului şi A. Iulie, convocată pre 8/20 Sept. v. a. c., din causă că a fost presenţi numai 17 învĕţători, amânêndu-se pre 26 Oct. a. c. Subscrisul conform acestei decisiuni convocă din nou, pre învĕţătorii din tractul S. Sebeşului şi A. Iulia la adunarea generală ce se va ţiné în 26 Oct. st. v. a. c. în localitatea scoalei rom. gr. or. din Sebeş.

S. Sebeş 1 Octobre 1879.

Zevedeiu Murĕşan.

* (Mulţămită publică) Subscrisul pătruns şi condus de simţimentul de recunoscinţă ce'l nutresc în inimă'mi faţă cu mult stimaţii domni medici din Abrud Dr. Nagy Carol şi Dr. Alesandru St. Şuluţ, cari prin neobositele stăruinţe, rarul tact şi perfecta cunoscinţă de lucru — cu ajutoriul celui atot puternic — le-a succes a scoate pre iubitul meu fiu, student octavan Niculau Adamoviciu, care devenise victima gravului morb numit Thiphus, din braţele morţii — vin prin aceasta publice ale esprima profunda mea mulţămită şi recunoscinţă ce o voiu păstra în toată viaţa mea — felicitând totodată poporul munţilor apuseni, că este fericit a avé în sinul seu asemenea medici.

Dionisiu Adamoviciu, paroch în Abrud.

* (O nouă împărţală a timpului). O foaie berlinesă scrie: „Sistemul decimal a ajuns prin reforma momentelor, mĕsurilor şi pondurilor la domnie, şi prin urmare dacă voim să fim consecuenţi nu trebuie să ne sfiim a împărţí şi timpul nostru după sistemul decimal. Incă înainte cu 5 ani a propus un anumit Ferd. Noll în Brendenburg a împărţí ḑiua în 20 oare şi oară în 100 de minute, a însemna apoi oarele după olaltă „1 oară până la 20-a oară.“ Serviţiul postelor telegrafelor şi al drumurilor de fer s'ar uşura mult prin aceasta, căci numirile de „diua“, „noaptea“ „inainte şi după ameaḑi“ „dimineaţa şi sara“ ar devoní superflue. Acuma se împarte ḑiua în 24 oare, oara de 60 minute = 1,440 minute, minuta de 60 secunde = 86,400 secunde, secunda de 60 terţe = 5,184,000 terţe, După poopunerea lui Noll se împarte: ḑiua în 20 oare, oara de 100 minute = 2000 de minute, minuta de 50 secunde = 100.000 secnnde, secunda de 50 terţe = 5,000,000 terţe. Dintr'o singură privire se vede, cât de mult s'ar simplifica prin acesta împărţirea timpului aşa încât prin folosul acesta ar fi învinse neplăcerile stadiului de tranziţiune. Cu toate aceste congresul telegrafic din urmă a declarat, că proiectul lui Noll „nu e apt de a se supune unei discuţiuni.“ Aceasta însĕ nu a descuragiat pe d. Noll care a dat ordin să se facă mai multe ceasornice după sistemul seu şi le-a espus la vederea publicului în Berlin. Proietul lui Noll are încă un viitoriu; directorul observatorlului din Berlin încă s'a esprimat în favorul acelui proiect.“

* (Esposiţiunea de vinuri) de şelărie şi de obiecte pentru potcovitul cailor avù loc Marţi şi Mercuri 7 şi 8 Sept. în Braşov. Din România au fost puţini visitatori. Juriul a premiat mai multe feliuri de vin şi mai multe firme pentru obiecte espuse. Nu putem numí nici un nume de oare-ce pánă astăḑi n'am primit copia procesului verbal ce ni s'a fost promis. Gaz. Trans.“

* (Mişcări revoluţionare în Spania. „L'Indépendance belge“ primesce din Madrid următoarea telegramă cu data de 29 Septembre:

Guvernul, în faţa uneltirilor revoluţionare care se simt în rêndurile armatei din principalele oraşe din provincii, a pus să se aresteze mai mulţi oficeri şi emisari amestecaţi în această propagandă.

Ca mĕsură de precauţiune s'au arestat în acelaşi timp generali cunoscuţi pentru ideile lor, dênşilor s'au acordat paspoartele lor pentru străinătate, astfel de esemplu lui Costa, Hidalgo, Merelo.

S'au confiscat documente, proclamaţiuni şi liste care dovedesc că această agitaţiune e creată de federalişti şi cantonalisti uniţi cu republicanii moderaţi. Amicii d-lor Castelar, Serrano şi Serdoal sunt cu totul străini de aceste conspiraţiuni: cu toate aceste s'au luat mĕsuri militare şi poliţenesci în contra acestor intrigi.

Presa ministerială, vorbind de primirea ce s'a făcut amnestiaţilor în Francia, lasă a se înţelege că întoarcerea acestora causează o oare-care îngrigire. Scirile privitoare la încercările separatiştilor din Cuba şi la agitaţiunea Negrilor, nu sunt de loc linistitoare, de vreme ce generalul Blanco cere 20,000 oameni, cari au şi fost promişi, după cum asigură „Gazeta oficială“.

* (O boală interesantă de creeri). Doctorul Solger, cunoscutul literat şi limbist, care a murit ca ministru de finance al Statelor-Unite, a avut nenorocirea de a cădé de pe cal într'o plimbare făcută la Vasington, lovinduse cu capul de o peatră. După acest accident s'a ivit un fenomem foarte curios; Solger, care era căsătorit cu o Francesă vorbind cu dênsa şi cu copii sei limba francesă şi englesă, s'a pomenit că nu mai poate vorbí altă limbă, decât limba sa maternă, adică cea germană. Până la moartea sa, care a avut loc scurt timp după acest accident, doctorul Solger nu putù vorbí cu membrii familiei sale, de cât numai prin dragoman.

Nu de mult, a fost dus într'un spital din Londra, un om, care cea mai mare parţe a vieţei sale o petrecuse în Englitera, fiind de origine Belgian. El primise o lovitură la cap, şi d'atunci nu mai scia nici un cuvênt englez, începênd earăşi a vorbí limba valonă, pe care o uitase cu desevêrşire.

* (12,580 lei noi găsiţi). În magazia de haine gata a d-lui Heinrich Grünbaum, Graben No. 26 din Viena la 2 a. c. stil nou pe după prânz un tiner care cumperà un pardesíu, depărtindu-se pe urmă. După câte-va minute, el se reîntoarse earăşiu, ḑicênd că s'au resgândit, şi că vroesce a preschimba pardeşiul pe care îl avea deja îmbrăcat, contra unui surtuc de toamnă. Această cerere a cumperătoriului care vorbia franţozesce fu îndeplinită, el se desbracă de pardeşiu, îmbracă surtucul şi pleacă. D-l Grünbaum voind a pune la o parte acel pardeşíu, găsì în posunariul din lăuntru un portofoliu care conţinea parte în monedă sunĕtoare parte în hărtii de valoare, suma de 12,580 lei noi, pe care îl uitase cumpĕrătoriul în posunariul interior al pardesiului. Fiind că acel străin până astăḑi încă n'au reclamat portofoliul seu, apoi Dl. Grünbaum 'l-a depus la poliţie. Se ḑice că acel ce a uitat portofoliul e un Român. Avis păgubaşului, şi rugăminte tuturor ḑiarelor române de-a reproduce aceasta.

Loc deschis.

Onorată Redacţiune! „Telegraful Roman“ de Marţi 25 Sept. a. c. Nr. 112 cuprinde o corespondenţă din Gurariului despre moartea parochului nostru de-acolo Ioan Manta şi despre actul funebral sĕvêrşit în 11/23 curgĕtoriu prin mine cu alţi şepte preoţi.

Numita corespondenţă anonimă, semnată cu z. se atinge de persoana mea în un mod infam.

Un om onest şi de caracter, dacă scie că ese în publicitate cu un adevĕr n'are trebuinţă să'şi ascundă numele, el nu se sfiesce a sta înaintea publicului cu faţa descoperită, nemascată; numai minciuna, calumnia, poltroneria se ascund de lumina ḑilei în întunerecul nopţei şi al anonimităţei.

Demnitatea mea nu'mi permite să stau de vorbă cu atari cucuveice nopturne.

Ce privesce citatele din cuvêntul meu funebral la înmormêntarea repausatului paroch Ioan Manta, ear cu deosebire interpretările acelora şi deducerile din acele, mĕ mărginesc a le dechiara pre acele de minciuni infame şi calumnii maliţioase, demne de fabricatoriul lor z. fie acela ori cine va fi.

Rog pe onorata redacţiune să binevoiască a da loc acestora în cel mai de aproape numĕr al „Teleg. Rom.“

Sibiiu 27 Sept. 1879.

I. Hannia m. p.,
protop. direct. prof. şi ases. consistorial.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Colonişti români între Ruteni şi Poloni.

(Urmare.)

Tot aceea se poate susţiné apoi cu acelaşi drept şi despre timpul (1379—1382), când Ludovic cel Mare însuşi, precum nu mai puţin despre timpul (1382—1387), când fiica sa, regina ungurească Maria au guvernat Haliczul. Şi aceşti regenţi au trebuit să se razime mai cu seamă pe ocupaţiuni militare şi pe colonii cari — întrucât locuitorii propri maghiari de regulă nu părăsesc ţeara lor [1]) încă erau în preponderanţă Cumani şi mai cu seamă Români. Aceasta se vede cu deosebire din împregiurarea aceea, că aflăm într'un document din anul 1390 pe un anume „*Dzurgio de Stupnica*“, care pe sine se numesce „Voywoda *Valachorum*“ dându-ne prin aceasta de scire, că în satul Stupnica (cercul Sambor, posta Podbuz) şi poate că şi în împregiurimea lui s'a aflat deja de mai mulţi ani o însemnată colonie română. Esistenţa satului „Woloszcza“ în apropiere potrivită de Stupnica face părerea aceasta încă mai plausibilă şi dovedesce, că în ţinutul Samborului de astăḑi coloniile românesci în adevĕr pe timpul acela n'au fost nici o raritate. Şi orăşelul Bolochow, ce într'un document din anul 1472 se numesce espres „*villa Valachorum*“, precum şi satul Woloska wies (verbal: sat valachic), ce se află în apropiere de Bolochow, s'au înfiinţat după părerea mea tot pe timpul principelui de Oppeln sau pe timpul lui Ludovic cel Mare şi al Mariei, şi ele întocmai ca şi celelalte colonii române situate la strimtorile între Halicz şi Ungaria, nouĕ însĕ în special necunoscute — au avut fără îndoială scopul, a asigura eventual retragerea trupelor de ocupaţiune din Przemysl, Leopole, Halicz, Jaroslaw, Lopatyn, Grodek, Rohatyn, Trebowla, Sniatyn, Kremenetz şi Olesko, poate că şi din alte oraşe galiţiane şi wolhynice. — Sub stăpânirea regelui Ludovic şi a fiicei sale Maria, dacă nu încă mai nainte, în munţii „provinciei Rusia“ (adecă în Galiţia de ost de astăḑi, inclusive vechia starostie a Sanokului) se vor fi aşeḑat şi acele familii, cari se ţineau de armele (marca) „Sas“, şi cari după espresa asigurare a lui Dlugosz au fost de origine românească. „*Sas Dragovie, alias Sassowie*“ — ḑice Dlugosz după ce a descris emblemele armelor acestora — „*Genus valachicum ex montibus et silvis provinciarum Russiae, qui Poloniny nuncupantur, ducens originem*“. — Şi întrucât membri acestui neam nobil au fost destul de numĕroşi deja pe timpul lui Iohannes Dlugosz (1415—1480), putem trage conclusia de sigur foarte firească, că înriurinţa românească în Galiţia a fost mult mai intensivă şi mult mai timpurie de cătră Ungaria, decât din partea Moldovei mărginaşe înspre sud-ost, respective din partea Bucovinei de astăḑi, şi că înriurinţă românească afară de aceea a scos la lumină un strat social, care a fost chemat, a înlocuí vechia boierime, acum ruinată, a Galiţiei cu o nobilime nouă, formată după modelul apusean.

Din timpul reginei Hedwig (1384—1399) şi al bărbatului ei Ladislau Jagiello (1386—1434) ne sûnt păstrate numai puţine indicii positive despre progresul colonisaţiei române din Galiţia (întrucât adecă ea a purces din Ungaria). De aceste se ţine: 1.) un document al regelui Jagiello din a. 1402, pe basa căruia fraţii Jurij, Zanko şi Dymitr din Ulicz au primit în dar pustietatea Dobre (astăḑi un sat în cercul Bircza), şi 2.) un document al aceluiaşi rege din anul 1431, prin care satul Turka se predă pentru vecie unui anume *Vancza* şi fiilor sei Chotko, Jwanko şi Zanko. În documentul lui Iagiello din anul 1431 se află verbal următoarele:

„*Ne error oblivionis etc. proinde Nos Vladislaus, dei gratia rex Poloniae etc. significamus tenore praesentium etc., quomodo inspectis fidelibus servitiis, quibus Vancza Valachus cum filiis suis: Chotkone, Iwankone et Zankone, a nonnullis partibus Nobis hostiliter occurentibus, Nos et regnum Nostrum praecavendo, complacuit et aucto fidelitatis studio praestantius in futurum poterit complacere, horum intuitu cum pueris suis praedictis gratiae nostrae praerogativa cupientes consolari, sibi dictisque filiis suis et eorum successoribus villam nostram Turka in terra Russiae et districtu Samboriensi super fluvio Stryj in metis Hungariae* [2]) *sitam, cum silvis, mericis, borris, aquis, campis etc.*,

---

[1]) Cel puţin nu e cunoscut până acuma nici un sat în Galiţia, ce — dacă nu acuma, apoi cel puţin mai nainte, — să fi fost locuit numai de Maghiari, poate că cu escepţia localităţilor Wegiersca şi Wola Megierska în cercul Iaroslaw. Coloniile maghiare din Bucovina sûnt de origine mai recentă. Şi numeroşii magnaţi unguresci, cari după Dlugosz au primit dela regele Ludovic cel Mare oraşe şi pămênturi în provincia Rusia, de sigur n'au fost cu toţii născuţi Maghiari, ci precum se vede prea lămurit dintr'un documeut al starostului Sciber din Sanok, Akta grodz. i ziem., VII, 46—48, ei au fost şi Români.

[2]) Însemnerea: „*in metis Hungariae*“ e neesactă şi în adevĕr nu se poate lua verbal, de oare-ce dela Turca până la graniţa ungurească chiar şi în linia aerului tocmai sûnt încă vre-o 3—4 miluri.

prout in suis metis et graniciebus, 3) *puta ab illem loco arboris, vulgariter nuncupato Sursury, et quodam vado, vulgariter Brod, proximo campo Issay dicto, deorsum dictae haereditatis... ad praefatam villam spectabant ab antiquo etc., damus, donamus, inscribimus praesentibus et largimur donatione perpetua et in aevum etc. Ratione cuius donationis idem Vancza cum filiis suis ipsorumque successoribus legitimis ad quamlibet expeditionem cum quatuor sagitariis in equis decentibus nobis et nostris successoribus servire tenebuntur et sunt astricti... Actum in Medica feria quarta infra octavas s. Joanis Baptistae a. D. 1431 etc.,*

Dintr'o confirmaţiune a urmaşului nemijlocit a lui Jagiello, a regelui Ladislau III, se vede totodată, că aceasta *„villa“* Turka, a fost altcum o pustietate mare (ea se numesce în documentul respectiv *„vastitas seu hereditas deserta“*), care a trebuit mai ântâiu să se cultiveze şi să se impopuleze; că sus numitul Vanoza şi fiii sei au fost veniţi din Ungaria *(Valachi, advenae de Hungaria)*, şi că lor li s'a făcut dania de cătră Jagiello cu acel scop, pentru a i remunera de o parte pentru serviţiile deja făcute şi de altă parte pentru a-'şi asigura serviţiile lor şi pentru viitoriu. Ori şi cât însĕ de insuficiente sunt datele aceste, ele totuşi mai mult sau mai puţin ne permit a admite ca sigur, că colonisaţia Românilor în Galiţia n'au încetat nici sub stăpânirea reginei Hedwig şi a soţului ei Jagiello, ci ea s'a continuat neîmpedecată pe căile cunoscute în acele teritorii, cari se mărginesc cu regatul Ungariei.

(Va urma).

---

3) Cât a fost de mare teritoriul, ce s'a dăruit de regele Jagiello Românului Vancza şi fiilor sei sub titulul *„villa Turca“*, se poate vedé mai bine dintru aceea, că pe acest teritoriu s'au înfiinţat în deceniele următoare afară de satul Turca cu atinenţele sale încă şi satele: Iasionka, Iawora, Ilnic şi Mielniczne. Şi chiar când în anul 1538 la propunerea reginei Bona s'a instituit o comisiune, care avea să esamineze esactitatea posesiunilor urmaşilor Românului Vancza, şi aceasta a mai conces încă, că Iawora, Ilnic şi Mielniczne sûnt situate pe teritoriul, ce se ţine de satul Turca; Iasionka însĕ, o parte din Ilnic, Ilniczek şi Zawadka se pretindea, că se ţine de teritoriul regesc. Cfr. Dok-Samb., l. c., II, pag. 60.

Economic.

(Prefacerea inului în mătasă). In Lyon, Francia a inventat unul măestria de a da tortului de în faţa şi forma mătasei. Tortul de in, după ce s'a tractat cu unele chemmicale, se moaie într'o soluţiune produsă din remăşiţe de mătasă, şiací se obduce cu o peliţă de mătasă, şi aşa se ḑice a fi în stare, de a înlocuí mătasa în privinţa curăţeniei, a splendoarei şi a elasticităţei.

Materialul nou de ţĕsut se ḑice a nu mai sĕmĕna la in, ci se arată ca un fir de mătasă sclipicios şi foarte tare.

Ḑiarele franceze „Petit Lyonais“ şi „Salut Public“, tractează această invenţiune ca şi pre un adevĕr constatat. După aceste foi în ḑilele trecute s'a presentat la mai multi fabricanţi de mătasă din Lyon, un domn din Paris care a oferit aceăstă invenţiune pentru trei milioane franci, asigurându'i că dintr'un chilogram tot de in, ce ăr costa 9 franci, se poate pregătí o ţesetură, care nu numai că în toată privinţa va fi egală cu ţeseturile de mătasă, ce costau la 35 franci de chilogram, ci le şi întrece.

Nefiind fabricanţii aplicaţi să se dimită la oferte, se ḑice că respectivul a făcut probe, cari aşa de bine au succes, încât după una oară suma cerută de 3 milioane a fost subscrisă din partea acelor fabricanţi, a căror nume se poate şi numí.

S'a constituit o reuniune de acţiuni cu scop de a esploata invenţiunea aceasta, cu un capital de şese milioane, inclusive suma de 3 milioane reservată pentru inventatoriu.

Ambe foile afirmă că acţiunile reuniunei respective de câte 500 franci, după două ḑile se căutau oferindu-se câte un premiu de 30 percente suma nominală, adecă cu 650 franci.

Dacă întru adevĕr va succede şi aceastâ întreprindere atunci se va schimba cu totul industria mătasei, precum şi aceea a inului, cu deosebire cest din urmă va fi mai căutat, atunci poate că se va cultiva şi la noi în mĕsură mai mare ca până ací.

„Echoul.“

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 28 Oct. imob. rĕmasului dupa George Robner în Ludveg (judec. cerc. Teaca); în 15 Oet. imob. Mariei Gross in Reci; în 15 Oct. imob. lui Michail Schuller în Sibiiu (trib); în 3 Noem. şi 3 Dec. imob. lui Michail Chitulea în Cetea (judec. cerc. Aiud); în 31 Oct. imob. lui Iosif Farkas în Székelyhid (judec. cerc.); în 9 Dec. şi 9 Ian. 1880 imob. lui Ioan Farkas în Chelacea, Checihaza şi Felci (trib. Dej); în 6 Noem. şi 6 Dec. imob. lui Petru András şi soţi îu Sacadate (trib. Sibiiu); în 15 Oct. imob. lui Simion Şerban în Fizes (trib. Dej); în 19 Noem. şi 19 Dec. ímob. lui Michail Frühn în Cisnădie; în 20 Noem. imob. lui Michail Preis în Alţina (tria. Sibiiu); în 15 Oct. imob. moştenitorilor minoreni, Alecsandru şi Eugen Armos şi soţi îu Székelyhid (judec. cerc.)

Nr. 205. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de classa I. Albac-Arada lângă neputinciosul paroch de acolo Petru Nicole, în protopresbiteratul Zlatna-superioară, în urma concesiunei mai înalte, se deschide concurs pănă la 28 Octobre a. c.

Emolumentele sûnt: din toate venitele parochiale a treia parte.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a'şi subşterne petiţiunile la subscrisul în Abrud, instruite conform „Statutului organic“ cu atestat de maturitate, absolutoriu de clerică, cu atestat de cualificaţiune, şi atestat că a funcţionat şi ca învĕţătoriu.

Abrud, 20 Septemvre, 1879.

Comitetul parochial gr. or. Albac-Arada, în conţelegere cu

Ioan Gall m. p.,
protop. şi adm. Zlatnei-superioare.

Nr. 95. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de classa a III din Sâmbăta-inferioară, protopresbiteratul Făgăraşului II, se escrie concurs pănă la 28 Octomvre a. c. st. v.

Emolumente sûnt:

1. Venitul epitrafirului după regularea parochiilor peste tot 141 fl.
2. O ḑi de lucru de vară şi o ḑi de earnă sau aceea plătită cu bani a 1 fl. dela 100 gazde 100 fl.
3. La botobează 30 fl.
4. Dela un sărindar ce obicînuesce comuna în tot anul 10 fl.
5. Dela erar pentru prestarea funcţiunilor la personalul ergheliei de cai erariali 50 fl.
6. Folosirea cintirimului bisericei 5 fl. Suma 336 fl. v. a.

Cei ce ar dorí să ocupe această staţiune parochială sûnt poftiţi, ca în terminul ficsat sĕ-'şi aştearnă concursele sale instruite cu documentele recerute în înţelesul „Statutului organic“, nubscrisului oficiu ppresbiteratul.

Avrig 27 Septemvre 1879.
În conţelegere cu comitetul parochal.

Vasilie Macsim m. p.,
adm. protopresb. Făgăraşului II-lea

Sz. 2583 1879 szbiroi. 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea nou sistemisatului post de vice-notariu al notariului cercual, din comunele Săcel, Magu şi Aciliu cu locuinţa în Aciliu în cercul preturei Săliste, se escrie prin aceasta concurs pănă 1 Noemvrie 1879.

Emolumentele înpreunate cu acest post nou creat sûnt: salariul fics anual cu 300 fl. v. a. cuartir liber precum şi tacsele obicînuite pentru scrisori private.

Doritorii, ce vor a reflecta la acest post, au de a îndrepta recursele lor instruate în sensul art. de lege XVIII din anul 1871 pănă la terminul mai sus indicat la pretura cercuală.

Săliste în 5 Octomvre 1879.

Pretura cercuală.

CONCURS.

La scoala confesională din comuna Petrifalĕu protopresbiteratul Sebeşului a devenit staţiunea de învĕţătoriu vacantă, pentru a căreia re'ntregire se escrie concurs cu termin pănă la 14 Octomvre st. v.

Salariul învĕţătoresc e 60 fl. v. a cortel în zidirea scoalei şi lemne de foc.

Doritorii de a se aplica la prenotata staţiune învĕţătorească au a'şi aşterne suplicele sale înzestrate cu documentele prescrise inspecţiunei scolare districtuale gr. or. în S. Sebeş pănă la terminul arătat.

Petrifalĕu în 20 Septemvre 1879.

Comitetul parochial.

Nr. 258/1879. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor deînvĕţători la scoalele confesionale gr.or. din tractul protopr. gr. or. al Gioagiului II-lea se escrie prin aceasta concurs pănă la 14 Octobre 1879 st. v. cu acea observare, că la staţiunile de clasa I-a pot concurge numai acei indiviḑi, cari au cualificaţiunea recerută, eară la staţiunile de clasa II-a şi III-a pot concurge şi indiviḑi de aceia, cari deşí nu au depus esamenul de cualificaţiune, pot totuşi produce testimonii cumcă posed pregătirile cele mai necesare, şi că au mai funcţionat ca învĕţători.

Emolumentele la staţiunile învĕţătoresci sûnt:

Clasa I. 1. Balşa 160 fl., 24 mĕsuri; 2. Geoagiu 200 fl.; 3. Homorod 200 fl., 24 mĕsuri; 4. Mada 250 fl., 20 mĕsuri.

Clasa II. 1. Almaşul mare 150 fl.; 2. Bacainţiu 120 fl., 20 mĕsuri; 3 Bozeş 150 fl., 16 mĕsuri; 4. Glod 150 fl.; 5. Varmaga 150 fl., 12 mĕsuri.

Clasa III. 1. Almaşul de mijloc 80 fl.; 2. Almaşul mic 73 fl., 23 mĕsuri; 3. Ardeu 70 fl., 26 mĕsuri; 4. Băcaia 60 fl.; 5. Bulbuc 120 fl., 6 mĕsuri; 6. filia Curpeni 100 fl., 6 mĕsuri; 7. Valea mare 120 fl., 12 mĕsuri; 8. Ceru 80 fl., 14 mĕsuri; 9. Cibu 100 fl.; 10 Feredeu 70 fl., 12 mĕsuri; 11. Mermezeu Văleni 80 fl., 12 mĕsuri; 12. Nojag 86 fl., 12 mĕsuri; 13. Renghet 100 fl.

Toate staţiunile sûnt provĕḑute cu cuartire libere şi lemne pentru încălḑitul scoalelor şi cuartirelor învĕţătoresci.

Doritorii de a ocupa postul de învĕţătoriu la vre-una din staţiunile sus amintite, au a'şi aşterne la subscrisul oficiu protopresb. suplicile lor instruite cu testimoniu de botez şi alte documente despre cualificaţiunea lor pe terenul scolastic.

Secărêmb 15 Sept. 1879.

Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso m.|p.

CONCURS.

La scoala confesională gr. or. Ocna-Sibiiului (parochia din sus) s'a înfiinţat un post pentru al III-lea învĕţătoriu, eară unul a devenit vacant. Pentru întregirea acestora se escrie concurs pănă la 10 Octomve a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste posturi sûnt:

I. În bani salariu anual de 150 fl. v. a. plătibil în rate lunare, la unul din alodiul comunal, ear' la unul dela popor.

II. Cuartir natural în edificiul scoalei pentru fie-care separat şi 6 orgii de lemne preste tot, din cari să se încălḑască şi scoala.

Doritorii de a ocupa ori care din aceste posturi au să'şi aştearnă suplicele lor instruite în sensul „statutului organic“ pănă la terminul sus indicat prea onoratului oficiu ppresbiteral în Mercurea.

Ocna-Sibiiului în 24 Sept. 1879.
În conţelegere cu părintele admnist. ppresbiteral tractual.

Ioan Henteş m. p.,
paroch gr. or. şi preşed. al com. parochial.

3—3

Anul abonamentului se începe cu I-ma Octomvre c. v.

ALBINA CARPAŢILOR.

Foaie beletristică, scientifică şi literară cu ilustraţiuni

apare în Sibiiu sub redacţiunea d-lui **Iosif Popescu**, în editura d-lui **W. Krafft** la 15 şi ultima fie-cărei luni în fascicule de câte 2 coale.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		*Pentru România:*	
Pe 1 an . .	6 fl. — cr.	Pe 1 an . .	16 lei noi.
„ 6 luni . .	3 „ — „	„ 6 luni . .	8 „ „
„ 3 „ . .	1 „ 50 cr.	„ 3 „ . .	4 „ „

Preţul abonamentului se poate trămite din Austro-Ungaria prin asign. postale, din România în bilete hipotecare şi în marce postale.

Abonamentele se fac la
editorul **W. Krafft** în **Sibiiu**, la birourile postale şi la librării.

Foaia va aduce în coloanele sale articuli de sciinţă cu scop de a instruí pe cetitori în toate directiunile cugetării omenesci, se va silí a respândí în public acele cunoscinţe, care sûnt nedispensabile atât pentru indiviḑi, cât şi pentru naţiuni întregi, de câte ori e vorba de un adevĕrat progres în civilisaţiune. În partea beletristică se vor oferí publicului, mai cu samă secsului frumos, o lectură nu numai distrăgĕtóre, ci şi utilă, căreia să nu'i fie străine nici principiele estetice, nici regulile bunului gust. Foaia va trata materii literare din cele mai interesante, avênd pururea în vedere originalitatea obiectelor şi a cugetării, puritatea limbii şi chiaritatea modului de a scrie. Ilustraţiunile vor corespunde asemenea aşteptării onor. public.

Din anii premergĕtori al foaiei „ALBINA CARPAŢILOR“
se află esemplare la **W. Krafft** în **Sibiiu** cu preţurile următoare:

Tom. I	constătător din 30 coale cu preţul de . .	3 fl., sau	7 lei	50 bani.
„ II	„ „ 30 „ „ „ „ . .	3 „ „	7 „	50 „
„ III	„ „ 48 „ „ „ „ . .	5 „ „	12 „	50 „

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 116. Sibiiu, Joi 4 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de insertiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Octomvre.

Astădi avea, după „P. Ll.“, să se întrunească casa deputaților în ședință la 12 oare. Terminul întrunirei ne arată că lucruri de mare importanță nu se vor fi desbătut.

Contele Andrássy a întrat în clubul guvernamental. Cu aceasta s'a resolvat o cestiune, care frământa mult atât foile guvernamentale cât și pe o parte din cele opoziționale. Era adecă o dispută, că în care parte va înclina Andrássy: spre „liberali“, sau spre oposițiune. Acum este hotărît, că contele va merge mână în mână cu Tisza.

În Cislaitania lucrul de căpetenie a fost până acum formarea cluburilor. Abia eri a venit scirea despre constituirea capului biroului în casă deputaților. President fu ales contele Coronini (constituțional), prim-vicepresident Smolka (polon) și al doilea Goedel-Lannoy (feudal). După alegerea aceasta casa a decis a respunde la cuvêntul de tron, spre care sfêrșit s'a și ales o comisiune de 24 membri.

Diare unguresci, ca „Pesti Napló“ și „Magyarország“ etc. presimt, că nu e a bună decând cu venirea Cehilor în senatul imperial. Teama lor culminează într'acea, că vĕd amenințat dualismul și le e groază de un federalism austriac.

Nulla salus bello; pacem, te poscimus omnes, este astădi devisa diplomaților, cel puțin limbagiul lor seamănă cu devisa aceasta. Un diplomat frances a dis, că D-deu a dat omului limba ca să'și ascundă cugetele.

„Petersburkija Wijedomosti“ publică sub titlul de: „Sarcinile Austro-Ungariei în Orient și resultatele ei“ un articol foarte violent contra Austriei. Acest organ declară în nesce termini foarte aspri că sarcina cea înțeleaptă și mai naturală a Rusiei, este de-a sprigini pe Slavii și ortodocșii apĕsați din Austro-Ungaria. După aceasta „Petersburkija Wjedomosti“ atacă cu violență politica Austro-Ungariei din peninsula balcanică și o acusă nu numai de neruşinare, că voesce să domnească în Bucuresci și Sofia, dar încă că ea tinde a'și înpinge armatele sale până la Salonic, Philipopole și Constantinopole și face propagandă ukrainofilă în Rusia de Sud! În fine organul rus să esprimă astfel:

Trebuie în fine să se isprăvească odată cu indiferența și neactivitatea noastră. Acum este momentul favorabil pentru un resbel cu Austro-Ungaria. Peste dece ani, lucrul nu va mai fi tot astfel. Atunci școalele polone, maghiare și germâne, precum și diarele, administrațiunea, justiția și servițiul militar general își vor fi făcut datoria lor, atunci toată tinerimea slavă va fi însuflețită pentru ideile Europei de vest contra celor dela ost; atunci convențiunile vamale, de drumuri de fer, de comerciu și în fine chiar și politice vor transforma pe Serbia, Muntenegru, România și Bulgaria, și probabilmente chiar și pe Albania, Grecia, Macedonia și Rumelia într'un fel de părți anecsate la monarchia Habsburgilor, de țĕri vasale cu o umbră de independență, precum sûnt actualmente Galiția și Croația; atunci se va arĕta, că Austro-Ungaria este periculoasă pentru Rusia. Și nu domnesce oare stăpânitorul Carpaților în mod strategic asupra părților Rusiei de sud? Și Balcanii nu se întind oare până la marea neagră și până la Dunăre, care dă în mare nu departe de Odesa?

Trebuie să mai amintim încă, că starea Austro-Ungariei de atunci la un moment dat, va găsí mai mulți aliați ca slăbănoaga Austro-Ungarie de astădi. De altmintreli, și astădi mai toată Europa de vest susține pe Austro-Ungaria în faptele sale ofensive dela Ost și în resbelul seu de nimicire contra limbei slave și spiritului slav din întrul imperiului. Și cine oare din Europenii dela Vest nu va ajuta pe Austro-Ungaria contra Rusiei? Nu cumva va renunța la această alianță Englitera? Sau poate Germania, ori Francia, ori Italia? Nu cumva amintirile dela 1812 pot face această coalițiune imposibilă? Ca idee, ea esistă chiar și astădi. Ne place a spera însĕ, că Rusia nu va lăsa că lucrurile să ajungă așa departe. Rusia va pune un stavilar Austriei, în înaintarea sa spre Ost le va intinde o mână de ajutoriu Slavilor austriaci, cari se perd, va spriginí independență principatelor dela Dunăre și Balcani, va emancipa pe mutilata Bosnie și Erțegovina de sub Maghiari și Șvabi și va silí pe Europa de vest să se mărginească în stăpânirile sale istorice și etnografice, ear pe Slavii să'i lase Slavilor.

O scire din Belgrad anuncie, că ambasadorul turcesc de acolo, Sermet Effendi, a făcut cererea, ca agentul diplomatic al Bulgariei, Dr. Kirovici, acreditat pe lângă guvernul sêrbesc, sĕ presente deodată cu scrisorile sale de acreditare și firmanul de investitură, prin care a fost instalat principele Alesandru al Bulgariei. Înse guvernul sêrbesc, după cum ne anunciă o scire adresată „Politische Correspond.“, a respins această cerere a ambasadorului turcesc, și prin primirea scrisorilor representantului Bulgariei, de către principele Milan, a recunoscut Bulgariei dreptul de a avé în Sêrbia un representat independent, ceea ce este contrariu tractatului de la Berlin.

„Neue freie Presse“, de la 14 Octomvre, vorbind de reacțiunea francesă, care nu încetează un singur moment de a se mișca, și aruncându'și tot în această privință o ochire și asupra Rusiei, scrie următoarele:

„Și în Rusia a început reacțiunea a ferbe, de și aceasta e imposibilă față cu libertățile cele prea restrinse din imperiul Țarilor. Mai ântêiu legea asupra judecătoriilor de pace va fi supusă unei revisiuni, în care se va stabilí ca judecătorii de pace, cari pânăací erau aleși, să fie numiți pe viitor de guvern. În același timp numĕrul gendarmilor țĕrei a fost sporit cu 550 oameni, astfel că numĕrul lor întreg se urcă acum la 5,659. În fine funcționarilor polițenesci li se acordă dreptul de a usa de armele lor nu numai pentru propria lor pază și a altor persoane, dar încă și spre împrăștiarea unei mulțimi, cari ar fi avênd intențiunea să turbure liniștea.“

Fructele emancipării învĕțătorilor nostri confesionali.

(Încheiere).

Abia decurse primul period sinodal 1870—1873 când la intrunirea sinodului pe al doilea period 1874—1876 instituțiunea inspectorală eschisiv mirenească dând de obstacurile în decursul activității sale se constată cu mult mai nepractică și mai necorespundătoare decum a fost cea de mainainte conferența protopresbiterilor trăctuali. Causele sûnt bine cunoscute din raporturile oficiale și din protocoalele sinoadelor. Este de prisos să le mai înșirăm și recapitulăm aici. Fostii inspectori cercuali de scoale mireni le sciu și cunosc mai bine și nu ne vor contradice dacă confirmăm, că causa causelor a fost mai cu samă în unele părți neobediența unor învĕțători prea mult „emancipați“.

Nu remase dar alta de făcut sinodului și respective consistoriului parochial aradan, decât a rehabilita earăși pre toți protopresbiterii în calitatea lor de mai nainte ca inspectori de scoale mai denumind în celelalte multe cercuri ce se arondaseră de nou pentru mireni pretutindenea preoți în aceeași calitate de inspectori scolari.

În eparchia Caransebeșului nu se făcură reforme și încercări de aceste ci protopresbiterii tractuali remaseră totodată și inspectori districtuali de scoale intacți ca și cei din archidiecesă.

Idea și principiul emancipării învĕțătorilor nostri a fost din capul locului pripită am-puté dice împrumutată, dar ea s'a desvoltat și a venit la însemnătatea sa naturală deodată ca și prin noua instituțiune bisericească adecă prin crearea Statutului organic, precum atinserăm mai sus. Învĕțătorilor nostrii s'a dat ocasiune și teren ca prin întruniri în conferențe și reuniuni să se consulte între sine, să discute asupra cestiunilor, ce cad în sfera învĕțămêntului avênd toate ale propaga și familiarisa printre sine cu ocasiunea convenirilor în conferențe și reuniuni publice.

Reuniunea învĕțătorilor din eparchia Caransebeșului ca cea mai dela început înființată prin stăruințele părintelui episcop de-acolo este bine organisată și mai popolarisată. Ea în tot anul își ține adunările generale ambulante; o ținù în anul acesta în Făget dar cum? cu ce și de ce s'a ocupat? ce cestiuni pedagogice metodice ect. au discutat? Au avut cumva în vedere esecutarea legii necroite asupra capului nostru, despre întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat în scoalele noastre confesionale elementare? în contra căreia capii nostri bisericesci cu representanții clerului și ai poporului atat în deputațiune la preanaltul tron, cât și în legislațiunea țĕrii au remonstrat cu cunoscuta resoluțiune și energie!

Lectorii acestui prețuit diar de bună samă vor fi aflat și constatat din „Raportul despre adunarea generală a Reuniunei învĕțătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului ținută în Făget în 26, 27 August (7, 8 Septemvre) 1879“ ce s'a publicat în Nrii 109, 110 și 111 dic: cari au fost acele mari și momentoase cestiuni pentru cari s'a întrunit Reuniunea în Făget?

Din cuprinsul raportului aflarăm și ne convinserăm: că în sinul Reuniunei învĕțătorilor nostri confesionali s'au manifestat o atitudine identică cu cea a învĕțătorilor nostri comandați la cursul supletor în Arad pentru învĕțarea și însușirea limbei maghiare*).

S'a cetit scrisoarea comitelui, suprem din Caras-Ujfalusy prin care avisează reuniunea și 'i promite, că cu vice-comitele împreună o va onora cu înalta-i presență. Este acel ilustru membru al casei magnaților, dl Ujfalusy, carele a cercat să combată în casa acea argumentele archiereilor nostri ce le-au desfășurat în decursul desbaterei cunoscutului proiect de lege pentru întroducerea limbei maghiare; el încă la acea ocasiune a declarat bănuelile nutrite de noi față cu consecuențele legei ca ingrigiri nefundate și a spus-o acolo pe față cum și ce fel de învĕțători are el în comitatul ce'l guvernează!

Dupăce reuniunea află de bine, că „din oportunitate (?!)“ să mai molestesc și pre Escelența Sa ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică, îmbuldindu-i-se cu o telegramă de felicitare, — fără ca să poată vedé — măcar printre șire — motivul acelei oportunități, noi aceasta

---

*) Este adevĕrat, că Reuniunea a fost într'o dispozițiune de *„trop de zèle“*, cum dice Francesul, față cu dl min. de culte și instrucțiune, care nu scim să aibă alt merit pentru Reuniune, decât doară că e ministru. Tot așa și cătră alți funcționari ai statului. Cu toate aceste dl autor este prea aspru în judecata sa. Reuniunea are acea parte bună că după ce va cresce din frundele originale are să devină un institut folositoriu; în parte a dovedit aceasta și până acum. Red.

numai aşa ne-o putem închipuí: că pre onorabila Reuniune a condus-o la această felicitare de bună samă numai simţemintele de recunoscinţă mulţămită şi gratitudine, cu care învěţătorii nostri confesionali negreşit i datoresc Escelenţei Sale pentru părintească sa îngrigire de o lege atât de salutară şi mult folositoare pentru dênşii cum este cea impunětoare de învěţarea limbei maghiare.

Adunarea generală a Reuniunei învěţătorilor nostri confesionali de ěst-an trebuia să fie ceva mai moderată; dar a căşunat domnilor bineventaţi şi felicitaţi şi mare plăcere, începênd de la pretori, comiţi supremi, vice-comiţi şi a arětat atenţiunea către ministrul şi a terminat cu primirea şi înregistrarea salutărei ce'i-a trimis până şi un cutare Pinkus, esecutor! Ce fericire şi onoare!

Am auḑit pre unii scusând această atitudine a învěţătorilor nostri şi atribuind-o conducětorilor lor. Ori cum ar fi, prin astfel de conduită nu se manifestează nici idea de emanicipare şi de altă parte reuniunea se pune în contradicţiune cu originea şi esistenţa ei.

Românul ortodocs.

Ceartă pentru protocolul al 13-lea.

Dintre, toate urmările provocate de congresul din Berlin nu e nici una mai urită de cât cearta pentru confiniile turco-grecesci. De luni întregi sûnt adunaţi comisarii porţii şi ai guvernului elin în Constantinopol, şi până în momentul acesta nici nu le-a succes să ajungă la tema adevěrată a consultărilor pentru cari au fost trimişi. Încă tot se ceartă, că este obligator protocolul 13 pentru poartă, că trebue discutat sau luat pur şi simplu ca basa negocierilor.

În şedinţele ce le-a avut această conferenţă în decursul ernei trecute în Prevesa, deşi nu s'a eruat un resultat, totuşi nu s'a perdut timpul cu discusiunea subtilităţilor fără nici un sens. Atunci se putea găsí pe fie-care coloană a foilor turcofage opinia comună, că bărbaţii de stat ai porţii sûnt desteri în arta de a trăgăna şi prelungí deşí dovediau în mod destul de clar Grecilor, că poarta nici de cum nu e aplecată a cede Grecilor teritorii prea mari. Aḑi când poarta este gata a da Grecilor un refus splendid, ear guvernul din Atena esercită o tactică prea dilatorică, nu'i trece nimenui prin minte a constata, că nu Turcia ci Grecia este măiastră în trăgănare. Ce e drept însě Grecii sûnt toată vina, căci prin oposiţiunea lor pasivă au adus negocierile în stadiul primitiv şi desbaterea adevěratei cestiuni a graniţelor se amână de pe o septěmână pe alta.

Ar fi uşor de a compune o istorie despre cursul de până acum al conferenţelor greco-turceşti. Poarta a declarat, că acceptă protocolul al 13-lea al congresului din Berlin ca basa negocierilor, se înţelege privind stipulaţiunile acestuia ca modificabile. Grecii replicară, că acel protocol e satisfăcětor şi obligător.

În sensul acesta făcură ḑilele trecute o declaraţiune, primiră una alta care în numele guvernului turcesc statuiază aptitudinea de discuţiune a protocolului. Cestiunea deci se aflâ în punctul vechiu. Puterile, cari singure pot da o înterpretare autentică a protocolului 13, tac şi privesc cu mânile în şolduri. La această procedură nu câştigă nici partidele ce se ceartă nici Europa, a cărei iubire de dreptate de un timp în coace a capătat un renume cam periculos. Poarta, care e gata a face enorme concesiuni în Tesalia pentru a scăpa Janina, ajunge în o referinţă destul de neplăcută cu Sultanul şi celor din pregiurul lui, de oare-ce în palat se refusă de a ceda Greciei. Grecii îşi pun în joc restul simpatiei, ce'l mai au, căci vicleana lor retardare trebue să displacă cu timpul şi amicilor lor celor mai intimi.

Puterile în fine ţin deschisă o lacună periculoasă, prin care într'o ḑi ar puté de nou strěbate un pericol, care să revoltese earăşi orientul, căci nu încape îndoială, că câştigând înfluenţa şi suprimaţia în „Jildir-Kiosk“, poarta nu va întârḑia d-a se opune milităresce pretensiunilor elenice. Safvet-paşa representă o politică împăciuitoare, Mahmud Nedim şi Osman-paşa ar intinde alte coarde şi ar fi spriginiţi de Sultan din toată puterea.

În faţa acestei situaţiuni este lucru neînţeles, că de ce nu interpretează puterile protocolul al 13-lea al congresului. Ele au declarat espres prin acela, că linia confiniară proiectată de ele între Turcia şi Grecia se poate privi ca indeplinirea cerinţelor Greciei. Declaraţiunea, că e vorba de o dorinţă şi nu de o prescripţiune obligatoare, ar pune un capět codirilor grecesci şi guvernul din Atena ar fi nevoit a binevoí să se lase de cestiuni de principiu şi să ia în desbatere cestia graniţelor. Ací s'ar isca două întrebări, ântâiu, întru cât s'ar puté hotărí compensaţiuni corespunḑětoare intereselor reciproce între capetele liniei graniţiare hotărîte de congres, şi adecă între gura rîului Kalamas şi Salambrya; al doilea, că oare nu s'ar puté afla în decursul discuţiunei obiecte, cari ar puté fi privite ca obiecte de schimb sau de desdaunare. E fără îndoială, că întrând în partea meritorie a negoţiărilor s'ar oferí o mulţime de posibilităţi, cari ar uşura învoirea. Pe cât timp însě vor întârḑia puterile de a da o înterpretaţiune protocolului al 13-lea al con-congresului, nu poate fi vorba de o resolvare a cestiunei, căci Grecia trăiesce în ilusiunea, că Europa sprigiņesce pretensiunile ei, pe când Poarta e de părere, că maioritatea puterilor aprobă, sau cel puţin pare a aproba atitudinea ei.

Nu se poate lua în nume de rěu bărbăţilor turci de stat, că nu vor a lăsa să se rupă o nouă bucată din corpul Turciei, că Shyloc ul elin tocesce marea şi se referă la aparinţa care nici decum nu asigură dreptul lui. O dorinţă — şi numai o dorenţă au manifestat Puterile — se implinesce numai după ce a fost esaminată. Aceasta e o înţelepciune atât de elementară încât n'ar mai trebuí predicată. Cu atât mai mult ar trebui recunoscută prevenienţa porţii care primesce protocolul 13, ca basa negocierilor şi'şi reservă numai permisiunea de a modifica eventual această basă. Ce sens ar avé negocierile dacă protocolul n'ar trebuí decât să fie întrodus? Şi ce înteres ar fi avut puterile să admită conferenţa turco-greacă dacă ar fi creḑut că pot ḑice porţii cu privire la acest protocol „sic volo sic jubeo!?“ În faptul că s'a recunoscut ca necesară o înţelegere directă între poartă şi Grecia zace cea mai evidentă dovadă că puterile nu privesc protocolul ca un „noli me tangere“ şi este datoria lor, acum când între ambele partide s'a escat o diferenţă de păreri, să esplice ce au câstigat prin acest protocol nefericit.

Cestiunea Israelită după „Débats“.

Miercurea viitoare trebue să înceapă în camera deputaţilor din România desbaterile asupra guvernului privitor la naturalisarea Israeliţilor. Păna atunci, d. Crémieux, în numele Alianţei israelite universale, şi d. Calimaki-Catargi, representantul României din Paris, au întreprins o polemică care n'a fost fără resultate. Cu tendenţa spre esagerare ce este atât de naturală apěrătorilor celor apěsaţi, d. Crémieux făcu un tablou despre starea Israeliţilor din România care amintia scenele cele mai lugubre ale celor mai odioase timpuri. Cum se putea esplica cum Israeliţii au ajuns să fie atât de numeroşi în asemine condiţiuni, cum, în loc să fugă dintr'o ţară unde erau trataţi într'un chip atât de brutal, ei deveniau din contră pe fiecare ḑi mai numeroşi şi mai puternici. D. Callimaki Catargiu a dat deslegarea acestei enigme, dovedind că Alianţa israelită denaturase adevěrul mai în toate punctele; d-sa n'a avut greu„tate de a arată că Israeliţii au drep„tul de domiciliu permanent la ţară, „că ţin multe moşii în arendâ, că „sûnt întreprinḑětori de accise în „multe comune, că au pretutindine „cârcĭmĭ şi debite de spiritoase, că în „cea mai mare parte din oraşele Mol„dovei posed mai mult de jumětatea „caselor şi altor imobile, că eu parte „la licitaţiunile publice, că sûnt pro„fesori, medici, farmacişti, şi că în „privinţa profesiunilor neliberale, eser„cită pe toate acele cari sûnt permise „şi chiar pe acele ce nu sûnt.“ Singura deosebire care esistă între ei şi Români, este că n'au facultatea de a câştiga proprietăţi rurale şi de a usa de drepturile politice. Dar d. Callimaki Catargi n'a avut multă greutate şi în acestă privinţă de a justifica aceste două însemnate reserve, cari nu puteau să disparǎ fără a aduce jignire adâncă stărei economice, morale şi politice a României.

Cum se vede, noi facem României o parte foarte frumoasă în cearta ei cu alianţa israelită, a căreia pretenţiuni sûnt de sigur pe atât de esorbitante pe cât sûnt de esagerate informările sale. Dar dacă România este cu totul în dreptul ei, când refusă „de „a face prin violenţă ceea ce d. Cré„mieux a făcut cu atâta cutezare în „folosul Israeliţilor din Algeria pe când „Francia se afla încăierată cu străinul,“ ea arată din contră puţină înţelepciune, şi noi vom adăogí, puţină bună credinţă, când respinge instrucţiunile puterilor şi se împotrivesce dorinţelor celor mai formale ale tractatului de Berlin. D. Callimaki Catargi afirmă, că d. Boerescu în călětoria sa în Europa a avut de scop „de a do„bândí dela puteri terminele ce re„clamă îndeplinirea unei schimbări „profunde în instituţiunile României, „şi că spiritul proiectului de lege, care „e în acest moment în discuţiune îna„intea camerelor române“ este cu totul conform ideilor de progres şi de libertate proclamate de congresul de Berlin. E greu de a împărtăşí această părere.

Pe când d. Boerescu mergea din capitală'n capitală o aprinsă campanie se întreprindea într'o parte din presa europeană contra sistemului emancipărei Israeliţilor prin categorii, astfel cum puterile o recomandau României. După conducětorii acestei campanii, Europa cerea admisiunea imediată, instantaneă, a 300,000 de Israeliţi la drepturile politice şi la viaţa naţională. Imaginaţiunile aprinḑêndu-se pe teama aceasta plină de fantasie, se declară că Românii sûnt ameninţaţi de a fi înnecaţi de un potop jidovesc; că această rasă interesantă care formează o insulă latină în mijlocul lumei slave ar fi înghiţită pentru totdeauna că după ce s'au împotrivit cu atâta curagiu la vicisitudinile istoriei ea ar cădé sub întreprinderile diplomaţiei; că regatul lui Dḑeu are să se nască în sfêrşit pe ţěrmurile Dunărei, şi că toate visurile lui Israil se vor realisa acolo în dauna unui mic popor mândru, curagios, demn de stima şi de protecţiunea naţiunilor creştine. Ḑiarele monarchiste franceze, mai ardente decât toate celelalte, au acusat diplomaţia franceză că jertfesce un interes care ne fusese până acum din cele mai scumpe în Orient nu scim căror teorii abstracte, şi că strigă; piară mai bine România decàt un principiu.

Este trebuinţă de a spune că toate presupunerile aceste nebune şi toate acusaţiunile aceste pasionale sûnt încă mai puţin esacte de cât informările d-lui Crémieux? N'a fost niciodată vorbă, nimeni n'a prepus României de a conferí de o dată drepturi politice la 300,000 de Israeliţi. Sistemul naturalisaţiunei prin categorii ce i s'a indicat, şi contra căreia d. Boierescu n'a putut aduce în călětoria sa nici un argument serios acordă naturalisarea la 2,500 Israeliţi, în vreme ce sistemul naturalisărei prin liste ce adoptă guvernul român nu acordà de cât la 1,500. Deci pentru o mie de Israeliţi România se împotrivesce Europei întregi şi dovedesce o rea voinţă care îndispune toată lumea în contra ei!

Sistemul naturalisărei prin liste are gravul încovenient, de a fi foarte arbitrar şi de a da loc celei mai regretabile fantasii personale. Fie care nume discutat separat poate fi înlocuit sau aprobat prin naţiuni ce nu au nimica comun cu justiţia şi libertatea. Noi nu vom aduce în această privinţă altă dovadă de modificările întroduse în listele d-lui Cogălnicean de comisiunea camerei comisiunea şters oare cari uume a daus altele sub diverse preteste cine poate spune dacă ea a fost mai bine inspirată de cât ministrul, sau dacă acest din urmă n'a fost mai bine de cât dênsa?

Sistemul naturalisărei prin categorii are din contră avantajul de a fi simplu judicios logic, conform principiului libertăţei de consciinţă, şi cum spus'o nu espune la nici un pericol naţionalitateă română, care nu poate fi desigur distrusă printr'o mie de Israeliţi mai mult sau mai puţin. Este de regreutat că România nu înţelege că o naţiune tineră însufleţită de legitime ambiţiuni, nu trebue să 'şi inaugureze viaţa îndependentă printr'o mesură nenorocită care nu va mulţămí în totul pe nimine şi care va fi un isvor perpetuu de încucături pentru vitor.

„St. R.“

Jidovilor însuşi a început a li se urí de obrăsnicia coreligionarilor lor, cari vor să devină cetăţeni români peste voia Românilor. Eată ce cetim în „Timpul“:

Domnule redactor! În timpurile grele prin cari trecem aḑi, când spiritele sûnt agitate în cel mai înalt grad, nu este de mirat, că nisce lucruri simple, cari altădată trec cu totul nebăgate în seamă, iau o importanţă, pe care nu o pot avé.

Nu ne mirăm dar de importanţa ce atribuiţi unei foiţe ce apare în Bucuresci, cu titlul „Fraternitatea“ despre a căreia aserţii nici că am fi luat notiţă dacă d-voastră nu aţi fi cerut-o.

Ca Israeliţi din România, şi iubitori de ţară, declarăm că respingem ori ce solidaritate cu părerile ce emite „Fraternitatea“.

Declarăm sus şi tare, că aşteptăm cu respect şi supunere decisiunea, ce se va lua de naţiunea română, în suveranitatea sa, în cestiunea care este la ordinea ḑilei. Nu am voit şi nu voim să fie desbinare între noi şi poporul român, nu am voit şi nu voim, să ne întroducem în cetatea română decât cu consimţimêntul şi cu voinţa naţiunei.

Declarăm dar odată pentru totdeauna şi pentru cunoscinţa tuturor, că declinăm ori-ce solidaritate cu „Fraternitatea“ şi cu alte ḑiare de felul ei.

Primiţi vě rugăm, d-le redactor,

asigurarea prea osebitei noastre consideraţiuni.

M. Posner; S. Goldenthal, dr. în drept: Dr. Taussin; David Wortmann; Ios. B. Brociner; I. L. Goldenthal, proprietar mare din Iaşi; L. Stern, dr. în filosofie; Dr. L. Rosenthal, medic în Iaşi; Daniel Marcus; A. S. Goldenthal.

Colonii italiani în România.

„Curierul Bălăsan“ din Iaşi publică următoarele, cu data de 26 Septemvre:

Astăḑi Marţi, la 9 oare 30 min., au sosit cu un tren special, compus din 15 vagoane de pasageri şi 3 de bagagiu, noul transport de colonişti italiani, ca la 500 de suflete, bărbaţi, femei şi copii, destinaţi pentru colonisarea moşiei Cornesci din jud. Iaşi, proprietatea d-lui D. Anghel.

Colonistii cei noi erau asteptaţi la gară de vre o alţi 50 de Italieni, cari sûnt deja aşeḑaţi la Cornesci şi despre cari am vorbit de mai multe ori. Mulţi dintre acesti din urmă îşi aşteptau familiile lor, care remăseseră în vechia lor patrie. Toţi asteptau pe peron cu o nerăbdare legitimă sosirea trenului şi, de îndată ce 'l zăriră în depărtare, începură a scoate urale entusiastice, la care nu cu mai puţin entusiasm rĕspunseră noii sosiţi. În momentul oprirei trenului, cei sosiţi se aruncară cu transport în braţele celor ce'i asteptau, cari, cu lacrime de bucurie, le urară buna venire pe pămêntul patriei lor adoptive. Această priveliste umplù de bucurie şi de tandreţe pe toţi cei ce erau faţă la sosirea colonistilor italiani.

Impresiunea ce ei fac, la prima vedere, este din cele mai favorabile. Înfăţişarea lor e bărbătească şi au acelaşi tip ca şi Românii. Hainele lor curate arată, că Piemontenii nu se asamênă de loc cu Lazaronii din sudul Italiei. Şi în adevĕr, pe când acesti din urmă iubesc atât de mult acel dolce farniente, fraţii lor dela nord, din cari fac parte aceşti coloni, se aplică cu toată inima la muncă.

Mai fie-care familie de colonişti are câte 4 sau 5 copii. In scurtă vreme acestia, crescêndu-se în ţară, se vor identifica cu Românii.

Aci „Curierul“ emite părerea de a se înfiinţa în Cornesci o şcoală rurală, în care copiii colonilor italiani se poată dobândí o instrucţiune românească, şi îndeamnă pe proprietarii mari a imita esemplul d-lui Anghel, ear pe guvern îl roagă să coloniseze cu Piemonteni atât moşiele statului din România, cât şi Dobrogea, şi apoi urmează astfel:

"Coloniştii italiani au şi plecat la Cornesci, unde 'i asteaptă 40 de case, ce au fost construite într'adins pentru dênşii de cei cari veniseră mai înainte. La sosirea lor la gară, pe lângă o mulţime de particulari, erau faţă dl Gh. Prunc, prefectul oraşului, şi dl D. Anghel.

„Steaua României“, dând şi ea sămă despre sosirea colonilor, ḑice că, pe lângă prefectul oraşului şi d. Anghel, mai astepta la gară şi d. Pietro Benotti, care a mijlocit emigrarea în ţară a acelor Italiani.

„Din convorbirea ce a avut reporterul nostru cu unii din ei, ḑice „Steaua Rom.“, s'a constatat, că traiul lor în Italia devenise foarte greu din causă, că pămêntul nu mai producea cât le trebuia pentru esistenţa lor.

„Toţi colonistii sûnt din Lombardo — Veneţia pănă la Roverigo, pe unde locuitorii sûnt nesce vestiţi muncitori.“

„Romănul.“

Varietăţi.

*(Adunarea generală) a comitatului Sibiiului s'a ţinut alaltăeri. Detaiurile le vom publica cu altă ocasiune.

*(Mulţămită publică). După o pausă de trei luni reconstituinduse secietatea de lectură „Petru Maior“ a tinerimei române din Budapesta, ca totdeauna, îşi ţine şi acum de sacră datorinţă a'şi esprima profunda mulţămită tuturor on. redacţiuni, pentru ajutoriul cel mare, cu care au contribuit în mod aşa generos la urmărirea scopului şi prosperarea ei.

Ḑiarele, cu cari societatea noastră a fost onorată în decursul anului scol. espirat, sûnt următoarele: „Telegraful Roman“, „Observatoriul“, „Albina Carpaţilor,“ „Gazeta Transilvaniei,“ „Familia,“ „Şeḑĕtoarea“ „Convorbiri Literare,“ „Revista Scientifică,“ „Cărţile şi Predicatoriul Săteanului Român,“ „Foaia Scolastică,“ „Economul“, „Gura Satului,“ „Der Osten“ şi „Egyetértés.“

Facem aceasta nu din us, ci cu cea mai profundă şi sinceră bucurie, rogând on. redacţiuni, ca nici pe venitoriu să nu ni detragă sucursul binevoitoriu.

Budapesta in 1/13 Oct. 1879.

Cu toată stima

Absolon Todea, v.-preşed.

Nestor Oprean, secret.

* Cutremur de pămênt s'a simţit prin 10 Oct. n. şi aici. S'a simţit cutremurul însĕ foarte tare în Ungaria de meaḑă ḑi, mai ales la Moldova nouă, Oraviţa, unde s'a auḑit şi o durduitură de 8—10 secunde. Cutremurul s'a simţit şi la Timişoara, Lugoj, Orşova. Biserica albă, în Serbia şi România.

* (Arêndarea dărei) respective a colecţiunei de dare în Gyula, comitatul Bichişului a primit-o un anume Iosif Grecz, care după „Bekesmegyei Kőzlőny“ s'a obligat înaintea inspectorului de dare a scoate toată darea pănă într'un cruceriu şi s'a învoit, ca în cas contrar inspectorul se folosească pe spesele lui (arendaşului) atâţi esecutori, câţi îi va plăcé spre încassarea dărei restante.

* (Nascerea drumului de fer). Cinci-ḑeci de ani au fost in ḑiua de 6 Octomvre de când s'a născut drumul de ter. La 1829 în 6 Octomvre se adună multă lume de oameni în orăşelul Rainhill, în Anglia. Era să vadă ce nu se veḑuse pănă atunci. O întrecere în căruţate avea să se facă afară de cetate pe un şes întins. Însĕ nu carĕ cu cai erau celece aveau să se întreacă, ci maşine, care, fără de a prinde cai la ele, aveau să se pună în mişcare şi să se misce de sine şi să mai tragă după ele şi un numĕr mare de carĕ. Maşina cea minunată fu numită „locomotivă“, va să ḑică, care mişcă din loc. Oamenii, mai cu samă cei mai bĕtrâni şi mai sfătoşi, clăteau cu capetele şi dau din umeri, ba unii onoraţiori din Rainhill vorbiau cam nemăgulitoriu despre dl Stephenson şi cei trei concurenţi ai sei, cu care cel dintâiu avea să se întreacă. Cu deosebi dl Stephenson era cel luat la ochiu, căci ḑiceau sfătoşii din Rainhill, că sărăntocul şi calicul acesta, care înainte cu vre-o câţi-va ani era lucrătoriu de ḑi, a venit aici să'şi bată joc de locuitorii din Rainhill, chiămându'i să le arate un car, care să mişcă singur, ceea ce este curată neputinţă; eară el să rîdă pe urmă de prostia celor ce 'l-au creḑut şi s'au dus să'i vadă carul. Dar curioşii din Rainhill şi de prin pregiur dimpreună cu cei sfătoşi şi necredincioşi, n'au trecut mult şi au vĕḑut cu ochii, ceea ce mai nainte nici prin minte nu le-ar fi trecut să creadă. Greoaiele maşine gâfăiau şi vijeiau lunecând pe nisce şini ânguste şi bine înţepenite, de cugetau privitorii că le mână ucigăl-crucea...... Maşina dlui Stephenson a învins, pentrucă ea cu greutatea atêrnată a fugit 2 ½ miluri nemţesci într'o oară. — Doi ani mai târḑiu s'a clădit cel dintâiu drum de fer în Anglia.

* (Un plan evreesc). Evreii ortodocşi după cum se scie, au obiceiu la serbătoarea, numită ḑiua mare să petreacă toată noaptea în sinagogă. În acest timp, casele lor sûnt păḑite de creştini.

În oraşul rusesc Vilna, Evreii tocmiau totdeauna soldaţi din garnisoană; — dar fiindcă acestia sûnt prea scumpi şi pe lângă aceasta, mai comit şi pagube însemnate, golind butoaiele Evreilor de rachiu, Evreii din Vilma au recurs în ḑilele trecute, cu ocasia acestei serbători, la un alt espedient: Ei au împrăştiat prin stradele oraşului o mulţime de scrisori anonime, prin cari se anuncie, că în noaptea de 14 spre 15 ale curentei întregul oraş va fi incendiat în 26 de locuri.

Prefectul poliţiei, aflând de aceasta, a ordonat ca în menţionata noapte, să fie ocupate toate stradele. Astfel şi casele Evreilor fură bine păḑite în acea noapte, şi dênşii putură să rĕmână linisciţi prin sinagogele lor.

*(Lumina electrică). În urma mai multor esperinţe satisfăcĕtoare, autoritatea municipală din Blackpool (Englitera) hotărîse a înlocuí luminarea cu gas a oraşului cu lumina electrică. Această hotărîre a fost dusă la îndeplinire Vinerea trecută.

Trenurile care s'au succedat în acea sară dela gara Blackpool au adus în acel oraş preste 80,000 persoane venite anume pentru a judeca efectul nouei luminări. Strălucirea luminei era aşa de mare, încât se credea că e o măreaţă iluminaţiune.

* (Mijloc contra stelniţelor păduchi de lemn). Spre nimicirea totală şi sigură a stelniţelor se topesce într'o sticlă cu vr'o 3 litre apă ferbinte 1 ½ chilogram de sare. Cu această fluiditate se ung apoi locurile şi obiectele, unde se ţin stelniţele şi cu cea mai mare siguritate se poate ḑice, că nu mai remâne nici oauĕ, nici cuib de stelniţe, cu atât mai puţin vre-o stelniţă.

* (Timpul). Temerea că ne suprinde iarnă a dispărut. Cam a treia ḑi este astăḑi de când mergem tot mai spre bine cu timpul. Oamenii au umblat eri, şi astăḑi cu atât mai vêrtos pot umbla, îmbrăcaţi ca vara. Cu toate aceste nopţile cele lungi şi Carpaţii ninşi îngrigesc şi de câte o brumă bună, ca să se îndulcească strugurii.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Colonişti români între Ruteni şi Poloni.

(Urmare.)

Chemarea regelui polon Ladislau III la tronul unguresc, ce a urmat în anul 1440, a dat colonisaţiei Românilor în Galiţia, se înţelege de sine, un avênt nou. Ca şi pe timpul principelui Ladislau de Oppeln şi al regelui Ludovic şi Mariei, aşa şi acuma Români vĕḑuţi, cari au binemeritat dela rege, au primit în dar pămênturi, ce şi ele se aflau în munţii învecinaţi. Regele Ladislau mai urmăria însĕ cu aceste danii ale sale încă un alt scop, precum putem vedé aceasta dintr'un document, ce din norocire ni s'a păstrat. El prin asignaţiuni de pămênturi în favorul Românilor meritaţi n'a voit să înmulţească numai numerul partisanilor şi servitorilor sei, ci el a intenţionat, ca totdeodată pustietăţile numeroase a ţĕrei sale să se impopuleze şi să devină productive, şi în modul acesta atât bunăstarea împĕrăţiei cât şi veniturile vistieriei regale să se sporească şi să se propage. Regele Ladislau ḑice în documentul sus pomenit din anul 1444 următoarele:

,Quia tunc multis errorum et dubiorum prudenter occurimus incommodis dum gesta aetatis nostrae litterarum apicibus et fide dignorum testimonio perhennamus, proinde Nos Wladislaus, D. g. Poloniae, Hungariae etc. rex, nec non terrarum Cracoviae, Sandomiriae etc. dominus et haeres, significamus tenore praesentium etc., quomodo inter sollicitudinum curas, quae regio culmini incumbunt quotidie, illud praecipue meditamur, qualiter regnum Nostrum Poloniae, cujus Nos cura continue sollicitat et inducit, ut tempore nostri felicis regiminis utilia se sentiat recepisse incrementa, locaque ipsius vasta et deserta inhabitabilia in fructifera convertamus, ut Nobis inde commoda et grata obsequia subsequantur. Quare attendentes gratae fidelitatis studiosa obsequia et constantis fidei merita, quibus Nobis Zanko Walachus de Thurka, fidelis Noster, multipliciter complacuit, et adhuc aucto fidelitatis studio praestantius complacebit in futurum, horum intuitu volentes ipsum gratiarum Nostrarum prosequi favoribus et ad obsequia Nostra continuo reddere promtiorem, sibi et ipsius legitimis successoribus vastitatem Nostram Ther-Nowe polye dictam, in fluvio San consistentem (quae deorsum fluvii praedicti San usque ad metas villae Zorawyny ex una parte, ex altera vero usque ad flumen Bukowicz se ex ambabus partibus protendens in districtu Samboriensi sita) exstirpandi, collocandi, dedimus et concessimus ac tenore praesentium damus et concedimus titulo perpetuo omnimodam facultatem, villamque ejusdem vastitatis a cognomine Thernowe polye, Thernowa volumus nuncupari. Quam quidem villam Thernowa per ipsum collocatam cum omnibus et singulis utilitatibus, fructibus, censibus, agris, pratis. campis etc. ac aliis quibusve usibus etc. tenebit, habebit, utifruetur, reget, gubernabit et pacifice possidebit temporibus perpetuis et in aevum etc. Ratione cujus donationis praefatus Zanko et sui successores legitimi ad quamlibet expeditionem proclamatam et generalem duobus sagittariis cum arcubus Nobis et Nostris successoribus servire tenebuntur et debebunt etc. Actum in Waradino feria secunda ipso die S. Bartholomaei apostoli, a. D. 1444 etc.

Cu moartea lui Ladislau III. în bătaia dela Varna din 10 Novembre 1444 adevĕrat că au încetat pentru un şir de decenii relaţiunile nemijlocite între Ungaria şi Polonia, basate pe comuniunea regenţilor, dar ele pentru cestiunea, ce ne ocupă aici n'au mai avut vre o înfluenţă. Din protivă colonisaţia Românilor din Galiţia, precum ne arată lămurit consemnarea satelor sus promenită, a luat cătră sfêrşitul seculului XV şi mai cu seamă în decursul secolului XVI un avênt atât de suprinḑĕtor, încât aşa numitele sate românesci în curênd au devenit cele mai numeroase în partea ostică a Galiţiei faţă cu satele întemeiate pe drepful polon sau germân. Şi dacă cercetăm motivele acestui avênt, ajungem — conduşi fiind de isvoarele respective — de loc la convingerea aceea, că la înmulţirea repede a „satelor românesci“ din Galiţia în decursul seculilor XV şi XVI au contribuit în special următoarele douĕ momente:

1. Esistenţa faptică de păduri şi pustietăţi estinse, cari — lăzuite şi cultivate fiind — au putut să îndoiască şi întreiască veniturile posesorilor lor, şi

2. Esistenţa faptică de cete de păstori şi ţerani români, cari — întru cât ele în Ungaria respective în Moldova nu găsiau destulă subsistenţă — treceau foarte bucuros în Galiţia, unde prin necontenita înfiinţare de sate nouĕ li se da ocasiune, a agonisí case şi pămênturi sigure.

(Va urma.)

Resultatul operaţiunilor

Institutului de credit şi de economii „Albina“ din Sibiiu în trimestrul III dela 1 Iulie pănă la 30 Septemvre 1879.

I. Reuniuni de credit.

Cu finea lui Iunie a. c. se aflară în legătura reuniunilor de credit

643	participanţi cu un credit preste tot de	fl. 39,631.73
	în decursul pătrariului III repăşiră	
4	participanţi şi din împrumuturi se replătiră	fl. 859.05
	remân deci cu 30 Septemvre 1879.	
639	participanţi cu un credit preste tot de . .	fl. 38,772.68
	Fondul de garanţă al reun. de credit constă din	fl. 18,642.60

II. Depuneri spre fructificare.

	La 30 Iunie a. c. erau	
610	depuneri în sumă de .	fl. 536,287.09
	in decursul pătrariului III au mai urmat	
133	depuneri în sumă de .	fl. 155,083.92
	ăst mod starea acestui ram în acest pătrariu a fost de	
743	depuneri în suma totală de	fl. 691,371.01
	din cari în decursul trimestrului se ridicară.	
56	depuneri în sumă de	fl. 74.570.18
	remânênd cu finea lui Septemvre o stare de	
687	depuneri în sumă de .	fl. 616,800.83

III. Operaţiuni de escompt.

	Starea portfoiului de schimburi cu 30 Iunie a. c. era de	
2141	bucăţi schimburi în valoare de	fl. 62.654.77
	în decurcul pătrariului III se mai escomptară	
1106	schimburi în sumă de	fl. 285,022.—
	prin urmare starea totală a portfoiului în pătrariul III fu de	
3247	bucăţi schimburi în valoare de	fl. 897,676.77
	în decursul pătrariului se rescumpĕrară şi reescomptară	
1129	bucăţi schimburi în sumă de	fl. 295,168;87
	ăst mod resultă cu 30 Septemvre starea de	
2118	bucăţi schimburi în sumă de	fl. 602,507.90

IV. Împrumuturile de lombarde.

	Constau cu 30 Septemvre 1879 din . . .	fl. 1,412.—

V. Credite ipotecari.

	Starea împrumuturilor ipotecare cu finea lui Iunie a. c. era de	
84	obligaţiuni în sumă de	fl. 26,895.42
	în decursul pătrariului III se mai acordă	
1	împrumut în sumă de	fl. 6,000.—
	ăst mod starea împrumutelor ipotecare cu 30 Septemvre era de	
85	împrumuturi în sumă de	fl. 32.895.42
	în decursul trimestrului se replătira	
5	împrumuturi în sumă de	fl. 1,728.15
	remânênd cu 30 Septemvre 1879 o stare de	
80	obligaţiuni în sumă de	fl. 31,167.27

VI. Credite ficse.

	Starea creditelor ficse cu 30 Iunie a. c. era de	
167	împrumuturi în sumă de	fl. 74,833.55
	în decursul pătrariului III se mai acordară	
18	împrumuturi în sumă de	fl. 9,750.—
	prin urmare starea acestui ram cu 30 Septemvre era de	
185	împrumuturi în sumă de	fl. 84.583.55
—	în decursul trimestrului se replătiră remânênd cu finea lui Septemvre o stare de	
185	împrumuturi în sumă de	fl. 83,351.90
	Revirementul cassei în cele 3 luni fu preste tot de	fl. 990,897.58

Statul general cu 30 Septemvre 1879.

I	în numerar	fl. 30.813.77
II	în obligaţiuni de participanţi	fl. 38,772.68
III	în portfoiul de schimburi	fl. 602,507.90
IV	lombard	fl. 1,412.—
V	în obligaţiuni ipotecari	fl. 31,167.27
VI	îu obligaţiuni şi cambii în de credite ficse . .	fl. 83.351.90
VI1	în hârtii de valoare .	fl. 98,262.74
VIII	în monetă . . . . ·	fl. 3,105.25
IX	în realităţi	fl. 29,044.69
		fl. 918,438.20

Direcţiunea institutului.

Economic.

Sibiiu, 11 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.60—96.0; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.40—8.20; Sĕcară fl. 4.60—5; Orz fl. 4.20—4.80; Ovĕs fl. 2.60—3.— Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9.50—10; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 75—80: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; ouĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 9 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9; Grâu sĕcăreţ fl. 6.80—7.20; Sĕcară fl. 4.50—.5; Ovĕs fl. 2.90—3.—; Cucuruz fl. 4—4.25; Sĕmênţă de cânepă cu fl. 5—6; Fasole fl. 7.50—8 mazĕre fl. —; Cartofi fl. 1.40.—1.60; Fên fl. 1.—1.40; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 32—36; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—63; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $10^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 40—44 cr.; carne de berbece 28— cr.— ouĕ 6 de 10 cr.

Făgăraş, 9 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7—8; grâu sĕcăreţ fl. 6.—6.50; sĕcară fl. 4.40—4.50; cucuruz fl. 3.50—3.60; ovĕs fl. 2.—2.65 mălaiu fl. 7.80—8.50; Sămânţă de cânepă fl. — —.; mazere fl. 7.—8; linte fl. 7—7.50; fasole fl. 5—5.25; crumpene fl. 1—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—72; sĕu brut fl. 36—40; sĕu de luminări fl. 56 unsoare fl. 55—58; cânepă fl. 25—.32; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl 56; fên fl ———; ouĕ —— de — cr.; o părechie de pui ——— cr.; o părechie de gâsce fl. —.——; o litră de unt ——— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl —40— cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr.

(O maşină nouă de secerat). — Depositul fabricei de maşine A. Kraus, Viena, Vähring, Herengasse Nr. 74—76 aduse în comerciu o maşină concentrică de mână, de secerat iarbă şi bucate, privilegiată, care merită atenţiunea economilor. Până acum am avut maşine de secerat mai mari cari se poartă cu cai ori boi şi costau cam mult. Maşina despre, care vorbim însĕ este construită de aşa în cât o poate purta un singu om, şi se poate cosí cu ea pre ḑi atâta cât cosesc 12—15 oameni cu coasa! Preţul maşinei încă este mic, faţă cu ale altor maşine la 130 fl. prin urmare o pot procura şi economii mai mici, cari nu sûnt în stare a'şi cumpĕra cu câte 5—6C0 fl. una.

Cine scie de ce greutăţi dă economul în fie-care an pe timpul secerei şi a coasei, necăpătând lucrători cu nici un preţ, şi dacă capătă aceia încă sûnt aşa de scumpi, în cât bucatele şi fênul adunat le mai cumpĕră bietul econom, va scí preţuí această maşină dacă întru adevĕr va fi corespunḑĕtoare scopului, după cum se descrie.

Inventatoriul acestei maşine, care este un austriac, a delăturat şi defectele ce le aveau până acum maşinele de secerat şi coasă. Cu maşina aceasta se poate cosí şi pe locuri dâlmoase şi pe fênaţe umede, taie bucatele căḑute şi nu recere o atenţiune deosebită, fiindu'i construcţiunea foarte simplă şi cu manuarea ei se poate deda în scurt ori-care lucrătoriu de şi nu a umblat cu maşine. Ea cosesce ori seceră iarbă, trifoiu şi ori-ce bucate asemenea bine, şi atât de repede cât poate merge lucrătoriul care o conduce. Meritul construcţiunei acestei maşine costă întru aceea că se poate direge (îndrepta sau conduce uşor, apăsând abia 50 kilogr., şi poţi lucra cu ea pe ori-ce loc.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 4 Noemv. şi 5 Dec. imob. Măriuţei Trifa în Vaca (judec. cerc. Baia de Criş), în 27 Oct. şi 27 Noemvre imob. lui Toader Vălean în Ceanul mare; în 30 Oct. şi 1 Dec. imob. lui Gavrilă Szasz în Ratiş (trib. Turda); în 17 Noem. şi 17 Dec. imob. lui Nicolau Ciohotă în Balomir (trib. Deva); în 18 Oct, imob. lui Constantin Puscas în Budurlĕu (judec. cerc. Teaca); în 16 Noem. imob. soţiei lui Carol Ferenczi în Dej (trib.); în 20 Oct. şi 21 Noem. imob. lui Ludovic Molnar şi Catarina Halmégy în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 27 Oct. şi 27 Noem. imob. lui Ioan Bell în Rod (trib. Ibaşfalĕu)! în 15 Noem. şi 15 Dec. lui Itu Sofron Cocoş în Comana de jos (judec. cerc. Făgăraş) în 10 şi 25 Noem. imob. ţinĕtoare de massa concursuală a lui Adalbert Leonhard şi soţiei sale în Orăştie (Leopold Nagy, notariu public reg. în Orăstie); în 18 Noem. şi 18 Dec. imob. lui Michail Wenrich în Daia) în 20 Oct. imob. lui Ioan Tecoanţă în Alţina (trib. Sibiiu); în 4 Noem. şt 4 Dec. imob. lui Gligor Albu în Gioagiul de sus (judec. cerc. Aiud): în 5 Noem. şi 5 Dec. imob. lui I. Molnár în Belin (judec. cerc. Sângiors); în 10 Dec. imob. lui Ioan Hersch în Curtuiuş (judec. cerc. Şomcuta-mare; în 19 Noem. şi 20 Dec. imob. lui Toader Popescu în Totoiu (trib. Alba-Iulia); în 18 Noem. şi 18 Dec. imob. lui Simion Dicu în Săcel (trib. Sibiiu).

Nr. 205. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de classa I. Albac-Arada lângă neputinciosul paroch de acolo Petru Nicole, în protopresbiteratul Zlatna-superioară, în urma concesiunei mai înalte, se deschide concurs până la 28 Octobre a. c.

Emolumentele sûnt: din toate venitele parochiale a treia parte.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a'şi subşterne petiţiunile la subscrisul în Abrud, instruite conform „Statutului organic“ cu atestat de maturitate, absolutoriu de clerică, cu atestat de cualificaţiune, şi atestat că a funcţionat şi ca învĕţătoriu.

Abrud, 20 Septemvre, 1879.

Comitetul parochial gr. or. Albac-Arada, în conţelegere cu

Ioan Gall m. p.,

protop. şi adm. Zlatnei-superioare.

Nr. 95. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de classa a III din Sâmbăta-inferioară, protopresbiteratul Făgăraşului II, se escrie concurs până la 28 Octomvre a. c. st. v.

Emolumente sûnt:

1. Venitul epitrafirului după regularea parochiilor peste tot 141 fl.
2. O ḑi de lucru de vară şi o ḑi de earnă sau aceea plătită cu bani a 1 fl. dela 100 gazde 100 fl.
3. La bobotează 30 fl.
4. Dela un sărindar ce obicĭnuesce comuna în tot anul 10 fl.
5. Dela erar pentru prestarea funcţiunilor la personalul ergheliei de cai erariali 50 fl.
6. Folosirea cintirimului bisericei 5 fl. Suma 336 fl. v. a.

Cei ce ar dorí să ocupe această staţiune parochială sûnt poftiţi, ca în terminul ficsat sĕ-'şi aştearnă concursele sale instruite cu documentele recerute în înţelesul „Statutului organic“, nubscrisului oficiu ppresbiteratul.

Avrig 27 Septemvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochal.

Vasilie Macsim m. p.,

adm. protopresb. Făgăraşului II-lea

Sz. 2583 1879 szbiroi. 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea nou sistemisatului post de vice-notariu al notariului cercual, din comunele Săcel, Magu şi Aciliu cu locuinţa în Aciliu în cercul preturei Săliste, se escrie prin aceasta concurs până 1 Noemvrie 1879.

Emolumentele înpreunate cu acest post nou creat sûnt: salariul fics anual cu 300 fl. v. a. cuartir liber precum şi tacsele obicĭnuite pentru scrisori private.

Doritorii, ce vor a reflecta la acest post, au de a îndrepta recursele lor instruate în sensul art. de lege XVIII din anul 1871 până la terminul mai sus indicat la pretura cercuală.

Săliste în 5 Octomvre 1879.

Pretura cercuală.

CONCURS.

La scoala confesională din comuna Petrifalĕu protopresbiteratul Sebeşului a devenit staţiunea de învĕţătoriu vacantă, pentru a căreia re'ntregire se escrie concurs cu termin până la 14 Octomvre st. v.

Salariul învĕţătoresc e 60 fl. v. a. cortel în zidirea scoalei şi lemne de foc.

Doritorii de a se aplica la prenotata staţiune învĕţătorească au a'şi aşterne suplicele sale înzestrate cu documentele prescrise inspecţiunei scolare districtuale gr. or. în S. Sebeş până la terminul arătat.

Petrifalĕu în 20 Septemvre 1879.

2—3 *Comitetul parochial.*

Nr. 258/1879. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunilor deînvĕţători la scoalele confesionale gr.or. din tractul protopr. gr. or. al Gioagiului II-lea se escrie prin aceasta concurs până la 14 Octobre 1879 st. v. cu acea observare, că la staţiunile de clasa I-a pot concurge numai acei indiviḑi, cari au cualificaţiunea recerută, eară la staţiunile de clasa II-a şi III-a pot concurge şi indiviḑi de aceia, cari deşí nu au depus esamenul de cualificaţiune, pot totuşi produce testimonii cumcă posed pregătirile cele mai necesare, şi că au mai funcţionat ca învĕţători.

Emolumentele la staţiunile învĕţătoresci sûnt:

Clasa I. 1. Balşa 160 fl., 24 mĕsuri; 2. Geoagiu 200 fl.; 3. Homorod 200 fl., 24 mĕsuri; 4. Mada 250 fl., 20 mĕsuri.

Clasa II. 1. Almaşul mare 150 fl.; 2. Bacainţiu 120 fl., 20 mĕsuri; 3 Bozeş 150 fl., 16 mĕsuri; 4. Glod 150 fl.; 5. Varmaga 150 fl., 12 mĕsuri.

Clasa III. 1. Almaşul de mijloc 80 fl.; 2. Almaşul mic 73 fl., 23 mĕsuri; 3. Ardeu 70 fl., 26 mĕsuri; 4. Băcaia 60 fl.; 5. Bulbuc 120 fl., 6 mĕsuri; 6. filia Curpeni 100 fl., 6 mĕsuri; 7. Valea mare 120 fl., 12 mĕsuri; 8. Ceru 80 fl., 14 mĕsuri; 9. Cibu 100 fl.; 10 Feredeu 70 fl., 12 mĕsuri; 11. Mermezeu Văleni 80 fl., 12 mĕsuri; 12. Nojag 86 fl., 12 mĕsuri; 13. Renghet 100 fl.

Toate staţiunile sûnt provĕḑute cu cuartire libere şi lemne pentru încălḑitul scoalelor şi cuartirelor învĕţătoresci.

Doritorii de a ocupa postul de învĕţătoriu la vre-una din staţiunile sus amintite, au a'şi aşterne la subscrisul oficiu protopresb. suplicile lor instruite cu testimoniu de botez şi alte documente despre cualificaţiunea lor pe terenul scolastic.

Secărêmb 15 Sept. 1879.

Oficiul protopresbiteral.

Sabin Piso m.|p.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 117. Sibiiu, Sâmtăbă 6 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Octomvre.

În ședința de Mercuri a casei deputaților din dieta Ungariei s'a presentat proiecte de legi privitoare la întreținerea curței prea înalte; la administrațiunea Bosniei și Erțegovinei; la împreunarea Noului Seghedin cu Seghedinul. Asemenea ministrul de honveḑi substerne un proiect despre stabilirea efectivului armatei pentru cei mai de aproape ḑece ani și despre contingentul de recruți din anul următoriu. Desbateri însĕ n'au fost. Tot cam de așa natură au fost și cele ce s'au petrecut în acea ḑi în casa magnaților.

În afacerea spriginirei celor loviți de miserie din Ungaria și a suspendărei esecuțiunilor de dare în ținuturile atinse de miserie au sosit la ministeriul unguresc mai multe petițiuni. Ministrul a îndreptat hârtii la respectivele comitate, prin care se promite tot feliul de ajutoriu, declarând totodată, că s'a pus în înțelegere cu ministrul de finanțe pentru suspendarea esecuțiunilor din mai multe părți ale Ungariei.

Zsivkovics cap de secțiune a plecat dela Agram la Budapesta spre a lua parte la desbaterile deputațiunei regnicolare.

Alegerile din urmă din senatul imperial austriac, respective din casa deputaților au surprins lumea politică din Austro-Ungaria. Chiar ḑiarele „constituționale“ recunosc, că partida aceasta este de astădată învinsă. Fasa aceasta, cam neașteptată, o privesc unele foi drept de o revoluțiune în referențele partidelor din Austria. „S. d. Tageblat“ ḑice, că această fasă are mai același efect cum ar avé bunăoară împregiurarea, dacă în dieta Ungariei un Polit și naționalitățile nemaghiare ar câștiga maioritatea și ar reduce maioritatea maghiară la minoritate.

Din Praga se telegrafează, că Taaffe asceaptă resultatul desbaterei adresei ca respuns la cuvêntul de tron, pentruca după aceasta să propună întregirea ministeriului.

Purtarea Polonilor din casa deputaților a senatului imperial o cualifică o foaie vienesă drept de o ședere între doue scaune. Resultatul unei astfeliu de procederi e cam periculos.

Călĕtoria principelui Bismarck încă tot mai oferă materie de corespondențe la ḑiare. Dl Blovitz transpune ḑiarului „Times“ un raport cam întârḑiat, scris de un Spaniol, care a avut legături cu afacerea Hohenzollernilor ca candidați la tronul Spaniei în 1870. Persoana aceasta a remas de atunci în relațiuni cu persoane de cea mai înaltă posițiune din Germania. În raportul din cestiune se ḑice între altele: Rusia și Austria se simțiau cam neliniscite de puterea impunătoare, la care ajunse Germania în urma resboiului frances, de unde se ivì și oare care receală, pe care a mulcomit-o întâlnirea celor trei împĕrați. Cu ocasiunea acestei întâlniri s'a făcut un arangiament asupra despăgubirilor, ce aveau să le capete celelalte două puteri, pentruca situațiunea să se complaneze. Rusiei i se dedu mână liberă de a bate pe Turcia și de a domina Marea-neagră. Austria să guverneze preste Dunăre, ear Germania să remână doamnă absolută a Rinului. Esecutarea acestui proiect s'a început cu cea dintâiu puscătură din Bosnia și Erțegovina și a avut de urmare tratatul dela San Stefano. In fine Germania și Austria s'au convins că Rusia ia pentru sine prea mult și la congresul din Berlin au sternit nemulțămirea Rusiei, alăturându-se lângă nisuințele celorlalte puteri de a reduce cât se poate cuceririle rusesci. Atitudinea aceasta a dat ansă la apropiarea dintre Germania si Austria. Contele Andrássy în ajunul retragerei sale a întrevenit la Bismarck pentru realisarea unei înțelegeri intre Germania și Austria cu scop, de a ținé pe Rusia între mărginile prescrise de congresul din Berlin. Este până acum un secret dacă a fost vorba și de o transacțiune în privința cuceririlor noue și pacînice ale Austriei. Germania doresce a împinge pe Austria spre țĕrile slavice și fiindcă doresce ca Austria să se estindă în partea aceea, nu va avé nimica în contra cuceririlor de feliul acesta. Sigur este că cu ocasiunea negoțiărilor mai din urmă basa discusiunei a fost a ținé pe Rusia între marginile corespunḑĕtoare. În același timp Bismarck nu ascunde, că este hotărît a paralisa aspirațiunile italiane și în timpul mai nou nu mai documentează simpatii pentru Italia. Aceasta a fost basa tuturor negoțiărilor dela Viena și de alte națiuni s'a vorbit prea puțin. Trebuie să adaug, că încă nu sûnt cunoscute toate câte s'au petrecut între principele Bismarck și dl Teisserenc de Bort. Se înțelege de sine, că Bismarck n'a făcut visita pentruca să spună lucruri neplăcute ambasadorului frances. De aceea principele a fost foarte amabil și plin de asigurări amicabile.... El a declarat, că scie pe deplin apreţuí simțemintele națiunei francese; este însĕ lucrul guvernelor de a le sterge prin o apropiare reciprocă și de a da națiunilor respective un esemplu de bunăvoință reciprocă. El a declarat mai departe — și aceasta încă nu este până acum cunoscut — că este datorința tuturor națiunilor monarchice din Europa de a urmărí cu cea mai mare atențiune evenemintele din Francia, de oare ce Francia nu este despărțită de Europa, bună oară ca republica americană, prin Oceanul atlantic, dară s'a grăbit a adauge, că până când în fruntea guvernului sûnt bărbați ca Grévy și Waddington, Europa n'are nici o causă de a se teme.

În Francia tocma acum în ḑilele trecute s'a petrecut un lucru care atrage atențiunea Europei, și care poate avé urmări necalculabile pentru Francia și Europa, cu toate că lucrul în sine nu este tocma mare. Este sciut că o parte dintre comunarḑii esilați și deținuți în Caledonia nouă s'au amnestiat și este aproape timpul, după presemne, când se vor amnestia și ceilalți, cari mai sûnt în ecsil și deținuți. Comuna din Paris n'a avut ce să lucre decât să aleagă pre un anumit Humbert, comunard vestit și compromis în 1871, în sinul ei. Alegerea aceasta dovedesce ce spirit este în Paris, în inima Franciei. Această împregiurare este un semn, că republica are mai mulți inimici în Francia decât în afară.

Incheiăm cu ce-va foarte caracteristic în ḑiua de astăḑi. Din Italia superioară se scrie lui „P. Ll.“ că „principele roșu“ (Gierome Napoleon) a fost primit în castelul regelui Italiei dela Monza ca un principe după sânge, ba ca un principe domnitoriu, dânduise toată atențiunea, nu numai din partea curții, ci și din partea ambasadorului Germaniei și Austro-Ungariei.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Sibiiu, 3/15 Octomvre. (Dela adunarea generală a comitatului Sibiului). Marți în 2/14 Octomvre la 9 oare înainte de meaḑăḑi dl. comite suprem și comite săsesc Fridiric Wächter a deschis ședința.

Mai ântâiu s'au publicat legile urmate dela adunarea din urmă încoace și apoi s'au votat budgetul pe 1880. După aceste au urmat mai multe emise ministeriale și adecă: unul privitoriu la suma de 120 fl erogată cu ocasiunea adresei omagiale a nuntei de argint a Măjestăților lor. Emisul ordonă ca în viitoriu asemenea erogațiuni să nu se mai ia din cassa domesticală. Acest emis precum și un statut despre întrebuințarea banilor incurși din pedepse se primesc, cel dintâiu spre sciință și cel din urmă fără desbatere de conclus al adunărei.

Altui emis despre încuartirarea soldaților a urmat conclusul: Oficiul comitatens să se recerce a statorí in înțelegere cu autoritatea militară localitățile în care să se așeḑe stabil soldatii, pentru ca oficiul să ia mai departe dispositiunile de lipsă. În legătură cu mĕsura aceasta se decide a se instituí trei comisiuni una în Sibiiu alta în Sebeș și a treia pentru comunele Turnișor și Gusteriță, care în înțelegere cu autoritatea militară să îngrigească de localități pentru încuartirări stabile. Compunerea comisiunilor pe partea civilă s'a încredințat vicecomițiatului.

Se ia, la propunerea dep. Wolff, cu părere de reu spre sciință confirmarea alegerei D-rului Păcurar de primar al Sebeșului.

La ordine vine alegerea primului vice-notariu. Acesteia a premers alegerea comisiunei de candidare. Adunarea alege pe membrii de mai nainte: Kapp, Dr. Arz și Dr. Aurel Brote, Dl. comite suprem din parte'și denumesce pe Dr. Păcurar, Steiner și pe noul membru abatele St. György. După o întrerupere de ¼ oară la redeschiderea ședinței, presidiul comunică adunărei, că numai Al. Szőts a concurs la postul de prim-vice-notariu și recomêndă alegerea acestuia. După ce dep. Preda propune aclamarea concurentului, eara dep. Wolff în numele celor de o părere cu dênsul declară, a nu participa la alegerea aceasta, presidiul enuncie pe dl Al. Szöts ales de prim-vicenotariu.

Se ia, mai departe, spre sciință emisul privitoriu la pensionarea cassierului comitatens F. Sander cu 312 fl. 12 cr. și a controlorului comitatens L. Bertleff cu 525 fl. și în locul celui dintâiu se alege cu aclamațiune Otto Herbert, eară în locul celui de al doilea R. Iahn. Luându-se spre sciință emisul ministerial în privința casărei conclusului în afacerea pensiunei lui W. Löw — se alege o comisiune pentru prăsire de cai. President al acestei comisiuni este C. Schobesberger, membrii: Kreutzer, Mösz, Schemel, Lebu, Hubner și Gündisch.

Se primesce statutul pentru clădirea drumurilor și stilisarea dorită de ministeriu în privința împărțitorilor de epistole.

Se aleg membrii în comisiunile din care unii au eșit conform legei prin soarte, alții eară parte depărtându-se din comitat sau murind. Așa în comisiunea verificătoare s'au ales: Hufnagel, Kast, Boiu, Schopf și Neugeboren. Presidenți în comisiunile electorale fură aleși; Kapp, Hochmeister, Schochterus, Balomiri, Leonhard, Roth, Löw, Papp, W. Klein, G. Binder, Stenzel, Fleischer, Drottleff jun. și Schullerus. Se decide mai departe terminul pentru alegerile suplinitoare pe 3 Decemvre.

În locul celor ce fură scoși prin soarte din comisiunea administrativă: Sill, Boiu, Dr. Nemeș, Meltzer și contele Schweinitz se aleg: Dietrich, Sill, Meltzer, Dr. Nemeș, și Schmidt. În comisiunea pentru cai de remontă se aleg presidenți: Hochmeister și de Werthern. De asemenea se alege adv. Sill suplent al fiscalului comitatens și adjuncții pretorilor se denumesc suplenți ai acestora.

Se iau spre sciință mai multe hârtii venite din diverse comitate ale Ungariei spre a fi spriginite şi de adunarea generală a acestui comitat.

La propunerea vice-comiţiatului se decide o crescare de contribuţiune de 2% pe anii 1880 şi 1881 în favorul fondului bolnavilor. Se încuviinţează vinderea unor imobilii erariului din partea comunelor Boiţa şi Porcesci, tot aşa un statut, conform căruia se deobligă pretorii a transpune la destinaţiunea lor banii şi lucrurile de preţ, ce incurg la dênşii. Mai departe se decide a se administra averea jurisdicţiunilor încorporate la comitat separat în înţelesul destinaţiunei acelei averi.

S'a încuviinţat statutul spitalului civil „Francisc-Iosif“ din loc şi modificarea contribuţiunei după câni în Sibiiu, pe când statutul comunei Săcădate în causa îngrigirei de sěraci s'a decis a se remite comunei. S'a întărit statutul comunei Pianul de jos.

Dintre celelalte curenţii amintim cererea cetăţii Sibiiului de a se dispensa dela contribuirea la fondul drumurilor comitatense pe a. 1878; a Cisnădiei de a i se sterge pretensiunile încasabile; a Orlatului de a se rectifica o întabulaţiune greşită; a Poianei pentru înmulţirea salariului notarial; a Tălmaciului pentru înfiinţarea unui fond pentru sěraci; a Mercurei pentru cumpěrarea unui imobil şi a unei case comunale, cari toate s'au încuviinţat.

La propunerea lui Boiu se decide a se transpune din nou comunei Cristian conclusul, prin care se hotăresce stergerea salarielor învětătoresci din bugetul comunal, spre a lua cestiunea din nou în consideraţiune.

În causa cererei comunei rom. cat. din Sibiiu de a se dota scoala normală rom. cat. din loc din mijloacele comunei polit. cu 800 fl. pe an — fiind-că comuna polit. oferă numai 400 fl., abatele György insinuă recurs.

Astăḍi continuându-se şedinţa se respinge de astădată cererea fostului pretor în Mercurea Dimitrie Macelariu de a i se da pensiune. De asemenea se resping mai multe recurse în afaceri de relacsaţiuni, accise etc.

În fine se încuviinţează şi se dau absolutorii manipulanţilor dela diverse fonduri, cu ce la 10 oare înainte de ameaḍi se încheie şi şedinţa, alegênd mai ântâiu o comisiune care se verifice protocolul adunării.

Raport

despre adunarea generală a Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeşului ţinut în Făget în 26 27 August (7. 8. Septemvre) 1879.

(Încheiere *).

Şedinţa a IV,

din 27 August după ameaḍi.

După deschiderea şedinţei comisiunea specială esmisă pentru censurarea proiectului d-l Dr. Atanasiu Şandor despre imbinarea ortografiei etimologice cu cea fonetică, reportează şi propune, ca numitul proiect să se poligrafeze şi să se deie despărţĕmintelor spre studiere şi referare presidiului, ear aceasta adunării generale. — Se primesce.

Comisiunea revěḍětoare de socoţile cassei raportează, că socoţile 'le-au aflat în ordine şi de aceea se află îndemnat de a propune, ca cassarului Ioan Oprea să i se esprime mulţămită protocolară şi să i se dea absolutor. Tot de odată subşterne proiectul de buget, care se primesce în suma de 331 fl. În fine face propunerea şi adunarea decide, ca licuidarea începută în privinţa asignării unui însemnat capital al reuniunei, ce se află ca competenţe restante pe la membrii reuniunei, să se continue şi despre resultat să se raporteze adunării generale viitoare, ear restanţele neîncassavere, comitetul să le şteargă din evidenţă.

Urmează apoi raportul comisiunei alese pentru censurarea actelor relegate adunării generale, din care estrag următoarele propuneri mai însemnate:

a) Disertaţiunile din anul trecut succedênd, să se primească de bune. Se primesce.

b) În privinţa întroducerii Abecedarului Vasile Petri cu ortografia fonetică, după ce în desbaterea acestui obiect important a luat parte: Ionaş Muntean, Drăgan şi Marcu, se primesce propunerea lui Drăgan, ca de nou să se dea despărţĕmintelor spre studiere şi referare la comitet, ear acesta adunării generale viitoare.

c) În privinţa înfiinţării bibliotecelor în despăţĕminte, se primesce a se susţiné usul de pănă ací.

d) În privinţa veduvei Opriţa Murĕşan, care a recurs după ajutor în virtutea dreptului, ce'l are fiind bărbatul ei membru ordinar, se decide ca comitetul reuniunei, după ce 'şi va câstiga ducumentele necesare pentru constatarea seráciei vĕduvei amintite, să voteze un ajutor banal din fondul reuniunei.

Mai departe s'a decis:

De delegaţi ai reuniunei pentru sinodul eparchial din anul viitor 1880, se aleg: Anton Musteţ invĕţător în Făget şi Ioan Marcu. De al treilea notar al reuniunei s'a ales: Petru Borcan, invĕţător în Binis. Locul adunării generale din anul viitor s'a designat: Oraviţa.

În fine se decide a se sterge din evidenţa membrilor membrii repausaţi şi se alege comisiunea pentru autenticarea protocolului, ear preşedintele închide adunarea generală esprimând mulţămită eppului Ioan Popasu, protopresbiterului din Făget Atanasiu Ioanoviciu, oraşului Făget, juḍilor cercuali din Făget, Lugoj, Bega şi Birchiş pentru spriginul dat adunării, direcţiunei generale din Viena a societăţii călei ferate pentru favorul de călĕtorie precum şi oaspeţilor, cari au onorat adunarea cu presenţa lor.

La acest loc am a observa, că în aceasta ḍi la ameaḍi, s'a ţinut un banchet, la care au participat preste 140 de persoane şi la care s'au ţinut mai multe toaste oficioase, şi anume: pentru Maj. Lor, pentru clironomul principele Rudolf, pentru eppul Ioan Popasu, şi pentru mandatarul seu Filaret Musta, pentru Reuniune şi preşedintele ei, pentru ministrul de culte, pentru ppresbiterul Făgetului şi al Siriei, pentru juḍii cercuali amintiţi în acest raport.

Astfel s'a terminat a IX adunare generală, despărţindu-se învĕţătorii diecesei Caransebeşului de cei din diecesa Aradului, cari au participat la adunare între stringeri de mâni colegiale şi asigurări de a se revedé la adunarea generală din anul viitor şi plecând toţi către casă cu trăsurile puse la disposiţiune din partea juḍilor cercuali Podraczky din Făget şi Constantin Lazar din Birchiş. În fine am de a nota, că adunarea aceasta a fost foarte cercetată mai vêrtos din părţile Făgetului şi Murĕşului şi a reeşit preste aşteptare, ceea ce fie ḍis spre lauda acelor părţi

Icane Marcu m. p.,
notariul reuniunei.

Varietăţi.

* (Principele de coroană *Rudolf*) va întra cât de curênd în funcţiune la Loctiinţa c. r. din Praga, pentru a se deprinde în administraţiunea politică civilă.

* (Necrolog). *Constanţa Comşa* născută *Brote*, 'şi-a încheiat cursul vieţei sale pline de speranţe în 4/16 Octomvrie la 4 oare după ameaḍi în etate de 22 ani, după grele suferinţe, împărtăşită fiind cu sf. taine.

Rĕmăşiţele pămêntesci ale neuitatei repausate se vor înmormênta Sâmbătă în 6/18 Octomvrie la 3 oare d. a. în cimiteriul din suburbiul Iosefin.

Sibiiu, 4/16 Octomvrie 1879.

Ana Brote, ca mamă, Demetriu Comşa, ca soţiu, în numele seu şi al fiilor minoreni: Victor şi Constanţa. Aurel, Ana măr. Dr. At. Marienescu, Sabina, Emil, Eugen, Iustina măr. Dr. Săndeanu, Victor, Iulian şi Liviu Brote, ca frăţini.

* (Petreceri musicale) se vor ţiné în localităţile casinei de aici: în 25 Octobre, apoi în 8 şi 22 Novembre şi 13 Decembre. Începutul precis la 8 oare seara.

*(Tacse pentru miliţie). Legislativele de dincoace şi dincolo de Laita — spune „B. Corr.“ — vor primí spre desbatere un proiect de lege despre încassarea tacselor pentru miliţie atât în Ungaria, cât şi în Austria. În înţelesul proiectului dela fie-care obligat, de a serví în armată se va încassa o tacsă anuală, care va varia dela 1—100 fl., dacă deobligatul, din una sau altă causă, va voí să fie scutit de serviţiu în armată Tacsele aceste se încasează în ambe părţile monărchiei de ministeriile de finanţe. Amêndouĕ fondurile aceste se vor folosí nu numai pentru răniţi şi invaliḍi, ci cu abatere dela legea de apĕrare din 1868 şi pentru spriginul vĕduvelor şi orfanilor dela soldaţii căḍuţi în bătălie.

* (Mulţămită publică). Subscrisul îmi ţin de datorinţă a aduce în numele comitetului parochial mulţămită publică d-lui Iacob Popa, servitoriu de cancelarie la institutul „Albina“ din Sibiiu, care a binevoit a dona bisericei noastre gr. ort. din Oarda înferioară douĕ mânecări şi un epatrachil foarte frumos şi o „Psaltire bogată“ în preţ de 13 fl. 50 cr. Dee Dḍeu ca fapta evlaviosului donator se fie imitată.

Oarda inferioară 2 Octomvre 1879.

Laurente Cutean,
paroch gr. or.

* În Cluj are să apară o foie nouă maghiară. Foia va representa ideile *opoşiţiunei intr'unite.*

* (Miseria în *Biharea*) este aşa de mare încât „Bihar“ se vede silit a chiema asupră'i atenţiunea guvernului ca să pună mâna şi să ajute cât va puté. În valea Crişului, unde pănă de curênd erau în floare multe comune, astăḍi domnesce lipsa şi miseria. Moşia este aproape fără preţ, pentrucă nu este cine să o lucre. Poporaţiunea trăiesce numai cu pâne şi apă şi în urma miseriei celei nesfêrşite atât este de apatică, încât nu se mai îngrigesce nici de ḍiua următoare. — În alte părţi ale Ungariei de nord a erupt lingoarea-de-foame.

* Cutremur de pămênt în Ungaria de meaḍă ḍi). La cele raportate şi de noi despre cutremurul din 10 l. c. st. n. mai adaugem după „N. P. J.“ din Biserica-albă următoarele: Eri (se scrie la „N. P. J.“ din 11 Octomvrie) după ameaḍi pe la $4^3/_4$ oare a fost aici un cutremur mai mare de o durată de 8—10 secunde. Direcţiunea cutremurului a fost dela rĕsărit spre apus. Multe ziduri de case au crepat. La început cutremurul s'a manifestat prin sguduiri singuratice, dară mai târḍiu s'a prefăcut într'o mişcare undulătoare. — Al doilea cutremur a fost la $7^3/_4$ seara, de o durată numai de 2 până în 3 secunde, însĕ cu mult mai vehement ca cel dintâiu. Ochiurile dela feresti se spărgeau şi cădeau cu sgomot la pămênt, oroloagele s'au oprit în mersul lor, icoanele căḍură de pe păreţi, mese, paturi şi alte mobile se mişcară dela locul lor. Multe hoarne (coşuri) au căḍut, au sfêrmat coperişul şi în unele casuri şi plafondurile dela locuinţe. Timpul: negură, ploie + 10 Rèaumur. Înainte de cutremur a bătut un vênt înfricoşat, după care a urmat ploaie. Fiindcă în urma acestui cutremur se mai arăta din când în când câte o sguduitură, o mare parte din locuitori, ne mai fiind siguri în locuinţele lor, au eşit pe afară, unde cu toată ploia ce se versa, a petrecut toată noaptea. Pe la 3 oare 55 minute dimineaţa a fost cel din urmă, dar şi mai puternic cutremur. A ţinut numai 2 secunde, sguduind din când în când. Mai multe case au căḍut; multe au remas cu crepături ameninţătoare, încât locuítorii nu mai cutează a întra întrênsele. Astfeliu stă lucrul şi cu scoalele, în care deocamdată este sistată instrucţiunea. Edificiul gimnasial a pătimit foarte mult. În decursul ḍilei acesteia s'a suit termometrul până la + 14 graduri Rèaumur.

* (Navigaţia pe Dunăre). După intervenirea ministrului Cogălniceanu agenţa vapoarelor austriace de navigaţiune pe Dunăre, a regulat ca vaporul „Arpad“, când va sta la Kilia, să trimiţă o barcă pentru a lua pe călĕtorii din Kilia-Vechie, din Dobrogea, cu condiţiune însĕ, că călĕtorii din acel orăşel să nu ia cu dênşii în barcă decât puţin bagagiu.

* (Societatea pentru cultura Românilor din Macedonia) s'a întrunit la Universitate în ḍiua de 30 Septemvrie, şi 'şi-a ales comitetul, compus din 35 persoane, între cari figurează P. S. S. Mitropolitul Primat, Em. St. Episcopul Atanasie, Em. Sa Episcopul Dunării de jos, prinţul D. Ghica şi alte persoane însemnate. Cu această ocasiune, părintele Chiriac a dat citire unui memoriu arĕtând frumoasele resultate ale misiunei ce a întreprins, şi declarând că pune la disposiţia comitetului societăţei biblioteca de 60,000 volume ce a adunat singur.

Nu ne putem oprí de a esprima călduroasele noastre mulţămiri neobositului şi demnului de toată lauda archimandrit Chiriac, care n'a cruţat şi nu cruţă nimic pentru realisarea românescului scop ce 'şi-a propus. Sûntem convinşi, că comitetul acestei societăţi, în vederea sacrificielor imense ale părintelui Chiriac, va avé grijă a'i procura mijloacele materiale, spre a puté să'şi continue opera cu succes.

„R.“

*(Ofrandele pentru Seghedin). În total s'au primit pentru nenorociţii inundaţi din acea parte 2,622,700 florini. Adecă 1,905,800 fl. destinaţi numai pentru oraş, 639,500 fl. pentru Seghedin şi comunele dimpregiur, 41,100 fl. numai pentru comunele din giurul oraşului şi 36,300 fl. cu diferite destinaţii anume pe localităţi.

Aceste sume au fost dăruite astfel: Ungaria 872,800 fl., Austria 529,900 fl., Germania 396,100 fl., Francia 270,700 fl., Englitera 144,600 fl., casa imperială austro-ungară 72,800 fl., America de nord 63,100 fl., Italia 50,300 fl., România 37,000 fl., Elveţia 36,800 fl., Belgia 31,800 fl., Rusia 30,500 fl., Statele de jos 29,100 fl., Egipetul 15,400 fl., Turcia 14,400 fl., armata austriacă 500 fl., China 4,200 fl., India resăriteană 3,100 fl., Svedia şi Norvegia 2,300 fl., Grecia 1,700 fl., Portugalia 1,300 fl., Spania 1,300 fl., Tunisul 1,200 fl., Cuba 1000 fl., republica argentină 1000 fl., Danemarca 700 fl., Erţegovina 675 fl., Columbia 600 fl., Serbia 564 fl., Persia 440 fl., Uraguay 426 fl., Mecsico 250 fl. şi Haiti 229 fl.

După cum se vede, România este după mărimea ofrandei al nouĕlea între cei 33 donatori. „R.“

*(Calea ferată Ploesci-Predeal.) „Ḑiarul Epoche“ din Bucuresci anunţă, că la 29 ale lunei trecute a percurs prima locomotivă de la Ploesci direct la Predeal în urma cărui

fapt această linie se poate considera ca terminată. Am dorí să aflăm ceva în această privinţă şi de la Monitorul oficial din Bucuresci.

---

*) Şedinţa IV ni s'a trimis numai în ḍilele aceste. Red.

* (O familie istorică evreiască). La Şumla s'a presentat de unăḑi capului de district o familie evreiască, plângêndu-se că este supusă la plata contribuţiilor de cari a fost scutită sub stăpânirea turcească, şi cerênd să fie scutită şi deací înainte.

— Dar pentru ce? întreabă surprins capul districtului.

— Noi sûntem Evrei renumiţi din Ungaria; pe noi ne-au scutit sultanii de toate dările, şi pentru care posedăm şi firmanul.

— Pentru care faptă vi s'a dat acest privilegiu?

— Am predat oraşul Pesta Turcilor

Şî într'adevĕr s'a constatat, că această familie istorică are de străbuni pe aceia, cari în seculul trecut, când Turcii asediaseră Pesta, le-au deschis porţile cetăţei. Cu toate aceste, capul districtului nu a voit să recunoască acest privilegiu, obligând pe reclamanţi, de a plătí dările ca şi ceilalţi locuitori.

* (Tunelul St.-Gothard). După nisce date statistice de curênd publicate, nu mai erau, la 31 Iulie trecut, decât 1294 metre de sĕpat spre a termina pĕtrunderea muntelui St. Gothard. În acea lună lucrările înaintară cu 202 metre. Mergênd astfel străpungerea tunelului, care s'a început la 1872, se va afla terminată prin luna Ianuarie sau Februarie viitor. Totuşi din cele 14,920 metre, ce va mĕsura tunelul, nu sûnt încă decât 7594 complet terminate. Cheltuiala trece de 41 milioane franci, şi se întrebuinţează în termin de mijloc 2630 lucrători pe ḑi la lucru.

* (Boală nouă) spun foile rusesci' s'a ivit în Tiflis şi în alte părţi ale Caucasului. Boala aceasta s'a terminat în toate casurile apărute cu moarte. Cursul boalei este foarte repede. Cel cuprins de boală simte, că îl mâncă în anumite părţi ale corpului, mânile se înroşesc şi îndată se arată şi bube. Aceste, la început par foarte neinsemnate pe urmă cresc aşa de repede încât după câteva oare corpul este numai un bulgăru de carne şi fără de nici o formă. Bubele se deschid si din ele curge o coptură groasă si galbină. Pe urmă pelea devine vênătă şi cu aceasta întră şi agonia. — Medicii rusesci încă n'au putut da de leacul acestei boale. — Cel dintâiu cas s'a arătat la Tiflis în 3 Septemvre şi până la 16 Sepsemvre au murit 22 persoane de boala aceasta.

* (Probe bune). Un robust ţĕran întră la têrg într'un restaurant, şi dă ordine a i se aduce mai multe porţiuni de mâncare în acelaşi timp. După câteva momente chelnerul îi pune dinainte porţiunile cerute şi servite cu parcimonia obicînuită. Ţĕranul le privesce una după alta, apoi ḑice:

— Bine, probele d-tale îmi vin la socoteală; acum adă'mi mâncarea.

*(Centenari fumători). Ḑiarele din Londra raportează casul unei bĕtrâne femei irlandese, a cărei sănĕtate a resistat până astăḑi, măcar că e fumătoare. E vorba de mistress Peter Macpherson, care se află astăḑi de minune, măcar că are 105 ani şi 8 luni. Ca toate femeile din popor în Irlanda vĕduva Mocpherson a fumat cu pipa dela etatea pubertăţii până astăḑi. Un alt cas remarcabil de longevitate este a lui William Beevoun, din Hay (Breconshire), care a murit în etatea de 105 ani, fără să fi cunoscut vre-odată boală sau medic.

* (Esplosiunea unei scrisori). Se scie că în Statele Unite este obiceiul de a trimite prin poştă fel de fel de lucruri stranie. Câte odată însĕ aceste fantasii sûnt urmate de inconveniente serioase: Nu de mult subdirectorului postei din Manchester (Virginia) i se făcù o surpriză foarte neplăcută. El timbra repede şi fără umbră de vr'o bănuială scrisorile ce trebuia se espedeze la Richmond; o esperienţă ḑilnică îl convinsese de mult, că această operaţie nu presentă nici un pericol; de odată însĕ fu scos din aceea idee. În momentul când aplicà stampila pe o scrisoare, aceasta făcù esplosie sub nasul lui. Plicul ei rupĕndu-se numai decât, îi sărì în ochi şi îi pârlì genele, sprâncenele şi pĕrul. Câte-va bucăţi din hârtie deteră foc la un teanc de alte scrisori, cari n'au putut fi scăpate de o ardere complectă, decât cu mare osteneală. Făcêndu-se cercetările cuvenite s'a constatat, că esplosia a fost causată de nisce capse de hârtie trămise prin postă şi în plic, în contra regulamentului formal în această privinţă. Directorul general al postelor a ordonat o anchetă pentru descoperirea autorului scrisorii.

(O pisică moartă de supărare). O pisică să moară de supĕrare, eacă ceva ce pare ori cui cam curios dacă nu inposibil şi cu toate aceste lucrul s'a întêmplat nu de mult într'un hotel din oraşul Bergere.

Bucătăreasa acestui otel căpătase afecţia unei pisici albe, pe care o adora; toată ḑiua o mângăia; noaptea o culca lângă ea, şi dormia un somn dulce îngânat detorsăturile iubitei sale; dimineaţa cele doue amice se scoboriau impreună pentru a nu se mai părăsí toată ḑiua: această iubire atât de mare era admirată de toţi vecinii.

Dar la vre-o câteva ḑile bucătăreasa părăsesce otelul şi lasă pe pisica noastră în voia tristului ei destin biata fiinţă perde pofta de mâncare şi de beutură: nu mai e amor, nu mai e veselie! Se vede scotocind mai ântâiu cu grijă prin toate lucrurile pe unde trecuse stăpâna sa şi chemând-o cu miorlăturile ei plângĕtoare; în fine într'o dimineaţă o găsesce moartă înaintea uşei camerei pe care o ocupase infidela bucătăreasă.

Din partea unui câne ar fi un lucru natural, dar de la o pisică e estraordinar.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 17 Octomvre n. După „Nordd. Allg. Ztg,“ ministrul contele Stollberg a făcut în comitetul consiliului federal pentru afacerile esterne deslușirea dorită asupra situaţiunei politice actuale. Membrii comitetului au fost foarte satisfăcuţi.

Negoţiările cu Austro-Ungaria despre ajutoriul juridic reciproc au ajuns în multe puncte la o înţelegere. Comisarii austro-ungurescí au plecat.

Bucuresci, 17 Octomvre n. Presidentul a declarat în cameră: Comitetul delegaţilor va presenta mâne un nou proiect pentru resolverea cestiunei israelite.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Coloniști români între Ruteni și Poloni.

(Urmare.)

Din documentele respective şi din alte mijloace subsidiare numite în consemnarea isvoarelor (veḑi Memoriile Academiei. Red.) se poate totdeodată vedé, că cele mai multe din deşerturile şi pustietăţile pomenite s'au aflat pe teritoriul din care isvoresce San, mai cu samă pe teritoriul fluvial al Sanului şi al Dnistrului de sus, şi că prin urmare aici satele românesci au fost mai numeroase ca aiurea. [1]) Nu puţine momente însĕ ne fac să presupunem, că colonii românesci [2]) au fost tot atât de numeroase şi pe teritoriul fluvial al Stryjului, al Swicei şi Lomnicei. Aceasta ne o indică înainte de toate împregiurarea aceea, că aici au fost raporturi de teren analoge şi că d. e. împregiurul Tuchlei (cercul Stryj, posta Skole) încă pela anul 1591 s'au înfiinţat sate de către principele Constantin Ostrogski, cari — precum se vede din contestul unui document respectiv — de sigur se ţin de şirul coloniilor „române“. Această presupunere se întăresce cu deosebire prin fapta aceea că pe teritoriul marcat prin teritoriile fluviale ale Stryjului, Swicei şi Lomnicei s'au susţinut şi astăḑi încă nume topografice [3]) care cu claritate suprinḑĕtoare indică originea română şi cari sûnt de a se esplica numai din limba aceasta şi nu din alta. Astfel aflăm — astrăgênd de la numerul mare al diverselor Syhla, Magura, Klyrva şi altor apelative foarte respândite în Carpaţii de mijloc — pe teritoriul tocmai însemnat în special încă o Szebela veche şi una mică, o Cobură, un Lupatul, un Pinu, o Hyrlata, un Pekuiu (numit şi Pikuţiu şi Pikul), un Solagan, o Ilsa Mohyla o Dragosa werch, un Dragulec un Tusul, un Gurgulat, o Pianulə, un Troian, o Neagra şi un Niagryn; apoi mai aflăm acolo un Syhlos, de mai multe ori un Hrun, o Kihola (*recte* Bihola), o Woloska şi în ţinutul de la Rozanka wyzna o culme de munte anume Wolosiany, un Gorgan llemskij şi de mai multe ori un Gorgan fără conume special, un Kanius mic şi mare, un Plaiu, un Pietros, o Lopusna, precum şi un Brustur, o Bania, un Szozyworys, un Czerbul şi multe alte numiri de munţi, păduri, strimtori, văi, isvoare şcl. însemnate pe cartea specială, ce 'mi stă la disposiţie [4]) şi desfăşurate sus în deosebi. Şi numele Woloska wies, Bolechow woloski şi Wolos-ka, ce şi ele se află în teritoriul fluvial al lui Stryj şi al Swicei ne arată, că înfluenţa românească a fost odinioară foarte mare în vechiul cerc al Stryjului, şi că înainte încă cu abia 300 ani, lângă idiomul rutenesc acolo în munţii Carpaţilor produceau un echo tare sunătoriu şi caracteristicele sunete guturale ale idiomului romănesc. Cu un cuvênt, eu am părerea pe deplin hotărîtă, că cele mai multe sate galiţiane, ce se grupează în giur de Turca, Borynia, Tuchla, Skole, Bolechow, Dolina şi Kalusz, precum nu mai puţin satele aceste din urmă înseşi se ţin de şirul „coloniilor române“ şi s'au înfiinţat mai cu samă abia în decursul seculilor XV şi XVI. Altcum în cercurile situate în teritoriul fluvial al Dnistrului de sus şi al Sanului s'au aflat afară de coloniile indicate în documente încă multe altele, cari după părerea mea încă se ţin de şirul celor „românesci“ [5]) cari însĕ din lipsă de doveḑi directe întocmai ca şi cele mai multe sate ale ţinutului Stryj-Swica-Lomnica au trebuit să remână deocamdată neconsiderate în consemnarea sus împărtăşită.

Precum însĕ eu de o parte sûnt de părere, că aşa numitele „sate românesci“ ale Galiţiei în adevĕr s'au înfiinţat cu ajutoriul Românilor, aşa de altă parte nu vreau să susţin, că Românii au fost doară şi locuitorii esclusivi a acelora. După o considerare matură a tuturor motivelor relative inclin mai mult la acea convingere, că numai acele sate au fost impopulate de Români sau esclusiv sau totuşi în mod precumpĕnitoriu, cari au epitetul „woloskij,“ precum d. e. Krolik woloski, Tyrawa woloska, Kamionka woloska, Kobylnica woloska; apoi satele, cari port numele Woloszcza, Woloszczyzna, Wolochy, Woloszynowa, Walachowka, Woloszatka, Wolosianka, Woloska-wies, şi în sfêrşit de acele, ce după documente sûnt cunoscute ca colonisate curat numai de Români, precum d. e. Bolechow şi Stupnica şi poate că încă vre-o câteva sate, cari durere astăḑi nu se mai pot scoate la iveală. Încât pentru celelalte colonii numite „românesci,“ apoi în general trebue susţinut ca regulă, că în ele lângă Români au fost representaţi şi Rutenii, Mazurii, Maghiarii şi în mod esceptional şi Nemţii şi Litvanii, pe când de altă parte s'au aflat Români în mod esceptional şi în sate neromânesci ale Galiţiei.

---

[1]) Spre scopul acesta amintim numai documentele numeroase, ce privesc înfiinţarea de sate românesci în cercul postal Baligrod, Lutowisca şi Ustrzyki, precum şi în cercul postal Lomna şi Lopuszanka.

[2]) Modul în care s'au întemeiat sate românesci cu drepturi şi datorinţe au avut cnezul şî coloniştii; cu un cuvênt întreaga parte juridică a cestiunei aceşteia s'a espus mai bine şi mai complet în cele două tractate (in limba polonă Red.) ale contelui Stadnicki citate în consemnarea literaturei (cuprinsă în broşura Academiei Red.)

[3]) Şi celelalte remăşiţe ale idiomului român din Galiţia, se găsesc, afară de Huţuli (Huţeani Red.), eară mai cu samă în Carpaţii Stryului şi Samborului.

[4]) E vorba aici de charta specială a monarchiei austro-ungare compusă de primolocotenentul Kafka şi de I. Soré.

[5]) Aşa d. e. Turze, Topolnica, Strzylki, Tysowica, Nauczolka, Libuchora şi alte sate ale vechilor cercuri Sambor, Sanok, parte şi Sandec, în a căror apropiere se află munţi, văi şcl., cari port numele magura, hrun, syhla, klyva, lopuska, troian etc.

Bursa de Viena

din 16 Octomvre n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	126 30
Acţiuni de bancă	834 —
Metalicele 5°/₀	69 55
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	69 15
Acţiuni de credit	265 —
Valuta nóuă imperială germână	57 85
London	115 85
Galbin	5 58
Napoleon d'aur (poli)	9 33

Economic.

Sibiiu, 14 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.10; Sĕcară fl. 4.60—5; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.60—3.— Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25.50—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—16.50; Sĕu de luminări fl. 23.—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.80—90; Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 35—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Budapesta 4 Oct. n. Jumĕtatea primă a sĕptĕmânei trecute a fost petrecută cu ploi îndelungate, cari pĕtrunḑênd binişor în pămêntul uscat a înaintat îmburătoriu sĕmĕnatul întârḑiat de toamnă în a doua jumĕtate a sĕptĕmânei până către sfêrşitul ei timpul a fost mestecat cu nuori şi soare, care împregiurare animând pe toţi economii desnădejduiţi a înaintat şi mai tare toate lucrurile întârḑiate de o parte, eara de altă parte a fost de tot princios pentru cucuruz şi cartofi, a căror recoltă este foarte îmbucurătoare, chiar cum nu s'a aşteptat. Asemenea îmbucurătoriu este culesul viilor; mustul cuantitativ este de tot mulţămitor, apoi cualitativ peste toată aşteptarea bun, aşa, încât vinnrile din anul 1879 vor fi dintre cele mai căutate. Temperatura sĕptĕmânei trecute juca între + 15—18° R. Bucatele au fost bine căutate şi au trecut ca toate articlele din têrg în următoriul mod:

Grâul 100,000 m. m. cu fl. 13—14.50; sĕcara 4000 cu fl. 8—8.70; ordul 4000 m. m. cu fl· 6.25—6.75; ovĕsul 3500 m. m. cu fl. 6.95—7: cucuruzul 5000 m. m. fl. 6.76—8.10; făina a trecut binişor de multă şi cu preţuri indestulitoare.

Păstăioasele au avut bună trecere şi adecă; fasolea cu fl. 10—10.75; asemenea lintea şi mazerea; apoi mălaiul cu fl. 6.30; sĕmênţa de in cu fl. 10—11 şi cea de cânepă cu fl. 9—9.50 toate per 100 chilograme. Lânile s'au vêndut cu fl. 61—62 per 150 m. m. eară per chilogramă cu fl. 1.80—2.50.

Porcii n'au trecut de astădată ca mai înainte; tn têrg au fost preste tot 82.630 capete, între acestia din Ungaria 4480, din România 1780 şí din Ardeal 140; unsoarea de porc fără vas s'a vêndut cu fl. 48—48.50; Slănina a trecut cu fl. 45—46; sĕul cu fl. 41.50—42.50; spirtul *en gross* cu fl. 31—31.50; *en detail* cu fl. 34—35 per 100 litre %; cartofii de prima cualitate cu fl. 2.50—2.70 per m. m.

Peile au trecut bine şi adecă: cele de oaie din Bănat cu fl. 115—130, cele de miel cu preţurile din sĕptĕmânile trecute per 102 dărabe, cele de bou din Banat cu fl. 135—140, şi din Ardeal cu fl. 145—150; apoi peile de cal s'au vêndut părechea cu fl. 12—13.50.

(Esposiţiunea de vinuri în Braşov). În 7 şi 8 Octomvre st. n. Braşovul s'a bucurat de o esposiţiune de vinuri curat transilvanene, pe lângă cari se espuseră şi unele din productele industriei provinciale, atât de puternică odinioara în Orientul Europei, care cu încetul începe a fi copleşită de concurenţa esternă a Franciei, Angliei şi Germaniei. Nu voiu a căuta de astădată după causele, din care provine aceasta stagnare, mĕ voiu ocupaací numai de vinurile espuse, cu cari făcui mai de aproape cunoscinţă, avênd onoarea, de a fi ales membru al Juriului.

Esposiţiunea se ţinù în salele otelului Nr. 1 şi, deşí s'a făcut în scurt timp şi cu puţine pregătiri, totuşi făcea o bună impresiune asupra visitatorilor prin arangiamentul seu cu gust şi bună ordine. Sala mică a Otelului conţinea vinurile espuse în rênd după firmele espunĕtorilor, după locul producţiunei şi după soiu şi coloare. La prima privire te surprindea eleganta etichetare, forma frumoasă a sticlei şi astuparea cea plendidă şi practică. Buteliele de vinuri francese, spanioale, italiene şi germane nu sûnt nici decum mai cu gust montate şi, ce se atinge de fluidul ce'l conţin, aceasta se poate mĕsura cu fruntea deschisă cu ori şi care confrate străin, provină el din Iohannisberg dela Rin, fie din Bordeaux, Champagne, Burgundia, de sub ceriul cel cald al Spaniei, ori din Italia cea frumoasă. Trasilvania posede vinuri, cari odată devenind cunoscute vor forma un isvor principal al averei sale, o speranţă cu atât mai îndreptăţită, cu cât tocmai vieritul la noi de vre-o trei decenie încoace a trecut prin metamorfoase şi schimbări radicale, nu prin impulsul guvernelor, ci prin propria diligenţă a vierilor.

Cele dintâie reforme radicale în vieritul din Transilvania le întroduseră doi bărbaţi bine meritaţi, cari pe la anii cinci ḑeci începură a smulge viţa antică de viie din rădĕcini şi a'şi plânta viile cu viţă importată din Portugalia, Francia şi Germania după sistemele şi disciplinele vieritului modern. Rislingul, Tramina, Sauvignonul, Medocul, Muscatul, Oporto etc. Colonisti de ai lui Noe din ţĕri străine au început de a'şi uita de antica lor patrie şi a produce sub dulcele ceriu al Transilvaniei adevĕrate nectare. Ba unele viţe străine aclimatisate produc la noi vin mai bun, mai escelent decât în patria originală d. e. Rislingul, Muscatul, s. a. Alţii imbărbătaţi de strălucitele resultate ale celor doi iniţiatori începură de ai imita şi a'şi „rigola“ (ítal: rigollare = regula) viile şi astăḑi Transilvania posede o mulţime de pogoane de astfel de vii, cu numĕrarea cărora anevoie cred, că se ocupă biroul statistic dela Budapesta. Chiar ţĕreni simpli începură de a'şi planta viile cu Rísling, Tramina s. a. a'şi pune în rênd după meridian, adecă astfel ca umbra se nu cadă de pe o viţă pe alta şi strugurele să fie espus cu totul arşiţei soarelui spre a se puté coace cu desĕvêrşire. Schimbarea radicală s'a aplicat şi la cules; strugurii de un soiu se pun laolaltă şi cei de o coloare încă se separează. După „sdromsit“ (sdrobit) se aşaḑă într'un vas (cadă) mare şi ací rĕmân espusi soarelui pănă în momentul, când începe a se produce fermentaţiunea. Aceasta se face pentru ca prin procesul ferberei unele corpuri aromatice ale strugureluí, cari sûnt mai vêrtos localisate în coaja ei, să fie mai bine estrase. Din vasul în care au fost espuşi se iau apoi şi se tescuiesc. Astfeliu se scoate acuma deliciosul nectariu prin multe locuri în Transilvania şi meritul introducerei acestei prime reforme binefăcĕtoare este a domnilor br. Stefan Kemény şi Ioan Paget, proprietari mari transilvaneni. Aceşti domni s'au presentat cu productele d-lor astfel manipulate pe la esposiţiunile universale europene şi de repeţite ori au primit vinurile d-lor medalia de aur la Paris, Viena şi Londra.

După astfel de pregătiri îndelungate şi după ce vinul transilvanean se făcù bine cunoscut şi în ţĕri străine, îşi ţinù întrarea triumfală în oraşul Braşov, ca ací în orientul cel mai estrem al monarchici se poată spune confraţilor din România: Nu umblaţi pirn nouĕ ţĕri şi nouĕ mări, când ţara vecină a Ardealuluí produce atâtea soiuri de vinuri din cele mai escelente. Această li se poate ḑice cel puţin pănă atunci, pănă când nu'şi vor cultiva viile şi vinurile lor în mod raţional după metoda cea mai nouă.

Pe dealurile murĕşuli, ale Têrnavelor, ale Secaşului se produc vinuri, cari au renume vechiu, de esemplu cele de sânta Măria, Ţelna, Micasasa, Ojdu, Stard, Ohaba, şi Cut, în Silvania: Tusnad şi Silvaş, dar din nenorocire au rĕmas puţin cunoscute şi de aceea duţin esportate. A cui e vina? Negreşit că nu atâta a producenţilor cât a guvernelor, cu deosebire a guvernului „patriotic“ de asţăḑi. Cu toată productivitatea cea mare a ţĕrei în vinuri bune şi nobile nu posedem încă nici în ḑiua de astăḑi în toată Transilvania o singură scoală de vierit, nici o vie ori pivniţă de model susţinută de regim, în care şi la care bietul ţĕran se poată învĕţa a'şi lucra viia bine a'şi manipula vinul după sistema nouă, ca astfel acela, ce le-a vĕḑut şi esperiat întroducêndu-se la moşia sa, se poată câstiga mai mult. La noi ce e drept se „maghiarisează“ dar puţin se lucrează atât pentru ridicarea şi nobilítatea productelor, cât pentru uşurarea esportului şi înmulţirea averei concetăţenilor, deşí parale pentru esistenţa statului trebuiesc multe, imens de multe. Cu puţină jertfă s'ar puté ridica cualitatea viilor în Transilvania; o lege care să scutească pe posesorii de vii nou regnate cel puţin cum scutesce pe posesorii caselor din nou zidite pe timp de ḑece ani de imposite ar contribuí la înfrumseţarea regiunei vinurilor în Transilvania astfel, că multe dealuri care acuma sûnt sterpe s'ar preface în vii frumoase şi productive. Eată un câmp de activitate măreaţă ce stă de mult deschis celor dela guvern, n'au decât se urmeze vechia admoniţiune „Carpe diem.“

(G. Tr.) Dr. N.

(Recolta în Francia). După un buletin oficial din Paris, recolta grânelor în Francia a fost estimp numai de 76,500,000 hectolitre, pe când până acum era, una peste alta, de 102 milioane: în anul trecut a fost de 95 milioane, Asemenea şi recolta sfeclelor de zăhar a fost cu 25 la sută mai jos.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 4 Noem. şi 4 Dec. imob. lui Wolfgang Aron în Fernas (judoc. cerc. Huedin); în 22 Oct. şi 22 Noem. imob. lui Anghel Popovits în Abrud (jud. cerc.); în 8 Noem. şi 15 Dec. imob. lui Toader Pap în Sânbenedic (trib. Oşorheiu); în 5 Noem. şi 6 Dec. imob. lui Alecsandru Arnos în Bagamar (judec. cerc. Székelyhid); în 17 Noem. imob. Rosaliei Schmotzer născută Török în Cluj (trib.); în 11 Noem. şi 13 Dec. imob. lui George Gross şi soţiei sale în Heltia (trib. Braşov); în 10 Noem. imob. lui Wolfgang Hersch în Curtuiuş (judec. cerc· Şomcuta-mare); în 22 Oct. şi 22 Noem. imob. iui Ioan Csány în Abrud (judec. cerc.); în 13 Noem. imob. lui George Elek în Terinia (judec. cerc. Sânmărtin); în 13 Noem şi 13 Dec, lmob. lui Mitrosan Melinte în Fofeldea; în 5 Noem. şi 5 Dec. imob. Catarinei Schuster născută Falten şi soţi în Roşia; în 4 Noem. şi 4 Dec. imob. lui Ioan a lui Roman Popa în Veştem; in 10 Dec. 1879 şi 10 Ian. 1880 imob. lui Carol Voll în Avrig (trib. Sibiiu); în 22 Oct. imob. lui Michail Molnár în Gelenţa (trib. K. Oşorheiu).

Nr. 95. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea vacantei parochii de classa a III din Sâmbăta-inferioară, protopresbiteratul Făgăraşului II, se escrie concurs pănă la 28 Octomvre a. c. st. v.

Emolumente sûnt:

1. Venitul epitrafirului după regularea parochiilor peste tot 141 fl.
2. O ḑi de lucru de vară şi o ḑi de earnă sau aceea plătită cu bani a 1 fl. dela 100 gazde 100 fl.
3. La bobotează 30 fl.
4. Dela un sărindar ce obicĭnuesce comuna în tot anul 10 fl.
5. Dela erar pentru prestarea funcţiunilor la personalul ergheliei de cai erariali 50 fl.
6. Folosirea cintirimului bisericei 5 fl. Suma 336 fl. v. a.

Cei ce ar dorí să ocupe această staţiune parochială sûnt poftiţi, ca în terminul ficsat sĕ-'şi aştearnă concursele sale instruite cu documentele recerute în înţelesul „Statutului organic“, nubscrisului oficiu ppresbiteratul.

Avrig 27 Septemvre 1879.
În conţelegere cu comitetul parochal.

Vasilie Macsim m. p.,
adm. protopresb. Făgăraşului II-lea

Sz. 2583 1879 szbiroi. 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea nou sistemisatului post de vice-notariu al notariului cercual, din comunele Săcel, Magu şi Aciliu cu locuinţa în Aciliu în cercul preturei Săliste, se escrie prin aceasta concurs pănă 1 Noemvrie 1879.

Emolumentele înpreunate cu acest post nou creat sûnt: salariul fics anual cu 300 fl. v. a. cuartir liber precum şi tacsele obicĭnuite pentru scrisori private.

Doritorii, ce vor a reflecta la acest post, au de a îndrepta recursele lor instruate în sensul art. de lege XVIII din anul 1871 pănă la terminul mai sus indicat la pretura cercuală.

Săliste în 5 Octomvre 1879.

Pretura cercuală.

CONCURS.

La scoala confesională din comuna Petrifalĕu protopresbiteratul Sebeşului a devenit staţiunea de învĕţătoriu vacantă, pentru a căreia re'ntregire se escrie concurs cu termin pănă la 14 Octomvre st. v.

Salariul învĕţătoresc e 60 fl. v. a. cortel în zidirea scoalei şi lemne de foc.

Doritorii de a se aplica la prenotata staţiune învĕţătorească au a'şi aşterne suplicele sale înzestrate cu documentele prescrise inspecţiunei scolare districtuale gr. or. în S. Sebeş pănă la terminul arătat.

Petrifalĕu în 20 Septemvre 1879.

3—3 *Comitetul parochial.*

Tipografia archidiecesană în Sibiiu.

A eşit de sub presă: 1

CALENDARIU
pe anul visect dela Christos
1880.

Anul al douĕḑeci şi nouĕlea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:
(112 pagine tipărite cu litere după ortografia „**cu semne**“)

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţi europeni.** — **Tacse de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Serviţiul postal** şi **telegrafic.**

Şematismul
bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania
(23 pagine cu câte douĕ coloane).

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Domniţa Ruxandra, (Novelă istorică). — **Poesii** („Psalmul 8“; „Ciasornicul îndreptat“; „Cele patru virtuţi“; „Mândrul“; „N'ai protivnică sub soare“). — **Calendariu economic** (pentru fie-care lună a anului). — **Însemnarea têrgurilor.** — **Mĕsurile nouĕ şi vechi.** — **Conspectul sĕptĕmânilor** (pe anul visect 1880). — **Catalogul cărţilor,** cari se află în tipografia archidiecesană. — **Anunciuri.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 118. Sibiiu, Marți 9 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

la

„Telegraful Român“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, și în loc de *epistole de prenumerațiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari 'și înnoiesc abonamentul, sûnt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Și unii și alții sûnt poftiți a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiiu, în 8 Octomvre.

Proiectul de lege, a cărui espunere de motive o reproducem după foile budapestane la alt loc, a făcut sensațiune neplăcută în Budapesta și putem ḑice, că în toată Ungaria pe unde resună limba maghiară. „P. Naplo“ se distinge în ceea ce privesce de a da espresiune neplăcerei sale față cu proiectul prin care are a se norma puterea armată în Austro-Ungaria. „P. N.“ află că servilismul ministrului president Tisza întrece ori ce servilism de care istoria maghiară 'și poate numai aduce aminte „Cum de nepoporari erau odinioară conservativii vechi totodată și oamenii curții pentrucă se siliau a modera nisuințele naționale și căutau a le aduce în consonanță cu dorințele curții. Dară cu toate aceste patriotismul „Pecsovicilor“ acelora este cu mult mai superior și mai strălucit decât slugărnicia liberalilor de astăḑi. Mai la vale continuă: Nimenea nu poate concura cu Tisza în privința înfluenței la curte, pentrucă nimenea nu este capabil de un astfel de servilism cum e dênsul. Ceară curtea ce va vrea, Tisza cu o admirabilă licitațiune minuendă a drepturilor și averei Ungariei este în stare a realisa cererea. „P. Naplo“ se vede mai departe, că este necăgit asupra proiectului și pentru aceea și prin urmare și asupra ministeriului pentru că el nu e în stare să proceadă și cu administrațiunea militară cum procese cu scoalele poporale nemaghiare.

Sûnt minunați politicii Maghiarilor. Deoparte recunosc slăbiciunea bărbaților lor de stat și de altă parte pretind dela ei să facă minuni: să facă din naționalitatea maghiară un colos cum e bună oară una ori mai multe din națiunile occidentului european cu poporațiune numĕroasă și cu cultură mare în toate direcțiunile.

O probă despre o mărturisire sinceră a slăbiciunilor bărbaților lor de stat care a luat asupră'și fără amestecul nemaghiarilor a conduce navea statului, găsim în „Közvélemény“ de mai nainte cu vre o cinci ḑile: „În Ungaria este dinnaintea ușilor o crisă socială. Clasele au ajuns la punctul, unde miseria socială se poate prinde cu mâna și demoralisațiunea numai este ceva lucru nou; pentrucă ticăloșia și virtutea s'au născut la cele doue capete opuse ale lumii și amêndoue se luptă luptă eternă pentru de a pune mâna pe lume. Luptătorii ticăloșiei sunt la noi la locul cel de frunte.

„Cine mai poate nega astăḑi, că poporul dela țeară — iobagii de oarecând, acum onorabilii agricultori ai pămêntului patriei — este isgonit din posesiunea puținelor parcele ce le ereḑise pe timpul iobăgiei? Agricultorul nu este astăḑi altceva decât un proletariu agrariu, un proscris, cum e rusticul irlandez; usura, justiția și apĕsarea dărilor 'l-au ruinat cu totul.“

Articulul atinge în vre-o câte-va trăsături pe proprietarii cei mici, cari representau pe nobilimea mijlocie de oarecând, ḑicênd, că și aceia ca și aceștia astăḑi sûnt perduți. Vine apoi la clasa industrială și spune că se luptă să scape de perire și că esposițiunea dela Alba regală a tost numai o sĕrbătoare, care a avut un scop, dară n'a folosit nimic.

După ce trece aproape toate clasele sociale unguresci printr'o tristă revistă „Közvélemény“ face conclusiunea:“

„Așa se află societatea maghiară liberă și egal îndreptățită în al doisprĕḑecelea an al constituțiunei: seracă și neputincioasă, necapabilă de libertate, dară încă nematură de servitute. Ei bine, referințele politice de astăḑi nu preste mult și vor devoní mature: și așa sûnt destul de fragede.

„După cât scim avem și o dietă și representanți ai țĕrii. Aceste sûnt organele cele mai înalte ale libertății noastre, dela ele așteptăm ca să cunoască siptomele crisei sociale. Negligență, o cunoscință întunecată despre ceea ce este simț de datorințe, indolență față cu relele cele mai mari: eată trăsurile caracteristice de până acum ale acestor organe supreme. Aceasta să fie ḑisă numai pentru trecut. Aḑi însĕ se aud vaietele societăței ce se afundă și noi credem, că vaetele aceste vor fi în stare a treḑí amorțita consciință publică. Nu cerem ca fie-care să fie un Szechényi; dară fie-care cetățean are dreptul de a pretinde dela representanța țĕrii bater atât, cât este de lipsă pentru a cunoasce pagubele și miseriele societății....

„Dacă legislațiunea nu procură națiunei reforme, dacă crisei interne nu i se vor pune pedeci prin legi nouĕ și radicale, dacă sĕrăcia claselor se va întinde mai departe: societatea maghiară devine o jertfă a crisei, națiunea maghiară va fi astfel numită numai în lege și naia statului încărcată cu proletari va puté întra liniscită în portul parlamentului central din Viena.“

Încă un lucru supĕră pe ḑiarele din Budapesta: proiectul în privința administrațiunei Bosniei și Erțegovinei. „Közvélemény“ ḑice că proiectul acesta este un atentat asupra constituțiunei, eară „P. N.“ ḑice că proiectul sparge organisațiunea dualistică a monarchiei;.... unde se va oprí tendența aceasta.... încă nu se scie, ḑice mai departe aceeași foaie.

„Polit. Corr.“ publică cerculariul bar. Haymerle prin care arată întrarea sa în oficiul de esterne. El promite a continua opera antecesorului seu și a pune toate silințele pentru a susținé pacea și autoritatea Austro-Ungariei.

În fine cestiunea israelită din România ar fi resolvită. O telegramă din Bucuresci dela 18 Oct. n. spune că camera a primit cu 133 contra 9 voturi proiectul modificat de guvern în înțelegere cu oposițiunea, privitoriu la cestiunea Evreilor. În telegramă se ḑice, că s'au făcut unele amendamente la proiectul de mai nainte însĕ neesențiale. Din cele ce au premers votărei credem, că proiectul spriginit de guvern se va fi modificat nu neesențial.

După „Timpul“ guvernul în urma unei declarațiuni a 56 deputați, vĕḑênd că nu va întruní 2 terțialități și va cădé cu proiectul seu, s'a pus în înțelegere cu oposițiunea pentru redactarea unui proiect corespunḑĕtoriu vederilor oposițiunei.

Spre orientare în cestiunea aceasta ne pot serví și următoarele:

„Românul“ de aḑi (6 Oct.) ḑice „Resb.“ anunță, că a aflat, că o înțelegere între minoritate, majoritate și guvern, asupra cestiunei Evreilor, este aproape stabilită și speră, că proiectul, modificat și aprobat de toți va fi adus chiar aḑi în adunare. Ear în revista sa, tot de aḑi, organul guvernului se esprimă astfel:

In urmă negura îndoielei a început a se risipí; numerul nedumeriților a început a deveni mai mic și numerul celor ce sciau într'un mod precis ce voiesc, mai mare. Dar incertitudinea generală dintru început își avù consecențele sale; mulți oameni de bună credință, desinteresați, plini de bune intențiuni, remaseră sub înrîurirea acelei incertitudini; îndoielile și bănuelile cuprinseră cugetarea lor, grație silințelor celor cu ambițiuni imense; legăminte fură contractate și întreținute printr'o sistemă închisitorială. Astfel complicările se grămădiră unele peste altele și nici până astăḑi încrederea reciprocă n'a risipit îndoelile, ce opresc resolvarea cestiunei.

Acest mers al lucrurilor a fost poate inherent cestiunei atât de complese și de grele, ce se impune la studiul și la resolvarea țĕrei.

Vom ḑice mai mult poate că oposițiunea crâncenă ce s'a produs în cameră a făcut un servițiu țĕrei, poate că a înlesnit chiar posițiunea guvernului, în sarcina patriotică ce'și impusese de a proba în afară că țara nu poate admite, fără a se sinucide, interpretarea ce se da la început de către puteri art. 44 al tratatului din Berlin.

După cum se vede, ḑice mai departe „Resboiul“, pericolele despre cari ne-a tot povestit în fie-care ḑi ḑiarul „Românul“, s'a înlăturat, și acele nemilostive puteri cari au persistat în emanciparea Evreilor în masse sau categorii, au renunțat la pretențiele lor, astfel că și guvernul, împreună cu maioritatea sa a putut să mai lase ceva, apropiindu-se cu modul acesta de opiniunile opesiției.

Ne pare bine că, mai mult sau mai puțin, cestiunea Evreilor se va puté resolva după opiniunea noastră emisă, după ce au căḑut listele, cari erau cu desăvêrșire nepractice din mai multe puncte ḑe vedere.

Se ḑice că esența modificărilor este înlăturarea listelor și afară de un numer oare-care de Evreii cari au servit în armată, înscrierea principiului de împămêntenire individuală; învitându-se, pentru astă singură dată, unii din Evrei de a'și formula cererea în acest sens, pentru ca Camera să mai acorde drepturile cetățenesci încă unui numer oare-care.

„Pentru pace“.

Sub acest titlu publică „Kölnische Zeitung“ mai multe articule, pe care apoi le reproduce „Nordd. Allg. Ztg.“ în fruntea foiei sale. Estragem din acele articole următoarelele pasage interesante, ce se referesc la relațiunile dintre Germania și Austro-Ungaria:

„Germania are un interes întreit de a se alia cu Austria: pentru a susținé pe Austria ca pe un factor caracteristic al echilibrului european, pentru de a afla sprigin în ea în casul unor atacuri ruso-francese pentru a impedeca în fine pe Austria să se alieze cu Francia sau Rusia... O alianță cu Germania apĕră Austro-Ungaria contra poftelor de cucerire slavo italiane; o alianță cu Austro-Ungaria depărtează de Germania pericolul unor atacuri ruse s'au francese. Ambele țĕri au interes la bună starea reciprocă, ele sûnt aliate „naturale“ și nici una n'are de a aduce jertfe celeilalte. Ele ar forma o societate pentru asigurarea intereselor comune, și s'ar apĕra reciproc în cas, că interesele uneia ar fi amenințate. Germania și Austro Ungaria sûnt destul de tari pentru de a nu se teme de vr'un atac estern. Nici guvernul rusesc nici cel frances nu vor nutrí cugetul de a purta rĕsboiu cu această putere unită. Englitera însĕ s'ar uní cu plăcere cu această alianță, care formează o stavilă în contra poftelor ruse de cucerire. Rusia în fine, de și ar vedé de o camdată în alianța defensivă dintre Austria și Germania o incomoditate, cu timpul poate ajunge la recunoscința, că această alianță s'a încheiat spre binele și prosperarea sa proprie.

În Petersburg se poate crede încă și aḑi, că se va puté ataca din Varșovia atât Austria cât și Germania. Polonia însĕ încetează de a lua o posițiune amenințătoare îndată ce Austria e aliată cu Germania. Aceasta ar trebuí să se prevadă de cercurile militare și Țarul de sigur nu va nerecunoasce aceasta. Svaturile, cari nizuesc spre rĕsboiu, ar perde și s'ar puté spera, că elementele conservatrice, vor câștiga din nou influență în Petersburg. În momentul acesta ele sûnt fără putere şi nu cu nedrept se ascrie depărtărei lor dela afacerile statului o mare parte a confusiunei, dacă nu întreaga nefericire de care sufere Rusia şi cu care amenință lumea. Dacă însĕ alianța germano-austriaco-ungurească va produce o schimbare a politicei ruse, dacă această din urmă îşi va perde caracterul revoluţionar şi provocător, silindu-se a vindeca pe cale pacinică ranele causate de rĕsboiul din urmă, poporul rusesc ar trage mai mare avantagiu positiv din legătura imperielor din Europa centrală, decât înşuşi aliații. Şi trebuie să admitem că Rusia va ţiné pacea, aflând Germania şi Austria gata de a respinge ori-ce atac îndreptat contra uneia sau alteia din puteri. În nici un cas însĕ n'are drept Rusia de a se simţí vătĕmată prin alianța defensivă dintre acele puteri. O asemenea alianță a esistat sub forma de alianță germană în decurs de o jumĕtate secol fără de a fi fost privită de Rusia ca o ameninţare. Nici unul dintre ambele imperii germane nu poate câştiga din un rĕsboiu cu Rusia nimic. Un astfel de rĕsboiu n'ar avé nici odată altă ţintă, decât de a respinge atacurile. Nimic nu împedecă deci referinţele amicale dintre Rusia şi Germania; deacă însĕ Rusia nu va voí să le manţină şi mai departe, nu poate fi decât reţinerea sa proprie rĕspunḑetoare. Nici alianța celor trei împĕrăţii nu ar înceta prin o apropiere mai intimă între Germania şi Austro-Ungaria, ci din contră ar ajunge la adevĕrata autoritate, alăturându-se şi Ţarul, cu intenţiuni pacinice de cei doi Monarchi.

În politică nu se pot da sau cere demonstrări matematice, în politică se socoteşte cu probabilităţi. O astfel de probabilitate însĕ esistă, că alianța austro-germană va fi o garanţie pentru susţinerea păcei europene. Ea apĕră Germania contra Rusiei şi contra Franţei, ear Austria contra Rusiei şi Italiei. O alianță defensivă între aceste puteri nu amenință nici un stat european; ori ce altă coaliţiune însĕ nasce pericule, provoacă formarea unor contracoalisări şi poate devení causa ruperei păcii. Rusia aliată cu Franţa nelinistesc Germania şi Austria; o alianță între Rusia şi Austria sau Franţa şi Austria, amenință siguranţa Germaniei; o aliănță între Franţa şi o altă putere mai curênd poate provoca un rĕsboiu între Rusia şi Germania de cât al împedeca; o alianță între Germania şi Rusia, în fine, după cum a şi esistat de ani, fără vr'un tratat, nu s'ar puté încheia aḑi, în faţa politicei de cucerire a Rusiei, fără de-a da naştere în Austria Franţa şi Englitera, la temeri, şi fără de a îndemna pe aceste puteri să se aliese, ear Rusiei în casul acesta 'i-ar sta liber să lase Germania în cea mai mare isolare. Alianța dintre Austria şi Germania, al cărei scop se vede, nu va da naştere la formarea unei contraalianţe, dar probabil se va uní cu ele şi altă putere, precum Englitera. Germania unită cu Austro-Ungaria va forma în centrul Europei centrul unei lige a păcii, care e destul de forte pentru a respinge atacuri şi a înlătura disordini. „T.“

Austria şi dualismul.*)

Discursul tronului la Viena şi întrunirea Reichstagului atrag naturalmente atenţiunea generală asupra afacerilor impriului austro-unguresc. Împregiurări importante din mai multe puncte de vedere, în aceste din urmă timpuri, au îndoit interesul Europei pentru nouele sale destine. Congresul dela Berlin prin mandatul acordat comitelui Andrássy de a ocupa două provincii multă vreme rîvnite, angagiase politica austriacă pe o cale pe cât de seducĕtoare pentru imaginaţiunea publică, pe atât de primejdioasă pentru acei cari cutezau să se avênte pe dênsa. De atunci, tot ce se poate numí transformaţiune a imperiului s'a accentuat cu tărie. Bosnia şi Erţegovina au fost ocupate, nu fără greutate, este adevĕrat, dar în fine au rĕmas în mânile soldaţilor austriaci; sangiacul Novibazar a avut aceeaşi soartă, cu toată împotrivirea Maghiarilor şi în sfêrşit nu a mai putut fi îndoială, că monarchia austro-ungurească se apropie de ţinta la care aspira fără a se gândí să se oprească în cale. Alegerile parlamentare sub impresiunea aceasta s'au făcut; au dat maioritatea conservatorilor de toate nuanţele, şi deputaţii cehi, cari se esilase de bună voe din viaţa parlamentară, au creḑut momentul bine ales, ca să se reîntoarcă la ea. Reîntrarea aceasta a unui grup important după o lungă abţinere, este un indice sigur despre ideile care prevalează în sferele guvernamentale din Viena. Dacă deputaţii cechi transig în momentul de faţă cu convingerea lor, dacă, cu tot semţimêntul prea pasionat pentru aceea ce ei consideră ca drepturile lor, vor fi aducênd în desbaterile Reichstagului spriginul presenţei loru, apoi negreşit că cred într'o schimbare de ecuilibru naţional şi de politică străină pe cari le au arătat atât de limpede evenimentele din acest din urmă an.

Astfel sûnt condiţiunile prea interesante, în cari se întrunesc deputaţii Reichstagului. Discursul imperial le arată destul de bine ce asteaptă tronul de la dênşii; Imperatul care a respectat cu fidelitate, în acea ce îl privesce constituţiunea statelor sale, invită pe representaţii ţerii a'l încungiura cu un nou prestigiu împăcânduse toate partidele definitiv. Toată lumea se va face negreşit ecoul acestei dorinţe generoase fără a 'şi da tocmai bine samă de modul cum se poate realisa. În toate ţĕrile este incompatibilitate absolută de principii şi de acţiune între unele elemente parlamentare, şi ni se pare că aceste divergenţe neînvinse sûnt mai adênci în Austria decât în ori care alt stat constituit. De şi maioritatea Reichstagului pare câstigată politicei străine a monarchiei, unele puncte de vedere, chiar între membrii acestei maiorităţi diferă pănă la aşa punct, în cât ori cine se întreabă bucuros, dacă acei cari se dau de partea aceasta vor puté merge întotdeauna împreună pe tĕrîmul unei acţiuni generale. Reconciliarea partidelor în imperiul austro-ungar pare dar o utopie. Adevĕrata cestiune este a se sci, nu dacă Slavii şi Germanii îşi vor da mâna, ci dacă politica de anecsare pe care a moştenit-o guvernul, va găsí ca să o susţie o maioritate lipsită de acele fluctuaţiuni de cari a suferit pană aḑi lumea parlamentară la Viena. Din smuciurile cari au urmat crisa din Orient instituţiunile constituţionale au suferit mult: noua politică a imperiului s'a făcut şi în cele din urmă a prevalat; însĕ evoluţiunea aceasta nu s'a opĕrat fără cu regimul constituţional se nu fie adênc vătĕmat. S'a vĕḑut o crisă ministerială prelungin-duse luni întregi şi afacerile publice mergênd prîn singura forţă a impulsiunei. Nu se poate trece cu vederea cât de vătĕmătoare a fost starea aceasta de lucruri instituţiunilor, cari conduc monarchia, nici pănă la ce punct ar fi compromise dacă raporturile guvernului şi ale Parlamentului ar fi acea ce au fost intr'un trecut recent. Ar fi cam greu, chiar după semnele cari esistă, de a ne pronunţa în privinţa aceasta mai nainte de a se degaja din desbateri tendenţele noului Reichstag.

Ceea ce este sigur este, că prestigiul, importanţa parlamentului au scăḑut cu cât politica comitelui Andrássy tindea a se lipsí de consimţimentul representaţiunilor ţĕrei, şi că raporturile guvernului şi ale nouei maiorităţi vor trebuí să fie prea satisfăcĕtoare pentru a sterge discreditul de care a fost lovit atât de tare regimul constituţional.

Presupunênd că politica orientală a monarchiei va găsi în Reichstag spriginul de care are trebuinţă, era dificultăţilor încă tot nu este închisă. Lumea cunoasce fără a se mai îndoí unde tind aspiraţiunile partidului care predomină în consiliele împerului: Austria nu va puté face un pas aḑi fără ca să nu mărească forţa şi numerul elementului slav. Ea este deja prea departe pe calea aceasta pentru a se mai puté întoarce. Dacă parlamentul din Viena se va hotărí să sprigine statul în toate desvoltările şi consecenţele unei ast-fel de politice, nu se poate aştepta nimeni în mod raţionabil ca guvernul unguresc să dea concursul seu unei serii de întreprinderi al căror cel mai limpede resultat ar fi reducerea dualismului la o simplă espresiune guvernamentală. Este permis a se prevedé că representaţiunea naţională maghiară va resista cu hotărire acestei mişcări, şi că Camera din Pesta va urma o cale diametral opusă aceleia a Camerei din Viena. Fără a puté ḑice cum se va sfêrşí complicaţiunea aceasta, este cu neputinţă a nu'i lua în seamă gravitatea.

Este prea adevĕrat, că dl. Tisza a sciut să procure comitelui Andrássy o maioritate slabă. Însĕ evenimentele au luat un caracter accentuat pe care nu îl aveau atunci.

Acei cari 'şi făceau ilusiune despre succesul ocupaţiunei Bosniei şi Erţegovinei, nu pot să 'şi-o mai facă acum; şi deacă Maghiarii vor primí, fără să încrunte sprinceana, faptele din trecut şi pe cele din viitor, vom puté ḑice că vor face aceasta în deplină cunoştinţă de causă.

„La République française“

La legea pentru apĕrarea ţĕrii.

În revista noastră de Sâmbătă am amintit între alte şi de un proiect de lege despre efectivul armatei şi contingentul recruţilor substernut dietei unguresci. Foile budapestane publică şi espunerea de motive privitoare la acest proiect. Din espunerea aceasta reproducem şi noi următoarele:

„Articulul XL din 1868 în § 11 a determinat cifra de 800,000 pentru statul efectiv al armatei permanente şi marinei, de lipsă pentru apĕrarea comună a monarchiei, fără de a socotí şi granița militară, care esista pe atunci. Legislativa a fost condusă la determinarea acestui efectiv de convingerea, că monarchia austro-ungurească pentru posiţiunea sa ca putere mare, eară de altă parte aflându-se ea în mijlocul Europei, pentru situaţiunea ei strategică, care nu se poate ḑice, că este favorabilă, trebuie să dispună de o putere armată întocma ca celelalte puteri mari.

În anul 1868 puterea de rĕsboiu a armatelor ce veniau a se lua în consideraţiune era cea următoare: Germania 1,229,117, Francia 1,350,000, Rusia (cu trupele neregulate şi asiatice) 1,467,000, Italia cu garda mobilă 480,461 oameni.

Faţă cu aceste puterea armată a monarchiei austro-unguresci avea treptat, în sensul legei prin care se determina noua sistemă de apĕrare, să ajungă pănă la sfêrşitul anului 1878 la următoarea înălţime: armata şi marina 800,000, trupele din granița militară 53,000, miliţianii 200,000 la olaltă 1,053,000 oameni. Încă în anul 1868 Germania, Francia şi Rusia aveau o mai mare putere armată ca cea de sus şi suma determinată în 1868 putea fi considerată atunci de minimul recerut necondiţionat. În cei ḑece ani din urmă, s'au făcut foarte însemnate modificări. Toate staturile numite, spre a'şi înmulţí puterea armată, după resboiul franco-germân 'şi-au modificat din fundament sistemele de apĕrare; pentru desvoltarea organisaţiunei armatelor lor au adus jertfe materiale admirabile. Esemplul 'l-a dat Francia în 1872. S'au statorit douĕḑeci ani de serviţiu pentru un contingent anual de 150,000 oameni. În anul 1873 a urmat Italia; acolo s'au statorit nouesprĕḑece ani de serviţiu şi pe fie-care an 160,000 de recruţi. În 1874 a aflat şi Germania cu cale de a'şi ameliora sistema de apĕrare, cu toate că de repeţite ori trecuse prin proba focului. Pelângă un serviţiu de doisprĕḑece ani se recrutează de present în fie-care an câte 150,000 pentru armată şi câte 150,000 pentru reservă. În acelaşi an s'a apucat Rusia de înmulţirea armatei. Contingentul anual de recruţi, care era de regulă 218,000 oameni, printr'un ucas al ţarului s'a sporit cu 50,000. La acestia sûnt de a se socotí 600,000 reservă. Datorinţa de a serví merge pănă la anul al patruḑecilea din vêrsta vieţii, din care cincisprеḑece trebuie petrecuţi la armată. În ḑiua de astăḑi, abstrăgênd dela gloate, puterile europene sûnt în stare a trimite în campanie puterea armată următoare:

	armată permanentă	(miliţii)	reservă	la olaltă
Rusia	2,446.800	—	600,000 (1892)	3,046,800
fără armată neregulată	1,689,000	—	—	2,289.000
Francia	1,215.000	1,208.000	300,000 (1892)	2,723,000
		300,000	—	1,815,000
Germania	1,076.200	307.200	620,900	2,004.300
Italia	698.000	310.000	1,016.200 (1892)	2,024,200
		254,200	423,100	1,375.300
Aust.-Ung.	800.000	299.318	95.000	1,194.318

(Unde sûnt numeri îndoiţi, numerul de desubt arată statul efectiv deja ajuns, pe când cel deasupra statul pănă la care trebuie să ajungă).

Reserva de aceea nu trebuie scăpată din vedere la compararea puterei armate a staturilor singuratice, pentrucă dela dênsa atêrnă pănă unde se pot suplini defectele probabile în timp de rĕsboiu; mai departe reserva arată de ce putere poate dispune un stat înainte de a lua refugiu la mijlocul din urmă, la gloate.

Resultatul acestor comparaţiuni este, că puterea armată a Austro-Ungariei nu numai este mai mică decât a Germaniei, Franciei şi Rusiei, dară că chiar şi Italia dispune de o armată intocmai aşa de puternică ca a noastră, pentrucă acolo miliţiile teritoriale au, cel puţin, aceeaşi valoare, care o au la noi reservele.

Şi proporţiunea aceasta defavorabilă cu timpul va mai cresce şi adecă în acea mĕsură, în care puterile se vor apropia de perfecta desvoltare a sistemelor lor de apĕrare.

Proiect de lege

despre dispositiile de lipsă privitoare la administrarea Bosniei şi Erţegovinei predată Austro-Ungariei prin tractatul de Berlin din 13 Iulie 1878.

§. 1. În sensul legilor (art. de lege XII: 1867 şi legilor austriace din 21 Decemvre 1867 R. G. B. Nr. 146) pentru afacerile comune ale monarchiei ministeriul este împuternicit, a avé influenţă pe lângă responsabilitate constituţională asupra administraţiei provisorice a Bosniei şi Erţegovinei.

§. 2. Ministeriul ea parte la toate consultările, cari se vor ţiné în ministeriul comun cu privire la statorirea direcţiei şi principiilor acestor administrăţii provisorie precum şi asupra clădirei căilor ferate.

§. 3. Administrarea acestor ţĕri să se întocmească aşa încât cheltuelile ei să se acopere prin venitele proprie ale ţĕrilor acestora.

Dacă şi încât aceste acum îndată nu s'ar ajunge în mĕsură deplină proiectele privitoare la sumele de acoperit pentru administrarea ordinară sûnt de a se statorí în sensul legilor esistente pentru afacerile comune în conţelegere cu guvernele ambelor părţi ale monarchiei.

---

*) Trad. „Tel.“

Încât însĕ administrarea Bosniei şi Erţegovinei pentru investiţii permanente, ce nu se ţin de sfera administraţiei curente, precum pentru căi ferate, clădiri publice, sau erogate estraordinare de asemene natură, ar cere prestări financiale din partea monarchiei, astfel de prestaţiuni se pot încuviinţa numai pe temeiul legilor votate în conglăsuire de ambele părţi ale monarchici

§. 4. Pe aceeaşi cale sûnt de a se statorí principiile, după cari să se reguleze şi administreze următoarele afaceri în Bosnia şi Eţegovina:

1, organisarea vămilor;

2, cheltuelile indirecte, ceri în ambele părţi ale monarchiei au a se manipula după legi cari pe basa compromiselor trebuie să fie de acelaşi feliu.

3, monetăria.

§. 5. Ori-ce schimbare a raportului esistent a acestor ţĕri cu monarchia are lipsă de învoirea conglăsuitoare a legislativelor din amêndouĕ părţile ale monarchiei.

§. 6. Legea presentă întră în putere cu ḑiua publicărei ei numai presupunêndu-se că dispoşiţiunile ei corespunḑĕtoare primesc valoare de lege şi în regaturile şi ţĕrile representate în senatul imperial şi se vor publica deodată cu această lege.

Varietăţi.

* (Sistarea esecuţiilor de dare). Ministrul de finanţe au ordonat, ca în comunele acele ale comitatului temeşan, cari sufer mai mult în urma recoltelor slabe din ĕst an dările celor mai seraci din aceste comune până după secerişul anului viitor să nu se mai incaseze prin *esecutorii de dare.* Aceste comune sûnt: În cercul judecătoriei Detta; Birda, Szkulya, Brestye, Butyin, Perkoszova, Denta, Detta, Opaticza, Gattaia, Moritzfőld, Gesztenyes, Omor, Ramara-Szt. György, Zárda-Szt. György, Berekutza, Nagy-Szemlak, Kis-Szemlak, şi Sósdia; în cercul Csakova: Csakovár, Folya, Gilád, Liebling, Liget, Petramány, Obád, Sipeth, Vojtek şi Szebely; în cercul Buzias: Bakovár, Sirbora, Buziás, Szilas, Hittyiás, Rakovitza, Kádár, Dubosz, Nagy-Köveres, Dragsina, Niczkyfalva, Fikatár, Dragoies, Ohaba, Forgács, Rittberg, Magyar-Szákos, Török-Szákos, Ikloda, Szinerszeg, Daruvár, Kepet, Román-Stomora, Berény, Cserna, Unip, Ujlak, Vukova, şi Blazsova: în cercul Verşeţ: Iabuka, Mesics, Szolcsisza, Klopodia, Ferendia, Ludricz, Kustély, Markovecz, Moravicza, Dezsánfalva, Paulis, Rettisova, Nagy-Szredistye, Tót-Sztamora, Kis-Gáj, Varadia, Vlajkovecz, Vojvodincz, Podporány, Nagy-Szám şi Vattina. Pentru aceste comune s'au destinat 200, 000 fl spre cumperarea semênţelor dară numai pentru cei mai seraci care sufer mai mult de miserie. Dintre acesti bani s'au şi asignat 100,000 fl. cu aceea condiţie, ca să se cumpere de ei numai sĕmênţă, şi să se împartă frăţesce.

*(Academia orientală din Viena.) Nici o dată nu s'au ivit mai multe cereri ale elevilor înterni ca ĕstimp; — ast-fel că direcţia a fost nevoită de a închiria şi un local limitrof. Sĕptĕmâna această a mai sosit încă un june persian, fiul ambasadorului Persiei din Constantinopol, pentru a urma studiile în numita academie.— În curênd va sosí noul profesor angagiat pentru limba şi literatura arabă şi greacă, anume Emir Iussuf Dia El-Halidi, până acum primar la Jerusalim. — Primind a se face profesor academiei orientale din Viena, a demisionat din postul de primar al oraşului sfânt, şi pe la sfêrşitul acestei luni va întra în serviciu.

* (Mulţămită publică). Prea onorate Domnule redactor! Subscrişi după ce cu ajutorul lui Dḑeu şi creştinilor celor evlavioşi din archidiecesa noastră, apoi a Aradului şi a Caransebeşului, şi în fine a marinimoşilor fraţi români de peste Carpaţi ridicarăm o biserică destul de frumoasă, şi cu gust în Sepsi-Szentgyörgy Capitala secuimei din Trei Scaune, mai rĕmase numai templa îndĕrĕpt. Catapeteasmă din urmă, deşí după plan nu recerea o sumă considerabilă decât numai de 500 fl. totuşi pentrucă desecase puterile poporenilor nostrii, era peste putinţă de a se înfiinţa. Ce era de făcut; am nizuit la ajutoriul unui fost deputat dietal ales şi de Români care promise a ne întinde ajutoriul seu: ce este drept oareşi care sumă a şi contribuit, restul însĕ de 300 fl. veḑênd că nu'l putem acoperí din nici o parte şi că generosul templariu nu mai poate astepta şi ne a ameninţat a ne silí la depurarea acestei datorii pre calea legii, în această impregiurarea tristă ca să scăpăm poporul de această perplesitate la rugarea acestuia am întreprins o colectă pe la evlavioşii nostrii crestini din Breţcu, Poiana-sărată si Purcăreni; ajutoriul ce nea întins cu numele lor ne rugăm a se publica în „Telegraful Român,“ cărora le aducem cordiala noastră mulţămire în numele comitetului nostru parochial. Dḑeu să le resplătescă insutit şi inmiit din cerescile sale daruri.

Alecsie Popovici m./p., *Ioan Vancea* m./p.,
paroch. Epitrop.
Mihaiu Vancea,
Curator.

* (Călĕtoria pe drumul de fer) din Sibiiu până la Sighişoara şi îndĕrĕpt, apoi din Sibiiu până la Murĕş-Oşorheiu şi îndĕrĕpt *s'a înlesnit* din 15 Octomvre n. a. c. pentru persoane. Se solvesce adecă: *a*) din Sibiiu până la Sighişoara sau îndĕrĕpt: pe clasa I 7 fl. 10 cr.; pe cl. II 4 fl. 98 cr.; pe cl. III 3 fl. 58 cr. şi *b*) din Sibiiu până la Murĕş Oşorheiu sau îndĕrĕpt pe cl. I 14 fl. 14 cr.; cl. II 9 fl. 90 cr. şi cl. III 7 fl. 8 cr.

* (Comoara lui Napoleon în Rusia). „Russische Zeitung“ din Moscva ḑice între altele: În 27 Sept., Papa a primit în audienţă mai mulţi călĕtori, între cari se afla şi o femee. Aceasta, rugându-se de o audienţă secretă pentru o împărtăşire de tot interesantă şi însemnată, fu reieptată şi avisată, a face această împărtăşire în audienţă publică. Aşa femeia spune Papei în audienţă publică, că dênsa a primit dela muma ei în ceasul morţii, următoarea scire însemnată: Când Napoleon I fu silit a părăsí Moscva, a îngropat vistieria sa în preţ de 6 milioane ruble într'un sat rusesc. Această comoară acuma numai Papa împreună cu un călugĕr capucinean o pot găsí şi desgropa. Această legendă se ḑice, că s'a primit în Vatican cu mare seriositate.

* (Phyloxera) s'a arĕtat în hotarele oraşelor: Caşovia, Nagy-Karoly şi Szatmár-Nemeti, apoi în hotarul comunei „Peer“ în comitatul Selagiului, şi din această pricină s'a oprit esportarea strugurilor, mustului viţelor şi pomilor tineri precum şi a tuturor mlădiţelor din aceste locuri.

* (Cetyvayo prisonier.) Cetevayo, care după cum amintisem deja în unul din numerii Teleg. Rom. fu prins de Englezi, în situaţia sa de prisonier, se purtà cu demnitate şi cu gesturi regale. Numai pe vapor nu se mai putù stăpâní. Boala mărei şi mişcările vasului au fost ceva nou pentru Zuluşi. Ei deveniră foarte fricoşi, şi sub nici o condiţie nu mai voiau să umble altfel de cât de a buşele ca copii.

Aducêndu-se pe vapor un aparat fotografic, regele Zuluşilor începu să se teamă foarte mult de dênsul, şi tocmai după ce vĕḑù că îi scosese chipul fără a'l vătĕma, se linişti earăşi. Femeile lui, cam în vêrstă de 20 ani, nu au voit să se supună fotografărei, de cât după ce stăpânul lor le a poruncit într'un mod brusc; până atunci însĕ ţipau de frică.

Mare plăcere simţì Majestatea Sa când fu îmbrăcat în haine europene, pe cari i le-a împrumutat căpitanul vasului: mai cu seamă îi plăcù pălăria înaltă, pe care o trăgea şi peste urechi.

Căpitanul vaporului, încercând să'l înveţe a scrie, regele prisonier a arĕtat un mare talent.

* (Cele trei raţe din Seghedin). Un ḑiar din acest oraş povestesce următoarea ciudată istorie, care caracterisează sistemul complicat de formalităţi, ce domnesce încă în diferite ramuri administrative în Ungaria.

Într'o ḑi un agent poliţenesc din Seghedin, găsesce pe stradă patru raţe fără stăpân, pe cari conform dispoşiţiilor legei le-a condus în curtea primăriei. Ací s'a încheiat un proces-verbal constatător, şi s'a dat raţele în îngrigirea unui aprod municipal. A doua ḑi moare o raţă; această întêmplare se constată earăşi atât printr'un proces-verbal, cât şi printr'un act al veterinariului comunal.

Nearĕtându-se nimeni ca să reclame proprietatea raţelor în urma publicaţiunilor făcute, s'a hotărît vênḑarea lor prin licitaţie în folosul casei comunale.

La 9 ale lunei trecute, s'a ţinut licitaţia eşind preţul de 58 cruceri. Această operaţie se constată earăşi printr'un proces-verbal, la care se alătură următoarele anecse: Certificatul veterinariului în privinţa raţei moarte, o cuitanţă pentru 27 cruceri a aprodului, care hrănise celelalte trei raţe mai multe ḑile, un esemplar al publicaţiunei prin care se căutase stăpânul şi un esemplariu al publicaţiunei, prin care se anunţase licitaţia raţelor.

Toate aceste acte se înaintează căpitanului superior de oraş, care hotăresce, ca cei 58 cr. să fie depuşi deocamdată la casa de depunere; — ear actele respective, împreună cu recipisa casei de depunere, le înaintează primăriei printr'un raport, în care se descrie casul găsirei şi vênḑĕrei raţelor, cerênd, ca acesti bani să fie ordonaţi în folosul casei comunale, pentruca aceasta să'i poată ridica dela casa de depunere.

Acest raport este trimis mai ântâiu la registratură, unde i se dă un numĕr, după natura sa ca afacere financiară, şi în urmă se trimite la secţiunea competentă. De ací dosarul, căci se adunaseră deja mai multe coale, este predat contabilităţei, şi de acolo earăşi întors la secţiunea competentă, mai adaogêndu-se câte-va coale scrise. Capul acestei secţiuni îşi face raportul, înaintând earăşi dosarul spre deliberare consiliului comunal. Consiliul cercetează într'o lungă şedinţă toate actele şi hotăresce printr'un proces verbal, ca acei 58 creiţari să se ridice dela casa de depuneri şi să se predea casei comunale.

Acest proces-verbal, împreună cu dosarul, se trimite la biuroul de notariat, pentru a compune adresa şi ordinul respectiv către cassa de depuneri şi către cassierul municipal; şi pe când aceste douĕ acte se trimit espeditorului pentru a le porní, dosarul este înnaintat cancelariei centrale; şi în fine se efectuară operaţiile predărei şi primirei la cei doi casieri.

După calculul făcut de mentionatul ḑiar dela Seghedin, resolvarea afacerei a celor patru raţe a ocupat 36 funcţionari, au absorbit 29 oare de lucru şi a consumat 66 coale de hârtie, cari în total representă o valoare de 250 florini.

* (Convocare). Spre constituirea definitivă a reuniunei învĕţătorilor din comitatul Hunedoarei conform punctului 4 din cerculariul prea venerabilului consistoriu gr. or. român al archidiecesei transilvane dto 7 Iunie v. Nr. 1613 din 1879, în înţelesul conclusului luat în şedinţa conferenţelor învĕţătoresci dela 13 August a. c. ţinute în Deva, subscrisul însărcinat cu convocarea unei adunări generale, învită pe toţi p. t. învĕţători din comitatul Hunedoarei aparţinĕtori la archidiecesă pe 16/28 Oatobre a. c. la o adunare generală în Deva, la carea se învită cu onoare şi alţi onoraţiori amici ai culturei şi progresului.

Deva 2/14 Octobre 1879.

Ioan Papiu m. p.,
ppresbiter.

* (Un iepure cu 50 fl v. a.) O ţerancă din Pusstapoo vênḑênd în Mezö-Tur acum de curênd 2 porci crescuţi de multă vreme cu mare necaz primesce pentru ei preţul de 50 fl într'o bancnotă. Ţerana spre mai marea siguranţă îşi învĕlue bancnota de 50 fl. într'un corn al batistei şi pleacă către casă. Din întemplare în drumul ei dă de un iepure durmind. Ea numai decât se încearcă a prinde iepurele şi succeḑêndu'i prinderea lui îi leagă picioarele de dindĕrĕpt, cu batista unde se afla bancnota de 50 fl. Epurile se înţelege se sfêrcolesce în coace şi în colo ca se scape şi îi şi succede a'şi elibera un picior din legătură şi în momentul, când s'a simţit în posiţia de a puté întrebuinţa liber trei picioare, s'a şi smêncit din braţele ţeranei şi ajungênd odată pe pământ în elementul seu cu batista în care erau cei 50 fl de piciorul al patrulea a luat-o la sănătoasa şi în vr'o câteva secunde biata ţerană nu 'l-a mai vĕḑut remânênd încremenită fără batistă, fără porci, fără bani şi fără friptură de iepure.

* (50,000 de gâsce grase) s'au esportat în stăinătate din oraşul „Neuern“ în Bohemia.

* (O partidă monstră de carambolagiu). Ḑiarele din Moscova relatează despre o partidă de carambolagiu, care va remâné mult timp în memorie. A fost prinsoare între un jucător japonez contra a trei de-odată dintre cei mai perfecţi jucători.

Prinsoarea era de 75,000 ruble; ear partida de 5,000 carambole.

Juriul se compunea din 22 profesori de billard, veniţi din cele cinci părţi ale lumei, şi dintre representanţii societăţei *High life* moscovită.

Hang-Mang-Hung începù şi făcù fără a părăsí taculi o serie de 1,835 carambole.

Partida durà de la 8 oare dimineaţa până la meḑul nopţei, cu douĕ oare de repaos, la 11 a. m. şi la 6 oare sara.

Ultimul carambol se făcù la 12 oare noaptea punct, şi profesorul japonez câştigà partida numai cu trei carambole.

Eată o partidă şi o prinsoare care întrece pe cele americane.

* (Baronul Haymerle), noul cancelar austriac, a înaintat aşa de repede numai prin sciinţele sale, între cari trebue menţionate mai cu samă limbele pe cari le cunoasce. El scrie şi vorbesce bine limbele: germână, franceză, engleză, italiană, turcă, persiană, arabă, grecă antică şi modernă şi cea daneză.

* (Premii pentru animale sĕlbatice). Animalele sĕlbatice în Algeria scad din ḑi în ḑi. Guvernul francez plătesce pentru fie-care leu sau panteră ce se împuşcă câte 50 fr. pentru fie-care şacal 3 fr., şi aşa mai departe.

În anul trecut s'au plătit premii pentru 53 lei, 49 leoaice, 9 pui de leu, 530 pantere, 45 pui de panteră, 1072 hiene şi 14,784 şacali.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Colonişti români între Ruteni şi Poloni.

(Încheiere.)

De coloniile odinioară românesci din Galiţia se ţin în sfêrşit şi coloniile „Huţulilor“ (Huţenilor). Aceasta ni-o arată înainte de toate deja numele „Huţulilor,“ care are un sunet cu desĕvêrşire românesc; aceasta nu mai puţin ne-o arată fapta, că şi celelalte numiri, ce Huţulii le pun munţilor lor, pădurilor, văilor etc., în cele mai multe casuri ridică originea românească. Astfel aflăm aici — dacă urmăm cursului celor douĕ Bistriţe, al Prutului şi Ţeremuşului — nu numai obicînuitele: Magura, Klywa, Syhla şi unui mare numer de Hruni, ci aflăm aici între altele şi o Negrowa, o Rypna, o Krypa (recte Kyrpa), o Ardzelaczna, o Leurda, de mai multe ori un Gorgan, o Rokita, o Foreszczinka, şi mai către rĕsărit o Lunga; aflăm mai departe un Rotundul, un Capul, o Krynta, o Punczela, o Ardzelusza, o Stryszora, şi un Cucul; de douĕ ori o Sekatura, apoi o Pekura, o Kyratura, un Ledeskul, un Waskul, un Radul şi pe partea ungurească un Brebeneskul, un Breskul, un Szeszul, un Pietros, un Pietroszul şi multe altele de aceste. Originea românească a Huţulilor o indică mai departe numele satelor lor din Galiţia, precum: Akryszory, Brustury, Rungury, Szeszory, Strymba, Rosulna, precum şi numele satelor lor din Bucovina, precum: Rus-pe-boul, Gropa, Breaza, Putilla, Lopuszna şi altele. Aceeaşi o adeveresce mai departe îmbrăcămintea Huţulilor, ce este identică (abstrăgênd dela cioarecii de paradă şi dela o formă specială de căciuli huţenesci) cu acea a Românlor din munţi*). precum aceasta se vede altcum lămurit şi din numele veştmintelor singuratice, precum: gugla, dzugla, zgarda, kanka, kiptar şi alt. De originea românească îţi aduce nu mai puţin aminte şi predilecţia lor pentru economia de vite şi pentru oierit, apoi modul, cum fac brânza, şi în special încă un şir lung de espresiuni: amintesc numai unele ca: berbenyca, byrki, bowhar, bowharka, buteja, watak, wurda (şi hurda şi urda), klaga, klagaty, zaklagaty, hanca, harmasar, wakar, marga, batalew, ryndza, bryndza, zentyca, şi altele, cu care Huţulii obicînuesc a însemna obiectele, ce privesc economia de vite şi oieritul; precum şi facerea brânzei. Se mai adauge, că şi celelalte cuvinte — însemnate în consemnarea de sus ca împrumutări din limba românească s'au susţinut mai cu samă la Huţuli, şi că prin urmare abia vom greşí, dacă vom susţiné cu toată hotărîrea, că strămoşii Huţulilor în adevĕr au fost un popor, care vorbia românesce.

Fie însĕ după toate, câte s'au ḑis până acum, originea românească a Huţulilor mai pre sus de ori-ce îndoială: cu aceasta nici pe departe nu s'a dovedit încă totul. Tot mai avem încă datorinţa a întreba: când, de unde şi între ce împregiurări au venit Huţulii în teritoriul, ocupat astăḑi de ei, şi de unde vor fi avênd numele lor? Şi apoi mai departe: sûnt Huţulii în adevĕr descendenţii Daco-Românilor proprii, sau sûnt ei doar descendenţii unui alt neam de Nomaḑi, ce prin vieţuire împreună mai îndelungată s'au romanisat? Şi în sfêrşit: aflat-au ei aicí în părţile aceste deja oare-care poporaţiune, sau a fost ei cei dintâiu coloni?

Trebue să mărturisesc că — avênd în vedere starea actuală a isvoarelor nôastre — deocamdată încă nu sûnt în stare a da un rĕspuns positiv la întrebările aici enumerate. Toate câte a'şi avé să le spun în privinţa aceasta, ar fi numai presupuneri, ce mai bine nu le esprim. Sigur e numai, că strămoşii Huţulilor în adevĕr au fost un popor, ce vorbia românesce, şi e probabil, că ei au imigrat din Ungaria în ţinuturile, ce le ocupă ei astăḑi. Dintr'un document a principelui Swidrygajlo se vede afară de aceasta, că ei au fost sigur deja în anul 1398 în satul (astăḑi orăşelul) Kossow şi că şi satele Berezow şi Zabic au fost impopulate de Huţuli dacă nu în a. 1398, apoi cu puţin mai târḑiu. În decursul secul. XV şi XVI s'au înfiinţat apoi şi celelalte sate huţenesci, ce esistă astăḑi, fără ca să pot hotărî, care din ele s'au întemeiat de strămoşii Huţulilor, cari vorbiau românesce, şi care de descendenţii lor, deja rusificaţi.

Dacă resumăm, apoi din cele ḑise până acuma resultă următoarele:

1) Românii la timpul seu au desvoltat o aplecare enormă la espansiune şi s'au respândit în nordostul Europei în decursul secul. XII şi XIII până în ţinuturile Starokonstantinowului şi Ostrogului;

2) ei în decursul secul. XIII, cu deosebire însĕ în decursul secul. XIV, XV şi XVI s'au aşeḑat şi în Galiţia de astăḑi, şi ca oşteni, emigranţi politici şi neguţători, mai cu samă însĕ ca ţĕrani şi păstori au înfiinţat un şir de colonii, cari după ei s'au numit „românesci“;

3) De oarece coloniile lor nu s'au înfiinţat deodată şi nici n'au format pretutindenea un teritoriu coherent, ei în curênd au primit limba Rutenilor, ce 'i încungiurau, şi s'au contopit cu aceşti din urmă şi altcum astfel, încât de petrecerea de odinioară a Românilor în Galiţia astăḑi ne aduc aminte numai încă numele mai multor sate, munţi, păduri, văi şi riuri, apoi celelalte espresiuni citate în consemnarea de sus şi între altele şi portul şi unele datine şi obiceiuri ale muntenilor galiţiani, respective ale Huţulilor.

---

* Şi portul poporaţiunei rutenesci din munţii Stryului, Samborului şi Sanokului aduce foarte mult cu îmbrăcămintea Românilor din Ardeal.

Loc deschis.*)

Onorată Redacţiune! Dl asesor cons. I. Hannia află de bine a rĕspunde în Nr. 115 „Tel. Rom.“ la corespondenţa subscrisului din Nr. 112 cu terminii: „infam, minciună, calumnie, poltronerie, cucuveică nopturnă, minciuni infame, calumnii maliţioase, „demne de fabricătoriul.“ Faţă cu înjurături, fie chiar din partea unui dignitariu ca dl Hannia, nu stau de vorbă. Constatez însĕ că d-lui Hannia 'i este imposibil a nega, cumcă 'şi-a permis cu volnicie a călca în picioare ordinea bisericească şi a prevarica în parochia Gurarîului în dauna parochului de acolo şi a disciplinei. Ceea ce am raportat din cuvêntul funebral, dl Hannia o neagă cu gura de jumĕtate, ear publicul care 'l a ascultat scie, că raportul a fost fidel. Cumcă deslușirile cuprinse în note încă sûnt adevĕrate, e lucru în parte recunoscut, şi în parte are să se cerceteze şi constateze de către organele competente, dela cari aşteptăm dreptatea.

Recunosc încomoditatea situaţiunei pentru dl Hannia în respectul acesta. Faptul acesta al d-sale însĕ nu este cel dintâiu şi fără pĕreche. Mai sûnt casuri, în cari d-sa 'şi-a uitat de sine şi de posiţia sa.

Rog pe on. redacţiune să dee loc şi acestor observări.

Gurarîului în 4 Octomvre 1879.

z.

---

*) Pentru publicaţiunile sub rubrica aceasta redacţiunea nu ia asupră'şi respunsabilitatea.

Bursa de Viena

din 18 Octomvre n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	126	90
Acţiuni de bancă	837	—
Metalicele $5^{0}\vert_{0}$	69	55
Împrumutul naţ. $5^{0}\vert_{0}$ (argint)	69	15
Acţiuni de credit	263	—
Valuta nóuă imperială germână	57	85
London	117	1
Galbin	5	69
Napoleon d'aur (poli)	9	85

Economic.

Sibiiu, 17 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.10; Sĕcară fl. 4.90—5.30; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.60—3 Cucuruz fl. 4.40—4.80; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25.—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—16.50; Sĕu de luminări fl. 23.—24; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.80—90; Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; ouĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 16 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâ fl· —8.—9; Grâu sĕcăreţ fl. 6.80—7.20; Sĕcară fl. 4.50—.5; Ovĕs fl. 2.90—3.—; Cucuruz fl. 3.50—4; Sĕmênţă de cânepă cu fl. 5—6; Fasole fl. 7.—8 mazĕre fl. —; Cartofi fl. 1.50.—1.60; Fên fl. 1.—1.40; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 32—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 56—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. 40—60; Spirt pro grad cr. $10^{1}/_{2}$; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 40— cr.; carne de berbece 24— cr.— ouĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost în câtva mai bine cercetat ca cel de mai înainte. Timpul e frumos

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 8 Noem. şi 13 Dec. mob. rĕmasului după Martin Nagler în Făgăraş (jud. cerc.); în 17 Dec. 1879 şi 17 Ianuarie 1880 imob. lui Moriţ Lazar în Ciumefaia (trib. Cluj); în 8 Noem. şi 8 Dec. imob. rĕmasului după Ioan şi Pavel Longociu în Daia (judec. cerc. Sighişoara); în 21 Noemvr. şi 22 Dec. imob. lui Ioan a lui Gligor Lupu în Beriu (trib. Deva): în 11 Noem imob. lui George Komáromi şi soţi în Veseud (judec. cerc. Mediaş); în 22 Noem. şi 22 Dec. imob rĕmasului după Ilisie Băleban în Alţina; în 26 Noem. şi 27 Dec. imob. lui Toma Wallinen în Alţina (trib. Sibiiu); în 10 Noem. şi 10 Dec. imob. Carolinei Gross şi soţi în Orăştie (trib. Deva); în 29 Oct. imob. lui George Helbusch în Preşmer (trib. Braşov).

Colecta

făcută din comuna Breţcu şi Poiana sărată pentru restul de 300 fl. care sûntem datori părintelui Andronie pentru têmpla bisericei noastre din St.-György.

A) DD. administrator Spiridon Dimian 1 fl., preotul Constantin Dimian 1 fl.

B) din Poiana sărată.

DD. notar George Popp 5 fl., Ioan Minisca 1 fl., George Negoiescu 1 fl., Ancu Ioan Petri 30 cr., Iosef Zile 20 cr., George Cserar 20 cr., Nicolau Botezan 50 cr., George Dimitriu 1 fl., Vizi Marton 50 cr., directorul vămii Reich Albert 2 fl., Sofalvi Gyula 30 cr., Goldhimus Mihái 40 cr., Sertan Iános 30 cr., Nicolae Grabnic 1 fl., Onisim Bersnia 1 fl., invĕţătoriul Ioan Pop 1 fl., George Boholtian 10 cr., Ioan Crintea 20 cr., Ioan Negoescu 12 cr., George Coman 10 cr., Nicolae Neag 20 cr., Coman Tiulula 22 cr., George Neag 8 cr., Ioan Covrig 44 cr., George Şandru 10 cr., Ioan Muntean 14 cr., George Muntean 10 cr., Ioan Anghene 40 cr., Grigorie Oltean 40 cr., Geoge Boian 10 cr., Ioan Pascalin 20 cr., George Gros 50 cr., Nicolau Mateiu 1 fl., Nicolau Teacă 40 cr., Dimitrie Ionel 40 cr., Gyárfás Lajos 1 fl. Suma 23 fl. 40 cr.

C) din Purcăreni.

Ioan Dorjan 10 fl., Ana vĕduva Budileana 2 fl. Oprea Trandabur 4 fl., Anastasiu Sfeteş 40 cr., Nicolau Pruşcan 1 fl, George Rebigia 40 cr., George Musat 30 cr., Maria vĕduva Ilie Urez 30 cr., Mafteiu Boeriu 30 cr., Ioan Lupu 40 cr., Maftei Grama 1 fl., N. N. 30 cr., Ioan Prusan 30 cr.. George Trandabur 1 fl., Ioan Dumitru 18 cr., Maria Vlad Ţiţeiu 4 cr., Radu Maria 10 cr., Georgie Stanca 20 cr., Maria 8 cr., Radu Pascu 5 cr., Georgie N. 10 cr., Niculai Brescan 1 fl., Ioan Marie 1 fl., Niculae Timar 1 fl., Ioan Haicău 50 cr., Ioan Corn 2 fl., Vlad Corn 5 fl.

S. Sântgiorgiu în 13 Octomvre 1879.
În numele comitetului parochial:
Alecsie Popoviciu m./p., *Ioan Vancea* m./p.,
paroch. epitrop.
Michail Vancea m./p,
curator.

Estras

din raţiociniul despre administrarea fondurilor destinate de repos. d. I. Juga de Baci, spre scopuri scolastice şi filantropice pe a. 1879.

Cu finea anului 1877 au rĕmas 6801 fl. $10^{1}/_{2}$ cr., la carí se adaogă interesul a tutor 4 fonduri pe anul 1879, cu $5^{0}\vert_{0}$ 1260 fl., asemenea şi conpetinţele intereselor la formândul al II-lea fond de 6300 fl., legatul IV pe anul 1878 cu $5^{0}\vert_{0}$ 315 fl., apoi tot cu $5^{0}\vert_{0}$ pe anul 1878 la capitalul de 6123 fl. 32 cr., fac 306 fl. 17 cr. Suma 8682 fl. $27^{1}\vert_{2}$ cr. Se suptrage datoria, *a*) la destinaţiunea legatului I 105 fl., *b*) la destinaţiunea legatului II 492 fl. 34 cr., *c*) la destinaţiunea legatului III 630 fl., *d*) la destinaţiunea legatului IV 315 fl. Suma 1542 fl. 34 cr., rĕmân 7139 fl. $93^{1}\vert_{2}$ cr. Cari se ţin, I de fondul legatului II 395 fl. $44^{1}\vert_{2}$ cr., II de formândul al II-lea fond al legatului IV 6744 fl. 49 cr. Suma 7139 fl. $93^{1}\vert_{2}$ cr.

Braşov, 31 Decemvre 1878.
Comitetul administrativ.

Nr. 139 1879. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul invĕţătoresc dela scoala confesională gr. or. din comuna Boian pprebiteratul Têrnăvei infer. prin aceasta se escrie concurs până la 25 Novembre a. c. st. v. în care ḑi se va ţiné şi alegerea:

Emolumente sûnt:

1. Salariul anual statorit cu 90 fl. v. a. 114 feldere cucuruz cu grăunţ, cuartir în localitatea scoalei şi lemne pentru încălḑit de ajuns.

Doritorii de a ocupa acest post vor trimite suplicele lor instruite în sensul „stat. org.“ şi a disposiţiunilor provisorie sinodale din 1873 la subscrisul până la terminul sus arĕtat.

Deag 26 Septemvrie 1879.
În conţelegere cu comitetul parochial.
Daniil de **Tamaş** m. p.,
adm. prot.

Nr. 205. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de classa I. Albac-Arada lângă neputinciosul paroch de acolo Petru Nicole, în protopresbiteratul Zlatna-superioară, în urma concesiunei mai înalte, se deschide concurs până la 28 Octobre a. c.

Emolumentele sûnt: din toate venitele parochiale a treia parte.

Doritorii de a ocupa acest post, au de a'şi subşterne petiţiunile la subscrisul în Abrud, instruite conform „Statutului organic“ cu atestat de maturitate, absolutoriu de clerică, cu atestat de cualificaţiune, şi atestat că a funcţionat şi ca învĕţătoriu.

Abrud, 20 Septemvre, 1879.
Comitetul parochial gr. or. Albac-Arada, în conţelegere cu
Ioan Gall m. p.,
protop. şi adm. Zlatnei-superioare.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 119. Sibiiu, Joi 11 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

O convorbire cu Kossuth.

Unul dintre redactorii ḑiarului orleanist „Soleil,“ carele se subscrie Louis Peyramont este de un timp încoace foarte activ în convorbiri cu bărbaţi de stat din ţĕri diverse. Nu este de mult de când convorbì cu principele Gorciakoff. Acum s'a îndreptat spre Italia cu scop de a convorbí şi cu bărbaţii de stat de acolo. Scopul acestor convorbiri, după mărturisirea proprie, este a deschide Francesilor ochii, ca să vadă, că pe când guvernul republican crede, că se află într'o siguranţă deplină, de dinafară şi cu deosebire prin alianţa germano-austriacă este foarte amenințat în esistenţa sa. Acest Peyramont a aflat cu cale a se abate şi pre la Kossuth şi a convorbí şi apoi ‚a publica partea esenţială din convorbirea ce a avut cu dênsul. Încât vor fi autentice espectoraţiunile exdictatorului Ungariei publicate în „Soleil,“ responsabilitatea remâne asupra d-lui Peyramont. La toată întêmplarea espectoraţiunile lui Kossuth în ceea ce privesce Ungaría vor face sensaţiune.

Eată în cele următoare convorbirea între dd. Peyramont şi Kossuth:

Peyramont: Trei ani înainte de aceste când vorbiam cu dta despre intenţiunile resboinice ale contelui Andrássy dta le ţineai de curată conjectură. Cum cugeţi acum asupra lucrului?

Kossuth: Luând afară un punct dta ai dreptate. Politica atribuită de dta contelui Andrássy nu este politica sa dară a casei habsburgice, a cărui instrument docil s'a făcut dênsul. Andrássy este un curtean care însetează numai şi numai după onoruri, decoraţiuni şi parade. Grigia de viitoriul patriei n'a neliniscit nici odată creerii sei. Dacă vanitatea lui fără margini este satisfăcută prin vreo câteva linguşiri, frase sau complimente este totdeauna gata a asculta cu supunere de curtea din Viena. 'Mi e ruşine de ţara mea, când vĕd că un Maghiar a putut să uite aşa de mult interesele vitale ale Ungariei, dară trebuie să recunosc, că împĕratul Francisc Iosif şi consiliarii sei şi dacă n'ar fi fost contele Andrássy avea de unde să aleagă; între Maghiari sûnt destui cari s'ar fi simţit onoraţi a ocupa postul ce 'l-a ocupat Andrássy. În anii 1848—1849 am avut ocasiune ai vedé în treabă. Toţi — afară de Perényi — cugetau numai cum se îngrigiască de interesele lor particulare. Întreţineau legături cu amêndouĕ taberile şi pentru ca să se asigure contra ori cărei eventualităţi, trădau când o parte când cealaltă. Patriotismul acestor oameni corespunde tocmai înălţimei caracterului lor. (Cu ocasiunea aceasta Kosssuth 'mi-a comunicat unele trăsături foarte caracteristice despre membrii familiilor celor mai de frunte unguresci. Aceste aflu de prisos a le reproduce).

P.: Aşa dară dta eşti de o părere cu mine, că politica inaugurată în faptă de Austro-Ungaria conţine periculi mari pentru naţionalitatea maghiară? Cum vine însĕ atunci, că Ungaria nu s'a opus politicei acesteia?

Kossuth: Eu şi amicii mei am făcut tot ce este omului cu putinţă, însĕ toate opintirile noastre au rĕmas fără de succes. Prin regimul corumpĕtoriu de doisprеḑece ani a lui Andrássy şi Tisza naţiunea s'a enervat şi nu mai are nimica bărbătesc. Dieta nu e altceva decât un birou simplu care inregistrează disposiţiuni. Grigia pentru interesele materiale a suprimat ori-ce altă premeditaţiune; oamenii năvălesc cu poftă asupra creărei de posturi şi beneficii şi acei, cari au mai păstrat un atom de patriotism, nu sciu să facă altceva, decât să se vaiere asupra timpurilor celor rele.

P.: Şi nu găsesci dta nici un mijloc contra acestor împregiurări teribile?

Kossuth: Nu, eu nu sûnt în stare a vedé nici un sfêrşit. Ungaria, după părerea mea, durere, este inevitabil perdută. Ţara aceasta nenorocoasă va mai vegeta încă vre-o câţiva ani têrĕită de Germania şi se va lupta numai în favorul acestei puteri. De bună samă, dacă va fi un rĕsboiu cu Rusia, se va ridica naţiunea întreagă, însĕ numai pentruca să se taie bucăţi pentru alţii. Nu trebuie să ne înşelăm; dacă Rusia va fi bătută cu ajutoriul nostru, tot noi vom fi aceia, cari vom trebuí să plătim spesele resboiului şi vom scăpa de dinţii Slavilor, pentruca să fim prânḑiţi în sos nemţesc. Colo jos la Pesta sûnt unii, cari caută să se mângăie şi totodată să se escuse, punênd înainte la toate ocasiunile numai antagonismul contra Rusiei. În înţelesul acesta îmi scria epistole lungi, în care se încearcă a dovedí că alianţa nemţască este absolut de lipsă pentru a ţiné în şac pe Rusia. Nenorociţii nu vĕd, că această pompoasă alianţă austro-germană va avé drept consecuenţă inevitabilă o alianţă francezo-rusască, că erumpênd în scurt timp conflictul general, Germania va fi destul de ocupată cu apĕrarea proprie, şi nu le va puté vení într'ajutoriu şi că prin urmare Austro-Ungaria va trebuí să spriginească singură isbitura rusască. Mie mi se pare aceasta o siguranţă matematecă şi cei ce argumentează în Viena şi Pesta altfeliu, sûnt fără îndoială smintiţi, sau orbi, sau impotenţi.

P.: De bună samă ei sperează, că prin feliurite demonstraţiuni de simpatie ne vor înşela ca să nu vedem adeveratele noastre interese. Veḑi dta cât se opintesc ei să ne convingă, că alianţa austro-germană este îndreptată esclusiv contra Rusiei. Auḑindui îţi vine a crede, că ei adoară Francia şi nu voesc alta decât norocirea şi prosperarea ei. Nu sunt de defăimat; aceasta este o situaţiune falsă care produce o politică falsă: noi înse nu suntem atât de naivi în cât să ascultăm numai cântecele lor sirenice.

Kossuth: Aceasta samĕnă tocmai cu aceea, cu ce Bismarck vĕ umple urechile d-voastre în toate variaţiunile; el işi închipuiesce că va puté înşela Francia de astăḑi cum a înşelat imperiul. Cu ocasiunea visitei sale la ambasadorul d-voastre Teisserenc de Bort — o visită provocată de convorbirea d-tale cu principele Gorciacoff 'şi-a dat toate posibilele silinţe, de a liniscí pe Francezi asupra intensivităţei combinaţiunei sale austro-germane. El a făcut asigurările cele mai formale, că nu plănuiesce nimica contra voastră şi că el nu cugetă de loc la Francia. Dar credemĕ, dl de Bismarck cugetă foarte mult la Francia şi dacă bărbaţii d-voastre de stat se vor încrede cât de puţin în asigurările lui, trebuie să fie aşa de simpli, încât să treacă toate marginile. Cancelariul imperiului german a voit în 1870 să dea Franciei lovirea de moarte. Din norocire el s'a înşelat în calculul seu; dară el scie că Francia, revenindu'şi eară în puteri, va fi cel mai serios obstacul al planurilor sale. Fii încredinţat, că el va pune tot în mişcare pentru de a vĕ nimicí. El este un bărbat, care nu se scârbesce de nici un mijloc, fie mijlocul de ori ce natură. Fiţi tari, cum v'a sfătuit şi principele Gorciacoff, şi staţi la pándă.

P.: Această alianţa francesă-rusască, ce vi se pare inevitabilă, trebue să vĕ escite o displăcere adâncă, deoarece sûnteţi un contrariu declarat al Rusiei.

Kossuth: Logica întemplărilor nu se modifică de dragul oamenilor. Dacă aş avé onoarea a fi Francez şi dacă dracul 'mi-ar ofera ajutoriul seu împrotiva Germaniei, eu aş accepta cu bucurie ajutoriul acesta. Cu aceasta ḑic, că n'aşi puté face nici o imputare Franciei pentru înclinarea ei spre Rusia; aici se află între împregiurările actuale o cestiune a viitoriului. Eu de sigur aş dorí, să fie almintrelea, şi mi se rupe inima în faţa soartei de care are să se aştepte patria mea; dar ce e de făcut? Eu iubesc Francia, precum iubesc Ungaria şi nu-i pot dorí o isolare, carea după convingerea mea interna, ar fi ruina sa. Afară de aceea pe noi Ungurii ne apasă în situaţia aceasta grozavă o responsabilitate, ce mĕ tortureazâ şi îmi va învenina anii cei din urmă ai esistenţei mele. Un destin favorabil mai deunăḑi eară ne-a oferat ocasiunea magnifică a ne asigura viitoriul nostru pentru un timp în delungat; am lăsat să ne scape. În loc de a permite dismenbrarea Turciei, ar fi trebuit să întrevenim înaintea Plevnei şi să silim pe Turcia a jertfí drepturile sale nefolositoare la România, Sêrbia şi Muntenegru, şi a concede Bulgarilor o autonomie provincială; dupĕ aceea trebuia Rusia silită a se retrage de loc preste graniţa românească. 150,000 oameni concentraţi în Transilvania şi în Bucovina, ar fi fost de ajuns. Rusia probabil s'ar fi supus: pentru ea ar fi resultat un eşec moral, care ar fi ecuivalat cu o derută sângeroasă; popoarele balcanice n'ar fi avut a'i mulţămí eliberarea lor şi Turciei 'i-ar fi remas posiţia ei la Dunăre. În casul contrariu am fi ajuns la rĕsboiu şi atuncea cu puteri neînsemnate am fi învins pe Rusia, care a fost rĕu pregătită şi abia a fost în stare a da pept cu Turcii şi astfel progresul ei ar fi fost oprit pentru un secol. Mi s'a rĕspuns, că ne amenință o intervenţie a Germaniei. Aceasta este o adevĕrată nebunie. Germania de teama unei alianţe franceză-engleză- austriacă ar fi fost paralisată şi nu s'ar fi mişcat. Chiar şi dacă împĕratul Guilelm şi Bismark ar fi provocat conflagraţiunea generală, pentru a vení ţarului întru ajutoriu, după părerea mea cele mai multe state nemţesci ar fi refusat, a jertfí sângele şi banii lor pentru un interes curat rusesc. Aceasta a fost politica, pe carea a comandat-o mintea sănĕtoasă şi patriotismul. Însĕ în această politică n'a fost aceea a casei Habsburg, carea amăgită de Bismarck, a aspirat la o parte a pradei turcesci şi carea spereazá a ajunge în Orient earăşi prestigiul acela, pe care 'l-a perdut pe câmpurile de bătaie dela Solferino şi Sadova.

P.: Temerile D-voastre sûnt poate justificate. Dar Ruşii sûnt încă departe de Budapesta.....

Kossuth: Ungaria e perdută. Pentru ce să mĕmai leagăn în ilusiuni amăgitoare? Rusia va sta în Pesta mai nainte încă de ce vor şedé Habsburgii în castelul din Buda şi Voi, Voi Francesilor ii veţi face calea. Sirmană Ungarie, tu eşti jertfa poftei oarbe de domnire (a casei Austriei, căreia ai deja de a'i mulţămí toată nenorocirea ta, şi acum fiii tei proprii te tradează...). (ḑicênd aceste, [illegible] tul, bĕtrânul Maghiar era aşa de adênc mişcat încât pentru un moment îşi perdù graiul). Priviţi la Poloni. Ei încă ne părăsesc. Majoritatea din ei e deja câştigată pentru Rusia. Şi noi sûntem Slavi, ḑic ei, şi puţin lipsesce, ca ei să declare causa Rusiei de a lor proprie.

P.: Ce cugetaţi despre retragerea lui Andrássy?

Kossuth: Aceea este o retragere falsă. El în curênd se va reîntoarce ca cancelariu. Ar trebuí să nu cunoascem pe acest om, pentru ca să credem, că el s'ar puté lăsa de deşertăciunile şi îngâmfările sale. El va mai duce încă odată uniforma sa frumoasă de honvéd la preumblare. Câtă vreme? Asta nu o sciu, căci minutele mi-se par numerate.

„Aici se sfêrşì conversaţia mea politică cu Kossuth, scrie dl Peyramont, celelalte observări ale sale nu le ţin de acele, ce sûnt de publicat.“

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Octomvre.

În cercurile politice din Budapesta este linisce şi tăcere adêncă. Dieta, respective, casa deputaţilor, care poate că mâne reîncepe activitatea sa în şedinţe plenare, a lucrat până acum în secţiuni.

Dincolo de Laita încă nu sûnt nici comisiunile gata cu rĕspunsurile la cuvêntul de tron. Faţă cu numeroasele partide, mai cu samă în casa deputaţilor, desbaterea acestor respunsuri are să fie interesantă şi pentru noi cesti de dincoace de Laita. Desbaterea şi votarea acestor respunsuri ne vor lămurí asupra adevĕratei situaţiuni din Austria. Dela reuşita unei sau altei părţi atêrnă mult de astădată, mai ales dacă se adeveresce, că aşa numiţii autonomişti ţintesc la o modificare a constituţiunei.

Până una altă înregistrăm, că deputaţii români din Bucovina, puţini cum sûnt ei, in senatul imperial sûnt împărţiţi în două cluburi. Hormuzachi, Zotta şi Stîrcea aparţin la clubul autonomistilor; Tomasciuc la clubul liberalilor (Verfassungstreue).

Sgomot mare a făcut în diaristica europeană şi în parte în diaristica austro-ungurească un discurs al lordului Salisbury, ţinut cu ocasiunea unui banchet al conservativilor din Lancashire în Manchester. Discursul este de importanţă politică. Ministrul britanic de esterne, dice în discursul seu, că o estindere mai departe a Rusiei este nepermisibilă. Pe Turcia o aruncă cu resoluţiune între cei morţi şi pe peninsula balcanică atribue Austriei problema de comisariu de licuidaţiune şi administrator al massei. După părerea ministrului britanic nu esistă o „naţionalitate,“ care să poată resiste Rusiei, după cum de multe părţi se presupunea despre Grecia. Nu remâne aşa dară altceva decât „încrederea în soldatul austriac.“ Lord Salisbury salută alianţa Austriei cu Germania ca un eveniment îmbucurătoriu, care acopere spatele soldaţilor austriaci în Orient.

Cumcă espectoraţiunea aceasta a făcut rea impresiune în cercurile rusesci nu este nici o mirare. Gorciacoff în nĕcasul seu numesce pe Austria satelit umilit al Germaniei. Organele rusesci însĕ se străduiesc din toate puterile a câştiga pe Francia în contra Germaniei şi pe Italia în contra Austro-Ungariei. În diarele rusesci se mai propagă şi idea despre o întêlnire a domnitorilor Rusiei şi Italiei, cu scop de a se înţelege asupra unei procederi comune în Turcia europeană.

Din Seraievo i se trimite (până la Brood cu posta) lui „Pester Lloyd“ o telegramă, în care se dice, că res[illegible] dela Nevesine este suprimată, dară cu toate aceste un feliude resistenţă pasivă a poporaţiunei face impresiune neplăcută asupra autorităţilor. Toate încercările autorităţilor de a îndupleca poporaţiunea să respundă îndatoririlor sale remân fără efect. Proprietarii nu cutează să easă la moşiile lor, pentrucă creştinii ameninţă că'i împuşcă. Este lucru ciudat, că creştinii sûnt bine provĕduţi cu bani, arme şi muniţiune şi stau în relaţiuni cu pandurii ce rĕtăcesc prin munţi.

În Francia se vede, că lucrurile nu merg neted de tot. „Journal Officiel“ dela 18 Oct. n. publică un cercularìu al ministrului de justiţie către procuratorii generali. Cercularìul constatează, că de vre-o câteva sĕptĕmâni încoace se ivesc manifestaţiuni revoluţionare şi provocări la resturnarea puterei legale, apte de a vătĕma legile şi de a neliniscí poporaţiunea. Procuratorii generali sûnt provocaţi a urmărí judecătoresce toate discursurile, scrierile şi actele contrare legilor.

În „cartea verde“ a Italiei s'a publicat între alte un document atingĕtoriu de raporturile italiane-francese, care cuprinde espectoraţiuni neobicinuite în acte date la publicitate. Documentul din cestiune era o depeşă a generalului Cialdini, ambasadorul italian la Paris, privitoare la posiţiunea Italiei în Egipt. Publicarea aceasta a avut de urmare demisiunea ambasadorului şi mai departe publicarea motivelor demisiunei, ceea ce ilustrează foarte neplăcut pe diplomaţii italiani ce sûnt adi la guvern.

În Constantinopole s'a renovat guvernul. După renovarea aceasta se pare, că Turcia s'a aruncat în braţele Rusiei. Ambasadorul rusesc de ací are astădi cea mai mare înfluenţă în cercurile cele mai înalte constantinopolitane.

Turcia trimite necontenit trupe către Tesalia şi Epir. Din causa aceasta douĕ tabere grecesci dela marginea Greciei vor fi susţinute şi în timpul de iarnă.

Cestiunea israelită e resolvită.

În sfêrsit şi aceasta gravă cestiune carea atâta timp a ţinut întreaga Românie într'o agitaţie febrilă, 'şi-a primit soluţiunea, soluţiunea singură compatibilă cu demnitatea şi chiar esistenţa statului român. Articulul 7 al constituţiei român s'a revisuit astfel, precum a cerut cu nespusă stăruinţă opoziţia din cameră cu *Maiorescu* în frunte.

Reproducem aici espunerea de motive a proiectului de lege, proiectul de lege însuşi şi desbaterea camerei române în şedinţa aceea, în care s'a votat acest proiect.

Espunere de motive.

Domnilor deputaţi! În urma desbaterilor cari au avut loc în privinţa proiectului presentat de noi pentru revisuirea art. 7 din constituţiune, credênd de cuviinţă a procede la oare-cari modificaţiuni în sensul diferitelor idei, cari s'au emis, am constatat că nu în fond, ci mai mult în formă au esistat oare-care divergenţe intre opiniunile care s'au emis. Fiind dar înţeleşi asupra naturei proiectului nostru, că el nu conţine decât disposiţiuni de naturalisaţiune, precum şi că aplicarea principiului înscris în capul art. 7, face asemenea prin sistem de naturalisare individuală, am procedat la următoarele modificaţiuni, care după cum veţi vedé, nu alteră întru nimic esenţa sau spiritul proiectului presentat d-voastre.

Astfel dar, am manţinut principiul din capul art. 7 relativ la egalitatea de drepturi civile şi politice, nefăcênd modificare decât numai în privinţa modului de aplicare a acestui principiu.

Astfel am specificat prin acest proiect de constituţiune, toate formele şi condiţiunile prin care se poate obţiné naturalisaţiunea, manţinêndu-se stagiul de 10 ani ca tradiţional la noi, şi conţinut deja în art. 16 al codului civil.

Am prevĕdut asemenea toate dispensele de stagiu, ceea ce era o consecenţă necesară a ficsărei stagiului de 10 ani ca regulă generală.

Am manţinut principiul naturalisaţiunei individuale şi prin lege specială, menţionând totdeodată, ca o lipsă simţită de toţi că este trebuinţă a se decreta o lege pentru ficsarea domiciliului.

Am formulat în alt mod modificarea art. 8 din codul civil, prevĕdută in paragraful 4 al proiectului nostru.

Asemenea am manţinut restricţiunea relativă la dobêndirea proprietăţei rurale pe care persistăm a o considera ca un drept politic.

Cât despre paragraful 3 din proiectul nostru relativ la provincia Dobrogea, am socotit, că el se poate suprima fără nici un inconvenient, de oare-ce Constituţiunea noastră nu se aplică decât la România de dincoace de Dunăre. Afară de aceasta, acolo nu esistă nici inegalitate pentru causă de religiune, nici inconveniente relative în proprietatea rurală spre a puté preocupa pe legiuitor întru a usa de paliative în această privinţă. Adaogênd pelângă aceste şi asigurările date de guvern, că în curênd ne va presenta un proiect pentru organisarea acestei provincii, cred că am făcut bine să suprimăm, ca inutil, acest paragraf 3 din proiectul nostru.

Tot prin proiectul astfel modificat, continuăm de a manţiné şi a recunoasce trebuinţa unei aplicări imediată a principiului inscris în capul acestui proiect. Această aplicare se va puté face şi mai cu înlesnire îndată ce va dispare actualul art. 7 din Constituţiunea noastră. De aceea, între casurile de dispensă de stagiu am prevĕdut, că vor fi naturalisaţi, cu această dispensă, şi într'un mod colectiv, printr'o singură lege aceia, cari au servit sub drapel, şi în timpul resboiului pentru independenţă.

Cu modul şi în forma aceasta, cred, d-lor deputaţi, că prin proiectul astfel modificat, fără alteraţiunea esenţei proiectului nostru primitiv, şi la care a aderat şi guvernul, vaţi convins pe deplin, că nu vam presentat decât un proiect de naturalisaţiune pură, cu sistemul unei aplicaţiuni imediate în limitele putinţelor impuse de interesele noastre naţionale şi economice, şi că astfel vom puté obţiné sufragiele unei majorităţi importante, atât de necesare în cestiuni de asemenea natură.

Raportor: *D. Giani.*

Proiect de lege

pentru revisuirea art. 7 din Constituţiune.

Art. unic. În locul art. 7 din Constituţiune, care se revisuiesce, se va pune următoriul:

Art. 7. Diferenţa de credinţe religioase şi confesiuni, nu constitue în România o piedică spre a dobêndí drepturile civile şi politice şi a le esercita.

§. 1. Străinul, fără osebire de religiune supus sau nesupus unei protecţiuni străine, poate dobêndi împămêntenirea cu condiţiile următoare:

a) Va adresa guvernului cererea de naturalisare în care va arĕta capitalul ce posede, profesiunea sa, meseria ce esercită şi voinţa de a'şi stabilí domiciliul în România.

b) Va locuí în urma acestei cereri, dece ani în ţară şi va dovedí, prin faptele sale, că este folositor ei.

§. 2. Pot fi scutiţi de stagiu:

a) Acei cari vor fi adus în ţară industrii, invenţiuni utile sau talente distinse, sau cari vor fi fundat aci stabilimente mari de comerciu sau de industrie.

b) Acei cari, fiind născuţi şi crescuţi în România din părinţi stabiliţi în ţară, nu s'au bucurat nici unii nici alţii vre o dată de o protecţiune străină.

c) Acei cari au servit sub drapel în timpul resboiului pentru independenţă, vor puté fi naturalisaţi în mod colectiv după propunerea guvernului, printr'o singură lege şi fără alte formalităţi.

§. 3. Naturalisarea nu se poate acorda de cât prin lege şi în mod individual.

§. 4. O lege specială va determina modul prin care străinii vor puté stabilí domiciliul lor pe teritoriul României.

§. 5. Numai Românii, sau cei naturalisaţi români pot dobêndí imobile rurale în România.

Drepturile până acum câştigate sûnt respectate.

Convenţiunile internaţionale astădi esistente rĕmân în vigoare cu toate clausele şi terminul cuprins într'ênsele.

Raportor: *D. Giani.*

Desbaterile camerei.

Şedinţa de eri, 6 Octomvre curent,

Şedinţa se deschide la 1 oară d. a. sub preşedinţa d-lui C. A. Rosetti. Presenţi 143 d-ni deputaţi. Nu rĕspunde la apelul nominal d. G. Magheru.

Fiind la ordinea dilei, mai ântâiu proiectul de lege relativ la înfiinţarea unor tacse în comuna Focşani, adunarea după o mică discuţie, decide ca acest proiect să se trimita de urgenţă la secţiuni,

D. ministru de finanţe comunică camerei proiectul de lege pentru înfiinţarea unei casse de economii. Adunarea încuviinţează urgenţa.

D. D. Giani raportorul comitetului delegaţilor, dă cetire raportului şi noului proiect de lege, publicate mai sus, în privinţa revisuirei art. 7 din constituţie.

D. T. Maiorescu, luând cuvêntul, dice că d. Chiţu, când a făcut apel la împăciuire a vorbit într'un ceas bun. Terenul comun de înţelegere s'a găsit. Acum trebuie esplicat, şi ţĕrei şi străinătăţei, care este cuprinsul acestui nou proiect de lege.

Patru mari principii au fost puse dela început, de către mai unanimitatea camerei în această privinţă; 1) nu putem recunoasce Israeliţi români; 2) condiţiunile de naturalisare trebuie să între chiar în constituţie; 3) proprietatea imobilară rurală este un drept cetăţenesc; 4) naturalisarea trebuie să se facă în mod individual şi prin lege specială.

Asupra acestor principii a fost luptă mare. Graţie însĕ spiritului conciliant al tuturor, şi patriotismului şi tenacităţei oposiţiunei constituţionale, aceste principii au triumfat.

D. Maiorescu cetesce şi esplică noul proiect.

Terminând d. Maiorescu declară, că este convins că ori-ce guvern, şi în deosebi cel de adi va fi în stare de a face să triumfe aceste principii înaintea tuturor.

D. preşedinte al consiliului dice, că discursul d-lui Maiorescu nu a fost românesc, căci d-sa a vorbit numai în numele d-lui. D. ministru declară, că este încredinţat, că atât în ţară, cât şi în străinătate, cuvintele d-lui Maiorescu nu vor avé nici o autoritate.

D. N. Blaremberg declară că va vota contra proiectului, nu din causa listei ce se dice că se va aduce spe votare, ci din causă că d-sa voesce ca ori-ce impămêntenire să nu se poată acorda decât prin maioritate de douĕ treimi.

Se pune la vot prin apel nominal luarea în consideraţie a proiectului şi se primesce cu maioritate de 136 voturi. Au votat contra, d-nii N. Blaremberg, T. Calimachi, C. Dimitrescu, E. Gherghel, D. T. Roseti. S'au abţinut, d-nii C. Bobeică şi P. Carp.

Procedându-se la votarea pe articole, T. Ciupercescu propune la § 3 un amendament, ca naturalisarea cu scutire de stagiu să nu se poată vota decât prin maioritate de douĕ treimi.

După o mică discuţie, în care d-nii Ciupercescu şi Al. Lahovari au susţinut acest amendament, ear d. prim-ministru 'l-a combătut punêndu-se la vot amendamentul s'a respins.

Se pune la vot proiectul de lege în total şi se primesce cu maioritate de 132 voturi. Au votat cantra d-nii N. Blaremberg, T. Calimachi, C. Dimitrescu, G. Ciolac, T. Ciupercescu, E. Gherghel, C. Ghica G. Hermeziu, D. T. Roseti. S'au abţinut d-nii C. Bobeica şi P. Carp.

D. preşedinte 'şi esprimă fericirea pentru că delegaţii naţiunei, în toate cestiunile cele mari au sciut să dea pept contra ori cărei vijelii ameninţătoare.

Şedinţa viitoare se anunţă pe Luni.

Presa despre starea Rusiei.

„Köln. Zeitung“ arată după cum am amintit, prin un lung articul însemnătatea alianţei austro-germane. Diarele ruse combat această foaie în mod neaşteptat. Diarul oficios de St. Petersburg se reserva contra opiniei europene, ca şi când vederile diarelor panslaviste ar fi acele ale guvernului sau ale opiniunei publice din Rusia.

Organul cancelariului de stat rus pune întrebarea: Ce însemnează intonarea ligei de pace faţă cu Rusia, de oare-ce nimeni din Rusia şi de afară de Rusia nu cugetă, că aceasta ar puté purta un resboiu.

„Golos“ declară categoric că el din parte'şi ţine ca închisă cearta cu diarele germane, dar totuşi trebue să întrebe: De ce se vorbesce tot de intenţiuni resboinice ale Rusiei; de ce se bucură toţi de isolarea Rusiei, pe care nu o regretă nici un politic rus — şi în fine, de ce se primesc toate cele ce se întêmplă în Rusia şi Francia ca inimiciţii şi ameninţări?

Corespondentul din Petersburg al diarului orleanist „Soleil,“ care adusese intervorbirea cu Gorciakoff, şi pentru aceea şi „Golos“ declară dilele trecute politica esternă a Orleanistilor ca singura raţională în Francia — se esprimă cu mai mare sinceritate şi admite că isolarea Rusiei nici decum nu e o plăcere politică, şi că Rusia mai curênd sau mai târdiu va căuta să încheie o alianţă continentală, şi de se va puté şi una maritimă. „Dar unde să afle această alianţă? Cei din Petersburg au contat prea mult în

Germania cu toate prorociile presei panslaviste. Adi însĕ sûnt siliţi a cugeta la Francia, însĕ cestia Bosforului preocupă, după cum se pare, mai mult pe d. Waddington şi colegii sei, decât cestia Rinului, şi cestiunea independenţei Turciei asiatice îi zace mai mult la inimă decât a Elsaţiei - Lotaringiei. La o astfel de stare de lucruri e mai bine a aştepta şi a suferí fără a schimba feţe de şuerăturile d-lui Bismarck. Aşa dar earăşi „se adună Rusia.“

Acest limbagiu ne pare mai corespundĕtoriu situaţiunei de adi, decât tiradele diarului „St. Petbg. Wjed“ sau „Now. Wremja,“ cari vorbesc despre isolarea Germaniei şi recomêndă politicei ruse să trateze astfel cu Austro-Ungaria ca Katharina II cu Polonia şi îi pregătì împărţirea. Aceasta e o politică din acel soiu, care a compromis Rusia la San-Stefano şi a adus Rusiei în loc de 150,000 de oameni şi un jumĕtate miliard de ruble, Basarabia română. „T.“

Politica Engliterei.

D. Cross ministrul de interne, a asistat Sâmbătă după ameadi la o mare demonstraţiune în Leigh, cu care ocasiune i s'a dat o adresă. După aceea ţinù ministrul un discurs din care estragem următoarele:

„Regret că visita mea în Leigh s'a întêmplat în un timp, în care industria şi economia ţĕrei se află în o stare tristă. Tristă însĕ e starea industriei şi în America, ba preste tot pămêntul. Din norocire însĕ se înmulţesc semnele schimbărei acestei crise în toate părţile. Este o consolaţiune că clasele lucrătorilor au avut în acest interval îmbrăcăminte, mijloace de traiu mai eftine cum n'a fost de mult.

În privinţa Afganistanului mĕ voiu mărginí la puţine cuvinte; victimele revoltei din Cabul sûnt de deplâns. Englitera nu doresce să se amestece în afacerlle interne ale Afganistanului. Toată Englitera consimte în aceasta şi diferenţa de opiniuni este numai cu privire la mĕsurile trebuincioase pentru ajungerea acestui scop.

În privinţa politicei esterne a guvernului pot afirma, că de mult căutam să mijlocim o inţelegere europeană şi eu cred, că în momentul de faţă avem aprobarea tutulor guvernelor, că ele ne susţin în nisuinţele noastre de a face să se îndeplinească disposiţiunile tratatului de Berlin. În privinţa Turciei aşi repeta, că nimic nu poate urî mai mult guvernul ei, nimeni nu doresce mai mult îndeplinirea reformelor aprobate, şi nimeni nu refusă mai mult de cât mine spriginul Turciei, sau al guvernului ei cu privire la manţinerea abusurilor ce le am vĕdut.

S'a imputat guvernului că el e acela, ce doresce ruperea păcei europene, că el a căutat resboiul şi a ameninţat cu el şi că politica noastră netrebnică a causat starea actuală a lucrurilor. Ce e drept rar se judecă în Englitera numai politica noastră în sensul acesta“.

Sara participà ministrul la un banchet şi rĕspundênd la un toast ţinut în sănĕtatea sa îşi esprimă speranţa, că poporaţiunea din Lancashire nu va acusa pe guvern pentru starea rea a industriei, comerciului şi a agriculturei. Oposiţia a fost foarte nesigură. În vorbirile ei evită de a vorbí despre Rusia. Nici un om însĕ nu poate nega, că în Rusia este o partidă care a urmărit tot deauna o politică, ce era îndreptată spre Constantinopol. În Rusia esistă trei partide: partida pacînică, care uresce din inimă reul guvern din Turcia, însĕ nici de cum mai mult ca pe al Maj. Sale: partida religioasă, care nutresce idee de a plânta crucea asupra bisericei Sf. Sofii şi în fine partida militară, care a dat tonul şi este rĕspundĕtoare de erupţiunea rĕsboiului. Rusia e elementul neliniştilor în cestiunea orientală cea ce le place să uite liberalii din parlament pentruca să poată acusa pe guvern de atacator. William Harcourt a susţinut că Englitera sau să intervie pentru integritatea şi independenţa Turciei sau să ia atitudinea ce i se cuvine la reconstruirea Europei; ambele aceste posiţiuni însĕ sûnt asemenea cu rĕsboiul. Imputarea generală, care o fac liberalii guvernului este, că ea nu s'a învoit cu memorandul din Berlin; guvernul însĕ a fost impiedecat de a se amesteca în afacerile turcesci. Şi închee dicênd că ori ce Englez inţelept ori ce curte europeană, ba chiar Rusia trebue să mărturisască, că atitudinea guvernului englez a contribuit mult la pacea europeană.

ÎNVITARE DE PRENUMERAŢIUNE

la

„*Telegraful Român*“:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Péntru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm *a se scrie curat;* a se pune posta ultimă, şi în loc de *epistole de prenumeraţiune* recomandăm onor. public asignatele postali, **(Posta-Utalvány — Post-Anweisung)** ca împreunate cu spese mai puţine şi mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeraţiune.

Acei p. t. domni, cari 'şi înnoiesc abonamentul, sûnt rugaţi a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, şi a lipí adresele dlor pre asignatele postale. Şi unii şi alţii sûnt poftiţi a se adresa la **Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.** Colectanţilor de 10 prenumeraţiuni li se dă un esemplariu gratis.

Varietăţi.

* (Prea Sânţia Sa.) P. Episcop al Aradului Ioan Meţian a plecat luni cu trenul de dimineaţa la Arad, locul residenţei sale.

* (Consistoriul metropolitan) 'şi-a terminat şedinţele sale Sâmbăta trecută.

* (La gara comună ungaro-romană a staţiunei dela Predeal) s'a pus în 4/16 Octomvre peatra de încheere. La festivitatea aceasta au fost representanţi şi din partea Ungariei şi a României. După serviţiul divin şi ceremoniele îndatinate ingineriul superior Ion Don a ţinut în limba francesă un discurs, în care a arĕtat însemnătatea naţională-economică a staţiunei. Într'o capsulă de tinichea s'au pus monete unguresci şi române şi, în limba română şi maghiară, istoria clădirei acestei gare. Aplicându-se loviturile îndatinate cu ciocanul s'au aclamat vivate pentru Maj. Sa Regele Ungariei şi A. S. R. Domnitoriul Românilor. Un dejun vesel a încheiat festivitatea. Românii, dice „P. Ll.“ din care estragem cele de mai sus, s'au arĕtat cu ocasiunea aceasta, faţă cu oaspeţii unguresci foarte ospitali.

* (Oficer austriac în Persia.) Vice-colonelul Schemel, la dorinţa sa, a primit autorisaţiunea de a întra în serviţiul persian. Dênsul va înlocuí pe majorul Schönovszky, carele va vení acasă şi va întra earăşi în serviţiul austriac. Vice-colonelul va avé dela guvernul persian o leafă anuală de 24,000 franci, şi în casul morţii sale, familia lui va căpĕta 50,000 franci.

* (Bismarck şi o Maghiară.) Atât cu ocasiunea venirei la Viena a cancelariului Bismarck, cât şi cu alte ocasiunei s'a observat, că în călĕtoriile sale este însoţît şi de o frumoasă damă maghiară. Aceastǎ este soţia principelui Arthur de Odescalchi, a cărei viaţă e deja un roman, deşí dênsa are numai 29 ani. Abia trecù de 20 ani contesa de Erdődy, când fu maritată după principele Arthur de Odescalchi, carele era de 33 ani, şi carele de şi de origine italian, dar după mamă Maghiar, s'a ales deputat în camera Ungariei şi a ocupat loc în stângă estremă. Acesta mai era casătorit odată şi a trăit patru ani cu baronesa Jenny Lo-Presti, aşa dară căsătoria lui cu încântătoarea Valeria Gobertine de Erdődy fu a doua. Dar în scurt timp se adeverì, că soţii de căsătorie nu se pot înţelege, şi după ce şi Papa a aprobat nimicirea casătoriei, Gobertine Erdődy s'a despărţit de barbatul seu. Apoi a trăit mai mult timp la Viena, şi de acolo s'a dus a face visită familiei lui Bismarck, şi a remas acolo. În familia cancelariului toţi o iubesc, şi încă şi bĕtrânul om de stat se înveselesce în societatea ei.

* (Isvor de petroleu în Maramurĕş.) La isvoarele de petroleu dela Kőrősmező în Maramurĕş lucrătorii mai tot a treia di aud sub ei nişte vîgeituri ca şi când ar ploua. Şi fiind că mirosul greu de petroleu din giurul acela lasă a crede, că acolo se află foarte mult petroleu: mulţi sûnt de parerea că vîgeitura aceea curioasă se produce prin cursul petroleului sub pămênt. Aşa dară cea mai bogată vênă de petroleu în lume s'ar afla în Maramurĕş.

* (Mustul din estan) pe la Bistriţă are 9—11 graduri şi s'a vêndut veadra ardeleană cu 1 fl 50 cr. v. a.

* (Justiţia dată în judecată.) Înaintea curţei de apel din Charcov s'a înfăţişat dilele aceste întregul tribunal de pace al districtului Graiovenesc, şi toţi membrii lui au fost condamnaţi la închisoare.

Desbaterile au fost foarte tragicocomice, căci era vorba de o schimbare comisă de aceşti judecători, cari au pedepsit cu închisoare şi cu bătaia de ciomag pe reclamant în locul pârîtului.

Lucrul s'a petrecut ast-fel: Ţĕranul Rişa Sapaivo jefuise pe ţĕranul Donimirsky. Acesta din urmă acţionà pe vecinul seu la tribunalul de pace, care nici nu era competent de a judeca asemenea crimă. Acusatul dăruì membrilor acestei judecătorii un porc îngrăşat şi astfel isbutì ca în locul seu să fie condamnat păgubaşul, care şedù şese luni la închisoare, suferind şi 25 lovituri de ciomag.

Toţi judecătorii acelui tribunal au fost acţionaţi pentru trecerea peste competenţa lor pentru abus de putere, mituire şi altele asemenea.

Toate aceste ilustrează situaţia actuală a Rusiei.

*(„Novoie Vremea“) dice că ministrul rusesc de finanţe îşi propune de a bate monedă în 1880 în sumă 27,400,000 ruble, din cari 20,400,000 în aur şi 7 milioane în argint.

* (Convertire la păgânism). Un Chinez foarte învĕţat anume Wong-Chin-Foo, s'a dus în statele unite cu scop de a convertí pe crestini la păgânismul chinez. El merse în Cicago şi ţinù mai multe predice misionare, cari după cum ne spun diarele de acolo, au fost foarte multe; însĕ nu s'a găsit încă nimenea să urmeze îndemnul acestui misionar chinez.

* (Încăldire centrală cu vapor). În anul 1877 s'a făcut în America încercare, a încăldí casele oraşuai Buffalo cu vapor de la un loc central. Încercarea a avut succes foarte bun şi urmarea este, că din anul 1877 încoace încăldirea centrală cu vapor s'a întrodus în oraşele Lackport, Ditroit şi de present se întroduce pe di ce merge tot mai departe aşa încât peste puţină vreme încăldirea aceasta va fi întrodusă mai peste tot locul fiindcă s'a esperimentat de foarte bună iute şi tare eftină.

Posta din urmă.

„D. Ztg.“ în nrul de marţi vede pe orizontul politic *puncte negre* în politica nesigură a cabinetului italian şi într'o alianţă ruso-turcească.

„Călindarul bunului econom“ pe anul 1880 cuprinde o provocare, adresată economilor români, pe care pentru deosebitul interes al obiectului seu ne vedem îndemnaţi a o publica şi în coloanele noastre. Recomandăm propunerea „bunului econom“ întregei atenţiuni a celor, pe cari i privesce. Eacă articolul:

Cu puteri unite

Noi trăim în veacul progresului. „Înainte!“ este divisa sciinţei „înainte!“ resună dela toate întreprinderile omenesci, dela industrie, dela meserie şi dela comerciu.

Oare agricultorii să nu fie îndreptăţiţi sau chiar deobligaţi a considera şi ei acest postulat al timpului şi a face parte din progresul, ce vedem, că se manifestează pe toate terenurile activităţii omenesci?

Chiemarea agricultorului este nobilă şi sublimă, căci agricultorul lucră nu numai pentru sine şi pentru ai sei, ci pentru posteritate şi pentru omenimea întreagă. Semênţa ce agricultorul o încredinţează brezdei sale, ca ea cu ajutoriul lui Dumnedeu să resară, să crească, să înflorească şi să rodească îndecit şi însutit, nu este destinată numai pentru familia cultivătorului, ci pentru omenimea întreagă. Astfel agricultorul, sciind sau nesciind, urmăresce o ţintă nobilă, care timbrează meseria sa de cea mai însemnată dintre toate meseriile.

Dacă cu meseria sa agricultorul voesce a sta în rênd cu celelalte sciinţe omenesci, cari înaintează din di în di, numai poate fi de ajuns metodul economiei, moştenit dela moşi şi strămoşi. Atunci, pe când trăiau strămoşii nostri, pămêntul era încă virginal şi plin de roadă, chieltuelile îndeoşte mici şi dările neînsemnate, ear astădi ţarina este stoarsă şi suptă, cheltuelile casnice s'au îndecit şi statul încarcă din an în an tot mai multe sarcine în spinarea muncitoriului. Prin urmare noi nu mai putem ara, semĕna, secera în felul părinţilor nostri, căci nu ne easă socoteală; avem mai multă chieltuială decât dobândă şi astfel nu numai că nu înaintăm ci dăm îndărĕpt.

Agricultorul trebuie dar să se deie şi el după vreme; el trebuie să afle mijloace pentru a produce cu economia sa mai mult, ca până acum şi prin inteligenţa sa să facă ţarina lui mai roditoare, decât este ea astădi.

Nu încape nici o îndoială, că e mai uşor a dice, decât a face, dar la un lucru greu, care nu'l poate isprăví unul, se pun mai mulţi impreună, căci „unde'i unul un'i putere, unde's doi puterea cresce“. Aşa şi aici. Să ne însoţim puterile şi astfel să luptăm lupta pentru esistenţă.

Înfiinţarea de asociaţiuni agricole este un mijloc puternic pentru a învinge cu succes pedecile, ce le află agricultorul, voind a urca rentabilitatea moşiei sale. Agricultura dispune astădi despre o mulţime de unelte şi maşini, cari sûnt menite a perfecţiona, uşora şi eftiní lucrările agricole; prin munca şi truda unor oameni învĕţaţi ea a ajuns la resultate, care, dacă agricultorul le cunoasce şi le scie folosí, influinţează în mod foarte hotărîtoriu asupra producţiunei. Aceste lucruri noue în partea cea mai mare sûnt necunoscute ţeranului şi pecând proprietariul mare şi agricultorul inteligent, folosindu-se de toate mijloacele ce le oferă sciinţa produce eftin, pe atunci ţeranul, în necunosciinţa sa, continuă cu metodul economiei moştenit dela strămoşi şi produce scump; ear productele scumpe ale ţeranului, fiind de regulă cualitativ mai slabe, se vênd în piaţă cu un preţ mai scăḑut decât cele eftine ale agricultorului inteligent.

Numai o cale esistă, ca şi ţeranul să se facă părtaş de beneficiile progresului, şi să fie pus în aceleşi condiţiuni ca proprietarul mare şi agricultorul inteligent — şi aceasta cale este infiinţarea de asociaţiuni agricole. Cât folos nu aduce ţeranului aşa o asociare!

La întrunirile asociaţiunei ţeranul resp. agricultorul se întêlnesce cu unul şi cu altul, conversează cu cunoscuţi şi cu prietini despre afacerile economice; dela unul aude cum a păţit cu o unealtă sau maşină nouă, dela altul află cum a resărit holda, semênată din semênţă adusă din depărtare, earăşi dela altul învaţă a cunoasce un mijloc nou contra şoarecilor de câmp etc. etc. Esperienţele, ce agricultorul le culege astfel sûnt de regulă foarte preţioase şi'l scutesc de multe esperimentări păgubitoare.

Uneltele şi maşinile noue, cu care lucră astăḑi agricultorii inteligenţi sûnt de regulă forte scumpe, aşa încât proprietarul mic, chiar dacă le-ar afla de foarte rentabile, nu'şi le poate procura, căci n'are capitalul recerut. Pluguri, grape, maşini de semênat, maşini de secerat, maşini de treerat, drenajuri etc. etc., recer la procurarea lor un capital mărişor şi proprietarul mic, în lipsa capitalului, se vede nevoit a se lipsí de ele şi a renunţa la foloasele ce ele aduc economiei. Însĕ dacă mai mulţi proprietari mici îşi asociaţişază capitalele lor, pedeca la procurarea maşinei este delăturată şi tovărĕşii la capital sûnt şi tovarĕşi la folosirea maşinei. De sine se înţelege pe calea asociărei se pot întreprinde tot felul de lucruri, cari trec preste puterea particulariului: svêntarea luncilor moiştoase, stirpirea buruienilor, procurarea de armăsari, tauri, eri şi areţi de prăsilă, lăptării şi brânzării etc. Dar toate aceste nu se pot face dacă fie-care particular merge calea sa şi nu convine cu vecinii, cu prietinii şi cunoscuţii pentru a se înţelege ce este şi cum este de făcut. Prilegiul cel mai bun pentru această înţelegere ofere adunările societăţii agricole.

Societăţile agricole intemeiază şi susţin mici biblioteci, care se folosesc de către membrii. Este sciut, că ţeranul numai de cărţi, cari scriu de meseria lui, să nu audă, căci până a nu le cunoasce le condamnă. Dar de altă parte earăşi este sciut, că nici un om nu este aşa cuminte, ca să nu mai aibă ce învĕţa dela altul. Cărţile agricole vor conţiné ici colea şi câte unele, la care, cetindule, nu poţi decât să dai din umeri şi să suriḑi, dar în partea lor cea mai mare ele au un cuprins folositor, care e bine, ca ţeranul să'l cunoască.

Societăţile agricole pun la cale esposiţii agricole. Aceste esposiţii agricole dau prilegiu fie-cărui agricultor a escela prin productele sale frumoase şi tot de odată a învĕţa şi a cunoasce productele altor ţinuturi sau altor ţĕri. Esposiţiunile sûnt astfel de un folos imens pentru agricultor. Dacă cum-va a succes unuia sau altuia a prăsí nesce vite frumoase, cari, fiind espuse, sûnt admirate de lumea care cercetează esposiţia, fie-cine întreabă, ale cui sûnt aceste vite şi toată ţara scie numele agricultorului harnic, şi acei, cari voesc a avé şi ei aşa o prăsilă frumoasă vin la curtea ţĕranului şi'l îmbie pentru un viţel cu preţuri îndoite. Ear de altă parte cercetând esposiţia ţĕranul vede multe lucruri frumoase şi folositoare, care el până ací nu le cunoscea, află cum fac şi lucră alţi agricultori în alte ţinuturi.

Afară de cele inşirate aici, societăţile agricole mai aduc multe şi multe alte foloase. „Bunul econom“ crede aceste şiruri de ajuns pentru a îndemna pe unul şi pe altul a cugeta cum ar fi dacă şi noi Românii am înfiinţa societăţi agricole?

Bursa de Viena

din 22 Octomvre n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	127	50
Acţiuni de bancă	836	—
Metalicele 5°|₀	—	—
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	69	70
Acţiuni de credit	264	80
Valuta nóuă imperială germână	57	75
London	117	59
Galbin	5	59
Napoleon d'aur (poli)	9	35

Economic.

Braşov, 17 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.40—8.60; Grâu sĕcăreţ fl. 4.80; Sĕcară fl. 4.80—5.10; Orz fl. 4.15—4.35; Ovĕs fl. 2.50—2.60; Cucuruz. fl. 4.60; Mălaiu fl 5.10; Mazere fl. 5.60; Linte fl. 7.90; Fasole fl. 4.50 Sĕmânţă de in fl. 9.10 Sĕmênţă de cânepă fl. 4.10— Cartofi fl. 1.— pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

(Culesul viilor) în Ungaria în toate părţile produse resultate îndestulitoare. În comitatul Aradului a fost un cules vesel, căci vinul are să fie foarte bun şi destul. Prin Biharia acuma se ţine culesul. Pe la Vêrşeţ earăşi n'au oamenii buţi de ajuns. Viile din Buda au fost binişor rodite, vinul a fost cumpĕrat în mare parte de comercianţi străini.

Budapesta, 11 Oct. n. Până în 6 Oct. împregiurările timpului s'au putut cu tot dreptul numí favorabile; ḑilele erau tare frumoase şi calde mai ca vara. Erau foarte drăgălaşe pentru tineri şi bĕtrâni. Din 6 Oct. începênd însĕ împregiurările timpului aşa s'au schimbat de iute încât nici nu s'ar fi put aştepta. Termometrul repede s'a scoborât dela + 19 până la + 8° R. a început receală împreună cu ploi, cari către sfêrşitul sĕptĕmânei trecute au degenerat chiară în zăpadă. Vegetaţiunea a început a murí, ploile şi receala a cresce, păserile ne lasă din ḑi ce merge tot mai multe, şi se duc în regiunile mai calde. Toate aceste împregiurări, cari în alţí ani nu se iviau pe vremea aceasta ci numai după sfêrşitul lunei lui Octomvre, sûnt semne, că în ĕstan earna are să vină de timpuriu. Pentru aceea facem pe cetitorii nostri onorabili atenţi să se îngrigiască de bună vreme de toate cele de lipsă pentru întimpinarea mai uşoară a ernei; cari n'au sfêrşit cu lucrurile câmpului să se grăbiască cu ele, ca să nu fie surprinşi de o earnă neasteptată şi fâră de veste. Pe aici culesul cucuruzelor, a napilor, cartofilor s'a isprăvit şi culesul viilor se află către sfêrşit. Negoaţele în sĕptĕmâna trecută au fost bune, preţurile articlelor din têrg nici prea mari nici prea mici şi au trecut în următoriul mod:

Grâul la 90,000—100,000 m. m. s'a vêndut cu câte fl. 13—14.80; sĕcara 5000—6000 m. m. cu fl. 9.25; orḑul la 4000 m. m. cu fl· 6.80—6.90; ovĕsul la 4000 m. m. cu fl. 6—6.35: cucuruzul la 5000—6000 m. m. fl. 6.80—8.25; făina de astădată mai n'a trecut de loc.

Păstăioasele s'au căutat maî bine şi s'au vêndut cum urmează; fasolea cu fl. 10—11; mazerea şi lintea cu fl. 10.50—11; mălaiul cu fl. 6.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 8.50—9; cea de in cu fl. 14 per 100 chilograme; lânile au trecut cu fl. 73—76 per 56 chilograme.

Porcii au avut bun têrg. În piaţă s'au aflat de vênḑare la 77,330 capete, între cari din Ungaria 3830, din România 2650 şi din Ardeal 360; unsoarea de porc a trecut cu fi. 47 cu vas cu tot, fără vas cu fl. 43—44; slănína cu fl. 44—45; sĕul cu fl. 41—42.50; spirtul *en gros* cu fl. 31.50 şi *en detail* cu fl. 32—33.

Peile n'au avut mare căutare şi s'au vêndut cele de bou din Bănat cu fl. 1.25—130, din Ardeal cu fl. 135—140; peile de cal s'au vêndut părechia cu fl. 12.50—13; celelalte pei n'au fost căutate de loc.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 29 Oct. imob. lui Petru Vihana în Poiana; în 27 Oct. imob. lui Francisc Ilies în Ighiu (trib. Alba-Iulia); în 27 Oct. imob. lui Dumitru Căciulă în Tircheş (trib. Braşov); in 8 Noem. şi 15 Dec. imob. lui Ioan Fekete în Cocoş; în 13 Noem. şi 16 Dec. imob. lui Samson Baruch şi soţi în Sâncraín (trib. Murĕş-Oşorheiu); în 20 Noem. imob. lui Petru Opriş Comşa în Poplaca trib. Sibiiu); în 20 Oct. imob. rĕmasului după Iosif Finger în Alba-Iulia (trib.) în 30 Oct. imob. soţiei lui George Pröhm în Codlea (trib. Braşov); în 11 Noem. şi 17 Dec. imob. lui Francisc Katai şi soţi în Chindea; în 10 Noem. şi 16 Dec. imob. lui Michail Petri în Mureş-Oşorheiu (trib.); în 25 Oct. imob. lui Gavrilă Georghiţa în Borgo-Prund (judec. cerc. Năsĕud); în 13 Noem. şi 13 Dec. imob. lui Spiridon, şi Sinefta Papa în Beşa; în 14 Noem. şi 15 Dec. imob. lui Ioan Zikeli în Criş (judec. cerc. Sighişoara): în 24 Noemvre şi 24 Dec. imob. lui Andreiu Sehmidt in Dobârca (trib. Sibiin); în 3 Noem. imob. lui Ioan A. Purcărea în Braşov (trib.); în 27 Oct. imob. lui Samoilă Butac în Sângiors (judec. cerc.); în 8 Noem. şi 13 Dec. imob. rĕmasului după Martin Nagler în Făgăraş (judec. cerc.); în 24 Noem. şi 24 Dec. imob. lui Carol Erdely şi soţi în Cic-Meneşag (trib. Cicsereda).

Nr. 134|1879. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III din comuna Borcut în protopresbiteratul Solnocului al II-lea în urma încuvinţărei prea venerabilului corsistoriu archidiecesan dto 6 Octomvre Nr. 241 B. 1877 se escrie concurs până la 8 Noemvre.

Emolumentele sûnt:

a) folosirea porţiunei canonice de sub Nr. 91 a cărţilor funduare în mărime de 8 jugere 1176 °□ arătoare şi de fênaţ dând un venit anual de 200 fl. v. a.

b) stolele staverite de sinodul parochial din anul 1872, cari dau un venit de 130 fl. 56 cr. v. a. Suma totală a venitelor e de 330 fl. 56 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi aşterne recursele instruite în sensul prescriselor statutului organic, şi a disposiţiunilor provisorie sinodale din an. 1873 la subscrisul până la terminul sus anumit.

Cupşeni, 9 Oct. 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupşa m. p.
prot.

Nr. 139 1879. 1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc dela scoala confesională gr. or. din comuna Boian pprebiteratul Têrnăvei infer. prin aceasta se escrie concurs până la 25 Novembre a. c. st. v. în care ḑi se va ţiné şi alegerea:

Emolumente sûnt:

1. Salariul anual statorit cu 90 fl. v. a. 114 feldere cucuruz cu grăunţ, cuartir în localitatea scoalei şi lemne pentru încălḑit de ajuns.

Doritorii de a ocupa acest post vor trimite suplicele lor instruite în sensul „stat. org.“ şi a disposiţiunilor provisorie sinodale din 1873 la subscrisul până la terminul sus arĕtat.

Deag 26 Septemvrie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Daniil de Tamaş m. p.,
adm. prot.

Imprumuturi ipotecari cu anuităţi

acoardă institutul subsemnat proprietarilor de inmobile în cetăţi şi sate sub condiţiuni avantagioase astfel, ca prin plata la semestru a unei sume totdeauna egale, în care sûnt socotite şi capital şi interese, într'un numer determinat de ani se stênge întreaga datorie. Aceste împrumuturi se dau:

a) pe **10 ani** fiind a se respunde în anuităţi semestrale de **7 fl. 36 cr.** dela **100 fl.** v. a.;
b) pe **15 ani** cu anuităţi semestrale de **5 fl. 78 cr.** dela **100 fl.** v. a.;
c) pe **20 ani** cu anuităţi semestrale de **5 fl. 05 cr.** dela **100 fl.** v. a

Sub aceleşi condiţiuni institutul rescumpără pretensiuni ipotecare.

Informaţiuni mai de aproape, cum şi formulare de cereri se dau la cerere verbală ori în scris gratuit în biroul institutului (strada Bayer Nr. 1) cum şi pe la toţi agenţii nostrii din afară.

Sibiiu, 21 Octobre 1879.

„Albina“,
1—2 [52] institut de credit şi de oconomie.

CĂLINDARIUL
BUNULUI ECONOM
pe anul visect 1880.
Întocmit de
D. Comşa şi **Eugen Brote.**
Cu mai multe ilustraţiuni intercalate în tecst.

Anul IV.

Cuprinsul: Ḑilele şi serbătorile de preste an. Chronologia. Pascălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare şi Posturile. **Genealogia:** Austro-Ungaria, Germania, Francia, Rusia, Italia, Britania şi Irlanda, Spania, România, Svedia şi Norvegia, Belgia, Olanda, Grecia, Portugalia, Monaco. **Conspectul complet al têrgurilor din Ardeal:** A. în rênd alfabetic, B. în rênd chronologic. Têrgurile în **Ungaria.** Têrgurile principale în **România.** Têrgurile principale în **Bucovina.** — **POSTA:** A. Posta de epistole, B. Posta de mesagerie. **Corespondenţa telegrafică. Raportul între mĕsurile nouĕ şi vechi.** — **TIMBRE. Tabele de interese. Tabela comparativă a valorurilor de bani din toate ţările.** — **SFĂTUITORIU JURIDIC. PARTEA ECONIMICĂ:** Cu puteri unite. Carul (cu patru ilustraţiuni). Din istoria calului. Cât se seamĕnă pe un hectar? Timpul încolţirei şi vegetaţiunei la diversele plănte agricole. Tabelă despre maşinile agricole mai însemnate. Din care material cât vinars se estrage. Greutatea fructelor şi sĕmênţelor mai indatinate. Cât timp poartă animalele agricole? Mutarea pomişorilor tineri. Pentru a apăra vrăbiile dela cireşe. Mijloc în contra omidelor pe varză. Plugul cu doue cormane (cu ilustraţiune). Ciurul (cu ilustraţiune). Foarfeci noue pentru tunsul oilor (cu ilustraţiune). Grijiţi pădurile! Cum să se prindă oile? (cu doue ilustraţiuni). Scutul pomilor (cu trei ilustraţiuni). Digestiunea. Găndacul de Maiu (cu şase ilustraţiuni). Sarea ca nutriment de vite. — **PARTEA BELETRISTICĂ:** Ioan Turbincă, poveste, Bătaia dela Călughĕreni. **Poesii:** Sentinela romană, poem istoric de Vasile Alesandri. Arătura de N. Beldicean. Mai iubit . . . de I. Mincu. Stejarulu şi cornul, cântec din Moldova. Bogatul şi seracul, cântec poporal. Rugina şi frământatul pânei (cu ilustraţiune). Cât e de greu un bou? (cu ilustraţiune). Respectul cuvenit (cu ilustraţiune). Literatura română agricolă. Tabelă pentru preschimbarea preţului după mĕsurile vechi în nouĕ. **Inserate.**

Preţul 45 cr. v. a. sau 1 leu n.

1—5 [53] **Editura tipografiei JOS. DROTLEFF în Sibiiu.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 120. Sibiiu, Sâmbătă 13 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Puncte negre.

Trăim în timpuri, cari nu ne permit a ne ocupa cu lucrurile noastre mai de aproape. De o parte sûntem eschişi cu măiestrie de a înfluența asupra afacerilor noastre de acasă, de altă parte evenimentele cele mari ne atrag neîncetat aproape toată atențiunea asupra lor. Căci astăḍi nu mai trăim în timpuri de acele, încât să ḍicem că sûntem departe de ele. Astăḍi o bătălie câştigată sau perdută în centrul Asiei se simte în Londra şi Petersburg şi în toată Europa. Prin înlesnirea comunicațiunei de astăḍi şi prin legăturile cele multiple și complicate ale comerciului nu mai este nimica depărtat şi indiferent pe toată fața pămêntului. Mari sau mici, staturile şi națiunile îşi vĕd atinse interesele deadreptul sau mijlocit prin întêmplările din țĕri depărtate şi din această causă, dacă împregiurările în cari se aflä nu le permite altceva, se tem ca nu cumva, în amestecul întêmplărilor, să cadă într'un vêrtej, în care, fără de a puté face ceva pentru salvarea proprie, să fie nimicite.

Noi Românii d. e. sûntem o națiune relativ mică, respândită în mai multe staturi mari şi mici cu legături şi interese diverse şi tocma de aceea neisolați de lumea ceealaltă cu bunătățile şi reutățile ei. Posițiunea noastră în cele mai multe părți este de aşa, încât puțin, poate nimica nu putem face ce am voí să facem, ci mergem încotro ne duc alții, deşí de multe ori când ceilalți ar asculta şi dorințele noastre nu ar fi bine numai de noi, ci şi de ei de a căror soarte sûntem legați tocma precum este legată şi soartea noastră de a lor.

Astfeliu stând lucrul deşí avem multă bunăvoință avênd puțină putință nu sûntem totdeauna stăpâni pe voința noastră. Dar avênd şi noi constiința noastră nu putem încungiura a nu avé temeri şi de esistența noastră.

Eată dar de ce sûntem şi trebue să fim şi noi cu atențiune la cele ce se întêmplă în lumea mare. Trebue să fim cu atențiune pentru ca pe lângă toată putința noastră mărginită în anumite timpuri vedênd periculul, dacă nu alta să'l anunțăm prin glasul nostru. Şi un copil este mărginit în puterile sale; cu toate aceste prin țipetul seu, singura armă de care dispune, de câte ori nu face ca să se încungiure rele, care, în lipsa debilului țipet, ar lua dimensiuni mari şi destructive.

Premitem aceste credênd, că dacă nu vom perde din evidență cele ce se întêmplă aproape sau departe în giurul nostru ne ținem în posițiune de a vestí la un moment dat un pericul ce ne ar amenința pe noi şi pe cei de o soarte cu noi, dacă nu şi de a ne desbrăca de vestmêntul mărginitei putințe şi de a pune mâna bărbătească pentruca să'i punem şi o puternică stavilă.

Deci să venim acum la propusul nostru şi să arĕtăm cetitorilor nostri o părere străină despre periculii cari se arată din depărtare pe orizontul politic, periculi, cari deşí la părere nu ne amenință pe noi nemijlocit, este de sigur că nu ne pot lăsa cu totul nepăsători.

„D. Ztg." ḍice:

„Cu ocasiunea când ministrul nostru cel nou de esterne a întrat în oficiul seu şi de atunci încoace cu alte doue ocasiuni ne am permis a păşí contra sanguinismului, ce a urmat ca un resultat natural dupá o periodă de descordare generală şi de nelinisce. Nouĕ ni se pare, că evenemintele încep a fi pe partea noastră. Întâlnirea bărbaților de stat conducĕtori ai Austriei şi Germaniei la Viena, ca să repețim citatul biblic al lordului Salisbury, a fost de bună samă o „bunăvestire". Aceasta poate fi aşa de bogată de binecuvêntări şi de aducĕtoare de pace în consecuențele sale, pre cât o dorim şi sperăm. La toată întêmplarea ea nu este resultatul unei situațiuni pacĭnice. Când a venit principele Bismarck la Viena şi când a stăruit el cu atâta putere pe lângă o alianță austriacă, o a făcut numai pentrucă el a ținut, că orizontul politic nu este clar. Nu pentru epoce de pace, pentru o periodă de vifor caută bărbatul de stat raḍim şi alianțe. Dacă a fost un eveniment serios slăbănogirea legăturei care împreuna de un secol mai bine casa Romanoff şi Hohenzollern şi cabinetele din Petersburg şi Berlin, dacă a fost intêlnirea cancelariului la Viena o simptomă de întêmplări şi mai serioase pe după culise, nu lipsesc mai departe nici fenomenele, care nu se petrec în cabinetul ascuns, ci, care se petrec în loc deschis, şi în care fiesce cine, dedat a urmărí întêmplările politice cu ochi deschişi, poate lesne vedé germenii unor periculi serioşi. Împregiurările din Francia sûnt neîndestulitoare. Nimenea nu este în stare să spună cine va remâné învingătoriu în lupta ce s'a desfăşurat între partidele estreme ale „republicei vinete" şi care vor fi pentru raporturile internaționale urmările învingerei radicalismului sau ale reacțiunei, care ar aduce elementele conservative şi clericale la putere. Însĕ Francia nu este unicul punct negru pe orizontul politic. Politica nesigură a cabinetului italian, care, după nenumĕratele fiascuri şi în fața elementelor ce înlăuntru lucră neobosit destructiv, are lipsă de un succes, este un factor care deapururea trebue avut în vedere. Italia este astăḍi o putere, care durere se poate mai cu drept cuvênt numí un element turburătoriu, decât aducĕtoriu de pace, mai cu samă pănă atunci, pănă când acolo va fi stânga la cârmă şi pănă când ea, prin balansarea sa diletantistică, se străduiesce după succese, pe care de asemenea n'are nici desteritate nici putere de a nisuí după dênsele.

Orientul conține tot feliul de elemente şi factori, cari pot devení periculoşi pentru continent, este un loc comun, care se deosebesce de toate celelalte locuri comune prin aceea şi în favorul seu, că este necondiționat cel mai nimerit. Între elementele aceste periculoase nu socotim nici pretensiunile grecesci nici ultimatul ivit al Muntenegrului Sûntem convinşi că între Poartă şi între Grecia nu vine lucrul la bătaie, de oare-ce şi astăḍi înfluințează aceleşi puteri, care în anul 1878, când Ruşii se aflau de la Balcan spre meaḍă-ḍi, au împedecat pe Grecia de a se bate. Sûntem mai departe convinşi, că se vor afla mijloace şi căi de ai băga Porții mințile în cap, ca să esecute odată față cu Muntenegru tratatul dela Berlin şi să predea principelui Nicolae ținutul, pe care în contra tratatului îl ține ocupat, fără ca „vulturii de munte" să fie necesitați de a se coborí la şes spre a se lupta cu necredincioşii. Împregiurările din Stambul însĕ se prefac din ḍi în ḍi un pericul serios. Chiămarea lui Nedim-paşa în ministeriu, deocamdată la portfoiul ministeriului de interne, n'a suprins diplomația. Cabinetul din Viena era pregătit la aşa ceva şi în London se vede, că scîau că are să vină astfeliu lucrurile. Unele pasege din discursurile d-lui Cross şi lordului Salisbury, care se disting prin o asprime neobicĭnuită contra Porții, indigitează într'acolo. Chiămarea amicului de oare când a lui Ignatieff în consiliul sultanului este un eveniment, a cărui consecuențe politice pot fi de natura cea mai serioasă. O alianță ruso-turcească nu e ceva nou şi dacă voiesce cineva nu e nici ceva nenatural, Turcul şi Tătarul s'au înțeles de regulă totdeauna bine şi pentru Turcii bĕtrâni Rusul, care nu cere cel puțin „reforme", nu este aşa de nesimpatic ca „Francul." Alianța ruso-turcească nu este o deşertăciune goală, ea se poate îmbrăca în tot momentul în forme pipăite, însĕ ea silesce pe Anglia, care 'şi-a perdut punctul de raḍim în Stambul a şi'l căuta aiurea, — şacului de a'i da cu prisosință un contra şac. Când figurile se mută în delung de pe un câmp pe altul, atunci urmează bătaia. Şi pentru Austria este alianța turcească-rusască un eveniment de cea mai mare importanță. Ea trebuie să înfluințeze revoluționând asupra raporturilor noastre cu Poarta. Altfeliu ne aflăm noi în fața ei, dacă voiesce să fie un nou stat de tratat, sancționat prin tratatul din Berlin, altfeliu dacă se pare „independentă" de Europa, care a mântuit-o, resplătindu-o cu ingratitudine şi devine instrument al politicei rusesci. Noi stăm la pândă, după cuvintele lui Salisbury, pe peninsula balcanică. Problema pânditoriului devine îndoit de grea din ḍiua, când acela, a cărui proprietate avem să o păḍim se întoarce contra păḍitorilor sei şi când amăgit el dă cheia casei sale în mâna unicului seu inimic."

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Octomvre.

Baronul Sennyey a numit odată într'un discurs administrațiunea maghiară „asiatică". Critica aceasta a fost rescolit multă pulvere la timpul seu, pentrucă deşí din condeiul unui Maghiar, ea n'a plăcut multora chiar dintre Maghiari. Este semnificativ, că acum vine alt Maghiar notariul comitatului Şaroşului Nicolae Kolossy, şi într'o broşură scrisăin limba maghiară, se întrepune pentru denumirea oficialilor comitatensi. Autorul nu crуță nici comitetul administrativ. În cercurile, de unde es espectorațiunile aceste, se vede că se simte lipsa de unele modificări în modul administrațiunei. Tendența se vede a fi centralisarea administrațiunei în mânile guvernului.

În timpul mai din urmă se discută şi referențele parlamentare. Un colaborator al ḍiarului „Pester Lloyd" A. Nemény pledează într'o epistolă trimisă la „Westungarischer Grenzbote„ pentru casarea dietelor deputaților, pentruca Ungaria să fie de aici încolo representată esclusiv numai de oameni onorabili.

„Cugete ori şi cine, se ḍice între alte în acea epistolă, cum este representat statul ungurese de deputați ca aceia, a căror nume s'au numit în timpul din urmă de atâtea ori, de Gabriil Várady, Bela Perczel jun. De bietul cărunt, care a avut un rol în procesul Sonnenberg voiu să tac, cu toate că el înfațişază o specie politică şi nu este numai un individ politic".

Epistola, în ton sarcastic, biciuesce pe tinĕrul B. Perczel, care „a plecat, pentru a se recrea, la America" şi amintesce de altă personalitate, care fu aleasă de trei ori după olaltă în dietă şi de care nu s'a scris în ḍiare, decât când cădea în concurs.

Comisiunile din casa de sus a senatului imperial sûnt gata cu respunsurile lor la cuvêntul de tron. Ne vom ocupa cu dênsele după ce se vor publica şi cele ale comisiunilor din casa deputațior.

„Kölnische Ztg." primesce o scire dela Berlin, după care nu mai încape îndoială, că esistă un tratat de alianță între Austro-Ungaria şi Germania. Aceeaşi foaie crede, că tratatul s'a ratificat de monarchii celor doue împĕrății în septĕmâna trecută. Scirea aceasta o întăresce indirect şi oficiosul din Budapesta, „P. Ll.".

După „Grenzbote", ce apare în Lipsca, a cărui editor s'a făcut cunoscut în cercuri depărtate prin cartea „Bismarck şi oamenii sei," părerile principelui Bismarck despre cestiunile cele mari politice din sĕptĕmânile din urmă, ar fi cam aceste:

După pace, în Rusia au armat şi încă din toate puterile. S'au luat mĕsuri spre a înmulțí armata cam cu 400,000 oameni, va să ḍică, încă odată aşa de tare de cum este în timp de pace. La cas de un resboiu nou — de când s'au creat cadre de 75,000 — se vor puté pune pe picior 24 divisiuni nouĕ, ceea ce face 12 corpuri. Nu departe de granița apusană se află masse de cavalerie, cu care pot vení la noi în trei ḍile. În contra cui sûnt îndreptate armările aceste? În Rusia o spun pe față în foile publice: Constantinopolea trebuie cucerită la Berlin; alții eară ḍic: la Viena, dar adaug, că calea duce preste Berlin. Este aceasta aşa, trebuie să căutăm şi noi după un raḍim, mai ales când Francia se arată foarte pacĭnică în timpul de față însĕ nu ofere destulă garanție că din parte'i nu vom fi atacați, când i s'ar arĕta o ocasiune, care să'i promită succese. Radimul din cestiune este dat. Fie care om cu pricepere şi nepreocupat din imperiul german va dorí să se afle în bune relaţiuni cu Rusia şi cu Austria totodată. Fiind însě siliţi de a alege între acesti doi vecini, numai orbul ar puté sta la îndoială pe care parte să se hotărască.

Nu numai motivele naţionale ne îndreaptă cu hotărîre spre Austro-Ungaria. Acolo sûnt 10 milioane Nemţi. Maghiarii din bune motive sûnt aşijderea pe partea nostră. Polonii nu cugetă să se facă Ruşi. Cechii înşişi nu visează aşa ceva, afară doară dacă am lua în consideraţiune duzina de intrasigenţi, carii n'au nici o însemnătate. Dar şi când Austria ar fi toată slavică, la un cas de alegere ei ar trebuí să'i dăm preferenţa. Rusia e pentru sine tare destul şi noi 'i-am folosí foarte puţin ca aliaţi. Austria e dintre amêndoue partea cea mai slabă, cu toate că este un aliat respectabil în defensivă şi noi putem să'i ajutăm mult. Austria are interes mare de a ne avé pe noi amici. Şi vice versa şi pentru noi poate fi un radim într'o politică, a cărei prim şi suprem scop este asigurarea păcei universale. Dacă Austro-Ungaria şi imperiul nemţesc se unesc spre sfêrşitul acesta şi dacă vor sta înaintea celor ce speculează la turburarea păcii cu 2 milioane de soldaţi, umĕr la umĕr, ca un cuadrat imposant în mijlocul continentului european, politicii în stil mai mare nìhilistici din Moscovia anevoie vor cuteza a'şi esecuta proiectele lor.

Aceste ar fi părerile cancelariului, care dice „Grenzbote“ sûnt şi ale poporului nemţesc în cea mai mare parte, ba chiar şi între persoanele curţii, afară de împĕratul şi dăcă nu se înşală autorul tocma aceasta impregiurare 'l-a făcut pe Bismarck să plece dela Berlin.

Din Bucuresci se telegrafează că şi senatul a votat proiectul de revisiunea constituţiunei în cestiunea Evreilor cu 56 contra 2 voturi, aşa după cum 'l-a votat camera.

Alegerile cele noue în camera Bulgariei au eşit în cea mai mare parte în favorul guvernului. Radicalii au obţinut numai 20 de deputaţi.

Sinceritatea principelui de Bismarck.

Ne aducem aminte ce emoţiune a adus în Francia, acum câţi-va ani, un articol al diarului „die Post“ din Berlin, al cărui titlu era: Resbelul este el în perspectivă? Ruşii trebuie să cetească articolele actuale ale presei germane cu simţeminte mai puţin vii însě de aceeaşi natură, de şi port titluri diferite. „Gazeta de Colonia“ a publicat sub titlul: Pentru pace, un studiu lung care de sigur nu le va inspira idei tocmai pacefice. „Gazeta de colonia“ predică pacea după cum alţii ar predica resbelul; cu tot preceptul evangeliului, ea seamĕnă vêntul sub pretecst, că vrea să înlăture furtuna! ea înteţesce pe Rusia cu criticele sale cele mai ardĕtoare, o încongioară cu ameninţările cele mai puţin deghisate, şi, după ce face aceasta, o îndeamnă să nu'i păstreze în inimă'i nici o rancună pentru asprul adevĕr, pe care a fost silită să îl spue, şi să recunoască cu franchetă, că Germania a făcut foarte bine să ia precauţiuni în contra relelor sale scopuri. Dacă trebue să credem pe „Gazeta de Colonia,“ apoi toate puterile Europei doresc adi pacea. Singură Rusia nutresce proiecte primejdioase pentru liniscea generală. Este dar natural de a întoarce în contra ei sistemul alianţelor europene. Germania, apropiindu-se de Austro-Ungaria, a dat acestui sistem un punct de sprigin neclintit; însě amicia celor două imperii nu este esclusivă; nimic nu împiedecă pe Englitera, pe Italia, chiar şi pe Francia ca să vie să se pue în liga aceasta pacifică pe care trebuie de acum înainte să repause ecuilibrul lumei şi siguranţa universală.

Ceea-ce ne isbesce în raţionamentele „Gazetei de Colonia,“ este perfecta asemĕnare, ce presentă cu acele cu cari se slugia odată presa germană pentru ca să justifice alianţa celor trei imperii. Atunci, ca şi adi ni se dicea, că Germania, căutând aliaţi, nu se gândesce decât la un lucru; la manţinerea păcii. Găsise un mijloc ingenios pentru a asigura pacea aceasta — după cum a spus-o acum în urmă dl de Bìsmarsk — de situaţiunea sa personală, trebuia ca să aducă şi pe ceilalţi în stare, ca să se mulţămească cu a lor, şi pentru aceasta, a sacrifica fără vre-un gând rĕu aceea ce pierduse, ori încetând de a urmărí aceea-ce era ţinta ambiţiunei lor. În epoca aceea, Germania se temea de proiectele de revanşă ale Franciei, şi diarele germane o tratau aproape după cum tratează acum pe Rusia. Cestiunea orientului nu era încă redeschisă, slavismul nu se făcuse antagonistul germanismului. Planul Germaniei — care n'a credut niciodată ca diarul „le Nord“ că isolarea ar fi un lucru bun — consta dar în a se apropia tot într'o vreme şi de Austria şi de Rusia pentru a stabilí între aceste două ţĕri un acord care să le neutraliseze una prin alta. Dl de Bismarck era plin de încredere. Germania este amica amicei sale, dicea el şi se credea în drept să înlăture ori-ce subiect de discuţiune într'acest ciudat menagiu de trei în care pretindea el că joacă rolul principal. Şi apoi el nu escludea nici pe Englitera, nici pe Italia nici pe vre-o altă putere căreia, modelul acesta de unire, 'i-ar fi putut inspira simţimente de poftă. Aceleaşi diare cari representă alianţa celor două imperii ca un fel de sâmbure împregiurul căruia toată lumea este în drept ca să vie să se pună, ţineau în privinţa alianţei celor trei imperii un limbagiu tot atât de seducĕtoriu. Englitera era în particular obiectul tot atâtor avansuri ca şi adi; însě în zadar fu învitată ca să între în această familie ciudată a naţiunilor pacefice, pentru că ea tot resistă; un instinct secret o făcea să presimtă că nu tărdiu discordia va aduce o turburare adêncă.

Se acie cum s'a produs desacordul. În optimismul succeselor sale Germania ţinuse compt de pretenţiele Rusiei. Când această din urmă a reînceput a le face să prevaleze, ea nu le-a luat îndată în serios. „O bucăţică de Erţegovina“ (ein Bisschen Herzegovina!) dicea dl de Bismarck. Rusia voia cu ori-ce preţ acest mic triumf, fie! Pentru ce să'l refuse? Nu era mai cuminte a îi da o mică satisfacţiune de amor propriu, reservându'şi dreptul de a o oprí neted în diua când ambiţiunea sa ar ajunge compromiţătoare pentru Austria şi primejdioasă pentru Europa? Trebuie să dăm dreptate dlui de Bismarck: dacă a arătat prea multă complesanţă pentru proiectele Rusiei, dacă dintr'o slăbiciune care nu are nimic comun cu amiciţia şi care ar puté prea bine să provină dintr'un simţiment cu totul diferit — a lăsat să se angajeze într'o întreprindere în care trebuia să întâlnească multe decepţiuni, dacă s'a prefăcut că nu crede în gravitatea evenemintelor cari erau să se desfăşure în orient, totuşi a proclamat chiar din cele dintâiu dile, în nisce termini eclatanţi, că nu va permite nici odată nici soldaţilor nici diplomaţilor ruşi de a urma o politică de cucerire. În diua de 5 Decembre 1876, cu mult mai nainte de deschiderea ostilităţilor între Turcia şi Rusia, el dicea, vorbă cu vorbă în Reichstag: „Nu este cel mai mic cuvênt de a presupune ca Rusia se aibă în vedere vre-o cucerire oare-care. Dacă preopinentul (dl Richter) va puté da probe contrare, politica Europei întreagă s'ar modifica şi ar lua faţă nouă. Preopinentul, dacă ar fi în stare să probeze aceea ce spune, ar face poate oare căror guverne un serviţ însemnat. Însě până ací noi nu avem decât asigurarea solemnă a împĕratului Alesandru, cum că renunţă la ori-ce cucerire de teritoriu, şi nu sciu ca ce, mai cu samă în ţara noastră, ar puté să ne dea dreptul de a inspira publicului bănuiala, că Ruşii ar voí noue cuceriri“.

Dl de Bismarck era el sincer? Găsia el, după cum pretindea, atât de nefundate presupunerile d-lui de Richter? Avut-a el trebuinţă de lecţiunea evenimentelor pentru a recunoasce, că Rusia urmăria în Orient nisce vederi ambiţioase şi că succesele sale riscau de a amerinţa pacea generală? Cestiunile aceste pot fi agitate ori şi cât; însě, ori-ce s'ar respunde la ele, este vĕdit, că dl de Bismarck nu este om care să meargă până în capĕt cu politica sa de complesanţă pentru Rusia, permiţênd „bucăţichii de Erţegovină“ ca să acopere aproape toată peninsula Balcanilor. Ori-cine îşi esplică fără greutate, că un visător ca Napoleon III a putut să lase să se desvoalte împregiurul lui monarchii mari militare, că le-a ajutat chiar ca să se nască şi să se mărească. Însě un spirit atât de practic, un realist atât de determinat ca dl de Bismarck, nu trebuia să permită, ca un imperiu imens, locuit de o rasă resboinică în totdeauna armată pentru invasiune şi pentru cucerire, să repoarte alături cu Germania succese uimitoare şi să'şi întindă mai mult sau mai puţin fruntariele până la Mediterană. În diua în care prin tractatul dela San-Stefano, Rusia 'şi-a dat pe faţă ambiţiunile sale pe care le ţinuse până acum ascunse, dându'i astfel dreptate profeţielor d-lui Richter, dl de Bismarck s'a ţinut de cuvênt; politica sa întreagă s'a modificat şi a luat o faţă nouă. Cu toate spusele „Gazetei de Colonia,“ dl de Bismarck a servit numai causa austriacă şi causa engleză în congresul dela Berlin, ear nici decum, pe cea rusască. Lucrând cu acea siguranţă de ochire de care deja a dat atâtea probe, a aruncat pe Austria în drumul Rusiei în Orient fapt care pentru dênsul avea îndoitul avantagiu de a tăia drumul acestei din urmă şi de a preîntimpina chiar în Austria — condamnată de ací înainte a'şi face cu greu un viitor printre luptele şi aventurele lumei slave — veleităţile de revanşă în contra Germaniei, cari — după „Gazeta de Colonia“ — tulbură încă multe inimi austriace.

Eată cum şi pentru ce alianţa celor trei imperii pentru manţinerea păcii, a ajuns, printr'o evoluţiune naturală, după cum demonstră cu argumente tari „Gazetta de Colonia,“ alianţa celor două imperii pentru manţinerea păcii. Programul n'a fost schimbat; numai, în loc să fie aplicat de trei, va fi numai de doi. Menagiul s'a simplificat; Germania nu mai este amica amicei sale; nu mai lucrează pentru ca să manţină numai şi numai acordul dintre Austria şi Rusia. Din potrivă, noul seu sistem de pacificare să sprigine pe un desacord stăruitor între aceste două ţĕri. Ori cine are dreptul să conteste cumcă Austria, ar avé să se felicite mult de o combinaţiune care îi impune o politică contrară tuturor tradiţiunilor sale naţionale; dar pentru ce să se sdruncine entusiasmul în care 'i-a aruncat pe bărbaţii de stat şi pe diariştii austriaci, călĕtoria la Viena? Este mai bine a se mulţămí cineva să dorească ca Austria să nu încerce într'o di o decepţiune de feliul aceleia cu care s'a ales Rusia din întreita alianţă. Cât despre celelalte puteri, „Gazetta de Colonia“ nu greşesce când pretinde că pot priví apropiarea Austriei şi a Germaniei ca o manifestare pacifică. Este un eveniment care asigură în adevĕr esecutarea tratatului dela Berlin, şi deşí ordinea lucrurilor stabilită prin tractatul acesta în Orient, nu este admirabilă, totuşi toată lumea este interesată ca ea să subsiste încă câţiva ani. Dacă Ruşii, cetind articulele presei germane, vor fi ispitiţi să dică că „resbelul este în perspectivă,“ se înşală. Ori cât de bine se vor gândí, vor recunoasce înşişi că lupta de condeiu nu este preludiul unui alt resbel şi că ceea ce s'a făcut, „pentru pace“ s'a făcut. Ar fi nebuni când s'ar gândí să se lupte singuri cu şansele unei lupte în contra coaliţiunei Austriei şi a Germaniei. Împregiurările le impun din nou acea politică care le dedese odinioară un prestigiu atât de mare. Nu ar fi făcut mai bine ei ca să nu se abată dela ea? Nu erau adevĕraţi amici ai sei aceia, cari îi îndemnau să nu se abată? Început-au la sfêrşit să înţeleagă, cât de mare greşală au făcut ca să prefere părerile consiliarilor nu tocmai bine voitori cari îi împingeau la o politică de acţiune pentru a'i compromite într'o luptă care era să'i sleiască şi pentru a forma apoi în contră-le alianţele de cari au adi atâta a se plânge?

„Tel.“ „Journal des Débats.“

Varietăţi.

* (Pensionare). Dl. *Alesandru Guran*, locot.-mareşal comandant de divisiune în Bosnia la cererea proprie fu pensionat.

* (Însciinţare). Adunarea generală a despărţĕmêntului III (Sibiiu) al Asociaţiunei transilvaniei pentru literatura şi cultura poporului român se va ţiné în acest an la 21 Octomvre (2 Noemvre) a. c. la Gura-Rîului, Deci toţi on. membri ai acestui despărţĕmênt, precum şi alţi binevoitori pentru cultura poporului român sûnt învitaţi a lua parte la această adunare.

Sibiiu în 10/22 Oct. 1879.

pentru comitet:
Dr. *Ilarion Puşcariu* m. p.
dierect. desp.
Dr. *Nicol. Maier* m. p.,
actuarul comitetului.

* (O nouă statistică a locuitorilor Transilvaniei). Cetitorii nostri îşi vor aduce aminte de disertaţiunile d-lui Carol Keleti, ţinute în academia de sciinţe ungurească despre crescerea şi scăderea poporaţiunei din Ungaria, în cari intre altele a voit să dovedească, că poporul român scade înfricoşat la numĕr, pre când cel maghiar se înmulţesce într'un mod nemai pomenit. În tomul al 5-lea broşura 5-a a disertaţiunilor academiei de sciinţe unguresci d. Keleti publică resultatul scrutărilor sale statistice după ţĕri şi naţionalităţi. După datele produse de d. Keleti numerul poporaţiunei din Transilvania era în an. 1870 de 2,152,245, ear în an. 1876 numai de 2,136,678, adecă mai puţin cu 16,225 suflete. Numai următoarele comitate pot arĕta o crescere a populaţiunei ardelene: Partea Năsĕudeană a comitatului Bistriţei crescù cu 8 Maghiari, 48 Germâni şi 143 Români; comitatul Braşovului cu 892 Maghiari, 1178 Germâni şi 1600 Români; comitatul Ciucului cu 5332 Unguri, 18 Germâni şi 668 Români; com. Făgăraşului cu 66 Maghiari, 108 Germâni şi 1832 Români; comitatul Treiscaune cu 3030 Unguri, 34 Germâni şi 772 Români; com. Odorheiului cu 3148 Maghiari, 9 Germâni şi 41 Români; comit. Sibiiului scăduse

în acest timp cu 59 Maghiari, 410 Germâni şi 875 Români. După calculaţiunea lui Keleti Maghiarii în Transilvania au crescut la numer, în restimpul dela 1870 până la 1876 cu 89,511, Germânii însĕ decrescură cu 949 şi Românii cu 21,475 suflete. — Cât despre Ungaria arată Keleti că în anul 1876 au fost născuţi în regatul Ungariei 623,849 băieţi şi au murit 478,684 oameni, de aceea Keleti socotesce, că numerul poporaţiunei în regatul Ungariei s'a înmulţit cu 145,165 suflete şi poporaţiunea totală a Ungariei, ḑice, că la finea anului 1876 a fost de 13,670,624 suflete.

* (Miserie). Din Biharia se scrie că în valea Crişului-repede s'a ivit o miserie grozavă. Sărăcia s'a încuibat în cele mai multe comune, cari sûnt în starea cea mai deplorabilă, ear oamenii umblă sdrenţoşi ca vai de ei. În multe locuri casele stau pustíi, căci locuitorii au luat lumea în cap.

* (Decorarea unui regiment român). Cetim în „Bin. Publ“, că duminecă la 23 Sept. (5 Oct.) s'a sevêrşlt la Bucuresci solemnitatea decorării drapelului regimentului al 6-lea de linie cu medalia sêrbă „Bravura Militară“. Dl. general Zefcari, comandantul divisiei III militară teritorială, însoţit de statul seu major, după ce trecù trupa în revistă rostì un ordin de ḑi, după aceea legà medalia sêrbă la acuila drapelului lângă „Steaua României“. După ceremonia decorărei, drapelul întorcênduse în front dl colonel Budistean comandantul regimentului, rostì alt ordin de ḑi spunênd, că principele Milan, şeful onorar al regimentului a decorat drapelul pentru purtarea sa în campania trecută. După ceremonie a avut loc defilarea la care esistă un public numeros.

* (Biletele hypothecare false în România). În mai multe judeţe şi anume în Buzeu, Ialomiţa, Ilfov, Prahova şi Tutova s'au ivit câteva bilete ipotecare de 5 şi de 20 lei. Ministrul de finanţe aduce la cunoscinţa publică semnele distinctive dintre biletele bune şi cele false. Semnul principal al biletelor ipotecare este capul lui Traian din Filigramă. Acest cap nu e împrimat cu vre-o coloare sau impres în urmă în hârţie, ci e format chiar în hârtie la fabricarea ei, încât părţile deschise sau închise ale desemnului reies din grosimea sau subţietatea a însăşi foaei hârtiei. Pe bilete bune, capul lui Traian are un desemn foarte frumos, foarte bine vĕḑut în toate amenuntele lui şi transparent, când e pus în preajma luminei. Pe biletele false capul lui Traian e de abia perceptibil, netransparent şi în genere grosolan făcut. Pe biletele bune, foile de laur care compun coroana de pe capul lui Traian sûnt în numĕr de opt, cele dintâiu şese foi îmbinate tot câte douĕ, a şeptea în frunte, a opta la ceafă, toate sûnt foarte distincte şi bine pronunţate, ear cordeaua (panglică) care leagă coroana se vede în nodul ei foarte bine şi distinct. Pe cele false frunḑele şi cordeaua (panglică) nu sûnt transparente, nici bine şi distinct pronunţate. Pe biletele bune, cifrele numerilor şi literile ce sûnt alăturea cu ele, din sus şi din jos, din dreapta şi din stânga, sûnt aşeḑate esact, neted şi nestrămutat într'o linie dreaptă. Pe biletele false toate aceste cifre şi litere sûnt aşeḑate în mod neregulat. Pe biletele bune, cifrele numerilor, ce fie-care bilet poartă în mijlocul lui sub inscripţiunea valoarei biletului, sûnt mici şi foarte precis şi bine tipărite. Pe biletele false aceste cifre sûnt mai mari. Pe biletele bune, coloarea albastră e deschisă. Pe biletele false, coloarea albastră e mai închisă şi cele mai dese verḑêe. Pe biletele bune, semnătura caserului central e de aceeaşi coloare ca şi a biletului însuşi. Pe biletele false acea coloare e mai închisă decât aceea a biletului. Biletele bune au o hârtie subţire de o ţĕsătură deasă, firele ţĕsăturei bine pronunţate, în sens diagonal. Biletele false au o hârtie mai groasă, de o ţĕsătură mai rară, firele ţĕsăturei puţin pronunţate, în sens orizontal.

* (Din viaţa Ţarului Nicolae I). Diarul „Antichitatea Rusască“ din Petersburg publică, între altele, şi următoarele doue fapte din viaţa Imperatului Niculae I:

În anul 1848 d. Perovsky, atunci ministrul de interne, a recomandat Ţarului; pentru a fi distins cu o decoraţie înaltă, pe preşedintele despĕrţĕmêntului, clerical, consilier de stat Clevensky. La aceasta propunere monarchul întreabă: Oare nu e prea de timpuriu? Nici decum majestate: acest om este briliantul funcţionarilor nostri. Clovensky fu decorat ear trei luni mai în urmă el fură din casa despărţământului, în modul cel mai neruşinat 156,000 ruble

Când într'o ḑi marele cancelar al Imperiului a adus Ţarului o cantitate de briliante, spre a alege dintr'ênsele câteva pentru darul miresei marelui duce Constantin, (fratele actualului Impĕrat), Nicolae îi ḑise: Trimitele mai ântâi lui Perovsky, de oare ce este un bun cunoscĕtor de briliante.

Înt'o ḑi Impĕratul Nicolae întâlnesce, pe o stradă din Petersburg un soldat din cavalerie beat plimbânduse cu o droşcă. Pe atunci beţia în public era calificată de mare delict militar.

Nu puţin dar se spărie zoldatul când zărì pe Ţarul: Cu toate aceste însĕ îi venì o idee: El scoase sabia şi salutà în toată regula pe stăpânitorul lui. „Ce faci tu“ îl întrebà Niculae. „Conduc la gardă pe un soldat beat“, fu rĕspunsul lui laconic.

Impĕratul nu putù să'şi ţînă risul, îi dăruì câteva ruble şi ordinà birjaruluí ca să'l ducă acasă, ear nu la gardă.

* (Oraşul Cabul). Pentru a treia oară trupele engleze ocupă oraşul Cabul, reşedinţa hanilor Baber şi Timur.

Aşeḑat în mare parte pe malul despre miazăḑi al riului Cabul aproape de confluenţa Logarului, capitala Afganistanului este împregiurată din trei părţi de doue lanţuri de coline la picioarele cărora stă. Un zid înalt, lucrat din pămênt îl încinge de giur impregiur. Acest zid are şepte porţi. Casele sûnt de pămênt şi de lemn; pe riu este un pod de cărămídă şi mai multe poduri pe luntri, cari leagă suburbia Vămei cu aceea a Bazarelor.

Oraşul este împărţit în mala sau cuartale, cari se subîmpărţesc în Kucha sau secţiuni despărţite unele de altele prin ziduri. Stradele sûnt pavate cu pietri mari, dar ele nu sûnt întreţinute de mult timp ca în alte oraşe ale orientului. Aceste pietri sûnt materialele găsite pentru construirea baricadelor după care Afganii cu tactica lor s'au putut ţiné mult simp.

La rĕsăritul oraşului se ridică o cetăţue numită Bala-Hissar (Bala înalt, Hissar cetăţue) împărţită în douĕ: cetăţuia propriu ḑisă şi Pahimul sau fortereţa de jos unde, în mijlocul unui spaţiu deşert, se află Emir Mahal sau palatul regal cu grădini şi alte dependenţe trebuitoare unei reşedinţe suverane. În interiorul Bala Hissariului se află reşedinţa maiorului Luis Cavacnari.

Cetăţuia cuprinde douĕ fântâni de un renume istoric. Ele au servit de închisoare de Stat şi de groapă în cari erau aruncate corpurile victimelor esecutate sau asasinate în timpul perioadelor tulburate ale istoriei Cabulului. Pe unul din cele mai nalte poduri din Bala-Hissar se vĕd douĕ bucăţi de marmoră cari se numesc tronuri, avênd fie care câte trei scări. Bala Hisar-Pahinul cuprinde o mie de case şi este asemenea înpărţit în Cuartale. Unul din aceste cuartale este locuit de Arabi, un altul de Negri şi al treilea de Armeni.

* (Curios!). E: A. Un proprietar din comitatul Bereg, în Ungaria carele s'a despărţit pe cale procesuală de soţia sa şi care din motivul acesta 'şi a părăsit şi religiunea trecênd la cea calvină ḑilele trecute earăşi s'a cununat cu fosta lui soţie.

* (O capră cochetă). Până şi caprele au ajuns a se interesa de mutra lor, a căuta să fie frumoase şi să le şadă bine. Aşa mai deunăḑi o capră din Iaşi mergênd la preumblare şi întâlnind o fereastră deschisă sărì după obiceiul neamului seu, în odae şi găsind o oglindă începù a se priví în ea şi a'şi admira diplomatica ei figură. Pe semne însĕ că nu 'i-a plăcut mutra ce se reflecţa în oglindă căci sărind în douĕ picioare isbì cu coarnele în oglindă şi începù un duel foarte violent cu capra idială ce se vedea în oglindă. Proprietarul auḑind vuetul întrà în odae şi găsì capra în esercitiile sale gimnastice în contra oglindei, care fusese sfărâmată cu totul în acest rĕstimp, pricinuind proprietarului o pagubă de vre-o 10 galbini.

* (Esposiţia oamenilor graşi). În sĕptĕmâna trecută la Viena s'a arangiat o convenire a oamenilor graşi. La Neu-Lerchenfeld în saloanele Thalia a fost un fel de serbare poporală, cu care ocasiune s'au anunciat premie pentru oamenii cei mai graşi. În ţara beutorilor de bere firesce se aflară foarte mulţi concurenţi şi premiul 'l-a câstigat un birjar cu numele Lupul Früh, carele a apăsat 178 chilograme adecă 367 punţi. Periferia mijlocului seu era de 168 centimetrii. Apoi ca contrast s'a pus premiu pentru omul cel mai uşor. A concurs un croitor care a apăsat numai $45\frac{1}{2}$ chilograma; dar numai decât 'l-a învins un sensal care de şi era de 39 de ani ajunse numai până la 29 chilograme. Numele acestuia e Ioan Nicolacec şi de nascere e Polon.. Precum scriu ḑiarele din Viena, nu se poate închipuí un contrast mai trist decât când birjarul de 178 chilograme şi Polonul de 29 chilograme se postară unul lângă altul.

* (Un American) părăsind domiciliul împreună cu familia sa, pentru a se duce la băi, lasă lipit pe uşa casei sale un bilet cu această cuprindere:

„Cătră hoţi!“

Lucrurile mele de argint, precum şi toate obiectele de valoare se află depuse la casa de depuneri. Toate lăḑile şi cuferile remase nu conţin de cât haine vechi, cheile se află pe etajerul din salon pentruca să ve convingeţi dacă nu mĕ veţi crede. Acolo veţi găsí o poliţă pentru suma de 50 dolari ca să vĕ despăgubiţi de perderea timpului.

Vĕ rog când veţi întra în salon să vĕ stergeţi pe cisme şi să nu umpleţi covorul cu spermanţetul de la luminare.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 24 Octomvre n. În casa deputaţilor austriacă a respuns Horst ministrul pentru apărarea ţerii la o interpelaţiune şi a declarat: În Novembre, vor fi demişi acasă toţi reserviştii din Bosnia.

Guvernul a adus proiecte despre înfiinţarea legăturei vamale cu Bosnia şi Erţegovina şi aroudarea Istriei şi Dalmaţiei şi cetăţii Brody precum şi a porturilor libere Martinschizza, Buccari, Portorè, Zengg şi Carlapago în ţinutul general de vame al monarchiei. Proiectele aceste s'au adus astăḑi şi în casa deputaţilor Ungariei.

Viena, 24 Octomvre n. „Politische Correspondenz“ anunţă din Cetinie: Eri a atacat o gloată de Albanezi pe Montenegreni între Orşaniţa şi Velica. Se ḑice, că ciocnirea a fost foarte sângeroasă, sfêrşitul este necunoscut. În Arnautlucul întreg se fac înarmări însemnate contra Muntenegrului şi Serbiei.

Posta din urmă.

Desbaterea revisuirei art. VII din constituţiune în senatul României o a deschis metropolitul-primate. El a dovedit în discursul seu, că Europa a fost sedusă în privinţa aşa numitei persecuţiuni a Evreilor în România. Metropolitul a încheiat discursul seu, dând espresiune speranţei, că senatul va păşí cu prudenţă la deslegarea cestiunei.

Dl Strat ministru de odinioară, ţine că este cu scop a se vota proiectul din desbatere şi ḑice că pentruca să nu se amâne resolverea nu face nici un amendement. El accentuează că atitudinea oposiţiunei în cestiunea aceasta dovedesce că resistenţa ei contra proiectului original al guvernului nu a fost o campanie îndreptată contra guvernului.

Principele Gregorie Sturza, fiiul exprincipelui Moldaviei, carele a primit mandatul în senat esclusiv pentru cestiunea Evreilor şi dela începutul sesiunei a condus oposiţiunea, a renunţat de a vorbí. Votarea este cunoscută.

Şovinismul în literatură

de

Turturel Codrean.

Pe când literaţii şi inteligenţa noastră în ce privesce esistenţa, binele şi progresul nostru naţional — dorm somnul fericiţilor din astă lume, pe atunci şovinismul în togma ca o hidră ridică pe ḑi ce merge câte un nou cap al seu şi varsă în mii de forme varie negru venin preste toţi ramii vieţii publice sociale. Vĕḑurăm cum se încuibà rĕul acesta în instituţiunile patriei noastre, şi vĕḑurăm, în timpul mai recent, facênd primul pas spre infecţionarea şi a culturei noastre intelectuale şi religioase. Numai raḑa cea mai blândă şi frumoasă a soarelui omenimei — literatura poetică remase până acum neatinsă. Se pare că şi cei mai fanatici zeloţi ai scoalei moderne politice s'au sfiit oare-cum a pune mâna pe clenodiul acesta sacru şi comun tuturor fiinţelor ce posed inimă şi simţeminte omenesci. Din modul cu care s'a pornit însĕ şovinismul în patria noastră a fost de prevĕḑut, că viaţa politică nu se va oprí numai la cele de mai sus, ci va căuta cale spre a mângí cu undele sale turbure şi straturile esistenţei private a popoarelor conlocuitoare din patrie, spre a irita şi înverşuna pe vecin în contra vecinului, pe orăşan în contra săteanului şi pe o parte a membrilor unei familiii în contra celeilalte.

Eată şi momentul acesta sosit! Eată stimularea, suscitarea spre ură, dispreţ şi persecuţiune a tot ce e romănesc în vestmênt teatral; eată şovinismul servându-se în măestria sa şi de arta dramatică!

„*Szép Iliánna*, énekes népszinmü a magyar-román népéletböl“ (Iliana cea formoasă, dramă populară cu cântări din viaţa poporului maghiaro-român (? ?) aşa se numesce productul cel mai nou al fantasiei unui literat maghiaro-român cu numele Moldován Gergely. Un nume cunoscut acesta şi publicului român şi celui maghiar din ḑiarele maghiare din patrie („M. polgár“, „Kelet“, „Haladás“). Ambii sciu la singura numire a numelui, că au de a face cu un zelot al scoalei nouĕ politice; cu acel fiiu a unui zidariu cetăţan român din Dej, carele crescut cu bani şi ajutoare românesci a început activitatea sa literară cu aceea, că alegênd unele din cele mai frumoase ballade şi cântece populare române le-a transplântat dedicândule d-lui L. Tisza în literatura maghiară*); cu acel scriitoriu, carele pecând tatăl lui cel dulce fu înmormêntat de preot român — se ḑice că prin o colectă adunată dela Români — el (fiul) a deşertat până în fund arsenalul batjocurilor prin „Kelet“ „M. polgar“ şi „Haladás“ în contra a tot ce e românesc; cu acel Maghiar cu buze românesci“ (román ajku magyarember) carele pe când era student aşa de frumos se scia ruga în dulcea limbă română de ajutoare românesci, acuma însĕ când după un serviţiu de doi ani la politica din Cluj a ajuns firesce pe basa meritelor sale oficiale — la demnitatea de consiliariu reg. şi la salariul unui inspector regesc de învĕţământ se feresce şi sfiesce ca de foc a esprime vreun cuvênt românesc.

Anunciându-se drama lui Moldovan Gergely cu sĕptĕmâni mai nainte prin placate gigantice se suscità curiositatea publicului din ambe părţile şi mai tare. Şoviniştii maghiari erau curioşi de a vedé, ce batjocuri nouĕ vor isvorí din condeiul cunoscut asupra romanismului; noi Românii eram curioşi a vedé, ce figură are şovinismul în vestmênt nou, pe scena teatrală. Se produse drama în teatrul naţional (maghiar) din Cluj la 14, 15 şi 21 Septemvre, totdeauna în casă plină, şi nici unii, nici alţii nu ne înşelarăm în presupunerile noastre. M. G. a corespuns pe deplin renumelui, trecutului şi fiinţei sale. „Quando damus, nostra damus.“ Vorbească însĕ drama însaşi.

Scenăria se desvoaltă într'o comună transilvană locuită de Români avuţi şi Maghiari calici. Aceasta din urmă giurstare e după legile şovinismului crimă şi impertinenţă şi trebuie să devină cu ori-ce preţ viceversa. De oarece însĕ cei doi Români cu role mai însemnate în dramă, Toader Bocotan şi Toma Micuşan, sûnt plugari diligenţi şi economi buni şi nu vrea să reuşască notariului cercual, esecutorului de dare şi solgăbirăului (pretorelui) de a'i aduce la sapă de lemn trebue apucaţi pe altă cale, trebuie „neofisaţi.“ S'a probat adecă prin mii de casuri, că cele mai multe căsătorii micste s'au încheiat în patria noastră la cari una dintre părţi aparţine rasei maghiare, de nu aceeaşi apoi de sigur procsima generaţiune a devenit ultramaghiară. Pentru ce să nu ajute receta aceasta şi la Bocotan şi Micuşan? Portul străbun românesc, cântecele şi jocurile naţionale române mai susţin încă sufletul românesc în ei. Părăsiţi însĕ de inteligenţa română, bieţii Români de pe la sate nu cunosc şi nu pricep spiritul timpului. Fără de povăţuitorii lor naturali, fără de deşteptare şi luminare în gradul recerut şi ca fii simpli ai naturei nu sûnt capabili a pĕtrunde apucăturile intrigei şovinistice. Puţină obrăsnicie, împărechiată cu terorism, uşor îi poate scoate din minţi. Apoi din portul românesc schimbând pur şi simplu crătinţa cu rochia de boltă, după cum s'a întêmplat aceasta deja prin toate satele din giurul oraşelor maghiare, uşor se face port unguresc. Ariele (cântecele) românesci accelerând tactul ritmic şi finind arsele (primele tacte) românesci cu tese (ultimele tacte) unguresci se pot preface aşa ḑicênd cu o trăsură de condeiu în cel mai înfocat şi încântătoriu „csárdás,“ după cum a documentat Liszt şi Reményi în teorie şi fac bandele de musică ţigănesci de mii de ori în pracsă, încât şi nemusicalul cunoasce de loc că „pipa“ de astăḑi mai eri alaltăeri era „lulea.“ În fine jucându-se jocurile românesci „Ardeleana, Haţegana, Cămpiana ş. a.“ trebuie să aruncăm numai niţel mai „cu torfoiu“ din picioare, să punem pumnii după urechi, şi eată e gata „friss“-ul ciardaşului, a cărui „lassu“ de când e, nu a fost alta decât jocul românesc „Haţegana.“

Aceste au fost idealul noului dramaturg, aceste tema de a cărei resolvere dramaturgică s'a apucat dl M. G.

(Va urma)

---

*) Veḑi: „Román népdalok és balladák.“ Kolozsvárt 1872 — în a cărei prefaţă ne spune autorul însuşi că „A román népköltészet néhány gyöngyszemeit ültettem át a magyar irodalomba....“

Bursa de Viena

din 23 Octomvre n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	127 25
Acţiuni de bancă	836 —
Metalicele 5°|₀	— —
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	69 80
Acţiuni de credit	264 20
Valuta nóuă imperială germână	57 90
London	117 20
Galbin	5 60
Napoleon d'aur (poli)	9 36

Economic.

Sibiiu, 21 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. .9—.10; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.80—8.60; Sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fi. 4.60—5.; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25.—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—16.50; Sĕu de luminări fl. 23.—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 0.80—90: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 17 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.50—8; grâu sĕcăreţ fl. 5.50—6.50; sĕcară fl. 4.20—4.40; cucuruz fl. 3.—3.20; ovĕs fl. 2.50—2.60 mălaiu fl. 7.—8.; Sămânţă de cânepă fl. — —.; mazere fl. 7.—7.50; linte fl. 8—9; fasole fl. 5—5.50; crumpene fl. 1—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. 36—40; sĕu de luminări fl. 56 unsoare fl. 52—56; cânepă fl. 30—.36; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 56; fên fl ——-; ouĕ —— de — cr.; o părechie de pui ——— cr.; o păreche de gâsce fl. —.——; o litră de unt —.—— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl —40— cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat. Bucatele au trecut multe. Timpul e frumos dar rece; munţii de sus până jos sûnt plini de zăpadă.

Teaca, 20 Oct. n. Pro hectolitră: grâu fl. 6.25—.9; sĕcară fl. 4; cucurz fl. 3; ovĕs fl. 2.25; cartofi fl. 1.80; pro chilo: carne de vită 36 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de viţe 32—36; carne de oaie 24—28 cr.; Slănină 72 cr.; oauĕ 8 de 10 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 Noem. și 16 Dec. imob. lui Carol Sepsi în Cioca (trib. Murĕs-Oșorheiu); în 12 Noem. și 12 Dec. imob. lui Dumitru Vlad in Ruși; în 21 Noem. și 23 Dec. imob. lui Michail Haecker și soţi în Nocrichiu (trib. Sibiiu); în 11 Noem. și 11 Dec. imob. lui Michail Antal în Cluj (trib); în 19 Noem. și 19 Dec. imob. lui Toma Ungar și șoţiei sule in Ruși; în 21 Noem. si 23 Dec. imob. lui Maniu Albu în Reșinari (trib. Sibiiu); în 2 Noem. 1879 și 2 Ian. 1880 imob. lui Nicolau Morariu în Rușí; în 7 Noem. imob. lui Ioan Schuller și soţi în Roșía în 29 Noem. și 30 Dec. imob. lui Michail Schneider și soţi în Marpod (trib. Sibiiu); în 15 Noem. și 15 Dec. imob. lui Stefan Bartha în Bogamani (jud. cer. Székelyhid); în 19 Noemvre și 19 Dec. imob. Catharinei Reschner în Bistriţa (trib.): în 50 Oct. imob. soţiei lui Ioan Fleischer în Moardĕs (judec. cer. Mediaș); în 4 Noem. și 4 Dec. imob. lui Nicolau Cotârlea în Spring (trib. Alba-Iulia); în 17 Noem. și 17 Dec. imob. lui Cristea Cristea în Cacova; în 13 Dec. imobt lui George și Maria Theil în Apoldul de jos; în 29 Noem. și 29 Dec. imob. lui Ioan Morariu și soţi în Nocrichiu (trib. Sibiiu); în 17 Noem. și 17 Dec. imob. lui Vasilică Gavriș în Bĕseci (judec. cerc. Huedin)

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoreasă la scoala comunală de fetiţe din Haţeg prin aceasta se escrie concurs cu termin până în 15 Noemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu fics anual 400 fl. v. a. care se va solví din cassa comunală opidană în rate lunare anticipative, cuartir liber, şi 4 orgii lemne de foc din care se încălḑesce şi scoala.

Concurentele au să'şi subştearnă scaunului scolariu în Haţeg, până la teminul defipt suplicele lor instruate cu documentele recerute; dintre concurente vor fi acele preferite, care vor documenta cunoscinţa perfectă a limbei române, şi maghiare.

Haţeg în 18 Octomvre 1869.

Scaunul scolar

Bàrsan m. p.,
preşedintele scaunului scolar.

1—3

Nr. 134|1879. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III din comuna Borcut în protopresbiteratul Solnocului al II-lea în urma încuviinţărei prea venerabilului corsistoriu archidiecesan dto 6 Octomvre Nr. 241 B. 1877 se escrie concurs până la 8 Noemvre.

Emolumentele sûnt:

a) folosirea porţiunei canonice de sub Nr. 91 a cărţilor funduare în mărime de 8 jugere 1176 °☐ arătoare şi de fênaţ dând un venit anual de 200 fl. v. a.

b) stolele staverite de sinodul parochial din anul 1872, cari dau un venit de 130 fl. 56 cr. v. a. Suma totală a venitelor e de 330 fl. 56 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi aşterne recursele instruite în sensul prescriselor statutului organic, şi a dispositiunilor provisorie sinodale din an. 1873 la subscrisul până la terminul sus anumit.

Cupşeni, 9 Oct. 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupşa m. p.
prot.

Nr. 139 1879. 3—3

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc dela scoala confesională gr. or. din comuna Boian pprebiteratul Têrnăvei infer. prin aceasta se escrie concurs până la 25 Novembre a. c. st. v. în care ḑi se va ţiné şi alegerea:

Emolumente sûnt:

1. Salariul anual statorit cu 90 fl. v. a. 114 feldere cucuruz cu grăunţ, cuartir în localitatea scoalei şi lemne pentru încălḑit de ajuns.

Doritorii de a ocupa acest post vor trimite suplicele lor instruite în sensul „stat. org.“ şi a dispositiunilor provisorie sinodale din 1873 la subscrisul până la terminul sus arĕtat.

Deag 26 Septemvrie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Daniil de Tamaş m. p.,
adm. prot.

Nr. 1898—1879. 1—2

Publicaţiune.

În 4 Noemvre a. c. la 9 oare înainte de meaḑăḑi se va esarênda prin licitaţiune în cancelaria pretorială, strada Trandafirului (Rosenanger) Nr. 19, dreptul de morărit şi cârcĭmărit al comunei Mohu pe 6 ani, începênd dela 1 Ianuarie 1880 şi adecă:

1. Moara cu preţul de esclamaţiune de 1000 fl.

2. Cârcĭma cu preţul de eclamaţiune de 300 fl. pe lângă depunerea unui vadiu de 10%.

Condiţiunile mai de aproape se pot vedé în cancelaria comunală şi la oficiul acesta.

Sibiiu în 22 Octomvre 1879.

Oficiul central pretorial.

Tipografia archidiecesană în Sibiiu.

A eşit de sub presă: 2

CALENDARIU

pe anul visect dela Christos

1880.

Anul al douĕḑeci şi nouĕlea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a și legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

(112 pagine tipărite cu litere după ortografia „**cu semne**“)

Calendariul (julian și gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor și glasurilor de peste an). — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenți europeni.** — **Tacse de timbru** pentru poliţe și documente. — **Servițiul postal** și **telegrafic.**

Șematismul

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria și Transilvania

(23 pagine cu câte douĕ coloane).

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Domnița Ruxandra, (Novelă istorică). — **Poesii** („Psalmul 8“; „Ciasornicul îndreptat“; „Cele patru virtuţi“; „Mândrul“; „N'ai protivnică sub soare“). — **Calendariu economic** (pentru fie-care lună a anului). — **Însemnarea têrgurilor.** — **Mĕsurile nouĕ și vechi.** — **Conspectul sĕptĕmânilor** (pe anul visect 1880). — **Catalogul cărților,** cari se află în tipografia archidiecesană. — **Anunciuri.**

Administrațiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 121. Sibiiu, Marți 16 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 15 Octomvre.

Sûnt publicate toate adresele sau respunsurile la cuvêntul de tron, ca proiecte, din casa deputaților și casa de sus a senatului imperial. La număr sûnt patru: două sûnt ale membrilor casei de sus și două ale casei deputaților; dară după tonul lor fundamental sûnt numai două, pentrucă proiectul de adresă al „constituționalilor" din casa de sus corespunde în spiritul lui cu cel al „constituționalilor din casa deputaților și proiectul de adresă al partidei „dreptului" din casa de sus corespunde cu cel al aceleiași partide din casa deputaților. Și unele și altele de un feliu după tonul fundamental se deosebesc numai prin modul cum sûnt esecutate.

Opositiunea din casa de sus a căutat prin cercumscrieri și prin spirit aristocratic a'și păstra cumpĕtul cuviincios pentru bărbații de stat, pe când „constituționalii" din casa deputaților au făcut din respunsul lor la cuvêntul de tron o scriere polemică contra unor tendențe atribuite Cehilor, cari până acum nu au avut nici timp, nici loc să se manifesteze. Domnii din opositiunea națională n'au paciență destulă, lor, se vede, le e frică că Cehii vor face minuni în senatul imperial și le va resturna împĕrăția și cred de altă parte, că printr'un respuns la cuvêntul de tron să isbutească a'i face d'a capo pe Cehi imposibili. Nemții „constituționali" de dincolo de Laita, se vede, sûnt turmentați de grigi identice cu cele ale tovarĕșilor lor de dincoace, carii încă vĕd în fie-ce mișcare națională nemaghiară o stafie amenințătoare dominațiunei lor esclusive.

Celelalte două adrese, de unul și același spirit, sûnt mai moderate și într'un ton, care tradează mai multă încredere în dreptatea causei ce apĕră. Ambe accentuează împuținarea speselor cu administrațiunea și aspiră decentralisare și autonomie în administrațiune. Spre sfêrșitul acestora dic amêndouă, că trebuie unele modificări în instituțiunile de astădi.

Din tonul cel moderat al partidei „dreptului" se vede că Nemții n'au causă să se eșofeze de pe acum, ci să aștepte cel puțin desbaterile acestor adrese. Desbaterile însĕ pot dovedí încă mai mult de cât proiectele de rĕspuns, că naționalitățile nenemțesci nu vor să surpe și să usurpe domníi, ci vor să trăiască cu aceleași drepturi, cu care trebuie să trăiască ori care cetățean într'un stat nu numai întitulat dară și în realitate constituțional.

Atâta deocamdată asupra acestei materii, în speranță că desbaterile rĕspunsului la cuvêntul de tron încă ne vor da ansă a mai vorbí despre acest act parlamentariu.

Mai adaugem de astă-dată scirea ce o cetim în una din foile „constituționale" din Viena, că ministeriul își dă toate silințele de a câștiga pe membrii casei de sus în partea sa și pentru ca să'i înduplece a trimite proiectele rĕspunsului la cuvêntul de tron earăși comisiunilor cu scop ca să elaboreze un proiect nou, care să convină amênduror partidelor.

Alianță scrisă sau nescrisă între Austro-Ungaria și Germania? Eată o întrebare, ce dă mult de scris diarelor celor mai însemnate din Austro-Ungaria și din Germania. „Köln. Ztg" publică nisce detaiuri despre luarea unui protocol în două esemplare în fața împĕratului Francisc Iosif, a contelui Andrássy și a principelui Bismarck, despre ducerea unui din esemplarele aceste la Baden-Baden, unde se află împĕratul Germaniei, ca să'l subscrie și cum contele Stolberg 'și-a dat toate silințele în timp de opt dile și abia după multă trudă a succes de a câștiga pre împĕratul pentru subscriere. Tuturor acestor detaiuri li s'au dat desmințiri tot așa de detaiate, întărindu-se cu tot deadinsul, că nu esistă tratat în scris. În fine vine „Bohemia," o foaie competentă în ceea ce privesce secrete de cabinete și spune, că înțelegerile dintre cele două puteri sûnt introduse într'un „*Aide-memoire*", și de ací s'a respândit vestea despre esistența unei alianțe scrise.

Scrisă ori nescrisă, alianța cu puternica Germanie a fermecat pe bărbații politici din Austro-Ungaria așa de mult, încât nu numai că 'și-au uitat de timpurile cele „bune" de când cu alianța cu Prusia spre a combate pe Dania, dară astădi toată lumea *extra Germaniam* nu mai e nimic vrednică. Așa, între altele, a pățit'o „biata" Anglie. Din partea militară pășesce oarecine în „P. Ll." contra unei alianțe cu Anglia, căci nu e nimica vrednică. Este adevĕrat, că Anglia nu poate desvolta o putere mare terestră, are însĕ o flotă mare și bani mulți, doi factori, pe cari ori ce aliat 'i-ar scí apreţuí din destul, când i s'ar pune la dispusițiune.

Serbia a început a da eară semne de viață. „Standard" dice că Serbia este centrul intrigelor rusesci. Preoții serbesci predică demonstrativ doctrinele panslavismului. Se trimit delegați în provinciile ocupate de Austro-Ungaria spre a geruí inimiciția între ortodocși contra monarchiei acesteia, inimiciție, care între ortodocși nu s'a stins nici odată. Serbia sporesce trupele și armele sale în mĕsură considerabilă și are tocmai de gând a 'și acuira 150,000 pusci-Martini. Spre ce sfêrșit, nimenea nu scie.

„Istok," foaie sêrbească și organ semioficial al guvernului din Belgrad, într'un articul, care se dice că ar fi scris de ministrul Ristici, dice, că toate puterile simt acum urmările cele rele ale tratatului dela Berlin și închee alianțe nouă și se întrunesc în grupe nouă. Din premisa aceasta deduce articulul, că staturile cele mici de pe peninsula balcanică să'și întocmească lucrurile de așa încât în viitoriu să nu fie surprinse de nici un eveniment. Principii acestor staturi au făcut deja începutul. Visita principelui Bulgariei la Bucuresci, visita deja sigură la Belgrad, raporturile cele bune între Serbia și Muntenegru, în fine un congres de principii de pe peninsula balcanică ce va avé loc în primăvara viitoare la Belgrad — sûnt tot atâtea semne despre o coalițiune a staturilor de pe peninsula balcanică. Articulul închee, că coalițiunea aceasta nu poate fi neplăcută pentru puteri, de oare-ce este și în interesul lor; dacă vor fi în rĕsăritul Europei împregiurări regulate, toate aceste sûnt și în interesul puterilor.

Aceste din urmă ar esplica dar cele espuse de „Standard" și din amêndouă ar resulta că Serbia nu are de gând se restoarne Europa. Cu toate aceste oficiosisimul din Budapesta nu poate să nu înjure asupra Serbiei, asupra suveranului ei, asupra armatei sêrbesci, în modul cel mai ordinariu.

Proiectul de lege prin care s'a revĕdut art. VII din constituțiunea României, este sancționat de Domnitoriul țerii și tot odată și promulgat.

Cestiunea Arab-Tabiei se apropie de deslegat. Eri a fost diua când comisiunea europeană avea să se întrunească la Silistria. Din partea României va lua în această comisiune parte cu vot consultativ generalul Angelescu și inginerul Olănescu.

Două broșuri.

Resboiul (pe hârtie) între Austro-Ungaria și Italia se înverșună tot mai mult. După ce a publicat colonelul Haymerle (fratele min. de esterne) broșura sa „*Italicae res*," în care descrie pe Italia și toate ale Italiei într'un mod cum Italiei nu poate să'i placă, au venit mai ântâiu diarele și au deschis un foc ușor contra broșurei. Acum vine o broșură anonimă, întitulată „*Pro patria*," care se dă cu socoteala, că este a asociațiunei „Italia irredenta", să scuipe foc asupra Austro-Ungariei, fără de nici o reservă.

Și, precum se vede, broșura aceasta n'are să fie cea din urmă, ci autorii au să revină asupra cestiunei într'altă broșură, calculată mai cu samă pentru acele teritorii austro-ungurești, care, după naționalitatea locuitorilor și tradițiuni istorice, se „țin de Italia." Broșura actuală are așa dară numai scopul, de a combate părerile lui Haymerle din punctul de vedere al naționalității italiane, al granițelor naturale și al situațiunei militare. Cu toate aceste, Austro-Ungaria și în broșura aceasta este cualificată de espresiune a volniciei și a nedreptății, de un necs politic fără sentiment național, de un conglomerat de obiceiuri de slugărnicie, de centru al reacțiunei, al despotismului și barbariei din Europa veche.

Despărțirea Nizzei și Savoiei, amintită de Haymerle în broșura sa, o numesce broșura „Pro patria" „venin colcâitoriu de bălaur" și dice că Savoia, fiind dincolo de Alpi, a fost numai drept că s'a înapoiat patriei mame; ce privesce Nizza, nu va trece mult și, prin *communis consensus* al ambelor popoare libere, va fi țara cea mai spre apus situată a Italiei.

Italie „nemântuită" este guvernamentul Innsbruckului (cercurile Trident, Botzen, Brunnecken și Giudicaria di Glorenza), mai departe din regatul Iliriei guvernamentul Triestului, Goriței, Pisinului și Adelsbergului, în fine litoralul unguresc și o parte din comitatul Agramului în Croația civilă. În privința acestor teritorii, broșura se provoacă la cuvintele unui moderat dintre cei mai moderați, carele dice: „Italia nu se simte a fi un întreg; ea nu e numai Piemont, Lombardie, Romagnă, Toscană, Umbrie și Sicilie, ea este și Lațiu, Nizză, Ticino, Trentino, Istrie. Funcțiunea Italiei ca stat nu este numai de a se susținé, ci și de a se întregí și diua dreptului și a dreptății, diua „fie-cui al seu" va sosí, atunci Italia va fi întreagă și completă. Atunci nu va mai voí să ese din marginile sale, că aceste nu vor fi numai naturale și militare, ci politice, naționale și spirituale. Și dacă va întreba cineva, cine va opri pe Italia la marginile aceste naționale: doar natura, Alpii italiani și Quarnerul, Alpii retici, marea adriatică, ionică, tirenică? Rĕspunsul va fi: Nu! Doar Austro-Ungaria, Elveția? Nici aceste! Ci natura Italiei, conscienţa sa politică și națională. Italia își are marginile sale în sine însași. Statul italian este forma, conscienţa, comuniunea într'o națiune italiană și unde încetă națiunea, acolo, firesce, și statul stă pe loc."

Contra asertiunei din broșura lui Haymerle, că Germania are interes esențial de a întinde teritoriul nemțesc până la litoralul resăritean al sinului venețian, rĕspunde broșura. Scim bine. Triestul este visul aspirațiunilor nemțesci, Nemții vor să'și deschidă calea spre orient; vor să'și întindă domnia lor dela marea baltică până la cea adriatică. Broșura spune amicabil Nemților, să'și facă object de cucerire valea Ennsului și a Salzachei; pentrucă Italia își va lua „teritoriele nemântuite" dela Austria. Broșura italiană nu este mulțămită cu configurațiunea graniței de către Austro-Ungaria, se provoacă la cuvintele unui Fambri și dice, că o linie mai irațională și mai nechipzuită nu poate să fie; pare că este dictată de prepotență și acceptată de impotență.

Mai departe pretinde broșura o linie strategică de drum de fer, începênd dela Tarent prin valea Passante și Ofanto, de acolo preste platoul dela Sannitico la Benevent, Isernia și Solmona și continuată prin Val de Aterno spre Aquila și Terni în valea dela Tevere și prin „*Cortina d'Appenino*" să se termine la Forlì, legânduse de linia sa internă strategică din Emilia.

Broșura italiană dice în fine, că Haymerle a descoperit toate slăbiciunile Italiei: laudele ce le pune pe armata italiană sûnt numai un compliment cavalaresc al soldatului (Haymerle e colonel), asertiunile strategice sûnt numai sofisme, prin care să se demustre nelipsa „teritorielor nemântuite" pentru Italia și lipsa de pericul în cas când Italia ar fi atacată, și toate aceste cu scop ca Austro-Ungaria să poată ajunge în linisce la marea egeică și aceasta e nodul cestiunei.

Broșura găsesce, ca și Napoleon I, la timpul seu, că pentru Italia puterea maritimă este o condițiune de esistență și provocânduse la Mazzini dice, că un rěsboiu italian nu se bate în cuadrilater, ci în Tirol, Alpii veneţiani, în Triest, în Fiume. „Fără Alpi, fără mare adriatică nu este Italie!“

Cătră sfêrşit broşura este de tot resboinică, ea repeţesce cuvintele lui Victor Emanoil: „Italia nu trebuie să fie numai respectată ci şi temută“ şi încheie adresânduse către colon. Haymerle cu cuvintele“: Austriacului care ne vatěmă măgulindune şi ne amenință nebunesce i repeţim stricta admoniţiune a senatului şi poporului roman: *„Neque priusquamItaliam omisisset de amicitia et societate agi posse“.*

Când ar vení elemente ca ale autorilor broşurei în Italia la putere, din cuprinsul broşurei scim acum ce ar avé să aştepte Austro-Ungaria din acea parte.

Dieta Ungariei.

Budapesta, 24/12 Octomvre 1879.

Eri s'au deschis şedinţa casei deputaţilor la 11 oare. President Slavy. Dintre ministri erau de faţă: Tisza, Trefort, Pauler, Szende, Keményi şi Bedekovich.

După ce presentează presidentul casei mai multe ecsibite se verifică deputatul Rakovszky definitiv. Presidentul provoacă secţiunile şi comimisiunile care încă nu s'au constituit să se constitue.

Corneliu Pulay, raportorul comisiunei, cărei i se încredinţase proiectul despre administraţiunea Bosniei presentă raportul, în care se dice, că comisiunea a acceptat proiectul cu puţine modificări şi 'l recomandă şi casei spre primire. Raportorul se roagă mai departe ca proiectul, pe lângă încungiurarea secţiunilor, să se pună la ordinea dilei.

După o scurtă discusiune, la care au participat vre-o trei, patru deputaţi se respinge propunerea lui Beőthy de a se da proiectul în secţiuni şi aşa va vení a se desbate numai în plen.

Un proiect privitoriu la acoperirea speselor pentru afaceri ale orfanilor şi ale tutoratelor se transpune comisiunei finanţiale; douě raporturi a le curţei de compturi despre socotelile cu Croaţia pe anii 1876 şi 1877 se transpun comisiunei de compturi finale.

Ministrul de justiţie Pauler presentează un proiect de lege despre concursuri: se transpune comisiunei juridice.

Alesandru Buianovici înterpelează pe ministrul president, ca ministru de interne, asupra miseriei din comitatul Şaroşului. Grâul e deja consumat; cartofii, mijloc de căpetenie de subsistenţă, abia vor fi de ajuns pentru semênţă. Isvoarele de câştig au secat. Vinărsăriele 'şi-au sistat lucrarea. Situaţiunea însuflă atâta grige încât e temere, că se va întêmpla ce e mai reu. Abia sûnt 40 comune cari sûnt în stare de a aştepta recolta anului viitoriu, mai mult de 300 însě nu sûnt în stare. Aceste au lipsă de ajutoriu imediat. Emigrarea a început. Este dară neamânabil a li se procura lucru celoru capabili de lucru, eară celor necapabili să li se dea ajutoriu. Guvernului i este cunoscută situaţiunea şi de bună samă va şi ajuta. Dacă a cerut cuvêntul, o a făcut numai ca să dea guvernului ocasiune la un rěspuns liniscitoriu şi mai departe ca să'l roage a ajuta fără amânare, ca să nu se întêmple ca în 1863, când au fost numai douě comune în asemenea situaţiune şi au erupt tifusul de foame. Interpelaţiunea este precum urmează:

Onorabilul d. ministru are fără îndoială cunoscinţă despre situaţiunea cea tristă în care se află poporaţiunea agricolă din unele comitate despre meadă-noapte, anumit din comitatul Şaroşului în urma recoltei celei slabe din anul acesta şi care este ameninţată cu moarte de foame. Rog pe dl ministru a espune, care sûnt dispositiunile guvernului deja făcute pentru vindecarea miseriei în Ungaria de sus, sau care acele ce are de gând a le face?

Ministrul-president Tisza: On. Casă! Să'mi fie permis, spre ajungerea cel puţin a unui scop al interpelaţiunei, scopul de a liniscí, după cum concede şi regulamentul casei, să respund numai decât. (S'audim!)

Încât privesce lucrul, durere, îmi este şi mie cunoscut, că în comitatul Şaroşului deşí astădi încă nu e miseria în grad aşa de mare, după toate semnele, dacă nu se va da ajutoriu, o parte însemnată a locuitorilor acestui comitat este espusă celui mai trist viitoriu.

După cum a amintit şi dl deputat, municipiul a substernut o rugare ministeriului de interne, în care desfăşură, că dacă nu se va da ajutoriu, este de temut, că în unele părţi ale comitatului, în viitoriul cel mai de aproape se va instala lipsa în faptă, amintind totodată, că numai aşa se poate ajuta părţei celei mari a comitatului, dacă poporaţiunei i se va da lucru şi i se va face câştigul posibil.

Îndată, ce 'mi-a venit la mână representaţiunea comitatului am dispus, încât îmi permite sfera de activitate, şi până la alte dispositiuni în měsură mai mare, ca foametea să se evite în tot casul, şi spre sfêrşitul acesta am pus 8000 fl. la dispositiunea municipiului respective a comisiunei intituite contra miseriei, spre a puté întimpina reul şi acum îndată, ce s'ar arěta.

Mai departe, în privinţa lucrului dela stat am provocat pe ministrul de comunicaţiune, ca să'şi dea părerea. Pot însě să împărtăşesc de acum on. case, că consiliul de ministri a dispus ca numai decât să se înceapă clădirea drumului Girált-Szvidnik. Spesele pentru aceasta se puseră încă în anul trecut în preliminariul bugetului, dar casa le a sters. Guvernul e de părere, că dacă poporaţiunei i s'ar puté ajuta pe calea aceasta, legislativa nu va denega supletoriu aprobarea sa. Drumul a cărui clădire are să se înceapă şi prin care să se mijlocescă lucru poporaţiunei ce caută lucru, trece prin acea parte a comitatului care este mai tare ameninţată de lipsă şi aşa alegerea este foarte nimerită.

Ce feliu de alte lucruri să se mai dea, dacă s'ar arăta cumva lipsa şi mai departe, guvernul se va decide mai târdiu. Atâta ve pot spune de acum, că guvernul este de părere, ca lucrul ce se va da să fie în apropierea locuinţelor lucrătorilor; pentru că în casul acesta se pot împărtăşí şi familiele din câştig; pe când dacă poporaţiunea capătă lucru într'o depărtare mai mare de casă, ajutoriul este mai puţin simţit. (Aprobare).

Spre a resuma cele dise până ací, s'au luat mesuri, ca lipsa acum să nu se arete pentrucă îndată ce fu anunţat caracterul reului, am pus suma amintită la dispositiunea municipiului, respective la a comisiunei contra miseriei.

Ministrul president mai repeţind cele dise promite a îngrigí ca şi în alte părţi unde se va arăta lipsa, să dispună cele necesare spre ai pune stavilă. Guvernul însě va avé trei puncte de mânecare. Unul este, că precum de o parte nu trebuie suferită miseria în ţeară, aşa de altă parte trebuie să ne pădim ca tesaurul statului să nu se încarce cu poveri cari trec preste marginile lipsei. Al treilea punct de mânecare este, ca ajutoriul, pe cât numai se poate, să nu poată fi considerat de milă, ci de o resplată pentru lucru (Aprobare). Se roagă a i se lua respunsul spre sciinţă (Aprobare).

Alex. Buianovics mulţămesce ministrului president pentru că a rěspuns îndată şi ia respunsul spre scință.

Şedinţa se ridică la 12 oare. La ordinea dilei pe diua următoare sûnt proiectele pentru prolungirea scutirei clădirilor de pe strada radială de dare şi prolungirea terminului la schimbarea acţiunilor dela drumul de fer oriental.

Din Carloviţ.

19|12 Octomvre.

Pe când congresul în sěptěmâna trecută a resolvat afaceri de mai puţină însemnătate au lucrat comisiunile cu deosebire comisiunea cărea i s'a dat operatul despre regularea dotaţiunei parochilor spre desbatere, precum şi cea cărei i se încredinţase organisarea clerului. Desbaterile asupra acestora s'au început eri în plen şi s'a decis a îndruma pe consiliul suprem naţional scolastic a vení cu o propunere privitoare la înteneerea unui gimnasiu real în eparchia Karlstadtului. Episcopul Angyelics, care până acum a fost în oposiţiune pasivă, a ţinut eri un discurs în comisiunea scolastică. După toate semnele congresul va mai dura vreo trei sěptemâni.

Rěspuns.

Onorată Redacţiune! În numerii 115. 116, a. c. a preţuitei D-voastre foaie aţi dat publicităţii un articol întitulat; „fructele emancipării învěţătorilor nostrii confesionali“ subscris de „Românul ortodocs“. Vě rog dar să aveţi bunăvoinţă a da puţinel loc şi reflecsiunilor următoare la acel articol.

Precum se vede dintrênsul „Românul“ nostru „ortodocs“ voia să se vaete asupra unor resultate triste ivite in organismul nostru scolar de o parte şi în statul învěţătoresc de altă parte şi ale stigmatiza de neşte fructe veninoase precum ne dă a înţelege.

Nu contestează nimenea justa vătare căci fructele acele pocite în adevěr nu numai că pot fi veninoase dar ele pot conţiné şi desvolta multe sěmânţe periculoase cari pot învenina organul cel mai delicat al corpului nostru moral şi corpul întreg.

Dar ori care cunoscětor al împregiurărilor noastre judecă impărţial va condemna pre autorul articolului din cestiune pentru nedreptatea, carea acesta o face învěţătorilor atât celor din diecesa Aradului cât şi celor din diecesa caransebeşului.

„Românul ortodocs“ trebuia mai serios se cerceteze spre a afla adevěratele buedi, ce produc astfeliu de fructe. El ar fi aflat şi s'ar fi convins, că acele nu sûnt învěţătorimea.

Sûnt şi între învěţători unii cari posed un caracter necurat pre lângă toată valoarea lor intelectuală. Acestia orbiţi de vanitatea lor personală uşor se dau de toporişte numai spre a vení în atingere cu mâni puternice fie aceste chiar şi sacrilege.

Dar sûnt puţini de feliul acesta şi ar dispăré cu totul dacă toţi învěţătorii s'ar considera de tot atâtea părţi ale unui întreg, dacă ar observa mai serios legea fisică de cohesiune dacă unul fiesce care dintrênşii ar desvolta mai multă seriositate şi activitate pre terenul de asociaţiune.

Câţiva pěcătoşi însě nu trebuia să seducă pre „Românul ortodocs“ a crede, că întreagă corporaţiune înveţătorească ar strica, dacă nu cumva dênsul predomnit de vreun prejudeţ înadins tinde a conjura timpurile de tristă memorie cu grosul lor întunerec învocându-le asupra noastră.

Emanciparea învěţătorilor ce dênsul o ia de răděcină a acelor fructe sarbede, ne face suspect pe „Românul ortodos“ a fi capabil de cea — ce disei; dar deja au trecut timpurile când astfel de tendenţe s'ar fi putut realisa. Ací lumina de libertate adevěrată crestinească carea lucesce cu mare putere din fie care literă a statutului nostru organic va orbí pe ori ce buhă carea cobind va cuteza a se apropia de locul ei.

Ai cui supuşi erau învěţătorii? doară ai clerului? — „Românul ortodocs“ aşa se vede, că crede. Însě noi învěţătorii dicem că nu; ci atât învěţătorii, cât şi preoţii eram supuşii întunerecului şi ai acelora puteri apěsătoare, cari copleşau întregul popor, întreaga biserică.

„Române ortodocs,“ 'ţi-ar plăcé să se mai întoarcă eară acele timpuri?!

Cumcă clerul a fost, este şi va fi instituit de inspectori şi directori scolastici în organismul nostru cultural, această împregiurare nu stirbesce nimic din drepturile şi aspiraţiunile noastre învěţătoresci, pre cât aceste funcţiuni şi aşa se sěvêrşesc numai pentru onoare şi gratis, nici că sûnt compatibile cu oficiul învěţătoresc mai ales inspectoratul.

Noi sub inspectori şi directori, sub comitete parochiale şi epitropii parochiale luminate sûntem emancipaţi totdeauna tocma aşa de bine, cât de bine putem fi supuşi şi něcăjiţi sub auspiţiile celor mai liberale instituţiuni de grosolănia şi chicaneriile celor proşti şi maliţioşi. Se înţelege că instituţiunile, dar mai vêrtos persoanele, ca organele acelora esercită binele ori reul asupra noastră, cât şi asupra întregului popor. Şi fructele, de cari vorbesci, crede-mě, ele provin din vina noastră a tuturor. Ele provin mai vêrtos de acolo; căci încă nu ne-am creat o basă proprie pentru o cultură proprie; ci abia ne rădimăm tot numai şi numai pe scoala elementără şi numai pe biserică.

Pe când preoţii şi învěţătorii se primiau în institutele teologice şi pedagogice dela coarnele plugului în adevěr nu respândiau prea multă lumină, dar atât ei cât şi poporul aveau o vîrtute puternică morală-religioasă; de când însě se pretinde dela recipienţi să 'şi altuească moravuri străine petrecênd câte 6—10 ani în familii şi scoale străine, moravurile par a fi tare decădute la credincioşi, şi lumină tot atât de puţină, de nu mai puţină încă.

Eu tare dubitez, că inspectorii mireni scolari din diecesa Aradului vor fi aflat la învěţători pedecile, de cari a scris „Românul ortodocs“, ci de bună samă la popor, carele se află în condiţiuni, cum spuseiu, şi care trebuie regenerat.

Aşi fi curios sě sciu, cum ar avé de cuget „Românul ortodocs“ să supună pre învěţători preoţilor. Ei se află cam tot pre acelaşi grad de cultură, unde nu poate fi vorba de domn şi serv, ci simplu numai de funcţionariu şi funcţionariu fără ingerenţa unuia în afacerile celuialalt.

Fie-care îşi are lucrul seu prescris; eară netrebnicul ce nu corespunde, este totdeauna supus numai pěcatului seu, de care negreşit trebue emancipat, fie chiar prin eliminare din postul seu, ori e dênsul învěţătoriu ori chiar şi preot. — Cu stimă

Reciţa montană, Octomvre 1879.

Ioan Sîmu,
învěţătoriu ortodocs.

Desbaterile senatului din România despre cestiunea israelită.

Şedinţa dela 10 Octomvrie curent.

Preşedinţa d-lui preşedinte C. Bosian.

Presenţi 51 d-ni senatori. Absenţi 19. După ce se aproabă sumarul şedinţei precedente, se dă cetire mai multor telegrame şi petiţiuni, precum şi mesagiului domnesc, prin care se trimite în desbaterea senatului proiectul de lege pentru ajutoriul ţeranilor în lipsă de hrană.

D. raportor Al. Orĕscu, urcându-se la tribună, dă cetire proiectului de lege, votat de cameră, pentru revisuirea art. 7 din constituţie, şi raportului seu, prin care arată că proiectul în cestiune a fost admis de toate secţiunile mai în unanimitate; că d. senator V. Alecsandri a propus un amendament pentru nerevisuirea art. 7, care însĕ s'a respins; şi că d-nii Gr. Sturza St. Şendrea, general Man, general I. E. Florescu, cari au făcut o simplă reservă în favoarea ideei de douĕ treimi a voturilor pentru admiterea naturalisărei fără stagiu. Conchiḑênd, arată că proiectul a fost admis în unanimitate de comitetul delegaţilor, şi roagă pre d-nii senatori ca să'l voteze astfel cum a fost votat de camera deputaţilor.

D. preşedinte consultă senatul, dacă voesce a întra îndată în discuţie, şi se hotăresce ca discuţia să înceapă chiar aḑi.

P. S. S. Mitropolitul Primat, avênd cuvêntul, respinge din toate puterile acusaţia nedreaptă, cum-că Biserica şi naţia română ar fi netolerante. Toţi străinii au găsit la noi cea mai mare ospitalitate. În ce privesce pe Israeliţi, numĕrul lor în ţara noastră este dovada cea mai bună de toleranţa Românilor. Capii Bisericei noastre au distribuit mile la Evrei ca şi la creştini, înzestrând fete israelite şi altele. Terminând, Eminenţa Sa speră că senatul va da gravei cestiuni o deslegare demnă şi patriotică, şi declară că va fi acolo unde se vor afla toţi.

D. Vasilie Alecsandri, luând cuvêntul, declară că nu primesce revisuirea art. 7. Situaţia este tragică pentru patria română şi trebuie a ne ridica cu inima şi cu cugetul la înălţimea datorirei noastre.

Pe scena acestei părţi de lume, ce se numesce România, vedem un popor blând, inteligent, ospitalier, tolerant, care a sciut să înfrunte în timp de secoli toate pericolele, păstrându'şi naţionalitatea şi eşind învingĕtoriu asupra relei soarte, ce 'l-a persecutat, cu inima intreagă, cu capul teafĕr.

Dar, când acest sirman popor, recăştigându'şi independenţa vitejesce, se credea scuturat de greutatea nenorocirilor, eată că se găsesce faţă cu o nouă ameninţare, cu năvălirea israelită. Aceşti năvălitori sûnt adepţii celui mai orb fanatism religios, cei mai esclusivisti oameni, şi cei mai neasimilabili cu celelalte popoare. Ei curg mereu în ţară pe toate frontierile; şi intenţiunea lor nu este alta decât a înneca micul popor român şi a deveni proprietar al pămêntului acestui popor. Am fi culpabili dacă prin nepăsarea noastră, prin aplicarea unor fatale teorii umanitare, sau dominaţi de o spaimă imaginară am uita că patria română este un deposit sacru, ce sûntem datori a'l transmite întreg şi nepĕtat la copiii nostri.

Noul Moise, care conduce poporul lui Israel către o nouă Palestină, este alianţa israelită. Poruncile ei sûnt legi nediscutabile pentru întregul neam judaic. Ea vrea pentru scopuri ulterioare, să ridice pe Evrei pe aceeaşi treaptă cu Românii. Au în ei vre-un titlu ca să merite a fi cetăţeni? Nu. Evreii au fost totdeanna ostili propăşirei noastre naţionale; n'au fundat nici o instituţie de folos public; ci din contra tactica lor a fost de a ne calomnia, arĕtând Europei pe Evrei ca pe nesce victime ale închisiţiei române, şi zugrăvind pe poporul român cu colorile cele mai negre de netoleranţă, de fanatism, de barbarie. Şi toate aceste ca să deştepte mila Europei pentru Evrei şi indignarea ei contra Românilor.

Ací oratorul dă cetire unor pasage din memoriul alianţei, presentat la congresul din Berlin, în care se spune, că la noi sûnt rescoale, ucíderi, prăḑi, persecuţii religioase etc. în contra Evreilor. Am despreţuit aceste clevetiri, şi am comis greşala de a nu ne apĕra la timp dinaintea opiniunei publice arĕtând adevĕrul. Acest adevĕr este că nu noi Românii sûntem persecutorii ci noi sûntem persecutaţi de Evrei pe cale şi religioasă, şi economică şi naţională. Românii din Moldova sûnt în mare parte reduşi la sapă de lemn prin esploatarea Evreului, care amestecă otravă în rachiul ce vinde Românului.

Esplice Europa învĕţată acest fenomen: cum cei pretinşi persecutaţi sûnt într'o stare prosperă, şi cum cei acusaţi de persecutori se află aproape în miserie? Esplice Europa, cum se face că Evreii fug din ţĕrile în cari se bucură de toate drepturile cetăţenesci, se lapĕdă de acele drepturi, şi vin cu sutele de mii să se arunce în ghiarele persecuţiei române?

Din datele statistice resultă că în timp de 20 ani numĕrul Evreilor s'a urcat dela 135,000 la 400,000, adecă a crescut de ḑouĕ ori şi jumĕtate; şi că, dintre toate statele Europei, România are relativ cea mai numĕroasă populaţie evreiască, fiind un Evreu la 13 locuitori! Eată dar, ce atracţie are această pretinsă persecuţie!

România este astăḑi victima unei erori isvorîte dintr'o înfamă calomnie. Europa, indignată de tabloul atâtor cruḑimi imaginare, ne-a condamnat fără a ne asculta hotărînd că nu recunoasce îndependenţa noastră, pe care am câştigat-o cu arma în mână, până ce nu vom acorda drepturi civile şi politice Evreilor. Art. 44 ne stigmatisează de popor netolerant, barbar şi persecutor pe noi, cari am dat asil tuturor persecutaţilor de prin alte ţĕri, cari am desrobit pe Ţigani, cari am emancipat pe clăcaşi, cari am dat drepturi politice Armenilor, şi cari am trecut Dunărea ca să contribuim la desrobirea unui neam străin nouĕ!

In presenţa unei situaţiuni atât de anormale, trebuie să ne pătrundem de caracterul sacru al mandatului nostru şi, fermi şi decişi, să spunem cu curagiu puterilor semnatare tractatului dela Berlin:

„Am fost calomniaţi în ochii vostrii. Această calomnie este causa art. 44, care conţine un blam nemeritat de noi. De cât recunoascerea unei independenţe pătată cu umilire, mai bine o nerecunoascere ce o scutesce de stigmat.

Lăsaţi-ne propriei noastre iniţiative pentru a regula cestiunea israelită, şi recunoasceţi independenţa noastră pur şi simplu pentru ca să nu rĕmână nici umbră de blam pe fruntea României. In cas contrariu, sûntem nevoiţi de consciinţa noastră a amână pentru un timp mai fericit revisuirea constituţiei."

S'ar puté obiecta, că Europa luâd o dată o decisie în privinţa noastră, nu mai poate reveni. Rĕspunsul este, că ar fi să nesocotim spiritul de echitatea puterilor civilisate, dacă am crede că, recunoscĕnd eroarea în care au fost înduse, s'ar înteţí a manţiné o clausă infamantă şi nemeritată în tractatul dela Berlin. Dreptul nostru n'avem trebuinţă să'l susţinem cu putere armată, căci el este mai tare decât baionetele. România 'şi-a recăştigat titlurile sale de nobleţă pe câmpul rĕsboiului, şi prin urmare are dreptul de a întra în familia europeană cu fruntea sus, ear nu cu capul plecat.

Dacă trebuie să facem Evreilor o condiţie mai corectă în ţara noastă, aceasta s'o facem nu sub presiunea directă a art. 44, nu sub presiunea indirectă a alianţei israelite, ci din liberul nostru arbitru de stat independent. Altfel ne espune la cea mai tristă umilire: aceea de a datorí recunoascerea independenţei noastre nu sacrificielor şi vitejiei noastre, ci alianţei israelite!

„Pentru aceste considerante, când astăḑi România vine cu istoria sa în mână, pentru ca noi să înscriem pe paginile sale al nostru veto, eu unul rup pagina destinată pentru înscrierea umilirei ţĕrei, ear pe ceealaltă pagină scriu cu inima mea: demnitatea şi salvarea ei!

(Va urma.)

Varietăţi.

* (Comitatul Sibiu). Şedinţa comitetului centrale electorale se va ţiné aḑi în 28 Oct. n.

* (Calea ferată Ploesci-Predeal). La 15/27 Octomvrie 1879 începe pe calea ferată Ploesci-Predeal serviciul de mărfuri. Pe secţiunile astă-ḑi în esploatare, Ploesci-Câmpina şi Sinaia-Predeal, transportul mărfurilor se va face cu trenurile micste şi cu trenuri de marfă, după disposiţiunile regulamentare şi tarifele generale pentru transportul mărfurilor de mare şi de mică iuţeală, valabile de la 15 Martie 1879 stil nou pe liniile societăţei acţionarilor căilor ferate române.

Pe secţiunea Câmpina-Sinaia transportul mărfurilor se va face cu camioane tot prin îngrigirea şi sub rĕspunderea calei ferate, cu preţul de 24 lei pe tonă şi pe fracţiuni indivisibilĕ de 100 chilograme; durata transportului va fi de 24 ore pentru mărfurile sosite la una din staţiunile Câmpina sau Sinaia cu trenurile micste de călĕtori astă-ḑi în circulaţie, şi de 4 ḑile pentru mărfurile sosite cu trenurile de marfă; ear pentru mărfurile primite a se espedia ca bagagiu, durata transportului va fi de 4 ore şi cu preţul de 50 lei pe tonă, şi pe fracţiuni indivisibile de 10 chilograme.

Pe această distanţă sûnt escluse de la transport; mărfurile mai grele de o tonă (o singură bucată). Cadavrele, Animalele vii. Trăsurile de ori ce serie.

Asemenea nu se primesce asigurarea de predare la timp.

În staţiile Câmpina şi Sinaia transportarea mărfurilor din sau pe camioanele administraţiei calei ferate sûnt în sarcina acelei administraţii.,

Mărfurilece au a se espedia din Câmpina în direcţia Ploresci, se vor primí după cererea staţiei, în staţia Câmpina sau în Halta Podu-Vadului; ear mărfurile ce au a se espeda în direcţia Predeal nu se vor primí de cât în Halta Podu-Vadului.

Mărfurile încărcate în staţiunile calei ferate Ploaesci-Predeal, cu destinaţie pentru liniile acţionarilor, trec direct prin staţia Ploesci fără a se descărea, ear mărfurile destinate pentru liniile statului ungar, trec asemenea direct prin staţia Predeal, însĕ numai până în staţia Braşov, când ele vor fi încărcate pe vagoane române şi până la destinaţie dacă vor fi încărcate pe vagoane ungare; afară numai dacă trecerea directă a vagoanelor prin staţia Predeal nu va fi împedicată de serviciul de vamă sau din alte cause sau lipsuri de formalităţi.

Directorul de esploatare.

* (Statistic din Dobrogea). După „Curierul financiar" estragem câteva notiţe statistece în privinţa acestei provincii anecsate la România: Dobrogea cuprinde în total 14,748 chilometri patraţi sau 1,475,800 hectare cu teritoriu în părţite pe cele doue judeţe astfel: 6051 chilometre pătraţi judeţul Constanţa; 7707 chilometri patraţi în judeţul Tulcea.

Dobrogea are 2 judeţe, 9 plăşi, 266 comune, din care 12 sûnt urbane şi 254 sûnt rurale; ear sate şi cotune are 348.

Populaţiunea remasă în urma aprigului resbel din 1877, e de 101,942 locuitori; adecă: în judeţul Constanţa 8977 Români, 10,444 Turci, 6,854 Bulgari, 3,595 Tatari, 300 Grecii, 51 Israeliţi, 15 Armeni: Ear în judeţul Tulcea 22,200 Români, 21,861 Bulgari, 10,058 Lipoveni, 6,162, Ruşi ortodocşi, 6,049 Turci, 2,945 Tatari, 2865 Greci, 2471 Germani, 1000 Israeliţi, 788 Armeni, şi 308 de deosebite naţionalităţi.

* (Un monitor rus invulnerabil.) O cuirasată formidabilă, înarmată de mai multe tunuri de câte 100 tone, şi acoperită de o învĕlitoare de fer, are să fie construită în curênd în fabricele de la Clyd în contul guvernului rusesc, Maşinele sale vor avé o putere de 100 cai, şi se crede că acest monitor .va fi negreşit învulnerabil.

* (Un stat fără presă. Micul stat Sant-Marino nu posedă nici un jurnal. Asemenea nu are nici o tipografie în capitala sa, care numeră la 5000 locuitori. Când Marele consiliu din Sant-Marino vrea să facă cunoscute hotăririle sale Europei, prin calea presei, el se adresează către jurnalele din Italia.

* (Urmări de cutremur in Ungaria). După ştirile primite din Moldova veche şi Moldova nouă, oraşele din Ungaria, sûnt desolate. Ambele aceste localităţi au fost distruse din trei părţi prin cutremure de pămênt. În trei ḑile, s'au simţit 36 sguduituri destul de pronunţate, cari au schimbat stradele în nişte grămezi de ruine.

* (Earnă în Viena). În ḑiua de 17 Octomvrie la Viena, într'o clipă oraşul întreg a fost acoperit cu o mantie albă, schimbându'şi aspectul de vară de până atunci.

* (Vênătorea.) Eată asupra acestei ocupaţiuni câte-va amănunţimi istorice pline de interes.

Nu se poate specifica o originea vênătoarei; ea a luat naştere ḑin ḑiua, în care omul a trebuit să se apere de atacul animalelor şi a căuta nutrimentul seu în alt ceva de cât în vegetale.

În timpurile biblice, un mare respect se da vênătorilor. Ei erau priviţi ca nişte persoane mai mult de cât ordinare. Aceasta ne probeasă istoria legendară a lui Nemrod, a cărui nume este aplicabil tuturor amatorilor de vênătoare. „Acest copil a lui Cham vêna înaintea Domnului, ḑice Biblia; pe urmă, întemeind împeriul babiloniei, el înfrunta pe toţi resboinicii, de a mănuí săgeata asupra caprelor selbatice, a vulpilor şi a epurilor."

Grecii erau pasionaţi pentru vênătoare. Ei treceau de maestri în arta de a prinde vênatul fără armă sau ecsplosiune. Eată cum procedau în privinţa leului, mistreţului şi a altor selbătăciuni. Făceau o groapă rotundă, ridicând în mijlocul ei un stălp, de asupra căruia aninau un miel; groapa o acoperiau cu un ţol care ascundea vederea adăncimei; pe urmă la sbieretele mielului, leul, repesinduse spre dênsul pica în groapă de unde putea se fie scos cu uşurinţă. În Persia, pasiunea pentru vênătoare era aşa de mare, că Cyrus întretinea cinci sau şese sute de câni pentru urmărirea antilopei şi gazeleí. Tot aşa şi aḑi se urmeasă în parcurile moderne, a bogaţilor Persiani cu pămênturi întinse şi strebătute de diferite feluri de animale, pentru a se puté îndeletnicí fără osteneală în pasiunea lor favorită.

Romanii vênau prin păduri şi munţi. Dar în ultimele timpuri ale republicei, ei se îndeletniceau în terenurile închise unde întreţineau diverse specii de vênat.

Paul-Emile făcù present lui Scipion Nasica un măreţ ecuipaj de vênătoare. Sertorius, Julius Cesar, Marcû Antonie Cicerone toţi au practicat vênatul, şi Plinius mai mult de cât dênşii vêna cu ardoare în ţărinile de la Tusculum (astăḑi Frascatti), la câteva mile de Roma. Ca şi în ḑilele noastre, se cunoscea la Roma vênatul cu ţeseturi întinse vertical pentru a prinde prepeliţi.

* (Difteritis şi ceapa). Din Cluj se scrie unui ḑiar din Budapesta că şi pe acolo grasează difteritea. Însĕ s'a constatat, că în casele, unde Românii şi Ungurii şed la olaltă numai copíi de Ungur au fost atacaţi ear cei de Român au rĕmas neatinşi de această boală. Causa se ḑice a fi, că copii români mâncă multă ceapă, şi aceasta 'i scutesce de boală.

* (Unusurar), Wolf Friedman din comitatul Beregh, satul Scotarsca fu găsit mort între munţi; prin el mulţi au ajuns la sapă de lemn.

* (Un medic turc). Un medic din Bosnia scrie unui ḑiar din Budapesta: „Eu nu sûm singur medic aici, căci mai este şi un Turc: acesta, dacă e chemat la cutare bol-

nav se gândesce mai ântâiu, că oare care sfânt e ofensat? Apoi scrie numele aceluia pe o hârtie, şi o dă bolnavului s'o înghită; dacă sfântul nu ajută, acolo nici omul nu poate ajuta".

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 24 Octomvre n. Casa magnaţilor a ţinut astădi o şedinţă. Archiducii şi dignitarii bisericesci au fost de faţă. După cetirea proiectelor de adresă ale maiorităţei şi minorităţei comisiunei de adresă n'a luat nimenea cuvêntul în desbaterea generală. În desbaterea specială primele douě alinee ale proiectelui maiorităţei s'au primit fără desbatere. La alinea a treia ministrul-president contele Taafe declarà: Ea n'ar fi pe deplin compatibilă cu cuvêntul de tron, altcum amêndouě proiectele de adresă ar consuna. Guvernul ar dorí, ca constituţia să nu fie basată numai pe lege, ci să prindă răděcini şi în inimile popoarelor; el ar dorí o adresă comună spre împăcarea generală. Hübner a propus un amendament, asupra căruia de loc a urmat o sfătuire a comisiunei. După reînceperea şedinţei raportorul maiorităţei declarà că n'a urmat o conţelegere între amêndouě partidele. Apoi votându-se nominal s'a respins amendamentul lui Hübner cu 78 contra 59 voturi. Proiectul de adresă al maiorităţei s'a primit *en bloc* cu adausul unei alinee despre legea pentru apěrarea ţěrei.

Şovinismul în literatură

de

Turturel Codrean.

(1 Urmare.)

Materialul (subiectul dramei) ce şi 'l-a compus acest Tirteu al şiovinismului e următoriul:

Bocotan Toader, Român, gazdă bună (om avut) şi veduv bětrân poşede pe lângă avuţiă sa materială şi o mărgea de frumseţă rară în unica s'a fiică Iliana, cunoscută în sat şi ţinut sub conumele „cea frumoasă". Tot în aceea comună se aflá şi o věduvă de ungur Iakab Sára, care în tinereţele sale gustase dulceaţa bunei stări materiale şi'şi propuse acum a vrăgí (nebuní) cu ajutoriul unei Ţigane fermecătoare, Dochia, pe Bocotan Toader se o ia de soţie. Ea are un voinic de fiu Bandí, carele vědênd că Iliana s'a lepădat de crătinţă şi a pus rochie socotesce în sine, că pre lângă Iliana 'i ar prinde bine şi moşia lui Bocotan Toader cu boii cei frumoşi, cu stogurile, coşerele şi ambarele pline şi — se amorează de Iliana. De Iliana se interesează însě şi Micuşan Toma un june român bine situat (jómódu gazda) din comună; eară după acesta aruncase ochii o fată proastă de Ungur (magyar porléány) Fészek Boris. Atâta e subiectul dramei, ear scenăria e astfeliu:

Actul prim începe cu o ḑi de vară în care tot satul e la câmp aşa şi Bocotan Toder cu ai sei. Numai Bandi voinicul, supěrat de „dor şi amor", umblă ştrenguind prin sat. Ca să-'şi mai stingă focul arḑětoriu se apropie de cârcîuma lui Itzig din capul satului, unde întâlnesce pe rivalul seu în amor Românul Micuşan Toma şi pe un drotariu slovac Dikvász Tobi. Cu puterea unui leu din pustia Saharei şi cu impertinenţa unui bicheriu din pustia Hortobagiului apucă voinicul Bandi pe Românul şi Slovacul de gulere şi îi aruncă cu o singură cărnitură în cârcîma Jidanului şi se pune cu ei pe beute. Mama lui, Jakab Sára dusese de mâncare lucrătorilor la câmp de unde întorcându-se îşi aduce aminte, cât e de amară věduvia de 20 de ani, şi cât ar fi de dulce bogăţia lui Bocotan Toader şi întră la vrăgitoarea Dochia spre a cere un sfat bun dela ea. Aceasta îi spune însě că să-'şi pună pofta în cuiu, findcă în stele stă scris, că Bandi fiul ei va lua de soţie pe Iliana fiica lui Bocotan. La aceste întru atâta se indignează veduva maghiară încât esclamă: „Până e lumea! Au doară 'mi am crescut eu fiul meu pe sama unei fete valache (oláh fáta)?!"

Iliana întorcêndu-se şi ea dela câmp află lângă coliba vrăgitoarei dela cârcîmă preste drum un scaun (laviţă) la umbra unui arbore şi se pune la odichnă, aici o ajunge şi pe ea dorul. Monologează, fantasează şi caută despre simpatiile sale cătră — Bandi. Ea'l iubesce, dară modestia femeească nu'i promite a 'i mărturisí aceasta. Într'aceste se aude larmă din cârcîumă; Iliana se sparie şi fuge uitându'şi o măramă pe scaun. Din cârcîumă ese Slovacul Tobi beat, vede năframa Ilienei pe scaun şi o fură, nesimţind că Jakab Sára, mama lui Bandi 'l-a observat din coliba vrăgitoarei. Tobi întră de nou în cârcîmă unde reivinduse cearta între el, Toma şi Bandí cest din urmă eară îi apucă de pept pe cei doi şi îi aruncă atară cu putere supranaturală, remânênd el singur domn şi stăpân în casa lui Itzig. Tobi Slovacul începe ceartă cu Toma Românul pe care înjurêndul în toată forma se încinge bătaie între ei (duo certantes!) Tobi sucumbe vătěmat greu la o mână; la vaetăturile lui ese vrăgitoarea Dochia cu veduva Iakab Sára din coliba vrăgitoarei şi vědênd, că Tobi sângeră la mână, vrăgitoarea îi pune leac, îi descântă şi'l leagă cu mărama Ilienei ce o scoate din şerpariul Slovacului. Atunci ese din cârcîumă şi voinicul Bandí eară nobila lui mamă Sára află ocasiune binevenită de a calumnia pe Iliana şi a aţiţa jalusia în inima lui Bandí, ceea-ce şi face susţinênd, că Iliana iubesce pe drotariul Tobi şi că ea însăşi 'i-a dat năframa, ba dênsa (Sára) a věḑut cu ochii sei, că Iliana a şi sărutat pe drotariul. Dochia întăresce tote ca martoră. Voinicul Bandi se cătrănesce, smulge cu brutalitate selbatică măframa Ilienei de pe mâna sângerândă a lui Tobi şi se întoarce în cârcîmă spre a'şi potolí mănia cu beutura. Sub decursul acestei scene dă nobìla věduvă Jakab Sára de repeţite ori espresiune unei spurcate ure naţionale, d. e., „oláh fáta, toth legény — megkapta a zsák a fotját" (fata vlahă, fecior slovac — 'şi-a aflat sacul petecul) — „csak nem őlöd meg egy oláh fátáért" (doară nu'l vei sugruma pentru o fată vlahă) ş. a., de aceste.

Bocotan Toader scosese clacă în ḑiua aceea şi apropindu-se sara se întoarce cu lucrătorii dela câmp. Acestia oprindu-se dinaintea cârcîmei se pun la joc. Bandi ese din cărcîmă cu năframa Ilienei în mână, o ia pe Iliana la joc şi o întreabă: unde'i este măframa? la care Toma Micuşan rěspunde: a dat-o drotariului pe sărutări!" Bandi o înfruntà în mod arogant, de ce vătěmându-se copila fuge în braţele tatălui seu. Acesta se întrepune pentru onoarea fiicei sale ascultă pe Sára, Dochia şi Toma, cari spun unanim, că au věḑut când a sărutat Iliana pe drotariul Tobi. Iliana neagă, dechiară toate de calumnie şi bětrânul crede cuvintelor ei „pentrucă ea nici odată n'a minţit." Bandi voinicul nu încetă cu infestările sale, la cari bětrânul Bocotan întreabă pe Iliana; făcut-a ea oare-care mărturisire de amor cătră Bandi sau acesta dênsei? Spunênd Iliana că nu, Bocotan îl capacitează pe Bandi, că nu are nici un drept de a molesta pe fica sa. Bandi supěrat pornesce la drum, ia lumea în cap.

Actul II. se începe (după un an şi jumětate) cu pregătiri de ospěţ. Iliana şi Toma Micuşan au să devină o păreche. Toţi sûnt cu voia bună numai mireasa plânge de dorul lui Bandi, despre care de un an şi jumětate nu se mai aude nimic, ba Toma ḑice că a věḑut cu ochíi sei că 'l-au scos mort din apă nesce păstori şi 'l-au îngropat. Iliana împlinesce voia tatălui seu — din desperaţiune şi se decise a se mărita după Toma. Aflând despre aceasta Fészek Boris, fata de pleavă maghiară, vine la Iliana, îi spune că ea are drepturi asupra lui Toma, că 'l iubesce si o desmântă şi terorisează pe Iliana cu ameninţări triviale (una dintre cele mai usitate arme a şovinismului de astăḑi!). Nuntaşii se adună şi societatea e gata a pleca spre biserică. Acum se ivesce věduva Iakab Sára tânguindu-se după fiiul seu Bandi. Ea nu poate crede că e mort, presimte că e aproape şi că va să vină cât mai curênd a casă. Nici nu finesce bine cuvintele sale şi eată că Bandi cade ca din nuori în curtea lui Bocotan în mijlocul nuntaşilor. Iliana leşină, ear Bocotan îi spune lui Bandi, că n'are de a căuta nimic pe acolo. Revenindu'şi Iliana în simţiri dechiară că nu va merge după Toma, de oare-ce ea iubesce pe Bandi. Bocotan demite oaspeţii, poftindu'i pe mâne, când sau se va continua nunta (cu Toma) sau fiia-sa va părăsí casa lui. Iliana rěspunde: „da, mâne sau nuntă (adecă cu Bandi) sau înmormêntare!" Aceasta firesce că'l vatěmă pe Toma şi'l aduce la decisul a se rěsbuna asupra lui Bandi. Cum? El e un poltron ticălos şi laş, unde să cuteze el a se atinge de voinicul Bandi din sěmênţa lui Arpad? Angagiază dară spre scopul acesta pe Ţiganul scobariu Sustágh Minya, tocmindu'l şi plătindu'l cu 30 fl. ca să asasineze în noaptea următoare pe Bandi.

(Va urma)

Bursa de Viena

din 24 Octomvre n. 1879.

Împrumutul naţ. 5% (argint)	69 70
Acţiuni de credit	267 20
Valuta nóuă imperială germână	57 75
London	117 —
Galbin	5 59
Napoleon d'aur (poli)	9 32

Economic.

Sibiiu, 24 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. .9—.10; Grâu sěcăreţ, fl. 7.80—8.60; Sěcară fl. 5.20—5.60; Orz fl. 4.40—4.80; Ověs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.60—5.; Mălaiu fl. 5—5.50; Cartofi fl 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25.—26; Sěu brut pro 50 chilo fl. 16—16.50; Sěu de luminări fl. 23.—24; Luminări de sěu 50 chilo fl. 28—28.50; Sěpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 80—0.90: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauě 10 de 25 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 21 Noem. şi 21 Dec. imob. lui Samoilă Nagy în Ribet (trib. M. Oşorheiu); în 12 Noem. şi 13 Dec. mob. lui George Taflan în Mândra; în 30 Oct. şi 1 Dec. imob. lui Toma Bârsan în Corb (judec. cerc. Făgăraş); în 27 Noem. si 27 Dec. imob. lui Michail Drotleff în Alţina; în 6 Noem. imob. lui Oprea Borcia în Sălişte (trib. Sibiiu); în 19 Noem. şi 20 Dec. imob. lui Nichifor Muntean în Totoiu (trib. Alba-Iulia): în 19 Noem. şi 19 Dec. imob. lui Ioan Kraft şi soţiei sale în Copşa-mare (judec. cerc. Mediaş); în 21 Noem. şi 22 Dec. imob. lui Leopold Rosenfeld în Danfalěu (Dăneşti); în 17 Noem. şi 17 Dec. imob. lui Andreiu Argylan în Hegmaş (jud. cerc. Şomcuta-mare); în 22 Noem. şi 23 Dec. imob. lui Ioan şi Eufrosinei Popovici în Săcele (trib. Braşov); în 10 Noem. imob. lui Vasilie Isailă Popovici şi soţi în Velţ (judec cerc. Sântmărtin); în 18 Noem. şi 19 Dec. imob. lui Simion Popescu în Totoiu (trib. Alba-Iulia).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învěţătoreasă la scoala comunală de fetiţe din Haţeg prin aceasta se escrie concurs cu termin până în 15 Noemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu fics anual 400 fl. v. a. care se va solví din cassa comunală opidană în rate lunare anticipative, cuartir liber, şi 4 orgii lemne de foc din care se încălḑesce şi scoala.

Concurentele au să'şi subştearnă scaunului scolariu în Haţeg, până la teminul defipt suplicele lor instruate cu documentele recerute; dintre concurente vor fi acele preferite, care vor documenta cunoscinţa perfectă a limbei române, şi maghiare.

Haţeg în 18 Octomvre 1869.

Scaunul scolar

Bàrsan m. p.,

2—3 preşedintele scaunului scolar.

Nr. 134|1879. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III din comuna Borcut în protopresbiteratul Solnocului al II-lea în urma încuviinţărei prea venerabilului corsistoriu archidiecesan dto 6 Octomvre Nr. 241 B. 1877 se escrie concurs până la 8 Noemvre.

Emolumentele sûnt:

a) folosirea porţiunei canonice de sub Nr. 91 a cărţilor funduare în mărime de 8 jugere 1176 °□ arătoare şi de fênaţ dând un venit anual de 200 fl. v. a.

b) stolele staverite de sinodul parochial din anul 1872, cari dau un venit de 130 fl. 56 cr. v. a. Suma totală a venitelor e de 330 fl. 56 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a'şi aşterne recursele instruite în sensul prescriselor statutului organic, şi a dispositiunilor provisorie sinodale din an. 1873 la subscrisul până la terminul sus anumit.

Cupşeni, 9 Oct. 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupşa m. p.
prot.

Nr. 1898—1879. [45] 2—2

Publicaţiune.

În 4 Noemvre a. c. la 9 oare înainte de meaḑăḑi se va esarênda prin licitaţiune în cancelaria pretorială, strada Trandafirului (Rosenanger) Nr. 19, dreptul de morărit şi cârcîmărit al comunei Mohu pe 6 ani, începênd dela 1 Ianuarie 1880 şi adecă:

1. Moara cu preţul de esclamaţiune de 1000 fl.
2. Cârcîma cu preţul de eclamaţiune de 300 fl. pe lângă depunerea unui vadiu de 10%.

Condiţiunile mai de aproape se pot vedé în cancelaria comunală şi la oficiul acesta.

Sibiiu în 22 Octomvre 1879.

Oficiul central pretorial.

Un concipient,

care este cualificat de a se introduce la camera advocaţială în registrul practicanţilor în drepturi, poate afla aplicaţiune în cancelaria subscrisului.

Se recere să vorbească şi scrie toate trei limbile patriei.

Condiţiunile sûnt de a se comunica prin epistolă.

Parteniu Cosma,
advocat în Sibiiu.
1—3 [55] (Strada Cisnădiei 20).

Redactor respunḑětor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 122. Sibiiu, Joi 18 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Octomvre.

Este o situațiune estraordinară situațiunea din Ungaria. Naționalitățile nemaghiare toate, afară de vre-o câțiva indivịdi, cari sub aripile guvernului își pot face trebșoarele într'o formă sau într'alta, stau la o parte și pășesc din când în când, la anumite ocasiuni, contra guvernului. Însași naționalitatea maghiară în nemulțămirea sa este în cea mai mare parte opozițională, în parlament și în presă; ba aseměnând oposițiunea acesteia cu cea a naționalităților nemaghiare, nemaghiarii sûnt ângeri pe lângă tovarěșii lor Maghiari din oposițiune. Oposițiunea maghiară a progresat în ideile sale de oposițiune așa de tare, încât nu se mai oprescе la guvern; ea atacă adeseori chiar și majoritatea parlamentului unguresc și prin aceasta parlamentul însuși. Mai mult, spiritul de oposițiune se pare că prinde ca rugina, și în aprodimea guvernului. Și cu toate aceste Tisza, care face oposițiunei și guvernul și parlamentul urgisit stă ca stânca. Toate prorociile: că va cădé adi, că va cădé mâne; odată cu Andrássy, sau după Andrássy, au rěmas până acum neîmplinite.

Situațiunea aceasta este estraordinară și pentrucă în Ungaria se întêmplă lucruri, cari numai sûnt stricăcioase într'un viitoriu mai îndepărtat. Sěrăcirea tuturor claselor cu posesiune, înflorirea usurei, sporirea concurselor ș. a. de feliul acestora se întêmplă acum și le věd oamenii și scriu coloane întregi despre dênsele și despre consecuențele acestora, dar cu toate aceste: amorțeală; ca și când n'ar fi nimica, ca și cum n'ar ḑice, n'ar scrie nimenea nimica.

Judecătoriul suprem *judex Curiae* dl de Mailath, a folosit ocasiunea în una din ședințele adunărilor juristilor ce avură loc în Budapesta, și arată că nici justiția n'a putut remâné neatinsă în acest timp de decadență generală morală și politică și că adecă justiția trebuie să sufere în urma lipsei de sistemă și în urma regresului ce'l face prin administrațiunea ei de astăḑi. Va folosí ceva critica cea aspră a unui bărbat de posițiunea d-lui de Mailath spre a desmorțí spiritele și ale învita la o viață regeneratoare? Nu ne vine a crede. Lumea noastră s'a dedat a auḑí învěțături, critici, admonițiuni, amenințări cu perspective oribile în viitoriu — peste toate trece la ordinea ḑilei, care nu e altă decât îndolența cătră tot ce aude și vede și caută numai de împlinirea mandatelor ce i vin de sus.

Până când va merge tot așa? nu voim să luăm rolul de proroci și să prorocim. Ne vine cu mirare, însě când vedem pe bărbații politicei din fruntea Ungariei cât sciu de reu folosí timpul prețios ocupânduse cu lucruri cari strică statului moralicesce și materialicesce.

Bugetul Ungariei pe 1880, ne spune o telegramă de eri, s'a presentat eri casei deputaților. Cifra cea mai interesantă dintr'un buget este la toată întêmplarea deficitul și acesta după presentarea făcută de ministrul de finanțe n'ar fi de astă dată mai mare decât de 17,319,368 fl. De aici este a se subtrage o eventuală încassare mai mare după vămile urcate, puse pe uleiurile minerale. De altă parte în loc de 1,800,000 sûnt de a se adauge erogatele comune de 2,512,000 dimpreună cu deficitul neacoperit de 18 milioane, pentru a cărui acoperire stau nevêndute și la disposițiune 15 milioane floreni rentă și obligațiuni de căi ferate, în preț nominal de 11 milioane. Bilanțul de ameliorare în urma crutărilor și încassărilor mai mari face $9^2/_{10}$ milioane floreni. Ministrul de finanțe a fost imputernicit a acuira prin o operațiune de credit $103^9/_{10}$ milioane floreni în aur; din care a și acuirat $102^7/_{10}$ milioane. Cassa statului dispune aḑi de 29 milioane. Ministrul de finanțe a declarat a fi în stare a acoperí cuponii din cadența dela 1 Ianuarie 1880 din ceea ce are cassa de pe anul acesta.

Altă telegramă dela Viena ne spune, tot eri a presentat și ministrul de finanțe cislaitan în casa deputaților a senatului imperial bugetul pe 1880. Recerințele anului viitoriu sûnt acolo preliminate cu 402·7 milioane, eară venitul este preliminat cu 390·2 milioane. Deficitul este așa dară de $12^7/_{10}$ milioane. Aici este calculată acoperirea deficitului fără credite. Ministrul de finanțe recomandă urcarea contribuțiunei în timbre și competențe la suma de 5·8 milioane, între care o dare de 20% după câstiguri din loterii de numeri și loterii private; urcarea vămei după petroleu dela 3 la 8 fl., ceea ce ar da un věrsământ de 4·8 milioane; mai de parte sporirea contribuțiunei de vinars, însě numai pe anul 1880, la suma de 15 milioane și sporirea unui împosit de 10% după comunicațiunea de persoane pe drumurile de fer și vapoare pe anii 1880 și 1881; în fine un imposit suplinitoriu după venituri cari trec preste 1400 fl., care încă ar věrsa o sumă de 4 milioane.

În districtul dela Nevesinie în Erțegovina încă nu s'a limpeḑit treaba de tot. Despărțemintele trupelor noastre comandate să pună mâna pe gendarmii fugiți și insurgentii de odinioară încă n'au putut prinde pe nici unul. Însurgenții de oare când și fugarii de astăḑi se țin ascunși în munții de cătră Muntenegru. Districtul întreg este astăḑi ocupat de o brigadă de munte.

Un corespondent din Paris al ḑiarului „Times“ face descoperiri interesante și adecă, cu ce ochi privesc Francesii aliața dintre Austro-Ungaria și Germania. Se spune că în Paris, pe lângă toate descoperirile sensaționale ce s'au făcut prin ḑiare, nu cred, că ar esiste vreun tratat scris de alianță, ci numai o înțelegere clară din partea guvernelor, basată pe interesele amênduror staturilor. Nici aceea nu află credință în Paris, că la întâlnirea din Viena s'ar fi plănuit ceva contra Franciei. Cu toate aceste recunosc, că în Francia n'are nimenea nici o causă de a se bucura de cele ce s'au întêmplat la Viena. Francia a calculat până acum la simpatiile Austro-Ungariei pentru cas de eventualități politice și economice. Astăḑi republica se vede privată de speranța aceasta. Cea dintâiu consecuență a întêlnirei dela Viena este, că de o apropiere între Francia și Austria nu mai poate fi vorba. Francia de altă parte nu găsesce compensațiune pentru ceea ce a perdut în Austro-Ungaria. Rusia, care în viitoriu va fi și mai periculoasă, nu poate fi luată în considerațiune, pentrucă ea nu poate fi nici odată pentru Francia un aliat folositoriu și de altă parte numai un semn de a voí Francia a încheia o alianță cu Rusia; și simpatiile cele mai scumpe pentru dênsa din alte părți ar fi perdute.

Sâmbăta trecută camerile de revisiune ale României, printr'un mesagiu domnesc, s'au transformat în camere ordinare.

Un postscriptum în cestiunea Evreilor din România.*)

Sibiiu în 28/16 Octomvrie 1879.

Nu e mai mult de o sěptěmână, de când România se afla în durerile unei nasceri. Se tracta de a împăca adevěratele interese ale unui stat cu o pretensiune a puterilor europene făcută în favoarea Evreilor din România. Articulul 44 al tractatului dela Berlin îl esplicau unii într'un astfel de înțeles, încât pretindeau pentru Evrei mai mult, decât însuși acelaşi articul pretindea. În camera României a decurs mai multe sěptěmâni desbaterea a afla měsura cea dreaptă, cu care cu cruțarea interesului statului să împace pretensiunea puterilor europene provocată prin „alianța israelită.“ S'au desvoltat desbateri înfocate, s'au făcut mai multe propuneri și proiecte, dintre cari în fine abia al patrulea a fost primit. Toată lumea era preste měsură încordată a vedé cum se va scoate camera României din impasul, în care ajunsese. Pecând, în fața neputinței guvernului a'și câștiga $^2/_3$ din voturile camerei pentru proiectul lui se părea a nu mai esista alte alternative, decât sau căderea ministeriului, sau disolvarea camerei, pe atunci lumea fu surprinsă prin o a treia alternativă, care după premersele încordări ale partidelor se părea a fi imposibilă. Partida guvernului convine cu oposițiunea în privința punctelor de diferență, cari nu erau mari, și astfel se combină o lege despre drepturile Evreilor, care a împăcat pe ambe partidele. Nu s'a tractat așa dar de resturnarea ministeriului prin oposiție, nici nu s'a tractat de ambițiunea cuiva a se pune mai pre sus de interesele țěrei, ci și oposiția și partida guvernului s'a ridicat la adevěratul patriotism, când a primit legea adusă.

Dacă ne întoarcem după trecerea crisei, să privim câmpul de luptă, aflăm că aceasta n'a decurs numai între cei chemați deadreptul a deslega cestiunea, ci și între alți mai din apropiere și mai din depărtare; mai ales presa, nu numai din România, dar se poate ḑice europeană, a luat parte pentru o părere sau alta, în favoarea sau în contra Jidanilor. Din cele decurse se vede cu deosebire, că alianța israelită a fost foarte activă, lucrând cu tot feliul de mijloace pentru Evrei. Bărbați cari la alte ocasiuni s'au pronunțat în contra Evreilor, de astădată au pășit pentru apěrarea lor. Un Bluntschli, publicist de rěnume european, se pogorì sau mai bine ḑis se degradà din înălțimea sa și aruncà condeiul seu valoros în favoarea Evreilor. Tot astfeliu a făcut și „filoromânul“ M. A. Canini. Întorcêndu-ne apoi la presă și vorbind cu scriptura până „și omul păcei mele, care mănâncă pânile mele“ au aflat cuvinte în favorul Evreilor și în contra României. Un jurnal din Sibiiu scris în limba germană în nisce articuli pompos întitulați precum: *„die Judenfrage in Rumänien von wirtschaftlichem Standpunkt“* apoi în nisce corespondențe din Bucuresci datate, a pledat în favoarea Jidanilor din România silindu-se a demonstra, că Jidanii au fost de lipsă în România pentru industrie, cultură și confort de traiu cu un cuvênt, pentru a îndeplini clasa de mijloc care acolo a lipsit; cearcă mai departe a demonstra, că ridicarea Jidanilor la drepturi cetățenesci în România ar păgubí numai pe boieri, eară țěrei ar folosí. Aceeași foaie află în esperimentările camerei din România cu deosebitele proiecte sau lipsa de convingere clară, sau lipsa de caracter la deputați. Aici vorbesce acea foaie „dintru ale sale.“ Ea în corespondența ei vorbesce despre *„rumänische Unterthanen*, cari ar avé toate sarcinile cetățenesci, nu însě și drepturi. Despre neadevěrul acestei asertiuni, cred, că mai bine ar puté convinge pre domnii dela acea foaie frații lor Sași, cari își caută și află pânea în România. Mai numesce acea foaie proiectul guvernului „toate numai nu liberal.“

Trebuie să prindă pre om mirarea, că oameni cari sciu bine câtă stricăciune face în țara noastră în anumite împregiurări un singur Jidan unei comune întregi, nu vede nici un pericul pentru România, că în satele și orașele din Moldova sûnt Jidanii cu sutele și cu miile. Ni se vorbesce despre o cultură adusă prin Jidani! Vai de cultura aceea, mai cu samă cultura care o aduc Jidanii din Galiția!

Dară cu astfel de rătăciri sûntem dedați; după ei așa dară Sașii sûnt puși într'o paralelă cu Jidovii, de oarece unii au adus cultura în Transilvania, eară alții în România. Abstragem dela alte floricele tomnatice, al căror scop de multe ori nu'l scim și nu'l pricepem, cum se poate încuadra în împregiurările actuale; după ei numai Sașii din Transilvania au fost un zid în contra Turcilor mai puternic și mai credincios decât Carpații și alte fortărețe naturale; ei au fost vitejii de pe câmpul pânei eară „furia vandalică, cu care au năvălit Valachii din munţi“ au nimicit monumentul de pe câmpul pânei etc.

---

*) Acest articul ni s'a trimis dela un spriginitoriu al foaiei noastre. Red.

După toate mărturisesc, că unui jurnal, care apĕră interesele unei naţiuni, a cărei fii în numĕr nu neînsemnat îşi află asil şi esistenţă în România i se şedea mai bine să lase altora cearta pentru sau contra Jidanilor, dacă nu i dă mâna a păşí pe partea acestui stat lăsând tot odată rolul de apĕrători ai Jidanilor acelora cari s'au pus în relaţiuni cu „alianţa israelită“.

Nu se poate nega de altă parte că o parte însemnată a presei europene a însoţit cestiunea evreească din România cu simţ de justiţie apĕrând drepturile statului român care nu se poate lăsa a fi călcat de o clasă de oameni egoişti şi periculoşi.

Voitorii de bine ai statului român trebuie deci numai să se bucure, că bărbăţii de stat ai României au sciut prin resignaţiune şi devotament patriotic să delăture pedecile, să învingă greutăţile şi să creeze o lege, carea este aptă de a salva interesele României.

Sûntem tare aplecaţi a crede, că victoria patriotică de dincolo de Carpaţi nu este numai un eveniment în interesul culturei generale, ci este şi deschiderea unei perspective în viitoriu favorabilă industriei din ţara noastră, care autorii articulilor şi corespondenţelor nu trebuia să o peardă din vedere. Saşi, Maghiari sau Români, avem, credem datorinţă a ne interesa mai mult de cămaşa noastră decât de mantaua străină, mai ales când scim, că cei din mantaua străină se nisuiesc a desbrăca pe toţi, câţi nu aparţin rasei lor, de toate toatele.

Dieta Ungariei.

Budapesta, 13/25 Octomvre 1879.

În şedinţa de eri, după cele obicĭnuite la deschiderea şedinţei, presentă casei Eugen Pechy raportul asupra proiectului de lege despre câştigarea şi perderea drepturilor civile unguresci. Se decide a se pune pe Mercuri la ordinea ḑilei.

Ministrul de comerciu Kemény aduce un proiect despre înfiinţarea unei legături generale de vamă cu Bosnia şi Erţegovina, mai departe un proiect despre arondarea în teritoriul austro-unguresc vamal a Istriei şi Dalmaţiei şi cetăţii Brody, şi a porturilor libere Martinschizza, Buccari, Portorè, Zengg şi Carlopago.*) Se decide a se trimite toate proiectele aceste la comisiunea pentru economia poporală.

Trecênd casa la ordinea ḑilei desbate asupra prolungirei sau neprolungirei terminului, după care edificiele cele noue din strada radială (a capitalei) au să fie supuse impositelor. Terminându-se desbaterea cu ficsarea terminului din urmă de prolungirea scutirei de imposite pe 15 Octomvre 1880, şedinţa se ridică pe la 12 oare, după ce ministrul de finanţe Szapáry anunţase casei că pe Marţi va presenta preliminariul pe 1880.

Abia s'a uscat negreala articulului din „Istok“, în care se vorbesce cu multă siguranţă despre coaliţiunea de pe peninsula balcanică, şi „Resboiul“ din Bucuresci vine să dea o desminţire în ceea ce privesce România. Cel puţin aşa înţelegem noi espectoraţiunile acestei foi din Nrul de la 15 Octomvre a. c. Eată ce ḑice „Resboiul“ în articulul

„Agitaţiele Russiei în peninsula balcanică“.

Eşind din limitele mandatului ce Europa tacitamente îi încredinţase pentru liberarea popoarelor creştine din peninsula balcanică, Rusia la San-Stefano, creḑu că sosise momentul, când trebuia, fără scrupule, a'şi afirma dorinţele şi a se asigura că seminţele vor produce, de astădată recoltele la care ea aspiră dela marele ei Petru şi până astăḑi şi pentru care de o sută şaseḑeci de ani stropesce cu sângele a mai bine de două milioane oameni câmpiile Balcanilor şi ale Asiei mici, secând toate resursele imperiului şi adăogând miliarde peste miliarde la datoria sa publică. Este vorbă de scopul, ideea sa ficsă, de a'şi întinde aripele vulturului seu polar, cu doue capete, până la Bosfor şi marea Egee, de a plânta crucea sa pe cupola Sântei Sofii.

Areopagul dela Berlin nu putù sau că nu cutezà de o cam dată, a încerca să pună frêu Colosului nordic a'i combate aspiraţiunile, pe când el campa sub zidurile Constantinopolului, şi căutà numai ca prin negociaţii să'i modereze pretenţiile.

Îndată însĕ ce armatele Ţarului părăsiră Bulgaria şi Rumelia, diplomaţia la rendul seu întră în campanie contra politicei şi tendenţelor slave ale oamenilor de pe marginile Nevei căutând ale spulbera forturile şi fortificaţiile morale ce şi le ridicaseră printr'o guvernare provisorie printr'o lucrare şi şedere de doi ani în acele locuri, în mijlocul unor popoare afine şi credule în marinimia sfintei Rusii,

Tare însĕ în intrigă şi ea, Rusia neadormită de loc şi de astă dată înaintată cu mai mulţi paşi pe calea realisărei marei sale idei, inundă Bulgaria Rumelia, Muntenegrul, Serbia, Bosnia şi Erţegovina cu inteligenţii sei agenţi agitatori cari la lumină sau în umbră să lucreze pentru ca să paraliseze pe cei ce vor a o descredita şi să le compromită munca: căci grigia sa este în doită în faţa unei alianţe Austro-Ungară-Germană, şi a relaţiilor sale ce din ḑi în ḑi se încoardă cu aceste două state.

Între cele ce acesti emisari iscodiră este şi aşa ḑisa alianţă a principatelor dunărene şi balcanice, despre care vorbì ḑilele trecute presa europeană, alianţă desminţită astăḑi însĕ pe care o visează şi ar dori-o umana Rusie, pentru ca unite aceste state şi ţĕri, să fie mai uşor de înhămat la marea sa chibitcă slavă, mai lesne de condus şi de stimulat de la Petersburg, cu lungul şi sfântul seu cnut.

În stare de proect în capul marelui Cancelar, principele Gorciacoff, — în stare de proect în capul agenţilor şi apostolilor slavismului, — alianţa nu se mai tratează astă-ḑi, de cât ca o farsă.

Legendarul Montenegru, mulţămit de o cam dată, după imensele sale sacrificii, îşi repară forţele, îşi bate stâlpii nouelor sale hotare şi îşi face bărci pentru Scutari — după ce mai dăunăḑi locuì câte-va ḑile în Schőnbrun; — Serbia îşi cărpesce cojocul rupt reu în 1875 din causa sfintelor porunci dela Sfântul Petersburg: — Bulgaria, nesciind tocmai cu ce să înceapă, şi deja în lupte de partid, încă nici bine îşi cunoasce Principele şi drepturile sale; — Bosnia şi Erţegovina, ocupate de regimentele austro-ungare, nici că sciu cine le este tata şi cine mama; — care oare dintre cei trei principi, sau dintre conducĕtorii bandelor din munţi să fi luat iniţiativa acelei alianţe?

Farsă a fost deci, şi farsă ar fi idea unei astfel de alianţe astăḑi.

Căci, a se presupune că România ar tinde, s'ar mişca sau chiar ar rĕspunde la o asemenea propunere, sciind de unde vine şi ce scopuri are, ar fi ridicol.

Încrederea noastră oarbă în cuvintele Rusiei, lealitatea şi desinteresarea noastră în ultimii ani, 1876—77, prea scump ne au costat, pentru ca astăḑi să cădem în astfel de curse, sau să permitem oamenilor nostri de stat a ne mai împinge în ele.

Destule esperienţe cu otravă au făcut cu ţeara guvernanţii nostri, de vr'o 14 ani încoace, fără a găsí apoi antidotele necesare; destul cu bătăile d-lor în pept, şi apoi mea culpa, drept scuse pentru comiterea acestor crime, — căci crime sûnt în politică greşelile; — voim de acum să vedem lucrurile de aproape, să avem garanţii în mânele noastre şi sub ochii nostri, că nu sûntem mistificaţi, şi nici atunci poate nu vom crede în propuneri şi promisiuni princiare şi diplomatice.

Cât despre Sfântul împeriu cu Siberia sa, dorim încă pentru mult timp a nu mai avé cu el nimic de câştigat şi de împărţit.

Ne-a luat Basarabia şi ne-a dat în schimb vr'o cinci-ḑeci ocale de decoraţii, — sûntem răfuiţi!

Să ne fie de bine şi la unii, şi la alţii.

Desbaterile senatului din România despre cestiunea israelită.

Şedinţa dela 10 Octomvrie.

(Urmare)

D. I. Strat, luând cuvêntul, declară că, dacă ne am găsí în împregiurări ordinare, ar trebuí ca toţi într'un glas să susţinem soluţiunea d-lui V. Alecsandri, care a pĕtruns energic în inimile noastre. Dar cestiunea ce se presentă senatului este anormală şi de aceea se simte dator a vota proiectul venit dela cameră.

Acest proiect, fără îndoială, nu este perfect; însĕ a întroduce amendamente este a'l trimite din nou în esaminarea camerei, este a reînnoí luptele deabia potolite şi pentrucă nu se scie care va fi resultatul acelor lupte, este mai politic a se primí astăḑi soluţiunea dată.

Făcênd aceasta, oposiţia din senat dă un rĕspuns numĕroaselor acusaţiuni ce i s'au făcut că ea esploatează cestiunea ca o armă de partid. Oposiţia trebuie să profite de ocasiune spre a proba, că într'o asemenea cestiune nu se uită de loc la banca ministerială, ci numai la interesele ţĕrei.

Ací oratorul aduce omagele sale oposiţiunei din cameră, care, prin firmitatea atitudinei sale şi prin resistenţa sa, a sciut să ne dea acest proiect. Trebuie să păstrăm un sentiment de recunoscinţă cătră acei oameni din cameră, cari au luptat a aduce acest resultat, când ne gândim la pericolul ce era să fie asupra ţĕrei, dacă o representaţiune naţională mai credulă ar fi urmat pe guvern în calea pe care o desemnase. Oposiţia din cameră a bine meritat dela patrie! (Aplause).

D. I. Brătianu, prim-ministru, rĕspunde d-lui Strat, că dacă pentru d-sa este un merit, că nu se uită la banca ministerială, şi că va vota acest proiect fără chiar să'l discute, guvernul este dator să nu ridice însinuările d-lui Strat, şi să nu aducă o discuţie care ar puté să compromită proiectul de lege în cestiune.

D. Voinov, luând cuvêntul, declară că în această cestiune nu face parte din nici un grup politic, nici din oposiţie, nici din guvernamentali. D-sa a fost unul din aceia, cari au combătut din toate puterile tendenţele acelora, cari vreau să lase a se strecura această rasă de calomniatori.

D-sa va vota contra proiectului, pentru că, după cum a vĕḑut că s'a petrecut lucrul, acest proiect nu dă destulă garanţie, că viitoriul este acoperit.

S'a vĕḑut un ministru liberal, aducênd şi presentând proiectul pentru resolvarea cestiunei israelite, nu în formă materială, căci s'a ḑis cu o dibace tactică, că ţara să presente acel proiect. S'a vĕḑut apoi persoane de stat, grupate în tabere opuse fostului guvern combătêndu'i tendenţele şi în urmă venind să formeze noul guvern. Acest guvern, prin programul seu, spunea, că nu a avut dreptate guvernul trecut, că ţara nu voiesce emanciparea Evreilor, şi că va stăruí pe lângă Europa de a nu se opune acestui sentiment al ţĕrei. Acest program a fost aplaudat şi primit de toţi. A doua ḑi însĕ lucrurile s'au schimbat cu totul, şi când guvernul a fost întrebat pentru ce nu s'a ţinut de angagiamentele scrise, el vine şi ne spune, că n'a călcat de loc programul, că a ḑis numai că nu trebuie categorii, dar aceea nu va să ḑică, că nu putem înşira o listă tot din categoriile propuse. Acest mod de interpretare este de speriat. Vedem cu ochii ce este scris, şi se ḑice că e alb când lucrul e negru; şi acela care a călcat angagiamentele sale, se ḑice nu numai că nu le-a călcat, dar că a fost fidel acelor angagiamente! (Aplause).

Mai mult decât atâta: cine n'a vĕḑut presiunea ce se esercita asupra conscienţei deputaţilor pentru a'şi schimba votul? Era o adevĕrată vênătoare de deputaţi, întreprinsă în scopul, ca să'i silească a'şi trăda votul! (Aplause).

Cu toate ameninţările, şi măgulirile maioritatea camerei a resistat, şi nu s'a îndrăsnit a se pune la vot proiectul.

Spre a se evita eşecul, s'a propus căderi la pace, şi din această împăciuire s'a născut proiectul votat de cameră.

Oratorul mărturisesce că era pentru acest proiect, însĕ ceea-ce vede petrecându-se dela votarea lui şi până aḑi îl pune earăşi în înspăimêntare. D. raportor al comitetului delegaţilor a susţinut, că între cele două proiecte nu esistă decât o diferenţă de formă şi prin foaia oficioasă s'a ḑis, că maioritatea guvernului a triumfat, şi că ţara este scăpată! Mai ântâiu cum acest proiect este salvarea ţĕrei? Şi cum împacă el pe Europa, dacă nu diferă în fond de proiectul primitiv al oposiţiunei?

De ací se poate convinge ori-cine că Europa nu cerea cea-ce ni se cerea de cătră ai ţĕrei; că ea n'a voit decât modificarea art. 7 numai din punctul de vedere religios. Una din două: ori aceia cari ne îndemnau să nu lăsăm ca să se prăpădească această ţĕrişoară, şi să votăm proiectul d-lor, spuneau adevĕrul, şi atunci ei calcă aḑi datoria cătră patrie, dacă ne lasă să votăm acest proiect aducĕtor de peire ori acest proiect nu aduce peirea ţĕrei, şi atunci pentru ce au fost atâtea frĕmêntări?

Ei bine, tocmai de aceasta trebuie să ne temem a vota acest proiect, pentru că se spune de persoane autorisate, că el este identic cu cel presentat de guvern. „De şi vĕd o mare distincţiune, dar eu sûnt dator să mĕ tem de aceia, cari fac să dispară marile distincţiuni, şi cari dovedesc că negru cu alb este tot una.“ Cine garantează, că cu acest proiect nu se va permite Evreilor să între în sînul ţĕrei ca s'o facă să peară? Când se vede că curg la cameră câte 70 cereri evreiesci de împămêntenire pe ḑi. când se dă depeşi dela d. ministru de interne cătră prefect ca să stăruie la Evrei să facă cereri de naturalisare; când vedem cum se interpretează programele ministeriale, când se ḑice că proiectul guvernului cu al minorităţei este tot una, n'avem nici garanţie, că numai într'o singură ḑi sute de Evrei vor fi împămênteniţi!

Terminând, oratorul repetă că va vota contra proiectului, de oare-ce nu vede într'ênsul garanţii suficiente, că corpurile legiuitoare nu vor fi în posibilitate ca cu uşurinţă să întroducă în cetate statul-maior al Evreilor.

Şedinţa se ridică la 5 oare, anunţându-se cea viitoare pe a doua ḑi.

Varietăţi.

* (Avansament de Noemvrie). Sûnt denumiţi: de colonel: Mihaiu Trapşia, vice-colonel în corpul *statului-maior* — totdeodată denumit de comandant al regimentului de *artilerie* principele de coroană Rudolf Nr. 2. — De vice-colonel: Antonie Stoian, maior şi comandant de piaţă în Brood. — De maiori: George Macsim, căpitan în reg. de inf. Sachsen-Mainingen Nr. 46, trans-

ferat la reg. de inf. Baden Nr. 50. Avram Căsan, căpitan în reg. de inf. Sachsen-Mainingen Nr. 46, transferat la reg. de inf. Meklenburg-Strelitz Nr. 31. — De căpitan cl. I-a: căpitanii cl. II-a: Ignatie Mărgineanu din reg. de inf. Kussevich Nr. 33; Mihaiu Noac de Huniad, din reg. de inf. Sachsen-Mainingen Nr. 46; Ilie Dordea, din reg. de inf. archid. Josif Nr. 37. — De căpitan cl. II: primo-tenenţii: Trăilă Stroiescu, din reg. de inf. Aleman Nr. 43; Iacob Bacea, din reg. de inf. Meklenburg-Strelitz Nr. 31; Pintilie Lucuţa, din reg. de inf. regele Bavariei Nr. 5. —

---

*) A se vedé şi „sciri ultime“ din Nr. 120, cari s'au putut lua numai într'o parte a ediţiunei. Red.

De primo-tenenţi: loco-tenenţii: Ioan Iovescu, din reg. de inf. regele Bavariei Nr. 5; Emil Pavelea, din reg. de inf. regele Olandei Nr. 63; Chiriac Băcilă, din reg. de inf. archid. Enric Nr. 51; Vasilie Literat, din reg. de inf. Alecsandru I împĕr. Rusiei Nr. 2; Ioan Pepa, din reg. de inf. Kussevich Nr. 33; Nicolae Dragomir, din reg. de inf. Sachsen-Weimar Nr. 64; Daniil Măteringa, din reg. de inf. Sachsen-Weimar Nr. 66, Luca Paica, din reg. de inf. archid. Enric Nr. 51; Onciu Dimitrie, din reg. de infant. Scudier Nr. 29; Nestor Brumariu, din reg. de inf. Aleman Nr. 43; Nicolau Bega reg. de inf. Nr. 51.

Dionisie Măierean, din batal. de artilerie de fortăreaţă Nr. 12; Dimitrie Ionaşcu, din reg. de artilerie Hofmann Nr. 8.

De loco-tenenţi: Cadeţii: Mihai Brăteanu, din reg. de inf. regele Olandei Nr 63; Alesandru Guşăilă de Negrea, din reg. de inf. Alesandru 1 împĕr Rusiei Nr. 2; George Frâncu, din reg. de inf. Sachsen-Weimar Nr. 64; Miron cavaler de Costin, la c. r. herghelie de stat din Stadl. Ioan German reg. de inf. Nr. 41.

De medici de regiment cl. II. medicii super.: Dr. Iuliu Murĕşanu, din reg. de inf. Alesandru I. împĕr. Rusiei Nr. 2; Dr. Emil Brote, din reg. de inf. Meklenburg-Streliţ Nr 31; Dr. Ioan Popu, din reg. de inf. princip. de Bavaria Nr. 62.

De intendant infer. cl. II: primotenentul Gavril Cociuba, la intendanţa militară din Seraievo. —

* (Postal). În urma ordinaţiunei a direcţiei postale din Sibiu Nr. 8098/879 cu privire la drumurile rele peste toamnă şi earnă comunicaţia postală între Offenbaia, Câmpeni şi Abrud din 1 Noemvrie n. se schimbă cum urmează:

Din Offenbaia pleacă posta de 3 ori pe sĕptĕmână (Dumineca, Mercurea şi Vinerea) la 9 oare a. m. şi ajunge în Câmpeni la 12 oare la ameaḑi.

Din Câmpeni pleacă în fie care ḑi la 12 oare 30 minute la ameaḑi şi ajunge în Abrud la 2 oare 30 m. după ameaḑi. Din Abrud pleacă în fie care ḑi la 3 oare după ameaḑi şi ajunge în Câmpeni la 5 oare după ameaḑi;

Din Câmpeni pleacă de 3 ori pe sĕptĕmână (Dumineca, Mercurea şi Vinerea) la 1 ceas după ameaḑi şi ajunge în Offenbaia la 4 oare după ameaḑi.

Prin aceasta cursul postal pentru persoane nu se schimbă între Abrud, Zlatna şi Alba-Iulia, dară stă în legătură cu cursul postal de mai sus.

* (Reuniune interconfesională şi totodată şi locală de învĕţători). Învĕţătorii dela cinci scoale de confesiuni deosebite preoţii şi alţi domni din Coşocna la iniţiativa preotului român gr. or. Teodor Ciortea a înfiinţat în 21 Septemvre, a. c. o reuniune învĕţătorească locală. Adunarea o ţin tot în a doua Sâmbăta în acea scoală unde lovesce soartea şi tocma prima oară a ajuns soartea pe scoala gr. or. unde s'a şi ţinut adunarea în 4 Oct. a. c. când învĕţătoriul gr. or. Gavriil Todoruţ, a ţinut propunere de model din scris şi cetit cu succes foarte bun.

În 18 Oct. s'a ţinut adunarea în scoala romano-catolică, învĕţătoriul acestei scoli a propus întroducerea în Geografie, asemenea cu resultat bun.

Un membru.

* (De a le scoalei). Primim dela Braşov dela un amic al instrucţiunei următoarele şiruri: Domnule redactor! În interesul instrucţiunei noastre primare vĕ rog să luaţi notiţă în stimabilul d-voastre jurnal despre următoarea conclusiune a venerabilului consistoriu diecesan din Caransebeş:

Nr. scol. 449.

„Domnului Dometiu Dogariu, învĕţătoriu în Satulung. Opul d-tale şi al domnului învĕţătoriu Ioan Dariu, „Aritmetica“ esaminându-se şi aflându-se de corespunḑĕtor scopului, s'a întrodus ca manual în scoalele noastre confesionale pentru începĕtori.

Ceea ce vĕ aducem la plăcuta cunoscinţă în acea firmă speranţă, că d-voastră veţi stăruí a continua acest op în acelaşi mod şi pentru celelalte despărţĕminte ale scoalei populare.

Caransebeş, din şedinţa consistorială a senatului scolar ţinută în 26 Septemvre 1879.

Episcopul diecesan:
Ioan Popasu m./p.

* (Kossuth are de gând a'şi tipărí) toate scrierile sale. Vestindu-se gândul acesta prin ḑiariul „Egyetértés“ şi după dênsul, prin alte ḑiare în lume, spun tot dênsele, că în străinătate sûnt mulţi cari se îmbie a eda scrierile şi în limbile ţĕrilor lor. Kossuth li-a rĕspuns însĕ, că mai ântâiu trebuie să easă de sub tipariu ediţiunea ungurească şi numai după aceea ediţiunile în traducere.

* După o telegramă din Vidin, trămisă ḑiarului „Vitoş“ din Sofia, principele Alecsandru al Bulgariei, visitând Rahova, a ordonat ca în cel mai scurt timp să se rădice un monument pentru onorarea şi memoria ostaşilor români căḑuţi în lupta de la Rahova.

„Binele public“.

* Cetim în „Binele public“:

Comisiunea provisorie, aleasă de subscriitorii pentru infiinţarea unei fabrice de hârtie, a elaborat statutele asociaţiunei şi a studiat, prin dl. Franck, inginer, văile rîurilor principale, spre a se găsí localităţile cele mai priincioase pentru stabilirea fabricei.

De câte-va ḑile a sosit în Bucuresci dl. Weissmann, directorul unei fabrice de maşini pentru hârtie lângă Viena, sucursală a unei însemnate fabrice din Elveţia, chemat de comisiune pentru facerea devisurilor şi rădicarea planurilor.

Pe cât aflăm, valea Dâmboviţei, spre cotuna Ciorel, n'a fost găsită avantagiosă.

Aḑi (joi) dl. Weissmann va visita terenul şi puterea apei Comana, însoţit de dl, C. Porumbaru, membru al comisiunei şi delegat în scopul acesta de ceilalţi 6 colegi ai d-sale.

* („Steaua României“), relatează că a fost un prânḑ de gală dat de d. Niculae Creţulescu, ministrul instrucţiunei publice, în onoarea d-lui inginer Lalane, delegat al republicei franceze în comisiunea europeană, însărcinată cu delimitarea graniţelor între Dobrogea şi Bulgaria şi prin urmare cu resolvarea diferendului privitor la Arab-Tabia.

D. Lalane, actual inginer-şef de poduri şi şosele, membru al institutului din Francia cunoasce de mult ţara românească, încă de acum vreo treiḑeci de ani, când îşi esercita la noi profesiunea sa. De atunci şi până aḑi d. Lalane a remas unul din filo-românii însufleţiţi de siţimentele cele mai frumoase pentru noi.

La prânḑul dat de d. Creţulescu au luat parte câţiva dintre ministrii şi mai multe persoane din înaltele cercuri politice.

* (Ligă antijidană). O foaie berlineză publică statutele ligei antijidane, care s'a înfiinţat de curênd în „Metropole der Intelligenz.“ Statutele se numesc „Statuten der Antisemiten-Liga“ şi sună în esenţă aşa:

§. 1. Societatea infiinţată sub numele *„Anti-Semiten-Liga“* consistentă din bărbaţi nejidani are de scop, a aduce întntr'o legătură strênsă obştească pe Germanii nejidovesci de toate confesiunile, de toate partidele din toate posiţiile de viaţă:

§. 2. Societatea, carea ignorând toate interesele particulare, toate diferenţele politice, cu toată energia, cu toată seriositatea şi stăruinţa nisuesce spre acelaşi unic scop, a scăpa patria noastră germană de completa jidovire, şi a face următorilor locuitorilor autochtoni cu putinţă a trăí în ea.

§. 3. Spre ajungerea acestui scop ea se servesce între altele de următoarele mijloace: Favorisarea concurenţilor nejidovesci pe toate terenurile şi în toate posiţiile de viaţă; combaterea presei jidane prin spriginirea şi întemeierea de jurnale nejidovesci şi în sfêrşit prin înfiinţarea de cercuri sociale esclusive, cluburi etc. în cari Jidanilor nu le este iertată întrarea.

§. 4. Simbolul societăţii împreunând religia cu patria este crucea aşeḑată pe o frunḑă de stejariu.

* (Transferare.) Ioan Terfăloagă, căpitan cl. II s'a transferat dela institutul milit.-geografic la regimentul Sachsen-Weimar Nr. 64.

* (Operaţie la un leu) O operaţie foarte interesantă s'a efectuat ḑilele trecute la un leu bĕtrân din grădina zoologică din Moscova. Ghiarele lui crescuseră atât de mult în cât vêrfurile lor îi întraseră în carne. Din causa aceasta se formaseră nesce răni periculoase cari nu permiteau nenorocitului animal nici să şadă în picioare, nici să umble.

Pentru a'i scăpa viaţa nu rĕmase altceva decât a'i tăia unghile: însĕ nimenea nu îndrăsnia de a întreprinde această operaţie. În fine să găsì un servitoriu, care cu nesce foarfeci de grădinar, încetul cu încetul îi taie unghiile.

Astăḑi acest leu, care se numesce Nero, este cu desevêrşire vindecat şi vesel ca şi mai nainte, ear unghiile tăiate s'au depus la museul grădinei zoologice.

Ceea ce e de marcat este, că leul vindecat este actualmente atât de supus salvatoriului lui, încât îndată ce simte că acesta vine în grădină, îi ese înainte şi îl însoţesce neîntrerupt până când părăsesce earăşi grădina.

* (O femeie eroică.) Un fapt fără precedente în istoria militară a Italiei s'au petrecut la Florenţa.

Un soldat din 11-lea batalion de Bersaglieri, numit Mariotti, fiind bolnav de mai mult timp şi silit să nu easă din casă, refusa cu stăruinţă de a fi condus la spital.

Într'o dimineaţă camaraḑii sei îl rădicară din pat şi'l duseră la visita medicală. Care nu fu uimirea medicului vĕḑând că soldatul Mariotti nu era de cât o femee!

Sylvia Mariotti, dintr'o familie numeroasă din San-Ambrogio, aproape de Turin, s'a fost angajat în 1866, în momentul când Italia se lupta cu Austria, pentru a permite fratelui seu, însurat şi tată a şese copii, să rămenă în familia sa.

Înzestrată cu o forţă rară (ea lucra în minele Piemont) ea sciù a înşela, in momentul moblisărei, supraveghera medicului. La Custozza, pentru strălucita sa conduită, ea primí medalia valorei militare. După resboiu, ea continuà serviciul seu.

Regele, auḑind despre aceasta, trimese acestei eroine crucea Ordinului seu; mai mult încă, el ordonà ca ea să fie trimisă îndată în familia sa, cu o pensie de 300 livre.

* (Ghiulele lucitoare). Jurnalul francez „Salut public“ ne spune, că de present în diferite locuri întărite din Francia, cu deosebire în Grenoble, se fac încercări cu un aparat nou de ajutoriu pentru asediaţi. Este vorba de nesce *ghiulele lucitoare* numite după sistemul Lamarre. Aceste ghiulele de foc sau lucitoare posed o construcţie cu totul deosebită şi sûnt menite, a uşura unei garnisoane asediate recunoascerea lucrurilor de tranşare şi a posiţiunilor de baterii, lucruri, cari se întreprind numai sub scutul nopţii. Aceste ghiulele, cari după ce s'au sloboḑit, numai decât se aprind, se trămít spre acele locuri, unde se crede, că inimicul îşi începe lucrările. Ele ard un timp anumit şi respêndesc o lumină aşa de puternică, încât tunurile uşor se pot dirige spre punctele ameninţate, spre a împedeca lucrările, respective a le nimicí. Aceste proiectile mai sûnt încă înzestrate cu o granată, a cărei esplosiune urmează la timpuri foarte diferite, prin care impregiurare soldaţii inimici, cari ar voí să întreprindă stingerea luminei acestor ghiulele, firesce se tin în depărtare respectuoasă. Ecsperimentările cari de present se află în curs au de scop, a ecsamina nu numai încât se poate încrede în aceste arme nouĕ, ci a afla şi dinstanţa, până unde se poate serví cu ele. Aceste ghiulele lucitoare s'au inventat de un industriaş cu numele Lamarre a cui nume îl şi poartă.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 29 Octomvre n. În casa deputaţilor austriacă s'a început desbaterea adresei. Astăḑi au vorbit şase oratori din amêndouĕ partidele cu prevalenţă în înţeles conciliatoriu.

Budapesta, 29 Octomvre n. Dr. Kautz interpelează în casa deputaţilor despre posiţiunea comercială-politică faţă cu Germania. Helfy interpelà despre causele schimbărei personale în ministeriul de esterne.

Şovinismul în literatură

de

Turturel Codrean.

(2 Urmare.)

Actul III începe cu noapte. Toma predă Ţiganului o puşcă cu care să ucidă pe Bandi şi se pun aproape de casa lui Bandi la pândă. Toate aceste le vede însĕ şi le aude Vasilică un serv bĕtrân a lui Bocotan, carele vĕḑênd pe Iliana depărtându-se noaptea din casa părintească o urmărise până drept cu casa lui Bandi unde s'a fost oprit Iliana spre a'i spune lui Bandi că'l iubesce şi apoi a lua lumea în cap. Ca să'i poată spune a trebuit din întêmplare să easă şi Bandi din casă, tot din întêmplare vede pe Iliana şi ear din întêmplare începură amêndoi un discurs cât de interesant, mărturisindu'şi unul altuia amorul. Dar vai lume ticăloasă! din întêmplare tocmai în momentul acesta trage Ţiganul cu puşca, din întêmplare se aprinde numai capsula şi Bandi scapă de moarte. Voinic ca totdeauna nu glumesce mult, apucă pe Ţigan de gât şi'l stringe până când acesta îi spune, că a fost tocmit de Toma să'l ucidă, dară el (Ţiganul) a întocmit lucrul aşa de prin puşcătură a atras numai atenţiunea lui Bandi ca să poată prinde pe Toma în flagranti. Toma o ia la fugă. Vasilie după el şi ajungêndu'l îi spune că a vĕḑut şi auḑit toate, dară dacă se va lega, că va lua pe Boris ungureana de nevastă el (Vasilie) îl va scăpa de temniţă. Toma de frica temniţei abḑice de Iliana şi se obligă a lua pe Boris. Vasilie se întoarce la Bandi şi îi promite, că pentru un sărutat, ce să îl dea Iliana după cununia sa, el va îndupleca pe Bocotan să'şi dea fata lui Bandi, ear pe Toma să abḑică de Iliana. Bandi, galant! îi promite trei sărutări dela fiitoarea sa mireasă numai să o poată căpĕta de soţie.

Făcêndu-se ḑiuă Bocotan pornesce spre a căuta pe fiia sa, dă de servitoriul seu Vasilie, carele 'i istorisesce, că auḑind Iliana, că mirele ei Toma iubesce pe Boris, a decis a se sinucide, şi părăsind pe la meḑul nopţii casa părintească era tocmai să se arunce de pe vêrful unui pisc în afunḑime. El (Vasilie) o ar fi reţinut dela sinucidere şi spre a nu turbura în noapte liniscea bĕtrânului seu stăpân n'a lăsat-o să meargă acasă ci a adus-o la casa lui Bandi „unde se află sub cea mai bună pază.“ Într'aceasta vine Toma mirele şi'i spune lui Bocotan, că acum iubesce pe Boris şi abḑice de Iliana. Şi Iliana ese cu Bandi din casa acestuia, ambii spun ce spun bietului Bocotan, carele apoi de loc se învoesce la căsĕtoria lui Bandi cu Iliana. Vin nuntaşii şi cu ei Bocotan; ear Vasilie cu scobariul Minya, apucă pe ticălosul de Toma şi şoptindu'i în urechi cuvintele: „ori temniţă, ori Boris“ îl fac şi pe acesta cu muiere.

Urmează jocul căluşerilor, apoi ardeleana ce trece în csárdás; cântece romano-unguresci ce se finesc cu cunoscutul cântec al renegaţilor din 1848: „Nincs Kolozsvár bekeritve, slobod e drumul....“ ce se cântă după vechia arie în chor de toată onorata societate.

Acesta şi atâta e cioroborul d-lui Moldován Gergely, ce s'a botezat dramă poporală.

Întrebarea e, dacă atari flencănituri merită osteneala unei critice?

Din punct de vedere dramaturgic, de sigur că nu; şi dacă nu a'şi fi convins, că M. G. nici că a voit să scrie dramă, ci că intenţiunea lui a fost pur şi simplu politică şi anume îmbrăcarea şovinismului în formă şi vestmênt nou, întru adevĕr că nu a'şi perde timpul, ci a'şi avisa numai la aceea, că înseşi foile maghiare din Cluj nu au aflat alt ceva bun în întregul pamflet, decât numai intenţiunea lui politică. Ori ce va eşí cu atare intenţiune din condeiul şoviniştilor se admite şi în arta dramatică şi cu cât va fi batjocura mai mare, suscitarea spre ură, dispreţ şi persecuţiune naţională mai esagerată, cu atâta la mai mare aplaus poate conta autorul.

De dragul acestui principiu devenì critica foilor maghiare cât de neecsactă; „M. polgar“ înbărbătează pe autor a procede pe calea şi în direcţiunea începută. În urma acesteia cred că trebue se luăm şi noi ceva notiţă despre noul dramaturg, nu doară spre a'l reclama dela fraţii nostrii maghiari. În ceea ce au câştigat dênşii, noi n'am perdut. Proceadă dl Moldován Gergely pe calea şi în direcţiunea — de mult începută; constatăm că face progres.

Îmi voi permite dară a'mi spune părerea mea din punct de vedere literariu.

Ce e tema unui poet şi în specie a unui dramaturg?

A întinde publicului un amusament plăcut prin presentarea unui ce estetic, moral şi natural în piesele sale. Unde lipsesc aceste condiţiuni, acolo nu putem vorbí de dramă, ci avem a face simplu cu „verḑi şi uscate“. Se vedem cum stăm cu recerinţele aceste în operatul dlui Moldovan Gergely?

Vitejiile lui Bandí voinicul: de a înpinge pe doi inşi de odată în cârcĭumă şi de a'i da earăşi din cârcĭumă; de a smulge bandagiul de pe rana sângerândă a unui om beat; bătaia între un drotariu vagabund şi un econom de frunte din sat; angagiarea unui biet de scobariu Ţigan spre asasiniu; têrgul cu sărutările unei virgine mirese; înduplecarea cu temniţa a unui june de frunte la căsătorea cu o desmăţată, toate aceste pot fi lucruri estetice pe la Turci şi Tatari; popoarele culte din Europa înţeleg însĕ alt ce-va sub estetic.

Ce privesce cultul moralului ceea ce pretindem cu tot dreptul în prima linie dela un dramaturg apoi trebue să mărturisim, că ce vedem în drama dlui M. G. nu se poate numí moral nici chiar avênd pădurile Baconiului în vedere. Jakab Sára, femee înaintată în etate, vĕduvă de 20 ani sapă pe ascuns pe propriul ei fiu şi e bucuroasă de a'l vedé nefericit numai să poată ea ajunge stăpână preste averea unui biet bĕtrân. Toma nu află altă cale de a scăpa de rivalitate, băeat uşor, decât asasiniul. Bandí cu amorul cel înflăcărat vinde onoarea (sărutările) miresei sale... Dacă spiritul timpului nostru află de etice atari lucruri apoi preste scurt vom întrece Sodoma.

Unde lipsesce esteticul şi moralul acolo lipsesce de sigur şi naturalul sau adevĕrul şi astfel este lucrul şi în drama dlui M. G. abstrăgênd dela nenumĕratele *„Deus ex machina“* în scenăria greţoasă pentru privitori cu gust, caracterele ce le depinge autorul în drama s'a, pe de o parte nu corespund spiritului dramei sale, pe de altă parte nu se află acolo, unde le situiază autorul. Nimerit observà în privinţa aceasta „Kelet“ că în drama dlui M. G. nu se află nici urmă din viaţa şi caracterul individual al poporului românesc, şi lăsând la o parte cântările şi jocurile românesci şi costumând pe actori în port unguresc drama ar fi curat ungurească.

(Va urma)

Bursa de Viena

din 28 Octomvre n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	128 25
Acţiuni de bancă	839 —
Metalicele 5°/₀	— —
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70 15
Acţiuni de credit	267 10
Valuta nóuă imperială germână	57 65
London	117 —
Galbin	5 58
Napoleon d'aur (poli)	9 31

Economic.

Braşov, 24 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.—.10; Grâu sĕcăreţ fl. 5.60; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.10—4.40; Ovĕs fl. 2.60—2.70; Cucuruz. fl. 5.—; Mălaiu fl 5.20; Mazere fl. 5.60; Linte fl. 7.90; Fasole fl. 4.60 Sĕmânţă de in fl. 9.10 Sĕmênţă de cânepă fl. 4.30— Cartofi fl. 1.— pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Budapesta, 18 Oct. n. Ne mai pomenită a fost schimbarea timpului din sĕptĕmana trecută. Pe la începutul sĕptĕmânei fu vremea frumoasă şi caldă, pe la mijlocul ei a întrat receală repentină, au urmat torente ploi şi peste noapte 'şi-a ţinut earna întrarea sa în toată forma, aşa, încât mai că nu mai este nădejde să scăpăm de ea până la primăvară. Temperatura a scăḑut dela + 13° la 4° R. deodată. În mijlocul lui Oct. a început pe la noi earna, ce foarte a rare ori se intêmplă. Această earnă fără de veste e cu deosebire grea pentru bieţii economi, cari tare mulţi la numĕr nu 'şi-au putut isprăví lucrurile de câmp şi de acuma sûnt siliţi, a ţiné vitele în grajduri. Ce vor face bieţii oameni până la primăvară, carea deabia va începe cu Aprilie, Maiu? Aceste împregiurări au scumpit deodată şi toate articlele din têrg, cu deosebire însĕ bucatele, a căror preţuri s'au urcat în decursul sĕptĕmânei cu 70—80 cr. la maja metrică. Aşa notăm în deosebi:

Grâul la 150,000 m. m. s'a vêndut cu câte fl. 15—16.10; sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 10.75; orḑul la 8000 m. m. cu fl. 7—9; ovĕsul la 4000 m. m. cu fl. 6.50—7.97: cucuruzul la 20,000 m. m. cu fl. 7.50—9.20; făina a trecut rapid cu preţuri foarte mari dară mai numai pentru consumul ţĕrei; în ţĕri străine nu s'au transportat multă.

Păstăioasele incă au avut trecere mare cu preţuri foarte bune şi adecă: fasolea cu fl. 11—11.50; mazerea cu fl. 10—13; mălaiul cu fl. 7—7.50; sĕmênţa de in cu fl. 14—14.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9.50; per 100 chilograme; lânile au trecut cu fl. 50—51.

Porcii au fost foarte tare căutaţi şi au trecut ne mai pomenit de iute. In têrg au fost 76,790 capete; din Ungaria 5220; din România 2020 şi din Ardeal 710; unsoarea de porc s'a vêndut fără vas cu fl. 45—46 şi cu vas cu tot cu fi. 47.50—48.75; slănína cu fl. 50—51; sĕul cu fl. 41.50—42.50; spirtul *en gros* cu fl. 32, *en detail* cu fl. 33—33.50 per 10 mii litre °/₀.

Peile de bou din Banat cu fl. 128—130; din Ardeal cu fl. 135—140; peile de cal s'au vêndut cu fl. 9—11 părechea şi cele de viţĕl cu fl. 200—210 per 100 chilograme.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 19 Dec. imob. Evei Herschkovits în Mediaş (jud. cerc.); în 2 Dec. 1879 şi 2 Ian. 1880 imob. Emíliei Henrich in Sibiiu (trib.); în 25 Noem. şi 30 Dec. imob. lui Moise Gazda şi soţi în Măgheruş (judec. cerc. Sângiors); în 15 Noem. şi 16 Dec. imob. lui Vasilie Gligor în Bozieş (judec. cerc. Sânmărtin); în 3 Noem. şi 4 Dec. imob. lui Arpad Földváry în Carasteu, Prihodeşti şi Tţatareş (judec. cerc. Baia de Criş); 15 Noem. şi 15 Dec. imob. lui Carol Orendi şi soţiei sale ín Mediaş (judec. cerc.); în 13 Noem. şi 16 Dec. imob lui Iosif Farkas în Székelyhid (judec. cerc.); în 22 Noem. si 22 Dec. imob. lui George Bistrean şi soţi în Moşna (jud. cerc. Sighişoara): în 3 Dec. imob. lui Nicolau Muntean în Ludoş; în 10 Noem. imob. lui Francisc Bitai în Sângătin; în 18 Noem. şi 18 Dec. imob. lui George Stoica în Săsăuş (trib. Sibiiu); în 27 Noem. 1879 şi 2 Ian. 1880 imob. lui Barabas Dénes şi soţiei sale în Angyalos (judec. cerc. Sângiors).

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învĕţătoreasă la scoala comunală de fetiţe din Haţeg prin aceasta se escrie concurs cu termin până în 15 Noemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

Salariu fics anual 400 fl. v. a. care se va solví din cassa comunală opidană în rate lunare anticipative, cuartir liber, şi 4 orgii lemne de foc din care se încălḑesce şi scoala.

Concurentele au să'şi subştearnă scaunului scolariu în Haţeg, până la teminul defipt suplicele lor instruate cu documentele recerute; dintre concurente vor fi acele preferite, care vor documenta cunoscinţa perfectă a limbei române, şi maghiare.

Haţeg în 18 Octomvre 1869.

Scaunul scolar

Bârsan m. p.,

3—3 preşedintele scaunului scolar.

Imprumuturi ipotecari cu anuităţi

acoardă institutul subsemnat proprietarilor de inmobile în cetăţi şi sate sub condiţiuni avantagioase astfel, ca prin plata la semestru a unei sume totdeauna egale, în care sûnt socotite şi capital şi interese, într'un numer determinat de ani se stênge întreaga datorie. Aceste împrumuturi se dau:

a) pe **10 ani** fiind a se respunde în anuităţi semestrale de **7 fl. 36 cr.** dela **100 fl.** v. a.;

b) pe **15 ani** cu anuităţi semestrale de **5 fl. 78 cr.** dela **100 fl.** v. a.;

c) pe **20 ani** cu anuităţi semestrale de **5 fl. 05 cr.** dela **100 fl.** v. a

Sub aceleşi condiţiuni institutul rescumpără pretensiuni ipotecare.

Informaţiuni mai de aproape, cum şi formulare de cereri se dau la cerere verbală ori în scris gratuit în biroul institutului (strada Bayer Nr. 1) cum şi pe la toţi agenţii nostrii din afară.

Sibiiu, 21 Octobre 1879.

„Albina“,

2—3 [52] institut de credit şi de oconomie.

Un concipient,

care este cualificat de a se întroduce la camera advocaţială în registrul practicanţilor în drepturi, poate afla aplicaţiune în cancelaria subscrisului.

Se recere să vorbească şi scrie toate trei limbile patriei.

Condiţiunile sûnt de a se comunica prin epistolă.

Parteniu Cosma,

advocat în Sibiiu.

2—3 [55] (Strada Cisnădiei 20).

CĂLINDARIUL
BUNULUI ECONOM
pe anul visect 1880.

Întocmit de

D. Comşa şi **Eugen Brote.**

Cu mai multe ilustraţiuni intercalate în tecst.

Anul IV.

Cuprinsul: Ḑilele şi serbătorile de preste an. Chronologia. Pascălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare şi Posturile. **Genealogia:** Austro-Ungaria, Germania, Francia, Rusia, Italia, Britania şi Irlanda, Spania, România, Svedia şi Norvegia, Belgia, Olanda, Grecia, Portugalia, Monaco. **Conspectul complet al têrgurilor din Ardeal:** A. în rêud alfabetic, B. în rênd chronologic. Têrgurile în **Ungaria.** Têrgurile principale în **România.** Têrgurile principale în **Bucovina.** — **POSTA:** A. Posta de epistole, B. Posta de mesagerie. **Corespondenţa telegrafică. Raportul între mĕsurile nouĕ şi vechi.** — **TIMBRE. Tabele de interese. Tabela comparativă a valorurilor de bani din toate ţările.** — **SFĂTUITORIU JURIDIC. PARTEA ECONIMICĂ:** Cu puteri unite. Carul (cu patru ilustraţiuni). Din istoria calului. Cât se seamĕnă pe un hectar? Timpul încolţirei şi vegetaţiunei la diversele plănte agricole. Tabelă despre maşinile agricole mai însemnate. Din care material cât vinars se estrage. Greutatea fructelor şi sĕmĕnţelor mai indatinate. Cât timp poartă animalele agricole? Mutarea pomişorilor tineri. Pentru a apăra vrăbiile dela cireşe. Mijloc în contra omidelor pe varză. Plugul cu doue cormane (cu ilustraţiune). Ciurul (cu ilustraţiune). Foarfeci noue pentru tunsul oilor (cu ilustraţiune). Grijiţi pădurile! Cum să se prindă oile? (cu doue ilustraţiuni). Scutul pomilor (cu trei ilustraţiuni). Digestiunea. Găndacul de Maiu (cu şase ilustraţiuni). Sarea ca nutriment de vite. — **PARTEA BELETRISTICĂ:** Ioan Turbincă, poveste, Bătaia dela Călughĕreni. **Poesii:** Sentinela romană, poem istoric de Vasile Alesandri. Arătura de N. Beldicean. Mai iubit . . . de I. Mincu. Stejarulu şi cornul, cântec din Moldova. Bogatul şi seracul, cântec poporal. Rugina şi frământatul pânei (cu ilustraţiune). Cât e de greu un bou? (cu ilustraţiune). Respectul cuvenit (cu ilustraţiune). Literatura română agricolă. Tabelă pentru preschimbarea preţului după mĕsurile vechi în nouĕ. **Inserate.**

Preţul 45 cr. v. a. sau 1 leu n.

2—5 [53] **Editura tipografiei JOS. DROTLEFF în Sibiiu.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 123. Sibiiu, Sâmbâtă 20 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbâta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **strâinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Octomvre

De Marți încoace pot dice toți locuitorii din monarchia austriacă-ungurească, că trăiesc în zodia bugetului de finanțe pe 1880. Steaua aceasta este o stea importantă în toate împĕrățiile din lumea aceasta numai nu luminează în toate părțile într'o formă; căci pe când în unele staturi revarsă (bugetul) lumină asupra locuitorilor, într'altele tot el face de multora le stelesc ochii până când îl pot vedé *ut cunque* molcomit pe scurt timp, pe un an de dile. De care categorie ne ținem noi nu e de lipsă să o spunem.

Dl ministru de finanțe ne spune, că deficitul anului viitoriu este de 12 și mai bine de milioane. Ceea ce nu ne spune dl ministru o vom vedé când va trebuí să plătim. De bună samă că dl ministru, făcênd socoteală și adaugênd la milioanele cele spuse și pe cele nespuse, s'a spăriat însuși de suma din socoteala domniei sale și s'a pus și a croit la proiecte preste proiecte de legi, prin care să mai dea puțin lustru tabloului în care se zugrăvesce steaua bugetului. Și vrênd să netedească, în dreapta și în stânga, a tot făcut la proiecte, încât s'a presentat casei deputaților cu brațele încărcate de proiecte.

Dacă ar fi numai de bine proiectele aceste și dacă nu ne ar duce pe toți la o generală și egală serăcie; căci ori și cât însetăm după egalitate așa departe tot n'am voí să ajungem, încât să fim egali numai în serăcie.

Și ministrul de finanțe de dincolo de Laita a venit în aceeași di cu bugetul înaintea parlamentului seu. Și acolo esistă un deficit pe față, dar numai de 12 milioane. Luând lucrurile preste tot — se înțelege cele finanțiale — apoi cu una cu alta, bugetul din Cislaitania seamână cu cel din Translaitania și vice-versa; tot așa seamănă și mĕsurile cu care ministrii respectivi voiesc să mai domolească apetiturile bugetului pe viitoriu și — mult ne temem — că dacă seamănă premisele unele cu altele vor semăna, vor trebuí să samene și resultatele: serăcie dincoace, serăcie dincolo de Laita.

Membrii familiei imperiale rusesci se preumblă de mult timp prin Francia. Imperăteasa petrece la băile dela Cannes, dintre marii duci unii petrec la Paris. Despre acesti din urmă se făcuse multă vorbă cum fură primiți de presidentul republicei. În cele următoare reproducem din „Românul“ o dare de samă a „Corespondenței franceze“ despre întâlnirea marilor duci rusesci cu Grévy, presidentul republicei.

Le Gaulois crede a fi foarte malițios când dând samă despre visita pe care au făcut-o de curênd Țarevici, principele de Vales și marii duci Alexis și Vladimir președintelui Republicei, dice că d. Grévy 'i-ar fi primit cu cuvintele: „Domnii mei, (Messieurs, în loc de Messeigneurs, după cum prescrie eticheta) sûnt foarte vesel de a vĕ vedé“, la care cuvinte cei patru principi întorcênd spatele, ar fi replicat: „Domnule președinte sûntem foarte veseli că vam vĕdut“.

Din întêmplare, încă cu trei dile înainte de aceasta, îndată după audiență, am primit dela o persoană care stă în de aproape relațiuni cu marele duce moștenitor câteva date foarte precise în privința decursului acelei audiențe. Comunicarea ce ni se făcuse nu era destul de interesantă pentruca să luăm notă de ea în locul acesta; de oare-ce însĕ anecdota lui „Gaulois“ ar puté fi lesne reprodusă de presa germană, ne vedem acum siliți a declara, că ea nu e alt ceva decât o scornitură. Președintele republicei, care cunoasce formele ce trebuiesc observate la visita unui principe de sânge cel puțin tot atât de bine ca acel „domino“ de la „Gaulois“ a avut cu marele duce moștenitor și cu frații sei — căci pe principele de Wales nu 'l-a primit de loc deodată cu acestia — o întrevorbire mai lungă și foarte cordială. El întrebà pe principi cum se mulțămesce augusta lor mamă în Cannes, se informà foarte de aproape despre aflarea marelui duce Constantin, care se afla atunci bolnav la ambasada rusă, și'și esprimà în fine — ca să trădăm întregul secret diplomatic al acestei însemnate întrevederi — părerea sa de reu, că înalții oaspeți au nimerit în Paris un timp atât de urît. Împregiurul acestor temate s'a învêrtit conversațiunea și noi repetăm că, fără impulsiunea pe care ne a dat-o invențiunea foaiei bonapartiste, nu am mai fi făcut nici o mențiune despre toate aceste. Pentru liniscirea lui Gaulois putem însĕ să mai adaugem că Țarevici, după ce se întoarse din Eliseu în „Hôtel Bristol“, s'a esprimat către cei dimpregiurul seu că persoana și deamna ținută (*dignitè*) a d-lui Jules Grévy au făcut asupră'i o impresiune peste toate așteptările de plăcută. Toçmai pentru că toată această întêmplare nu a avut nici o însemnătate politică, credem că nu este de prisos de a o apĕra în contra alterării unei gazete de boulevard care se află în perplesitate din causa lipsei de materie picantă.

Domnitoriul României, însoțit de ministrul de interne Cogălniceanu a plecat în 14/26 l. c. la Dobrogea pentru inspecțiunea acestei părți noue a României. În 27 a sosit Domnitoriul în Tulcea, unde i s'a pregătit o întêmpinare foarte entusiastică.

După „Pol. Corr.“ principele Carol a rĕspuns la întêmpinarea primariului din Tulcea: Voiu iubí Dobrogea, cum iubesc România, din care d-voastră astădi faceți parte. Ambițiunea mea și nisuințele mele sûnt îndreptate spre desvoltarea morală și materială a țĕrei dvoastre, la carea o îndreptățesce minunata ei situațiune.“

Comisiunea technică pentru cestiunea Arab-Tabiei a plecat în 27 l. c. dela Bucuresci, avênd a se întruní la Călărași.

Sinodul sêrbesc (din Serbia) a declarat biserica sêrbească independentă.

Dieta Ungariei.

Budapesta, 17/29 Octomvre 1879.

În ședința de eri, care sub presidiul ordinariu s'a deschis după dece oare, după autenticarea protocolului din ședința precedentă și după notificarea unor esibite și alte curenții, ministrul de finanțe contele Szapáry a presentat bugetul pe 1880, însoțit de un esposè lung. Cu ocasiunea aceasta a mai presentat ministrul de finanțe un raport asupra rentei de aur și asupra schimbărei bonurilor vistieriei; nisce dări de samă despre resultatul manipulațiunei pe cuartalul III din 1879, din care se vede, că cu 3 milioane este venitul mai favorabil decât în același cuartal în anul trecut. Esposeul s'a întins și asupra altor împregiurări, asupra unor proiecte de lege puse pe masa dietei, precum: Urcarea vămei după petroleu; casarea darilor de lucs, darea după câstiguri; modificarea clasei II din darea de câstig și de transport.

În desbateri mai de aproape asupra esposeului nu se demite niminea, ci E. Simonyi esprimă dorința că bugetul ar fi bine a se presenta casei în luna lui Aprilie, ear Lukacs cere instruirea bugetului cu ante actele recerute.

Ședința se ridică la 12 oare. Cea mai de aproape va fi mâne la 10 oare dimineața.

Din Carloviț.

17|29 Octomvre.

Congresul se într'unesce și după ameadi în sedințe. Pănă acum s'a

---

FOIȚA.

Elena Teodorini.

Diarul italian „Il mondo artistico“ publică următorul articol asupra junei noastre compatriote, d-șoara Elena Teodorini, care prin talentul seu a atras deja atențiunea publicului nostru cunoscĕtor și doritor de musică bună:

Eacă un nume care va îmbogățí familia puțin numeroasă a adevĕraților artiști, a artiștilor crescuți în școala frumosului și a simțimêntului; eacă o stea care, deabia apărută pe orisontul artei, este strălucitoare.

Elena Teodorini este numele acestei artiste, este steaua care, apărută de curênd pe orisont, respândesce în giuru'i atâta lumină, în cât diarul nostru simte datoria de a'i da un loc în cronicele sale artistice.

Craiova, în România, în orașul ce o vĕdù născênd, sûnt deabia douĕdeci și unul de ani și care, puțin mai mult de cât un lustru după aceasta, vĕdù primele producte pe câmpul artei ale micei Elena, atunci în etate de 6 ani, care da probe admirabile de inteligență, declamând cu părinții sei, amêndoui artisti dramatici. În etate de 8 ani, dete concerte pe pian, ast-fel că fu numită în orașul seu natal l'enfant prodige; biografia sa spune că doamnele, al căror idol devenise 'și-o smulgeau în teatru din logiă în logiă, acoperind-o cu sărutări și făcênd asupra ei cele mai fericite prognostice.

Aceste prognostice nu fură false. Elena, ajunsă tinĕră, nu întârdià de a vedé că un alt drum îi era deschis, un drum pe care ar puté mai bine esercita geniul seu artistic, acel al cantatricei, căci natura nu voise să pună o limită darurilor sale, ci i le dedese cu prodigalitate, unind cu farmecul persoanei sale o rară inteligență și o voce de soprano din cele mai calde și simpatice, din cele mai intinse și insinuate.

Atunci, tinĕra fată luà adio dela orașul seu natal, dela mama s'a, dela rude, dela toți amicii și admiratorii, și luà calea Italiei, se duse la Milan, unde marele măestru San-Giovanni, într'un scurt timp, formà o artistă de inimă și de geniu, gata de a tenta scena.

Și proba fu făcută sûnt d'abia acum trei ani, în rolul lui Gondi din Maria de Rohan, și fu făcută cu atât succes în cât, în scurtul timp de câte-va luni, mai multe teatre, în stagiunile ce se succedau, o vĕdură producêndu-se în mai multe de 17 roluri și repurtând în fie-care victorii necontestabile.

Alecsandria aplaudà într'ênsa o Casildă strălucitoare și o încântătoare Rosină. Pisa salutà cu intusiasm pe Rosina și Livorno, unde fu chiemată de mai mult de trei ori, vĕdù într'ênsa o Italiană în Algeria din cele mai inteligente, o Climene în Saffo, si o Adalgisa în Norma care nu se temeau de comparațiune. Chieti și în fine Turin ecsaltară într'ênsa o Preziosillă și o Margarită care lăsară neșterse suveniri.

Pe lângă toate aceste orașe italiane vine și un altul, străin pentru noi, dar nu tot astfeliu pentru Elena, Bucurescii, unde se produse afară din părțile sus menționate și în Trovatore, în Lucrezzia Borgia, Favorita, Ballo in Maschera și Jone, reportând totdeauna, ca pretutindeni, succesul cel mai măgulitor, și punênd totdeauna în evidență darurile ce 'i-a dăruit natura cu atâta bogățiă.

Și toate aceste părți atât de deosebite între ele, și interpretate cu atâta inteligență și măestrie, fură susținute de Elena Theodorini în cursul a 20 de luni cel mult!.... Puțini artiști intr'adevĕr se pot lăuda cu un asemene splendid început, puțin artiști în etatea ei, pot numĕra o serie atât de lungă de adevĕrate și meritate succese!... Nu'i mai rĕmânea tinerei artiste decât ca toate aceste succese ale ei să fie consacrate și aprobate și de orașul artistic prin escelență, Milanul nostru, și aprobarea fu dată deplină și întreagă în teatrul Dal Verme, în stagiunile din carnevalul trecut și astăprimăvară.

Toți își reamintesc emoțiunile ce Theodorina îi făcù să simță în *Chi dura vince* și mai cu samă în *Figlia del Reggimento*, unde talentul seu se putu manifesta.

resolvat organisațiunea consistoriului metropolitan, a consiliului suprem scolastic și a administrațiunei monastirilor. În a treia cetire s'au primit cele amintite, „statutul organic“ pentru eparchii. S'a amânat proiectul despre dotațiunea preoțimei laicilor. La ordinea ḑilei e pus: proiectul despre dotarea eppilor, despre administrarea bunurilor naționale și despre normalul de pensiuni pentru profesori, învĕțători, și funcționari, un regulament pentru congres și bugetul pe anii 1880, 1881 și 1882.

Proiecte de legi despre imposite și amortisațiunea datoriei urbariale.

I.

Proiect de lege

despre stabilirea cea nouă a posițiunilor impositului după profit, clasa II.

§. 1. Articulul de lege XLVII § 13 din 1875, privitoriu la adausul la impositul general după venit și modificarea unor decisiuni ale articolului de lege XXIX: 1875 se abolează și în locul lor se dispun următoarele:

Impositului după profit, clasa II, sûnt supuși:

a) Posesorii de pămênt și de case și capii comuniunilor casnice;

b) aceia, cari sûnt supuși impositului după capitale și după rente.

Drept basă a calculărei acestui imposit servesce impositul direct — adăugêndu-se și partea urbarială — plătit de cei obligați în anul trecut și în comuna aceea, unde respectivul după conscripțiunea generală își are domiciliul ordinariu.

Pe basa aceasta sub titlul de imposit de profit plătesce 2 fl. acela, a cărui dare directă nu e mai mare de 10 fl.; 3 fl. acela, a cărui dare directă trece preste 10 fl., însĕ e mai puțină de 50 fl.; 4 fl. acela, a cărui dare directă trece preste 50 fl., însĕ e mai puțină de 100 fl.; 6 fl. acela, a cărui dare directă trece preste 100 fl., e însĕ mai puțină de 200 fl.; 8 fl. acela, a cărui dare directă trece preste 200 fl., însĕ e mai puțină de 500 fl.; 10 fl. acela, a cărui dare directă trece preste 500 fl., e însĕ mai puțină de 1000 fl.; 20 fl. acela, a cărui dare directă trece preste 1000 fl. v. a.

§. 2. De impositul de profit clasa II sûnt eliberați acei purtători de imposite, cari se bucură de camete după capitale și cari totdeodată sûnt supuși impositului de profit classa IV. încât darea lor după cametele capitalului nu trece peste 10 fl. v. a.

§. 3. Această lege întră cu 1. Ianuarie 1880 în putere și se încredințază ministrul cu ducerea ei în îndeplinire.

Budapesta 17 Septemvre 1879.

Contele Iuliu Szapáry ministrul r. u. de finanțe.

II

Proiect de lege

despre cassarea impositului după ținerea servitorilor, carelor și cailor.

§. 1. Impositul după ținerea servitorilor, carĕlor și cailor se casează, prin urmare se declară de nevaliḑi §§. 2. 3. 4. 5, 6, 14. 15. 16. 17. 18. 19. și 20 din art. de lege XXVI; 1875, mai departe toate acele prescripte ale §. 1. și ale secțiunei IV a aceluiași articlu de lege cari privesc impositul după ținerea servitorilor, carĕlor și cailor.

§. 2. Această lege întră cu *prima* Ianuarie 1880 în valoare și se încredințează ministrul de finanțe cu ducerea ei în deplinire.

Budapesta 17 Septemvre 1879
Contele Iuliu Szapáry ministrul r. u. de finanțe

Dela Bosfor.

Se asigură că la propunerile amicale ale Puterilor, guvernul din Atena a avisat pe delegații sei că consimte la ultima declarațiune a lui Savfet-pașa, adecă să înceapă discutarea liniei de graniță desemnată de congres prin șesul dela Calamas și Peneus. Totdeodatâ se ḑice, că d-nii Conduriotis și Brailas au fost însârcinați să lege de primirea acestei declarațiuni oare-care reserve. Prin aceasta se esplică și motivul pentru ce nu s'a hotărît încă ḑiua adunărei lor în Conligea. Noue reserve nu vor admite delegații otomani. În privința aceasta s'au esprimat în totdeauna în mod resolut. E evident că ceea-ce se va pune în discuțiune, este și modificabil, căci ce nu se poate modifica nu se poate pune în discuțiune — aceasta a fost rĕspunsul dat la declarațiunea colegilor greci. Acest argument este silnic — probă despre aceasta este că puterile nu s'au cugetat mult fața cu depeșa circulară a lui Safvet-pașa, ci au sfătuit pre cei din Atena să se modereze. Delegații otomani rĕmân la propunerea lor și dacă d-nii Conduriotis și Brailas vor vení de nou cu reserve, se poate prevedé ce are să se întêmple la conferența viitoare. Sau că vor fi întrerupte tratările, sau că se va începe din nou cestia discutabilității traseului și în casul acesta se vor mișca de nou în acel „Circulus vitiosus.“

Ceea-ce se atinge de resolvarea cestiunei, ea e încă depărtată; căci să admitem că ambele părți se vor învoí în privința acestei prime greutăți, mai rĕmân încă multe și serioase obstacule, ce vor puté împedeca discuțiunea. Grecii vor cere macsimul indicațiunilor tratatului din Berlin, pe când Turcii vor consimțí numai la cedarea celor arĕtate la Prevessa.

Grecii de altcum sûnt foarte rĕu sfătuiți. Ei greșesc făcênd atâtea obstacole și târḑiind lucrările, căci cu cât trece mai mult timp, cu atâta să răcește zelul Europei în causa lor. Momentul poate nu e departe, în care Francia ostenită de pretențiunile grecești încă va trece în partea Turciei. D. Waddington începe a înțelege ce'l poate costa campania diplomatică întreprinsă în favorul Greciei. Elenii ḑic că părăsindu'i toată lumea chiar ei vor merge singuri înainte. Prin aceasta ei cugetă că în casul acesta vor arunca luptele în provinciile limitrofe ale Turciei. Aceste sûnt nesce vorbe mari despre cari cei dela înalta Poartă nu se sperie. Turci au luat toate mĕșurile necesare pentru suprimarea ori cărei mișcări revoluționare ce s'ar iví în Epir sau Tesalia, și în cas de nevoie pentru a prăpădí Grecia. Ce e drept vêntul bate în partea ei și aventura e pentru Grecia periculoasă.

Ambasadorul engles s'a întors din călĕtoria sa asiatică. El e mulțămit de primirea ce i s'a făcut pretutindeni de autoritățile turcesci. În Damasc a fost oaspele lui Midhat-pașa, care îi pregătise cea mai splendidă primire, și la care, după cum ḑice însuși a primit cele mai bune impresiuni. Când însĕ se presentă Sultanului cu acest parfum midhatistic e în pericol d'ași pierde inclinațiunea Sultanului, mai cu seamă că în urma ordonanțelor de păstrare emise de Sultan către guvernori, Midhat-pașa a rĕspuns că'i este imposibil de a reduce bugetul fără de a desorganisa administrația întreagă. El este primul guvernor, ce a cutezat să se opună ordinului domnului seu și firesce în Yildiz-Kiosk se crede, că acest curaj 'l-a căpătat din visita d-lui Austin Layard.

Guvernul turcesc caută a introduce economia în toate ramurile administrației și se poate ḑice, că singura cestie ce se află la ordinea ḑilei în consiliul de ministri e aceea a bugetului, și tinde de a'l aduce în ecuilibru, așa ca să nu fie silit a face un nou împrumut, ceea ce ar fi foarte greu, dacă nu imposibil. Negociările cu banchierii din Galata, pentru un împrumut de $1^1/_2$ milio lire, n'au avut succes. Acest împrumut avea sa se întrebuințeze pentru acoperirea unora din datorii și pentru concediarea unei părți din armată. Ne succedând însĕ trebue să caute a aduna această sumă prin economie în alte ramuri ale administrațiunei, așa ca să corespundă necesităților. Dacă va continua guvernul pe această cale, de sigur că'l va felicita toată lumea, căci atunci de sigur că lucrurile ar merge cu mult mai bine în țară. Deocamdată toți ministri par a fi hotărîți să pună odată pentru totdeauna capĕt stărei financiare. Pe când căuta a aduce bugetul în ecuilibru, studiază planuri și proiecte financiare pentru reforme mari economice. Ei vĕd că nu se mai pot basa pe contul guvernului și că trebuie să ea drumuri nouĕ în finanțe. Toată țara doresce ca acest frumos zel să nu se piardă.

„Timp.“

Desbaterile senatului din România despre cestiunea israelită.

Ședința dela 11 Octomvrie.

Presenți 52 d-ni senatori.

Urmându-se desbaterea asupra ast. 7 d. A. Orĕscu ia cuvêntul și susține proiectul, dovedind că în, împregiurările de fața, această soluție împacă toate cerințele.

D. M. Costachi Epureanu ḑice că înțelege graba ce se pune întru resolvarea acestei cestii; cu toate aceste senatul trebuie să'și dea și el cuvêntul. D-sa declară că în totdeauna a fost pentru revisuirea art. 7. dar n'a fost pentru emancipare.

D. Iepurean dovedesce că soluțiunea dată de noi e conformă cu soluția dată de celelalte puteri în aceasta privință.

In Francia și Englitera Evreii n'au fost emancipați ci într'un târḑiu li s'a dat numai naturalisarea. Apoi chiar pentru Evrei e mai bine să primească mai puțin dat de noi, decât mai mult dat de tratatul de Berlin. D. Iepureanu în sfêrșit resfrênge ḑisele d-lui prim-ministru, că d-sa ar țintí la sfărâmarea constituției, și se felicită pentru această soluție.

D. Cogălniceanu ḑice că nu a biruit guvernul, nu maioritatea, nu minoritatea, ci națiunea.

D. ministru de interne ia la refuială ḑisele d-lui Voinov și aduce ḑisele d-lui Alecsandri în contradicție cu anul 1864, cand Vodă-Cuza a dat un mesagiu pentru imbunătățirea soartei Evreilor. In acest timp d. Alecsandri era pentru categoriile propuse. D. Iepureanu 'și-a făcut nume, ḑice dl ministru, prin pledoariile sale în favorul Evreilor. D. M. Costache cere cuvêntul pârênd a intenționa să spue și d-lui ce știe despre d. Cogălniceanu.

D. Cogălniceanu încheie cerênd a se vota proiectul așa cum este.

D. Șendrea cere cuvêntul pentru motivarea votului seu.

D. P. Grădișteanu roagă a nu se mai perde timpul, să nu se mai ḑică, că cestia Evreilor e o plagă pentru Moldova căci ce sufere Moldova sufere și România formând același corp. (Aplause).

Punêndu-se la vot luarea în considerare se primesce cu 56 voturi contra 1 și trei abțineri. Contra a votat d. N. Voinov: s'au abținut C. Brăescu, V. Alecsandri și N. Bujoreanu.

La cetirea art. 1 I. P. S. S. Mitropolitul Primat constată încă odată că în România n'au fost persecuții religioase și cere a se lua garanții contra periclitărei națiunei.

Urmează o mică discuție de procedură între d-nii N. Voinov și M. Cogălníceanu.

Se pune la vot legea în total și se primesce. Votul e pe față prin apel nominal. Presenți 58 d-ni senatori. Contra votează d-nii N. Voinov și C. Brăescu. Se abține d. V. Alecsaudri. Pentru votează 55 d-ni senatori.

Varietăți.

* (Mulțămită publică) Una dintre cele mai eclantante doveḑi de progres a unei societăți de lectură, este fără îndoială biblioteca. Cu cât biblioteca unei reuniuni este mai avută în opuri bune, cu atât mai ușor se poate spera prosperarea ei; drept acea tinera societate de lectură „Andrei Șaguna“ avênd fericirea a'și înmulțí în ḑilele trecute în cifră destul de considerabilă și anume: cu 31 volume de conținut variu dar foarte important cărțile bibliotecei sale, își ține de datorință imperativă a aduce respective esprime pe aceasta cale donătorului acelora ilustrului și binemeritatului nostru bărbat d-lui Dr. Paul Vasiciu pe lângă starea vieții îndelungate cea mai profundă mulță-

---

Agera și strălucitoarea vivandieră, schimbându-se dela veseliă la sentiment, sciu aduce ilaritate și a ne face să plângem în același timp, și convin partire din finalul secundului act, cântat de Theodorina cu artă superioară și cu cel mai dulce sentiment, lăsà, în spectatorii dela acel teatru profunde și scumpe suvenire.

Dar unde simpatica tineră avù a conbate o adevĕrată luptă și a repurta o victorie din cele mai splendide și decisive, cu atât mai splendidă și decisivă cu cât nu era de toți lăudată, și de mai mulți colegi în artă chiar puțină dorită, fu fără îndoială în Ebreo, de Halevy, în care dênsa, hasardânduse întro parte dramatică din cele mai grele și puțin făcută pentru o voce de mezzo-soprano avù a lupta cu grozave comparațiuni, consecuențe neapărate ale suvenirilor lăsate la noi în aceași parte de mari artiste, ca Loth și Frici. Dar lupta fu câștigată, și câștigată într'un mod admirabil; toate ḑiarele, politice și artistice, cetățeni și străini fără deosebire de acei cari primiseră cu severitate cutezătorul pas făcut de Teodorina în fața tinereții sale și a pericolelor ce putea întimpina, toate ḑiarele, ḑic, fură unanime pentru a recunoasce, că cu greu s'ar puté face probă de mai multă inteligență, de fină interpretațiune, de mai multă măestrie în acțiune și cânt.

Elena Teodorini este una din acele naturi privilegiate de artistă, care sciu a obținé chiar în părțile cele mai grele, efectele asteptate și, urmând impulsiunile inimei cu sențimentul înăscut al frumosului, a sciut ajunge în scurt timp acolo unde mulți artiști nu au putut ajunge decât după lungi și ostenitoare studii.

Pentru Elena Theodorini a voí e întradevĕr a puté. Vedeți acea figură plină, de înteligență și de viață, acel ochiu oriental negru și schintiitor, acea privire lungă și espresivă care pătrunde în inimă pentru a destepta emoțiunile ce numai adevĕratul artist promite, vedeți gentila ei persoană, umbletul seu elegant și demn, manierele sale pline de grație; vedeți atâtea daruri unite la un loc și spunețimi dacă toate aceste nu revelează pe artista născută pentru viitorul cel mai splendid și pentru scenele cele mai ambiționate și Elena va avé acest viitor splendid, Elena se va sui pe scenele cele mai mari; astfel este cel puțin auguralul ce Il mondo artistico îi face din toată inima.

Trebue oare se repetăm cele ḑise de acest bun și competent critic? Trebue oare să mai facem laude vocei, jocului Elenei Teodorini? Ar fi de prisos. Rugăm numai direcțiunea să procure publicului plăcerea de a o asculta adese, fără însĕ să o ostenească prea mult; căci vocea sa, deși foarte puternică, este încă tineră și prin urmare nu încă cu totul formată. Trebue să o păstrăm, dacă voim să avem fericirea de a o auḑí mult timp. „Rom“.

* (Un păr din barba lui Mahomet). Un păr din barba profetului se păstreasă până aḑi ca prețioasă relicvie într'o moscheă din Maprus (India). El se numesce aussaree sharif, și este obiectul unui adevĕrat cult din partea Mahometanilor. „V. C.“

mită asigurândul în totdeauna despre recunosciinţă şi stimă.

Gerasim Sĕrb, v. preşed. *Vasiliu Balann,* raportor comit.

*(Băile (scaldele) sărate dela Ogna Sibiiului sûnt de vêndut.) Ministrul de finanţe a propus dietei vinderea unui numer considerabil de parţele din bunurile erariale în preţ de 12,950,000 fl., între aceste şi băile (scaldele) sărate dela Ogna Sibiiului cu preţul de 21.000 fl.

* Adunarea generală a învĕţătorilor gr. or. din comitatul Hunedoarei convocată pe 16/28 Octomvre pentru constituirea definitivă a reuniunei acestora, ne putendu-se ţinea, din causă, că la acea se presentară numai 7 învĕţători, — prin aceasta se convoacă o nouă adunare generală pe 7 şi 8 Noemvre st. v. a. c. la carea se învită toţi p. t. învĕtători din comitatul Hunedoarei aici în Deva, rugându-se tot odată toţi dd. protopresbiteri tractuali a incunosciinţa şi prin un cerculariu pe învĕţătorii din districtul dumnealor.

Deva 17/29. Octmvore 1879.

Ioan Papiu, m/p.
protopres.

* (Ploaie de argint). În pivniţa unui local al ministeriului de finanţe unguresc în Vinerea sĕptĕmânei trecute a plouat argint. Spre a transporta adecă banii de argint din localităţile cassei centrale în pivniţele de sub aceste localităţi s'a construit o transportare cu chiga, prin carea aveau să se mute în pivniţele de desubt în fiecare rênd câte 5000 fl. de argint. La încercarea primă, a espeda buţile pline cu florenii de argint, s'a rupt funia chigei, buţile s'au spart de pământ şi banii de argint s'au risipit prin toate unghiurile pivniţelor.

* (Miseria în Ungaria). Mai multe comune din comitatul Heveşului rugându-se de comitat pentru ajutoriu contra lipsei şi miseriei cari au ajuns la culme s'au rugat totdeodată, ca comitatul să încunosciinţeze pre ministeriu despre posiţia aceasta ticăloasă a lor. Domnii dela comitat cunoscênd pre petenţi le-au respins cererea. Comunele sûnt tare nemulţămite, pentru că domnii dela comitat le-au făcut o nedreptate neertată fiind întru adevĕr miseria aşa de mare, încât urmarea ei aduce cu sine neevitabil foametea. Aceasta nenorocire o întăresce şi un publicist din Neuhäusel, care scrie cu datul 26 Octomvre n. următoarele: „Recolta miserabilă din anul acesta începe a se simţí şi pe aici. Bucatele în têrg sûnt reduse la un minim înfiorătoriu şi scumpetea tuturor mijloacelor de traiu se urcă din ḑi în ḑi. Cartofii şi cucuruzul doue article capitale pentru susţinerea vieţii, acum lipsesc cu totul. Aici un sac de cartofi costă fl. 1.80—2; şi maja metrică 5 fl. Cucuruzul în tuleu se plătesce cu fl. 3.50 per maja metrică. Numai bieţii oameni sciu aşa dară, ce urmări pot avé aceste împregiurări ticăloase pentru ei cu deosebire acum în ajunul unei erni lungi.

* (Înălţarea) genenenealului Totleben la rangul de comite. După cum s'a anunciat, generalul Todleben a fost înălţat de ţarul la rangul de comite. Eacă, după ḑiarele ruse, rescriptul împĕrătesc în această privinţă:

Generalului adjutant comite Totleben.

Comite Eduard Ivanovici! Astăḑi s'au împlinit 26 de ani de la prima bombardare a Sevastopolei de către armatele şi flotele aliate. În aceasta ḑi memorabilă, revocându'mi în memorie vitejiile trupelor noastre, îmi aduc aminte cu mulţămire, că gloriosul d-tale nume este împreunat într'un mod neseparabil cu glorioasa istorie a apĕrării Sevastopolei, cea fără seamĕn în lume.

Întreaga sistemă de întărire ce ai pus în aplicare în faţa inamicului, care ne era cu mult superior atât în privinţa numĕrului, cât şi în privinţa înarmării, şi un şir de mĕsuri bărbătesci care s'au luat din iniciativa d-tale, făcură posibil garnisoanei—care la începutul asediului era slabă, dar tare prin eroism — a ferí în timp de un-spre-ḑece luni cu succes toate încercările armatelor inamice aliate şi permiseră a adauge la analele resboinice ale Rusiei nouĕ pagine glorioase. După sfêrşirea resbelului, chiemat la o activitate pacînică, ai adus, în timp de mai mulţi ani, ca ajutor al inspectorului general al geniului, mari foloase uneia din ramurele cele mai însemnate ale administraţiunei militare, prin încercata d-tale esperienţă resboinică, îndeplinind tot-deodată cu un zel admirabil grele sarcine cu care te încercase încrederea mea, şi pe care le împlinesci încă fără întrerupere.

Strălucita d-tale participare la ultimul resbel, care fu încoronată cu căderea Plevnei şi cu prinderea armatei turcesci a lui Osman paşa: neobosita d-tale activitate ca comandant al armatei active în timp de un an şi jumĕtate; disposiţiunile d-tale cele energice şi prevĕḑĕtoare care au permis trupelor a împliní cu succes şi cu demnitate greaua sarcină ce li s'a încredinţat la ocuparea teritoriului inamic ca şi la aceea a toritoriului liberat prin armele noastre, toate aceste îţi dau noue titluri de recunoscinţa mea. Ca semn de recunoascere a meritelor d-tale atât de laudabile pentru tron şi pentru patrie şi avênd dorinţa a'ţi esprima la această ḑi memorabilă cordiala mea mulţămire, te-am ridicat, printr'un ucas către senatul dirigent cu data de astăḑi la rangul de comite al imperiului rus.

Îţi remân nestrămutat binevoitor al d-tale iubitor şi recunoscĕtor.

Livadia, 5 Octomvre 1879.

Alecsandru.

* (Vaḑa maghiară la Bismarck). Moritz Busch, doctorul de casă a lui Bismarck spune în notiţele sale de ḑi despre convenirile sale cu principele Bismarck între altele şi următoarea esprimare a lui Bismarck: Mergênd mai înainte în pădure în preumblare şi auḑind postilionul d-voastre cugetam: „Acela de sigur încă e un Maghiar sau un Croat, care voesce să dispute cu mine despre lucruri politice şi să'mi sară cu sfaturile sale întru ajutoriu şi chiar voiam să mĕ depărtez, când îmi adusei aminte, că v'aţi însciinţat d-voastră. Odinioară venì unul, despre care mi se spuse nevoind a'l primi, că dacă nu va fi primit, el se va acăţa. Eu îi trimisei vorbă, că dacă nu'şi poate ajuta altmintrea, eu îi dau cea mai nouă şi mai tare funie din pod, dară spre a mĕ vedé nu'l primesc. El după aceea s'a dus, dară după cât sciu eu până acuma nu 'şi-a făcut nici un rĕu.“

* (Cutremur). În prima Iulie a. c. pe la 4 oare dimineaţa s'a simţit în Chieh-Chow, Wen, Hsien şi Hsi-ho în China o sguduire de pământ vehementă împreunat cu un sgomot tunătoriu; într'aceea se deschise pământul şi din adêncime s'a înălţat ca fulgerul atâta apă, încât în locul oraşelor, unde stau mai înainte turnuri, biserici şi case s'a format un lac întins nimicind oameni, vite şi toată vegetaţia.

* (Viera Sasuliciu), care a făcut atentatul în contra generalului Trepoff a moştenit 600 de mii de ruble, căci un om fără copii Ivan Karpow Stefanoviciu, îi a lăsat prin testament toată averea sa.

* (Inscripţiuni grecesci.) În împregiumuirea Sevastopolului s'a descoperit piedestalul unei statue de bronz, plin de inscripţiuni elenice cari se urcă la secolul al doilea înainte de Isus Christos. Inscripţiunile aceste vor fi descifrate de societatea archaelogică din Odesa.

* (Curierul rus) din Moscva, primesce următoarea scire din Saratoff, capitala guvernamentului Saratoff:

În ḑiua de 5 Octomvre, poliţia a descoperit o crimă înfiorătoare. În pivniţa unei case din strada Bolchaya Ksatchaya s'a găsit o femee cu totul goală, plină de răni şi legată cu lanţuri de un stêlp gros.

Sermana femee era aşa de slabă încât nici nu se putea ţiné pe picioare; oasele'i eşiau prin cote şi prin genunchi; carnea de pe spate se lua bucăţi; pĕrul îi căḑuse. Nenorocita făptură gemea ca un câne şi abia putea vorbí.

Unchiul ei este care, pentru ca să pună mâna pe o moştenire, a ţinut-o astfeliu închisă trei ani hrănind-o numai cu coji de pâne, cartofi şi dovleci. Este milionar şi are mai multe case. A fost arestat şi predat justiţiei. Miserabilul a oferit judecătoriului 200,000 ruble pentruca să'l lase în libertate.

* (Mijloc contra şoarecilor de câmp). Un econom dela Hidvég recomândă contra pustiitorilor şoareci un mijloc foarte simplu. O bute plină de apă în car şi cu aceasta pe locul bântuit de şoareci. În gaurile de şoareci să se toarne apă. Umplânduse gaurile de apă şoarecii se vĕd siliţi a eşí din gauri şi es sâte 3—11 dintr'o gaură, Atunci trebue omoriţi. Mai practic este ḑice economul nostru, a omorí şoarecii cu o mătură de curte decât cu băţ, din motivul că cu băţul i nimeresce omul mai anevoie. Trei oameni pot curăţí în chipul acesta 9 juguri pe ḑi şi eşind toţi oamenii de o dată, mult într'o sĕptĕmână iar puté sterpí de pe hotaru întreg şi ar scăpa mulţime de bucate nestricate de ei.

* (Un splendid meteor) luminos a fost observat, ne spune „l'Italie“, — în seara de 6 Octomvre, în diverse localităţi din ţinuturile Biella şi Canavese. La Zubiena, bolidul a apărut la opt ore şi patru-ḑeci şi cinci minute seara; s'a aprins, în constelaţiunea Lyrei, luminând valea cu o lumină mult mai puternică de cât aceea a lunei, când este plină pe o noapte senină. Lumina, de o coloare verde şi la început, a ajuns în urmă portocalie. După ce a descris o repede parabolă, bolidul a dispărut la orisont.

* (Epizootia) care a mai slăbit in localităţile Bumbăta şi Dobri nu a apărut cu violenţă în comuna Novaci, adecă într'un loc destul de populat pentru ca de acolo să se poată întinde cu uşurinţă în judeţ, mai ales că după cum sûntem informaţi, nici mijloace îndestulitoare de pază un s'au pus la disposiţiunea d-lui veterinar. Se vede că judeţul Fălcii este condamnat, cu îngrigirile administrative de care se bucură, ca să nu mai scape de acest cumplit flagel care ea decimat îndestul vitele anii în trecuţi.

* (Cod telegrafic). Se termină în acest moment la Londra imprimarea unui cod telegrafic ce cuprinde 109 mii de cuvinte aparţinênd celor 8 limbi, admise de curênd prin conventiunea telegrafică internaţională de la Londra. Aceste cuvinte sûnt aşeḑate in ordinea alfabetică.

* (Drumul de fer în Africa centrală). Marii industriali din Manchester se ocupă de a funda o companie pentru stabilirea unui drum de fer prin Africa centrală. Se va lega astfel fluviul Zambez cu coasta Zanzibarului, trecând prin Nyassa. Guvernul engles şi mai multe notabilităţi a dat adesiunea lor la acest proiect, care ar deschide şi mai mult continentul african comerciului european.

* (Cele mai mari biserici ale lumei). Cu ocasiunea sânţirei catedralei dela New-York s'a făcut o consemnare a acelor mai mari biserici din lume, făcută după numerul oamenilor, cari pot încăpé în acele biserici. Cea mai mare biserică a lumei este biserica St. Petru în Roma în ea încăpù 54,000 de oameni. În catedrala dela Milano încăpù 37,000 de oameni, în biserica St. Pavel, din Roma 32,000, în catredala din Colonia 30,000 de oameni. După acea vine biserica St. Paul din London şi biserica lui Petroniu în Bologna, cari cuprind câte 25,000 de oameni. „Hagia Sofia“ în Constantinopol acum în mâna Turcilor ca Boscheea Sofiei cuprinde 23,000, biserica St. Ioan în Lateran la Roma 22,000 Notre-Dame din Paris 21,000, noua catredală în New-York 18,000 catredala dela Pisa şi cea a lui St. Stefan din Viena câte 12,000 biserica St. Duminicu în Bologna 14,000, biserica din München 11,000, biserica St. Marcu din Veneţia 7000 oameni.

Şovinismul în literatură

de

Turturel Codrean.

(3 Urmare.)

Dar să intrăm mai de aproape în critica caractelor dramei, căci aici zace punctul de gravitate. Drama din cestiune vrea să ne arete un tablou din viaţa duor naţionalităţi: acelei maghiare (care e totodată şi naţiune) şi acelei române. Elementul maghiar e representat în drama prin vĕduva Jakab Sára, prin fiiul acesteia Bandi şi prin fata de proletariu Fészek Boris. Nu putem nega că caractere cum le representează aceste trei figuri se vor afla cât de numeroase în elementul maghiar a patriei noastre. Astăḑi, când coruptibilitatea, egoismul mêrşav şi nemoral se revarsă, din isvoare sus situate, preste toată ţara nu e nici o minune dacă apariţiunile acelora devin tot mai dese şi în clasele mai jos situate. Dară negăm că acele trei caractere cum le depinge autorul s'ar afla în poporul maghiar, la ţĕranii cei simpli şi naivi din comunele rustice. După spiritul, disposiţiunea şi planul fundamental al dramei lui M. G. Jakab Sára ar fi să fie o femee dela ţară (rustică) în etate de 45—50 de ani, care în vĕduvie de 20 de ani 'şi-a provĕḑut singură şi din propria sudoare cele necesare pentru susţinerea casei şi crescerea orfanilor sei. O astfeliu de quasi matroană nu poate întruní în individualitatea sa atâta maliţie, impertinenţă, neconscienţiositate şi uşurime de minte, câtă vedem în figura depinsă de M. G. Ceea ce ne depinge dênsul nu e vĕduva sbiciulată de soarte amară în timp de 20 de ani, ci e pur şi simplu o cofăriţă (precupeaţă) din piaţa Turdei ori a Clujului şi ca atare nu are loc într'o dramă populară rustică. Plasarea ei aici documentează numai intenţiunea (cu totul nepoetică) de a atribuí cu tot preţul o superioritate intelectuală elementului maghiar. Urmând astfeliu nu scriem dramă, ci facem politică, şi anume politică şovinistică.

Mai evident e aceasta din figura lui Bandi. Scim că şoviniştii maghiari merg aşa departe în fantasia lor de pretind chiar şi Dumneḑeu separat de celelalte naţionalităţi „a Magyarok Istene.“ Dela acesta pretind şoviniştii să'i patrocineze numai pe ei, să surpe şi nimicească pe celelalte naţionalităţi, sau cel puţin să uite de ele, că apoi vor împliní ei celelalte. Din nebunia aceasta principală se nasc sute şi mii de alte nebunii. Cine crede aceasta, jură că fiinţa ce stă sub protecţiunea lui „Magyarok Istene“ e *ipso facto* mai pre sus decât alte fiinţe asemenea că nu stau sub protecţiunea aceasta. O dogmă aceasta ce se poate aplica şi se aplică din destul în politica ḑilei, unde d. e. e de ajuns să fie cineva Sĕcuiu spre a fi capabil de ori-ce beneficiu ori avantagiu public; dar nu se poate aplica la arta poetică, a cărei decoare principală e: raţiunea cea sănĕtoasă, veritatea, morala şi validitatea principiului dreptăţei. Bandi un flĕcău tinerel pentrucă e de rasă maghiară e tare destul de a împinge pe doi contimpurani deodată, ca pe nisce marionete, pentrucă cesti din urmă sûnt unul Român şi altul Slovac. Un om cu minte poate pricepe aceasta numai în sens alegoric şi atunci nu află adevĕr poetic într'ênsa, ci ilusiune şovinistică. Să mai asceptăm niţel cu aceste! Abia căpătarăm Bosnia, Erţegovina şi Novi-Bazarul. Până la îndeplinirea celor ţesute în Reichstadt mai lipsesce ceva. Bandi fiiul unei vĕduve sirmane e „dandy“ satului; mamă-sa duce de mâncare lucrătorilor la câmp, pe când el joacă pe cavalerul pe aşa numita „jeunesse d'orée“ din comună. După biografia lui (din dramă), ca fiiul unei calice crescut din copilărie de o femee şi la sat, nu scim de unde s'a făcut aşa de „okos“ isteţ şi dester încât lui asemenea nu se mai afla în sat. Tot acela soare 'l-a încălḑit, tot aceea ploaie 'l-a udat şi pe el ca şi pe Toma Românul şi Tobi Slovacul. Apoi noi credem, că e lege naturală nealterabilă, ca sub condiţiuni egale să urmeze desvoltare egală. Sciu bine aceasta şi şovinişii pentru aceea se silesc din resputeri astăḑi a face neegale condiţiunile spre a împedeca în desvoltare pe cari vreau să'i înghiţă. Spre norocirea noastră e gâtlegiul omului mărginit şi cel ce vrea să îmbuce preste fire, mai curênd ori mai târḑiu trebue să se înnece. Bandi ar fi să fie după spiritul dramei din cestiune un june plugariu carele prin o purtare plăcută prin atitudine simpatică şi modestie înţeleaptă să fie şi capabil şi demn de a câştiga înclinaţiunea unui om avut şi amorul fiicei lui, a celei mai frumoase fete din ţinut. Calităţi de aceste 'l-ar îndreptăţí şi califica de a concurge cu Toma cel avut şi de a'l convinge; nu'l îndreptăţesce însĕ spre aceasta ci supĕră, ba alterează simţul etic al privitoriului brutalitatea selbatică, aroganţa impertinentă şi eroismul de cârcĭmă, cum le vedem aceste la voinicul Bandi dela prima scenă până unde vinde sărutările miresei sale. Bandi lui Moldován Gergely nu e plugariu dela sate, ci e din crescet până în talpă calfă de zidariu, cum se află în Turda, Dej şi alte oraşe unguresci. Pe acolo ar fi manierele lui a casă; nu însĕ într'o dramă populară, unde spectatoriul nu'şi poate esplica altfeliu triumful lui decât prin patrocinarea unui Dḑeu esceptional, altul decât Tatăl cel ceresc a toată lumea şi a toată finţa. În privinţa aceasta credem noi că în evul nostru a trecut era „Extrawursturilor.“ Allah se pare că nu mai da credit lui Mahomed când cu Plevna. Abdul-Aziz în zadar a desfăşurat sântul drapel al profetului. Bandi e o figură, care nu încape în cuadrul unei drame populare.

Mai nimerită între figurile maghiare a dramei lui M. G. e Fészek Boris. Idealul poetului se pare a fi fost o calică, o proletară (porléány) carea e destul de obrasnică de a'şi ridica ochii la primul dintre feciorii români din sat (Toma), dară e şi şireată destul de şi'l deobligă într'un mod oare-care, aici mai de aproape necualificabil, şi e impertinentă destul spre a merge în persoană la rivala ei (Iliana) şi a o terorisa prin ameninţări. În figura aceasta se apropie poetul de ideal şi recunoascem şi acea, că caracterul desemnat de dênsul e situat la locul seu. Scim adecă că fetele de Ungur şi mai ales Secuencele servesc cu predilecţiune în juneţa lor 4—5 ani pe la oraşe apoi se întorc acasă şi se mărită. În timpul serviţiului dela oraş se civilisează, va să ḑică, vin în atingere cu viaţa modernă orăşănească. De pe la studenţi, calfe, soldaţi etc. etc., se lipesce câte ceva de ele şi astfeliu când se întorc la sate e mai simplu mai larg cercul noţiunilor şi cunoscinţei lor de lume. Ceea ce învaţă ele mai ântâiu pe la oraşe e cunoscinţa valoarei banilor, aşa dară a ponderosităţii averei materile; apoi urmează lucsul ce domnesce pe la oraşe şi uninduse aceste două în sufletul lor produc mii de finţe după cum e Boris lui M. G. Firesce că nici moralmente nici din punct de vedere estetic nu e permis de a împreuna o gazdă de frunte din sat cu astfeliu de persoană trecută prin toate apele. Dacă însĕ respectivul e Român, ear respectiva e de nobilul sânge maghiar atunci „multa licent siovinistis“, atunci ori-ce e destul de bună de a devení nevasta unui „büdős oláh“, şi cu cât va fi mai depravată, cu atâta mai aptă, după dogmele, ce le propagă M. G. în drama sa.

Dară să trecem la figurile şi caracterele ce ni le aduce auctorul spre representarea elementului român.

(Va urma)

Bursa de Viena

din 28 Octomvre n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	128	25
Acţiuni de bancă	839	—
Metalicele 5°/₀	—	—
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70	15
Acţiuni de credit	267	10
Valuta nóuă imperială germână	57	65
London	117	—
Galbin	5	58
Napoleon d'aur (poli)	9	31

Economic.

Sibiiu, 28 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. .8—9.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.60—7.80; Sĕcară fl. 5.40—5.80; Orz fl. 4.40—4.80: Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 4.60—5.20; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9—10.50; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 75—0.85; Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Făgăraş, 24 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9—9.50; grâu sĕcăreţ fl. 7.—7.50; sĕcară fl. 4.50—4.60; cucuruz fl. 4.—4.50; ovĕs fl. 2.50—2.60 mălaiu fl. 7.—8.; Sămânţă de cânepă fl. ——; mazere fl. 8.—8.50; linte fl. 10—11; fasole fl. 5—.6; crumpene fl. 1—1.40; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. 32—40; sĕu de luminări fl. 56 unsoare fl. 56—58; cânepă fl. 25—.35; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 56; fên fl ———-; ouĕ —— de — cr.; o părecche de pui ——— cr.; o părecche de gâsce fl. —.——; o litră de unt ———— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl ——— cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat. Bucatele s'au urcat în preţuri şi au trecut cu iuţală. Cu deosebire tare au fost căutat grâul şi ovĕsul.

Braşov, 27 Oct. n. (Têrgul de toamnă), care s'a ţinut Joi, Vineri şi Sâmbătă în sĕptĕmâna trecută se poate numí numai mijlociu. Têrgul de vite ţinut Mercuri a fost foarte slab susţinênd preţurile ceva mai mari ale vitelor numai fabricanţii de vinărsării din Braşov şi giur. O părecche de boi din cei mai frumoşi s'a putut vinde debia cu fl. 405 v. a. pe când cei mai slabi deabia cu 31 fl. v. a. Cai ţerenesci au fost mulţi în têrg însĕ n'au fost căutaţi. Un cal de acestia cu mare greutate s'a putut cheltui cu fl. 3—3.50; o părecche de cai din cei mai frumoşi s'a putut vinde debia cu 670 fl. mult până în 700 fl. v. a. Pricina eftinităţei este lipsa de bani, care s'a vĕḑut şi din împregiurarea, că cumpĕrători au fost peste tot luând foarte puţini, ba putem ḑice că mai n'au fost. Têrgul de mărturie a fost de mijloc numai în unii articlii, în privinţa celorlalţi îl putem numí mai mult slab. Căutare mai bună a avut grâul, care s'a şi urcat în preţ dela fl. 8.50—10 50. Celelalte articole au fost rĕu căutate sau de loc nu. Pricina a fost şi timpul ploios, rece şi ne plăcut în ḑiua têrgului, pricina de căpetenie însĕ după cum am ḑis mai sus — *lipsa paralelor.*

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 21 Noem. şi 21 Dec. imob. lui Ioan Badis în Babiu (judec. cerc. Hunedoara); în 18 Noem. şi 19 Dec. imob. lui Ioan Crăciun în Rîpa de jos (judec. cerc. Regen); în 10 Dec. 1879 şi 10 Ian. 1880 imob. lui Carol Voll în Avrig (trib. Sibiiu); în 3 Noem. şi 4 Dec. imob. lui Arpad Földváry în Prihodeşti (judec. cerc. Baia de Cris); în 15 Noem. imob. rĕmasului după d-na Sigismund Also în Pagocia (trib. Murĕş-Oşorheiu); în 5 Noem. şi 4 Dec. imob. massei concursuale a lui Carol Bayer în Teaca (judec. cerc.) în 21 Noem. si 22 Dec. imob. lui Petru Konnerth şi soţi în Moşna (judec. cerc. Sighişoara); în 4 Noem. şi 4 Dec. imob. lui Michail Bocsoan în Cuşma (trib. *B*istriţa); în 15 Noem. imob. lui Petru Petcu în Săcele (trib. Braşov); în 11 Noem. imob. lui Ioan Bratu în Reşinar; în 4 Noem. imob. Anei Călburean în Sibiiu; în 7 Noem. imob. lui Ioan Meteş în Ludoş; în 3 Dec. imob. lui Nicolau Muntean in Ludoş (trib. Sibiiu); în 6 Noem. şi 6 Dec. imob Mariei Boschner şi soţi în Bilac (trib. Bistriţa); în 13 Noem. şi 13 Dec. imob. rĕmasului după Ioan Dedian în Pintik (trib. Teaca); în 3 Noem. imob. Varvarei Katanai în Bârghiş (jedec. cerc. Mediaş); în 11 Dec. 1879 şi 23 Ian. 1880 imob. lui Iosif Szelak în M. Oşorheiu (trib.)

Nr. 170—1879. 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de clasa a III. din Vorumloc în tractul protop. gr. or. al Mediaşului se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 15 Novembre v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. 11. Jugere de pămênt, dintre care 2 părţi sûnt de arătură şi o parte fênaţ de cosit.

2. Dela fie care familie (93 familii) câte una ḑi de lucru, cu mâncarea dela preot.

3. Venitele stolare, după cum s'a fost hotárit în sinodul protop. tractual.

4. Lemne de foc două sorţi din pădurea comunală.

5. Cuartir, casă închiriată cu plată solvită dela popor până vor puté cumpăra curte parochială.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch au a 'şi adresa concursele instruite în sensul statutului organic şi a disposiţiunilor sinodului archidiecesan din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Mediaş în 17 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 1898—1879. 3—3

Publicaţiune.

În 4 Noemvre a. c. la 9 oare înainte de meaḑăḑi se va esarenda prin licitaţiune publică în cancelaria pretorială strada Trandafirului (Rosenanger) Nr. 19, dreptul de morărit şi cârcĭmărit al comunei Mohu pe 6 ani, începênd dela 1 Ianuarie 1880 şi adecă.

1. Moara cu preţul de esclamaţiune de 1000 fl.

2. Cârcĭma cu preţul de esclamaţiune de 700 fl.*) pe lângă depunerea unui vadiu de 10%.

Condiţiunile mai de aproape se pot vedé în cancelaria comunală şi la oficiul acesta.

Sibiiu în 22 Octomvre 1879.

Oficiul central pretorial.

*) Din eroare în nrii trecuţi 300 fl. R.

Un concipient,

care este cualificat de a se întroduce la camera advocaţială în registrul practicanţilor în drepturi, poate afla aplicaţiune în cancelaria subscrisului.

Se recere să vorbească şi scrie toate trei limbile patriei.

Condiţiunile sûnt de a se comunica prin epistolă.

Parteniu Cosma,
advocat în Sibiiu.
3—3 [55] (Strada Cisnădiei 20).

Tipografia archidiecesană în Sibiiu.

A eşit de sub presă: 3

CALENDARIU

pe anul visect dela Christos

1880.

Anul al douĕḑeci şi nouĕlea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.**, pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

(112 pagine tipărite cu litere după ortografia „**cu semne**“)

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţi europeni.** — **Tacse de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Serviţiul postal** şi **telegrafic.**

Şematismul

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania
(23 pagine cu câte două coloane).

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Domniţa Ruxandra, (Novelă istorică). — **Poesii** („Psalmul 8“; „Ciasornicul îndreptat“; „Cele patru virtuţi“; „Mândrul“; „N'ai protivnică sub soare“). — **Calendariu economic** (pentru fie-care lună a anului). — **Însemnarea têrgurilor.** — **Mĕsurile nouĕ şi vechi.** — **Conspectul sĕptĕmânilor** (pe anul visect 1880). — **Catalogul cărţilor,** cari se află în tipografia archidiecesană. — **Anunciuri.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 124. Sibiiu, Marţi 23 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiin, în 22 Octomvre

Şi după o cetire fugitivă a rapoartelor din dieta Ungariei se poate ori şi cine convinge, că pondul desbaterilor parlamentare, astădi nu este în Budapesta, ci în senatul imperial din Viena. Prin aceasta nu voim să dicem, că aceasta aşa are să remână în tot decursul sesiunei. În Budapesta nu sûnt de astă dată proiecte mai remarcabile la ordinea dilei. Cu toate aceste fără de nici un incident n'a trecut nici chiar proiectul guvernului despre indigenat. Un deputat a făcut imputare ministrului president, că vrea să aducă tot feliul de elemente străine în Ungaria, pentruca să'şi poată susţiné tirănia.

Altă cestiune care n'a ajuns, dară va trebuí să ajungă cât mai curênd la desbatere în parlamentul unguresc este pusă în public la ordinea dilei. Cestiunea aceasta este proiectul despre amortisaţiunea obligaţiunilor urbariale, care'l publicăm în alt numer. Ministrul de finanţe propune prin acest proiect prolungirea amorţisaţiunei pe 50 respective pe 60 de ani, cu scop ca prin mesura aceasta să păstreze $3\frac{1}{2}$ milioane din capitalul de replătit. „N. P. I.“ impută ministrului, că prin mesura aceasta statul nedreptăţesce îndoit pe posesorii obligaţiunilor, odată statul se abate dela terminii, la care s'a obligat să amortiseze datoria, de altă parte statul este nedrept când povara de a sana finanţele sale o încarcă numai în spinarea unora dintre creditori, cari în parte mare ca cetăţeni ai statului, sûnt apăsaţi şi de celelale poveri ale impositelor aproape insuportabile.

De şi până acum avem dea face numai cu un proiect, totuşi a fost de ajuns ca să se alarmeze bursele. La bursa din Viena au scădut d. e. obligaţiunile urbariale transilvane dela 27 Oct. n., când erau notate cu 87, până la 31 Oct. n. aşa de mult încât în diua aceasta se notau cu 81. Unde se va oprí cursul acestor obligaţiuni încă nu se poate scí. Lumea capitalielor — dişe „P. Ll.“ — este foarte simţitoare în afaceri de modificări de obligamente luate de stat asupră'şi, pentrucă ea se teme, când vede pe stat că păşesce pe căi de aceste, de consecuenţe deplorabile.

„N. fr. Presse, ocupânduse şi ea cu afacerea aceasta, concede că prin mesura proiectată este alterat creditul Ungariei, dară după imformaţiunile ce le are proiectul acesta are să fie votat de dietă. Guvernul şi cu dênsul maioritatea caselor dietei nu sciu alt mijloc de sanare — afară doară de o devalvaţiune generală, de care însĕ se feresc şi guvern şi dietă de a'l pronunţa,

Trei dile de desbateri in casa deputaţilor senatului imperial sûnt trei pagine de mare însemnătate în istoria monarchiei noastre. Partidele stau în două grupe opuse una contra celeilalte. Când vorbesc despre sine, fie care grupă susţine, că ea este pentru causa imperiului şi când ajung la punctul de a'şi face imputări fiecare grupă impută celeilalte, că lucră spre darapănarea imperiului. Dară în urmă după lupta cea mare, in 19/31 Oct. a învins majoritatea, carea se compune din partida „dreptului,“ Cehi, Polonii, proprietari mari din Moravia, şi miniştri cu 176 contra 155 voturi.

După multă ceartă între diarele nemţesci şi austro-ungare cu cele rusesci vine „Breslauer Ztg.“ şi asigură, că Rusia şi va lua earăşi locul în alianţa celor trei imperaţi.

Dieta Ungariei.

Budapesta, 30/18 Octomvre 1879.

In şedinţa de ieri, după autenticarea protocolului din şedinţa precedentă presidiul anunţă casei că deputatul Ferdinandy 'şi-a depus mandatul de deputat. Se însărcinează presidiul a ordina alegere nouă în cercul devenit vacant. Apoi presentează ministrul-president Tisza o propunere relativă la deputaţii denumiţi comisari guverniali, ear ministrul de culte Trefort un proiect de lege despre clădirea unui edificiu pentru politechnicul-Iosefin şi pentru institutul veterinar. În cartea interpelaţiunilor se află însinuate două interpelaţiuni, una din partea deputatului Kautz despre negoţiările cu Germania cu privire la un tractat comercial, ear alta din partea deput. Helfy despre schimbarea din urmă în afacerile esterne. Aceste interpelaţiuni, adresate ministrului president, se vor motiva la timpul ce li se va destina.

Vine apoi la ordinea dilei discusiunea generală asupra proiectului de lege relativ la câştigarea şi perderea indegenatului unguresc. Proiectul se primesce de basă la desbaterea specială.

Urmând motivarea interpelaţiunilor deputatul l. Kautz întreabă pe ministrul president, că ce atitudine va lua guvernul cu privire la interesele comerciale şi de esport ale monarchiei şi cu deosebire ale Ungariei faţă cu Germania, mai ales după ce guvernul imperiului german s'a apropiat de noi in timpul din urmă, şi are guvernul de cuget a pune în cumpănă toată înfluenţa sa pentru a paralisa nisuinţele cari se pot opune la realisarea faptică a unui raport mai corespundĕtor între noi şi imperiul german, şi a esploata situaţiunea favorabilă de astădi.?

Helfy interpelează cu privire la demisiunarea contelui Andrássy:

Este aplecat dl ministru a raporta legislativei despre schimbarea ce s'a operat în conducerea afacerilor esterne, respective în personalul respectiv în timpul din urmă, şi a orienta casa deputaţilor despre adevĕratele motive a acestei schimbări?

Amendouă aceste interpelaţiuni se predau ministrului-president. În fine ministrul Szende rĕspunde la interpelaţiunea contelui Somssich şi după aceasta se închide şedinţa.

În şedinţa dela 30 Octomvre s'a continuat desbaterea specială asupra proiectului despre indigenat. Discusiunea a înaintat până la § 6.

În şedinţa dela 31 Octomvre se continuă după autenticarea protocolului din şedinţa trecută şi după notificarea esibitelor şi a curenţielor desbaterea pe paragrafi asupra legei de indigenat. Din discusiune remarcăm, că referentul Veszter a propus la §§ 10 şi 11 o modificare. Proiectul original dispune că dreptul de indigenat pentru întreg teritoriul coroanei unguresci se poate conferí şi de către banul Croaţiei şi de către comanda confiniului militar. Dispositiunea aceasta stă în contradicere cu raportul de stat între Ungaria şi Croaţia şi cu pactul dela 1868, după care Croaţia are dreptul de conferire a indigenatului numai pentru teritoriul seu propriu. Proiectul cuprinde principiul fundamental, că dreptul de indigenat unguresc e pentru întreg teritoriul numai unul şi acelaşi, prin urmare nu se poate conferí indigenatul unui organ, a cărui activitate se estinde numai asupra unei părţi din teritoriul coroanei ung. Deci propune, ca pentru teritoriul Croaţiei să se confere dreptul indigenatului de către ministrul-president după ascultarea banului, pentrucă ministrul president e totodată şi ministrul presid. al Croaţiei.

C. Ormay şi ministrul president Tisza pledează pentru susţinerea testului original, pe basa articolului XXX: 1868, care cuprinde un pact bilateral ce nu se poate modifica numai de un paciscent.

Deputatul Irányi din stânga estremă constată, că o lege nu se poate modifica decât în modul în care s'a făcut. Croaţii, dice oratorul, nu au simpatii pentru Ungaria, dar cu toate aceste să nu provocăm pe Croaţi, căci poate vení o vreme când să avem lipsă de dênşii. În fine se adoaptă testul original.

Bugetul Ungariei pe 1880.

A. *Erogate ordinare.*

I. Spesele curţii regale	4.650,000
II. Cancelaria de cabinet a Maj. Sale c. r. şi pensiunile cancelariei de cabinet	69,492
III. Dieta:	
Erogaţiunile casei magnaţilor	50,000
Erogaţiunile casei deputaţilor	1,109,792
Remuneraţiunile biroului stenografic al dietei	29,360
Erogaţiunile comisiunei de control a datoriilor de stat	7,000
Monumentul lui Fr. Deak	72,000
(Suma I—III)	1.274,741
IV. Erogaţiunile comune (pe partea Ungariei)	31,156,881
V. Pensiuni pentru organele guvernului central dela 1849 până la 1867	137,870
VI. Pensiuni.	
Presidiul ministerial	1,432
Ministeriul de lângă persoana Majest. Sale	6,218
Ministeriul croato-slavono-dalmatic	3,225
Ministeriul de interne	504,977
Ministeriul de finanţe	2.147,714
Ministeriul de comunicaţiune	130,000
Ministeriul de agricultură şi comerciu	229,080
Ministeriul de culte şi instrucţiune	82,000
Ministeriul de justiţie	669,800
Ministeriul de apĕrare	165,000
(dela IV—VI)	3.939,446
VII Datorii de stat	94.671,509
VIII. Anticipaţiuni pentru garanţia percentelor dela drumurile de fer	10.942,000
IX. Administraţiunea internă a guvernului autonom al Croaţiei-Slavoniei	3,172.547
La dispositiunea comandei militare din Agram pentru administraţia confiniilor desmilitarisate	2,266.301
X. Fiume	84.655
XI. Pauşale pentru curtea de compturi de stat	130,000
XII. Presidiul ministerial	108,600
Fondul de dispositiune	200,000
(XII)	308,600
XIII. Ministeriul din giurul persoanei Majestăţii Sale	50,343
XIV. Ministeriul croat slav. dalm. competent personal	29,040
Erogaţiuni reale	6,840
	35,880
XV. Ministeriul de interne	7.514,983
XVI. Ministeriul de finanţe	39.133,638
XVII. Ministeriul de comunicaţiune:	
Ministeriul	4.547,071
Drumurile de fer de stat	9.430,423
	13,977.494
XVIII. Ministeriul de agricultură şi industrie	11.088,761
XIX. Ministeriul de culte şi instrucţiune	4.385,437
XX. Ministeriul de justiţie	9.952,978
XXI. Ministeriul pentru apĕrarea ţerii	6.398,000

Reflecsiuni.

La „Rĕspunsul“ d-lui Ioan Simu, învĕţătoriu ortodocs în Reciţa montană apărut în Nr. 121 al acestui preţuit diar asupra articulului publicat tot în aceasta foaie în Nrii 115, 116 a. c. sub titlul „fructele emancipărei învĕţătorilor nostri confesionali,“ — fie'mi permis a face numai câteva scurte reflecsiuni şi anume:

Dacă nu a'şi presupune, ba chiar nu a'şi fi convins, că stimabilii cetitori ai „Telegrafului Roman,“ interesaţi de afacerile noastre bisericesci şi scolare, vor fi cetit cu atenţiune toate rapoartele dela conferenţele şi reuniunile învĕţătoresci şi cu deosebire cel dela reuniunea din „Făget“ despre care am tractat în suscitatul articul: atunci poate că m'aşi vedé silit a espune de nou aici la obiectiva şi nepartiala critică toate câte s'au scris deja în aceasta materie.

Însĕ chiar şi domnul „învĕţătoriu al nostru ortodocs“ îndată la începutul rĕspunsului seu, confirmă: „că nu contestează nimenea justa vĕetare, căci fructele pocite etc.“ şi recunoscênd aceasta, numai pentru aceea s'a supĕrat pe mine şi poftesce ca cei ce cunosc împregiurările şi judecă impartial să mĕ condamne pentru nedreptatea care eu o am făcut învĕţătorilor, căci trebuia mai serios să cercetez şi să aflu adevĕratele bueḑi ce produc astfeliu de fructe; asigurându-mĕ apoi că le-aşi fi aflat şi m'aşi fi convins că nu sûnt învĕţătorimea; dar când o ḑice asta:

Concede totuşi că sûnt şi între învĕţători unii de caracter necurat pe lângă toată valoarea lor intelectuală, cari orbiţi de vanitatea lor personală uşor se dau de toporişte numai spre a vení în atingere cu mâni puternice fie aceste chiar şi sacrilege.“ Ací face alusiune identică cu cea din articulul meu.

După ce 'mi face imputări, dl învĕţătoriu ortodocs — pentrucă m'am lăsat sedus de atitudinea câtorva pĕcătoşi — voiesce să scie, cum aşi avé de cuget să supun pre învĕţători preoţilor? şi apoi în fine încheie rĕspunsul seu cu verdictul asupra netrebnicilor pĕcătoşi cari negreşit trebue „emancipaţi?!“ fie chiar prin eliminare din post.

Aceasta însĕ nu contraḑice şi nu combate, ci din contră confirmă criteriile din menţionatul meu articul şi cu deosebire cele ce privesc atitudinea se înţelege a acelor învĕţători demonstranţi dela Reuniunea din Făget, cari sûnt de categoria caracterelor marcate de d-ta, adecă acei uşorei orbiţi de vanitate personală, cari se dau de toporisce pe partea celor cu mâni sacrilege.

Stând deci treaba aşa declar încât stimabilii lectori ai „Tel. Rom.“ poate numai în formă, dar în fond, esenţă ori merit, nu vor afla mai nici o divergenţă între aserţiunile din articulul meu şi între argumentele rĕspunsului d-tale, eu necum să mĕ supĕr pre d-ta d-le învĕţătoriu pentru rĕspunsul ce te-ai nevoit să mi'l dai, îţi mulţămesc, că însuţi ai arĕtat mai respicat adevĕratele „bueḑi“ ce produc fructele veninoase ale emancipărei acelor învĕţători cu caracter de toporisce.

Celea-lalte las să le judece imparţial ori care cunoscĕtor de împregiurări, tocmai aşa precum te esprimi D-Ta, şi eu îţi mărturisesc sincer: că m'aşi mulţămí dacă ori-cine imparţial le va judeca întocmai ca D-Ta.

Încât privesce curiositatea D-Tale, dle învĕţătoriu al nostru ortodocs, de a scí: că aş avé eu de cuget să supun pre învĕţătorí preoţilor? eată ţi-o spun ca s'o scii: Preotul să fie la înălţimea misiunei sale sacre în calitate de păstoriu al turmei preste tot şi director al scoalei în special întocmai ca şi învĕţătoriul la culmea chiemării sale sublime în calitate de adevĕrat educĕtoriu al mlădiţelor; ambii factori principali, fiecare în sfera s'a normată prin legi, să conlucre în armonie şi concordie la desvoltarea şi prosperarea spirituală, culturală şi morală; spre care scop, după împregiurări şi recerinţe, să se supună reciprocaminte unul altuia, prin indulgenţa colegială frăţească, — şi atunci premergênd cu esemplu bun, cu lumina de libertate adevĕrat crestinească — fii convins dle învĕţătoriu ortodocs că nici poporul nu va remâné în condiţiunile degenerate de cari amintesci D-Ta şi pe care le atribui cu tot dreptul recipienţilor cari 'şi-au însuşit moravuri străine. Am ḑis!

Nu sûnt nici preot nici învĕţătoriu; dar tocmai ca un simplu laic ortodocs îţi mărturisesc, că'mi zace la inimă bunăstarea, prosperarea şi înflorirea bisericei noastre dreptmaritoare şi prin urmare aşi pĕcătuí dacă ca fiiu credincios al naţiunei şi scumpei maicei mele biserici, aşi fi indiferent faţă cu nisce evenimente şi manifestări, faţă cu o conduită a celor mai chemaţi factori, servi ai bisericei noastre, cum fu cea a unor învĕţători de categoria din cestiune dela Arad şi Făget, care — precum am accentuat la finea articulului meu din Nr. 116 — nu justifică nici idea de emancipare; ear pre însaşi reuniune şi respective pre întreaga corporaţiune a învĕţătorilor nostri — emancipaţi, dar nedisciplinaţi — o pune în contradicţiune cu originea şi esistenţa ei, îndată ce unii ca aceia se dau de toporisce „malcontenţilor“ politici!!

Romanul ortodocs.

Rumelia orientală.*)

Cestiunea Rumeliei orientale era întru câtva piedica de care se lovea politica europeană în afacerile orientului. Cestiunea aceasta trece de cât-va timp prin nisce transformări cari arată toată elasticitatea şi toată mobilitatea spiritului slav. Acum câteva luni era amerinţătoare: însĕ, după tulburarea care agita provincia autonomă, a urmat curênd liniscea cea mai perfectă. Pricina este, că în politica europeană s'au întêmplat schimbări cari pun pe gênduri şi pe oamenii cei mai audacioşi. Bulgarii, au trebuit să schimbe tactica după întrevederea principelui de Bismarck cu comitele Andrássy; alurele belicioase nu mai conveniau Bulgarilor din Rumelia orientală, şi disposiţiunile ostile pe cari le arătase până ací refugiaţilor musulmani trebuiau să se schimbe în probe de amiciţie. Guvernul general al Rumeliei care, acum câteva sĕptĕmâni, ajunsese aproape arogant cu Poarta, a trebuit la rêndul seu să se înblânḑească şi să se facă umil, după cum se fac funcţionarii turci. A ocolit, este adevĕrat, promisiunea pe care o făcuse în urmă, de a se duce la Constantinopole pentru a da seamă guvernului de purtarea sa; însĕ aceasta nu era un act de nesupunere din partei. A voit numai să evite imputările unui minister care'i supraveghiase de aproape conduita lui şi care'i spionase toate mişcările. Aḑi, graţie schimbării ministeriale care s'a făcut la Constantinopole totul se va puté arangia; Aleco paşa se va duce fără frică la nouii miniştrii unde'i este asigurată o primire amicală. Marele Visir s'a grăbit deja ca să'i dea în privinţa aceasta cele mai bune asigurări, şi cât despre Mahmud Neddin, al cărui ataşament pentru muscali este cunoscut, nu este îndoială că'i va fi favorabil: toată tactica aceasta iscusită a fost făcută pentru a evita ocupaţiunea Balcanilor de către trupele otomane, ocupaţiune la care se putea aştepta după arangiamsntele cari avusese loc la Viena. Ori cari ar fi argumentele aceste aḑi este sigur, că după perioada de agitare care a urmat după retragerea trupelor rusesci, va vení, în Rumelia, o oră de pace. Ací, politica lordului Beaconsfield se găsesce minunat ajutată de evenimente. Într'adevĕr, Englitera beneficiasă pe larg de combinaţiunile austro-germane. Ar ḑice cineva, că politica aceasta a fost făcută pentru dênsa, deacă nu prin ea. Turcii, deacă vor ocupa Balcanii ori dacă vor rĕmâné la Adrianopole, vor esercita de acum înainte o putere mai directă şi mai eficace asupra guvernului Rumeliei Orientale. Acţiunea Rusiei asupra acestei provincii se va oprí negreşit, într'o ḑi, şi noul cabinet, care ar puté favorisa planurile Rusiei, nu va întârḑia să cadă chiar el. Ar fi mai drept să spunem, că Rusia a renunţat singură, pentru moment, a mai face planuri; îşi reia atitudinea sa de acum douĕ-ḑeci ani, simtomele de agitaţiune cari se mai ved încă producêndu-se sûnt ultimele oscilaţiuni ale unei politice ordinoară de acţiune. Aşa că ministrii englesi se arĕt bucuroşi de aceste succese ne-aşteptate şi nesperate. Dar câte accente mândre nu vor resuna de cealaltă parte a canalului la Manche, în lagărul conservatorilor! În curênd, glasul puternic al lordului Beaconsfield se va silí să încredinţese pe Englesi cât trebue să fie de glorioşi de resultatele dobândite. Va esalta, cu această ocasiune, înţelepţiunea cabinetului, şi poate, că, întocmai ca marcuisul de Salisbury, va merge până acolo, în cât s'ă'şi atribue meritul, că a făcut alianţa austro-germană. Ce va puté cine-va să'i impute după ce va demonstra el, că armata rusă s'a retras dincolo de fruntării, că guvernul Rumeliei orientale funcţionează regulat, creaţiune pe care o credea cine-va ilusorie, că Bulgaria este liniştita, că Serbia şi Muntenegrul sûnt pacefice, că Austria este în Novi-Bazar, şi că toată acea agitaţiune slavă care a domnit în timp de trei ani, în Balcani, a încetat? Cel mult i se va puté obiecta. că cestiunea reformelor n'a fost regulată; dar ce'i pasă lordului Beaconsfield dacă Turcii se vor reforma ori nu? Ce'i pasă deacă vor perí? Austria e acolo; ea va moştení remăşiţele lor. Însĕ Austria este amica Engliterei; ea poate să ajungă o aliată sinceră şi la trebuinţă să ocupe Bosforul fară primejdie pentru imperiul indian. Noi nu făcem numai hypotese; ideile aceste circulă în momentul de faţă în Englitera. Cunoascem termenii ultimului discurs pe care marcuisul de Salisbury 'l a pronunţat la Manchester; eri încă un organ autorisat al presei englese, — care până deună-ḑi apĕra pe Turcia cu multă energie şi convingere — ḑicea că dacă Turcii se vor sinucide, Englitera se va consola gândindu-se că Austria va serví de sentinelă în Orient. Englitera, adaogă acelaşi ḑiar, ar vedé fără părere de reu, pe Austria la Constantinopole.

„Journal des Debats.“

Desbaterile senatului din România despre cestiunea israelită.

Şedinţa dela 13 Octomvrie.

D. M. Cogălniceanu ministrul de interne, cetesce dela tribună mesagiul domnesc prin care camerele de revisuire se prefac în camere ordinare.

D. preşedinte, C. Brosian. Senatul începe lucrările sale legislative ordinare.

D. ministru de resbel, colonel Lecca dă cetirea mesagiului prin care se acordă naturalisaţiunea română. Israeliţilor cari au servit sub drapel în timpul resbelului pentru independenţă, şi adăogă: vĕ rog respectuos, d-nilor senatori a lua acest proiect de urgenţă în cercetare.

D. Preşedinte. Îndată după votarea legei pentru împrumutul sătenilor, senatul va trece în secţiuni, şi se va ocupa şi de aceste naturalisări.

D. ministru de resbel dă cetire proiectului de lege pentru modificarea şi completarea articolelor 26, 27 şi 28 din legea drumurilor, rugând totdeodată a'l lua şi pe acesta de urgent.

D. secretar, colonel Angelescu, dă cetire următoarei demisiuni a d-lui senator Voinov:

Domnule preşedinte! Acum, când lucrarea camerilor revisuitoare s'a terminat, viu, cu profund respect, a ruga pe onor. senat să binevoiască a accepta şi demisiunea mea din mandatul de senator. Nu şciu cum aş puté a'mi arăta mai bine părerea mea de rĕu că sûnt nevoit a nu mai puté face parte din acest matur Corp, decât a vĕ ruga, d-le preşedinte, a asigura pe onor. senat de respectul şi consideraţiunea ce îi datoresc în total, şi d-voastră în parte.

N. Voinov, senatorul col. I dePutna.

D. presedinte C. Rosian. Senatul primesce demisiunea?

Voci. Se respinge.

— Se pune la vot demisiunea d-lui Voinov şi se respinge în unanimitate.

D. raportor, d. Pişcă, dă cetire raportului şi proiectului de lege următoriu:

Lege prin care consiliile judeţelor Dămboviţa, Gorj, Muscel, Romanaţi, Teleorman, Mehedinţi, Vălcea, Olt, Ilfov, Dolj, Vlaşca şi Râmnicul-Sărat sûnt îndatorate a contracta împrumuturi pentru ajutoriul locuitorilor în lipsa de hrană.

— Se pune la vot, prin sculare şi şedere, luarea în consideraţiune a proiectului şi se primesce.

— Se dă cetire consecutiv art. 1, 2, 3, 4 şi 5 care se adoptă de senat fără discuţie.

— Se pune la vot prin bile proiectul în total, şi se primesce cu 38 voturi contra 1.

Prin urmare, senatul a primit legea.

Acum d-nii senatori sûnt rugaţi a trece în secţiuni.

— Suspend şedinţa pentru o oară.

— La redeschiderea şedinţei d. vice-preşedinte Opran ocupă fotoliul presidenţial.

D. Al. Orescu, raportor, cetesce raportul şi proiectul de lege relativ la împământenirea Israeliţilor, cari au servit sub drapel în timpul resboiului pentru independenţă. Se cetesce lista celor 888 Evrei.

D. vice-preşedinte. Discuţiunea centrală este deschisă.

D. Al Orescu, raportor. În secţiuni s'a facut observaţiunea: că ce se face în casul când vre-unul dintre cei-ce au servit în armată ar fi omis din liste.

Eu ḑic, că acei cari se vor fi omis, nu pot să vină decât să ceară împământenirea individuală, căci în alt mod nu se poate acorda împământenirea.

D. I. Strat. D-lor, noi am votat revisuirea constituţiunei, şi pre cât s'a putut am precisat anume cum înţelegem să o revisuim, şi am pus, cum ştiţi douĕ principii: am pus principiul naturalisărei individuale, şi am pus, pentru această unică dată ca escepţiune, în favoarea Israeliţilor militari, principiul naturalisărei colective prin un singur proiect de lege. Aşa a ḑis cămera, aşa am ḑis şi noi, că toţi Israeliţii câţi au servit sub drapel în tot timpul rĕsboiului independenţei să beneficieze de această favoare: de a puté fi împământeniţi prin un singur proiect de lege.

Acum se presentă o listă de 888 de nume; şi în espunerea de motive, onor. ministru de rĕsboiu ne spune, că o presentă pentru a se conforma votului camerilor de revisiune, ceea-ce dă a înţelege, că toate numele aceste sûnt numele Israeliţilor cari au făcut campania independenţei. D-lor, un lucru m'a frapat pe mine. Vĕ aduceţi aminte că, atunci când guvernul a venit în cameră cu o listă generală de Israeliţii pe cari cerea ca să'i votăm en bloc, acea listă cuprindea o cifră 1880 de nume. În acea listă se cuprindeau diferite categorii; erau Evrei cari au făcut donaţiuni, Evrei cari aveau bacalaureatul din scoalele din ţară, erau Evreii cari au făcut fabrici si stabilimente mari de comerciu; erau cei născuţi în ţară şi cări n'au fost supuşi la nici o protecţiune străină. In fine venia categoria, cea mai numeroasă, acea a Israeliţilor cari trăsese la sorţi şi servise în armată activă.

Vĕ aduceţi aminte, că după întrebarea care s'a făcut guvernului — şi ací trebuie să fac un parentes ca să vĕ spun, că în cameră s'a observat, că în lista aceea se trecuse până şi Evreii desertori — guvernul a rĕspuns atunci, că din eroare s'au trecut acei desertori. Din discuţiunile încă ale camerei s'a constatat, până la evidenţă un fapt, că numĕrul de Evrei presentaţi de guvern cuprindea pe toţi acei Evrei, cari nu numai în timpul resbelului dar la diferite epoce au servit în armată, şi acel numĕr se urca în lista presentată în cameră, la 867 de Evrei.

---

*) Trad. „Tel.“

Astăḑi vĕd că vine guvernul şi ne presentă o categorie mult mai restrînsă de Israeliţi, căci este vorba nu de aceia, cari au servit vreodată în armată, ci numai de aceia cari au servit în resbelul independenţei, şi prin urmare este evident, că ar trebuí să fie mai mic numĕrul lor; şi cu toate aceste ce vĕd astăḑi? Cu mirare vĕd, că numĕrul acestei singure categorii de Evrei s'a urcat la 888! Neapĕrat că trebuie să fie vre-o eroare. Sau că lista dintâiu era greşită, sau că aceasta de astăḑi este încărcată...!

Nu pot să admit că numĕrul acelor cari au servit până acuma împreună cu aceia, cari au luat parte în resbel, să fie mai mic decât al acelor, cari au servit numai în timpul resbelului!

Prin urmare, eu, care am votat alaltăeri revisuirea constituţiunei, sûnt ţinut să esecut votul meu, şi nu pot să nu votez ori-ce Israelit care se va dovedí că a fost în armată fie sub ori-ce titlu, dar care a făcut parte din armată în timpul resbelului independenţei. Bine înţelegêndu-se, d-lor, că nu mĕ duc până acolo ca să cer să fi trecut Dunărea acel Evreu. Poate să fi fost în armată activă într'un corp de armată la Botoşani; sau ca doctor, sau la tren, sau la ambulanţa din Galaţi, destul numai ca acel Israelit, în timpul resbelului independentei, să fi făcut parte din armata concentrată.

Eată tot ce cer; şi îndată ce această listă va cuprinde strict numai acele, numai sûnt ţinut de a o votă fără discuţiune. Acum această listă este conformă cu cea-ce am votat noi eri? D-lor grăbirea cu care s'a făcut această listă, nu autorisă pe nici unul din d-nii ministri de a lua respunderea şi a ḑice că e esactă. Prin urmare, nu înţeleg graba de a o vota fără să avem timpul a o cerceta, fără a o controla cel puţin. Dacă d-v. persistaţi în această procedură, de a vota în 5 minute 888 de indigenate, nu mĕ voiu opune, dar vĕ declar că mĕ voiu abţiné dela vot. Am luat cuvêntul ca să fac o propunere; nu e nici o grabă ca în loc să votăm lista astăḑi, să o votăm mâne sau poimâne: voiu să fac propunerea, ca să se numească de senat o comisie de doi, trei inşi, şi acestia, împreună cu d. ministru de resbel să revisuiască această listă ca să se vadă dacă acei oameni cuprinşi într'ênsa, au fost militari în timpul resbelului, sau au fost mai înainte, şi dacă va vení acea comisie cu un raport şi va ḑice că nu este eroare, atunci nu voiu mai avé nimica de ḑis. Dar dacă va fi eroare şi ne grăbim aḑi a vota, nu facem atunci un lucru care poate să aibă consecuenţe grave? Vedeţi că dacă vom vota pe acestia şi vor fi printre dênşii oameni cari nu au fost in resbel, nu vedeţi, că toţi acei cari se găsesc tot în categoria lor, au să vină să reclame, că li s'au făcut nedreptate? Au să ḑică: cum aţi indigenat pe acestia, daţine şi nouĕ indigenatul, pentru că şi noi am fost în armată; şi dacă n'am fost în resbel, nici acestia pe care 'i-aţi votat n'au fost. Vedeţi rĕul unde este. Pentru aceasta eu aşi propune să lăsaţi timp senatului să numească o comisiune, care să meargă să controleze la ministeriul de resbel această listă, şi după ce va vení această comisie cu raport şi vom fi siguri că nu e nici o eroare, atunci să o votăm.

D. ministru de interne, M. Cogălniceanu. D. prim-ministru 'mi-a cedat cuvêntul ca să dau oare-cari lămuriri. Eată, am ici listele înfăţişate onor. camere ântâiaşi dată. Binevoiţi a lua un condeiu şi a face socoteala. Eată ântaia categorie; ranguri militare sûnt 10. Pe urmă sûnt oştenii Israeliţii cari au trecut Dunărea 202. Pe urmă Israeliţii, cari au fost presenţi sub drapel în timpul campaniei. Binevoiţi a numĕra, acestia sûnt 522. Binevoiţi a pune pe urmă 29 morţi sub drapel şi binevoiţi a însuma, cât face?

D. general Cernat 900.

Onor. D. Strat, cu care am avut onoarea a slugí împreună la 1860 în minister să binevoiască a'şi aduce aminte că în timpul nostru s'a făcut cea dintâiu recrutaţiune a Evreilor; atât îl rog să'şi aducă aminte, şi pe urmă aiurea vom vorbí mai mult. Astăḑi voiu să spun, că nu este cea mai mică deosebire intre cele douĕ liste, şi dacă este vre-o deosebire, este aceea că numĕrul celei presentate aḑi e mai mic.

Şi dacă fac apel la onorabilul d. I. Strat, care alaltă-eri a vorbit ca om de stat. este ca să'l rog să binevoiască, chiar dacă va fi vre-o eroare, să o treacă cu vederea în interesul cel mare, ca să arĕtăm Europei, că camera şi gavern sûntem loiali în aplicaţiunea revisuirei art. 7 din constituţiune.

Discuţiunea se închide.

— Se pune la vot luarea în consideraţiune şi se primesce."

— Se pune la vot legea în total prin bile şi se primesce cu 33 contra 3, abţinuţi 2.

Se acordă indigenatul d-lui H. Renov.

Şedinţa se ridică la 4 oare şi jumĕtate.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Deva în Octomvre. (Cine ce limbă să vorbească în congregaţiunile comitatense? Afacere privitoare la virilisti.) Pracsa de când e lumea este mai iscusită decât teoria. Şi dacă nu am fi sciut-o aceasta de mai nainte, congregaţiunea comitatului Hunedoarei din toamna aceasta ni o spune destul de respicat. Articulul de lege 44: 1868 § 3 recunoasce pe lângă limba statului şi limbi „protocolare,“ în cari este permis a vorbí în congregaţiunile comitatense. În congregaţiunea din urmă un Român a vrut să vorbească nemţesce, pentruca Sasii din Orăştie, cari vorbesc nemţesce şi erau cu deosebire interesaţi la obiectul din desbatere, să priceapă ce păreri are dênsul în afacerea acestui obiect. Dl Rethi, provocându-se la legea citată mai sus, susţine că dacă cineva nu scie ungunguresce adecă, limba statului, nu'i este permis a vorbí în congregaţiune în altă limbă decât în limba lui maternă. Susţinerea d-lui Réthi a devenit obiect de desbatere şi în cele din urmă s'a adus şi conclus, că pe lângă limba statului, fie care are de a se folosí în congregaţiune numai de limba sa maternă.*)

În aceeaşi adunare generală s'a statorit lista virilistilor din comitat pe anul 1880 (258 la numĕr). Virilistul din urmă este cu cens de 86 fl. 85 cr. Cu ocasiunea aceasta s'a sters dintre virilistii comitatului dl Nicolae **Şandor** din Oarda, proprietariu în Orăştie, cu cens de 107 fl. 90 cr. Motivul stergerei a fost că dênsul nu vine la adunările generale şi n'a respuns la provocările ce i s'au adresat, ca să se declare dacă voiesce să fie virilist al comitatului Hunedoarei.

Cu toate aceste dl Laurenţiu Mara, deputat dietal, fu trecut în lista virilistilor, fără de a fi reclamat, sub cuvênt că numai din eroare a rĕmas din listă. În zadar a observat un membru român, că primirea acestuia în sensul legei municipale § 22—24 n'are loc. Maioritatea a sters pe Românul Şandor şi a trecut în listă pe Maghiarul Mara.

Varietăţi.

* (Militar). Nou denumitul loc. mareşal Fr. cav. de **Goutta**, până acum aplicat în ministeriul de resboiu s'a transferat la comanda militară din Sibiiu.

* (Mustul din estan) în comuna **Dupuşdorf**, unde culesul viilor s'a sfêrşit prin 27 Octomvre n., atât în privinţa cuantitativă cât şi cualitativă se poate numí foarte îndestulitoriu. Mustul de rênd după proba lui Wagner are 13—16, cel de mijloc 12 şi cel mai bun chiar 21 de graduri.

* (Călĕtoria Domnitorului Carol în Dobrogea). Oraşul Tulcea este un microcosm; populaţiunea sa este o aglomeraţiune de toate naţiunile, de toate religiunile. Alteţa Sa Regală a întrebuinţat o mare parte a ḑilei de Marţi spre a visita templele religiaose ale acestor deosebite naţionalităţi. A visitat biserica ortodocsă română, biserica ortodocsă greacă, biserica ortodocsă bulgară, biserica ortodocsă rusiană, biserica lipovenească, capela catolică, sinagoga, geamia cea mare.

Mâne va visita capela protestantă, biserica armeană, geamia cea mică, biserica lipovenilor fără cler. Toate aceste edificiuri fiind parte ruinate, Alteţa Sa Regală a promis putincioase ajutoare. După dejunul, la care a fost invitaţi P. S. S. episcopul Dunărei de Jos şi mai mulţi notabili din Tulcea şi Sulina, Alteţa Sa Regală s'a transportat la palatul administrativ, unde a primit deputaţiunile comunelor rurale compuse de deosebite naţionalităti şi confesiuni. Alteţa Sa Regală le a primit pe toate una după alta, conversând cu fie care în deosebit despre interesele lor. După aceea Alteţa Sa Regală a visitat deosebitele autorităţi instalate în palatul administrativ; tot în aceea ḑi a visitat scoalele române, greacă, bulgară, protestantă, armeană şi israelită; a visitat închisorile unde a făcut mai multe gracieri; a visitat casarmele şi spitalul militar şi civil şi găsândule neîndeslulătoare a ordonat grabnice îndreptări.

La prânḑul de sara a fost invitaţi consulii puterilor străine din Tulcea şi cei veniţi din Sulina. Mercuri dimineaţa Alteţa Sa Regală va asista la liturghia ce se va serba de P. S. Episcopul Dunărei de Jos, în biserica bulgară al căreia cler, în timpul aflărei Alteţei Sale Regale în Tulcea a recunoscut jurisdicţiunea eclesiastică română; după acea Alteţa Sa Regală va pune peatra fundamentală la monumentul ce este a se înălţa la Tulcea în amintirea anecsărei Dobrogei către România. Locul acestui monument e pe o înălţime ce domină Tulcea şi care poartă numele de Muntele-Sorei.

Plecarea pentru Cerna-Vodă va urma la ameaḑi. Joi dimineaţa Alteţa Sa Regală va face întrarea Sa în Chiustendje.

* (Un esemplu de imitat.) Societatea agronomică din Zemplin a făcut o reprensentaţiune către ministeriu făcêndu'l atent la pericolul ce urmează din beutur'a necumpetată, ce se rĕspândesce din ce în ce mai mult în poporul de acolo. Tot odată îl invită să substearnă dietei un proiect de lege, după care ori ce agronom, carele în ḑi de lucru va perde timpul în cârcĭmă, sau se va vedé undeva beat, să se pedepsească cu 1—50 fl. v. a. sau cu închisoare corespunḑĕtoare, şi că datori'a din cârcĭmă peste 2 fl. sĕ nu se poată încassa pe calea legii.

* (Monument la Rahova). Ḑiarul **Vitoş** din Sofia primesce o telegramă din Vidin, care'i spune că Pincipele Domnitor al Bulgariei, visitând Rahova a ordonat ca în timpul cel mai scurt să se rădice acolo un monument comemorativ în onoarea şi pentru memoria ostaşilor români căzuţi în lupta la luarea acelui oraş.

* (Lira română). Sub acest titlu va apare în curênd o revistă musicală odată pe sĕptĕmână care cu devisa „Cântecele poporului să nu se uite“, va da publicului ce cultivă această artă, note musicale a cântecelor populare, împreună cu portretele şi biografiele compositorilor.

Nu putem decât să dorim reuşită acestui nou altar al Euterpei române.

* (Esposiţiune universală în Berlin). Se scrie din Berlin, că acolo se discută cu toată seriositatea cestiunea, ca viitoarea esposiţiune universală să se ţină în capitala Germaniei. Motivul principal este, că şi Rusia, Italia şi Spania proiectează asemenea esposiţiune, şi, dacă Germania ar trăgăna mult decisiunea în astă privinţă, ar trebuí să aştepte mult până ce 'i-ar vení rêndul. În deosebi cercurile comerciale militează pentru realisarea acestei idei.

* (Înundaţiuni în Murcia). Cetim în Românul: Frumoasa şi mult iubita Spanie este isbită de un îngrozitor desastru. Mai multe districte au fost înundate; mii de oameni înecaţi şi perderile materiale să ridică la preste 50 de milioane. Scirile ce sosesc din provinciile înundate demonstră toată imensiunea desastrului, în trista ei realitate. Autorităţile au înmormêntat şese sute de cadavre numai în valea Segurci şi, neputêndu-se încă străbate în unele ţinuturi, unde sate întregi au dispărut, să presupune, că cadavrele îngropate supt derêmături nu se vor găsí decât după mari lucrări de uscare. Se ḑice că preste 300 persoane au fost tîrîte în mare numai în ḑiua de 15. La Murcia, în cuartirul „del Carmen“ şi „de San-Benito“ s'au derêmat 250 case şi alte 100 ameninţă a se derêma.

Districtele Lorca şi Orihucla nu sûnt astăḑi decât un imens lac de nomol, în care apar ici colea câte-va clopotniţe s'au coperişuri dărîmate. Satele Txorréhaguera, Era-Alta, Alquerias, Beniel, Albatalia, Garres, Aljuccr şi, Nonduermas, care poporau *vega* Murciei, au dispărut cu totul. La Nonduermas, preotul şi paraclisierul, fugiţi în clopotniţa bisericei, n'au voit să deschidă uşile nefericiţilor locuitoci, care mai toţi au perit supt ochii lor. Indignarea poporului în contra acestui preot fără inimă şi a demnului seu subaltern, a fost aproape de a provoca disordine; autorităţile au arestat pe acesti doi complici şi li s'a intentat un proces criminal. Dar, afară de acest cas de miserabil egoism, câte acte de abnegare şi de eroism!

În noaptea de 14, au fost scene oribile şi tot de odată sublime. Întunerecul, sunetul clopotelor, mugirea vijeliei, sgomotul surd ce'l făceau apele Segurei, se amestecau cu ţipetele mulţimei îngrozite, cu apelurile desperate ale victimelor, cu sgomotul caselor ce se cufundau subt loviturile curentului.

Câţi va oameni de inimă, armaţi cu laterne şi cu torţe, îşi dară zadarnice silinţe pentru a vení în ajutorul nefericiţilor care se urcaseră pe acoperişele caselor lor. Se spun lucruri ingrositoare. Familii întregi au dispărut supt apă, cu câteva momente înainte de-a le vení ajutor; femei, bĕtrâni, copii acâţaţi de obiecte plutitoare chiemau ajutor, fără nici un folos, talasurile îi tîrau, îi isbiau de obstacole şi, sleiţi de puteri, nefericiţii dispăreau în abis. Cinci-ḑeci de leghe pătrate, de pĕmênt cultivat sûnt cu totul devastate, o sută de sate distruse. În stabilimentele publice din Murcia şi la locuitorii caritabili din acel oraş sûnt 12,000 de muncitori lipsiţi de tot, goli, fometoşi, desolaţi, cari au perdut toate speranţele şi fiinţele pe carele iubiau.

Provinciele Alicante şi Almeria aú suferit asemenea mult; sûnt ţinuturi cu totul pustiite de tempestă, vii scoase din rădĕcini, arbori, mori şi vite luate de apă. Toate cursurile de apă, care de obiceiu fertilisa aceste pămênturi atât de producĕtoare se schimbaseră în torente devastătoare, care înghiţiau tot ce era în cursul lor.

---

*) Nu scim în alte părţi, dară aici în Sibiiu un jurisconsult de naţionalitate română s'a folosit în mai multe rênduri, în adunările generale, de limba nemţască şi n'a fost dificultat de nici o parte. Red.

Câte nefericiri, câte miserii!

* (Duel cu musică). Doi musicanţi din Roma se certară şi finea certei fu provocarea la duel. Amicii lor se întrepuseră şi încercară toate mijloacele spre a'i împăca. Dar în zadar. Atunci nisuiră a face ca cel puţin sânge să nu se verse, şi, la rugarea lor, musicanţii primiră a duela prin musică. Amêndoi să esecute pe pian o operă şi, dacă unul va obosí, duelul se va încheia. Aşa şi făcură. Jucară 24 oare în continuu; atunci unul leşinà, pe celalalt îl lovì guta.

* (Un chip al viitorului). O domnişoară ḑice: „Doamnă, îmi permit, a mĕ recomanda ca: domnişoara *doctor juris* Mayer. Eu iubesc pre fiiul D-voastre şi 'l-aşi cere de bărbat“. Doamna însĕ o întreabă: „Ei bine, domnişoară dragă — aveţi D-voastră mijloacele de a susţiné un bărbat?“

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Paris, 3 Noemvrie n. (Biroul de corespond.) „Agence Havas“ anunţă din Constantinopole că raporturile dintre Anglia şi Turcia sûnt foarte încordate. Ambasadorul englez Layard a cerut esecutarea promptă de reforme în Asia, a insinuat în această privinţă ultimatul şi a ameninţat pentru casul de refusare cu destituirea sultanului şi înlocuirea lui prin Rechad Effendi (fratele sultanului) sub tutoratul Franciei, Angliei şi Austriei. Se ḑice că Poarta este spriginită de Rusia.

Sofia, 3 Noemvre n. (Bir. de coresp.) Cuvêntul de tron bulgar accentuă necesitatea de a se estinde mai tare datorinţa serviţiului obligatoric în armată, carea trebue să devină o scoală pentru naţiunea întreagă.

Şovinismul în literatură

de

Turturel Codrean.

(4 Urmare.)

Aici ne mai provocăm odată la verdictul criticei maghiare („Kelet“) cumcă în drama lui Moldován Gergely — afară de arii şi jocuri — ea nu are nimica românesc. Aşa este; din caracterul specific, individual şi istoric al Românului; din viaţa poporului românesc nu e nici urmă în drama de sub cestiune. Considerând că autorul e Român de nascere şi că poate că încă şi astăḑi (pretinde) unde îi vine bine a fi considerat de Român, putem pretinde cu tot cuvêntul ca dênsul să cunoască, cel puţin trăsurile principale ale naţionalităţei sale genetice. Nu trebue să uităm însĕ că M. G., ca fiiul unui meseriaş orăşan, 'şi-a petrecut tinereţele sale pe la oraşe unguresci. Aici de a şi venit în contact cu Români, acestia în urma situaţiunei sociale a autorului, nu au putut fi alta, decât calfe de zidari sau proletari, cari îşi câştigă pânea de toate ḑilele prin căratul de ţigle, var şi năsip zidarilor şi lemnarilor. La atari indiviḑi însĕ poate cineva studia prin intuiţiune numai caracterul celei mai scăpătate pături sau clase a omenimei, nici odată însĕ caracterul individual al unei naţionalităţi. Apoi e lucru cunoscut, că numai geniul crează; oameni de rênd reproduc numai ce au receput în spiritul lor.

Neavênd aşa dară M. G. ocasiune de a studia caracterul poporului român, nu sûntem îndreptăţiţi a'i imputa că nu'l poate reproduce. La aceasta ni se poate reflecta că caracterul unui popor se pote studia şi din istoria şi literatura aceluia; 'ba ni se poate documenta că autorul a şi frunḑĕrit prin literatura populară română şi că „a transplântat dintr'ênsa unele mărgele frumoase în literatura maghiară.“ Scim, aşa este; dară scim mai departe că de pe flori adună şi albina şi painginele; aceea miere, acesta venin. A cărei activitate a urmărit autorul judece cetitoriul din următoarele. A tradus M. G. în opul suscitat 20 de balade române, între cari pe Marcu în doue variante, pe Gruia (fiul lui Novac), pe Bujor, Mogos, Petrea, Magdu, Erculean ş. a. Întrebăm însĕ că din baladele aceste a cules M. G. lasitatea ticăloasă şi poltronaria miserabilă ce a turnat în Toma Micuşan şi Vasilie figurile principale române a dramei sale? Ori doară îl îndreptăţesce pe autor la timbrarea Românului de laş şi ticălos istoria acestuia, Stefan, Mihaiu, Solferino, Königgrätz, Griviţa, Plevna? Aceste şi pe lângă aceste supremele autorităţi militare din Austro-Ungaria îşi permit, de a nu fi de o părere cu Moldován Gergely, domnul inspector de scoale din Turda; eară apoi din punct de vedere critic-literar susţinem, că nu literatura, nici istoria poporului românesc a fost inspiratorul autorului la desemnarea figurilor române din drama sa, ci — de cumva nu dispune autorul de vre-o putere supranaturală d. e. de vre-o pasĕre, după cum se ḑice despre Mahomed, Calvin, şi Napoleon III, inspiratorul autorului a putut fi numai spiritul acelei scoale politice de astăḑi, care a statorit norma de „*audacter calumniari—semper aliquid haeret*“; sistemul de a înnegrí pe victima fiitoare ca reuşind sugrumarea să apară mai mică crima în ochii lumei.

A tradus M. G. şi balada Toma (veḑi colecţiunea de Dr. Marienescu) în doue variante şi dacă tocmai voesce dênsul să'i însuşească caracterului Românului setea de resbunare (vindicta), apoi întrebăm: prin mână străină, prin banditi, special prin un Ţigan ticălos îşi resbună Românul nedreptatea şi vĕtămarea suferită? Toma din baladă a decapitat respective (în varianta II) a ars însuşi pe perfida sa muere; Toma din drama lui M. G. se sîrguesce cu un Ţigan scobariu, ca să asasineze acesta pe rivalul seu.

Să lăsăm însĕ la o parte nuanţele cele mai fine ale artei dramaturgice în critica noastră vis a-vis de M. G. În drama dênsului joacă politica, nu poesia, rolul principal, apoi politica de astăḑi n'are lipsă de a studia caracterul unui popor. Parola este de a asuprí poporul român până la absoluta nimicire şi estirpare şi ca să se poată ajunge aceasta e de lipsă a provoca ura şi dispreţul lumei asupra lui. Spre acest scop a îmbrăcat autorul pe Toma Micuşan cu tot ce a aflat el mai reu, mai blăstĕmat şi mai infam în omenimea degenerată: poltronăria, perfidia, ticăloşia, banditismul, lipsa de consciinţă, pietate, simţ de onoare, cu un cuvênt, Toma e ferea omenimei.

Tot de acest calibru e şi a doua figură, ce representează elementul român în dramă, Vasilie „birişul“ (sluga) lui Bocotan Toader, cu acea mică deosebire, că la acesta prostia lui Toma e înlocuită cu oare-care astuţime trivială. Spre a minţí şi înşela pe stăpânul, a cărui pâne o mâncă de atâţi ani; spre a terorisa pe Toma, el îşi condiţionează preţul: onoarea unei june mirese, a ficei stăpânului, binefăcĕtoriului seu! Întru adevĕr! de cumva atari monstri morali, nu se vor afla pe sub stelagele zidarilor din Dej şi Turda, apoi nu scim unde în alt loc să le căutăm într'o ţară a cărei locuitori îşi derivă religiunea sa din Evangelie, nu din Coran.

(Va urma)

Bursa de Viena

din 28 Octomvre n. 1879.

Valuta nóuă imperială germână	57 65
London	117 —
Galbin	5 58
Napoleon d'aur (poli)	9 31

Economic.

Sibiiu, 31 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.60—9.60; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.40—7.20; Sĕcară fl. 5.20—5.60; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.70—3.10 Cucuruz fi. 4.60—5.; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.25—1.55; Semênţă de cânepă fl. 9—10.50; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6—6.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 6.50; Slănină fl. 30—35; Unsoare de porc fl. 24.50—25; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—16.50; Sĕu de luminări fl. 22.50—23; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 75—0.85; Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 32—40 cr. carne de porc 35—38 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 30 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâ fl. 8.80—9.40; Grâu sĕcăreţ fl. 7.—7.50; Sĕcară fl 5.20—5.60 Ovĕs fl. 3.20--3.50; Cucuruz fl. 3.60--4.40; Sĕmênţă de cânepă fl. 4.50--5; Fasole fl. 7—8. mazĕre fl. 7—8.50; Cartofi fl. 1.50.—1.70; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 32—34; Slănină pro 100 chilo: fl. 58—60; Unsoare de porc fl. 58—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —36— cr. carne de viţel—36-- cr.; carne de berbece 26— cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost binişor cercetat. Timpul e ploios şi rece.

Teaca, 27 Oct. n. Pro hectolitră: grâu fl. 6.—.9; sĕcară fl. 4; cucurz fl. 3; ovĕs fl. 2.50; cartofi fl. 2; pro chilo: carne de vită 36 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de viţel 32—36; carne de oaie 24—28 cr.; Slănină 72 cr.; oauĕ 7 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost cu mult mai reu cercetat, ca cel trecut. Timpul foarte rĕu.

(Culesul viilor) în Mediaş şi giur se poate numí peste tot îndestulitor. El este mai pe sfêrşit. Cuantitatea mustului din acest an este îmbucurătoare, ba la unii producenţi se poate numí foarte îndestulitoare avênd o reuşită escelentă. Cualitatea e asemenea bună şi îndestulitoare, avênd în cea mai mare parte după proba de mĕsură a lui Wagner 13—16 graduri. Preţurile mustului sûnt tare deosebite variând între 80 cr. până la 1 fl. 10 şi 1 fl. 20 cr. veadra veche sau 11.32 litre.

În Ungaria culesul viilor în toate părţile se face cu pedecă mare, căci mai în toate ḑilele ploauă. Din Kővéskállo se scrie, că acolo tocmai în ḑiua culesului s'a ivit o aşa de mare vijelie, încât grindina a nimicit toţi strugurii de pe bucium; piatra căḑută în viii s'a grămădit la înălţime de 8 centimetrii; în ḑiua următoare apoi a nins.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 29 Noem. şi 29 Dec. imob. rĕmasului după Nicolae lui Gligor Oczoj în Cetea (judec. cerc. Aiud); în 4 Dec. 1879 şi 5 Ian. 1880 imob. lui Ioan Radu în Apoldul de sus (trib. Sibiiu); în 17 Noem. şi 17 Dec. imob. lui Ioan Fleischer în Bateş; în 7 Noem. imob. lui Ioan Fernengel în Richişdorf (judec. cerc. Mediaş); în 24 Noem. şi 24 Dec. imob. lui Avram lui Ioan Bogariu în Blăjeni (judec. cerc. Baia de Criş); in 28 Noem. şi 28 Dec. imob. soţiei lui Ioan Barcsai în Cluj (trib.); în 26 Noem. şi 29 Dec. imob. moştenitorilor după Ioan Todea în Berkes-Patac (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 14 Noem. imod. lui Michail Czikudi şi soţi în Szabad (trib. M. Oşorheiu); în 28 Noem. şi 30 Dec. imob. lui Ioan Furnică în Braşov (trib.); în 17 Noem. imob. lui Petru Popovici şi Toader Moga în Welţ (judec. cerc. Sântmărtin); în 6 Noem. imob. lui Martin şi Saveta Graff in Bistriţa (trib.): în 27 Noem. şi 29 Dec. imob. rĕmasului după Nicolau Frigător în Braşov (trib.); în 15 Ian. şi 17 Febr. 1880 imob. lui Alecsie Rapo în Uzan (judec. cerc. Sângiors); în 25 Noem. imob. lui Ioan Phleps şi soţi în Şeica (judec. cerc. Mediaş); în 10 Noem. imob. lui Stoica Racu şi soţi în Drăguş (judec. cerc. Făgăraş): în 8 Noem. imob. lui Ioan Cioban in Breţc (trib. K. Oşorheiu).

CONCURS.

Pentru postul de învĕţătoriu la scoala gr. orient. din cetate în Sibiiu, cu care post este împreunat şi oficiul de cântăreţ la biserica parochială din cetate, se deschide prin aceasta concurs cu terminul *3/15* Noemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 300 v. a.
2. Accidenţie stolare 30—40 fl.
3. Locuinţă liberă de doue încăperi în casa parochială;
4. Doi stângini de lemne;
5. Folosirea unei părţi din grădina scoalei.

Concursele instruite în sensul „statutului organic“ sûnt a se adresa până la terminul sus indicat la subscrisul preşedinte al comitetului parochial.

Sibiiu 20 Octomvre (1 Noemvrie) 1879.

În conţelegere cu p. v. oficiu ppresbiteral.

Iacob Bologa m/p.
1—3 pres. comitetului parochial.

Nr. 170—1879. 1—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de clasa a III. din Vorumloc în tractul protop. gr. or. al Mediaşului se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 15 Novembre v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. 11. Jugere de pămênt, dintre care 2 părţi sûnt de arătură şi o parte fênaţ de cosit.

2. Dela fie care familie (93 familii) câte una ḑi de lucru, cu mâncarea dela preot.

3. Venitele stolare, după cum s'a fost hotărit în sinodul protop. tractual.

4. Lemne de foc douĕ sorţi din pădurea comunală.

5. Cuartir, casă închiriată cu plată solvită dela popor până vor puté cumpĕra curte parochială.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch au a 'şi adresa concursele instruite în sensul statutului organic şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Mediaş în 17 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 129. 1—3

CONCURS.

Ne ivindu-se nici un concurent la parochia Frata de classa a III în urma concursului publicat în „T. R.“ Nrii 89. 90. şi 91, — prin aceasta se escrie de nou concurs tot cu aceleaşi emolumente, cu terminul până la 10 Novembre a. c. st. v.

Agârbiciu, 21 Octomvre, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m/p.,
protopresb.

ad Nr. 167 1—3

EDICT.

Maria născ. Aldea de religiunea greco-orientală din Roşia, comitatul Sibiiului, carea mai bine de trei ani a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Nicolae Costea, tot de acolo, fără ca să se scie ubicaţiunea ei, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua mai jos însemnată, să se înfăţişeze înaintea subscrisului for matrimonial; căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul intentat asupră'i de către bărbatul ei.

Sibiiu 1 August 1879.

Forul matrimonial gr. or. al ppresbiteratului Sibiiului II.

Redactor respundĕtor: **Nicolau Cristea.** Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 125. Sibiiu, Joi 25 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de doue ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Videant Consules!

Sibiiu în Octomvre.

Anevoe credem că se va fi aflat vre un Român adevĕrat, cu simț bun și curat cătră naționalitatea sa, care să nu fie simțit un junghiu dureros în inima sa cetind compozițiunea statistică a d-lui *Keleti* referitoare la starea numerică a naționalităților din Transilvania. Dela 1870 pâna la 1876, așa dară în *cinci ani* a scăḑut numerul Românilor în Transilvania cu 21,475 de suflete — așa susține d. Keleti.

Oare să fi ajuns nesimțirea sau *„stoicismul“* nostru la acel grad, încât să trecem și preste aceasta cu usitatul *„se ia spre sciință“* ori *„ce să'i faci?“* ori doară chiar *„ce'mi pasă?“*

Dară chiar să fie așa; un mic moment din viața noastră merită națiunea să ii mai jertfim atâta timp, cât se recere pentru resolvirea celei mai simple probleme aritmetice. Dacă în 5 ani numĕrul Românilor în Transilvania a scăḑut cu 20,000: cât va scădea în 50 de ani? Rĕspunsul e: după 50 de ani numai poate esiste în Transilvania nice un suflet de Român.

Vor vení acum „stoicii“ nostri și vor ḑice la aceasta: cum? noi Traianiḑii, „fii de împĕrați“ să fi scăḑut și să ne topim într'un mod așa de nedemn de originea nostră? — Noi cari de 10 secoli am suportat năvălirile cele mai vehemente ale elementelor eterogene ce ne încungiură, să perim astăḑi când spiritul evului alege și grupează națiunile ca colorile curcubeului? — Nu se poate! pentrucă „De n'a perit Românul când oardele barbare etc. etc. astăḑi în seculul culturei și a civilisațiunei nu putem perí. Nu pot fi așadară esacte datele statistice adunate de Keleti. Asemenea devastațiune nu se mai află în istoria noastră de 1000 de ani. Anii cei mai crunți pentru noi 1848—9, cu ne mai auḑitele lor vĕrsări de sânge nu au putut sugruma mai mult de 40,000 suflete române. Colera cea mai mare la 1873 abia a răpit din toată țeara 6000 de suflete, din care poate numai jumĕtate vor fi fost Români. Cum dară 5 ani de pace, 5 ani petrecuți în „libertate constituționale“ să fi stêns 20,000?

De sigur d. Keleti e în rĕtăcire — vor raționa „stoicii“ nostri mai departe — pentrucă

1. Cifrele dênsului sûnt adunate din date statistice oficiale-politice. La aceste însĕ scim, că s'a încuibat șovinismul bine binișor, încât mulți sûnt, cari de ar puté, ar face și din pietri Maghiari; de unde urmează că cel puțin jumĕtate din Românii perduți de d. Keleti se află în cifra de 89,511 suflete, cu cari s'au sporit Maghiarii tot în acei 5 ani. Așa d. e. se vor fi conscris de Maghiari locuitorii acelor comune, unde din negrigia și nepăsarea Românilor s'a octroat cea maghiară de limbă oficială a comunei, și altele asemenea.

2. Scim și s'a ventilat chiar și prin ḑiare faptul că la scoalele publice maghiare până și în scoalele comunale, mai ales cele de stat, învĕțăceii Români se inscriu prin direcțiunile respective de Maghiari în listele scolarilor; li se maghiarisează numele; se confundă confesiunea greco-catolică cu cea romano-catolică și altele asemenea, încât și aici e de a se rectifica un ecuivalent cât de considerabil.

3. Chiar dacă vom și concede că renegații și neofiții pleno titulo, — adecă cari s'au dus cu suflet cu trup cu tot în castrele maghiare — nu mai sûnt ai nostri, și se pot numera cu tot cuvêntul între Maghiari, totuși constatăm, că foarte mulți cari spre a'și puté validita studiul de 10—15 ani astăḑi se scriu: Papp și Papffi în loc de Pop, Lázár în loc de Lazăr, Orosz în loc de Rusu...., nu se pot numera între Maghiari, fiindcă ei, și la mulți încă și copiii lor, mai sciu românesce, și își fac cruce cu trei degete.

Cifra lui Keleti poate fi dară adevĕrată cam pe jumĕtate, vor ḑice „stoicii“ nostri, pentrucă și regula ḑice că cel ce măresce un lucru, să'l brodească astfeliu, încât să'l creaḑă și el însuși barĕm pe jumĕtate.

Dar vor vení și pesimistii nostri, oameni, cari nu se îmbată de apă rece, ci urmăresc cu ochii deschiși cele ce se petrec de un deceniu și mai bine în patria noastră, și cari mai au o leacă de inimă și pentru esistența corpului întreg național, și vor ḑice: Ei bine! să fie jumĕtate; să fie numai a treia, patra... a ḑecea parte adevĕr din cifrele d-lui Keleti, și totuși e un procent destul de teribil de stingere, în cinci ani la un popor de un milion și ceva! Dară chiar când ar fi toată cifra falsă, și s'ar constata numai atâta că poporul român din Transilvania scade cu procent mai mare decât alte naționalități conlocuitoare; sau doară numai că stă locului și nu se sporesce, oare nu ar însemna aceasta: perire, de nu aḑi, mâne sau poimâne? Ce mai voiți dară? De unde așteptați mântuirea voastră? Ați uitat că se buciumă în lume că sûntem un popor laș și netrebnic, o gloată de proletari și paria, cari nu merită, decât să fie sugrumați ca nisce fiară selbatice?! Nu mai moimiți dară, nu vĕ mai jucați de-a naționalitatea; nu mai profanați numele cel sacru a marelui popor roman antic; nu blamați nimbul gintei latine! Retrageți-vĕ în hulele și gaurile Carpaților, de unde v'a scos Hunfalvy, Teutsch și alții; mergeți unde vĕ va grigí Dumneḑeu, că altul nu vĕ mai aude gemetul vostru de moarte!

Așa vor raționa pesimiștii.

(Va urma.)

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Octomvre

Spațiul ne este de astădată foarte țĕrmurit, dar și evenimentele mai remarcabile sûnt puține.

În legătură cu telegrama dela Paris, publicată sub „Sciri ultime“ în nrul trecut, în carea era vorba de tutoratul Turciei, aducem scirea, că în comisiunea economică a dietei Ungariei, proiectul arondărei Bosniei și Erțegovinei în teritoriul vamal austro-unguresc a dat de o oposițiune înverșunată. Motivul accentuat cu deosebire de cunoscutul Ludovic Mocsáry și bar. E. Simonyi în contra acestei arondări este, că Turcia este adevărata suverană a țĕrilor numite și că fără de scirea și învoirea Porței nu se poate face nimica în privința aceasta. Maioritatea comisiunei însĕ a primit proiectul și de bună samă proiectul va fi primit și de maioritatea casei deputaților.

Convocarea delegațiunilor încă nu este hotărîtă. Ea atêrnă dela lucrările parlamentare unguresci și austriace. Între problemele acestor corporațiuni din sesiunea cea mai de aproape, va vení la desbatere și încuviințarea erogatelor pentru fortificări noue a le Tirolului de meaḑă ḑi de cătră Italia.

Scirile despre o întâlnire a monarchilor Austro-Ungariei, Germaniei și Rusiei se repețesc. Întâlnirea aceasta *in spe* se ḑice că ar fi și causa că negoțierile din Viena de când cu petrecerea lui Bismarck acolo nu se vor publica. „P. Ll.“ asigură că despre întâlnirea imperatului nostru cu ceilalți doi imperați în cercurile cele mai bine informate nu se scie nimica.

De mai multe ḑile se ḑice, că România, acum după ce a resolvat cestiunea Evreilor va fi recunoscută de puteri ca stat indepedent. O telegramă din Washington dela 1 Noemvre anunță în mod oficial, ambasadorul american din Viena, dl. Casson a primit ordinul de a merge la Bucuresci spre a recunoasce independența României și a restaura legăturile diplomatice între România și staturile unite a le Americei.

În Francia mișcările radicalilor iau dimensiuni tot mai mari pe fiecare ḑi. Foile radicalilor predică pe față resturnarca burgesiei și a ordinei de față.

Proiect de lege

despre amortisarea obligațiunilor urbariale.

§. 1. Delăturând planurile de amortisare ce au esistat până acum pentru obligațiunile urbariale din Ungaria și Transilvania se stabilesce planul următor de amortisare.

§. 2. Conform acestui plan de amortisare obligațiunile de desărcinare a pământului, atât cele emitate până acum, dar nesortite până la promulgarea legei de față sau nerescumpĕrate încă prin sortire la bursă, cât și cele ce se vor emita în viitor, întru cât ele nu sûnt provĕḑute cu clausula, din 1867, se vor amortisa în cele 6 districte unguresci în termin de 50 ani începênd cu anul 1880, ear obligațiunile transilvane toate în termin de 60 ani dela 1880 înainte așa că se vor sortí la jumĕtate de an și se vor cumpĕra la bursă cu prețul lor nominal întreg și cu bani gata și anumit fără osebire atât obligațiunile liber girabile cât și așa numitele obligațiuni vinculate pe nume hotărîte. (Lit. A.)

§. 3. Dispozițiunile de lege în vigoare și normele aplicate in faptă până acum cu privire la plătirea rentelor anuale statorite pentru despăgubirea ḑecimelor clerului inferior si preste tot cu privire la desărcinarea pământului rĕmân, întru cât ele nu se vor modifica prin legea presentă, și pe viitor în valoare.

§. 4. Atât pentru acoperirea intereselor după obligațiuni cât și pentru acoperirea rentelor de ḑecimi stabilite pentru clerul inferior și pentru amortisarea ce va urma după un plan în fie-care an, va serví percentul statorit în legea bugetară anuală.

§. 5. Cu esecutarea acestei legi se însărcinează ministrul de interne și ministrul de finanțe.

Contele *Iuliu Szapáry*,
ministru reg. ung. de finanțe.

Ultima circulară ministrului român de esterne în cestiunea Evreilor.

Prin telegramele mele dela 6|18 și 11|23 ale curentei am avut onoarea a vĕ comunica că camerile, în ședințele ținute în sus menționatele ḑile au primit aproape în unanimitate proiectul de revisuire a art. 7 din constituție, propus de guvern și modificat de camera deputaților.

Acest resultat îmbucurător a liniștit earăși spiritele și a fost salutat cu o mulțămire generală. Agitațiunile sûnt potolite și împreună cu ele, au perit pericolele internaționale, provocate prin continuarea luptelor între guvern și oposiție. Apropierea a fost realisată pe terenul câtor-va modificațiuni făcute proiectului primitiv. S'au făcut cabinetului numĕroase propuneri de compromise, dacă le-ar fi respins ar fi lipsit dela toate datoriele de circumspecțiune, și 'și-ar fi înstrăinat pe toți partisanii unei resolvări positive și actuale a cestiunei, propuse de art. 44 din tractatul dela Berlin.

Dela începutul desbaterilor v'am ținut în curentul încurcăturilor crescênde, provocate de proiectul primitiv. Guvernul trebuia să dobêndească convicțiunea, că acest proiect nu va obținé maioritatea constituțională de doue treimi, și că prin urmare are să cadă într'un mod fatal.

Furtunele ce s'au ridicat încă dela primele tratări, — angagriamentul formal depus pe biroul camerei și subsemnat de 56 deputați, cari declarară că vor vota contra proiectului guvernului: — în fine violența cu care au fost esprimate opiniunile, fie în conferențele private ale deputaților oposanți fie în adunările publice arangiate de partisanii lor în diferite orașe, nu mai puteau și nu trebuiau să lase nici o indoială în această privință.

În fie-care ḑi sosiau în cameră numeroase petițiuni din toate treptele și clasele societății, menite de a manifesta și mai clar direcțiunea opiniunei publice, și de a distruge pentru totdeauna ilusiunile celor mai obstinați.

Oare nu era mai bine, în loc de a lupta contra curentului, contra simțemêntului național, de a urma acest curent și a'l regula prin concesiuni posibile, oportune și înspirate de o moderațiune înțeleaptă?

Dacă guvernul ar fi apucat un alt drum, ar fi fost pus în alternativa: ori de a se retrage, sau de a disolva camerile. In timpuri normale și în ori-ce altă ocasie retragerea cabinetului nu ar fi însemnat altceva decât un proces natural al mecanismului constituțional, și ar fi fost preferat în unanimitate de cătră membrii ministeriului.

Dar aprinderea crescêndă a spiritelor a silit pe cabinet de a renunţa la această combinaţie. Un cabinet nou, eşit din rîndurile oposiţiei, care consista din elemente eterogene şi adese ori ostile una alteia, n'ar fi putut renega îndatoririle sale anterioare, şi ar fi fost silit de a aduce înaintea camerilor acel proiect, care a fost compus şi semnat de partisanii lui, şi pus în desbaterile publice. Acest proiect, pe basa caracterului seu radical şi restrictiv, n'ar fi satisfăcut asceptările Europei şi ar fi provocat obiectiuni serioase.

Patriotismul şi devotamentul lor pentru tron, a silit pe ministrii de a continua cu gerarea afacerilor.

In ceea-ce privesce ceealaltă cale, adecă disolvarea camerilor — ar fi fost oare acesta un espedient mai eficace mai corespundĕtor cerinţelor situaţiei?

Mai ântâiu de toate este de observat, că un nou cabinet îndată după întrarea sa în lucrare, care este foarte simplă în camerile actuale, trebuía sa pâşască la disolvare, — fiind şi mai puţin in posiţie de a obţiné maioritatea constituţională de două treimi. Afară de aceasta, disolvarea, ori din ce parte ar fi venit iniţiativa ei, ar fi provocat o crisă foarte acută. Simptomele generale, precum şi înformaţiunile luate, au permis, ba ne-au silit chiar, de a prevedé sdruncinările cele mai adânci, al căror semnal ar fi alegerile cele nouĕ.

Nu este necesar a ne oprí asupra conseceunţelor fatale, ce rescoalele ar fi produs pentru România, a căror primă jertfă ar fi fost Israeliţii, şi a căror întindere şi efect în Orient nimeni n'ar fi fost în stare ale calcula.

Prin urmarea retragere şi disolvarea erau nesce mijloace estreme, pe cât de infructuoase, pe afât de neliniscitoare şi guvernul avé datoria, atât faţă cu ţara, cât şi cu puterile semnatare, de a le evita cu ori-ce preţ. Ce mai rĕmase? Inţelegerea cu oposiţia. Guvernul se decise pentru negocieri, atât prin propria sa pĕtrundere, cât şi în înteresul unei transacţii drepte. Aceste negocieri au fost lungi şi dificile.

Ar fi de prisos a arĕta diferitele fase şi a ne oprí la greutăţile ce trebuiră să fie învinse. Este destul a observa, că guvernul a isbutit de a mănţiné esenţa proiectului seu primitiv, dobêndind în camera de revisuire aproape unanimitatea.

Raportul, prin care noul proiect a fost depus pe biroul camerei, a constatat foarte just, că modificările curat de formă, pe cari le-a acceptat guvernul, n'au atins nici decum basele adevĕrate ale primului proiect.

D-voastră cunoasceţi basele proiectului de revisuire, pe care am avut onoare a le marca cu ocasía misiunei mele pe lângă cabinetul puterilor semnatare. Aceste două base esenţiale sûnt:

1. Adoptarea în constituţie a principiului statuat prin art. 44 al tratatului, şi

2. Aplicarea imediată a acestui principiu, prin începerea realisărei lui în fapt.

Aceste principale două elemente, pentru a căror renunţare guvernul n'a admis niciodată niei măcar umbră de transacţie, au rĕmas intacte în proiectul votat acum. Principiul egalităţei religioase, civile si politice, este cuprins în capul noului art 7. după cum 'l-a formulat guvernul.

Aplicarea imediată a acestui principiu, adecă începutul realisărei lui, nu este mai puţin determinată într'un mod espres. Acei Isrăetiţi cari au şervit sub drapel în resboiul pentru independenţă, vor deveni cetăţeni într'un mod colectiv şi îndată. Noua lege dar, conţine deja în trăsurile fundamentale ale tecstului ei, una din acele categorii, la a cărei admitere guvernul 'si-a mărginit propunerea. Celelalte categorii, cari sûnt enumerate în listele presentate de guvern nu sûnt menţionate; însĕ compromisul a fost încheiat numai cu condiţia espresă ca, Israeliţii, cari fac parte din aceste categorii, să fie admişi asemenea la naturalisaţia individuală, adecă fară stagiu şi îndată după publicarea legei.

Afară de aceasta, îndată după abrogarea vechiului articol 7, naturalisaţiunile, fără escepţie, vor fi votate prin simplă maioritate, şi astfel necesitatea de două treimi, dela care au derivat până aḑi toate complicaţiunile, nu va mai esista.

Oposiţia a usat de toate resursele sale, de toată energia sa, pentru ca să treacă clausa, ca fie-care naturalisare sa fie decretată numai cu maioritate de două treimi. Ea a depus chiar un amendament în acest sens în şedinţă publică, însĕ sforţările ei s'au sfĕrâmat de tăria guvernului şi a maiorităţei camerei.

In urma acestora Israeliţii, cari au figurat în listele guvernului, vor avé mai mare înlesnire de a dobêndí calitatea de cetăţeni. Sosirea ḑilnică şi crescêndă a cererilor de naturalisare dovedesce destul de clar, că Israeliţii români sûnt cei dintâiu cari aprobă hotărîrea camerei, şi acceptă în ceea ce'i privesce modul de aplicare al art. 44 după cum prescrie noua lege.

Manţinênd cu rigorositate amêndouĕ principiile cari formau sufletul proiectului guvernul, fără a mai reflecta, a putut ca concesiune a şi da consimţimêntul seu, la modificaţiunile secundare, cari se rapoartă numai de deosebiri de formă şi de redacţiune.

Dacă proiectul hotăresce un stagiu de ḑece ani care a fost anunţat în nota verbală predată cabinetelor după călĕtoria mea şi care în urmă a fost omis în proiectul primitiv, — a trebuit să se ia disposiţii pentru casurile de dispensă de stagiu. Enumerarea casurilor de dispensă micşorează într'un mod insemnat desavantagele stagiului şi permite, îndată după promulgarea legei, de a se pune în aplicare principiul adoptat în art. 7 din constituţie.

Proiectul amendat formulează, ca şi cel vechiu, restricţiunea pentru străini de a dobêndí proprietăţi rurale însĕ reservează într'un mod precis respectarea drepturilor câştigate şi convenţiunile internaţionale încheiate de Bomânia.

Din cele ce preced ací, vaţi putut convinge, că proiectul adoptat, mulţămită înţelegerei între camera de revisuire şi guvern, — întroduce în constituţia română principiul propus de art. 44 al tratatului dela Berlin, sancţionând primirea acestui principiu prin începutul unei adevĕrate aplicări. Prin urmare, se află în deplină armonie cu intenţiunile puterilor semnatare, corespunḑênd cu desăvêrşire aşteptărilor lor.

Binevoiţi domnul meu, a da guvernului pe lângă care sûnteţi acreditat, declaraţii în acest sens, şi a esprima în acelaşi timp speranţa ce nutresce cabinetul din Bucuresci, că acel guvern va censimţí la o soluţiune ce este pe deplin în acord cu tractatul dela Berlin.

Sûnt convins că guvernul.... va binevoí a aprecia posiţia delicată a României, care corespunḑênd intenţiunilor diplomaţiei europene, a trebuit totuşi să'şi apere interesele economice şi naţionale cele mai scumpe, cele mai legitime.

. . . .

(Semnat) *Boerescu.*

Discursul rostit de d. Vasile Alecsandri în şedinţa senatului român din 10 Octomvrie.*)

D-lor senatori, voi vorbí foarte puţin, mai cu samă în urma legei votate de Cameră. Sûnt singur în toate secţiunile onor. Senat, care nu primesc revisuirea art. 7; posiţiunea mea prin urmare este foarte grea, însă voi avé curagiul, de a o susţiné pentru că sûnt condus de consciinţa mea.

D-lor senatori, astăḑi România se presentă nouă cu istoria sa în mână pentru ca noi să inscriem pe paginele sale sau umilirea şi perderea neamului nostru sau demnitatea şi salvarea lui.

Situaţie tragică pentru Patria Română! Situaţie gravă pentru senatorii români!

În presenţa acestei situaţii, fără seamĕn în analele istorice ale lumei, trebue să scim a ne rădica cu inima şi cugetul la inălţimea datoriei noastre, fară patimi, fără violenţă, dar cu spirit liniştit, cu patriotism luminat şi cu nobilul curagiu ce se cere de la oameni chiemaţi a decide de soartea ţĕrii.

Să ne urcăm dar pe această tribună conduşi numai de glasul conscienţei noastre, şi feriţi de ori-ce simţimênt de ostilitate în contra nimenui, nici chiar în contra art. 44 din tratatul de la Berlin, nici chiar în contra alianţei istraelite, cărora datoreşte România cumpâna spăimântătoare în care ea se găsesce astăḑi.

Voi ḑice mai mult: Departe de a fi ostili, să le fim oare-cum recunoscĕtori, căci alianţa israelită, prin dorinţa-i nerăbdătoare şi nechibsuită de a obţiné grabnic drepturi civile şi politice pentru coreligionarii sei, cât şi art. 44 din tractat care ne impune nouĕ, într'un mod draconic, realisarea acelei dorinţe, fără a se preocupa de convenientele noastre, ne-au deschis ochii asupra pericolului ce ne ameninţă şi au desteptat în noi instinctul conservării naţionale.

Eram adormiţi pe patul nepăsărei, pat vecin cu mormêntul! Sûntem acum treziţi!.... Să fim dar trezi la postul ce ne-a încredinţat patria noastră, şi să privim cu ochi pătrunḑĕtori situaţia creată României de Congresul dela Berlin, pentru ca, în cunoscinţă de causă şi cu mâna pe cunoscinţă, să luăm o hotărire firmă, justă, lealā şi deamnă.

Ce vedem aḑi pe scena acestei părţi de lume, ce se numeşte România.

Vedem nu popor blănd, generos, ospitalier, inteligent, iubitor de progres, apt a se asimila cu naţiile cele mai civilisate, tolerant în materie de religie; un popor care în timp de mai mulţi secoli de restrişte, de lupte crâncene a sciut, prin o politică dibace şi prin vitejia lui să'şi păstreze naţionalitatea, şi să'şi scape moşia de poftele nesaţioase ale puternicilor sei vecini; un popor care, int'run numer mic de ani a operat cu linişte în sensul ţĕrii sale reforme sociale de acele, care la alte naţii au pus sutimi de ani ca să se introducă prin torente de sânge; un popor care s'a afirmat în ochii lumei şi prin calităţile spiritului, şi prin calităţile inimei, şi prin desvoltarea intelectuală şi prin bărbăţia sufletului; poporul român, stăpân pe o ţară frumoasă, mănoasă şi menită prin posiţia ei de a fi pridvorul templului civilisaţiei moderne la marginea Orientului încă barbar.

Acest popor a avut din vechime şi până în ḑilele noastre soartea cea mai periculoasă pentru ecsistenţa sa naţională, fiind o colonie latină pierdută între alte mari ginte de sânge străin. Vecînic el s'a găsit faţă cu un nou duşman, cu o nouă ameninţare!... Când cu sĕlbaticele horde de la Nord, când cu torentul Asiatic ce a inundat o parte din Europa orientală, când cu nenumĕratele incercări de cotropiri ale vecinilor lui, Tătari, Unguri, Poloni, etc., când cu otrava corosivă şi demoralisătoare a Fanarioţilor, când cu braţul apĕsător al protectoratului rusesc, şi câte alte calamităţi isvorite din întru şi din afară... Şi bietul vultur românesc, prins în lupte gigantice şi seculare, de şi a pierdut două pene scumpe din aripile lui, una peste Carpaţi şi alta peste Prut, a eşit învingĕtor a relei soarte ce'la persecutat, cu inima întreagă, cu capul teafăr!... În fine el a dat piept cu Turcul, care 'l ţinea în vasalitate de 400 de ani, 'şi-a recâştigat independanţa vitejeşte, atrăgêndu'şi laudele Europei, şi când sĕrmanul se credea scuturat de greutatea nenorocirilor, când se credea întrat într'o viaţă scutită de grigi şi de lupte, eată că se găsesce faţă cu o nouă cumpĕnă, faţă cu năvălirea Israelită!... Şi ce'i mai îngrigitor pentru el, faţă cu un verdict european, un verdict ce pune în pericol viitorul lui, naţionalitatea lui, şi chiar avutul seu strâmoşesc, moşia lui!

Ce este această nouă cumpĕnă? Ce este această nouă năvălire? Cine sûnt năvălitorii, de unde vin, ce vreau? Şi cine este noul Moisi care îi conduce la noul pămênt al făgăduinţei, aşeḑat astă-dată pe malurile Dunărei?

Ce sûnt năvălitorii? Sûnt un popor activ, inteligent, neobosit întru îndeplinirea misiunei sale; sûnt adepţii celui mai orb fanatism religios, cei mai esclusivişti din toţi locuitorii pămêntului, cei mai neasimilabili cu cele-alte popoare ale lumii!.,. Credincioşi până la moarte religiei lor; şefii lor sûnt Rabinii cari le dictează legi speciale pentru ei; patria lor e Talmudul! Puterea lor e nemĕsurată, căci se razimă şi se întemeiază pe două alte puteri: francmasoneria religioasă şi aurul!

De unde vin aceşti năvălitori? Judecând după numĕrul spăimêntător ce curge necontenit pe toate frontierile ţĕrei, pe toate potecile munţilor, peste plaiuri şi peste ape, ar crede cine-va că ei fug alungaţi de biciul persecuţiunei, câci năvălirea lor presintă spectacolul emigraţiilor din secolii trecuţi . . . însĕ nu! . . . , . Ei vin în cea mai mare parte din imperiul Austriei, unde Evreii se bucură de protecţia legilor, şi unde a căpătat chiar drepturi civile şi politice. Ei vin şi din Rusia care le-a acordat dreptul de a devení proprietari... Fug dar de bine!... Pentru ce?... Aci e misterul care trebuie să ne puie pe gânduri.

Ce vreau ei la noi?... O posiţie socială sau avantagioasă?.. Nu, căci după plângerile lor, aici este ţara persecuţiunei.. O patrie? Nu, căci patria lor este Talmudul; în el cred, în el víeţuesc, în el mor! Şi acest fanatism meritoriu face tăria lor, căci el îi opresce de a se asimila cu celelalte popoare şi de a se contopí în ele: îi manţine ca o naţie străină între celelalte naţiuni, ca un stat în stat. Ei caută dar aicea nu o posiţie socială, nu o patrie, dar o simplă proprietate lesne de dobândit, eftină de cumpĕrat; o proprietate pe care să o poată trece cătră ori cine altul, când această transacţie comĕrcială ar convení întereselor lor; o proprietate care prin posiţia ei, se presente avantatagiul de a fi ca o tarabă deschisă pe pragul ce desparte Orientul de Occident. Găsinduse înecaţi între milioanele de locuitori ai marilor ţĕri europene, ei vreau la rêndul lor să inece pe un popor mic, şi prin ajutorul capitalurilor ce posed, să devină proprietari ai pămênţului acelui popor, ear din vechii stăpâni ai ţĕrii să facă neşte iloţi precum sûnt astăḑi ţĕranii din Galiţia şi din o parte a Bucovinei.

Eată cum se esplică această modernă... nu ḑic cruciadă, terminul nefiind potrivit cu judaismul... voiu ḑice dar: această modernă judaidă,

Ţara e frumoasă, imbelşugată, ea are oraşe mari, drumuri de fer, şosele, instituţii desvoltate, şi un popor cam neprevĕḑĕtor, ca toate popoarele de viţa latină... Ce e mai uşor, decât a se substituí locuitorilor acestei ţĕri şi de a face din ţara întreagă o proprietate israelită.

Dacă este acesta planul invĕţătorilor de astăḑi, precum tot ne induce a o crede, ei probează încă odată spiritul întreprinḑĕtor al neamului israelit, şi departe de a'i merita un plan el e de natură a'i atrage lauda şi admirarea oamenilor practici.

---

* Am fost reprodus la timpul şi locul seu un estras al cuvêntărei, ce senatorul Vasilie Alecsandri a ţinut cu ocasiunea desbaterilor din senatul României despre cestiunea israelită. Repeţite cereri stăruitoare din partea mai multor abonenţi ai nostri, de a publica *întreaga* cuvêntare a celui mai mare poet românesc, ne-au îndemnat a aduce discursul întreg a lui Alecsandri. Credem că şi acuma încă cetitorii nostri se vor încălḑi de elocuenţa eroului de la Montpellier. Red.

Blamul s'ar cuvení nouĕ, Românilor, dacă prin nepăsarea noastră sau prin aplicarea unor fatale şi absurde teorii umanitare am da înşine o mână de ajutor la îndeplinirea acestui plan. Blamul ar cădé pe capul nostru, dacă înşelaţi de acele teorii înţelese pe dos sau dominaţi de o spaimă imaginară, sub influenţa unor ameninţări imaginate, am uita că patria română este un deposit sacru încredinţat nouĕ de părinţii 'nostri pentru ca să'l transmitem întreg şi nepătat la copii nostrii.

Cine este noul Moisi care conduce poporul lui Israil cătră o nouă Palestină? Cine? O adunare de oameni eminenţi, iubitori de neamul lor, puternici prin legăturile lor sociale în politică, şi mai puternici încă prin agentul producĕtor de minuni, prin aurul posedat de bancherii israeliţi prinţii financieí, după cum îi numesc cu măgulire unele gazete franceze. Alianţa israelită!

Alianţa israelită! Nume misterios dar rĕsunător şi lugrubu ca şi numele de Nichilism. Toţi vorbesc cu o mirare cam îngrigiată de aceste două firme răsărite de odată în ochii lumii dar nimic nu poate mĕsura intinderea aspirărilor acelor puteri oculte.

Alianţa Israelită! Admirabilă şi colosală asociaţie! Voinţa ei este voinţa întregului neam judaic. Poruncile ei sûnt legi nediscutabile! Un gest al ei, şi sute de mii de oameni îşi părăsesc căminul strămoşesc ca să se înregimenteze în tăcere sub drapelul negru al nĕvălirii; sute de mii cu cea mai deplină abnegatie, se îndrumează pe calea tristă a emigrăţiei... Insĕ alianţa noului Moisi, le arată viitorul aurit şi ei merg înainte ca valurile inundătoare a torentelor. (Va urma)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Dintr'o corespondenţă foarte cu multe şi interesante detaiuri, fiindcă corespondenţa nea venit numai eri, ne vedem siliţi a da cetitorilor numai un estras. Corespondenţa descrie adunarea generală a despărţămêntalui III (Sibian) al Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român, ţinută de astădată în Gura-riului, duminecă în 21 Octomvre (2 Noembre). După ce coresp. într'un preambul arată splendida pregătire a comunei Gura-riului de a primí adunarea în sinul seu, continuă:

„După finirea serviţiului dḑeesc s'a adunat o mulţime de popor, din comună şi giur în sala cea mare a scoalei la şedinţă; — din comitet a fost numai domnii: dir. Dr. I. Puşcariu, controlor N. P. Petrescu şi membrul comit. G. Brăteanu; eară din „domnii nostri din Sibiiu“ păr. administrator prot. M. Toma, adv. Dr. Olariu şi funcţ. R. Balaş; afară de acestia vre-o câţiva învĕţători şi notari; apoi din giur ca oaspeţi unii domni oficieri din Orlat; mai puţin a fost representată preoţimea din giur. Şedinţa s'a deschis la 12 oare, de dl director al despărţĕmêntului protosincelul Dr. Il. Puşcariu cu o cuvêntare remarcabilă şi frumoasă, un esemplar de cuvêntare pentru popor; — nu dubităm, că demnul director va publica această cuvêntare foarte instructivă, căci e desbrăcată de ori şi ce fantasie vană, şi ţinută în stil popular.

„După aceasta în sensul programului statorit pentru şedinţă, s'a cetit raportul comitetului şi al cassariului, ambele de neobositul controlor N. P. Petrescu, căci şi secretariu şi cassariu, deşí numai în anul acesta aleşi au absentat. Raporturile s'a luat la cunoscinţă — eară absentarea „cu părere de rĕu“; din raporturi se vede, că comitetul a ţinut 4 şedinţe, că a dat un premiu de 25 fl. învĕţătoriului din Tălmăcel, că încă sûnt escrise 4 premii de câte un galbin; şi că o sumă însemnată a predat-o celor 3 domni protopopi ai acestui despărţĕmênt pentru cumpĕrarea de cărţi la copiii cei mai săraci; mai departe că despărţĕmêntul dispune, conform statutelor, de o sumă preste 170 fl. — şi cumcă spesele pre anul trecut au fost aproape de 60 fl. v. a.; — se alege apoi inmediat o comisiune de 3 membri pentru inscrierea membrilor şi încasarea tacselor în persoanele parochului I. Muntean, D. Aron şi primariul I. Voic. După încassare amĕsurat ordinei ţine dl adm. prot. M. Toma, o disertaţiune „despre modul şi mijloacele institutelor şi casselor de economii dela ţară“ şi în ce chip ar puté poporul nostru să'şi ajute şi să înainteze mai bine materialiter şi spiritualiter.

„Acest discurs plin de esemple de învĕţătură, a causat multă mângăere auḑitorilor, a fost o adevĕrată încântare pentru popor. Nu dubităm că şi dênsul va publica discursul seu; dee Dḑeu să afle mulţi imitatori!

„Aplause nenumĕrate încoronară finea interesantului discurs.

„Nu mai puţină plăcere ne causà raportul comisiunei pentru încassarea banilor din inscrierea membrilor; — aproape la 400 fl v. a. se încasară cu această ocasiune; o sumă, care multe adunări *generale* ale Asociaţiunei, necum ale unui despărţĕmênt, nu au produs-o!“

Corespondenţa spune mai departe, că adunarea anului viitoriu se va ţiné în Tilişca, descrie însufleţirea poporului în urma discursurilor şi rapoartelor auḑite, banchetul cel splendid dat în localităţile d-lui Iacob Arsenie si după ce regretă, că din „domnii din Sibiiu“ au participat aşa puţini încheie cu contribuirile ce s'au făcut cu ocasiunea aceasta, cari le reproducem earăşi după corespondenţă:

„Comuna politică... 100 fl., Iacob I. Arseniu 100 fl., Ioan Rebega 100 fl., Dionisiu Aron 5 fl. Ioachim Muntean 5 fl., Ioan Voic 5 fl., George Popa 5 fl., Moise Toma 5 fl., Iacob Bacea 5 fl., Zah. Ihora 5 fl., Veduva Ioanna Ioan Arsenie 10 fl., Z. Ioanoviciu 2 fi., P. Schuller 2 fl., I. Floca 1 fl., I. Răchită 1 fl., P. Catoiu 1 fi., I. Simu 1 fl., Magdalina Pius 2 fl., preoteasa M. Stoiţa 2 fl., preoteasa Maria I. Muntean 2 fl., preoteasa Amalia Aron 2 fl., C. Rebega 2 fl., P. Hanzu 1 fl., I. Hanzu 1 fl., I. Manta 1 fl., S. Becker 50 cr., I. Mihauciu 20 cr., I. Manta Arghisan 50 cr., I. Ghiţă 1 fl., A. I. A. 10 cr., S. Macrea 50 cr., I. Demian 50., A. Constandin 50 cr., l. Demian 20., Avr. Censtandin 1 fl.. Ioan Olariu 2 fl., l. Hanzu 50 cr., I. Nemeş 20 cr., I. L. Constandin 20 cr, A. Ghiţa 40 cr., A, A. Demian 30 cr., N. Voic 20 cr., I. George 50 cr., P. J. Laloiu 50 cr., N. Niamţ not. 1. fl., Oprea Petra invĕţ. 1 fl., I. Hanzu 1 fl., G. Mihancin 20 cr. şi V. Ciorau 20 cr.,“

Varietăţi.

* (Earna) în Sibiiu s'a arătat Marţi dimineaţa, carea peste ḑi 'şi-a ţinut întrarea sa, cu grosul, acoperind coperişele caselor cu neaua mărişoară. Timpul e rece ca de earnă.

* (Emigrările) din Ungaria cu deosebire din comitatul Şaroşului sûnt din ḑi în ḑi tot mai mari şi dese, aşa încât dacă va merge tot aşa în puţin timp comitatul acesta se va golí de tot şi domnesce temerea, că populaţia ungurească va scădé considerabil.

* (Soartea Ciangăilor maghiari). În ḑiua sântului Stefan s'a sânţit biserica romano-catolică din Ioseffalva în Bucovina, care s'a zidit cu contribuiri benevole în partea cea mai mare din Ungaria. „Egyetértés“ se folosesce de această ocasiune pentru a atrage atenţiunea Maghiarilor asupra fraţilor Ciangăi espuşi periculului de a'şi perde naţionalitatea.

La sânţirea bisericei, ḑice „Egyet.“, s'au ţinut predici în limba ruteană, română şi ungurească. Predica ungurească a ţinut-o In. Petras, preot unguresc în Cles (Moldova). In fine s'a cântat un imn unguresc. Biserica e foarte frumos întogmită, numai nu are organe. Zidirea scoalei nu s'a putut termina din lipsa de mijloace, După acest raport ḑiarul numit îşi reînoiesce ieremiadele sale vechi despre decadenţa comunelor romano-catolice, respective Maghiarii din Bucovina şi Moldova. Aceste comune nu au mijloace pentru susţinerea bisericelor şi scoalelor şi'şi perd cu încetul naţionalitatea şi credinţa. „Egyetértés“ provoacă pe clerul catolic să facă pentru Ciangăi cel pucin atât cât au făcut protestanţii din Ungaria pentru coreligionarii lor din România. În fine cere ca guvernul să facă paşii necesari pentru a aduce comunele catolice de cari e vorba sub episcopatele ungauresci.

* (Călĕtoria Domnitorului). Ministru-preşedinte român a mai primit dela ministru de interne, M. Cogălniceanu, următoarea telegramă asupra călĕtoriei Domnului României:

Chiustenge, 19/31 Octomvre 1879.

După ce Alteţa Sa Regală a pus peatra fundamentală la monumentul destinat a perpetua amintirea anecsărei Dobrogei către România, inconginrat şi salutat de toată populaţia Tulcei, s'a îmbarcat la 12 oare de dimineaţă pentru Cernavoda unde a sosit ieri dimineaţă în ḑori de ḑi.

Atât la Hârşova pe lângă care am trecut la meḑul nopţii, cât şí la Cernavoda, tot oraşul a fost toată noaptea iluminat şi populaţiunea în picioare.

La debarcader, A. S. R. Domnul a fost întêmpinat de clerul ortodocs şi de Hogii otomani, de autorităţile civile şi militare, de agenţii societăţei Imperiale-Regale de navigaţiune şi de onor. d. Harris, directorul general al călei ferate de unire a Dunărei cu Marea neagră (Cernavoda-Chiustenge), care venise cu trenul princiar, decorat sărbătoresce, spre a conduce la Constanţa pe noul Domn al Dobrogei. La 8 oare dimineaţa, Alteţa Sa Regală s'a urcat în vagonul priciar care de şi de ani era pregătit pentru Sultanul însĕ astădată, şi pentru prima oară, primì un Suveran.

Durata călĕtoriei a ţinut doue oare fiindcă atât la staţiunea Medjidiei, cât şi la staţia Murfatlar cortegiul a trebuit a se oprí spre a puté populaţiunile a vedé şi a saluta pe Suveranul lor.

Aceste populaţiuni compuse de toate naţionalităţile, de toate religiunile, Români, Greci, Bulgari, Germâni Turci, Tătari, erau toate întrunite printr'un singur sentiment: dorinţa de a vedé, de a saluta, de a iubí pe bunul lor Domnitor, pe representatul libertăţei, justiţiei, toleranţii şi civilisaţiunei europene.

La Medjidie ântâiul hoge al celei mai mari moschee din Dobrogea a cetit Domnitorului o rugăciune înadins compusă pentrn Alteţa Sa Regală, şi la carea toată populaţiunea musulmană, după fie care verset, rĕspundea prin sute de amin.

Dela Cernavoda, până la Chiustenge trenul a trecut prin mai multe sate turcesci şi tătăresci, o dată împlinite, astăḑi arse şi sfărămate.

Din ruinile lor însĕ alergau puţinii locuitori ce au mai remas spre a zărí, spre a saluta măcar în fuga căi ferate, pe Suveranul român. Ear femeile şi copíii, zarind trenul, în semn de respect se aruncau la pămênt.

La Medjidie Alteţa Sa Regală a fost aclamat printr'un imn naţional intonat de scolarii români şi tătari din acest oraş.

* (Un ministru de spirit.) Ḑiarul italian „Fanfulla“ publică o scrisoare, încă netipărită, a lui Cavour către Alfonso Carr, trimisă acestuia, când după 2 Decemvrie 1852 scotea la Nizza ḑiarul umoristic Guèpes, (Vespe). Eacă cuprinderea acestei scrisori:

Domnul meu, Regele, după ce a aflat despre scrisoarea ce 'mi-aţi adresat, m'a însărcinat a ve spune, că îi va face o mare plăcere d'a primí foaia d-voastre. Dar, fiind că ar fi puţin constituţional d'a enumera între abonaţi numai pe Regele şi nu şi pe miniştrii responsabili, ve rog a mĕ primí între abonaţii d-voastre.

D-voastră locuiţi de un timp destul de îndelungat în ţara noastră, pentru ca să sciţi că,de şi numĕraţi între cetitorii d-voastre pe Regele şi pe miniştrii sei, — totuşi nu trebue să ve împuneţi nici o reservă, şi nici cel mai mic scrupul. Asemenea cred că trebue să ve asigur, că voi fi totde-auna dispus a recunoasce talentul şi verva d-voastre şi chiar atunci când faptele ve vor procura materia pentru spirituala d-voastre critică.“

* (Perderi cu roleta.) Deunăḑi la Ponente de Riviera lângă Genua, în casa de joc numită Monte Carlo, un aristocrat rus a perdut cu jocul de roletă 1,400,000 franci,

După vechiul obiceiu, proprietarul casei de joc 'i-a propus ca dar 20.000 franci, pentru ca se aibă cu ce să se întoarcă acasă, dar însĕ mândrul rus nu voí să'l accepte. El se întoarse liniştit la hotel, unde a doa ḑi a fost găsit spênşurat.

* (O coindenţă curioasă). O femee din oraşul Oradea mare care s'a despărţit acum şese ani de bărbatul seu, strămutându'şi tot-d'odată domicilul la Pesta, a pubicat deunăḑi prin mai multe ḑiare acest anunciu:

„O veduvă în vêrstă de 30 ani şi cu o avere de 30,000 floreni, urându-se de viaţa ei singuratică, a hotărit de a se mărita pentru a doua oară cu un vĕduv de vre o 40 ani. A se adresa la casa No.... din strada X Budapesta.“

Ḑece ḑile după aparaţiunea primului anunciu, întră în casa ei un bărbat înalt oacheş, care spre marea mirare a amêndorora, nu era altul, de cât fostul ei bărbat. După ce urmà o scenă mişcătoare, ei s'au împăcat, celebrând cununia pentru a două oară.

* Din închisoarea de aici (Zuchthaus) au fugit, luni pe la 4 oare după ameaḑi, doi furi vestiţi, anume Oscar Bässler şi Ernst Strelitzki. Îndată, cam la o oară după fuga lor, au perit dela un neguţătoriu o trâmbă de barchent şi dela altul o păreche de galoşi.

Şovinismul în literatură

de

Turturel Codrean.

(Încheiere.)

Figura lui Bocotan Toader şi a fiicei lui Iliana cea frumoasă, eroina dramei, eşiră ceva mai poleite din atelierul artistic al lui M. G. Nu e mirare! ambele persoane sûnt semi-renegaţi şi ca atari se bucură de „deosebita consideraţiune“ a autorului. Apoi prin figurile aceste vrea să arete autorul că chiar şi primul pas spre renegare: delăturarea portului naţional românesc şi acceptarea celui unguresc schimbă de loc opiniunea puternicilor ḑilei în privinţa noastră. Pălăria rotundă (ungurească), cămeşa scurtă şi cismele cu tureac lung, ce le acceptă Bocotan îl îmblânḑesc pe autor şi'l fac de ne presentă pe badea Toader de un om de toate ḑilele, carele după ce i se va fi răpit limba şi averea prin apucături machiavelistice şi intrigi jesuitice, ar mai puté remâné în patrie.

Iliana prin rochia de boltă, cămeşa fără puişori şi şurţă cu tricolor unguresc, mai ales însĕ prin simpatia sa cătră Bandi se bucură de întregul favor al autorului. Câţi ciucurei, sdrenţe, petece şi petecuţe a avut Musa d-lui M. G. toate le-a încărcat pe Iliana. Monoloage de câte 10 coţi (firesce că de câlţi!), cântări doioase încât ţi se pare că stau să plângă ângerii în ceriu, fac din Iliana o adevĕrată „turcă“ dramatică. După spiritul dramei se pare a fi fost idealul poetului o gâsculiţă de pe sate, carea din dragul pintenilor lui Bandi, să fie capabilă a comite şi o mică neprecugetare. Paradocsomania autorului face însĕ din Iliana „care nu a minţit nice odată,“ care e prea ruşinoasă spre a'şi mărturisí amorul deodată o fiinţă, care uită de crucea cea creştinească-românească dela mormêntul maicei sale, de florile udate cu lacremi; însĕ de părintele seu cel cărunt, carele îşi află toată fericirea sa în unica sa fiică şi e capabilă, repăşind dela altariu a merge pe la meḑul nopţii în casa unui vagabund sosit abia de câteva oare, din lume — apoi a lua lumea în cap, decumva nici după descoperirea dejosirei ei nu se va învoí tatăl seu la măritişul cu Bandi. Poate că se vor afla şi atari fiinţe prin anumite suburbii ale oraşelor mai mari, Pesta, Orade şi Cluj, de unde ese contingentul cel mare de subrete, chelnerese etc. etc. nici odată însĕ la poporul dela ţară, care nu e pĕtruns încă de idea „emancipărei secsuluì femeesc.“ Cine vrea să scrie dramă populară meargă la ţară în sinul poporului şi studieze acolo caracterul poporului ţĕrean.

Cea mai reuşită figură în întreaga dramă e cea a lui Minga Ţiganul scobariu. El e filosoful dramei, firesce filosof modern, care la moment pricepe ce e avantagios pentru el, ce'i poate aduce folos şi într'acolo se pleacă. Minte, înşală, denunciază, tradă ca un cavaler de industrie, şi totuşi se face suferibil prin linguşirile şi umilinţa lui cea adevĕrat ţigănească. Asupra acestei figuri se pare a fi făcut dl Moldován Gergely studiile cele mai fundamentale documentând aici nu numai talent, dară chiar desteritate de măestru. Argument că numai studiul fundamental, obiectivitatea şi veritatea poate fi inspiratoriul unui dramaturg, nu însĕ puteri supranaturale (porumbul lui Mahomed). Deci ceea ce se vorbesce despre autor în direcţiunea aceasta, de sigur se ţine în regiunea fabulelor, cari pot conţiné numai adevĕr poetic.

În modul acesta nu scriem dramă ci abusăm de arta dramatică spre scopuri politice; aici însĕ se ḑice că „cine samĕnă dinţi, va secera bălauri.“ Făcênd studiul asupra acestei drame maghiaro-române regretăm din fundul inimii nu că se află indiviḑi, cari cu cinism admirabil necinstesc cuibul propriu, ci e pĕcătosul de şovinism, care se pare a'şi afla pe ḑi ce merge tot mai mulţi zeloşi fanatici. Nu merge bine aşa domnilor şovinisti! Să nu uităm de proverbul despre cel ce sapă altuia groapa. Nu credem că gerându-se chiar M. G. „mai catolic decât papa“ ar face prin aceasta un deosebit serviţiu causei, căci ce s'ar alege de patria noastră dacă atmosfera cea săturată de inmorala şi înveninată de şovinism ar face dintr'un popor blând şi indulgent tot atâţi Toma şi Vasilie din drama lui Moldovean — Moldován —?

Bursa de Viena

din 28 Octomvre n. 1879.

Acţiuni de bancă	836	—
Împrumutul de stat din 1860	128	—
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70	45
Acţiuni de credit	268	50
Valuta nóuă imperială germână	57	60
London	116	—
Galbin	5	57
Napoleon d'aur (poli)	9	30

Economic.

Braşov, 31 Octomvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.10—8.80; Grâu sĕcăreţ fl. 5.40; Sĕcară fl. 5.—5.10; Orz fl. 4.10—4.40; Ovĕs fl. 2.60—2.70; Cucuruz. fl. 4.30; Mălaiu fl 5.10; Mazere fl. 6.—; Linte fl. 8.10; Fasole fl. 5.— Sĕmânţă de in fl. 9.20 Sĕmênţă de cânepă fl. 4.40— Cartofi fl. 1.10 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 44 fl.

Budapesta, 25 Octomvre n. Earna grăbită, despre care amintisem mai pe urmă în foia noastră nu mai are cuget, să ne părăsească. Nu mai avem nădejde a mai căpăta ḑilele calde şi frumoase, cari pe timpul acesta în deobşte le avem de altă dată pe aici. Se vede că ne au părăsit. Timpul în tot decursul sĕptĕmânei trecute au fost ploios, rece şi tare neplăcut. Temperatura aspră crestea tot mai mult, până când pe la sfêrşitul septĕmânei a scăḑut barometrul dela $12^1/_2$ succesive la 6° R. aşa încât de present earna e completă. Rĕul cel mai mare e pe lângă toate neplăcerile ernei acesteia de timpurie împregiurarea, că lucrările de câmp tomnatice deabia pe jumătate sûnt isprăvite, celelalte nu; şi nici nu mai poate fi vorba acum de isprăvirea lor, de oarece receala timpului e considerabilă şi ḑilele din ce în ce mai scurte. Firesce că prin ploile din urmă au crescut apele aşa, încât se aşteaptă în curênd o navigaţie mai vioaie, care va face posibilă o importare mare de bucate cu deosebire din România, dară pre lângă toate aceste preţurile bucatelor sûnt mari şi bucatele, precum şi toate celelalte article puţine tare la numĕr în piaţă. Aşa notăm în special:

Grâul la 40,000 m. m. cu câte fl. 14—15.75; sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 9—10.15; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.60—8.75; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 6.45—7.45: cucuruzul la 15,000 m. m. cu fl. 7—8.75; făina a trecut ca mai înainte. Asemenea n'au avut trecere mare lânile, cari debia s'au putut vinde cu fl. 29—32 per. 56 chilogr.

Porcii au trecut şi de astă dată bine. In têrg au fost 72,950 şi între ei 5330 din Ungaria de jos, 1380 din România, 540 capete din Ardeal; unsoarea de porc a trecut cu fl. 50—51; slănina cu fl. 50—51; sĕul cu fl. 43,44; spirtul *en gros* cu fl. 34—34.50; *en detail* cu fl. 37 per 10 mii litre °/₀.

Peile au trecut de toate soiurile. Cu deosebire peile de bou din Bănat cu fl. 140—145.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 17 Noem. imob. lui Stefan Török şi soţi în Gogan (trib. Ibaşfalĕu); în 11 Noemvre şi 11 Dec. imob. lui Francisc Fagarasi în Noul românesc; în 10 Noemvre şi 10 Dec. imobil. lui Toma Zaflan în Mândra (judec. cerc. Făgăraş); în 3 Ianuarie şi 3 Februarie 1880 imob. lui Ladislau Bica în Arapatak; în 7 Ianuarie şi 7 Febr. 1880 imob. lui Ludovic Bedő în Semeria; în 4 şi 6 Dec. 1879 şi 14 Ianuarie 1880 imob. soţiei lui Iosif Keresztes Kata Székely în Eresztevény şi Reti; în 8 Ianuarie şi 8 Febr. imob. remasului după Iosif Laszló în Eresztevény (judec. cerc. Sângiors); în 8 Noemvrie imob. soţiei lui George Martha, Sara Ordesch în Roadeş (trib. Ibaşfalĕu); în 27 Noemvrie pretensiunile active ale massei concursuale după neguţătoriul Friederic Gross în Orăstie (Leopold Nagy, notariu public reg. în Orăstie); în 5 Noemvrie şi 5 Dec. imob. remasului după George Şerban şi soţi în Ibişdorful românesc (judec. cercuală Mediaş); în 5 Dec. 1879 şi 13 Ianuarie 1880 imob. lui Iosif Balo în Telegdi-Baczon (judec. cerc. Sângiors); în 4 Noemvrie şi 4 Dec. imob. lui Petru Treuhanser în Székelyhid (judec. cerc.); în 17 Noemv. şi 17 Dec. imob. lui Ioan Hennig în Criş (jud. cerc. Sighişoara).

CONCURS.

Pentru postul de învĕţătoriu la scoala gr. orient. din cetate în Sibiiu, cu care post este împreunat şi oficiul de cântăreţ la biserica parochială din cetate, se deschide prin aceasta concurs cu terminul *3/15* Noemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 300 v. a.
2. Accidenţie stolare 30—40 fl.
3. Locuinţă liberă de doue încăperi în casa parochială;
4. Doi stângini de lemne;
5. Folosirea unei părţi din grădina scoalei.

Concursele instruite în sensul „statutului organic“ sûnt a se adresa până la terminul sus indicat la subscrisul preşedinte al comitetului parochial.

Sibiiu 20 Octomvre (1 Noemvrie) 1879.

În conţelegere cu p. v. oficiu ppresbiteral.

Iacob Bologa m/p.
2—3 pres. comitetului parochial.

Nr. 170—1879. 3—3

CONCURS.

Pentru vacanta parochie de clasa a III. din Vorumloc în tractul protop. gr. or. al Mediaşului se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 15 Novembre v. 1879.

Emolumentele sûnt:

1. 11. Jugere de pămênt, dintre care 2 părţi sûnt de arătură şi o parte fênaţ de cosit.
2. Dela fie care familie (93 familii) câte una ḑi de lucru, cu mâncarea dela preot.
3. Venitele stolare, după cum s'a fost hotărit în sinodul protop. tractual.
4. Lemne de foc douĕ sorţi din pădurea comunală.
5. Cuartir, casă închiriată cu plată solvită dela popor până vor puté cumpĕra curte parochială.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch au a 'şi adresa concursele instruite în sensul statutului organic şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din 1873 la subscrisul până la terminul indicat.

Mediaş în 17 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. ppesc.

Nr. 129. 2—3

CONCURS.

Ne ivindu-se nici un concurent la parochia Frata de classa a III în urma concursului publicat în „T. R.“ Nrii 89. 90. şi 91, — prin aceasta se escrie de nou concurs tot cu aceleaşi emolumente, cu terminul până la 10 Novembre a. c. st. v.

Agârbiciu, 21 Octomvre, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m/p.,
protopresb.

---

ad Nr. 167 2—3

EDICT.

Maria născ. Aldea de religiunea greco-orientală din Roşia, comitatul Sibiiului, carea mai bine de trei ani a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Nicolae Costea, tot de acolo, fără ca să se scie ubicaţiunea ei, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua mai jos însemnată, să se înfăţişeze înaintea subscrisului for matrimonial; căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul intentat asupră'i de cătră bărbatul ei.

Sibiiu 1 August 1879.

Forul matrimonial gr. or. al ppresbiteratului Sibiiului II.

Imprumuturi ipotecari cu anuităţi

acoardă institutul subsemnat proprietarilor de inmobile în cetăţi şi sate sub condiţiuni avantagioase astfel, ca prin plata la semestru a unei sume totdeauna egale, în care sûnt socotite şi capital şi interese, într'un numer determinat de ani se stênge întreaga datorie. Aceste împrumuturi se dau:

a) pe **10 ani** fiind a se respunde în anuităţi semestrale de **7 fl. 36 cr.** dela **100 fl.** v. a.;
b) pe **15 ani** cu anuităţi semestrale de **5 fl. 78 cr.** dela **100 fl.** v. a.;
c) pe **20 ani** cu anuităţi semestrale de **5 fl. 05 cr.** dela **100 fl.** v. a

Sub aceleşi condiţiuni institutul rescumpără pretensiuni ipotecare.

Informaţiuni mai de aproape, cum şi formulare de cereri se dau la cerere verbală ori în scris gratuit în biroul institutului (strada Bayer Nr. 1) cum şi pe la toţi agenţii nostrii din afară.

Sibiiu, 21 Octobre 1879.

„Albina“,
3—3 [52] institut de credit şi de oconomie.

CĂLINDARIUL
BUNULUI ECONOM
pe anul visect 1880.

Întocmit de

D. Comşa şi Eugen Brote.

Cu mai multe ilustraţiuni intercalate în tecst.

Anul IV.

Cuprinsul: Ḑilele şi serbătorile de preste an. Chronologia. Pascălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare şi Posturile. **Genealogia**: Austro-Ungaria, Germania, Francia, Rusia, Italia, Britania şi Irlanda, Spania, România, Svedia şi Norvegia, Belgia, Olanda, Grecia, Portugalia, Monaco. **Conspectul complet al têrgurilor din Ardeal**: A. în rêud alfabetic, B. în rênd chronologic. Têrgurile în **Ungaria.** Têrgurile principale în **România.** Têrgurile principale în **Bucovina.** — **POSTA:** A. Posta de epistole, B. Posta de mesagerie. **Corespondenţa telegrafică. Raportul între mĕsurile nouĕ şi vechi. — TIMBRE. Tabele de interese. Tabela comparativă a valorurilor de bani din toate ţările. — SFĂTUITORIU JURIDIC. PARTEA ECONIMICĂ:** Cu puteri unite. Carul (cu patru ilustraţiuni). Din istoria calului. Cât se seamĕnă pe un hectar? Timpul încolţirei şi vegetaţiunei la diversele plănte agricole. Tabelă despre maşinile agricole mai însemnate. Din care material cât vinars se estrage. Greutatea fructelor şi sĕmênţelor mai ındatinate. Cât timp poartă animalele agricole? Mutarea pomişorilor tineri. Pentru a apăra vrăbiile dela cireşe. Mijloc în contra omidelor pe varză. Plugul cu doue cormane (cu ilustraţiune). Ciurul (cu ilustraţiune). Foarfeci noue pentru tunsul oilor (cu ilustraţiune). Grijiţi pădurile! Cum să se prindă oile? (cu doue ilustraţiuni). Scutul pomilor (cu trei ilustraţiuni). Digestiunea. Găndacul de Maiu (cu şase ilustraţiuni). Sarea ca nutriment de vite. — **PARTEA BELETRISTICĂ:** Ioan Turbincă, poveste, Bătaia dela Călughĕreni. **Poesii**: Sentinela romană, poem istoric de Vasile Alesandri. Arătura de N. Beldicean. Mai iubit . . . de I. Mincu. Stejarulu şi cornul, cântec din Moldova. Bogatul şi seracul, cântec poporal. Rugina şi frământatul pânei (cu ilustraţiune). Cât e de greu un bou? (cu ilustraţiune). Respectul cuvenit (cu ilustraţiune). Literatura română agricolă. Tabelă pentru preschimbarea preţului după mĕsurile vechi în nouĕ. **Inserate.**

Preţul 45 cr. v. a. sau 1 leu n.

3—5 [53] **Editura tipografiei JOS. DROTLEFF în Sibiiu.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 126. Sibiiu, Sâmbătă 27 Octomvre v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Videant Consules!

Sibiiu în Octomvre.

(Încheiere).

Să lăsăm însĕ computurile teoretice şi estremele în păreri şi dispoşiţiuni, şi să cugetăm conscienţios asupra cifrelor lui Keleti, faptele cu logica lor. Să aruncăm o privire fugitivă asupra patriei noastre şi să constatăm cât e adevĕr din cifrele fatale, şi cât are de a se scrie pe contul şovinismului, care avênd de a apĕra în dietă deficitul de „numai 17⅓ milioane“ are lipsă de date spre a documenta, că investiturile culturale (beruhazások) cum sûnt: mitrelezele honveḑilor, cumpĕrarea din partea statului a liniei de cale ferată Oradea Braşov, portul dela Fiume ş. a. recer spriginirea marilor nostri bărbaţi de stat. Să mergem dară în comitatele vechi ale patriei noastre d. e. într'al Clujului, şi să constatăm, că din comuna Monostur (K. Monostor), unde a înfiinţat şi susţine era constituţională un institut academic de agricultură raţională! în urma celor 200 procese urbariale s'a deposedat (cam à la Tofalĕu) 200 de familii române, a căror membri s'au împrăsciat în toate patru direcţiunile lumei până pe la Dobrogea şi Chişineu.

Să trecem spre munte la comunele Someşul cald şi rece, Muntele rece, Calata, Măguri, Mărişel şi să constatăm, că de vre-o 10 ani încoace de când li s'a luat pe cale politică(!) comunelor acestora dreptul centenariu de păşunit şi lemnărit şi se şicanează până la sânge din partea fiscului şi a unor particulari, potentaţi mari, cu procese de segregare şi comasare, a ajuns cea mai mare parte a locuitorilor de se nutresce preste earnă cu muguri de brad!

Să constatăm câ locuitorii comunei Agârbiciu nu mai posed astăḑi atâta avere îmobilă, cât face suma restanţei de contribuţiune publică. Să trecem apoi în partea din jos a comitatului la câmpia transilvană şi să amintim din nenumĕratele şi fără de numele miserii, ce le vom afla acolo numai la comuna Cistelic (Csehtelke), unde din 40 de iobagi eliberaţi cu câte 30 de jugere, astăḑi vom mai afla 3, ḑi trei, cari mai posed câte 5—6 jugere, pe când ceilalţi cu familiele lor locuesc prin hurube (găuri săpate în pămênt) şi se nutresc earna cu bostanii şi napii, ce nu au potut stringe cutare posesori de pe câmp! Dar să mergem mai departe; comitatul acesta e, har Domnului! lung destul, se întinde cu toată „arondarea“ dela un cap până la celalalt al ţĕrei, — căci aşa va fi recerut uşurarea administraţiunei! — să mergem dară până lângă Teaca în comunele Pintic şi Ocna săsească şi să constatăm, că jumĕtate din casele şi grădinile acestor comune stau pustie de 4—6 ani. Dar să lăsăm comitatele vechi cu miseriile lor şi să venim la punctele foculare ale romanismului, la comunele cele (quondam!) mari şi avute din giurul Sibiiului şi a Braşovului: Sălişte, Poiana, Rĕşinari, Săcele şi să întrebăm unde e preste jumĕtate din locuitorii cari impopulau înainte de era constituţională de astăḑi aceste comune? Ear cei ce au mai rĕmas, ce viaţă duc ei astăḑi de când au sugrumat şicanele şi torturile poliţiane comerciul (de lână şi pei) cu România?

Eată dar aici în câteva trăsuri fugitive fapte, cari îşi au logica lor dureroasă dară necontestabilă, şi pe basa cărora trebue să admită „stoicii“ nostri că populaţiunea română din Transilvania scade într'o disproporţiune însemnată.

Se poate că e aşa, vor ḑice ei, dar „ce să'i faci?“ Au nu vedeţi că esterminarea acestei naţionalităţi e sistem şi programă politică? Cine va înnota în contra torentului? Ne trebuesc milioane ca să putem numai încerca oare-care îmbunătăţire a tristei sorţi a poporului nostru! De unde să le luăm?“

Să le concedem că de a pune stavilă decăderei unui popor nu e lucru mic; dar pretindem să ne conceadă şi dênşii, că de aici nu urmează ca să stăm cu mânile în sîn şi cu capul pe butuc.

Situaţiunea noastră nu e fără de păreche, casul nostru nu e unicul în istoria popoarelor lumei. Nu putem fi dintre toate câte au fost şi sûnt numai noi condamnaţi de soarte de a fi duşi ca mielul la junghiare. Nu admitem că „n'ai ce'i face,“ că nu se poate salva un popor cu atari calităţi naturale, cum le aflăm acele la poporul nostru; şi nici decum nu admitem aceea, că dacă se şi recer puteri materiale spre salvarea esistenţei noastre, nu am avé de unde să le procurăm.

Spartanii — ca să alegem anume un esemplu cunoscut la mic şi mare — ajunseră sub dualismul personal (diarchia sau domnirea de doi regi 1152—882 a. Chr. dela Euristhenes & Procles până la Licurg) în doaga morţii. Egoismul cel mârşav, setea de avere deveniseră însuşirile principale ale caracterului lor, şi aceste nimiciseră morala, religiunea şi tot ce e nobil în om, şi le desecă toată puterea de viaţă. „**Voiţi şi veţi fi**“ le ḑise atunci Licurg; ear ei scriseră devisa aceasta în inima şi pe drapelul lor politic, şi în scurt deveniră poporul de frunte şi remaseră ca atare preste 5 seculi în marea şi admirata Grecie antică. Nu au cerut şi nu au primit dela nimeni milioane, căci milioane a fost sufletul lor cel adevĕrat patriotic (naţional), care 'i-a invĕţat *„de a trăí ca albinele; nice* unul pentru sine, dară *toţi pentru patrie*“ (Plutarch).

Dar câte de aceste în decursul veacurilor, câte chiar astăḑi dinaintea ochilor nostri?!

S'a împlinit 100 de ani (dela Iosif II) de când puternicul element german se opintesce din toate resputerile a nimicí esistenţa naţională a Cehilor; a unui popor situat topografice cu mult mai rĕu decât noi, şi cu mai puţine, eminente cualităţi naturale, decât poporul român. Şi totuşi îi vedem astăḑi revindecându'şi drepturile lor în faţa şi auḑul lumei. Nici lor nu li-a picat milioane din ceriu, nici 'i-a smuls vre-o minune supranaturală dela marginea abisului; unirea în cugete şi simţiri, adevĕrata virtute naţională e drapelul lor, nu fariseismul naţional.

Să ne lăpedăm şi noi de acesta! şi tocmai dacă insistăm la credinţa că numai vre-o minune va mai puté salva esistenţa noastră naţională, apoi numele minunei e: **Emancipaţiunea intelectuală a poporului român.**

Silviu.

Revista politică.

Sibiiu, în 26 Octomvre

Nu credem că vom face vre o suprindere cuiva din publicul cetitoriu românesc dacă vom amintí că „Pesti Napló“ pretinde ca indigenatul unguresc să se dea numai acelora, cari sciu unguresce. „Pesti Napló“ ar trebuí să meargă şi mai departe, şi cine stă bun că şovinismul nu va aduce treaba acolo, adecă să recomânde crearea unei legi, care să o voteze dieta, conform cărei toţi cetăţenii unguresci *ab antiquo*, câti nu sciu vorbí unguresce să fie lipsiţi de dreptul de cetăţeni şi să se pună sub protecţiunea staturiloru străine, după cum vor afla cu cale lipsiţii şi după cum vor fi aplecate şi staturile străine de a'i lua sub protecţiunea lor. Poate că mĕsura aceasta ar scăpa guvernul de bătaia de cap, cum să se delăture deficitele. Cetăţenimea purificată astfeliu ar înflorí neîmpedecată, de oare-ce nu o ar mai reţiné cei cu limbi nemaghiare în prosperare; pentru că în fine economiştii cei mari din Ungaria sûnt convinşi de mult, că prosperarea unui stat ca al nostru este foarte dependentă de cunoscinţa limbei maghiare.

„N. P. J.“, poate unde este scris nemţesce, este de altă părere. Foaia aceasta, unde vede cum cresc poverile statului din an în an; cum dela 1872 au crescut până în anul acesta povara impositelor cu douĕḑeci şi şepte milioane, — apelează la trezvia şi înţelepciunea cetăţenilor şi'i provoacă să cugete serios şi în consciinţa sufletului, că „o ţeară de o întindere aşa de modestă cum este Ungaria, cu poporaţiune şi cultură puţină, o ţeară care în cea mai mare parte trăiesce din producţiunea agricolă şi a cărei industrie acum începe a umbla în picioare — poate, este în stare, a plătí numai imposite directe în sumă de nouĕḑeci şi mai bine milioane şi pe lângă aceasta să se mai şi desvoalte economicesce?...“ „Familiile a căror bună stare cresce sau stă pe loc sau scade nu se pot numera, nu se pot esamina bilanţurile anuale a le milioanelor dela mai multe economii private, dară se poate afirma cu siguranţă, că o ţeară, în care preţul pămêntului şi al lucrului este în crescere, unde pentru întreprinderi noue se găsesc întreprinḑetori şi capitale destule, unde impositele încurg fără de mijloace silnice şi esecuţiunile sûnt foarte rare — că o astfel de ţeară prosperează. Unde înse se vede tocmai contrariul de la aceste simptome se poate afirma earăşi cu siguranţă, că acolo stau reu acţiunile cu prosperarea, cu buna stare. Toate aceste simptome nefavorabile le găsim la noi în ţeară. De ací facem conclusiunea, că la noi în ţeară crearea adevĕratului capital stă locului. O poporaţiune de mărimea şi de modesta bunăstare cum este preste tot cea din Ungaria nu este în stare, ca după acoperirea trebuinţelor sale anuale să mai plătească numai imposite directe 90 milioane şi apoi să mai şi capitaliseze şi investeze. Impositele directe au crescut în opt ani cu treiḑeci milioane şi cu treiḑeci de milioane au crescut şi datoriile de stat. Eată bancrotul spiritual al fiscalismului, care încă se neagă, dară care nu se mai poate ascunde.“

Din România ne aduc ḑiarele rea novelă despre afacerea Arab-Tabia. Eată ce ḑice „Resboiul“ în privinţa aceasta:

„Comisiunea întocmită pentru regularea cestiunei Arab-Tabiei s'a întors în capitală fără Arab-Tabia. Motivul învocat cu atâta uşurinţă de guvernul nostru, cumcă nu este alt loc pentru construirea unui pod peste Dunăre, s'a găsit nefundat, şi astfel acest important punct strategic ni s'a luat din mână.“

Ambasadorul turcesc din London Musurus-paşa a asigurat lordului Salisbury, că Turcia este gata a întroduce reformele cerute de Anglia. Cu această asigurare stă în legătură contramandarea escadrei care era trimisă la Vurla.

Din Carloviţ.

22 Octomvre.

Conclusele congresului, încât au lipsă şi de votul episcopatului, se vor deriva la sinodul episcopesc. După ce 'şi va da şi Corporaţiunea aceasta părerea în privinţa lor să reîntorc la congres, care are să le substearnă Maj. Sale spre aplacidare preaînaltă. Proiectele privitoare la dotaţiunea episcopilor şi la budgetul pe an. 1881 şi 1882 s'au amânat. Budgetul pe 1880 s'a votat în două şedinţe. La ordinea ḑilei sûnt raporturile comisiunei scolastice şi de revisiune. Congresul se va închide duminecă în 28 Octomvre.

Din Bucovina.

De ce'i doare pe Ruteni. Un corespondent de naţionalitate rutean se plânge într'o corespondenţă cătră „Osten“ că Rutenii ar fi desconsideraţi la universitatea din Cernăuţi în privinţa limbei nu numai de cătră Germâni cí, cât privesce facultatea teologică, şi de cătră Români.

Înainte de a se deschide universitatea din Cernăuţi, precând facultatea teologică de acum era un institut de învĕţămênt teologic, limba ordinară de propunere a fost esclusiv cea română, numai teologia pastorală se propunea şi în limba ruteană. După întemeerea universităţii s'a întrodus prin ordinaţiune ministerială ca limbă ordinară de propunere la toate facultăţile limba germână, o mesură aceasta, cu care cele doue poporaţiuni principale din Bucovina, Românii şi Rutenii, nu pot fi mulţămiţi. S'a statorit, ce e drept, o escepţiune în privinţa teologiei practice, a pastoralei catecheticei, omileticei, liturgicei şi a eserciţelor împreunate cu aceste, pentru cari s'a hotărît ca limbă de propunere limba română şi ruteană. Pentru a uşura transacţiunea s'a statorit în mod esceptional ca istoria bisericei, dreptul canonic şi disciplinele ausiliare teologice să se propună deocamdată în limba germână. Cu toate aceste cele mai multe discipline teologice ausiliare se propun, în contra legei, numai în limba română. Mai mult, Calinescu, care este ales decan pe anul scolastic 1879/80, 'şi-a permis a sterge din indicele unui ascultător de teologie (rutean) studiul anunţat de profesorul Kaluzniacki pe semestrul de earnă. „Despre literatura Slavilor apuseni în seculul 15 şi 16“, cu observarea: „De acesta nu ai d-ta lipsă, alegeţi alt ceva“ şi a demandat să'şi cumpere alt indice.

Pe timpul de înscriere a mai espedat Calinescu pe doi ascultători cari i s'au presentat cu naţionala lor în limba maternă, în două rênduri sub diferite preteste, odată, pentrucă nu 'şi-au facut naţionala bine, de altă dată, pentrucă trebuiau să-'şi ia alt colegiu, până ce i s'a împlinit dorinţa de a se pune limba maternă română în naţională. Ântâiu au scris amêndoi limba maternă· ruteană, a doua oară a scris unul: română, celalalt însĕ: germână şi a treia oară a scris şi al doilea ascultător: română. Abia acum, după ce a mai câştigat doi ascultători cu limba română 'i-a trimis dela sine mulţămit. Şi asemenea lucruri, lamentă corespondentul, remân la facultatea teologică sub rosa. Atari lucruri nu'şi permite un profesor dela facultăţile laice.

Mai este un profesor, născut într'un sat rutean din Bucovina, care procede acum cu cea mai mare asprime contra rutenilor. La esamenul esegetic istoric din vara anului trecut acest profesor puse unui candidat întrebarea de trei ori după olaltă în limba română, cu toate că candidatul s'a rugat şi colegiul profesoral 'i-a încuviinţat să rĕspundă esclusiv în limba germână, pentru că Rutenii toţi nu sciu limba română şi se folosesc şi la colocuii de limba germână. Numai după a treia oară s'a escusat că 'şi-a uitat că candidatul are să respundă în limba germână, însĕ într'un ton de foarte mare nedumerire. De altfel nu e mirare că acest domn, care a învĕţat întreg gimnasiul rutenesc, a maturisat în limba ruteană şi numai în teologie a învĕţat limba română a devenit un naţionalist român atât de mare şi un contrar zelos al conaţionalilor sei de odinioară, pentrucă el aspiră la posturi înalte, poate şi la postul de metropolit cu ajutoriul conaţionaliştilor de acum. El s'a devotat deja statului călugăresc. Acest om pretins neparţial este profesorul de universitate Basiliu Repta din Banila rusască din Bucovina. Se vorbesce că şi în anul acesta, ca totdeauna, va propune ermeneutica în limba română.

În fine se plânge corespondentul rutean că planul de învĕţământ şi regulamentul pentru esamene la facultatea teologică, cari s'au statorit prin ordinaţiune ministerială în mod provisor numai pe 3 ani, încă tot esistă şi acum, cu toate că dela întemeerea universităţei au trecut 4 ani. Se vorbesce că colegiul profesoral dela facultatea teologică a dat la ministeriul de culte un protest contra ordinaţiunei de mai sus şi a cerut ca limba română să fie limba ordinară de propunere fără privire la Ruteni. Dacă se va adeverí aceasta faimă, naţiunea ruteană din Bucovina încă se va adresa către ministeriu cu o rugare pentru instituirea de catedre paralele la facultatea teologică gr. or. răḑimându-se pe egalitatea tuturor naţiunilor de sub sceptrul austriac.

Discursul rostit de d. Vasile Alecsandri în şedinţa senatului român din 10 Octomvrie.

(Urmare)

În presenţa unui asemenea fapt de energică părtinire, cum dar noi Românii să nu ne îngrigim, şi să nu ne întrebăm ce vrea alianţa israielită la noi?

Ea vrea şi vrea să ridice seminţia judaică dela cădere; vrea să dea o proprietate mare celor mai săraci şi neluminaţi din neamul ei; vrea, pentru scopuri ulterioare, să ridice Evreii pe aceiaşi treaptă cu Românii în România, şi au reuşit a interesa pe Europa civilisată la realisarea acestui vis frumos, acestui plan dibaciu, acestei ambiţii demne de oameni superiori care compun alianţa israelită.

Acum să esaminăm pe ce se întemeiază alianţa israelită ca să reclame pentru numeroşii sei coreligionari drepturi de cetăţian în Ro mânia. Care sûnt serviciile făcute ţĕrii de către comunitatea judaică? Adus'au ea vre o-dată ajutorul ei bănuesc la nevoile Românilor fără a căta în acel ajutor un profit usurar? Unitu-s'au cu sufletul la durerile ţĕrii? Împărtăşit'au bucuria ei în ḑilele de triumf? Nu!... Regret de a constata că Evreii din Moldova, afară de foarte puţine esceptii, s'au arĕtat vecînic nepăsători de soarta României, ba pot ḑice chiar ostili propăşirei noastre naţionale. Unirea principatelor a fost pentru ei un doliu!.. Independenţa română o emigrare, şi lupta Românilor pentru acea independenţă un motiv de a scumpí banii, de a creşte camăta şi de a specula asupra miseriei obsteşti!

Dela 1842, când au început năvălirile, 'şi-au crescut camăta şi au proprietăţi mari.

Fondat-au la noi Evreii institute de folos public? Nu! Gânditu-s'au măcar aşa numiţii prinţi ai finanţei din străinătate ca să întrebuinţeze influenţa lor pe lângă puternicii diplomaţi ai ḑilei, în favoarea acestei ţĕri române, pe care au privit-o ca o viitoare proprietate a neamului evreesc?

Nici una din aceste! Singurul Israelit care a încercat la noi o întreprindere ḑisă de folos public, este vestitul Dr. Strusberg, şi astăḑi cunoaştem cât folos personal a tras el din construirea drumului seu de fer unic în felul seu pe faţa pămêntului, şi tot o-dată câtă pagubă a suferit, şi sufere încă ţara; ea plătesce scump încrederea ce a avut într'unul din cei mai celebri personagi din aristocraţia israelită.

Încă o-dată dar să ne întrebăm prin ce manopere alianţa a reuşit a interesa Europa la soarta unui neam cu totul străin de neamul nostru, şi care nu se poate recomanda simpatiei europene prin nici un act meritoriu săvêrşit la noi?

Toate acele manopere se reduc la una şi singură, însĕ cea mai eficace, la influenţa calomniei.

„Calomnies, il en reste toujours quelque chose“ — ḑice Beaumarchais prin gura lui Figaro.

Tactica întrebuinţată a fost de a arăta Europei pe nenorociţii Evrei ca pe neşte interesante victime ale inchiziţiei române pentru religie, ear pe poporul român a'l zugrăví cu colorile cele mai înfiorătoare de netoleranţă, de fanatism, de barbarie: astfel ca să deştepte mila Europei pentru Evrei şi indignarea ei contra Românilor.

Şi în adevĕr, d-lor senatori, aţi observat cum de vre-o câţiva ani foile din străinătate devotate Evreilor, au devenit instrumente oarbe a campaniei clevetitoare întreprinsă în contra Românilor. Ori ce calificare înjurioasă scoasă din vocabularul trivialităţei, ne a fost aruncată cu sumeţie de unele jurnale din Viena, din Pesta şi chiar din Paris. Am fost tractaţi de selbatecí, de barbari chiar şi de laşi în ajunul luptei noastre pentru independenţă.

Cel mai neînsemnat încident atingĕtor de un Evreu, a fost esploatat în defavoarea noastră şi presentat în străinătate cu proporţii mari, pentru ca să dispună opinia publică în contrăne; şi notabene: aici se vedeste perfidia. Toate faptete Românilor netălmăcite„ exagerate au fost atribuite unui spirit de netoleranţă religioasă ce n'a esistat nici odată la noi.

De esemplu: câreîmar jidov, dovedit de înşelător de falsificator, era depărtat de pe moşia unde'şi esercita traficul. Foile străine strigau: persecuţie religioasă.

Ori ce mĕsură administrativă luată de guvern pentru ordinea şi moralitatea publică: Persecuţia religioasă.

Ori ce lege apĕrătoare intereselor particularilor, votată de Corpurile Legislative: Persecuţia religioasă

Tot funcţionarul, primar comisar de poliţie, sub prefect, procuror, judecător: agenţi ai persecuţiei religioase.

Chiar ministri au fost declasaţi de şefii acelei armate biurocratice, organisată special nu atât pentru guvernarea ţĕrei cât pentru menirea de persecuţie religioasă.

Dar mai mult... Un Evreu fanatic se întroduce într'o biserică creştină, fură sculele sfinte şi le aruncă într'un loc spurcat. Pretutindenea, airea chiar în ţĕrile cele mai civilisate, acel profanator ar fi fost rupt în bucăţi de poporul îndiginat. La noi, furul sacrilegiu scapă teafĕr, şi pentru că este dat sub judecată: persecuţie religioasă.

Mai de unăḑi în mijlocul Iaşului, ḑiua nameaḑă mare, cu ocasia immormêntărei unui rabin, Evreii au dat probe de cel mai sălbatec fanatism, insultând creştínii ce întâlneau, şi maltratând femeile lor şi încă poporul român au stat liniscit... nici un Evreu n'au fost atins... Cine însĕ se plânge de persecuţie? Tot Evreul.

S'a făcut legi restrictive spre a ferí pe locuitorul sătean de esploatarea Evreilor debitători de bĕuturi spiritoase, şi cu această ocasie, s'a dépărtat de prin unele sate câţiva cărciumari ce făceau traficul cel mai nelegal, şi erau chiar gasde de tălhari. Ţipete răcnete, protestări în foile evreesci: persecuţie religioasă; căci religia a ajuns a fi tărîtă şi prin cârcîumi ca un bun instrument de clevetire....

Şi însĕ cu toată asprimea legilor restrictive. priviţi: toate debitele de bĕuturi spiritoase şi de tutun sûnt în mâna Evreilor... Probă de persecuţie religioasă.

Ţara e plină de sinagoge unde Evreii se bucură de libertatea cultului lor... Probă de persecuţie religioasă.

Evreii se bucură de libera circulare, de libera aşeḑare în lungul şi în latul ţĕrei. Ei fac comerciu fără împedecare, chiar comerciuri ilicite, au întruniri publice fără control, fundează gazete în care usează de libertatea presei până în licenţă, mânuând cu impunitate arma batjocurei în contra Românilor şi a parlamentelor noastre. Probă de persecuţie religioasă.

Ce se mai spun?... 'Mi-ar trebuí ḑile întregi ca să însemn aici închipuitele probe de persecuţie religioasă, prin care alianţa israelită au căutat a depinge neamul Român, ca un neam netolerant, barbar, bun de şters de pe faţa pămêntului.

Eată însĕ un document de o mare însemnătate care se găseşte în dosarele congresului de la Berlin, un pasagiu din rechisitorul presentat acelui congres de alianţa israelită, rechisitor care negreşit a servit de basă prescripţiilor ce ne privesc în tratatul încheiat în capitala Prusiei.

Veţi vedé până unde a mers lipsa de loalitate, îndrăsneala calomniei şi ura israelită în contra noastră.

Ascultaţi: „În România situaţia „Israeliţilor, foarte numeroşi, este „încă grozavă! De doi ani ei sûnt „jertfa celei mai crude persecuţii.. „Mai în fie-care an Europa este ui„mită la poveştirea rescoalelor, uci„derilor, prăḑilor şi isgonirilor,... *en „masse*, de care Evreii sûnt victime.“

Auḑiţi, d-lor senatori? Rescoale uciderí, prăḑi!... Ar crede cineva că aude vorbind de Maroco, sau de Spania pe timpul lui Torquemada... Alianţa a găsit *de bonne guèrre* a pune pe sama României de astăḑi cruḑimile suferite aiurea de Evrei în secolii trecuţi prin ţĕrile cele mai civilisate.

Dar să cetim mai departe: „La „aceste violenţe s'a adăogat... *en „masse* persecuţia legală cu un şir de „legi ce esclud pe Jidani dela toate „întrebuinţările, dela toate carierele „liberale, dela toate funcţiunile pu„blice, şi dela numeroasele ramuri „comerciale, împiedecând până şi e„serciţiul cultului religios, „şi căutând prin toate mijloacele pu„tincioase a'i reduce la miserie şi a'i degrada.“

Aţi auḑit? Noi impedecăm eserciţiul cultului religios, şi cu toate aceste ţara îi plină de sinagoage. Noi îi reducem la miserie, şi cu toate aceste comerciul întreg şi industria, şi avutul monetar sûnt în mâna lor. Noi îi degradăm când se degradă ei înşuşi prin fanatismul lor, şi prin degradatoarele lor năravuri. Cum găsiţi veracitatea acusărilor şi ce nume se cuvine procedeului israelit.

Mai departe: înzădar puterile garante, rezemânduse pe art. 46 din convenţia dela Paris care acordă Israeliţilor drepturi civile cel puţin nu reclamat în contra acestei politici funeste şi barbare... România a remas fără milă pentru Israeliţi... etc. etc.“

Auḑiţi cum Evreii ne înjură, cum ne califică de barbari chiar într'un act oficial menit a fi supus sub ochii Congresului.

Eată prevederile acelei Convenţiuni din 19 August 1858, prevederi pe cari noi ne am fi abţinut de ale esecuta:

„Art. 46. Moldovenii şi Valachii „de toate riturile creştine se vor bu„cura deopotrivă de drepturi politice. „Aceste drepturi se vor puté a„corda şi altor culte prin disposiţii „legislative etc. etc.“

Se vor puté acorda nu vrea să ḑică că se vor acorda. Nu are un înţeles obligatoriu pentru Români. Cu toate aceste asemenea disposiţii legislative s'au înscris în codul civil din 1864. Veḑi art. 9. şi 16. Care Evreu însĕ a voit să profite de ele? Nici unul!...

Pentru ce? Pentru că Evreii afară de un prea mic numer nu ţin la drepturi politice: ei ţin numai drepturi civile, adecă la dreptul de a cumpera pămênturi, remânênd tot sub protecţiunea străină. Ei ţin la ştergerea art. 7 din Constituţiune pentru ca odată puşi pe aceaşi linie cu ceilalţi străini din ţară, să profite de dreptul de a devení proprietari de imobile rurale, şi să ajungă astfel la scopul lor de a devení stăpânii acestei ţĕri.

Eată, d lor cum alianţa a esploatat cu profit câmpul murdar al calomniei, şi Europa, îndusă în eroare a crezut-o: da! a crezut-o Europa luminată!...

Noi am despreţuit aceste clevetiri ḑilnice respândite prin foile de publicitate: am comis greşala de a nu ne apĕra la timp dinaintea opiniei publice, şi de a rĕspunde la neste auḑuri false ce ascundeau un scop perfid arătând la rêndul nostru adevêrul. Şi acest adevĕr este, că nu noi Românii sûntem persecutorii, ci noi sûntem persecutaţii: nu noi comitem crima persecuţiei religioase în contra Evreilor, şi Evreii comit crima unei persecuţii complecse în contra noastră, persecuţie şi religioasă şi economică şi naţională.

Am negligiat de a desfăşura în ochii Europei tabloul înglozitor al năvălirei sistematece şi demoralisătoare a Evreilor, unii isgoniţi din Austria şi din Rusia, pentru purtările lor nelegale, şi cei mai mulţi trămişi la noi din ordinul Alianţei israelite. Am negligiat de a pune în privirea lumei lungul isvod de locuitori aduşi la sapă de lemn, şi de familii odată avute şi astăḑi scăḑute în sărăcie, prin unealta infamă a usurei şi prin răpirea nesaţioasă a Evreului ce esploatează Moldova. Am negligiat de a publica în foile europane durerosul şi înspăimântătoriul martirolog a nenorociţilor Români otrăviţi de Evrei prin bĕuturi falsificate.

Spirtul apa de foc, vărsat de Americani în gura sălbaticilor a contribuit a distruge mai mult populaţia îndigenă de cât armele de foc. Rachiul otrăvit vêndut de un Evreu prin satele noastre are aceeaşi ţintă şi produce acelaşi efect. Demoralisarea, secarea puterilor, tâmpirea şi moartea!

Acesta este advĕrul adevĕrat! ear nu câteva incidente isolate şi foarte rari cari sûnt de domeniul poliţiei corecţionale şi pe care Alianţa israelită le grupează cu multă dibăcie pentru ca să compună din ele un tablou de persecuţie religioasă.

(Va urma.)

Discursul

d-lui protosincel Dr. Il. Puşcariu ţinut la ad. gen. a despărţemêntului III al Asociaţiunei transilvane române ce avù loc la 20 Octomvre în Gurariului.

Onoraţilor domni şi fraţi! V'am făcut cunoscut atât pe cale privată, cât şi pe cale publicistică, adecă prin gazetele noastre române din Sibiiu, că pe astăḑi vom vení în mijlocul d-voastre şi eatăne cu ajutoriul lui D-ḑeu sosiţi aici! Nu mĕ îndoiesc, că mulţi dintre d-voastră vor fi cunoscênd scopul venirei noastre în Gurarîului, de altă parte eară sum aplecat a crede, că mulţi dintre d-voastră vor dorí totuşi a sci şi mai de aproape pentru ce v'am cercetat şi de aceea eu din parte'mi nu voiu pregeta cât de pe scurt a vĕ face cunoscută misiunea noastră. Am venit aici cu bunavoinţă faţă cu d-voastră, cu aceeaşi bunăvoinţă, care Asociaţiunea Transilvaniei pentru liter. şi cult. poporului român o are în deobşte faţă cu întreg poporul român din Transilvania. Aţi auḑit cuvintele „literatură şi cultură“. Aceste cuvinte mai pe românesce însemnează „scoală şi înaintare“ „carte şi învĕţătură“. Aceste lucruri pentru fiecare popor sûnt mai de trebuinţă ca pănea de toate ḑilele, pentru că pănea este hrana trupului, eară învĕţătura este hrana sufletului, eară sufletul este partea cea alesă din om. Afară de aceste învĕtătura este de trebuinţă pentru om şi pentru ca mai cu înlesnire să'şi poată căsciga chiar şi pănea cea de toate ḑilele, eară cultura este de lipsă pentru a ne deosebí, de alte fiinţe pămêntene prin bună purtare în societate mai ales prin religiositate şi moralitate.

— Poporul român din Ardeal macar că a fost dăruit de D-ḑeu cu cele mai frumoase însuşiri naturale, totuşi prin soartea lui cea rea, ce o a avut în ţara aceasta — trebue să ḑic fără voia lui — a remas tare înapoiat în cultură şi în învĕţătură; abia de 30 ani încoace a început şi poporul român a se ridica din starea lui cea tristă. După ce s'au rupt legăturile, în cari era încătuşaţ, poporul român s'a silit din toate puterile ca şi el să înainteze în învĕţătură şi cultură. Bărbaţii nostrii cei mai vrednici cari au stat în fruntea bisericii şi naţiunii române cu puteri de uriaşi au lucrat a se înfiinţa tot feliul de scoale prin comunele noastre românesci încât astăḑi esemenând ceea ce este cu ceea ce a fost, trebue să recunoscă ori şi cine că s'a făcut foarte mult, dacă asemenăm însĕ starea noastră în cultură şi învĕţătură cu starea altor popoare, cari locuiesc împreună cu noi în această ţară trebue să mărturisim, că noi Românii ne aflăm încă tare îndĕrĕtul lor. Adevĕrat timpul de 30 ani a fost peste mesură scurt pentru a ajunge pe celelalte naţii: la ridicarea unui popor se cer mai multe ḑeci, ba chiar sute de ani. Nouĕ Românilor ne mai stau în cale încă şi astăḑi o mulţime de pedeci pentru a progresa în cultură şi învĕţătură; pentrucă cultura şi învĕţătura se câscigă numai prin scoli, pentru susţinerea scoalelor în bunăstare se cer bani, cari la poporul nostru nu sûnt cu prisosinţă. Bărbaţii nostri aflători în fruntea bisericei şi a naţiei sciind că ceea ce nu poate face unul bine pot face mai mulţi au înfiinţat Asociaţiunea Transilvaniei pentru literatura şi cultura poporului român. Această Asociaţiune adecă societate a Românilor s'a înfiinţat în anul 1861 şi are de scop a afla mijloacele prin cari să se ridice şi Românii din Transilvania la o stare mai bună, ca cum s'au aflat în trecut şi apoi a aplica acele mijloace acolo unde este trebuinţa mai mare. Această asociaţiune şi până astăḑi a făcut mult bine pentru poporul nostru român pentrucă la mulţi tineri buni şi talentaţi de naţia noastră s'au dat stipendii şi ajutoare în bani pentruca ei să inveţe învĕţăturile mai înalte la Viena, Pesta şi Lipsca şi alte oraşe mari aşa că astăḑi avem şi noi Românii din sinul nostru bărbaţi învĕţaţi în toate învĕţăturile, precum profesori, jurişti, medici, preoţi luminaţi ş. a. Afară de aceea asociaţiunea noastră a ajutat şi ajută în tot anul un numer însemnat de meseriaşi de tot feliul, aşa că astăḑi dacă cercetăm în unele oraşe precum prin Braşov, Sibiiu, Cluj, etc., aflăm cu sutele învĕţăceii de meserie Români, din care ies pe tot anul un numer însemnat de calfe şi măiestrii. Cât de bine este aceasta sûnt convins, că d-voastră înţelegeţi pe deplin? Să vedem cum stăm noi astaḑi! Mai înainte şi trebuinţele ḑilnice şi pretensiunile sociale erau cu mult mai puţine ca astăḑi; modul de câştig era cu mult mai uşor ca astăḑi; mai înainte locuitorii din părţile dela rĕsărit şi meaḑă ḑi ale Transilvaniei trăiau binişor din economia de vite; astăḑi acest ram de economie a încetat aproape de tot, mai înainte cei ce aveau ceva pămênt trăiau din el mai cu înlesnire, căci dările nu erau aşa mari. Astfeliu multe familii dintre economii de vite au ajuns peritori de foame; astăḑi pămêntul împărţindu-se preste mĕsură între următori nu mai este în stare să hrănească mai multe familii; de aceea mulţi se vĕd nevoiţi să părăsească ţara, să ea lumea în cap şi să'şi caute aiurea esistenţa.

Este datorinţa celor pricepetori aşa dară să vină în ajutoriu atât cu sfatul, cât şi cu mijloacele materiale poporului român, care nu scie să'şi ajute. Asociaţiunea Transilvaniei cu tot prilegiul a îndemnat pre părinţi a'şi da mai ântâi copii lor la scoală şi după ce au învĕţat a cetí, a scrie şi a socoti ai da la meseria, către care are aplecare căci meseriile sûnt astăḑi unicul mijde a scăpa poporul nostru român de proletariatul, ce 'l ameninţă. Cu meseria poate astăḑi trăí cineva în modul cel mai bun; prin meserii s'au ridicat alte naţii, meseriaşii de prin oraşe şi sate trăisc de o sută şi de o mie de ori mai bine ca ţeranii; meseriaşii de prin oraş sûnt proprietari de case şi cu frumoase averi. La meserii trebue dară fiecare părinte cu minte să'şi dea copii sei căci numai aşa le poate asigura un viitoriu sigur şi onest.

Asociaţiunea Transilvaniei precum am ḑis mai sus ajută din toate puterile şi cu bani pe astfeliu de copii seraci de român, cari învaţă meserie. Aşa pe tot anul împarte câte 30—50 ajutoare pentru meseriaşi.

— Cu un cunênt Asociaţiunea transilvaniei are scopul a sprigini pe toate terenele înaintarea Românilor şi dacă până astăḑi n'au putut face mai mult causa a fost, că mijloacele ei sûnt până acum prea mici decât să poată face mai mult. Mai mulţi Români prea vrednici din sînul naţii noastre au dat sume însemnate pentru a se pune temeiu la un fond al Asociaţiunei. Acesti Români a căror nume va rĕmâné scris cu litere de aur, pentru toate timpurile, se împart în trei categorii aceia cari au plătit dela douĕ sute fl. în sus se numesc membrii fundatori ai Asociaţiunei, aceia cari au plătit o sută fl., odată pentru totdeauna, sau 5 fl. pe tot anul, se numesc membrii ordinari ai Asociaţiunei. Afară de aceea ori şi cine poate contribuí după puteri şi după cum 'l lasă inima şi mai puţin din când în când. Pe calea aceasta fondul Asociaţiunei s'a ridicat la sumă aproape de 80 mii fl., macarcă în tot anul a împărţit stipendii şi ajutoare. Acesti bani se chivernisesc prin un comitet central care are locul în Sibiiu. Despre acesti bani comitetul dă în tot anul socoteală înaintea adunărei generale la care se adună membrii din toată ţara.

Comitetul central au întocmit şi alte comitete mai mici, cari să ţină adunări pe sate şi să vină în atingere cu poporul spre a'i arăta căile cele adevĕrate spre cultură şi a'l lumina despre mijloacele spre progres. Un atare comitet sûntem şi noi cei ce v'am conchemat pre D-voastră aici. De aceea ca directorul despărţămêntui Sibiiu al Asociaţiunii, ve provoc frăţesce pre toţi cei ce simţiţi românesce să contribuiţi după puţinţă fie care pentru înaintarea scopului Asociaţiunii Transilvaniei acum şi în viitoriu.

Varietăţi.

* (Postal). În urma dispoşiţiei ministrului de comerciu ddto 11 Octomvrie Nr. 25,385 posta între Deva şi Baia de Criş, carea până acum comunica numai cu un cal, din 1 Decemvrie n., va comunica cu 2 cai.

* (Comitatul Sibiiu). Comisiunea verificătoare se va întruní în 13, 14 şi 15 Noemvrie spre a îndrepta lista viristilor pe anul 1880.

* (Denumire). Dr. George Mureşan este denumit de doctor secundariu al spitalului de ţară din Cluj.

* (Darea pentru pusci) în Engliterea a adus pe anul 1879 un venit curat de 800,000 fl.

* (Din Bucuresci) ni se scrie că Alteţa S. Regală Doamna va sosí pe Luni la Bucuresci, asemenea şi A. S. R. Domnul se va întoarce Dumineca din Dobrogia la Bucuresci.

* (Miseria în Ungaria). În comitatul Torontalului preţul grâului s'a urcat la 15 fl. şi al cucuruzului la 7 fl. 50 cr. pro hectolitră. Pentru poporul sĕrac aşa dară preste earnă foametea este sigură. Ţeranii, cari n'au nici un mijloc spre a puté erna vitele cornute şi porcii, se grăbesc a'şi vinde toate vitele cu preţuri bagatele ne mai pomenite. Cine are vr'o doi bani poate cumpĕra de present în acest comitat o vacă fătată cu viţel cu 25 fl., eară porci îngrăşaţi cu 12—15 fl. v. a. De mare fericire se bucură bieţi oameni în Ungaria!!

* (Cetatea Merw). Cetatea Merw, celebră încă din vechime, după o luptă crâncenă a respins de Ruşi spre Caspica.

Dăm aici câteva notiţe istorice şi etnografice ale cetăţei care creeaza de astăḑi înainte o inimiciţie capitală şi estremă între Anglia şi Rusia.

Pe drumul ce duce la Herat (nordul Afghanului) la Kiva şi Bochar se află cetatea Merv, capitala canatului cu acelaşi nume, care ca şi acum al 1868 după espediţiunea Rusiei contr'ai, a tras atenţiunea Europei şi în special a Angliei. Merv este una din cetăţile cele mai vechi ale Asiei cecă trale şi locuitorii de acolo pretind ni acest oraş a esistat cu 2,400 de anînaintea lui Mohamed şi a fost capitala unui principat autonom. Într'adevĕr acest oraş a esistat pe timpul Perşilor şi acei istorici nu greşesc de loc căutând aici Alecsandria Marghiană, care a fost fortificată de Alecsandru cel mare pentru ca să servească de stavilă contra sĕlbatecelor popoare schite. Posiţiunea oraşului şi numeroasele monede după timpul guvernului lui Alecsandru cel mare ce se găsesc şi acum pe acolo împuternicesc protecţiunea istoricilor. În seculul al 5-lea dupe Christ. Merw aparţinea noului regat persano-creştin, de unde evangelia a fost dusă popoarelor din centrul Asiei şi Chinei. La începutul secolului al VII lea era silită învĕţătura lui Christ. a'i face loc celei mahomedane, şi de atunci până în ḑilele noastre residează aici un Khan indepedent. Locuitorii acestui oraş şi a întregului Khanat sûnt Turcomanii, vorbesc turcesce, limba lor maternă e persiană. Religiunea lor e Sunită adecă Moslmi ortodocşi, şi stau sub conducerea sacră a Şeikul-Islamului din Chiwa. Locuitorii din acest Kanat întrec numerul de 9 mii suflete.

Capitala Merw sau Merw-rud se află pe malul riului Murghab, e încungiurată de un zid tare, numeră 2,000 case, 9,000 corturi şi câteva giamii. Serdarul (Kanul) are aici 5 palate, din cari trei sûnt ocupate de diferitele autorităţi. În Merw esistă şi un numĕr de Jidani cari sûnt despĕrţiţi de restul oraşului printr'un alt zid. Principele (Khanul) de astăḑi, Isdighir Kan e un bărbat în etate de vr'o 50 ani, care a stat mai mult pe cal decât pe tron, de oare ce conducea singur espediţiunilor de hoţii în Persia şi în posesiunile ruse de lângă marea Caspică. Lucru curios el iubesce poesia, totdeauna are cu sine un poet persan şi lăutari, care'i cântă sara. Isdigir Khan a compus singur câteva poesii turce şi persane subjectul era hoţìa. Venitul acelui Prinţ se sue la 5 sute mii ruble, cari resultă din rescumperarea acelor prinşi şi din cele tăbărîte. În Merw esistă un bâlciu înadins unde se vênd prisionerii ruşi şi perşi ca aclari. Toţi supuşii Khanului sûnt îndatoraţi a serví dela 14—70 ani în armată. De aceea a putut uşor scoate o armată de 80,000 oameni contra Ruşilor şi Perşilor; acest Kanat face resboiul sacru (Dşihad) de sute de ani şi a căutat toate mijloacele crude de a nimicí pe acesti din urmă necredincioşi.

* (Comedia miseriei). Societatea pentru regularea Tisei în comitatul Heves a anunciat, ca cei ce vreu să'şi câstige bani pe earnă, să meargă a lucra la regularea Tisei, căci lucrul este de ajuns pentru vre o 6000 de oameni. Insĕ apelul a resunat în pustie căci în loc de 6000 de oameni au eşit la lucru numai 60 de inşi. Şi totuşi se plâng de miseriă!

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 7 Noemvre n. Resultatul contribuţiunilor directe în cele trei cuartale prime ale anului 1879 e cu 920,000 fl. al celor indirecte cu 5,316,000 fl. mai favorabil decât în aceeaşi periodă a anului trecut.

Berlin, 7 Novembre n. Scirile despre retragerea intenţionată a contelui Stolberg şi despre schimbări în personalul ambasadorilor sûnt neesacte.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Bibliografic.

A. de Cihac, *Dictionnaire d'étimologie daco-romane.* Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-moderne et albanais. — Francfort s/M. 1879.

Societatea academică română, astădi *Academia română,* primise în programa lucrărilor sale — între alte probleme prea frumoase şi adevĕrat naţionale — şi elaborarea unui dicţionariu al limbei române. Spre ducerea la îndeplinire a acestei lucrări de tot folositoare neamului nostru Societatea academică hotărì a însărcina pe doi membri ai sei, Laurian şi Massimu, a compune cu ajutoriul mai multor alţi membri ai Soc. acad., mai ântâiu un „dicţionariu-proiect,“ care să slugească drept substrat la elaborarea şi edarea unui *dicţionariu academic.* Astfel fiind dispoziţia Societăţei acad., lumea în câtva cărturară se aştepta înainte de toate şi cu deosebire la o culegere de material, la o adunare a tesaurului limbei române aşa precum el se află *în realitate* în toate părţile locuite de Români şi în toate păturile societăţei românesci, adăugênd la aceasta, precât adecă permit isvoarele, şi limba română a timpurilor trecute. Cu alte cuvinte, compunerea unei *statistice* şi unei *istorie* a limbei române, amêndouĕ se înţelege după mĕsura putinţei concrete, ar fi fost problema acelui „dicţionariu-proiect,“ precum ţineau toţi câţi audiseră încă de lucrări analoge la alte neamuri şi câţi sciau numai cât de puţin, ce însemnează filologie şi în deosebi lecsicografie.

În loc însĕ de a face aşa dicênd un inventariu consciinţios al averei noastre naţionale în privirea limbei; în loc de a constata cu toată fidelitatea şi prin mijlocul unei transcripţiuni cât mai ecsacte, până şi provincialismele şi nuanţele dialectice — repeţim, pecât se putea: redactorii „dicţionariului-proiect“ 'şi-au pus silinţele lor încordate întru a *face* o limbă, care nu este nici moartă nici viuă, ci este născocirea fantasiei aţiţate a unor literaţi, doritori de a „îndrepta“ graiul societăţei românesci după chipul şi asemenarea lor. Astfel a primit viaţă după îndelungate dureri de nascere — un fĕt tragicomic: tragic, fiindcă a costat atâtea jertfe materiale şi intelectuale, ba chiar o viaţă de om; comic, deoarece încă nu s'a putut uita un serios cărturar român la el, fără să zimbească cel mai puţin. Aproape 150,000 franci, muncă şi timp perdut, care toate s'ar fi putut întrebuinţa pentru o lucrare mult mai firească şi mai folositoare, au fost preţul pentru acel „dicţionariu-proiect“, pentru care astădi publicul nu dă nici chiar un preţ bagatel.

Ceeace n'a voit să facă Societatea academică de mai nainte, a încercat să indeplinească un om singuratic, după cât vedi bine 'l-au iertat puterile.

Dl Cihac scosese acum nouĕ ani (1870) un op, întitulat: *Dictionnaire d'étymologie daco-romane. Éléments latins comparées avec les autres langues romanes* — va să dică un dicţionariu etimologic al cuvintelor românesci de provenienţă latină. Ca o ântâie încercare *scientifică,* a aduna elementele latine ale limbei noastre la un loc şi a le aduce în legătură cu celelalte limbi romanice, lucrarea d-lui Cihac merită toată lauda şi recunoscinţa. Întru adevĕr chiar şi până în diua de astădi nu ni s'a presentat ceva mai bun. Cartea d-lui Cihac şi astădi este unică; şi cu toate că filologii vor mai avé de obiectat unele şi altele, totuşi şi cel mai riguros critic va trebuí să conceadă, că dl Cihac a făcut un bun început şi ne-a presentat un substrat de discuţie, care merită deplina consideraţie a filologilor.

De curênd a apărut o continuare a lucrărei d-lui Cihac. Cartea citată în fruntea recensiunei noastre se poate priví ca *partea II-a* a dicţionariului de etimologie daco-română, cu toate că aceasta nu se indică espres pe titul. Tomul acesta cuprinde elementele *slavoane, maghiare, turcesci, neo-grecesci şi albaneze.*

Mărturisim cu sinceritate, că această încercare a d-lui Cihac este chiar impunĕtoare. Ceeace până astădi n'a făcut o Societate academică: a înregistra adecă după putinţă în mod *scientific* întregul material de provenieţă ne-latină al limbei române un om singuratic, dl Cihac cu o diligenţă rară şi cu o erudiţiune deosebită a sciut să sĕvêrşească. Dl Cihac a desvoltat în privirea cuantitativă chiar *trop de zèle:* el a primit prea mult în dicţionariul seu de *limbă românească*!

Precum este cunoscut, Societatea acad. a lăpĕdat din „dicţionariul“ limbei române toate elementele slavoane, turcesci..., şi le-a arestat în „Glosariu“, timbrându-le de oprite a se afla în societatea Românilor celor adevĕraţi. Ce idee despre „*romanicitatea*“ unei limbi! Ca şi când limbă *romanică* sau *neo-latină* va să însemne limbă cu un vocabular, care cuprinde numai elemente *latine*! Dar care limbă *neo-latină* s'ar puté numí apoi cu drept astfel?! Limba franceză, în a cărui dicţionariu aflăm — abstrăgênd dela elemente celtice, grecesci.. — o mulţime de elemente germane, între care chiar cuvinte ca: *boulevard* (Bollwerk), *vasisdas* (was ist das), *havresac* (Hafersack) etc. etc. etc.? Sau limba spaniolă, care după eruditul Spaniol Sarmiento, conţine numai $^6/_{10}$ elemente latine, celelalte $^4/_{10}$ fiind grecesci, germane, arăbesci...?! Chiar Italianii, cu limba cea mai apropiată celei românesci, câte elemente germane, grecesci.. au primit şi le păstrează bucuros în tesaurul lor! Cu un cuvênt, limbă *romanică* înseamnă limbă *mestecată* *), a cărei substanţă structură însĕ este *latină.*

(Va urma).

---

*) Care limbă modernă este nemestecată, pură?! Popoarele moderne nu se îngrădesc ca Chinezii.

Bursa de Viena

din 6 Noemvre n. 1879.

London	116 80
Galbin	5 57
Napoleon d'aur (poli)	9 32½

Nr. 190 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia Saschiz ppresbiteratul Sighişoara prelângă neputinciosul paroch Georgiu Şoneriu se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 22 Noemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Cuartir liber cu edificatele economice, grădină de pomi şi legumi.
2. Din porţiunea canonică 8 jugere pămênt, din cari 6 folosibile în tot anul.
3. Dela 50 familii române câte o ferdelă grâu sau cucuruz sfârmit.
4. Dela 80 familii neurustice câte o di de lucru
5. Lemne de ajuns.
6. Stola îndatinată dela 70 familii; din cari emolumente computate preste tot resultă suma de 250 fl.; în fine se observa că capelanul ales va puté fi instituit şi ca invĕţător.

Cei ce doresc a reflecta la prememoratul post sûnt invitaţi a'şi aşterne petiţiunile lor subscrisului până la terminul prefipt instruate în sensul prescriselor „Statutului organic“ documentând tot odată, că posed cunoscinţa perfectă a limbei germâne pre lângă cea maternă, special sûnt avisaţi a se presenta în vr'o duminecă sau serbătoare la biserica din Saschis spre a'şi documenta desteritatea în cântare şi tipic sau apoi în cuvêntare.

Sighişoara 23 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Zacharia Boiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 119. 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei greco-orient. dela biserica de jos din Vimamică în protopresbiteratul Cetăţii de piatră, prin aceasta cu permisiunea p. ven. consistoriu archidiecesan dto 15 Maiu, a. c. Nr. 1387. B. se escrie concurs cu termin până la 21 Noemvrie a c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 100 familii câte o ferdelă de cucuruz sfârmit şi câte o di de lucru preţuitoare în 250 fl. v. a., şi dela 30 de familii câte o di de plug preţuite în 34 fl. v. a.
2. Stolele statorite după hotărîrea sinodului ppresbiteral din 1873, cari toate sumate la olaltă dau un venit anual de 400 fl. v. a. prescris pentru o parochie de clasa III.

Doritorii de a ocupa această parochie, au a'şi adresa concursele instruite în sensul prescriselor „Statutului organic“ şi a regulamentului provisoriu din 1873, la subscrisul oficiu ppresbiteral până la terminul sus arătat.

Cărpiniş la 20 Octomvrie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Şovrea m. p.,
adm. prot.

Nr. 129. 3—3

CONCURS.

Ne ivindu-se nici un concurent la parochia Frata de classa a III în urma concursului publicat în „T. R.“ Nrii 89. 90. şi 91, — prin aceasta se escrie de nou concurs tot cu aceleaşi emolumente, cu terminul până la 10 Novembre a. c. st. v.

Agârbiciu, 21 Octomvre, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m/p.,
protopresb.

CONCURS.

Pentru postul de învĕţătoriu la scoala gr. orient. din cetate în Sibiiu, cu care post este împreunat şi oficiul de cântăreţ la biserica parochială din cetate, se deschide prin aceasta concurs cu terminul *3/15* Noemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 300 v. a.
2. Accidenţe stolare 30—40 fl.
3. Locuinţă liberă de doue încăperi în casa parochială;
4. Doi stângini de lemne;
5. Folosirea unei părţi din grădina scoalei.

Concursele instruite în sensul „statutului organic“ sûnt a se adresa până la terminul sus indicat la subscrisul preşedinte al comitetului parochial.

Sibiiu 20 Octomvre (1 Noemvrie) 1879.

În conţelegere cu p. v. oficiu ppresbiteral.

Iacob Bologa m/p.
3—3 pres. comitetului parochial.

---

ad Nr. 167 3—3

EDICT.

Maria născ. Aldea de religiunea greco-orientală din Roşia, comitatul Sibiiului, carea mai bine de trei ani a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat Nicolae Costea, tot de acolo, fără ca să se scie ubicaţiunea ei, se citează prin aceasta, ca în termin de un an şi o di dela diua mai jos însemnată, să se înfăţişeze înaintea subscrisului for matrimonial; căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul intentat asupră'i de către bărbatul ei.

Sibiiu 1 August 1879.

Forul matrimonial gr. or. al ppresbiteratului Sibiiului II.

Tipografia archidiecesană în Sibiiu.

A eşit de sub presă: 4

CALENDARIU

pe anul visect dela Christos

1880.

Anul al douĕdeci şi nouĕlea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.,** pentru vêndĕtori nelegat **23 cr.** v. a şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:

(112 pagine tipărite cu litere după ortografia „**cu semne**“)

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glasurilor de peste an). — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţi europeni.** — **Tacse de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Serviţiul postal** şi **telegrafic.**

Şematismul

bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania

(23 pagine cu câte douĕ coloane).

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Domniţa Ruxandra, (Novelă istorică). — **Poesii** („Psalmul 8“; „Ciasornicul îndreptat“; „Cele patru virtuţi“; „Mândrul“; „N'ai protivnică sub soare“). — **Calendariu economic** (pentru fie-care lună a anului). — **Însemnarea têrgurilor.** — **Mĕsurile nouĕ şi vechi.** — **Conspectul sĕptĕmânilor** (pe anul visect 1880). — **Catalogul cărţilor,** cari se află în tipografia archidiecesană. — **Anunciuri.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 127. Sibiiu, Marţi 30 Octomvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 29 Octomvre

Aveam de gând a trece cu o varietate după un ḑiariu din Viena preste afacerea Szapáry. Cestiunea ni se înfăţişa până eri alaltăeri într'un chip mai înocent. Ḑiarele mai din urmă din Budapesta ni o înfăţişază acum într'o dimensiune încât nu mai poate fi vorba de a o termina în douĕ trei cuvinte.

După o interpelaţiune în şedinţa din 7. a l. c. st. n. Dionisiu Pázmándy interpelează pe ministrul Szapáry dacă a vêndut el şi rudenii de a le lui obligaţiuni urbariale în luna lui Octomvie, ministrul rĕspunde, că n'a sevêrşit nici o faptă, prin care s'ar puté dovedí că el a vătĕmat datorinţele sale ca funcţionariu al statului şi că e gata a rĕspunde de toate câte s'a publicat despre persoana dênsului.

Interpelantul nu s'a mulţămit cu rĕspunsul ministrului, dar cu toate aceste ḑice, că dacă maioritatea ia rĕspunsul spre sciinţă îl ia şi dênsul De altă parte în „Magyarország“ acelaşi Pázmándy dă o declaraţiune, în care spune că dl conte Szapáry în 22 Octomvre a vêndut la firma „Waitzenkorn şi fii“ în strada Dorotea, 11,600 fl. obligaţiuni urbariale temeşiane cu curs de 88.35 schimbând cu aceea ocasiune şi cupoanele din cadenţă; că la banca de escompturi încă a vêndut hârtii de felul acesta, dar declaratorul n'a putut încă căpăta informaţiuni mai positive, după ce dl conte Szapáry a rugat pe respectivul director să păstreze tăcere asupra afacerei.

După „Egyetértés„ contele Szapáry a provocat pe Pázmándy din causa acestei afaceri la duel. Dară „P. Ll“ în foaia de sara din 8 Noemvrie, publică o altă declaraţiune a lui Pázmándy, în care acest din urmă declară, că convingênduse că contele Szapáry n'a vêndut alte obligaţiuni, afară de cele 11,600 fl. nici la Waitzenkorn nici la altă bancă, din causă că n'a avut altele şi că contele Szapáry n'are cunoscinţă, dacă rudeniile lui au vêndut obligaţiuni, s'a convins tot odată că ministrul de finanţe n'a vătĕmat oficiul seu. Cu declaraţiunea aceasta secundanţii de ambe părţile afirmă, că cestiunea este resolvită. „P. Ll.“ află afacerea aceasta deamnă de a se ocupa cu ea într'un articul de fond în care între altele ḑice:

„Ţeara ar fi aşadară mai sĕracă cu un scandal şi credem, că n'a perdut nimica. Afacerea aceasta a făcut earăşi, durere, mari pustiiri şi va trebuí să i simţim încă greu consecuenţele. Opiniunea publică a străinătăţii este alarmată, oscilaţiunile conflictului vor fi încetat în ţară de mult; cu toate aceste erupţiunile şi sguduiturile se vor simţí încă foarte tare în afară. Sub impresiunea acestora înse nu sufere o persoană, nici o partidă, ci sufere o ţara întreagă şi naţiunea în universalitatea ei. Şi noi avem atât de puţin de riscat spre a repara perderile, cari ni le causăm noi înşine. Nici odată nu trebuia să riscăm mai puţin în faţa opiniunei publice, decât astăḑi. In zadar ne plângem asupra nedreptăţii şi defavorului din străinătate. Cum putem pretinde ca alţii să fie mai cu puţină stricteţă faţă cu noi de cum suntem noi înşine? Dacă noi când apreţiăm actele şi persoanele publice mânecăm dela punctul, că numai este caracter intact şi nu mai este morală sântă, că totul e ros de corupţiune, de egoism, de tendenţe personale, că putrejunea este elementul în care viază toate şi că unica virtute mai este numai neîncrederea estremă — cum voim noi să pretindem ca lumea să aibă opiniune bună despre noi, să ne acopere cu mantaua dragostii, când noi ne golim în modul cel mai greţos?...“

După toate aceste scandalul tot a fost şi este întrebarea dacă se va termina cu cât ḑice „P. Ll.“

Cestiunea Arab-Tabiei oscilează în ḑiare şi aceasta nu e semn bun. În rêndul trecut am reprodus ceva nefavorabil pentru România în cestiunea aceasta. De atunci a venit „Pol. Corr.“ şi a ḑis, că comisiunea internaţională, într'unită în Bucuresci, este inclinată în favorul României. Astăḑi vine „P. Ll.“ cu altă scire, în care se ḑice, că desbaterile comisiunei sûnt secrete şi ca în cercurile guvernamentale din Bucuresi domnesce temerea, că resultatul va fi în defavorul României.

În ḑilele din urmă a fost în ḑiarele oposiţionale din Bucuresci vorba şi de o crisă ministerială pe care foile guvernului o demint cu toată positivitatea. Faptă este că presidentul consiliului de ministri dl Bratian s'a retras la Pitesci. În legătură cu retragerea aceasta s'a divulgat şi scirea despre retragerea sa din cabinet. O telegramă a ḑiarului „P. Ll“ dela 7 Noem. spune că ministrul Bratean din causa unei boale numai luni (astăḑi) se va întoarce la Bucuresci. Astăḑi, se ḑice mai departe în telegramă, este lucru sciut că 'şi-a retras, demisiunea. Telegrama mai adauge că cestiunea rescumpĕrărei drumurilor de fer care e în camere la ordinea ḑilei află dîn ḑi în ḑi mai mult echo între deputaţi.

Dieta Ungariei.

Şedinţa dela 3 Novemvre s'a deschis la 10 oare. Se autentică protocolul şedinţei precedente şi presidiul anunţă mai multe petiţiuni, cari se transpun la comisiunea petiţionară.

Ministrul de finanţe a presentat douĕ proiecte de legi, unul despre introducerea impositului de consum pe bere, spirt şi zăhar în comisiunile vamale din Martínsizza, Buccari, Portoré Zeng şi Carlopago, ear altul despre tacsa militară. Proiectul prim se dă comisiunei economice, al doilea comisiunei financiale.

Urmează discusiunea pe paragrafi asupra proiectului de lege despre indigenat.

Relevând momentele mai însemnate din discusiunea specială amintim că la § 15 deputatul Em. Veszter s'a pronunciat contra disposiţiunei, ca un străin naturalisat prin graţia regelui să poată devení fără întarḑiare membrul legislativei, precând cel naturalisat pe cale normală are lipsă de un domiciliu de 15 ani. Oratorul nu poate pricepe cum indigenatul conferit prin graţia regelui să oferă mai multe prerogative decât indigenatul ordinar; prin aceasta se sterge omogenitatea indigenatului pentru întreg teritoriul coroanei Ungariei, stabilinduse pentru cei naturalisaţi prin graţia regelui unele privilegii la cari indigenaţii ordinari nu pot să participe. Indigenatul unguresc nu dă privilegii la nime. Adoptând acest paragraf aşa cum este el stilisat noi, continuă oratorul, am lucra contra dreptului de stat, căci după legile dela 1870 se cerea în asemenea casuri învoirea legislativei. Propune stergerea acestei disposiţiuni.

Ministrul-president Tisza combătênd argumentele preopinentului arată că acest § nu trebue înţeles aşa cum îl înţelege preopinentul. Motivul preferirei nu trebue căutat acolo că pe ce cale 'şi-a câştigat respectivul indegenatul, ci în momentul, că echitatea cere ca cel naturalisat pentru meritele sale estraordinare să se bucure mai curênd de drepturile politice decât acela care s'a naturalisat simplu pentru motivul că nu i s'au opus piedici legale. Ar fi şi o degradare a meritelor câştigate pentru patrie dacă respectivul nu ar primí ca resplată titlu şi avere, ci numai dreptul de a esercita drepturi politice. Oratorul cere adoptarea §-lui fără modificare. In acest sens mai vorbesce şi deput. Hoffmann.

Merită a se mai amintí propunerea deputatului din stânga estremă E. Simonyi, ca numai un cetăţean născut în Ungaria să poată fi membru al legislativei, eventual consiliarul coroanei. Propunerea se respinge.

La § 18 a propus Gullner ca numai un cetăţan al statului unguresc să poată câştiga nobilitatea ungurească. Aceasta propunere încă s'a respins fiind combătută de ministrul de justiţia Pauler şi de ministrul president Tisz'a.

La § 31, care dispune că indigenatul unguresc se poate denega acelora cari stau în serviţiul unui stat străin şi nu 'l părăsesc într'un termin anumit, propune L. Mocsáry să se steargă aceasta disposiţiune ca nedreaptă, pentru că mulţi pot face serviţiuri statului nostru şi în asemenea calitate. Propunerea se respinge.

Desbaterea a înaintat până la § 32. La acest paragraf, care dispune că acela care petrece 10 ani neîntrerupt şi fără permissiune în străinătate, îşi perde indigenatul unguresc, observă deput., din stânga estrema E. Simonyi: Această disposiţiune are scopul a face emigraţilor politici imposibil a se mărturisí de Unguri. Mâne, poimâne poate vení o schimbare, pe care nerecunoscend-o vom trebuí să emigrăm. Atunci cei dela putere ne vor puté asista după aceasta lege cu acelaşi drept cu care voiţi dvoastră să esilaţi şi astăḑi pe Lud. Kossuth. Nu vor înceta Ungurii a privî pe Kossuth de Maghiar, şi totuşi legea de faţă nu are alt scop decât să steargă pe Kossuth cu familia sa dintre Maghiari. Aceste elucubraţiuni fură intimpinate cu aplause entusiastice de stânga estremă.

După ce protestează ministrul presidont Tisza contra instituţiunilor preopinentului, se termină desbaterea şi şedinţa se închide la 2 oare d. a.

In şedinţa dela 4 Novembre s'a continuat după autenticarea protocolului discusiunea specială asupra proiectului de îndigenat, anumit tot asupra paragrafului 32, care a ocupat pe deputaţi şi în şedinţa trecută. Discusiunea a durat preste 3 oare şi a fost foarte animată. Stânga estremă a făcut de nou împutări guvernului că tinde prin proiectul de faţă a nimicí pe emigranţii maghiari. Helfy ḑice că guvernul voiesce să facă imposibilă alegerea eventuală a lui Kossuth de deputat dietal. Csanády ḑice că nu ar fi creḑut, că un Maghiar să se facă instrumentul acelora, cari voiesc să eschidă din patrie pe toţi câţi s'au jertfit pentru patrie. 'I-a fost reservat lui C. Tisza a duce in deplinire o asemenea mesură. In anul 1861, ḑice Csanády, ministrul president actual a stat în fruntea partidei de revoluţiune care a denegat monarchului faptic ascultarea, mai târḑiu încă a luptat în înţelesul principielor lui Kossuth. In timpul din urmă a denegat acele principie până ce a întrat prin contrabandă în fotoliu ministerial. Acum voiesce să esileze pe un bărbat căruia ţara are să'i mulţămească parlamentarismul, pe acel bărbat, care a redat omenimei 14 milioane de sclavi.

C. Tisza replică că a luptat până la 1867 în înţelesul principielor lui Kessuth dar dela încoronare şi dela restaurarea constituţiunei s'a conformat cu noua stare de drept.

In fine se primesce paragraful după stilisarea deputatului Gulner: Ori şi care cetăţan unguresc care fără a fi însărcinat de guvernul unguresc sau de ministrul comun austro-ungar, petrece 10 ani neîntrerupt afară de teritoriul coroanei unguresci, pierde indigenatul unguresc.

Discursul rostit de d. Vasile Alecsandri în şedinţa senatului român din 10 Octomvrie.

(Urmare)

Privească Europa nepărtinitoare starea prosperă a celor ce se ḑic persecuaţi de noi, în comparaţie cu starea de quasi-miserie a celor ce sùnt acusaţi de a fi persecutori şi declare în consciinţă din care parte este persecuţie?

Esplice Europa învăţată acest fenomen unic şi straniu în istoria omenirei, cum persecutatul se bucură de toate libertăţile religioase şi comerciale, cum poate el circula şi a se aşeḑa unde'i place? Cum poate clădí burguri şi ridica sinagoge, şi funda jurnale, şi avea întruniri publice fără nici un control din partea guvernului? Şi cum pe de altă parte persecutatorul să fie supus la toate sarcinile Statului, să fie esploatat până la măduvă de cel pretin persecutat, şi în loc să prospere, să se îmbogăţească în paguba persecutatului, din contra, el stăpân în ţara lui, să scadă, să ajungă la margininea miseriei şi în fine să tindă a dispare sub valurile năvălitoare a celor persecutaţi de el?

Fac apel la Europa luminată, fac apel chiar la acei Israeliţi căror simţul de echitate şi de lealitate nu le este străin, să declare, din care parte este persecuţie?

Dar se va găsí poate un filantrop, om de stat, economist politic care ar ḑice că persecutorul român e leneş, şi persecutatul Evreu e harnic că Românul trebue să dea pas Evreului, fiind unul inert şi celalalt activ. La această stranie asertiune, voi rěspunde acelui economist-politic atât de aspru în privinţa Românului, şi atât de generos în privirea Evreului, îi voi rěspunde invitându'l să'şi arunce ochii pe câmpiile ţerei şi să vadă cine munceşte sub arşişa soarelui în lunile de vară? Cine cu sudoarea lui scoate roade pămêntului pentru ca economistul-politic să aibă cu ce trăí în lucs şi pentru ca Evreul persecutat să aibă ce esploata fără muncă?

Românul e leneş? Da!... El e leneş la câştiguri ilicite, această lene îi onorează, căci e o calitate, o probă de consciinţă.

În fine esplice Europa luminată un alt fenomen! Cum se face ca Evreii din ţěrile în care se bucură de toate drepturile cetăţeneşti fug de acele ţěri, se leapădă de acele drepturi, şi vin cu sutele de mii să se arunce in ghiarele persecuţiei române? Cum se face că în timp de 20 de ani numěrul acelor nenorociţi persecutaţi a crescut de la 80,000 până peste 400,000?

Eată un tablou îngrozitor de creşterea numěrului acestei populaţiuni năvălitoare:

Recensemêntul din 1859 arată pentru populatiunea României următoarele cifre:

4,299 000 creştini populaţiunea totală
135,000 Jidani 4,425,000 suflete

Mişcarea populaţiunei, adecă sporirea prin escesul naşterilor asupra morţilor, după documentele statistice, ne dă până la 1872, următoarele cifre:

4,586,500 creştini popul. totală în 1872
260,000 Jidani 4, 846,400 suflete.

Pe basa aceleiaşi creşteri, populaţiunea pentru sfêrşitul anului 1878, se poate admite ast-fel:

4,759,500 creştini popul. totală în 1879:
335,800 Jidani 5.095,300 suflete.

Cifra de 335,800 Jidani, în 1879 este prea mică: 1 pentru că punctul de plecare, adecă recensemêntul din 1879, este greşit în mai puţin; al 2-lea, pentru că nimic nu este mai greu de cât înregistrarea esactă a naşterilor şi morţilor la Evrei (mai ales de la 1859 până la 1870): şi al 3-lea, pentru că în acea cifră nu se cuprinde escesul imigraţiunei evreeşti, asupra emigraţiunei, în întervalul de la 1872 - 1879. Aşa fiind, cifra în genere admisă de 400,000 Evrei astăḑi în fiinţă se poate priví ca adevěrată şi mai de grabă ca un minimum.

Din cifrele mai sus espuse resultă cá, pe când populaţiunea creştină în 20 ani, de la 1859—1879, a sporit cu 470,000 suflete, adecă cu a 9-a parte, populaţiunea evrească în acelaş înterval a crescut cu 280,000 suflete, adecă cu de 2 şi jumětate ori mai mult ca intreaga populaţiune ovreiască:

D. Moseau de Ionnes arată tabloul următor:

Svedia şi Norvedia, 450 Jidani, adecă 1 la 7,500 locuitori

Anglia, 12,000 Jidani, adecă 1 la 1,750 locuitori:

Elveţia, 1,970 Jidani, adecă 1 la 1,100 locuitori:

Prusia, 135,000 Jidani, adecă 1 la 800 locuitori:

Francia 60,000 Jidani, adecă 1 la 600 locuitori;

Italia, 38,000 Jidani. adecă 1 la 500, locuitori;

Danemarca, 6,000 Jidani, adecă 1 la 330 locuitori;

Grecia, 7000 Jidani, adecă 1 la 140 locuitori;

Germania 150,000 Jidani, adecă 1 la 90 locuitori;

Belgia şi Olanda, 80,000 Jidani, adecă 1 la 72 locuitori;

Austria, 453,000 Jidani, adecă 1 la 60 locuitori;

Rusia, 658,000 Jidani, adecă 1 la 58 locuitori;

Turcia, 380,000 Jidani, adecă 1 la 26 locuitori:

Noi putem acum adăoga:

România, 400,000 Jidani, adecă 1 la 13 locuitori.

Prin urmare, România are relativ o populaţiune evreiască de 2 ori mai mare decât statul din Europa care conţine relativ mai mulţi jidani adecă decât Turcia, şi de 600 ori mai mare decât Svedia, care conţine cea mai mică populaţiune evreească.

Luând numai statele cu cele mai mari cifre absolute de Evrei, vedem că în:

Rusia, Jidanii constitue a 110-a parte din populaţia totală:

Austria Jidanii constituie a 79-a parte din populaţia totală:

Germania, Jidanii constituie a 144-a parte din populaţia totală;

Belgia, Jidanii constituie a 112-a parte din populaţia totală;

Francia, Jidanii constituie a 600-a parte din populaţia totală:

Italia, Jidanii constituie a 700-a parte din populaţia totală:

România, Jidanii constituie a 13-a parte!

Mare atragere pentru neamul israelit această persecuţie? Mare şi dulce e se vede, de vreme ce toţi aleargă la dênsa ca la un geseft plin de mari foloase.

Binevoiască dar Europa a înţelege odată pentru totdeauna, că, precum în secolii trecuţi, Evreii persecutaţi pentru causa de religie în Francia, Englitera, Germania, Italia, Spania şi Portugalia, găseau un adăpost în ţara Română, tot asemenea şi în ḑilele noastre Evreii, nepersecutaţi astăḑi în acele ţěri civilisate, aleargă ear la noi, şi astădată cu sutele de mii... însě nu pentru ca se fie persecutaţi de Români, dar pentru ca să aibă şi ei la rêndul lor pe lume rolul de persecutori şi să persecute pe acei ce le dau ospitelitate... Cifrele au o elocuinţă neînvinsă! (Liv. la note de Zizim).

Încă odată eată adevěrul! Şi încă Europa au creḑut şi crede din contră; atât de dibaciu a fost suprinsă confienţa sa, atât a fost de activ, de înfluent, de neîmpăcat, şi de victorios, sistemul clevetirei aplicat în contra noastră de Alianţa Israelită!

Aici stăm şi ne întrebăm cu mirare: cum nesce oameni atât de eminenţi ca acei ce compun comitetul Alianţei Israelite, s'au înjosit a se serví de o armă atât de degrădătoare? Căci nimic nu e mai infamant pe lume ca rolul de calumniator... Şi ne place a crede, că înşişi acei oameni au fost înduşi în eroare de către fanatici şi de rea credinţă corespondenţi din ţară. Astfel pe baza raporturilor mincinoase ce primiau, au indus şi ei în eroare pe supremii legislatori ai Congresului dela Berlin.

Prin urmare, România este astăḑí victima unei erori isvorite dintr'o înfamă calomnie!

Ce efect a avut asupra soartei noastre acea eroare? Un efect desastros, umilitor şi stigmatisător pentru naţia Română!

Europa, indignată de tabloul atâtor cruḑimi, atâtor nelegiuiri, atâtor pretinse acte de barbarie comise de noi asupra nenorociţilor Evrei, ne-a condamnat fără a ne asculta. Europa, convinsă că sûntem un popor netolerant, fanatic, barbar şi persecutor, ne a pus pe acelaşi rěnd cu sělbatecii din Africa, au găsit că facem pată în secolul XIX, în acest secol de lumină şi că trebuim supuşi la o penalitate. Europa deci a decis a nu recunoasce îndependenţa noastră până mai ăntâi nu vom pune capět barbariei noastre, până nu vom înceta de a schingiuí pe Evrei, până în fine nu vom acorda acestora drepturi civile şi politice.

Eată situaţia esactě în care ne aflăm: un popor acusat, condămnat fără judecată, în presenţa altui popor calomniator şi năvălitor!

Îndignarea Europei a fost atât de mare, încât nu 'i-a permis de a lua în consideraţie:

1. Că îndependenţa noastră neam recâstigat-o înşine cu arma în mână cu preţul sângelui nostru; că îndependeţa noastră este un fapt desevârşit — un fait acompli — şi recunoscut de marii Atleţi ai ultimului resboi; de împěratul Alecsandru şi de Sultanul, fostul nostru suveran; că îndependenţa noastră nu ne-a fost acordată de pomană de către alţii dar că aceea glorioasă pomană ne am făcut-o noi înşine prin vrednicia noastră.

2. Că în calitatea de beligeranţi învingětori... nu învinşi... am merita a fi scutiţi de ori ce condiţii umilitoare într'un tratat de pace încheeat în urma resboiului la care am luat o parte glorioasă.

3. Că tratatul dela San-Stefano, carele nu a fost abrogat în întregul seu, proclamase îndependenţa noastră.

4. Că dreptul înternaţional positiv nu obligă pe o naţie care n'a fost representată la un Congres, a se supune obligaţiilor impuse ei de acel congres, atunci mai cu samă, când ea este învingětoare, ear nu învinsă.

Mister prestidigitativ a fost dar alianţa israelită, dacă a reuşit a întroduce prin surprindere în tratatul de la Berlin o cestiune cu totul străină resboiului oriental, cestiunea israelită, şi tot prin surprindere ţinteşte a a se resolva această cestiune în Parlamentul Român.

Elocuent advocat a fost alianţa israelită, dacă, aţăţând indignarea Europei în contra noastră, a aprins-o în aşa grad, în cât Europa să ne condamne pe noi Românii a plătí pacea Orientului cu o bucată din pámêntul nostru, cu Basarabia; să ne condamne tot-o-dată a plătí recunoascerea dreptului nostru suveran de legiferare; să ne condamne în fine a da drepturi la sute de mii de străini isgoniţi de aiurea şi adăpostiţi între noi.

Europa avea alte cestiuni de regulat în Congres, cestiuni mult mai împortante pentru ea, precum de ecsemplu, aceea a înterdicţiunei înscrise în constituţia noastă în privirea colonisărei cu neamuri străine (art. 3). Cum s'ar puté împăca dar stergerea art. 7 cu manţinerea art. 7 cu manţinerea art. 3, când cel d'ânteiu împune colonisarea evrească, şi cel d'al doilea opreşte ori-ce colonisare? Să aibă Evreii mai multe avantage de cât Françezii, Germanii, Italienii? etc.

În zadar marele cancelar al împeriului Rusesc, prinţul Gorceakoff, cel mai autorisat a spune adevěrul în cestia israelită, în zadar s'a ridicat în contra prescriptului art. 44, aretând marea deosebire ce esistă între Evreii occidentali şi acei din orient declarând chiar, că acestia sûnt un pericol pentru popoarele de dincoace de Carpaţi, glasul seu n'a fost ascultat, căci trebuia să fim noi pedepsiţi pentru fără de legile noastre de popor barbar, netolerant şi persecutor!

De acolo a isvorit art. 44!

Şi iată-ne dar stigmatisaţi în ochii lumei pe temeiul unor simple calomnii!

Stigmatisaţi! Căci art. 44 cuprinde în prescripţiile sale un subînţeles, calificarea de popor netolerant barbar şi persecutor.

Cine este inferat cu această denumire insultătoare? Noi! Poporul Român! Noi care cu tot dreptul putem revindeca titlul de poporul cel mai liberal, cel mai emancipator din toate popoarele lumei moderne!

Noi, netoleranţi! Noi care n'am avut niciodată un Ghetto în oraşele noaste, şi care ne-am deschis fruntăriele la refugiul tuturor acelor nenorociţi Evrei, persecutaţi, despreţuiţi, sghingiuţi în Francia, Germania‘ Italia, Spania etc.

Noi barbari? Noi care am emancipat vecinii Asiei dela 1749, pe când creştinii erau servi în celelalte State occidentale.

Noi barbari! Noi care, în timp de 30 de ani numai, am desrobit Ţiganii, lovind astfel un drept feodal şi secular, fără lupte, fără věrsare de sânge ca pe aiurea, ci din contra cu cea mai creştinească compătimire.

Am emancipat Românii clăcaşi, desfiinţând boerescul, şi ridicând pe servii noştri la rangul de cetăţenie, făcêndu'i chiar proprietari printr'o singură trăsătură de condeiu, şi aceasta fără lupte, fără věrsare de sânge ca aiurea, ci din contra cu entusismul cel mai viu. Desfiinţarea unui drept feodal şi secular, care ţinea pe fraţii nostri sub jug, a fost cea mai frumoasă sěrbătoare naţională.

Am dat drepturi politice Armenilor stabiliţi în ţară de 400 de ani, oameni liniştiţi, muncitori, şi iubitori de patria lor.

Am făcut încă mai mult, noi cei barbari, noi cei stigmatisaţi, am trecut Dunărea ca să contribuim la emanciparea unui neam străin nouě, la desrobirea Bulgarilor!

Noi sûntem barbari, noi am meritat această insultă a doua ḑi după ce în lauda lumei, ne-am afirmat valoarea sub zidurile Plevnei? După ce ne-am probat toleranţa într'un sens neîntrerupt de secoli?

Şi cine a luat iniţiativa în congres pentru ca să ne arunce pe frunte această crudă insultă?... Naţiile de acelaşi sânge cu noi!

Francia! Acea ţară generoasă şi emancipatrice; Francia atât de simpatică nouă, căria datorim convenţia dela Paris, în sinul căria noi Românii mergem cu preferenţă de aproape o jumětate de secol spre a ne deprinde a fi generoşi, liberali, şi emancipatori. Francia, a căria nenorociri a găsit un resunet atât de profund în inimile noastre, Francia lui François I-iu care, după bătălia dela Pavia, au strigat cu o nobleţă cavalerească:

Tout est perd, hors l'honneur?

Atât de puternică a fost influenţa calomniei věrsată asupra noastră şi eroarea isvorîtă din acea sorginte necurată!

Italia!... care a declarat cu mândrie în parlamentul ei, că e sora României; Italia eroului rege Victor Emanuel, şi a marelui cetăţan Cavur, doi giganţi cari au fundat unitatea şi independenţa Italiei fără a sacrifica onorul ei; Italia ne-a aruncat insultă, sora a stigmatisat pe sora!

Atât de desnaturătoare a fost influenţa calomniei věrsată asupra noastră şi eroarea isvorîtă din acea sorginte necurată!

Turcia singură, către care noi ne-am purtat duşmănesce, s'a grăbit a recunoasce independenţa noastră, fără condiţii de lealitate, şi astfel a recâştigat simpatiile noastre.

Cu Turcia am avut o socoteală seculară de încheiat... Am încheiat-o sub zidurile Plevnei, şi am rupt legăturile noastre de vasalitate, remânênd în legături de amicie... Am scăpat de un suzeran care se ferea de a ne da porunci respectând autonomia noastră, și straniu, capriciu al soartei!.. Astăḑi ne găsim față cu cinci alți suzerani cari, răzemêndu se pe o eroare, ne dictează legi și penalități.

Ce am câștigat în schimb? Ce ne folosesce independența dacă sûntem constrinși a inaugura această independență pe un act de supunere.. de servilitate deghisată sub denumirea de diferență? (Va urma.)

Varietăți.

* (Statutele), casinei din Sebeș s'au încuviințat de ministeriul de interne sub Nr. 49„327 și s'au înzestrat cu clausula trebuincioasă.

* („Scoala Română“). Făscioara XI și XII se tipăresce și se va espeda în sĕptĕmâna viitoare. Aceasta spre scire D D. prenumĕranți dela numita foaie, mai adăugênd că, precum sûntem informați, „Scoala Română“ va apăré și mai departe, și anume de trei ori pe lună (1-a 11 și 12) în numere de câte o coală. Alte amĕrunte în invitarea de prenumerațiune, ce se vor publica la timpul seu.

* (Rațiociniu), despre venitele și spesele reuniunei de joc arangiate în favoarea Alunmneului național român din Timișoara în 9 Octomvre 1879 st. n. Venite: dela Ill. Sa d-l episcop Ioan Mețian 5 fl., dela familia Șerban din B. Comloș 4 fl., dela d nii Î Luca, N. Coșariu, Ios. Vill, Pavel Rotariu câte 3 fl., dela d-l Nic. Gerdan 2 fl. 20 cr., dela d-nii Meletie Dreghiciu, Vlad. Seiman, Ana Popa, Ioan Țeran, Em. Ungurean, Grig. Marienescu, George Trăilă, Em. Demetroviciu, M. Barbu, I. Covaceviciu, Cons. Zavisits, Geor. Trailescu, Vucskov, I. Kimmel, I. Schlichting St. Paraschieviciu, Tr. Lungu, Vas. Ignea, I. Nestoroviciu, Vas. Barbulescu I. Teodoroviciu, C. Maniu, Ilie Olariu, Aur. Popoviciu, St. Poruț, Vic. Cerneț, George Ardeleanu, Lazar Iovi, Alecs. Chișodian, N. Ienatie, Gust. Oniț, G. Șerban, Ios. Mikkel, Béla Gyeryánffy, G. Cocoțan, I. Riszto, Car. Oszwald, Petru Cermena, Pavel Adam, Dr. At. Marienescu, Luis Schlotthauer, George Liota câte 2 fl.; — dela d-nii: Luca Caleceanu, Laz. Sim, N. Dărăbanț, Ios. Grădinariu, N. Petroviciu, I. Domșa, I. Vulcan, Iul. Micu, I. Milu, Eut. Cioban, N. Drăgan, M. Nediciu, Vic. Adam, St. Ciortus, Liub. Adamoviciu, Lud. Ulrich, D. Sviraț, I. Anca, I. Muntean, Lud. Szabó, Vas. Brenduș, Dem. Trailescu, Ioan Romanov, A. Buchwald, Ed. Krampl, Tárczay, Car. Tedeschi, M. Ferschitz, Kratochwill, Mór. Blau Friedmaun Ad Krauss, E. Iaromisz, Em. Dolveth, I. Röddig, Derera, Il. Paun, Dem. Macsim. Ales. Secoșan, Petru Popoviciu, N. Ribariu, Mel. Miculescu, Vic. Selegian, I. Dogariu, Iul. Toța, I. Doboșan, Rud. Leinert, A. Hellner, G. Capdebou, I. Dărăbanț, N. Bușa, A. Nădășan, Gesberger, Dreher, I. Boncia, N. Măierean, Dem. Chiriță, Schulmann, Nicol. Chitescu, A. Sulyok, I. Popescu, D. Atkary, Milan Novacoviciu, Simion Moldovan, câte 1 fl.; dela d-nii Leop. Polak, H. Tauber, Max Csermak câte 50 cr. Venit 173 fl. 70 cr., spese 78 fl. 28 cr., venit curat 95 fl. 42 cr. care sumă s'a predat comitetului alumnial

Manuil Unguria. *Georgiu Trăilă,*
notariu. cassariu.

* (Miseria în Szatmar) e teribiiă. Acolo n'a crescut nimic nici în primăvară nici în toamnă. Chiar și cartofii sûnt de tot miresabili. Viile fură pustiite de filocsera și puținul vin nu se poate transporta din pricina drumurilor de tot rele și așa se lapadă o veadră de vin debia cu 40—50 cr. Locurile din lipsa totală de sĕmânță au rĕmas ne arate. Neguțătorii de producte își pot închide negoațele și profesioniștii n'au clienți. Pre lângă toate aceste însĕ restanțele de dare se încasează de esecutori fără milă.

* (Un scandal nou). Afacerea Zichi-Asboth, ḑice „D. Ztg.“, va fi înlocuită cum se vede cu un scandal și mai mare. Eroul celui mai nou scandal este ministrul unguresc de finanțe contele Szapáry. Se scie că ministrul de finanțe a presentat dietei un proiect de lege, prin care se prolungesce terminul de amortisare a obligațiunilor urbariale dela 20 pe 30 ani. Cursul acestor hârtii trebuia să scadă în urma acestei operațiuni financiale în mod însemnat. „Magyarország“ i a făcut ministrului de finanțe imputarea că atât dênsul cât și rudeniile sale au speculat înainte de a se presenta proiectul de lege cu scăderea acestor hârtii vênḑênd obligațiunile ce le au avut. Afacerea aceasta este la ordinea ḑilei în Pesta. Oposițiunea este firm hotărîtă a aduce această afacere în dietă*). Mai mulți membrii din „oposițiunea întrunită“ afirmă că au doveḑi a mâna despre înesactitatea declarațiunilor ce le a dat ministrul pentru lămurirea lucrului. Anumit este înesact că vênḑarea obligațiunilor în preț de 11,600 fl., admisă de ministrul, a urmat deja la sfêrșitul lui Septemvre, pentru că este constatat în mod positiv că ministrul a vêndut în persoană obligațiunile în 21 Octomvre, prin urmare înmediat cu o ḑi înainte de a presenta proiectul. Cât pentru vênḑările admise de ministru și efectuate de o rudenie a sa se afirmă din diverse părți, că ambii cumnați ai ministrului, conții Westphalen și Festetics au vêndut obligațiuni în preț mai mare de 200,000 fl. În fine se povestesce că ministrul însuși a schimbat, puține ḑile înainte de proiect la banca de escompturi în Pesta un post mai mare de obligațiuni urbariale cu priorități de ale liniei orientale de a doua emisiune. Afacerea o va aduce oposițiunea în plenul dietei. Oposițiunea va presenta o propunere motivată pentru instituirea unei an-chete parlamentare, care după modelul din Anglia va avé să cerceteze afacerea, să asculte martorii și să facă raport într'o ședință plenară. Se ḑice că propunerea va evita ori ce indicare la persoana ministrului și se va cere numai lămurirea lucrului în interesul contelui Szapáry însuși și a autorității casei, al cărei membru este ministrul de finanțe.

* (Serbarea dela Peatra). Cetim în „Românul“: Peatra, 17/29 Oct. Serbarea așeḑărei primului monument al îndependinței, donat de ilustrul nostru profesor Urechia orașului Peatra, va fi o amintire frumoasă pentru întreaga țară. Timpul a fost ploios: totuși cetățenii, cu delegații diferitelor județe pot ḑice întreaga Românie prin fiii sei, căci ambele universitățiі erau representate prin delegații traversară stradele formând conductul până la biserică. Aici se făcù serviținl divin urmat de discursurile delegaților: la primarie s'a dat un prânḑ familielor ostenilor morți: sara banchet. S'a urat fericire Românieí și marelui căpitan.

* (Rusia se gată de resboiu) nu numai pe uscat ci și pe mare. De curênd ea a gătit în fabricele sale mai multe năi de resboiu. Tot odată a trămis și Sĕrbiei ḑece baterii de tunuri. În toată Rusia e mare agitațiune în contra lui Bismarck, care a devenit un „amic fals“ și a legat alianță cu Austro-Ungaria.

* (Tălhariul) Madarasz Ianos fu în Marța trecută spânḑurat la 7 ceasuri dimineața în curtea temniței din Budapesta.

* (O epidemie teribilă) grasează de present în Iapan, carea, născânduse din desgroparea unui numer de soldați cari muriseră în anul 1877 de colera, a înfisciat de loc districtul întreg. Până către mijlocul lunei lui August muriseră 40,000 și până către sfêrșitul lui Septemvre preste 100,000 oameni.

* (Un mod nou de pușcat) s'a inventat decurênd în Englitera. S'a făcut adecă cu un tun de 80 tonne proba, a pușca strîmb. Ghiuleaua slobozită din tun 'și-a ținut direcția până la 60 de pași, apoi în urma unei esplosiuni de gaz din lăuntrul ei a făcut de loc un unghiu de 45 graduri și a mers în această nouă direcție până la 600 pași. Va să ḑică acum este pentru primăvară decând s'a inventat praful, că s'a pușcat și strîmb.

* (Răpeḑiciune colosală de tren.) Un ḑiar din Filadelfia spune că compania drumului de fer Reading a stabilit un tren fulger între Filadelfia și Nev-Yorck, și că acest tren va percurge în 2 oare distanța de 150 chilometre ce separă aceste douĕ orașe, adecă o vitesă de 75 chilometre pe oară.

Dar acesta nu e nimic. Compania drumului de fer a Pensilvaniei, spre a face concurență companiei Reading, a stabilit și ea un tren fulger între aceleși orașe, care va merge cu iuțală de 1 milă pe minută, ceea ce reduce la 96 minute numai, ceva mai mult de oară și jumĕtate, durata percursului total; o milă pe minută este egal cu 96 chilometre pe oră.

Trenul drumului de fer a Pensilvaniei care merge cu vitesă de 96 chilometre pe minută, este făcut anume pentru acest mers amețitor. Alimentarea căldărei se face în mod automatic, prin aspirațiune sau sugere în timpul mersului trenului. Niște reservie longitudinale sûnt stabilite pentru aceasta între șini, și un mâner se scoboară în basene și aspiră apa în trecere.

Earna vagoanele vor fi încălḑite printr'un curênt de vapor împrumutat chiar de la locomotivă. Totul va merge astfel de sine, fără nici o oprire.

* (Puternici în latinie) sûnt republicanii francesi. Tribunalul din Alais a decis a se restituí trei călugări în posesiunea unei localități de scoală, din care i scosese prefectul și adecă: dacă nu se va puté altfeliu, *„etiam manu militari“* (cu braț militariu). „Petit Marsellais“ aflând de decisiunea tribunalului scrie cu toată seriositatea: „Conform ordinu-„lui judecătoresc . . . . cei trei frați „scolastici: Etiam, Manu și Militari „sûnt restituiți în localitatea scoalei.“

* (O esplicare a minunilor.) Într'o scoală de copii în Londra s'a desvoltat între un preot-catechet și un copil următoriul dialog. Preotul: „Ce este minunea?“ — Copilul: „Nu sciu“. — Preotul: „Dacă soarele ar lucí vreodată, la mieḑul nopții, ce ar fi aceasta?“ — Copilul: „Luna“ — Preotul: „Dar dacă ți s'ar ḑice, că e soarele, cum ai numí acest lucru?“ — Copilul: „O minciună.“ — Preotul: Dar eu nu spun nici odată minciuni. Presupune că eu 'ți-a'și ḑice, că e soarele, ce ai cugeta tu atunci?“ — Copilul (după o pausă): „Că Sanția ta nu ești treaz deplin!“

* (Inundațiile în Spania). Estragem dintr'o corespondență a unui ḑiar parisian următoarele linii asupra catastrofei din Spania:

Desastrul este complet și întrece ori ce închipuire posibilă. Nu este ca la Szegedin, un singur oraș devastat de inundație: imaginați-vĕ din contră o câmpie din cele mai bogate și fertile, pustiită cu totul pe o întindere de 12 lege; mai mult de douĕ sute orașe; orașele și satele distruse cu desevêrșire și nepresentând decât o imensă grămadă de ruine.

Începênd dela câmpia Alcantarilei până la porțile Cartaginei, n'a mai rĕmas aḑi decât un lac nemărginit de noroiu presărat de ruine, de arbori sfărămați și în care rătăcesce ici și colo o populație nenorocită, fără îmbrăcăminte, fără hrană și fără adăpost.

Gara dela Murcia este înțesată de femei și copii sdrențăroși, cari vin să ceară milă. Pe linie, apa a atins înălțimea de un metru și jumătate, inundând magazinele și stingênd focurile atelierelor. Pretutindeni pămêntul care acoperia traversele, a fost ridicat și tîrît de apă.

În noaptea inundației, gara dela Murcia a fost teatrul unui act sublim de devotament conjugal.

Într'o colibă din apropiere se afla bolnav în pat un împiegat al companiei. Femeia sa, surprinsă de inundație și vĕḑêndu-și coliba în punctul de a se derima, nu esită de a lua pe bărbatul seu în spinare; cu toată întunecimea nopței și furia curentului, și cu toate că apa 'i venia până la brâu, curagioasa soție învinse obstacolele și duse pe bărbatul seu nevătămat în localul stațiunei.

---

*) Au adus-o în ședința dela 7 l. c.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 10 Noemvre n. În casa deputaților a declarat ministrul de finanție, că guvernul retrage proiectul despre amortisațiunea urbarialităților. S'au primit proiectele despre ridicarea impositelor de lucs și întroducerea impositelor după câștiguri din loterii.

Loc deschis.*)

Onorate d-le redactor! Din corespondența ce a-ți binevoit a o publica în Nr. 125 al „Tel. Rom.“ din a. c., privitoare la ținerea adunării generale a despărțământului III la Gura-riului se pare a transpira un feliu de învinuire asupra secretariului și cassarului comitetului numitului despărțĕmênt, când se ḑice, că aceia, „deșí numai în anul acesta aleși, au absentat“. Cu privire la aceasta, în interesul adevĕrului me simt îndemnat a declara, că dacă corespondentul „Telegrafului Roman“ a intenționat a arunca o umbră nefavorabilă asupra secretariului și cassariului al acestui despărțĕmênt, atunci le face nedreptate, căci în special de dl Dr. Ioan Moga, ca cassariul despărțĕmêntului pot mărturisí, că d-sa, nu de un an de ḑile, precum ḑice corespondentul „Tel. R.“, ci de doi ani, de când face parte din comitet a desvoltat o activitate mare în interesul despărțĕmêntulu asociațiunei Transilvaniei, atât ca membru al comitetului, cât și ca cassariu, și dacă de astădată n'a putut lua parte la adunarea generală dela Gura-riului, causa n'a fost lipsa de bunăvoință, ci ocupațiunea d-sale ca medic, care după sigura informațiune, ce am, a reclamat imperios îngrigirea de bolnavii, ce'i are sub cură.

Sibiiu în 27 Octomvre 1879.

Dr. **Il. Pușcariu,**
direct. desp. III.

---

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta Redacțiunea nu ia responsabilitatea. R.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Bibliografic.

A. de Cihac, *Dictionnaire d'étymologie daco-romane.* Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-moderne et albanais. — Francfort s/M. 1879.

(Urmare)

Nu sûntem lipsiți de îndreptățire, dacă susținem un paralelism sau o analogie *oare* *care* în desvoltarea etnică a Francezilor şi a Românilor. Romanii au învins şi 'şi-au supus pe poporul celtic al Galliei, romanisându'l prin legiunile şi coloniele Romei cu desĕvêrşire; Romanii au învins şi 'şi-au supus pe poporul tracic al Daciei, romanisând pe toţi Dacii, câţi mai scăpaseră cu viaţa din grozavul rĕsboiu. Cunoscutul citat din Eutropiu: „*Dacia..... viris fuerat exhausta*“ fără îndoială este o frasă iperbolică, pe care un istoric pragmatic nu o poate primí *ad litteram*. De sigur însĕ se poate admite, că poporaţiunea Daciei sub puterea spadei romane au îndurat perderi nespuse, perderi neasĕmĕnat mai mari ca poporaţiunea Galliei. Astfel romanisarea neamului autochton din Dacia s'a sĕvêrşit cu uşorătate, precum vom puté susţiné, concedênd chiar şi în privirea aceasta firea în câtva iperbolică a cuvintelor lui Eutropiu: „... *infinitas eo copias hominum transtulerat*....“

In Gallia după Romani au venit Germanii, cu deosebire Francii, cari apoi sub Chlodvig au întemeiat marele imperiu latin-german, ce s'a susţinut pană la 843, când s'a despărţit partea latină de cea germană. In Dacia după Romani au năvălit multe neamuri străine. Dar nici unul n'a avut asupra Românilor vre-o înriurinţă etnică considerabilă, afară de Slavi. Scim că Românii au format chiar împreună cu Bulgarii slavoni *un* stat (Petru şi Asan!).

Ne vom ferí a merge prea departe cu paralelisarea istoriei franceze şi române: am voit numai să amintim cetitorilor de oare care analogie, pentru a admite apoi *trei* straturi sau pături de căpetenie, ce unele s'au aşeḑat preste celelalte atât în limba franceză cât şi în cea română. In limba franceză filologii au aflat un strat vechiu *celtic*, unul — cel mai însemnat: *latin*, şi unul *german*. In limba română se află un strat nelatin, care nefiind nici slavonesc, nici grecesc, nici turcesc şi nici unguresc este parte înrudit cu limba celor mai vechi locuitori de astăḑi ai peninsulei balcanice, cu limba Albanezilor. Etnologi, istorici şi filologi însemnaţi susţin astăḑi probabilitatea, că vechiul popor al Daciei anteromane a fost înrudit cu străbunii Albanezilor. Admitem deci un strat vechiu rĕmas în limba noastră din partea poporului *tracic* al Dacilor. Urmează apoi şi aici ca fiind cel mai însemnat: stratul *latin*. In sfêrşit trebuie să constatăm ca al treilea strat considerabil pe cel *slavon*: elementele grecesci, turcesci şi unguresci fiind de mai puţină importanţă.

Dacă prin urmare limba neo-latină a Francezilor îşi are *germanismele* sale, apoi limba neo-latină a Românilor îşi are *slavismele* sale. Germanismele limbei franceze pe Francezi nu'i fac Germani, şi slavismele limbei române pe Români nu'i fac Slavi. Nu se va afla în ḑiua de astăḑi nici un filolog, cunoscătoriu de limba română, care în oposiţie cu marele *Diez* va contesta că limba română este o limbă neo-latină sau romanică.

Am creḑut că va fi bine, dacă indicăm mai de aproape punctul de privire, dela care purcedem în recensiunea, ce voim să o facem cărţei d-lui Cihac. Cuvinte slavoane, sau şi unguresci, turcesci... nu le vom respinge numai pentru cuvênt că sûnt de provenienţă nelatină. Cu deosebire le suferim bucuros în dicţionariul nostru, privindu-le de *românesci*, când ele în munţii Carpaţilor şi la Dunăre, la Tisa şi la Nistru au resunat de seculi şi resună astăḑi din gura poporului român. Sûnt mulţi între Românii Ardeleni şi ungureni, cu deosebire între acei ce se adapă cu sciinţa Blajului, cari stau să'şi facă aproape sfânta cruce, când în literatură vei întrebuinţa un cuvênt cum este d. e. slavonul „*primejdie*“, sau „*nadejde*“, cu toate că ori ce suflare românească din ori ce parte locuită de Români şi din ori ce strat al societăţei românesci le cunoasce prea bine şi se folosesce de ele, cu deosebire când vorbesce dela inimă. Intr'un dicţionariu etimologic al limbei române de sigur au loc şi provincialismele, şi dl Cihac a fost pe deplin în drept, când a înregistrat d. e. ungurescul *feredeu*, ce este un moldovenism, pentru care marea maioritate a Românilor are *scaldă, baie*.

Vom refusa însĕ cu hotărire cetăţenia *românească* unor cuvinte, primite de dl Cihac în dicţionariul seu *românesc*, precum: *alău, bediug, foitaş, musai, odorbirău, rişcaşă, sălău, ughian*.... Citâm cetitorilor noştri cu intenţie elemente *unguresci*, pentru ca să fim cu atât mai bine înţeleşi. Dar în cartea d lui Cihac se află — *jargon* şi de provenienţă slavoană, grecească, turcească.

Dl. Cihac a făcut astfel aceeaşi greşeală, pe care dlui o impută lui *Picot* în prefaţa dicţionariului seu, ḑicênd despre unele cuvinte nemţesci, întrebuinţate în Bănat, şi petrecute de Picot în „dialectul bănăţean“-precum: *morer* (Maurer), *moler* (Maler), *şloser* (Schlosser), *şnaider* (Schneider) etc.:“... *qui ne sera qu'un jargon et jamais un dialecte particulier roumain.*“ Admiţênd chiar *jargon* în dicţionariul seu şi fiind consecuent, dl. Cihac trebuia să primească încă foarte multe alte cuvinte, d. e. de provenienţă maghiară: *uişaguri, sămădaş, şohan, niumuruşag*...; dar în sfêrşit, gândindu-ne la graiul *unor* Români d. e. de prin Marmaţia, abia mai poţi hotărí unde se sfêrşesce *ungureasca* şi unde începe *româneasca*! La toată întêmplarea *jargonul*, compună-se el din ori ce elemente, nu poate fi cuprins de loc în tr'un dicţionariu etimologic al *limbei române*. Dl Cihac, numai primind şi *jargon*, a putut ajunge d. e. în privirea elementului unguresc la convingerea că: „L'élément *magyar*, plus considérable que l'on ne suppose généralement...“ Dacă sub presupunerea generală se înţelege părerea oamenilor în câtva cunoscutori de limba română, apoi trebue să mărturisim, că dicţionariul dlui Cihac nu o poate modifica pe aceea, care dă elementului *maghiar* în limba română puţină importanţă.

Dicţionariul *limbei românesci* al d-lui Cihac, aşa am susţinut mai sus, conţine prea mult; şi am constatat tocmai că *jargonul* este înainte de toate acel „prea mult“. Vom arĕta în numĕrul viitoriu, că se mai află încă un alt prisos în cartea dlui Cihac.

(Va urma).

Bursa de Viena

din 6 Noemvre n. 1879.

Metalicele 5°|₀	—	—
Acţiuni de bancă	839	—
Împrumutul de stat din 1860	127	80
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	70	30
Acţiuni de credit	268	25
Valuta nóuă imperială germână	57	65
London	116	80
Galbin	5	57
Napoleon d'aur (poli)	9	32½

Economic.

Sibiiu, 7 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.60—9.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.10; Sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.60: Ovĕs fl. 2.70—3.10 Cucuruz fi 4.10--1.50.; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.20—1.40; Semênţă de cânepă fl.. 6.50—7; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Lumi-nări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 85—0.95: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Mediaş, 6 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâ fl. 8.80—9.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20—6.80; Sĕcară fl 4.60—5.2C Ovĕs fl. 3.20--3.50; Cucuruz fl. 4.—4.25; Sĕmênţă de cânepă fl. 5.--6; Fasole fl. 7—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—1.60; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 32—36; Slănină pro 100 chilo: fl. —60; Unsoare de porc fl. 58—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —36— cr. carne de viţel 36--40 cr.; carne de berbece 26— cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi n'a fost prea cercetat, pentru aceea preţul bucatelor tot a scăḑut în câtva. Timpul e ploios, mestecat cu zăpadă şi rece.

Teaca, (têrgul de toamnă). Pre lângă tot frigul mare têrgul totuşi a fost tare cercetat ţinêndu-se în 3, 4 şi 5 Noemvre n. Preţurile vitelor au fost scumpe, pe când bucatele mai eftine. Aşa notăm: Pro hectolitră: grâu fl. 6.50—8.40; sĕcară fl. 3.50—4; ovĕs fl. 2.25—2.40; cucuruz fi, 3.25: fusole fl. 4; cartofi fl. 1,50; pro chilo: carne de vită 36 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de berbece 24—28 cr.; slănină 72 cr. Cumpĕrători de bucate au fost puţini în têrg. In noaptea de 4 spre 5 Noemvre a îngheţat apa pe uliţi.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Noem. şi 22 Dec. imob. lui Ioan Csehok în Mediaş (jud. cerc.); în 5 Dec. 1879 şi 5 Ianuarie 1880 imob. lui Ioan Szöke în Chinteu (trib. Cluj); în 9 Dec. 1879 şi 19 Ian. 1880 imob. lui Avram Blumenfeld în M. Oşorheiu (trib.); în 29 Noem. şi 29 Dec. imob. lui Lazar Mossana şi soţi în Sighişoara (judec. cerc.); în 14 Noem. imob. lui Ioan Varga în Dej (trib.); în 21 Noem. şi 21 Dec. imob. rĕmasului după Adam Kis în Comlod (judec. cerc. Teaca); în 21 Noem. si 21 Dec. imob. lui Francisc Horvath în Tur (trib. Turda); în 30 Dec. 1879 şi 30 Ian. 1880 imob. lui Avram Blumenfeld în Murĕş-Oşorheiu (trib.); în 16 Dec. 1879 şi 16 Ian. 1880 imob. lui George Reuss şi soţiei sale în Mercurea (trib. Sibiiu); în 18 Noem. imob. lui Carol Kabos şi Ioan Kabos jun. în Aştileul-mare; în 3 Dec. 1879 şi 3 Ian. 1880 imob. lui Ioan Mateiu Vincze şi soţi în Danoş (judec. cerc. Hunedoara); în 27 Noem. şi 27 Dec. imob. lui Ioan Schuster şi soţi în Moşna (jud. cerc. Mediaş); in 3 Dec. imob. lui George Foris în Tărlungeni (trib. Braşov); în 14 Noem. imob. lui George Mateş în Ludoş; în 24 Dec. 1879 şi 24 Ian. 1880 imob. lui Michail Gärtner în Sibiiu (trib.); în 20 Dec. 1879 şi 20 Ian. 1880 imob. luí Iosif Marschall şi soţiei sale în Sibiiu (trib.)

Nr. 183. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III, din Livezeni, în protopresbiteratul tractului Haţeg, se escrie prin aceasta concurs, cu terminul până la 25 Novemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. 8 jugere pĕmênt arător şi fênaţ.
3. Dela fiesce care familie (250 familii) câte 1 floren v. a.
4. Venitele stolare îndatinate, statorite în sinodul parochial la 27 Maiu a. c.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch, au a'şi adresa concursele instruite în sensul prescriselor din „statutul organic“, şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan — din a. 1873 până la terminul susamintit.

Haţeg la 26 Octomvre, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Zerneşti, sa înfiinţat un post de învĕţătoreasă. Pentru întregirea acestuia să escrie concurs până la 1 Decemvrie a. c. st. v. ḑiua de alegere însĕ se defige pe 6 ale aceleiaşi lune.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

I. În bani salariu anual 100 fl., platibil din fundaţiunea Comşaiană.

II. Cuartir în edificiul scoalei şi 6 orgii de lemne.

Dela concurente se cere:

1. Ca să poşadă cunosciinţa limbilor patriei.
2. Atestat de moralitate şi de botez.
3. Atestat scolar despre cualificaţiunea scientifică.
4. Dacă a mai fost învĕţătoreasă atestat despre pracsa făcută.
5. Atestat că e versată în lucrul de mână şi economia casei.

Suplicile lor, au a le asterne, dimpreună cu atestatele cerute, preaonoratului d-n ppresbiter Iosif Barac în Braşov.

Aleasa va serví un an de probă, în care dovedind diligenţă şi progres se va întărí definitiv în post şi i se va mărí salariul.

Zerneşti în 21 Octomvre, 1871.

Ioan Dan, m. p.,
preot gr. or. şi preş. al com. par.

Nr. 190 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia Saschiz ppresbiteratul Sighişoara prelângă neputinciosul paroch Georgiu Şoneriu se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 22 Noemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Cuartir liber cu edificatele economice, grădină de pomi şi legumi.
2. Din porţiunea canonică 8 jugere pĕmênt, din cari 6 folosibile în tot anul.
3. Dela 50 familii române câte o ferdelă grâu sau cucuruz sfârmit.
4. Dela 80 familii neurustice câte o ḑi de lucru
5. Lemne de ajuns.
6. Stola îndatinată dela 70 familii; din cari emolumente computate preste tot resultă suma de 250 fl.; în fine se observa că capelanul ales va puté fi instituit şi ca invĕţător.

Cei ce doresc a reflecta la prememoratul post sûnt invitaţi a'şi aşterne petiţiunile lor subscrisului până la terminul prefipt instruate în sensul prescriselor „Statutului organic“ documentând tot odată, că posed cunoscinţa perfectă a limbei germâne pre lângă cea maternă, special sûnt avisaţi a se presenta în vr'o duminecă sau serbătoare la biserica din Saschis spre a'şi documenta desteritatea în cântare şi tipic sau apoi în cuvêntare.

Sighişoara 23 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Zacharia Boiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 119. 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei greco-orient. dela biserica de jos din Vimamică în protopresbiteratul Cetăţii de piatră, prin aceasta cu permisiunea p. ven. consistoriu archidiecesan dto 15 Maiu, a. c. Nr. 1387. B. se escrie concurs cu termin până la 21 Noemvrie a c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 100 familii câte o ferdelă de cucuruz sfârmit şi câte o ḑi de lucru preţuitoare în 250 fl. v. a., şi dela 30 de familii câte o ḑi de plug preţuite în 34 fl. v. a.
2. Stolele statorite după hotărîrea sinodului ppresbiteral din 1873, cari toate sumate la olaltă dau un venit anual de 400 fl. v. a. prescris pentru o parochie de clasa III.

Doritorii de a ocupa această parochie, au a'şi adresa concursele inştruite în sensul prescriselor „Statutului organic“ şi a regulamentului provisoriu din 1873, la subscrisul oficiu ppresbiteral până la terminul sus arătat.

Cărpiniş la 20 Octomvrie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Şovrea m. p.,
adm. prot.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 128. Sibiiu, Joi 1 Noemvre v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 31 Octomvre

Ne apropiem cu fie-care ḑi de acel punct al vieţii parlamentare, care are să fie deciḑĕtoriu în feliul seu. Deciderea va fi asupra formei constituţionale: ca până acum? ori altfeliu? Punctul este proiectul de lege privitoriu la administraţiunea Bosniei şi Erţegovinei, resp. desbaterea lui în amêndouĕ parlamentele din monarchia austro-ungurească. Presemnele furtunei din timpul acestor desbateri se vĕd deja în cluburile dietei unguresci şi este semnificativ, că însaşi partida guvernamentală se vede zăpăcită faţă cu proiectul din cestiune: unii votează pro, alţii contra. Numai oposiţiunea este în clar cu proiectul. Ori de ce nuanţă ar fi, oposiţiunea respinge proiectul, pentrucă este în contradicţiune cu art. XII: 1867; dă delegaţiunilor o sferă de activitate, care „vatĕmă" constituţiunea şi lipsesce parlamentele şi guvernele din ambe jumĕtăţile monarchiei de influenţă asupra afacerilor de stat etc. şi în cele din urmă oposiţiunea, nu o spune, dară se vede că o simte se teme că prin proiectul din cestiune se deschide calea, ca din delegaţiuni să se facă un parlament central.

Pe când se simt astfeliu de lucruri în sferele înalte ale Budapestei tot cam aşa vedem, că se întêmplă şi în sferele înalte ale Vienei. Acolo între amicii constituţiunei de astăḑi este temere de modificări constituţionale cu Taaffe, sau dacă nu se poate cu Taaffe cu Hohenwart. Va să ḑică douĕ inimi şi totuşi numai un puls.

În direcţiunea, de care se tem o samă de oameni dincoace şi dincolo de Laita, scrie „Politik" din Praga. Foaia aceasta vede în delegaţiunile comune ultima scăpare parlamentară a unităţii imperiului şi foaia cehică n'are nimica în contră, dacă în viitoriu acest parlament central se va alege prin dietele provinciale, sau prin alegeri directe, bunăoară ca parlamentul central al Germaniei.

Kossuth într'o lungă epistolă adresată lui Ign. Helfy rectifică cele publicate de „Soleil," despre vederile sale politice în ceea ce privesce Ungaria. Epistola aceasta este destul de interesantă spre a reveni asupră'i cu altă ocasiune.

La Viena se aşteaptă Ţarevici, clironomul rusesc. Se susţine că acesta dela Viena va merge la Berlin. Visita aceasta pare a schimba situaţiunea cea încordată dintre Germania şi Austria de o parte şi Rusia de altă parte.

În cestiunea Arab-Tabia n'avem până în momentul, când scriem aceste, sciri mai noue. Pentru a cunoasce şi mai bine fasele prin care a trecut până acum cestiunea aceasta, reproducem după „Curierul Balasan" următoarele:

De şí încă nu se cunoasce oficial resultatul deliberărilor comisiunei pentru curmarea cestiunei Arab-Tabiei care a fost atât de lung amănată, totuşi se prevede că decisiunea ce s'a luat, sau are a se lua, este în desavantagiul României. Aceasta este până acum versiunea cea mai acreditată a mai tuturor ḑiarelor din capitală. Se afirmă chiar că recenta demisiune a d-lui Ioan Brătianu, preşedintele consiliului, nu este străină de această cestiune.

Tot cea ce se scie până astăḑi este că comisiunea europeană s'a întrunit sub preşedinţa d-lui Lalane, representantul Franciei, şi după propunerile Rusiei, a studiat, la faţa locului, dacă s'ar puté găsí în apropiere şi un alt loc afară de Arab-Tabia pentru a se aşeḑa un pod peste Dunăre.

D. Colonel Fălcoianu, care a luat parte la lucrările acelei comisiuni ca delegat al României cu vot consultativ, ar fi telegrafat guvernului că, după cât a presimţit, maioritatea delegaţilor se va pronunţa în contra noastră.

După ce comisarii 'si-au terminat lucrările la faţa locului s'au întors în Bucuresci Mercurea trecută. Aici ei s'au întrunit pentru a delibera din nou asupra acestei cestiuni, şi în urmă îşi vor face raporturile lor către guvernele respective. Astfel decisiunea comisiunei nu se va cunoasce de cât după ce comisarii vor refera cabinetelor respective cari, după ce vor constata maioritatea părerilor, o vor comunica guvernului din Bucuresci.

Puţin împoartă de alt-minterlea procedările ce membrii acestei comisiuni vor găsí de cuviinţă a urma; cestiunea importantă pentru noi este de a sci, dacă şi de astă dată România va trebuí să cadă victima acestei noue nedreptăţi, şi a fi jertfită pe altarul intereselor puterilor celor mari.

În faţa acestei nedreptăţi, dacă se va fi consumat, vom ḑice şi noi cu confraţii nostri de la „Vocea Covurluiului":

„Ca Români sûntem adânc răniţi de loviturile fatale ce soartea ne dă cu atâta înăsprire. Sûntem datori însĕ a nu perde nimic din energia caracterului nostru şi cu cât adversitatea este mai mare, cu atâta trebue să ne oţelim sufletele şi să îndoim vegherea, căci mari şi puternice cumpene mai pot pune în joc starea lucrurilor din Orient".

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 5 Noemvre s'a continuat, după autenticarea protocolului şi presentarea esibitelor discusiunea specială asupra legei de îndigenat. Discusiunea a progresat până la § 50.

Către sfĕrşitul şedinţei Bela Lukács îşi motivează interpelaţiunea sa despre împrumuturile ce le a făcut guvernul dela 1876—1879. Oratorul reasumă substratul interpelaţiunei sale în 3 întrebări: 1). Până la care sumă a împuternicit legislativa pe guvern să facă împrumuturi? 2). Cum a întrebuinţat guvernul această împuternicire şi câţi bani a împrumutat? 3). Nu a făcut guvernul mai multe împrumuturi decât era îndreptăţit a face?

Oratorul luând de basă esposeul ministrului de finanţe află că guvernul a trecut marginile împuternicirei. I s'a dat adecă împuternicirea, să rescumpere împrumutul de 153 milioane, să acopere spesele de ocupaţiune şi erogaţiunile curente ale statului. Pentru rescumperarea bonurilor erariale s'a întrebuinţat în valută de bancă efectiv 178 milioane. Acest titlu e justificat. Pentru ocupaţiune i s'au votat guvernului pe 1878 şi 1879— 12 milioane, 7 mil. s'au acoperit din activele comune ear 35 mil. prin operaţiuni de credit. Spesele curente au fos 119 ½ mil. — prin urmare guvernul a fost împuternicit să contragă cu totul un împrumut de 333 milioane, el însĕ a contras 352 milioane, prin urmare a trecut preste marginele împuternicirei. Deci i se adresează ministrului de finanţe interpelaţiunea următoare: Pe ce basă s'a creḑut guvernul îndreptăţit a trece preste marginele împuternicirei, ce 'i-a dat legislativa şi pentru ce a făcut mai multe împrumuturi decât era îndreptăţit a face?

Cu aceasta şedinţa se închide.

În şedinţa dela 6 Noemvre s'a desbătut proiectul despre indegenat până în sfĕrşit. Venind la ordinea ḑilei proiectul despre civilistă ia mai ântâiu după referent cuvêntul

Deput. Urányi care se încearcă a dovedí din unele declaraţiuni mai vechi ale ministrului president, că acesta a fost la început contra urcărei civilistei. Este o satiră a sorţii că tocma Tisza recomandă a se vota aceeaşi sumă pe carea el o a aflat mai de mult prea mare. Atunci au fost vremile rele, cum se ḑice, dar apoi astăḑi sûnt şi mai rele! Tisza împuta pe acele vremi ministrilor, pentrucă nu au înfluinţat asupra monarchului să renunţă la urcare. Pentru ce nu a făcut el aceasta aḑi, când e ministru? Atunci el numia pe părtinitorii civilistii curtisani, dar ce numire merită el? El nu 'şi-a împlinit chemarea nici ca deputat pentrucă atunci în cele din urmă totuşi a votat civilista, nici ca ministru, pentrucă nu s'a adresat la inima părintească a Maiestăţei Sale. Prelângă aceasta nici nu esistă o civilistă ungurească pentrucă toţi banii se chieltuesc în Viena. În fine propune reducerea civilistei dela 4,650.000 fl. la suma de 3,650.000 fl. (Aplaus în stânga).

Ministrul presid. Tisza replică că pe timpul de care amintesce preopinentul, nu era vorba de susţinerea unei sume statorite deja ci de urcarea ei cu un milion pe an. Şi ací este o mare diferinţă. De altfel poate să asigure pe antevorbitor că curtea nu a fost de seculi aşa ungurească cum e astăḑi — şi pe acest factor trebue să se pună un mare pond.

D. Irányi nu compară civilista împĕratului şi regelui cu a unui preşedinte de republică, dar totuşi trebue să amintească, că d. e. presidentul francez are numai 360,000 frc. El nu ḑice că împĕratul şi regele se va ajunge numai cu atât, dar cu o sumă mai mică se va ajunge. Anglia, ţara cea mai bogată, Germania, statul cel mai puternic din Europa centrală, cu 40 milioane locuitori, Italia cu bugetul seu fără deficit, au civiliste mai mici decât noi. Maiestatea Sa sprigininesce ce e drept cu seriositate nisuinţele de artă şi pe cei lipsiţi, dar aceasta o fac şi ceilalţi principi. Judecând asupra acestei întrebări trebue să avem în vedere stările noastre; în luptă cu un deficit colosal, abia putênd face ceva pentru scopuri culturale şi comerciale, ne este imposibil a vota suma propusă, care trebue să o numim colosală. Pentrucă şi în Austria se votează atâta sumă, nu urmează ca şi noi să votăm asemenea. Dincolo ea corespunde mai curênd puterii contribuenţilor. Norvegia, care are mai multe drepturi decât Ungaria, abia plătesce a ḑecea parte din ce dă Svedia pentru civilistă. Popoarele numesc pe regii lor părinţi, părinţii când vĕd pe copii suferind de lipsă îşi restring erogaţiunile şi ajută copiilor. Aşa a făcut Victor Emanuil. Când oastea lui Filip din Macedonia se topia de sete în pustie, regele a vĕrsat apa, ce 'i-o aduse un ostean dela un isvor micuţ, cu cuvintele că nu voiesce a se recorí când poporul seu se frige de sete. În a. 1848 când s'a presentat o deputaţiune la regele pentru aprobarea legilor din 1848, ea nu a fost admisă, pentrucă regele, cum s'a esprimat un archiduce, se afla la mâncare. Conducĕtoriul deputaţiunei — nu un democrat, ci principele Eszterházy — 'i-a rĕspuns, că când e vorba de binele poporului Maiestatea Sa se poate mulţămí şi cu un blid mai puţin. Când ţara se află la marginea prăpastiei, se poate ajunge regele unguresc cu un milion mai puţin. Nu coroana e cea mai strălucitoare, purtătoriul ei mai bogat, ci acea care'i resfrânge fericirea ţĕrei. Primesce propunerea lui Urányi. (Aplause în stânga).

I. Madarász propune respingerea proiectului şi stabilirea civilistei în fie-care an la desbaterea bugetului.

Contele Apponyi primesce civilista, dar trebue să împute guvernului că nu a atras atenţiunea cercurilor normative asupra reducţiunei civilistei, căci iniţiativa trebue să vină dela curte.

Helfy nu a putut pricepe nici odată pentru ce se stabilesce civilista pe 10 ani. Nici odată n'a avut un proiect de al guvernului o numire mai nimerită decât cel de faţă; el tractează despre „preaînaltul stat al curţii" şi în faptă se referesce la cel mai mare stat din Europa. Se dechiară pentru propunerea lui Madarász!

L. Szily atêrnă votul seu dela dechieraţiunea ministrului presid. că nisuise-va a esopera dela Maiestatea Sa reducerea civilistei. Dacă Maiestatea Sa doresce să se susţină aceasta sumă, atunci oratorul e gata a o vota. (Mişcare).

La aceste replică Tisza că un ministru care ar rĕspunde la o asemenea întrebare, ar merita să fie dat afară.

Punêndu-se la vot proiectul se primesce cu o maioritate precumpănitoare. Numai stânga estremă a votat contra.

După terminarea obiectelor puse

pe astăḑi la ordinea ḑilei ia cuvêntul deputatul **Pázmándy**, pentru a suleva într'o interpalaţiune cunoscuta afacere cu obligaţiunile urbariale ale ministrului de finanţe Szapáry. Interpelatorul întreabă, dacă este adevĕrat: 1) ca d-l ministru de finanţe a vêndut în Octomvrie an. cur. — ear nu în Septemvrie — la firma Waitzenkorn et fii în persoană obligaţiuni urbariale în preţul nominal de 11,600 fl.? 2) dacă este adevĕrat că d-l ministru de finanţe a vêndut tot în Octomvre la banca ungurească de escompturi de aici asemenea hârtii de valoare pentru cari d-sa în esposeul seu dela 28 Octomvre a propus însuşi o prolungire a terminelor de amortisare? 3) dacă are cunoştinţă că mai multe rudenii de ale d-sale au vêndut în acelaşi timp şi în sume mari atari hârtii de valoare? şi în fine 4) află d-l ministru aceste fapte compatibile cu posiţiunea sa oficială şi cu datorinţa de a ţiné secretul?

Ministrul **Szapáry** rĕspunde că interpelatorul a atins şi lucruri private, la cari nu e dator a rĕspunde, în meritul lucrului declară că nu se simte vinovat de asemenea fapte din cari s'ar puté deduce un abus de oficiu. Ministrul **ia rĕspunderea pentru tot ce s'a publicat din partea sa în această afacere. Dar toate celelalte sgomote le dechiară 'de neadevĕrate.** Se roagă să se ia rĕspunsul seu la cunoscinţă.

Dep. **Pázmándy** replică că asemenea lucruri nu pot să treacă de lucruri private, căci ele ating încrederea în parlament şi în guvern şi de acea ministrul trebuie să se pronunţă respicat şi per estensum asupra afacerei. Cu toate aceste oratorul, deşí nu este mulţămit cu rĕspunsul, îl ea totuşi spre sciinţă.

Camera ia cu mare majoritate rĕspunsul ministrului la cunoscinţă. Au votat şi membrii din diferitele partide oposiţionale cu guvernul.

Din Carloviţ.

27 Octomvre.

Congresul sêrbesc bisericesc a resolvat bugetul averilor monastiresci, a statorit programa pentru sesiunea cea mai de aproape şi eri a ales comitetul permanent al congresului şi s'a întregit consistoriul metropolitan şi consiliul superior de scoale. În comitet, care este tot odată cea mai înaltă instanţă în toate afacerile bisericesci şi scolare, s'au ales: Episcopul **Stoicovici** consiliar regesc şi vicepresidentul congresului **Branovacki**, protopresbiterul **Brâncovici**, Dr. **Subotici**, Dr. Vaso **Gyurgyevici**, **Ivanovici** şi **Popovici**. Astăḑi s'au autenticat toate protocoalele şi mâne închide comisariul regesc solemnel sesiunea.

28 Octomvre.

Comisariul regesc a închis astăḑi congresul. Se cetesce hârtia ministerială prin carea se împărtăşesce, că împĕratul esprimă congresului mulţămita sa. Comisariul mulţămesce pentru atitudinea prevenitoare a membrilor şi promite a recomanda călduros decisiunile congresului. În fine comunică, că guvernul este gata a convoca pe primăvara viitoare congresul pentru continuarea lucrărilor. Discursul comisariului fu întêmpinat cu aclamaţiuni de „zivio“ pentru Maiestatea Sa.

Discursul rostit de d. Vasile Alecsandri în şedinţa senatului român din 10 Octomvrie.

(Încheiere.)

D-lor senatori!.. În presenţa unei situaţii atât de anormale, ce avem de făcut? care trebue să fie atitudinea noastră? Avem a ne pĕtrunde de caracterul sacru al mandatului nostru, şi fermi, şi decişi, avem să spunem cu curagiu precum şi cu deferenţa cunoscută, puterilor semnatare tratatului dela Berlin:

„Am fost calumniaţi în ochii vostri, calumniaţi într'un grad astfel că dintr'un popor liberal şi emancipator ce sûntem, am ajuns a fi consideraţi de voi ca un popor netolerant, barbar şi persecutor.

„Această calumnie a isbutit a nasce în spiritele voastre o indignare, care v'a dictat art. 44 din tratatul dela Berlin.

„Acel art. 44, prin condiţia pusă recunoascerei independenţei noastre, cuprinde un blam nemeritat de noi, o insultă care lovesce demnitatea noastră română.

„Deci decât recunoascerea unei independenţe pătate cu umilire, mai bine o nerecunoascere ce o scutesce de stigmat.

„Calumnia a fost perfidă, — indignarea neîntemeiată, — penalitatea nedreaptă.

„Deci noi Românii, cu tot respectul datorit marilor puteri ale Europei civilisate, dar tot odată cu toată demnitatea ce aparţine de dreptul unui popor prin sine independent, venim să facem apell a marinimia voastră şi la simţemêntul vostru de caritate pentruca să constataţi adevĕrul, şi prin urmare să nu subordinaţi recunoascerea independenţei României unei clause ce atacă dreptul ei suveran de legiferare, şi toate fibrele onorului seu.

„Lăsaţi-ne propriei noastre iniţiative, liberului nostru arbitriu pentru a regula cestia israelită într'un mod conform cu principiile civilisaţiei moderne, ce le-am aplicat cu generositate către alţii, şi cu interesele noastre economice şi naţionale, precum din libera noastră iniţiativă am urmat în privirea Românilor, odinioară servi, a Ţiganilor, odinioară sclavi, a Armenilor şi a Bulgarilor.

„Recunoasceţi independenţa noastră pur şi simplu, pentruca să nu remână nici umbră de blam, nici un vestigiu de stigmat pe fruntea României, şi astfel promitem a face schimbare în unele disposiţii ale constituţiei noastre.

„La cas contrariu... o declarăm cu o profundă regretare, datoria noastră a o apĕra ear nu a o sfăşia într'un moment de surprindere; chemaţi a păstra neatinsă demnitatea naţională, ne vom vedé obligaţi de consciinţa noastră a amâna pe un timp mai fericit revisuirea constituţiei.

„Această declarare o facem fără nici un spirit de sfidare, dar chiar sub forma unei rugăciuni adresate de noi acelor mari puteri, care sciu a ţiné sus drapelul demnităţei lor, şi care ne vor permite a urma esemplul lor, pentruca astfel să fim demni de a lua locul nostru alături cu ele.“

Nu mĕ îndoiesc că toţi domnii senatori, precum şi toată ţara resimt nedreptatea şi insulta amară ce ni s'a făcut din causa unei simple erori provocate dintr'o calumnie, însĕ se vor găsí negreşit unii dintre colegii mei, care conduşi de un spirit de prudenţă cam esagerată, îmi vor face întimpinări:

Unul va ḑice poate că Europa luând odată o decisiune în privirea noastră, nu ar puté să revie asupra ei, prin urmare refusul nostru de a ne supune verdictului seu ar fi din parte-ne o desfidare imprudentă.

Voiu rĕspunde că ar fi să nesocotim spiritul de echitate a puterilor civilisate, dacă am crede că recunoscênd eroarea în care au fost induse asupra noastră, s'ar înteţí a manţiné o clausă pedepsitoare, infamantă şi nemeritată, în tratatul dela Berlin; voiu adăogí că înculpatul ce 'şi reclamă dreptatea nu desfide pe judele seu, şi că a refusa stigmatul pe fruntea ţĕrei, a refusa sinuciderea neamului nostru, nu este un act de desfidare. Europa e prea luminată, ca să pună în cumpĕnă amorul seu propriu de putere gigantică, cu dreptul sacru a unui mic popor ce a meritat totdeauna bunăvoinţa ei. Europa cunoasce că demnitatea unei naţii nu se mĕsură pe numĕrul locuitorilor sei, precum onorul şi curagiul unui om nu se mĕsură pe talia.

Altul va ḑice poate că s'ar uní cu părerea mea, dacă din dosul refusului nostru de a ne supune, am avé 300,000 de baionete. Voiu rĕspunde, că dreptul nostru e mai tare decât 300,000 de baionete, cari dacă le-am avé şi am voí să facem întrebuinţare de ele, ne-am găsí în faţă cu 300,000 baionete ale Europei coalisate în contra noastră. Prin urmare, nu 300,000 de baionete ne-ar puté dicta datoria noastră de a ferí fruntea ţĕrei noastre, de a insulta dar dreptul nostru.

Altul va ḑice că art. 44 nu cuprinde nici o intenţie de insultă în contra naţiei române, ci numai o simplă condiţie de admitere în marea familie europeană, precum de pildă condiţiele la care este ţinut a se supune ori cine are dorinţa de a face parte dintre membrii unui club. Stranie întimpinare! 'L-aşi întreba pe acel întimpinător, dacă ar primí să între într'o adunare, cu condiţie de a se sinucide mai ântâiu, sau cel puţin cu condiţie de a trece printr'o umilire degradatoare!

Altul va ḑice: că trebue să facem oare-cari sacrificii, pentru ca să intrăm şi noi odată în marea familie europeană. Voiu rĕspunde d-sale, întrebându'l dacă nu a remarcat în unele familii câte o rudă scăpătată, care are mai mult rolul şi aparenţa de slugă decât acela de rudă, care e tolerat în salon sub condiţie de a nu se prevala de legăturile sale de rudenie cu stăpânii salonului, care e pus la masă în capĕtul mesei, şi dacă sûnt mai mulţi meseni sau meseni importanţi, e trimis să prânḑească jos cu ceilalţi servitori. Această posiţie de rudă scăpătată şi umilită, eu nu o admit pentru România când e să între în familia europeană, şi'mi place a crede că fiecare dintre noi gândesce ca şi mine: că România 'şi-a recâştigat titlurile sale de nobleţă pe câmpul resboiului, că prin urmare are dreptul de a face întrarea sa în lume cu fruntea sus, ear nu cu capul plecat.

Altul va ḑice: că în fine tot trebue să facem ceva în favoarea Evreilor, pentruca să dăm o satisfacere Europei şi să stergem din constituţia noastră acel nenorocit art. 7, causa situaţiei noastre de astăḑi.

Dar! trebue să facem ceva, însĕ ce, şi cum, şi când? Eată întrebarea. Dacă Europa apreţiând actele noastre din ultimii 30 de ani, şi convingêndu-se prin acele acte, că sûntem un popor liberal şi emancipator, ar fi recunoscut pur şi simplu independenţa noastră, câştigată de noi înşine, ear nu dată nouĕ pomană, şi dacă în urma acestei recunoasceri leale, ar fi cerut dela noi oficios ca să desfiinţăm stavila pusă în calea Evreilor, noi Românii, cu generositatea şi simţul de gratitudine ce ne caracterisează, ne-am fi grăbit a face pentru Israeliţi mai mult decât vom puté face acum.

Lăsaţi la propria noastră iniţiativă, şi la liberul nostru arbitriu, ne-am fi arătat mai liberali, mai marinimoşi în privirea Evreilor, decât acum că ne vedem loviţi în amorul propriu nostru naţional, în dreptul nostru suveran de legiferare, şi apăsaţi sub presiunea străină.

Alianţa israelită prin nerăbdarea ei de a dobândí drepturi civile şi politice pentru coreligionarii sei, au indus Europa în eroare, pentru ca Europa să esercite o presiune draconică asupră noastră. Resultatul este că naţiunea română se simte ofensată, că România se simte ameninţată, că poporul este iritat într'un grad care poate să producă regretabile evenimente.

Prin urmare representanţii sei sûnt ţinuţi a fi cu mare cercumspecţie în atingerea constituţiunei noastre şi pot ḑice, sûnt obligaţi la o parsimonie prudentă în cestiunea de acordare de drepturi neamului israelit.

Eată resultatul nerăbdărei alianţei israelite, nerĕbdare legitimă, o recunosc dar imprudentă şi nepolitică.

Eu însumi care am reputaţia de evreofob, m'am simţit cu toate aceste destul de civilisat, pentru ca să găsesc că trebue să facem Evreilor o condíţiune mai corectă în ţara noastră, dar când, şi cum şi în ce condiţiuni?
Nu sub presiunea directă a art. 44, nu sub presiunea indirectă a alianţei israelite.., ci în liberul nostru arbitriu de stat independent şi recunoscut independent face condiţiuni.

Căci dacă am urma alminterea, dacă ne am supune a trece sub furcile caudine ale acelui fatal art. 44...... sciţi cu ce ne-am alege?

1. Am afirma noi înşine acuzările alianţei israelite şi am recunoasce starea de barbarie ce ni se aruncă în faţă făcênd un *mea culpa* ce ar rĕmâné ca o pată eternă pe paginile istoriei noastre naţionale.

Supunêndune cu capul plecat penalităţei cuprinse în art. 44, am lua deprinderea supunerei, pe când alţii ar lua vis a vis de noi deprinderea poruncii, şi ca stat independent am ajunge la o stare mai tristă decât aceea din timpul reglementului organic, când eram conduşi *a la baguette* de ordinile venite din Petersburg şi de firmanurile sosite din stambul.

În fine ne-am espune la cea mai tristă umilire: aceea de a datorí recunoascerea independenţei noastre, nu sacrificiurilor noastre, nu vitejiei noastre, nu Românului care 'şi-a vĕrsat sângele pe câmpiile Bulgariei... nu simţului de ecuitate a Europei, dar am datori-o în parte... cui?... Alianţei israelite!... Asemenea Prinţul nostru care a făcut campania ca şef Suveran, în fruntea bravei sale armate, prinţul Carol de Hohenzolern, nepotul marelui Împĕrat al Germaniei, şi domn al Românilor, el care 'şi-a câştigat titlul măreţ de prinţ independent *a la pointe de son épeé*, 'şi-ar datora acest titlu istoric, nu vitejiei sale, nu bărbăţiei soldatului român... dar cui?... în parte alianţei israelite.

Ce ar ḑice dar ţara întreagă dacă 'i-am crea o asemenea situaţiune în istorie? Ce ar ḑice Românul care s'a luptat voios pentru independenţa moşiei strămoşeşti?

Ţara 'şi-ar întoarce ochii cu durere dela noi.

Românul ar ḑice: Nu'mi mai cereţi de aḑi înainte sângele meu, dacă acel sânge vĕrsat, nu slujesce decât la trunchiarea ţĕrei şi la înjosirea demnităţei naţionale.

Pentru aceste considerante, când astăḑi România vine cu istoria sa în mână, pentru ca noi să înscriem pe paginile sale, al nostru veto, eu unul rup pagina destinată pentru înscrierea umilirei ţĕrei, ear pe ceealaltă pagină scriu cu inima mea: demnitatea şi salvarea ei!

Eată cuvintele pentru care susţin amendamentul meu. Am ḑis!

Varietăţi.

* Universitatea naţională săsească se va întruní după cum se aude în 1 Decemvre st. n. a. c.

* Statutele „asociaţiunei măsarilor din Sibiiu“ s'au proveḑut cu clausula ministerială de întărire.

* (Finalul cantecului „urma alege“.) „Figaro“ foaie umoristică din Viena aduce în unul din numerile sale de mai dincoace figura ministrului austriac de finanţe, pe care îl înfăţişază cu o traistă mare de drum, stând gata a pleca la gară. De desubtul figurei este tipărit:„ In cătro dle de Chertek?“ — „Emigrez. Astăḑi mi am ridicat salariul şi după ce mi s'a subtras impositul după venitul personal, impositul întregitoriu, cel după avere şi cel de rĕsboiu în fine tacsa militară s. c. l. am căpătat la mână 27 cr. Fie ministru de finanţe cine va vrea . . .“

* (Drum de fer cu cai) are să aibă Clujul. Întreprinḑĕtoriul Samuil Horovitz a cerut concesiunea a face în Cluj un drum de fer cu cai (tramway)

* (Esport de cereale.) Ni se asigură că de vre-o câteva sĕptĕmâni încoace din Sibiiu s'au esportat până Marţi peste 20,000 măji metrice de grâu şi secară în Ungaria. Espediţiunile se trimit la Arad, Oradea etc. Despre ce se espoartă din alte părţi ale Transilvaniei n'avem sciri positive însĕ e de creḑut, că proporţiunea esportului este aceeaşi.

* (Ursiade sau istorii de ale urşilor). În toamna aceasta urşii au ajuns la oare care renume mai mare ca de altădată. Pe hotarul Avrigului a fost în sĕptĕmânile trecute o goană de urşi, la care a luat parte d. general comandant locot. mareşal Bauer, d. general major Koczi, d. I. Sterca Şuluţ, d. adv. I. de Preda s. a. vênători, cam până în 30 la numer, gonaci cam la 300. Cu ocasiunea aceasta ni se spune, că după o goană ostenitoare s'au ivit un urs, pe care avrigeanul George Ranga, om de 70 de ani şi care a împuşcat mai mulţi urşi în viaţa lui, la nimerit cu o puşcătură încât ursul a căḑut numai decât la pământ. Ranga de bucurie, că a căḑut ursul, a aruncat puşca şi vrea să se suie călare pe urs dără fù reţinut de alţi vênători, cari nu credeau că ursul era mort, şi avură dreptate, căci ursul s'a sculat şi a plecat mai departe măcar că din el curgea sângele şiroiu. Ajungênd la şirul gonacilor ursul vrea să'şi facă cale printre dênşii şi a pus brânca pe o fetişoară de vre o ḑece ani, care eşise cu bunăsa la goană, şi o aruncà în lături. Biata copilă ă scăpat cu frica şi cu o mică sgărietură la un picior. Mai bine a încolţit într'un picior ursul pe alt Român, care 'i trase una cu securea. Urmărind vênătorii pe urs a scăpat şi încolţitul cu atâta. După mai multe alte puşcături ursul a remas în fine mort. Pelea ursului s'a vêndut prin licitaţiune, eară din preţul pelei căpătară cei răniţi câte o gratificaţiune ca să'şi uite de frică şi să'şi aline durerile.

— În Bran, partea Predealului, împuşcară Sâmbătă o ursoaie care era cu doi pui după ea. Puii fură ucişi.

— Comuna Aciuva din comitatul Aradului era de mai mult timp foarte bântuită de un urs încât oamenii se luaseră de gând. În fine patru locuitori de acolo Nicolae Balascu, Giurgiu Ursu, Mihail Oancea şi Ioan Sĕrb s'au hotărit să'i facă ursului apa. Inarmaţi cu pusci au atacat ursul pe care, după ce pe trei dintr'ânşii unul câte unul 'i-a îmbrăţişat amar, celui de al patrulea 'i-a succes a'l culca la pământ.

Toţi împreună 'l-au omorit. Ursul a tras aproape la opt măji.

* (Falsificare de bancnote). În Turda s'a descoperit o presă (maşină) cu care tipăriau bancnote de câte ḑece floreni, care seamănă foarte tare cu cele adevĕrate. Falsificatorii sûnt prinşi şi daţi pe mâna justiţiei.

* În comitatul Severinului aproape de Berzasca au prins honveḑii patru lotrii înarmaţi.

* (Tălhăriile în Bihor) cresc din ḑi în ḑi. În această privinţă i se scrie din Vêrtej lui „Pesti Naplo“ următoarele: În pregiurul nostru cresc bandele de hoţi mereu cu deosebire din lunile de pe urmă încoace. În pădurea Poucei s'au ţinut vre o 8 tălhari peste 2 sĕptĕmâni fără ca oficiul pretorial să fi întreprins ceva spre prinderea sau risipirea lor. Între Dobriţin şi Oradia mare siguranţa nu numai pe drumuri e periclitată, dară chiar în comune şi case. De curênd primì un neguţător cu numele Iacob Kepes dela o bandă de aceste o provocare ameninţătoare în tot feliul, a'i da 300 fl. v. a. Kepes se adresează spre siguranţă către pretorul, acesta însĕ îl îndrumează la comisariul de siguranţă, carele debia 'i-a dat spre acoperire un persecutor.

* (Statistică comercială). În anul 1877 au comunicat pe trenurile austriace 32 milioane de oameni dintre cari 27 milioane s'au folosit de classa 3. şi 4 şi numai 4 milioane de classa 1 şi 2. Aceia, cari au călĕtorit pe a 3 şi 4 classă au solvit 23 milioane floreni, cei de pe a 2-a $11\frac{1}{2}$ şi cei pe 1-a classă $2\frac{1}{2}$ milioane tacsă de călĕtorie. Va să ḑică şi la dările de transport poporul mai de rând joacă rolul principal. El şi aici contribue mai de 10 ori mai mult ca ceilalţi.

* (Un rabin ciudat). În oraşul Litowsk, la graniţa Rusiei despre Austria, s'a petrecut un fapt a cărui veracitate dacă n'ar fi garantată de „Fremdemblatt“, am crede că e scoasă dintr'unul din romanele lui Xavir de Montépin:

„Doi Evrei, tata şi fiul, trăiau rĕu. Acesta din urmă cumpĕră cu 25 ruble pe un ţĕran rus ca să dea tatălui seu un pasport să poată trece mai iute din această vale a lacrimelor. În ḑiua hotărită pentru esecutarea crimei, ţĕranul simţind remuşcări se duse la victima desemnată şi îi mărturisì tot. Tatăl îl învĕţă să spună fiiului seu că a făptuit crima şi drept dovadă îi dete să'i arete caftanul seu. Apoi bĕtrânul Evreu se duse la un rabin şi îi spuse toată întêmplarea. Rabinul, cu numele Iosif Beer, după multă chibsuire se hotărì să spună fiului că tatăl seu ucis i s'a arĕtat in vis şi 'i-a ḑis să întrebe pe ucigaş dacă vrea să 'şi ispăsască crima pe pământ sau înaintea judecătoriului ceresc? Fiul spăimântat preferì să 'şi spele pĕcatul pe pământ ca să se poată duce curat în sinul lui Abraham. Atunci el a fost citat înaintea rabinului, unde îl aşteptau ḑece membri influenţi ai comunei. Tatăl seu se afla după o perdea.

După întrarea acusatului, judecătorii se sculară şi rabinul învită serbătoresce umbra mortului să formuleze acusaţia. Abia auḑì fiul vocea tatălui seu şi căḑù trăsnit. Spaima îl ucisese.

Procurorul general a arestat atât pe rabin cât şi pe membrii tribunalului improvisat. Austriacii vor fi capabili să condamne pe acest nou Solomon! Ce ḑice alianţa; nu e persecuţie?

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Bibliografic.

A. de Cihac, *Dictionnaire d'étymologie daco-romane.* Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-moderne et albanais. — Francfort s/M. 1879.

(Urmare)

Închipuiţi-vĕ că un lecsicograf ar încorpora într'un dicţionariu al limbei *nemţesci* toate „cuvintele străine“ (Fremdwörter), câte se află bună oară înşirate în cele două tomuri mari ale opului (Fremdwörterbuch) lui *Sanders*. Ce aţi afla apoi în acel dicţionariu *nemţesc?!* Aţi da între altele de cuvinte curat grecesci, latinesci, franceze, engleze, italiane.... cu totul *neasimilate*; d. e. *katexochen, hysteron-proteron; et cetera, anno, ad acta; par excellence, plaidoyer; leader, fashionable; piano, salto mortale......*

Ei bine, în dicţionariul limbei *române* al d lui Cihac găsesci: *i proci, ipac* (= etc.), *vel* (= mare), *sin* (= fiu), *leat, bogdaproste, evghenicos, filotim, icos, ipovolon, orologhion....*, dar poţi compune o carte pentru sine din toate acele cuvinte *străine*, cărora lecsicograful cel mai tolerant faţă cu elementele nelatine, nu le poate da loc într'un dicţionariu *românesc*, fie acesta apoi chiar şi *istoric!* Căci să se bage bine de samă: deosebirea între „Fremdwörter“, precum am citat unele, şi astfel de cuvinte străine din cartea d-lui Cihac, socotind şi mulţimea celor în câtva asimilate, este aceea, că partea cu desĕvêrşire precumpenitoare ale cestor din urmă astăḑi sau nu se mai aude de loc, sau dacă s'a auḑit cândva, apoi s'a auḑit numai în cercuri restrinse, luând restricţia aceasta atât în privirea locală cât şi în cea socială. Ori şi care Neamţ, aibă el carte cât de puţină, cunoasce şi întrebuinţează cuvinte ca: *et cetera, anno* şi altele multe; să'i cauţi însĕ cu tot adinsul pe acei Români, cari sciu măcar numai de acele cuvinte, dise române, necum să le întrebuinţeze. Altcum şi aici s'ar mai puté adauge încă multe cuvinte, pe cari dl Cihac nu le-a înregistrat. Dacă d-lui primesce cuvinte ca *i proci, vel, sin, leat....* de ce n'a înşirat şi alte multe de acelaşi soiu, precum *pis* (= scris), *dni* (= luna), *ot* (= dela) *ot tam* (= tot de acolo) .., a căror cunoscinţă pentru înţelegerea de „hrisoave“ şi „zapise“ vechi, adecă pentru *paleografie* încă sûnt de lipsă? Şi dacă dl Cihac a primit pe neasimilatul *bogdaproste*, ce ca un fel de interiecţiune este întrebuinţat numai de poporul cel mai de rênd, fără ca acesta să cunoască măcar înţelesul acelui cuvênt sau mai bine al acelor cuvinte — de ce nu conţine dicţionariul d-lui Cihac bunăoară şi pe *gospodi pomilui*, ce în toată privinţa este egal îndreptăţit cu *bogdaproste*? Dacă d. e. *aghios, chiriacodromeon* au găsit loc între cuvintele *românesci*, de ce să fie respinse d. e. *bogorodicĭna* sau *chirie eleison*, care, în treacăt fie ḑis, se află pe lângă mulţi alţi termini grecesci, latinesci chiar şi în limba bisericească a *Nemţilor* romano-catolici?

Pentru ca cetitorii să'şi poată închipuí, până unde merge rîvna d-lui Cihac, a înmulţí elementele *nelatine* ale limbei *românesci,* observăm că d. e. între elementele *maghiare* ale dicţionariului seu se află: „*bărăţie,* s., monastère cathol. à Bucarest.“ Alăturăm aici un esemplu dela alt neam. În toată ţeara nemţească publicul mai umblat scie de „*Charité*“ din marea capitală nemţească Berlin, cel mai puţin întocmai ca şi Românul din România de „bărăţia“ din Bucuresci. Cum ar judeca însĕ chiar dl Cihac, dacă vre-un lecsicograf ar inregistra într'un dicţionariu etimologic al limbei *nemţesci* şi: „*Charité,* grosses öffentliches Krankenhaus in Berlin“?! (Astfel se află d. e. în *Petri,* Fremdwörterbuch).

Ne vedem siliţi a învinovăţí pe dl Cihac, că prea mult a esagerat însemnătatea elementelor *nelatine* in limba românească. Dacă vom scoate *jargonul* de o parte, şi cuvintele străine, *neromânesci* de altă parte din opul seu, din o carte, ce vrea să fie „dicţionnaire d'étymologie *daco-romane*“ (!), apoi acesta perde mult din voluminositatea sa. Ear în partea, ce rĕmâne după această subtracţie, se află mulţime de cuvinte cari — deşí *românesci* — sau sûnt obsolete cu totul, sau sûnt puţin întrebuinţate — luând în privire întregul popor românesc —, sau sûnt provincialisme, cunoscute numai în cutare parte locuită de Români. Dl Cihac ar fi făcut deci bine, dacă ar fi *însemnat* espres şi cu scrupulositate atât cuvintele *obsolete* şi *puţin întrebuintate* cât şi, după putinţă, *provincialismele.*

Ce deosebire nespusă între un cuvênt ca d. e. *vel* (= mare) şi un cuvênt, eară slavon, ca d. e. *primejdie*! Pe când acela stă, singur şi neasimilat, prin „hrisoave“, „zapise“... din timpuri de mult trecute, fiind şi pe atunci întrebuinţat numai de un cerc restrins de oameni şi în anumite casuri: *primejdie* are lângă sine *primejduire, primejduitoriu, primejdios* şi se aude de *seculi* în graiul viu a *tuturor* Românilor, începênd delá cel mai mare boier până la cel mai de rênd om, fie ei din *ori care parte* locuită de Români!

(Va urma).

Bursa de Budapesta

din 11 Noemvre n.

Renta de aur 95.15, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.50, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 73.75, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.75, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 104.25, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 90.—, obligaţiuni urbariale ung. 88.—, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 86.—, obligaţiuni urbariale temeşiane 86.60, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 85.—, obligaţiuni urbariale transilvane 85.— obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.40, renta austriacă în argint 70.60, renta de aur austriacă 80.75 sorţi de stat dela 1860 127.50, acţiuni de bancă austro-ung. 838, acţiuni de bancă de credit ung. 255, acţiuni de credit austr. 277, argint — —, galbin 5.57, napoleon 9,30, 100 marce nemţesci 57.55, London (pe poliţa de trei luni) 116.50.

Bursa de Viena

din 11 Noemvre n. 1879.

Acţiuni de credit	270 —
Valuta nóuă imperială germână	57 50
London	116 40
Galbin	5 56
Napoleon d'aur (poli)	9 30

Economic.

Budapesta, 31 Oct. n. Nu mai aveam nădejde a mai vedé vreme bună, după cum se închise ceriul şi întrând cu ploile dese şi receala. Pe la începutul sĕptĕmânei trecute însĕ deşí s'a mai ţinut încă vremea închisă totuşi frigul cel puţin se perduse şi se deschise şi ceriul încât pe la mijlocul sĕptĕmânei ne puturăm ţiné fericiţi, a mai vedé încă odată în toamna aceasta ceriul senin şi soarele strălucind şi încălḑind atmosfera recită. În a doua jumĕtate a sĕptĕmânei trecute impregiurările timpului schimbându-se definitiv spre bucuria tuturor, au adus cu sine ḑilele cele mai drăgălaşe de toamnă. Căldura cresce pe ḑi ce merge, universul a început numai decât a reînvia şi toamna deşí e către sfêrşit este acuma aşa de plăcută ca de obşte. Cea mai mare bucurie însĕ o au bieţii economi, cari lucreaza din resputeri spre a sfêrşí lucrurile restante de pe câmp. Aceste până acuma mai că sûnt toate isprăvite. Semn despre această împregiurare îmbucurătoare pentru toţi e, că oamenii se ocupă deja în cea mai mare parte cu vênatul de vulpi, epuri etc. Apa pe Dunăre a scăḑut tare şi buşchina deasă împedecă navigaţiunea pe dênsă. Pe lângă toată pedeca însĕ din Romania atâtea bucate sosesc de un timp încoace, încât spaima unei foamete, de care se tot vorbesce prin Ungaria este total delăturată. Bucatele însĕ precum şi toate celelalte article din têrg nici acuma nu sûnt mai eftine. In special notăm următoarele:

Grâul la 40,000 m. m. cu câte fl. 14.75—15.50; sĕcara la 4000 m. m. cu fl. 9.75—10.75; orzul la 4000 m. m. cu fl· 7—9; ovĕsul la 4000 m. m. cu fl. 7.47—7.65: cucuruzul la 15,000 m. m. cu fl. 7.30—8.80; făina mai n'a avut trecere.

Păstăioasele fură mai vioiu cercetate şi a trecut: fasolea cu fl. 10—10.50; lintea cu fl. 13—14; mazerea cu fl. 14—14.50; mălaiul cu fl. 7.25—7.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9.50—9.75; sĕmênţa de in cu fl. 13.50—14; toate per 100 chilograme; lânile au trecut cu fl. 82—90 per 56 chilograme,

Porcii încă au avut bun têrg. Intre 69.780 au fost din Ungaria de jos, 6190, din România, 1250 şi din Ardeal 580 capete; unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 51 fără vas. eară cu vas cu tot cu fl. 53; slănina cu fl. 48—54; sĕul cu fl. 47—48; spirtul *en gros* cu fl. 34.50 şi *en consum* cu fl. 35.50—37.50; cartofii cu fl. 4.50—5 maja metrică; petroleul cu fl. 17.50—17.75 per 100 chilograme.

Peile au trecut cam de mijloc şi adecă: peile de oaie din Banat şi Ardeal cu fl. 130—140, per 102 dărabe, eară părechea cu fl. 2.20—2.60; peile de miel din Banat şi Ardeal cu fl. 68—78 per 102 dărabe.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 5 Dec. 1879 şi 5 Ian, 1880 imob. lui Bucur Costea in Moha (judec. cerc. Sighişoara); în 24 Noem. şi 24 Dec. îmob. soţiei lui Gavrilă Ajtai în Tetiu (judec. cerc. Gherla); în 4 Dec. 1879 şi 10 Ian. 1880 imob. lui Stefan Bölöm în Apaţa (trib. Braşov); în 17 Noem. imob. luì Artenie Spătariu şi soţi în Tohat (judec. cerc. Năsĕud); în 1 şi 31 Dec. imob. moştenitorilor după Iosif Budă din Almaşul Tîrgociului (trib. Deva); în 4 Dec. 1879 şi 5 Ian. 1880 imob. lui Ladislau Dragos şi soţiei sale în Cerghidul mare (judec. cerc. Sântmărtin); în 17 Noem. imob. lui Stefan Borbely şi soţi în Cluj (trib.); în 17 Noem. imob. Rosaliei Schmotzer în Alba-Iulia (trib.); în 18 Noem: imob. d-nei Francisc Haller născută Agnes Gyulai in Cluj (trib.); în 1 Dec. 1879 şi 2 Ian. 1880 imob. d-nei Ioan Folkend în Domald (trib. Ibaşfalĕu); în 20 Noem. imob. Theresiei Szubai născută Kendoff în Hunedoara (judec. cerc.); în 24 Noem. şi 24 Dec. imob. Catharinei Schuster sen. în Beşa (judec. cerc. Sighişoara); în 19 Dec. 1879 şi 19 Ian. 1880 imob. lui Mateiu şi Catarina Knuff în Amnaş (trib. Sibiiu); în 22 Noem. lmob. rĕmasului după Carol Pfaffenhuber în Orăştie; în 19 Dec. imob. lui Iosif Aikler jun. în Binţinţ; în 15 Noem. imob. lui Nicolau Lazar în Cicmeu (trib. Deva); în 3 Dec. imob. lui Nicolau Keresztes în Petrind (judec. cerc. Hunedoara); în 20 Noem. imob. Mariei lui Ioan Roman în Deva (trib.)

2—3

CONCURS.

La scoala capitală gr. or. din Zerneşti, sa înfiinţat un post de învĕţătoreasă. Pentru întregirea acestuia să escrie concurs până la 1 Decemvrie a. c. st. v. ḑiua de alegere însĕ se defige pe 6 ale aceleiaşi lune.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

I. În bani salariu anual 100 fl. platibil din fundaţiunea Comşaiană.

II. Cuartir în edificiul scoalei şi 6 orgii de lemne.

Dela concurente se cere:

1. Ca să poşadă cunosciinţa limbilor patriei.
2. Atestat de moralitate şi de botez.
3. Atestat scolar despre cualificaţiunea scientifică.
4. Dacă a mai fost învĕţătoreasă atestat despre pracsa făcută.
5. Atestat că e versată în lucrul de mână şi economia casei. Suplicile lor, au a le asterne, dimpreună cu atestatele cerute, preaonoratului d-n ppresbiter Iosif Barac în Braşov.

Aleasa va serví un an de probă, în care dovedind diligenţă şi progres se va întărí definitiv în post şi i se va mărí salariul.

Zerneşti în 21 Octomvre, 1871.

Ioan Dan, m. p.,
preot gr. or. şi preş. al com. par.

Nr. 183. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III, din Livezeni, în protopresbiteratul tractului Haţeg, se escrie prin aceasta concurs, cu terminul până la 25 Novemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. 8 jugere pămênt arător şi fênaţ.
3. Dela fiesce care familie (250 familii) câte 1 floren v. a.
4. Venitele stolare îndatinate, statorite în sinodul parochial la 27 Maiu a. c.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch, au a'şi adresa concursele instruite în sensul prescriselor din „statutul organic“, şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan — din a. 1873 până la terminul susamintit.

Haţeg la 26 Octomvre, 1879.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

Nr. 190 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia Saschiz ppresbiteratul Sighişoara prelângă neputinciosul paroch Georgiu Şoneriu se escrie prin aceasta concurs cu termin până la 22 Noemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Cuartir liber cu edificatele economice, grădină de pomi şi legumi.
2. Din porţiunea canonică 8 jugere pămênt, din cari 6 folosibile în tot anul.
3. Dela 50 familii române câte o ferdelă grâu sau cucuruz sfârmit.
4. Dela 80 familii neurustice câte o ḑi de lucru
5. Lemne de ajuns.
6. Stola îndatinată dela 70 familii; din cari emolumente computate preste tot resultă suma de 250 fl.; în fine se observa că capelanul ales va puté fi instituit şi ca invĕţător.

Cei ce doresc a reflecta la prememoratul post sûnt invitaţi a'şi aşterne petiţiunile lor subscrisului până la terminul prefipt instruate în sensul prescriselor „Statutului organic“ documentând tot odată, că posed cunoscinţa perfectă a limbei germâne pre lângă cea maternă, special sûnt avisaţi a se presenta în vr'o duminecă sau serbătoare la biserica din Saschis spre a'şi documenta desteritatea în cântare şi tipic sau apoi în cuvântare.

Sighişoara 23 Octomvre 1879.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Zacharia Boiu m. p.,
protopresbiter.

Nr. 119. 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei grecoorient. dela biserica de jos din Vimamică în protopresbiteratul Cetăţii de piatră, prin aceasta cu permisiunea p. ven. consistoriu archidiecesan dto 15 Maiu, a. c. Nr. 1387. B. se escrie concurs cu termin până la 21 Noemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Dela 100 familii câte o ferdelă de cucuruz sfârmit şi câte o ḑi de lucru preţuitoare în 250 fl. v. a., şi dela 30 de familii câte o ḑi de plug preţuite în 34 fl. v. a.
2. Stolele statorite după hotărîrea sinodului ppresbiteral din 1873, cari toate sumate la olaltă dau un venit anual de 400 fl. v. a. prescris pentru o parochie de clasa III.

Doritorii de a ocupa această parochie, au a'şi adresa concursele instruite în sensul prescriselor „Statutului organic“ şi a regulamentului provisoriu din 1873, la subscrisul oficiu ppresbiteral până la terminul sus arătat.

Cărpiniş la 20 Octomvrie 1879.
În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Şovrea m. p.,
adm. prot.

Librăria Română
Ioan Corneliu Tacit
în Braşov.

Recomândă toate scrierile apărute în editura „Academiei de sciinţă în Bucuresci“, precum şi o serie de *Calendare pe anul 1880* cu conţinut foarte variat.

Analele societăţii academice române: Sesiunile anilor 1867—1877 Tom I	fl. 10.—
— Sesiunea anului 1878	„ 1.—
Balcescu Nicolae, Istoria Românilor sub Mihaiu-Vodă Viteazul, urmată de scrieri diverse	„ 2.—
Cantemir Demetriu. Tomul I. Descriptio Moldaviae cu o chartă geografică şi facsímile	„ 1.60
— Tom. II. Descrierea Moldaviei, tradusă din tecstul original latinesc	„ 1.60
— Tom III. Istoria imperiului otoman, tradusă de Dr. I. Hodoş, Partea I.	„ 3.20
— Tom. IV. Parea a II	„ 4.—
— Tom. V. Partea I. Evenimentele Cantacuzinilor şi Brancovenilor. Partea II. Divanul. Publicate de Sion	„ 1.20
Caesar Caiu Iuliu, Comentarele de belul galic, tradus de C. Copăcinean. Comentarele de belul civil, urmate de coment. lui A. Hirţiu, trad. de Caian	„ 2.—
Cicerone M. Tuliu, Philipicele, trad. de Aug. Laurian	„ 1.20
Cipariu Tim. Gramatica limbei române, Partea II, sintacsa	„ 2.
Dicţionariul şi Glosariul limbei române	„ 12.—
Dione Cassiu. Istoria română dela Nero până la Ales. Sever, trad. de A. Demetrescu	„ 1.40
Odobescu A. I. Istoria archiologiei	„ 4.—
Omer, Odisea şi batrachomyomachia, trad. în proşă de I. Caragiani	„ 3.20
Salustiu C. C. Catilina şi Iugurta, trad. de Dem. T. Dobrescu	„ —.80

Calendariul pentru toţi, cu un tablou gratis: „Misiunea României în Orient“	„ 1 30
Calendariul Halimalei	„ 1.06
Calendariul amusant	„ —.80

(Cumpĕrătorii, fie ai Calendariului pentru toţi, sau ai Calendariului amusant şi al Halimalei, vor lua parte la *Premiul-loterie*, ce se va trage la finile lui Martie 1880, avênd şanse a câsciga premiuri de **Lei noi: ☛ 200, 100, 50, 20, şi 10 ☚.** Numerile câscigătoare se vor publica prin jurnale).

Calendariul amusant şi picant, cu ilustraţiuni csilografice	„ 1.06
„ pentru doamne şi domnişoare.	„ —.56
„ dorului (cuprinde poesiile cele mai nouĕ)	„ —.56
„ puricelui (cu istorioare comice)	„ —.30
Almanach sau calendariu portativ	„ —.26
Amicul poporului, anul XX	„ —.50
Calendariul bunului econom	„ —.45
Calendariul tipografiei archidiecesane (cu Şematismul bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania)	„ —.30

G. Bariţiu, dicţionariu unguresc-românesc broşurat	„ 3.—
Dogariu şi Dariu, *Aritmetica*; eserciţii practice cu numerii dela 1—100 după sistemul decadic. Partea I broşurată 25 cr. legată (Partea a II-a sub presă).	„ —.30
I. Nemoian, Gramatica maghiară (pag. 306+LXXII)	„ 1.80
A. Densuşan, Negriada, epopeă naţională în 6 cânturi	„ 2.—
Aricescu C. D. Istoria revoluţiunei române dela 1821 şi acte justificative la istoria Revoluţiunei rom. dela 1821 T. I — II.	„ 3.50

Se primesc prenumeraţiuni la următoarele romane foarte interesante: „Contesa Lambertini“ fiica cardinalului Antonelli, 26 fascicule a 25 cr. — „Dramele Parisului“, de Ponson du Terrail. Traducere din limba francesă à 8 cr. „Caterina Cornaro“, cea mai frumoasă regină a Ciprului, Roman istoric după G. F. Born, trad. de V. Gr. Pop à fasc. 8 cr. — „Juneţa Regelui Henric“, de Ponson du Terrail, à fasc. 8 cr. — „Isabela“ sau Misteriele curţii din Madrid“ à fasc. 8 cr. „Marea otrăvitoare“ 37 fasc. à 8 cr.

Preţurile cărţilor se înţeleg loco Braşov. La trimiterea sub bandă (Kreuzband) se urcă preţul cu 10%. Suma ni se va trimite cu avis postal odată cu comanda.

I. C. Tacit,
Librăria Română.

[56] 1—1

CĂLINDARIUL
BUNULUI ECONOM
pe anul visect 1880.
Întocmit de
D. Comşa şi Eugen Brote.
Cu mai multe ilustraţiuni intercalate în tecst.

Anul IV.

Cuprinsul: Ḑilele şi serbătorile de preste an. Chronologia. Pascălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare şi Posturile. **Genealogia:** Austro-Ungaria, Germania, Francia, Rusia, Italia, Britania şi Irlanda, Spania, România, Svedia şi Norvegia, Belgia, Olanda, Grecia, Portugalia, Monaco. **Conspectul complet al têrgurilor din Ardeal:** A. în rênd alfabetic, B. în rênd chronologic. Têrgurile în **Ungaria.** Têrgurile principale în **România.** Têrgurile principale în **Bucovina.** — **POSTA:** A. Posta de epistole, B. Posta de mesagerie. **Corespondenţa telegrafică. Raportul între mĕsurile nouĕ şi vechi.** — **TIMBRE. Tabele de interese. Tabela comparativă a valorurilor de bani din toate ţările.** — **SFĂTUITORIU JURIDIC. PARTEA ECONIMICĂ:** Cu puteri unite. Carul (cu patru ilustraţiuni). Din istoria calului. Cât se seamĕnă pe un hectar? Timpul încolţirei şi vegetaţiunei la diversele plănte agricole. Tabelă despre maşinile agricole mai însemnate. Din care material cât vinars se estrage. Greutatea fructelor şi sĕmĕnţelor mai ındatinate. Cât timp poartă animalele agricole? Mutarea pomişorilor tineri. Pentru a apăra vrăbiile dela cireşe. Mijloc în contra omidelor pe varză. Plugul cu doue cormane (cu ilustraţiune). Ciurul (cu ilustraţiune). Foarfeci noue pentru tunsul oilor (cu ilustraţiune). Grijiţi pădurile! Cum să se prindă oile? (cu doue ilustraţiuni). Scutul pomilor (cu trei ilustraţiuni). Digestiunea. Găndacul de Maiu (cu şase ilustraţiuni). Sarea ca nutriment de vite. — **PARTEA BELETRISTICĂ:** Ioan Turbincă, poveste, Bătaia dela Călughĕreni. **Poesii:** Sentinela romană, poem istoric de Vasile Alesandri. Arătura de N. Beldicean. Mai iubit . . . de I. Mincu. Stejarulu şi cornul, cântec din Moldova. Bogatul şi seracul, cântec poporal. Rugina şi frămêntatul pânei (cu ilustraţiune). Cât e de greu un bou? (cu ilustraţiune). Respectul cuvenit (cu ilustraţiune). Literatura română agricolă. Tabelă pentru preschimbarea preţului după mĕsurile vechi în nouĕ. **Inserate.**

Preţul 45 cr. v. a. sau 1 leu n.

4—5 [53] **Editura tipografiei JOS. DROTLEFF în Sibiiu.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. **Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.**

Nr. 129. Sibiiu, Sâmbătă 3 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 2 Noemvre

Cestiunea administraţiunei Bosniei şi Erţegovinei a deschis în camera deputaţilor Ungariei calea torenţilor oratoriei. Pentru o mai bună informaţiune a publicului cetitoriu despre desbaterea acestei cestiuni îl îndreptăm la rubrica „Dieta Ungariei" din nrul present şi cei următori. Cu toate aceste, până când vom puté publica toate raporturile dela dietă privitoare la cestiunea aceasta, însemnăm, că discursurile pentru şi contra proiectului guvernului s'au sprigįnit, lucru ciudat, cu acelaşi argument: cu centralismul, care va sguduí dualismul şi va transforma monarchia într'un stat, în care se va absorbí Ungaria, devenind o provincie în rênd cu celelalte provincii.

În Viena încă n'a trecut proiectul privitoriu la cestiunea administraţiunei Bosniei şi Erţegovinei preste pragul comisiunilor. Proiectul însĕ şi acolo dă preste mai aceleşi dificultăţi ca şi dincoace de Laita.

Pe când în Budapesta şi Viena se fremântă părinţii patriei cu proiectele despre administraţiunea ţerilor ocupate, vine „N. fr. Pr." şi aduce scirea, că Poarta a dat un protest contra arondărei ţerilor ocupate în teritoriul vamal comun austro-ungurese.

Telegramele de eri dela Viena ne asigură despre un lucru, despre care încă alaltăeri lumea era la îndoială. Nu se scia cu siguritate, dacă clironomul rusesc se va abate în adevĕr pe la Viena, sau dela Gmunden va lua drumul deadreptul spre Berlin. Telegramele de eri dela Viena ne spun acum, că clironomul rusesc dimpreună cu soţia sa, cu Majestăţile Daniei şi cu ducele de Cumberland au sosit eri după ameaḑi la Viena. Imperatul nostru a întêmpinat pe oaspeţii sei la gară, a sărutat mâna reginei Daniei şi Mareducesei rusesci a strins mâna regelui Daniei şi a îmbrăţişat şi sărutat mai de multe ori pe Marele duce clironom rusesc. În castelul curţii oaspeţii fură bineventaţi de imperăteasa. Ce însemnătate politică va avé visita aceasta, mai ales dacă clironomul rusesc va merge dela Viena şi la Berlin, părerile se împart. Unele sperează că din visitele aceste are să reînvieze tripla alianţă a celor trei imperaţi, altele earăşi, care nu caută nici la etichetele de curte, nici la îmbrăţişările monarchilor, nu pun mare pond politic pe visită si susţin că Rusia, care continuă a submina prin agitaţiunile sale peninsula balcanică spre a nu se puté consolida Turcia, şi sub a cărei auspicii se crează alianţa balcanică, drept armă contra Austro Ungariei, vrea să îmbete deocamdată lumea cu apă rece, pentru ca la timpul seu să poată ajunge mai fără greutăţi la scopurile sale.

Va fi interesant a sci, că „P. Ll.". care se scie susţiné în toate impregiurările prin apropierea oficiului de esterne este de părerile acelor ce nu cred în formele de etichetă şi în articulii oficioşi al presei rusesci, ci acelor ce se orientează după fapte şi faptele după „P. Ll." arată, că Rusia inspiră agitaţiunile de pe peninsula balcanică.

Alianţa balcanică se susţine din mai multe părţi că este gata în toată forma. De aceasta se ţine până acum Bulgaria, Serbia şi Muntenegru. Alianţa este defensivă şi ofensivă, la care Bulgaria are să concurgă cu 90,000, Serbia cu 120,000 şi Muntenegru cu 26,000 combatanţi. Asupra comandei, la cas de resboiu, încă nu s'au înţeles aliaţii. Unii presupun, că la un asemenea cas comanda este reservată unui general rusesc. Despre România se ḑice, că stă încă departe de alianţa aceasta.

„Pol. Corr." anunţă, că ministeriul de resboiu turcesc a dat ordin pentru retragerea unei părţi a trupelor sale eşelonate la graniţa grecească şi pentru dimiterea celei mai mare părţi a corpului de armată dela Galipoli.

În cestiunea Arab-Tabia „L'independance roumaine" de Joi din Bucuresci scrie, că se ḑice, că comisiunea stă tocmai să'şi termine lucrările sale. Se asigură, că sgomotul ce a cerculat un timp oare-care, că comisiunea s'ar fi pronunţat contra României, este absolut inecsact. Din contră decisiunea pare că trebue să fie favorabilă României.

Reflesiuni.*)

Domnule Redactor! Sum sigur că d-voastră vĕ veţi mira numai, că şi eu m'am decis a scrie câteva rênduri la gazeta noastră „Teleg. Roman" şi pare vĕ vĕd, că d-voastră, care 'mi cunoasceţi bine natura mea retrasă de când eram conscolari în clerică, veţi ḑice: „au şi Saul între proroci." Dar nu că scriu şi eu într'o gazetă vĕ va surprinde, căci am vĕḑut eu şi cred d-voastră aţi vĕḑut şi mai mulţi cărpaci de carte, cari dacă umple câteva coloane de tipariu se cred îndreptăţiţi a se numĕra între literaţi şi savanti. Vĕ veţi mira însĕ dle redactor, că vreau să vorbesc la o cestiune de mare însemnătate sau mai bine ḑis vreau să me amestec şi eu în vorba altora. Înainte de a începe, doresc să'mi ficsez posiţiunea mea, ca şi d-voastră să sciţi ce loc să daţi corespondenţei mele. Căci vĕ spun înainte nu 'mi-ar plăcé să puneţi această corespondenţă la un loc mai de frunte în Telegraf cu atât mui puţin în partea literară scientifică, căci când am vĕḑut pre dl Mangra cum combate pre dl Sturza în foaia „Biserica şi Scoala" din Arad în cestiunea căsĕtoriei a doua a preoţilor, de atunci m'a cuprins un „dor" de a scrie şi eu ceva mai ca cărturarii.

Precum veḑi dară, dle redactor, eu parte nu mĕ pricep la carte multă, parte sum dela natură cam fricos nu mĕ încumet a scrie însumi ceva, dară îmi place să cetesc, ce scriu alţii scrie bine. Bine a scris după modesta mea părere dl Sturza în „Biserica şi Scoala" din Arad despre a doua căsĕtorie a preoţilor. Mărturisesc, că am urmărit cu mare interes părerile desvoltate ale d-lui Sturza şi am aflat în articlii sei publicaţi la ḑisa materie, nu numai o erudiţiune frumoasă în cunoscinţa canoanelor, dară şi o logică sănĕtoasă. Nu vreau prin aceasta să măgulesc d-lui Sturza, pe care nici nu'l cunosc, fără după nume, cu toate aceste 'i gratulez la ideile sale salutare şi corecte.

Pe cât m'am bucurat însĕ aflând în „Biserica şi Scoala" materie ce ne interesează mult pe noi preoţii, tractată cu multă seriositate şi obiectivitate, pe atâta de mult m'a întristat şi m'a mâchnit păşirea cea vehementă, netolerantă şi aproape fanatică a d-lui Mangra în combaterea d-lui Sturza. Am şi eu o logică [illegible] nu atâta de tare ascuţită prin filosoficescile învĕţături ca a d-lui Mangra; cu această logică mĕsurând părerile, argumentele şi deducţiunile d-lui Sturza am aflat mult adevĕr în ele. Dl Sturza deosebind canoanele după valoarea lor internă după istoria şi practica lor şi arĕtând, că unele şi până acum *tacendo* s'au abolit prin pracsă, admite, ca ceva posibil ca şi alte canoane, ce se adeveresc după timpul de astăḑi nepractice să se delăture. Arată că căsĕtoria a doua şi a treia a mirenilor la început a fost oprită pentru creştini prin canon, că acest canon nepractic s'a delăturat, încât astăḑi cu binecuvêntare archierească şi a patra căsĕtorie se poate încheia; de aici conclude că şi alte prescrieri canonice, cari nu nu-

---

*) Cu toate că publicului nostru numai în parte îi va fi cunoscută afacerea estinsă în aceste Reflesiuni, fiind că ea pe cât eartă dimensiunea unui articul indică şi cetitorilor nostri fondul cestiunei, nu hesităm a face întrebuinţare, sperând că dl autor va continua a scrie şi mai departe şi în merit în cestiunea cu care a binevoit a se ocupa de astădată. Red.

FOIŢA.

Căletoria domnitoriului Românilor Carol I în Dobrogea.

Continuăm din nrul 125 al foiei noastre această interesantă călĕtorie. Fiindcă partea aceasta din urmă nu încape într'o notiţă sub rubrica „Varietăţilor" îi facem loc aici.

Este vorba de sosirea domnitorului român la Constanţa (Chiustenge), care în Monitoriul oficial al României se descrie astfeliu:

Este cu neputinţa penei celei mai agere a descrie intrarea domnului României în vechia Costanţă. Scoborêndu-se trenul spre mare, acest oraş seamĕnă cu o flotă cu cataguri împodobită pentru mari serbători, căci casa cea mai mică, chiar bordeile din Suburbea tătărească erau acoperite peste tot cu drapele!

În fie-care stradă erau unul sau mai multe arcuri de triumf. Bulevardul, Elisabeta doamna, forma un spaler de arcuri de triumf, acoperite cu drapelele marinelor tuturor statelor.

La gară asteptau toate autorităţile, detaşamente de trupe şi mai toată poporaţiunea oraşului. După ce Alteţa Sa Regală a gustat din pânea şi sarea care îi s'a oferit de primarul comunei, asigurându'l că poartă o bună-voinţă pentru portul maritim al României, Alteţa Sa Regală s'a urcat în trăsură şi, urmat şi precedat de poporaţiune, care aclama pe domnitor prin strigăte de bucurie, în deosebitele limbi ale poporaţiunei: ura, zito, amin, cortegiul princiar s'a oprit la biserica ortodocsă, aparţinênd comunităţii grece; după Te-Deumul serbat în limbile greacă şi română, un orator a salutat pe domnitor, dorindu'i bună venire în numele Elenilor din Constanţa.

După aceea escorta princiară a percurs o parte din oraş şi bulevardul Elisabeta doamna, situat pe ţĕrmul mârii, şi s'a oprit la giamia turcească, unde era concentrată poporaţiunea musulmană. Alteţa Sa Regală întrând în întrul templului a fost condus de hogele la locul sânt, unde i se aşeḑase un scaun asternut cu tapete persiane. Aici s'a citit o rugăciune pentru sănătatea domnitorului şi pentru fericirea României, la care toţi asistenţii musulmani au respuns prin întreite „amine".

De ací Alteţa Sa Regală s'a transportat la palatul administrativ sau conak, unde a primit toate autorităţile publice şi deosebite deputaţiuni din celel-alte oraşe şi comune rurale ale judeţului Kiustenge. Apoi domnitorul s'a retras în cartierul seu, ce i se pregătise la vila onor. d. Harris, directorul general al calei ferate. Până tărḑiu Alteţa Sa Regală a dat audienţe, şi poporaţiunea a stat înaintea cartierului domnesc în dorinţa de a vedé pe domnul României şi al Dobrogei, a cărui sosire în noua provincie română era asteptată cu atâta nerăbdare.

Timpul fiind furtunos s'a amânat pe a doua ḑi iluminaţiunile şi focurile de artificie ce le pregătiseră toate clasele poporaţiunei cu o mare profusiune.

A doua ḑi Vineri, la 10 ore Alteţa Sa Regale a asistat la punerea pietrei de temeliă a noului şi marelui hospel numit Hotel Carles I, pe care o companie, representată prin d-nii Arthur Green şi Rotschild, îl clădesce în Constanţa pe ţĕrmurile mării destinat mai cu deosebire pentru persoanele ce în timpul verei vor vení acolo pentru băile de mare.

Cu această ocasiune şi după ce s'a făcut sânţirea apei, d. senator Orescu, distinsul nostru architect, a citit un discurs care se va publica mai târḑiu. Ear d. ministru de interne a citit actul comemorativ suptscris de Alteţa Sa Regală şi de ministrii de interne şi de resbel şi care apoi, închis într'o capsulă de plumb împreună cu mai multe monete şi medalii avênd efigia domnului României, s'a pus în temelie. Alteţa Sa Regală, încingênd apoi şorţul de mătase şi luând mistria şi ciocanul de argint, a cimentat peatra, dorind hospelului şi oraşului în care se zidesce durată şi prosperitate.

De acolo Alteţa Sa Regală a

mai nu sûnt practice, dară păgubitoare pentru vaḑa bisericei şi moralitatea creştinilor, prin analogie încă ar fi bine să se delăture, numai să se afle o formă corespunḑĕtoare a delăturărei lor; între atari prescrieri canonice, cari reclamă astăḑi delăturarea lor este şi oprirea căsĕtoriei a doua a preoţilor. Aceasta este o părere spriginită de dl Sturza prin frumoasă argumentare; aceasta nu împedecă pe dl Mangra să fie de părere contrară şi să'şi aducă doveḑile sale, eară mai departe să remână la publicul cetitoriu a judeca ale cui argumente cumpănesc mai mult. Nu aşa dl Mangra! d-sa numesce pe adversariul seu eterodocs, schismatic, eretic ş. a. ba chiar îl terorisează ca pre un nevrednic! Apoi nu'l lasă pe adversariul seu nici să'şi desvoalte publice părerile sale, ci vine a'l înneca aşa ḑicênd în vorbă; apoi redacţia „Bisericei şi Scoalei“ este liberală până la indiscreţiune, căci împărtăşesce d-lui Mangra manuscrisul d-lui Sturza spre combatere înainte de a fi publicat. Mărturisesc, că o astfeliu de purtare vatĕmă bunul simţ şi nu pot să rabd a nu'mi da espresiune publică indignaţiunei mele. Am vĕḑut seculul de mijloc lângă seculul al XIX, am vĕḑut înţelepciunea scolastică a evului de mijloc cu argumentele şi distincţiunile ei sofistice puse lângă lumina secolului al XIX; am vĕḑut ce prăpastie este înţre amêndouĕ!

Dl Mangra, când se provoacă la nemuritoriul Şaguna în apĕrarea părerilor sale dovedesce, că n'a cunoscut spiritul liberal al lui Şaguna. Ce e drept, Şaguna în multe cestiuni era scurt la vorbă, dară pe el mai puţin ca pe alţi 'l-a surprins propunerea făcută în congresul din anul 1870 despre admiterea preoţilor la a doua căsătorie. El a cugetat mult asupra acestei întrebări şi ca archiereu, ce era, nu a declarat pe nimenea de eresie, să pot ḑice din cele ce le sciu, că dacă atârna numai dela el şi nu cumpăniau şi motive de oportunitate ideia aceasta ar fi fost, deşí nu realisată, dar mult promovată. Un cas să ilustreze cele ḑise. Preotului vĕduv M. din comuna S. 'i-ar fi dat voie să slujască şi ca căsătorit a doua oară. Dar opunêndu-se poporul la aceasta, se înţelege Şaguna nu 'i-a putut şi nici n'a voit a'i face forţă. Aşa dară numai de oportunitate poate fi vorba!

A nu raţiona omul despre lucruri, ţinĕse acele chiar de sfera dogmatică, însemnează a abḑice dela tesaurul cel mai preţios, care 'l-a dat Dḑeu omului, însemnează a abḑice dela mintea însaşi. Biserica orientală a fost totdeauna liberală; ea a sciut să împace legile positive ale bisericei cu raţiunea, căci legile însĕşi, dacă au să fie bune şi ducĕtoare la scop, trebuie să fie raţionale. Scriptura însăşi a ḑis, că spiritul viază, eară literatura omoară! Apoi când începĕtoriul a toată legea aşa ne a învĕţat pre noi, pentru ce să ne degradăm noi la un „mucherism“ sec.

Dar să concedem, că poate greşí cineva dintre noi în espunerea părerilor sale.

Deci să fim mai cu indulgenţă unii cătră alţii, îndreptându-ne unii pre alţii cu dragoste frăţească.

Am aflat de bine a face reflecsiunile aceste mai ales, că atari casuri se repetează în „Biserică şi Scoală“. Am cetit înainte cu un an în acelaşi jurnal o critică a cărticelei scrise de Ioan Popea pentru scoalele poporale intitulată „Religiunea crescină“. Acolo tot cu asemenea netoleranţă s'a scris faţă cu autorul, numindu-se învĕţăturile cuprinse în ea „erezii“. E de dorit, ca în casurile când învĕţăm, când criticăm mai ales noi preoţii, să fim cu blândeţe; stă rĕu bărbaţilor, ce aspirează la posiţiuni mai însemnate între preoţi, că se răpesc aşa tare de un zel prea mare, când combat părerile altora. Sperăm că d-l Mangra nu va desconsidera nici sfatul unui preot mai bĕtrân ca d-sa, deşí nu aşa învĕţat şi va tracta mai cuviincios pre adversarii sau şi pre noi cei ce cetim scrierile d-sale.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 8 Noemvrie s'a notificat deputaţilor, că Gab. Varady 'şi-a depus de nou mandatul de deputat. După aceste s'au resolvit mai multe petiţiuni şi propuneri.

În şedinţa dela 10 Noemvrie, după autenticarea protocolului şi presentarea esibitelor, vine la discusiune proiectul de lege, despre administrarea Bosniei şi a Erţegovinei.

Raportorul E. Pulay recomandă în termini scurţi primirea proiectului care e numai o consecuenţă a tractatului dela Berlin. E vorba numai de o mesură provisoră prin care nu se alterează raportul legal între Ungaria şi Austria.

Dr. Polit ḑice că arare ori s'a desbătut în dieta ungureasca un proiect atât de scurt şi precis, dar totodată de aşa mari dimensiuni cum e cel de faţă. Acest proiect înseamnă o schimbare radicală în sistemul întreg, care s'a arĕtat insuficient pentru acţiunea monarchiei. Atât e sigur, că acest proiect nu încape nici în constituţiunea Austriei, nici în a Ungariei. Ori-cum vom întoarce lucrul cu delegaţiunile şi parlamentele, formula pentru discutarea afacerei cu Bosnia nu o vom puté afla.

Marea întrebare orientală începe a juca un rol însemnat pentru situaţiunea internă a Austro-Ungariei. Europa se pare că trece cu vederea acest moment, când voiesce a ne încredinţa în orient o misiune, ce nu corespunde nici pe departe cu situaţiunea noastră internă şi cu natura monarchiei noastre. O asemenea misiune ne-a insinuat de curênd un bărbat de stat din Anglia, dar opiniunea publică cel puţin în Ungaria, nu consimte cu aceasta misiune şi cu drept cuvênt, pentrucă o escursiune prea departe în cestiunea orientală poate avé urmări fatale pentru situaţiunea internă a monarchiei noastre.

O politică orientală în stil mare presupune altă situaţiune internă, alte condiţiuni, şi un stat omogen. Afacerea Bosniei a provocat o sumă de contraste şi nu încape îndoială, că factorii deciḑĕtori voiesc a le aplana. Nu e numai o întêmplare oarbă, că proiectul s'a substernut în amêndouĕ parlamentele cu un cuprins identic, şi într'un moment, când în ceealaltă jumĕtate a monarchiei se pregătesce o schimbare radicală în situaţiunea internă. E greu a se presupune, că Cehii au întrat în senatul imperial fără a conta la această străformare.

Se vede că ocupaţiunea a fost mai mult decât o campanie militară, căci mandatul dela Berlin a încredinţat monarchia nu numai cu ocuparea ci şi cu administrarea provincielor, adecă cu misiunea, de a introduce ordine şi stări mai bune; dar Austro-Ungaria n'a putut înlătura ce a aflat în Bosnia. Când a luat misiunea asupra sa, Austro-Ungaria trebuia să scie dacă e ea în stare să resolvă două cestiuni de o însemnătate foarte mare, adecă cestiunea bisericei greco-orientale în provinciile ocupate şi cestiunea agrară.

Cu privire la cestiunea primă s'a comis îndată la început o greşală mare, căci deregătoriele de ocupaţiune în loc de a se răḑima pe maioritatea precumpĕnitoare a creştinilor orientale s'au basat pe minoritatea catolică a poporaţiunei, ba s'a observat faţă cu greco orientalii chiar şi atitudine ostilă şi li s'a refusat chiar şi recunoascerea numelui lor naţional sêrbesc. Majoritatea poporaţiunei a asceptat să scape de jugul episcopilor fanarioţi greci, care o asupria ca şi Turcii prin economia lor simonistică, ea spera să ajungă sub jurisdicţiunea bisericească a patriarchului din Carloviţ, care e succesorul legitim a vechei patriarchii din Ipec. În loc de a face aceasta s'a admis continuitatea suveranităţii sultanului şi prin aceasta s'a recunoscut competenţa patriarchului ecumenic din Constantinopole cu privire la jurisdicţiunea bisericească din Bosnia. Serbia a avut cuvênt, să se bucure de această eroare. Stând astfel lucrurile monarchia noastră nu e în stare a resolví cestiunea bisericească şi a corespunde mandatului dela Berlin.

Cât pentru cestiunea agrară, mişcările din orient au avut totdeauna un fond social. Toate revoltele au fost la început mişcări agrare, cari numai mai târḑiu au luat un caracter politic. Stările agrare din Turcia nu află păreche nicăiri în Europa. Andrássy credea că va afla în Bosnia cam aceleşi stări cum erau în Ungaria înainte de 1848. Aceasta a fost o eroare. În Ungaria instituţiunile feudale nu aveau nimic de a face cu religiunea şi naţionalitatea, dar în Bosnia posesiunea e identică cu religiunea, acolo numai Mohamedanii sûnt proprietari de pământ. După aceste oratorul desfăşură raportul ce a esistat între proprietarii turcesci şi între raialele creştine. Creştinii trebuiau să dee statului ḑecimea, proprietarilor septima, secsta, cuarta, ba chiar şi terţia. După rescoala dela 1849 a decretat Omer paşa că begii să capete pretutindenea terţia dar nu le-a permis să pretindă robote. Begii însĕ totuşi nu s'au lăsat de robote. Decursul revoltei din urmă care a adus cestiunea orientală la crisă vi e cunoscut. Dacă în Ungaria la 1848 nu se făceau ţĕranii proprietari pe moşii, ci numai arendatori, revoltele nu încetau nici aici. Va fi de tot greu a deslega cestiunea agrară în Bosnia. De o parte se ţin begii, de alta raialele de proprietari ai pământului. Înainte de ocupaţiune begii au ţinut o adunare în Seraievo, au promis raialelor că le vor da a treia parte din pământ dacă se vor lupta contra Austriacilor. Raialele nu s'au învoit pentrucă aşteptau să căştige după ocupaţiune şi mai mult. Acum însĕ deregătoriele noastre au ordinat ca raialele să plătească begilor taimoasa tretină carea o plătiau şi mai înainte. Dacă nu se va deslega cestiunea agrară în vre-un fel, noi vom avé în Bosnia tot revolte. Voind să facem ordine si linisce trebue să regulăm cestiunea de rescumpĕrare a pământului. (Rîsete în dreapta, aplaus în stânga) şi fiind provinciele sĕrace trebue să dăm noi mijloacele.

Oratorul afirmă că a combătut totdeauna ocupaţiunea nu numai din punct de vedere sêrbesc ci şi din cel unguresc. Orientul trebue lăsat popoarelor orientale, monarchia noastră să nu umble după acuisiţiuni de ţĕri.

---

mers, parte în trăsură, parte pe jos, spre marea mulţămire a poporaţiunei, de a visitat deosebitele stabilimente: cancelariele autorităţilor publice, scoalele de băieţi şi fete, române, grece şi musulmane, casarmele, spitalele şi închisoarea, unde a graţiat câţiva osândiţi demni de domneasca îndurare. La douĕ oare după ameaḑi Alteţa Sa Regală a mers urmat de mai multe trăsuri, de a visitat marea fabrică de tăbăcărie care după anecsarea Dobrogei şi chiar în anul acesta s'a zidit în apropiere de trei chilometre de Chiustenge, şi anume între mare şi lacul de apă dulce dela Anadul-Chioi. Această fabrică, construită de o societate de „capitalisti lucrând după procederile cele mai nouĕ ocupă deja peste o sută lucrători şi este negreşit cel ântâi stabiliment al României în această ramură. Alteţa Sa Regală a percurs fabrica în toate părţile ei, a asistat la deosebitele ramificaţiuni ale fabricanţiunei; ca semn de înalta Sa mulţămire a acordat medalia de aur serviciul credincios directorului folositoriului stabiliment şi medalia de argint la patru fabricanţi cei mai capabili. Atâta la dejun cât şi la prânḑ în aceste douĕ ḑile pe care Alteţa Sa Regală le a petrecut în Constanţa, au învitat la masa domnească principali notabili de toate naţionalităţile şi de toate confesiunile.

La apusul soarelui Alteţa Sa Regală a asistat la o rugăciune religioasă organisată în onoarea Sa de mica colonie a Karaimilor. În sara de Vineri a avut loc în Constanţa o iluminaţiune, pe care oraşul Bucuresci, în cele mai frumoase ale sale sărbători, ar fi putut'o învidia, căci iluminaţiunea, împodobită cu focuri de bengal şi cu frumoase artificie se întindea de pe pământ şi pe mare.

Toţi ţĕrmii erau în flacări cu mii de lampe, cu sute de sori arḑĕtori. De sub ţĕrm în tot minutul se ridicau in aer sute de rachete. În acelaşi timp minarelele giamilor străluciau cu focuri întocmai ca farurile porturilor Corăbile în port erau ear iluminate şi pe mare mai multe vase erau transformate în gondole veneţiane împodobite cu sute de lampioane multicolore.

Alteţa Sa Regală după ce a percurs pe jos bulevardul a onorat cu visita Sa casele d-lui N. Macri căpitanul portului, şi dela cafasul asemenea frumos iluminat a asistat la retragerea garnisoanei purtând torţe aprinse şi în sunetul a douĕ musici militare.

După aceea Alteţa Sa Regală a pornit earăşi pe jos încungiurat de toată poporaţiunea şi aclamat cu mii de strigăte de ura, zito, amin, s'a întors în cartierul seu. Ear poporaţiunea a remas veselinduse pe strade până când s'a făcut ḑiuă.

A doua ḑi la 9 oare dimineaţa, Alteţa Sa Regală 'şi-a luat ḑiua bună dela Constanţa, asigurând încă odată pe orăşeni, representaţi prin inteligentul şi activul lor primar, că dorinţele Constanţei sûnt dorinţele Alteţii Sale Regale şi că Alteţa Sa Regală în acord cu guvernul seu va pune toate stăruinţele spre a le realisa cât mai curênd.

În percursul de întoarcere la Cernavoda, Alteţa Sa Regală a fost întâmpinat la fie care staţiune, de o poporaţiune mult mai numeroasă de cât la sosire mulţămită aceasta timpului frumos şi a famei respândite despre buna voinţă şi afabilitatea domnului Dobrogei.

La staţia Medgidie Alteţa Sa Regală a fost salutat de o numeroasă deputaţiune de păstori mocani, care au oferit Alteţii Sale Regale un berbec cu lână colorată, împodobit cu panglice tricolore.

La Cernavoda Alteţa Sa Regală a visitat magasinele companie călei ferate maşinele şi ciururile mecanice cu care grânele se rădică din caice, se ciurue şi se încarcă în vagoane spre a fi transportate apoi la port şi direct încărcate în corăbii.

Călĕtoria de întoarcere s'a făcut tot pe vaporul Arpad. Sosind înaintea Hirsovei Alteţa Sa Regală a bine voit a desbarca, a primí deputaţiunile oraşului şi ale comunelor rurale de prin pregiur, şi apoi s'a suit pe înălţimea care departe oraşul român de oraşul turcesc şi pe care era ridicat

Anecsările vor altera şi păgubí starea de până acum a Ungariei. Oratorul nu vede nicăiri garanţii că monarchia austro-ungară va importa civilisaţiune şi ordine în Bosnia; ea lasă caosul cel vechiu să dureze mai departe cum era sub Turci. Din aceste considerante Polit nu primesce proiectul.

(Va urma).

Liga latină.

Dl L. Peyramont, cunoscut publicului prin descoperirile sale ultime, ne împărtăşesce în ḑiariul seu „Soleil“ convorbirile ce le a avut mai pe urmă cu trei bărbaţi de stat distinşi din Italia, pe cari nu vrea să'i numească decât numai cu literile începătoare ale numelui lor. Înainte de a întra în merit, premite că negoţiările din urmă între Germania şi Austro-Ungaria amerinţă deosebit pe Italia, căci, după planurile plasmuite în Viena, marea adriatică va devení numai un canal german, Triestul un port mare german, care va absorbí tot comerciul între rĕsărit şi apus. Prelângă aceasta toate speranţele Italiei la câştigarea teritoriului trientin, Tirolului de sud şi a Istriei sûnt nimicite. Dl de Bismarck, care „are să'şi mulţămească partea cea mai însemnată a laurilor sei Italiei dela Custozza“, a înşelat pe aliaţii sei într'un mod infam şi nu numai că li-a făcut pagube dar 'i-a mai şi vătĕmat despreţuindu'i prin acea că, dintre toţi ambasadorii străini din Viena, numai pe cel italian nu 'l-au onorat cu visita sa. După aceste premise urmează însaşi convorbirea cu cei trei bărbaţi, cari toţi au trecut pe la putere şi vor puté şi în viitor să mai vină la guvern. Cel dintâiu e dl de A., unul dintre cei mai de influenţă membri din partida dreaptă şi mai înainte părtinitor al alianţei germâne, dela care însĕ astăḑi s'a înstrăinat cu totul.

Dl de A.: Dta nu'mi spuni nimic nou. Şi eu vĕd ca şi Dta periculii ce amerinţă lumea latină în deobşte şi pe Italia în deosebi; dar nu pot adopta critica Dtale şi responsabilitatea pentru aceste stări de regretat ce ni o atribui mai numai nouĕ. Imparţialitatea cere ca să nu judecăm politica şovăitoare, şi nehotărîtă a Italiei înainte de a ţiné samă de greutăţile cu cari trebue să se lupte ea în lăuntru şi în afară. Ce a făcut Francia până acum spre a ne câştiga pentru o politică latină pe faţă? Pentru neutralitatea noastră în anul 1870 când cu resbelul Francezii ne-au imputat pe toate coardele că am fost foarte nemulţămitori, fără de a cugeta însĕ că noi atunci nu eram în stare a le da un ajutor fie cât de mic. Mai târḑiu ei ne-au amerinţat cu o revoltă clericală şi în sfêrşit, când cu cestiunea egiptică şi tunesică, nu au cruţat nimic pentru a ne vătĕma şi a ne păgubí în interesele noastre, fără ca dênşii să aibă vre-un folos real pentru sine. Aceasta mai poate trece; cât pentru Tunis, unde avem o poporaţiune italiană numai de 12—15,000 suflete, căci Tunis este aproape numai un anecs al Algeriei; dar cu totul altfel stă treaba cu Egiptul. Cum s'a întêmplat, de guvernul D-voastre şi Dta însuşi, căci Dta ai desfăşurat această întrebare în „Soleil,“ nu aţi priceput că influenţa Italiei în aceasta ţară v'ar fi putut face serviţiuri mari în ḑiua altcum nedepărtată, când Anglia, care astăḑi e silită a'şi împărţí prevalenţa cu D-voastră, ar voí să'şi asigure un monopol esclusiv, dacă nu acuisiţiunea moştenirei Faraonilor? Dta îmi vorbesci de agitaţiunile Italiei iredente, de cochetările noastre cu dl de Bismarck şi de aspiraţiunile noastre relativ la Nizza, Savoia şí Corsica. Părtinitorii cei mai esageraţi ai Italiei iredente au făcut câte odată alusiune la Nizza, dar de Savoia sau Corsica nu a fost vorbă nici odată, deşí ni s'au făcut, cu privire la cele douĕ din urmă, în douĕ rênduri avansuri şi propuneri din partea unor oameni, despre cari te-ai mira vĕḑêndu'i că sûnt de aceaşi părere cu Dta. Cât pentru intimitatea noastră foarte relativă cu principele de Bismarck, ea a avut un obiectiv, care nu era Francia.

Eu: Aşa dară probabil Austria? Dar D-Voastră trebuia să sciţi cât se tacsaţi intenţiunile cancelariului german în această privinţă. Nu a declarat el mai de multe ori şi încă într'un mod hotărît cabinetului Melegari-Nicotera şi d-lui Crispi, că Italia dacă va vrea să ceară recompensaţiuni, trebue să ocolească Triestul şi Istria? Eu am auḑit dintr'un isvor acreditat că principele Bismarck a vorbit în Septemvrie 1877, când a conferit cu d-l Crispi în Gastein, despre Nizza şi Savoia ca despre o despăgubire ce s'ar puté da Italiei în casuri anumite.

D-l de A.: Şi eu am auḑit ceva despre această întrevorbire în înţelesul indicat de D-ta, dar, cu toate că în diverse puncte nu sûnt de acord cu d-l Crispi, te pot totuşi asigura că el are o privire cu mult mai ageră decât să se fi prins în cursa ce i s'a pus. D-l de Bismarck are nesmintit intenţiunea să provoace certe între statele latine; aceasta 'i-a succes până acum şi noi toţi, Francezii, Italienii, Spaniolii sûntem deopotrivă vinovaţi. Binele lumei latine cere ca să înlăturăm cu ori ce preţ micile noastre certe şi să venim de grabă în starea de a ne opune duşmanului nostru comun şi inesorabil: germanului.

Eu: Mulţi bărbaţi de stat şi scriitori au cugetat la această confederaţiune latină, dar nimenea nu s'a ocupat cu mijloacele de a o realisa. În cele trei ţĕri trăiesce un soiu de oameni valoroşi, cari se cunosc, se preţuesc pe sine şi cari au consciinţa deplină despre pericolul de moarte care va urma din rĕspândirea pangermanismului. Oare să nu le fiă cu putinţă acelora a se înţelege asupra modului cum să se stabilească basele unui congres care să se ţină în tot anul odată în Francia, apoi în Italia şi în urmă în Spania, pentru a discuta interesele latine? În modul acesta s'ar puté porní un curent care, uşurând guvernelor problema în această direcţiune, li o ar puté şi impune la cas de lipsă.

D-l de A.: Ceva asemenea s'a făcut deja la noi şi eu ve pot aduce ştirea îmbucurătoare că ne vom ocupa de nou şi mai serios cu această idee. Creḑi D-ta că vom afla în Francia şi Spania mulţi oameni cu aceleaşi simţeminte?

Eu: De sigur, începeţi numai bărbătesce, şi veţi avé în curênd un resultat strălucit.

Al doilea, dl B., odinioară colegă cu dl de A., s'a esprimat tot în asemenea mod; cât pentru posibilitatea unei procederi mai energice din partea Italiei, s'a arĕtat ceva mai pesimist. După părerea dlui B., Italia nu are lipsă de puteri şi isvoare morale, dar le lipsesce bărbaţilor sei de stat încrederea în sine, şi această amorţire se esplică prin greutăţile stărei materiali. Ţipetele de alarmă ale generalului Mezzacapo, Petrucelli şi ale multor altora abia află un ecou, pentru că e greu, dacă nu imposibil, a cere jertfe în bani pentru înarmare dela o ţară, care e ruinată în trei părţi ale sale; mai adauge, că lipsa cea mare va mai cresce prin recolta cea slabă din acest an într'un mod îngrigitor. Cu toate aceste nu trebue să ne discuragiăm ci trebue să punem ceriul şi pămêntul în mişcare pentru a nu lăsa ca vechia lume latină să se înfrângă fără resistenţă de loviturile Germanilor.

Al treilea în sfêrşit, dl F, este un conducĕtor al stângei şi ca atare mai porav.

Un popor care se luptă pentru esistenţa şi rasa sa, ḑice dl F., află totdeauna ajutoarele de lipsă. Italia pricepe serioasele datorinţe ce i le impune coaliţiunea germană-austriacă şi ea le va şi împliní cu ori ce preţ. Ea are o armată bine disciplinată şi eroică, oficeri instruaţi şi însufleţiţi de patriotism şi, când vor resuna fanfarele de resboiu, ea va puté mobilisa cel puţin 500,000 soldaţi. Diferenţele noastre de opiniuni cu Francia sûnt neînsemnate şi ne vom înţelege; ori ce om cu minte vede că e vorba de un interes comun. Opiniunea publică din Italia nu doresce nimic mai tare decât alianţa puterilor latine şi înţelegerea între latini şi slavi fiind o necesitate va resulta de sine.

Eu: Casa regală a D-voastre însĕ se află într'un raport viu de prietenie cu familia imperială germână. Principele clironom german cu princesa se află acum în Pegli, unde îi va cerceta regele Umbert şi va petrece în apropierea lor vre-o câteva sĕptĕmâni. Se afirmă chiar că legăturile de amiciţie între amêndouĕ familiele domnitoare se vor lega şi mai strîns prin o căsătorie a ducelui de Genua cu fiica a doua a principelui clironom german.

Dl F. Aceia cari se basează pe aceste simpatii, la aparenţă atât de vii, se pot înşela uşor în calculii lor. Regele Umbert nu e încă în Pegli, şi, dacă va merge, nu va petrece acolo atât cât presupuni Dta, şi, la tot casul, el nu va preferí dorinţele şi predilecţiunile sale intereselor naţiunei. Însemnaţi bine, domnul meu: Francia să se păḑească a ne loví la ori-ce ocasiune şi fără temeiu, mai bine să ne întindă mâna frăţească-şi celelalte vor urma de sine.

Varietăţi.

* (Curs pentru învĕţarea limbei rusesci). În urma unei ordinaţiuni a ministeriului c. r. de resbel în 16 a lunei c. se începe în 2 despĕrţăminte un curs de învĕţarea limbei rusesci pentru oficierii din statul major. Locotenentul Dragosz va ţiné prelegerile în ambele despărţĕminte.

* (Oaspeţi interesanţi în Viena). Din Petersburg se scrie cu datul 4 Noemvre n. următoarele: Viena cu sfêrşitul lunei acesteia va primí o visită de oaspeţi interesanţi. Acestia sûnt membrii unei comisiuni iapaneze adecă 4 dignitari ai depărtatului stat oriental, cari sûnt trimişi de regimul lor cu misiunea specială a se face cunoscuţi cu organisaţia poliţiei, gendarmeriei, a judecătoriilor şi temniţilor din diferitele state europene şi a supune numitele instituţiuni unui studiu profund. Această comisiune a sosit aici alaltăeri din Berlin cu trenul Petersburg-Varşovia.

În fruntea ei stă directorul de cancelarie a prefecturei poliţiane din Yeddo, amploiatul de stat de classa VI Sava; ceilalţi membrii ai acestei comisiune sûnt: Onada, directorul temniţelor din Yeddo, S. Chayassi comisariul poliţiei de corecţiune iapaneze şi M. Chayassi, secretariul comisiunei fostul delegat iapanez la esposiţia din Paris. Societatea a părăsit Iapan pe la sfêrşitul lui Februarie şi a zăbovit 5 luni în Paris. De aici s'a dus, la Brucsella, Rotterdam, Amsterdam şi Haag. Din Holandia a venit direct aici la Petersburg. În Berlin a zăbovit numai timp scurt. În Petersburg comisiunea are de gând a zăboví 3 sĕptĕmâni spre a merge apoi direct la Viena. Secretariul comisiunei M. Chayassi scie perfect limba nemţească şi franceză şi împlinesce serviţiile de dragoman şi casariu.

* „Timpul“ din Bucuresci face cunoscut că, cu începere dela 1 Noemvre preţurile abonamentelor se reduc pentru Austro-Ungaria la 16 floreni. Abonamentele nu se prímesc pentru mai puţin decât trei luni.

* (O liniştire pentru pasagerii căilor ferate). O calculaţie statistică întemeiată pe un numer statistic de pasageri pe deosebitele linii ferate ale lumei întregi precum şi pe comparaţia casurilor de nenorociri obveniente în fie care an arată următoriul resultat: o persoană carea 'şi-ar petrece toată viaţa în vagon şi despre carea s'ar presupune, că ar voí să peară numai printr'un cas de nenorocire al trenului, după un calcul mijlociu ar trebuí să ajungă o vêrstă de 960 de ani.

* (Oficeri călugări). Jurnalele grecesci ne spun, că o mulţime de oficeri rusesci ajung de present în cunoscutul munte „Athos“ în Macedonia, spre a întra în monastirile de acolo în tagma călugărească. Toţi acesti călugări primesc o pensiune firesce dela regimul rusesc. Regimul turcesc, căruia acest lucru nu'i cam vine la socoteală, a dat poruncă strinsă a se priveghia strict asupra acestor călugări.

* (Cu ce se stinge petroleul). Cetim în ḑiarul unguresc „Debreczen“: Puţini oameni sciu, poate, care este mijlocul cel mai eficace contra focului de petroleu (păcuragaz); prin urmare, este la locul lui de a naraací următorul fapt:

Servitoarea unei familii din M.-Sziget resturnà din întêmplare o lampă aprinsă cu petroleu. S'au întrebuinţat toate mijloacele pentru a stinge focul, dar în zadar, până când în fine o altă servitoare a luat o oală cu lapte, pe care o turnà asupra lampei aprinse, şi focul a fost stins la moment.

* (Bismarck şi Russel.) „Dresdener Börsen Zeitung“ publică anecdota următoare:

Într'o ḑi lordul Russel visità pe prinţul Bismarck în palatul seu din Wilhelmstrasse, la această epocă ei nu erau încă intimi. În conversaţie lordul ḑice prinţului:

— Trebue că esti asediat de visitatori inoportuni, cum te scapi de ei?

— Oh, ḑice Bismarck, pentru aceştia am un mijloc bun, nevastă-mea mĕ scapă, de esemplu: ea întră şi mĕ chiamă sub oare care pretest . . .

Abia rostise cancelariul aceste vorbe când uşa deschisêndu-se întră princesa ḑicênd:

— Tu scii, micul meu Otto, (pe prinţul Bismarck îl chiamă Otto) că trebue să iai acum medicină,

Tablou!

Din fericire lordul Russel nu se supĕrà; el pufnì de ris şi se grăbì să plece ca să lase pe cancelar să poată lua medicina.

* (Anghina). Anghina este înflamarea părţei din fund a gâtului şi a amigdalelor. Ea începe intr'un mod mai repede de cât ori-ce durere de gât simplă; înglutirea este dureroasă, se face cu greu şi câte o-dată este

---

un frumos arc de triumf purtând de o parte înscripţiuni române, ear pe cealaltă înscripţiuni otomane.

Aici poporaţiunea otomană vorbind mai tot românesce, Alteţa Sa Regală a convorbit în această limbă cu mai mulţi Otomani, a trecut în revistă detaşamentul de ostire a ascultat imnele române cântate de scolari, şi scolăriţele române şi musulmane şi după o oară de petrecere în oraşul Hirsova, Alteţa Sa Regală s'a reîmbărcat îndreptânduse spre Brăilă unde Arpad a ajuns la 6 oare sara.

De acolo Ilustrul călĕtor urcânduse în trenul espres al căilei ferate, înainte de meḑul nopţii a ajuns la Cotroceni.

peste putinţă să se facă. Dacă deschidem bolnavului gura şi îi dăm limba în jos cu ajutorul unei linguriţe, vedem că fundul gurei este roşu întins lucitor: amigdalele sûnt umflate: această umflare poate se aducă apropierea şi nemişcarea părţei din fund a gâtului. Atunci mişcarea fălcilor este imposibilă, gălcile ce se formează dau o durere pĕtrunḑĕtoare care rĕspunde până după urechi; scuipatul curge mereu din gură; te apucă frigurile; respiraţia este împedicată, vorbesci pe nas. Când boala este în gradul cel mai mare al ei, bolnavii s'au vĕḑut năbuşiţi; dar acest cas este rar sau mai adesea rĕul descreşte sau uşurarea vine repede prin spargerea unei copturi care se formase în amigdale

Toate aceste simptome, ori-care ar fi gradul boalei, constituie anghina simplă. Se ḑice că este pieloasă când partea din napoi a gâtului se acopere de pieleţe albe; gangrenoasă, când aceste pieliţe au o coloare închisă şi dă loc la scurgerea unei materii mirositoare. În aceste două din urmă casuri, boala este periculoasă şi cere imperios ajutorul doctorului.

Când anghina este uşoară se tratează ca ori-ce boală de gât dar când este grea, însoţită de friguri, trebuie să se ea sânge, trebuie lipitori, adecă, după cum am ḑis mai sus, este trebuinţă de doctor.

* (Stirpirea petelor de pe obraz). Luaţi 8 grame de camfor, striviţi-le cu câte-va picături de spirt, adăugaţi zamă de lămâe şi o cantitate potrivită de miere. Amestecaţi până ce veţi obţiné o pomadă destul de subţire.

Pentru a o întrebuinţa, veţi începe a ve spăla obrazul cu săpun şi pe urmă vĕ veţi unge cu pomada, lăsând-o să se usce.

După câte-va ḑile, întrebuinţând în toate serile pomada, petele vor dispare.

Posta din urmă.

Desbătând „D. Ztg.“ cestiunea bosniacă ḑice că urmările ocupaţiunei s'au şi ivit. Din o perplesitate esternă, Bosnia şi Erţegovina au devenit ansă de diferenţe interne. Articulul găsesce argumentele deputatului din casa deputaţilor Ungariei Desider Szilagyi foarte potrivite de a dovedí slăbiciunile proiectului guvernului în afacerea bosniacă. Adauge însĕ că Sturm deputatul din casa de jos a senatului imperial a mers mai departe, el nu s'a mulţămit numai a vorbí, ci a şi formulat un contra-proiect. La sfêrşit toată puterea combaterei este îndreptată contra Hohenwarth, care este înfăţişat ca reîntroducĕtoriul absolutismului.

Bursa de Budapesta

din 13 Noemvre n.

Renta de aur 94.70, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.75, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 73.75, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.75, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.25, împrumutul ung. cu premii 104.50, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 89.75, obligaţiuni urbariale ung. 88.75, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 86.—, obligaţiuni urbariale temeşiane 86.—, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 86.—, obligaţiuni urbariale transilvane 85.25 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.25, renta austriacă în argint 70.75, renta de aur austriacă 80.30 sorţi de stat dela 1860 127.50, acţiuni de bancă austro-ung. 838, acţiuni de bancă de credit ung. 253.50, acţiuni de credit austr. 268.75, argint — —, galbin 5.55, napoleon 9,30, 100 marce nemţesci 57.55, London (pe poliţa de trei luni) 116.30.

Bursa de Viena

din 13 Noemvre n. 1879.

Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	70	90
Acţiuni de credit	268	75
Valuta nóuă imperială germână	57	60
London	116	35
Galbin	5	54
Napoleon d'aur (poli)	9	30

Economic.

Sibiiu, 11 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.10; Sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.80: Ovĕs fl. 2.60—3. Cucuruz fi. 4.10--1.50.; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.20—1.40; Semênţă de cânepă fl.. 6.50—7; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Lumināri de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 85—0.95: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —42— cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Braşov, 7 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.60—9.50; Grâu sĕcăreţ fl. 5.60; Sĕcară fl. 5.—5.50; Orz fl. 4.20—4.40; Ovĕs fl. 2.50—2.60; Cucuruz. fl. 4.40; Mălaiu fl 5.20; Mazere fl. 6.20; Linte fl. 8·20; Fasole fl. 6.10 Sĕmânţă de in fl. 9.10 Sĕmênţă de cânepă fl. 4.50— Cartofi fl. 1.10 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 44 fl.

Făgăraş, 7 Noemvre n. Pro $^1/_2$ hectolitră: Grâu fl. 4—4.40; grâu sĕcăreţ fl. 3.—3.40; sĕcară fl. 2.40—2.60; orḑ 2—2.10; ovĕs fl. 1.40—1.50; cucuruz fl. 1.80—2.; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 6—6.20; mazere fl. —.—; linte fl. ——; fasole fl. 3—3.50; crumpene fl. 0.50—0.80; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—72; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 32—36; unsoare fl. 50—54; cânepă fl. 36—.38; sĕmênţă de in fl. ——.—; sĕpun fl —; fên fl 1. 90—2; spirt pro grad 10—11 cr.; 'pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl—— cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost tare cercetat; mulţimea de bucate a scăḑut preţurile. Ovĕsul a fost căutat foarte tare. Timpul e frumos dară rece.

Teaca, 10 Noem. n. Pro hectolitră: grâu fl· 7.—8.80; sĕcară fl. 6; cucurz fl. 3.50—3.60; ovĕs fl. – ; cartofi fl. 1.75; fasole 80 cr.; pro chilo: carne de vită 36 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de oaie 24—28 cr.; Slănină 72 cr.; oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi fu favorat de un timp foarte frumos, însĕ din pricina têrgului anual ţinut de curênd totuşi a fost slab cercetat.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 22 Noem. şi 23 Dec. imob. rĕmasului după soţia lui Baltazar Siling în Turda (trib.); în 29 Noem. şi 29 Dec. imob. lui Ladislau Dombi în Nyujtód; în 5 Dec. 1879 şi 5 Ian. 1880 imob. lui Ioan Vajna în Asdola; în 2 Dec. 1879 şi 2 Ian. 1880 imob. lui Andreiu Székely jun. în Alcsernaton; în 29 Noem. şi 29 Dec. imob. lui Stefan Cozma în Nyujtód (judec. cerc. K. Oşorheiu); în 27 Noem. şi 29 Doc. imob. rĕmasului după George Kirschner în Şulumberc (judec. cerc. Sighişoara); in 19 Noem. şi 19 Dec. imob. lui Ariton Oltean in Apahida (judec. cerc. Aiud); în 29 Noem. şi 29 Dec. imob. lui Eduard Iosefi şi rĕmasului după soţia sa Iosefa în Mediaş (judec. cerc.); în 6 Dec. 1879 şi 7 Ian. 1880 imob. Annei Chindea în Reci (trib. Sibiiu); în 27 Noem. şi 29 Dec. imob. soţiei lui Dionisiu Kis în Bărătuş; în 22 Noem. şi 23 Dec. imob. lui Ignaţ Szentivany în Nyuitód (trib. K. Oşorheiu); în 6 Dec. 1879 şi 8 Ian. 1880 imob. lui Rudolf Frics în Rodna (judec. cerc. Sânmărtin); în 29 Noem. şi 29 Dec. imob. lui Dionisiu Tiboldi în Grind-Cristur (trib. Turda); în 4 Dec. 1879 şi 4 Ian. 1880 imob. lui Emeric Pál în Hatolca (trib. K. Oşorheiu); în 10 Dec. 1879 şi 10 Ian. 1880 imob. lui Ioan Demeter în Bagy (trib. Odorheiu); în 13 Noem. imob. lui George Elek în Tarinia (judec. cerc. Sânmărtin); în 12 Dec. 1879 şi 12 Ian. 1880 imob. lui Martin Fikker în Cluj (trib); în 27 Noem. imob. Mariei Popa în Vinerea (trib. Deva); in 3 Dec. 1879 şi 3 Ian. 1880 imob. lui Ioan Paven in Câmpeni (judec. cerc. Abrud); în 3 Ian. şi 3 Febr. 1880 imob. lui Vasilie şi Ana Tipuriţa în Topârcea (trib. Sibiiu).

Nr. 183. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de clasa a III, din Livezeni, în protopresbiteratul tractului Haţeg, se escrie prin aceasta concurs, cu terminul până la 25 Novemvre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. 8 jugere pămênt arător şi fênaţ.
3. Dela fiesce care familie (250 familii) câte 1 floren v. a.
4. Venitele stolare îndatinate, statorite în sinodul parochial la 27 Maiu a. c.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch, au a'şi adresa concursele instruite în sensul prescriselor din „statutul organic“, şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan — din a. 1873 până la terminul susamintit.

Haţeg la 26 Octomvre, 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

3—3 **CONCURS.**

La scoala capitală gr. or. din Zerneşti, sa înfiinţat un post de învĕţătoreasă. Pentru întregirea acestuia să escrie concurs până la 1 Decemvrie a. c. st. v. ḑiua de alegere însĕ se defige pe 6 ale aceleiaşi lune.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

I. În bani salariu anual 100 fl. platibil din fundaţiunea Comşaiană.

II. Cuartir în edificiul scoalei şi 6 orgii de lemne.

Dela concurente se cere:

1. Ca să poşadă cunosciinţa limbilor patriei.
2. Atestat de moralitate şi de botez.
3. Atestat scolar despre cualificaţiunea scientifică.
4. Dacă a mai fost învĕţătoreasă atestat despre pracsa făcută.
5. Atestat că e versată în lucrul de mână şi economia casei. Suplicile lor, au a le asterne, dimpreună cu atestatele cerute, preaonoratului d-n ppresbiter Iosif Barac în Braşov.

Aleasa va serví un an de probă în care dovedind diligenţă şi progres se va întărí definitiv în post şi i se va mărí salariul.

Zerneşti în 21 Octomvre, 1871.

Ioan Dan, m. p.,
preot gr. or. şi preş. al com. par.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de constrncţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 1—12

Tipografia archidiecesană în Sibiiu.

A eşit de sub presă: 5

CALENDARIU
pe anul visect dela Christos
1880.

Anul al douĕḑeci şi nouĕlea.

Preţul unui esemplar legat **30 cr.,** pentru vênḑĕtori nelegat **23 cr.** v. a şi legat **25 cr.** v. a.

CUPRINSUL:
(112 pagine tipărite cu litere după ortografia „**cu semne**“)

Calendariul (julian şi gregorian, cu însemnarea esactă a Evangeliilor şi glaşurilor de peste an). — **Genealogia casei domnitoare austriace.** — **Regenţi europeni.** — **Tacse de timbru** pentru poliţe şi documente. — **Serviţiul postal** şi **telegrafic.**

Şematismul
bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania
(23 pagine cu câte douĕ coloane).

Ierarchii metropolielor învecinate din Austro-Ungaria.

Domniţa Ruxandra, (Novelă istorică). — **Poesii** („Psalmul 8“; „Ciasornicul îndreptat“; „Cele patru virtuţi“; „Mândrul“; „N'ai protivnică sub soare“). — **Calendariu economic** (pentru fie-care lună a anului). — **Însemnarea têrgurilor.** — **Mĕsurile nouĕ şi vechi.** — **Conspectul sĕptĕmânilor** (pe anul visect 1880). — **Catalogul cărţilor,** cari se află în tipografia archidiecesană. — **Anunciuri.**

Administraţiunea tipografiei archidiecesane în Sibiiu.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 130. Sibiiu, Marţi 6 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Ad vocem: „Videant Consules."

Sălişte 1 Noemvre.

Vĕḑutam câte toate
Ma, toate sûnt nimic,
Căci lumea nu se poate
Mişca prin un pitic!
A. Murĕşan.

În Nrii 125 şi 126 a „Tel. Rom." un domn corespondent *Silviu* a calculat cu sânge rece şi „pe basa logicei faptelor" înşirate de dênsul „că în 50 de ani nu se va mai afla nici un suflet de Român în Transilvania!" Întru adevĕr un dureros Oracul acesta, mai ales pentru noi, cari ne ţinem de cea mai sacră datorinţă de a ne cresce pruncii şi nepoţii nostri în dulcea limbă maternă şi în curata religiune orientală strămoşească; căci dacă se va împliní oraculul d-lui corespondent, noi înşine nefericim de acum pe pruncii şi nepoţii nostri, dându-le o crescere, care le va face imposibilă esistenţa în patria lor!

Ca să nu sufere prea mult onor. public cetitor sub impresiunea acelui oracul şi să nu mai ajungă şi alţii la acel grad de desperaţiune, în care se pare a suferí corespondentul Silviu, fie'mi permis şi mie a'mi esprima vederile mele în meritul articolului: „Videant Consules."

Este adevĕrat că populaţiunea transilvană preste tot şi într'aceasta şi cea română a scăḑut în ultimul deceniu cu procente mai mari decât se arată sporirea ei. Să nu uităm însĕ că prelângă un şir neîntrerupt de ani rei, puţin sau nimic roditori; prelângă continua crescere a greutăţilor publice patria noastră a mai fost cercată de alte douĕ flagele înfricoşate — unul e cholera din 1873; altul, nice pănă astăḑi nedelăturat, e anghina difteritică. Decrescerea populaţiunei se esplică prin aceste în modul cel mai simplu şi mai natural, şi cumcă de acesti patru factori destructivi a suferit mai mult populaţiunea cea mai sĕracă şi în specie clasa agricultorică, e earăşi o consecuenţă naturală.

Nu avem însĕ nici o basă serioasă de a ne spăria de aceasta, pentrucă scim din esperienţă că revenind timpurile şi condiţiunile de viaţă normală: tocmai la această parte a populaţiunei se arată mai mănoasă binecuvêntarea ceriului: „Dumneḑeu dă Românului prunci şi cote sparte." Scăḑĕmêntul acesta natural se va corege dară tot pe aceaşi cale naturală, precum s'a cores în decursul seculilor acea imensă scădere a populaţiunei din Transilvania, ce sili pe Géza să aducă pe conpatrioţii nostri Saşi din Flandria, pe C. Roth de a ne aduce Şvabi, şi pe Iankowsky de a ne colonisa dealurile de lut din Câmpie cu Moravieni importaţi. Toate aceste şi prelângă aceste inundarea patriei noastre sub Bach cu „mesopotani" din toate părţile lumei nu avură în fond altă tendenţă, decât sterpirea (?) rasei române din Transilvania; dară „apa trece, petrile rĕmân!"

Nu putem nega nici aceea, că sistemul politic de astăḑi îşi bate mult capul cu esterminarea populaţiunei române din Ungaria unită cu Transilvania; e adevĕr că desnaţionalisarea şi anume maghiarisarea noastră s'a început sub Tisza „cu fer şi foc," după cum ḑisese un deputat din dieta dela Budapesta; e adevĕr că se iau mĕsuri nemai auḑite şi strigătoare la ceriu în privinţa aceasta. Dară sistemele şi guvernele nu sûnt eterne; un vênt lin le mătură ca frunḑa, pecând popoarele, a căror drept de esistenţă se derivă din însaşi esistenţa lor, resistă seculi procelelor celor mai teribile, resistă ca stânca de granit sgărieturilor unui pitic ecsaltat.

Să fi frunḑărit Silviu prin scriptele celei mai alese inime românesci (din Transilvania) ale nemuritoriului nostru *A. Murĕşan*, şi ar fi aflat acolo mângăere şi în privinţa aceasta. Eată ce ḑicea dênsul înainte de aceasta cu 25 de ani: „Vĕḑutam scene rare — Trecênd în giurul meu — Popoare 'n apĕsare — Frângêndu'şi jugul greu. — Precum un riu, o vale — Din alvie'şi eşind — Dĕrîmă tot ce 'n cale — Întimpină curgênd: — Aşa vĕḑui popoare — Cu sânge iritat.....*) Apoi e lege fisică, că cu cât apĕsarea e mai grea, cu atâta e resistenţa şi espansiunea mai energică; şi istoria ne învaţă că cu cât se înalţă tiranismul mai sus, cu atâta mai curênd [illegible] tele lui. Să nu fi fost, d. e. un Bach, Maghiarii încă şi astăḑi ar scrie latinesce şi ar vorbí nemţesce, şi dacă dl Tisza nu ar decopia cu rară măestrie pe Bach,**) de sigur că numĕrul renegaţilor, „pleno et semi titulo," va să ḑică pe faţă şi în ascuns, a neofiţilor şi al altor prăpădiţi ar fi legioane. Dară aşa cum sûnt lucrurile astăḑi, tocmai nemărginita violenţă a acelor dela putere, escentricitatea lor în nedreptate şi apĕsare e paladiul salvator pentru noi. Înţeleptul prinde muscele cu miere, nu cu oţet, ear asprul şi violentul şovinism nu e alta decât oţet amar, un idol de fer pe picioare de lut. „Vĕḑut-am câte toate, Ma toate sûnt nimic, Căci lumea nu se poate, Mişca prin un pitic."

Să nu uităm mai departe de marea diferenţă, ce esistă între starea noastră de astăḑi şi cea de mai nainte, d. e. pe la 1848. Ce aveam şi ce eram atunci? 5—6 funcţionari de stat şi 50—60 studenţi, cari îşi făcuse studiele în Blaj şi Oşorheiu cu un popor, ce gemea de seculi în sclavagiulu feudalismului, ear clerurile noastre constau din tot atâţia moralisti cu studiu de 6 sĕptĕmâni până la 6 luni. Astăḑi avem mai mulţi doctori în diversele sciinţe şi universităţi renumite, decât era atunci numĕrul întregei inteligenţe; ear în cler avem atâţia eşiţi din universităţile dela Lipsca, Viena, Roma şi Pesta, încât întrecem pe alte confesiuni din patrie. Atunci nu esistau pe rĕtundul pămêntului biserici mai sĕrace şi mai persecutate decât ale noastre; astăḑi crunta sudoare „a celui (cu adevĕrat!) dintre sfinţi" *Şaguna* ridică biserici, miluesce ḑeci de orfani şi vĕduve, şi adapă cu sciinţe sute de talente române!

Atunci putea ḑice *Kossuth Lajos* fără de ruşinare în faţa lumei: *A páriákon kivül alig van szánandobb nép a földhátán, mint az erdélyi oláhság; járomba foghatod mint a marhát, melytöl valóban csak annyiban külömbzik, hogy beszél;* adecă: abia este pe faţa pămêntului un popor mai miserabil decât Românii din Ardeal: îi poţi prinde la jug ca pe vite, de cari se desting numai prin aceea că pot vorbí ca oameni — uşor puteau atunci gâḑii lui sugruma cu sutele din turma fără de păstori; era spiritele „în somnul cel de moarte". Astăḑi poporul acesta e liber, am puté ḑice în a doua generaţiune, sistemul militariu şi numĕroasele institute de cultură desvoaltă în trinsul consciinţa de sine şi astăḑi puternicii ḑilei nu mai pot ignora progresul nostru în cultură nice capitalul spiritual, de care dispunem; sau dacă 'l vor ignora ei, nu 'l va ignora Europa, nu acel spirit a umanităţii, care se estinde astăḑi până pe la Zuluşii, din Africa.

„Lăsaţi dara să'şi joace mendrele nebunul de şovinism, lăsaţi să inghită şi să se umfle Molochul nesăturat — aici zace perirea lui. Iee şi ducă şovinismul pe cei fără de caracter şi simţ de onoare dintre noi, „earba rea din holde peară" fiiţi siguri că nu perdem nimic. Lăsaţi îi să facă din bărbaţii nostri eruditi tot atâţia proletari inteligenţi, căci dacă după părerea lor naţiunea noastră e numai o massă crudă (nyers tömeg) apoi numai are lipsă de aluat, ca făina crudă. A trebuit corupţiune, imoralitate şi jaf de o parte, estremă miserie pe de altă parte spre a produce pe un Licurg şi Solon, pe un Tiberiu şi Semproniu Grachu, pe un Horea şi Iancu. Natura însaşi a îngrigit ca „arborii să nu crească, până în ceriu!" Dară nu e de lipsă să mergem aşa departe în cugetările noastre: corespondentul *Silviu* le cunoasce toate aceste tocmai ca şi mine, şi decumva am priceput bine, ceea-ce se află printre şirele articulului „Videant consules" apoi tendenţa acestuia a fost o apostrofare, sau doară chiar vot de blam pentru inteligenţa noastră, în mânile căreia zace conducerea poporului nostru. Ca la toate în lume aşa se uită Silviu şi la atitudinea acestei inteligenţe prin sticle negre; accentuează tare materialismul şi egoismul particular, ca cum nu ar esista alte motive a mişcămintelor noastre, şi ridică cu entusiasm virtutea naţională a Spartanilor „cari nici unul nu trăia pentru sine." „Ein sonderbarer Schwärmer" — ḑise Schiller despre omul ce cugeta că va ridica el lumea din ţiţini!

Şi care e receta corespondentului Silviu? „Emanciparea intelectuală a poporului român" — aşa dară o parafrasă a cuvêntului scoala, o nouă variaţiune a ideei de a promova învĕţămêntul la popor; ceea ce o auḑirăm deja în toate opt „glasurile" încât ni e acru sufletul de ea.

Ei bine! să ne tragem odată socoteala şi în privinţa aceasta. Corespondentul Silviu umblând prin ţară „cu ochii deschişi" pentru ce nu a aruncat o privire şi asupra stărei învĕţămêntului popular-naţional? Pentru ce nu a constatat şi aceea, că ambe confesiunile române susţin astăḑi preste 1000 de scoale populare, vre-o 10 scoale elementare, 4 gimnasii, scoala reală şi de comerciu, ba încă şi scoale de fetiţe? Nu e acesta progres destul pentru un pătrariu de secul? Nici Roma nu s'a zidit într'o ḑi, şi dacă nu aveţi pacienţă de a ascepta desvoltarea naturală a poporului, veniţí-ne cu planuri şi proiecte positive, nu ne ameţiţi cu frase goale!

Valerian.

---

*) Veḑi poesia Nr. XXXI „*Dorul meu*".

**) Ni se pare că aici avem de a face cu un anachronism. Red.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Noemvre

Clironomul rusesc a plecat de la Viena Sâmbătă, dară ḑiarele vieneze încă nu sûnt în stare de a reversa lumină destulă asupra acestei visite. Vrênd nevrênd însĕ i atribue motive politice şi după cum stau lucrurile în Europa, anevoie se va afla om cu cât de puţină iniţiare în afaceri politice, căre să creadă, că următoriul lui Alecsandru II a fost la Viena numai ca să implinească un act de curtoasie. Visita ţareviciului la curtea din Viena, si mai în urmă la cea din Berlin, a fost dela început şi este încă comentată ca o întoarcere spre bine între cele trei monarchii mari din Europa. Cu ocasiunea aceasta s'a mai aflat, că ţareviciul, care trecea de sufletul panslavismului, nu este inimicul nici al Germaniei nici al Austro-Ungariei. Cu toate aceste lui „P. Ll" i se scrie din Petersburg că Rusia îşi reorganisează armata, procură provisiuni mari de pusci, îşi sporesce cavaleria şi în scoalele militare precum şi la trupă se învaţă cu multă sirguinţă geografia Austro-Ungariei. La noi se scie că oficierii nostri din statul major învaţa — rusesce.

În Germania ministeriul prusian face tot ce i este cu putinţă dealungul litoralului Mărei-ostice pentru de a se puté apĕra; şi tot aşa dealungul graniţelor rusesci şi îngrigesce ca artileria precum şi celelalte arme să fie în stare bună.

Lângă cele de mai sus se adauge că în orient, cu deosebire în Constantinopole, crisa este din ḑi în ḑi mai matură de esplosiune. Flota engleză a luat în Marea mediterană o atitudine, care în tot momentul poate deveni funestă pentru pacea Europei. Cearta este între guvernul din London şi cel din Constantinopole şi la aparenţă se învêrte pe lângă într'oducerea reformelor pretinse de Anglia în Asia mica, însĕ dela schimbarea din urmă a ministeriului turcesc, în care a întrat elemente rusofile, atitudinea cea bruscă a Angliei nu este atât contra neputinciosului guvern turcesc şi mai cu samă contra Rusiei, care stă la spatele sultanului, care Angliei promite întroducerea reformelor şi la Livadia negoţiază cu ţarul. Contrastele între London şi Constantinopole n'ar fi aşa periculoase; dar dacă va erumpe conflictul între Anglia şi Rusia situaţiunea este foarte periculoasă. Germania şi Austro-Ungaria nu vor puté sprigini lăţirea puterei rusesci în orientul Europei, şi aşa fără de a subscrie vre o alianţă cu Anglia, vor fi necesitate a'i da cel puţin sprigin moral.

„Daily Telegraph“ a anunţat în ḑilele aceste, că ministeriul turcesc este foarte aplecat a încheia o alianţă cu Rusia şi aduce călĕtoria lui Osman paşa la Livadia în legătură cu această alianţă.

Telegramele din 15 şi 16 Noemvre n. din London şi din Paris înfăţişează situaţiunea mai domoală şi promit că puterile nu vor părăsí terenul diplomatic.

Clironomul rusesc a sosit eri dimineaţă la Berlin. După visita aceasta se va vedé dacă se află mijloc de noue transacţiuni, în urma căror Europa să remână numai cu frica de un conflict.

Un lucru, care de altmintrea se subtrage dela controla publicităţei, îl folosesc unele ḑiare oposiţionale de dincolo de Laita spre a'l aduce în legătură cu situaţiunea politică. Este vorbă de decorarea contelui Clam şi Hohenwart cu ordinul coroanei de fer clasa I, fără tacse. Oposiţiunea întreabă mai ântâiu pentru ce s'au decorat acesti bărbaţi şi ajunge la conclusiunea, că de oare-ce pentru guvern proiectele privitoare la Bosnia, la imposite şi la armată sûnt osia pe lângă care se învêrtesc toate, trebuie să remunereze pe aceia, cari vor scí crea o maioritate să le şi voteze. Şi oposiţiunea ḑice, că maioritatea este creată, ea vine de astădată din dreapta şi la stăruinţa celor doi bărbaţi. Stăruinţa aceasta de a termina cât mai în grabă cu Bosnia şi cu armata este justificată cu situaţiunea europeană.

Oposiţiunea însĕ de dincoace şi de dincolo de Laita, găsesce că procederea guvernului din Viena mai are şi altă lăture: promovarea federalismului. De aceea alarma care se bate în parlamente şi în presa din ambe capitalele monarchiei: că constituţiunea este în pericul.

Dieta Ungariei.

Continuând cu raportul nostru despre şedintele dietale ne mărginim a observa pe scurt cu privire la şedinţa din 10 Noemvre, că după Polit a luat cuvêntul deputatul Baussnern, care a pledat pentru primirea proiectului, argumentând că printrênsul nu se alterează legea fundamentală dela 1867, pentrucă această lege ḑice că tot ce se face în interesul siguranţiei şi a apărărei monarchiei e o afăcere comună. Învestiţiunile sûnt neapărat de lipsă, dacă ocupaţiunea este numai preludiul anecsării. Austro-Ungaria trebue să continue misiunea sa în orient întreruptă de un secul, şi în această misiune putem fi siguri de ajutoriul Germaniei. Baussnern sfĕrsesce prin a cita pe St. Széchenyi care a ḑis, că Ungaria numai în monarchia habsburgică poate avé un viitoriu.

În şedinţa dela 11 Noemvre continuânduse desbaterea asupra proiectului de lege despre administrarea Bosniei deputatul

E. Simonyi desfăşură motivele pentru cari stânga estremă nu poate adopta proiectul în desbatere, apoi substerne în numele partidei un proiect de resoluţiune prin care cere, ca proiectul despre Bosnia să se respingă, pentru că periclitează interesele statului unguresc, încurcă raportul nostru cu alte state espunêndul prin aceasta la sguduiri, alterează pactul dualistic dela 1867, păgubesce interesele economice ale ţerei şi amerinţă naţionalitatea maghiară cu perire.

După aceea ia cuvêntul Des. Szilágyi, care într'un discurs remarcabil supune la o critică ageră politica ce a urmat-o guvernul în causa ocupaţiunei dela început până acum şi posiţia ce ni s'a creat prin cucerirea celor douĕ provincii.

Oratorul începe cu constatarea principiului, că cercul de activitate al delegaţiunilor este normat precis prin lege; a lărgí competenţa delegaţuinilor este un drept suveran al parlamentelor din ambele state ale monarchiei. Legând soartea acelor douĕ ţeri de statele monarchiei interesul Ungariei pretinde dela noi ca să nu urmăm întrênsele o politică prin care se crează unele stări de o influenţă stricăcioasă pentru raporturile noastre. Vedênd şovăirile în administraţiunea militară vom pricepe interesul ce'l are Ungaria de a'şi întemeia cât mai curênd influenţa sa acolo. Dar dacă recunoascem necesitatea regulărilor trebue să remânem în înţelesul §. 8 art. XII: 1867 prelângă proiectul convenţiunei supletoare. (Aplaus viu în stânga). Puté-vom noi regula raportul de administraţiune al ambelor ţĕri cu monarchia fără de a cunoasce în formă oficială marginile juridice ale mandatului ce 'l-am luat asuprăne prin tratatul internaţional?

Dacă ministrul president nu va voí să substearnă convenţiunea, oratorul o va cere prin un proiect de resoluţiune separat. Înainte de a trece în merit, face douĕ observaţiuni. Casa să nu-'şi reducă pretensiunile ce le face acestei legi numai pentru cuvêntul, că legea se numesce provisoră. Ea ar fi provisoră în faptă când i s'ar fi precisat durata. Ne putem însĕ îndoí despre caracterul ei provisor cu atât mai tare cu cât trebuie să ne reamintim, că după declaraţiunile guvernului şi ocupaţiunea are numai un caracter provisor. Privind trecutul avem toată causa a fi precauţi, ca să nu ne căim înzadar la [illegible] definitivă. Cine se înfăţişază cu un proiect de regulare, acela trebuie să aibă o politică hotărîtă. Ipocrisia care vestesce caracterul provisor al ocupaţiunei, precând toate indică că se intenţionează o ocupaţiune durabilă, ne dispensează de datorinţa de a căuta în proiect punctele directive ale acelei politice care trebuie abstrasă din hotărîrile ei.

Principiile directive ale proiectului de lege sûnt de trei feliuri: Proiectul voiesce să creeze un al treilea teritoriu în monarchie, să-'l supună guvernului comun, să sgudue prin tr'ênsul basa dualistică şi să pregătească crearea unui stat central preste cele doue state ale monarchiei. Al doilea scop e absolutistic, pentru că în acel teritor s'a stabilit în faptă absolutismul. A treia trăsătură caracteristică a proiectului e şireţia şi nesinceritatea, pentru că nu se desfăşură în tr'ênsul naţiunei în mod sincer nici problema de resolvit nici modalităţile resolvirei. El înfăţişază lucrul ca emanând pe cale firească din legile de până acum, voiesce ca noi să ne mulţămim pe nesimţite cu cele mai periculoase schimbări. Dar până când idea statului unguresc va fi scumpă acestei case, până când vom considera legile dela 1867 ca minimul garanţiei pentru susţinerea statului, sper că nu ne vom alipí la o asemenea politică. (Aplaus viu în stânga). După unele observări contra lui Polit şi Baussnern oratorul se întoarce contra raportorului. Acesta a remas credincios comisiunei, numesce cu o afabilitate estraordinară cele trei şiruri, cu cari substerne raportul, un raport. O părere proprie nu are acest raportor, dar recomândă proiectul pe basa motivelor ministeriale şi crede că nu mai sûnt alte motive asemenea acestora.

Oratorul mustră pe guvern pentru că nu s'a înfăţişat cu un raport despre stările actuale în provinciele ocupate, crede însĕ că ministrul president va repara aceasta întârḑiere încă în decursul discusiunei.

După aceste desfăşură punctele de vedere, cari după părerea sa trebuiau să se observeze neapĕrat la regularea administraţiunei bosniace. Acele sûnt: 1. Regularea să nu atingă dualismul, prin urmare administraţiunea să nu se transpună la ministeriul comun. 2. Statului unguresc trebuie să i se dea o influenţă efectivă asupra administraţiunei. 3. Spesele de ori ce fel ce le recere administraţiunea — afară de erogaţiunile pentru susţinerea armatei — trebuie să se ceară dela ambele legislative. 4. Pentru ocolirea conflictelor între ambele staturi ale monarchiei împărţirea sarcinelor ce le va impune administraţiunea Bosniei ambelor state, trebuie regulată după anumite norme. Proiectul nu corespunde de loc acestor puncte de vedere.

Oratorul trece la motivele ce-'l determină a respinge proiectul. Motivul dintâiu e, că acest proiect de lege nu stabilesce cu sinceritate nici problema de resolvit nici modalitatea resolvirei, căci el desbracă articulul XII: 1867 de sensul seu natural; trebuia să se dee proiectului titlul următor: „Proiect de lege despre modificarea şi întregirea art. XII: 1867.“ În fruntea proiectului de lege trebuia să se ḑică: „Cu administrarea acestor ţĕri se încredinţază ministeriul comun pe lângă controla delegaţiunilor“ — cum se intenţionase. Aceasta însĕ nu o aflu nicăiri în proiect, ci întreg lucrul se privesce ca hotărît după drept în înţelesul art. XII: 1867.

În §. 1. al proiectului se ḑice: „Ministeriul se împuternicesce în înţelesul art. XII: 1867 şi al legei publicate la 21 Decembre 1867 în foaia legilor imperiale, a înfluinţa asupra administraţiunei acestor ţĕri.“ Acesta este cel dintâiu cas că un ministeriu unguresc ia asupra sa o îndatorire ce resultă dintr'o lege austriacă. Stabilinduse odată teoria, că afaceri cari în pactul dualistic nu sûnt normate ca comune, se pot lua în cercul de activitate al guvernului comun, atunci garanţiele de drept ale constituţiunei sûnt nimicite pentru că nu ne poate spune nimenea ce sir incomensurabil de afaceri comune pot emana din aceea lege, despre care Francisc Deák a ḑis la 28 Martie 1867, că în tr'ênsa afacerile comune sûnt hotărîte pe deplin şi esclusiv.

Aici oratorul combate pe Baussnern şi apoi continuă: Care e causa că acest proiect de lege voesce a ne arăta modul cum se pot ocolí garanţiele legei din 1867?

Una dintre cause este acea că ministrul president de câte ori trebue să propună vre o mesură sticăcioasă ţĕrei totdeauna se încearcă a se scutura de responsabilitate (Aplaus în stânga). Altă causă poate că e următoarea: Se scie că în Austria se recere la modificarea legei dela 1867 maioritatea de doue tertialităţi. E neplăcut acest lucru şi de acea se feresc oamenii a înfăţişa acest proiect ca o modificaţiune şi întregire a legei.

În acest proect se pune temeiul la crearea unui al treilea stat în monarchie. La 1867 când s'a adus legea, eram deja îngrigiaţi că din organele comune se va poté nasce cu timpul a treia putere de stat. Partida care a creat pactul s'a liniştit cu consciinţa că agendele ministeriului comun sûnt strins ţĕrmurite ear delegaţiunile aternêtoare de parlamente. Pericolii cari voiam să'i prevenim atunci astăḑi sûnt cu putinţă. Se scie că centraliştii, autonomiştii şi federaliştii stăruesc să prefacă delegaţiunile într'o corporaţiune comună. Dacă aceste partide primesc cuprinsul proiectului fără a'l aproba, aceasta o fac pentru că vĕd într'ênsul o consolidare a instituţiunilor comune. (Aşa e! în stânga).

Aceste pericule le-au prevĕḑut cele douĕ partide mari la 1867 şi pentru aceasta marele bărbat, al cărui nume remâne împreunat pentru totdeauna cu acest op de împăcare, a lăsat instituţiunile create de dênsul moştenire tuturor celor chemaţi, ca să le apere, conserve în spiritul seu şi să resiste la toate încercările, prin cari ele s'ar puté despoia de caracterul lor original. Doi conducĕtori din oposiţiune ne-au admonat atunci cu glas profetic să nu lărgim aceste instituţiuni. Unul a fost C. Ghyczy. Celalalt a ḑis: Vor puté să vină la cârmă odată alţi bărbaţi, cari vor lărgí cercul de activitate al acestor instituţiuni şi vor îngropa prin aceasta independenţa Ungariei în adêncul delegaţiunilor. (Aplaus viu în stânga). Bărbatul care pe atunci vorbia astfeliu este actualul ministru president. (Mişcare în dreapta, ilaritate în stânga).

După proiect guvernul comun şi delegaţiunile vor câştiga un caracter duplu; ele vor fi organe cu cerc de activitate restrins pentru Austria şi Ungaria şi vor fi organe plenipotenţiare pentru un al treilea teritoriu. Prin aceasta se vor sparge formele acestor instituţiuni (aplaus în stânga). Acesta e temeiul pentru care oratorul susţine că proiectul dă nascere unui al treilea stat. Ca să nu fim noi aceia cari dĕrîmă dualismul trebue să rêspingem proiectul, căci acesta nu va asigura Ungariei influenţa şi va fi un isvor de conflicte şi de sarcini pentru noi.

Cât pentru stilisare, anumit cât pentru dispoziţiunea că ministeriul are drept a participa la desbateri, aceasta înseamnă că el are numai vot consultativ.

Când e vorba de a înfluenţa asupra administraţiunei, trebue să avem un cuvênt decidĕtor la stabilirea organisaţiunei şi a normelor materiale, dar aici principiele sûnt de astfel încât nu se pot lua în acest înţeles. Când ministrul president susţine că influenţa decidĕtoare ne este scutită, pentru ce nu o ḑice aceasta lămurit? Dar şi admiţênd aserţiunea ministrului pres. legea are un preţ neînsemnat căci ea nu prevede ca ministeriul ung. care esercită aceasta influenţă să fie şi informat. Să se facă controla dela o distanţă de 200 mile? Proiectul va promova absolutismul pentrucă el nu stabilesce nicăiri cercul de competenţă al ministeriului comun. Din interpretarea legei se poate deduce că tot ce nu s'a reservat ambelor guverne, delegaţiunilor şi parlamentelor, se ţine de ministeriul comun, prin urmare şi dreptul de legiferare asupra Bosniei, mai departe stabilirea necontrolată a bugetului pentrucă delegaţiunile statoresc numai sumele ce se recer eventual pentru spesele administraţiunei ordinare.

Legea se poate interpreta firesce şi aşa că delegaţiunile controlează guvernul comun, dar nu este eschisă interpretaţiunea contrară, ba aceasta este mai naturală după stilisarea proiectului şi trebue să ne îndoim că ministeriul comun şi ministrul president vor sprigini interpretaţiunea ce convine mai bine puterei esecutive. (Aşa e! în stânga). Esecutarea legei despre armată încă este dată arbitriului absolut al ministeriului comun.

În fine încă o observare: Proiectul vorbind despre investiţiuni estraordinare ne lasă nelămuriţi asupra lucrului. De o parte nu se statoresce că cari sarcini le încuviinţază legislativele şi cari delegaţiunile, nu este normat, când şi după care cheiă vom suporta aceste sarcini în comun, eată o ansă la conflicte necurmate. Nu este esact că cheia nu s'ar puté stabilí din causă că investiţiunile vor fi spre folos mai mare odată unui stat, de altă dată celuilalt, căci de aceste investițiuni se ține și clădirea de edificiuri pentru administratură. Și cine are mai mult folos din aceste, Austria ori Ungaria?

Ni se va cere să propunem noi o modalitate mai bună, dar opozițiunea crede a fi de ajuns stabilirea principielor directive ce le află mai folositoare țerei.

Oratorul substerne proectul seu de resoluțiune prin care cere ca proiectul de lege despre Bosnia din motivele desfășurate să nu se primească nici în desbaterea generală — apoi terminând ḑice că cele două elemente cari s'au împreunat într'o partidă liberală nu a putut să'și îngroape când cu fusiunea convicțiunea și datorința lor de a conserva independența țerei. Partida liberală trebue să se opună acum când i se dă ocasiunea cu toată bărbăția și serbătoresce stăruințelor contrare cu dualismul. Nu în formele seci ale constituțiunei se cuprinde garanția. Dacă mai esistă convicțiunea politică care a creat legea dela 1867, și alipirea de independența statului și dacă noi, cu toate că ni s'au nimicit multe speranțe, mai avem totuși voința firmă de a ne opune la stăruințele de resturnare oricât de ascunse și cât de neînsemnate ni s'ar păré ele, votul acestei case nu poate fi altul decât respingerea unanimă a proiectului de lege. (Aplaus frenetic în stânga și în stânga estremă).

F. Eber recunoasce anomalia faptului că monarchia posede două provincii cari nu sûnt nici ale Ungariei nici ale Austriei, ci atârnă în aer ca cosciugul lui Mohamed. Cu toate aceste primesce proiectul pentru că nu alterează constituțiunea. Oratorul se provoacă la Anglia unde ministeriul cu toate că atârnă pe tot momentul dela parlament totuși esercită în colonii o putere aproape absolutistică.

Proiect de lege.

despre dispozițiunile necesare privitoare la administrarea Bosniei și Erțegovinei încredințată Austro-Ungariei prin tractatul de Berlin din 13 Iulie 1878.

§. 1. În sensul legilor privitoare la afacerile comune ale monarchiei (art. de lege XII: 1867 și legea dela 21 Decembre 1867 R. G. B. Nr. 146) ministeriul este împuternicit, a influența pe lângă responsibilitate constituțională asupra administrațiunei provisorice a Bosniei și Erțegovinei.

§. 2. Ministeriul ia parte la toate consultările, cari se vor ținé în ministeriul comun cu privire la statorirea direcțiunei și a principiilor acestei administrații provisorice precum și asupra construirei de căli ferate.

§. 3. Administrarea acestor țeri să se întocmească așa încât cheltuelile ei să se acopere prin venitele proprie (i. e. ale țerilor ocupate).

Dacă și încât aceasta acum îndată nu s'ar puté ajunge în mesura deplină proiectele privitoare la sumele ce vor fi a se acoperí pentru administrarea ordinară sunt de a se statorí în sensul legilor esistente pentru afacerile comune în conțelegere cu guvernele ambelor părți ale monarchiei.

Încât însĕ administrarea Bosniei și a Erțegovinei pentru investițiuni permanente ce nu se țin de sfera administrației curente, precum pentru căile ferate, clădiri publice sau erogate estraordinare de asemenea natură ar cere prestări financiale din partea monarchiei, astfel de prestațiuni se pot încuviința numai pe temeiul unor legi create în conglăsuire de ambele părți ale monarchiei.

§. 4. Pe aceeiași cale sûnt de a se statorí principiile, după cari să se reguleze și administreze următoarele afacerei în Bosnia și Erțegovina: 1. Organisarea vămilor, 2. Cheltuelile directe, cari în ambele părți ale monarchiei au a se manipula după legi omogene, create în intielegere. 3. taierea monetelor.

§. 5. Ori-ce schimbare a raportului esistent al acestor țeri cu monarchia are lipsă de învoirea conglăsuitoare a legislativelor din amêndouĕ părțile monarchiei.

§. 6. Legea presentă, sub presupunerea, că dispozițiunile corespunḑĕtoare ei vor primí valoare de lege și în regaturile și țerile representate în Reichsrath și că se vor publica deodată cu această lege întră în valoare cu ḑiua publicărei ei.

Kossuth rectificând.

Ḑiarele „Egyetértés“, „Független Hirlap“ și „P. Ll.“ și după aceste și altele publică o epistolă a lui Kossuth cu datul: Collegno (al Baraccone) 4 Noemvre.

Kossuth se miră cum se poate, ca în Ungaria să se afle oameni, cari să creadă, măcar și numai un moment, că el a uitat toate câte s'au întêmplat în Ungaria în anii 1848—1849 și că ar fi susținut vreodată că în timpul acela numai un singur magnat, Perényi, s'ar fi arătat bun patriot. Amintesce de mai mulți magnați, cari s'au jertfit atunci pentru causa ungurească. Se miră apoi de „scandalul“ din „Soleil“, asupra cărui i s'a atras atențiunea de amicii sei prin epistole, se ḑice că dênsul nu cunoasce pe dl Peyramont, căci n'a avut norocirea s'au nenorocirea de a'l cunoasce și nici nu scie, dacă esistă undeva pe lume. Kossuth afirmă că despre obiectele amintite în „conversațiunea“ imaginară a vorbit cu mulți, între alții cu un Francez cunoscut vechiu al sĕu, însĕ nu în modul cum se descrie în „Soleil“, căci și terțialitatea adevĕrată din raportul ḑiarului „Soleil“ este schimosită, tocmai ca și când ar schimosi cineva „Tatăl nostru“ ḑicênd: „Dăne nouĕ pĕcatele noastre cele de toate ḑilele și ne iartă nouĕ pânea noastră“. Fie care cuvênt se află în Tatăl nostru, dară în alt chip. Declară așa dară de fabulă cuvintele ce i se însinuă că ar fi ḑis despre Germania, că vrea să mănânce pe Ungaria cu sos. Pentrucă, ḑice Kossuth rectificând, nu este în interesul Germaniei să mănânce pe Ungaria, nici cu, nici fără sos. N'am creḑut, continuă Kossuth în epistola sa, nici odată într'o amiciție și într'o alianță durabilă între guvernul austriac și cel din Berlin, sau mai bine, între casa Habsburg și casa Hohenzollern, și nu cred nici acum. Aceasta este o imposibilitate psichologică. Sub presiunea momentului se pot întâlní, cum s'au mai întâlnit din causa aspirațiunilor de o dominațiune universală a lui Napoleon I și mai târḑiu în interesul conspirațiunei absolutistice, botezate „drept divin“, însĕ astfel de întâlnire din întêmplare nu le va împedeca a nu se încăiera, când numai va fi cu putință. Aceasta este un *fatum* de necesitate istorică, a cărui logică este inecsorabilă. Însĕ tocmai pentrucă nu cred, am fost și sûnt și voiu fi totdeauna un amic al amiciției sincere și al alianției între Ungaria și Germania; am fost ca om privat și jurnalist la 1848; ca ministru la 1848 și încă în mod însemnat și de atunci încoace ca publicist totdeauna. Numai acum ceea ce se numesce alianță între Germania și Ungaria (ceea ce nu mai este de loc) a venit prea târḑiu și noue nu ne va fi de nici un folos pentrucă setea după estindere a creat, în occident și orient, premise atât de abnorme, încât, când crisa, care prin imprudență a devenit neincungiurabilă, va avé a se pune în lucrare, Germania se va afla într'o situațiune, în carea ea însași va avé lipsă și de cel din urmă om al seu (de ar avé numai destui) și noue nu ne va puté da un ajutoriu contra dinților slavici, nu armată, dară nici măcar o scobitoare de dinți.

„Dar lăsăm aceste la o parte. Logica istoriei urmează calea ei....“

Kossuth ḑice că apoi a trecut la politica orientală și respunḑênd la întrebarea cunoscutului seu, cum a putut urma Andrássy Maghiar fiind o „politică așa funestă“ rectifică că n'au ḑis că lui Andrássy nu 'i-ar fi păsat de politica aceasta. Aceasta nu o putea ḑice de oarece lui Andrássy i este prea bine cunoscut și corespondența cu dênsul dela începutul anilor cinciḑeci în carea îl numesce (pe Kossuth) iubitul seu amic și cap dovedesce că Andrássy s'au interesat de binele țĕrii sale. Așa dară Kossuth a ḑis că aceea politică nu o a făcut Andrássy și că aceea este politica curții și că politica aceasta esistă de 25 de ani, ceea ce Kossuth poate dovedí diplomaticesce.

„În Viena, ḑice Kossuth, „Ce“ nu se ține nici de talentul nici de chiemarea ministrului de esterne, ci numai „Cum.“ „Pe aici caută să mergi — i se ḑice și a apoi e treaba ministrului să găsască calea pe acolo. Andrássy n'a avut altă alternativă decât sau la Bosnia, sau la Terebes (una dintre moșiile lui Andrássy) El a ales cea dintâiu și pentru aceasta a căpătat velerul de aur. Atâta e tot“.

La întrebarea Francezului, dacă nu sûnt între magnații ungurësci alții mai independenți și cari ar fi urmat o politică mai bună a rĕspuns Kossuth, că sûnt dară ori care ar fi, ar trebuì sau să facă ca Andrássy, sau să se ducă. După Kossuth a fost o nenorocire că un Maghiar a îndeplinit politica cea ominoasă, pentrucă deși dieta Ungariei a devenit numai un birou de înregistrare dacă nu era un Maghiar în fruntea afacerilor esterne, politica aceasta nu se înregistra nici de biroul acesta.

Kossuth revine asupra magnaților și ḑice că dênsul când a vorbit de magnați a vorbit de ei ca de corporațiune căci ca atare ei n'au întrevenit la 1848 și 49 în favorul causei ungurësci, ca singurateci însĕ au fost destui care au conlucrat cu dênsul după cum a amintit și la în-ceput.

Varietăți.

* (Mulțămită publică). „În favorul fondului societăței din Budapesta „Petru Maior“ a donat: Avram Acelenescu și Nicolae Marcu din Galeș ambii la olaltă 5 fl., eară pe colecta sp. d. Benjamin Hangea: colectantul 1 fl., Dr. Paul Tanco, Ioan Tanco și Octaviu Barit, asemenea câte 1 fl., cu totul 9 fl. v. a. Aibă bunătate donatorii marinimoși, a primí mulțămita recunoscĕtoare a societăței.

Dat din ședința comitetului ținută la 30 Octomvre 1879.

Abs. Todea, v.-preș.
Iul. Traian Pop, secret. soc.

* (Auḑiți minune!) „Kronstädter Zeitung“ ḑice: La oficiul principal de. vamă de aici solvirile, cari pentru mărfuri, ce vin din străinătate, au să se facă în hârtii, se primesc numai în floreni de argint *ungurësci*, precând cei de argint *austriaci* se resping.

* (Earnă în toată forma). Dumineca după ameaḑi a început a ninge în Sibiiu și giur mereu. Pămêntul e tot acoperit cu zăpadă groasă. Timpul e rece, și prorocesce, că are să ne copleșască o zăpadă și mai mare. Munții din giurul Sibiiului toți sûnt albi de sus până jos.

* (Șese porunci jurnalistice). Der „Correspondent für Deutchlands Buchdrucker“ conține următoarele reguli pentru aceia, cari comunică în scris cu redacțiunile jurnalelor: 1 poruncă. Tu să scrii numai pe o lature a feței, pentrucă adeseori e de lipsă, ca să se taie foița în bucăți pentru culegĕtori; 2 poruncă: Se scrii curat și la înțeles, cu deosebire la nume proprie și cuvinte străine, pentrucă nu ești îndreptățit, a înșela cu timpul pe redactorii și culegĕtorii cerênd, ca ei să'ți descifreze râcăiturile tale; 3. poruncă: Să nu scrii o scrisoare microscopică, fiindcă culegĕtoriul trebue să cetească manuscriptul în departare cam de o jumĕtate metru sau redactorul adeseori are să facă schimbări. 4. poruncă: Să nu începi fața chiar de deasupra, pentrucă redactorul de multe ori are să schimbe titula articolului, unde nu este nici una — cea ce totdeuna îi mai conconvine — să adaugă una sau trebue să aibă loc, spre a'și acomoda instrucțiunile cu privire la period. 5 poruncă: Să nu învĕluești manuscriptul nici odată, pentrucă fieștecine, care'l atinge, se nĕcăjește și turbă de mănie, atât redactorul, cât și culegĕtoriul și corectorul. 6 poruncă: Să subscrii în epistole totdeuna curat numele teu întreg lângă adresă, pentrucă redactorul adeseori va poftí, a comunica cu tine și pentrucă el numele tĕu întreg îl întrebuințează ca garanția încrederei. Dacă te fosolești de o cifră sau de un pseudonim atunci subscrieți numele și el nu se va publica. —

* (Lupta cu un lup). După cum anunță jurnalul „Nar. Nov.“ un lucrătoriu de ḑi în 1 Noemvre mergênd pe drumul de țară între Lipik și Isidorhaza fu deodată apucat dindĕrept și trântit la pămênt. Bietul lucrătoriu la început n'a sciut, ce va să ḑică această, curênd după aceea vĕḑu însĕ cu groază că atăcătoriul era un lup mare, care 'l apucase de picior spre a'l țărâi în tufișul din apropiere și a'l mânca. In cea mai mare desnădĕjduire nearmatul lucrătoriu se lăsà cu lupul în luptă și după multe mușcături și ghiărăeturi la cap, obraz, mâni și picioare deabia și mai mult de jumătate mort scăpase prin întêmplarea, că un om se apropia cu carul seu de luptători spre a trece în comuna Lipik. Lupul prin acest cărĕuș înspăimentat și gonit fugì peste hotar, eară lucrătoriul fù transportat în Spitalul din Prakrac fără nădejde însĕ dea se mai scula. —

* (Afară cu Jidanii!). Guvernorul rusesc din Besarabia, după cum i se scrie jurnalului dinMoscua „Ruskieja Wiedomosti“ — a poruncit strict tuturor Jidanilor, cari viețuesc de present în guvernamentul Besarabia (și în Besarabia fostă românească) a părăsí guvernamentul în termin de 15 ḑile și a se așeḑa numai în depărtare de 50 verste (cam 7 chilometre) afară de graniță.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 17 Noemvrie n. Archiducesa Cristina a plecat cu maică sa și cu suită la Spania. Împĕratul și membrii presenți ai casei imperiale s'au înfățoșat la gară, pentru a'și lua remas bun. Despărțirea a fost mișcătoare. Împĕratul și împĕrăteasa au plecat astăḑi la Gödöllö.

Comisiunea senatului imperial a primit fără schimbări proiectul regimului în privința prolungărei pe 10 ani a legei pentru apĕrarea țĕrei, respingênd toate amendamentele. Czedik, Rechbauer și Schöffel insinuă voturi de minoritate.

Budapesta, 17 Noemvrie n. Casa de jos a primit proiectul pentru administrația Bosniei cu 188 contra 169 voturi drept basă a desbaterei speciale.

Malta, 17 Noemvrie n. Hornby, admiralul englez, a contramandat ordinul din 12 l. c., după care flota în restimp de patru ḑile avea să se pregătească, pentru a merge în Orient.

Roma, 17 Noemvrie n. Cairoli și Depretis s'au înțeles asupra tuturor punctelor din programa ministerială.

Loc deschis.*)

Mult stimate dle Redactor! În numĕrul 127 dto 30/10 1879 al „Telegrafului Rom.“ s'a aflat necesitat amicul meu, dl dir. şi protos. Dr. Ilariu Puşcariu a lua sub scut pre dl secretariu şi cassariu al desp. III al Asoc. tranne Dr. Moga — din causă că în corespondenţa din Nr. 125 — „ar transpira un feliu de învinuire asupra numiţilor domni.“

Abstrag dela împregiurarea necontestabilă că nu am nărav a mĕ linguşí, şi nici pofta de a mĕ face favoritul cutărui şi cutărui, — eu în acea corespondenţă am reportat pur şi simplu adevĕrul — susţin deci şi acum cele reportate în tot cuprinsul, căci interpretaţiunea numai autorului îi compete, observând că dl director al despărţĕmêntului ar trebuí să scie că stagnând acest despărţĕmênt dela adunarea gen. ţinută în Ocna la Septemvre 1877 — abia înainte de adunarea dela Săcel Septemvre 1878 — s'a putut constituí acest despărţĕmênt şi în ultima adunare s'a întregit şi completat conform regulamentului, — eară dl cassariu poate că e cu o ḑi mai de mult decât de un an; scriind deci corespondenţa n'am întrebuinţat logaritme spre a erua oara întrărei în activitate a numitului domn.

Referitor la laudele ce pune amicul meu pre dl Dr. Moga — nu voiu să'i stric voia numai aşi fi dorit să ne spună, că în ce a stat „activitatea mare“ a numitului domn, căci noi cei ce am ascultat rapoartele respective ḑeu n'am putut afla nici cu lampa lui Diogene acele fapte de activitate — ci am fost necesitaţi a ne mulţămí cu deslușirile „Neobositului“, care după putinţă 'l-a scos din nĕcas.

Dacă însĕ cineva e aşa de ocupat cu interesele sale private, — de nu poate duce sarcini onorifice publice — apoi atunci urmeze sfatul enunciat la Sighişoara: „dimisioneze şi facă loc acelora, cari jertfesc puţin şi din interesele particulare pentru folosul Asociaţiunei şi pentru binele poporului nostru.

Astfeliu de scuse sûnt mai mult acuse — căci cine din inteligenţă şi popor nu are ocupaţiuni private şi cine vine cu de aceste în public?

Şi dacă mai regret ceva e, că numita corespondenţă nu s'a putut publica în totalitatea ei — căci susţin şi acum principiul, că a ne spune puţinel şi partea nefavorabilă, nu ne strică, ci numai folosí ne poate, şi adevĕrul deşí de multe ori e spinos, nici odată nu ne-a adus detriment.

Sibiiu în 16 Noemvre 1879.

Dr. Olariu.

---

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta Redacţiunea nu ia responsabilitatea. R.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

Bibliografic.

A. de Cihac, *Dictionnaire d'étymologie daco-romane.* Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-moderne et albanais. — Francfort s/M. 1879.

(Încheiere.)

Acelaşi zel care îl însufleţesce pe dl Cihac, a înmulţí adecă, precât numai se poate, elementele *nelatine,* primind în dicţionariul seu chiar şi *jargon* şi cuvinte *străine,* ce şi ca *străine* sûnt pe de asupra mai cu samă *obsolete* şi parte n'au fost *nici când* în graiul *poporului* — acelaşi zel, ḑicem şi ne simţim îndemnaţi a susţiné, va fi condus pe dl Cihac în câtva şi în deducţiunile sale *etimologice.*

Intru adevĕr, ţi-se pare că dl Cihac anume umblă să sporească „elementele“ slavoane, grecesci, turcesci şi unguresci şi pe calea aceasta, cu deosebire în *două* chipuri: odată, aplicând cu prea mare aplecare tesa cunoscută şi altcum în principiu întemeiată, despre primirea *mijlocită* a unui element; a doua, nerecunoscênd în limba română şi un *strat,* care nu este *nici latin,* dar *nici slavon* sau *maghiar, turcesc, grecesc,* ci un strat înrudit cu limba *albaneză,* sau dacă tocmai voiţi un strat astăḑi încă *nehotărît,* dar foarte vechiu.

In privirea punctului dintâiu scim, că cu deosebire vestitul slavist *Miklossich* a susţinut primirea unui şır de cuvinte în limba română (d. e. *oltar, oţet*...), altcum *au fond* latine, prin mijlocire *slavoană, maghiară*... Miklossich până la un punct oare-care are dreptate. Dl Cihac încă nu este neîndreptăţit — eară în oare care margini.

Astfel s'ar mai puté în câtva discuta, — pe deplin chiar tot nu ni se pare hotărît — dacă Românii au primit din gura *Slavilor* cunoscutul şir de cuvinte: *oţet, osie, oltariu, ostení,* despre cari dl Cihac susţine împrotiva lui Schuchardt, că sûnt *„tous slaves“,* pentru că „le changement de l' *a* initial en *o* indique l'origine *slave*...“

Insĕ dl Cihac ne spune şi despre un cuvênt d. e. ca *oleiu* că, „le mot dacor. vient direct, du *slave*“ fiindcă în slavoana vechie şi în limbile slavoane noue se află olĕĭ... Ba chiar şi la *vĕduv* şi *vĕduvă* e aplecat „plutôt pour une dérivation *directe* du *slave* que du latin.“ Aplecarea d-lui Cihac, a deriva cuvinte, altcum *latine,* dela slavoana, greceasca, ungureasca este fără îndoială mare. Puteţi fi încredinţaţi că, aflându-se vre-un cuvênt *au fond* neslavon atât în limba română cât şi în vre-o limbă slavoană, dl Cihac îşi va da toată silinţa a susţiné că, Românii au de a mulţămí *mijlocirei slavoane* dacă se bucură astăḑi de acel cuvênt. Românii au d. e. *cucută* (cicuta); dar şi Croaţii şi Sêrbii au *kukuta* — cuvêntul ne-au venit *deadreptul* dela Croato-Sêrbi! Românul are *orez, urez* (oryza); însĕ şi în vechia slavoană.. se află *orizŭ* — cuvêntul ni 'l-au dat *deadreptul* Slavii!

Numai esemplificăm în privirea aceasta: sûnt o mulţime de cuvinte în dicţionariul d-lui Cihac, cuvinte altcum şi latine ce după d-lui au ajuns prin *mediul Slavilor* la Români.

Mai departe încă merge dl Cihac! Va afla în vre-un idiom *slavon* d. e. cuvêntul vŭnatrĭ (intus, intra).. şi de loc „la forme du mot *dacor.* (adecă *înlăuntru*!) nous paraît plutôt *slave* que latine“! Până şi *plin* „peut venir tout aussi bien direct. du lat. plenus que du *slave* plŭnŭ“! *Alác* poate vení dela lat. *alica*; şi limba span. are *álaga.* Deosebirea accentului îl nedumeresce însĕ pe dl Cihac. Deci caută şi caută, până dă de — unguresc. *alakor*; cuvêntul *alac* se află astfel între *„éléments magyars“.* Şi noi admitem însemnătatea accentului la etimologie. Dar de ce fiind atât de scrupulos, n'a mărturisit dl Cihac mai bine, că nu cunoasce originea cuvêntului, deschiḑênd o rubrică cu — *„éléments obscurs“*?!

Dl Cihac, afară de elemente *latine* are: elemente *slavoane, maghiare, turcesci, neo-grecesci* şi *albaneze.* Dacă un element *nu* este *latin,* apoi dl Cihac atâta va căuta în celelalte limbi tocmai enumĕrate, până va găsí o formă apropiată cu un înţeles apropiat. Din întêmplare şi Sêrbii au d. e. dĕlŭ, dijel. Trebue oare ca *Românii* să fi luat *dealul* lor dela Sêrbi? Dl Cihac nu ne aduce nescai argumente în favorul tesei acesteia. Tot astfel limba română are *brânză, jintiţă, urdă*... De ce aceste cuvinte trebue să le fi primit Românii dela *Slavi* resp. *Maghiari*? *Miklossich,* resp. *Kaluźniacki* cel puţin ne spun dimprotivă,*) că *Rutenii* şi *Polonii* le-au primit dela *Români,* cari, precum se susţine, ca păstori *par excellence* de sigur mai curênd îşi pot revindica acei termini şi alţi asemene de origine altcum încă obscură. Pentru că Maghiarii au *orda*: *urda* negreşit este de provenienţă *maghiară*?!

Cu un cuvênt, sûnt elemente în limba română, pe cari nu le poţi trece sub nici una din rubricele d-lui Cihac. Ele aparţin unui strat vechiu, astăḑi încă prea puţin cunoscut. De aceea un filolog precaut le va aşeḑa cel puţin între *„éléments obscurs.“* Altcum o păţesce ca dl Cihac, care nemai sciind, ce să mai înceapă şi cu *cioarecii* Românului, şi numai a *Românului* îi bagă între elementele *maghiare,* legându'i de — *„szövedék!“*

Şi aşa dl Cihac are prea puţine rubrici în cartea sa: trebuia luând în privire materialul seu, să deshidă încă una, şi chiar una hotărîtă — *„éléments cigains.“* Căci d. e. cuvêntul *benga* după sciinţa noastră este *ţigănesc* şi înseamnă *drac.* Dl Cihac traduce: „lua-te-ar *benga*“ cu „que le *diable* t'emporte;“ şi dacă d-lui adauge. „littéral. que tu déviennes *épileptique*“, apoi aceasta o face, fiindcă nu cunoasce provenienţa cuvêntului *benga* (altcum, se înţelege, *jargon* foarte de rênd!), care nu este *maghiar,* *„béna,* perclus, paralytique,“ precum susţine. Intre „éléments cigains“ ar avé apoi loc şi *„purde* s. enfant de cigain“ (Cihac, pag. 522). Fiind insĕ dl Cihac cumva de părere, că *jargonul* vlogului a ajuns, ceea-ce nu putem admite, la *purde* prin mijlocirea Maghiarilor — fie! Nu le vom răpí acestora meritul priorităţei.

Am vorbit, precât se poate într'o simplă recensiune despre unele părţi slabe ale lucrărei d-lui Cihac. Părţile bune de sigur însĕ precumpenesc cu desĕvêrşire. A fi adunat *ântâaşi dată şi în mod scientific* elementele *nelatine,* câte se află în limba românească, este netagăduit meritul foarte mare al d-lui Cihac. Multă muncă neobosită, talent şi erudiţiune se cer, pentru a sĕvêrşí ca om singuratic o lucrare cum este *„Dictionnaire d'étymologie* daco-romane“!

Amintim în sfêrşit că, cartea frumos tipărită şi adjustată cu eleganţă, este dedicată: „A Son Altesse royale *Charles I* prince régnant des Roumains, le haut protecteur et promoteur des arts et des lettres...“ Preţul dicţionariului este 20 marce nemţesci sau ca 12 fl. v. a. **Bz.**

---

*) Veḑi: Über die Wanderungen der Rumunen in den dalmatinischen Alpen und Karpaten. Wien 1879 (Denkschriften der Kaiserl. Akademie..) —

Bursa de Budapesta

din 15 Noemvre n.

Renta de aur 93.80, Împrumutul drumurilor de fer ung. 112.50, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 73.50, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.—, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 76.50, împrumutul ung. cu premii 104.—, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 89.—, obligaţiuni urbariale ung. 89.—, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 86.—, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.50, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 85.2b, obligaţiuni urbariale transilvane 85.25 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 67.75, renta austriacă în argint 70.50, renta de aur austriacă 80.25 sorţi de stat dela 1860 127.—, acţiuni de bancă austro-ung. 836, acţiuni de bancă de credit ung. 252.—, acţiuni de credit austr. 265.—, argint — —, galbin 5.58, napoleon 9,33, 100 marce nemţesci 57.80, London (pe poliţa de trei luni) 116.70.

Bursa de Viena

din 15 Noemvre n. 1879.

Metalicele 5°/₀	—	—
Acţiuni de bancă	837	—
Împrumutul de stat din 1860	127	25
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70	85
Acţiuni de credit	252	25
Valuta nóuă imperială germână	57	60
London	116	35
Galbin	5	55
Napoleon d'aur (poli)	9	30

Economic.

Sibiiu, 14 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.—9.; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.80—7.20; Sĕcară fl. —.—.—; Orz fl. —.—.—; Ovĕs fl. 2.70—3.10 Cucuruz fl. 4.10—4.50.; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.20—1.40; Semênţă de cânepă fl.. 6.50—7; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 85—0.95: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.20 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —42— cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Mediaş, 6 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâ fl. 8.80—9.20; Grâu sĕcăreţ fl. 6.50—7.—; Sĕcară fl 5.—5.50 Ovĕs fl. 2.70—3.; Cucuruz fl. 4.—4.20; Sĕmênţă de cânepă fl. 5—5.50; Fasole fl. 7—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.50—1.80; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 40—42; Slănină pro 100 chilo: fl. 56—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —36— cr. carne de viţel 36—40 cr.; carne de berbece 26— cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost earăşi cercetat în câtva mai bine, cu têrgurile precedente. Timpul e tare earnatic şi ninge foarte tare.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Ian. şi 3 Febr. 1880 imob. lui Gavrilă Loghin şi soţi în Varava (judec. cerc. Năsĕud); în 29 Noem. imob. lui George Buda în Şomcutpalak (judec. cerc. Şomcuta mare); în 9 Dec. 1879 şi 9 Ian. 1880 imob. lui Iosif Tüpös în Miklosvar; în 10 Dec. 1879 şi 12 Ian. 1880 imob. lui Stefan Tüpös în Miklosvár (judec. cerc. Sântgiors): în 30 Dec. imob. lui George Fulea în Ludoş (trib. Sibiiu); în 18 Noem. şi 22 Dec. imob. lui Danilă Kekel şi Ioan Sebeş în Băgaciu (trib. Ibaşfalĕu); în 11 Dec. 1879 şi 12 Ian. 1880 imob. lui Frideric Mankesch în Preşmer (trib. Braşov); în 15 Dec. 1879 şi 15 Ian. 1880 imob. lui Andreiu Vegh în Cluj (trib.); în 2 Dec. 1879 şi 2 Ian. 1880 imob. lui Ioan Gioflec în Comana de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 14 Dec. imob. lui Ladislau Dragos în Cerghidul mare (judec. cerc. Sânmărtin).

Nr. 183. 1879. 1—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Vătăşan din parochia clasa a III Archita, ppresbiteratul Sighişoarei, se escrie concurs cu terminul până la 30 Noemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Cuartir liber, grădină şi edificatele economice necesarie.
2. Şese jugere pămênt, parte sămânătură parte fênaţ.
3. Dela 35 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit.
4. Dela 25 familii neurustice asemenea câte o ferdelă cucuruz sfărmit.
5. Lemnele recerute de foc.
6. Din venitele stolare îndatinate în ppresbiterat pe jumĕtate.
7. Din filia Beia un venit anual de 30 fl. v. a.

Suma tuturor venitelor împreunate cu acest post face 235 fl. a. c.

Cei ce doresc a competa la acest post, să'şi aştearnă recursele lor instruate conform legilor în vigoare subscrisului până la terminul indicat.

Sighişoara, 30 Octomvrie 1879 st. v.

în conţelegere cu comitetul şi sinodul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

EDICT.

Nr. 286. 1—3

Maria născută Chereches, din Săscior, comitatul Făgăraşului, carea de şese ani a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat George Ioan Grecia gr. or. din comuna Berivoi mici fără ca să se scie locul aflării ei până astăḑi se citează prin această ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua mai jos însemnată, să se înfăţioşeḑe naintea subscrisului for matrimonial nesmintit; Căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul intentat asupra ei decătră numitul ei bărbat.

Făgăraş 28 Octomvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Protopresbiteratului Făgăraşului I.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 131. Sibiiu, Joi 8 Noemvre v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douě ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Noemvre

Ministrul-president Tisza — spune „Egyetértés“ — fiind în Viena are a se înţelege cu guvernul austriac şi cu cel comun asupra timpului când au a se convoca delegaţiunile. Delegaţiunile, după cum se scie se vor întruní în anul acesta la Viena. În conferenţa parlamentară de Sâmbătă a declarat Taaffe, că guvernul austriac are de gând a convoca delegaţiunile îndată după ce va fi terminată desbaterea asupra administraţiunei Bosniei şi Erţegovinei şi asupra armatei. După calculii guvernului austriac proiectele aceste vor fi resolvite cam pe la sfêrşitul lunei acesteia şi aşa se poate astepta cu siguranţă, că delegaţiunile se vor întruní în ḑilele cele dintâiu ale lunei lui Decemvre.

După cum s'a vědut din „Scirile ultime“ ale nrului trecut, în casa deputaţilor Ungariei proiectul despre administraţiunea Bosniei şi Erţegovinei este votat şi primit în desbatere generală. „Egyetértés“ susţine că guvernul unguresc nu voiesce a întra în desbaterea specială a acestui proiect până când senatul imperial nu va fi hotărît asupra detaiurilor acestui proiect, pentrucă în obiectul acesta guvernul unguresc voiesce a fi întru toate de acord cu cel austriac. În Viena însě unele şi altele dintre fracţiunile parlamentare de acolo voiesce să facă în proiect modificaţiuni considerabile. — Partida independentă din dieta Ungariei, în conferenţa sa, a decis la propunerea lui Madarasz a se abţiné dela desbaterea specială a proiectului despre cestiunea bosniacă.

Ministrul de finanţe contele Szapáry se pare că earăşi voiesce a aduce în dietă proiectele despre amortisarea obligaţiunilor urbariale şi desdaunarea decimei de vin, însě radical modificate. Proiectele sûnt deja substernute Maiestăţii Sale spre aprobare.

După o telegramă dela Budapesta sosită astăḑi, casa deputaţilor, a desbătut şi votat şi în special proiectul privitoriu la Bosnia. — Vineri se începe desbaterea proiectului privitoriu la armată.

La Viena în politica internă este afacerea cea mai importantă proiectul de lege privitoriu la armată. Desbaterile în consiliele ministrilor se învêrt mai cu samă în giurul acestui proiect. Guvernul austriac va avé mari greutăţi cu proiectul acesta, de oarece la votarea lui se cer douě tertialităţi a le casei deputaţilor şi pentru aceste guvernul mai are lipsă de 51 voturi. Contele Taaffe se vede, că din causa aceasta a găsit cu cale a vorbí într'o conferenţă a căpeteniilor cluburilor senatului imperial pentru proiectul guvernului privitoriu la armată. Din discursul ministrului publicat în „Fremdenblatt“ se vede, că ministrul Taaffe pune deosebit pond pe împregiurarea ca esistenţa armatei se fie asigurată pe ani mai mulţi înainte, căci monarchia numai astfeliu va câstiga în viitoriu aliaţi puternici, pe când cu o armată cu termine scurte nu se va bucura de aliaţi tari şi egali şi susţinerea păcei în Europa ar fi periclitată. Nu va trece mult şi vom vedé pe ce feliu de pământ au căḑut cuvintele din apelul ministrului către capii cluburilor senatului imperial. Ministeriul austriac de altmintrea dovedesce multă încredere în sine şi în succesul seu cu proiectul acesta, ceea ce pune în oare care mirare pe „liberalii“ cari au făcut deja calculaţiunea de care amintirăm mai sus.

Mai mult decât încrederea aceasta neliniscesc pe „constituţionalii“ din Cislaitania scirile despre completarea definitivă a ministeriului austriac din dreapta senatului imperial şi pretensiunile crescênde a le Cehilor pentru o mai multă consideraţiune a limbei cehice în oficiu şi în scoale. Temerea merge aşa de departe încât Nemţii au început deja a deduce din pretensiunile Cehilor, că acestia nu vor mai puţin decât desbrăcarea universităţei din Praga de caracterul ei nemţesc.

Ḑiarele „neliberale“ din Cislaitania iau puţină notiţă de temerile aceste. Ele publică articuli şi corespondenţe, cari sûnt în adevěr potrivite de a pune pe gânduri pe toţi, câţi cred în infalibilitatea dualismului cum este el astăḑi. Între alte vom amintí aici de un articul, care aduce în combinaţiune politica esternă a contelui Andrássy cu un memorand, al reposatului Radetzky. Articulul după ce laudă pe contele Andrássy, că 'şi-a resolvat bine problema, adauge, că monarchia a întrat acum într'o fasă nouă. Se tratează acum de câstigarea Slavilor austriaci pentru politica guvernului şi de a reforma dualismul într'atâta, încât să nu paraliseze acţiunea monarchiei. Reforma aceasta este probabil, ḑice articolul, că se va face aşa, că delegaţiunile se vor transforma într'o delagaţiune unitară, în care toate ţěrile îşi vor trimite representanţii sei şi în chipul acesta delegaţiunile vor deveni un adevěrat parlament central al monarchiei întregi.

Ḑiarele berlinese, spune „D. Ztg“ au întimpinat cu receală pe clironomul rusesc. Desbătând întrebarea, dacă nisuinţele rusesci de a se apropia de Germania vor avé un succes, ḑiarele nemţesci o respund negativ. Aşa „Magdeburger Ztg“ scriind despre visita clironomului ḑice între altele: „Încercările familiilor domnitoare din amêndouě imperiile de a restatorí prin contactul personal al membrilor lor un raport mai bun, e de a se privi numai de un resultat al tradiţiunilor, care se cultivă atât de bucuros la curţi. Politicesce însě legătura între aceste douě staturi vecine e deslegată şi cu anevoie se va mai încopcia. Consideraţiuni foarte ponderoase de stat şi esperienţe positive ne-au adus la alegerea amiciţiei austriace, a cărei preponderaţă s'a dovedit mai puternică decât tradiţiunile şi aplecările curţilor. Când în Octomvre vice-presidentul din ministeriul de stat a cerut consimţemêntul împěratului la negoţiările din Viena, în cercurile curţii din Baden-Baden s'a observat o mişcare neobicinuită. S'a observat că împěratul de mai multe ḑile se află într'o neliniste, care nu o putea ascunde şi într'o ḑi împěratul era cu ochii scăldaţi în lacremi. De bună samă aceasta s'a întêmplat în ḑiua, în care motivele ponderoase ale bărbatului de stat, care petrecea acolo, 'i-a stors subscrierea. La curte nici o presimţire măcar nu aveau despre momentuoasele lucruri ce s'au petrecut în apropiarea imediată; numai mai târḑiu se află că lacremile împěratului însemnau resignaţiunea dela o veche legătură.

Scupştina sêrbească s'a deschis la Nissa cu un mesagiu care constată progresele Sêrbiei, a cărei independenţă este recunoscută de puteri şi se află în bune relaţiuni cu staturile vecine. Mai departe vorbesce despre tratatele comerciale cu Italia, Anglia, Rusia, Elveţia şi Belgiul.

Despre România se întêlnesc douě sciri importante. În Bucuresci după „Binele public“ cursează scirea, că România are să se alăture la alianţa germană-austro-ungurească. Alta în foaia vieneză „Le Danube.“ Eată ce ḑice această din urmă:

„După cum vě spuneam de curênd puterile europene sûnt încântate de votul constituantei române. Ele au găsit ocasiunea de a se retrage. Când cine-va are cu dênsul a tot puternicia, nu hotăresce lesne a ceda unui adversar, a cărui putere principală stă în logică şi în drept.

România este dar în ajunul de a vedé recunoscută independenţa sa de către toate statele mari, nu ḑic de către Europa, dar de către lumea întreagă. America a întins deja o mână prietenească, deschisă lealmente şi cu generositate. Francia, supuindu-se impulsului opiniunei, se grăbesce a'şi îndrepta greşala comisă la Berlin de către delegaţii sĕi. Acei cari mai par a fi rigoroşi printr'un curat formalism, nu vor întârḑia a se lăsa curentului, făcênd în tot casul oarecari reserve deşerte, cu scop de a îmblânḑí remuşcări închipuite.

„Dar vedeţi straniele întoarceri ale lucrurilor omenesci; această mică ţeară, pe care încruntaţii arbitrii ai Europei 'şi-a permis de a o hărţuí şi de a o ţiné în voia lor, e astă-ḑi în stare de a face după placul ei pace sau resbel Orientului.

„Într'adevěr, acea faimoasă ligă balcanică, pe care vě o preḑiceam acum şese luni, a cărei formaţiune efectivă am fost, în urmă, ântâiul care am semnalat-o şi asupra căreia am tras atenţiunea Europei, eată-o formată.“

„Aliaţii naturali cari formează liga sûnt, afară de cele 3 principale grupe balcanice, Bulgari, Sêrbi şi Muntenegreni, cele doue mari staturi aşeḑate la nordul şi la sudul aglomeraţiunei, adecă România şi Grecia. Toată lumea va admite, că unite armatele acestei vaste ligi, pot pe picior de rěsboiu, să opună 600,000 unui inimic comun. Cine nu recunoasce din acest minut că acela dintre state, care va avé mai multă influenţă prin întinderea lui, prin cifra populaţiunei sale şi prin autoritatea trecutului seu militar, va dispune în Europa de o putere, de care cea mai mare dintre naţiuni va trebue să ţină samă.

„Nu esagerez, de sigur, afirmând că rolul la care România e chemată în condiţiunile indicate mai sus, corespunde aceluia, pe care Piemontul 'l-a jucat în a doua jumětate a acestui secul Naţiunea pusă de curênd sub epitropie de către Europa, nu va întârḑia dar a fi la rêndul ei o putere arbitră; va depinde dela ea, a arunca naţionalităţile emancipate asupra neputinciosului imperiu al Osmanliilor şi de a curma după pofta sa această îngrozitoare cestiune a Orientului, care a dat congresului din Berlin visuri atât de urîte şi raţionamente încă şi mai urîte.“

„Vei vedé într'o ḑi pe aceste orgolioase state occidentale venind în Bucuresci să'şi ia ordinele; le vei vedé scoborindu-se rugătoare şi resbunând, printr'o fatală supunere, principatul român de umilinţele, pe care ele i le-au impus cu atâta... uşurinţă, era să ḑic, nebunie.“

Rusia a dat de o mare năpaste în Asia. O espediţiune contra Teke-Turcomanilor a fost aproape cu totul nimicită. Ruşii se pregătesc a spăla pata aceasta în primăvara vitoare.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 12 Noemvrie continuânduse desbaterea generală asupra proiectului despre Bosnia deputatul Herman (din stânga estremă) polemisează cu Baussnern imputându'i că face între Maghiari politică de german mare. Din punct de vedere naţional ḑice că maghiarismul trebue scutit de periculul de a ven í între elementul german şi slav şi a fi sfărimat ca un grăunte între douě petri de moară. Fie care cruceriu, fie care picătură de sânge trebue folosită pentru consolidarea elementului maghiar.

M. Jokai nu'şi poate închipuí cum această Bosnie amărâtă va sugruma dualismul, cum va desbrăca pe cele 15—17 milioane suflete de simţul constituţional, cum va nimicí ea cele douě parlamente, jurămêntul regelui s. c. Oratorul se pleacă înaintea fantasiei lui Szilágyi. Absolutismul cu toată forţa sa nu a putut împinge Ungaria, care pe atunci era lipsită de orice sûnt în parlamentul central, pentrucă toate partidele ţerei au sciut să se opună la această stăruinţă, cu atât mai puţin vor isbutí asemenea tendenţe astăḑi când Ungaria dispune de toate armele, prin cari se poate apăra pe sine, începênd dela pressa liberă până la arma honveḑilor (Risete în stânga estremă). Dvoastră rideţi de armele honveḑilor? Aceste risete caracterisează partida. (Aplaus în dreapta). Dacă Ungaria va fi amenintată cu perire, va dispăré earăşi ori ce deosebire de partide dintre Maghiari şi honvedul va sci pentru ce poartă arma lângă sine (Aplaus în dreapta). Şi Dvoastră faceţi naţiunei, carea s'a sciut conserva pe timpul absolutismului, un prognostic atât de posomorît astăḑi când ea are un ministru, care e legat de această ţară cu numele, inima, trecutul, familia şi averea sa, care respunde la toate criticele ce i se fac: Vě mulţămesc!

Acest prognostic este după părerea oratorului imposibil. Ţěrile ocupate se vor desvolta cu încetul în provincii, cari nu voru fi legate de noi, dar vor atârna dela noi încetând a ne nelinişti. Primesce în fine proiectul.

A. Pulszky polemisând cu preopinentul nu primesce proiectul, din motivele desfăşurate deja.

Ministrul presid. Tisza ḑice că nu se simte îndemnat a apěra politica orientală atăcată de nou, atât însě trebue să ḑică că evenimentele au dovedit în mod hotărît că pericului prorociţi nu s'au împlinit nici în asuta parte. Învinuirea ce ni s'au făcut că urmărim o politică rusască, s'a arătat fără temeiu. Fiesce care poate să judece astăḑi cât de mici sûnt jertfele ce le am adus pentru ocupaţiunea Bosniei în proporţiune cu cele ce trebueau să le aducem întrepunêndu-ne pentru întregitatea Turciei.

Ocupaţiunea a adus cu sine o receală între noi şi Rusia, acel stat cu care stânga estremă voia în anul trecut să avem resboiu. Cu celelalte state raportul nostru e pacînic.

Îngrigirile ce s'au ivit cu privire la naţionalitatea maghiară nu sûnt cu temeiu. S'a ḑis că naţionalităţile din ţěrile ocupate ne sûnt duşmane. Fiind adevěrat aceasta oare nu este atunci mai bine ca acele naţionalităţi să fie sub stăpânirea noastră decât să domnească acolo nominal Turcia, în faptă însě panslavismul?

Învinuirea de căpetenie a lui Szilagyi este aceea că proiectul periclitează dualismul. Faţă cu această părere, ministrul president observă că dualismul s'ar periclita şi mai tare, când s'ar înstituí în provinciele ocupate un guvern neatârnător de guvernele actuale ale monarchiei (prin aceasta s'ar pune temeiul la trialism) decât prin proiectul actual care dă administraţiunea în mânile ministeriului comun prin urmare la un organ legal. Principiul fundamental al dualismului este scutit, căci proiectul nu admite *un novum.* Recomandă în fine adoptarea proiectului.

Cătră sfêrşitul şedinţei a făcut E. Simonyi două înterpelaţiuni. Prin înterpelaţiunea primă înterpelatorul întreabă pe ministrul de finanţe dacă este adevěrată faima, că dênsul a provocat pe deputatul Pázmándy la duel şi află ministrul duelul compatibil cu posiţiunea sa? Prin a doua înterpelaţiune E. Simonyi întreabă pe guvernul întreg dacă este mulţămit cu rěspunsul dat de ministrul Szapáry deputatului Pázmándy şi dacă 'l află compatibil cu responsabilitatea ministerială?

În şedinţa dela 13 Noemvre se autentică protocolul şedinţei trecute şi se notifică esibitele.

După aceasta presidiul aduce la cunosciinţă că la 19 cur. fiind ḑiua onomastică a Majestăţii Sale Reginei se va ţiné un serviţ dḑeesc. Presidiul se însărcinează a esprima felicitările omagiale ale camerei de ministeriu. Mai departe anunţă presidiul că la 15 cur. va urma renunţiarea solemnă la tron a archiducesei, Alteţa Sa Maria Cristina. Ministrii ungurescí şi presidenţii ambelor camere vor asista ca martori la acel act solemn.

La ordinea ḑilei se continuă desbaterea generală asupra proiectului despre Bosnia.

Ig-Helfy constată că Ungaria se află aḑi într'o stare mai tristă decât pe timpul absolutismului, căci atunci ţara a avut a se lupta cu un duşman declarat pe faţă, dar astăḑi are a se lupta cu duşmanii cari o atacă pe furişiu. Cât pentru proiectul din discusiune acesta e o înşelăciune declarată, o amăgire. Respinge în fine proiectul.

Dárday primesce proiectul pentru că nu vatěmă constituţiunea, ci statoresce numai un *modus vivendi* între marginele constituţiunei.

După Mandel şi Mariassy ia cuvêntul contele Apponyi. Oratorul se întoarce, după unele rectificări contra argumentelor de cari s'a folosit ministrul presid. Tisza. Acesta a ḑis că spesele de ocupaţiune sûnt ne însemnate în proporţiune cu cele ce ni le ar fi împus politica recomandată de oposiţiuue şi că pericului prevestiţi nu s'au împlinit. Cât pentru spese observă că dăcă politica orientală nu s'ar fi condus după arbitriul guvernului ci după părerile oposiţiunei din primele momente, isbucnirea catastrofei se putea împedeca şi fără resboiu, pe cale diplomatică. (Aplaus viu în stânga). Dar chiar acceptând punctul de mânecare al guvernamentalilor, ce moment îndreptăţesce pe ministrul presid. a afirma că cele 140 milioane ce ni le au impus ocupaţiunea, representă mesura deplină a sarcinelor ce le va avé monarchia din politica de ocupaţiune? (Aplaus în stânga). Cât pentru periculi este prea de timpuriu a ḑice că am trecut preste toţi periculii. Ministrul president nu a putut să'şi aleagă un moment mai slab pentru asemenea afirmaţiune decât presentândune în acelaşi timp un proiect de lege care cuprinde în sine togma un pericol însemnat din cele ce s'au prevestit. (Aplaus viu în stânga).

Oratorul arată apoi că ministrului presid. nu îi a succes a resturna argumentele lui Szilágyi relativ la controla parlamentară şi constată că ministeriul unguresc într'adevěr are numai un vot consultativ.

Oratorul a asteptat dela ministrul president o declaraţiune hotărîtă cu privire la trei întrebări. Ântâiu o părere precisă asupra raporturilor de stat. Împregiurarea, că conducerea administraţiunei în Bosnia este transpusă la guvernul comun şi la delegaţiuni, este ea emanaţiunea art. XII: 1867 sau un cerc nou de activitate, creat prin instituţiunile cuprinse în proiectul de faţă? Este o mare deosebire între aceste două casuri. În casul prim casa adoaptă cu proiectul de lege şi principiul că se pot transpune ministeriului comun şi delegaţiunilor afară de agendele numerate taxativ în legea dela 1867 şi alte afaceri, simplu pe calea interpretaţiunei legale şi fără de a mai aduce vre o lege nouă. În casul al doilea casa ar lua o dispoziţiuné necorectă.

A doua declaraţiune ce a aşteptat-o oratorul dela ministrul president, este normarea esactă a cercului de activitate ce li se dă diregătorielor şi instituţiunilor esistente deja în monarchie cu privire la administrarea Bosniei. Nici proiectul nici motivarea nu cuprinde o asemenea normare esactă.

A treia declaraţiune ce s'a asteptat dela guvern, este ca el să fi desfăşurat în trăsături principale organisaţiunea Bosniei de până acum şi cea viitoare. Şi aceasta o află oratorul de lipsă nu pentrucă ar voí ca această organisaţiune să se stabilească de legislativă, ci pentrucă proiectul de lege dă unei diregătorii un cerc de activitate relativ la organisare. Dacă proiectul împuternicesce pe guvernul comun să organiseze administraţiunea Bosniei şi Erţegovinei cu votul consultativ al ambelor guverne, trebuie să scim modul cum va efectua acest organ împuternicirea. Când am încuviinţat 500,000 fl. pentru institutul de credit fonciar pe sama proprietarilor mici, guvernul ni a presentat cu proiectul de odată şi statutele ca să scim pentru ce votăm suma cerută. Acum însě când e vorba de transmiterea unor drepturi suverane însemnate la un oficiu nu s'a aflat de lipsă să ni se facă cunoscut cum va procede acest organ. Oratorul constată, că înformaţiunile sale despre Bosnia le are din isvoare private. În fine spriginesce proiectul de resoluţiune substernut de Szilágyi.

În şedinţa dela 14 Noemvre continuându-se desbaterea generală asupra proiectului de lege despre Bosnia ia cuvêntul deputatul

Col. Törs spre a constata că proiectul în desbatere alterează în faptă legea fundamentală dela 1867. Stânga estremă, de care se ţine oratorul, vede în legea dela 1867 o spărtură în constituţiunea de o mie de ani a ţěrei, o spărtură, prin care voesc contrarii se contrabandeze calul troian al absolutismului. Astăḑi e încă prea mică spărtura şi calul prea mare. (Aplaus şi ilaritate în stânga), dar legi, cum e şi cea de faţă, sûnt de natură a lărgí spărtura. În fine oratorul se declară pentru proiectul de resoluţiune al lui E. Simonyi.

E. Hodossy admite că cu tratatul dela Berlin am primit şi datorinţa de a ne îngrigí de administrarea Bosniei şi a Erţegovinei. Întrebarea e deci numai, că cum să ne îngrigim. Trebue să avem în vedere, ca disposiţiunile ce le luăm să corespundă dreptului nostru de stat, prevederei politice şi oportunităţii. Oratorul constată că proiectul în desbatere nu corespunde în nici o direcţiune.

„Non verba legum sed vim ac potestatem“ acest proverb este adevěrat. Voind a judeca, dacă acest proiect corespunde art. XII: 1867, trebue să'i cunoascem scopul, spiritul şi direcţiunea. Naţiunea ungară se luptă de seculi contra unei puteri centrale care s'a opintit mereu a ne nimicí independenţa de stat, dreptul nostru constituţional, sau a ni le restringe cel puţin şi a'şi lărgí sfera puterei sale. Această luptă seculară s'a desvoltat în 1848 într'o luptă cu armele, care s'a sfêrşit în defavorul nostru. Oratorul arată apoi că la 1861 şi 1867 naţiunea maghiară punêndu-se pe terenul luptei legale, în fine s'a alăturat la principiele partidei deakiste care a stabilît prin art. XII: 1867 după resort, cari afaceri se ţin de organele comune şi cari nu, prin urmare ce nu am dat acestor organe comune, ni-a remas reservat esclusiv nouě. Stând astfel lucrurile nu se poate ḑice, că proiectul de faţă corespunde legei dela 1867. Efectul bun sau rěu atêrnă dela modul cum se esecută o lege. Oratorul trebue să constate cu părere de rěu, că guvernul procede cu dreptul constituţional dela tratatul din Berlin încoace într'o direcţiune contrară. Ori cum vom întoarce lucrul, administraţiunea trebue să se ţină de guvernul statului nostru, şi să stea sub controla legislativei.

Proiectul de faţă nu corespunde nici prevederei politice, căci şi aceasta cere ca admînistraţiunea în Bosnia să fie sub controla legislativei. Guvernul numai trei ţinte poate să aibă dinaintea ochilor. Sau voiesce să facă acolo ordine şi apoi să restitue provinciele la Turcia, sau voiesce să le facă atêrnătoare de Austro-Ungaria sau în fine voiesce a le anecsa. Ori care va fi intenţiunea guvernului noi trebue să avem o înfluenţă efectivă asupra acelor provincii, dacă e vorba de o misiune în orient, şi această înfluenţă o poate esercita guvernul nossru pe lângă controla legislativei mai bine decât guvernul comun. În fine respinge proiectul de lege.

A mai vorbit dep. Molnar şi Lang pentru primirea proiectului, ear Mocsáry pentru respingere. Acest din urmă a caracterisat punctul de vedere al stângei estreme, din care face parte, cu cuvintele: „Delendam esse“.

Cătră sfêrşitul şedinţei respunde ministrul de finanţe Szapáry la înterpelaţiunea lui E. Simony în causa cunoscută cu dep. Pázmándy. Ministrul crede, că această causă e resolvită prin respunsul seu anterior şi se roagă a se lua la cunoscinţă acest rěspuns. Simonyi nu e mulţămit cu rěspunsul dar casa îl ia spre sciinţă. Tot în această şedinţă a rěspuns ministrul presid. Tisza la a doua înterpelaţiune a lui E. Simonyi tot în această causă. Ministrul presid. ḑice că guvernul n'are ce respunde căci afacerea e aplanată deja. Înterpelatorul nu e mulţămit cu rěspunsul, dar casa îl ia spre sciinţă.

Cu aceasta se închide şedinţa.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Braşov 24 Oct. 1879. Domnule Redactor! Adunarea cercuală a desp. l al Asociaţiunei Transilvaniei pentru cultura şi literatura poporului român ţinută la Herman în anul trecut a fost hotărît între alte, a se aşterne comitetului Asoc. Transilvaniei în Sibiiu vorbirea d-lui Bart. Baiulescu ţinută la această adunare şi a o publica. Asemenea a fost hotărît că propunerea d-lui Baiulescu să fie recomandată de comitetul despărţěmêntului I: „ca comitetul Asoc. Transilvaniei să îndemne promovarea meseriilor între Români şi mai mult, apoi să propună adunărei generale a Asociaţiunei înfiinţarea unei sau mai multor scoale de meserii „Ateliuere.“

On. comitet al Asociaţiunei Transilvaniei a reîntors propunerea despărţěmêntului pentruca să înainteze un plan.

Despărţěmêntul în adunarea sa generală ţinută în 14 Oct. a. c. la Săcele a primit acest plan propus de comitetul despărţěmêntului.

Pentrucă aceste sûnt nisce afaceri, cari ating interesul tuturor vi le comunic spre publicare în preţuita foaie ce redigeaţi.

O vorbire asupra meseriilor la Români de B. Baiulescu ţinută la adunarea gen. a desp. I în Herman.

Domnilor! În o asemenea adunare ḑiceam acum trei ani aceste: „Pre când ne hotărîm a respândí învěţătura la fiii naţiunei române, pre când nisuim a ne cultiva, a ne lumina, pentrucă e nesuferit întunerecul; pe atunci trebue să vedem, ca lumina ce o dăm să nu remână subt obroc, ci ea să lumineze tuturor, pentruca să înainteze.

Pre când este foarte de lipsă ca neîncetat să arětăm poporului nostru modul înaintărei şi înflorirei agriculturei, grădinilor, economiei de câmp şi de vite, pentrucă sûnt mijloacele prin cari îşi agonisesce hrana de toate ḑilele; pe atunci trebue să judecăm bine, ca agoniseala aceasta să nu se ducă pre alte lipse, să nu treacă părالele într'alte mâni, din cari nu mai trec înderět la poporul nostru.

Astăḑi cutez a ḑice: Românul cheltuesce mai mult decât câştigă şi de aceasta el propăşesce cătră sěrăcie. El sperează adevěrat câte puţin, că n'are mult şi poate mai rar decât alţii, însě totuşi averea lui se subţie şi el înaintează cătră ruină. Ce vinde Românul? Ce câştigă el? Vinde câte o vită şi câştigă puţine bucate şi fên din economia câmpului şi în rare locuri câte puţine lemne. Faţă cu acest mic câştig să vedem ce cumpěră? Cumpěră toate necesităţile pentru îmbrăcăminte dela tălpi până la crescet. Pe toate uneltele de casă şi de câmp trebue să dea bani.

Aşa este! Dacă îi trebue cisme, de are lipsă de curea de şerpar, de 'i lipsesce spenţel sau peptar, de 'i trebue pălărie, pe toate aceste şi altele ale familiei trebue să dea bani; trebue să se roage de străinul dela oraş pentruca să i le vêndă. Tot asemenea trebue să dea bani aḑi şi pre ceea ce nu dedea eri, adecă: pe sugna sau rochia muerei şi a fetelor sale, pe păpuci, căci acum s'au mândrit şi sătenele noastre.

Ori încătrău aruncăm privirea şi la economia casei şi la cea de câmp mai pe toate uneltele dă Românul bani: fie uşe, fie zar, fie masă, fie scaun, fie cuţit sau lingură, fie lanţ sau roată, plug sau coasă şi secere, pănă la un cuiu Românul dă bani pre aceste tot străinului.

Apoi fraţilor! Bani pre vestminte, bani pe verdeţuri, bani pre ale economiei. De unde să mai ia Românul acesti bani? Şi mai este ceva unde trebue să dea el bani ori 'i are ori nu'i are bani la dare, bani la diregători şi bani la rachiu. Cugetaţi acum de unde mai scoate sirmanul Român acesti bani? Vinde câte o vită, câte o nemestă şi mulţi încet, încet 'şi-a vêndut toate, apoi ia copiii şi desagii şi se strămută Dumneḑeu scie unde.

Vedeţi fraţilor, că vorbirea noastră trebue să tragă atenţiunea celor ce au urechi de auḑit, pentrucă ḑicem: poporul român din Transilvania şi Ungaria, în loc de a înainta, de a face avere, sĕrăcesce. Să nu ni se oprească ochii la o familie două din sat sau dela oraş, care s'a ridicat, ci la numĕrul mare a celor ce sĕrăcesc. Fie-care familie e datoare a păstra ceva, a pune ceva la o parte pentru ḑile negre, pentru timpuri neroditoare, pentru dări ori pentru a cumpĕra o moşioară cât de mică şi să remână copiilor. Ei, aceasta aḑi la Români rar se poate auḑí, ci auḑim: că mulţi ţĕrani români, în loc de a'şi înmulţí averea, vênd şi pre cea moştenită dela părinţi; părăsesce locul şi iau lumea în cap. Pentru ce? Pentru neavere; pentru sĕrăcie. Şi:

„Sciţi voi ce va să ḑică sĕrăcia?
„E ceva mai amar, decât şi moartea
„chiar; ea degradează omul; ai ochi,
„dar n'ai vedere, ai gură dar n'ai cu-
„vinte; sĕrac fiind, n'ai parte în lume,
„la fericire.“

Acum vĕ întreb: oare ce vor face copiii acestor oameni sĕraci, lipsiţi? Nu pot alta face decât să devină slugi şi ferească Dumneḑeu poate şi mai rĕu. Pentru ce? Pentrucă n'au îndrumare cum şi unde să'şi câştige o pâne mai uşoară. Preoţii, dascălii, învĕţaţii şi toţi câţi au averi aḑi nu vĕd pre sĕraci şi nu aud vaetele lor, le este ruşine să'i îndrumeze, ori că s'a prefăcut lumea, şi nu mai e milă.

Acei copii sĕraci au de lipsă de oameni cu inimă nobilă, care se'i iee de mână şi să'i ducă la o meserie ca să'şi poată câştiga mai cu înlesnire pânea de toate ḑilele; ca să'i ferească de robire, poate şi de alt drum şi mai rĕu.

On. adunare! Eată am venit cu vorbirea până la întrebarea:

1. Cum să îngrigim, ca poporul nostru să propăşească la o stare materială mai bună? şi

2. Prin ce să contribuim a ridica valoarea naţiunei române la o demnitate mai considerabilă?

I.

Când voim să lucrăm, ca poporul nostru să propăşească la o stare intelectuală şi materială mai bună, atunci trebue să facem ce au făcut părinţii sau alţii cu noi, cei ce ne aflăm într'o posiţiune mai bună trebue să conducem pe fiii poporului ântâiu la cultură şi al doilea la o muncă mai bine plătită. Astfel putem conduce poporul la o stare mai bună.

Şi sciţi ce e muncă? Ea nu e o sarcină, ci eată cum o descrie învĕţatul nostru Baraş: „Munca e sudoarea „frunţii, ea este sarea; munca este „apa botezului omului moral. Prin „muncă, prin productul mânilor sale „se face omul superior. Numai prin „muncă ajungem la preţ şi la bogăţie.“ Acum cugetaţi la bogăţia unei naţiuni. Ea prelângă cultură stă din oameni cu proprietăţi, din oameni cu manufacturi şi din oameni cari au bani gata capitalişti!

Căutaţi acum aceste la poporul român şi veţi vedé, că nici în parte nu le aflaţi. Nu aflaţi la noi în Transilvania şi Ungaria aceea, ca toţi fiii Românilor să scie carte cum sciu ai altor naţiuni; nu aflaţi la cărturari o literatură: scrieri diferite, apoi artele: musica, pictura, poesia etc. lipsesc, pare că sûntem fără talente. Avem talente, dară nu le ajută nimenea. Nu aflaţi proprietăţi întinse, moşii; nu aflaţi stoguri numeroase nici tronuri umplute cu bucate, din cari să poată vinde ţĕranii nostri români.

Nu aflaţi manufacturi adecă haine, unelte preparate din productele crude precum: cismărie, curelărie, pălării, mobile etc., cari să le schimbe în bani. Nu aflaţi comercianţi cari să schimbe lucrurile şi să ne aducă altele de modă, cari le căutăm acum cu sete. Nu aflaţi capitalişti, bancheri. Va se ḑică mai nici unele din condiţiunile amintite nu le aflăm. Şi cu toate aceste este oare să ḑicem: nu le putem procura şi să ne împăcăm? Nu! Pentrucă ni le putem procura. Dacă nu toate barăm unele.

Deci datoria ne este în astfel de adunări să ne consultăm, să începem a face ce putem şi să nu ne lăsăm lucrul din ḑi în ḑi amorţit sau tândălit.

Acum nu e vorbă de a contribuí, de a da, ci este: de a te face om de a câsciga mai mult decât profitezi astăḑi. Aceasta cred, că o voesce ori şi cine.

Deci întrebarea, asupra căreia dau eu pricină a ne consulta este: „Ce mijloace cuviincioase să „apucăm ca să ajungem la o „stare materială mai bună; ca „se ajungem la avere?“

Eu nu sûnt de aceea părere: să'i tot ceri poporului şi să nu'i mai dai nimica, să nu'i arĕtăm cum să pună la loc, de unde a dat.

Eată pentru ce ḑic aceste!

Noi consultăm Românilor să înveţe carte. Legea statului poruncesce că până la al 15-lea an se înveţe carte fie-care elev. Va se ḑică luminarea minţii, vrênd nevrênd, ar fi a se face. Faţă cu această desvoltare ce observăm? Observăm aceea, că cu cât să luminează Românii cu atât învaţă a cunoasce mai multe lipse: mâncări bune, podoabe, comodităţi, va se ḑică cheltuelile cresc, însĕ nu cresce şi câstigul.

Fraţilor! Trebuie să îngrigim, ca atunci când sporesc cunoscinţele omului, când sporesc trebuinţele să sporească şi venitele şi foloasele lui. La această trebuinţă de care ne împedecăm în fie-care ḑi nu ne-am prea gândit.

Dacă voiţi se ne cugetăm acum la aceasta mare trebuinţă, atunci o ḑic dela început, că nu o scoatem la cale altfel decât prin muncă; dar altfel de muncă nu cea de aḑi ci aceea ca munca Românilor să poată fi plătită mai bine şi de se poate îndoit şi întreit, decât cum se plătesce astăḑi, atunci vor avé Românii îndoit câştig.

Plata ostenelelor va fi mai mare dacă va fi munca mai fină, adecă dacă vor învĕţa oamenii nostri meserii să lucre manufacturi. Să dovedim ceea ce afirmăm. Ţeranii români lucră la plugărit, la săpat, la coasă sau la secere. Un om fără vite nu capĕtă mai mult de 60 cr. pe ḑi. Un meseriaş se ḑicem cel mai din urmă, o calfă ori dela ce meserie capĕtă 1 fl. şi 50 cr. pe ḑi. Astfel cismariul după o păreche de cisme lucrate dă trei floreni. El le lucră într-o ḑi şi jumĕtate. Măsarul după un obiect plătesce sodalului şi îi vine la un 1 fl. 50 cr. pe ḑi, la alţii doi floreni, după cum e şi silinţa şi măiesria. Am vĕḑut pre cel ce lucră 14 ceasuri pe ḑi că câştigă şi trei floreni. Eară măiestrii după renumele câştigat prin lucruri fine şi trainice câştigă câte 800 până la 1600 fl. pe an. Din acestia unii păstrează câte 3—400 fl. pe an şi în şase ani 'şi-a cumpĕrat o moşioară. Pe lângă aceasta e şi domn între domni, luminat şi neteḑit.

Este de priceput aceasta fără bătae de cap. Un folos mic avem dacă vindem pelea oaei sau a vacei neargăşită, însĕ intreit folos avem dacă o vindem argăsită şi lucrată, de esemplu din pelea oaei peptar sau cojoc, eară din a vacii opinci sau cisme. Un folos avem dacă vindem grăul, şi mai mare folos avem dacă vindem făina sortită sau prelucrată coaptă în păni şi colaci sau covrigi. Un mic folos avem dacă vindem lemnele de stejar, de prun, de măr, şi alt folos avem dacă scim să facem din ele: masă, scaun, coasten şi altele. Satenii saşi folosesc şi fac aşa ceva, şi sûnt mai cu dare de mână. Oare pentru ce să fie Românul mai nătâng, mai neîndemânatec, mai ne ager, că mintea o are destul de ageră? Pentrucă nu începe şi nu'l îndeamnă nimenea a se aplica la meserii.

Sătenii nostri vĕd bine ce preţ are meseria. Ei vĕd că dacă un sătean plugar scie şi meseria cojocăriei, când nu e vreme de economie, lucră la cojoace. Cel ce este morariu macină şi vĕd că cojocarii şi morarii prin sate sûnt mai avuţi. Pentru ce? Pentrucă mai are o meserie şi aceea este plătită mai bine. De aceasta 'i dă mâna mai bine decât unui simplu plugar. Deci şi noi să lucrăm ce se plătesce mai bine. Lângă aceste dacă mai socotim ceea ce vedem că fac alţii, adecă; cojocarii, pelarii, cismarii etc. ei se asociază, cumpĕră la vreme pei eftine atunci fac şi un mic negoţ şi speculă şi câştigă şi mai mult. Eată cum se mişcă omul a înainta pe treptele, cari le are înaintea sa. Astfel osteneala li se plătesce întreit de bine.

Fraţilor! toată lumea strigă aḑi: „înaintare“! Românii, cari sûnt mai mult plugari economi în treapta dintâiu a înaintărei, au să nisuească la a doua treaptă. Aceasta le stă înainte şi este: meseria, industria şi comerciul. De voim să înaintăm cătră o stare mai bună trebue să ne aplicăm fiii la meserii. (Va urma·)

Varietăţi.

* Eri s'a serbat în biserica noastră gr. or. din cetate cu servitiu divin prea înalta ḑi onomastică a Maiestăţii Sale Imperatesei şi Reginei **Elisaveta.** — Şi în bisericele celorlalte confesiuni a fost servitiu divin. Edificiile publice au fost decorate cu steaguri.

* (Postal). Direcţiunea postală reg. ung. de aici aduce la cunoscinţa publică prin ordinaţiunea sa dela 14 cur. Nr. 8826, că comunicaţiunea postală cu curier între Bahnea şi Niraşteu se va sterge cu 1 Decemvre a. c. şi Bacnea se va împreuna dela ḑiua amintită cu oficiul postal din D. Szt. Mărtin.

* (Statutele casinei române) din opidul Sălişte s'au încuviinţat din partea ministeriului r. u. de înterne şi s'au înzestrat sub Nr. 45354 ex 1879 cu clausula recerută.

* (Din comitatul Severinului). Cetim în „Der Osten“ că o deputaţiune sub conducerea dlui general Traian Doda va substerne Maj. Sale un protest contra prolungirei provisoriului, care şi până acum a făcut lucruri neauḑite în comitat. Şi în dieta Ungariei se va ridica vĕlul deasupra acestor lucruri.

* (Têrgul din Dej), carele se ţinea până acuma în tot anul în 13 Dec. n. prin ordinaţiunea ministrului r. u. de agrigultură, industrie şi comerciu sub Nr. 29,268 s'a transpus pe 16 Decemvrie.

* (Ursoaia cea cu doi pui), de care facusem pomenire în ursiadă fu omorită după cum cetirăm în alte foi mai tarḑiu de trei Romani din Reşnov. Acesti, tatăl şi cu doi fii cetim, că s'au dus pe urmă până la pestera unde şi avea ursoaia culcaşul Acolo întru betrânul cu o bâtă a mână şi aflând ursoaia durmind o împoldì cu bâta să se scoale. Ursoaia mai la început se arătà prea comoadă şi nu voia să se scoale, dară după ce a veḑut că nu are pace sa apucat pe primitivul venătoriu cu gura de picior. Vaietându se betrânul, unul dintre fii a întrat şi el şi cu o descărcătură de puşcă a lovit pe ursoaie de moarte, însĕ ursoia tot a mai avut atâta putere încât să'i tragă puşcătoriului căciula cu per şi cu pele cu totdepe cap. Ursoiadupă cum se scie au murit; vênătorii răniţi sûnt în cură, dară nu sûnt în pericul de moarte.

Este mai demult acum de când ni s'a trimis învitarea de prenumeraţiune şi programa de mai la vale spre a o alătura la unul din nrii foaiei noastre. Fiind însĕ că ni s'au trimis prea puţine esemplare spre a puté alătura pentru toţi abonanţii nostri, dar de altă parte pe lângă aceea că am fost espres recercaţi este în interesul promovărei literaturei naţionale de a aduce la cunoscinţa publicului nostru cetitoriu întreprinderea cea nouă, facem loc învitărei şi programei în coloanele noastre.

Anunciu de prenumĕraţiune
la
„PĂSTORIUL“
foaie literară-bisericească.

Programa.

Credem, că vor fi mulţi între on. cetitori, cari cu oareşi-care curiositate 'şi vor pune întrebarea: că cine sûntem şi ce voim cu „*Păstoriul*“? Şi cu tot dreptul: pentru că de este cunoscut odată un organ de publicitate — nimenea nu e curios faţă de el; însĕ când acuma voim a'l cunoasce, — fiesce care dorim a sci nainte măcar numai cât ceva despre scopul şi tendinţa lui, în togma ca călĕtoriul străin care nainte de ce ar întra în cutare capitală — vrea să'i cunoască carta sau cercumscrierea, că nu cumva să rătăcească în tumultul stradelor.

Spre orientare şi noi voim acuma a presenta publicului nostru cercumscrierea sau mai bine ḑis programa „*Păstoriului.*“

Cine va arunca o privire serioasă asupra situaţiunei — privită din ori-ce punct de vedere creştinesc — în care se află mai cu samă Biserica română ortodocsă, precum şi asupra mişcămintelor mari ivite mai adeunăḑi, — nu va scruta mult, până se va convinge, ca păşirea noastră pe terenul publicităţii, cu acest organ eclesiastic, în frunte cu aeeasta programă, este justă, este la timp cuvenit şi prea bine motivată.

Spiritul omenesc totdeauna a colcăit şi s'au luptat în contra bisericei lui D-ḑeu însĕ ni se pare, că în aşa mĕsură înspăimêntătoare nici când ca în timpul de faţă.

Ḑicem, ca în mĕsură înspăimêntătoare pentru că aşa numiţii ateişti tot mai tare suprima religiunea şi morala crestină, încât prin unealte interese mârsiave pitulate sub nesce frase şi intenţiuni inţorţolate pe ḑi ce merge adună în giurul lor cete de mameluci, năuci şi creduli! Aceste victime demne de compătimit, aceste victime a acelor generalisimi îndumneḑeiţi ocupă apoi o puseţiune ostilă faţă de biserică, faţă de propagatorii moralei, şi cu o nebunie nespusă se încaieră de tot ce este sânt şi corespunḑĕtoriu spiritului şi pretensiunilor timpului modern.

Pre lângă acest rĕu, se mai adauge şi altul care se află în sinul nostru. Ne mândrim adecă: că avem libertatea cea mai estinsă în Biserică; însĕ în faptă nu'i aşa, de oare-ce principiul libertăţii la noi e încă nerespectat şi nepriceput de mulţi. Se întrebăm numai, că după ḑece ani — ce resultat a obţinut aceasta în biserica nostră autonomă? Acel resultat, că între popor şi funcţionarii bisericesci esistă controverse dese, mai dese decât chiar sub sistema absolutismului; prin ce poporul vedem că dín din ḑi în ḑi se degenerează se demoralisează şi se înstrăinează de biserică. Mulţi pentru aceste resultate funeste învinovĕţesc apoi preoţimea, deşí aceasta nu poartă vina!

Poporul simţindu-se a nu mai fi mânat dinapoi, ca sub sistema de mai nainte, şi fiind pururea plecat mai bucuros a asculta de cei ce'l duc în prepastie şi ispită, ca de cei ce cu sfaturi binevoitoare cel poveţuesc pe calea adevĕrului, din aceste motive persecută şi uresce ori-ce înoire, şi cu aceasta şi pe păstoriul seu sufletesc care 'i-a recomândat aşa ceva întru atât încât îi devine inimic natural, pană când şi pentru cel mai neînsemnat paş presbiterul devine umilit, servil degradat şi desconsiderat în faţa poporului. Eată dar unde zace vina, că nu mergem pe nimic cu principiul de libertate. Eată unde zace vina, că poporul se demoralisează!

Şi apoi noi preoţii, cari le pipăim, le cunoascem şi le vedem acele nisuinţe stricăcioase petrecându-se în giurul nostru, noi — cari după chiemarea noastră sûntem datori a fi povĕţuitori celor buni intre asemenea îngrigiri: noi — cari intre atari fantoame decăḑute şi desperate trebuie să fim mângăitori sufletelor încă neseduse şi corupte; noi — cari între asemenea împregiurări, trebue să fim eliberători sufletelor ameninţate cu perḑare; noi — cari trebue să fim ca nesce eroi a bisericei lui D-ḑeu învêrtind arma spiritului în contra diavolului şi a tuturor tendinţelor pornite cu rĕutate asupra bisericei; — să privim cu nepăsare şi cu mânile în sin la unele ca aceste?! Nu! aceasta nu ne este ertat să facem. Trebue să ridicăm baricade în contra diluviului teribil; trebue să aflăm mijloace prin ce 'l-am puté oprí.

Cercând noi mijloacele, am aflat unicul mijloc spre scopul indigetat şi anume: *un organ eclesiastic independente.*

Căci, de privim cu seriositate pe acest teren al literaturei eclesiastice — atunci în adevĕr ne cuprinde o formă de supĕrare — vĕḑênd că în ḑilele noastre — mai cu samă un atare organ ne lipsesce. Un organ carele să fie interprete fidel al trebilor noastre bisericesci, un organ, care să descopere erorile şi care să nu fie preocupat nici de persoane, nici de presiunea nimenui; ci din contră faţă cu ori-ce şi oricine să fie independente, — ce e bun să laude; ear ce e rĕu să mustre; — ce e de folos, consult şi corespunḑĕtoriu să primească; ear ce e învechit şi nefolosibil să delăture.

De aceea, noi subscrişii preoţi dela sate cugetăm că ar fi o nespusă scădere în specie pentru noi preoţimea, ear in genere pentru biserică, dacă faţă de cele ḑise ne lipsesce un organ bisericesc independente şi neparţial aici în sinul nostru, care fără de nici o reservă să arete în adevĕrata sa coloare însemnătatea mişcămintelor şi evenimentelor din biserica noastră ortodocsă ce atât de aproape ne ating pre noi, soartea noastră, viitoriul nostru, — am luat asupră-ne rola grea de a eda o foaie eclesiastică sub firma: „Păstoriul". Poate, că întreprinderea aceasta ce va avé de scop a descoperí multe, cari am dorí să aibă cetitori mulţi, — nu ne va succede tocma din acest punct de vedere, şi va trebuí să cadă; dar întêmplă-se ori-ce, noi prevenim a spune publicului nostru; că aceea nici cand nu se va întêmpla în lipsa activităţii sau a intenţiunei noastre de a folosí!

Grija, ce o avem faţă cu greutatea acestei întreprinderi, ne o alină în mesură mare cugetul că ni s'au angagiat la aceasta luptă o parte mai aleasă dintre preoţii nostri.

Resumând principiile deja espuse, programa acestui ḑiar se poate precisa în următoarele puncte principale. Preste tot tendenţa noastră este:

a) Apĕrarea constituţiunei noastre bisericesci după principiul Apost. Pavel: *Staţi dară în libertatea cu care Christos ne-a făcut liberi, şi nu ve încurcaţi earăşi în jugul servitutei".* (Gal. V. I.)

b) Arătarea mijloacelor prin cari ne putem susţiné aceasta constituţie.

„Şi dacă poţi fi liber întrebuinţează mai bine libertatea" (I. Cor. VII. 21).

c) Ne vom năsuí a arăta necesitatea şi legalitatea canonică a bisericei române orientale sub a unui esarch oriental a tuturor românilor din orientul Europei.

d) vom ţiné cont de toate evenimentele în biserica ortodocsă;

e) vom da biografiile păstorilor bisericesci mai renumiţi;

f) vom uşora diregătoria preoţilor prin edarea de predici în fie-care numer.

g) vom ţiné legătura scoalei cu biserica;

h) vom da înformaţiuni despre dispoşiţiunile consistoriali sinodali etc.;

i) vom tracta despre trebuinţele, intelectuali si materiali a clerului;

j) vom destepta simţul moral în creştini;

k) vom publica şi desbate diferiţi articli şi scrieri de cuprins dogmatic după principiul evangelic: *„Cercetaţi toate; ţineţi ceea ce este bun* (Tes. V. 21.) şi în fine.

l) vom lua notiţe de interes public din toate ramurile vieţii, etc. etc.

Însĕ ca aceste cerinţe să le putem deplíni cu demnitate, avem neapĕrată trebuinţă de cel mai puternic ajutoriu al publicului şi deschilinit a colegilor nostri preoţi prin conlucrare prin propagarea ideielor şi adevĕrurilor atinse de noi şi prin prenumĕraţiuni cât mai numeroase; căci *„deficit pecunia, deficit omne."* De aceea observăm, ca apărerea acestui jurnal, numai sub acea condiţiune va fi posibilă, dacă sucursul abonenţilor va fi de ajuns ca să poată acoperi spesele tipariului.

Foaia va apărea în B.-Gyula cu începutul anului nou 1880, şi va eşí: deocamdată numai de douĕ ori pe lună, la 1 şi 15 ḑi: eară mai târḑiu — după ce vom vení în ord — va eşí în toată septĕmâna odată.

Preţul:

Pentru Austro-Ungaria pe an: 4 fl. — cr. Pentru România 6 fl. — cr.

Abonamentele se primesc numai pe un an solviţi înainte, şi se vor trămite editoriului subscris în B.-Gyula: ear articolii şi epistoalele ce privesc redacţiunea, redactorului subscris în Kétegyháza. Observăm că dacă succursul abonenţilor nu va fi de ajuns ca se poată acoperi spesele tipariului, abonamentele primite se vor restituí respectivilor domni trimiţători.

In convingere şi speranţă, că on. pub. va spriginí întreprinderea noastră, ne repeţim învitarea la prenumĕraţiune!

Kétegyháza şi B.-Gyula în 26 Aug. (7 Sept.) 1879.

Iosif I. Ardelean, redactor respunḑĕtoriu.

Iosif Besan, editoriu.

Bursa de Budapesta

din 17 Noemvre n.

Renta de aur 94.35, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.25, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 73.50, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.—, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 76.55, împrumutul ung. cu premii 105.25, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 89.—, obligaţiuni urbariale ung. 87.78, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 85.75, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.—, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 85.2b, obligaţiuni urbariale transilvane 85.25 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 67.75, renta austriacă în argint 70.50, renta de aur austriacă 80.25 sorţi de stat dela 1860 127.—, acţiuni de bancă austro-ung. 836, acţiuni de bancă de credit ung. 254.—, acţiuni de credit austr. 265.—, argint — —, galbin 5.54, napoleon 9,32, 100 marce nemţesci 57.75, London (pe poliţa de trei luni) 116.70.

Bursa de Viena

din 17 Noemvre n. 1879.

Metalicele 5°/₀	—	—
Acţiuni de bancă	836	—
Împrumutul de stat din 1860	127	25
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70	60
Acţiuni de credit	254	50
Valuta nóuă imperială germână	57	80
London	116	65
Galbin	5	55½
Napoleon d'aur (poli)	9	32

Economic.

Budapesta, 8 Noemvre n. In sĕptĕmâna trecută s'a schimbat vremea cea frumoasă. Impregiurările meteorologice au fost pline de neplăceri, de vreme ce în fie-care ḑi acum era negură grozavă, acuma ploaie, acuma vênturi furtunoase şi apoi şi brumă mare. Aşa timpul era foarte nestatornic şi temperatura între + 9° şi + 4° R. pe la ameaḑi în fie-care ḑi. Sub atari împregiurări sĕmĕnăturile ne isprăvite s'au întrelăsat cu totul şi din pricină, că timpul de earnă s'a prea apropiat unde întreprinderea lor ar fi tare riscată. Şi cu părere mare de rĕu trebue să amintim că după raporturile ultime despre lucrurile şi sĕmĕnăturile de toamnă, statoresc faptul trist, că regiuni întregi au rĕmas *din lipsa de semênţă* ne lucrate şi nesĕmĕnate. Această tristă întêmplare este cea dintâiu pricină, că oamenii din aceste ţinuturi emigrează în mod înspăimêntătoriu. Pe lângă toate aceste articlele din têrg în sĕptĕmâna trecută nu s'au urcat în preţ, ba s'ar puté ḑice că au mai scăḑut, pentru că nici n'au fost aşa căutate ca mai înainte. Aşa notăm în specíal:

Grâul la 50,000 m. m. cu câte fl. 15.30—15.60; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9.75—10.10; orzul la 4000 m. m. cu fl. 7.75—8.75; ovĕsul la 5000 m. m. cu fl. 6.90—7.05: cucuruzul la 20,000 m. m. cu fl. 7.40—7.55; făina n'a trecut mai de loc.

Păstăioaselor le-a umblat mai bine vênḑêndu-se în următoriul mod şi adecă: fasolea cu fl. 9.75—10; mazerea cu fl. 13—14.50; lintea cu fl. 11—14; sĕmênţa de in cu fl. 13.50—14; sĕmênţa de cânepă cu fl. 10.50 toate per 100 chilograme; spirtul *en gros* cu fl. 34—34.50 şi *en detail* cu fl. 36.50—37.50.

Porcii acuma au fost mai eftini. Intre cei 69.090 au fost din Ungaria de jos peste 7000, din România 1090 şi din Ardeal 340 capete; lânile au trecut cu fl. 1.75—2.80 per chilogr.

Peile de astădată au avut mai bună trecere de e. cele de bou cu fl. 135—140; cele de vacă cu fl. 118—120; cele de viţel cu fl. 185—210 per 56 chilograme; apoi cele de cal cu fl. 11.50—15 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 27 Noem imob. lui Iosif Pinci în Daia (trib. Sibiiu); în 20 Noem. şi 20 Dec. imob. lui Ioan Kessler ía Mediaş (judec. cerc.); în 16 Dec. 1879 şi 16 Ian. 1880 imob. lui Cula Şerban în Sântimre (judec. cerc. Aiud); în 10 Dec. 1879 şi 10 Ian. 1880 imob. Paraschivei lui Gavrilă Stănilă în Loman (judec. cerc. Sebes); în 13 Dec. 1879 şi 15 Ian. 1880 imob. Salamiei Hundula în Balomir; în 13 Dec. 1879 şi 14 Ian. 1880 imob. rĕmasului după Ioan Baner în Orăştie (trib. Deva); în 22 Noem. imob. lui Ioan Csányi în Abrud (jud. cerc.); în 12 Ian. şi 12 Febr. 1880 imob. lui Iacob Pottantyús în Aracalea (trib. Dej).

Nr. 183. 1879. 2—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Vătăşan din parochia clasa a III Archita, ppresbiteratul Sighişoarei, se escrie concurs cu terminul pănă la 30 Noemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Cuartir liber, grădină şi edificatele economice necesarie.
2. Şese jugere pămênt, parte sămânătură parte fênaţ.
3. Dela 35 familii române câte o ferdelă cucuruz sfârmit.
4. Dela 25 familii neurustice asemenea câte o ferdelă cucuruz sfârmit.
5. Lemnele recerute de foc.
6. Din venitele stolare îndatinate în ppresbiterat pe jumĕtate.
7. Din filia Beia un venit anual de 30 fl. v. a.

Suma tuturor venitelor împreunate cu acest post face 235 fl. a. c.

Cei ce doresc a competa la acest post, să'şi aştearnă recursele lor instruate conform legilor în vigoare subscrisului pănă la terminul indicat.

Sighişoara, 30 Octomvrie 1879 st. v. în conţelegere cu comitetul şi sinodul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 286. 2—3

EDICT.

Maria născută Chereches, din Săscior, comitatul Făgăraşului, carea de şese ani a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat George Ioan Grecia gr. or. din comuna Berivoi mici fără ca să se scie locul aflării ei până astăḑi se citează prin această ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua mai jos însemnată, să se infăţioşeḑe înainte; subscrisului for matrimonial nesamintit Căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul intentat asupra ei decătră numitul ei bărbat.

Făgăraş 28 Octomvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Protopresbiteratului Făgăraşului I.

CĂLINDARIUL
BUNULUI ECONOM
pe anul visect 1880.
Întocmit de
D. Comşa şi Eugen Brote.
Cu mai multe ilustraţiuni intercalate în tecst.
Anul IV.

Cuprinsul: Ḑilele şi serbătorile de preste an. Chronologia. Pascălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare şi Posturile. **Genealogia:** Austro-Ungaria, Germania, Francia, Rusia, Italia, Britania şi Irlanda, Spania, România, Svedia şi Norvegia, Belgia, Olanda, Grecia, Portugalia, Monaco. **Conspectul complet al têrgurilor din Ardeal:** A. în rênd alfabetic, B. în rênd chronologic. Têrgurile în **Ungaria.** Têrgurile principale în **România.** Têrgurile principale în **Bucovina.** — **POSTA:** A. Posta de epistole, B. Posta de mesagerie. **Corespondenţa telegrafică. Raportul între mĕsurile nouĕ şi vechi. — TIMBRE. Tabele de interese. Tabela comparativă a valorurilor de bani din toate ţările. — SFĂTUITORIU JURIDIC. PARTEA ECONIMICĂ:** Cu puteri unite. Carul (cu patru ilustraţiuni). Din istoria calului. Cât se seamĕnă pe un hectar? Timpul încolţirei şi vegetaţiunei la diversele plânte agricole. Tabelă despre maşinile agricole mai însemnate. Din care material cât vinars se estrage. Greutatea fructelor şi sĕmênţelor mai ındatinate. Cât timp poartă animalele agricole? Mutarea pomişorilor tineri. Pentru a apăra vrăbiile dela cireşe. Mijloc în contra omidelor pe varză. Plugul cu doue cormane (cu ilustraţiune). Ciurul (cu ilustraţiune). Foarfeci noue pentru tunsul oilor (cu ilustraţiune). Grijiţi pădurile! Cum să se prindă oile? (cu doue ilustraţiuni). Scutul pomilor (cu trei ilustraţiuni). Digestiunea. Găndacul de Maiu (cu şase ilustraţiuni). Sarea ca nutriment de vite. — **PARTEA BELETRISTICĂ:** Ioan Turbincă, poveste, Bătaia dela Călughĕreni. **Poesii:** Sentinela romană, poem istoric de Vasile Alesandri. Arătura de N. Beldicean. Mai iubit . . . de I. Mincu. Stejarulu şi cornul, cântec din Moldova. Bogatul şi seracul, cântec poporal. Rugina şi frământatul pânei (cu ilustraţiune). Cât e de greu un bou? (cu ilustraţiune). Respectul cuvenit (cu ilustraţiune). Literatura română agricolă. Tabelă pentru preschimbarea preţului după mĕsurile vechi în nouĕ. **Inserate.**

Preţul 45 cr. v. a. sau 1 leu n.

5—5 [53] **Editura tipografiei JOS. DROTLEFF în Sibiiu.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 132. Sibiiu, Sâmbătă 10 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Noemvre

Telegrama din Budapesta, de care făcurăm amintire în numerul trecut și care privia desbaterea specială a proiectului privitoriu la Bosnia și Erțegovina, a fost prea concisă, ca din ea să se poată vedé detaiurile acestei desbateri. Acum când avem dinaintea noastră foile cu rapoartele speciale vedem, că acea desbatere, deoparte a fost foarte furtunoasă, de altă parte, că încă nu este terminată. Tonul din desbatere 'l putem numí scandalos. Numai era vorba numai de o desbatere, ci de o ceartă formală. Ansa la spectacul o a dat propunerea ministrului Tisza de a se remite § 1 cu amendementele respective la comisiune. Aceasta ne aduce aminte de cele ce se ḑiceau mai înainte, că guvernul unguresc va întocmí lucrul de așa încât proiectul privitoriu la Bosnia să nu se desbată definitiv în dieta Ungariei, până când nu se va vedé cum se primesce același proiect în senatul imperial.

Desbaterile acestui proiect atât în general cât și în special sûnt o nouă dovadă, că guvernul din Budapesta nu mai stă pe temelii tari și sigure. Abstragem dela foile opoziționale maghiare, care vin de nou cu prorocii despre o scurtă viață a guvernărei ministrului Tisza, căci aflăm în ḑiare vieneze voci ponderoase, care pun în perspectivă o schimbare ministerială în Budapesta. O schimbare nu atât dorită cât comandată de constelațiunile interne ale partidelor din Ungaria înșași. „Victoria“ ce a raportat guvernul cu ocasiunea desbaterei generale a proiectului bosniac, ḑic acele, este în sine o cădere a guvernului. Maioritatea guvernului a fost numai de 19 voturi. Subtrăgênd din maioritatea aceasta 6 ministri și 2 secretari de stat mai remân numai 11 voturi pentru maioritatea guvernului. Dacă nu erau pe partea guvernului Croații, 12 la numer, care scot pe guvern din necas în ḑile grele, acesta remânea într'o minoritate de un vot. E mic numerul acestei minorități, însĕ el era de ajuns de ai pregătí guvernului o situațiune neplăcută. Cine, se întreabă politicii de dincolo de Laita, a adus pe Tisza la căderea aceasta în opiniunea publică a Maghiarilor. Și rĕspund tot ei, că nimenea altul decât cestiunea orientală aventuroasă a comitelui Andrássy. Împregiurarea aceasta este destul de momentoasă pentruca să atragă deosebită atențiune a politicilor de dincolo de Laita. Aceia se tem, că dacă guvernul ungurese va scăpa din mânile lui Tisza, guvernul comun, și cu deosebire oficiul de esterne nu va mai avé Ungaria la disposițiunea sa. Într'o criză orientală aceasta însĕ are să ḑică mult. — Conclusiunile din premisele aceste pot fi alternative: sau că cei dela Viena se vor hotărî a susțĭné pe Tisza cu ori ce preț, sau că 'și vor pune toate silințele spre a concentra soartea Austro-Ungariei mai la un loc, încât la timpul de lipsă să poată dispune de ea.

Cestiunea Arab-Tabiei ar fi definitiv resolvită. Comisiunea internațională a hotărît cu maioritate în favorul României. Minoritatea o au compus representantul Rusiei, Turciei și Italiei.

Ḑiarele signalisează o apropiare între Anglia și Turcia.

Dieta Ungariei.

În ședința dela 17 Novembre se autentică protocolul ședinții precedente, după această presidiul comunică casei, că la ordinațiunea preaînaltă a Majestății Sale a participat la actul solemn de renunțiare a archiducesei, Alteța Sa Maria Cristina. Cu aceasta ocasiune presidiul a esprimat și în numele dietei felicitările de adio archiducesei. Alteța Sa a rĕspuns că nu-'și va uita de țara, în care s'à născut mama sa și unde a conlucrat moșul seu, neuitatul palatin Iosif, ci îi va păstra bunăvoința și simpatia și în străinătate.

Se substern esibitele și se continuă desbaterea generală asupra proiectului de lege despre administrarea Bosniei.

A. Bodogh pledează într'un discurs lung, primit cu aplause de stânga estremă, pentru proiectul de resoluțiune substernut de E. Simonyi.

H. Éles cere ca în lege să se preciseze lămurit disposițiunea că administrarea celor două provincii se ține hotărît de afacerile comune și anumit de resortul ministeriului comun. Mai departe arată oratorul că deșí aceasta întrebare nu se află normată în legea dela 1867, totuși din spiritul acelei legi se poate deduce că administrarea Bosniei este o afacere comună. Reasumând oratorul primesce proiectul de lege pentrucă regularea administrațiunei în Bosnia și Erțegovina e o consecuență naturală a tractatului dela Berlin.

S. Csatár spriginesce proiectul de resoluțiune dat de Simonyi, și ne mai fiind alți oratori însinuați la cuvênt, presidiul declară desbaterea generală de încheiată.

Referentul Pulay avênd cuvêntul la urmă se apĕră de învinuirile lui Szilágyi care i împutase că se ține de cuvêntul ministrului president ca de evangeliă. Această învinuire își are isvorul în mania de a ataca tot ce vine dela ministrul president. Trebuie să'și aducă Szilágyi aminte că pe vremea când aparținea la partidul guvernamental să plângiau toți că nu pot străbate la ministrul president de dênsul. Pe atunci cuvêntul lui Tisza era evangelie pentru Szilágyi. Recomandă în fine proiectul de lege.

E. Simonyi ca propunĕtor 'și mai aperă odată proiectul seu de resoluțiune. El ḑice că „acesta e blăstemul faptei rele, că ea procreând mai departe tot reu produce“. În fine își recomandă proiectul de resoluțiune.

Des. Szilágyi, în cuvêntul seu din urmă, reasumând argumentele ce s'au adus contra oposițiunei constată că partidul guvernamental nu a fost în stare să restoarne principiele oposițiunei. Discursul ministrului president a fost oraculos și a mulțămit numai pre adepți, cari pun preț numai pe vorbele ear nu pe motivele corifeului. Privind de aproape motivele ce se aduc aici, și motivele ce se aduc dincolo (în Viena) vedem o deosebire bătătoare la ochi. Aici auḑim repetênduse formula, că trebue să transpunem aceste afaceri organelor comune în înțelesul art. XII: 1867, dar totuși pe basa unei disposițiuni legislatorice deosebite. Dincolo se ḑice că afacerea e direct în sensul legei comună și competența guvernului derivă lămurit din art. XII: 1867. Aici se accentuă influența ce s'a asigurat ambelor guverne și legislative, dincolo se laudă proiectul pentrucă consolidează guvernul comun și delegațiunile. Nu mai e vorba de susținerea dualismului, ci de modificarea lui în favorul unei puteri centrale. Aici se vorbesce de provisoriu, dincolo se aud motive cari eschid cu totul ori ce provisoriu.

Pentru ce nu se ficsează durata acestui provisoriu pe un timp anumit? Al doilea temeiu cu care se apĕră proiectul, este acela, că dacă vom respinge proiectul, se va stabilí administrațiunea militară. Ce însamnă aceasta? Însamnă că dacă nu vom accepta proiectul guvernului, nu se va împliní dorința ambelor legislative, ci se va țĭné și mai departe administrațiunea militară. Contra unor asemenea motive ar trebuí să protesteze mai ântâiu ministrul president.

Oratorul după o polemică cu preopinanții cari l'au combătut, învinuesce în urmă pe ministrul president Tisza că acesta a contribuit la perderea influenții ce o avea odinioară parlamentul unguresc, despre care se ḑicea nu demult că are un simț atât de firm pentru libertatea publică, pentru constituționalism, încât guver-

---

FOIȚA.

O iernare în ghiață.

(Traducere din Jules Verne.)

În 12 Maiu 18.. la cînci oare dimineața parochul dela biserica cea vechie din Dűnkirchen se sculà, ca după obiceiu să cetească liturghia cea dintâiu în taină. La aceasta asistau mai cu samă numai nisce pescari bĕtrâni.

În momentul când el îmbrăcat în vesmintele de liturghie vrea să se ducă la altariu, un bărbat vesel și agitat totodată, se apropie de dênsul. Era un corăbieriu cam de șese ḑeci de ani de vêrstă, dară încă în virtute, compact și cu o față ce esprima buneță și onestitate.

„Părinte! stăi, te rog frumos!“ ḑise el.

— Ioane Cornbutte ce vreai dumneata așa de dimineață? întrebà păstoriul sufletesc.

— Ce vreau? nici mai mult nici mai puțin decât să te îmbrățișez.

— După liturghie, la carea de buna samă o să asisti și dta....

— Dar așa părinte! rĕspunse riḑênd vechiul marinariu, nu te mai îngrigí astăḑi de liturghie; dta trebuie să'mi faci altă plăcere.

— Și pentru ce să nu'mi cetesc liturghia Ioane Cornbutte? Declarăte mai curênd, că a tras a treia oară.... stăruia preotul.

— Părinte ḑise Ioan Cornbutte, ori a tras ori n'a tras, astăḑi vom mai auḑí trăgênd. Dta 'mi-ai promis că vei binecuvênta cu înseși mânile dtale cununia fiiului meu Ludovic și a nepoatei mele Maria.

— Așa dar Ludovic a sosit? esclamà vesel parochul.

— Așa este, sau el este ca și sosit, respunse Cornbutte frecându'și mânile de bucurie. Sentinela a signalisat în resăritul soarelui bricul nostru, care 'l-ai botezat dta însuți, dândui frumosul nume „Jeune-Hardie“.

— Betrânul meu Cornbutte iți gratulez din adêncul inimei mele, ḑise parochul și s'a desbrăcat de vestmintele de liturghie; eu n'am uitat de vorba noastră, și voiu pune pe vicariul meu să me suplinească, ca să fiu la disposițiunea dtale și să'ți cunun copiii.

— Pentru aceasta'ți promit că nu vei mai fi mult treaz! ḑise marinariul. Vestirile le-ai făcut; dta n'ai decât să deslegi pe fiiul meu de pecatele, care omul le poate face în mările nordice între ceriu și pământ. Așa e că a fost o idee minunată din partea mea, că am hotărît nunta pe ḑiua sosirei, încât fiiul meu îndată ce va părăși bricul seu să meargă deadreptul la biserică, la cununie?

— Regulează dta toate, Cornbutte.

— De bună samă părinte, me voiu grăbí. La revedere cât mai curênd!

Marinariul alerga făcênd pași mari, spre casa sa, care era togmai la cheu, de unde cu mândrie putea căuta spre mare.

Ioan Cornbutte era pentru impregiurările sale destul de avut; după ce comandase timp mai îndelungat corăbiile unui ecuipator din Havre, el se așeḑà în locul nascerei sale și a clădit pe socoteala sa bricul vasul Jeune-Hardie. Mai multe călĕtorii a le corăbii sale la nord au fost norocoase și lemnele, ferul și smoala ce le aducea pe corabie le-au vêndut totdeuna cu prețuri bune. Ioan Cornbutte cedase acum comanda fiiului seu Ludovic, care era de treiḑeci de ani și un brav marinariu; acesta după mărturisirile tuturor căpitanilor litorali era unul dintre cei mai harnici matrozi din Dűnkirchen.

Ludovic Cornbutte iubia foarte tare pe Maria, nepoata tatălui seu, dar și acesteia i se pareau foarte lungi ḑilele în absența lui Ludovic. Maria abia era de douĕḑeci de ani. Ea era o flandreză frumoasă cu o picătură de sânge olandez în vinele ei. Pe patul morții mamă sa o recomandă fratelui seu Ioan Cornbutte și bravul marinariu n'a dat de rusine încrederea bietei femei; el iubia pe Maria ca pe fiica sa și în unirea ei cu fiiul seu el vedea un isvor de fericire trainică.

Cu sosirea bricului signalisat de pe înălțimea apei navigabile se sfêrșì o întreprindere comercială, dela care Ioann Cornbutte astepta câștig însemnele erau silite să se plece înaintea lui. Astăḍi am ajuns acolo, că de câte ori e vorba de a vota un proiect de lege absolutistic, reu, ministrul president premerge pe toţi. (Aplaus în stânga).

Presidiul observă, că obiceiul de a aplauda e un obiceiu din timpul ultim, — dar poate că modul acesta de a aplauda plesnind din pălmi se va sterge în curênd.

În fine Szilágyi recomandă proiectul seu de resoluţiune.

Ministrul president C. Tisza reasumánd argumentele câte s'au adus contra politicei guvernamentale se întoarce mai ântâiu contra contelui Apponyi şi constată, că resultatele politicei ce s'a urmat până acum au arĕtat cât de fără temeiu au fost prevestirile oposiţiunei. Se înşală numitul deputat, dacă crede că politica guvernului se află într'o posiţiune mai favorabilă decât politica recomandată de oposiţiune. Lucrul e întors, pentrucă ori ce politică între împregiurări grele, 'şi are pretensiunile, urmările şi jertfele sale — pre când politica oposiţiunei nu se poate răḍima pe fapte, prin urmare ea se află într'o posiţiune mai favorabilă. Resultatele cele bune ale politicei ce am urmat până acum ne dovedesc, că politica a fost bună. Contestările oposiţiunei sûnt numai afirmaţiuni pure.

Ministrul constată mai departe că a fost totdeuna un amic al moralei politice. Se cere un mare patriotism şi curagiu pentruca cineva să-'şi schimbe opiniunea când cere binele comun, şi un mare egoism, pentruca cineva să stea morţiş pre lângă părerile sale între ori ce împregiurări. Antevorbitoriul Szilágyi s'a lăudat că are planuri, cu cari va deslega această întrebare fără greutăţi şi periculi pentru constituţiune, dăr până acum nu ne a arătat nimic din aceste planuri nici în comisiuni nici aici în parlament. Pentru ce nu ne premerge cu luminele sale? Poate că atunci 'l-aşi urma şi eu.

Antevorbitoriul a afirmat că, primindu-se acest proiect se va stabilí regimul militar şi absolutismul. Aici observ că după o ocupaţiune nu se poate delătura guvernul militar îndată ci numai treptat şi pentru aceasta voiu stăruí totdeuna.

Administraţiunea provisoră a Bosniei nu se poate încredinţa altui organ decât guvernului comun, căci dacă s'ar încredinţa administraţiunea ambelor guverne şi parlamente, tot timpul 'l-am perde cu negoţiări reciproce pentru Bosnia. Aceasta ar fi contra intereselor noastre.

Cât pentru învinuirea gravă că influenţa guvernului şi a parlamentului nostru a scăḍut faţă cu guvernul şi parlamentul austriac ministrul president constată, că sensul legilor fundamentale din ambele jumĕtăţi imperiale cu privire la afacerile comune nu e identic în toate. Austriacii 'şi iau de basă legea lor, noi pe a noastră. Deací provine deosebirea în modul de procedere dar aceasta nu ni se poate împuta ca slăbiciune. Trebue să facem concesiuni unii altora, căci fără concesiuni reciproce fundamentul dualistic se va surupa.

În fine recomêndă proiectul spre primire.

Se pune proiectul de lege la vot. Dintre 443 deputaţi verificaţi au votat 188 pentru, 169 contra, presidentul n'a votat, 85 deputaţi au absentat. Prin urmare proiectul s'a primit cu o maioritate *de 19 voturi* de basă la desbaterea specială.

Kossuth desminţit.

Cunoscutul publicist Louis Peyramont a publicat în „*Soleil*“ un rĕspuns la „rectificările“ lui Kossuth, pe care le-am adus şi noi în unul din numerii din urmă. Reproducem acuma şi replica Francezului. Eacă-o:

„După ce a tăcut mai mult de o lună, dictatorul ungurese Ludovic Kossuth publică în foile din Budapesta o scrisoare indignată şi de trei columne de lungă, în care se încearcă a desminţí şi totuşi a rectifica totdeodată convorbirea politică, ce am avut-o la olaltă la începutul lui Octomvrie. Dacă la Kossuth rectificarea şi indignarea vin cam târḍiu, apoi el posede de altă parte o memorie foarte prevenitoare. Mai ântâiu afirmă că nu cunoasce pre un domn Peyramont şi nu 'l-a vĕḍut şi n'a vorbit cu el nici când: apoi mărturisesce că convorbirea de care e vorba ar fi avut-o cu altă persoană, cu un cunoscut vechiu, adăugênd însĕ eară că s'ar fi raportat în mod foarte infidel. Eu însĕ declar hotărit, că Kossuth a trebuit să scie şi a auḍit dela mine însumi în decursul convorbirei adeverinţa că numele: Louis Peyramont este un pseudonim, cu care eu subsemnez articulii mei din „Soleil“. El cu atât mai puţin s'a putut înşela în privirea aceasta, cu cât noi discutam convorbirea mea cu principele Gorciakoff, o convorbire ce, sub numele Peyramont, a cutrierat presa europeană. Încât pentru rectificările lui Kossuth, apoi acele privesc mai cu samă două puncte. El pretinde a fi fost în toate tímpurile un aderent zelos al alianţei nemţesci pentru Ungaria şi el tăgăduesce, că s'ar fi esprimat cu despreţ asupra întregei aristocraţii maghiare. Asigurarea dintâiu poate numai contribuí la aceea a deschide ochii multor Francezi, cari mereu încă lasă să fie amăgiţi de făţarnica prietinie maghiară. Timp de doispreḍece ani Kossuth a esprimat înaintea mea şi înaintea tuturor Francezilor dintre cunoscuţii sei păreri diametral-opuse; trăsătura aceasta ajunge, pentru a caracterisa pe omul acesta. In privinţa aristocraţiei maghiare însĕ Kossuth nu numai s'a esprimat din vorbă în vorbă astfel, precum am raportat, ci el a mai produs şi fapte şi nume pe cari eu le-am retăcut numai din respect către el şi fiindcă ele n'au fost la locul lor într'un discurs politic. Adevĕrul este numai, că bĕtrânul dictator — pentru judecata aspră ce a rostit-o asupra patriei sale, copleşit fiind din toate părţile cu imputări şi cu pretensiunea de a revoca — 'şi a perdut capul şi s'a lăsat sedus, a da pe spatele meu satisfacţie deşertăciunei unguresci. Aceasta este un mod uşor, a se subtrage dela responsabilitatea cuvintelor sale.

O vorbire asupra meseriilor la Români de B. Baiulescu ţinută la adunarea gen. a desp. I în Herman.

II.

Prin înmulţirea meseriaşilor români ajunge naţiunea şi la o demnitate, la un preţ mai considerabil, care îl au alte naţiuni. Ajungem să avem şi noi clasa mijlocie, orăşeni cetăţeni, de cari nu avem. Partea naţiunei române de dincoace de Carpaţi constă din plugari de o parte şi din preoţi, dascăli, jurişti de altă parte. Va să ḍică naţiunei îi lipsesce ceva, ea are cap şi picioare. Alte naţiuni au şi trup. Acesta este clasa mijlocie: meseriaşi burgerii cetăţeni. Pe acestia i vedem la alte naţiuni, că au averi, case scumpe, pămênturi mai multe şi capitaluri, şi ei stăpânesc pre săteni, că au cultură, putere şi avere. Dacă sûnt într'o ţară cei din clasa mijlocie străini, acestia trebue să stăpânească preste sate şi preste ţinuturi.

Naţiunea română însaşi fără clasa mijlocie nu poate propăşí, ci este amerinţată de stăpânirea altor naţiuni, de meseriaşi şi comercianţi străini şi e împedecată a progresa.

Altfel se întêmplă acolo unde au Românii meseriaşi şi comercianţi, acolo ei au putere au preţ şi demnitate. Deci şi pentru valoarea naţională este necesitate a se aplica fiii Românilor la meserii.

În urmă adaug, că de mult era necesitate a ne forma clasa mijlocie şi să fim imitat pre alte naţiuni; dacă am întârḍiat a forma această clasă, acum în oara a unsprĕḍecea trebue să cugetăm la moduri şi mijloace, prin cari mai curênd şi mai uşor să ajungă poporul nostru la o stare mai favorabilă, să cugetăm la mijloacele şi progresele ce fac alte naţiuni şi să le facem şi noi cu ele. Popoarele culte, Francezii, Germanii, popoarele din Belgia chiar şi Românii din România au început a înfiinţa scoale pentru meserii „Ateliuere.“ Meseriaşii eşiţi din astfel de scoale sûnt mai perfecţi, ei vin de prin ţĕrile de sus aici şi omoară cu concurenţa pre meseriaşii nostri. Acum nu mai e vremea de acum treiḍeci de ani, când ori-ce meşter — strică trăia, ci trebue fie-care să se pregătească ca măiestrul de ispravă să poată ţiné concurenţa. Dacă voim a înainta să înaintăm astfel precum înaintează naţiunile culte. Deci să ne formăm şi noi „Ateliuere“, scoale de meserii.

On. adunare! Încă un cuvênt şi am încheiat. Ne-am adunat a consulta paşii cari trebue să'i facem pentru cultura, pentru progresul neapĕrat de lipsă. Eu v'am împărtăşit ideile mele, că pre lângă cultură este de lipsă şi înaintarea prin muncă, ca ea să fie mai bine plătită şi aceasta se poate prin învĕţarea măiestrielor. Prin măiestrii ajung fiii Românilor la o stare materială mai bună şi se ridică şi la o demnitate oare-care. Omul măiestru are o muncă mai nobilă chiar un fel de artă; are un preţ; are o înlesnire mai mare de a ajunge la bani; are un traiu mai bun şi aşa o mulţămire. Deci să ḍicem fie-care fiilor Românilor: Vedeţi voi alte naţiuni mai culte cum înaintează, veniţi cu mine să vĕ aşez la o meserie, că veţi înainta şi voi.

Astfel făcênd înţelege poetul când scrie:

„La falā, onoare, virtute,
„Cari singure dăinuesc
„Faptele mari şi plăcute,
„Urma noastră o vestesc.“

Proiect

pentru modul cum s'ar puté lăţí meseriile mai mult între Români şi cum s'ar puté înfiinţa mai multe scoale de meserii, asternut on. comitet al Asociaţiunei Transilvaniei pentru literatura română şi cultura poporului român în urma recercărei sale din Ianuarie a. c.

Asociaţiunea Transilvaniei pentru literatura română şi cultura poporului român în înţelesul statutelor § 4 din Regula mijloacelor spre ajungerea scopului Asociaţiunei ia conclus a face disposiţiuni pentru a se înmulţí mai

---

nat. Jeune-Hardie a fost pe drum un pătrariu de an întreg, venia acum în linia ultimă dela Bodoë, dela litoralul apusan al Norvegiei. Călĕtoria o sevârşise în timp foarte scurt.

Când a întrat Ioann Cornbutte în locuinţa sa a găsit toată casa în agitaţiune; Maria plină de bucurie se înbrăca în haine de mireasă.

— Numai dacă n'ar sosí bricul mai îngrabă decât noi! ḍise ea.

— Grăbescete mica mea, stăruia Ioan Cornbutte; vêntul bate dela meaḍă-noapte şi Jeune-Hardie plutesce bine.

— Unchiule! ai dat de scire prietinilor nostri? întreabă Maria.

— De bună samă!

— Si notariului şi parochului?

— N'avea nici o grige, mie mi teamă că numai tu o să ne faci să asteptăm!

În momentul acesta a întrat Clerbaut. Bĕtrânule Cornbutte veḍi acesta e noroc! ḍise el. Corabia ta vine togmai la timp, guvernul togmai acum a escris liferaţiuni mari de lemne pentru marină.

— Ce'mi pasă mie de aşa ceva? întrebà Ioan Cornbutte; noi avem acum să ne gândim de alte lucruri şi nu de guvern. Dta trebuie să scii dle Clerbaut că noi ne gândim acum numai de un lucru, de sosirea lui Ludovic al nostru.

— Nu mĕ îndoesc că … ḍise cumătrul; dară liferaţiunile de lemne.

— Dta încă vei vení la nuntă? întrebà Ioan Cornbutte, tăindu'i vorba şi stringêndu'i mâna neguţătoriului cu atâta bucurie încât acesta a creḍut că vrea să 'i-o strivească.

— Liferaţiunile de lemne…

— Toţi prietinii nostri, Clerbaut, de pe uscat şi de pe apă, iau parte. 'I-am însciinţat pe toţi şi am de gând să învit pe toţi oamenii bricului.

— La port să'i aşteptăm? întrebà Maria.

— Aşa cuget, rĕspunse Ioan Cornbutte. Conductul doi cu doi, musica înainte.“

N'a trecut mult şi oaspeţii erau adunaţi şi cu toate, că încă era foarte de dimineaţă nici unul nu lipsia la locul de adunare.

Fie care dintr'ênşii se grăbia să feliciteze pe bravul marinariu pentru sosirea fiiului lui şi fie care se bucura împreună cu dênsul, pentrucă el se bucura de iubirea şi stima tuturor din localitatea întreagă.

Maria îngenunchiase şi în loc de rugăciunile ei obicînuite ea mulţămia ceriului din adêncul inimei. Apoi a întrat în sala comună. O sărutară toate rudeniile femeesci şi bărbaţii i stringeau mâna. Ioan Cornbutte a dat semnul de plecare.

Era o scenă interesantă cum mulţimea mişcată de bucurie, în resăritul soarelui, se îndreaptă spre mare. Scirea despre sosirea bricului se făcù cu iuţală cunoscută în port şi pe unde trecea conductul se vedeau la feresti şi în uşile crepate capete cu scufii de noapte. Din toate părţile se trimeteau semne de gratulări şi felicitări.

Conductul de nuntă ajunge între laude şi binecuvêntări la terasa portului; timpul se făcuse foarte frumos, se părea că şi soarele voiesce a lua parte la serbătoare. Un vênt frumos de nord umflase valurile, şi nisce şalupe pescăresci, care îşi regulase cât de bine pânḍele. Conform vêntului, plutiau ca în sbor pe marea dintre terasele portului.

Cheul portului dela Dünkirchen este prelungit cu două moluri, cari se întind departe în mare. Mulţimea veselă a ocupat lăţimea întreagă a molurilor nordice şi în scurt timp a ajuns la o căsulie, care se află în capetul molurilor şi este locuită de o sentinelă a portului.

Bricul lui Ioan Cornbutte se vedea din ce în ce mai bine; vêntul era ceva mai iute şi Jeune-Hardie sub pânḍele marţiale, ale catargului şi ale bricului, sub ventrilele perochetului şi superperochetului plutia uşor dinaintea vêntului. Pe bord era învederat aceeaşi bucurie, ca pe uscat. Ioann Cornbutte avea un ochian lung în mână şi respundea viu la toate întrebările amicilor sei.

Frumosul meu bric! ḍicea el; aşa de frumos şi neted, ca şi când ar eşí acum din portul dela Dünkirchen! Nici o havarie, nici cu o funie mai puţin!

— Veḍi pe fiiul dtale, pe căpitanul, îl întrebară.

— Incă nu. Firesc lucru, el este acum foarte ocupat!

mult meseriile între Români şi a se înfiinţa mai multe scoale de meserii.

Spre acest scop decide:

a) A se vota în fie-care an o sumă oare-care în favorul scoalelor de meserii.

b) A se adresa la ambele archidiecese române din Transilvania adecă: la cea gr. or. şi la cea gr. cat. ca să lucreze pentru respândirea meseriilor prin mijloacele următoare:

1. Fie-care protopopiat român din Transilvania este îndatorat a pertracta şi desbate în sinodul protopopesc sau în adunarea protopopiatului în fie-care an cestiunea îmbărbătărei tinerimei române la îmbrăţişarea meseriilor şi mijloacele pentru înfiinţarea unei scoale de meserii. Propunerile şi conclusele luate pentru acest scop sûnt a se asterne consistoriului competent.

2. Pentru îmbărbătarea tinerimei române la îmbrăţişarea meseriilor este îndatorat fie-care paroch şi comitet parochial a îndemna şi a stăruí asupra acelor parochieni, cari avênd copii, dară neavênd avere sau moşii spre a'i ocupa de ajuns cu economia de pămênt, dela al 14-lea an al etăţei lor să'i aplice la învĕţarea vre-unei meserii, pentruca să nu devină, când vor ajunge în vêrstă, servitori sau proletari.

3. Pentru copii orfani sau de părinţi sĕraci sinoadele şi adunările parochiale votează a'i sprigini cu ajutoare pentru vestmintele şi tacsele de scoală etc. din averea bisericească sau din contribuţii şi prin colecte.

4. Parochul şi comitetul parochial român îndeamnă şi pre acei părinţi, cari avênd oare-care avere sau moşie, însĕ şi copii numeroşi, ca din acestia să aplice la meserii sau la comerciu pentru progresul lor şi pentru a se crea la Români clasa mijlocie.

5. Sinodul parochial respective comuna bisericească are a se îngrigí, ca în fie-care scoală română confesională să se arete sau de vre-un măiestru sau de învĕţătoriul local meseriile neapĕrate de lipsă în acea comună, pentru a se crea din acei copii cu timpul meseriaşi necesari. Spre acest scop învĕţătoriul în unele ḑile, când nu se ţin prelegeri, meargă cu unii copii pe la măiestrii din comună, ca să le arete şi esplice însemnătatea meseriilor şi modul cum se prepară manufacturele; cum şi bunăstarea măiestrilor, cari au meşteşuguri şi moşii. Aceste drept mijloc spre a se delătura usul reu şi prejudeţele înrădĕcinate în poporul român contra meseriilor.

6. Parochii români sûnt îndatoraţi a raporta oficiului ppresbiteral în fie-care an, despre resultatele efectuite pentru aplicarea copiilor la meserii şi despre esecutarea celor de mai sus; eară oficiele ppresbiterale sûnt îndatorate a arĕta ven. consistoare resultatele ajunse pentru lăţirea meseriilor între Români în fie-care an.

II. Pentru a se înfiinţa mai multe scoale de meserii, aşa numitele „Ateliuere“ pentru fie-care meserie specială, este necesitate neapĕrată, ca să nu se creeze tocmai prin meserii proletari români, fiindcă căile ferate au adus şi între Români concurenţa prin perfecţionarea, calitatea şi gustul manufacturelor de o parte, de alta copiii români se aplică la cei mai de rênd meseriaşi, fiindcă meseriaşii renumiţi nu'i primesc fără de plată anuală a'i învĕţa meseria lor. Drept aceste trebue:

a) A se înfiinţa scoale de meserii după modelul scoalelor de stat pentru meserii.

b) A se înfiinţa „Ateliuere“ (în toate protopopiatele sau comitatele) de acele meserii, cari se vĕd în acele părţi a fi de lipsă.

c) Ateliuere se pot înfiinţa sau ca cele din România cerêndu-se programele lor sau speciale şi simple angagiându-se cel mai renumit măiestru din acele părţi spre a lua însuşi, ca într'un internat 10—15 copii, pe cari învĕţându'i cu materia şi prevĕḑêndu'i cu nutremêntul şi cu vestmintele necesare li se va plătí când vor eşí sodali pentru 60—100 fl. atunci arĕtêndu'i prin o comisiune de sodali apţi.

III. Mijloacele pentru înfiinţarea acestor scoale sau ateliuere se pot procura:

a) Prin suma ce se votează în fie-care an de adunarea generală a Asociaţiunei Transilvaniei pentru cultura poporului român şi prin ajutoarele ce se vor da dela Societatea Transilvaniei din Bucuresci, cari se vor depune în sume egale ordinariatelor din Sibiiu şi din Blaj.

b) Mijloace va căuta fie-care sinod sau adunare ppresbiterală prin colecte şi contribuiri şi le va asterne consistoarielor competente.

c) Va fi îndatorat şi autorisat fie-care sinod şi comună parochială a contribuí în fie-care an din venitele parochiale*) sau din lada bisericei o sumă, care se poate da pentru susţinerea scoalei de meserii din acel protopopiat, sau a se înainta consistoriului de care depinde pentru susţinerea scoalelor de meserii din archidiecesă.

d) Consistoarele se autorisează de autorităţile lor mai înalte a lua o sumă anumită din fondurile diecesane**) pentru înfiinţarea şi susţinerea scoalelor de meserii.

IV. Feliul scoalei de meserii, ca cele ale statului sau Ateliuere sau numerul scoalelor de meserii se vor statorí după câştigarea programelor şi după adunarea mijloacelor bănesci de cătră consistoarele archidiecesane.

V. Esecutarea şi inspecţionarea este încredinţată consistoarelor archidiecesane scolastice, cari vor face rapoarte şi proiecte sinoadelor archidiecesane în fie-care an. Totdeodată în acele rapoarte se vor arĕta comunele parochiale, preoţii şi ppresbiterii şi alţi bărbaţi cari au jertfit sau au făcut fapte distinse pentru înfiinţarea de scoale pentru meserii.

---

*) ? Red.

**) Din care? Red.

Varietăţi.

* Ministrul de odinioară, baron. Lasser a murit în 7/19 Noemvre a. c. Înmormêntarea a avut loc eri.

* (Din comitatul Severinului) a sosit la Budapesta în 7/19 Noemvre o deputaţiune de patruḑeci de membri cu o petiţiune cătră dietă pentru întroducerea unei administraţiuni ordinare în locul provisoriului.

* (Consuli români). Giovanni Antonio Demetrio, şef al firmei din Triest Antonio di Demetrio, fu denumit consul al României în Triest. — Consul al României în Salonic s'a numit Jorgu Lenş.

* (Finanţele statelor europene). Cestiunea care pare a preocupa, cu drept cuvênt, presa europeană, este cestiunea bugetelor pe anul curent şi mai cu seamă cestiunea însemnatelor deficite cu care se soldează acele bugete.

Ast-fel, deficitul prusian este de 62.500,000 fr., adecă a 14-a parte din bugetul total.

Deficitul austriac se urcă la aproape 32 milioane, adecă a 31-a parte din bugetul total.

Deficitul ungar să urcă la 45 milioane, sau a 13-a parte din bugetul anual.

Deficitul olandes trece peste 14,500,000, adecă a 14-a parte din buget.

Celelalte state germane, afară de Rusia, au deficite în proporţiuni egale sau chiar superioare celui prusian.

Datoria flotantă englesă a ajuns la 238 milioane de franci.

Echilibrul teoretic al bugetului italian şi al celui rusesc nu s'a dobândit de cât prin nisce procederi, care deschid calea foarte largă unor dificite viitoare.

Singură Francia nu are deficit; din contră, bugetul ei pe 1879 va da un escedent, care nu va fi mai mic de 100 milioane franci.

Comparaţiunea între financiele francese cu ale celorlalte state europene se înţelege de sine, că inspiră serioase reflecsiuni vecinilor Franciei.

* (Un magnat unguresc) cu numele b-ron Johann Hussar, carele după ce a falsificat mai multe poliţe şi a comis mai multe înşelăciuni, a fugit în lume, se urmăresce de tribunalul din Cluj. Baronul acesta înşălătoriu e de 55—60 ani, de statură mijlocie, uscat, cu pĕr rar galbin, musteţe galbine, ochi vineţi, frunte înaltă şi lată.

* (Cortesele spaniole) întrunindu-se în sĕptĕmâna trecută, regele le anunţà proiectul viitoarei sale căsĕtorii cu archiducesa Maria Cristina. Ministrul de financie a depus un proiect prin care se cerură 450,000 pesetas pentru lista civilă a viitoarei regine, şi 250,000 pesetas, ca rentă pentru casul de vĕduvia. Cortesele aprobară căsĕtoria şi votară sumele cerute. Tot-odată adoptară şi restul adresei, care va fi presentată regelui cu ocasiunea căsĕtoriei sale. Archiducesa Maria Cristina va sosí incognito la graniţa Spaniei în 20 Noemvre; ea va fi primită la Jiun de o deputaţiune de Corteji şi de demnitarii palatului. Fiitoarea regină va merge drept la palatul Pardo, aproape de Madrid. Căsĕtoria s'a ficsat pentru ḑiua de ântâiu Decemvre.

* (Turcii Iubiţii Ungurilor) tractează cu soldaţii ungturesci foarte neplăcut. Jurnalul „Zalai Közlöny“ ne spune adecă: Turcii din ţinutul Limului în Novibazar au omorît în 11 şi 15 Octomvrie doi infanteristi ungurесci şi un husariu. Trupele ungguresci până acuma campează încă sub ceriul liber şi le este întreḑis, a întra în oraş nefiind acolo siguri de viaţa lor.

* (Europa la anul 1900). În Anglia a apărut sub titlul de mai sus o broşură, care va cuprinde un loc însemnat între productele fantasielor esagerate. Autorul acestei broşuri, Filippo Luigi Santi ne prevestesce pentru timpul de faţă, un resboiu mare austro-germân contra Russiei pentru orient. Francia şi Italia vor năvălí asupra Austriei şi Germaniei, şi vor nimicì flota austriacă, ear Ruşii vor bate pe Austriaci etc. După aceasta se va încheia pacea în Praga. Russia va căpĕta Galiţia, Bucovina, Silesia austriacă şi prusiană, dar va restaura Polonia ca imperiu autonom. Ţarul se va încorona în Varşovia. Franciei i se va retroceda Elsaţa, Lorena şi Lucsemburg, dar va reda Nizza la Italia. Aceasta va face trebile cele mai bune, va căpĕta Nizza, Tesinul (desdaunânduse pentru aceasta Helveţia cu Vorarlberg), Gradişca, Istria până la Carlopago şi principatul Monaco. Imperiul german va primí „întregul basin al Elbei şi Moravei, Austria dela Morava până la Inn, Salzburg în basinul Salzach şi Tirolul nordic minus Vorarlberg“. Se va întemia un stat slav-unguresc, care se va compune din „teritoriele de asupra fluviului Ens şi Mur şi din ţara până la Sava, Corintia, Stiria, Ungaria, Transilvania, Bănatul, Croaţia, Slavonia, Bosnia, Erţegovina, Novi-Bazar şi Albania până la Chimera, de unde se vor începe limitele Greciei, şi din valea întreagă a Vardarului până la sînul de mare Solonichi“.

Singuratecele ţĕri cari vor forma această confederaţiune de stat vor avé o autonomie cât se poate mai estinsă. Grecia va primí Tesalia, Epirul şi Creta, România va devení un regat şi va încheia cu Serbia şi Grecia o confederaţiune. Statul slav-unguresc va tribuí să supoarte pe de asupra o parte din spesele de resbel. După aceasta va urma desarmare generală, apoi va isbucní o revoluţiune în India, carea va alunga pe Englezi de acolo. Sfêrşitul acestor prefaceri va fi restaurarea imperiului bizantin sub un principe din casa Savoia, care se va încorona în Agia Sofia ca imperat al Bizanţiului. Mai mult nu se poate cere dela o carte cu 103 pagini, care se poate procura cu 40 cruceri.

* (Emigrările în America) din Ungaria de sus numai au sfêrşit. După cum ne spune „Pann.“ nu este o ḑi, în carea să nu treacă prin Varşovia mulţi emigranţi, spre a'şi cerca norocul dincolo de Ocean. De mirat este însĕ, că între emigranţi se află şi vĕduve şi fete, dintre care unele debia au mai mult decât puţineii florenaşi pentru acoperirea cheltuelilor de drum. In Szentes — după cum scrie foia deacolo — asemenea domnesce o agitaţie viuă pentru emigrare cu gloata în America. Deoarece în Szentes miseria e mare multi locuitori de-acolo au hotărît deja emigrarea.

* (Politică cu taptanul). Într'unul din saloanele cele mai renumite din Germenia, într'o seară la o adunare, între alte dame, care formaseră conferenţa, discutând politica, şi făcênd critică la toate, se afla şi doamna de Rothschild.

O contesă luà cuvêntul şi ḑise:

— Doamnelor, sciţi că în timpul cel mai scurt vom avé resboiu?

Cum se poate, strigară în cor toate, afară de d-na Rothschild, care tăcea şi asculta.

— Vĕ declar pe onoare, replicà contesa, bărbatul meu 'mi-a spus astăḑi, că Maiestatea Sa Imperială, într'o audienţă, chiar a seară, a vorbit în această privinţă.

— Pentruce nu arborează flamura sa? întrebá Clerbaut.

— Nu sciu, vechiul meu amic; el trebuie să şi aibă motivele sale.

— Te rog iubite unchiule, dă'mi ochianul dtale, ḑise Maria şi i smulse instrumentul din mână; voiu să fiu cea dintâiu, care îl vede!

— Te rog însĕ domnişoară să cugeţi că el e fiiul meu, ḑise betrânul glumind.

El este fiiul teu de treiḑeci de ani încoace, replicà riḑênd tinera fată, însĕ mirele meu numai de doi ani“

Jeune-Hardie era acum toată în vedere. Ventrilele cele mari se catarguiră şi se puteau cunoasce unii din matrozi, cari se grabiau în catarguri. Până acum însĕ nici Cornbutte nici Maria nu putură face semn de vreo salutare căpitanului bricului.

„Acolo e cârmaciul Andreiu Vasling! ḑice Clerbaut.

— Şi colo e Fidel Misonne, lemnariul, observà un oaspe.

— Şi acum vĕḑ şi pe amicul Penellan strigà altul facênd tot odată şi un semn celui amintit.

Jenue-Hardie mai era numai trei lungimi de cablu departe de mal — atunci se înalţă o pânḑă neagră pe sulul ventrilei bricului.... Pe bord era jale!

Un simţemênt de spaimă nemărginită a petruns pe toţi, mai cu samă însĕ inima junei mirese.

Bricul întrà lin în port, şi pe bord domnia tăcere rece, adêncă. Bricul trecuse de capetul terasei portului. Maria şi Cornbutte şi toţi amicii năvaliră spre cheul unde era să se dea bricul la mal şi preste puţine momente toţi erau pe bord.

„Fiiul meu! strigà Cornbutte; el nu putea ḑice mai departe nici un cuvênt.

Marinarii, cu capetele descoperite, arătară spre flamura de jale.

Maria răcnì desperată şi căḑù în braţele betrânului Cornbutte.

Andreiu Vasling era reconducĕtoriul bricului Jeune-Hardie; Ludovic Cornbutte, încredinţatul Mariei, numai era pe bord.

(Va urma.)

— Este imposibil, replicà cu un ton grav doamna Rothschild.

— Pentru ce este imposibil, rĕspunse contesa reluând cuvêntul, când bărbatul meu m'asigurà, că Maiestatea Sa Imperială este absolut resolută, ca să făcă resboiu?

— Pentru că bărbatul meu nu voesce să mai dea bani, rĕspunse doamna Rothschild c'un ton liniştit.

* (Un om sgârcit) simţind, că i se apropie sfêrşitul vieţei chiemà pe un preot la sine. „Nu 'mi-ar păré rĕu că părăsesc această lume“ — ḑise el preotului — „dacă aşi puté lua cu mine talerii mei cei lucii şi noi“. „Ar fi şi pagubă să'i iai“, respunse preotul, care'şi cunoscea omul, „căci acolo unde vei ajunge D-ta, e un loc atât de ferbinte, încât talerii s'ar topí“.

* (Audifonul). Profesorul din Cincinati, dl. Graydon, a inventat un aparat pentru auḑ. Acest aparat se numesce „Audifon“, care consistă dintr'un Electro-Microfon şi are de scop, a face cu putinţă auḑul la persoanele surde. Funcţiunea lui e cea mai simplă de pe lume. De mijlocul Electro-Microfonului spênḑură o aţă de carea e legat un dărăbuţ de lemn. Persoanele surde iau acest lemn între dinţi şi acela, care voiesce a'şi petrece cu aceste persoane, vorbesce prin Electro-Microfon grigind firesce, ca sfoaricica să remână mereu întinsă. Prin aceasta acela, care nu poate auḑí cu urechile, aude cu dinţii, adecă în acela sens, că tonul prin nervul dinţilor şi osul obrazului se împărtăsesce nervului de auḑire şi prin acesta creerilor. Cu acest instrument s'au făcut în institutul surdomuţilor din Cincinnati esperimente foarte interesante şi pline de succes tare indestulitoriu. —

La recercarea venerabilnlui consistoriu archidiecesan din 20 Octomvre a. c. Nr. 2580 Scol. publicăm următoarea

Consemnare

a colectelor făcute în diecesa Caransebeşului în favoarea gimnasiului român gr. or. din Bradu; şi anume s'a colectat dela următoarele comune:

Orşova 20 fl., Moraviţa 4 fl. 02 cr., Sipet 2 fl., Ogradena 2 fl. 50 cr., Făget 1 fl. 25 cr., Oraviţa 11 fl., Macedonia 4 fl., Buziaş 1 fl., Reciţa 9 fl., Pataş 48 cr., Criciova 2 fl. '40 cr, Zagugeni 4 fi., Apadia 1 fl., Valea-boului 3 fl, Berlisce 2 fl., Opatiţa 1 fl. 85 cr., Obad 1 fl. 15 cr., Bojurul 1 fl. 39 cr., Ciorda 2 fl., Vraniu 4 fl., Satul nou 2 fl. 30 cr., Rusova veche 50 cr., Armeniş 2 fl., Banloc 33 cr., Hodoş 2 fl., Ruscberg 6 fl. 18 cr., Glogon 1 fl. 99 cr., Folea 60 cr., Ciuta 1 fl. 18 cr., Cireşa 1 fi., Giulvez 2 fl., Sacoşul turc 1 fl., Ofcea 2 fl. 31 cr., Cavaran 1 fl., Vaşova 3 fl. 50 cr.. Sacul 2 fl. 33 cr., Prisa 65 cr., Cărbunariu 1 fl.. Maciova 30 cr., Jebel 3 fl. 39 cr., Doman 3 fl. 10 cr., Cliciova 2 fl., Mramorac 1 fl. 50 cr., Jertof 4 fl. 70 cr., Ciclova rom. 2 fl. Bozoviciu 2 fl. 07 cr., Gherboveţ 1 fl., Rachitova 2 fl. 50 cr., Reşiţa română 2 fl., Dognecea 8 fl. 60 cr., Têrnova 2 fl., Glîmboaca 4 fl. 90 cr., Icloda 1 fl., Obreja 50 cr., Beriniu 56 cr., Lugoşel 1 fl., Jebel 82 cr., Ogradena 1 fl. 50 cr., Opatiţu 50 cr., Obad 1 fl. 44 cr., Oraviţa mont. 6 fl., Ruscberg 4 fl. 01 cr., Capet 1 fl., Ciorda 1 fl. 30 cr., Apadia 84 cr., Uzdin 5 fl., Berlisce 1 fl. 04 cr., Ohaba bistra 1 fl., Hodoş 1 fl., Oraviţa rom. 10 fl. 70 cr., Voislova 1 fl. 50 cr., Folea 52 cr., Caransebeş 11 fl. 87 cr., Reşita rom. 1 fl, Sarazani 2 fl. Mehadia 3 fl. Bania 3 fl., Prigor 1 fl., Dalboşeţ 1 fl., Prilipeţ 36 cr., Borlovenii vechi 45 cr., Lăpusnícel 53 cr., Iablaniţa 70 cr., Petnic 35 cr., Moceriş 30 cr., Tuferi 60 cr., Jertof 2 fl., Botinesci 2 fl., Cubin 3 fl. 10 cr., Doman 2 fl. 45 cr., Dognecea 3 fl. 10 Soceni 2 fl. Valea-boului 1 fl. 70 cr., Banloc 18 er. Suma 233 fl. 89 cr.

Bursa de Budapesta

din 20 Noemvre n.

Renta de aur 94.70, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.25, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.30, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.25, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 76.75, împrumutul ung. cu premii 106.—, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.50, obligaţiuni urbariale ung. 87.50, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 86.—, obligaţiuni urbariale temeşiane 86.50, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 84.50, obligaţiuni urbariale transilvane 84.75 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.30, renta austriacă în argint 70.90, renta de aur austriacă 80.30, sorţi de stat dela 1860 127.50, acţiuni de bancă austro-ung. 842, acţiuni de bancă de credit ung. 268.50, acţiuni de credit austr. 254.—, argin — —, galbin 5.54, napoleon 9,31, 100 marce nemţesci 57.70, London (pe poliţa de trei luni) 116.60.

Bursa de Viena

din 20 Noemvre n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	127 50
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	70 90
Acţiuni de credit	254 —
Valuta nóuă imperială germână	57 70
London	116 60
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 31

Economic.

Sibiiu, 18 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.10; Sĕcară fl. 5.20—5.60; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fi. 4.40--4.80.; Mălaiu fl. 5—5·50; Cartofi fl 1.20—1.40; Semênţă de cânepă fl.. 6.50—7; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 85—0.95: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —42— cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 30 cr.

Braşov, 14 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl 8.50—9.70; Grâu sĕcăreţ fl. 5.70; Sĕcară fl. 5.30—5.50; Orz fl. 4.10—4.20; Ovĕs fl. 2.60—2.75; Cucuruz fl. 5.80; Mălaiu fl 5.30; Mazere fl. 6.30; Linte fl. 8·30; Fasole fl. 6.— Sĕmânţă de in fl. 9.— Sĕmênţă de cânepă fl. 4.50— Cartofi fl. 1.25 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 44 fl.

Făgăraş, 14 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—.9--; grâu sĕcăreţ fl. 6.—6.50; sĕcară fl. 4.90—5.10; orḑ 2—2.10; ovĕs fl. 2.60—2.70; cucuruz fl. 3.90—4.; mălaiu fl. —.—; Sămânţă de cânepă fl. 10—.11; mazere fl. —.—; linte fl. — ——; fasole fl. 6—7.; crumpene fl. 0.90—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—38; unsoare fl. 55—56; cânepă fl. 30—.40; sĕmênţă de in fl. ——; sĕpun fl. —; fên fl. 1.60—1.90; spirt pro grad 10—11½ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl—— cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost din pricina timpului urît foarte rĕu cercetat. Bucate au fost multe, cumpĕrători însĕ puţini.

(Recolta rea în Italia). Se scrie „Correspondenţei Politice“ din Roma: „Între ţĕrile, cari pătimesc de o recoltă slabă, se numeră şi Italia. După raporturile ajunse la ministeriu resultatul recoltei din acest an e mai mic ca de mijloc la cucuruz cu 10, la grâu cu 5, la sĕcară, orz şi ovĕs cu 2½ milioane cuintali sau măji. Urmările se simt deja; făina şi pânea se urcă mereu în preţ şi earna se aşteaptă numai cu mari temeri. Într'un raport proaspĕt al ministeriului se ḑice între altele: „Ţĕranii şi profesionistii vor avé un an greu; nĕcasurile şi chinurile vor începe de altmintrelea numai cu primele luni ale anului viitoriu, pentrucă de present mai sûnt încă deposite de bucate. Nici posesorii mai mici însĕ nu vor avé-o mai bine, pentrucă şi dênşii trebue să supoarte urmările recoltei slabe remânênd şi ei fără câştig şi cu cheltuelile avute.“ Sub astfel de împregiurări — ḑice „Pol. Corresp.“ — regimul italian — se înţelege — îşi dă toată silinţa, a ajuta poporului în tot modul şi cu toate mijloacele posibile. Ajutoriul însĕ nu va puté ajunge spre a mulcomí preste tot, pentrucă sĕrăcia e foarte mare şi cresce din ḑi în ḑi.“

(Foametea) în Silesia prusiană se ivesce în toată forma. Dieta ţĕrii se ocupă neîntrerupt cu planuri, cum să delăture sau cel puţin să alineze acest năcaz al poporului. Intre altele a făcut regimului prusesc propunerea pentru încuviinţarea unui ajutoriu de stat de 300,000 marce şi a hotărît totdeodată, a se împărţí până la incuviinţarea şi sosirea acestui ajutoriu, 50,000 marce dín fondul cercual, spre a se cumpĕra pentru cei lipsiţi cartofi şi pâne.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 20 Dec. 1879 şi 26 Ian. 1880 imob. lui Teodor Crişan în Marişel (trib. Cluj); în 29 şi 30 Dec. 1879 şi 30 Ian. 1880 imob. soţiei lui Carol Szarvady în Dej (trib.): în 30 Dec. 1879 şi 30 Ian. 1880 imob. rĕmasului după Frideric Ikrich în Sibíiu; în 7 Ian. şi 7 Febr. 1880 imob. lui Ioan George Späk în Şelimber (trib. Siibiu); în 25 Noem. imob. soţiei lui Mihail Fehertoi în Aiud; în 24 Noem. imob. lui Petru Györfy şi soţiei sale în Lepadia (judec. cerc. Aiud); în 5 Ian. şi 5 Feb. 1880 ímob. lui Antinie Vulc în Aciliu; în 14 Ian. şi 14 Febr. 1880 imob. lui George Guss în Avrig; în 15 Ian. şi 16 Febr. imob. Iosefei Wimmer în Sibiiu; în 7 Ian. şi 7 Feb. 1880 imob. Mariei Răduţ şi soţi în Avrig (trib. Sibiiu); in 24 Noem. şi 24 Dec· imob. lui Frideric Jikeli în Mediaş (judec. cerc.); în 22 Dec. 1879 şi 29 Ian. 1880 imob. lui Frncisc Erdös Ny. Karácsanyfalva (trib. Murĕş-Oşorheiu); în 27 Noem, imob. lui Martin Gross în Şărcaia (judec. cerc. Făgăraş): în 16 Dec. 1879 şi 16 Ian. 1880 imob. lui George Georgiu în Braşov: în 17 Dec. 1879 şi 19 Ian. 1880 imob. lui Ioan Feink în Braşov (trib); în 24 Noem. mobilele lui Henric Iacobi în Râpea (judec. cerc.); în 5 Dec. imob. Măriuţei Trifa în Vaca (jud. cerc. Baia de Criş).

Nr. 994 1879. 1—2

CONCURS.

La scoala grăniţărească din Jina este de conferit un post de învĕţătoriu dirigent cu salariu anual de 300 fl., cortel şi lemne.

Acei candidaţi de religiunea gr. or., cari voesc a reflecta la acest post au de a'şi subşterne suplicile lor instruite cu documentele necesare până inclusive 2 Decemvre a. c. st. nou la *„Comitetul administrativ de fondul scol. al foştilor grăniţeri de regimentul rom. I.* în Sibiiu.

Nr. 269 — 1879. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia română gr. or. de a III clasă Cubleşul romănesc în ppresbitératul Clujului pentru reîntregirea ei pe basa ordinaţiunei consist. dto 8 Decemvre 1877 Nr. 2934 B. se escrie concurs până la 30 Noemvre 1879.

Venitul preoţesc împreunat cu această staţiune parochială din toate în bani computat şi statorit de cătră sinodul parochial estraordinar din 23 Septemvre 1879 după un calcul mediu de 5 ani este 246 fl. 73 cr.

Doritorii de a ocupa această staţiune preoţască sûnt poftiţi a subşterne concursele sale la subscrisul fiind instruite în sensul statut. org. şi a dispositiunilor sinodale archidiecesane provisorice din 1873 până la terminul indicat.

Cluj 28 Octomvre 1879.
În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu m/p.,
ppresbiter.

Nr. 183. 1879. 3—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroch Ioan Vătăşan din parochia clasa a III Archita, ppresbiteratul Sighişoarei, se escrie concurs cu terminul până la 30 Noemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sûnt:

1. Cuartir liber, grădină şi edificatele economice necesarie.
2. Şese jugere pământ, parte sămânătură parte fênaţ.
3. Dela 35 familii române câte o ferdelă cucuruz sfârmit.
4. Dela 25 familii neurustice asemenea câte o ferdelă cucuruz sfârmit.
5. Lemnele recerute de foc.
6. Din venitele stolare îndatinate în ppresbiterat pe jumĕtate.
7. Din filia Beia un venit anual de 30 fl. v. a.

Suma tuturor venitelor împreunate cu acest post face 235 fl. a. c.

Cei ce doresc a competa la acest post, să'şi aştearnă recursele lor instruate conform legilor în vigoare subscrisului până la terminul indicat.

Sighişoara, 30 Octomvrie 1879 st. v.
în conţelegere cu comitetul şi sinodul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 286. 3—3

EDICT.

Maria născută Chereches, din Săscior, comitatul Făgăraşului, carea de şese ani a părăsit cu necredinţă pre legiuitul ei bărbat George Ioan Grecia gr. or. din comuna Berivoi mici fără ca să se scie locul aflării ei până astăḑi se citează prin această ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua mai jos însemnată, să se infăţioşeḑe înainte; subscrisului for matrimonial nesamintit Căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul intentat asupra ei decătră numitul ei bărbat.

Făgăraş 28 Octomvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Protopresbiteratului Făgăraşului I.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 2—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 133. Sibiiu, Marţi 13 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Noemvre

Dieta Ungariei a început Vineri a desbate proiectul privitoriu la armată. Avisăm pe cetitori promiţênd a urmărí desbaterile în numerii viitori, căror vom aclude şi proiectul de lege.

Aproape în presa întreagă din Europa adie o boare de pace. Sûnt recunoscute din toate părţile momentele cari pot provoca o conflagraţiune, dară de altă parte tocma aceia, cari le recunosc, ḑic, că posibilitatea unei ciocniri este încă departe şi aşa mai putem respira fără de grigi un timp oare care. Ba se poate întêmpla că cestiunile gingaşe se pot, una câte una, delătura, cum s'a delăturat în timpul din urmă d. e. cestiunea Arab-Tabiei, în care representanţii puterilor, afară de cel rusesc, **toţi***) s'au declarat că Arab-Tabia să fie a României.

Cu recunoascerea independenţei României merge lucrul încet. România, vĕḑênd că numai Germania este aplecată a'i recunoasce independenţa, pe când Francia, Italia şi Englitera, nemulţămite cu soluţiunea cestiunei Evreilor, mai tragănă, s'a adresat la cabinetul austro-ungurесc, ca să intrevină la Paris pentru recunoascerea independenţei României. Cabinetul austro-ung. a întrevenit, însĕ fraţii de un sânge nu vor să scie. Ei nu refusă cu totul a recunoasce independenţa, caută însĕ momente mai binevenite spre acest sfêrşit. Respectul „Alianţei israelite" este aşa de impunĕtoriu încât nu'l poate ignora nici atotputernicul Bismarck, dar nici confraţii latini din apus. — Şi unii şi alţii vor cugeta, că România mai poate aştepta şi că din nerecunoascerea aceasta nu se va nasce nici un conflict.

Diplomaţia se face numai, însĕ nu e nici decum optimistă. Cestiunea orientală i causează nopţi neliniscite. Urmarea cea mai pipăită a acestei neliniscirí este, că flota engleză din mediterană plutesce spre orient, o escadră franceză se adună între Atena şi Salonic, alta austriacă a ancorat dinaintea Smirnei şi una italiană pleacă pentru „esercițiu" spre orient—şi de sigur din Marea neagră va vení una rusască spre acelaşi scop în apropiarea apelor constantinopolitane.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 18 Noemvre s'a discutat la ordinea ḑilei în desbatere specială proiectul de lege despre administrarea Bosniei şi Erţegovinei. Două amendamente, cel dintâiu la § 1. făcut de H. **Eles**, de cuprinsul, că administrarea se primesce între afacerile comune şi se conduce după dispoşiţiunile art. XII: 1867 cu modificările din legea de faţă, ear celalalt la § 6, făcut de A. **Molnár**, ca legea să remână în valoare până la 1882. — dau ansă la o desbatere sgomotoasă, în care oratorii ingagiaţi în loc de a produce argumente meritorie se folosesc de atacuri personale. Propunerea ministrului president de a se da amendamentul prim la comissiune spre studiare, s'a primit, ear amendamentul la § 6 s'a respins.

Sgomotul şi iritaţiunea a luat proporţiuni şi mai mari prin întrebarea pusă de presidiu: în care ḑi să se discute legea despre armată. Oposiţiunea a imputat guvernului că nu lasă deputaţilor timp de cugetare asupra unui obiect de atâta însemnătate cum e legea militară.

Desbaterea a degenerat pe urmă prin veemenţa atacurilor personale într'un adevĕrat scandal. În urmă s'a statorit ḑiua de pertractare a legei despre armată pe Vineri.

Şedinţa dela 19 s'a ocupat numai cu petiţiunile. Dintre aceste amintim petiţiunile congresului de industriali şi agricultori, cari s'au bucurat de o deosebită atenţiune din partea camerei.

Raportorul T. **Vecsey** propune în numele comisiunei petiţionarie ca acele petiţiuni să se transpună la comisiunea naţional-economică spre a le studia în detaiu şi a'şi da opiniunea, deputaţii cari le au presentat încă să ia parte la desbaterile acestei comisiuni.

I. **Hosztinszky** accentuă însemnătatea cea mare a petiţiunilor şi necesitatea de a se lua mĕsuri legislatorice în interesul industriei ce stagnează. Decadenţa clasei de mijloc a industrialilor, aduce cu sine şi decadenţa bunei stări generale. Statele cele mari aduc jertfe însemnate pentru promovarea industriei, numai noi nu facem nimic. Cu speranţa că guvernul va studia din temeiu această întrebare, oratorul sprigiпesce propunerea comisiunei.

E. **Simonyi** constată că afacerea privesce industria întreagă a ţĕrei, care e tractată într'un mod atât de vitrig.

Cu privire la libertatea industrială teoria a stabilit un principiu, ear din pracsă a resultat alt principiu. Libertatea perfectă, întrodusă la noi cu privire la industrie, au nimicit pe industriali; după cum ne spun dênşii, nu au fost binecuvêntare întrênsa. Popoarele practice, d. e. Americanii şi Germânii, s'au treḑit de mult din rătăcirile acestei teorii ipocritice. După o discusiune lungă oratorul roagă camera să studieze obiectul cu deamĕruntul, căci e vorba de pânea de toate ḑilele a poporului.

Camera primesce propunerea comisiunei.

Urmând discusiunea asupra memorandului substernut de congresul agricultor al ţĕrei, comisiunea dă o părere asemenea cu propunerea de mai sus.

V. **Istoczy**, cunoscutul contrar al judaismului, constată cu plăcere că agronomii se treḑesc din letargie. Oratorul arată că causa principală a apatiei de până acum a fost **prevalenţa capitalului mobil** şi a representanţilor acestuia în viaţa naţională-economică, în presă şi în parlament. Anteprenorii, cavalerii bursei, dau tonul în presă care le stă la disposiţiune. Teoria manchesterilor pune în cătuşi desvoltarea materială şi spirituală. Representanţii prepotenţi ai capitalului mobil au esploatat această stare. Pe aceşti oameni îi veḑi la toate întrepinderile drumurilor de fer şi la bancă şi ei au tras în acest curent multe clase din societate. Cine se va interesa de agricultură, care aduce o dobêndă modestă, când se poate face milionariu peste noapte? Clasa proprietarilor a facut numai un servit acestui curent, 'i-a dat posesiunea sa ca ipotecă. Capitalul mobil a mobilisat întreagă clasă a proprietarilor şi în urmă aceştia au fost daţi afară. La aceste stări regretabile rĕspunsul stereotip era: E o lege naturală că cel tare sugrumă pe cel slab. Acest slab au fost proprietarii, la cari presa ce se află în serviţiul „întreprindĕtorilor" nu s'a cugetat nici când. Risipa nebunatică a guvernelor de până acum le a dat pe mâna **haut** financiei şi le-a impus rola de esecutor. Reacţiunea se arată cu efect în Germania, acolo mişcările agrarilor au caracter politic şi agrarii sûnt representaţi şi in parlament. E de dorit ca reacţiunea să prindă rădĕcini şi la noi, căci congresul şi guvernul nu le poate împliní toate. Agricultorii să se apuce înşişi de lucru şi guvernul şi parlamentul după presemnele ce se vĕd i vor sprigini. În fine oratorul sprigiпesce propunerea comisiunei.

Camera acceptează unanim propunerea comisiunei.

FOIŢA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Cap II.

(Planul lui Ioan Cornbutte.)

Îndată ce tinera fată sub ingrigirea amicilor a părăsit bricul, cârmaciul Andreiu Vasling a comunicat lui Ioan Cornbutte mai de aproape întemplarea prin care era lipsit de revederea fiiului seu, întêmplarea era introdusă în ḑiariul corăbiei în chipul următoriu:

„Corabia noastră, care fu ţinută de timp rĕu şi de furtunoase vênturi sudvestice, auḑì în 26 Aprile dinspre înălţimea curentului Maël, signale de alarmă aduse de vênt dela un şoner. Şonerul, perḑênd catargul principal, a trebuit să se lase a fi fără de voie mânat de vênt în vêrtegiu. Căpitanul Cornbutte vĕḑênd că corabia merge la perirea sa sigură, a hotărît a se suí pe bordul ei; în contra tuturor remonstraţiunilor din partea oamenilor sei a sloboḑit o şalupă în mare şi s'a suit în tr'ênsa cu matrozul Curtois şi cu subcârmaciul Pierre Nouquet. Oamenii bricului îi urmăriră cu ochii până când au dispărut în negură. Sosì noaptea şi marea era tot mai agitată. Jeune-Hardie era espusă periculului de a fi atrasă de curenţii ce domnesc în lăţimile aceste şi înghiţită de curentul Maël, deci se veḑù silită a fugí dinaintea vêntului. Crucirea ei în timp de mai multe ḑile în acel loc de nenorocire a fost zădarnică. Şalupa bricului precum şi şonerul şi capitanul Ludovic dimpreună cu cei doi matrozi nu s'au mai ivit, Andreiu Vasling a adunat oamenii bricului, a luat comanda şi a plutit înapoi la Dünkircken".

Ioan Cornbutte, după ce a cetit enaraţiunea aceasta întrodusă în cartea corabiei scurt şi sec, cum se întroduc întêmplările maritime, nu'şi mai putù oprí lacrimile, a plâns mult şi dureros şi dacă îl mângăia ceva era idea, că fiiul seu a căḑut victima nobilelor sale simţimente. Corabia, a cărui privire îi causase mainainte o bucurie mare, umplea acum pe bietul tată cu durere şi aşa s'a întors în casa sa pustie.

Scirea aceasta tristă s'a respândit iute în întreg Dünkircken şi numeroşii prietini ai vechiului marinariu veniră să arete via şi intima lor compătimire. După aceea matrozii 'i-au comunicat detaiurile cele mai ecsacte despre întêmplare eară Maria a cerut dela Andreiu Vasling să'i spună toate amenuntele sacrificărei mirelui ei.

În ḑiua următoare, după ce Ioan Cornbutte 'şi-a sters lacrămile, a chiămat pe Andreiu Vasling în camera sa şi a ḑis:

„Andreie! eşti dta convins pe deplin, că fiul meu s'a prăpădit?

— Durere, sûnt, domnule, rĕspunse cârmaciul.

— Şi 'ţi-ai dat dta toate silinţele putincioase spre a'l găsí?

— De sigur! cum te şi poţi îndoí dle Cornbutte! Dară, durere, este prea sigur, că el şi cei doi matrozi au fost înghiţiţi de vêrtegiul curentului Maël.

— Andreie! mai primesci odată cârma pe corabia mea?

— Va atârna dela aceea, că cine va fi căpitanul, dle Cornbutte.

— Acela voiu fi eu Andreie; cu graba cea mai putincioasă voiu căuta largul mării spre a cerceta după fiiul meu, replicà marinariul bĕtrân.

— Fiiul dtale e mort observà Andreiu Vasling cu accent.

— E cu putinţă, Andreie, ḑise Ioan Cornbutte cu vioiciune; cu toate aceste este şi cu putinţă ca să se fi mântuit. Sûnt firm hotărit a cerceta toate porturile Norvegiei în care a putut fi aruncat şi numai când voiu fi sigur, că pe pămêntul acesta numai este nici o speranţă de revedere, numai atunci mĕ voiu întoarce, ca să moriu aici.

Vĕḑênd Andreiu că hotărirea marinariului este nedelăturabilă n'a mai stăruit şi s'a retras.

Ioan Cornbutte a încunosciinţat şi pe nepoată sa despre hotărirea lui în care ea zărì prin durerile ei o rază de speranţă. Tinera fată nu venise până acum la idea, că moartea mirelui ei poate fi trasă la îndoială, îndată

---

*) Aşa dar n'a fost adevĕrată imprăscierea bir. de cor. de mai nainte despre Italia şi Turcia.

Românii din Turcia de meadă-ḑi.

Cu o deosebită plăcere ḑice „Românul“ publicăm articolul de mai la vale ce ne trimite corespondentul nostru din Salonic. Acum că se constitue societatea macedo-română, articolul acesta este şi mai interesant pentru noi.

Un român din Epir ajuns ministru al afacerilor străine în Turcia.

Escelenţa Sa Savas-paşa, actualul ministru al afacerilor străine, este Român din satul Seracul. Distinsul ministru mărturisesce cu plăcere încă, că dênsul este de naţionalitatea noastră.

Nu e inutil să spunem cum am aflat aceasta.

Cine a cetit scrierea lui Bolintinean „Călĕtorie în Macedonia“ îşi aduce aminte că poetul nostru a făcut în Salonic cunoscinţa a numĕroşi Români, comercianţi avuţi, industriaşi cu bună poşiţiune, cari treceau în ochii străinilor drept Greci, cari nu vorbiau decât grecesce în comerciu, dar cari în interiorul casei lor nu vorbiau de cât românesce, fiindcă muierile române nu sciau grecesce.

Şi astăḑi am aflatací în Salonic mulţi Români în toate stările societăţii. Meseriaşii şi lucrătorii dela fabrice, argintarii, croitorii, pietrarii sûnt toţi Români, şi se dau bucuros de Români.

Neguţătorii cu stare însĕ, somităţile de la cluburi şi casinuri comerciale, fruntaşii pieţei însĕ s'au stricat, ţin cu Grecii; se dau de Elini, lucrează pe faţă pentru elenism.

In Constantinopole asemenea sûnt numĕroşi Români grecisaţi, mari şi avuţi comercianţi, cari au renegat naţionalitatea lor şi ascund cât pot străinilor că ei sûnt Români.

Un Francez corespondent de ḑiare, pe care 'l-am întâlnit pe vapor mai anul trecut, credea că grecisarea Românilor noştri vine din fanatism religios de oare-ce clerul se servă de limba grecească.

Nu este aşa! Ci stricarea şi grecisarea Românilor vine dintr'o forţă maioră, vine de nevoie.

Ne esplicăm.

In Turcia, supuşii crestini nu au altă autoritate municipală sau judiciară de cât pe cler.

Astfel, călugării sûnt judecătorii, administratori ai bunurilor comunităţii, administratori ai scoalelor şi spitalelor, etc.

Este un proces între doi crestini raia archiereul e care judecă; tot clerul judecă despre validitatea testamentelor; călugării supraveghiază averea minorilor; ei presidează la împărţirea stării; ei decid despre divorţiuri şi despre restituirea zestrei; ei legalisează toate actele. In fine, de esti raia te aflii cu totul în mâna şi la disposiţiunea călugărilor greci:

Ba âncă clerul ecide cu cât are se contribue fie care pentru scoale, pentru biserică, etc. Ei string impositele.

De cum-va esti contrariu călugărului el cere impiegatului turc se dea ordin gendarmilor turci să te aresteze pentru cutare şi cutare motiv.

Puterea temporală sau politicească a clerului grec în Turcia, este şi mai mare de cât puterea temporală ce o avea clerul altă dată în statele Romei papale.

In statele papei tot mai era unele tribunale civile compuse de laicí (mireni).

In Turcia, pentru supuşii crestini nu e alt tribunal civil de cât tribunalul de călugări. Astfel de judecători sûnt responsabili numai înaintea consciinţei lor şi înaintea Patriarchului. Ei sûnt înamovibili şi se susţin strîns între ei.

Crestinul raia din Turcia care s'ar pune în oposiţiune cu clerul grecesc, este un om perdut.

Care om ar avé curagiul să'şi pună toată lumea în cap, să'şi creeze ca inamici pe toţi administratorii şi pe toţi judecătorii ţĕrei?

Clerul, ḑiserăm, are toate în mâna lui.

Clerul înalt e compus de fanarioţi.

Scie Românul cât sûnt de împilători fanarioţii.

Clerul acesta nu vrea ca oamenii supuşi lor de nevoie, să aibă biserică şi scoală de cât în limba grecească. S'a vĕḑut archierei fanarioţi cari în biserică au afurisit pe toţi Românii cari nu s'ar lua după Greci, pe toţi Românii cari nu vor renega naţionalitatea lor.

Clerul grec cere ca Românul care a învĕţat niţieă carte să se declare de Grec. De aceea vedem aţâţia Români neguţători cu stări cari ascund originea lor ca o ruşine; şi când le spui că ai aflat că sûnt Români de nascere, li se pare că le spui că sûnt Ţigani.

De aici vine nefericirea românismului.

Baronul Sina la Viena, un Tosiţa în Egipt, un alt Tosiţa în Livorno, un Zografos în Stambul, au fost oameni milionari, Români pervertiţi de grecism cari au contribuit cu sume colosale la instituirea de scoale însĕ scoale grecesci pentru desnaţionalisarea Românilor!

Cu cât un om e mai avut, cu atâta e mai espus să aibă procese; cu atâta mai mult are acte de legalisat, etc.

Interesele de toate ḑilele fac ca Românii cu stare din Turcia să aibă mare necesitate de acei judecători şi administratori cari sûnt călugări greci. Un neguţătoriu n'are ce face, trebuie să se poarte pe placul archiereului.

Eacă pentru ce toţi Românii dín sud cari au stare şi posiţiune lucrează pentru elenism, cum vreau călugării greci.

O mai repet. Un Român neguţătoriu cu stare, cu posiţiune, ar fi perdut dacă ar lucra pe faţă pentru românism.

N'ar avé pentru el judecătoriu, n'ar avé cine să'i legaliseze un act. Ar fi un om scos afară din societate, un afurisit un escomunicat! Ori-ce om rĕu 'i-ar puté face nedreptăţi, şi nu s'ar găsí un archiereu judecătoriu să 'i dea dreptate şi lui.

Ah! dar ia să se schimbe lucrurile în Turcia! Ia să se ridice din mânile clerului atribuţiunile civile şi judecătoresci! Ia să aibă Românii biserica şi clerul lor separat de cel grec, cu un esarc românesc independent de patriarcul grec, cum Bulgarii au un cler al lor şi un esarc al lor! Poate mâne poimâne, Poarta să vrea să acorde şi Românilor ceea ce a acordat Bulgarilor şi Grecilor.

Să veḑi atunci cum neguţătorii români grecisaţi se dau de Români, şi încă cu mare grabă, ca să facă parte din noua administraţiune şi să lase în uitare pe archiereul grec, de care au tremurat atâta timp de frică!

Esplicarăm pentru ce Românii cu stare din Turcia sûnt partisani ai grecismului.

In stambul sûnt aşa de numĕroşi Românii cu stare, că acum trei ani — când a fost să se aleagă deputaţi greci la parlamentul turcesc — din partea aşa ḑişilor Greci s'au ales un Grec şi trei Români.

Fireşce că acestia din urmă se dau de Elini şi prea Elini!

Din cei trei, este unul numit Vasile din satul Seracul (Epir).

In Seracul nu găsesci Greci nici de mostră, nici de leac. Sûnt acolo numai Români şi câţi-va Arnăuţi puţini la numĕr.

Dar — după regula generală — cine a învĕţat carte la scoala grecească şi este om cu stare se ḑice Grec.

Acel Vasile din satul Seracul s'a botezat acum Vasilaki-Effendi Serachiotis; ba unde are bani mulţi îl chiamă linguşitorii Vasilaki bey Serachiotis.

Mai acum un an, am avut fericirea să fac cunoscinţa Escelenţei Sale Savas-paşa, care a fost ântâiu ministru al lucrărilor publice, apoi sub-secretariu de stat la afacerile străine şi în fine de vre-o două trei sĕptĕmâni a ajuns ministru al afacerilor străine.

Savas-paşa 'mi-a fácut onoare să 'mi spună singur că cunoasce pe Vasile Serachiotul, că scie că acesta nu e Grec ci Român, de şi strigă mai tare de cât adevĕraţii Greci: „Să trăiască elenismul! Să grecisăm şi pietrele din ţearinele „Koţo-Vlachilor!“

Dacă ar striga numai n'ar face rĕu dar şi lucrează din resputeri pentru elenisarea Românilor.

Savas-paşa, mirat de zelul grecesc al lui Vasilachi, îl cheamă şi'i ḑice: „Bine, „nenişorule de unde şi până unde esti dum„neata Grec? Eu te sciu de mic copil, fiind „că am copilărit impreună. Poate să fii filo„helen, adecă că îţi place să vorbesci gre„cesce. Dar Grec nu poţ fi.

„Esti din Seracul ca şi mine; esti „fecior de părinţi români, ca şi mine. In „Seracul toată poporaţiunea e românească. „Sûntem supuşi ai Sultanului; putem să ne „dăm de Români sau de Otomani, adecă de „naţiune românească şi de cetăţenie otomană „dar Greci nu putem fi. Amêndoi, fiind co„pii, băieţi mărişei chiar, nu sciam de cât „românesce. Când am crescut mai mari, am fost amêndoi la Ianina şi am învĕţat acolo grecesce.

„Aşa este?

— „Aşa e, Escelenţă, să trăiesci!“ a respuns Vasilachi.

— „Spune drept, continuă paşa, când „te-ai născut, ce limbă vorbiau părinţi în casă?

— „Românesce, Escelenţă!

— „Mama d-tale nu scia vorbă gre„cească; ce limbă vorbia?

— „Românesce, să trăiesci, Escelenţă!...

— „Eu sciu că ai o soră remasă la „sat. E măritată, are copii. Dacă te-ai duce „să o veḑi, în ce limbă 'i-ai vorbí, căci eu „sciu că ea nu cunoasce elineasca?

— „Românesce aşi fi silit să vorbesc!

— „Apoi, mai ḑise Paşa, să nu'ţi fie „ruşine să te dai de Grec şî să renegi na„ţiunea şi limba părinţilor?... Eu sûnt mi„nistru otoman şi nu 'mi-e ruşine să spun, că „şi tata şi mama au fost Români. Chiar renumi„tul Colleti, cel mai mare om de stat ce au a„vut Grecíi la fundarea regatului lor, chiar „Colleti a fost Român din satul nostru dela „Seracul...“

Cu modul acesta am aflat că Escelenţa Sa Savas-paşa, ministrul actual al afacerilor străine, este Român; ba încă paşa e mândru de a spune, că e Român.

Şi e mult stimat, mult apreţiat pentru rarele sale talente de către corpul diplomatic european.

Savas-paşa poate fi întrebat de ori-cine are relaţiuni cu el. Lesne se poate afla că e foarte adevĕrat ceea ce vĕ spun eu.

Tityrescu.

Consideraţiuni asupra stărei poporului şi a mijloacelor prin cari s'ar puté ajuta.

(*prelegere publică ţinută de M. Toma adm. prot. cu ocasiunea adunărei generale a despărţĕmêntului III al Asociaţiunei transilvane, în comuna Gurarîului la 21 Octomvre a. c.*)

Poporul român deşteptat de un scurt timp numai din starea sa cea tristă şi asuprită în care a trăit multe veacuri subjugat de toţi, a cunoscut cumcă nu este demn de dênsul a se lăsa părăsit şi îndĕrĕptul altor popoare; şi simţindu-se în drept şi în stare de a'şi face o soarte bună şi de a păşí către un viitoriu mare, s'a apucat să'şi reculeagă puterile şi să'şi adune mijloace de cultură. În această lucrare a sa mai ântâiu de toate s'a apucat să'şi înfiinţeze şi să organiseze scoale, cunoscênd şi simţind că scoala este lucrul cel mai dintâiu trebuincios pentru a se lumina omul; din propriele sale mijloace, sau mai bine ḑis din

---

însĕ după ce Cornbutte a esprimat idea sa ea s'a aruncat în braţele ei fără de nici o reservă.

Vechiul marinar a hotărît, ca Jeune-Hardie să plece îndată. Bricul fiind tare nu avea să fie împedecat de reparaturi şi aşa Ioan Cornbutte dedù de scire, că oamenii, dacă n'au matrozii nimica în contra, să remână aceiaşi şi să mai pluteascá odată cu dênsul; în locul fiiului seu s'a socotit, să ia el însuşi comanda.

În urma provocărei acesteia, nici unul din acompaniatorii lui Ludovic Cornbutte nu s'a retras şi aşa pe bordul dela Jeune-Hardie s'a presentat unul şi unul matrozi curagioşi şi probaţi ca Alain Turquiete, lemnariul Fidel Misonne, bretonul Penellan în cualitate de subcârmaciu şi suplinitor al lui Pierre Nouquet şi afară de acestia Gradlin, Aupic, Gervique.

Ioan Cornbutte mai propuse odată lui Andreiu Vasling să'şi reia locul pe bord. Cârmaciul era un bărbat dester şi cu esperienţe în conducerea unei corăbii. El deduse probe de laudă, reconducênd cu siguranţă Jeune-Hardie în port. Dară Andreiu Vasling, nu se putea gâcí din ce motive, opunea tot feliul de dificultăţi şi 'şi cerù timp să se mai socotească.

„Ei bine cum voiesci, îi replică Cornbutte; dară nu uita că dta ne eşti binevenit.“

Ioan Cornbutte câştigase în bretonul Penellan un bărbat foarte credincios, care fusese ani îndelungaţi companionul seu în călĕtorii. „Mica Marie“ a şeḑut în multe seri de iarnă pe genunchii subcârmaciului, când se afla pe uscat. El era pentru Maria un prietin părintesc, pe când ea îl iubia ca pe un părinte. Penellan se grăbia cu ecuiparea bricului pe cât îi era numai cu putinţă, cu atât mai vêrtos, cu cât el se părea că crede, că Andreiu Vasling nu a cercat toate până la estrem pentru de a regăsí pe cei ce pătimise naufragiu; de altă parte responsabilitatea de căpitan, carea i se venì în urmă lui Vasling îl escusa.

Nu trecuseră opt ḑile şi Jeune-Hardie sta gata să ese la largul mării. În loc de mărfuri era proviantată în modul cel mai desĕvêrşit cu carne sărată, biscopţi, buţi de făină, cartofi, carne de porc, vin, vinars, cafea, teiu şi tăbac.

Plecarea se fipsà pe 22 Maiu. Seara înainte de plecare Andreiu Vasling, dela care Ioan Cornbutte încă nu avea un rĕspuns hotărît, venise în locuinţa bĕtrânului. El încă nu era hotărît şi nu era în clar cu sine că la ce să se hotărască.

Ioan Cornbutte nu era acasă, cu toate că uşa casei sale era deschisă. Andreiu Vasling întrà aşa dară până lângă camera de locuinţa comună, care se mărginia nemijlocit cu odaia Mariei. În camera de locuinţă, după cum s'a convins Andreiu numai decât, nu era nimenea; însĕ din odaia de lângă dênsa se auḑia o conversaţiune vie şi după ce a ascultat cu atenţiune, a recunoscut glasul tinerei fete şi a lui Penellan.

Fără îndoială ei conversau mai de mult, pentrucă Maria se vedea că spune observărilor marinariului bretonic o tărie nestrămutată.

„Cât e de bĕtrân unchiul Cornbutte? întrebà Maria.

— Va fi de vre-o şeseḑeci de ani, respunse Penellan.

— Nu se espune el unui pericul mare, căutând pe fiiul seu?

— Căpitanul nostru este încă un bărbat puternic, ḑise Penellan; trupul lui e vêrtos ca stejariul şi el are muschi de tăria unui lăstariu de reservă. Eu nu me neliniscesc de loc când cuget că el eară va să ese la largul mărei.

— Ah, bunul meu Penellan, când cineva iubesce este şi tare, replicà Maria; cât mĕ privesce pe mine, 'mi-am pus toată speranţa în Dumneḑeu; el ne stă într'ajutoriu!

— Nu e cu putinţă, Marie! esclamà Penellan; cine poate scí, unde vom fi aruncaţi în călĕtoria noastră şi ce va trebuí să suferim! De câte ori nu mi s'a întêmplat să vĕd, cum bărbaţi puternici au trebuit să moară în mările aceste.

— Penellane, eu nu pot altmintrea, ḑise în sfêrşit tinera fată; aşa trebuie să fie, vreai dta nu vreai. Însĕ dacă dta te lupţi în privinţa aceasta aşa de tare contra mea, trebuie să cred, că nu mĕ mai ai dragă!

sĕrăcia lui din glie, căci nimica nu avea când s'a slobodit prin virtutea sa din robie şi din asuprire, mai în toate sătuţele 'şi-a făcut câte o scoală şi 'şi-a aşedat învĕţători într'ênsa şi le susţine şi se silesce pre an ce merge ca să şi le îmbunătăţească prelângă toate greutăţile, ce are să poarte şi prelângă toate neajunsele traiului seu şi pedecile ce întimpină, fără nici un ajutoriu şi fără nici o spriginire dela alţii; mulţămită acestei silinţe şi sporiului făcut în aceste scoluţe tinerimea noastră din popor în parte mare o aflăm astădi, că prelângă alte cunoscinţe folositoare scie scrie şi cetí, scie să'şi facă socotelele sale, — şi este bună speranţă, că preste scurt timp vor scí şi sătenii nostri în cea mai mare parte scrie şi cetí şi vor puté să se mĕsure în învĕţătură şi în cunoscinţă cu celelalte popoare din ţară şi afară din ţară. Bine'i va sta Românului şi puternic va fi când vor puté dovedí toţi, că au avut parte de scoală.

Totodată cu treaba scolară s'a apucat poporul nostru şi de îmbunătăţirea stărei bisericei sale. Precum era poporul de lipsit şi de asuprit şi scăpătat când s'a ridicat din robie la viaţa mai liberă de acum, tot aşa de lipsită scăpătată şi dejosită era biserica şi preoţii lui; 'şi-a organisat poporul nostru şi biserica sa după putinţă, a început a'şi înfiinţa pe multe locuri fundaţiuni şi a început a dorí cu rêvnă de a avé şi preoţi cât mai luminaţi.

Scoale capitale, — de cari înainte cu 30 de ani nu aveam nici una — mulţămită jertfelor sale pentru cultură, astădi avem în multe locuri; gimnasii, scoale pedagogice, teologice, şi altele, tot prin sudoarea şi prin contribuirile poporului s'au ridicat şi s'au înmulţit într'un mod îmbucurătoriu.

Tot ca mijloc pentru cultură s'a înfiinţat şi Asociaţiunea noastră română transilvană, spre a se ajutora prin tr'ênsa tinerimea română care învaţă la scoală, şi tinerimea română care vrea să înveţe meserii, precum şi de a se aduna şi însoţí bărbaţii nostri cei luminaţi mână cu mână pentru căutarea şi aflarea sciinţelor; şi mult bine şi mult folos dobândesce şi va dobândí poporul nostru prin Asociaţiunea Transilvaniei pentru cultura şi literatura poporului român, sprigínind-o şi de acum înainte cu căldură.

Resultatele bune sau dobêndit şi se dobêndesc prin toate aceste lucrări, ce le sĕvêrşesce poporul nostru, şi putem dice că astădi avem mult faţă cu lipsa totală în care ne aflam mai nainte cu 30 de ani, şi sûntem departe în privinţa luminărei faţă cu starea noastră tristă şi umilită, în carea ne aflam înainte cu 30 de ani. O împregiurare însĕ este, în care stăm tot înapoi, şi încă nu numai stăm cum am fost în timpurile de tristă aducere aminte pentru noi, ci după cum se adeveresce dăm tot mai îndĕrĕpt, şi această împregiurare este de cea mai mare însemnătate, — este temelia la toate. Aceasta este starea materială a oamenilor din popor şi a tuturor în genere.

Precând poporul nostru poate fi mulţămit cu sporiul ce 'l-a făcut şi'l face întru organisarea scoalelor şi a altor institute de luminare, pre atunci trebue să se întristeze şi să ne cuprindă îngrigire mare, când vedem că singuratecii, familiile, oamenii din care stă poporul sĕrăcesc pre di ce merge. Această împregiurare rea o vedem cu toţii, şi trebue să recunoascem că, se zădărnicesce prin tr'ênsa toată lucrarea poporului român pentru cultură şi se perd prin tr'ênsa în partea cea mai mare foloasele ce le aduce scoala biserica şi toată învĕţătura.

Este adevĕrat că s'a pomenit de multe ori această stare în adunările şi consfătuirile noastre, însĕ tot atât de adevĕrat este, că până acum s'a lucrat foarte puţin pentru ridicarea poporului din această primejdioasă stare, s'a lucrat foarte puţin pentru a câştiga oamenilor mijloacele de a se smulge din sĕrăcie şi de a'şi îmbunătăţí starea lor materială.

Vĕdênd că treaba aceasta este atâta de adênc simţită pentru noi, şi cumcă fără amânare trebue să ne îngrigim a'i afla o cale de lecuire şi îndreptare a lucrului, eu am socotit că ar fi bine să vorbim la acest prilegiu despre dênsa, şi 'mi-am propus ca să vorbesc aici despre mijloacele, prin cari ar fi de a se ajuta poporul nostru ca să scape de această înapoiare şi a'i da putere de a se întrăma şi ridica în privinţa stărei sale materiale.

În diferite timpuri — ne arată istoria — popoarele 'şi-au avut forma traiului lor şi a lucrărei lor şi a silinţelor lor deosebite; sau silit a se sprigini unele pe altele prin fapte de vitejie şi prin puterea lor rezboinică încercând, ca prin puterea armelor se supună unele pre altele şi să le robească şi atunci poporul cel ce era mai tare şi mai bun în resboiu, acela înainta şi se ridica preste celelalte şi prin aceasta îşi asigura venitoriul; au venit alte timpuri şi alte năravuri şi popoarele au încercat şi alte căli ca să se ridice unele preste altele, şi vedem din istorie, că într'un lung timp s'au purtat crâncene lupte pentru credinţe religioase şi mai târdiu pentru idei politice obştesti ţintind ca să preînviască viaţa socială şi viaţa cetăţenească şi prin această luptă se încercau oamenii a'şi dobândí un venitoriu bun şi sigur. Este adevĕrat că n'au încetat aceste silinţe ale popoarelor nici astădi şi nu vor înceta niciodată, cu toate aceste în timpul nostru a început să ia lupta între popoare şi între oameni o altă cale, calea câştigurilor materiale, numită economică; acum popoarele nu se luptă pentru ca să învingă unele pre altele şi să le robească prin puterea armelor, nici prin a credinţelor, nici prin reforme în viaţa cetăţenească, ci prin câştig de avere. Eşte întru adevĕr necreştinesc lucru, lucru este însĕ omenesc şi numai prin silinţa de a lupta faţă cu alţii pre această cale, va puté poporul nostru ca să se scape de jugul altora, să stee faţă cu alte popoare şi să'şi asigureze venitoriul. Şi acest timp în care trăim noi este cu atât mai primejdios pentru cel ce remâne îndĕrĕpt şi mai slab, cu cât planul şi mijlocul acesta de luptă este mai practic şi mai puternic. Cum-că este aşa, putem cunoasce din cele ce vedem cu ochii în toate dilele: cel serac ajunge slugă celui bogat, cel lipsit de bani îşi zălogesce averea şi braciele sale celui ce 'i dă împrumut! şi în chipul acesta cel avut stăpânesce pre cel sĕrac, şi cel ce dă împrumut îşi are şi ţine în mâna sa soartea şi viitoriul datornicului seu, şi numai atâta îl lasă să resufle cât voiesce dênsul ca creditor şi domn. Toate silinţele celui sĕrac către cultura şi toate jertfele lui pentru luminare sûnt puţin folositoare.

Întru adevĕr starea materială este temeiul culturei poporului, şi numai în acel grad poate poporul a propăşí în cultură în care 'i e cu putinţă a'şi îmbunătăţí starea materială pentru subsistenţa sa; şi numai în acel grad poate să desfăşure putere în care îi e cu putinţă a'şi indica starea materială.

Să cercetăm dar care sûnt călile şi cari sûnt mijloacele pentru ajutorarea omenilor ca să se ridice la o stare bună materială, sau ca să scape de rĕul seraciei şi să'şi poată biruí greutăţile traiului în lupta aceasta din timpul nostru?... Spre a afla şi a cunoasce aceasta cale şi mijloace, nu este de lipsă ca să căutăm mult şi nu sûntem nevoiti ca să le născocim noi prin incordarea gândirei; nu avem alta decât să ne uităm la alţii, cari au aflat aceasta cale şi mijloacele cari s'au arĕtat şi se arată folositoare în lupta lor.

Ce aflăm noi când ne uităm la popaorele cele puternice şi bogate? cum fac acele şi cum se ajută în trebuinţele lor?

(Va urma).

Varietăţi.

* (Mulţămită publică). În numele institului ped. teol. Andreian se aduce prin aceasta mulţămită on. dd. Ioan Hanea director seminarial, Dr. I. Moga, medic practic, Grigorie Mateiu, comerciant din Sibiiu şi păr. I. Todea paroch în Bucium, pentru donaţiunea de mai multe objecte ce a făcut pe sama colecţiunei seminariale de objecte din sciinţele naturale.

Cu această ocasiune subscrisul îşi ia voie a trage atenţiunea p. t. public asupra micei colecţiuni de objecte naturale, începute de dênsul la acest institut şi a'l ruga, ca venindu'i la mână unul sau altul din objectele naturale din patrie să binevoiască a'l trimite pe sama acestei colecţiuni, ca astfel ea să sporească cât mai mult şi cât mai curênd. Însemnătatea astorfel de colecţiuni pentru instrucţiunea viitorilor învĕţători întogmai ca şi pentru elevii scoalelor poporale este adi recunoscută de toţi bărbaţii de scoală însĕ ele nu au numai pentru scoală însemnătate, ci pentru cultura generală a societăţii întregi şi a bună samă un astfel de museu pentru noi Românii va avé foarte mare interes şi folos.

Pentru trimiterea astorfel de objecte se fac aici unele scurte îndegetări: mineralele să se trimită în bucăţi de mărimea pălmei, petrificaţiunile ca şi cristalele pe cât se poate întregí şi cu o probă din pămêntul sau prin mineralul, în care s'au aflat dimpreună cu o scurtă indicare a locului de unde provin. Plantele bine întinse si uscate între câteva coale de hârtie sugătoare cu numele românesc, folosit în acel ţinut şi cu însemnare esactă a localităţii de unde s'au cules. Animalele mai mici (sugătoare, reptilii pesci, gândaci, vermi etc) în o sticlă cu spirt, melcii în apă sărată; animalele mai mari sau întregi sau cu maţele scoase însĕ de altcum intacte ear paserile învălite bine în hârtie sugătoare cu ciocul înfundat cu puţină hârtie. La toate unde se poate să se adaugă localitatea de unde sûnt şi numele românesc al objectului folosit în acele părţi.

Dr. D. P. Barcianu,
prof. seminarial şi îngrigitor al colecţiunei seminariale.

* (Invitare). Reuniunea română de cântări va arangia Duminecă în 18/30 Noemvrie a. c. al doilea concert ordinar pentru acest an, în sala edificiului reuniunei germâne de cântări „Pămêntul Mic“ Nr. 1.

Andreiu Vasling a cuprins acum ce gând avea Maria. Nu s'a mai socotit nici un moment; el era acum hotărît.

Se înfăţişà înaintea bĕtrânului marinariu, care tocma sosì acasă şi dise:

„Mĕ anunţ între oamenii d-tale, Ioan Cornbutte; motivele care m'au reţinut până acum sûnt delăturate şi dta poţi compta la mine şi la supunerea mea!

— Nu m'am îndoit nici odată în dta Andreie Vasling, respunse Cornbutte, stringênd mâna cârmaciului. Marie! fata mea!“ strigă cu glas înalt.

Maria şi Penellan apărură numai decât.

„Mâne în făcutul dilei, îndată cu începutul reflucsului, vom pleca, dise bărbatul bĕtrân. Este dară, iubita mea copilă, seara cea din urmă, care o petrecem la olaltă.

— Ah bunul meu unchiu! dise Maria şi se mlădià lângă Ioan Cornbutte.

— Cu ajutoriul lui Dumnedeu, Marie, cuget să'ţi aduc mirele!

— Da, vom regăsí pe căpitanul Ludovic! adause Andreiu Vasling cu confidenţă.

— Dta vei merge aşa dară cu noi? întrebà Penellan cu interes.

— Aşa este, Penellane, respunse în locul lui Ioan Cornbutte; Andreiu Vasling călĕtoresce cu noi împreună ca cârmaciu.

— Aşa! aşa! dise bretonul, clipind într'un mod estraordinariu cu ochii.

— Sfaturile lui ne vor fi de mare folos, sper, adause Cornbutte; el este cutezătoriu şi foarte îndemânatec.

— Dta dle căpitan ne întreci pe toţi cu sciinţa şi cu putinţa, dise Andreiu Vasling.

— Aşa dară mâne, amicii mei! Mergeţi acum şi vĕ suiţi pe bord şi luaţi mĕsurile din urmă. La revedere Andreie, la revedere Penellane!“

Cârmaciu şi matroz, amêndoi se duseră şi au remas Ioan Cornbutte şi Maria singuri. În seara aceasta se mai vĕrsa câte o lacrimă de durere amară. Cornbutte care a vĕdut cât era Maria de întristată, s'a hotărît a părăsí în ceea di casa des de dimineaţă fără de a mai spune şi ei ceva, pentruca în chipul acesta să încungiure despărţirea. El îi dede sara sărutarea de pe urmă şi la trei oare era eară în picioare.

La plecarea Jeune-Hardie-ei toţi pretinii betrânului marinariu erau adunaţi pe terasa portului; parochul care era să cunune pe Ludovic şi Maria, a dat corabiei binecuvêntarea din urmă, şi multe stringeri de aspre mâni se repeţiră, când Ioan Cornbutte se suì pe Bord.

Oamenii bricului erau acum în numĕr complet; Andreiu Vasling a dat ordinile din urmă de plecare, ventrilele se arborară şi bricul se depărtà cu un bun vênt uşor de nord-vest, tocmai pe când parochul stând în mijlocul privitorilor îngenunchiaţi implora scutul ceriului asupra marinarilor călĕtori.

Încotr'o merge corabia? Ea urmăresce drumul cel periculos, în care mulţi s'au prăpădit prin naufragiu, şi trebuie să fie gata pentru toţi periculii; Dumnedeu scie, care mal i va face semn să se apropie de dênsul. Ea n'are ţintă hotărîtă; dea pept cutezând cu toate desastrele, Dumnedeu să'i poarte de grije!

(Va urma).

---

* (Copilă electrică). Diarul din Canada „Boston Advertiser“ amintesce de o fată de 19 ani, care e cu totul electrică. Această copilă s'a vindecat din o boală, care a durat doi ani de dile, şi pe care medicii n'au sciut-o vindeca, de oare-ce aceea nu s'a arĕtat ca o boală organică. Această copilă electrică are o putere atât de mare, încât se poate numí o întreagă baterie. Un individ, care nu posede muschi destul de tari, nici nu'i poate prinde mâna; cu atât mai puţin ar puté ţiné cineva mânile cu a ei într'un vas cu apă Dacă vrea să ieie în mână un cuţit, manuchiul aceluia sare de sine în mâna ei, şi acile puse în hârtie le poate anina de degetele sale. Copilul care doarme se desteaptă îndată la apropiarea ei; dar cu atingerea mânei sale îl poate adormí earăşi. Şi animalele sûnt supuse influenţei farmecătoare a acestei copile şi căteluşul din braţe oare întregi stă lanţiuit de ea.

Program.

1). Mandolinata de E. Paladilhe esecutată de chor.

2). Scene de ballet de Beriot solo de violină cu acompaniament de fortepiano.

3). Vêrful cu dor, baladă naţională în 3 părţi, cuvintele de F. de Laroc, musica de Z. Lubicz.

La acest concert se invită cu onorul cuvenit toţi P. T. membri ai „Reuniunei române de cântări“, şi comitetul speră că cercetarea acestui concert va fi cu atât mai numeroasă cu cât pentru prima dată în patria noastră se va esecuta balada naţională „Vêrful cu dor“ al cărei tecst este de însăşi Alteţa Sa Regală Elisaveta, Doamna României, ear musica de pianistul curţei Alteţei Sale.

Biletele se vor împărţí Sâmbătă în 17/29 şi Duminecă în 18/30 Noemvrie dela 3-5 oare după ameaḑi în cancelaria „Asociaţiunei transilvane“ strada Cisnădiei Nr. 7. On. d. d. membri sûnt rugaţi a'şi scoate la timpul îndicat biletele, de oare-ce fără bilet nu se permite întrarea în sala concertului.

Tot atunci se vor primí şi înscrieri de membri noi.

Începutul concertului la 7 oare sara.

Sibiiu, 3/15 Noemvrie 1879.

Comitetul.

* (Scoalele în Ungaria de sus) se află într'o stare miserabilă. Eată ce ne spune în această privinţă „Magyarország“; „Cine voiesce a vedé o stare scandaloasă de scoale vină în comitatul Maramureş, Ugocea, Beregh şi Ugh. Fiecare a 5-a până a 10-a comună se află în posesiunea unei scoale. De instruirea poporului nu se ingrigesce nime. Foarte puţini oameni pot cetí. Unde se află vreo scoală aceasta se consideră de necsitentă. „Odaia“ de scoală e strimtă, *întunecoasă şi pute.* Această adaie debia cuprinde pe învĕţătoriul şi vreo 5 copíi. Destinaţia adevĕrată a acestei odăi de scoală e, a serví învĕţătoriului primăvara, vara şi toamna, ba în mai multe locuri chiar şi earna de coteţ pentru *porci şi celelalte vite* ale lui. Camera e întunecoasă pentru că fereşti nu ecsistă, şi cele 2 găuri, prin cari ar mai puté întra niţel aer, sûnt astupate cu hârtie. Apoi ce să ḑicem despre învĕţătoriu? Eată ce ne spune un concurs de învĕţătoriu: „Pentru comuna Székо (din comitatul Ugh) se caută un învĕţătoriu. Emolumentele împreunate cu acest post sûnt: o locuinţă, carea consistă dinotr'o chilie, mai departe o grădină mică, 3 jugere de pàmênt arătoriu şi o luncă, 20 fl. relut de lemne şi 80 fl. salariu.“ Învĕţătoriul îşi ajută cum poate. El propune peste an numai 2 sau 3 luni şi adecă earna, în celalalt timp al anului, ară, seamenă şi seceră ca şi ceilalţi ţĕrani. Copíi nouĕ luni au ferii. Apoi să se mire cineva, că poporul e prost fără margini? Etc. etc“. . .

* (Un duel onorat). Cetitorii noştrii îşi amintesc de duelul întêmplat între d. Cătulescu, Român locuitor în Milan, şi un conte rus, care în public, şi fiind faţă Cătulescu, ofensase naţiunea şi armata noastră, sûnt acum câteva luni.

D. Cătulescu provocă pe muscal şi sfidarea fiind primită, trecură pe teritoriul elveţian spre a se bate, lupta fiind la pistoale, contele fu lovit în braţ.

În urma acestei întâlniri, d. Cătulescu a fost dat în judecată şi condemnat de Tribunalul din Milan.

Făcênd domnia sa apel, ḑilele aceste se înfăţişà acest proces la curtea de apel.

Primim o scrisoare care ne arată cum advocatul d-lui Cătulescu, după o pledorie strălucită, în care făcù puţin istoricul posiţiei critice a armatei ruse şi „desinteresatul şi loialul ajutor adus peste Dunăre de brava armată română“ pe care o însultase contele cu pricina, obţinù achitarea Curţei, pe motivul că duelul se întêmplase între doi străini şi pe teritoriu străin.

Umilinţa contelui şi a celor alţi compatrioţi ai sei ce erau presenţi, a fost completă, şi d. Cătulescu a fost felicitat de publicul auḑitor, pentru conduita sa deamnă de un om ce 'i-a insultat naţiunea.

* (Căsătoria unui preot catolic). Pater Iosef Ulec, fostul preot în Rokitzan, carele de vreo câteva sĕptĕmâni a trecut la catolicismul vechiu şi de present funcţionează în Zwetl ca preot al acestei confesiuni, s'a cununat în 6 Noemvre — după cum ne spune jurnalul din Praga „Narodni Listy“ — cu domnişoara Francisca Hulkov, fiica unui morariu din Rokitzan.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

„Un etimologist“ ne trimite spre publicare: *„Concesiunile unui Ciparian“*. Dăm loc tractatului acestuia, mai ântâiu fiindcă nu s'ar puté numí nescientific, şi apoi pentru ca să mulţămim cererea dreaptă: *Audiatur et altera pars.* Sfêrşind cu reproducerea scrisoarei, ne vom face observările noastre faţă cu cuprinsul ei, care este următoriul:

Stimabilă redacţiune a „Telegrafului român“! Purceḑênd dela convingerea aceea, că un compromis între sistemul ortografic al DVoastre şi cel ciparian este cu putinţă; vĕḑênd că scrierea cu „codiţe“ se respândesce pe ḑi ce merge, tot mai mult încât abia te vei mai puté opune torentului într'un viitoriu apropiat; auḑind că chiar în sînul Academiei române, care la Pascile viitoare va decide în privinţa ortografiei, maioritatea membrilor este aplecată scrierei cu „codiţe“: aşi dorí să mai fac într'a unspreḑecea oară o încercare timidă de a pune stavilă năvălirei „codiţelor“.

Eu adecă ţin că DVstră nu puneţi literilor „codiţe“, fiindcă V'ar fi doară drag de aceste, ci pentru că voiţi ca scrierea să fie hotărîtă: tot sunetul să fie bine distins, şi prin urmare cetirea să fie sigură şi uşoară. Arĕtând cineva că este cu putinţă o scriere, care are însuşirea tocmai constatată fără ajutoriul „codiţelor“, — şi DVstră, aşa sperez, veţi fi mulţămit. Daţi-'mi voie, să desvolt în preţuitul DVstre organ propunerile mele modeste, pe cari de altmintrea le-aşi numí mai bine „Concesiunile unui Ciparian“. Veţi vedé, pentru ce!

DVoastră sûnteţi poate că în principiu fonetisti, cel puţin nisuinţele DVoastre se vĕd a ţinta spre fonetism; în faptă însĕ sûnteţi etimologisti, de oare ce scrieţi d. e. făcut, vĕd, ba chiar bĕtrân, pĕcat; apoi mână, vênt, rîu, sûnt; în fine creḑi, calḑi, ba chiar ḑece, ḑice.

Carea este deci diferenţa între scrierea DVstre şi cea cipariană?

1. DVstră lăpĕdaţi pe *u* scurt sau mut dela finea cuvintelor;

2. DVstră scrieţi *ea* şi *oa* în loc de *é* şi *ó*, precum aflăm la Cipariani.

3. DVstră întrebuinţaţi *semnele*, cu deosebire *sedilele*.

Punctul cest din urmă este de sigur cel mai însemnat, căci mai cu samă el conţine elementul *fonetic* în scrierea DVstre, altcum etimologică.

Înainte de a întra în discusiunea acestor puncte, va să ḑică înainte de a desvolta propunerile mele, pun de loc încă aici un *model de scriere,* care este în conformitate cu ele. Eu o fac aceasta dintr'un motiv psicologic: voiu să se arete că pentru cetitoriul nepreocupat, care nu cunoasce încă propunerile mele, scrierea după aceste, chiar la prima vedere, n'are nimic străin.

Model de scriere.

Deschid sânta carte unde se află inscrisă gloria României, ca se pun dinaintea ochilor fiilor ei câte-va pagine din viatıa eroică a părintílor lor. Voiu areta acele lupte uriasıe pentru libertatea sí unitatea natíonală, cu care Românii, sub povatıa celui mai vestit sí mai mare din voivodíi lor, incheiară veacul al XVI-lea. Povestirea mea va cuprinde numai opt ani, 1593—1601, dară anii din istoria Românilor cei mai avutĭ in fapte vitejesci, in ecsemple minunate de jertfire cătră patriă. Timpuri de aducere aminte glorioasă! timpuri de credinţă şi de jertfire! când părintíi nostri, credinciosĭ sublimi, ingenunchiau pe câmpul bătăliilor, cerênd de la Dumnedıeul armatelor laurii biruintıei seau cununa martirilor, sí astfel imbărbătatĭ, ei năvăliau unul improtiva a dıece prin mijlocul vrăsımasílor, sí Dumnedıeu le da biruintıă, căci el e spriginitoriul pricinilor drepte, căci el a lăsat libertatea pentru popoare sí cei ce se luptă pentru libertate, se luptă pentru Dumnedıeu!

Avem speranţa că acest model de scriere nu surprinde pe cetitoriu în mod înstrăinătoriu, şi poate mulţi în iuţeala cetirei nici nu vor observa îndată, ce semn nou sau literă imperfectă se află în această scriere. La toată întêmplarea pentru un om nepreocupat, care vede prima dată acest model de scriere şi lângă el, tot prima dată, şi un model de scriere cu „codiţe“, acesta din urmă va fi neasemenat mai straniu, mai bătătoriu la ochiu. Şi sûntem pe deplin convinşi, că bună oară un străin, luându-se numai după esterior, de sigur va primí mai bucuros modelul meu de scriere, decât „codiţele“. Aceasta o produc pentru că este de însemnătate psicologică; căci omul şi mai cu samă o societate întreagă anevoie accepteaza în privinţa ortografiei ceva nou de tot şi străin sau de un gust străin individual. Va fi o întêmplare foarte norocoasă dacă o societate se decide a admite litere sau şi numai semne cu totul necunoscute, formate după gustul cutărui individ, şi nu prescrise de oare care tradiţiune scientifică. (Va urma).

Bursa de Budapesta

din 22 Noemvre n.

Renta de aur 94.70, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.25, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.10, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.25, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 76.75, împrumutul ung. cu premii 105.75, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.75, obligaţiuni urbariale ung. 88.75, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 86.50, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.50, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 85.—, obligaţiuni urbariale transilvane 84.50 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.25, renta austriacă în argint 70.75, renta de aur austriacă 80.30, sorţi de stat dela 1860 127.80, acţiuni de bancă austro-ung. 842, acţiuni de bancă de credit ung. 269.10, acţiuni de credit austr. 254.75, argin —.—, galbin 5.54, napoleon 9.31½, 100 marce nemţesci 57.70, London (pe poliţa de trei luni) 116.70.

Bursa de Viena

din 22 Noemvre n. 1879.

Metalicele 5°|₀	—	—
Acţiuni de bancă	844	—
Împrumutul de stat din 1860	127	50
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	70	70
Acţiuni de credit	254	50
Valuta nóuă imperială germână	57	70
London	116	65
Galbin	5	53
Napoleon d'aur (poli)	8	31

Economic.

Sibiiu, 21 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.50—9.50; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.30—8.10; Sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.20--4.60.; Mălaiu fl. 5—5.50; Cartofi fl 1.20—1.40; Semênţă de cânepă fl. . 6.50—7; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 85— 0.95: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —42— cr.; Carne de viţel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 20 cr.

Teaca, 17 Noem. n. Pro hectolitră: grâu fl. 8.—8.50; grâu sĕcăreţ fl. 6—7.25; sĕcară fl. 5—5.20; cucurz fl. 3.50—4; ovĕs fl. 2.50- ; cartofi fl. 1.50; fasole — cr.; pro chilo: Slănină 68—70 cr.; carne de vită 36 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de oaie 20 cr.; carne de viţĕl 32 oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost cu mult mai rĕu cercetat, ca cel de mai înainte. Timpul e de tot urît şi ninge mereu.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 13 Dec. 1879 şi 13 Ian. 1880 imob. lui Precup Frăţilă în Bungard; în 4 Dec. imob. lui Ioan lui Roman Popa în Veştem; în 13 Dec. 1879 şi 13 Ian. 1880 imob. Anei Gal şi soţi în Bungard: în 6 Dec. imob. lui Petru Andreiu şi soţi în Săcădate (trib. Sibiiu); în 15 Dec. 1879 şi 25 Ian. 1880 imob. lui Tanase Brie şi soţi în Deal; în 16 Dec. 1879 şi 16 Ian. 1880 imob. lui Ioan Bercsan şi soţi în Chendermal; în 16 Dec. 1879 şi 16 Ian. 1880 imob. lui Ioan Moroşan şi soţi în Chendermal (judec. eerc. Hunedoara); în 28 Noem. şi 29 Dec. mobilele şi imob. Salei Gotlieb în Oarda de jos (trib. Cluj); în 28 Noem. şi 30 Dec. imob. rĕmasului după Ioan Iubasz în Ibaşfalĕu (trib.): în 19 Dec. 1879 şi 19 Ian. 1880 imob. lui Andreiu Sava în Novi (trib. Cluj): în 5 Dec. 1879 şi 5 Ian. 1880 imob. lui Ioan Ciagă în Fofeldea (trib. Sibiiu); în 20 Dec. 1879 şi 20 Ian. 1880 imob. lui Iosif Curuţ în Bozeş; în 15 Dec. imob. lui Antonie Găzdĕu în Gioaj; în 29 Noem. ímob. lui Ladislau Vitan în Deva (trib.): în 29 Noem. şi 29 Dec. imob. Rosei Szabaszlai şi soţi în Alba-Iulia (trib.); în 15 şi 20 Dec. pretensiunile active ţinĕtoare de massa concursuală a Emeric Foris (trib. Cluj); în 27 Noem. şi 27 Dec. imob. lui Petru Onca în Totoiu (trib. Alba-Iulia).

Nr. 994 1879. 2—2

CONCURS.

La scoala grăniţărească din Jina este de conferit un post de învĕţătoriu dirigent cu salariu anual de 300 fl., cortel şi lemne.

Acei candidaţi de religiunea gr. or., cari voesc a reflecta la acest post au de a'şi subşterne suplicile lor instruite cu documentele necesare până inclusive 2 Decemvre a. c. st. nou la *„Comitetul administrativ de fondul scol. al foştilor grăniţeri de regimentul rom. I.* în Sibiiu.

Nr. 269 — 1879. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia română gr. or. de a III clasă Cubleşul românesc în ppresbitératul Clujului pentru reîntregirea ei pe basa ordinaţiunei consist. dto 8 Decemvre 1877 Nr. 2934 B. se escrie concurs până la 30 Noemvre 1879.

Venitul preoţesc împreunat cu această staţiune parochială din toate în bani computat şi statorit de cătră sinodul parochial estraordinar din 23 Septemvre 1879 după un calcul mediu de 5 ani este 246 fl. 73 cr.

Doritorii de a ocupa această staţiune preoţască sûnt poftiţi a subşterne concursele sale la subscrisul fiind instruite în sensul statut. org. şi a dispoşiţiunilor sinodale archidiecesane provisorice din 1873 până la terminul indicat.

Cluj 28 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu m/p.,
ppresbiter.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 134. Sibiiu, Joi 15 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de donĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 14 Noemvre.

Undele politicei interne se mişcă dela deschiderea parlamentelor încoace din ḑi în ḑi mai tare, însĕ undele n'au devenit încă valuri. Şi dincoace şi dincolo de Laita, afară de câte o escepţiune, lucrurile nu es din acel *tempo* indatinat în parlamentele staturilor moderne.

Este adevĕrat că nemulţămirea semânată dela începutul erei celei noue constituţionale se avêntă din când în când, *„intra et extra muros“*, până la ameninţare — în ḑiaristică. Elementul maghiar dincoace şi cel german dincolo de Laita au adeseori aerul de a li se păré, că dominaţiunea lor preste celelalte elemente nu este completă şi destul de asigurată; pe când celelalte elemente parte se plâng, parte se avêntă la manifestări, prin care vor să demustre, că era constituţională le bagă prea puţin în samă sau le ignorează cu totul. Ba dacă urmăresce cineva cu atenţiune serioasă procedura guvernului unguresc în administraţiunea politică a justiţiei, în scoală şi biserică, plus ḑiaristica cu manifestările ei, ajunge la convingerea că pe teritoriul coroanei unguresci vorba este de o parte de asimilarea elementelor nemaghiare până la esterminare; pe când elementele nemaghiare au cuvênt de a se teme de acea procedură, temêndu'şi esistenţa lor, salvată cu multe sacrificii de seculi.

Situaţiunea aceasta este o situaţiune nesănătoasă. Mai curênd sau mai târḑiu ea va trebuí să'şi dea fructele ei cele adevĕrate. Fructele sûnt deja binişor desvoltate. Coacerea sau maturisarea lor se poate pripí, o pot pripí evenimentele, mai curênd poate de cum se tem unii şi decum asteaptă alţii.

Diarele ce ne-au venit în urmă dela Budapesta şi dela Viena îndreptăţesc la astfeliu de presupuneri. După însaşi raţionarea lor crisa europeană, în mijlocul cărei ne aflăm, are influenţa asupra crisei interne şi am puté ḑice şi vice-versa.

Însĕ oare este bine şi consult ca bună oară suprematisătorii de până acum după ce cunosc starea cea critică, să se gândească numai cum să'şi asigure supremaţia lor.

Maghiarii, după desastrul dela 1866, arătau la „cătuşile“ lor politice şi ḑiceau, că o Ungarie încătuşată n'a putut da ajutoriul suficient spre a oprí desastrul.

Astăḑi aceiaşi Maghiari, când vĕd cum afacerile ţĕrei au apucat pe povêrniş, nu caută la causa cea adevĕrată a reului, ci încarcă toată vina asupra unui bărbat al lor, care de altmintrea, în feliul seu şi cu mijloacele care el se vede a le fi aflat mai potrivite, lucră la esecutarea unei programe, care este a tuturor Maghiarilor: supremaţie şi maghiarisare. Însĕ oare când s'ar împliní prorociile cele cobitoare ale ḑiarelor oposiţionale maghiare, nu ar puté ḑice Maghiarilor şi naţionalităţile nemaghiare: „Naţi vĕḑut voi că singuri nu sûnteţi în stare să salvaţi adevĕratul constituţionalism şi nu aţi înţeles că în ḑiua de astăḑi un adevĕrat constituţionalism nu se poate, dacă cetăţenii unui stat nu se bucură toţi de aceleaşi drepturi? Ne aţi încătuşat şi încătuşaţi noi nu putem face nimica!“

Naţionalităţile vor mai puté adauge: „Voi aţi avut puterea în mâni doispreḑece ani şi nu aţi făcut nimica de ispravă pentru voi, şi pe noi ve laudareţi că nu ne veţi lăsa să mai trăim ca acei ce sûntem. Vĕ mai miraţi, că noi, ca să trăim şi să putem contribuí la binele comuniunei în care ne aflăm de seculi, ne ridicăm ochii la înălţimea tronului şi aşteptăm de acolo mângăierea? Pentrucă avem convingerea, că tronu, care este scutul nostru ca şi al vostru, în interesul binelui tuturor, după esperienţele de până ací va judeca şi va judeca drept şi va împărţí dreptatea spre mulţămirea comună. Vom trăí şi noi, veţi trăí şi voi, fie-care ca acei ce sûntem pentru a ne puté spriginí la nevoi unii pre alţii“.

Nu am vré însĕ nici decum ca naţionalităţile nemaghiare şi în special noi Românii să venim în posiţiune de a vorbí Maghiarilor, cum au vorbit ei monarchiei după desastrul din 1866. Nu am vré, pentrucă dacă ne-ar apuca un vêrtegiu politic neaşteptat nu scim dacă am mai fi în stare să mai vorbim cu aceeaşi linisce cum au vorbit Maghiarii atunci?

De aceea ar fi bine ca din vreme să prevenim periculul şi măcar în oara a douasprĕḑecea să căutăm pe cât ni se poate a direge unde vedem că este ceva strícat.

Cehii de sigur din aceleşi motive s'au adoperat a'şi împliní datoria de buni patrioţi şi a nu aştepta ca vre-un desastru să le deschidă calea la intrarea lor în perfectă cetăţenie.

Croaţii dela început au stat la postul lor, ceea ce le-au şi asigurat o posiţiune mai bună decât celorlalte naţionalităţi de pe teritoriul unguresc. Astăḑi, aflându-se în stadiul unei noue transacţiuni cu Ungaria, ei vor nisuí a'şi regula raporturile cătră Ungaria şi mai bine pentru o mai bună asigurare a esistenţei lor.

Datorinţa celorlalte naţionalităţi ar fi, şi a noastră a Românilor, să căutăm modalitatea, prin care să eşim din situaţiunea care ne impune numai sarcini şi ne scoate din toate beneficiile constituţionale şi private. Aceasta şi pentru cuvêntul, ca evenimentele ce bat tot mai tare la porţi să nu ne găsească amorţiţi. Lumea cea vie trece preste cei morţi la ordinea ḑilei şi tratează, şi pactează numai cu viii.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Noemvre

Ungaria este ameninţată de două ilusiuni maghiare. Una este guvernamentală şi alta oposiţională. Cea guvernamentală va să ţină pe Maghiari în credinţa, că influenţa cabinetului lui Tisza este încă atât de puternică la Viena, încât acolo şi acum fac concesiuni şi se orientează în desbaterile bosniace etc. după şoptirile min. pres. Tisza. Cea oposiţională, la care în punctul din cestiune se asociază şi „Pester Lloyd“, reîndumneḑeind pe Kossuth, vrea să facă pre Maghiari să creadă, că prin cultul lui Kossuth în Ungaria Maghiarii earăşi se vor ridica la nivelul stimei, de care se bucurau îndată după 1849 în afară de monarchie, pre când lumea nu era orientată de loc asupra evenimentelor din Austro-Ungaria din anii de tristă aducere aminte.

Şi una şi alta din aceste două ilusiuni sûnt periculoase pentru ţară. Şi una şi alta sûnt în stare a amăgí şi îmbĕta spiritele înclinate spre şovinism şi ale seduce la lucrări, cari pot fi în defavorul patriei şi al însuşi constituţionalismului.

Spaţiul nu ne permite a vorbí la acest loc mai pe larg despre ilusiunile aceste, deci anunciăm simplu încât privesce ilusiunea a doua, că ḑiarele unguresci se întrec a publica prefaţa dela memoriele lui Kossuth, de cari făcurăm amintire cu altă ocasiune, şi se întrec totodată a glorifica pe Kossuth, neîmpăcatul inimic al dinastiei, ca pe cel mai bun Maghiar.

Din Budapesta ne spune o telegramă, că desbaterea generală asupra proiectului de lege privitoriu la armată este încheiată. Astăḑi a avut loc votarea. În decursul desbaterei Tisza a recunoscut dreptul legislativei de iniţiativă la reducţiunea armatei, în puterea cărui legislativa poate face reducere şi înainte de cei ḑece ani statoriţi de lege.

La Viena au sosit dela Constantinopole ambasadorul rusesc Lobanoff şi cel german Hatzfeld. În legătură cu scirea aceasta amintim de altă scire, care susţine, că campania

---

FOIŢA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Cap III.

O raḑă de speranţă.

Anotimpul pentru espediţiunea interprinsă era favorabil. Oamenii spera că acuşi vor ajunge la locul unde se întêmplà n'aufragiul.

Cel mai natural şi mai bun plan era cel a lui Ioan Cornbutte. El cugeta să tragă la mal la insulele Faröe, unde naufragiaţii uşor pot fi aruncaţi de vêntul dela nord şi dacă se încredinţa, că n'au întrat în nici unul din porturile acestor lăţimi, ar fi estins investigaţiunile sale mai departe spre nord şi ar fi căutat litoralul apusan al Norvegiei dearêndul până la Bodoë, locul cel mai de aproape de naufragiu şi dacă ar fi fost de lipsă şi mai departe.

Andreiu Vasling era contrariu părerei capitanului; el ḑicea, că trebue investigat litoralul Islandei; Penellan însĕ ḑicea, că în timpul catastrofei viforul venea de către apus; va să ḑică, dacă pe nenorociţi nu 'i-a apucat vêrtegiul torentului Maël, n'au putut fi aruncaţi într'altă parte decât pe litoralul norvegian.

Resultatul acestor desbateri fu, că se hotărì a plutí cât se poate în apropiarea acestui litoral spre a da de urma drumului.

Dimineaţa după plecare Ioan Cornbutte sta încovoiat preste o cartă din care studia cu zel drumul. O mână mică se lasă de tot pe neaşteptate pe umĕrul lui şi un glas lin îi şoptesce:

„Curagiu iubite unchiule!“

El se întoarce şi de mirare n'a putut ḑice un cuvênt; Maria sta lângă dênsul.

Marie, tu aici pe bord! ḑise el într'un târḑiu.

— Dacă tata se îmbarcă să-'şi mântue copilul, va fi şi femeii permis a'şi căuta bărbatul! repunse ea.

— Biată Marie, cum vei suporta tu strapaţele noastre? Scii tu că presenţa ta va puté împedeca investigaţiunile noastre?

— Nu iubite unchiule, eu sûnt tare şi în putere!

— Cine scie fata mea unde vom fi aruncaţi? Vedi carta aceasta; noi ne apropiem acum de lăţimile geografice, cari pot fi periculoase şi pentru noi pentru marinarii, de altmintrea oţeliţi pentru astfeliu de strapaţe pe mare. Ei şi tu o fetiţă debilă!

— Iubite unchiule, nu te îngrigí de mine; originea mea se derivă dintr'o familie de marinari şi am crescut mare ascultând la povesti despre viforuri şi despre periculi. De almintrea eu sûnt cu tine şi cu vechiul meu prietin Penellan.

Penellan! aşa dar el a fost care te a contrabandat pe bord?

El, unchiule; dar numai după ce veḑù, că eram decisă a'mi duce în deplinire planul şi fără ajutoriul lui.

— Penellane! strigà Ioan Cornbutte.

Sub cârmaciul întră.

„Penellane! acum după ce lucrurile au ajuns aşa departe, ar fi de prisos a mai vorbí despre ele: atâta însĕ 'ţi spun: tu ai să respunḑi de viaţa Mariei!

— Liniscescete dle căpitan, mititica e cu putere şi curagioasă, ea ne va fi ânger păzitoriu. Şi apoi — dle căpitan — dta îmi scí idea mea: tot ce e pe astă lume trebuie să ne fie de folos“.

Pentru Maria s'a ales o cabină, care matrozii în scurt timp o au provĕḑut cu tot comfortul posibil.

După opt ḑile Jeune-Hardie a tras la malul insulelor Faröe. Însĕ investigaţiunile cele mai minuţioase au remas fără de resultat; nici un naufragiat nu s'a mântuit ací, nu s'a putut găsí nici o urmă de corabie sdrobită. Chiar şi întêmplarea nefericită a naufragiului era cu totul necunoscută. După un repaus de ḑece ḑile bricul a plecat în 10 Iunie mai departe. Marea era bună, vênturile constante, corabia acuşi fu mânată spre litoralul norvegian, unde însĕ toate cercetările fură asemenea zădarnice.

Ioan Cornbutte s'a hotărît acum

diplomatică rusască începute de clironomul rusesc la Viena are să se continue.

Italia a avut o crisă ministerială, care însĕ precum a venit dintr'odată aşa va şi dispăré. **Cairoli** remâne la presidiu şi la esterne. **Depretis** va ocupa portfoiul de interne, **Villa** de justiţie, **Baccarini** de afacerile publice şi **Magliani** de finanţe. Pentru ocuparea celorlalte portfoiuri urmează încă negoţiările. Altă versiune ne spune, că **Desanctis** va lua instrucţiunea, **Bonelli** resboiul, **Acton** marina şi **Miceri** agricultura.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 21 Noemvre a urmat la ordinea ḑilei desbaterea asupra proiectului de lege, prin care se stabilesce prelungirea statului armatei pe 10 ani.

Reportorul St. Márkus recomêndă proiectul guvernului spre primire.

A. **Pulszky** constată, că dela 1868 casa nu s'a mai ocupat în detaiu cu sistemul întreg de înarmare. S'a sulevat din când în când această mare întrebare, însĕ numai în treacăt. Când s'a întrodus instituţiunea voluntarilor pe un an îmi aduc aminte, ḑice oratorul, că ministrul de culte a promis, că trecênd cei ḑece ani întrebarea sistemului de înarmare se va supune la o desbatere detaiată. Perioda de 10 a trecut şi guvernul 'şi-a schimbat părerea, firesce fără a fi îndreptăţit la aceasta. El ni se înfăţişază aḑi cu o modificaţiune specială, dar regularea sistemului întreg 'şi-o reservă pe alte timpuri. Cu toate aceste eu mĕ voiu ocupa cu sistemul întreg. Normele cuprinse în legea de armată trebue judecate din trei puncte de vedere. Armata e unul dintre mijloacele cele mai puternice pentru a mulţămí interesele naţionale în întru şi în afară. Armata este espresiunea conscinţei de sine a naţiunei şi scoala vieţii. Acest punct de vedere a fost hotărîtor şi în discusiunile dela 1868. Dovadă pentru aceasta sûnt disposiţiunile din sistemul armatei noastre teritoriale (honveḑii) care se deosebesce de cel austriac, sûnt jertfele cele mari ce le-am adus pentru honveḑime. În punctul acesta nu trebue să părăsim basa dela 1868. În acest punct e de mare însemnătate proporţiunea în care e representat elementul maghiar în corpul oficierilor. În 1868 numĕrul oficierilor unguresci nu a corespuns proporţiunei numerice a militarilor unguresci din armata comună şi aceasta proporţiune a rĕmas în esenţă nealterată pănă în ḑiua de aḑi. Aceasta trebue să o ascriem întêmplărilor cari ne-au silit să adoptăm legea dela 1868 aşa cum este, mai sûnt însĕ şi alte cause, ântâiu la noi esistă foarte puţine fundaţiuni pentru cultivarea de oficieri, a doua noi nu avem în Ungaria un institut mai înalt pentru cualificarea oficierilor. Academia „Ludovica“ care avea la început acest caracter s'a străformat într'un institut pentru honveḑi. Deci când e vorba de a modifica legea de armată trebue să avem în vedere mai ântâiu înfiinţarea de institute de cultură pentru oficieri unguresci şi să creăm pentru aceasta garanţii legale. (Aprobare în stânga).

In a doua linie trebue să apreţiăm instituţiunea voluntarilor pe un an. Aceasta instituţiune creată după modelul din Prusia, avea de scop ca partecipanţii cari se bucurau de binefacerile ei şi cari aduceau şi jertfele de lipsă, să se cualifice de oficieri în reservă În modul acesta voiam să suplinim numĕrul oficierilor nu numai în statul armatei ci şi în statul honveḑilor, unde se simte lipsa de oficieri. Resultatul acesta însĕ nu 'l-am obţinut, căci dintre voluntari abia depun 20—30 procente esamenul de oficier şi cu privire la Ungaria acest percent e şi mai mic. Causele acestei stări sûnt multe. Unii ḑic că voluntarii se ocupă pe timpul serviţiului şi cu alte lucruri incompatibile şi aşa nu au timp pentru esamen, alţii susţin, că limba şi metoda de instrucţiune împedecă cualificarea oficirilor de reservă. Deci guvernul ar trebuí să delăture aceste greutăţi, dacă ele esistă într'adevĕr, şi aceasta s'ar puté face aşa ca la esamenele de oficieri să denumească şi armata de honveḑi comisari asistenţi. Mai departe ar trebuí preîngrigit ca din numerul întrecĕtor al oficierilor să se suplinească armata honveḑască.

În timpul mai nou s'a ivit părerea că ar fi corespunḑĕtor să se creeze o a doua categorie de voluntari pe un an, care să se formeze din tinerii cari au absolvat clasele gimnasiale sau reale inferioare sau vre-un curs de agricultură. Acestia însĕ să participe la beneficiul serviţiului de un an într'un mod deosebit de al voluntarilor de pănă acum; să supoarte adecă şi spesele de intertenţiune însĕ în suma minimală, în celelalte să fie egali cu ceilalţi voluntari. Prin aceasta s'ar uşora bugetul. Întrebarea aceasta însĕ e strîns legată cu organisaţiunea armatei. Aici trebue amintit că etatea de 20 ani nu corespunde pretutindenea cu strapaţele ce trebue să le sufere un soldat. Poporaţiunea dela ţară se desvoaltă mai curênd decât cea dela munte, deci oratorul recomêndă pentru cea din urmă ca înrolarea să se strămute la anul 21 al vieţei, ca să se restabilească proporţiunea contingentelui pentru ambele părţi. De aici ar resulta şi pentru honveḑime un câştig.

Oratorul trecênd la instituţiunea reservei supletoare ḑice că aceasta e basată pe temeiuri necorespunḑĕtoare. Se scie că pe fie-care an se dă a ḑecea parte din contingentul recruţilor la reserva supletoare. Reserviştii supletori nu participă în timpuri de pace la sarcinele la cari participă întreaga poporaţiune a monarchiei, căci ei nu se chiamă nici la serviţiul permanent nici la eserciţiuri din când în când, nu plătesc nici tacsa militară. Acesti militari, cari representă o forţă de 95,000 sûnt scutiţi în timpuri de pace de ori ce sarcini, ear în resbel nu pot da un ajutor efectiv, căci nu sûnt esercitaţi. Pentru a repara acest defect se pot face multe şi diferite propuneri, dar oratorul se restringe a recomanda guvernului această întrebare spre studiu.

Trecênd la partea financială ca cea mai însemnată. oratorul voiesce a sci mai ântâiu cât de mare e suma sarcinelor. Sumele stabilite de delegaţiuni nu au fost de ajuns niciodată, dovadă creditele supletoare. Ministrul de finanţe ne-a asigurat, că pe anul viitor bugetul nu se va urca. Eu mĕ îndoesc şi cred că ministrul e optimist în acest punct.

După cum e sistemul armatei astăḑi, oratorul află cu neputinţă o reducere a bugetului militar. Pre lângă aceasta mai târḑiu se va iví necesitatea să înbunătăţim alimentarea armatei, căci astăḑi soldatul austro-ungurese e cel mai rĕu hrănit din Europa.

Al doilea obiect e desvoltarea sistemului de fortificare a cetăţilor şi spesele împreunate cu aceasta. Sistemul nostru de fortificare e cel mai rĕu din Europa. Perfecţionarea lui ne va impune sarcini nouĕ şi mari.

Al treilea factor care va sporí sarcinile financiale este ocupaţiunea Bosniei, pentru că trupele staţionate acolo cer o dotare mai bună şi aceasta se va urca la milioane. Pre lângă aceasta mai esistă un post indirect. Sistemul divisiunilor teritoriale va suferí o schimbare căci în ţĕrile ocupate vom trebuí să ţinem permanent trei divisiuni şi aceste trebue mereu suplinite. Prin aceasta se sporesc spesele în buget.

Oratorul trecênd la detaiurile legei ḑice că ea cuprinde douĕ disposiţiuni şi implicit o a treia. Antâiu ea susţine statul present de resbel al armatei, a doua ea stabilesce un period de 10 ani; şi a treia, legislativa nu poate schimba bugetul în acest period decât numai la iniţiativa guvernului.

Cu punctul prim oratorul se învoesce împreună cu colegii sei pentrucă starea de aḑi a Europei nu permite o reducere a forţelor de resbel. Toate statele împregiurul nostru, cu deosebire Rusia, Francia şi Italia îşi măresc puterea armată în dimensiuni colosale, în faţa acestor preparative siguranţa noastră ne silesce a nu reduce forţa armată sub minimul stabilit în legea dela 1868. Datele ce ni le-a arĕtat ministrul vorbesc destul de elocuent în această privinţă. La aceasta mai vin şi îngrigirile ce resultă din politica esternă, cu deosebire din ocupaţiunea celor douĕ provincie, Bosnia şi Erţegovina.

Cât pentru durata statului de presenţă proiectul propune 10 ani. Pentru această periodă se poate aduce ce e drept un motiv plausibil: stabilitatea în armată şi în instituţiunile de resbel. Nu se poate nega că schimbările în mechanismul cel mare al armatei nu se pot efectua deodată ci numai succesiv, dar totuşi nu trebue stabilit 10 ani. La 1868 am putut stabilí această periodă, căci atunci aveam trebuinţá de completarea cadrelor şi la aceasta s'au cerut togma 10 ani. Acum însĕ cadrele sûnt completate şi statul armatei permanent. A amâna deslegarea unei întrebări pe 10 ani, e prea mult, căci în acest restimp pot vení schimbări radicale. Deci oratorul propune **cinci** ani. Mai departe doresce ca şi legislativa să aibă dreptul de a urca sau reduce contingentul armatei. Contra acestei păreri s'au adus ca argument că prin asemenea iniţiativă parlamentul ar periclita stabilitatea în armată şi ar da impuls la agitaţiuni şi abusuri. Cât pentru stabilitate noi respectăm acest principiu, numai nu ne trebue o astfel de stabilitate care să ne eschidă ori ce posibilitate de a reduce bugetul militar chiar şi când ar urma o periodă de pace durabilă. Nici al doilea contra-argument nu e justificat căci dacă e vorba de agitaţiuni, aceste se pot provoca în parlament şi pe altă cale şi pot sguduí indirect temeliile stabilităţii.

În fine substerne următoriul proiect de resoluţiune:

Casa decide că este aplecată a stabilí statul present de resboiu al armatei comune pe **cinci** ani, dacă se va modifica şi întregí prin lege art. XL: 1868 în următoarea direcţiune:

1. § 13 din legea amintită care dispune că mărimea contingentului de recruţi şi prin urmare statul de resboiu numai aşa se poate modifica înainte de a trece perioda de valoare a legei, dacă Maiestatea Sa va cere prin guvernul seu responsabil urcarea sau scăderea contingentului, să se întregească cu disposiţiunea, că şi parla-

---

a merge la Bodoë. Acolo putea afla cel puţin numele corabiei periclitate într'a cărei ajutoriu a alergat Ludovic Cornbutte şi cei doi matrozi ai sei.

În 30 Iunie bricul a ancorat în portul acesta şi după ispitirile căpitanului bĕtrân a primit dela autorităţi o sticlă, în care se afla un document de cuprinsul următoriu:

„Astăḑi, în 26 Aprilie, după ce şalupa dela Jeunne-Hardie s'a apropiat de „Froöern“ noi cei de pe bordul acesteia furăm apucaţi de un curent spre mările de ghiaţă. Dḑeu să ne miluiască!“

Cel dintâiu lucru al lui Ioan Cornbutte fu a mulţămí lui Dḑeu. El credea acum, că a dat de urma fiiului seu. Froöern era un şoner norvegian, despre care acum nu se mai scia nimic, dară era învederat, că a fost răpit spre meaḑă noapte.

Timp de perdut nu era; Jeune-Hardie acuşi fu pusă în stare, ca să dea pept cu toţi periculii mărei polare. Lemnariul Fidel Misonne a cercetat-o cu scrupulositate şi asigură că soliditatea ei va resiste isbiturilor sloilor de ghiaţă.

La sfatul lui Penellan, care umblase la pescuit de balene în mările nordice de ghiaţă, s'au luat pe bord straie de lână, cojoace, numeroase mocasine de pele de câni de mare, lemne de lipsă pentru a face sănii. S'au mai înmulţit provisiunile de cărbuni şi spirt, pentrucă posibilitatea era foarte mare, că va trebuí iernat undeva pe litoralul Grönlandei. Cu mult necas şi mari cheltueli s'a acuirat o cuantitate însemnată de lămâi, cari aveau să servească de mijloc contra scorbutului, pentrucă boala aceasta, în regiunile de ghiaţă, decimează în deobşte oamenii înfricoşat. Cu provisiunile de carne sărată, biscopţi şi vinars, cari din precauţiune s'au mai sporit, s'a umplut întrepuntea, pentru că în combusă nu mai aveau loc. S'a mai luat pe bord în cuantitate însemnată pemican, un preparat indic, care concentrează într'un volum mic multe esenţe nutritoare.

La comanda lui Ioan Cornbutte s'au luat în corabie multe ferestree, cu care la vreme de lipsă să taie ghiaţa; asemenea ţepe şi icuri, cu care să crepe massele de ghiaţă. Cânii de prins la sanie aveau să'i procure de pe litoralul Grönlandei.

Toţi oamenii corabiei erau ocupaţi cu pregătirile aceste şi desvoltau o activitate grandioasă. Matrozii Aupic, Gervique şi Gradlin se supuneau cu zel sfaturilor lui Penellan, care îi învăţa să nu se dedea de acum cu vestminte de lână, cu toate că temperatura era şi aici în lăţimile dintre cercurile polare foarte scăḑută.

Penellan observa în tăcere şi fără de a fi putut observa cineva cât de puţin şi cele mai neînsemnate lucrări ale lui Andreiu Vasling. Asupra trecutului acestui om, Olandez de nascere, plana oare care întunerec: dar el pe bordul Jeune-Hardie-ei făcuse douĕ călĕtorii cu care ocasiune se dovedì că este un brav marinariu. Penellan nu'i putea face nici o imputare, dacă nu cumva, că prea îşi dă silinţă în giurul Mariei; tocma de aceea nu'l lăsa din ochi.

Mulţămită agilităţii tuturor, bricul deja în 16 Iulie, şasespreḑece ḑile după sosirea la Bodoë, era gata de plecare. Era tocma timpul cel mai favorabil pentru scrutări în mările arctice căci, de oare ce acum desgheţul era în a doua lună, cercetările se puteau întreprinde în depărtări considerabile. Jeune-Hardie plutea aşa dară spre capul Brewster, ce se află sub al septeḑecilea grad de lăţime geografică pe litoralul resăritean al Grönlandei.

(Va urma).

---

* (**Ca mijlocul cel mai bun**) pentru stingerea petroleului de curênd prin toate jurnalele fu recomandat laptele. Acum se scrie din Ilmenau: La un foc născut în ḑilele aceste prin spargerea unei lampe de petroleu s'a dovedit mijlocul recomandat de foarte bun. Toate încercările, a stinge focul escat, au fost zadarnice, laptele însĕ s'a arĕtat ca cel mai sigur şi de loc efeptuitor. Aşa dară această esperienţă să se iee serios spre sciinţă pentru de a se puté delătura de multe ori nenorociri.

mentul are inițiativa la modificarea acelei legi.

2. Se decide înființarea de institute maghiare de educațiune și cultură pentru oficieri.

3. Instituțiunea voluntarilor pe un an se modifică așa ca să corespundă mai bine destinațiunei sale atât în respect național cât și cu privire la organisațiunea armatei și se delătură abusurile de pănă acum.

4. Ministrul pentru apĕrarea țĕrei se împuternicesce a lua cu învoirea ministrului de resboiu dispositiile de lipsă ca în acele cercuri de asentare, în cari poporațiunea nu este desvoltată trupesce la anul al douĕḑecilea, cum se cade, să se stabilească datorința asentărei pe anul 21. Ear proiectul de față fiindcă stabilesce statul armatei pe 10 ani și nu dă garanții pentru recerințele legislatorice ce condiționează votarea statului militar, se respinge. (Va urma).

Corespondența remâne din lipsă de spaț pe nrul viitoriu.

Considerațiuni asupra stărei poporului și a mijloacelor prin cari s'ar puté ajuta.

(prelegere publică ținută de M. Toma adm. prot. cu ocasiunea adunărei generale a despărțĕmêntului III al Asociațiunei transilvane, în comuna Guraríului la 21 Octomvre a. c.)

(Încheiere.)

Mai ântâiu și de toate vedem în comunele lor o bună administrație în treburile comunale, și o bună rênduială întru toate, atât în privința economiei de câmp, în privința economiei de vite, în privința folosirei pădurilor, în privința folosirei hotarului comunal, — cât și în privința celor din lăuntru ale comunei, a călilor, a stradelor și a altor lucruri de folos comun. Este de mare însemnătate aceasta pentru fie-care locuitoriu, ântâiu pentrucă fie-care are mai mult folos în comună dacă este administrația bună și regulele comunale bune, și a doua că fie-care vĕḑênd giur împregiurul seu bună rênduială, se îndeamnă a'și face bună rênduială și la casa sa și a trăí și dênsul în regulă bună, și se îndeletnicesce a pune preț pre aceste.

Mai departe, dacă căutăm la acele popoare, vedem că fie-care comunitate nu este numai o grămădire de case și de familii la un loc fără grige unul de altul, ci fie-care comunitate este o însoțire de oameni și de familii cu scop de a se ajuta cu puteri unite în trebuințele lor deosebite. În fie-care comună vede călĕtoriul la mijlocul satului o tablă deasupra ferestrelor unei case, pre care stă scris „Societatea de credit și ajutoriu împrumutat“ a comunei cutare; de aici se poate ajuta fie-care locuitoriu când îl ajunge lipsa sau când i se dă prilegiu de a face vre-o întreprindere, la care puterile lui singure nu'i sûnt de ajuns; cel ce face negutătorie aici poate căpĕta bani pănă când își desface marfa sa, — plugariul de aici poate face un împrumut eftin ca să'și cumpere o vită trebuincioasă, sau să'și cuprindă un petec de loc la vreme potrivită, sau să'și acopere alte chieltueli la vreme de nevoie; nu este silit ca să'și vênḑă bucatele sale în seceriș spre a'și plătí darea, și nu este silit a'și vinde vitele sale când secerișul nu a fost destul de mănos; și nu este silit a'și vinde moșia sa când 'i-a perit o vită dela jug. Dela societatea de credit și ajutoriu împrumutat a comunei poate să afle și se primească mână de ajutoriu în ori ce timp și ori ce împregiurări prelângă o garanță îndestulitoare.

Afară de aceste douĕ lucruri mai vedem, cumcă toți locuitorii sûnt minunați în străduința lor cătră muncă și în crutarea câștigului ce au făcut prin munca lor; nu veḑi oameni petrecêndu'și timpul pustii, nici de aceia cari să'și caute leacuri în cârcîme spre a le trece de osteneală, și să umble beți în ḑi de lucru și în ḑi de sĕrbătoare cântând și legănându-se pre strade; ci fie-care lucră și muncesce ḑi și noapte, și cruceriul agonisit prin sudoare, îl ține cât poate mai îndelungat în casa sa, sau îl bagă în lucruri cari aduc dobêndă și folos. În chipul acesta fie-care comună apare ca un stup bine întrămat și fie-care locuitoriu ca o albină muncitoare și îndestulată.

Trebue să recunoascem, că la noi lipsesc în parte mare aceste trei condiții trebuincioase unui popor pentru ridicare în starea lui materială; în multe părți lipsesce cu deosebire îndatinarea de a cruța câștigul agonisit, și doară nici într'o comună românească nu se află asocieri de credit și ajutor împrumutat.

La poporul nostru dacă vom privî cu băgare de samă, aflăm talente mari și îndemânare pentru ori ce lucruri; însĕ pătimesce de un învĕț rĕu, anume de învĕțul a nu folosí timpul în continuu; mult timp se petrece fără de a câștiga ceva cu deosebire la economii de plugărie, nefiind economul dedat a lucra cu diligență decât în anumitele perioade ale anului — după cum s'a învĕțat din bĕtrâni — nu poate sporí în producțiune și cu cât i se înmulțesc trebuințele, cu cât se împărțesc moșiile între moștenitori, cu atât scade din ce în ce materialicesce și ajunge la serăcie. Afară de aceasta oamenii fiind dedați a petrece timp și ḑile fără lucru se obicînuesc în mare parte a'și căuta distracțiunea la cârcîme și se demoralisează prin beție.

Așa dară cea dintâiu recerință pentru ca să se ridice poporul nostru la o stare mai bună este ca el să folosească tot timpul pentru câștig deprinḑêndu-se cu deosebire economii a cultiva mai bine pămêntul, a muncí într'ênsul mai mult, și a nu se mărginí numai la producțiunea bucatelor, ci a se folosí și de alte ramuri cu deosebire pomăritul. Pre lângă aceasta să fie mai crutători.

A doua recerință, și încă foarte grabnică, este ca să se înființeze prin comunele noastre reuniuni de credit și ajutorință la casuri de lipsă. Noi vedem, că în timpuri de nevoie poporul nostru ajungênd la lipsă de bani își vinde recoltele sale pre un preț de nimica încă înainte de seceriș, și în cele mai multe casuri spre a'și acoperí lipsele sale vinde produsul seu toamna, și apoi primăvara împrumută dela cămătarnici și speculanți cu condițiunile cele mai grele și ruinătoare; vedem că țĕranul nostru dacă îi cade boul din jug remâne, în casurile cele mai favorabile, la douĕ vaci, și în urmă la sapă de lemn, fiindcă 'i este cu neputință a'și face samă de capital. Societățile prin comune pentru credit și ajutoriu împrumutat 'l-ar puté scutí de aceste calamități, și 'i-ar puté înlesní câștigarea capitalului la timp de lipsă cu condițiuni ușoare; nu'i trebuesc țĕranului sume mari niciodată, el se ajutoră cu sumulițe mici.

Și nu este un lucru cu neputință a înființa prin comunele noastre atari reuniuni; sau înființat astfel de reuniuni în unele locuri prin contribuiri bagatele, d. e. fie-care cap de familie s'a obligat a contribuí pentru înființarea unui fond în comună spre scopul acesta, câte 30—40 cr. și în 5—10 ani s'a adunat câte un capital destul de mărișor spre a puté vení în ajutoriu economului cu sumulițele trebuincioase pentru acoperirea lipselor lui pre timpuri mai scurte și cu condițiuni ușoare. Și alte modalități se pot afla pentru înființarea astor fel de reuniuni.

Să se dee dar poporului indemn de a muncí neîntrerupt și să se învețe a se sci folosí de toate isvoarele din cari ar puté trage venit; să se învețe a fi crutătoriu de câștigul, mult puțin, ce a făcut și face prin munca sa; și pre lângă aceste să i se ușureze conditiunile de a'și puté căpĕta capital la vreme de nevoie, prin înființarea reuniunilor de credit și ajutoriu împrumutat prin comune.

Scoalele poporale, biserica și celelalte institute ce avem vor da tinerimei elementele de cunoscință și direcțiunea morală pentru scopurile vieții practice; eară diligință în lucrare, crutarea și capitalul trebuincios îi vor da poporului puterea, de a progresa materialicesce, de a susțíné lupta pentru esistență, și de a se ridica cu pași spornici la cultură.

Nu am pretensiunea de a fi spus în aceasta idei nouĕ; nu sûnt ideile tractate aici nouĕ, ci sûnt toate cunoscute și toată lumea se ocupă cu dênsele; nou este și ar fi la noi numai începutul, de a le pune în practică, de a le realisa.

Varietăți.

* (Pensionare). Majestatea Sa ces. și reg. s'a îndurat preagrațios a pensiona, la cererea proprie, pe majorul din statul armatei Teodor Stanislau, comandant al casei militare de invaliḑi din Lemberg, cu domiciliul în Sibiiu.

* (O corespondență cu cealaltă lume). Jurnalul „Debreczen“ scrie: Aḑi ajunse aici o scrisoare sigilată a ministrului de finanțe cu adresa: d-lui Francisc Sarvary, president al tribunalului din Debreczin. Cu încredere. Să se desfacă cu mânile proprie. Ei! dar acum această epistolă cine să o desfacă, fiind adresatul mort deja aproape de un an?

* (Justiția în Bulgaria). D. Grecov, ministrul de justiție al Bulgariei a insultat deunăḑi la o nuntă pe unul din invitați. A doua ḑi cel insultat intentează proces ministrului care, împreună cu colegii sei încercà atunci să întimideze pe președintele tribunalului, pentru ca să respingă pe reclamant, declarânduse incompetent de a judeca. Președintele însĕ n'a ascultat pe nimeni, și a osêndit pe ministru la închisoare de o lună.

Pê când se trata procesul, prevenitul, adecă ministrul de justiție, suspendà pe președinte și pe ceilalți judecători; — acestia însĕ n'au luat suspendarea în considerație, de oarece emana de la un ministru pus sub acusație.

Acest cas a produs o mare sensație.

* (Douĕ sute de tunuri) s'au topit cu totul prin un foc colosal, carele s'a escat în arsenalul de tunuri din Petrosavodsk în Rusia.

* (Greu de aflat). Un ḑiariu american conține următoarea recercare: „Se caută un redactor, care scie face tuturora pe voie, și un compositor (de litere) care scie arangia hârtia astfeliu, ca inseratul fiecăruia să stee în fruntea foaiei sau jos pe pagina din urmă“.

* (Visita unei vipere). „Egyertértés scrie, că în 10 Noemvrie în scoala din Sztrigy-Szt. György dintr'o dată se veḑù întrând printr'o gaură din păretele scoalei o viperă mare și lungă de 63 centimetri. Copii și învĕțătoriul de loc se puseră la luptă cu acest animal și'l omărîră, fără ca să se fi întêmplat vreo nenorocire.

* (Medicii în China). In China fie-care medic este obligat, spre a'și indica locuința sa celor ce pot avé nevoe de serviciele sale, să țină aprinse la poartă atâtea felinare câți bolnavi a ucis în cursul carierii sale.

Intr'o sară, un European, locuind în Peking, căuta prin oraș un medic pentru un servitor al seu bolnav. El alergà de o oră, respins de marele numĕr de felinare atêrnate deasupra tuturor porților, când dă peste una numai cu trei felinare. El întră, treḑesce pe medic, îl face să se îmbrace în grabă, și 'l ia la goană.

— Fiu a lui Esculap, îi ḑise el pe drum tu trebue să fii cel mai bun medic din această imensă cetate.

— Pentru ce străine?

— Pentru că n'ai de cât trei felinare la poarta ta, pe când colegii tei au cu duzinele.

— Nu e aceasta causa, rĕspunse flegmatic medicul chinez, dar nu eoercitez profesiunea de cât de aḑi dimineață.

* (Bĕtrânețe adênci). Rosa Stern din Nagy-Károly, carea 'și-a perdut vederea ochilor de 30 ani, a murit în 11 Noemvrie a. c. în vêrstă de 103 ani. Mintea și apetitul moșnegei acesteia au fost pănă în momentul morții escelent. În urma ei au remas 5 copii (cel mai mare un moșneag de 70 ani), 34 nepoți, 82 strănepoți și 7 stră-strănepoți.

* (Oi eftine). După cum ne împărtășesce „Bistritzer Woch.“ oile în ținutul Bistriței, din pricina boalelor, se vênd cu prețuri așa de bagatele, încât pentru pildă în Borgo-Prund se poate cumpĕra părechea cu 3 fl.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

O transacție ortografică.

(Urmare).

Începênd a ne espune părerile noastre cu privire la cele trei puncte sus stabilite, observăm

ad 1: Ciparianii sûnt înainte de toate inimici ai semnelor, cu deosebire ai sedilelor. Am auḑit pe foarte mulți ḑicênd, că fiind tocmai siliți a face concesiuni în direcțiunea fonetismului, ei mai curênd sûnt aplecați a sacrifica pe *u* scurt, decât a primí „codițele“.

Din parte-mi mărturisesc, că deșí sûnt etimologist, totuși suprim bucuros pe *u* scurt. Acceptez anume argumentarea, ce se află în „Foișoara Telegrafului român“ Nr. 21 din 1877 (pag. 163—164), și mĕ rog de stimata redacțiune, a o reproduce aici, de oarece la mulți dintre cetitori le va lipsí poate numĕrul respectiv al „Foișoarei“, a cărui cuprins mai de aproape și important pentru motivarea mea de sigur mulți sau 'l-au uitat în câtva sau nu-'l cunosc. Eacă pasagele respective:

„... Nu voim a decide cu privire la *quaestio facti*: se aude sau nu se aude în graiul Românilor *u* scurt la sfêrșitul cuvintelor. Pentru simplificarea cestiunei noastre admitem cu dl. Cipariu (Principia de limba... p. 285) că, „se insiela reu, cari cred cà *u* finale, candu se pronuncia mai scurtu nu se aude de locu“; nu putem însĕ continua cu dl. Cipariu: „er' deca se pronuncia câtu de pucinu, nu mai este cuventu de a lu poté lapedá dein scrisoria.“ Nu putem aproba conclusiunea aceasta mainainte de toate pentru-că nu ne-o permite chiar — dl. Cipariu. Eată ce cetim in „Gramateca. I. Analit.“ (pag. 36): „*O* fiendu de aceeasi natura cu *u*, cá *e* cu *i*, sî in asemene relatiune, curat se pronuncia sî elu numai a fora de inceperea cuventelor; er' la inceputu, cu unu ȣ diumetatîtu dein a-ante, cá unu diftongu *uo*, pr. омȣ cá *uomu*, ital. *uomo*; оȣ cá *uou*, ital. *uovo*.“ Ne permitem a susțíné, că acest *u* inainte de *o* la cei mai mulți Români se aude mult mai bine ca *u* finale. Ei bine, de ce nu scrie dl. Cipariu *uomu*, *uou*, *uorbu*, *uoptu* etc?!

„Mai departe dl. Cipariu ne spune că, după toate cuvintele, ce se termină in o *consonantă*, se aude in graiul românesc un *u* scurt. Cu toate aceste dl. Cipariu scrie *in*, *sub*, *sum*, şi nu'l scrie pe *u* nici in persoana 1. sing. a imperfectelor, plus-quamperfectelor şi condiţionalelor de toate patru conjugaţiunile. Va să ḑică, la prepoşiţiunea *in* nu se aude *u* final, dar se aude la substantivul *sinu* (sinus), la verbul *sum* nu se aude, însĕ se aude la verbul *sugu* (sugo!), nu se aude in singul. *audiam*, însĕ se aude în plul. *audiamu* (audiamus!)

„Admirabilă organisaţiune a urechilor celora, cari sûnt în stare a auḑí că Stan şi Bucur tocmai în casurile din urmă nu pronunţă *u* final după consonantă! Insĕ, fie şi aşa! Ce urmează de acolo că, Românul după tot cuvêntul, ce se termină in o consonantă, pronunţă un *u* scurt? Să-l şi *scriem?!* Noi ḑicem că, este de prisos, şi ne putem mulţămí, a constata în *gramatică* pur şi simplu: Românul pronunţă la sfêrşitul cuvintelor, ce se termină în o *consonantă*, un *u* scurt. Cine voiesce, îşi poate adauge escepţiunile dlui Cipariu. Prin urmare, auḑindu-se *u* scurt, nu este în contra regulei, dacă vom scrie, d. e. soiu, obiceiu etc., căci aici nu se termină cuvêntul în o *consonantă*. Nu se opresce nimenui a scrie şi păstoriu, lucrătoriu, ministeriu etc., în loc de păstor, lucrător, minister etc. In casul dintâiu pronunţăm *vocala i* inainte de *u* scurt; şi urma va alege, care din cele doue forme (cu sau fără *i*) va fi primită de Români: limba noastră se află astăḑi într'un proces viu de desvoltare. „Dar“ ne objectează dl. Cipariu (Principia, pag. 285), „nu pote fi necunoscutu, că intre *u* finale si *i* finale esiste una atare corelatiune in limba romanesca, câtu celu ce lapeda pre *u* finale, cauta se lapede si pre *i* dein fine, deca vré se fia cosecente.“ Noi însĕ nu înţelegem, de ce să nu se poată termina, d. e. un substantiv în *singular* în vre-o *consonantă* (rac, ânger, Român), şi în plural în *i* (raci, ângeri, Români). Ear încât bunăoară pentru declinaţiune cu uşorătate putem statorí în gramatică a doua regulă în privinţa lui *u* final adecă: Articulul l, lui... nu se adauge nemijlocit la consonantă ci numai după ce a premers adaugerea unui *u* (om, om-u-l)...“

Adaug la citatul acesta, că din parte-mi susţin deadreptul: *u* scurt nu se aude, ci este mut. Abia ecsistă un scriitoriu român mai poporal sau şi numai atât de poporal ca şi Anton Pan. Acesta de sigur a vorbit limba poporului, d. e. în „Povestea vorbii“; dar el în scrierea sa cu ciriliane n'are de loc pe *u* scurt. Încât apoi pentru gramatică, n'avem lipsă să cărăm cu noi atâta *u* scurt, să-'l acăţăm tot la al doilea sau treilea cuvênt, ţinêndu-l astfel gata la disposiţiune pentru anumite casuri, cari sûnt pe deplin stabilite în gramatică. Şi Ciparianul de altă parte trebue să înveţe din gramatică d. e. care cuvinte se leagă prin linioară de următoriul cuvênt, şi de ce fel de cuvênt următoriu (d. e. făcênd*u*-se, făcut*u*-s'au), pentru ca *u* să nu mai fie mut, ci să se citească? Va să ḑică, Ciparianul trebue să înveţe din gramatică, în care cas anume *u* scurt nu e mut, ci se rostesce. Cei cari nu scriu pe *u* scurt, învaţă numai regula gramaticală; ear cei care-'l scriu, mai încarcă afară de aceea tot cuvêntul nevinovat, ce se termină în o consonantă, cu acea literă mută, sub cuvênt că trebue să o aibă mereu a mâna pentru cas de nevoie, care altcum, precum s'a ḑis deja, este prevĕḑut şi regulat în gramatică.

De vom mai lua în consideraţiune şi estetica, apoi scim prea bine, ce impresiune rea face asupra celui nepreocupat şi nededat, dacă vede tot la al doilea cuvênt românesc un *u* ca coadă. Scim din propria esperienţă, că un străin necunoscătoriu de limba română, vĕḑênd o scriere română cu atâta *u* scurt, stă să presupună că Românii au o limbă cam urlătoare. Va să ḑică acei Cipariani rigoroşi, cari cu *u* scurt ţintesc între altele şi la o înfăţoşare a scrierei mai latină şi de aceea, precum cred ei, mai frumoasă, aceiaşi Cipariani ajung tocmai la efectul contrariu.

Ciparianii ar puté deci să facă în interesul unui compromis concesiunea, de a suprima pe *u* scurt; căci gramatica prin aceasta nu se periclitează de loc, şi scrierea căştigă în toată privinţa.

ad 2: Şi în punctul acesta un Ciparian poate fi aplecat la concesiune, de oarece scriind *ea* şi *oa* în loc de *é* şi *ó* principiul etimologic nu se vatĕmă. Ne putem mulţămí, dacă nu se perd, ci se susţin radicalele (*e* şi *o*). Totdeuna vom nisuí a scăpa de semne, unde aceasta este posibil fără alterarea etimologiei.

Ne aducem aminte a fi cetit în tractatul ortografic al unui Ciparian obiecţiunea: Cum vine acest *a* în cuvinte ca *ómeni*, *póte* etc.? Aceasta ni se pare a fi o întrebare prea naivă. Am puté respunde pur şi simplu: Foarte bine vine acel *a* în acele cuvinte, căci el se pronunţă pe deplin, ba el se aude încă doar mai bine ca radicalele *e* şi *o*. Dar am puté să mai respundem la întrebarea acelui Ciparian cu altă întrebare din parte-ne: Cum vine Ciparianul la *i* în cuvinte ca *vediendu*, *scotiendu* etc.? căci *i* din aceste cuvinte nici nu se aude măcar, ear infinitivii acestor verbe sûnt *a vedé*, *a scoate*, adecă nu conţin nici urmă de *i*. Să mai lăsăm din rigorositatea etimologică, căci are douĕ tăişuri, şi uşor ne putem tăia pe noi înşine.

Şi în respectul acestui punct admit altcum argumentarea din „Telegraful român“, cu deosebire cea din Nr. 108 al anului trecut (1878). Stimata redacţiune îmi va permite, a reproduce, tot din motivele citaţiunei de sub punctul 1, următoarele pasage:

„Înainte de toate *é*, *ó* (*ea*, *oa*) sûnt *diftongi*. Chiar şi dl Cipariu vorbesce despre „diftongii *ea* şi *oa*“. Diftongii se scriu cu *douĕ* litere şi la alte popoare*). D. e. Italianul scrie, precum este bine cunoscut: *uomo*, *fuoco*, *luogo* etc.; şi chiar în flecsiune: io m*u*oro, tu m*u*ori, egli m*u*ore, noi moriamo, voi morite, essi m*u*orono; m*u*ori, m*u*ora, moriamo, morite, m*u*orano etc. Şi este de observat, că acest *u* representă aproape numai un semn de intonarea şi lungirea lui *o*, încât limba italiană mai curênd ar fi îndreptăţită să scrie *ó* (ómo, fóco..) În diftongii românesci *ea* şi *oa* însĕ accentul nu este pe *e* şi *o*, ci tocmai pe *a*; ba acest *a* are atâta valoare, încât uneori chiar îl absoarbe pe *e* şi *o*. D. e. din m*e*asă, veară, ţeară etc. s'a făcut m*a*să, v*a*ră, ţ*a*ră; din afoară (lat. ad foras), cor*o*astă (lat. colostra) Românul a făcut af*a*ră, cor*a*stă. Cum dar să însemnăm noi un sunet, care a devenit cel mai puţin tot aşa de important ca şi sunetele radicale (e, o), prin punerea accentului acut pe altă literă?! Distingerea dlui Cipariu între diftongi propri şi nepropri este pe cât de originală pe atât de greşită: *di*ftongii sûnt *di*ftongi, şi douĕ sunete — douĕ litere. Dar în sfêrşit nici etimologia nu sufere, când scriem pe *a* în loc de a întrebuinţa pe accentul acut. Noi nu vom scrie fără de nici o regulă d. e. lum*i*ască, glum*i*ască, vorb*i*ască etc. în loc de lum*e*ască, glum*e*ască, vorb*e*ască., precum nu scriem nici m*i*a, lum*i*a, av*i*am etc. ci m*e*a, lum*e*a, av*e*am etc.; tot astfel nu vom scrie *u*ameni, p*u*artă. m*u*are etc., ci *o*ameni, p*o*artă, m*o*are, etc. Declinăm deci în scris d. e. *o*m, *o*mului, *o*ameni, *o*amenilor etc.: conjugăm d. e. st*o*rc, st*o*arce etc. Va să ḑică se susţine sunetul radical. Dacă am scrie ve*z*i, vĕ*z*ênd, ver*z*i etc. în loc de ve*ḑ*i, vĕ*ḑ*ênd, ver*ḑ*i etc. s'ar jigní etimologia română; scriind *z*ice, *z*ile etc. în loc de *ḑ*ice, *ḑ*ile etc., am altera etimologia latină. Când scriem însă *ea* şi *oa* în loc de *é* şi *ó* susţinem chiar şi etimologia latină; *o*ameni (h*o*mo), p*o*artă (p*o*rta) etc.

„Sûntem siliţi a ne folosí de semne când nu aflăm în alfabetul latin o literă corespunḑĕtoare pentru sunetul român (ꙁ, ж); întrebuinţăm un semn (ḑ) pentru etimologie, cu toate că aflăm în alfabetul latin litera corespunḑĕtoare (z). Dar de ce să întrebuinţăm semne acolo, unde scriind literele corespunḑĕtoare, precum le aflăm în alfabetul latin, nu jignim nici etimologia?!“

(Va urma.)

---

*) Întru adevĕr, şi în celelalte limbi neolatine, ca şi în limba română, se diftongează d. e. *o* latin scurt înainte de consonanţă simplă: ital. *uo*, span. *ue*, prov. *ue*, *uo*, franc. *eu* (*oeu*, *ue oe*); şi se şi scrie d. e. ital. buono, buoi, cuoce, cuole, fuogo, luogo, nuovo, puote etc.; span. bueno, buey, cuece, duele, fuego, luego, nuevo etc. prov. bueu, fuec, luec, nueu etc. franc. boeuf, feu, lieu, neuf etc. Veḑi Diez, Grammatik der romanischen Sprachen. Erster Theil. Vierte Auflage. 1876. pag. 160—161.

Red.

Îndreptare. În „Modelul de scriere“ publicat în „Partea literară“ a numĕrului ultim s'au vîrît douĕ sedile: în rêndul 15 al modelului este a se ceti: „credintıă sí“ în loc de: „credinţă şi“.

Bursa de Budapesta

din 25 Noemvre n.

Renta de aur 94.80, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.25, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.10, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.25, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 76.75, împrumutul ung. cu premii 106.75, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.50 obligaţiuni urbariale ung. 88.50, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 86.25, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.50, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 84.05, obligaţiuni urbariale transilvane 84.75 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.40, renta austriacă în argint 70.75, renta de aur austriacă 80.25, sorţi de stat dela 1860 127.—, acţiuni de bancă austro-ung. 840, acţiuni de bancă de credit ung. 272.80, acţiuni de credit austr. 255.25, argint —.—, galbin 5.54, napoleon 9,30, 100 marce nemţesci 57.60, London (pe poliţa de trei luni) 116.50.

Bursa de Viena

din 24 Noemvre n. 1879.

Metalicele 5°/₀	—	—
Acţiuni de bancă	838	—
Împrumutul de stat din 1860	128	25
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70	90
Acţiuni de credit	254	75
Valuta nóuă imperială germână	57	60
London	116	55
Galbin	5	52
Napoleon d'aur (poli)	9	30

Economic.

Mediaş, 20 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu 8.—9.20—; Grâu săcăreţ fl. 6.30—7.—; Sĕcară fl 5.—5.60 Ovĕs fl. 3.--3.20; Cucuruz fl. 4.—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. 5--6.—; Fasole fl. 7—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.60—1.80; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 40—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —36— cr. carne de viţel 36—40 cr.; carne de berbece 26— cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte rĕu cercetat. Timpul e foarte rece ca în Ianuarie, şi zăpadă a căḑut binişor.

Braşov, 21 Noemvre n. Pro hectolitră fl: Grâu 8.50—9.40; Grâu sĕcăreţ fl. 5.60; Sĕcară fl. 5.30—5.50; Orz fl. 4.—4.40; Ovĕs fl. 2.60—2.75; Cucuruz fl. 5.70; Mălaiu fl 5.40; Mazere fl. 6.40; Linte fl. 8·40; Fasole fl. 6.20 Sĕmânţă de in fl. 9.10 Sĕmênţă de cânepă fl. 4.70— Cartofi fl. 1.20 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 44 fl.

(Recolta în Anglia). După informaţiunile statistice publicate de curênd, recolta de anul acesta în Anglia va fi şi mai rea de cât se prevedea; tocmai în anul 1816 a mai fost una asemenea. Producţiunea cerealelor a dat cam 7 milioane cuartere, în loc de 11 milioane, cifra anilor mijlocii; şi findcă trebue să se reducă o optime pentru semĕnăturile viitoare, şi fiindcă se crede că o altă optime nu va fi bună pentru măcinat din causa relei calităţi a grăuntelui, nu va rĕmâné mai mult de 5 milioane cuartere pentru consumaţiunea reală. Marea-Britanie consumă 24 milioane cuartere; cu preţul actual al grâului, va trebuí să cheltuească în anul acesta 47 milioane livre sterlinge sau 1 miliard 175 milioane fr., pentru a acoperí insuficienţa recoltei sale.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 16 Dec. 1879 şi 16 Ian. 1880 imob. lui Ioan Mocirean în Chelcea (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 17 Dec. 1879 şi 20 Ian. 1880 imob. rĕmasului după Radu Oprea Barb în Săcele (trib. Braşov); în 18 Dec. 1879 şi 19 Ian. 1880 imob. lui Simeon Berczean în Cujir (trib. Deva); în 27 Dec. imob. lui Mărginean Czirlea şi Vasilie Goga în Crăciunel (judec. cerc. Hususĕu); în 19 Dec. 1879 şi 29 Ian. 1880 imob. lui Ludovic Bogdan în Ghieza şi Hiria (judec. cerc. Aiud); în 16 Dec. 1879 şi 16 Ian. 1880 imob. d-nei Marisca Medan şi soţi în Chelcea (jud. cerc. Şomcuta-mare); în 14 Ian. şi 14 Feb. 1880 imob. lui Michail Löw şi soţi în Mercurea; în 14 Ian. şi 14 Febr. 1880 imob. lui Ioan Opriş în Tilişca (trib. Sibiu); în 4 Dec. partea casei ţinĕtoare de massa concursuală a lui Carol Bayer în Teaca (judec. cerc.); în 23 Dec. 1879 şi 23 Ian. 1880 imob. lui George Karsai în Lerinţea; în 20 Dec. 1879 şi 20 Ian. 1880 imob. d-nei Alecsandru Vas, născută Ester Angyalosi în Aiud (judec. cerc.); în 15 Dec. 1879 şi 15 Ian. 1880 imob. lui Vasilica şi Ivo Medan în Chelcea (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 2 Dec. 1879 şi 3 Ian. 1880 imob. societăţii Dumbrava-Higanybánya în Slatna (judec. cerc. Abrud).

Nr. 210. 1879.

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Boiu de classa a III ppresbiteratul Gioagiului I, se escrie concurs cu termin până la 9 Decemvre a. c. stil. v.

Emolumentele sûnt:

4 jugere pĕmênt arătoriu, dela 110 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfârmit, şi stola usuată, care toate computate în bani, dau la olaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescriselor „Statutului organic“, şi a regulamentului provisoriu din 1873, sûnt a se adresa la subscrisul oficiu ppresbiteratul până la terminul susindicat.

Hondol 31 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteral al Gioagiului I.

Vasile Pipoş m. p.,
ppresbiter.

1—3

Depuneri.

La institutul subsemnat se primesc depuneri de capitale spre fructificare cu.. 5°/₀, ear sub condiţiunea, de a se denuncia institutului ridicarea depunerii cu **6 luni** mai nainte, cu 5½ °/₀ interese.

Depunerile făcute până astăḑi cu interese mai mari, ca cele de mai sus, dela **1 Ianuarie 1880** încolo se vor fructifica cu 5°/₀, ear cele supuse condiţiunei de a se însciinţa ridicarea lor cu **6 luni** înainte — cu 5½ °/₀ interese.

Sibiiu, 25 Noemvre 1879.

1—2 [58] **„Albina“,**
institut de credit şi de economii.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 135. Sibiiu, Sâmbătă 17 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 16 Noemvre.

Larma cea mare cu Kossuth în presa ungurească, ḑicem ungurească, pentrucă la aceasta iau parte şi organele tipărite în limba nemţască — ḑicem larma cea mare cu Kossuth ni se pare că are un scop mai mult politic de cât literar.

Cursul cel greoiu şi cunctător al lucrurilor în parlamentul de dincolo de Laita s'ar păré că este ceva ce conglăsuesce cu natura cea gânditoare nemţască. Cestiunile care se desbat acolo au avut pănă acum puţină deosebire de cele desbătute în parlamentul Ungariei. Numai ca incidente s'au atins de către representanţii Cehilor unele lucruri, cari privesc cestiunea naţionalităţilor de dincolo de Laita. Însĕ întrarea Cehilor în senatul imperial îndreptăţesce la presupunerea, că mai curênd s'au mai târḑiu cestiunea naţionalităţilor are să vină pe tapet în senatul imperial. Dimensiunile acestei cestiuni în senatul imperial atêrnă dela constelaţiunea partidelor sau fracţiunilor acelor partide. Cu toate aceste se vede, că fasa aceasta politică respândesce temeri şi dincoace încă şi în starea ei nedesvoltată.

Mai este şi altă impregiurare, care respândesce îngrigiri departe preste Laita şi cărei i s'a dat prisositoare atenţiune şi în parlamentul unguresc: temerea că din delegaţiuni se va face un fel de parlament central, faţă cu care parlamentele celelalte din monarchie vor scădé la o însemnătate de a doua mână.

Mai vine acum ca adaus transacţiunea cu Croaţia.

Toate trei momentele aceste nu cuprind în sine ceva alarmătoriu. Cestiunea delegaţiunilor s'ar puté considerá de cea mai gingaşe, pentrucă ea ar implica modificarea constituţiunilor dincoace şi dìncolo de Laita. Modificarea aceasta atêrnă însĕ dela învoirea de ambe părţile şi pănă acum un pas mai hotăritoriu în privinţa aceasta nu s'a făcut; prin urmare temerea ar fi de o cam dată zadarnică.

Surprinḑĕtoare este în timpul de faţă înfăţişarea transacţiunei cu Croaţii. Ea a turburat dintr'odată spiritele într'un mod neaşteptat. Fiindcă deputaţiunea regnicolară ungaro-croată n'au putut să se înţeleagă încă asupra unor puncte precum sûnt impositele indirecte şi altele, s'a făcut un sgomot ca şi cum aşa ceva s'ar fi ivit între Ungaria şi Croaţia întâiaşi dată şi ḑiaristica ungurească vorbesce într'un ton cu Croaţii ca şi când acestia ar vrea să restoarne sistema de faţă. Ba organele unguresci au mai „descoperit“ şi „pregătirea unei acţiuni contra ideei de stat unguresc în Croaţia“ şi au aflat de bine a pune sub priveghiare poliţiană pe funcţionarii finanţiali din Croaţia, ameninţându'i cu tratare disciplinară, dacă vor lua parte la acea „acţiune.“

Noi, cari scim cu câtă uşurinţă se trâmbiţă la noi „vătĕmarea“ intregităţii statului vom scí şi ce să ţinem de asemenea alarme. Cu toate aceste impregiurarea că presa ungurească află cu cale a face togmai acum o întrebuinţare aşa de rea de evenimente obicĭnuite în viaţa constituţională, ne pune pe gânduri.

Se vede că Maghiarii n'au învĕţat nimica din trecut. În loc de a păşí conciliând şi multămind pretensiunile cele drepte ale popoarelor de pe teritoriul coroanei unguresci şi în chipul acesta a'şi asigura rolul prim şi conducĕtoriu, lor le place a da lucrurilor o faţă înspăimêntătoare, pentru ca să arete lumei maghiare pe nemaghiari periculoşi ideei de stat şi apoi cred poate că cea mai bună armă, cu care să facă presiune în sus şi în jos va fi a se folosí de bĕtrânul esilat, de Kossuth şi de scrierile lui, şi în chipul acesta să se aşeḑe cât mai bine în şaua supremaţiei.

Lumea astăḑi este mai deschisă şi în lăuntru şi în afară decât era înainte cu treiḑeci de ani. Şi chiar dacă ar fi, cum ḑic unele foi, un resboiu în perspectivă credem că armele aţiţătoare de spirite nu sûnt de loc la timp nici pentru vederile politice maghiare.

Pentru astfeliu de casuri, prevĕḑute sau neprevĕḑute, va fi la toată întêmplarea şi pentru Maghiari şi pentru toate popoarele, mai bună devisa: „Să ne concentrăm!“

Revista politică.

Sibiiu, în 16 Noemvre

Dieta Ungariei a primit în şedinţa de eri contingentul de recruţi pe anul 1880 şi §. 1 din legea pentru administraţiunea Bosniei. După scirile ce ne vin mai departe dela Budapesta bugetul se va desbate numai după anul nou.

Delegaţiunile se vor întruní în 2 sau 3 Decembre.

Deputaţiunea regnicolară ungaro-croată, întrunită pentru înnoirea transacţiunei între Ungaria şi Croaţia, nu 'şi-a putut termina lucrările sale. Dificultăţile s'au arĕtat îndată la punctul impositelor indirecte. Asupra acestui punct partea ungurească face un raport în care arată, că diferenţa între Unguri şi Croaţi este prea mare, încât să se mai poată continua acuma desbaterile şi aşa amêndouĕ părţile s'au învoit a suspende şedinţele pănă după anul nou. De altă parte se scrie, că în Croaţia sûnt spiritele nemulţămite cu denumirea unui Maghiar de director finanţial al Croaţiei. Despre acesta se scrie mai departe, că ar fi emis un ordin presidial reservat, prin care opresce funcţionarilor finanţiali de a lua parte la „acţiunea“ ce se pregătesce în Croaţia contra ideei de stat unguresc“. Aceasta a mâhnit pe Croaţi şi mai tare, pentrucă în Croaţia nu scie nimenea ce feliu de „acţiune“ poate fi aceasta; tendenţa însĕ se vede din astfeliu de manopere.

Din sandjacul Novi-bazarului vin sciri triste. Garnisoanele încuartirate în corturi şi barace de grădele sufere foarte tare. Mortalitatea între soldaţi, se ḑice, că este foarte mare.

Din Bucuresci aflăm, că eri printr'un mesagiu domnesc s'au deschis camerile ordinare. Mesagiul dă espresiune speranţei, că puterile garante satisfăcênd România tratatului din Berlin, in timpul cel mai scurt vor restabilí relaţiunile diplomatice regulate. Mesagiul mai enunţă un numer considerabil de proiecte, dintre care unul pentru organisarea Dobrogei şi altul pentru reorganisarea armatei pe o basă nouă, care să cuprindă toate elementele de arme ale ţĕrei.

Din Paris se telegrafează, că s'au deschis camerile. Gambetta a felicitat ţara, că Parisul a devenit earăşi capitala legală a Franciei şi a provocat pe representanţi, a pune toate pasiunile nefolositoare ţĕrei la o parte.

Principele Jérome Napoleon, ḑice „Français“, este foarte activ. El caută a se împăca cu conservativii, a îmblânḑí pe clericali. Spre sfêrşitul din urmă caută a îndupleca pe soţia sa Clotilda, a petrece earna aceasta în Paris, ceea ce 'l-ar scutí şi în contra suspiţiunilor eventuale din partea republicanilor. Din ḑiariul „Pays“ se vede, că principele s'a vêrît bine în opiniunea partidei împĕrătesei Eugenia, cărei principele 'i-a făcut o visită cu ocasiunea trecerei prin Paris la înmormêntarea mamei sale contesei de Montijo în Spania.

Cairoli a anunţat camerilor din Roma noua constituire a cabinetului.

Dieta Ungariei.

(Urmare)

Continuând raportul despre şedinţa dela 21 c. amintim că după Pulszky a luat cuvêntul

Ministrul pentru apĕrarea ţĕrei

FOIŢA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Cap IV.

In apă navigabilă.

În 23 Iulie printr'un reflecs ciudat reslăţit preste mare s'au anunţat cele dintâiu masse de ghiaţă, cari veniau din canalul Davis şi se precipitau în Ocean. Sentinelelor li se recomandà deosebită atenţiune pentrucă era lucru important a evita ciocnirea cu massele enorme.

Pentru sentinele se împărţiră oamenii bricului în douĕ părţi; în cea dintâiu era Fidel Misonne, Gradlin şi Gervique, în cea de a doua Andreiu Vasling, Aupic şi Penellan. Fie care parte funcţiona numai douĕ oare, pentrucă în regiunile cele friguroase puterea unui om supoartă numai pe jumătate ca între impregiurări normale. Jeune-Hardie se afla numai sub al şeseḑeci-şi-treilea grad de lăţime geografică dar cu toate aceste termometrul arăta nouĕ graduri Celsius sub nulă.

Ploua şi ningea adeseori, când însĕ ceriul era limpede şi vêntul nu sufla prea tare, Maria petrecea pe pod, pentru ca să se deprindă cu scenele cele aspre ale mărei polare.

În 1. August Maria se preumbla conversând cu unchiul ei, cu Andreiu Vasling şi cu Penellan pe pupea bricului. Jeune-Hardie ajunse într'o apă navigabilă de trei miluri de lată, prin care se rostogoliau cu iuţală spre meaḑă ḑi caravane întregi de sloi sdrobiţi de ghiaţă.

„Când vom mai vedé uscat?“ întrebà tinera fată.

— Cel mult în trei pănă în patru ḑile, respunse Ioan Cornbutte.

— Vom da oare acolo de urme nouĕ despre bietul meu Ludovic?

— Se poate fata mea, eu însĕ mĕ tem foarte, că sûntem încă departe de ţinta călĕtoriei noastre. Durere este foarte probabil, că Froöern fu mânat şi mai departe spre meaḑă-noapte.

— La toată întêmplarea aşa va fi, ḑise Andreiu Vasling, pentrucă viforul care ne despărţì de corabia norvegiană a ţinut trei ḑile, şi în trei ḑile o corabie, fără mod de scăpare şi care nu poate resiste vêntului, merge departe!

— Mi se permite observarea, că pe acel timp eram numai în luna lui Aprilie? întrerupse Penellan; atunci încă nu începuse a se desgheţa şi aşa Froöernul trebuie că a fost în curênd oprit de ghiaţă.

— Şi sdrobit în mii de bucăţi, ḑise cârmaciul tăindu'i vorba; de oare ce oamenii lui sub astfeliu de impregiurări nu puteau să manevreze.

— Suprafaţa ghiaţei le-a oferit mijlocul cel mai simplu, de a ajunge pe uscat, de care nu putură fi departe, replicà Penellan.

— Să sperăm, întrerupse Ioan Cornbutte discuţiunea, care se repeţia pe fie care ḑi între cârmaciu şi subcârmaciu. Eu cred că în scurt timp avem să vedem uscat.

— Eată'l! Vedeţi munţii! strigă Maria.

— Aceia sûnt munţi de ghiaţă, fata mea, esplicà Ioan Cornbutte, cei dintâiu cu care ne întâlnim. Aceia, dacă am încăpé între massele lor, ne-ar sdrobí ca şi când am fi de sticlă. Penellan şi Vasling fiţi cu atenţiune la cârmă!“

Munţii plutitori, dintre cari cam vr'o cinḑeci la numer se vedeau pe orizont, se apropiau din ce în ce mai mult de bric. Penellan a pus mâna pe cârmă şi Ioan Cornbutte, care se suise pe rudele ventrilei perochetului celui mic, designa drumul.

De către sară bricul era încungiurat de stâncile plutitoare, a căror putere sdrobitoare este iresistibilă. Vorba era acum de a sparge flota aceasta de munţi, pentrucă înţelepciunea dicta a plutí mai departe. Altă greutate se mai adaugea la periculii acestia. Fiindcă toate punctele din pregiur îşi schimbau necontenit posiţiunea nu se putea câştiga cu siguranţă nici o perspectivă constantă. Făcênduse negură s'a făcut şi întunerec.

Szende care combătând pe preopinent se încearcă a risipí temerile ivite în privința prerogativelor parlamentare și cât pentru reforme ḑice, că ambele guverne stau în negoțiări necurmate pentru a pregătí reformele de lipsă. În sfêrșit cere să se respingă proiectul de resoluțiune substernut de Pulszky.

G. Ugron afirmă că legămêntul Ungariei cu Austria este pedeca la revisiunea legei despre armată. Trebue a se reduce bugetul, pentru servițiul activ sûnt de ajuns doi ani. Oratorul cere ca soldații unguresci să se ia din armata comună și să se dea Ungariei, spre a se întemeia o armată ungurească-națională, cere mai departe întroducerea divisiunilor teritoriale și cultivarea spiritului unguresc în armată. Organisațiunea de acum a armatei e o amerințare permanentă a constituțiunei. Armata comună se consideră de un factor coordinat cu constituțiunea și o desprețuesce. În fine substerne următoriul proiect de resoluțiune:

Considerând că este o recerință esențială a independenței de stat și a națiunei ca țara să aibă o armată independentă, pe carea să o organisăm noi, — considerând că stabilirea statului de armată pe un timp mai lung despoaie representanța națională de dreptul cardinal de a vota pe fie-care an contingentul de recruți, — considerând că Ungaria are lipsă de o organisațiune a armatei, care de o parte să corespundă esigențelor de apĕrare, de altă parte însĕ și puterei economice și finanțiale, — casa respingênd proiectul de lege de față, îndrumează pe ministrul honveḑilor să substearnă fără amênare un proiect de lege despre separarea armatei unguresci de armata comună și despre organisațiunea armatei unguresci conform cu esigențele de apĕrare și cu forța materială a țĕrei.

După Szalay și Szederkenyi ia cuvêntul

Ministrul president C. Tisza care reflectând la argumentele preopinenților ḑice, că prelungirea privesce numai cei doi paragrafi, deci se pot face modificări, însĕ numai cu învoirea tuturor factorilor hotărîtori.

Cât pentru periculii cari pot să provină dela o armată, anumit cât pentru casul prevĕḑut de un preopinent, că acest parlament va aplauda pe soldații, cari vor sparge corpul legiuitor al Ungariei, ministrul presid. ḑice, că asemenea eventualități, cari se ivesc cu deosebire în republice, nu atêrnă dela forma de guvernare.

Spiritul unei armate atêrnă dela maioritatea elementelor ce formează corpul oficirilor. Ungurul nu remâne în armată și aceasta e o mare eroare. (Strigări din stânga estremă: Nu remâne pentrucă nu poate remâné.) Pe unul sau doi oameni îi poate înstrăina dela servițiu spiritul sutelor, dar în armată Ungaria e representată cu 40—45 percente și ministrul presid. nu înțelege pentru ce nu poate remâné soldatul unguresc în armată. Afirmațiunea, că nu poate remâné n'are nici o basă. (Madarász întrerupe: Ghyczy ni-a spus pentruce nu poate remâné. O voce: Ghyczy a fost un mare soldat. Ilaritate continuă.)

Fiind noi astfel representați în armată trebue să resping afirmațiunea lui Szalay, că această armată ar fi un verme ce roade națiunea. Asemenea însulte numai turbură pacea între armată și popor.

Preopinentul Szederkenyi a ḑis că pacea dela Berlin a delăturat periculii, pentru ce dară atâta armată? La aceste rĕspunde ministrul presid. că politica esternă ne-a ferit de complicațiuni, trăim cu toate statele în pace, dar intimitatea se va altera îndată ce se va scí, că noi sguduim în tot anul temeliile puterei noastre armate și pe urmă vom deveni isolați.

Ni s'a ḑis să premergem pe celelalte state cu desarmarea; dar idea desarmării nu e încă matură, statele europene n'a stabilit nimic în acest punct și până atunci nu se poate face nici un pas. Recomêndă proiectul de lege.

Cu aceste se închide ședința.

În ședința dela 22 Noemvre continuându-se la ordinea ḑilei desbaterea generală asupra proiectului relativ la armată ia cuvêntul

V. Tischler, care se declară contra proiectului. Oratorul a așteptat ca guvernul vĕḑênd stările materiale ale țĕrei să se înfățișeze cu un proiect de revisiune a legei despre armată. Ministrul pentru apĕrarea țĕrei s'a desvinovățit cu aceea, că până acum nu s'a putut realisa o înțelegere între guvernul unguresc și cel austriac și din acest motiv nu s'a putut substerne de astădată un asemenea proiect. Se pare însĕ că causa adevĕrată a nesubsternerei este faptul, că proiectul promis de guvern nu va țíné cont de starea finanțială a țĕrei și guvernul se teme a se înfățișa între împregiurările de față cu asemenea propuneri. În sfêrșit oratorul se declară pentru proiectul de resoluțiune substernut de Pulszky.

I. Helfy nu primesce proiectul pentrucă într'ênsul se stabilesce cá armata va fi comună și de ací înainte. Aceasta este o pălmuire a opiniunei publice, carea nu vrea să scie de armată comună. Oratorul polemisând cu ministrul president și cu ministrul honveḑilor ḑice: când aud promițêndu-se că se vor efectua reforme în înțelegere cu ministeriul de resbel, 'mi aduc aminte de acel servitor, care ducênd o epistolă la postă pentru stăpânul seu ḑice: „Duc epistola la postă cu învoirea stăpânului meu.“ (Ilaritate). În ce stă comunitatea? Steagul e negru-galbin, comanda germână, influența ungurească nulă; comunitatea e numai la plată. (Ilaritate).

Ministrul president a atacat pe Szalay pentrucă acesta a numit armata un „verme roḑĕtor,“ 'l a atacat însĕ pe nedrept, căci Szalay nu a înțeles pe indiviḑii din armată ci instituțiunea armatei comune.

Când patria s'ar afla deodată într'un pericul mare, de care numai armata comună o ar puté scăpa, stânga estremă de sigur ar vota susținerea acestei armate și după aceasta s'ar cugeta la programul ei politic. Dar acest pericul iminent nu esistă. Oratorul se ofere pe sine și ca soldat, numai să fie o armată ungurească. În fine se dechiară pentru proiectul de resoluțiune al lui Ugron.

Contele G. Raday jun. recunoasce sarcina jertfelor ce ni le impun armata comună și milițiele teritoriale, dar împregiurările politice de aḑi din Europa ne silesc să adoptăm proiectul de față, căci altfel posițiunea noastră ca putere mare s'ar sguduí. Situațiunea de acum nu se vede a fi așa pacînică cum se pare unor preopinenți.

De altfel prelungirea statului de armată pe 10 ani e provisoră, căci ori ce principe constituțional va fi aplecat, îndată ce se vor schimba împregiurările, să ia inițiativa la reducerea armatei. În fine oratorul admite că comanda în armată nu se poate împarțí după naționalităti, unitatea cere o singură limbă în comandă. Primesce proiectul guvernului.

Reportorul Markus polemisând cu deputatul Helfy ḑice că situațiunea noastră geografică are mare însemnătate, căci monarchia austro-ungară este încungiurată de toate părțile de state militare mari. Numitul deputat 'mi-a cerut să'i desfășur periculii ce ne amenință. Eu nu cred să să fi cerut unui raportor francez sau italian o asemenea esplicare când s'a stabilit statul armatelor lor, nu cred că referentul francez a trebuit să declare, că susținerea unei armate atât de mari e de lipsă pentru redobêndirea Alsației și Lorenei sau pentru atacuri contra Germaniei; sau că referentul italian ar fi trebuit să declare că Italianii voiesc Trentino și Triestul. E de prisos să'i mai spun d-lui Helfy convicțiunea ori și cărui politic cu judecată sănĕtoasă, că Rusia nu se va lăsa de planurile sale pe viitor și realisarea acelor planuri va fi posibilă numai după ce ne va învinge pe noi. În fine recomêndă proiectul de lege.

După Orbán a luat cuvêntul Em. Ivánka. Acesta pledează pentru proiectul guvernului și crede că se pot face cruțări și între marginele legei de acum. În fine oratorul roagă tinerimea ungurească să se devoteze servițiului de arme, căci fără oficiri nu este cu putință o armată ungurească.

C. Törs nu poate vota susținerea și întregirea unei armate, despre care nu dispune guvernul unguresc prelângă controla parlamentară. Votând statul de resbel pe 10 ani anulăm dreptul legislativei unguresci de a vota pe fie-care an contingentul militar. Numai o armată care se desvoaltă din puterea națională ne poate da liniscea păcei asigurate. Diplomația europeană nu crede în susținerea păcii, dovadă mișcarea cea viuă între diplomați. Lăsându-ne la concurență cu alte state în desvoltarea armatei neam pus pe un teren foarte periculos, căci noi nu putem imita pe celelalte puteri. Francia arată în dările sale indirecte un plus de 123 milioane. Anglia însĕ ar puté să țină o armată mare, dar ea cu toate că nu ține o asemenea armată, este un aliat dintre cei mai căutați, căci are cele trei mijloace de căpetenie pentru resbel: bani, bani și earăși bani.

Parlamentele nu pot isprăví nimic cu reducerea armatelor, pentrucă sûnt isolate. O conferență a parlamentelor europene ar fi de lipsă pentru a discuta toate întrebările cele mari internaționale. Diplomația ar trebuí să ia inițiativa la o asemene conferență dar durere dela ea nu putem aștepta nimic. Armatele colosale de aḑi aduc deficit nu numai în finanțe ci și în puterea poporului. În sfêrșit oratorul respingênd proiectul de lege sprigininesce proiectul de resoluțiune al lui Ugron.

La stêrșitul ședinței 'și-a motivat baronul B. Bánhidy interpelațiunea sa, adresată ministrului de comunicațiune, cu privire la organisarea unui consiliu technic asistent, pe care 'l-au propus esperții străini în raportul lor.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Ormeniș, în 23 Oct. 1879. Domnule redactor! Trecură 4 ani de când deputatul nostru ales pentru sinodul archidiecesan d. Diamandi Manole din Brașov, arătându-se serăcia comunei noastre ortodocse române din Ormeniș, și că bisericuța noastră de lemn, și scoala asemenea de lemn sûnt într'o stare slabă, și aproape de ruinat, răzimate cu proptele, pentru ridicarea acestor institute sfinte în trei rênduri dăruì competența diurnelor sale de deputat circa 300 fl. v. a.

Tot spre acest scop mijlocì domnul nostru protopop Ioan Petric dela prea măritul consistoriu archidiecesan din fundațiunea bisericilor serace 100 fl. și dela reposatul căpitan G. Cristurean asemenea 100 fl. v. a. din aceste 3 danii marinimoase subscrisul epitrop cu învoirea maiorității poporului, și a autorităților bisericesci am cumpĕrat un pământ cu 247 fl. pre care să se clădească scoala și biserica, și din ceealaltă sumă dăruită, și banii cei mai avea biserica 'și-a cumpĕrat materialul trebuincios, ridicând până la coperiș înainte cu 3 ani zidurile scoalei și locuința cantorului și învĕțătoriului, de care ne bucurăm. Pre când voiam să punem coperișul scoalei nevoind datornicii bisericei să numere banii împrumutați, ceilalți locuitori nu voiră să contribue la clădirea scoalei, ci numai pentru clădirea biserisei încă neurzite, și încă pe un deal ripos lângă bîsecica cea veche, unde era oprit prin măritul consistoriu de a o zidí, din care pricină se iviră neînțelegeri între popor, ne părăsì pe deoparte cantorul și învĕțătoriul G. Vlădărean, ear pre de alta conlocuitorii Unguri ne siliră copii să cerceteze scoala comunală de și nu esistă în realitate, ci numai închiriată, ear dela toți contribuitorii români colectorul de dajde încasà câte 5 cruceri dela tot florenul de dajde. Între aceste neînțelegeri între fii bisericei noastre, stând pre loc clădirea supusă de 3 ani ploilor d. protopop neîncetat a scris prin parochul nostru din Apatia, a venit în persoană de vre-o 3 ori, și încă odată cu d. profesor Iosif Macsim ca comisar esmis din sinodul protopresbiteral, dar durere nu putură delătura neînțelegerile.

Eri însĕ și alaltăeri sosind dl nostru protopop cu o a 4-a danie de 20 fl. dela reposata Maria Șandru din Brașov, 'mi-a încredințat acest dar cu însărcinarea, ca prin epitropul cel nou să se dea arvună la măsari, lemnari și zidari, cari să isprăvească scoala în primăvara venitoare cu banii, ce vor

---

Maria s'a coborît în cabină, eară cele opt persoane ale bricului la comanda căpitanului, au trebuit să remână pe pod. Toți erau înarmați cu rude lungi, în vêrful cărora erau țepe de fer. Cu aceste aveau să ferească corabia de isbiturile bolovanilor de ghiață.

Jeune-Hardie întră într'o apă navigabilă ângustă, încât capetele estreme ale fusceilor dela ventrile se frecau de munții ce pluteau pe torent, eară arĕtătoarele vêntului au trebuit să se caseze. În sfêrșit s'a vĕḑut necesitatea a brassa fuscelul cel mare așa încât atingea vantele. Din nenorocire bricul n'a perdut nimica din íuțala sa, de oare ce vêntul ajungea numai la ventrilele de deasupra și aceste erau de ajuns ca să mâne bricul iute. Mulțămită trupului elegant al corabiei, aceasta să străcura prin strimtori pe când sloii de ghiață se isbiau pocnind unii de alții și ploaia curgea în torenți în volburi selbatece.

Ioan Cornbutte venise eară pe pod; în întunerec nu putea vedé nimica. În sfêrșit s'a arĕtat lipsa a stringe și ventrilele de deasupra. Corabia era în pericul de a se isbí de massele de ghiață și în casul acesta ar fi fost perdută.

Afurisită călĕtorie, mormăia Andreiu Vasling, care sta înaintea podului lângă matrozii, cari cu rudele feria corabia de cele mai amenințătoare isbituri.

— Dacă scăpăm norocoși din periculul acesta, ḑicea Aupic, trebuie să dăm o luminare frumoasă prea sfintei Fecioare a sloilor de ghiață.

— Cine scie, adause cârmaciul, printre câți munți înnotători mai avem să plutim?

— Și cine ne spune nouĕ că vom afla ceva la spatele acestora? mai ḑicea matrozul.

— Nuți mai umble gura atâta, potaie, ḑise Gervique; ai tu mai multă grige de bordul teu. După ce vom scăpa ai timp destul să tot înjuri! ai de grige de ruda ta!“

(Va urma.)

eşi dela debitorii bisericei. Dela noi plecă dl protopop în alte comune române din secuime să împartă tot câte 20 fl. la 6 scoale serace precum: la cea din Apatia, Nou, Doberlĕu, Lisneu, Ozun şi Kökös; precum şi la bisericile din Helchii, Vulcan şi Reşnov câte 50 fl. v, a. tot din partea fericitei binefăcĕtoare.

Eu mĕ simt îndemnat a aduce prin aceasta d-lui protopop Petric şi d-lui Diamandi mulţămire în numele poporului nostru pentru dania împărtăşită poftindu'i d-lui protopop ca în călĕtoria ce face, să'l poarte D-ḑeu în pace, spre a'şi puté împliní această chiemare sfântă. Totodată nu pot să tac şi aceea împregiurare că dl protopop sfătuesce pre poporul nostru să cumpere o clădire mare, care este de vênḑare în comuna noastră cu 1000 fl. îndemnându'l să contribue toată familia câte 2 fl. în 3 ani după olaltă, în care timp cu ce va mai aduna şi domnia sa cu dl Diamandi Manole se va plătí aceea clădire, şi întocmí pentru o sfântă biserică, ca să ne putem bucura în anul venitoriu de o scoală cu cantor şi învĕţătoriu, şi de o biserică frumoasă de care suntem astăḑi lipsiţi. Dumneḑeu să ajute ca această sĕmênţă aruncată de d. protopop se cadă pe pământ bun şi să aducă rod; căci altfeliu ne îneacă neghina şi buruenile ce ne încungiură, şi cresc peste capetele noastre.

Nicolau Goga. m./p.,
paroh gr. or.
Moise Ticuşan. m./p.,
epitrop.

Societatea macedo-română.

Ni se trimit din Bucuresci spre publicare: Statutele „Societăţei de cultură“ Macedo-Române.

Art. I. Societatea de cultură Macedo-română are de scop:

a) A respândí prin scoli, începênd dela cele primare în limba română, învĕţătura între locuitorii Români de preste Dunăre şi despre Balcani;

b) A stăruí pentru buna stare a bisericilor comunităţilor românesci, de a dreapta Dunărei şi de peste Balcani;

c) A priveghia mersul scoalelor esistente în aceeaşi parte şi a lucra la înbunătăţirea lor sporitoare;

d) Ale dota cu cărţi, bibliotece, aparate. A întreprinde însăşi şi a îndemna editarea de cărţi, pentru Românii din acele părţi.

Art. II. Societ. de cultură Macedo-română va puté primí legături şi donaţiuni, ce i se vor face de bine voitorii Românilor transdanubieni.

Art. III. Soc. de cultură Macedo-româna va fi datoare a vedé şi a stăruí pentru ca ori ce donaţiune sau legat, chiar anteriormente făcute constituirei societăţei, să nu se distragă dela destinaţia lor, ci să se aducă întocmai la îndeplinire, după voinţa testatorilor şi donatorilor.

Art. IV. Soc. de cultură Macedo-română se va silí a aduce bună învoire între diversele naţiuni conlocuitoare între Românii de preste Dunăre şi Balcani, făcêndule prin presă şi prin misiuni şi cu ori ce mijloace a înţelege, că salvarea comună este asigurată numai dela împărţirea sinceră, ear nu dela persecutarea reciprocă, nici prin tendinţe fatale de desnaţionalisare mutuală.

Art. V. Fie cine poate devení membrul societăţei de cultură Macedo-română, făcênd cerere pentru aceasta comitetului societăţei.

Art. VI. Fie care membru este obligat la o cotizaţiune de 40 lei pe an, plătiţi după voinţă, sau înainte sau anticipativ pre trimestru.

Art. VII. Persoana care donează societăţei fonduri mai mari decât 1000 (o mie) lei noi, se declară membru fundator al societăţei.

Art. VIII. Administraţiunea societăţei în vedere cu scopurile sale, este încredinţată unui consiliu compus din 35 membrii aleşi dintre membrii societăţei pe un period de 3 ani.

Art. IX. Alegerea consiliului se face la fie care trei ani în ḑiua de 15 Octomvre, cu ori câţi membrii vor fi presenţi, după prealabilă convocare publicată cel puţin prin trei jurnale române.

Art. X. Consiliul ales numesce inmediat din sinul seu îndată după constituirea sa un comitet compus din trei membrii, pentru conducerea afacerilor societăţei.

Durata funcţionărei membrilor din acest comitet este legată cu acea a însuşi consiliului.

Art. XI. Un regulament elaborat de consiliu va determina atribuţiunile consiliului şi ale comitetului.

Art. XII. Consiliul va ţiné şedinţă de câte ori va fi învitat de comitet eară la 10 Octomvrie şi 10 Maiu se va aduna în şedinţă fără nici o convocare specială, spre a se ocupa de lucrările societăţei şi a cerceta despre mersul acestor lucrări, sub conducerea comitetului dirigent.

Art. XIII. Comitetul se adună de câte ori trebuinţa cere, dar negreşit odată pe lună la 30 a fie cărei lune.

Art. XIV. La 15 Octomvrie a fie cărui an se va ţiné o adunare generală a tuturor membrilor societăţei anunţânduse aceasta şi prin foile române.

Aceasta adunare ascultă darea de samă a consiliului şi alege (la fie care trei ani) pe membrii lui, ori şi în fie care an înlocuesce pe cei cari din un motiv plausibil au lipsit dela îndatorire.

Art. XV. Consiliul poate convoca adunări generale şi la alte date după trebuinţele societăţei.

Art. XVI. Fondurile societ. se constitue din:

a) Cotisarea membrilor.

b) Subvenţiuni, legaturi, donaţiuni.

Art. XVII. Consiliul ficsează budgetele fie cărui an, după care comitetul se conduce la lucrările sale.

Consiliul primesce dela comitet dare de samă anuală de modul întrebuinţărei fondurilor şi la rêndul seu o dă şí în cunosciinţa adunărei generale dela 15 Octomvrie.

Art. XVIII. Preşedintele consiliului este şi preşedintele adunărei generale a societ. Aceasta însĕ alege la fie care sesiune a sa mai mulţi vice preşedinţi şi secretari.

Art. XIX. Pentru prima dată alegerea membrilor consiliului societăţei şi ai comitetului dirigent se va face cu derogare dela datele ficsate la articolii de mai sus din acest statut. Asemenea şi data primei adunări generale o va ficsa Consiliul societăţei.

Art. XX. Statutele de faţă supuse de consiliul aprobărei Guvernului Român, nu se pot modifica de cât de adunarea generală şi numai asupra unei cereri a consiliului, întemeiată pe ecsperienţa de 3 ani de funcţionare.

Varietăţi.

* (Agraţiare). O telegramă din Budapesta anunţă că Maj. Sa a iertat restul timpului de închisoare pentru Svetozar Miletici.

* (Postal). Posta între Radna-Năsĕud, care până acum comunica vara în toată ḑiua, ear iarna de patru ori pe sĕptĕmână, va comunica dela 1 Decemvre a. c. înainte în toate ḑilele preste tot anul, în ordinea următoare: Va pleca dela Năsĕud-Rodna la 4 oare dimineaţa. Va pleca dela Năsĕud-Szt. Georg la 5 oare 45 minute dimineaţa. Va sosí în Năsĕud la 9 oare 30 min. înainte am. Va pleca dela Năsĕud retur la 11 oare a. m. Va pleca dela N. Szt. Geors la 2 oare 50 min. d. am. Va sosí în N. Radna la 4 oare 30 min. d. am.

* (Postal). Pentru ocuparea postului de magistru postal la staţiunea vacantă din Malnase (comitatul Treiscaunelor) s'au escris concurs. Se cere o cauţiune de 100 fl. în bani gata. Emolumentele anuale sûnt o leafă de 150 fl. şi 40 fl. pauşal de cancelarie. Petiţiunile a se adresa la Direcţiunea postală r. u. din Sibiiu în termin de 3 sĕptĕmâni.

* (Linia Predeal-Ploiesci), spune „Epoche“ din Bucuresci se va deschide pentru public luni în Noemvre (1 Decemvre). În urma deschiderei se va schimba şi ordinea trenurilor. Auḑim că aici va sosí trenul dimineaţa şi va pleca sara. În legătură cu aceste dăm şi altă scire, care ne spune, că între Viena, Budapesta şi Bucuresci se deschid dela datul de mai sus trenuri accelerate.

* (Sinodul bisericesc al României) este convocat pentru ḑiua de 14/26 Nov. conform artic. 13 din legea pentru alegerea metropoliţilor şi episcopilor eparchioţi, cum şi a constituirei sântului sinod.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 28 Noemvre n. Casa deputaţilor a primit proiectele despre arondarea Bosniei şi Erţegovinei în teritoriul comun de vamă şi despre cassarea comisiunei vamale dela Brody şi despre arondarea Istriei şi Dalmaţiei în teritoriul de vamă.

Berlin, 28 Noemvre n. Părechia regală danesă a sosit, a fost primită de principele de coroană şi condusă în castel. „Reichsanzeiger“ publică o încunosciinţare a ministeriului de stat, care cu aprobarea consiliului federal, pe basa legei socialiste, prolungesce dreptul cel mic marţial pentru Berlin şi împregiurimea acestuia pe un an.

Cetigne, 27 Noemvre n. După scirile ce au sosit astăḑi aici, Albanesii au omorit în Gusinie pe Muctar paşa (fostul comandant superior turcesc în Armenia).

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

ad 3: Trecênd la cuestiunea „semnelor“, Vĕ anunciu că acuma vine rêndul la D-voastră, de a face concesiuni. Nu că doară scrierea mea nu vrea să scie de semne. Aţi vĕḑut deja din modelul de scriere, că eu încă am semne, de oarece fără semne nu se poate de loc scrie românesce după etimologie; ci ai trebuí să primesci apoi nescai litere noue, şi aceasta ar duce deadreptul la fonetismul pur. Şi sistemul ciparian are semne şi încă foarte varie. Astfel după Cipariu se scrie d. e. *mâna* (mână), *mân'a* (mâna), *a mená* (a mêna), *menà* (mênà); va să ḑică Cipariu are trei semne (apostroful, acutul şi gravul), pentru a deosebí pe *a* de *ă*. Cu toate aceste, abstrăgênd chiar dela *ă* derivat din *e* şi parte neînsemnat (vediutu, pecatu etc. = vĕḑut, pĕcat etc.), scrierea cipariană este defectuoasă; căci cum s'ar puté scrie d. e. *cărămidă* (caramida) ca şi d. e. *catastrofă* (catastrofa)? sau d. e. *părăsit* (parasitu) ca şi *parasit* (parasitu)? Cine doresce mai multe ecsemple, află destule în Foişoara „Telgraful roman,“ din 1877 Nrul 19. Sistemul ciparian este deci complicat în privirea semnelor; aceasta o scie mai bine bietul învĕţătoriu, care dupăce timp îndelungat s'a muncit şi a chinuit pe bieţii sei scolari cu distingerea varielor semne, trebue să audă cu durere, că aceia cetesc mereu d. e. stătorire, bătjocură, păroch, măcriş, cătălog etc.

Dacă voim ca scrierea noastră să fie etimologică şi totuşi hotărită, astfel încât cetirea să nu fie şovăitoare, ci sigură şi uşoară: atunci avem lipsă neîncungiurată de semne. Este însĕ întrebarea: ce fel de semne să întrebuinţăm? Şi apoi: când şi unde să le punem?

E cunoscut că în respectul acesta sûnt de a se lua în consideraţiune sunetele ъ, ѫ, ѕ, ш, ц. Începem cu

ъ: Aici cităm pe Maiorescu (Critice, pag. 212—213): „sonul ъ al nostru se nasce de regulă din *a* şi *e* scurt, înţelegênd scurtimea atât după tonul modern, cât şi după cuantitatea antică. În privinţa dintâiu scim, că în cele mai multe casuri un *a* şi *e* fără ton, adecă scurt, devine ъ. În privinţa cuantităţei a observat Diez (Rom. Gram. I. pag. 134, 136, 138, 139, 140, 336: ediţia 2, 1856), că mai ales din *a* şi *e* scurt s'a format ъ, pe când *a* şi *e* lung s'a păstrat lung cu escepţia câtorva cuvinte d. e. *cărnuri* [din *căro, carnis*], şi aceasta numai la plural, sub influenţa lui *i*). Prin urmare semnul cunoscut al scurtărei pus deasupra lui *a* şi *e* va puté esprima pe ъ“. Această scriere este deja, precum scim, adoptată de maioritatea Românilor. Admit deci şi eu semnul scurtărei pentru însemnarea lui ъ, însĕ cu următoarea restricţiune: eu aşi însemna pe ъ numai atunci, când el se nasce din a, nu şi atunci când se nasce din e. Vĕ fac, stimată redacţiune, propunerea, că în casul din urmă să concedeţi din parte-Vĕ omiterea semnului, şi anume din următoarele motive:

Scim că este de mare însemnătate gramaticală, resp. flecsionară, dacă scri d. e. lucră, casă, sau numai lucra, casa. Nu este însĕ relevant, dacă scri d. e. mĕ, vĕd, veḑi, vedem, vedeţi, vĕḑut, vĕḑênd, sau simplu: me, ved, veḑut, veḑênd.

De altă parte ne spune fisiologia resp. fonologia, că ъ este un sunet, care se află între e şi o, însĕ mai aproape, ba chiar foarte aproape de e. Germanii în cuvinte ca Vater, Mutter, Nummer, Versuch, lasset, redet etc. încă au sunetul ъ, pe care însĕ în scriere nu-'l deosebesc de e. Se înţelege de sine, că nu 'mi poate trece prin minte, a susţiné că ъ în limba germană are chiar şi numai pe departe importanţa fonologică şi gramaticală, pe care o are în limba română. Voiam numai să demonstrez afinitatea cea mare între sunetele ъ şi e. Acela care va pronuncia remân, respund, se, me, pecat etc., în loc de rĕmân, rĕspund, sĕ, mĕ, pĕcat etc., de sigur puţin pĕcatuesce. Ba cunoascem chiar mai multe cuvinte, unde pronunciarea în respectul acesta şovăesce la Români. Unii rostesc pe, alţii pĕ; în giurul Braşovului auḑi chiar dĕ în loc de de; unii pronuncie spre, alţii spră (unsprăḑece); în unele părţi ale României se aude curat se pentru pronume, şi aflăm şi în cărţile bĕtrânilor scrise cu ciriliane: se; tot astfel se aude pe alocuria curat remân, respund etc. Şi Diez în gramatica sa susţine, că ъ este foarte aproape de e; de aceea el în scrierea cuvintelor românesci scrie pentru ъ un e cu codiţă de desubt scrierea sa română fiind fonetică, căci astfel pretinde scopul seu scientific.

Filologul care face transcripţiuni pentru scopuri scientifice poate scrie chiar d. e. văzut. El va afla la Români şi altele încă, d. e. un fel de ä (german) în cuvinte ca crede, mere, vorbesce (crăde, măre etc.) precum o parte foarte mare dintre Români pronuncie nu prea frumos, dar după o regulă cunoscută; pe când în România proprie ḑisă (Muntenia) se aude curat e. Nime însĕ n'a propus încă, să distingem în scriere pe e=ä, deşí la o transcripţiune filologică se poate pretinde.

Dacă sûntem şi rĕmânem deci etimologi, putem scrie simplu e pentru z, atunci când etimologia ne prescrie pe e; pe când z nu se poate scrie sub nici o condiţiune cu un simplu a fără semn, pentru motive foarte ponderoase atât gramaticale, cât şi fonologice, căci a după sunet e prea departe de z, d. e. cărămidă şi catastrofa.

Dvoastră poate îmi veţi respunde la propunerea mea, că atunci d. e. scolarii se vor deda a cetí simplu e în loc de ĕ. Aceasta nu mi-se pare probabil, de oare ce vedem că copii şi oameni mari citesc crăde, vorbăsce etc., cu toate că este scris simplu crede, vorbesce etc. Dar în fine, stimată redacţiune, fire-ar oare vre o daună mare, dacă cu timpul am scăpa de câţiva z, pe cari gramatica nu-i reclamă? Eu tocmai şi din motivul acela nu admit sistemul ciparian în punctul lui z, pentru că între altele mai înmulţesce sunetul acesta (d. e. nătură, *cătă*strofă şi o mulţime de neologisme).

Scriu aşa dară după etimologie ă şi e pentru z. Ear pentru un cas unic, adecă: pers. 3 sing. din perfectul simplu a verbelor de conjugaţiunea I, remăn pe lângă scrierea cipariană (d. e. lăudà), precum vĕd că faceţi şi Dvoastră. Va să ḑică mĕ mulţămesc şi eu în casul acesta unic cu accentul *tonic*, de oarece nu-'l mai pun pe acesta în alt cas deasupra lui a, scriind simplu d. e. *călca*, *lucra* (infinitiv şi imperfect). Când originea etimologică a unui anumit z nu este cunoscută, atunci scriu şi eu totdeuna ă; fiindcă z se nasce în cele mai multe casuri din a.

(Va urma).

Bursa de Budapesta

din 27 Noemvre n.

Renta de aur 94.15, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.25, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.—, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.25, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 76.75, împrumutul ung. cu premii 106.25, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.50 obligaţiuni urbariale ung. 88.50, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 86.25, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.50, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 84.25, obligaţiuni urbariale transilvane 84.50 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.35, renta austriacă în argint 70.80, renta de aur austriacă 80.25, sorţi de stat dela 1860 128.25, acţiuni de bancă austro-ung. 841, acţiuni de bancă de credit ung. 275.50, acţiuni de credit austr. 256.75, argint —.—, galbin 5.52, napoleon 9,30, 100 marce nemţesci 57.65, London (pe poliţa de trei luni) 116.65.

Bursa de Viena

din 27 Noemvre n. 1879.

Metalicele 5°/₀	—	—
Acţiuni de bancă	842	—
Împrumutul de stat din 1860	128	20
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70	70
Acţiuni de credit	256	—
Valuta nóuă imperială germână	57	65
London	116	50
Galbin	5	52
Napoleon d'aur (poli)	9	31

Economic.

Făgăraş, 22 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9.50; grâu sĕcăreţ fl. 7.—8.—; sĕcară fl. 5.—5.20; orḑ 4—4.20; ovĕs fl. 2.70—2.80; cucuruz fl. 4.—4.50; mălaiu fl. —.—; Sămânţă de cânepă fl. 10—.11; mazere fl. —.—; linte fl. ———; fasole fl. 6—6.50; crumpene fl. 1.—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—67; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—38; unsoare fl. 55—56; cânepă fl. 30—.35; sĕmênţă de in fl. ——; sĕpun fl. —; fên fl. 1.—1.60; spirt pro grad —11— cr.; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de viţĕl—— cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat. Bucate au fost multe; ovĕs puţin, dară tare căutat.

Budapesta, 15 Noemvre n. Timpul în sĕptĕmâna trecută în loc ca să se mai resbune şi să aducă încă nesce ḑile plăcute şi frumoase, s'a făcut tot mai rece până când pela sfêrşitul ei a fost numai încă un pas până la îngheţat. Termometrul, care de altmintrelea dela începutul sĕptĕmânei arĕta tot cam pe la + 6° R. în ḑiua de pe urmă a sĕptĕmânei a scăḑut la + 2° R. Deatunci tot rece, ba ningênd după aceea cu grosul a întrat o receală ca prin Februarie. Earna e completă. Trist este însĕ că multe locuri au rĕmas nesĕmĕnate şi ni teamă tare, că vor fi şi mai multe decum se dă cu socoteala. Dovadă despre aceasta e împregiurarea, că până acuma nu s'au aşternut raporturile despre starea sĕmĕnăturilor din acest an. Negoaţele tuturor articlelor însĕ n'au fost animate şi e mirare, că nici preţurile articlelor nu s'au urcat. Aşa notăm în special:

Grâul la 40,000 m. m. cu câte fl. 15.—15.30; sĕcara la 8000 m. m. cu fl. 9.50—9.70; orzul la 2000 m. m. cu fl. 7.85; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 7.20—7.85: cucuruzul la 15,000 m. m. cu fl. 7.90; făina n'a trecut; lânile au trecut per 56 chilograme cu câte fl. 78—79.

Porcii au trecut cu preţuri bune şi mulţi. In têrg au fost cu totul 71,720 capete, între care din Ungaria de jos 7830, din România 1840 şi din Ardeal 440; unsoare de porc fără vas cu fl. 52—54 şi cu vas cu tot cu fl. 54—55; slănina a trecut cu fl. 45—49; sĕul cu fl. 46—47; cartofii au fost foarte bine representaţi şi de aceea debia s'au putut vinde cu fl. 3.50—3.60 per m. m.

Peile au trecut cam de mijloc şi s'an plătit pentru 102 dărabe pei de oaie din Bănat şi Ardeal fl. 130—140: cele de miel cu fl. 55—60; celelalte soiuri de pei de astădată n'au avut trecere dar nici preţuri.

Nr. 207. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa III din matera Dobêrlĕu şi filia Bastelec în ppresbiteratul al II al Braşovului, conform părinţescii ordinaţiuni consistoriale din 30 Octomvre a. c. Nr. 2295. B., se escrie prin aceasta concurs, cu terminul până la 10 Decembre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. Un fênaţ în filia Bastelec, din care trage venit învĕţătoriul ⅓ parte.
3. Dela 136 familii din materă şi dela 64 familii din filia Bastelec câte o ferdală cucuruz sfârmit, dela vĕduvi şi vĕduve pe jumĕtate.
4. Venitele stolare îndatinate.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch, au a'şi adresa subscrisului concursele instruite în sensul prescriseloru din „Statutul organic“ şi a dispositiunilor sinodului archidiecesan din a. 1873, până la terminul sus amintit.

Braşov 7 Noemvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 228. 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de classa a III din comuna Rechita cu filia Strugar, se escrie pe basa ordinului preaveneratului consistoriu archidiecesan din 28 Iunie 1879. Nr. 1736. B. acest concurs cu termin până la 15 Decemvre a. c. st. v.

Emolumentele parochiei sunt:

1. Dela 150 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe şi câte o ḑi de lucru.
2. Fênaţ de vre o 3 carĕ de nutreţ.
3. Lemne pentru foc din pădurea comunei şi
4. Venitul stolar dela aceste familii.

Doritorii de a ocupa parochia aceasta au să-'şi substearnă suplicele proveḑute cu documentele prescrise de „Statutul organic“ şi regulamentul provisor din a. 1873, oficiul protopresbiteral gr. or. în Sassebeş până la susnotatul termin.

Comitetul parochial în conţelegere cu ppresbiterul concernent.

Nr. 210. 1879.

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Boiu de classa a III ppresbiteratul Gioagiului I, se escrie concurs cu termin până la 9 Decemvre a. c stil. v.

Emolumentele sûnt:

4 jugere pământ arătoriu, dela 110 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfârmit, şi stola usuată, care toate computate în bani, dau la olaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescriselor „Statutului organic“, şi a regulamentului provisoriu din 1873, sûnt a se adresa la subscrisul oficiu ppresbiteratul până la terminul susindicat.

Hondol 31 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteral al Gioagiului I.

Vasile Pipoş m. p.,
2—3 ppresbiter.

Nr. 269 — 1879. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia română gr. or. de a III clasă Cubleşul românesc în ppresbitératul Clujului pentru reîntregirea ei pe basa ordinaţiunei consist. dto 8 Decemvre 1877 Nr. 2934 B. se escrie concurs până la 30 Noemvre 1879.

Venitul preoţesc împreunat cu această staţiune parochială din toate în bani computat şi statorit de către sinodul parochial estraordinar din 23 Septemvre 1879 după un calcul mediu de 5 ani este 246 fl. 73 cr.

Doritorii de a ocupa această staţiune preoţască sûnt poftiţi a subşterne concursele sale la subscrisul fiind instruite în sensul statut. org. şi a dispoziţiunilor sinodale archidiecesane provisorice din 1873 până la terminul indicat.

Cluj 28 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

V. Roşescu m/p.,
ppresbiter.

Nr. 330 — 1879. 1—3

EDICT.

Sava Stan Răşină din Sohodol, protopresbiteratul Branului a părăsit cu necredinţă de 4 ani şi 5 luni de ḑile pre legiuitul ei bărbat George Ioan Tătar tot din Sohodol şi pribegesce în lume fără de a se sci locul unde se află şi dacă mai trăiesce, este prin aceasta citată, ca în termin de un an, să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul intentat asupră'i de bărbatul ei.

Braşov, 8 Noemvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Branului.

Nr. 7469/1879. 1—2

Publicaţiune.

Cu emisul dto 20 l. c. Nr. 8295 onorabilul oficiu comitatens a ordinat ca postul unui membru în comisiunea comitatensă, devenit în vacanţă în cercul electoral III al cetăţii, prin moartea lui Carl Zink, să se reîntregească la 3 Decemvre 1879 prin alegere.

Alegĕtorii din cercul electoral al III, conscrişi pe anul 1879, cari se compun din stradele următoare:

„Strada Margaretei, strada nouă, strada pelarilor, valea mică, strada rotarilor, strada Ognei, a spitalului, a faurilor, a văpsitorilor, a viţeilor, strada Mariei, valea mare, strada Turnului, strada vinului şi a trandafirului, a bugnerilor, a rosmarinului, a ţesătorilor, piaţa dinaintea casarmei vênătorilor, strada Kempel, strada raţelor, strada lui Pempflinger, strada de sub spinarea cânelui şi spinarea cânelui, — mai departe suburbele poarta Turnului şi poarta Ognei şi în sfêrşit ţigănia dela poarta Turnului şi a Ognei, — se provoacă prin aceasta a se înfăţişa cât mai numeroşi la aceasta alegere şi a'şi da ţidulele de votare în „sala de şedinţe a magistratului“ la 3 Decemvre 1879 dela 8 oare dimineaţa până la 6 oare seara.

Sibiiu în 24 Noemvre 1879.

Magistratul.

Depuneri.

La institutul subsemnat se primesc depuneri de capitale spre fructificare cu.. 5%, ear sub condiţiunea, de a se denuncia institutului ridicarea depunerii cu **6 luni** mai nainte, cu 5½ % interese.

Depunerile făcute până astăḑi cu interese mai mari, ca cele de mai sus, dela **1 Ianuarie 1880** încolo se vor fructifica cu 5%, ear cele supuse condiţiunei de a se însciinţa ridicarea lor cu **6 luni** înainte — cu 5½ % interese.

Sibiiu, 25 Noemvre 1879.

2—2 [58] **„Albina“,**
institut de credit şi de economii.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeuna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative şi de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 3—12

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 136. Sibiiu, Marți 20 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Noemvre

Dieta Ungariei a trecut deja peste o porțiune însemnată de proiecte de legi, votândule, când cu maioritate mai mică când cu o majoritate mai mare.

Punctul de gravitațiune în privința desbaterilor parlamentare va trece acum pe un timp în senatul imperial, în care se începe astăḑi desbaterea cestiunei armatei.

Din scirile ce le avem până acum și la Viena sûnt bune prospecte pentru deslegarea cestiunei armatei în sensul guvernului. Înșiși Cehii, se ḑice că au promis votarea, cu toate că până acum nu s'a împlinit încă nici una din asteptările lor. Votarea Cehilor este dară un feliu de credit politic deschis guvernului a conto pretensiunilor cehice care este speranță, că tot au să urmeze, mai târḑiu.

Diferenței dintre Ungaria și Croația i s'a dat o deosebită atențiune și dincolo de Laita. „D. Ztg.“ scrie un articul foarte interesant în privința acestei diferențe. Foia aceasta pornesce dela tema „1,300,000 fl.“ sumă care o pretinde Croația dela Ungaria ca restanța de 45% din impositele indirecte de pe anii 1877, 1878 și 1879 și care dacă Croații se pleacă ar cresce îndoit, pentrucă Ungaria ar avé drept a merge cu trei ani înapoi facênd pretensiunea ca aceleași percente plătite Croației pe 1874, 1875 și 1877 să le dea Ungariei înapoi. Afară de considerațiunile aceste financiale „D. Ztg.“ se ocupă și cu modalitatea cea bruscă a Maghiarilor, cu care tractează din causa aceasta pe Croați. În loc de a capacita pe Croați de nedreptatea lor, ḑice numita foaie, Maghiarii îndată pun mâna pe „fokos“ și amenință.

Turcilor li s'a îmbogătățit istoria cu un nou capitul sângeros. Albanezii au omorît pe mușirul Achmet-Muktar pașa, comandat de Poartă a funcționa la întroducerea Muntenegrenilor în posesiunea Gusinei și Plavei, care li se vine acestora în urma tratatului din Berlin. Până acum nu se scie limpede cum s'a petrecut acest act, care dela tratatul din Berlin încoace s'a sĕvêrșit adoua oară din partea supușilor Porții. Tot ce se poate sci până acum este, că Albanezii din ținutul Gusinei și Plavei în adunările lor s'au hotărît a nu suferí încorporarea lor la Muntenegru și au trimis și o deputațiune la Constantinopole să spună Porții, că acei ce vor vení să esecute partea tratatului dela Berlin privitoare la transpunerea ținuturilor lor în stăpânirea Muntenegrenilor sûnt espuși periculului. Poarta însĕ strimtorată de un ultimat din partea Muntenegrului care cerea ca până la 15/27 Noemvre să fie întrodus în noua posesiune, a însărcinat pe Muktar pașa ca în fruntea a 15 batalioane de soldați să esecute tratatul din Berlin. Timpul fiind scurt Muktar n'a putut întra în Gusine decât cu 5 companii de soldați pe cari 'i-a împărțit în cuartire, reservând pentru siguranța sa numai 70 de soldați. În noaptea dela 26 spre 27 Noemvrie, Albanezii au năvălit asupra soldaților și asupra lui Muktar-pașa și 'i au masacrat pe toți.

Ce va face Muntenegrul? se întreabă lumea. Se poate că o ciocnire a avut loc deja între Muntenegru și Albanezi.

În Bulgaria este o crisă ministerială cu dimensiuni amenințătoare. Diferențele între partide sûnt așa de mari încât principele Alecsandru este aplecat a depune coroana și a ḑice *sănătate bună* „iubiților“ sei supuși.

Dieta Ungariei.

În ședința dela 24 Noemvrie s'a continuat desbaterea generală despre legea relativ la armată. Dintre oratorii, cari au partecipat la desbatere, amintim pe Iokai. Acesta pledează într'un lung discurs pentru proiectul guvernului, arată pentru ce dênsul a votat înainte de aceasta cu 10 ani contra legei de înarmare. De atunci, ḑice oratorul, lucrurile s'au mai îndreptat în privința națională, s'au sporit oficirii maghiari în armată; ba ministrul de resbel a obligat prin ordin pe oficirii cari servesc la regimente ungurescі să învețe limba ungurească; academia Ludovica s'a prefăcut într'un institut național unguresc, capitala a încetat a fi o cetate. (Strigări din stânga estremă: Dar citadela?) Cât pentru partea financială delegațiunile reduc pe cât se poate cu învoire împrumutată unele milioane în buget. Influența guvernului unguresc se constată prin concedíurile cele multe, cari s'au făcut la inițiativa guvernului nostru. Oratorul constată apoi că s'a reformat cavaleria și artileria. Dacă împărțiam artileria, astăḑi tunurile lui Uchatius le aveau numai Austriacii. (Ilaritate în stânga). Noi nu avem arsenale și inventatorul Uchatius trebuia să se ducă cu invențiunea sa acolo unde sûnt. (Strigări din stânga estremă: Pentru ce nu avem?) Pentru ca să avem ne-ar trebuí 8—10 milioane și timp mai îndelungat. Trecênd la partea politică, oratorul ḑice că astăḑi situațiunea s'a schimbat. Mai înainte Francia și Germania se controlau una pe alta, cu Italia trăiam în pace, statele cele mici dela Dunăre nu se socotiau, Rusia avea de lucru cu sine și așa perspectivele posomorîte erau delăturate. Cine ar fi cugetat înainte cu 10 ani că bărbatul, care avea o misiune de pace (Napoleon), va începe un resboiu, a cărui consecuență a fost paralisarea Franciei? Francezul când e umilit nu vrea să scie de nici o împăcare. Desastrul Franciei a deschis drumul la toate aspirațiunile și a adus resboiul oriental. Și cum stăm aḑi? Italia, care s'a bucurat de atâtea simpatii din partea noastră, vede pretutindenea, unde înfloresc citroanele, o Italie irredentă. Și marele bărbat popular al Italiei (Garibaldi), care trebuia să'și aducă aminte de sângele ce 'l-am vĕrsat noi pentru unitatea Italiei, ni-a ḑis pe timpul resboiului din urmă să ne ștergem cu Turcii în Asia. Rusia nu se lasă de planurile sale, Germania înarmează în vederea tuturor. Pe ce basă să desarmăm noi? Un membru din stânga estremă ne-a sfătuit să spunem regilor adevĕrul, dar să spună și domniele lor poporului adevĕrul. Când popoarele se vor lăpeda de pofta de sânge, ele vor avé pâne. (Ilaritate în stânga).

Nu trebue să rideți domnilor, căci e faptă că popoarele se înghit unele pe altele. (Strigări în stânga estremă: Împĕrații sûnt aceia!).

I. Madarász: E laș poporul care se lasă a fi înghițit. (Sgomot).

M. Iokai: Nu lașitatea ci sumeția popoarelor este causa înarmărei generale. Mĕ tem că preste 5 ani va isbucní resboiul și atunci, dacă vom accepta propunerea oposițiunei întrunite, vom avé trei crise: o crisă de resboiu, o crisă parlamentară și o crisă în guvern. Au domnii respectivi curagiul să provoace trei crise deodată? Eu unul nu'l am. Ce se va întêmpla atunci? Începe-va puterea resboiu fără învoirea parlamentului? (Sgomot în stânga estremă). Legea de înarmare espiră cu sfêrșitul lui Decemvre. Făcêndu-se alegerile pentru parlament pe timpul unui resbel popular se va alege un parlament de mameluci care va încuviința toate. (Strigări din stânga: Aceia nu vor puté fi mai mameluci decât majoritatea de acum!). În sfêrșit oratorul se declară pentru proiectul de lege.

La 1 oară după ameaḑi s'a închis ședința.

În ședința dela 25 Noemvrie s'a continuat desbaterea generală asupra legei relativ la armată. Dintre ora-

---

FOIȚA.

O iernare în ghiață.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

În momentul acesta un bolovan înfricoșat de ghiață alunecà foarte cu iuțală în curentul ângust al apei, bord către bord cu corabia și se părea că abia va fi cu putință de a'i ferí din cale. Sloiul încuia lățimea întreagă a călei maritime, cea ce bricului i lua toată putința de a se întoarce.

„Poți întoarce cârma? întrebà căpitanul Ioan Cornbutte pe subcârmaciu.

— Nu, dle căpitan, corabia numai ascultă de cârmă!

— Nu ve temeți feciori, priponiți rudele cu toată puterea pe podul-plat.

Bolovanul era de o înălțime de șeseḑeci de urme; dacă cădea pe bric îl sdrobia. Un moment de nespusă groază urmà și cu toate ordinile căpitanului oamenii bricului au părăsit posturile lor și au alergat pe pupea corăbiei.

Când massa cea colosală de ghiață mai era o jumĕtate de lungime de cablu departe de Jeune-Hardie, s'a auḑit un sgomot surd. O trâmbă formală căḑù mai ântâiu pe partea dinainte a podului corăbiei. Corabia fu ridicată atunci de o undă immensă.

Toți matrozii strigară cât putură de spaimă, dară când căutară spre partea dinainte a podului corăbiei, bolovanul numai era, apa navigabilă era liberă și cele din urmă raḑe ale soarelui îi asigurà de o plutire înlesnită pe o lată suprafață de apă.

„Tot ce e pe lume trebuie să ne fie de folos! strigà Penellan, să întindem ventrilele dela catargul principal și dela cel marțial!“

S'a întêmplat adecă, ceea ce se întêmplă adeseori în lățimile aceste. Când în timpul desghețului massele cele plutitoare de ghiață se desfac de către olaltă, innoată păstrându'și cu desăvêrșire ecuilibrul. Îndată însĕ ce ajung în Ocean, unde apa relativ este mai caldă, li se submineazä basa, partea de desubt încet cu încetul se topesce și prin desele isbituri din partea celorlalți sloi bolovanul se sguduie. Se îmtêmplă așa dară că îndată ce li se derangiază punctul de gravitațiune, massele cad în ruine. Dacă ar fi căḑut muntele de ghiață numai cu două minute mai târḑiu bricul era neapĕrat sdrobit și îngropat sub ruinele muntelui.

Cap V.

Insula Liverpool.

Bricul înnota acum în mare aproape liberă, dar pe orizont se arată o strălucire albuie, ceea ce anunță suprafața imobilă a ghiăței.

Ioan Cornbutte mâna acum necontenit spre capul Brewster și ajunse deja în ținuturi foarte friguroase, de oare ce acolo căderea raḑelor soarelui este foarte peḑișe și puterea lor foarte slabă.

În 3 August bricul sta în fața masselor imobile de ghiață înghețate unele de altele. De multe ori apa navigabilă nu era mai lată decât de o lungime de cablu și Jeune-Hardie fu silită a face o mie de cotituri prin care demulte ori trebuia să meargă contra vêntului.

Penellan îngrigia ca un părinte de Maria; cu tot frigul el o îndupleсà a se preumbla două trei oare pe ḑi pe pod, căci miscarea era o condițiune neîncungiurabilă pentru sănĕtatea ei.

Curagiul Mariei de altmintrea nu slăbia de loc; ba ea încuragia cu cuvintele ei chiar și pe matrozii bricului ceea ce făcù de stima oamenilor bricului către dênsa crescea pe fie care ḑi. Andreiu Vasling se silia acum în giurul ei mai mult ca ori când altădata și nu scăpa nici o ocasiune pentru de a începe conversațiune cu dênsa; tinera fată însĕ primia prevenirile lui cu o involuntară receală care poate că își avea temeiul într'o presimțire nehotărîtă. Își poate omul închipuí că tema conversațiunilor lui Vasling era mai mult viitorul decât presentul. El nu ascundea de loc puțina sa speranță de a mântuí pe naufragiați. După părerea lui perirea lor tori amintim pe Al. Csanády din stânga estremă. Acesta ḑice, că nu vorbia, dacă Jokai nu lua sub scutul seu o doctrină nemorală, doctrina renegaţilor. Se pare că Jokai calcă pe urmele ministrului president C. Tisza. (Ilaritate viuă în dreapta). Acesta a ḑis de curênd că a fost totdeauna un amic al moralei politice, dar oratorul se vede silit a declara, că această afirmaţiune a ministrului president nu corespunde cu adevĕrul. (Aplause în stânga estremă, ilaritate în dreapta).

Nici unui deputat nu'i este permis să'şi schimbe principiele, pe basa cărora este ales, şi dacă e silit să şi le schimbe, trebue să'şi depună mandatul. Şi fiindcă Col. Tisza 'şi-a părăsit principiele sale politice — despre viitor nu vreau să ḑic nimic, căci se poate întêmpla ca Tisza să mai şaḑă pe bancele stângei estreme — trebue să repetez că afirmaţiunea amintită a lui Tisza nu corespunde cu adevĕrul, a'şi puté ḑice că e o minciună dar nu o ḑic. (Ilaritate viuă şi continuă). Oratorul se vede silit a'şi dovedí afirmaţiunea.

Presidiul provoacă pe orator să vorbească în meritul lucrului.

A. **Csanády**: Se scie că ministrul president C. Tisza a renegat acele dogme politice, pentru cari s'a luptat în anul 1861. (Aşa este! în stânga estremă).

Presidiul provoacă a doua oară pe orator să vorbească la obiect, căci dacă nu i va detrage cuvêntul.

A. **Csanády**: Noi scim, onor. casă, că dl ministru president a căḑut din înălţimea pe care a stat partida resoluţiunei, în nomolul afacerilor comune. (Ilaritate viuă în dreapta. Aşa este! din stânga estremă.) Ba eu ḑic şi mai mult. (Ilaritate viuă în dreapta. Să auḑim! în stânga estremă).

Presidiul amerinţă pe orator cu detragerea cuvêntului, dacă nu se întoarce la obiect.

A. **Csanády** se roagă ca mai ântâiu să fie provocat la ordine, apoi după aceasta presidiul i poate după regulamentul casei detrage şi cuvêntul. (Ilaritate sgomotoasă şi continuă).

Oratorul desvoaltă apoi temeiurile, pentru cari respinge proiectul de resoluţiune substernut de Ugron.

După ce a mai vorbit **Sárközy** pentru proiectul stângei estreme **presidiul declară desbaterea generală de încheiată.**

Referentul **Markus** în cuvêntul seu din urmă a desvoltat idea că Ungaria are lipsă de armata comună pe carea o susţine în cea mai mare parte **Austria**. Crisa universală ce va isbucní va amerinţa pe Ungaria mai tare decât pe Austria. Punctul de vedere al stângei estreme ar da dreptul şi la Austriaci să decidă: A fost odată o armată comună dar acum nu mai este; (Strigări în stânga estremă: O de n'ar mai fi fost! Sgomot. Strigări în dreapta: Să auḑim!) a fost o apĕrare comună, acum nu mai este. (Sgomot mare, mişcare în stânga). Oratorul spune stângei estreme că armata comună va fi pe mult timp scutul cel mai mare al monarchiei şi al Ungariei. În sfêrşit recomandă proiectul de lege spre primire.

A mai vorbit deputatul **Pulszky** ca propunĕtor şi a apĕrat proiectul substernut de dênsul în numele oposiţiunei întrunite. Ministrul president a replicat la capĕtul şedinţei deputaţilor din oposiţiune cari 'l-au atacat.

Cu aceste s'a închis şedinţa dela 25 Noemvre.

În şedinţa dela 26 Noemvre s'a sĕvêrşit votarea proiectului de lege relativ la armată. Dintre 444 deputaţi verificaţi au votat 205 **pro**, 158 **contra**, presidentul n'a votat, 80 deputaţi au absentat, prin urmare proiectul s'a primit **cu o maioritate de 47 voturi** ca basă la desbaterea specială. Partida guvernului a votat cu unanimitate pentru proiect, oposiţiunea întrunită, stânga estremă şi deputaţii, cari nu aparţin la nici o partidă dietală, au votat contra proiectului. E de însemnat, că dintre foştii ministri au votat Col. **Széll** şi Stef. **Bitto** contra proiectului.

Din desbaterea specială care a urmat îndată după votare, însemnăm pe scurt că contele **Apponyi** a propus să se adaugă la § 1 o alineă de cuprinsul, că **parlamentul poate să ia iniţiativa la o schimbare a statului armatei şi în restimpul celor 10 ani.**

Ministrul president C. **Tisza** recunoasce dreptul de iniţiativă a legislativei şi nu află de lipsă ca acest drept necontestabil să se afirme de nou prin o disposiţie specială.

Pe basa acestei declaraţiuni maioritatea respinge amendamentul lui **Apponyi.**

În şedinţa dela 27 Noemvre s'a desbatut proiectul de lege relativ la **încuviinţarea contingentului de recruţi pe 1880.** Proiectul s'a primit în desbaterea generală si specială.

În şedinţa dela 26 Noemvre s'a discutat şi primit proiectul de lege despre încorporarea Bosniei şi a Erţegovinei în legămêntul vamal al monarchiei.

Deschiderea camerilor române.

Joi în ḑiua deschiderei sesiunei ordinare a corpurilor legiuitoare, ministrul de interne Cogălniceanu a citit în cameră următoriul mesagiu:

D-lor senatori, d-lor deputaţi!

După douĕ lungi şi laborioase sesiuni estraordinare, astăḑi întraţi în sesiunea ordinară a activităţii d-voastre legislative.

Cu această ocasiune, am o plăcută datorie de a vĕ mulţămí din nou pentru patriotica şi luminata rîvnă ce aţi pus în deslegarea spinoaselor şi grelelor cestiuni ce aţi avut la ordinea ḑilei.

Situaţiunea noastră esterioară este favorabilă pentru present, şi o putem priví cu încredere pentru viitoriu.

Cu toate dificultăţile ce ne împunea esecutarea tratatului din Berlin, cu toate chiar dureroasele sacrificii ce a mai trebuit să facem, d-voastră cunoasceţi cu câtă lealitate şi abnegaţiune, cu cât tact şi unanimitate am sciut cu toţii a ne conforma acelui tratat.

Puterile semnătoare, sûntem siguri, vor ţiné samă de lealitatea noastră ca şi de dificultăţile ce esistau, şi vor apreţia modul îndeplinirei acestei obligaţiuni internaţionale precum şi valoarea morală a unanimităţii cu care naţiunea a putut concilia interesele sale interioare cu stipulaţiunile unui act european.

Sûntem dar în drept a crede, că preste puţin vom vedé stabilindu-se între noi şi celelalte patru mari puteri semnătoare tratatului, acele relaţiuni normale, care se formează între statele absolut independente.

Politica guvernului Meu, fiind eminamente naţională basată pe lealitate, pe drepturile şi datoriile internaţionale alipite de calitatea ori-cărui stat liber, nu va puté jicní nici un interes legitim străin; din contra, va inspira o egală încredere pentru noul stat român din partea tuturor celorlalte state.

Astfel ne vom puté asigura simpatiile puterilor şi consolida cu dênsele acele relaţiuni permanente şi normale, de care România are trebuinţă pentru desvoltarea activităţii sale politice şi economice.

Sperând şi aşteptându-ne că în curênd vom fi liberi de preocupaţiuni esterioare, cu atât mai mult activitatea noastră va trebuí să fie concentrată asupra imbunătăţirilor noastre din năuntru, asupra îndestulării trebuinţelor noastre morale, materiale, economice!

In timpul resbelului, în timpul complicaţiunilor noastre internaţionale, aceste trebuinţe, în mare parte, au fost neîngrigite. Acum a sosit timpul ca, cu forţe întrunite, camere şi Guvern, să ne punem serios la lucru!

D-voastră, domnilor senatori, domnilor deputaţi, aveţi înaintea d-voastre mai multe proiecte de legi demne de toată binevoitoarea d-voastre cercetare; cele mai imposante sûnt: proiectul de lege comunală, proiectele de legi pentru îmbunătăţirea serviţiului sanitar, pentru cruţarea pădurilor, pentru mine, pentru organisarea administraţiunei domenielor statului, pentru banca de scompt şi de circulaţiune. Alte proiecte de legi, nu mai puţin importante, vor vení să reclame legislativul d-voastre concurs.

In administraţiunea financielor, un control mai eficace şi mai sever a produs îmbunătăţiri reale; şi unele ramuri ale veniturilor statului, precum vămile şi monopolul tutunurilor, au dat resultate ce merită de a fi numite satisfăcĕtoare. Astfel, cu concursul luminat al domnielor-voastre, vom ajunge la finele esercițiului acestui an cu un buget esecutat întocmai după prevederile ce au predominat la votarea lui.

Cu toate aceste, în vederea multelor îmbunătăţiri ce se reclamă de starea noastră dinlăuntru, viitoriul nu se presentă fără dificultăţi financiare. Silinţele constante însĕ de a ameliora serviţiul, şi speranţa ce am că bugetele vor fi votate la timpul oportun, Mĕ fac a crede că, cu prudenţă şi esactitudine totuşi vom ajunge a vedé situaţiunea noastră financiară pe deplin regulată.

Ministrul de finanţe va supune domnielor voastre legile necesare în raport cu bugetul anului viitor. România de peste Dunăre, Dobrogea reclamă toată binevoitoarea d-voastre îngrigire.

In escursiunea ce am făcut în noua provincie română, M'am încredinţat că acolo posedăm un capital mare de devotament şi de iubire către noua lor patrie, din partea întregelor poporaţiuni de ori-ce naţionalitate, de ori-ce confesiune. Este de datoria noastră, este de interesul nostru de a conserva şi desvolta acest precios capital moral; şi am firma convicţiune, că ori ce sacrificii vom face pentru îmbunătăţirea şi înflorirea Dobrogei, vor fi mănoase în resultate folositoare pentru întregul Stat român. D-voastră veţi avé în curênd a vĕ pronuncia asupra proiectelor de legi privítoare la organisarea acestei provincii, şi la regularea proprietăţii rurale în aceeaşi parte a ţĕrei.

Ministrul meu de la interne va înfăţişa d-voastre mai multe proiecte de legi privitoare la întreg Statul român, între care cele mai importante sunt acele pentru impuţinarea şi reorganisarea suptprefecturilor, pentru amisibilitatea şi înaintarea în funcţiunile administrative, pentru completarea serviciului postelor şi telegrafelor, pentru reformarea serviciului penitenciarelor noastre.

Judecătoriile de ocoale, cu competenţa lor de astăḑi, au inpuţinat procesele la instanţele superioare. Unele tribunale deja au început a numai avé decât foarte puţine judecăţi. O reformă dar se impune. Guvernul meu vĕ va presenta în această privinţă un proiect de lege care va asigura totdeodată şi posiţiunea magistraţilor, organisând şi respunderea lor pe o scară mai largă.

---

era o faptă complinită. El adeseori tăcea să transpire, că Maria trebuie să încredinţeze grigea de esistenţa ei în mănile altuia.

Maria spre marea mâhnire a lui Andreiu Vasling, nu înţelegea alusiunile lui de bună samă, pentrucă conversaţiunile aceste era totdeauna foarte scurte. Penellan găsia totdeauna câte un pretecst de ale întrerupe şi prin cuvinte pline de speranţă a nimicí efectul cuvintelor lui Andreiu.

Maria de altă parte nu sta fără de lucru. La sfatul subcârmaciului ea se îngrigia de vestminte de earnă pentru sine. Pentru a puté întêmpina temperatura acestor lăţimi friguroase a trebuit să'şi schimbe toaleta cu totul. 'Şi-a făcut un feliu de pantaloni de cojoc tiviţi cu pele de câne de mare; pantalonii acestia îi ajungeau numai până la fluere, pentruca să nu atingă umeţii, cu earna cari se acopere suprafaţa ghiaţei. Un cojoc făcut pe trup provĕḑut cu capuşon îi scutia partea deasupra a trupului.

În timpul liber şi bărbaţii 'şi făceau vestminte de earnă, precum ciobote înalte din pele de câne de mare. Aceste le permitea a străbate in călĕtoriile lor de învestigaţiune nepedepsiţi prin umeţi. Astfeliu lucrată ei tot timpul cât au plutit prin acest canal ângust.

Andreiu Vasling era un vênător foarte îndemânatic şi puşca de multe ori paseri de apă, cari sburau în masse mari în giurul corabiei. Un feliu de găsce şi găini de ghiaţă liferau pentru oamenii bricului, carne foarte bună şi prea binevenită variaţiune dela carnea sărată.

În fine după o mie de încungiurări, eată cap Brewster în perspectivă. S'a slobozit o şalupă în mare şi Ioan Cornbutte şi Penellan au tras la mal, care era pustiu de tot.

Îndată după aceasta bricul s'a îndreptat spre insula Liverpool, descoperită la 1821 de căpitanul Scoresby. Oameni bricului n'au putut suprima strigătul de bucurie, când au vĕḑut pe indigeni alergând spre mal. Numai decât s'a început un feliu de comunicaţiune. Penellan scia vre o câteva cuvinte din limba lor, indigenii eară pricepeau unele frase obicĭnuite ale matrozilor, care cu bună samă le au învĕţat dela pescarii de balene şi aşa n'a fost togma mare greutate de a se puté înţelege unii cu alţii.

Grönlandianii erau mici şi scunḑi; statura lor nu trecea preste înălţimea de patru urme şi ḑece degete. Ei aveau tent roşatec, faţă rotundă, frunte mică, pĕr negru luciu, care atêrna pe spate, şi dinţi stricaţi şi ca atacaţi de un feliu de cangrenă, ceea ce este propriu la toate popoarele ichtiofage.

Ca să poată căpĕta în schimb dela oamenii corabiei bucăţi de fer şi de aramă după cari bieţilor li se duce inima, au adus cojoace de urşi, pei de viţei de mare, de lupi de mare şi de alte animale de aceste, care în deobşte se cuprind în numirea „robbe.“ Obiectele aceste care aveau să prindă foarte bine Ioan Cornbutte le-a cumpĕrat cu preţuri foarte eftine.

Mai departe căpitanul a cercat a face pe indigeni să înţeleagă, că caută o corabie şi a întrebat dacă sciu ei ceva despre aceasta. Unul dintrênşii s'a pus numai decât şi a desemnat în zăpadă un feliu de corabie şi a spus, că un bastiment de feliul acesta a fost, încă înainte cu trei luni, aruncat în direcţiune nordică; apoi a mai adaus, că pe ei 'i-a împedecat desgheţul şi spartul câmpiilor de ghiaţă a cerceta după corabie şi era la mintea omului, că ei cu „piroguele“ lor uşoare, cârmuite cu „pagaje“ nu putură întreprinde escursiuni de acele.

Scirea aceasta, ori cât era de neperfectă, a umplut inimile matrozilor de speranţă. Ioan Cornbutte nu se mai sfiia acum, de a'şi da toate silinţele, îndemnând pe oamenii sei a înainta şi mai încolo pe marea polară.

Înainte de a părăsí insula Liverpool, căpitanul a cumpĕrat o trăsură de şase câni eschimoşesci, cari, n'a trecut mult, şi s'au aclimatisat pe bord. Dimineaţa în 10 August s'a ridicat ancora şi corabia fu mânată de un vênt uşor dar puternic în apa navigabilă a nordului.

(Va urma).

O esperienţă de mai mulţi ani a dovedit, că disposiţiunile practice, luate de legiuitor spre a garanta cetăţenilor foloasele principiilor bune ale legilor moderne, n'au ajuns totdeauna scopul lor. De accea ministrul de justiţie vě va presenta un proiect de reforme parţiale a codicelui de procedură civilă în vedere de a concilia o mai repede cercetare a causelor cu trebuinţa unei instrucţiuni serioase a proceselor. Asemenea se va presenta un proiect de lege privitor la reorganisarea corpului portăreilor, care se află în strinsă legătură cu reforma codicelui de procedură civilă şi în special cu urmăririle averilor imobilare. Acest minister vě va presenta proiecte de legi privitoare la reformarea legiuirii asupra societăţilor comerciale şi economice, asupra înfiinţării notariatului, asupra înbunătăţirei organisaţiunii corpului avocaţilor.

Astăḑi, graţiă impulsiunii date instrucţiunii şi rădicării nivelului moral al naţiunei România are un personal judecătoresc luminat întegru, corespunḑětor sacrificielor ce ţara face pentru justiţie. Cu o mai bună chibzuire şi cu îmbunătăţiri parţiale în legislaţiunea noastră civilă şi criminală, fără să'i atingem basele fundamentale, în curênd vom ajunge a avé tribunale, care să fie în toată privinţa la înălţimea instituţiunilor judecătoresci ale ţĕrilor celor mai luminate.

Esperienţa făcută în ultimul resbel a dovedit, că organisaţiunea actuală a armatei are trebuinţă de a fi pusă în raport cu noua situaţiune politică a ţĕrei şi cu desvoltările ce a luat această instituţiune în timpii din urmă. In acest scop, se va supune deliberărilor d-voastre un proiect de organisare a armatei, stabilit pe noue base, care să cuprindă toate elementele de forţă de care dispune ţara, spre a puté fi întrebuinţate în cas de necesitate. Introducerea nouĕi organisări a forţelor noastre militare va necesita dela sine şi modificarea celorlalte legi care îşi au sorgintea în legea generală a armatei.

Imbunătăţirile aduse în ultimii ani diferitelor grade de învĕţământ public, prin separarea clasei I-a de a II-a primară şi prin adăugirea clasei a IV-a, pe cât mijloacele au permis, înfiinţarea din nou şi separarea câtor-va catedre la universităţi, cum şi înfiinţarea unei a doua facultăţi de medicină la Iaşi, etc., — sûnt atâtea progrese făcute în învĕţământul nostru public. Guvernul Meu va urma nu mai puţin şi în viitoriu a se preocupa de completarea învĕţământului.

Patriotica solicitudine a corpurilor legiuitoare corespunde, sûnt sigur, dorinţelor generale de a se distribuí instrucţiunea primară în toate unghiurile patriei, şi de a se da o mai mare desvoltare diferitelor ramure de cultură specială.

Scoalele normale menite a pregătí învĕţători rurali au trebuinţă de multe îmbunătăţiri, spre a puté corespunde în toate scopului pentru care ele sûnt create: între altele, trebuie să li se alipească câteva scoli primare pentru practica pedagogiei.

In anul acesta, s'a elaborat şi promulgat programa gimnasielor reale, indispensabile unei direcţiuni practice în instrucţiune, lucru la care tinde guvernul Meu pentru completarea sistematică a culturei poporului. In realisarea acestei simţite necesităţi nu Mĕ îndoiesc că veţi grăbí a înlesní mijloacele necesare deschiderei şi organisărei instrucţiunii profesionale menite a contribuí în mod sigur la desvoltarea economică a ţĕrei noastre.

Cu toate mĕsurile deja luate ca să se completeze şi să se înlesnească predarea cu succes a studielor universitare, învĕţământul superior nu mai puţin are nevoie de deosebita d.-v. atenţiune, mai ales în faţa nouei situaţiuni politice ce a dobêndit ţara noastră.

Dacă, cu toate însemnatele fonduri ce s'au afectat lucrărilor publice, nu s'au putut face atâtea creaţiuni din nou cât se simţia trebuinţe, causa a fost deteriorarea atât de mare a căilor de comunicaţiune, provenită din transporturile enorme ce s'au făcut de armata rusă în timpul resbelului, ceea ce a necesitat şi va mai reclama încă fonduri considerabile, nu numai pentru reparaţiune, dâr şi pentru reconstrucţiunea lor. Cu toate aceste multe îmbunătăţiri s'au făcut. Mai cu samă căile judeţene, esecutate cu fondurile şi ḑilele de prestaţiuni s'au întins cu activitatea reclamată de interesele locale.

Căiele ferate, cari la înfiinţarea primei reţele atât de întinse, îngrigise pe toţi, gândindu-se la sarcinile ce ţara credea a'şi împune, sûnt astăḑi artera de viaţă pentru prosperarea materială a statului român, şi cunoasceţi cu câtă stăruinţă desvoltarea şi înmulţirea lor este astăḑi reclamată din toate unghiurile ţerei. Linia Ploiesci-Predeal se va deschide întreagă circulaţiunei publice peste puţine ḑile, şi linia Buzeu Mărăşesci, destinată a stabilí o comunicaţiune mai directă a Moldovei cu capitala şi a inlătura gravele inconveniente ale liniei actuale, este deja pusă în lucrare. Sper că această linie va fi terminată, în mare parte cel puţin, anul viitoríu. Esecuţiunile de căi ferate prin capitaluri naţionale, dovedind cu succes posibilitatea de a nu mai avé recurs la întreprinḑĕtori străini, ne-au condus la construirea de către stat a liniei Buzĕu-Mărăşesci. Resultatele adjudicaţiunilor, de şí proiectele au fost făcute pe preţurile cele mai reduse ale întreprinderilor actuale, au fost atât de avantagioase, încât sûntem asiguraţi. că vom puté în viitoriu întreprinde şi alte asemenea lucrări în condiţiunile cele mai favorabile tesaurului public. Guvernul Meu va şi presenta în curênd d-v. un proiect de lege pentru o nouă cale ferată, care va pune în comunicaţiune centrul ţĕrei cu portul Chiustenge, a cărui importanţă pentru prosperarea naţională este simţită de toţi.

Dacă această preţioasă lucrare a fost amânată până acum, causa a fost obiecţiunile ce s'au rădicat în contra sancţionării fruntariei de sud a Dobrogei, determinată pe tĕrâm, conform tratatului de la Berlin, de comisiunea de delimitare.

Constat cu fericire că activitatea naţională merge crescênd cu paşi repeḑi, fiindcă cu toate sacrificíele ce a făcut statul pentru crearea căilor de comunicaţiune, ele sûnt âncă departe de a rĕspunde la toate trebuinţele producţiunii noastre naţionale.

O lipsă însĕ foarte însemnată ce se simte în privinţa esecutării lucrărilor de către stat, este aceea a nesuficienţei personalului technic de ingineri, spre a puté întreprinde acele lucrări cu succesul dorit. Pentru aceasta este de neapĕrat să dăm scoalei noastre naţionale de poduri, şosele şi mine, desvoltarea reclamată de necesităţile ţĕrei.

Ministrul meu de lucrări publice va presenta chiar în această sesiune câteva proiecte de legi, destinate la îmbunătăţirea agriculturei şi a comerciului, precum: crearea de comisiuni şi de scoli regionale de agricultură, pentru organisarea de întreposite, de curse pentru misiţi şi samsari, în fine pentru organisarea de instituţiuni economice naţionale, proprii a da desvoltării ţĕrei avêntul dorit de Mine, de simţimentele d-voastre patriotice şi reclamat de viitorul naţiunii Române.

Mai este un proiect de lege pe care în deosebí îl recomand binevoitoarei d voastre cercetări. Acest proiect de lege este privitor la instituirea unui consiliu, carele între alte atribuţiuni să aibă şi acel principal, de a elobora proiectele de legi şí regulamentele de administraţiune publică. O esperienţă de mai mulţi ani nea dovedit necesitatea unui asemenea consiliu compus de oameni speciali, prin concursul cărora numai vom puté avé proiecte de legi bine studiate în toate amĕnuntele şi puse în concordanţă cu întreaga noastră legislaţiune!

D-lor senatori, d-lor deputaţi!

Cum vedeţi, un larg câmp să deschide activităţii d-voastre legislative. Am convicţiunea că d-voastre vĕ veţi pune la lucru, cu zel, cu inteligenţă, cu patriotism, am convicţiunea că ţara, mulţămită d.-v., va datorí şi acestei sesiuni legi mănoase în resultate bune.

Astfel, d-voastră veţi contribuí la îndreptarea multor neajunsuri din legislaţiunea noastră, veţi îmbunătăţí serviciele publice, înḑestra naţiunea cu folositoare instituţiuni şi veţi rădica nivelul material şi moral al poporaţiunilor noastre. Făcênd aşa, d-voastră veţi întărì ţara în năuntru, şi tari în năuntru, vom fi tari şi în afară; căci aşa vom însufla şi vom merita stima şi încrederea naţiunilor şi guvernelor străine. Urând activităţii d-voastre un bun şi folositor succes, rog pe Dumneḑeu se binecuvinteze lucrările d-voastre legislative.

Sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare este deschisă.

Carol.

(Urmează semnăturile d-lor ministri.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Zerneşti 15/27 Noemvre 1879. Privind cineva la marele progres al popoarelor culte, se întreabă, care este puterea ce dă începutul şi viaţa, care este conducătorul acestui progres? La această întrebare ori cine va respunde că este asociaţiunea individului la o idee, la un principiu mare, voiu a ḑice asociaţiunea mai multor puteri de a lucra harmonice pentru de a scăpa o naţiune de neajunsurile şi suferinţele ce împedecă desvoltarea culturei morale şi intelectuale.

Seculul al 19-lea ne spune: nu staţi pe loc, pasivitatea nu e progres şi nu conduce naţiunile, decât la suferinţă.

De aceasta idee, cred că a fost cuprinşi bravii nostri bărbaţi, când au înfiinţat asociaţiuni pentru cultura poporului român şi alte multe asociaţiuni, cari tind la cultură.

Însĕ după cum într'o familie numai singur bărbatul nu poate ajuta la crescerea copiilor fără sucursul consoartei, aşa şi în societatea omenească nu ajung numai asociările bărbaţilor; ci trebue şi ajutoriul femeilor, cu deosebire căci s'a observat că de multe ori femeia prin talentul seu cel ager, e mai capabilă a sĕvêrşí un lucru. Prin urmare ce folos mare poate aduce o asociaţiune de femei? Esemplu bun ne poate serví asociaţiunea femeilor americane din New-York dela 9 Maiu 1837 contra sclavismului negrilor. Mare fu opera aceasta, însĕ mai mare efectul ce 'l-a avut. America odinioară piaţa cumpĕrărei sufletelor şi locaşul torturelor omenirei negre, aḑi e leagănul libertăţei şi a civilisaţiunei. America sclavismului aḑi e a libertăţei individuale numai prin iniţiativa asociaţiunei femeilor cu principiul evangeliei: „Toţi sûntem fraţi.“

Cu acest esemplu putem aduce în asemĕnare şi pe poporul român. El încă a trebuit să sufere şi chiar şi aḑi sufere de un feliu de sclavism şi adecă într'atâta că tinerimea noastră din lipsa mijloacelor a trebuit şi trebue să remână sclava întunerecului.

Jumĕtatea seculului 19 a început a însufla şi femeilor noastre ideile de asociári avênd principiul: „a ajutora pe cei lipsiţi.“ A început a le însufla idei de reuniuni pentru ajutorarea fetiţelor şi a altora, cari din lipsă ar trebuí să remână subjugate sub velul întunerecului.

Premiţênd aceste în general, fie'mi iertat a face cunoscut publicului român, că de ideile cele nobile espuse a fost inspirate şi damele române din Zerneşti şi în specie stimata doamnă Maria Garoiu născ. Meţian, care nu întârḑià de a conchiema în 11 Noem. a. c. pe toate damele române din loc la o conferenţă.

Era frumos a vedé o cunună de dame întrunite, şi cu deosebire era frumos sciind scopul cel nobil ce le-a întrunit. La rêndul seu d-na Maria Garoiu luà cuvêntul espunênd, în puţine cuvinte bine simţite, scopul convocărei că adecă ar fi timpul ca şi damele din Zerneşti să pună începutul şi basa la o reuniune de femei române din loc şi din pregiur.

Toate damele primıră aceasta idee cu un entusiasm deosebit, pe feţele tuturora se putea cetí zelul de a pune în lucrare idea aceea. Îndată urmà constituirea unui birou provisoric, alegêndu-se d-na Maria Garoiu de presidentă şi un notariu; şi în fine alegêndu-se o comisiune de 4 membre pentru elaborarea unor statute, şedinţa se ridicà; ear damele părăsiră sala de adunare ducênd speranţele cele mai mari pentru înfiinţarea reuniunei intenţionate.

Şi urăm acestei reuniuni înfiinţânde, ca să'şi vaḑă efectuate intenţiunile marinimoase, ce le nutresce către naţiunea sa! *Nuntius.*

Varietăţi.

* (Reuniunea română de cântări) a dat şi alaltă sară o probă nouă, cum scie apreţiuí frumoasa chiămare ce a luat asupră'şi. Detaiurile despre esecutarea programei, cunoscute din nrul 133 al foiei noastre, cu altă ocasiune.

* (Jumĕtatea armatei ruse) aşĕḑată la graniţa Germaniei. În Polonia şi Litvania se află 300 de regimente de infanterie şi 150 escadroane de cavalerie cu patru sute cinciḑeci de tunuri.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Budapesta, 1 Decemvre n. Casa deputaţilor a încuviinţat o indemnitate de trei luni pentru ministeriu.

Viena, 1 Decemvre n. Casa deputaţilor austriacă a început desbaterea în cestiunea armatei.

Paris, 1 Decemvre n. Camera a suspendat legea prin care se opria lucrul dumineca.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

ж: Dacă consultăm fisiologia şi despre sunetul acesta, apoi îl aflăm între **i** şi **u**. Străinii, incapabili de a pronuncia acest sunet puţin frumos şi caracteristic pentru limba română, care singură între limbile neo-latine îl posede, străinii, d. e. Germanii pronuncie când **i** curat (d. e. *kine*, *kintă* = *câne*, *cântă*), când şi mai cu samă **u** curat (d. e. m*u*nă, rum*u*n=m*â*nă, rum*â*n. Slavistul Miklossich scrie: „Die Rum*u*nen“). Diez ţine că ж e aproape de **u**, şi scrie deci, pentru trebuinţa sa, **u** cu o codiţă de desubt, afară de particula *in* şi silabele iniţiale *in* şi *im*, unde şi el se mulţămesce cu **i** simplu. Maiorescu egalisează, din punct de vedere ortografic, pe ж cu ъ. Lui i se pare că ж este „numai o nuanţă de umbrire a lui ъ“ (Critice, pag. 178). Prin urmare şi în respectul lui ж, după Maiorescu este a se aplica regula ortografică stabilită pentru ъ şi citată mai sus, la care mai adaugem aici tot din Maiorescu (Critice pag. 214): „Aşa dar sonul ъ, unde este o modificare flecţionară, se scrie de regulă cu ă sau ĕ, după cum sonul primitiv al flecţiunei românesci este **a** sau **e** (fără nici o privire la originea *etimologică*); ear' acolo unde nu este modificare flecţionară, ci un simplu semn fonetic sau o împrumutare esclusiv lecsicală din limbi străine, se scrie totdeauna ă. Scriem dar: *lăudat*, *lăudănd* dela laudă, lăudare; *vĕzut*, *vĕzĕnd* dela vedere; însĕ scriem *măgură*, *pănă*, *după*, *cărd*, etc., neaflând în formele românesci de flecţiune a acestor cuvinte sonul primitiv de **a** sau **e**“.

Învĕţăcei de ai lui Maiorescu, cari urmează consecuent după regula stabilită de el, scriu deci d. e.

păcat, bătrăn etc., şi (de oarece ѫ este a se tracta întocmai ca ъ) măna, vănt, vănzare, pămănt, mormănt, ănceput, ămpreună, rău (=*rîu*, însĕ rĕu: rei, rele), răd (=rîd), săn (=*sîn*), săngur (=*sîngur*), sănt (=*sûnt*), săntem etc. Numai în formele gerundiale ale conjugărei noastre se scrie şi ĕ, dacă infinitivul verbului respectiv îl arată, d. e. bătĕnd, făcĕnd etc. Mai cu samă prin foi şi cărţi moldovene afli o scriere ca aceasta. D. Maiorescu însuşi şi „Convorbirile literare“ scriu însĕ în mod inconsecuent nu numai d. e. pĕcat, bĕtrân etc., ci şi vĕnt, vĕnzare, pămĕnt, mormĕnt, inceput, impreună, riu, rid, sin, singur, sunt, suntem etc.

Sûntem îndreptăţiţi a întreba cu tot adinsul, cum vine Maiorescu şi „Convorbirile literare“ la **e** în cuvinte ca: vĕnt, vĕndare, cuvĕnt, mormĕnt etc.? Cum ajunge Maiorescu a scrie: in, inceput, impreună, singur, stringe, riu, rid etc., sunt, suntem etc.? În întregul seu tractat „Despre scrierea limbei române“ n'am dat nici de cea mai mică indigitare, necum să fi aflat o motivare cu argumente pentru scrierea lui ѫ cu ĕ (afară de forma gerundială), cu **i** şi **u**. Din contră Maiorescu dice espres (Critice, pag. 179): „Astfel remâne resultatul, că nu este logic a primí litera **î** în scrierea română, ci sonul lui se va esprima cu *acelaşi* semn, cu care vom conveni a esprima pe ъ“. Maiorescu va concede, că scrierea sa practică este în deplină contradicere cu teoria sa. Nici afinitatea lui **i** şi **u** cu ѫ nu se va puté produce, nu dicem ca argument, ci ca pretecst, pentru a scrie d. e. inceput, stringe, sunt, suntem etc. Căci de ce Maiorescu scrie tocmai aşa, şi nu bună oară: unceput, strunge, sint, sintem etc.? sau de ce nu tot numai cu **u**, sau tot numai cu **i**?

Cu un cuvênt, Maiorescu în contradicere cu teoria sa este în punctul acesta etimologist ca ori şi care Ciparian, cu acea singură deosebire, vedi bine însemnată, că acela pune un semn cel puţin pe **a** şi **e**, când aceste doue litere, cari representă doue sunete *fisiologicesce* prea îndepărtate de ѫ, sûnt prescrise de etimologie.

Vin acuma, stimată redacţiune, a Vĕ-propune a doua concesiune, care aţi avé să o faceţi în interesul unui compromis cu Ciparianii inimici ai semnelor. D-voastră puneţi semnul şi pe **i** şi **u**, când după originea etimologică ѫ se scrie cu una din acele doue litere. Dar **i** şi **u** fiind sunete înrudite de aproape cu ѫ, cred că nu mai este necesitate de o însemnare specială. Este cunoscut că în România proprie disă (Muntenia) se aude curat **i** în cuvinte ca simte, dice, ţine, puţin etc., şi ici colo chiar riu, singur etc.; pe când d. e. în Ardeal se aude sîmte, dîce, ţîne, puţîn, şi chiar şî, a păşît etc. Ear acela care ar pronuncia cumva d. e. sunt, suntem, funtână, rundunea, cu **u** curat, în loc de sûnt, sûntem, fûntână, rûndunea, nu ar comite o eroare chiar mare.

Îmi veţi obiecta poate şi la acest punct, că scriind simplu **i** şi **u** fără semn, lumea cu timpul uşor s'ar puté deda a rostí curat d. e. riu, sunt. Din parte-mi aşi respunde şi aici, că în realitate cetitorii români pronuncie d. e. rîu, sûnt, şi dacă vĕd scris riu, sunt cu **i** sau **u** simplu. Şi apoi întreb şi cu privire la ѫ, precum am făcut în privinţa lui ъ: Fire-ar vreo scădere pentru frumseţea limbei noastre, dacă pe calea aceasta am mai perde vreo câţi-va ѫ în favorul lui **i** şi **u**? Tocmai şi aceea recomandă scrierea etimologică, că poate ne mai scăpăm în câtva de ъ şi ѫ; cel puţin se face o modestă încercare.

Sistemul ciparian din contră mai înmulţesce şi pe ѫ, nepunênd nici un semn pe **e** şi adeseori nici pe **a**, când ѫ după etimologie se scrie cu una din acele doue litere. Cetind după regulele lui Cipariu se pronuncie d. e. momênt, têmpărĕmênt, vêntilare şi o mulţime de neologisme. Neînsemnarea lui **e**, când are să represente sunetul ѫ, alterează chiar şi gramatica; căci ne silesce în formele gerundiale ale conjugaţiunei II şi III să scriem după Cipariu **u** în loc de **e** (din infinitiv) atunci, când acestui **e** i premerge **c** sau **g** (d. e. tăcund, trăgund), a căror palatalisare trebue împedecată.

Când ѫ este a se scrie după originea etimologică cu **a** sau **e**, atunci aceste litere trebue însemnate mai deaproape, de oarece amêndoue representează sunete fisiologicesce îndepărtate de ѫ şi regulele cipariane sûnt cu totul insuficiente (vedi: „Foişoara „Tel. rom.“ loc. cit.). Este însĕ întrebarea, ce semn să întrebuinţăm. Maiorescu confundă pe ѫ cu ъ susţinênd (Critice, pag. 178) între altele: „Singurul argument serios în favoarea însemnării deosebite a lui **î** ne pare a fi aflarea lui în formele gerundiale ale conjugării noastre: *aflînd zicînd* etc. Aici togmai este o chestie de controversă. Noue **î** şi în acest cas ne pare numai o nuanţă de umbrire a lui ъ şi nu'i putem încă atribuí o valoare proprie gramaticală“. Maiorescu pune deci semnul scurtărei pe **a** şi **e** şi atunci, când aceste litere representă pe ѫ.

Aceasta însĕ nu se poate admite. ъ este un sunet între **e** şi **o**, mai aproape de **e**, şi easă deadreptul din gûtlegiu; pe când ѫ se află între **i** şi **u**, mai aproape de **u**, şi conţine un amestec de nasalitate. Va să dică ъ şi ѫ se deosebesc prea tare, pentru a puté fi confundaţi. Aceasta o simte fie-care Român cisdanubian. Ecsemplele, când ѫ se schimbă în pronunciare cu ъ, sûnt foarte puţine, şi se aud mai cu samă prin Moldova. Cumcă Românii în maioritatea lor sûnt uniţi în respectul pronunciărei lui ѫ, se poate vedé de acolo, că în toate diarele şi cărţile de dincoace sau de dincolo de Carpaţi, în cari se întrebuinţează un semn anumit (circumflecsul) pentru ѫ, acest semn se află pus totdeuna la aceleşi cuvinte, d. e. mână, vêndare etc.

Afară de aceasta ѫ are o valoare proprie gramaticală în formele gerundiale. Maiorescu afirmă numai, dar n'a probat contrariul.

Scriu deci circumflecsul pe **a** şi **e**, pentru a însemna pe ѫ. Adevĕrat că întrebuinţarea circumflecsului în casul acesta nu se poate motiva chiar scientificesce. El s'a primit însĕ de maioritatea Românilor pentru acest scop în mod convenţional. Şi Ciparianii îl pun pe **a** pentru ѫ.

Când originea etimologică a lui ѫ nu e cunoscută, scriu totdeuna **â**.

(Va urma.)

Colectă.

Doamna Farşiţa Tell, care în mai multe rênduri a dovedit marinimositate şi simţ creştinesc, fiind în vara trecută la băile din Elöpatak şi vĕdênd, că biserica noastră gr. or. din loc are lipsă de unele reparaturi, dară n'are mijloace de unde să le acopere, a deschis spre acest scop o listă de contribuiri bene-vole la care au contribuit:

Familia Tell 7 fl., Maria Homoricean 2 fl., A. Biarol 5 fl., M. Bruss farmacist 1 fl., G. Sigmund farm. 1 fl., M. Ciupeniceanu 1 fl., d-na Elena Pappadopolu 1 fl., d-şoara Pappadopolu 1 fl. d-na Zoe Teodori 2 fl., I. Franzopolu 1 fl., D. Pamfiliu 1 fl., Ciuran 1 fl., Maria Steriu 1 fl., N. I. Rusescu 1 fl., P. Mihaescu 1 fl., M. A. Poppitzeann 1 fl., Nenoveanu 1 fl., N. Crapelianu 1 fl., George Spaltogola 1 fl., M. I. Dragomir 1 fl., Cavadia 1 fl., Alecsiadi 1 fl., Christea Lecu 1 fl., Gebr. Vanghele 1 fi., Ef. Germani 20 lei noi, M. G. Trandafirescu 1 fl., Nicu G. 1 fl., Lucsitia Vorilean 1 fl., A. Rîmnicean 1 fl., Radovitz 1 fl. Hariclea Vlădoian 50 cr., Antinescu 50 cr., Matilda Nicolescu 50 cr., C. Ion Vernescu 2 fl., Elena S. 1 fl., Smaranda Mateeseu 5 fl., Eleft E. Econom 1 fl., George Mihuleţ 1 fl., C. Bucseanu 1 fl., A. Moroiu 1 fl., Ecatarina Sfetescu 1 fl., Elina Tiaciu 1 fl., Alecsandrina Iatropol 3 fl., Damşa 2 fl., M-me Filitis 2 fl., Dimitrie Racoviţa 5 fl., George Constandinescu 1 fl., Drăgulinescu I. M. 1 fl., Elevteriade 1 fl., Paraschiv Ionescu 1 fl., Locot. Hiulescu 1 fl., Locot Obedenariu 1 fl., Dr. Schwartz 1 fl. Doamnei colectante şi p. t. contribuitori li se aduce prin aceasta mulţămită.

Bursa de Budapesta

din 29 Noemvre n.

Renta de aur 95.35, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.50, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.25, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.25, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.25, împrumutul ung. cu premii 106.25, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.50 obligaţiuni urbariale ung. 88.75, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 86.25, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.50, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 84.25, obligaţiuni urbariale transilvane 84.50 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.40, renta austriacă în argint 70.70, renta de aur austriacă 80.45, sorţi de stat dela 1860 128.25, acţiuni de bancă austro-ung. 842, acţiuni de bancă de credit ung. 258.25, acţiuni de credit austr. 277.75, argint —.—, galbin 5.53, napoleon 9,30, 100 marce nemţesci 57.65, London (pe poliţa de trei luni) 116.55.

Bursa de Viena

din 29 Noemvre n. 1879.

Metalicele 5°|₀	—	—
Acţiuni de bancă	841	—
Împrumutul de stat din 1860	128	25
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	70	60
Acţiuni de credit	279	—
Valuta nóuă imperială germână	57	70
London	116	55
Galbin	5	54
Napoleon d'aur (poli)	9	30½

Nr. 207. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa III din matera Dobêrlĕu şi filia Bastelec în ppresbiteratul al II al Braşovului, conform părinţescii ordinaţiuni consistoriale din 30 Octomvre a. c. Nr. 2295. B., se escrie prin aceasta concurs, cu terminul până la 10 Decembre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. Un fênaţ în filia Bastelec, din care trage venit învĕţătoriul ⅓ parte.
3. Dela 136 familii din materă şi dela 64 familii din filia Bastelec câte o ferdală cucuruz sfârmit, dela vĕduvi şi vĕduve pe jumĕtate.
4. Venitele stolare îndatinate.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch, au a'şi adresa subscrisului concursele instruite în sensul prescriseloru din „Statutul organic“ şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din a. 1873, până la terminul sus amintit.

Braşov 7 Noemvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 228. 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de classa a III din comuna Rechita cu filia Strugar, se escrie pe basa ordinului preaveneratului consistoriu archidiecesan din 28 Iunie 1879. Nr. 1736. B. acest concurs cu termin până la 15 Decemvre a. c. st. v.

Emolumentele parochiei sunt:

1. Dela 150 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunţe şi câte o di de lucru.
2. Fênaţ de vre-o 3 carĕ de nutreţ.
3. Lemne pentru foc din pădurea comunei şi
4. Venitul stolar dela aceste familii.

Doritorii de a ocupa parochia aceasta au să-'şi substearnă suplicele provedute cu documentele prescrise de „Statutul organic“ şi regulamentul provisor din a. 1873, oficiul protopresbiteral gr. or. în Sassebeş până la susnotatul termin.

Comitetul parochial în conţelegere cu ppresbiterul concernent.

Nr. 210. 1879.

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei vacante Boiu de classa a III ppresbiteratul Gioagiului I, se escrie concurs cu termin până la 9 Decemvre a. c stil. v.

Emolumentele sûnt:

4 jugere pământ arătoriu, dela 110 familii câte o mĕsură mare de cucuruz sfârmit, şi stola usuată, care toate computate în bani, dau la olaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescriselor „Statutului organic“, şi a regulamentului provisoriu din 1873, sûnt a se adresa la subscrisul oficiu ppresbiteratul până la terminul susindicat.

Hondol 31 Octomvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiteral al Gioagiului I.

Vasile Pipoş m. p.,
ppresbiter.

3—3

Nr. 330 — 1879. 2—3

EDICT.

Sava Stan Răşină din Sohodol, protopresbiteratul Branului a părăsit cu necredinţă de 4 ani şi 5 luni de dile pre legiuitul ei bărbat George Ioan Tătar tot din Sohodol şi pribegesce în lume fără de a se sci locul unde se află şi dacă mai trăiesce, este prin aceasta citată, ca în termin de un an, să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul intentat asupră'i de bărbatul ei.

Braşov, 8 Noemvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Branului.

Nr. 7469/1879. 2—2

Publicaţiune.

Cu emisul dto 20 l. c. Nr. 8295 onorabilul oficiu comitatens a ordinat ca postul unui membru în comisiunea comitatensă, devenit în vacanţă în cercul electoral III al cetăţii, prin moartea lui Carl Zink, să se reîntregească la 3 Decemvre 1879 prin alegere.

Alegĕtorii din cercul electoral al III, conscrişi pe anul 1879, cari se compun din stradele următoare:

„Strada Margaretei, strada nouă, strada pelarilor, valea mică, strada rotarilor, strada Ognei, a spitalului, a faurilor, a văpsitorilor, a viţeilor, strada Mariei, valea mare, strada Turnului, strada vinului şi a trandafirului, a bugnerilor, a rosmarinului, a pânzarilor, Zeughof, strada Kempel, strada raţelor, strada lui Pempflinger, strada de sub spinarea cânelui şi spinarea cânelui, — mai departe suburbele poarta Turnului şi poarta Ognei şi în sfêrşit ţigănia dela poarta Turnului şi a Ognei, — se provoacă prin aceasta a se înfăţişa cât mai numeroşi la aceasta alegere şi a'şi da ţidulele de votare în „sala de şedinţe a magistratului“ la 3 Decemvre 1879 dela 8 oare dimineaţa până la 6 oare seara.

Sibiiu în 24 Noemvre 1879.

Magistratul.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 137. Sibiiu, Joi 22 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Noemvre

Atinsesem în vreo câteva rênduri câte ceva despre cultul lui Kossuth în Ungaria, despre prefaţa memorielor ce vor apare cât de curênd în Budapesta.

Kossuth este o individualitate care a lăsat urme triste în memoria Românilor din Transilvania şi Ungaria. Mania lui de maghiarisare şi desconsiderarea până la cel mai de jos despreţ a elementului nostru, pe timpul când se avêntase în fruntea Ungariei, sûnt încă în vie memorie. Vicisitudinele, prin care a trecut acest bărbat decând a trebuit să emigreze puţină schimbare au putut face în modul gândirei sale. Fantasia lui romantică are şi acum acelaşi sbor, ca înainte cu treiḑeci de ani. Credinţele lui politice sûnt încă învĕluite de negura acestei fantasii. El nici astăḑi nu petrunde mai departe decât petrundea odinioară în raporturile reciproce ale popoarelor din Ungaria. Şi astăḑi pentru dênsul aceasta este numai o Maghiariă şi de aceea în prefaţa lui numai Maghiarii sûnt ce sûnt când vorbesce de patria sa.

Ca să vadă şi cetitorii nostri, cari sûnt încă şi astăḑi ideile lui Kossuth, am creḑut a fi cu scop să punem înaintea cetitorilor nostri prefaţa memorielor ce sûnt togmai a se eda, şi pentruca să cunoască şi cetitorii nostri de ce spirit este el însufletit şi astăḑi; eară de altă parte să'şi poată publicul nostru face o judecată mai clară despre spiritul ce domnesce şi acum la acei concetăţeni ai nostri, cari ḑic despre dênsul că este cel dintâiu Maghiar.

Prefaţa de care vorbim începem aşa dară a o publica la alt loc.

În cercurile perlamentare din Budapesta trebuie că se petrec lucruri cari samână cu o crisă ministerială. Lucrurile aceste s'au desminţit până acum toate într'un mod categoric de organele inspirate de guvern. Ca semne ale timpului însĕ vom înregistra şi noi unele dintre dênsele. Mai ântâiu înregistrăm, că duminecă s'a făcut multă vorbă între deputaţi, că ministrul-president Tisza ar voí a părăsí portfoiul de interne şi ar fi aplecat a'l încredinţa contelui Em. Pechy. Mai departe a fost eară între deputaţi vorba, că deputatul contele Apponyi ar fi designat pentru portfoiul ministrului Keményi.

„Budapesti Sürgöny" şi „Budapest. Corr." vin şi desmint categoric scirile aceste şi adaug, că originea acestor faime e de a se căuta numai în bolnăvirea ministrului de finanţe Szapáry, care însĕ acum se află mai bine.

Delegaţiunile, spune „D. Ztg.," nu se vor întruní înainte de 14 Decemvre. Causa acestei întârḑieri se atribuie cursului celui trăgănat al desbaterilor în dieta Ungariei. Sesiunea delegaţiunilor, se ḑice mai departe va dura deocamdată numai opt ḑile şi se va ocupa numai cu un proiect de îndemnitate.

Din Constantinopole o surprindere nouă. Poarta desminte energic scirea respândită din Cetigne, despre omorîrea lui Muktar-paşa. Muşirul este sănĕtos şi în 28 Noemvre se afla încă în Prelepe şi numai luni avea să ajungă în apropiarea Gusinei.

O telegramă de eri dela Berlin ne spune, că acolo s'a fost respândit faima despre un atentat nou asupra împĕratului rusesc, care era vorba că s'a întêmplat în Moscva, unde ajunsese împĕratul sănĕtos. Toată alarma aceasta s'a redus mai în urmă la faptul, că pe trenul cu bagagiul împĕrătesc, în care se afla şi servitorii împĕratului, s'a întêmplat un nĕcas. Sciri autentice despre întêmplarea aceasta lipsesc.

Din Rusia se înmulţesc scirile că şi Ruşii au să capete constituţiune. Forma, în care se va presenta constituţiunea aceasta, este încă necunoscută. Se scie numai atâta, că iniţiativa la constituţiune purcede dela clironomul rusesc; că cestiunea aceasta se desbate în cercurile mai înalte rusesci necontenit şi că la 2 Martie an. viitoriu, ḑiua suirei împĕratului pe tron, constituţiunea se va publica. Clironomul lucră de pe acum la proclamaţiunea constituţiunei rusesci. Sistema de douĕ camere va avé loc şi în constituţiunea rusească. Casa de jos se va compune din elemente ţĕrănesci; casa de sus se va compune din membrii aleşi de ţarul din sinul aristocraţiei. Cetăţile nu vor avé representanţi în parlamentul rusesc. Constituţiunea va cuprinde deocamdată numai partea europeană a Rusiei, eară în Asia vor guverna vice-regi.

Sub titlul de Alianţa cu Turcia, ḑiarul panslavist „NovojeWremja" publică următoriul articul:

„Au trecut douĕḑeci şi trei de ani dela ḑiua încheerii tractatului de Paris şi ne aflăm în aceiaşi posiţiune în care ne aflam puşi în anul 1856. Acum ca şi atunci, n'aveam în Europa decât inimici pe faţă şi amici îndoioşi, ba încă situaţiunea generală este actualmente mai puţin favorabilă. Pe atunci marile puteri doriau cu toată sinceritatea să restabilească imperiul turcesc şi sperau cu toată seriositatea într'o înflorire a Turciei; acum însĕ, toate nu se îngrigesc decât de acea, să tragă cele mai mari foloase la cas când imperiul turcesc se va sfărîma. Deşí chiar noi acum, ca şi puterile dela Vest, nu putem crede cu toată sinceritatea în restabilirea Turciei ca un stat european, totuşi nu este nici de cum în interesul nostru a ne sforţa să grăbim crisa. După toate aparenţele se vede, că Poarta s'a convins despre aceasta, şi de aceea începe a se alipí de Rusia. În momentul de faţă, în care noi nu sûntem legaţi prin nici o obligaţiune faţă cu celelalte puteri şi prin urmare sûntem liberi a ne alege programa noastră politică, noi trebuie spre a ne întărí posiţiunea noastră în Orient, nu numai să nu respingem ocasiunea, ce ni se procură, dar încă este de trebuinţă de a manţiné încrederea Turciei în Rusia. Acum nu dorim nici o altă schimbare în Orient, decât îmbunătăţirea soartei creştinilor de acolo. Turcia, din parte'i, nu poate să dorească altceva, şi fiindcă interesele noastre sûnt de acord în punctele lor cele mai principale, apoi consecenţa naturală va fi: Alianţa dintre Rusia şi Turcia.

„Această alianţă va aduce fără îndoială multe foloase ambelor puteri; Poarta ar avé posibilitatea să se sprigine pe Rusia în înţelegerile sale cu celelalte puteri, la cas când pretensiunile acestora ar fi preste mĕsură de mari; ear noi am puté să ne considerăm interesele ca asigurate, căci fără consimţimêntul Porţii şi prin urmare atunci şi fără acela al Rusiei, nici o putere nu va puté să ia în Orient o posiţiune ameninţătoare nouĕ. Flota engleză nu ne va puté însufla atunci nici o temere şi am puté fără ori ce demonstraţiune sau ocupaţiune, să privim întrările în marea neagră ca asigurate contra anecsării engleze. Numai este îndoială, că Englitera chiar într'un asemenea cas, nu se va decide să facă un demers riscant, şi dacă s'ar decide, apoi avênd pe Turcia contra sa, s'ar isbí de nesce astfel de greutaţi, încât nu 'i-ar fi nici decum uşor ca să le învingă. Rolul unui aperător al Porţii va atrage după sine fară doar şi poate, cea mai mare recunosciinţă şi el nu este nici decum periculos pentru pace, căci spre a silí pe Rusia să ia nescari mĕsuri hotărîtoare, va trebuí să o provoace pe faţă. Dacă rivalii nostrii au nesce asemenea intenţiuni, apoi ei pot foarte lesne, fără ca noi să mai fi încheiat o alianţă cu Turcia şi cu tot amorul

---

FOIŢA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Erau togmai ḑilele cele mai lungi de preste an va să ḑică, soarele, care în lăţimile aceste nu apune nici odată, ajunsese punctul cel mai înalt al spiralei, ce descria deasupra orizontului. Lipsa aceasta totală de noapte nu se simţia aşa tare, pentrucă şi până aici negurile, ploaia şi ninsoarea au învĕluit mai de multe ori corabia în întunerec.

Ioan Cornbutte era decis a străbate înainte cât va fi cu putinţă şi a început a'şi acomoda ideei acesteia şi dispoşiţiunile sanitare. Podul din mijloc 'l-a închis cu totul şi s'a îngrigit numai ca în fie care dimineaţă să fie aierit prin ventilaţiune. S'au aşeḑat cuptoarele şi ţevile hornului s'au întocmit ca să respêndeasca căldură cât de multă. Oamenilor bricului li s'a recomandat a purta numai câte o cămaşe de lână preste una de bumbac şi cojoacele a le stringe pe lângă trup pe cât se poate hermetic. Dealmintrea foc încă nu era iertat a se aprinde, pentrucă provisiunile de lemne şi de cărbuni trebuiau grigite pentru frigul şi mai mare, care avea să vină.

Dimineaţa şi sara se împărţia între matrozi regulat cafea şi tea, şi fiindcă era recomandabilă nutrirea cu carne, se făceau vênătoare dese de raţe, cari se află foarte multe în ţinuturile aceste.

Sus pe catargul cel mare s'a întocmit din o tonă desfundată de o parte un aşa numit „cuib de cioară" în care avea a petrece necontenit o sentinelă spre a observa suprafaţa ghieţei.

Douĕ ḑile, după ce călĕtorii nostri spre polul nordic, perdură din vedere insula Liverpool, temperatura sub influenţa unui vênt sec devenise foarte friguroasă. Şi alte semne de earnă se arĕtară. Jeune-Hardie nu avea să peardă nici un moment, pentrucă calea acuşi trebuia să se termine. Jeune-Hardie înainta într'o apă navigabilă, care era mărginită de amêndouĕ părţile, de câmpii de ghiaţă de o grosime de treiḑeci de urme.

În 3 Septemvrie dimineaţa Jeune-Hardie a ajuns în fine în sinul dela Gaël-Hamkes. Ţeara se afla în depărtare de treiḑeci miluri sub vênt. Întâiaşi dată sta bricul înaintea unei stânci de ghiaţă care împedeca ori ce călĕtorie mai departe şi era cel puţin de un mil de lată; aici trebuiau aplicate ferestreauele spre a tăia ghiaţă. Conducerea lucrului acestuia s'a încredinţat lui Penellan, Aupic, Gradlin şi Turquiette, eară direcţiunea taieturei a fost aleasă de aşa, încât sloii desfăcuţi de stâncă aveau să fie duşi de torent numai decât.

Cu lucrul acesta au fost ocupaţi toţi oamenii bricului mai douĕḑeci de oare. Greutăţile au fost îngrozitoare.

Oamenii erau siliţi a sta în apă până în brâu şi vestmintele de pele de câne de mare scuteau de umeḑală foarte defectuos, de multe ori alunecau pe ghiaţă lucie şi numai cu mult necas se ţineau în picioare.

Mai vine că în lăţimile aceste friguroase după fie care opinteală mai mare urmează o oboseală absolută; respiraţiunea lucrătorilor inceată lesne şi chiar şi cel mai puternic trebuie să încete de a lucra.

În fine navigaţiunea era earăşi liberă şi bricul fu remorcat dincolo de stânca de ghiaţă, care 'l-a împedecat atâta timp.

Cap. VI.

Cutremurul sloilor.

Mai multe ḑile Jeune Hardie se luptă cu pedeci aproape neinvinse. Ferestreul trebuia adese ori luat a mână, de multeori a fost de lipsă a se întrebuinţa earba de puşcă spre a risipí enormii bolovani de ghiaţă cari închideau drumul corabiei.

În 12 Septemvre marea nu mai era altceva decât un şes solid fără apă navigabilă. Şesul încungiura corabia din toate părţile, încât nu se mai putea mişca nici înainte nici înapoi; temperatura era acum de obiceiu şesespreḑece graduri sub nulă. Timpul ernărei sosì şi cu dênsul multe suferinţe şi mulţi periculi. (Va urma).

nostru de pace, să ne silească a ne pune armata pe picior de resbel. Ce ar trebuí să facem noi dacă puterile dela Vest ar proceda la împărțirea imediată a Turciei? Noi am puté negreșit să stăm departe de ori ce nou amestec în Orient lăsând celorlalte puteri sarcina, să resolve cestiunea orientală fără amestecul nostru; urmașii nostri ar trebuí însĕ să plătească scump o asemenea politică, afară de aceea, că dacă vom fi prea generoși, în Orient, ni se va cere poate să facem ceva concesiuni și la vest.

Prefața

la memoriele lui Ludovic Kossuth.

Bĕtrânul exdictator a pregătit publicarea memoirelor sale, cari vor avé de substrat soartea și activitatea emigrațiunei unguresci în străinătate. Relevăm în estras punctele mai remarcabile din prefața ce s'a publicat deja.

Kossuth începe prefața astfel:

„Un vifor nespus de mare în simțirile mele 'mi-a sguduit sufletul când după predarea armelor la Vilagos am devenit espatriat.

Nu esistă cuvênt pentru a da o idee despre aceasta.

M'am asternut pe pămêntul patriei mele, înainte de a trece hotarele ei, și suspinând 'l-am sărutat cu iubire fiiască, am luat apoi un grăunte de țĕrînă din pămêntul patriei la mine, încă un pas și eu eram asemenea unei corabie sfărimate, pe care viforul o aruncă pe năsipul unei pustietăți.

Un oficier superior turcesc m'a salutat prietenesce în numele lui „Allah“, m'a dus la un culcuș ce mi 'l-a pregătit din bunăvoință sub ceriul liber al lui Dđeu și 'mi-a cerut sabia, căutând cu ochii la pămênt ca și când 'i-ar fi fost rușine că un Turc desarmează pe un Ungur.

'Mi-am deslegat sabia, 'i-am predat-o fără a ḑice vre-un cuvênt și cu lacrime în ochi, oficierul 'mi-a poftit odihnă bună și m'a lăsat singur cu amărăciunea mea.

Odihnă și espatriare!

Oare să fi potut odihní Adam cel din mitul credinței când fiind scos afară din paradis s'au închis porțile după dênsul, pentrucă a mâncat din rodul pomului cunoscinței binelui și a reului?!

Și eu am mâncat din rodul acesta, am cunoscut binele și reul și 'mi-am ridicat brațul să apĕr binele contra reului. Reul a învins și eu fui scos afară din patrie, din edenul meu.“

Kossuth ne spune apoi că adêncit în cugetări posomorîte asupra patriei sale dar cu speranța într'un viitor fericit în inima sa, a trecut Dunărea „neungurească“, a ajuns în Turcia și s'au pus împreună cu soții sei sub scutul acestui imperiu, dar scutul acesta era împreunat cu pericul, căci „cele două puteri vecine, mândre de victoria lor, au amerințat imperiul (turcesc) cu resboiu, dacă nu ne va estrada. Și după ce situațiunea a devenit atât de periculoasă încât consiliarii sultanului erau de părere că estradarea noastră nu se mai poate ocolí, decât poate așa ca emigranții să treacă la religiunea turcească și să devină pe calea aceasta sudiți turcesci, sultanul Abdul Medsid se ridicà în divan din scaunul seu, tinse mâna serbătoresce spre ceriu și ḑise cu glas solemn așa: „Allah este puternic. Mĕ încred în scutul seu. Dar dacă trebue să per voiu să per cu onoare. Nu voiu lăsa nici odată să se păteze numele meu de infamia, că am vătĕmat dreptul de ospitalitate, că am dat pe nenorociții cari au căutat scutință la mine, inimicilor lor spre resbunare. Este voința mea ca dênșii să'și afle scutința. Vină ce va vení, Eu nu'i voiu estrada. Aceasta este voința mea, așa să fie. Purtați grige de apĕrare!“

Și el nu ne-a estradat, resboiu nu s'a făcut, dar pe noi ne-a transportat în Asia unde am fost deținuți în arest.

În străinătatea aceasta depărtată am început a medita asupra trecutului, presentului și viitoriului patriei. Cu cât cumpăniam mai de aproape nascerea, caracterul și decursul luptei noastre pentru libertate dela 1848—1849 și causele desastrului nostru, cu atât mai tare mĕ întăriam în convicțiunea, că națiunea nu va perí sub sarcina suferințelor sale. Întrebarea ungurească, 'și ḑicea Kossuth, are o basă istorică, juridică, geografică, etnografică, politică și aritmetică și ea se află în conecs cu interesele de libertate ale Europei, cu ecuilibrul european. Această întrebare fiind istorică va avé loc între întrebările pendente, până când sau se va deslega după drept și dreptate sau națiunea va renunța la deslegarea ei. Toți emigranții erau de acord în părerea, că au datorința sântă a fi activi în interesul patriei și a ținé sus steagul care 'l-au purtat cu glorie neperitoare în luptă. Kossuth cutează a afirma, că activitatea emigrațiunei ungurescí a avut înriurință asupra schimbărei relațiunilor, cari acasă se numiau era constituțională.

Cât pentru mine — continuă Kossuth — trecutul îmi impunea o datorință mai mare, acea, de a mĕ silí din toate puterile să neteḑesc calea pentru redobêndirea independenței statului, care a rĕmas posterității ca o moștenire inalienabilă prin tradițiune sacră dela străbuni.

Mânecând dela acest punct de vedere 'mi-am desvoltat activitatea în trei direcțiuni. Prima direcțiune 'mi era desemnată de cunoscința că națiunea ungurească neisbutind cu toate încordările cele uriașe ale forțelor sale în anul 1849, 'și-a perdut încrederea în sine.

A doua direcțiune 'mi-a desemnat-o cunoascerea relațiunilor Europei. Mĕ cugetam că în casul unei sguduiri generale europene sau când s'ar iví vre-o întrebare pendentă națiunea prin coinciderea intereselor 'și ar puté ușura eliberarea.

A treia direcțiune 'mi-o dicta simțul că în casul unor eventualități favorabile vom avé prospecte de reușire numai dacă va esista solidaritate în scop și țintă între națiune și emigranți, și dacă eventualitățile vor afla națiunea pregătită. Cât pentru funesta nenorocire, pe care am numit-o secarea încrederei în sine, am fost și sum convins, că ea nu era în stare să sgudue spiritul comun al națiunei până la desperare, dacă națiunea noastră nu se simția părăsită de toată lumea. Dar causa națiunei ungurescí nu era nici pe departe atât de desperată cum ne închipuiam noi în isolarea noastră funestă.

Cercurile guvernamentale din Europa au început a cunoasce din ce în ce mai bine adevĕrul că nu națiunea a făcut revoluțiune contra puterei domnitoare ci puterea domnitoare contra națiunei, cu scopul, de a resturna starea legală, care întemeiată fiind pe tractate diplomatice forma o parte integrantă a dreptului de stat european, un factor al ecuilibrului european. S'a aprețiat din ce în ce mai mult împregiurarea că nu națiunea ungară ci casa domnitoare a sfâșiat mai ântâiu tractatul bilateral ce a esistat declarând Ungaria de o provincià a imperiului.

Despre intervențiunea rusască ḑice Kossuth că ea a desteptat indignațiune în lumea întreagă. O hotărîre a adunărei naționale franceze a declarat acea intervențiune de „periculoasă pentru viitor.“ Ministrul de esterne al Angliei, deși nu era amicul causei ungurescí, a pronunțat în mod oficial în parlament părerea guvernului englez: Cele ce se întêmplă în Ungaria sûnt un eveniment însemnat european. Puternica republică a Americei de Nord trămisese deja un agent diplomatic în Ungaria; acesta era un paș ce pregătia recunoascerea independenței ungurescí și posibilitatea pentru noi de a trage folos din toate acele avantagie politice și materiale, cari sûnt asigurate pentru asemenea casuri în dreptul internațional.

Și opiniunea publică a lumei civilisate a început să se pronunță puternic pentru causa dreaptă a noastră. Lupta noastră pentru libertate a desteptat mari simpatii în toată lumea, dar căldura acestor simpatii nu a potut străbate la inima națiunei ungare, căci aceasta era isolată de lume. 'Mi-am ținut de datorință patriotică să mĕ duc în esiliu și să stăruesc ca interesul pentru causa libertăței ungurescí să prinḑă rădĕcini tari în opiniunea publică și energia națiunei să nu fie paralisată prin simțul isolărei, când se va desfășura vre-odată de nou stindardul libertăței pe pămêntul udat cu sânge al patriei.

Problema mea era relativ ușoară, căci am aflat simpatiile cari le-a respândit „eroii nostri fără nume“ în toată lumea, am aflat părtinirea dureroasă, cu care căderea nemeritată a națiunei și martiriul ce a urmat acestei căderi, au sguduit inimile omenimei.

Și aceste simpatii și această părtinire nu erau o văpae trecătoare. Trecuseră mai bine de doi ani de când s'a lăsat noaptea întunecoasă a apĕsărei preste Ungaria, când soartea mĕ duse din arestul din Asia pe țĕrmurii liberului Albion și de acolo în America liberă și cu toate că trecuseră doi ani simpatiile încă tot erau așa de viue încât ele s'au manifestat în demonstrațiuni, cum nu le-a vĕḑut încă lumea.

Pot ḑice aceasta, căci eu am fost numai ansa dar nu și obiectul acestor demonstrațiuni. Pot ḑice că națiunea ungară trântită la pămênt a avut un triumf în două continente, cum nu 'l-au mai avut nici unul dintre imperatorii de cari ne vorbesce istoria. Aflând interes simpatic 'mi-am ținut de datorință a lămurí partea juridică a causei ungurescí, dreptatea și însemnătatea ei, care trece preste hotarele patriei, și a face prin aceasta interesul ce 'l-am aflat durabil. Și eu cred că acel interes e durabil. Se poate că relațiunile schimbate au presĕrat cenușe preste văpaia interesului simpatic ce'l aveau popoarele libere din toate cinci părțile lumei către numele Ungariei. În Maghiarul de astăḑi, care se întoarce în vêrtegiul politicei acelei puteri, care se numesce Austria, cu greu vei mai recunoasce pe Maghiarul, care înainte cu treiḑeci de ani a cerut cu arma în mână dela aceasta putere socoteală despre drepturile sale inăscute și nealienabile. Dar dacă este scris în cartea provedenței că roata evenimentelor ne va readuce în viitor timpul din trecut, fenicele ungurese înviat din morți va vedé isbucnind de nou văpaia ascunsă sub cenușe a simpatiilor universale în flacări vii și Ungaria nu va avé temeiu să se simță părăsită.

(Va urma).

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Medjidie în 14 Noemvre 1879 Domnule redactor! Cu estrem onor implor grațiosa d-voastre bunavoință, a insera în stimabilul jurnal ce redactați câte-va cuvinte relativ la manifestarea ce a avut loc cu ocasiunea trecerei A. S. R. Domnitorul Românilor pe ací. —

În ḑiua de 20 Octomvre a. c. la 8 oare dimineața pe peronul garei din Medjidie ornat, pe cât a fost posibil de frumos, aștepta impacientă mulțimea locuitorilor, compuși din Români, Bulgari, Greci, Turci și Tatari — așeḑați cu simetrie în grupe.

Spre stênga adecă la întrarea convoiului, era arangiată compania de soldați în mare ținută. — Apoi urmau celelalte grupe, lăsând dela descinsiune un spațiu liber ce era garnisit de o parte și de alta de stindarde tricolor și oale cu flori.

La 9½ fluerul mașinei anunța sosirea așteptatului suveran. — Un „ura“ general se ridică din mulțime și prin posițiune echo repeta acest ura, eșit din inimi sincere și devotate.

Chiar în dreptul descinsiunei era o grupă de Români transilvăneni îmbrăcați național și încinși preste umeri cu cordonul tricolor.

Lângă ei, pe o masă acoperită de un covor verde era pus un miel alb, ornat cu floricele preste tot și încins cu panglica tricolor.

Era acest miel (simbolul inocenței) păzit de o fecioară romancă tot din Transilvania numită Ana lui Dumitru Aldea, îmbrăcată în costum adevĕrat național, avênd în mână cunună de stejar „Virtutea română“.

Trenul sosesce, un îndoit ura se ridică din toate părțile. — A. S. R. Domnitorul scoborindu-se, după ce inspectează totul distribuind medalii celor destinși, se îndreaptă după grupa transilvănenilor, unde Bucur Lupea din comuna Galeș ținù o mică, dar foarte bine simțită alocuțiune, urând fericire și prosperare suveranului; presentând împreună cu Ana cununa de stejar și mielul. A. S. R. Domnitorul a întins mâna lui Bucur, mulțămindu'i. Un ura frenetic se ridicà din mulțime. A. S. R. Domnitorul ordonà ca mielul să fie întrodus în vagon. Apoi în mijlocul aclamațiunilor generale convoiul a plecat. — *V. Vasilescu.*

Varietăți.

*(Universitatea națională) săsească este deschisă. Din proiectul bugetului elaborat de oficiul central al universităței se vede, că veniturile pe 1880 sûnt 171.134 fl. 66 cr., veníturile estraordinare 11.400 fl. la olaltă 182.741 fl. 66 cr. Erogațiunile ordinare fac 104.014 fl. 87 cr., cele estraordinare 78.050 fl.; cu totul 182.064 fl. 87 cr. Va se ḑică la sfêrșitul anului 1880 va fi un rest disponibil de 676 fl. 79 cr. — Venitele ordinare ale cassei șeptelor județe sûnt 53.694 fl. 63½ cr., estraordinare 2300 fl.; cu totul 55.994 fl. 63½ cr. Erogatele ordinare 30.294 fl. 54½ cr, cele estraordinare 25.310 fl., cu totul 55.604 fl. 54½ cr.; deci la sfêrșitul anului va fi un rest disponibil de 390 fl. 9 cr.

* (Regimentul român Nr. 41 a părăsit Bosnia.) Din Seraievo se scrie lui „Osten“: Cel din urmă eșelon al bravului regiment Nr. 41 (Kellner de Kőllenstein) a părăsit Seraievo. Colona a trecut pe lângă monumentul ce regimentul 'l-a rădicat, nu departe de vila Ceugiei, cameraḑilor căduți dinaintea inimicului și sub greutatea strapațelor. Căpitanul de Cordier a oprit jumĕtatea de batalion în dreptul monumentului și frontânduo a ținut următoriul discurs: „Fii ai Bucovinei! Fie care din noi merge vesel către casă, însĕ noi trebuie să nu ne uităm de aceia, cari aici au murit pentru imperat și patrie. Monumentul acesta s'a ridicat de regiment în aducerea a minte de bravii nostri cameraḑi din Bucovina, carii au căḑut la Bandin-Ogiae și acelor ce au sucumbat strapațelor din Bosnia. Înainte de a merge mai departe să ne rugăm pentru cei ce remân aici și să le ḑicem din adêncul inimei: Dormiți în pace, fii bravi din țeara fagilor!“ După ce locotenentul Da-

brovscki a repeţit acest discurs în limba româna a comandat capitanul Cordier! „la rugăciune!“ ceea ce în acompaniarea evlavioasă obicinuită a capelei militare s'a şi făcut cu însufleţire. După rugăciune trupa a presentat armele. Între sunetele imnului popular s'a aşeḑat o cunună pe monument. Jumětatea de bătalion, adênc mişcată şi în tăcere evlavioasă, a plecat continuându'şi marşul.“

* (Diplomatic) Principele Gorciakoff a ajuns în 27 Noemvrie la Berlin.

* (Sciri militare). Pe temeiul unei resoluţiuni împěrătesci ddto 12 Noemvrie a. c., ministeriul imperial de resboiu a ordinat ca pe semestrul de earnă 1879/80 să se sisteze esercițiele de puşcare pe distanţe mari amânânduse aceste până pe primăvară. În scurt timp se va publica şi instrucţiunea pentru infanterişti şi vênători relativ la puşcarea pe distanţe mari după modelul dela 1877. Această instrucţiune va cuprinde normele, cari vor regula esercițiele de puşcat pe distanţe mari. În arsenale depoul de artileriă lucră mereu la puscile după sistemul Werndl străformate după modelul dela 1877 pentru a se poté provedé toţi militarii cât mai curênd cu puşci de aceste noue. Până acum s'au prověḑut 8 batalioane de vênători cu pusci transformate. — După un raport din timpul ultim a ministeriului de resboiu rusesc s'au încuviinţat 19 milioane ruble pentru susţinerea şi înmulţirea artileriei de câmp şi din cetăţi. Generalul Miljutin se silesce să facă fabricaţiunea rusească de arme, cu totul neatērnată de străinătate. Spre acest scop s'au luat disposiţii în laboratoarele guvernului din Moncova, aproape de Petersburg, ca în viitor Ruşii să nu mai aibă lipsă de serviţiurile lui Krupp. De altfel Rusia dispune acum în urma cuceririlor din resbelul din urmă turcesc de un numer însemnat de tunuri sistemul Krupp cum nu se mai află în alte state din Europa.

* (Budgetul Parisului). Veniturile se urcă la 300 milioane, spesele aproape la acea sumă. Va să ḑică Parisul singur cheltuesce cât Portugalia, Şvedia şi Elveţia dimpreună; de trei ori mai mult decât România; de şepte ori mai mult decât Norvegia.

* (Admiratorii lui Bismarck). Ḑiarele vienese spun că un Englez a obţinut, pentru 10 lire sterling, peana cu care s'a servit marele cancelar în otelul imperial din Viena.

Un adorator al principelui a cumpěrat la licitaţiune cu 8 floreni paharul din care au beut augustul personagiu.

Cea mai bună afacere însě a făcut-o friserul otelului imperial, care a tăiat pěrul principelui şi care a adunat cu multă îngrigire cel de pe urmă fir de pěr.

* (Scoalele primare în Statele-Unite). Raportul de curênd presentat de către comisarul însărcinat cu direcţiunea biroului de educaţiune, dl. John Eaton, conţine, ca totdeauna însemnări interesante asupra stărei instrucţiunei primare a acestei ţěri.

Din acest raport se vede ce avênt a luat instrucţiunea primară în Statele de Nord, de Resărit şi de Apus ale uniunei americane. Acolo sistemul scolar este într'adevěr democratic în sensul că instrucţia se dă gratuit întregei tinerimi, fără distincţiune de religie, de nascere şi de rasă. Scoalele au resbătut până în deşertul cel mai depărtat: în ori ce nouă colonie casa de scoală este prima necesitate; lângă aceasta puvernul naţional acordă tuturor statelor şi tuturor nouělor teritorii milioane de agri de pământ ca fond pentru scoale, pentru ca aceste state şi teritorii să'şi poată, vinḑêndule cu incetul, acoperí cheltuelele lor scolare.

Toţi comisarii cari supraveghiază instrucţiunea şi cari sûnt ţinuţi a redigia raporturile anuale, comisarii statelor, ca şi cei a oraşelor şi catunelor sûnt numiţi prin alegeri, şi aceste alegeri, ce se renoesc în fiecare an, ridică interesul public pentru scoale.

Sistemul de instrucţiune merge de la instrucţiele elementare, până la studiele înaltei gramatici, cu algebra, geometria, geografia fisică, istoria naturală, istoria generală şi specială etc.

În princip şi legal, instrucţiunea religioasă este, în urma separaţiunei bisericei de stat, şi prin urmare a bisericei de scoslă, esclusă din scoalele primare publice; cu toate aceste în multe stabilimente, clasa începe prin lectura psalmilor ceea ce este în totul admis atât de protestanţi şi Evrei cât şi de catolici.

Cifra populaţiunei scolare este de $14^1/_2$ milioane copii, din cari 9 milioane frecuentează scoalele publice şi sûnt în numer de 259. 296 din care 150,000 de secs feminin şi 107,000 de secs masculin. Onorarile lor sûnt în termin de mijloc de 50 dolari (250 l. n.) pe lună, pentru bărbaţi, şi de 40 dolari (200 l. n.) pentru femei. In oraşe onorarul este mai mare: se ridică până la 150 dolari (750 l. n.) pe lună pentru bărbati, şi 100 dolari (500 l. n.) pentru femei. În districtul Washington, bărbaţi primesc până la 96 dolari (480 l. n.) şi femeile 71 dolari (355 l. n.) pe lună. Este încă de considerat punctul acesta: anume că anul scolar nu dură de cât noue luni şi că în timpul lunilor prea calde ale verei nu se ţin clase.

Budgetul total a institutorilor scoalelor publice se ridică la $48^1/_2$ milioane dolari ($142\ ^1/_2$ milioane l. n.) Venitul total al scoalelor publice consistă din fondul scolar, de care noi am vorbit mai sus, şi din impositele scolare înfiinţate de către state şi comune. Donaţiunile de pământuri făcute statelor şi ţerilor pentru fondurile lor de scoale sûnt preţuite la 195 milioane de dolari (975 milioane l. n.); dar valoarea acestor pământuri sporeşte după měsura, cu care se intind aşeḑările de colonii; tot venitul anume al scoalelor publice este de 87 milioane dolari (435 milioane l. n.). Clădirile pentru scoale, cu bibliotecele şi mobilierul lor, sûnt evaluate la 140 milioane dolari (700 milioane l. n.), cheltuelile anuale ale acestor scoale publice sûnt de 80 milioane dolari (400 milioane l. n.)

În statele de sud, instrucţia primară este cu mult mai puţin desvălită, mai ales prin rasa neagră. Se evluează acolo o populaţiune scolară $3^1/_2$ milioane copii albi, din cari numai 1,827,000 frecuentează scoalele. Cât pentru Negri, dintr'un milion şi jumětate de copii, nu sûnt de cât 570.000 cari merg la scoală. Să adăugăm că într'această parte a statelor-unite scoalele nu sûnt deschise de cât trei luni pe an.

* (Probarea laptelui) dacă conţine apă s'au e curat se face foarte simplu în modul următoriu. Se sloboade un ac de stricotagiu în lapte. Dacă la tragerea acului din lapte acul remâne curat, laptele conţine apă, la cas contrariu însě se vede pe ac laptele alb.

* (Oraşul Herat) din Afganistan este bogat în liveḑi. Fiecăruia e permisă intrarea în aceste liveḑi şi fiecare poate consuma şi rupe atâtea fructe cât îi place. Numai modul plăţei e cu totul particular. Ori care visitator înainte de intrare în grădină este cântărit şi când ese din grădină este pentru a doua oară cântărit si e reţinut a plătí oareşi care sumă corespunḑětoare diferenţei de greutate ce cântăria.

* (Originea câtorva invenţiuni.) Se crede în deobşte, că în anul 1480 s'a tipărit la Heidelberg cea dintâiu carte intitulată: Nosce te ipsum. Se pare însě, că cu un an mai nainte au fost tipărite două cărţi la Colonia. — Înventătoriul oroloagelor nu este cunoscut, dar se presupune, că această invenţiune datează din secolul al II-lea, pentru că în manuscriptele din epoca aceasta se pomeneşte adesea horlogia în terminii, carii nu s'ar puté aplica la o maşină cu apă. Se pare că Sarrazinii sûnt inventătorii oroloagelor. — Pavagiurile, după Isidor, au fost întrebuinţate mai ântâiu de Cartagineni. Cea dintâiu şosea construită de Romani datează, după cum se scie, de sub consulatul lui Appius Claudius. De şi istoricii nu spun, că stradele Romei ar fi fost pardosite, aceasta trebue admisă, de oarece se pardosiau şoselele. Cel dintâiu oraş modern, care avu strade pardosite, este Cordova în Spania. Abdulrahma a pavat-o în anul 850. Filip August a pardosit Parisul în 1184. — Dacă cei vechi ar fi cunoscut penele de gâscă pentru scris, de sigur ar fi consacrat această pasere Minervei, ceea ce nu s'a întêmplat. Ei scriau cu pene de trestie.

* (Sărutări periculoase). Mulţi oameni au datina să se lase a fi sărutaţi de câni. O servitoare din Berlin, care se bucura de o sănětate solidă, a început a se bolnaví şi nimenea nu scia ce e causa boalei. În urmă medicul după multe întrebări a reuşit să afle, că fata se lăsa să o sărute un câne mic al stăpânului. Medicul a întreprins o operaţiune periculoasă şi a aflat în ficat nisce vermi cari numai dela câni se mută la oameni. Fata trăiesce încă, dar e puţină speranţă de a'i scăpa viaţa. Tot din această causă 'şi-a perdut o doamnă din clasele mai înalte unica fiică de 22 ani.

* (Amorul regelui spaniol). Un corespondent al ḑiarului „Wiener Tageblatt“ a avut o conversaţiune cu regele Alfonso al Spaniei. Regele descrie emoţionat şi lacrimând, ce dureri a suferit după prima lui soţie. Cu Mercedes 'şi-a înmormêntat tot trecutul. Din momentul acela tot figura ei 'i-a stat înainte. A iubit-o nu cum iubesc regii, ci ca cetăţenii. Nici odată nu s'a despărţit unul de altul, 'şi-au împărţit lucrul, bucuriile şi durerile. Când ea a murit, şi dênsul ar fi dorit să moară. Două luni de ḑile s'a închis în Escurial, ca să poată plânge la cosciugul iubitei moarte. Apoi 'şi-a căutat distracţiune, dar nu 'l-a îndestulit. Acuma, avênd pe archiducesa Cristina, el reînvie,[şi speră, că earăşi va fi fericit; ea 'i place, căci e frumoasă şi vială.

* (Licitaţia puscilor). Cetim în „Resboiul“: Nu de mult s'a ţinut la ministeriul de resboiu din România licitaţia pentru fabricarea a 20,000 pusci, cari vor fi plătite din ofrandele adunate pe la locuitorii ţěrei.

Afară de fabrica Witten, care are deja contract pentru fabricarea unui mare numěr de asemenea arme, au mai fost trei concurenţi: Fabrica Werndl din Stayer (Austria), o fabrică englezǎ, şi o renumită fabrică americană. Preţul cel mai jos 'l-a oferit fabrica americană, dar, cu toate aceste, furnitura în cestiune s'a dat fabricei Werndl, de şi oferta acesteia este cu un franc pe fiecare puşcă mai scump.

* (Cel dintâiu car în Muntenegru). După cum ne spune ḑiarul „Glas Crnogorca“ la 13 Nov. sosit cel dintâiu car în Muntenegro. Acest car e careta ce a dăruit-o împěratul nostru principelui Nicolau din Muntenegro. Ea s'a aflat până acum în Cattaro şi nu s'a putut transporta din causă, că drumurile spre capitală sûnt de tot rele. „De când esistă aceste stânci“ — ḑice numitul ḑiariu — „credem că nu s'a veḑut vre un car în aceste ţinuturi“. Se ḑice că minunea cu patru roate a desteptat o uimire în capitala Muntenegrului. Tineri şi bêtrâni au eşit să vadă minunea cu ochii.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 3 Decemvre n. Casa deputaţilor a decis cu toate contra 20 voturi a trece la desbaterea specială a proiectului privitoriu la armată, după ce ministrul pentru apărarea ţěrii Horst într'un discurs splendid şi foarte bine primit a votat pentru proiect.

Moscva, 3 Decemvre n. Cu ocasiunea sosirei şi tragerei înaintea Kremlului, mareşalul-nobililor înainte de a se arăta împěratul a cetit scirea despre îngrozitoarea catastrofă de eri. Împěratul Alecsandru II a apărut în sala George şi rostì o alocuţiune, în care indigitând la evenimentul de eri, a ḑis: „D-ḑeu 'l-a mântuit pre dênsul, precum şi pre toţi câţi călětoriau cu el împreună la Moscva; cu toate aceste trebuie stêrpit spiritul revoluţionar. Cei binesimţitori să conlucre la esterminarea rěului.“ Cuvintele aceste fură primite de adunare cu esclamări de bucurie.

Petersburg, 3 Decemvre n. „Mesagerul guvernului“ publică următoarea telegramă a guvernatorului general din Moscva: În 1 l. c. la 11 oare noaptea, la întrarea trenului de bagage şi de serviţ în partea Rogoşiana a cetăţii Moscva, avu loc o esplosiune, în urma cărei trenul s'a abătut de pe şine, s'a resturnat vagonul cu bagagea, eară două vagoane de persoane s'au pus curmeḑiş preste şine. Pe suprafaţa drumului s'a format prin esplosiune o groapă de 8 arşine de lungă şi de 7 arşine de lată. Nu s'a periclitat nici o persoană. S'a descoperit casa din care s'a aşeḑat mina. Cercetarea după făcětorii de rěu s'a început fără amânare.

Petersburg, 3 Dec. n. În urma zădărnicirei atentatului cetatea este decorată cu flamuri. Autorul atentatului încă nu s'a aflat. Împěratul sosesce mâne dimineaţă şi Gorciacoff mâne sară.

Paris, 3 Decemvre n. Înţelegerea între grupele stângei n'a succes. Mâne va înterpela Brisson ministeriul. Este propabil că votul va fi favorabil pentru ministeriu.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

ȥ, ш, ц: Înainte de toate sûnt constrîns a declara, că după sistemul ciparian aceste trei sunete nu se pot scrie sigur, hotărît şi fără şovăire; de oarece chiar şi păzind cu toată scumpětatea regulele complicate de scriere şi cetire, nu sûntem în stare a cetí sigur, neîndoit şi prin urmare cu uşorătate. Ori care ciparian, fiind sincer, va trebuí să recunoască aceasta. Mulţi dintre aderenţii sistemului ciparian confidenţial şi conced nepracticabilitatea scrierei lor, dar se feresc a mărturisí pe faţă neajunsul sistemului, de frica — codiţelor.

Cine însě tot mai contestează imposibilitatea scrierei hotărîte a sunetelor ȥ, ш şi ц după Cipariu, este invitat a proba contrariul, scriind toate acele ecsemple, adevĕrate *„cruces“* pentru un ciparian, câte se află numai bunăoară în „Foișoara Telegrafului român“ Nr. 19 din 1877, pag. 150—152.

Nu voiu mai reproduce aici. Mărturisesc numai, că mult 'mi-am mai bătut capul și destul m'am frĕmêntat să înving cu regulele cipariane toate greutățile de scriere și cetire; dar îndeșert!

Căci punênd în perplesitate circumflesul, altcum destinat pentru însemnarea lui ж, chiar și d. e. în pluralul cuvintelor (verdîle, càrtîle etc.), precum am vĕdut ici colo prin „Fóia scolasteca“, „Càrtîle saténului romanu“ și airea: puté-vom însĕ scrie până și d. e. atentîune, petitîune, gratîosu etc. pentru ca să nu cetim *atențune*, *petițune*, *grațos* etc.? Și apoi cum să deosebim d. e. inversiunat (înverșunat) de versiune, sion de sioptire, pasiune de pasiune (pășune) etc.? Unii cipariani, d. e. „Familia“ din Pesta (ici colo și „Observatoriulu“ din Sibiiu) scriu de un timp încoace d. e. sĭed, dorintĭa, musĭca, pisĭca etc. Însĕ semnul scurtărei are loc numai la finea cuvintelor, unde i se și aude de jumĕtate, d. e. verdĭ, trasĭ, lucratĭ; cel mult sar' mai puté scrie și în imperfecte, d. e. audĭam, pasĭam, petĭam etc., cu toate că și aici poți sta la îndoială, dacă se mai aude ceva de i. Afară de aceasta tocmai aceia, cari se provoacă înainte de toate la estetică, când combat „codițele“, ce dic vĕdênd în „Familia“ un cuvênt ca d. e. *sĭedĭêndu?* Primind apoi, precum e neîncungiurat de lipsă, semnul scurtărei deasupra lui a și e pentru ꙁ, am avé cuvinte ca d. e. *asĭedĭămêntu*. Adaugênd în fine și multele circumflecsuri din dî, sî, tî, și luând în considerațiune că unii (d. e. „Telegraful roman“, „Familia“ și multe diare și cărți din România) pun circumflecsul și pe i, u pentru ж (început, fûntână), abstracțiune făcênd dela accentul acut din é, ó = ea, oa: oare ce tablou ar oferí această scriere? Aproape tot a doua vocală ar fi încărcată cu câte un semn fie de scurtare, fie circumflecs sau accent acut.

Repețesc însĕ: semnul scurtărei nici nu se poate pune pe i atunci, când acesta nu se aude de loc. În diarele și cărțile din România îl aflăm în mod mai corect, dar superfluu, pus pe i la finea cuvintelor (suferĭ, ardĭ etc.) și la diftongi (d. e. maĭ, paĭele etc.).

Mărturisesc sincer că mai voiesc să acceptez „codițele“, decât mulțimea aceea de circumflecsuri și semne de scurtări deasupra lui i, cari afară de aceea sûnt întrebuințate în mod irațional și nescientific. Motivul meu principal pentru suprimarea sedilelor este îngreuiarea cea mare a scrisului. Întru cât ar fi însĕ, pentru cel ce scrie, mai practic, a pune circumflecsuri și semne de scurtări pe i (d. e. sĭedĭênd, asĭedĭămênt), decât a scrie cu sedile (*ședênd*, *aședămênt*)? Din contră vedem, că foarte des cel cu sedilele pune numai aceste; pe când cel cu circumflecsurile și cu semnele de scurtări mai trebuie să scrie pe lângă aceste semne încă și un i. Va să dică, am avé un aparat nescientific și complicat și tot nu ne am ajunge scopul principal: ușorință în scrisul curent. La aceasta cuget eu în prima lìnie, când resping sedilele, ce altcum sûnt un aparat foarte simplu și nu nescientific, pe care îl întrebuințează deja maioritatea Românilor.

Maiorescu dice „că cel dintâiu scop al scrierei este cetirea; unul scrie, o mie cetesc etc.“ (Critice pag. 215). Are dreptate până la un punct; să nu uităm însĕ câtă lume scrie și ce mult se scrie în dina de astădi! Cei din diferitele biruori d. e. ale Bucurescilor vor scí mai bine ce mult i împedecă în scris acea mulțime de sedile, pe lângă toată deprinderea lor cu ele. De sigur ei ar primí cu mare plăcere o scutire de sarcina sedilelor, dacă li s'ar areta un alt sistem acceptabil de scriere hotărîtă, neșovăitoare.

Numai al doilea motiv, pentru care n'ași accepta bucuros „codițele“ este, că aparițiunea lor atât de deasă în scriere, și prin urmare înfățoșarea acesteia de sigur stranie pentru ori ce ochi nededați și nepreocupați, ar scoate încâtva pe Români, cu privire la scriere, din concertul popoarelor apusene, cu deosebire a celor neolatine.

Abia la locul al treilea produc în contra „codițelor“ motivul estetic, că diformează scrisoarea până la un grad oare care. Sûnt convins, stimată redacțiune, că pe lângă utilitatea sedilelor, nu veți susținé cumva și frumsețea literilor decorate atât de des cu acele (d. e. ḑ, Ţ.).

(Va urma).

Bibliografie.

Odobescu A. I., *Cununa Mare din tesaurul dela Novo=Cercasc,* cu priviri asupra unor giuvele scythice din museul Ermitagiului dela St. Petersburg. Descrieri ornate cu 23 table litografiate în colori și în negru și mai multe ilustrațiuni în tecst. Bucuresci 1879.

Stern Adolf (traducĕtorul lui *Hamlet*), *Iuliu Cesar,* tragedie de William Shakespeare. Traducere metrică după tecstul original. Bucuresci 1879.

Ispirescu P., *Din povestile unchiașului sfătos.* Partea I. Cu o precuvêntare de A. I. Odobescu. Bucuresci 1879.

Musică.

Ursita mea. Romanță. Pentru piano de *Gr. Ventura* (compositorul cântecului „Doi ochi“). Prețul 2 lei noi. = 1 fl. v. a.

Bursa de Budapesta

din 2 Decemvre n.

Renta de aur 95.50, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.50, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.25, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.25, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 108.—, obligațiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.50 obligațiuni urbariale ung. 86.25, obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire 87.—, obligațiuni urbariale temeșiane 87.50, obligațiuni cu clausulă de sorțire 84.25, obligațiuni urbariale transilvane 84.50 obligațiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.50, renta austriacă în argint 70.50, renta de aur austriacă 80.75, sorți de stat dela 1860 128.50, acțiuni de bancă austro-ung. 840, acțiuni de bancă de credit ung. 258.50, acțiuni de credit austr. 279.25, argint —.—, galbin 5.52, napoleon 9,30, 100 marce nemțesci 57.50, London (pe polița de trei luni) 116.60.

Bursa de Viena

din 2 Decemvre n. 1879.

Metalicele 5⁰/₀	—	—
Acțiuni de bancă	841	—
Împrumutul de stat din 1860	129	25
Împrumutul naț. 5⁰/₀ (argint)	70	75
Acțiuni de credit	259	50
Valuta nóuă imperială germână	57	75
London	116	60
Galbin	5	53¹/₂
Napoleon d'aur (poli)	9	30

Economic.

Sibiiu, 28 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâ fl. 8.—9.; Grâu sĕcăreț, fl. 6.80—7.60; Sĕcară fl. 5.30—5.70; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.40--4.80.; Mălaiu fl. 5—5.50; Cartofi fl 1.20—1.40; Semênță de cânepă fl.. 6.50—7; Mazere fl. 6.50—7; Linte fl. 10—10.50; Fasole fl. 6.50—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Lumінări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 60 chilo fl. 85—0.95: Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —42— cr.; Carne de vițel 36—40 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 26—28 cr.; oauĕ 10 de 25 cr.

Teaca, 24 Noem. n. Pro hectolitră: grâu fl. 6.—8.25; grâu sĕcăreț fl. ———.; sĕcară fl. 5—5.20; cucurz fl. 3.50—4; ovĕs fl. 2.25- ; cartofi fl. 1.20; fasole — cr.; pro chilo: Slănină 65—70 cr.; carne de vită 36 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de oaie 20 cr.; carne de vițĕl 32 oauĕ 5 de 10 cr. Têrgul de adi a fost cu mult mai bine cercetat, ca cel de mai înainte. Timpul a fost frumos.

Făgăraș, 28 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—9.; grâu sĕcăreț fl. 7.—7.80; sĕcară fl. 5.—5.20; ord 4—4.60; ovĕs fl. 2.80—2.90; cucuruz fl. 4.—4.50; mălaiu fl. —.—.; Sămânță de cânepă fl. 10—.11; mazere fl. —.—; linte fl. ———; fasole fl. 6—6.50; crumpene fl. 1.—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 34—36; unsoare fl. 55—56; cânepă fl. 28—.32; sĕmênță de in fl. — ——; sĕpun fl. —; fên fl. 2.—2.40; spirt pro grad —11— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de vițĕl 32 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 7 de 20 cr. Têrgul de adi a fost cam rĕu cercetat. Lemne n'au fost multe, dară apoi scumpe. Un car bun de lemne s'a vêndut cu 3—4 fl.

Budapesta, 22 Noemvrie n. Am spus-o în raportul nostru din urmă, că nu mai avem nădejde de a căpĕta dile frumoase de toamnă. Ne-a copleșit zăpada, cu o receală ne mai pomenită pe timpul acesta. Earna e completă și frigul ca prin Ianuarie. Toată sĕptĕmâna trecută a fost plină de dile reci, neguroase, întunecoase, mestecate cu ploi reci și ninsoare. Zăpada e mare, temperatura + 2⁰ R. Nutrețul se cumpĕră în cuantități mari deacuma, ba foarte mulți economi își vênd vitele pe prețuri bagatele, pentru că nu sûnt în stare a se provisiona cu nutrețul recerut pentru susținerea vitelor lor. Prețurile articlelor din têrg în sĕptĕmâna trecută pe lângă toate împregiurările aceste triste n'au fost mai scumpe și aceasta este o mare norocire pentru bieții oameni. Așa notăm în special:

Grâul la 50,000 m. m. cu câte fl. 15; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9.60—9.80; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.70—7.85; ovĕsul la 12,000 m. m. cu fl. 7.40—7.90: cucuruzul la 12,000 m. m. cu fl. 7.90—9; făina nici acuma n'a avut trecere.

Păstăioasele încă au fost lesne și adecă: fasolea cu fl. 9—9.50; mazerea cu fl. 13; lintea cu fl. 11; mălaiul cu fl. 7—8; sĕmênța de cânepă cu fl. 10.50—11; toate per 100 chilograme; lânile per 56 chilograme au trecut cu fl. 49—50.

Porcii au avut prețuri de mijloc, între 69.350 au fost din Ungaria de jos 5880, din România 2370 și din Ardeal 590 capete; unsoarea de porc fără vas a trecut cu fl. 53—54 și cu vas cu tot cu fl. 55.50—61; slănina cu fl. 48—54; sĕul cu fl. 48—49; spirtul *en gros* cu fl. 35—35.50, *en detail* cu fl. 37—38 per 10,000 litre ⁰/₀.

Peile au trecut mai bine și adecă: cele de oaie din Bănat și Ardeal cu fl. 135—160: cele de miel cu fl. 80—85; cele de capră din Bânat cu fl. 185; din Ardeal cu fl. 205—215 per 102 dărabe; cele de vacă cu fl. 110—115; cele de bou cu fl. 115—120, ba cele din Ardeal cu fl. 145—150 cele de vițel cu fl. 185—190 și cele de cal cu fl. 13—15 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 19 Dec. 1879 și 19 Ian. 1880 imob. lui Ioan Pál în Tresceu; în 10 Dec. imob. Carolinei Gross și soți în Orăștie; în 10 Dec. imob. lui Nicolae Baciu în Vincrea; în 16 Ian. și 16 Febr. 1880 imob. lui George Blaga în Feredĕu (trib. Deva); în 30 Decemvre 1879 și 30 Ian. 1880 imob. lui Alecsă Buhan în Șimcuta; în 27 Dec. 1879 și 27 Ian. 1880 imob. soției lui Indrej Kathis în Borghiș; în 27 Dec. 1879 și 27 Ian. 1880 imob. lui Alecsă și Ana Agoston în Borghiș; în 24 Dec. 1879 și 24 Ian. 1880 imob. lui Toader și Alecsă Agoston în Borghiș; în 24 Dec. 1879 și 26 Ian. 1880 imob. soției lui Gavrilă Agoston în Borghiș; în 31 Dec. 1879 și 31 Ian. 1880 imob. lui George și Filip Buhan în Șimcuta; în 27 Dec. 1879 și 27 Ian. '1880 imob. lui Petru Agoston în Borghiș; în 31 Dec. 1879 și 31 Ian. 1880 imob. soției lui Simeon Lupucz în Șimcuta; în 31 Dec. 1879 și 31 Ian. 1880 imob. lui Petru și Indrej Buda în Șimcuta (jud. cerc. Șomcuta mare); în 22 Dec. 1879 și 22 Ian. 1880 imob. lui Ioan Pleșa în Balomir (trib. Deva); în 24 Dec. 1879 și 24 Ian. 1880 imob. soției lui Pavel Petru Lörincz în Maerĕu (judec. cerc. Huedin); în 27 Ian. și 27 Febr. 1880 imob. lui Nicolau și Safta Muntean în Turnișor (trib. Sibiiu).

Nr. 207. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa III din matera Dobêrlĕu și filia Bastelec în ppresbiteratul al II al Brașovului, conform părințescii ordinațiuni consistoriale din 30 Octomvre a. c. Nr. 2295. B., se escrie prin aceasta concurs, cu terminul până la 10 Decembre st. v. a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. Un fênaț în filia Bastelec, din care trage venit învĕțătoriul ¹/₃ parte.
3. Dela 136 familii din materă și dela 64 familii din filia Bastelec câte o ferdală cucuruz sfârmit, dela vĕduvi și vĕduve pe jumĕtate.
4. Venitele stolare îndatinate.

Cei ce doresc a ocupa această stațiune de paroch, au a'și adresa subscrisului concursele instruite în sensul prescriseloru din „Statutul organic“ și a dispositiunilor sinodului archidiecesan din a. 1873, până la terminul sus amintit.

Brașov 7 Noemvre 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 228. 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de classa a III din comuna Rechita cu filia Strugar, se escrie pe basa ordinului preaveneratului consistoriu archidiecesan din 28 Iunie 1879. Nr. 1736. B. acest concurs cu termin până la 15 Decemvre a. c. st. v.

Emolumentele parochiei sunt:

1. Dela 150 familii câte o ferdelă cucuruz în grăunțe și câte o di de lucru.
2. Fênaț de vre-o 3 carĕ de nutreț.
3. Lemne pentru foc din pădurea comunei și
4. Venitul stolar dela aceste familii.

Doritorii de a ocupa parochia aceasta au să-'și substearnă suplicele provedute cu documentele prescrise de „Statutul organic“ și regulamentul provisor din a. 1873, oficiul protopresbiteral gr. or. în Sassebeș până la susnotatul termin.

Comitetul parochial în conțelegere cu ppresbiterul concernent.

Nr. 330 — 1879. 3—3

EDICT.

Sava Stan Rășină din Sohodol, protopresbiteratul Branului a părăsit cu necredință de 4 ani și 5 luni de dile pre legiuitul ei bărbat George Ioan Tătar tot din Sohodol și pribegesce în lume fără de a se sci locul unde se află și dacă mai trăiesce, este prin aceasta citată, ca în termin de un an, să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența ei se va pertracta și decide procesul intentat asupră'i de bărbatul ei.

Brașov, 8 Noemvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al tractului Branului.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 138. **Sibiiu, Sâmbătă 24 Noemvre v. 1879.** *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 23 Noemvre.

Logica faptelor este elementul cel mai serios și neînfrânt depe lumea aceasta, dar și ea își are ironiile sale.

Cui va fi necunoscută sirguința șovinismului maghiar de a întroduce limba maghiară pănă și în ultima colibă locuită de nemaghiari? Articulul de lege care făcuse atâta sgomot în anul trecut și în o parte a anului curent, punerea în mișcare a deputațiunilor române pănă la tron, discursurile cele celebre din sinul dietei din Budapesta, sûnt încă în cea mai vie memorie. Ne aducem foarte bine aminte, cum argumentau cei ce susțineau întroducerea limbei maghiare în scoalele poporale, aducênd drept pretecst, că este limba statului și că pentru a se înțelege diversele naționalități între sine este de lipsă să vorbească toate ungurescе

Apărătorii articulului de lege susțineau sus și tare, că prin aceasta nu se maghiarisează naționalitățile nemaghiare, pentru că limba lor remâne intactă în caminele lor, fie-care Român, Neamț și Slav poate vorbí în limba sa cu muierea sa, cu copiii sei, cu tatăl seu și cu mumă sa, ba și pe stradă și în piață cu conaționalii sei poate cetí cărți de rugăciune a casă și în biserică, cărți de sciință ḑiare dacă vor fi tipărite în limba lor națională. Va să ḑică limbele naționale au încă destulă sferă în care să se poată desvolta.

În discuțiunile parlamentare din Budapesta în cestiunea armatei unii dintre deputații maghiari și alții dintre membrii casei magnaților nu pot încungiura să nu atingă și cestiunea limbei din armata comună. Este cunoscut, că comanda și administrațiunea armatei comune austro-ungurescі este preste tot în limba nemțească. Unii din părinții patriei află că în armata „care se ḑice comună, dar în realitate e austriacă elementul maghiar este suprimat“ și „toată armata este un institut de germanisare.“ Acesti representanți reclamă așa dar partea ungurească și cer ca aceasta în sfera legăturei comune să se reformeze conform aspirațiunilor maghiare. Este învederat, că domnii respectivi ar fi mulțămiți dacă în toate regimentele din Ungaria s'ar întroduce limba maghiară; reforma ar fi după dênșii completă.

Deosebirea între o armată cum este cea comună austro-ungarească și între statul civil al Ungariei, nu ne îndoim, o va recunoasce fiecare. Și în fine prin întroducerea limbei maghiare într'o parte a armatei comune ce scop s'ar ajunge? Nimica alta decât că jumětate din „institutul germanisătoriu“ ar devení „institut maghiarisătoriu“; căci precum se plâng Maghiarii că li se suprimă elementul lor în armata comună, cu același drept s'ar puté plânge toate naționalitățile nemaghiare din Ungaria, că în armata maghiară se suprimă elementele lor. Ba încă cu mai mult drept, pentrucă între 44 regimente ungurescі 24 sûnt în care dispare elementul maghiar cu totul sau apoi este foarte puțin representat.

Să asemănăm acum procederea și pretensiunea maghiară în stat cu pretensiunea maghiară în armată. Să asemănăm argumentul lor în stat cu argumentul lor în armată și să vedem oare nu este o pură ironie a logicei faptelor care înfățișază pe aceeași oameni în cea mai crassă contraḑicere.

Și dacă distingem bine vom afla, că organele care conduc afacerile armatei în proporțiune țin cu mult mai bine compt de elementele naționale din armată. Afară de comandă și administrațiune, în toate regimentele armatei comune, limba majorității este respectată. Instrucțiunea în scoală, chiar regulamentele sûnt tipărite in limba națională de care se țin soldații, pe când statul, cu toate că a promis prin lege, nu ne tipăresce nici o lege și nu ne scrie nici o ordinațiune decât numai în limba maghiară. Rigoarea în privința aceasta merge așa departe încât în adunările municipale, unde între sute de representanți abia sûnt 2—3 care pricep bine limba statului, cu multă perdere de timp, se cetesc protocoale, ordinațiuni etc. în limba aceasta și numai după aceea se interpretează șiprotocoale și ordinațiuni în limba pricepută de representanți.

Am puté aduce înainte alte împregiurări de pe alte terenuri, cari asemĕnate cu germanisarea în armată ar fi o nimica pe lângă maghiarisarea în stat.

Ne mulțămim cu atâta, căci și din atâta este destul de învederat, cum șovinismul maghiar vede dedeparte stercul în ochiul altuia, ear bârna din al seu propriu nu o vede!

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Noemvre

Fiindcă în Ungaria după cât scim până acum am scăpat cu o crisă ministerială în idee, să amintim dé alta de dincolo de Laita, descoperită până acum numai de ḑiarul Cehilor tineri „Narodni Listy.“ După foaia aceasta în cercurile constituționalilor cerculează scirea, că împĕratul va denega disoalverea senatului imperial și în casul când acesta nu ar vota proiectul privitor la armată. Împĕratul nu vrea să forțeze prolungirea legei pentru armată pe ḑece ani, deși doresce votarea legei. Majoritatea centralistică din casa de sus vrea să satisfacă dorinței împĕratului. Schmerling și Kutschker pun toate silințele pentru un ministeriu din stânga întărit cu un Polon și un Ceh. În chipul acesta se vor afla două terțialități, care să voteze legea privitoare la armată și se încungiure și conflictul factorilor constituționali. Combinațiunile aceste ale foaiei cehice eschid eventualitatea unui ministeriu Hohenwarth, nu eschid însĕ un compromis cu Polonii și cu Cehii.

După o telegramă de eri în casa deputaților a senatului imperial s'a votat cu 178 contra 152 voturi § 1. al proiectului guvernului privitoriu la armată, după care s'a stabilit statul efectiv de rĕsboiu de 800,000 soldați până la sfêrșitul anului 1889.

Altă telegramă din Petersburg spune, că împeratul a sosit sănătos eri după ameaḑi. Salutat cu entusiasm de popor împĕratul a tras în sanie deschisă la palatul de earnă, unde numai decât avu loc o doxologie. Flamuri pe toate casele. Mulțimea de pe strade este entusiasmată.

Din Sofia vine scirea, că în Bulgaria situațiunea este foarte problematică. Se vorbesce de alternativa, că sau se va publica dreptul marțial sau principele abḑice.

Discursul pronunțat de Gambetta, în Camera deputaților francezi, cu ocasiunea deschiderii corpurilor legiuitoare este următoriul:

> „Al doilea Congres național, readucênd în Paris puterile publice, a înapoiat incomparabilei noastre, capitale titlul legitim de care o lipsise multă vreme, dar pe care nu'l putuseră micșora. (Aplause.)
>
> Adunarea suverană, prin acest vot reparator, a restrîns legăturile unitĕții naționale; ea a așeḑat scaunul guvernului și Camerilor în singurul punct al teritoriului de unde să guverne cu autoritate. (Aplause.)
>
> Ea a vrut să atesteze în ochii lumei increderea națiunei în patriotismul populațiunei Parisului care rĕmâne, după atâtea încercări, capul și inima Franciei. (Aplause.)
>
> Ușurați cu desavirșire de atâtea ostenitoare și ḑilnice călĕtorii, vom puté da în lucrul țĕrei, oarele sterile perdute în precedentele noastre sesiuni.
>
> Marea sarcină de reformațiune întreprinsă de d-voastră în ordinea scolară, financiară, economică, militară și politică, va căpĕta o nouă impulsiune prin stabilirea d-voastre în acest minunat laborator al Parisului, unde vine de se string toate isvoarele

FOIȚA.

O iernare în ghiață.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Jeune-Hardie se afla acum cam sub al douḑeci-și-unulea grad lungime vestică și al șepteḑeci și șaselea de lățime nordică, la întrarea în sinul Gaël-Hamkes.

Ioan Cornbutte a făcut disposițiuni pentru iernare, înainte de toate el căuta un loc adăpostitoriu, în care corabia lui să fie scutită de vênturi mari și de spărturile cele mari de ghiață. Adăpostul acesta nu'l putea afla decât numai lângă uscatul, care după socoteala lui, era cam la ḑece miluri departe; de aceea s'a decis a face o recunoascere.

În 12 Septemvre căpitanul asociat de Andreiu Vasling, Penellan și de matrozii Gradlin și Turquiette, a și pornit la drum. Fie care dintre dênșii s'a proveḑut cu cele de lipsă cam pe două ḑile; ei nu cugeta că espedițiunea se va prelungí preste terminul acesta. Pentru nopțile, cari aveau să le petreacă în liber, s'au proveḑut cu pei de bibol, pentruca să'și poată face culcușuri.

Zăpada căḑuse în masse foarte mari și îi împedeca foarte mult în înaintare, de multe ori se cufunda pănă în brîu. Ei trebuiau să propășască numai cu mare grige de oarece multele crepături în ghiață amenințau cu pericul.

Penellan mergea înainte și cu bățul seu ferecat sonda cu grige, fie care afundătură a terenului.

Cam pela cinci oare seara negura începù a fi mai deasă și așa mica trupă a fost constrinsă a resigna dela o procedere mai departe. Penellan a căutat un zid de ghiață, care să'i adăpostească de vênt și după ce călĕtorii se restaurară puțin, cu care ocasiune simțiau foarte mult lipsă de o beutură încălḑitoare, au întins peile de bibol pe zăpadă, s'au întășurat bine întrênsele, s'au apropiat cât s'a putut unii de alții și preste puțin au adormit.

Când în dimineața următoare Ioan Cornbutte și soții s'au deșteptat erau acoperiți de o pătură de zăpadă de o urmă de groasă. Din norocire peile îi au scutit bine și așa acoperemêntul iernatec a contribuit ale susțîné căldura lor proprie, de oare ce aceasta în astfeliu de impregiurări nu putu transpira în afară.

Ioan Cornbutte a dat semnul de plecare, și în sfêrșit cătră ameaḑi a observat el și soții lui, mai ântâiu în contúri nehotărîte și obscure, după aceea mai clar și tot mai clar, litoralul. Pe mal se vedeau bolovani înalți cari se ridicau perpendiculariu. Vêrfurile lor, de forme diverse de diferite înălțimi, înfățișau minunile cristalisațiunei în mesură mare. Când se apropiară marinarii sburară miriade de paseri maritime și cânii de mare întinși pe ghiață se retraseră cu toată graba.

„De cojoace și de selbătăcime nu vom duce lipsă, ḑicea Penellan.

— Se pare că visita noastră nu este cea dintâiu visită omenească ce li se face acestor animale, căci almintrea n'ar fi așa selbatece și așa timide!

— Pănă acum, adause Andreiu Vasling, numai Grönlandianii au călcat pe locurile aceste.

— Nu vĕd nici o urmă, observà Penellan, care se suise pe un pisc, nici vreo bătătură și nici cea mai mică colibă! Vino în sus dle căpitan, strigă el cu tărie; eu veḑ de aici un cap de țară, care ne ar adăpostí de minune de vênturile de nordost.

— Încoace feciori!“ ḑise Ioan Cornbutte; soții lui îl urmară și acuși erau toți lângă Penellan. Era cum a ḑis Penellan; un cap înalt binișor se ridica ca un promontoriu spre uscat, care se întorcea eară spre țermure ca un gard, cam de o afunḑime de un mil. Unii sloi sdrobiți de capul acesta înnotau în sus și în jos în sin și dovediau că marea adăpostită de vênturile cele mai reci încă nu era înghețată.

Locul era minunat pentru iernare; era numai vorba cum se ducă intelectuale, unde afluez puterile vii ale societăţei, toate datele politicei interioare şi esterioare, fecondate de un spirit public a cărui vivacitate nu le alterează nici justeţea nici bunul simţ. D-voastră aţi strîns d-lor, aţi preparat în deajuns materialuri de reconstrucţiune şi aţi elaborat multe proiecte. Trebue să sfêrşim.

Conjur comisiunile d-voastre de a'şi reîndoí puterile spre a ne aduce la timp, pe care îl doresc să fie cât de curênd, resultatele discuţiunilor lor interioare! La lumina acestei mari tribune, ideile juste, reformele înţelepţesci şi practice se vor inpune de sinele şi statul ḑilnic luminat asupra afacerilor sale va vedé în sfêrşit rĕsplătită lunga sa statornicie. (Aplause prelungite).

În îndeplinirea acestor lucrări, credeţi d-lor, că scrupulos cuprins în datoriele speciale sarcinei, cu care m'aţi onorat, mĕ voi silí să aduc toată nepărtinirea, toată activitatea, tot zelul de care sûnt capabil. (Foarte bine, foarte bine!).

Să ne punem deci toţi fără reservă pe lucru, să ne ridicăm deasupra intereselor particulare, să depărtăm incidentele nefolositoare sau pasionate, să facem să se aplice toate facultăţile şi toate silinţele noastre spre scopul suprem: mărirea patriei, întărirea republicei; „(aplause prelungite).

Acest discurs a fost viu aplaudat de grupele stângei.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 2 Decemvre s'a discutat la ordinea ḑilei proiectul de lege despre stergerea contribuţiunei pentru servitori, carĕ şi cai. Comisiunea financială a propus suplinirea acestor contribuţiuni prin urcarea contribuţiunei pe câştiguri la loterie.

A. Bujanovics primesce proiectul, cu toate că ar fi dorit ca mai ântâiu să se fi desbătut bugetul, căci după desbaterea bugetului deputaţii s'ar fi putut orienta mai bine în privinţa contribuţiunilor.

I. Hosztinsky primesce proiectul, adaugă însĕ că ar trebuí să se steargă şi darea de bilard şi jocuri.

D. Irányi ar fi dorit să se steargă mai bine contribuţiunea pe armele de vênat, căci purtarea armelor în Ungaria nu e un lucs ci un mijloc de scutire a vieţii şi proprietăţii. Cei ce poartă arme împlinesc o datorinţă care de astfel este a statului, ei contribue la susţinerea sigurităţii publice. Primesce proiectul de lege.

M. Wahrmann ḑice că spriginesce stergerea contribuţiunilor de lucs, dar adaugă că principiul contribuţiunilor de lucs nu e de ignorat. Noi însĕ nu am ales o cale practică. Dela întroducerea acestor contribuţiuni industria carĕlor stagnează, au mai contribuit însĕ şi alţi factori la decadenţa acestui ram de industrie, cari nu stau nici într'o legătură cu legea de faţă. Oratorul primesce proiectul, doresce încă să se steargă şi contribuţiunea pe bilard şi jocuri, căci această contribuţiune, neavênd ca substrat un obiect de lucs, e nedreaptă. În fine propune stergerea acestor douĕ specii de contribuţiuni, cari stau în strinsă legătură cu dările din proiectul de faţă.

E. Simonyi ḑice că starea financială e tristă, ea e stânca, de care se va sfărima corabia statului unguresc.

E. Szalay substerne un proiect de resoluţiune, în care propune reducerea dărei de vênat şi stergerea dărei pe armele de vênat.

Ministrul president C. Tisza observă că nu este bine să înfăţişem stările noastre mai rele de cum sûnt în realitate. S'a ḑis că siguranţa capitalei noastre e mai slabă decât aiurea, dar aceasta nu e esact, pentrucă în alte capitale europene se întêmplă mai multe crime ca la noi. S'a amintit că dela întroducerea contribuţiunei de vênat şi pe arme s'au sporit fearĕle selbatice. Nici în aceasta privinţă nu poate fi togma aşa reu cum se afirmă pentrucă novela la aceasta lege permite goanele, la cari pot participa şi cei ce nu au licenţă. În foarte rari casuri se face întrebuinţare de acest favor. Proiectul de resoluţiune substernut de Szalay nu încape în cadrul desbaterei de aḑi, trebue să se amâne pănă de altă dată, pentrucă e prea însemnat decât să trecem în fugă preste dênsul.

Cu aceste se încheie desbaterea generală şi proiectul de lege se primesce. Punêndu-se la vot proiectul de resoluţiune substernut de Szalay se respinge cu o majoritate de 113, contra 105 voturi.

În desbaterea specială a propus C. Roth stergerea tuturor contribuţiunilor de lucs.

Ministrul president Tisza se învoiesce cu aceasta propunere, însĕ cu condiţiunea ca la un asemenea cas să se urce contribuţiunea pe câştiguri la 15%; aceasta se poate face, căci şi în Austria se va întroduce o urcare pănă la 20%.

I. Helfy: Aceasta ar fi o nouă procedură de a têrguí aici cu contribuţiunile, de a face „gescheftur̦i“. (Aplaus în stânga estremă, mişcare în dreapta).

Ministrul president Tisza: Cred că propunerea mea nu e un ce neparlamentar şi guvernul nu merită să fie atacat pentrucă previne o propunere, sau să fie acusat de „gescheftería“ cum i place a se esprima deputatului Helfy care se întoarce în cercul ideilor sale obicînuite. Cine scutesce interesele erariului nu pote fi acusat de „geschefterie.“ Dintr'altele propun ca amendamentul să se dea comisiunei financiale cu instrucţiunea să ia în considerare propunerea mea relativ la acoperirea sumei ce va lipsí în urma stergerei acestor contribuţiuni.

Ig. Helfy: Când m'am folosit de cuvêntul „gescheft“ nu era nimenea aici decât C. Tisza care nu m'a priceput. Eu am înţeles lucrul aşa că nu este obiceiu a târguí în treburi contribuţionali. Cu aceasta n'am voit să vătĕm pe nime, dar ministrul president după datina sa (Aşa e! în stânga estremă) s'a folosit direct contra persoanei mele de termenul că am esprimat acel cuvênt pentru că mĕ întorc în cercul obicînuit al ideilor mele. Consciinţa 'mi spune că totdeuna m'am aflat pe terenul de onoare, caracter şi patriotism. (Aşa e! în stânga estremă) şi în acest punct nu vreau să împut nimic nici ministrului president, pot însĕ să constat înaintea lumei că dsa de când şede pe fotoliul ministerial a mâncat cu „geschefteria“ (elgescheftelte) averea şi drepturile ţerei. (Aplaus sgomotos în stânga estremă, mişcare în dreapta, strigări: la ordine!)

Ministrul president Tisza replică că n'a avut intenţiunea să vateme, trebue însĕ să respingă cu hotărîre espectoraţiunile preopinentului şi îşi reservă pentru asemenea casuri dreptul de retorsiune. (Aplaus în dreapta).

Cu acest incident desbaterea s'a întrerupt. După aceasta a respuns ministrul de comunicaţiune Pechy interpelaţiunea lui B. Banhidy, că se va înfiinţa consiliul technic asistent propus de esperţii străini şi că în curênd se va raporta camerii.

Raportul se ia spre sciinţă şi şedinţa se închide la 2 oare.

Prefaţa

la memoriele lui Ludovic Kossuth.

(Încheiere.)

Kossuth trecênd la a doua direcţiune a activităţii sale ni spune că după încurcăturile dela 1849 a urmat în Europa întreagă o stare care se poate observa numai pe câmpurile de bătălie, o tăcere îngrozitoare întreruptă numai de ţipetele moribunḑilor. Unii au căḑut în luptă, alţii fură spânḑuraţi, alţii aruncaţi în temniţă, alţii prigoniţi şi despoiaţi de avere. Fiii patriei fură siliţi la serviţiu militar, poporul îngreunat cu contribuţii „de plenitudine potestatis,“ cari le plătia din sudoarea feţei, vĕduvele şi orfanii plângeau — în ascuns, cetăţenii înjurau — în ascuns. Dintr'altele linisce ca într'un mormênt. Potentaţii numiau aceasta „o stare de ordine şi linisce“ şi cu toate aceste reacţiunea n'a întemeiat nicăiri o stare durabilă pe întreg continentul. Acesta era mai mult un vulcan ce clocotia. Când am ajuns în Marseille, corabia mea era împresurată de acoardele viforoase ale marselesei, aerul era plin de conspiraţiuni. Toţi conspirau în dreapta sau în stânga, chiar şi oamenii, cari 'şi reamintesc aḑi cu fiori faptul că au fost odată conspiratori.

Noi emigranţii unguresci nu am conspirat, căci nu aveam lipsă de conspirări. Naţiunea celor esilaţi e oarecum liberă — o libertate tristă. Pe fruntea esilatului politic stă scris că de care taberă se ţine. Cu toate că nu conspiram totuşi eu ca păḑitoriul stindardului dela 1849, trebuia să ţin samă de fasele relaţiunilor europene, ca să nu fiu surprins şi să scap prilegiul de a mână. Relaţiunile mele întemeiate pe această precauţiune se ţin de istoria vieţii mele emigraţionale, dar eu nu le-am putut folosí practice pentru binele patriei, pentrucă evenimentele universale au luat altă direcţiune.

Kossuth ne istorisesce apoi că ajungênd în statul Massachusset, senatul şi camera deputaţilor cu presidenţii şi cu guvernorul statului în frunte 'l-au întimpinat cu ovaţiuni şi simpatiă frăţească. Pe arcul triumfal clădit în frontul edificiului a vĕḑut inscripţiunea: „Ense petit placidam sub libertate quietem“ şi sub această inscripţiune cuvintele citate din discursurile sale: „There is a comunnity in the destinies of humanity.“ (În destinaţiunea omenimei esistă solidaritate). Şi guvernul acestui stat de model, liber, civilisat şi fericit, în care nu afli om să nu scie scrie, nu afli cerşitor, casă dărîmată, mĕ prinse de mână, îmi arătă acele cuvinte de pe frontespiciu şi me provocà să spun naţiunei mele să fie sigură că puternica republică a Statelor Unite se va purta cu ea după sânta dreptate. Poporul adunat în sute de mii a repetat cu glas puternic aceasta asigurare.

Eu, călĕtor fără patrie, m'am bucurat de această recunoascere serbătorească a solidarităţii între popoare din partea unui popor, a cărui legislativă a declarat că lupta noastră pentru libertate a fost legitimă şi dreaptă, intervenţiunea Rusiei o vătĕmare grea a dreptului internaţional, care trebuia resplătită serios de popoarele interesate la conservarea libertăţii constituţionale. Este datorinţa şi interesul

---

corabia acolo. N'a trecut mult şi Ioan Cornbutte a observat că şesul de ghiaţă din nemijlocita apropiare era foarte tare şi prin urmare că era foarte greu de a tăia un canal prin care să se poată duce corabia acolo; trebuia dar să se îngrigească de alt port adăpostitoriu. În zădar privia Ioan Cornbutte mai departe spre nord; ţermurele dealmintrea era preste tot drept şi prăpăstios şi după ce privirea a trecut preste cap s'a veḑut că este deadreptul espus vênturilor ostice. Împregiurarea aceasta a adus pe căpitanul cu atât mai vêrtos în perplesitate, cu cât Andreiu Vasling a arĕtat cât este de rea posiţiunea acestei localităţi, dovedind totodată ceea ce ḑicea, cu argumente, cari nu se puteau înfrânge. Chiar şi pentru Penellan era de astădată cu greu de a remâné credincios devisei sale, că tot ce e pe lumea aceasta are să fie de folos“.

Pentru bric mai era încă numai posibilitatea, de a-'şi căuta un loc în partea de meaḑă ḑi a ţermurelui; aceasta avea să ḑică atâta, a se întoarce de unde venise; amânare mai îndelungă nu era recomandabilă. Mica trupă se întoarse cu graba eară spre corabie, căci şi mijloacele de traiu începură a se apropia de sfêrşit. În decursul intoarcerei Ioan Cornbutte căuta cu toată sirguinţa după o crepătură sau vre o apă navigabilă, carea să permită a tăia în ghiaţă un canal; dar în zadar.

Cătră sară marinarii au ajuns la zidul de ghiaţă în adăpostul cărui au odihnit în noaptea trecută. In ḑiua aceasta încă nu ninsese şi aşa le-a fost cu putinţă a cunoasce încă urmele ce lăsaseră în ghiaţă. Aşa au întins de nou peile de bibol şi s'au pus la odihnă.

De necas pentru căletoria lor fără de succes Penellan a durmit cam rĕu. El se întorcea în asternutul seu vêrtos încoace şi încolo, fără să adoarmă; când de odată la urechile lui străbate un durduit surd. Ascultà şi tonul i se păru aşa de estraordinariu, încât desteptà pe Ioan Cornbutte îmboldindu'l cu cotul mânii.

„Ce e? întrebà acesta; după obiceiul marinarilor el era aşa de îngrabă treaz la minte, precum se destepta de curênd trupesce.

— „Ascultă dle capitan!“ a fost scurtul respuns al subcărmaciului.

Fremetul crescea cu vehemenţă considerabilă.

„Tunet nu poate fi; ḑise Ioan Cornbutte ridicânduse; aceasta e cu neputinţă în lăţimile aceste!

— Mai curênd cred, că avem de a face cu o bandă de urşi de ghiaţă, observà Penellan.

— Dracu! pănă acum încă n'am simţit nici unul.

— Mai curênd sau mai târḑiu va trebuí să fim gata la o visită din partele. La toată întêmplarea să'i primim bine!

Penellan se înarmà cu o puşcă şi se suì cu multă desteritate sus pe bolovanul de ghiaţă, sub care se adăpostia. Dar fiindcă într'aceea întunecimea devenì foarte mare şi vremea era închisă, n'a putut observa nimica. Ascultând din nou a cunoscut, că causa durduitului nu trebuia să o caute în giurul seu. Sgomotul de mai nainte a devenit acum aşa de vehement, încât s'au deşteptat şi ceilalţi soţi, şi observară cu spaimă, că durduitul se aude de sub picioarele lor.

Un pericul nou li se presenta, pentrucă în urma durduitului s'a simţit foarte bine un cutremur undulătoriu al câmpului de ghiaţă, încât mai mulţi matrozi îşi perdură ecuilibrul şi căḑură.

„Atenţiune! strigà Penellan.

— Holla! respunseră matrozii.

— Turquiette! Gradlin! Unde sûnteţi?

— Aici! strigà Turquiette şi se scuturà de zăpadă.

— Încoace, Vasling, strigà Ioan Cornbutte cârmaciului. Gradlin ací e?

— Aici dle căpitan!... dar sûntem perduţi, respunse Vasling.

— Din contră, poate că sûntem mântuiţi!“ strigà Penellan. Abia terminase cuvintele aceste, când se auḑì o pocnitură înfricoşată; suprataţa ghiaţei plesnì în douĕ şi marinarii se vĕḑură siliţi a se acăţa de bolovanul de ghiaţă, care se clătina cu ei încoace tuturor națiunilor guvernate prin constituțiune să între în raport intim unele cu altele pentru a puté respinge împreună cu succes atacurile puterei violente.

Acest simț de solidaritate, vestit cu atâta solemnitate dincolo de Ocean, 'l-am reaflat firesce la toate națiunile din Europa, a căror suferințe în anul 1849 au sporit „familia esilaților.“ Toate națiunile erau pĕtrunse de simțemêntul, că lupta Ungurilor pentru libertate a fost dela început, cu deosebire însĕ dela intervențiunea rusească, de un interes european. Împregiurarea aceasta și faptul că împĕratul Austriei a fost silit să aducă ajutoriu străin contra noastră și că lângă puterea armată a trebuit să întrevină și opera surupătorilor ascunși, pentru a ne smulge armele dreptății din mână, mai departe strălucirea gloriei ce împresura numele de „honved“ și în sfêrșit faptul, că noi am rĕmas cei din urmă pe locul de luptă al libertății dimpreună cu eroicii venețiani, toate aceste dedeau națiunei ungare o mare însemnătate și ea se bucura de auctoritatea unui frate mai bĕtrân, la care se uită toți cu încredere și speranță.

De altă foaie se țin conecsiunile, în cari am cercat să ne punem pe timpul resboiului din Crimea cu puterile beligerante și cari într'adevĕr le a și realisat emigrațiunea ungară în timpul resboaielor din 1859 și 1866.

Sfêrșitul resboiului mai nou între Ruși și Turci, care va avé o influență grozavă asupra viitoriului, a dovedit în mod învederat cât de dreaptă era acsioma ce voiam să o validitez eu pe timpul resboiului din Crimea, acsioma, că catastrofa ce a urmat, adecă estinderea puterei rusesci prin cestiunea orientală, numai așa se poate împedeca, dacă se va regula deodată afacerea Ungariei și a Poloniei. Poarta a recunoscut aceasta și nu doria nimic mai ferbinte decât realisarea acestei combinațiuni politice raționale, dar aliații ei apuseni 'i-au legat mânile din considerațiuni către Austria. Speranțele patriei noastre legate de ocasiunea providențială s'au prefăcut în fum.

Resboiul italian din anul 1859 a adus emigrațiunea ungurească într'un raport de alianță cu puternicul împĕrat de atunci al Francezilor, însĕ numai în mod trecĕtor, într'un mod mai durabil însĕ cu guvernul r. italian până la 1867. Resboiul din anul 1867 încă a adus un asemenea resultat cu Prusia.

La ambele ocasiuni se părea că ângerul misericordiei d-ḑeesci întinde mult cercatei națiuni ungare păharul bucuriei — dar acesta s'a prefăcut în păharul amărăciunei. La prima ocasiune ni s'a răpit bucuria prin învingerea sângeroasă și grea, dar repede asupra Austriei și prin frica învingĕtoriului împerator de ciocnirea carea a urmat cu 12 ani mai târḑiu și care putea fi prevenită în anul 1859. In anul 1859 însĕ ne-a răpit bucuria învingerea ușoară și repede a Prușilor și mai mult — națiunea însăși. Aburul dualismului austro-ungar umplea deja pe atunci aerul.

În anul 1867 am adresat lui Francisc Deak o scrisoare deschisă, în care ḑiceam: „Din revelațiunea uriașă a puterei de viață ce a desvoltat națiunea ungară în anii 1848—49, când succesul a atêrnat numai dela ceva mai multă răbdare, a resultat la toată întêmplarea cel puțin atât, că atât în politica puterilor, cât și în simțemintele popoarelor, națiunea noastră, chiar și în căderea ei, trebuie să se numere între acei factori vitali, cari formează un scop de sine și de cari evenimentele istoriei europene trebuie să țină samă.

Aceasta era așa pe câtă vreme esista o întrebare ungurească și istoria va afla la aceasta o ilustrațiune interesantă în acest moment din viața emigrațiunei unguresci.

Mie și celor ce 'mi-au fost colegi în stăruințele mele, 'mi-a rĕmas în noaptea speranțelor nimicite numai suvenirea unei slabe raḑe de lumină: am păstrat națiunea noastră în mijlocul amăgirilor puterilor ca scop de sine și am înfrênat impaciența dorului ei ferbinte într'atât, că nu am lăsat națiunea unealtă oarbă pentru scopuri străine.

In direcțiunea a treia Kossuth are puține lucruri de înregistrat. Emigranții puteau să aibă o valoare în sine numai așa dacă dênșii erau recunoscuți de representanții aspirațiunilor naționali. De acì urma datorința să întreținem solidaritatea cu națiunea, îngrigindu-ne în același timp ca și națiunea să susțină solidaritatea cu noi. Aceasta cugetare împrumutată e firul conducĕtor în conecsiunile noastre cu patria. Adaug numai, că eu am obligat pe aderenții credeului meu politic din patrie în suflet să facă disposiții ca patria la ocasiune binevenită să nu fie nepregătită. De altă parte 'i-am făcut atenți, că independența Ungariei nu se poate elupta prin înființarea de baricade pe strade. Aceasta causă, dacă trebuie să ne luptăm cu arma pentru ea, cere un resboiu care va avé nu dimensiunile unei revoluțiuni interne, ci ale unui resboiu mare străin. A provoca acești „genii“ nu este nici consult nici permis pentrucă sângele fiilor Ungariei este prețios și ar fi o crimă să'l puni în joc fără folos. Aceasta însușire particulară a causei independenței Ungariei nu am perdut-o nici când din vedere în vicisitudinele prin care am trecut atât în conecsiunile mele cu patria cât și cu străinătatea.

Acest moment a dat emigrațiunei unguresci acel caracter distins, care a îndemnat chiar și pe împĕratul Napoleon III să replice presei germâne, care îi făcea după resboiul din 1859 imputarea, că s'a împreunat cu elemente revoluționare, în organul seu redigeat de Granier de Cassagnac: „Ungurii nu sûnt revoluționari ci patrioți.“

Aceste au fost silințele emigrațiunei unguresci — ḑice Kossuth către sfêrșitul prefeței sale — toate aceste aparțin la trecut, națiunea a hotărît altfel, ea a rupt ruda stindardului ce 'l-am purtat noi sus pe ostenicioasele căi ale espatriării. Eu am scris lui Francisc Deak, că puterea cumpĕnitoare a cestiunei unguresci a fost „o mare acuisițiune și ar fi crimă a o lăsa din mâni.“ Dar națiunea a lăsat din mâni această acuisițiune. Astăḑi cestiunea ungară mai esistă numai în adêncul inimilor, dar înaintea lumei nu mai esistă. Nu mai esistă nici emigrațiune ungurească. Eu și fii mei împreună cu puțini amici credincioși și de același simțemênt sûntem singuri, ca nisce călĕtori părăsiți prin pustie.

Mie, vechiului peregrin, care am ajuns la marginea mormêntului, care n'am viitor, nici bucurie în trecut, 'mi spune convicțiunea sufletului, că eu voiu avé drept odată atât față cu inimicii națiunei mele cât și față cu însași națiunea.

Judecătorul lumei va judeca.

Kossuth observă că aceste fapte se țin de trecut și togma pentru aceasta a încheiat contract cu societatea „Ateneului“ pentru publicarea memorielor din emigrațiune“.

Colecțiunea nu e completă, pentru că de o parte nu'i permite discrețiunea, a publica tot, de altă parte însemnările despre ce a lucrat și scris nu sûnt complete. Scrisorile cari nu se pot publica acum din causa discrețiunei le lasă fiilor sei.

Kossuth se adresează către publicul unguresc cu cuvintele cu cari s'au adresat și publicului englez, când 'și-a deschis prelegerile: „Stau înaintea voastră ca muncitor.“

Cu lucrul am trăit atunci, cu lucru voiu să trăiesc și la capĕtul ḑilelor mele.

În sfêrșit mulțămesce amicului seu Ig. **Helfy** deputat dietal, care s'a însărcinat cu pregătirea scrisorilor pentru presă, cu precisarea stilară a diferitelor manuscripte și cu îngrigirea corecturei, mulțămesce firmei „Ateneului“ pentru bunăvoința, cu care a primit ofertul, și representanților ei pentru ajutoriul dat la realisarea contractului.

Cu aceste — termină Kossuth — predau „scrisorile“ mele publicității.
— — — *sine me liber ibit in urbem.*

Collegno (al Baraccone) în Italia.
În 5 Noemvre 1879.

Ludovic Kossuth

Varietăți.

* (**Timpul**). Alaltăeri dimineață era frigul de 13 graduri sub nulă. Eri dimineață a început o ploaie ca primăvara și temperatura s'a suit până la 8 graduri preste nulă. Apă destulă.

* (**Timbre nouĕ**). În urma unei ordinațiuni a ministeriului de finanțe cu 1 Ianuarie 1880 se vor întrebuința în locul timbrelor de până acum altele noue.

* (**Jidanii emigrează**). În părțile de sus ale Ungariei este așa mare foamete, încât Jidanii de acolo emigrază în America. Din comitatul Zemplin ei se duc în masse la Cașovia, unde se încarcă pe calea ferată ce conduce spre Galiția. Din Cașovia timp de patru ḑile ei sosesc la Hamburg, și de acolo 12 oare pe mare ajung la New-York. Se scrie că și din Galiția emigrează Jidanii la America.

* (**Drumuri celebre**). Drumul care traversează Simplon a fost proiectat de Napoleon și construit cu spesele comune ale Franciei și Italiei. El fu finit la 1805; are 36 mile în lung, aproape 25 picioare în larg, pe 264 punți prin șese tunele săpate în stâncă, din care unul are 1300 picioare de lungime și 12 de lărgime. Aceasta e una din cele mai înspăimântătoare întreprinderi, pe care au făcut-o vreo dată oamenii.

Alt drum minunat din toate punctele de vedere, este acel care trece prin muntele St. Bernard între Svițera și Italia. El trece printre douĕ vêrfuri care sûnt cele mai înalte ale muntelui și se află rădicat la o înălțime de 8000 picioare deasupra nivelului mării. Drumul face numeroase circuite și conduce la celebra Monastire așa de renumită pentru umanitatea călugărilor sei și sagacitatea rasei cânilor enormi, carii sûnt crescuți aici pentru ajutorul călĕtorilor pierduți în omĕt. Napoleon trecu la 1800 acest drum cu armata sa.

Pe muntele St. Gothard circulează încă un drum estraordinar. El are 12 picioare de lărgime numai și este pavat cu granit. Puntea Satanei pe acest drum este aruncată cu o singură arcadă deasupra unui abiz insondabil. Este una din minunile lumei.

Vechia Romă în timpurile mărirei sale avea 29 drumuri militare magnifice, din care mai multe erau mărginite cu temple splendide și reșidențe regale.

La 12 mile erau bastimente care serviau ca stații pentru cai totdeauna gata pentru curieri; aici se găsiau asemenea căruțe și animale pentru transportul bagagielor și a mărfurilor. În interval de 30 mile se găsiau casarme pentru soldați.

Soliditatea acestor drumuri era așa de mare, în cât și astăḑi după douĕ mii de ani se găsesc ruine, ce atrag administrațiunea generală.

* (**Cerșitor avut**). Poliția din Viena a arestat ḑilele trecute pe un cerșitor impertinent. La el s'a găsit un libel dela casa de economii, pe numele seu despre suma de 2869 fl., și 31 cr. bani gata. Arestatul ḑice că el a cerșit toată suma aceasta.

* **Originea neamului omenescu**) Rudolf **Falb** scrie din San-Francisco: „Prin studiul limbilor, ce se vorbesc de Indiani în Peru și Bolivia (Cuichua și Aimara) me făcui atent la unele înrudiri cu limbile semitice, în deosebi cu cea arabică, carea o învĕțasem cu diligență în tinerețele mele. Nu esistă însĕ mare deosebire între rădĕcinile arice și cele semitice, ba se poate ḑice, că cele semitice sûnt mai preste tot arice. Cetele comune se află mai cu samă și mai curate în Cuichna și Aimara, pentru aceea 'mi-a succes în curênd în platoul din Peru și Bolivia ale priví ca originea neamului omenesc de aḑi.

* (**Cum stau la masă Japonezi?**) Este cunoscut că Japonezi nu se pun la masă pentru a mânca. Fața de masă, care e făcută de paie, este întinsă pe un covor. În mijloc se pune un vas de lemn, ce conține orez, care e nutrimentul fundamental al Japonezilor de ori ce clasă. Maniera ordinară de a prepara orezul este, de a'l pune într'o mică cutie de lemn foarte ușor, pe care apoi o aruncă într'o oală cu apă ferbinte; orezul crapă și grânele remân seci și separate unele de altele. Fie-care conviv

---

și încolo. Cu toate afirmările subcârmaciului erau în cel mai mare pericul; ghiața era sguduită în temelii; ea, ca să întrebuințăm o frasă marinară, „își ridicase ancora.“ Clătinarea ținu aproape douĕ minute și nenorociții se temiau în tot momentul, că sub picioarele lor se deschide o crepătură și'i înghite. În frica cea mai mare asteptau făcutul ḑilei, de oare-ce până atunci nu cutezau să facă un pas și așa au trebuit să stea întinși pentruca să evite perirea.

În cel dintâiu făcut al ḑilei ținutul le oferà o icoană cu totul schimbată; în sara trecută vĕḑură, cât putură vedé cu ochii, numai un șes imens de ghiață; acum șesul era crepat în mii de locuri și, prin o mișcare submarină de valuri turburate, spart și dărăburit.

Ioan Cornbutte cugeta adênc mișcat la bricul seu.

„Biata mea corabie! de sigur e perdută“ ḑise el.

Desperațiunea cea mai mare se oglinda pe fețele soților sei; pentrucă perirea corăbiei era moartea lor inevitabilă.

Curagiu amicilor, strigà Penellan; cugetați că poate evenimentul de aḑi noapte nea deschis o cale printre sloii de ghiață, pe carea să putem duce bricul în sinul de iernare. Priviți, eu nu m'am înșelat; încă și până acum Jeune-Hardie este cel puțin cu un mil mai aproape de noi!“

Cu toții se repeḑiră în direcțiunea arĕtată și încă așa de fără de grige încât Turquiette alunecase într'o crepătură, în care negreșit că 'și-ar fi aflat sfêrșitul, dacă Ioan Cornbutte nu punea din vreme mâna pe el și nu 'l-ar fi tras de haine afară.

Bricul înnotà înaintea vêntului în adevĕr mai aproape cu douĕ miluri și când mica trupă, după mari ostenele, a ajuns la dênsul, 'l-a găsit în stare bună, însĕ cârma'i era sdrobită de sloi de ghiață. Remăsese ne ridicată.

(Va urma).

e atât orez cât poate conţine o farfurie de porţelan, pe care o ţine în mâna şi pe care o duce la gură, mâncând orezul fără a se serví de micele beţe de ivoriu obicĭnuite, până ce farfuria e deşartă pe jumĕtate; atunci se adauge orezului câteva bucăţele de peşte, de carne sau de pasere, care să găseşte pe un feliu de bucate destinat la nutrimentul animal. Bucatele sûnt sărate, pipĕrate şi pregătite cu un fel de sos foarte iute pregătit, din un feliu de fasole neagră, numit Soy. Ouĕ. legume precum sfecle, morcovi, patate, boboci de bambus şi salată compusă de rădĕcini de lotus complectează prânḑul ordinar al Japonezilor. Ciaiul şi Saki sûnt luate a urma calde şi fără zahar,

* (Un furt făţiş) s'a întêmplat de curênd într'o restauraţiune în Munich. Acolo îşi petreceau mai mulţi oaspeţi la o masă vorbinduse despre repeţitele furturi de căputuri de earnă mai în toată earna. Cu toţii erau uniţi deja în părerea, că acela trebue să fie de tot prost, carele se lasă a fi furat aşa. Între acestia un neguţătoriu de vite ḑice: „Aici lângă mine se află mantau amea acăţată de cuiu; aşi vrea să vĕd eu pe acela, care 'mi o ar fura “. Atunci se scoală unul dintre meseni şi cu cuvintele: „Vedeţi aceasta se face aşa“, ia mantaua din cuiu, se îmbracă cu ea, face un compliment şi ese pe uşă fără pălărie, că gluma sau şaga aşa se face. Mai mulţi dintre meseni strigară încă, că aceasta nu ar fi o şagă estraordinară. Trec însĕ vre o câteva minute dar omul nu se mai arată. În sfêrşit neguţătoriul întreabă pe oaspeţi: oare unde va fi şi cine este domnul acesta? Nici unul nu'l cunoscea! Birtaşul fiind şi el întrebat respunde, că acest oaspe a fost întăiaşi dată aici.“ Acuma se scoală toţi, însĕ în zădar pentrucă casa avea si în dos o portiţă. În manteauă ma era şi un portmone cu 200 fl. v. a.

Bursa de Budapesta

din 4 Decemvre n.

Renta de aur 95.85, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.50, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.25, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.50, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 109.—, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.50 obligaţiuni urbariale ung. 86.—, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 88.—, obligaţiuni urbariale temeşiane 86.50, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 84.—, obligaţiuni urbariale transilvane 84.75 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.60, renta austriacă în argint 70.50, renta de aur austriacă 81.—, sorţi de stat dela 1860 130.50, acţiuni de bancă austro-ung. 840, acţiuni de bancă de credit ung. 259.—, acţiuni de credit austr. 280.50, argint —.—, galbin 5.51, napoleon 9,21, 100 marce nemţesci 57.60, London (pe poliţa de trei luni) 116.60.

Bursa de Viena

din 4 Decemvre n. 1879.

Metalicele 5°|₀	—	—
Acţiuni de bancă	841	—
Împrumutul de stat din 1860	131	—
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	68	60
Acţiuni de credit	259	25
Valuta nóuă imperială germână	57	60
London	116	50
Galbin	5	53
Napoleon d'aur (poli)	9	30

Economic.

Sibiiu, 2 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.—9.; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.80—7.60; Sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.30--4.70.; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. 8—8.50; Linte fl. 10.50—11; Fasole fl. 8—8.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 0.95--1.05: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —40— cr.; Carne de viţel 38—45 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Braşov, 28 Noemvre n. Pro hectolitră fl: Grâu 8.60—9.30; Grâu sĕcăreţ fl. 5.70; Sĕcară fl. 5.30—5.40; Orz fl. 4.20—4.40; Ovĕs fl. 2.70—2.80; Cucuruz fl. 4.90; Mălaiu fl 5.50; Mazere fl. 6.60; Linte fl. 8·50; Fasole fl. 7.— Sĕmânţă de in fl. 9.20 Sĕmênţă de cânepă fl. 4.80— Cartofi fl. 1.25 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 44 fl.

Mediaş, 27 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.—; Grâu sĕcăreţ fl. 6.80—7.20; Sĕcară fl 5.50—5.80 Ovĕs fl. 2.80--3.; Cucuruz fl. 4.30—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. 5--6.—; Fasole fl. 7—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.60—1.80; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—37; Slănină pro 100 chilo: fl. 40—60; Unsoare de porc fl. 40—50; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 36—40 cr.; carne de berbece —— cr.; oauĕ 3 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte rĕu cercetat.

Budapesta, 29 Noemvrie n. Precum împregiurările timpului peste tot anul au avut un caracter anormal şi escesiv, aşa şi în sĕptĕmâna trecută şi aşa va merge cu siguritate până la sfêrşitul anului. Împărţirea ano-timpurilor după calendariu nu mai esistă. Earna a întrat cu mare tărie foarte de vreme şi aceasta o anunţasem noi încă de mult în foaia noastră. Octomvre în acest an a fost începutul şi sfêrşitul toamnei, Noemvrie a adus earna, în loc ca el să facă sfêrşitul ḑilelor frumoase de toamnă. In decursul sĕptĕmânei trecute am avut o temperatură între + 2° şi 3° R. Cătră sfêrşitul ei a început apoi un ger nemai pomenit, vênturile nordice şuerau grozav şi au adus o zăpadă mare; gerul domnesce cu sistem până aḑi. Dunărea a îngheţat şi comunicaţia este tare întreruptă. Negoaţele s'au stricat nespus şi oamenii au ajuns până la desnădĕjduire. Vai de bieţii oameni seraci! Mare noroc este însĕ, că pe lângă toate nenorocirile aceste preţul bucatelor până acuma nu s'au urcat mai tare decum au fost mai înainte. Aşa notăm următoarele:

Grâul la 30,000 m. m. cu câte fl. 14—14.84; sĕcara la 2000 m. m. cu fl. 9—9.75; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.—7.75; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 7.—7.50: cucuruzul la 8000 m. m. cu fl. 7.70—8.85; făina nici acuma n'a trecut prea tare şi a fost lesne.

Păstăioasele au trecut cum urmează: lintea cu fl. 11—15; mazerea cu fl. 13—16; fasolea cu fl. 11—11.25; mălaiul cu fl. 7—8; sĕmênţa de cânepă cu fl. 10—10.50; sĕmênţa de in cu fl. 13—14; toate per 100 chilograme; lânile per 100 m. m. cu fl. 80—81; şi per chilogram cu fl. 1.75—2.45.

Porcii la 69.680 au trecut cu preţuri mai mult mijlocie. Din Ungaria de jos au fost în têrg 8010, din România 1560 şi din Ardeal 220 capete; unsoarea de porc fără vas a trecut cu fl. 51—52 şi cu vas cu tot cu fl. 54—54.50; slănina cu fl. 45—47.50; sĕul cu fl. 48—49; spirtul *en gros* cu fl. 35—36, *en detail* cu fl. 38; cartofii per m. m. cu fl. 3.40—3.50.

Peile şi adecă: cele de oaie cu fl. 135—1.45: cele de miel cu fl. 80—90; cele de vacă cu fl. 108—112; cele de bou din Bănat cu fl. 130—135, şi din Ardeal cu fl. 140—145 per 102 dărabe; cele de cal au trecut cu fl. 14—15 părechea.

(Miseria în Germania). Cetim în „Renascerea“: Recolta cea rea ce bântue mai toată Europa de câţiva ani a dat nascere unei miserii care s'a întins pretutindeni pe unde se intinsese şi reaua producţiune.

Nu numai sêrmanul popor Irlandez, care este în mare disperare, sufere de nenorocirile relei producţiuni, nu numai ţĕranul nostru, şi dacă putem ḑice că sufere şi el, — dar şi în Germania miseria şi calamităţile relei recolte s'au lăţit în multe părţi avute odinioară.

Astfel miseria se află nu numai în Silesia şi Turingia, dar chiar şi în marele ducat de Baden.

Eată ce primesce ḑiarul de „Alsace“ de acolo:

Noi cestialalţi oameni dela ţară avem perspectiva unei erni foarte triste: de făcut nici o încasare şi cu toate aceste cheltuelile noastre remân aceleaşi. Este adevĕrat că dobitoacele şi lemnele se vênd cu preţuri bune, dar lipsesc cumpĕrători. Vinderea a fost rea atât sub raportul calităţei, cât şi sub acela al cantităţei. Câţiva struguri numai s'au copt şi au dat un must pe care nu'l cumpĕra nimeni. În localităţile vinicole cele mai favorisate la Laufen, Müllheim, Wyhlen, Waldshut etc. etc. nici o transacţie nouĕ n'a fost făcută. Brutarii şi cârcĭmarii măresc preţurile mărfurilor lor; impositele de ori-ce natură şi lefurile nu se micşorează, cultivatoriului îi lipsesc banii Pentru a puté plătí lefurite valeţilor şi servitoarelor sale trebue să facă împrumuturi etc. etc.

„Marele duce deschiḑênd sesiunea parlamentară, a pronunţat un discurs prin care se constată deficitul budgetului. Să stăruiesce a se îndrepta rĕul făcênd economii şi mărind sarcinile impuse populaţiunei. Fericită populaţiune!“

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 20 Dec. 1879 şi 20 Ian. 1880 imob. rĕmasului după Lazar Zimpea în Cacova (judec. cerc. Sebeş); în 11 Dec: imob. lui Michail Antal in Cluj (trib.); în 23 Dec. 1879 şi 23 Ian. 1880 imob. d-nei Mariska Farkas în Remetea; în 17 Dec. 1879 şi 17 Ian. 1880 imob. lni Iliuţ Moldovan şi soţi în Remetea; în 17 Dec. 1879 şi 17 Ian. 1880. imob. lui Pantilie Filim on în Remetea; în 20 Dec. 1879 şi 20 Ian. 1880 imob. lui Teodor si Iosif Fonai în Remetea; în 22 Dec. 1879 şi 22 Ian. 1880 imob. lui Ioan Lazar şi soţi in Remetea (judec. cerc. Şomcuta-mrre); în 2 Ian. 1880 imob. lui Vasilică Simşorzan în Archiud (judec. cerc. Teaca); în 13 Dec. 1879 şi 13 Ian. 1880 imob rĕmasnlui după George Petru lui Timariu în Pianul de jos (jud. cerc. Sebeş); în 15 Dec. 1879 şi 15 Ian. 1880 imob. lui Ioan Onuc în Chelcia; în 15 Dec. 1879 şi 15 Ian. 1880 imob. lui Csitsan in Chelcia; în 22 Dec. 1879 şi 22 Ian. 1880 imob. lui Ioan Raţ în Remetea (judec. cerc. Şomcuta-mare); in 13 Dec. 1879 şi 13 Ian. 1880 imob. Anei lui George Timariu în Pianul de jos. (jud. cerc. Sebeş); în 12 Dec. 1879 şi 12 Ian. 1880 imob. lui Martin Bidner în Monor; în 15 Dec. 1879 şi 15 Ian. 1880 imob. lui Ioan Lucescu şi soţi în Budiş (trib. Bistriţa); în 13 Dec. imob. rĕmasului după Martin Nagler în Făgăraş (judec. cerc); în 20 Dec. 1879 şi 20 Ian. 1880 imob. d-nei Onuţ Petrică în Remetea; în 23 Dec. 1879 şi 23 Ian. 1880 imob. lui Mafteiu Macsin în Remetea; în 20 Dec. 1879 şi 20 Ian. 1880 imob. Dochiei Raţ în Remetea; în 22 Dec. 1879 şi 22 Ian. 1880 imob. lui Timofteiu Dale în Remetea (jud. cerc. Şomcuta-mare); în 15 Dec. 1879 şi 15 Ian. 1880 imob. lui Teodor Dumitru Brie şi soţi în Deal (judec. cerc. Huedin); în 12 Ian. şi 12 Feb. 1880 imob. lui Michail şi Catarina Lienerth in Roşia; în 8 Dec. imob. lui Andreiu Dărăbanţ in Veştem (trib. Sibiiu); în 20 Dec. 1879 şi 20 Ian. 1880 imob. lui Petru Florca în Cainel (trib. Deva).

Nr. 197. 1879. 1—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa III din Covragi în protopresbiteratul tractului Haţeg, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 18 Decemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. 6 jugere pământ arător şi fênaţ.
3. Dela fie-care familie (83 fumuri) câte douĕ ferdele cucuruz nesfărmit cu tuleul şi
4. tot asemenea câte o ḑi de lucru dela fiesce-care fum.
5. Venitele stolare îndatinate.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch, au a'şi adresa concursele instruite în sensul prescriselor din „Statutul organic“ şi a dispositiunilor sinodului archidiecesan din a. 1873, până la terminul sus amintit la subscrisul.

Haţeg la 16 Novemvrie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

Nr. protop. 212, 1879. 1—3

CONCURS.

În sensul înaltei ordinaţiuni consistoriale din 9 Octomvrie 1879 Nr. consist. 2678. B. se escrie prin aceasta de nou concurs pentru vacanta parochie de classa a III-a Haşag cu terminul până în 23 Decemvre 1879.

Emolumentele sunt:

1. 18 jugere pământ; parte arătoriu parte fênaţ.
2. Dela 70 familii o ḑi de lucru sau 50 cr. v. a., bani.
3. Stolarele usuate şi regulate în sinodul ppresbiteral.
4. Casa cu edificiile necesare de locuit în 2 ani de ḑile, după care timp se obligă poporul a edifica casa şi edificii pe curtea bisericei.

Doritorii de a ocupa această staţiune preoţească sûnt avisaţi a'şi aşterne concursele lor bine instruite în sensul „Statutului-organic“ şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din anul 1873 la subscrisul scaun protopresbiteral până la terminul sus arĕtat.

Mediaş în 21 Noemvrie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. protopr.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţĭ, sûnt asemenea celor de 140 punţĭ de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 4—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 139. Sibiiu, Marţi 27 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litère garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fié-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 23 Noemvre

În parlamentul Cislaitaniei s'a întêmplat ceea ce se prevedea, adecă că §. 2. din proiectul pentru armată n'a dobândit majoritatea de $^2/_3$ şi prin urmare a căḑut. Guvernul nu se va duce numai decât. El va aştepta să vadă mai ântâiu ce soarte are proiectul seu în casa de sus. Se votează acolo, atunci proiectul mai vine odată la desbatere şi votare în casa deputaţilor; atunci se va vedé cât de bine era înformat „Narodni Listy“ despre gândurile împeratului despre nedisoalverea senatului imperial.

Italia s'a hotărît a recunoasce independenţa României şi a denumí pe contele Tornelli de legat la curtea din Bucuresci.

Din Italia şi anume din Roma aduce „P. Ll.“ scirea, că în cercurile politice din capitala italiană se vorbesce că curtea din Petersburg îşi va retrage pe representantul seu Uexkül şi îl va înlocuí cu generalul Ignatieff. Foaia budapestană vede în schimbarea aceasta de persoane provocarea Austro-Ungariei şi stricarea raporturilor celor bune dintre Austro-Ungaria şi Italia.

Presa europeană aproape unanim a desaprobat cu indignaţiune mârşava faptă a acelor ce au încercat atentat asupra ţarului rusesc.

În Constantinopole domnesce în cercurile cele înalte o fluctuaţiune, care se arată în deobşte la staturile căḑute în agonia morţii. Poarta, ca omul în desperaţiune, aleargă când la Englezi, când la Ruşi şi pactează când cu unul când cu altul. După ce un timp de vre-o câteva sĕptĕmâni a fost influenţa rusească la putere, vine şi ne spune „Polit. Corr.“, că Englezii au învins de nou şi acum ei gândesc în locul sultanului şi al ministrilor sei.

Cestiunea Gusinei şi Plavei se apropie de sfêrşit. Pe 9 Decemvre n. este ficsată sosirea lui Muktar paşa la Gusine unde se vor afla şi representanţi montenegreni pentru primirea teritoriului de încorporat. Liga albaneza încă nu este definitv hotărîtă să resiste, sau populaţiunea mohamedană să emigreze.

Anti-reflecsiuni.

Domnule Redactor! O mişcare nesănătoasă, pentru desvoltarea noastră intelectuală este aceea, că din mai toate scrierile românesci, ce es la lumină, articoli sau opuri literare, oamenii nostri s'au obicĭnuit a forma colecţiune preţioasă şi a o depune pe altariul naţiei cu tămâia linguşirei. Scriitori de toate categoriile par a fi încheiat un pact secret de lăudare reciprocă. Unii caută a întrece pe ceilalţi în atribute linguşitoare! Această deprindere uricioasă şi degrădătoare, mai ales pe terenul vieţii bisericesci, e foarte periculoasă, căci, în lipsa unei direcţiuni critice în literatura eclesiastică, aici mai tot ce se scrie are trecerea unui product literar neîmputabil. Şi dacă îndrăzneşte cineva a demasca nimbul oare-cărei pretinse celebrităţi literare, toţi cei de o făptură şi de o samă pun condeiul întru apĕrarea reputaţiei cameradului lor tractând pe cutezătoriul critic ca pe un atentator împiu!

Aceasta se întêmplă cu mine.

Făcênd critica articolilor despre a doua căsătorie a preoţilor, publicaţi de dl Sturza în „Biserica şi Scoala“, şi, fiind că nu încărcasem pe autorul cu laude, ci am numit eroarea şi neadevĕrul cu numele lor cel genuin, un corespondent anonim publică în Nr. 129 al jurnalului „Telegraful Român“ nisce „reflecsiuni“ prin care îmi impută cu aerul de „mare filosof“ lipsa de bunăcuviinţă, şi deci se crede îndreptăţit a'mi ţiné prelegere de etichetă. Curios lucru! Am ajuns să vedem, ca predicarea adevĕrului, pe consideraţiuni de etichetă, să nu fie tolerată nici chiar în biserică! Căci ce făcusem eu? Nimic mai mult decât am apĕrat o venerabilă instituţiune bisericească: prohibirea căsătoriei a doua la preoţi, o instituţiune basată în sânta scriptură şi lămurită în hotărîrile sântelor sinoade. Eu n'am venit ací cu opiniunile mele individuale ci, faţă cu teoriile d-lui Sturza, am pus definiţiunea şi teoria bisericei. Dacă vre un teolog ortodocs n'ar puté să demustre cu toate aceste, că prohibirea căsătoriei a doua la preoţi e minciună şi nu adevĕr întemeiat în s. scriptură şi lămurit de biserică prin conciliile sale, eu declar, voiu depune condeiul la moment şi capitulez. Până atunci însĕ nimene n'are dreptul să ne impună tăcerea!

Dlui corespondent 'i-ar fi plăcut, ca faţă cu părerile d-lui Sturza, eu să espun simplament doveḑile mele, ear mai departe să las publicului cetitoriu a judeca ale cui argumente cumpenesc mai mult. Aceasta am şi urmat, întru cât publicul cetitoriu are un drept firesc necontestabil de a judeca despre ceea ce cetesce. Niciodată însĕ, în cestiunile doctrinale bisericesci, nu voiu condiţiona veritatea principiului ce susţin dela opiniunea publică. Decâteori s'a vĕḑut că o părere eronată să fie profesată în acelaşi timp de vulg şi de învĕţati? Aici dară me voiu supune şi voiu asculta necondiţionat numai de vocea bisericei universale, a cărei misiune nu este de a se târî înaintea opiniunei publice, ci de a o îndrepta şi domina. Aceasta a fost misiunea crestinismului; aceasta este cu adevĕrat şi misiunea bisericei!

Eu nu pretind, ceea ce 'mi impută d. corespondent, ca cineva să nu raţionamenteze asupra doctrinei bisericei şi chiar asupra dogmelor: dar, pare'mise este mare deosebirea între a rationamenta pentru a înţelege cutare doctrină şi între a raţionamenta pentru a o resturna. Modul cel dintăi este singurul mod de raţionamentare admisibil în biserică, pentrucă doctrina crestină nu e opera omului, ca el să facă din ea ce'i place; ea e un deposit sacru, pe care fiecare generaţiune crestină, n'are alt drept, decât dreptul de a'l îngrigí şi conserva întact de tot aliajul uman, şi de a'l transmite generaţiunilor viitoare astfel cum 'l-a primit. Ereticii anti-trinitari precum şi arienii încă raţionamentau, când atacau divinitatea Cuvêntului, divinitatea lui Iis. Christos, şi până la anumit punct raţionamenteaza şi ateistii, cànd neagă esistenţa lui Duḑeu; dar care crestin va admite astfel de raţionamentări înfiorătoare?

În sfêrşit chiar şi pentru a înţelege cutare doctrină în crestinism, logica naturală fără sciinţa positivă nu ne ajută nimic. Logica naturală o are şi omul „fără arte“, dar pare mi-se pentru a raţionamenta cineva logic într'o cestiune doctrinală de drept canonic, pe lângă carte mai trebue să posiadă sciinţa teologiei şi în special cunosciinţa dreptului canonic.

Acum să vedem, care e „logica naturală“ cu carea dl. corespondent „mĕsură argumintele şi deducţiunile dlui Sturza, pentru a constata adevĕrul lor“?

„Un corespondent cu „dorul“ de a scrie ceva mai ca cărturari, dar carele după cum ne spune, nu se pricepe la „multă carte“ vine ca să afirme în coloanele „Telegrafului român“ multă carte, „frumoasă cruditiune“ a dlui S. în canoane. Minunătă logică! Mie'mi pare logic şi foarte evident, că spre a conchide dela sine la „frumoasă eruditiune“ a dlui S. şi necunosciinţa adevĕrului seu, dl corespondent ar trebuí să fie de o inteligenţă şi competenţă recunoscută. Ear un anonim, care însuşi mărturisesce, că nu se pricepe la carte“? Singură mărturisirea aceasta spontaneă este destul de caracteristică, pentru ca omul să scie da meritul şi in-

FOIŢA.

Concertul reuniunei române de cântări.

„Vin cam târḑiu, dar cu toate aceste tot vin.“
(*Schiller*).

În ḑiua de 18/30 Noemvre sala edificiului reuniunei germâne de aici de musică cuprindea în sinul seu mai întreaga societate română inteligentă din Sibiiu. Reuniunea română de cântări învitase pe membrii sei ajutători, ca să se convingă despre progresul tinerei reuniuni; apăruseră chiar şi unii oaspeţi de naţiunea germână, amici ai artei musicale. Şi într'adevĕr considerând, că până acuma arta musicală în genere, dar mai cu samă în asociaţiuni, puţin a fost cultivată la Români şi că tot începutul este greu, trebue să susţin, că chiar fiind cu totul imparţial, ceea ce mĕ silesc a fi încât ca Român îmi este cu putinţă, concertul m'a satisfăcut şi desele şi sincerele aplause a presenţilor dovediră, că publicul este de acord cu opiniunea mea.

„Mandolinata“ de E. Paladilhe, esecutată de chor merse destul de bine. Tinerul student Victor Roşca delectă publicul cu esecutarea pe violină a melodiosului op de Beriot „Scène de ballet“ dând astfeliu doveḑi de un progres învederat, cari îndreptăţesc la şi mai frumoase aşteptări.

Trecênd la ultimul numer al programei mĕ mărginesc a ḑice în genere:

Într'adevĕr „Vêrful cu dor“, prima baladă română tradusă în musică, cântată de reuniunea noastră cu multă pricepere a reportat învingerea decisivă asupra publicului şi merită a fi numită coroana concertului.

Pe lângă acompaniament de fortepiano de d-na Minerva Brote, aproape virtuosă, chorul păşia neşovăind înainte, ici colia întrerupt de solisti, şi interpretând idea autorului poesiei tradusă în musică.

Voind a ḑice câteva cuvinte despre solisti trebue să numesc în primul loc pre dame. Lauda cea dintâiu se cuvine d-rei baronesa Elena Popp şi d-nei Ana Moga, ambele înzestrate de natură cu voce sonoră şi simpatică. Dênsele constatară şi artă, de sigur câştigată înaintea constituirei reuniunei.

Tinera d-şoară Maria Roşca încântà publicul esecutând cu voce argintie rolul seu de „isvor.“ D-şoara Bologa cântà rolul seu cu întonare esactă.

Dl Ios. Popescu avu rolul lui „Ionel,“ cel mai greu dintre toate, frumosul tenor al acestui domn, deşí cam indispus, desarmà severitatea recensentului. Dintre basisti trebue să numesc la primul loc pe dl Ciora cu vocea'i puternică şi arta'i desvoltată, apoi nu pot trece cu vederea pre d-nii Balaş şi Petric, căci a'şi comite nedreptate faţă cu priceperea şi zelul desvoltat.

Sum convins, că mĕ aflu în consonanţă cu întreg publicul român, dorind ca reuniunea română de cântări să progreseze ca până acuma şi să înfloreească, căci arta musicală încă este parte întregitoare a culturei generale la indiviḑi şi la popoare.

L. B. L.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Cap. VII.

Pregătiri pentru iernare.

Penellan eară avù odată drept, că toate de pe lumea aceasta trebuie să ne fie de folos, pentrucă cutremurul de ghiaţă a deschis corăbiei drumul până la sin. Marinarii trebuiră să se folosească bine de torenţi, ca să evite sloii, cari veniau în cale.

În fine, în 19 Septemvre bricul aruncà ancora în depărtare de douĕ lungimi de cablu de ţermure, în sinul, în care avea să ierneze. Încă în ḑiua următoare ghiaţa s'a fost aşeḑat giur împregiurul trupului corabiei, destul de tare de a suporta un om. În chipul acesta comunicaţiunea cu uscatul era restabilită.

După obiceiul marinarilor din părţile arctice n'au schimbat nimica în funiile corabiei; ventrilele erau cu grige înfăşurate şi îmbracate pe fusportanţa cuvenită opiniunilor sale. Altmintrelea, dacă între articolii mei şi articolii dlui Sturza, se află raportul ce esistă între întunerecul omului mediu şi lumina secolului nouĕspreḑece, dacă articolii dsale representă lumina şi ai mei întunerecul, cineva nu poate avé causă suficientă, de a teme lumina de întunerec, căci nu întunerecul risipeşte lumina, ci ea lumina risipesce întunerecul! Ear dacă de altă parte, dl S. ca autorul articolilor despre a doua căsătorie a preoţilor merită a le nimicí, se nimicesce prin propriele sale scrieri, şi nu prin scrierile mele, ori cât de violente să fie aceste!

„Argumentarea frumoasă“ după „logica naturală“ a corespondentului anonim, prin care dl S. spriginesce părerea sa, remâne „frumoasă argumentare“ numai în ochii oamenilor cari nu sciu ce e logica ca sciinţă. E vorba de a se demustra, că după dreptul canonic oriental, a doua casătorie a preoţilor e admisibilă ori ba? Aici dl Sturza face toată argumentarea aşa: „a doua căsătorie a preoţilor e admisibilă deşí se opresce prin canoane, pentru că la mireni încă e admisă căsătorie a doua de şí la început ea era oprită şi aici prin canoane.“

Două erori grave cuprinde această raţionamentare, erori care în logică se numesc: *petitio principii* şi *saltus in probando*; căci ceea ce autorul aduce ca dovadă pentru tesa sa încă are trebuinţă de a fi dovedită. El adecă trebuia mai ântâi să demustre, că canoanele au oprit în adevĕr căsătoria a doua la mireni. Acesta însĕ nu o demustră de loc, dar nici nu o poate demustra. Însĕ can. apostolesc 17. care opreste a doua căsătorie la preoţi vorbesce despre ea la mireni ca despre un fapt positiv. „Cel ce după sântul botez s'a însurat dedouĕori“ ḑice canon. „nu poate fi nici presbiter nici diacon etc.“ Cine are cunosciinţă cât de puţină în trebile legiuirilor, va observa îndată, că causa şi ocasiunea acestui canon *occasio logis* au fost căsătoriele crestinilor de a doua oară. Legiuitoriul trebuia să aibă ântâi creştini de a doua oară căsătoriţi ca din causa aceasta să aibă pe cine oprí dela promovarea în cler. Canoanele sinoadelor dela Neocesarea şi Laodicea, la care se provoacă dl Sturza, precum am arĕtat în „Biserica şi Scoala“ nu opresc căsătoria a doua a mirenilor ci în faţa incertitudinei în care erau unii din părinţii bisericei, ele prescriu numai regulele pe care trebuiau să le păziască preoţii la binecuvêntarea ei.

Dar şi în casul când prohibirea căsătoriei a doua la mireni ar fi dovedită prin canoane, cu aceasta autorul nu poate dovedí admisibilitatea ei la preoţi, căci i lipsesce puterea doveditoare *nervus probandi.* lipsesce adecă legătura cea necesară între premise ca argumente şi între tesa ca concluziune de oare ce sub raportul dreptului canonic, căsătoria mirenilor nu sûnt lucruri deaceeaşi specie ca cineva să poată face întrebniuţare aici de argumentaţiunea analogică.

Indignat pentru nerespectul şi lipsa de bunăcuviinţă, cu care un preot ortodocs vorbesce despre aşeḑămintele canonice ale bisericei, sub cuvêntul că sûnt lucruri vechi şi nepotrivite pentru timpul nostru, eu am adus ca esemplu pe nemuritoriul Şaguna, ca să vaḑă preoţii nostri, ce respect şi veneraţiune au bărbaţii cei luminaţi, bărbaţi cu adevĕrată cultură şi sciinţă teologică, pentru sântele canoane, aceste producte clasice ale creştinătăţii primitive!

Corespondentul anonim însĕ îmi reflectă, că nu cunosc spiritul liberal a lui Şaguna, când me provoc la el pentru spriginirea părerilor mele. Conced că, dacă învocam autoritatea lui Şaguna numai pe temeiul esperienţei, în casul acesta puteam fi înşelat de bună credinţă, dar în ceea ce privesce cugetarea lui despre valoarea şi sănţenia canoanelor, eu am citat propriele sale cuvinte. Apoi, dacă „stilul e omul,“ fără îndoială, mai fidel ca ori unde, spiritul unui scriitor se oglindează în scrierile sale. Şi Şaguna se pronunţă în contra căsătoriei de a doua a preoţilor în toate scrierile sale, începênd dela „Dreptul canonic“ şi până la cea din urmă scriere „Studiul pastoral.“ Ce impresiune va fi avut asupra metropolitului Şaguna propunerea, făcută în congresul din 1870, pentru căsătoria preoţilor vĕduvi, nu pot scí. Ceea ce sciu dela oameni vrednici de credĕmênt este, că Şaguna, întimpinându-o cu nisce reflesiuni sarcastice, nici n'a permis ca congresul să discute asupra ei.

Scim noi că şi Şaguna, ca toţi oamenii, a avut pĕcatele sale, că a dat voie ca să slugiască nu numai preotului M. căsătorit a doua oară, ci şi preotului L. Ma tot el a dat dispensaţie şi creştinului M. din O. ca să ia de muiere pe cumnata sa. Dar faptele aceste le combat aspru atât cuvintele sale cât şi consecenţele lor. Atins în simţemintele sale religioase, poporul s'a revoltat în ambele casuri în contra preoţilor anticanonici; ear rudelor căsătorite Şaguna a trebuit să le dea la cererea proprie o nouă dispensaţie, pentru divorţiare. De altmintrelea nu e nici corect nici permis din casurile escepţionale a face regulă generală. Casul adus de către dl corespondent, ca „să ilustreze spiritul liberal al lui Şaguna, togmai casul acesta, revoltarea poporului din comuna S. în contra preotului vĕduv, militează în partea noastră; când scribii poporului vor lucra în contra aşeḑămintelor bisericei, ele vor fi apĕrate de poporul credincios! În adevĕr istoria probează, că de câte ori s'a arĕtat în biserică apostasia, ea a venit în regulă dela preoţi! Chiar astăḑi, când detoria noastră este ca să ne îngrigim de întărirea şi consolidarea tinerei noastre autonomii şi constituţii bisericesci, noi ne ocupăm de lucruri, cari pot să aducă periclitarea şi subminarea lor! Au nu vedem noi cum scapĕtă poporul din amoarea şi respectul tradiţional faţă cu biserica sa naţională şi instituţiunile ei? Dar când va observa el că esemplul nerespectărei vine togmai dela solii altariului, dela păstorii sei sufletesci, ce va fi atunci?

În toate reflesiunile corespondentului anonim, noi descoperim o singură idee principală, aceea de a cerca să ne impună tăcerea, mie şi redacţiei dela „Biserica şi Scoala“ ca să nu'i conturbăm dulcile ilusiuni. Aceasta îl face apoi să piarḑă din vedere chiar regula de buna cuviinţă: de a „nu se amesteca în vorba altora.“ Supĕrat pe redacţie, pentrucă 'mi-a împărtăşit manuscriptul d-lui Sturza înainte de publicare, d-sa „nu poate răbda, ca pentru o astfeliu de purtare care vatĕmă bunul simţ (?) să nu dea espresiune publică indignaţiunei sale.“ Nu denegăm nimenui dreptul de a „da espresiune publică“ indignaţiunilor sale de câte ori voiesce; dar permită'mi dl corespondent, ca şi eu să dau „espresiune publică indignaţiunei mele“ pentru „indignaţiunea“ d-sale. D-sa se indignează că redacţia 'mi-a împărtăşit manuscrisul d-lui Sturza spre combatere înainte de a fi publicat; dar nu se indignează când vede legile şi instituţiile bisericei insultate şi batjocorite prin articulii d-lui S.? Ce lume întoarsă! Eu cred, că în privinţa formei, în care se publică cutare articul singur autorul este competent de a face escepţiuni, ear ceialalţi din publicul cetitoriu n'au dreptul a se pronunţa decât cu privire la cuprinsul lui.

Procederea redacţiei în publicarea articulilor d-lui Sturza a fost nu numai corectă, dar nici nu putea fi alta. Antâiu articulii d-sale lovesc atât în programa foaiei „Biserica şi Scoala“ cât şi în instituţiile canonice ale bisericei noastre ortodocse. Ear al doilea, eu, care am combătut articulii părintelui Sturza, încă am onoare a fi membru în redacţia, ce 'i-a publicat, de cumva şi această revelare nu mi se va imputa ca indiscreţiune; şi aşa redacţia n'a împărtăşit manuscrisul d-sale unei persoane străine de dênsa, ca să i se poată atribuí „indiscreţiunea.“ Pe lângă aceste dl corespondent anonim trebuia să scie, că părintele Sturza scrisese un tractat despre căsătoria preoţilor încă în Nrii 11 şi 12 din „Biserica şi Scoala“ din anul c. pe care redacţia, 'l-a publicat togmai din principiul toleranţei şi al liberalismului, şi încă fără reflesiuni. Ear eu am urmat cu reflesiunile mele în numerii următori 13 şi 14, adecă după publicarea tractatului.

Când însĕ redacţia a observat, că autorul nici nu combate temeiurile aduse de mine în contra opiniunilor lui şi în interesul adevĕrului, ci din contră merge tot mai departe în estravaganţele sale raţionaliste şi necanonice, atunci ea nu mai putea publica articulii d-lui Sturza neînsoţiţi de o critică nepartială, fără a se face însaşi pe sine culpabilă de respândirea ideilor anticanonice şi prejudiţielor faţă cu aşeḑămintele bisericei. Am venit dar cu publicarea reflesiunilor mele, a doua oară, paralel cu publicaţiunea d-lui Sturza, nu pentruca „să nu'l las a'şi desvolta publice părerile sale,“ cum ḑice dl corespondent, căci părerile d-sale s'au publicat în tocmai precum însuşi le-a pus pe papir, ci pentruca să nu las timp şi ocasiune ideilor sinistre de a'şi câştiga teren şi adepţi în publicul neiscusit în instituţiile bisericei ortodocse, şi a prepara focul revoluţiunei în organismul ei. Sûnt în adevĕr lucruri, pe care nici odată, cei ce comandă în numele cerului, nu se cuvine nici a le face nici a le spune! Voiu fi scris cu amărăciune reflesiunile mele; dar aceasta se întêmplă nu numai cu mine, ci şi chiar cu oameni bĕtrâni. Într'o discusiune cu un adversar, care nu cunoasce sau nu voesce a cunoasce materia ce discută, ori cât ar voí cineva să'şi păstreze sângele rece, i este cu anevoie să nu numească enormitate ceea ce este enormitate, şi nepricepere ceea ce este nepricepere!

O critică nu mai puţin aspră a publicat „Biserica şi Scoala“ şi asupra cărticelei „Religiunea creştină“ scrisă de dl I. Popea. Era însĕ o critică, ce merită o scriere neesactă în espunerea doctrinei ortodocse. Autorul criticei a arĕtat negru pe alb erorile cuprinse în această cărticică menită pentru scoalele poporale.*) De ce corespon-

---

*) Este curios lucru că numai „Bis. şi scoala“ a dat o critică aşa aspră „cărticelei“ de care se face amintire, pe când în Transilvania şi România „cărtíceaua“ a fost altfeliu judecată. Se vede că „adevĕrata“ ortodocsie s'a retras din toate părţile române în diecesa Aradului. Red.

---

cei în învelişele lor şi cuibul de cioră a remas nejignit spre a observa de acolo în ori ce cas uscatul mai cu înlesnire.

Soarele abia se mai înălţa deasupra orizontului. Dela sostiţiul din Iunie încoace spiralele ce le descria soarele se lăsaseră tot mai în jos şi preste puţin trebuiau să disparà.

Oamenii bricului se grăbiau acum cu pregătirile. Penellan avea rolul unui arangiator espert. Ghiaţa din giurul corabiei acuşi devenise aşa de tare, încât prin presiunea ei era periculoasă; Penellan însĕ mai astepta, pentrucă după părerea lui ghiaţa trebuia să fie de douĕḑeci de urme, ca să poată opera fără de pericul. După aceasta ghiaţa se tăià giur împregiurul corabiei peḑiş, aşa încât dedesupt se încheia după forma ce 'şi-o luase. Bricul era aşa dară aşeḑat într'un pat, în care nu avea să se teamă de presiunea masselor de ghiaţă, pentrucă aceste nu se puteau pune în mişcare spre a stringe corabia.

Marinarii au construit acum giur împregiurul încinseturilor corabiei şi până sus la înălţimea şanţului un zid de zăpadă de cinci până şese urme de gros, care s'a întărit în scurt timp ca stânca; învĕlişul acesta avé se împedece transpiraţiunea căldurei înafară. S'a întins apoi un cort de pânză acoperit cu pei, închis hermetic cât este podul de lung. Acesta servia pentru oamenii corabiei de loc de preumblare.

Pe uscat clădiră din zăpadă un magazin în care s'au pus toate objectele, care de o camdată nu erau de trebuinţă şi care ar fi cuprins numai în zadar locul din lăuntrul corabiei. Păreţii cabinei au dispărut şi în chipul acesta s'a câştigat atât pe podul dinainte, cât şi pe pupe o încăpere spaţioasă care odată era cu mult mai lesne de încălḑit decât deosebitele încăperi mici, pentrucă ghiaţa şi umeḑala nu putea pătrunde în diversele unghiuri şi colţuri; dară de altă parte şi ventilaţiunea se putea face mai cu înlesnire aşeḑênduse tulumbe de aer care petrundeau în afară.

Cu ocasiunea pregătirilor acestora s'a desvoltat o activitate estraordinară, încât în 25 Septemvrie erau toăte gata cu desevêrşire. Cu ocasiunea aceasta Andreiu Vasling n'a dovedit nici o desteritate el arăta rîvnă numai când era vorba de comoditate pentru tinera fată şi dacă Maria, care era cu totul cufundată în meditaţiuni gândind la bietul ei Ludovic, nu observa aceasta, lui Ioan Cornbutte nu'i scăpa nimica din vedere.

Deci căpitanul s'a veḑut necesitat a discuta asupra acestei împregiurări cu Penellan; căpitanului i veniră acum aminte şi alte împregiurări, cari i delaturară toate îndoielile despre intenţiunile cârmaciului. Andreiu Vasling iubia pe Maria şi gândia să o peţească dela Ioan Cornbutte, îndată ce va fi constatată moartea naufragiatului. Andreiu Vasling nu s'ar fi împrotivit de loc, dacă după întoarcerea acasă ar fi putut lua în căsătorie pe o fată frumoasă şi unica moştenitoare a bogatului ei unchiu

De multe ori însĕ în nerăbdarea sa de a ajunge la ţinta dorinţelor sale cârmaciului i lipsia tactul necesar. El a declarat în mai multe rênduri, că investigaţiunile întreprinse spre aflarea nenorociţilor sûnt de prisos, şi de multeori, 'i-a scăpat câte un cuvênt, care îi marca şi mai tare părerea aceasta pe care firesce, că Penellan nu lipsia de a o accentua de ajuns şi de a o pune la rĕvaş. De altă parte Andreiu Vasling încă nu lipsia de a onora pe subcârmaciu cu sincera sa invidie, ceea ce Penellan din parte'şi i întorcea cu mesură plină. Penellan însĕ se temea să nu bage discordie între oamenii corabiei şi aşa a înduplecat pe Ioan Cornbutte 'i da în casuri anumite respunsuri nehotărîte.

Fiind terminate toate pregătirile de iernare, căpitanul a dispus toate cele de lipsă pentru sănĕtatea oamenilor sei. Acestia trebuiau să aieriseze bine în fie care dimineaţă locuinţa lor şi să usce cu îngrigire păreţii de brad curăţindu'i de umeḑala ce se punea pe ei în decursul nopţii. Dimineaţa şi sara căpĕtau cafea sau tea ferbinte, un mijloc recunoscut de cel mai bun contra frigului. Fură împărţiţi în despărţăminte dintre care dentul anonim n'a venit atuncia cu contra-critică, dacă critica din „Biserica şi Scoala“ era nejustă? Altcum mai bine era să nu fi atins cestiunea aceasta. În adevěr, eresia s'a imputat atât învěţăturilor din „Religiunea creştină“ cât şi scrierilor d-lui Sturza, nu pentrucă doară autorii ar fi eretici de profesiune, ci pentrucă teoriile şi învěţăturile lor nu sûnt în completă conformitate cu doctrina bisericei ortodocse. De aceea relativ la dl Sturza, eu am ḑis că, numai „judecat după principiile şi teoriile ce propaga remâne eretic.

În sfêrşit am să declar d-lui corespondent anonim, că sub mantaua blândeţei nu voiu ascunde nici odată adevěrul, chiar să displac publicului, căci sciut este: „Veritas odium parit.“ Va cetí cineva cele ce scriu eu ori ba? Nu e treaba mea Fie-cine cetesce din cele ce scriu alţii, ce'i place, ear ce nu'i place nu cetesce. Facă astfel şi dl corespondent cu scrierile mele, dacă nu'i plac, dar nu pretindă, ca eu să întreb gustul d-sale. Unde e vorba de interesele bisericei, eu nu socotesc întru nimic interesele mele personale, căci altfel trobuiam să urmez d-lui corespondent, să mě fac tuturor toate, ca pe toţi să'i dobêndesc!

Aceste sûnt observările, care eram datoriu să le fac la „Reflesiunile“ corespondentului anonim. Comptând pe ospitalitatea coloanelor „Teleg. Rom.“ declar însě, că mě învoiesc bucuros, ca să discutăm şi în fond cestiunea căsătoriei preoţilor, dar pe faţă, nu cumva din nesciinţă să cad în pěcatul de a nu da „bětrâneţelor“ stima şi respectul cuvenit!

Primiţi d-le redactor espresiunea deosebitei mele consideraţiuni!

V. Mangra.

(Precum se vede ne aflăm în mijlocul unei discusiuni a cărei origine nici noi şi de sigur nici o parte considerabilă din cetitorii nostrii nu o cunoasceam fără din auḑite. „Biserica şi Scoala“ din Arad îndată la prima apărere a sa, în numerii cei dintâiu ai sei a fost aflat cu cale, a se purta cu foia noastră de aşa încât ne a fost peste putínţă a întra fără a ne dejosí în relaţiuni cu dênsa. Deací urmează, că noi nu am sciut ce s'a petrecut între dl. Sturza şi dl Mangra până ce a venit corespondentul nostru ca să facă încâtva lucrul cunoscut şi cetitorilor nostri şi să apere pe unul, cărui în „Biserica şi Scoala“ apěrarea i se făcuse imposibilă. Dl Mangra vine acum şi respunde în coloanele noastre corespodentului. Nu aprobăm, dar deocamdată nici nu desaprobăm nimica din respunsul d-lui Mangra. Sûntem ca siguri, că obiectul care a dat ansă la discusiunea representată şi prin „Antireflecsiunile“ aceste se va desbate curat objectiv şi în coloanele noastre. Atunci se va vedé, fără de a face alusiuni la persoane, şi fără de a pune înaintea tribunalului nostru autorităţi bisericesci spre a le învestiga „pecatele“, ca noi să putem osândí, ce aprobăm şi ce desaprobăm din mod'estele „Antireflecsiuni“). Red.

---

unul eşia pe fie care ḑi spre a aduce carne proaspetă pentru prânḑul obicĭnuit în corabie.

Afară de aceasta li s'a impus matrozilor a face mişcări regulate în fie care ḑi şi a nu se espune fără mişcare aerului friguros; de oarece prea lesne se putea întêmpla, ca pe neaşteptate să le degere părţi de ale trupului. Eară când s'ar arěta un astfeliu de cas să se frece numai decât cu zăpadă, unicul mijloc, care le putea fi de ajutor.

Penellan mai stăruia, ca toţi să se spele rece, în fie care dimineaţă ceea ce recerea un feliu de tărie morală; unii nu puteau înţelege, cum să 'şi moaie în zăpadă omul lor esterior, pe care numai abia cu mult něcaz îl putea încălḑí. Dară Penellan mergea brav cu esemplul înainte şi Maria nu remănea îndereptul celorlalţi în cea ce privia dispositiunile lui Penellan.

Ioan Cornbutte n'a uitat de a împletí în decursul ḑilei şi lectură evlavioasă şi rugăciune, pentru că numai în chipul acesta putea împedeca să nu între desperaţiunea şi grigea în inimile oamenilor sei, cel mai mare pericul în lăţimile aceste.

(Va urma).

Protocol

luat în adunarea generală a învěţătorilor rom. gr. or. din comitatul Hunedoarei ţinută în 8 Noemvrie 1879 st. v. în opidul Deva.

În urma convocărei făcute din partea rever. domn protopop Ioan Papiu în „Telegraful roman“ Nr. 123 pentru definitiva constituire a reuniunei învěţătorilor gr. or. comitatul Hunedoarei, — presentându se învěţătorii în numěr de 39 la locul amintit după săvêrşirea cultului divin în biserică, se întrunesc în localitatea scoalei confes. gr. or. din loc, unde presentându-se şi păr. protopop Ioan Papiu ca convocătoriu al adunărei generale, — deschide adunarea prin o cuvêntare foarte bine acomodată scopului, care este constituirea tuturor învěţătorilor de pe teritoriul comitatului în o reuniune învěţătorească şi după ce face pe scurt istoricul unei asemenea reuniuni folositoare, declară adunarea de deschisă.

Mai departe propune ca adunarea să se constitue provisoriu spre a puté păşí la desbaterea proiectului de statute recomandat din partea prea venerab. consistoriu archidiecesan.

Adunarea primind aceasta propunere se constitue în mod provisor şi prin aclamaţiune se alege păr. protopop Ioan Papiu de preşedinte, şi învěţătoriul George Forraş de notariu, şi astfel apoi adunarea se declară de constituită.

Păr. protopop în calitate de preşedinte provisor, pune la ordine desbaterea asupra proiectului de statute.

Adunarea primesce propunerea, şi ia la desbatere specială proiectul de statute, carele să şi primesce preste tot, cu următoarele modificări:

la § 13 lit. b. lucrurile scripturistice să se trimită presidiului cu 30 de ḑile înainte de adunarea generală.

Tot la acest § lit. c. tacsa pentru membri ordinari se statoresce la $^1/_2$ $^0/_0$ pe an.

la § 24 ţinerea şedinţelor comitetului de regulă se decide a fi tot la 3 luni.

Cu aceste modificări proiectul de statute constătătoriu din 32. §§-fi recomandaţi din partea prea venerabilului consistoriu archidiecesan, se primesce de statutele reuniunei învěţătorilor dela scoalele gr. or. române din cottul Hunedoarei.

În urma primirei proiectului de statute, preşedintele aduce la cunoscinţa adunărei, că acum ar urma constituirea definitivă a reuniunei, şi pentru ajungerea acestui scop să suspinde şedinţa pe 5 minute pentru consultare.

După espirarea timpului de consultare şedinţa se redeschide şi se alege de preşedinte provisor păr. preot George Nicoară pentru conducerea adunărei in decursul alegerei preşedintelui, făcêndu-se votisare nominală resultă, că păr. protopop Ioan Papiu se alege de preşedinte cu 39 voturi (a se vedé conspectul învěţătorilor presenţi aici sub).

Preşedintele adhoc păr. George Nícoară repâşind dela presidiu, şi ocupând locul preşedintele ales se pune la ordine alegerea celoralalţi membri ai comitetului, şi astfeliu se aleg cu aclamaţiune

De vice-preşedinte:

directorul scoalelor capitale din Dobra George Susman.

De secretari:

1. Directorul scoalelor din Orăştie Herlea.

2. Directorul scoalelor capitale din Brad Ioan German.

De casariu:

Toma Neamţ doc. la scoal. capitale în Dobra.

De bibliotecariu:

George Josan doc. în Deva.

De membrii:

George Forraş doc. în Rapoltul mare.
Alecsandru Fulea doc. în Săcărâmb şi
Nicolau Andreiu doc. în Casteu.

Şi astfeliu alegerea se termnină.

În sensul § 18 lit. h. din statute se pune la ordine defigerea locului peutru adunarea generală procsimă.

In urma unei desbateri asupra acestui obiect se defige locul pentru ţinerea procsimei adunări generale la Orăştie.

Se propune alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.

De atari se aleg învěţătorii:

George Josan, Nicolau Andreiu şi Aron Muntean.

Astfeliu terminându'şi adunarea generală afacerile sale, — păr. protopop Ioan Papiu în calitate de preşedinte închide aduadunarea generală prin o cuvêntare bine potrivită, esprimându'şi prin dulci cuvinte dorinţa, că noua reuniune să fie binecuvêntată şi să'şi câştige în curênd simpaţia şi spriginirea naţională din întreaga patrie căci numai cu puteri unite putem ajunge la masa dorinţei noastre. *d. u. s.*

Georgiu Forraş m. p., notariu. *Ioane Papiu* m. p., preşedinte.

Protocolul astfeliu încheiat se dă comisiunei spre verificare.

Cetindu-se protocolul întreg se primesce şi verifică fără de nici o modificare.

Georgiu Josan, Nicolau Andreiu şi Aron Muntean membrii comisiunei verificătoare.

Georgiu Josan, Dimitriu Berariu, Vasilie Siculean, Dimitrie Cosa, Petru Şinca, Zaharie Şinca, Georgiu Susman, Iacob German, Toma Neamţ, Adolf Nandra, Ioan Crişan, Adam Iniscu, Vasilie Musta, Dionisie Trifu, Ioan Raţ, Petru Crăciun, Georgiu Josan, Georgiu Foraş, Aron Muntean, Petru Costa, Dumitru Ivaşcu, Teodosiu Popa Ioan Vlad, Ioan Broş, Ioan Moisean, Alecsandru Fulea, Ioan Lucacely, Nicolae Pop, Candin Borza, Ioan Botean, Avram Borza, Petru St. Preda, Ioan Cioran, Damaschin Indrica, Teodor Popoviciu, Ioanichiu Deheli, Adam Vlad, Nicolae Andreiu, Avram Michaile.

Deva 8 Noemvrie 1879.

Georgiu Foraş m. p.,
notariu ad-hoc.

Varietăţi.

* (Protocolul congresului) ordinariu naţional-bisericesc al metropoliei Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania, convocat la Sibiiu pe 1/13 Octomvre 1878 — a apărut de curênd în editura metropoliei. Cartea (314 pagine) frumos tipărită şi elegant adjustată se află de vênḑare în tipografia archidiecesană cu preţul de 1 fl. v. a.

* (Şedinţa publică). Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ prin aceasta invită pe p T. public la *Şedinţa publică*, ce se va ţiné Joi în 29 Noemvre st. v. în memoria Marelui Archipăstor „Andreiu“, în sala cea mare a „seminariului andreian.“ Aici se va esecuta următoarea programă:

Program.

1. „*La o rondurelă*“, poesie de D. Bolintinean, esecutată de chorul vocal.
2. „*Cuvêntare ocasională*“, rostită de Gerasim Sirb, cl. curs III.
3. „*Biserica risipită*“, poesie de V. Alesandri, declamată de Nicolau Borza, cl. curs. II.
4. „*Dumneḑeul nostru*“, poesie de I. Al. Lěpădat, esecutată de chorul vocal.
5. „*Creştinismul şi influinţa lui asupra desvoltării intelectuale*“, disertaţiune de G. Bobeş, cl. curs. III.
6. „*Dan căpitan de plaiu*“, poesie de V. Alesandri, declamată de Ioan Micu, cl. curs. I.
7. „*Fecioara Maria*“, poesie de D. Bolintinean, esecutată de chorul vocal.

Începutul la 7 oare seara.

Sibiiu, în 22 Noemvre 1879.

Comitetul arangiator.

NB. Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

* (Esamenul cu notarii comunali). În septěmâna trecută Joi şi Vineri s'au ţinut esamenul cu candidaţii la notariatele comunale din comitatul Sibiiului. După o lungă şi riguroasă esaminare s'au declarat de cualificaţi candidaţii următori: Sabin Savu din Pianul de jos, practicant la judecătoria cercuală din S. Sebeş, Ludovic Veres şi Samuil Schwarz din Cristian. Ceilalţi 2 s'au reprobat pe 3—6 luni.

* (Copii români) cari voesc a fi aplicaţi la meserii în Braşov trebuesc să aibă după legea pentru meserii etatea de 14 ani. Să trimită părinţi lor prin parochi actul de botez şi insciinţarea la ce meserie voesc a fi aplicaţi şi numai după ce vor căpeta rěspuns, să vie la Braşov. Altfel copii de 10—12 ani, goli, earna să nu vie, că se bolnăvesc şi este a li se căuta locuri la meserii mai ântâiu.

Baiulescu.

* (Mulţămită publică). Domnul I. Paulas, inginer în loc, donând 20 fl. v. a. pentru a se procură vesminte pe seama baeţilor mai miseri, dela scoala română gr. or. din loc; comitetul parochial gr. or. îi esprimă mulţămită publică pentru aceasta faptă nobilă, deamnă de imitat,

S. Sebeş în 21 Noem. 1879 v.

I. Tipeu. prot. *Z. Murěşan.* not. com.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

Adevěrat că Maiorescu iute ne scapă de una din cele trei litere „codate“, şi încă de cea mai puţin acceptabilă din punct de vedere estetic: ḑ. Cea dintâiu operaţiune a lui Maiorescu în compunerea alfabetului seu este adecă a constata sunetele limbei române, şi a enuncia apoi (Critice pag. 79): „Acum vom căuta pentru fie-care din ele litera latină corespunḑětoare.“ Maiorescu din întêmplare află în alfabetul latin pe **z**, şi-'l pune acolo, unde îl aude în limba română. Va să ḑică: dacă Maiorescu ar afla şi pentru sunetele з, ж, ш, ц o literă corespunḑětoare în alfabetul latin, el — fiind consecuent — nu numai ar primí-o în alfabetul seu românesc, ci ar întrebuinţa o chiar esclusiv pentru sunetul corespunḑětoriu, precum o face cu z. Nenorocirea, o mărturisesc, n'ar fi prea mare, şi mě tem mult, că aflându-se pentru fie-care sunet românesc o literă corespunḑětoare în alfabetul latin, Românii astăḑi ar fi ca şi uniţi în respectul ortografiei.

Sistemul *fonetic* al cirilianelor s'ar fi continuat poate ca sistem *fonetic* al literelor; căci frěmêntările etimologice, şi astăḑi neterminate, uşor ar fi produs efectul acesta.

Cum vine însě Maiorescu, după aceste premise, a combate fonetismul în *principiu?* Nu este o contraḑicere flagrantă de a primí pur şi simplu pe z din alfabetul latin pentru toate casurile, când se aude sunetul corespunḑětoriu în limba română, şi a susţiné după aceea cu atâta zel sistemul „*intelectual*“?

Eacă ce scrie Maiorescu (Critice pag. 195 sqq.): „Am dovedit prin cercetările de mai nainte, pe de o parte că menirea caracteristică a literelor este de a esprimà ideile prin scrierea cuvintelor lor flecţionare, ear pe de alta, că sonurile ъ, ц şi ш sunt mai ales importante ca derivări de flecţiune din *a, e, t* şi *s.* De aici resultă *apriori*, că acea insemnare grafică a lor va fi cea mai bună, care va esprimà mai lămurit dependinţa lor flecţionară din sonurile primitive. Dacă d. e. ц in pluralul *cărţi* provine ca schimbare flecţionară din sonul *t* in singularul *carte*, atunci litera cea mai nemerită pentru esprimarea lui grafică va fi aceea, care insemnăndu-i sonul deosebit ii va amintì totuşi şi originea primitivă (nu originea etimologică, ci originea flecţionară).

„Ori ce flecţiune este o schimbare. Insĕ pentru a cunoaşte o schimbare, se cer doue lucruri: 1, representarea stării neschimbate; 2, representarea stării schimbate.

„Astfel dar scrierea sonurilor ъ, ц şi ш prin semne care să fie numai modificări ale literilor primitive *a, e, t* şi *s*, pe lăngă pĕstrarea caracterului de latinitate in alfabet, are şi meritul mult mai mare de a fi singură potrivită cu natura psichologică a semnelor. Pe căt este de unilaterală şi prin urmare greşită scrierea acelor sonuri derivate fără nici un semn, findcă aminteşte numai sonul primitiv al flecţiunii fără a arătà insăşi modularea flecţionară: pe atăt este de unilaterală şi greşită in inţelesul contrar scrierea lor prin semne cu totul osebite de radical, fiindcă ne infăţişează schimbarea fără amintirea stării din care a provenit.

„Aici este chiar una din causele, pentru care alfabetele prea fonetice sunt mai puţin clare decât cele restrinse, şi, d. e. scrierea noastră veche cu litere slavone, deşi puteà exprimà aproape toate sonurile romăneşti, erà mai mult o intunecare decăt o lămurire a limbei. Ca să simţim aceasta oarecum la prima vedere, va fi de ajuns a pune alăturea o scriere a flecţiunii aceluiaşi cuvĕnt romănesc cu litere slavone şi cu litere latine, aceste insĕ insemnate după regula susţinută mai sus.

faчepe	facere
fъkѫnd	făcĕnd
fak	fac
vedepe	vedere
vъzѫnd	vĕzĕnd
vъd	vĕd
kapte	carte
kъpцĭ	cărţi
kъptiчikъ	cărticică

„Intrebare: intrucăt putem cunoaşte, că literele *fac, făcĕnd,* arată raporturi de dependenţă in timp, persoană, mod, numĕr a uneia şi aceleiaşi idei? Respuns: numai intrucăt ştim, că *fac, făcĕnd* sunt forme schimbate ale aceluiaşi cuvĕnt *facere,* sau vorbind gramaticeşte: numai intrucăt ne aducem aminte, că verbul in chestie este *facere* şi că *fac, făcĕnd* sunt timpuri şi moduri din conjugarea lui. Alfabetul latin, insemnat după regula stabilită mai sus, ne exprimă indată strĕnsa legătură intre persoana, timpul şi modul de conjugare a acestor cuvinte, arătăndu-ne sonurile de flecţiune prin aceleaşi litere, insemnate numai cu o trăsură pentru a le şti modificările. Ear alfabetul slavon nu ne esprimă aceasta, ci ne strică toată fisionomia cuvĕntului, schimbăndu'i literele, pare c'ar fi altul la infinitiv şi altul la indicativ sau la participiu. Cănd scriu *făcĕnd,* inţeleg indată că am a face cu o dependinţă logică a ideei exprimate prin semnele *facere,* dar cănd scriu fъkѫnd, nu inţeleg indată că am a face cu un mod de conjugare a verbului faчepe, fiindcă amĕndouĕ nu au mai nici o literă comună.

„Aceaşi intrebare prin toate exemplele. Intrucăt ştim că literele *cărţi* arată un plural? Numai intrucăt simţim, că avem aci o declinare de substantiv, cuvĕntul *cărţi* fiind acelaşi cuvĕnt care in singular se scrie *carte.* Alfabetul nostru cel nou ne o arată; nu avem decăt să vedem literele *cărţi* pentru a inţelege, că ele sunt o declinare a substantivului *carte.* Alfabetul slavon din contră ne incurcă reminiscenţa“.

Vom trebuí deci să susţinem chiar după Maiorescu, schimbând numai ecsemplul: „Dacă d. e. sonul ȥ în pluralul *verḑi* provine ca schimbare flecţionară din sonul d în singularul *verde,* atunci litera cea mai nemerită pentru esprimarea lui grafică va fi aceea, care însemnându'i tonul deosebit, i va amintí totuşi şi originea *primitivă*“. Sau: „Întrebare: întrucât putem cunoasce, că literele *vĕd, vĕḑênd* arată raporturi de dependenţă în timp, persoană, mod, numĕr a uneia şi aceleiaşi idei? Respuns: numai întrucât scim, că *vĕd, vĕḑênd* sûnt forme schimbate ale aceluiaşi cuvênt *vedere,* sau vorbind gramaticesce: numai întrucât ne aducem aminte, că verbul în chestie este *vedere* şi că *vĕd, vĕḑend* sûnt timpuri şi moduri din conjugarea lui“.

După sistemul „intelectual“ a lui Maiorescu nu se poate prin urmare scrie d. e. brazi, calzi, mucezi, arzi, crezi, crezênd, crezut etc., ci numai braḑi, calḑi, muceḑi, arḑi, creḑênd, creḑut etc.

Dacă se introduce însĕ odată ḑ în alfabetul românesc, atunci Maiorescu ar puté face concesiunea de a scrie după etimologie şi d. e. ḑece, ḑice, ḑiua etc.; întocmai precum el scrie: bĕtrân, pĕcat etc., apoi vĕnt, riu, sunt etc. Să luăm în consideraţiune, că deşí d nu este originea flecţionară a lui z din cuvinte ca ḑece, ḑice, ḑiua etc., totuşi avem în limba românească de astăḑi cuvinte ca: decimal, deceniu, dictare, diurne etc.; precum d. e. lângă mână, vênt, riu, singur etc., avem manual, ventilare, rival, singular etc. Cu aceste voiu numai să ḑic, că se află radicalele mai cu samă în limba română de astăḑi, şi numai în puţine casuri sûntem constrînşi a recurge la limba-mamă latină.

Neaflând însĕ pe d nici din originea flecţionară nici din cea etimologică, vom scrie totdeuna z.

Să susţinem dar analogia lui ḑ cu ş şi ţ.

Cum să scăpăm însĕ de „codiţele“ acestor litere? (Va urma).

Bursa de Budapesta

din 6 Decemvre n.

Renta de aur 95.85, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.50, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.25, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.50, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 109.—, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.50 obligaţiuni urbariale ung. 86.25, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 88.—, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.50, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 85.—, obligaţiuni urbariale transilvane 85.25 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.70, renta austriacă în argint 70.50, renta de aur austriacă 81.—, sorţi de stat dela 1860 131.—, acţiuni de bancă austro-ung. 843, acţiuni de bancă de credit ung. 263.—, acţiuni de credit austr. 280.—, argint —.—, galbin 5.51, napoleon 9.30, 100 marce nemţesci 57.65, London (pe poliţa de trei luni) 116.50.

Bursa de Viena

din 6 Decemvre n. 1879.

Metalicele 5°/₀	— —
Acţiuni de bancă	841 —
Împrumutul de stat din 1860	150—
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68 60
Acţiuni de credit	262 50
Valuta nóuă imperială germână	57 65
London	116 55
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 30½

Economic.

Sibiiu, 5 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.—9.; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.80—7.60; Sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.30—4.70.; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. 8—8.50; Linte fl. 10.50—11; Fasole fl. 8—8.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 0.95—1.05; Cânepă pro 50 chilo fl. 16—18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —40— cr.; Carne de viţel 38—45 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Teaca, 1 Dec. n. Pro hectolitră: grâu fl. 5.50—8.25; grâu sĕcăreţ fl. —; sĕcară fl. 4.80—5.; cucurz fl. 3.80—4; ovĕs fl. 2.50—3; cartofi fl. 1.50; fasole 4.50 cr.; pro chilo: Slănină 65—70 cr.; carne de vită 36 cr.; carne de porc 40 cr.; carne de oaie — cr.; carne de viţĕl 32 oauĕ 5 de 10 cr. Cucuruzul şi ovĕsul sûnt tare căutate. Têrgul de aḑi a fost bine cercetat. Timpul este ernatic.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 31 Dec. 1879 şi 31 1880 imob. lui Stefan Dumşa în Sântimre (judec. cerc. Aiud); în 2 Ian. şi 3 Febr. 1880 imob. lui George Schneider în Marpod; în 2 Ian. şi 3 Febr. 1880 imob. lui Michail Schmidt în Cisnădie (trib. Sibiiu); în 30 Dec. 1879 şi 31 Ian. 1880 imob. lul Dumitru Grecu în Feldioara (trib. Braşov); în 23 Dec. 1879 şi 27 Ian. 1880 imob. lui Abraham Blumenfeld în Sântcraiu (trib. Murĕş-Oşorheiu); în 27 Dec. 1879 şi 27 Ian. 1880 imob. lui Ioan T. Klein şi soţiei sale în Braşov; în 24 Dec. 1879 şi 26 Ian. 1880 imob. lui Constantin şi Ioan Voic Vulcănean în Braşov (trib.); în 7 Ian. şi 7 Febr. 1880 imob. moştenitorilor după soţia lui Francisc Tibad în Odorheiu (trib.); în 20 Dec. 1879 imob. lui Vasilie Moga în Velţ (jud. cerc. Sântmărtin); în 29 Dec. 1879 şi 29 Ian. 1880 imob. lui Vasilie Coţian în Borgiş (judec. cerc. Şomcuta-mare): în 23 Dec. 1879 şi 28 Ian. 1880 imob. lui Pavel Stefani în Braşov (trib); în 10 Dec. imob. lui Wolfgang Hersch in Revkörtvelyes (judec. cerc. Şomcuta-mare); în 29 Dec. 1879 şi 29 Ian. 1880 imob. lui Pascu Bibanţ în Blăjeni (judec. cerc. Baia de Criş); în 12 Dec. imob. lui Dumitru Vlad în Ruş (trib. Sibiu); in 13 Ian. 1880 imob. lui Petru Şandor în Agrebici (trib. Cluj); in 30 Dec. 1879 şi 30 Ian. 1880 imob. lui Vasilie Bogdan şi soţi în Roşia; în 30 Dec. 1879 şi 30 Ian. 1880 imob. lui Ioan Ionascu în Roşia. (judec. cerc. Aiud); în 23 Feb. şi 23 Martie 1880 imob. lui Petru Zacharias în Sepsi-Baczon şi Telegdi-Baczon; în 16 Dec. imob. lui Ladislau Siko în Sângiors (judec. cerc.); în 27 Dec. 1879 şi 27 Ian. 1880 imob. lui Ioan Frăţilă în Ciungani (judec. cerc. Baia de Criş); în 16 Dec. imob. lui Michail Petri în Murĕş-Oşorheiu; în 30 Dec. imob. soţiei lui Carol Sepsi în Cioca (trib. M. Oşorheiu).

Nr. 260. 1—3

CONCURS.

Pe temeiul înaltei ordinaţiuni consistoriale dto 16 Octomvre 1879. Nr. 2793 B., se escrie de nou concurs pentru intregirea veduvitei parochii de classa a III, din comuna Hepria cu termin pănă la 30 Decemvre a. c. stil. v.

Emolumentele sûnt:

1. Cinci juguri arătură şi folosinţa progăḑiilor.
2. Dela 106 familii câte o veadră de must a 8 cupe şi câte o ḑi de lucru.
3. Venitul stolar îndatinat, lemne din pădurea bisericii şi prospect de a se îmbunătăţí venitul parochial din an în an pănă la dotare corespunḑătoare prin cumpĕrare de pământuri.

Doritorii de a se aplica la preatinsa parochie au să-'şi înainteze suplicile inzestrate cu documentele prescrise de „Stat tul organic“ şi regulamentul provisor din a. 1873 pănă la sus arĕtatul termin subsemnatului scaun protopresbiteral.

Sebeş în 14 Novemvre, 1879.

Scaunul protopresbiteral gr. or.

În conţelegere cu comitetul parochial.

I. Tipeiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 197. 1879. 2—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa III din Covragi în protopresbiteratul tractului Haţeg, se escrie prin aceasta concurs cu terminul pănă la 18 Decemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. 6 jugere pămênt arător şi fênaţ.
3. Dela fie-care familie (83 fumuri) câte douĕ ferdele cucuruz nesfârmit cu tuleul şi
4. tot asemenea câte o ḑi de lucru dela fiesce-care fum.
5. Venitele stolare îndatinate.

Cei ce doresc a ocupa această staţiune de paroch, au a'şi adresa concursele instruite în sensul prescriselor din „Statutul organic“ şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din a. 1873, pănă la terminul sus amintit la subscrisul.

Haţeg la 16 Novemvrie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raţ m. p.,
protopresbiter.

Nr. protop. 212, 1879. 2—3

CONCURS.

În sensul înaltei ordinaţiuni consistoriale din 9 Octomvrie 1879 Nr. consist. 2678. B. se escrie prin aceasta de nou concurs pentru vacanta parochie de classa a III-a Haşag cu terminul pănă în 23 Decemvre 1879.

Emolumentele sunt:

1. 18 jugere pămênt; parte arătoriu parte fênaţ.
2. Dela 70 familii o ḑi de lucru sau 50 cr. v. a., bani.
3. Stolarele usuate şi regulate în sinodul ppresbiteral.
4. Casa cu edificiile necesare de locuit în 2 ani de ḑile, după care timp se obligă poporul a edifica casa şi edificii pe curtea bisericei.

Doritorii de a ocupa această staţiune preoţească sûnt avisaţi a'şi aşterne concursele lor bine instruite în sensul „Statutului-organic“ şi a dispoşiţiunilor sinodului archidiecesan din anul 1873 la subscrisul scaun protopresbiteral pănă la terminul sus arĕtat.

Mediaş în 21 Noemvrie 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. protopr.

---

ad Nr. 227 1879. 1—3

EDICT.

Anna născută Nicolae Crapciu din Sebeşul de jos comitatul Sibiului, carea dela 15 Octomvre 1870 a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Ioan Toma Ritivoiu, tot de acolo fără a se scí ubicaţiunea, se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua mai jos însemnată să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul intentat contra'i de către bărbatul ei sus numit.

Sibiiu în 14 Noemvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Sibiiu II.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 140. Sibiiu, Joi 29 Noemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 28 Noemvre.

Inălțimea maiestoasă a unui munte remâne maiestoasă în toate împregiurările. Posițiunea privitorilor poate să'i detragă în ochii acestora din însemnetate, poate relativ să o întunece cu totul. Eată cum: odată pentrucă între înălțime și privitoriu demulteori se pun obiecte de mare inferioritate față cu înălțimea maiestoasă, care împedecă privirea, în parte sau cu totul; de altădată este, sau poate fi de vină vederea cea slabă a privitorilor; se mai poate întêmpla că caută la dênsa prin sticle nepotrivite vederei și în fine, ceriul poate să acopere înălțimea cu neguri și nuori încât să se pară că nici nu esistă.

Când ceriul e limpede și ochii privitoriului sănêtoși, cu cât se depărtă mai mult cu atât mai mult vede crescênd și maiestositatea înălțimei. Objectele ce în apropiare aveau și ele o mărime, fie amăgitoare, fie relativă, dispar în progresiune matematică din vederea privitoriului cu totul. Remâne în cele din urmă înălțimea singură ceea ce este, adecă înălțime; remâne maiestoasă, pentrucă este maiestoasă zidită de ziditoriul ei și covêrșesce pe departe alte lucruri din giurul ei.

Sûnt aproape treisprețece ani decând Metropolitul și Archieppul Andreiu **Șaguna**, cel mare, se retrăsese cu totul dela afacerile naționale politice; aproape țece ani, decând s'a retras și dela cele naționale-bisericesci și aproape șepte ani de când noi am început, a ne depărta de dênsul cu anii mai departe în viața nestatornică.

Andreiu **Șaguna** era în tot cuprinsul românimei o înălțime maiestoasă ca bărbat al bisericei și națiunei sale, ca bărbat politic al patriei sale, ca om în societate.

În nemijlocită apropiare puțini au fost fericiți a'i vedé, a'i cunoasce și a'i cuprinde mărimea lui. Din nefericire erau unele obiecte, care necontenit se siliau, a atrage atențiunea asupra „înălțimei“ lor, și spre sfêrșitul acesta se puneau nemijlocit înaintea celor mici și scurți de vedere, ca să le vadă și admire. Mai erau tot din nefericire alții, cari când voiau să privească la dênsul prin prisme, nu îndreptau prismele nici potrivit ochilor lor, și nici în direcțiunea, ca sa'l poată vedé cum se cade. În fine mai erau și de aceia, cari nu puteau petrunde prin nuorii cei groși politici, din care au resărit sistema de astăți și pentrucă dênșii de negurile și nuorii politici nu puteau vedé înălțimea petrunderilor politice a le lui Andreiu Șaguna, veniseră până la credința deșartă: că „înălțimea spirituală a metropolitului Șaguna a dispărut“.

Acum când obiectele din cestiune nu se mai îndeasă în ochii oamenilor, ci stau ascunse ca și când le ar fi inghițit pămêntul; acum când acei, cari sûntem privitori, pe timp mai limpede de defecte și de pasiuni, căutăm înapoi, vedem înălțimea în toată mărimea ei. Vedem d. e. că dacă Românii gr. or. urmau înțeleptelor sfaturi a le metropolitului Șaguna și din partea bărbaților cu influență, din ceea parte, ideea lui nu se impedeca încă în anii cei dintâiu după revoluțiune, Românimea întreagă gr. or. din monarchia austro-ungurească era sub un păstoriu sufletesc în înțelesul adevêrat al așețămintelor bisericei orientale. Vedem, ca să mai aducem un esemplu, că Românii, dacă înțelegeau bine pe Andreiu Șaguna, când în dieta din Cluj din 1865 țicea către Maghiari:

„.... Disparitatea aceasta de con-
„vingeri politice, precum mi se pare
„provine de acolo, că după convinge-
„rea mea nu avem o condică de drept
„public, care să normeze și reguleze
„convingerile noastre politice, pentrucă
„unii vreau să țică, că condica........
„se estinde numai până la legile
„anului 1848; alții earăși, între
„carii mě conumĕr și eu, vreau să
„țică, că condica noastră de drept
„public, culminează în articulul ântâiu
„de lege al anului 1863/4......“

nu aveau lipsă să se amărască pre sine pentru doue **cuvinte banale** atâta timp, cât a ținut lupta între „activitate“ și „pasivitate“, nu amăriau nici pre prevĕțĕtoriul lor politic spre a'l băga fără vreme în mormênt și dacă Romanii în urma acestei conduite nu ajungeau la cine scie ce resultate, cel puțin, nu ne dam de gol slăbiciunile înaintea acelor, de cari trebuiau mai mult ascunse. Este cu toate aceste o întrebare, la care nu credem, că va fi cineva, care, sciind judeca cu minte sănêtoasă, să respundă dea dreptul negativ sau trăgênd la îndoială: că oare dacă ascultau Romanii de Șaguna, tronul, dela care erau asigurări destul de îmbucurătoare, ca factorul principal între factorii constituționali, ar fi folosit influența sa ca să nu remânem *extra muros*, după cum ne vedem remași? Noi imputăm pe nedrept vina **întreagă** șovinismului maghiar. Togmai pentrucă scim, că Maghiarii sûnt șovinisti și încă șovinisti asupritori până la nesuferință, noi nu trebuia să resignăm de bună voie și dela cel din urmă mijloc, cu care era să ne apĕrăm naționalitatea și bisericile noastre. Mai vedem acum cât ar fi fost de bine, dacă preoțimea noastră nu'și jertfia auțul glasurilor sirenice, care le țicea, să nu spriginească instituțiuni ca d. e. tipografia, din care are cu timp să se împartă pensiuni preoteselor vĕduve, dar cu deosebire dacă înțelegea intențiunile reposatului cu înființarea unui fond, afară de alte fonduri, care, pe lângă o bună înțelegere, fără de a se fi simțit cineva scățut cu vre-un cruceriu, astăți ar fi aproape la un milion, din care s'ar puté da ajutoare ficse în fie-care an tuturor parochilor etc. etc.; căci câte esemple nu s'ar puté cita încă.

Le vedem, ce e drept, toate aceste însĕ cu grămădirea suspinelor în pepturile noastre și cu căința cea scrâjnitoare, că până am fost lângă înălțime nu o am vĕțut, nu o am cunoscut și nu 'i-am sciut prețuí comorile, care ni le a dat și care ni le mai puté da.

Sinodul din 1874, cel dintâiu după moartea reposatului mare Archiereu, s'a recules încât privesce biserica. Cu mic și mare, bun și reu, s'a hotărît a călca în urmele reposatului Archipăstoriu....; dar de se și urmează conform promisiunei solemne de atunci, nu este timpul ca să judecăm. În celelalte privințe, auțim, ce e drept, la ocasiuni, tânguiri: „că rĕu am făcut, că n'am urmat sfaturilor lui Șaguna, pentrucă *acum* vedem, unde avea el să ne ducă“; — acum însĕ căința e cam prea târțiu.

Și oare să fie în adevĕr târțiu de tot în toate privințele? să nu mai fie scăpare și mântuire pentru noi? Dacă ne am hotărît a ne țese pânțele de înmormêntare în resboiul sau stativa amorțelei, apoi atunci ar fi pace de noi! Însĕ dacă e ca să fim încă oameni de viață, atunci ar trebuí, ca toți Românii din monarchia austro-ungurească să privească înapoi la înălțimea maiestoasă, nu numai ca să o admire și nu numai ca să se căiască, dară totodată ca să se înspire de dênsa și să caute, a'și avênta națiunea la înălțimea ce i se cuvine.

Voință și bunăvoință să fie și dacă nu mai mult cel puțin atâta, cât a făcut **unul**, care 'și-a sciut subordina interesele particulare celor generale, ar fi în stare să facă cele **trei milioane de Români**, cu care ne fălim adeseori, dar care până când nu vom lua o atitudine mai bărbătească și mai hotărîtă, sûnt în pericul de a perde citra cea dintâiu din capul celorlalte, adecă tocmai pe „3“.

Peste două țile serbăm amintirea marelui bărbat **Andreiu**. Publicul nostru cetitoriu a cetit încă în numerul precedent al foaiei noastre cum are junimea clericală de gând a serba țiua **Sântului** *Andreiu*, conclusul

FOIȚA.

O iernare în ghiață.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Ceriul cel dea pururea posomorit, lucru firesc, că posomoria și spiritele și o ninsoare deasă biciuită de vênturi viforoase măria fiorul obicĭnuitei împregiurimi. Soarele avea să dispară în scurt timp cu totul și marinarii sperau, că luna va să'l suplinească încâtva în timpul nopții celei lungi polare, dacă nu se vor întinde nuori deasupra capetelor lor. Cât au ținut vênturile vestice a nins necontenit, încât întrarea la corabie trebuia măturată în fiecare ți și dreptele pe cari se coboriau la șes trebuiau ținute în stare de a puté umbla pe ele. În massele de zăpadă aceasta era ușor, pentrucă fiind dreptele, odată săpate trebuia a se versa numai puțintică apă pe ele și îndată se și învertoșiau.

Aproape de corabie Penellan săpà în ghiață un puț și spre a puté scoate apă din afunțime, unde era cu mult mai cald decât sus la suprafață, spargea în fiecare ți scoarța de ghiață, care se slăia la gura puțului.

Toate pregătirile aceste au ținut cam trei septĕmâni. După ce au fost toate terminate s'au hotărît a urma cu învestigațiunile mai departe. Corabia era arestată pe șese până în șepte luni și numai după desghiățul cel mai deaproape i se putea deschide cale printre sloii de ghiață. Timpul acestei nemișcări silite avea dară a se folosí pentru investigațiuni mai departe în direcțiune nordică.

Cap. VIII.

Planuri pentru călĕtorii de învestigațiune.

În 9 Octomvre Ioan Cornbutte a ținut sfat pentru a face planul operațiunilor sale, și la acest sfat s'au împărtĕșit toți oamenii sei, pentruca prin solidaritatea intereselor să se stêrnească zelul fiecărui. Căpitanul s'a încercat, cu carta a mână, a le clarifica situațiunea actuală.

Țermurele Grönlandei se întinde în direcțiune perpendiculară spre nord și descoperirile marinarilor 'i-au ficsat esact marginile. În spațiul acesta de cincisute de miluri (franceze), care desparte Grönlanda de Spitzbergen încă nu s'a fost recunoscut nici un uscat. O unică bucată de uscat, însula Shanon, se afla cam la o sută de miluri depărtare de sinul dela Gaël-Hamkes, în care avea să ierneze Jeune-Hardie.

Deci dacă corabia norvegiană, precum se presupunea, a fost aruncată în direcțiunea aceasta, se putea conclude, că n'a putut ajunge la însula Shanon, și așa naufragiații vor fi căutat în părțile aceste un loc de scăpare pentru timpul iernei.

Pe lângă toată opozițiunea lui Andreiu Vasling a reușit părerea aceasta și așa s'a decis a alege de ținta celei dintâiu călĕtorii de investigațiune insula Shanon.

Dispositiunile pregătitoare s'au luat numai decât; pe țermurii norvegiani se procurase și o sanie construită după modelul saniilor Eschimoșilor cu tălpi încovoaite atât înainte cât și dinapoi, pentruca să poată luneca preste zăpadă și preste ghiață. Sania era de douĕsprĕțece urme de lungă și de 4 urme largă, în care, la cas de lipsă, se puteau pune provisiuni pe mai multe septĕmâni. Fidel Misonne acuși a pus'o în stare, lucrând la ea în magazinul de zapadă, pentrucă acolo își pusese uneltele. S'a așețat în magazin un cuptoriu potrivit de a încălțí cu cărbuni, pentrucă fară căldură ori și ce lucrare ar fi fost cu neputință, și țevea dela hornul cuptoriului fu scoasă prin unul din păreții magazinului, spre care sfêrșit a trebuit să se sfredelească o gaură în zăpadă. Firesce că în urma acestei mĕsuri s'a ivit împregiurarea, că în apropiarea nemijlocită a hornului zăpada se topia, ceea ce a causat o destupătură. Ioan Cornbutte a sciut însĕ cum să o delăture. El a învĕluit hornul într'o plattă de metal și dacă n'a putut împedeca conducerea prea mare a căldurei, cel puțin a slăbit-o.

sinodului din 1874 şi altul de mai târḑiu, din 1875, sûntem convinşi, că au pus şi în anul acesta la cale preoţimea şi poporul în toată archidiecesa, unde metropolitul Andreiu a fost şi archiepiscop, ca să serbeze cuviincios ḑiua îndicată; dar în archidiecesă şi în toată metropolia Românilor dreptcredincioşi mai mult decât conclusele sinodale, amintirea nemuritoarelor fapte a reposatului archiereu, vor stimula la serbare de jale şi tot odată de pie aducere aminte.

Însĕ ca serbarea noastră să fie, pe cât se poate la oameni, desevârşită, poimâne când ne vom ruga pentru odihna sufletului celui întru fericire mutat dela noi să ne mai rugăm de Domnul puterilor să ne reverse cu plenitudine darul de tărie şi putere şi să ne inspire, ca pornind odată din zăpăceala, în care am stat mai mulţi ani, să pâşim pe calea adevĕrului indigitată de acela, despre care acum avem convingerea curăţită de ori ce prejudeţ că viaţa 'şi-a jertfit-o pentru poporul seu!

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Noemvre

Votarea proiectului privitoriu la armată în casa deputaţilor a senatului imperial va să aibă urmări şi dincoace de Laita. Maghiarii dlui ministru president poate că s'au prea grăbit de astădată cu votul, eară ministrul president de altă parte s'a încreḑut în providenţialitatea sa cugetând, că dacă va ḑice dênsul prin organele sale credincioase: **A**, cei din Cislaitania numai decât vor ḑice: **B**.

Foile oposiţionale unguresci caută să facă capital în favorul partidei lor din evenimentul votărei şi merg până la presupunerea, că Nemţii din Cislaitania vor resiste tuturor încercărilor guvernului austriac şi vor face, ca proiectul să cădă cu deseverşire. În casul acesta proiectul ar trebuí să mai vină odată la desbatere şi în dieta Ungariei, când la toată întêmplarea va trebuí să se voteze în sens oposiţiunal. Într'un cas ca acesta căderea ministeriului Tisza ar fi ca sigură.

Proiectul privitoriu la armată are în Cislaitania să treacă încă prin casa de sus şi e probabil, că acolo îl vor trece după pofta guvernului, făcêndu'l lege. Atunci şi oposiţiunea ungurească s'ar fi bucurat prea în grabă şi „Pesti Naplo“, care eară a început a prorocí căderea cabinetului Tisza o mai poate păţí ca şi de altădată. In cercurile opostionale se vorbesce de o listă a viitorilor ministrii.

Andrássy este ales în delegaţiuni. Până ací lucrul ar fi în toată ordinea, căci mai sûnt şi alţii aleşi în delegaţiuni. Interesant însĕ este, că Andrássy, care abia s'a fost retras, pentru ca să'şi caute sănĕtatea, se şi aruncă de nou în vêrtegiul politicei.

În cercurile polone din Viena se vorbesce, că anul nou al Ruşilor va aduce un act, care va impăca elementul rusesc cu cel polon, încât se poate aceasta fära jignirea ideei de stat rusesc. Unele ḑiare vĕd în impăcarea aceasta o fruntare a Rusiei cătră Austro-Ungaria.

Camera deputaţilor din Bucuresci a votat în desbatere generală proiectul pentru rescumpărarea căilor ferate.

Principele Alesandru al Bulgariei, vĕḑênd că nu poate compune un cabinet liberal, a disolvat camerile. Oposiţiunea e foarte consternată. Până una altă ministeriul cel vechiu va purta agendele.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 3 Decemvre n. s'a discutat proiectul de lege relativ la contribuţiunea pe câştigurile dela loterie, care s'a statorit cu 15%. Proiectul de lege s'a primit nemodificat. După aceasta s'a primit proiectul de lege despre contribuţiunea pentru servitori, carĕ şi cai, care s'a discutat deja la 2 Decemvre, cu modificarea că s'au sters toate contribuţiunile de lucs.

A urmat apoi discusiunea asupra proiectului de lege relativ la urcarea vămii pe petroleu şi asupra contribuţiunei pe oleul mineral.

M. Wahrmann ca raportor constată lipsa de a căuta „noue isvoară de venit“ cu alte cuvinte noue contribuţiuni, căci deficitul nu se poate acoperí pe altă cale. Contribuţiunile directe fiind deja destul de mari nu se mai pot urca, deci trebue să urcăm pe cele indirecte, ori cât de temeinice ni se par argumentele principiale cu cari ne combat contrarii acestei contribuţiuni. Vedem că şi statele cele mai luminate şi bogate aplică asemenea mijloace, de câte ori se află în crise de bani. Aşa a făcut Anglia după resboiul civil cu America, Francia după resboiul cel mare din anul 1870, Italia în urma unităţii sale şi asemenea imperiul german. Noi încă sûntem siliţi a recurge la contribuţiunile indirecte, a căror basă însemnată e petroleul. Francia şi Italia au obţinut în anul din urmă mari venituri din această contribuţiune, cea dintâiu 16 milioane franci, cea din urmă 13 milioane lire.

Ni se poate obiecta că tacsa e prea mare, concedem, însĕ în alte ţĕri ea e şi mai mare, ni se poate obiecta mai departe, că petroleul e un articul de neapĕrată trebuinţă, concedem şi aceasta, dar noi, dacă avem lipsă de venite, trebue să punem contribuţiune pe acele articule de consum, cari sûnt neapĕrat de trebuinţă şi după urcarea contribuţiunei. În fine ni se poate obiecta, că această contribuţiune va apĕsa cu deosebire clasele mai lipsite. (Aşa este! în stânga estremă). Aceasta însĕ nu este adevĕrat, pentrucă cei avuţi consumă acest articul într'o mĕsură cu mult mai mare şi intensivă, prin urmare disproporţia nu e aşa mare cum se presupune. Mai este însĕ un moment care nu trebue trecut cu vederea. Trebue să luăm întreg complecsul vămilor financiale, ca să putem judeca bine contribuţiunea ce o propunem. Ce vămi însemnate am pus în timpul din urmă pe fructele de sud şi pe mărfurile coloniale! Acesti articuli se consumă cu deosebire de clasele mai bogate, deci considerând întreg complecsul vamal disproporţia dispare cu totul.

Cât pentru resultatul acestei urcări, noi vom obţiné 1.800,000 florini. şi venitul acesta va cresce din an în an, pentrucă consumul nu va scădé. În fine raportorul recomandă proiectul spre primire.

A. Bujanovics se declară contra acestui proiect. Petroleul e un mijloc pentru muncitori şi numai o politică financială fiscalică aspră poate să vaḑă în petroleu un obiect apt a fi supus contribuţiunei. Esemplele altor ţĕri nu se pot aplica la noi, căci acolo e mai multă bogăţie. Consumţiunea nu se va micşora, dar se va scumpí munca şi acesta e un motiv suficient contra urcării. Nu putem trece preste mĕsura de aḑi a contribuţiunilor decât numai prin o reorganisare radicală. Între impregiurări desolate, cum sûnt cele de astăḑi, o urcare a contribuţiunilor nu e cu putinţă nici din motive politice nici economice. Din aceste consideraţiuni oratorul respinge proiectul.

St. Lesko cere în interesul poporului sĕrac să nu i se scumpească lumina acum când are mai multă lipsă de ea. Dacă contribuţiile de lucs, cum ḑice un jurnalist german, sûnt un atentat asupra celor bogaţi, contribuţiunea de faţă se poate priví ca un atentat asupra celor sĕraci. Părinţii patriei aduc un dar ominos pe crăciun. Respinge proiectul.

L. Láng ḑice că părinţii patriei n'au de a aduce daruri pe crăciun ci să se îngrigească după convicţiunea lor de binele ţĕrii. De altfel e un principiu fals a învĕţa pe copii cu daruri. Abia se poate întipuí o contribuţiune care să nu apese pe sĕraci, noi trebue să purcedem dela idea ca o contribuţiune să cuprindă cât se poate mai multe pături sociali. căci din cruceri se fac florini. Petroleul nu se poate considera ca un mijloc de muncă, ci mai mult ca o comoditate. La noi apasă mai tare contribuţiunile directe. Din aceste motive oratorul primesce proiectul.

C. Thaly cere să se supună la contribuţiune nu lumina ci obscurantismul, apoi întreabă pe guvern ce a făcut în interesul esploatării oleurilor minerali ce se află în ţara noastră? Spriginesce proiectul.

Contele A. Apponyi trebue să respingă proiectul, din consecuenţă, pentru că a votat deja în desbaterile vamali pentru reducerea vămii pe petroleu. Celelalte motive desfăşurate de acest orator sûnt de un caracter polemic.

Au mai vorbit trei deputaţi în causa proiectului şi apoi desbaterea s'a amânat pe ḑiua următoare.

La sfêrşitul şedinţei s'a dat interpelatorilor însinuaţi cuvêntul pentru a'şi motiva interpelaţiunile. G. Novák a adresat ministrului de interne o interpelaţiune cu privire la vătămarea dreptului de reuniuue şi la abusurile ce s'au comis contra acestui drept; G. Ugron cu privire la regularea afacerilor de posesiune în Transilvania către ministrul de comerciu; G. Szell cu privire la resultatul de până acum al lucrărilor de regulare a Tiszei; B. Boross în causa liniei ferate Bosna, respective construirea liniei de fer Sieniţa-Serajevo către ministrul de comunicaţiune.

Cu aceste şedinţa s'a închis.

În şedinţa dela 4 Decemvre s'a terminat desbaterea generală şi specială asupra proiectului de lege relativ la urcarea vămei pe petroleu.

Dintre 445 deputaţi verificaţi au votat 142 pro, 116 contra, presidentul n'a votat, 186 deputaţi au absentat, prin urmare proiectul s'a primit cu o maioritate de 26 voturi.

După aceasta a urmat discusiunea asupra proiectului de lege relativ la tacsele pentru scutirea de miliţiă.

Raportorul G. Molnár premite că deja in anul 1868 când s'a întrodus obligămêntul general de serviţiu militar s'a enunciat principiul ca cei ce nu vor fi capabili să corespundă în persoană acestei datorinţe să presteze un anumit ecnivalent în forma unei contribuţiuni. Din această causă s'a ḑis în § 56 al legei pentru înarmare ca aceia cari pentru un defect

---

Pe când Misonne lucra la sanie, Penellan cu ajutoriul Mariei pregătia vestmintele de reservă pentru călĕtorie. Din norocire ciobote din pele de câne de mare erau destule. Ioan Cornbutte şi Andreiu Vasling se îngrigiau de provisiuni. Ei au ales un butoiu cu spirt, cu care aveau să încălḑească un cuptoriu portativ; s'a luat în cuantitate de ajuns tea şi cafea, şi o lădăţuie cu biscopţi, douĕ sute de punţi pemican şi vre-o câteva sticle de vinars îndepliniau proviantul. Vênatul avea să le dea ḑi de ḑi provisiuni proaspete, spre care sfêrşit s'a luat şi o cuantitate de praf de puşcă, împărţit în mai mulţi saci. Compasul, secstantul şi ochianul încă s'au pachetat cu grige şi s'au adaus la utensiliele de călĕtorie.

În 11 Octomvre soarele nu mai apăru, şi în spaţiul de locuinţă al oamenilor corabiei trebuia să ardă lampele ḑiua noaptea. Era timpul suprem de a întreprinde călĕtoria, pentrucă deja în Ianuarie aceasta nu mai era cu putinţă, de oarece frigul atunci aşa era de mare, încât fără de pericul de moarte nu puteau face nici un pas afară de locuinţă. Dacă până atunci nu succedea de a găsí pe nenorociţii, toată speranţa era perdută. Oamenii dela Jeune-Hardie prevedeau, că cel puţin douĕ luni vor fi osêndiţi la o strinsă internare şi apoi când va începe a se topí earăşi ghiaţa toate cercetările vor fi cu totul zadarnice, pentrucă dacă Ioan Cornbutte şi soţii lui acum mai erau în viaţă, fără de alt ajutoriu nu puteau resiste unei alte ierni severe arctice.

Andreiu Vasling o scia aceasta mai bine decât toţi ceilalţi şi de aceea era hotărît, a pune toate putincioasele pedeci în calea espediţiunei.

În 20 Octomvre erau terminate toate pregătirile şi acum se mai trata numai, că cine dintre oamenii bricului să ia parte la espediţiune. Maria nu putea fi lipsită de tutela unchiului ei sau a lui Penellan, şi cu toate aceste amêndoi erau indispensabil de lipsă la espediţiune.

Aşa ajunseră la întrebarea, oare poate tinera fată suporta strapaţele călĕtoriei; până ací ea învinse cu curagiu toate cercările fără de a suferí prea mult! Ca fată de marinariu era deprinsă cu periculii mării şi nu se spăria de fiorii unei astfeliu de călĕtorii. După cum stau lucrurile şi Penellan credea, că va fi mai bine dacă se va asocia şi dênsa la călĕtorie.

În fine se decise — ea avea să însoţească espediţiunea. Pentru cas de lipsă ei i se reservase pe sanie un loc, în care era aşeḑată o colibă de lemn bine închisă. Încât privia pe tinera fată s'a supus cu bucurie acestei hotărîri, pentrucă în chipul acesta nu trebuia să se despartă de protectorii sei.

La espediţiune au luat parte: Maria, Ioan Cornbutte, Penellan, Andreiu Vasling, Aupic şi Fidel Misonne; lui Alain Turquiete însĕ fu încredinţată supraveghiarea bricului, dânduise de ajutoriu Gervique şi Gradlin.

Ioan Cornbutte a luat cu sine provisiuni considerabile, pentrucă intenţiunea lui era a lăsa deposite pe cale şi aşa a estinde călĕtoria pe cât numai va fi cu putinţă. Sania fiind gata fu încărcată şi acoperită cu un cort de pei de bibol. Sania avea acum o greutate cam de şepte sute de punţi şi pe ghiaţă cinci câni o puteau trage cu înlesnire.

Pe cum prevĕḑuse căpitanul, în 22 Octomvre se schimbă temperatura. Ceriul s'a înseninat, stelele străluciau frumos şi luna lumina pe firmament, de unde nu avea se dispară patruspreḑece ḑile. Termometrul se coborî douĕḑeci şi cinci de graduri sub nulă.

Plecarea era ficsată pe ḑiua următoare.

Cap IX.

Casa de zăpadă.

În 23 Octomvre, dimineaţa la unspreḑece oare, la lumina frumoasă a lunei, caravana s'a pus în mişcare. Se luase toate precautelele ca dacă va fi de lipsă căletoria să fie îndelungă. Ioan Cornbutte cugeta a urma dealungul ţermurelui în direcţiune nordică. După călĕtori nu remâneau urme şi aşa Ioan Cornbutte trebuia să se orienteze după semnele, ce'şi alegea în depărtare. Acuşi mergea spre trupesc sau din alt motiv legal sûnt scutiţi de serviţul militar trebue să plătească o tacsă militară. Tot acel paragraf a pus în perspectivă crearea unei legi, care să statorească mesura acestor tacse şi modalitatea de a le încassa. Legea de care e vorba, vi se presentează în formă de proiect abia acum, pentru că guvernele ambelor jumĕtăţi ale imperiului s'au învoit abia acum asupra principielor directive. Proiectul de faţă se deosebesce de cel prevĕḑut în legea pentru înarmare într'atât, că dispune ca din tacsele militare încassate să se ajute şi familiele celor căḑuţi în lupte şi ale reserviştilor mobilisaţi.

Oratorul desfăşură disposiţiile proiectului relative la înfiinţarea şi manipularea cu fondul pentru ajutorul militarilor şi modalităţile de stabilire a tacsei. Minimul tacsei e 3 fl., macsimul 100 fl. Oratorul afirmă că progresiunea normată în lege e dreaptă. Resultatul financial al tacselor va fi aprosimativ 3.600,000 fl. Subtragênd din această sumă 800 şi vr'o câte-va mii, care trebue să-'i contribue Ungaria la înfiinţarea fondului de ajutor preliminat cu 2 milioane, ni mai remân noue aproape 2$^1|_2$ milioane, cari le potem folosí pentru ameliorarea finanţelor noastre. Dintr'alte oratorul observă că nu s'au conscris nici când cei obligaţi a plătí tacsa, prin urmare cumputările respective nu sûnt absolut esacte. Cei ce vor fi supuşi la aceasta tacsă vor simţí sarcina, dar aceasta dispare în proporţia cu greutăţile serviţului militar. În fine oratorul roagă camera să primească proiectul de lege şi să oferă prin aceasta celor ce nu sûnt în stare a presta în persoană serviţuri militare, satisfacţiunea morală, că ei în locul acestor serviţiuri aduc patriei altă prestaţiune. (Aprobare în dreapta).

F. **Szederkényi** vede în tacsa propusă o contribuţiune nouă, nemotivată, nedreaptă şi necorespunḑĕtoare; nedreaptă, pentrucă acela, care în urma unui defect trupesc nefiind capabil a'şi împliní datorinţa sa cetăţenească ca soldat, nu poate fi pedepsit pe deasupra încă cu o contribuţiune nouă. Se poate întêmpla ca o vĕduvă nu togma seracă de tot, dar cu o avere neînsemnată, să aibă doi trei fii în serviţiul militar şi să plătească tacsa prescrisă pentru ceilalţi cari pentru vre-un defect stau acasă. Este aceasta dreptate? Oratorul criticând disposiţiile ce privesc esecutarea legei le află nelămurite şi nesuficiente. Proiectul se basează de altfel pe legea de înarmare, pe care oratorul nu o primesce, prin urmare nu primesc nici proiectul de faţă.

Şedinţa se întrerupe, se stabilesce ordinea de ḑi pentru ḑiua următoare şi după aceasta se închide la 2 oare.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“ —

Bran, în 25 Noemvrie (Conferenţe învĕţătoresci). Despărţămêntul al VII-lea al „Reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţara Bârsei“ a ţinut prima şedinţă ordinară în comuna colectivă Bran, 21/11 a. c. conchemaţi fiind la aceasta toţi învĕţătorii, ce aparţin acestui despărţămênt, prin Bartolomeiu Bude învĕţătoriu în Zernesci, în urma însărcinărei sale primite din partea on. d. director gimnasial al gimnasiului român din Braşov Stefan Iosif, ca preşedinte al Reuniunei învĕţătorilor din ţara Bârsei. La această şedinţă fără mică escepţiunne au participat toţi învĕţătorii din Bran şi Zernesci. La ordinea ḑilei a fost.

1. Constituirea acestei subreuniuni şi
2. Religiunea în scoalele elamentare cu privire la material şi metod.

De preşedinte al acestui despărţămênt se alege Bartolomeiu Bude, învĕţător şi director în Zernesci; de notar Isac Ciurca, învĕţător în Bran; de casar Niculau Raţ, învĕţător în Bran. Lângă acestia se mai aleg I. Strevoiu şi Ilariu Raţ ca asesori; toţi acestia formează şi comitetul acestei subreuniuni.

Materialul ales spre desbatere a fost pertractat cu viu interes din partea membrilor presenţi, obţinând acel resultat, ca în classa I. elem: să se ia ca material din Religiune, unele rugăciuni uşoare de esplicat şi inţeles ce se pot afla în abecedarul propunênd; în classa II „Istoria biblică“, ear în celelalte două clase „Religiunea crestină de d. profesor gimnasial Ioan Popea pană va apărea o altă religiune şi mai respunḑetoare scopului.

Deie Dḑeu, ca acest început, ce ţintesce la un scop atât de sublim, la perfecţionarea învĕţătorilor şi înaintarea progresului în scoalele poporale, să fie încoronat de un bun succes!

Un membru al acestui despărţămênt.

Varietăţi.

*(Esundări). Vremea cea moale din sĕptĕmâna trecută a topit masse mari de zăpadă şi prin aceasta apele au crescut aşa, încât mai în toată Transilvania au urmat esundări mari. Din toate părţile sosesc sciri triste despre vĕrsarea apelor. O telegramă dela 6 cur. n. a anunciat, că Têrnava mare esundând a înnecat o parte a oraşelor Mediaş, Elisabetopole, Sighişoara şi a împregiurimelor. Periculul a fost mare, anumit o parte a oraşului Sighişoara a înnecat-o apa aşa, încât oamenii au trebuit să se refugieze prin podurile caselor, unde au suferit frig şi lipsă. Apa a făcut mari pagube, casele au rĕmas intacte, dar umede şi nesănĕtoase, provisiunile de hrană de prin pivniţe, pe alocurea chiar şi vinurile, sûnt stricate.

Direcţiunea drumurilor de fer din Cluj a dat de scire la 6 curent, că stricându-se drumul ferat în urma esundărilor comunicaţiunea trenurilor de poveri între Oradea mare şi Alba-Iulia s'a sistat pe două ḑile, între Alba-Iulia şi Cucerdea pe 10 ḑile. Comunicaţiunea trenurilor cu persoane, posta şi transportul de pachete însĕ nu s'a sistat. Pe drumul ferat Oradea mare apele au spălat între Bratca şi Bucia o stavilă în lungime de 8 şine, spre Cucerdea a esundat Arieşul între Virágoshölgy şi Gyeres, a rupt şi spălat podul dela Rakospatak.

Până Vineri d. a. **Someşul** s'a umflat foarte tare, aşa că a trebuit să se oprească moara cea mare a lu Kagerbauer. Din norocire alvia Someşului de alungul Clujului a fost liberă de ghiaţă. Someşul s'a vĕrsat la Gilĕu şi apa a întrat în mai multe case.

Din **Reghenul săsesc** s'a telegrafat la „M. Polgar“ în 6 c. că Mureşul umflânduse foarte tare a esundat şi înecat tot. Periculul a fost mare. Seara a început a scădé. Stavile, poduri şi comune au suferit mult.

Crişul încă a esundat şi a pus sub apă o parte a **Oradiei-mari**. După un raport dela 6. c. cetatea s'a aflat în mare pericul, căci apa a crescut necontenit până noaptea. Abia de cătră ḑiuă a început a scădé.

* (Împărţire nouă.) Prin ordinaţiunea ministeriului de justiţie r. u. ddto 24 Noemvrie 1879 Nr. 82012 comuna Băgaciu din comitatul Têrnavei mici, carea până acuma s'a ţinut de jurisdicţiunea tribunanului din Ibaşfalĕu, din 1. Ianuar. 1880 începênd se va ţiné de jurisdictiunea judecătoriei cercuale din *Sânmărtin*.

* (Decoraţie). Directorul lucrurilor de trasare a căilei ferate **Sibiiu-Bucuresci-Chiustenge** inginierul superior Alois nobil de **Südenhorst** fu decorat de principele României cu decoraţia „bene merenti“ (pentru merite adevĕrate) de a 2 clasă.

* (Regele Danemarcei). Pentru prima oară după resbelul Schleswig-Holsteinului, regele Danemarcei visitează Berlinul. Amĕnuntele date de ḑiarele germâne asupra acestui monarch şi familiei sale, nu sûnt fără interes.

Regele Danemarcei, al Vanzilor şi Goţilor, Ducă de Holstein, Şleswig, Stormarn, Dithmarche, Lauenburg şi Oldemburg, este născut la 1819. N'a fost inculpat nici odată pentru resboiul nenorocit de acum 16 ani, şi este foarte iubit şi stimat de poporul seu. Ca suveran, el lucrează neobosit pentru binele supuşilor sei, şi poate serví de model tuturor principilor constituţionali, — pentru cari această formă de guvern, unora le servă de masca nepĕsărei, lenei şi intereselor lor personale. Fără a afecta câtuşi de puţin, este omul cel mai simpatic şi popular în statele sale, adevĕrat rege burghez.

Nu'şi poate face cineva idee în străinătate de popularitatea, de care se bucurau în Danemarca fiicele sale, înainte de a se mărita, recunoscute universal ca princese cu frumseţe şi virtuţi deosebite. Ele au fost crescute ca adevĕrate burgheze; fiindcă se scie, că Danemarca nu e bogată, şi curtea sa şi mai puţin. Princesele sale au fost şi sûnt încă în posiţia, de a se bucura când au o rochie nouă sau câte-va monede de aur, deodată, în puşculiţă; pe când câte femei sûnt astăḑi care nici nu cunosc ce este o rochie veche şi casul estraordinar, a nu avé nici o monedă de aur!

Eată un principe care, singur se gândesce la suferinţe, lipsă şi miserie! Ear nu numai la aparate, galoane, livrele şi banchete, — pe când ţeara nu e obicînuită cu ele. „Resb.“

* (Serbarea lui Miletics). În unul din numerii „Telegrafului Rom.“ am făcut cetitorilor nostrii cunoscut, că Maies. Sa împĕratul a agraţiat pe renumitul bărbat sêrbesc Svetozar **Miletics**.“ În ḑiua agraţierei seara se cetia peste tot locul transparente illuminate briliant cu înscripţiunea: „Miletics oslobodjen“ (Miletics este slobozit). Eliberarea lui a pricinuit o bucurie nespusă între toţi Sêrbii, cari pe strade, în oteluri, în case, cu un cuvênt pretutindinea strigau în gura mare: „Să trăească Miletics!“ S'a ţinut un banchet grandios în onoarea eliberatului Miletics, la care s'a cântat de musică *imnul împĕratului* (Doamne ţine etc.) apoi *marşul* lui *Miletics* şi în sfêrşit „*Szozát*“.

* (Atentatul contra Imperatului Alecsandru). „Ḑiarul de Moscova“ publică următoriul raport al unui martor ocular asupra acestei catastrofe, martor, care se afla chiar în trenul bagagiului imperial:

„Conform cu disposiţiile luate trenul imperial a părăsit la 12 oare noaptea gara dela Simferopol, după ce trenul cu bagagiul imperial compus de două locomotive şi patruspreḑece vagoane, plecase cu o jumĕtate de oară mai nainte.

Printr'o întêmplare norocită, trenul imperial ajunse pe cel de bagagiu şi'l întrecù cu o distanţă de o jumĕtate de oară. În trenul de bagagiu erau cinciḑeci de persoane. Când trenul se afla încă 2$^1/_2$ verste departe de gara din Moscova, resună de o dată o bubuitură, vagonul raportului începù a se mişca foarte tare până când printr'o mare lovitură fu cu totul oprit. Raportorul părăsind vagonul, a zărit îndată urmele unei esplosiuni.

Cea dintâiu locomotivă fu ruptă dela tren, a doua eşì din şine vagoanele deraluiră în parte oprindu-se curmeziş pe şine, ear al patrulea vagon de bagagie fu resturnat cu roatele însus. Lângă calea ferată se vedea o groapă destul demare.

Catastrofa atrase poliţia şi o mulţime de lume. Raportorul alergà la cea mai apropiată casarmă, pentru a telegrafa; însĕ prin resturnarea unui stâlp telegrafic, găsì comunicaţia întreruptă. Schimbătorul de şine şi încă un alt lucrător fură grav răniţi. Persoanele care au fost în tren au scăpat numai cu spaima.

Procurorul şi judecătorii de instrucţie au sosit tocmai la 2 oare după meḑul nopţii şi luânduse după urmele groapei, au ajuns într'o casă care era deşertată. Aici s'au găsit sub zăpadă nesce teluri şi prin aceste s'au descoperit o baterie într'un şopron, de unde se putea observa foarte uşor trenurile ce treceau pe acolo.

După desposiţiile martorilor acea casă a fost cumpĕrată în luna lui Septemvrie de către un june, care spunea că este cetăţean dela Samara. Vecinii l'au vĕḑut sepând într'o pivniţă şi sub pretecst, că caută năsip, el a scos pămêntul din canalul trebuincios pentru mină. În interiorul casei s'au găsit teluri, asemenea şi sub tapeturile păreţilor, ear bateriile erau aşeḑate în nesce lăḑi ordinare. Hainele găsite au dovedit, că au lucrat mai multe persoane; asemenea s'au găsit şi remăşiţele cinei luate în aceea seară.

După cum se vede, faptuitorii, sciind că de obiceiu înaintea trenului imperial merge totdeauna un alt tren creḑură, că imperatul se află în al doilea tren ceea ce'i făcu să dea foc minei în momentul când, trecea trenul cu bagagie.

* (Daruri de nuntă). Între numeroasele daruri ce Archiducesa Maria-Christina viitoarea Regină a Spaniei a primit, se disting o diademă de brilante mari, formând coroana regală, din partea A. S. I. Archiducele Albrecht; o coroană de diamante şi mărgăritare, din partea mumei sale, Archiducesa Elisaveta şi un colan de încins din brilante şi safire, oferit junei Regine de Impĕratul Austriei. — Papa 'i-a trimis două mari lăḑi cu obiecte precioase şi mosaice splendide.

* (Calea ferată Ploiesci-Predeal.) La 19 Noemvrie curent st. v. a început circulaţia trenurilor pe întreaga linie Ploiesci-Predeal, fiind în legătură cu trenurile călei ferate un-

---

un deal care se rămuria în piscuri, acuşi spre un sloiu grozav de ghiaţă pe care îl ridicase apĕsarea.

La cea dintâiu staţiune, la care mica trupă trebuì a se oprí, după o cale cam de cinciḑeci de miluri, Penellan fácu pregătirile de un culcuş, răḑimând cortul de o stâncă de ghiaţă. Maria nu prea suferia de frig, pentrucă din norocire aşeḑêndu-se vêntul, temperatura devenì mai blândă, însĕ în mai multe rênduri fu silită a părăsí sania şi a merge pe lângă dênsa, ca să împedece să nu încete cerculaţiunea sângelui. De altmintrea coliba, care Penellan o întogmise cu toată grigea, i oferia atâta comoditate, câtă în astfeliu de împregiurări era numai cu putinţă.

Sosind noaptea sau mai bine momentul de odichnă, căsulia de pe sanie fu dusă sub cort şi servia pentru tinera fată de cameră de dormit. Cina societăţii era carne proaspetă, pemican şi tea ferbinte. Spre a împedeca boala scorbutului Ioan Cornbute împărţì fie-cărui câte câte-va picături de zamă de lămâie.

(Va urma.)

gare, cari circulă între Predeal și Brașov. Cu modul acesta, plecând cineva din Bucuresci cu trenul la 8 oare 45 m. dimineața, ajunge la Brașov la oarele 4 și 20 m. după amiadi.

* (Lupi). Jurnalului „Egyetétés i se scrie din Sângiors, că în impregiurul ținutului se țin foarte mulți lupi, cari în noaptea spre 30 Noemvrie au rupt un om și 'l-au mâncat tot de numai din hainele lui s'au mai aflat nesce sdrențe pline de sânge. În Chileni au scos din coteț un porc și 'l-au mâncat. Aceste sûnt urmările dărei de pusci!!

* (Înțelepciunea amploiaților rusesci). Jurnalul rusesc „Odesskij Wjetnik" din 14 Noemvrie ne spune următoriul cas curios: Polițistul din Odessa, Kalaschnikoff, aduce la poliție pre un individ beat petrecut, pre care îl aflase zăcênd în drum. Poliția aflase la acesta 60 ruble din care jumĕtate o cinstesce polițistului Kalaschnikoff pentrucă dênsul a adus îndividuul la poliție și prin aceasta a încungiurat perderea sumei întregi aflate la el. Acest cas ne aduce aminte de altul asemenea, carele se întêmplase de curênd într'un orășel din țara cazacilor donici. (Rusia de sud). Adecă Ispravnicul (judele cercual) al orășelului ceruse dela un neguțătoriu de acolo o sumă mai mărișoară de bani — cinste. Neînțelegênduse însĕ neguțătoriul la aceasta, isprăvnicul prea puternic îl aruncase de loc în arest. Acum vine muerea arestatului neguțător și întreabă pe ispravnicul pentru ce a închis pe bărbatul ei? Ispravnicul îi rĕspunde: „El este un hoț". „Ce a furat?" întreabă femeia „Eu nu sciu să fi furat nimica". La aceasta femeia primesce dela ispravnicul următoriul respuns juridic: „Dacă n'a furat, poate încă fura".

* (Redacțiune pe trenuri). Pe trenul pacific ese pe toată diua un jurnal, a cărui redacțiune și tipografie se află în 2 încăperi construite după modul postelor noastre de ambulanță. Această foaie conține cele mai interesante sciri, pertractări congresuale, curse de bursă, notițe de mărfuri ș. a. trămise prin telegraf; materialul se primesce la anumite stațiuni, se culege și se tipăresce pe tren cât se poate mai curênd. Călĕtoriul în acest mod și în decursul călĕtoriei lui de 6—7 dile prin ținuturi în partea încă cu totul necultivate este în curent cu politica, comerciul și industria. Abonamentul e calculat pentru o serie de 7 numeri din cari cel de pe urmă în călĕtoria spre San-Erancisco ese în vêrful dela Sierra Nevada.

* (Telegramele și scrisorile lumei în 1878.) Cetim în diarul spaniol „El Moschito": După o statistică universală telegrafică, depeșele care s'au espediat în 1878 în toată lumea de diversele fire, însumează numĕrul de 135 milioane, în cifră rotundă. Din aceste, în numĕr de mijloc 40 milioane, sûnt numai correspondențe personale și particulare. Același diar ne dă cifra, după documente autentice, a scrisorilor ce s'au espediat în 1878, de diversele poste al țĕrilor celor cinci părți ale lumei; ele au ajuns numerul rotund de 3,200 milioane!

Calculeze acum cine voesc hârtia și cerneala ce s'a întrebuințat.

„Resb".

* (Unde se însoară mai mulți)? După „European" cele mai multe căsătorii se fac în Ungaria, apoi urmează Francia, Englitera, Austria, Italia, Dania, Germania, Norvegia, Svedia, Olanda, Scoția, Belgia, Elveția, Russia și Irlanda. Însĕ și mortalitatea este mai mare la noi.

* (Călitul sticlelor de lampi). D. Medic C. G. Urlățianu din Ploiesci ne comunică o practică a sa descoperire, de cea mai mare simplicitate în privința sticlelor de lămpi, ce așa de des se sparg prin focul ceva mai mare al flacărei, sau din causa răcelei. Acest lucru oferă o mare economie.

Pentru a se călí sticlele de lampă făcêndule să resiste unei flacări mai mari, și a se da lunei o estensiune îndoită și chiar întreită, nu este alt ceva de făcut, decât a pune sticlele ce voiesci a le căli într'o tinghie, sau alt vas, a le turna apă rece deasupra până se vor acoperí de tot, și apoi punêndule pe foc le ferbi până dă apa în colcote după care iai vasul de pe foc și îl lași să se recească. Scoțênd apoi sticlele le stergi bine, și le ai preparate sau călite, cum am dis mai sus. Acesta este un consiliu de care se vor felicita economii și mai cu samă servitorii care plătesc sticlele pe care le sparg.

* (Un proces curios). Cetim în „Steaua Rom." din Iași: Dilele aceste s'a tratat înaintea tribunalului de Iași sect. II-a un proces rar la noi. D-l cavaler Teofil Vasilico din Bucovina, intentase domnei Maria Popoviciu din Iasi o acțiune, prin care susținea, că d-na Popoviciu 'i-ar fi fost promis de al lua în căsătorie și că acum ne mai voind a se țîné de acel angajament, îi causase daune enorme, pe care el le reclamă înaintea tribunalului, evaluându-le numai la modesta sumă de 60,000 franci. Tribunalul a respins cererea acestui domn, condamnându'l și la trei sute franci spese de instanță.

Bursa de Budapesta

din 9 Decemvre n.

Renta de aur 96.—, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.50, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.25, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.75, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 109.—, obligațiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.50 obligațiuni urbariale ung. 86.25, obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire 87.50, obligațiuni urbariale temeșiane 85.25, obligațiuni cu clausulă de sorțire 85.—, obligațiuni urbariale transilvane 85.25 obligațiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.60, renta austriacă în argint 70.50, renta de aur austriacă 81.—, sorți de stat dela 1860 131.—, acțiuni de bancă austro-ung. 843, acțiuni de bancă de credit ung. 262.—, acțiuni de credit austr. 279.—, argint —.—, galbin 5.51, napoleon 9.29, 100 marce nemțesci 57.65, London (pe polița de trei luni) 116.50.

Bursa de Viena

din 9 Decemvre n. 1879.

Metalicele 5°|₀	—	—
Acțiuni de bancă	856	—
Împrumutul de stat din 1860	131	30
Împrumutul naț. 5°|₀ (argint)	68	60
Acțiuni de credit	262	25
Valuta nóuă imperială germână	57	70
London	116	54
Galbin	5	53
Napoleon d'aur (poli)	9	30½

Economic.

Mediaș, 4 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu 8.50—9.—; Grâu sĕcăreț fl. 6.80—7.20; Sĕcară fl 5.50—5.80 Ovĕs fl. 2.80--3.; Cucuruz fl. 4.25—4.50; Sĕmênță de cânepă fl. 5--6.—; Fasole fl. 7—8 mazere fl. —.—; Cartofi fl. 1.60—1.80; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 34—38; Slănină pro 100 chilo: fl. 40—50; Unsoare de porc fl. 50—; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de vițel 36--40 cr.; carne de berbece —— cr. oauĕ 3 de 10 cr. Têrgul de adi a fost foarte rĕu cercetat.

Brașov, 5 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl 8.—9.; Grâu sĕcăreț fl. 5.50; Sĕcară fl. 5.30—5.50; Orz fl. 4.20—4.30; Ovĕs fl. 2.60—2.70; Cucuruz fl. 5.; Mălaiu fl 4.55; Mazere fl. 6.80; Linte fl. 8.40; Fasole fl. 7.— Sĕmânță de in fl. 9.10 Sĕmênță de cânepă fl. 4.90— Cartofi fl. 1.30 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 44 fl.

Budapesta, 6 Dec. n. Eurna s'a pus cu toată puterea, și așa e de grea, încât n'am mai pomenit pe aici una asemenea. În loc ca să se mai ducă zăpada cea groasă ninge într'o di ca într'alta mereu, pare că s'a măniat natura pe noi și are de gând să ne cotropească. În sĕptĕmâna trecută numai diua de pe urmă a fost limpede și încâtva frumeasă. Temperatura e foarte rece și stă acuma la + 1° R. Receala cresce pe di ce merge, gerul 'și-a început jocul și a prefăcut toate riurile, și toate apele în ghiață. Chiar și Dunărea e înghețată și așa deocamdată comunicația pe apă și uscat este tare întreruptă. Negoațele în sĕptĕmâna trecută au fost rele, prețurile tuturor articlelor din têrg au scădut, însĕ numai puțin. Așa notăm în special.

Grâul la 40,000 m. m. cu câte fl. 14—14.95; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9.50—10; orzul la 4000 m. m. cu fl. 7.—9.20; ovĕsul la 3000 m. m. cu fl. 7.20—7.85: cucuruzul la 7—8000 m. m. cu fl. 7.80—9; făina a trecut slab; asemenea și păstăioasele și adecă: fasolea cu fl. 11—12; lintea cu fl. 10—16; mazerea cu fl. 13—16; mălaiul cu fl. 8.25; sĕmênța de in cu fl. 13.50—14; sĕmênța de cânepă cu fl. 10.50—10.75; toate per 100 chilograme; lânile s'au vêndut per 56 chilograme cu fl. 53—54; și per chilogram cu fl. 1.75—3.75.

Porcii încă n'au avut mare trecere. În têrg s'au aflat 67,070, între cari din Ungaria de jos 6190, din România 860 și din Ardeal 710 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 51—52 fără vas și cu vas cu tot cu fl. 53; slănina cu fl. 45—47.50; sĕul cu fl. 48—49; spirtul *en gros* cu fl. 35—50, *en detail* cu fl. 36—36.75.

Peile au trecut mai bine și adecă: cele de oaie cu fl. 2.40—2.80 părechia, eară cu fl. 130—1.45 per 102 dărabe cele din Bănat și Ardeal; peile de capră din Ardeal s'au plătit 100 dărabe cu fl. 160—165; cele de vacă cu fl. 108—112; cele de bou din Bănat cu fl. 135—140 și din Ardealcu fl. 145—150 per 102 dărabe; cele de cal au trecut cu fl. 13—14 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitațiuni: în 30 Dec. 1879 și 30 Ian. 1880 imob. lui Iosif Popa în Daia (jud. cerc. Sânmărtin); în 31 Dec. 1879 și 31 Ian. 1880 imob. lui Carol Koszta în Brașov (trib.); în 29 Dec. 1879 și 29 Ian. 1880 imob. lui Petru Penz în Nadiș (judec. cerc. Huedin); în 7 Ian. și 7 Febr. 1880 imob. rĕmasului după Partenie Bătrina în Vica (trib. Deva); în 9 Febr. și 15 Martie 1880 imob. massei concursuale a lui Bogdan Banyai în Tamasfalva, Szörcse și Zabola (trib. Oșorheiu); în 5 Ian. și 5 Febr. 1880 imob. lui Carol Miklosi în Aiud; în 26 Ian. și 26 Febr. 1880 mobilele și imob. lui Nicolau Șerban și soți în Rus (trib. Sibiiu): în 19 Dec. imob. lui Francisc Miko în Bodroc (jud. cerc. Sângiors); în 15 Decemvre imob. lui Comșa Sofron Itu în Comana de jos (judec. cerc. Făgăraș); în 16 Dec. imob. lui Vasiu Gligor în Horszas.

Nr. 260. 2—3

CONCURS.

Pe temeiul înaltei ordinațiuni consistoriale dto 16 Octomvre 1879. Nr. 2793 B., se escrie de nou concurs pentru intregirea veduvitei parochii de classa a III, din comuna Hepria cu termin până la 30 Decemvre a. c. stil. v.

Emolumentele sûnt:

1. Cinci juguri arătură și folosința progădiilor.
2. Dela 106 familii câte o veadră de must a 8 cupe și câte o di de lucru.
3. Venitul stolar îndatinat, lemne din pădurea bisericii și prospect de a se îmbunătățí venitul parochial din an în an până la dotare corespundătoare prin cumpĕrare de pămênturi.

Doritorii de a se aplica la preatinsa parochie au să-'și înainteze suplicile inzestrate cu documentele prescrise de „Stat tul organic" și regulamentul provisor din a. 1873 până la sus arĕtatul termin subsemnatului scaun protopresbiteral.

Sebeș în 14 Novemvre, 1879.

Scaunul protopresbiteral gr. or.
În conțelegere cu comitetul parochial.

I. Tipeiu m. p.,
ppresbiter.

Nr. 197. 1879. 3—3

CONCURS.

Devenind vacantă parochia gr. or. de classa III din Covragi în protopresbiteratul tractului Hațeg, se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 18 Decemvrie a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Casă parochială.
2. 6 jugere pămênt arător și fênaț.
3. Dela fie-care familie (83 fumuri) câte douĕ ferdele cucuruz nesfârmit cu tuleul și
4. tot asemenea câte o di de lucru dela fiesce-care fum.
5. Venitele stolare îndatinate.

Cei ce doresc a ocupa această stațiune de paroch, au a'și adresa concursele instruite în sensul prescriselor din „Statutul organic" și a dispositiunilor sinodului archidiecesan din a. 1873, până la terminul sus amintit la subscrisul.

Hațeg la 16 Novemvrie 1879.
În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Raț m. p.,
protopresbiter.

Nr. protop. 212, 1879. 3—3

CONCURS.

În sensul înaltei ordinațiuni consistoriale din 9 Octomvrie 1879 Nr. consist. 2678. B. se escrie prin aceasta de nou concurs pentru vacanta parochie de classa a III-a Hașag cu terminul până în 23 Decemvre 1879.

Emolumentele sunt:

1. 18 jugere pămênt; parte arătoriu parte fênaț.
2. Dela 70 familii o di de lucru sau 50 cr. v. a., bani.
3. Stolarele usuate și regulate în sinodul ppresbiteral.
4. Casa cu edificiile necesare de locuit în 2 ani de dile, după care timp se obligă poporul a edifica casa și edificii pe curtea bisericei.

Doritorii de a ocupa această stațiune preoțească sûnt avisați a'și așterne concursele lor bine instruite în sensul „Statutului-organic" și a dispositiunilor sinodului archidiecesan din anul 1873 la subscrisul scaun protopresbiteral până la terminul sus arĕtat.

Mediaș în 21 Noemvrie 1879.
În conțelegere cu comitetul parochial.

Dionisiu Chendi m. p.,
adm. protopr.

---

ad Nr. 227 1879. 2—3

EDICT.

Anna născută Nicolae Crapciu din Sebeșul de jos comitatul Sibiului, carea dela 15 Octomvre 1870 a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat Ioan Toma Ritivoiu, tot de acolo fără a se scí ubicațiunea, se citează prin aceasta ca în termin de un an și o di dela diua mai jos însemnată să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră și în absența ei se va decide procesul intentat contra'i de către bărbatul ei sus numit.

Sibiiu în 14 Noemvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Sibiiu II.

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 141. **Sibiiu, Sâmbătă 1 Decemvre v. 1879.** *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane. Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de doue ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 28 Noemvre.

Un şir lung de articuli se lănţuiră de votarea proiectului privitoriu la armată în casa deputaţilor senatului imperial de părerile cele mai opuse, după cum adecă sûnt de opuse şi punctele de vedere ale partidelor representate prin organele lor de publicitate. În mulţimea de articuli nu este vorbă numai de resultatul votărei. Este vorba şi de decursul desbaterei, căci şi în aceasta au fost incidente, cari au dat materie la reflesiuni politice.

Când near da mâna am reproduce cuvêntări întregi de ale deputaţilor cislaitaniani din deosebitele tabere. În chipul acesta ar fi arătat şi quasi isvorul diverselor păreri sub care se înfăţişează situaţiunea politică a monarchiei austro-unguresci.

Din toate însĕ se vede, că sûntem departe încă de realisarea asteptărilor celor drepte, care ar fi în stare de a mulţămí de o potrivă pe toate naţionalităţile din monarchie.

Înteresele nemţesci, cele slavice şi cele maghiare încă şi acum se vĕd formulate astfeliu, încât o împăcare reciprocă este departe de a fi posibilă.

Nemţii au în vedere superioritatea lor în cultură şi pentru aceasta reclamă pe partea lor conducerea, la vedere în părţile cislaitane cu reservaţiunea pentru monarchia întreagă, şi poate şi cu alte reservaţiuni; Slavii păşesc pe fie-care ḑi mai pe faţă cu tesa, că maioritatea în monarchie este a lor, de unde deduc, că monarchia austro-ungurească este o monarchie *per excellentiam* slavică; Maghiarii în fine nu au alte grigi de cât, că atât Nemţii cât şi Slavii sûnt inimicii lor şi în lupta acestor doue elemente vor perde supremaţia lor, reeşind una sau alta din cele doue învingĕtoare.

Astfeliu stând lucrurile perspectiva pentru noi devine tot mai posomorîtă.

O raḑă mai blândă şi mai de bune speranţe s'ar vedé din cuvintele ministrului Taaffe din discursul seu rostit cu ocasiunea desbaterei proiectului privitoriu la armată; însĕ situaţiunea cea problematică a cabinetului Taaffe în urma votului şi de altă parte raḑimul seu de Slavi, cât pentru noi, întunecă şi această slabă mângăiere!

Revista politică.

Sibiiu, în 30 Noemvre

Dacă în lumea politică ar fi normative numai actele guvernelor am puté fi siguri, că pacea nu va fi jignită, cel puţin nu în timpul mai de aproape. Administraţiunea superioară a armatei austro-ungaresci a mers cu un pas mai departe în împuţinarea trupelor din Bosnia. Dela Decembre începênd trupele de sub comanda generală din Seraievo sûnt dislocate cu desevêrşire pe picior de pace

Împregiurarea aceasta este cu atât mai semnificativă, cu cât în apropiare Albanezii şi Muntenegrenii s'au ciocnit şi poate se vor mai ciocní pentru Gusine şi Plava, ţinuturi care în sensul tratatului din Berlin Montenegrenii au tot dreptul să le reclame pentru dênşii, şi Albanezii se împrotivesc. Montenegrenii asigură Europa, că colisiunile între dênşii şi Albanezi vor înceta şi în cele din urmă renitenţii de până acum se vor supune sorţii create lor de areopagul european.

Dacă ar fi numai cestiunea celor vre-o câţiva Albanezi pendentă, Europa n'ar avé pentru ce să fie neliniscită. Sûnt însĕ numai unul sau doi paşi dela Albanezi, Bulgarii, cari parte cochetează cu fraţii lor din Rumelia orientală, parte comit faţă cu Mahomedanii fapte, cari în tot momentul ar provoca conflicte între junele staturi de pe peninsula balcanică şi între Poarta otomană, dacă influenţa rusească cu greutatea cea de pământ a amiciţiei sale n'ar zăcé pe peptul înaltei Porţi.

Scirile din Petersburg asigură, că atentatul dela Moscva a băgat o frică panică în întreaga societate înaltă a Rusiei. Consternaţiunea se sue până în cercurile cele mai înalte. Aceste de altmintrea sûnt dominate de doue partide: una este cu toată resoluţiunea pentru părerea, că ţarul să abḑică şi să lase fiiului seu greaua problemă de a regenera împĕrăţia, căci nici cu sistema vechie nici cu puterile usate de până acum nu mai merge; Marele duce clironom, care acum este bolnav, încă este de părerea aceasta. Din contră ceealaltă, cu toate că e inferioară celei dintâiu atât în privinţa numĕrului cât şi a însemnătăţii, nu vrea să scie nimica de o schimbare pe tron; încă nici un Romanoff n'ar fi lăsat domnirea în tină, influenţa unui astfeliu de fenomen ar fi asupra multor popoare ale imperiului funestă. Împĕratul însuşi încă nu s'a pronunţat de loc, el e bolnăvicios şi foarte rĕu dispus. Situaţiunea e înfăţişată în colori posomorîte.

În şedinţa dela 9 Decemvre n. venì pe tapet în camera italiană recunoascerea independenţei Ro- [illegible] terpelat pe guvern în privinţa recunoascerei independenţei României. Ministrul president Cairoli a rĕspuns, că Italia, legată de România prin legături de amiciţie şi frăţietate, a dorit de mult să ducă în îndeplinire actul de recunoascere, însĕ a trebuit ca mai nainte să se împlinească articulul 44 din Berlin. Italia, Francia, Germania şi Anglia a trebuit să aştepte revisiunea constituţiunei României şi, după părerile celor patru cabinete, ar mai trebuí aşteptate şi garanţii pentru aplicarea constituţiunei revĕḑute. Convorbirile cu representanţii României au produs o declaraţiune dată de guvernul României, a cărui cuprins 'l-a cetit Cairoli. Fiind declaraţiunea satisfăcĕtoare, Italia a ţinut, că a sosit momentul de a recunoasce independenţa României. Decisiunea aceasta s'a notificat guvernului român şi celorlalte cabinete. Maurigi se declară mulţămit cu împărtăşirile lui Cairoli, care fură aplaudate foarte de toate partidele casei.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 5 Decemvre s'a continuat la ordinea ḑilei desbaterea generală asupra proiectului relativ la tacsa militară.

P. Szontagh aproabă principiul enunciat în proiect, dar cu toate aceste nu'l primesce. Proiectul cuprinde cu deosebire puncte, cari vatĕmă şi atacă legile esistente; § 10 care statoresce mărimea tacsei, calcă principiul stabilit în legea de înarmare, § 6 alterează proporţia cuotei. După pactul dualistic Ungaria contribue la chieltuelile comune 30 percente; la fondul de pensiune proporţia e 23:77. Şi acum vine acest proiect şi stabilesce o cuotă de 43 percente. Asupra acestei schimbări însemnate nu ne-a lămurit nimene; este o procedere necorectă din partea ministrului pro- [illegible] obiectului. Cu ce se poate justifica această cuotă? Se poate ḑice că această tacsă este un surogat al contribuţiunei de sânge, dar aceasta nu este esact, căci tacsa aceasta nu poate fi considerată decât ca o contribuţiune în bani şi contribuţiunile în bani — dacă sûnt comune — trebue calculate în sensul legei dela 1867 după capabilitatea ţĕrei de a contribuí, ear nu după numerul sufletelor. Primindu-se acest proiect de lege militarii Ungariei vor avé o pagubă însemnată în folosul Austriei, pentrucă Ungaria ar trebuí să concurgă la fondul ce se va înfiinţa numai cu 30 percente, cum cere legea dela 1867, pre când legea de faţă stabilesce 43 percente. Proiectul de lege în Austria statoresce în aceasta privinţă tacsa cu 1—80 florini, al nostru cu 3—100 fl. Aceasta nu e nici drept

FOIŢA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

După un somn de 8 oare, călĕtorii au plecat mai de parte, însĕ nu înainte de a se fi întârit oamenii şi cânii cu un prânḑ substanţial. Cânii trăgeau sania pe ghiaţa netedă ca oglinda cu o uşurătate aşa de mare, încât marinarii abia se puteau ţiné de ei.

Durere, la mai mulţi dintre călĕtori, din reflecsul luminei lunei de pe nemărginitele suprafeţe de ghiaţă, s'a ivit un rĕu care îl putem boteza cu numele „stelire“. Rĕul se manifesta prin usturime şi dureri aproape insuportabile. Deosebit pătimiau Aupic şi lemnariul Misonne, la care se desvoltase oftalmíi în toată forma.

S'a mai observat un ciudat efect al refrângerei raḑelor, căci de multe ori când gândia careva, că păşesce pe vre o ridicătură călca minciună, ceeace i facea de multe ori să cadă. Din norocire nu s'a vătemat nimenea mai serios şi aşa întêmplările aceste dau lui Penellan numai materie de a face glume înveselitoare. Cu toate aceste el a dat ordini, ca nimenea să nu păşească nici odată fără de a cerceta terenul cu băţul ferecat, de care fiecare purta unul a mână.

În 1 Noemvre, aşa dară ḑece ḑile după plecarea dela Jeune Hardie, înaintase caravana cam la cinciḑeci de miluri spre nord. Oboseala se simţia deja foarte tare la toţi călĕtorii. Lui Ioan Cornbutte i steliau grozav ochii şi în urma suferinţelor vederea i se slăbise foarte tare. Aupic şi Fidel Misonne mai mergeau numai pipăind şi ochii lor păreau a'i fi ars reflecsul cel alb; numai Maria remăsese până acum scutită de patima aceasta, de oarece dênsa petrecea cât se putea mai mult în colibă, eară Penellan însufleţit de curagiul seu vitejesc se ţinea drept ca lumina; el resista oboselei celei mai înfricoşate. Din toată societatea însĕ mai bine se afla Andreiu Vasling, care se părea a nu băga în samă nici frig, nici dureri şi nici stelire. Constituţiunea sa de fer resista tuturor strapaţelor. El observa cu bucurie cum descuragiarea cuprinsese şi pe cei mai tari şi vedea deja apropiinduse momentul, în care societatea trebuia să se întoarcă.

În fine în 1 Noemvre oboseala aşa era de mare încăt o pausă de mai multe ḑile se părea ne încungiurat de lipsă.

După ce se alesese un loc de tăbărire se sfătuiră cum să şi'l întogmească şi s'a decis a clădí o casă de zăpadă, care să se raḑime de unul din promontorii. Fidel Misonne a ficsat numai decât depărtările fundamentului, cincisprĕḑece urme lungime şi cinci urme lărgime, şi el, Penellan şi Aupic au tăiat bolovani de ghiaţă, cari fură aduşi la locul destinat şi aşedaţi în ordine. Fiindcă material era din destul nu era de lipsă să'l cruţe. Păretele din dos acuşi fu ridicat într'o înălţime de cinci urme şi tot aşa de lat. Cam după un timp de opt oare toţi patru păreţii erau gata. În partea de meaḑăḑi s'a lăsat loc de uşe, preste care atêrna o pânḑă de cort, care se întindea ca plafond peste toată casa.

Mai era a se face acoperişul acestei clădiri efemere şi după o lucrare opintitoare de trei oare şi acesta fu gata; fiecare s'a retras obosit în casa de zăpadă. Ioan Cornbutte suferia atât de mult de nu era în stare a păsí odată. Andreiu Vasling a sciut să se folosească aşa de bine de descuragiarea şi durerile vechiului marinariu, încât a stors dela acesta promisiunea, că nu va mai continua învestigaţiunile în pustietăţile aceste înfiorătoare.

Penellan era într'o dispoşiţiune desperată; pentru el era un ce revoltătoriu şi laş a renuncia pe basa unor suposiţiuni de nimica dela cercercetarea după soţi, însĕ remonstraţiunile lui n'au avut succes. Întoarcerea era aşa dară decisă.

Societatea întreagă însĕ avea lipsă de odichnă şi de recreaţiune după încordările din urmă aşa în cât până nici corect după logică. Din aceste consideranţe oratorul respinge proiectul. (Aprobare viuă în stânga).

D. Irányi află că li se face dreptate acelora cari nepotênd serví în armată pentru vre-un defect trebue să presteze o contribuţie corespundĕtoare în folosul celor ce au devenit invaliḑi sau în folosul vĕduvelor şi orfanilor acestora. Dar totuşi oratorul trebue să'i spună guvernului că a întârḑiat atâta vreme cu întroducerea legei, pentrucă statul, dacă calculările guvernului sûnt esacte, are în urma acestei întârḑieri o pagubă de aproape 30 milioane florini. Oratorul polemisează cu Szederkényi care a declarat această tacsă nedreaptă. Elveţia democratică a întrodus această contribuţiune dela începutul seculului şi acolo serviţiul militar e cu mult mai uşor decât la noi, cari abia de 25 ani am avut patru resboaie. Dar aceasta tacsă esistă nu numai în Elveţia ci a fost întrodusă şi în Francia de prima republică; ea esistă în Bavaria. Dacă oratorul trebue să respingă proiectul, el o face aceasta pentru cuvêntul, că principiul în sine corect nu este bine aplicat.

Mai ântâiu se întroduce printrênsul o nouă afacere comună, fondul de ajutor pentru militari, după aceasta venitul se folosesce şi pentru delăturarea deficitului. Suma prisositoare după ajutorarea orfanilor, invaliḑilor etc. ar trebuí folosită numai pentru scopuri de apĕrare a Ungariei; mai departe oratorul nu'şi vede împlinită dorinţa, ca administrarea fondului să fie controlată de o deputaţiune regnicolară, ca şi reserviştii suplementari să plătească tacsa şi ca cei incapabili de câştig să fie scutiţi cu desĕvêrşire; mai departe aceia cari au devenit necapabili pentru serviţiu după ce a servit pe jumĕtate să plătească şi tacsa unul sau doi feciori în serviţiul armatei, de asemenea să plătească numai pe jumĕtate tacsa pentru fiul scutit: tacsa ar trebuí să se plătească ca ori ce contribuţiune, la pătrariul anului, şi nu deodată întreagă. Nu e de admis principiul ca incapabilitatea de a plătí tacsa să fie pedepsită cu arest. Oratorul mai critică şi alte dispoziţii, anumit disposiţiile ca cei ce emigrează să plătească deodată tacsa pe 12 ani, că trecerea cu locuinţa dintr'o comună într'alta să fie condiţionată de plătirea tacsei ş. a. Oratorul este aplecat a primí un proiect de lege, care cuprinḑênd principiul fundamental să fie scutit de mancităţile ce le are proiectul de faţă, mancităţi, cari nu se pot emenda în desbaterea specială. Oratorul voiesce ca cetăţenii să fie cât se poate uşoraţi de sarcini, dar dênsul are şi simpatii cătră cetăţenii ce se află în armată, cătră soldaţii Ungariei, cari apĕră patriotismul şi libertatea cu sângele lor când va cere trebuinţa. Nu primesc proiectul.

F. Szederkényi observă rectificând că dacă proiectul de faţă corespundea punctului respectiv din legea dela 1868, el 'l ar fi judecat în discursul seu din şedinţa trecută din alte puncte de vedere.

Ministrul president C. Tisza se întoarce mai ântâiu contra argumentelor aduse eri de Szederkényi. Acesta îşi reservase a vorbí la discutarea legei de înarmare de imensele strapaţe ce le impune serviţiul militar de aḑi soldaţilor. La aceasta replică ministrul president că soldaţii togma pentru acea sûnt soldaţi ca să poarte resboiu şi resboiul e împreunat cu strapaţe. S'a ḑis mai departe că în vederea acestor strapaţe mulţi vor preferí a se scutí de serviţiu plătind tacsa. Aceasta e o contraḑicere, pentrucă şi cel mai sĕrac, dacă strapaţele sûnt chiar aşa imense, va plătí mai bine cei 3 fl. decât să se supună la strapaţe.

Nu se poate ḑice că acest proiect de lege ar avé o putere retroactivă, pentrucă obligamêntul însuşi e stabilit în legea dela 1868, numai cât atunci acest obligămênt nu s'a detaiat prin lege. Aceasta e numai un avantagiu pentru respectivii, căci în loc de a plătí tacsa pe 12 ani, ei o vor plătí numai pe 1—2 ani.

Cât pentru întrebuinţarea banilor prisositori disposiţia proiectului de faţă e mai bună decât cea provĕḑută în legea dela 1868, căci ne ameliorăm finanţele.

Presentarea proiectului s'a întârḑiat din motivul că guvernul unguresc present şi cele de pănă acum nu s'au învoit ca fondul în cestiune să se administreze de ministrul de finanţe comun. Relativ la cuota observă ministrul president că aici nu e vorba de chieltuelile armatei comune ci de aprovisionarea soldaţilor şi a familielor lor — şi de acea e corect să se ia ca basă cuota după care Ungaria contribue la contingent. E corespunḑĕtor şi drept că îngrigirea de invaliḑi e comună, căci uşor se va puté întêmpla ca într'o campanie să devină mai mulţi invaliḑi dintre Unguri. Cuota Ungariei la fond e ficsată, ce va întrece preste cuotă va încurge în cassele erariului.

Ministrul president e convins, că fiesce-cine va afla corect principiul de a se întroduce o tacsă pentru scutirea de serviţiul militar, fiesce cine va aproba îngrigirea noastră de soldaţi şi de familiile lor şi prelângă aceasta de sporirea venitului erarial, fiesce cine va afla tacsele stabilite drepte. Din aceste consideraţiuni recomândă primirea proiectului de lege.

Bl. Orbán respinge proiectul pentru că nu voiesce să se sporească contribuţiunea de sânge cu altă contribuţiune nouă în bani. Propune a se lua mĕsuri energice pentru cere corupţiunile la asentări, anumit pentru ceice scutesc fără basă legală o pedeapsă de 10 ani temniţă.

Ministrul de justiţie T. Pauler replică, că pedepsele pentru asemenea casuri sûnt provĕḑute în codul penal şi pedepsirea se ţine de judecătorii.

L. Mocsáry respinge proiectul, crede că nu se mai pot stoarce 4 milioane contribuţiă nouă directă. Tacsele sûnt prea mari şi aplicarea legei va provoca complicaţiuni odioase, mai ales în punctul pedepselor.

B. Lukács recunoasce îndreptăţirea principială de a se întroduce această contribuţiune, se întreabă însĕ, dacă este bine aplicat acest principiu? Oratorul constată, că aplicarea e greşită, şi nu poate primì proiectul din consideraţiune cătrâ interesele financiale şi economice ale ţĕrei. Guvernul s'a abătut dela disposiţiile legei din 1868, şi motivele lui nu ne sûnt conoscute. Iniţiativa la această lege a emanat dela senatul imperial austriac, ear nu dela guvernul unguresc. Proiectul de faţă are desavantagiul, că întroduce o contribuţiune mai mare decât cer chieltuelele preliminate într'ênsul. Proiectul diferă de legea de înarmare şi prin aceea, că în cea din urmă nu e vorbă de crearea şi manipularea separată a unui fond nou şi guvernul totuşi intenţionează aceasta cu cugetul reservat ca în casul unei mobilisări noue să poată acoperí spesele eventuali. (Aşa este! în stânga). Un defect însemnat mai are proiectul că nu enunciă pe faţă că sumele prisositoare au să se incurgă în cassa statului. Întrebuinţarea acestor sume devine prin aceasta ilusoră.

În fine respinge proiectul de lege.

I. Madarász, ar fi dorit ca acest proiect să nu se fi substernut de loc pănă la înfiinţarea unei armate unguresci independente. (Aplause în stânga estremă). Cetăţenii supuşi la această contribuţiune şi aşa nu se bucură de drepturi deosebite, şi dacă cu toate aceste statul le impune această sarcină, el procede într'un mod ce vatĕmă simţul de dreptate şi mintea sănătoasă. În fine respinge proiectul.

Şedinţa se întrerupe şi după stabilirea ordinei de ḑî pe mâne, se închide la 2 oare.

Proiect de lege

despre tacsa militară.

Cap I.

§ 1. Tacsa militară sûnt datori a o plătí:

1. *a*) Aceia cari s'au aflat neapţi pentru totdeuna a presta serviţiul militar şi ca atari sûnt sterşi din listele de asentare.

b) Aceia, cari se reîntroduc în listele de asentare sau în timpul cât se află în ultima clasă a etăţii sau după ce au eşit din această clasă.

2. Acei cari se eliberează în ultima clasă a vêrstei (de asentare) sau după ce au eşit din aceasta pe basa § 10 din legea pentru înarmare art. XL: 1868, sau sûnt dimisionaţi în înţelesul § 40 punct *c*) din art. de lege citat.

3. Aceia cari înainte de a'şi termina serviţiul militar se demisionează pentru un astfel de defect trupesc, care nu face pe respectivul necapabil de câştig şi care nu provine din împlinirea datorinţelor sale ca militar.

4. Acei obligaţi a milita, cari emigrează din monarchia austro-ungară, înainte de a trece timpul serviţiului lor, legal (art. de lege XL: 1868 § 55).

Cu privire la aceia cari vor vení, înainte de înactivarea acestei legi, într'una din categoriele amintite în punctele 1, 2, şi 3, va începe datorinţa de a plătí tacsa militară cu anul, în care se va înactiva legea de faţă.

§ 2. Datorinţa de a plătí tacsa militară se întinde:

a) cu privire la indiviḑii amintiţi în punctul 1 şi 3 § 1 pe fie-care an al serviţiului legal (§ 4 din legea de înarmare), care avea să'l plinească încă respectivul la casul dacă se înrola, respective, dacă nu se dimisiona;

b) cu privire la indiviḑii amintiţi în punctul 2 § 1, peste toţi anii din perioda de serviţiul de 12 ani, în decursul cărora eliberarea sau dimisionarea rĕmâne în valoare pentru respectivul.

c) cu privire la militarii amintiţi în punctul 4 § 1, peste toţi anii din serviţiul de 12, ani care avea să'l plinească încă respectivul în sensul legei de înarmare, ori că a fost aflat apt pentru serviţiu ori neapt.

§ 3. Nu sûnt datori a plătí tacsa militară:

1. Cei ce nu sûnt capabili de câştig, întru cât nu au nici avere;

2. Acei seraci cari se bucură de ajutoriu public.

3. Acei deobligaţi la serviţiul militar, despre cari tractează § 10 din art. de lege XL: 1868 şi cei ce se ţin de gloate pentru anul, în care se chiamă la serviţiu.

§ 4. Datorinţa de a plătí tacsa militară înceată:

a) cu moartea individului supus contribuţiunei;

b) dacă cel supus contribuţiunei ajunge între indiviḑii cari se bucură de o aprovisionare publică;

c) la casul de strămutare de pe un teritor al unui stat din monarchie pe teritoriul celuilalt stat al monarchiei pentru teritoriul, din care a emigrat respectivul.

§ 5. Venitele ce vor încurge sub titlul de tacsă militară se vor întrebuinţa în prima linie:

1. pentru îmbunătăţirea aprovisionării invaliḑilor;

2. pentru îngrigirea de vĕduvele şi orfanii gagiştilor pe lună şi a soldaţilor, cari se ţin de statul armatei, de marina de resboiu şi de miliţiele teritoriali (honveḑi) şi au căḑut în luptă cu duşmanii s'au au murit în urma rănirilor sau a strapaţelor din resboiu.

In a doua linie se va întrebuinţa o parte din venitele amintite pentru ajutorarea familielor lipsite a celor concediaţi în mod durabil, a reservistilor, a reservistilor suplementari şi a honveḑilor, dacă acestia se conchiamă în cas de mobilisare.

---

una altă nici gând nu putea fi de pregătirile de întoarcere.

A patra ḑi Ioan Cornbutte era restaurat într'atâta, încât a putut hotârî un loc unde, să se îngroape victualele ce erau de prisos pentru călĕtorie: pentru casul néprobabil, că investigaţiunile s'ar mai estinde încă odată în direcţiunea aceasta s'a însemnat locul cu un semn, care era uşor de cunoscut. In fie-care ḑi de călĕtorie căpitanul lăsase în urmă astfeliu de deposite, pentrucă în chipul acesta îşi asigurà victualii pentru întoarcere, care nu trebuia să le transpoarte mai departe pe sanie.

Ḑiua de plecare era ficsată pe 5 Noemvre la ḑece oare. O întristare adâncă cuprinsese societatea întreagă. Vĕḑênd Maria cât era unchiul ei de descuragiat şi de desperat nu'şi putu oprí lacrimile. Ce suferinţe înfricoşate şi zadarnice! ce de muncă pustie! În cât privesce pe Penellan, el era în o disposiţiune detestabilă; el blăstăma şi îngiura toată lumea şi nu întârḑia apune înaintea consoţilor sĕi slabiciunea şi laşitatea lor; el le presenta modelul Mariei; ea ar fi mers pănă la sfêrşitul lumei, fără de a se văiera odată măcar.

Andreiu Vasling nu'şi ascundea nici decum bucuria, că se reîntorc; el se silia acum mai mult ca ori şi când altă dată în giurul tinerei fete şi căuta a o mângăia, că dacă va trece iarna, investigaţiunile se vor începe de nou, cu toate că bine scia că atunci toate întreprinderile vor fi prea tărḑii.

Cap X.

Îngropaţi de vii.

În seara dinainte de întoarcere, când societatea era ocupată cu pregătirea cinei şi Penellan tocma dărăburia nisce lăḑi spre a câştiga material de foc şi a'l băga în cuptoriu, casa de zăpadă dintr'odată se umple de un fum gros şi un cutremur înfricoşat a clătinat edificiul şi pe locuitorii lui.

În toate părţile domnia întunerecul cel mai adênc, numai vêntul mugia înspăimêntătoriu. Pe lângă aceste ningea ninsoare deasă cu vifor volburatec. Frigul era aşa de teribil încât subcârmaciul simţia cum îi degeră mânile. După ce le-a muiat vêrtos în zăpadă şi le-a frecat bine, a fugit iute în colibă.

„Grozav vifor, ḑise el; să dea ceriul să ţie casa noastră, căci altfeliu sûntem perduţi!“ (Va urma).

---

* (Conservarea buchetelor). Dăm după Figaro ḑiar parrisian, acest consiliu adresat blondelor şi brunetelor ce primesc buchete.

Când un buchet începe a se ofilí (veşteḑí) să se pună a se ferbe apă în clocote într'un vas, din care vêrsând o parte, să laşi numai atât cât să se moaie a treia parte din coadele florilor. După ce buchetul va sta astfel (cu a treia parte a mănunchiului) în aceea apă, pănă ce se va recí — ai să veḑi toate florile reîntinerind şi deschiḑênduse.

Militarii conchiemaţi în înţelesul § 18 din art. de lege XL: 1868 la serviţiul de campania, mai departe cei-ce se ţin de gloate se consideră egali cu cei conchiemaţi la serviţiul activ în linie, marină de resboiu şi în miliţiele teritoriale.

§ 6. Acea parte din venitele încassate sub titlul tacsei militare, care este destinată pentru scopurile prevěḑute în punctul 1 şi 2 a § 5, se va administra de ministrul de finanţe împreună cu interesele ca fond sèparat. La acest fond vor contribuí ţěrile coroanei unguresci după proporţia contingenfului lor de recruţi de astădată 857.470 fl. v. a. pe an.

§ 7. Dreptul de a dispune de fondul înfiinţat în înţelesul § 6. se convine ministrului pentru apěrarea ţěrei în înţelegere cu ministrul comun de resboiu.

In cas de resboiu acest fond se poate folosí întreg pentru scopurile prevěḑute în lege. (Va urma).

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Cubin lângă Dunăre 25 Noemv. (Fapte marinimoase). La începutul an. 1879 spre norocirea opidului Cubin, de primar comunal se alesese cu unanimitate A. D. Theodorovici.

Acest individ primì sarcina aceasta absolut numai ca să aducă odată la cale afacerile opidane, cari până ací erau în ruina ruinelor, şi separat faţă cu scolile şi învěţătorii.

Ca să vaḑă on. lectori, un primar cu inteligenţă nobilă ce idei şi ce tendenţe posede, voiu enumera ací din multele d-sale esemple demne toate de posiţiunea d-sale numai unele cari s'au efeptuit spre interesul scoalelor şi învěţătorilor.

De când ocupà postul de primar făcu ceea ce antecesorii sei nu făcură în 10—20 de ani. Se îngrigì cât 'i succese prin starea financială de provederea scoalelor cu lipsindele obiecte; fie-care scoală căpětă liberă voie a'şi procura carte în limba sa maternă (firesce pe spesele comunei) se supuse cu o neobosită energie faţă cu întimpinătoarea oposiţiune a ridica salarele învěţătorilor, cari până ací aveau numai 300 fl. la 400 fl,, se îngrigì mult ca fie-care învěţătoriu să'şi capete regulat prescrisa competenţă atât ficsă cât şi naturală!

În fine: cel mai proaspět şi mai demn fapt al resp. domn este, că věḑênd sěrăcia, în care se svêrcolia poporul şi věḑênd că golătatea copiilor de vestminte împedecă frecuentarea prelegerilor scolastice, luà o iniţiativă de tot sublimă între marinimosităţi, căci făcu o listă prin carea colectà dela amicii sei neguţători o cuantitate enormă de materii de iarnă, din care se îmbrăcară preste 80 de copii de scoală, de toate naţionalităţile opidului.

Deci în numele a lor 15 scolari români îmbrăcaţi din aceste materii, donate mai mare parte de d-sa vin a'i esprime călduroasele noastre mulţămiri. Urându'i viaţă îndelungată spre folosul şi spre aducerea scoalelor noastre opidane la o stare şi mai bună ca cea de present.

Dee bunul Dḑeu ca astfel de bărbaţi să nu lipsească nici pe un moment din sinul unei naţiuni şi astfel de esemple să fie imitate de primarii acelor comune, unde scoala este numai un edificiu dar interiorul e gol din causa sěrăciei în care zace poporul! D. C.

Varietăţi.

* Eri s'a celebrat în biserica noastră din cetate, întru pia amintire a întru fericire reposatului Archiepiscop şi Metropolit Andreiu Baron de Şaguna, serviţiu divin, împreunat cu liturghie şi părăstas solemn.

* (Şedinţa publică din sala Seminariului Andreian) a eşit spre deplina mulţămire a publicului care era aşa de bine representat încât sala cea mare a seminariului a fost de tot mică spre a'l cuprinde în întregul seu. Corul elevilor seminariali s'a ţinut brav în toate trei piesele de cântece. Cuvêntarea festivă, disertaţiune şi declamaţiuni toate au mers bine; impresiunea cea mai bună din ceste din urmă a făcut „Căpitanul Dan“, declamat de clericul Micu. I. Ilustritatea Sa Vícariul şi archimandritul N. Popea a mulţămit junimei şi conducětorilor ei pentru progresele ce face. Ne asociăm şi noi gratulând dlui conducětoriu, Dr. Barcian şi dlui profesor de cântări D. Cunţan pentru succesele frumoase.

* (Esundare). Din comuna Verd ni se scrie că în urma ploilor din sěptěmâna trecută rîul Hârticibaciu, care nefiind regulat noroiesce în tot anul comuna şi hotarul jumetate, s'a reversat fără veste şi cu răpejune în noaptea de 23 Noemvre v pela meḑul nopţii peste tot hotarul şi peste comună. Apa a umplut comuna străbătênd prin case, pivniţe, grajduri şi şuri. Oamenii au fost siliţi să'şi scoată vitele din grajduri în puterea nopţii. Pre mulţi 'i-a surprins apa în somn, pomeninduse şi neputând eşí din case s'au suit prin poduri şi acolo au petrecut cu copiii în frig până dimineaţa. Vitele au stat în apă. Unui biet Român 'i-a succes abia Sâmbătă a. m. a'şi scăpa pe un băiat al seu de 4 ani. Un tiner a străbătut călare prin apă de 4$\frac{1}{2}$ urme şi printre sloii de ghiaţă până la casa înnecată. S'a suit în pod şi a luat copilul mai îngheţat cu sine. Apa a rupt porţi, închisori, a děrimat 2 case înecând bucatele s. a. a noroit nutreţul, cu un cuvênt a făcut comunei o pagubă foarte mare.

* (Un omor înfricoşat) Din Satulung ni se raportează despre nesiguranţa publică ce domnesc pe acolo următoarele: Comunele Săcele de vre o câţi va ani nu'şi mai pot afla liniscea de noapte din causa deselor conturbări din partea furilor. Mai nu este ḑi, în care se nu se audă că n'ar fi fost cercetate de furi casele pacînicilor locuitori Români. Şi nici nu e de mirat fiindcă românii seceleni sûnt duşi mai preste tot anul la economiele lor în România, lăsând acasă numai femeile şi copiii lor. Aşa în preseara ḑilei din 21 Noemvre pre la 10 oare a bătut cineva în poarta lui Ioan Frăţilă din comuna Satulung cerênd a i se deschide, căci aduce o depeşe telegrafică dela postă. Femeile — mama şi nora — înspăimântate de această veste, deschiseră poarta şi furul le urmà până în casă. Aici tiranul în loc de telegramă, scoase un revolver şi descărcà din trênsul douě gloanţe nimerind pe amêndouě femeile în pept. Sirmanele femei cuprinse de frică aruncară luminarea din mână, apoi fugiră în chilia de către stradă, încuind uşa după sine. Tălhariul după ce observà se răpeḑî la uşe dar în zădar 'şi-a încercat puterile, căci nu a putut străbate la sângerândele femei, fiind uşa bine încuiată. Bětrâna a căḑut jos înnecată în sânge şi 'şi-a dat nevinovatul suflet; ear cea tineră abia în etate de 17 ani 'şi-a păstrat încă presenţa, n'a observat însě nici pe mamăsa care trăgea de moarte nici şiroaiele de sânge ce'i curgeau şi ei din pept ci deschiḑênd fereastra a trigat „Ajutor!“ — Vecinătatea deşteptată de aceşte ţipete dureroase a alergat într'acolo, dar tălharul se depărtase fără a lua cu sine ceva. Gendarmeria din noaptea aceea urmăresce pe tălhariul necontenit în toate părţile dar nu 'l-a putut afla încă. Ce va fi cu viaţa tinerei femei? nu se scie destul că s'au adus mai mulţi medici, însě glonţul nu i 'l-au putut scoate din pept, fiind ascuns pe sub coaste.

* (Atentat têlhăresc — aflarea unui cadavru — furt cu încălcare — diverse). Din Orşova i se raportează lui „Osten“: Mercuri în 26 Noemvre n. seara la 7 oare, un om tiněr bine îmbrăcat intrà în prăvălia bine luminată a lui Iacob Osvald, togma când acesta eşise, şi întrebà pe nevastă, că unde se află bărbatul? În momentul când nevasta voia să deschidă uşa şi să cheme pe servitor, tălhariul se aruncà asupra femeiei, 'i astupà gura şi 'i ceru bani ameninţând-o că de nu'i va da o va omorí. După o încăerare îndelungată îi succese femeiei a'şi desface gura şi strigà după ajutoriu; tălhariul věḑu periculul şi fugì. Osvald se afla în vecinătate şi auḑì strigări după ajutor, se grăbì către casă şi aflà pe nevasta sa zăcênd leşinată pe pămênt. După ce o strigà pe nume mai de multe ori nevasta 'şi venì în fire şi istorisì întêmplarea. Osvald a făcut arětare fără întârḑiere la pretură despre cele întêmplate, pretura a dispus cercetările de lipsă, dar cu toate aceste până astăḑi nu 'i-a succes a pune mâna pe tălhariu. Nevasta lui Osvald a rěmas cu unele contusiuni pe faţă şi mulţămesce că a scăpat cu viaţa, căci tălhariul căuta mereu sub vestmintele sale după un instrument de omor. — În Cerna lângă Topliţa s'a aflat la 27 Noemvre n. cadavrul unui locuitoriu din Mehadia, care dispăruse în timp scurt. Prin obducţiunea medicală s'a constatat, că causa morţii a fost un atentat tălhăresc. În noaptea dela 26 spre 27 Noemvre a fost încălcată judecătoria cercuală din Orşova. Încălcătorii au spart pulpitele meselor şi au luat vre-o câţiva floreni aflaţi într'ênsele. Doi oficiali au avut paguba căci aveau bani privaţi păstraţi în pulpitele meselor. Sûntem abia la începutul iernei — ce va fi mai târḑiu după înăsprirea frigului şi micşorarea câştigului? Furturile şi încălcările vor fi la ordinea ḑilei. Aceste se vor puté prevení numai prin intervenţiunea energică a poliţiei, care trebue să depărteze servitorimea ce nu se află în serviţiu. — În 25 Noemvre a trecut prin Orşova vaporul român de resboiu „Stefan cel Mare“ care până acum se afla în Buda vechiă la reparatură. După cum aflăm, direcţiunea societăţii de navigaţiune pe Dunăre a sistat în 22 Nov. primirea de mărfuri pentru staţiunile din jos de Orşova.

* (Sultanul moare de foame) Ḑiarul oficios „Politische correspondenz“ din Viena publică următoarele din Constantinopole:

„În palatul Sultanului, lipsa a ajuns la culme. Într'o ḑi, Osman-paşa mareşalul palatului a trimis la tarapana pe o rudă a sa, pentru ca să vadă dacă nu se găsesc acolo nescari obiecte, cari s'ar puté preface în bani.

El avea intenţia de a pune mâna pe borcanele de platină, destinate pentru topirea aurului, şi numai după ce s'a ḑis, că făcêndule din nou vor costa de trei ori preţul cu care se vor puté vinde el a renunţat la scopul seu.

Cu aceasta ocasie, trimisul lui Osman spunea directorului numitului stabiliment:

„Te miri de pasul, ce voesc să'l fac; dar dta nu scii, că vom murí cu toţii de foame şi că în palat numai este nici o pară“.

Osman-paşa în persoană este mai puţin de plâns; el găsesce totdeauna căi şi mijloace pentru a pune mâna pe leafa sa lunară de 42,000 franci.

El se servesce de un om de încredere de un sergent robust pe care 'l-a postat chiar înaintea uşei cabinetului ministrului de finance. Îndată ce vine cineva, care după aparenţa se vede, că aduce vre o sumă mai mare de bani sergentul năvălesce în cabinetul ministrului şi în numele lui Osman-paşa ia în primire toţi banii ce se află în casă până la suma ce se cuvine viteazului mareşal. R.

* (Instrucţiunea femeiei in Englitera). După Atheneum, cursurile pentru instrucţiunea superioară a femeilor la universitatea din Cambridge sûnt în deplină activitate. Numerul studenţilor de secs feminin este de 82, afară de personalul colegiului care are o organisare specială. N'au fost, se pare, uşor de a găsí locuinţe pentru atâta lume; pe când unele studente au fost primite la Newham-Hall, care ca şi Giston, este un colegiu pentru femei, altele au găsit asil la Norwick-House şi în altă casă improvisată, sub direcţiunea unei doamne institutoare.

În anul 1878—79, au urmat cursurile 101 studente şi la sfêrşitul anului scolar, în Iuniu multe au trecut esamenul superior.

Cursuri de sciinţă s'au început. Deschiderea lor a coincidat cu instalarea unui laborator chimic care ofere mari resurse. În acelaşi timp, un generos donator a oferit un aparat electric şi burse pentru studenţi de secs feminin fundate de corporaţiunea argintarilor, a fabricanţilor de postav şi a vênḑětorilor de postav.

Femeile pot fi admise şi în serviţiele administrative; căci murind secretarul asociaţiunei a fost înlocuit cu o femeie miss Kennedy.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

London, 12 Decemvre n. „Biroul Reuter“ anunţă din Calcuta din 12 l. c.: Când, astăḑi de sară a sosit vice-regele aici un individ a împuşcat de douě ori asupră'i, fără să'l nimerească. Atentatorul este arestat.

„Times“ anunţă: În apropiare de Cabul trupele engleze fură atacate în 11 l. c. de mari masse de Afghani. Generalul Macpherson a causat Afghanilor mari perderi şi astăḑi 'i-a atacat de nou. Inimicul se află în numěr mare în vecinătatea dela Cabul.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

Nimenea încă n'a susţinut, că în limba română între **i** şi trecerea sunetelor **d, s, t** în **ḑ, ş, ţ** nu ar ecsista foarte adeseori un necs causal. Ori cine cunoasce limba noastră mai de aproape află uşor:

1. În flecsiunile de declinare şi conjugare **d, s, t** se schimbă în **ḑ, ş, ţ**, când se află înainte de **i** scurt sau jumětăţit; şi remân neschimbaţi când se află înainte de **e**. Ecsemple: ard, arḑi, arde; ars, arşi, arse; bat, baţi, bate. Această regulă este atât de generală, încât numai o escepţiune unică şi neînsemnată se află, adecă: când lui **t** (urmat de **i**) i premerge un **s**, atunci înmuiarea se aruncă înapoi asupra lui **s**, făcêndu-'l pe acesta **ş**, d. e. acest, aceşti, prost, proşti.

Eu ţin că acest cas de trecerea lui **d, s, t** în **ḑ, ş, ţ**, este de mare importanţă, căci cu deosebire din flecsiune se cunoasce organismul unei limbi indogermane şi funcţiunile lui: anatomia şi fisiologia sa.

2. Înainte de **i** lung **d, s, t** încă se schimbă foarte des, cu deosebire ear' în flecsiune, în **ḑ, ş, ţ.** Ecsemple; aude, auḑim, auḑit, a auḑí; ḑice, ḑile — ese, eşim, eşit. a eşí; beşică, reşină — pate, păţim, păţit, a păţí; mulţime, subţire.

3. Foarte des **d, s, t** se schimbă în **ḑ, ş, ţ** şi atunci când urmează un **i** scurt şi încă o altă vocală (cu deosebire **e**) Aceasta se vede înainte de toate din astfel de ecsemple, unde deja în limba latină se află

acel **i** scurt, care în limba română a amuţit, arětând aici, după scrierea cipariană, numai trecerea lui **d**, s, **t** în **ḍ**, ș, **ţ**: meaḍa (-ḑi, -noapte) (lat. *media*, ital. *mezza*); raḍa (lat. *radius*, ital. *razzo*); spuḍa (lat. *spodium*) — ușa (lat. *ostium*, ital. *uscio* = uşo); fașa (lat. *fascia*, ital. *fascia* = faşa); păşune (lat. *pastio*, ital *pasciona* = paşona) — sciinţa (lat. *scientia*, ital. *scienza*); putinţa (lat. *potentia*, ital. *potenza*).*)

Cred însě, stimată redacţiune, că nu este nescientific a presupune, că şi în cuvinte ca: *ḑece* (lat. *decem*), *ḑeu* (lat. *deus*); *şede* (lat. *sedet*), *şepte* (lat. *septem*). *şerpe* (lat. *serpens*); *ţeara* (lat. *terra*), *ţest* (lat. *testu*) etc. trecerea lui **d**, s, **t** în **ḍ**, ș, **ţ** s'a causat prin **i** din diftongul *ie*, care în limbile romanice se nasce din **e** scurt înainte de consonanţă simplă, în limba română şi spaniolă şi din **e** în posiţiune (Diez, I, pag. 151—153). Va să ḑică **i** nu vine din senin în ortografia cipariană a unor cuvinte precum: **di**ece (ital. *diece*, span. *diez*), **di**eu (franc. *dieu*, proven. *diéus*); **si**ede (ital. *siede*), **si**epte (span. *siete*), **si**erpe (span. *sierpe*, valon. *sierpain*); **ti**era (span. *tierra*, ladin. *tiara*, friul. *tiare*), **ti**est (span. *tiesto*) etc. Veḑi bine, acela care scrie un *diftong* atunci, când nu se mai aude decât un singur vocal, trebue să scrie cu atâta mai mult un *diftong* atunci, când acesta se aude pe deplin, d. e. **pea**tră, **oa**meni (Diez. Gram. I. pag. 151—153; 160—162). Altcum ciparianul care scrie simplu **é**, **ó** şi întreabă, cum vine **a** în cuvinte ca: **pea**tră, **oa**meni, ar puté fi însuşi întrebat cu mai multă îndreptăţire, cum vine **i** în cuvinte cu: *ḑece, şepte, ţeara?*

Eu însě am voit numai să constatez sau dacă voiţi, să aduc aminte că în adevěr **i** foarte adeseori causează schimbarea sunetelor **d**, s, **t** în **ḍ**, ș, **ţ**; ba în flecsiune înainte de **i** scurt **d**, s, **t** totdeuna se schimbă în **ḍ**, ș, **ţ**. Maiorescu nu poate nega aceasta; dar el faţă cu scrierea cipariană susţine: „Se va puté numai afla (Pumnul şi Mussafia ne-a arětat-o) un şir de regule pentru pronunţarea nouelor sonuri, paralel cu care vor merge o sumă de escepţii.“ Maiorescu are dreptate. După sistemul ciparian, care intrebuinţează numai circumflecsul ici colo (d. e. *dîce, sî, subtîre*) sunetele **ḍ**, ș, **ţ** nu se pot scrie hotărît şi sigur: în cetire mereu trebue să şovăesci între **d** şi **ḍ**, s şi ș, **t** şi **ţ**. Şi eu mărturisesc cu toată sinceritatea că, neavênd de a alege decât numai între scrierea cu „codiţe“ şi cea cipariană, totdeuna mě voiu declara pentru cea dintâiu. Ciparianilor le place a accentua analogia între **di**, **si**, **ti** de o parte şi **ci**, **gi** de altă parte. Ei uită însě, ceeace Maiorescu cu drept observă, că în respectul lui **ci**, **gi** ecsistă numai foarte puţine escepţiuni; şi ei bucuros uită apoi mai cu samă un ce prea însemnat: avem un mijloc sigur, litera **h**, pentru a împedeca palatalisarea lui **c** si **g** înainte de **i** — pecând după sistemul ciparian n'avem nici un mijloc pentru a împedeca muiarea lui **d**, s, **t** în **ḍ**, ș, **ţ**, când acele sunete se află înainte de **i**. Aceasta din urmă aşi accentua-o cu deosebire. Dacă am avé în sistemul ciparian mijlocul amintit, atunci cu toată „suma de escepţii“ astăḑi maioritatea Românilor n'ar scrie cu „codiţe“, precum în adevěr face.

De altă parte însě totuşi să nu dăm uitărei: că în flecsiune **d**, s, **t** înainte de **i** scurt regulat se schimbă în **ḍ**, ș, **ţ**; că şi înainte de **i** lung **d**, s, **t**, cu deosebire eară în casurile importante ale flecsiunei, foarte des se moaie în **ḍ**, ș, **ţ**; că şi înainte de **i** scurt urmat de altă vocală **d**, s, **t** foarte adeseori devin **ḍ**, ș, **ţ**. Cu un cuvênt, să luăm în consideraţiune, că într'o mulţime de casuri şi încă foarte importante chiar după Maiorescu, care pune atâta temeiu pe flecsiune — **d**, s, **t** înainte de **i** se schimbă în **ḍ**, ș, **ţ**.

Nu sûntem deci neîndreptăţiţi, a ne folosí de **i** pentru a arěta în scriere înmuiarea lui **d**, s, **t** în **ḍ**, ș, **ţ**, întocmai precum se face aceasta prin sedilă. Maiorescu respinge scrierea lui ш, ц cu **si**, **ti** „ca pe una, ce nu îndeplinesce misiunea principală a alfabetului, fiindcă nu însemnează prin litere deosebite sonurile flecţionare.“ Aceasta însě s'ar puté obiecta şi în contra scrierei lui ч, џ cu **ci**, **gi**, pe care o admite Maiorescu, cu toate că nu „însemnează prin litere deosebite sonurile flecţionare“. (Va urma).

---

*) Să'mi fie permis a cita pe Diez, Gramatik d. rom Spr. tom. I. pag. 233 (ed. 4): „Wie **t** vor palatalem **i** in **z**=**ts**, so tritt **d** in **z**=**ds** (weiches **z**) über. Das Hervortreten dieses aus **di** erzeugten Sibilanten lässt sich schon in der sinkenden Latinität wahrnehmen. indem man gr. *δια διαι za ze* aussprach, *zabolus* für *diabolus*, *zaconus* für *diaconus*, *zametrus* für *diametrus*, *zeta* für *diaeta*, vgl. äol. *χαρσά* für *χαρδία*. Nach Servius würde diese Aussprache eher lateinische als griechische Wörter getroffen haben; er bemerkt nämlich bei dem Ländernamen *Media:* **di** *sine sibilo proferenda est, graecum enim nomen est* (Schneider I, 387), dem lat. *media* kam also der Sibilant zu. Dem entspricht in einer italischen Urkunde v. J. 793 *mecia* für *media H P Mon. n. 14;* ital. mit unterdrücktem **i** *mezza*. Andere lateinische Beispiele sind *zebus* für *diebus Mur. Inscr.* 1571, 1; in einer Urkunde von Bergamo *γαυςιουσο* für *gaudioso Mur. p.* 169; ein Glossar aus dem 7. bis 8. Ih. übersetzt das deutsche *speicha* mit *razus*, it *razzo*“. De altmintrelea, veḑi bine, Diez scrie totdeuna **z** pentru ʒ, **tz** (ca şi în scrierea provencială şi neo-grecă) pentru ц, şi **s** cu un apostrof deasupra pentru ш — încât adecă privesce limba română. Tot astfel scrie românesce şi renumitul romanist Mussafia din Viena, cu singura escepţiune că pe **s** nu pune apostroful, ci, ca la Slavi, un circumflecs întors (š).

Bursa de Budapesta

din 11 Decemvre n.

Renta de aur 96.15, Împrumutul drumurilor de fer ung. 114.$^1/_8$, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.10, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.75, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 108.50, obligaţiuni ung. de rescumpěrarea dicimei de vin 88.50 obligaţiuni urbariale ung. 86.90, obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire 87.50, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.—, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 85.—, obligaţiuni urbariale transilvane 85.50 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.90, renta austriacă în argint 70.25, renta de aur austriacă 81.—, sorţi de stat dela 1860 131.—, acţiuni de bancă austro-ung. 856, acţiuni de bancă de credit ung. 279.50, acţiuni de credit austr. 279.50, argint —.—, galbin 5.52, napoleon 9,30, 100 marce nemţesci 57.70, London (pe poliţa de trei luni) 116.55.

Bursa de Viena

din 11 Decemvre n. 1879.

Metalicele 5°/₀	— —
Acţiuni de bancă	856 —
Împrumutul de stat din 1860	129 75
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	68 85
Acţiuni de credit	262 —
Valuta nóuă imperială germână	57 70
London	116 60
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 32

Economic.

Sibiiu, 9 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.20—9.20; Grâu sěcăreţ, fl. 7.—7.80; Sěcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.80; Ověs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl 4.20-4.60.; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. 8—8.50; Linte fl. 10.50—11; Fasole fl. 8—8.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sěu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sěu de luminări fl. 23—24; Lumînări de sěu 50 chilo fl. 28—28.50; Sěpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 0.95--1.05: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită —42— cr.; Carne de viţel 38—45 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauě 10 de 40 cr.

Făgăraş, 28 Noemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—8.60; grâu sěcăreţ fl. 6.—6.50; sěcară fl. 5.20—5.50; orḑ 4—4.50; ověs fl. 2.60—2.80; cucuruz fl. 4.—4.50; mălaiu fl. —.—; Sămânţă de cânepă fl. 10—.11; mazere fl. —.—; linte fl. ———; fasole fl. 6—.7; crumpene fl. 1.—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sěu brut fl. ——; sěu de luminări fl. 36—38; unsoare fl. 56—58; cânepă fl. 24—.36; sěmênţă de in fl. ———; sěpun fl. —; fên fl. 1.60—2; spirt pro grad 11—11$^1/_2$ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţěl 32 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauě — de — cr. Aḑi am avut aici şi têrgul anual, carele peste tot luat nu se poate numí bun. Têrgul de vite a fost foarte rěu cercetat; ceva mai bun a fost însě têrgul de mărturie; mărfurile de iarnă au avut bunişoară căutare şi trecere. Bucate au fost puţine.

Sibiiu, 30 Noemvre.

(Situaţia esportului de bucate). Esportul bucatelor încă tot stagneaza într'un mod de compătimit. Cu deosebire Ungaria cu grâul seu a rěmas în děrěpt cu totul de piaţele esterne; chiar têrgurile din Helveţia, unde de altmintrelea productele Ungariei se căutau pană acuma cu predilecţiune, de multă vreme nu se mai îmbulzesce, a cumpěra grânele unguresci. Boemia, Galiţia şi Bucovina au mereu un esport de cereale numai cumpětat. Subt astfel de împregiurări comune ale têrgurilor de cereale în toată monarchia nu se poate aştepta in curênd o schimbare favorabilă. Din America pe temeiul negoaţelor încheiate mai de mult ajung mereu cuantităţi mari de bucate în Rotterdam şi Antwerpen, unde şi din porturile baltice în sěptěmânile din urmă s'au făcut însěmnate descărcări, cari în cea mai mare parte iau drumul spre Renul de sus, cu deosebire spre Mannheim. Importul bucatelor pe Ren către Germania în luna lui Noemvre a fost de 401,975 măji metrice (între aceste 299,610 m. m. de grâu) şi în luna lui Septemvre circa 462,073 m. m. — Mannheim singur primì la 255,000 m. m. de grâu în luna lui Octomvre, dintre care mari cuantităţi fură transportate în Helveţia, acoperindu'şi această ţară de present o mare parte a lipsei sale de grâu din Mannhaim. In urma marelui ger navigaţia în Petersburg e deja încheiată şi aşa şi celelalte douě porturi capitale de esport pentru grâne rusesci din provinciile nordice. Reval şi Rigo, din asemenea pricină poate că vor ajunge cât de curênd la neactivitate. Esportul de bucate din porturile mărei negre şi ale Dunărei de jos în lunile mai deaproape pentru Europa apuseană vor fi mai puţin considerate ca de obşte, pentrucă Italia în urma recoltei sale de tot slabe din acest an, va absorbí pentru sine o parte foarte însemnată din mărfurile, ce vor vení din acele porturi. Se pare, dară, că în lunile procsime va domina cu deosebire America ţinuturile de consum ale Europei apusene.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 23 Dec. 1879 şi 23 Ian. 1880 imob. lui Ladislau Lucacs şi soţi în G. Petri (judec. cerc. Székelyhid); în 13 Ian. şi 14 Febr. imob. lui Gabor în Selaşul de sus (judec. cerc Haţeg); în 7 Ian. şi 7 Febr. 1880 imob. lui Francisc şi Ester Angyalosi în Aiud (jud. cerc.); în 3 şi 7 Ian. apoi 3 şi 7 Febr. 1880 imob. lui Alecsandru Barabar in Lisneu şi Bikfalva (judec. cerc. Sântgiors); în 28 Ian. şi 28 Febr. 1880 imob. lui Iosif şi Tănase Marga în Ilimbav (trib. Sibiiu); în 29 Dec. 1879 şi 29 Ian. 1880 imob. lui Bănuţ Dreve în Călecel (judec. Huedin); în 18 Dec. 1879 imob. lui Michail Weinrich în Daia; în 19 Dec. imob. lui Tomas Ungar şi soţiei sale în Ruş (trib. Sibiiu).

Nr. 260. 3—3

CONCURS.

Pe temeiul înaltei ordinaţiuni consistoriale dto 16 Octomvre 1879. Nr. 2793 B., se escrie de nou concurs pentru intregirea veduvitei parochii de classa a III, din comuna Hepria cu termin până la 30 Decemvre a. c. stil. v.

Emolumentele sûnt:

1. Cinci juguri arătură şi folosinţa progăḑiilor.
2. Dela 106 familii câte o veadră de must a 8 cupe şi câte o ḑi de lucru.
3. Venitul stolar îndatinat, lemne din pădurea bisericii şi prospect de a se îmbunătăţí venitul parochial din an în an până la dotare corespunḑătoare prin cumpěrare de pămênturi.

Doritorii de a se aplica la preatinsa parochie au să-'şi înainteze suplicile inzestrate cu documentele prescrise de „Stat tul organic“ şi regulamentul provisor din a. 1873 până la sus arětatul termin subsemnatului scaun protopresbiteral.

Sebeş în 14 Novemvre, 1879.

Scaunul protopresbiteral gr. or.
În conţelegere cu comitetul parochial.

I. Tipeiu m. p.,
ppresbiter.

---

ad Nr. 227 1879. 3—3

EDICT.

Anna născută Nicolae Crapciu din Sebeşul de jos comitatul Sibiului, carea dela 15 Octomvre 1870 a părăsit cu necredinţă pe legiuitul ei bărbat Ioan Toma Ritivoiu, tot de acolo fără a se scí ubicaţiunea, se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi dela ḑiua mai jos însemnată să se presenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va decide procesul intentat contra'i de către bărbatul ei sus numit.

Sibiiu în 14 Noemvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Sibiiu II.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţi de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 5—12

Redactor respunḑětor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 142. Sibiiu, Marți 4 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 3 Decemvre

O telegramă sosită aici dela Viena încă dumineca spune, că „pairii“ austriaci sau casa de sus a senatului imperial a votat prolungirea legei la armată pe ḑece ani Urmează ca proiectul să se mai întoarcă odată în casa deputaților spre primire sau respingere. Casa deputaților este pusă înaintea alternativei acesteia. Cum o va resolve? Va capitula sau va respinge? În casul din urmă după logica parlamentară, ministeriul actual austriac ar trebuí să cadă. Urmarea ar fi mai departe un ministeriu Hohenwarth-Clam, de oarece coroana va trebuí să'și aleagă ministri din fruntașii majorității. Atunci însĕ trebue să urmeze și disolverea casei deputaților. „Constituționalii“ din senatul imperial abia vor avé curagiul de a provoca crise ministeriale pentru ca să le urmeze cele parlamentare. Ei au fost cumplit bătuți cu ocasiunea celor din urmă alegeri, și până acum nu scim să se fie restabilit așa de bine în opiniunea publică, încât la eventualitatea unor nouĕ alegeri să nu fie mare probabilitate, că vor fi bătuți și mai rĕu. Aḑi mâne vom avé sciri positive despre desvoltarea faselor constituționale de dincolo de Laita, cari ori în ce direcțiune se vor desvolta, aruncă reflecsul lor politic și asupra părții de dicoace.

Delegațiunea austriacă, ḑice „P. Ll“, va fi de astădată un buchet ales de cele dintâiu capacități cislaitane. Casa de sus, respective partidele din aceasta, au făcut un compromis, în puterea căruia ambe partidele se vor străduí, a alege capacități de frunte în delegațiune. Se ḑice că în puterea compromisului, partida constituțională va trimite în delegațiune 12 și cea feudală 8 membrii. Este probabil, că Leo Thun și Schmerling vor fi aleși. Cel din urmă este designat de president al delegațiunei austriace.

Contele Zichy, ambasadorul austro-unguresc la Constantinopole a demisionat și i s'a primit demisiunea. În ḑilele aceste va presenta sultanului hărthia de revocare și apoi va părăsí capitala turcească.

În 26 l. tr. țarul Rusiei a serbat serbarea ordinului St. George. Cu ocasiunea aceasta țarul a purtat un toast în sănĕtatea „celui mai vechiu și neschimbăcios amic“, în sănĕtatea împĕratului Vilhelm. Oficioasele din Berlin, comentând toastul prorocesc pace, care, durere, nu vrea să influențeze și asupra bugetului, spre a'i mai micșora cifrele și cu aceste și sarcinile cetățenilor. De altă parte „Post“ un organ inițiat în politica cabinetului de esterne din Berlin, spre a completa efectul pacînic al toastului împĕratului muscălesc, împărțășesce, că la Petersburg, protocolul din Octomvre dintre Germania și Austro-Ungaria „formal“ este primit pe lângă toate semnele de mulțămire. Pe când semnele aceste pacînice ar fi în stare să liniscească, vin alte organe nemțesci din provincie și spun, că în linea Niemen, Tilsit și așa mai departe până la Vistula la Varșovia sûnt postate trupe rusesci 250.000. Se mai adauge, că între aceste sûnt 120 escadroane de cavalerie și 220 tunuri. Organele care comunică scirile aceste ḑic, că atâtea trupe concentrate în coastele Germaniei este lucru ciudat și pune pe gânduri, în fine ele adaug că dacă Rusia nu 'și va retrage trupele dela granița nemțească resăriteană, Germania încă va fi silită a'și sporí trupele în provinciile amenințate.

Din Bucuresci se scrie la „D. Ztg.“ Guvernul nostru se ocupă foarte viu cu întêmplările din Sofia (crisa ministerială și apoi disolverea camerilor. Red.) Un raport oficial sosit aici asigură, că în Filipopole s'a descoperit urma unei conspirațiuni, conform cărei prin o rescoală identică Bulgarii se poartă cu gândul a alunga pe principele Vogoride și pe Alecsandru I. În raportul acela se mai indigită între altele, că principele Vogoride în Constantinopole, atât la Poartă cât și înaintea unor ambasadori, a vorbit despre o agitațiune, ce esistă în provincia guvernată de el și în Bulgaria pentru realisarea ideei de o mare Bulgarie, și în fața celor din urmă a accentuat, că se poate întêmpla că preste timp scurt să fie silit a cere ajutoriu turcesc. Dacă mĕsurile luate de Vogoride contra reuniunilor, cari fac politică sub masca de „scopuri sanitare“ a turburat puternic elementele naționale“ din Rumelia resăriteană, „crisa parlamentară“ în Bulgaria a contribuit de ceealaltă parte a urca ferberea și situațiunea a făcut-o foarte serioasă. După sciri sosite alaltă eri (10 Dec.) din Sofia principele se află înaintea alternativei sau de a abḑice sau de a primí până la clarificarea situațiunei un feliu de dictatură militară. Nu este îndoială, că ministrul de resboiu (un general rusesc Red.) pǎrtinesce resolut pe cea din urmă Despre principele Vogoride se ḑice, că la Constantinopole a înnegrit pe principele Alecsandru, ḑicênd că el este periculul cel mai mare pentru deslegarea cestiunei bulgare în sensul puterilor signatare. Așa stau lucrurile în amêndoue Bulgariile. Aici este mare temere, că starea cea precarie a diferenței albaneze-montenegrene poate da nascere unei catastrofe în Bulgaria.

Ḑiarele cari au sosit dela Bucuresci aḑi după ameaḑi ne aduc reprodusă după „Monitoriul oficial“ al României descrierea, cum s'a serbat aniversarea a doua dela căderea Plevnei. În descrierea aceasta, după unele amenunte, se spune că seara într'uní Domnitoriul la un prânḑ militariu mai mulți generali, pe ministrul de resbel și mai mulți oficieri superiori. La acest prânḑ Domnitoriul a purtat următoriul toast.

„In această memorabilă ḑi, a doua aniversare a căderii Plevnei, ne amintim cu toții de vitejii armatelor aliate, cari au luptat împreună, și privesc cu mândrie fruntașii oastei Mele, care Mĕ încungiură. Ridic acest păhar în sănĕtatea voinicilor acestor lupte și în amintirea eroilor căḑuți. Trăiască scumpa noastră țară și apĕrătorii ei!“

La aceste cuvinte, care au fost acoperite de cele mai vii aclamațiuni ministrul de resboiu a rĕspuns:

„Măria Ta! Sûnt doi ani de când ostirea română, sub conducerea Alteței Voastre Regale, după multe și crâncene lupte pentru independența țĕrei și eliberarea creștinilor din Orient, a purtat, alăturea cu glorioasa armată imperială rusă, stindardele sale triumfătoare în Plevna. Serbând astăḑi a doua aniversare a acestui mare triumf, armata noastră, mândră de căpitanul ei, reînnoiesce, prin acest toast, pactul de credință și devotament către dinastia Alteței Voastre Regale, cu încrederea, că sângele și lacremile vĕrsate pentru gloria și independența României vor rodí, și în generațiile viitoare, amorul, iubirea și credința leagă astăḑi armata și poporul român de tronul Alteței Voastre Regale.

Trăiască A. S. R. Domnul!

Trăiască A. S. R. Doamna, mama răniților și mângăietoarea suferinḑilor!“

Generalul Cernat a adaus:

„Măria Ta! Ca unul ce a avut onoare a comanda sub ordinele Alteței Voastre Regale, înaintea Plevnei, ridic acest păhar în sănĕtatea augustului nostru comandant. Aceastǎ ḑi, în care s'a împlântat drapelul român pe zidurile Plevnei, va fi în veci memorabilă, căci luptele din ginrul ei vor spune posterității: curagiul, abnegațiunea și devotamentul cu care s'au luptat trupele noastre, pentru gloria și independența patriei. Armata, recunoscĕtoare, urează Alteței Voastre Regale, Marele nostru căpitan, și A. S. R. Doamnei, mama răniților și suferinḑilor, ani mulți și fericiți pe tronul României.“

Cu ocasiunea acestei glorioase aniversări, Domnul a felicitat, prin depeșe telegrafică pe imperatorul Rusiei, și a primit asemenea, prin telegraf, urări călduroase din partea Ma-

---

FOIȚA.

O iernare în ghiață.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

În același timp, când pe uscat un vênt turbat părea ca să ducă pămêntul, sub solul amorțit de ghiață se începe un tumult de tunete. Sloii ce se sdrobiau de capul promontoriului se loviau pocnind unii de alții și se precipitau unii preste alții. Vêntul era așa de teribil, încât, se părea că are să ducă toată casa cu sine și o lumină fosforescentă neesplicabilă în lățimile aceste, tresălta prin aierul plin de zăpadă.

„Marie! Marie! esclemà Penellan și luà amêndouĕ mânile junei fete în mânile sale.

— E rĕu de noi! observà Fidel Misonne.

— Numai Dḑeu scie dacă vom mai scăpa dintr'asta, adause Aupic.

— La toată întâmplarea trebuie să părăsim casa aceasta de zăpadă! ḑise Andreiu Vasling.

— Cu neputință, căci e ger teribil! replicà Penellan. Aici în casă poate că tot vom puté resiste frigului.

— Dați'mi termometrul“ ḑise Andreiu Vasling.

Aupic îi întinse înstrumentul: cu tot focul din colibă arăta ḑece graduri sub nulă. Cârmaciul ferì puțin pânḑa dela ușă și a întins mâna cu termometrul în afară; însĕ până încă nu putù observa ce arată termometrul, vêntul îi suflă în față o grindine de aspre dărabe de ghiață, încât îi scăpà instrumentul din mână și i căḑù în zăpadă.

„Bine, dle Vasling, întrebà Penellan, mai vreai să mergi afară?... Dta vei înțelege acum, că pentru noi, cel mai bun loc de scăpare este aici în casă.

— Ei și trebuie să punem toate silințele posibile ca să priponim casa pe din lăuntru, adause Ioan Cornbutte.

— Vêntul sfarmă ghiața de sub noi cum au sfârmat sloii dela promontoriu și sau ne duce sau ne cufundăm.

— Aceasta e cu neputință replică Penellan, pentrucă vêntul este așa de aspru, încât tot ce e fluid înghiață la moment. Ean să vedem de câte graduri e frigul“.

El ferì puțin pânza încât putù întinde mâna afară și după oare care trudă îi succese a găsí termometrul în zăpadă. Apropiind instrumentul de lampă a veḑut, că era treiḑeci și douĕ de graduri sub nulă; cel mai mare frig, de până acum.

„Încă ḑece graduri și argintul cel viu trebue să înghețe!“ a adaus Andreiu Vasling.

Tăcere posămorită a urmat în urma acestei observări.

Către opt oare dimineață Penellan a mai cercat odată să ese pentruca să'și poată face o judecată asupra situațiunei. De altmintrea trebuia să deschidă drum fumului, care îl grămădia vêntul tot mai mult în colibă. De aceea marinariul 'și-a strins cât a putut hainele în giurul trupului 'și-a legat cu batista capușonul dela mantaue strins pe cap și a ridicat pânḑa.

Ușa era cu desevêrșire astupată cu zăpadă. Penellan luà acum bățul ferecat și a cercat a pătrunde cu el prin massa compactă și a o ferí în laturi; însĕ 'i-a înghețat sângele în vine, când a băgat de samă, că nici țapa din capetul bățului nu petrunde și când veḑù, că a dat de un corp vêrtos.

„Cornbutte, noi sûntem îngropațí în zăpadă! strigà el înspăimêntat căpitanului.

— Ce ḑici! întreabà el spăriat.

— Zăpada s'a pus deasupra noastră și giur împregiurul nostru; este înghețată și așa noi sûntem îngropați de vii.

— Să cercăm să împingem massele de zăpadă, propuse căpitanul.

Cei doi amici s'au priponit cu toată puterea de zidul cel alb din ușe, dar zidul nu vrea să se misce nici barem o linie. Zăpada devenise o massă de ghiață de cinci urme de groasă și era contopită într'o massă cu casa.

Ioan Cornbutte nu putù suprima un strigăt de teroare, încât Misonne relui Duce Nicolae şi a altor şefi ai armatei imperiale.

Împěratul Alecsandru a felicitat, prin depeşe, pe Domnul, spunêndu'i, că la prânḑul ce s'a dat în aceea ḑi la St. Petersburg, în palatul de iarnă, şi la care a fost învitat şi trimisul nostru estraordinar şi ministrul plenipotenţiar, generalul principe I. Ghica Maiestatea Sa a purtat un toast în sănětatea armatelor aliate şi a ambilor lor comandanţi.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 6 Decemvre continuându-se la ordinea ḑilei proiectul de lege despre tacsa militară ia cuvêntul mai ântâiu

A. Pulszky, care observă că şi la acest proiect guvernul s'a condus de consideraţiuni fiscalice. Calculii guvernului sûnt optimistici, căci abia se vor încassa $2^1/_2$ milioane.

Ministrul president ne-a mângăiat cu acuisiţiunea unui drept nou, ḑice adecă, că primim administrarea unui fond comun. Oare ne putem noi fălí, când ministrul nostru pentu apěrarea ţěrei se face cassariul ministrului comun de resboiu? Oratorul polemisează cu ministrul president şi după ce'i replică acesta, ia cuvêntul

M. Hegyessy, care primesce în principiu întroducerea tacsei militare din motivele desfăşurate de dep. Irányi. Oratorul întorcêndu-se apoi contra argumentelor lui Madarász observă că acesta a vorbit despre nisce cetăţeni de ai statului cari nici nu au drepturi; trebue însě să protesteze contra acestei afirmaţiuni, căci în Ungaria toţi au drepturi; dacă Madarász a înţeles persoanele din servițiul militar activ, cari nu au dreptul electoral, poate că are drept, dar totuşi nu este îndreptăţit a face imputarea, că în Ungaria esistă persoane, cari nu au nici un drept. (Sgomot în stânga estremă, nelinişte, aprobare în dreapta). Madarász a declarat mai departe că lui nu'i trebue o democraţie cum e cea din Elveţia. (Contraḑiceri în stânga estremă). Este o deosebire mare între adevěrata democraţie şi democraţia cum 'şi-o închipuesce Madarász. (Nelinişte în stânga estremă, ilaritate în dreapta). Oratorul invidiază Elveţia pentru democraţia ce o are, Madarász o condamnă pentru că acolo s'a stabilit la contribuţiuni o sumă macsimală. Aceasta corespunde postulatelor unei democraţii adevěrate. Madarász se află pe un punct de absolută egalitate, dar ideile sale abstracte nu se vor realisa nici odată. (Aprobare în dreapta, contestări în stânga estremă).

Inactivând o egalitate după idealul lui Madarász, noi am intimpina numai anomalii. Principiul egalităţii absolute e frumos, dar neesecutabil, şi pregătesce de regulă calea absolutismului. (Sgomot mare în stânga estremă).

Problema oposiţiunii nu e, a respinge ori şi care contribuţiune, ci a reduce contribuţiunile drepte sau a delătura pe cele nedrepte. (Sgomot în stânga estremă). Întrebarea de încredere se pune numai la apropriaţiune şi nu în tot momentul cum face oposiţiunea. În fine se declară pentru primirea proiectului cu reservarea, că dacă nu i se vor primí emendamentele în desbaterea specială, nu va primí proiectul de lege la cetirea a treia (Strigări ironice din stânga estremă: oho! aprobare în dreapta).

După unele rectificări se întrerupe desbaterea asupra proiectului despre tacsa militară şi se dă loc desbaterei asupra petiţiunilor.

În şedinţa dela 9 Decemvre s'a desbătut şi primit proiectul de lege despre înarticularea convenţiunii internaţionale relativ la měsurile de lipsă contra filoxerei, proiectul de lege despre prelungirea pactului financial cu Croaţia, proiectul de lege despre prolungirea tractatului comercial cu Francia şi proiectul de lege despre regularea provisoriă a raporturilor comerciale cu Germania.

În şedinţa dela 10 Decemvre s'a continuat la ordinea ḑilei desbaterea generală asupra proiectului de lege despre tacsa militară.

A. Csanády a provocat după datina sa un intermezzo, care a produs multă ilaritate în cameră. Deputaţii 'şi-au îndreptat cu atenţiune privirile spre banca intrasigenţilor, în stânga estremă, unde şede neîmpăcatul duşman al ministrului president.

Csanády începe: Proiectul de lege în desbatere e o nouă dovadă, clară ca soarele, că afirmaţiunea de curênd a ministrului president C. Tisza (ilaritate), că el adecă este un amic al moralei politice, nu corespunde adevĕrului. Afirmaţiunea aceasta a fost numai o intrigă născocită pentru a seduce opiniunea publică. (Ilaritate viuă în dreapta). Ministrul president nu numai că nu 'şi-a împlinit promisiunea dată naţiunei....

Presidentul: Trebue să atrag atenţiunea d-lui deputat, că nu se află la ordinea ḑilei persoana d-lui ministru president, ci proiectul de lege despre tacsa militară. (Ilaritate viuă şi aplaus în dreapta). Îl provoc deci să remână la obiect şi să vorbească despre acesta observând marginele bunei cuviinţe parlamentare. (Aprobare viuă în dreapta).

Al. Csanády: Dl ministru president a apĕrat proiectul de lege în absenţa ministrului de finanţe, prin urmare numai contra dênsului pot să'mi îndrept imputările. (Aprobare în stânga estremă; ilaritate în dreapta). Eu nu pot vota aceste contribuţiuni acelui ministru president, a cărui activitate apasă naţiunea ca un blăstem, a cărui politică ucigătoare de popoare.....

Presidentul: Dl deputat trece într'adevĕr marginile! Dacă îşi va continua discursul tot în acest ton, voiu fi silit să'i detrag cuvêntul. (Aprobare în dreapta; o voce: Numai aceasta o voiesce şi dênsul!) Cred că casa şi presidiul a dat destule doveḑi (de îndulgenţă) dar dacă dl deputat trece toate marginile în modul acesta, eu nu voiu puté face alta decât să'i detrag cuvêntul. (Aprobare în dreapta).

Al. Csanády: Eu am vorbit despre politica d-lui ministru president şi nu despre persoana lui. (Nelinisce în dreapta).

Presidentul: Dl deputat n'are dreptul să dispute cu presidentul. (Aşa e! în dreapta). Vĕ rog să ascultaţi regulamentul casei ce ḑice: „Nu este permis a contesta admoniţiunea sau îndrumarea la ordine a presidiului, a o respinge sau a o face obiect de desbatere.“ (Aprobare). Vĕ rog să vĕ ţineţi de aceasta. (Viuă aprobare în dreapta).

A. Csanády polemisează contra lui Hegyessy, care primind proiectul a lucrat prin aceasta contra intenţiunei alegĕtorilor sei. Oratorul cunoasce pe acesti alegĕtori şi scie, că ei uresc din adêncul inimei toate afacerile comune, le uresc aşa încât dacă ar puté să între pe basa afacerilor comune întru împĕrăţia ceriului, dênşii ar resigna la aceasta. (Ilaritate sgomotoasă în dreapta.) În fine respinge proiectul.

Cu aceste s'a terminat desbaterea generală şi s'a început cea specială.

Proiect de lege

despre tacsa militară.

(Urmare)

§ 8. Aprovisionarea invaliḑilor se va ameliora:

1. La acei indiviḑi din armată, marina de resboiu şi miliţia teritorială, cari au ajuns sau vor ajunge pe temeiul art. de lege LI: 1875 într'o aprovisionare militară, prin un adaus la gagea personală ce se va acorda din cas în cas din graţie, dacă rănirile suferite sau strapaţele din resboiu au avut nesce urmări, ce reclamă o consideraţiune estraordinară şi dacă competenţele de aprovisionare a respectivului — nesocotind aici adaosul pentru răniri — nu trec peste suma de 1200 fl.;

2. La acei indiviḑi din armată şi marina de rĕsboiu, cari au ajuns într'o aprovisionare militară înainte de a se înactiva art. de lege LI: 1875, prin un adaus percentual la competenţele lor de aprovisionare de pănă acum, şi anume:

a) la suboficierii şi gregarii din statul acelor invaliḑi cari beneficiază de o pensiune mai veche, şi la persoanele, cari după şarge sûnt egale cu cei amintiţi, cu 50 percente după competenţele de pensiune ce li se cuvin;

b) la acei gagişti pe lună, a căror pensiuni militare, statorite după normativele vechi, nu ajung la una mie de floreni, prin adaugerea pensiunei

pănă la 500 fl. cu 20 percente,
dela 500—800 „ „ 15 „
„ 800—1000 „ „ 10 „

Cu privire la cei de sub pct 2 lit. *b*) va avé însĕ valoare principiul, ca şi la casul când va resulta din calcularea percentuală o sumă mai mare, pensiunea ameliorată de o parte să nu treacă peste suma de 1000 fl. de altă parte la nici un cas nici preste suma, care se cuvine indiviḑilor de aceaşi şarge şi din o asemenea clasă a competenţelor; la gagiştii pe lună însĕ, cari nu aparţin la o asemenea clasă de competenţe, peste suma care se cuvine celor cu competenţe egale pe basa art. de lege LI: 1875 şi cu gage lunare cum le au acum.

Dacă pensiunea anuală a gagiştilor pe lună, cari aparţin la o clasă de competenţe e mai mică decât 300 fl., ea se va urca la 300 fl. şi ia casul, când din calcularea percentuală ar resulta o sumă mai mică.

§ 9. O lege separată va regula:

a) procedura, ce se va urma la îngrigirea de vĕduvele şi orfanii gagiştilor pe lună şi a soldaţilor din statul armatei, marina de resboiu şi din miliţia teritorială, cari au căḑut în luptă cu duşmanii sau au murit în urma rănirilor şi a strapaţelor de resboiu; mai departe

b) modalitatea, după care se vor ajutora familiele lipsite a concediaţilor pe timp durabil, a reserviştilor, a reserviştilor suplementari şi a honveḑilor, când acestia vor fi chiemaţi în cás de mobilisare.

Cap II.

§ 10. Sumele contribuţiunei militare sûnt următoarele:

1. Trei floreni vor plăti: *a*) indiviḑii aşeḑaţi ca servitori în ecomnia agricolă şi în fabrice, în prăvălii comerciale şi industriale şi la întreprinderi; *b*) ḑilerii.

2. Patru florini vor plătí: *a*) servitorii de casă; *b*) calfele, adiuncţii şi lucrătorii ajutători cari sûnt aplicaţi în fabrici, prăvălii comerciale si industriale, dacă nu au o leafă pe lună mai mare de 40 fl. sau lucră pe bucată; *c*) diurniştii şi scriitorii cari nu au gage stabilă pe an sau pe lună şi în genere indiviḑii cari fără a fi a

---

şi Andreiu Vasling desteptaţi săriră înspăimêntaţi drept în picioare. Printre dinţii cârmaciu lui se străcurà o înjurătură, trăsurile feţei sale deveniră selbatece când a înţeles ce s'a întêmplat.

În momentul acesta casa era mai plină de fum ca ori când altădată; se vedea că fumul numai are pe unde se ese.

„Afurisit! strigă Misonne; hornul cuptoriului este astupat cu zăpadă!“

Penellan mai ia odată băţul a mână şi după ce a stins tăciunii cu zăpadă a destăcut cuptoriul; operaţiunea aceasta a produs un fum aşa de teribil încât abia se mai vedea zarea dela lampă. Penellan cercà a da fumului drumul prin partea, unde mai nainte era aşeḑată gura hornului; dar înzădar; în toate părţile da de stâncă de ghiaţă.

Bieţii, ei numai aveau ce să astepte decât un sfêrşit înfiorătoriu, căruia trebuia să'i premeargă o îngrozitoare luptă cu moartea. Fumul petrundea nenorociţilor în gâtlegiu şi le causa dureri vehemente, încàt abia mai putea respira aer.

Acum se ridicà şi Maria, şi presenţa ei, care pe Ioan Cornbutte îl aduse la desperaţiune, încuragià pe Penellan de nou. Subcârmaciul ḑicea în sine, această biată copilă nu poate fi destinată pentru o moarte atât de înfiorătoare.

„Pentru ce aţi făcut foc aşa de mare, începù juna fată, casa este întunecată de fum!

— Aşa... aşa... respundea subcârmaciul codind.

— Se bagă de samă numai decât, continuà Maria; aici aşa e de cald, cum n'a fost de mult.

Nimenea nu se decide a'i descoperí îngrozitoarea realitate.

„Te rog Marie, ḑise dintr'odată Penellan, ajutăne să gătim dejunul; de a eşí va fi astăḑi prea frig, eată aici cuptoriul de gătit, spirt şi cafea.

Ei! voi ceilalţi! daţi încoace puţin pemican, timpul cel uricios ne reţine dela vênat“.

Cuvintele aceste au adus earăşi oare care viaţă în soţii lui.

„Înainte de toate să mâncăm împreună, adause Penellan; după aceea mai avem timp destul să chibzuim, cum se eşim de ici!“

Subcârmaciul dede esemplu bun; el consumà porţiunea; soţii 'i urmară luând câte o porţiune de cafea ferbinte, care din nou le însuflà curagiu. Îndată după aceasta Ioan Cornbutte a dispus energic să se cerce numai decât mijloace de scăpare.

„Dacă viforul n'a încetat încă, ceea ce este foarte probabil, trebuie că sûntem îngropaţi ḑece urme sub zăpadă, reflectà acum Andreiu Vasling; aici nu se aude nici cel mai mic sgomot“.

Penellan aruncă o privire nedescriptibilă asupra Mariei; ea cuprinsese situaţiunea numai decât, dară nici o tresăritură, nici o frică nu se putea cetí din amabilele'i trăsuri.

Subcârmaciul înferbêntă ţapa de fer dela băţul seu ferecat în flacără de spirt până a devenit roşie, şi după aceea a împlântat-o după olaltă în toţi patru păreţii, însĕ făr de a puté străbate în afară. Ioan Cornbutte a propus acum să se spargă deschiḑĕtură începênd dela uşe; însĕ ghiaţa era aşa de vêrtoasă, încât instrumentele de tăiat numai cu anevoie pĕtrundeau într'ênsa. Bucăţile tăiate ângustau foarte neplăcut spaţiul dinlăunt'ru şi cu toate aceste după muncă cruntă de trei oare ambitul săpat nu era nici de trei urme.

Trebuia să se gândească aşa dară la un mijloc mai grabnic, prin care casa să fie mai puţin sguduită, căci cu cât înaintau mai departe vedeau, că şi ghiaţa este mai vêrtoasă şi trebuiau opintirile cele mai mari, ca să o spargă. Lui Penellan îi venì aminte să topească ghiaţa în direcţiunea luată cu flacără de spirt. Fiindcă luaseră o cuantitate mică de spirt cu sine esperimentul acesta era foarte periculos, căci dacă încarcerarea lor mai avea să se prelungească li se găta spirtul şi numai puteau gătí nici mâncare nici beutură caldă. Cu toate aceste planul acesta fu aprobat din toate părţile şi îndată s'a şi pus în lucrare. Mai ântâiu săpà o gaură de trei urme de afundă şi de o urmă în plicaţi în mod stabil în vre-o prăvălie sau întreprindere provĕd agende de supraveghiere sau într'un institut agende de scris socoate şi agende de supraveghiere; *d*) precupeţi ambulanţi (hausirer) cari nu au loc stabil pentru trebile lor.

3. Şese florini vor plătí: *a*) Profesioniştii de sine stătători, cari lucră fără de calfe; *b*) profesioniştii din comune mari şi mici cari lucră cu calfe.

4. Acei obligaţi la serviţiul militar, cari în înţĕlesul §-lui 2 art. de lege XXIX: 1875, respective a § 13 art. de lege XLVII: 1875 ca căpetenii de familie sau membri în familii cad în clasa II sau III a contribuţiunii de câştig sau sûnt supuşi la contribuţiunea industrială in înţĕlesul art. de lege XXVII: 1875, vor plătí sub titlul „tacsa militară“ pe basa tuturor contribuţiunilor directe de stat şi a cuotei urbariale, care s'au repartiţiat în anul premergĕtor asupra lor, respective asupra capului de familie.

5 fl. dacă basa contribuţiune nu va fi mai mare de 50 fl.;

10 fl. dacă basa contribuţiunii e mai mare de 50 fl., dar nu trece peste 100 fl.;

20 fl. dacă basa contribuţiunii e mai mare de 100 fl., dar nu trece peste 500 fl.;

40 fl. dacă basa de contribuţiune e mai mare de 500 fl., dar nu trece peste 1000 fl.;

80 fl. dacă basa de contribuţiune e mai mare de 1000 fl. dar nu trece peste 3000 fl.;

100 fl. dacă basa contribuţiunei trece prete 3000 fl.

5. Acei deobligaţi a milita, cari în înţĕlesul §-lui 2, art. de lege XXIX: 1875 şi a § 13 art. de lege XLVII: 1875 aparţin la clasa a patra a contribuţii de câştig ca capi de familie sau membri în familie: vor plătí „tacsa militară“ pe basa tuturor contribuţiilor directe de stat şi a cuotei urbariale, repartiţiată în anul premergĕtor asupra lor, respective asupra capului de familie:

5 fl. daca basa contribuţiunei nu e mai mare de 50 fl.;

10 fl. dacă basa contribuţiunei e mai mare de 50 fl., dar nu trece preste 100 fl.

20 fl. dacă basa contribuţiunii e mai mare de 100 fl., dar nu trece preste 200 fl.

40 fl. dacă basa contribuţiunii e mai mare de 200 fl. dar nu trece preste 4000 fl.;

80 fl. dacă basa contribuţiunii e mai mare de 400 fl. dar nu trece preste 800 fl.;

100 fl. dacă basa contribuţiunei trece preste 800 fl.;

In modul stabilit acum se vor supune la tacsa militară şi acei deobligaţi a milita cari sûnt scutiţi de contribuţiunea de câştig clasa IV pe basa pct. 3 *d*) a §. 5 art. de lege XXIX: 1875, luându-se aici ca basă a contribuţiunii suma de contribuţiune, care ar trebuí să o plătească dacă nu s'ar bucura de scutirea de contribuţiune.

§ 11 Tacsa militară aruncată pe fie care an în înţĕlesul § 10 e dator să o plătească cel obligat a milita.

Esemţi sûnt obligaţii a milita numĕraţi în punctele 1 *a*), 2 *a*) şi *b*) a § 10, a căror contribuţiune o plătesce cel ce dă lucrul, avênd dreptul să'şi subtragă contribuţiunea plătită din simbria individului obligat a milita.

Tacsa militarilor obligaţi a serví, amintiţi în punctele 4 şi 5 a § 10 cari sûnt supuşi la contribuţiune ca membri în familie, o plătesc capii de familie.

§ 12. Aceia cărora li s'a conces aşeḑarea în străinătate înainte de a trece timpul legal de serviţiu (§ 1, 4,) sûnt datori a plătí tacsa militară repartiţiată în înţelesul § 10, pentru anii restanţi de serviţiu deodată înainte de a primí concesiunea de emigrare.

(Va urma.)

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Brad în 11 Decemvre 1879 n. Prea stimabilă Redacţiune! În anul acesta esundările teribile au umplut de fiori întreaga Europă. Esundările din Spania, de curênd întêmplate, şi cea dela Seghedin ne sûnt o reminiscenţă tristă. O atare calamitate, o esundare înfricoşată, deşí în miniatură, îndurà în ḑiua de 23 Noemvre (5 Dec.) şi opidul nostru Brad, precum şi comunele din apropiere: Crisciorul, Sărăţelul, Mihăleni etc.

În urma unei ploi torenţiale ce începù Joi seara în 22 Noemv. (4 Dec.) şi durà până Vineri noaptea pe la oarele 10$^1/_2$, Crişul alb îşi umflà undele. O mulţime de văi, care se varsă în Criş în urma zăpeḑei topite încă începură a curge cu repejune.

Crişul crescù repede, părăsindu'şi alvia. Ţĕrmurii fiind foarte mici nu făcură nici o pedecă. Alte întăriturі, cari să resiste încă nu se aflau. Acum începù Crişul a se estinde pe unde numai ajungea. Din Crişul alb se face Crişul tulbure; eară în inima Brădenilor devine Crişul negru, pentru desastrul, ce aduse asupră-le.

Era pe la oarele 9$^1/_2$ din ḑi, Vineri. Ploua de vĕrsa. Temperatura era + 6—7° C. Neaua se topia binişor.

Easă Crişul! A eşit Crişul! Acesta era strigătul înspăimêntător al locuitorilor. Fie care om ameninţat de pericul devenì confus, nesciind de frică, ce să facă. Unii îşi duceau în adăpost familia, pruncii şi femeia, alţii începură a scoate vestminte şí câte ceva din case ducêndu-le prin podurile caselor, unde cugetau a fi mai sigure. Vitele (boi, biboli, porci graşi) fură duse în locuri mai ridicate afară de oraş. Dar apa crescù binişor. Câţiva indiviḑi, între cari şi un student din prima gimnasială, voind a trece dela o casă la alta, fură mânaţi de unde. Abia fură prinşi cu cârlige. Era pe la 10$^1/_2$ oare. Oraşul întreg se afla în apă.

Bărbaţii şi femeile cari nu'şi părăsiră caminul, voind să'şi asigureze câte ceva, acum nu mai puteau să scape. Apa pĕtrunse prin case, pre strade, era până în brâu. Repejunea undelor era mare.

Câţiva indiviḑi curagioşi, pre cai aprigi începură a scăpa bărbaţi şi femei de prin case.

În scurt timp edificiul gimnasial, casele dd. Kőrmendy, medic cercual, casele arendatorului Mendl deveniră îndesate de oameni. Multe mame se aflau în un edificiu, eară pruncii în alt edificiu!! Mulţi oameni însĕ, neputênd străbate până la dênsii, îşi aflară refugiul în podurile caselor, privind de acolo, cu lacremi în ochi, cum undele furioase duc tot de pe lângă casă. Aspectul oraşului era foarte trist! Spaima cuprinse pre toţi. În o astfel de stare petrecurăm ḑiua întreagă. Pe la 9 oare seara începù a trăsní şi fulgera, ploua încât cugetai că e ruptură de nuori. Apa acum îşi ajunse culmea crescerei sale. Desperarea ne cuprinse. Astfel durà până la 11 oare noaptea. Acum ploaia încetà. Apa începù a scădé. Nădejdea începù a ne promite scăparea de acest diluviu ce durà 14 oare, umplêndu-ne de fiori. Pe la 6 oare dimineaţa Sâmbătă apa s'a tras din cea mai mare parte a oraşului. Un nomol cumplit însĕ se lăsà pre câte un loc, pe alt loc însĕ nu remase decât gropi mari sau piatră adunată.

Oamenii eşind de prin edificiile amintite plecară către casă. Casele le aflară pline de noroiu, eară în giurul caselor toate superedificatele ruinate, în lăuntrul lor însĕ vestmintele, mobilele de casă etc. toate derangiate. Galiţele, ce au fost pre lângă case, carĕ, pluguri, buţi, garduri de nuele, pălanuri, fură spălate de apa turbată. Casele de lemn au fost despoiate de ciment şi var. Vre-o 6 s'au ruinat. În mai multe abia pot să locuiască oameni, fiind păreţii cu totul deslipiţi. Multe bucate (grâu, cucuruz, mazĕre, fasole) s'au stricat în urma apei şi a gerului. Dauna este mare. La multe familii este nereparabilă.

Oameni, din norocire, nu s'au înecat nici unul. Câteva familii, sûnt încuartirate în gimnasiu. Trei ḑile nu s'au putut ţiné prelegeri.

O comisiune însărcinată cu eruarea daunelor, a constatat o pagubă de 12,000 fl. v. a. În comuna Criscior încă e dauna mare.

Aici mai tare a suferit marele proprietar Ladislau Pop, fost pretor, român. Singur la acest proprietar paguba se suie la 2000 fl. v. a. Ajutoriu acestor familii nenorocite s'ar puté procura deocamdată prin colecte.

Din Bucovina.

De lângă Dnistru un corespondent scrie lui „Osten“ despre iminenta denumire a metropolitului: În articulul d-tale despre facultatea teologică din Cernăuţi profesorul actual Mihaiu Calinescul fu bine descris şi trebue a se adauge la aceasta caracteristică numai atât că dl profesor răḑimându-se pe trecutul seu moral şi politic cunoscut, se încrede în speranţa plăcută că după denumirea d-lui Morariu Andreeviciu de archiepiscop, cum se asteaptă, dênsul va vení în locul acestuia ca archimandrit diecesan. Departe de a critica pe acest domn pentru renumitul seu discurs ce 'l-a ţinut la timpul seu în dieta provincială sau pentru esamenul ce 'l-a depus cu strălucire la ocasiunea candidării sale la postul de acum, noi cautá numai să amintim că dl Calinescul s'a esprimat lămurit că el — dacă va ajunge la putere — va suspenda jumĕtate din preoţimea noastră dela ţară. Ce scop va avé aceasta suspendare, despre aceasta rigorosul domn n'a amintit nimic, dar la tot casul dênsul ar puté să înveţe din trecut, că o asemenea suspendare e un lucru de tot greu şi pentru un episcop de o influenţă mare, de acea trebue numai să ridem la asemenea ameninţări neoportune. Dintr'altele sperăm că conducĕtoriul de acum al diecesei cu memoria sa bună nu va uita, cum nu a putut să isbutească episcopul Hackmann, care era bine vĕḑut la guvern, cu toate silinţele sale cele mari, a face pe nepotul seu Ilarion, contra voinţei obstesci, vicariu general, şi nu putem presupune că esistă în ţară oare care personalitate de influenţă, înţelegênd şi pe organele înaltului guvern, care să nu poată deosebí între dl Calinescul de o parte şi dl Czupercovicz, Iliuţ, Kozub, Repta de altă parte. Poporaţiunea Bucovinei ar saluta cu bucurie pe dl Morariu ca metropolit, dacă dênsul numai nu ar rumpe cu trecutul seu cunoscut prin simţul de dreptate, dacă nu ar promova neesplicabila economie a protecţiunei impunênd prin aceasta ţĕrei un locţiitor care se pricepe minunat a juca rola de călugĕr, dar care nu va administra nici când locul de archimandrit diecesan, cum se cade, pentrucă la acest post înalt se cere înainte de toate toleranţă naţională, cunoascerea cu temeiu a relaţiunilor ţĕrei şi o atitudine politică corectă. Pentru ce să căutăm binele aşa departe când el se află în apropierea inmediată.

---

diametru, pentruca să se adune într'însa apa din ghiaţa topită. De mĕsura aceasta n'avea să se căiască nimenea, căci în urma înfluenţei focului apa a început a riura.

Deschiḑĕtura încet cu incetul devenia mai largă însĕ mult nu putură continua lucrul, pentrucă apa străbătea prin haine. Deja după un pătrariu de oară Penellan trebuì să retragă flacăra spre a se usca pe sine însuşi. Misonne a luat locul. El n'a dovedit mai puţin curagiu, şi aşa după douĕ oare ambitul avea o afunḑime de cinci urme.

Cu toate aceste ţapa de fer nu putea străbate în afară.

„Nu e cu putinţă să fie nins atâta, ḑise Ioan Cornbutte; la toată întêmplarea massele sûnt grămădite de vênt. N'ar fi mai bine să cercăm a sparge în altă parte?

— Nu sciu, respunse Penellan; eu cuget să continuăm în chipul deja început, de ar fi şi numai ca să nu descuragiăm pe soţii nostri. Mai curênd sau mai târḑiu trebuie să dăm de un eşit.

— Nu ni se va găta spirtul? întrebà Ioan Cornbutte.

— Sper că nu, rĕspunse subcărmaciul; firesce pe lângă condiţiunea, că resignăm dela cafea şi beuturi calde. De altmintrea aceasta mĕ neliniscesce mai puţin.

— Dar ce te mai neliniscesce Penellane?

— Uleul în lampă acuşi este gata şi preste puţin se va stinge; nici victualele noastre nu vor mai ţiné mult. Altă mângaiere nu ne remâne, decât: sûntem în mâna lui Dḑeu!“

După aceasta Penellan eară s'a îndreptat spre uşe, ca să ocupe locul lui Andreiu Vasling, care aşijderea lucra cu energie la mântuirea comună.

„Să te schimb, dle Vasling, ḑise el, dară într'aceea bagă bine de samă, dacă va ameninţa vreo cufundătură, ca să putem lua din vreme mĕsurile de lipsă!“

Sosì timpul de odihnă, şi după ce Penellan mai lungì ambitul de o urmă, a încetat şi el de a lucra şi s'a culcat lângă soţii lui

Cap XI.

Un nuor de fum.

A doua ḑi, când se desteptară marinarii, era întunerec giur împregiurul lor; lampa se stinsese. Ioan Cornbutte a desteptat pe Penellan şi 'l-a rugat să facă foc. Acesta dă să se scoale repede ca să aprindă focul în cuptoriu, dară se lovesce vehement cu capul de plafond. El se sparià grozav, pentrucă încă în scara trecută putea sta drept în picioare. Când focul ardea în cuptoriu, subcărmaciul a vĕḑut dela zarea nehotărîtă a flacărei de spirt, că coperişul se lăsase cu o urmă mai în jos.

Penellan cu toate puterile se apucă earăşi de lucru. Maria observase pe subcărmaciu şi cetind în faţa lui aspră desperaţiunea adâncă şi încordata tărie de suflet, s'a dus la dênsul, 'l-a apucat de amêndouĕ mânile şi 'l-a strins cu gingăşie. Penellan simţia cum reînsufleţesce.

„Dḑeu nu o va lăsa să moară astfeliu:“ ḑicea o voace într'ênsul.

Întră eară în ângusta deschiḑĕtură, împlântă cu mână puternică băţul şi — n'a dat de resistenţă.

A ajuns până la păturile cele moi de zăpadă? Trăgênd băţul înapoi, o raḑă de lumină străbate în casa de ghiaţă.

Ajutoriu! ajutoriu! amicilor! strigă el.

Cu mâni şi cu picioare împinge zăpadă înapoi. Scoarţa din afară însĕ nu era topită, cum credea el; cu raḑa de lumină întrà în casă şi un frig teribil, care numai decât a prefăcut în ghiaţă tot ce era umed în casă. El a mai lărgit deschiḑĕtura cu cuţîtul şi în fine putu earăşi respira aier liber. Căḑu numai decât în genunchi şi mulţămì lui Dḑeu pentru mântuirea din acest pericul şi îndată îl însoţiră tinera fată şi ceilalţi consoţi de călĕtorie. (Va urma).

Varietăţi.

* (Dar) Maiestatea Sa împeratul s'a îndurat prea graţios a dăruí pentru înundaţi din şatula privată 3000 fl. v. a.

* (Contele Iuliu Andràssy) de când se aflĕ cu domiciliul în Pesta în toată ḑiua înainte de ameaḑi se eserciteaza cu profesorul seu Peczke în patinaj pe ghiaţă. Poate că pe ghiaţa lunecoasă va avé mai mult noroc, ca pe parcuetul luciu al diplomaţiei.

* (Universitatea săsească) se va întruní aḑi în 16 Decemv. a. m. la 10 oare într'o şedinţă publică.

* (Vreme tare în Decemvre.) În 5 Decemvre n. 3|4 11 oare a. m. în ţinutul dela Passau s'a ivit o întunecıme neobicĭnuită pe acel timp şĭ subt o ninsoare şi ploaie torenţială deodată se sloboḑì o vreme tare împreunată cu fulgere estensive şi trăsnete grozave. Vremea aceasta tare a ajuns până la Taufkirchen Andorf şi până la Dunăre; mai multe trăsnete au isbit în pământ, unul dintre ele însĕ în aparatul telegrafic din Wernstein. Acest fenomen electric în vreme de iarnă curată a ţinut aproape la 1/2 de ceas, în urma căruia apoi s'a sloboḑit o ninsoare teribilă. Tot în 5 Dec. n. pe la 6 ceasuri seara a fulgerat şi tunat în Cs. Borgo urmând apoi o ploaia torenţială. Şi la Deva .între 5 şi 6 ceasuri seara s'a descărcat o tempestate cu tunete şi fulgere; timpului acestuia vĕratic 'i-a urmat în dimineaţa procsimă un ger, care a făcut sfêrşit şi apei de zăpadă, carea curgea de pe dealuri înjos.

* (Cutremur). Din Agram se telegrafează cu datul 8 Dec. n. institutului central c. r. pentru meteorogie şi magnetism: „Aḑi noapte pe la 10 oare 59 minute 40 secunde s'a simţit aici un cutremur destul de însemnat, care consistând din vreo câteva sguduituri a ţinut preste 3 secunde Direcţia lui a fost dela apus spre resărit.“

* („Andreiu Florea Curcanul“) novela populară de N. Gane, cunoscută şi publicului nostru, s'a tradus în limba germână de Mite-Kremnitz sub controla autorului, care cunoasce şi limba germână şi s'a publicât de curênd în ḑiuariul literar mensual „*Nord und Süd*,“ fasciculul 33. Recensentul lui „P. Lloyd“ constată, că această novelă, a cărei substrat e luat din viaţa poporului român din România, merită toată atenţiunea nu numai din punct de vedere novelistic, ci şi ca un suplement poetic la psichologia popoarelor. Traducerea încă merită toată lauda.

* (Biserica Sfântului Mormênt) din Erusalim nu avea clopotniţă pela finele secolului al XI-lea. Ea a ajuns a avé una abia în anul 1876 în urma presiunei speciale a Sultanului. Causa pentru care Turcii nu au clopotniţe la moşeele lor, şi nu permit nici creştinilor a avé la bisericile lor, este că ei se tem ca nu cumva vuetul lor să necăjească sufletele celor morţi, care rătăcesc în aer pentru a aduce la picioarele celui etern rugămintele şi bunele lor acţiuni.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

De ce să nu ne folosim dar de favorul necsului causal, care în atâtea casuri importante se află între **i** şi schimbarea sunetelor **d**, **s**, **t** în **ḑ**, **ş**, **ţ**? De ce să nu încercăm a scăpa prin acest mijloc, ce ni'l ofere încâtva natura limbei, de mulţimea „codiţelor,“ care, precum am ḑis, îngreuiază foarte mult scrisul; ne înstrăinează în respectul scrierei într'un grad oare care de popoarele apusene, în special neolatine; şi de sigur nu oferă un aspect frumos?

Se impune însĕ totdeodată întrebarea: în ce mod să ne folosim de mijlocul lui **i**, pentru ca scrierea sunetelor ʒ, ш, ц să fie pe deplin hotărîtă şi să fie esclusă la cetire ori ce şovaire între **d** şi ʒ, **s** şi ш, **t** şi ц?

Eu îmi caut refugiul la limba-soră franceză. Cu ajutoriul acesteia voiu să stabilez o asemĕnare, ce s'ar puté încâtva numí analogie. Limba franceză, precum este cunoscut, are în scrierea sa un **e** care se scrie, dar nu se pronuncie: un **e** mut (**e** *muet*). Acest **e** mut, deşí nu se pronuncie, tot îşi are însemnătatea şi valoarea sa, tot împlinesce oare care funcţiuni. Astfel „la finea cuvintelor el servesce pentru a înălţa greutatea vocalei premergĕtoare sau pentru a hotărí rostirea consonantei.“ (Diez, I, pag. 420). D. e. în cuvintele *marchand*, *tard*, *ais*, *gris*, *mont*, *port* literele finale **d**, **s**, **t** nu se rostesc de loc; îndată ce se adauge însĕ la fiecare din aceste cuvinte câte un **e** mut, acele litere finale se pronuncie pe deplin, ear cuvintele *marchande*, *tarde*, *aise*, *grise*, *monte*, *porte*, au un înţeles nou. Pentru ca acest **e** mut să prindă mai departe viaţă, pronunciându-se totdeodată pe deplin, Francezul i pune *accentul acut*, care în scrierea franceză nu este accent *tonic*. Primim deci cuvintele *marchandé*, *tardé*, *aisé*, *grisé*, *monté*, *porté*, avênd şi aceste ear un înţeles deosebit.

Eacă ce'mi-a dat impulsul a propune pentru scrierea română un **i** mut pe lângă **i** cel normal, cunoscut şi întrebuinţat până acuma: dacă un **e** mut în limba franceză are puterea de a vivifica şi douĕ sunete (d. e. *suspect* = süspă; *suspecte* = süspäct), constituind chiar o deosebire gramaticală — de ce în limba română să nu fie în stare un **i** mut a efectuí transiţiunea sunetelor **d**, **s**, **t** în **ḑ**, **ş**, **ţ**, o transiţiune altcum prescrisă foarte adeseori de chiar natura limbei? Nimic nu ne opresce mai departe a întrebuinţa accentul acut într'un înţeles înrudit cu acela, pe care îl are în limba franceză; căci după sistemul meu accentul *grav* este singurul accent *tonic* întocmai ca şi în scrierea lui Maiorescu, care nu întrebuinţează accentul *acut* de loc.

Pentru a scăpa de mulţimea odioaselor codiţe îmi permit deci a propune, să admitem pe lângă **i** normal, care poate primí numai accentul *tonic* (*grav*), încă un **i** mut, a cărui mutism sau natură imperfectă să se manifesteze chiar şi în caracterul *grafic*, lipsind punctul pe **i**: **ı**.*)

Acest **i** mut, deşí nu se pronuncie, totuşi are o valoare sau o funcţiune: el arată schimbarea sunetelor premergătoare **d**, **s**, **t** în **ḑ**, **ş**, **ţ**. Ecsemple: dıece, vêndıare; sıerpe, sıoptire, musıcă; intıelegere, tıol.

Pentru ca acest **ı** să nu fie mut şi să nu aibă numai funcţiunea, de a înmuia pe **d**, **s**, **t** în **ḑ**, **ş**, **ţ**, ci pe lânga funcţiunea aceasta să se rostească totdeodată, se adauge accentul *acut*: **í**, întocmai precum în limba franceză acest accent dă viaţă lui **e** mut. Ecsemple: verdía, díce; lesía, síret; natíune, típariu.

Pentru ca **ı** pe lângă funcţiunea sa de înmuiarea lui **d**, **s**, **t** în **ḑ**, **ş**, **ţ** să prindă viaţă de sine numai pe jumĕtate, punem semnul *scurtărei*: **ĭ**. Ecsemple: verdĭ, ardĭ; trasĭ, versĭ; dreptĭ, avetĭ.

Analogia între **i** mut şi **e** mut consistă deci în următoarele puncte: 1) Amêndoi îsi au temeiurile lor etimologice şi flecţionare; 2) amêndoi sûnt muţi; însĕ 3) amêndoi influenţează subt anumite condiţiuni asupra literelor premergătoare; şi 4) amêndoi primind accentul *acut* devin sunete depline.

Fac să urmeze o ecsemplificare, care va ilustra în mod mai apriat propunerea mea:

prind, prânḑ, a prânḑí, prinḑi;
prind, prândı, a prândí, prindĭ.

La toată întêmplarea mai curênd din aceste trei moduri de însemnare va fi aprobat cel din urmă: semnul scurtărei. El este nu numai pe deplin motivat scientificesce, ci totdeodată bine cunoscut şi chiar întrebuinţat (pe lângă *sedilă*) de cei mai mulţi scriitori din România, cari scriu d. e. creḑĭ, urşĭ, baţĭ (însĕ şi lupĭ, suferĭ etc.). — Unii cipariani vor ḑice, că nu este de lipsă a mai pune semnul scurtărei pe **i**, pentru a arĕta schimbarea lui **d**, **s**, **t** în **ḑ**, **ţ**, **ş**, deoarece acel **i** jumĕtăţit şi aşa se află numai la finea cuvintelor, şi înaintea unui astfel de **i** sunetele **d**, **s**, **t** totdeuna trebue să se schimbă în **ḑ**, **ş**, **ţ**. Alţii eară vor pretinde poate, să punem semnul scurtărei pentru consecuenţă în toate casurile lui **i** jumĕtăţit, scriind d. e. şi lupĭ, suferĭ etc. Respund la unii şi la alţii: intenţiunea mea este, ca sunetele ʒ, ш, ц să se cunoască în scriere sigur şi hotărît, şi cetirea să fie uşoară; semnul scurtărei mai departe să stee pe **i** numai atunci, când i premerge **d** sau **s** sau **t**, cari au să fie cetiţi ʒ, ш, ц — cetitoriul vĕḑênd semnul scurtărei pe **i**, de loc să cugete la înmuiarea sunetelor premergătoare **d**, **s**, **t** în ʒ, ш, ц. Afară de aceasta mai este a se lua în consideraţiune momentul economiei în respectul semnelor, căci prea tare s'ar înmulţí semnele scurtărei în scrierea noastră. Cel puţin ḑiarele şi cărţile din România cu mulţimea aceea de semne, nu se presentă de loc frumos. Altcum sûnt mijloace, pentru a arĕta, că **i** la finea cuvintelor este întreg. Eu adecă scriu, ca şi Maiorescu, d. e. oameni, oamenii, a omenì; suferi, a suferì.

Trecênd acum la accentul *acut* pus deasupra lui **i** mut (**í**) observ, că această literă nu este de loc vreo apariţiune nouă la noi. Nou este numai modul întrebuinţărei accentului *acut*, care după sistemul ciparian este un accent *tonic*, pecând în scierea mea numai accentul *grav* este accent *tonic*, accentul *acut* fiind de asemene natură ca şi în scrierea franceză. Dacă cumva i sar păré cuiva straniu, a vedé accentul *acut* pe un **i** pronunciat cam scurt d. e. *atentíune*, apoi pun alăturea un cuvênt francez ca d. e. *agréable*, unde é se pronuncie cel mai puţin tot aşa de scurt ca şi **í** în cuvêntul nostru *atentíune*. Voiu fi poate întrebat, ce semn pun la infiinitivii şi perfect. simp. de conjugar. 4, când lui **i** final premerge **ḑ** sau **ş** sau **ţ**? Respund că mĕ mulţămesc cu accentul *acut*, care arată, că **i** (după **ḑ**, **ş**, **ţ**) se rostesce întreg. Scriu deci simplu d. e. a *păţí*, care se deosebesce prea bine de *paţĭ*, sau d. e. a *păsí* care se deosebesce de *pasĭ* (şi de *pasíi*.) În respectul acesta ne putem lipsí de ori ce accent *tonic*, întocmai ca şi cei mai mulţi scriitori din România, cari scriu suferĭ, a suferi; paşĭ, paşiĭ, a păşi.*) Totul deci, încât pentru accentul *acut*, este să ne emancipăm de idea, că el este un accent *tonic*. De altmintrelea mulţi scriitori din România nici nu întrebuinţează de loc pe accentul *acut*.

(Va urma).

---

*) Se ḑice în viaţa de toate ḑilele: „a pune punctul pe i“, adecă: a face un lucru deplin, perfect.

*) În cas de estremă scrupulositate nu ne-ar împedeca nimica, a combina accentul *acut*, care indirect indică trecerea lui **d**, **s**, **t** în ʒ, ш, ц, cu accentul *tonic* (*grav*), scriind astfel circumflecsul pe **î**, d. e. a audî, a esî, a petî.

Bursa de Budapesta

din 13 Decemvre n.

Renta de aur 95.75, Împrumutul drumurilor de fer ung. 114.—, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.—, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.75, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 108.—, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.—, obligaţiuni urbariale ung. 68.70, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 87.50, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.—, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 85.—, obligaţiuni urbariale transilvane 84.75 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.70, renta austriacă în argint 70.25, renta de aur austriacă 80.80, sorţi de stat dela 1860 131.—, acţiuni de bancă austro-ung. 852, acţiuni de bancă de credit ung. 260.80, acţiuni de credit austr. 278.—, argint —.—, galbin 5.53, napoleon 9,31, 100 marce nemţesci 57.70, London (pe poliţa de trei luni) 116.55.

Bursa de Viena

din 13 Decemvre n. 1879.

Metalicele 5%	—	—
Acţiuni de bancă	854	—
Împrumutul de stat din 1860	129	50
Împrumutul naţ. 5% (argint)	68	70
Acţiuni de credit	261	—
Valuta nóuă imperială germână	57	70
London	116	60
Galbin	5	54
Napoleon d'aur (poli)	9	31

Economic.

Sibiiu, 12 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.—9.; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.80 –7.60; Sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.40—4.80; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.10--4.50.; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. 8—8.50; Linte fl. 10.50—11; Fasole fl. 8—8.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 0.95--1.05: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită –42— cr.; Carne de viţel 38—45 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Arad, 6 Dec. n. Cu întrarea timpului rece şi cu încetarea navigaţiunei negoţul bucatelor s'a animat tare şi preţurile sau urcat cu 10—25 cr. per majă metrică. Grâu sosise de altmintrelea puţin în têrg, acela însĕ, pe care 'l-a adus spre vêndare neguţătorii şi speculanţii, s'a cumpĕrat pentru morile de vapor cu fl. 12.60—12.80 m. m. Sĕcară încă a fost puţină şi sau vêndut cu fl. 9.25; Orz a fost asemenea puţin în têrg şi a trecut cu fl. 7.20—7.35; Ovĕsul a fost căutat foarte tare şi puţinele vagoane încărcăte s'au golit în timp foarte scurt vênḑêndu-se ovĕsul din ele cu fl. 7—7.15 per m. m. Nici cucuruzul n'a fost de ajuns şi cel puţin, care ajunse în têrg a trecut ca fulgerul cu fl. 6.60—6.80 cel nou, eară cu fl. 7.25 cel vechiu m. m. Spirtul a fost căutat mai bine ca de alte ori şi pe lângă toată urcarea lui în preţ tot şi a trecut nemai pomenit. S'a vêndut adecă fără vas *en gros* cu fl. 34—35; *en detail* cu fl. 33.50 eară cu vas cu tot cu fl. 38 per 100 litre %.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 10 Ian. şi 24 Febr. 1880 imob. lui Dominic Ciunt în Kendö; în 10 Ian. şi 26 Febr. 1880 imob. lui Gavrilă Mateiu în Şucfalĕu (trib. M. Oşorheiu); în 30 Dec. 1879 şi 30 Ian. 8180 imob. rĕmasului după Pavel Tuni în Strebia; în 16 Ian. 1880 imod. Luisei Fodor în Deva (trib.); în 15 Dec. 1879 şi 22 Ian. 1880 imob. lui George Socaciu în Căpâlna (judec. cerc. Sânmărtin); în 24 Dec. 1879 si 24 Ian. 1880 imob. lui Stefan Werner şi Stefan Orendt în Moşna (judec. cerc. Sighişoara): în 17 Dec. 1879 imob lui Vasilică Gavriş în Bedeci (judec. Huedin); în 27 Ian. şi 27 Febr. 1880 imob. lui Sinu şi Vuţa Ianeş în Orăştie; în 28 Ian. şi 28 Febr. imob. Mariei Baranyai în Orăştie (trib. Deva); în 30 Dec. 1879 şi 30 Ian. 1880 imob. lui Iuon Popp în Disnĕu (trib. Turda).

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 143. Sibiiu, Joi 6 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 5 Decemvre.

Un fenomen interesant a presentat desbaterea proiectului privitoriu la armată în casa de sus a senatului imperial. Toţi membrii acestui corp înalt au votat unanim pentru proiect cu toate că se scie, că în sinul acestuia majoritatea este pe partea oposiţiunei, că oposiţiunea aceasta se compune din elemente, cari au respins acelaşi proiect în casa deputaţilor senatului imperial. Fenomenul acesta enigmatic se esplică prin discursurile oratorilor din oposiţiune, cari au susţinut proiectul şi în decursul desbaterei. Principele Schönburg, principele Carlos Auersperg şi cavalerul de Schmerling au declarat cu accent, că votul lor nu este de a se considera ca vot de încredere dat ministeriului. Acestia, se vede din discursurile lor, considerau banca miniştrilor drept de o bancă goală; „dincolo de această bancă," ḑice „D. Ztg" vĕd ei elementul cel gigantic — corona." Unul dintre dênşii a spus pe faţă „că votează proiectul ca o dovadă de încredere în preaînaltul beliduce".

Precum se vede de altă parte nici ministeriul Taaffe nu pune preţul cel mai mare pe împregiurarea, dacă i se dă, sau nu vot de încredere. Foile, cari se presupune, că sûnt inspirate din cabinetul lui Taaffe, spun că nici ministrul nu caută la băncile, pe care şed „pairii" austriaci. El are în vedere ca şi dênşii, coroana. Pentru coroană îşi dă silinţele ca să se voteze şi tot pentru coroană luptă în contra celor ce nu voiesc a vota proiectul.

Enigma însĕ tot nu este deslegată. Cum şi de unde resignaţiunea aceasta împrumutată? Factorii deşí aşa considerabili, dară opuşi unii altora, să se omoară cu omenia şi încă cu ocasiunea unei cestiuni nepopulare; căci însărcinarea cu greutăţi sigure pe ḑece ani nu place nici când; sarcina însĕ este neîncungiurabilă.

Este adevĕrat că „constituţionalii" din casa de sus vor fi vĕḑut, că partida aceasta se isolează şi de Slavi şi de Maghiari şi în fine şi de curte, şi pentru a câştiga influenţa perdută a aflat cu cale a'şi schimba marşruta politică. Aceasta ar fi un egoism al partidei. Cu cât de puţină prevedere politică ar trebuí să fie partida însĕ, când ar gândí numai la egoismul ei? Într'o situaţiune cum s'a croit în timpul mai nou partidei constituţionalilor, întoarcerea este identică cu moartea partidei; ea mărturisesce de sine însaşi, că n'are putere, şi, prin urmare, nici nu poate face nimica.

Taaffe, ḑic foile inspirate, are o misiune mai înaltă decât este misiunea unui ministru president. El are să afle direcţiunea mijlocie între diversele puteri din lăuntrul statului.

Dacă Taaffe ar urma numai simţului seu politic, oposiţiunea din ambe corpurile legiuitoare nu s'ar fi socotit mult, până să'l trântească cu desĕvêrşire. Cea din casa de jos a şi lucrat în direcţiunea aceasta. Însĕ când a ajuns să lucre şi cea din casa de sus s'a socotit altfeliu. Semn, că Taaffe nu este numai esecutorul voinţei sale, ci esecutorul unei voinţe mai înalte, care va voí să încete odată jocul între nisce partide, care prin majorităţi meşteşugite impun voinţa lor majorităţilor adevĕrate, şi poporaţiunile să ajungă la acea stare politică, în care pe lângă dreptate să se bucure de o viaţă mai liniscită politică.

În sferele normative au băgat de samă, că în Europa adie o boare politică mai domoală după unii, mai greoaie după alţii, căreia, dacă n'ar fi terminul aşa de rĕu vĕḑut, 'i-am ḑice conservativă. Bismarck, într'o epistolă către senatorul italian Iacini, recunoasce în politica conservativă o necesitate pentru Europa. Şi Bismarck are dreptate încât s'a pecătuit cu „liberalismul", care nu e tirania unuia, ci a multora, îmbrăcată în forme de dreptate şi libertate. În aceleşi sfere aşa dară oamenii de toate colorile politice de dincolo de Laita, unii mai curênd, alţii mai târḑiu, se întorc, luându'şi ḑiua bună dela sbuciumăturile de până adí parlamentare.

S'ar puté aşa dară, ca procesul ce se începe, cum am ḑice, pe de departe, să se realiseze şi să se estindă şi asupra Ungariei; şi s'ar puté, dacă ar fi condus cu inţelepciune, să paraliseze şi nisuinţele de supremaţie din ori care parte.

Ar fi aşa dar totuşi o speranţă, că cuvintele lui Taaffe, rostite în casa deputaţilor austriacă: „toate naţionalităţile din monarchie trebuesc mulţămite", sûnt premergetoarele unei ere noue, în care deşí în mai restrinse forme parlamentare, nu se va face atâta fariseism ca în „liberalismul" din Cislaitania şi Ungaria.

Un lucru însĕ ne întunecă şi speranţa aceasta. Luptătorii nostri de odinioară abia deprinşi în luptele parlamentare, când au dat de greutate, au părăsit terenul şi cu el deprinderea la luptă......

Şi este afară de toată îndoiala că numai oameni probaţi şi lămuriţi ca aurul prin foc, pot arĕta succese pe terenul luptelor constituţionale în toate timpurile şi în toate fasele.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Decemvre

Eri s'au deschis (în Viena) delegaţiunile. Delegaţiunea ungurească a ales president pe archieppul Haynald, eară pe Pronay vice-president. Delegaţiunea austriacă a ales president pe Schmerling şi pe Wolfrum vice-president. Preliminariul pro 1880 presentat delegaţiunilor calculează toate pretensiunile ministeriului de resboiu numai cu 45,830 fl. mai mult ca în anul trecut. Recerinţa întreagă pe 1880 este cu 5⁶/₁₀ milioane mai mult ca în 1879. Pentru trupele din provinciile ocupate este a se cere un buget estraordinar de 8 milioane (anul trecut au fost 30 milioane).

În 21 Noemvre se ḑice, că a emanat dela ministeriul de resboiu austro-unguresc un ordin reservat, prin care se îndrumează generalatul din Graţ a instrada trupele technice dislocate în generalatul seu spre Tirolul de meaḑăḑi, unde trebuie să facă în grabă fortificări. În 6 l. c. ministeriul de resboiu a însărcinat biroul operativ al statului major a prepara planurile şi proiectele pentru eventuale concentraţiuni de trupe în părţile de meaḑăḑi, tot aşa a prepara institutul militar geografic şi cartele de lipsă în casuri de aceste, cât se poate mai curênd.

„Binele public" din Bucuresci ne spune, că Francia încă a recunoscut independenţa României, prin urmare că este a doua dintre cele patru puteri, care n'au voit să recunoască independenţa României. Biroul de corespondenţă telegrafică spunea şi el în ḑilele aceste, că Waddington are de cuget cât mai curênd a recunoasce independenţa României. Cu bună samă dl Waddington va fi avênd mai ântâiu să meargă la procesiunile cele multe, care „la grande nation, *qui marche à la tête de l'Europe*" *le severşi* în 8 Decemvre, în aducerea aminte a proclamărei dogmei despre concepţiunea immaculată — şi după aceea se va gândí şi la România.

„Standard" spune, că Germania va recunoasce mai curênd independenţa României de cum o va recunoasce „iubita ei sororă din occident", Francia. După aceeaşi foie, Waddington poate numai ca să scape de urîtul de a fi unicul între diplomaţii Europei fără de legături cu România, i va recunoasce independenţa.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 11 Decemvre s'a terminat desbaterea specială asupra

---

FOIȚA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Lumină frumoasă de lună lumina giur împregiur, era însĕ aşa de frig, încât marinarii nu erau în stare a suporta temperatura şi au trebuit să se întoarcă numai decât în casă. Penellan căutà mai ântâiu împregiur, ca să vadă promontoriul, dar înzădar; coliba se afla în mijlocul unui şes imens. El voì a'şi îndrepta paşii spre sania cu proviantul, dară şi aceasta dispăruse.

Frigul 'l-a silit și pe el să între; n'au împărtăşit însĕ soţilor sei nimica din cele ce observase. Fie care era acum ocupat cu uscarea vestmintelor la flacăra de spirt. Espunênd termometrul pentru vre o câteva momente aerului, arătà treiḑeci de graduri sub nulă.

După o oară Andreiu Vasling şi Penellan se hotărîră a da pept cu frigul şi a eşí afară. Ei s'a învĕluit cât s'a putut de bine în hainele lor umede şi prin ambitul, a cărui păreţi eară îngheţase ca stânca, au eşit afară.

„Noi am fost mânaţi în direcţiune nordostică, începù Andreiu Vasling, căutând a se orienta după stelele ce reversau o lumină estraordinară.

— Aceasta nar fi nici un reu, dacă ne ar fi însoţit şi sania!

— Cum sania numai este aici? esclamă Andreiu Vasling; atunci sûntem inevitabili perduţi!

— Să o căutăm", propuse Penellan.

Amêndoi au dat roată în giurul casei, care forma o stâncă de ghiaţă cel puţin de o înălţime de cincisprĕḑece urme. În timpul furtunei căḑuse o nespusă mulţime de zăpadă şi vêntul o a grămădit lângă unicul loc mai înalt de pe şes. Casa de ghiaţă fu aruncată cinciḑeci de miluri mai departe spre nordost şi prinşii avură aceeaşi soarte ca şi prinsoarea lor lunecătoare. Sania purtată de alt sloiu trebuie că fu mânată în altă direcţiune, căci nu se vedea nici o urmă după dênsa; cânii cu bună samă vor fi sucumbat timpului celui înfricoşat.

Andreiu Vasling şi Penellan simţiau cum îi cuprinde desperaţiunea. Ei nu îndrăsnirã a se întoarce în casa de zăpadă temênduse să nu fie siliţi a aduce aceasta scire fatală soţilor lor. Amêndoi se suiră sus pe stânca de ghiaţă, în sinul cărei era casa, ca să privească de a colo, dară nu observară nimica decât ţinuturi albe nemărginite în toate părţile. Frigul le amurțise deja membrii trupului și umeḑala de pe hainele lor se transformase în sloişori. În momentul când Penellan vrea să se dea jos de pe înălţime a aruncat o privire asupra lui Andreiu Vasling şi a vĕḑut cum acesta îşi aţintise privirea asupra unui punct, se cutremurà şi îngălbinise.

„Ce'ţi este dle Vasling? întrebà el.

— Nimica! respunse acesta; să ne dăm jos şi cât mai curênd să fugim din lăţimile aceste, care dacă sfatului meu i s'ar fi dat ascultare, n'ar fi trebuit să le călcăm nici odată".

Însĕ în loc de a face cum a propus cârmaciul, Penellan se mai suì odată şi încă mai sus decât mai nainte spre a privì în partea, a cărei observare turburase pe cârmaciu într'un mod atât de suprinḑĕtoriu. Privirea aceasta produse într'ênsul îndată cu totul alt efect, decum produse în soţul seu; el strigà cu glas înalt de bucurie ḑicênd:

„Mulțămită și laudă ţie Dumneḑeule!"

În direcţiune nordostică se înălţa un fum uşor, acolo aşa dară trebuia să vieze şi să respire fiinţe omenesci! În urma strigătului lui Penellan au alergat și ceilalţi marinari şi s'au convins cu toţii, că afirmaţiunea lui era adevĕrată.

Fără de a mai cugeta la lipsa mijloacelor de traiu şi fără de a fi reţinută de gerul cel sever, societatea, învĕluinduse în mantalele ce avea, a plecat mai departe spre nordost.

Ținta lor era într'o depărtare cam de cinci până în şese miluri şi greutăţile ce li se puneau în cale, s'au adeverit că erau foarte însemnate. Fu-

100
30
35
165

proiectului de lege despre tacsa militară. Toate amendamentele propuse s'au respins, s'a primit numai o propunere relativ la pedeapsa pentru cei ce nu vor plătí tacsa militară. S'a statorit macsimul arestului, în loc de 2 luni, cum se afla în proiect, cu 30 ḑile.

După aceasta s'au primit proiectul de lege despre urcarea subvenţiunei pentru navigaţiunea între Fiume şi Anglia; proiectul despre tractatul încheiat cu Francia relativ la asigurarea dreptului sĕracilor.

Ministrul president Tisza a rĕspuns la sfêrşitul şedinţei o interpelaţiune a lui Gyurghik în causa rescumpĕrărei drepturilor regale. În sesiunea actuală guvernul nu va substerne un proiect de lege despre rescumpĕrarea regalelor, pentrucă statul nu e în stare a suporta sarcinele finanţiale impreunate cu această regulare. Se va substerne în sesiunea actuală numai un proiect de lege, care va regula raporturile morilor de vapor.

În şedinţa dela 12 Decemvre s'au resolvat interpelaţiunile şi petiţiunile puse la ordinea ḑilei. Dintre cele din urmă amintim petiţiunea cetăţii Orăştie pentru investirea judecătoriei cercuale de acolo cu jurisdicţiunea de cărţi funduare. Ministrul de justiţie a rĕspuns, că ministeriul nu cunoasce încă suma cu care va sucurge cetatea la suportarea speselor.

În şedinţa dela 13 Decemvre s'a notificat casei deputaţilor conchiemarea delegaţiunilor pe 16 cur. ministrul pres. a rĕspuns o interpelaţiune în causa institutului de credit fonciar pentru proprietarii mici şi după aceasta s'au sistat şedinţele meritoare până la 20 Ianuarie.

Proiect de lege

despre tacsa militară.

(Încheiere).

§ 13. Cu privire la repartiţiarea tacsei militare se dispun următoarele:

1. Comunele (cetăţile), pretorii şi inspectori reg. de dare ţin în evidenţă în modul stabilit de ministrul de finanţe, pe individii obligaţi a plăti tacşa.

2. Primarii cetăţilor investite cu drept jurisdicţional, primarii cetăţilor provĕḑute cu magistrate regulate, în care se află un cerc separat de asentare, de asemenea pretorii cercuali sûnt îndatoraţi dela anul 1880 înainte:

a) a compune pe fie-care an după terminarea asentării principale conspecte despre acei deobligaţi la serviţiul militar, cari se află în clasa de etate conscrisă in cercul de recrutare respectiv şi cari sûnt supuşi disposiţiunilor din legea de faţă, cu ajutoriul listelor de asentare respective şi pe basa datelor ce le vor procura într'un termin anumit, în timpul şi modul ce'l va stabilí ministrul de finanţe în înţĕlegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei, şi a da acele conspecte în mâna inspectorului de dare reg.

b) a arĕta dela 1 Maiu după asentatarea principală păuă la înheerea anului pe fie-care lună în forma indicată sub *a*) inspectorului de dare reg. pe acei deobligaţi la serviţiu, cari nu s'au înrolat in serviţiul factic militar pentru vre-o causă din cele numerate în § 1

3. Acei deoblegaţi la serviţiul militar, cari dela 1880 inainte nu se ţin de vre-o clasă dintre cele conscrise în anul respectiv de asentare, dar sûnt supuşi disposiţiunilor din legea de faţă, sûnt îndatoraţi, câtă vreme au datorinţa de a plătí contribuţiune în înţĕlesul § 2, a arĕta în fie-care an, în luna lui Februarie, în mod autentic la comuna (cetatea), în care se află cu domiciliul stabil:

a) starea lor cetăţeneasca,

b) locuinţa

c) numele acelui cerc de asentare respective a acelor comune, în care dênşii s'au scutit de serviţiul factic militar (marină) sau de serviţiul de apĕrare a ţĕrei pe temeiurile § 1.

d) anul dela care se socotesce scutirea, şi

e) suma contribuţiunei directe ce li s'a prescris in anul premergĕtor.

4. Comunele (cetăţile) la cari se fac arătările amintite în punct 3, sûnt îndatorate, a compune despre obligaţii militari însinuaţi în modul arĕtat, conspectele arĕtate sub 2 *a*) şi ale trimite cel mult până la sfêrşitul lui Martie inspectoratului de dare reg, care e competent pentru domiciliul stabil al celui obligat la serviţiu militar, a însciinţa totodată cetatea, care a îndeplinit recrutarea, sau pe pretorul pe lângă comunicarea unui estras din conspectul respectiv spre acel sfêrşit ca această impregiurare să se înregistreze în evidenţa respectivă. Nu se face însciintare comunei, care a îndeplinit recrutarea, sau pretorului, la casul, când domiciliul stabil al celui deobligat la serviţiul militar, e totodată şi cercul seu de competenţă şi când acest loc din urmă e o cetate cu cerc de asentare de sine stătător. În acest cas evidenţa o îndeplinesce cetatea, în care s'a insinuat cel obligat la miliţie.

5. Inspectorul reg. de dare mĕsură tacsa militară pe basa datelor cuprinse în conspectele cetăţilor pretorilor şi comunelor esaminând mai ântâiu esactitatea acelora, şi se îngrigesce ca registrele de mĕsurare să fie espuse în casa comunei (cetăţii) pe un timp de opt ḑile, spre scopul ca fie-care să le poată vedé şi să'şi facă observările sale.

§ 14. În 15 ḑile dela trecerea terminului statorit pentru publicarea listelor de prescriere se admite contra prescrierei tacsei militare apelaţiunea la comisiunea administrativă a municipiului.

Contra două resoluţiuni egale nu se mai admite apelaţiune mai departe.

La alt cas se poate îndrepta în termin de 15 ḑile dela ḑiua de intimare a resoluţiunei comisiunei. o reclamaţiune către ministrul de finanţe. Inspectorul regesc de dare sau substitutul seu sûnt îndatoraţi, a recura la ministrul de finanţe toate acele resoluţiuni ale comisiunei administrative, cari vatămă legea de faţă sau interesele erariului.

In aceste întrebări ministrul de finanţe decide în înţĕlegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei în instanţa a treia.

§ 15. Escrierea tacsei militare ce cade pe anul 1879 se face de asemenea în modul indicat în §§ de mai sus 13 şi 14, însĕ cu modificaţiunea că ministrul de finanţe va stabilì în înţelegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei prin ordinaţinne acele termine, în cari au să se trimită conspectele amintite în § 13 punct 2 şi 4 şi raporturile amintite în punct 3 din acelaşi paragraf.

§ 16. Pentru casurile când cei obligaţi la serviţiul militar, amintiţi în § 13 punct 3, mor pe timpul cât sûnt supuşi la datorinţa militară, se îndatorează părinţii, eventual nevestele lor, a preda în termin de 30 ḑile dela moarte atestatul de moarte scutit de timbru, antistei acelei comune (primariului acelei cetăţi) de care s'a ţinut obligatul militar repausat. Comuna (cetatea) însamnă casul în lista sa de evidenţă şi în acelaşi timp raportează despre aceasta înspectorului reg. de dare.

§ 17. După tacsa militară nu se poate face nici arunc urbarial nici comunal.

Tacsa ce se vine pe anul 1879 trebue plătită la 1 Aprilie 1880 şi deodată.

Dar tacsa ce se va escrie din an în an dela 1880 inainte va trebuí plătită totdeuna la 1 Ianuarie după anul respectiv de contribuţiune şi asemenea deodată.

§ 18. Acel deobligat la serviţiul militar, care nu'şi plătesce tacsa militară, mai departe oferentul de lucru şi acel cap de familie, care nu plătesce tacsa militară ce se vine pe servitorii, lucrătorii sau membrii sei din familie (§ 11), până la mijlocul lunei ce urmează după ḑiua de scădinţă, au să plătească după suma restantă pe an 6⁰|₀ interese de întârḑiere în înţĕlesul art. de lege XV: 1876 § 41 pentru manipulaţiunea contribuţiilor de stat.

§ 19. Cu privire la înducerea în cărţi şi incasarea tacsei militare rĕmân normative disposiţiile ce se se referesc lă dările directe din art. de lege XV: 1876.

§ 20. Un deobligat militar care nu face arĕtarea prevĕḑută în § 13 punct 3 sau nu dă la terminul statorit datele ce i le cere comuna (cetatea), se va pedepsí pentru anul, în care s'a făcut vinovat de aceasta întârḑiere, după mĕsura imputabilităţii cu o pedeapsă în bani în suma de trei sau de şase ori mai mare decât face tacsa militară; antistele comunal (primariul cetăţii) sau pretorul cercual, care nu ţine evidenţa normată în § 13 pct 1, în modul prescris, sau nu compune conspectele însemnate în § 13 pct 2 şi 4 în modul prescris sau nu observa terminele statorite pentru presentarea lor; în fine părinţii, tutorii sau nevestele, cari nu predau atestatul de moarte amintit în § 16 în terminnl hotărît, se vor pedepsí cu amênde dela 5—50 fl,

Pedepsele în bani le pune inspectorul de dare reg. prin decisiune: apelaţiunea contra acestei decisiuni se îndreaptă către comisiunea administrativă.

§ 21. Încuviinţânduse în urma unei arătări pedepsirea celui deobligat la serviţul militar, o terţialitate din pedeapsa în bani se dă celui ce a făcut arĕtarea.

§§ 22. Dacă pedeapsa dictată unui deobligat militar nu se va poté încassa întreagă sau în parte, din lipsa de avere a respectivului, se va aplica în locul pedepsei un arest, după fie care 10 floreni neincasabili o ḑi. Sumele sub 10 floreni se socotesc întregi.

Pedeapsa de arest o statoresce comisiunea administrativă pe basa unei propuneri motivate a înspectorului de dare.

§ 23. Prin disposiţiile legei de faţă se modifică § 56, art. de lege XL: 1868 despre înarmare.

§ 24. Legea de faţă întră în vígoare îndată după publicare şi e validă şi pe anul 1879. Cu esecutarea ei se însărcinează ministrul de finanţe şi ministrul pentru apĕrarea ţĕrei.

Varietăţi.

* (Un jubileu de 25 ani). În 21 Noemv. s'a serbat în Jebel (Banat) jubileul serviţiului de 25 ani al rvd. protopresbiter Ales. Ioanoviciu. Iniţiativa la aceasta serbătoare a emanat dela preoţii şi învĕţătorii tractului. Aceştia s'au întrunit la 23 Sept. a. c. în comuna Stamora română într'o conferenţă spre a se consulta asupra pregătirilor de lipsă. S'a ales o deputaţiune de 6 membri, 3 preoţi şi 3 învĕţători, ca representanţi ai corpului preoţesc şi învĕţătoresc din tract, pentru a aduce părintelui jubilar felicitările şi recunoscinţa meritată din partea credincioşilor tractuali. În ḑiua jubileului, 21 Noemvre, deputaţiunea s'a întrunit precis la 12 oare la scoala română din Jebel şi de acolo a plecat către locuinţa păr. ppresbiter. Parochul Vinc. Prohabu, conducĕtoriul deputaţiunei, a întimpinat pe veteranul jubilar cu o cuvêntare bine simţită, în care esprimă bucuria cea mare a întregului tract pentru această ḑi de serbătoare, mulţămesce veteranului conducĕtoriu al tractului pentru

---

mul nu se mai înălţa în aer şi ridicături nu erau, care să servească; faţa gheţei era un şes complet. Atêrna totul dela ţinerea direcţiunei în linie dreaptă.

„După obiecte îndepărtate nu ne putem orienta, începù Ioan Cornbutte, trebuie dar să luăm într'ajutoriu alte mijloace;

„Penellane înainte, Vasling să'i urmeze la doueḑeci paşi şi eu încă remân să merg în depărtarea aceasta după dênsul. În chipul acesta vom puté judeca dacă Penellan ţine linie dreaptă.“

O jumĕtate de oară au mers aşa; Penellan stă dintr'odată pe loc şi ascultă. Marinarii îi dau ocol.

„N'aţi auḑit nimica? întrebà el.

— Nu, nici cât de puţin.

— Ciudat lucru! ḑicea Penellan; mie mi s'a părut ca şi cum din partea aceasta aşi fi auḑit strigând.

— Strigând? întrerupse juna fată, aşa dară am fi aproape de ţinta noastră!

— Încă n'avem temeiu de a admite aşa ceva, reflectă Andreiu Vasling; în lăţimile aceste şi pe un ger atăt de sever, sunetul se aude foarte departe.

— Fie cum va fi adause Ioan Cornbutte, să mergem mai departe căci altfeliu îngheţăm.

— Ba nu! strigà Penellan, ascultaţi!“

Nesce sunete slabe, cari abia se puteau distinge, se auḑiră. Ele semănau a strigete de spaimă şi de durere. De două ori s'a repeţit sunetul; putea crede omul că a strigat cineva după ajutoriu. După aceasta era tăcere adêncă giur împregiur.

„Eu nu m'am înşelat; mai departe!“ ḑise Penellan.

El începù a fugí înainte în direcţiunea din care venise strigătul.

După ce a mers cam două miluri, spre marea sa uimire a dat de un bărbat care zăcea pe ghiaţă, şi după ce Penellan s'a apropiat mai bine a bătut desperat în pălmi.

Andreiu Vasling şi cu el ceilalţi matrozi mergeau în urma lui Penellan; acum se grăbì şi el la acest din urmă şi strigà:

Este unul din naufragiaţi! Cortrois matrozul nostru!

— Este mort — îngheţat! se văierà Penellan.

Şi Ioan Cornbutte şi Maria au venit acum la cadavru, care înţepenise de frig. Groaza se oglinda pe feţele tuturor.

„Înainte!“ ḑise Penellan.

Şi eară fugiră o jumĕtate de oară, fără de a ḑice un cuvênt, când eată că li se arată o ridicătură, care neapĕrat trebuia să fie uscat.

„Aceasta este insula Shonnon“ ḑise Ioan Cornbutte.

În depărtare cam de un mil au vĕḑut eară fum, care eşia din o colibă de zăpadă închisă cu uşă de lemn. Ca să'i poată auḑí, ei strigară şi din colibă numai decât se precipitară nisce bărbaţi înaintea lor. Penellan a recunoscut între acestia pe Pierre Nouquet.

„Pierre!“ strigă Penellan.

Însĕ cameradul lor de odinioară sta ca şi cum ar fi fost stupid dinaintea lor şi ca şi când n'ar fi vĕḑut nimica din cele ce se petrecea în giurul seu. Andreiu Vasling nu putù ascunde un ris diabolic; el nu vedea pe Ludovic Cornbutte între locuitorii colibei.

„Pierre, eu sûnt! amicul tĕu Penellan!“ ḑise acesta.

Matrozul îşi venì acum în fire şi de bucurie, aproape în leşin, căḑù în braţele vechiului seu camerad.

„Fiiul meu! Ludovic al meu!“ strigà plângênd şi în cea mai mare desperaţiune bietul căpitan bĕtrân.

Cap XII.

Întoarcerea la corabie.

În momentul acesta uşa se deschide şi un bărbat bolnav de moarte şi slăbit ese şi se tĕrasce cu multă trudă mai departe pe ghiaţă.

Era Ludovic Cornbutte.

„Fiiul meu!

— Iubitul meu!“

Aceste doue esclamări resunară deodată. Ludovic Cornbutte agitat de zelul şi devotamentul ce 'l-a desvoltat totdeauna în timpul servițiului de 25 ani întru promovarea intereselor bisericei şi a națiunei, pentru iubirea şi interesul cu care a întimpinat pe credincioşii sei în stăruințele de progres. În urmă doresce, ca Dḑeu să ţină pe vechiul şi probatul luptător al bisericei şi națiunei întru mulți şi fericiți ani spre binele şi fericirea recunoscĕtorilor sei fii sufletesci! După terminarea acestei felicitări i s'a dat jubilarului în semn de aducere aminte un dar, o imagine ce representă „Cina cea de taină.“

Bĕtrânul jubilar, adênc mişcat de aceste manifestațiuni sincere de bucurie şi recunoscință din partea credincioşilor sei, mulțămesce deputațiunei pentru felicitările cordiale şi pentru recunoscința ce i s'a arĕtat; promite, că şi de ací înainte se va îngrigí de promovarea intereselor bisericesci scolare şi naționale şi contează la spriginul viguroasei generațiuni tinere întru ajungerea scopului comun.

Deputațiunea fu învitată la prânḑ. Se înțelege că toastele nu au potut lipsí. S'au toastat în sănĕtatea multor demnitari bisericesci. Către patru oare deputațiunea s'a depărtat ducênd cu sine suvenirea unei ḑile de adevĕrată bucurie.

* (Mulțămită publică). Tălmăcel în 29 Noemvrie 1879. Subscrisul viu a'mi depune umilita mulțămire „onoratului domn director“ şi onoratului comitet al despĕrțămêntului III din Sibiiu al onoratei Asociațiuni transilvane, care a binevoit a mĕ premia cu 25 fl. douĕ ḑeci şi cinci fl. v. a. ca dinstincțiune pentru grădinărit.

Ioan Banciu.
învĕțătoriu.

* (Mulțămită publică). Oarda de jos 29/11 1879. Crestinii Irimie Oprița şi Ioan Todoruț din filia Mureş-Porto indemnați de evlavia lor către sânta biserică şi de lipsa totală de cărți bune rituale la biserica noastră gr. or. din Oarda de jos au cumpĕrat şi donat pe una acum numitei noastre biserici o evanghelie frumoasă şi una legată în preț de 20 fl. v. a.

Subscrisul în numele tuturor poporenilor mei aduc donatorilor cea mai adêncă mulțămită; dea Dḑeu ca fapta lor să fie resplătită în ceriuri.

Laurente Cutean.
paroch.

* (Ovațiuni lui Miletics în Belgrad). Abia se vĕḑù eliberat bietul om din carcer prin amnestia Monarchului, când ai sei nu'l lasă să resufle mai liber, ci ear îl împresură cu ovațiuni glorificate pentru martirism. Foaia serbească „Zastawa“ (Drapelul) ce apare în Neoplanta comunică în fruntea Nrlui 183 din 30 Octomvre (12 Decembre) a. c. o depeşe telegrafică de următoriul cuprins;

„Belgrad 28 Noemvre Miletics, fidel tip al poporului seu, în perseveranța ta martiră privim raḑa virtutei viuĕ serbesci, în învierea ta salutăm viua garanție a viitorimei poporului. Fii voios fii sănătos!“

* (Lupi). Jurnalul „Bistr. Woch“. ne spune următoarea întêmplare: Preotul din Dorolea întorcênduse din cercetarea canonică a filialei sale din Cuşma către casă fu pe drum urmărit în depărtare de 200 paşi de 2 lupi până în apropierea comunei Dorolea. Asemenea ne spune „Nemere“, că locuitorii din Sângiors de curênd debia au putut scoate o ciurdă de lupi din comună.

* (Tiraniele ernei). Ḑiarul „Le Moi d'Ordre“ ne amintesce ernile grele despre care istoria face mențiune; — lucru ce ne arată că această stagiune era în anticitate cu mult mai rigoroasă.

Zăpada nu se topì în Roma 40 ḑile în anul 396 înainte de Christ.

588 ani după Christ, Marea Neagră a fost acoperită de gheţuri douĕḑeci de ḑile.

În 821 mai toate rîurile Europei au fost îngheţate mai bine de o lună.

În 860 zăpada şi gerul durară fără întrerupere în Europa, în timp de şese luni. Marea Adriatică a fost îngheţată toată.

În 974 Bosforul se trecea cu picioarele fiind îngheţat. În acest an, după frig, venì foametea care distruse a treia parte a populației Franciei.

În 1133 rîurile Italiei de nord îngheţară, — vinul îngheţase în pivniți.

Apoi ernile grozave ale an. 1210 1323, 1364, 1408. În acest an din urmă mai toate podurile Parisului sûnt rupte de ghiață.

„Grefierul Parlamentului declară că nu poate înregistra hotărîrele, căci cerneala îngheță în vêrful condeiului cu toate că întreţine foc mare în camera sa“. Toată marea nordului e îngheţată.

În 1858 o armată de 40,000 oameni campează pe Dunărea îngheţată.

Apoi earăşi, însĕ tot slăbinduse, ernile anilor 1829, 1840, 1846 când se observà în Francia cel mai mare frig de la inventarea Termometrului; 1858 când mai toate cursurile apelor Europei au fost îngheţate. „Resb“.

* (Lumbricus anatomicus.) Din Bleiberg în Carintia se raportează despre un fenomen rar următoarele: „După moiştea din 22. 23 şi 24 Noemvrie zăpada căḑută de nou în 25 Noemvrie aşa era de acoperită cu rîme, de ea în multe locuri părea înroşită; sute de ceuci însĕ adunânduse îşi făcură o ḑi bună“.

* (Cele mai înalte case) se află în Edinburg, unde au până la 12 şi mai multe etagiuri. Manchester are case cu 8—10 şi Genua 8—9 etagiuri.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 17 Decemvre n. În casa ablegaților din Austria paragraful doi din proiectul de lege pentru armată n'a primit nici de astădată majoritatea de douĕ treimi, şi aşa se privesce ca respins.

Casa de sus a votat legea pentru boale de vite, mai departe proiectele privitoare la tractatele de comerciu cu Francia şi Germania. Mâne vor fi earăşi şedinţe.

Loc deschis.*)

Prea onorată Redacțiune! Domnul învĕțătoriu Georgiu Forraş din Rapoldul mare în st. foaie „Gazeta Transilvaniei, m'au provocat a da unele desluşiri în causa reuniunei învĕțătorilor gr. or. din tractul Dobrei, la care provocare numai decât am trimis respunsul, dar redacțiunea „Gaz. Tr.“ nu 'l-a publicat.

Cu atențiune am urmărit lucrarea învĕțătorilor pentru înființarea reuniunei pentru toți învĕțătorii din cttul Hunedoarei, pre ḑiua de 7 Noemv. am fost la Deva spre a lua parte la acea adunare, dar nefiind mulți învĕțători adunați, pre 8 Noemv. nu am potut fi de față, ca să pot da prin graiu rĕspuns întrebărilor date de înv. Georgiu Forraş.

Nu pot fi indiferent cetind în Nr. 139 a st. „T. Rom.“ protocolul despre adunarea învĕțătorilor în Deva, în carele nu se amintesce nimic despre activitatea reuniunei înv. din tr. Dobrei, că ori remâne acea separată ori se desface, ori se alătură cu bănişorii adunați la reuniunea de nou înființată sau ce? avênd acea reuniune statutele ei aprobate şi întărite de pr. m. consistoriu archid. încă la anul 1869 sub Nr. cons. 167.

A vătĕma simțul vre-unui membru al acelei reuniui departe de mine, nici nu voiu a descrie biografia acelei reuniuni, dar cred că sum în drept ca cel ce am ostenit şi am participat la acea reuniune în toată privința mai mult decât ceialalți cu tot respectul rog pe prea on. redacțiune în interesul adevĕrului a'mi concede a ruga pe membrii comitetului reun. înv. din tr. Dobrei pe calea publicitații a'şi da socoată despre averea reuniunei, pentrucă din anul 1872, de când nu sum învĕțătoriu deşí am dorit dar nu am auḑit nici cetit nimic despre activitatea acelei reuniuni, sciind eu foarte bine, că reuniunea până în 1872 avea o sumuliță frumoasă de bani, parte elocată în casa de păstrare din Sibiiu, parte elocată la membrii reuniunei, a cărei sume libelul de elocare şi obligațiunile au fost spre păstrare la cassariul reuniunei d. Adolf Nandra înv. în Teiu, şi cu controlarea încredințat d. Sofronie Furca învĕțătoriu în Roşcani, ambii în viață.

Este cunoscut că despre ori ce bani ai unei reuniuni la ori şi ce ocasiune se dă socoteală publică, de aceea cred, că membrii ori comitetul reuniunei înv. din tr. Dobrei nu se vor supĕra pe mine, cu atât mai puțin, că dacă st. redacțiune a „G. Tr.“ publica rĕspunsul meu la provocarea înv. Georgiu Forraş, acum nu aveam nimic de a mai ḑice, dar constrins moralicesce atât la provocarea înv. G. F. cât şi din neinteresarea învĕțătorilor din tr. Dobrei, cari au uitat, ori nu au aflat de vrednic ori din alte considerațiuni nu s'au amintit nimic la protocol, că în cttul Hunedoarei a esistat o reuniune învĕțătorească în tr. Dobrei, şi ce va fi cu aceea.... deci spre scusa mea ca să nu fiu judecat din partea publicului, că la provocarea înv. G. F. nu am rĕspuns, repet rugarea ca membrii comitetului reuniunei înv. din tr. Dobrei să binevoiască a'şi da socoata despre averea reuniunei deja foste până în anul 1872 la care a participat fie-care învĕțătoriu din sudoarea feței lor cu 1 şi 2% din anualul lor salariu.

Dacă reuniunea în curs de 10 ani au esistat ce sporiu poate astăḑi arĕta a proporțiune dela înființare până la anul 1872, învĕțătorii din tr. Dobrei pot fi mândri, că ei au înființat cea dintâiu reuniune învĕțătorească din întreaga metropolie gr. or., dar nesciindu-se de activitatea ei nimic, se vede că a fost uitată pre când s'au împărțit ajutoare dela un institut filantropic din Sibiiu, atunci am voit a ridica graiul pentru reuniunea înv. tr. Dobrei, am asteptat că se vor îngrigí aceia ce sûnt chemați dar în zadar, nu am auḑit nimic.

Multe sûnt nĕcasurile noastre; multe sûnt de a se îndrepta, se vede însĕ că nu au străbătut încă la toți aceea, ce trebue la fie-cine a se cunoasce în posiția sa. Am ḑis!!

Zam în 2/14 Dec. 1879.

Al prea onoratei redacțiuni
umilitul serv
Petru Fogaraş m/p.,
notariu cercual.

---

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta Redacțiunea nu ia responsabilitatea. R.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacție ortografică.

(Urmare).

Nou în sistemul meu este numai **i** mut (ı). Dar oare este aceasta o literă cu totul nouă? De loc. Mai ântâiu Vĕ trag atențiunea, stimabilă redacțiune, asupra lui **i** mare: **I**, care nu are punct deasupra. Sûntem dar deja familiarisați cu înfățoşarea unui **i** fără punct*), care abstrăgênd dela aceasta se deosebesce de **i** mic numai prin mărime. Va să ḑică, aparițiunea lui **ı** nu ne poate fi stranie; ea va fi în câtva bătătoare la ochi pentru cetitoriul atent atunci, când acela va sta în nemijlocită apropiere de **i** punctat, d. e. sıedintıa, misıcare. Dar întrebăm cu tot adinsul, ce va fi mai straniu pentru un cetitoriu nepreocupat: o scriere cu **ı** sau cu „codițe“? Punem casul că până la moment Românii cu toții scriu după sistemul nesigur a lui Cipariu, şi deodată apar douĕ gazete românesci: una tiparită cu „codițe“ şi cealaltă cu **ı** — care din amêndoue va face o impresiune mai stranie asupra celora ce n'au mai vĕḑut până atunci nici „codițe“ nici **ı**: aceasta sau aceea? Fără îndoială cea cu „codițe“ va apăré neasĕmênat mai înstrăinătoare; pecând mulți dintre cetitori în iuțeala cetirei la început nici nu vor observa pe **i** mut.

Prin urmare s'ar puté foarte uşor forma o convențiune pentru

---

*) **I** mare nu are punct; dar aceasta nu poate altera sistemul meu, deoarece **i** mut (ı) se află numai în mijlocul cuvintelor şi mai rar la finea lor, căci totdeuna trebue să i premeargă un **d** sau **s** sau **t**. Titule de cărți şi de gazete, firme, afişe etc., la cari se întrebuințează, dar nu totdeuna, numai litere mari, sûnt casuri mult prea esceptionale şi neimportante, pentru a mai puté fi luate în considerațiune.

---

bucurie caḑù apoi fără de consciință în brațele tatălui seu. El fu dus în colibă şi după multă trudă s'a deşteptat.

Tatăl meu! Maria! esclamà Ludovic Cornbutte. Aşa dară tot vĕ mai vĕd încă odată, înainte de a murí!

Nu vei murí! ḑise Penellan; amicii tei au venit să te mântuie.“

Andreiu Vasling trebuie că invidia cumplit pe junele căpitan; el nu se putu hotărî să'i dea mâna.

Pierre Nouquet nu scia ce face de bucurie, el îmbrățişa pe unul după altul şi apoi a pus atâtea lemne pe foc încât preste puțin în colibă era o temperatură comfortabilă.

Ací mai erau doi oameni, cari nu erau cunoscuți nici cu Ioan Cornbutte nici cu Penellan adecă Iocki şi Herming amêndoi unicii matrozi, cari remăseseră din oamenii corabiei Froőern.

„Amicii mei! tată! Marie! sûntem aşa dară mântuiți! ḑise Ludovic Cornbutte adânc mişcat. Câtor periculi va'ți espus pentru noi!

— Nu ne pare rĕu, iubitul meu fiu, ḑise Ioan Cornbutte; bricul tĕu, Jeune-Hardie se află solid în ghiață, ancorat şeseḑeci de miluri de aici şi noi toți vom să mergem la dênsul.

— Cum se va bucura Cortrois, când se va întoarce, ḑise Perre Nouquet după o pausă scurtă.

O tăcere tristă urmà acestor cuvinte, şi apoi Penellan împărtăşesce prietinilor, cum a aflat pe bietul matroz.

„Eu cred că noi vom face mai bine dacă vom astepta aici, până când se va mai muia frigul; presupunênd că sûnteți proveḑuți cu victualii şi cu lemne? propuse Penellan.

— Nici o grige de aşa ceva! afară de provisiunile noastre mai putem arde ce a mai remas din Froörn“.

(Va urma).

admiterea lui ı. Mai departe litera aceasta imperfectă nu colidează cu firea tradiţională şi scientifică a literelor şi semnelor. Eu nu propun întrebuinţarea unui anumit semn în contradicere cu tradiţiunea sciinţei; eu nu propun chiar nici un semn cu totul nou, ci omiterea unui semn, a celui mai mic şi mai neînsemnat semn ce esistă. Absolut nimica din întregul alfabet latin nu se alterează prin omiterea punctului de pe i: tot, chiar tot remâne în valoarea sa de până acuma.

În fine să nu se uite, că acel i mut nu apare des; el se află atunci, când lui ȥ, ш, ц urmează o vocală şi apoi, însĕ foarte rar, în cuvinte ca: *musıcare, misıcare, pisıcare* etc. Şi cu această omitere a punctului, a celuì mai neînsemnat semn, noi ne putem scăpa de mulţimea „codiţelor“! Poate-se oare o rescumpĕrare mai eftină?!

Luând acum în consideraţiune *technica scrisului*, ori cine va afla de loc avantagiul mare, care resultă din înlocuirea „codiţelor“ cu i mut: ı. Acesta este chiar cel mai *elementar* caracter dintre toate literele alfabetului. Este mai pre sus de ori ce îndoială, că mai curênd faci „piciorul“ acela după şi în rênd cu d, s, t, decât „codiţa“ subt d, s, t. Scim cu toţii din esperienţă, că nimic nu împedecă mai mult în scris decât a eşí din curent şi a pune semne deasupra sau de desubt. Când trebue să facem amêndouĕ, perderea de timp şi incomodarea este cu atât mai mare. În casurile cele douĕ foarte dese: í şi ĭ, după sistemul meu avantagiul e şi mai mare; căci pe i şi aşa trebue să faci un semn (punctul), şi în timpul, care se cere pentru facerea unui punct, poţi face şi un accent *acut* sau un semn de *scurtare*. Dvstră însĕ, stimabilă redacţiune mai sûnteţi constrînşi a pune şi sedila în casurile aceste douĕ (d. e. arḑi, făcuţii, a păşí). Am amintit mai sus, că cei mai mulţi scriitori din România scriu chiar d. e. arḑĭ, lucraţĭ etc., pe când după sistemul meu se scrie simplu ardĭ, lucratĭ.

Alăturea cu o scriere, cum este aceea din „Familia“, scrierea noastră în respectul technicei scrisului încă este foarte avantagioasă; căci eu scriu simplu d. e. *asıedıare, sperantıa* pe când „Familia“ scrie *asĭedĭare, sperantĭa*, va să ḑică ea pune mereu semne de scurtări, unde i este mut.

Chiar şi faţă cu Ciparianul rigoros, care pune numai punctul şi circumflecsul pe i în casurile muiărei lui d, s, t în ȥ, ш, ц, eu am avantagiu în scris; deoarece în casul lui i mut eu nu pun nici punctul, va să ḑică nu es din curentul scrisului, ear' încât pentru accentul *acut* şi semnul *scurtărei*, apoi fiind odată silit a eşí din curent şi a ridica mâna peste linie, faci amêndouĕ acele semne în acelaşi timp, care iţi trebue pentru a face un punct sau circumflecs.

Cu un cuvênt avantagiul scrierei mele în respectul scrisului este foarte mare faţă cu ori care alt sistem de astăḑi, cu deosebire însĕ faţă cu sistemul „codiţelor“. Şi cu toate aceste scrierea sunetelor ȥ, ш, ц după sistemul meu este întru toate şi pe deplin hotărîtă, încât o şovăire în cetire este absolut imposibilă, precum şi Dvstre, stimabilă redacţiune, veţi concede.

Ca al doilea motiv pentru respingerea „codiţelor“ am fost produs, că ele ne scot până la un grad oare care din concertul popoarelor apusene, cu deosebire a celor neo-latine. Această imputare de sigur nu s'ar puté face lui i mut. Cel puţin încât pentru înfăţoşarea cărţilor, ḑiarelor etc. române s'ar cere atenţiunea deosebită a străinilor, pentru ca acestia să observe lipsa punctului pe i în curentul tiparului.

În fine din punct de vedere estetic, care încă ne face în câtva să respingem „codiţele“,: nimenea nu va ḑice că i mut este urît. Să luăm numai în consideraţiune, ce nespus straniu i se pare omului nededat, a pune literilor d, s, t „codiţe“, şi cu toate aceste cel puţin Românii în maioritatea lor cu timpul s'au dedat cu ele. Neasĕmĕnat mai uşor te poţi deda cu i fără punct, precum d. e. toţi începĕtorii în limba grecească abia se pot reţiné a pune punctul pe ı, dar curênd se dedau a vedé şi a scrie simplu d. e. *τιμάω, διδάσκω*.

Resumând acuma desvoltările mele constatez:

1) Fac concesiunea, a suprima pe u mut; 2) mĕ învoiesc a scrie *ea, oa* în loc de é, ó; 3) primesc semnul *scurtărei* deasupra lui a (ă) pentru ɀ; 4) primesc *circumflecsul* deasupra lui a şi e (â, ê) pentru ӿ.

Dvstre, stimabilă redacţiune, să binevoiţi a concede la rêndul Dvstre următoarele:

1) Să *nu* puneţi semnul *scurtărei* şi deasupra lui e pentru ɀ; 2) să *nu* puneţi *circumflecsul* şi deasupra lui i şi u pentru ӿ; 3) să suprimaţi „*codiţele*“ şi să acceptaţi pe i mut (ı), scriind în loc de ḑ, ş, ţ simplu *dı, sı, tı (dí, sí, tí; dĭ, sĭ, tĭ,).*

Încât pentru accentul *tonic*, D stre întrebuinţaţi şi pe accentul *acut* şi pe cel *grav* ca arĕtătoriu al tonului; căci scrieţi la infinitiv. de conj. 2. şi 4 pe *acut* (d. e. a avé, a puté; a suferí, a zidí), ear' la perf. simp. de conj. 1. şi 4. pe *grav* (d. e. el lăudà, el lucrà; el suferì, el zidì).

De sigur însĕ ne putem mulţămí cu un singur accent *tonic*, cu cel *grav*, scriind simplu d. e. a avè, a putè; a suferì, a zidì — el lăudà, el lucrà; el suferì, el zidì. Precum este cunoscut, Maiorescu încă se mulţămesce cu accentul *grav* ca accent *tonic*. La infinitivii de conj. 1. şi la perf. simpl. de conj. 2 şi 3 nu avem lipsă de accent *tonic*, deoarece şi fără el nu esistă nici o îndoială în respectul cetirei, când scriem simplu, ca şi cei mai mulţi scriitori din România, d. e. a *lăuda*, a *lucra;* el *avu*, el *făcu*.

Permiteţi-'mi stimabilă redacţiune, a presenta acuma, după ce mi-am terminat espunerile mele, încă odată un

Model de scriere.

Rodica.

Purtând cofitiă cu apă rece
Pe ai sei umeri albi, rotundıori,
Juna Rodică voioasă trece
Pe lungă junii semenători.

Ei cu grăbire i sar in cale
Dícênd: „Rodică floare de crin,
„In plin se 'tĭ meargă vrerile tale
„Precum tu dragă, ne esĭ cu plin!

„S'ajungi mireasă, s'ajungi crăieasă!
„Calea se 'tĭ fiă numai cu flori,
„Sí casa casă, sí measa measă
„Sí sinul leagăn de pruncusıori!“

Cu grâu de aur ei o presoară,
Apoi cofitia intreagă-o beu.
Copila ride sí 'n cale-i sboară,
Scuturând grâul din perul seu.

Nu-'mi pot închipuí, stimată redacţiune, că ar fi cu putinţă a stabilí o scriere română *etimologică*, care — pe lângă aceea că este deplin hotărîtă şi sigură, nepermiţênd şovăire în cetire — să fie mai scutită de semne ca şi scrierea presentată în modelul acesta. Nimic esenţial nu remâne neînsemnat şi nehotărît, şi totuşi faţa modelului de scriere, precum vedeţi, este limpede şi neîmpestriţată.

Ce mic şi neînsemnat este sacrificiul, ce se cere pentru a ajunge acest resultat: primirea lui i *mut* sau mai apriat omiterea celui mai mic semn ce esistă, a punctului de pre i, dar numai în *un* cas a schimbărei lui d, s, t în ȥ, ш, ц!

Să băgăm bine de samă, că maioritatea Românilor este deja pentru „*codiţe*“; şi dacă la Pascile viitoare Academia română va decide primirea „*codiţelor*“, aceste semne odioase sau se vor eternisa în scrierea română, sau vor face mai târḑíu loc fonetismului; căci „*codiţele*“ îndeamnă spre fonetism, precum se dovedesce la cei mai mulţi scriitori din România, cari încep mai ântâiu a delătura pe ḑ, Ḑ, scriind simplu totdeuna z.

Este timpul suprem să arĕtăm maiorităţei, că sûntem în stare a scrie fără „*codiţe*“, şi totuşi sigur şi hotărît.

Un etimologist.

(Va urma.)

Bursa de Budapesta

din 13 Decemvre n.

Renta de aur 96.10, Împrumutul drumurilor de fer ung. 114.75, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.25, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.75, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 107.50, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.—, obligaţiuni urbariale ung. 68.65, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 85.75, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.25, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 84.75, obligaţiuni urbariale transilvane 85.— obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.65, renta austriacă în argint 70.25, renta de aur austriacă 80.80, sorţi de stat dela 1860 131.50, acţiuni de bancă austro-ung. 845, acţiuni de bancă de credit ung. 263.50, acţiuni de credit austr. 280.50, argint —.—, galbin 5.52, napoleon 9.30, 100 marce nemţesci 56.70, London (pe poliţa de trei luni) 116.70.

Bursa de Viena

din 13 Decemvre n. 1879.

Metalicele 5°|₀	—	—
Acţiuni de bancă	846	—
Împrumutul de stat din 1860	131	—
Împrumutul naţ. 5°|₀ (argint)	68	70
Acţiuni de credit	263	75
Valuta nóuă imperială germână	57	70
London	116	70
Galbin	5	53
Napoleon d'aur (poli)	9	31

Economic.

Mediaş, 11 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu 8.30—9.—; Grâu sĕcăreţ fl. 6.80—7.20; Sĕcară fl 5.30—5.80 Ovĕs fl. 3.--3.10; Cucuruz fl. 4.50—4.75; Sĕmênţă de cânepă fl. 6--7; Fasole fl. 6—6.50 mazere fl. ——.—; Cartofi fl. 1.80·—; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 36—40; Slănină pro 100 chilo: fl. 45—60; Unsoare de porc fl. 50—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vităpro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 36—40 cr.; carne de berbece —— cr. oauĕ 3 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte rĕu cercetat din pricina iuundărilor întêmplate pe la sfêrşitul sĕptĕmânei trecute. Acuma domnesce un frig sibiric.

Braşov, 12 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl 7.50—8.60; Grâu sĕcăreţ fl. 6.50; Sĕcarăfl. 5.40—5.50; Orz fl. 4.20—4.30; Ovĕs fl. 2.50—2.70; Cucuruz fl. 4.80; Mălaiu fl 6.10; Mazere fl. 7.; Linte fl. 10.10; Fasole fl. 6.20 Sĕmânţă de in fl. 9.20 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.30— Cartofi fl. 1.30 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 12 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—.9—; grâu sĕcăreţ fl. 6.—7.—; sĕcară fl. 5.80—5.—; orḑ 4—.5—; ovĕs fl. 2.60—2.80; cucuruz fl. 4.—4.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—.11; mazere fl. —.—; linte fl. ———; fasole fl. 5—.6; crumpenefl. —.—.—; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminărifl. 36—38; unsoare fl. 56—57; cânepă fl. 30—.34; sĕmênţă de in fl. ———; sĕpun fl. —; fên fl. 1.00—2 20; spirt pro grad 11—$11^1/_2$ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 32 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbec e 28 cr.; oauĕ — de — cr. Têrgul de aḑi a fost foarte tare cercetat; cucuruz a fost cu deosebire mult; preţurile au mai scăḑut în câtva. Ovĕsul este căutat.

Budapesta, 13 Dec. n. In raportul nostru ultim, am anunţat cetitorilor nostri, că earna pe aici e aşa de grea, încât până acuma mai că n'am mai avut una asemenea. Impregiurările timpului în Ungaria au fost în septĕmâna trecntă ca năroade, pare că natura 'şi-a pus în cap, să ne batjocorească, dacă nu să ne nimicească. Căci pre când în Budapesta domnia un ger sibiric, prin Alföld ploua de vĕrsa; pe când în capitala Ungariei toate rîurile erau tun de îngheţate, rîurile de prin Alföld în urma ploilor de 10—12 oare s'au umflat aşa, încât nu mai vedeai pămênt fără o mare întreagă şi turbată de apă. Pe la Pesta zăpada e de 1—2 urme de groasă şi îngheţând toată ca tunul a astupat toate sĕmĕnăturile de nu mai au nici resuflare, o împregiurare, carea, dacă mai ţine aşa încă vre-o sĕptĕmână, ne nimicesce toate sĕmĕnăturile, pentrucă aceste subt o astfel de îmbrăcămninte neputându-se desvolta şi respira aerul de lipsă trebue să putrezească toate fără scăpare.

Pe aici aşa dară bucatele se prăpădesc prin zăpada îngheată, prin Alföld au perit şi pier pentru că sûnt inundate de ape. Situaţie tristă au locuitorii Ungariei. Bucatele puţine, cari le-au putut culege oamenii, sûnt mai pe gata, foametea îşi ridică capul din ḑi în ḑi tot mai tare şi a băgat mare spăimă între consumenţi, de multe familii au început a emigra formal. Emigrările se înmulţesc mereu, din familii sau făcut cete întregi de emigrare, ba de present sûnt sate întregi gata, a'şi părăsí locuinţele şi a'si căuta pânea de toate ḑilele în alte ţĕri. Aceste triste împregiurări au urcat mai tare preţurile bucatelor. Aşa notăm în special:

Grâul la 50,000 m. m. cu câte fl. 14.95—15.05; sĕcara la 2000 m. m. cu fl. 9.60—3.90; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.60—9.25; ovĕsul la 2000 m. m. cu fl. 7.55—7.90: cucuruzul la 10,000 m. m. cu fl. 6.80—9.05; făina a trecut foarte iute şi cu preţuri scumpe. Mai rĕu dară scumpe au trecut păstăioasele şi adecă: mazerea cu fl. 13—16; lintea cu fl. 10—16; fasolea cu fl. 11.50—12; mălaiul cu fl. 8—8.40; sĕmênţa de cânepă cu fl. 10—10.50; sĕmênţa de in cu fl. 13.50—14; (toate per 100 chilograme); cartofii cu fi. 3.80—4; spirtul *en gros* cu fl. 35—36, *en detail* cu fl. 38—39 per 10,000 litre °/₀.

Porcii au trecut cam mijlociu. În têrg s'au aflat cu totul 71,030, între car din Ungaria de jos 6970, din România 1200 şi din Ardeal 50 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 51—52; slănina cu fl. 45.50—48; sĕul cu fl. 48—49; lânile au fost bine căutate şi s'au vêndut chilograma cu fl. 1.75—3.35 eară per 56 chilograme cu fl. 66—67.

Peile încă au fost căutate şi s'au vêndut: cele de oaie cu fl. 2.30—2.80 părechia, eară per 102 dărabe din Bănat şi Ardeal cu fl. 130—1.40; cele de miel din Bănat cu fl. 75—80; cele de de capră din Bănat cu fl. 135—140, din Ardeal cu fl. 165; cele de bou din Bănat cu fl. 130—135 şi din Ardeal cu fl. 140—145 cele de viţĕl cu fl. 195—210, cele de cal cu fl. 9—14 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 31 Dec. 1879 şi 31 Ian. 1880 imob. lui Longhin Moldovan în Dilĕul-mare; în 22 Dec. 1879 şi 22 Ian. 1880 imob. lui Francisc Demeter în Deleuz (trib. Turda): în 29 Dec. 1879 şi 29 Ian. 1880 imob. lui Danilă Miron în Szepkenyerö-Sent-Marton (jud. cerc. Gherla); în 22 Dec. imob. lui Dionisie Beker în Recheştia; în 21 Dec. imob. lui Ioan Lup în Beriu; în 13 Ian. 1880 imob, lui Ioan Kelet în Băgaciu (trib. Ibaşfalĕu); în 7 Ian. şi 7 Febr. 1880 imob. lui Nicolae Zsurs şi soţi în Tomaş; în 22 Dec. imob. lui Ioan Bodis în Babin (judee. cerc. Huedin); în 5 Ian. şi 5i Febr. 1880 imob. lui Carol Miclosi în Aiud (judec. cerc.); în 7 Ian. şi 7 Febr. 1880 imob. lui Michail Franz în Bistriţa (trib.).

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 144. Sibiiu, Sâmbătă 8 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3369. Scol.

Către toate oficiile protopresbiterale, ca inspectorate districtuale de scoale.

S'a observat, că unele comitete parochiale, şi unele sinoade parochiale, ba chiar şi unii protopresbiteri sau administratori protopresbiterali pun şi depun pe învĕţători, 'i destituie şi'i substituie prin alţii, într'un mod cu totul arbitrariu, prin o flagrantă călcare de statut, de lege, şi de ori ce regulament sau instrucţiuni date pentru scoalele noastre confesionale din archidiecesă. Se publică, fără scirea şi controla consistoriului archidiecesan, concursuri pentru ocuparea de posturi învĕţătoresci, cari nu sûnt vacante, şi pentru cari posturi erau numiţi învĕţători în mod definitiv, adecă pe viaţă; să infiltrează în concurse unele condiţiuni, cari nu numai că nu sûnt prescrise în statutul organic, dar sûnt contrare acestuia. Se face tocmeală, un feliu de licitaţiune minuendo, cu unii ce se dau de candidaţi de învĕţători, cari primesc a fi învĕţători pentru mai puţină plată. Ba a venit casul înainte, că un inspector districtual pentru scoalele noastre din un tract protopresbiteral apus însuşi sub cercetare disciplinară pe un învĕţătoriu, care servesce de 26 ani şi care este numit pe viaţă, şi destituindu'l 'l-a înlocuit prin altul. Ear un comitet parochial, uitându'şi de toată disciplina, şi subordinaţiunea, declară că el nu mai vrea să scie nimic de organul prin care trebuie să corespundă cu consistoriul archidiecesan, ci trimite aici deadreptul scrisorile sale oficiale şi semioficiale, şi aceste scrisori sûnt pline de acusări în contra consistoriului, că consistoriul comite ilegalitate, fiindcă n'a aprobat ilegalitatea comisă chiar de acel comitet. În urmă, că unele oficii scolastice subalterne în trebi scolastice se adresează la autorităţi, sub a căror jurisdicţiune nu aparţin causele noastre scolastice confesionale.

Consistoriul archidiecesan ar lipsí dela dreptul şi datorinţa sa, dacă nu s'ar grăbí a preveni de o parte, şi a stêrpí de alta, aceste irregularităţi, şi călcări de lege, cari mai durând n'ar puté avé de consecuenţă, decât subminarea instituţiunilor noastre bisericesci-scolastice, şi ruina lor în urmă.

Şi chiar pentruca aceast , fie din nesciinţă, fie din alte motive, sau indemnuri sinistre, să nu se întêmple:

Se ordină precum urmează:

1. Nici un învĕţătoriu, nu va puté fi instituit la vre-o scoală poporală din archidiecesă, fără aprobarea consistoriului archidiecesan.

2. Nici un învĕţătoriu nu va puté fi destituit din postul seu, decât prin consistoriul archidiecesan, şi numai observându-se procedura a cărei resultat ar necesita destituirea.

3. Numai consistoriul poate şi este în drept a ordina cercetare disciplinară în contra vre-unui sau altui învĕţătoriu.

4. Nici un concurs pentru ocuparea vre-unui sau altui post de învĕţătoriu nu se poate publica fără prealabila încuviinţare a consistoriului archidiecesan, şi publicându-se fără aceasta încuviinţare, el, a priori, se declară de nulă.

5. Concursul pentru ocuparea de post învĕţătoresc, nu poate să cuprindă alte condiţiuni, decât cele ordinate în statutul organic; şi el se publică numai pentru posturi devenite în vacanţă, sau posturi înfiinţate din nou.

6. La alegerea de învĕţători, este a se observa cu toată rigoarea §-l 13 din statutul organic; ori ce alegeri, cari s'ar face afară de prescriptele acestui §, sûnt de lege nule.

7. Scrisorile oficiale ale comitetelor şi sinoadelor parochiale, menite pentru consistoriu, sûnt a se trimite aici, prin organul oficiului ppresbiteral.

8. Comitetele parochiale, cari sau n'ar observa, în ceea ce le privesce, disposiţiunile enumĕrate mai în sus, sau ar comite abus de putere, şi s'ar pune ele înseşi pe sine afară de lege, vor fi disolvate şi înlocuite pe calea legală, prin altele.

9. Nici un individ candidat de învĕţătoriu, sau competitoriu pentru vre-un post învĕţătoresc, despre care se va scí, că a tractat pentru salariu minuendo, nu va puté fi admis la ocuparea postului de învĕţătoriu, ori ce cualificaţiune bună el ar avé.

10. Directori la scoalele capitale (normale) nu se pot alege decât conform instrucţiunei dela anul 1865 § 3, şi numai dintre învĕţătorii numiţi în mod definitiv. Ei, ca şi învĕţătorii, se vor întărí numai dacă nu va fi nici o bănuială, că ar sta în proces pentru vre-o faptă, ce involve oareşi care inmoralitate.

Se comunică aceste P. T. D-tale, spre sciinţă, observare şi împărtăşirea lor la comitetele şi sinoadele parochiale, spre asemenea observare şi cu acea adaogere, că ori ce abatere dela aceste va fi urmărită şi pedepsită conform legilor şi statutelor în vigoare.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu la 29 Noemvre 1879.

Pentru Escelenţa Sa Domnul archiepiscop şi metropolit:

Nicolau Popea m. p.,
Archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

O cestiune urgentă.

După cum este cunoscut în primăvara anului 1878 s'a ţinut o conferenţă de alegĕtori români, respective de bărbaţi de încredere ai alegĕtorilor români spre a se înţelege despre întrebarea, dacă este consult a participa la alegerile dietale din acel scaun.

Cine a luat parte la acea conferenţă îşi va aduce aminte, că mulţi dintre membrii conferenţei au votat pentru neparticipare la alegeri şi din acel motiv, fiindcă Românii nu ar fi pregătiţi, de oarece nu s'a îngrigit nimica, pentruca alegĕtorii români să fie inscrişi în lista alegĕtorilor.

Aceasta a fost causa, că după votarea pasivităţei s'a făcut propunere şi conform propunerei s'a adus conclus, ca pentru viitoriu să se facă paşii necesari, pentruca alegĕtorii români, pe cât se poate, să fie toţi inscrişi în listele electorale.

Dacă nu mĕ înşel, s'a ales şi un comitet de acţiune, care punêndu-se în legătură cu inteligenţa română din deosebite cercuri de alegere, să esecute acel conclus.

Deşí sûnt aproape doi ani dela luarea acelui conclus, comitetul menţionat până acum n'a dat nici un semn de viaţă. Causa necunoscută.

De oarece însĕ în sensul legilor electorale alegerile totdeauna se fac pe basa listelor electorale din anul precedent, prin urmare de oarece alegerile dietale, ce vor avé loc în anul 1881 se vor face pe basa listelor electorale din anul 1880, cred că este timpul suprem, ca conclusul conferenţei electorale din Sibiiu, ţinute în anul 1878 să se esecute, pentruca aflându-se participarea la alegeri de consultă, să nu se mai poată ḑice, că nu sûntem pregătiţi.

Dacă menţionatul comitet nu află cu cale, a esecuta mandatul primit dela conferenţa electorală, pentru acest cas aparţine datoriei ḑiaristicei române a face pe public anume pe intelegenţa română atentă la cele ce sûnt de făcut, pentruca alegĕtorii români să nu remână neinscrişi în listele electorale.

Înainte de toate este necesitate a se atrage atenţiunea alegĕtorilor români la § 1 art. VI din 1875, că adecă până la 15 Aprile 1880 să solvească darea anului 1879 până la un cruceriu, dacă vor să nu fie sterşi din listele electorale. Sum sigur, că inspectorii şi esecutorii de dare îngrigesc, ca alegĕtorii români să nu fie în restanţă cu darea, sciu însĕ din esperienţă, că unii

FOIŢA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Froöern fu sdrobit de sloi de ghiaţă, în timpul desgheţului, patruḑeci de miluri dela locul unde Ludovic Cornbutte se aşeḑase pentru iernare, şi bieţii marinari fură mânaţi cu o parte din remăşiţele corabiei din care mai târḑiu îşi construise coliba pe ţermurii de meaḑă ḑi ai insulei Shannon.

Naufragiaţii erau atunci cinci la numer, adecă Ludovic Cornbutte, Cortrois, Pierre Nouquet, Iocki şi Herming. Ceilalţi oameni ai vasului norvegian periră cu ocasiunea naufragiuluí.

Ludovic Cornbutte îndată ce a vĕḑut, că câmpiile de ghiaţă, pe care a fost aruncat se închid în giurul seu, a dispus tot ce a fost de lipsă spre a puté ierna în lăţimile aceste cu frigul cel mai teribil. El era un bărbat foarte energic şi afară din samă curăgios, însĕ cu tot carecterul seu firm şi cu toată constituţiunea sa puternică era gata să cadă jertfă climei teribile şi pe când 'l-a aflat tatăl seu îşi astepta moartea, care o credea apropiată. Dealtmintrea el nu se lupta numai cu elementele, dară şi cu rĕinţa matrozilor norvegiani, măcar că cesti din urmă numai lui aveau de a'i mulţămí, că erau încă în viaţă. Matrozii norvegiani erau atât de sĕlbateci şi neculţi, încât nici simţimintele cele mai firesci nu'şi aflau loc în inima lor. De aceea îndată ce Ludovic Cornbutte găsì ocasiune de a vorbí cu Penellan între patru ochi, 'i-a dat acestuia în grige, a fi cu priveghere asupra Norvegianilor. De altă parte Penellan a comunicat lui Ludovic purtarea cea îndoelnică a lui Vasling din momentul de când a dispărut Cornbutte şi a tras atenţiunea asupra silinţelor lui în giurul Mariei. Junele căpitan însĕ avea multă încredere în cârmaciu şi nu da creḑĕmênt acestor acusări.

Ḑiua următoare fu dedicată întreagă bucuriei revederei; Fidel Misonne şi Pierre-Nouquet vênaseră în apropierea colibei de care ei nu voiau a se depărta, paseri de mare şi Maria acuşi a gătit dintr'ênsele o mâncare bună şi întăritoare, încât în vinele societăţii a început a cercula curagiu nou şi putere nouă. Şi focul bine întreţinut a contribuit mult la însănĕtoşarea bolnavilor. În scurt, aceasta fu cea dintâiu ḑi de bucurie, de care bieţii avură parte şi care cu deplină resignaţiune o a serbat în ticăloasa colibă, care se afla şese sute de miluri departe în marea de ghiaţă şi atunci pe când afară era un frig de treiḑeci de graduri.

Temperatura aceasta a ţinut până la lună nouă aşa încât societatea nu mai în 17 Noemvre a putut pleca, aşa dară opt ḑile după întâlnirea cu Ludovic Cornbutte şi soţii lui. Ei se orientau acum numai după stele; frigul se mai domolise şi după toate mai şi ningea.

Înainte de plecare marinarii mai îndepliniră trista datorinţă, de a îngropa pe cameradul lor Cortrois; pentru toţi a fost ceremonia aceasta o ceremonie foarte mişcătoare. Fie care îşi ḑicea în sine, că dacă nu cel dintâiu, nu ar fi unicul care n'ar fi dorit de a'şi revedé căminul.

Fidel Misonne a construit din scândurile colibei un feliu de sanie, pe care aveau să'şi transpoarte provisiunile şi pe care schimbânduse o trăgeau matrozii. Ioan Cornbutte a condus marşul pe calea, pe unde venise şi când sosia timpul de rĕpaus culcuşul era organisat cu iuţală. Betrânul marinariu avea firma speranţă, că va reafla depositele sale de proviant, cari acum era indispensabil de lipsă, după ce societatea a mai crescut cu patru persoane.

Norocul fu în adevĕr destul de favorabil pentru dênşii, căci mai aflară şi sania, care era bogat încărcată cu mijloace de traiu. Cânii pentru a'şi stêmpera foamea mâncaseră curelele dela hamuri şi după aceasta s'au apucat de provisiunile de pe sanie, cari îi reţinuseră până acum.

Trupa 'şi-a luat acum drumul spre sinul ales pentru iernare, cânii fură colectori de dare din adins fac eroare, lăsând pe anumitul alegětoriu în restanţă cu 2—3 cruceri, pentruca acesta să'şi piardă dreptul de alegere.

Cu cărticica de dare cuitată alegětoriul neinscris să se folosească de remediele legale pentru a'şi câştiga dreptul de alegere, ceea ce însě se va puté esopera numai dacă bărbaţii inteligenţi, cari cunosc legea, vor supraveghia cu atenţiune, ba chiar vor da mână de ajutoriu alegětorilor reclamanţi.

Să nu uităm, că abstragênd dela apreţiarea activităţei sau pasivităţei, un număr mare de alegětori este pentru o partidă sau naţiune un capital politic, care bine întrebuinţat aduce partidei respective, naţiunei respective folos.

Revista politică.

Sibiiu, în 7 Decemvre

Foaia oficială „Budapesti Kőzlöny“ aduce douě acte interesante, un autograf al Maj. Sale şi o resoluţiune prea înaltă, din care se vede, că Preasânţia Sa patriarchul-metropolit al Carlovitului, Procopie Ivacĭcovici, la cererea proprie, este dispensat de conducerea metropoliei sêrbesci şi tot odată decorat cu marea cruce a ordinului leopoldin; eară pentru conducerea metropoliei este denumit administrator episcopul din Bacĭca German Angyelici. Din sciri private se aude, că venitul anual al prelatului în retragere este ficsat cu 24,000 fl salariu sau pensiune.

Sêrbii ungurescі se vede că au fost neplăcut surprinşi prin actele mai sus amintite. „Zastava“ în numěrul seu dela 4/16 l. c. aduce în fruntea sa o provocare, subscrisă de membrii fruntaşi ai congresului sêrbesc, adresată patriarchului, prin care 'l roagă să remână în postu'i şi din posiţiunea sa |să apere legile, prin care s'au garantat autonomia bisericei sêrbesci. „P. Ll.“ într'o notă a redacţiunei ḑice că provocarea aceasta a venit *post festa*.

După ce casa deputaţilor senatului imperial a respins şi a doua oară proiectul privitoriu la armată, eară casa de sus 'l-a primit a doua oară, s'au ales din ambe casele comisiuni de transacţiune. Eri, presentânduse Maj. Sale delegaţiunile, la discursul presidentului către prea înalt Acela, a respuns că relaţiunile cu puterile străine sûnt amicabile, că realisarea consecuentă a tratatului din Berlin va promova pacea şi o stare mai bună şi în Bosnia şi Erţegovina, unde este de a se împliní o misiune de cultură.

Principele Bismarck, de şi bolnav, are visite foarte considerabile în retragerea sa la Varzin. Contele Şuvaloff şi mai târḑiu lordul Dufferin 'l-au onorat cu visitele lor. Se ḑice, că visitele aceste au de scop o transacţiune între cabinetul din St. Petersburg şi din London.

„Politische Corespondenz“ primesce din Sofia o interesantă descriere despre silinţele zadarnice ale d-lui Karaweloff pentru formarea unui minister, descriere din care „Romanul„ estrage următoarele părţi:

„Principele Alecsandru, însărcinând pe d. Karaweloff să încerce formarea unui nou minister, îi puse condiţiunea ca ministrii de până acum de la justiţiă şi de la financie, d-nii Grekoff ḑi Nacievici se remână şi în noul cabinet. Însě tocmai acest doui ministri sûnt pe cari radicalii îi sufere mai puţin. D· Karaweloff rěspunse că mai ântâi de toate trebuie să consulte partida sa. Aceasta firesce se pronunciă în contra formării unui asemene cabinet, ear pe de altă parte d-nii Grekoff şi Nacievici declarară, că nici odată nu vor primí să facă parte dintr'un minister Karaweloff. Se face atunci propunerea să se formeze un cabinet compus din Karaweloff, Stoianoff, Gueşog (actualmente president al adunării provinciale în Pilipopoli şi conservator) şi Stoiloff (primul secretar al principelui Alecsandru). Acesta din urmă fu de aceea propus pentru ca să fie depărtat de lângă persoana principelui, care scie să aprecieze capacitatea sa şi pentru a pune în locu'i pe un partisan al radicalilor. În fine se aduse pe tapet şi candidatura la minister a archiepiscopului Clemente din Têrnova.

„Karaweloff se adresà în toate părţile lumii numai şi numai spre a întocmí un cabinet, însě de pretutindeni nu primì de cât refusuri. Printre persoanele, care n'au primit propunerile lui Karaweloff se află şi Drinoff, profesor la universitatea Charkow din Rusia, precum şi Teodor Ikonomoff, prefect în Slivno (Rumelia orientală) şi fost vice-president al adunării naţionale din Têrnova. Karaweloff convingênduse, că nu prea are sorţi, convocà adunarea naţională la o şedinţă secretă estraordinară, în care propuse a se modifica într'un sens mai moderat adresa, pe care mai înainte el o susţinuse cu atâta zel şi a se da principelui titlul ce i se cuvine după nascere, titlu care i-s'a şi dat de către ministri, dar pe care radicalii 'l-a refusat până acum ca anti-constituţional. Adunarea naţională din Têrnova a hotărît ca principele să fie întitulat „Swetlost“ (ilustritate), pe când principelui Alecsandru se cuvine după nascerea sa titlul, care se traduce în limba bulgară cu „Wisotchestwo“ (Alteţă). Partida radicală supt conducerea lui Stambuloff a refusat însě această propunere şi prin aceasta a dat pretinsei influenţe a lui Karaweloff pe lângă partida sa o desminţire compromiţětoare pentru dênsul. Într'o asemenea stare de lucruri, principele Alecsandru trebuì se recunoască, că un minister Karaweloff nu va da nici o garanţie pentru o activitate folositoare a Skupcinei şi că disolvarea acesteia se va puté amâna printr'o schimbare de minister, dar cu greu se va puté evita. Principele luà hotărîrea, de a disolva Skupcina şi de a guverna de ocamdată cu maioritatea ministrilor sei conservatori de până acum.“

Din Rusia.

O proclamaţiune a comitetului revoluţionar din Rusia.

Ḑiarul englez „Daily News“ publică o proclamaţiune a comitetului revoluţionar rus datată din ḑiua intrării Ţarului în Petersburg. Într'ênsa se esprimă convingerea, că partida nu va fi descuragiată prin neisbutirea ultimului atentat, ci va devení numai mai circumspectă. Proclamaţiunea acusă în limbagiul cel mai aspru pe ţar ca personificarea despotismului şi enumeră měsurile guvernului, care sug poporul într'un mod sistematic. Fie-care sat ar avé pe martirii sei cari, din causa sílinţelor lor liberale, sau a suferit moartea, sau lângeḑesc în Siberia. Numai când ţarul va transmite puterea sa unei adunări representative alese de popor, numai atunci vor înceta atacurile în contra lui. Până atunci lupta neîmpecată va continua.

Proclamaţiunea apelează la întregul popor rus, pe al cărui sprijin competază comitetul.

Atentatele în contra Ţarului.

În privinţa atentatelor în contra vieţei împěratului Rusiei mai găsim în ḑiarele străine următoarele aměnunte.

Într'o telegramă a ţarului către generalul Totleben, prin care îi mulţămesce pentru felicitările sale, se ḑice între altele: „Dumneḑeu să ne ajute a stîrpí această canaliă!“

Un „avis către drept-credincioşi“ iscălitura preotului Bogoljubow şi cu pecetea censurei eclesiastice din Moscva predică următoarele:

„Sosirea lui Antichrist s'a apropiat. Ea se prevestesce prin apariţiunea acelor oameni nelegiuţi, cari ca nisce adevěraţi soli ai lui Satan, se silesc a submina basele bisericei ortodocse si chiar puterea unsului lui Dumneḑeu, a ţarului nostru... Ei vor să omoare pe toţi proprietarii, spre a'şi însuşí bucurile lor. Acesti monstrii, lăpědăturile infernului, au venit de la Apus. Ei sûnt representanţii comunei din Paris. Închideţi-vě urechile la cuvintele lor şi denunţaţi'i autorităţilor.“

În privinţa atentatului de la 1 Decemvre se anuncie, că scăparea Ţarului nu se datorează nici de cum unei întêmplări fericite. Şeful secţiei a treia telegrafase Ţarului la Livadia, că se pregătesce un atentat în contra sa. În urma acesteia călětoria se făcù pe patru trenuri, care mergeau unul după altul şi Ţarul îşi schimbá locul mai la fie care staţiune.

„Standard“ anuncie că Ţarevici n'a věḑut încă pe Ţar după atentat. Ţarevici regretă abandonarea planurilor constituţionale şi nici nu pretinde măcar, că ar fi bolnav.

Toate sgomotele despre conspiraţiuni „Standard“ le declară de invenţiuni ale poliţiei.

Ḑiarele străine de la 14 Decemvre publică următoarea depeşă oficioasă din Petersburg:

„În faţa sgomotelor respândite în presa din străinătate despre atentate încercate şi intenţionate, se asigură din isvorul cel mai bun, că ací este vorba pe de o parte de esageraţiuni escesive, ear pe de alta de curate scorniturі. E lucru firesc, că cu ocasiunea cercetărilor pentru descoperirea autorilor atentatului de la 1 Decemvre s'a făcut numeroase arestări; cu această ocasiune s'a descoperit diferite lucruri, cari dă loc la conclusiunea, că se pregătiau nouě crime nihiliste. Se înţelege însě de sine că amănuntele nu se pot comunica prin telegraf.“ "Rom."

Dela Universitatea săsească.

Universitatea săsească a ţinut prima sa şedinţă plenară meritoră în 16 cur. sub presidiul comitetului suprem Wächter. Dintre obiectele propuse de comisiuni mai de însemnătate au fost referatele comissiunei scolare, cari au şi provocat o discusiune lungă şi viuă.

Teutsch a referat un emis al ministrului de culte, care cuprinde observările ministrului la protocoalele adunărei generale a Universităţii din anul trecut. Ministrul a aprobat dotaţiunile, ce le a hotărît universitatea din anul trecut pentru scopuri scolare anume pentru scoala reală superioară din Sibiiu, pentru scoalele poporale gr. or. din Orăştie, pentru ştipendii la scoalele de agricultură din Bistriţă şi Feldioara, şi a respins recursul Dr. Tincu, înaintat ministeriului cu protocoalele deodată. Emisul ministerial fu luat spre sciinţă fără desbatere.

---

prinşi la sanie şi aşa espediţiunea a ajuns la ţintă, fără a mai da de alte calamităţi.

Ludovic Cornbutte şi Penellan fură cuprinş de spaimă, ţinută încă în ascuns, pentrucă s'a simţit că în sinul micei societăţi a căḑut semânţa desbinărei.

Aupic, Andreiu Vasling şi amêndoi Norvegianii erau mai totdeauna ei de ei la olaltă, erau însě observaţi şi supravighiaţi fără de a sci şi ei ceva.

În fine în 7 Decemvre, douěḑeci de ḑile după întâlnire, eată li se arată sinul, în care a iernat Jeune-Hardie; cât de mare era însě mirarea lor, când a věḑut că bricul era ridicat pe sloi de ghiaţă, patru metri sus în aer.

Înteresaţi foarte de soţii remaşi s'au grăbit spre corabie şi fură primiţi de Gervique, Turquette şi Gradlin cu vii aclamaţiuni de bucurie. Toţi erau sănětoşi deplin avură însě şi ei să se străcure prin grei periculi.

Furtuna cea grozavă trebuie că a turbat întreaga mare polară şi a rescolit-o dela o margine până la ceealaltă, sloii fură sdrobiţi derangiaţi şi vêrênduse unii pe sub alţii a încleştat patul de ghiaţă în care odihnea Jeune-Hardie; ridicêndu'i greutatea lor specifică deasupra apei au câştigat necalculabil în putere şi de aceea au găsit călětorii bricul ridicat aşa de sus deasupra mării.

Cei reîntorşi cu câtă bucurie au salutat corabia, pe cameraḑi şi întogmirea cea în bună stare de pe bric; ei puteau astepta acum iarna cea aspră, dară cu toate aceste suportabilă. Corabia ridicânduse n'a pătimit, era tare şi solidă şi trebuia numai să lunece pe un plan peḑiş în apă, când va vení timpul desgheţului.

O veste tristă a turburat bucuria revederei şi a umplut de frică pe Ioan Cornbutte şi pe soţii lui. Viforul cel groaznic a risipit cu totul magazinul de zăpadă şi cu el a înprăştiat şi victualele dintr'ênsul în toate părţile, încât nu s'a putut mântuí dintr'însele nici cea mai mică părticică. Îndată ce Ioan Cornbutte a aflat de scirea aceasta rea, cu ajutoriul fiiului seu a visitat combusa bricului ca să se încredinţeze câtă provisiune mai este şi cum să o împartă.

Desgheţul se astepta numai în luna lui Maiu. Până atunci corabia trebuia să ierneze în sin; trebuia aşa dară să mai petreacă societatea cinci luni în mijlocul câmpiilor de ghiaţă, şi în restimpul acesta să nutrească patrupreḑece persoane. După socoteală esactă bětrânul marinariu a ajuns la resultatul, că cu proviantul se vor ajunge cel mult până la momentul plecării, dar şi aceasta numai dacă oamenii vor căpeta jumětate de porţiuni. Trebuia dară luat vênatul într'ajutoriu spre a câştiga hrană mai cu îndestulire.

Temênduse ca să nu se mai repeţească o nenorocire ca cea dintâiu s'a hotărît a numai depune provisiunile pe uscat şi aşa au remas toate pe corabie Pentru cei noi veniţi s'au aşeḑat paturi în localitatea comună a matrozilor. Marinarii remaşi la corabie au folosit timpul absenţei soţilor lor, săpând drepte de ghiaţă, pe care se puteau suí cu înlesnire până la podul corăbiei.

Cap XIII.

Cei doi rivali.

Andreiu Vasling încheiase prietinie cu cei doi matrozi norvegiani şi Aupic încă făcea parte din asociarea lor. Acesta încă sta departe de ceilalţi şi defăima pe faţă dimpreună cu soţii lui toate disposiţiunile cele noue. Ludovic Cornbutte însě, care primise dela tatăl seu de nou comanda asupra bricului şi care în chipul acesta era stăpân pe bord, în punctul acesta nu scia de glumă; el, pe lângă toate rugările Mariei, de a umbla frumos cu oamenii acestia, s'a declarat foarte hotărît, că în privinţa aceasta pretinde subordinaţiune strictă.

Cu toate aceste, doue ḑile mai în urmă, Norvegianilor le succese a pune mâna pe o ladă cu carne sărată, şi când Ludovic Cornbutte a pretins restituirea lăḑii la moment, Aupic a făcut causă comună cu mişeii, eară Andrei Vasling nu ascundea, că měsurile întroduse în privinţa hranei nu se pot continua.

Cornbutte căuta să dovedească

Krasser a referat în numele comisiunei scolare despre conferirea a doue stipendii de câte 200 fl. destinate pentru profesionişti tineri, cari voesc a călětorí în străinătate spre a se cultiva mai bine în ramul lor industrial. S'au insinuat 6 aspiranţi. Asupra propunerei comisiunei s'a încins o desbatere lungă, la care între alţii au participat şi Dr. Păcurar. Întrebarea era, dacă trebuie să se înţeleagă sub „străinătate," în înţelesul unui conclus adus de universitate în anul trecut cu ocasiunea conferirei stipendielor, ţěrile afară de monarchia austro-ungurească sau numai ţěrile afară de Ungaria. Dr. Păcurar a propus să se amâne conferirea stipendiilor până se va publica concursul şi într'o foaie română şi maghiară. Mai departe pe viitor concursul pentru aceste stipendii să se publice nu numai în cele douě foi germâne, ce apar în loc ci şi în „Teleg. Rom." şi în „Kelet." După o replică din partea lui Arz de Strausenburg şi a secretariului Schneider Păcurar 'şi-a retras partea dintâiu a propunerei sale. Cele douě stipendii s'au conferit prin votare secretă lui Andreas Gross din Cohalm şi Frid. Schieb din Sibiiu şi propunerea Dr. Păcurar s'a primit în formula recomandată de Wittstock ca concursul să se publice pe viitor şi într'o foaie română şi maghiară.

Wittstock a substernut în numele comisiunei scolare un raport detaiat despre resultatul visitărei scoalelor pentru profesioniştii din Braşov, Sighişoara, Cohalm, Agnita, Orăştie şi Sas-Sebeş în anul curent. După raport scoalele din Bistriţa şi Mediaş sûnt organisate în sensul dispoşiţiunilor universităţei dela 1871, cele mai multe consistă din 2 scoli pregătitoare şi din douě clase industriale proprie. Toate scoalele se silesc a corespunde scopului, dar mulţi elevi avênd o pregătire defectuoasă scopul nu se poate realisa pe deplin. Trebue ca pe viitor să se dea atenţiune în prima linie instrucţiunei în specialitate. Universitatea ia protocoale de visitaţiune la cunoscinţă şi esprimă visitătorilor D. Krasser şi I. Teutsch mulţămita protocolară.

Acelaşi referent cetesce raportul separat despre visitarea scoalelor pentru profesioniştii din Orăştie şi Sas-Sebeş. Scoala din Orăştie s'a reorganisat şi înactivat la 1 Decemvre 1878. Raportul din acest an e mai mulţămitor decât cel din anul trecut. Scoala din Sas-Sebeş se află, după raportul cetit, într'o stare slabă; ea nici numai esistă dela începutul anului scolar. Referentul propune ca adunarea generală să aprobeze sistarea dotaţiunei pentru scoală din S. Sebeş şi să împuternicească oficiul central a licuida dotaţiunea, dacă cumva se va redeschide în decursul acestui an acolastic scoala de profesionişti în S. Sebeş. În fine adunarea generală 'şi reservă dreptul ca la cas de nedeschidere să dispună de acea dotaţiune în favorul instrucţiunei profesioniştilor de acolo într'un mod potrivit.

Contra acestor propuneri, şi contra referatului întreg cât privesce S. Sebeşul Dr. Păcurar a arětat într'un lung discurs că vina pentru scăpătarea şi desfiinţarea scoalei profesionişte din Sas-Sebeş o portă directorul de mai nainte, presbiteriul ev. din Sas-Sebeş şi maioritatea universităţii. Comisiunea de visitaţiune s'a arětat părtinitoare şi pătimaşe. In fine Dr. Păcurar a propus ca raportul despre S. Sebeş să nu se ia în desbatere meritorie, ca să se redea comisiunei scolare cu îndrumarea să cerceteze adevěrata stare a lucrului şi să facă pe basa acestor cercetări propuneri apte pentru reactivarea scoalei. S'a respins aceasta propunere şi s'au primit propunerile comisiunei.

Se primesce şi o propunere generală a comisiunei ca referatul întreg să se comunice în estras comisiunilor şi învěţătorilor dela scoalele pentru profesionişti.

Sălişte, 5 Dec. 1879.

Representanţa bisericească din Sălişte s'a hotărît a transforma scoala capitală de aici în scoală civilă. Spre a esecuta cu succes această hotărîre laudabilă representanţa bisericească gr. or. de aici, în înţelegere cu cea politică, a substernut universităţii naţionale săsesci următoarea

Rugare

a representanţelor comunei bisericesci şi politice Sălistea către inclita universitate săsească în Sibiiu pentru încuviinţarea unui ajutoriu anual de 2000 fl. spre înfiinţarea unei scoale civile în comuna Sălişte.

Inclită Universitate! Comuna Sălişte din aşa numitul scaun filial al Săliştei de odinioară, numerând astăḑi aproape la 5000 locuitorí, întrunesce în sine astfel de însuşiri relativ la înfiinţarea şi susţinerea institutelor de învěţământ, după cum le provede §-l 67 din articulul de lege XXXVII ex 1868.

In virtutea acestei legi, atât comuna bisericească cât şi cea politică, se simte nu numai îndatorată, dar se vede ea însăşi pe sine îndemnată, de a transforma în înţelesul legei citate, scoala capitală gr. or de aici care consistă din 4 clase de băeţi şi 3 de fetiţe şi carea se provede de present cu 7 învěţători, — în scoala civilă cu caracter confesional gr. ortodocs.

Indatorirea e normată de lege, ear indemnul comunei bisericesci şi politice la această transformare 'l justifică următoarele momente:

1, comuna Sălişte e încungiurată de vre-o 8 comune mai mici, precum sûnt: Cacova, Sibiel, Valea, Galişul, Tilisca, Aciliu, Magul şi Săcelul, cari toate, — atât în privinţa economică, cât şi culturală se grupează lângă un punct central natural, în care pulsează ca în ori şi care alta dintre comunele mai mici sus numěrate o viaţă economică şi culturală mai puternică.

2. Din aceste comune învecinate se trimit şi astăḑi băeţi şi fetiţe la scoalele capitale gr. or. în Sălişte în numer insemnat, mai vêrtos pentru aceea, pentru că aceste comune nu posed astfel de scoale, şi pentrucă părinţii îndemnaţi fiind de propriul lor simţ, ca copiii lor să scie mai mult, ca cum se învaţă într'o scoală parochială sau populară, şi nedispunênd în cea mai mare parte de mijloacele, cari se cer pentru un copil la o scoală dintr'un oraş mai mare, — se bucură prea mult vědênd; că pot să'şi ţină băeţii şi fetiţele lor în apropierea lor cu jertfe mai mici la scoalele din Sălişte.

3. Este notoric, că locuitorii comunelor susnumite, — afară de locuitorii din Aciliu şi Mag — poartă un viu negoţ şi o economie de vite lăţită până în hotarele Rusiei, României, Bulgariei şi Turciei.

Atingerea deasă a omenilor din giurul Săliştei şi din Sălişte de lumea comercială de dinlăuntrul şi de din afară de statul nostru; rapoartele completite de viaţa socială şi economică, dictează în chip imperativ, ca acestor raporturi să le premeargă o viaţă culturală şi de sciinţă mai înaltă, spre a se puté învêrtí oamenii nostri în viitor mai cu succes în cercurile de traiu atinse mai sus.

4. Cele 4 clase, cari constituesc astăḑi scoala capit. gr. or. în Sălişte, e adevěrat, că ridică pe învěţăcei, cari le percurg cu succes, la un nivou de viaţă culturală mai înalt, ca cum este al acelor tineri, cari isprăvesc o scoală populară: — eşind din clasa a IV-a şi nestându-le părinţilor la disposiţie mijloace mai mari, spre a trimite astfel de învěţăcei la o scoală gimnasială, sau reală, — cari se află numai în oraşe, — după 2 sau 3 ani, aceşti scolari devin mai tot astfel, precum sûnt şi copiii, cari au isprăvít scoalele populare: una, pentru că nu mai au ocasiune, de a se mai ocupa cu studiile, ce le-au isprăvit, şi al doilea, pentru că în acest restimp uită mai tot, ce au putut se cuprindă cu mintea lor fragedă, — şi astfel tocma când ajung la vêrsta de a puté cuprinde mai uşor şi de a puté asimila şi ţiné mai bine materialul de învěţământ în memorie, — se împedecă de forţa neputinţei părinţilor şi cad ear în starea de mai nainte.

Infiinţând însě o scoală civilă cu un plan de învěţământ aşa după cum îl prescrie §-l 74 al legei citate, părinţii din Sălişte şi comunele învecinate, uşor s'ar vedé puşi în posiţie, de a lăsa, ca să continue copiii lor studiile şi la scoala civilă şi printraceasta să devină generaţiunile viiitoare atât pentru societate, cât şi pentru stat mai folositoare şi să corespundă mai cu înlesnire misiunei culturale mai înalte.

Aceste sûnt motivele, inclită universitate, cari indeamnă pe comuna bisericească şi politică, de a înfiinţa aici în Sălişte o scoală civilă.

De şi pe de o parte e datorinţa acestei comune şi marea bunăvoinţă a ei de a transforma scoala capitală gr. or. de aici în scoală civilă neîntârḑiat, ba şi chiar numai decât, — pe de ceealaltă parte însě se vede silită a mărturisí; că pe lângă toate jertfele, ce voesce a le face pentru o astfel de scoală, precum sûnt: clădire, încălḑit, lefile învěţătorilor etc., — după cum arată preliminarele de budget al fondului scoalei alăturat sub *A*) lucrat cu multă chipsuinţă de cruţare şi preliminariul casei comunale lucrat tot cu aceeaşi nisuinţă de cruţat, — e nevoită a mărturisí, că nu o eartă starea materială pe deplin, de a'şi împliní pe de o parte dorinţa grabnic simţită, ear pe de alta datorinţa impusă ei prin lege.

Pe când desvělesce comuna Sălişte inclitei universităţi această voinţă a ei, de a transforma scoala capitală de aici în scoală civilă, in carea se leagă a întroduce de facto strict programul de învěţământ, normat de §-l 74 art. de lege XXXVIII ex 1868 pe care îl alătură aici în copie sub *B*) şi pe când se află îndemnată, de a'i descoperí inclitei universităţi cu deosebită franchează neajunsurile pentru ajungerea acestui scop, — pe atunci îndrăsnesce totdeodată a revoca cu distinsă politeţă în memoria inclitei universităţi, că Săliştea şi cu celelalte 5 comune susnumite, adecă: Cacova, Sibielul, Valea, Galişul şi Tilişca, pe lângă scaunul Tălmaciului, sûnt acele vestite sate, cari începênd maí dela anul 1453 de când cu regele Uladislav II au contribuit mai mult la înfiinţarea şi sporirea averei a aşa numitelor VII judeţe şi cari după urmata rescumpěrare a regalelor şi pădurilor în anul 1875 şi până astăḑi şi încă în 14 ani de aici înainte contribuesc mereu la această avere, din carea li s'au dat până acum la scoale din Braşov, Sebeş, Orăştie, Mediaş, Mercurea şi altele în tot anul ajutoare şi daruri însemnate.

Deci, — în vederea temeiurilor, cari vorbesc pentru necesitatea de a înfiinţa aici în Sălişte scoala civilă în conformitate cu legea; — mai departe, — în vederea, că după cum a arětat comuna Sălişte prin preliminarele ei de budget, nu este în deplină stare de a acoperí toate cele trebuinciose pentru această scoală; — mai încolo: în vederea adevěratei şi notoricei istorii relative la sistematicile contribuiri, ce le-a făcut şi le face Săliştea şi cu celelalte 5 comune de pe lângă ea în aproape mai de 4 seculi, şi că ecuitatea şi bunul simţ chiar şi de stricta dreptate al inclitei universităţi, s'ar puté afla uşor induplecat, de a sărí într'ajutor Săliştei şi printr'aceasta întregului scaun filial al Sěliştei de odinioară,

în considerarea tuturor acestor temeiuri representanţele, atât ale comunei bisericesci, cât şi politice în Sălişte îndrăsnesc cu distins şi profund respect a înainta la inclita universitate şi la Maria Sa dl comite al generoasei naţiuni săsesci Friedrich Wächter următoarea

Rugare:

Ca înclita universitate luând în părintească şi dreaptă considerare motivele numerate şi înşirate mai sus să se îndure prea graţios a încuviinţa comunei Sălişte, spre scopul transformărei scoalei capitale gr. or. de aici în scoală civilă şi spre scopul susţinerii unei astfel de scoale, din fondul măritelor VII judeţe şi din casa naţională săsească un ajutor anual de 2000 de floreni v. a. aşa după cum a încuviinţat şi trecut în budgetul anual regulat ajutoare şi pentru scoalele din Braşov, Mediaş, Orăştie, Sebeş, Mercurea şi altele, — făgăduind şi legând pe comuna Sălişte a fi în veci mulţămitoare pentru acest ajutor şi a corespunde cu scumpětate tuturor cerinţelor pretinse de lege în privinţa învěţătorilor şi a învěţământului prescris pentru această scoală.

Am remas cu profund şi distins respect.

Sălişte, 2 Decemvre 1879.

(Urmează subscrierile).

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 19 Decemvre n. Delegaţiunea senatului imperial a primit fără desbatere în a doua şi a treia cetire propunerea privitoare la acoperirea erogatelor comune pe Ianuarie şi Februarie 1880.

Berlin, 19 Decemvre n. „Biroul Wolff" deminte, că Austria ar fi respins propoşiţiunile nemţesci în privinţa tratatului de comerciu şi că ar fi propus un tratat de şase luni cu ântâiul favor.

Calcutta, 19 Decemvre n. Generalul Gough a plecat în 17 spre Cabul. În 18 l. c. comunicaţiunea cu Gough fu restabilită.

London, 19 Decemvre n. Consiliul cabinetului desbate astăḑi situaţiunea Afghanistanului.

Varietăţi.

* (Necrolog). În 11|13 Noemvre a. c. la 2 oare după ameaḑi, publicul din Bocşa-montană, fără diferenţă de naţionalitate, precum şi cel din giur, s'a adunat în Bocşa-montană, spre a petrece la mormênt pe d-şoara Silvia Petric, fica d-lui jude reg. district. Iuliu Petric, pe care o deplâng cu mare jale stimaţii şi doioşii părinţi Iuliu şi Sultana Petric, precum şi pruncii acestora: Ana, Flora şi Corneliu, că pe scumpa lor fică şi respective soră, carea înzestrată cu cele mai eminenţi calităţi spirituale, în primăvara vieţii, în al 16 an al fragedei sale etăţi, după un morb scurt, după împărtăşirea cu sântele taine, a repausat şi s'a mutat la cele eterne.

Înmormêntarea acestei defuncte, s'a ţinut şi petrecut cu mare pompă, anume: În frunte a mers în paradă corporaţiunea stângětorilor de foc din loc, după care au urmat admistranţii, corul vocal gr. or., care a esecutat cântările funebrale, preoţi patru la numěr, apoi sicriul decorat cu cununi de flori, trimise din partea reuniunei de cântări a Germanilor din opidul vecin Reciţa-montană şi din partea mai multor d-ne, d-şoare şi d-ni. Înaintea sicriului un tiněr a dus pe o

---

nenorociţilor, că disposiţiunile aceste au în vedere interesul comun; însě în zadar. Oamenii acestia sciau foarte bine că aşa este, însě ei căutau un pretecst de resvrětire. Cei doi Norvegiani traseră cuţitele, dar Penellan nu s'a întricat de aceasta, ci s'au repeḑit la dênşii şi dimpreună cu Misonne şi cu Turquiette le a luat lada cu carne, fără ca Andreiu Vasling şi Aupic, cari věḑură că istoria s'a terminat rěu pentru dênşii, să se fie amestecat în afacere. Cu toate aceste Ludovic Cornbutte a luat pe cărmaciu la o parte şi 'i-a ḑis: „Andreie Vasling, dta eşti om infam! Cunosc atitudinea dtale întreagă şi sciu foarte bine ce am să astept dela dta; de oarece însě reponsabilitatea pentru binele oamenilor corabiei cade toată asupră'mi, prin aceasta îţi declar, că cu mâna mea proprie voiu junghia pe ori şi care ar cuteza să conspire în contra mea şi în contra disposiţiunilor mele!" (Va urma).

perină de atlas alb, o cunună, a cărei pantlice erau ţinute de douĕ d-şoare îmbrăcate în alb. După sicriu a urmat adânc mâhniţii părinţi, surori şi neamuri ai repausatei, precum şi un public foarte numĕros.

În biserică învĕţătoriul I. Marcu la finea ceremoniilor, a rostit o cuvêntare adânc pătrunḑĕtoare, care a stors lacrimi de pe faţa tuturor auḑitorilor.

După aceea s'au depus osămintele repausatei în cimiteriul gr. oriental. „Fiei ţĕrina uşoară!“ M....u.

* (O cestiune de cultură.) Tribunalul suprem din Tennesser (America) a declarat, prin o sentenţă pronunciată acum de curênd, că de acum înainte albii şi negrii pot juca cârţi între dênşii. După o lege veche şi care n'a fost nici odată abrogată, orice alb, care juca cârţi cu un negru, se făcea culpabil de un delict, care se pedepsia cu amendă sau cu închisoare. În virtutea acestei legi, câţiva Americani, cari jucaseră ḑilele trecute o partidă „pocker“ cu nesce negrii, fură puşi supt acusaţiune. Tribunalul recunoscù însĕ că „resultatul resboiului“ a făcut pe toţi oamenii de o potrivă liberi, şi că de şi s'ar puté aplica o lege veche în contra acusaţilor, totuş ei sûnt liberi de a face ce vor voí. Pe lângă aceasta tribunalul condamnă pe fisc la cheltuielele de judecată.

* (Metale nouĕ). Dl P. T. Clève analisând mineralele erbina şi iterbina, a descoperit douĕ metale noue. Aceste douĕ metale sûnt: Thulium după numele cel vechiu al Scendinavei (Thule). Formula chemică a acestui metal este Tu şi echivalentul sĕu aproape 113. Cel de al doilea metal este Solmium derivat de la numele latinisat al Stockholmului capitala Suediei şi Norvegiei, pe lângă care se găsesc multe mineralii cari conţin Itrium. Formula chemică a acestui nou metal Ho şi echivalentul sĕu aproape de 108. Occidul sĕu este galben, pe când al tuinmului este trandafiriu.

* (Un dar curios). Noua regină a Spaniei a primit o mulţime de daruri, atât de la staturi, corporaţiuni, cât şi de la persoane private. Între toate însĕ cel mai curios este darul unui industriaş, care 'i-a făcut present o păreche de ciorapi din coji de ceapă.

* Emigrări în America). Lui „Pesti Náplό“ i se scrie din Szentes: În urma împregiurărilor triste poporul de pe aici aşa e de năcăjit, de mulţi 'şi-au luat înainte a emigra. Mai mult ca 40 capete de familie au ţinut în această privinţă convorbiri şi s'au pus în conţelegere cu viceconsulul republicei agentine în Genua scriindu'i, că ei sûnt resoluţi, a se aşeḑa acolo. Aceste 40 familii numĕră la olaltă 160 capete, un cas, ce a făcut pe aici mare sgomot. Mulţi alţi economi şi profesionişti sûnt gata, a urma şi ei emigranţilor, îndată ce vor primí scirea, că acestia s'au aşeḑat în pace acolo.

* (Discursul unui orator) Un orator dete unui amic al seu să revadă un discurs, ce avea să'l rostească a doa ḑi. Amicul înapoindu'i discursul ḑise:

'L-am cetit de trei ori; ântâia oară mi s'a părut bun, a doua oară bunicel, a treia oară rĕu.

„Atunci e bun“ rĕspunse oratorul, căci îl voi rostí numai odată“.

* (Grozăvenii). Jurnalului „N r. Presse“ i se scrie din Hohenfurth următoarele: „Eri s'a descărcat asupra oraşului nostru o vreme grea. În apropierea oraşului s'au constatat 3 trăsnete. În aproapele „Buckenhof“ a isbit trăsnetul într'un teiu, din care cea mai mare creangă căḑù şuerând la pămênt şi cu ea 2 păsĕruici, cari 'şi căutase scut în crengile teiului. Betelor păsĕruici le erau pârlite penele, trăiau însĕ şi fără duse de un locuitoriu în casa sa spre grige. Curênd după tempestate se făcù linisce pe un timp scurt, căci deja pe la 2 ceasuri se ridică o furtună colosală de zăpadă. După ce se aşeḑà furtuna caplanul oraşului fu chiemat la un bolnav de moarte dintr'un sat învecinat, şi numai cu nespuse greutăţi a putut ajunge în sat. La întoarcerea sa către casă veḑù nu departe de drum, o scenă înfiorătoare. El vĕḑù adecă 2 copilaşi îngropaţi în zăpadă dintre cari cel mai mărişor se năcăjia, a da ajutoriu celui mai mic, ca să poată eşí de sub zăpadă, dară nu putea, pentru că el singur îngropat până subsuori nu mai avea putere în sine. Caplanul cu birjariul numai decât săriră bieţilor copilaşi într'ajutor, îi scoaseră după mult năcaz de sub neauă, îi învĕliră în mantelele lor şi'i aduseră debia vii în oraş.

* (Zăpada în Paris). Consiliul comunal al Parisului a votat 500,000 franci pentru rădicarea zăpeḑei şi deschiderea comunicaţiilor pe stradele şi şoselele sale.

De la 1830 nu a picat atâta zăpadă, în aşa scurt timp. Suprafaţa Parisului este de 14 milioane metri superficiali şí grozimea zăpeḑei de 50 centimetri, termen de mijloc. Totalul acestui omăt este de 7 milioane metri cubici. Cheltueala rădicărei fiind evaluată la 3 franci de metru, — 21 milioane franci ar trebuí prin urmare, pentru curăţirea totală.

Noi ne-am mulţămí să se cureţe gunoaele şi stărvurile, care fac pe lume în fie ce ḑi, a da numele ce se cuvine nimic făcĕtorilor patroni ai oraşului.

* (Turbarea cânilor). Nesce importante cercetări şi esperienţe făcute de dl Galtier asupra turbărei cânilor şi comunicate academii desciinţe în şedinţa sa din August de importanţă pentru precauţiunile acestei înspăimêntătoare boală. Aşa dl Gelitier a găsit că balele unui câne turbat, luate dela animalul viu şi conservate în apă, au puterea înveninătoare chiar după 24 de oare; de aici resultă că apa din vasul din care un câne turbat a bĕut sĕu a încercat să bea, dară în care îi a căḑut balele înveninătoare în timp de 24 oare, prin urmare aceea apă nu trebuesce întrebuinţată înainte de acest timp şi că la câne mort din turbare sau omorît pentru această boală, cercetările fisiologice şi patalogice, prin antopsii sau disecţiuni în gură şi în faringe să nu se facă decât după trecere de 24 de oare după moartea animalului.

* (Consiliul superior al armatei franceze), ne spune „Le Mot d'Ordre,“ că se va reorganisa în curênd. Sub preşedinţa presidentului republicei, vor lua parte ca membri şi presidentul senatului şi al camerei, — pe lângă ministrul de resboiu, cel de marină etc.

Francezii 'şi-au deschis ochii în afacerile militare, dela 1871 încoace; — de aceea vor să aibă controlul representanţei naţionale la conducerea mecanismului şi administraţiei armatei.

Nu să'l lase a'şi face pe plac, pe un aşa consiliu, care ţine în mâna'i şi viitoriul şi viaţa armatei; — să'l lase a se resfăţa, ca oficină de favoruri, persecuţii şi acoperiri a pĕcatelor şi ignoranţei, unei frăţii care apasă asupra oastei speculând-o în tot feliul.

Bursa de Budapesta

din 18 Decemvre n.

Renta de aur 96.10, Împrumutul drumurilor de fer ung. 114.—, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.25, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 86.25, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 107.—, obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea dicimei de vin 88.50, obligaţiuni urbariale ung. 68.65, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 85.—, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.—, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 84.75, obligaţiuni urbariale transilvane 84.75 obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.65, renta austriacă în argint 70.25, renta de aur austriacă 80.80, sorţi de stat dela 1860 130.50, acţiuni de bancă austro-ung. 845, acţiuni de bancă de credit ung. 264.50, acţiuni de credit austr. 283.—, argint —.—, galbin 5.52, napoleon 9,31, 100 marce nemţesci 57.70, London (pe poliţa de trei luni) 116.70.

Bursa de Viena

din 18 Decemvre n. 1879.

Metalicele 5°/₀	— —
Acţiuni de bancă	850 —
Împrumutul de stat din 1860	131 —
Împrumutul naţ. 5°/₀ (argint)	70 20
Acţiuni de credit	265 50
Valuta nóuă imperială germână	57 70
London	116 70
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 30½

Economic.

Sibiiu, 16 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—9.30; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.10—7.90; Sĕcară fl. 5.10—5.50; Orz fl. 4.30—4.70; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 4.—4.40.; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. 8—8.50; Linte fl. 10.50—11; Fasole fl. 8—8.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 0.95--1.05: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—44 cr.; Carne de viţel 38—45 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

(Comerciul cu vinurile). Cetim în „Binele public“ următoarele: „România produce atâtea vinuri, în cât din căutarea, conservarea şi vinderea lor s'ar puté crea pe de o parte o bogată industrie, pe de alta venituri însemnate ar fi asigurate ţĕrii. Din nenorocire însĕ, această ramură a fost până aḑi neglesă, încât Ungaria şi Francia importează încă mari cuantităţi de vinuri, pe nesce preţuri care se numĕră cu milioanele.

Când sûnt recolte abundante, cum a fost anul acesta (când pe lângă abundanţă, se adauge şi buna cualitate) atunci e o adevĕrată răsipă. În loc de a se păstra cu îngrigire, de a se lăsa să se învechiască, vinul se vinde pe mai nimica, încât cei prevĕḑĕtori, care sciu să se aprovisioneze, sûnt siguri de nisce câştigurí colosale.

Ceva mai mult. Aflăm că o companiă ungară, atrasă de buna cualitate şi de eftinĕtatea vinului nostru, a venit ací şi a cumpĕrat cea mai mare parte din recolta de estimp, pe care după unul sau doi ani, o va desface tot în ţară sub etichete străine, cu mari profituri.

De ce oare să nu fi făcut Românii ceea-ce a făcut străinii? De ce capitalurile lor asociate să nu se depună într'o marfă sigură, de natură a aduce venituri tot atât de sigure?

Spiritul de asociaţiune a început să dea fructe, esperienţa constată că acest comerciu cu vinurile înavuţesce, şi totuşi prea puţin am sciut profita de priincioasa ocasiune ce ni s'a presentat.

Dacă mai e încă timp, îndemnăm pe toţi comercianţii în genere, şi mai cu samă pe capitalişti, să se provisioneze pe cât pot de vinuri din recolta anului 1879, nu numai pentru că preţurile sûnt mici în comparaţiune, dar şi fiind-că vinurile sûnt în general escelente. Nu se scie ce va fi la anul viitoriu şi în cei ce au să urmeze; producerea depinde de multe împregiurări şi chiar dacă n'ar fi astfel, tot e sigur că veadra cumpĕrată aḑi cu 3 şi 4 lei să se vêndă preste un an, doi sau trei, cu preţuri de 10 şi de 20 de ori mai mari.

Afară de aceasta, pentru un mare centru de consumaţiune, cum e capitala Bucuresci, ne pare indispensabilă stabilirea de cât mai multe deposite însemnate.

Cele deja esistente s'au sporit aḑi încă cu unul, situat în strada academiei Nr. 24. Ací se află, grecum indică anunciul special din pagina IV-a, vinurile vechi de 7 ani ale d-lui Negroponte, din viile dela Ionăşescí şi Mărăşesci (districtul Putna), atât albe, cât şi negre, de o calitate escelente.

Nu ne îndoim, că îşi vor atrage o bună clientelă, în cel mai scurt spaţiu de timp; însĕ, şi mai însemnat din punctul de vedere economic, este hotărîrea proprietarului de ale transporta în Bucuresci, de a deschide aci un asemenea deposit si de a le desface în mari şi mici cuantitaţi, în loc de ale vinde străinilor, ca dênşii, fără să le strămute, să le revêndă tot în ţară, însĕ fără a lăsa tot în ţară şi sumele câstigate.

Esemplu dat de dl Negroponte va avé de sigur imitatori, atât în ceea-ce privesce buna îngrigire, cât şi vechimea vinului. Până atunci însĕ, iniţiativa d-sale merită, spre a serví ca un început de bun augru.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 19 Dec. 1879 şi 22 Ian. 1880 imob. lui Ioan Seifert în Roades (trib. Ibaşfalĕu); în 22 Dec. 1879 şí 22 Ian. 1880 imob. lui Solomon Lobstein în Alba-Iulia (trib.); în 12 Ian. şi 12 Febr. 1880 imob. lui Stefan Varga în Also-Simenyfalva (trib. Odorheiu); în 6 Febr. şi 8 Martie imob. lui Francisc şi Ignaţ Szöcs în Sânpaul (judec. cerc. Sânmărtin): în 5 Ian. şi 7 Febr. 1880 imob. lui Patru Blasius în Braşov (trib.); în 3 Ian. şi 3 Febr. 1880 imob. lui Stefan Miskolczi sen. şi jun. în Topliţa (jud. cerc. Reghen); în 18 Dec. imob. lui Guilelm Melas în Biertan; în 18 Dec. imob. lui Mafteiu Oprea în Buia (judec. Mediaş); în 22 Dec. 1879 şi 22 Ian. 1880 imob. lui Iacob Signer în Alvinţ (trib Alba-Iulia); în 18 Dec. imob. lui George Stoica în Săsăuş şi Chirper (trib. Sibiiu).

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite**, inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţĭ de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână**.

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 6—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 145. Sibiiu, Marți 11 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibliu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 3344. Scol.

Cercularii

cătră toate oficiile protopresbiterale, ca inspectorate districtuale de scoale!

În urma cercularriului dat de consistoriul archidiecesan, din ședința dela 7 Iunie a. c. Nr. 1613, conferențele învĕțătoresci s'au ținut și în acest an conform disposițiunilor cuprinse în acel cercularriu.

După raporturile ce au întrat dela conducĕtorii acelor conferențe învĕțătoresci, și după procesele verbale luate în ședințele conferențelor subscernute aici pre lângă raporturile conducĕtorilor, se vede că învĕțătorii, mai numĕroși în unele conferențe, mai puțin numĕroși în altele, au luat în serioasă și meritorie desbatere punctele specificate în cercularriul mai sus menționat.

Și ceea ce este mai ântâi de a se constata, este, că din toate conferențele a eșit o opiniune și conclusiune aproape unanimă asupra acelor puncte puse lor în discuțiune și deliberare. Pare că un spirit universal a planat și un simț comun a domnit asupra conferențelor în una și aceeași ḑi, în localități diferite și situate în cele mai mari depărtări una de alta, pe întreg teritoriul archidiecesei.

Veḑênd raporturile conducĕtorilor; ecsaminând procesele verbale ale conferențelor; dar avênd în vedere și arĕtările ce din când în când se presentă consistoriului archidiecesan asupra scoalelor noastre confesionale române, ca unele cari sau din unul sau din alt punct de vedere n'ar fi încă la înălțimea chiemărei lor, se ordină precum urmează;

1. Comitetele parochiale ca comitete scolastice sûnt și remân strins obligate, de a observa cu toată rigoarea, punctualitatea și conșciențiositatea prescriptele §-lui 23 din Statutul organic.

Din aceste prescripte se dau aici unele în resumat pentru sciința tuturor:

a) a îngrigí pentru susținerea și înmulțirea averei scoalei;

b) a conserva în stare bună edificiul scolastic;

c) a provedé scoala cu mobilele și cu aparatele necesare;

d) în înțelegere cu protopresbiterul a escrie concurs pentru postul de învĕțătoriu devenit în vacanță;

e) în înțelegere cu protopresbiterul a face lista candidaților la postul de învĕțătoriu;

f) a afla mijloacele pentru repararea scoalei esistente, sau edificarea de scoală nouă;

g) a afla mijloacele pentru o bună dotare a învĕțătorilor;

h) a face propuneri în privința înaintării și înfloririi scoalelor;

i) a afla mijloacele pentru provederea copiilor seraci cu cărți scolastice.

Când comitetele parochiale, punênduse la înălțimea chiemărei lor de o parte, și de alta stăruind a'și îndepliní nobila sarcină ce Statutul organic le impune: atunci puține împregiurări vor mai remâné, cari se împedece și astăḑi progresul învĕțămêntului poporal.

Dar pre lângă aceasta trebue ca

2. Sinoadele parochiale se observe și prin aceasta li se impune a observa și ele prescriptele §§-lor 7 și 13 din Statutul organic în trebile scolastice, pre lângă altele ce se ordină în acei §§.

3. Consistoriul archidiecesan încă numai atunci va puté corespunde sarcinei și chiemării sale, dacă organele subalterne puse sub privegherea sa pentru a esecuta legile și Statutul își vor împliní datorințele întru toate și preste tot.

Consistoriul archidiecesan va elabora și chiar acum este în lucrare un plan de învĕțămênt conform cerințelor scolastice de astăḑi, prin care să se întroducă un sistem uniform în scoalele noastre populare confesionale și va face disposițiunile pentru manuale didactice, necesare în acele scoale. El va ajutora între marginile bugetului pe scoalele cele mai serace, și pe învĕțătorii mai seraci, dacă acestia vor merita ajutor prin progresul în scoală. Cu un cuvênt va face tot ce'i este prin putință pentru conservarea și înființarea de scoale, și pentru înaintarea și înflorirea învĕțămêntului.

Toate însĕ câte se cer pentru acest scop nu se pot face numai și singur de aici.

Trebuie ca toți: popor, învĕțători, preoți, protopresbiteri, comitete și sinoade, atât parochiale cât și protopresbiterale sau alte organe scolastice și chiar particulari, fie ei de ori ce posițiune socială ar fi, să'și facă și să'și îndeplinească datorințele față cu scoala, care prelângă biserică este prima condițiune a culturei și esistenței noastre naționale.

Pentru aceea să ordină mai departe:

4. Protopresbiterii sau administratorii protopresbiterali, ca inspectori districtuali de scoale, să privegheze neadormit ca: comitetele și sinoadele atât parochiale cât și protopresbiterale ținênduse între marginile și disposițiunile Statutului organic să îndeplinească toate sarcinile ce aceasta lege fundamentală le impune.

Ei vor avé de a visita scoalele din tractul lor districtual, cel puțin odată pe an, cu care ocasiune vor cerceta cu de a mĕruntul tot ce să refere la scoală: în special dacă învĕțătoriul corespunde chiemării sale; dacă băeții urmează regulat la scoală și altele conform ordinațiunilor date în această privință. Tot cu această ocasiune vor arĕta poporului, însemnătatea și necesitatea înființării și susținerii scoalelor confesionale române și'l vor îndemna la înființarea și susținerea acelora. Vor vedé mai departe și vor stăruí pentru înființarea de mici biblioteci populare pe lângă fie care scoală din tract, conform ordinațiunei ce s'a dat de consistoriu în această privință. Vor dispune ca conscrierea băeților obligați la scoală să se facă regulat, cu începerea fie cărui an scolastic și nu va permite, că băeții fără vre un motiv grav să fie prin comitetul parochial dispensați dela cercetarea scoalei. Precum vor dispune și aceea ca învĕțătorilor să li se rĕspundă salariul regulat și fără vre o amânare sau scădere.

Ei vor asista, încât va fi posibil la esamenele semestrale și anuale din toate scoalele de pe teritoriul tractului lor protopresbiteral; cu un cuvênt, au de a observa și esecuta cu toată stricteța și acurateța articlul IV. § 30 până inclusiv punct 4, apoi §§ 31, 33 și 34 din instrucțiunea dela 1 Iunie 1865. Nr. 26 scolastic.

5. Asemenea inspectorii locali ai scoalelor capitale, apoi directorii acelor scoale, precum și directorii scoalelor populare vor avé și ei a observa și a esecuta cu aceeași strictețâ și acurețeță instrucțiunea menționată în punctul precedent și anume art. III pentru inspectorii locali, art. II pentru directorii scoalelor capitale și art. I pentru directorii scoalelor elementare, unde sûnt specificate atât drepturile cât și datorințele lor în privința scolastică.

Pre lângă aceste însĕ:

6. Preoții încă la ocasiuni de sĕrbători sau de Dumineci sau când asistă la esamene, vor arăta și ei poporului necesitatea și însĕmnătatea scoalelor, și mergênd înainte cu esemplu, vor îndemna pre popor să'i urmeze și el cu fapta întru înființarea, conservarea, înaintarea și înflorirea scoalelor noastre confesionale române.

Ear încât preoții sûnt și directori la scoalele poporale elementare vor avé de a se ține strîns de cele ḑise în punctul 5 de mai sus.

7. Învĕțătorii petrunși de chiemarea lor au învĕțând de a învĕța și ei. Și preste tot au de a'și impliní cu sânțenie chiemarea și datorințele lor. Ei au de a'și procura și a se provedé cu toate cărțile didactice necesare.

Prelegerile să le țină regulat, dela începutul până la finitul anului scolastic.

Nu e permis ca ei să se ocupe cu afaceri, sau încompatibile cu postul învĕțătoresc, sau cari 'i-ar subtrage dela implinirea detorinții lor ca învĕțători.

Se dispune, precum s'a dispus incă prin o altă ordinațiune, ca aceia cari n'au atestat de cualificațiune să facă esamenul, spre a avé acest atestat ca așa, să poată fi numiți ca învĕțători definitivi și apoi în modul acesta să se poată pune o stabilitate in posițiunea lor, și prin aceasta să li se asigure esistența de o parte, ear de alta și ei să poată corespunde mai bine chiemărei lor.

Pentru de a ajunge la această sigură posițiune a învĕțătorilor, nici unul, care este numit sau în mod definitiv, s'au în mod provisoriu pe timp nedeterminat, nu va puté concurge la altă stațiune, dacă in 14 ḑile după încheierea anului scolastic, nu-'și va fi dat demisiunea din postul care mai nainte îl ocupa. Cei cari ar face din contră, vor avé singuri de a'și ascrie urmările, adecă sau de a'și perde postul, care 'l-au avut, sau de a nu fi întăriți la postul pentru care au concurs.

În fine li se recomêndă a'și procura „instrucțiunea pentru învĕțători“ dată de sinodul archieresc, în ședința dela 14 Iulie 1869.

Și mai în urmă li se recomândă a trăí unii cu alții în cea mai bună concordie, căci s'a vĕḑut că discordia între învĕțători este una din cele mai grave pedeci ale progresului în învĕțămênt.

8. Părinții de familie se îndatorează a'și da copii la scoală; ear copii sûnt datori a urma regulat la prelegeri; ori ce abatere sau de o parte sau de alta va fi pedepsită confom legilor și regulamentelor în vigoare.

9. Listele de absentare nemotivată dela scoală au a se face regulat și pentru astfeliu de absentări a se pedepsí respectivii vinovați.

Din o parte a acestor pedepse să se facă un fond pentru procurarea de cărți la copii mai sĕraci, dar' diligenți întru cercetarea scoalei, și vrednici prin progresul lor în învĕțămênt.

10. Mai pre sus de toate însĕ este necesar, a se ține și observa o strictă disciplină, fie în scoală între învĕțătoriu și învĕțăcei, fie între organele subalterne scolastice și cele superioare, și mai ales cele subalterne cari sûnt puse pentru esecutarea legilor, să nu se abată dela lege, când organele superioare le impune esecutarea chiar a legei însași.

Se facă fie-care aceea, ce legea, „Statutul organic“, îi demândă, să'și îmlinească fie-care datorința: și atunci înceta-vor pedecile, ce obstau progresului învĕțămêntului nostru popular; scoalele vor cresce și înainta; cultura și la noi va fi o realitate, la cari toate cu toții nisuim.

Relativ la celelalte puncte din cercularriul mai sus menționat se observă:

11. Că învĕțătorilor cari nu posed limba maghiară, le stă în libera voie a 'și-o apropria sau prin instrucțiune propriă, sau prin cercetarea cursurilor supletore, cari se ordină de către stat a se ține în intervalul feriilor de vară.

Se constată în urmă:

12. Că s'au înființat și constituit reuniuni învĕțătoresci în ținuturile: Brașov, Făgăraș, Sibiiu, Sebeș și Deva, parte pe basa unor statute aprobate mai nainte din partea consistoriului archidiecesan, parte pe basa proiectului de statute, comunicat conferențelor învĕțătoresci prin cercularriul mai sus menționat din 7 Iunie 1879 Nr. 1613 cari statute prin aceasta se și aproabă.

Toate aceste ḑise până acum să comunică P. T. Dtale spre sciință și urmare cu acea adaugere, că pentru asemenea sciință și strictă observare, vei avé de a împărtășí presenta ordinațiune tuturor comitetelor și sinoadelor atât parochiale, cât și protopresbiterale, tuturor inspectorilor locali de scoale capitale, directorilor dela acele scoale, și directorilor scoalelor populare și tuturor învĕțătorilor de pre lângă scoalele noastre confesionale române din tractul protopresbiteral ce administrezi.

Totodată vei face atenți pe conducětorii conferenţelor învĕţătoresci, şi pe preşedinţii reuniunilor de învĕţători ca toate rapoartele lor şi procesele verbale ale şedinţelor pe viitoriu vor avé ale subscerne aici nu de a dreptul ci prin inspectorii districtuali respectivi care şi ei vor avé la subscernerea acelora a'şi da opiniunea asupra conclusiunilor luate de conferenţele sau de reuniunile învĕţătoresci.

Din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în Sibiiu la 29 Noemvrie 1879.

Pentru Escelenţa Sa Dl archiepiscop şi metropolit:

Nicolau Popea m. p.,
Archimandrit şi vicariu archiepiscopesc.

Revista politică.

Sibiiu, în 10 Decemvre,

Dela deschiderea delegaţiunilor. despre a căror recepţiune dăm o scurtă dare de samă la alt loc, punctul de gravitaţiune este nu numai *de facto* ci în un înţeles oare-care şi *de jure* la Viena. Ḑiaristica oposiţională maghiară se cam turburase la început pe alocuţiunea presidentului delegaţiunei austriace, din causă că acesta ar fi vorbit de „Austria“ şi de partea resăriteană a Austriei carea este Ungaria. Alocuţiunea lui Schmerling este reprodusă la alt loc, cetitorii pot vedé acolo dacă sûnt periculosităţile iscodite de „Pesti Naplo,“ de „Magyarország“ şi de altele după chipul şi asemĕnarea lor. De altmintrea cum se ḑice: „după nuor vine senin.“ Rĕspunsul Majestăţii Sale a mulcomit atât pe „Pesti Naplo“ cât şi pe celelalte, cu deosebire pentru asigurarea împĕrătească şi regală, că raporturile între Austro-Ungaria şi Germania sûnt cele mai bune.

Din activitatea cea ţĕrmurită de astădată a delegaţiunilor, telegramele comunicate şi din partene au anticipat o parte. Aşa scim de Sâmbătă că delegaţiunea austriacă au votat recerinţele finanţiale pe anul 1880. Cifra bugetului comun preste tot pe anul 1880 este de 116,574.592 fl. Ministeriul comun dispune de un venit de 3,343.751 fl. şi superflusul dela vămile din graniţe dă 5,942.500 fl. Austria şi Ungaria mai au dară să acopere din veniturile lor deosebite 107,288.343 fl. Din aceste se vin în sarcina Austriei 73,599.804 fl. şi în a ţĕrilor unguresci 33,688.539 fl. Pentru Bosnia şi Erţegovina sûnt preliminaţi 8,045.000 fl

Astăḑi mai scim dela delegaţiuni, că cea ungurească încă a votat indemnitatea. Cu ocasiunea desbaterei ministrul president a declarat că legea pentru armată este sancţionată.

Casa deputaţilor austriaci votase şi ea cu o ḑi mai nainte după o desbatere lungă proiectul privitoriu la armată cu 223 voturi pro şi 105 contra.

Sêrbii din Banatul Ungariei au dat de o nouă calamitate. Guvernul a rênduit administrator al metropoliei lor, cu totala ocolire a congresului şi preste tot a organelor bisericesci. Sêrbii unguresci sûnt o fracţiune mică, cam prea mândră faţă cu coreligionarii lor români, cu toate aceste, nu consimţim şi regretăm că guvernul ignorează instituţiunile unei comuniuni recunoscute prin legile ţĕrii. Unde mai este garanţia în legi, dacă ministrul ca un omnipotent trece preste ele sau şi le subordinează voinţei sale. Sêrbii, după cum se vede din adresa ce o publicăm mai la vale cearcă a îndrepta lucrul cu remânerea patriarchului la postul seu. „P. Ll.“ a ḑis însĕ în batjocură, că provocarea vine *post festa*, în batjocura aceasta este trist, dar mult adevĕr, pentrucă subscrierea monarchului nu se mai poate retrograda.

România inaintează încet, dară înaintează pe calea de a i se recunoasce independenţa. In privinţa aceasta de o parte spune „P. Cor.“ că legatul (trimisul) italian Tornielli a sosit în 17 l. c. la Bucuresci spre a'şi presenta în ḑiua următoare acreditivele. De altă parte cetim, că Spania încă a recunoscut independenţa României şi a denumit legat estraordinariu şi ministru plenipotenţiat pe lângă curtea domnească din Bucuresci pe marchisul del Moral, fostul prim-secretariu al ambasadei spaniole din Roma. Acesta va representa Spania în aceeaşi cualitate şi pe lângă guvernul sêrbesc din Belgrad.

Cestiunea transpunerei ţinuturilor albaneze Muntenegrului a băgat pe diplomaţii congresului dela Berlin în corn de capră. Albanezii, după „Fremden Blatt, într'o adunare ţinută la 15 Decemvre n. în Scutari d'Albania au hotărît în presenţa fucţionarilor porţii a se opune Muntenegrului când va voí acesta a ocupa ţinuturile Gusine şi Plava. În privinţa aceasta sûnt toţi Albanezii într'un gând şi despre aceasta au şi dat de scire lui Muktar paşa şi guvernului turcesc. Muntenegrenii ne mai putênd aştepta şi poate nevrênd a lăsa timp ca să se organiseze o resistenţă, a pus termin, după care, la cas că ţinuturile nu i se predau pe cale pacinică le va ocupa cu puterea. Diplomaţia nu scia ce să se facă, de oare ce Poarta e gata a preda ţinuturile din cestiune; vorba e că numai oamenii se opun. O scire constantinopolitană mai dincoace spune, că ministrul turcesc de esterne a pus in perspectivă cât mai curênda transpunere a Gusinei şi Plavei Muntenegrului. Alte sciri din Consfantinopole şi Petersburg esprimă speranţa, cá afacerea aceasta se va termina fără versare de sânge.

Pentru situaţiunea întreagă a Europei înregistrăm următoarea notiţă:

Cu ocasiunca votărei contingentului pentru armată în camera belgiană a ḑis ministrul de resboiu, că situaţiunea europeană e ameninţătoare într'un mod misterios. Belgiul trebuie să se pună în posiţiune ca la eventualitatea unui resboiu între Germania şi Francia să 'şi poată apĕra independenţa.

Recepţiunea delegaţiunilor.

În 18 Decemvre delegaţiunea ungurească s'a presentat la Majestatea Sa spre a'şi depune înaintea tronului omagiele cuvenite şi îndatinate.

Presidentul delegaţiunei, cardinalul Haynald s'a adresat către Majestatea Sa cu următoriul cuvênt:

Prea Inălţate Imperate şi Rege apostolic!
Preagraţioase Doamne!

Membrii delegaţiunei unguresci aleşi de dietă pentru a discuta afacerile comune ale ambelor state din monarchia ce se află sub gloriosulu sceptru al Majestăţii Voastre, se închină, la începutul activităţii lor celei însemnate şi grele, cu omagiu tradiţional înaintea sacrei persoane a Majestăţii Voastre.

Când bărbaţii delegaţiunei unguresci avură mai pe urmă aceasta fericire, capitala aceasta fu martoră la acel devotament cordial şi nemăiestrit, la acele doveḑi de bucurie, omagiu credincios şi de iubire, cu care popoarele din monarchia Majestătii Voastre au serbat prin deputaţiuni strălucite aniversarea de douĕḑeci şi cinci de ani a acelei ḑile glorioase, în care binecuvêntarea atotputernicului s'a revĕrsat preste viaţa familiei de nou întemeiate a Majestăţii Voastre.

Strigările de bucurie ce au resunat în această residenţă dela popoarele cari Vĕ urau prosperitate şi fericire au aflat un ecou tot atât de viu şi în peptul nostru, semţemintele ce le au esprimat, sûnt şi ale noastre, ele se prefac în sanctuarul interiorului nostru în rugăciuni ce implor binecuvêntarea preste preaînalta familie a Majestăţii Voastre.

Făcêndu-Vĕ Majestăţii Voastre această mărturisire omagială, noi, considerând şi chiemarea ce ni o impune ţara, nu cunoascem altă ţintă, alte motive, alte semţeminte însufleţitoare decât acele cari sûnt legate de înaltele intenţiuni ale unui Monarch glorios care poartă în inima sa adevĕratul bine al popoarelor sale.

Incepênd a lucra în direcţiunea aceaşta scim prea bine, prea înălţate Doamne, că raporturile împĕrăţiilor europene, cu deosebire însĕ evenimentele resboinice din trecutul mai nou, stările şi necesităţile ce au resultat din acelea, mai departe relaţiunile în forţa de înarmare a puterilor europene, relaţiuni, cari s'au mai lărgit în cele douĕ pătrare din urmă ale secului actual, silesc imperiul, faţă cu eveuimentele ce se pot nasce în viitor, la încordări estraordinare, cu toate că el fiind avisat la forţa sa internă este aplecat a şi-o cruţa cu înţelepciune. Dar numai cu cel tare contează particularii şi ţĕrile, aliaţii şi inimicii — şi tare este numai acela, care la cas de lipsă poate să'şi apere interesele sale proprii cu forţa sa proprie. Şi de astădată scutirea cea mai cu efect a condiţiunilor de esistenţă şi a intereselor ţĕrilor este acea ce şi-o dau ţĕrile înseşi prin spada care — dacă cere trebuinţa — o aruncă sau cel puţin pot să o arunce în cumpĕna negoţiărilor internaţionale.

Această delegaţiune prea umilită va procede în deslegarea problemei sale ţinênd cont de cele ḑise, pentruca în monarchia constituţională să nu lipsească níci pe un moment disponibilitatea constituţională a forţei materiale ce se cere la acoperirea trebuinţelor comune şi pentruca organele constituţionale ale puterei esecutive, chemate la aceasta, să pună la disposiţiune tot ce cere esistenţa monarchiei, apĕrarea eventuală cu succes a intereselor sale în areopagul diplomatic al lumei luminate, afirmarea cu efect şi validitarea voinţei şi a intenţiunilor ei principiale. La această ţintă vom ajunge numai dacă noi umblând pe căile tradiţionale ale delegaţiunilor de mai nainte vom scutí esistenţa şi interesele popoarelor din monarchie contra ori şi cărei nesuinţe duşmănesci din afară, aşa ca obiectele apĕrărei să nu cadă jertfă scopurilor şi mijloacelor de apĕrare — ca condiţiunile materiale ale progresului economic, ale culturei spirituale-morale şi ale binelui social al poporului nostru să remână intacte şi asigurate, ba să se sporească chiar.

Credem cu siguritate că lucrând astfel vom corespunde pe deplin întenţiunilor sublime ale Majestăţii Voastre, îndreptate spre fericirea ţĕrilor Voastre şi ne vom asigura conservarea prea înaltei graţie regesci, care o şi cerem cu toată supunerea.

Majestatea Sa a dat următoriul rĕspuns:

Vĕ mulţămesc d-lor pentru asigurările de devotament şi credinţă, care Mi le-aţi esprimat togma acum şi care totdeauna Mi ofer atât bucurie cât şi satisfacţiune. Asemenea vĕ mulţămesc din inimă pentrucă v'aţi adus aminte de serbarea de 25 ani a căsătoriei Mele, care Mi-a dat Mie şi Impĕrătesei şi Reginei doveḑi de iubirea şi alipirea tuturor popoarelor Mele fidele doveḑi, care Ne-au mişcat şi pe care noi nu le vom uita.

Mi servesce spre mulţămire putêndu-vĕ ḑice şi de astădată, că relaţiunile monarchiei cu toate puterile din afară sûnt cele mai amicabile şi durabile. Sperez că binecuvêntările păcii vor remâné neturburate pentru popoarele Mele. Înţelegerea intimă cu imperiul germân 'Mi ofere o garanţă înmulţită, că va urma acea liniscire generală, care asigură muncei pacînice o desvoltare deplină. Cu toate că urmările resboiului în teritoriele împĕrăţiei turcesci nu s'au delăturat încă, totuşi se poate aştepta ca esecutarea consecuentă a tractatului dela Berlin va aduce şi în peninsula Balcanului pacea deplină şi cu aceasta şi stări mai bune.

Guvernul Meu a luat asupra sa cu seriositate şi îngrigire problema, a da Bosniei şi Erţegovinei, acestor ţĕri greu încercate prin negligenţele şi încurcăturile secularie, binefacerile ordinei, siguranţa şi cultura. Înaintând cu succes în această operă de pacificare şi esoperând pe calea păcii, în sensul tractatului dela Berlin şi cu învoirea deplină a Majestăţii Sale sultanului, ocuparea unor puncte de garnisoane în sandşacul Novi-Bazar, mulţămită conducerei de model şi atitudinea trupelor Mele. Eu am potut dispune deja în cursul anului şi acum de curênd unele reducţiuni considerabile în statul trupelor din acele ţĕri. Prin aceasta ni s'a dat posibilitatea să reducem în mod considerabil erogatele pentru ocupaţiune. Acea ce Eu în anul trecut statorisem ca ţintă la care trebuia să ajungem, că adecă spesele pentru administrarea Bosniei şi a Erţegovinei se vor puté acoperí din mijloacele acestor ţĕri, începe a se realisa deja în anul acesta. Ordinea în administraţiune şi siguranţa în relaţiunile de drept vor deschide resursele abundante ale acestor ţĕri din ce în ce mai mult.

Din proiectele ce vi le-a predat guvernul Meu ca să le pertractaţi conform constituţiunei, veţi vedé, că acele ţin pe deplin samă de starea financială a ţĕrei, escludênd toate acele recerinţe, care nu le reclamă neapĕrat interesele monarchiei, scumpe atât pentru mine cât şi pentru d-voastră, şi posiţiunea ce ocupă ea între celelalte puteri. Patriotismul şi inteligenţa probată a d-voastră vĕ vor conduce în împlinirea activităţei constituţionale. Mĕ încred în aceasta şi vĕ ḑic un cordial bine aţi venit.

După delegaţiunea ungurească s'a presentat la 2 oare Majestăţii Sale delegaţiunea austriacă. Presidentul cavalerul de Schmerling s'a adresat către Majestatea Sa cu următoriul cuvênt:

Maiestatea Voastră! Delegaţiunea senatului imperial austriac, chiemată de Maiestatea voastră a discuta împreună cu delegaţiunea dietei unguresci afacerile comune după legile fundamentale de stat, recunoasce la începutul activităţei sale că datorinţa sa cea mai frumoasă şi mai sântă, este mai ântâi a depune la picioarele Maiestăţii Voastre espresiunea devotămêntnlui şi a credinţei omagiale catră tron. La acest omagiu prea umilit se adaugă suvenirea plăcută a festivităţei familiare care o aţi serbat Maiestatea Voastră împreună cu serenisima Împĕrătească astă primăvară, festivítate, care s'a prefăcut în jubileul pentru toţi sudiţii împĕrăţiei.

Delegaţiunea senatului imperial austriac, intrând în activitate, îndrăsnesce a aduce felicitările sale omagiale.

Problema ce o asteaptă, este însemnată, pentrucà ea are să cerceteze recerinţele ce le reclamă representarea Austriei pe terenul internaţional şi armata, recerinţe de natură, a conserva siguranţa şi întregitatea imperiului. Această problemă însĕ este şi grea, pentrucă la încuviinţarea mijloacelor de bani, ce se recer trebue să cumpenim cu îngrigire şi resursele financiale ale Austriei şi capabilitatea de prestare a cetăţenilor sei.

Aceste îngrígiri însĕ nu trebue şi nu vor oprí delegaţiunea a se apuca cu toate puterile de misiunea sa.

Ea poate presupune că şi guvernul Maiestăţii Voastre a ţinut în proiectele sale samă în toate direcţiunile de relaţiunile timpului şi prin aceasta se va realisa o armonie între postulatele guvernului cu justele aşteptări ale delegaţiunei. Cu această speranţă putem astepta, că întrebările pendente se vor resolví cu succes.

Ori cât de viu va fi zelul, cât de mare

devotămentul delegaţiunei, ea va fi sigură de ajungerea scopului ce'l urmărim cu toţii, numai dacă va fi însoţită de graţia şi încrederea Maiestăţii Voastre.

Această încredere o cerem cu omagială supunere şi îndrăsnim de nou a depune asigurarea despre loialitatea şi supunerea noastră credincioasă la picioarele Maestăţii Voastre.

Rĕspunsul ce 'l-a dat Maiestatea Sa delegaţiunei austriace e identic cu cel dat delegaţiunei unguresci.

Adresa către patriarchul sêrbesc.

Din incidentul pensionărei patriarchului sêrbesc, a părintelui Procopiu Ivacîcoviciu, fost odinioară episcop al eparchiei Aradului, mai apoi archiepiscop-metropolit al nostru, şi din causa denumirei episcopului German Angelici de administrator-locţiitoriu al scaunului archiepiscopesc metropolitan sêrbesc din Carloviţ — foaia sêrbească „Zastawa" din Neoplanta în Nr. 185 din 4/16 l. c. publică în frunte următoarea telegramă:

„Sănţeniei Sale Patriarchului sêrbesc Procopiu Ivacîcoviciu în Dalia.

În vederea scirilor neplăcute cari s'au respândit printre popor cu privire la strămutările din patriarchatul sêrbesc şi în metropolia carlovіţiană, noi subscrişii deputaţi ai congresului naţional-bisericesc sêrbesc, adunaţi aici în Neoplanta din consultare şi conţelegere Vĕ rugăm pe Sănţenia Voastră, ca să remâneţi neclătit în acel loc, în care V'a pus încrederea poporului esprimată în legiuitul seu congres; să binevoiţi a Vĕ considera posiţiunea ca al drepturilor cardinale ale poporului sêrbesc din această monarchie; să binevoiţi în aceasta-Vĕ posiţiune a sta întru apĕrarea acestor drepturi, cari sûnt garantate şi în vechile privilegii sêrbesci şi în legile patriei mai recente, pentru libera alegere a patriarchului sêrbesc şi a metropolitului carloviţian, dar cari drepturi s'ar vătĕma eclatant, dacă această alegere liberă în ori-ce substituire ar deveni ilusorie.

Să binevoiţi Sănţenia Voastră a apĕra autonomia noastră garantată prin lege, care o astfel de substituire, ba chiar şi coadjutorie *contrară* instituţiunilor noastre autonome nu o recunoasce. Noi cu încredere fiiască ne adresăm către Sănţenia Voastră şi sperăm, că dăm espresiune consimţĕmentului întregului popor sêrbesc, când esprimăm cea mai mare încredere persoanei Sănţeniei Voastre, căci de când Vĕ aflaţi Sânţenia Voastră în scaunul patriarchal, autonomia bisericei noastre n'a suferit scârbire nici dintr'o parte, şi instituţiunile noastre autonome sub conducerea Sânţeniei Voastre au fost pururea conservate sub scutul legei. Aceasta noi o privim ca un merit al Sânţeniei Voastre şi pentru popor şi pentru stat şi pentru intenţiunile părintesci ale preagraţiosului nostru monarch.

Deci când manifestăm aceasta recunoscinţă şi încredere Sânţeniei Voastre, Vĕ rugăm totodată ca cât mai curênd să grăbiţi la Carloviţ, unde Vĕ aşteaptă multe afaceri importante dela ultimul congres, dintre cari cea mai importantă este constituirea nou alesului comitet congresual. Subscrişi: Stefan Branovacîchi, Dr. Michail Polit-Desseancici, Dr. Nicolau Macsimovici, Dr. Stefan Pavlovici, Dr. George Natosevici, Dr. Elia Vucetici, Dr. Milan Giorgevic, Mişa Dimitrievici şi Alecsandru Sandici."

Cu ocasiunea noului atentat în contra ţarului, i se comunică din Rusia ḑiarului „le Danube" un document interesant. Acest document ḑice „Bin. publ." e testul proclamaţiunei revoluţionare lipită pe ḑidurile Petersburgului câteva ḑile înainte de comiterea crimei lui Solovieff, şi e în modul următoriu redactat:

Terror sa terror (Terorism în contra terorismului).

„Lui Alexandru Nicolaevici";

„Însciinţările şi ameninţările, precum şi sentenţele ce dăm noi procurorí inviḑibili ai poporului rus oprimat până la sânge, le trimitem diferiţilor funcţionari ai sistemului de guvern desposic ce esistă acum în Rusia, sûnt toate cuprinse în totalul lucrărilor noastre preparative; pentru aceea, nici voi nici unul din membrii familiei voastre, nu sûnteţi nici decum ameninţaţi de organele voastre esecutive. Voim mai ântâi să curăţim grajdurile lui Augias ale despotismului în vĕgăunele lor inferioare; să liberăm poporul de miserabilii care 'l aruncă fără de vină prin închisori, îl fac să sufere de foame şi de sete, şi apoi, spre a coperí aparenţele îl trămit la eşafod sau în ocnele regiunilor polare. Tronăm ca tribunal şi ne vom împliní mandatul nostru fără consideraţiuni pentru ori-cine şi fără a ne da înapoi din faţa ori-cărui mijloc care ar puté să serve nobilul nostru scop. Vom nimicí prin fer şi prin foc pe apriginitorii infernali ai sângerosului despotism.

„Victimele strigă călăului: *Morituri te salutant!* Şi dacă nu voesci, Alecsandre Nicolaevici, să asculţi însciinţarea noastră şi să pui un frêu tiraniei, îţi declarăm, că îndată nu vei mai găsí tirani dispuşi a se face organele regimului ce domnesce.

„Dacă nu voesci să pleci urechia la glasul nostru ascultă cel puţin vocea representanţilor legali ai poporului: vocea Zemstvelor (adunările provinciale), cari reclamă numai o legislaţiune mai liberală. Unde merge Rusia în fine cu acest sistem? Lumea civilisată rîde de noi, ne despreţuesce şi ne deneagă ori-ce demnitatate umană.

„Materialicesce Rusía este cu totul ruinată. Puternicele şi neseoatele voastre isvoare au ajuns în momentul de a fi sleite. Sistemul de educaţiune în Rusia a devenit un sistem de îndobitocire în adevĕratul înţĕles al cuvêntului. Arma voastră este o bandă crudă şi nesăţioasă de hoţi. Justiţia îşi bate joc de drept. Guvernatorii vostrii, poliţaii şi generalii sûnt nesce adevĕraţi satrapi demni de un Xerx şi de un Dariu. Pretutindeni pe unde îţi arunci ochii nu se vede decât prostia căptuşită cu cruḑimea bestialitatea, răsipa şi mai pre sus de toate, nesăţioasa esploatare a poporului,.. Militarismul singur se bucură de îngrigirile'ţi părintesci şi favoarea d-tale. Gândescete, Alecsandre Nicolaevici, unde te va conduce toate aceste! Te duci drept în prăpastiă şi de aceea noi voim a'ţi cruţa viaţa."

Comitetul esecutiv.

Varietăţi.

* Mâne este a cincispreḑecea aniversarea dela reînfiinţarea metropoliei române gr. or. din Transilvania şi Ungaria.

* (Rugarea Sălişteni lor) publicată în nrul trecut s'a luat la desbatere în universitatea naţ. săs. în şedinţa din 8/20 Decemvre, s'a amânat, însĕ până vor fi bani în cassă.

* (Pentru Românii inundaţi) din Transilvania se va da Mercuri (mâne) în teatrul „Dacia" din Bucuresci o representaţiune filantropică.

* Comitatul Sibiiu). Comitetul central de alegere este conchemat pe 30 Decemvre n. a. c. la 10 oare a. m.

* (Virilisti români) ai cetăţii Sibiiu pe anul 1880 avem pe următorii domni, conscrişi în lista turor virílistilor în ordinea aceasta: Miron Roman metropolit gr. or. Demetriu Răcuciu, advocat; Ioan Borcia, advocat; Visarion Roman, director la institutul de credit Albina; Antoniu Bechnitz, comerciant; Gligor Mateiu, comerciant; Ioan de Preda advocat şi Stefan Păcurar, advocat.

* (Postal). Pre lângă un contract de serviciu şi depunerea unei cauţiuni de 100 florini valut. austr. este de ocupat postul de magistru postal în Harina (comitatul Bistriţă-Năsĕud). Cu acest post sûnt împreunate: 250 fl. salariu şi 40 fl. pauşale de cancelarie pe an. Suplicele să se adreseze în termin de 3 sĕptemâni la direcţiunea postală în Sibiiu.

— S'a deschis concurs cu terminul de 3 sĕptemâni pentru o staţiune de practicant eventual oficial la posta din cercul Sibiiului. Cauţiunea 300 fl, salariul anual 600 fl. pentru locuinţă eventual 300 fl. adjut pe an.

— Tot pentru acest cerc se află în vacanţă o staţiune pentru servitor la postă. Cauţiunea 100 fl; simbria 300 fl pe an, pentru locuinţă 60 fl şi vestminte în natură. Terminul pentru petiţiuni 6 sĕptĕmâni.

* (Himen). Primind anunciul, că Domnişoara Iustina S. Popoviciu Barcianu din Mureş-Oşorheiu este încredinţată cu Dl Dr. Nicolau Olariu, advocat în Sibiiu, îl facem cunoscut şi p. t. cetitori ai nostri, gratulând încredinţaţilor şi poftindu-le ḑile fericite!

* (Mulţămită publică). „Socitatea de lectură Andreiu Şaguna" vine prin aceasta a esprima cea mai profundă mulţumită tuturor acelor prea stimate doamne şi domniací însemnaţi, cari cu ocasiunea şedinţei noastre publice au binevoit a ne onora cu presenţa şi a contribuí prin oferte marinimoase în bani la înaintarea societăţii:

N. Popea 5 fl., D. Br. Urs 5 fl., E. Măcelariu 5 fl., P. Cosma 5 fl., G. Matei 5 fl., D-na Ian. Matei 2 fl., Dr. N. Maier 2 fl., M. Lazar 1 fl., A. Bechnitz 2 fl., Dr. Il. Puşcariu 2 fl., I. Hania 2 fl., Dr. D. P. Barcian 2 fl, V. Roman 2 fl., L. Binder 1 fl, S. Popescu 1 fl., D. Cunţan 2 fl., R. R. 1 fl. D-ra König 3 fl., N. N. asc. de drept 1 fl., Dr. Pomuţ 1 fl., D-na Dunca-Schiau 1 fl., I. Popescu 1 fl., A. Andreiu 1 fl., N. Nasta 1 fl., D. Lazar 1 fl., N. P. Petrescu 2 fl., V. Bologa 1 fl., N. Opriş 1 fl., I. Fodorean 1 fl., Alecs. Leb 2 fl., N. Frateş 2 fl., D. Recuciu 2 fl., I. Floca 50 cr. P. Roşca 1 fl., Dna Roşca 1 fl., D-ra Roşca 1 fl., N. Cristea 2 fl., I. Popa 1 fl., Dr. A. Brote 1 fl., I. Rĕu 1 fl., I. Popa 1 fl., N. Imberuş 1 fl., P. Simtion 1 fl., Dr, I. Nemeş 1 fl., D-na Stoica 1 fl. 20, Dr. I. Moga 2 fl., Z. Boiu 1 fl., Dr. I. Borcia 2 fl., Dr. A. Trombitaş 2 fl., C. Ştejar 2 fl., I. Bologa 1 fl., N. Budac 1 fl., A. Petchescu 3 fl., A. Filiţ 50 cr., N. Buian 1 fl., Ioan Bechnitz 1 fl. Suma totală 98 fl. 20 cr.

Comitetul arangiator.

* (Transferare). Dl Gregoriu Vădrariu, locotenent ces. r. în regimentul de infanterie Nr. 31 este transferat la reg. de infant. Nr. 43.

* (Timpul). Spre nenorocirea multor amenintaţi cu nenorocire şi spre norocirea agricultorilor după timpul cel mai moale care causă atâtea eşiri de ape a îngheţat şi îngheţul continua când cu frig aproape polar, când mai domol însĕ destul de intensiv.

* (Sinucidere). Un fabricant de flori s'a împuşcat alaltă sară în locuinţa sa; fu aflat însĕ numai eri pela ameaḑi. Causa sinuciderei este necunoscută.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

„Un etimologist" ni-au trimis „Concesiunile unui *ciparian*", şi noi le-am publicat sub cuvênt că „audiatur et *altera* pars".

S'a presupus poate, că noi sub „*altera* pars" am înţeles pe un părtinitoriu al sistemului *ciparian*, de vreme ce şi „un etimologist" numesce espunerile sale „concesiunile unui *ciparian*". Însĕ aceste privesc numai şi numai sistemul *alfabetic*, pecând sistemul *ciparian* este neasĕmĕnat mai mult un sistem *limbistic*. Împrotiva acestuia cu deosobire a fost, este şi va remâne totdeuna îndreptată opositia noastră neîmpăcată. „Un etimologist" astăḑi trece uşor peste aceasta, ca şi când „concesiunea" în privirea *limbistică* s'ar înţelege de sine. El uită, că un adevĕrat ciparian nu poate jertfí sistemul *limbistic* a lui Cipariu, căci altcum cade întregul sistem ciparian. Cu alte cuvinte, „un etimologist" din capul locului nu este ciparian, abstrăgênd dela concesiunile foarte însemnate, ce el le face cu privire la sistemul *alfabetic*.

Când acum vre-o câţi-va ani am început lupta împrotiva „*etimologismului*" ciparian, am avut în vedere mai cu samă sistemul *limbistic*, care veḑi bine la Cipariu stă în cea mai strînsă legătură cu sistemul ortografic şi alfabetic. Să ne fie şi nouĕ permis a reproduce tot din „Foişoara Telegrafului român" (a. 1877), ceea ce am ḑis la locul de frunte al aceluiaşi tractat, pe care „un etimologist" 'l-a citat. Eacă ce am scris noi acolo (pag. 133—135):

„Putem ḑice că pe timpul cirilianelor esista o unitate a limbei la Românii din Dacia Traiană aproape ca şi la alte popoare cu literaturi vechi şi măreţe, fiind marea noastră fericire, că limba română — abstragem totdeuna dela dialectul macedo-român — nu cunoasce dialecte în adevĕratul înţeles scientific al cuvêntului, de cari alte popoare, precum Italianii, Germanii sûnt prea bogate. A trebuit să vină dl Cipariu „cu sistemul etimologic", pentru a produce o scisiune flagrantă în usul general al vorbirei, seducênd pre mulţi Români a înlocuí d. e. *prinde, mine, tine, sine, zace, mijloc, jumĕtate, jos, schimbă, picior,* etc. etc., precum toţi Românii cărturari scrieau cu ciriliane, prin cuvinte ca: *prende, mene, tene, sene, jace, mediu-locu* (*mezloc*), *diumetate* (*zumetate*), *diosu* (*zos*), *scaimba, petioru* (*peţor*) etc. etc., precum pe atunci suflare românească din Dacia vechie nu ḑicea şi nu scriea [1]). Astăḑi, este adevĕrat, dai chiar de Români, cari'şi batjocoresc limba, pronunţând cu o ridiculă afectaţie tocmai aşa precum scriu:

---

[1]) Unul dintre cei mai credincioşi următori ai d-lui Cipariu este dl Silasî, profesor de limba şi lireratura română la universitatea din Cluj. Dl Silasî pe de o parte scrie: *potentiosu* (adecă: *putincios*), *pretotunde* (adecă: *pretutindenea*), *Crestu* (de la *a cresta*? — Ba nu, *Christos!*), *mneoriti'a* (adecă: *mioriţa!* Sêrmane poesii populare! Unde eşti, Alecsandri?), *colende* etc. etc; de altă parte, dl Silasî condamnă cuvinte ca: *amarnic, zilnic,* întrebuinţate şi în Ardeal întocmai ca şi *puternic, nemernic*..., susţinênd în contra „Convorbirilor literare," că acele cuvinte ar fi de categoria unor „provincialismi", cari pre langa acea, cà se audu si vorbescu numai in cutare coltîsioru (*Moldova*?!) alu romanimei, pe de asupra mai suntu de cele mai multeori coruptiuni (!) gramaticali si strainismi." Veḑi „Transilvani'a," fói'a Asociat. tranne. Anulu X. Nr. 15 (din 1 Augustu 1877), pag. 169.

prende, scaimbă, peţor, mezloc [2]) etc. etc.: ţi se pare a auḍí vorbindu-se o limbă păsĕrească, nefiind nici românească, nici latinească, nici... nici o limbă esistentă sau moartă. După receptul dlui Cipariu adecă, trebue să preparăm limba românească în modul următoriu: Luăm mai ântâiu *materialul brut* al limbei noastre, cum îl aflăm în toate părţile, pe unde se vorbesce românesce, culegênd formele *genuine* cari, chiar de ar fi păstrate numai de o mână de Românii din vre un ţinut, au să înlocuiască formele *„corupte“*, fire-ar aceste întrebuinţate chiar de maioritatea cu desĕvêrşire preponderantă a Românilor. Dacă „sistemul etimologic“ s'ar mulţămí cu atâta, poate te-ai mai puté împăca. Dar dl Cipariu cere mai mult: să nu fim numai cum am ḍice *statistici*, mărginindu-ne la timpul present, ci să fim şi *istorici*, întrebuinţând şi monumentele literare dela seculul al 16-lea încoace, pentru operaţiunile noastre etimologice. Găsim cum-va în vre-o carte bisericească din cutare secul formele *genuine*: *vene, bene*..., atunci trebue să lăpĕdăm cu toţii pe *vine, bine*.., ce sûnt nesce „corupţiuni“; dăm în vre-un alt op dintr'un alt secul de formele: *parţile, carţile*..., de loc trebue scoase din limbă: *părţile cărţile*.., şi aşa mai departe. Însĕ, nici atâta nu ajunge după „sistemul etimologic“; căci forme *genuine* ca: scaimbă, mediu-locu (mezloc), petioru etc. etc., nu le-a aflat nici dl Cipariu, eminentul istoric al limbei române, în literatura bisericească dela al 16-lea secul încoace. Vom mai descoperí poate şi vre-o scriere românească din al 15, 14 13...-lea secul! Cine scie, ce forme mult mai *„genuine“* încă ni se vor presenta apoi încet, încet! Până atunci însĕ ne ajutăm cu **analogia**: avem *sgaibă* (scabies), *roib* (robius) etc., prin urmare, şi *scaimb* (*ex-cambium*), avem *meaḍă-ḍi, meaḍă-noapte*, prin urmare şi *mezloc* (*mediu-locu*), şi aşa mai departe [3]).

Pedanteria unui matematic, iubitoriu de simetrie! Dar limba este un **organism viu**, ce mereu se desvoaltă după legile sale proprii şi tot aşa de statornice ca şi acele ale naturei. Limba nu este un *mechanism*, ce ar puté fi *regulat* după placul individual al unui om, fire-ar acesta cât de învĕţat sau genial. Luther d. e. nu a produs Germânilor vreo concepţiune limbistică a creerilor sei; ba el nici n'a recomandat măcar anume spre primire dialectul, ce se vorbia în partea Germaniei, unde el s'a născut şi a trăit. Conform principiilor sale religioase, opuse celor susţinute de biserica catolică, Luther a predicat lumei germâne, că *tot creştinul* să cetească *însuşi* biblia. Spre scopul acesta Luther a tradus biblia în *dialectul ţinutului, în care petrecea*, şi Germânii cu biblia lui Luther au primit şi dialectul, ce 'l vorbia reformatorul lor. Tot aşa Dante Florentinul, şi-a scris măreţul sĕu op „Divina comedia“ în *dialectul florentin*, şi uimiţii Italiani au primit, împreună cu versurile geniale, şi dialectul, în care aceste au fost scrise. Astfel s'a „statorit unitatea limbei“ la Germâni şi Italiani! Nici când şi nicăiri în lume nu a vorbit un popor după prescriptele vre-unui filolog, căci numai o colectivitate de oameni, numai o societate întreagă produce limbă. Dl. Cipariu ḍice: „Limb'a se scrie, carea se vorbesce, sî cumu se vorbesce, — er' nu, carea nu se vorbesce, seau nu s'a vorbitu sî cumu nu s'a vorbitu nece una data.“ [4]) Nu înţelegem de ce dl. Cipariu adauge de odată „limba, carea nu s'a *vorbitu* sî cumu nu s'a *vorbitu* nece una data,“ după ce în propositia dintâiu susţine numai „limba, carea se *vorbesce*, sî cumu se *vorbesce*.“ Dar în sfêrşit fie ori şi cum: Limba dlui Cipariu, aşa precum ni se presentă ea în întregul ei, nu se vorbesce şi nu s'a vorbit nicăiri şi nici când. Un mosaic ca acesta, compus cu petri luate din diferite locuri şi formate în diferite timpuri sub diferite inriurinţe, poate fi chiar o operă de arte, de nu se mulţămesce cumva a fi numai o simplă manifestaţiune a plăcerei de simetrie, — **viaţă** însĕ n'a avut, nu are şi nu va avé.“

Mai departe pag (140—141):

„Etimologismul“ nu vrea să scie de transformări în limba română, numindu-le pe aceste „corupţiuni“. Dar apoi în ce consistă **desvoltarea, istoria** unei limbi?! Prin ce se deosebesce limba românească de surorile ei: italiana, francesa, spaniola, portugesa...? Nu cum-va representă fie-care din limbile romanice *o altă forma* de „corupţiune“ a limbei-mume latinesci?! Dacă tragem consecuenţele principiului fundamental a „sistemului etimologic“, ajungem a susţiné că, toate limbile moderne sûnt „corupţiuni“ ale celor vechi, adecă şi aceste sûnt numai „corupţiuni“ ale limbei, sau dacă voiţi, ale limbilor *primitive*, despre cari ne lipsesce tradiţiunea contimpurană. Va să ḍică, „etimologismul“, negând desvoltarea istorică a limbei române, în ultima consecuenţă a principiului sĕu, ar trebuí să nege individualităţile diferitelor limbi din lume şi intreaga lor istorie. Însĕ, precum ḍice vestitul Max Müller, unul dintre corifeii filologiei moderne, „limba, dacă şi se schimbă mereu, de aceea nu se află de loc în decadenţă continuă; ceea ce în istoria limbei obicĭnuim a numí decadenţă sau **corupţiune**, la tot casul nu este în adevĕr nimic alta, decât **condiţiunea necesară a vieţei sale**“; şi „cine în limbile mai nouĕ nu scie afla nimica decât **corupţiune** şi anomalie, acela puţin înţelege **natura adevĕrată a limbei**“ [5]).

„Cuvintele celebrului profesor din Ocsford vor fi mai bine cuprinse, dacă vom face un pas mai departe şi vom considera, că schimbarea limbei nu este numai o metamorfosă **fonetică**: mână în mână cu aceasta merge o **schimbare a cuprinsului noţiunilor**, ce se esprimă prin cuvintele supuse transformărei. Tesa aceasta îşi află adeverire cu atâta mai generală, cu cât perioda de desvoltare a limbei omenesci, ce o avem în vedere va fi mai lungă. Şi pe distanţa relativ mai scurtă, ce a percurs o desvoltarea vreunei limbi moderne, se poate constata adeseori că esistă un paralelism între schimbarea unui cuvênt şi a cuprinsului noţiunei, representat prin acest cuvênt. Să fim eară concreţi! În limba românească găsim cuvêntul **cumplit**. Un etimologist consecuent, care scrie d. e. **coprende** în loc de **cuprinde**, va reduce şi forma „secundarie spurie“ **cumplit** la forma „primitivă genuină“ **complet**. [6]) Prin aceasta însĕ nu se sterge numai metamorfosa esternă a cuvêntului, ci se anulează totodată şi *cuprinsul noţiunei* întrupate în cuvêntul **cumplit**. Când din **complet** s'a făcut **cumplit**, atunci s'a spiritualisat prin *abstracţiune* o noţiune la început curat materială: dintr'o noţiune a **fisicei** a devenit o noţiune a **eticei**. După ce tot progresul omenimei este o spiritualisare continuă a celor materiale din lume, avem dreptul a conclude că, „etimologismul“ în principiu inseamnă *regres*; el, în esemplul ce ne stă înainte, nimicesce o muncă sufletească de sute de ani, prin care poporul român a ajuns dela noţinnea **complet** la noţiunea **cumplit**. Cuvêntul vechiu **cumplit** şi neologismul **complet** representă două noţiuni deosebite una de alta. Şi din acest punct de vedere am *sărăcí* limba, când am ḍice şi scrie **complet** în loc de **cumplit**. Unde am ajunge, dacă consecuent am reduce **sĕrbare** la **servare**, **oftare** la **optare**, **sărutare** la **salutare** etc.?!

„Nu vom face aceasta, ci vom lăsa să stee unele lângă altele. [7]) Mai cu samă pentru liniscirea acelora, cari nu se pot mulţămí, când a casă la ei află raţiune, ci mereu şi în toate casurile să uită la aceea ce ḍice străinul şi cum este la acesta, pentru acesti prea timiḍi de a trăí viaţa lor proprie amintim, că şi aiurea, şi anume la popor latin, d. e. la cel frances ţi se presentă aceeaşi apariţiune. [8]) Dicţionarul frances este foarte bogat de cuvinte latine, ce de repeţite ori şi în diferite moduri s'au întrodus în limba francesă. Astfel găsim **blâmer** lângă **blasphemer**, amêndouĕ dela lat. **blasphemare**; **acheter** (a cumpĕra) şi **accepter** (a primí), amêndouĕ lat. **acceptare**; **chétif** (ticălos, sirman, şi **captif** (prins) dela lat. **captivus**; **chose** (lucru) şi **cause** (causă); **façon** (mod de a face ceva, croitură) şi **faction** (straje, partid, facţiune); **fraile** şi **fragile**; **naïf** şi **natif**; etc. Un ris omeric dela un capĕt al Franciei până la celalalt ar fi rĕspunsul la propunerea vreunui filolog, a reduce formele „corupte„ la cele „genuine“. Repeţim: „Etimologismul“ neagă în principiu desvoltarea limbei şi progresul spiritului, cari amêndouĕ se condiţionează în reciprocitate.

Încât pentru *analogisare*, ea a fost cu deosebire discutată şi combătută (faţă cu profesorul **Silasî** din Cluj) în „Telegraful român“ din 1878 Nr. 109—117.

Eacă acuma ce ḍice **Maiorescu** despre sistemul *ciparian* (**Critice**, pag. 224—225).

„Mulţi din compatrioţii nostri sûnt de opinie, că deosebirea între sistemul fonetic şi cel etimologic pentru ortografia română consistă în aceea, că fonetistii primesc semnele de sedilă sau de scurtare sau de pausă etc. pentru *ţ, ş, ă, ĕ*, etc., pe când etimologistii scriu aceste sonuri derivate fără nici un semn, dând numai o regulă pentru cetirea lor.

lui ar puté foarte bine să primească astăḍi semnele noastre

„Aeastă opinie este greşită.

„Nota caracteristică a sistemului etimologic nu este lăpĕdarea semnelor; din contră **D. Cipariu şi scoala şi cu toate aceste să urmeze calea etimologică ce au croit-o. Dovadă Lecsiconul de la Buda.**

„Esenţa etimologismului în ortografie este alta. El cere, ca, după ce literele alfabetului s'au stabilit, fie cu semne fie fără semne, **scrierea ortografică însaşi să nu se îndrepteze după vorbirea** *actuală*, foarte influenţată prin legi eufonice, **ci după legile derivaţiunei cuvintelor de la originea lor, întrucât aceasta se poate urmărí în întreaga tradiţiune a limbei.** De aceea **D. Cipariu** scrie cuvêntul *bine* nu cu **i** cum îl pronunţăm noi, ci cu **e**, adecă *bene*, **e** fiind vocala originarie.

„După cum se vede, **etimologismul nu este o întrebare** *alfabetică*, ci *ortografică* şi *limbistică*...“

(Va urma.)

Economic.

Teaca, 15 Dec. n. Pro hectolitră: grâu fl. 5.—8; grâu sĕcăreţ fl. 4.50—; sĕcară fl. —.——.; cucurz fl. 3.75—4; ovĕs fl. 2.25—; cartofi fl. 1.—; fasole fl. 4.50; pro chilo: Slănină 44—48 cr.; carne de vită 36 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de oaie — cr.; carne de viţĕl — ouĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḍi a fost bine cercetat.

(**Negoţul estern românesc**). Articlele de căpetenie ale negoţului estern românesc în import sûnt: bumbac, mărfuri de manufactură, article de industrie de tot feliul, tăbac, zahar, vin, fructe sudice, mărfuri coloniale, mărfuri de hârtie, pei, glaje, cărbuni de piatră, etc.; în import: bucate, păstăioase, sĕmênţe uleoase, lemne, petroleu, pei, vite vii, sumac etc. Preţul total al negoţului de import face pe an cam la 133 milioane de franci faţă cu cel de esport per circa 185 milioane franci; Singuraticele state Europene participă la aceste cum urmează:

Austro-Ungaria cu 52.5 milioane import şi 85.6 mil. esport; Anglia cu 35.2 milioane import şi 17.5 mil. esport; Francia cu 18.2 milioane import şi 45.2 mil. esport; Germania cu 10.2 milioane import şi 5.2 mil. esport; Italia cu —.8 milioane import şi 2.5 mil. esport; Rusia cu 3.3 milioane import şi 2.9 mil. esport; Turcia cu 12.7 milioane import şi 25.4 mil. esport.

Cea mai mare parte din această comunicaţie (firesce escepţionând partea Austro-Ungariei) se face în porturile dela Braila şi Galaţ pentrucă cheltuelile de transport pe apă, cu deosebire cele *din* şi *spre* **Anglia, Germania de nord, Francia, Belgia** şi **Italia** sûnt cu mult mai eftine, ca cheltuelile de cărĕuşie pe drumurile de ţară *via* **Roman**, Predeal, Verciorova, ba chiar mai lesne ca şi cele de călĕtorie cu năi de vapor *via* **Orşova**. Precum ne spune însĕ „Pester Lloyd“ comunicaţia peste Verciorova în urma tarifelor directe ajunse de curênd la putere legală cu călile ferate austro-unguresci cresce mereu pe ḍi ce merge.

---

[2]) Este cunoscut, că Grecii de prin România, cari după organisaţia limbei lor nu sûnt în stare a pronunţa pe j (ж) românesc, devin înaintea Românului nesce umorişti involuntari, când ḍic: *zos, zumetate, mizloc*...

[3]) Veḍi Cipariu, T., Principia de limba si de scriptura. Editiunea II. Blasiu 1866, pag. 362.

Închipuiţi-vĕ pe un Germân raţionând astfel: Avem mannigfaltig, mannigfach.., prin urmare nu mancher, mancherlei... ce sûnt nesce corupţiuni, ci „formele genuine“ manniger, mannigerlei... Oare ce soarte ar avé un atare „etimolog“ între Germâni?!

„Etimologismul“ n'a cruţat nici *numele propriu*. Din Blaj şi Blăjan a făcut *Blasiu* (Blaş) şi *Blasianu* (Blăşan), cu toate că chiar şi Blăjenii ḍic *Blaj* şi *Blăjan*. Tot aşa, Cluj şi Clujan s'au schimbat în *Clusiu* (Cluş) şi *Clusianu* (Cluşan); Sibiiu a devenit *Sabiiu* sau chiar *Sabiniu*; Brănduş se înalţă la *Brundusiu*, etc. etc. Şi oamenii primesc botezul etimologic, deşí sûnt poate deja ajunşi în ani. Nu ne gândim atâta la un nume, cum este *Cipariu*, care de altmintrelea erte Ţipariu: schimbări de felul acesta sûnt dictate de neajunsurile sistemului ortografic ciparian. Dar din Oltean se face *Alutan*, din Cătană *Catone*, din Schiop *Scipione* etc. etc.!

[4]) Cipariu. Tim., Gramatec'a. Partea II. Sintetica 1877, pag. 313.

[5]) Müller, Max, Vorlesungen über die Wissenschaft der Sprache. Für das deutsche Publikum bearbeitet von Dr. Karl Böttger. II. Serie von 12 Vorlesungen. Autorisirte Ausgabe. Zweite vermehrte Auflage. (Leipzig, 1870). pag. 266—267. Aceste prelegeri, ţinute în institutul regal din Londra, s'au tradus din limba englesă şi în alte limbi d. e. în cea francesă de Georges Harris şi Georges Perrot.

[6]) Nu arareori am vĕḍut scris: „Ioan Vodă cel complet.“

[7]) Este greşită şi formarea neologismelor după analogia cuvintelor vechi: din complet, servare (conservativ), optare (cooptaţiune) salutare,... a face cumplit, sĕrbare, conserbăţiv), optare (cooftăciune), sărutare... Mai cu samă Bucovinenii nisuesc a transforma neologismele după analogie, scriênd d. e. ocăjune (ocasiune), leptura (lectura), lucrăţîv),... Dar şi la etimologişti se găsesc de aceste. Chiar dl Cipariu scrie: sustantivu, prepusetiune, cojuntiune, traslatu, custare, fipsare, o serbare, reserbare, ...Din intêmplare cuvêntul din urmă, reserbare, mai curênd înseamnă a sĕrba din nou, a sĕrba încă odată, decât a reserva, precum voesce dl Cipariu, ḍicênd d e. în prefaţa „Gramatecei“ (partea 1, analitică): „reserbandu-si dereptulu,...“

[8]) Müller, Max, l. c. pag. 298—299.

Redactor respunḍĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 146. Sibiiu, Joi 13 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 12 Decemvre.

După o întrerupere de o sută-șase-ḑeci și patru de ani eată că sosì și ḑiua, în care românimei gr. orientale din Transilvania și Ungaria i rĕsărì soarele dreptății. Printr'un autograf împĕrătesc, datat din 24 (12) Decemvre 1864, biserica ortodocsă română din Transilvania și Ungaria, care fu părăsită la anul 1700 de însuși archipăstoriul ei, și care prin părăsirea aceasta căḑuse victimă celor mai îngrozitoare vicisitudini, ca toate turmele fără de păstoriu: fu reînviată, ca printr'o atingere magică din poveste.

În public a pĕtruns scirea cea îmbucurătoare numai în 22 Decembre 1864 (3 Ianuarie 1865) prin canalul organului imperial de atunci „Wiener Zeitung“. Eară publicului român s'a comunicat aceeași scire prin telegraf de Români binevoitori causei bisericei noastre naționale ortodocse, cari pe timpul acela petreceau la Viena, la senatul imperial.

Telegrama publicată în 24 Decemvre c. v. 1864 în fruntea coloanelor acestei foi era de cuprinsul următoriu:

„Viena 3 Ianuarie 1865. Astăḑi
„s'a publicat în gazeta vieneză me-
„tropolia. Bucurie generală între
„Români. Să trăiască Maiestatea Sa!
„Să trăiască Metropolitul nostru!
„Binecuvêntarea lui Dumneḑeu a-
„supra metropoliei!“

În nrul dela 31 Decemvre 1864 cetim între alte autograful împĕrătesc în traducere, de cuprinsul următoriu:

„Iubite Baron de Șaguna!
„Ascultând rugările Românilor gr.-
„orientali din Transilvania și Unga-
„ria, în consonanță cu intențiunea
„manifestată prin resoluțiunile Mele
„din 27 Septemvre 1860 și din 25
„Iunie 1863 am încuviințat, ca pen-
„tru dênșii să se instituie o metro-
„polie independentă, coordinată cu
„cea sêrbească, și ca biserica epis-
„copească din Transilvania să se
„rădice la demnitatea metropoli-
„tană.

„Totodată aflu a Te denumí
„pre Domnia Ta Archiepp și Me-
„tropolit al Românilor greco-ori-
„entali din Transilvania și Ungaria.
Viena 24 Decemvre 1864.
Francisc Iosif.“

„General-Corresp.“ de pe timpurile acele însoțesce actele aceste cu observarea următoare:

„Românilor de confesiunea aceasta li s'a încuviințat definitiv cea mai ferbinte dorință a lor de o posițiune independentă ierarchică, și demnitatea cea mai înaltă ierarchică în noua metropolie s'a conferit aceluia, care cu dreaptă perspicacitate a cunoscut, cari sûnt trebuințele coreligionarilor și consângenilor și care a căutat a'i mângăia pe aceia totdeauna pe calea, ce are direcțiune convergentă cu interesele comune ale patriei.“

Am puté împrospĕta și alte acte și observări făcute la actele de atunci, din care să se vadă importanța reînvierei metropoliei române ortodocse din Transilvania și din Ungaria; de astădată însĕ credem, că va fi de ajuns atâta spre a împrospĕta în memoria connaționalilor nostri de confesiunea ortodocsă creștină ḑiua, în care s'au subsemnat actele cele memorabile și cari fac epocă în istoria Românilor. Reservăm așa dară altor timpuri descrierea fidelă a acelor ḑile, care se întâlniseră deodată cu serbarea cea mare a creștinilor, cu serbarea în care creștinii serbează resăritul luminei cunoscinței pentru lume.

Cu toate aceste acum, când împlinim trei lustruri dela acel moment epocal și dacă nu ne estindem la o reprivire mai largă, cel puțin să cunoascem începutul sorgintei reînvierei metropoliei noastre și să ne aducem aminte mulțămind provedinței, care ne-a rênduit nouĕ generațiunilor actuale să avem un monarch îngrigitoriu și de Românii părăsiți și persecutați chiar până și de frații lor: de os din oasele și de carne din carnea lor; să mulțămim provedinței, care ne-a rênduit să avem un archipăstoriu, care cu puterea cea înaltă a spiritului și energiei sale a sciut elupta locul de scăpare al esistenței noastre naționale pentru toate eventualitățile favorabile și nefavorabile. Ḑicem locul de scăpare, căci realitatea ne arată, că noi dacă n'am avé biserică, care să ne întrunească în sinoade și în congrese am fi un popor cu totul amurțit, bun de a vení vecinii și a'și tăia din trupul nostru național, material pentru de a sporí numerul și de a întărí elementul lor noue și esistentei noastre inimic.

Cunoscênd toate aceste sau redeșteptândule în memoria noastră, avem firma speranță, că cu toții ne vom însufla de interes viu spre a păstra ceea ce 'i a câștigat barbatul doririlor noastre de odinioară, și încă a păstra folosind cu dobândă acel scump talant, talantul metropoliei însuflețite cu sufletul cel viu al constituționalismului bisericesc.

Aceasta din urmă avem să o facem chiar și în timpuri favorabile. Dar cum? Să căutăm înapoi și să vedem cât am lucrat și să meditām asupra celor ce mai sûnt a se face până să putem ḑice, că avem toate pentru a trăí în comoditate în edificiul recâstigat al bisericei și vom afla, că este încă destul de făcut.

Așa dară, chiar și abstrăgênd dela timpuri nefavorabile, cum sûnt cele ce le-am îndigitat cu realitatea actuală; cum sûnt nisuințele ultramontane, care, de și sûnt deochiate chiar și de literatura italiană*), se simte necontenit influența lor până și prin cele mai depărtate crânguri locuite de Români în părțile transilvane-ungurescì — avem interes de a îngrigí, ca să corespundă învĕțăturei evangelice, când vorbesc despre sluga cea bună și credincioasă.

Cu cât va fi mai bine însĕ dacă pe lângă interesul cel just al nostru, cu ocasiunea acestei ḑile, vom manifesta și datorita recunoscință.

---

*) In „la letteratura romena“ de E. C., se ḑice între alte:

„Curtea romană apoi pururea — și spre nenorocire cu deplin succes până în ḑilele noastre — a cercat a scobí un abis între Români, Italiani, Spanioli și Francesi, tocma pentru emancipațiunea lor de jugul clerical catolic.

„La Corte di Roma poi ha sempre — e disgraziatamente con pieno successo infino ai nostri giorni — cercato di scavare un abisso fra Romeni e Italiani, Spagnuoli e Francesi, giust'appunto per quest'emancipazione loro dal giogo clericale cattolico.

Revista politică.

Sibiiu, în 12 Decemvre,

Legea pentru armată este votată „dară, ḑice „D. Ztg“, oficioasele încă nu se pot liniscí..“ Deastădată însĕ oficioasele din Viena nu au lipsă de linisce, pentrucă sûnt destul de liniscite, de când a vĕḑut, cât sûnt de șovăitori tovareșii principiali, cari representă hegemonia dincolo de Laita. Mai liniscit decât oficioasele poate să fie Taaffe pentrucă dênsului, după ce 'i-a fost succes a întroduce pe Cehi în senatul imperial, ii mai succese a străbate și cu asigurarea legei pentru armată încă pe alți ḑece ani înainte. Acum Taaffe poate păși la completarea definitivă a ministeriului.

Foile vieneze tocmai acum publică memorandele substernute împĕratului din partea conducĕtorilor cehi. Aflându-le în oare-care privințe interesante și pentru publicul nostru, împărtășim unele părți din acele memorande la alt loc.

Și în dieta croată s'a desbătut o propunere de indemnitate. Desbaterea a fost lungă, cu foc, în care s'a distins cu deosebire deputatul Rubido, atacând vehement guvernul.

„Polit. Corr.“ are sciri din Constantinopole, conform căror împuterniciții grecesci au dat Porții informațiuni, că dacă până la 27 De-

FOIȚA.

O iernare în ghiață.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Maria până acum încă nu s'a spăriat nici odată de periculii mărei de ghiață, ura aceasta, despre care trebuia sa'și ḑică că s'a aprins numai din causa ei, o făcea să se cutremure; Ludovic Cornbutte abia îi putù recâștiga liniscea.

Pe lângă toată declarațiunea de resboiu la oara fipsată prânḑurile și cinile erau, ca și mai nainte, împreună. În timpul cel dintâiu vênatul a mai adus vre o câțiva cocoși de mare și iepuri albi, însĕ preste puțin avea să sece și isvorul acesta, pentrucă frigul era de nesuferit. Frigul acesta s'a instalat în 22 Decemvre deodată cu solstițiul. Termometrul arăta în ḑiua aceasta treiḑeci și cinci de graduri sub nulă. Marinarii se pomeniră cu dureri în urechi și în nas și în toate estremitățile. Ei fură cuprinși de o înțepeneală amorțitoare și de dureri vehemente de cap, încât și respirațiunea, din moment în moment, devenia mai îngreuiată.

În starea aceasta oamenii nu aveau curagiul de a mai eșí la vênătoare, sau să facă vre o altă mișcare pe afară, ei se sguliau pe lângă cuptoriul, ce nu rĕvărsa căldură de ajuns și îndată ce se depărtau de dênsul simțiau cum le amorțesce sângele în vine.

Cel mai impresurat de suferință era Ioan Cornbutte; el nu putea părăsí locuința și la dênsul se arătară toate simptomele scorbutului; picioarele lui erau acoperite de pete alburii. Maria era sănĕtoasă și foarte activă; ea îngrigia de bolnavi cu multă desteritate și iubire, ca o sororă de caritate, din care causă primia mulțămiri și venerațiune din toate părțile.

Ḑiua de 1 Ianuarie a fost ḑiua cea mai turbure pentru călĕtorii spre polul nordic; timpul era friguros de nesuferit și foarte viforos. Nimenea nu putea eșí fără de a se espune înghețărei. Numai cei mai curagioși cutezau a se suí pe podul scutit sub cort pentru preumblare. Lui Ioan Cornbutte, Gervique și Gradlin nici prin gând nu le putea trece să'și părăsească asternutul. Cei doi Norvegiani, Aupic și Andreiu Vasling erau voioși și sănătoși; ei priviau cu oare care bucurie diabolică cum consoții lor lângezesc și se ticăloșesc.

Ludovic Cornbutte a luat cu sine pe Penellan sus pre pod și 'l-a întrebat cum stă treaba cu materialul de foc.

„Cărbunii sûnt petrecuți de mult, ardem acum cele de pe urmă dărabe de lemne.

— Dacă nu ne succede să combatem frigul acesta, ḑise Cornbutte, sûntem perduți.

— Numai un mijloc ne mai remâne, observà Penellan; toată lemnĕria prisositoare de pe bric dela bastingă până la susul apei o putem arde; la cas de lipsă foarte mare stricăm bricul de tot și clădim un vas mai mic.

— Mijlocul acesta este a se aplica numai în casul estrem, replică Cornbutte, și la aceasta ne am puté demite numai când s'ar însănĕtoșa oamenii nostri; durere luptătorii nostri slăbesc veḑênd cu ochii, pe când partea inimicilor nostri, se vede, se întăresce. Aceasta suprinde binișor.

— Și eu am observat întocmai, consimțì Penellan; eu cred că dacă nu vom băga de samă, ḑiua și noaptea, putem da de un pericul mare.

— Să luăm barda cu noi, să mergem după lemne, ḑise Ludovic Cornbutte.

Și cu tot gerul s'au suit amêndoi pe bastinga podului dinainte și au tăiat toate lemnele câte nu erau neapĕrat de lipsă pentru corabie. Ei s'au întors încărcați cu material de foc, cuptoriul căpătà nutremênt de nou și unul din oameni trebuì să stea sentinelă lângă cuptoriu ca să nu se stingă focul.

Ludovic Cornbutte și amicii lui erau jumĕtate morți de oboseală; căci neputênd ei încredința inimicilor lor nici cel mai mic lucru, toată sarcina grigilor casnice răḑima numai în trêncemvre nu se va întruní vre-o conferenţă şi nu va esiste vre-o propunere positivă din partea Porţii, vor fi siliţi a considera negoţiările lipsite de ori ce perspectivă de resultat.

S'a scris de mult despre cutremurul de sub picioarele ministeriului din Francia. Dl. Waddington poartă încă firma de ministru president, însĕ dacă sûnt adevĕrate descoperirile, ce i se insinuă a le fi făcut unui deputat, ḑilele cabinetului seu sûnt numerate. Dintr'o telegramă de eri s'ar vedé, că Waddington se încearcă a 'şi repara cabinetul. Reparatura aceasta va ajuta puţin, căci se vede că Gambetta, cu toate batjocurile ce a pus „Figaro“ din Paris pe el, grăbesce a se apropria de scaunul presidenţial al republicei, de bună samă nu cu gândul de a 'l admira cât este de frumos.

Ḑiarele engleze aduc următoarele sciri despre Afganistan:

„Triburile din valea Kurum mai mult sau mai puţin deprinse la prădare sûnt activ supraveghiate şi la nevoie pedepsite de trupele engleze comandate de generalul Tytler.

„Un lagăr este în construcţiune la Gandamak, pe calea dela Cabul la Gellalabad situat la o înălţime de 4,000 picioare, el va puté conţiné un regiment de infanterie, trei de cavalerie, o baterie de artilerie montată şi de companii de geniu. Kughianii lucrează fără greutate lângă Englezi.

„Se ocupă foarte mult la Cabul de un proiect, care ar consta în a lăsa Heratul Persiei supt nesce condiţiuni hotărîte, a face din Cabul scaunul unui principat, care ar cuprinde Guzni la meaḑă-ḑi, Kohistanul la meaḑă-noapte şi teritoriul resăritean până la Gellalabad; a procede în acelaşi mod pentru Ţeara Ghilzailor şi pentru Candahar; în fine a lăsa Turkestanul independent. Convingerea se respândesce din ce în ce mai mult că, dacă Englitera voiesce să'şi păstreze domnirea asupra ţĕrei şi să o administreze lăsându'i legile sale, ar trebuí o foarte puternică ostire, un ante-post la Bamian, agenţi politici în Turcestan; că aceasta ar ocasiona cheltuieli mai presus de putinţele ţĕrei şi că Regatul unit n'ar voí să le plătească.

„Cercetările făcute pentru a stabilí forţele de care dispunea Şir-Ali înainte de resbel, au adus acest resultat însemnat: Esistau în deposite 379 piese de artilerie, din care 256 au fost luate. Mai remân 123, ce se crede a fi în Herat sau în Turkestan. 49,000 pusci, cea mai mare parte de origine engleză, erau disponibile; 6,729 au fost înapoiate; mai remân 43,146 în mânile locuitorilor.“

„Neue Freie „Presse“ primesce din Londra următoarele telegrame cu data de 17 a. c.:

Scirile ce au mai sosit din Afganistan sûnt asemenea foarte nefavorabile. Ultima depeşă ḑice: Eri a fost o luptă foarte crâncenă. O posiţiune foarte tare a fost atacată cu multă vitejie de douĕ regimente, mai târḑiu însĕ trupele engleze fură mai puţin norocoase şi perdură posiţiunile ocupate la început. Toate trupele sûnt acum concentrate la Sherpur şi asteaptă cu încredere viitoarele mişcări ale insurgenţilor.

Comunicaţiunea telegrafică cu generalul Roberts este acum asemenea întreruptă, din care causă nu au mai sosit alte sciri din Cabul. Toate ḑiarele din Englitera dojenesc lipsa de mĕsuri energice şi neîngrigirea comandei supreme a armatei, care considera ca stîrşite greutăţile militare din Afganistan. Ele ḑic, că retragerea şi înfrângerea generaluluî Roberts seamĕnă cu aceea de la Islandula, şi de şi perderile până acum cunoscute nu sûnt tot aşa de mari, totuşi situaţiunea armatei lui Roberts, care e incungiurată de 30,000 inimici, este foarte periclitată. Chiar şi foile amice guvernului declară acum, că Englitera trebuie să caute a eşí cât mai în grabă din ori-ce încurcătură cu acea ţară neînţeleasă şi fatală, care se numesce Afganistan, după ce onoarea militară va fi salvată. Afganii, ḑic ele, nu sûnt Hindustani şi, de vreme ce ei nu pot fi stîrpiţi, trebuie să fie lăsaţi singuri.

„Nici interesul, nici onoarea Englitерei nu vor suferí, ḑice „Times“, ea se va retrage din nepracticabilele defileuri politice şi fisice ale Afganistanului“

Memorandele Cechilor.

Publicăm în cele următoare postulatele ce le a formulat clubul Cechilor în memorandele substernute de curênd Împĕratului şi contelui Taaffe cu privire la egala îndreptăţire a limbei cechice în oficiu şi în scoală. În prefaţa alăturată de club la memorande se ḑice, că aceste acte încă nu cuprind toate dorinţele Cechilor şi că cele ce se cer prin aceste acte se pot acorda şi fără modificarea constituţiunei, simplu prin „mesuri ecuitabile“ din partea administraţiunei.

Memorandul despre „egala îndreptăţire a limbei „boeme“ în oficiuri şi la judecătorii“ stabilesce următoarele postulate:

1. La toate oficiurile şi judecătoriile de prima instanţă va fi validă ca limbă oficială, limba majorităţii poporului — respective limba, de care se folosesc organele autonome corelate.

2. La alte oficiuri sau judecătorii, a căror cerc de activitate se întinde preste ţara întreagă, mai departe la acele, care îşi au sediul în capitala ţerei, se vor aplica cu drept egal limba boemă şi limba germână.

3. În corespunderea cu oficiuri coordinate sau superioare sau cu judecătoriile se va folosí limba oficială propriă.

Organele superioare corespondează cu cele subalterne în limba oficială a celor din urmă.

4. Fiesce-care e îndreptăţit a se folosí în petiţiunile sale către oficiuri sau judecătorii, precum şi la ascultări protocolare, de una sau de alta din limbile ţĕrei.

Fie-care afacere trebue pertractată, resolvită şi decisă în limba, în carea s'a presentat.

5. La primirea în serviţiul public se recere neapĕrat cunoascerea ambelor limbe ale ţerei în graiu şi în scris.

6. Oficialii introduşi deja în oficiu, cari sciu numai una din cele doue limbi ale ţĕrei, trebue aplicaţi la oficiuri sau judecătorii, unde limba aceasta este limba oficială, trebue îngrigit, ca pe lângă fie-care organ regesc să fie aplicat cel puţin un oficial, care scie amêndouĕ limbile ţerei.

În Silesia c. r. limbile poporului pre lângă cea germână sûnt limba boemă şi limba polonă şî ele pot pretinde cu drept cuvênt, ca să se aplice şi la dênsele principiul de egală indreptăţire în oficiu, care e valid prin legea fundameatală de stat pentru toate limbile din ţară.

În memorandul despre egala îndreptăţire a limbei boeme la universitatea din Praga se cer următoarele:

1. Habilitarea docenţilor privaţi să se admită de acum înainte numai pe basa scrierilor scientifice compuse numai în limba boemă. În cele mai multe casuri membrii colegielor profesorale, cari cunosc limba boemă vor fi de ajuns pentru esaminarea valoarei scientifice ce vor avé asemenea scrieri, relativ la facultatea de medecină, dacă acolo pentru moment nu se poate aplica această modalitate, trebue observat, că sûnt bărbaţi de specialitate la alte universituţi austriace, dela cari se poate cere cu deplină liniscire o judecată asupra astorfel de scrieri de habilitare. Nume ca Duchek, Hofmann, Löbl, Chwostek în Viena, Albert în Innsbruck, pot risipí ori ce îngrigiri.

2. La toate facultăţile să se restabilească posibilitatea de a se depune atât esamenele de stat cât şi rigoroasele de doctorat preste tot şi în limba boemă.

Să li se reserveze studenţilor, respective doctoranḑilor, a'şi alege limba pentru fie-care act de esaminare.

3. La facultatea filosofică şi juridică să se ia dispositiunile de lipsă aşa ca posibilitatea amintită sub pct. 2 să esiste dela începutul anului scol. 1880/81 în toate părţile. Cât pentru facultatea de medicină să se lucre într'acolo, ca primul rigoros pentru anul de studiu 1880|81, al doilea rigoros pentru anul de studiu 1881/82, al treilea rigoros pentru anul de studiu 1882/83 să se poată depune şi în limba boemă. Esecutarea acestor întocmiri va fi condiţionată la facultatea filosofică şi juridică de completarea profesorilor cu limba de propunere boemă în vre-o câte-va specialităţi, la facultatea de medicină însĕ de denumirea unui numer mai mare de representanţi boemi pentru acele discipline, care compun obiectul rigoroaselor singuratece.

Memorandul formulează relativ la egala îndreptăţire în limbă la scoalele de mijloc următoarele postulate:

1. Mijloacele de stat, din care se întreţin scoalele de mijloc în Boemia şi Moravia să se folosească în proporţiune dreaptă cu numerul poporaţiunei şi cu contribuţiunile prestate de amêndouĕ aceste semenţii, pentru trebuinţele de cultură ale acestora.

2. Scoalele de mijloc boeme întemeiate în regatul Boemiei din partea comunelor si susţinute cu jertfe, cari pe viitor sûnt nesuportabile, să se ia în administraţiunea statului, după cum va cere trebuinţa constatată şi după numerul institutelor de învĕţământ germane, respective să se provadă în perioada de esecutare cu subvenţiuni suficiente.

3. În marchionatul Moravia, unde relaţiunile descrise se află într'o stare şi mai nefavorabilă, să se dea îndată ajutoriul neaperat de lipsă în direcţiunea, ca să se înfiinţeze din mijloacele statului cel puţin o scoală reală completă cu limba de instrucţiune cea boemă şi să se creeze, analog cu esistenţa de clase paralele germâne la scoala slavică de mijloc în Wallach-Meserici, clase paralele slave la scoalele de mijloc germâne, unde cere trebuinţa.

Al patrulea memorand se încearcă a constata prin date statistice cât de justă e pretensiunea Cehilor de a se

---

şii. N'a trecut mult şi la căpitanul betrân Cornbutte a erupt boala scorbutului, de care căpitanul suferia foarte şi Gervique şi Gradlin a început a presimţí simptoame de ale reului acestuia şi fără de prisosul provisiunilor de zamă de lămâi, bieţii ar fi trebuit să se prăpădească; acesta era un mijloc folositoriu, cu care nici nu trebuia să umble făcênd păstrare.

Într'o ḑi însĕ — era în 15 Ianuarie — când Ludovic se coborî în combusă să aducă lămâi, a îngheţat de spaimă — dispăruse buţile cu lămâile. Se suì numai decât ca să comunice lui Penellan nenorocirea; pentru amêndoi enigma se deslega numai aşa: s'a comis un furt; despre făptuitori nu erau nici un moment la îndoială. Acum pricepù Ludovic cum se poate, ca inimicii să fie aşa sănĕtoşi, numai avea însĕ putere de a le lua lămâile, cu toate că viaţa lui şi a soţilor sei atârna dela posesiunea lămâilor; Ludovic căḑù întâiaşi dată în desperaţiune.

Cap XIV.

Lipsă şi miserie.

În 20 Ianuarie cei mai mulţi din acesti nenorociţi erau aşa de slabi de numai erau în stare a'şi părăsí asternuturile. Fie care avea fără de straiul seu de lână şi o pele de bibol spre a se scutí de frig; însĕ îndată ce unul cerca a scoate mâna de sub straiu, simţia dureri aşa de teribile, încât trebuia să o ascundă earăşi numai decât.

Însĕ după ce Ludovic Cornbutte a încălḑit cuptoriul, Penellan, Misonne şi Andreiu Vasling au eşit din culcuşurile lor şi s'au sgulit în giurul focului. Penellan ferbia cafea şi aceasta a întărit de nou pe matrozi şi pe juna fată, care se asoţiase celorlalţi.

Ludovic Cornbutte se duse la asternutul tatălui seu, care zăcea fără să se misce şi a cărui picioare erau cu totul fără putere. Bietul betrân mormăì câteva cuvinte întrerupte pentru sine, care umplură de durere inima fiiului seu.

„Ludovic, voiu murí! . . . . o! ce dureri trebuie să suferiu . . . cuvêntul „Mântuescemĕ!“ erupse după multă silinţă dintre buzele lui.

Ludovic Cornbutte se hotărì în grabă; în paşi hotăriţi se duse deadreptul la cârmaciu şi, după ce se stăpânì precât îi fu numai cu putinţă, i ḑise:

„Scii unde sûnt lămâile, Vasling? — De bună samă în combusă, rĕspunse cârmaciul, fără de a se neliniscí cât de puţin.

— Dta scii foarte bine, că lămâile nu mai sûnt acolo, ḑise acum Ludovic Cornbutte, pentrucă voi sceleraţilor le aţi furat!

— Dta esti stăpân aici, Ludovic Cornbutte, poţi ḑice şi face ce voiescí, rĕspunse Vasling cu ironie.

— Fieţi milă, Andreie; Dta veḑi că tatăl meu e de moarte; numai dta îl poţi mântuí! respunde!

— N'am nimica de ḑis, replică cârmaciul.

— Miserabil om de nimica! strigà Penellan şi se repeḑì cu cuţitul în mână spre Vasling.

— Ajutoriu, ajutoriu, oamenii mei! strigà Andreiu Vasling, retragênduse dinaintea cuţitului.

Aupic şi cei doi Norvegiani numai decât au sărit din culcuşurile lor şi s'au postat dinapoia lui Vasling. Misonne, Turquiette, Penellan şi Ludovic din partele încă s'au înarmat pentru apĕrare. Şi Pierre Nouquet şi Gradlin s'au însoţit, cu toate că erau foarte obosiţi şi foarte slabi.

Sûnt prea tari încă pentru noi, ḑise Vasling; să asteptăm pănă victoria va fi din capul locului a noastră!

Marinarii se simţiră prea bolnavi şi prea fără curagiu şi n'au cutezat să atace pe cei patru miserabili; la cas că erau învinşi, erau perduţi.

„Andreie Vasling, ḑise Ludovic Cornbutte cu glas slăbit, moare tatăl meu, tu 'l-ai omorît, şi atunci te ucid şi eu ca pre un câne!“

N'a primit nici un rĕspuns la aceste; inimicii lui s'au retras de ceea parte a locuinţii şi stau tăcênd.

Eară trebuia lemne; pe lângă tot frigul, Ludovic Cornbutte se suì pe pod şi s'a apucat să taie o parte din înfiinţa institute de cultură pentru profesionişti cu limba de instrucţiune cea boemă.

La recepţiunea delegaţiunilor.

Care a urmat în 18 cur. în castelul curţii, foile din amêndouĕ capitalele ne comunică unele detaiuri, pre care le reproducem pe scurt în şirurile următoare:

De astădată, ḑice „N. fr. Presse“, s'a dat Ungurilor ântâietatea şi ei au plecat cu caretele către castel deja pe la oarele douĕspre-ḑece şi jumĕtate. Cei mai mulţi dintre delegaţi erau îmbrăcaţi în costum de gală unguresc, decorat cu pietri scumpe. In frunte mergea într'o caretă pompoasă presidentul cardinal archiepiscopul Dr. L. Haynald, în ornat simplu de cardinal. Pieptul prelatului bisericesc era preserat des cu orduri splendide, a căror strălucire însĕ o întuneca o cruce uriaşă de smaragd de un preţ fabulos. Un al doilea cardinal, de asemenea membru în delegaţiunea ungurească, archiepiscopul Michailoviciu din Agram, urma inmediat, ordurile acestuia însĕ aveau o pompă cu mult mai modestă, decât a colegului seu. După dênşii mergeau în şir variat magnaţii şi deputaţii. Uniforme militare aveau contele Iuliu Andrássy în gala de general, baronul Deöry ca locotenent superior la husari, contele Nemes ca major şi Stefan Markus ca locotenent superior la honveḑi. S'au observat şi unele fracuri sfiicioase, dar numai la membrii Croaţi ai delegaţiunei,

Despre însăşi primirea ḑice „Pester Lloyd“:

Delegaţii intrând în sala tronului s'au grupat în giurul acestuia. Maiestatea Sa întrà şi fu întimpinat de éljenuri entusiastice, repetate de 4 ori, din partea delegaţilor. Regele cuprinse loc pe tron; cardinalul Haynald eşì înainte şi cetì discursul. În timpul acesta ministrul de esterne bar. Haymerle dede Maiestăţii Sale rĕspunsul scris, pe care Maiestatea Sa, după ce terminà cardinalul president între aplausele delegaţilor, îl cetì cu voce sonoră şi bărbătească. Pasagiul despre relaţiunile intime cu Germania fu întimpinat cu semne de aplause. Sfêrşind Maiestatea Sa se coborî de pe treptele tronului pentru a saluta pe delegaţi în particular. Mai ântâiu vorbì Maiestatea Sa cu ambii cardinali, Haynald şi Mihajlovici, apoi se îndreptà suriḑênd către contele I. Andrassy şi îi ḑise: Nu mĕ pot desvĕţa, a te vedé aici (între delegaţi); m'am dedat a te vedé dincolo (arătând spre partea, unde se afla ministrul de esterne). A vorbit Maiestatea Sa după aceasta cu episcopul Ipolyi şi cu deputatul Falk, au salutat pe delegaţii cunoscuţi, apoi ministrul president la porunca regelui 'i-a presentat pe delegaţii, cari au venit pentru prima oară în această calitate. Dintre acestia a vorbit Maiestatea Sa cu Éleş şi Ant. Poór — cu acest din urmă despre afaceri bisericesci — cu Wahrman şi contele Apponyi despre lucrările dietei. Delegatului Stefan Markus 'i ḑise Regele, că a cetit cu plăcere discursul parlamentar, cu care numitul deputat a apĕrat proiectul despre armată în cameră. Cu cei trei delegaţi — croaţi Maiestatea Sa a vorbit după olaltă cu fie-care, revenind în conversaţiune mai de multe ori la pactul cu Croaţia. Se vorbesce că obiectul principal al conversaţiunei particulare au fost de astădată afacerile ţĕrii şi lipsa ce domnesce aḑi în Ungaria. Maiestatea Sa s'a presentat în uniformă de general unguresc şi căuta foarte bine la faţă şi viguros.

Delegaţii austriaci au venit cei mai mulţi în frac, dar s'au vĕḑut delegaţi numeroşi îmbrăcaţi şi în uniformă. Alocuţiunea lui Schmerling fu însoţită la sfêrşit de strigări de bravo.“ Alocuţiunea Maiestăţii Sale fu întreruptă de aplause viuĕ la pasagele, în cari se vorbesce de binecuvêntările păcei şi despre amiciţia intimă cu Germania, cu deosebire însĕ la pasagiul din urmă. S'au observat din toate părţile, că Maiestatea Sa nu a amintit nici unui delegat din minoritate despre legea de armată. Acest obiect 'l-a atins Împĕratul numai în conversaţiunea cu deputaţii din maioritate, anumit către contele Hohenwart şi Clam Martinitz; contelui Falkenhayn 'i observă, că discusiunile despre legea armatei curg cât de repede. Intre alţii a mai vorbit Maiestatea Sa cu Dr. Franceschi despre lipsa din Istria. In conversaţiunea cu acest delegat Maiestatea Sa s'a folosit de limba italiană, pre când cu ceilalţi au vorbit esclusiv în limba germână. De o însemnătate politică marcanta a fost observarea ce a făcut-o Maiestatea Să delegatului Smolca, ḑicênd, cu privire la Poloni, că acestia au o misiune însemnată în parlament, ca mijlocitori între partide.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Munţii-apuseni, Noemvre 1879. (Esundări—proselitism). Dacă nu 'mi-au prevenit alţii, atunci binevoiţi a lua notiţă despre vĕrsarea unui potop de apă, preste locuitorii din aceşti munţi. Era pe ací să o păţim ca Spaniolii din valea Murciei.

Prin 20 şi 21 Noemvre aveam o zăpadă mai mare de 2—3 urme, şi un ger de 16 graduri, şi ce să veḑi, în 22 sara pe la 4 oare începe o ploaie, care durà mai bine de 24 oare neîntrerupt, şi în aşa torenţi, încât noaptea spre 23 Noemvre începù esundarea mai ântâi prin comuna Bucium, apoi pe la medul nopţei ajungênd unda prin Abrud, locuitorii de pre lângă apă, era în cel mai mare pericul, dacă nu li se da signalul prin tragerea clopotelor, spre a se ferí din calea potopolui de apă, totuşi unii abia scăpară pe ferestrii, şi prin podurile caselor.

Necontenindu-se ploia spre 23 Noemvre esundarea crescù la o mărime ne mai pomenită, şi ne mai vĕḑută pănă ací. Sêrmanii locuitori de pe lângă apă, abia scăpară cu viaţa, prăpădindu-se în undele apei tot ce aveau prin casă, prin curte ş. c. l. Dauna este foarte mare atât în Abrud, cât şi în comuna Bucium, căci apa turbată le-a mânat şi petrile fârmite de pe la steampuri, a rupt toate grădinile, şi fênaţele de prin giurul apei, şi a nimicit drumul astfel, încât astăḑi numai pre jos poate omul călĕtorí prin comuna Buciumului.

Abrudul şi comunele din giur toate asemenea au pătimit, troasiele frumoase din giurul vălii Abrudului şi Cercutiei, astăḑi toate sûnt noroite, şi săpate de apa turbată, aşa încât dauna din comunele muntene se poate calcula la mai multe ḑeci de mii de floreni.

Toată comunicaţiunea fuse deodată întreruptă în toate părţile ne mai remânênd nici un pod preste apele vehemente, aşa încât şi posta s'a sistat pe câte-va ḑile, şi după aceea numai călare, putea să se misce dela un loc, la altul.

Mare daună a causat şi Ampoiul care deriva din dealul mare, şi trecù prin Valea-dosului, n'a lăsat măcar un petec de loc, sau grădină din apropiere nesfârticat, apoi drumul ruinat totalmente, aşa încât comunicaţiunea de căruţă cu anevoe se va face în earna aceasta, neputêndu-se repara.

Nu mai puţin înspăimântătoriu a fost şi Arieşul prin Câmpeni şi comunele învecinate, causând multă daună, şi duplicând miseria la bieţii creştini. Încă douĕ oare de ploaie, şi atunci era în adevĕr potop de apă, şi totul prăpădit.

Domnule Redactor! Pre când calamităţile pănă şi cele elementare, par a se fi conjurat asupra noastră, se vede că nouĕ nu ne sûnt de ajuns toate aceste, ci ne mai facem şi noi de lucru.

Se vede că fondul cel de 32 mii lucră din resputeri, nu doarme, căci în comuna Feneş domnesce boala proselitismului, dau de mâncare şi de beut, numai să treacă la „sânta unire“. Oamenii cei mai periculoşi sûnt totdeauna aceia, cari se lapădă de legea lor strămoşască . . . .
. . . . . . Aşa e şi cu casul din Feneş. Mai pre larg de altădată.

De altmintrenea preoţi uniţi rĕsar astăḑi ca ciupercile din pămênt, ca eri, alaltăeri îl veḑi ortodocs, şi ca mâne îl veḑi numai că'i popă unit. Ortodocsul nostru Radu Jantea, eri alaltăeri învĕţătoriu! ortodocs în Abrud, astăḑi e sânţit şi întrodus ca preot unit în Sohodol. Veḑi d-le redactor, cât de uşor lucru e astăḑi a se face preot unit, numai să gândesci, şi mâne sânţit te găsesci.“ Drept a avut nemuritoriul metropolit Şaguna, când ḑicea, că inimicii nostri cei mai mari, ai Românilor, sûnt a se căuta între Români.

Ghimbav 1 Decemvre. (Serbarea s. Andreiu şi constituirea subreuniunei a V a învĕţătorilor rom. din Ghimbav). Încă în 29 Noemvre la 4½ oare d. p. se vestia, prin tragerea clopotelor, creştinilor nostri gr. or. că se află în ajunul unei serbători mari, copiii de scoală în rênd, tineri şi bĕtrâni, mergeau la biserică spre a'şi face rugăciunea către Dḑeu.

Ear în dimineaţa următoare după 8 oare se începù serviţiul divin, scolarii îmbrăcaţi în vestminte de sĕrbătoare se grăbiau la biserică, unde se celebra serviţiul divin prin dl capelan şi învĕţătoriu local Iosif Comanescu. Deşí totdeauna de când se află în mijlocul nostru dl capelan şi învĕţătoriu s'a dat mare însemnătate acestei serbători, dar totuşi ca în anul acesta nici odată nu s'a serbat, căci arareori s'a întêmplat să asiste la aceasta festivitate învĕţători din comunele vecine. Era frumos a vedé în biserică o cunună de învĕţători intonând imnuri de mulţămită către Dḑeu. După finirea serviţiului divin se ţinù parastas pentru odichna sufletului reposatului archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna, în urma căruia dl capelan prin o cuvêntare scurtă, dar adênc pĕtrunḑĕtoare, amintì faptele nemuritoriului Andreiu, numindu'l apostolul bisericei române ortodocse din Transilvania şi Ungaria, luminătorul naţiunei noastre. În fine se amintì tinerimei că: versul cel foarte plăcut, „Eată ḑiua cea dorită,“ care cu câţiva ani mai înainte la această festivitate umplea inimile tuturor de bucurie, astăḑi nu mai resună în bisericile noastre, căci bărbatul doririlor nu mai este între cei vii. Aceste cuvinte esprimate cu atâta durere, făcură o astfeliu de impresiune tristă încât pe feţele tuturor se vedea curgênd lacremi. După aceste toţi învĕţătorii se adunară cu toţii în scoala noastră confesională, unde sub conducerea amintitului capelan şi învĕţător se constituì subreuniunea a V-a alegêndu'şi prin voturi secrete de conducĕtoriu resp. president pre dl capelan şi învĕţătoriu Iosif Comanescu, de notariu pre dl învĕţătoriu în disponibilitate Dumitru Pop din Ghimbav, de casar pre dl înv. Zacharia Pop din Cristian, ear de consilieri pre dn-ii: George Proca înv. dirigent şi Nicolau Ilie înv. ambii din Rĕsnov.

Ca temă de discusiune în aceasta şedinţă a fost: care ar fi manualele cele mai potrivite pentru învĕţarea religiunei şi s'a decis ca, în locul Catechismului în scoalele populare, pre lângă Istoria biblică, să se introducă „Religiunea crestină“ edată de dl profesor gimnasial Ioan Popea.

În fine după încheerea şedinţei s'a cercetat edificiul de scoală precum şi scoala de pomi şi s'a constatat de membrii subreuniunei că corespunde recerinţelor timpului. Aici este locul a rĕspunde la întrebarea, că parochia Ghimbav deşí este mică dar posede un edificiu de scoală foarte frumos, care servesce spre laudă creştinilor nostri din Ghimbav precum şi d-lui capelan şi învĕţătoriu Iosif Comanescu.

P.

Varietăţi.

*(În avansamentul militar din urmă) se află şi următorii voluntari Români înaintaţi la rangul de sublocotenent în reservă: Ilarion Onciul dela al 5 batal. de vênători la al 51 regim. de infanterie; Ladislau Dumbrava dela al 51 batal. de vênători la al 43; Alesandru Pop dela al 63 bat. de vên. la al 43; Constantin Pop dela al 2 la al 50; Corneliu Roman dela al 23 bat. de vên. la al 64. În trupa de vênători: Leon Popescu la al 28 bat. de vênători. Corneliu Brănduşan s'a denumit cadet în reservă dela 41 la reg. 51.

* *Apel.* Ḑiarele bucurescene în nrul de Marţi publică apeluri călduroase, prin care îndeamnă la contribuiri pentru de a vení cu dênsele într'ajutoriul nenorociţilor prin esundare.

„Românul“, după ce descrie cu colori foarte vii calamitatea înundaţilor, ḑice despre cei „remaşi pe drumuri în vreme de iarnă, fără vestminte călduroase, fără un codru de pâne“: „Să'i lăsăm să moară de foame…?“

„De sigur guvernul ungar va vení în ajutorul acestor nefericiţi, precum s'a grăbit a ajuta pe Seghedineni într'un cas analog. De sigur se vor

---

bastingă; după un pătrariu de oară trebuì însĕ să se lase de lucru, căci altmintrea putea să se espună periculului de a îngheţa. În treacăt a aruncat o privire la termometru şi a vĕḑut, că arĕta patruḑeci şi douĕ graduri sub nulă. Vêntul sufla de către meaḑă noapte. Timpul era secetos şi senin.

În 26 s'a schimbat vêntul; sufla despre nordost; frigul scăḑù la treiḑeci şi cinci de graduri. Ioan Cornbutte se lupta cu moartea şi fiiul seu a căutat în zadar un mijloc, care să'i aline durerile; în fine 'i-a succes a smâncí o lămâie din mânile lui Andreiu Vasling, care acesta tocmai vrea să o sugă. Cârmaciul nu 'şi-a dat nici o silinţă de a o redobândí; mai că se vedea, că asteaptă după o ocasiune potrivită spre a'şi esecuta planurile.

Zama de lămâie a dat vechiului marinariu earăşi oare-care putere; mijlocul acesta însĕ trebuie aplicat mai de multe ori; Maria a rugat pe Andreiu Vasling, îngenunchind înaintea lui, a'i da din poamele vindecătoare şi întăritoare, însĕ în zadar; el n'a rĕspuns nici măcar cu o silabă la rugările ei şi Penellan 'l-a auḑit cum a ḑis către companionii lui: „Bĕtrânul e în doaga morţii! Gervique, Gradlin şi Pierre Nouquet nu sûnt cu mult mai bine! Puterea celorlalţi dispare pe fie-care ḑi; acuşi sosesce momentul când viaţa lor va fi în mânile noastre!“

(Va urma).

(Un proces interesant). Doamna Blasius Rucovina, o femeie de frumseţe notorică şi tineră, căḑênd jertă unei esplosiuni de gaz în Buda a intentat pentru aceasta un proces contra societăţii de gaz, pentrucă din negrija acesteia s'a întâmplat, că prin ţeva principală a intrat gazul în odaia părâtoarei şi esplodând aici 'i-a stricat toată faţa şi trupul şi prin aceasta 'i-a nimicit toată frumseţea. Cerênd acuma dênsa prin procesul intentat desdaunare dela societate, sûntem curioşi a sci, cu cât se va preţuí judecătoreŭ frumseţa unei femei tinere.

deschide şi pentru ei, sermanii, colecte şi Românii cu dare de mână din Ardeal precum şi celelalte naţionalităţi nu vor lipsí de a aduce obolul lor precum n'a lipsit de a'l da cu toată inima pentru nefericiţii dela Seghedin. Dar oare noi să nu facem nimic?

„De două ori dureroasă trebuie să fie pentru noi nefericirea înundaţilor din Ardeal. Mai ântâiu pentru că ei sûnt oameni şi al doilea pentru că sûnt Români. Este o datorie sacră pentru noi ca să venim, fie-care cu ce poate, în ajutorul nenorociţilor nostri fraţi de peste Carpaţi! Ceea ce am făcut pentru alţii, trebuie să facem şi pentru fraţii nostri de sânge!

„Apelăm deci la generositatea tuturor Românilor, care s'au manifestat în atâtea rênduri, apelăm mai ales la generositatea femeilor române, atât de bune şi de miloase, şi rugăm pe toţi în numele umanităţii să deschidă colecte, să formeze comitete de binefacere, să organiseze representaţiuni, să facă tot ce le va sta prin putinţă şi să adune ofrande pentru inundaţii din Ardeal.

„Femei române, aduceţi-vĕ aminte că în timpul resbelului pentru independenţă surorile voastre de preste Carpaţi au avut să lupte cu tot feliul de greutăţi numai în scopul de a ajuta pe rǎniţii români! Formaţi şi voi comitete şi plătiţi această datorie sacră!

Ḑecimi de mii de nefericiţi asteaptă ajutoriu; să ne grăbim a le întinde o mână caritabilă!

* (Recrutarea obicĭnuită) pe anul 1880 se va face în Martie şi Aprilie.

* (Numĕrul advocaţilor) din toată Ungaria se urcă la 4625, adecă mai cu 300 mai mulţi ca în anul 1876. Din acesti 4625 advocaţi se vin pe Budapesta 685; pe Oradea mare cu o populaţie de 28,698 sufiete 83; pe Arad (cu 32,726 locuitori) 76; pe Poşoni (cu 4040 locuitori) 75; Dobriţin 74; Caşovia 71; Fünfkirchen 65; Cluj 54 şi Kaposvár 38 advocaţi.

* (Din fundaţiunea Iosif Bésán) sûnt de conferit pe anul scolastic curent patru stipendii de câte 120 fl. pe an pentru elevii din scoalele de mijloc din ori care parte a ţĕrei şi fără deosebire de confesiune. Petiţiunile de concurs, adresate la ministeriul de instrucţiune, trebue presentate până la 20 Ianuarie 1880 la direcţiunea acelei scoale de mijloc de stat sau confesionale, în care studiază concurentul şi instruate cu următoarele acluse: 1. un atestat de sănĕtate; 2. testimoniul scolastic din anul scol. 1878|79; 3. un atestat oficial despre starea familei; 4. un document, prin care să se constate, dacă vre-unul dintre frăţini capĕtă ajutoriu sau stipendiu din vre-un fond şi din care; 5. însemnarea cassei, la care doresce petentul să ridice stipendiul când i se va conferí.

*(Mulţămită publică) Rehău în 9 Decemvre 1879. Stimate Domnule Redactor! Avênd biserica de aicea încă de mai nainte lipsă de nesce prapuri — după un conclus al comitetului parochial, m'am adresat la fabrica „Oberbauer“ din Pesta, şi tocmind doi prapuri de mătasă-damast, patru icoane cu colori de uleu, cruci aurite, rude, ciucuri şi împregiur cu înfăşurături de argint, etc. ambii cu 80 fl. v. a., plătindu'i în rate sub condiţiuni favorabile — în ḑilele trecute 'i-am şi primit şi espus în biserică, pe care vĕḑêndu'i poporul a admirat frumseţa lor şi suprins de bucurie pentru acest ornat bisericesc îndată s'a îndemnat la contribuiri binefăcĕtoare, făcênd mai ântâi Părintele Dimitrie Munthiu începutul cu 5 fl. v. a. şi urmându'i şi alţii în două dumineci sau colectat dela crestinii de aicea — chiar şi dela un străin onorabil cu numele Toma Comşa din Vale, care din întêmplare se afla în comuna noastră, 1 fl. v. a. până acuma suma considerabilă de 45 fl. v. a. ca ajutoriu pentru plătirea prapurilor.

Deci prin aceasta îmi esprim binefăcĕtorilor marinimoşi mulţămită profundă — eară binemeritatei firme „Oberbauer“ din Pesta toată lauda şi recunoscinţa pentru fineţa materiei, icoanele viue şi colorile admirabile, în genere pentru tot lucrul foarte bine succes.

Ioan Oncescu,
not. cerc. şi preş. al com. par.

* (Staţiuni de mânḑit) pe anul 1880 vor fi în comitatul Sibiiu următoarele; în Nocrichui, Sibiiu şi Avrig cu câte 2, eară în Roşia cu 3 armăsari.

* (Miseria în Ungaria). In comitatul Neugrad, după cum anunţă vicecomitele deacolo, domnesce o miserie colosală. La 25.000 oameni cu lipsă momentană de ajutoriu, şi mai mult ca 6000 familii n'au ce mânca. Comitatul a decis, să împărţiască între seraci 30,000 fl. şi afară de aceasta a cere de la regim un ajutor de 260 mii ca să poată ajunge fiecare lipsit la un ajutor de 10 fl. v. a.

* (Lefele ambasadorilor şi legaţilor austro-ungari). Din preliminariul bugetului comun, publicat de curênd, se poate vedé cât de mare e suma lefelor pentru ambasadorii şi legaţii monarchiei noastre în străinătate. Cifrele aceste nu numai ne dau o dovadă despre însemnătatea acestor posturi ci şi o privire în rapoartele sociale ale ţĕrei, în care funcţionează representanţii nostri. Marea Britanie nu este togma statul cel mai însemnat pentru interesele noastre, dar ea e ţara cea mai bogată din Europa şi trebuinţele sûnt acolo şi cele mai mari. Între toţi ambasadorii Austro-Ungariei ambasadorul din London are leafa cea mai mare, în suma de 81,000 fl. În anul acesta suma s'a urcat cu 3000 fl. mai sus decât în anul trecut; ministeriul de esterne justifică aceasta cu împregiurarea, că „stăpânul casei“ unde şede ambasadorul nostru a urcat chiria din hotelul seu cu 3000 fl. Ambasadorul nostru în Francia, contele Beust, şi cel din Rusia, baron Langenau, au o leafă de câte 78,100 fl. pe an, atât cât avea ambasadorul din Anglia până în anul trecut. Nu se scie, dacă representanţii Austro-Ungariei în Paris şi Petersburg au sau nu hotelurile lor proprie; în casul ultim ne temem că stăpânii caselor închiriate, amăgindu-se de esemplul colegului lor din London, vor urca de asemenea chiria. Legatul austriac în Berlin, contele Széchenyi, are o leafă pe an egală cu cel dela curtea regească din Roma, contele Wimpffen, adecă câte 53,100 fl. Internunţiul din Constantinopole 39,900 fl. şi legatul dela curtea papală, contele Paar, 56,900 fl. Legatul din Spania 29,900 fl., cel din Persia 21,300 fl., cel din România 20,000 fl. Lefe între sumele dela 15—20,000 fl. au legaţii nostri în Bavaria, Belgia, Brasilia, Danemarca, Grecia, Ţĕrile de jos, America de Nord, Svedia, Serbia. Lefele cele mai mici le au representanţii Austriei în Muntenegru cu 13,200 fl., Sacsonia cu 8,400 fl., Würtemberg cu 8,400 fl. şi în fine Portugalia cu 7000 fl.

* (Maria Crocci), o femeie de 25 ani şi de o frumseţe răpitoare, se află în giurul Catanzarei în Italia de sud, ca vătavul unei cete de bandiţi. Ea, remânênd veduvă după căpitanul fost al acestei cete tălhăresci, s'a jurat, a resbuna pre fostul ei bărbat în tot modul şi unde numai va ajunge. Se şi ţine de jurămênt, pentrucă fură, omoară şi prădează unde ajunge, încât tot ţinutul Catanzarei trĕmură de groaza acestei bandite.

* (Căderea zăpeḑei) în Italia este imensă. În Neapole a nins 3 ḑile mereu şi toate trenurile fură întrerupte. La Benevento un tren fu înecat de zăpadă. În Roma din 2 Decemvrie nu mai ninge, de atunci însĕ domnesce un ger continuu. În Venedig laguna începe a se acoperí complet cu ghiaţă, ce nu s'a mai întêmplat din anul 1864. În Mailand au îngheţat mai mulţi oameni şi în Florenţa o sentinelă. În multe ţinuturi din Italia de sus şi de mijloc zăpada are o grosime de 40 centimetrii.

* (Mijloc de desarmare). În Waadt Elveţia un soldat 'şi-a zălogit puşca în institutul de zăloage deacolo. Dacă ar urma toţi soldaţii din armată esemplului acestuia, atunci acest remediu ar fi mai bun pentru totala desarmare, despre care de present se ceartă mereu representanţii ţĕrilor austro-ungaresci.

* (Proclamaţiunea Porţii) adresată de Muktar-paşa către Albanezi:

„Tractatul din Berlin a ordonat remiterea teritorielor Gusinie şi Plava către Muntenegreni. Autorităţile turcesci au făcut până acum tot posibilul în vederea golirei acestor teritorii.

„O parte a populaţiunei din nenorocire decise a resiste. In faţa obligaţiunilor impuse porţii prin tratatul dela Berlin ori-ce proiect de resistenţă care s'ar realisa ar aduce o vĕrsare de sânge inutilă.

„Guvernul sultanului desaprobă ori-ce proiect de resistenţă şi amintesce că o vĕrsare de sânge fără nici o şansă de succes, este condamnată şi de testele sânte ca şi de buna judecată. Poarta speră că oamenii cu bun simţ vor inţelege necesităţile ce situaţiunea le impune. Comptează dar la patriotismul Albanezilor pentru a'i vedé lăsând o atitudine care dacă s'ar prelungí ar avé consecinţe deplorabile. Le ordonă dar a se supune ordinelor sultanului. Declară în fine că contravenitorii vor avé o rĕspundere gravă, morală şi materială.“

* *Eri.* nu am primit posta dela Budapesta; *astăḑi* nici cea dela Viena.

Îndreptare. În numĕrul ultim al „Tel. rom.“ pagina ultimă, columna 4, alinea 5 să se cetească: „din contră D. Cipariu şi scoala lui ar puté foarte bine să primească astăḑi semnele noastre şi cu toate aceste să urmeze calea etimologică ce au croit-o. Dovadă Lecsiconul din Buda.“

Bursa de Viena şi Pesta

din 23 Decemvre n.

	Viena	Pesta
Renta de aur	70.07	96.86
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	74.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	86.50	86.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	77.50	77 25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	115.30	114.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.20	88.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	86.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	87.—	87.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	85.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	84.60	84.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	88.50	80.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	68.95	68.75
Datoria de stat în argint . . .	70.35	70.—
Renta de aur austriacă	81.25	81.—
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	838.—	836.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	290.—	289.75
Acţiuni de credit austr. . . .	267.50	267.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	107.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	55.51
Napoleon	$9.81^1/_2$	9.31
100 marce nemţesci	57.70	57.70
London (pe poliţa de trei luni) .	116.80	116.75

Economic.

Sibiiu, 19 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.10—9.10; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.90—7.70; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.30—4.70; Ovĕs fl. 2.90—3.30 Cucuruz fl. 3.90—4.30; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. 8—8.50; Linte fl. 10.—11; Fasole fl. 8—8.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 0.95--1.05: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—44 cr.; Carne de viţel ——— cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece 38—45 cr.; ouĕ 10 de 40 cr.

Mediaş, 18 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu 8.30—9.—; Grâu sĕcăreţ fl. 7.20—7.80; Sĕcară fl 5.20—5.40 Ovĕs fl. 2.90--3.10; Cucuruz fl. 4.25—4.50; Sĕmênţă de cânepă fl. 6--7; Fasole fl. 7.50—8 mazere fl. ——.—; Cartofi fl. 1.80·—; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 36—40; Slănină pro 100 chilo: fl. 46—60; Unsoare de porc fl. 50—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. $11^1/_2$; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 36--40 cr.; carne de berbece —— cr. ouĕ 3 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte tare cercetat; şi articlele de tot feliul au trecut toate rapid. Timpul e în câtva mai domol ca mai înainte.

Făgăraş, 13 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—.9—; grâu sĕcăreţ fl. 6.—7.—; sĕcară fl. 4.50—4.70; orḑ 4—4.50; ovĕs fl. 2.60—2.80; cucuruz fl. 3.80.—4; mălaiu fl. —.—; Sămânţă de cânepă fl. 10—10.50; mazere fl. —.—; linte fl. ——; fasole fl. 6—6.50; crumpene fl. 1.20—.2; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—72; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—38; unsoare fl. 56—58; cânepă fl. 30—.36; sĕmênţă de in fl. ————; sĕpun fl. —; fên fl. 1.80—2.; spirt pro grad $11^1/_2$— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl 32 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 24 cr.; ouĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost mare. Cucuruzul deocamdată a fost mai eftin; s'a adus însĕ foarte mult în têrg.

Braşov, 19 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl 7.30—8.90; Grâu sĕcăreţ fl. 6.20; Sĕcară fl. 5.40—5.50; Orz fl. 4.20—4.30; Ovĕs fl. 2.40—2.60; Cucuruz fl. 4.80; Mălaiu fl 6.; Mazere fl. 7.20; Linte fl. 10.—; Fasole fl. 6.20 Sĕmânţă de in fl. 9.10 Sĕmênţă de cânepă fl. 5.20— Cartofi fl. 1.30 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 5 Ian. şi 7 Febr. 1880 imob. lui Petru Blasius în Braşov (trib.); în 29 Dec. 1879 şi 29 Ian. 1880 imob. lui Samoilă Schuller şi Friederic Preis în Sighişoara; în 24 Ian. 1880 imob. lui Petru Czikendelean în Cincul-mare (judec. cerc. Sighişoara); în 7 Febr. şi 9 Martie imob. lui Ioan Socaciu în Drăguş (judec. cerc. Făgăraş); în 29 Dec. 1879 si 29 Ian. 1880 imob. lui Costan Măsar în Sebeşul-mare; in 10 Ian. şi 10 Febr. 1880 imob. lui Martin Husar în Fĕlcău (jud. cerc. Huedin); în 14 Ian. şi 14 Febr. 1880 ímob. rĕmasului după Demian Schweighoffer în Rechiştea (trib. Deva); în 23 Ian. şi 23 Fabr. 1880 imob. rĕmasului după Iacob Klöss în Caşolţ (trib. Sibiiu); în 21 şi 22 Ian. şi 21 şi 22 Febr. 1880 imob. lui Ludovic Barta în Hatolca: în 20 Ian. şi 20 Febr. 1880 imob. d-nei George Turi în Ghelenţe; în 23 Ian. şi 23 Febr. 1880 imob. lui Albert Forro în Marcu (trib. K. Oşorheiu); în 21 Ian. şi 21 Febr. imob. rĕmasului după Toma Trum în Ludoş (trib. Sibiiu).

Nr. 243. 1—3

EDICT.

Reveca Stirb din Arpătac comitatul Treiscaunelor şi de religiunea gr. or. părăsind de vre o 3 ani de ḑile pe bărbatul seu Nicolau Dăndărĕu din Elöpatak, fără ca să se scie locul petrecerei sale, — se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de jos să se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial; căci în cas contrariu şi în absenţă'i se va decide procesul intentat asupră'i de către bărbatul ei.

Elöpatak la 27 Octomvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Heghigului.

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 147. Sibiiu, Sâmbătă 15 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 14 Decemvre,

Memorandele Cechilor despre care luarăm şi'noi notiţă în nrul precedent fură discutate cu interes în presa de dincolo şi de dincoace de Laita. Verfassungstreuii cislaitaniani, tovarĕşi în hegemonie cu cei de dincoace de Laita, sûnt nĕcăjiţi pe Cehi, că n'au venit mai de mult cu pretensiunile lor înaintea representanţilor poporului germân, pentrucă pe basa egalei îndreptăţiri Cehii puteau să se togmească cu Nemţii. Acestia spun în organele lor, că se învoiesc la o egalitate; nu se învoiesc însĕ nici decum, a espune Cehilor toată instrucţiunea, cum este espusă Polonilor în Galiţia, unde Nemţii şi Rutenii sûnt daţi pe mânile Polonilor.

Trebuie să mărturisim, că deşi nu admitem până şi detaiurile procedurei Nemţilor din Cislaitania cu celelalte naţionalităţi, totuşi una trebuie să recunoascem: Nemţii sûnt mai concilianţi şi lasă limbilor negermâne o sferă mai largă de desvoltare de cum este sfera limbilor nemaghiare în Ungaria.

Cu toate aceste „Pester Lloyd“ vorbind şi el despre memorandele Cehilor, vine cu ochii întorşi şi ḑice: „Doamne mulţămescu'ţi, că noi nu sûntem cu naţionalităţile ca pĕcătoşii din Cislaitania. „Ceea ce pretind Cehii este cu mult mai puţin decât ce li s'a asigurat la noi Croaţilor — abstrăgênd dela universitate — şi cu puţin mai mult decât li s'a asigurat demult tuturor naţionalităţilor prin articulul 44 din 1868“. Cine scie cum se aplică articulul 44 din 1868 în Ungaria şi Transilvania nu va scí de ce să se mire mai mult: de obrăznicia jidană, cu care numita foaie păşesce înaintea publicului din Ungaria, sau de obrăznicia, cu care se presentă aceea foaie publicului european, ţinêndu'l pe acesta aşa de necunoscĕtoriu în ceea ce privesce raporturile interne a le Ungariei. Cu o minciună jidovească va puté trece aḑi cineva prin ţara ungurească, dară de sigur mai departe nu!

Diplomaţia resuflând doue ḑile acum cu ocasiunea serbătorilor apusene, Albanezii au căutat să întreţină ei în intervalul acesta lumea cu noutăţi. „Deutsche Ztg.“ are scirea: că Albanezii au respuns la proclamaţiunea lui Muktar paşa cu foc şi cu pradă. După publicarea proclamaţiunei liga albaneză a încunosciinţat, că la ori ce încercare de a ocupa Muntenegrenii o parte din ţinutul albanez vor respunde cu represalii. Abia s'a publicat proclamaţiunea, şi Albanezii s'au întrunit în oarde şi au început a arde case şi biserici de ale crestinilor, a prăda pe crestini şi depositele erariale de arme. Garnizoana a făcut o mică încercare de amestec, dară a trebuit să se retragă dinaintea insurgenţilor. Prizrendul se află în completă anarchie.

La a doua căsătorie a preoţilor.

(Respuns d-lui V. Mangra din Arad).

Onorabilă Redacţiune! În congresul bisericesc dela anul 1870 s'a fost făcut vorba despre a doua căsătorie a preoţilor, şi la congresul din anul trecut 1878 s'a ivit de nou această întrebare, ca o necesitate.

Aşteptasem ca nesce bărbaţi, doară cu mai multă eruditiune literară şi canonică, decât mine, să easă în public şi să desbată aceasta cestiune de importanţă, şi eu să ascult cu plăcere părerile pro şi contra ce s'ar fi desvoltat din aceste.

Aşteptarea mea însĕ a remas tot numai asceptare, căci cu cestiunea nu s'a ocupat nimenea în jurnalistică, afară de d-nul Mangra, care cu finea anului 1878 a scris în causa aceasta un articlu contra căsătoriei a II a preoţilor, şi la care dacă vrea voiu a vorbí şi a lua de basă acest articlu.

În urmă 'mi-am propus ca să iau eu iniţiativa si să pun cestiunea înaintea on. public în un mod sistematic, ca aşa să o putem desbate cu sânge rege, şi să vedem dacă opiniunea publică este pro sau contra căsătoriei adoua şi dacă după canoane se poate sau nu se poate deslega. Am cerut pentru espunerea motivelor mele in această causă ospitalitatea on. redacţiuni dela „Biserica şi Scoala“ care ca foaie bisericească o tineam de mai competentă a se ocupa cu aceasta cestiune, şi în numerii 11 şi 12 din 11 şi 18 Martie a. c. fui norocos a căpăta loc, pentru materia mea în cestiunea căsătoriei a II a preoţilor şi pre lângă toate că on. redacţiune nu se vede a simpatisa cu mine, totuşi nu creḑusem, că tractatul meu a fost primit cu aşa mare indignaţiune după cum am observat mai târḑiu.

Adecă de loc după finirea părţii a doua din tractatul meu, unde promit, că cât de curênd voiu revení a'mi completa tractatul meu me întrerupe dl V. Mangra din Arad, nu întru atâta a mĕ conbate, cât mai vêrtos a'mi da nesce lecţiuni respective prelegeri din dogma despre credinţă etc. cugetând dsa că are de lucru cu nesce discipuli de ai dniei sale.

Vĕḑênd că Dnul Mangra nu a vătĕmat întru nimica tractatul meu, ci mai mult s'a ocupat cu persoana mea ameninţândumĕ şi chiuind după mine în un mod nepotrivit dară sciind că publicul are judecată independentă va sci judeca espresiunile Dlui am trecut peste ele făcêndu'mi numai puţine observaţiuni, ba chiar escusând pe fostul meu amic, ca şi când nu s'ar fi băgat cu voia în acel noroiu, din care voia să stropească asupra mea. Pe cât fuseiu de reu tractat de dl Mangra, pe atâta de reu fuiu tractat şi din partea on. redacţiuni a foaiei „Biserica şi scoala“, care sub pretest, că are foarte mult material a ţinut tractatul meu din urmă $^1/_2$ de an, ḑi: o jumĕtate de an la dnealor ne publicat adecă pană atunci până când dnul Mangra 'şi-a făcut la el un *audiatur et altera pars*“, care după cum se veḑe l'a costat un timp de o jumĕtate de an, şi apoi nici nu mĕ mir pentrucă eară a făcut un lucru care a suprins pre toţi oamenii din seculul a XIX.

Eram să nu respund dlui Mangra 1, pentrucă me genează a sta de vorbă cu un aşa feliu de om 2, nu voiam şi nici nu voiesc a mai cere ospitalitatea unei asemenea foi cum e „Biserica şi scoala“ care pe lângă toate că trece de foaie oficioasă a lor douĕ eparochii gr. or. tot şi publicul şi preoţimea din acele eparchii vĕd că sûnt considerate ca şi nesce străini şi stăpâni preste aceea foaie sûnt numai dnii Augustin Hamsa şi Vasiliu Mangra. 3. Voiam să mĕ acomodez sântei scripturi care ḑice: „să nu staţi împrotiva celui reu, ci de te va loví cineva în falca cea dreaptă, întorce'i lui şi cealaltă“. Mat. 5. 39.

După mai multe provocări însĕ din partea unor preoţi şi amici ai mei cari espres poftesc dela mine ca să respund la „*audiatur et altera pars*“, cu care m'a urmărit în călcâiu dl Mangra, voind ca să nu lase publicul să judece asupra tractatului meu, ci să'l confunde cu chiuiturile cele filosoficesci şi cu învĕţăturile cele înalte în care şi dlui s'au confundat.

Dară m'au îndemnat mai mult ca să respund d-lui Mangra, eremiadele ce au început a se scrie în „Biserica şi Scoala“ în numerii 47 şi 48 referitoare tot la tractatul meu a căror autor se pare că pătimesce de hipocondrie.

Aceste am avut să le împărtăşesc pentruca on. public care nu a cetit „Biserica şi scoala“ să'şi poată face măcar închipuire că din ce îndemn sûnt silit a face acest respuns şi încă în altă foaie şi nu în care am scris până aici.

Dl Mangra în „*audiatur et altera*

FOIŢA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Ar fi fost nebunie a mai tămênda, de aceea Ludovic Cornbutte şi soţii lui au hotărît, a'şi reculege puţinele puteri spre a omorî în noaptea următoare pe miserabili ca să nu'i prevină şi să'i omoare ei pe dênşii.

Astăḑi temperatura era mai domoală şi Ludovic Cornbutte a folosit împregiurarea aceasta spre a eşí la vênat.

Înşelat de feliurite efecte ale reflecsiunei şi refracţiunei din nebăgare de samă s'a depărtat de corabie mai mult decât avuse de gând şi măcar că urmele de animale selbatece în zăpadă îi puteau aduce aminte să nu se depărteze prea tare — trei miluri se depărtase deja — el mergea înainte, căci vrea cu ori ce preţ să aducă carne proaspĕtă acasă. De odată îl cuprinde o simţire ciudată, care 'i-a turburat capul cu totul şi 'i-a causat o greaţă nesuferită; era „ametţala de albeaţă“.

Refracţiunea de pe munţii şi suprafeţele de ghiaţă 'l-au fost cuprins aşa de tare, încât i se părea, că coloarea cea intensiv albă îl pĕtrunde din crescet până în tălpi; părea că albeaţa trebuie să'i peardă minţile, într'atâta se săturase ochii lui de dênsa; privirea lui retăcea de pe alb pe alb. Fără de a'şi da socoteală de efectul acesta teribil el merse mai departe până când a dat de un cocoş de ghiaţă, pe care 'l-a urmărit cu stăruinţă până când 'l-a şi puşcat. Paserea căḑù şi Ludovic Cornbutte ca să o rădice a sărit de pe un sloiu jos pe şesul de ghiaţă. Însĕ în loc de a sărí douĕ urme în jos, după cum îl înşelà refracţiunea raḑelor, a căḑut reu din o înălţime de ḑece urme, încât a ameţit. Cu toate că nu s'a vătĕmat — fără de a scí pentru ce — el a început a striga ajutoriu şi după vre o câteva minute, după ce a băgat de samă, că frigul începe să'l birue, îmbărbătat de instinctul de conservaţiune, cum a putut, s'a sculat.

Un miros de unsoare prăjită petrundea la dênsul acum pe neasteptate fără să'şi poată da samă de unde poate vení acel miros. Fiindcă vêntul sufla din partea corabiei, trebuia să presupună, că mirosul vine de acolo, se întreba însĕ în zădar, care să fie scopul de a prâjí în bric unsoare de oare-ce scia, că astfeliu de mirosuri atrag urşii de ghiaţă, ceea ce este înpreunat cu pericul.

Împins de grigea aceasta, Ludovic Cornbutte a pornit spre Jeune-Hardie; părea că'l cuprinde o presimţire şi fiind foarte agitat presimţirea se transformà într'un simţement de frică teribilă. Lui i se părea, că vede cum pe orizont se mişcă încoace şi în colo masse mari albe şi se întreba, că oare nu are să urmeze earăşi un cutremur al masselor de ghiaţă. Mai mulţi nuori albi se pusese între el şi între corabie, ba el observase, că acesti nuori se suie sus pe bric. A stat pe loc ca să poată priví mai clar icoana acesta confusă şi în fine a recunoscut că nuorul cel alb închipuit era o oardă de urşi de ghiaţă.

Fără îndoială că animalele fură atrase de mirosul de unsoare, care îl uimise şi pe dênsul. Ludovic Cornbutte s'a ascuns după un deal de ghiaţă şi de acolo a observat, cum trei din animalele cele mai tari se suia pe sloii de ghiaţă, pe cari era Jeune-Hardie aşeḑată.

Până acum se părea, că pe corabie n'a observat nimenea periculul iminent şi Ludovic se întreba tremurând cum vor primí oamenii corabiei visita aceasta şi oare Andreiu Vasling şi companionii sei se vor uní cu ceialalţi spre a delătura periculul comun.

Era în stare Penellan şi soţii lui ologiţi de foame şi de frig să resiste acestor animale îngrozitoare? şi oare nu sûnt oamenii suprinşi de atacul acesta neprevĕḑut?

Toate reflecsiunile aceste treceau într'un moment pe dinaintea spiritului junelui căpitan. Într'aceea urşii ajunseră deasupra sloilor şi erau gata a se suí pe corabie. Ludovic Cornbutte a părăsit locul unde se ascunsese, s'a tîrît pe ghiaţă mai aproape şi vĕḑù cum animalele cu brâu-

pars“ al dniei sale înainte de toate spune, că tractatul meu despre a doua căsătorie nu este făcut după gustul dniei sale şi pentru aceea nici nu poate presenta on. cetitori un tractat polemic în „sistemă.“ Şi aici dnealui singur se combate fără de a mai avé eu ce să mai adaug.

Eată cum se esprimă d-nealui în numerul 139 a „Tel. Rom.“ „Eu cred că în privinţa formei, în care se publică cutare articul, singur autorul este competent, de a face escopţiuni; eară ceialalţi din publicul cetitoriu n'au dreptul de a se pronunţa, decât cu privire la cuprinsul lui“ şi prin aceasta dl M. dă o valoare tractatului meu, pentrucă d-nealui singur recunoasce, că nu e în stare ca să mĕ combată sistematic. Şi fără de a arĕta eroarea ce cuprinde tractatul meu, în formă, merge mai departe şi ca pretutindenea ḑice, că părerea mea este greşită, când afirm că căsătoria a doua pentru preoţi nu este doctrină. Dară cumcă nu este doctrină în înţeles strîns luată voiu demonstra mai jos, unde voiu combate definiţiunea doctrinei făcută de dl Mangra. Sĕ necăjesce apoi dl Mangra pentrucă nu am combătut ideile d-niei sale desvoltate în numerii 13 şi 14 din „Biserica şi Scoala“; pre care apoi le numesce canonice, şi ḑice că fără a fi eu singur convins despre veritatea principiului ce susţin, am mers mai departe şi am făcut conclusii false.

Eu am spus şi în întroducerea acestui rĕspuns, că pentru ce am trecut uşor preste principiile d-nialui, dară voiu spune şi ací: că remănênd tractatul meu nevătĕmat de principiile d-lui M. am trecut preste ele numai atragêndu'i atenţiunea „ca să nu amestece mazĕrea cu curechiul“ ca să fie un pic mai estetic.

Dară firesce că nu 'mi-am ajuns scopul, pentrucă d-nialui este profesor eară eu un preot dela sate. Stimez pentru acea pre dl Mangra, pentrucă toţi oamenii sûntem cu slăbiciuni, şi aceea poate că este slăbiciunea d-lui Mangra. Nu pot aproba însĕ procedura neloială ce o face dl M. faţă cu mine, când ḑice, că mĕ combate; şi'i spun drept că am asteptat dela d-nealui altfeliu de combatere în toată privinţa, pentrucă eu stau extra dominium şi d-lui intra dominium şi ar fi avut contra mea altfeliu de motive cu mult mai ponderoase, pre care eu am fost şi preparat să le întimpin cu plăcere. Dară d-nealui face numai nisce ţipete, cu care vrea să sparie lumea necultă şi „neiscusită“ după cum o numesce d-nealui în Nr. 139 a „Tel. Rom.“; eară faţă cu mine păşesce cu toată vehemenţa. Şi nu se nisuesce ca să mĕ convingă şi pe mine, despre aceea ce susţine d-lui după cum este aceasta datină totdeuna, unde este diferenţă de păreri.

Eată de esemplu câteva espresiuni ale d-lui M.: „părere greşită,“ „conclusiuni false“, „eretic“, „şismatic,“ „ciuntit,“ „isolat,“ „absurd,“ „cârciocariu“ etc.

Dl Mangra pretutindenea în scrierea sa se arată ca şi un defensor al ortodocsiei, în contra unor scrieri eretice şi protestante etc. Prin ce d-nealui se dă de gol, că nu scie ce este eresul şi nu scie cum s'a făcut protestantismul. Dară eu cred, că dl Mangra nu poartă multă frică de aceasta, fără nu a sciut cum să'şi spriginească opiniunea d-sale şi aşa omul, când este în primejdie de a se înneca se acaţă şi de un fir de paiu. Pentrucă tema la care vorbim este acuma de douĕ ori purtată prin congresul nostru naţional fără a o boteza cineva de eresie; şi noi vorbim numai, că oare cu putinţă e ca să se deslege sau ba a doua căsătorie? Eu ḑic că da, şi pentruca să'mi sprigines asertiunea mea am aflat motive în istorie, în scriptură şi în canoane, pe care basându-mĕ nu am lipsă ca să defaim pe dl M. pentrucă nu e de o părere cu mine.

Când vorbesc dară de o temă pusă înaintea noastră de congresul naţional, eu nu pot fi eretic înainte de congresul naţional eretic; ori voiu vorbí pro, ori contra la acea temă. Deci aceasta însinuaţiune a d-lui M. care cu tot dreptul o pot numí falsă, o resping.

A avut dl Mangra bunătate a'mi spune şi în rêndul trecut şi'mi spune şi acum cu toată îndrăsneala, că tractatul meu nu e bun, pentrucă nu stă nici pe basa filosofiei şi nici pe basa doctrinei creştine. Bine d-le M. în rêndul trecut 'ţi-am definit după conceptul meu, că ce e filosofia, am definit foarte simplu, aşa ca să o poţi pricepe şi d-ta, dară nu te-ai îndestulit pentrucă nu 'ţi am definit-o după cutare autor, şi aşa te-ai pus d-ta şi 'mi ai definit-o. Fie dară aşa cum ḑici dta, căci înaintea mea nu importă nimica; căci acuma nu facem filosofie ci acuma voim să facem a doua căsătorie la preoţi, care nu are să se deslege după regulele filosofiee a lui Socrate sau a altui filosof.

(Va urma.)

Recunoascerea independenţei române în camera franceză.

D. Lonis Legrand. D-lor, vin a adresa o cestiune d-lui ministru al afacerilor străine. Nu voiesc să discut astăḑi totalitatea politicei noastre esterioare. Cred, cu toate aceste, această discuţie necesară, necesară pentru interesul Franciei şi pentru demnitatca parlamentului. (Foarte bine, foarte bine). Dar ea îşi va găsí locul natural după distribuţiunea Cărţii galbene, care ne este promisă pentru o dată apropiată.

Pentru moment, nu voiesc decât a adresa o întrebare d-lui ministru al afacerilor străine asupra unui punct restrîns, dar nu mai puţin important.

Vin să'l întreb, dacă îşi propune să recunoască independenţa României, (Foarte bine, foarte bine).

Sûnt 18 luni aproape de când tratatul dela Berlin a proclamat independent statul român. Austria, Rusia, Turcia, trei puteri cele mai interesate la observarea tratatului de Berlin, au recunoscut imediat independenţa acestei míci naţiuni.

Italia a urmat acest esemplu este puţin timp. Cer ca Francia să fâcă tot aşa şi să lege cu Românii relaţiuni diplomatice regulate.

Eacă douĕ bugete consecutive în care înscriem tratamentul unui ministru plenipontetiar la Bucuresci, şi cu toate aceste, acest agent nu e încă numit până astăḑi.

Sciţi, d-lor, în ce condiţiuni se presentă cestiunea. Tratatul dela Berlin a consacrat autonomia Românilor, însĕ subordonând-o la douĕ condiţiuni:

I-a condiţiune consistă în retrocedarea Basarabiei, Rusiei, a II-a condiţiune consistă în obligaţiunea impusă României de a face să dispară din legile sale obstacolele ce esistau încă contra egalităţii religioase.

România s'a conformat acestor douĕ obligaţiuni; ea a esecutat retrocesiunea Basarabiei ori-cât de dureros 'i-a fost acest sacrificiu.

Cât pentru a doua condiţiune, ea a fost de o esecuţie puţin mai lentă, o recunosc, dar această lentoare era în forţa lucrurilor, căci sciţi fără îndoială, că art. 7 din constituţiunea română, edicta interdicţiunea de a admite la naturalisare pe străinii de rit necreştin.

Era vorba deci, pentru a se conforma tratatului dela Berlin, de a face să dispară din constituţiunea română obstacolul ce crea art. 7 al acestei constituţiuni. România s'a supus la obligaţiunea de a revisuí constituţiunea sa asupra acestui punct, şi astăḑi, în loc de un articol 7 contrar legalităţii religioase. Constituţiunea română conţine un articol 7, care proclamă şi recunoasce această egalitate. Nu s'a făcut numai o declaraţiune teoretică, dar esistă deja un început de satisfacţiune practică a acestui mare principiu al libertăţii şi al egalităţii religioase.

Nu ḑic că această satisfacţiune nu ar fi putut fi mai întinsă. Pentru mine personal, aş fi dorit-o încă mai largă. Dar cerênd Românilor mai mult decât au făcut, ar fi a ne amesteca în afacerile interioare ale României, şi eu cred că e contrar dorinţelor şi intereselor Franciei de a se amesteca în cestiunile interioare ale naţiunilor vecine şi amice. (Foarte bine, Foarte bine).

Afară de aceste cestiunea e plină de dificultăţi locale. D. ministru al afacerilor străine le-a constatat însuşi, cu lealitatea d-sale obicînuită, când ne-a dat esplicaţiuni asupra acestei cestiuni în luna lui Iulie trecut. Şi afară de aceasta, dacă satisfacţiunea obţinută poate părea actualmente restrinsă ea va merge lărgindu-se.

Dar nu voiesc să întru mai mult în esaminarea amĕnuntă a legislaţiunei române asuprâ acestei cestiuni, căci ar fi să mĕ espun la o împutare, ce doresc să nu am a adresa diplomaţiei noastre, aceea de a se amesteca în afacerile interne a celorlalte popoare. (Foarte bine! Foarte bine!)

Pentru mine, nu'i decât un singur înteres în causă în această afacere, ca şi în toate celelalte de care se ocupă diplomaţia noastră; este interesul francez. (Foarte bine, foarte bine).

Ei bine! Care e aici interesul francez? Este să păstrăm, să nu ne alienăm prin o mĕsură şi fără trebuinţă simpatiile ce putem afla printre naţiunile străine. Dintre toate naţiunile Europei, nu e poate una, care să fi manifestat, în toate timpurile, mai multă simpatie pentru Francia, decât naţiunea română. (Este adevĕrat, este adevĕrat).

Ea trămite copii sei pentru a fi educaţi în liceele noastre şi în universitatea noastră, şi când ei se întorc înapoi, propagă pe ţĕrmii Dunărei, sentimentele franceze de care sûnt animaţi.

Sciu că au obligaţiuni către Francia: după tratatul dela 1856, Francia a ajutat mai mult România de a se constituí, şi chiar a se constituí contra tratatului dela 1856. Însĕ, dacă România are obligaţiuni către noi, pot să ḑic că ea nu a fost nici decum ingrată.

În 1870, în cele mai mari nenorociri ale noastre, când atâtea mari naţiuni ar fi putut şi ar fi trebuit să se arete recunoscĕtoare, mica Românie nu a avut teamă să proclame în sinul parlamentului seu că inima Românilor era cu Francia.

Această simpatie a Românilor trebuie să comande pe a noastră. Trebuie să respundem la aceste bune procederi ne mai precupeţind mai mult, ne mai lăsând să astepte mai lung timp această interesantă naţiune, animată de sentimente aşa de franceze, recunoascerea independenţei sale, independenţa pe care a cucerit-o cu vitejie pe câmpii de bătaie dela Dunăre.

Nu voiesc să insist mai mult: cer dar d-lui ministru al afacerilor străine, în numele acestui interes francez, care trebuie să fie singurul nostru mobil în această afacere, de a nu face să astepte România mai mult timp recunoascerea naţionalităţei sale.

E cu neputinţă de a o amâna în indefinit; e sigur că în o ḑi sau în alta ea se va realisa; dar aceasta nu e destul, după mine, nu e destul să o recunoascem, sau ca guvernul să ía angagiamentul că o va recunoasce, dar trebuie ca noi să nu avem aerul întârḑiând-o într'un mod escesiv de a face această recunoascere *de mouvaise grâce*; trebuie ca ea să se facă cât mai de grabă posibil şi să nu ne lăsăm a fi întrecuţi de alte naţiuni în această cale a bunelor procederi, mai cu samă în faţă cu un popor care, dintre toate popoarele europene este acela care are poate mai multă iubire pentru Francia (foarte bine! foarte bine! Aplause).

D. Waddington, preşedinte al consiliului, ministrul afacerilor străine. D lor, n'am trebuintă să spun unei camere franceze cu câtă simpatie, cu câtă bunăvoinţă guvernul francez a urmărit necontenit toate fasele cestiunei române. El a dat probe dese, decisive şi materiale de interesul ce poartă acestei mici naţiuni, care la rêndul seu a manifestat totdeauna devotamentul seu pentru Francia. E destul a arunca ochii pe protocoalele congresului dela Berlin, pentru a vedé, că chiar dela întrunirea acelei adunări, ceea ce a fost făcut în favoarea României, a fost obţinut prin plenipotenţiarii francezi.

Când s'a agitat cestiunea retrocedărei Basarabiei, noi am recunoscut pe dată că nu era cu putinţă să obţinem un vot favorabil dela congres: am căutat atunci să obţinem toate compensaţiunile posibile; şi după insistenţa representanţilor Franciei, congresul a otărît să acorde Românilor o nouă porţiune de teritor la sudul Dobrogei.

De atunci guvernul francez a dat un sprigin binevoitor şi simpatic României şi în cestiunea Israeliţilor care a sulevat lungi desbateri în Europa, rolul nostru a fost de a cere celorlalte puteri semnatare tratatului dela Berlin, de a îndulcí esigenţa, de a diminua suma de ceea ce cereau noului guvern al acestui stat.

La oara aceasta, am ajuns la un resultat, al cărui efect final nu se va aştepta mult timp.

S'a esagerat mult în ḑiare însemnătatea de ceea ce s'a cerut în favoarea Israeliţilor. S'a ḑis, că s'a voit să se impună României de a naturalisa în bloc pe toţi Israeliţii, residând pe teritoriul seu. În realitate, nu e cestiunea decât de a cere naturalisarea pentru aceia, care de mult timp, din tată în fiu, erau stabiliţi în ţără şi erau în toate privinţele, cetăţeni români, ca toţi ceilalţi. Guvernul român a ridicat grave obiecţiuni la această ideie şi e sigur, că pentru el cestiunea se presentă încungiurată de dificultăţi serioase şi cu un caracter de o mare gravitate.

Noi am recunoscut toate dificultăţile, le-am făcut partea lor, şi în cele din urmă esigenţele puterilor occidentale s'au redus a cere guvernului român, de a face să se voteze o lege suprimând mai ântâiu pentru Israeliţi incapacitatca constituţională de a câştiga naţionalitatea română, şi acordând in urmă naturalisarea la oare-care categorii determinate (foarte bine! foarte bine!)

Nu s'a putut ajunge la înţĕlegere nici pe acest teren restrîns, şi s'a revenit la legea votată în parlamentul român, care n'a admis categorii, ci lista individuale.

Ne-am oprit aici (foarte bine! foarte bine!)

La această oară, obstacolul constituţional e suprimat; cestiunea se presentă acum numai sub forma legislativă, adecă maioritate de $^{2}/_{3}$ de voturi în fie care cameră, necesară pentru a modifica o lege constituţională, nu mai e indispensabilă şi naturalisările pot să fie acordate prin o lege ordinară, votată cu o simplă maioritate. — S'a făcut un mare pas. (Asentiment!)

Cu totul de curênd, am primit dela guvernul român o circulară stabilind această nouă stare de lucruri.

Am cerut lămuririle ce ne-au părut necesare şi urmărim negoţierile de acord cu celelalte puteri, cum n'am încetat de a face până acum.

Amintesc, cu această ocasiune, că cestiunile resultând din tratatul de Berlin sûnt de acele ce nu le putem resolva isolat, că sûnt de acele cestiuni pentru care trebui

---

cile lor colosale au rupt cortul şi a au sărit pe pod. Cornbute sta în chibzuiri să dea o puşcătură ca să atragă atenţiunea soţilor sei asupra pericului; el însĕ îşi ḑicea că bestiile 'i-ar rupe în bucăţi dacă neavênd nici o scire despre năvălire, ar vení ne armaţi pe pod.

Cap. XV.

Urşii de ghiaţă.

După ce plecase Ludovic Cornbutte Penellan a încuiat cu grige uşa locuinţei (aceea era sub dreptele ce duc spre pod) şi a luat asupră'şi grigea lângă cuptoriu, pe când ceilalţi toţi se retraseră în asternuturile lor pentru a remâné oare cum mai încălḑiţi.

(Va urma).

să cerem totdeuna a stabilí o înțelegere cu celelalte guverne representate la Berlin.

Sper că acest acord se va face în curênd și că puterile, cu care până acum am urmărit aceste negoțieri vor sfêrși a se pune de acord între ele și cu noi asupra recunoascerei României.

Sper că acest resultat se va obținé într'un viitor apropiat și cred că cea mai mare parte de dificultăți sûnt astădi înlăturate. Dar repet, aceasta afacere a fost tratată de acord cu celelalte puteri, de care nu trebuíe să ne separăm nici pe acest teren, precum ne putem separa, ori când e vorba de cestiuni, care ating esecutarea tratatului dela Berlin (foarte bine! foarte bine!)

Dl Lonis Legrand. Nu cer nimic mai bine decât de a recunoasce bunăvoința d-lui ministru al afacerilor străine către România, 'i-a făcut în adevĕr servițiî serioase în diferite împregiutări, mai cu samă în cestiunile agitate de negutătorii tratatului de Berlin, în cestiunea capitalisărei tributului ce România plătia Turciei; în cestiunea Dobrogei și chiar de curênd in afacerea Arab-Tabiei.

N'am dar nici o greutate a constata servițiile ce d. ministru le-a făcut României.

Dar îi rĕmâne un nou servițiu de făfăcut: acela de a lega cu această națiune amică și cât se poate de curênd relațiuni diplomatice. Nu trebuie să se dică, că e în Europa o singură națiune, cu care n'avem relațiuni regulate, și că această națiune este tocmai aceea, care are pentru noi mai multă afecțiune. Francia e cea dintâiu în simțemintele României. Cer ca Francia să nu fie cea din urmă în recunoascerea independenței României (foarte bine! foarte bine!)

D. Jules Delafosse cerù cuvêntul.

Diferiți membri. Nu puteți cere cuvêntul. E vorba de o simplă cestiune și nu de o interpelare!

D. Jules Delafosse. Cer a transforma cestiunea în interpelare (vuet).

D. președinte. Incidentul e închis.

D. Jules Delafosse. Dar am cerut cuvêntul, d-le president!

D. președinte. Când nu e vorba de o interpelare, când nu e vorba decât de o simplă cestiune adresată unui ministru — cum e casul de față — autorul cestiunei poate singur să respundă ministrului pe care 'l-a întrebat.

Ați putut și puteți încă cere ca cestiunea să fie transformată în interpelare.

D. Jules Delafosse. Dar am cerut! și cer încă!

Voci numeroase. Nu! nu! ordinea dilei.

Despre Serbia și România

a ținut consiliarul de secțiune Dr. Carol Herrich Luni la ameadi în sala bursei o prelegere. Prelegĕtoriul a dat mai ântâi o scurtă caracteristică istorică, etnografică și culturoistorică a diverselor națiuni din peninsula Balcanilor relevând în trăsĕturi puternice rola ce au avut-o elementul grecesc și turcesc până în timpul mai nou. Cu deosebire a fost interesantă espunerea desvoltărei istorice a naționalitățiî serbe și române. Oratorul a clarificat după aceasta raporturile între poporațiuni, antagonismul religios între Sêrbi și Croați, raportul între limba română și direcțiunea în credință, trecênd apoi la temeiurile economice a desvoltat instituțiunile sociale, boerismul, desființarea sclăviei și a clăcașilor, mai departe întrebarea jidovească și natura comuniunilor de casă în Serbia și a desvoltat în deajuns diversitatea esențială a factorilor sociali în Serbia și România.

După aceasta a urmat o discutare detaiată a condițiunilor de producțiune în amêndoaue țĕrile, care se pot reasuma pe scurt într'aceea că Serbia nu e nici măcar o țară de agricultură, ci de ocamdată ea se ocupă cu cultivarea oilor și a porcilor. Ce e pentru Grecia oliva, pentru Germania cartofii, aceea sûnt pentru Serbia — prunele. Obiect de discusiune au fost și gogoașele, tăbacul, vinul și grânele. Ținutul Savei, împregiurimea dela Caranovac (această Brianză a Sêrbilor), valea Moravei produc bucate. În decursul prelegerei oratorul a relevat cualitatea abundantă a Campagniei române, a amintit stăruințele de a promova cultivarea cailor prin înființarea unei armăserii de stat în Nucet, a dovedit, cât de bine ar conveni comerciului nostru, când România s'ar silí din resputeri a paralisa pustiirile boalei de vite orientale (pesta bovină) și a schițat în trăsĕturi mari convențiunea comercială încheiată în anul 1875 cu România. După caracterisarea raporturilor oro- și hidrografice, a stărilor montane (lipsa totală de sare în Serbia, dar abundanță mare de sare și petroleu în România) prelegĕtoriul a descris raporturile de industrie dovedind, că pentru a apreția după dreptate acele raporturi se recere neapĕrat cunoascerea esactă a însușirilor tipice ale poporațiunei, a vieței și a modului ei de a vedé. Se pare că Serbilor le este de ajuns industria de casă și ceva profesiune, pre când în România condițiunile pentru înflorirea industriei indigene esistă într'o mesură cu mult mai mare. Oratorul a discutat apoi ramurile singuratice de industrie relevând cu deosebire morile de vapor române, fabrica de postav în Niamț, fabricele grandioase de lumінări, de ferestree în Galați. Cu privire la comunicațiune încă se vede aproape contrastul de principiu între aceste țĕri. În Serbia trebuințele de cultură sûnt încă de natură patriarcala, nu se simte lipsa de drumuri trainice și bune și de drumurile de fer duc chiar frică. România are deja un rociu frumușel de 1400 chilometri și se cugetă deja a lua drumurile ferate in proprietatea statului. Atingênd pe scurt toate întrebările actuale ale Dunărei (în legătură cu aceste s'a relevat frumsețele turistice și etnografice, precum și comoditatea unei călĕtorii pe Dunăre până la Galați) prelegĕtoriul a dat o analisă detaiată a comerciului de esport și import indicând participarea statelor singuratece din Europa. Oratorul a încheiat prelegerea cu dorința ca raporturilor noastre economice cu țĕrile învecinate să li se dea o îngrigire mai bună ca până acum; la aceasta se cere special studiarea limbelor, întreprinderea de călĕtorii cu scopul de a face studii, înființarea unui birou central de informațiune, care să aibă conecsiuni cu cele mai însemnate locuri din Serbia și România și în sfêrșit înființarea unei reuniuni de esport.

Apel.

Potopul de apă a făcut în iarna aceasta multă pagubă, atât în Transilvania cât și în Ungaria. În toate părțile cercetate de acest flagel, pe Murĕș, pe Crișuri, pe Someș, pe Arieș, pe Ampoiu și pe Hârtibaciu, se află concetățeni de ai nostri, însĕ afară de aceasta este cunoscut, că în privința numerului și în privința sĕrăciei, prin urmare a lipsei de ajutoriu, sûnt cei mai numeroși concetățenii de naționalitatea noastră română.

Deși ne aflăm cu toții în timpuri grele, încât abia sûntem în stare a purta sarcinele curente ale vieții, când vedem pe deaproapele nostru că sufere mai mult decât noi, când vedem că nu din vina lui, ci numai în urma unei năpăști a sorții e lipsit de hrană, de îmbrăcăminte și poate și de acoperișul, sub care să se scutească de influențele cele aspre ale elementelor — de sigur că vom trage o părticică dela gura noastră ca să ajutăm deaproapelui, suferind puțin cu el împreună, pentruca să'i împuținăm cât de puțin multa lui suferință.

Am sărit într'ajutoriu și de alte ori chiar și pentru concetățeni de naționalitate străină. Să facem și acum așa, când scim că deosebit frații nostri, nu numai prin legătura de stat, ci și prin cea de sânge sûnt acei, care sufere, ca să împlinim o operă creștinească, patriotică și totodată națională.

Redacțiunea acestei foi din considerantele și vederile de mai sus se îndreaptă către pl. t. public cu rugarea de a contribuí după puteri pentru alinarea lipselor celor inundați și a le administra la destinațiunea lor.

Întru cât va fi mai înlesnitoriu pentru pl. t. contribuitori subscrisa redacțiune încă se ofere a lua sarcina asupră'și de a primí și mijlocí oferte la destinațiunea lor.*)

Sibiiu 13 Decemvre 1879.

Redacțiunea „Telegrafului Român.“

Varietăți.

* *(Învitare).* În conformitate cu dispozițiunile statutelor, §§. 5 și 9 se învită prin aceasta toți P. T. membrii activi ai „Reuniunei-române de cântări“ la *adunarea generală ordinară,* ce se va țíné Sâmbătă în 3 Ianuarie st. n. 1880 la 6 oare sara în sala Nr. 24 a Seminariului Andreian, strada Măcelarilor.

Objecte de petractare:

1. Raportul comitetului despre activitatea sa și a Reuniunei române de cântări în decursul anului 1878/1879.
2. Preliminarea bugetului pre anul 1880.
3. Alegerea comitetului definitiv.
4. Eventuale propuneri.

Sibiiu în 26 Decemvre n. 1879.

Comitetul.

* (Asociațiunea Românilor) pentru spriginirea învĕțăceilor și sodalilor români meseriași 'și va țíné adunarea sa generală în a 2-a serbare a Nascerii Domnului Christos, Mercuri în 26 Decemvre 1879 (7 Ian. 1880) în „Sala de desemn a gimnasiului român“ la 3 oare d. pr.

Agendele vor fi:

a) raportul comitetului;
b) raportul despre starea cassei;
c) alegerea comisiunei pentru revisuirea rapoartelor;
d) alegerea comisiunei pentru înscrierea membrilor noi;
e) propunerile comitetului pentru prosperarea asociațiunii și pentru fructificarea fondului;
f) alegerea membrilor în comitet, pe timpul de trei ani viitori;
g) bugetul pe anul 1880 și ajutoarele prescrise în art. 4 din statute.

D-nii membrii și toți d-nii cari doresc a se forma clasa mijlocie la Români sûnt rugați a lua parte la adunarea generală.

Din ședința comitetului ținută în 29 Noemvre 1879.

B. Baiulescu m. p.,
președinte.

Dr. *Ioan Bozocean* m. p.,
secretariu.

(Rugare) pentru vestminte purtate copiilor români sĕraci dela meserii. Îndurarea către cei lipsiți își are resplata sa, mai vêrtos atunci, când timpul este foarte aspru: când gerul e insuportabil, atunci trupurile goale sûnt espuse perirei.

Apelez și în anul acesta, în ajunul acestor Sf. Serbări ale Domnului Christos la îndurarea familiilor marinimoase; la datina cea nobilă religionară a Românilor, care este: că la serbările cele mai însemnate să facă și pre cel gol și pre cel flămênd să se bucure; să dăruiască vestminte copiilor români dela meserii.

În anii trecuți fiind rugarea mea audită au fost deci de copii români ajutorați cu vestminte.

Fac și în acest an următoarea rugare: Vestmintele bărbătesci de ori ce mărime si purtate, care nu se folosesc să binevoiască a se trimite subscrisului, pentru a dispune a se întocmí și ale împărțí copiilor români sĕraci dela meserii la sf. sĕrbători.

Brașov în 10/22 Decemvre 1879.

B. Baiulescu m. p.,
preș. asoc. p. meseriași rom.

* (Balul juristilor) se va țíné în 10 Ianuarie st. n. (1880) în sala otelului „Împĕratul Roman“ în Sibiiu în favoarea reuniunei pentru ajutorarea ascultătorilor de drept sĕraci.

Prețul unui bilet de întrare 1 fl. 50 cr. (pentru familie ântâiul 1 fl. 50 cr. următoarele 1 fl.) O loge mare 6 fl., una mică 4 fl.

Bilete de întrare se pot căpĕta în 8—10 Ianuarie dela 9—12 oare a. m. și dela 3—6 oare d. m. în librăria eredei lui Closius (strada Cisnădiei Nr. 13), eară în sara balului la cassă.

Oferte în favoarea reuniunei se primesc cu mulțămită, și se vor cuita prin diare. Începutul la 8 oare.

* *„La patria,“* diariu politic, literariu, administrativ, septĕmânal, ese dumineca dimineața, în *Potenza,* cetate în Italia de meadă di, sub redacțiunea d-lui Enrico Croce, cunoscut ca românofil. Diariul acesta ne interesează foarte mult, pentrucă din numerii ce ne-au venit la mână, se vede că în direcțiunea lui, respective în programa lui, este cuprinsă și rubrica, prin carea raporturile ramurei din rasa latină aședată în orientul Europei, va să dică ale Românilor, să le facă cunoscute latinilor din occident și în special Italianilor. Urăm frumoasei întreprinderi succesul cel mai strălucit!

* (Bietul Abdul Cherim pașa cel cu sabia de onoare dela junimea stud. ung. din Budapesta, este bolnav în ecsil pe insula Rhod și sărac, încât n'are pe ce'și cârpí nici păpucii cei rupți din picioare.

* (Atentate nouĕ în Rusia). General-guvernatorul principele Dulgorukoff într'o trăsură închisă trecênd în 9 Dec. n. peste podul dela Obuchoff nu departe de Ssennaja Ploșciand către Moscva, audì deodată o detonațiune dintr'o petardă, carea crepà sub roatele ecuipagiului. Căruța din nenorocire a rĕmas nevătămată, un dărab din petardă însĕ a lovit pe țĕranul Tarasoff așa de cumplit, încât bietul nenorocit cădù ca mort și a trebuit să se transporteze în spital. Cercetându-se după aceea locul, unde s'a întêmplat esplosiunea, s'a găsit în pod o încărcătură întreagă de dinamit, carea sta în legătură cu petarda crepată.

Mai nenorocos a fost atentatul din Petersburg din 10 Dec. n. despre care nu se scie în contra cui a fost îndreptat. Esplosiunea se întêmplà însĕ numai atunci, când, un tren de cai trecù chiar pe la locul periculos, unde încă s'a aflat o încărcătură de dinamit. În urma esplosiunei s'a făcut o gaură în pod și șinele trenului de pe pod fură isbite la o parte. Din pasanți 3 inși fură loviți de moarte.

* (Acul Cleopatrei), anticul și superbul obelisc din Alexandria (Egipt), a fost cumpĕrat de orașul New-York. Creditorii statului au voit al secuestra, însĕ nu le-a fost cu puțintă.

---

*) În nr. viitoriu vom începe publicarea unei liste de ajutoare încurse la redacțiune.

Ar fi de lipsă să se instituie comitete în părțile inundate și să se publice cine sûnt și unde 'și au residența, pentruca să se scie unde să se dirige ofertele și de altă parte pentruca să se împartă acelor ce în adevĕr sufer.

Comisia care este însărcinată cu ridicarea lui, 'l-au îngrădit pentru a întreprinde lucrările de scoatere și transport, și au ridicat bandiera statelor-unite lângă el închiriând pe sama sa terenul necesar.

Pentru a nu fi supĕrat de dișii creditori, consulul american a declarat că va sci să facă a fi respectat acel pământ adăpostit de bandiera sa.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

O transacție ortografică.

(Urmare).

Maiorescu are drept, dar' nu pe deplin. Este adevĕrat, că sistemul ciparian e mai mult un sistem *limbistic*, decât *alfabetic*; însĕ acesta din urmă stă la Cipariu cu cel dintâiu într'o legătură mult mai strînsă, decum se presupune în deobște — cu deosebire dincolo de Carpați, unde nu se aude graiul Blajului. Drept dovadă punem aici vre-o câte-va cuvinte scrise după ortografia cipariană: *diosu, diumetate, petioru, stricatiosu, rogatiune* etc. Precum s'a amintit deja în „Foișoara Tel. rom.“ te poți întâlní prin Ardeal și Ungaria cu Români, cari ținêndu-se strict de regulele *principale* de cetire ale lui Cipariu — pronunță cuvintele citate deadreptul și consecuent astfel: *zos, zumetate, pețor, stricățos, rogățune* etc. Partea mai mare dintre Cipariani însĕ nu se ține cu consecuență de regulele *principale* și scie de esceptiunile lui Cipariu, după care d. e. *dio, diu, tio, tiu* din cuvintele citate se rostesc: *jo, ju, cio, ciu.* Dar ce să auḑi acuma: cuvinte ca *dioscuri, diorama, diurne, diurnistu, gratiosu, malitiosu* *), *natiune, administratiune* etc. etc. se rostesc astfel: *joscuri, joramă, jurne, jurnist, grăcios, mălicios, năciune, administrăciune* etc. etc!

Este deci învederat, ce strînsă legătură esistă la Cipariu între sistemul *limbistic* și cel *alfabetic.* Foarte bine se ilustrează sistemul ciparian și prin următoarea ecsemplificare. După Cipariu **a** se cetesce ȥ atunci, când nu este accentuat și nu stă la începutul cuvêntului. Învĕțătorii, ținindu-se strict de această regulă, i învață pe scolari a rostí cuvintele: m**a**crisiu, m**a**slina, p**a**rochu, b**a**tjocura, n**a**tura, c**a**t**a**logu etc. etc. ca: măcriș, măslină, păroch, bătjocură, nătură, cătălog etc. etc. Va să ḑică, odată se face silă cuvintelor vechi, și altă dată se analogisează neologismele prin o singură regulă *cipariană* de cetire!

Sûnt Cipariani cari ne ḑic, că scrierea să fie una la Români, adecă cea cipariană: cum se pronunță apoi, remâne la voia individuală. Astfel d. e. să se scrie numai *feta, creta, rogatiune, petitiune*, etc. etc.; tot insul ceteascâ apoi după plac: *fetă* sau *featǎ* sau *fată*; *cretă* sau *creată* sau *crată*; *rogățune* sau *rogățiune* sau *rogăciune* sau și *rugăciune*; *petițune* sau *pețițune, petițiune* sau *pețițiune, peticiune* sau *pețiciune* etc.

Dicționariul francez și cel englez conțin multe cuvinte, cari din literă în literă se scriu întocmai într'unul ca și în celalalt, d. e. *petition, ventilation, occasion* etc. etc. Ascultați însĕ, cum le cetesce Francezul de o parte și Englezul de altă parte! Stai aproape să nu poți deosebí cuvêntul francez de cel englez. Ei bine, în Ardeal și în Ungaria auḑi pe Românii, aderenți ai Blajului, rostind d. e. *petíciune, vêntilăciune, ocășune* etc., pe când maioritatea Românilor ḑice *petițiune, ventilațiune, ocasiune* etc. Puneți că unii și alții scriu după Cipariu pe deplin uniți și simplu: *petitiune, ventilatiune, ocasiune* etc., și veți avé — Francezii și Englezii! Cine are deci curagiul să propage desbinarea *națională*, căci limba este sufletul unei națiuni, acela să susțină scrierea unită după sistemul *ciparian*, a cărei clar-obscur după unii cipariani permite sub vĕlul *unităței* în scriere a cetí după placul individual. Devisa acestor cipariani este deci: *Vivat ortographia, pereat lingua!* Adevĕrații cipariani veḑi bine rostesc hotărît: *peticiune, vêntilăciune, ocășune* etc.; ei au ambițiunea a prescrie Românilor, cum să vorbească, susținênd *graiul Blajului.* Noi însĕ mărturisim cu toată sinceritatea, că de loc nu simțim în noi chiemarea a propaga mărirea Blajului întru desbinarea națională.

De aceea nisuim într'acolo, să se facă capĕt acelei nehotărîri ! în scriere, acelui clar-obscur, care permite a se desvolta aici în Ardeal și Ungaria o limbă proprie și deosebită de aceea, ce o vorbesce maioritatea Românilor. Noi am primit semnele, purceḑênd dela principiul, că este necondiționat de lipsă, ca Românii, a căror limbă se află încă în proces viu de desvoltare, să scie sigur unii de alții cum vorbesc; și ca nu cumva să se trezească odată, avênd aceeași scriere, desbinați unii de alții prin graiu. Semnele silesc a părăsí acel clar-obscur, numit *unitatea ortografică* (cipariană) subt a cărui scut, se țese aici în Ardeal o limbă deosebită. Semnele ne fac să scim, cum vorbesc frații nostri de dincolo de Carpați: cum se desvoaltă limba noastră acolo, unde singur se poate în adevĕr desvolta pe deplin.

La aceste se mai adaug argumentele, ce ni le oferă pedagogia și didactica: semnele sûnt un mijloc escelent și în scrierea noastră chiar indispensabil pentru a învĕța cetitul și o pronunțare hotărîtă și corectă. Aceasta o spunem fără a uita, că și cei crescuți află în semne mijlocul pentru a cetí sigur și repede.

După toate aceste întorcêndu-ne la afirmațiunea noastră probată, că *„Un etimologist“* nu este ciparian și nu admite *„etimologismul“* propriu ḑis, întrebăm cu tot adinsul: în ce consistă etimologismul lui precum și al nostru? Aproape întreg etimologismul, ce'l admite *„Un etimologist“* împreună cu noi se reduce la aceea, că scriem sunetele românesci derivate ȥ, ᛏ, ш, ц, neaflând literele corespunḑĕtoare în alfabetul *latin*, cu acele litere *latine*, ce representă sunetele latine, din cari se derivă acele sunete românesci, adăugênd pentru analogie și pe ʒ din **d**, cu toate că găsim pe **z** în alfabetul latin. (Va urma).

---

*) Prof. Silasí ar scrie maletiosu (= *mălecios*) dela malĭtia = maletia (= *măleață*), sau poate chiar maretia = *măreață* (*per analogiam: sale, tale* = *sare, tare* etc.)

Economic.

Sibiiu, 23 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.30—9.20; Grâu sĕcăreț, fl. 7.—7.80; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.30—4.70; Ovĕs fl. 3.—3.40 Cucuruz fl. 3.90—4.30; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênță de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. 8—8.50; Linte fl. 10.50—11; Fasole fl. 8—8.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Lumînări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 0.95--1.05: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—44 cr.; Carne de vițel 38—45 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Oradea-mare, 17 Dec. De când s'au domolit apele a început un ger grovav. Deșí mai lasă și acesta din când în când din putere totuși domnesce mereu un frig între 9—14° R. Bucate și alte article deșí drumurile sûnt acuma bune, n'au venit în têrg, și și cari au sosit au trecut slab și cu următoarele prețuri: grâul cu fl. 12—13; sĕsara cu fl. 8.50—9; și cucuruzul cel nou cu fl. 6.50—6.70.

Budapesta 20 Dec. Din ce înaintăm în seson, din ce se arată mai pregnant, că în acest an avem o iarnă în sensul adevĕrat al cuvêntului, care ce se atinge de stabilitate nu lasă nimic de dorit. In jumĕtatea primă a sĕptĕmânei trecute gerul 'și-a ajuns punctul de culminațiune și termometrul arĕta în oraș dimineața 16—17°, pe la ameaḑi 9—11° R. în liber 18—20° R. Pe la mijlocul sĕptĕmânei termometrul s'a urcat rapid la temperatura de —2 până + 1° R; cătră sfêrșitul ei însĕ a scăḑut earăși până la —7° R. și se vede că are să scadă mereu. Asprimea ernei pricinuesce atât oamenilor, cât și vitelor foarte multe nĕcasuri și neplăceri. Depositele de bucate și nutreț se împuținează din ḑi ce merge și dacă mai ține asprimea încă mult se vor găta de tot. Atunci apoi ne asteaptă mari pagube și nenorociri ne mai pomenite. Din norocire bucatele până acuma nu s'au scumpit mai tare, ca în sĕptĕmânile trecute. Și celelalte article din têrg nu s'au urcat în prețuri, pe lângă toate, că au fost puține. Așa notăm în special:

Grâul la 35,000 m. m. a trecut cu fl. 14—14.80; sĕcara la 3000 m. m. cu fl. 9.60—9.75; orzul la 2000 m. m. cu fl. 7—9.25; ovĕsul la 2000 m. m. cu fl. 7.25—7.75; cucuruzul la 15,000 m. m. cu fl. 7.55—8.80; făina puțină a trecut tare slab. Păstăioasele asemenea și adecă: fasolea cu fl. 9.25—9.75; mazerea cu fl. 13—16; mălaiul cu fl. 8—8.40; sĕmênța de cânepă cu fl. 10—10.50; sĕmênța de in cu fl. 13—13.50; (toate per 100 chilograme); spirtul *en gros* cu fl. 36—36.25; *en detail* cu fl. 37—37.25 per 10,000 litre %.

Porcii din prícina consumului pentru sĕrbători au trecut foarte bine. Intre numerul total 64.970 au fost din Ungaria de jos 8580, din România 850 și din Ardeal 50 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 51.50 fără vas, eară cu vas cu tot cu fl. 54.50; slănina cu fl. 44—49; sĕul cu fl. 48—49; lânile s'au vêndut per chilograma cu fl. 1.80—3.20 eară per 50 chilograme cu fl. 52—54.

Peile au avut următoarele prețuri: peile de oaie cu fl. 2.40—2.80 părechia; per 102 dărabe din Macedonia și Turcia cu fl. 85—95; din Bănat și Ardeal cu fl. 130—155; cele de miel din Bănat cu fl. 80—90; cele de capră per 100 chilograme din Ardeal cu fl. 160—168; cele de bou fl. 118—120; cele de vacă fl. 108—112; apoi peile de vițĕl fl. 10—15, cele de cal fl. 9.50—14 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 3 Febr. și 13 Martie 1880 imob. lui Iosif Csake și soției sale în Vaja; în 30 Dec. imob. lui Francisc Kataí și soți în Chindea (trib. Murĕș-Oșorheiu); în 29 Dec. imob. Rosei Szabaszlay și soți în Alba-Iulia (trib.); în 21 Ian. și 21 Febr. 1880 imob. lui Lăpĕdat Stănoiu în Săliște (trib. Sibiiu); în 16 Ian. și 16 Febr. imob. d-nei Iuon Fleșer în Oiersdea; în 19 Ian. și 19 Febr. 1880 imob. lui Carol Miklosi și soției sale în Sânbenedik (judec. cerc. Aiud); în 30 Dec. 1879 și 30 Ian. 1880 imob. lui Toma Heiuș și soți în Chișfalĕu; în 30 Dec. 1879 și 30 Ian. 1880 imob. lui Ilie Barabas în Chișfalĕu (trib. Alba-Iulia); în 21 Ian. și 21 Febr. 1880 imob. lui Toma Frum în Ludoș; în 4 Febr. și 4 Martie 1880 imob. lui Iuon Popa în Bendor; (trib. Sibiiu); în 31 Dec. 1879 și 31 Ian. 1880 imob. lui Michail Glaser sen. și jun. în Proștea-mare (judec. cerc. Husușĕu) în 3 Febr. și 3 Martie 1880 imob. lui Ioan Thal în Slimnic (trib. Sibiiu); în 11 și 13 Ian. și 13 Febr. 1880 imob. rĕmasului după Ioan Molnar și soți în Nagy-Ajta (judec. cerc. Sângíors).

Bursa de Viena și Pesta

din 23 Decemvre n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	70.07	96.86
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	74.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	86.50	86.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	77.50	77 25
Împrumutul drumurilor de fer ung.	115.30	114.50
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.20	88.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	86.—
Obligațiuni urbariale temeșiane .	87.—	87.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	85.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	84.60	84.75
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	88.50	80.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	68.95	68.75
Datoria de stat în argint . . .	70.35	70.—
Renta de aur austriacă	81.25	81.—
Sorți de stat dela 1860 . . .	130.50	130.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	838.—	836.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	290.—	289.75
Acțiuni de credit austr. . . .	267.50	267.—
Sorți unguresci cu premii . . .	—.—	107. –
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	55.51
Napoleon	9.81½	9.31
100 marce nemțesci	57.70	57.70
London (pe polița de trei luni) .	116.80	116.75

Nr. 243. 2—3

EDICT.

Reveca Stirb din Arpătac comitatul Treiscaunelor și de religiunea gr. or. părăsind de vre-o 3 ani de ḑile pe bărbatul seu Nicolau Dăndărĕu din Elöpatak, fără ca să se scie locul petrecerei sale, — se citează prin aceasta ca în termin de un an și o ḑi dela datul de jos să se înfățișeze înaintea subsemnatului for matrimonial; căci în cas contrariu și în absență'i se va decide procesul intentat asupră'i de către bărbatul ei.

Elöpatak la 27 Octomvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Heghigului.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punțĭ, sûnt asemenea celor de 140 punțĭ de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[57] 7—12

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 148. Sibiiu, Marți 18 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe săptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvrie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fâșii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 17 Decemvre.

Din revista politică a numerului precedent, am vĕḑut că după ḑiaristica ungurească, Românii și naționalitățile nemaghiare din Ungaria și Transilvania sûnt oameni fericiți. Boemii și preste tot, acei cari nu sûnt Nemți în Cislaitania și Poloni în Galiția, ar trebuí să caute la noi rĕvnind, căci sûnt încă departe de a se bucura de drepturile de care ne bucurăm noi în Ungaria.

Cine va cetí în Germania, în Francia, în Italia și în alte părți ce scrie d. e. „P. Ll.“ va cugeta, că la noi nimenea nu mai are nimica de dorit. Ba chiar și cei de preste Laita întru cât nu sûnt Nemți, dacă vor crede celor scrise în presa ungurească, vor cugeta, *extra Hungariam non est vita.*

Dară e amară fericirea noastră, cu deosebire a Românilor. Poporul român, după Maghiari cel mai numĕros în țĕrile coroanei ungare, situat în părțile cele mai tari, făcênd parte dintr'un element, care însuși Maghiarii când 'și-ar pricepe interesele, ar trebui să'i dea tot concursul și să'l spriginească, are, putem ḑice de seculi, să se lupte contra încercărilor de tot feliul de desnaționalisare. In seculii trecuți a fost luată religiunea drept mijloc, eară în timpul de față, usând guvernul maghiar de prevalența elementului maghiar politică, se servesce de legislațiune ca politicesce să'l facă imposibil și de justiție, de administrațiune și de instrucție ca să'i ecsileze limba între cei patru păreți ai casei, va să ḑică, în familie. Ce însemnează această imposibilitare, ce însemnează acest ecsil? însemnează a reduce naționalitatea română, ca atare, la nimica. Legile cari se aduc de legistațiune sûnt numai în limba maghiară; tribunalele aduc sentențe numai în limba maghiară, administrațiunea își publică toate circularele, convocările și resoluțiunile numai în limba maghiară. Pentru noi cari nu sûntem Maghiari numai cifrele dărilor, încât aceste sûnt arătate prin cifre, au obligată însemnătate, numai când e să plătim și să dăm recruți autoritatea 'și aduce aminte și de noi, pe când dealtmintrea se face a nu scí că esistăm.

Dar legea pentru naționalități? ...Ce să întindem vorbă lungă? Aceasta are un talisman prin care i se nivelează toate disposițiunile liberale la aparență. Ori ce disposițiune care s'ar păré în favorul naționalităților nemagiare, este mărginită prin fatalele cuvinte: „după putința“ și pracsa ne dovedesce, că nimica nu e nici „după“, nici „cu“ putință și așa toată putința este într'acolo ca și când în Ungaria ar fi numai Maghiari, precum sûnt în Francia numai Francezi și în Italia numai Italiani.

Află maioritatea Românilor că e cu cale ca lucrurile aceste să meargă tot așa? Cine consimte cu idea aceasta, fie din indiferentism, fie din teamă de persecuțiuni, nu este numai complice la persecuțiunea naționalităților nemaghiare, dară e și un logic inimic al patriei; căci patria are să se raḑime de toți cetățenii de o potrivă, trebue deci să cultive și interesele tuturor de o potrivă.

Nu facem nici o propunere, nu prejudecăm nimica; însĕ atragem atențiunea celor competenți asupra evenemintelor ce se petrec dincolo de Laita și ne permitem modesta întrebare, că oare nu ar fi timpul să dăm și noi un semn de viață *ad normam Bohemorum.* Scim că comitenții națiunei n'au fost cu totul neactivi, dar am vrea ca cel puțin să scie și publicul român, ce au făcut acei comitenți ca națiunea să se enunțe.

Revista politică.

Sibiiu, în 17 Decemvre,

Un nou proiect de lege se pregătesce a se pune pe masa dietei ungurescĭ, care privesce scoalele medie. Proiectul regulează și cuprinde întreaga instrucțiune din scoalele medie afară de planul de învĕțământ, ne spune „Egyetértés.“ Proiectul va vení la desbatere cătră sfêrșitul sesiunei.

Pretensiunile Cehilor vor rescolí multă pulvere. Între Nemții din Boemia, ne spun ḑiarele din Viena, se pregătesc manifestațiuni contra acestor pretensiuni și în special contra cehisărei universitățeí nemțesci din Praga.

In Constantinopole este un cas foarte caracteristic la ordinea ḑilei. Un preot (ulema) mahomedan a ajutat unui misionariu englez la traducerea unor capete din biblie în limba turcească. Din causa aceasta respectivul ulema fu după legile mahomedane condamnat la moarte. Ambasadorul englez din Constantinopole a adresat un ultimat porții de cuprinsul că, dacă nu se retrage sentența în trei ḑile, va întrerupe raporturile diplomatice cu Poarta și va cere instrucțiune, ce atitudine să observeze în viitoriu.

Liga albaneză stăruiesce pe lângă resistență. Ea amenință, că dacă trupele lui Mouktar pașa vor înainta până la Rosalia și se vor încerca a esecuta cederea Gusiniei, va scí să'și apere ținutul. Agitațiunea cresce. De altă parte Muntenegrul a ficsat ultimul termin pentru cedere pe ḑiua de crăciun.

La a doua căsătorie a preoților.

(Respuns d-lui V. Mangra din Arad).

(Urmare).

Am fost scris în tractatul meu, că a doua căsătorie a preoților, strîns luată, nu învoalvă în sine doctrina, ci stă sub întrebare un codice de lege etc. Însĕ dl M. ḑice că învoalvă și esplică doctrina astfeliu „căci doctrină numim ori ce principii religioase, filosofice sau de drept“ etc. „Astfeliu, — ḑice dl Mangra, — avem o doctrină a religiunei, o doctrină a filosofiei, o doctrină a dreptului, etc. În special numim doctrină în crestinism învĕțământul bisericei atât cel dogmatic cât și cel privitoriu la constituțiune, cult și disciplină. Și ca să vaḑă dl Sturza — ḑice dl Mangra, — că prohiberea a doua a preoților este doctrină, în biserica ortodocsă, n'are trebuință decât să privească în oare-care studiu de teologie, pastorală ori de dreptul canonic, studii care se învață în toate institutele teologice ortodocse.“ După cum definează dl M. doctrina în general are să cuprindă în sine toate regulele din lume. Așa că mai pe urmă și instinctul animalelor va să fie o doctrină. Eu sciu și cred că și alții cari

FOIȚA.

O iernare în ghiață.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Oara a șasa de sara sosì și Penellan făcea disposițiuni de a gătí de cină. Apa începuse deja a ferbe. Penellan s'a cobărît după carne sărată în combusă, care vrea să o fearbă. Când se întoarse Penellan la cuptoriu Andreiu Vasling ocupase locul. El ședea lângă căldare și ferbia într'ênsa dărabe mari de untură.

„Eu am fost înaintea dtale aici Andreiu Vasling, se răstì Penellan cătră cârmaciu; pentru ce 'mi-ai luat locul?

— Cu bună samă din același motiv, din care ai vrea dta earăși să'l ocupi; vreau să'mi fac de cină, respunse Vasling.

— Lasămĕ la căldare, altcum o să veḑi, că cearta noastră va avé un sfêrșit reu, strigà Penellan.

— N'o să vedem nimica, replicà Andreiu Vasling cu ironie, de'ți place, de nu'ti place, eu am să'mi gătesc de cină până în sfêrșit.

— Eară eu îți spun, că dta nu vei gătí aici cina dtale, strigà Penellan, și s'a repeḑit ca turbat la Andreiu Vasling, care îndată a pus mâna pe cuțitul seu cel mare și strigând pe norvegiani și pe Aupic îi chemà într'ajutoriu.

Miserabilii într'o minută erau cu toții înarmați cu pumnale și pistoale; Penellan înțelesese acum că totul era făcut cu plan.

Andreiu Vasling de bună samă luase a supr'ași problema de a pune bine pe Penellan, căci miserabilii ceilalți au alergat deadreptul la asternuturile bolnavilor, Misonne, Turquiette și Pierre Nouquet. Acest din urmă era așa de bolnav, încât abia putea să se misce. El căḑuse în mânile selbatecului Herming, pe când Misonne se apăra cu o bardă de Aupic, eară Turquiette se lupta înverșunat cu norvegianul Hocki; Gervique și Gradlin suferiau atât de tare, încât abia puteau observa, ce se întêmpla în giurul lor.

Pierre Nouquet primì o împunsetură de pumnal în coaste. Herming creḑù, că 'și-a deslegat problema și se îndreptà spre Vasling, care cuprinse pe contrariul seu preste mijloc, vrênd să'i dea mână de ajutoriu în luptă.

Însĕ îndată la începutul luptei s'a resturnat căldarea dela foc și așa unsoarea ajungênd pe cărbunii aprinși au împrăștiat mirosul cel greu în aer.

Maria se sculà din așternut plângênd tare și s'a grăbit spre Ioan Cornbutte. Acesta zăcea în asternutul seu și hropotia înfricoșat.

În privința puterei Andreiu Vasling nu se putea mĕsura cu Penellan și a observat din vreme, că el va sucumbe; atunci a vĕḑut pe Herming venind și strigà:

„Ajutoriu, Herming! ajutoriu!

— Ajutoriu, Misonne strigà Penellan. Misonne însĕ era jos și se lupta cu Aupic, care vrea să'l străpungă cu cuțitul. Barda era nepotrivită pentru feliul acesta de luptă; el nu putea umbla cu ea, și trebuia să se apere de pumnal, cu care turbatul Aupic vrea să'l străpungă.

Sângele curgea în torenți; lupta se înăspria din minut în minut. Turquiette fu trântit la pămênț de Iocki cel de o putere estraordinară, primise o împunsetură în umĕr și se silia în zădar să pună mâna pe pistolul din șerpariul norvegianului. Acesta îl ținea ca în strug, încât ori ce mișcare era cu neputință.

Strigând Andreiu Vasling, care fu împins de Penellan spre ușa dela întrare, Herming s'a grăbit a vení, însĕ în momentul, când vrea să înfigă cuțitul în spinarea subcârmaciului, acesta cu o lovitură puternică de picior îl culcà la pămênt. Prin mișcarea aceasta a lui Penellan a succes lui Audreiu Vasling a'și elibera mâna dreaptă; însĕ ușa dela întrare, în care amêndoi bărbații răḑimau cu toată greutatea lor, s'a desfăcut și Andreiu Vasling a căḑut pe spinare.

Atunci a resunat un teribil mugit. Un urs înfricoșat pe care 'l-a vĕḑut mai ântâiu Andreiu Vasling, se arată pe drepte; cel mult dacă va mai fi fost în depărtare de patru urme. În momentul același se auḑì au cetit opuri de filosofie şi au ascultat prelegeri mai înguste din ea ca mine, că filosofia are principii, pre care apoi dl M. le poate numí doctrină, dacă vrea, însĕ filosofii nu s'au prea îndatinat a folosí acest termin.

Dar legile civile încă nu am auḑit a se numí doctrine, pănă acuma. Aceasta însĕ o las să o judece juristii. Fără voiu merge la doctrina creştină.

Doctrina crestinismului, care, după cum ḑice dl Mangra, cuprinde în sine tot învĕţământul bisericei privitor la ori ce feliu de categorie, adecă ori ce literă şi mişcământ, din crestinism dela întemeiarea bisericei pănă în ḑiua de astăḑi, ba doară şi societatea crestinească, ca corp viu al bisericei prin urmare şi noi toţi am fi doctrină, după cum ḑice dl M.; voind ca prin aceasta mrege fără margini să cuprindă şi a doua căsătorie a preoţilor.

Dară eu sciu, că doctrina în înţeles strîns şi crestinesce luat, cuprinde în sine religiunea creştină dogmatisată şi simbolisată pre basa sântei scripturi, şi ca eflus al doctrinei avem tainele, ritul, tipicul, ş. c. l. Eară canoanele sûnt legi pentru regularea societăţei crestinesci; şi „se vede din ele, că s'au chibsuit după împregiurările, în care devenise biserica după apostoli, apoi se vede şi aceea, că unele dintre aceste canoane s'au schimbat, după cum cerea trebuinţa bisericei.“ Aceste le citez d-le Mangra după marele Andreiu Şaguna pre care cred, că nu vei avé cutezanţă a'l poreclí de protestant şi schismatic ca şi pe mine.

Şi eu încă nu am ḑis alta în tractatul meu decât, că canoanele s'au schimbat din când în când, după împregiurări şi e de lipsă şi acuma să se aducă în consonanţă cu societatea crestină, şi aceasta am ḑis nu din capul meu, ci după cum am auḑit din autorii bisericei ortodocse, pre cari 'i-am consultat, şi poate că pe când am scris, nu 'mi-am adus aminte de literă ca să pun degetul d-lui Mangra pe ea, însĕ dl M. trebuia să scie că e aşa, sau nu, şi apoi să cuteze a se espectora ca şi când a'şi grăí neadevĕr; dară nici atunci nu asteptam dela dl M. un stil aşa brutal.

Aşa dară d-le Mangra doctrină nu este tot una şi sinonimă cu canoanele, cari se schimbau; ci: doctrina crestină este sinonimă cu religiunea crestină revelată de Is. Chr. însuşi; doctrina este sinonimă cu credinţa crestină dogmatisată şi simbolisată pe basa sântei scripturi. Şi dl M. este cel dintâiu, care botează canoanele de doctrină, în biserica noastră. Pentru asigurarea aserţiunilor mele, voiu cita date dela un autor modern, în care sum convins, că şi dl M. va crede, eată-le: „Crestinismul este o doctrină positivă revelată de Iisus Christos, care nu poate fi interpretată decât pe cuvêntul lui Dḑeu.“ [1] Mai departe ḑice: „De câte ori se nasce vre-o cestiune doctrinală în crestinism sau îndoieli în privinţa sensului cutărui loc din sânta scriptură (adecă admite şi recunoasce dl autor, că doctrina este sinonimă cu sânta scriptură) noi trebue să apelăm la autoritatea bisericei. [2]

Prin urmare a doua căsătorie a preoţilor nu învoalve în sine doctrină, ci stă sub întrebare un codice de lege bisericesc şi aşa dl Mangra este cel ce confundă canoanele cu dogma şi cu doctrina, şi nu eu; şi dacă nici acuma nu mĕ va crede dl Mangra, atunci singur d-nealui nu este în curat cu sine însuşi, şi în astfeliu de cas nu sciu cum să'i demustru şi la cine să mĕ mai provoc dacă d-nealui nici pe Vasiliu Mangra nu vrea să'l creadă, care înaintea d-nealui este o autoritate infalibilă.

Ḑice dl M. mai departe, că testul meu: „că fără de lege pĕcatul mort era,“ îl aduc cu intenţiune sau fără de intenţiune în contra legei, ce opresce a doua căsătorie la preoţi, şi ḑice că eu „denaturez în mod evident învĕţământul bisericei în punctul acesta, căci testul se repoartă la legea lui Moise.“

Am să spun d-lui M. dacă se îndoiesce şi despre aceea: că eu toate citatele şi documentele amintite în tractatul meu, le-am adus cu intenţiune bună, ca să spriginesc opiniunea mea, eară cumcă prin aceasta a'şi fi delăturat învĕţământul bisericei nu stă, ci aceasta este o afirmaţiune din inima rea a d-lui M., de care este plin „audiatur et altera parsul“ *) d-nealui; pentrucă chiar să se refereze la legea lui Moise nu perde nimica din valoare, pentrucă apostolul preciseează pĕcatul prin lege, şi şi eu aceea am făcut, chiemând şi pre apostol în ajutoriul meu; eu dară nu am ḑis, că nu se reportează la legea lui Moise citaţiunea mea. Dară dl M. „a ḑis, ca se ḑică, că a ḑis, că va ḑice.“ Eu toate citatele din sânta scriptură la care se provoacă dl M. încât sûnt scoase fidel, le respectez; şi nu vreau a le da alt înţeles, după cum face d-sa. Pentrucă sum convins, că on. cetitori, încă sciu judeca, ca şi noi şi nu au lipsă de aceea.

Vine apoi dl M. cu nisce insinuaţiuni asupra mea, de care m'am mirat nesciind la ce şi unde se referesc; pentruca on. public să poată judeca, voiu cita mai iute espeptoraţiunile d-lui Mangra, şi după aceea punctul din tractatul meu, asupra căruia se espeptorează d-nealui. Eată ce ḑice dl M. despre mine: „Din toate aceste învederează, că dl Sturza care pretinde cu un feliu de aroganţă a fi la nivelul teologiei ortodocse, tocmai d-sa caută să pună altă temelie bisericei, decât cea pusă, carea este Iisus Christos, şi cum se poate observa din întreg tractatul, d-sa remâne în adevĕr protestant, în ceea ce privesce modul de esplicare a sântei scripturi. Urmând o interpretare gramaticală individuală a scripturei, el reneagă cu o culpabilă uşurinţă interpretarea colectivă, ce ni o presentă mărturisirea constantă şi universală a bisericei! Faţă cu asemenea direcţiune primejdioasă, pentru învĕţământul bisericei, pelângă tractarea cea cu blândeţă şi pacienţă, apostolul Pavel ḑice „slugei d-lui“: „Predică cuvêntul, stăruesce la timp şi fără timp, mustră, ceartă, îndeamnă cu toată îndelugărăbdarea şi cu învĕţătura.“ [3] „Căci lauda noastră aceasta este: mărturia consciinţei noastre, că întru dreptate şi întru curăţie dḑeească, eară nu întru înţelepciune trupească, ci întru darul lui Dḑeu, am petrecut în lume.“ [4] Ce puţină stimă şi respect are dl Sturza pentru testele sântei scripturi se vede din forma ciuntită şi ruptă din legătura lor, în care le citează. În adevĕr prin pasagiul „aceasta este fala noastră, mărturisirea consciinţei noastre“ aşa ciuntit şi isolat, cum este părintele Sturza ni se presentă, nu ca preot ortodocs, ci ca o persoană cu intenţiuni suspecte pentru spiritul crestinismului, ca un liber cugetătoriu modern, care nu recunoasce nici o regulă sau lege, în materia de credinţă religioasă, afară de conscienţa şi propriele sale opiniuni! Şi apoi, aceasta este adevĕrul, care ḑice, d-ta că vorbesci, în numele şi pe temeiul evangheliului?“

Eată acuma punctul asupra căruia vorbesce dl M. aşa fără de respect: „Ce se atinge de doctrina crestinătăţei, mĕ ierte amicul meu, că eu cu dogma şi cu doctrina nu am avut nimica, ci am vorbit la tema mea, despre a doua căsătorie a preoţilor,“ care strins luată nu învoalve în sine doctrina, ce stă sub întrebare, un codice de lege bisericesc, la care 'mi-am permis a vorbí „necăutând folosul meu, ci acelor mulţi ca să se mântuiască.“ [5] „Că fără de lege, pĕcatul era mort.“ [6] Şi aceasta o fac pe basa constituţiunei bisericesci, pe pracsa luată din biserica noastră de pe timpul sinoadelor, şi după usul ce 'l-a folosit sânţii Părinţi, pe care îl voiu desvolta mai pe larg la locul seu în acest tractat.“ „Întru adevĕr 'mi-au venit curios însinuările ce mi s'au făcut ca şi când eu a'şi fi lovit în temelia bisericei şi în doctrină, şi amicul meu se face mai mare teolog decât „cari poartă sarcina slujbei acesteia,“ citându'mi toate scripturile despre credinţa revelată de Iisus Christos, despre propaganda sânţilor Apostoli şi misiunile lor, pre cari şi eu le propag, fiind următoriu învĕţăceilor lui Christos, şi de care eu nu am avut lipsă a le audí, „pentrucă credinţa o ador, religiei mĕ închin,“ „şi altă temelie nimenea nu poate să pună, afară de aceea ce este pusă, care este Iisus Christos.“ [7] „Au doară vrăjmaş m'am făcut voauĕ, grăindu-vĕ voauĕ adevĕrul?“ [8]

Dară vĕd că amicul M. confundă canoanele cu doctrina şi cu dogmele, şi pe aceasta basă pe mine mĕ face protestant, şismatic, eretic şi nu sciu mai ce: „Dară slugei d-lui nu se cade să se sfădească ci blând să fie către toţi şi cu multă pacienţă.“ [9] „Căci aceasta este fala noastră, mărturisirea conscienţei noastre.“ [16] „Eâră conversaţiele cele rele strică năravurile cele bune.“ [11] Acuma rog pe on. public ca să judece că convine rĕspunsul d-lui M. la punctele citate ací? Eu ḑic că nu, şi aşa cred că vor ḑice toţi oamenii neparţiali. Pentru aceea invectivele ce mi-le face dl M. le resping cu indignaţiune. (Va urma).

Varietăţi.

*(Daruri împĕrătesci) Majestatea Sa împĕratul s'a îndurat prea gratios, a dăruí din şatula privată pentru inundaţii din Cluj 2000 fl. şi din comitatul Bihorului 1000 fl, apoi pentru arşii din Ruskin 300 fl.; şi pentru locuitorii din satul Szent-Andras, cari pătimesc din pricina miseriei, 200 fl. v. a.

* *(Învitare).* În conformitate cu dispoşiţiunile statutelor, §§. 5 şi 9 se învită prin aceasta toţi P. T. membrii activi ai „Reuniunei-române de cântări“ la *adunarea generală*

---

[1] A se vedé nrul 42 din „Biserica şi scoala“ pagina 345 subscris de Vasiliu Mangra.

[2] A se vedé nrul 42 din „Biserica şi scoala“ pagina 346 subscris de Vasiliu Mangra.

*) În numerul trecut în loc de: „*Audiatur*“ are să se cetească: „*Audiamur*“ et altera pars. R.

[3] II Tim. 4. 2. [4] II Cor. 1 12.

[5] I Cor. c. 10. 33. [6] Rom. c. 7. 8.
[7] I Cor. c. 3 v. 11. [8] Gal. 4. 16.
[9] II Tim. c. 2. 24. [10] II Cor. 1. 12.
[11] I Cor. c. 15 v. 33

---

o puşcătură, ursul se întoarce numai decât, şi Andreiu Vasling care se ridicase şi nu mai avea grigea lui Penellan, a plecat după el.

Subcârmaciul a pus uşa eară la locul ei şi a căutat împregiur. Misonne şi Turquette erau într'un unghiu legaţi fedeleş de inimicii lor şi se siliau înzădar a'şi rupe legăturile; Penellan a alergat într'ajutoriul lor, fu însĕ respins de Aupic şi de cei doi Norvegiani. Puterea lui aşa era de consumată încât nu mai putù da pept cu cei trei bărbaţi şi în puţine minute era şi el legat încât nu se puté clătí. Chinuitorii lui alergară apoi la strigarea cârmaciului, sus pe pod, căci ei nu credeau altă decât că el se luptă acolo cu Ludovic Cornbutte. Andreiu Vasling se lupta aici cu un urs, cărui i deduse deja douĕ cuţite, animalul umbla să lovească cu brâncile pe contrariu, umbla să'l nimerească şi aşa îl mâna mereu spre bastingă.

Mai avea numai puţini paşi pentru retragere şi apoi era inevitabil perdut; atunci se aude a doua puscătură şi ursul cade la pământ. Andreiu ridică ochii şi vede că Ludovic Cornbutte care şedea sus în garnitura catargurilor, 'l-a scăpat de moarte. Glonţul pĕtrunse în inima ursului şi la omorît la moment.

În Andreiu Vasling însĕ ura era prea mare încât gratitudinea să poată găsí un rol în inima lui; căutà în giurul seu şi vĕḑù pe Aupic cum zăcea întins mort pe pod, ursul 'i-a tras una cu brânca colosală de 'i-a sdrobit capul. Iocki se apĕra desperat cu o bardă de acelaşi urs, care tocmai ucise pe cameradul seu. Animalul sângera acum din mai multe rane, se lupta însĕ cu atât mai cu înverşunare. Un al treilea urs mergea spre partea dinainte a podului.

Andreiu Vasling nu se interesa de el şi s'a împreunat cu Herming spre a elibera pe Jocki din braţele ursului. Amêndoi au tras cu pistoalele in animal; dară când a căḑut acesta mort mai tinea între brânci numai un cadavru.

„Numai doi mai sûntem dintr'ai nostri“, ḑise Andreiu Vasling cu o rancună selbatecă;“ dacă însĕ vom fi învinşi, voiu ca mai nainte sa'mi resbun!“

Herming, fără de a rĕspunde, umplù de nou pistolul; trebuia delăturat şi ursul al treilea.

Vasling căuta spre partea dinainte a podului şi vĕḑù, că bestia se suie pe bastingă şi de acolo se înălţa spre garnitură, că să ajungă la Ludovic Cornbutte. Cârmaciul lăsà puşca în jos; o bucurie diabolică strălucia din ochii lui.

„Aşa dară încă pot totuşi să'mi resbun asupră'ţi, strigà el.

Într'aceea Ludovic Cornbutte s'a retras pe un catarg, dară ursul s'a suit şi acolo şi mai era numai şase urme departe de dênsul. Atunci Ludovic işi îndreptà puşca spre animal ochindu'l.

Şi Andreiu Vasling se pregătì să pusce; dacă cădea ursul vrea să omoare pe Ludovic Cornbutte.

Căpitanul june a tras asupra bestiei, se părea însĕ că nu o a nimerit; ea s'a avêntat şi a sărit pe catargul marţial, încât s'a cutremurat catargul.

Andreiu Vasling a strigat de bucurie.

„Herming adu'mi pe Maria, adu'mi mireasa“ strigà el matrozului norvegian, şi acesta se grăbì a se coborí jos în locuinţă.

Animalul turbat s'a răpeḑit asupra lui Ludovic Cornbutte, care căuta scăpare de ceea parte a catargului; în momentul însĕ, când bestia vrea să pună brânca pe el, indemânatecul marinariu s'a atêrnat de o pardună şi s'a lăsat pe aceasta în jos. Când era la calea jumĕtate i fluerà un glonţ pe la urechie; Andreiu Vasling a puşcat asupră'i dară 'l-a greşit. Acum amêndoi contrarii îşi stau faţă în faţă.

Lupta trebuia să fie acum decidḑĕtoare; Andreiu Vasling spre a'şi recorí setea de resbunare a poftit presenţa junei fete la moartea iubitului ei, dar prin aceasta s'a lipsit el însuşi de ajutoriul lui Herming. Prin urmare acum era avisat numai la ajutoriul propriu.

Inimicii se apucară aşa de ţeapăn, încât nici unul nu se putea retrage; dintre ei unul trebuia să moară. Sângele curgea deja din amêndoi; Andreiu Vasling căuta să cuprindă grumaḑii contrariului cu braţul sĕu şi să 'l trânteasca, Ludovic Cornbutte *ordinară*, ce se va ţiné Sâmbătă în 3 Ianuarie st. n. 1880 la 6 oare sara în sala Nr. 24 a Seminariului Andreian, strada Măcelarilor.

Objecte de pertractare:

1. Raportul comitetului despre activitatea sa şi a Reuniunei române de cântări în decursul anului 1878/1879.
2. Preliminarea bugetului pre anul 1880.
3. Alegerea comitetului definitiv.
4. Eventuale propuneri.

Sibiiu în 26 Decemvre n. 1879.

Comitetul.

*(Episcopul Angyelics) substitutul patriarchal sêrbesc a sosit în 24 Dec. în Carloviţ. Deşí sosirea lui n'a fost însciinţată mai înainte, el totuşi — după cum ne spune „P. Lloyd“, — fu primit de populaţie cu entusiasm şi cu strigete entusiastice: să trăiască Majestatea Sa, regimul şi noul administrator.

* (Emigrarea din Ungaria). Jurnalul local din Szentes întăresce scirile, cari se cetiră în timpul din urmă în jurnale, că familii numĕroase de acolo au întenţiunea, a emigra în America. Acesti oameni sătui de Europa nu se pot abate dela propusul lor, a'şi cerca norocul în noua lume, pre lângă toată descrierea soartei triste a emigranţilor. La 40 familii din Szentes sûnt resolute a emigra. Conducĕtorii mişcărei sûnt postovariul Iosif Antal, măsariul Stefan Erdei şi socaciul Alesandru Pop. Ei voiesc a se colonisa în republica argentină, unde cu *patru* floreni plătinḑi în 10 ani capĕtă un jugĕr de pământ şi în anul dintâi sĕmênţa de lipsă cât şi intentenţia. Locuitorii din Szentes — după cum anunţasem deja în unul din numerii „Teleg. Român“ — în aceasta afacere a lor s'au adresat către consulul republicei argentine în Genova, care le a şi scris o epistolă în limba italiană. Ne pricepênd ei însĕ această epistolă, Iosif Antal a călĕtorit la Pesta spre a i se traduce scrisoarea. După reîntoarcerea sa proiectul emigrărei poate că se duce în deplinire. Unul dintre iubitorii de emigrare — după cum ne spune tot numita foaie locală — a ḑis către redactorul ei: „Noi aici numai putem trăí. Profesionistul, care e avisat numai la profesiunea lui şi n'are pământ de unde să'şi scoată pânea, aici nu o mai poate duce şi e silit a se duce acolo, unde'i surîde o soarte mai bună“.

Adunarea naţională sêrbească din Niş se află în posesiunea unei suplici subscrise de 100 familii din localităţile de pe marginea stângă a Tisei: Szörny, Deszka, Gyala şi Sszent-Ivan, prin carea se roagă, ca scupştina să le conceadă, a se colonisa în cercul dela Topliţa, în ţinutul dobêndit de curênd, şi a li se da pământul de lipsă pentru traiu. Maioritatea suplicanţilor e de naţionalitatea sêrbească, printre acestia însĕ se află şi mulţi Unguri. De altmintrelea e de priceput uşor, că ţĕrenii trag la o ţară unde un milionariu sau un posesor de mai multe mii jugere de pământ plătesce toată darea ca *macsimum* 34 de galbini.

În privinţa emigrărei scrie mai departe „Magyarorszag“, că regimul prusesc căruia în urma emigranţilor cari nimeresc pe toată ḑiua la staţiunea din Oderberg i s'a atras prin aceasta atenţiunea asupra Ungariei, a trămis din Breslau un amploiat de rang mai înalt, care în restimp de 3 sĕptĕmâni a petrecut în comitatele unguresci Saros, Abauj şi Zemplin. La reîntoarcerea lui să se fi esprimat acest amploiat: „Despre o administraţie mai rea ca aceea, ce am vĕḑut-o eu acum, n'am avut nici o închipuire. Unde în miserii, ca cea de faţă, domnesce atât de puţină pricepere şi idee pentru administrare, acolo ţara trebuie să peară. O posiţie de tot miserabilă!“ „Magyarország“ mai spune, cum au trămis pretorii pre pandurii pe sate şi au ameninţat răbdătorilor de foame, că acela, care va vorbí despre emigrare, va fi încuiat şi bătut cu bâte. Acuma se înţelege că nenorociţii, cari în loc de a primí ajutoriu sunt ameninţaţi barbaresce, vor emigra cu atât mai vêrtos.

Rectificare.

În articulul d-lui V. Mangra intitulat „Antireflecsiuni“ şi publicat în foia noastră Nr. 139 s'au strecurat mai multe erori de tipariu, care actí altereazà, actí întunecă sensul espresiunilor. Acele erori le îndreptăm precum urmează:

Faţa ântâia, coloana a doua, alinea ântâia, şirul 12, în loc de „n'ar puté“ să se cetească: „*ar puté*“. Ear, tot pe faţa aceasta, coloana a treia, alinia patru, şirul 11, in loc de „adevérului seu“ să se citească: „*adversariului seu*“.

Faţa a doua, coloana primă, alinea primă, şirul al patrulea, în loc de „omului mediu“ să se citească: „*evului mediu*“, ear mai jos, tot pe această coloană, şi în această alinie, şirul 14, în loc de „ale nimicí“ să se citească: „*a se nimicí*“. În alinea trei, tot în coloana primă, şirul 11, în loc de „Însĕ canon apostolesc să se citească: „*Insuşi canonul apostolesc*“. În coloana a doua, faţa a doua, linia primă, şirul al optulea, după cuvintele „de oarece sub raportul dreptului canonic“ să se adaugă cuvintele: „*căsătoria preoţilor şi*“ căsătoria mirenilor etc.

Posta din urmă.

(Legaţia română) dela Constantinopole a primit după cum ne spune „Resboiul“ la 4 ale curentei o telegramă din Monastir, care o încunosciinţează că „d. Apostol *Mărgărit*, institutorul român dela Vlaho-Klisura, a fost atacat de nisce asasini greci, la Bitolia, şi a fost lovit de moarte.“

Legaţia română ar fi şi cerut de la sublima Poartă o grabnică satisfacere, prin pedepsirea culpabilor şi garantarea siguranţei institutorilor români din Macedonia.

Publicând această scire, ḑiarul la „Turquie“ scire următoarele: „Se scrie că d. Mărgărit a fost obiectul unor mari persecuţii din partea acelora cari sûnt genaţi prin esistenţă în acele părţi a grupului român, din care face parte şi acest institutor. Odiosul atentat, în care a căḑut victimă, este încoronarea acestei opere de violenţă care va produce nisce fructe cu totul altele de cât ce s'aşteaptă.

„Autorii acestui atentat vor fi renegaţi de naţiunea greacă, care este destul de înteligentă ca să priceapă cât de mare rĕu aduce causei sale asemenea violenţe. Cât pentru grupul român, el nu cere de cât să trăiască în pace sub guvernul Sultanului, şi nu argumente de felul acesta 'l vor face să renunţe la modul seu de a vedé.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 29 Decsmvre n. Cabinetul francez s'a constituit cu Freycinet ca president şi ministru de esterne. Farre a luat asupră'şi resboiul, Cazot justiţia, Magnie finanţele; Waddington, Say şi Greslay s'au retras.

London, 29 Decemvre n. Generalul Robert a învins pe Afghani şi în 24 şi 25 a întrat în Cabul.

Constantinopole, 29 Decemvre n. Layard a prelungit terminul pentru respunderea la reclamaţiunile sale până la 30 Decemvre seara. (Veḑi revista pol. Red.)

Loc deschis.*)

Dle Redactor! Binevoiţi a publica pe responsabilitatea noastră următoriul articul:

Un barbat evlavios, de naţionalitate român, cu numele Isac Şerban din oraşul Verşeţ, a testat, înainte de aceasta cu 7 ani, bisericei greco-orientale române din Sct. Janos suma de 210 fl. v. a., hotărând ca să se cumpere cu ea un clopot la sânta biserică.

După moartea numitului nostru binefăcător suma de 210 fl. s'a întabulat judecătoresce pe realităţile veduvei Teodora Şerban în favorul bisericei noastre. Veduva a refusat sub diferite preteste rogările noastre de a ne esolví suma testată; ea fiind de naţionalitatea sêrbească, ḑicea că va da acei bani testaţi la o biserică sêrbească, ear nu română.

În urmă furăm siliţi a ne căuta dreptul pe calea legei. Din mai multe părţi ni s'a recomândat ca representant dl. advocat Georg Nedelcu din Verşet, care e şi jurisconsultul scaunului protopopesc din acest oraş. Cu încredere deplină am predat causa procesuală acestui advocat, care ne a şi câştigat procesul. Noi 'i-am şi fost mulţămitori pentru aceasta, — dar ce să veḑi în urmă? Dl advocat G. Nedelco 'şi-a bătut joc de noi într'un mod care deroagă nu numai dênsului, ci şi statului advocaţial, din care face parte. Eată cum s'a portat vestitul advocat român din Verşet cu banii testaţi bisericei noastre. Dl advocat a primit în luna lui Martie după deciderea procesului, dela veduva Teodora Şerban, suma întreagă de 210 fl. pe cale de pace, fără esecuţiune. Cu toate aceste dl advocat a cerut şi primit pentru esecuţiune dela biserică 15 fl. v. a. Ce fel de pracsă advocaţială este aceasta dle advocat Nedelcu?

În 3 Aprilie d. adv. Nedelcu a însciinţat pe preotul nostru Ioan Neagoe că a primit banii şi i a ḑis să vină cu unii membri din comitetul parochial ca să-i primească dela dênsul. În 8 Aprilie s'au înfăţişat presidentul comitetului parochial, sus numitul paroch, judele comunal cu membrii din comitetul par., Petru Cornea şi epitropul Ioan Remnianţ în cancelaria dlui adv. Nedelcu pentru primirea banilor. Spre mirarea tuturor celor de faţă dl advocat ne ḑise de astădată, că nu a primit banii, să venim însĕ preste 8 ḑile, atunci ni-i va preda. În 16 Aprilie înfăţişânduse membrii sus numiţi şi Ioan Cornea la d. advocat, dênsul îi primí bine şi se arĕtà gata a merge cu dênşii la măestru să tocmească clopotul. În casa măestrului dl advocat se puse şi facù un contract în doue parii. Cetinduse şi aflânduse bun contractul dl Nedelcu dede arvună măestrului 50 fl.; ear restul de 160 fl. nu ni l'a plătit, a voit însĕ ca să subscriem noi contractul ca obligaţi. Nesuccedêndu-i intenţiunea de a ne prinde în cursă a cerut să-l mai asteptăm cu plătirea banilor 8 ḑile. Cu aceasta ocasiune am înţeles că d. adv. Nedelcu a cumpĕrat cu banii bisericei noastre ¼ sesiune de pământ în Giamul mic. Am asteptat nu 8 ḑile ci 8 sĕptămâni, dar şi după trecerea acestui timp dl adv., departe de a ne plătì banii, ne a intimpinat cu nisce cuvinte ordinare de batjocură, pre care nu le potem reproduce. În 8 Maiu membrii susnumiţi ai comitetului parochial ducênduse de nou la dl. Nedelcu l'au amerinţat pentru casul de neplătire cu aretarea disciplinară la camera advocaţială din Timişoara. Neplătind nici de astădată, după o consultare cu dl protopresbiter tractual, s'a făcut aretarea disciplinară. Camera advocaţilor prin resoluţiunea sa Nro 325, la care a adaus şi desvinovăţirea dlui Nedelco, ne îndreaptă la tribunalul reg. din Biserica albă. În rĕspunsul seu către cameră dl Nedelcu afirmă că a primit banii nu în 1 Martie ci în 1 Maiu, şi că preotul ar fi voit să'i folosească pentru treburile sale private, totodată se declară gata a preda banii membrilor de încredere din comitet. Invinuirea ce o aruncă dl Nedelcu asupra preotului e o calumniă, pentru că preotul n'a mers singur după bani. Dacă i-a primit în Maiu pentru-ce nu ni-i ai dat nici până aḑi dle adv. Nedelcu? Este aceasta procedere deamnă de un advocat? Judece onoratul public.

Voind cu toate aceaste să descurcăm lucrul pe cale de pace, ne am înfăţişat de nou la dl advocat Nedelcu în 15 Iulie şi 'l-am rugat să ne predea banii, după cum s'a declarat în respunsul seu de mântuinţă către camera advocaţială. La rugarea proprie 'i-am acordat un nou termin nu de doue sĕptĕmâni cum a cerut ci de doue luni; d-sa s'a obligat în scris că în 8 Septemvrie ne va plătí banii. Înfăţişându-se la acest termin preotul Ioan Neagoe cu plenipotenţă formală să ridice banii dela adv. Nedelcu acesta'i respunde, că n'are bani, dacă ne place să'l dăm în judecată. Eată cum ne a rĕsplătit d-nul Nedelcu bunăvoinţa şi îndulgenţa noastră! Eată cum tractează un advo-

---

însĕ scia foarte bine, că acela, care cade mai ântâiu, este perdut şi ţinea pe inimic strins în braţele sale; lui însĕ'i căḑù cuţitul din mână.

În momentul acesta se auḑì un ţipet sfăşietoriu de inimă; matrozul norvegian aducea pe Maria. Ludovic Cornbutte simţia cum îl birue înverşunarea; el vrea să lase pe Andreiu Vasling, atunci însĕ fură amêndui contrarii strînşi de o îmbrăţişare puternică.

Ursul se coborise de pe catarg şi umbla să striveascà pe amêndoi luptătorii.

Andreiu Vasling era de către animal şi se răḑima de trupul lui, eară Ludovic Cornbutte simţì cum brâncile monstrului se înfig în carnea lui.

„Într'ajutoriu, într'ajutoriu, Herming strigà cârmaciul.

— Într'ajutoriu, Penellan, strigà Cornbutte.

Îndată după aceasta s'a auḑit paşi pe scărí, Penellan se ivesce şi în cel mai de aproape minut descarcă un pistol în urechia bestiei. Un mugit îngrozitoriu se aude, animalul biruit de dureri slăbesce din brânci şi Cornbutte alunecà în momentul acesta mort de jumĕtate jos pe pod, atunci ursul în lupta înverşunată cu moartea strivesce victima sa, pe miserabilul Vasling, şi căḑênd a tras cadavrul cu sine, pe care 'l-a adrobit sub greutatea sa.

Penellan s'a grăbit a da ajutoriu lui Ludovic Cornbutte şi spre marea lui bucurie, a aflat că viaţa amicului seu nu era periclitată prin vre-o vătĕmare mai grea; numai momentan îşi perduse consciinţa.

„Marie! . . . a fost cel dintâiu cuvênt, când s'a deşteptat.

— Mântuiţi! jubilà subcârmaciul; colo zace Herming cu o împunsetură de pumnal în trup.

— Şi urşii . . .?

— Morţi, Ludovice, morţi, ca şi inimicii nostri! Fără de întrevenirea acestor animale noi eram perduţi. Să mulţămim lui Dḑeu pentru bunetatea lui!“

Ludovic Cornbutte şi Penellan s'au coborît în locuinţă, ducênd cu sine şi pe fata jumĕtate leşinată.

(Va urma.)

---

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta Redacţiunea nu ia responsabilitatea. R.

cat român biserica şi pe connaţionalii sei!

În cele din urmă am dat în 30 Septemvre causa cu toate actele la tribunalul reg. din Biserica albă, de unde pănă aḑi nu ne a venit nici un resultat. Ce să facem? De unde să aşteptăm dreptatea? Poate dela înaltul ministeriu . . . . .

Ne-am aflat îndemnaţi a aduce aceste lucruri triste la cunoscinţa publică, pentru-ca să se ferească cel puţin alţi nenorociţi de a cădé în mânile dlui advocat *Georg Nedelcu.* Feriţi-vĕ fraţilor din giurul Vĕrşeţului de acest advocat român, care nu se sfiesce a specula într'un mod atât de nedemn cu banii unei biserice naţionale române!

Sct.-János în 17 Septemvre 1879.*)

Ioane Neagoe m. p.,
paroch şi presid. comit.
Petru Cornea m. pr.,
jude comun. şi membru în comit.
Cusman Nicsa m. p.,
subjude şi membru în comit.
Ioan Remnianţ m. p.,
epitrop bis.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

Vedem că şi „Un etimologist“ este aplecat a delătura de o parte pe u mut din scriere, şi a scrie de altă parte pe a din diftongii ea, oa. Formulând aceste douĕ concesiuni în mod abstract, ajungem la principiul următoriu: Ce nu se aude, nu se scrie; ce se aude, se şi scrie. „Un etimologist“ observă, că „şi ciparianul de altă parte trebue să înveţe din gramatică, d. e. care cuvinte se leagă prin linioară de următoriul cuvênt, şi de ce fel de cuvênt următoriu (d. e. făcêndu-se, făcutu s'au), pentru ca u să nu mai fie mut, ci să se citească“. Noi adaugem că nici chiar linioara nu arată în scrierea cipariană, că u mut se rostesce, de-oare ce vedem pe cipariani scriind d. e. a făcutu-o, lupunem etc. Întrebăm: Când se cetesce u final? Şi apĕsăm încă odată asupra afirmaţiuni pe deplin îndreptăţite, ce o aflăm la „Un etimologist“: „Ciparianul trebue să înveţe din gramatică, în care cas anume u scurt nu e mut, ci se rostesce“.

De altmintrelea u final datoresce esistenţa sa în scrierea de astăḑi mai mult preocupaţiunei latinisatorilor nostri, care la mulţi este atât de înrădĕcinată, încât toate argumentele nu au putere de a o stirpí. Mai curênd poate vei isbutí, dacă vei produce — ceeace s'a ḑis încă înainte cu mai mulţi ani în „Convorbiri literare“ — că u final s'a vîrît în vechia scriere română prin înrîurinţă *bulgară*, căreia au fost espuşi Românii. Adevĕrat este că în scrierile române vechi, incepênd dela secolul XVI, u final se representă prin ʌ, pe care ca literă mută îl aflăm la sfîrşitul cuvintelor în scrierile *bulgăresci* şi *muscălesci.* În tecsturi bulgăresci şi muscălesci, transcrise cu litere *latine*, acel ʌ se înlocuesce de către filologi cu ŭ. Este cu putinţă, că un tecst *bulgăresc* sau *muscălesc* transcris cu litere *latine* şi pus alăturea cu un tecst *românesc*, scris după ortografia *cipariană*, ar spăria pe mulţi cipariani, duşmani a tot ce este *slavon*, şi i-ar îndupleca să elimineze pe netrebnicul u final.

Mare rol joacă preocupaţia şi cu privire la scrierea diftongilor ea şi oa, ba s'ar puté aproape spune, că esistă la mulţi un fel de idiosincrasie împrotiva scrierei corect scientifice. Toţi câţi sciu în adevĕr vorbí românesce conced, că avem de a face cu diftongi, şi numai nisce Români maghiarisaţi, bunăoară de prin Marmaţia, se pot simţí îndemnaţi a pretinde, că cuvinte ca *poarta*, *oameni* etc. s'ar rostí ca maghiar. *partá*, *amény* etc.

Ce e mai mult, oameni cari ne mărturisesc că nu pot suferí scrierea ea şi oa, scriu cu toate aceste d. e. *mea*, *grea*, *greao'a*, *dîo'a* etc. *); va să ḑică se intercalează încă apostroful chiar între acele douĕ sunete, din cari consistă diftongul. Să ni se spună acuma, oare diftongul oa (chiar desbinat în scriere prin apostrof) din *dîo'a* nu se pronunţă întocmai ca şi în *oameni?!*

„Un etimologist“ susţine, că acela care scrie d. e. vediendu, trebue să conceadă a se scrie şi peatră, oameni. Adaugem că Cipariu scrie şi mieu, pierde etc. precum scrie diece, siede etc. Scim cu toţii că scriind pe i în cuvinte ca *mieu*, *pierde*, *fier*, *fierbe* etc. nisuim a însemna cu esactitate chiar şi *nuanţe*, sau facem tocmai aceea ce ciparianii, protivnici ai ecsactităţei, ţin în de obşte de prisos şi adeseori de imposibil. Cine scrie simplu *meu*, *perde*, *fer*, *ferbe* etc. de sigur nu face o greşeală mare, căci chiar rostind deadreptul, precum am scris, n'ar suna tocmai neromânesce. Cu totul neromânesce însĕ ar fi dacă s'ar rostí *petra*, *epa*, *omeni*, *porta* etc. adecă fără adaugerea unui a deplin. Cum poate deci fi, ca acolo unde e vorba mai mult numai de o *nuanţă*, să scriem un *diftong*, şi numai o singură literă acolo, unde trebue să rostim necondiţionat un *diftong* deplin?!

Este mai departe de mirat, cum aceiaşi oameni, cari au declarat semnelor rĕsboiu înverşunat, susţin tocmai acolo semne, unde sûnt cu totul de prisos, scriind *pétra*, *ómeni* etc. Altcum după sistemul, ce ni-'l presentă „Un etimologist,“ accentul *acut* nu este accent *tonic*, şi prin urmare n'ar mai puté fi întrebuinţat (é, ó) pentru scrierea diftongilor ea şi oa. În locul accentului *acut* ar trebuí să între cel *grav.* Nu scim, dacă acelora ce judecă scrierea înainte de toate din punctul de vedere pretins *estetic*, le-ar plăcé mai bine a scrie è şi ò, decât ea şi oa (d. e. pètra, èpa, òmeni, pòrta).

(Va urma).

Lista

contribuirilor pentru inundaţii Români din Transilvania şi Ungaria pusă în cerculaţiune de redacţiunea „Telegrafului Roman.“

Escel. Sa dl Archiepp şi Metropolit Miron Romanul 20 fl., Preacuvioşia Sa P. Archimandrit Nicolae Popea 10 fl., P. Protosincel Ilar. Puşcariu 5 fl., P. Protosincel N. Frateş 5 fl., P. ases. cons. Moise Lazar 2 fl., P. Simeon Popescu, prof 1 fl., P. Moise Toma, adm. prot. 2 fl., P. Dimitrie Cunţan, prof. 2 fl., D. Constantin Stezariu c. r. capit. 5 fl., Dr. Ios. Hodoş, ases. cons. 5 fl., Dr. Nicol. Maier, prof. 2 fl., D. Ioan Bechnitz, ases. cons. 1 fl., D. Eugen Brote, ases. cons. 1 fl, D. D. Comşa, prof. 1 fl. 50 cr., D. Elia Măcelariu, ases. cons. 5 fl., D. Nicol. Cristea 3 fl., D. Antonie Bechnitz, comerciant 3 fl., Ana Bechnitz 2 fl., Sofia născ. Bechnitz 1 fl., Atanasiu Bechnitz, comerciant 1 fl.

Bursa de Viena şi Pesta

din 27 Decemvre n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	97.45	97.45
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	75.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	87.25	87.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	77.75	77 75
Împrumutul drumurilor de fer ung.	114.—	114.50
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.—	88.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	86.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	87.—	87.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	84.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	85.25	84.75
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	88.50	80.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.15	69.15
Datoria de stat în argint . . .	70.60	70.40
Renta de aur austriacă	83.30	81.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.50	130 50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	836.—	838.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	292.—	294.50
Acţiuni de credit austr. . . .	270.75	271.51
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	108.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.55	55.51
Napoleon	9.31½	9.32
100 marce nemţesci	57.80	57.75
London (pe poliţa de trei luni) .	116.85	117.—

Economic.

Sibiiu, 26 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.20—9.20; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.—7.80; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.30—4.70; Ovĕs fl. 3.—3.40 Cucuruz fl. 3.90—4.30; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. 8—8.50; Linte fl. 10.50—11; Fasole fl. 8—8.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 0.95--1.05: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—44 cr.; Carne de viţel 38—45 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Mediaş, 24 Decemvre n. Din pricina sĕrbătorilor apusene têrgul s'a ţinut astăḑi. Bucate nu s'au aflat în têrg, fără numai mărfuri mai mărunte de consum, pentru aceasta nici nu se poate ḑice, că aḑi s'a ţinut têrgul sĕptĕmânal. Timpul e frumos dară rece.

(România). Situaţia economică în Romûnia încă se vede a fi deocamdată slăbuţă. Eacă ce ne spune „Telagraful“ din Bucuresci:

„Presa“ vorbesce despre condiţiunile de prosperitate economică a unui stat şi despre spiritul de asociaţiune, pe care îl proclamă ca pe o consecuenţă a libertăţilor. Ea vorbesce despre starea noastră economică şi ḑice: „Ea plănge, în genere, starea agriculturei noastre, starea pieţelor şi a asociaţiunelor la noi.“ Conclusiunea la care ajunge „Presa“, e că din causa lipsei unei stimulaţiuni către asociaţi, noi“ pe terenul economic am remas aproape staţionari, căci fără asociaţiuni progresul pe acest teren este foarte greu de realisat.“

Asemenea stare se documentează şi prin „Romanul“ carele provoacă pre bogaţii, a vení într'ajutoriul sĕracilor ḑicênd:

„Iarna timpurie şi grea din anul acesta a făcut să se simtă rigorile ei mai aspru şi a causat deja poporaţiunei sĕrace suferinţe sfăşietoare.

Frigul şi foamea, şi cu ele acel nesfêrşit cortegiu de suferinţe ce le însoţesce, înăspresc într'un mod necreḑut traiul deja greu al poporaţiunei sĕrace. Miseria domnesce ca stăpână în coliba neavutului, şi nici o speranţă alta nu are şi nu poate avé decât în ajutoriul avuţilor, decât în îndurarea acelor inime nobile, pentru care e o fericire de a face să înceteze o suferinţă, de a sterge o lacrimă, de a duce bucurie în căminul desolat.

In numele solidarităţei umane şi naţionale, în numele simţĕmintelor de iubire adresăm un călduros apel celor cu avere, spre a vení in ajutoriul suferindei poporaţiuni sĕrace.“

Estras din foaia oficială „Budapest Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Febr. şi 8 Martie imob. lui George Fenechiu în Şinconă (judec. cerc. Fâgăraş); în 16 Febr. şi 17 Martie imob. rĕmasului după Bogdan Todorffi în Cluj (trib.); în 23 Ian. imob. rĕmasului după Pavel şi Sara Markel în Cizer (judec. cerc. Sighişoara); în 12 Ian. şi 12 Febr. imob. d-nei Antonie Pál în Turda (trib.); în 14 Ian. imob. Mariei Pădure în Braşov (trib); în 16 Febr. şi 18 Martie imob. lui Sigismund Richtzeit în Jencea (judec. cerc. Reghen); în 3 Febr. şi 3 Martie imob. lui Georgo Neagoe în Viştea de jos (jud. cerc. Făgăraş); în 21 Ian. şi 21 Febr. imob. lui Gligor Botta în Fărĕu (judec. cerc. Aiud); în 19 Ian. şi 19 Febr. imob. lui Grigorie Bako în Szaraz-Ajta (judec. cerc. Sângiors): în 29 Ian. imob. lui Vasiu Bogdan în Şaroşul ungurese (judec. cerc. Sânmârtin); în 14 Ian. şi 14 Febr. imob. lui Ioan Eifert şi soţi în Nocrichiu (trib. Sibiu); în 5 Ian. şi 5 Febr. imob. comunei Cârţişoara; in 10 Ian. şi 10 Febr. imob. lui Nicolau Pascu în Cârţa; în 10 Ian. şi 10 Febr. imob. lui Ilisie Bica în Voivodenii-mari (judec. cerc. Făgăraş).

Nr. 201 — 1879 pres. 1—3

CONCURS.

La scoala poporală din Jacul rom. ppresbiteratul Têrnavei superioare, s'a înfiinţat un post de învĕţătoriu. Pentru întregirea acestuia se escrie concurs pănă la 6 Ianuarie 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. În bani, — salariul anual de 80 fl. şi adecă,

a) 50 fl. v. a. din fondurile archidiecesane, votat de senatul scolastic şi

b) 30 fl. v. a. îi solvesce comuna bisericească din repartiţiune.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕţătoriu, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite în sensul „st. organic“ la subscrisul oficiu protopresbiteral pănă la terminul susînsemnat.

Alma în 8 Decemvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Almăşan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 328 — 1879. 1—3

EDICT.

Ana Călţa din Şona protopopiatul Cohalmului, de relegiunea greco-orientală, carea de doi ani trecuţi a părăsit pre soţul seu legiuit Moise Cordan de religiunea greco-catholică tot din Şona, fără a se scí locul ubicaţiunei ei prin aceasta este provocată, a se înfăţişa înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de un an şi o ḑi, — căci la din contră procesul matrimonial în contră'i intentat, se va hotărî şi în absenţa ei, conform legilor în vigoare.

Forul matrimonial gr. or. al Cohalmului.

Cohalm în 21 Noemvre 1879.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. prot.

Nr. 243. 3—3

EDICT.

Reveca Stirb din Arpătac comitatul Treiscaunelor şi de religiunea gr. or. părăsind de vre-o 3 ani de ḑile pe bărbatul seu Nicolau Dăndărĕu din Elöpatak, fără ca să se scie locul petrecerei sale, — se citează prin aceasta ca în termin de un an şi o ḑi dela datul de jos să se înfăţişeze înaintea subsemnatului for matrimonial; căci în cas contrariu şi în absenţă'i se va decide procesul intentat asupră'i de către bărbatul ei.

Elöpatak la 27 Octomvre 1879.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Heghigului.

---

*) Întârḑiată din lipsa de spaţiu. R.

*) Prof. Silasî recomandă să se scrie d. e. stéo-a, maséo a etc. („chiaru precumu scrie sî ortografi'a nóstra vechia baserićesca“) în loc de stéua, maséua etc. — adecă „cu o in fine, care totodata sî mai lesne se contopesce in limba-ne cu a (articlulu fem.) in *diftongu*...“ („Transilvani'a“, anul VII, Nr. 10, pag. 113—115 din 15 Maiu 1874).

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 149. Sibiiu, Joi 20 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
și la espedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșesce cu ultima Decemvrie 1879 a'și înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

**Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 19 Decemvre.

După foile din Budapesta astăḑi era să fie ședință dietală atât în casa deputaților cât și în casa magnaților.

„Fremdenblatt“ primesce dela Praga scirea, că pentru casul, când în casa deputaților austriacă s'ar fi respins proiectul de lege pentru armată și cabinetul Taaffe ar fi trebuit să se retragă, dreapta acestei case avea o listă completă de ministri gata. Hohenwart avea să ia presidiul și internele, contele Clam Martinitz finanțele, contele Revertera cultele și instrucțiunea publică, Prazak justiția, contele Falkenhayn comerciul, Horst apĕrarea țĕrei și portfoiul agriculturei avea să'l primească un membru din clubul Polonilor.

Publicarea aceasta are să fie un avis, prin care „constituționalii“ din Cislaitania și tovarĕșii din Translaitania să'și scie ținuta la fiitoarele votări, căci altcum „bebea“ eacă-o asteaptă la spate să le ia împĕrăția. Numai e greu pentru cei ce au să evite Charibdea, căci ușor pot cădé în Scilla.

Cestiunea rescumpĕrărei căilor ferate din România au provocat un conflict între Germania și România. Camera română votase deunăḑile strămutarea imediată a residenței societăței acționare dela Berlin la Bucuresci. Guvernul nemțesc din Berlin a declarat într'un ton foarte energic, că votul acesta este atât cât frângerea cu convențiunea stabilită în privința rescumpĕrărei. Ministrul de finanțe Sturza 'și-a dat în urma acesteia demisiunea, care nu s'a primit.

Ministeriul Bratianu s'a îndreptat către guvernul comun dela Viena ca acesta să întrevină la Berlin, însă fără resultat. Se ḑice, că în cele din urmă România va trebuí să ceadă.

Un atentat nou anunță telegraful. Asupra regelui și reginei din Spania a împușcat un individ din Galiția (spaniolă). Din norocire atentatul n'a succes. Se ḑice că atentatorul este prins.

La a doua căsătorie a preoților.

(Respuns d-lui V. Mangra din Arad).

(Urmare).

Ḑice apoi dl M, că întrebările: „Ce e doctrin'a? Ce e dogma? Ce e canonul? sûnt lucruri elementare“. Eu conced să fie și elementare, însĕ vĕd că dl profesor de teologie Mangra, ḑice tot într'o prelegere că: „doctrină numim îngenere ori ce principii religioase filosofice sau de drept ect.“ [1]) Mai încolo ḑice dl M: „Crestinismul este o doctrină revelată de Isus Cristos, care nu poate fi interpretată decât pe cuvêntul lui Dḑeu“. [2]) Așa dară dl Mangra ḑice o dată, că dotrina e: „principiu religios“ și după aceea eară'și că e: „revelațiune de Isus Cristos“ între care este mare deschilinire.

Mai departe ḑice dl Mangra, că eu n'am sciut precisa canoanele, ca și când nici nu ași fi vĕḑut colecțiunea de canoane. Dară chiar să nu le fi precisat bine, ceea ce însĕ nu admit, nu trage nimic din ponderositatea tractatului meu, pentrucă eu prin precisarea ce o am făcut nu am voit să pun o mare ponderositate, prin care să'mi întăresc tractatul meu, ci nu mai am arătat, că congresul național și tot aceia, cari discută asupra cestiunei stau pe terenul liber de a puté discuta asupra cestiunei.

Doară aici vrea dl M. earăși să ḑică, ca și până aici: că deși am vĕḑut canoane dară nu le am priceput voind prin aceasta să micșoreze persoana mea, dacă nu are arme de a loví tractatul meu. Pentruca ori publicul să poată judeca între definițiunea mea și a dlui Mangra., le citez aici după cum urmează: Eu le precisez canoanele astfeliu:

„*Canoanele în biserica noastră sûnt complesul tuturor legilor bisericesci pre care este basată biserica, după care se organisează și se administrează, înlăuntr'u și în afară. Aceste apoi după natura lor sûnt de trei feliuri 1. dogmatice care preciseazá dogmele bisericei; 2. administrative, care se ocupă cu administrațiunea afacerilor bisericesci și a 3. disciplinare care sûnt întemeiate pentru susținerea disciplinei și a moralei în biserică. Cele cuprinse în punctul prim le consider de infalibile, pentrucă acele preciseazá credința noastră și sûnt basa ortodocsiei noastre „pentrucă altă temelie nimenea nu poate să pună afară de aceea ce este pusă“ ḑice Apostolul.*

Eară dnul Mangra le preciseazá așa: „Canoane se numiau în genere toate decisiunile sinoadelor referitoare la constituțiunea, cultul și disciplina bisericei, eară dogme se numiau în special decisiunile sinoadelor, cari au de obiect credința, și care pusă în formă de confesiune se numesc simboluri. În urmare canoane dogmatice nici nu esistă ci numai dogme. Canoanele întocmai ca dogmele au puterea lor obligătoare în biserică. Ele sûnt stabilite de apostoli inspirați de Dḑeu și de episcopi, succesorii lor, dirigiați de sântul spirit pentru conservarea credinței a moralei și a instituțiunilor lui Christos. Singura deosebire ce o putem face, este între canoanele ce inpun o obligațiune universală și permamentă, și între acele ce nu cuprind decât disposițiuni locale sau transitorie. Aceste din urmă nu sûnt obligătoare pentru toate bisericile, eară cele dintâiu trebuesc aplicate universalmente și a serví de basă la toate regulamentele sau statutele particulare ce le stabilesc sinoadele eparchiale sau provinciale pentru buna cârmuire și administrarea afacerei a bisericei. Dară cu toate că canoanele sûnt legile, cari se repoartă la constituțiune, cult și disciplină și nu la dogme“. Adecă dl Mangra când vrea să preciseze canoanele, spune că sûnt făcute de Apostoli și de episcopi dirigiați de duhul sânt ca și când noi nu am scì că cine a făcut canoanele și ca și când aceasta n'ar puté remâné din precisarea canoanelor. Bag samă vrea dl Mangra să ne sparie că atunci au fost episcopii dirigiați de duhul sânt, și aceea acuma nu se mai poate întêmpla.

Adecă dl Mangra a desperat a se mai pogorî Dhul sânt peste noi. Dară noi sûntem convinși, că Duhul sânt este tot deauna cu noi și în sinoadele noastre, tocmai ca și pe timpurile vechi. Să nu creadă dl M. și cei de o convingere cu dnealui, că noi cari sprginim a doua căsătorie a

---

[1]) A se vedé Nr. 41 din „Biserica și Scoala“ pag. 336.

[2]) A se vedé nrul 42 din „Biserica și Scoala“ pag. 345.

FOIȚA.

O iernare în ghiață.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Cap XVI.

Sfêrșitul.

Misonne și Turquiette, căror le a succes a se deslega de legături, au adus pe rănitul Herming și 'l-au pus în asternutul lui: el hropotia deja și'și astepta moartea sigură. Cei doi marinari se ocupau acum cu Pierre Nouquet, a cărui rană din norocire nu era togma grea.

O durere adâncă era păstrată pentru Ludovic Cornbutte și pentru logodnica sa; tatăl lor numai da nici un semn de viață. A murit de spaimă pentru fiiul seu, pe care 'l scia în mânele inimicilor? a murit încă atunci, când s'a petrecut scena cea înfiorătoare? Nimenea nu scia respunde, destul că bunul marinariu betrân era mort.

Din causa acestei lovituri neasteptate Ludovic și juna fată fură cuprinși de o întristare adêncă; ei îngenunchiara jos lângă cadavru și s'au rugat din toată inima pentru sufletul reposatului.

Penellan, Misonne și Turquiette n'au vrut să i stêrnească în superărea lor și s'au suit earăși sus pe pod. Aici i mai asteptau unele afaceri. Ei duseră trupurile celor trei urși în partea dinainte a podului și Penellan 'și-a reservat a folosì cojoacele urșilor. Nu 'i-a trecut însĕ nici prin minte a mânca carnea animalelor. În oarele din urmă se împuținaseră oamenii bricului așa de mult, încât ori ce grige în privința aceasta devenì de prisos. Lui Andreiu Vasling, Aupic și Jocki li s'a deschis pământul pe litoralul sinului și în scurt le urmà și Herming, care 'și-a dat sufletul seu negru, fără să'i pară rĕu și fără să'și recunoască pecatele.

Cei trei marinari s'au pus acum și au reparat cortul, ce era rupt în mai multe locuri, pre unde zăpada cădea neîmpedecată pe pod. Temperatura era încă pururea foarte friguroasă și s'a schimbat numai în 8 Februarie, în ḑiua când soarele a apărut eara deasupra orizontului.

Ioan Cornbutte încă fu îngropat pe litoral; el își părăsì casa spre a da ajutoriu și a mântuí pre unicul seu fiiu și trebuì să devină aici jertfá climei teribile. Mormêntul lui se înalță pe un deluț și fu însemnat cu o simplă cruce de lemn.

Ludovic Cornbutte și soții lui au mai avut să sufere multe și dela ḑiua aceasta încoace, dară sănĕtatea au redobêndit-o, mai cu samă prin mijlocirea lămâilor găsite curênd după catastrofă. Patrusprеḑece ḑile după evenimentul cel înfricoșat și descris se restaurară și Gervique, Gradlin și Pierre Nouquet într'atâta, încât putură părăsí asternuturile și se putură întărí prin mișcare.

N'a trecut mult și vênatul încă era mai înlesnit și mai bogat; paserile maritime se întorceau în ciopoare mari și un feliu de rațe selbatice, care se află de multe ori în ținuturile aceste dau fripturile cele mai plăcute. Vênătorilor nu li s'a mai întêmplat altă fatalitate în escursiunile lor, decât că, recunoscênd odată tăria gheței, douĕḑeci și cinci de miluri spre meaḑă ḑi, au perdut doi dintre cânii lor.

În luna lui Februarie ninsoarea și furtunile viforoase se urmau aproape fără întrerupere, temperatura mijlocie încă se ținea continuu la gradul al douĕḑeci și-cincilea sub nulă; iernătorii însĕ, în asemĕnare cu mai nainte, suferiau puțin din partea frigului. Soarele, care se ridica mai mult și mai mult deasupra orizontului, anunța sfêrșitul suferințelor, și trebuie să presupunem că și ceriului i s'a făcut milă de bieții marinari, căci în anul acesta căldura s'a arĕtat cu mult mai curênd ca de altă dată. Deja în luna lui Martie rotiau în sbor unii corbi în giurul corabiei, după acestia urmară gâsce selbatice și cocori, cari în călĕtoriile lor spre nord se rĕtăciră până pe-aci.

Venirea paserilor a fost signalul, că frigul s'a muiat, cu toate că mari speranțe nu se puteau întemeia pe împregiurarea aceasta, pentrucă o schimbare a vêntului la lună nouă ori preoţilor o facem din dispreţ către canoane departe să fie de noi; fără o facem din îngrigire pentru moralitatea crestinismului şi a bisericei noastre. Şi chiar dacă mărturisim, că unele canoane au eşit cu totul din us şi nu se mai pot aplica, dacă spunem adevĕrul, atunci nu facem nici o nedreptate nimuruia să ne poată acusa de nedreptate „sau doară vrăşmaş m'am făcut voauĕ grăinduvĕ voauĕ adevĕrul?“.[1] Eară aceluia ce nu'i place adevĕrul ci vre să mărturisească una şi în faptă să facă alta, acela este iesuit şi fariseu pentru că aceia se prefaceau că propagă morala şi ei făceau cele mai mari imoralităţi şi coruptiuni. Eară cine asamenă deslegarea căsătoriei a doua la preoţi, cu reformaţia lui Luter, nu cunoasce cele 95 de tese a lui Luter, sau esplicarea tainelor de Calvin. Să mĕ ierte dl Mangra cu prea înalta dsale sciinţă că este cam subţirică şi este mai mare fumul decât focul; pentru aceea doară aserţiunile mele referitoare la a doua căsăsătorie le susţin, după cum le am comunicat ca basate şi adevĕrate. Ḑic dară dle M. încă odată publice, că să te mai miri! „Că atât sânţii părinţi singularmente cât şi sinoanele bisericei 'şi-au permis în sântele canoane a delătura disposiţiuni apostolice“. Şi despre aceasta nu trebuie să se mire dl Mangra ca profesor învĕţat şi încă cel mai învĕţat între învĕţaţi; ci trebuie să scie, că e aşa, dacă a petrecut dl Mangra cu atenţiune desvoltarea crestinismului atât pe timpul sinoadelor cât şi înainte de sinoade şi după sinoade şi dacă scie şi sânta scriptură. Am ḑis şi aceea şi susţin şi mai departe „că tot ce este făcut de om nu poate să fie mai perfect, decât aceea ce este făcut de Dḑeu“ şi aceste dle Mangra le ḑic ca teolog, ca canonist, ca ortodocs. Şi dacă dta nu creḑi, că lucrurile făcute de Dḑeu, sûnt mai perfecte decât cele făcute de oameni atunci ai să creḑi din contră, că lucrurile făcute de oameni sûnt mai perfecte decât cele făcute de Dḑeu şi veḑi dle M. eu nu ḑic pentru aceea către dta că esti „eretic“ „sceptic“ sau „cinic“, ci ḑic numai, că te ai confundat pentru că oamenii cei cu aşa multă învĕţătură şi sciinţă ca şi dta de multe ori se scapă de vorbesc lucruri de acele, de care nici se pot lua în consideraţiune şi în nume de reu.

Am să mai spun d-lui M. că sânta scriptură este cuvêntul lui Dḑeu şi despre aceea nimenea nu se îndoiesce „şi autorul ei este însuşi Dḑeu care este sânt“[2] adecă este proprietatea lui Dḑeu, şi nu a Apostolilor ori prorocilor, ori a sânţilor părinţi; şi toate scrierile apostolice profetice, ori a sânţilor părinţi, cari nu sûnt cuprinse în sânta scriptură sûnt mai de jos decât sânta scriptură ca lucruri omenesci; aşa dară d-le Mangra nu este trasă la îndoială autoritatea sântei scripturi, căci sânta scriptură este cuvêntul lui Dḑeu şi nu a sânţilor părinţi şi nici a Apostolilor. Fără d-ta nu eşti în curat cu d-ta.

Vreai d-ta d-le M. ca să negi că sinoadele bisericei n'au delăturat disposiţiuni apostolice prin canoane? Dacă vreai să negi poţi nega, căci aceea este mai uşor, însĕ eu voiu spune pentru cei ce vreau să creadă, că aceea s'a întêmplat şi anume s'a întêmplat prin canonul 12 dela sinodul ecumenic VI, prin care episcopilor li se opresce de a se căsătorí, sau de a locuí mai departe cu soţiele lor dacă s'au ales episcopi; nu citez ací tot canonul pentrucă despre aceasta cred că nu se îndoiesce nimenea, şi apoi nu 'mi-ar plăcé să fac zamă lungă ca dl M., dară voiu cita disposiţiunile apostolice cari sună astfeliu: „De poftesce cineva episcopie bun lucru poftesce. Însĕ se cade episcopului să fie fără de prihană, bărbat al unei mueri.“[1] „Legatuteai cu muierea? nu căuta deslegare.“[2] „Cele ce Dḑeu au împreunat, omul să nu despartă.“[3] Însĕ canonul acesta (12 VII) demândă ca cei aleşi de episcopi să se despartă de muierile lor.

Aşa dară d-le M. cred că vorbesc adevĕrul atunci, când spun aceea ce este, şi te duc şi pre d-ta acolo cu degetul să veḑi „deci nu fi necredincios ci credincios.“

Nu vorbesc dară d-le M. din necunoscinţă de canoane şi nici din necunosciinţă de teologie ortodocsă, după cum ai bine voit a mĕ acusa, ci vorbesc din completa cunoscinţă a ambelor, despre aceea cred că eşti conconvins şi d-ta. Cele ce le citează dl Mangra despre recerinţele unui sinod ecumenic le sciu, aceste nu detrag nimic din cele ce am scris eu, pentrucă diferenţa ce am ḑis că este între canoane, eu încă o am arătat, cu citarea canoanelor, şi cine se îndoiesce, caute şi se va convinge.

Cumcă sânţii părinţi s'au folosit de canoanele făcute de dênşii în eparchiele lor şi înainte de aprobarea lor, prin sinoadele ecumenice, este constatat şi se poate vedé între altele şi din epistola sântului Vasiliu către Diodor episcopul Tarsului, în respectul canonului 23 a sântului Vasiliu, precum şi din altele. Deci dară d-le Mangra eu cred aceea ce vĕd, mai bine decât ceea ce nu mai aud.

După ce dl M. mai spune că ce se mai află în hotărîrile sinoadelor spune ce sûnt tradiţiile şi ce se deduc din toate aceste.

Apoi după ce 'mi mai face şi mie câteva imputări, vine şi protestează în contra dorinţei esprimate de mine pentru un sinod, — dacă ar fi posibil ecumenic, — ca nu cumva un asemenea sinod să conceadă a doua căsătorie la preoţi; întru atâta este dl Mangra de inimic acestei căsătorii.

(Va urma.)

---

[1] Galat. c. 4 v. 16.

[2] Veḑi „definiţiunea sântei scripturi“ în Isagogia de Dr. Il. Puşcariu.

[1] Timoteiu I c. 3 v. 2. [2] I Cor. c. 7 v. 27. [3] Mat. c. 19 v. 6.

Corespondenţe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Zam 12 Dec. 1879. Prea stimată Redacţiune! Cetind în Nr. 144 a preţ. ḑiariu „T. R.“ cerculariul prea măr. cons. de dto 29 Noemv. a. c. Nr. 3369, îndreptat către toate oficiile protop. ca insp. districtuale de scoale, — la care cerculariu, după modestele mele cunoscinţe, întru interesul înaintărei, după recerinţele timpului, — voiu descoperí unele scăderi scolare, cari dacă nu se vor delătura, toate nisuinţele prea măr. cons., sinod ori congres nu vor avé resultatul dorit.

Cerculariul mai sus citat atinge toate coardele, care vibrează adênc în inimile tuturor celor ce se interesează de cultura poporului, — cele ordinate către autorităţile scolare sûnt foarte bine venite şi la timp, şi dacă vor pricepe organele scolare punctele ordinate şi le vor împliní, va fi încâtva asigurată esistenţa sêrmanilor învĕţători espuşi la multe neplăceri. Insĕ ce va fi acolo, unde salariele învĕţătorilor nu sûnt sistemisate, unde edificii de scoale nu sûnt, şi mai pre sus de toate unde sûnt aplicaţi învĕţători necualificaţi cu miserul salariu de 30 fl. pe an.

După modesta mea părere sistemisarea salarielor învĕţătoresci din care să poată trăí învĕţătoriul, şi organisarea scoalelor este lucrul cel mai urgent. Aceste sûnt a se împărţí în 3 clase precum sûnt parochiile împărţite, şi să se ḑică anumit ce cualificaţiuni să aibă earăşi fie-care învĕţătoriu după clase.

Salariele să fie cel mai puţin: clasa I cu 400 fl., clasa II cu 300 fl., eară clasa III cu 200 fl. pre lânga cortel şi lemne pentru foc. Să fiu înţeles. Eu ḑic pentru acele comune, unde încă salariele învĕţătorilor nu sûnt sistemisate, şi unde şi astăḑi sûnt în disordine, din care causă pre ḑi ce merge se micşorează numerul lor.

Se vor afla bărbaţi cari cunosc ca mine starea scoalelor noastre, posiţia comunelor şi sĕrăcia poporului şi vor ḑice: nu se poate altcum decât cum este astăḑi. La aceste rĕspund: Sermanul popor jertfesce din sudoarea feţei lui şi pentru scoală, dar nu vede sporiu, pentrucă în multe locuri deşí este salariu bun, se lasă învĕţătoriu necualificat, şi eară unde este salariu de 30—40 fl. nu pot pretinde a se aplica învĕţători cualificaţi, — însĕ dacă se va sistemisa salariul învĕţătoresc, ca fie-care comună, — nu precum se tocmesc servitorii în tot anul, ci să se scie plata învĕţătorească câtă este, şi acele comune mici, care nu pot plătí salariul fipsat a se afilia la comuna din apropiere în înţelesul legei.

Din esperienţă sciu încât este poporul nostru de aplecat spre bine. În anul 1873 devenind notariu în cercul Zamului am aflat unica scoală în Zam, şi aceea de tot mică şi slabă, — astăḑi e scoală noauă! — în alte 6 comune nicidecum nu era scoale, în douĕ comune au fost edificii scolare dar pustii, am întrebat unde e scoala din Almăşel şi din Micănesci? „Sau vêndut“ am primit rĕspunsul, „sub absolutismul nemţesc au fost scoale şi salare învĕţătoresci bine sistemisate, după absolutism în acele douĕ comune s'au vêndut edificiile scolare.“ Cu bărbaţi de frunte şi cu preoţii din comune 'mi-a succes a stabilí scoalele, şi am nisuit a filia comunele mici din apropiere la o scoală, la care s'au învoit, însĕ ce resultat au avut? s'au dus unii locuitori la organele scolare competente, am auḑit acea nemeritată imputare, — ce se amestecă notariul în afacerile scolare, mergeţi faceţi cum vĕ place; tocmiţi învĕţătoriu cum puteţi“*) aceste învĕţături au apucat rădĕcini şi astăḑi cu greu le poţi delătura. Am cercat şi în anul acesta ca să se filieze comunele mici la o scoală, neavênd sprigin din partea competentă nu 'mi-a succes; de silă este în fiecare comună scoală, dar este şi adevĕrat, că progres cu escepţiune de cualificaţiunea a 3 învĕţători, dela ceilalţi nu poţi astepta. Astfeliu de scăḑeminte cunosc şi în alte părţi; ba cunosc şi acel trist adevĕr, că dintre cei chemaţi mulţi nu se interesează de scoală fie aceea cum va fi, pre când acum prin inspectorii regesci de scoale se înpune datorirea notarilor, ca organe politice, a priveghia asupra elevilor cum cercetează scoala. Unii notari merg şi mai departe şi în calitatea aceasta îşi însuşesc amestec şi unde nu sûnt obligaţi (veḑi în foaia „Hunyad“ din Deva din 15 Noemvre a. c. corespondenţa din Branişca). Mai multe de astădată le tac.

În astfeliu de casuri sciind că prea măritul consistoriu are datoria, ca ori ce pedecă, ce ar fi pusă în causa scolară, să o delătureze, şi cea mai mare datorie a lui este, ca mai ântâiu să cerceteze în adins salarele învĕţătoresci precum sûnt în realitate nu cum sûnt arĕtate pe hârtie, şi unde nu corespund, acolo să se ridice salariul după clasa, de care s'ar puté numí scoala, şi unde comuna n'ar puté da singură acel salariu, acolo să se filieze comune din apropiere la o scoală, care apoi la olaltă ar puté clădí şi o scoală corespunḑĕtoare, făcênd şi un salariu îndestulitoriu, la care s'ar afla tineri cualificaţi şi când aceste s'ar stabilí definitiv, atunci cerculariul prea măr. cons. s'ar puté aplica, dar unde sûnt învĕţători cu 30—40 fl. salariu anual — se înţelege şi necualificaţi — pe acolo dela acestia nu poate pretinde nimenea ca ei să fie ţinuţi de învĕţători până când trăiesc.

Deci: ca să se încungiure aceste toate, mai nainte este de lipsă organisarea scoalelor şi stabilirea salarielor învĕţătoresci pretutindenea, unde cere trebuinţa. Aşa de esemplu în comunele din vecinatele comitate Arad şi Caraş. *Este timpul suprem!!!*

Multe mai sûnt de ḑis, dar îmi reserv dreptul pe de altă dată dacă prea stim. redacţiune îmi va concede loc în „T. R.“ Am ḑis!!

Petru Fogaraş m/p,
notariu cercual.

---

*) Deşí eu nu ca notariu în funcţiune ori din oficiu, ci fiind între popor ca Român m'am interesat de starea scoalelor şi am sfătuit poporul spre stabilirea scoalelor şi după putinţă am nisuit la filiarea comunelor mici la o scoală bună. Acesta a fost amestecul meu în afacerile scolare confesionale, şi pentru aceasta n'am meritat imputare. (Nici odată. R.)

Varietăţi.

* (Principele Metternich despre Napoleon I.) În memoriele renumitului cancelar austriac de stat, cari togma es de sub tipar, se află următoriul pasagiu despre Napoleon I:

Opiniunea mea despre Napoleon nu s'a schimbat in diversele fase ale raporturilor, în care am stat cu dênsul. L'am vĕḑut şi l'am studiat în momentele când s'a aflat în culmea strălucirei sale, l'am vĕḑut în momentele de cădere, şi, ori cât s'a încercat dênsul să me ţină în rătăcire cu privire la persoana sa, aceasta totuşi nu i-a succes. Inzestrat cu o rară prudenţă şi cu o perseveranţă neobosită, pentru a culege tot ce se părea că au pregătit evinementele într'o jumetate de veac în favorul seu, a însufleţit de un spirit de domnitor activ şi perspicace, îndemânatic, pentru a apreţia tot ce împregiurările i oferiau spre aşi mulţămí ambiţiunea, dotat cu isteţime memorabilă, pentru a folosí slăbiciunile şi greşelele altora pentru sine, Bonaparte a remas singur stăpân pe câmpul de bataiă, care i-l disputau patimele oarbe, stăruinţele selbatece şi nebune într'un restimp de ḑece ani.

Ce m'a surprins mai mult la Napoleon a fost agerimea sa eminentă şi simplicitatea cea mare în cursul ideilor sale. Petrecerea cu dênsul avea pentru mine un farmec, care cu greu se poate definí. El apuca lucrurile totdeuna în punctele lor esenţiale, le desbrăca de formele laterale superflue, nu-şi da pace până nu înfăţişa ideile sale cu o claritate perfectă şi strîns ordinate, aflând pentru fie care lucru cuvêntul potrivit, şi creând acest cuvênt dacă nu-l afla în usul limbei, petrecerile cu dênsul erau pline de interes. Fiind că în intuiţiunea sa tot era clar şi precis, dênsul îndată ce se hotăria pentru o acţiune, nu mai cunoscea vre o nesiguritate sau greutate. Avea puţine cunoscinţe scientifice, chiar şi cunoscinţele sale matematece nu întreceau cunoscinţele unui oficier de rînd din artileriă. Dar calităţile sale supli-

---

lună plină coboria temperatura dintr'odată aşa de tare, încât marinarii trebuiau să se folosească de cele mai mari precautele. Bastingele corabiei şi despărţiturile dintre încăperile podului, nelocuite şi o parte considerabilă a punţii erau deja întrebuinţate ca material de foc. Era aşa dară timpul suprem ca iernarea să se termine. În Martie temperatura mijlocie nu trecea preste 16 graduri şi Maria trebuia să se grăbească, a pregătí vestminte nouĕ pentru anutimpul mai călduros.

(Va urma).

niau sciinţa. El a devenit legislator, administrator şi mare beliduce numai prin instinctul seu. Napoleon nu era nereligios în înţelesul obicinuit al cuvêntului; nu admitea că a esistat vre o dată un adevĕrat ateist, condamna deismul abstract ca fruct al unei speculaţiuni temerare. El recunoscea religiunei positive numai dreptul de a guverna societatea; privia creştinismul ca basa pentru ori ce civilisaţiune adevĕrată, catolicismul ca cultul cel mai apt pentru susţinerea ordinei şi liniştei în lumea morală, protestantismul ca isvor de neliniştiri şi conflicte. Opiniunile sale despre oameni consistau într'o singură idee, care, din nenorocire pentru dênsul, avea puterea unei acsiome. El era convins că ori ce om care apare pe scena publică, e condus numai de interese egoistice; nu denega virtutea şi onoarea, dar afirma că ele au servit numai ilusionarilor de călăuze, avea un tact rar, pentru a cunoasce oamenii, cari i poteau fi spre folos, şi se îngrigia tot-deuna a lega interesul lor cu al seu. Pe parisieni i privia ca pe nisce copii şi foarte adeseori compara Parisul cu o operă mare. Imputându-i odată că cele mai multe din buletinele sale sûnt false, 'mi ḑise riḑênd: Eu nu scriu acele pentru Dta. Parisienii cred toate şi eu le aşi potea povestí lor şi alte lucruri, ei totuşi le ar crede încă posibile."

Napoleon nu se poate compara cu nici un erou din istoria universală. El voia să întemeieze un imperiu universal după un sistem deosebit. Idea sa din urmă a fost să intindă domnia şi asupra bisericei. Catolicismul avea să fie cu centrul seu în Paris şi Papa scutit de ori ce interes lumesc. Clădirea cea largă ce o întemeiase era opera mânilor sale şi el singur a fost pilastrul principal, pe care se răḑima boltitura. El fu luat şi întreaga clădire se dărimà.

* (Candidaţii de advocătură) vor avé la esamenele de advocat în Murĕş-Oşorheiu pe anul 1880 ca president al comisiunei pre Iosif Schneider, şi ca substitutul acestuia pre dl Ioan Geczeő president al consilierilor dela Tabla reg.

(Mulţămită publică). Reuniunea sodalilor români din Sibiiu 'şi-a înmulţit biblioteca încă cu 20 bucăţi de cărţi dăruite de dl George Bariţ redactorul „Observatoriului". Pentru această faptă subsemnatul comitet în numele reuniunei respective îşi esprimă prin această viu a sa mulţămită publică.

Sibiiu în 30 Decemvre n. 1879.
Comitetul reuniunii sodalilor români.

* (Teatrul Dacia). Representaţiunea în folosul inundaţilor din Transilvania. Representaţiunea de a sară dela teatrul Dacia, dată în folosul inundaţilor din Transilvania, a avut un succes mai presus de toate asteptările. Sala teatrului a fost în adevĕr inundată de public, care era atât de numeros încât o parte din el a trebuit să se reverse pe stradele Capitalei adecă mulţi, foarte mulţi au trebuit să se întoarcă cu pĕrere de reu dela casa teatrului, ne mai găsind loc. Nu numai toate lojile şi toate stalurile erau ocupate dar încă mulţime de persoane fuseseră bune bucuroase a plătí intrarea deplină numai să aibă dreptul de a asista şi ele în picioare într'un colţişor, fără a mai vorbí de suplementul de scaune ce se adusese în sală.

Astfeliu dar, judecând după numĕrul publicului care a asistat la representaţiunea de a sară, trebuie să conchidem că ea a dat un bun câştig în folosul inundaţilor din Transilvania. Îndată ce vom avé date positive vom publica resultatul acestei representaţiuni.

Cu această ocasiune trebuie să constatăm, că simpaticul nostru artist d. Ionescu, 'şi-a câstigat prin acest fapt, nouĕ titluri la recunosciinţa Românilor, căci şi de astădată, ca şi în alte rênduri, el fu cel dintâiu care premerse cu esemplu. Să sperăm că el nu va remâné isolat adecă fără imitatori.

D. Mocean cu elevii d-sale asemenea merită lauda şi mulţămirile noastre, căci n'au lipsit a'şi da cu toată inima binevoitorul concurs, după cum totdeauna au făcut în asemeni ocasiuni.

Dar d. Ionescu nu se mărginesce la atât, D-sa a anunciat asară ca în ultima Duminecă dinaintea serbătorilor Crăciunului, la ora 1 din ḑi va da o representaţiune, cu concursul gratuit al tuturor artistilor, în folosul văduvelor sermane din capitală. Preţurile locurilor vor fi foarte reduse pentru această nouă representaţiune de binefacere. Toate stalurile, fără deosebire, vor costa câte 1 lei, ear un loc în lojă 2 lei.

Felicităm pe d. Ionescu pentru generositatea d-sale. Credem că ori-ce alte comentarii sûnt de prisos. "R."

* (Teatrul Dacia). Representaţia dată în folosul inundaţilor din Transilvania, a produs suma netă de 1005 franci, care s'a şi trimis la destinaţie de d. director Ionescu. „Resb."

* (Ex-împĕrăteasa Eugenia) tot sdrobită de durere pentru perderea unicului ei fiu, se ḑice că s'ar fi decis a se duce în ţara Zuluşilor spre a'şi sfêrşi ḑilele în locul, unde fiul ei a perit.

*(Gradurile temperaturei) în tot continentul Europei au fost în sĕptĕmâna trecută următoarele: Hoparand +2, Tromsö +5, Petersburg +3, Cristiansund +8, Hebriḑi 10, în Irlandia 15; în Italia de sus însĕ — 10, Madrid — 5, Francia de sud 6 6 pănă — 10° C. Mai simţit a fost frigul în Francia mijlocie, Germania de sud şi în Austro-Ungaria. Aşa s'a notat încă în aceasta sĕptĕmână în Paris — 21.6, Altkirch — 28, Bamberg — 25, Friedrichshafen — 23, Klagenfurt — 21, Viena — 18. Pesta — 19, Szegedin-21, Triest — 6 şi Moncalieri -10 graduri Celsius.

* (Anecdote de iarnă). În ḑilele aceste se dusese un biet de om în pădure după lemne. Pe cale îl copleşì setea şi ajungênd la un părău cu apă el tăie la un loc ghiaţa şi punênduse pe pântece a început a bea cu lăcomie. Într'aceea însĕ 'i-a îngheţat musteţele în apă şi pre lângă tot necasul a se elibera din această posiţie n'a putut isbutí şi bietul a căḑut jertfă gerului. Intr'o stradă din Düsseldorf 3 femei 'şi-au spus într'o dimineaţă noutăţi până când au îngheţat. Vecinii le-au venit într'ajutoriu cu oale pline de apă ferbinte spre a le desgheţa, o împregiurare, ce a pricinuit mult rîs.

* (Republicanii din Neapole) au lipit pe toate stradele un manifest subsemnat de Garibaldi, prin care se cere guvernului, secularisarea tuturor bunurilor bisericesci, anularea legei garanţiei, recâştigarea pentru Italia a Savoyei, Nizzei, Corsicei şi altor teritorii, întroducerea votului universal, desfiinţarea armatei permanente şi convocarea unei constituante.

Poliţia a luat imediat mĕsuri pentru suprimarea acestor manifeste.

* (Lotrie sau resbunare!) Din Tisza-Ujlak se scrie cu datul 15 Decemvre n. În noaptea trecută au întrat cu puterea nisce oameni în casa unui Jidan, cu numele Festinger care ca birtaş împrumuta bani cu 90, 100, şi 120 percente. Avênd acesta însĕ o purtare de tot nesuferibilă faţă cu locuitorii împrumutaţi, el fù în aceasta noapte omorit şi prădat de toţi banii aflaţi la dênsul. Poliţele şi acceptele însĕ nu le'au putut afla şi aşa ele au remas nefurate.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Madrid, 31 Decemvre n. Un individ de 20 ani născut din Galiţia cu numele Otero Conzales a tras cu puşca asupra regelui şi a reginei la poarta palatului regal. Nu s'a vătĕmat nici unul. Atentatorul s'a arestat, se crede, că mai sûnt complici. Au urmat trei arestări. Glonţul al doilea a trecut aproape pe lângă faţa reginei. Majestăţilor li s'au adus la întrarea şi eşirea din operă ovaţiuni entusiastice. O mulţime de popor a însoţit pe rege şi regina până la palatul regal.

Viena, 31 Decemvre n. „Polit. Coresp." anunţă: Astăḑi s'a subsemnat în Berlin declaraţiunea, conform căreia tractatul comercial după cheia celei mai favorite puteri se prelungesce cu modificaţiunile cunoscute pe şese luni.

Bibliografie.

Protocolul Congresului ordinariu naţional-bisericesc al metropoliei Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania convocat la Sibiiu, pe 1/13 Octobre 1878. Sibiiu, editura metropoliei 1879. Preţul 1 fl. v. a.

Calendariu pe anul visect de la Christos **1880.** (Cuprinḑênd: Şematismul bisericei ortodocse-orientale române din Ungaria şi Transilvania) Anul al *douĕḑeci şi nouĕlea.* Sibiiu, editura şi tipariul tipografiei archidiecesane. Preţul 30 cr. v. a.; pentru vênḑĕtori 25 cr. v. a.

Călindarul bunului econom pe anul visect **1880,** întocmit d. D. Comşa şi Eugen Brote. Cu mai multe ilustraţiuni intercalate în tecst. *Anul IV,* Sibiiu, editura tipografiei Ios. Drotleff. Preţul 45 cr. v. a. sau 1 leu n.

Călindariu pre anul visect **1880,** dela Nascerea Domnului. *Anul I. Blasiu,* Tipografia Seminariului gr. cat. Preţul 25 cr.

Religiunea din punct de vedere politico-juridic, de Dr. Ioan Bohl. După traducerea germana de Silviu Rezeiu, preot al diecesei gr. cat. oradane etc. Oradea-Mare 1879. Preţul 1 fl. 70 cr.

Raportul anual al Societăţei academice social-literare *„România-Jună"* în Viena. Al IX-lea an administrativ, din 1 Octobre 1878 până în 30 Septembre 1879. Viena 1879.

Reportul general al Societăţei literarie *„Petru Maioru"* pe anul scol. 1878/9 Budapesta 1879.

Statistica din România. Mişcarea populaţiunei pe anul 1876, după registrele stărei civile. Bucuresci, Tipografia statului 1879.

Convorbiri literare. Anul XIII — Nr. 9. 1 Decembre 1879.

Sumariu: *Sfântul Andrei,* novelă de N. Gane. — *Un fenomen morfologic în limba română,* studiu filologic de H. Tictin. (sfîrşit). — *Căinţa,* poesie de A. Naum. — *Păsurile unui American în România,* de N. Xenopol. (urmare). — *Scrisori ale lui Eliade Rădulescu către Costachi Negruzzi.* — *Sihla; Moara; O fată şi flăcău,* poesii de N. Beldiceanu. Bibliografie.

Albina Carpaţilor, foaie beletristică, scientifică şi literară cu ilustratiuni. Tomul IV· Nrul 5.

Sumariu. *Tecst: Amor şi ortografie,* novelă originală, (continuare). — *Nu mĕ uita,* poesie de A. de Musset. — *Studii despre teatre:* Teatru la Indiani, de Frédéric Damé. — *Vêrful cu dor,* critică musicală de b. — *Nepotul ca unchiu,* comedie în 3 acte, tradusă după Schiller, de Petra Petrescu (continuare). — *Lumină fie:* II de X.... — *Din viaţa poporului român:* Înflorirea vlăstărei, Bucuria Românului la sĕrbători, de O. Dlujanschi. — *Cinez la nevastă mea,* scene din viaţa conjugală. — *Varietăţi,* Bibliografie. — *Ilustraţiuni:* Teatrul la Chinezii: Actor chinez. — Un oaspe incomod. — *Pe copertă: Partea umoristică:* Petru din mazĕre, poveste (fine). — *Anunciuri.*

Bursa de Viena şi Pesta

din 30 Decemvre n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	97.30	97.35
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	75.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	87.50	87.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	78.—	78.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	114.75	114.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.25	88.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	86.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	87.25	87.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	84.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	85.70	85.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	88.50	88.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.05	69.—
Datoria de stat în argint . . .	70.60	70.40
Renta de aur austriacă	81.20	81.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.—	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	837.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	291.20	291.50
Acţiuni de credit austr. . . .	269.—	268.75
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	107.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	55.51
Napoleon	9.31	9.31
100 marce nemţesci	57.85	57.80
London (pe poliţa de trei luni) .	116.80	116.85

Economic.

Făgăraş, 26 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—.9—; grâu sĕcăreţ fl. 7.—7.20; sĕcară fl. 5.—5.20; orḑ 3.80—4; ovĕs fl. 2.80—2.85; cucuruz fl. 3.80.—4; mălaiu fl. —.—; Sămânţă de cânepă fl. 8—9.; mazere fl. —.—; linte fl. ——; fasole fl. 6—6.50; crumpene fl. 1.—1.60; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—72; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—38; unsoare fl. 56—58; cânepă fl. 30—.35; sĕmênţă de in fl. ———; sĕpun fl —; fên fl. 1.80—2 40; spirt pro grad $11^1/_2$— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl — cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi din pricina sĕrbătorilor crăciunului a fost slab cercetat.

Budapesta, 27 Dec. n. Asprimea iernei nici acum nu se mai domolesce. Numai în ḑiua de Crăciun a fost iarna încâtva mai domoală, dară numai decât în ḑiua următoare a început frigul de nou şi încă cu o intensitate, carea, dacă mai ţine încă vre-o sĕptĕmână douĕ, va omorî oameni şi vite cu grĕmada, pentrucă, după cum anunţasem deja mai înainte, nici oamenii nici vitele nu mai au ce mânca. Frigul în sĕptĕmâna trecută a fost tot cam de —10° R. Gheaţa peste tot locul e foarte groasă şi cea de pe riuri ne ameninţă la ruperea ei cu mari primejdii. Sĕmĕnăturile stau sub zăpadă aşa de astupate, încat şi pentru ele este mare primejdie, că vor perí cu totul. Din aceste împregiurări neplăcute s'au scumpit toate articlele din têrg cu deosebire însĕ bucatele: In special notăm:

Grâul la 30—35,000 m. m. a trecut cu fl. 15—15.10; sĕcară a trecut de tot puţină dară scumpă; orzul s'a vêndut cu fl. 8.50; ovĕsul fl. 7.—7.87; cucuruzul cu fl. 7.60—8.90; făină a trecut puţină. Păstăioasele au trecut bine şi scumpe şi adecă: lintea cu fl. 10—16; mazerea cu fl. 10—11; fasolea cu fl. 10—12.25; mălaiul cu fl. 8—8.20; sĕmênţa de in cu fl. 13—13.50; sĕmênţa de cânepă cu fl. 10—10.50; (toate per 100 chilograme); lânile cu fl. 74.—76 per 56 chilograme; spirtul *en gros* cu fl. 36.25—37.25; *en detail* cu fl. 39—39.50 per 10,000 litre %; cartofii cu fl. 4—4.50.

Porcii au fost scumpi. In têrg au fost 57.720, dintre cari din Ungaria de jos 5040, din România 130 şi din Ardeal 250 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 51.50; fără vas, eară cu fl. 56 cu vas cu tot; slănina cu fl. 45.50; sĕul cu fl. 47—48.

Peile de oaie din Bănat şi Ardeal cu fl. 140—160; cele de miel cu fl. 80—90; cele de capră cu fl. 166—172 per 102 dărabe. Alte soiuri de pei de astădată nu s'au aflat în têrg.

Estras din foaia oficială „Budapest Közlöny."

Licitaţiuni: în 7 Febr. şi 13 Martie imob. lui Ioan Stoica în Veneţia de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 14 Ian. 1880 imob. lui Ioan Borş în Moha (jud. cerc. Sighişoara); în 22 Ian. şi 23 Febr. imob. lui Michail Parcolab în Cluj (trib.); în 3 Ian. imob. lui Ioan Mateiu şi Ioan Marton în Dămus (judec. cerc. Huedin); în 15 Ian. imob. lui Ioan B. Gemulea în Braşov (trib.); în 26 Ian. şi 26 Febr. imob. lui Iancu Mitru Crişan în Agrebiciu (trib. Cluj); în 31 Ian. imob. lui Traugott Berger în Bistriţa (trib.); în 6 Febr. şi 20 Martie imob. lui Vasiu Purea în Calbor (judec. cerc. Sighişoara); în 10 Ian. şi 11 Febr. imob. lui Stefan Vêntul în Rus (judec. cerc. Reghen) în 2 Ian. imob. lui Vasilică Sângiorsan în Archiud (judec. cerc. Teaca); în 17 şi 18 Februarie imob. lui George Böloni în Apaţa (trib. Braşov); în 22 Ian şi 25 Febr. imob. lui Teodor Puşcuţ în Heghiu (judec. cerc. Sângiors); în 2 Ian. imob. lui Francisc Wolff în Sibiiu; în 2 Ian. imob. Emiliei Rudolf născută H nrich în Sibiiu (trib.); în 27 Febr. imob. Casandrei Cojocar în Galaţ (judec. cerc. Făgăraş).

Prima societate maghiară generală de asiguraţiune.

Însciinţare.

cătră p. t. public asigurătoriu despre asiguraţiunea pe şase ani a caselor şi edificielor economice, pre lângă folosinţa anului prim grătuit anticipative.

Budapesta în luna lui Noem. 1879.

P. t. public asigurătoriu şi mai vêrtos p. t. partidele noastre, a căror simpatie şi încredere, — pre lângă influinţare altor factori, — ne a ridicat societatea în stadiul de aḑi, nu ne vor nega acea recunoscinţă, că societatea noastră a rĕmas totdeauna firmă pe acel fundament, pre care 'şi-a basat neguţătoria, şi că a rĕmas firmă principielor sale şi pre lângă esperimentările diverse ale altor societăţi cari s'au ridicat în urma societăţii noastre.

Principiile aceste i s'au rectificat şi rebonificat prin acel resultat, că încă cu finea anului present 1879 capitalul societăţei fundamentale (neatacaver) de 3.000,000 floreni în bani gata e deplin întregit, ear capitalul reservat (disposibil) i s'a ridicat la 1.000,000 floreni, şi cu fermitate putem ḑice aceea, cu ce nu va fi capace nici o societate concurentă, că societatea noastră tacsele reservate spre acoperirea daunelor, cu finea anului present în aşa mare sumă le poate transpune în favorul socotului anului următoriu, că precum se vede de ací încolo din acele tacse se vor puté acoperí daunele eveniende în anii următori!

Spre ajungerea acestui resultat s'au nizuit dintru toate societatea noastră, pentru că a fost convinsă, că prin aceasta face un serviţiu escelent neguţătorielor asigurătoare din patrie, şi mai vêrtos intereselor partidelor sale, dacă din câştigurile neguţătoriei constitue astfel de tari capitale fundamentale şi disponibile, care conţinênd asiguranţă destulă, la toată ocasiunea servesc spre deplină incredere şi liniscinţă, şi că aşa mare şi deplin solvit capital fundamental şi reservat numai cele mai escelente societăţi afară din patrie posed.

Dealtmintrelea p. t. public asigurătoriu, şi mai vêrtos p. t. partidele noastre şi aceea pot documenta, că pre când noi de o parte astfel ne-am nisuit a câştiga, rectifica şi rebonifica încrederea, pre de altă parte societatea noastră, amĕsurat prosperărei, intărirei şi relaţiunilor neguţătorielor sale, ţinênd înaintea ochilor totodată şi interesele comune ale societăţei şi partidelor asigurătoare, totdeauna a fost gata a întinde partidelor sale prospecte şi binefaceri mai noue ceea-ce din cele mai multe cu aceea a documentat, că partidele asigurătoare pe viaţă, din câştigurile clasei acesteia jumĕtate, ear partidele asigurătoare contra daunelor de ghiaţă din câştigurile clasei acesteia a cincea parte se împărtăşesc.

Acesta ne e principiul purcederei noastre şi acuma, şi de aceea când am ajuns acolo, ca cu deplin solvit capital fundamental şi reservat putem continua neguţătoria, societatea noastră cu plăcere îşi realisază de mult propusul seu scop, şi eacă cu aceasta şi partidele asigurătoare contra daunelor de foc, voiesce a le împărtăşí în favoare mai nouă.

Am decis dară, şi despre aceasta voim a însciinţa publicul asigurătoriu, că asiguraţiunea caselor şi edificielor economice de ací încolo la noi întru acea favoare să se împărtăşască, că spre esemplu dacă proprietariul casei sau al pămêntului se obligă a'şi asigura astfel de edificiuri pe şese ani, societatea noastră de anul usuat grătuit, de anul prim aşa că partida asígurândă numai după folosinţa anticipativă a anului prím grătuit, respective cu începutul anului al doilea e obligată a solví tacsele.

Credem cumcă favorul dispunerei noastre acesteia totdeauna va avé cea mai mare apreţiare în clasa proprietarilor, dar mai vêrtos în anul present şi in timpul următor când încă va fi simţitoare calamitatea anului acestuia, şi când în cercul economului aşa puţini sûnt bani. Dispoziţiunea noastră aceasta încă şi intre aşa împregiurări nefavorabile, face posibila asiguraţa pe un timp mai îndelungat. Şi favorul acesta cu atâta e mai mare, cu cât e mai considerabilă tacsa anuală, şi cu cât mai greu s'ar puté esopera în anul present sau următoriu solvirea aceleia anticipative prin economul apĕsat de împregiurările nefavorabile a le anului acestuia.

Dar de beneficiul anuluí grătuít anticipative se vor folosí şi acele partide ale noastre, care fiind deja asigurate pe un timp mai îndelungat, şi sûnt îndreptăţite a folosí anul gratuit decursive, respective numai în anul din urmă al asiguraţiunei lor; pentru că prin înoirea asiguraţiunei se vor folosí după o laltă de doi ani grătuiţi, aşa că un an va fi acel al asiguraţiuneie spirătoare, care au a'l folosí numai în urmă, ear celalalt an e anul prim al asiguraţiunei înoite pe şese ani.

Când despre favorul acest mai nou voim prin aceasta a însciinţa p. t. public asigurătoriu nu ne reţinem níci de esprimarea acelei convingeri, că p. t. public asigurătoriu precum în dispoziţiunea aceasta promptabilitatea noastră sau în favorul folosinţei anului gratuit anticipative semnul încrederei noastre îl va recunoasce.

Însciinţând încă p. t. public asígurătoriu şi despre aceea, că agenţi nostrii, dar şi noi înşine cu plăcere servim ori cu ce desluşiri.

Remânem cu salutare prima societate maghiară de asiguraţiune.

Harslanyi Lévai.

Nr. 4440 1879. 1—3

CONCURS.

Spre ocuparea postului notarial în comuna mare **Pianu-inferior** salarisat cu **400 fl.** şi cuartir natural se deschide concursul până **24 Ianuarie 1880.**

Competenţii au a-'şi aşterne documentele lor până la acest termin subscrisei preturi.

Pretura Sas-Sebeşului

Nr. 201 — 1879 pres. 1—3

CONCURS.

La scoala poporală din Jacul rom. ppresbiteratul Têrnavei superioare, s'a înfiinţat un post de învĕţătoriu. Pentru întregirea acestuia se escrie concurs până la 6 Ianuarie 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. În bani, — salariul anual de 80 fl. şi adecă,

a) 50 fl. v. a. din fondurile archidiecesane, votat de senatul scolastic şi

b) 30 fl. v. a. îi solvesce comuna bisericească din repartiţiune.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕţătoriu, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite în sensul „st. organic“ la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul susînsemnat.

Alma în 8 Decemvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Almăşan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 328 — 1879. 1—3

EDICT.

Ana Călţa din Şona protopopiatul Cohalmului, de relegiunea greco-orientală, carea de doi ani trecuţi a părăsit pre soţul seu legiuit Moise Cordan de religiunea greco-catholică tot din Şona, fără a se scí locul ubicaţiunei ei prin aceasta este provocată, a se înfăţişa înaintea subsemnatului for matrimonial în termin de un an şi o ḑi, — căci la din contră procesul matrimonial în contră'i intentat, se va hotărî şi în absenţa ei, conform legilor în vigoare.

Forul matrimonial gr. or. al Cohalmului.

Cohalm în 21 Noemvre 1879.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. prot.

Petri de moară.

Petri de trachit roşior curat de Königsberg în dimensiuni diverse se pot procura şi cu cele mai eftine preţuri dela

Andreas Rieger

[62] 1—3 Sibiiu, piaţa dela poarta turnului Nro 5.

---

[63] 1—2

Anunciu.

Prima societate ungurească generală de asecuraţiune, asecurează gratis pe anul prim **case şi edificiuri economice**, aşa ca solvirea tacsei se va începe numai după espirarea anului prim gratuit, respective cu începutul **anului al doilea**, dacă astfeliu de edificiuri se vor asecura la dênsa pe un restimp de **şese ani.**

Desluciri mai in detail cuprinde însciinţarea direcţiunei publicată în această privinţă.

Societatea are ca representant în Sibiiu pe dl **Ludovic Reschner** (strada Pintenului Nro 4).

Prima societate ungurească generală de asecuraţiune.

Avis de abonament [64] 1—3

pre anul 1880.

„Amicul Familiei“

Jurnal social.

Beletristic şi literariu.

Va eşí în fie-care septĕmână odată — **Marţa,** în nri câte de 1—2 coale, format cuart mare, hârtie fină, tipar îndesat. Va publica articlii sociali, poesii. novele, romanuri, suveniri de călĕtorii ş. a. Va tracta cestiuni literarie şi scientifice, cu reflecsiune fiind la cerinţele vieţei practice. Va petrece cu atenţiune viaţa socială a Românilor de pretotindenea, precum şi a celorlalte poporaţiuni din patrie şi străinătate. — Prin umore dulce şi satiră aleasă va nisuí a face câte o oară plăcută familiei strivite de grigile vieţei.

Preste tot va nisuí a întinde tuturor indiviḑilor din familie o petrecere nobile şi instructivă.

Preţul de prenumeraţiune pre anul întreg e 5 fl. v. a. pe $^1/_2$ an 2 fl. 50 cr. v. a., — pentru România şi străinătate pre un an 13 franci — lei noi, pe $^1/_2$ an 7 franci — lei noi.

☞ **Abonanţii pre anul întreg** vor primí ca premiu portretul distinsului nostru filolog şi istoric **Timoteiu Cipariu** — avênd de a solví numai 30 cr. în preţul pacuetărei şi a cartei de transport.

„Higiena şi Scoala“

Foaie pentru sănĕtate, morbi Educaţiune şi instrucţiune.

Va esí în 1/13 ḑi a fie-cărei lune în numeri baremi de câte o coală, şi va publica: articlii din sfera igienei, medicinei poporali şi a educaţiunei şi instrucţiunei elementari.

Preţul de prenumĕraţiune pe anul întreg e 2 fl. v. a., pentru România şi străinătate 5 franci — lei noi.

Cărţile „Săteanului român“

Scriere periodică

Pentru toate trebuinţele poporului român.

Va eşí în fiesce-care lună câte o carte, baremi de o coală, — şi va publica: *a*) Descrierea vieţei (biografia) a câte un bărbat mai vrednic de amintirea şi recunoscinţa poporului român; *b*) Cunoscinţe din economie, industrie, medicină, juridică ş. a.; *c*) Poesie vechi şi noaue, — mai cu samă de acelea cari ating mai de aproape pre poporul nostru şi împregiurările, în cari a trăit şi trăiesce; *d*) Novele poporale, istorioare, fabule, anecdote, proverbie şi cuvinte înţelepte, de învĕţătură şi petrecere; *e*) Risete şi Zimbete; *f*) Diverse sciri din lumea mare.

Preţul de prenumĕraţiune pre un an întreg e numai 1 fl v. a. (3 franci — lei noi).

☞ **Abonanţii** vor primí ca premiu portretul vestitului Luptătoriu al Independinţei naţionale **Avram Iancu** — avênd de a solví numai 30 cr. în preţul pacuetărei şi cartei de transport.

Preotul român

Scriere periodică.

Pentru toţi ramii literaturei bisericesci.

Prin aceasta foaie se va înlocuí

„Predicătoriul Săteanului Român“

Va eşí în fasciclii lunari câte de $2^1/_2$—$3^1/_2$ coale format octav mare, hârtie fină, tipar îndesat; şi va publica: *a*) articlii din sfera tuturor sciinţelor teologice, — tractate dogmatice, istorice, juridice, morali, pastorali etc. *b*) articlii din sfera educaţiunei şi instrucţiunei religioase-morale, — tractate pedagogice, didactice şi catichetice etc.; *c*) schiţe din viaţa celor mai celebri bărbaţi ai bisericelor române şi cunoscinţe biografice despre sânţii părinţi ai bisericei resăritene; *d*) **predice, omilii, catechese şi parenese, pre dominece, sĕrbători şi diverse ocasiuni, — mai departe predice generali despre vîrtuţi şi viciuri precum şi predice întocmite pre cele patru anutempuri;** *e*) istorioare, poesii şi proverbe morali, precum şi ori-ce cuvinte înţelepte şi amenunte aplicabili la elaborate religioase-morali; *f*) studii archiologice şi documinte istorice din trecutul bisericelor române; *g*) legi şi dispuseţiuni privitoare la bisericile şi scoalele române confesionali; *h*) revista brsericească, scolastică şi literară, — precum şi Revista ḑiaristicei române şi străine, încât aceasta ar tracta şi cestiuni cari mai deaproape interesează pe clerul român.

☞ *Din coloanele acestei foaie vor fi eschise disputele confesionali, şi articlii referitori la cestiuni religionarie contro-vertate.*

Preţul de prenumĕraţiune pre anul întreg e 4 fl. v. a., pentru România, şi străinătate 10 franci — lei noi.

☞ **Abonanţii** pre anul întreg vor primí ca premiu portretele Archiepiscopilor-Metropoliţi români Dr. **Ioan Vancea** şi **Miron Romanul** — avênd de a solví pentru ambele numai 50 cr. în preţul pacuetărei şi a cartei de transport.

„Gura satului“

Jurnal glumeţ

Sociale-politic-toc.

A eşí în toată **Marţi sara,** ilustrat cu caricaturi frumoase; şi va publica păţeniile nesdravenilor aventurieri şi biografiile celebrilor şarlatani ai timpului modern — mai departe tot soiul de articlii de veselie şi petrecere: novele, romane, fabule, anecdote, comedii, risete şi zimbete, scânteiuţe, puricării, furnicături, — afară de aceea va ţiné pre cetitorii sei în curent cu toate pertractările şi hotărîrile cioroboarĕlor ţerei ungurescí şi a unor comitate şi a comunitaţii cu sfetnici fără sfat, precum şi cu toate întêmplămentele din lumea mare, cari după natura lor cad în resortul lui.

Preţul de prenumĕraţiune pre un an e 6 fl. v. a. pre $^1/_2$ an 3 fl., pre $^1/_4$ an 1 fl. 50 cr., — pentru România şi ştrăinătate pre un an 8 fl. (20 franci — lei noi) pre $^1/_2$ an 4 fl. (10 franci — lei noi).

☞ **Toate aceste 5 foi de odată abonate costau pe I an întreg numai 16 fl.** ☜

Abonanţii pe anul întreg la toate foile, primesc şi trate premiale împreunate cu acelea — avênd de a solví nu 70 cr. în preţul păcuetărei şi a cartei de transport.

☞ **Colectanţii de abonamente primesc gratis tot al 5-lea esemplariu.**

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 150. Sibiiu, Sâmbătă 22 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni Adolf Steiner in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 7 cr., — de douĕ ori 12 cr., — de trei or 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român",

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Decemvrie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întârḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tiparul esemplarelor.

**Editura „Telegrafului Român"
în Sibiiu.**

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Sibiiu, în 21 Decemvre.

Nu scim cum, dară „P. Ll" asteaptă anul nou, cel nou, într'o disposiţiune de tot posomorită. „Anul acesta, ḑice foaia ungurească, tipărită nemţesce, avea să fie o reculegere după luptele care s'au terminat şi pentru cele ce se pregătesc", şi după aceasta desfăşură o icoană, care după dênsa nu seamână cu spiritul şi cu tendenţele operatului dela 1867. Chiar şi salutaria alianţă cu Germania nu este un isvor de uşurări, ci un pretecst pentru sarcini nouĕ şi însaşi credinţa în preţul intern al acestei alianţe se slăbesce prin fapta, că tocmai pe timpul celei mai mari intimităţi politice resboiul economic între Germania şi monarchie, cu toate că în tăcere, a avut loc într'un mod aspru. Şi raporturile interne de natură de drept public încă neliniscesc pe „P. Ll" In Austria partida constituţională e scoasă din domnie, după ce ea însaşi s'a arĕtat ostilă elementului unguresc. Poate că nu esistă legătură causuală între evenimente, dar cu toate aceste este semnificativ, că degraderea partidei constituţionale vine deodată cu declararea de resboiu Ungariei. Foia budapestană merge pe coarda aceasta mai departe şi afirmă, că măcar că formele de pânâ acum esistă, după cum s'au stabilit cu doisprĕḑece ani înainte, ideea, că monarchia în afară se află într'o posiţiune defensivă şi că în lăuntru are a se guverna conform înţelegerei dintre elementele nemţesci şi maghiare, aparţine mai mult istoriei şi că Ungaria astăḑi trebuie să se conformeze formelor celor nouĕ a le politicei austriace, care încă nu sûnt cunoscute nici în contúrile lor.

Dincolo de Laita sûnt alte tânguiri. Acolo se tem de influinţa clericală asociată cu a Cehilor.

Precum vedem viitoriul ne ascunde sub vĕlul seu cel des lucruri, cari pot intr'o bună dimineaţa să ne suprindă. Cum? Aceasta este altă cestiune.

Cabinetul cel nou din Francia este intempinat cu puţină încredere. Gambetta a declarat, ce e drept, că acest cabinet însemnează pacea, însĕ lumea 'şi aduce aminte, că sub Napoleon III încă se ḑicea: *„lempire c'est la paix."*

„Primim, ḑice „Resboiul", din Constantinopole următoarea descriere esactă asupra incidentului între ambasadorul englez Layard şi Poartă:

„În luna lui Septemvre, poliţia arestase pe un misionar anume Köller, acusat de colportagiul unor tractate religioase. După o deţinere de trei oare a fost liberat; însĕ poliţia a oprit o carte în limba turcească, tipărită la Londra, care conţinea un pasagiu contra Islamului, precum şi manuscriptele a douĕ broşuri de aceaşi natură.

„A doua ḑi a fost arestat un Musulman, anume Ahmed Tevfic, ca autor al acestor broşuri, şi dat judecăţei. De atunci şi până mai deunăḑi, ambasadorul Layard a cerut Porţei în mai multe rênduri restituirea cărţilor, cari aparţin misionarului Köller. Douĕ adrese ale ambasadorului în aceastâ privinţă au rĕmas fără rĕspuns, din care causă, la 10 ale curentei, Layard a reînoit cererea sa, şi neprimind nici un rĕspuns nici la aceasta, a trimis Porţei o comunicare, în care cere ca să i se îndeplinească în termin de trei ḑile următoarele pretensiuni:

„Restituirea hârtiilor lui Köller, — liberarea lui Ahmed Tevfic, care a fost condamnat la moarte, fiindcă a ajutat de a se traduce în limba turcă biblia, — depărtarea lui Defterdar paşa, şeful poliţiei din Angora, care a ordonat arestarea lui Ahmed Tevfic, precum şi a comandantului militar dela Van, care a întrebuinţat espresii însultătoare contra Engliterei şi agenţilor sei consulari.

„Ambasadorul a adăogat că, dacă nu se vor îndeplini aceste pretensiuni, el va cere lordului Salisburi instrucţii în această afacere, suspendând în acest interval relaţiunile cu Poarta.

„Poarta, respunḑênd la această notă, 'l-a informat, că misionarul Köller nu este supus englez, ci supus german; că scirea despre condamnarea la moarte a lui Ahmed Tevfic nu este esactă; el a fost supus de ocamdată la o cercetare preliminară, care s'a şi încheiat, asigurând pe Layard, că Tevfic va fi tratat de autorităţile judecătoresci cu induigenţă.

„Faţă cu disposiţiile împăciuitoare ale lui Layard şi ale Porţei, se crede că afacerea nu va avé consecenţe mai grele.

La a doua căsătorie a preoţilor.

(Respuns d-lui V. Mangra din Arad).

(Urmare).

Îmi mai împută apoi dl Mangra pentrucă am citat unele canoane ca de esemplu, care dacă s'ar esecuta cu rigurositate am ḑis că: „mâne dimineaţă nu am avé nici un crestin în biserică" Şi dacă dl M. se va declara că se supune acestor canoane, şi încă acelora, care le mai avem, de soiul acesta, stau bun că pe lângă toată rigurositatea d-nealui de a respecta canoanele, barem de 10 ori într'un an 'l-aş tace din călugăr mirean, şi barem de atâtea ori 'l-aş escomunica ca pe mirean.

Dară afară de canoane eată ce mai ḑice sântul Ioan gură de aur despre datorinţele dogmei călugăresci: „să remână în mănăstíre până la moarte să jure că va păḑi tăcerea, ascultarea şi fecioria, precum şi postul neîntrerupt. Aşa dará d-le M. păḑesci d-ta toate aceste? Dacă nu le păzesci atunci: „tu cari înveţi pre altul, pre tine nu te înveţi."[1]) Eu aşa cred că atunci se respectează legea când omul împlinesce toate ce le poruncesce legea, eară când nu le împlinesce atunci legea este moartă, căci „credinţa fără de faptă moartă este."

Dl Mangra a păşit cu aşa fanatism contra mea, încât nici a vĕḑut, nici a auḑit, nici a priceput aceea ce a scris, pentrucă dacă d-nealui vedea, auḑia sau pricepea, atunci când a presentat în public canonul 7 dela Neocesaria şi canonul I dela Laudichia, cu de bună samă nu va ḑice că are altă însemnătate, decât aceea ce am spus eu.

Pentruca dl M. şi ceia cari poate că au fost înşelaţi prin scrierea d-nealui, să creadă şi să se convingă despre veritatea aserţiunilor mele, voiu cita de nou acele canoane, dimpreună cu complicaţiunile lor. Canonul 7 dela

---

[1]) Rom. c. 2 v. 20.

FOIŢA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Încheiere.)

Dela ḑiua ecuinocţială soarele era pururea deasupra orizontului, şi aşa se începură cele opt luni de lumină neîntreruptă, a cărei căldură continuă înfluenţează aşa de minunat asupra topitului gheţei.

Spre a coborî pe Jeune-Hardie din asternutul cel înalt de sloii de ghiaţă, ce o încungiurau, trebuia proces cu multă grige. Corabia fu priponită solid, şi s'a aflat cu cale, a astepta până ce pornind ghiaţa se vor sparge sloii. Dară n'au avut lipsă de aceasta; sloii de desupt, cari zăceau nemijlocit pe o pătură de apă mai caldă, s'au topit încet, încet, bricul se afunda tot mai în jos, şi când au sosit ḑilele cele dintâiu ale lunei lui Aprilie, era ajuns la nivelul seu firesc.

Ploi furtunoase grăbiau acum descunpunerea gheţei, şi termometrul eară s'a coborîit ḑece graduri sub nulă. Unii dintre oamenii bricului se desbrăcară de vestmintele din pei de câne de mare, şi acum numai era de lipsă a se întreţiné foc în cuptoriu ca până aici ḑiua şi noaptea. Provisiunea de spirit se împuţinase deja foarte tare, şi se mai întrebuinţa numai când gătiau de mâncare.

Peste puţin ghiaţa a început, pocnind surd, a plesní cu iuţală şi a se desface în toate părţile, şi pe suprafeţe numai puté înainta nimenea fără de pericul de a i se sparge ghiaţa sub picioare, ci trebuia se sondeze terenul cu băţul, înainte de a face un pas. Mai de multe ori unul sau altul dintre marinari au căḑut în apă, dară fie care scăpa cu o baie rece.

Şi cânii de mare au început a se arĕta şi erau un vênat foarte binevenit, pentrucă untura lor era de foarte mare folos.

Sănĕtatea oamenilor era neîntrerupt escelentă. Fie care se ocupa din puteri cu pregătirile de plecare şi cu vênatul. Ludovic Cornbutte studia de multe ori apa navigabilă şi în sfêrşit a hotărît să cerce a se străcura mai mult spre meaḑă ḑi. Ghiaţa începuse a se pune în mişcare pe mai multe locuri şi munţii de ghiaţă înnotau spre largul mării. În 25 Aprilie corabia era gata de plecare, pânḑele fură scoase din învĕlişuri şi s'a dovedit, că erau toate bine conservate. Inima fie cărui sălta de bucurie, când leau vĕḑut earăşi umflate de vênt. Corabia se cutremură pentrucă cu toate că încă nu se putea mişca din loc, îşi găsise linia apei şi se odihnia earăşi în elementul ei.

În luna lui Maiu desgheţul înainta din resputeri şi pe ţermuri zăpada topită a pricinuit nămol, încât a străbate la litoral era aproape cu neputinţă. Unele plante palide, de o gingaşe rosaţă trandafirie se iviau de sub acoperişul zăpeḑei încât se păreau că surid cu sfială putinţelei căldurí. În sfêrşit termometrul eară arĕta preste nulă.

Douĕḑeci de miluri spre meaḑăḑi dela corabie plutiau spre oceanul atlantic sloi desfăcuţi cu totul şi măcar că marea din giur de Jeune-Hardie încă nu era de tot liberă, se deschise o apă navigabilă, care Ludovic Cornbutte gândia să o folosească.

După cea din urmă cercetare a mormêntului tatălui seu, Ludovic Cornbutte părăsì în 21 Maiu sinul de iernare. Inimile marinarilor erau pline de bucurie, dară şi întristare, căci nimenea nu părăsesce nepăsătoriu şi fără simţemênt de durere locul, în care a vĕḑut murind un amic. Vêntul bătea despre meaḑĕnoapte şi favorizà plecarea bricului; a fost însĕ adeseori oprit de sloi de ghiaţă, cari trebuiau taiaţi cu ferestreul, pentruca corabia să'şi poată continua plutirea; apoi eară se grĕmădiau sloi dinaintea corabiei, cari trebuiau risipiţi prin puterea minelor. Corabia a trebuit să înnoate încă o lună de ḑile printre periculi şi de multe ori nu era departe de un deget de perire, oamenii însĕ aveau o atitudine escelentă şi erau dedaţi cu manoperele grele şi periculoase; Penellan, Pierre Nouquet şi Fidel Misonne lucrau cât de alte ori ḑece matrozi, eară Maria avea pentru fiecare câte un cuvênt amicabil şi câte un suris mulţămitoriu.

Neocesaria ḑice, după cum 'l-a fost citat şi dl M. astfeliu: „Preotul la ospeţele celor de a doua nuntă să nu mănânce, fiindcă nunta a doua cere pocăinţă şi cine va fi acel preot, care să se învoiască prin ospětare în astfeliu de nunţi?"

Eată esplicaţiunea din „Enchiridion": Ací se opresce preotului ca să nu meargă la ospĕţul de a doaua nuntă căci în timpii aceia vechi nunta a doua s'a considerat de curvie". Dacă ar fi fost conceasă a doua nuntă la mireni, atunci biserica nu o ar fi numit curvie, precum nu a numit cea dintâia nuntă? Dacă asupra nuntei a doua ar fi fost iertat preotului să ceară binecuvêntarea lui Dḑeu, atunci încă nu s'ar fi numit curvie ci ar fi fost taina sântă. „De aceea şi cetim în acest canon, ḑice mai departe esplicarea, că cine va fi acel preot care să se învoiască în astfel de nuntă prin împărtăşire din ospĕţul ei?"

Cine delătureazā şi vrea să falsifice dară înţelesul canoanelor dle M. eu sau d-ta? pentru că ací numai cel orb nu vede, că înţelesul canonului este aşa după cum 'l-am spus eu, că adecă a doua nuntă a fost oprită şi la mireni în timpurile vechi. Dară să vedem mai departe canonul I dela Laudichia care sună: „Se cuvine conform canonului bisericesc ca acelora, carii liber şi legitim s'au împreunat prin a doua nuntă şi n'au luat mueri pe ascuns, după ce au trecut un timp scurt, cari ei 'l-au petrecut veduvi în rugăciuni şi posturi, să li se dee lor *iertare* şi cuminecătură".

Ce însemnează în acest canon cuvêntul iertare? Pre care dicispul ai d-ta putere, a'i da iertare? Este, că cel ce nu a călcat legea, nu are lipsă de graţie şi numai aceluia se poate şi i se dă iertare, care a călcat cutare poruncă sau lege, adecă care a fost oprit. Aşa dară şi sânţii părinţi dela Laudichia numai la acei creştini au putut să le dee iertare, cari au sevêrşit o nuntă ce nu a fost conceasă nainte de acea.

Eată şi esplicaţia din Enchiridion: „În timpii primitivi ai crestinismului a doua nuntă s'a socotit de pĕcat."

Sânta scriptură ḑice: că pĕcatul este călcarea legei, prin urmare, dacă nu era o lege, care să oprească a doua nuntă, — fie aceea măcar şi tradiţie, — sĕvêrşirea nuntei a doua nu se putea numí pĕcat. „Şi cei cu douĕ nunţi se puneau sub epitimie şi se opriau un an şi doi dela sânta cuminecătură," ḑice mai departe esplicaţia acestui canon. Acuma d-le Mangra, dacă ai fi d-ta preot (duhovnic) şi ai asculta mărturisirea cutărui crestin, putea-lai oprí un an sau doi dela cuminecătură, dacă nu ar fi călcat nici o lege bisericească sau crestinească? Eu cred că nu!

Aşa şi sânţii părinţi numai atunci au putut să pedepsească pre cei ce sĕvêrşiau a doua nuntă, dacă au avut causă, şi causa nu a putut fi alta decât că nunta a doua a fost oprită. Restricţiunile din zel şi pietate nu se codifică prin legi, ci aceea este mai mult o faptă voluntară; asemenea fapte de pietate sau evlavie avem în biserică: posturile şi ajunurile, mătăniile şi rugăciunile etc. care nu sûnt toate codificate, însĕ sûnt usuate de către biserică, prin tradiţie, dară şi aceste se dau şi se recomêndă crestinilor, de către preoţi pentru cutari pĕcate mai mici. Însĕ respingerea pe doi ani dela sânta cuminecătură este o pedeapsă mare şi aceasta nu o au făcut sânţii părinţi fără de basă, ci pentrucă a doua nuntă era oprită. Aşa dară cred că nu am denaturat şi nici nu am falsificat canoanele şi adevĕrul, când am ḑis pe basa acestor canoane, că şi la mireni au fost oprită căsătoria a doua în timpurile vechi.

Dl M. mĕ numesce eărăşi maliţios şi ignorant pentrucă am ḑis că sinodul ecumenic a VI s'a ţinut sub presidiul unui împĕrat eretic, Constantin Pogonat sau bărbosul, şi aceasta a sciut dl M. că nu am ḑis o din capul meu, că am ḑis-o pre basa unor date destul de autentice şi pe care le-am arĕtat cu degetul d-lui M. Va puté dară dl M. să ḑică, dacă nu 'i au convenit datele mele, că acele nu sûnt aşa de autentice ca şi a d-nialui, cari spun altcum şi să ḑică că autorul meu este mincinos, maliţios şi ignorant, însĕ către mine nu i s'a căḑut să ḑică nici decât.

Însĕ cumcă datele mele sûnt autentice şi încă mai autentice decât ale d-lui M. voiu demustra în următoarele:

1. Datele mele sûnt scoase din trei isvoare, care toate conglăsuesc la olaltă şi numesc pre Constantin Pogonat eretic şi ca sprigin̄itoriu a eresului monotoliţilor.

2. Opurile din care am scos datele mele sûnt compuse chiar din seculul a 7 pe când a trăit Constantin Pogonat.

3. Sûnt scoase din biografiile acelor martiri, cari au suferit dela Constantin Pogonatul goanele, pentru buna credinţă şi biografiile sûnt cele mai sigure date istorice, care arată prelângă împregiurările, în care a petrecut acea persoană, şi pe contemporanii ei.

Cumcă datele mele sûnt mai autentice decât ale d-lui M. se vede şi din următoarele: dl Mangra se provoacă la istoria bisericească de Preasânţitul Şaguna, care la pagina 316 § 282 ḑice „către lăţirea bunei cinstiri în acest veac mult au ajutorat: 1-iu împĕraţii Iracliu şi Constantin Pogonat." La pagina 322 §. 288 unde se numesc scriitorii acestui secul, ḑice: că a fost a 4 Macsin secretariul împĕratului Iracliu, vĕḑênd însĕ el părtinirea cea mare ce o aveau monoteliţii (la împĕratul) a părăsit slujba sa şi s'a dus în pustie şi s'a călugărit etc. şi apoi a fost gonit de Iracliu pentru credinţă şi tiranisat.

Adecă aici se arată Iracliu ca eretic, deşí s'a ḑis mai sus că a ajutat credinţa.

Eară la pagina 328 §. 295 se ḑice „a 2 alt sobor a fost asupra monoteliţilor la Lateran în Roma, unde s'a lăpĕdat chipul credinţei celei dela împĕratul Constan." Mai departe se ḑice: „Între cele 59 de soboare, care s'au ţinut în acest secul numai unul este ecumenic, care se numesce al VI, de a toată lumea şi s'a ţinut în Constantinopole în Trula, palat împĕrătesc, la anul 680, unde au fost sânţii părinţi, după Balsamon şi Zonora 227, eară după alţii 240, adunaţi pe vremea împĕratului Constantin Pogonatul, asupra monoteliţilor, pre cari îi apĕra Teodor patriarchul Constantinopolei sub scutirea patriarchului Romei." Vedem că în această istorie împĕratul Iracliu se presentează la §. 282 ca şi un sprigin̄itoriu al ortodocsiei. Eară §. 288 unde se numeră scriitorii lui vedem eretic monotelit, şi gonind pe secretariul seu Macsin, care în soborul ce s'a ţinut la Roma în Lateran sub patriarchul Martin, 'l-ar fi vătĕmat.

La § 295, aflăm că în stoborul dela Lateran în Roma s'a condemnat credinţa monoteliţilor propagată de împĕratul Constantin şi nu de Iracliu; aşa dară sinodul din Lateran scim că s'a ţinut sub papa Martin contra monoteliţilor, dară din această istorie nu se scia, că sub care împĕrat, pentru că într'un loc se ḑice, că s'a ţinut sub Iracliu, şi într'alt loc se ḑice că s'a condemnat eresul monoteliţilor, care era spriginit de împĕratul Constantin care a domnit în urma lui Iracliu şi pe timpul căruia nu a putut fi vorbă de împĕratul Constantin. Aşa dară de ací se vede, că papa Martin, nu a putut ţiné sinodul despre care e vorba sub Iracliu şi este mai posibil, că 'l-a ţinut sub Constantin Pogonatul, cam la începutul d-niei sale şi după moartea lui Constantin, a cărui eres 'l-a putut condemna după moartea lui, dară nici decât nainte de a fi el în viaţă, şi acest eres a putut să'l propage şi Constantin Pogonat pentrucă mai departe aflăm, că pe timpul lui Pogonat s'a ţinut sinodul ecumenic al VI, în care timp atât patriarchul Constantin cât şi cel din Roma, părtiniau pe eretici; de ací dar nu se poate deduce că împĕratul nu a fost eretic, ba tocmai din contră se poate deduce că a fost eretic, pentrucă se vede din această istorie. Antecesorii lui amêndoi au fost eretici; afară de aceea, cei doi patriarchi dela Roma veche şi Roma nouă au fost părtinitorii celor eretici: şi dacă împĕratul era drept eredincios nu suferia ca pe scaunele cele mai de frunte din biserica ortodocsă să şadă doi eretici, precum n'a suferit antecesorii lui eretici să fie acele cuprinse de ortodocşi.

Aşa dar d-le M. la acest auctor n'ai mult a te provoca. Pentru că ací nu prea mult se documentează dreapta credinţă a lui Constantin Pogonat. Ca să nu mĕ poată însĕ încusa dnul M. după datina sa, că vreau să biruesc asupra acestei cărţi, pentrucă am arĕtat oare-care diferenţă în ea preţuită altcum de mine, şi chiar pentru auctorul ei, voi cita singura judecată a auctorului, din care se vede că nu e chiar sistematic lucrată. Eată dară cum se esprimă singur dênsul despre ea: „îm iau voie de a crede, că binevoitorul cetitoriu nu se va smintí mult de ediţia aceasta „căci adjustarea tomului I nu s'a făcut după o sistemă strîns regulată". Pentru aceea preacunosc, că'mi remâne îndatorirea de a'mi aduce opul meu la o sistemă cuviincioasă, ceea ce voiu face cu prilegiul ediţiei a II".[2])

Ce se atinge de Pidalion, poate că 'l numesce drept credincios, pentrucă aşa 'l-au numit sânţii părinţi în sinod pentruca să'l poată atrage în mijlocul lor şi să le dea mână de ajutoriu sau barem să'l molcomească, ca să nu gonească pe dreptcredincioşi.

Ce se atinge apoi de martirisarea papei Martin şi a lui Macsim las să urmeze ací datele mele, pre care le ţin destul de autentice şi mai autentice decât ale d-lui M. Eatăle:

1. „Pomenirea prea cuviosului părintelui nostru Macsim mărturisitoriul. Acesta a fost în ḑilele lui Constantin împĕratul, ce s'a numit bărbosul nepotul lui Iraclie, care fiind cinstit (adecă Macsim) dela cei mai din nainte împĕraţi, şi fiind iscusit la lucrurile politicesci, a învĕţa şi a îndrepta cele ce trebue a se face. Cu înţelepciunea şi cu firea cea bună, şi mintea ce avea s'a suit la cinstea protosincelatului şi s'a făcut sfetnic împĕraţilor; deci de vreme ce se ţinea acea vicleană şi fără cale socoteală, acelor ce cu păgâneasca nepricepere ḑiceau o voie a fi la cea prin întrupare orênduială a lui Christos etc." Apoi spune aceasta biografie, că părăsind cele lumesci s'a călugărit în monăstirea Chrisopoli „apoi s'a dus la Roma cea veche şi a aplecat pre fericitul papa Martin ca să stringă sobor de loc şi să anatemisească pre începĕtorii şi pre pricinuitorii păgânescei aceia dogme" etc. „Întorcêndu-se dela Roma cu cei doi Anastasii învĕţăcei ai sei, s'a numerat ca un vinovat, din naintea sfatului, carele era tot la un gând cu împĕratul, despre partea acelui eres; de vreme ce toţi ţineau cu împĕratul, numai sântul Macsim se împotrivia, şi învita şi pre alţii cu scrisorile lui, ca să nu se supună, nici să'şi schimbe gândul lor. Drept aceea s'a trimis la închisoare la Tracia" etc. Unde apoi a fost tiranisat tăindu-se mâna şi limba.[3])

2. „Pomenirea celui dintru sânţi părintelui nostru Martin papa Romei mär urisitoriul. Acesta a fost pe vremea împĕratului Constantin, ce s'a poreclit Pogonatul adecă bărbosul. De aceea pentru dreapta credinţă trimiţind împĕratul a adus dela Roma cu sila pe fericitul acesta, pătimind multe nĕcasuri, la mergerea şi la întoarcerea sa, că fiind împĕratul, tot una şi la un gând cu eresul monoteniţilor; de vreme ce stul Martin gonise dela biserică cu ale sale scrisori de obşte pre: Sergie şi Pir şi Te dor şi a pus hotar bunei credinţe, cu soborul ce s'a strins cu sine, spre căderea şi înfruntarea eresului monoteliţilor" etc. Apoi spune biografia că sântul Martin a fost pus în legături, ca un făcătoriu de rele, şi trimis la Cherson în esiliu unde 'şi-a finit viaţa pusnicesce.[4])

3. În această lună în 13 August mutarea moaştelor prea cuviosului nostru Macsim mărturisitoriul. Acesta a fost în ḑilele lui Constantin ce 'i-au ḑis bărbosul, care era nepotul lui Iraclie. Deci cinstindu-se de cei mai dinainte împĕraţi cu mare cinste şi fiind îndestulat şi iscusit la politicescile chivernisiri, — şi pentru mintea lui ajunse la cinstea protosieritului." Apoi spune eărăşi biografia cum 'şi-a părăsit înaltul seu post, din causa, că în curtea împĕrătească se propaga eresul monoteliţilor, cum apoi s'a călugărit; şi a mers la papa Martin ca să cheme sinod şi să anatemiseze pe eretici.[5])

(Va urma).

În sfêrşit în dreptul insulei Jan-Mayeu, Jeune-Hardie era cu totul liberă de ghiaţă. În 25 Iunie a întâlnit corabii, cari mergaeu la pescuit de câni de mare şi de balene. Bricului 'i-a trebuit aproape o lună ca să ese din marea de ghiaţă.

În 16 August Jeune-Hardie era în vederea dela Dünkirchen; ea fu signalată de sentinelă. Toată poporaţiunea din port 'i-a eşit pe mol întru întêmpinare şi în scurt marinarii şi îmbrăţişau muierile şi copii. Betrânul paroch a primit pe Ludovic Cornbutte şi pe Maria cu cea mai frumoasă bine cuvêntare, şi dintre cele douĕ liturghii, care le-a cetit în ḑiua următoare cea dintâiu a fost pentru odihna sufletului lui Ioan Cornbutte, eară a doua pentru cei doi încredinţaţi, cari erau de mult uniţi prin îndelunga lor nenorocire.

Scolastic.

Este cunoscut, că Venerabilul Consistoriu prin cerculariul seu ddto Sibiiu 7 Iunie 1879 Nro 1613 Scol. a ordonat a ţiné învĕţătorii gr. or. din archidiecesă în ḑilele din 10—15 August a. c. conferenţe, în anumite cercuri sub conduncerea unui conducĕtor denumit din partea Venerabilului Consistoriu pentru fiecare cerc, desemrându-se prin acest cercular tot odată şi obiectele de desbatere.

Publicându-se până acum mai multe protocoale şi rapoarte ale prescriselor conferenţe învĕţătoresci din luna August a. c., sper a fi cuviincios şi salutar a împărtăşí aici pre scurt, cu permisiunea On. Redacţiuni, şi vederile învĕţătorilor din „ţara Bârsei", întruniţi în o adunare generală estraordinară, ţinută în 25 şi 26 August a. c. la Braşov, asupra punctelor din prelaudatul cercular al Venerabilului Consistoriu.

Conclusele luate de adunarea

---

[2]) A se vedé prefoaia la istoria biser. de A. Şaguna.

[3]) A se vedé mineiul lunei lui Ianuarie din 21. [4]) A se vedé mineiul lui Aprilie din 13. [5]) A se vedé mineiul lunei lui August din 13.

generală se reasumă în următoarele puncte:

1. Relativ la tema: Cari impregiurări împedecă încă şi astăḑi progresul învĕţămêntului poporal, apoi propuneri practice pentru delăturarea acelora“.

Adunarea generală constată următoarele împregiurări.

1. Că poporul nostru în unele locuri încă n'are destulă convingere câştigată prin propia esperienţă, despre însemnătatea şi folosul învĕţămêntului şi prin urmare nu consideră scoala de instituţiune importantă şi de lipsă pentru el.

2. Partea cea mai mare a poporului nostru e sĕracă şi din causa aceasta cei mai mulţi copii nu se pot provedé cu cârţi şi recuisite recerute.

3 Comitetele parochiale în a căror competenţă zace şi promovarea causei învĕţămêntului precum şi unii inspectori scolari locali, nu desvoaltă activìtatea recerută spre înaintarea învĕţămêntului.

4. Comitetele precum şi scaunele protopresbiterale, în frunte cu protopopii, ca inspectori districtuali confesionali, încă nu pun destul pond pe învĕţămêntul poporal.

5. Este cunoscut că în cât scoala este mai des cercetată de organele superiore scolastice, cu atât mai mult organele inferiore, chemate în prima linie a îngrigí de scoală desvoaltă o activitate mai mare; reuniunea constată, că scoalele din părţile aceste de un şir de ani încoace n'au fost cercetate de loc de referentul scolar archidiecesan sau de un alt membru din senatul scolar.

6. O parte din învĕţătorii nostri poporali fiind rĕu salarisaţi, ba şi alţii cu salare bune, se ocupă în prima linie cu afaceri economice ect. în dauna învĕţămêntului.

7. Se mai află încă şi acum unele locuri, în cari clădirea scoalei nu corespunde recerinţelor, adjustarea este defectuoasă şi pentru susţinerea ei se poartă prea puţină grige.

8. Lipsesce un plan de învĕţămênt corespunḑĕtor pentru scoalele poporale.

9. Lipsesc manuale didactice corespunḑĕtoare.

10. Nu esistă biblioteci poporale şi lipsesce înteresul pentru susţinerea unei foi pedagogice.

Drept remedii la cele sulevate se propun de adunarea generală următoarele:

Ad 1. Preoţimea atât în biserică cât şi cu alte ocasiuni cu cuvêntul şi su fapta se destepte în poporul nostru simţul de cultură preste tot şi nisuinţa de a preţuí scoala ca instituţiune necesară pentru esistenţă. La adunările generale ale reuniunei să ia parte şi preoţimea, ca inspectori localì de scoală. (Ar fi de dorit, cred eu, ca Domnii preoţi din cercul reuniunei noastre, cari atât în privinţa spirituală cât şi în cea materială stau mai pre sus decât mulţi alţi preoţi de prin alte tracte ppbiterale din archidiecesă să se facă toţi membri ai acestei reuniuni, ca astfel reuniunea fiind sprijinită de nisce factori atât de însemnaţi, să poată ea însaşi delătura mai uşor şi cu desevêrşire multe neajunsuri, cari se ivesc în privinţa scoalei.

Ad 2. Să se înfiinţeze în fie care comună câte un fond din carele să se procure pentru copii seraci recuisitele necesare pentru scoală. Venerabilul Consistoriu precum Asociaţiunia transilvană să binvoiească a spriginí înfiinţarea acestor fonduri eară sinoadele parochiale să pună în buget o sumă anumită pentru acest scop.

Ad 3. Venerab: Consistoriu prin organele sale să influinţeze ca comitetele parochiale precum şi inspectorii locali să'şi împlinească cu scumpĕtate datorinţele sale faţă cu scoala.

Ad 4. În comitetele protopresbiterale să se înfiinţeze o comisiune scolastică, carea să se ocupe numai cu afaceri pur scolastice. Dnii inspectori districtuali să facă mai des visitaţiuni scolare prin tract; ear la cas de împedecare se concreadă această afacere unui membru din comisıunea scolară înfiinţândă.

Ad 5. Dela centru adecă din sinul senatului scolar archidiecesan să se esmită comisari sau şi referintelu scolar, ca să visiteze cel puţin tot la 3 ani scoalele.

Ad 6. Autorităţile scolare cu deosebire protopopii să privegheze ca fie care învĕţător să se ocupe în prima linie de scoală. Comitetele parochiale să se provoace, a îngrigí de în bunătăţirea salarielor învĕţătoresci şi de plătirea lor regulată.

Ad 7. Venerab: Consistoriu să întrevină cu tot deadinsul, ca fie care comună bisericească să se silească a'şi edifica, susţiné şi adjusta scoala conform legei.

Ad 8. Venerab: Consistoriu să binevoiască a se îngrigí ca să se elaboreze un plan de învĕţămênt corespunḑĕtor pentru scoalele poporale.

Ad 9. Venerab: Consistoriu să escrie premii pentru cele mai bune manuale didactice.

Ad 10. Inspectori districtuali să influinţeze ca în fie care comună să se înfiinţeze biblioteci pentru tinerimea adultă şi să prenumere o foaie pedagogică recunoscută de bună.

II Relativ la tema a doua propusă de Venerabilul Consistoriu: „Darea de pĕrere pentru compunerea unui plan de învĕţămênt prin care să se poată satisface articlului de lege XVIII din a: 1879, privitor la învĕţămêntul obligatoric al limbei maghiare în scoalele poporale române gr. or. din Archidiecesă, „adunarea generalĕ nu se simte în posiţiune a lua în privinţa acestui punct vre un conclus din consideraţiune, că n'are material pregătitor nici puncte de mânecare.

III Relativ la tema a III. Pe ce cale 'şi ar puté învĕţătorii scoalelor noastre poporale însuşí mai cu înlesnire cunoscinţa limbei maghiare în estensiunea prescrisă de lege“. Adunarea generală este de părere, că Venerabilul Consistoriu să întrevină la guvernul ţĕrei, ca să se înfiinţeze cursuri supletorice în fie care comitat sub conducerea unor bărbaţi de scoală cari pricep limba maghiară şi română perfect. Se înţelege de sine, că aceste cursuri se vor întreţiné cu spesele statului.

IV. Relativ la punct IV despre înfiinţarea de reuniuni învĕţătoresci conform proiectului comunicat din partea Venerab. Consistoriu, adunarea generală constată, că în părţile aceste esistă reuniune, constituită de mai mult timp pe basa unor statute aprobate şi de Venerabilul Consistoriu şi nu simte necesitatea a modifica deocamdată aceste statute.

Braşov, 15 Decemvre 1879.

Un membru al reuniunei învĕţătorilor români gr. or. din ţara Bârsei

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 2 Ianuarie n. Pe riurile laterale ale Dunărei din sus de Viena ghiaţa s'a pus în mişcare. La Tuln şi la Viena împregiurările cu ghiaţa erau neschimbate. La Greifenstein pe la opt oare sara apa sa urcat repede. Ghiaţa a plecat de la Fischamend şi a mers până la Ort, şi acolo Dunarea este liberă. La Crems s'a suit după ameaḑi apa 19½ urme şi Cremsul este înundat. Pe Main şi Ren ghiaţa s'a pus în mişcare şi au rupt mai multe moluri.

Constantinopole, 2 Ianuarie n. Cu ocasiunea audienţei de eri ce avu Layard la sultanul în afacerea bibliei s'a făcut o transacţiune pe următoarele base: 1. înapoiarea hârtielor secuestrate misionarilor; 2. depărtarea temporală a lui Achmed Tewfic; 3 ministrul de poliţie adresează lui Layard o scrisoare clarificătoare; — îndată ce se vor fi împlinit condiţiunile aceste se vor începe eară raporturile între Poartă şi Anglia.

Paris, 2 Ianuarie n. Cu ocasiunea recepţiunei de eri în Elysèe a asigurat ambasadorul german Hohenlohe pe dl Freycinet de simţemintele pacìnice şi simpatice ale Germaniei. Freycinet a esprimat mulţămirea sa pentru aceste simţeminte şi a declarat că nu va negliga nimica pentru de a susţiné bunele relaţiuni între amêndouĕ ţĕrile.

Varietăţi.

* (Foc). Marţi sara pe la oarele 8 s'au aprins în strada lungă şura de nou zidită şi plină cu fên şi paie a lui Stefan Baroc. Pompierii şi o mare mulţime de oameni s'au adunat îndată la locul unde s'a escat focul. Fiind Cibinul mai întreg acoperit cu ghiaţă, lipsa de apă s'a simţit foarte tare. O fântână în apropiere era aproape unicul reservator de apă. Din norocire atmosfera a fost linistită căci altfel focul nu se putea localisa şi împregiurimea cădea pradă flacărilor. Causa escării nu se scie, se dă însĕ cu socoteala, că şura s'a aprins din neprecauţiunea fumătorilor. Şura într'o oară s'a prefăcut întreagă în cĕnuşe.

* („Scoala Română“) va apăré şi în anul viitor, şi încă de trei ori pe lună (la 1, 11 şi 21), totdeauna în numere de câte o coală întreagă: cu toate acest preţul remâne cel din anul espirat (4 fl. pe anul întreg, 2 fl. pe o jumĕtate). În redacţiune a mai întrat alăturea cu D. Petri, încă D. M. Pop, prof. gimnasial în Năsĕud, ear de colaboratori stabili s'au angagiat DD: Dr. P. Tanco, director la gimnasiul din Năsĕud, Dr, A. P. Alecsi şi G. Pletos, profesori la acelaşi gimnasiu, Dr. A. Grama, prof. seminarial în Blaj, T. Ceontea prof. sem. în Arad, I. Lazariciu prof. de preparandie în Deva, N. Gr. Borgovan, prof. prep. în Gherla ect. — Programa remâne aceeaşi. Foaia va tracta toate cestiunile pedagogice atât în disertaţiuni teoretice, cât şi în elaborate practice; se va ocupa de toate institutele noastre de cultură primare şi secundare, pedagogice şi teologice, comerciale şi industriale; nu va trece cu vederea nici crescerea sesului frumos şi va espune într'o serie de epistole, agendele preotului ca director şi inspector scolar; deosebit de aceasta un ciclu de articoli va avé de scop a ţiné pre lector în curentul făcut pe terenul sciinţelor reale. Abonamentele sûnt a se adresa la redacţiune în Năsĕud (Nassod Transilvania) mult până la 1 Ianuarie 1880, când va apăré primul numer.

* (Apostolul Mărgărit) n'a murit. Eată ce ne spune în această privinţă „Telegraphul“ din Bucuresci:

„Ḑilele aceste se respândise sgomotul că Apostolul Mărgărit, marele patriot român din Macedonia, ar fi fost asasinat de Greci, din causa activei sale lupte contra helenisărei compatrioţilor sei. N'am vorbit despre acel sgomot până să nu avem informaţiuni esacte. Un amic al nostru, d. Vasile Dan, s'a adresat la localitate şi eată depeşa ce a primit:

Monastir, 28 Decemvre.

„Mărgărit e bine. Merge spre vindecare. Poliţia influenţată de fanarioţi neglige urmărirea culpabililor. Denunţaţi opiniunei publice de acolo aceasta şi lucraţi pentru noi.

„Încercarea de asasinat dar a avut loc, însĕ n'a isbutit cu desĕvêşire, căci rănile nu au fost mortale.

„Pe cât scim Mărgărit venise din Ianina la Monastir pentru a cumpĕra o casă a unui paşe, în care se instalase un gimnasiu român şi pe câre d. Dan promisese să o plătească. Grecii vĕḑênd că prin aceasta vor perde mult, fiindcă până acum nu era nici scoală nici gimnasiu acolo şi copiii erau siliţi să înveţe grecesce, s'au disperat şi au alergat la asemenea mijloace infame.

„Ar trebuí prin urmare ca guvernul nostru să se adreseze la Constantinopole şi să ceară mĕsuri nu numai pentru pedepsirea celor culpabili, dar încă a se oprí pe viitor asemenea fapte şi a nu mai fi împedecate scoalele române.“

* (Napoleon I despre jurnalişti). În memoriile principelui Metternich, se află un dialog interesant între acest bărbat de stat şi Napoleon I. În timpul când Metternich era ambasador austriac la Paris, jurnalele adusese scirea, că el ar fi strămutat la Petersburg. In prima audienţă a corpului diplomatic, Napolion s'a vĕḑut îndemnat a se apropia de Metternich şi a se înforma despre adevĕrul acelei faime. Ambasadorul austriac declară, că nu are nici o cunoscinţă despre această schimbare în destinaţiunea sa. Napoleon i ḑise: „Te rog, fii convins, că, cât pentru persoana mea, eu m'aşi întrista de plecarea D-tale, dar aceşti diavoli de jurnalişti *(ces diables de jurnalistes)* formează un stat în stat“.

Şi, după ce Metternich consimţì la aceasta suriḑênd şi observà, că într'adevĕr trebue să fie greu, a ţiné disciplină şi ordine între aceşti oameni“, împĕratul ḑise: „Mal mult, ei se încearcă adese ori să'mi dicteze legi chiar şi mie.“

* (Maşinele cu aburi) sûnt îndeplinite prin electricitate. — La Ecsposiţia de arte şi industrie de la Berlin, s'a vĕḑut un mic drum de fer pus în mişcare prin electricitate, D. Westphal constructorul acestui drum de fer a cerut de la preşedintele poliţiei acelui oraş, douĕ linii de căi ferate pe care vaporul să fie ramplasat prin maşini electrice. Dacă acest proiect se va esecuta, va constituí o ecsperienţă foarte mult utilă, căci transporturile economice prin electricitate nu s'au putut realisa până astă-ḑi.

Este foarte lesne a desluşí aceasta: Electricitatea întrebuinţată cu motorul roatelor, poate fi transmisă în douĕ moduri, s'au printr'o pilă electrică aşeḑată în tren, sau printr'o maşină electro-magnetică ficsă, aşeḑată la un punct al liniei de transport. În cel dintâiu cas, va trebuí o pilă de o foarte mare putere, care va ocupa un mare spaţiu şi va costa foarte scump, va trebuí dar a renunţa la acest sistem.

În al doilea cas, maşinele electro-magnetice pot da resultate mult mai superioare: aceste maşini fiind puse în mişcare prin vapor: Curentul este transmis printr'un Cablu într'o a doua maşină aşeḑată pe tren, care transfoarmă acest curent în putere formată printr'o mişcare de rotat făcênd a se întoarce roatele şi, prin urmare, a opera asupra maşinei trenului.

Perderea electricităţei ce provine prin transmiterea de la o mare distanţă, face asemenea şi acest sistem foarte costisitor.

Cu toate aceste este de observat că, de la cea dintâiu încercare de transport a puterei de la o distanţă depărtată prin mijlocul electricităţei, s'au făcut foarte mari progrese. Nu este dar nici de o îndoială de a vedé acest mod de transport a devení economic şi practic, când perfectionarea aparatelor va fi îndestul realisată.

* (Pentru inundaţii din Transilvania). Societatea univer-

sitară „Unirea“ din Bucuresci a ţinut Mercuri 19 Decemvre, oara 7 sară, în amfiteatrul dela drept, palatul Universităţii o şedinţa literară, în folosul inundaţilor din Transilvania. „Comitetul societăţei „aşa se esprimă el în apelul seu,“ „îşi îndeplinesce o datorie umanitară şi românească de a apela la toţi Românii doritori de fapte mari, ca — prin esistenţa lor numeroasă — se dea acestei întreprinderi a tinerimei universitare un strălucit succes, căci este vorba de falnica, de măreaţa şi de mult iubita Transilvanie“. Eacă

Programa:

1. Vara la ţara de Eeparaţian, poesie recitată de d. D. Bîll.

2. Poesia dramatică, studiu de literatură de d. Al. Nicolescu.

3. Poetul Sichlean, studiu literat de d. G. Svârlescu.

4. Necrologul lui Stefan cel Mare, ca literatură română, cu estrasuri de d. C. C. Dobrescu.

Desteaptăte Române, de A. Murăşan poesie recitată de d. N. D. Bîll.

Biletul de întrare 1 leu.

* (Un iepure narcotic) Ḑiarul de Gand ne spune, că patru persoane mâncând un fel de bucate de iepure de casă picară imediat, câte patru într'un somn letargic, care a durat trei ḑile şí jumĕtate.

Facultatea caută a descurca acest mister!

Bursa de Viena şi Pesta

din 30 Decemvre n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	97.30	97.35
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	75.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	87.50	87.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	78.—	78.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	114.75	114.75
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.25	88.25
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	86.—
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	87.25	87.—
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	84.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	85.70	85.50
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	88.50	88.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.05	69.—
Datoria de stat în argint . . .	70.60	70.40
Renta de aur austriacă	81.20	81.25
Sorţi de stat dela 1860 . . .	130.—	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	837.—	837.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	291.20	291.50
Acţiuni de credit austr. . . .	269.—	268.75
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	107.25
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.52	55.51
Napoleon	9.31	9.31
100 marce nemţesci	57.85	57.80
London (pe poliţa de trei luni) .	116.80	116.85

Economic.

Sibiiu, 30 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.20—9.20; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.—7.80; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.30—4.70; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 3.80—4.20; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 7.—8.; Mazere fl. 8—8.50; Linte fl. 10.50—11; Fasole fl. 8—8.50 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Luminări de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 0.95--1.05: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55—60 cr. pro chilo: carne de vită 42—44 cr.; Carne de viţel 38—45 cr. carne de porc 40—42 cr.; carne de berbece 28—30 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

(Miseria în Germania). Nu numai în Silesia superioară„ ci şi în Thüringen între locuitorii silvanali mai seraci se ivesce miseria, spre a cărei cercetări a sosit aici din Erfurt presidentul regimului „de Kamptz. Depositul de cartofi pe la acesti locuitori desí mai esistă, totuşi el e deja aşa de neînsemnat, de în curênd se va sfêrşí şi bietele familii numeroase sûnt ameninţate de primejdia foametei. Asemenea miserie ameninţă şi pe multe ţinuturi din Italia, despre carea vom vorbí cu altă ocasiune mai pre larg. Aşa dară nu numai la noi şi în România, dară şi în Germania, Italia şi în Rusia s'a încuibat miseria, carea, dacă nu se vor lua mijloace energice contra ei, va cresce pe ḑi ce merge tot mai tare.

(Piaţele finanţiare) în România nu stau însĕ aşa rĕu, precum se vorbia prin jurnale. Eată ce ḑice „Curierul finaciariu“:

„Piaţele noastre finanaţiare au fost în ḑilele din urmă cuprinse de o mare panică, care a causat perderi însemnate în operaţiuni. Voim se vorbim de scirea respândită fără nici un scrupul, că guvernul englez ar fi luat în mânile sale causa companiei de construcţiune a călei ferate Constanţa-Cernovoda, că ar fi somat *hic et hunc* pe guvernul român să plătească acesteia o sumă considerabilă de bani, la care ar fi fost condemnat guvernul din Constantinopol prin sentenţa unui tribunal de arbitri. Această scire nedesminţită până aḑi respândită poate cu intenţiune, şi susţinută fără o matură cugetare de unele ḑiare din capitală, a produs cum am ḑis pe nedrept, o mare turburare pe piaţe, unde se credea că e vorba de cine scie câte ḑecimi de milioane. Contra acestor sgomote sûntem în posiţiune a da ací cea mai formală desminţire. Eată la ce s'au mărginit lucrurile.

D. Barkley cu compania sa au obţinut dela guvernul turcesc dreptul, de a construí calea ferată Constanţa-Cernavoda fără nici o garanţie din partea statului, remânênd a beneficia compania de veniturile liniei pe timp de 90 ani. După câţiva ani intervin neînţelegeri între dl Barkley, şi guvernul otoman, căruia i se pretind oarecari despăgubiri. Pe când cestiunea era pendentă, Dobrogea se alipesce la România. Companta Barkley, in loc de a se adresa atunci la România, care luà asupră'şi partea cuvenită Dobrogei din unele datorii ale Turciei, continuă procesul seu la Constantinopol şi obţine dela un tribunal de arbitri, înaintea căruia noi n'am figurat, o sentenţă de condamnaţiune.

Evident, că o asemenea procedură turcească prin natura sa nu putea fi luată in serios de nimeni, şi cu atât mai puţin de guvernul englez. Şi dovadă e, că acesta nu a făcut nici o somaţiune guvernului român în sensul pretensiunilor Barkley, ci din contră a comunicat pur şi simplu prin agentul seu diplomatic la Bucuresci cererea de despăgubire în mod sui generis la Constantinopole. Guvernul luând în cercetare reclama a respins-o în mod categoric, ca neavênd nici un fundament în ceea ce ne privesce.

Eată ceea ce putem afirma cu certitudine în această cestiune.“

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 3 Ian. 1880 imob. societaţii „Dumbravabánya“ şi a benedictului „Brandeis“ în Dumbrava (judec. cerc. Abrud); în 8 Ian. 1880 imob. lui Rudolf Frits în Iernet (judec, cerc. Sânmartin); în 20 Febr. lui Benjamin Lörinczi în Szent-Abrahám (trib. Odorheiu); în 5 Febr. şi 5 Martie imob. lui Stefan Schuster în Arcalia (trib. Dej); în 2 Martie şi 2 Aprilie imob. lui Arpad Györffy în Gioaj (trib. Deva); în 3 Febr. imob. lui Stefan Miskolzi în Topliţa; în 23 Ian. şi 23 Febr. imob. lui Gavrilă Şandor în Şilea (judec. cerc. Reghen); în 27 Ian. şi 27 Febr. imob. Linei Radu şi soţi în Mohu; în 5 Ian. imob. lui Ioan Radu în Apoldul de sus (trib. Sibiiu); în 3 Febr. imob. comunei în Ucia de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 12 Ian imob. lui Frideric şi Anna Mankesch în Preşmer (trib. Braşov); în 9 Ian. imob. lui Nicolau Macşea in Sâniacob (trib. Dej); în 7 Ian. imob. Anei Chindea în Reci (trib. Sibiiu); în 12 Ian. 1880 imob. lui Stefan Füzes în Miklosvár (judec. cerc. Sângiors); în 30 Ian. şi 3 Martie 1880 imob. lui George şi Iosif Kaufmann în Somortin (judec. cerc. Sighişoara); în 5 Ian. şi 5 Febr. imob. lui George Albrich în Moardeş (judec. cerc. Mediaş); în 8 Ian. imob. lui Nicolau B. Popp şi rĕmasului după Constantin B. Popp în Braşov (trib.); în 7 Ian. mobilele lui Carol Dräger în Braşov (trib.); în 5 Ian. imob. lui Ioan Zopa în Fofeldea (trib. Sibiiu).

Nr. 4440 1879. 2—3

CONCURS.

Spre ocuparea postului notarial în comuna mare **Pianu-inferior** salarisat cu **400 fl.** şi cuartir natural se deschide concursul până **24 Ianuarie 1880.**

Competenţii au a-'şi aşterne documentele lor până la acest termin subscrisei preturi.

Pretura Sas-Sebeşului

Nr. 201 — 1879 pres. 3—3

CONCURS.

La scoala poporală din Jacul rom. ppresbiteratul Têrnavei superioare, s'a înfiinţat un post de învĕţătoriu. Pentru întregirea acestuia se escrie concurs până la 6 Ianuarie 1880.

Emolumentele împreunate cu acest post sûnt:

1. În bani, — salariul anual de 80 fl. şi adecă,

a) 50 fl. v. a. din fondurile archidiecesane, votat de senatul scolastic şi

b) 30 fl. v. a. îi solvesce comuna bisericească din repartiţiune.

Doritorii de a ocupa acest post de învĕţătoriu, au a'şi adresa petiţiunile lor instruite în sensul „st. organic“ la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul susînsemnat.

Alma în 8 Decemvre 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Almăşan m. p.,
protopresbiter.

Nr. 328 — 1879. 3—3

EDICT.

Ana Călţa din Şona protopopiatnl Cohalmului, de relegiunea greco-orientală, carea de doi ani trecuţi a părăsit pre soţul seu legiuit Moise Cordan de religiunea greco-catholică tot din Şona, fără a se scí locul ubicaţiunei ei prin aceasta este provocată, a se înfăţişa înaintea subsemnatului tor matrimonial în termin de un an şi o ḑi, — căci la din contră procesul matrimonial în contră'i intentat, se va hotărî şi în absenţa ei, conform legilor în vigoare.

Forul matrimonial gr. or. al Cohalmului.

Cohalm în 21 Noemvre 1879.

Nicolau D. Mircea m. p.,
adm. prot.

Petri de moară.

Petri de trachit roşior curat de Königsberg în dimensiuni diverse se pot procura şi cu cele mai eftine preţuri dela

Andreas Rieger

[62] 2—3 Sibiiu, piaţa dela poarta turnului Nro 5.

[63] 2—2

Anunciu.

Prima societate ungurească generală de asecuraţiune, asecurează gratis pe anul prim **case şi edificiuri economice**, aşa ca solvirea tacsei se va începe numai după espirarea anului prim gratuit, respective ca începutul **anului al doilea**, dacă astfeliu de edificiuri se vor asecura la dênsa pe un restimp de **şese ani.**

Desluciri mai in detail cuprinde însciinţarea direcţiunei publicată în această privinţă.

Societatea are ca representant în Sibiiu pe dl **Ludovic Reschner** (strada Pintenului Nro 4).

Prima societate ungurească generală de asecuraţiune.

Depuneri de capitale spre fructificare

se primesc la institutul subsemnat cu 5%
eară sub condiţiune de a se anuncia institutului ridicarea depunerii la **6 luni** înainte cu 5½%
interese.

Interesele încep cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerii capitalului şi încetă cu ḑiua premergĕtoare ḑilei în care se ridică depunerea cu acel adaus însĕ, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puţin **15 ḑile.**

Cu începerea dela **1 Ianuarie 1880** interesele se plătesc fără detragere.

La dorinţa deponentului se pot stabilí în ḑiua depunerei capitalului şi condiţiuni speciale de esolvire, cari se inseamnă apoi în libel şi în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalităţi speciale.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului se resolv totdeauna în ḑiua primirei.

Asemene se pot efectuí prin postă anunţiări şi ridicări de capitale.

Sibiiu în 31 Decemvre 1879.

„Albina“
[65] 1—3 Institut de credit şi de economii.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcţiunea vechie şi care, fiind de 100 punţi, sûnt asemenea celor de 140 punţĭ de construcţiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum şi de **proasce portative** şi **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timişoara.

[57] 8—12

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

Nr. 151. Sibiiu, Marţi 25 Decemvre v. 1879. **Anul XXVII.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din causa ss. serbători ale nascerii Domnului Isus Christos numĕrul cel mai de aproape va apăré Sâmbătă în 29 Decemvre.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de trei ori pe sĕptĕmână, deschidem pe anul 1880 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată cetí.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Decemvrie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întărḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 24 Decemvre.

Sûntem în ajunul serbătorei celei mari a crestinismului şi prin acesta a omenimei, care a împreunat pământul cu ceriul, în care Atotputernicul ideea cea mare de egalitate şi frăţietate, astăḑi ne mai încăpută nu numai în Europa, a încăput-o şi aşeḑat-o întrupată în fiiul omului în nisce iesle a unei pesteri neînsemnate din apropierea orăşelului Betleem, prevestind pre pămênt pacea şi bunavoire între oameni.

Biserica ortodocsă cântă mâne cu drept cuvênt: „Taină străină vĕd şi preamărită,“ căci taină este, misteriu este, estra-ordinară şi pentru oameni nepricepută întocmirea aceasta cerească, că prin evenimentul ce se serbează mâne, aşa de neînsemnat în esteriorul lui, să resară lumei lumina cunoscinţei.

Ce va să ḑică aceasta? Va să ḑică, noi mâne nu serbăm numai o sĕrbătoare eşită din imaginaţiuni evlavioase omenesci, nu productul unui fenomen natural travestat în legendele crestinilor, nici o serbătoare a cărei urmări să se mulţămească a recrea pe oamenii muncitori de ostenele, noi serbăm nascerea „luminei cunoscinţei“, carea a resărit ca să reformeze lumea şi să sdrobească cătuşile spirituale şi corporale, în care o aşeḑase întunerecul nesciinţei.

Au trecut aproape nouesprеḑece seculi de când s'a întêmplat acest miracul binefăcĕtoriu pentru oameni şi, cu toate că influenţa cea bună nu e de a nu se recunoasce chiar şi la oameni, cari n'au îmbrăţişat crestinismul, pacea încă n'a putut prinde rădĕcini statornice, pentrucă bunăvoirea dintre oameni, egalitatea şi frăţietatea, care, pănă când oamenii sûnt lipsiţi, le doresc, sûnt isgonite din familie, din rudenie, din naţiune cu un cuvênt, din societăţile omenesci mici şi mari, de câte ori se ivesce un interes, care promite: bogăţie, rang sau ori care altă comoditate şi strălucire lumească. Când nuorii acestor interese vin şi se pun între *„soarele cunoscinţei“*, ploauă neînţelegeri, grindină certe şi fulgeră şi tună încăierări şi bătăi a căror dimensiuni sûnt totdeauna după cum sûnt şi dimensiunile societăţilor învrăjbite din interese lumesci.

De câte ori nu au avut puternicii pămêntului ocasiune să întroducă pacea pe pămênt şi bunavoire între oameni? Însĕ aceia, parte îmbrăcaţi în porfira împĕrătească, parte în talarul modestiei şi resignaţiunei prescrise de legea lui Cristos, încă în evul mediu, voind să'şi asigure strălucirea pămêntească, au consimţit, ca deaproapele să le fie sclav, şi a fost sclav şi legat de glie pănă aproape în ḑilele noastre.

Puternicii pămêntului au avut ocasiune în timpul mai dincoace, începênd dela 1789 pănă la 1815, când s'a ţinut sfat de representaţii Europei, să întroducă egalitatea şi frăţietatea între oameni ;au avut ocasiune la 1856 şi'n sfêrşit la 1879 să pună coroana edificiului păcei şi a buneivoiri între oameni; însĕ odată interesul de domnie, de altă dată interesul de rase a eclus putinţa deslegărei acestei probleme şi aşa însaşi Europa noastră, unde în proporţiune semênţa „luminei cunoscinţei“ a găsit pămêntul cel mai bun şi mai mult statornic, a remas într'o stare espusă agitaţiunilor, a căror sfêrşit este foarte cu anevoe de a'l prorocí.

Cine dintre puternici poartă vina neînţelegerei, va descoperì mai târḑiu istoria Noi cu ocasiunea aceasta solemnă inregistrăm numai faptul, care, durere, nu se poate nega.

Înteresul particulariu, acest product al întunereculni, ultoit pe trunchiul patimilor omenesci din ramura pomului vieţii şi dreptului de conservaţiune şi cultivat spre stricăciune reciprocă, îşi dă rodurile stricăcioase nu numai în cercul cel larg al omenimei şi între societăţile cele mari ale Europei. In monarchia noastră, care de secoli s'a avêntat la un rol însemnat în concertul european, înteresul particulariu al neamurilor, împedecă bunavoire împrumutată, şi nutrind rivalitatea între diversele naţionalităţi le îndeamnă ca unele să se superordineze asupra celorlalte, creḑênd că în chipul acesta pe aceste subordinândule le va asimila, respective le va nimicí. Aceasta încă este contra „buneivoiri între oameni.“

Şi naţionalităţile aceste în sinul lor sûnt ele libere de pĕcatul acesta, care alungă pacea de pre pămênt? Când ar fi, după cum ar trebuí să fie, influenţa din afară, ca să le asimileze şi să le nimicească, ar fi fără de nici o putere. Întregi, ele s'ar constringe fără multă osteneală la o înţelegere. Odraslele uneia n'ar puté cresce împedecând odraslele celeilalte şi atunci ar vedé toate, că este binecuvêntată ḑicerea prorocului: „Eată ce e bun sau ce e frumos fără numai a locuí fraţii împreună.“

Astă seară vor vení următorii nostri, destinaţi ca preste câţiva ani să primească nemijlocit dela noi sarcinile vieţii, să ne împrospeteze prin colindele lor bunele vestiri, cari de optsprĕḑece, aproape nouĕsprĕḑece seculi ni le păstrează evanghelia; să înprospeteze speranţele acelor timpuri de aur, după care toţi oamenii au să fie fraţi sinceri, pentrucă toţi sûnt fiii unui prea bun parinte. Noi, dar pentru dar, îi vom cinstí, care după puterile noastre, după obiceiul vechiu. Cinstea cea mai mare şi cea mai binefăcĕtoare ce putem face următorilor nostri de oare-când va fi, să le întipărim adênc în inimile lor datorinţa de a conserva originea lor străbună şi de a'i lărgí sfera de activitate, ca să poată lucra cu succes pentru realisarea preceptului: *„iubesce* pe deaproapele teu ca pe *tine însuţi*,“ resărit din „lumina cunoscinţei.“

Crescênd acei următori în idei de feliul acesta, vor fi poate ei acei fericiţi, cari, durere, noi pănă acum nu sûntem, în cari să se realiseze dorinţa moşilor, părinţilor nostri şi a noastră de a fi, nu numai fii pasivi sau vitregi ai patriei noastre, ci fii înzestraţi cu toate drepturile şi facultăţile, prin care să se poată manifesta folositori sieşi şi celorlalţi compatrioţi.

Dar oare pentru ce nu am puté pretinde şi noi, cei ce ne aflăm sub greutatea ḑilei, să vedem acea „ţeară a fă-

FOIŢA.

Sfântul Andrei.

Novelă.

(„Convorbiri literare“)

> Faceţi cruci mântuitoare
> Căci e noaptea îngrozitoare,
> Noaptea sfântului Andrei.
>
> *Alecsandri.*

Întru una din ḑile îmi luai puşca din cuiu, puşca cea cu noroc, 'mi-o grijii bine, îmi aşeḑai cele trebuitoare la torbă, apoi ḑisei să'mi pue şargul la sanie. Deşi cam înserase, însĕ pănă la moşia vecinului meu Neagu, unde se pregătia o vênătoare de cerbi, era numai o fugă de cal şi puteam ajunge înainte de noapte. Ion, o slugă veche, pe care o aveam moştenire de la tata, intrà atunci în odae, se scărpinà în cap, tuşì, îşi dete glasul după obiceiu, apoi cu un aer sfiicios îmi ḑise:

— E cam târḑiu, cuconaşule, de plecat: o să înoptaţi pe drum. Nu'i mai bine să vĕ lăsaţi pe mâne?

„Auḑi vorbă!.. Şi de ce m'aşi teme?... Vreamea liniscită, drumul bun, şi şargul iute de picior.

— Aşa este, însĕ mĕ veţi erta să vĕ spun, că mâne e Sfântul Andrei.

„Ei şi?...

— „Apoi dĕ!... noaptea în spre Sf. Andrei sciţi, că umblă lupii în potae, şi Doamne feresce să'i întâlnească cineva.

„Am eu cu ce să'i întimpin.

— Cuconaşule, mĕ ertaţi ḑeu de îndrăsneală, dar nu vĕ sfătuesc. Sûnt bĕtrân, am vĕḑut multe. Se mai ḑice că în spre Sf. Andrei umblă şi strigoii pe la respinteni, pe la zăvoae, pe la eazuri. Eacă bine că'mi aduc aminte!.. îmi veţi da voe să ung încuetorile uşilor cu usturoiu*) precum făceam în vremea răposatului d-v. părinte, Dumneḑeu să'l erte?...

Un hohot de rîs sbucnì din peptul meu,

„Ḑi să'mi pue şargul mai repede.

— Aveţi să treceţi pe la moara cea de vênt unde strigoii macină făină. Acolo nu'i loc curat.

„Hai fă ce'ţi spun!

— Mai aveţi cornul cel de luncă haţaş de lupi, şi unde se încrucisează drumurile; se ḑice că adeseori noaptea pe la cântători se aud bocete în pădure.

„Fugi repede!...

Ion scărpinându-se în cap eşì gânditor. Dar pănă când să'mi pună calul la sanie, îmi luai puşca şi torba lângă mine, îmi aprinsei luleaua cea de vênat şi mĕ întinsei leneş pe o canape.

⁂

Şargul meu sprinten şi spornic la mers alerga acum pe câmpia albă ca o nălucă ce fuge de umbra ei. Douĕ doruri, care din inima stăpânului trecuse într'a lui, îl mânau din urmă. Unul era dorul vênatului, patimă a mea din copilărie, celalalt dorul Elenei, fica lui Neagu, cea mai frumoasă fată din împregiurimi. Dar cât fugeam eu de iute, ḑiua fugea şi mai iute, încât în dreptul morii de vênt noaptea mĕ şi întimpinà. Deodată sania mea se sprăvălì.

— Ha! gândii eu în mine, s'a întâlnit graba cu zăbava. Ion ar fi ḑis că'i pricina locului celui necurat Îmi aşeḑai sania pe tălpi, mĕ scuturai de zăpadă şi plecai şi mai grăbit.

Pe la cornul cel de luncă un lup bĕtrân cu o coadă cât un măturoiu îmi curmezişì drumul. Îi dădui un foc din fugă, ca să nu ḑică că a trecut fără cinstea cuvenită pe lângă un vênător, însĕ el numai va fi sciind de 'i-a remas cojocul întreg sau ciuruit. Eată, zării curţile nalte a lui Neagu, a căror fereşti străluceau în întunerecul nopţii ca nesce ochi de lună.

În câteva minute ajunsei la scară.

Dar ce întêmplare!... Pe scări erau întinse covoare, şi de sunetul muzicei resunau zidurile. Elena albă la faţă ca zăpada îmbrăcată în haine de mireasă ţinea de mână un têner nalt şi uscăcios, şi o mulţime de lume se îngrĕmădia în giurul lor. Era negreşit mirele ei căci avea un smoc mare de peteală la pept şi se uita cu prea multă îndrăsneală în ochii ei. De unde a eşit acest tĕnĕr nalt şi uscăcios, pe care niciodată nu 'l-am vĕḑut?. Şi cum de s'a făcut această nuntă cu găduinței, carea s'a vestit tuturor oamenilor înainte cu 1879 de ani?

---

*) Sătenii au credinţă, că dacă ung încuetorile cu usturoiu (aiu. Red. „T. R“), împedecă strigoii să între în casă.

Am fi străini de raporturile patriei în care trăim când am permite după atâtea triste esperiențe, sbor liber optimismului nostru. Cu toate că provedința, care vede mai departe decât vederea omenească, şi care e mai puternică decât puternicii pământului, pe neasteptate ne poate dăruí şi pre noi cu împlinirea dorințelor, încât dacă nu astăḑi, preste un an, cu inimă plină de bucurie, să cântăm nevinovata cântare a pruncilor nevinovați: „Bucurie mare avem de Nascerea domnului!

Revista politică.

Sibiiu, în 24 Decemvre.

În Ungaria s'a făcut obiceiu a felicita partida guvernamentală pe presidentul cabinetului la anul nou. Respunsul capului cabinetului se publică şi aşa s'a întêmplat şi în sĕptămână trecută, dară din respuns nu putem culege nimica ce ar puté mângăia pe adevĕrații patrioți.

Numai regretând că în Ungaria ceea ce odinioară promitea munți de aur a putut şi a trebuit să ajungă treaba la atât, ne întoarcem privirile spre o apariţiune, ce o împrumutăm din ḑiariul „Vaterland".

Ḑiariul acesta se esprimă asupra cărţii ce a apărut la Ackermann în München sub titlul: „Maghiarisarea în Ungaria. După desbaterile din dieta Ungariei asupra instrucţiunei obligate a limbei maghiare în toate scoalele poporale," în terminii următori:

„Când sufere un membru, sufere trupul întreg. Pentru aceasta patriotul austriac numai cu durere sinceră poate vedé, cum o partidă de şovinişti maghiari din ḑiua când Ungaria 'şi-a recâştigat autonomia, duce cu egoism şi fără minte binecuvêntatul regat al Ungariei în toată privința la perire. O economie rea, curat asiatică, un regiment . . . . . de partidă, o corupţiune în clica ce se află la putere, domnesc acolo într'un mod, care numai în Francia republicană îşi află păreche.

„Incapabilitatea şi în legătura cu aceasta decadența morală şi materială a ţĕrei cresce şi cu aceste cresce şi sumeţia puterei domnitoare. Această partidă nu se sfiesce în orbia sa a urca înverşunarea popoarelor nemaghiare, care sûnt tractate ca lipsite de ori ce drept, până la cel mai înalt grad şi anumit prin o lege, care le impune limba maghiară. „Să ne grăbim, să ne grăbim! Să maghiarisăm pe Croaţi, Români şi pe Sasi, căci altfel perim!" aşa striga organul lui Kossuth „Pesti Hirlap." Dar sumeţia nebună nu vede că prin aceasta nu lucră decât în favorul — Ruşilor.

Maghiari conservativi cu conscinţă mărturisesc privatim pe faţă, că li este teamă că urmările acestei economii vor fi din cele mai funeste".

Cabinetul Freycinet nu află simpatii multe nici în Francia nici afară de Francia. „Journal des Debats" ḑice că este rĕul cel mai mic în impregiurările de faţă, pe când „Figaro" atâta scarmĕnă pe Waddington până când nu mai remâne fir de pĕr pe el. Despre cabinetul cel nou francez se ḑice că un diplomat s'a esprimat în faţa corespondentului dela „Nat. Ztg.:" „il n'est pas une solution, il est une étape", cu alte cuvinte, cestiunea politică prin cabinetul Freycinet nu este deslegată, ci se află numai într'o fasă nouă a desvoltărei lucrurilor.

Din Petersburg se telegrafează că în 19 Decemvre împĕratul Alesandru II a trecut în revistă regimentul de gardă Pavlov şi o divisiune din regimentul cozacilor de gardă de corp. Cu ocasiunea acestei reviste împĕratul a lăudat trupele pentru brava lor purtare în resboaiele dela 1828, 1831 şi 1877 şi le a provocat a servì cu aceeaşi credinţa şi sub fiiul seu. Cuvintele aceste, care ţarul le a repeţit şi la un prânḑ, sûnt comentate de multe ḑiare că ţarul vrea să se retragă şi să încredinţeze împĕrăţi a fiiului seu clironomului.

O ochire asupra stărei Europei.

Evenimentele din orient atrag neîntrerupt atenţiunea diplomaţiei europene. Înfluenţele rĕsboiului rusoturc se ivesc în toate colţurile imperíului osmanic. Acum se miscă ceva preste munţii negri, acum dincolo de Bosfor; ferbe şi mişcă în principatele devenite îndependente, în Serbia precum şi în noul principat suveran Bulgaria şi în provincia autonomă, Rumelia rĕsăriteană. Deşí aerul e destul de încărcat cu electricitate, totuşi semnele nu arată noue erupţiuni. Sûnt mai multe complicaţiuni de un caracter local, cari dacă nu se vor comite erori mari, nu vor atrage după sine conflagraţiuni generale. Nici chiar cearta anglo-turcă din urmă nu va lua întinderi serioase. E probabil că va rĕmâné numai o episodă, care firesce este de mare interes simptomatic dar cu toate aceste nu va desvĕli încă odată cestiunea orientală. Ce e drept o depeşe din Constantinopole din 26 c. spune că Poarta nici decum nu'i dispuşă a împliní cererea Engliterei: o depeşă, mai nouă, însĕ spune, că cei din Stambul au aflat deja un mijloc, prin care să se aplaneze afacerea fără ca să se umilească, suveranitatea Sultanului în mod direct. În loc de a se împliní cererea Engliterei se va preface cel puţin causa generală în causă neînsemnată. Cu învoirea Scheich-ul-Islamului, Achmed Tevfic nu va fi eliberat ci esilat. Se spreră, că cei din Londra se vor declara mulţămiţi cu aceasta, şi afăcerea misionarului englez Kolle se va regula pe cale diplomatică fără vr'un ultimat.

Nu scim ce atitudine au luat celelalte puteri semnatare în această ceartă specială. Nu sûnt însĕ cunoscute referinţele puterilor acestora una către alta şi aceasta este o garanţie destul de bună pentru ca să putem astepta cu linisce decursul acestui incident. Gruparea actuală a puterilor ne garantează, că incidentele ce se ivesc ici-colea nu vor puté causa o stare îngrigitoare. Cât timp va dura alianţa austro-germână, ḑice „Fremdenblatt", nu se poate teme Europa, că din singuratecele crise, ce se ivesc în peninsula balcanică, va nasce o crisă orientală generală, care să altereze pacea continentului. Legătura intimă dintre aceste doue împĕrăţii esistă. Numita foaie semi-oficială intonează aceasta, faţă cu scirile ce le leagă ḑiarele rusofile de visita contelui Şuvalof în Varzin.

Unele ḑiare îşi esprimă părerea că, dacă visita contelui Şuvalof în Varzin ar fi avut de resultat restabilirea alianţei celor 3 împĕraţi, s'ar fi causat o mai mare grige de cât prin toate cestiunile din ţĕrile balcanice.

Din fericire noi putem ḑice, că acea îngrigire, că în Varzin s'a reinviat alianţa celor trei impăraţi, e ne fundată. Alianţa celor trei Impĕraţi este un ce care nu se mai poate restabili, căci nici Germania nici Austria n'au motiv de a o dorí. Contele Şuvaloff n'a trebuit să meargă la Varzin pentru a afla aceasta, el o scia de sigur de mult. Cercurile mai pacinice din Rusia al căror representant e şi Şuvalof, nici că au motiv de a dorí înlocuirea alianţei Austro-Germane cu alianţa celor trei Impĕraţi. Pentru a garanta pacea ajunge înţelegerea intimă dintre cele douĕ puteri. Alipirea unei a treia, fie Rusia sau alta, ar da alianţei mărite un caracter mai mult sau mai puţin ofensiv, ceea ce nu doresce nici decum Şuvalof şi amicii sei.

În Petersburg încă tot se mai luptă cele douĕ curente pentru supremaţie.

De această luptă ca şi de decisiunile Sultanului depinde desvoltarea liniştită a referinţelor orientale. Germania şi Austria trebue să observe în Petersburg precum şi în Constantinopol îndeplinirea hotăririlor Europei depuse în tratatul din Berlin. Ne făcênd aceste puteri o politică de intervenţiune nu pot fi trase la rĕspundere dacă la Neva sau la Bosfor, vor învinge pasiunile sau prejudiţiile. Cine voiesce a se ruina singur nu poate fi oprit de nimeni. Alianţa austro-germană nu poate împiedeca roata istoriei universale, ea însĕ dă Europei o garanţie, că de şi va triumfa ici, colea pasiunea asupra înţelepciunei, totuşi nu va fi conturbată pacea continentului.

„Timpul".

La a doua căsătorie a preoţilor.

(Respuns d-lui V. Mangra din Arad).

(Urmare).

Aceste date sûnt estrase din mineele bisericei ortodocse, cari cuprind în sine toate cântările şi tipicul bisericei din timpurile cele mai vechi şi la care au lucrat scriitori şi din seculul a 7 de pe timpul lui Constantin Pogonat, precum sûnt: sântul Andreiu Criteanul, Georgiu, diaconul Constantinopolei.[1])

Eară în seculul a 8 le vine marele cântăreţ şi teolog Ioan Damaschin, care apoi a pus într'un rênd scientific dogmele credinţei. Teologia de el compusă este şi astăḑi în mare cinste. El a compus octoichul cel mare şi alte stihiri şi stihoavne la mai multe serbători."[2])

Dacă aflăm dară, că cântările bisericei care se află în cărţile din care reproduc eu aceste biografii s'au scris şi compus când au trăit martirii respectivi şi cred că nu avem a ne îndoí, că biografiile acelor martiri încă se datează de atunci, şi mineele noastre sûnt traduse chiar după originalele cele adevĕrate şi tipărite de douĕ ori, prin oameni de capacitate rară, cum a fost Cesarie episcopul Rimnicului, care a avut o sciinţă rară şi cunoscinţe mari de istoria bisericei şi acestia nu ar fi conces, ca să se strecure nisce erori aşa mari după cum le imputează dl M.

Se miră apoi dl Mangra cum am putut eu ḑice: „Fiind vorbă în canonul 2 despre căsătoria II şi a III a mirenilor" etc. Voind ca prin aceasta să nege, că în canonul 2 a fost vorba de căsătoria a II şi III a mirenilor, ḑicêndu'mi că eu nu pricep canoanele ca şi când nici nu le a'şi fi cetit; ba încă îşi ia libertate şi modifică citaţiunea dela mine, punênd în paranteze 3 în loc de 2 ca şi când ar voí să mĕ coreagă. Nu! d-le M. nu a fost eroare

---

aşa taină şi aşa grabă, cu care credeam, că am tot timpul să mĕ codesc?. Lucrul îmi părea neînţeles dar era adevĕrat.

Bĕtrânul Neagu cu zimbetul pe buze mĕ întimpină ḑicându'mi:

— Bine ai venit între noi vecine; astăḑi nunta, mâne vênatul.

Cu inima strinsă mĕ apropiai de Elena pentru a'i ḑice câteva cuvinte de urare, însĕ numai fruntea mea se plecà dinaintea ei, ear vorbele îmi amorţiră pe limbă. Elena atunci se uità lung la mine, parcă 'mi-ar fi gâcit durerea, apoi lunecând pe strălucitoarele parchete se amestecă în mulţimea ce se învêrtia prin saloanele pline de lumină.

Nu sciu dacă în noaptea aceea am închis ochii sau nu, într'atâta 'mi era capul de ameţit; dar a doua ḑi sciu, că am fost cel dintâi în picioare când a sunat cornul vênătoresc. Unul câte unul se adunară toţi oaspeţii cu puştele pe umĕr, gata de plecare când eată că mireasa, călare pe un cal alb ca şi dênsa, se arĕtà în mijlocul nostru.

„Cine va ucide cerbul cel mare craiul codrului, ḑise ea îndreptându'şi ochii spre mine, aceluia va fi această năframă ţesută de însuşi mâna mea!"

Toţi ne plecarĕm dinaintea ei; toţi doriam scumpa năframă. — Ajuns în pădure mĕ aşeḑai la o ruptură de părĕu aşteptând să-'mi vie cerbul, când deodată auḑii cânii lătrând pe urma vênatului. — Crescea, crescea vuetul mereu; părăiau vreascurile, tresăriau tufarii, tresăria şi inima mea. Ah! Eată craiul codrului, ţintat în frunte, cu coarnele rămuroase ca crengile unui stejar. — El se oprì în faţa mea cu ochii fiorosi şi prinse să scurme pământul. — „Ce fericire! . . . Năframa va fi a mea." Îl luaiu la ochii şi dădui foc. Dar tot atunci ca prin vis vĕḑui pe Elena călare pe calul ei alb trecênd ca un fulger în dĕrĕptul cerbul i, şi un ţipet de durere umplù pădurea. Alergai cu grăbire la locul unde credeam că a căḑut cerbul, şi ce găsii?... găsii pe Elena la pământ scăldată în sânge şi fără suflare!

O! cias rĕu! . . . O! blăstem a lui Dumneḑeu!... Cine-ar puté spune desperarea ce siimţii în acel moment, vĕḑêndu-mĕ ucigaş fără voe a fiinţei celei mai scumpe inimei mele. Era albă şi frumoasă sĕrmana ca în sara cununiei, cu ochii nemişcaţi dar aţintiţi asupra mea, cu buzele întredeschise, par c'ar fi voit să mĕ mustre de rĕul ce'i făcusem, ear calul ei alb necheza de clocotia pădurea. Nenorocit, apucai deadreptul prin codru ca să scap nu de pedeapsa oamenilor ci de însuşi cugetul meu, dar abie făcusem câţiva paşi, când mirele ei cel nalt şi uscăcios eşì ca din pământ întovărăşit de vătăjei, dorobanţi, călĕraşi, şi mĕ încungiurà. — „Eată ucigaşul!" strigà el, arătêndumĕ cu degetul, un deget lung, uscat, înspăimêntător, par'că era degetul destinului, ear eu gărbovit de greutatea învinovăţirii, plecai fruntea şi mĕ lăsai prins. Greu sue cineva scările măririlor lumesci, dar uşor le coboară. N'a trebuit decât o singură clipeală, ca să fiu aruncat tocmai la fund în noroiul unde muceḑesc făcĕtorii de rele. — Inchis, tuns la cap, îmbrăcat în haine proaste, hrănit cu mâncări de gloată, de nopţile fără somn, mĕ întrebam uneori de e un vis ce fac sau e adevĕrată bătae de joc a soartei, şi mintea mi se rătăcia într'atâta încât mai, mai mĕ credeam însumi vinovat. Când venì ḑiua judecâţii, fui întrodus într'o sală mare ticsită de privitori. Sute de ochi se aţintiră asupra mea, ochi fără milă care căuta să găsească în brazdele feţei mele urmele crimei, şi în această mulţime adunată ca la serbătoare recunoscui mulţi bărbaţi, multe dame, multe domnişoare, care cu câtva timp mai înainte 'mi-ar fi întins cu bucurie o mână pritenesce. — Ce era schimbat în mine? . . . Nimic; numai sticla prin care mĕ privia lumea era schimbată . . . era sticla cea mincinoasă a năpăstii! „Ḑece ani de închisoare!" . . . rostiră în glas mare judecătorii cu feţele posomorite, îmbrăcaţi în haine cernite ca la înmormêntare. — Apoi damele şi domnişoarele îşi luară lornetele de la ochi, îşi dreseră creţii de la rochii, şi zimbind cu gingăşie în dreapta şi în stinga în semn de ḑiuă bună, plecară mulţămite, că au petrecut câteva oare cu interes, ear eu cu inima împietrită mĕ întorsei pe ḑece ani la în scrierea mea, eu am ḑis aşa după cum a fost scris şi eu am scris bine şi adevĕrul, când am ḑis: „că fiind vorba în canonul 2 (a sinod. ecum. VI) de a II şi III căsătorie a mirenilor“; însĕ d-ta nu ai aflat şi nicĭ nu vei afla în veci, că acolo este vorba de a II şi III căsătorie a mirenilor, pentrucă d-ta eşti „*kurz und gut*,“ şi nu te uiţi mai departe.

---

[1]) Istoria bisericească de Şaguna §. 292. [2]) Idem §. 303.

Eată dară d-le cum putem scí şi afla, că în canonul 2 al sinod. ecumen. VI este şi respective a fost vorbă, când s'a făcut acest canon şí de căsătoria II şi III a mirenilor: Acolo între altele s'a sancţionat canonul 1 dela Laudichia; canoanele s-tului Vasiliu şi ale lui Gregoriu teologul, care vorbesc despre căsătoria a II şi III a mirenilor şi o conced. Când s'au sancţionat aceste canoane de sinodul ecum. VI, trebue să se fie cetit şi cetindu-se a fost vorba despre dênsele. Cumcă s'au cetit se vede din acest canon, când vorbesce despre canoanele apostolesci, din care delătură „aşeḑămintele cele de Climent,“ şi se aprobează numai cele 85 de canoane „predate noue în numele sânţilor şi măriţilor apostoli.“

Nu am smintit dară d-le M. când am ḑis, că a fost vorba în canonul 2 de căsătoria II şi III a mirenilor.

Eu nu am ḑis d-le M. că a esistat o lege scrisă, care să fi iertat căsătoria a II la preoţi, fără am ḑis numai atâta: „Deací se poate vedé, că înainte de sinodul acesta erau preoţi căsătoriţi a doua oară.“ Şi aceasta nici d-ta nu o poţi nega, dacă cunosci acel canon. Şi cumcă nu s'a considerat de vre-un pĕcat mare aceea căsătorie, se vede de acolo, căci preoţii căsătoriţi a doua oară remân şi mai departe în funcţiunile lor; după cum se vede din esplicaţiunea canonului, care sună aşa: „Din acest canon ne învĕţăm că în timpii acestui sinod preoţii bigami remân în funcţiunile lor preoţesci, spre vătĕmarea canonului care lipsesce pe preotul bigam dela funcţiuni.“[1])

Ḑice dl M. că proclamarea patriarchatului de Tirnova şi cel din Rusia nu a fost abatere dela canoane, pentrucă ḑice d-nealui că: „Iustinian I a fost cel dintâiu, care a ridicat scaunul episcopal din Ochrida, la rangul de archiepiscopie autocefală.*) Astfeliu înaintarea archiepiscopului de Tirnova mai târḑiu la rangul de patriarch nu era decât recâştigarea independenţei, pe care biserica Dacielor o avuse chiar din timpul sinoadelor ecumenice, dela impĕratul Iustinian I.“ „Cu toate aceste, — ḑice dl M. — patriarchia bisericei romano-bulgare nu s'a câştigat cu volnicie“ etc. „Aşa dară nu fără rênduială şi nici contra canoanelor s'a înfiinţat patriarchatul romano-bulgar.“ (Va urma).

---

[1]) A se vedé espli carea in „Erchindion“.

*) Ne permitem a observa că terminul acesta este neprotrivit şi deroagă bisericei noastre, căci admite că în complecsul bisericei ortodocse aûnt biserici „de capul lor“ în loc de biserící „autonome“. Red.

Societatea română de lectură în Cluj.

În unire stă puterea. Acest vechiu adevĕr, care desclinit în ḑilele noastre 'l luară drept devisă acele popoare, ce tind a progresa în luminare şi cultură, fù înţeles şi de fruntaşii Românilor din Cluj. Petrunşi de dênsul, ei încă înainte de aceasta cu douĕḑeci de ani, în 1861 se reunise într'o „Societate română de lectură“. Petrecere şi conversare folositoare în oarele libere, prin aceasta schimbarea şi lămurirea ideilor, înaintarea întru cunoscinţa literaturei naţionale: eacă scopul nobil şi lăudat, ce ei îşi propusese!

Cestiunata societate în primul deceniu al esistenţei sale avù o anumită prosperitate şi înflorire. Şi cum nu? În fruntea ei sta bărbaţi ca neuitatul br. L. V. Popp, Iac. Bologa, Georg. Angyal, Alesand. Bohaţel, Elia Măcelariu s. a. Un Ios. Hoszu, Mich. Bohaţel, comite Georgiu Csáky se făcură membri fundatori cu una sau mai multe sute de fl. acest din urmă chiar cu una mie, încasată însĕ numai în vre-o douĕ sute. Membrii ord. şi ajutători, interni şi esterni se suiră ca până la numĕrul de vre-o optḑeci, veḑi bine că unii dintre acestia succesiv. Prcprietariul Nic. Molnar, apoi protopopi români gr. or. îi oferiră în spaţioasele sale încăperi voioşi şi bucuroşi localul necesariu. Cu un cuvênt: lucrurile societăţei mergeau cât se poate de bine.

Însĕ în timpul următoriu foaia se întoarse, şi afacerile societăţei noastre porniseră din ce în ce mai spre rĕu. Membrii de tot împuţinaţi, restanţe de tacse pe la unii cu ḑecile de floreni, şedinţe şi întruniri rare peací aşa de rare ca corbul alb: toate aceste şi alte asemeni păreau a apropia cu paşi repeḑi crisa finală şi apunerea societăţei din vorbă. Chiar din gura unor dintre cei mai zeloşi membri puteai în anii ultimi auḑí acuşi sfatul că în mijlocul acestei pirotele ar fi doară mai consult a sista deocamdată societatea pană la timpuri mai bune, grigind numai de averea ei de până acum.

Care a fost oare causa descrisei pirotele şi lângeḑîri? Nu cercăm. Desconcertarea, deşí numai momentană, precum credem, a naţiunei române în urma constelaţiunilor politice-sociale în acesti vre-o doi-spre-ḑece ani de curênd trecuţi, a înriurit poate şi în casul nostru special.

Dar ce nu poate voinţa firma?! Macsima „voiesce şivei puté“ se adeverì în acest timp şi cu privire la societatea noastră de lectură. În adunarea generală din 14 Septemvre n. a. c. casariul dr. Greg. Silasi, în legătura raportului seu propuse şi susţinù a se adresa un apel cătră inteligenţa rom. din Cluj şi împregiurime, ca să nu lase a cădé ci să spriginească cu toată căldura inimei românesci aceasta prea salutară societate, ales şi din temeiul, pentru ca societăţile literare ale junilor nostri dela universitatea şi gimnasiile aflătoare în această capitală culturală a Traniei să aibă localitatea recerută pentru şedinţele şi întrunirile lor. Apelul făcut pre basa propunerei primíte de adunarea gen. aflà resunet în inimile a mai mulţi de cinciḑeci intelegenţi Români din Cluj cari se obligară a solví în sensul statutelor tacsa lunară de 50 cr. v. a.; se inchirià un nou local mai acomodat şi stătătoriu din douĕ încăperi nr. 17 (cu întrare şi despre strada Kis-mester): se procurară vre-o douĕ pre-ḑece ḑiare (între ele deocamdată numai un germ. şi 1 ung.); se mai luară alte mĕsuri recunoscute de trebuincioase; şi preste tot cu reorganisarea mai corespunḑĕtoare a societăţei se încredinţà tot vechiul comitet în frunte cu dd. Vict. Pipoş ca preşed., Gabr. Pop prot. ca vice-preşed., Dr. Greg. Silasî ca casariu, Vas. Roşescu protopr. ca controlor, B. S. Podoabă ca bibliotecariu şi Petru Ungur ca notariu; eară procsima adunare gen. se ficsà pre ântâia duminecă după crăciun a. c. (11 Ianuarie 1880).

Mai restà să întimpine asemenea echo şi apelul trimis pre calea a vre-o patru protopopiate române gr. c. şi gr. or. inteleginţei rom. din giurul Clujului, — carea, avênd multe afaceri în centrul giurului, încă trebue să se bucure a posedé un loc de convenire cu amici şi cunoscuţi de aici, şi carea are de a solví numai jumĕtatea tacsei, adecă 25 cr. pe lună, — şi societatea rom. de lectură din Cluj, după Dḑeu va progresa.

Însemnăm de închiere, că societatea des memorată posede un capital de vre-o 800 fl. v. a. din cari 450 fl. in obligaţiuni de desărcinarea pămêntului, 150 fl. într'un cambiu, ceialalţi depuşi în casa-ajutătoare din loc. Afară de aceea o bibliotecă stătătoare din aproape 200 volumene, cea mai mare parte cătrţi românesci; un fortepian în valoare de 120 fl. şi un mobiliar mod st dară îndestulitoriu pentru douĕ chilie. Ne laptă însĕ firma speranţă că concursul şi zelul naţional al inteligintilor nostri va face în scurt posibile, de a relata despre progrese si mai imbucurătoare ale acestei societăţi reorganisate, încât ea se poată serví de indemn şi împintenare spre asemeni întruniri atât de neapĕrate în ḑiua de adi şi altor centruri, unde inteligenţa rom. e în numer mai mărişor representată. La ce Dḑeu sântul să ne ajute!

Cluj, din şedinţa comitetului ţinută în 30 Noemvre 1879

Victor Pipoş, preşed.
Petru Ungur notariu.

Varietăţi.

* **Lista contribuirilor pentru înundaţi** o vom continua în nrul cel mai de aproape.

* (**Mulţămită publică**) Comitetul parochial gr. or. din **Roadeş** protopresbiteratul Sighişoarei îşi esprimă mulţămită p. t. d-lui Gregoriu **Mateiu** neguţătoriu în Sibiiu pentru un rênd de vestminte preoţesci adecă: felonul, sfita, mânecările, epatrafirul, brêul, aerul şi pocrovetul cu cari daruri frumoase a onorat s biserica noastră.

Tot asemenea îşi esprimă mulţămita reverendissimului domn Zacharia **Boiu** pentru un liturgier.

* (**Postal**). Din 10 Ianuarie 1880 începênd nu va mai comunica între Uioara şi Vinţii de sus posta uşoară aceasta poştă însĕ va comunica de 3 ori pe ḑi cu trenurile din Uioara şi adecă cu trenul micst Nr. 12 şi cu cele de persoane Nr 1 şi 2.

* (**În favorul esundaţilor din Transilvania si părţile Ungariei până la Tisa**). Junimea română din Budapesta va arangia în 21 Februariu în „Grand Hôtel-Hungaria“ un bal, al cărui venit în parte se va întrebuinţa şi pentru ajutorarea societăţei de lectură „**Petru Maior.**“ Cei mai distinşi bărbaţi şi dame au binevoit a oferí concursul lor pentru ajungerea acestui scop umanitar şi naţional. Biletele de învitare, precum şi listele pentru oferte se vor espeda în ḑilele aceste.

* (**Nenorocire pe drumul de fer**). La Dundee în Scoţia în 28 Decemvre n. seara un tren de persoane venia despre meaḑă ḑi de cătră Edinburg apropiindu-se de podul cel nou de preste riul Tay. Riul are în locul unde e podul o lăţime de douĕ miluri engleze şi o adêncime de 40—50 urme. Podul are 85 deschiḑĕturi dela 67 până la 245 urme înălţime. Treispráḑece arcuri formează la mijloc un feliu de tunel. Arcurile aceste se raḑimă pe coloane de peatră de căte 16 urme deasupra nivelului apei afară de acesté pe alte coiloane de fer. La 7 oare seara trenu a ajuns la partea de meaḑă ḑi a podului. Ceriul era senin, eară vêntul urla foarte înfuriat. Trenul trece până la jumĕtatea podului. Atunci o limbă colosală de foc şi apoi întunecime. Podul s'a rupt şi trenul întreg s'a înecat în undele riului cu 200 de pasageri cu tot.

* (**Ambasadorii Rusiei**) pe lângă puterile străine au primit următoarea circulară, probabil de la comitetul revoluţionar:

---

locuinţa ce-'mi pregătise dreptatea omenească.

Cât timp voiu fi stat acolo între păreţii osindei nu sciu, căci nu m'am ostenit să mĕsur timpul; dar sciu că într'o ḑi spre amurgul venì temniţeriul şi-'mi ḑise: „Măria Sa Domnul a „binevoit să te erte pentru ḑiua de „mâne a anului nou!“

— Anul nou! . . . Măria Sa a binevoit să mĕ erte! . . . Curios, această veste nu-'mi făcù nici o bucurie. Vĕḑênd însĕ că uşa temniţei se deschide, eşii fără să sciu încotro mĕ duc. — Eram pe stradă. — Casele cele nalte cu balcoane de fier, droştele care se incrucişau în fuga cailor, îmi amintiră că aşa case, aşa droşte am avut şi eu odată. — Oare le mai am şì acuma? îmi ḑisei, dar în starea în care mĕ aflam îmi era cu neputinţă să desleg această întrebare.

O lume nebună foea în toate părţile, căci anul nou se primbla pe strade cu sunete de clopoţei, cu vuet de buhai, cu pocnete din bici, sĕrbătorit, cântat de sute de oameni, care colindau cu plugul pe la casele creştinesci.

A ho! A ho! plugul cu 12 boi
Boi bourei
In coade codalbei
In frunte ţintaţi
In coarne înfieraţi.
Mânaţi măi! hăi! hăi!...

Ear când cădea bacşişul bun în palma **Colăeriului**, atunci adoagea!

Să vĕ dee Dumneḑeu
Câte pae sus pe casă
Atâţa galbeni pe masă,
Câţi cărbuni în cel cuptoriu
Atâţi mândri gozitori,
Câte fire în manta
Atâtea vaci a fata,
Mânaţi măi! hăi! hăi!

Mĕ amestecai şi eu într'o ceată de flecăi şi o pornii cu colinda pe la case. — Aveam oare alt ceva de făcut? Dar lucru neaşteptat, între colăeri întălnii pe feciorul meu Ion cu o talancă în mână sunând şi strigând cât îi lua gura: Mânaţi măi! hăi! hăi! . . .

Era gras şi rumen la faţă ca un om netrecut prin mâna judecătorilor. — Mĕ uitai drept în ochii lui, însĕ el nu mĕ cunoscù, şi cum ar fi putut să mĕ cunoască tuns şi ras cum eram şi îmbrăcat în haine de rênd.

— Se vede că'ţi merge bine. îi ḑisei eu prefăcêndu-'mi glasul.

„Ce fel? . . .

— Ai dat peste stăpân bun.

„Ba n'am de fel.

— Da ce s'a făcut stăpânul tĕu?

Ion se scărpinà în cap, tuşì, oftà după obicieiul lui, când avea ceva vajnic de spus, apoi apropiindu-se de mine îmi ḑise:

„Vreai să scii numai decât?

— Aş dorí, căci am auḑit multe de toate.

„Ei bine a murit! . . .

— Ce vorbă! . . .

„Da, cum îţi spun; a plecat fără să mĕ asculte într'o sară inspre sf. Andrei la moşia lui Neagu, unde îl ducea dorul duducei Elenei, şi la moara de vênt, scii la locul cel necurat, i s'a resturnat sania, 'i-a fugit calul, ear pe dênsul 'l-au luat **Ielele** prin vĕzduh aşa de repede şi aşa de sus, că numai ce a căḑut mort în poarta curţii lui Neagu.

— Dumneḑeu să-l erte! îi respunsei eu cu o prefăcută părere de rĕu. — Dar dacă s'ar întêmpla să-l veḑi ce ai ḑice?

„Ḑic că mai degrabă îmi va cresce barbă în palmă, decât să se întêmple una ca aceasta, afară numai dacă „Ucigă'l crucea ei va lua chipul. Ei! numai eu sciu cât am plâns lainmormêntarea lui, căci fusese bun stăpân sermanul!

— Sêrmanul! . . . repetai şi eu cam în bătae de joc. — Dar duduca Elena ce s'a făcut?

„Duduca Elena nu 'i-a dus dorul multă vreme, căci s'a măritat c'un tênĕr subţire şi uscat de te priveḑi prin tr'ênsul. Nu sciu ce a gândit de s'a impărechiat cu aşa o coadă de biciu.

— Şi? . . .

„Cum şi? . . .

— Nu s'a mai întêmplat nimic?

„Ce să se 'ntêmple?

— Duduca Elena nu a . . . . .

Atunci Ion prinse să sune din talancă ca un zălud strigând dinaintea unei fereşti:

(Va urma).

„Clasele cultivate din Rusia au făcut pe Ţarul să înţeleagă, că poporul nu mai vrea să sufere sub despotismul unui jug brutal. Multe doveḑi sûnt, că naţiunea a devenit maioră şi e hotărită să ia parte la conducerea trebilor publice. Toţi au cerut întroducerea guvernului representativ, dar Ţarul e surd la vocea poporului. În loc de a multţămí tendenţele legitime, a mărit spaima de terorismul poliţienesc sub care trăim. O astfel de stare de lucruri nu mai poate dura; trebue să i se pună capĕt fără întărḑiare Dorim să arĕţi Ţarului, că poporul aşteaptă întroducerea regimului constituţional şi în cas când va refusa, comitetul revoluţionar e hotărit să 'l depărteze de la domnie.

Semnat: În numele comitetului“

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

Cu privire la scrierea sunetelor ъ, ѫ, ѕ, ш, ц constatăm, că „Telegr. român“, susţinênd de o parte literele latine primitive, vrea să multţămească pe *etimologisti*; însemnându-le pe acele de altă parte totdeuna, organul nostru vrea sâ împace în câtva pe *fonetisti*. Astfel scrierea „Telegrafului român“ este în adevĕr mijlocitoare.

Însemnăm mai departe sunetele ъ, ѫ, ѕ, ш, ц totdeuna şi din alt motiv: *etimologia* în scrierea lor este adeseori numai convenţională, şi adeseori îndoelnică sau cu totul necunoscută. În toate casurile aceste *semnul* (scurtărei, circumflecsului, sedilei) ne este espedientul, de-oarece *el* ne spune că avem de a cetí un ъ, ѫ etc.

Mai cu toţii fără deosebire scriem d. e. pe ѫ din ꙟн, ꙟн-, ꙟм-, cu **i**, luându-ne după latina *clasică**). Limba românească ca şi surorile ei neo-latine s'au născut însĕ, precum astăḑi este de toţi recunoscut, din latina *vulgară*. Aceasta a avut **e**n şi **e**m, precum ne dovedesce între altele atât limba noastră cât şi celelalte limbi romanice. La noi numai **a** şi **e** (nu **i**) înainte de **m**, **n** . . a devenit ѫ. Drept aceea am trebuí să scriem d. e. ên, precum este şi *franc*, *provenc.*, *span.* **e**n, *port.* **e**m; êntrare ca şi *ital.* **e**ntrare, *franc.* **e**ntrer, *prov. span.* şi port. **e**ntrar; tot astfel ênghit, êntind etc. — êmpĕrat ca şi *franc.* **e**mpereur, *prov. span.* şi port. **e**mperador; êmprumut ca şi *franc.* **e**mprunt, *prov.* **e**mprumpt. . . De aceea am trebuí să scriem d. e. êntrare, êmpĕrat de o parte, şi fără a analogisa d. e. **i**ntroducţiune, **i**mperial, întocmai precum bunăoară *Francezul* scrie d. e. **e**mpereur, **e**ntrer, şi apoi **i**mpérial, **i**ntroduction, aceste douĕ cuvinte din urmă fiind şi ele introduse mai târḑíu în limba franceză. Ca ecsemplu de etimologie îndoelnică cităm cuvêntul foarte des întrebuinţat сѫнт, a cărui ѫ mai toţi il representăm prin **u**, cu toate că nu este pe deplin hotărît, dacă limba latină *vulgară* a avut s**u**nt sau s**o**nt. Nedumerirea se nasce din **o**, ce se află în *ital.* s**o**no, *span.* s**o**y şi s**o**n, *port.* s**o**u, *prov.* s**o**n, *franc.* s**o**nt. Ba este chiar îndoelnică etimologia lui ѫ din formele *gerundiale* de a II-a şi III-a conjugaţie. Partea cea mai mare sûntem aplecaţi a scrie d. e. avênd, tăcênd, bătênd, trăgênd, adecă cu **e** din *infinit.* a avé, a bate, a trage.

Cipariu scrie **u** (tăc**u**ndu, trăg**u**ndu) cu deosebire pentru a încungiura *palatalisarea* lui **c** şi **g**, precum a observat şi „Un etimologist“. Dar tocmai în făscioarele cele din urmă (8 şi 9) ale „Convorb. liter.“ se produc argumente, ce merită consideraţie, pentru scrierea -ând, adecă cu **a** după analogia conjugaţiunei I. Eacă ce se ḑice acolo între altele chiar în privinţa *palatalisărei* pomenite: „Se scie că **c**, **g** înainte de **e** (**ae**, **oe**) şi **i** (**y**) în limba latină vulgară, încă înaintea diferenţierei limbelor romanice, nu aveau aceeaşi valoare fonetică cu **c**, **g** dinaintea a altor sunete, ci erau consonante *palatale* (v. Diez, Gramm. I, 249 urm.; Schuchardt, Vok. I, 64 urm.). Această palatalisare este aşa de străveche, încât unii 'şi-au esprimat chiar părerea, că ea ar fi ecsistat din capul locului în latina clasică (v. Corssen, Beiträge zur italischen Sprachenkunde pag. 2). Vocalele **ă**, **î** fiind din contra o particularitate a limbei române neîmpărtăşită de surorile ei şi fiind prin urmare introduse în limbă-ne într'o periodă, în care *ce*, *ci*, *ge*, *gi* lat. de mult nu mai sunau *ke*, *ki*, *ghe*, *ghi*, ci *palatal*...., schimbarea vocalelor **e**, **i** în **ă**, **î** era aici lucru curat imposibil“.**)

Am reprodus numai ca ecsemplu pe unul din argumentele, cari puse la olaltă arată cel mai puţin, că derivarea lui ѫ din **e** în formele gerundiale ale verbelor de conj. II şi III este cel mai puţin îndoelnică. Tot aşa de nedumeriţi ne fac însĕ aceleşi argumente şi cu privire la scrierea etimologică a lui ъ din derivatele verbelor de conj. II şi III terminate în *-oriu*, *-oare*, *-ură*, *-mênt*.

„Un etimologist“ ne spune că scrie pe ѫ cu **ê** în formele gerundiale ale verbelor de conj. II şi III (d. e. tăc**ê**nd, trag**ê**nd), şi susţine că Cipariu, nepunênd circumflecsul pe **e** este silit a înlocuí litera aceasta cu **u**, pentru **a** încungiura palatalisarea lui **c** şi **g**. Ce face însĕ „Un etimologist“ cu ъ din cuvinte ca: aleg**ĕ**toriu, trec**ĕ**toare, duc**ĕ**tura etc., de-oarece ne propune, să nu mai punem *semnul scurtărei* şi pe **e**? Cipariu şi în casurile aceste scrie **u**, d. e. duc**u**toriu, plang**u**toriu etc. Precât am putut înţelege din „Concesiunile unui Ciparian“, „Un etimologist“ nu va fi aplecat a urma în punctul acesta lui Cipariu, jertfind limba pentru a susţiné scrierea. „Un etimologist“ — susţinênd propunerea ce ni-o face — ar fi deci silit să scrie d. e. aleg**ă**toriu, aleg**ă**toare, duc**ă**tura etc., dar apoi şi băt**ă**toriu, şeḑ**ă**toare, ţesătură, creḑ**ă**mênt etc.

Am adus ecsemple de etimologie *convenţională* şi de etimologie *îndoelnică*: remâne să amintim şi vre-un cuvênt, a cărui etimologie este încă cu totul *necunoscută*. Punem aici un ecsemplu, care dovedesce în mod drastic neajunsurile cunoscinţelor noastre etimologice: *brânză*. În ciuda frĕmêntărilor unor filologi ca Haşdeu, Schuchardt, Cihac... noi până în ḑiua de astăḑi încă nu cunoascem originea cuvêntului *brânză*, care se poate deci scrie în 10 ḑi: *ḑece* chipuri, întrebuinţând de-a rêndul fiecare din cele 5 vocale (**a**, **e**, **i**, **o**, **u**) pentru ѫ, şi apoi **ḑ** sau **z** pentru ѕ!

Pecând astfel *etimologia* adeseori şovăesce, *semnele* tot atât de des sûnt singurul îndreptariu pentru cetitoriu. Atât sûntem de dedaţi — cel puţin maioritatea Românilor — d. e. cu *circumflecsul* pentru însemnarea lui ѫ, încât vĕḑêndu-'l pus deasupra unei vocale, de loc ne cugetăm nemijlocit la sunetul ѫ, fără a mai lua în consideraţie deosebită, care vocală se află sub circumflecs.

(Va urma).

---

*) Ca esceptiuni prea singuratice amintim scrierea cu **e** din „*Femeia română*“ (Bucuresci) şi „*Besarabia*“, (Iaşi), douĕ ḑiare care, precât scim, au şi apus.

**) „Convorb. liter.“ fâsc. 8 din 1 Noemvre 1879, pag. 303.

Bursa de Viena şi Pesta

din 3 Ianuarie n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	97.80	97.70
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	75.40
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	87.75	87.75
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	79.25	79 50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	115.—	115.25
Obligaţiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.–	88.75
Obligaţiuni ung. cu clausulă de sorţire	—.—	86.25
Obligaţiuni urbariale temeşiane .	87.25	87.25
Obligaţiuni urb. temeş. cu clausulă de sorţire	—.—	85.75
Obligaţiuni urbariale transilvane .	86.—	86.25
Obligaţiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligaţiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	88.—	88.50
Datorie de stat austriacă în hârtie	69.75	69.70
Datoria de stat în argint . . .	71.15	71.—
Renta de aur austriacă	81.70	81.60
Sorţi de stat dela 1860 . . .	131.—	130.50
Acţiuni de bancă austro-ung. .	840.—	839.—
Acţiuni de bancă de credit ung.	291.75	291.50
Acţiuni de credit austr. . . .	270.75	271.—
Sorţi unguresci cu premii . . .	—.—	108.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.50
Napoleon	9.31	9.31
100 marce nemţesci	57.70	57.65
London (pe poliţa de trei luni) .	116.65	116.75

Economic.

Sibiiu, 2 Iannarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8.40—9.40; Grâu sĕcăreţ, fl. 6.90.—7.90; Sĕcară fl. 5.—5.40; Orz fl. 4.20—4.60; Ovĕs fl. 2.80—3.20 Cucuruz fl. 3.80—4.20; Mălaiu fl. 5.50—6; Cartofi fl. 1.30—1.50; Semênţă de cânepă fl. 9.—10.; Mazere fl. 6—7; Linte fl. 11.12—11; Fasole fl. 6—7 pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 7.50; Slănină fl. 30—32; Unsoare de porc fl. 25—26; Sĕu brut pro 50 chilo fl. 16—17; Sĕu de luminări fl. 23—24; Lumināri de sĕu 50 chilo fl. 28—28.50; Sĕpun fl. 20—20.50; Fên 50 chilo fl. 1--1.10: Cânepă pro 50 chilo fl. 16--18 Lemne vêrtoase de foc pro metru cubic fl. 3.50 Spirt pro grad 55 – 60 cr. pro chilo: carne de vită 42—46 cr.; Carne de viţel 40—46 cr. carne de porc 38—40 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauĕ 10 de 40 cr.

Nr. 4440 1879. 3—3

CONCURS.

Spre ocuparea postului notarial în comuna mare **Pianu-inferior** salarisat cu **400 fl.** şi cuartir natural se deschide concursul până **24 Ianuarie 1880.**

Competenţii au a-'şi aşterne documentele lor până la acest termin subscrisei preturi.

Pretura Sas-Sebeşului

Petri de moară.

Petri de trachit roşior curat de Königsberg în dimensiuni diverse se pot procura şi cu cele mai eftine preţuri dela

Andreas Rieger

[62] 3—3 Sibiiu, piaţa dela poarta turnului Nro 5.

Avis de abonament

[64] 2—3

pre anul 1880.

„Amicul Familiei“

Jurnal social.

Beletristic şi literariu.

Va eşí în fie-care septĕmână odată — **Marţa**, în nri câte de 1—2 coale, format cuart mare, hârtie fină, tipar îndesat. Va publica articlii sociali, poesii. novele, romanuri, suveniri de călĕtorii ş. a. Va tracta cestiuni literarie şi scientifice, cu reflecsiune fiind la cerinţele vieţei practice. Va petrece cu atenţiune viaţa socială a Românilor de pretotindenea, precum şi a celorlalte poporaţiuni din patrie şi străinătate. — Prin umore dulce şi satiră aleasă va nisuí a face câte o oară plăcută familiei strivite de grigile vieţei.

Preste tot va nisuí a întinde tuturor indiviḑilor din familie o petrecere nobile şi instructivă.

Preţul de prenumeraţiune pre anul întreg e 5 fl. v. a. pe $1/2$ an 2 fl. 50 cr. v. a., — pentru România şi străinătate pre un an 13 franci — lei noi, pe $1/2$ an 7 franci — lei noi.

☞ **Abonanţii pre anul întreg** vor primí ca premiu portretul distinsului nostru filolog şi istoric **Timoteiu Cipariu** — avênd de a solví numai 30 cr. în preţul pacuetărei şi a cartei de transport.

„Higiena şi Scoala“

Foaie pentru sănĕtate, morbi Educaţiune şi instrucţiune.

Va esí în 1/13 ḑi a fie-cărei lune în numeri baremi de câte o coală, şi va publica: articlii din sfera igienei, medicinei poporali şi a educaţiunei şi instrucţiunei elementari.

Preţul de prenumĕraţiune pe anul întreg e 2 fl. v. a., pentru România şi străinătate 5 franci — lei noi.

Cărţile „Săteanului român“

Scriere periodică

Pentru toate trebuinţele poporului român.

Va eşí în fiesce-care lună câte o carte, baremi de o coală, — şi va publica: *a*) Descrierea vieţei (biografia) a câte un bărbat mai vrednic de amintirea şi recunoscinţa poporului român; *b*) Cunoscinţe din economie, industrie, medicină, juridică ş. a.; *c*) Poesie vechi şi noaue, -- mai cu samă de acelea cari ating mai de aproape pre poporul nostru şi împregiurările, în cari a trăit şi trăiesce; *d*) Novele poporale, istorioare, fabule, anecdote, proverbie şi cuvinte înţelepte, de învĕţătură şi petrecere; *e*) Risete şi Zimbete; *f*) Diverse sciri din lumea mare.

Preţul de prenumĕraţiune pre un an întreg e numai 1 fl v. a. (3 franci — lei noi).

☞ **Abonanţii** vor primí ca premiu portretul vestitului Luptătoriu al Independinţei naţionale **Avram Iancu** — avênd de a solví numai 30 cr. în preţul pacuetărei şi cartei de transport.

Preotul român

Scriere periodică.

Pentru toţi ramii literaturei bisericesci.

Prin aceasta foaie se va înlocuí

„Predicătoriul Săteanului Român“

Va eşí în fasciclii lunari câte de $2^1/_2$—$3^1/_2$ coale format octav mare, hârtie fină, tipar îndesat; şi va publica: *a*) articlii din sfera tuturor sciinţelor teologice, — tractate dogmatice, istorice, juridice, morali, pastorali etc. *b*) articlii din sfera educaţiunei şi instrucţiunei religioase-morale, -- tractate pedagogice, didactice şi catichetice etc.; *c*) schiţe din viaţa celor mai celebri bărbaţi ai bisericelor române şi cunoscinţe biografice despre sânţii părinţi ai bisericei resăritene; *d*) **predice, omilii, catechese şi parenese, pre dominece, sĕrbători şi diverse ocasiuni, — mai departe predice generali despre vîrtuţi şi viciuri precum şi predice întocmite pre cele patru anutempuri**; *e*) istorioare, poesii şi proverbe morali, precum şi ori-ce cuvinte înţelepte şi amenunte aplicabili la elaborate religioase-morali; *f*) studii archiologice şi documinte istorice din trecutul bisericelor române; *g*) legi şi dispuseţiuni privitoare la bisericile şi scoalele române confesionali; *h*) revista brsericeascā, scolastică şi literară, — precum şi Revista ḑiaristicei române şi străine, încât aceasta ar tracta şi cestiuni cari mai deaproape intereseazā pe clerul român.

☞ *Din coloanele acestei foaie vor fi eschise disputele confesionali, şi articlii referitori la cestiuni religionarie contro-vertate.*

Preţul de prenumĕraţiune pre anul întreg e 4 fl. v. a., pentru România, şi străinătate 10 franci — lei noi.

☞ **Abonanţii** pre anul întreg vor primí ca premiu portretele Archiepiscopilor-Metropoliţi români Dr. **Ioan Vancea** şi **Miron Romanul** — avênd de a solví pentru ambele numai 50 cr. în preţul pacuetărei şi a cartei de transport.

„Gura satului“

Jurnal glumeţ

Sociale-politic-toc.

A eşí în toată **Marţi sara**, ilustrat cu caricaturi frumoase; şi va publica păţeniile nesdravenilor aventurieri şi biografiile celebrilor şarlatani ai timpului modern — mai departe tot soiul de articlii de veselie şi petrecere: novele, romane, fabule, anecdote, comedii, risete şi zimbete, scânteiuţe, puricării, furnicături, — afară de aceea va ţiné pre cetitorii sei în curent cu toate pertractările şi hotărîrile cioroboarĕlor ţerei unguresci şi a unor comitate şi a comunitaţii cu sfetnici fără sfat, precum şi cu toate întêmplămentele din lumea mare, cari după natura lor cad în resortul lui.

Preţul de prenumĕraţiune pre un an e 6 fl. v. a. pre $1/2$ an 3 fl., pre $1/4$ an 1 fl. 50 cr., — pentru România şi străinătate pre un an 8 fl. (20 franci — lei noi) pre $1/2$ an 4 fl. (10 franci — lei noi).

☞ Toate aceste 5 foi de odată abonate costau pe 1 an întreg numai 16 fl. ☜

Abonanţii pe anul întreg la toate foile, primesc şi trate premiale împreunate cu acelea — avênd de a solví nu 70 cr. în preţul păcuetărei şi a cartei de transport.

☞ **Colectanţii de abonamente primesc gratis tot al 5-lea esemplariu.**

Redactor respundĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.

Nr. 152. Sibiiu, Sâmbătă 29 Decemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47,
şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** in Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeraţiune nouă

la

„Telegraful român“,

care apare de **trei** ori pe sěptěmână, deschidem pe anul 1880 cu preţul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foiei.

Banii de prenumeraţiune se trimit mai cu înlesnire prin asignaţiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, şi eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să sc poată cetí.

Se atrage atenţiunea on. domni abonaţi, al căror abonament se sfêrşesce cu ultima Decemvrie 1879 a'şi înnoí din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista sau a întârḑia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumĕră de nou, să nu întărḑie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Editura „Telegrafului Român“
în Sibiiu.

---

*) O înlesnire foarte mare în espediţiune se face prin lipirea unei făşii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiiu, 28 Decemvre.

Am vĕḑut în mai multe rênduri, că deputaţii dietali din Transilvania, de naţionalitate maghiară, folosesc timpul afară de şedinţe întrunindu-se în conferenţe şi discutând lucruri, cari îi ating mai de aproape. Între obiectele ce se desbat în întrunirile aceste preocupă mai mult şi ni se pare a fi de prima importanţă: regularea proprietăţii în Transilvania.

Această „regulare“ atinge şi pre Românii din Transilvania.

Cei ce se întrunesc în conferenţe sûnt mai cu samă fostii posesori privilegiaţi în sensul feudalităţii. Regularea despre care este vorba este regularea raporturilor dintre dênşii şi dintre fostii coloni (iobagi).

După cât scim din ḑiare ministrul ung. de comerciu a luat afacerea aceasta a mână spre a o duce către definitiva ei soluţiune. Ministrul, credem că în puterea influenţei ce 'i-o dă posiţiunea va şi isbutí şi aşa în curênd o să vedem acea parte din Transilvania, care este locuită de posesorii şi de iobagii de odinioară earăşi într'o neobicĭnuită agitaţiune.

De altmintrea afacerea regulărei proprietăţii nu are să se înceapă acum. Ea este începută de mult. Regulările păşunatului, comassările cele adese împreunate cu turburări şi urmate de procese îndelungate, constituie o cronică nu prea atrăgĕtoare în ţeara noastră.

Am dorí ca continuarea acestor feliu de regulări, reformată, sau nereformată prin legi şi ordinaţiuni noue, să fie desbrăcată de prejudeţele intereselor particulare şi de bună samă turburările şi nemulţămirile vor fi din capul locului imposibile.

Fiindcă până acum nu scim care este resultatul final al frementărilor din Budapesta în privinţa menţionatei regulări, ne multămim a atrage atenţiunea preoţimei şi inteligenţei române din părţile pe unde mai sûnt de a se regula proprietăti să nu scape din vedere afacerea aceasta. Ba am pretinde ca bărbaţii iniţiaţi în afacerìle urbariale să facă şi din partele studii despre o regulare dreaptă, să le dea publicităţii spre înformare, în sus şi în jos, căci altcum nu vom avé causă a ne mira dacă soluţiunea regulărei de proprietăţi între fostii posesori şi fostii coloni va eşí unilaterală şi în defavorul fostilor coloni. Ne-am prea dedat a lăsa şi cuţitul şi pânea la buna chibzuire a altora şi apoi tot noi ne plângem dacă feliile se vin altora şi ai nostri remân cu gura goală. Să nu uite inteligenţa noastră că se tratează de interesele de proprietate a celei mai numeroase poporaţiuni din ţeară. Interesul este dară îndoit: este odată patriotic şi totodată şi naţional.

Revista politică.

Sibiiu, în 28 Decemvre.

Delegaţiunile aveau să se întrunească eri spre a'şi continua lucrările.

Din Bosnia şi Erţegovina sûnt sciri despre ciocniri între trupe şi bande de lotri. Dealmintrea „Egyetértés“ are o telegramă din 5 Ianuarie n. în care se spune că în ţinuturile dela Plevlie şi Ciainiţa a isbucnit revolta; poporaţiunea fuge, miliţia s'a dovedit că nu este în numĕr îndestulitoriu şi s'a recuirat sucurs. Dimensiunile revoltei sûnt periculoase.

Ḑiarele din Ungaria se ocupă cu predilecţiune de tema despre o acţiune contra Rusiei. „P. N.“ scie să spună că în Polonia rusască sûnt dislocate atâtea trupe rusesci, încât să fie de ajuns sau de o invasiune în vecinătate sau de o întempinare a unei invasiuni din vecinătate.

După liniscea politică din timpul serbàtorilor se nascù pe neasteptate un sgomot între oficioşii din Pesta contra Serbiei pentru des ventilata întrebare a juncţiunilor ferate şi a tractatului comercial cu Austro-Ungaria. Furtuna aceasta jurnalistică a provocat-o cu deosebire un „interviev“ al d-lui Ristici în „N. fr. Pr.“ Ministrul Serbiei a făcut sà înţeleagă că motivul întârḑierei cu regularea afacerilor dintre ambele state trebuie căutat nu atât în Austria cât mai mult în Ungaria.

„Ungaria, ḑise ministrul sêrbesc „intervievului“, e în precumpĕnire un stat agricultor ca şi Sêrbia, pre când Austria representă interese industriale. Interesul special austriac cere ca Austria să'şi întindă cât mai curênd şi cât mai cu efect teritoriul seu industrial spre Serbia, ear Serbia trebuie să'şi caute în vecinătate un têrg bun pentru productele sale brute. Cu totul altfel stă lucrul cu Ungaria. Aceasta nu poate vedé în importarea de producte brute, din Serbia decât o concurenţă, care se va simţí cu atât mai tare, cu cât proporţiunea în preţurile de producţiune şi de vênḑare a mărfurilor brute sêrbesci şi unguresci va fi mai nefavorabilă. De altă parte interesul de esport al Ungariei în Serbia e aproape cât nimica. Atacurile foaiei unguresci ne-a luat toată îndoiala şi ne-a lămurit; greutăţile ce se opun la esecutarea punctului al doilea din convenţiunea tratatului dela Berlin trebuie reduse la influenţe unguresci. Motivele pot să fie foarte patriotice, despre aceasta nu voim a disputa mai departe cu domnii respectivi, dar a arunca între asemenea impregiurări vina asupra noastră, e o procedere atât de puţin cavalerească încât nu pot presupune nici pe departe că guvernul e complicele invectivelor ridicule din foaia din Budapesta.

Ministrul se pare că a desfundat butea prin declaraţiunea că e gata a publica întreaga corespondenţă cu cabinetul din Viena şi a lămurí publicul austriac asupra acestei afaceri. Aceasta declaraţiune a neliniscit de nou pe „P. L.,“ el cere ca monarchia să'şi elupte cu toate mijloacele potrivite res-

---

FOIŢA.

Sfântul Andrei.

Novelă.

(„Convorbiri literare“)

(Încheiere).

Mânaţi măi! hăi! hăi!
Ear morariul meşter bun
Alerga ca un nebun,
Şi striga, mereu striga:
Na na na morişcă na!
Morišca hodoregia
Şi prin apă tot fugia.
Mânaţi măi! hăi! hăi!

Eram într'o curte boerească pe balconul de sub ferestrile salonului. Mĕ uitam şi eu pe fereastră; era un bal mare din lumea cea mare. Doamne ce podoabe!... Ce bogăţii... Numai cu cerceii unei duduci, câte vĕduve scăpatate ai fi putut adăpostí de frig şi de foame! Dar acolo strigătul săracilor nu pătrunde; e numai locul fericiţilor Ce deosebire între ei şi mine?... Eu gărbovit sub ruşinea unei osinde, scos din lume ca un desmoştenit, aşteptând lipit de fereastră, pomana ce se aruncă cerşitorilor, ei veseli, bogaţi, nepăsători de greutăţile vieţii, imbătaţi de sunetul musicei în saloane luminate. Şi doar numai un părete ne despĕrţia. Aşa am fost şi eu odată, şi nu'i demult de atuncea, dar ce a fost şi numai este, e ca dunga fulgerului care nu lasă urmă pe ceriu. Şi e tot lume cunoscută aicea,.. Eată un tĕnĕr care'şi petrece viaţa la oglindă între pomezi, pepteni şi cimbistre; păpuşă inzestrată cu darul vorbei. Nici vrea să scie de gerul de afară. O! parcă şi cu el aşi vrea să schimb acuma.

Eată un altul repeḑit cu aprinderea frigurilor în vêrtejul jocului. Pe faţa lui se vĕd urmele patimilor ce le a secătuit fără vreme. Duce o viaţă plină de neastĕmpĕr, de joc de cărţi, de amor şi de dueluri. Sfêrşiva bine, sfêrşi va reu, nu'i pasă, căci la nevoe îi remâne sinuciderea. Apoi privirile mele se opriră asupra unei dănţuitoare a cărei trup se îndoia molatic pe braţul ce'i cuprindea mijlocul. Suflet plăpând visător şi vecĭnic nedreptăţit. A fugit cu Petru ca să scape de părinţi, a fugit cu Vasile ca să scape de Petru, şi acum e gata să fugă cu Sandu ca să scape de Vasile. Nimenea nu scie că dênsa să preţuiască credinţa prietinilor de casă Dar cea mai atrăgĕtoare figură e a doamnei, care stă acolo aburită de joc recorinduse cu eventaliul: figură de creolă, cu ochi invăpăiaţi şi cu buzele insetate. Ce trup!... Ce frumseţe!... Cât despre trup, o voi artiştilor! n'aveţi ce bănuí: mai tot e pe faţă, numai picioruşule cele mici par' c'ar voí une ori să s'ascundă de ochii pofticioşi, dar numai par, căci nerăbdătoare cum sûnt, numai decât se ivesc din tainica umbră. Nici una nu are în giuru'i atâţa suspinător ca dênsa. Iorgu unul dintre cei mai statornici, are dreptul încuviinţat şi netăgăduit de a'i săruta mâna până la încheetura braţului, în timp ce drepturile lui Petru se întind mai departe.... până la cot; ear Sandu, fericitul Sandu se bucură de toată lungimea braţului până la umĕr. O! ce n'ar da ceilalţi doi să poată' întocmai ca răzeşii cei lacomi de proprietate, să strămute mai departe brazda stăpânirii lor! Apoi colo pe cele scaune înşirate vĕd un şir de bărbaţi insuraţi, figuri naive, casnice paravane în dosul cărora tot satul scie ce se petrece afară de ei. Dar ce ḑic eu?... Fie care rând pe rând, unul mai târḑiu, altul mai de vreme, a aflat ce se petrece, şi 'i-a durut poate la început, cum doare pe copil măseaua care cresce, dar acum ca şi măselele crescute gata nu'i mai superă.

Dar Dumneḑeule!... Ce vĕd!.... Tĕnĕrul cel nalt, uscăcios, a cărui deget se îndreptase odinioară spre mine, înfiorêndumĕ ca ucigaş, eată'l, eată'l la braţ cu........ Dar nu se poate... e un vis, o nălucire.... „Ioane!“ strigai eu simţind că mi se painjinesc ochii; cine's cei doi?..... Însĕ Ion asteptând bacşişul striga cât îi lua gura:

Ear lelea Morăriţă
Bună meşteriţă
Cu cojiţe, cu tăriţe
Prinse moara de cosiţe,
Ş'o apucà de călcâi
Ş'o puse pe căpătâi.
Mânaţi măi! hăi! hăi!

În acelaşi moment un lacheu galonat şi mănuşat eşì afară şi ne huiudùi. Ion fugí plioştit ca cânele cărui în loc de un os i se aruncă o peatră. Înzădar îl căutai printre colàerii ce se depărtau în grabă de la casa binecuvêntată, în zădar prin numĕrul trecĕtorilor ce se încrucişau pe stradă. Ion se făcuse nevĕḑut.

Atunci 'mi-am adus aminte, că pe când eram şi eu om ca toţi oamenii, adecă pe când aveam sub stăpânirea mea şargul cel credincios, care'mi scia gândul, mergeam de la ţară la têrg, şi de la têrg la ţară cât ai bate în palme. De ce nu m'aş duce acum pe jos la ţară: depărtarea nu era de speriat.

Şi apoi mai era oare a mea moşie părintească, cu livada părintească, cu casa părintească între păreţii căreia am deschis ochii, sau nu?.. Fără să stau mai mul la gând, mĕ indrumai spre moşie cu băţul în mână şi cu căciula îndesată pe urechi.

Pe câmp cât coprindeai cu ochii se vedea albind zăpada ca un ştergar alb pectul faţă cu Serbia şi să nu sufere nici un eşec, căci prin aceasta uşor s'ar puté da impuls la noue complicaţiuni. „P. Ll“ atrage şi atenţiunea bar. Haymerle asupra acestei împregiurări şi'l amerinţă că de nu va regula afacerea cu Serbia „delegaţiunile“ nu vor întârḑia a'i amintí aceasta datorinţă. Pre când Ungurii umblă să paraliseze încheierea convenţiunei, comercianţii, agricultorii şi cultivatorii de vite, din Serbia, desgustaţi de secăturile unguresci, în loc de a'şi trimite mărfurile lor preste Belgrad la Pesta şi Triest, au de gând să'şi caute alte piaţe de vênḑare; spriginiţi de firme comerciale din Francia, Belgiu şi Anglia, Sêrbii trimit deja mărfurile lor în comisiune în ţĕrile numite. Astăḑi Serbia impoartă articuli de industrie, cari mai înainte 'i procura cu deosebire din Austro-Ungaria, din Anglia, Belgiu şi Francia cu preţuri eftine şi cu condiţiuni de credit avantagioase.

O telegramă de eri spune sub reserva, că eri dimineaţă au pornit Albanezii dela Gusinie asupra Muntenegrenilor. Celor din urmă li sa ordonat strins, a încungiura ori ce conflict şi s'au retras, însĕ în timpul retragerei au fost atacaţi de Albanezi. Lupta s'a început la 9 oare dimineaţa.

Telegraful anunţă o faimă despre un atentat nou asupra ţarului cu sfêrşit nefericit. Faima încă e ne constatată.

Şi din Serbia anunţă „P. Ll“ miscări serioase, care nu se îndreaptă numai asupra ministeriului dară şi asupra principelui Milan.

La a doua căsătorie a preoţilor.

(Respuns d-lui V. Mangra din Arad).

(Încheiere.)

Întru adevĕr archiepiscopul dela Ochrida avea titula de archiepiscop autocefal (!) de pe timpul lui Iustinian. Însĕ nu avea şi titlul şi rangul unui patriarch, aşa dară d-le M. vorbesci smintit, când ḑici că 'şi-a recâştigat dreptul independenţei de mai nainte, pentrucă dreptul de archiepiscop ce 'l-a fost căpătat pe timpul lui Iustinian îl avea şi acuma archiepiscopul dela Ochrida ce se vede din următoarele: Teodor Comneanul cucerind Tesalonicul şi împregiurimile, Constantin al Tesalonicului a refusat de a'l încorona de împĕrat. „Eară archiepiscopul Bulgariei (din Ochrida) Demetriu îl încoronează pre el cu diadema imperială, ḑicênd, că el este autonom şi nu datoresce nimenui cu socoteala“ etc.[4]) Aceasta s'a întêmplat la anul 1222 şi patriarchia s'a proclamat la 1234; şi aşa dară nu a avut lipsă ca să mai recapete ceea ce a avut, pentrucă nu a fost perdut.

Rangul însĕ a unui archiepiscop autocefal nu este sinonim cu a unui patriarch, pentrucă patriarchul este cea mai înaltă dignitate în biserica crestină, căruia toate dignităţile bisericesci sûnt supuse. Un archiepiscop autocefal are putere de a sĕvêrşí toate tainele şi sacramentele în biserică, însĕ este subordinat în cele administrative patriarchului sĕu, şi are datorinţa a'l pomení în rugăciunile sale, ba doară a'i da şi ceva tribut; până când patriarchul nu e subordinatul archiepiscopului autocefal, şi nu are de a pomení separat în rugăciuni pre acei archiepiscopi autocefali.

Aşa dară patriarchia din Tirnova nu a fost o recâştigare, ci a fost o proclamare, o înfiinţare din nou.

Nu'mi e scopul ca să combat aceste patriarchii, pentrucă eu a'şi dorí să fie şi astăḑi şi încă aşa naţionale cum a fost atuncí; dară am datorinţa să arĕt d-lui M. că a fost o abatere dela canoane; şi până când a sustat regii romano-bulgari a fost respectată şi recunoscută, dară îndată după căderea imperiului romano-bulgar, cade şí patriarchia, care dacă era aşeḑată în înţelesul canoanelor nu se putea atinge nimenea de ea ca să o strice; precum nu s'a atins de cele 5 înfiinţate prin sinoadele ecumenice. Eată pe scurt istoricul acelei patriarchii.

Dela înfiinţarea imperiului romano-bulgar, împĕraţii bisantini au avut o ură neîmpĕcată faţă cu acest imperiu, care s'a ridicat pe conta lor; această ură a fost păstrată şi din partea regilor romano-bulgari, de aceea ei s'au silit ca să rupă toate legăturile cu Bizanţiul; adecă au lucrat, ca să se desfacă şi cu biserica de dênşii (de Bizantini): pentrucă până atunci biserica romano-bulgară se ţinea de patriarchul din Constantinopole dimpreună cu archiepiscopia din Ochrida.

În causa aceasta toţi regii romano-bulgari, cari au fost înainte de Ioan a II Asan, a stat în corespondenţă continuă cu papii dela Roma, câte odată şi cu patriarchii din Constantinopole; pentru de a'şi înfiinţa o biserică independentă. O biserică însĕ cu totul independentă nu s'a putut câştiga până pe timpul lui Ioan a II Asan; acesta ne mai avênd ce mai cucerí dela Bizantini, căci antecesorul sĕu „Ioniţă“ devenì stăpân preste întreg teritoriul imperiului bizantin şi el putea să devină imperator al Bisanţului, numai dacă nu ar fi fost reţinut în calea sa de modestia elementului românesc, din care făcea parte.“[5]) „De aceea Ioan a II Asan dă o organisaţiune socială statului sĕu; întră în legături de rudire cu regii Ungariei (căsătorindu-se cu o fată din familia lui Béla IV) şi cu familiile imperiale ale Bisanţului.“ etc. „Adecă măritarea ficei lui Ioan II Asan. (El era născut din femeia cea de Ungur) după fiiul imperatorului Ioan Duca Bataze.“[6]) „Acropolitul, — ḑice d. Enacian în istoria sa, — după ce espune modul, cum s'a efectuit nunta lui Ioan (122—1255) Duca Bataze, cu fiica lui Ioan a II Asan, şi arată şi profitul ce a tras din acest act imperatorul Bataze, apoi în respectul bisericei romano-bulgare adauge: Atunci şi archiereul de Tirnova fiind sub patriarchia din Constantinopole, s'a onorat cu autonomia, şi s'a judecat a se proclama de patriarch, cu decret imperial şi sinodic (acest sinod însĕ a fost local şi nu ecumenic) împlinindu-se cu aceasta voia mai marilor ţĕrei, pentru rudirea şi amiciţia cu Asan, căpeteniei Bulgarilor.“

Aşa dară această patriarchie s'a înfiinţat din consideraţiuni politice, pentruca să se împlinească voia împĕratului romano-bulgar, de a avé o biserică independentă, şi nu s'a proclamat prin sinod ecumenic, adecă după formalităţile canonice, căci sinodul dela Lamsac a fost numai local. Eară recunoascerea de către ceilalţi patriarchi s'a întêmplat numai din respéct către împĕraţii mai sus atinşi, care recunoascere a ţinut numai, până când a stat amiciţia între împĕraţii Bisantini şi Romani. Eară patriarchia a ţinut numai până la căderea imperiului, în favoarea şi respectul căruia s'a fost înfiinţat. Cumcă patriarchii din Constantinopole nu au recunoscut mai târḑiu independenţa patriarchilor din Tirnova se vede din următoarele citate a sântului Calist I patriarchul Constantinopolei, care scrie pe la anul 1355. „Pentru condescendenţă, — ḑice Calist, — i s'a acordat episcopului din Tirnova dreptul de a se numí patriarch, dară nici decât nu i s'a dat lui dreptul de a se enumera cu ceilalţi preasânţiţi patriarchi.“[1]) Ací se vede apriat că preasânţitul patriarch, vine şi atacă drepturile, care au fost date patriarchului din Tirnova. Apoi provocându-se la patriarchul German, care a pecetluit actul acelei patriarchii, ḑice; „Însuşi patriarchul (German) justificându-se în aceasta privinţă, se esprimă, că opera noastră trebue să se aplice nu aşa, nu aşa; cugetând la folosul politic comun, noi am onorat pre archiereul poporului bulgar, dară nu 'i-am dat lui dreptul autocefalíei întregi, din contră el este datoriu să plătească tríbut, daruri, patriarchului ce 'l-au onorat şi totodată să pomenească numele lui în biserică.“ ect. „La acest tribut bănesc, precum nici la celelalte obligaţiuni, impuse de patriarchul German în tăcere (cuvêntul acesta în tăcere spune destul de clar că patriarchia din Tirnova nu a fost deobligată cu nimica celei din Constantinopole pentrucă tăcênd nu se impune nimica, ci chiar se recunoasce ceva, însĕ această recunoascere a fost cam de frică şi care mai târḑiu s'a şi revocat) bisericei romano-bulgare şi fără de un consimţemênt mutual, patriarchii de Tirnova nu s'a supus nici odată, până când regatul romano-bulgar a fost în vigoare“[2]) ect. „Adecă timp de 160 de ani biserica Bulgarilor a continuat a fi patriarchie, în toate condiţiile canonice, — ḑice d. Enacian, — deşí în acest interval noi am vĕḑut, a fost tentată de mai multe ori de către papii dela Roma, şi intrigată de către patriarchii de Constantinopole, cari nu au putut face nimica, până când pe tronul regatului romano-bulgar s'a aflat un rege.“[3]) Însĕ îndată după căderea imperiului romano-bulgar, patriarchia din Tirnova a fost redusă la rangul de metropolie a Tirnovei.[4])

Astfeliu şi pe astfeliu de căli s'au întrodus şi celelalte patriarhate, despre care am făcut amintire în tractatul meu, cu care însĕ nu voesc se mai ostenesc pre onoraţii cetitori, nici se ocup fără causă coloanele acestei preţuite foi avisând numai pre cei dubioşi la datele istorice cari tractează despre aceste patriarhate, fie acele după preasânţitul Şaguna sau şi după alţii.

Nu mĕ ţin dară a fi smintit cu atâta mai vêrtos a fi smintit, după cum vrea se ḑică dl M. când am ḑis în tractul meu: „astfeliu de abateri

---

[4]) Crestinismul în Dacii p. 210.

[5]) Crestinis. în Dacii de G. Enocian p. 163 şi p. 171.

[6]) Crestin. în Dacii p. 172.

[2]) Idem pag. 315. [3]) Ibidem p. 219. [4]) Tot Enăcian la p. 220.

[1]) A se vedé „Crestinismul“ în Dacii p. 214.

---

nemărginit ear pe luciul ei se jucau raḑele lunei pline. Altă dată 'mi-ar fi plăcut această privelisce a nopţii cu liniscea ei, cu tainele ei, însĕ acum nimic nu mai pătrundea în inima mea, nici bucurie, nici durere. Mergeam spre casa unde m'am născut, ca un om ce nu are nici un gând, nici un dor, nici o amintire; mergeam călăuzit de calea robilor şi par'că tot una îmi era să ajung sau să nu ajung.

Eată că într'un târḑiu pe la cântatul cucoşilor zării în depărtare o lumină în spre miază-noapte. Era frumoasă dar neliniscitoare lumina ceea, căci venia în dreptul moşiei mele, şi vĕḑĕnd cu ochii, se întindea pe ceriu ca o perdea înfocată ce întuneca strălucirea lunei. Ear pe perdea păreau ţesute mii de flori fantastice care necontenit se mişcau şi se schimbau, prefăcĕndu-se când în roţi de curcubei ce se învêrtiau pe osii nevĕḑute, când în largi eventaliuri, care se închideau şi ear se deschideau, când în coloane uriaşe pe vêrful cărora părea că se raḑimă bolta ceriului. Apoi din când în când se ridica în sus, ca dintr'o gură de vulcan, câte un roiu puternic de scântei, care desfăcênduse, cădeau apoi pe zăpadă ca o ploaie măruntă de diamante. Ce să fi fost oare? Era numai zarea înşelătoare dela miaḑănoapte care une ori s'arată şi la noi sau era vre un foc aevea? Îmi grăbii paşii şi ajunsei la obărşia luminei ce îmbrobodia ceriul.

Erau casele mele care ardeau, case mari cu douĕ rênduri pline de tot avutul părintesc. Ce privelişte Dumneḑeule: . . . . . . Alţii ar fi scos din pept ţipete desperate, ar fi vêrsat şiroae de lacrimi, 'şi-ar fi smuls pĕrul din cap, eu însĕ eram rece ca de ghiaţă; par'că priviam casa altuia cum ardea. — După câte suferisem, ce putea să mai simtă biata inima mea! — Eşiau suluri de foc prin fereşti ca nisce limbi de şerpi, pocniau geamurile, se risipia acoperemêntul, şi fumul se ridica în vêrtejuri turbate par'c'ar fi voit să cuprindă pămêntul. — Tot satul era adunat cu topoare, cu scări, cu cofe de apă, căutând să stăpânească focul, dar munca lor era zadarnică. Me amestecai printre oameni care lucrau, oameni pe care 'i sciam de copii, născuţi şi crescuţi în sat, şi lucru nemai pomenit, nici unul nu me cunoscea. Parcă nici aşi fi fost vreodată stăpânul lor. — Şi cum stam şi priviam la lupta flacărilor, răsleţ, străin între ai mei, îmi venia să rid, îmi venia să cânt, şi pentru a'mi bate joc de soarta ce mĕ prigonia, luai cu insaş mâna mea un cărbune de la focul ce'mi topia avutul şi 'mi aprinsei luleaua. — Atunci auḑii un nechez care îmi străbătù urechile. — Era glasul şargului, care cerea ajutor. Alergai la el, îl deslegai de la iesle tocmai în momentul când era să se risipească grajdiul asupra lui, iute îl înhămai la săniuţa cea sprintenă, care sta afară ferită de foc şi fără ca nimene să'mi ḑică un cuvênt deşì toţi mĕ priviau, mĕ suíi în săniuţă şi plecai... În cotro plecai?... Pe drumul mare care duce la curtea Neagului, drum de atâtea ori bătut de picioarele şargului. Ce era să fac acolo?... Şargul singur nu scia, dar fugia de'i scăpărau potcoavele.

Focul din urmă, luna din ceriu, zăpada de pe pămênt îmi luminau calea ca ḑiua, ear dinaintea mea pe şesul alb şi tăcut se vedeau aripele unei mori de vênt care se rotiau în depărtare ca nisce braţe de urieşi, singura mişcare în somnul pămêntului. — Era moara necurată despre care îmi vorbise Ion. Când ajunsei în dreptul ei îmi adusei aminte, că mĕ sprăvălisem în sara spre Sf. Andrei, dar nu bine îmi fulgerase această amintire prin cap, că săniuţa se resturnà, calul se făcù nevĕḑut, eu ear remăsei singur fără nici o apĕrare în mijlocul câmpului. — Nu perdui cumpĕtul şi întrai în moară, singurul adăpost ce 'mi remăsese contra dihăniilor de noapte. Deşí moara era pustie şi colindată, după spusa lui Ion, de duhuri necurate, totuşi nu 'mi era frică să petrec noaptea într'ênsa, căci nu credeam în năluci, stafii şi strigoi. — Obosit cum eram de drumul ce făcusem, mĕ tupilai într'un colţ şi . . . . . de aici înainte nu mai sciu bine . . . . . ori că somnul mĕ cuprinsese şi visam — ori că vedeam aevea, dar deodată mi se părù, că moara umblă şi că e plină de oameni. — Unii ciocăniau la măsele, alţii turnau în coş, alţii umpleau sacii, ear roţile se învêrtiau cu o iuţeală de fumega făina şi se cutremurau păreţii. Şi ce ciudaţi mai erau oamenii ceia!... Unii aveau unghii la degete că mâţele, alţii copite ca de ţap, alţii nările şi bărbia tăete in douĕ ca la zăvoḑi, şi toţi aveau coḑi şi ochi scurşi de li se vedeau creerii prin orbitele deşarte.

Dar pe când era vuetul mai mare şi măcinişul mai înfierbêntat, deodată uşa morii se deschise, şi o femee naltá, despletită, îmbrăcată în haine albe se arĕtă pe prag. La vederea ei moara stătù pe loc, nălucile dispărură ca prin minune, ear ea înaintând spre mine îmi ḑise cu blândeţă:

— Nu te teme, eu cunosc drumul la curtea lui Neagu şi voiu să te scap de primejdii; vino cu mine, numai de nimic să nu te miri, de nimic să nu mĕ întrebi şi mâna pe mine să nu pui.

Supus ca omul ce nu are nici o voinţă, plecai alături cu dênsa pe drumul ce duce la curtea lui Neagu. Glasul ei sau cuncesiuni, cum ar fi a doua căsătorie la preoţi, dela canoane aflăm în biserica ortodocsă, multe dela sinoadele ecumenice încoace şi încă mai ponderoase“ şi dacă aceste „n'a purces arbitrariu şi unilateral în acţiunile lor, după cum ḑice dl Mangra. Atunci nici biserica noastră nu ar purcede arbitrariu dacă prin congresul nostru naţional ar deslega această cestiune, dară în conţelegere şi cu cele lalte biserici ortodocse şi chiar cu consensul celor 4 patriarchi ai bisericei orientale. Eu însĕ la formalitate cum să se introducă nu mult am vorbit, ci am vorbit mai numai despre posibilitate, dară în urmă întreaga cestiune, dimpreună cu formalitatea introducerei, o am recomandat „prea înaltei înţelepciuni a celor competenţi“

Eară eu am espus numai părerile mele după cunoscinţele istorice şi canonice ce le poşed, precum şi necesitatea de a întroduce această căsătorie.

D-l Mangra întru atâta merge de departe cu prea înalta sa învĕţătură şi filosofie încât vine a regula şi a mărginí şi dreptul şi puterea archierească de a lega şi a deslega pre care nici sânţii apostoli, nici sânţii părinţi nu o au mărginit; de ací se poate vedé punctul de mânecare al dlui Mangra care nu corespunde nici cu evul mediu în privinţa liberalismului şi a independenţei personale, nu corespunde cu aşa fel de timp în care era în vigoare sclavagiul, pe când era nemărginit dreptul tiranului asupra nefericitului seu sclav.

De aceea am spus la începutul acestui rĕspuns, că am aflat cu cale a respunde la un om cu nisce convicţiuni aşa restrinse faţă cu epocha noastră, şi faţă cu dependenţa omului în seculul a XIX.

Eu sûnt preot şi sûnt supus întru toate dogmelor şi aşeḑămintelor bisericei noastre; şi sûnt cel dintâiu care aşi sacrifica toate puterile mele în contra aceluia, care pe căli ne legale ar voí să se atingă de instituţiunile noastre seculare şi ortodocse. Când însĕ eu sûnt preotul unei biserici ortodocse, care astăḑi este pusă, în dreptul de mult dorit al sinodalităţii; când sûnt organul unei biserici vii şi constituţionale, am nu numai libertatea, dară şi datorinţa ca să reclam în favoarea bisericei mele, toate acele ce esperienţa mea de preot a aflat de necesitate şi de bine: dară această reclamare o fac dela un organ care este şi competent şi matur de a judeca, că este necesitate sau nu este, şi tot acel organ este competent a judeca, că are el drept a da sau a nu da, aceea ce eu ḑic că e necesitate.

Acel organ este congresul bisericei noastre la care nu putem fi toţi membrii, ca să ne putem esprima dorinţele şi opiniunile noastre la masa verde. Insĕ jurnalistica ne este comună tuturor, şi are chiar datorinţa ca să asculte opiniunile diferite ale publicului.

Astfel se formează opiniunea publică şi se atrage atenţiunea celor competenţi, ca să judece asupra causei şi până când va vení timpul de a se aduce un decis pro sau contra.

Congresul însĕ nu este de obligat, ca să asculte nici de opiniunea publică nici de alte păreri ce se abat dela opiniunea publică. Acolo avem simburele naţiunei şi floarea bisericei noastre, care concentrându-'şi puterile lor spirituale, ajutaţi şi umbriţi fiind şi de duchul sânt, care se chiamă şi se coboară preste congresele noastre, nu vor face alt fel de lucruri, decât care vor serví spre mărirea bisericei noastre.

Pricepênd eu astfel situaţiunea şi constituţiunea bisericei nostre insinuările făcute contra mea de domnul Mangra le resping cu indignaţiune.

Mihaiu Sturza
preot.

Primim dela comitetul ce 'l-a ales conferenţa inteligenţei române din Sibiiu spre publicare un apel la marinimositatea crestină în favorul inundaţilor din iarna aceasta. Din cele ce se ḑic în apel este invederat scopul salutariu şi aşa ori ce comentare a aceluia este de prisos.

Eată Apelul:

Cătră p. t. public!

Pe malurile înundate a le Murĕşului, Crişurilor, Têrnavelor, Arieşului şi a altor riuri, sute de familii române, a câror averi devenirĕ prada înundărilor din luna trecută, stau sub ceriul liber în mediul iernei grele fără pâne, fără vestmênt. Foamea şi frigul le ameninţă acum şi viaţa — unicul ce a scăpat de înfricoşatul element.

Umanitatea şi sânta lege crestinească ne demândă să nu le lăsăm să peară înaintea ochilor nostri.

Consciu de această datorinţă sacră comitetul instituit prin inteligenţa română din Sibiiu se adresează către toate inimile crestinilor cu rugarea: să grăbim a vení întru ajuturiul acestor fraţi ai nostri loviţi de soartea amară.

Pentru înlesnirea cât mai curendei ajutorări a acestor nefericiţi, comitetul subscris va primí ori ce ofrande marinimoase, şi procurându'şi date positive despre lipsele nefericiţilor va distribuí pe basa acestora ajutoarele întrate la dênsul dând la timpul seu raţiociniu despre acele prin organele de publicitate.

Ofrandele sûnt de a se adresa d-lui casariu al comitetului Visarion *Roman*, director al institutului de credit şi economii „Albina“ în Sibiiu.

Comitetul central pentru ajutorarea inundaţilor.

Sibiiu 27 Decemvre 1879.

E. Măcelariu presid., Trombitaş secret., V. Roman casariu, N. Cristea, Dr. Hodoş, Dr. A. Brote, I. G. Bariţ.

Varietăţi.

* (Apel călduros pentru inundaţi), publică „G. Tr“. în Nr. 103 subscris de un comitet de şepte membri (Nicolae T. Ciurcu, D. Ienciovici, Radu Radovici, Diamandi I. Manole, Ioan Duşoiu, G. B. Popp, Dr Aurel Mureşan), prin care se adresează la marinimositatea şi datoria de caritate crestină a Românilor în favorul celor loviţi de nenorocirea inundăţiilor. Comitetul se oferă a priveghia pe spesele proprii împărţirea ofertelor binevoitoare în faţa locului nenorocirei.

* (Esecuţiune în ḑiua de Crăciun). În anul acesta cu deosebire a putut omul cetí prin jurnale feliurite episode şi scene din activitatea esecutorilor judecătoresci, cari episode una întrece pre ceealaltă în cinism şi în despreţuirea umanităţii. Anul n'a putut însĕ să se încheie fără a se pune coroană la toate. După cum se aude din fontână vrednică de credinţă, chiar în ḑiua de Crăciun s'a dus esecuţiune asupra mai multor Români din Poplaca lângă Sibiiu. Se scie, că unica mângăere a Românului în timpuri grele ca cele de faţă este religiunea şi bucuria lui la sânt. serbători cele mari, în care se consolează sufletul lui. Românul ca tot crestinul în ḑiua de Crăciun asteaptă să se bucure, pentru că s'a născut Domnul. Advocaţi ca T. şi Cs. cari cer şi pun termine de esecuţiuni pe astfel de ḑile precum se pare nu numai nu sciu respecta ce e mai sănt şi mai scup omului, ci se par, că sistematic lucrează la nimicirea simţului celui bun în inima poporului.

* (Ḑiariu nou). În Lugoş a apărut în ḑiua de crăciun nrul de probă dela „Desteptarea „(diurnal beletristic, scientific, economic şi umoristic“), care va apăré şi mai departe odată pe sĕptĕmână sub redacţiunea dlui Iosif Tempea. Salutăm întreprinderea, poftindu'i succesul dorit.

* (Căli ferate) în toată monarchia Austro-Ungariei s'au deschis în anul 1879 în estensiune de 153 chilometre şi adecă: 72.11 chilometre în Ungaria şi 80.4 chilometre în Austria. În special s'au deschis: în 1 Maiu Orşova-Verciorova 4.1 chil.; în 10 Iunie Braşov-Timis (Predeal) 30 chil.; în 5 Iulie Brood-Busud 7 chil.; în 16 August Dux-Liptitz şi Dux Ladovitz (2.61 chil.); în 4 Oct. Unterdnauburg-Wolfsberg (38.22 chil.); în 11 Oct. Tarvis-Pontafe (25 chil.); în 28 Oct. Oedenburg-Neufeld (31 chil.); precum şi Ebenfurth-Neufeld (2.26 chil.); în 1 Dec. Mürzzuschlag-Neuberg (12.75 chil.) Pentru aceste însĕ s'a sistat în 1 Iulie linea ferată Schaboglück-Priesen (10 chil).

* Din lipsa de spaţ sûntem siliţi a amâna continuarea listei de contribuiri pentru inundaţi pe nrul viitoriu.

* (Têrg). Ministrul r. u. de agricultură, industrie şi comerciu prin înalta sa ordinaţiune Nr. 33299|1879 a conces comunei Şeul mare din comitatul Bistriţa-Năsĕud, a ţiné în 1 Oct. a fie-cărui an têrg de ţeară.

* (Poduri de sticlă). În Englitera se fac de dl Siemens încercări, a construí poduri de sticlă, o invenţiune de tot practică, carea dacă se va puté realisa cu succes statornic, va fi lumei de mare folos, nu numai pentrucă construirea podurilor din sticlă e mai eftină, dară apoi pentrucă sticla nici nu putreḑesce nici nu se ruginesce. Aceste se întêmplă însĕ la podurile construite din lemn şi fer.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Viena, 9 Ianuarie n. După „Gazeta de Moscva“ a descoperit poliţia în Moscva în 6 Ianuarie un deposit de proclamaţiuni în limba rusască şi în limbi străine, precum şi unele baterii galvanice. Totodată s'a prins un individ, care îmbrăcat în haină sdrănţoasă de lucrătoriu, avea 12,000 ruble la sine.

îmi părea cunoscut, dar nu'mi aduceam aminte a cui era. Mergeam iute, foarte iute, grăbiţi fiind amêndoi, şi de ce mergeam de ce mĕ simţiam mai uşor. La cornul de uncă îmi eşí earăşi înainte lupul cel cu coada cât un mătuoiu şi astădată par'c'ar fi voit să se pue la ceartă cu mine; însĕ la un semn al ei, lupul scăpărà şi se făcù nevĕḑut. Mergeam, mergeam pe şesul întins par'că mĕ împingea cineva din urmă, şi tălpile mele abia atingeau pământul. — ear de la o vreme parcă nu mai mergeam ci lunecam. Deodată mĕ trezìi în faţa unei ape mari, fără luntre, fără pod, fără mal de ceea parte. — Nehotărît mĕ oprìi un moment în loc şi mĕ uitai pentru intâia oară în faţa ei; îmi părù aşa de frumoasă călăuza mea, că par'că m'aş fi dus cu dênsa până la capĕtul lumii. La un semn al ei întrai cu bărbăţie în apă. Dar o minune!... trupul meu nu se cufundă, picioarele mele nu se udară, ci întocmai ca paserea care rade apa cu aripile aşa de sigur şi aşa de iute lunecam şi eu deasupra apei. Apoi încet încet mĕ ridicai în slavă şi mĕ urcai, tot mĕ urcai până ce străbătuí dincolo de nuori. Depărtările se nimicíau dinaintea mea. — Căpĕtasem darul de a sbura, şi îmi venia să cred că de când eram pe lume nu mai mersesem altfel, întru atâta îmi părea uşor şi firesc de a plutí în vĕzduh. — Apoi îmi aruncai privirea în jos asupra pămêntului, care se învêrtia sub picioarele mele ca un glob nemernic perdut în noeanul întunerecului, şi aşa un despreţ îmi vení în suflet despre cele ce se petrec acolo unde toţi vor să fie stăpâní, uitând că moartea e singură stăpână, încât dacă nu 'miar fi fost ruşine de tovărăşiţa mea de sbor, aşi fi trântit un hohot de ris.

Ce'mi păsa acuma de judecătorii care mĕ osindise, de casele care'mi arsese, de nălucele din moară?... Îmi căḑuse perdeaua de pe ochi şi toate le vedeam şi le înţelegeam.

Mĕ uitam acum la soare fără să clipesc, şi câţi alţi sori ca dênsul de o mie de ori mai mari şi mai frumoşi vedeam rotindu-se în spaţiu, sori albastri, galbeni, verḑi, ochi ai ceriului care decând lumea tot astfel s'au rotit şi s'or rotí. Eată şi colo luna nopţilor pămêntesci, luna poeţilor, luna lunaticilor, luna cânilor lătrători, slugă becisnică a pămêntului. — Ce fir de năsip!...

Dintr'o singură privire străbăteam toată urzeala lumii; auḑiam creşterea erbii, înţelegeam taina vieţii, atingeam firele ce leagă stelele între ele, vedeam boldul care dă mişcarea, simţiam timpul stătător; ce ḑic?... Eu însumí făceam parte din acele stele, eram vĕḑ, eram auḑ, eram mişcare, eram toate, căci toate odată le cuprindeam Şi frumoase erau aceste făpturi, şi simple şi uşoare că ori ce minte l-ear fi priceput. Dar mai pre sus de ori şi ce, era călăuza mea de sbor în a cărei ochi senini ceriul întreg se reflecta. Uneori îmi părea că'i Elena fiica lui Neagu îmbrăcată în hainele ei de mireasă aşa cum o vĕḑusem în noaptea spre Sf. Andrei. Însĕ nu!... era mai mult decât Elena... era atât de mult... că par'că ea era sufletul lumii, stăpâna vecĭnică, parcă de la mişcarea buḑelor ei atârna să stee soarele pe loc sau se mişte, de la sclipitul penelor ei, să fie întuneric sau lumină. O priviam cu dragoste nesfêrşită, căci se vede, şi prin ceriuri câteodată dragostea cere tăcere . . . , când deodată auḑii un cântec care respundea de la stele, de la earbă, de la lumină, de la tot ce avea sau nu avea fiinţă şi umplea neţermuritul firmament. — Ce cunoscut îmi era cântecul cela!... Îmi venia să cred că'şi avea isvorul în însuşi sufletul meu şi că totdeauna îl auḑisem lămurit, frumos şi vecĭnic!... Dar ce ḑic eu... acel cântec nu pornia nici de la stele, nici de la earbă, ci călăuza mea îl cânta c'un glas dulce nemărginit, ear lumea fărmecată numai cât se bucura... Atunci... răpit, perdut, uitai sfatul ce'mi dăduse, o cuprinsei în braţe, şi cântecul ei se stinse într'un sărutat! . . . . .

. . . .

Dar o Doamne!.... Ce grozăvie!.... Deodată frumoasa călăuză se topì în braţele mele ca o raḑă; lumea prinse să se clatine din temelie, sorii să easă din calea lor bătută, stelele să se ciocnească, ear eu trăsnit din căteşi patru unghiuri ale ceriului, fui aruncat în prăpastia nemărginirii.

Atunci... în căderea mea nesfirşită dar scurtă ca o clipă, întrevĕḑui ca prin vis curtea lui Neagu, şi când atinsei pământul între stâlpii de la poartă, simţii că mii de ghiulele se sparserà în creerii mei... se împlinise cuvêntul lui Ion.. eram mort!...

⁂

Şargul e gata, nu plecaţi? strigà, Ion la urechea mea, clătinându-mĕ de mână.

Ars sării în picioare şi mĕ frecai la ochi.... Eram eu... dar eu întreg şi teafăr în odaia mea, lângă canapeaua pe care dormisem şi cu luleaua în mână care ardea. Şi în aceste câteva minute avusei timpul să fac un omor, să fiu osindit, ertat, să mĕ primblu prin stele şi să mor.

— Ḑi să deshame şargul, respunsei lui Ion, voiu pleca mâne.

„Cuminte faceţi, cuconaşule, foarte cuminte, că mâne e sf. Andrei. — Îmi daţi voe să ung încuetorile cu usturoiu?...

N. Gane.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

O transacție ortografică.

(Încheiere.)

Am ajuns să ne rostim asupra lui **i** mut, care între propunerile, ce ni le face „Un etimologist“, are cea mai mare împortanță, de oarece pretinde omiterea totală a unui semn din scrierea maiorității Românilor. Motivele acestei pretensiuni de sigur se pot în cât-va slăbí; ele însĕ au oare care putere, pe care — *obiectivi* fiind — trebue să o recunoascem. Om nepreocupat nu va susțíné, că *sedilele* sûnt plăcute pentru cel ce este silit a le scrie; nime nu va puté ḑice mai departe, că *sedilele* sûnt o însușire generală a scrierilor, ce le aflăm la popoarele neo-latine; și cu greu se va afla în sfêrșit cine-va, care să pretindă, că *sedilele* sûnt nescai arabesce frumoase. Observăm numai că „Un etimologist“ ar fi dat de sigur espresiune mai fidelĕ simțemintelor nutrite de cei mai mulți Cipariani, dacă ar fi înșirat motivele pentru delăturarea „codițelor“ dimprotivă: începênd cu *estetica* și sfêrșind cu *technica scrisului*. Ba, ne încumetăm a spune, că motivul cel mai de căpetenie pentru suprimarea sedilelor după mulți latinisatori este numai și numai acela, că în scrierea limbei — *latine* nu esistă sedilele; și sûntem convinși, că mulți dintre aceiași oameni, cari astăḑi osândesc „codițele“ cele „urîte“ și „neeconomice“, ar uita și de „*estetică*“ și de „*economie*“, și ar pune din greu „codițe“, chiar și acolo, unde de loc nu ar fi de lipsă, numai dacă ele s'ar afla în respectivele cuvinte latine. Ear' față cu celelalte limbi romanice, lipsite în scriere de „codițe“, limba românească ar fi atunci preamărită de acesti latinisatori ca mult mai *latină*!

Fie însĕ ori și cum, noi de sigur nu vom combate, numaĭ de dragul sedilelor, vre o încercare de a scăpa de ele. Cu deosebire încercarea făcută de „Un etimologist“ nu ni se pare nediscutabilă, deși se pot face oare cari obiecțiuni temeinice în privirea lui **i** mut. Astfel și „Un etimologist“ n'a dovedit, că **i** din cuvinte ca d**i**ece, s**i**ede, t**i**ese… a făcut parte din *diftongul* **ie**, ce s'ar fi născut din **e**. Tocmai Diez, pe care il citează „Un etimologist“, pentru **di=ḑ ti=ţ**, scrie pe aceeași pagină (234: tom. I), numai cu vre o câte-va rênduri mai jos: „Indessen hat sich auch hier **(d)**, wie bei **t** der Sibilant ohne Hülfe eines palatalen **i** eingefunden“. Diez produce apoi esemple ca *ḑece, ḑeu*…“

Teoria lui **i** mut este mai departe cam complicată*), cu deosebire dacă o punem alăturea cu teoria atât de simplă a sedilelor. Pecând scrierea cu aceste urmează după o singură regulă fără nici o escepție, întrebuințarea lui **i** pretinde o metodă cu *trei* distincțiuni; abstragênd dela aceea, că *sedilele* mulțămesc principiul intuițiunei într'un mod eminent, căci ele se contopesc cu literile primitive și produc, așa ḑicênd, o literă nouă.

Concedem însĕ că metoda lui **i** *mut* se deosebesce de scrierea *cipariană* întocmai precum se deosebesce un lucru pe deplin hotărît de un lucru cu totul nehotărît. Despre aceasta ne putem convinge cu desĕvêrșire, dacă cugetăm între altele că un *Ciparian* nu poate scrie un simplu ʒ sau ш sau ц, pecând „Un etimologist“ este în stare a representa sunetele aceste simplu prin *dı, sı, tı*. Aceasta între altele are de sigur și o importanță *pedagogică*.

Dar **i** mut (adecă ı) este în sfêrșit numai un ce *individual*: lui i lipsesce înainte de toate sancțiunea societăței române, ce în *maioritatea* sa a primit deja sedilele, de cari anevoie se va mai lăsa. Să luăm apoi în considerație că mulți admit sedilele, numai pentru a-'și țíné poarta deschisă la *fonetism*, care după ei mai curênd sau mai târḑíu totuși se va realisa, cel puțin până la un punct oare care.

---

*) Metoda scrierei cu **i** mut s'ar simplifica, dacă casul atât de *regulat* a lui **i** *scurt* s'ar scoate din teoria lui **i** *mut* (ı). Se poate ḑice mai corect, că nu **i** mut (ı) se scurtează, ci **i** cel normal. Atunci s'ar pune *semnul scurtărei* în toate casurile lui **i** scurt din sfêrșitul cuvintelor d. e. oamenĭ, suferĭ, ardĭ, batĭ…, precum scriu mai toate ḑiarele de dincolo de Carpați, „Albina Carpaților“ și „Scoala română,“ cari toate veḑi bine afară de aceea mai pun și sedila. Cu chipul acela accentul *grav* s'ar pune numai la infinitivii verbelor de conjug. II d. e. a putè, a avè,.., și pentru a însemna pe z din perfect. verbelor de conj. I d. e. el lăudà, el lucrà… Astfel s'ar încungiura și inconvenientul a vedé pe accentul *grav* pe **i** într'un cas ca a plătì, și numai accentul *acut* într'un cas ca a petí. De altă parte însemnarea regulată a lui ĭ scurt din sfêrșitul cuvintelor ar aduce mai multă consecuență în sistemul scrierei.

Bursa de Viena și Pesta

din 7 Ianuarie n.

	Viena	*Pesta*
Renta de aur	98.30	98.40
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. .	—.—	78.50
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. . .	92.50	92.25
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. .	79.75	81.—
Împrumutul drumurilor de fer ung.	116.25	116.—
Obligațiuni ung. de rescumpĕrarea pămêntului	88.75	88.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	—.—	86.25
Obligațiuni urbariale temeșiane .	87.75	87.25
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	—.—	85.75
Obligațiuni urbariale transilvane .	87.—	86.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	89.—	—.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ḑecimei de vin	89.50	89.25
Datorie de stat austriacă în hârtie	70.20	70.25
Datoria de stat în argint . . .	71.25	71.50
Renta de aur austriacă	82.25	82.—
Sorți de stat dela 1860 . . .	132.—	101.50
Acțiuni de bancă austro-ung. .	844.—	74.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	291.75	291.50
Acțiuni de credit austr. . . .	270.75	242.—
Sorți ungurescí cu premii . . .	—.—	110.—
Argint	—.—	—.—
Galbin	5.53	5.49
Napoleon	9.30½	9.25
100 marce nemțesci	57.70	57.65
London (pe polița de trei luni) .	116.65	116.65

Economic.

Făgăraș, 2 Ianuarie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 7.80—9; grâu sĕcăreț fl. 6.50—7.60; sĕcară fl. 4.50—4.80; orḑ 4—4.20; ovĕs fl. 2.70—2.90; cucuruz fl. 4.—4.20; mălaiu fl. —.—; Sămânță de cânepă fl. 10—10.50; mazere fl. —.; linte fl. ——; fasole fl. 6—6.50; crumpene fl. 1.—1.50; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—75; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 38—40; unsoare fl. 56—58; cânepă fl. ———.; sĕmênță de in fl. ————; sĕpun fl. —; fên fl.——.—.—; spirt pro grad 10— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de vițĕl — cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 24 cr.; oauĕ 4 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost cercetat de mulți cumpĕrători. Grâu și ovĕs n'au fost de ajuns în têrg.

Budapesta, 3 Ian. 1880. Timpul s'a muiat, termometrul a ajuns în sĕptĕmâna trecută dela — 5⁰ + 6⁰ R. Ghiața se topesce atât de vremea moale cât cu deosebire prin ploile intensive și calde din această sĕptĕmâna. Mergênd treaba tot așa ajungem în pragul primejdiei de a fi înnecați. Zăpada se duce pe ḑi ce merge, sĕmĕnăturile încep a resufla mai liber și a se desvolta, să desfundă însĕ drumurile grozav. Negoțul bucatelor n'a fost prea animat; bucate în têrg au fost multe dară n'au avut trecere. Nici celelalte article n'au avut căutare bună și prețurile lor încâtva mai eftine ca mai înainte. Așa notăm în special:

Grâul la 60,000 m. m. a trecut cu fl. 12—12.50; sĕcară cu fl. 10; orzul n'a avut trecere; ovĕsul debia a trecut puțin cu fl. 7.—7.65; cucuruzul la 15,000 m. m. cu fl. 7.40—7.70; rachița cu fl. 10—11; făină a fost puțină în têrg, dară nici n'a trecut. Păstăioasele încă n'au fost căutate și au trecut în special: fasolea cu fl. 11.25—11.75; lintea cu fl. 12—14; mazerea cu fl. 13—14; mălaiul cu fl. 7—8; sĕmênța de in cu fl. 13—14; sĕmênța de cânepă cu fl. 10—10.5; lânile încă n'au trecut așa, după cum ar fi trebuit să treacă chiar pe timpul acesta. Ele s'au plătit per chilogram cu fl. 1.85—2.70, eară per 56 chilograme cu fl. 84—85.

Porcii și de astădată au fost maì bine căutați. Numerul lor a fost acuma 53,650, între cari din Ungaria de jos 2650, din România 200 și din Ardeal 150 capete; unsoarea de porc cu fl. 51—54 fără vas, eară cu fl. 57 cu vas cu tot; slănina cu fl. 45.50; sĕul cu fl. 47—48; spirtul *en gros* cu fl. 35.75; *en detail* cu fl. 36—38 per 10,000 litre %.

Peile au trecut mai bine ca toate articlele și adecă: cele de oaie din Bănat și Ardeal cu fl. 135—150; cele de capră din Bănat cu fl. 136—142, din Ardeal cu fl. 166—172 (toate per 102 dărabe); alte soiuri de pei de astădată n'au fost în têrg.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 22 Ian. imob. lui Ludovic Farkas în Ciungva (judec. cerc. Aiud); în 27 Ian. și 27 Febr. imob. lui Danilă Schopper și soți în Moșna (judec. cerc. Mediaș); în 12 Ian. și 5 Febr. imob. lui Ioan Wolf și soției sale în Velț (jud. cerc. Sânmărtin); în 31 Ian. și 2 Martie imob. lui Stefan Györfi în Dobo (trib. Odorheiu); în 24 Ian. imob. lui Irimie Butum Maier în Veneția de sus (judec. cerc. Făgăraș); în 27 Ian. și 27 Febr. imob. lui Francisc Nagy și soți în Cluj (trib.); în 18 Febr. și 24 Martie imob. lui George Lutsch în Agnita (judec. cerc. Sighișoara); în 27 Ian. și 27 Febr. imob. lui Bănuț Suciu în Rechișor (judec. cerc. Hunedoara); în 18 Febr. și 24 Martie imob. lui George Lutsch în Agnita (jud. cerc. Sighișoara); în 12 Ian. imob. lui Marin Fikker în Cluj (trib.); în 12 Ian. imob. lui Stefan Füzeș în Sângiors (judec. cerc.); în 29 Ian. și 4 Martie imob. soției lui Ioan Gergicean în Brașov; în 30 Ian. și 2 Martie imob. lui Carol Boyer în Broșov (trib.); în 22 Ian. și 26 Febr. imob. lui Martin Klöser în Hundrubech; în 21 Ian. și 25 Febr. imob. lui Martin și Agnetha Kelp în Hundrubech; în 8 Febr. imob. lui Ioan Dragoș în Boholț; în 21 Ian. și 25 Febr. imob. lui Bucur Crăciun în Șulumberg; în 11 Febr. imob. lui Ioan Theil în Selіștat; în 9 Febr. imob. lui Mateiu Pascu în Preșmer (judec. cerc. Sighișoara); în 29 Ian. și 2 Martie imob. lui Ioan Filip în Noul (judec. cerc. Făgăraș); în 4 Febr. imob. lui Michail Martini în Șaroș (jud. cerc. Sighișoara).

Nr. 10/1880. 1—3

Pertractare de oferte.

Pentru asigurarea recerinței de 1024 metrii cubici de lemne de ars pentru restimpul de 1880/81 se va țíné în 29 Ianuarie a. c. o pertractare de oferte în cancelaria administrativă a subsemnatului Morotrophiu reg. ung. unde se află condițiunile de licitațiune, și se pot cetí ori când până la acest termin în oarele oficioase de ante ameaḑi.

Ofertele în scris, conform legei timbrate și îngreunate cu 200 fl. vadiu, sûnt a se preda în ḑiua numită până la 11 oare ante ameaḑi cu lămurita descriere a cuantitatei, cualitatei, lungimei și grosimei, asemenea cu adnotarea de sûnt lemnele oferite de cele aduse pe apă sau nu.

Oferte intârḑiate sau după termin făcute se vor refusa, și cele necorespunḑĕtoare acestei publicațiuni nu se vor considera.

Sibiiu în 5 Ianuarie 1880.

Reg. ung. direcțiune a Morotrophiului ardelean.

Depuneri de capitale spre fructificare

se primesc la institutul subsemnat cu 5%
eară sub condițiune de a se anuncia institutului ridicarea depunerii la **6 luni** înainte cu 5½%
interese.

Interesele încep cu ḑiua, care urmează după ḑiua depunerii capitalului și inceată cu ḑiua premergĕtoare ḑilei în care se ridică depunerea cu acel adaus însĕ, că numai după acele capitale se dau interese, care stau depuse la institut cel puțin **15 ḑile.**

Cu începerea dela **1 Ianuarie 1880** interesele se plătesc fără detragere.

La dorința deponentului se pot stabilí în ḑiua depunerei capitalului și condițiuni speciale de esolvire, cari se inseamnă apoi în libel și în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerei urmează după aceste modalități speciale.

Depunerile trimise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului se resolv totdeauna în ḑiua primirei.

Asemene se pot efectuí prin postă anunțiări și ridicări de capitale.

Sibiiu în 31 Decemvre 1879.

„Albina“
[65[2—3 Institut de credit și de economii.

Neoplanta.
1875.
Medalie de argint.

Seghedin.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE
DE TOATĂ MĂRIMEA
pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă **clopotele găurite,** inventate de dênsul, a căror sunet este mai adânc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punțĭ, sûnt asemenea celor de 140 punțĭ de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de **proasce portative** și **de mână.**

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[57] 9—12

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**
Editura și tipariul tipografiei archidiecesane.

La nrul acesta se adauge un suplement.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU